NOWY
DYKCYONARZ
TO IEST
MOWNIK
POLSKO-NIEMIECKO-
FRANCUSKI
Z PRZYDATKIEM
PRZYSŁOW POTOCZNYCH, PRZESTROG GRAMATYCZNYCH, LEKARSKICH, MATĘMATYCZNYCH, FORTYFIKACYYNYCH, ŻEGLASKICH, ŁOWCZYCH I INSZYM NAUKOM PRZYZWOITYCH WYRAZOW.

PRZEZ

MICHAŁA ABRAHAMA TROCA, WARSZAWIANINA.

TOM TRZECI

W LIPSKU,
NAKŁADEM IANA FRYDERYKA GLEDYCZA.

NOUVEAU
DICTIONNAIRE
POLONOIS, ALLEMAND
ET
FRANÇOIS.
ENRICHI DE PROVERBES LES PLUS USITEZ, DE REMARQUES DE GRAMMAIRE, DE TERMES DE MEDECINE, DE BOTANIQUE, DE MATEMATIQUE, DE FORTIFICATION, DE MARINE, DE CHASSE ET DES AUTRES ARTS.

PAR

MICHEL ABRAHAM TROTZ, VARSOVIEN.

TOM TROISIEME.

LEIPZIG
CHEZ JEAN FREDERIC GLEDITSCH.
MDCCLXIV.

A SON ALTESSE SERENISSIME

MONSEIGNEUR

FREDERIC AUGUSTE

DUC DE SAXE, DE JULIERS, DE CLEVES ET DE BERGUE, D'ANGRIE ET DE WESTPHALIE, ARCHI-MARECHAL DU SAINT EMPIRE ET ELECTEUR, LANDGRAVE EN THURINGUE, MARGGRAVE DE MISNIE COMME AUSSI DE HAUTE ET BASSE-LUSACE, BURGGRAVE DE MAGDEBOURG, PRINCE DE HENNEBERG, COMTE DE LA MARC, DE RAVENSBERG, DE BARBI ET HANAU, SEIGNEUR DE RAVENSTEIN ETC. ETC.

MONSEIGNEUR,

Les Perſonnes Sacrées à qui j'ai eû le bonheur de vouër la bibliotéque des Poëtes Polonois, ma traduction Polonoiſe du Telemaque, et le Prémier Tome de cet ouvrage, appartiennent de ſi près à VOTRE ALTESSE SERENISSIME qu'Elle ne déſagréera pas la profonde vénération avec laquelle j'oſe Lui en préſenter le Troiſiéme.

 Quel-

Quelque grande que ſoit cette liberté: pluſieurs raiſons ſemblent la rendre excuſable. J'offre un foible encens en reconnoiſſance du bienfait que je reçois tous les ans par la grace de VOTRE ALTESSE SERENISSIME, ſans lequel ce Tome n'auroit jamais vû le jour. Pour le rendre plus utile au Public feu l'Evêque de Cracovie a eû la bonté de me communiquer de ſa propre main les termes uſitez aux mines en Pologne, ſon Frére l'Evéque de Kiiovie a eû celle de m'envoier des livres Polonois de ſa Bibliotéque; pour les termes de guerre, ils ſont tirez de la Fortification de Frédro que je fis imprimer ici ſelon la volonté du Prince Jablonowſki Palatin de Nowogrod.

Peut-être ces foibles éfforts contribuëront quelque choſe à l'intelligence de la langue Polonoiſe,

noiſe, à laquelle VOTRE ALTESSE SERENISSIME daigne ſacrifier quelques heures de ſon prétieux tems, deſtinées aux ſciences vraiment dignes d'un Monarque et à l'imitation des hautes vertus de Ses Auguſtes Ancêtres.

L'image de Leurs éminentes qualitez, MONSEIGNEUR, ſe retrouve dans VOTRE Perſonne Sacrée, que la Saxe adore comme le plus beau préſent du Ciel et que la Pologne révére comme un digne rejetton de ſes incomparables Rois JEAN III, AUGUSTE II, AUGUSTE III. Elle ne perdra jamais pour eux les ſentimens de vénération et de reconnoiſſance, et elle chérira éternellement les auguſtes vertus et le Sang de ces grands Rois.

Ma plume étant trop foible, pour entreprendre un ſujet auſſi important, je me ren-

ferme dans les bornes d'un humble ſilence, et me bornerai dans ma vieilleſſe à faire les voeux les plus ardens pour la proſperité de toute la Maiſon Roiale et Electorale, et d'étre jusqu'au tombeau avec le plus profond reſpect

MONSEIGNEUR,

DE VOTRE ALTESSE SERENISSIME

le très-humble, très-obéiſſant et très-fidèle ſujet et Serviteur

MICHEL ABRAHAM TROTZ, VARSOVIEN.

Łaskawy Czytelniku

Niech ći dźiwno nie będźie, że Trzeći Tom tey pracy dopiero teraz do twoiey ſtawa przysługi. Rożne tak przećiągłey zwłoki ſą przyczyny, miedzy ktoremi oſobliwie i ta, że po wydaniu w Warſzawie Daneta, tamże edycya Polskiego Dykcyonarza naſtąpić miała. Co niezdolne moie przerwało uśiłowanie i ie przy inſzych zabawach do wytłumaczenia Telemaka i ſkładania Polſkiey i Niemieckiey Gramatyki nawroćiło. Wolałem tak trudną i znudną pracę zdolnieyſzemu uſtąpić pioru, zwłaſzcza że śię bibliopola z dalſzego nakładu ſzkody obawiał, kiedyby wſpomniony Polſki w Warſzawie ſtanął Dykcyonarz. Atoli gdy śię Miłośnicy Polſkiego języka przez kilkanaśćie lat tego doczekać nie mogli dźieła, bibliopolę Lipſkiego uſtnie i liſtownie do dokończenia Dykcyonarza moiego zachęćili. Maſz w nim, Łaſkawy Czytelniku, trzech języków wybory, i nietylko potoczney mowy słowa i przysłowia, ale też i rożnych nauk wyrazy. Dowiodą zazdrośćiwym niedowiarkom, że śię Polſka wymowa i w naygłębſze śmiele zapuśćić może nauk ſkrytośći. Z mowy bowiem poznać iakiey kto głowy, a z języka iakich Narod w naukach poſtępkow.

Założywſzy ſobie za fundament pracy moiey *Theſaurum* nieporownanego *Knapiuſza Soc. Jeſ.* do ſkarbu tego wieloliczne z Autorow naſzych pozbierałem przydatki. Znaydźieſz w nim z rąk J. O. Xćia J. Mći Załuſkiego, świętey i ſłodkiey pamięći Biſkupa Krakowſkiego, otrzymane żupne i kruſzcowe wyrazy. Matematycznych, Filozowſkich i inſzych do wygody twoiey, przy winnym J.W.X. IMći Załuſkiemu Biſkupowi Kiiowſkiemu zażyway odwdźięku, że do pracy moiey, z niewygaſłey ſwoiey ku naukom miłośći, kśiąg z ſławney ſwoiey publiczney użyczył Biblioteki. Do woiennych nazwiſk *Axiomata Belli And. Maxim. Fredro Palat. Podol.* poſłużyły, ktorych rękopiſmo J. O. X. J. Mć Jabłonowſki Woiewoda Nowogrodski koſztem ſwoim z niepamięći wynurzywſzy ćieniow, pod moim dozorem z inſzemi dźiełami R. P. 1757. wydrukować rozkazał. Herbowne kleynoty z ćiekawey tegoż Xćia JMći Heraldyki i z Okolſkiego Herbarza, *Orbis Polonus*, nazwanego ſą wybrane.

Oprocz tych zdroiow czerpałem z rożnych Autorow Zakonu Jezuickiego, ktorego w naukach i w Polſkim języku

 zaſzczy-

zaſzczyty doſyć Swiatu i Oyczyźnie będąc znaiome żadnego nie potrzebuią zalecenia. Omiiam w iak wielkim poſzanowaniu u obcych uczonych *Solski*, *Kochański* i inśi Zakonu tego ſławni Oycowie, i tylko rozſądek o Knapiuſzu naſzym z sławnego Niemieckiego Autora przypiſuię. *)

Według obietnicy w Pierwſzym Tomie uczynioney miałem teraz Polſkich Autorow przyłączyć wyliczenie. Zbyteczne i niezdolneby było, gdy uczeni ludźie katalogu Publiczney Warſzawſkiey Biblioteki wyglądaią, ktory ich ćiekawemu zupełnie dogodźi żądaniu.

Zażyy, Łaſkawy Czytelniku, przytomnego z rożnego kwiećia wybranego zbioru do twoiey wygody oſobliwie w Francuſkim ięzyku, bowiem należytą francuſzczyzną tłumaczyć śię uśiłowałem, a nie uprzykrzonym opiſowaniem iako w Niemiecko-Francuſkich dotąd Dykcyonarzach. Co do Tomika Niemiecko-Polſkiego, w krotce z pod drukarſkiey wynidźie praſy i tak ſkrocony będźie, że śię przy tym Tomie pomieśćić może.

Nie żal mi kilkaletniey choć tak nieſkorzyſtney na moię ſtarość pracy, byle ći użyteczna była; bowiem ſzczegulnie w twoim pożytku moie zakładałem ſtaranie.

---

*) Gregorii CNAPII *Theſaurus Polono-Latino-Graecus.* Crac. 1747. Egregium Lexicon eſt. Et quamlibet Polonis maxime accommodatum videtur eſſe; tamen et iis qui Polonicae Linguae rudes ſunt, beneficio Tomi III. qui primi index eſt, utiliſſime poteſt ſervire. *vid. Ioh. Frid. Nolthenii Lexicon Latinae Linguae Antibarbarum Quadripartitum Lipſiae* 1754. *in* 8. *pag.* 1923.

Latinitatis Reſtitutores in Polonia ſunt:

CASIMIRVS IV. Jagellonis filius, *Caroli Canuti* Regis Suecorum, exemplo adductus, eadem latinitatis addiſcendae lege Polonos ſuos adſtrinxit.
Sebaſtianus *Acernus.*
Fabianus *Bircovius.*
Adamus *Burſi.*
Stanislaus *Carncovius.*
Ioh. *Clobutius.*
GREGORIVS CNAPIVS.
Nicol. *Dobrocieſcius.*
Iacobus *Gorſcius.*
Ioh. *Ianuſovius.*
Ioh. *Laſcius.*
Petrus *Lilia.*
Stanislaus *Orichovius*, Demoſthenes Roxolanus appellatus.
Stanislaus *Reſcius.*
Iohannes *Samoſcius.*
Mathias Caſimirus *Sarbievius*, Poëta Lyricus excellentiſſimus, alter Horatius.
Simon *Simonides.*
Ioh. Demetrius *Solicovius.*
Chriſtophorus *Varſevicius.*
Andr. Chryſ. *Zaluski.*
Ioh. Sarius *Zamoſcius.* ibid. pag. 1919.

WYKŁAD

WYKŁAD ZNAKOW I ABREWIACYY.

Erklärung der Zeichen und Verkürzungen.

EXPLICATIONS DES MARQUES ET DES ABREVIATIONS.

§ Przykłady, w ktorych śię używanie i excepcye wyrażaią. Exempel; in ſolchen werden der Gebrauch und die Exceptionen angeführet. Exemples où l'on trouvera l'uſage et les exceptions.

prop. w ſenśie właſnym. im eigentlichen Verſtande. au propre.

fig. figurycznie, w ſenśie niewłaſnym. verblümt, figürlich. figurément.

burl. w ſenśie żartobliwym. in Scherz-Reden. dans le ſtile burlesque.

v. vid. obacz. ſiehe. voiez.

conf. obacz *verbum*, z ktorego *ſubſtantivum* albo *adjectivum* pochodźi. Siehe das Verbum, von welchem das Subſtantivum oder Adjectivum hergeleitet wird. Conferez avec le verbe dont eſt dérivé le Subſtantif ou l'Adjectif.

Archit. Aritm. etc. Bauk. Rechenk. u. ſ. w. } ſą abrewiacye budowniczey, rachmiſtrſkiey i inſzych nauk, do ktorych wyraz należy. Sind Verkürzungen der Baukunſt, Rechenkunſt und andrer Wiſſenſchaften, zu welchen das Kunſt-Wort gehöret. Ce ſont les abréviations de l'Architecture, de l'Aritmétique et d'autres ſciences à qui apartient le terme.

obſ. słowo ſtare, niezwyczayne. ein altes, ungewöhnliches Wort. un mot vieux et hors d'uſage.

vulg. słowo podłe, karczemne. ein pöbelhaftes Wort. un terme populaire ou vulgaire.

* słowo podeyrzane albo rzatkiego używania, do takich utarte słowa przydawane bywaią. ein verdächtiges oder wenig gebräuchliches Wort; zu dieſen werden am öftern beßere beygeſetzet. un terme ſuſpect ou peu uſité, auxquels on a ajouté pour l'ordinaire ceux qui ſont bien plus en uſage.

* * słowo Poetyckie albo kraſomowſkie. ein poetiſcher oder oratoriſcher Ausdruck. une expreſſion poëtique ou de la ſublime proſe.

m. f. n. maſculinum, femininum, neutrum.

m. f. n. tylko do excepcyy przyłożono, ponieważ płeć imion własnych i nazywalnych, mężczyznom i białymgłowom przyzwoitych, łacno śię z ſygnifikacyi w każdym ięzyku poznać może. Co zaś do inſzych imion iſtotnych Polſkich, kończące śię na konſonę albo *y* do męſkiey, na *a*, *ć*, *ź* do niewieyſkiey, a na *o*, *e*, *ę*, *um*, z literami obiecadłowemi do płći niesłużącey, to ieſt do trzećiey deklinacyi należą. Co i w Francuſkim ięzyku przeſtrzegano, w ktorym tylko ſame excepcye na *e generis maſculini* literą *m*, a excepcye *generis feminini* na konſonę śię kończące artykułem albo literą *f.* ſą znaczone; założywſzy za regułę gieneralną, że francuſkie imiona iſtotne płći męſkiey na konſonę, a płći niewieyſkiey na *e*, *é*, *ion* wychodzą. Die Exceptiones ſind nur mit *m. f. n.* bezeichnet, indem das genus der nominum propriorum und appellativorum der Männer und Weiber in allen Sprachen, aus der Bedeutung

zu ersehen ist. Die andern Polnischen ſubſtantiva auf einen conſonantem und y gehören zu den maſculinis oder der ersten, die auf a, ć, ź zu den femininis oder der andern, und die auf e, ę, o, um, mit den Buchstaben des Alphabets zu den neutris oder der dritten Declination. Eben dieses hat man in der Französischen Sprache beobachtet, und nur die Exceptionen auf e maſculini generis mit *m*, und die Exceptionen *feminini generis* auf einen conſonantem mit *f.* oder dem Artikel angezeiget; indem man zur General-Regel annimmt, daß die französischen ſubſtantiva auf einen Conſonantem und auf a, i, o, u, maſculina; die auf e, é, ion aber feminina sind. Les exceptions ſeules ſont marquées de *m. f. n.* parceque le genre des noms propres et apellatifs qui conviennent à l'homme ou à la femme ſe connoit aiſément dans toutes les langues par ſa ſignification; les autres ſubſtantifs Polonois finis par *y* ou une conſonne apartiennent au genre maſculin ou à la prémiére declinaiſon, ceux en *a*, *ć*, *ź* au féminin ou à la ſeconde, et du neutre ou de la déclinaiſon troiſiéme ſont ceux qui ſe terminent en *e*, *ę*, *o*, *um*, avec les noms des lettres alphabétiques. On a obſervé la même règle à l'égard du genre des noms François, poſant pour une règle générale que les ſubſtantifs finis en conſonnes ou en *a*, *i*, *o*, *u* ſont maſculins, et ceux en *e*, *é*, *ion* feminins; nous n'avons donc marqué de cette abréviation ou d'un article que les exceptions maſculines en *e*, et les feminines en conſonne.

g. a. w Polſkim języku żywe imiona iſtotne płći męſkiey maią *genitivum* na *a*, nieżywe na *u*, rzadko na *a*, przy ktorych śię tylko ta abrewiacya znayduie; do tych zaś *genitivus* zupełnie ieſt położony, co śię w deklinacyi ſwoiey ſkracaią albo odmieniaią. In der polnischen Sprache haben die lebendigen maſculina den genitivum auf a, die leblosen auf u, selten auf a, welche diese Verkürzung *g. a.* andeutet. Zu denjenigen aber, die sich in ihrer Declination verkürzen oder verändern, hat man den genitivum gefüget. Dans la langue Polonoiſe les maſculins animez terminent le génitif par *a*, les maſculins inanimez par *u*, rarement par *a* qui ſont ſeulement marqué avec l'abréviation *g. a.* On a ajouté le génitif entier à ceux qui ſe racourciſſent ou ſe changent dans leur déclinaiſon.

m. inan. maſculinum inanimatum albo nieżywe imię męſkiey płći. ein lebloses maſculinum. un maſculin inanimé

N. g. D. A. V. I. L. Spadki Polſkie. *Nominativus*, *genitivus*, *Dativus*, *Accuſativus*, *Vocativus*, *Inſtrumentalis*, *Localis*. Sind die erwehnten Polnischen caſus. Ce ſont le cas Polonois: Nominatif, génitif, Datif, Acuſatif, Vocatif, Inſtrumental, Local.

pr. g. D. A. I. L. Prepozycya, po ktorey naſtępuie *genitivus*, *Dativus*, *Accuſativus*, *Inſtrumentalis*, *Localis*. Präposition, so den *genitivum*, *Dativum*, *Accuſativum*, *Inſtrumentalem*, *Localem* regiert. Prépoſition qui prend le génitif, le Datif, l'Accuſatif, l'Inſtrumental, le Local.

pr. inſ. praepoſitio inſeparabilis albo prepozycya słowna, ktora śię ze słowem łączy. Eine praepoſitio inſeparabilis oder verbalis mit der man ein Zeitwort verbindet. Prépoſition inſéparable ou verbale à qui l'on peut ajouter un verbe.

F. Futurum. ein Futurum. un Futur.

v. m. *verbum mixtum* albo słowo mieſzane, ktore do czwartey koniugacyi należy. ein vermischtes Zeitwort, so zur vierten Conjugation gehöret. un verbe mixte qui apartient à la quatriéme Conjugaiſon.

v. imp. verbum imperſonale. *un verbe imperſonnel.*

collec. comm. Collectivum, Commune. *Rownym śię inſze terminy Gramatyczne skroczyły ſpoſobem.* Collectivum, Commune; auf gleiche Art sind die übrigen grammaticalischen Kunst-Wörter verkürzet. collectif, commune. *on a abregé de la même maniére les autres termes de grammaire.*

Von

Von der Conjugation der Zeit-Wörter.

Folgender Unterricht erscheinet zum besten der Anfänger, er wird ihnen den Weg zu den Polnischen Conjugationen bahnen, welche bisher die Sprach-Lehrer wenig nach der Eigenschaft der Polnischen Sprache eingerichtet haben.

§ I. Die Conjugationen werden aus der ersten Person des Praesentis singularis und nicht aus dem Infinitivo erkannt. Da nun in solcher Person nur dreyerley Endigungen vorkommen, müßen auch eben so viel Conjugationes seyn, nemlich:

die I auf m.
die II auf ę.
die III auf ię mit einem vorstehenden vocali.
die IV ist für die verba mixta, so zugleich nach zwoen von erwehnten Conjugationen gehen.

§ II. Nächst diesen drey Conjugations-Endigungen muß man die Persons-Endigungen, die Weiser und das Praeteritum kennen.

a) die Persons-Endigungen sind, außer dem einzigen iestem im Praesenti, in allen Conjugationen einerley, nemlich:

Sing.	im Praesenti	*Plur.*
ich — *m, ę, ię nach einem vocali.		wir — my.
du — sz		ihr — ćie
er, sie — **a, i, y, e		sie — ą.

* Sie sind die Conjugations-Endigungen.
** Sie sind die Weiser.

Sing.	im Praeterito	*Plur.*
ich — łem		wir — liśmy.
du — łeś		ihr — liśćie.
er, — *ł		sie — li.

* ł ist das Zeichen des *Praeteriti.*

b) die Weiser weisen, wie die Conjugation gehet und sind

in der I Conjug. a.
in der II — i, y.
in der III — e.

c) das Praeteritum stellet der Buchstabe ł vor.

LES CONJUGAISONS DES VERBES.

Cet avertissement paroit à la faveur de ceux qui commencent d'aprendre le Polonois, pour leur fraier le chemin aux conjugaisons que les Grammairiens jusqu' ici ont traitées d'une manière peu convenable au genie de la langue Polonoise.

§ I. Les Conjugaisons se font connoître par la première personne du présent singulier et non pas par l'Infinitif. Ladite personne aiant trois diverses terminaisons, il s'en suit qu'il n'y a que trois Conjugaisons.

la I *en* m.
la II *en* ę
la III *en* ię *avec une précedente voïelle.*
la IV *contient les verbes mixtes qui suivent deux des conjugaisons mentionnées.*

§ II. Outre ces trois terminaisons des Conjugaisons, il faut savoir celles des personnes, la guide, et le préterit:

a) les terminaisons personnelles sont les mêmes dans toutes les conjugaisons, excepté l'unique *iestem* au présent; les voila:

Singulier	au Présent	*Plurier.*
je — *m, ę, ię après un voïelle.		*nous* — my.
tu — sz		*vous* — ćie.
il, elle — ** a, i, y, e.		*ils, elles* — ą.

* *ces lettres sont les terminaisons des Conjugaisons.*
** *ces lettres sont les guides.*

Singulier	au Préterit	*Plurier.*
je — łem		*nous* — liśmy.
tu — łeś		*vous* — liśćie.
il, *ł		*ils* — li.

* *cette* ł *est le signe du Préterit.*

b) les guides ou les caractéristiques sont des lettres qui guident dans les Conjugaisons; et qui se conservent dans les tems,

elles sont pour la Prémiére un *a.*
pour la Seconde un *i* ou *y.*
pour la Troisiéme un *e.*

c) le Préterit est la lettre *ł.*

§ III.

§ III. Die Verba Regularia gehen nach folgenden Conjugationen, die Irregularia aber müßen nach den Regeln der Formation conjugiret werden. § VI.

§ III. Les verbes réguliers suivent les Conjugaisons suivantes, pour les irréguliers il les faut conjuguer par les règles de la formation. *v.* § VI.

Die erste Conjugation auf m. — PREMIERE CONJUGAISON en m.

Praes. sing. gram, grasz, gra. *plur.* gramy, gracie, graią.
Praet. sing. grałem, grałeś, grał. *plur.* graliśmy, graliście, grali.
Fut. sing. będę grał, będziesz grał, będzie grał. *plur.* będziemy grali, będziecie grali, będą grali.
Imperat. sing. gray, niech gra. *plur.* graymy, grayćie, niech graią.
Infinit. grać. *Partic.* graiący. spielender. qui joue *Gerundium Praesens* graiąc. spielend. jouant, en jouant *Gerundium Praeteritum* grawszy. nachdem ich, du, er *etc.* gespielet habe. après avoir joué, aiant joué. *Substantivum verbale.* granie. das Spielen. l'action de jouër. *Adjectivum verbale.* grany. gespielt. joué. *Adverbium verbale.* grano. man hat gespielet. on a joué.

Die andre Conjugation auf ę. — SECONDE CONJUGAISON en ę.

Praes. sing. sławię, sławisz, sławi. *plur.* sławiemy (sławimy) sławićie, sławią.
Praet. sing. sławiłem, sławiłeś, sławił. *plur.* sławiliśmy, sławiliście, sławili.
Fut. sing. będę sławił, będziesz sławił, będzie sławił. *plur.* będziemy sławili, będziecie sławili, będą sławili.
Imp. sing. sław, niech sławi. *plur.* sławmy, sławcie, niech sławią.
Inf. sławić. *Partic.* sławiący. *Ger. Praes.* sławiąc. *Ger. Praet.* sławiwszy. *Subs. verb.* sławienie. *Adj. verb.* sławiony. *Adv. verb.* sławiono.

Die dritte Conjugation auf ię mit einem vorstehenden *vocali*. — TROISIEME CONJUGAISON en ię *avec une voielle précedente.*

Praes. sing. iaśnieię, iaśnieiesz, iaśnieie. *plur.* iaśnieiemy, iaśnieiecie, iaśnieią.
Praet. sing. iaśniałem, iaśniałeś, iaśniał. *plur.* iaśnieliśmy, iaśnieliście, iaśnieli.
[die *verba* auf uię haben ował.] [*Les verbes en* uię *ont* ował.]
Fut. sing. będę iaśniał, będziesz iaśniał, będzie iaśniał. *plur.* będziemy iaśnieli, będziecie iaśnieli, będą iaśnieli.
Imper. sing. iaśniey, niech iaśnieie. *plur.* iaśnieymy, iaśnieyćie, niech iaśnieią.
Infin. iaśnieć. *Partic.* iaśnieiący. *Ger. Praes.* iaśnieiąc. *Ger. Praet.* iaśniawszy. *Subst. verb.* iaśnienie. *Adj. verb.* iaśniony. *Adv. verb.* iaśniono.

[Die *Verbalia* in dieser Conjugation sind meistens in den *Compositis* gebräuchlich.]

[*La plûpart des verbaux de cette conjugaison ne sont usitez que dans les composez.*]

Die vierte Conjugation. — QUATRIEME CONJUGAISON

1) Es giebt verba die eine lange Handlung, einen Fortgang, Dauer, und auch solche die eine kurze Handlung und Vollendung andeuten als słucham, ich höre lange, mit Fleiß. słyszę ich höre eine kurze Zeit, ich höre etwas das nicht lange dauret.

1) Il y a des verbes qui aiant un sens fréquentatif expriment une action de faire par quelque espace de tems, c'est à dire une action continuée ou repétée, il y en a d'autres qui marquent seulement une action courte ou achevée en peu de tems, comme *słucham*, j'écoute avec attention ou par quelque espace de tems, *styszę* j'entends, j'oi, j'entends des oreilles quelque chose qui ne dure pas beaucoup.

Diese Anmerkung dienet zur Erklärung der vierten Conjugation, in welcher die verba, die wir mit Recht mixta oder vermischte nennen, nach zwoen Conjugationen gehen, um die lange und die kurze Handlung auszudrücken.

2) ein verbum mixtum gehet in der langen Handlung nach seiner Conjugations-Endigung, in der kurzen aber formiret es sich aus seinem kurzen Futuro.

3) ein verbum simplex wird zu einem mixto wenn man es mit einer Präposition componiret. Alsdenn machet es sein Praesens mit Vorsetzung der Präposition zum Futuro, und verwandelt sich im Praesenti in eine andere Endigung: als

Cette remarque n'est qu'une explication de la quatriéme Conjugaison, dans laquelle les verbes, que nous apellons avec raison mixtes, se conjuguent sur deux conjugaisons pour exprimer la longue et la courte action.

2) un verbe mixte se conjugue dans l'action longue sur la terminaison de sa conjugaison, mais dans la courte il se forme sur son court Futur.

3) un verbe simple devient mixte quand on le compose avec une préposition, alors la terminaison de son présent se change dans une autre et le Présent devient Futur, comme

Wygrawam. }
Wygraię. } *Fut.* wygram. Wysławiam. *Fut.* wysławię.
Zaiaśniewam. *Fut.* zaiaśnieię. Posługuię. *Fut.* posłużę.

4) Wird aber ein verbum mixtum zum Composito, geschiehet diese Veränderung mit den Praesenti und Futuro nicht, als Wyrzucam gehet in beyden Handlungen wie Rzucam, das ist, es hat im Praesenti *Wyrzucam*, im Futuro *Wyrzucę.*

5) Die verba auf uię die keine mixta sind, werden zu solchen nicht, wenn man sie gleich mit einer Präposition componieret. Alsdenn wird nur das Praesens zum Futuro und die Stelle des Praesentis vertrit das Praesens des verbi simplicis ohne praeposition, als *Praes.* pilnuię. *Fut.* upilnuię.

6) Viele verba composita machen zum Praesenti ein verbum das eine lange, und zum Futuro ein verbum das eine kurze Handlung andeutet, und formiret wie die andern mixta die lange Conjugation nach dem Praesenti, die kurze aber nach dem kurzen Futuro: als

4) Ce changement du Présent et du Futur n'arrive point quand un verbe mixte devient composé; comme *wyrzucam* se conjugue sur le verbe mixte *rzucam* et a son court Futur *wyrzucę.*

5) Les verbes en *uię* qui ne sont pas mixtes, ne le deviennent pas quoiqu'on les compose avec une préposition; alors le Présent se change seulement en Futur et le présent du verbe simple se met sans préposition à la place du présent composé, comme *Pres.* pilnuię. *Fut.* upilnuię.

6) Plusieurs composez se servent du Présent d'un verbe d'une longue, et du Futur d'un verbe d'une courte action, en formant comme les autres mixtes la longue conjugaison sur le Présent et la courte sur le court Futur comme

Pr. Przynoszę. *Fut.* przyniosę. *Pr.* przykładam. *Fut.* przyłożę. *Pr.* przychodzę. *Fut.* przyidę.

Eine weitläuftigere Lehre von den verbis mixtis gehöret in eine Grammatic, zu ihrem Muster wird nur das verbum Rzucam vorgeleget.

Une plus ample instruction pour les verbes mixtes étant plus conforme à la grammaire, nous en donnons seulement le verbe mixte *Rzucam* pour modèle.

Die lange Conjugation des verbi mixti *Rzucam.*

Wird nach seiner Endigung, das ist nach der ersten Conjugation conjugirt, ausgenommen daß das *Gerundium Praeteritum*, welches eine kurze Handlug andeutet, nicht kann gebrauchet werden.

LA LONGUE CONJUGAISON du verbe mixte *Rzucam.*

Il se conjugue sur sa terminaison c'est à dire sur la prémiére Conjugaison, excepté le Gérondif préterit dont on ne se peut servir à cause qu'il exprime une courte action.

Die kurze Conjugation des verbi mixti *Rzucam.*

Das *Praesens* ist wie vorhero, oft wird an statt des *Praesentis* das kurze *Futurum* gebraucht.

LA COURTE CONJUGAISON du verbe mixte *Rzucam.*

Le Présent est le même qui étoit auparavant, au lieu duquel on se sert souvent du court Futur.

Praet. sing. rzuciłem, rzuciłeś, rzucił. *plur.* rzuciliśmy, rzuciliście, rzucili.
Fut. sing. rzucę, rzucisz, rzuci. *plur.* rzucemy, rzucicie, rzucą.
Imper. sing. rzuć, niech rzuci. *plur.* rzućmy, rzućcie, niech rzucą.
Inf. rzucić.

Partic.
Ger. Pres. } Diese haben den Sinn einer ungeendeten Handlung, folglich können sie nicht in der kurzen Conjugation gebrauchet werden.

Le Participe et le Gérondif présent, aiant le sens d'une action qui n'est pas encore achevée, ne peuvent entrer dans la courte Conjugaison qui marque une action achevée ou de peu de durée.

Subst. verb. rzucenie, ein Wurf; rzucanie heißet das Werfen. un jet, *rzucanie* signifie l'action de jetter. *Adj. verb.* rzucony. *Adv. verb.* rzucono.

§ V. General-Regeln zu den Conjugationen.

1) Das Praeteritum richtet sich nach dem genere und numero des Nominativi, und ist wie ein adjectivum indeclinabile anzusehen, indem *ł* das lebendige und leblose masculinum, *ła* das femininum, und *ło* das neutrum ausdrücket, als

2) Die erste und andere Persons-Endigungen des Praeteriti werden oft abgenommen und an das erste Wort des Satzes gefüget, als

3) Das Plusquam Perfectum setzet zum Praeterito das Praeteritum des verbi iestem im gehörigen genere und numero.

§ V. REGLES GENERALES POUR LES CONJUGAISONS.

1) Le Préterit ressemble à un adjectif indeclinable à cause qu'il s'acorde avec le genre et le nombre du nominatif; l'*ł* exprime un masculin animé et inanimé, *ła* un feminin, *ło* un neutre, comme

Sing. m. grałem,	*f.* grała,	*n.* grało.	*plur.*	*graliśmy,	*m. f. n.* grałyśmy.
grałeś,	grałaś,	grałoś.		graliście,	grałyście.
grał,	grała,	grało.		grali,	grały.

* wenn man von Manns-Personen redet. * *en parlant des hommes.*

2) On transporte souvent les terminaisons de la prémiére et de la seconde personne du préterit après le premier mot du propos, comme

Sing. kiedym wczoray grał.	*plur.* kiedyśmy wczoray grali.
kiedyś był	kiedyście byli.
bowiemem pisał	bowiemiśmy pisali.

3) Le Plusque-Parfait se fait en postposant au préterit celui du verbe *iestem* au genre et nombre requis.

Sing. m. grałem był. *f.* grałam była. grałom było. *Pl.* *graliśmy byli. *m. f. n.* grałyśmy były
grałeś --- grałaś --- grałoś --- graliście --- grałyście ---
grał --- grała --- grało --- grali --- grały ---

* nemlich von Manns-Personen. * *en parlant des hommes.*

4) Eben dieses ist beym Futuro zu beobachten.

4) La même règle s'observe en égard au Futur.

Sing. będę grał, będę grała, będę grało. *plur.* będziemy grali *etc.*

Das Futurum wird auch mit dem Infinitivo gemacht, welchen man dem Futuro *będę* öfter vor- als nachsetzet, ohne auf das Genus und den Numerum zu sehen. Statt będę grał, będę grała, będziemy grali, *etc.* saget man grać będę oder będę grać, będziemy grać.

On fait aussi le Futur avec l'Infinitif sans aucun égard au genre et au nombre, en le préposant le plus souvent au Futur *będę*. On dit *grać będę* ou *będę grać*, *będziemy grać*, au lieu de *będę grał*, *będę grała*, *będziemy grali.*

5) Vom Conjunctivo siehe im Wörter-Buch die Anmerkung zu der Partikel By.

5) Touchant le Subjonctif voiez dans le Dictionnaire la remarque sur la Particule *By.*

6) Die Negation setze vor dem verbo, als nie grał, nie będę grał; statt nie będę grać saget man auch grać nie będę.

6) On met la négation *nie* devant le verbe, comme *nie grał*, *nie będę grał*; cependant on dit aussi *grać nie będę*, pour *nie będę grać.*

7) Die

7) Die Interrogation a stehet vor dem verbo oder dem ersten Worte des Satzes, li, że oder ż nach einem vocali, werden aber an solche gefüget.

7) L'interrogation *a* précede le verbe ou le prémier mot du propos, mais l'on y atache, les interrogations *li*, *że*, ou *ż* après une voïelle.

a był tam? a kazał krol? maszli to? mamli (mamże) iść? całyż to chleb?

§ VI. Die Irregularia machen in allen Sprachen große Schwürigkeit, in der Polnischen aber finden sich sehr wenige, wenn man sie formiret. Die Persons-Endigungen sind einerley, man darf nur die Endigung des verbi, den Weiser und das Praeteritum merken, und die übrigen tempora auf folgende Art formiren.

§ VI. Les verbes irréguliers font dans toutes les langues une grande dificulté, mais dans le Polonois il y en a peu, quand on les forme. Les terminaisons personnelles étant égales il ne reste qu'à marquer la terminaison du verbe, la guide et le Préterit pour former les autres tems par le moïen des règles qui suivent.

I. Aus der Conjugations-Endigung und dem Weiser entstehen:

1. die dritte Person des Praesentis pluralis, wenn man das m in ią, das ę aber in ą verwandelt.

I. *De la terminaison de conjugaison et de la guide dérivent:*

1) la troisiéme personne du présent au plurier, en changeant l'*m* en *ią* et l'*ę* en *ą*:

gram - graią, sławię - sławią, mogę - mogą, drę - drą.

2) Das Praeteritum füget sein Zeichen ł zum Weiser a, i, y: gra - grał, sławi - sławił, uczy - uczył, und verwandelt *eie* in *ał*: iaśnieie - iaśniał, *uie* aber in ował: pilnuie - pilnował.

2) Le Préterit ajoute son signe *ł* aux guides *a*, *i*, *y*: gra - grał, sławi - sławił, uczy - uczył, et change *eie* en *ał*: iaśnieie - iaśniał, mais *uie* en *ował*: pilnuie - pilnował.

Die verba aber so vor dem ę ein d, oder g, s, t, z haben, verwandeln das ę in ł.

Les verbes qui ont un *d*, *g*, *s*, *t*, *z* devant l'*ę*, changent cette *ę* en *ł*.

wiodę - wiodł, mogę - mogł, pasę - pasł, miotę - miotł, gryzę - gryzł.

3) Der Imperativus setzet zum Weiser a ein y: gra - gray; i und ie nach einem vocali werden in y verwandelt.

3) l'Impératif se fait de la guide *a* en ajoutant un *y*: gra - gray. l'*i* et l'*ie* se changent en *y*.

iaśnieie - iaśniey, daie - day, czuie - czuy, żyie - żyy, tai - tay, doi - doy.

i, y } nach einem Consonanten werden
e, ie } abgenommen.

i, y } après une consonne se retran-
e, ie } chent.

sławi - sław, grożi - groź, prośi - proś, uczy - ucz.
bierze - bierz, słynie - słyń, idźie - idź.

Aber nach etlichen Consonanten, die alleine nicht könnten ausgesprochen werden, kommt zum i ein y, das ie verwandle in iy, und e in yy.

Mais après plusieurs consonnes, qu'on ne sauroit prononcer seules, on ajoute à l'*i* un *y*, *ie* se change en *iy*, et l'*e* en *yy*.

brzmi - brzmiy, łaknie - łakniy, rwie - rwiy, drze - drzyy.

irregularia sind: / *les irréguliers sont:*

będźie - bądź, chce - chćiey, ie - iedz, ma - miey, przędźie - prządź, śmie - śmiey, umie - umiey, wezmie - weź, weźmiy.

4) Das Participium setzet zur dritten Person des pluralis die Sylbe cy, graią - graiący, und

5) das Gerundium Praesens ein c, graią - graiąc.

4) Le Participe ajoute à la troisiéme personne du Plurier la silabe *cy*, *graią* - *graiący*; mais

5) le Gérondif présent un *c*, *graią* - *graiąc*.

II. aus dem Praeterito werden gefolgert

II Du Préterit viennent:

1) Das Futurum, wenn man der dritten Person das Futurum des verbi iestem vorsetzet. grał - będę grał.

1) Le Futur en préposant à la troisiéme personne le Futur du verbe *iestem*. *grał* - *będę grał*.

2) Der

⁂ ✻ ⁂

2) Der Infinitivus wird aus der dritten Person des Plur. mit Verwandlung des li in ć, des ęli aber in ąć.

2) L'Infinitif se fait de la troisiéme personne au plurier en changeant le *li* en *ć*, et l'*ęli* en *ąć*.

grali - grać, płynęli - płynąć.

gli, kli verwandeln sich in c. — gli, kli se changent en *c*.

mogli - moc, strzegli - strzec, tłukli - tłuc, piekli - piec.

dli, tli in ść. — dli, tli en *ść*.

padli - paść, kradli - kraść, pletli - pleść.

arli wird zum rzeć. — *arli* fait *rzeć*.

darli - drzeć, warli - wrzeć, marli - mrzeć.

3) Das Gerundium Praeteritum verwandelt das ł in wszy, grał - grawszy, mit einem vorstehenden Consonanten aber in szy, selten in łszy. mogł - mogszy, mogłszy; szedł - szedszy, szedłszy.

3) Le Gérondif Pretérit change l'*ł* en *wszy*, *grał - grawszy*; mais quand une consonne précede en *szy*, ou rarement en *łszy*. mogł - mogszy, mogłszy, szedł - szedszy, szedłszy.

4) Das Substantivum verbale, das Adjectivum verbale, das Adverbium verbale. diese drey verbalia sind sehr nöthig zu wissen; sie entstehen aus dem Praeterito *ł*. Folgende Tabelle stellet die unterschiedlichen Formationen vor, die der Buchstabe verursachet, so diesem ł vorgehet.

4) *le Substantif verbal*, *l'Adjectif verbal*, *l'Adverbe verbal*. Ces trois verbaux sont fort nécessaires à savoir, ils se forment sur le Préterit *ł*. La liste suivante répréseníe la diversité des formations causées par la lettre qui précede cette *ł*.

ał	-- *anie*,	*any*,	*ano*.	grał	--	granie,	grany,	grano.
ął	-- *ęcie*,	*ęty*,	*ęto*.	dął	--	dęcie,	dęty,	dęto.
				wziął	--	wzięcie,	wzięty,	wzięto.
knął	-- *kniećie*,	*knięty*,	*knięto*.	zamknął	--	zamknięcie,	zamknięty,	zamknięto.
nął	-- *nienie*,	*niony*,	*niono*.	pragnął	--	pragnienie,	pragniony,	pragniono.
dł	-- *dźienie*,	*dźiony*,	*dźiono*.	kładł	--	kładźienie,	kładźiony,	kładźiono.
			excip.	padł	--	padnienie,	padniony,	padniono.
odł	-- *iedźienie*,	*iedźiony*,	*iedźiono*.	wiodł	--	wiedźienie,	wiedźiony,	wiedźiono.
gł	-- *żenie*,	*żony*,	*żono*.	strzegł	--	strzeżenie,	strzeżony,	strzeżono.
iał, ił	-- *ienie*,	*iony*,	*iono*.	iaśniał	--	iaśnienie,	iaśniony,	iaśniono.
				sławił	--	sławienie,	sławiony,	sławiono.

iał in einsylbigten Präteritis. — iał *dans les préterits monosilabes*.

	ianie,	*iany*,	*iano*	wiał	--	wianie,	wiany,	wiano.

ił in einsylbigten Präteritis. — ił *dans les Préterits monosilabes*.

	ićie,	*ity*,	*ito*.	bił	--	bićie,	bity,	bito

ćił, *śił*, *źił* in denen *verbis* die sich auf czę, szę, żę, dzę endigen. — ćił, śił, źił *dans les verbes terminez en* czę, szę, że, dzę.

	enie,	*ony*,	*ono*.					
			czczę,	cźćił	--	czczenie,	czczony,	czczono
			proszę,	prośił	--	proszenie,	proszony,	proszono
			grożę,	groźił	--	grożenie,	grożony,	grożono
			prowadzę,	prowadźił	--	prowadzenie,	prowadzony,	prowadzono
kł	-- *czenie*,	*czony*,	*czono*.	piekł	--	pieczenie,	pieczony,	pieczono
oł	-- *oćie*,	*oty*,	*oto*.	kłoł	--	kłoćie,	kłoty,	kłoto
ioł	-- *ęcie*,	*ęty*,	*ęto*.	ćioł	--	ćięćie,	ćięty,	ćięto
rł	-- *rćie*,	*rty*,	*rto*.	darł	--	darćie,	darty,	darto
sł	-- *śienie*,	*śiony*,	*śiono*.	pasł	--	paśienie,	paśiony,	paśiono
uł	-- *ućie*,	*uty*,	*uto*.	czuł	--	czućie,	czuty,	czuto
ył	-- *enie*,	*ony*,	*ono*.	uczył	--	uczenie,	uczony,	uczono.

ył in einsylbigten Präteritis. — ył *dans les préterits monosilabes*.

	yćie,	*yty*,	*yto*.	szył	--	szyćie,	szyty,	szyto
zł	-- *źienie*,	*źiony*,	*źiono*.	gryzł	--	gryźienie,	gryźiony,	gryźiono.

❧ ❧ ❧

CATALOGUS LIBRORUM LATINORUM

QUI IN OFFIC. LIBR. GLEDITSCHIANA

VENALES PROSTANT LIPSIAE.

Abresch, *Fr. Lud.* Animadversiones ad Aeschylum Lib. II. 8. 1753.

Acta Consistorialia creationis Eminentiss. ac Reverendissimor. S. R. E. Cardinalium institutæ a S. D. N. Clemente XI. P. M. accessit eorund. Cardinalium brevis delineatio, 4.

Acta Societatis Regiæ Scientiarum Upsaliensis ad An. 1740, usque 1750. Stockholmiæ, c. fig. 4.

Adlzreiteri, *Joan.* Annalium Boicæ Gentis Partes III. accessere *Andreæ* Brunneri S. J. Annalium Boicorum Partes III. edit. nova, cum præf. *Joh. Guil.* Leibnitii, fol. 1710.

Albini, *Bern. Sieg.* Historia musculorum Hominis, c. fig. 4. maj. Leydæ Batav.

Antonini, *Marci Aurelii*, Libri XII. de se ipso ad se ipsum, Gr. & Lat. c. n. *Wollii*, 8. major. 1729.

Apparatus Virgilii poëticus, 2 Partes, 8. Coloniæ, 1703.

Aresius, *Paul.* de S. S. Papis Episcopis Relig. & Fundator. fol. 1702.

- - de augustiss. Coeli Regina ejusque Gynæceo, fol. 1701.

Aristophanis Comoediæ XI. græc. & lat. cum notis Bergleri & Duckeri, curante P. Burmanno, 2 Vol. 4.

Bachstrom, *Jo. Fr.* Observat. circa Scorbutum, 8. Lugd. Bat. 1734.

Ejusd. Æstus Marini nova theoria, 8. Lugd. Bat. 1734. c. fig.

Backii, *Reinh.* Commentarius in Psalterium Davidis, fol. 1683.

Barbosæ, *August.* Thesaurus locorum communium Jurisprudentiæ ex Axiomatibus & Analectis *Joh. Ott.* Taboris aliorumque concinnatus, auctior factus ab *Andr. Chr.* Roesnero, fol. 1719.

Barthii, *Got.* Hodegeta Forensis civilis & criminalis, 4.

Baumeisteri, *F. C.* Compendium universæ Philos. recent. in usum schol. & gymnasiorum, edit. auctior & emend. 8. 1755.

Begeri, *Laur.* Numismata Pontificum Rom. aliorumque ecclesiasticorum, fol. 1704.

Bergeri, *Joh. Henr.* de Matrimonio comprivignorum disquisitio, 4. 1708.

Berlichii, *Mat.* Conclusiones pract. fol. Colon. 1739.

a Beust, *Casim. Godofr.* Comment. Juris feudalis, 4. 1713.

Biblia hebraica non punctata *Joh.* Leusdenii & *Joh. Andr.* Eisenmengeri, 12.

Biblia Hebr. v. d. Hoogt cum versione Lat. Sebast. Schmidii, 4. maj. Lipsiæ.

Biblia Gr. LXX. interpretum, cura Lamb. Bos, 4 maj. Franequeræ, 1709.

Biblia Gr. LXX. interpr. cura Millii, 2 Tomi, 8. Amstelod. 1725.

Bibliotheca Menckeniana, ab *Ottone* & *Joh. Burch.* Menckeniis, Patre & Filio, multorum annorum spatio studiose collecta, nunc justo ordine disposita & in publicos usus aperta a *Joh. Burch.* Menckenio, 8. 1726.

Bœhm, *Joh. Gottl.* Oratio de Principe exemplis Imperatorum Regumque romano-germanorum informando, 4. 1751.

Ejusd. de Haduige Suevorum Duce vicaria imperii Comment. 4.

Ejusd. de Ortu Regiæ Dignitatis in Polonia, 4.

Ejusd. de origine vera Rutæ Saxonicæ, 4. 1756.

Bœhmeri, *Joh. Justi*, Dissert. Juris Ecclesiastici ad Plinium, 8. 1711.

Bœhmeri, *Justi Henningii*, Exercitationes ad Pandectas, in quibus præcipua Digestorum capita explicantur, antea sigillatim editæ, nunc conjunctim secundum ordinem Pandectarum digestæ, Tomi VI. cum Repertorio, 4.

de Bœttiger, *Joh. Gottl* Morborum malignorum, inprimis Pestis & Pestilentiæ, genuina descriptio & explicatio, 4. 1744.

Brunn, *Jo. Conr.* Dissert. med. de methodo tuta citra salivationem curandi luem veneream, 4. 1739.

Buchanani, *Georg.* opera omnia Burmanni, 4. Lugd. Batav. 1725.

Burgmanni, *Petr. Chr.* Examen hypotheseos Stahlianæ de anima rationali corpus humanum struente, 8. 1731.

Bur-

Burmanni, *Petr.* Vectigalia Populi Rom. & Jupiter fulgerator, 4. maj. Leidæ, 1734.

Cæpollæ, *B.* Tractatus de servitutibus, 4.

Campani, *Joh. Ant.* Epistolæ & Poemata una cum vita Autoris, ex recensione *Joh. Burch.* Menckenii, 8. 1707.

Carl, *Joh. Sam.* Diætetica sacra 8. 1737.

- - Historia medica pathologico-therapevtica, 2 Tom. 8.

- - Medicina universalis in Wasser und Mäßigkeit, 8. 1741.

- - Hygiene, 1740.

Carpzovii, *Benedicti*, Jurisprudentia Forensis Romano-Saxonica, revisa ab *Andrea* Mylio, J. U. D. fol. 1721.

Castelli, *B.* Lexicon medicum, 4. 1746.

Catonis, *Dionysii*, Disticha de moribus ad filium ad MSS. Cod. & emend. editiones castigata &c. 8. maj. Lugd. Batav.

Cellarii, *Christ.* Geographia plenior cum Tabulis geographicis, Tomi II. editio altera, cum annotationibus *Jo. Conr.* Schwarzii, 4. 1732.

Cellarii, *Christ.* Origines & Successiones Comitum Wettrinensium, 4.

- - Horæ Samaritanæ, 4. 1705.

- - *P.* Politica succincta, 8. 1711.

- - Latinitatis Liber memorialis & Grammatica Gesneri, 8. 1763.

Celsii, *Olavi*, Bibliothecæ Upsaliensis Historia, Upsal. med. 8. 1745.

- - Bibliothecæ Stockholmiensis Historia, 8. ibid. 1751.

S. P. Chrysostomi, *Joh.* Opera omnia græco-latina, emendata a *Frontone* Ducæo S. J. Tomi XII. fol. 1698.

Ciceronis Epistolæ ad Familiares cum notis *Christoph.* Cellarii, editio quinta aucta studio *Gottl.* Cortii, 8. 1749.

Clarmundi, *Adolphi*, Exercitatio hist. critica de præcipuis Topicorum explanatoribus, cum eor. Elogiis, 8. 1708.

Classenii, *Dan.* Comment. ad Constit. criminalem Caroli V. Imperat. 4. 1718.

Clodii, *Joh. Christ.* Chronicon peregrinantis, s. Historia ultimi belli Persarum cum Aghwanis gesti, 4. 1731.

Cockburn, *Guil.* Gonorrhœæ virulentæ Symptomata, natura, causa & curationes, 8. Lugd. Bat.

Commentarii de rebus in scientia naturali & medicina gestis, Tom. X. 8.

Constantini Porphyrogeniti, *C. S. P.* de Ceremoniis Aulæ Byzantinæ libr. II, ex Cod. Mss. græce & latine nunc primum editi, cum observationibus, Glossario vocum græco-barbararum & vita auctoris, T. II. fol. Charta Regia, 1751.

Corpus Juris Canonici Giberti, fol. 1735.

Corpus Juris Civilis Romani cum notis *Dionys.* Gothofredi, quibus & aliæ aliorum JCtorum celeberrimorum, quæ editioni suæ *Sim. van* Leenwen inseruit, accesserunt, 2 Tomi, fol. editio noviss. 1740.

de Courcelles, *Dav. Corn.* Icones Musculorum plantæ pedis eorumque descriptio, c. fig. 4. maj. Lugd. Bat. 1739.

Courve, *Jo. Claud.* de nutritione fœtus in Utero, 4.

Cramer, *J. G.* de Juribus & prærogativis Nobilitatis, 4. 1739.

Crusii, *Magni*, Dissert. Epistol. ad *Christ.* Wormium, de Scriptis quibusdam integris fragmentisque ineditis &c. 4.

Cypriani, *Ern. Sal.* Catalogus Codicum Manuscriptorum Bibliothecæ Gothanæ, accedunt Clarorum Virorum Epistolæ CXVII, e bibliothecæ Gothanæ Autographis, 4. 1714.

Dœbeln, *Joh. Jac.* Regiæ academiæ Lundensis Historia, 4. 1740.

Douglas, *Joh.* Lateralis operationis Historia cum Append. de Cystotomia Cheseldeniana c. fig. 4. maj. Lugd. Batav.

Eccardi, *Joh. Geo.* Historia geneal. Principum Saxoniæ super. nec non origines familiæ Anhalt. origines Sabudiæ, &c. fol. 1721.

Ejusd. Epistola de nummis quibusdam explicatu difficilioribus, 4. 1722.

Euclidis Elementorum libri XV. ad græci contextus fidem recensiti, 8. 1743.

Examen dissertationum de jurisdictione feudali & superioritate territoriali, nec non de natura feudorum Regni Bohemiæ, nuper edit. a *Wenc. Xaver.* de Pucholtz, 4. 1718.

Eyringii, *Eliæ Martini*, vita Ernesti Pii, Ducis Saxoniæ, 8. 1704.

Fabri, *Basilii*, Thesaurus Eruditionis Scholasticæ omnium usui & disciplinis omnibus accommodatus, post celeberrimorum virorum Buchneri, Cellarii, Grævii operas & annotationes & multiplices *Andreæ* Stübelii curas iterum recensitus, emendatus, locupletatus a *Joh. Matthia* Gesnero, fol. 1749.

Fabricii, *Jo. Alberti*, Bibliographia antiquaria, editio tertia aucta a P. Schaffshausen, 4. Hamb. 1760.

Felleri, *J.* & *Chr. Gottl.* Jöcheri Orationes de Bibliotheca Lipsiensi Paulina, 4.

Fracassini, *Ant.* Opuscula Pathologica de Febribus & malo Hypoch. 4. 1758.

de Franckenau, *Georgii Franci*, de Palingenesia, revisus a *J. Chr.* Nehringio, 4.

Fran-

Franzii, *Wolf.* Historia animalium cum comment. *J.* Cypriani, 4. 1712.
Frisii, *Jo.* Dictionarium Latino-Germ. 8.
Frodæ liber histor. de Islandia, una cum Clar. viri *Andr.* Bussæi versione latina, 4.
Fürstenau, D. *Jo. Henr.* desiderata Medica, 8.

Gaub, *Hier. Dav.* de Regimine mentis, quod medicorum est, 4 major. Lugd. Bat. 1747.
Gebaueri, *Geo. Chr.* Oratio, cum ad feudorum Jura publice interpret. accederet, 4.
Gravinæ, *Jani Vinc.* Opera selecta, recensuit, librosque de ortu & progressu Juris Civilis novis passim observationibus auxit, D. *Gottfr.* Mascovius, 4.
Gregorii, D. Elementa astronomica, physica & geometrica, 4. 1726.
Griebneri, *Mich. Henr.* Opusculorum selectorum juris publici Tomi IV. c. Access. opusculorum selectorum juris privati, 4. 1722.
Gulich, *Jo. Arn.* de Furore Hæmorrhoidum internarum, 8. maj. Lugd. Bat. 1733.
Gussetii, *Jac.* Lexicon Hebraicum cum Supplemento Clodii, 4. major.

de Halleri Disputat. ad morborum historiam, 7 Tomi, 4. major.
Haltausii, *Chr. Gottl.* Glossarium germanicum medii ævi, 2 Tom. fol. 1758.
Hansch, *Mich. Gottl.* Diatriba de Enthusiasmo Platon. 4. 1716.
Hasii, *Joh. Matth.* Phosphorus historiarum vel Prodromus Theatri summorum imperiorum, hoc est, Historiæ politicæ universalis partes potior. & principales, fol. 1742.
Ejusd. Descriptio Regni davidici & salomonæi geographica & histor. fol. 1739.
Heilbronneri, *Joh. Christoph.* Specimen historiæ aëris, 4. 1740.
Ejusd. Historia Matheseos, 4. 1741.
Heils, *Christ. Jac.* Judex & Defensor in Processu Inquisit. 4.
Henelii ab Hennenfeld, *Nicol.* Silesiographia renovata, 4. Wratislaviæ, 1704.
Hermanni, *Pauli,* Musæum Zeylanicum, s. Catal. Plantar. in Zeylana, 8. major.
Heymanni, *J. G.* Commentaria in *Herm.* Bœrhaave Institut. medic. Partes VII. 8.
Hierne, *Urbani,* Actor. chymicorum holmensium Tomi duo, 8.
Horrebovii, *Petri,* Opera omnia mathematica, mechanica, astronomica, chronologica, physica & philosophica, 3 Tomi, cum fig. 4. 1740.
Ejusd. Elementa Matheseos, 8.

Horrebovii, *Christ.* Dissert. bibl. math. de mari Salomonis æneo, 4. 1740.
- - Consilium de nova methodo paschali ad perfectum statum perducenda, 4.
- - de parallaxi fixarum annua & rectascensionibus, 4. 1747.
Huberi, *Ulr.* Prælectionum Juris civilis T. III. secundum Institutiones & Digesta Justin. cum additionibus *Christ.* Thomasii & remissionibus ad Jus Saxonic. *Luderi* Menckenii, med. 4. 1749.
de Huyssen, *H.* Epistolæ, Legationes & Responsa Sigismundi Augusti Reg. Pol. 8.

Jarckii, *Joach.* Specimen academ. erudit. Italiæ, accedit index academ. Italiæ, 8.
Ihre, *Jo.* Ulphilus illustratus, 4.
Imhofii, *Jac. Wilh.* Genealogiæ XX. illustrium in Hispania Familiarum, exegesi historica perpetua illustratæ & iconibus insignium exornatæ, fol. 1712.
Itteri, *Anton.* Synopsis philos. moralis, 12.
Jurisprudentia romana & attica, 3 Tomi, fol.

Kederi, *Nicol.* Sententia de Argento Runis s. literis Gothicis insignito, 4. 1703.
- - de nummis Runicis comment. 4.
- - de nummis aliquot diversis, ex argento præstant. 4. 1706.
- - Nummorum in Hibernia cusorum indagatio, accessit Catal. Nummorum Anglo-Danic. Musæi Kederiani, 4. 1708.
- - Nummus aureus antiquus atque perrarus Othinum ejusque sacrorum ac myster. signa & indicia exhibens, 4. 1722.
Kemmerichii, *D. Herm.* Introd. ad Jus publicum Imp. rom. germanici, 8
Kœhleri, *Joh. Dav.* Historia geneal. Dom. & Comitum de Wolfstein, c. fig. 4. 1728.
Kopp, *Jo. Ad.* de insigni differentia inter S.R.I. comites & nobiles immediatos, 4.
- - *Frider.* Vindiciæ Actorum Murensium, 4.

Lactantii, *C. F.* Opera, cum notis varior. & novo Indice Bünemanni, 8. 1737.
Lancisii, *J. M.* de mortibus subitaneis, 8.
Leich, *Joh. Henr.* Diatriba de Diptychis veter. & de Diphtycho emin. Quirini, 4.
- - Carmina sepulcralia ex anthologia MSt. græcorum Epigrammatum delecta, 4. 1745.
- - Diatribe in Photii Bibliothecam, 4.
Lexicon græcum Manuale, tribus Partibus constans, hermenevtica, analytica, synthetica, primum a *B. Hederico* institut. post repetitas *S. Patricii* curas nunc auctum a *Jo. Aug. Ernesti*, 8. 1754.
- - manuale Latino-Germanicum, omnium Lexicorum sui generis longe locuple-

cupletissimum, notisque & observationibus illustratum, a *Benjam. Hederico*, II Tomi, 8. 1738.
Libanii, *Sophistæ*, Epistolarum adhuc ineditarum centuria selecta, cum versione & notis *Joh. Christ.* Wolfii, 8. 1711.
Lieberkühn, *Jo. Nat.* de Fabrica & Actione villorum intestinorum tenuium hominis, 4. maj. Lugd. Bat. cum fig.
Lienbek, *Henning*, Commentatio methodica de diversis regulis juris antiqui, 12. 1701.
Lindneri, *J. G.* Oratio de cultura cognitionis juvenum sensuali &c. Riga.
Linnæi, *Caroli*, Flora Suecica, exhibens plantas per regnum Sueciæ crescentes, med. 8. Holm.
- - Flora Zeylanica, sistens plantas Indicas Zeylonæ Insulæ, med. 8. ib. 1747.
- - Hortus Upsaliensis, med. 8. ibid.
- - Amœnitates, Pars 1. 2. 3. 4. 5. med. 8.
- - Dissertatio botan. qua plantæ Mart. Burserianæ explicantur, 4. 1745.
- - Genera Plantarum, 8. Holm. 1754.
- - Systema Naturæ, med. 8. Holm. 1758.
- - Fauna Suecica, editio altera auctior, 8. Holmiæ. 1761.
- - Species Plantarum, editio secunda aucta, II Tom. 8. Holm. 1762.
- - Decas prima Plantarum rariorum Horti Upsaliensis, c. fig. fol. Holm. 1762.
Lipsii, *Justi*, Epistolæ viror. illustr. P. Burmanni, 4. Vol. 4. 1727.
Loccenii, *Jo.* Antiquitatum Suio-Gothicarum libri tres, 8. 1670.
de Longuerue, *Ludovici du Four*, Dissertationes de variis Epochis & anni forma veterum orientalium; de vita S. Justini Martyris; de Athenagora; de tempore, quo nata est hæresis Montani &c. quibus adjecta sunt commercium literarium Ludov. Picquesii, Thomæ Eduardi & Andreæ Acoluthi, nec non relatio hist. de Choadja Morado regis Æthiopiæ quondam ad Batavos legato, ex Mstis eruit, *Joh. Dietr.* Winklerus, 4. 1751.
Loweri, *Rich.* Tract. de Corde, de motu Sanguinis, de venæ sect. & de origine Catarrhi, 8. Lugd. Bat. 1740. c. fig.
Lucani, *Marci Annæi*, Pharsalia s. de bello civili libri X. eidemque adscriptum carmen ad Pisonem, *Gottl.* Cortius recensuit & plurimis locis emendavit, 8. 1726.
- - Pharsalia cum Comment. Petr. Burmanni, 4. major. Leidæ, 1740.
Ludwig, D. *Chr. Gottl.* Institutiones physiologiæ cum introductione in universam medicinam, 8. c. fig. 1752.
- - Definitiones plantarum, 8. 1760.
Ludwig, D. *Chr. Gottl.* Terræ Musæi Regii Dresdensis, accedunt terrarum sigillatarum figuræ, fol. 1749. charta Regia.
- - Institutiones pathologicæ, 8.
- - Institutiones Therapiæ generalis, 8.
- - de Humore cutem inungente commentatio, 4.
- - Institut. medicinæ Clinicæ, 8. 1758.
- - Institutiones historico-physicæ regni vegetabilis, 8. 1757.
- - Institut. Chirurgiæ. 8, 1763.
de Ludwig, *Joh. Petr.* Opuscula miscell. juris publici, feudalis, privati, historiæ, philosophica, juris canonici & ecclesiastici ac differentiarum juris Romani & Germanici, II. Tomi, fol. 1720.
Lyseri, *Mich.* Culter anatomicus, 8. Lugd.

Maffei, *Scipionis*, Origines Etruscæ & Latinæ, s. de priscis ac primis ante urbem conditam Italiæ incolis comment. ex Italico in latinum convers. 4.
Maichelii, *Dan.* Introductio ad historiam literariam de præcipuis Biblioth. Parisiensibus, 8.
Martialis, *M. Valerii*, Epigrammata, c. n. varior. ad usum Delphini, numismatibus exornavit Lud. Smids, 8. maj.
Mascovii, *Jo. Jacobi*, Commentarii de rebus Imperii romano-germanici, Par. III. 4.
Matthioli, *P. A.* Opera Medica, fol. Basil.
Menckenii, D. *Luderi*, Tract. synopt. Processus Juris Communis & inprimis Saxonici Electoralis, Pars I & II 4. 1704.
- - Tractatio synopt. Institutionum juris Justinianei theoretico-practica, 8.
- - Tabulæ synopt. Institutionum, fol.
Menckenii, *Jo Burch.* Oratio panegyrica de Angliæ & Scotiæ unione, fol. 1706.
- - de Charlataneria Eruditorum declamationes duæ c. n. variorum, 8. 1747.
- - Catalogus Bibliothecæ suæ, 8.
Menckenii, *Frid. Otton.* Observationum latinæ linguæ liber, in quo varia rarioris usus genera dicendi annotantur & singulares vocum significationes explicantur, ad augendum imprimis & emendandum Basilii Fabri Thesaurum latin. ling. 8. 1745.
- - Laudes Lipsiæ, fol. 1728.
Menz, *F.* Aristippus philosophus Socraticus, 4.
Michaelis, *Joh.* Opera med. & chymica, 4.
Mulleri. *O. F.* fauna insectorum Fridrichsdalina, 8. 1764.
Museum Tessinianum, cum fig. fol. Holmiæ.

A.

A, *adv.* & *interj.* 1) und; wenn der Teutsche dieses Fügwort statt aber setzet. &; *quand le François prend cette conjonction pour* mais. § piszę a ty wrzeszczysz.
2) zum Anfang eines Satzes ist dieses *a* ein Frag-Zeichen. *au commencement d'un propos cet* a *sert à interroger.* § a nie tak to iest? a byłeś tam? a prawdaż to?
3) und, aber. &, mais. § a boi się ciebie; a o tym dosyć; a co tam.
4) Ach! o! ah! o! § a zły człowiecze; a takaż to twoia poprawa; a to piękna; a to mi się podoba.
a coż czynić. aber was soll man machen. mais qu' y faire.
a kiedyby. wenn man doch; es wäre gut zu. il seroit bon de —. § a kiedyby milczeć; a kiedyby statkować.
5) immer, beständig, fort, und; wenn das *verbum* wiederholet wird. sans cesse, toujours, sans discontinuation, *quand cette particule est suivie du même verbe.* § pisze a pisze; łaie a łaie.
6) es bleibet; es ist; eins ist so gut als das andre. --est--; --reste--; l'un vaut l'autre. § drewno a drewno; złodziey a złodziey.
7) und, zwar, ja; zwischen zwey wiederholten Worten. &, & même, outre cela; *entre deux mots répétez.* § miłość a miłość stateczna; krol a krol łaskawy; wszystkie a wszystkie szczęście nasze w Bożkiey zawisło woli.
8) Wenn man --- so. quand on doit -- il faut; doit --on--; faut-il —. § a grać to grać; a pisać to pisać.
9) was, wie; bey einer Gemüths-Bewegung. quoi, comment; *avec un mouvement d'ame.* § a mam się tobie łotrze sprawować.
10) zu, bey Zahlen. à, *devant un nombre.* dziesięć a dziesięć (po dziesięciu) dziewięć a dziewięć (po dziewięciu).

Abecedaryusz. ein A b c-Schüler. un abécédaire.
Abelek, *g. a.* gegerbtes Kalb-Fell. de veau; cuir de veau; velin.
Abo, Abowiem, *vid.* Albo, Albowiem.
Abrewiacya. Wort-Verkürtzung im Schreiben. abréviation. § abrewiacyami pisać.
Abrys. Abriß. plan, dessein.
Abszach. Schlappe, kleiner Vortheil über seinen Feind. échec; choq; petit avantage sur son enemi. § z tey strony Turczynowi abszach dano.
Abszyt. Abschied eines Soldaten. le congé qu' on donne à un soldat.

Aby, *conj. conf.* By. 1) daß, damit. 2) mit einem *Inf.* daß man --- möchte: 1) que; afinque; de crainte que. 2) *avec un Infinitif*; qu'on. § 1) pisałem, aby nie przyiechał. 2) prosi, aby mu dać.
aby raz. wenigstens einmahl. au moins une fois.
aby trochę. wenigstens etwas. au moins un peu.
aby grosz; aby talar. wenigstens einen Groschen, Thaler. au moins un gros, un écu.
Ach, *interj.* ach! o! § ach gdyby przeszłe rzeczy mogły się wrócić!
ach nie mogę iuż! ach ich kan nicht weiter! helas je n'en puis plus!
ach coż tedy! ach was ist es denn! helas qu'est ce donc!
Achat, Achatek, *g. a. vid.* Agat.
Achtel, *g. achtela.* 1) Achtel, Fäßchen. 2) Achtel-Zentner. 1) la huitiéme partie d'un tonneau. 2) la huitiéme partie d'un quintal.
*Acz, *aczkowiek, *conj.* obgleich. quoique; bienque. § aczkolwiek (chociaż) ryb dosyć iest, nie tanie iednak.
Adamaszek. Damast. damas, sorte d'étofe.
Adamaszkowy. Damasten. de damas.
Adjutant; Adjutant. aide de camp. § adjutant skrzydłowy.
Adjutant Regimentowy. Regiments-Adjutant. aide-major.
Administrator. Administrator. administrateur.
Administratorka. Administratorin. administratrice.
Administratorski. Administratorisch. d'Administrateur.
Administracya. Administration. administration.
Administruię. administriren. administrer.
Adwent. Advent. Avent.
Adwentowy. Advents-. d'Avent.
Adziamski kobierzec. Art Persischer Teppiche. sorte de tapis de Perse.
Aerya, pora. Lufft, Witterung. tems; la saison, § aerya zimma, ciepła, wilgotna.
Afekt. 1) Leidenschafft, Affect. 2) Liebe. 3) Lust, Neigung. 4) Gewogenheit, Zärtlichkeit. 1) passion, agitation. 2) passion, amour. 3) passion, panchant, pante, inclination. 4) passion, tendresse, afection, atachement. § 1) znam afekt (namiętność) iego; dobrze afekta wzrusza; afekta gniewu i miłości są nayśroższe; afekta go dzielą. 2) ogień i afekt nigdy się ukryć nie mogą; afektem się na nią ogl da;

afekt śię w iey fercu nieci. 3) ma afekt (fkłonnośc) do łowow. 4) pełen ku mnie afektu; dowod to mego ku niemu afektu.
Afektowny. zärtlich. passionné, tendre, affectionné.
Afektuię. affectiren. afecter.
Afektowany. affectirt. afecté, trop recherché.
Afektowanie. das affectiren. afectation.
Aftentyk. Urschrifft. original; autographe, *m.*
Aftentyczny. urschrifftlich. autentique, qui fait preuve.
Agat. ⎫ Agat- oder Gagat-Stein.
Agatek, *g. a.* ⎭ agate une pierre prétieuse.
Agaryk, (*agaricum*) Lerchen-Schwamm. Agaric.
Agażant. Agasante; Weiber-Manschette. engageante.
Agitowany. geführt, untersucht. agité, débatu. § agitowana fprawa w fądach.
Agituię fprawę. einen Rechts-Handel führen. agir; agiter une afaire, une caufe.
Agnufek, *g. a.* ein Agnus Dei, geweihetes Wachs. Agnus, petit morceau de cire benite.
Agreft. 1) Stachelbeeren. 2) Stachelbeer-Strauch. 3) unreife Wein-Traube. 1) gadelle. 2) gadelier. 3) lambruche; grape de verjus.
Agreftowy, *adj.* Stachelbeeren-. de gadelle. § krzak agreftowy.
agreftowy fok. Agrest; herber Weintrauben-Safft. du verjus.
Aienda. Kirchen-Agende. Rituel.
Akademia, wyfoka fzkoła. Universität; hohe Schule. Univerfité.
Akademicznie, *adv.* nach Academischem Gebrauch. académiquement.
Akademiczny, Akademicki. Academisch. académique.
Akademikuię. auf einer Academie studieren, sich aufhalten. étudier, demeurer dans une Univerfité.
Akcent, w wymowie, natężanie. Thon-Zeichen in der Ausſprache. accent.
Akcentyfta. ein Spaß-Vogel. un drole; railleur.
Akcya, fprawa fądowa. gerichtliche Sache. procédure; action; procès. § mam akcyą przećiwko niemu; akcyą komu intentować.
*Akolita, Akolit. ein Acolit. un Acolite.
Akomoduię śię komu. sich einem bequemen. s'accommoder à q.
Akord, Kriegsw. Accord, Vergleich. *guerre:* acord, capitulation. § przez akord miafto doftał.
Akfamit. Sammt. du velours.
akfamit fzalony. Plüsch, Plüsch-Sammet. peluche; tripe de velours.
Akfamitowy. sammtner. de velours.
Akfamitka dźiećinna. Fallhut der Kinder. bourrelet d'enfant.
Akt, 1) Verlauf einer Sache. 2) Auftritt in einem Lust-Spiel. 3) Begängniß. 4) That, Werck. 1) détail, cours d'un fait, d'une afaire. 2) un Acte de comédie ou de tragédie. 3) folemnité, célébration; 4) un acte, fait, action. 1) Akt fprawy. 2) komedya na trzy akty rozdźielona. 3) odprawił śię tu akt zaręczyn Xćia IMći. 4) akt to okrutny; akt rozumu.
akta; dźieiow księgi. Jahr-Bücher, Geschichts-Bücher. les Annales.
akta, księgi publiczne. Gerichtliche Acten. les actes, *m*; actes judiciares; les piéces de procès.
Aktor. 1) der Kläger in Gerichten. 2) Person in der Comödie. 1) *droit:* demandeur. 2) acteur dans une comédie.
Aktorftwo, powodztwo. des Klägers Partey. la partie qui demande quelque chofe en Juftice.
Aktykuię co. in die Acten bringen. mettre dans le procès.
Akwawita, gorzałka. Brandwein. l'eau de vie.
Alabart. Hellebarte. halebarde.
Alabartnik. Hellebartierer. halebardier.
Alabafter, Albaster. albatre, *m.*
Alabaftrowy. Albastern. d'albatre.
Alakant. Alicanten-Wein. du vin d'Alicante; Alicante.
Alambik. ⎫ Destillir-Blase, Kolbe. vef-
Alembik. ⎭ fie, alembic. § alembik poiedynkowy, profty; alembik podwoyny; alembik paraiący, z ktorego tylko para miafto wodki wychodźi.
Alatern drzewko, (*alaternus*) Alatern-Bäumchen. alaterne, *m.*
Alba kapłańfka. Chor-Hemd. aube; robe de lin que le Prêtre met lorsqu'il doit dire la Meffe.
Albo, abo, *conj.* 1) oder, entweder. 2) aber? wenn man fraget. 1) ou, ou bien, foit. 2) *cette particule fert à interroger*; eft-ce ; que? mais? § 1) albo tak, albo owak; albo ia albo ty; albo to albo owo. 2) albo to nie boli? albo żart taka utrata? alboć nie kazał? alboć nie woła.
Albowiem, Abowiem, *conj.* denn, dannenhero. c'eft pourquoi, car.
Alchymia. Alchymie. Alchimie.
Alchymik, Alchymifta. Alchymist. un alchimifte.

Ale, lecz, *conj.* 1) aber. 2) ja, ja doch, wahrlich. 1) mais; 2) oüi, oüida, vraiment. § 1) miał sługę ale leniwego; nic nie iest bez ale. *prov.* 2) aleś pilny, gdy ieść.
ale iednak, *ale przecię*, *ale wżdy*. aber doch. mais néanmoins; mais pourtant.
Alea. Garten-Gang, Lust-Gang, Allee. allée. § alea cienista.
Alegacya. 1) Anführung, Citation in Büchern. 2) eine Replic in Gerichten. 1) citation, alégation. 2) *droit:* les repliques.
Aleguię. anführen, allegiren. aléguer, citer, aporter q. ch. pour preuve. § alegował tym autorem; alegował Pismo Swięte.
Alembik, *vid.* Alambik.
Algier. die Stadt Algier in Africa. Alger une ville en Afrique.
Algierski. } Algierisch. Algérien.
Algiertański. }
Algiertańczyk. Algierer. un Algérien.
Ali, alić, aliści, *adv.* siehe da. mais, voilà. § alić widzi że sarna w sieci.
Alians, Aliansa, Aliansya. Bündniß, Alliance. aliance, ligue. § ścisłym aliansem złączony; iest w aliansyi; wprasząć się w aliansę.
Aliant. Bundsgenoß. un alié; un conféderé.
Alkant, *vid.* Alakant.
Alkierz, *g. a.* Kammer bey einem Zimmer. alcove, chambrette.
alkierz wypuszczony. Ercker. saillie, avance; cabinet qui s'avance hors du bâtiment.
alkierz wypuszczony nienakryty. Trompeter-Gang. balcon, galérie.
*Almarya, szafa. Schrancken, Schaf. armoire.
Aloa, Aloe, Alona. Aloe, Gewächs und Safft. Aloé, *m.* la plante & le suc.
aloe drzewko, (*agallochum*) Paradies-Holtz, Kreutz-Holtz. calembac; bois de Paradis; l'agalocum; bois de perroquet; bois d'aloé.
Alpeyski. Alpisch. d'Alpes.
Alpeyskie gory, } die Alpen. les Alpes.
Alpy, *plur.* }
Alszbancik. Hals-Bändchen der Weiber. petit ruban que les femmes portent au cou.
Alszbant, Hals-Band der Weiber. colier, ruban.
Alsztuch. Halstuch. cravate.
Alt w muzyce. der Alt, die Alt-Stimme. la haute-contre.
Altana. Altan, unbedeckter Platz auf einem Dache. toit plat fait en plateforme; gallerie sur un toit.
Altanka. Lust-Haus im Garten. cabinet, maisonnete dans un jardin.
Altarya. Stifftung zu einem Altar. Chapelenie; revenu fondé pour l'entretien d'un autel.
Altarysta. der diese Stifftung geniesset. Chapelain, qui a une chapelenie.
Altembas. reicher Zeug mit gekräuseltem Golde. drap d'or frisé.
Altnista. Altiste. le haute-contre; celui qui chante la haute-contre.
Amaliuię, szmelcuię. emalliren. émailler.
Amaliowany. emalliret. émaillé.
*Amarykuię, utyskuię. klagen. se plaindre.
Amarant, szarłat kwiatek. Amaranten-Blume. amarante, passevelours.
Amarantowy. Amaranten-. d'Amarante. § kolor amarantowy.
Amazonka. Amazonin. Amazone.
Ambit, chodzenie nakryte. Bogen-Laube; bedeckter Gang, so mit Seulen umgeben ist. un peristile; hale; bâtiment environné de colonnes.
Ambona. die Kantzel. la chaire.
Ambra. Ambra. l'ambre gris. § dociec nie mogą z czego się ambra rodzi.
Amelika, Amelka, ładownica. kleine Pulver-Flasche, Pulver-Horn. petite flasque ou étuit à mettre de la poudre.
Amen, niech się stanie. in der Bibel: Amen; es geschehe also. *dans l'Ecriture Sainte:* Amen; ainsi soit-il.
Ametyst. Ametist. un ametiste.
Ametystowy. Ametisten- d'ametiste.
Aminek, kmin biały, (*ammium*) Ammey-Saamen, Ammi, weisser Kümmel. ammi, graine semblable au cumin.
Aminek Polski, *kmin Polski*, (ammioselinum, ammium adulterinum) eine Art von Ammey. espèce d'ammi.
Amirał. 1) Admiral. 2) Admiral-Schiff. 1) Amiral, le chef des armées navales. 2) l'amiral, le prémier vaisseau d'une flote.
Amoniak sok. Ammonien, ein Gummi. gomme ammoniaque.
Amoniakowe drzewko, (*agasyllis*) Ammoniac-Strauch. petit arbre de qui sort la gomme ammoniaque.
Ampułka, naleweczka do kielicha przy Mszy. Fläschchen zum Eingiessen bey der Messe. burette; petit vase au sacrifice de la Messe.
ampułka S. Remigiusza. das Oel-Glas zu Reims. ampoule; la sainte ampoule.
Amunicya. Kriegs-Munition. munition de guerre.
Ana medykow; po. Heilk. ana, zu. *Méd.* ana.

Anatomia, nauka rozbierania zwierząt po członkach. Anatomie, Zergliede-rungs-Kunst. anatomie.
Anatomicznie, *adv.* nach anatomischer Art. anatomiquement.
Anatomiczny. anatomisch. anatomique.
Anatomik. ein Anatomicus. un Anatomiste.
Anatomizuie. anatomiren. faire l'anatomie d'un corps; anatomiser.
Anaty. die Annaten, so die Bischöffe nach Rom zahlen. les anates; c'est un droit que les Evêques païent au Pape. § W rok po expedycyi *Sacræ* Biskup ma płacić anaty.
Androt. Knapkuchen, Hippel. échaudé, du croquet; sorte de patisserie.
Andrzey, Jędrzey. Andreas. André.
Angielska ziemia. (*Anglia*) Engelland. Angleterre.
Angielski. Anglicki. } Engeländisch. Angleterre.
Angielski, *vid.* Anielski.
Angielczyk, Angliczyk, Anglik. ein Engeländer. un Anglois.
Angliczki, *plur.* Fuß-Angeln. chausse-trappes.
Angul, kąt, węgieł. Meßk. Winckel. *Géom.* un angle.
Ani, ni, *conj.* weder, noch. ni.
ani ten ani tamten. weder dieser noch jener. ni l'un ni l'autre.
ani ty ani ia. weder du noch ich. ni toi ni moi.
ani tak ani owak. noch auf diese, noch auf jene Art; weder so noch so. pas plus d'une maniére que de l'autre.
ani tam ani sam. auf keine Seite von beyden. ni de ce coté ni de l'autre; pas plus d'un coté que de l'autre.
ani tu ani tam. an keinem Ort von beyden. pas plus dans cet endroit que dans l'autre.
ani ztąd ani zowąd. weder von hier noch von da. ni d'ici ni de-là.
Anielski. englisch, zu den Engeln gehörig. Angelique; qui regarde l'Ange.
anielski trank ziele, (alisma) Englisch-Tranck, Berg-Wegebreit. alisma; plantain de montagne.
Animela. 1) Kalbs-Bräsen, Kalbs-Milch. 2) Klappe in der Pompe. 1) ris de veau. 2) soupape, dans la pompe. 1) animele (mleczko cielęce) sinażone. 2) osadz w pompie animelę.
Animusz. 1) Hertz, Muth. 2) Gemüth. 3) Groll. 1) coeur; le courage. 2) humeur, *f.* ame, coeur. 3) rancune, haine. § 1) wpadł potym w nogi ten animusz tak wielki. 2) niesforny to animusz (umysł); *3) mam animusz (chrapkę) na niego.
Animuszowaty. eingebildet, stoltz. fier, hautain, présomptueux. § szkoda że trochę iest animuszowaty.
Anioł. Engel. un Ange.
Stroż anioł. der Schutz-Engel. le bon ange; l'ange-gardien.
Aniołek. ein Engelchen. angelet.
Aniwersant, przeciwnik. Widersacher. un antagoniste, un adversaire.
Aniwersarz, rocznica. Jahr-Gang; Jahr-Begängniß. anniversaire *m.* § aniwersarz koronacyi.
Ankra, klamra. eine Klammer. Crampon, harpe, ancre.
Ankruie, klamruię, spinam co. Klammern, mit Klammern befestigen. cramponer; joindre avec des crampons.
Anna. Anne, ein Weiber-Nahme. Anne, nom propre de femme.
Annały. Jahr-Bücher. les Annales.
Annalista. ein Annalist. un Annaliste.
Annaty, *vid.* Anaty.
Ano, a ono. da doch, und doch. & pourtant; & voilà. § myśli że mądry, a ono głupi.
Antaba. 1) Handhabe, Ohr etwas anzufassen; 2) Bügel an Pistolen, Flinten. 1) anse, portant, oreille; 2) sougarde de pistolet, de fusil.
Antekomicyalny, przedseymowy. vorreichstäglich. précédent une Diète; préliminaire d'une Diète. § seymik antykomicyalny.
Antependyum. weisses Tuch um das Altar. le voile ou parement d'autel.
Antoni. Anton. Antoine.
ziele S. Antoniego, (persicaria) Flöh-Kraut, Mücken-Kraut. persicaire,
Antwas. Hand-Faß. un lavemain.
Antyfona. Antiphone, ein Kirchen-Gesang. antienne.
Antykamera, Przedpokoie. Vorsaal. antichambre.
Antykwarz. ein Antiquarius. un Antiquaire.
Antymonium, spiszglas. Spießglas. Antimoine, *m.*
Antymoniowy, *adj.* von Spießglas. d'antimoine.
Antypast suchy do iedzenia. ein Voressen vor der Mahlzeit. le gouter; mêts qui précede le repas.
Anu, *vulg.* tak iest. ja; so ist es. oui; c'est ainsi.
Anusia. Anchen. Annete, Nanette, Nanon, Ninon.
Anyż, Anyż kramny. Anis. de l'anis.

anyż polny, karuy. Kümmel. Anis aigre; carvi.
anyż w cukrze. überzuckerter Anis; Zucker-Anis. Anis Reine; anis à la Reine.
anyż Indyyski gwiazdzisty. Stern-Anis. Anis des Indes.
Aparament. Kirchen-Putz, Kirchen-Ornat. parement, ornement d'Eglise. § aparamenta do Mszy i wszystkie ornaty.
Aparat. 1) Zubereitung. 2) kostbare Kleider, allerhand Putz. 3) Geräthe, Zubehör. 1) appareil, préparatif. 2) parûre, ornement; tout ce qui sert à parer; de riches habits. 3) équipage, *m.* tout ce qu'il faut pour ajuster qu. ch. § * 1) przy wszelkim aparaćie (gotowośći) woysko śię ruszyło. 2) krola w krolewskim aparaćie koronowano. 3) aparat komedyyny, pogrzebny.
aparaty kośćielne, vid. Aparament.
Apelacya, odwoływanie śię. eine Appellation. apel, apellation. § wytoczyć apelacyą.
Apeluię. appelliren. apeller, provoquer à une Cour plus haute. § apelować na Seym, na Trybunał.
apeluiący. der Appellant. apellant.
Apertura. ein Fontanel. un cautère, fonticule. § apertura dla śćiągnienia wilgotnośći.
apertura samorodna. eine Fistel. fistule.
Apetyt. 1) Philos. der Appetit. 2) Lust zum Essen. 3) Begierde zu etwas. 4) Groll auf einen. 1) *Phil.* apetit. 2) apetit, désir à manger, 3) faim *f.* apetit, desir ardent. 4) rancune. § 1) apetit człowieka iest dwoiaki, materyalny i rozumny. 2) apetyt naprawuią kwaśne rzeczy; ten przysmak apetyt czyni, ostrzy; nie mam apetytu, stráćiłem apetyt; wzbudzić apetyt; apetyt zepsowany. 3) mam wielki apetyt na ten dom; do tego urzędu. *4) ma apetyt (chrapkę) na niego.
apetyt brzemiennych. Lüsternheit der Schwangern. apetit déreglè; envie de femme grosse.
apetyt zbytni, łaknienie zbytnie. unersättlicher Hunger. faim canine; apetit insatiable de manger.
stracenie apetytu. verlohrner Appetit; Eckel vor Speisen. dégout; aversion qu'on a pour les viandes.
Apopleksya. Schlag, Schlagfluß. apoplexie.
Apoplektyczny. Schlagflüßig. apoplectique.
Apoplektyk. der vom Schlag gerühret worden. un homme apoplectique.
Apostoł. Apostel. un Apôtre.
Apostolski. Apostolisch. apostolique.
po Apostolsku. Apostolisch. apostoliquement.
dźieie Apostolskie. die Apostel-Geschichte. les Actes des Apôtres.
Apostolstwo. Apostel-Amt. l'apostolat; le ministère, l'office d'Apôtre.
Apostoluię. apostoliren; den Heiden predigen. être Apôtre; prêcher aux païens.
Apteka. eine Apotheke. apoticairerie.
apteka gnoykowi śmierdźi. er weiß niemanden Danck, man mag es noch so gut mit ihm meynen. graissez les botes d'un vilain, il dira qu'on les brûle.
Aptekarski. Apotheker-. d'apoticaire.
aptekarska nauka. Apotheker-Kunst. apoticairerie; pharmacie; l'art d'apoticaire.
Aptekarka. Apothekerin. femme d'apoticaire.
Aptekarz. Apotheker. apoticaire; pharmacien.
Arauzya. Oranien. Orange, un païs.
Arauzyański kiążę. Printz von Oranien. Prince d'Orange.
Arbeyter. Bergw. Handlanger, Arbeiter. *métal.* un maneuvre.
Arbuz. eine Netz Melone. mélon brodé, sur l'écorce duquel il y a des entrelas.
Archanioł. Ertz-Engel. Arcange.
Archydyakon, *vid.* Arcydyakon.
Archydyecezya. Ertz-Bischöffliches Gebiet. un archevêché; le païs sur lequel l'Archevêque a jurisdiction Ecclesiastique.
Archytekt. Baumeister. un Architecte.
Archytektoński. architectisch. Bau-. d'architecture.
arhytektońska nauka. } die Baukunst. l'Architecture.
Archytektura. }
Arcy. Ertz-, Groß-, an dieses Wort wird allemahl ein andres gefüget. *ce mot joint à un autre veut dire:* Archi, chef, maître.
Arcybiskup. Ertz-Bischoff. l'Archevêque.
Arcybiskupi. Ertzbischöflich. archiépiscopal.
Arcybiskupstwo. Ertzbißthum. Archiépiscopat; un Archêveché.
Arcydyakon. Ertz-Diacon. l'Archidiacre.
Arcykacermistrz. Ertz-Ketzer. héréśiarque.
Arcykapłan. Ertz-Priester. Archiprétre.
Arcykśiążę. 1) Ertz-Hertzog. 2) Vater als der Poeten. 1) Archiduc. 2) Prince comme des Poëtes. 1) Arcykśiążę Austryacki. 2) Arcykśiążę Politykow.
Arcykśięstwo. Ertz-Hertzogthum. un Archiduché.
Arcykśiężna. Ertz-Hertzogin. Archiduchesse.
Arcyrozboynik. Ertz-Strassen-Räuber. grand voleur; brigand.
Arcyzłodźiey. Ertz-Dieb. grand larron.
Arenda. Pacht. octroi, bail, le fermage, acensement, ferme.
Arendarz. 1) Pachter, Arendator. 2) Schen-

Aspirantka. die nach abgelegtem Noviciat eine Nonne werden will. aspirante; fille qui a fait son Noviciat & aspire à être reçûë.
Astrolab, laska Jakubowa. Mathem. der Jacobs-Stab. *matém.* bâton de Jacob; un astroable.
Astronom, gwiazdopis. Sternseher. un Astronome.
*Astrych, Posadzka. getäfelter Fuß-Boden. parquet dans une chambre.
Asygnacya. Anweisung. assignation d'une somme,
Asygnataryusz. Anweiser. celui qui assigne une somme.
Asygnuię co. anweisen. assigner une somme.
Asystencya, poczet, orszak. Gefolge. suite, gens qui acompagnent qu. § stanął w liczney i okazałey przyiaciół i Szlachty asystencyi.
Ateusz, bezbożnik. ein Gottes-Verleugner. un athée.
Atłas. Atlas. satin.
atłas Indyyski. Indianischer Atlas. boüille cotonis; boüille Charmais.
Ato, *adv. & conj.* siehe da. voilà.
**Ato.* ⌉ iako tako. so hin. passablement; tolérablement.
*Atoli, *adv.*⌋
Atoli, atoli iednak, atoli przecię. doch, jedoch. toute-fois, pourtant, néanmoins, cependant. § atoli że delikatne mam serce.
lubo -- atoli. obgleich -- jedoch. quoique -- pourtant. § lubo nie mam zasług, atoli spodziewam się; lubom pisał, atoli żadnego nie mam responsu.
Atrament, inkaust. Tinte. ancre pour écrire.
Au, *interj.* Au, Auweh. ah, ahi.
Aucug, Aucużek, *g. a.* Auszug, Kauffmanns-Rechnung. un comte, partie.
Audyencya. Audientz. audience. § audyencyą dać, otrymać, komu czynić.
Audytor. 1) Zuhörer, s. Słuchacz. 2) Auditor eines Bischoffs. 3) Regiments-Schultz. 1) auditeur celui qui écoute, *vid.* Słuchacz. 2) auditeur d'un Evêque. 3) auditeur d'un Régiment.
Audytoryum, słuchalnia. 1) Hör-Saal. 2) die Zuhörer. 1) un auditoire. 2) l'auditoire; les auditeurs dans l'auditoire. § 1) byłem w audytoryum. 2) miał wielkie audytoryum.
Augusta. ⌉ Augspurg, eine Reichs-Stadt.
Augspurg. ⌋ Ausbourg ville de l'Empire.
Augustyanin.⌉ ein Augustiner-Mönch.
Augustyan. ⌋ Augustin, Réligieux qui suit la Régle de Saint Augustin.

Aukcya woyska. Vermehrung der Kriegs-Völcker. augmentation des troupes.
Aurypigment, żywokost. Operment, Auripigment. orpin, orpiment.
Austerya. Wirthshaus, Gasthof. auberge, hôtellerie.
Austrya. Oestreich. Autriche.
Austryacki. Oestreichisch. d'autriche, autrichien.
Austryak. Oestreicher. un autrichien.
Autentyczny, dowodny. gültig, rechtsbeständig. autentique.
Autentyk. Urschrifft. un autographe; original.
Autentykuię co. durch Schrifft und Siegel beglaubigen. autentiquer.
Autor. Urheber, Verfasser. Auteur.
autor, powodna strona. Gerichtsw. der Kläger. *droit:* le demandeur.
Autorament, zaciąg. Werbung, Anwerbung. levée des soldâs.
Awa, *vid.* Aza.
Awangarda; pierwsza filata. der Vortrup einer Armee. l'avant-garde.
Awenion. Avignon in Franckreich, so dem Pabst gehöret. Avignon, ville en France apartenant au Pape.
Awizacya. bey den Kauffleuten: aviso, Nachricht. *terme de négoce:* avis, avertissement.
Awizarz. Zeitungs-Schreiber. gazetier.
Awizuię. avisiren bey den Kauffleuten. *chez les marchands:* aviser, avertir. § awizować kupca do oddania pieniędzy.
Awoż, *conj.* so, folglich. donc, or, par conséquent. § co kiedy tak iest, awoż przyiaźń naruszona, awoż szalbierstwo dowiedzione.
Aż. ⌉ 1) bis, bis daß. 2) schau, siehe
*Aze.⌋ da. 1) jusques, jusqu'à ce que, en attendant que. 2) voilà. § 1) tak barzo go bił aż umarł; niech zaczeka aż przyydę. 2) przybiegnie matka, aż dziećię w trumnie leży; idźie aż nogą coś namacał.
aż do. bis an, bis auf. jusqu'au. § doniosło się to aż do krola; aż do przedmieśćia; aż do czasow naszych; aż do pasa woda.
aż dotąd. bis hieher. jusques ici.
aż tam. bis dahin. jusques là.
aż ztamdąd. bis daher. jusque delà.
aż nazbyt. zum Ueberfluß, reichlich. abondamment; jusqu' à l'excès; par trop.
Aza, ażali, azaż, *conj.* 1) oder; ein Frag-Wörtchen. 2) vielleicht. 1) *particule qui sert à interroger;* est ce que? 2) peut-étre. § 1) azać nie był; azam rano nie wstał, azaż nie ciężka. 2) aza to uczyni.

Azucka. eine Weiber-Contusche. mantilet, robe-courte de femme.
Azya. Asien. Asie.
Azyański, Azyatycki. Asiatisch. asiatique. *morze Azyańskie.* das Caspische Meer. la mer Caspienne.

B.

Ba, *adv. & conj.* 1) gewißlich, wahrlich. 2) zwar. 3) ja, gar, so gar. 1) certes, certainement; 2) bien; 3) même. 1) bać to prawda. 2) ba łatwoć to mowić, ale czynić trudna. 3) prosiłem go ba i karałem.
ba wiera tak. ja doch, ich glaube es. justement pour le croire.
ba nie tak. 1) ist es wohl nicht also? 2) es kan nicht seyn; es ist nicht an dem. 1) he n'est ce pas ainsi? 2) cela ne se peut.
ba i barzo; bay barzo. Spottweise: ja freylich. ouida; justement pour vous servir.
ba i zabił go. er hat ihn so gar getödtet. he il l'a même tué.
Baba. 1) altes Weib. 2) Großmutter; 3) Hebamme, Kindermutter. 4) Königin im Schach-Spiel. 5) heßliches altes Weib. 6) Hoye, Fallblock. 7) Bäbe, mit Safran gelb gebackener Kuchen. 8) Butter-, Schmaltz- oder Schmeer-Birne. 9) Wegereich, ein Kraut. 10) Ofen-Loch-Stöpsel. 1) vieille; vieille femme. 2) grande-mére. 3) acoucheuse, sage-femme. 4) reine, dame dans le jeu d'échecs. 5) *en se moquant:* vieille fort laide. 6) mouton, déclic, bilot, hie à enfoncer des pieux. 7) gâteau jaune. 8) poire de beurrée, beurré, bon chrétien. 9) plantin une plante; 10) bouchon à boucher la gueule d'un fourneau § 1) poczciwa to baba; z babą zła sprawa; długo ten pokuka co babę oszuka; wiedzą to i baby na trecie. 2) moia baba iego była siostrą. 3) baba dobrze dziecię od położnicy wzięła. 4) babą mu szach dał. 5) precz z tą babą. 6) babą pale wbiiaią, baba spiżana, miedziana, drewniana. 7) baba ciaściista; dobrze się baba wypiekła.
baby gwiazdy. das Siebengestirne. poussiniére, pleiade.
babę całować. die alte Frau küssen. baiser le baboüin; bouquer.
gdzie diabeł nie może, tam babę pośle. wo der Teufel nicht kan, da schickt er seine Mutter hin. où le diable ne sauroit reussir, il y envoïe une vieille; où le diable ne peut aller, sa mére tache d'y envoïer.

Bąbel, *g. bąbla.* *Bąbol. } 1) Wasser-Blase. 2) Blase auf der Haut. 1) ampoule, boule, bouteille qui se fait sur l'eau. 2) vessie, ampoule, éleveure sur la peau. § 1) bąble z mydła; bąble na warze. 2) dostał bąbel od roboty.
Bąbelek, *g. a.* Wasser-Bläschen. petite bouteille sur l'eau.
Bąbelistość. Aufwerfung der Wasser-Blasen. boüillonnement, moussement; le jetter des bouteilles.
Bąbelisty. Blasen aufwerfend. boüillant, moussant.
Babi. weibisch, altweibisch. féminin, de vieille.
babi narod zawsze chytry. die Weiber sind gemeiniglich listig. le beau sexe est toûjours trompeur.
babia gęba. ein Schnattermaul. caquet, caqueteur, babillard.
babie zęby ziele (dentaria minor). kleine Zahn-Wurtzel. petite dentaire.
babie ziele; babi gnoy (crithmum quartum) Art von Meer-Fenchel. sorte de créte marine.
babi mur, vid Łapa niedźwiedzia.
babia sol, *vid. Sol babia.*
babi kołacz, vid. Baba 7)
Babiarz, *vid.* Babstel.
Babię, rodzących pilnuię. Kinder haschen; eine Kinder-Mutter seyn. acoucher les femmes; faire le métier d'une sage-femme.
Babieię. 1) zum alten Weibe werden. 2) vor Alter kindisch werden. 1) devenir vieille femme. 2) radoter; devenir enfant. § 1) ieżli dziewce zchodzi na posagu to zbabieie. 2) wcale zbabiał.
Babikrowka ziele (*polygonatum*). Weißwurtz. seau de Salomon.
Babiniec, *g. babińca.* Kirchen-Eingang; Brüder-Häuschen; die Halle. le parvis; l'entrée de temple, où se retirent les pauvres.
Babka, *conf.* Baba. 1) altes Mütterchen. 2) Großmutter. 3) die blinde Kuh ein Kinder-Spiel. 4) Wegereich, Wegebreit ein Kraut; *5) ein Heller. 1) une femme fort vieille. 2) grand-mére. 3) colin-maillard. 4) plantin une herbe. *5) denier, obole, maille.
Babski. alt weibisch. de vieille.
po babsku. *Babskie. } altweibischer Weise. en vieille femme.

Babsko.

Babſko. garſtiges altes Weib. vieille roupieuſe.

Babſtel, babſtyl, babiarz. eine feige Memme. un efféminé; un lâche; poltron; homme ſans courage.

Babuś, Babuśia. altes Mütterchen. vieille décrépite.

Bachmat. Roß, Reitpferd, Gaul. beau cheval, rouſſin.

* Bachur. } 1) Hengſt, ſ. Stadnik; 2)
* Bachura. } Eber, ſ. kiernoz. 1) étalon, cheval qu'on garde pour ſaillir les jumens, v. Stadnik. 2) porc nonchatré, verrat, v. kiernoz.

bachur żydowſki. Juden-Jung. baboüin juif; garçon juif.

Baćik. kleines Boot, ein Nachen. nacelle, éſquif.

Bączę. ſummen, ſchreyen wie eine Rohr-Dommel. bourdonner, faire un bruit comme le butord. § gdy bąk bączy znak deſzczu.

Baczę czego, co, na co. 1) mercken, erſehen, bemercken. 2) Achtung geben; 3) erwegen, beurtheilen. 1) remarquer, obſerver, apercevoir. 2) prendre garde. 3) conſidérer, juger. § 1) baczę że zaletna i łakoma; iuż baczemy na oko. 2) baczyć ſwoich ſpraw; na ſwoie nie baczy ſprawy. 3) baczę na iego zasługi; baczę ſwoię godność.

bacząc na iego zasługi. in Betrachtung ſeiner Verdienſte. en conſidération de ſon mérite, de ſes ſervices.

Bączek, *g. bączka.* Röhrchen zum Schafft am Lad-Stock. tuïau ataché au fût où la baguette entre. § ſztępel w bączki wchodzi.

Baczenie. Klugheit, Ueberlegung, Beurtheilung, Verſtand. 2) Erwägung. 3) Aufmerckſamkeit, Acht, Achtung. 1) prudence, eſprit, jugement, bon ſens, reflexion, entendement. 2) conſidération, attention. 3) garde, ſoins, qu'on prend de quelque choſe. § 1) trzeba tu baczenia i uważenia wielkiego; naysłabſzego baczenia człowiek to obaczyć może; niech to każdemu będźie w pamięći i na baczeniu. 2) co miłośćiwe i wyſokie W. K. M. nie pozwoli baczenie; iego rada i zdanie na oſobliwym ieſt baczeniu. 3) day baczenie na twoie ſprawy; mam baczenie na wſzyſtkie słowa; wſzyſtko z wielkim czyni baczeniem.

mieć baczenie (wzgląd, reſpekt) na kogo. Hochachtung vor einen haben. avoir égard, conſidération pour quelqu'un.

mam to na baczeniu. ich ziehe dieſes in Erwägung. j'ai cela en conſidération.

ieſzcze ieſt przy baczeniu. er iſt noch bey Verſtand. il eſt encore dans ſon bon ſens.

Bacznie, *adv.* rozſądnie, roztropnie. aufmerkſam, bedachtſam, mit Ueberlegung. prudemment, diſcernement, ſoigneuſement.

bacznie to uczynił. er hat das wohlbedächtig gethan. il a fait cela après une meure déliberation.

Baczność. Aufmerckſamkeit, Bedachtſamkeit, Klugheit. conſidération, reflexion circumſpection, prudence, ménagement, diſcretion.

baczność dać, (mieć) na ſąśiada, auf des Nachbarn Beginnen Achtung geben. obſerver les mouvements du voiſin.

z bacznośćią poſtępować z kim. behutſam mit jemanden umgehen. ménager quelqu'un.

Baczny. aufmerckſam, bedachtſam, vorſichtig, klug. bienaviſé, conſideré, attentif, prévoiant, ſage, diſcret.

człek baczny. ein vernünftiger Menſch. homme de bon ſens.

baczni ludźie. verſtändige Leute. le beau monde.

Badacz, Forſcher, Nachforſcher. enquêteur, inveſtigateur, chercheur, ſondeur, rechercheur.

Badam śię czego. nachforſchen, ſich erkundigen. ſonder, rechercher, s'enquerrir, s'enquêter.

Badanie. Nachfrage, Unterſuchung, Nachſuchung. recherche, diſquiſition, enquête.

Badele, *plur.* allerley Unkraut, inſonderheit aus Teichen. mauvaiſes herbes qu'on tire particulierement d'un étang.

Badź, *vid.* Jeſtem.

Bagazya. Cattun. toile de coton.

Bagnet. ein Bajonet. baïonette.

Bagniątka, *plur.* Katzen-Pfötlein an den Weiden; Kätzlein. chates, chatons qui naiſſent ſur la ſaule, ſur le coudrier.

Bagnik, tuńczyk ryba morſka. Tunfiſch. thon, thonine poiſſon de mer.

Bagniſty. moraſtig, ſumpficht. marécageux.

Bagniſko. } Sumpf, Bruch, Moraſt. ma-
Bagno. } récage, *m.* marais, fondriere. § bagien tam wiele.

bagno drzewko (ſiler). Art von Rain-Weide, ſo im Sumpfe wachſen. fermontaine, ſorte de troëne qui croît dans les marais.

bagno źiele, vid. Modrzewnica.

Baia. 1) Fabel-Hans. *2) Fabel, Mährchen, ſ. bayka. 3) Boy, ein Zeug. 1) faiſeur de contes; débiteur de ſornettes; fabuliſte, conteur de fables. *2) fable,

fable, conte, *m. vid.* Bayka. 3) revêche sorte d'étofe.

Baianie. Fabelwerck, erdichtetes Wesen. fiction; narration fabuleuse; des contes; balivernes; le fabuleux.

Baiacz. Fabel-Hans, Schwätzer. raconteur de fables; vendeur de bourdes; bailleur de balivernes.

Baię. Mährlein erzehlen, fabuliren, plappern. faire de contes; conter de belles; babiller.

Baieczny. fabelhafft. fabuleux. § baieczne minęły wieki.

Baiok włoski. eine Italiänische Kupfer-Münze. baioque, petite monoie d'Italie.

Bąk. 1) eine Rohr-Dommel. 2) Pelican ein Vogel in America. 3) Hummel, Roß-Breme. 4) Kreusel, Trieb-Kugel. 1) butor. 2) pellican, un oiseau en Amérique. 3) taon, ton, sorte de mouches qui piquent les chevaux. 4) sabot, toupie.

bąk się przebiie a mucha uwięźnie; bąk paięczynę przebiie, a na muchę wina. kleine Diebe hängt man auf, und grosse läßt man lauffen. on pend les petits larrons, mais aux grands on fait pardon; les grands larrons font pendre les petits.

bąk się przebiie, prov. dem Mächtigen gehet alles vor genossen aus. la raison du plus fort est toujours la meilleure.

bąki strzelać. sich mit Kleinigkeiten aufhalten. s'amuser à la moutarde.

Bakalarz. 1) ein Baccalareus auf Universitäten. 2) Schulmeister, Informator. 1) Bachelier dans une Université. 2) précepteur, maître d'école, régent.

Bąkam, *v. m. F. bąknę.* 1) summen, sausen. 2) mucksen. 1) bourdonner. 2) soufler, ciller devant qu. 1) bąk bąkał, deszcz będzie. 2) żaden ani bąknął.

bąkam, vulg. jauchzen, juche schreyen. 2) ruffen. 1) jetter, faire des cris de joie. 2) apeller.

Bakier. -- na bakier. in die Quere, von Mützen und Hüten. de travers, de guingois, *en parlant de chapeaux & de bonnets.* § czapkę na bakier postawił; kapelusz na bakier stoi.

Bakort. der Back-Bord, die lincke Seite eines Schiffes. bas-bord; le côté gauche d'un navire.

Bal. 1) Ballen Waare; 2) Ball, Tantz-Lustbarkeit. 1) bale, balot. 2) bal, assemblée des personnes qui dansent. 1) bal towarow. 2) był bal u Xcia JMci.

bal zagaić. den Ball eröfnen. ouvrir le bal.

Bałamucę. faseln, Narrens-Possen treiben, haseliren. dire des niaiseries; niaiser, faire de petites folies; goguenarder, folâtrer.

Bałamuctwo. Narrens-Possen, Geschwätz, Kälberey. badinerie; niaiserie, balivernes, fadèse.

Bałamucki. voll unnützes Geschwätzes. badin, niais, fad, folâtre.

Bałamut. Fasler, Wäscher, Possenreisser. badin; conteur de sornettes; babillard, goguenard.

Bałamutka. Wäscherin, Possenreisserin. babillarde, goguenarde.

Balast. Ballast, Schiffs-Ballast. le quintillage, lest, gravier.

Balasy, *plur.* 1) Geländer-Säulen; Geländer-Docken. 2) ein Geländer von Docken. 3) Trompeter-Gang, wo die Trompeter blasen. 1) balustrès, petites colonnes. 2) balustrade. 3) balcon. § 1) balasami okna otoczone; miasto balasow szczeble często kładą; balasy żelazne, drewniane. 2) balasy koło wschodow. 3) balasy kościelne.

ogrodzić balasami. mit einem Geländer umgeben. balustrer.

Baldakin.
Baldekin. } Trage-Himmel; Baldichin. dais, baldachin; un poële.

Baldryan ziele. (*valeriana*) Katzen-Wurtzel; Baldrian. valeriane.

Baldryan czerwony. (*valeriana rubra*) rother Baldrian. rouge valeriane.

Baleczka. ein kleiner Balcken. petite poutre; poutrelle; soliveau.

Balena, wieloryb. Wallfisch. baleine, poisson de mer.

Balka. ein Balcken. poutre, solive.

Balkowy, *adj.* Balcken-. de poutre; qui concerne une poutre.

Balsam. 1) Balsam. 2) ein Balsam-Baum. 1) du beaume. 2) arbre du baume; baumier.

balsam Polski ziele, (ocimum). Basilien-Kraut. basilic une plante.

Balsamowy. 1) Balsam-, vom Balsam-Baum. 2) balsamisch, aus Balsam gemacht. 1) de baume; d'arbre du baume. 2) de beaume; fait de baume. § 1) balsamowa gałąź. 2) balsamowy oleiek.

Balsamka chrościnka. (*balsamina*) Balsam-Aepfel, Balsam-Kraut. balsamine.

Balsamuię. balsamiren. embaumer.

Baltyka. der Belt, das Baltische Meer. la mer Baltique.

Bałuch. Getös, Geschrey. huée; rumeur, *f.* bruit; vacarme; un tintamare; criaillerie.

Bałuk. -- na bałuku, *adv.* auf allen vieren. à quatre pattes. § na bałuku leść.
Bałuszę, *szy, szył.* 1) ein Getöse machen, lermen. 2) mit Lerm oder Geschrey betäuben. 1) faire un tintamare; 2) étourdir; rompre la tête à force de bruit ou de criaillerie. § 1) kto tam tak bałuszy. 2) dźieći mię swoim wrzaskiem bałuszą; na seymikach ieden drugiego zamawia i bałuszy.
Bałwan, *g. a.* 1) Götze, Götzen-Bild. 2) eine Colossus-Säule. 3) Block, grosser Klumpen als Marmor. 4) Wasser-Welle, Welle, Woge. 1) un idole; faux Dieu. 2) un Colosse, statue fort grande. 3) grand bloc comme de marbre. 4) onde, vague, flot, houle, lame.
Bałwochwalca. Götzen-Diener. un idolatre.
Bałwochwalstwo. Götzen-Dienst. idolatrie.
Bałwochwalnia. Götzen-Tempel. un temple des idoles; temple de faux dieux.
Banagdyk ziele, *g. a. vid.* Malownik.
Bandela białogłowska. Weiber-Binde. bandeau de femme.
Bandera. Schiffs-Flagge. banniére, pavillon d'un vaisseau. § pod ktorego banderą sto naw płynęło.
Banderola. Wimpel auf den Schiffen. banderole, petite enseigne qu'on arbore au haut des navires.
Bando, obwołanie. Ankündigung, Befehl. publication, ordonance. § gdy to bando do eksekucyi przychodźi.
Bandolet, muszkiet krotki. kurtze Musquete. mousqueton.
Bandura. Pandore, ein musicalisches Instrument. pandore un instrument de musique.
Bandycya, *vid.* Banicya.
Bandyt włoski, wywołaniec. ein Bandit in Italien. bandi, voleur en Italie.
Bania. 1) Kürbs. 2) Blase, bauchigtes Gefäß; grosse Buttel oder Vase. 3) Bauk. rundes Gebäude mit einem runden Dach. 4) kleiner runder See-Fisch orbis genannt. 1) courge, citroüille. 2) grande bouteille; broc. 3) *Archit.* dôme; corps de logis qui est ronde avec une couverture ronde. 4) espece de poisson de mer tout rond sans écaille. § 1) banie rożnego są gatunku. 2) bania gliniana, śklanna; bania do dystylowania. 3) ten budynek piękne ma altany i banie.
bania do kwiatow. ein Blumen-Topf. pot à fleur; bouquetier.
bania zamorska, vid. Kolokwintyda.
Baniasty, Bańczasty. bäuchig, von Gefäßen. au large ventre; qui a un gros ventre, en parlant de vaisseaux.
Banicya. die Verweisung, Relegation. bannissement. § otrzymał na niego banicyą.
banicya wielka; wywołanie. die grosse Acht; Landes-Verweisung. ban, bannissement; proscription.
banicya mała alba prawna. die kleine Acht. rélegation.
Banit. ein Verwiesener. banni; exilé; proscrit.
Banizuię kogo. ächten; in die Acht erklären. bannir; proscrire, mettre au ban.
Banieczka, baniuszka, bańka. 1) kleiner Kürbis. 2) Tropfen-Gläschen; kleines rundes Gefäß. 3) eine Wasser-Blase. 1) petite citroüille. 2) fiole, burette, petite bouteille; petit vase rond. 3) boule, bouteille, ampoule qui se fait sur l'eau.
Baniecznik, Bańkarz. ein Flaschen-Macher. faiseur de bouteilles, de flacons.
Banieczny, do baniek należący. Tropfen-Glas-. de fiole, de burette.
Baniuię, *vid.* Banizuię.
Bank. 1) Banco. 2) Ort, wo man Geld aufwechselt. 3) Wechsel-Handel; Wechsel-Gewerbe. 1) banque. 2) un change, lieu établi pour changer les espèces. 3) le metier d'un banquier, d'un changeur.
bank trzymać. Banco halten; mit Geld handeln. faire la banque.
bank wałowy; ławy. Kriegsb. Banket, Auftritt hinter der Brustwehr. *Fortif.* banquette, marche derriére & au bas du parapet.
Bańka, *vid.* Banieczka.
bańka barwierska. Schröpfkopf, Laßkopf. ventouse.
bańki stawiać. schröpfen, Köpfe setzen. ventouser, apliquer les ventouses.
Bankierski. zum Wechsel-Gewerbe gehörig. de banquier. § bankierski kram, stoł.
po bankiersku. nach Art der Geld-Wechsler. selon la coutume des banquiers.
Bankierz. Wechsler, Banquirer. banquier, cambiste.
Bankiet, uczta, bieśiada, ochota. Schmaus, Gastmahl. banquet, festin. § sprawić bankiet.
bankiet wałowy, vid. bank wałowy.
Bankietowy bieśiadny. zum Schmaus gehörig. de banquet, de festin. § tytułat bankietowy.
Bankietnik, bieśiadnik. 1) Schmauser, Gast beym Gastmahl. 2) Gastmahl-Geber, der gerne tractiret. 1) celui qui

court les banquets; un convié; 2) maître de banquet.
Bankietuię. gaſtiren, ſchmauſen. banqueter; feſtiner; faire des feſtins.
Bankietowanie. das Schmauſen. banquetement.
Bankret. Banquerottirer. banqueroutier.
Bankrut. Banquerott. banqueroute, faillite.
Bankrutuię; czynię bankrut. banquerottiren. faire une banqueroute; faillir; aller au ſafran; manquer.
Bannicya, Bannit, Bannizuię, *v.* Banicya, Banit Banizuię.
Barakan. Berkan, ein Zeug. baracan une étofe.
Baran. 1) Widder, Schaf-Bock. 2) der Widder das erſte himmliſche Zeichen. 1) bélier. 2) bélier, le premier des ſignes du zodiaque. 1) iak barana go łupią, *prov.*
baran czyſzczony; *ſkop.* ein Schöps. un mouton.
barany. Schaf-Felle. biſquains, peaux de mouton; houſſes.
Baranek, baraneczek. 1) Lamm. 2) Lamms-Fell. 1) agneau, agnelet. 2) agnelin, peau d'agneau. § 1) baranek pieczony. 2) baranek Bulgarſki; baranek Perſki.
baranek Boży. das Lamm Gottes. l'agneau de Dieu.
baranek ptak, vid. Koźiełek ptak.
Barani. Widdern, Schaf-. de bélier, de brebis. § baranie mięſo; barania ſkora.
Baranina. Schaf-Fleiſch. du bélier; la chair de bélier.
*Baraſzkuię, żartuię. ſchertzen, ſpaßen. badiner, plaiſanter.
Barbara. Barbara, ein Weiber-Nahme. Barbe nom de femme.
świętey Barbary źiele, vid. Barbora.
Barbarya. 1) Barbarey, ein Nord-Land in Africa. 2) Barbarey, Unwiſſenheit. 1) Barbarie, la partie ſeptentrionale de l'Afrique; 2) barbarie, ignorance groſſiére.
Barbaryyſki, *vid.* Barbarzyńſki.
Barbarzyniec, *g. barbarzyńca.* Barbar; grober ungeſitteter Menſch. un barbare; home groſſier; malmorigéné.
Barbarzyńſki. grob, unartig barbariſch. barbare, incivil; ignorant. § barbarzyńſki kray, lud.
po barbarzyńſku. } *adv.* barbariſch; grober Weiſe. barbarement, incivilement, inhumainement.
Barbarzyńſkie. }
§ barbarzyńſkie mowi.
Barbarzyńſtwo. Barbarey, grobe Unwiſſenheit, Grobheit. barbarie; ignorance groſſiére. § niektore narody ieſzcze w barbaryi zoſtaią.
Barbinek źiele, *vid.* Barwinek.
Barbora, Swietey Barbary źiele (*Pſeudobunium*). Art Steckrüben. navet batârd.
Barć, *f.* Bienen-Stock im holen Baum. ruche d'abeilles dans un arbre creux.
Barchan. Parchent. de la futaine.
Barchannik. Parchent-Weber. futainier.
Bardyſz. eine Streit-Axt in Geſtalt eines halben Monds am langen Stiel. hache d'armes faite en croiſant, elle a un manche long.
Bardzo, *vid.* Barzo.
Bardźiey, *vid.* Barźiey.
Bardyzana. Partiſane. pertuiſane.
Bargiel ptak. Art von Meiſen. ſorte de méſanges.
Bark. 1) ein Arm. 2) der Kegel; Obertheil des Vorder-Fuſſes der Thiere. 2) Wage-Holtz, Ortſcheit. 1) bras. 2) bras partie de la jambe de devant d'une bête. 3) palonneau.
koń ten na bark bije. dieſes Pferd ſchlägt mit den Vorder-Füſſen. ce cheval régimbe, rüe des piez de devant.
Barka. Barque; kleines Schiff. barque.
Barkarz. Schiffer einer Barque. voiturier d'une barque.
Barkowaty, barkow dużych. ſtarck von Armen. qui a les bras charnus & élevez; robuſte; nerveux.
Barkowy. zum Arm gehörig. de bras; qui concerne les bras; brachial. § żyła barkowa; muſzkuł barkowy; kość barkowa.
Barłog. 1) die Streue. 2) Kehricht, Auskehricht. 1) litière. 2) balaiures.
Barma ryba, *vid.* Barwena.
Barnadynek źiele, *g. a.* (*carduus benedictus*) Cardobenedicten. chardon bénit.
Baron. Baron. Baron.
Baronowa. Baronin. Baronne.
Barſzcz polewka. Bartſch, eine ſaure Brühe. un potage ou boüillon aigre § barſzcz z żytnych otrąb proſty; barſzcz cytrynowy; barſzcz krolewſki z grzybami ſuchemi, z kminem.
barſzcz proſty, *naſki*; *barſzcz Niemiecki*, (acanthus) Bären-Klau; Bartſch. branche urſine; acante.
barſzcz Włoſki, (melamphylum) Welſche Bären-Klau. eſpèce de branche urſine; acante piquante.
barſzcz płonny wodny, vid. Niedźwiedźia ſtopa.
Barſzczowy, *adj.* 1) Bären-Klau-. 2) wie Bärenklau-Blätter gemacht. 3) zur ſauren Suppe gehörig. 1) de branche urſine. 2) qui a la figure d'acante; qui reſſem-

ressemble à la branche ursine. 3) qui regarde les potages aigres. § 1) korzeń barszczowy. 2) szyćie, ryćie barszczowe.

liśćie barszczowe. Bauk. Bärenklau-Blätter an den Säulen. *archit.* acante, ornement à feuille d'acante, qu'on met dans les chapitaux des colonnes.

Barszczyk, *g. a.* 1) saures Süppchen. 2) ein Taugenichts. 1) petit boüillon aigre. 2) un vaurien; qui n'est bon ni à rôtir, ni à boüillir.

Barta. Barte, Zimmer-Axt. ascieau; cognée, hache de charpentier.

Bartłomiey. Bartel, ein Manns-Nahme. Bartelemi nom d'homme.

Bartniczek. ein Ziesel-Bär. sorte d'ours qui sont fort petits.

Bartniczy. Bienen-Wärter-. de gardien des ruches. § bartnicze rzemiesło.

Bartnik. 1) Bienen-Wärter; Zeidler. 2) grober Kerl. 3) Ziesel-Bär. 1) gardien ou gouverneur des ruches; celui qui a soin des abeilles. 2) rustaud, homme rustre. 3) espèce d'ours qui sont fort petits.

Bartosz, *vid.* Bartłomiey.

Bartoszek. Communiste; ein Barthelemit, sie gehen schwarz und werden vom Bartholomäo Holzhausen also genannt, der Einkünffte zu ihrem Unterhalt und Unterricht gestifftet. un Communiste; *ils sont habillez de noir & s'apellent* Bartoszkowie *de* Bartelemi Holtzhausen, *qui a fondé une rente pour les entretenir & enseigner.*

Barwa. 1) Farbe. 2) Liverey. 3) Gesichts-Farbe. 4) Strich; Wolle auf dem Tuche. 1) la couleur. 2) couleurs, livrée d'un Seigneur. 3) le teint; la couleur de visage. 4) poil, le lainage d'une étofe. § 1) iakiey barwy to kwiatek. 2) barwa krolewska, Prymasowska; dano mu barwę. 3) barwa gładkiey twarzy. 4) na tym kapelusz żadney niemasz barwy.

barwa kośćielna. blasse Gesichts-Farbe. teint blême; pâle couleur de visage.

pod barwą. glatt, einfärbig; mit einer Farbe. uni, d'une seule couleur. § szata pod barwą.

Barwanna. } Barbe, Barme, ein Fisch.
Barwena. } barbeau un poisson.

Barwenka. kleine Barbe. barbillon; petit barbeau.

Barwiany, *subs. & adj.* der eine Liberey trägt; ein Liberey-Bedienter. qui porte une livrée; laquai; qui porte les couleurs; homme de livrée.

Barwiano, *adv.* voll Liberey-Bedienten. avec beaucoup de laquais; en suite des gens de livrée. § barwiano wszędźie; barwiano przyiechał.

Barwica, Barwiczka postrzygana. Scheer-Wolle. bourre; bourre-lanice; tontisse, laveton, tonture.

barwiczka rumienidło. Schmincke. fard.

Barwiczkuię. schmincken. farder.

barwiczkuię śię. sich schmincken. se farder.

Barwiczkowany. geschminckt. fardé.

Barwię. 1) färben, putzen. 2) entschuldigen, bemänteln. 3) frisiren, kräuseln die Wolle auf dem Tuch. 4) schmincken. 1) colorer, parer. 2) colorer, plâtrer, farder, excuser. 3) friser un drap; faire venir de la laine au drap. 4) farder. § 1) kwiaty pola ubarwiły. 2) swoy postępek niewinnośćią barwi.

Barwierka. Barbiers-Frau. femme de barbier.

Barwiernia. Barbier-Stube. boutique de barbier.

Barwierski. Barbier-. de barbier.

barwierska szkatuła do brzytew; sztućiec barwierski. Balbier-Zeug; Besteck zu den Messern. trousse, dans la quelle on met les rasoirs.

Barwierstwo. Barbier-Kunst. métier de barbier, barberie.

Barwierz. Barbier. barbier.

barwierz zły, partacz. ein schlechter Bart-Scheerer. barberot; méchant barbier.

Barwinek źiele, (*vinca per vinca.*) Ingrün, Sinngrün. pervenche.

Barwisty. 1) geblümt, geschmückt, gefärbt. 2) gekräuspelt, als die Wolle auf einem Tuche. 1) coloré, orné, paré de diverses couleurs. 2) frisé comme le poil d'un drap. § 1) barwiste pola; barwiste kwiaty.

Baryła. Faß, Barille. barique, bari. § baryła ma 24. garcy; baryła węgierska ma 74. garcy, temi czały zaś 65. garcy.

Baryłka, beczułka. Tonchen, Fäßchen. petit bari.

Barźiey, bardźiey. mehr, (der *comparat.* von barzo.) *c'est le comparatif de* barzo: davantage, plus. § barźiey brata niźli Oyca kocha.

tym barźiey. um desto mehr. à plus forte raison; d'autant plus.

Barzo, bardzo, *adv.* sehr. fort, très, fortement, trop. § barzo poczćiwy człowiek; kocham go barzo; nie tak barzo dba o księgi, iako o konie.

barzo; tak iest; zgadłeś. im Spott: nicht doch, ihr habt es getroffen. *en se moquant:* justement vous y étes.

barzo siła. sehr viel. trop.

tak

tak barzo. ſo ſehr. tant; autant; à un tel point.

barzo to śiła. das iſt ſehr viel. c'eſt trop.

iak barzo. wie ſehr. combien; à quel point.

nie barzo. nicht ſehr. pas trop, ne-guères.

nie barzo uczony. er iſt nicht ſehr gelehrt. il n'eſt guères ſavant.

barzo dobrze. ſehr gut. fort bien.

Bas w muzyce. Muſ. der Baß. *muſiq.* baſſe. § głoſy śię od baſu zaczynaią, na dyſzkanćie ſtawaią; rozdźielić głoſy na baſy, tenory, alty i dyſzkanty.

bas drugi. der andre Baß. baſſe contre.

bas gieneralny. der General-Baß. baſſe continuë.

Baſałyk, *g. a.* Peitſche mit einer Bley-Schnur. foüet avec du plomb entrelacé au bout de ſa corde.

Baśia, *conf.* Barbara. Barbchen. petite Barbe nom de femme.

Baśiſta. ein Baſſiſt. la baſſe; muſicien qui fait la baſſe.

Baśliwy. fabelhafft. fabuleux; qui tient de la fable.

Baśń, *f.* Fabel, Mährlein. conte bleu; conte jaune; conte violet; conte de vieille; conte à dormir débout; conte de la cicogne. § babſkie to baśnie.

Baſter, *vid.* Baſztard.

Baſza Turecki. Türckiſcher Baſſa. Baſſa, Bacha, un oficier Turc.

Baſzta. Bollwerck, Baſtey. un baſtion, boulevard. § baſzta murowana do obrony.

baſzta woienna ruchoma drzewiana. hölzerner Thurm den die Alten an die feindlichen Mauren rückten. une tour de bois dans l'ancienne fortification pour l'aprocher des murailles des aſſiégez.

baſzta widokowa. Warte, Wach-Thurm. échauguette; une tour d'où l'on découvre ce qui ſe paſſe au loin.

Baſztard, bękart, ſyn naturalny. 1) Baſtard, natürlicher Sohn. 2) unächt, wild, von zweyerley Arten. 1) bâtard, fils naturel. 2) bâtard, qui eſt de deux diférentes eſpèces; qui tient du ſauvage. § 1) bękart to iego a politycznie baſztard. 2) baſztard wino, kanar; baſztard iedwab.

Baſztyon. ein Baſtion. un baſtion.

Bat. ein Boot. canot, eſquif.

Batalion. ein Bataillion. un batalion.

Bawarczyk. ein Bayer. un Bavarois.

Bawarſki. Bayeriſch. bavarois,

Bawarya. Bayern. Bavière.

Bawełna. Baum-Wolle. coton.

w bawełnę co uwinąć; bawełną co obwinąć. 1) in Baumwolle wickeln. 2) vergülden, verſüſſen, einen guten Schein geben. 1) cotonner; enveloper en coton. 2) dorer la pilule; adoucir quelque choſe de fâcheux par de belles paroles.

bawełna poźiemna źiele, vid. Ukwap.

Bawełniany. Baumwollen. de coton, cotonneux.

bawełniany chroſt albo krzak. Baumwollen-Strauch. coton, cotonner, xilon.

Bawełnianka. Baumwollnes Röckchen. petite robe de coton.

Bawełnica. 1) Cattun. 2) Baumwollner Rock. 3) Trauer; Trauer-Flor. 1) toile de coton; 2) robe de coton. 3) deuil; grande crêpe de deuil. § 1) bawełnica czerwona w złote kwiaty haftowana. 2) bawełnicą śię ogarnęła. ** 3) śmierć cały dom grubą zacmiła bawełnicą; cała familia grubą śię przykryła bawełnicą.

Bawełniczny. baumwollen; catunen. cotonneux; de toile de coton. § drukowane bawełniczne rzeczy.

Bawey, *interj.* ey wie; ſehet doch. le voilà; ha, ho. § bawey iak wielki to uczynek; bawey patrzćie.

Bawię. 1) aufhalten, verweilen. 2) einem die Zeit verkürtzen. 1) arrêter, empêcher, retenir, retarder, trainer, faire languir. 2) amuſer, recréer. § 1) bawiſz mię długo. 2) bawić kogo czytaniem.

tylko to uſzu bawi. das kützelt nur die Ohren. cela flate ſeulement les oreilles.

bawię śię. 1) ſich verweilen, ſich aufhalten. 2) treiben ein Gewerbe; ſich beſchäfftigen, umgehen mit etwas. 3) ſich wo aufhalten. 4) mit einem umgehen. 1) tarder; s'amuſer; demeurer long tems. 2) s'occuper, faire profeſſion de qu. ch. faire une profeſſion, un métier. 3) demeurer, ſéjourner, s'arrêter, faire ſéjour dans quelque lieu; 4) converſer avec qu. § 1) bawiłem śię długo u Was Pana; bawiłeś śię niepotrzebnie. 2) bawi śię handlem, łowami, księgami. 3) twoy ſyn śię w Lipſku bawi. 4) bawi śię z uczonemi.

Bawienie śię. 1) Verweilung. 2) Umgang mit einem. 3) Beſchäfftigung. 1) retardement. 2) converſation. 3) occupation. § 1) po tak długim bawieniu śię nic nie ſprawiłeś. 2) bawienie śię z ludźmi. 3) bawienie śię kupiectwem, piſaniem.

Bawoł.

Bawoł. Büffel, Büffel-Ochs, Biesem-Stier. un bufle, boeuf ſauvage.

Bawoli, Bawołowy. Büffel. de bufle.

Bawołowina. Büffel-Fleiſch. du bufle; la chair de bufle.

Baworczyk. ein Bayer. un Bavarois.

Baworſki. Bayeriſch. Bavarois.

Bayczany. fabelhafft. fabuleux.

Bayka. Fabel, Mährlein. un conte, fable. § bayki Ezopowe.

bayki, plotki, brednie. Mehrchen. balivernes, bourdes, menſonges, contes bleux. § ſtaroświeckie to bayki.

wſzyſtko to bayki. das ſind nur Fabeln. contes que tout cela.

bayki śiać. ein falſches Gerede unter die Leute bringen. ſemer un faux bruit; faire coure un bruit.

Bayprawie, *interj.* ja doch, eben recht. tout juſte.

Baza, podſtawek. Mathem. die Grund-Linie. *matém.* baſſe. § w trzykąćie na bażie ſtoią dwa boki.

Bażanka źiele, (*mercurialis ſilveſtris*) wild Bingel-Kraut. mercuriale ſauvage.

Bażanowiec źiele, *g. bażanowca*, (ſalicaria) Weiderich. ſalicaire.

Bazant. Phaſan. faiſand.

Bazanica. Phaſanin. faiſande; femelle du faiſand.

Bazar. Marketener-Platz im Lager. le marché de vivandiers au camp.

Bazarnik, markietan. Marketener. vivandier.

Bazgracz. Schmierer, Klecker. écrivailleur, grifoneur.

Bazgram. kleckeren, ſchmieren, ſchlecht ſchreiben oder mahlen. écrivailler, égratigner, grifonner, écrire mal; barboüiller; peindre mal.

Bazgranina. Geſchmiere, Kleckerey. un grifonage, méchante écriture; le barboüillage; méchante peinture.

Bazyli, *g. Bazylego.* Baſilius, ein Manns-Nahme. Baſile nom d'homme.

Bazylia, *vid.* Bazylik.

Bazylian. ein Baſilianer-Mönch. Baſilien, Réligieux de Saint Baſile.

Bazylianka mniſzka. eine Baſilianer-Nonne. Réligieuſe de Saint Baſile.

Bazyliański. den Orden des heiligen Baſilii betreffend. qui regarde l'Ordre de Saint Baſile.

Bazylik, *g. a.* } źiele, (*ocymum*) Baſilge,
Bazylika, } Baſilien-Kraut. baſilic.

bazylika polna, (*ocimum ſilveſtre*) Feld-Baſilien. baſilic ſauvage.

bazylika wodna, vid. *Firletka wodna.*

**Bazylika. Haupt-Kirche. Baſilique, grande Egliſe.

Bazylikowy. zum Baſilien-Kraut gehörig. de baſilic, qui regarde la plante de baſilic.

Bazyliſk. } ein Baſiliſc. baſilic. § Ba-
Bazyliſzek. } zyliſk weyrzeniem zabiia.

Bażyna źiele, (*bardana*) groß Kletten-Kraut. Bardane, glouteron.

Bdelium, drzewo i żywica. Bdelion, Baum und Gummi. Bdellium, l'arbre & la gomme.

Bbdła, *vid.* Bedłka.

Be, bee. Be, Stimme der Schafe. le bê; bêlement; le cris naturel que font les brebis.

ani be, ani me. weder a noch b wiſſen. ne ſavoir ni a ni b.

Bean. einfältiger Tropf; unwiſſender Menſch. idiot, benêt, niais.

Bębel, *vid.* Bąbel.

Bęben, *g. bębna.* Trommel. tambour, caiſſe. § w bęben bić, uderzyć.

przyśięgać na bęben. dem Kalbs-Felle folgen; ein Soldat werden. prendre partie dans les troupes.

Bębenek, *g. a.* 1) kleine Trommel; 2) Trummel-Taube; 3) Stöpſel, fettes Kind. 4) Butel; rundes Fäßchen mit einer Schraube; Lägel. 1) tabourin; petit tambour. 2) pigeon batant, murmurant. 3) enfant potélé; enfant gros & grand. 4) bouteille; barillet avec un vis.

bębenek, w uchu błonka. anat. Trommel-Häutlein im Ohr. *Anat.* tambour, timpane; une membrane ſéche qui ſe trouve dans l'oreille. § za bębenkiem ieſt mieyſce czcze pełne iakiegoś ſubtelnego humoru.

podbić komu bębenka. einen aufhetzen. exciter qu.

podbił iey bębenka. er hat ihr eine Trommel angehangen. il a fait lever le tablier à cette fille.

*Bębennica, doboż. Trommelſchläger. le tambour, qui bat la caiſſe; tambourineur.

Bębenniczka. Trommelſchlägerin. celle qui bat le tambour.

Bęblę, *e, ał.* 1) Waſſer-Blaſen werffen. 2) unvernehmlich reden. 1) jetter, faire des bouteilles d'eau; rejetter l'eau par les ouïs. 2) jargonner, marmoter, jaboter. § 1) bęble ryba w wodźie.

Bębnię. Trommeln. ſonner, toucher le tambour; battre la caiſſe.

Bębnienie. Trommelſchlag; das Trommeln. baterie de tambour; batement de tambour; le ſon du tambour.

Beczę, *y, ał, eli.* blarren, blöcken. beugler, meugler, bêler, mugir.

beczy ieleń. der Hirſch ſchreyet. le cerf brame, rée.

Beczenie,

Beczenie, Bek. das Geblöcke. bêlement, bêler, meuglement, mugissement, buglement. § bek owiec skopow, koz, krow, ieleni.
Bęczę, y, ał, eli. summen. bourdonner, bruire. § bęczy komor.
Bęczenie pszczoł, Bęk, g. u. das Summen der Bienen. bourdonnement; bruit que font les mouches.
Beczka. 1) Tonne, Faß. 2) Tonne, ein Maß. 1) tonneau, tonne, futaille; 2) muid, tonneau, sorte de mésure. § 1) ma kilka beczek wina. 2) beczka piwna ma mieć według konstytucyi, 1565. garncy 72. a według 1598. garncy 72. Łaszt śledzi, potaszu, smoły ma beczek 12. Węgierska beczka ma barył 3.
beczka ryba morska. Wall-Schwein, runder grosser See-Fisch. épulard, grande ronde poisson de mer. § beczka często tyśiąc funtow waży.
z inszey beczki zaczniymy. wir wollen von was anders reden. changeons de note.
Beczkowy. Faß-, Tonnen-. de tonneau.
Beczułka, faska. Tönnchen, Fäßchen. barril, petit tonneau.
Bedłka. weisser Erd-Schwamm zum Speisen. potiron; sorte de champignons.
Bednarz. Böttcher, Faß-Binder. tonnelier.
*Begiel, g. begla, obarzanek. Pretzel, Kringel. craquelin.
Beia. Boy. revêche.
Bęk, vid. Bęczenie.
Bek, vid. Beczenie.
Bekam, v. m. F. beknę. blöcken. bêler. § koza beknęła.
beka się ieleń. der Hirsch ist der Brunst. le cerf est en rut.
Bękarći, adj. Bastarden, einem Bastard gehörig. de bâtard; bâtard. § bękarćie dobra.
Bękart. 1) natürlicher Sohn, Bastard; 2) falsch, nicht recht. 1) fils de putain; bâtard. 2) bâtard, contrefait, qui n'est pas vrai. § 1) precz ztąd bękarćie. 2) bękart w iedwabnych materyach; bękart w iedwabiu.
Bękartka. natürliche Tochter. bâtarde, fille naturelle; fille de putain.
Bekas. eine Schnepfe. bécasse.
bekas morski. See-Schnepfe ein Vogel. bécasse de mer un oiseau.
bekas mały. Art kleiner Schnepfen. beccassine.
Bekaśię. junge Schnepfe. becasseau.
Bekowisko ielenie. die Brunst-Zeit der Hirsche. rut; tems où les bêtes fauves sont en chaleur.
Bekiesa. gefütterter Ober-Rock mit Ermeln, die oben weit, unten enge sind. manière de surtout ou de casaque fourrée avec des manches larges aux bras & étroites aux poignets.
Beknąć, vid. Bekam.
Bela. 1) Ballen Waare; 2) Ballen Papier. 1) balot, bale; marchandise embalée. 2) bale de papier. § 1) towary w belach ułożone; otrzymałem trzy bele; 2) bela papieru ma ryż dźieśięć.
Belka. 1) kleiner Ballen Waare. 2) ein Stück, als Leinwand, Zeug. 1) petit balot. 2) piéce; quantité d'aunes de toile, d'étofe.
Bełgocę, } ce, tał. 1) schluttern, schlickern,
Bełkocę, } butteln. 2) vulg. belfern, schmälen. 1) faire glouglou. 2) vulg. fulminer, aboïer, criailler, déclamer. § 1) głośno z tey bani piwo bełgocę. 2) milczę, poki baba nie wybełgoce.
Bełkotacz. Belfer, Zäncker. criailleur, criard; grand parleur.
Bełkotanie. 1) das Butteln eines Geträncks. 2) vulg. das Schmälen. 1) le glouglou que fait une bouteille. 2) vulg. criaillerie.
Bełt. 1) Boltzen zur Armbrust. 2) Wurf-Pfeil. 1) matras; dard; flêche qu'on tire d'arbalête. 2) javeline; javelot. § 1) bełt do kusze; z kuszą bez bełtow na wroble, prov.
Beluard, Narożnik. eine Bastey. un bastion.
Belweder, g. a. mieysce zkąd piękny widok idźie, ein Ort mit einer schönen Aussicht. belvedèr, lieu d'un bel aspect.
belweder źiele, (osyris) Lein-Kraut, Harrn-Kraut. belvedèr.
belweder drugi, (petilius flos) Art von wilden Rosen. sorte d'églantine ou de rose sauvage.
Ben źiele, (*valeriana rubra*) rother Baldrian. rouge valeriane.
Benedykcya. Segen; Einsegnung. bénédiction.
benedykcya Nayświętszego Sakramentu. Consecration des Heiligen Abendmahls. Consécration; Bénédiction du très Saint Sacrement.
Benedykt. Benedict, ein Manns-Nahme. Bennoît, nom d'homme.
benedykt źiele,(caryophyllata) Benedicten-Wurtzel. benoîte.
Benedyktyn. Benedictiner. Benedictin; blanc-manteau.
Benedyktynka. Benedictiner-Nonne. Benedictine.
Beneficyant. der von einem Wohlthaten geniesset.

genießet. celui qui reçoit quelque grace, quelque bienfait de qu.
Beneficyarz. ein Capellan. Chapelain.
Beneficyum, godność kośćielna z dochodem. Pfründe. un bénéfice; charge Eclésiastique.
Beneficyusz. der eine Pfründe hat. bénéficier; celui qui a un bénéfice.
Benzoin. Benzoin ein Gummi. du benjoin; assa-doux.
Ber, (*Panicum*) Fench, Fuchs-Schwantz; Aehren-Hirse. panis, sorte de blé.
ber myszy ziele, (Phalaris) Canarien-Kraut. Alpiste.
Berdysz; *vid.* Bardysz.
Bergryn. Berggrün, Steingrün, Glöte, eine Mahler Farbe. verd de montagne; chrisocolle; verd de Hongrie; couleur de laquelle on se sert pour peindre.
Berło. 1) ein Zepter. 2) Jäger: Stange worauf man den Vogel stellt. 1) un sceptre. 2) *chasse*: blot, perche où l'oiseau se perche. § 1) berłem władać. 2) myśliwiec sowę w dzień iasny na berle wystawia.
**Berłowładny, berło trzymaiący. der einen Scepter trägt, regierend. qui porte un sceptre; regnant. § berłowładna Augusta III. ręka.
Berma. Kriegsb Wallen-Rand, Gang zwischen dem Wall und dem Graben. *fortif.* berme, lisière; chemin entre le rempart & le fossé.
Bernardyn. Bernardiner. Bernardin.
Bernardynka. eine Bernardiner-Nonne. Bernardine.
Bernadynek ziele, *vid.* Oset włoski.
Bersana, *vid.* Berzana.
Beryl kamień drogi. Berill, ein durchsichtiger Edelstein. éque-marine; beril pierre prétieuse transparente.
Berzana. Barwena. Barbe ein Fisch. barbeau un poisson.
Berzanka. kleine Barbe. petit barbeau; barbillon.
Bespieczeństwo, Bezpieczeństwo. Bespieczność, Bezpieczność. 1) Sicherheit. 2) Vertrauen; Freyheit die man sich nimmt. 3) Gemüths-Ruhe. 1) sûreté, sécurité. 2) assurance; liberté, qu'on prend. 3) tranquilité de l'esprit. §1) bezpieczeństwo w krolestwie skarb naywiększy; gdźie bezpieczności niemasz, tam, choć w obfitości, przebywać przykro. 2) zkąd śię bezpieczeństwo wźięło do mnie przychodźić; upraszam abyś mi tę bezpieczność zganić nie raczył. 3) w wielkiey umysł moy bezpieczności; bezpieczność umysłu.
Bespiecznie, Bezpiecznie, *adv.* 1) sicher, ohne Gefahr. 2) frey, vertraut. 1) en sûreté, seurement; sans danger. 2) librement, franchement. § 1) tam błogo gdźie bezpiecznie. 2) bezpiecznie śię z Panem obchodźi; bezpiecznie mowił; nazbyt bezpiecznie rzekł do niego.
Bespieczniś, Bezpieczniś, *subs.* der sich gar zu grosser Freyheit im Umgang bedienet. celui qui prend trop de familiarité. § strzeż śię bezpieczniśiow i ofertowniczkow.
Bespieczny, Bezpieczny. 1) sicher, das ohne Gefahr ist. 2) geruhig, als ein Gemüth. 3) frey, vertraut. 4) sicher als ein Gefängniß. 1) seur, qui n'est pas dangereux. 2) paisible, tranquille. 3) libre, franc en conversation. 4) seur comme une prison, un lieu de seureté. § 1) bezpieczny prowadzę żywot. 2) bezpieczny ma umysł. 3) bezpiecznym na krola śię targnął językiem; bezpieczny to barzo ze mną postępek. 4) na bezpieczne go wsadzono mieysce.
Bestwię kogo. 1) wild, scheu machen. 2) geil, wollüstig machen. 1) éfaroucher, rendre farouche. 2) rendre lacif.
bestwię śię. 1) wild werden, frech werden, wüten, toben. 2) geil werden oder seyn. 3) Muthwillen treiben. 1) s'éfaroucher, devenir sauvage; faire le farouche. 2) devenir ou être lacif. 3) folâtrer, agir pétulanment, devenir insolent. § 1) zbestwił śię koń i wźiął na kieł.
Bestwienie śię. 1) Frechheit, Muthwillen, Wuth. 2) Geilheit. 1) pétulance, éfronterie, insolence, furie. 2) lascivité, lubricité.
bestwienie kogo. das wild machen. l'action de rendre farouche & furieux.
Bestya. 1) ein Vieh, ein Thier. 2) Bestie ein Schimpfwort. 1) bête, brute, animal. 2) *terme injurieux*: vilaine bête; carógne. § 1) kray rożnych bestyy pełny. 2) idź bestyo parszywa.
Bestyalski. bestialisch, viehisch. brutal, bestial, qui tient de la brute.
po bestyalsku, Bestyalskie, *adv.* viehischer Weise. brutalement; en vraïe bête; d'une manière brutale.
Bestyalstwo. viehisches Wesen. brutalité, action brutale.
Bestyalnik, z bestyami śię potykaiący. Thier-Kämpfer. celui qu'on fait combatre contre les bêtes.

Bestyyka. Thierchen. bestiole; petite bête.
Bez drzewo, *g. bzu*, (*sambucus*) Hollunder, Hollunder-Baum, Flieder. sureau, un arbre. § drzeń we bźie.
bez włoski. Huck auf die Magd, Welscher Hollunder. lilac, lilas.
bez leśny gronisty czerwony, (sambucus montana, wilder Wald-, Berg-, oder Hirsch-Holder. sureau de montagne.
Bez, *pr. g.* 1) ohne. 2) ausser, ohngerechnet. 1) sans. 2) hors de, outre. § 1) bez pieniędzy na targ, bez soli do domu *prov* 2) było ich dźieśięć bez (oprocz) ćiebie.
Bezbolność, niebolenie. Unempfindlichkeit. insensibilité; indolence; exemption de douleurs.
Bezbolny, nieboleiący. unempfindlich, den nichts bewegt. insensible, indolent, qui n'est touché de rien.
Bezbożnie, *adv.* gottloser Weise. d'une manière impie; irréligieusement.
Bezbożnik. gottloser Mensch, Atheist. libertin; un athée.
Bezbożność. Gottlosigkeit, Atheisterey. impieté, irréligion; le libertinage; athéisme *m.*
Bezbożny. gottlos, atheistisch, ruchlos. impie, irréligieux.
Bezbramny. das kein Thor hat. qui est sans porte.
Bezćielnie, *adv.* ohne Leib. sans corps.
Bezćielność. Uncörperlichkeit, Leiblosigkeit. incorporalité.
Bezćielny, bez ćiała. leiblos, uncörperlich. incorporel, qui n'a point de corps.
Bezćienny. Schattenlos. qui est sans ombre, qui n'a point d'ombrage.
Bezczesny. Zeitlos, das keine Zeit hat. qui est sans temps; exempt du tems.
Bezczułość. Unempfindlichkeit. indolence, insensibilité.
Bezczuły. unempfindlich. insensible, indolent. § insza z wielkośći umysłu rzeczy przećiwne pogardźić, insza bydź nikczemnie bezczułym; insza nieporuszony umysł, insza bezczuły.
Bezdeńko. Tummelchen, Trinck-Glas das nicht stehen kan. boi-tout; verre qui n'a point du tout une pate.
Bezdenność. Abgrund, Grundlosigkeit. un abîme; une profondeur qui n'a point de fond.
Bezdenny. 1) grundlos. 2) tief, schwer zu begreifen. 1) qui n'a point de fond; sans fond. 2) profond; dificile à concevoir. § 1) bezdenny row, woda. 2) bezdennych i wyśmienitych zażywa konceptow.
Bezdrożność. Unwegsamkeit; grundloser Weg. chemin inpracticable; lieu où il n'y a point de chemin, par où l'on ne peut passer.
Bezdrożny. unwegsam, weglos. qui est sans chemin; inpracticable, dangereux, rompu comme le chemin.
Bezduszny. leblos. inanimé; qui n'a ni ame ni vie.
Bezdźiecki. } Kinderlos. qui est sans
Bezdźietny. } enfans. § bezdźieckim zostaie; bezdźietnym zszedł, umarł.
Bezdźielny, dźieła po robośie nie zostawuiący. practisch, so in der Uebung bestehet. pratique; qui est dans l'exercice & action. § bezdźielne i dźiałowe nauki.
Bezecność. 1) Heßlichkeit. 2) Ehrlosigkeit, Schandthat. 1) la laideur, difformité. 2) infamie, ignominie, indignité.
Bezecznie, *adv.* 1) heßlich. 2) schelmischer, schändlicher Weise. 1) laidement, d'une manière diforme; hideusement. 2) avec infamie, ignominieusement.
Bezecny. 1) heßlich, garstig. 2) ehrlos, schelmisch. 1) hideux, afreux. 2) infame, qui est marqué d'infamie; ignominieux.
bezecnym żołnierza uczynić. einen Soldaten zum Schelm machen. déclarer un soldat infame.
Bezeczę co, *czy, czył.* 1) heßlich, schändlich machen, schänden. 2) verunehren. 1) rendre hideux; défigurer. 2) infamer; deshonnorer. § 1) ospa ią zbezeczyła. 2) skępstwo wielkiego Pana, boiaźn żołnierza bezeczy.
Bezedrzwi, *adv.* ohne Thüren. sans portes.
Bezekrwie, *adv.* ohne Blut. sans sang.
Bezetchu leżenie. Heilk. Athemlosigkeit. *méd.* perte d'haleine.
Bezkost. Weichling. douillet; éfeminé; flasque.
Bezkostny. 1) der sehr schwache Knochen hat. 2) der keine Knochen hat. 1) qui a de foibles os. 2) qui est sans os; dessoffé.
bezkostny w nogach. der im gehen die Beine schlept. qui traine les piez en marchant; qui n'est pas ferme sur ses jambes.
Bezkrwawy. Blutlos. qui est sans sang.
Bezkrolestwo. Zwischen-Reich. un interregne.
Bezgrzesznie, *adv.* ohne Sünden. sans aucun péché.
Bezgrzeszność. Sündenloser Zustand. impeccabilité; état de celui qui ne peut pêcher.

pécher. § bezgrzeſzność tylko Błogosławionym właſna.
Bezgrzeſzny, niegrzeſzący. Sündenlos, frey vom ſündigen. impeccable; qui ne peut pécher.
Bezimienny. ohne Nahmen, als ein Verfaſſer. anonime comme un auteur.
Bezksiężyczny. die Zeit betreffend, da kein Mond am Himmel iſt. qui regarde le defaut de la lune, ou le tems par le quel elle ne paroit pas.
Bezkunſztny. 1) ungekünſtelt. 2) ungezwungen, natürlich. 1) ſimple, qui n'eſt pas artificiel, ni fait avec art. 2) naturel, qui n'eſt pas afecté; négligent.
Bezkwiat ziele, (*epimedium*) Biſchoffshütchen. épimedium.
Bezliſt ziele, (*ephedra*) ein Kraut das wie Schafftheu wächſt. ſorte de plante qui reſſemble à la prêle; éphédra.
bezliſt morſki, (ephedra marina) ein Kraut dieſer Art, das Manns hoch wächſt. raiſin de mer une plante qui croit à la hauteur d'homme.
Bezżeństwo. eheloſer Stand. célibat.
Bezżeniec, *g. bezżeńca*, *vid.* Bezżeniec.
Bezludny. unbevölckert; unbewohnt. inhabité, dépeuplé.
Bezłuſkny. ohne Schuppen; glat, unbeſchuppt. gliſſant, ſans écailles.
Bezmała, *adv.* faſt. presque.
Bezmężna. mannbar, die keinen Mann hat. mariable, nubile, qui n'a pas un époux. § bezmężne ma corki.
Bezmian, *vid.* Przemian.
Bezmienny. Nahmen-los. anonime.
Bezmiernie, niezmiernie, *adv.* über die Maſſe. démeſurement, ſans méſure.
Bezmierny. unermäßlich. démeſuré, immenſe, exceſif.
Bezmierność niezmierność. Unermäßlichkeit. immenſité.
Bezmyślnie, *adv.* ſinnlos. hors de ſens.
Bezmyślność. Sinnloſigkeit. folie, inconſidération.
Bezmyślny. Gedanckenlos, Sinnlos. inſenſé, inconſideré.
Beznoſy. der keine Naſe hat. qui a perdu ſon nez.
Bezodpornie, *adv.* unwiederſtreblich. incontestablement; ſans contradiction; irréſiſtiblement.
Bezodporny. unwiederſtreblich, unwiederſtreitlich. inconteſtable; à qui on ne peut s'opoſer; irreſiſtible; irrefragable.
Bezodpowiedny. unbeantwortet. à qui l'on n'a pas repondu.
Bezodwłocznie, *adv.* ohne Verzug. ſans délai; incontinent.
Bezodwłoczny. unverzüglich. qui ſe fait ſur le champ.
Bezowocny. das keine Früchte trägt. qui ne porte aucun fruit.
Bezowy. Hollunder-. de ſureau.
Bezpoſażna, *adj. & ſubſ.* die keinen Brautſchatz hat. celle qui n'a point de dot; qui n'eſt pas dotée.
Bezprawie. 1) Unrecht, Ungerechtigkeit. 2) Regiment, ſo etliche wenige führen. 1) tort, injuſtice, iniquité, illegalité. 2) oligarchie, gouvernement de peu de perſonnes.
Bezprawie, bezprawnie, *adv.* widerrechtlich. illegalement; contre le droit, illégitimement, injuſtement.
Bezproſtowny. nicht gerade, nicht perpendiculaire. qui n'eſt pas perpendiculaire.
Bezrogi. Hörnerlos. qui n'a point de corne.
Bezrożność. Gleichgültigkeit. indiférence.
Bezrożnie, *adv.* bez rozności. gleichgültiger Weiſe, ohne Unterſcheid. avec indiférence; indiférenment.
Bezrożny. gleichgültig. indiférent.
Bezrozumnie, *adv.* unvernünftiger Weiſe. irraiſonnablement; ſans raiſon; déraiſonnablement.
Bezrozumny. unvernünftig. déraiſonnable, inſenſé, irraiſonnable.
Bezrozumność. Unvernunft. irraiſonnabilité, folie, manque de raiſon.
Bezrządztwo. Regierung, die wenige führen. oligarchie, gouvernement de peu de perſonnes.
Bezſenny. ſchlaflos. qui ne peut pas dormir.
bezſenne nocy. ſchlafloſe Nächte. de longues veilles.
Bezſenność. Schlafloſigkeit. inſomnie, impuiſſance de dormir.
Bezsłownie, *adv.* in den Rechten: ſo darunter zu verſtehen. *droit:* tacitement.
Bezsłowny. Rechtsw. ſtillſchweigend. *droit:* tacite; ce qui n'eſt pas exprimé. § bezsłowna deklaracya; bezsłowne pozwolenie.
Bezśmieſznie, *adv.* ohne Lachen ſans rire.
Bezśmieſzność. Ernſthaftigkeit ohne alles Lachen. gravité ſans aucun ris.
Bezśmieſzny. 1) der niemahl lacht. 2) nicht belachens würdig. 1) qui ne rit point. 2) qui n'eſt point riſible.
Bezſtronnie, *adv.* unpartheyiſch. néutralement.
Bezſtronność. Unpartheylichkeit. néutralité, impartialité.
Bezſtronny. unpartheyiſch. neutre, impartial.

Bezſworny. nicht parallel. qui n'eſt pas parallèle.
Bezſzkodnie, *adv.* ohne Schaden. ſans dommage.
Bezſzkodność. Schadloſigkeit, Schadlos-haltung. indemnité, dédommagement.
Bezſzkodny. ſchadlos. indemniſé, dédommagé.
Bezwienna, *adj. f.* wiana nie maiąca. die keinen Mahl-Schatz hat. celle qui n'a point de gages de mariage.
Bezwinnie, *adv.* unſchuldiger Weiſe. innocenment, ſans faire de faute.
Bezwinny. unverſchuldet, unſchuldig. innocent, qui n'eſt pas coupable; ſans avoir mérité. § bezwinne karanie; mieć wzgląd na bezwinną przygodę przyiaciela.
Bezwinność. Unſchuld. innocence.
Bezwodny. das kein Waſſer hat. qui n'a point d'eau.
Bezwonnie, *adv.* ohne Geruch. ſans odeur.
Bezwonny. das keinen Geruch hat. qui n'a point d'odeur.
Bezwonność, niepachnienie. geruchloſe Eigenſchafft. qualité qui eſt ſans odeur.
Bezwſtydnie, *adv.* ohne Scham. ſans honte; impudemment.
Bezwſtydność. Unverſchämtheit, Unzüchtigkeit. éfronterie, impudence. § bezwſtydność gorę bierze.
Bezwſtydny. unverſchämt. éfronté, impudent.
Bezzbroynie, *adv.* ohne Waffen. ſans armes.
Bezzbroyny, niezbroyny. wehrlos, unbewaffnet. deſarmé, qui eſt ſans armes.
Bezzęby. Zähnlos, der keine Zähne mehr hat. édenté, qui n'a plus de dents. § bezzębna kobieta; bezzębny grzebień.
Bezżeniec, bezżony. 1) Unbeweibter, Hageſtoltz. *2) ein keuſcher Menſch. 1) un célibataire, garçon; qui n'eſt pas marié. *2) un homme chaſte; qui vit chaſtement.
Bezżeńſki. ehelos, unverheyrathet, der keine Frau hat. de célibataire; qui n'a point de femme; qui n'eſt pas marié.
Bezżeńſtwo. lediger, eheloſer Stand. célibat. § dań albo wina od bezżeńſtwa.
Bezzgodny niezgodny. 1) uneinig. 2) Meßk. ungleich, nicht parallel. 1) disharmonieux, diſcordant, diviſé. 2) *géom.* qui n'eſt pas parallèle.
Bezoar. Bezoard-Stein. bézoard.
Biada, *ſubſ. vid.* Bieda.
Biada, *interj.* } Weh! Zetter! mal-
*Biadaſzku, } heur à quelqu'un. § biada temu co cudze połyka i ziada.
biada wam. weh euch. malheur à (ſur) vous.
* Biadanie. narzekanie. das Klagen. l'action de ſe plaindre; lamentation.
Białagłowa, Białogłowa. Weibs-Bild, Weibs-Perſon. femme; perſonne du ſexe. § białegłowy (białogłowy) tam panuią.
Białaſy. } weißlich. blanchâtre.
Białawy. }
Białawiec ziele, *vid.* Srebrnik włoſki.
Białek, *g. u.* } w iayku. Eyweiß. le
* Białko } blanc d'œuf.
białek w oku. das Weiſſe im Auge. le blanc de l'œil.
białek paznokci. Blüthe auf den Nägeln der Finger. menſonge; tache blanche ſur les ongles.
Biało, *adv.* weiß. blanchement; d'une manière blanche.
Białogłowſki. weiblich. féminin, de femme, qui regarde les femmes.
po białogłowſku nach Weiber-Art, wie ein Weib. en femme.
Białogrod wielki. Stuhlweiſſenburg in Ungarn. Albe Roïale ville de Hongrie.
Białokurowaty. weißblaß von Geſicht und mit weiſſen Augenbraunen. qui a un teint blanc, des paupières blanches.
Białomleczny. Milchweiß, Milchfärbig. laiteux; de couleur de lait.
białomleczna droga; mleczna droga. Milch-Straſſe am Himmel. la voie de lait; chemin de Saint Jaques ſur le ciel.
Białonakrapiany. weiß geſprengt. grivelé.
Białonogi. weißfüßig, der weiſſe Füſſe hat. qui a les piez blancs. § białonogi koń.
Białopłynienie białogłowſkie. der weiſſe Fluß der Weiber. la fleur blanche des femmes; flux muliébre.
Białopſtry, białym nakrapiany. weiß geſprenckelt. tacheté, marqueté de blanc.
Białość. die Weiſſe. la blancheur, le blanc, la couleur blanche.
Białoſkornik. 1) Weißgerber. 2) Schneider im Dam-Spiel. 1) mégiſſier. 2) Jean; qui porte la hote au jeu de dames.
** Białoſmukły. hell-weiß, alabaſtern. fort blanc & fort luiſant; d'albatre.
** *białoſmukła ſzyia.* ſchneeweiſſer Hals. cou d'ivoire.
Białozęby. der ſchöne weiſſe Zähne hat. qui a de belles dens blanches.
Białożor. Weiß-Falck, Geyer-Falcke ein Stoßvogel. gerfaut, ſorte de faucon qui eſt ſemé de pluſieurs taches blanches.
Białożory. zum Weiß-Falcken gehörig. qui regarde le gerfaut.
Biały. weiß. blanc. § śnieg biały; koſzula biała; płeć biała.

płeć biała; gmin biały, białego regiestru potomstwo. das weibliche Geschlecht. le sexe; le beau sexe.
biała broń. blanck Gewehr. armes blanches.
biały mnich. Schneider im Dam=Spiel. Jean au jeux de dames.
biała niedziela. der erste Sonntag nach Ostern. la Quasimodo; le dimanche de l'octave de Pâque.
biała ryba. 1) Rheingau, Rheinancke, ein kleiner weisser Fisch. *2) Plötze, Weiß=Fisch. 1) lavaret, un petit blanc poisson. *2) able, ablette, poisson blanc.
biały korzeń. (meum) Bär-Wurtzel, Wald=Fenchel. meu, meon.
białe za czarne, a czarne za białe przedawać. Mäusedreck vor Pfeffer verkauffen. vendre le chat en poche; vendre un qui pro quo.
spać aż do białego dnia. bis an den hellen Tag schlafen. dormir la grasse matinée; se lever fort tard; faire de la graisse.
Biamki. } geriebener und gebackener Reis
Bianki. } in Formen. blanc-manger; du ris broié & cuit dans des moûles. § bianki iada i marcepany.
Biblia, Pismo Swięte. die Bibel, die heilige Schrifft. la Bible; l'Ecriture Sainte; l'Ecriture.
Bibliopola, księżnik. Buchführer. libraire.
Biblioteka, księżnica. Bibliothec, Bücher=Saal. Bibliotèque.
Bibliotekarz. 1) ein Bibliothecarius. *2) ein Buchführer, s. Bibliopola. 1) Bibliotéquaire; garde de la Bibliotéque. *2) libraire v. Bibliopola.
Bibuła. Leschpapier. papier brouillard; papier gris; biberon.
Bićie, *conf.* Biię. 1) das Schlagen, Prügeln; Schläge. 2) das Schlagen als des Pulses. 3) das Schiessen, das Abfeuern; Abfeurung. 4) das Abprallen der Strahlen. 5) das Geld=Prägen; Gepräge. 6) das Schlachten des Viehes; das Fällen, Schiessen des Wildes. 7) ein Stich, im Karten=Spiel. 8) das Graben eines Brunnen, eines Grundes. 1) batement, frapement; action de celui qui bat. qui frape; les coups. 2) pulsation batement, mouvement d'une artère 3) décharge; plusieurs coups d'armes à feu. 4) repercussion, reverberation des raïons du soleil. 5) le monoïage; action de monoïer. 6) abatis, tuerie; l'action de tuër le gibier, les bestiaux. 7) levée; une main de cartes. 8) l'action de jetter le fondement d'un édifice; l'action de creuser des puits. § 1) bićia godźień. 2) prętkie, wolne pulsu bićie. 3) przy rześistym bićiu z strzelby ręczney, z armat. 4) bićie promieni od śćiany ten sprawiło widok. 5) moneta ostatniego bićia; bićie monet mu pozwolono. 6) bićie bydła, ieleni. 7) mam trzy bićia. 8) bićie fundamentu, studźień.
Bicz, *g. a.* 1) Peitsche. 2) fig. Peitsche, Strafe 1) foüet, verge de cocher. 2) *fig.* fleau, châtiment, punition. § 1) Woźnica biczem konie zaćina. 2) chowa Bog narod Turecki, iako bicz na Chrześćiany.
iak z bicza. wie aus dem Stege=Greif. à vuë de païs; sur le champ.
iak z bicza mowi. die Worte fliessen ihm. les mots lui coulent doucement.
iak z bicza odpowiedźiał. er antwortete wie aus dem Stegreif. il a repliqué sur le champ.
Biczowanie. das Peitschen. foüetement; fustigation; foüet.
zasłużył na biczowanie, na bicz. er hat die Peitsche verdienet. il a mérité le foüet.
Biczownik co biczuie. Peitscher. foüeteur, qui aime à foüeter.
Biczuię. peitschen. foüeter; fustiger.
Biczysko. Peitschen=Stiel. le manche d'un foüet.
Bieda. Noth, Elend, Jammer. misére, calamité, malheur, infortune.
i to bieda. auch das ist eine Noth, ein Kreutz. c'est aussi un malheur.
Biednieię. dorren, ausgehen; elend werden. fondre, trainer; devenir misérable. § bydło miasto nasycenia zbiednieie i osłabieie.
Biedny. elend, arm. misérable, pauvre.
Biedremka. (*viola*) Art kleiner runder und sehr schöner Käfer die ins Gold spielen. sorte de fort petits & ronds escarbots, ils sont fort beaux & tirent sur l'or.
Biedrzeniec ziele, *g. biedrzeńca.* (*pimpinella saxifraga*) Bibinell, Stein=Peterlein. le boucage.
Biedrzny. Hüfft. de hanches.
biedrzna choroba. das Hüfft-Weh. siatique
*Bieduię śię. } 1) ringen. 2) sich quälen,
Biedzę śię. } sich plagen; mit sich kämpfen, streiten, sich hefftig bemühen. 1) luter, s'exercer à la lute. 2) se tourmenter, se peiner; s'éforcer; se débatre, s'agiter, se combatre en soi même, se démener; combatre. § 1) biedźi śię (za pasy chodźi) zapaśnik. 2) długośćie śię biedowali, nimśćie tego u krola dokazali; biedźi śię i łamie z szczęśćiem, z fortuną; biedźić śię myślami; w tym zamieszaniu sa-

ma śię z sobą biedźi oyczyzna; biedzą śię wargi słowami.

Biedzenie śię. Kampf Plage, äusserste Bemühung éfort, combat.

Bieg. 1) eig. u. fig. Lauf. 2) Jäger: Lauft, Fuß eines Hasen. 1) *prop. & fig.* cours. 2) *chasse:* un pié de liévre. § 1) bić zaiąca w biegu; w samym ustał biegu na zawodniczym placu; prodwadźił żyćia swoiego bieg; bieg powodzenia mego przez cały żywot Bog postanowił; bieg świata i wszystkich rzeczy na nim toczenie; uczy o biegach niebieskich. 2) biegi zaiącowi ućiąć.

bieg sprawy. der Lauf einer Sache. le cours, le courant de l'afaire.

biegiem. im Laufe, eilig. à la hâte; en courant.

bieg nieustanny. Mathem. das perpetuum mobile. *mat.* mouvement perpétuel.

Biegacz. 1) Herumlaufer, Pflastertreter. 2) Liebhaber vom gehen. 3) Wettrenner. 1) coureur, bateur de pavé. 2) grand promeneur, qui aime à se promener. 3) coureur, qui court dans la lice.

Biegam, *v. m. F. biegnę.* 1) rennen, laufen. 2) herum laufen. 3) laufen, gehen nach etwas. 1) courir, galoper, aller en hâte. 2) troler, troter, trotiner par. 3) courre après qu. ch. aller querir qu. ch. § 1) biegam za kim; biegał tam i sam; pobiegł tędy. 2) biegać po mieśćie. 3) biegay po piwo.

* * *

im figürlichen Verstande setze Bieżę. *au figuré il faut mettre le verbe* Bieżę.

Bieganie. 1) das Laufen. 2) der Durchlauf. 1) course, l'action de courir. 2) flux de ventre.

Biegaś. Herumläuffer. vagabond, qui va çà & là.

Biegle, *adv.* geübt. savanment; en homme intelligent & entendu.

Biegłość. Tüchtigkeit, Geschicklichkeit, Erfahrung in etwas. savoir, connoissance, habilité, intelligence.

Biegły. geläufig, geschickt, geübt, tüchtig, bewandert. expert, intelligent, savant, habile, experimenté, fort, entendu en qu. ch. § dworskich spraw (w dworskich sprawach) biegły.

Biegun. 1) Läufer eines Herrn. 2) Landläufer, Herumtreiber. 3) Mäckler. 4) Zapfen, Ax, Angel. 5) We'th. Himmels-Pol, Angel-Punct. 6) Schrauben-Mutter. 1) coureur d'un Seigneur. 2) homme vagabond, qui va d'un lieu à l'autre, 3) courtier. 4) pivot, tourillon, gond. 5) *géog.* un pole; un axe. 6) écrouë; la femelle d'un vis; trou dans lequel tourne le vis. § 1) za bieguna służy. 2) takich biegunow dosyć na świećie. * 3) postaray śię o bieguna. (iednacza) 4) biegun iest punkt, w ktorym śię co obracać może; biegun na ktorym chodźi kołowrot szalny. 5) biegun albo oś niebieska; biegun połnocny i połudnowy są dwa punkta, na ktorych śię niby świat obraca. 6) biegun po wale prasnym chodźi.

biegun młynarski. das Mühl-Eisen; Spindel so durch den Mühl-Stein gehet. un arbre de meule; fer qui passe au travers de meule.

Biegunowy. ist das *adj.* von Biegun. *c'est l'adjectif de* Biegun.

Biegunka. Durchlauf, Durchfall. dissenterie, flux de ventre § biegunkę ćierpi; na biegunkę choruie; biegunkę zastanowić; w biegunce człowiek słabieie.

biegunka prosta. der rohe Durchfluß. diarrée; simple flux de ventre; foire.

biegunka krwawa, czerwona. die rothe Ruhr, der Blut-Gang. dissenterie; flux de sang; caque-sangue.

Biel na drzewie zwierchnia. Splint, zartes Holtz unter der Rinde. aubier; partie du bois la plus tendre & la plus proche de l'écorce. § biel zdźierać z drzewa.

biel druga. das Hertz, das inwendige Holtz einiger Bäume. le coeur de certains arbres. § biel druga iest w sośni pod ktorą drzeń; iest i biel trzećia miedzy żyłami smolnemi, iako wnętrzna w sośnie.

w bieli. im weissen Kleide. dans un habit blanc. § a widziałeś człeka w bieli?

Biela. 1) ein weisser Hund. 2) Moos-Schwamm, so unter den Bäumen wachsen. 1) chien blanc. 2) mousseron, blanc champignon qui croît sous les arbres.

Bielarz. Bleicher. blanchisseur, qui blanchit la toile.

* Bielawa, Blech. Bleiche, Bleich-Platz. blancherie, blanchisserie.

Bielę. 1) weissen, weiß machen. 2) bleichen Leinwand, Wachs. 3) weiß sieden; versilbern, verzinnen. 4) weiß schminken. 1) blanchir, faire devenir blanc; rendre blanc. 2) blanchir de la toile, de la cire. 3) blanchir avec de l'étain, de l'argent; étamer; argenter. 4) blanchir le teint; farder. § 1) wybielić

bielić trzeba pokoie. 2) bielić wosk, płotno na słońcu. 3) pobielić żelazo, blachę. 4) twarz sobie ubieliła.
bielić się. 1) weiß werden. 2) sich ausheitern; sich aufklären. 1) blanchir; devenir blanc; être blanc. 2) s'éclaircir, se rendre serein. § 1) wąsy się bielą od mrozu. 2) dzień się bieli; niebo się bieliło.
Bieleię. anfangen weiß zu werden. commencer à devenir blanc.
Bielenie na słońcu. das Bleichen der Leinwand, des Wachses. blanchiment; le blanchissage de la toile, de la cire au soleil.
Bielica ziele, *vid.* Bylica.
Bieliczkuię twarz. das Gesicht weiß schmincken. embélir le teint de blanc d'Espagne.
Bielidło, mączka. weisse Schmincke. blanc d'Espagne; fard pour blanchir le teint.
Bielizna. 1) Wäsche, Weißzeug. 2) weisse Farbe in Getränken. 1) le linge; toute sorte de linge. 2) la blancheur de quelques liqueurs. § 1) bielizna brudna trzeba ią prać. 2) odiąć od gorzałki bieliznę.
Bielmo. 1) Zeilk. das weisse Augen-Fell; ist ein weisser Fleck auf dem Auge. 2) fig. Verblendung, Decke, Nebel. 1) *méd.* taïe, maladie des yeux. 2) *fig.* trelu, couverture, éblouissement. § 1) ma bielmo na oku. 2) w czym sobie zetrzeć trzeba bielmo; obroć na to ciekawe oko, otarszy bielmo.
* *bielmo w oku*; *białek w oku.* das Weisse im Auge. le blanc de l'oeil.
Bielmok ziele. (*argemonia*) stachlichter Mohn; argemone Röslein. argemone.
*Bielnik, Blech. Bleiche, Bleich-Platz. blancherie.
Bielony, *adj.* 1) geweißt. 2) gebleicht. 3) weiß geschminckt. 1) blanchi. 2) blanchi au soleil. 3) fardé de blanc d'Espagne.
Bielsko. Biliz, Stadt in Schlesien. Bilice ville en Silesie.
Bielski. von Biliz. de Bilice.
bielskie ciasto w obłączki. Art weicher Pretzel. forte de patisserie en forme de craquelins.
Bieluchny.) sehr weiß, schneeweiß. fort
Bieluczki.) blanc; blanc comme la neige.
Bielun ziele. (*hyoscyamus*) Bilsen-Kraut. Jusquiame, hanebane, endormie.
bielun cudzoziemski, *tabaka.* (nicotiana) Tabacks-Kraut. Nicotiane.
Biely, *obs.* moneta dwa pieniążki ważąca. Pfennig. blanc, denier.
*Bieracz, biorący. Nehmer, Empfanger. preneur; celui qui prend.

Bieram. zu nehmen pflegen. prendre souvent.
Bierka. Spiel-Stein, als ein Damen-Stein. 2) Türckisches oder Italiänisches Schaf mit kurtzer Wolle und einem kleinen Schwantze. 3) *obs.* Wahl-Stimme. 1) dame, palet, pion; piéce ronde pour jouër à quelque jeu. 2) sorte de brebis qui ont la laine & la queuë fort courtes. 3) *obs.* la voix; le sufrage.
kto wie na kogo bierka padnie. wer weiß wen das Los treffen wird. Dieu sait sur qui tombera le sort.
bierki gra. Spiel mit Steinen, als das Dam- Mühlen-Spiel. jeu avec des dames, comme la dame, la merelle.
Bierkowiec, *g. bierkowca.* Rußisches Schiff-Pfund von 360 Pfund. poids en Russie de 360. livres.
Bierlet, *vid.* Birlet.
Biernat. 1) Faul-Bet; Matratz. 2) Weichling. 3) Pinsel, einfältiger Tropf. 1) lit de repot; matras. 2) douillet, délicat, éfeminé. 3) benêt.
Bierwona. Art von Bau-Holtz. sorte de bois de charpente. § z bierwon robią małe mosty.
*Bierzę, *vid.* Biorę.
*Bierzmo, tram. grosser Balcken. grande poutre.
Bierzmowanie. Firmelung ein Sacrament. la Confirmation un Sacrament.
Bierzmuię. firmeln. confirmer; donner la confirmation.
bierzmować się. sich firmeln. recevoir le Sacrement de la Confirmation.
Bies, *vid.* Bis.
Biesagi, *plur.* Quersack. un besace; bissac; fauconniére; gibeciére double.
Biesażki, *plur.* kleiner Quersack. petit besace.
*Bieściady, *plur.* Tatry. das Carpatische Gebürge. les Carpates, montagnes qui séparent la Pologne de l'Hongrie.
Biesiada. Schmaus, Gastmahl. banquet, festin. § prawa biesiada gdzie się rozum mnoży, *prov.* biesiada skromna, rospustna.
Biesiadnik. 1) Schmauser, Schmaus-Gast. 2) Schmaus-Wirth. 1) un convié; celui qui est prié à un banquet. 2) le maître de festin; l'hôte qui donne le festin. § 1) biesiadnicy (goście) się pokłócili.
Biesiadny. Schmaus-. de banquet; de festin.
Biesiadowanie. 1) das Schmausen. 2) das Fortkommen der Thiere und Pflantzen. 1) banquetement. 2) avancement d'une

 bête,

bête, d'une chofe qui croît. § 1) częste bieśiadowania go zubożyły. 2) przebywanie i bieśiadowanie słoniow naybarźiey bywa przy rzekach.

Bieśiaduię. 1) schmausen, gastieren. 2) fortkommen, zunehmen, sich gerne aufhalten, von Thieren und Pflantzen 1) festiner, banqueter, fétoier. 2) revenir, avancer, se plaire en un lieu; aimer une terre, en parlant des animaux & des plantes.

Bieżę, *źy*, *żał*, *żeli.* 1) rennen. 2) fig. gehen, als Geld. 3) gehen, sich bewegen wie die Sterne, eine Uhr. 1) courir, aler vite. 2) *ce mot se dit de l'argent:* avoir cours, étre de mise. 3) aler, se mouvoir, tourner comme les astres, une montre.

bieżąca moneta. Courrent-Geld. monoïe courante.

Bigos. eingeschnittener Braten. capillotade; galimafrée; ragoût de viande coupée.

Bigosek, *g. a.* dergleichen Gericht von kleinen Sachen, als von Lebern, Füßchen u. d. g. abatis; issuë; ragoût de foïes, de piez *&c.* § bigosek z wątrobek.

Biiak, co śię rad biia. Schläger. frapeur, batant, ferrailleur, duelliste, qui bat.

biiak u cep. Knüppel, Schlägel am Dresch-Flegel. batoir de fleau avec quoi on bat le blé.

Biiam. oft schlagen. batre souvent.

Biię, *ie, it.* 1) schlagen, prügeln. 2) schlagen, stampfen, klopfen. 3) schlagen als der Puls. 4) schlagen als die Uhr. 5) schlagen, rühren die Trommel. 6) stechen im Karten-Spiel; schlagen einen Spiel-Stein. 7) werfen, schiessen feuren. 8) schiessen, werfen, tragen als ein Feuer-Rohr. 9) schlagen, prägen Geld. 10) einrammeln Pfähle. 11) legen, graben, als einem Grund zum Gebäude. 12) schlachten ein Vieh. 13) gehen als die Sonne, der Wind ins Gesicht. 14) strahlen, scheinen, zurück prallen, als der Schein von etwas. 15) steigen, wie der Wein in den Kopf. 16) verfolgen, anfallen, angreifen, anfechten. 17) schlagen den Feind. 18) befallen als die Furcht. 19) *obs.* Bücher drucken. 1) batre, fraper, maltraiter. 2) batre, fraper avec quelque ch. que ce soit; heurter. 3) batre, se remuër, palpiter. 4) sonner, *en parlant de l'horloge & des heures.* 5) batre, fraper la caisse; jouër des timbales. 6) prendre un pion, une dame; lever des cartes jouées; faire une levée. 7) lancer, darder, tirer, décharger; batre une ville; ruiner à coups de canon; foudroïer. 8) porter une distance *en parlant des armes à feu.* 9) batre, fraper monoïe; fabriquer; monoïer. 10) ficher, hïer, enfoncer. 11) jetter les fondemens d'un édifice; creuser des puits. 12) tuër une bête, un animal. 13) batre, donner sur comme le soleil. 14) réverberer, réfléchir, renvoïer la lumiere. 15) monter à la tête; donner dans la tête comme le vin. 16) ataquer, persecuter, combatre, détruire. 17) défaire, mettre en déroute. 18) saisir, prendre qu. comme la fraieur. 19) *obs.* imprimer un livre. § 1) biię sługę za co. 2) biię we drzwi; biię nogą o nógę, taranem, młotem. 3) biie ćiemię, puls; serce mu od strachu biło. 4) biie zegar; osma biła. 5) bić w bęben na trwogę; bić w kotły. 6) tuż krola biie; biy tę kartę. 7) Jowisz piorunami biie; dobrze z proce biie; nieprzyiaćiel bił z dział do miasta (na miasto) dobrze ptaki w łoćie biie; bić do celu. 8) dźiała biią daleko; rura ta w stronę albo barzo wysoko biie. 9) bić talary, czerwone złote. 10) bić koły, pale 11) bić studnie, rowy, fundament do budynku; studniarze oczembrowanie w studniach biią. 12) bito woły na wesele; mięśiwo świeżo bite; bić rzeź. 13) biło na mnie słońce; światłość mi w oczy biła; wiatr, dym, kurzawa na niego biły. 14) łuna od tego muru biie; słońce świetnym biie promieniem. 15) wina mierne zdrowsze, bo do głowy nie biią; grubsze do głowy biią fumy. 16) wszyscy na mnie biią; bić na maiestat, na nieprzyiaćiela, na dekret, na naukę iaką. 17) zbito Turczyna pod Choczymem. 18) pot, strach na mnie biię. * 19) bić (drukować) księgę.

bić kiiem. prügeln. bâtonner.

bić biczem. peitschen. fouëter.

bić piłę. den Ball schlagen. jouër à la paume.

bić w kieliszki. an die Spitz-Gläser aus Freundschafft stossen. carillonner; chocailler; choquer les verres par amitié.

* *bić w beczkę, fasować.* einfassen; in ein Faß schlagen. entonner; remplir un tonneau de marchandises. § bić w okręt zboże.

* *bić kolany źiemię; padać na kolana.* auf die Knie fallen. se mettre à génoux; se prosterner.

biy, zabiy. drauf zu; hau zu; schlag zu. tuë tuë.

biy, zabiy na mnie; wszyscy na mnie biią. alle Welt verfolget mich. tout le monde me persecute; tous le recrient contre moi.

w ieden cel wszyscy biią. alle haben einen Zweck. tous visent au même but.

bić się z kim. sich mit einem schlagen. se battre; s'entrebattre. § popili się i pobili się; bić się z kim na pistolety, na szpadę.

Bilica, *vid.* Bylica.

Binda. 1) eine Binde. 2) eine Balbier-Binde. 3) taenia, ein langer und schmaler See-Fisch. 1) bande, bandelette. 2) bande de chirurgien; un bandage. 3) flambeau, sorte de poisson de mer. § 1) bindą sobie przepasał głowę. 2) cyrulik mu bindą zawiązał ranę.

binda owocna, kwiecia pełna; feston. eine Frucht-Binde. feston.

binda krolewska, przepaska. ehedessen Königliche Haupt-Binde. un diadéme; bandeau roïal.

binda do głowy związania. Kopf-Binde. bandeau qu'on porte sur le front.

binda do noszenia ręki chorey. Binde darinnen man den krancken Arm trägt. écharpe pour soutenir le bras quand il est malade.

binda opuszczona z kitayki, z płotna u wieńcow, ołtarzow. Binde von Tafft an Altären, Kräntzen. bandelette, écharpe de tafetas dont on orne les autels, les guirlandes.

binda oficerska. Scherpe, Feld-Binde. écharpe d'Oficier.

binda rycerska. Ordens-Band. cordon, colier de l'Ordre.

binda do kapelusza, do czapki. Hut- oder Mütz-Schnur. cordon de chapeau ou de bonet.

bindami otoczyć, wiązać. mit Binden binden. bander; lier avec quelques bandes.

Bindas, *g. a.* eine Binde-Axt. besaigue, piochon, sorte de hache servant aux charpentiers.

Bindarz, Bindarzyk, *obs.* ein Lust-Garten. jardin de plaisance.

Biodro. die Hüffte. hanche; le haut de la cuisse.

Biodrowy. Hüfft-. de hanche.

kość biodrowa puszkowata. Hüfft-Bein. ischion *m.* os de hanche.

biodrowa choroba, scyatyka. das Hüfft-Weh. siatique.

biodrowy staw. das Hüfft-Gelencke. jointure de la hanche avec la cuisse.

Biorę, *v. m. bierze, brał, F. wezmę.* 1) nehmen. 2) nehmen, als in Schutz. 3) nehmen, annehmen ein Pfand, Geld. 4) einnehmen, erobern. 5) wegnehmen, greifen, gefangen nehmen. 6) bekommen, nehmen, einnehmen; Einkünffte haben. 7) heftig anfangen. 8) bekommen, haben, als eine Auferziehung. 9) bekommen, geschlagen werden. 10) fassen als den Feind von vorne. 11) fassen einen Argwohn; ausüben Rache. 12) annehmen, machen ein frôliches Gesicht. 13) aufnehmen, halten vor etwas. 14) nehmen, heyrathen. 15) nehmen, einnehmen eine Artzeney. 1) prendre. 2) prendre qu. en protection. 3) recevoir, prendre un gage, de l'argent. 4) prendre, emporter de force; se saisir de qu. ch. 5) prendre, faire prisonnier; emprisonner. 6) avoir, percevoir, recevoir, tirer des rentes. 7) commencer; se mettre avec violence à. 8) avoir comme une éducation; jouïr de qu. ch. 9) recevoir des coups; étre batu. 10) ataquer, choquer l'enemi de front, par derrière. 11) prendre vengeance, des soupçons. 12) faire bon, mauvais visage. 13) prendre pour qu. ch. reputer. 14) prendre femme; épouser, se marier. 15) prendre, avaler un médicament. § 1) wziął księgę z sobą; wziąwszy skopa na ramiona; wziął dziecię na rękę; weź go za rękę; weźcie mię z sobą; wziął to z Cycerona; bierze to słowo w tym sensie. 2) wziął miasto pod swoię obronę. 3) bierze podarunki, pieniądze, zastaw, interese. 4) wziął nam nieprzyiaciel fortecę, miasto. 5) weźcie go pod wartę; brać swawolnikow; wzięto go w niewolą. 6) bierze z tey wsi pięć tysięcy. 7) wzięli pić, grać, ieść. 8) skierowate syn twoy u kupca bierze wychowanie; bierze z tego ten nałog. 9) stulgębę bo w pysk weźmiesz; wziął kiiem, rozgą, pięścią w łeb. 10) wzięliśmy Turczyna z przodu (z oczu) i z tyłu. 11) biorę podeyrzenie; wziął pomstę z niego. 12) wziął twarz wesołą, smutną. 13) biorę to sobie, list twoy za honor, za hańbę. 14) kiedyś Pan nie bierz lichoty. 15) brać lekarstwo.

biorę was wszystkich na świadectwo. ich nehme euch zu Zeugen. je vous prens tous à témoins.

brać przykład z czego. sich an einem Exempel spiegeln; ein Exempel nehmen. prendre exemple.

wziąć co przed się. sich vornehmen, sich entschliessen. proposer; se resoudre; avoir dessein.

bierze gdźie nie położył. er maußet; er nimmt was er nicht hingeleget hat. il gripe; il prend tout ce qu'il voit.

brać co na śię (na ſobie) auf ſich nehmen. prendre ſur ſoi; ſe charger de qu. ch. § weź tę ſprawę na śię; każdego poiedynkiem na śię wezmę.

biorę ſobie co w pamięć, w rozum. etwas ins Gedächtniß faſſen; begreifen. retenir dans la mémoire, comprendre.

bierze tabakę. er ſchnupfet Taback. il prend du tabac.

brać ćiało. zunehmen; fett werden. recouvrer ſon embonpoint; devenir gras. § ma byt dobry a ćiała nie bierze.

wźiąć damę w taniec. ein Frauenzimmer zum Tanze aufführen. entrer en danſe avec une dame.

biorą te pieniądze. man nimmt dieſes Geld; dieſes Geld gilt. on prend cet argent; cette monoïe a cours.

brać co na ſwą duſzę. etwas auf ſeine Seele, auf ſeyn Gewiſſen nehmen. prendre qu. ch. ſur ſa conſcience, ſur ſon ame.

brać co w przod. voran, zum voraus nehmen. prendre par avance.

brać kogo na ſtronę. auf die Seite nehmen, führen. prendre à part, à l'écart; tirer à côté.

wźiąć na kieł. 1) von Pferden: ausreiſſen. 2) aufſtützig, wiederſpenſtig werden; einem die Zähne weiſen. 1) prendre le mords, le frein aux dens. 2) regimber; reſiſter; ne vouloir pas obéïr; montrer les dens à qu.

wźiąć kogo na ząb. von einen übel reden. déchirer qu. à belles dents; médire cruëllement de qu.

wźiąć na rozmyſł. zur Ueberlegung nehmen. prendre qu. ch. à délibérer.

wźiąć po boku. Schläge bekommen; den Kürzern ziehen. recevoir des coups; avoir du deſſous, du pire.

brać w śię. 1) in ſich ziehen, in ſich ſchlucken. 2) halten ein gewiſſes Maß. 1) boire, atirer un ſuc. 2) contenir, porter une certaine méſure. § 1) bierze w śię ziemia, bibuła wodę. 2) beczka bierze w śię 72. garcy.

brać śię. 1) ſich nehmen laſſen, als Artzeney. 2) ſich annehmen. 3) anfangen, beginnen, ſich an etwas machen; ſich aufmachen. 4) ſich wohin begeben wollen. 5) herkommen, entſtehen. 6) bedeuten, als ein Wort. 7) nachſchlagen, ähnlich werden. 1) ſe prendre comme un reméde. 2) s'intereſſer, prendre part à. 3) commencer à; ſe mettre à. 4) vouloir aller; commencer à ſe retirer vers. 5) venir, dériver, provenir procéder, décendre. 6) ſe prendre en un ſens; ſignifier. 7) imiter; marcher ſur les pas de qu. § 1) to lekarſtwo w wodźie śię bierze. 2) brać śię o tę krzywdę będę. 3) wźiąć śię z apetitem potrawy; brał śię z ochotą tey pracy; iuż śię do broni brali. 4) brał śię do pokoiu; niedobitkowie w pobliżſze śię brali laſy. 5) bierze śię ten zwyczay z tureckiego kraiu. 6) to słowo śię na tę i na owę ſtronę bierze. 7) ieżli oyćiec koſtera, takiś śię ſyn bierze.

biorę śię precz; wybieram śię w drogę. ſich zur Abreiſe fertig machen. ſe mettre en chemin.

Bipont. Zweybrücken, Hertzogthum in der Pfaltz. Deuxponts un Duché dans le Palatinat.

Bipoński. Zweybrückiſch. de Deuxponts. § Bipońſkie kśięſtwo.

Birba. ein vornehmer Bettler. perſonne de quelque condition qui démande aumône.

Biret. Baret, Art Mützen. birette, ſorte de bonnets.

Birkowiec, *vid.* Bierkowiec.

Birlet, kapeluſz żydowſki. Juden-Hut. bonnet ou chapeau de Juif.

Bis. böſer Geiſt, Hencker. l'eſprit malin; dèmon; le diable.

do biſa. 1) Potztauſend; das dich der Hencker. 2) viel. 1) le bourreau; ventre-gris; cadedis; ventre-bleu; hache. 2) beaucoup. § 1) do biſa ſparzyłem śię. 2) do biſa tam graczow, złodźieiow.

Biśior, flamſkie płotno. feinſte Leinwand. de la plus fine toile.

Biſkokt. 1) Schiff-Brodt, Schiff-Zwieback. 2) Zucker-Brodt. 1) biſcuit, pain qu'on mange ſur mer. 2) biſcuit, pâte faite au four dans des moûles.

Biſkup. ein Biſchof. Evêque.

Biſkupi. Biſchöflich. Epiſcopal; qui eſt d'Evêque. § doſtoieńſtwo Biſkupie; Biſkupia Rezydencya, władza.

Biſkupſtwo. 1) Biſchofthum, Biſthum. 2) die Biſchöfliche Würde. 1) un Evêché. 2) Epiſcopat, la dignité épiſcopale.

Biſkupizna. Biſchöfliche Güter oder Einnahme. domaine ou les revenus d'un Evêque.

**Biſtoński
**Biſurmanſki } turecki. Türckiſch. Turc; qui eſt de Turc; Otoman. § Biſtońſka hydra.

**Biſurmanię śię. ein Türck werden. embraſſer la Religion Turque.

**Biſurman, Biſurmaniec, *g. biſurmańca.* Türckiſcher

Türkischer Renegat; Türcke. Rénegat Turc; un Turc.

Bisurmańſtwo. die Türcken; die Türkische Religion. les Turcs; le mahométisme.

Bitny. 1) streitbar, kriegerisch. 2) der sich gern herum schmeißt. 3) zum Feldzuge geschickt. 1) belliqueux, guerrier. 2) qui aime à se batre. 3) qui est en état de faire une campagne.

Bitwa. 1) Schlägerey, Scharmützel. 2) Feld-Schlacht. 3) Kampf mit Thieren. 1) les coups; combat, baterie, choc, mêlée, rencontre. 2) bataille. 3) joûte; combat d'homme à animal sauvage, ou d'animal à animal. § 1) powadzili się a potym przyszło do bitwy. 2) 2) bitwę wygrać, przegrać, stoczyć. 3) bitwa i utarczki z bykami w Hyszpanii.

Bity, *conf.* Biię. 1) gebahnt als ein Weg. 2) getrieben mit dem Hammer. 3) gedruckt in der Druckerey. 1) fraïé, batu comme un chemin. 2) martellé; batu à coups de marteau; embouti, bossué. 3) imprimé dans l'imprimérie. § 1) bity gościniec, droga. 2) bite naczynie. *3) bite (drukowane) księgi.

Blacha. 1) ein Blech in der Müntze. 2) Eisen-Blech, Blech. 3) Waffen, Rüstung. 4) Stichblat am Degen. 1) lame, bande, plaque, platine. 2) fer batu; tole; feuille en fer. 3) armes, armure. 4) plaque; pas d'âne; partie de la garde de l'épée qui couvre la main. § 1) śrebro nierobione w blachach. 2) dach blachą nakryty. **3) w żelazne blachy okryty Mars. 4) blacha u szpady.

blacha; *blacha pobielana*. Blech; weiß Blech. fer blanc.

blachą pokładam, pokrywam. beblechen, mit Blech belegen. plaquer.

Blacharski. Klempner=. de taillandier en fer blanc.

Blacharstwo. Blechner-Handwerck. taillanderie.

Blacharz, *Blachownik. 1) Blech-Schläger, Blechschmied. 2) Blechner. Klempner. 1) bateur de fer. *2) ferblantier; taillandier en fer blanc.

Blachmal. Art damascirter Arbeit in Silber oder Gold. sorte de damasquinure en or ou en argent.

Blachmalowy. ist das Adjectivum von Blachmal. *c'est l'adjectif de* Blachmal.

Blacho, Blachy, *vid.* Blaho, Blahy.

Błąd, *g. błędu.* Fehler, Irrthum, Versehen. une erreur; faute, méprise, bévuë. § w ustawicznym zyie błędzie.

błędy drukarskie. Druck-Fehler eines Buchs. un errata; les fautes d'un livre a corriger.

Bladnę, *bladnie*, *bladł* (*bladnął*) erblassen. pâlir, blêmir. § zbladł od strachu.

Blado, *adv.* blaß. d'une manière pâle.

Bladoczerwony. bleichroth. rougeâtre.

Bladożołty. blaßgelb. jaunâtre; de couleur de paille.

Bladość. Bleiche, Blösse. la pâleur; blêmissement.

Blady. bleich, blaß. pâle, blême, blafard. § strach go bladym uczynił.

Błądzę. 1) irre gehen, sich verirren. 2) fehlen, irren. 1) s'égarer, se fourvoïer; s'écarter du droit chemin. 2) faillir, manquer, se tromper. § 1) błądzi po leśie, po polach. 2) zbłądził w tym barzo.

błądząca gwiazda. Irrstern, Planet. étoile errante; planéte.

Błądzenie, zbłądzenie. das Irren. égarement, faute.

Błagacz. Besänftiger. qui apaïse.

błagacz ziele, *vid.* Wieśiołek.

Błagalnia. 1) in der Bibel: Gnaden-Stuhl auf der Lade des Bundes. 2) Tempel, wo die Götter den Heiden ihre Oracula ertheilten. 1) *dans la Bible:* l'Oracle ou le Propitiatoire, une partie du Temple. 2) temple où les faux dieux rendoient des oracles aux païens.

Błagam. 1) sehr bitten. 2) besänftigen, begütigen. 1) suplier. 2) calmer adoucir, apaiser la colère. § 1) błagay oyca, aby ći to pozwolił; błagam Boga za tobą. 2) błagać czyy gniew; błagać pana rozgniewanego.

ofiara błagaiąca. Sühn-Opfer. un sacrifice expiatoire.

Błaganie. Besänftigung, Begütigung. adoucissement; l'action de modérer la colére de qu.

Błaho, *adv.* schlecht; auf eine geringe Art. de peu de valeur; d'une maniére vile; chétivement.

Błahy. schlecht, gering. vil, vilain, chétif. § błahy to podarunek.

Błąkacz. Landstreicher. homme vagabond; rodeur.

Błąkam się. 1) herum treiben, herum schweifen. 2) herum schweifen als die Gedancken. 1) errer; aller çà & là, vaguer, courir le païs, roder, étre vagabond. 2) rouler, vaguer. § 1) błąka się po świećie, po kraiach. 2) błąkały się myśli niespokoyne.

błąkaiący się. herum irrend. vagabond, errant, ambulant.

błąkaiąca

błąkaiąca gwiazda. ein Planet. planéte; étoile errante.
Błąkanie. das Herumtreiben. l'action d'errer, de vaguer.
Blakowanie, zblakowanie. das Verschiessen einer Farbe, verschossener Farbe. couleur ternie; ternissure.
Blakuię 1) verschiessen. 2) fig. seinen Glantz verlieren. 1) se décharger, se passer, se déteindre, dévenir blafard; perdre sa couleur. 2) *fig.* se ternir, perdre son lustre. § 1) sukno, pismo zblakowało. 2) cnota iego nigdy nie zblakuie.
Blam futra. Sack eines Rauchwercks zum verkaufen. des fourrures cousuës ensemble en forme d'un sac pour les vendre.
Blamas. Fisch oder Mandel-Gallerte. gélée d'amendes ou de poisson.
Blank, blankowanie na okręcie. Dalbort, Brust-Lehne, welche das Ober-Verdeck eines Schiffes von beyden Seiten umgeben. le plat-bord d'un vaisseau, c'est une espèce de garde-fou ou d'apui qui regne à l'entour du pont. § upatrować z blanku okrętowego.
blanki, kramzaňsy. die Zinnen auf einer Mauer. les crenaux d'une muraille.
Blankiet. ein Blanket. un blanc signé; blanquet.
Blankowanie, *vid.* Blank.
Blankuię, blanki czynię. Zinnen auf einer Mauer machen. creneler; faire des crenaux.
Blask. Schein, Schimmer, Blitz. éclair, la splendeur; la lüeur, clarté, éclat. § blask mieczow.
blask mi, blask mi to czyni. das Licht blendet mich. le trop grand éclat m'eblouït les yeux, m'ofusque la vuë.
Blaskooki. der ein wenig schielet. qui regarde un peu de coté; un peu louche.
Blaszany. blechern. de fer blanc. § blaszane towary; naczynia blaszane.
Blaszka. Blechlein. lame, petit plaque de métal.
Blaszkowaty, blachą obłożony. mit Blech belegt. plaqué.
Blat. 1) Blat Gold, Silber zum vergulden oder versilbern. 2) Blatt, Fläche, flache Seite als an der Axt. 1) feuille de l'or ou de l'argent batu pour dorer ou argenter. 2) feuille, le champ, le plat; la partie plate comme d'une hache. § 1) Weź blat fayngultu a pozłoć. 2) blat u siekiery, u piły.
Bławat. 1) Stoff, Seiden-Zeug. 2) eine Korn-Blume. 1) étofe de soïe. 2) barbeau, bluët, aubifoin.
Bławatnik. 1) Seiden-Krämer. 2) Seiden-Würcker. 1) mercier. 2) ferandinier.
Bławatny. 1) aus Seide gewürckt, Seiden=. *2) blau, *s.* modry. 1) fait de soïe. *2) bleu, *vid.* modry.
Bławy, modroblady. Bleichblau. bleu pâle. § bławe oko.
Blaygiel. blaue Mahler-Farbe. bleu artificiel pour peindre. § blaygielem feryować bryzelia.
Błażek, krążek woskowy. rund Stück Wachs. un petit rond de cire.
Błazen, błazeniec, co się błazeństwem bawi. lustiger Rath, Hanswurst, Stock-Narr. baladin, boufon, plaisanteur, harlequin, Jean-potage, zani. § błazen u ciarlatana; byłem u błazenca i przypatrowałem mu się; błazen u dworu często prawdę powie.
błazen. ein Thor, ein Narr. un sot, un fou; baladin, fat. § nie czyń się błaznem gdyś nie iest; chce z niego mieć błazna; o błaznie nad błazny.
wielki błazen. Ertz-Narr. fou à courir les champs; fou de haute gamme; fou à lier; sot à trois lettres.
w błazna kogo postrzydz; golić kogo iako błazna. einen zum Narren haben. jouër qu. faire un pié de nez à qu.
błaznem się czynić każdemu wolno. wer ein Narr seyn will, der sey ein Narr. qui voudra faire le fat, le fasse, il est permis.
Błazenek. ein Närrchen. petit sot; badin.
Błazeński. närrisch, albern, einfältig. sot, fou, fat, impertinent.
po błazeńsku. } *adv.* wie ein Narr, närrischer Weise. sotement, folement, sans esprit.
*Błazeńskie. }
Błazeńsko. }
Błazeństwo. Narrheit, Thorheit. folie, impertinence, sotise, fadaise, nigauderie.
Błazgoń, głupiomowny. närrischer Plauderer, alberner Schwätzer. radoteur, claquedent, qui dit des impertinences ou des saletez; babillard impertinent; fagotin.
Błazgonię. närrisches, garstiges Zeug reden; albern. niaiser, nigauder; dire des sotises, des impertinences ou des paroles sales.
Błazgonienie, sprośnomowność. närrische, unflätige Reden. radoterie; des paroles sales; de saletez, des ordures; fadaise.
Błaznica. 1) eine Närrin. 2) Hof-Närrin. 1) fole, sote, impertinente; baboüine, nigaude. 2) boufonne, celle qui plaisante.
Błaznię kogo. äffen, bethören, zum Narren machen; verblenden. aveugler, éblouir,

éblouïr, fasciner, afoler; rendre fou, infatuër. § zbłaznił ten ofzuſt Panow tak mądrych.
Błaznowanie. Narrenspossen. folatrie, boufonerie, farces, badinerie.
Błaznuię. faseln, haseliren. badiner, boufonner; plaiſanter, folâtrer, niaiſer; faire de petites folies; baboüiner.
Blech, bielnik. eine Bleiche, Bleich-Platz, Treuge-Platz. blancherie, blanchiſſerie; eſſui.
Blecharſki. zum Bleichen gehörig. de blanchiſſeur.
blecharſki młyn. eine Walck-Mühle. moulin à foulon.
Blecharz, wybielacz płóćień. Leinwands-Bleicher. blanchiſſeur; blancheur de toile.
Blechuię. bleichen Leinwand, Wachs. blanchir de la toile, de la cire.
blechowanie. das Bleichen. l'action de blanchir.
Bledne, *blednie bladł* (*blednął*). } erblaſſen, bleich werden.
Blednieię. } blêmir, pâlir, devenir pâle.
Blednienie. das Erblaſſen. blêmiſſement.
Błędny. fehlerhafft, irrig. plein de fautes; vicieux; plein de defauts; erroné.
błędny, błądzący. verirrt, irrend. errant, égaré. § pies błędny; bydło błędne.
Blegocę, Blegot, *vid.* Blekocę.
Błękitny. blau. bleu.
Blekocę, *ce, tał.* ſtammeln, lallen. bégaïer, baragoüiner, brédoüiller, gazoüiller. § niemowiątko blekotać i ſzeplunić poczyna.
Blekot. Laller, Stammler, der die Worte verbeißt. baragoüineux; un begue, brédoüilleur.
blekot ziele, vid. Bielun.
Blekotanie. das Lallen; das Stammlen. bégaïement, brédoüillement.
Bleyczyk, *g. a.* ołowek. Bleyſtifft, Bleyfeder. craïon; craïon de plomb.
Bleywas. Bleyweis. de la céruſe; du blanc de plomb.
Bliſki. 1) nah. 2) nah, verwandt. 3) benachtbart. 1) proche, qui eſt près. 2) proche, qui touche qu. de bien près, *en parlant des parens.* 3) voiſin. § 1) bliſki czaſem, mieyſcem; dom bliſki zamkowi. 2) bliſki mi powinowactwem, krwią; bliſki to moy krewny. 3) bliſkie miaſta.
bliżſzy. näher. plus proche.
Bliſko, *adv. & pr. g. *d.* 1) nahe. 2) beynahe, faſt. 1) proche, auprès, près. 2) preſque, près. § 1) tu bliſko mieſzka; ſtoi bliſko krola (krolowi). 2) bliſko mieśiąca śię tu bawił.
bliſko przy; zaraz bliſko. gleich dabey; nahe bey. atenant; tout près de; tout contre. § bliſko przy krolu; zaraz bliſko domu twego.
z bliſka. in der Nähe. de près. § z bliſka na to patrzałem.
bliżey. näher. plus proche; plus près.
Bliſkość. 1) Nähe, naher Ort. 2) Nähe der Verwandſchafft. 3) Nachtbarſchafft. 1) proximité, choſe proche. 2) proximité du ſang. 3) le voiſinage; lieu qui n'eſt pas éloigné. § 1) bliſkość mieyſca, czaſu; bliſkość weſela twego mię tu zatrzymuie. 2) bliſkość krwie, powinowactwa. 3) w bliſkośći tego nie doſtaniemy.
Bliſkowid, krotkiego wzroku. ein Kurtzſichtiger. un miope; qui a la vuë courte.
Bliża, *vid.* Bliſkość.
Bliż z bliża. in der Nähe. de près. § z bliża na bitwę patrzał.
Bliziuchny. ſehr nahe. fort proche.
Blizna. 1) Narbe. 2) Mutter-Mahl. 1) cicatrice. 2) macule, tache naturelle qu'on aporte en naiſſant. § 1) bliznami przykryty żołnierz.
Blizneczka. 1) Närbchen. 2) Mutter-Mählchen. 1) petite cicatrice. 2) petite marque naturelle.
Bliźniaczka. Zwillingin. jumelle; une des filles nées d'une même couche.
Bliźniak. } Zwilling. jumeau.
Bliźniec, *g. bliźnica.* }
bliźniacy trzey; troiacy. Dreylinge, drey Zwillinge. trois fréres jumeaux.
Bliźni, *g. bliźniego.* der Nächſte. le prochain. § kochay bliźniego, iak śiebie ſamego.
Bliźnięta. } Zwillinge. jumeaux; deux garçons d'une même couche.
Blizncowie. }
bliźnięta gwiazdy. die Zwillinge, ein himmliſches Zeichen. le ſigne des beſſons; les jumeaux, un ſigne du Zodiaque.
bliźnięta rodząca. die Zwillinge gebäret. celle qui enfante des jumeaux.
Blizny, *g. bliznego, vid.* Bliźni.
Błocę. kothig machen. croter; remplir de crote.
Błóćiany, z błota. aus Koth gemacht. fait de bouë. § błóćiana śćiana.
Błóćiſty, błotny, błota pełny. kothig. boüeux, bourbeux; fangeux, limoneux croté, plein de bourbe. § błóćiſte teraz drogi.
Błogi. 1) glückſelig, vergnügt. 2) herrlich, verehrungswürdig. 1) heureux, content; plein de proſpérité. 2) auguſte, vénerable, magnifique. § 1) błogi prowa-

prowadźi żywot. ** 2) krol nas niech będźie prawdźiwie Auguſtem to ieſt błogim.

Błogo, *adv.* wohl, glückſelig, vergnügt. heureuſement, bien.

błogo mi, v. imp. es iſt mir wohl; es iſt mir wohl zu Muthe. étre content; étre en bonne humeur. § błogo mi było przy nim; błogo temu, co chleb ſwoy doma zarobić może; albo tey Pannie nie błogo, że tak blednieie.

Błogosławię komu. gutes wünſchen; ſegnen, einſegnen. bénir, donner la bénédiction. § przy śmierći ſwoiey błogosławił ſynowi; pobłogosławił mu Bog pracę.

błogosławić kogo. 1) ſegnen, benedeyen. 2) Gott preiſen, loben. 1) bénir, faire proſpérer. 2) bénir Dieu, le combler de loüanges & bénédictions. § 1) Ubłogosławił Bog Oyczyznę zwyćięſtwem, ſzczęśliwym i kwitnącym pokoiem. 2) błogosławmy Boga ſtworcę naſzego.

niech ćię Bog pobłogosławi. Gott ſegne dich. Dieu vous veuille bénir; Dieu vous béniſſe.

Błogosławienie. Preis, Lob, Verherrlichung Gottes. bénédiction; loüange à Dieu.

błogosławienie. } 1) Einſegnung; das
Błogosławieńſtwo. } Segnen. 2) Heil, Glück, Wonne, Seegen, Wünſche. 1) bénédicton; ſigne de croix avec quelques priére. 2) bénédiction, proſpérité; voeux.

błogosławieńſtwo Boże. der Seegen Gottes. la bénédiction Divine; la bénédiction d'en haut.

Błogosławiony. 1) geſegnet. 2) ſelig geprieſen, gottſelig. *3) glückſelig. 1) béni, favoriſé de Dieu, comblé de ſes graces. 2) glorifié, bienheureux, béatifique, béat. *3) comblé de proſpéritez; heureux.

błogosławieni. die ſelig Geprieſenen. les bien-heureux.

Blokada } oſtęp, opaſanie miaſta. Ein-
Blokuz } ſchlieſſung, Berennung einer Stadt; Blocade. blocus; un ſiége qui conſiſte à garder les avenuës d'une ville. § wcześnie śię na blokadźie oſadźił; blokuz to raczey był a nie obleżenie.

* *blokuz, twierdza.* Burg, Feſtung. fort; place forte.

Blokuię. bloquiren, einſchlieſſen eine Stadt. bloquer une ville. § blokował to miaſto.

Błona. 1) Glas-Fenſter oder vorgezogene Haut im Fenſter-Loch. 2) Anat. Fell, Haut. 3) Anat. Ober-Schmeer-Bauch. 4) Nachgeburt. 1) vitre ou champi qu'on met dans la baïe d'une fenêtre. 2) *anat.* tunique, membrane. 3) *anat.* épigaſtre *m.* la partie antérieure de bas ventre. 4) l'arriere-faix, le délivre. § 1) wprawić błonę w okno; niemaſz w tey izbie błon, choć ſą okna.

błona ktora wnętrzności okrywa; kałdun. das Gedärm-Netz. oint, coëfe qui entortille les flancs.

błona we wnętrzu poprzeczna. das Zwerch-Fell, Bruſt-Fell, Mittel-Reff. le diaphragme.

błona kiſzkowa. das Gekröſe; das Meſenterium. le méſentere.

Błoniany. } Anat. häutig. *anat.* mem-
Błonowy } braneux.

Błonie. Aue, Trifft, Ebbene. plaine propre à pâturer les beſtiaux. § paśli bydło na błoniu.

Błonka. Anat. dünnes Häutchen. *anat.* pannicule; tunique, pellicule, taïe. § błonka w ktorey ząb śiedźi ma złączenie z błonkami, co ſą w uſtach; błonka śiatkowa w oku.

błonki mozgowe. die Hirn-Häutlein. méninges; tuniques qui envelopent le cerveau.

błonka mozgowa gruba. das harte Hirn-Häutlein. la dure mére.

błonka mozgowa ćienka. das dünne Hirn-Häutlein. la pie mére.

błonka choroba na oku. Fell über dem Auge, eine Kranckheit. ongle *m.* une maladie de l'oeil.

Błonolotny. } verſehen mit häutigen
Błonoſkrzydły. } Flügeln ſtatt der Federn. qui a des ailes membraneuſes au lieu des plumes. § nietoperz błonolotny.

Błotnieie. zu Koth werden; kothig werden. ſe changer en bouë; devenir bouë.

Błotny, na błoćie roſtący, leżący, z błota wźięty. ſumpfig, Sumpf-. de marais, marécageux. § woda błotna; opich błotny.

błotny, błoćiſty. kothig. bourbeux, boueux; rempli de bouë.

Błoto. 1) Koth, Dreck. 2) Gaſſen-Koth. 1) bourbe, fange, limon. 2) crote, bouë.

błota. ſumpfigte Oerter, Kothlachen. bourbier; lieu plein de bourbe.

Blu blu. Glucks Glucks; das Klucken eines lauffenden Getrâncks. glouglou; le ſon d'une liqueur qu'on verſe d'une bou-

bouteille. § wodkami co raz blublu z puzderka się posilała.
Bluię, *ie*, *ul*. sich brechen, sich übergeben. vomir; rendre par haut.
Bluskier. Weiber-Pallatin mit dem Vorsteck-Latz. palatine pour les Dames avec l'écharpe.
Bluszcz. (*hedera*) Epheu. le lierre.
bluszcz poziemny. (hedera terrestris) Gundel-Reben; Erd-Epheu. lierre terrestre.
bluszcz drzewny. (hedera arborea) grosser Epheu. espèce de lierre à petites feuilles.
Bluszczoperz, błyszczyki ziele. (*gramen Parnassi*) Parnaß-Gras, Einblatt. parnassia espece d'Ophris.
Bluszczowy. 1) Epheu-. 2) auf Art der Epheu-Blätter. 1) de lierre. 2) semblable au lierre. § 1) bluszczowe iagody. 2) bluszczowym liściem ryty.
Bluy. Brecher; der sich offt übergiebt. celui qui vomit souvent.
Bluźnię. lästern. blasphémer.
Bluźnierca. } Lästerer, Gottes-Lästerer.
Bluźnierz. } blasphémateur.
Bluźnierski. lästerlich. blasphématoire, plein de blasphémes.
Bluźnierstwo. Lästerung. un blasphéme.
Blwociny, to co wyrzucaią. das Weggebrochene; Gespyenes. vomissement, ce qu'on a vomi.
Błyskam, *v. m. F. błysnę*. blitzen, als der Degen. briller, raïonner, reluire; luire beaucoup. § błysnął miecz iego; błysnął, wybłysnął ogień; błysnął szablą.
błyskać się. 1) blitzen am Himmel. 2) blitzen, schimmern. 1) éclairer; faire des éclairs. 2) reluire, éclater, jetter une lüeur. § 1) błyskało się. 2) iako się miecze błysnęły w obu ręku.
Błyskanie. 1) das Blitzen. 2) das Blitzen als des Schwerdts. 1) tems plein d'élairs. 2) éclat, lüeur éclatante.
Błyskawica. 1) Blitz. 2) Blitz, Feuer des Gewehrs. 1) éclair; feu du ciel. 2) feu, coups d'armes. § 1) Jowisz błyskawicę puszczaiący. 2) błyskawica z dział burzących; miedzy codzienną ogniow nieprzyiacielskich błyskawicą.
błyskawica kamień drogi. (astrapias) Edelstein der wie ein Blitz gläntzet. sorte de pierre prétieuse qui est fort brillante.
Błyskawiczny. Blitz-, den Blitz betreffend. d'éclair, qui regarde l'éclair.
Błyskawka. im Schertz: Plempe, Fuchtel; Degen oder Säbel. *bourl*. flamberge; l'épée ou le sabre.
dobył błyskawki. er zog von Leder. il a mis la flamberge au vent.
Błyskotam czym. 1) mit etwas einen Glantz, einen Schein machen. 2) im Schertz: paradiren, prangen. 1) faire une splendeur avec qu. ch. faire briller. 2) *bourl*. faire parade de qu.
Błyskotki, *plur*. gläntzender Putz. un lustre; parure brillante, gentillesses. § nakładła na się pstrocin i błyskotek.
Błyśnienie. das Blitzen, Schimmern. la lüeur; éclat, éclair.
Błyśniony. das geblitzet, geschimmert hat. qui a jetté un éclair, ou une lüeur. § Z oczu ginie grom z obłoku błyśniony.
Błyszczak robaczek; złotnik. Johannis-Würmchen. vers luisant.
błyszczak ryba morska; *świetlik*. Nagel-Schulpe, Nagel-Schale, ein See-Fisch in zwey Schalen, der des Nachts schimmert. un poisson de mer enfermé en deux coquilles qui jette la nuit une sorte de lüeur.
Błyszczę się, *szczy*, *szczczał*, *szczeli*. strahlen, blitzen, schimmern. jetter du feu, reluire; raïonner. § oczy mu się błyszczą od gniewu.
błyszczący się. blitzend, schimmernd. flamboïant, brillant, reluissant, raïonnant.
Błyszczyki, *plur*. ziele, *vid*. Bluszczoperz.
Bo, bowiem, albowiem, *conj*. denn, dieweil, weil. car, parceque. § nie poydę tam bo czasu nie mam.
Bob. eine Bohne, Bohnen. une fève, des fèves. § bob rozdwoiony; bob z wołowiną.
bob biały. weisse Bohnen. haricot, fèves blanches.
bob albo groch Turecki fażioli. Türckische Bohnen, Faselen. faséoles.
bob Egipski, bob wodny, (Colosia) Egyptische Bohne. fève d'Egipte.
bob pstry. Schminck-Bohnen. fèves bariolées; fèves mêlées.
bob kamienny. (Anagyris) Bohnen-Baum und dessen Frucht. bois puant, l'arbre & le fruit.
Bobek, *g. a*. 1) Lorbeer-Baum. 2) Lorbeer-Ast. 3) Lorbeere. 4) Bohnchen. 1) laurier un arbre. 2) laurier, branche de laurier. 3) baïe de laurier. 4) petite fève; féverole.
bobek owczy, kozi, myszy, ieleni &c. Norbel von Schafen, Ziegen; Mäuse-Dreck; Kötel, Losung des Hirsches. fumée, crote, excrement de brebis, de bouc, de souris, de cerf.
Bobełka, krowka. Roß-Käfer, Mist-Käfer. fouille-merde, escarbot.

Bobiasty, Bobowaty. Bohnenärtig. semblable aux fèves.
bobiasty kamień; bobowaty kamień. Bohnen-Stein, er ist schwarz und gleichet einer Bohne wenn er zerbrochen wird. cyamée, pierre qui est noire, & étant cassée, elle ressemble à une fève.
Bobkowy. Lorbern. de laurier. § bobkowy oleiek, ogrodek: bobkowym wieńcem, liśćiem uwieńczony, ozdobiony zwyćięzca, Poeta.
Bobowiny, *plur.* Bohnen-Stroh. tige, paille de fèves.
Bobowisko. Bohnen-Beet. planche de fèves.
Bobownik, *vid.* Potocznik źiele.
Bobowy. Bohnen- zu Bohnen gehörig. de fève; à fève. § bobowa mąka, misa, polewka; bobowy placek.
bobowa plama. schwartzes Fleckchen auf der Bohne. petite marque noire qui paroit au bout de la fève.
Bobr. Bieber, Castor. un bievre, castor.
bobrowy kapelusz. ein Castor-Hut. un castor; chapeau de poil de castor.
iako bobr płacze. er weint wie ein altes Weib. il pleure comme une femme.
Bobrowy. Bibern. de castor.
bobrowe stroie. Bieber-Geil. castorée; castoreum.
Bobruię, iako bobr brodzę w wodźie, w błoćie. watscheln im Wasser, im Koth. canetter; aler dans l'eau ou dans la boue.
*Boch, tułow woli. Rumpf als vom Ochsen. le tronc; le corps, par exemple d'un beuf.
Bochen, *g. bochna.* 1) Brod-Wecken. 2) gegossener länglichter Klumpen Metall. 1) bigorne; pain qui finit en deux pointes. 2) lingot de métal. § 1) trzy kupił bochny; ziadł poł bochna chleba. 2) trzy bochny miedźi, śrebra.
Bochenek, / Bochonek, } *g. a.* bułka. ein kleiner Brod-Wecken. petite bigorne de pain.
Boćian. Storch. cigogne.
boćian cudzoźiemski; iba. schwartzer Storch; Egyptischer Storch. cigogne noire; ibis.
kontent iakby go boćian nosem iskał. er denckt es hat ihn ein Haase geleckt. il s'imagine d'avoir raison d'étre content; il croit avoir trouvé la pie au nid.
Boćiani, Boćiany. Storchen, Storchs-. de cigogne.
boćiane nosy albo noski źiele. (geranium) Storchschnabel. bec de cigogne.
boćianie gniazdo. Mast-Korb auf den Schiffen. gabie, carquois, cage, hune, qui est au haut du mât de navire.
Boćianię. junger Storch. cigoneau; le petit de la cigogne.
Boćik, *g. a.* ein kleiner Stiefel. botine; petite bote.
Boćwina, Botwina, listki ćwiklane. Mangold-Blätter. cardes de poirée.
Boczę, *czy, czył.* seitwerts gehen, verfehlen, nur in den *compositis.* aller vers un côté. *ce verbe n'est reçû que dans ses composez.* § zboczył z drogi, z prawdy.
Boczek, *g. boczka, conf.* Bok. eine kleine Seite. petit côté.
Bocznica. Kriegsb. die Flank einer Bastey. *Fortif.* le flanc d'un bastion.
Boczny, do boku należący. Seiten-. qui est au côté; de côte; lateral. § boczna linia.
Boday, *bogday, *conj.* 1) wollte Gott; Gott gebe. 2) ich wollte wünschen, daß; wenn er doch. 3) wenn nur. 4) vielleicht. 1) plût à Dieu que; Dieu veuille que. 2) que, *pour exprimer quelque souhait ou quelque imprécation.* 3) pourvûque. 4) peut-étre. § 1) boday śię taki rodźił; bodaieś śię dobrze miał; boday to dźiećię urosło, ośiwiało; boday śię szczęśliwie wroćił; boday nie tam szedł. 2) boday tam moia noga nie postała, boday był tam zdechł; bodaybym śię nie wroćił; boday wypił paiąka; boday śię udawił; boday wiśiał; boday powieszano te wieszczki, co mi nieprawdę powiedźieli. 3) boday było tak wiele. *4) boday (podobno) nie ten; boday tam iest.

* * *

auf boday folget das verbum im præter. in den drey ersten Bedeutungen *cette conjonction régit le préterit dans les trois prémiéres significations.*
boday śię. das dich der Kuckuck. le bourreau; diantre; que le diantre.
boday nie przemowił. wenn er doch stumm wäre. qu'il soit devenu muët.
boday nie zażył. er fresse den Tod daran. qu'il s'étoufe de ce morceau.
boday śię nie śnił. auch im Traume wünsche ihn nicht zu sehen. je ne le voudrois pas voir même dans un songe.
boday śię ty tak upił iak moy nie przyiaćiel. wenn es dir doch so wie meinem Feinden gienge. qu'il vous arrive tout ce que je souhaite à mes enemis.
bodaieś tak zdrow był iako niemasz. wollte Gott, daß du so gesund bleibest als jemand. plût à Dieu que vous jouissiez d'une parfaite santé.
boday zdrow; Boże day zdrowie. zu einem niesenden; Prosit; Gott gebe Gesundheit.

ſundheit. *à ceux qui éternuent:* Dieu vous béniſſe.

Bodę, *bodźie*, *bodł*. 1) mit Hörnern ſtoſſen. 2) ſtoſſen. 3) ſpornen, anſpornen. 4) fahren, dringen in das Hertz. 1) fraper des cornes. 2) heurter; pouſſer, porter un coup. 3) pouſſer, piquer le cheval; donner de l'éperon. 4) percer de douleur; pénétrer jusqu'au coeur. § 1) woł bodźie konia. * 2) bodłem (trąćiłem) go łokćiem. 3) zabodź konia. 4) ta nowina w ſerce mię ubodła; ten przypadek go bożdż muśi.

bodą śię woły. die Ochſen ſtoſſen einander. les boeufs ſes heurtent.

Bodłak. ⎫ (*ſpina alba*)
Bodźieniec, *g. bodźieńca*. ⎭ Weiß-Dorn. aubéſpine.

Bodźiec, *g. bodźca*. 1) Stachel, Dorn, das Vieh zu treiben. 2) Sporn-Rädlein. 3) Sporn-Stab, Stock mit einem Stachel die Pferde zu ſtechen. 1) éguillon pour piquer les boeufs. 2) molette; fer d'éperon avec quoi on pique le cheval. 3) valet; bâton avec une pointe pour pincer les chevaux.

bodźiec w łaſce. Stachel im Stock. pointe de fer dans une canne.

Bodzenie. das Stoſſen mit Hörnern, mit Sporen. l'action de fraper avec les cornes, de pouſſer avec l'éperon.

Bodzony. geſtoſſen mit Hörnern, mit Spornen. frapé avec des cornes; piqué avec l'éperon.

Bog rzeka. Bog, ein Fluß in Podolien. Bog une riviére en Podolie.

BOG. Gott. Dieu. § słońca bez słońca, a Boga bez Boga widźieć nie możeſz; więcey Bog ma niżli rozdał. *prov.* Bog nieſkończony w doſkonałośći, bo rzeczy nieſkończone w rożnośći może uczynić, zaczym ich doſkonałośći w ſobie zawiera.

Bog ći zapłać. Gott vergelte es dir. Dieu vous le rende. § dobrym Bog zapłać, a złe niech czart wezmie.

dla Boga; *przebog*. um Gottes Willen; bey Gott. par l'amour de Dieu; jour de Dieu; tu-Dieu.

do Boga. 1) zu Gott. 2) überflüßig, genung, häufig. 1) à Dieu, vers Dieu. 2) abondanment, beaucoup. § 1) do Boga gdy trwoga. *prov.* 2) do Boga ma pieniędzy; do Boga tam Doktorow.

Bogby to dał. Gott wollte dieſes; Gott gebe es. Dieu le veuille.

z Bogiem; *zbogiem*. billig, mit Billigkeit. raiſonnablement, équitablement. § co z Bogiem to z Bogiem; z Bogiem ſądź, czyń, przedaway.

Boże! Gott! Dieu! § Boże mu tam pośliy dobrą godźinę; Boże mu odpuść; Bożeć odpuść coś uczynił; Boże mu day wieczne odpocznienie.

Boże moy. mein Gott. mon Dieu. § o Boże moy iaki nierząd!

zachoway mię tego Boże. Gott behüte mich davor. Dieu m'en garde; Dieu m'en préſerve.

zachoway Boże; *uchoway Boże*. Gott behüte. à Dieu ne plaiſe.

Boże day to; *dałby to Bog*. das wollte Gott geben. Dieu veuille cela.

dałby Bog. wollte Gott. plût à Dieu.

Boże day żeby. Gott gebe daß. Dieu veuille que.

Boże ćię prowadź. Gott führe euch. Dieu vous conduiſe.

wſpomoż ćię Boże. Gott helfe, Gott ſtehe euch bey. Dieu vous ſoit en aide; Dieu vous aide; Dieu vous ſoit à l'aide; en aide Dieu vous aſſiſte.

Boże ćię przeżegnay; *Boże day zdrowie*; *ſzczęść ći Boże*; *Boże day ſzczęśćie*. Gott helf; Gott behüte dich. Dieu vous béniſſe; Dieu vous conſerve; Dieu vous garde; Dieu vous contente. § piękne dźiećię Boże ie przeżegnay.

Bogu dźięka. Gott ſey Danck. Dieu-merci.

prośić na żywy Bog. vor Gott und nach Gott bitten. prier au nom du Dieu vivant.

wſzędy Pan Bog, prov. 1) Gott iſt überall. 2) Gott verläßt niemanden. 1) Dieu eſt par tout. 2) Dieu n'a fait perſonne pour l'abandonner.

Boga wzyway, a ręku przykładay. bete und arbeite. priez Dieu & travaillez.

iakby z Bogiem trzeći dźień gadał, prov. als wenn er den Heiligen die Füſſe abbeiſſen wollte. c'eſt un franc bigot.

Bogacę. 1) reich machen, bereichern. 2) überſchütten. 1) rendre riche; faire riche; enrichir. 2) combler, remplir. § 1) handel kupcow bogaći. 2) chwałą kogo zbogaćić, ubogaćić.

bogacę śię. ⎫ reich werden; ſich bereichern.
Bogaceię. ⎭ s'enrichir; devenir riche.

Bogacenie. das Bereichern. enrichiſſement; l'action d'enrichir.

Bogactwo. Reichthum, meiſtens in *plur.* richeſſe; *on met ordinairement ce mot au plurier*. § bogactwa Państwa tego; bogactwa wymowy.

Bogacz. ein Reicher. un riche. § bogaczu pamiętay na ubogich; *prov.* bogacz a świnia, po śmierći zwierzyna. *prov.*

Bogorodźica. 1) Gottes-Gebährerin, Mutter-

ter-Gottes. 2) ein gewisses uraltes Lied der Mutter Gottes zu Ehren. 1) la Vierge Mére; la Mére de Dieu. 2) parthenie, palinod, une himne antique consacrée à la gloire de la Sainte Vierge.
Bogato, *adv.* reich. richement. § bogato ubrany.
Bogaty. eig. und fig. reich. *prop. & fig.* riche. § bogaty w pieniądze, w rozum, w księgi; bogaty nadzieią.
barzo bogaty. sehr reich. opulent.
kolor bogaty. satte Farbe. couleur riche; couleur chargée.
Bogday, *vid.* Boday.
Bogdan. Deodat, ein Manns-Nahme. Déodate; Diésaint, Dieu-donné, nom d'homme.
Bogini, *f.* Göttin. déesse.
Bogoboynie, z Bogiem, *adv.* gottsfürchtig. réligieusement; pieusement; avec crainte de Dieu.
Bogoboyność. Gottes-Furcht. crainte de Dieu.
Bogoboyny. gottesfürchtig. réligieux, craignant Dieu, timoré.
Bogochwalca. Gottes-Preiser. qui loüe & honore Dieu; adorateur de Dieu.
Bogomodlca. Beter; der Gott bittet, Vorbitter bey Gott. qui prie Dieu; un dévot; priant Dieu.
Bogomyślność. Betrachtung göttlicher Dinge. la contemplation de choses Divines. § bogomyślnością się bawić.
Bogomyślnie, *adv.* gottesfürchtiger Weise. réligieusement; pieusement.
Bogomyślny. 1) der Betrachtung Gottes ergeben. 2) gottsfürchtig. 1) contemplatif; adonné à la contemplation des choses Divines. 2) réligieux, dévot, pieux. § 1) bogomyślny to człowiek. 2) bogomyślny wiedźie żywot.
Bogumił. Gottlieb, ein Manns-Nahme. Téophile nom propre d'homme.
Bogumiła. Theophila. Téophile.
bogumiła ptak. Grün-Fincke, Kirsch-Fincke. verdier un oiseau.
Bogusław. Boguslaus, ein Manns-Nahme. Boguslas, Téocle, nom propre d'homme.
Boh rzeka, *vid.* Bog rzeka.
Bohater, Bohatyr. Held. héros, capitaine.
Bohaterski, Bohatyrski. Helden-, heldenmäßig. héroïque, de héros.
Boiar, Boiarzyn. Bojar oder Edelmann in Moscau und Lithauen. Boïar; c'est un gentilhomme en Moscovie & en Lituanie.
Boiazliwie, *adv.* furchtsam. craintivement, avec crainte.
Boiazliwość. Furchtsamkeit. timidité.
Boiaźliwy. furchtsam. timide, peureux, craintif.
Boiaźń, *f.* Furcht. crainte, la peur.
boiaźń wielka. grosse Furcht. la fraïeur, épouvante.
boiaźń Boża. die Furcht Gottes. la crainte de Dieu.
Boię się, *boi, boiał* (*bał*) 1) sich fürchten. 2) in Sorgen stehen, besorgen; befürchten. 1) craindre, redouter, avoir crainte. 2) craindre pour qu. étre fort en peine, trembler pour qu. § 1) boy się Boga; boi się kiia. 2) boię się po tey potrawie, aby nie szkodźiła; serce mi się o was boi; boieć się, (bać się) o syna swoiego muszę; boię się o moię oyczyznę.
Boiewisko. Scheinen-Tenne. aire de grange.
Boiownik. Krieger, Soldat. soldat, capitaine, guerrier.
Boiowy. zum Kriege gehörig, kriegerisch. de guerre, belliqueux, martial.
Boisko, *vid.* Boiewisko.
Boiuię z kim. kriegen, kämpfen, streiten. faire la guerre; combatre.
Bok. die Seite. le côté, flanc. § leży na boku; na bok prawy, lewy położyć.
bokow bolenie. Seiten-Stechen. pleuresie; le point ou la douleur de côté. § bokow bolenie ćierpi.
z boku; bokiem. von der Seite her. de côté; obliquement.
bokami; bokiem. von der Seite. en flanc; par les flancs. § Wieszali się za nieprzyiaćielem bokami.
o bok; o bokiem. zur Seite. côté à côté; à côté de qu. § o bok (o bokiem) z kim idę.
o bok. einem an die Seite; gleich. à côté; à l'égal; du pair. § insi tego Pana o bok z krolem sadzali.
ledwiem od śmiechu bokow nie urywał. ich hätte vor Lachen platzen mögen. j'ai pensé crever de rire.
wypełnić boki. 1) sich befressen. 2) dick und fett werden. 3) sich auffressen; seinen Beutel spicken. 1) se gorger, se crever; manger trop. 2) devenir gros & gras: s'engraisser. 3) s'emplumer; faire ses choux gras.
* Bokał, Pokał. Becher, Pocal. bocal, grosse coupe qui est propre pour boire.
Bokwica, *vid.* Bukwica.
Bol, Boleść, Bolenie. Schmertz. la douleur; mal. § bol zadaię, czynię; nieznośne ćierpi bole; bolu umnieyszać; w bolu moim.
bol rodzacych; boleść w rodzenim. Geburts-Schmertzen. travail d'enfant; les épreintes,

épreintes, les douleurs que ressent la femme qui enfante; mal d'enfant.

Bolący. schmerzend. douloureux, afligeant.

w bolące trafić kogo mieysce. das rechte Fleckchen treffen; kneipen, wo es einem wehe thut. toucher la grosse corde; piquer qu. d'une chose qui le choque le plus.

Bolączka. Geschwür. un ulcère. § bolączka w gardle przypada z głownego spadku.

bolaczka morowa. Pest-Beule. bubon pestilentiel.

Boleię. 1) Schmertzen empfinden. 2) sich sehr betrüben. 1) avoir de la doleur; sentir du mal. 2) s'afliger; être fort aligé. § 1) boleię od tego uderzenia, od tych razow. 2) boleię nad twoim nieszczęściem.

Bolesław. 1) Boleslaus, ein Manns-Nahme. 2) Buntzlau, eine Stadt in Schlesien. 1) Boleslas, nom propre d'homme. 2) Boleslavie ville de Silesie.

Bolesno, boleśnie, *adv.* schmertzlich, empfindlich. douloureusement; dolemment; avec douleur.

Bolesny, boleiący. 1) schmertzlich. 2) sehr betrübt. 1) douloureux, sensible. 2) dolent, afligé.

Boli, *v. imp. ało, eli, leć.* 1) schmertzen, weh thun. 2) fig. betrüben. 1) faire mal; causer une douleur. 2) afliger, mortifier, fâcher. § 1) rana boleć przestała; bolała żonę głowa przez cały dzień. 2) boli mię ten postępek iego.

boli mię głowa. der Kopf thut mir weh. la tête me fait mal; j'ai mal à la tête (de tête).

bolą mię zęby. die Zähne thun mir weh. j'ai mal aux dents.

*Bolwark, baszta, narożnik. ein Bollwerck. un bastion.

Bomba. Bombe. bombe.

Bombarduię. Bombardiren. bombarder.

Bomzyn. Bombasin ein Zeug. bombasin une étofe.

Bonifikuię komu co; narownam, nagradzam. vergüten; gut thun. dédommager.

**Bonzy. heidnischer Pfaffe. prêtre paien.

*Bonuię, bieśiaduię. schmausen, wohlleben. festiner; faire bonne vie, bonne-chère.

Bopont, *vid.* Bipont.

Bor. 1) Fichten-Wald. 2) ein Wald. 1) pinaïe; une forêt de pins. 2) une forêt; bois de haute futaie.

Borak, *g. a.* (*Borrago*) 1) Borrage, Boretsch ein Kraut. 2) rothe Rübe. 1) bourrache une plante. 2) béte-rave.

Boraks. Borax. boras.

Bordownik, *vid.* Hordowid.

**Boreasz. der Nord-Wind. bise; le borée; vent de Nord.

Borg. Borg. Credit. crédit, emprunt.

wźiąć co na borg; z borgiem co trzymać. auf Borg nehmen. prendre à crédit; emprunter.

dać co na borg. auf Borg geben. faire crédit de qu. ch. donner à crédit.

kto śię na Pana Borga spuśći, wszystko traći. Borgen macht arm. les emprunts portent les gens à l'hopital.

Borgowanie. das Borgen. l'action d'emprunter, de créditer.

Borgowany. geborgt. emprunté, pris ou donné à crédit.

Borgownik. Borger. emprunteur, prêteur.

borgownik źiele, g. a. *vid.* Hordowid.

Borguię komu co. einem borgen. donner à crédit; prêter.

borguie co u kogo. borgen, auf Borg nehmen. léver, prendre à crédit; emprunter.

poborguię ći to. ich werde mir dieses hinters Ohr schreiben. je vous marquerai cette chasse.

Borowiczka. Wacholder-Brandwein. l'eau de vie de genèvre.

Borowizna. Ort, wo viel Fichten wachsen. lieu où il y a bien des pins.

Borowka miodu. eine Tonne Honig. caque de miel.

borowka do miodu. Honig-Tonne. caque au miel.

borowki czarne, czernice. (vaccinia nigra) Blaubeeren, Heydelbeeren. baies de l'airelle; cousines; mirtilles noires.

borowki cudzoźiemskie; iagody mirtowe. Myrthen-Beeren, welsche Heydelbeeren. mirtilles; baies du mirte.

borowki czerwone. (Rhus) Schmack-, Färber-Baum-, Gerber-Baum-Beeren. baies de sumac.

Borowy. im Fichten-Walde gewachsen; Wald-. produit dans une forêt de pins; sauvage; de forêt. § grzyb borowy, robactwo polne i borowe.

Borsuk, Jaźwiec. Igel. Hochel. porc-épic.

*Borys, *g. a.* grob Brod. gros guillaume; pain de gruau.

Bosak. 1) barfüßiger Mensch. 2) Barfüsser-Mönch. 3) Boßhacken, Feuer-Hacken. 1) un homme déchaussé; un nud-pié. 2) Religieux déchaussé. 3) croc, harpin, perche de batelier; croc à feu.

Boſki. góttlich. divine. § Boſkim zrządzeniem ſię to ſtało; Boſka moc.
Boſnia. Boſnien, eine Provinz zwiſchen Dalmatien und Servien. Boſnie, une province entre la Dalmatie & la Servie.
Bośniak. ein Boßnier. Boſnien.
Boſtwo. Góttlichkeit. Déité, Divinité.
Boſy. barfüßig. déchauſſé; qui a les piez nuds. § boſe nogi; karmelita boſy; chodzenie boſe.
Boſo, *adv.* barfüßig; mit bloſſen Füſſen. à crud; nuds-piez; les piez nuds. § boſo chodźi.
Boſzkuię. gottsfürchtig thun, muckern. bigoter, tartufier.
Bot, *g. a.* ein Stiefel. bote.
boty obuć. Stiefeln anziehen. boter.
w botach umarł; boty ſpalił. er hat Ferſen-Geld gegeben. il a joué de l'épée à deux jambes; il a pris la fuite.
boty komu ſzyć. einem eine Kappe zuſchneiden. tailler de la beſogne (des croupiéres) à qu.
w ſwoie go chce ubrać boty. er will ihn auf ſeine Seite kriegen. il tache de l'atirer en ſa faveur.
Botuch, *g. a.* fartuch w łaźni. Bade-Tuch, Bade-Schurtz. deventier de bain.
Botwieię. modern, mürbe werden wie Kleider, Leder. heudrir; ſe pourrir, ſe gâter comme des habits, de la courroie.
Botwienie. das Modern. pourriture.
Botwina, *vid.* Boćwina.
Bowiem, *adv.* denn. car.
Boy. Krieg, Schlacht. guerre; combat. § człek to i do boiu i do pokoiu.
Boyca. Mörder; dieſes Wort wird nicht allein gebraucht. meurtier. *ce mot ne ſe dit guère ſeul.* § Bratoboyca, kroloboyca.
Bożek. Abgott, Götzen-Bild. un idole; faux Dieu.
bożki. die Götter. les dieux.
bożki domowe. Haus-Götter. pénates, lares; dieux domeſtiques.
Bożkuię, *vid.* Boſzkuię.
Bożnica. heidniſcher Tempel, Juden-Schule, Synagoge. Temple paien; Sinagogue. § Bożnica Jowiſza.
Bożniczy. zum Tempel oder Synagoge gehörig. de Temple, de Sinagogue.
Bożogrobca. ein Tempel Herr. Templier. § Bożogrobcow zniosł Papież Klemens V.
Boży. göttlich, Gottes. divin, de Dieu.
w Boży czas. zur glücklichen Stunde. à la bonne-heure. § w Boży czas niech tę pracę zacznę.
Boży rok; Boży dźień. jedes Jahr, jeder Tag, den Gott giebet. chaque année, chaque journée que Dieu donne. § cały Boży rok czekałem; każdą Bożą noc płakałem; każdy Boży dźień deſzcz.
Boża męka; krucyfiks na słupie albo na filarze przy drodze. ein hohes Kreutz mit einem Crucifix an den Straſſen. colonne de Jéſus Chriſt; grande croix de bois avec la figure de Jéſus Chriſt.
złe śię o Bożą mękę rozbiie, prov. Boßheit nimmt gemeiniglich ein ſchlechtes Ende. la malice fait ordinairement une fin malheureuſe.
Boże Narodzenie. Weihnachten. Noël; la Nativité ou Naiſſance de N. S. Jeſu-Chriſt.
Boże ćiało. das Fronleichnams-Feſt. la Fête-Dieu.
Boża trawka ziele. (foenum graecum) Griechiſch Heu, Bocks-horn-Kraut. fénu-grec.
Boże drzewko. (abrotonum) Garten-Wurtz, Stab-Wurtz. auronne, abrotonne.
Boży byt ziele. (Ambroſia) Tauben-Kraut, Tauſend-Korn. Ambroiſie une herbe.
Boży dar ziele. (eryngium planum) Manns-Treu, Wallen-Diſtel. panicaut; chardon à cent têtes.
Boży prątek. Donner-Stein, Donner-Keil. flin; pierre de foudre.
Bożyſzcze. ein Götzen-Tempel. temple païen.
Bracę śię z kim. ſich verbrüdern, Brüderſchafft machen. contracter une fraternité; faire une liaiſon fraternelle avec qu.
Braćiſzek. 1) kleiner Bruder, Brüderchen. 2) Hertzens-Freund. 1) frerot, petit frére. 2) cher frére; cher ami.
Braćia, *collec.* 1) die adliche Brüderſchafft, der Adel in einer Woywodſchafft. 2) Brüder. der *pluralis* von Brat. 1) la Nobleſſe d'un Palatinat. 2) les fréres. *c'eſt le pluriel de* Brat. § 1) ten punkt Posłowie do braći wźięli, gdyż na to w inſtrukcyach pozwolenia nie mieli; ciepłemi uniwerſałami zagrzał do tego braćią. 2) braćia iego tu byli.
braćia ſtarśi. die Reichs-Räthe, die Senatores in Pohlen. les Senateurs de Pologne.
Bracki, Bratſki. brüderlich. fraternel.
bracki, z bractwa. der von einer Brüderſchaft iſt. de ſocieté, de confrérie.
Bractwo. Geſellſchaft. ſocieté, communauté.
bractwo; bractwo nabożne. geiſtliche Brüderſchaft. confrérie, confraternité. § bractwu przełożony.
bractwo miłośierdźia. Brüderſchaft, die

den

den Armen Geld ohne Interesse ausleihet. charitable confrérie qui prête de l'argent aux pauvres sans interêt.

Brak. 1) Wahl, Unterscheid, Ansehen. 2) Brack, Ausschuß. 1) la choix; diférence, acception, consideration. 2) rébut, frétin, chose qu'on ne veut point. § 1) nie czynił żadnego w żołnierzach braku; wyśiekł miasto na głowę bez braku ludzi; bez braku płći i lat; sądźić bez braku osób. 2) tylko ma brak sług nayplugawszych; poszło to w braki; brak to papieru.

brak rybi. Ausschuß von Fischen. blanchailles; menu frétin; poissons de rébut.

brak towaru. Brack von Waaren. marchandise de rébut.

bez braku uczynić. unbedachtsam etwas thun. faire qu. ch. inconsidérenment.

z brakiem brakować. mit Bedacht einen Unterschied machen. faire une choix avec prudence.

Brakarz. Waaren-Sortirer. celui qui assortit les marchandises.

Brakuię. 1) sortiren, Unterscheid machen. 2) ausschiessen, einen Brack machen. 3) fehlen, mangeln, abgehen. 1) assortir, trier, choisir entre plusieurs choses; faire une choix. 2) rejetter, rébuter. 3) manquer; avoir faute de qu. ch. n'y étre pas. § 1) Bog ludźmi nie brakuie; brakował żołnierzow z wielką pilnośćią. 2) brakował tym suknem i nie chćiał go przyiąć. 3) nie brakowało mi pieniędzy.

brakuie mi książka. ich vermisse ein Buch. je trouve à dire un livre.

Brama. 1) Stadt-Thor, Thor, Thor-Weg. 2) fig. Thor, Weg, Bahn. 3) Bräme, Borte. 1) grande porte, porte de la ville, porte-cochère. 2) *fig.* chemin, porte. 3) bord, bordure, passement, galon. § 1) mieszka u Krakowskiey bramy w Warszawie; bramy strzedz. 2) Kamieniec iest bramą i ubezpieczeniem kraiow Polskich; otworzona do łaski Pańskiey brama. *3) wąska brama u szaty.

brama przedmieyska. Vorstädter-Thor. porte de fauxbourg; fausse-porte.

brama na tryumf. ein Triumph-Bogen. arcade; arc de triomphe.

*Bramka. 1) Börtchen. 2) sammtne Schnepye mit Edelsteinen, so ehedessen die Weiber auf der Stirne trugen. 1) petit galon. 2) bandeau garni de pierreries que les dames portoient autre fois sur le front.

Bramny. Thor-; zum Stadt-Thor gehörig. de porte-cochére; de porte de ville.

bramny; bramny stroż. Thorwärter. portier; qui garde la porte.

pisarz bramny. Thor-Schreiber. commis à la garde de la porte.

Bramowany. eingefaßt, bebrämt. bordé, galonné.

*Bramuię. 1) bebrämen, einfassen. 2) durchziehn, hecheln. 1) border, couvrir le bord de qu. ch. 2) pincer, railler, donner quelques coups de langue. § 1) bramować szatę złotem, galonami. 2) wszystkie moie bramuie postępki; obmowca go srodze bramuie.

*Brana, *vid.* Brama.

Branie, *conf.* Biorę. das Nehmen. l'action de prendre.

Braniec, *g.* *brańca.* 1) Kriegs-Gefangener. *2) ein Recroute. 1) prisonnier de guerre. *2) soldat levé. § 1) brańcow mnostwo było.

Braństwo, *collec.* die Kriegs-Gefangenen. les prisonniers de guerre.

Braselet. Arm-Band der Weiber. brasselet.

Brasylia, *vid.* Brezylia.

Brant. 1) ausgebranntes Silber; das feinste Silber, Brand-Silber. 2) Probe des Silbers, Goldes. 3) der kalte Brand. 1) argent fin; du brûlé. 2) le titre; régle, essai, qui sert à connoitre la bonté de l'argent ou de l'or. 3) cangrène, inflammation. § 1) roztopić brant srebra, to iest szczere albo wypalone srebro. 2) srebro, cyna drugiego, trzećiego brantu. 3) maść na ugaszenie brantu albo zapału w ranie.

Brantuię co. Bergw. auf dem kleinen Test destilliren. *métal.* afiner à la coupelle.

Brantowy. 1) fein, als ausgebrannt Silber. 2) mit dem kalten Brand befallen. 1) fin, afiné. 2) qui se cangrene.

brantowy piec. Bergw. Brand-Ofen, wo das Silber zum feinen auf dem Test purificiret wird. *métal.* fournaise où on afine l'argent à la coupelle.

Brat. 1) Bruder. 2) Bruder, Mitgeselle. 3) Bruder, Freund. 4) Eure Liebden, Ehren-Wort eines Edelmanns an den andern, auch eines *Senatoris* an einem Edelmann. 1) un frére. 2) confrére, compagnon qui est de confrérie, de même profession. 3) frére, ami. 4) frére, cousin, *terme d'honneur que les gentils-hommes donnent à ses égaux, & les Sénateurs aux gentils-hommes.* § 1) powiedz bratu memu. 2) braćia się zeszli. 3) moy braćie radzę ći. 4) Wielmożny Mći Panie i Braćie.

* * *

Brat ſetzet man im Plural. alſo: On decline *Brat* au plurier ainſi:
N. V. bracia, *g. D. L.* Braci. *A.* braci (bracią) *Inſ* bracią.
brat iedney matki inſzego oyca. Bruder von einer Mutter. frére uterin.
brat inſzey matki. Bruder von einem Vater. frére de pére ſeulement.
brat rodzony. leiblicher Bruder. frére de pére & de mére.
brat z ſioſtrą. (flos Trinitatis) Stiefmütterlein Dreyfaltigkeits-Blume. penſée, ſorte de fleur.
Bratam ſię. 1) Brüderſchaft machen, als Brüder leben. 2) ſich gemein machen. 1) fraterniſer, vivre en frére. 2) ſe familiariſer.
Bratanek. Bruders-Sohn. neveu; fils du frére.
Bratanka. Bruders-Tochter. nièce; fille du frére,
Braterſki, Bratni. brüderlich. fraternel. § braterſka miłość.
po braterſku, Braterſko, *Braterſkie, } *adv.* brüderlich. en fré-re, fraternellement. § braterſko a oraz gorąco proſzę.
po braterſku ſię obchodźic. brüderlich leben. fraterniſer.
Braterſtwo. Brüderſchaft, brüderliche Liebe. fraternité; liaiſon fraternelle.
Bratnal, gwodź żelazny głowiaſty. Bret-Nagel. clou à parquet; clou pour atacher les planches.
Bratoboyca. Bruder-Mörder. un fratricide, qui a tué ſon frére.
Bratoboyſtwo. Bruder-Mord. le fratricide; le meurtre de ſon frére.
Bratoboyſki. Bruder-mörderiſch. de fratricide.
Bratowa. Bruders-Frau, Schwägerin. belle-ſoeur; femme du frére.
Bratuń. Bratunek. } 1) Brüderchen, kleines Brüderchen. 2) Brüderchen, Hertzens-Freund. 1) petit frére; frerot. 2) cher frére; cher ami.
Brawura. 1) Hertz, Muth. 2) Eiſenfreſſer, beherzter Kerl. 1) bravoure; la valeur. 2) fendeur de naſeaux; bravache; homme de bravoure. § 1) z wielką na nieprzyiaćiela uderzyły brawurą (natarczywośćią). 2) z drogi krzyknie brawura.
Braycarki, *plur.* Oehrlein oder Augen zu den Ringel woran die Säbel-Riemen hängen. tenons, ocillets où ſont atachés les anneaux avec le ceinturon de ſabre.
Braytary, *plur.* Feuer-Roſt in der Küche. grille de feu.
Brazele, *plur.* Schöpſen-oder Schweins-Ribben. cotêlettes de porc, de mouton. § brazele wołowe, ćielęce, ſkopowe.
Brechayło, *g. łego*, *d. łemu.* Zungen-Dreſcher. grand parleur, chicaneur.
Brednia. Kleinigkeit, Mährlein. bagatelle, fable, baliverne, faribole.
Bredzę, baię. Mährchen erzehlen, fabuliren. faire de contes, babiller, radoter, lanterner.
Brela, *vid.* Bryła.
Breſza, rozwalina. Breſche. bréche, ouverture dans une muraille.
Bręta, Breta. Streif, Borte. paſſement, galon.
Brew, *f. g. brwi.* Augen-Braune. ſourcil. § brwi podnoſzę, ſpuſzczam.
w brew, adv. 1) in die Augen, ins Geſicht. 2) gerade wieder. 1) à la barbe, en viſiere, en face, au nez de qu. 2) contre; malgrè. § 1) w brew mu to powiedźiał; w brew mu to biie. 2) w brew tym uſtawom to uczynił; w brew prawu ſię to czyni.
Brewiarz. ein Breviarium. un bréviaire.
Brezylia. 1) Braſilien, ein Land in America. 2) Braſilien-Holtz. 1) Breſil, un païs en Amérique. 2) breſil, bois rouge qui vient du Breſil.
brezylia czerwona. Fernabock. fernambouc, inde.
Brezyliowy. Breſilien-. de Breſil.
Brlok, człowiek zezowaty. Schieler, Schielwippe. bigle, louche.
Brnę, *brnie*, *brnął*, *brnęli.* 1) waten im Waſſer. 2) in Irrthümern waten, gerathen. 1) guéer; paſſer à gué. 2) étre dans l'erreur. § 1) brnie przez rzekę, w wodźie. 2) brnąć w błędach.
**Broczę, *czy*, *czył.* mit Blut beſpritzen. remplir, couvrir, tremper du ſang; enſanglanter. § krew poſokę zbroczyła; poſoką kobierzec zbroczył; z ran moich krew broczyła.
Brod. 1) die Furte, Fahrt. 2) fig. der rechte Weg. 1) chevalis, un gué. 2) *fig.* chemin qu'on doit tenir. § 1) brod rzeczny. 2) brodu uchybił; traſił brod.
w brod; *brodem.* durchwatend. à gué. § w brod ſię udać, iść, przeiechać.
w brod. 1) frey, ohne Umſchweif, ohne Bedencken. 2) gäntzlich. 3) reichlich. 1) franchement, ouvertement, ſans déguiſement. 2) tout-à-fait. 3) en abondance. § 1) w brod z nim idę, poſtępuię. 2) ochota do służby w nas w brod wywietrzała. 3) na niczym mu

mu nie schodźi, wszystkiego ma w brod, (po dostatku).
Broda. 1) Barth am Kinne. 2) Barth, Kinn. 3) Barth den man balbiert. 4) ein bärtiger Mann. 1) barbe; de grands poils au menton. 2) barbe, menton. 3) barbe, poil qu'on fait. 4) barbon. § 1) broda nie czyni mądrego, *prov.* brody dość, by tyle rozumu, *prov.* broda rozdwoiona. 2) włosami iesżcze gładkiey nie okrywał brody; włosy śię sypią na brodźie; głaskała mię pod brodę. 3) golić brodę; broda ogolona; iesżcześ broda nie urosła.
broda do pasa; długa broda. ein langer Barth. barbe à triple étage; barbe in folio.
kozia broda. 1) Barth eines Bocks. 2) Bocksbarth, ein Kraut. 1) barbe de bouc. 2) barbe de bouc une plante.
Brodacz, Brodal, Brodaty. bärtiger Mann. barbon; homme qui porte une barbe. § nie każdy brodaty iest mądry.
Brodaty, *adj.* bärtig, gebärtet. barbu, qui a une barbe.
Brodawczaty. warzigt. plein de poireaux, de verrües.
Brodaweczka. ein Wärtzlein. petit poireau.
Brodawka. 1) eine Wartze. 2) Wartze an der Brust. 1) poirreau, verrüe. 2) mamelon; bouton, bout de téton. § 1) brodawki ma na twarzy; brodawka wisżąca; brodawkę zerznąć, wygładźić. 2) brodawka u pierśi.
brodawka źrzebięcia. hangende Wartze an der Stirne eines Fohlens. verrüe pendante au front d'un poulain.
brodawka albo cycek na koźiey szyi. Wartze am Halse einer Ziege. mamelle qui pend du cou des chévres.
Brodawnik źiele. (*verrucaria*) Wartzen-Kraut, Sonnenwende, Krebs-Kraut. herbe aux verrües; verrucaire.
brodawnik kamień drogi. Sonnenwende-Jaspis, er ist grünlicht und hat kleine rothe Fleckchen. heliotrope *m.* pierre prétieuse de couleur verdâtre marquée de taches de sang.
Brodka. ein Bärtchen. petite barbe.
Brodnica. Straßburg Stadt in Polnisch-Preussen. Brodnice ville de la Prusse Polonoise.
Brodowina. Sand-Banck. bas-fond, banc; banc de sable. § tu brodowina, tam Syreny.
Brodzę. 1) waten im Wasser. 2) schwimmen im Blut. 1) guéer. 2) nager dans le sang. § 1) brodźiłem po wodźie. 2) brodźili w winie; brodźił we krwi braterskiey.
Brodźisty, brod maiący. da durchzuwaten ist. guéable.
Brog. Feim, Feimenberg; zugespitzter Schober von Garben unter einem Stroh Dach. *2) Berg, Haufen Steine, Gewehr. 3) Mathem. ein Kegel. 1) gerbier, meulon; tas de gerbes élevé en forme piramidale & couvert d'un toit de paille. *2) monceau, amas, pile, tas. 3) *matém.* un cone.
Broię, *i, ił.* 1) toben, böses ausüben, anrichten. 2) Possen treiben. 1) enrager; tempêter; faire le diable à quatre; faire le méchant; commettre des desordres. 2) folâtrer, faire de petites folies. § 1) co pobroiwszy z Państwa uiechał; strasznie tam nieprzyiaćiel broi.
ladaco broić. närrisches Zeug machen. faire le fou.
Marzec broi. der Mertz tobet, ist ungestüm und ungesund. Mars a son poison & venin; Mars est venteux.
broię psotę. Muthwillen stiften. faire une malice.
*Brok, *vid.* Szrot.
Brokadya, złotogłow. Brocad ein Zeug. brocard une étofe.
Broń, *f.* oręże Waffen, Gewehr. arme. § broń biała, śiećista broń do szermowania.
mieć śię do broni. zu den Waffen greifen. prendre les armes.
broń od śię rzućić. das Gewehr strecken, sich ergeben. mettre bas les armes; se rendre; rendre les armes.
Brona. 1) eine Egge. 2) ein Thor. 1) la herce de laboureur. 2) grande porte. § 1) bronami włoczą; perz bronami zgrabiony; broną uwlec. *2) bronę (bramę) otworzyć.
Bronićiel. Vertheidiger, Beschützer. défenseur, protecteur. § broniciel przeyśćia; broniciel to moy.
Bronię. 1) vertheidigen. 2) beschützen. 3) wehren, verwehren. 4) vertheidigen, behaupten. 5) Gerichtsw. defendiren, vertreten. 1) défendre. 2) protéger, soutenir. 3) défendre, empêcher, faire défense de qu. ch. 4) défendre, soutenir une opinion. 5) *drait:* défendre, prendre la cause de qu. § 1) dobrze bronił fortecy od nieprzyiaćiela. 2) Bog śierot broni. 3) bronić przystępu komu. 4) broni do upadłey naukę swoię. (nauki swoiey) 5) patron dobrze bronił wdowy.
bronię śię. 1) sich vertheidigen, sich wehren.

ren. 2) sich vertheidigen, sich entschuldigen. 3) sich defendiren, vor Gericht. 1) se défendre; repousser la force. 2) se défendre, s'excuser. 3) se défendre devant le Juge. § 1) broni się dobrze mieczem. 2) bronił się słowy, listami. 3) bronić się prawem.
Bronienie. 1) Vertheidigung. 2) Beschützung. 3) Verwehrung. 1) défense, action de défendre. 2) protection. 3) défense, prohibition.
Bronowanie, włoczenie. das Eggen. l'action de hercer la terre.
Bronownik, broniący, włoczek. der Egger. le herceur; celui qui herce la terre.
Broniuę. Eggen. hercer la terre. § broniuę rolą na ukoś, poprzek brozdy.
Broſkiew, *f.* ⎫ Pfirsich-Baum. le pê-
Broſkwinia. ⎭ cher.
broſkwinia owoc. Pfirsche die Frucht. pêche, le fruit du pêcher.
* *broſkiew, vid.* Brzoſkiew.
Broſkwiniowy. Pfirschen-. de pêche.
kolor broſkwiniony. Pfirsich-Blüten-Farbe. la couleur de pêche.
Broſzcz. Einfassung, Tour um den Rand der Weiber-Röcke. tour ou bordure qui environne le bas d'une jupe. § ſpodnica z broſzczem.
Browar. ⎫
Browarnia. ⎭ Brauhaus. brasserie.
browar winny. Wein-Siederey. lieu où on fait du vin cuit.
wſzyſtko tam iak w browarze. es ist da alles in der größten Unordnung. il y a là beaucoup de desordres.
Brozda. 1) Acker-Furche. 2) Linie in der Hand. 1) sillon, raïon dans un champ labouré. 2) ligne dans la main. § 1) brozdy ſą miedzy ſkibami.
brozda, row dla wody miedzy zagonami. Wasser-Furche. tranchée, canal, rigole, raïon, petit fossé pour écouler l'eau du champ.
brozdami. Furchen-Weise. par sillons, par raïons.
Brozdeczka. kleine Furche. petit raïon ou sillon.
Brozdzę, *dźi, dźił.* 1) Furchen ziehen. 2) *fig.* fehlen, irren. 1) faire des raïes; sillonner. 2) *fig.* manquer, faillir, faire des fautes.
Brozdźiciel. Furchen-Macher. celui qui fait des sillons.
Brożek, *g. a. conf.* Brog. 1) kleiner Schober von Garben. 2) Mathem. ein Kegel. 1) petit gerbier. 2) *matém.* un cône. § 1) brożkami ſnopy ſtoią. 2) brożek okrągły ieſt bryła na kſztałt cygi albo głowy cukru.

Broza, Brozowy, *vid.* Brzoza, Brzozowy.
Bru na bru, *interj.* Drohungen vor Drohungen. en depit; ménaces pour ménaces.
Brud. Schmutz der schwartzen Wäsche, der Hände. saleté, malpropreté, salissure, ordure du linge, des mains.
Brudno, *adv.* schwartz, schmutzig. salement.
Brudnośiwy koń. Braunschimmel, ein Pferd. cheval bai-blanc.
Brudny. schwartz, schmutzig. crasseux, sale, souillé, noir, malpropre, encuirassé. § brudną wypierz bieliznę.
Brudzę. schmutzen, beschmutzen, schwartz machen die Wäsche, die Hände. salir, souiller, rendre sal le linge, les mains. § białą dźiś wdźiał koſzulę, a iuż ią ubrudźił.
ubrudźić śię. sich besudeln. s'encrasser; s'encuirasser.
Bruk. Pflaster, Stein-Pflaster. un pavé.
na bruku leży. er liegt auf der Bärenhaut. il reste sur ses tisons; il est fainéant, paresseux; c'est un bateur de pavé.
na bruku mężny. zu Haus ist er ein Löwe und im Felde ein Haase. c'est un lion chez soi & un poltron en campagne.
Brukam, *v. m. F. bruknę, vid.* Brudzę.
Brukarz. Steinsetzer, Stein-Pflastrer. paveur.
Brukiew, *f.* eine Kohl-Rübe. chou rave.
Brukowanie. das Pflastern mit Steinen. l'action de paver; le pavement.
Brukowany. gepflastert. pavé.
Brukownik. 1) Stein-Pflastrer. 2) Pflaster-Wetzer, Händelmacher. 1) paveur. 2) ferrailleur; qui frape le pavé du bout de son épée; traineur d'épée. § 1) brukownik nie dobrze wprawił kamienie. 2) wźięła warta brukownika, co hałasował i bruki krzesał.
Brukſola. ein See-Compaß. boussole.
Brukuię. pflastern mit Steinen. paver.
*Brumla, Dremla. Brum-Eisen. trompe qu'on touche avec le doit.
Brunat, ⎫
Brunatek, ⎭ *vid.* Szarlat źiele.
brunatek kwiat, vid. Oſtrożka.
Brunatnieię. violen-braun werden. se brunir; dévenir de couleur de pourpre; éclater comme la pourpre.
Brunatnię ⎫ etwas violen-braun fär-
Brunatno czynię ⎭ ben, anlauffen lassen. brunir; rendre éclatant comme la pourpre; teindre en pourpre, en violet. § iuż słońce grona brunatnilo; brunatnić śrebro; gałeczka w pol pozłociſta a w pol zabrunatniona.
Brunatno, *adv.* violen-braun. en violet, en pourpre. § brunatno, farbować.
Bruna-

Brunatnoczerwony. braunroth; Papel-Rosen-färbig. de pourpre violette; melé de pourpre & de viole; de couleur de fleur de mauve.
Brunatny. violen-färbig; violen-braun; purpur-färbig. brun, violet; de couleur de pourpre. § sukno brunatney maści.
brunatne świątki. Pfingst-Fest der Juden. Pentecôte des Juifs. § brunatne świątki po żydowsku się *Siowues* nazywaią.
brunatna farba do farbowania brunatnego. 1) Ocker-braun eine Mahler-Farbe. 2) violblaue Farbe zum färben. 1) l'ocre rouge; brun d'Angleterre, une couleur à peindre. 2) violet, sorte de couleur pour teindre en violet.
Brunele. Prunellen; truckne geschälte Pflaumen. des pruneaux pelez; des brignoles.
Brusiec, Bruszcz, Bruszec, } *vid.* Brzusiec.
Brwisty, brwi wielkich. der starcke Augenbraunen hat. qui a de grands sourcils.
Brygitka. Brigitten-Nonne. Brigitine; Religieuse de Sainte Brigide.
Brykam, *v. m. F. bryknę.* pochen, schnarchen, trotzen. tempêter; brusquer; étre brusque; faire quelque brusquerie. § co ten żołnierz bryka, iakby wszystkich chciał pozrzeć.
Brykacz. Schnarcher, Pocher. qui est brusque; venteur; insolent.
Brykla. Planckscheid in Weiber-Schnür-leib. un busque; planchette dans le corps de jupe.
Bryła. 1) Erd-Klumpen. 2) ein Klos als im Kraft-Mehl. 3) Klumpen, Block Berg-Saltz, Metall. 4) Mathem. Körper; Grösse, welche eine Länge, Breite und Dicke hat. 1) mote, morceau de terre. 2) grumeau, petite masse. 3) masse, bloc de sel, de métal. 4) *matém.* un solide; un corps, c'est une grandeur qui a de la longueur, de la largeur & de la profondeur. § 1) bryły na tym zagonie poroztrzącać trzeba. 2) weź bryłę krochmalu. 3) bryła soli, miedzi, ołowiu. 4) bryła iest figura pełna.
Brylant. Brillant; Demant so in Rauten geschliffen ist. diamant brillant.
Brylantowy. einen Brillanten betreffend. de diamant brillant.
Bryłasto, *adv.* bryłami. klumpenweise. par motes; en grumeaux.
Bryłasty. klumpicht; voll Klumpen. plein de motes; de grumeaux; qui est en motes.

Bryłka, gruzołka. Klümplein; Klößlein. petite mote, petit grumeau.
Bryndza. Brinse; Käse, der sich aufs Brod schmieren läßt. sorte de fromage qu'on étend sur du pain.
Brytan. Bollen-Beisser, Schaf-Rüde. alan; alan vautré; un dogue.
Brytanek. junger Bollen-Beisser. doguin.
Brytfanna. Bratpfanne unter dem Braten. lechefrite.
Brytfanka. kleine Bratpfanne. poêlon à frire.
Bryże, *plur.* bunte Nath; bunt ausgenehete Sachen. ouvrage de plusieurs couleurs fait à l'eguille.
Bryzelia, Bryzylia, Bryzeliowy, } *vid.* Brezylia, Brezyliowy.
Bryzuię. bunt putzen, schmücken. bigarrer; mettre ensemble plusieurs couleurs.
bryzuię się. sich putzen. se parer.
Brząkam, *v. m. F. brząknę.* 1) klingeln. 2) klimpern als auf den Sayten. 3) fig. groß thun, prahlen. 1) brimbaler; faire résonner; tinter; tintonner. 2) toucher les cordes; pincer. 3) se vanter; faire sonner bien haut qu. ch. § 1) Pan brząka (dzwoni) poydę do izby; brząkniy w garnek ieżli cały; brząkać we dzwonek (dzwonkiem). 2) brząkać na stronach. 3) nie ma czym brząknąć.
brząknąć tu trzeba. Geld ist hier die Losung. il faut ici cracher aut bassin; argent bas
Brząkała, *vid.* Brząkacz.
Brząkanie. das Klingeln, Klimpern. un tintamarre; tintement. § brząkaniem garca probuią.
Brzana, barwena. Barbe, ein Fisch. barbeau un poisson.
*Brzask, świt. Anbruch des Tages. l'aube du jour.
Brzecham, *v. m. F. brzechnę.* belfern, kleffen. japer, aboïer, clabauder, alabander. § brzecha sobaczka.
Brzechayło, *g. ego, D. emu.* Zungen-Drescher. chicaneur; celui qui plaide par malice; clabaudeur.
Brzechwa, strzała bez żeleścia. eine Feil ohne Spitze oder Eisen. flêche sans fer.
Brzęczę, *y, at, eli,* bęczę. summen. bourdonner. § brzęczy komor koło usz.
Brzeczka. Mösch, Klunke, Jungfer-Bier. du mout de la bierre. § znać piwo z brzeczki.
brzeczka winna. Wein-Most. du mout; du vin doux.
Brzeg, *g. a.* Brieg in Schlesien. Brieg ville en Silesie.

Brzeg, *g. u.* 1) Rand. 2) Ufer. 3) Krempe am Hut. 1) bord, extremité d'une chose. 2) le rivage; rive, bord. 3) retroussis de chapeau. § 1) brzeg rany; brzeg zawrąbiony; przy brzegu szaty. 2) stoieć na brzegu; brzegi czynić, kopać; wybierać, podbierać. 3) brzegi u tego kapelusza wiszą.
brzeg morski. Meer-Ufer, Gestade. cote; le rivage de la mer.
brzeg rzeczny. Ufer eines Flusses. rive d'un fleuve.
brzeg rowu. Graben-Rand. bord d'un fossé.
brzegi w morze wbiegaiące; wybrzeże. Meer-Busen. un golfe; sein de mer.
brzeg wału. Kriegsb. der Unter-Wall. *fortif.* fausse-braie.
brzeg wsi. das äusserste eines Dorfes. les extremitez d'un village.
brzeg głowny; ląd. Seef. das feste Land. *Marin.* le continent.
brzeg ostry; brzeg wysoki. steiles hohes Ufer. un écore; berge; falaise; bord élevé ou escarpé.
brzeg płaski albo miałki. flaches, niedriges Ufer. bas rivage; plage.

Brzęk, dźwięk z brząkania. Klang. son d'une chose qu'on frape; tintement; tintoin. § po brzęku poznawaią garnek.

Brzękacz. Klingler, Klimprer. celui qui tinte, qui fait résonner.
brzękacz, vid. *brzękadło* 2).

Brzękadło. 1) Hackbret, musicalisches Instrument. 2) Stöckchen, womit man auf ein Sayten-Instrument schlägt. 3) Schelle, Glöckchen. 1) timpanon, psalterion, instrument de musique. 2) bâton ou autre instrument qui sert à fraper un instrument de musique. 3) grélot, sonnette.

Brzemię. 1) Bürde, Tracht, so viel man tragen kan. 2) Leibes-Bürde einer Schwangern. 1) brassée; charge qu'on peut porter entre deux bras. 2) le fardeau d'un femme grosse; grossesse. § 1) przynieś dwa brzemiona drew.
brzemienia nabawić. schwängern. engrosser.
brzemienia dostać. geschwängert werden. dévenir grosse.

Brzemienna, ciężka. schwanger. grosse, enceinte.

Brzestań, *f.* ziele. (*hedera terrestris*) Gundelrebe. liére terrestre.

Brzeszczy się, świta. es taget. le jour commence à poindre, à paroitre.

Brzeszczot. Klinge zu Messern, Hirschfängern. lame, alumelle de couteau, de couteau de chasse.

Brzeżek, *g. brzeżka.* Rändchen, Uferchen. petit bord, petit rivage.

Brzezina. 1) Bircken-Wald. 2) Bircken-Holtz. 1) lieu rempli de bouleaux. 2) bouleau; bois de bouleau.

Brzeżysty. mit einem Rand versehen. qui est bordé; qui a un bord.

Brzmiący. schallend, erschallend. retentissant, résonnant, sonnant; qui rend un son.

Brzmię. 1) klingen, schallen. 2) lauten, sich ausdrücken. 3) *fig.* erschallen, erthönen. 4) lauten übel, wohl, als ein Vers. 1) tinter, résonner, rétentir, faire un retentissement; rendre un son. 2) avoir le son; sonner, s'exprimer. 3) *fig.* rétentir, se publier, se repandre. 4) sonner, cheminer comme un vers. § 1) brzmią kotły i działa; brzmi garniec weń uderzywszy. 2) *j* francuskie brzmi iako ż; słowo *grand Veneur* brzmi w Polskim ięzyku Łowczy; tak iako samo w sobie brzmi prawo. ** 3) zabrzmiały płaczliwe odgłosy; brzmi miasto od płaczu; twoią cnotą świat wszystek zabrzmiał. 4) to słowo pięknie brzmi; te wiersze nie brzmią.

Brzmienie, dźwięk. 1) Ton, Schall, Klang. 2) Laut eines Wortes, eines Buchstaben. 3) Erschallung, Verkündigung. 1) tintement, résonnement, rétentissement, son d'une chose frapée. 2) son, expression d'une letre, d'un mot. 3) *fig.* bruit; rétentissement, publication. § 1) brzmienie kotłow. 2) ą polskie wydaie brzmienie francuskich liter *on.* **3) świat głośnym cnoty twoie wysławia brzmieniem.
brzmienie w uchu. das Ohren-Klingen. tintouin; bruit dans l'oreille.
brzmienie kieliszkow. Klang der Gläser beym Chequiren. tintin; bruit des verres qu'on choque.

*Brzoskiew, Brzoskwinia, *Broskiew. eine Pfirsche. une pêche le fruit.
* *brzoskiew ogrodna*, vid. Jarmuz.
brzoskiew polna, dzika kapusta, wielkierz. (lapsana) wilder Kohl. espèce de chou sauvage.
brzoskiew morska. (soldanella) Meer-Kohl. soldanelle.

Brzost drzewo, Wiąz. Ulm-Baum. un orme; ormeau.

Brzoza. Bircke. bouleau.

Brzozowaty. bircken-ärtig. qui est de sorte de bouleau.

Brzozowy. 1) Bircken-. 2) Wald-. 1) de bouleau.

bouleau. 2) sauvage, de fôret. § 1) brzozowy may. *2) brzozowe (borowe) robactwo.
Brzuch, *g. a.* 1) Bauch. 2) Viel-Fraß. 3) Bauch an Gefässen. 1) le ventre. 2) gourmand, goinfre. 3) le ventre, la partie du milieu d'une vase.
utoną łby w brzuchu. er frißt und säuft beständig. il a soin de sa pance.
brzuch dolny. Unter-Bauch; Schmeer-Bauch. bas ventre.
brzuch w bydlęciu, vid. Książki wołowe.
brzuch bydlęcia. Bauch eines Thieres. pance d'une bête.
Brzuchacz. } dicker Wanst; der einen dicken Bauch hat. pançu; grobis, bedon, ventru; pataud; qui a un gros ventre; ventru.
Brzuchaty. }
Brzuchaczka. } dickbäuchige Frau. une ventruë: bedondaine.
Brzuchata. }
brzuchaty, pękaty. bauchig. ventru; qui a un gros ventre. § dzban brzuchaty.
Brzuchopas. ein Bauch-Diener, Schlemmer. un goinfre; qui fait son Dieu de son ventre.
Brzuchowy. zum Bauch gehörig. de ventre.
brzuchowa słabizna, brzuch zwierzchni nad żołądkiem. der Mittel-Bauch; der Ober-Schmeer-Bauch über dem Magen. l'épigaster *m.* la partie anterieure du bas ventre.
Brzuśiec, Bruśiec, Bruszec, *g. brusca.* 1) Schneide als am Messer. 2) Finger-Kuppe; inwendige Fläche eines Fingers. 3) Erhöhung, Hervorragung. 1) taillant d'un instrument de quoi on coupe. 2) bout du doigt; l'interieure extremité du doigt. 3) éminence, avance, saillie. § 1) brzuśiec u noża, u siekiery. 2) brzuśiec palca.
brzuśiec u dłoni. die Erhöhungen in der flachen Hand. les éminences dans la paume de la main.
Brzuszek, *g. a.* 1) ein Bäuchchen. 2) Bauch als vom Fuchs-Balg. 1) petit ventre. 2) la plus fine partie d'une fourrure qu'on prend de son ventre. § 1) brzuszek dźiecięcia. 2) brzuszki lisowe.
Brzydki. } häßlich, scheuslich, garstig, eckelhaft. laide, détestable, dégoûtant, hideux. § zwyćięstwo zdradliwe brzydliwe; brzydka to kobieta, potrawa.
Brzydliwy. }
Brzydko, } *adv.* häßlich. hideusement, laidement.
Brzydliwie, }
Brzydkość. } Heßlichkeit, Garstigkeit. la laideur, diformité. § brzydkość uczynku.
Brzydliwość. }
brzydliwość. Eckel. dégoût, aversion. § brzydliwość potraw.
Brzydzę się, *dźi, dźił.* sich eckeln, grauen, verabscheuen. se dégoûter; être dégoûté, abhorrer, détester, avoir en horreur; avoir de la repugnance, de l'aversion pour qu. ch. détester. § brzydzę śię tą potrawą, tym uczynkiem.
brzydzę co komu. einem Eckel vor etwas machen. dégoûter; donner du dégoût; rebuter qu.
Brzydzenie śię, hydzenie śię. Eckel, Abscheu. dégoût, aversion, détestation.
Brzytewnia. 1) Besteck zu Balbier-Messern. 2) Scheer-Messer Mühle. 1) trousse de barbier. 2) lieu où l'on fabrique des rasoirs.
Brzytwa. Putz-Messer, Balbier-Messer. rasoir.
iako na (po) brzytwach. wie auf Nadeln; mit Furcht. comme sur des épines. § iako po brzytwach stąpa, śiedźi.
na brzytwach chodźi. er gehet wie auf Stecknadeln. il marche sur des épines.
tonący brzytwy śię chwyta. in Gefahr ergreift man gefährliche Mittel. un homme qui se noie s'agrafe à un rasoir.
Buba. } Schreckbild, Knecht Ruprecht. un ogre; le moine bourru; monstre imaginé, qui mange les petits enfans.
Bubak. }
Bubo. }
*Bucę śię, pysznię śię. stolziren, sich brüsten, prahlen. se quarrer; s'enfler d'orgueil. § bući śię z tego.
Bucham, *v. m. F. buchnę.* hervorbrechen als Feuer. se jetter comme du feu.
Buchta. der Bauch, die Bauch-Stücke eines Schiffes. varangue, chevron qui aide a former le fond d'un navire.
Bućień żiele, *g. bućnia.* (visnaga) Art von Korn-Kräutern, dessen Stengel zu Zahnstöchern gebraucht werden. gingidium une plante dont on fait des curedents.
*Buczeię, prochnieię, botwieię. faulen, modern. heudrir; pourrir; se pourrir.
Bucznieię, pysznieię. stolz werden. s'enorgueillir.
*Buczny, pyszny. stolz. orgueilleux, fier, hautain.
Buczno, pyszno, *adv.* stolzer Weise. orgueilleusement, fièrement, grassement.
buczno buczno a w pięty źimno; buczno a w mieszku pusto. viel Staat und nichts im Beutel. beaucoup de parade & peu de biens.
Buczyna. Buchwald. fage; une fôret de hêtres.
** buczyna żiele, vid.* Zorawie iagody.

Buda.

Buda. 1) Bude, Kram-Laden. 2) Zelt. 1) échope, étau, petite boutique. 2) tente. § 1) w budźie przedaie towary. * 2) idę do budy (namiotu) hetmańskiey.

Budkarz. Buden-Sitzer; Laden-Sitzer. boutiquier.

Budowanie. 1) das Bauen. 2) ein Gebäude. 3) Erbauung, Beyspiel. 1) bâtisse; l'action de bâtir; le bâtir; construction. 2) bâtiment; un édifice. 3) édification; instruction. § 1) ma wielką chęć do budowania. 2) budowanie z drzewa, z kamienia; budowanie na słupach, wypuszczone z drugiego budowania. 3) budowanie bliźniego swoim przykładem.

budowanie śię z czego. selbst eigene Erbauung. sa propre édification.

Budowany. gebaut. bâti, construit. § kosztownie budowany.

Budowniczy, *adj.* zum Bauen gehörig; Bau-. qui sert a bâtir; d'architecture. § budownicze abrysy, materyały.

budownicza nauka. die Bau-Kunst. l'architecture.

Budowniczy, *subs.* Bau-Meister. Architecte; Maitre des oeuvres. § Budowniczy krolewski, Rzeczypospolitey, mieyski.

Budowniczy Naywyższy. Ober-Bau-Meister. Prémier Architecte; Sur-Intendant des bâtiments.

Budownictwo. } Bau-Kunst. architecture.
Budowność. }

budowność woienna. die Kriegs-Baukunst. architecture militaire.

Budownik. 1) Bau-Herr. 2) Bau-Meister. 1) bâtisseur, celui qui bâtit. 2) un architecte.

Budowny. wohl gebaut. bien bâti; bien construit.

Buduię. 1) bauen. 2) bauen, erbauen, bessern den Nächsten. 1) bâtir, construire. 2) édifier son prochain. § 1) zbudował pałac krolewski. 2) budować ludźie dobrym przykładem.

buduię śię. sich erbauen. s'édifier. § zbudował śię z tego kazania, z tego przykładu.

Budynek, *g. u.* 1) Gebäude. 2) die Verbindung eines Gebäudes. 1) un édifice, bâtiment 2) corps; un assemblage d'un bâtiment. § 1) Pałac w budynki kosztowny; budynek wspaniały. 2) budynek albo wiązanie wiatrakowe; budynku dobrego dom.

budynek od lata. ein Lust-Schloß, Lust-Haus. une maison de plaisance.

Budysyn, *g. a.* Bautzen, Stadt in der Lausitz. Budissin, Bautzen belle ville en Lusace.

Budzę. 1) wecken. 2) aufrischen, aufmuntern. 1) éveiller, réveiller. 2) encourager, réveiller, animer, exciter, enflammer. § 1) obudź sługę moiego. 2) pięknemi serca budźi słowy; pobudźił go do tey pracy.

Budźićiel, co budźi. Wecker. celui qui réveille les autres; réveilleur.

Budzony. geweckt. éveillé.

budzona. (*budzona pieśń*) 1) ein Wecke-Lied. 2) die Reveille bey den Soldaten. 1) une chanson à réveiller qu. 2) diane des soldats à la pointe du jour.

Budzyn, *g. a.* Ofen, Haupt-Stadt in Ungarn. Bude, Ofen, ville capitale de Hongrie.

Buf, *interj.* Puff, Wörtchen einen Schlag oder Fall auszudrücken. flan, buffe, pouf, *mot imaginé pour exprimer un coup ou une chute.*

Bug rzeka. Bug, ein grosser Fluß in Masovien, der sich in die Weixel ergeußt. Bug, une considérable riviére en Masovie qui se va jetter dans la Vistule.

*Bugay, }
*Buhay, } byk. ein Bolle, Boll-Ochs. taureau.
*Buiak, }

Buiam. 1) schweben in der Lufft, als ein Vogel. 2) ausreissen, herum rennen, 3) ausschweifen; lüderlich, leichtfertig, ausgelassen werden. 1) planer, voler en l'air, se balancer en l'air comme un oiseau. 2) vaguer; courir çà & la. 3) se débander, extravaguer; dévenir insolent; étre dissolu, libertin. § 1) Orzeł buia na powietrzu skrzydeł nie ruszaiąc. 2) koń buia po łące; woł zbuiał i zabłąkał śię. 3) swawola teraz buia; w rozkoszach buia.

wysoko ptak buia. der Vogel steigt. l'oiseau monte.

Buianie. 1) das Schweben eines Vogels. 2) das Herumlaufen. 3) die Ausschweifung. 1) le balancement d'un oiseau en l'air. 2) la course ça & là. 3) extravagance, dissolution.

Buk. Büche, Buche. fouteau; fau; un hêtre.

Bukał, *vid.* Bukłak.

Bukiew, *f. g. bukwi.* * 1) Buche. 2) Buch-Ecker, Buch-Eichel. * 1) fau. 2) faine, gland qui croît sur le hêtre.

bukwie Tureckie; orzechy Aptekarskie. (myrobalani) Myrobalanen, eine Art von Pflaumen in der Apothecke. mirobolans, sorte de prunes dans l'apoticairerie.

Bukłak, Bukał. Flasche von Holtz, Leder. flacon de bois ou de cuir.

Bukowi-

Bukowina, buczyna. ein Buch-Wald. une forêt de hêtres.
Bukowy. Buchen-, Buchen. de hêtre.
bukowy żołądź. Buch-Ecker. faine, fouëne.
Buks. 1) Büchse im Zapfen-Loch. 2) Zwinge, Reif zur Befestigung am Zapfen, um einen Stiel. 1) fontaine, boëte de métal dans une virole. 2) fréte; un cercle de fer qu'on aplique autour d'un pivot ou d'un manche. § 1) gniazdo drewniane bukſem umocniy. 2) czop żelazny niech ma buks, aby śię prętko nie wytarł; rury drewniane bukſami ſzerokiemi ſpaiaią.
Bukſola. ein See-Compaß. bouſſole, volet.
Bukſzdorn, liſtnik. (*Lycium*) Buchsdorn, ein Strauch aus Aſien. licium, piracantha, arbriſſeau épineux en Aſie.
Bukſzdornowy. Buchsdorn. de licium. § ſok bukſzdornowy w Aptece.
Bukſzpan. Buchsbaum. bouis. § bukſzpan ogrodna chrośćinka nie ginie na źimę iako źioła.
bukſzpan ośćiſty, vid. Bukſzdorn.
bukſzpan źiele oſtowate. (onopyxos) Stachel-Kraut. eſpèce de chardon.
Bukſzpanowy. Buchsbaumen. de bouis. § bukſzpanowey maśći, farby ſukno; bukſzpanowy laſek, ogrodek.
Bukſztele, *plur.* Bauk. Lehr-Bogen, Bogen-Lehr von Bretern, über welche ein Gewölbe gemauret wird. *Archit.* un cintre, ouvrage de charpente pour bâtir deſſus quelque voute.
Bukwica; bukwica czerwona. (*betonica*) Betonien-Kraut. betoine.
bukwica biała. (primula veris) Himmels-Schlüſſel, Schlüſſel-Blumen. la primevère; cocu; braïes de cocus.
bukwica wodna; trędownik mnieyſzy. (ſcrophularia minor) kleine Braunwurtz. petite ſcrophulaire.
Buła Papieſka. Päbſtliche Bulle. Bule du Pape.
Buła, chleb obroczny. Tage-Brod; Wochen-Brod. pain qu'on donne pour un jour ou pour une ſemaine.
Bułat. 1) Art von feinem Stahl. 2) Türckiſcher Säbel von dieſem Stahl. 1) ſorte d'acier fort fin. 2) un ſabre Turc qui eſt fait de cet acier. § 1) bułat śię kruſzy, gdy nim płazą uderzyſz. 2) bułat przedrze śię przez pancerz do ſerca; bułat przeniknie przez dobrze ſkładane i wiązane pancerze.
Buława. 1) Streit-Kolbe. 2) Commando-Stab. 3) das Commando, die Würde eines Polniſchen Feldherrn. 4) Schertzw. der Priapiſmus, eine Venus-Kranckheit. 1) maſſe d'armes, c'eſt une groſſe tête au bout d'un bâton. 2) bâton de Grand Général de Pologne, il eſt de la formé d'une maſſe d'armes. 3) le bâton; la dignité, le commendement d'un Grand Général. 4) *burleſ.* le priapisme une maladie. § 1) buławą go zabił. 2) Buławy i Laſki zwyczayne domu tego ozdoby. 3) Wielka Buława; mała albo polna Buława. 4) ſtrzeż śię, abyś nie doſtał buławy.
Buławka. 1) ein kleiner Streit-Kolbe. 2) Köpfchen, Kolbe. 3) ein Wetter-Glas. 1) petite maſſe d'armes; maillotin. 2) tête; partie la plus groſſe d'une choſe. 3) un baromêtre. § 1) buławka (buławeczka) dla dźieći do igrania. 2) weź buławki makowe. 3) buławka na rozeznanie powietrza źimnego albo ćiepłego.
Bulgarſki. Bulgariſch. Bulgarien.
Bulgarczyk. ein Bulgar. un Bulgarien.
Bulgarſka źiemia. } Bulgarien, ein Land.
Bulgarya. } Bulgarie un païs.
Bułka. Dreyling, kleiner Brodt-Wecken. choine; petite bigorne; biſet, ſorte de petit pain.
Bulwa. Erd-Aepfel. taupinambour; pomme de terre. § z bulwami wołowina.
Bunczewie, *vid.* Grzybienie.
Bunczuk, kita. Feder-Buſch. crête de caſque.
* Buńkowy, dzwonkowy. Schellen-, in den Karten. de carreau; *en parlant des cartes Allemandes.*
buńkowy tuz. Schellen-Taus. l'as de carreau.
Bunt. 1) Meuterey, Empörung, Aufruhr. 2) Binde-Holtz, Strebe-Band, Klammer-Sparren; Kreutz-Band ſo die Dach-Sparren halten. 1) ſoulevement; revolte, rebellion, mutinerie, ſédition. 2) contrefiche, amoiſe; lien de bois qui tiennent les chevrons de la couverture. § 1) po ćichu bunty praktykuią; bunt czynić, kleić, wſzczynać. 2) bunt co krokwy trzyma; śieći pod dachem u buntow powieśić, aby wyſchły.
Buntownie, *adv.* aufrühriſcher Weiſe. ſéditieuſement; turbulemment.
Buntownik. Empörer, Aufrührer, Aufwiegler. un rebelle; ſéditieux, mutin, un factieux.
Buntowny. aufrühriſch, meuteriſch. mutin, factieux, ſéditieux, turbulent, rebelle. § nowiniarz buntowny.
Buntuię. aufwiegeln, empören. faire mutiner; révolter, ſoulever.
buntuię śię przećiwko komu. ſich empören, ſich

ſich verſchwören. ſe revolter; ſe rebeller; conſpirer, ſe mutiner: ſe mouvoir.
Burak, *vid.* Borak.
Burczę, *czy, czył.* kolckern, bullern, brauſen. bruire, frémir, mugir, faire un bruit confus. § burczy woda, gdy w nią kamień gorący wrućiſz.
Burczenie. das Brauſen. bruiſſement.
*Burda. } 1) Händel, Poſſen, wunderliche Geberde. 2) Unruhe. 3) Saum-Sattel. 1) grimaces, fadaiſes, ſotiſes; actions ou diſcours ridicules. 2) un trouble; un deſordre. 3) bât, harnois pour une bête de ſomme. § 1) o co burdy ſtroiſz, gębę rozwieraſz i śię fraſuieſz. 2) w tych Państwa tego burdach. 3) burdy na osła, na muła.
Burdy, *plur.* }
burdy kłaść. den Saum-Sattel auflegen. bâter, embâter.
Burdać śię. lauſen, zaudern, tändeln. tarder, barguigner, dandiner, s'amuſer à la moûtarde.
Burdźiuk, *g. a.* lederner Schlauch. un bouc, un outre pour y mettre quelque liqueur.
Burgrabia. 1) Burggraf in den Preußiſchen Städten, er ſtellt des Königs Perſon vor. 2) Schloß-Hauptmann. 1) un Bourggrave dans une ville Pruſſienne; il repréſente la perſonne du Roi dans le Magiſtrat. 2) Capitaine, Surintendant de Chateau; châtelain. § 1) Burgrabia Toruńſki, Elbiąſki, Gdańſki. 2) Burgrabia Krakowſki.
Burgrabini. Burggräfin. Bourggravine.
Burgrabſki. Burggräflich. de Bourggrave.
Burgrabſtwo. Burggrafſchafft. Bourggraviat.
Burk, Burkuię, *vid.* Bruk, Brukuię.
Burka. ſehr kurtzer Polniſcher Regen-Mantel von Filtz. court mantelet de feutre que le cavalier Polonois porte contre la pluïe.
Burkatela. gewiſſer Zeug von Leinwand und Wolle. brocatelle; étofe de fil & de laine.
Burmiſtrz. Bürgermeiſter. Bourguemêtre, Conſul; Maire.
Burmiſtrzoſtwo. die Würde eines Bürgermeiſters. la dignité de Bourguemêtre; Mairie, Mairerie.
Burmiſtrzowſki. Bürgermeiſter =. de Bourguemêtre.
Burſa. 1) Beutel, Geld-Beutel. 2) Convict auf einer Univerſität. 1) bourſe 2) Bourſe de Colége, de l'Univerſité. § *1) burſa (mieſzek, worek) do pieniędzy. 2) Student na burśie.
iedna to burſa. ſie ſind eines Gelichters. ils ſont de même farine, de même calibre.
Burſak. 1) Convictoriſt auf der hohen Schule. 2) Stuben-Geſell. 1) bourſier, qui a une bourſe dans un Colége de l'Univerſité. 2) compagnion de chambre.
Burſztyn. Birnſtein. le karabé; ambre jaune; ſuccin. § w Pruśiech na pobrzeżach burſztyn znayduią, czaſem go i w Mazowſzu wykopuią.
Burſztynowy. birnſteinern. de ſuccin.
Burt okrętu. Schiffs-Bord. bord d'un navire. § Woda śię aż do burtu wzniosła.
Burta. } Ruder-Banck. banc dans la galère où on met les forçats.
Burtnica. }
Bury. 1) rauch mit dunckeln Flecken. 2) ſchwartz, düſter. 3) rauch, haricht. 1) velu en taches obſcures. 2) *fig.* obſcur, noir, ſombre. 3) velu, pelu, chevelu. § 1) kot bury. 2) noc bura. *3) nogi bure (koſmate).
**Burza. 1) Regen-Wolcke. 2) eig. und fig. Ungewitter, Sturmwetter. 1) groſſe nuë. 2) *prop. & fig.* bourrasque, orcan, un orage; tempête. § 1) Wiatr ſtraſne ſpędźił burze. 2) ſtraſzna burza bliſkim groźi okrętowi rozbićiem; burza nawę pochłonęła; wielka burza go zaſkoczyła; rozbił przez ſwoię mądrość burzą tak ſtraſzliwą, ktoraby Państwo na kawałki rozniosła.
z małey burze wielki deſzcz, prov. aus einem kleinen Funcken wird oft ein groſſes Feuer. une petite éteincelle cauſe ſouvent un grand embraſement.
Burzę, *rzy, rzył.* 1) zerſtöhren, verwüſten. 1) erregen, bewegen, als der Wind das Meer. 3) anfechten, widerlegen. 4) erregen, aufbringen, in Unruhe ſetzen. 1) boulverſer, démolir, ſaccager, renverſer, détruire, ruiner. 2) agiter, troubler, remuër, émouvoir. 3) refuter, combatre, détruire les raiſons de qu. 4) agiter, inquiéter l'eſprit; troubler. § 1) nieprzyiaćiel miaſto zburzył. 2) wiatry burzą morze. 3) burzyć pozew, dekret, naukę. 4) to mu ſerce burzy.
burzy w tym domu. es ſpuckt, es gehet in dieſem Hauſe um. il revient des eſprits dans cette maiſon; il y a des revenans.
burzę śię. 1) toben, wallen, blühen, ſich bewegen als die See. 2) ſtürmiſch werden als das Wetter. 3) gähren, arbeiten in Fäſſern. 4) ſich widerſetzen; aufgebracht werden; ſich empören. 5) unruhig ſeyn, ſich beunruhigen. 1) ſe troubler, s'enfler, s'émouvoir, étre agité comme la mer. 2) ſe troubler, s'obſcurcir, ſe changer.

changer. 3) bouillir, bruire, travailler, se gonfler dans les vaisseaux. 4) se soulever, s'émouvoir, se revolter, s'oposer. 5) s'agiter, s'inquiéter. § 1) burzyło się morze; burzą się wody. 2) burzy się niebo, pogoda. 3) burzy się piwo, miod; wino się ieszcze nie wyburzyło. 4) pospolstwo się burzyło przeciw zwierzchności; burzyć się na kogo. 5) ztąd się sny burzą, ztąd się niespokoyne myśli rodzą; nie wiem co się w nim burzy.

godność wynurzy, co się w sercu burzy, prov. erhaltene Würden entdecken ein Gemüth. l'élevation d'une personne dévelope les replis de son coeur.

Burzenie. 1) Zerstörung. 2) Aufwiegelung als des Pöbels. 3) Unruhe, Verwirrung. 1) saccagement, déstruction. 2) incitation, émeute, soulevement. 3) émotion, agitation, mouvement. § 1) w burzeniu miasta niebezpiecznie został. *2) burzenie (buntowanie) ludu. *3) w rym tak wielkim burzeniu (zamieszaniu).

burzenie morza. See-Sturm. tempête; un orage.

Burzliwie, *adv.* stürmisch, unruhig. avec trouble; turbulemment, tumultueusement.

Burzliwość. 1) Ungewitter, Sturm-Wetter. 2) Unruhe. 1) tempête; un orage. 2) agitation, inquiétude.

Burzliwy. 1) stürmisch vom Wetter. 2) tobend, wütend, unruhig, schwürig, aufrührisch. 1) tempétueux, plein de tempête; orageux. 2) furieux, impetueux, turbulent, tumultueux, inquiet. § 1) burzliwa teraz pogoda. 2) burzliwe się ukołysało morze; uspokoił burzliwego pospolstwa zaiadłość.

Burzyciel, zburzyciel. Zerstörer. boulverseur, renverseur, déstructeur.

Bust; posąg do piersi, do pasa. ein Brust-bild. un buste; demi-corps d'une statuë.

*Buta, pycha. Stoltz. arrogance, orgueil.

*Butel, *vid.* Woźny.

Butelka. Butelchen. petite bouteille.

Butla. Butel, bauchichte Flasche. bouteille un vase.

*Butliwie, pysznie, *adv.* stoltzer Weise. arrogamment, orgueilleusement.

*Butliwość, pycha. Stoltz, Hochmuth. arrogance, fierté.

*Butliwy, pyszny. stoltz, hochmüthig. hautain, fier, altier, orgueilleux.

*Butwieie, *vid.* Botwieię.

Buyno, *adv.* 1) reichlich, überflüßig. 2) fruchtbar, geil. 1) somptueusement, splendidement. 2) abondanment, fertilement. § 1) buyno nas częstował. 2) zboże na tłustey roli buyno rodzi.

buyno sobie chodzi, kroczy. er gehet stoltz daher. il se quarre; il marche d'un air fier & orgueilleux.

rosnąć buyno. schiessen, ins Holtz wachsen. s'echaper, jetter trop de bois; pousser trop.

Buyność. Geilheit, übermäßige Fruchtbarkeit. grande fécondité; superfluité; trop grande abondance; redondance. § buyność wszelkiego urodzaiu się zawzięła.

Buyny. 1) sehr fruchtbar. 2) überflüßig. 3) geil, schiessend, das ins Holtz oder in den Strunck wächst. 4) treflich, reich an Einfällen. 1) trop fertile; trop fécond. 2) trop abondant, superflu. 3) excessif; qui pousse trop; qui produit beaucoup de feüilles, beaucoup de bois. 4) féconde, riche. § 1) buyne Polskie niwy; buyne grunta i sady. 2) piersi skancerowane z buynego niewiasty pochodzą pokarmu. 3) taka rola buyne w słomę rodzi zboża; buyne to w gałęzie drzewo. 4) buyny w koncepta umysł.

Buzdygan, *g. a.* Streit-Kolbe mit Kanten. sorte de masse d'armes qui a des extremitez élevées.

By, *adv.* wenigsten, nur. seulement, au moins. § by dziesięć day mi talerow; by szklankę wypić piwa.

By, *conj.* 1) O wenn; Gott gebe. 2) daß, damit. 3) als, gleichwie, als wenn, als ob. 4) wenn. 5) wenn auch. 6) auch, so gar, vor einem *Superlativo.* 1) que; plût à Dieu. 2) que, afinque. 3) comme si; comme. 4) si. 5) quand; quand même. 6) & même; même, *dévant un superlatif.* § 1) by (oby) to było; by nasz krol dobrotliwy długowiecznie panował; by ią kat spalił. 2) kazałem by (żeby, aby) tu przyiechał. 3) chodzi by (iakoby) co godnego; dyszkuruie by Doktor; by spał; by o tym nie wiedział. 4) by (kiedyby) ieno to; by on cicho się sprawował. 5) by (by też; chociażby) umarł, nie dam mu tego lekarstwa; nie chcę za niego by miał sto tysięcy; bym nie dostał tego urzędu; by mi żebrać (żebrać przyszło). 6) frasunki by naycięższe, lekkieby były; rozum by nayprostszy.

by snadź nie. damit nicht etwan. de peur que par avanture. § by snadź Pan nie przyszedł.

by nie. 1) damit nicht. 2) wenn -- nicht. 1) de crainte de; de peur qu'il ne; que-

que-ne. 2) ſi-ne. § 1) boy śię Boga by ćię nie ſkarał; patrz by śię gdźie woda nie zaſtanowiła, by kto nie przyſzedł. 2) by (kiedyby) nie był krolem; by nie to (by nie to było) by nie ty, wodźiliby śię za łby; by nie dla ćiebie, nie uczyniłbym.

byś wiedźiał. wiſſe, wenn man drohet. *en menacant:* ſachez donc. § nie łayże mu byś wiedźiał.

dobrzeby (dobrzeby było). es wäre gut. il ſeroit bon. § dobrzeby, źleby go słuchać; grzecznieby ćicho śiedźieć.

by ćię to, by ćię owo. das dich der Kuckuck. que la peſte te; que le diantre te.

by naymniey; by krople. nur etwas; nur ein wenig. tant ſoit peu; quelque peu de; un brin de; une goute de. § day mi by naymniey pieniedzy, by krople wina.

by naymniey, adv. *vid.* Bynaymniey.

by na złość; by na urząd. als wenn es zum Poſſen, mit Vorſatz wäre. comme par malice; comme de propos déliberé.

by nie wiem co. um alle Welt Wunder; durchaus nicht. pour quoi que ce ſoit; en aucune manière; nullement; à quelque prix que ce ſoit. § by nie wiem co, nie podpiſzę, nie zezwolę.

by w moie. wenn es mein Amt wäre. ſi cela étoit de mon ofice.

* * *

Die Partickel *by* vertrit die Stelle des *Conjunctivi* und wird in dieſem Verſtande zum erſten Worte des Satzes gefüget, damit ſie ſich von ihren andren Bedeutungen unterſcheiden möchte. Sie ſtellet das teutſche möchte, könnte, wäre hätte, würde, vor, und leidet nur 1) ein *prӕt.* 2) ein *Plusquamperf.* und zum 3) den *Inf.* und das *Adverbium verbale*, wenn ſie das teutſche Man ausdrücket. *La particule* by *ſe met au lieu du ſubjonctif, comme telle elle ſe joint au prémier mot du propos pour ſe diſtinguer de ſes autres ſignifications. Elle démande le verbe* 1) *au préterit* 2) *au plusque-parfait,* 3) *à l'Infinitif & à l'Adverbe verbal quand elle doit exprimer la particule Françoiſe* on. § 1) piſałbym ale nie wiem gdźie ieſt; miałbyś pieniądze kiedybyś nie pił. 2) miałbym go był za mądrego; bym był miał miecz w ręku, byłbym ćię teraz zabił. 3) poyśćby trzeba; piſaćby trzeba; kochanoby go.

człowiekby był naymędrſzy. der Menſch wäre der klügſte. l'homme ſeroit le plus ſage.

człowiek by był naymędrſzy. der Menſch, wenn er auch der klügſte wäre. quand bien l'homme ſeroit le plus ſage.

Byczek. kleiner Boll-Ochs. petit taureau.

Byczyna. Pitſchen, ein Städtchen in Schleſien. une bourgade de ce nom en Sileſie.

Bydlarz. 1) Vieh-Hirte. 2) Jäger: Hund der das Vieh anfällt. 1) un paſtre qui méne les bêtes au pâturage. 2) *chaſ.* chien qui mord les beſtiaux. § * 1) dałem bydlarzowi (paſtuchowi) moie bydło. 2) bydlarz pies do bydła śię przymyka i ie kąſa.

Bydlę. ein Vieh, als ein Schaf, ein Rind. bête, beſtial comme une brebis, un beuf.

Bydlęce, *adv.* nach Art des Viehes. en bête; à la maniére de bétail.

Bydlęceię; bydłem śię ſtaię. zum Vieh werden. devenir bête.

Bydlęcy. Vieh-, viehiſch. de bétail, beſtial. § bydlęcy lekarz, goſpodarz.

bydlęce goſpodarſtwo. Vieh-Zucht. gouvernement du bétail; nourriture de bétail; la manière de gouverner & nourrir les beſtiaux. § bydlęcego goſpodarſtwa nauka.

Bydli śię krowa. den Bollen-Ochſen zu laſſen. admettre le taureau; s'acoupler avec le taureau.

*Bydlnik, Byk. Bolle, Boll-Ochs. taureau.

Bydlny. 1) zum Vieh gehörig, Vieh-. 2) reich an Vieh. 1) de bétail; de troupeau. 2) abondant en bétail; ou il y a beaucoup de troupeaux. § 1) bydlny goſpodarz. 2) kray to barzo bydlny.

Bydło. das Vieh, als Ochſen, Kühe. bétail; beſtiaux; troupeau.

bydło robotne. Zug-Vieh. bêtes de charge.

bydło goſpodarſkie. Vieh-Zucht, Haus-Vieh. le nourri; tout le bétail qu'on nourri.

bydło rogate. Horn-Vieh. bêtes à cornes.

Bydłokradźca. ein Vieh-Dieb. voleur de bétail.

Bydłokradźtwo. Vieh-Diebſtahl. enlevement de bétail.

*Bygiel, obarzanek. Kringel, Pretzel. craquelin.

Bygla, żelazo do wymarſzczenia. Bügel-Eiſen. carreau; fer pour preſſer les coutures.

Byk, bujak, bydlnik. Boll, Boll-Ochs. taureau.

Bykowy. den Boll-Ochſen betreffend. de taureau.

Byle, *conj.* wenn nur. pourvu que. § wolę pozwolić, byleby przyiechał.

bylem

bylem tego dokazał ieſtem kontent. wenn ich dieſes nur bewerckſtellige, bin ich zufrieden. pourvûque je vienne à bout de cela je ſuis content.
byle zkąd. woher es wolle. de quel côté que ce ſoit.
byle ſię ſtrawa wlokła. wenn man nur ſein Leben hinbringet; aus der Hand ins Maul. pour gagner ſa vie; au jour la journée.
byle zbyć; byle odbyt. leichte weg, oben hin. à la légere; en paſſant; en galopant; par maniére d'acquit; négligenment; du bout de doigt. § pracuie byle odbyć.
Byle, *vid.* Bylina.
Bylica. (*artemiſia*) Beyfuß. armoiſe; blanchette; herbe de Saint Jean.
bylica żołta. (chryſanthemum) Gold-Blumen. chriſantemon.
Bylina. 1) holtzigter Strauch, Mittel-Gewächs zwiſchen Stauden und Kräutern. *2) ein Kraut. *3) Unkraut. 1) plante boiſeuſe qui tient un milieu entre l'herbe & l'arbuſte. *2) herbe, plante. 3) mauvaiſe herbe. § 1) rozmaryn bylina.
Bynaymniey, *adv.* gar nicht. ne-guères; point du tout. § bynaymniey bogaty; rozum bynaymniey ſubtelny; myśliſz że cnotliwa, bynaymniey.
*Byon, chmiel. Hopfen. houblon.
Byſtro, byſtrze, *adv.* 1) ſchnell. 2) ſcharfſinnig. 1) rapidement. 2) finement, ſubtilement, ſpirituellement. § 1) rzeka byſtro bieży. 2) byſtrze o tym ſądzi.
byſtro patrzać, widźieć. ſcharf ſehen. voir d'un œil perçant.
Byſtrooki. ſcharfſichtig. clairvoïant; qui a bonne vuë; qui voit de loin.
Byſtrość. 1) Schnelligkeit, Hefftigkeit. 2) Schärfe des Verſtandes; Scharfſinnigkeit 1) rapidité, viteſſe. 2) vivacité, pénetration, ſubtilité de l'eſprit. § 1) byſtrość rzeki, ſtrzały w locie, konia w biegu. 2) byſtrość rozumu.
byſtrość oka. Scharfſichtigkeit. clairvoïance.
byſtrość konia. Feuer des Pferdes. fougue d'un cheval.
Byſtry. 1) ſchnell. 2) ſcharf, ſcharfſichtig. 3) witzig, ſcharfſinnig. 4) hefftig, feurig. 1) rapide, fort vite 2) clairvoïant, perçant, pénètrant. 3) pénètrant, ſubtil, fin, ſpirituel. 4) véhément, vif, fougueux, violent, plein de feu. § 1) byſtra rzeka; ſtrumień byſtry. 2) byſtre oko, byſtry wzrok. 3) byſtry rozum, dowćip; w rozmowach barzo byſtry. 4) byſtrego hamować młodźieńca; na byſtrym pędźi koniu.
Byſtrze, *vid.* Byſtro.
Byſtrzeię. wild werden. s'éfaroucher.
Byſtrzyca. Biſtritz, Stadt in Siebenbürgen. Ville de ce nom en Tranſilvanie.
Byt. 1) Leibes-Unterhalt. 2) Zuſtand eines Menſchen. 3) Phyſic. Sitz, Aufenthalt. 1) ſuſtentation, entretient. 2) l'état, condition, ſituation d'un homme. 3) *Phiſiq.* le ſiége, demeure de qu. ch. § 1) byt ma ſkąpy. 2) z bytu dobrego idźiemy często do bytu gorſzego. 3) pamięć ma byt ſwoy pod tyłem głowy.
byt ma dobry. er hat ſein Auskommen. il eſt à ſon aiſe; il a du pain cuit.
Bytność. 1) Gegenwart. 2) Aufenthalt. 3) Philoſ. die Exiſtentz, das Daſeyn. 1) préſence. 2) démeure qu'on fait en quelque endroit; ſéjour. 3) *Philoſ.* l'exiſtence. § 1) w bytności (obecności) moiey to uczynił. 2) podczas bytności moiey w Paryżu. 3) z ſkutkow bytności Bożey dochodźić; Bog dał bytność wſzelakiey rzeczy na świećie, i ią przy iſtoćie zachowuie, ktora wzięła przez ſtworzenie albo rodzenie.
Bywalec. } erfahrner Menſch. un homme expérimenté; vieux routier; qui a pratiqué long tems une choſe.
Bywały. }
Bywałość. Ausübung, Praxis. pratique, exercice *m.* § bywałość i nauka tam wielka była.
Bywam. zu ſeyn pflegen. étre ſouvent en quelque lieu; fréquenter, hanter. § bywam często w tym domu.
bywa to; trafia ſię to. dieſes pfleget oft zu geſchehen. cela arrive ſouvent; cela ſe fait ſouvent.
Bzdrag, } pſtrąg. Forelle ein Fiſch. truite un poiſſon.
Bzdręga, }
Bzdura. alberner Tropf; Pinſel, Schöps. dandin, radoteur, bénêt, nigaud.
Bzdurſtwo. albernes Weſen. nigauderie.
Bzdurzę, *rzy, rzyć.* faſeln, närriſch Zeug reden, albern. radoter, dandiner, nigauder, dire des ſotiſes; niaiſer; lanterner. § bzdurzy ladaco.
Bzdyk. alter Knaſter-Bart. barbon, vieux radoteur. § tobie bzdyku chce ſię żony.
Bzdzę, kurzę. fiſten, ſtänckern. veſſeur; faire des veſſes. § bzdźi iak pies.
Bzdzel, młyn wodny. Waſſer Mühle. moulin à eau.

Bzdźiel. Fiſter, Stäncker. veſſeur.
Bzdźiożka. Fiſterin. veſſeuſe.
Bzowy. Holunder-. de ſureau. § bzowe grono; bzowe iagody.

bzowa gębka. Hollunder-Schwamm. oreille de Judas.
Bzura, herb lis nazwany. Wappenk. ein Fuchs. *Blaſon.* renard.

C.

ć, *vid.* Ci.
Cąber, } *g. cąbra,* ſztuka krzyżowa. Zimmer; Zeimer, Rücken-Braten; Hintertheil, davon die Keulen abgelöſet ſind. cimier, la chaire qu'on lève de la croupe d'un animal entre les éclanches ou cuiſſes. § Cąbr wołowy, ieleni.
Cąbr, }
Cadzę, cedzę. durchſeigen. filtrer.
Cafam, *vid.* Cofam.
Cal, *g. a.* } ein Zoll; ein Daumen breit. pouce, once une méſure.
*Cala. }
po dwa cala (cale) zu zwey Zoll. à deux pouces.
Cale, wcale, *adv.* gäntzlich. tout-à-fait, entierement, totalement.
Całkiem, *adv.* gantz, unzerſchnitten, unzerſtoſſen. en entier; ſans étre broïé ou coupé. § weź całkiem pieprzu; całkiem śliwę połknął.
Całkowitość. Dichtigkeit. maſſivité.
Całkowaty. } 1) feſt, dicht, gediegen, maſſiv. 2) gantz, unzerſtückt, nicht in Stücken. 1) maſſif; ſolide; qui eſt plein. 2) tout entier, qui n'eſt pas mis en piéces. § 1) posąg całkowity, (nieczczy). 2) kamień nie ma bydź całkowity, ale ze czterech ſztuk w obręczach złożony.
Całkowity. }
Całkowitość, całość. 1) das Gantze, die gantze Sache. 2) Feſtigkeit; dichte, feſte Eigenſchaft. 1) le tout; totalité. 2) ſolidité; le maſſif; choſe pleine & ſolide.
*Cało, *vid.* Zupełność.
Całokſztałt. Bauk. perſpectiviſches Ausſehen; Abriß der Höhen, Seiten und Tiefen eines Gebäudes. *Archit.* ſénografie; repréſentation des flancs, des hauteurs & des profondeurs d'un édifice. § całokſztałt całe budowanie wnątrz i z wierzchu oku pokazuie.
Całon, *vid.* Całun.
Całopalę. Brand-Opfer opfern. immoler, brûler une victime.
Całopalona ofiara. Brand-Opfer. un holocauſte; victime qu'on brûloit.
Całopalenie. Opferung eines Brand-Opfers. immolation; oblation d'un holocauſte; le ſacrifice des victimes.
Całość, *vid.* Całkowitość.
całość, trwałość. Heil, Vollkommenheit, Wachsthum, Blüthe. intégrité, ſalut, entiere perfection d'une choſe; conſervation. § obie ſprawy całość Państwa na ſię nośiły; na tym całość zdrowia mego zawisła.
Całowanie, pocałowanie. 1) Mäulchen, Kuß. 2) das Küſſen. 1) un baiſer. 2) l'action de baiſer.
Całuchny. } gantz, unverſehrt. tout entier.
Całutenki. }
Całuię. küſſen. baiſer. § kiedy ćię pocałuię, trzy dni cukier w gębie czuię.
Całun, Całon. groſſe Decke, die aus gantzen Stücken eines Zeuges zuſammen genähet iſt. grande couverture faite de quelques piéces entiéres de drap ou de quelque autre étofe. § całunem akſamitowym chor obity; całun ſukna.
Cały. 1) ungetheilt, gantz. 2) gantz, ungeſtoſſen, ungeſtickt. 3) gantz, voll, vollſtändig. 4) gantz, nicht aus Stücken gemacht. 5) gantz, nicht angefangen, als ein Brod. 6) vollkommen, blühend, als die Geſundheit. 1) tout, entier. 2) entier, qui n'eſt pas mis en piéces. 3) complet, tout entier. 4) maſſif, ſolide, qui ne conſiſte pas de piéces. 5) entier, qui n'eſt pas entamé. 6) entier, parfait. § 1) cały kray, cała Polſka. 2) włoż do garka pieprzu całego. 3) cały rok na twoy przyiazd czekałem; przez całą noc nie ſpałem. 4) słup, posąg cały; całe przez ten dom idą balki; ściana cała. 5) cały mam ſer holenderſki i całą beczkę wina. *6) całego (zupełnego, doſkonałego) zdrowia ći życzę.
całe pieniądze. Hartes, gantzes Geld. argent en eſpèces. § ma całe i drobne pieniądze.
Cap, *interj.* Rips, Raps. à la gribouillette; tout à la ripaille.
łap cap po ſobie. ſie kriegten einander bey die Köpfe. ils ſont aux priſes; ils ſe ſont pris aux cheveux; ils ſont venus aux mains; ils ſe prirent au crin.
Cap. groſſer Widder mit einem langen Schwantze in Orient. mouton de cinq quartiers, c'eſt un grand bélier avec une longue queüe en Orient.
Capa, ſkora chropawa. Schagrain, Leder zu Futerallen. du chagrin, ſorte de cuir dont on couvre les étuits.

Capſtryk,

Capstryk, Capstrzyk. der Zapfen=Streich. la retraite qu'on sonne.
Car. Groß=Fürst, Rußischer Zar. Grand Duc de Moscovie; Czar.
Car Abisynski. der Priester Johannes, der grosse Neguz in Abyßinien. le Prêtre Jean en Abissinie.
car ziele. (tussilago major) die grosse Art von Huf=Lattich. la grande tussilage, ou pas d'âne.
Carogrod, *g. u.* Constantinopel. Constantinople.
Carowa. die Zarin. Czarine.
Carski. Zarisch. Czarien.
Carstwo. Zarische Würde; Groß=Fürstenthum von Rußland. dignité Czarienne; le grand Duché de Moscovie.
Ceber, *g. cebra.* Zober. tinette, sorte d'ouvrage de tonnelier à deux oreilles. § kto ma umrzeć i w cebrze wody utonie, *prov.*
Cębrowina, *vid.* Cembrowina.
Cebrzyk. Fäßchen mit Henckeln; kleiner Zober. baquet; tine.
Cebula. Zwiebel. ognon.
cebula psia, vid. Psi—*psia cebula.*
cebula zamorska. (scyla) Meer=Zwiebeln. ognon marin.
cebula kwiatowa. Blumen=Zwiebel. ognon de fleur.
Cebulka. Zwiebelchen. ciboule, ognonet.
cebulki. kleine Zwiebelchen. des ciboules, des apetits.
Cebulny, Cebulowy. Zwiebeln. d'ognon. § cebulna łodyga; cebulne nasienie; głowka, łupina cebulna.
cebulowa polewka. Zwiebel=Suppe. sauce-robert.
cebulny zagon. Zwiebel=Beet; Zwiebel=Acker. ognoniére; ognonaïe.
cebulna głowka. Zwiebel=Köpfchen. téte d'ognon,
cebulowe listki, łupiny wnętrzne. Zwiebel=Schelfe. les tuniques d'ognon.
Cebulnik. Zwiebel=Verkäufer. qui vend des ognons.
Cebulowy, *vid.* Cebulny.
Cech. 1) Zunft. 2) Herberge der Handwercker. 1) corps de métier. 2) auberge de métier.
cech. / Cecha. } 1) Zeichen, Merckzeichen. 2) Zeichen, Brand=Zeichen als am Vieh. 3) ein Wappen. 4) Gepräge, Stempel auf der Müntze. 1) marque qu'on montre. 2) marque flétrissante qu'on imprime avec un fer chaud. 3) armes armoiries. 4) l'empreinte du coin sur la monoïe. § 1) kiedy tę cechę mu ukażesz, odbierzesz od niego książkę. 2) bydło nasze krzyż ma za cechę. *3) cecha (herb) domu tego. *4) niewyraźna cecha (sztępel) na tey monecie.
Cechmistrz. Zunft=Meister, Ober=Meister. Maître du métier; maître juré; juré; le prémier maître de métier; maître juré d'un corps de métier; expert.
Cechmistrzstwo. Zunft=Meisters=Amt. la charge du maître du métier; jurande.
Cechowany. 1) eingebrannt, gebrandmarcket mit einem Eisen. 2) gezeichnet. 1) flétrissé, marqué avec un fer rouge. 2) marqué.
cechowanych się strzeż. hüte dich vor die gezeichneten. gardez vous de ceux que la nature a marquez; peste du chien aux oreilles morduës.
Cechowy. Zunft=, zur Zunft gehörig. qui regarde le corps de métier.
Cechuię, piątnuię. ein Zeichen einbrennen; brandmarcken. stigmatiser; marquer avec un fer chaud. § beczki, bydło swoie pocechował.
nie darmo go natura nacechowała. von einem boshaftigen bucklichten oder Rothkopf: die Natur hat ihn nicht umsonst gezeichnet. *en parlant d'un homme méchant qui a une bosse ou des cheveux roux:* la nature ne l'a pas marqué sans raison.
Cedr. 1) Cedern=Baum. 2) Ceder=Zapfen, die Frucht. 1) le cèdre un arbre. 2) pomme de cèdre.
Cedrowy. Cedern. de Cèdre. § cedrowa szyszka; cedrowe drzewo; cedrowy owoc.
cedrowa żywica. Cedern=Hartz. cèdrie.
Cedrowany. mit Cedern=Oel angemacht. froté d'huile de cèdre.
Cedruię. mit Cedern=Oel einreiben. froter d'huile de cèdre.
Cedułа, cedułka. ein Zettelchen. billet, cèdule.
Cedzę. durchseigen, filtriren. filtrer; couler; faire passer par le filtre; passer une liqueur.
cędzić się. sich durchseigen. se filtrer.
Cedzenie. Durchseigung. transcollation, filtration; action de filtrer.
Cedziworek, do cedzenia naczynie. ein Filtrum; Tuch oder Papier zum filtriren. la manche d'Hipocras; un filtre; couloir; morceau de drap, de papier, dont on se sert pour filtrer une liqueur.
Cęgi. Kneip=Zange. les tenailles *f.*
cęgi ogniowe. Feuer=Zange. mordache.
Cegielnia. Ziegel=Scheine. briqueterie.
Cegielnik, Ceglarz. Ziegel=Streicher. briquetier.
Cegielny. zur Ziegel=Scheine gehörig. de briqueterie. § cegielny robotnik.

Cegiełka. kleiner Ziegel. petite brique.

Cegła. 1) Ziegel. 2) Sache in der Forme eines Ziegels. 1) brique. 2) carreau, chose faite en forme d'une brique. § 1) kupił kopę cegieł; cegły robić. 2) zerznąć rydlem darnia na dwie cegle.

cegła niepalona. roher, ungebrannter Ziegel. brique verde.

cegieł robienie, palenie. das Ziegel-Brennen. l'action de faire les briques.

Ceglany, z cegły. ziegeln; aus Ziegeln gemacht. fait de briques.

Ceglarz, *vid* Cegielnik.

Ceglasty, ceglastey farby, bladoczerwony, miniowaty. ziegel-färbig. de la couleur de brique.

Ceglisty, na kształt cegły. wie ein Ziegel gemacht. fait en carreau, en brique.

Cekauz. Zeughaus. arsenal.

Ceklarstwo. Häscher-Stand. le métier d'archer.

Ceklarski. Häscher-. d'archer.

Ceklarz. Häscher. archer, sergent.

Ceklmistrz, starszy nad ceklarzami. Ober-Häscher. le prémier archer.

Cektanie się z kim. 1) Wort-Streit. 2) Unterredung. 1) débat, contestation. 2) entretien, discours, pourparler.

Cektuię się. 1) einen Wort-Streit haben. 2) lange dingen. 3) sich unterreden. 1) contester, débater, disputer. 2) barguigner. 3) s'entretenir, discourir avec qu.

Cel. 1) Ziel darnach man schiesset. 2) Absicht, Zweck, Ziel. 3) Meßk. Absehen, Diopter auf einem Linial. 1) but où on tire. 2) but, fin; visée, dessein. 3) un dioptre. § 1) uchybił celu; wyżey celu strzelił. 2) większa fortuna większy cel nieszczęścia; wszyscy w ieden cel mierzą; pożytek bliźniego i chwała Boska iest cel pracy moiey; wiem cele iego: co masz za cel życia: w ieden cel wszyscy biią; rożni rożne maią cele; przychodźi bliżey do zamierzonego pracy swoiey celu; mieymy dobro oyczyzny za cel intencyy naszych; zmierza do wystawionego wyniosłośći swoiey celu; zamierzony cel ośiągnął; ma, wźiął za cel wielkie interesa. 3) miernik przez cele linie wzrokiem prowadźi.

wźiąć dobrze co na cel. wohl zielen. prendre bien la visée.

prosto w cel. gerade ins Ziel. tout droit au but.

linia, prawidło z celami. Linial mit Diopterm. alidade.

Cela. Mönchs-Celle. célule, chambre d'un Réligieux.

Celbrat, liczydełka. ein Zähl-Bret. main; manche; volet; comte-espèce, sur qui on compte de la monoïe.

Celc. hartes Erdreich in der Erde, darauf man einen Grund zum Gebäude legen kan. le solide; terre ferme; endroit solide dans la terre où on jette les fondemens d'un édifice.

Celebrant. der das hohe Amt verrichtet. célébrant, oficiant; celui qui oficie.

Celebrowanie. feyerliches Begängniß. célébration.

Celebrowany. feyerlich begangen. célébré, solennisé.

Celebruię, obchodzę. 1) begehen, celebriren. 2) das hohe Amt verrichten; die hohe Messe halten. 1) célébrer, solenniser faire la cérémonie de qu. ch. 2) oficier, faire le service divin avec cérémonie. § 1) celebrować uroczystość, aniwersarz. 2) celebrował sumę, mszą sam X. Biskup.

Celestyn. ein Cölestiner-Mönch. Céléstin.

Celidonia, iaskołcze źiele. (*chelidonium*) Schwalben-Kraut. chélidoine.

Celik. das Korn auf einem Gewehr. un mire, guidon; visiére, petit bouton qui est au bout du canon des fusils.

Celnica, komora. Zoll-Haus. doüane; bureau où on païe la doüane.

Celnicki. Zoll-, zum Zoll gehörig. de doüane. § celnicki dom, sługa.

Celnictwo. Zoll-Amt. charge de doüanier, de péager.

Celniczy. zum Zoll gehörig. de doüane, qui regarde la doüane.

Celnik. Zöllner, Zoll-Einnehmer. doüanier, péager; commis de la doüane, receveur du péage.

Celny. 1) Zoll-. 2) vortreflich, gut. 1) péagier; de doüane, de péage. 2) excélent, bon, exquis. § 1) celny dom. 2) do celnieyszey przyszedł fortuny; celny to szostak, czerwony złoty.

celne wino. guter Wein. vin d'une oreille; vin excélent.

Celowanie. das Zielen. visée; action de viser.

Celstad, Strzelnica. Schieß-Haus, Schieß-Garten. bute; lieu où tirent les chevaliers de l'arquebuse.

Celuię. 1) zielen. 2) übertreffen. 1) mirer, viser, buter. 2) renvier; excéler par dessus un autre; surpasser, emporter; encherir sur. § 1) nie dobrze do niedźwiedźia celował. 2) miłośćią ku Oyczyznie wszystkich celował; wszystkie Panny cnotami i grzecznośćią

czności celowała; celował inszych woiownikow męstwem i mocą.
celowáć do ptaka. nach einem Vogel zielen. coucher en joué un oiseau.
Cembrowina. Cembrzyna. Bau-Holtz. bois à bâtir; bois de charpente; le maisonnage. § koło w rowie osadzone miedzy cembrzyną; cembrowina spuszczona.
Cembruię. mit Bau-Holtz belegen. garnir, couvrir de planches, de bois de charpente. § ocembrować studnią.
Cembry, *plur.* Stämme die sich zum Bau-Holtz schicken. des arbres de haute fûtaïe qui sont bons pour bâtir; charpente, charpenterie; piéces de charpente.
Cena. eig. u. fig. Preis, Werth. *prop. & fig.* coût; prix; la valeur. § wysoką cenę komu czynić; cenę podnoszę, spuszczam; Urząd cenę postanowił; tey ceny praca moia nie odnosi.
w cenie to iest. dieses ist theuer, es hat seinen Werth. cette chose est de prix.
cena wzgorę idzie, wskoczyła. der Preis steiget. le prix hausse. § zboże, wino wzgorę idzie.
cena na dol idzie, upada. der Preis fällt. le prix baisse; il diminue de prix; le prix rabaisse.
cena stoi; stoi w cenie. der Preis stehet. le prix démeure, ne se change pas.
za słuszną cenę. um billigen Preis. à juste prix; à prix raisonnable.
naymnieyszą ceną rachuiąc było ich tysiąc. es waren ihrer tausend aufs wenigste gerechnet. pour le moins il y en avoit mille.
Cenię. 1) halten, bieten eine Waare. 2) taxiren, den Preis setzen. 3) werth halten. 1) priser, faire tant sa marchandise. 2) taxer, aprécier, mettre à prix. 3) priser; faire estime; faire cas de qu. estimer qu. avoir de l'estime pour qu. § 1) ceń słusznie a w miarę zapłacą; zacenił ten towar talar. *2) cenić (szacować) dom. 3) cenią go ludzie wysoko.
drogo cenić. zu hoch halten. surfaire; démander trop de sa marchandise.
Cenienie, zacenienie. das Bieten des Verkäufers. l'action de priser sa marchandise.
Censor ksiąg. Bücher-Censor. censeur de livres.
Censura. 1) Censur eines Buches. 2) Tadel. 1) censure de livres. 2) critique, correction, reprimande.
censury Papieskie. Bann, Kirchen-Censur. Censures Ecléſiaſtiques; Censure; Censure d'Eglise.

Censurant. Tadler. Censeur; un critique; critiqueur; celui qui critique, qui reprend.
Censuruię co. Censiren, censuriren. censurer; critiquer; trouver à dire.
Centnar, *vid.* Cetnar.
Centrowy, pośrzednikowy. zum Mittel-Punct gehörig. central, qui regarde le centre, qui est au centre.
Centrum, *indecl.* pośrzedność. Centrum, Mittel-Punct. le centre. § Centrum ciężkości; centrum wagi; centrum koła znaczy śrzodek.
Centurzya wielka ziele. (*centaureas*) gemeine Rhapontic; grosses Tausendgülden-Kraut. grande centaurée.
centurzya mnieysza. klein Tausendgülden-Kraut. petite centaurée.
Centyfolia. Centifolie. rose à cent fleurs; rose double.
Cepak. Cepisko. Dreschflegel-Stiel. le manche de fleau à batre le blé.
cepak. 1) grober Kerl. 2) gesunder Mensch, der Eisen verdauen kan. 1) rustaud, un rustre. 2) homme robuste; personne qui est de bonne pâte, qui digére bien, à qui rien fait du mal.
Ceplik, *g. a.* geflochtenes Haar; Haarzöpfchen. petit toupillon; de cheveux natez.
Cepuch. Rauch-Loch am Ofen. trou par où passe la fumée du fourneau.
Cepy, *plur.* ein Dreschflegel. fleau à batre le blé.
osłabiał iak cepy. er ist matt geworden wie eine Fliege. il est sur les dents; il est tout abatu.
Cera. 1) Gesichts-Farbe. 2) Gesicht, Mine, Antlitz, Person, äusserliches Ansehen. 1) teint; la couleur du visage. 2) mine, air d'une personne, posture; manière de paroître. § 1) stracił cerę; ma cerę dobrą, piękną. 2) składa iaką chce cerę; swobodną ma cerę; wystawną narabia cerą; kiedy zły dobrą nastroi cerę, w ten czas naygorszy; miodowa cera rada bywa trucizną podkładana.
cera zła. blasse, kräncklichte Gesichts-Farbe. teint corrompu; mauvaise couleur; un visage mal-sain; visage à couleur d'olive. § cery złey człowiek.
zdrową ma cerę. er siehet gesund aus. il a bon visage.
Cerata, woskowane płotno. Wachs-Leinwand. toile cirée.
Ceremonia, obrządek. Ceremonie. cérémonie.
bez ceremoniy. ohne Ceremonien. sans cérémonie.

Ceremoniarz, *Mistrz ceremoniy; Dozorca publicznych ceremoniy. Ceremonien-Meister. Maître des cérémonies.
Ceremoniat. der viel Ceremonien und Complimenten macht. complimenteur; formaliste, façonnier; homme cérémonieux, qui fait beaucoup de cérémonies, bien des façons.
Ceremoniatka. die viel Complimenten macht. façonniere.
Ceremonialny. Staats-; zu den Ceremonien gehörig. publique, qui se fait avec cérémonie. § Poseł Francuski ceremonialną Prymasowi oddał wizytę.
Cerkiel, Cerkluię, *vid.* Cyrkiel, Cyrkluię.
Cerkiew, *f. g. cerkwi.* eine Griechische Kirche. une Eglise Grèque.
Cerkiewny. eine Griechische Kirche betreffend. qui regarde une Eglise Grèque. § Grunta Cerkiewne.
Cerot aptekarski. Pflaster von Wachs. cérat.
Certa ryba. Zerte, ein Fisch. Zerte sorte de poisson.
Cesarski. Kayserlich. impérial.
Cesarscy. die Kayserlichen. les impériaux.
po Cesarsku. ⎫ *adv.* auf Kayserliche Art. en
*Cesarskie. ⎭ Empereur.
Cesarstwo. Kayserthum. l'Empire, *m.* dignité impériale; les états d'un Empereur.
Cesarz. Kayser. Empereur.
Cesarzowa. Kayserin. Imperatrice.
Cesarzowicz. Kayserlicher Printz. Prince impérial.
Cętka. 1) Punct, Tüpfel, Fleckchen. 2) Blechlein zum Putz, Flitterchen, Plättlein von Silber oder Gold; Lahn. 3) Hermelin-Schwäntzchen. 1) petite tache, point, maille. 2) paillette, petite lame, papillotte d'or, d'argent. 3) queüe d'hermine dont le bout est noir. § 1) złote pole cętkami albo piaskiem w herbach bywa znaczone. 2) cętki na pasach, u uzdeczki. 3) gronostay ma cętki czarne; cętkami ozdobiony.
Cętkowanie. Verzierung mit Fleckchen, Flitterchen. moucheture; embelissement avec petites taches ou paillettes.
Cętkowany. mit Fleckchen, Flitterchen verziert. moucheté; orné avec des paillettes; maillé.
Cętkuię. mit Tüpfeln, Flitterchen verzieren. moucheter, marquer, orner de plusieurs petites taches noires ou de paillettes d'or, d'argent.
Cetnar, Centnar, Cętnar. Zentner. cent, quintal. § Cetnar waży w Statucie funtow sto, Lwowski ma 126. funtow Krakowskich.
Cetnarowy. Zentner-. de quintal. § waga cetnarowa.
Cetno. gerade Zahl. en nombre pair.
cetnem, adv. in gerader Zahl. en nombre pair; pairement.
cetno albo licho. gerade oder ungerade, ein Spiel. pair & non pair, sorte de jeu.
cetno licho grać. gerade oder ungerade spielen. jouër à pair & non pair.
cetno. es ist gerade. il y a pair.
licho. es ist ungerade. il y a non pair.
Cew, *g. ia.* ⎫ Trilling, Getriebe in der
Cewie. ⎬ Mühle. le moulage; pi-
Cewy, *plur.* ⎭ gnon à fuseaux; lanterne de moulin. § w cewiu potrzeba cewek sześć; cewy są ze dwuch kręgow na wrzećionie złożone, maią sześć albo więcey wałeczek albo cewek.
Cewka. 1) Röhrchen im Spring-Brunnen, daraus das Wasser läuft; Hahn in einem Gefäß. 2) Spul-Rolle. 3) Weber-Spule, Spul-Pfeife. 4) Stäbchen im Mühlen-Getriebe. 1) tuïau par où l'on fait couler l'eau; fontaine, robinet dans un vaisseau. 3) espuelle, petit tuïau dans la navette de tisserand. 4) fuseau, bâton de lanterne de moulin. § 1) z cewek rurmusowych woda w czaszę stryka; cewka u rur, u beczek. 2) cewka drewniana do zwiiania iedwabiu. 3) cewki przechodzą w sukno gdy bywa tkane. 4) cewy w młynie maią sześć i więcey cewek.
cewka nići. Spul-Garn. trême; petit tuïau couvert de fil.
wić na cewkę. spulen, den Zwirn auf eine Spule winden. volouter, trêmer, bobiner, dévider du fil sur la trême, ou sur la bobine.
cewka u śikawki. die unterste Spritzen-Röhre. canon, petit tuïau de séringue.
krew cewkami ćiecze. das Blut schießt Stralen-weise. le sang coule à grands ruisseaux; le sang jaillit; il en sortent des jets de sang.
Cewkarz. Spuler, Spul-Junge. bobineur; garçon de tisserand qui bobine, qui trême.
Cezar. Julius Cäsar. César; Jules César.
Ch, diese Buchstaben werden oft mit H verwechselt; suche dergleichen Wörter unter dem Buchstaben H. *On confond souvent les lettres* Ch *avec une* H, *cherchez donc ces mots sur la lettre H.*
Cha, cha, *interj.* ha, ha, wenn man lachet. *en riant:* hi hi hi.

Chaber wielki czerwonobrunatny. (*spica Romana vel Celtica*) Seljunck, Celtischer Nard. nard celtique.
Chabias; cap, *interj.* Rips raps. tout à la ripaille.
* Chabina, praszczę. Spieß-Ruthe, Gerte. baguette, verge.
chabina. Wünschel-Ruthe. baguette divinatoire. § chabina do złota się ciągnie.
Chabrek, *vid.* Modrak.
* Chać *f.* chata. Hütte. hute; cahute.
Chadzam. zu gehen pflegen; oft gehen. frequenter, hanter; aller souvent. § chadzam do niego na obiad.
Chadzanie. öfteres Gehen. fréquentation; l'action d'aller souvent.
* Chaia, nawałność. See-Sturm. tempête; un orage. § po morzu nas rozegnała chaia.
Chałastra. 1) Lumpen-Gesinde; Gesindel, 2) die Troß-Buben. 1) racaille, canaille; les petites gens. 2) les goujats. § 1) chałastra dworska. 2) chałastra woienna.
chałastra mieyska. der geringste Pöbel. populace, canaille; le petit peuple.
Chałupa. Bauer-Haus; Bauer-Hütte. cabanne.
Chałupisko. schlechte Bauer-Hütte. chaumiére, méchante cabane, trou de cabane.
Chałupka. Bauer-Häuschen. chaumine; petite cabanne; maisonnette de paisan.
chałupka pastusza na karach. Schäfer-Hütte auf Rädern. cabanne; logette de berger soutenuë de quatre roulets.
Chałupnik. Häusler; Bauer, der statt des Mieth-Zinses dem Haus-Herrn arbeitet. un maneuvre; paisan qui au lieu du louage travaille pour le maître du logis. § chałupnik nie ma tylko ogrodek na kuchenne iarzyny i kilka zagonow na ięczmień.
Chama pław morski. Gien-Muschel, Art Meer-Muscheln. chame, sorte de conques marines.
Chańba, Chaniebny, *vid.* Hańba, Haniebny.
Charakter. 1) Zug eines Buchstaben, einer Zahl. 2) Zeichen einer Kunst; verborgene Schrifft. 3) die Hand, so einer schreibet. 4) Würde, Amt. 5) Art; besondere Eigenschaft einer Person. 1) forme d'une lettre, d'un chifre aritmétique. 2) un chifre; un caractère; une lettre inconnuë, dont on se sert dans quelques arts. 3) le caractère, l'écriture, la main de qu. 4) un caractère, charge, dignité. 5) le caractère; la marque qui distingue une personne. § 1) charakter litery, liczby. 2) charakterami pisze, charaktery czarnoksięskie. 3) udatny ma charakter; piękny pisze charakter; niemieckim list pisać charakterem. 4) był tu w charakterze (dostoieństwie) Posła Francuskiego. 5) wyniosłość iest charakter umysłu iego.
Charakternik. 1) Zaubrer, der mit Zeichen schreibet. 2) der sich fest machen kan. 1) magicien, charmeur qui se sert de caractères. 2) celui qui est dur; qui a un charme; qui se rend invulnerable; qui se fée. § 1) każdy charakternik oszust. 2) nie wierz, żeby kula i pałasz charakternikowi szkodzić nie miały.
Charcham, *vid.* Chracham.
Charćica. Wind-Hündin. levrette.
Charćiczka. junge Wind-Hündin. levriche, levronne.
Charćik. junges Wind-Spiel. levron.
Charćię. junger Wind-Hund. levron; petit levrier.
Charćisko. elender Wind-Hund. houret; méchant levrier.
Charleię. elend werden. devenir misérable.
Charpęćina, *vid.* Chrapowina.
Chart. Wind-Spiel, Wind-Hund. levrier.
chartow odchowanie. Erziehung der Wind-Spiele. levreterie.
Charta, *vid.* Karta.
Chartowity koń. langleibiges Pferd. cheval estrac; cheval élancé ou étroit; boïau.
Charybdys. Poet. gefährlicher Strudel im Sicilianischen Meer. *Poët.* le Charibde un goufre terrible de Sicile. § w Charybdym zapłynął.
* Chasa, *vid.* Chałastra.
Chata. Hütte. hute, cahute, loge.
Chcę, *chce, chćiał, chćieli.* 1) wollen. 2) belieben, geruhen. 3) einen wollen; eine Manns-Person nehmen, heyrathen, haben wollen. 4) zu einem wollen, nach einem fragen. 1) vouloir. 2) vouloir bien. 3) vouloir marier un homme, vouloir avoir qu. pour son mari; ne respirer qu'un. 4) demander quelqu'un pour le voir. § 1) chcę poyść do niego; chce tę rzecz. 2) chćiey do mnie przyyść. 3) chce za mąż; chćiała za szlachćica, za kupca. 4) chcą ćię iacyś ludźie.
chce mi się. 1) ich will, verlange, habe Lust zu etwas; es kommt mir an. 2) ich will schlafen, essen; nehmlich es schläfert, dürstet, hungert mich. 1) je veux, je désire; l'envie me prend, me saisit de;

de; je ſuis en humeur de; il m'arrive de; avoir envie de. 2) j'ai déſir de ſatisfaire aux béſoins que la nature démande; je veux; l'apetit, le beſoin me prend de; j'ai faim, j'ai ſommeil, j'ai ſoif *&c.* § 1) ſam nie wie czego mu śię chce; chce mu śię żony; chce mu śię grać, tańcować; nie chce mi śię płakać, żartować. 2) chce mi śię ieść, pić; nie chce mi śię ſpać; chce mu śię na mały dwor.

nie chce mi śię do niczego. ich habe zu nichts Luſt; ich bin zu allem träge. je ſuis à rien faire; je ne ſuis pas en humeur de faire qu. ch. je ne me plais a rien.

chćieć co po kim; chćieć mieć co po kim. von einem haben wollen, fordern. prétender, exiger qu. ch. de qu. § Bog chce to mieć po każdym człowieku; chcę po nim aby.

ale iak ſobie tam chce. aber es mag ſeyn wie es will. mais quoiqu'il en ſoit, quoiqu'il en arrive.

bo tak chcę, tak każę. denn das iſt mein Begehr. car tel eſt notre plaiſir; je veux ce que je veux.

Chcenie. das Wollen. le vouloir; volonté.

Chćiwie, *adv.* begierig. avidement; avec paſſion, ardenment, paſſionnément. § chćiwie tego pragnie; chćiwie co czynię.

Chćiwiec, *g. chćiwca.* Begehrer. qui porte ſes déſirs ſur qu. ch.

Chćiwość. böſe Begierde. cupidité, avidité paſſion, envie, déſir, concupiſcence. § chćiwość sławy; chćiwość zemſty, pieniędzy; umarzał ſwoie chćiwośći.

Chćiwy. begierig, von Perſonen und Sachen. avide, paſſionné, *ce mot ſe dit de perſonnes & de choſes.* § mało sławy chćiwy; wierzba ieſt wody chćiwa.

Chebd. (*ebulus*) Attich, Acker-Hollunder. hieble.

Chęć. 1) Wille. 2) Luſt zu etwas. 3) Zuneigung, Gewogenheit. 1) volonté. 2) plaiſir, déſir, envie. 3) afection, inclination; bonne volonté. § 1) z chęćią moią to uczynił; chęć ſtoi za uczynek. 2) ma wielką chęć do koni, do książek. 3) przyiaćielſkiey chęći dowody; chęć komu pokazuię; dziękuie za to chęći pokazanie.

Chechocę śię, *ce, tał.* kickern, jächern, laut lachen. éclater de rire; créver de rire; rire à pleine gorge, à gorge deploïée; s'éboufer de rire; rire fort; ricaner.

Chechotanie. das Jächern; lautes L[illegible]chen. éclat de rire; ris éclatant.

Chędogi. rein, reinlich. poli, net, propre

Chędogo, chędożnie, *adv.* rein. nettement, proprement.

Chędożę, *y, ył.* reinigen, putzen. nettéïer, décroter, débourber, décraſſer.

Chędożenie. Reinigung. netteïement.

Chędożnie, *vid.* Chędogo.

Chędożyćiel. Reiniger, Putzer. nettéieur, celui qui netteïe.

Chełbam. rütteln, ſchütteln ein Getränck. agiter une liqueur.

chełbać śię. ſich rütteln. s'agir, ſe trémouſſer.

chełba śię morze. die See tobet. la mer s'agite, fait des vagues.

Chełbanie. das Rütteln. agitation, trémouſſement.

*Chełm, Helm. ein Helm. caſque.

Chełminſki. Culmiſch. de Culm. § Woiewodztwo Chełmińſkie.

Chełmno. Culm, eine kleine Stadt in Polniſch-Preuſſen. Culm, petite ville dans la P[illegible]uſſe Polonoiſe.

Chełpam, *vid.* Chełbam.

Chełpię śię. prahlen, ſich berühmen. ſe loüer, ſe vanter, ſe glorifier.

*Chełpa, } chluba. Prahlerey. vanterie, oſtentation.
Chełpienie śię, }

Chełpliwie, *adv.* prahlerhaft. avec oſtentation.

Chełpliwy, *adj. & ſubſ.* prahleriſch, Prahler, Großthuer. vain, glorieux, vanteur; qui ſe vante.

Chełſzczę, *ſzczy, ſzczył.* ſauſen, raſſeln. bruire; faire un cliquetis.

*Chełznam, *v. m. F. chełznę.* zäumen. brider.

*Cherchel, chrytrość. Liſt, Ranck. fineſſe, tour, adreſſe. § cherchełem co wydrwić na kim.

Cherlam. kräncklen; ſich übel befinden. étre maladif; ſe porter mal; étre ſujet à étre malade.

Chętka. ein Lüſtchen zu etwas. apétit; friandiſe; envie à avoir qu. ch.

chętkę mieć na co. ein Lüſtchen zu etwas haben. apetiſſer qu. ch.

Chętliwie. } *adv.* willig. volontiers; de bon coeur.
Chętnie. }

Chętliwy, Chętny. 1) willig, bereitwillig. 2) geneigt. 1) promt, prêt, volontaire; qui ſe fait, qui fait de bon gré. 2) adonné, porté, enclin. § 1) chętnym do służenia W. Panu. *2) chętny (ſkłonny) do gry.

Chiragra, *vid.* Chyragra.

*Chłam } zrę. freſſen. avaler, engloutir, briſer.
*Chłapam }

Chłaſtam,

Chlaſtam, *vid.* Szargam.
Chlaſtawa źiele. (*conyza*) Dürr-Wurtzel. coniſe.
Chleb, *g. a.* 1) Brod. 2) Mahlzeit, Mittags-Brod, Abend-Brod; Koſt. 3) Unterhalt der Soldaten. 4) Brod, Nahrung, Unterhalt. 1) pain. 2) repas; table; le diné; le ſoupé. 3) ſubſiſtance qu'on diſtribuë aux ſoldats. 4) pain, entretien, nourriture, ſubſiſtance. § 1) mięſo naypięknieyſze bez chleba nie ſmaczne, *prov.* chleb wypiekły; chleb pſzenny albo pſzeniczny; dobry chleb kiedy niemaſz kołacza, *prov.* 2) proſzę do śiebie na chleb; nie pogardzay Was Pan moim chlebem. 3) od chlebow żołnierſkich to miaſto uwolniono; chleb źimowy aby rowno rozdali; do podźiału chleba źimowego naznaczeni Deputaći. 4) chleb ma; przyſzedł do chleba; Pan ten mi chleb daie.
chleb domowy. Hausbacken-Brod. pain de couiſſon; pain de ménage; pain de bourgeois, potée.
chleb śrzedni, poſpolity. Mittel-Brod. pain bis-blanc.
chleb czarny. ſchwartz Brod. pain bis.
chleb biały, żemła. weiß Brod. pain blanc; miche.
chleb żołty. Böben; mit Safran gefärbter Kuchen. gâteau jaune.
chleb gruby, poślední. grob Brod. pain de gruau; du gros pain; gros guillaume.
chleb S. Jana. Johanns-Brod. le carouge.
tartym chlebem przytrząſnąć. mit geriebenem Brod beſtreuen. paner.
chleb z masłem. Butter-Brod. beurrée.
chleb prożny. unnütze Erd-Bürde. c'eſt un zero du nombre des vivans, c'eſt un fainéant, un bateur de pavé.
chleb żałobny; chleb żałosny; ſtypa. Trauer-Mahl; Begräbniß-Mahl. feſtin funébre.
ma chleb rogi. der Haber ſticht ihn; Brod macht übermüthig. l'abondance engendre la pétulance.
nie wart chleba co go ie. das Brod iſt an ihm verlohren. il ne vaut pas le pain qu'il mange; il ne vaut pas l'eau qu'il boit.
chleb ſolą a z dobrą wolą, prov. trucken Brod und ein gut Geſicht. la bonne volonté paſſe une table exquiſe (vaut mieux qu'un bon repas.)
iedz chleb nie ſpłuſkaſz śię, prov. lebe mäſſig, ſo bleibſt du geſund. mangez peu & vous conſerverez la ſanté.
o chlebie. bey Brod und Waſſer. au pain & à l'eau; au pain ſec; la beſace pour toute table couverte. § o chlebie robię, poſzczę; o chlebie obiad.
o chlebie poſt. faſten bey Brod und Waſſer. miſéricorde.
za chlebem idźie. 1) er gehet nach Brod. 2) er ſiehet auf ſeinen Nutzen. 3) er ſuchet fremde Mahlzeiten. 1) il cherche ſon pain. 2) il tire à ſon profit. 3) il court les tables.
ma z gębę chleba. er hat ſein Brod. il a du pain cuit.
dopomoc komu do chleba. einem zu Brode helfen. mettre à qu. le pain à la main.
chleb trawa, mięſo potrawa. Brod iſt gut, Fleiſch aber beſſer. le pain eſt bonne, mais la viande eſt meilleure.
na letki chleb śię udał. er ſucht ſein Brod auf eine leichte Art, das iſt: er iſt ein Gaſt-Wirth, Bier-Fiedler oder Spieler geworden. c'eſt un chevalier de l'induſtrie; il n'eſt ſubſiſte que par adreſſe; il a choiſi le métier de cabaratier, de ménétrier, de joüeur. § ſzkoda że śię na letki chleb udała.
** Chlebodawca. Ernährer, Wohlthäter. bienfaiteur.
Chleboiedca. Brod-Eſſer. mangeur de pain.
Chlebokradzca. Brod-Dieb. gâte-métier.
Chleburad. Brodhungrig, Brodbegierig. qui eſt avide d'avoir du pain.
Chlebowy. Brod. de pain; au pain. § rynek chlebowy, chlebowa ſkorka.
Chlew, *g. a.* 1) Sau-Kobe; Sau-Stall. 2) Vieh-Stall. 1) toit à cochons. 2) étable. § 1) w chlewie świnie tuczyć. 2) chlew wołowy.
Chlewiarz. Auffeher des Vieh-Stalles. garde d'étable, qui a ſoin de l'étable.
Chlewny, chlewowy. zum Vieh-Stall gehörig. d'étable; qui regarde l'étable. § chlewne bydło.
Chłod. Kühle, Kühlung. la fraîcheur; le frais.
w chłodźie. im kühlen. au frais. § w chłodźie śię przechodźi.
po chłodźie poiedźiemy. wir werden, wenn es kühle worden iſt, abreiſen. nous partirons quand le tems (le vent, l'air) ſe rafraîchira.
Chłodnieię. kühl werden, ſich abkühlen. ſe rafraîchir; dévenir frais.
Chłodne, *g. chłodnego.* 1) Kühlung. 2) Kühl-Tranck; Kühl-Artzeney. 1) rafraîchiſſement. 2) potion réfrigerante; médicament réfrigeratif.
Chłodnik. 1) Sonnen-Schirm. 2) Kühler, belaubter Gang oder Luſthaus im Garten.

ten. 1) parasol. 2) berceau; cabinet dans un jardin pour se rafraîchir. § 1) pod chłodnikami w upale ludźie chodzą. 2) chłodnik ſklepiony z kamienia; chłodnik pleciony z roſzczek, z drzewek.

Chłodnikarz. Gärtner, der kühle Lusthäuser und Gänge macht. jardinier qui fait faire des berceaux, des alées & des ouvrages de verdure.

Chłodno, *adv.* kühl. fraîchement; avec fraîcheur; frais. § chłodno pić, śiedźieć.

Chłodny. 1) kühlend. 2) abgekühlt. 3) kühl. 1) réfrigerant, refrigeratif. 2) rafraîchi. 3) frais. § 1) lekarſtwo chłodne. 2) iużem chłodny. 3) piwo nie ieſt chłodne; wieczor chłodny.

Chłodzę. 1) kühlen. 2) erquicken, erfriſchen. 1) rafraîchir; faire devenir plus frais. 2) ſoulager, rafraîchir, reioüir, recréer. § 1) żołtek w kwartę wody rozbity w upale chłodźi. ** 2) pokoy Polſkę teraz chłodźi; nadźieie go chłodzą.

chłodzący. kühlend. réfrigerant, réfrigeratif.

chłodzę śię. 1) ſich kühlen, ſich abkühlen. 2) ſich erquicken. 1) ſe rafraîchir. 2) ſe ſoulager.

wiatr śię chłodźi. der Wind kühlet ſich ab. le vent ſe rafraîchit.

Chłodzenie. Kühlung. l'action de rafraîchir; rafraîchiſſement.

Chłop. 1) Bauer, Unterthan. 2) im Spott: der nicht von Adel iſt. 3) grober Kerl. 4) *vulg.* Mann, Kerl. 1) païſan. 2) *terme injurieux:* qui n'eſt pas noble; homme roturier. 3) ruſtaud; ruſtre; païſan. 4) *vulg.* homme, garçon. § 1) Pan drze chłopa iako ſkopa, a diabeł Pana iak barana; *prov.* chłop to moy; chłopi iego barzo narzekaią; ſtoiał przy chłopie. 2) nie będę śię temu chłopu (chłopowi) kłaniał. 3) grubſzego niemaſz chłopa w obyczaiach. 4) czy ten chłop oſzalał; hoży to chłop; chłop to grzeczny.

łepſki chłop. braver Kerl. un brave homme; un brave.

toś mi chłop, kiedy to uczyniſz. du biſt ein braver Kerl, wenn du dieſes thuſt. ſi vous faites cela, vous êtes un brave homme, vous êtes mon homme.

Chłopam kogo. einen Bauer heiſſen. apeller qu. païſan; matiner qu.

chłopać komu. fig. fröhnen. *fig.* travailler à la corvée.

gdy pierwſzy Adam z Ewą glinę kopał, proſzę kto komu na on czas chłopał. als Adam grub und Eva ſpann, ſag mir, wer war der Edelmann. quand Adam labouroit & Eve filoit, dites où noble homme étoit.

Chłopek. ein junger Bauer-Kerl. jeune païſan.

złoty chłopek. im Schertz: ein Ducaten. *burl.* un ducat.

Chłopianka. Bauer-Mägdchen. païſanne, vilageoiſe; fille de païſan.

Chłopi, *vid.* Chłopſki.

Chłopię. } 1) kleiner Junge, Knabe. 2)
Chłopiec. } Troß-Junge, Troß-Bube. 1) gars; mion; petit garçon, garçonnet. 2) goujat.

chłopiec. Aufwarte-Junge. garçon, valet. § kazałem chłopcu; chłopcze idź po wino.

chłopiec do botow. Stiefel-Knecht. valet à déboter; un tirebottes. § day mi chłopca do botow.

chłopię dworſkie, Paź. Edel-Knabe, Page. un Page.

Chłopiectwo. die Knaben-Jahre. la ſeconde enfance; l'âge de garçon.

Chłopieię. zum Bauer werden, grob, ungeſittet werden. devenir païſan; devenir incivil.

Chłopiſko. ein ſchlechter, elender Bauer. miſérable païſan.

Chłopokoń. Poet. Ungeheuer, halb Menſch halb Pferd. *Poët.* le Centaure un monſtre à moitié homme, à motié cheval.

Chłopowic. Bauren-Sohn. fils de païſan.

Chłopſki. 1) bauriſch. 2) grob, ungeſittet. 1) de païſan. 2) ruſtique, païſan, ruſtre, groſſier, incivil.

po chłopſku, } *adv.* grob, bäueriſch, nach
* Chłopſkie, } Art der Bauren. en païſan, ruſtiquement, d'une maniére groſſiére & incivile.

Chłopſtwo, *collec.* 1) die Bauerſchaft, die Bauren. 2) Bauren-Familie. 1) communauté; le village c'eſt à dire les païſans d'un village. 2) païſannerie.

Chłoſta. Schmiß, Hieb mit einer Peitſche. coup de foüet. § chłoſtę wźiąć.

chłoſtę dać komu. einen peitſchen. foüeter, donner des coups de foüet à qu.

Chłoſtam, }
Chłoſzczę, } *vid.* Chluſtam.

Chluba. Prahlerey. vanterie, oſtentation, fanfaronnade. § bez podeyrzenia chluby powiem.

Chlubię śię. prahlen, groß thun. ſe glorifier, ſe vanter, fanfaronner; faire fanfare.

Chluby, chełpliwy. prahlerhaft. glorieux, qui ſe vante.

Chlupaczki ziele, *vid.* Kmin leśny.

Chluſtam,

Chlustam, } v. m. F. chlosnę. 1) schlagen,
Chlostam, } schmeissen, peitschen. 2) schlagen, ausschlagen als ein Pferd. 3) besprützen mit Koth. 1) fraper, batre, foüeter. 2) ruer, regimber. 3) éclabousser; flaquer. § 1) stul gębę bo cię chlusnę; wychlostać winowaycę. 2) koń wilka chlusnął. *3) pochlusnął (poprysłkał) mię błotem.

chlustał chlustał, aż koń ustał. er hat das Pferd überritten. 2) er hat diese Sache übertrieben. 1) il a tant poussé son cheval qu'il le creva. 2) il a outré cette afaire, il l'a poussé plus loin qu'elle ne doit pas aller.

Chlustawa ziele, *vid.* Chlastawa.

*Chłypam, } schlurfen. avaler
Chłypię, *pie, piał, pieli,* } à petits traits; humer. § wychłypał iaię.

Chmiel. (*lupus salictorius*) Hopfen. houblon.

Chmielę. hopfen, mit Hopfen anmachen. houblonner. § ochmielił piwo, miod.

Chmielina. Hopfen-Staude, Hopfen-Stroh. tige de houblon.

Chmielnik. Hopf-Garten, Hopfen-Berg. houblonniére.

Chmura. 1) Regen-Wolcke. 2) Menge, Wolcke von Kugeln, Pfeilen u. d. g. 3) Betrübniß, Traurigkeit. 1) nuë, nuée épaisse. 2) nuée, le nüage, multitude. 3) tristesse, chagrin; le nüage. § 1) niebo chmurami okryte; chmury się na deszcz zbieraią. 2) chmurę strzał i kul na nas wypuścili. 3) twarz wesoła, a serce w chmurze.

***chmurą śmiertelną zamroczone oczy.* gebrochene Augen eines Sterbenden. yeux mourans.

Chmura się, } *vid. chmurzy się.*
Chmurno iest, }

Chmurno, *adv.* dunckel, finster, wolckigt. obscure; obscurement; d'un manière nébuleuse. § chmurno było.

Chmurny, pochmurny. düster, wolckicht. obscur, couvert de nuages; nébuleux, ténébreux. § chmurne obłoki; chmurne niebo; pochmurna pogoda.

Chmurzę, zachmurzam. wolckicht machen. obscurcir; couvrir de nüages. § wiatry na deszcz zachmurzaią.

chmurzy się. es wird wolckicht; der Himmel beziehet sich. le tems s'obscurcit, se couvre de nüages.

Chobot wyka, *vid.* Powoy wielki.

Choboty, *plur.* 1) Art von Stiefeln. 2) Flügel an den Füssen des Mercurii. 1) sorte de botines. 2) les talonniéres de Mercure.

Choć, *adv.* wenigstens nur. au moins, du moins. § choć day taler; choć dwa tynfy.

Choć, }
*Choćia, } *conj.* obzwar, obgleich. quoi-
*Choćiay, } que, bienque; encoreque.
Choćiaż, }

choćiaż -- iednak; choćiaż -- atoli. obgleich -- doch. quoique -- cependant; encoré que -- toutefois. § choćiaż mu pisałem, iednak nie odpisuie; choć prosiłeś, atoli nic nie dostałeś.

choćby; choćby też; by też. wenn auch. quand même; & quand bien; quand bien.

choćby i tak. dem ohngeachtet; wenn es auch so wäre. & quand bien cela seroit; malgré cela.

i choćbym to uczynił, mowił. und wenn ich es schon gethan oder gesagt hätte. & quand bien je l'aurois fait ou dit.

nie będzie to tak, choćby i chćiał. es wird nicht so geschehen, wenn er es auch so haben wollte. cela ne se fera pas ainsi, quand bien il le voudroit.

Chochoł. Busch, Flausch. toufe, houpe, toupillon. § chochoł na głowie, na brogu.

Chochołowaty. flauschicht; wie ein Busch gebunden. fait en toufe.

Chod. 1) der Gang eines Gehenden. 2) das Gehen. 1) le marcher; démarche, allure d'une personne; erre. 2) marche; action de marcher. § 1) poznałem go po chodźie.

chod końſki. Gang eines Pferdes. l'allure, le train d'un cheval.

Chodaczki dźiećinne, *plur.* Gängel-Wagen, Lauf-Banck, daran die Kinder gehen lernen. cheminoir; cheminoir à la cariole, où l'enfant aprend à marcher.

Chodak, co rad chodźi. Liebhaber vom Gehen. rodeur; grand promeneur; qui aime à se promener.

**chodaki, kurpie.* Bast- oder Holtz-Schuh. sabots, souliez de bois.

Chodnik; chodzenie w ogrodźie nakryte. belaubter Garten-Gang. berceau; allée couverte dans le jardin.

Chodzę. 1) gehen, anhalten im gehen. 2) herum gehen, herum laufen. 3) auf etwas gehen, treten. 4) gehen als ein Gerücht. 5) gehen; schwanger gehen. 6) gehen; sich kleiden; tragen. 7) studieren an einem Ort, solchen besuchen, etwas zu lernen. 8) vorstehen; mit etwas umgehen. 9) gehen, als eine Kranckheit durch die Glieder. 10) gehen, verkaufet werden vor einen Preis. 1) aller, marcher, *dans un sens fréquentif.* 2) roder,

churir.

courir. 3) marcher sur qu. ch. 4) courir comme un bruit; se repandre. 5) être grosse d'un enfant. 6) porter un habit, un chapeau; être habillé, s'ajuster à l'Allemande, à la Françoise, &c. 7) étudier; fréquenter un lieu pour y aprendre; aller au colége. 8) avoir soin de; manier, gouverner, conduire; en user bien, mal. 9) saisir, pénétrer le corps; se repandre dans le corps. 10) valoir un prix; couter. § 1) nie chodzisz do kościoła. 2) chodzi po bankietach, po leśie, po polu. 3) chodzi po rożach. 4) chodziła wczoray wieść ta po ludźiach, po mieśćie. 5) podobno z synem chodzi. 6) chodzi po francusku, po polsku, w kapelusżu, w koszuli, z laską, z szpadą. 7) chodzę z nim do szkoł; z nam go, chodziłem z nim do akademii. 8) wie koło śiebie chodźić; dobrze chodzi koło syna swego; moia głowa w tym chodźić będźie. 9) febra teraz po mnie chodzi; iuż trućizna po wszystkich członkach iego chodźiła. 9) po czemu ten towar chodzi? po taleru łokiec.

nago chodzę. nackt gehen. être corps nud.

chodź sam. komm her. viens ça; venez ici.

chodzę za kim. hinter einem gehen, einem folgen. suivre quelqu'un; aller après qu.

chodźić za pasy z kim. 1) ringen. 2) mit einem übers Knie gespannet seyn. 1) lutter. 2) tirer au court bâton avec qu.

chodzi nim w odpowiedźi. er hat ihn zum Zweykampf ausgefordert. il l'a provoqué au duel, au combat.

Chodzenie. 1) das Gehen. 2) Gang zum gehen als im Garten. 3) Gang auf dem Schiff Verdeck. 1) allé, allure; action de marcher. 2) allée, promenoir, lieu où l'on se promène. 3) galerie sur le tillac d'un navire. § 1) mieysce to wesołe do chodzenia. 2) chodzenia w tym ogrodźie ziołmi są oplecione. 3) niebezpiecznie raniony na chodzeniu okrętowym.

Chodzisty. zum gehen eingerichtet. acommodé pour y marcher.

koło chodźiste. Mechan. Tret-Rad. *Mécan.* timpan; une grande roue creuse, dans la quelle on marche sur des espèces de degrez pour la faire tourner.

Choina. 1) Wäldchen von jungen Fichten. 2) junge Fichte. 3) *vulg.* lange Weibs-Person. 1) lieu planté de jeunes pins. 2) un jeune pin. 3) *vulg.* géanne, une virago; grande femme.

Choinka źiele, *vid.* Sosnka.

choinka klasztorna. (sabina) Sade-Baum, so Beeren trägt. sabine celle qui porte des baïes.

Cholebam } wiegen, schauckeln. Cholebię, *bie, bał.* } bercer, brandiller, balancer. § cholebać dźiećię.

cholebać śię. sich schauckeln, sich wiegen. se balancer, se brandiller. § cholebać śię na kołyszce; choleba śię okręt.

Cholebanie. das Schauckeln. brandillement, oscillation.

Cholera, *vid.* Kolera.

Cholewa. Stiefel-Schaft, Stiefel-Stülpe. tige de bote; genoüillére.

gęba u niego iak cholewa. er säuft wie ein Faßbinder. il soufle bien; il avale de grandes rasades.

Chomąto. } Pferde-Kummet. colier de *Chomont. } cheval; bourrelet.

Chomątnik, rzemieślnik od chomąt. Kummet-Macher. bourrelier.

Chopam, *v. m. F. chopnę.* schmeissen. fraper, donner un coup, un flan. § kiiem, pięśćią ćię chopnął.

Chor. 1) ein Kirchen-Chor. 2) die Sänger auf dem Chor. 3) Theil der Kirche, wo das hohe Altar ist. 1) choeur des chantres. 2) choeur; les personnes qui chantent. 3) choeur, partie de l'Eglise où est le maître autel & qui est separée de nef. § 1) na chorze śpiewaią. 2) głośnym chory śię odezwały dźwiękiem. 3) w chorze iest wielki ołtarz i formy kapłańskie.

na dwa chory śpiewać. einander von zweyen Chören antworten. faire le chant à deux choeurs; se répondre alternativement de deux choeurs.

Chory Aniołow; Anielskie chory. die Chöre der Engel. les choeurs, les trônes des Anges; les puissances des Anges. § miedzy anielskie wnieśiony chory; dźiewięć iest chorow anielskich.

chor Muzykantow. Musicanten-Capelle. chapelle; les musiciens de quelque Seigneur ou de quelque Eglise.

pod chory kogo wynośić. einen himmelhoch, bis an den Himmel erheben. élever qu. jusqu'au ciel. § pod chory go wysławia.

Chorągiew, *f. g. chorągwi.* 1) Fahne. 2) Fahne, Compagnie eines Regiments. 1) enseigne, drapeau. 2) cornette; compagnie d'un Régiment. § 1) chorągiew woienna albo proporzec; zwiiać, rozwiiać chorągiew. 2) służy pod chorągwią husarską, węgierską; zwiniono tę chorągiew.

chorągiew czerwona. rothe Fahne; Blut-Fahne. baniére de combat.
chorągiew kościelna. Kirchen-Fahne in der Proceßion. baniére qu'on porte à la tête de procession.
pod chorągwią krzyża. unter der Fahne des Kreutzes. sous la livrée de la croix.
chorągiew u konnych. Standarte, Reuter-Fahne. étendart, guidon.
chorągiew rozciągać. werben. enroller des soldats.
Chorągiewka. Fähnlein. petite enseigne, banderolle.
chorągiewkę zwinąć. Fersen-Geld geben, ausziehen. montrer les talons; joüer des tallons; prendre la fuite.
Chorągwiany. Fahnen-, zur Fahne gehörig. d'enseigne; qui regarde l'enseigne.
Deputat chorągwiany. Deputirter von einer Fahne. Député d'une Cornette.
Chorał, śpiewanie proste iednym głosem. Choral-Music. plein-chant; faux-bourdon; musique simple; musique à la Grégoire.
Choralista, *vid.* Chorzysta.
Chorąstwo. Fähnrich-Stelle bey einer Compagnie oder in einer Woywodschaft. drapeau; la charge d'Enseigne d'une compagnie ou d'un Palatinat.
chorąstwo konne. Cornetten-Stelle. cornette; charge de cornette.
Chorąży, *g. chorążego.* Fähnrich bey einem Regiment oder in einer Woywodschaft. un Enseigne d'une Compagnie ou d'un Palatinat; Porte-drapeu, Porte-étandart.
Chorąży Wielki koronny. Groß-Kron-Fähnrich. grand Enseigne de la Couronne. § Chorąży wielki Litewski.
Chorąży Nadworny Koronny. Hof-Kron-Fähnrich. Porte-Enseigne de la Cour de Couronne. § Chorąży Nadworny Litewski.
Chorąży od piechoty. Fähnrich. un Enseigne.
Chorąży od konnych. Cornet. Cornette.
Chorek, *g. a.* kleiner Chor. petit-choeur. § Chorek na organach.
*Chorlak. der unpäßlich ist. qui est incommodé, indisposé.
Choro, *adv.* franck. mal; à la maniére des malades. § choro się mam.
Choroba, niemoc. Kranckheit. maladie; infirmité; indisposition; mauvaise santé. § choroby nabawić; choroba pospolita, przyniesiona z inąd; chorobom podległy; choroby przybywa; ciężka choroba.
choroba sądowna. Gerichtw. gültige Verschützung einer Kranckheit. *droit:* excuse légitime pour cause de maladie.
choroby odmiana. Wechsel der Kranckheit. crise d'une maladie bonne ou mauvaise.
choroby odmiana w lepsze. guter Wechsel der Kranckheit. crise.
choroba niewieścia. Monats-Zeit der Weiber. les ordinaires, les mois, les purgations des femmes.
choroby przybywanie. Anstoß, Anfall von einer neuen Kranckheit. accès d'une nouvelle maladie.
choroba przypadła; przypadek choroby. Zufall während einer Kranckheit. un simptome.
choroba żołnierska. Soldaten-Kranckheit; Haupt-Fieber. le militaire une maladie.
Chorowanie. das kranck seyn. maladie, infirmité.
Chorowity. kräncklich. maladif, landreux, valétudinaire, qui est sujet à étre malade. § chorowity człowiek.
chorowite zdrowie. Kräncklichkeit. santé languissante.
Choruię. kranck seyn. étre malade; se porter infirme. § choruię na febrę, na śmierć; choruię ciężko.
chorować, źle się mieć od czego. sich übel von etwas befinden. se trouver mal de qu. ch.
Chory, *adj. & subs.* ein Krancker; kranck. un malade; malade, infirme. § chory na głowę, na febrę, na żołądek; chorych opatrować, leczyć.
na co chory? woran ist er kranck? quelle maladie a-t-il?
Chorzysta, Choralista. Chor-Sänger, Choralist. enfant de choeur; choriste, porte-chape; celui qui chant au choeur.
Chowam. 1) verwahren, aufheben. 2) aufbehalten, nicht verthun. 3) halten reinlich, warm. 4) stecken, einstecken den Degen, Geld. 5) halten, beobachten. 6) halten, ernähren. 7) behalten in Freundschaft. 8) haben in Büchern, in Rechnung; einschreiben. 9) beerdigen, begraben. 1) garder, serrer. 2) garder conserver, resserrer, ne pas dépenser. 3) tenir nettement, chaudement *&c.* 4) engainer, rengainer; mettre l'épée dans le fourreau ou l'argent dans la poche. 5) tenir, observer, garder, ne pas enfreindre. 6) entretenir, nourrir; avoir dans son service. 7) conserver, garder qu. dans l'amitié. 8) mettre en ligne de comte; noter, écrire dans un livre, dans un comte; tenir livres. 9) enterrer, ensevelir, inhumer, mettre en terre une personne morte

§ 1) scho-

§ 1) ſchoway to na iutro dla mnie; chować co pod kluczem, w zamknieniu. 2) chować wino, zboże owoc; chować co na droższe przedanie, na droższy grosz. 3) chować chorego ćiepło; rzeczy swoie chędogo chowa. 4) ſchoway teraz ſzpadę; ſchowałem pieniądze do kieśieni. 5) wieſz, że dobrze chowam przyiaźń, taiemnicę; chowam (wypełniam, zachowuię) przykazanie, zakon wiarę. 6) Pan ten wiele ſług chowa; łowiec wie po iakich pśiech ſzczenięta chować trzeba; chowa ogarow, konie. 7) choway mię w łaſce Pańſkiey miłośćiwey. 9) chowam to na reieſtrze, w księgach. 10) chować umarłego; wczoray go pochowano.

chować co na (w) pamięći. im Gedächtniß behalten. conſerver, garder qu. ch. dans la mémoire.

ſchować daię. zu verwahren geben. donner à garder.

chować kogo na rzeczy. einen aufhalten. retarder, reculer; entretenir qu. de paroles; amuſer ſur le tapis. § chowaſz go długo na słowie, na obietnicy.

chować śię. 1) ſich halten, als Obſt. 2) mit einem leben, umgehen. 3) fortkommen, ſich wohl befinden als Bäume, Fiſche. 4) warten bis; ſich zu etwas aufbehalten. 5) ſich aufhalten, ſich befinden. 6) bey etwas alt, erzogen werden. 1) ſe garder, ſe conſerver comme le fruit. 2) converſer, ſe comporter, vivre avec qu. 3) prendre, venir, profiter, réuſſir comme les arbres. 4) ſe reſerver jusqu'à; ſe ménager, atendre jusqu'à. 5) ſéjourner, demeurer, faire quelque ſéjour. 6) viellir; paſſer ſa vie dans quelque profeſſion. § 1) ten owoc śię nie chowa. 2) dobrze śię z żoną chowa. 3) ryby, ptacy dobrze śię tu chowaią; bydło śię tam źle chowa. 4) chowa śię na te czaſy, kiedy o takiego trudniey będźie. 5) gdźie śię ſyn twoy chowa. 6) ſchował śię na marſowym rzemieśle.

ſchoway śię z tym. in den Winckel damit; verſtecke dich damit. allez vous cacher avec cela; foin de cela. § ſchoway śię z twemi pieniędźmi do zabitey śmierći; niech śię z ſwemi przysługami ſchowa.

Chowanie. 1) Verwahrung, Aufbehaltung. 2) das Halten der Diener, Pferde. 3) Beerdigung. 1) garde; ſoin qu'on a de garder qu. ch. 2) entretient nourriture. 3) enſeveliſſement; inhumation; enterrement d'un mort. § 1) chowanie żywnośći na ſkąpy czas. 2) chowanie sług niepotrzebnych. 3) chowanie umarłego.

owoc na chowanie. dauerhaftes Obſt, das ſich aufbehalten läßt. fruit de garde. § wino, miod na chowanie; marynata mięsna na chowanie pieczoney zwierzyny; nie na chowanie te gruſzki.

Chowany. 1) verwahrt, aufbehalten. 2) 2) Haus-, zahm. 3) gehalten, beobachtet. 1) gardé, reſſerré. 2) aprivoiſé, domeſtique, privé. 3) gardé, obſervé. § 1) chowany owoc. 2) chowany ptak, zwierz. 3) chowany ſekret.

chowany ieleń. zahm gemachter Hirſch. cerf eſtélaire.

Choyka, ſosna borowa. Kiefer, Kien-Baum. pin ſauvage.

Chrabąſzcz, *vid.* Chrzabąſzcz.

Chrachała. Räuſprer, Rackſer. renifleur, grand cracheur, qui crache ſouvent avec éfort.

Chracham, *v. m. F. chrachnę.* räuſpern, rackſen. cracher avec éfort. § kto chrachnął; chrachniy ieſzcze raz.

Chrachanie, Chrachnienie. das Räuſpern. crachement violent.

Chramanie. das Hincken. clopin, clopant, boitement; l'action de boiter.

Chramam. } 1) hincken. 2) hincken, ſchief gehen. 1) clocher,
Chrąmam. }
Chramię, *ie, ał.* } clopiner, boiter; étre boiteux. 2) branler, étre prêt à tomber; aller mal, réuſſir mal. § 1) lepiey na iedną nogę chramać, niż na obie, *prov.* * 2) chramie (ſkrzypi) ſprawa iego.

Chramy, *vid.* Chromy.

Chrap. Groll. rancune, pique.

mam chrap na niego. ich habe einen Groll auf ihn. j'ai une dent de lait contre lui.

Chrapała. Schnarcher. ronfleur.

Chrapam, *v. m.* } *F. chrapnę.* 1) ſchnarchen. 2) heiſch reden. 1) ronfler. 2) grailler.
Chrapię, *ie, iał, ieli,* }

Chrapanie, chrapnienie. das Schnarchen, ronflement.

chrapanie śmiertelne. das Röcheln eines Sterbenden. râlement d'un agonizant.

Chrapek. ein Menſch, der heiſch iſt. celui qui eſt enroüé.

Chrapieię. heiſch werden. étre enroüé, s'enroüer. § ochrapiał od wrzeſzczenia.

Chrapka. Heiſcherkeit. enroüement; graillement, raucité.

Chrapliwie, *adv.* heiſch, mit heiſcher Stimme. d'une voix enroüée.

Chrapli-

Chrapliwy. 1) heiſch, rauch. 2) ſchmetternd, hell als eine Trompete. 1) enroué, rauque. 2) perçant, aigu. § 1) chrapliwym rzekł głoſem. 2) chrapliwe gdy uderzą trwogę trąby.
Chrapowina. ⎫ Bruch-Grund; moraſtiger bewachſener Grund.
Chrapęcina. ⎬ terrain marécageux plein
Chrapiwiſko. ⎭ d'herbes.
Chrobaczywy, *vid.* Chropawy.
Chrobotam. ⎫ raſſeln, praſſeln. cra-
Chrobocę, *ce*, *tał*. ⎭ queter; faire un fracas. § od wiatru gałęźie źimie chrobocą.
Chrobot, chrobotanie, chroſt. das Geprassel. cliquetis, fracas. § chrobot tarczy.
Chromam, *vid.* Chramię.
Chromota. das Hincken. boitement, clochement.
Chrom. ⎫ lahm, hinckend. éclopé, boi-
Chromy. ⎭ teux; qui cloche. § chrom na obie nodze.
Chronię czego. ſchonen. ménager.
chronić śię czego, *od czego*. ſich vor etwas in Acht nehmen, meiden, vermeiden, fliehen. ſe garder, ſe donner garde de qu. ch. fuir, éviter. § chronić śię razu, nieprzyiaźni; uſtawiczna miedzy niemi kłotnia, chronią śię śiebie wzaiem; chroni śię (chroni) od niego ſerce moie; chronić śię grzechow trzeba.
Chronienie śię, *chronienie czego. Vermeidung. fuite, l'action d'eviter. § chronienie śię źimna.
Chronka, *obſ.* 1) Decke, Hülle. 2) Schutz. 1) couverture, envelope. 2) protection.
Chropawo, chropowato, *adv.* holpricht. d'une manière raboteuſe.
chropowato czynić. holpricht machen. rendre raboteux.
Chropawy, chropowaty. holpricht, rauch, uneben. âpre, raboteux; rude au toucher.
Chropowaćieię. holpricht werden. devenir raboteux.
Chropowaćina, chropowatość. 1) holprichter, rauher Ort. 2) grober Unflath auf dem Leibe. 1) apreté; endroit rude; lieu raboteux. 2) ordure craſſe ſur le corps. § 1) wygładźić chropowaćinę. 2) w łaźni chropowaćiny omywaią.
Chrośćieię; chroſtem zaraſtam. ins Geſträuche ſchieſſen. pouſſer, jetter des rejettons; s'échaper.
Chrośćiel ptak. ⎫ Wachtel-Kö-
Chrośćielec, *g. chrośćielca.* ⎭ nig. le râle un oiſeau.

Chrośćik robaczek. kleiner rauher Wurm. ſorte de vermiſſeau fort velu.
Chrośćina, Chruśćina. ⎫ 1) Strauch,
*Chrośniąk, *g.a.* Chruśniak, *g.a.* ⎬ Büſche,
*Chrośniaczek. *Chruśniaczek. ⎭ *g. a.* Geſträuche. 2) mit Sträuchern bewachſener Ort. 1) buiſſon, arbriſſeau, broſſailles. 2) lieu planté d'arbriſſeaux.
Chroſt. Reiſig, Reis-Holtz. brouteilles; le branchage pour faire des fagots; ramailles, ramaſſis.
chroſt ſuchy. abgeſtorbenes Reis am Baum. argot, branche morte.
* *chroſt, chrobot.* das Geraſſel. cliquetis.
Chroſtek, *g. chroſtka.* 1) kleiner Strauch. 2) Art von Raden, ein Unkraut im Korne. 1) petit arbriſſeau. 2) ſorte de nielle, c'eſt une mauvaiſe herbe qui croit dans le blé. § 1) urzniy ten chroſtek. 2) chroſtek ieſt chwaſt w życie, czarne ma źiarka.
Chroſtam, * Chruſtam, *v. m. F. chroſtnę*, 1) mit dem Beſen übergehen, überſtreichen. 2) raſſeln. 1) paſſer le balais ſur; balier un peu. 2) faire cliquetis. § 1) pochroſtniy izbę miotłą. 2) chroſtnęły zbroie.
Chroſtowy, z chroſtu. Sträuchern, von Strauch. de broſſailles; d'arbriſſeaux.
Chroſzczę, *śći*, *śćił*. mit Reiſig flechten. ourdir, enterlacer les broſſailles.
Chrupam, *v. m. F. chrupnę.* knackern, knorpeln. croquer, craquer, faire crac, craqueter. § obarzanki miedzy zębami chrupaią.
Chrupanie. das Knackern. craquement; cric & crac.
Chrupaty, chrupiaſty, kruchy. mürbe, zerbrechlich. friable, fragile, fréle.
Chryzolit. Chryſolith. criſolite pierre prétieuſe.
Chrząbąſzcz ⎫ chrabąſzcz. Baum-Käfer.
Chrząſzcz ⎭ May-Käfer. hanneton.
chrząbąſzcza komu po nośie przepuśćić. 1) einem auf die Naſe geben. 2) einem ins Geſicht hauen. 3) einen bey der Naſe herum führen. 4) einem was aufheften, weiß machen. 5) einem auf der Naſe ſpielen. 1) donner ſur le nez à qu. 2) balafrer qu. faire une balafre, une eſtafilade au viſage à qu. 3) baloter qu. amuſer qu. par de vaines promeſſes, par des paroles. 4) en faire acroire qu. ch. donner du galbanum à qu. 5) mener qu. par le nez; gouverner qu. comme on veut.
Chrzan. Meerrettig. grand raifort, meretich; raifort ſauvage.
Chrzanowy. Meerrettig-. de raifort ſauvage.

Chrząstka, *vid.* Chrzęstka.
Chrzcę, *chrzći*, *chrzćił*, krzczę. taufen. bâtiser.
chrzczą ludźie a ieszcze śię nie urodziło. es ist noch nicht geschehen und die Leute reden schon davon. on parle de cette afaire, quoiqu'elle ne soit pas encore arrivée.
Chrzćićiel. Täufer. celui qui bâtise.
Jan Chrzćićiel. Johannes der Täufer. Saint Jean Baptiste.
Chrzćilnica, *Chrześlnica, der Tauf-Stein. les fonts de bâteme; les fonts batismeaux.
Chrzćiny, *plur.* Krzćiny. Kind-Taufen. le batême; la cérémonie & le repas qu'on fait lorsqu'on bâtise un enfant.
Chrześćianin. ein Christ. Crétien.
Chrześćianinem zostać. sich taufen lassen; ein Christ werden. devenir crétien; recevoir le batême.
Chrześćianka. Christin. Crétienne.
Chrześćiański. Christlich. Crétien.
po Chrześćiańsku, adv. Christlich. crétiennement.
Chrześćiaństwo. 1) die Christenheit. 2) das Christenthum, die Christliche Lehre. 1) Crétienté. 2) doctrine Crétienne.
Chręstka, *vid.* Chrzęstka.
Chrzesny. Chrzestny. Tauf-, zur Taufe gehörig. batismal; qui regarde le batême.
Chrzesny. Patchen, Knabe, den man zur Taufe gehalten. filleul.
chrzesny oyćiec. Pathe des Kindes. parrain.
chrzesna matka. die Pathin. marraine.
chrzesna. Pathchen, Mägdchen, so man zur Taufe gehalten. filleule. § Matka chrzesna posłała swoiey chrzesney podarunek.
Chrzest, *g. chrztu.* die Taufe. le bâteme. § dano dźiećięćiu na Chrzćie imię Michał.
trzymać dźiećię do chrztu. ein Kind aus der Taufe heben. tenir un enfant sur les fonts de batême; présenter un enfant au batême.
chrztu czekaiący. Neubekehrter, der vor der Taufe unterrichtet wird. un Catechumene, qu'on instruit avant le batême dans la Réligion Crétienne.
Chrzęst. Gerassel, Geräusche. fracas, cliquetis; le bruit que font les armes. § chrzęst zbroi; chrzęstu listu spadaiącego się lęka.
Chrzęstka. Knorpel. tendron, un cartilage.
Chrzęstkowaty. knorplicht. cartilagineux.
Chrzestny, *vid.* Chrzesny.
Chrzęszczę, *szczy*, *szczył.* rasseln. bruire; faire cliquetis, faire un bruit en se touchant. § chrześzczące puklerze.
Chrześnak, *g. a.* Tauf-Hemd, Vesper-Hemd. surplis, vétement de toile blanche fort court.
Chrzyżmowanie; Chrzyżmuię, *vid.* Bierzmowanie, Bierzmuię.
Chuć, *f.* grosse Begierde. grand désir; ardente passion.
Chucham, *v. m. F. chuchnę.* 1) hauchen. 2) anhauchen. 3) einen Damen-Stein blasen. 1) respirer; prendre haleine. 2) pousser son haleine sur qu. 3) soufler une dame au jeu de dames.
Chuch, chuchanie, chuchnienie. Hauch; das Hauchen. un soufle; haleine poussée sur qu. § Bog chuchnieniem ducha swego człeka stworzył; bazyliszek zarazliwym swoim zabiia chuchnieniem.
chuch, interj. im Damen-Spiel: ich blase. *en jouant aux dames:* je soufle.
Chuchraczek. Gehl-Schnabel, Milchbart, weibischer Kerl. bec-jaune, un jeune étourdi; damoiseau; damoisel. § chuchraczkowi temu chrzabąszcza przez nos przepuszczę.
Chuchro, kuchro z ryby. das Fisch-Bündel als im Karpen. les eventrailles ou intestins de poisson qu'on mange.
Chudak. armer, elender Mensch. un misérable, infortuné, malheureux; un pauvre haire.
Chuderlawy, *vid.* Chudorlawy.
Chudnę, *dnie*, *dnał* (*dł*) mager werden. maigrir, amaigrir, devenir maigre.
Chudnienie. das Magerwerden. amaigrissement.
Chudo, *adv.* 1) mager. 2) arm, elend. 1) maigrement. 2) pauvrement, misérablement.
Chudoba nędza. 1) Armuth. 2) ein armer Mensch. 1) pauvreté. 2) pauvre diable; pauvre homme; pauvre femme. § 1) chudoba cnoty nie traći. 2) kiedyś bogaty nie bierz chudoby.
chudobie wszędźie piskorz, prov. einem Armen fehlt es an allem. le pauvre trouve toujours beaucoup d'obstacles.
Chudobny. armselig, sehr arm. fort pauvre, indigent, pauvret.
Chudorlawy, chudorlowaty, chuderlawy. hager von Gesicht. d'un maigre visage; éfilé; maigret; maigrelet.
Chudość. Magerkeit. la maigreur.
Chudy. mager. maigre, défait.
chudy pachołek. armer Schlucker. pauvre haire.
tak chudy żeby go przez deskę przewlokł. er ist dürre wie eine Schindel. il est maigre

maigre comme un squelette; son corps est plus sec que le bois.
barzo chudy. sehr mager. décharné, fort maigre.
Chudzę, wychudzam. mager machen. amaigrir, faire devenir maigre. § kłopoty człeka wychudzaią; ięczmień chudźi rolą.
Chudźina. 1) *obs.* armer, elender Mensch. 2) Wort des Pöbels: die weibliche Scham. 1) *obs.* un misérable; un pauvre. 2) *mot du petit peuple:* les parties honteuses de la femme.
Chudźiuchny. sehr mager. decharné.
Chur, *vid.* Chor.
Chusta. ein leinen Tuch. drap; un linge; chose faite de toile. § chusta do uwinienia czego; chusta, binda do zawiązania rany; uwiń to w mokrą chustę
chusty. Wäsche, weiß Zeug. le linge d'une personne.
zbladł iako chusta. er erblaßte wie eine Leiche. il est devenu pâle comme un pénitent sur la fin d'un caréme.
Chustka. 1) Schnupf-Tuch. 2) Hals-Tuch der Weiber. 1) mouchoir pour se moucher. 2) mouchoir de cou; collerette; fichu, un modeste, gorgeret. § 1) pożycz mi chustkę do nosa. 2) chustka białogłowska wyszywana; corce chustkę na szyię kupił.
* Chutki, prętki. hurtig, schnell. promt, agile, vite, miévre.
chutki chłopiec. hurtiger Junge. un mousque. § chutki chłopiec wróćił się chutko.
* Chutko, prętko, *adv.* hurtig. promtement.
* Chutkość, prętkość. Hurtigkeit. promtitude, vîtesse.
Chwała. ⎫ 1) Lob, Ruhm. 2) Ehre. 3)
* Chwalba. ⎭ Seligkeit, Himmel, ewige Herrlichkeit. 1) loüange. 2) gloire, honneur. 3) gloire, béatitude, gloire éternelle. § 1) chwała nayprzyiemnieysza piosnka; na chwałę zasłużył; chwały pragnąć. 2) chwała i sława są dwie śiostrze iednegoż oyca, ale rożnych matek, bo chwała iest córką cnoty a sława fortuny; chwała iest cnoty uznanie. 3) podnieśiony do chwały; teraz śię ćieszy chwałą w niebie; tryumsuiący w chwale; trafił tam bezpiecznie, kędy mu kres chwały i nieśmiertelnośći zamierzony.
Chwała Boża. 1) Anbetung, Verehrung Gottes. 2) die Ehre Gottes. 1) latrie; l'adoration de Dieu; vénération qu'on doit avoir pour Dieu. 2) gloire de Dieu.
Chwała Bogu. Gott sey Lob, Gott sey Danck. gloire à Dieu; Dieu merci. § chwała Bogu to dobrze.
lepsza chwała Bogu, niżli dali Bog. ich habe ist besser als hätte ich. mieux vaut un présent que deux futurs.
prożna chwała. eitle Ehre. vaine gloire, vanterie. § prożna ćię chwała błaznie nadęła; prożną chwałą mądry gardźi; prożney nie pragniy chwały; niechwalebne prożney chwały pragnienie.
wielka chwała. Lobes-Erhebung. un éloge.
Chwalca. Lober. loüeur, loüangeur.
Chwalca Boży. Gottes-Verehrer. adorateur de Dieu.
Chwalę. 1) loben, rühmen. 2) preisen, loben, verehren, verherrlichen Gott. 1) loüer. 2) donner des loüanges à Dieu; révérer, adorer, célébrer, exalter. § 1) chwalić cnoty czyie. 2) chwalmy Boga.
chwalić śię. sich loben, sich rühmen; prahlen. se glorifier, se remercier, se vanter de qu. ch.
nie chwaląc śię. ohne mich zu loben. sans me vanter; sans vanterie; que toute arrogance soit éloignée de moi.
Chwalebnie, *adv.* z pochwałą. auf eine rühmliche Weise. loüablement; d'une manière loüable.
Chwalebny, chwały godźien. lobenswürdig. loüable, glorieux; digne de loüanges.
Chwaleńskie morze. das Caspische Meer. la mer Caspienne.
Chwalenie. das Loben. loüange, un éloge, l'action de loüer.
Chwalnie, *adv.* ruhmrediger Weise. avec vanité; avec ostentation.
Chwalny. 1) lobens-würdig, rühmlich, ruhmwürdig. 2) prahlerhaft. 1) loüable, glorieux. 2) vain, glorieux, qui se vante. § *1) chwalne (chwalebne) są iego prace. 2) chwalny to barzo człowiek.
Chwarszczę, *y*, *ył.* knarren, rasseln. crier, faire un bruit aigre; crisser. § chwarszczy mantolet, kitayka, trzewik.
Chwaśćieię. 1) mit Unkraut verwachsen; zu Unkraut werden. 2) holtzicht, strunckicht werden. 1) se couvrir de mauvaises herbes; devenir zizanie; se changer en ivraïe. 2) devenir ligneux; monter, croître en tige; faire tige. § 1) rola śię zachwaśćiła; chwaśćieie takie ziarno. 2) iuż teraz szparagi chwaszczeią.

Chwaściſty. voll Unkraut. plein de mauvaiſes herbes.

Chwaściſko. } allerley Unkraut. mauvai-
Chwaſt. } ſe herbe. § chwaſt wy plewić; ten chwaſt wſzędźie gęſto rośćie, *prov.*

Chwaſzczę śię, *ści, ścił*, vid. Chwaśćieię.

Chwieię śię, *chwieie, chwiał.* 1) wackeln. 2) fliegen, flattern; vom Winde hin und her beweget werden. 3) wancken, ſtraucheln, andres Sinnes werden. 4) in Verfall kommen, abnehmen. 1) chanceler, branler çà & là, vaciler. 3) être agité par des vents; floter. 3) branler au manche; être irréſolu; s'ébranler; être tenté de changer de parti; vaciler, chanceler, n'être pas ferme. 4) déchoir; tomber en décadence. § 1) chwieią mu śię zęby w gębie. 2) nawa śię na morzu od wiatrow chwiała; chorągiew śię chwieie. 3) ſprawiedliwość śię chwieie; złoto obaczywſzy chwiać śię dużo poczynał. 4) chwieie śię na zdrowiu, na sławie; sława śię iego po tym uczynku barzo zachwiała.

chwieiąca śię ſzata. flaterndes Kleid. habit volant.

chwieie mu śię głowa. der Kopf wackelt ihm. la tête lui groüille.

chwiać czym albo co. ſchütteln, wackeln. branler qu. ch. § od ſtarośći chwieie głowę na tę i na owę ſtronę; chwiać głową.

Chwierutam. rütteln, ſchütteln. agiter, remüer; faire mouvoir. § beczką nie chwierutay, aby śię napoy nie zmąćił.

chwierutać śię. wackeln, ſich hin und her rühren. ſe mouvoir çà & là; ſe remuër. § kurom mocne uczynić gniazda, aby śię nie chwierutały.

Chwiewam śię. vom Winde beweget werden. être agité par le vent.

Chwiewanie śię, chwianie śię. das Wackeln. branlement.

Chwila. 1) Zeit-Lauf, Zeit. 2) Gelegenheit. 3) Witterung, Wetter. 4) gefährlicher Zeit-Lauft, Haus-Krieg, Unruhe. 1) un eſpace de tems; durée de tems. 2) ocaſion; heureux moment pour qu. ch. 3) la ſaiſon; tems. 4) tems plein de deſordres & de troubles; guerre civile. § 1) przez dobrą chwilę pracował. 2) upatrzył ſpoſobną chwilę do tego. 3) chwila teraz zła, pogodna. 4) po długiey ledwie nie oſtatniey Oyczyzny chwile.

po chwili. ein wenig darauf. peu après; bientôt après.

Chwiłka. eine kleine Zeit. moment; eſpace de tems fort petit.

na chwiłkę. auf einen Augenblick. pour un moment.

poczekay chwiłkę. warte ein wenig. attendez un moment.

Chwiſt, Swiſt. das Pfeifen der Winde, einer Peitſche. ſiflement du vent, du foüet.

Chwoſtam, Chłoſtam. peitſchen. foüeter.

Chwytam, *v. m. F. chwycę.* 1) greifen, faſſen mit der Hand. 2) greifen, fangen. 3) trachten nach etwas. 1) empoigner, prendre avec la main. 2) ſe ſaiſir de qu. prendre, arrêter. 3) aſpirer à; déſirer, briguer, avoir deſſein d'obtenir. § 1) chwytam ręką po co, co, za co. 2) hułtaiow chwytać trzeba. 3) chwyta po ten urząd choć nieſpoſobny; miaſto urzędow guzy chwytaią.

iakby tam chwytano człowieka; iakby tam chwytał, prov. es gehet da alles drunter und drüber. tout eſt là rempli de confuſion & de troubles; cela étoit charmant comme la porte d'une priſon.

wſzyſtko chwyta i łapa. er nimmt alles bey der Erde weg. il gripe (rifle) tout ce qu'il voit.

chwytam śię czego. 1) nach etwas greifen. 2) ergreifen, wählen, annehmen. 1) s'agrafer; porter, mettre la main ſur qu.ch. 2) s'atacher, ſe prendre, s'apliquer; ſe mettre ardenment à qu. ch. § 1) tonący i brzytwy śię chwyta. *prov.* 2) chwićił śię inſzego ſpoſobu; chwyta śię tego umysł ludzki, chwyćił śię tey nauki.

Chwytanie. 1) das Greifen mit der Hand; ein Grif. 2) das Greifen; Gefangennehmung. 3) das Trachten, Streben. 1) l'action de prendre avec la main. 2) capture, ſaiſiſſement; priſe de corps; l'action d'arrêter qu. 3) recherche; fineſſe pour atraper; brigue.

Chwytka. kleiner Fange-Ball von Leder. petite bale de jeu de paume couverte de cuir.

Chyba, *conj.* es ſey denn, dafern. ſi; ſi l'on ne; pourvûque; à moins que; ſi non bien; ſi ce n'eſt que; excepté que. § chybaby podpiſał; chyba podpiſze; chyba że przyydźie.

chybaby tak. es wäre denn alſo. à moins que cela ſoit ainſi.

* Chyba, potwora. eine Mißgeburt. un monſtre.

* *chyba, pochyba.* Verfehlung. écart, égarement.

**bez chyby*; bez pochyby; niepochybnie. unfehlbar. ſans faute, aſſurément, inmancablement, infailliblement.

Chybam

Chybam śię. schwancken, sich hin und her werfen. se courber avec quelque vibration; se jetter, pousser au milieu; se tourmenter. § tarcica śię we śrzodku chyba, gdy ią dway noszą.

Chybiam, *v. m. F. chybię.* 1) fehlen, verfehlen, nicht treffen. 2) abgehen von etwas. 3) fehlschlagen, mißlingen. 1) manquer le but, ne pas toucher à; ne pas ateindre à; ne pas donner dans. 2) s'écarter, s'éloigner. 3) échoüer; mes-arriver, mes-avenir; manquer; ne pas réüssir. § 1) chybił celu; kula, strzała go chybiła. 2) o iak daleko chybił od nauki Apostolskiey. 3) chybić mi to nie może; to przysłowie rzadko chybi; chybiły urodzaie; chybiła nadźieia.

Chybianie, Chybienie. eig. und fig. das Fehlen, Verfehlen. *prop. & fig.* manque, manquement; action de manquer. § chybienie celu, zamysłu, nadźieie.

Chybki, chutki, żartki, chyży. flinck, sehr hurtig. léger, agil, vîte, promt. § chybki to chłopiec.

Chybko, *adv.* schnell, hurtiger Weise. vîte, promtement; soudainement.

Chybkość, chyżość. Hurtigkeit, Behendigkeit. legerté, agilité, souplesse, promtitude, vîtesse.

Chyl, Chylus. Artzeneyk. Milch-Saft aus den Speisen. *médéc.* le chile. § Chyl przenośi śię z żołądka.

*Chylam, *v. m. F. chylę*, nachylam. neigen, beugen. baisser, incliner.

Chyłkiem, *adv.* gebuckt, geduckt. en se courbant; en se baissant; courbé; en se trainant. § chyłkiem bieży; przez tę fortę chyłkiem iść trzeba.

Chymera, potwora zmyślona o trzech głowach. Chimära, erdichtetes Wunder-Thier mit drey Köpfen. chimére, bête imaginaire à trois têtes.

Chymera. ⎫
Chymerka. ⎭ leere, falsche Einbildung. chimére; vision; chose chimérique. § Punkt honoru nayczęśćiey chymerką bywa; mieć co za chymerę.

Chymerycznie, *adv.* eingebildeter Weise. chimériquement.

Chymeryczny. chimerisch; erdichtet, eingebildet. chimérique; visionnaire.

Chyna. (*china*) China, Pocken-Wurtzel. Quinquina.

Chynak, hak żelazny, na ktorym baba do wbiiania palow wiśi. der Schien-Hacken, Rammel-Hacken zum Pfal-Einschlagen. croc où est ataché le mouton pour enfoncer les pieux.

*Chynam, *v. m. F. chynę.* schnell zerstreuen. disperser, repandre rapidement. *chynąć śię.* sich schwäncken; sich mit dem Korper seitwärts oder zurück biegen. se traverser; faire un mouvement avec son corps en arrière ou de côté. § koń śię w bok chynął.

Chynczyk. ⎫
Chyneńczyk. ⎭ Chineser. un Chinois.

Chyński. Chinesisch. chinois.

Chyragra, łamanie w ręku. das Chiragra; Zipperlein an den Händen. la chiragre; goute aux mains. § Chyragra i podagra tylko śię mieyscami rożnią.

Chyragryk. der das Zipperlein an den Händen hat. un chiragre; celui qui a la goute aux mains.

Chytro, chytrze, *adv.* listig, arglistig. par finesse; finement.

Chytro śię obchodźić; chytrze postępować. List gebrauchen. ruser, faire le fin & le rusé.

Chytromowność. arglistige Rede. discours plein de supercheries.

Chytromowny. schlau im Reden. qui se déguise en parlant; fin dans ses discours.

Chytromyślny. der auf List denckt. qui roule dans son esprit toutes sortes de finesses.

Chytrość. List, Arglist. finesse, ruse, adresse.

*Chytrek, frant. listiger Mensch. un fin; un rusé.

Chytry. listig, schlau. fin, rusé, adroit. § chytra to spraweczka.

Chytrzeię. listig, schlau werden. devenir fin & rusé.

*Chyż, *f.* Haus, Hütte. maison, cabane.

Chyżo, *adv.* hurtig. vîte, vîtement.

Chyżość. Hurtigkeit, Munterkeit. vîtesse, promtitude. § te zabawy chyżośći i siły człowiekowi dodawaią.

Chyży. hurtig. vîte, promt.

Ci, ć; 1) dir. der *Dativ.* von *ty.* 1) ja, wohl, zwar. 1) à toi; *c'est le Datif du pronom* ty. 2) bien, à la verité. § 1) pisałem ći, dał ći, daięć talar. 2) pisałemći; dałći; złotoć to; uczonyć ale pyszny; czasemći dobrze czyni.

* *

1) ći wird an den *consonantem* und ć, an den *Vocalem* des vorstehenden Worts gehangen; ći aber, als der *Dativus* von ty, wird abgesondert. 2) Der Pöbel saget auch miałćiem, byłćiem statt miałemći, byłemći. 1) *on doit atacher le* ći *à la consonne, & le* ć *à la voïelle du mot précedent; mais quand ce* ći *est le Datif du pronom.* ty, *on le sépare.*

E 2 2) *le*

2) *le menu peuple dit souvent* miłowałciem, byłciem, *au lieu de dire* miłowałemći, byłemći.

Ciąć, *vid.* Cinam.

Ciąg 1) Zug, Anzug, das Ziehen. 2) Zug mit der Feder 3) Raum zum gehen; Gang 4) Mathem. Linie. 5) Furchen-Zug im Pflugen. 6) Zwischen-Zeit. 1) le tirage; coup de celui qui tire. 2) trait de plume. 3) course; trait, espace, tour, petit chemin qu'on fait pour aller en un lieu. 4) *matém.* ligne. 5) l'action de faire un sillon sur la terre avec la charrüe. 6) un intervalle; un espace de tems. § 1) iednym ciągiem go wyciągnął; dwiema ciągami przepiłował. 2) pięknym ciągiem (duktem) pisze. 3) ciąg ten barzo długi do iednego chodzenia. 4) wagociąg, stawociąg, albo wagorowny, prosty ciąg. 5) nie rownym ciągiem orze. 6) przez ten *ciąg (przeciąg) czasow.

iednym ciągiem. in einem Zuge, ohne Absetzen. tout d'une tire; sans relâche; d'une tirade.

Ciągłość kruszca. Geschmeidigkeit eines Metals. ductilité d'un métal.

Ciągły, ciegły, co się daie ciągnąć. von Metallen: geschmeidig, das sich ziehen und dehnen läßt. ductile, maléable, traitable, *on le dit des métaux qui se laissent étendre.* § złoto iest miedzy wszystkiemi kruszczami nayciągleysze.

wiatr ciegły. Zug-Wind. vent coulis.

Ciągnę, *gnie*, *gnął.* 1) ziehen. 2) dem Uebelthäter die Leiter geben; auf die Folter spannen. 3) dehnen, ausdehnen, ziehen Leder, ein Metall. 4) treiben, buchsieren, trecken ein Schiff mit Pferden oder einem Segel-Schiff. 5) wegziehen. 6) marschieren als eine Armee. 7) an sich ziehen, gewinnen, einnehmen. 8) nach sich ziehen. 9) zielen, abzwecken. 10) sich erstrecken; gehen. 11) aufhalten, zaudern, verzögern. 12) schleppen die Worte im Reden. 1) tirer; atirer, amener à soi. 2) tirer un criminel à la question; l'étendre sur le chevalet Polonois ou les tréteaux. 3) étirer, alonger, étendre le cuir, un métal. 4) remorquer un vaisseau, le tirer par le moien d'un autre ou par des chevaux. 5) partir, s'en aller, se transporter dans un autre païs. 6) marcher *en parlant des troupes.* 7) tirer, atirer, entrainer, gagner qu. par des maniéres agréables. 8) atirer, causer; avoir une suite; troler après soi qu. ch. 9) tendre; avoir pour but, pour fin. 10) s'étendre, aller jusqu' à. 11) tirer une afaire en longueur; trainer, tarder, retarder. 12) trainer les mots; parler lentement. § 1) ciągnąć co za sobą, kogo za suknią, za włosy; bursztyn słomę, a magnet żelazo do siebie ciągnie. 2) ciągnąć złoczyńcę na wyciśnienie prawdy. 3) ciągnąć drot, złoto, skorę. 4) psy szkutę ciągną. 5) ciągnie do Francyi. 6) ciągnąć z woyskiem; woysko przez to miasto ciągnęło. 7) ciągnie ludźie do siebie. 8) ciągnie to za sobą pożytek, zgubę, śmiech. 9) ciągnie to na nieprzyiaźń, na zgubę moię. 10) ta hystorya ciągnie aż do naszych czasow. 11) ciągnąć kogo od dnia do dnia. 12) ciągnąć mowę, słowa.

koń woz ciągnie. das Pferd ziehet den Wagen. le cheval tire, traine le chariot.

ten przykład nas za sobą ciągnie. dieses Exempel frischet uns zur Nachfolge an. cet exemple nous entraine.

w się ciągnąć. in sich ziehen. humer, absorber, tirer, boire, atirer. § bibuła wodę w się ciągnie.

ciągnąć, naciągać łuk. den Bogen aufspannen. tendre, bander un arc.

ciągnę co na się. 1) auf sich zu bringen suchen; auf seinen Nutzen sehen, ziehen. 2) sich zuziehen. 1) tirer, mettre, tourner qu. ch. à son profit; tâcher d'avoir. 2) s'atirer. § 1) ciągnie ten przywiley, to prawo na się, na dom swoy; wszystko na swoy pożytek, na swoie koło ciągnie.

ciągnąć się. 1) sich dehnen, sich recken. 2) sich ziehen, sich treiben lassen als Metall. 3) sich verzögern; langsam gehen. 4) dahin gehen; abzielen. 5) marschiren, ziehen als ein Kriegs-Volck. 6) sich angewöhnen; annehmen. 7) sich erstrecken, sich ziehen. 1) s'étendre de tout son corps. 2) s'alonger, s'étendre; étre ductile comme un métal. 3) trainer; durer sans se faire. 4) viser; tendre, buter à qu. ch. 5) marcher comme les troupes. 6) s'acoutumer; prendre l'habitude; prendre coutume. 7) s'étendre; se porter, aller jusqu' à. § 1) ciągnie się poziewaiąc. 2) nie każdy kruszec się dobrze ciągnie. 3) barzo się w tych sądach sprawy ciągną. 4) każda praca ciągnie się do tego, aby z niey wygody każdy użył. 5) ciągnie się (ciągnie) woysko. 6) ciągnie się ten chłopiec w nieprzystoyne obyczaie. 7) ciągnie się Rosya od Polski aż do Persyi.

ciągnąć

ciągnąć się; ciągnąć się iako lis. seine Kräfte vergebens anstrecken; sich anstrecken; gleich zu thun suchen. s'éforcer; faire les derniers éforts; tâcher d'aller du pair avec qu. se tirer du pair. § nie według mieszka się ciągnie; trzeba się ciągnąć, choćbyś miał i zerwać.

ciągnąć się za sobą. auf einander folgen; an einander hängen. s'ensuivre; resulter; avoir une enchainure, une liaison. § te racye ciągną się za sobą niby ogniwo za ogniwem.

Ciągnienie. 1) Ziehung. 2) Marsch, Zug eines Kriegs-Volcks. 3) die Leiter; Ausspannung der Glieder, des Uebelthäters in der Tortur. 4) Ziehung als der Lose. 5) Abzug, Abreise, das Wegziehen. 1) tension; le tirage; action de tirer. 2) la marche de l'armée. 3) l'action de tirer le criminel à la question. 4) l'action de tirer au sort, au billet. 5) départ, l'action de se transporter dans un autre païs. § 1) ciągnienie ciężaru kafarem. 2) ciągnienie woyska. 3) złoczyńce ciągnienie. 4) ciągnienie losow, loteryi. 5) ciągnienie w insze kraie im pozwolono.

Ciągniony. 1) gezogen. 2) gezogen, geschlagen, getrieben, als Metall. 3) gefoltert, gemartert. 1) tiré, trainé, atiré. 2) trait, tiré, batu au marteau. 3) questionné aux tréteaux. § 1) woz od koni ciągniony. 2) westa złotem ciągnionym haftowana; blacha ciągniona. 3) złodziey ciągniony.

Ciało. 1) Leib, Cörper eines Menschen oder Thieres. 2) Philos. ein Cörper. 3) Corps, Schaar oder Theil einer Armee. 1) le corps de l'homme ou de la bête. 2) *Philos.* un corps. 3) corps, partie de l'armée. § 1) Chrystus przyydzie w ciele świat sądzić; człowiek o miernym ciele; człowiek ciała twardego, grubego, subtelnego; pies ieden lepszy w dobrym ciele, drugi w średnim, trzeci w chudym. 2) kamień iest ciało albo rzecz z żywiołow złożona; ciało przez się ruchu i smysłow nie ma, bierze ie od duszy. 3) pierwsze, drugie, trzecie ciało (fila-ta) w szyku.

Ciało Pańskie. Christi Leib. le Corps de Nôtre Seigneur.

zabierać się w ciało; brać ciało; brać na się ciało. zunehmen; fett werden. s'engraisser; recouvrer son embonpoint. § koń ten, człowiek ten co raz się więcey w ciało zabiera.

tracić ciało; spaść z ciała. abnehmen, von Leibe kommen. maigrir; amaigrir; perdre son embonpoint.

ciałem się staię. einen Leib bekommen; einen Leib annehmen. devenir corps; être réünir au corps; se corporiser; se former en corps; prendre la forme d'un corps.

skarać na ciele. mit einer Leibes-Strafe belegen. punir corporellement; punir sur le corps.

ciało; ciało umarłe. Leichnam, Leiche. corps mort; corps.

Ciałowy. Leibes-, leiblich, cörperlich. corporel; qui a un corps; de corps.

Ciałko. ein kleiner Leib; Leibchen. petit corps; un corpuscule.

Ciarlatan. 1) Marcktschreyer. Quacksalber. 2) Betrüger. 1) charlatan; vendeur de beaume. 2) trompeur, imposteur.

Ciaścisty. teigigt, nicht wohl ausgebacken. baveux; blet, bâteux, à demi cuit au four. § kołacz to ciaścisty.

Ciasno, *adv.* enge. étroitement, d'une manière resserrée; à l'étroit. § ciasno iakby natkał.

ciasno siedzieć, leżeć. enge sitzen, liegen. être assis, coucher à l'étroit.

ciasno mi 1) es ist mir enge. 2) ich lebe in Bedrängniß. 1) je suis à l'étroit. 2) je suis reduit à l'étroit.

*Ciasnocha. 1) Ueberwurf, Jupe, Kittel von Leinwand gemeiner Weiber und Kinder. 2) Achsel-Hemd gemeiner Weiber, Hemd ohne Ermel. 1) jaquette, robe de lin pour les femmes ou pour les enfans du menu peuple. 2) cotillon de lin ou chemise sans manches pour les femmes de basse condition.

Ciasność. 1) die Enge. 2) enger Weg. 1) étrécissure. 2) détroit, un défilé; un pasage étroit. § 1) ciasność mieysca. 2) w ciasności i przeprawy niebezpieczne nieprzyiaciela uwodzić.

Ciasny. enge. étroit, serré, qui n'est pas large. § suknia ciasna, trzewik ciasny, mieszkanie ciasne.

Ciasto. 1) Teig. 2) Gebackenes. 1) pâte, farine détrempée avec un peu de levain. 2) pièce de four. § 1) ciasto w dzieży; zarobić na ciasto. 2) ciasto kręcone, smażone.

ciasta. allerhand Gebackenes. patisserie; toutes sortes de piéces de four.

Ciastoch, bezkost. Weichling. poule laitée; doüillet; qui ne peut soufrir la moindre incommodité.

w Ciąż, *adv.* gerade zu; gerade vor sich. tout droit; sans se détourner. § idź w ciąż i trafisz.

w ćiąż. do. gerade auf; gerade nach. droit à; en droite ligne à; en droiture à. § w ćiąż do mnie idźie; w ćiąż do Warszawy iadę.

*Ciąż, *f.* } 1) Last, Bürde. 2) Pfand, so
Ciąża. } man einem gepfändeten abnimt. 3) Noth-Fall. 4) Schwangerschaft. 1) fardeau, charge. 2) saisie; le gage qu'on prend de celui qui a fait quelque dommage. 3) cas de necessité. 4) grossesse. § 1) wielka to ćiąża dla niego. *2) zabrali mu ćiążą; kto ma ćiążą, tego nie wiążą, *prov.* 3) kto żołnierza w ćiąży nie ma, sam śię zwoiuie bez woyny. 4) żona iego w ćiąży zostaie; iuż iest w śiodmym mieśiącu ćiąży.

Ciążacz. der einen pfändet. qui enléve qu. ch. en gage.

Ciążam. einen pfänden. faire donner aubaine à qu. emparcher, exécuter qu. enlever un gage de qu. pour se dédommager.

ćiążono go. man hat ihn zum Unterpfand behalten. il est démeuré en gage.

Ciążanie. das Pfänden. exécution; enlèvement d'un gage.

Cichnę, *ćichnie*, *ćichnął*, (*ćichł*). *vid.* Ciszeię.

Cicho, *adv.* 1) still, ruhig. 2) still, leise, sachte. 1) coi, paisiblement; sans faire de bruit. 2) bas, doucement, à basse voix; d'une voix basse; sourdement. § 1) ćicho śię sprawuy; ćicho na rynku, w domu.

ćicho mow ze mną. rede still mit mir. parlez bas, tout doucement avec moi.

Cichość. 1) Stille. 2) eingezogenes Wesen, Sittsamkeit. 3) leiser Thon einer Stimme. 1) le silence; tranquilité. 2) la douceur, modération, retenuë. 3) ton bas d'une voix. § 1) ćichość wielka nastąpiła. 2) ćichość iego chwalebna; ćichość baranka. 3) ćichość głosu, muzyki.

ćichość morska. Wind-Stille. le calme, bonasse qui arrive sur mer.

Cichuchny, ćichuśinki. sehr still; sehr sacht; sehr geruhig. tout bas; tout coi; tout tranquile. § ćichuchny wody szelest.

Cichuchno, ćichuśinko, *adv.* gantz leise; sehr still; gantz geruhig. tout bas; d'une voix toute basse; tout coi; tout paisiblement.

Cichy. 1) still. 2) still, der wenig redet. 3) leise, sacht. 4) still, geruhig, nicht stürmisch. 1) coi, tranquile, qui ne fait de bruit. 2) silencieux, taciturne, qui parle peu. 3) bas, doux. 4) tranquile, calme, paisible, qui n'est point agité. § 1) ćiszy teraz chłopcy. 2) ćichy iak baranek. 3) ćichym rzekł do mię głosem. 4) ćicha woda, rzeka; ćicha chwila; ćichy czas, dźień.

ćicha woda. stilles Wasser. eau paisible.

ćicha woda brzegi podmywa, prov. stille Wasser sind gerne tief. il n'y a pire eau que celle qui dort.

po ćichu, adv. in aller Stille, leise. sans faire de bruit; doucement. § po ćichu iść, robić.

Cięćie. ein Hieb. coup d'épée, de sabre, de hache &c.

Ciećierzyca ogrodna, *vid.* *ćiećiorka*, *Groch włoski.*

Ciećierzycka, *vid.* Ciećiorka dźika.

Ciećierzyckowy. Kiecher-Erbsen-. de pois chiches.

Ciećiorka ptak. Birckhuhn. poule de bois.

ćiećiorka, *groch włoski.* Kiechern, Zieser-Erbsen. des pois chiches; cises, cicerôles, gesse.

ćiećiorka dźika. wilde Kiechern, sie sind schwartz. des cises sauvages, elles sont noires. § ćiećiorka iest źielsko w życie i pszenicy.

Cięćiwa. 1) starcke Sehne, Ziemer. 2) Sehne an der Armbrust. 3) Meßk. die subtensa oder Sehne, ist eine Linie so von einem Ende des Bogens zum andern gehet. 1) un grand nerf. 2) corde d'arc, d'arbalette. 3) *géom.* corde d'un arc; ligne tirée d'un bout de l'arc à l'autre. § 1) wyszastałem go wołową cięćiwą. 2) ćięćiwa u kusze. 3) cięćiwa, podćiąg albo śćiągaiąca linia, przez środek cyrkułu idźie.

Cieczenie, płynienie. 1) das Fliessen, das Lecken. 2) Heilk. scharfer Fluß der auf ein Glied zu fallen pflegt. 1) coulement, coulure. 2) *médéc.* flux, fluxion écoulement d'humeurs nuisibles sur quelque partie du corps. § 1) ćieczenie wina z beczki; ćieczenie albo płynienie z rynien dachowych. 2) ćieczenie ćierpi.

ćieczenie z statkow. das Auslaufen der Gefässe. le coulage.

ćieczenie oka. Augen-Fistel. fistule lacrimale.

ćieczenie ustawne, *fluks*, *fistula.* Fistel, Röhr-oder Hohl-Geschwür. fistule, sorte d'ulcère creux.

Cięga, dęga. 1) Schmiele, Strieme. 2) Hieb, Schmiß, Streich mit einem Stecken, Peitsche. 1) un sion; sanglade, marque de coup de bâton ou de fouet, qui reste sur le corps. 2) sanglade;

glade; coup de foüet, de bâton. § 1) cięgi mu krwią barzo podefzły. 2) poftronkową kogo karać cięgą; niechay ten hultay wezmię cięgę.
* Cięgatura. Leib-Binde, Gürtel. ceinture, écharpe.
Cięgiel, *g. cięgla.* das Sayten-Bretchen an der Violine. la queue où les cordes d'un inftrument de mufique font atachées. § z cięgla nad podftawkiem ftrony idą.
Cięgłość, cięgły, *vid.* Ciągłość, Ciągły.
Ciegotki, *plur.* Geilk. Krampf des männlichen Gliedes. *médéc.* le priapisme.
Ciekawie, *adv.* 1) vorwitzig. 2) artig. 1) trop curieufement. 2) curieufement. § 1) ciekawie wiedźieć chcefz. 2) ciekawie o tym autor pifze.
Ciekawiec, *g. ciekawca.* } Forfcher; neu-
Ciekawy. } gieriger, lehrbegieriger Menfch. un curieux; qui a de la curiofité.
ciekawy. 1) neugierig, vorwitzig. 2) witzig, voll fchöner Sachen. 3) lehrbegierig. 4) Jäger: der fleißig fpüret. 5) haftig, unbefonnen. 1) trop curieux, témeraire. 2) curieux, beau, rare, qui a beaucoup de curiofité; qui mérite de la curiofité. 3) curieux, qui a envie d'aprendre, de favoir. 4) *chaffe:* qui a un bon fentiment à fuivre à la pifte. 5) étourdi, précipité, inconfideré. § 1) barzo ciekawych nie kocham ludźi. 2) ciekawą kśiążkę czytam. 3) obroć na to ciekawe oko. 4) ieden ogar leniwy, drugi ciekawy. * 5) w poftępkach fwoich zawfze był ciekawy (porywczy.)
ieftem ciekawy to widźieć. ich bin begierig das zu fehen. je fuis gros de voir cela.
Ciekę, *ciecze, ciekł, ciec* 1) fließen, laufen. 2) lecken, auslaufen als ein Gefäß. 3) triefen, abtriefen. 4) verlaufen, verfließen als die Zeit. 1) couler, fe répandre peu à peu. 2) couler comme un vaiffeau. 3) dégouter, couler goute à goute. 4) couler, écouler, fe paffer. § 1) ta rzeka ćicho ćiecze; ćiecze z niego krew; defzcz pod tę balkę ćiecze. 2) ta beczka ćiecze. 3) ćiekł krwią; brzozy dźiegćiem ćieką. ** 4) czas chybkim ćiecze pędem.
oczy mu ćieką. die Augen triefen ihm. il a la chaffie aux yeux.
ćieknące oczy. triefende Augen. des yeux chaffieux.
ćieknący. 1) fließend, rinnend. 2) flüßig. 3) leckend als ein Gefäß. 1) coulant; qui fe répand. 2) liquide, fluide. 3) qui coule *en parlant des vaiffeaux.*
ćieknącym fpofobem. fließend. en coulant; d'une coulante manière.
ćieknąca woda. fließend Waffer. eau vive.
Ciekłość. Flüßigkeit. fluidité, liquidité. § chył podobien wodźie dla fwoiey ćiekłośći.
Cielątko. Kuh-Kalb. veau de lait.
Cielę. Kalb. veau.
chodźi za nim iak ćielę za krową. er gehet überall mit ihm. il le fuit comme l'ombre fait le corps; il eft fon ombre.
poiechał ćielęćiem, wołem śię wroćił. das Gänschen flog übers Meer, eine Gans kam wieder her. qui fou va à Rome, fou en revient.
fkacze iako ćielę u kołka. er ift ohne Urfache luftig; er hüpfet wie ein angebundenes Kalb. il faute, il folâtre comme un veau ataché; il eft joieux fans raifon.
ćielę morfkie. Meer-Kalb. veau marin; veau de mer.
Cielę śię, *vid.* Oćielić śię.
Cielec, *g. ćielca.* abgefetztes Kalb, groffes Kalb. gros veau qui ne tète plus. § ćielec odchowały.
ćielec Moyzefzow. Kalb Mofis; das goldne Kalb. veau d'or l'idole des Ifraëlites.
Cielęcy. Kalbs-, Kälbern. de veau. § ćielęca pieczenia, ćielęca fkora, ćielęca nerka.
ćielęca pieczenia zadnia. Nieren-Stücke vom Kalbe. longe de veau.
Cielęćina. Kalb-Fleifch. du veau; de la chair de veau.
Cieleśnie, *adv.* 1) cörperlich, leiblich. 2) fleifchlicher Weife. 1) corporellement. 2) charnellement, felon la chair; fenfüellement.
Cielesnik. Wollüftling. qui méne une vie charnelle; un homme fenfuel.
Cielesność. 1) Fleifches-Luft, Wolluft. 2) Beyfchlaf, Beywohnung, fleifchliche Vermifchung. 1) plaifir de la chair; fenfualité; péché charnel; péché de la chair. 2) acouplement; le commerce de l'homme avec la femme; afaire. § 1) ćielesnośćią zapalony; ćielesnośći śię brzydkiey dopuśćił. 2) pełnić z białągłową ćielesność.
ćielefność, nieczyftość z famym fobą. Selbft-Befleckung. pollution volontaire.
ćielefność z niemym ftworzeniem. Sodomiterey. Sodomie.
ćielefność z niemężatą. Hurerey. fornication, paillardife; le putanifme.
ćielefność z krewną, każirodztwo. Blutfchande. un incefte.
ćielefność z ofobą Bogu poślubioną. Blut-

fchande

ſchande mit einer Gott gewidmeten Perſon. inceſte commis avec une perſonne conſacrée à Dieu.

Cielesny. 1) cörperlich; der einen Leib hat. 2) fleiſchlich, geil, wollüſtig. 1) corporel qui regarde le corps; qui a du corps. 2) charnel, ſenſuel, laſcif, voluptueux. § 1) cielesny człowiek tego poiąć nie może. 2) grzech cielesny pełnić; cielesna ſprawa z żoną; cielesna ſprawa bydląt; cielesny to barzo człowiek; cielesna pobudka; cielesną cierpi pokuſę; poruſzenie cieleſne.

Cieli się krowa, *vid.* Ocielić się.

Cieliſtość, mięsiſtość, ciała doſtatek. Völlichkeit des Leibes. embonpoint du corps; corpulence; abondance de chair.

Cieliſty, mięsiſty, ciała siła maiący. fleiſchicht. charnu, plein de chair; charneux.

cieliſty, albo cieliſtey farby. fleiſchfärbig. de couleur de chair.

cieliſto rożowy. leibfärbig; incarnat. incarnat, incarnadin, qui tire ſur la couleur de chair.

Cielna krowa; krowa na ocieleniu. trächtige Kuh. vache pleine; vache qui porte.

Cielſko. elendes Kalb. un méchant veau.

Ciemię. Wirbel des Haupts. ſommet de la tête; la couronne.

Ciemierzyca ziele. (*helleborum*) Nieſewurtz. le veratre; helebore, *m.* § ciemierzyca biała; ciemierzyca czarna.

Ciemierzycznik ziele. (*ſeſamoides magnum*) groß Stern-Frucht-Kraut. la grande Séſamoïde.

Ciemiężę, *ży, żyt.* fig. drücken, beſchweren. charger, ſurcharger, acabler, oprimer. § ciemiężyć poddanych podatkami.

Ciemiężenie. Drückung, Beſchwerung. opreſſion, ſurcharge. § ciemiężenie poddanych.

Ciemnica. 1) höltzernes Gefängniß. 2) dunckler Ort, ſinſtres Loch. 1) foſſe; cachot noir; ſorte de priſon ou de loge de bois. 2) cachot obſcur; endroit ſombre.

Ciemnieię. 1) dunckele Augen bekommen. 2) dunckel werden als der Tag. 1) s'obſcurcir, s'éblouïr, étre pris d'un éblouïſſement. 2) s'obſcurcir, devenir obſcur & ténebreux. § 1) ciemnieią mi oczy od piſania przy świeci; kto w słońce patrzy ciemnieie. 2) ściemniał dzień biały.

Ciemno, *adv.* 1) dunckel. 2) dunckel, unverſtändig. 1) peu clair; obſcurément. 2) obſcurément, d'une manière peu intelligible. § 1) ciemno tu, przynieś świecę; ciemno świecą gwiazdy, słońce, mieśiąc. 2) ciemno o tym mowi prawo.

Ciemno, *ſubſ. vid.* Ciemność.

Ciemnobłękitny, *vid.* Ciemnomodry.

Ciemnobrunatny. dunckelbraun. tanné; de brun obſcur.

Ciemnocisawy. dunckel Caſtanien-braun. bai-brun.

Ciemnoczerwony. dunckelroth, von Pferden. cheval baiard.

Ciemnogniady. von Pferden: dunckel Caſtanienfärbig. bai chategne, *en parlant de chevaux.*

Ciemnomodry. dunckelblau. de bleu brun.

Ciemnowid. / Ciemnowidz. } der ein ſchwaches Geſicht hat. qui a la vuë courte, ou des yeux obſcurcis.

Ciemność. 1) Dunckelheit. 2) Dunckelheit, Unverſtändlichkeit. 1) obſcurité, obſcurciſſement; les ténébres. 2) obſcurité; ombre, choſe dificile à entendre.

Ciemnozielony. dunckelgrün. de verd brun.

Ciemnożołty. dunckelgelb. feüille morte; jaune brun.

Ciemny. 1) dunckel. 2) dunckel, von Farben. 3) dunckel, unverſtändlich. 1) obſcur, ſombre, noir, ténèbreux. 2) morne, obſcur comme une couleur. 3) obſcur, peu intelligible, dificile à entendre.

ciemne oczy. dunckele Augen. des yeux mourans.

Cień, *m. g. cienia.* / Cień, *f. g. cieni.* / Cienie, *n. g. cienia.* } Schatten. ombre. § chodzi iak cień nie- iaki; miaſto czeladzi cień za nim chodzi; w cieniu siedzę; miło w chłodzie tego cienia.

cienie. Kriegsb. Blendung, Schirm zur Bedeckung der Arbeiter. *Fortif.* un voile ou une blinde qui ſert à couvrir les travailleurs.

cienie (cieni) malarſkie; umbry. Schatten im Gemählde. ombre dans un tableau.

** *cienie drukarſkie.* Buchdruckerey; die Preſſe. imprimerie, preſſe. § gdy ta praca z cieniow wychodzi drukarſkich.

nie naćieray by cienia nie poſtrzegł, prov. ſachte, er möchte den Braten riechen. tout beau qu'il ne s'aperçoive du tour.

chodzi za nim iako cień. er folgt ihm überall nach. c'eſt ſon ombre; il le ſuit comme l'ombre fait le corps.

Cieńczeie, *vid.* Cieńszeię.

Cienistość. Schatten, Beschattung. ombrage *m.* ombre.
Cienisty. schattigt. ombreux, plein d'ombre; qui donne de l'ombre.
Cieniuchny. sehr dünn, sehr zart. delié; fort mince; très menu.
Cienki. 1) dünn, nicht dick. 2) von Geträncken: dünn, nicht starck. 3) schwanck. 4) fein als Tuch. 5) fein, scharf als ein Geschmack. 1) mince, menu; qui n'est pas épais. 2) petit, qui n'est pas fort, *en parlant des breuvages.* 3) dégagé, délié, grêle. 4) fin comme une étofe. 5) fin, subtil, délicat comme le goût. § 1) cieńszy ten kiiek. 2) cienkie piwko, wino. *3) cienki (szczupły) ma stan. 4) sukno, płotno cienkie. 5) cienki ma smak, nos, węch.
cienki głos. feine, klare Stimme. une voix gracile.
Cienko, *adv.* dünn. d'une manière mince.
Cienkonogi. dünnfüßig. qui a des jambes menuës.
Cienkopłaski. dünn und flach. menu & plat.
Cienkość. Dünne. ténuité; petitesse.
cienkość głosu. Klarheit der Stimme. la gracilité de voix.
Cienkowłosy. dünnharig. qui a des cheveux fins & deliez.
Cienkusz, piwo poślednie. Kofent. petite bierre.
Ciennik, *g. a.* Schirm, der Schatten macht. écran.
ciennik od słońca. Sonnen-Schirm. parasol.
ciennik od świece. Licht-Schirm. écran à pié.
Cieńszeię. sich verdünnen, dünn werden. s'exténuer, s'épurer, se dilater, rarefier. § cieńszeie woda, gdy się grzeie.
Cieplec, Cieplek, } kamień drogi. Edelgestein der nach seiner Erhitzung sieben Tage warm bleibet. pierre précieuse qui conserve durant sept jours la chaleur, après qu'elle a été retirée du feu.
Cieplice, *f. plur.* 1) warmes, mineralisches Bad. 2) warme Länder. 1) les bains; les eaux; des eaux salutaires ou minérales. 2) les païs chauds. § 1) dla słabego zdrowia do cieplic Teplickich wyiechał. 2) koło S. Michała ptacy się do cieplic gotuią i ulatuią.
Ciepło, *adv.* warm. chaud; chaudement. § ciepło co chować; ciepło piię piwo.
ciepło mi. es ist mir warm. j'ai chaud.
ciepło tu. es ist hier warm. il fait chaud ici. § ciepło na dworze.

ciepło co chować. etwas warm halten. tenir qu. ch. chaud.
Ciepło. Ciepłość. Ciepłota. } die Wärme, Erwärmung. la chaleur; le chaud. § żiwszy osobliwą czyni ciepłotę; ciepła choremu trzeba.
ciepło ogniowe. Wärme vom Feuer. l'air du feu.
Ciepłowolny. laulich. tiéde.
Ciepły. 1) warm. 2) warm, das Wärme verursachet. 3) eifrig, hitzig. 1) chaud. 2) chaud, qui a la propriété d'exciter la chaleur. 3) chaud, ardent. § 1) ciepły iestem, ciepła izba, ciepła potrawa. 2) ciepła gwiazda; ciepłe ziele w trzećim stopniu. 3) ciepłemi listami do tego zagrzał Szlachtę.
ciepły letnio. lau. tiéde.
Cierlica. 1) Flachs-Breche mit zwey Zähnen und Höhlungen. 2) Schleife, Dresch-Wagen. 1) braïe, broie, maque, machacoire, cassoire; brisoir avec deux dens & deux creux dont on brise le chanvre. 2) traineau, traine ou rouleau dont on fouloit autre fois le blé. § 1) miedlic len na cierlicy. 2) ieszcze we Włoszech cierlicą zboża pocieraią.
Ciernie, *plur.* Dornen. des épines.
ciernie białe, piwnik, włoska kalina. (berberis) Reisselbeeren, Berberiß, Saurach. berberis; épine vinette.
ciernie zamorskie, cudzoziemskie wonne. (aspalathus) Rhodischer Dorn. aspalate *m.* un petit arbre épineux.
ciernie kozle. (Tragantha) Bocksdorn, Dragant-Strauch. la barberenard; épine de bouc.
Cierniowy. Dorn-, Dornen. plein d'épines; qui a des épines.
cierniowa korona. Dorn-Krone. couronne d'épines.
Ciernisko, cierniewisko. Dorn-Hecke, Dorn-Pusch, Dorn-Strauch. épinaïe; les épiniers; lieu planté d'épines; ronceraïe.
Ciernisty. dornicht; dornenheckend; voll Dornen. plein d'épines; qui porte des épines.
Cierpię, *pi, piał, pieli.* 1) leiden, dulden, ertragen. 2) haben eine Kranckheit. 1) souffrir, suporter, patir. 2) avoir quelque maladie. § 1) oko naymnieyszego proszku nie cierpi. 2) cierpi kurcz, febrę; cierpię bol zębow.
cierpiący. leidend. passif.
cierpieć skromnie. gedultig leiden. soufrir patiemment.

Cierpienie. das Leiden. soufrance.
Cierpiętliwość. Empfindung, Empfindlichkeit. passion, passibilité.
Cierpiętliwy. empfindlich, der ein Leid empfinden kan. passible; qui peut soufrir.
Cierpki. herb. âpre, verd, acre, revêche.
Cierpko, *adv.* herb. âprement.
Cierpkość. Herbigkeit, herber Geschmack. âpreté, acreté, la verdeur; la saveur âpre de quelques fruits. § cierpkość w iabłku, w winie niedoyzrzałym.
Cierpliwie, *adv.* geduldig. patienment.
Cierpliwość. Gedult. patience. § cierpliwość wyśilona w złość nieupamiętaną śię obraca; urażona częstokroć ćierpliwość w zapalczywość śię obraca.
o ćierpliwość proszę. haben sie ein wenig Gedult. patience, s'il vous plait.
ćierpliwość mieć. Gedult tragen, haben. patienter; avoir patience.
Cierpliwy. geduldig. patient. § ćierpliwy w swoim nieszczęśćiu.
Cierpnę, *pnie, pnął, pnąć.* 1) stumpf werden als die Zähne. 2) einschlafen als ein Fuß. 1) étre pris d'un agacement. 2) s'engourdir; dévenir engourdi. § 1) ćierpnie mi iężyk; zęby od tego iabłka ćierpną. 2) ćierpną mi nogi.
Cierpnienie. 1) Stumpfmachung der Zähne. 2) das Einschlafen eines Gliedes. 1) agacement. 2) engourdissement.
Cierzeniec, *g. ćierzeńca.* Sack-Netz Fische zu fangen. poche; espèce de filet à pêcher en forme d'un sac.
Ciesanie, *vid.* Ciosanie.
Cieść, *f.* synowa. Schwieger-Tochter. la bru; l'épouse du fils; belle fille.
Cieść, *m.* Schwieger-Vater, Frauen-Vater. le beau-Pére; pére de l'épouse.
Cieśielczyk. ein Zimmer-Gesell. garçon charpentier.
Cieśielski. Zimmer-. de charpentier; de charpenterie. § ćieśielska robota, ćieśielskie rzemiesło.
ćieśielski warstat. Zimmer-Hof. chantier, lieu où les charpentiers travaillent.
Cieśielstwo. Zimmer Handwerck. charpenterie; l'art de charpentier.
ćieśielstwo robię. das Zimmer-Handwerck treiben. charpenter; étre charpentier.
Cieśla. Zimmermann. Charpentier.
Cieśń, *f.* } 1) Gedränge. 2) Enge 3) Noth, Bedrängniß. 1) presse, foule de gens. 2) détroit; un défilé; gorge. 3) acablement, abatement, necessité, grand' peine. § 1) wielka dźiś na rynku ćieśń była. 2) w ćieśninie napadł na nieprzyiaćiela. 3) w wielkiey teraz iest ćieśni.
Cieśnia. }
Cieśnina. }
w ćieśni iest. er steckt in Noth. il est entre deux gaufres.
ćieśnina morska. Meer-Enge. un Bosphore, détroit, bras de mer.
Cieszę, *y, ył.* 1) trösten. 2) erfreuen. 1) consoler. 2) réjoüir, divertir. § 1) ćieszmy biedę swoię; Bog nasz narod poćieszył zwyćięstwem; ćieszyć matkę; niech Was Pana Bog w tym żalu poćieszy; ćieszyć on moy żal, ale go nie uymuie. 2) ćieszy mię list twoy; ućieszyła mię ta wiadomość.
ćieszę śię. 1) sich trösten. 2) sich erfreuen. 1) se consoler. 2) se réjoüir; avoir de la joïe. § 1) tym śię w żalu moim ćieszę, że. 2) ćieszę śię z pomyślnego Was Pana powodzenia.
Cieszę drzewo, kamień, *ćiesze, ćiesał, (ćiosał).* 1) zimmern, bezimmern. 2) behauen, bemetzeln einen Bau-Stein. 1) charpenter, équarrir. 2) tailler une pierre à bâtir; le rendre égal de côté à d'autre.
Cieszenie, poćieszenie. Tröstung. l'action de consoler; consolation.
Cięszki, Cięszko, Cięszkość, *vid.* Ciężki.
* Cieszyćiel, Poćieszyćiel. Tröster. consolateur, celui qui console.
Cieszynka. Feuer-Rohr wie eine Muskete. arme à feu qui sert de mousquet.
Cięty. 1) gehauen. 2) gehauen, gestrichen mit Ruthen. 1) taillé, tailladé d'une épée, d'un sabre &c. 2) foüeté. § 1) ćięta rana; ćięty w głowę żołnierz.
Cietrzew, *m. g. ćietrzewia.* 1) ein Birck-Hahn. 2) Schöps, einfältiger Mensch. 1) coq de bois. 2) bênet, butor. § siętam ćietrzewie i głuszcze.
ćietrzew głuchy, vid. Głuszec.
Ciężar. 1) die Schwere einer Sache. 2) eig. und fig. Bürde, Last. 3) Gaben, Beschwerungen, Herren-Gefälle. 1) poids; la pésanteur d'une chose. 2) poids, fardeau, charge, *prop. & fig.* 3) droit, impôt, imposition, charge publique. § 1) złoto śię ćiężarem od ołowiu i od wszystkich kruszcow rożni. 2) podnoszę, dzwigam ćiężar; starość wielki ćiężar; ten urząd wielki ćiężar dla niego. 3) walić ćiężary na majętnośći i grunta; ćiężar na rolą włożony.
ćiężary (zawady) woienne. Heer-Geräthe. le bagage d'une armée.
Ciężarowy. Last-, lastbar; Zug-. de charge; de somme. § bydło ćiężarowe; koń ćiężarowy.

Ciężę, *ży*, *żył*. wiegen, ſchwer ſeyn. péſer; avoir de la péſanteur.

ciężу mi to. das fällt mir ſchwer; es beläſtiget mich. cela m'eſt dificile, pénible; cela m' eſt à charge.

koń ten ręce cięży. dieſes Pferd iſt ſchwer in der Fauſt. ce cheval péſe, tire à la main, il eſt péſant à la main.

Ciężeię, ciężkim ſię zſtaię. ſchwer werden. s'apéſantir; devenir péſant.

Cięzki. 1) ſchwer, wichtig. 2) ſchwer zu verſtehen. 3) ſchwer zu etwas zu bringen. 4) hart, ſtreng. 5) beſchwerlich; der zur Laſt iſt. 6) beſchwerlich, verdrüßlich, ſchwer, groß. 7) ſchwanger. 1) péſant, fort, qui péſe. 2) mal-aiſé; dificile à entendre. 3) dificile, péſant à qu. ch. 4) dure, ſévére. 5) onereux; fâcheux, qui eſt à charge; qui donne du déplaiſir. 6) péſant, onereux, pénible, grand, rigide, rude, perçant. 7) groſſe, enceinte. §1) złoto cięższe od ołowiu. 2) cięższy to argument, ſens do tłumaczenia; ciężka to ſprawa. 3) ciężki ieſtem do piſania, do gniewu. 4) Pan na mię ciężki. 5) ciężki ludźiom poſtępkami ſwemi; ciężki ſobie ſamemu. 6) cięzki żal, fraſunek, urząd; ciężka to źima, ciężkie powietrze morowe; na ciężką zachorował chorobę; ciężka to kara na niego. *7) cięzka (brzemienna) żona iego.

ciężkim ſię zſtaię. ſchwer werden. s'apéſantir.

ciężki ma chod. er hat einen ſchwerfälligen Gang. il marche péſanment.

ciężkie czaſy. eiſerne Zeiten. un ſiècle de fer; une morte-ſaiſon.

Cięzko, *adv.* 1) ſchwer der Bürde nach. 2) ſchwer zu thun. 5) verdrüßlich, beſchwerlich. 4) empfindlich, mit Verdruß. 5) ſchwer, hart, ſehr. 1) péſanment, d'une maniére péſante. 2) dificillement, avec dificulté. 3) avec peine, d'une maniére fâcheuſe & onereuſe. 4) avec dépit. 5) rudement, griévement, ſevérément, d'une maniére rude & fâcheuſe. § 1) ciężey dźwigać ten ciężar. 2) ciężko to poiąć, zrozumieć, tę wymowić literę. 3) ciężko to na wolny narod, na Pana. 4) cięzko znoſzę poſtępki iego. 5) ciężko ſkarany, cięzko choruie.

ciężko chodźi. ſie gehet ſchwanger. elle eſt groſſe.

ciężko noſzący koń. ſchwerfälliges Pferd. cheval lourd, qui marche péſanment.

ciężko mi; ciężko mi ieſt. 1) es iſt mir ſchwer zu tragen. 2) es iſt mir ſchwer zu verſtehen. 3) es iſt mir beſchwerlich. 4) ich bin verdrüßlich, unwillig. 1) il me péſe; c'eſt un fardeau pour moi. 2) il me paroit dificile. 3) il m'eſt pénible. 4) je me fâche contre; je ſuis fâché de. § 1) ciężey mu było ten noſić ciężar. 2) ciężko to zrozumieć. 3) ciężko na mię było to czynić, to znośić. 4) ciężko mi na tego człowieka.

Cinam, *v. m. ciął, cięli, F. tnę*. das *præſens* iſt nur in den *compoſitis* gebräuchlich. 1) hauen, einen Hieb geben. 2) hauen mit der Ruthe oder Peitſche. *le préſent de ce verbe n'eſt reçû que dans les compoſez*. 1) taillader, couper, donner un coup de ſabre, d'épée *&c.* 2) foüeter. § 1) ciął go w pyſk, w głowę; ſtul gębę albo cię tnę. 2) ciąć chłopca rozgą, biczem.

Ciokam, czokam. ſtreicheln, mit der flachen Hand klopfen. flater, careſſer de paume de la main. § ciokać konia, pſa.

Ciokanie, czokanie. das Klopfen mit der flachen Hand. careſſe, flaterie qui ſe fait de paume de la main.

Ciołak. }
Ciołek. } 1) Stierchen, junger Ochs. 2) Faulentzer. 1) bouvier, bouvillon, jeune beuf. 2) un lendore; pareſſeux, fainéant. § 1) zabić ciołka na kuchnią; leży iak ciołak na zagonie.

Cios. 1) ein Hieb. 2) gezimmertes Holtz. 3) behauener Bau-Stein; Quader-Stein. 1) coup d'épée, de ſabre *&c.* 2) bois équarri. 3) pierre taillée à bâtir. § *1) ciosu (cięcia) oberwał w głowę. 2) cios drzewiany. 3) cios kamienny.

Ciosać, *vid.* Cieſzę drzewo.

Ciosanie. 1) das Zimmern. 2) das Behauen eines Bau-Steines. 1) equarriſſage *m.* équarriſſement, action d'équarrir. 2) action de tailler les pierres à bâtir.

Ciosany. 1) gezimmert. 2) behauen als ein Bau-Stein. 1) équarri. 2) taillé comme une pierre à bâtir.

cioſany z kamienia. in Stein gehauen. taillé en pierre. § cioſane z kamienia słupy.

Ciosna, naćięćie. Einſchnitt. inciſion, taille, coupe, coche, entaille.

Ciotczany. }
Cioteczny. }
Ciotczyn. } Mutter-Schweſter. de tante maternelle. § cioteczne dobra; ciotczyne rzeczy.

dźieći cioteczne. Mutter-Schweſter-Kinder. couſins germains; enfans de deux ſoeurs.

Ciotka. Muhme, Mutter-Schweſter. tante maternelle; la ſoeur de la mére.

* *ciotka po oycu; ſtryienka*. Vaters-Schweſter. tante paternelle.

Cis. Eiben=Baum, Tax=Baum; Ibben=Baum. merrin, l'if un arbre. § Cis iest drzewo iadowite.
Cisawy. castanienfärbig, leberfärbig. bai; de couleur de châteigne. § mira iest koloru ćisawego; koń ćisawy.
Ciskacz. Werfer. dardeur; qui darde, qui lance, qui jette.
Ciskam, *v. m. F. ćisnę.* werfen, schmeissen. jetter, lancer, darder. § daleko kamień ćisnął; ćisnąć dzirytem za nieprzyiaćielem; ćiśniy na psa kamień, (kamieniem).
Ciskanie, rzucanie. das Werfen. l'action de jetter, de lancer.
Ciskawka. Schleuder=Stock; gespaltner Stock kleine Steine zu werfen. bâton fendu à un bout pour fronder une pierre.
Ciśnę, ist das *Fut.* von Ciskam. *c'est le Futur du verbe* Ciskam.
Cisnę, *ćiśnie, ćisnał.* 1) drucken als der Schuh. 2) drücken, beschweren. 3) drängen im Gedränge. 1) serrer, presser. 2) acabler, oprimer, charger. 3) presser, serrer, pousser dans la presse. § 1) bot nogę ćiśnie. 2) Pan ten poddanych swoich barzo ćiśnie. 3) ieden ćiśnie drugiego.

* * *

in diesem Verstande wird *Cisnę* nur in *præs.* und in den *compositis* gebraucht. *dans ce sens le verbe* ćisnę *n'est usité qu'au présent & dans les composez.*
ćisnę śię. 1) sich drängen. 2) fliehen, sich begeben unter eines Schutz. 1) se presser, se pousser dans la foule. 2) recourir; avoir recours à qu. § 1) ćisną śię ludźie w tey ćizbie. 2) ćisnęli śię uczeni pod twoią protekcyą.
Ciśnienie, rzucenie. 1) ein Wurf. 2) ein Wurf weit. 1) jet; action de jetter, de lancer. 2) jet de pierre; l'espace par lequel on jette. § 1) trzećim dopiero w cel trafiłem ćiśnieniem. 2) wioska daley iako ćiśnienie od miasta leży; daley niż na ćiśnienie.
Cisowy. Ibben=Baum=; von einem Eiben=Baum. d'If. § ćisowe liśćie.
ćisowe drzewo do roboty. Eiben=Baum=Holtz. merrin.
Cisza. die Stille. le silence. § ćisza wielka była, gdy perorował.
ćisza; morskie uspokoienie. Wind=Stille, Meer=Stille. le calme; bonasse, lorsque la mer est calme.
Ciszeię. still werden, sich legen. s'apaiser, s'abatre, se calmer. § Wiatr ćiszeie teraz.
*Ciułam. mühsam zusammen lesen; zusammen klauben. cueillir çà & là; ramasser avec peine. § kobiety pożiemki w leśie ćiułaią (zbieraią).
Ciura, *f. m.* 1) Troß=Bube, Troß=Knecht. 2) schlechter Mensch, junger Bengel. 1) goujat. 2) rustaud, lourdaud; un vilain.
ćiurowie. / Ciurma, *collec.* } der Troß bey einer Armee. les goujats d'une armée.
ćiurma galerowa. Ruder=Knechte auf einer Galeere. chiorme; les forçats d'une galére.
Ciwun. Rent=Meister, Steuer=Einnehmer in Litauen. receveur général des tailles en Lituanie.
Ciżba. 1) das Gedränge. 2) Menge, Haufen Leute. 1) foule, presse. 2) foule de gens; multitude. § 1) babę w ćiżbie zatłoczono.
Ckliwie, *adv.* eckelhaft, mit Eckel. avec dégoût, à contre-coeur. § ckliwie to iem, to czynię.
Ckliwo mi, ckni mi. 1) mir wird übel. 2) mir eckelt, mir grauet. 1) j'ai mal au (de) coeur; le coeur me défaut. 2) je me dégoûte; il me rebute; j'ai du dégoût.
Ckliwość. 1) Eckel, Grauen. 2) Uebelkeit des Magens. 3) Abscheu, Widerwille. 1) dégoût qu'on a pour une viande. 2) bondissement d'estomac, mal de coeur; soulevement de coeur. 3) horreur *f.* aversion, creve-coeur. § 1) ckliwość mię po tey potrawie napadła. 2) lekarstwo na ckliwość żołądka. 3) wolność narodu krolom ckliwość i pragnienie wprawienia poddanych w śćisleyśze kluby czyni.
ckliwość żywota. Ueberdruß des Lebens. dégoût pour la vie.
Ckliwy. 1) eckelhaft, der Eckel macht. 2) eckel, so einen Eckel hat. 3) heßlich, garstig. 1) dégoûtant. 2) nactieux, qui se dégoûte. 3) dégoûtant, vilain, diforme. § 1) ckliwa to potrawa. 2) ckliwy we wszystkim człowiek. 3) w piśmie ręcznym ckliwego używa piora.
Ckni mi śię / *ckni mi* / Cknie mi śię } ckliwo mi. 1) mir wird übel. 2) mir eckelt, mir grauet. 1) j'ai mal de coeur; le coeur me défaut. 2) j'ai du dégoût; je me dégoute.
Cknę sobie, cknie, cknął. es wird mir Zeit und Weile lang. je m'ennuie; le tems me dure; il me dure; les jours me durent des siécles; je trouve le tems grand.
Cło. 1) Zoll. 2) Zoll=Haus. 3) Zoll=Amt. 1) doüane; le péage. 2) doüane, le bureau où on païe la doüane. 3) la

charge

charge de doüanier. § 1) cło ieſt wodne albo rzeczne, moſtowe, grobelne, lądowe; cło wybierać, brać, płacić, dać; Piſarz ceł Rzeczypoſpolitey. 2) cło trzyma; iść na cło. 3) dano mu cło Sendomirſkie.
cło przeiechać; przemyćić. den Zoll verfahren. manquer au péage; paſſer par haut; paſſer la doüane ſans païer.
*Cma. 1) Schatten. 2) Gedränge, hauſen Leute. 3) Menge, Wolcke von etwas. 4) Nacht-Geiſt, Nacht-Geſpenſt. 1) ombre. 2) preſſe, foule. 3) multitude, quantité de choſes. 4) un ſpectre, un révenant.
Cmentarz, Cmyntarz, *g. a.* Kirchhof, Gottes-Acker. un cimétiere; un alſange. § na cmentarzu pochowany; cmentarze bywaią przy kościołach.
Cmię. 1) verdunckeln, finſter machen. 2) die Augen blenden. 3) im Lichten ſtehen, Schatten machen. 4) fig. verdunckeln. 1) obſcurcir, rendre obſcur; couvrir de nuages; ofuſquer. 2) ofuſquer, éblouïr les yeux. 3) faire ombre; porter ombre à qu. 4) *fig.* obſcurcir, ofusquer, ternir. § 1) obłoki słońce cmiły. 2) słońce mi cmi oczy. 3) nie cmiy (zaćimiay) mu. 4) te poſtępki wſzyſtkie iego cmiły zasługi.
cmić śię. dunckel werden. s'obſcurcir; devenir obſcur & ténébreux.
cmi mi śię; cmią mi śię oczy. meine Augen werden dunckel. mes yeux s'obſcurciſſent. § iuż śię ſtarcowi oczy cmiły.
Cmiel, śćmiel. eine Wald-Bühne, ſie iſt kürtzer als die Haus-Biene. abeille ſauvage, elle eſt plus courte que la domeſtique.
Cnota. 1) die Tugend. 2) Tugend, Eiſchaft, Kraft. 3) eine tugendhafte That. 1) la vertu. 2) une vertu, propriété, force, qualité particuliere. 3) action vertueuſe. § 1) lepſza cnota w błoćie, niż niecnota w złoćie; *prov.* wſzelkie dobro w cnoćie zaſadźić trzeba; chwała za cnotą idźie; nie-maſz cnoty bez zazdrośći; iako ćień iey nie odſtępuie; człowiek bez cnoty ieſt zwierzęćiem; cnota za ſzlachectwo ſtoi. 2) ma tę cnotę koń moy, to ziele.
pod cnotą moią. bey meiner Treu. foi d'honnête homme; par ma foi; je jure ma foi.
Cnotliwie, *adv.* tugendhaft. vertueuſement. § żyć cnotliwie.

Cnotliwy. tugendhaft, tugendſam. 2) ehrlich. 1) vertueux; doüé de vertus. 2) honnête. § 1) cnotliwe dźiećiom dać trzeba wychowanie.
cnotliwym uczynić, deklarować. ehrlich machen. réhabiliter, légitimer; rétablir l'honneur; faire paſſer ſur le drapeau. § żołdatom karę odpuſzczono, i cnotliwemi ich deklarowano; bękarta tego cnotliwym uczyniono.
Cny, zacny. 1) ehrlich, tugendſam. 2) vortreflich, edel, berühmt. 1) honnête, vertueux. 2) excellent, noble, célébre.
Co, *g. czego.* 1) was. 1) quoi, que, ce que.
rozumieſz co mowię. verſteheſt du was ich rede. entendez vous ce que je dis.
ma z czego. er hat Mittel. il eſt à ſon aiſe; il a de quoi.
naucz śię co ieſt ſprawiedliwość. lerne was Gerechtigkeit iſt. aprenez que c'eſt que la juſtice.
nie wie co ieſt miłość. er weiß nicht was Liebe iſt. il ne ſait ce que c'eſt que l'amour.
co Bog da. was Gott giebt; was Gott will. ce que Dieu donne; ce que Dieu veut.
co śię tycze; co śię dotycze. was betrifft. pour ce qui regarde; ce qui concerne.
co do. einen oder etwas anlangend, betreffend. pour; concernant; quant à; en fait de; ce qui eſt de. § co do Pana mego nie pozwoli; co do prawa biegły w nim; co do ſtylu barzo węzłowatym piſze.
co do mnie. was mich betrifft. pour moi; en mon particulier; pour ce qui me regarde, qui me touche. § co do ćiebie, do niego; co do nas, do was, do nich.
co ani myślał. das hat er gar nicht gedacht. il n'y a pas même penſé.
to co; co. das was; was. ce qui; ce que. § nie znaydźie czego ſzuka.
myśl o tym co czyniſz. dencke an das, was du thuſt. penſez bien à ce que vous faites.
co śię tobie ſpodoba. was dir gefallen wird. ce qui vous plaira.
co chcę uczynić. das will ich thun. ce que je veux faire.
to ieſt o co proſzę. das iſt es was ich bitte. c'eſt ce que je démande.
czyń to coć (czyń coć) rozkazuię. thue das, was ich dir befehle. faites ce que je vous commande.
to co maſz ode mnie. das was du von mir haſt. ce que tu tiens de moi.
będźie tego co Bog da. Gott wird es reichlich

reichlich geben. Dieu en donnera abondamment.

com zawsze mowił. das habe ich allezeit gesaget. c'est que j'ai toujours dit.

co to; co. was das. ce que; que cela.

niewiesz co to iest. du weißt nicht was das ist. vous ne savez ce que c'est.

co pisano to pisano. was geschrieben ist, das ist geschrieben. ce qui est écrit, est écrit.

powiem ci co to iest. ich werde dir sagen was das ist. je vous dirai ce que c'est.

co -- to. 1) was -- das. 2) zwischen zwey wiederholten Worten; was -- ist, das ist ---. --- bleibet wohl ---. 3) bey einem *comparativo:* je --- je. je --- desto. 4) zwischen zwey wiederholten *verbis:* er mag --- was er will. 5) muß man --- so ---. was zu --- ist, das ---. 6) fast jeder --- ist; fast alle. 1) ce que; ce --- cela. 2) *entre deux mots repetez.* --- est ---. ce qui est --- est ---. 3) *devant un comparatif;* plus --- plus. 4) *entre deux verbes repetez:* quoique ---. 5) faut il ---. faut il -- qu'on --. quand il faut faire faites le. 6) presque chaque; autant de --- autant de ---. § 1) czego nie wezmie, nie wydrze, tego nie ma; czego nie wyswarzę, nie da (tego nie da). 2) co dobrze to dobrze; co źle to nigdy dobrze nie będzie; co wino to wino; co macocha to macocha. 3) co pysznieyszy to głupszy. 4) co mowił to mowił; co dał to dał. 5) co robić to robi; co nie robić to nie robić; co nie szukać to nie szukam; co nie chodzić to nie chodzić; co pisać to pisz. 6) co żyd to lichwiarz.

co pisał to pisał. er mag geschrieben haben was er will. quoique qu'il ait écrit.

co dać to dać. es koste was es wolle. à quel prix que ce soit.

czego zbyć tego zbyć. was man verrichten muß, das verrichte man bald. faites à tems ce qu'il faut faire.

co nie kupować to nie kupować; co darmo to darmo. was man umsonst haben kan, das darf man nicht kaufen. on n'achete pas ce qu'on peut avoir gratuitement.

czego się naiadł tego się naiadł. es ist einerley von was man satt wird. il n'importe de quoi on se rassasie; tout fait ventre.

czego nie doiesz, dopiiesz. ist nicht genug zu essen da, so erhole dich am Trincken. si vous n'avez pas assez à manger, recompensez vous à boire.

2) was; das; welche Sache. ce, cela, ce que, cette chose. § co było nieszczęście twoie; co mię barzo boli; co nie miało bydź tak; czemu się przypatrował, dziwował.

co do gęby przyydzie; co ślina przyniesie, prov. er redet was ihm vors Maul kommt. il parle tout ce qu'il lui vient en la bouche.

co mam na sobie. so wie ich gehe und stehe. pour toute mon équipage la cape & l'epée.

co iest nayżałośnieysza że. was das betrübste ist, daß. ce qui est de plus déplorable c'est.

od czego. 1) davon. 2) davor, wieder dieses. 1) de quoi; en; de cela. 2) pour cela; contre cela. § 1) od czego zaraz zachorował i umarł. 2) od czego iest dobre lekarstwo w aptece.

od czego Bog. das wollte Gott nicht. à Dieu ne plaise.

do czego. darzu. outre cela; à cela. § do czego przyszło i to że.

na co. 1) darzu. 2) darauf. 1) pour cela, à cela; à quoi. 2) sur quoi; à rabat; *en parlant des erres qu'on donne pour arrêter un marché.* § 1) na co Panowie się ziechali; na co odpowiedział. 2) na co zapłacił talar.

po co. darnach, nach dieses, als schicken. après quoi; ce qu'on envoïe querir. § po co sługę zaraz posłał; po co do niego idę.

o co. darum, vor dieses, davor. cela, pour cela; en. § o co go karałem; o co się ostremi domawiał słowy.

o co cię prosi. darum bittet er dich. il vous en prie.

przez co; czym. dadurch, damit. par là, par cela, avec cela. § przez co (czym) go rozgniewał; przez co do wielkiey przyszedł fortuny.

o czym. daran. en, y.

o czym pamiętać będę. daran werde ich gedencken. j'y penserai.

o czym nie myślał. er hat daran nicht gedacht. il n'y a pas pensé.

o czym mię uwiadomił. er hat mir davon Nachricht gegeben. il m'en a averti.

za co. vor was, davor. en. § za co iuż dziękował.

nie masz za co dziękować. man hat nicht Ursache vor was zu dancken. il n'y a pas de quoi remercier.

* * *

eben diese Redens-Arten kommen auch als Fragen unter folgender Nummer vor. *les mêmes expressions se présentent comme des interrogations sous le suivant numero.*

3) Was?

3) Was? wie? wenn man fraget. quoi? que? qu'est ce que? § co tu czynisz? co będźie rozumiał? coś widźiał? co z nim mam począć? cośćie powiedźieli? cośmy wam winni? co śię dźieie? co śię nawinęło?

co mowił? was hat er gesaget? qu'est ce qu'il a dit?

co większego bydź może? was kan grösseres seyn? quoi de plus grand? y-a-t-il quelque chose de plus grande?

co chcesz czynić? was willst du thun? que voulez vous faire?

com miał czynić? was habe ich thun sollen? qu'aurois-je fait?

co tam? was ist da? was giebts da? qu'est ce qu'il y a? qu'y a-t-il là?

co tam słychać; co nowego? was höret man neues? qu'y a-t-il de nouveau? § co tam słychać na mieśćie.

co to? co to iest? was ist das? qu'est? qu'est ce qu'est?

co to iest, co tam widzę? was ist das, was ich da sehe? qu'est ce là que je vois?

co mowi matka? was sagt die Mutter? qu'est ce que dit la mére?

co to ma bydź? was soll das seyn? que sera ce?

coby było? was wäre es? que seroit ce?

co człowiek? was ist der Mensch? qu'est l'homme?

co ći? co tobie? coć? coći iest? a coż ći? was fehlet dir? was ist dir? qu'avez vous? que vous manque-t-il? § niewiem co bratu? co im że tak ćiszy?

co tobie do tego? was gehet dir das an? que te fait cela? qu'en as tu à faire? que t'importe? est ce à vous à y mettre votre nez; qu'en as-tu à faire? § co kupcom do tego?

co ći (coć) iest ten? a iestći ten? gehet dir dieser was an? ist er dir verwandt? vous regarde-t-il?

co ty wiesz? kata ty wiesz? was magst du wissen? den Hencker weißt du? que saurez vous? vous n'en savez pas le diable? § co ty wiesz ieżli Pan przyiedźie?

co, coli ze mną będźie? was wird aus mir werden? wie wird es mir gehen? que deviendrai-je? que m'arrivera-t-il?

co z tobą będźie? wie wird es dir ergehen? où en seriez vous? que va tu devenir?

co potym? coż potym? was nutzet das? was hilft das? was ist es nütze? zu was? à quoi sert cela? à quel usage; à quoi bon? que sert-il? § co po takiey ksiązce? co po ćiebie w kośćiele, kiedy śię nie modlisz? co po seymie kiedy śię rozerwał?

co na tym? coż na tym? co na tym należy? was lieget daran? was ist denn mehr? mais quoi? hé bien qu'en arrivera-t-il? que s'en suit-il? § a coż na tym że tak mowię? co na tym tak pisać?

a co to? a coż to? a to co? was ist das? qu'est ce donc que cela?

a co tedy? und was denn? & quoi?

co za to? po czemu to? was gilt das? wie theuer ist das? à quel prix est cela; combien cela? combien vaut cela? § po czemu łokieć? co za łokieć, za funt? po czemu przedawaią ten towar? za ten pierśćień co?

co za? was für? quel? § co za niesczęśćie? co za dźiw? co za dobroć? co (coli) to za człowiek? o! co ia za błazen? co ty za łotr? pytał śię: co mu za oyczyzna? co mu za imię?

co mi za, coć mi za filozof, żołnierz? im Spotte: was mir das für ein Philosoph, für ein Soldat ist? *ironiquement:* ne voilà-t-il pas un Philosophe, un soldat?

co tam masz za potrzeby? was hast du da für Verrichtungen? quelles afaires avez vous là?

co za lat? wie alt scheinet er zu seyn? quel age croïez vous qu'il ait?

co za wino piiesz? was für Wein trinckest du? quel vin est ce que vous buvez?

co to za osoba? was ist das für eine Person? quel personnage c'est? qu'elle personne est ce? quel homme est ce?

coć nie --? was sollte -- nicht --? y-a-t-il quelque chose que je ne --? § coć nie słyszę? coć nie umie.

coć nie mam? was sollte ich nicht haben? ich habe es. y-a-t-il quelque chose que je n'aïe?

coć nie wiem? was sollte ich nicht wissen? ich weiß es. y-a-t-il quelque chose que je ne sache? je le sai.

coż? 1) was -- denn? 2) aber was? 1) quoi donc? 2) mais quoi? § 1) coż było czynić? coż to ma bydź? coż mam robić? czegoż chcesz? coż z nim mam czynić? cożeś za Pan? czegoż mu śię zachćiało? 2) byłby człowiek szczęśliwy, coż kiedy sam nie chce?

ale coż? coż? aber was ist zu thun? mais que faire? mais qu' y faire? mais faire quoi?

coż było czynić? was war zu thun? que falloit-il faire?

coż to iest że? was ist denn das, daß? qu'est ce donc que?

coż to ma bydź? was soll denn das seyn? que veut dire cela?
mowisz coż? ihr saget was denn? vous dites quoi?
coż to ia słyszę? o was höre ich? o qu'entende-je.
z czego? woraus? de quoi?
z czego to robią? woraus macht man das? de quoi fait-on cela?
z czego się śmieiesz? worüber lacht ihr? de quoi riez vous?
od czego? 1) wovon? von was? 2) unter was? unter was für einem Preise? 3) zu was? 1) de quoi; de quelque chose? 2) sous quel prix? à quel prix fixé? 3) à quoi? à quel usage? § 1) od czego zachorował, oszalał? 2) od czego powiedź mi? od czego ten towar nie będzie? 3) od czego ten instrument, to lekarstwo?
do czego? zu was? was will man damit? à quoi? pour quoi faire?
czego, czegoż? *dla czego?* *czemu?* } weswegen? warum? pourquoi? pour quelle raison? comment? pourquoi est-ce que? § czemuś nie był tam? czemu mi tego zakazuiesz?
czemu nie? warum nicht? pourquoi non? que ne?
czemu nie mam płakać? warum sollte ich nicht weinen? pourquoi ne pleure-je point?
chcę wiedzieć czemu? ich will wissen warum? je veux savoir pourquoi? (le pourquoi?)
czemu się do krola nie uciekasz? warum wendest du dich nicht zum Könige? que n'avez vous recours au Roi?
czemum nie iest bogaty? warum bin ich nicht reich? que ne suis-je riche?
po czemu? wie theuer? combien cela? à quel prix cela? que?
na co? worauf? de quoi; sur quoi? § na co choruie?
na co? po co? worzu, zu was für einem Ende? à quoi? à quoi bon? à quel propos? § na co dzwonią? na co to bierzesz? na co (po co) te swary? na co te pieniądze?
na coby (na cożby) mi ta praca posłużyła? worzu würde mir diese Arbeit dienen? que me serviroit ce travail?
na co, po co to wszystko? co po tym? was nutzt das? was macht dieses alles? que fait tout cela? à quoi bon tout cela? que tout cela fait-il?
na co, na coli zmierza? worauf zielet er? quel but a-t-il? où vise-t-il?
po co? 1) warum? 2) wornach als schicken? 1) pourquoi? pour quelle raison? 2) après quoi? que? quelque chose qu'on envoïe querir? § 1) po coś tam szedł? po co to robisz? 2) po co do Lipska pisałeś? po co posłał sługę?
o co prosił? um was hat er gebethen? de quoi a-t-il prié?
o co że tak? o co chcemy? o co chcemy iść? warum wollen wir wetten? que parions nous? que voulons nous mettre?
czym? womit? avec quoi? § czym go uderzył?
czym iest? was ist er? qu'est-il?
w czym? worinnen? en quoi? en quelque chose? § w czym owoce przyniosł?
czym, w czym? bey einem *comparativo.* worinnen? *devant un comparatif:* en quoi? § czym lepszy od ciebie? w czym biegleyszy ode mnie?
czym się bawi? womit vertreibet er sich die Zeit? de quoi s'amuse-t-il? à quoi passe-t-il le tems?
na czym nadzieię zakładasz? worauf setzest du deine Hofnung? sur quoi fondez vous votre esperance?
4) etwas, was. im *Nom. Genit.* und *Accus.* folget das *adject.* in *Genit.* im *Dat. Loc.* und *Instr.* aber in diesen *casibus.* quelque chose. *le suivant adjectif se met après le Nominatif, Génitif & l'Accusatif de ce pronom relatif en Génitif, mais après le Datif, le Local & l'Instrumental dans les mêmes cas.* § dam ci co pięknego; o co cię proszę; uderzył się o co; ku czemu dobremu się nakłania; czym twardym go uderzył.
na co inszego to rzekłem. ich habe das zu etwas anders gesagt. j'ai dit cela à un autre sujet.
co rownego. dergleichen. quelque chose de semblable.
co dobrego. etwas gutes. quelque chose de bon.
ma co do czynienia. er hat was zu thun. il est ocupé; il a à faire; il a des afaires.
nie ma co do czynienia. er hat nichts zu thun. il n'a que faire; il n'a rien que faire.
pierwey nim co poczniesz. ehe man was anfängt. devant que rien commencer.
kto ci co wyrzuca na oczy? wer rückt dir was vor? qui vous reproche rien?
coś, cośiś. etwas, eine Sache die man nicht recht weiß. quelque chose; un je ne sai quoi. § czymśiś mię uderzył; czegoś tu niemasz; prośił mię o cośiś; o czymśiś sobą mowili; cośiś ma pięknego.
cośiś ma świata. er hat etwas eitles an sich.

ſich. il a je ne ſai quoi de vain, de mondain; il a quelque air du monde.
wieſz że ia coś. weißt du, daß ich etwas bin, etwas zu bedeuten habe. ſavez vous que je tiens quelque rang.
ieſt to coś. es ſteckt was dahinter. il y a quelque choſe de caché; il y a anguille ſous roche.
cośiś iednak prawda. es iſt etwas daran. il en eſt pourtant quelque choſe.
ma coś na niego. er hat etwas, einen Groll auf ihn. il a une dent de lait contre lui.
wie coś na niego. er weiß was auf ihn. il a vû ſon jeu.
5) ſo, welcher, ſtatt des *relativi ktory* in allen *generibus*, aber nur im *Nom.* ſelten im *Accuſativo.* qui, que; *ce mot ſe met au lieu du rélatif* ktory, *mais ſeulement au Nominatif, rarement à l'Accuſatif.* § Pan co tędy iechał; kupcy co tu byli; księga co wyſzła; dźiećię co płakało; książka com (ktorąm) kupił.
ći co chcą. diejenigen ſo wollen. ceux qui veulent.
ći co tu byli. die ſo hier geweſen ſind. ceux qui furent ici.
ſzczęśliwy co śię Boga boi. der iſt glücklich der Gott fürchtet. heureux celui qui craint Dieu.
on co mu; on ktoremu. er welchem. lui à qui. § sługa co mu dowierzaią; ona co iey iuż dano.

* * *

in folgenden Ausdrücken wird co als eine particel gebraucht. Co *ſe met comme une particule dans les expreſſions ſuivantes.*
6) vor einem *Comparativo* oder *Superlativo:* 1) der — unter allen. 2) auch der —. *Devant un comparatif ou ſuperlatif:* 1) le plus --- entre tout. 2) même le plus ---. § 1) co naynieſzczęśliwſzy ia człowiek; co naylepſzy to człowiek; co poważnieyśi mowili; co biegleyśi twierdzą; co przednieyśi Panowie. 2) co nayubożſzy i co nayniesczęśliwſzy nie ieſt bez nadźiei; co nayproſtſzy rozum przyzna.
7) vor einem *Adverbio* im *Comparativo* oder *Superlativo:* auf das; aufs. *devant un Adverbe au Comparatif ou au Superlatif:* au plus ---; trop, très. § co (iak) naylepiey to zrob; co rychley, co nayrychley tam bież.
co naydłużey. aufs höchſte, aufs längſte. tout au plus; pour le plus.
co naygorzey. aufs ärgſte. au pis aller; très mal.
co naylepiey. aufs beſte; zum beſten. le mieux du monde; du mieux; de la meilleure ſorte.
*8) wie? comment? § co (iako) śię Was Panu ſpodoba?
9) was! wie! wenn man drohet. *en menaçant:* comment! quoi!
co! on to mowił. wie! er hat das geſagt. quoi a-t-il dit cela!
10) ſo bald, als; kaum als; wenn nur -- ſo. dèsque, auſſi tôt que; tout à cette heure que. § co tylko do ſtołu chćiał uśieść; co śię ruſzę, zaraz wrzeſzczyſz.
co ſtąpi. ſo bald, wenn er nur einen Tritt thut. auſſi-tôt qu'il fait un pas.
11) daß. que, *une conjonction.* § dobrze czyniſz co (że) mi pomagaſz; trzeći dźień co (że, iako) umarł.
12) wie viel? que? combien? § co (iak wiele) ich? co tam Panow?
co ći dał? wie viel hat er dir gegeben? combien eſt ce qu'il vous a donné?
co wygrałeś? wie viel haſt du gewonnen? combien eſt ce que vous avez gagné?
co nie miara? obſ. wie eine groſſe Menge? quelle grande quantité?
13) jeder, bey jedem; alle, bey allem --. chaque; tout à chaque --; à tout --. § co godźina piie; co moment go czekam; co słowo to fałſz.
co dźień. alle Tage. tous les jours. § co dźień u mnie bywa.
co kamienica. bey jedem Haus, von Haus zu Haus. à chaque maiſon; de maiſon en maiſon. § co drugi, trzeći dom laternia przede drzwiami.
co rok. alle Jahr. tous les ans; d'année en année. § co rok to drzewo rodźi; co rok to bywa.
co—to. faſt jeder ---. autant --- autant; presque chaque. § co cygan to ſzalbierz.
co głowa, to rozum. ſo viel Köpfe, ſo viel Meynungen. autant de têtes, autant d'opinions.
co raz. bey jedem Schritt, bey jedem Tritt; faſt immer. à chaque pas; a chaque inſtant; ne faire que. § co raz biie, łaie, wrzeſzczy.
co raz to więcey. immer mehr; allemahl mehr. chaque fois plus; toujours plus. § co raz to mniey.
co raz co. allemahl wenn. toutes les fois que.
co raz co piſzę do niego. ſo oft ich an ihn ſchreibe. toutes le fois que je lui écris.

co raz piie. er thut nichts als trincken. il ne fait que boire.
co raz to lepiey. jedesmahl besser. de mieux en mieux.
co raz to gorzey. jedesmahl schlimmer. de pis en pis.
Codźiennie, *adv.* alltäglich, alle Tage. journellement; tous les jours.
Codźienny, kazdodźienny, powszedni. täglich. quotidien; de chaque jour, journalier. § codźienna robota.
Cofam, *v. m. F. cofnę.* einen zurückziehen, aufhalten. reculer, pousser en arriére, faire retirer en arriére. § cofnąłem wzad chłopca upadaiącego.
cofnąć śię; cofnąć śię wzad. 1) stutzen, zurück prallen, zurück treten. 2) weichen, sich retiriren als der Feind. 3) zurück gehen, rückgängig werden als ein Vertrag. 4) ausweichen einer Gefahr. 5) andres Sinnes werden. 1) reculer; se reculer; se retirer en arriére. 2) reculer; plier, se retirer; faire retraite. 3) ne pas réüssir; échouër, étre cassé. 4) éviter, se sauver de quelque danger. 5) reculer; ne pas poursuivre son dessein. § 1) koń śię ze mną cofnął; cofniy śię w zad; widząc doł niebezpieczny, cofnął śię w zad; dźiało śię cofa. 2) cofnął śię nieprzyiaćiel ku fortecy. 3) frymarki ze szkodą Pańską cofnać śię nie maią; ta ugoda śię cofnęła. 4) cofnął śię z tak niebezpiecznego kroku. 5) iuż nie czas śię cofnąć.
Cofnienie śię. das Zurückweichen; Rück-Tritt. reculée; reculement; l'action de reculer; le recul.
Cogodźinnie, *adv.* alle Stunden. à toutes heures.
Cogodźinny. allstündlich. qui se passe à toute heure.
Cokolwiek, *g. czegokolwiek.* * cożkolwiek. 1) was nur. 2) ein Bißchen; etwas weniges. 1) tout ce que; quoique que ce soit; tout ce qui; quelque chose que ce soit. 2) un peu; pas beaucoup; un tant soit peu; quelque peu. § 1) cokolwiek śię rodźi umrzeć muśi; cokolwiek zarobię, dam ći. 2) cokolwiek mi day pieniędzy; sług ma cokolwiek.
cokolwiek bądź. es sey ihm, wie ihm wolle. quoi qu'il en soit.
Cołak źielsko w ięczmieniu. gewisses Unkraut in der Gerste. espèce de mauvaise herbe qui se trouve dans l'orge.
Comieśięcznie, *adv.* alle Monat. à tout mois; tous les mois.
Comieśięczny. allmonatlich. à tout mois; qui se fait chaque mois.
** Cora. ⎫ eine Tochter. fille d'un pé-
Corka. ⎭ re.
corka chrzesna, vid. Chrzesny --- *chresna corka.*
Coreczka. ⎫ Töchterchen. petite fille;
Coruchna. ⎭ fille qui est encore enfant.
Corocznie. alle Jahr. tous les ans; annuëllement; par chaque année.
Coroczny. alljährlich. annuël; qui se fait tous les ans; aniversaire.
Coś. ⎫ *vid.* Co 4) *coś.*
Cośiś. ⎭
Coż, *vid.* Co 3) *coż.*
Cożkolwiek, *vid.* Cokolwiek.
Cotygodniowy. allwöchentlich. toutes les sémaines; qui se fait chaque sémaine.
Cuch. übler Athem haleine forte ou puante. § sam iego cuch człowieka zarazi.
Cuchnę. 1) aus dem Munde riechen. 2) übel riechen. 3) wildentzen vom Wildprät. 4) müffen vom Fleisch. 1) avoir haleine forte. 2) sentir mauvais; rendre une mauvaise odeur. 3) tirer sur la venaison; vener; se faisander. 4) corner, commencer à sentir; sentir le relant. § 1) cuchnie mu z ust. 2) czego śię kto z młodu napiie, tym i na starość cuchnie. *prov.* 3) cuchnie zwierzyna; cuchnie tu zwierzyną.
cuchnący. 1) übel riechend. 2) der einen üblen Athem hat. 3) wildentzend, vom Wildprät. 4) müffend vom Fleisch. 1) puant; qui sent mauvais; qui a une mauvaise odeur. 2) qui a l'haleine forte; punais, putrefait. 3) vené, qui a un goût de venaison. 4) relant; qui corne. § 1) cuchnące usta. 2) cuchnący niech wonnych zażywa rzeczy. 3) cuchnąca zwierzyna. 4) cuchnące mięso.
Cuchnienie. 1) stinckender Athem. 2) das Wildentzen des Wildprats. 3) das Müffen des Fleisches. 1) boufée; mauvaise soufle qui sort de la bouche; haleine puante. 2) la venaison; sauvagin. 3) mauvaise odeur de la viande qui corne; relant; odeur relante. § 1) lekarstwo na cuchnienie. 2) cuchnienie zwierzyny. 3) mięśiwo od cuchnienia (zacuchnienia) zachować.
Cuchny. 1) stinckend, übel riechend. 2) wildentzend. 1) qui sent mauvais. 2) vené; qui sent la venaison.
Cuchthauz. Zucht-Haus. maison de force; maison de correction.
Cud. ⎫ 1) Wunder, Wunder-Werck. 2)
*Cudo. ⎭ Wunder, ungewöhnliche Sache. 1) un miracle. 2) un miracle; merveille;

veille; un prodige; choſe merveilleuſe. § 1) cuda czynić; cud śię ſtał. 2) cudby to był; cuda w boiu czynił.

Cudak. 1) der abentheuerliche Sachen unternimmt. 2) Mißgeburth. 1) extravagant, avanturier, bizare. 2) un monſtre § 1) pod poſtawą błaznow i cudakow po świećie biegaią. * 2) cudak (cudotwor) śię narodźił.

Cudnie, *adv.* artig, ſchön, wunderſchön. à miracle; à merveille; merveilleuſement; d'une belle maniére. § cudniey mu prząść kądźiel niż w ſzyſzaku; zegarek cudnie zrobiony.

Cudny. wunderſchön, ſehr artig. merveilleux, enchanté, admirable; fort joli. § cudna dźiewka, robota.

Cudność. wunderbare Schönheit. admirable beauté; enchantement; merveille. § cudność wielką ta rzecz ma w ſobie.

Cudomowny. der Wunder erzehlet. qui dit des merveilles.

Cudotwor. eine Mißgeburth, Wunder-Thier. un monſtre.

Cudotworca. der Wunder thut. qui fait des prodiges & des choſes ſurprenantes.

cudotworca Boſki. wunderthätiger Menſch. un taumaturge; homme miraculeux, qui fait des miracles par Dieu.

cudotworca przyrodzony. Weiß-Künſtler. magicien naturel.

cudotworca ſzalbierſki, czartowſki. Schwartz-Künſtler, Hexen-Meiſter. magicien, ſorcier.

Cudotworność, Cudotworſtwo. Wunderthätigkeit. le don de faire des miracles.

cudotworność Boſka. Gottes Wunderthätigkeit. magie divine.

cudotworność przyrodzona. natürliche Zauber-Kunſt. magie naturelle.

cudotworność zabobonna, czartowſka. die ſchwartze Kunſt, Hexerey, Zauberey, Teufels-Kunſt. magie noire, oculte, diabolique.

Cudotworny. wunderthätig. miraculeux, taumaturge.

Cudownie, *adv.* wunderthätiger Weiſe; durch Wunder. miraculeuſement; par miracle.

Cudowny. Wunder-, wunderbar. miraculeux, qui fait des miracles. § cudowny obraz.

Cudzę. 1) ſtriegeln ein Pferd. 2) reinigen, kämmen die Haare. 1) étriller un cheval. 2) nettéïer, ajuſter, acommoder, peigner les cheveux.

Cudzenie. das Striegeln. l'action d'étriller.

Cudźidło. Striegel. étrille.

Cudzołoztwo. der Ehebruch. un adultère.

Cudzołożnica. Ehebrecherin. femme adultère; adultère.

Cudzołożnik. Ehebrecher. un adultère; qui commet un adultère.

Cudzołożny. ⎫
Cudzołożnyczy. ⎭ ehebrecheriſch. adultère, qui a fait un adultère; qui regarde l'adultère.

Cudzołożę, *y, yt.* ehebrechen. commettre un adultère; faire un adultère; adultèrer.

Cudzoziemiec, *g. cudzoźiemca.* Fremdling, Ausländer. étranger, pérégrin.

Cudzoźiemczyzna. ⎫
Cudzoźiemſzczyzna. ⎭ ausländiſche Sachen, Waaren, Sitten, Worte. des choſes, des marchandiſes, des moeurs, des mots étrangers. § mierźi śię cudzoźiemſzczyzną w tytułach, w prawach, w ſtroiach, w słowach.

Cudzoźiemka. Ausländerin. êtrangére.

Cudzoziemſki. ausländiſch. étranger, exotique. § cudzoźiemſki ięzyk, kroy, obyczay.

po cudzoźiemſku. ⎫
* Cudzoźiemſkie. ⎭ fremd, auf ausländiſche Weiſe. à la manière des étrangers. § po cudzoźiemſku mowi; po cudzoźiemſku ubrany.

Cudzoźiemſtwo. 1) Weiſe, Sitten der Ausländer. 2) ausländiſche Inwohner; die Ausländer. 1) air étranger; manière qui ſent l'étranger dans les moeurs. 2) les habitans étrangéres; les étrangéres. § 1) cudzoźiemſtwa zakrawa. 2) cudzoźiemſtwa śię w tym mieśćie namnożyło.

Cudzy, *adj. & ſubſ.* 1) fremd, nicht zum Hauſe gehörig. 2) ein andrer; fremd; einem andren zugehörig. 1) étranger, qui n'eſt pas d'une famille. 2) d'autrui; qui eſt à un autre; qui apartient à autrui. § 1) niemaſz cudzego (obcego) u nas. 2) cudze to ſą pieniądze; cudzym śię zdobić głupſtwo; *prov.* cudze wady rychley niż ſwoie obaczamy; *prov.* cudze rzeczy lepſze śię zdawaią; posłał cudzego sługę.

cudze; cudza rzecz. fremdes Gut. le bien d'autrui. § nie pragniy cudzego, nie utraćiſz ſwego.

cudzy chleb nayſmacnieyſzy. 1) die Mahlzeiten bey andren ſchmecken am beſten. 2) ein geſtohlnes Mäulchen ſchmeckt am beſten. 1) les repas chez d'autrui ſont les plus agréables. 2) un baiſer à la dérobée eſt le plus ſavoureux.

Cug. 1) Geſpann Pferde, Ochſen. 2) ein Zug gemeiniglich von ſechs Pferden.

 3) ein

3) ein paar Pferde im Zug. 4) Station; Raum zum Gehen; Lauf, Gang; Reise, Weg, Futter, Ablager. 5) Furchen-Zug im Pflügen. 6) ein Zug im Ziehen. 7) fig. Zug, Lauf, Fortgang. 1) un atelage de chevaux, de boeufs. 2) atelage ordinairement de six chevaux. 3) paire de chevaux dans un atelage. 4) station; un espace; course; trait, traite, trajet; tour d'un lieu à un autre. 5) l'action de faire un sillon sur la terre avec la charruë. 6) coup de celui qui atire qu. ch. 7) *fig.* cours, course; progrès; essor. § * 1) cug (sprzęg) wołow, koni. 2) cudny to cug koni; iednego mi do cugu nie dostaie konia. 3) przeprzęgniy konie z pierwszego cugu na ostatni. 4) poiechałem przodem sporszemi cugami; mamy ieszcze pięć cugow do tego miasta; za trzecim cugiem stanąłem na wśi. 6) nie rownemi rolnik orał cugami. 6) trzema go wyćiągnął cugami. 7) cug ślepey puśćić fortunie.

iednym cugiem. in einem Zuge; in einem Gange. tout d'un train; tout de suite. § iednym cugiem poszedłem do wśi.

cug wody. Gang, Lauf des Wassers. cours, fil de l'eau.

cugu iednego. einspännig. atelé d'un cheval. § cugu iednego wozek.

cug koni podwoyny. ein paar Zug-Pferde. une paire de chevaux atelez. § cug koni potroyny, poczworny.

Cugiel, *g. cugla.* Zügel am Pferde-Zaum. les rênes d'une bride.

Cukier, *g. cukru.* 1) Zucker. 2) fig. Süßigkeit, Vergnügen, Anmuth. 1) du sucre. 2) *fig.* la douceur; plaisir, agrément. § 1) ryż warzony cukrem potrząśniy, cukier kanar; lodowaty cukier. 2) wpadł w cukier po same uszy; i cukier bez dobrey woli w piołun się obroći.

cukry, plur. Zuckerwerck. des sucreries; patisserie composée de sucre; des confitures.

cukry drobne. überzuckerte Körner. dragée; des pois sucrez.

Cukiernia. Zucker-Siederey. sucrerie. § w Berlinskiey, w Hamburskiey cukierni warzony cukier.

Cukiernica. grosse Zucker-Büchse. grand sucrier.

Cukierniczka. 1) Zucker-Beckerin. 2) Zucker-Büchse. 1) confituriére. 2) sucrier.

Cukiernik. 1) ein Zucker-Becker. 2) Zucker-Sieder. 1) confiturier, confiseur. 2) afineur; ouvrier qui afine & prépare le sucre.

Cukrowanie. 1) Zurichtung, Beschüttung mit Zucker. 2) das Einmachen in Zucker. 3) Beschönigung, Versüssung, Anstrich. 1) l'action de sucrer. 2) l'action de faire des confitures au sucre; assaisonnement qu'on fait avec du sucre. 3) paliation; la couleur; couverture. § 1) cukrowanie ulipkow. 2) cukrowanie owocu na trwałość. 3) nie zdradźi mię cukrowaniem (zdobieniem) postępkow swoich.

Cukrowany. mit Zucker angemacht. sucré.

cukrowane słowa. süsse Schmeichel-Worte. paroles sucrées; paroles de soïe.

Cukrowny. 1) Zucker-süß. 2) süß, angenehm. 1) sucrin; qui a le goût du sucre. 2) doux, agréable. § 1) smak wina tego iest cukrowny. 2) po gorskim cukrownieyszа słodycz.

Cukrowy. 1) Zucker-. 2) mit Zucker bezogen. 1) de sucre. 2) sucré; enfermé dans du sucre. § 1) słodycz cukrowa. 2) migdały cukrowe; cukrowy konfekt.

Cukruię. 1) mit Zucker versüssen; zuckern. 2) mit Zucker beziehn. 3) beschönigen, versüssen. 1) sucrer; assaisonner du sucre. 2) enfermer dans le sucre. 3) colorer, palier; donner quelque couleur à une chose. § 1) pocukruy ten kołacz. 2) aniż, migdały cukrować. 3) cukruie uszczypliwe słowa.

Curuk, *adv.* Kriegsw. zurück. *guerre:* à reculons; en arrière. § prętko curuk Turcy zawracaią.

Cwał. 1) Galop. 2) hurtiger Gang. 1) galop, galopade. 2) marche à grands pas. § 1) cwałem iechać. 2) cwałem bieży.

* Cwałam się. sich langsam bewegen; langsam gehen; schleichen. se trainer; aller, se mouvoir lentement.

Cwaluię. galopiren; den Galop reuten, gehen. galoper, aller au galop.

Cwelich. Zwillig. coutis; toile d'un double tissu. § cwelich dwoistey osnowy potrzebuie.

Cwiartka, *vid.* Cwierć.

Cwiczę, *y, ył*, wprawuię. üben. exercer; former, dresser; cultiver. § cwiczyć chłopca w pisaniu, w ięzykach; cwiczyć swoy dowćip w czym.

cwiczę śię. sich üben. s'éxercer, se cultiver, s'apliquer à quelque éxercice. § cwiczę śię cnotami; cwiczy się w ięzykach, w muzyce.

Cwiczenie. 1) Uebung, Ausübung. 2) Unterricht, Zucht, Auferziehung. 1) un exercice; pratique, usage *m.* action de

de pratiquer. 2) instruction, discipline. § 1) cwiczenie rycerskie; cwiczenie z dział, z hakownic; cwiczenie ręki w chędogim pisaniu; cwiczenie żołnierza w monsztenunku; cwiczenie chłopca w łacinie; cwiczenie pamięci; pole cwiczenia pocisskowego. 2) schowany na dobrym cwiczeniu; trzymać w cwiczeniu chłopca.
cwiczenie nabożne albo duchowne. geistliche Uebung. un exercice de pieté.
cwiczenie się. eine Uebung. l'action de s'exercer; aplication; pratique.
Cwiczony. geübt. exercé, dressé.
Cwiczyćiel. Unterweiser. celui qui dresse, qui exerce.
Cwieczek, *g. cwieczka.* Zweck-Nägelchen. petite broquette.
Cwiek, *g. cwieka.* eine Zweck, Zweck-Nagel. goujon; broquette; petit clou; broche.
Cwieczysty. wie mit Zwecken besetzt. fait à la manière des broquettes clouées.
Cwiekowy. Zweck-; einen Zweck-Nagel angehend. de broquette; qui regarde la broquette.
Cwierć, czwarta część czego, kwarta. ein Viertel. quarteron; quartier, quart, la quatrieme partie de qu. ch. § cwierć mile, garca, korca, łokćia.
cwierć roku. ein Viertel-Jahr. trois mois.
cwierć funta. Viertel-Pfund. quarteron; le quart d'une livre.
cwierć arkusza papieru. ein Viertel-Bogen. quart de papier.
cwierć ćielęciny, iagnięćia. Viertel Kalb, Lamm. quartier de veau, d'agneau.
Cwierćarkuszowy. Quart-, von Büchern. *en parlant des livres:* in quarto, plié en quatre. § cwierćarkuszowa forma, ksztalt księgi.
Cwierćiowy. Viertel-, das ein Viertel in sich hält. de quart, de quarteron; qui contient la quatriéme partie d'une chose.
Cwierkam, *v. m. F. cwierknę.* zirren, zitschern, wie die Heuschrecke. gringoter, criqueter, chanter comme la sauterelle.
Cwiertnia. 1) Viertel-Malter; Korn-Maß von drey Scheffeln. 2) ein Scheffel in einigen Provintzen. 1) minot, mésure qui contient la moitié de la mine; quartal ou trois boisseaux. 2) un boisseau dans quelques Provinces. § 1) cwiertnia ma trzy korce; Krakowska garcy 36. Kaliska 52. Poznańska 42. cwiertnia Toruńska iest rowna Krakowskiemu korcowi.
Cwiertuię. Viertheilen einen Missethäter. écarteler; mettre qu. par quartiers. § cwiertowano złoczyńcę.
Cwiertowany. geviertheilt. écartelé.
Cwiertowanie. Viertheilung eines Uebelthäters. l'action d'écarteler.
Cwierzę, *rzy, rzył, vid.* Przeorywam.
Cwik, *g. a.* 1) Spitz-Hahn, Capaun der nicht recht geschnitten ist. 2) Fuchs; Schalck. 3) altes Thier oder Fisch. 1) un coquatre; chapon mal châtré. 2) fin matois; adroit; homme fin & rusé. 3) vieille bête; vieux poisson. § 1) po pianiu cwika poznać. 2) stary ten cwik wyprawił niepoślednią sztukę. 3) cwik karp.
cwik, g. u. Stand, Gewerbe eines Menschen; Lebens-Art. condition, profession; train d'une vie; état de vie. § zgodny do żołnierskiego cwiku.
Cwikła (*beta*). Bete, Mangold, Beiß-Kohl. bête, jotte, poirée une herbe potagére.
cwikła leśna (limonium). 1) Biber-Klee. * 2) Wintergrün, s. Gruszczyczka. 1) limonium. * 2) pirole, *voiez* Gruszczyczka.
cwikła pomorska; wieśiołek ziele. (alypum) Alypum eine Purgir-Wurtzel. alypum, turbit blanc.
Cwiklany. Mangolts-. de poirée.
cwiklane listki; boćwina. Mangolds-Blätter. cardes de poirée.
cwiklany list ziele, vid. Rdest wodny.
Cybet. Zibet. civette une odeur agréable.
Cybetowy. Zibet-. de civette.
kot cybetowy. Zibet-Katze. civette un animal.
Cyboryum. Gefäß zu den geweiheten Hostien. custode; le ciboire; vase où on met les hosties consacrées.
Cybuch. Tobacks-Röhrchen zum Toback-Rauchen. tuiau de pipe dont on se sert pour prendre du tabac en fumée.
Cybula, *vid.* Cebula.
Cyc, *g. a.* 1) Schertzw. Pietz, Weiber-Brust. 2) Zietze an dem Euter der Kühe, der Ziegen. 3) Pietz, der Euter. 1) *burlesq.* tétard, gros & grand téton de femme. 2) traïon de vache, de chèvre. 3) pis de vache, de chèvre. § 1) co zawsze przy cycu wiszą rzadko bywa z nich co dobrego. 2) cyc u kozy, u krowy.
Cycał. Mutter-Söhnchen. fils gâté; fils de sa mére; petit mignon de sa mére; papadoux; mamadoux. § z cycałow rzadko co godnego będźie.
Cycek, *g. cycka.* 1) Weiber-Brust; Pietz. 2) Wartze an der Brust. 1) mamelle, téton.

téton. 2) mamelon; bouton de mamelle. § * 1) day dźiećięćiu cycek (pierś). 2) cycek męski, niewieśći; cycek krowi.
Cykowy. zur Brust gehörig. de mamelle § cyckowa brodawka.
Cycon. Vaters-Söhnchen. petit mignon de son pére; papadoux.
Cycowo. Wartenberg, eine Stadt in Schlesien. Varremberg ville de Silesie.
Cyfra. 1) Rechenk eine Nulle. 2) Cyfer zum geheimen Schreiben. 3) Nahmens-Zug; verzogner Nahme. 1) *aritm.* zero, un o. 2) un chifre: un caractère déguisé. 3) un chifre; nom en chifre. § 1) szlachectwo bez cnoty i nauk iest cyfrą bez liczby. 2) cyframi pisać. 3) cyfra z liter początnych imienia czyiego; w cyfrze litery *August III* się wydawały.
Cyga, krąglica. Kinder-Kreusel. sabot, toupie, baudusle.
Cygan. 1) Ziegeuner. 2) Scherzw. beständiger Wandrer. 3) Betrieger. 1) boëmien, égiptien, coureur qui dit l'horoscope. 2) *burlesq.* coureur, qui ne s'arrête pas long tems dans un païs, qui voiage toujours. 3) trompeur, imposteur.
Cyganka. Zigeunerin. boëmienne, égiptienne.
Cygański. Zigeunerisch. de boëmien.
cygańska cera. schwarzbraunes Gesicht. teint basané; visage mauricaud.
cygański prowadźić żywot. wie ein Zigeuner in der Welt herum ziehen; beständig reisen. courir le monde; méner une vie de boëmien.
Cykorya ziele. (*cichoreum*) Wegwart, Hindlauft. chicorée.
* Cyl, * Cyluie, *vid.* Cel, Celuię.
** Cykuta. Gifft. venin, poison. § śmiertelna cykuta.
Cymbał. 1) Art runder Glocken. 2) grosse Scheile. 1) sorte de rondes cloches. 2) un gros grélot. § 1) cymbał zegarowy kilka dźieśiąt cetnarow waży. 2) cymbały na konia do sanek.
cymbał, cymbały. Zimbeln, ein musicalisches Instrument. des cimbales, un instrument de musique.
* Cymboryum, *vid.* Cyboryum.
Cyna. 1) Zinn. 2) Tisch-Zinn. 1) étain. 2) étain de table; des plats, des assiettes, des pots d'étain.
cyna przednia, kontryfał. Englisch Zinn. étain d'Angleterre.
cyna płatkowa do zwierćiedł. zinnernes Blatt, Spiegel-Folie. apeau; feüille d'étain.
Cynadry, *plur.* Eingeweide von Fischen, so zum Essen taugen. entrailles de poissons, qu'on peut manger. § cynadry są wnętrznośći śniedne z ryby iako kszeńce, wątrobki.
Cynamon. Kanehl, Zimmet. canelle.
Cynamonik ptak. vermeinter Vogel, der sein Nest aus Zimmet-Rinden bauen soll. oiseau imaginaire qui doit faire son nid de brins de cinamome.
Cynamonowy. Kanehl-. de canelle.
cynamonowe drzewo. Zimmet-Baum. le cinamome un arbre.
Cyndal. (*santalum*) Sandel-Holtz. sandal; santal sorte de bois.
Cyndloch, zapał. Zündloch am Gewehr. lumière d'une arme à feu.
Cyndlont. Zündruthe der Constabler. le boute-feu de canonier.
Cyndpulwer, posypka. Zünd-Pulver. amorce; poudre dans le bassinet d'une arme à feu.
Cynek. 1) die fünf im Würfel-Spiel. 2) Raute; geschoben Viereck. 3) Flecken, auf einer Thier-Haut. 4) Zincke, ein musicalisches Instrument. 1) quine; le cinq qui est marqué à la face de dez. 2) figure faite en échiquier, en quinconce. 3) tache, mail, marque sur la peau d'un animal. 4) cornet, cornet à bouquin, un instrument de musique. § 1) kość moia cynkiem a iego zezem padła; wszystkie rzućił cynki. 2) drzewa w cynki porozsadzać. 3) ryś ma skorę białopstrą z cynkami. 4) grać na cynku.
Cyngiel, *g.* *cyngla.* Schneller; Drücker am Schieß-Gewehr. cliquet, détente, où on met le doigt pour tirer une arme à feu.
Cynkowatość, Cynowatość. 1) Zierath von geschobenen Vierecken. 2) Flecken auf den Thier-Häuten. 1) ornement en quinconce. 2) madrure d'une peau.
Cynkowaty, cynowaty. 1) Rauten-förmig, in Gestalt der Fünf auf den Würfeln. 2) fleckicht. 1) échiqueté; losangé; fait en quinconce. 2) tacheté, marqueté, madrè. § 1) ulica w ogrodźie cynkowata. 2) futro ryśie im bielsze i cynkowatsze, tym droższe.
cynkowate płotno. gemodelte Leinwand. façon; linge ouvré.
Cynobr, Cynober, *g.* *cynobru.* Zinober. du cinabre.
Cynobrowaty, Cynobrowy. Zinober-. de cinabre. § cynobrowy kolor.
Cynowatość, Cynowaty, *vid.* Cynkowatość, Cynkowaty.
Cynowod ziele, *vid.* Orlik.

Cynowy.

Cynowy, zinnern, von Zinn. d'étain. § naczynia cynowe,
Cypel, *g. cypla*, gwoźdź u głowni. die Angel von einer Klinge. ,foïe de lame.
Cyperski. Cypern . de Chipre.
cyperski korzeń, vid. Ostrzyż wonny.
Cypr wyspa. die Insel Cypern in der Mittelländischen See. Chipre, île dans la méditerranée.
cypr drzewo. (cyprus) ein gewisser Baum. sorte d'arbre.
Cyprowy. das diesen Baum betrift. qui regarde cet arbre. § cyprowy oleiek; w Salomonowey Pieśni Rozd. 1. Oblubieniec Cyprowym nazwany gronem.
Cyprys drzewo. (*cupressus*) Cypresse, Cypressen-Baum. Ciprès un arbre.
cyprys polny ziele. wilde Cypresse. auronne sauvage.
cyprys; cyprysowe ziele. (abrotonum femina) Cypresse, Cypressen-Kraut. auronne femelle.
Cyprysowy. Cypressen-Baum-. de ciprès. § Cyprysowy lasek, ogrodek.
cyprysowa gałka, macharzynka. Nuß vom Cypressen-Baum. une noix de Ciprès.
Cyranka. eine Kriech-oder Krick-Ente. cercerelle, cercelle.
Cyrenayskie *ziele albo* płonka. (*laserpitium*) Gewächs, davon der Teufels-Dreck gesammlet wird. plante dont on tire le suc appellé laser ou assa foetida.
Cyrkiel, *g. cyrcla.* Zirckel, das Werckzeug. compas un instrument. § cyrkiel ma bydź dychtowny i niewycheitany.
w cyrkiel co uczynić. nach dem Zirckel etwas machen. faire au compas qu. ch.
Cyrkluię co.-zirckeln, abzirckeln. compasser; mesurer avec le compas.
Cyrkuł, okrąg, koło. Zirckel die Figur. un cercle fait avec le compas. § w cyrkuł co oberznąć.
Cyrograf, własney ręki zapis. Handschrift, Obligation. seing; suscription, obligation; seing privé; promesse par écrit. § dać komu pieniądze na cyrograf.
cyrograf iściow; kwit. Quittung. quitance, aquit.
cyrograf iściow od dłużnika podpisany i iemuż oddany; rekognicya. Gegen-Quittung. contrequitance; contre-lettre.
Cyrografowy. eine Handschrifft betreffend. qui regarde un écrit signé.
cyrografowy iściec. Gläubiger der nur eine blosse Handschrifft hat. un chirographaire.
cyrografowy dłużnik. Schuldner, der nur eine Handschrifft ausgestellet hat. débiteur obligé par sa simple obligation.

Cyrulik. Wund-Artzt. chirurgien. § Cyrulik niedoszły iest kat doskonały.
cyrulik regimentowy, polny. Regiments-Feldscherer. chirurgien major.
Cyruliczek. Barbier-Gesell. Garçon chirurgien; frater.
Cyrulicki. chirurgisch, zur Wund-Heil-Kunst gehörig. chirurgique; qui est de chirurgie.
Cyrulictwo. Heil-Kunst; Wund-Artzeney-Kunst. chirurgie.
Cysterna, *vid.* Krynica.
Cysters zakonnik. Cistertzienser-Mönch. Réligieux de Cîteaux.
Cysterski. Zistertzienser-. de Cîteaux.
Cysterski Zakon. Zistertzienser-Orden. Ordre de Cîteaux.
Cyt, *interj.* Still. St, tai toi, chut, motus, paix. § cyt dziewko.
cytmy, cytćie. wir wollen, ihr sollet still seyn. taisons nous; taisez vous. § cytćie chłopcy.
ty cyt i ia cyt. schweige du, so werde ich auch schweigen. ne touchez pas cette corde là. § ale ty cyt i ia cyt wiemy na śię.
Cyt, *subst. n. g. cytu.* Stille, das Stillschweigen. un silence. § wielkie potym było cyt.
Cytadela. eine Citadelle. citadelle. § cytadela zasłania miasto od nieprzyiaćiela.
Cytacya. eine Citation, Anführung, Beziehung. allégation, citation.
Cytr, Cyter drzewo. Citronen-Baum. citronier.
Cytra. eine Cither. cistre un instrument de musique.
*Cytryn. ⎫
Cytryna. ⎭ Citrone. citron.
Cytrynowy. 1) Citronen-. 2) Citronen-, das nach Citronen schmeckt oder riecht. 3) Citronen-färbig. 1) de citron; citrin. 2) citronné, qui sent le citron; qui a le goût de citron. 3) citron; de couleur de citron. § 1) cytrynowe liśćie; cytrynowy sad. 2) cytrynowy smak. 3) cytrynowy kolor.
suche skorki cytrynowe. truckne Citronen-Schalen. grenat.
Cytrysta. Cither-Spieler. joueur de cistre.
Cytuie. citiren, anführen. citer, aporter quelques passages d'Auteurs.
Cytwar. (*zedoaria*) Zittwer. zedoaire; zerumbet.
Cywilny. Civil-; Bürger-. civil, qui regarde un peuple.
cywilne prawo. das Römische Recht. le droit civil Romain.

*Cyżoryk, Szczyżoryk. Feder-Messer. canif.
*Cywka, *vid.* Cewka.
Cyzyoianus. Calender aller Fest-Tage. almanac de toutes les fêtes.
Czaban. grosser Podolischer Ochs. grand beuf de Podolie.
Cząbr ziele. (*satureia*) Saturey, Winter-Isop. fariette, sadrée.
cząbr włoski ziele, vid. Dzięcielina.
Cząbrzyca włoska. (*epithymum*) Stoltz-Kraut, Thym-Seide. épithyme; mousse qui vient autour du thym.
Czachy, *plur.* Schacht; unterirrdische Gänge, wo das Ertz gegraben wird. puits, rameaux; chemins sous terre d'où on tire les métaux.
Czaczko. 1) Kinder-Spielzeug. 2) *fig.* Schein-Gut, Blendwerck, falscher Glantz. 1) bimbelot; joujou; joüet d'enfans, des babioles; amusement des enfans. 2) *fig.* oripeau, clinquant, chose belle en aparence; fausse-aparence; fausse lueur; amusement vain; faux brillant; vernis. § 1) ładne to iako czaczko; ukrotofilić dźiećię błyszczącym czaczkiem; iako czączko iakie to w pudełku chowa. 2) nikną świątowe czaczka i splendory.
Czadz, *f.* Geschenck, Schau-Stücke, die man unter die Leute wirft. piéces de largesse qu'on jette au peuple.
Czaię śię, *i, it.* 1) sich stellen als wenn man —. 2) lauren. 1) faire semblant de —. 2) gueter, faire le guet.
*Czamara, suknia. Rock. habit. § nocna czamara.
*Czamarka. Mäntelchen. petit manteau; manteline.
Czambrowina, *vid.* Cembrowina.
Czambruię, *vid.* Cembruię.
Czamlet, Czamlot. Kamlot, Schamlot ein Zeug. camelot une étofe.
Czapeczka. 1) ein Mützchen. 2) Schälchen, Köpchen als an der Eichel. 1) beguin; petit bonnet d'enfant. 2) capsule; cupule, coife, qui est sur le gland. § 1) kupiłem dźiećięćiu czapeczkę. 2) czapeczka albo czaszka żołędźiowa.
*Czapię, łapam. haschen, erwischen, fangen. prendre, atraper, se saisir. § lis swoią chybkośćią i chytrośćią kurę łacno poczapić może.
Czapka. Mütze. bonnet. § zdeymuię przed kim czapkę; w czapce stoi.
czapka białogłowska. Weiber-Mütze. bonnet de femme.
bez czapki. mit entblößtem Haupte. à tête découverte; sans chapeau; sans bonnet; être découvert.
czapka za kapelusz. wer grüsset, dem muß man wieder dancken; eine Höflichkeit erfordert die andre. un salut vaut une revérence; une civilité en éxige une autre.
nie zdeymuy czapki, żeby śię wszy nie rozlazły. nimm du den Deckel nicht ab, die Sperlinge möchten davon fliegen. est-ce que vous avez des oiseaux dessous la cape.
Czapkowy. Mützen-. de bonnet.
Czapla. Reiger. héron.
czapla biała. weisser Reiger. garzette, un héron blanc.
Czaplę. junger Reiger. héronneau.
Czapniczy. Baret-Krämer-. de bonnetier.
Czapnik. Mützenmacher, Baret-Krämer. bonnetier.
Czaprak. eine Schabracke. housse, couverture qu'on met sur la croupe du cheval de selle.
czaprak bogaty. kostbare Schabracke. housse de pié; housse en soulier.
Czara, Czasza. Trinck-Schale. tasse, coupe. § czara podługowa, czołnkowata.
*Czarći, *adj.* Czartowy. teuflisch. Diabolique.
Czarći, Czarćia. ist der *N. plur.* von Czart. *c'est le Nomin. plurier de* Czart.
Czarka, czareczka. ein Schälchen. godet; petite tasse.
czarki. Köpfchen, Schälchen zum Thee oder Cafee. tasses au café ou au thé.
czarki ziele do farbowania. (anchusa) rothe Ochsen-Zungen-Wurtzel zum Färben und Schmincken. orcanette, herbe qui sert pour la teinture & pour le fard.
Czarnawy, Czarniawy. schwärtzlich. noirâtre; noiraud. § płći czarnawey człowiek.
czarnawy człowiek. schwärtzlicher Mensch, der schwartze Haare hat; ein Schwartzkopf. noiraud; celui qui a les cheveux noirs.
Czarno, *adv.* schwartz. noir; en noir. § czarno farbuię.
Czarnogłow źiele; lani czyśćiec. (*seselis*) Sesel-Kraut, Roß-Kümmel. seseli, fénouil tortu.
Czarnokśięski. zauberisch. magique, sorcier.
czarnokśięski kamień, vid. *czarowniczy kamień.*
księga czarnokśięska. Hexen-Buch. un grimoire.
czarnokśięska nauka. } die schwartze Kunst,
Czarnokśięstwo. } Zauberey. magie noire, sorcellerie, nécromancie. § czarnokśięstwem śię bawić.

Czarno-

Czarnokśiężnik. Schwartz-Künſtler, Zauberer. Magicien, nécromantien.
Czarnokwit, *vid.* Czarownik ziele.
Czarnonakrapiany. } ſchwartz geſprengt.
Czarnopſtry. } tacheté de noir; grivelé.
Czarność. die Schwärtze. la noirceur, le noir, noirciſſure.
Czarnowłoſy. ſchwartzhärig. noiraud, qui a les cheveux noirs.
Czarnucha. (*melanthium*) ſchwartzer Kümmel, Römiſcher Coriander. nielle, poivrée, poivrette, aléne.
czarnucha żytna. (pſeudomelanthium) Raden, Radel ein Unkraut im Korn. barbeau, oeillet ſauvage, mauvaiſe herbe qui gâte le blé.
Czarny. ſchwartz. noir.
czarna izba, dymnik. Rauch-Kammer. l'endroit où on fume de la viande.
czarne ziele. (pulſatila) Küchen-Schelle, Schlaf-Kraut. coquelourde; pulſatile.
Czarnokwit ziele, *vid.* Czartownik.
Czarowanie. das Hexen. un ſortilége; un vénéfice; l'action d'enchanter.
Carnowłoſy, *adj.* & *ſubſ.* der ſchwartze Haare hat; Schwartzkopf. un noiraud; noiraud.
Czarownica. Hexe, Zauberin. ſorciére, magicienne, enchantereſſe.
Czarowniczy. } zauberiſch. magique, ſor-
Czarowny. } cier. § czarowne słowa na zaklinanie wężow, odczynienie chorob.
czarowniczy albo czarnokśięſki kamień. Edelſtein damit die Zäuberer die Geiſter citiren. pierre prétieuſe dont les magiciens ſe ſervent pour provoquer les eſprits.
Czarownik. Hexen-Meiſter; Zauberer. ſorcier, enchanteur, magicien; merlin.
Czarownik ziele, *vid.* Czarnokwit.
Czart, diabeł, ſzatan, bis, zły duch. 1) der böſe Geiſt, der Teufel. 2) Teufel, böſes Ding. 1) malin, le diable; eſprit malin. *2) le diable; une méchante choſe. § 1) czarći (czarćia) go porwali. 2) czart to że nie mam pieniędzy.
do czarta. 1) Potztauſend, zum Hencker. 2) viel. 1) ventre gris; ventre bleu, morbleau. 2) beaucoup. § 1) do czarta ſparzyłem śię. 2) do czarta tam hultaiow.
czart ziele, vid. Czabr ziele.
z czartem orzechow nie gryź. man muß mit den Teufel keine Nüſſe knacken. ne parlez pas du loup, il arrivera ſans vous.
*Czartowy, Czartowſki. teufliſch. diabolique.
**czartowe (czarćie) łayno; ſmrodźieniec.* Teufels-Dreck, Teufels-Koth, Saft eines Syriſchen Krauts. *aſſa foetida*; laſèr, ſuc d'une plante qui croît en Sirie.
czartowe mleko. (tithymali ſeptima ſpecies) die ſiebende Art von der Wolfs-Milch-Wurtz. ſeptiéme eſpèce de tithymale.
czartowe żebro. (morſus diaboli) Teufels-Abbiß. mors du diable.
Czartownik ziele. (*circea*) Alraun. circée.
Czaruię. hexen, zaubern. enſorceler, enchanter, charmer; étre ſorcier ou ſorciére.
Czary, *pl.* 1) Hexerey, Zauberey. 2) Philtrum, Liebes-Tranck. 1) ſorcelerie; un ſortilége, les préſtiges, enchantement, un charme. 2) un philtre. § 1) czarami co ſprawić; to bez czarow nie ieſt. 2) czary na ziednanie miłośći u kogo.
Czas. 1) Zeit. 2) gehörige, geſetzte Zeit zu etwas. 3) Weile, Muße, müßige Zeit. 4) gelegene Zeit; Zeit, Gelegenheit. 5) Jahrs-Zeit, rechte Zeit zu etwas. 1) tems. 2) tems propre & commode à qu. ch. 3) aiſe, loiſir; tems qu'on eſt débaraſſé d'afaires. 4) tems favorable; ocaſion, moment propice. 5) ſaiſon; tems propre & particulier pour faire qu. ch. § 1) czas prętko uchodźi; czas utracony śię nie wroći; czas wiele może; czas wſzyſtko wyiawia, trawi, pſuie; za czaſem wſzyſtko śię mieni; człecze oſzczędzay czaſu, czas droga to rzecz; czas ućieka iako woda, a przy nim pogoda; czas lekarzem tego bydź muśi. 2) daię komu czas; czas (czas ieſt) do wſtania; czas pić, ieść, ſpać. 3) gdy będę miał czas; nie mam teraz czaſu. 4) czaſu ſobie nie pſuy; nieśie to czas; ſwoy czas upilnować, upatrzyć; każda rzecz ma ſwoy czas; nie według czaſu te były zamysły. 5) czas to wino pić; ieſzcze nie ieſt czas do orania, do żęćia, do poźiemek.
czas do pićia wina. Zeit wenn der Wein trinckbar iſt. boite; le tems où le vin doit étre bû.
w dobry czas. zur glücklichen Stunde. à la bonne heure. § w dobry czas uczyniona natarczka; Boże day, abym w dobry czas mowił, zaczął; w dobry czas idź.
w dobry czas kupić. zur wohlfeilen Zeit kaufen. acheter à vil prix; acheter, quand il eſt tems.
w dobry czas przedawać. verkaufen wenn es theuer iſt. vendre quand il fait cher; vendre de bon prix.

czas zły. böse, gefährliche Zeit. la misère de tems; tems fâcheux, dangereux. § złe teraz czasy.
w zły czas. zur unglücklichen Stunde. à la male-heure. § w zły czas co zacząć, robić.
czas wolny. Neben-Stunden. heures de loisir; loisir.
czas; czas umowiony, naznaczony. gesetzte Zeit. point nommé. § przed czasem stawił robotę.
czasie Pański, interj. Gott behüte. à Dieu ne plaise.
czas po temu. gelegne Zeit. tems propre & commode. § nie czas teraz po temu próżnować.
czas wielki; barzo czas. es ist hohe Zeit. il n'y a pas de tems à perdre.
na czas. 1) zu Zeiten; denn und wenn. 2) zur gesetzten Zeit. 1) de loin à loin; de tems en tems, quelque fois; de fois à autre. 2) justement quand il faut; à tems. § 1) na czas (czasem) on dobry, nabożny. 2) na czas ći oddam.
na krotki czas; do czasu. auf eine kurtze Zeit. pour un tems.
nie na czas; nie w czas. zur Unzeit, zur ungelegenen Zeit. à contre tems; hors de propos; hors de tems; hors de saison; mal-à propos.
czasu, pod czas. zur Zeit. durant, pendant. § czasu wieczerzy, wiosny, woyny.
w czas. 1) bey Zeiten, zeitig. 2) zur rechten Zeit. 1) un peu plûtôt. 2) à tems; à propos.
nie czas tego (do tego). es ist jetzt keine Zeit darzu. il n'y a point de tems pour cela.
do tych czas; do tych czasow. bis auf diese Zeit. jusques à nos jours.
w ten czas; pod ten czas; na ten czas. zu dieser Zeit; damahls. environ ce tems; vers ce tems; alors; pour lors.
tym czasem. inzwischen. cependant.
od tego czasu. seit dieser Zeit. depuis, dès ce tems; dèsque; depuisque; dès lors.
przed czasy. vor Zeiten; ehedessen. autre fois; ci-devant; à bon vieux tems.
za czasem. mit der Zeit. avec le tems; à la continuë.
za czasu. zur Zeit. du tems.
za czasu moiego. zu meiner Zeit. de mon tems.
za czasow naszych. zu unsrer Zeit. de nos jours.
czasem. denn und wenn. par fois.
wynaleść sobie czasu. Zeit gewinnen. pousser le tems avec l'épaule.
czasu patrzyć na kogo. einem die Nativität stellen. tirer l'horoscope de quelqu'un. dresser l'horoscope à qu.
zatart to czas. darüber ist Gras gewachsen. le tems met tout en oubli; le vent l'a emporté.
iako to teraz czasy. nachdem diese Zeiten sind. selon notre siècle.
Czasik, *g. a.* 1) Weilchen, kleine Zeit. 2) Zeit, Gelegenheit zu etwas. 1) moment, petit tems. 2) ocasion; moment favorable. § 1) czasik schodźi; czasik teraz pogodny. 2) mam czasik do tego.
czasik sobie upatrzyć. seine Zeit absehen. prendre son tems.
Czasopis. Zeit-Beschreiber. un cronologiste.
Czasopisarstwo. Zeit-Beschreibung. cronologie.
Czasopisowy. Chronologisch. cronologique.
** Czasowładny. der die Zeit regieret. qui dirige le tems. § czasowładny obrotow niebieskich zawod; czasowładne niebieskie okręgi.
Czasowy. 1) zeitlich, die Zeit angehend; vergänglich. 2) Zug-, von Vögeln. 1) temporel, passager, périssable. 2) passager; de passage; *en parlant des oiseaux.* § ** 1) czasowe nikną splendory. 2) ptak czasowy.
Cząstka. Theilchen. parcelle, particule, petite partie.
cząstka dźiedźictwa. Erb-Theil. portion de succession, d'héritage.
Czasza. 1) Trinck-Schale. 2) Schale als an Austern. 3) Spring-Brunnen-Becken, darein das Wasser fällt. 1) tasse, coupe. 2) écaille, conque. 3) bassin de fontaine où se jettent les eaux. § 1) wypiy tę czaszę. 2) czasza ślimacza, perłowa, żołwiowa. 3) z czaszy woda w skrzynię wpada.
Czaszka. 1) Schälchen. 2) Häubchen, Hütchen an der Eichel. 3) Muschel-Schale. 4) Höhle, Pfanne eines Beins. 1) petite tasse. 2) capsule, calice, coëfe. gobelet; le haut du gland. 3) coquille, couverture de poisson à tét dur. 4) boëte, cavité qui se trouve au bout d'un os pour emboëter la tête de l'autre os. § 1) wypiy czaszkę wodki. 2) czaszka żołędźiowa. 3) w czaszki ślimacze sadzona robota. 4) czaszka ramienna.
czaszka głowy; głowia kość; kość trupia. die Hirnschale. le crane; test.

czaſzka biodrowa. Schüſſel-Höhle, darinnen ſich das Hüfft-Bein füget. le cotile, le cotiloïde, l'acetabule *m.* de cuiſſe ou s'emboete l'iſchion.
czaſzka goleniowa. die Knie-Scheibe. rotule, palette de genou.
czaſzki. Bart, Hörner, womit ſich einige Waſſer-Thiere anhängen. cornes, piez, fillets, dont s'atachent quelques animaux aquatiques. § niektore pławy morſkie czaſzkami ſię, niby barbierſkiemi bańkami, chwytaią i przypinaią.
Czaſzkowaty. ſchalenförmig. fait en forme de taſſe.
Czata. 1) ausgeſchickte Parthey aus einem Lager. 2) das Lauren eines Thieres. 1) guet, détachement; cavaliers détachez pour épier, pour faire la petite guerre. 2) guet, l'action de la bête qui guette. § 1) na czatę iechać; z woyſka czaty wychodzą.
Czatowanie. das Lauren. l'action de guetter.
Czatownik. Laurer. mouchard, guetteur, qui épie, qui eſt au guet. § czatownik to nie Hetman.
Czatowy, Czatowny. 1) vom Lager abgeſchickt. 2) zum Lauren geneigt. 1) detaché du gros des troupes. 2) qui aime à guetter. § 1) czatowny połek.
Czatuię. auf einen lauren. guetter; veiller qu. s'embusquer. § kot na myſz czatował.
Czauſz. ein Türckiſcher Hof-Bedienter. Chiaoux, un oficier de la cour Ottomanne.
Czayka. Kibitz ein Vogel. vanneau, dixhuit; martin pêcheur un oiſeau.
zdybał go iako czaykę na gnieźdźie. er hat ihn endlich erlauſchet. il l'a atrapé belle; il l'a ſurpris.
*Czćionka, litera. ein Buchſtab. lettre; un caractère.
Czczę, *czći, czćił.* 1) ehren, verehren. 2) einen tractiren; eine Ehre anthun. 1) honorer, réverer, reſpecter. 3) traiter, régaler. § 1) czćiy matkę twoię; czczą mię. 2) uczćił, (częſtował) mię winem.
czćić Boga. Gott verehren. adorer Dieu.
czczcę, obſ. czytam. leſen. lire.
Czczenie. Verehrung. réverence, vénération, reſpect.
czczenie Boga. Verehrung Gottes. vénération de Dieu.
Czczew. Dirſchau eine Stadt im Polniſchen Preuſſen. Dirſavie, ville de la Pruſſe Polonoiſe.
Czczo, *adv.* 1) leer, ledig. 2) inwendig hohl. 1) à vuide. 2) creux au dedans. § 1) kieliſzek czczo ſtoi. 2) gałka czczo robiona.
czczo; na czczo. nüchtern, ohne gegeſſen zu haben. à coeur jeûn; à jeûn; à vuide. § na czczo tego lekarſtwa zażywaj; na czczo przyſzedł do mnie; nie na czczo ieſtem.
Czczość. die Leere. vacuïté, le vuide.
Czczy. 1) ledig, leer. 2) nüchtern, der noch nicht gegeſſen hat. 3) taub, ledig 4) unnütz, leer. 1) vuide, où il n'y a rien. 2) vuide, qui n'a pas encore mangé. 3) faux, creux, vuide. 4) creux, inutile, vuide de ſens. § 1) czczy dzbanek, kto go wypił? czcza wewnątrz kula. 2) wźiąć do czego czczych ślin; czczy ieſzcze ieſtem. 3) czczy orzech, pſtrąg. 4) czcza to nauka.
czczy owies. tauber Haber. folle avoine.
czcze kwiećie. taube Blüte. fauſſes fleurs.
czcze wino. truckner Wein der nicht Feuer hat. du vin vuide, qui n'a point de ſéve.
czcza karteczka. Niete in der Lotterie. blanque; billet blanc dans la loterie.
czczym czynię, wyprożniam. ausleeren. vuider.
czczym śię ſtaię. leer werden. ſe vuider, ſe deſemplir.
Czech. ein Böhme. un Boëme.
Czechy, *plur. g. Czech.* Böhmen. la Boëme.
Czecheł, *g. czechła,* } gzło. 1) Lein-Kit-
Czechło } tel. 2) Sterbe-Hemd. 1) ſarot, ſouquenille, blaude. 2) chemiſe mortuaire. § 1) brudny czecheł. 2) czecheł ſobie ſzyię.
Czechrzę, *czechrze, czechrał.* kämmeln Wolle. carder de la laine.
Czechrzyca źiele. (*ſcandix*) wilde Mohren; Wald-oder Nadel-Kerbel. aiguille à berger.
Czeczotka. Zitſcherlein, eine Art von Hänflingen. eſpèce de linote. § czeczotki ſą ptaſzki ſzare drobne na kſztałt konopek, z Moſkwy do nas w ieśieni ućiekaią.
iak czeczotki na lepie pobrał. er hat ſie wie in einen Sack gefangen. il les a atrapé à la pipée; il les a pris ſur la glu.
Czeczuga. 1) kleiner Stör; Störlein. 2) Art von Seebeln. 1) jeune eſturgeon. 2) ſorte de ſabre.
Czekam, oczekiwam. 1) warten. 2) erwarten, hoffen von einem etwas. 1) atendre. 2) atendre, eſperer. § 1) z wielkim utęſknieniem tey kśiążki czekam. 2) czekam po słudze moim poprawy.
czekać na kogo; czekać za kim. auf einen warten. atendre après quelqu'un.

nie day

nie day śię czekać; niech ćię nie czekam. laß nicht auf dich warten. qu'on n'ait pas besoin de vous atendre; qu'on ne vous atende pas.
czekaią mię. man wartet auf mich. on m'atend.
Czekan, *g. a. kiłof.* Tschackan, Faust-Hammer. maillet; marteau d'armes.
Czekanie. das Warten, Erwarten. l'action d'atendre; atente.
Czeladnik. Gesell; Handwercks-Gesell. compagnion, manouvrier, garçon; qui a fait son aprentissage dans un métier; un aloué. § czeladnicy to rzemieślniczy.
czeladnik kupiecki. Kauf-Gesell. garçon, courtaud de boutique.
Czeladny. } Gesinde-; Dienst-. de
Czeladzyyny. } serviteur; qui regarde les serviteurs; domestique, § czeladne mieszkanie; czeladny chleb, piwo, zapłata.
czeladna izba. die Gesind-Stube. un ofice; chambre où mangent les domestiques.
czeladny chleb. Gesinde-Brod. pain de ménage.
Czeladź, *f.* 1) Gesinde, Haus-Gesinde. 2) Gesellen und Lehr-Jungen. 3) Gesinde zu andrer Arbeit. 1) les gens; le domestique, savoir les serviteurs & les servantes d'une maison. 2) des ouvriers; ce sont les garçons & les aprentifs d'un marchand ou d'un ouvrier. 3) des valets destinez à quelque autre service. § 1) czeladź to barzo swawolna. 2) ten kupiec, ten rzemieślnik ma wiele czeladźi. 3) czeladź wozowa w woysku; czeladź staienna, czeladź łowcza.
Czeluść. Kinn-Backen, Kinn-Lade; Kiefer. machoire. § kość w czeluśći w ktorey są zęby.
czeluść wyższa. Ober-Kinnlade. machoire d'en haut.
czeluść niższa. Unter-Kinnlade. machoire d'en bas.
czeluść. } *1) Rachen, Oefnung des
czeluśći, plur. } Mauls. 2) Ofen-Schlund, Ofen-Loch. 1) gueule. 2) gueule de four, c'est l'ouverture du four.
napisałby to węglem na czeluśćiach. im Spott: das müßte man mit einer Kohle an den Schorstein schreiben. *en se moquant:* il faudroit marquer cela avec un charbon dans la cheminée.
Czeluśćiowy. 1) Kinn-Backen. 2) Ofen-Loch. 1) maxillaire; de machoire. 2) de gueule de fourneau.

czeluśćiowe kośći. Kinnladen-Knochen. les incisifs; os maxillaires.
Czemu ist der *Dat.* von Co. *c'est le Datif de* Co.
czemu, adv: *dla czego?* warum? pourquoi; pour quelle raison. § czemu mu nie chcesz zapłaćić; czemu do ćiebie przyyść nie ma; czemuś nie był u mnie.
po czemu? wie theuer? à quel prix? combien coute cela? § po czemu łokieć tego sukna? po czemu co chodźi wie dobrze.
Czepek, *g. czepka.* } 1) Schleppe, Haube
Czepiec, *g. czepca.* } der Weiber. 2) Haube, Helm auf dem Köpfchen einiger neugebohrnen Kinder. 1) coife de femme. 2) coife que quelques enfans ont autour de la tête quand ils naissent. § 1) czepek z płotna; czepiec śiatkowy, biały, dźiany albo nie szyty.
czepiec nocny. Schlaf-Schleppe. coife de nuit.
w czepku śię urodźił. 1) er ist in einer Haube gebohren. 2) er ist sehr glücklich. 1) il est n'est coifé. 2) il est né coifé; il est fort heureux.
Czepiga, pługowe nogi. Pflug-Stertze, Hinterstelle. le manche de la charruë, les mancherons; les rets.
Czeremcha, *vid.* Smrodynia.
Czerń, *f.* 1) Gesindel. 2) eine Hummel. 1) canaille; les petites gens. 2) bourdon, grosse mouche. § 1) czerń prosta. 2) czerń iest niepożyteczna pszczoła.
czerń. } das Bauer-Volck in Reus-
czernie, plur. } sen. les païsans de la Russie Polonoise.
w czerni. schwartz gekleidet; im schwartzen Rock. dans un habit noir; habillé en noir. § widźiałem człeka w czerni.
Czereśnia, *vid.* Trześnia.
Czermięniec źiele, *g. czermieńca.* (*arum Aegyptium*) Art von Aron-Wurtz. espèce de pié de veau.
Czernica. Kuttel-Fisch, Black-Fisch. baveuse, sèche poisson de mer.
czernice. Heydelbeeren, Blau-Beeren. baïes de l'airelle ou de mirte; cousines.
Czernidło. Schwärtze zum Färben. noircissure; enduite de noir.
czernidło malarskie. Ruß-Schwartz beym Mahler zum Tuschen. bistre; de la suie cuite dont les peintres se servent.
* *czernidło, inkaust, atrament.* Tinte. ancre à écrire.
Czerniec, *g. czernca.* Griechischer oder Rußischer Mönch, sie gehen schwartz gekleidet.

kleidet. Caloïer, moine grec ou Russien, ils portent un habit noir.
Czernię. 1) schwärtzen, schwartz machen. 2) schwärtzen, verbrennen als die Sonne. 3) anschwärtzen, lästern. 1) noircir, rendre noir. 2) hâler, rôtir, rendre basanné. 3) noircir, ternir. § 1) uczernił ręce. 2) słońce człowieka czerni. 3) czernią i nicią sławę iego.
czernię się. } sich schwärtzen, schwartz wer-
Czernieię. } den. noircir, devenir noir. § od zimna ręce czernieią.
Czernienie, poczernianie. Schwärtzung. noircissement.
Czernuchna, *vid.* Czarnucha.
Czerp, *vid.* Kaszerz.
Czerpacz. der etwas schöpft. celui qui puise.
Czerpaczka. } Schöpf - Eimer, Schöpf-
Czerpadło. } Kelle. puisoir, seau ou
Czerpak. } quelque autre vase qui sert à puiser.
Czerpam, *v. m. F. czerpnę.* schöpfen. puiser.
Czerpanie. das Schöpfen. puisement, l'action de puiser.
Czerstwię, rzeźwię, czerstwym czynię. erfrischen, beleben, stärcken, aufmuntern. rafraîchir, ranimer; donner de la force; fortifier. § ta nadzieia zdrowie mi i siły uczerstwiła.
czerstwię się, rzeźwieię, czerstwym zostaię. sich erfrischen, Kräfte bekommen. se rafraîchir; croître en vigueur. § oczerstwić się nadzieią; krzepić się i czerstwić przechodzeniem.
Czerstwość, żywość, rzeźwość. Krafft, Stärcke, Munterkeit, Muth. la vigueur, la fraîcheur, force, vivacité. § wszelakiey ci życzę zdrowia czerstwości; czerstwość rozumu; ochotnik w ognistey stoi czerstwości.
Czerstwy, żywy, rzeźwy. frisch, munter, feurig. vigoureux, robuste, frais; verd, vif; plein de vivacité. § czerstwego ci życzę zdrowia; czerstwy na zdrowiu i rozumie człowiek.
czerstwa cera. frisches Gesicht. un teint fleuri.
Czerstwienie. Belebung, Aufmunterung, Stärckung. rafraichissement; l'action de rafraichir.
Czerw. 1) Wurm, Made. 2) Hummel, unnütze Bühne. 3) der Kern, schwartzes Grübchen oder Zeichen im Pferde-Zahn. 1) ver, vermisseau. 2) bourdon, grosse mouche. 3) germe de fève, marque noire dans les coins d'un cheval. § *1) czerw (robak) drzewny. *2) czerw (trąd) pszczelny. 3) czerw iest plama czarna na zębach końskich, z ktorey się ich starość poznawa.
czerw żytny. Korn-Wurm. cosson, charenson.
czerw drzewny. Holtz-Wurm. artison.
Czerwcowy. 1) Brach-Monats -. 2) von Scharlach - Beeren - Kraut. 1) de Juin; qui regarde le mois Juin. 2) qui concerne la plante qu'on apelle *Czerwiec.* § 1) dni czerwcowe. 2) z czerwcowych iagod, gdy ie w piecu suszą, złotniki się rodzą.
Czerwiec, *g. czerwca.* Junius, Brach-Monat. Juin.
cerwiec, g. czerwcu. (*gramen cocciferum*) 1) Scharlach - Kraut, an dessen Wurtzeln rothe Beeren wachsen. 2) Beeren dieses Krauts zum Scharlachfärben. 1) vermillon, sorte d'herbe dont la racine porte de grains d'écarlate. 2) les grains de cette herbe dont on teint l'écarlate.
Czerwieię. wurmicht werden; voll Würmer werden. se vermouler, devenir vermoulé. § gdźie uroda? w grobie czerwieie; robactwo się zaczerwiało.
Czerwień, *f.* Roth, Hertzen in der teutschen Karte. coeur, couleur rouge aux cartes Allemandes. § czerwień się święci.
w czerwieni; adv. im rothen Kleide. habilé en rouge; en habit rouge. § Pan tu był w czerwieni.
Czerwienica źiele, *vid.* Wołowy ięzyk.
czerwienice, vid. *Borowki czerwone.*
Czerwienię, rumienię. 1) roth färben. 2) roth schmincken. 1) rougir, teindre en rouge. 2) mettre du rouge sur visage. § 1) ręce sobie uczerwienił. 2) co dźień twarz swoię czerwieni.
czerwienię się. } sich roth färben, roth
Czerwienieię. } werden. se teindre en rouge; devenir rouge. § gdy się niebo czerwieni wiatry następuią.
*Czerwieniec, *g. czerwieńca*, czerwony złoty. ein Ducaten. ducat. § ma czerwieńcow do woli.
czerwieniec źiele, wołowy ięzyk czerwony. (anchusa) fremde rothe Ochsen-Zungen-Wurtzel. Alcanna, *m.* orcanette.
czerwieniec fałszywy. (pseudoanchusa) falsche rothe Ochsen - Zungen - Wurtzel. orcanette batarde.
Czerwienienie. das roth Machen oder roth Färben. L'action de rougir.
Czerwonak } ptak morski. Roth-Fuß,
Czerwonog } fremder See - Vogel mit rothen langen Füssen. le phenicoptere; pie de mer; porphirion, oiseau de

de mer qui a les jambes longues & rouges.

Czerwonawo, *adv.* röthlich. d'une manière rougeâtre.

*Czerwonik, *vid. czerwony złoty.*

Czerwonawy. röthlich. rougeâtre, qui tire sur le rouge.

Czerwoniuchny. sehr roth. fort rouge.

Czerwono, *adv.* roth. en rouge.

Czerwoność. die Röthe. le rouge; couleur rouge.

Czerwonożołty, żołtoczerwony. gelbroth. fauve, blond doré.

Czerwony. roth. rouge.

czerwony złoty. ein Ducaten. ducat.

czerwona wstążka. 1) roth Band. 2) Nestel so man dem neuen Ehe-Mann knüpfen soll. 1) ruban rouge. 2) aiguillette qu'on noue a un nouveau-marié. § 1) czerwoną wstążkę ći daruię. 2) oczarowano męża przez czerwoną wstążkę.

czerwony wołowy ięzyk, vid. Czerwieniec ziele.

Czesanie, Czosanie. das Kämmen. l'action de peigner.

Czesany, czosany. gekämmt. peigné.

Cześć, *f. g. czći.* 1) Ehre. 2) Verehrung. 1) honneur. 2) réverence. § 1) czynić, wyrządzać komu cześć. 2) ze czćią go przyięto.

czći pragnienie. Ehrgeitz. ambition.

czći pragnący. ehrgeitzig. ambitieux.

czći godny. ehrwürdig. respectable; digne d'honneur.

czći przywrocenie. Ehren-Erklärung. réparation d'honneur.

na cześć czyią. einem zu Ehren. à l'honneur de qu.

Część. 1) Theil, Stück vom Gantzen. 2) Physic. Theilchen, Partikelchen. 3) Theil eines Buches. 1) partie, part, portion de qu. ch. 2) *Phisiq.* particule. 3) partie d'un livre; un volume; un tome. § 1) część iakiey rzeczy; dwanaśćie częśći iest toż co sama cała rzecz; część miasta pogorzała. 2) częśći grube, czyste, nieczyste, kleiowate. 3) książka na trzy częśći podźielona.

częśćią. zum Theil, einiger massen. en partie; en quelque manière; en quelque partie. § częśćią tego dopiął.

**część -- część; częśćią -- częśćią.* theils -- theils; eines theils -- andren theils; so wohl -- als. partie -- partie, les uns -- les autres; tantôt -- tantôt; tant -- que. § woysko częśćią powietrzem, częśćią od nieprzyiaćiela zniesione; częśćią tak, częśćią owak; częśćią było Francuzow, częśćią Niemcow; działa częśćią po wałach, częśćią po ulicach zatoczono; częśćią żyta, częśćią pszenicy.

częśćiami, po częśći, po kawku. Stückweise, eintzeln. en détail; un à un; l'un après l'autre; par le menu.

w częśći i we wszystkim. im Gantzen und im kleinen. en gros & en détail.

po wielkiey (większey) częśći. größten Theils. en plus grande partie.

Czeski. Böhmisch. Boëmien, qui est de Boëme.

czeski; czeski grosz. Silber-Groschen; Düttchen. petite monoïe d'argent qui vaut la trentiéme partie d'un écu. § Czeskich 30. czyni talar; trzy czeskie za to dałem.

Cześne, *g. czesnego*, obs. vid. *pamiętne.*

Cześnik. Unter-Mund-Schenck. Sous-Echanson.

Cześnik Koronny. Cron-Unter-Mund-Schenck. Sous-Echanson de la Couronne.

Cześnik Litewski. Unter-Mund-Schenck von Litauen. Sous-Echanson de Lituanie.

Cześnikostwo. die Würde eines Unter-Mund-Schencken. la dignité d'un Sous-Echanson.

*Cześny, docześny. zeitlich. temporel.

Często, } *adv.* oft, vielmahl. souvent.
Częstokroć, } § często ći mowiłem; częśćiey bywam u ćiebie.

iak często. wie oft. combien de fois.

z często, adv. öfters. plusieurs fois. § z często liche rzeczy dokuczą wielkim.

Częstobit. der oft geprügelt wird, oder Schläge verdienet hat. bastonable; celui qui est souvent batu, où qui mérite d'être batu.

Częstochowa. Censtochow, starck befestiges, und so wohl wegen eines Marien-Bildes, das St. Lucas gemahlet hat, als auch wegen eines grossen Schatzes berühmtes Kloster. Czenstocovie, un Couvent bien fortifié & célébre tant par l'Image de Notre Dame peinte par S. Luc, que par un trésor magnifique.

Czenstochowski. Censtochovisch. de Czenstocovie.

Częstokoł. Kriegsb. eine Palisade. *Fortif.* palisade, pieu pointu.

częstokołami ogrodżić. verpalisadiren. palisader.

Częstowanie. das Tractiren eines Gastes. traitement, l'action de régaler qu. § częstowanie kogo winem.

Częstuię. 1) tractiren, eine Ehre anthun. 2) tractiren, übel begegnen, prügeln, schelten. 1) traiter, régaler qu. 2) traiter,

ter, recevoir, acc noder, batre, gronder, maltraiter qu. § 1) uczęstowałem go że nie trafił do domu; częstować kogo winem, miodem, dobrze, źle. 2) buzdyganem, kiiem go częstowano po grzbiecie.

Częsty. öfters, oftmahlig. fréquent; qui se fait souvent.

Czeszę, czesze, czesał. 1) kämmen. 2) hecheln, krämpeln, kämmen. 2) bürsten, ausbürsten. 4) abschuppen, schuppen. 5) schmieren, prügeln. 1) peigner. 2) sérancer, carder, peigner, gréger, habiller, regaïer; charpir. 3) vergetter, brosser, épousseter, nettéier avec des vergettes. 4) écailler un poisson; ôter, défaire les écailles. 5) étriller, froter, rosser, batre. § 1) czesał włosy, jakom przyszedł. 2) czesać len. 3) czeszę szczotką suknią. 4) oczesz tę rybę. 5) czeszę chłopca kiiem; wyczesałem go dobrze.

Człap, Człapak, &c. *vid.* Słap, Słapak.

Człek, *vid.* Człowiek.

Członek, *g. członka.* 1) ein Glied. 2) Glied eines Halms, des Schilfs zwischen zwey Knoten. 3) eine Zehe als vom Knoblauch. 4) Absatz, Glied eines Periods. 1) un membre, un organe; partie du corps. 2) espace *m.* qui est entre deux noeuds dans les tuïaux de blé, dans les roseaux. 3) gousse; partie de la tête d'ail. 4) un membre; un article, partie de période. § 1) członek w ciele miedzy stawami; członki powierzchowne, wnętrzne; ręka iest członek barzo potrzebny. 2) członek u źdźbła, trzciny, łodygi. 3) członek, czosnku, lilii. 4) członek w mowie spory, sporszy, drobnieyszy w peryodzie; mowę na trzy członki rozłożyć.

członek wstydliwy. Geburts-Glieder; die Schaam. partie génitale; parties honteuses; parties naturelles.

członek wstydliwy męski. die Mannheit; männliches Schaam-Glied. le membre; partie naturelle de l'homme.

członek wstydliwy białogłowski. Geburts-Glieder eines Weibes. parties honteuses de la femme.

członkow skurczenie. krampfhafte Ziehung in den Gliedern. convulsion; mouvement convulsif.

członkami, na członki; po członku. Gliederweise, Stück vor Stück. par membres; un à un; par pièces.

Członkowaty. 1) mit Gliedern und Gelencken versehen. 2) starck an Gliedmassen. 1) organisé, organique; articulé; qui a des membres & des jointures. 2) membru; qui a de gros membres, qui a les parties du corps grosses & charnuës.

Członkowy. zu den Gliedern gehörig. membraneux; qui concerne les membres & les jointures.

Człowieczek. ein kleiner Mensch; Kerlchen. un petit homme; bout d'homme; un homocule.

Człowieczeństwo. die Menschheit, die menschliche Natur. humanité; nature humaine.

Człowieczy. 1) menschlich, der menschlichen Natur nach. 2) menschlich, gesittet. 1) humain, qui regarde l'homme. 2) humain, doux, honnête. § 1) człowiecza własność. *2) człowiecze (ludzkie) obyczaie.

Człowiek, człek. 1) der Mensch. 2) ein Mann. 3) einer von den Bedienten; ein Mensch. 1) un homme; une femme; une personne. 2) un homme; le mâle. 3) homme, serviteur, un des domestiques. § 1) człecze nie dla siebie się rodziłeś; człowieka trudno zaraz poznać; człowiek człowiekowi zguba *prov.* człowiek człowiekowi wilkiem *prov.* 2) widziałem człowieka w czerni. 3) posłałem człeka moiego po wino.

* * *

das *Collectivum* ludzie ist der *pluralis* von Człowiek. *le nom collectif* ludzie *est le plurier de* człowiek.

człowiek leśny, dziki mąż. Wald-Gott. un Satire.

człowiek morski. Meer-Männlein; Meer-Mensch. homme marin; animal de mer qui ressemble à l'homme.

człowiekiem się stać. ein Mensch werden. s'incarner; se faire homme; devenir homme.

człowiek. ich; man. moi je; on. § człowiek robi, a ty prożnuiesz; człowiek płacze, a on się śmieie.

człowiek tak, Bog inak. der Mensch denckt, Gott lenckt. l'homme propose & Dieu dispose.

ma się iak człowiek. er kan wie ein Mensch leben; er hat sein Auskommen. il est à son aise; il a le nécessaire.

Czocham się, *v. m. F. cochnę się.* sich an etwas schaben, reiben. se froter contre ou à qu. ch. § koń się o żłob czocha.

Czochrzę, *vid.* Czechrzę.

Czofam się, *vid.* Cofam się.

Czokam, *vid.* Ciokam.

Czokan, *vid.* Czekan.

Czołdro.

Czołdro. Stall-Decke über ein Pferd. caparaçon.
czołdrem nakryć konia. ein Pferd mit der Stall-Decke bedecken. caparaçonner un cheval.
Czołgam się, *v. m. F. czołgnę.* 1) kriechen. 2) auf allen vieren kriechen. 3) kriechen, sich demüthigen. 1) ramper, se trainer. 2) se trainer contre terre; se trainer à quatre pattes. 3) ramper; s'humilier, s'abaisser. § 1) wąż się po trawie czołga. 2) tak się upił, że się po ziemi czołgać muśi. 3) czołgaiąc się do nog twoich przystępuię.
czołgaiący się, łażący. kriechend. rampant.
czołgaiąca się gadźina. kriechendes Ungeziefer. un reptile.
Czołg } łażenie. das Kriechen. rampement.
Czołganie }
Czołgiem, czołgami, *adv.* auf eine kriechende Art; gekrochen, geschlichen. en rampant; en pas de loup. § czołgiem się do niego skradał; czołgiem się podmykali pod miasto, do obozu się skradali.
Czołn, *g. a.* ein Kahn. bachot; petit bateau; flette.
*Czołnik; łodnik. ein Schiffer eines Kahns. batelier.
Czołnek, *g. czołnka.* 1) Kähnchen, Nachen. 2) Weber-Schifflein. 3) Weyrauchs-Büchse. 1) nacelle; petite barque. 2) navette de tisseran. 3) navette, petit vase dans l'Eglise, où on conserve l'encens.
Czoło. 1) die Stirne. 2) fig. Stirne; Gesicht, Augen, Antlitz. 3) Vorder-Seite, Vordertheil. 4) Rand eines Rades damit es die Erde berühret. 5) Haupt, Krone; vornehmste Landschaft. 6) Kriegsw. die Fronte eines Heeres. 7) Stirne, Unverschämtheit. 1) front. 2) *fig.* front, le visage, les yeux; mine. 3) face, front, devant, partie anterieure. 4) peripherie; partie de la roue qui touche la terre. 5) chef; principale province d'un païs. 6) *guerre:* front, face; devant. 7) éfronterie, hardiesse, front. § 1) czoło głowy; czoło zmarszczone, wąskie, szerokie, wypukłe, wyćiągnione, wyniosłe, wysokie. 2) z czoła poznać człowieka; czoło wesołe a serce w chmurze. 3) dom czołem (przodkiem) ku rynkowi idźie; czoło domostwa przyczołkiem przyozdobione; szyszak czołem ku herbowi obrocony. 4) w czele albo w obwodźie koła młynskiego stoią palce. 5) to Państwo iest czoło Azyi. 6) czoło woyska, szyku; piechota wyćiągnęła na czoło. 7) iakim czołem to twierdźić możesz.
czołem do śiebie. mit dem Gesicht gegen einander. front à front; tête à tête; l'un devant l'autre. § stali czołem do śiebie.
czołem do kogo. mit dem Gesicht gegen einen. le visage vers quelqu'un. § stał, śiedźiał czołem do niego.
bez wstydu i czoła. ohne Scham und Scheu. sans toute honte; avec un front d'airain.
obaczę, ieżli będźie miał tyle czoła i wstydu. ich werde sehen, ob er alle Scham verlohren hat. je verrai s'il a perdu tout front, s'il a autant d'impudence sur le front?
czoła i wstydu nie ma. er hat weder Scham noch Scheu. il a toute honte bûë.
czołem bić; czołem uderzyć. 1) sich vor einem neigen, seine Unterthänigkeit bezeugen. 2) sich dem Ueberwinder unterwerfen. 1) se prosterner devant qu. faire la réverence à qu. 2) plier sur le joug, sous l'obéissance; s'assujétir, se soumettre à son vainqueur. § 1) bić komu czołem; uderz czołem Panu temu. 2) nieprzyiaćielskie połki czołem uderzyli.
czoło (czołem) Mośći Panie; sługa Was Pana. ihr Diener mein Herr. votre serviteur Monsieur.
na czoło, adv. ans Licht, an den Tage. au jour; en lumière. § z swoim na czoło, a z cudzym w kąt choć dobre.
*Czołobitny. unterwürfig, der sich unterworfen hat. celui qui se rend, qui s'avouë vaincu. § czołobitnych łaskawie przyiął nieprzyiaćioł.
*Czołobitność. Unterwürfigkeit. sujétion, l'action de reconnoitre la domination de qu. asujétissement. § czołobitność komu wyrządzać; muśiał nam nieprzyiaćiel czołobitnośći iakiey pokazać.
Czomber, *vid.* Cząbr.
Czop. 1) Zapfen im Faß. 2) Zapfen am Bau-Holtz. 3) Zapfen, Angel worauf sich etwas drehet. 1) dousil, fausset, cheville, grande broche; étoupillon pour tirer une boisson. 2) cheville; tampon, tenon, qui entre dans la mortoise. 3) pivot, tourillon.
Czopek, *g. czopka.* kleiner Zapfen. broche; brochette; petite cheville.
czopek w gardle; krtani błonka. das Athem-Zünglein. l'épiglotte, languette; aide de la langue.
czopek na podniebieniu, ięzyczek. Hals-Zäpfchen.

Zäpfchen. glotte; lüette. § spadł mi, ociekł mi czopek.

czopek lekarski; czopek mydlany; supozytoryum. Stuhl=Zäpfchen. un suppositoire.

spadniene czopka; ocieczenie czopka; żaba. geschwollen Hals = Zäpfchen. lüette abatuë.

Czopowy. Zapfen=. de broche, de tenon; de tourillon.

czopowa dziura. Zapfen=Loch. mortaise.

czopowe. Zapfen=Geld von Getränken. les aides, le maubouge, le cambage, le vientrage, le boutage; impôts que paient les boissons qui se consument.

Czopowany. eingezapft. enclavé, emboité. § końce czopowane w balce.

Czopuch, cepuch. Schlund, Rauch=Loch. trou par où passe la fumée.

Czopuję co. verzapfen, verbinden. enter, emmortaiser, enclaver.

Czos, *vid.* Cios.

Czosany, Czosanie, *vid.* Czesany, Czesanie.

Czosnaczek ziele. (*alliaria*) Knoblauch=Kraut. alliaire.

Czosnek, *g. czosnku.* 1) Knoblauch. 2) eine Fuß=Angel. 1) de l'ail. 2) chausse trappe.

czosnek łuczek, czosnek ługowy, łuczny czosnek; czosnek biały słodki, włoski. (scorodoprasum) Acker=Knoblauch. ail poireau, le scorodoprasum.

czosnek dziki, ważyniec. (allium silvestre) wilder Knoblauch. ail sauvage.

Czosnkowany. mit Knoblauch angemacht. où l'on a mis de l'ail.

Czosnkowy. Knoblauch=. d'ail. § czosnkowa polewka; czosnkowy członek.

czosnkowe ziele, vid. *gęsi poley.*

Czosnkuję. mit Knoblauch anmachen. mettre de l'ail dans qu. ch.

Czterdzieści. vierzig. quarante.

czterdzieści kroć. viertzigmahl. quarante fois.

Czterdziestek, *g. a.* Zahl von 40. Stück. quarentaine.

Czterdziesty. der viertzigste. quarentiéme.

Czterdziestnik, *g. a.* 1) Zahl von 40. 2) viertzigjähriger Mann. 1) quarentaine; nombre de quarente. 2) homme agé de quarente ans.

Czterdziestny. 1) von 40. Stücken. 2) viertzigjährig. 1) de quarente pieces. 2) de quarente ans.

Czterdziestoletni. viertzigjährig. quadragénaire; qui a quarente ans. § czterdziestoletni czas.

Czterletni, Czteroletni. vierjährig. quadriennale; qui a quatre ans; âgé de quatre ans.

Czterniesięczny. vier monatlich. de quatre mois.

Czternaście. 1) vierzehn. 2) im Rummel=Piquet: vierzehn. 1) quatorze. 2) *terme de piquet:* quatorze § 1) czternaście koni. 2) czternaście krolow, tużow, kralek.

Czternastolatka. vierzehn=jähriges Mägdchen. fille âgée de quatorze ans. § kiedyś sobie potatusiał, day pokoy owym czternastolatkom.

Czterobok, *g. a.* } czworobok, czworokąt. Meßk. ein Trapezium, ungleich geschobenes Viereck. *géom.* un trapèze.
Czterokąt, *g. a.* }

Cztery. vier. quatre.

Czterdniowy, Czterodniowy, Czterdzienny, czterydniowy. viertägig. de quatre jours.

Czterfuntowy. vierpfündig. de quatre livres.

Czterłokciowy. vierellig. de quatre aunes.

Czterpiętry, o czterech piętrach. vier Stock hoch. de quatre étages.

Cztersetny. von vier hundert. de quatre cens.

Czterypalcowy. vierfingrig. qui a quatre doigts.

Czterysetny. 1) der vierhunderste. 2) vierhundertfach. 1) le quatre centième. 2) qui contient quatre cens.

Czterysta. vierhundert. quatre cens.

Czterzey, czterzy. vier, von Manns=Personen. quatre, *en parlant des hommes.* § czterzy tam są Panowie.

Czub, *g. a. (u).* 1) Pusch der Vögel. 2) Gipfel eines Berges. 3) Hahnen=Kamm. 4) Schertzw. Nischel, Kopf. 1) la hupe, toufe de plume sur la tête d'un oiseau. 2) sommet, cime, partie la plus élevée de montagne. 3) crête de coq. 4) *burlesq.* crête, tête, caboche. § 1) dudek ma czub piękny. **2) gdźie gory rosłym czubem nad morze wybiegały. *3) czuby (grzebienie) kurowe rad iada. *4) za czub (łeb, głowę) go porwał.

w czub nalać. die Nase begiessen; sich besaufen. s'enivrer; se coëfer le cerveau.

wstrząsnąć komu czubu. einem den Nischel zerzausen; prügeln. rosser qu. houspiller à qu. la crête.

Czubaty. puschicht; mit einem Pusch versehen. huppé, qui a une hupe.

Czubek, *g. czubka.* Püschchen auf dem Kopf. petite hupe.

*Czuch, węch. Geruch, Krafft zu riechen. odorat. § ogarowi osobliwie trzeba czuchu.

ten ogar czuch ma ostry. dieser Jagd=Hund

hat einen scharfen Geruch. ce chien de chasse est de haut nez, a un bon sentiment.

Czućie. 2) das Wachen oder Wachseyn. 2) Empfindung, Fühlung. 1) veille, le veiller. 2) sentiment; faculté de sentir. § 1) ustawiczne czućie każdemu szkodliwe. 2) czućie, uczućie bolu, radośći.

Czuham, czuwam, czatuię, czyham na co. lauren. guêter, épier; veiller qu.

Czuię, *czuie*, *czuł.* 1) wachen, wach seyn. 2) wachen als bey einem Krancken. 3) empfinden, fühlen, schmecken. 4) mercken, gewahr werden, spühren. 1) veiller; ne pas dormir. 2) veiller, passer la nuit auprès d'une personne malade. 3) sentir, ressentir, connoître par le moien des sens. 4) flairer, haleiner, avoir le vent; s'apercevoir, se sentir de qu. ch. § 1) przez całą noc wszyscy czuliśmy. 2) koleią u chorego czuią. 3) wino dobre ale w nim śiarkę czuię; śiarki w tym winie nie czuć; czuć co smysłami, powonieniem, smakiem, węchem; wiele uczuł dolegliwośći; wielkie czuię bole. 4) czuię u kogo pieniądze, sposobność do czego? czuię to dobrze żem iest w niełasce; czuię że mam Pana nad sobą.

czuiący. empfindend. sensible, qui sent qu. ch.

czuiący, nieśpiący, czuły, czuyny. wachend. qui veille, qui ne dort pas.

czuiący; do serca przyymuiący. leidend, ertragend. soufrant; qui endure, qui suporte.

a nie czuiesz? hörst du nicht? schläfst du? n'entends tu pas? dors tu?

czuię to barzo. ich fühle es mehr wie zu sehr. je sens cela de plus en plus; cela m'aflige.

czuć się w czym; czuć co do śiebie. sich einer Sache bewußt seyn; sich getroffen finden; mercken, erkennen. se sentir de; se croire, reconnoître; s'estimer.

czuie śię. das Gewissen schlägt ihn. il se sent coupable.

w niczym śię nie czuię. ich bin mir nichts böses bewußt. je n'ai rien à me reprocher.

czuię śię na czym. mercken, wissen, daß man Macht, Geld 2c. hat. se sentir, se trouver fort, riche &c. § czuł śię na mocy, na śile.

dać śię czuć. sich äussern, sich spüren lassen. se faire sentir; se faire connoître. § dało śię trzęśienie w Niemczech uczuć.

czuć śię; czuć o sobie. vor sich sorgen; auf der Huth seyn. veiller; être sur ses gardes. § za wczasu czuymy o sobie, i o całośći Oyczyzny.

Czuło, *adv.* 1) wachsam 2) empfindlich, mercklich. 1) vigilanment; avec vigilance. 2) sensiblement.

Czułość. 1) Wachsamkeit. 2) Empfindungs-Kraft, Empfindlichkeit. 1) vigilance. 2) sensibilité.

Czuły. 1) wach, der nicht schläft. 2) wachsam, munter. 3) mercklich, das man fühlen kan. 1) éveillé, qui ne dort pas. 2) vigilant. 3) sensible, apercevoible; qui sent les choses qui le touchent; qui aporte du sentiment. § 1) czułego ćię zastaie. 2) stroż, pies czuły. 3) żywe zwierzęta są czułe.

Czupryna. 1) Zuprine, Kolbe; Schopf, rund verschnittenes Haupt-Haar. 2) Schopf, Wirbel an der Pferde-Stirne. 3) Ohr, Zipfel, einen Sack anzufassen. 1) des cheveux coupez à la calote; toupe; toupet. 2) épi, molette au front du cheval. 3) poignée, oreille où l'on empoigne le sac. § 1) czupryna mu śię od strachu naieżyła; głaskać na doł czuprynę. 2) przyćiągniy czuprynę koniowi. 3) worki z związanemi czuprynami.

Czupurny. böse, hitzig vor der Stirne. emporté; qui a la tête près du bonnet.

mały a czupurny. er ist klein und doch sehr hitzig. en petit ventre gros coeur.

Czuryło źiele. (*sesamoides parvum*) klein Stern-Frucht-Kraut. petite sesamoïde.

Czuwacz. Laurer. guetteur, celui qui épie.

Czuwam. lauren. guêter; épier.

Czuyno, *adv.* wachsam. vigilanment.

Czyność, Czułość. Wachsamkeit. vigilance.

Czuyny, czuły. wach, wachsam. vigilant, alerte.

czuyne źiele. (sensitiva) Sinn-Kraut, Spring-Kraut. sensitive.

Czwał, czwałuię, *vid.* Cwał, Cwałuię.

Cwarta, *vid.* Cwarty—*czwarta.*

Czwartaczek, *g. a* Meßk. verlängte Rauten-Vierung. *géom.* un rhomboide.

Czwartaczka, kwartana. das viertägige Fieber. la fiévre quarte. § czwartaczkę ćierpię; choruię na kwartanę.

Czwartak, *g. a.* 1) vier Groschen Stück. 2) kleine Gerste die in 4 oder 5 Reihen auf der Aehre wächst. 3) Meß. eine Rauten-Figur. 1) piéce de quatre gros. 2) espéce d'orge qui a quatre ou cinq rangs de grains. 3) *géom.* un rhombe; losange. § 1) czwartak Polski, toż iest co Iuliusz Włoski podług starey ceny. 2) czwar-

2) czwartak we cztery rzędy w kłośiu śię rodźi.
Czwartek, *g. czwartku.* Donnerstag. jeudi. *wielki czwartek.* der grüne Donnerstag. jeudi saint; jeudi absolu.
*Czwartka, ćwierć. Viertel. quartier, quart, quarteron. § czwartka iagnięciny.
Czwartkuię. den vierten Theil nehmen. prendre la quatriéme partie.
Czwartodniowy. 1) viertägig. 2) das den vierten Tag geschiehet. 1) de quatre jours. 2) qui arrive le quatriéme jour.
Czwartoletni. 1) vierjährig. 2) was im vierten Jahr geschiehet. 1) de quatre ans; quadriennal; qui dure quatre ans. 2) qui arrive le quatriéme an.
Czwartowanie, na cztery częśći rozdźielenie. Theilung in vier Theile. le partage en quatre parties.
Czwartowany. in vier Theile getheilet. partagé en quatre parties; quadripartite.
Czwartuię, na czworo dźielę. in vier Theile theilen. diviser, partager en quatre parties.
Czwarty. der vierte. quatriéme.
**czwarty raz; po czwarte.* viertens; zum vierten. en quatriéme lieu; quatriémement.
czwarta. 1) vier Uhr. 2) die Quarte im Rummel-Picket. 1) quatre heures. 2) quatriéme, quarte au jeu de piquet. § 1) przyydę o czwartey. 2) mam czwartą od krola.
czwarta bita. es hat vier geschlagen. il est sonné quatre heures.
Czwarzę śię. sich nöthigen, sich bitten lassen; viel Wesens machen. refuser avec dissimulation; faire semblant de ne vouloir pas accepter; faire beaucoup de façons; se faire prier.
Czwarzenie. verstellte Weigerung. refus simulé.
Czwiertuię, *vid.* Cwiertuię.
*Czwor, ⎫ *czwory. vierfach, vierelen.
Czworaki,⎭ quadripartite; de quatre sortes.
czworako, ⎫ adv. viererley, in vier Theile.
na czworę,⎭ de quatre sortes; en quatre parties.
we czworę. 1) vierfach. 2) an vier Oertern. 1) en quatre; à quatre. 2) en quatre lieux. § 1) we czworę chustkę złożyć. 2) we czworę za nim posłał.
Czworka. 1) vier Stück. 2) die Vier im Karten-Spiel. 1) quatre piéces. 2) le quatre au jeu de cartes.
czworką. zu vieren. à quatre; quatre à quatre. § czworką iedli obiad.

Czworkowanie. Vierfältigung. l'action de quadrupler.
Czworkuię, w czwornasob przydaię. vierfältigen. quadrupler.
Czworletni. vierjährig. de quatre ans.
Czwornasob, *subs.* vierfache Sache; viermahl so viel. le quadruple; quatre fois autant.
Czwornasobnie, we czwornasob, *adv.* vierfächig, viermahl so viel. quatre fois autant.
Czwornasobny, tyleczwory. vierfältig, viermahl so groß. quadruple. § czwornasobna wina.
Czworo, *g. czworga.* vier Stück. un nombre de quatre; quatre piéces.
czworgiem. zu vieren. quatre à quatre; à quatre.
Czworobok, *vid.* Czterobok.
Czworodźiury. vierlöcherig. à quatre troux; qui a quatre troux.
Czworogłowy. vierköpfig. à quatre têtes.
Czworograń, *f.* ⎫ kwadrat. Viereck.
Czworograniastość, ⎬ un quarré; chose
czworogranistość, ⎭ en quarré.
Czworograniasto,⎫ *adv.* viereckigt. quar-
Czworogranisto, ⎭ rément; en quarré.
Czworograniasty ⎫ kwadratowy. viereckig-
Czworogranisty ⎭ ter. quarré, fait en quarré.
Czworokąt. vierwincklichte Figur. un quadrangle; un quadrilatère.
Czworokątnie, *adv.* vierwincklicht. en quadrangle.
Czworokątny. vierwincklicht. quadrangulaire.
Czworokoły. mit vier Rädern versehen. qui a quatre rouës; à quatre rouës.
Czworonarożnie, *adv. vid.* Czworograniasto.
Czworonarożny, *vid.* Czworogranisty.
Czworonogi. vierfüßig. quadrupéde.
Czwororęki. vierhändig. de quatre mains; qui a quatre mains.
Czworośćienny. Meßk. vierseitig. *géom.* quadrilatère, quadrilateral, qui a quatre côtez.
Czworoszczepny. vier mahl gespalten. qui est fendu en quatre.
Czworozęby. vierzähnicht; vierzackicht. qui a quatre dens; à quatre pointes.
*Czwory, cztery. 1) vier, meistens bey *subs.* die im *Sing.* nicht gebraucht werden. 2) vierfach. 1) quatre, *devant les substantifs, qui ne se disent qu'au pluriel.* 2) de quatre sortes. § 1) czwore biesiagi; klatka czworemi drzwiczkami. 2) czwore do tego są sposoby.
Czworynek, *g. a.* vier Stück. nombre de quatre; quatre piéces.

czworynkiem. vierfach, zu vieren. en quatre; quatre à quatre; à quatre.

Czy? Czyli, *conj.* 1) ein Frag-Wörtchen, welches der Teutsche ausdrücket, wenn er den *Nominativum* hinter das *Verbum* setzet. 2) ob? 1) *cette conjonction sert à interroger, quand le François met le Nominatif après le verbe.* 2) si, si est ce que? § 1) czy był tu? czy poydźiesz? 2) nie wiem czy mu dam? czy przyydźie? czy kupię? czy też będźie tam?

czy — czy —. entweder -- oder. ou -- ou. § czy Pan czy sługa.

Czyham na co. lauren. guetter, épier, veiller qu.

Czym. ist der *Localis* und *Instrumentalis* von Co. *c'est le Local & l'Instrumental de* Co.

czym, adv. 1) auf, auf das; vor einem Comparativo. 2) worinnen, desgleichen vor einem Comparativo. 3) warum. 1) *devant un comparatif:* au plus —. 2) *devant le même:* en quoi. 3) pourquoi. § 1) czym pilniey pracuię. 2) czym on zacnieyszy od niego. *3) czymeś (czemuś) nie był u mnie.

czym prędzey. auf eheste, aufs geschwindeste. au plûtôt; prontement; le plûtôt qu'il sera possible.

czym — tym. je -- desto; je -- je. plus -- plus. § czym głupszy tym śmielszy.

czym więcey tym mniey. je mehr, je weniger. plus -- moins; d'autant plus -- d'autant moins.

Czyn. 1) That, Werck, Arbeit. 2) Befest. ein Werck, als ein Wall, ein Graben. 1) fait; oeuvre, exploit, action. 2) un ouvrage, travail de fortification comme un rampart, un fossé.

czyny bohaterskie. Helden-Thaten. travaux, exploits; actions éclatantes.

* Czyniam, często czynię. oft thun. faire souvent.

Czynię. 1) thun, machen. 2) machen, thun, bringen, verursachen. 3) befördern, machen zu etwas. 4) procediren, verfahren, belangen, untersuchen, einen Proceß führen. 5) tragen, machen, thun eine Summe. 6) thun, vorlegen als eine Bitte. 7) mit einem zu thun haben; kämpfen, streiten; sich schlagen. 1) faire, agir. 2) rendre, faire, causer, susciter. 3) faire, créer, ordonner. 4) plaider, inquirer; intenter, faire, instruire, dresser un procès à qu. 5) faire une somme; monter à quelque nombre. 6) faire priére, l'instance. 7) avoir à faire, à démêler, à vuider, à terminer qu. ch. avec qu. se batre, se quereller avec qu. § 1) piękne czyni czyny; pamiętay co czynisz; wiele czyń, mało mow; coć nie miło samemu, nie czyń drugiemu, *prov.* szalonym, głupim, mądrym kogo czynię; czynię z nim co mi się podoba. 2) czynię mu wielki pożytek; czynię komu źle, dobrze; uczynił mi przykrość, szkodę, krzywdę; co hałasy, kłotnie czyni; to lekarstwo poty czyni. 3) uczynił go Panem, urzędnikiem, Burmistrzem. 4) czynię o co prawem; czynię z kim o co; czynię o szkodę, o krzywdę; zapozwać go zaraz i o to sędzia gośćińcem sprawiedliwośći czynić powinien; o co czynić Instygator Koronny będźie; o głowy, ktore w obronie zginęły, żaden czynić nie ma. 5) sześć a trzy czyni dźiewięć; czyni ta suma sto talerow. 6) czynię modlitwę do Boga; gorącą czynię do Was Pana prośbę, abyś; do tego znowu powracam i rzecz swoię czynię.

co czyni (robi) w Lipsku? was macht er in Leipzig? que fait-il à Leipzig?

czyniące słowo. Gramm. ein verbum activum. *Grammaire:* un verbe actif.

czynię to dla brata moiego. ich thue das meinem Bruder zu Gefallen. je fais cela pour l'amour de mon frére.

czynię z czego co. etwas aus etwas machen. faire qu. ch. de qu. ch. § z domu pałac uczynił; z chudego pachołka Pana uczynił.

czynię dość komu w czym. genug thun, ein Gnüge leisten. satisfaire; donner satisfaction.

czarno czynić. schwartz machen. rendre noir; noircir.

biało czynić. weiß machen. blanchir.

dźiedźicem kogo czynić. einen zum Erben machen. instituer qu. son héritier.

czynić sprawiedliwość. Gerechtigkeit ausüben. faire justice; rendre justice. § Sędźia z każdego przestępcę ma czynić sprawiedliwość.

nie wiem co czynić z sobą. ich weiß nicht, was ich anfangen soll. je ne sais comment m'y prendre; je ne sais que faire; je ne sais où me tourner.

ale coż czynić. aber was ist zu thun. mais qu'y faire.

czynić komu podarunek. einem ein Geschenck machen. faire un présent à qu.

czynię sobie wczas, wygodę. 1) sich pflegen, sich warten. 2) auf den Abtritt gehen, seine Nothdurft verrichten. 1) prendre ses aises; se donner du bon tems; faire une bonne vie. 2) aller aux commoditez; se décharger le ventre.

czynić co czym; udawać co za co. einen vor etwas ausgeben. faire, dire qu—.
czynią go umarłym. man hält ihn vor todt. on le fait mort.
szkodę większą czyni niżli iest. er macht den Schaden grösser als er ist. il fait la perte plus grande qu'elle n'est.
czynić się. 1) sich machen. 2) sich ausgeben. 3) sich verstellen, sich stellen. 1) se rendre, se faire. 2) se dire, se porter, se qualifier. 3) faire le; imiter, contrefaire. § 1) uczynił się winnym, niewolnikiem. 2) czyni się młodą a iuż ma 40. lat; czyni się Doktorem, a baby lepiey lecżą niżli on. 3) czyni się barankiem a trykſa iak kożieł; czynić się pilnym.
czyni się głupim. er stellt sich einfältig. il fait le fou.
czynić się potrzebnym. sich unentbehrlich machen. se faire néceſſaire.
Czyniciel. Thäter, Ausüber. faiseur; celui qui fait. § czyniciel wszystkich nieprawości.
Czynienie. 1) das Thun, Machen, Verfertigen. 2) Ausübung. 1) l'action de faire qu. ch. 2) pratique, exercice, *m.* usage *m.* § 1) czynienie hałasow, kłotni, lekarstwa. 2) ten słowy i dyskursem, ow czynieniem udatny.
wiele mieć do czynienia. viel zu thun haben. avoir fort à faire.
czynienie sprawiedliwośći. Ausübung der Gerechtigkeit. un exercice de justice. § Sędźia ma bydź karany, gdyby w czynieniu sprawiedliwośći był niedbałym.
Czyniony. gemacht verfertigt. fait.
Czynność. Thätigkeit, Ausübung, That. éficace, vertu éfective; activité, éfet. § Seym w swoich postępuie czynnośćiach; chwalić wielkość czynnośći czyiey.
Czynny, dźielny. thätig, würcksam. éficace; éfectif, agiſſant, actif. § czynny umysł; czynne są chrześćiańskie cnoty a nie słowne tylko.
Czynsz. 1) Zins, Interesse. 3) Herrn-Gabe, Herrn-Gefälle, Steuer, Schoß, Schatzung. 3) Haus-Zins. 4) Zins von einem Grund-Stück. 1) interêt, rente. 2) cens, rente seigneurale, taille, impôt, servis. 3) le louage qu'on païe pour un logis. 4) rente fonciére. § 1) ieszcze czynszu od kapitału nie zapłaćił. 2) czynsz nakazać, wybierać; czynsz poddani Panom, krolom dawaią, płacą; czynsze pospolite. 3) płacę ći czynsz od stayni, od domu twoiego. 4) czynsz pieniężny; czynsz niepieniężny iako są: czynsze winne, owocne, zbożne; czynsz od gruntu cudzego; czynsz wieczny, niewieczny albo do czasu zamierzony; czynsz dożywotny, nieodkupny.
Czynszownik. 1) Zins-Mann, der Zinsen und Schoß zahlet. 2) Zins-Herr; Grund-Herr. 1) rentier; païeur des rentes, des cens. 2) bourdelier, censieur; Seigneur censier.
Czynszowy. Schoß-, Steuer-, Zins-. censier; rentier; qui concerne les cens; qui regarde les rentes.
czynszowe grunta. Zins-Güter. fonds bourdeliers; censive.
Czyscę, *i* *ił*, *vid.* Czyszczę.
Czyśćica czarna źiele. (*clinopodium*) Mastix-Kraut. le clinopodion.
*Czyśćie, *adv.* 1) gut, schön. 2) rein. 1) bien, bellement. 2) nettement, proprement.
Czyśćiec, *g. czyśćia.* } das Feg-Feuer. le
Czyszczec, *g. czyszcza.* } purgatoire.
czyśćiec źiele. (sanamunda) ein gewisses Kraut. sorte de plante.
lani czyśćiec źiele. (seſſelis) Seſſel-Kraut. seſſeli.
Czyśćiowy, Czyszczowy. Feg-Feuer-. de purgatoire.
Czysto, *adv.* 1) rein, reinlich. 3) keusch. 1) nettement, proprement. 2) chastement, avec chasteté. § 1) czysto rad iem. 2) czysto żyię.
* *do czysta; do szczętu.* gäntzlich; bis auf den letzten; aufs Haupt. tout-à-fait; de bout en bout; à platte couture; rasibus. § do czysta nieprzyiaćiel wszystko zabrał; do czysta ich wyćięto.
Czystość. 1) Reinlichkeit. 2) Keuschheit. 1) propreté, netteté. 2) chasteté, pureté de moeurs. § 1) czystość potrawy naylepsza przyprawa. 2) panieńską zachować czystość.
czystość ięzyka. Reinigkeit der Sprache. pureté d'une langue; le purisme.
Czysty. 1) rein. 2) keusch, rein. 3) im Spott: recht. 1) propre, net. 2) chaste, qui a de chasteté. 3) *ironiq.* franc, véritable. § 1) czysty na twarzy; nie czysta to szklanka. 2) czysta to barzo dźiewka. 3) czysty to błazen; zastąpiła i czyste ma krtuszenie.
czystyś pachołek. du bist mir ein feiner Pursch. je vous trouve un plaisant mignon; vous êtes le beau Sire.
Czyszczę, *y*, *ył*, czyscę. 1) reinigen, rein machen. 2) schneiden, castriren ein Thier. 3) Heilk. das Blut reinigen. 1) monder, nettëïer; ôter les ordures. 2) châtrer, saner quelque animal. 3) *médec.* purifier

purifier la masse du sang. § * 1) czyścić (chędożyć) suknie. 2) czyścić kura, barana. 3) to ziele krew czyści.
Czyszczec, *vid.* Czyściec.
Czyszczenie, Czyścienie. 1) Reinigung. 2) das Schneiden eines Thieres. 1) purification, nettéïement. 2) l'action de châtrer une bête.
Czyszczony, czyściony. 1) gereinigt. 2) geschnitten von Thieren. 1) nettéïé, purifié. 2) châtré.
Czytam. 1) lesen. 2) lesen, lehren eine Wissenschaft. 3) lesen, abnehmen, ersehen aus eines Augen. 1) lire. 2) enseigner publiquement; professer quelque science. 3) lire, reconnoître au visage de qu. lire dans les regards, dans les yeux de qu. § 1) czytać autora, w autorze, książkę, w książce. 2) czyta prawo, medycynę na akademii. 3) czytać co z twarzy, z oczu czyych.
znowu czytać. wieder lesen. relire.
czytam z czego. aus etwas lesen. lire quelque chose à haute voix. § czytał te słowa z listu, z karty.
czytać komu; czytać przed kim. einem vorlesen. lire à qu.
czytać piszącemu; dyktować. dictiren. dicter.
Czytanie. das Lesen. lecture; l'action de lire.
Czytelnia, Lektoryum. Lese-Saal, Hör-Saal. un auditoire; chambre où on lit à haute voix.
** Czytelniec, *g. czytelnca.* } Leser. lecteur.
Czytelnik. }
Czytelniczka. Leserin. liseuse, celle qui lit qu. ch.
Czytelno, *adv.* leserlich, deutlich zu lesen. lisiblement; d'une maniére lisible. § czytelno i chędogo choć nie wyśmienicie pisać trzeba.
Czytelny. leserlich. lisible, facile à lire. § czytelny charakter.
Czyy? wem zugehörig; wessen. de qui? à qui?
czyy to sługa? wessen Diener ist das? à qui est ce serviteur? § czyia to suknia, czyie to dziécię? czyie to były konie, rzeczy? czyi to są żołnierze; czyiegoś sługę bił?
oddać każdemu co czyiego iest. einem jeden das seinige wieder geben. rendre à chacun son bien.
Czyż. Zeislein, Zeischen. serin; serin commun. § czyże pięknie śpiewaią.
Czyżowy. Zeischen-. de serin. § świergot czyżowy.

D.

Dąb, *g. a.* (*u*) Eiche. un chéne.
dąb samica. Eiche weiblichen Geschlechts. drille.
mały robak wielkiego dębu toczące na ostatek obali. eine kleine aber öftere Bemühung thut Wunder. l'eau qui tombe goute à goute, creuse le plus dure rocher; à la continuë l'eau ronge la pierre.
Dabin. Tabin ein Zeug. tabis sorte d'étofe.
Dąbrowa. } Eichen-Wald. chénaïe; une forêt de chénes.
Dąbrowka. }
dąbrowa. Wappenk. Huf-Eisen mit drey Kreutzern. *Blas.* fer à cheval avec trois croix.
Dąć, *vid.* Dmę.
Daćbog, Dadźibog. Theodor ein Manns-Nahme. Tédore nom d'homme.
Dach. 1) ein Dach. 2) Dach und Fach; Quartier so den Soldaten gegeben wird. 1) toit; un comble; couvert, couverture d'un bâtiment. 2) le couvert ou le quartier qu'on donne à un soldat dans sa maison. § 1) Dach z dachowki, z tarcic, gontowy, słomiany albo poszyty. 2) żołnierz podczas ciągnienia, okrom wody i dachu, nic wyciągać nie ma.
dach łamany. gebrochenes Dach. un comble à la mansarde; comble brisé ou coupé.
dach dwoisty. vierseitiges Dach. toit à quatre côtez.
dach niedwoisty, na obie stronie schodzisty. Sattel-Dach, Giebel-Dach. un comble à pignon qui a deux côtez.
dach płaski. flaches Dach. comble à terrasse; toit plat.
dach wszystek naprawić, reparować. das gantze Dach ausbessern. remanier un toit; reparer une couverture d'un bout à l'autre.
Dachowka. 1) Dach-Pfanne. 2) Dach von Dach-Pfannen. 3) eine Dach-Taube. 1) tuile. 2) toit, couverture de tuiles. 3) pigeon domestique; pigeon voliére. § 1) dachowka na dwoie złamana. 2) dachowką pokładany dom. 3) gołębi gatunek iest rożny, są kruczki, bębenki, dachowki.
dachowka złamana. zerbrochne Dach-Pfanne. tuilot; morceau de tuile cassée.
dachowka żłobkowata. Forst-Ziegel. faitiére, enfaiteau; tuile faitiére.
Dachownia. Ziegel-Scheune zu Dach-Pfannen. tuilerie. § z tey dachowine

wnie dachówka na kościoł robiona bydź ma.

Dachowy. 1) Dach=, zum Dach gehörig. 2) Equinoctional von Sonnen-Uhren. 1) de toit; qui regarde le toit. 2) *en parlant des quadrans*: équinoctional.

dachowe. Quartier-Geld, so der Wirth für einen giebet. l'argent que le possesseur donne au lieu du quartier pour un soldat.

Daię, *daie, dał, F. dam.* 1) geben. 2) lassen, zulassen. 3) lassen, befehlen. 4) Geld auf etwas geben. 5) geben, bezahlen. 6) lassen, geben, überlassen vor einen Preis. 7) geben in die Schule, aufs Handwerck. 8) Rechenk. geben, machen eine Summe. 9) geben, lassen einem den Vorzug. 10) setzen, bestimmen eine Zeit, einen Ort. 11) geben, verstatten einen Zutritt. 12) hingeben, lassen sein Leben. 13) eine Schlacht liefern. 14) geben einen Schlag; schmeissen, schlagen. 15) heimstellen, überlassen. 16) überliefern, übergeben. 17) geben, schicken auf die Galere, ins Zuchthaus. 18) überlassen, aussetzen der Rache. 19) geben, ausdrücken mit einer Redens-Art. 20) redend aufführen; unter einer andern Gestalt vorstellen. 21) verheyrathen ein Mägdchen. 22) vermachen, verordnen, bestimmen Geld zu etwas. 23) zugestehen, einräumen. 1) donner. 2) laisser, permettre, ne pas empêcher. 3) laisser, ordonner, commander, faire faire qu. ch. 4) mettre, donner, prêter de l'argent à interêt, à la banque, sur qu. ch. placer son argent sur l'Hotel de la ville. 5) donner, païer. 6) donner qu. ch. d'un certain prix. 7) mettre un enfant en (à l') école, en metier. 8) *aritm.* donner, faire un nombre. 9) donner, laisser la gloire, la main ou le pas à qu. 10) donner, nommer, fixer un tems à qu. 11) donner, acorder, prêter. 12) donner sa vie; perdre sa vie, la tête; sacrifier sa vie. 13) donner, livrer un combat. 14) donner; donner sur les oreilles, sur la tête; donner des coups; fraper. 15) laisser qu. ch. au jugement; se raporter à la décision de qu. 16) livrer, mettre, remettre qu. en pouvoir de qu. 17) condamner, mettre, envoier à la galére. 18) donner, abandonner, exposer qu. à qu. ch. 19) donner, rendre, exprimer. 20) faire parler les choses, les faire paroître sur une figure feinte. 21) marier une fille à qu. 22) léguer, donner, ordonner de l'argent à quelque usage. 23) acorder, concéder, avoüer; s'avoüer vaincu. § 1) dwa kroć daie kto prętko daie, a trzy kroć kto ochotnie, *prov.* przyrodzenie mi tego daru nie dało; day mu ieść, pić; dayże maszli dać. 2) daie sobie (z sobą) mowić; nie dał gruszkom dozrzewać; dałem mu się wyspać; dam (dałbym) sobie oczy wyłupić, kiedy się to stanie. 3) u tego rzemieślnika robić daię; day przepisać ten arkusz; day mi zagrać, strzelić; dał go zabić, zastrzelić. 4) dać na borg, na kredyt na cyrograf, na słowo, na czynsz, na maiętność. 5) day mu za to talar; daię na furmana, na praczkę, na strawę, na trzewiki, na piwo, na wino, na drogę. 6) sukiennik daie łokieć tego sukna po taleru; nie dam tego towaru od pięć talerow. 7) dać chłopca na rzemiesło, na handel, na nauki, (do nauki). 8) liczba 7. a 6. da trzynaście. 9) dać komu mieysce po prawey ręce; muśieli nam dać dank, przodek. 10) daię komu mieysce, czas, godźinę. 11) daię komu audyencyą, przystęp. 12) da gardło za ten występek; dał życie, zdrowie za całość Oyczyzny. 13) daliśmy nieprzyiaćielowi bitwę, batalią, pole. 14) dać w łeb, w pysk komu; dam ći; dali sobie potężnie po pysku; dać komu szczutkę, rozgą, kiiem. 15) daię na sędźiego; daię pod sąd Was Pana; daię na wolą czyią, na czyy rozum; daię na świadectwo tych JMćiow; daie mi na rozmysł; daię ten postępek uwadze każdego byle niezarażonego. 16) daię złoczyńcę katu pod męki; daię komu w moc dłużnika. 17) daię kogo na galery, na kopanie kruszcow. 18) daię kogo na pośmiech, na igrzysko, na pomstę zaiuszonego pospolstwa. 19) łagodnym co dać kształtem. 20) poeći daią mowę niemey rzeczy, osobę cnoćie; malarze daią ćiało Bogu i Aniołom. 21) dał corkę za Doktora. 22) dać na kościoł, na szpital, na szkołę. 23) daiemy to Niemcom, że lepszemi gospodarzami.

dawać karty. Karten geben. faire les cartes, les mêler & distribuer.

kto daie? kto ma dać? wer giebt? wer giebt die Karten? qui fait? qui fait les cartes? à qui est ce à faire?

dać komu urząd. einem ein Amt geben, verleihen. revêtir qu. d'une charge. § krol mu dał Buławę, Woiewodztwo.

dać komu pozew, rok. einen vor Gericht citiren. donner assignation à qu.

dać na kogo co. auf eines Nahmen geben. donner sur le nom de qu.
słuszney dać prośbie nie żal. einer billigen Bitte muß man Gehör geben. il faut prêter l'oreille aux justes priéres.
daię naprzod komu; ustępuię komu. einem weichen, den Vorzug lassen. céder à qu. donner la préference à qu.
day to na (dla) mnie. thue das auf meine Bitte. donnez cela à mes priéres.
dać na kogo. auf einen geben, passen. se soucier de qu. avoir une déference pour qu. repondre à qu. § chłopiec nie daie na tego inspektora.
daię na twą duszę; na twoie sumnienie. ich überlasse es deinem Gewissen. je laisse cela à vôtre consience.
dać na zamiany. tauschen. troquer, échanger.
dać pokoy. 1) zu Frieden lassen. 2) gehen lassen, fahren lassen. 1) laisser en repos. 2) laisser, abandonner qu. ch. § 1) day mi pokoy proszę. 2) day pokoy handlowi, naukom.
day ieno pokoy. schweige nur. taisez vous je vous prie; vous n'avez que vous taire.
dać rękę komu. 1) einem die Hand geben. 2) einem die Hand darauf geben, versprechen. 1) donner la main à qu. 2) donner les mains à quelque proposition, y consentir; promettre qu. ch. à qu. fraper dans la main pour assurance.
day na to rękę. gebt die Hand darauf. touchez là.
daię w to słowo, rękę moię. ich gebe darzu mein Wort, darauf meine Hand. j'y engage ma parole & ma foi.
daię znać. 1) ein Zeichen geben. 2) melden, berichten. 3) zu verstehen geben. 1) donner un signal; faire signe. 2) faire savoir, mander. 3) donner à entendre; faire entendre. § 1) okręt dał znać ogniami, że iest w trwodze. 2) znać daię Was Panu, że. 3) znać mi to dał.
dałby Bog. wollte Gott, daß; giebt mir Gott, daß; Gott gebe es. Dieu le veuille; fasse le ciel; plaise à Dieu que. § dałby mi Bog syna mego widźieć; dałby mu Bog złodźieia przydybać, pewnie się niewinność moia pokaże; dałby mi Bog tę łaskę, to szczęście.
dali Bog. 1) mit Gottes Hülfe; verleiht Gott seinen Seegen. 2) wahrlich, so wahr ich lebe. 1) Dieu aidant, avec l'aide de Dieu. 2) vraiment; sur mon Dieu. § 1) dali Bog Oyczyznę moię uyrzę; dali Bog tego się doczekam. 2) dali Bog nie wiem, nie byłem tam.
dali Bog zdrowie, łaskę. verleiht Gott das Leben, die Gnade. si Dieu donne la vie, la grace. § dali Bog zdrowie, tey pracy dokończę; dali Bog łaskę, wszystko mi się poszczęśći.
da mi Bog. Gott wird mir die Gnade geben; ich werde so glücklich seyn. Dieu me fera la grace; je ferai si heureux. § da mi Bog z tey wybrnąć sprawy; dał mu Bog lasa się dorwać, tego uniknąć nieszczęścia.
dać bisa; dać kata &c. den Hencker wird er geben. ouidas! il vous en donnera le diable.
day go katu, day go nieszczęściu. daß dich der Henker. diantre; ventregris.
daymy to; day to; niech tak będźie. gesetzt; wenn es auch wäre. supposé; le cas venant que; & posé que; faites que cela soit; je mets en fait que cela est; posé que cela soit; soit.
dayże mu tu; pożyczże tu komu. man borge nur einem. on n'a qu'à lui prêter, quand on veut perdre; qu'on s'avise de lui faire crédit.
co dać, to dać. es koste was es wolle. à quel prix que ce soit.
co z nią dadzą? was bekommt man mit ihr? wie hoch ist ihr Braut-Schatz? quelle dot aura t'on avec elle? combien donnera t'on en mariage à cette fille?
daszli źle, nie daszli gorzey. es ist nicht gut wenn man giebet, und noch ärger wenn man nicht giebet. en donnant on ne fait pas bien, en ne donnant pas on fait pis.
niech dadzą; niech dadzą ieść. laßt Essen geben. qu'on donne à manger; qu'on serve.
dać pić. zu Trincken geben. servir à boire.
dać się. 1) sich lassen. 2) sich selbst geben. 3) sich geben, sich ergeben. 4) sich darein ergeben; anheim stellen, überlassen. 5) sich ausstellen, sich aussetzen. 1) se faire; se laisser. 2) se donner, se livrer. 3) se rendre, se soumettre. 4) se resigner, se soumettre, s'abandonner à la volonté, au jugement. 5) s'exposer, se mettre au hasard; risquer. § 1) dać się bić; nie dał się zwyciężyć; dało się trzęsienie w Niemczech uczuć; daie się słyszeć, widźieć. 2) dał się sam w zastaw. 3) dała się, nie dała się forteca. *4) daię się (zdaię się) na Was Pana; na wolą się twoię daię. 5) daię się na pośmiech, na męki, na prześladowania.
da się to. das wird sich wohl geben. cela se fera avec le tems.

da się to widzieć. das wird sich ausweisen. nous verrons; cela se fera voir.
daie się tym słyszeć. er läßt sich damit verlauten. on lui a entendu dire cela; à croire ce qu'il dit; il veut faire entendre; il a sonné mot de cela.
dać się odmalować. sich abmahlen lassen. se faire peindre.
dałby się za niego na krzyż ogolić. er liesse sich vor ihn aufhängen. il se mettroit en quatre pour lui.
dać się znać komu, vid. Znam — *dać się komu znać.*
Daktyl. eine Dattel. datte, fruit de palmier.
daktyl drzewo, palma. ein Palmbaum. palmier, dattier.
daktyły leśne solone, Indyyskie; Tamaryndy. Tamarinden. des tamarins.
Daktyłowy. Datteln. de datte. § daktyłowa pestka.
Dal. } wird fast nur in folgenden Aus-
Dala. } drücken gebraucht. 1) Weite, Entfernung. 2) Ferne, Vertiefung im Gemählde. *hors des expressions suivantes on se sert rarement de ce mot.* 1) distance raisonnable, éloignement. 2) lointain, loin; éloignement d'un tableau. § 1) w dali stoi zamek, gora. 2) w dali wioskę w leśie odmalował.
z dala. von weiten. de loin. § z dala stoiał.
na dalą podać. vertiefen, in der Ferne vorstellen. renfondrer, renfoncer.
na dalą podanie. Vertiefung. renfoncement, renfondrement; représentation dans un lointain.
Dalece, *obs. adv. vid.* Daleko.
nie tak dalece -- iak. nicht so sehr -- als. non pas tant -- que. § był to człowiek nie tak dalece darami przyrodzonemi iako nabytemi sławny.
tak dalece że --. dergestalt daß; so daß. si bien que; de sorte que.
tak dalece -- ile. insoweit -- als. autant -- que; en tant -- que.
Daleczki. sehr entfernet. fort éloigné.
Daleczko, *adv.* sehr weit. fort loin.
Daleki. 1) eig. und fig. entfernet. 2) weitläuftig, von Verwandten. 3) weit, groß von Ländern. 1) *prop. & fig.* éloigné, lointain. 2) éloigné *en parlant de la parentée.* 3) vaste, grand comme un païs. § 1) wieś daleka od miasta; daleka do tey wśi droga; daleki mieyscem, czasem; dalecy ieszcze są od zgody. 2) daleki moy to pokrewny. 3) dalekie przeiechał pustynie.
dalszy. 1) weiter. 2) fernerweitig, ferner. 3) weiter, jenseit liegend, von Ländern. 1) plus éloigné. 2) continué, suivant. 3) ulterieur, qui est au delà. § 1) dalszy dom twoy. 2) dalsze iego prace; dalsze listu tego materye te były; w dalszym seymu trakćie. 3) dalsze tey rzeki miasta; dalsze Inflanty.
na dalszą odłożyć. auf die lange Banck schieben. trainer en longueur; diférer, remettre. § w dalszą odepchnięta nadźieia.
Daleko, *adv.* 1) weit. 2) fig. sehr weit. 1) loin; au loin. 2) *fig.* beaucoup, de beaucoup, bien d'avantage. § 1) a daleko do miasta? 2) daleko nad niego uczeńszy; daleko chybiłeś nauki Apostolskiey.
iak daleko? bis wie weit? jusqu'où?
daleko od śiebie. weit von einander. loin à loin. § drzewa daleko od śiebie sadźić.
a daleko? a dalekoż to? ist es weit? y a-t-il loin? est-il loin?
daleko to od tego? daleko ztąd dotąd; bynaymniey. weit gefehlt; weit davon. loin de cela; il s'en faut bien.
daleko ztąd. weit von hier. loin d'ici.
nie daleko południe. der Mittag ist nicht weit. il est bien-tôt midi.
z daleka. von weiten. de loin. § z daleka przyiechał.
z daleka to prowadźi. er holet das von weiten her. il reprend cela de loin.
daley, compar. 1) weiter. 2) weiter fort, mit einem *verbo.* 3) hinter, weiter hinter. 4) länger von der Zeit. 5) ferner, weiter. 1) plus loin, plus avant, par delà, au delà, plus outre. 2) outre, en continuant; *avec un verbe.* 3) au delà de; plus avant après. 4) de plus long tems. 5) en outre; de plus. § 1) daley wypuśćić, urznąć trzeba. 2) daley pracować będę. 3) daley Warszawy (za Warszawą) poiechał. *4) daley (dłużey) niżli godźinę mowił, 5) daley mowił i to.
daley co czynić, pisać, czytać. fortsetzen etwas zu thun; fort schreiben, fort lesen. continuer à faire, à écrire, à lire.
nu daley. nu weiter fort. sus, orsus. § nu daley robmy, mowmy.
daley iść. weiter gehen. passer outre; aller outre; aller plus loin; avancer.
daley. geht weiter; schert euch fort. va te promener; va en un autre endroit.
naydaley. am weitesten. au plus loin.
naydaley iutra. aufs höchste morgen. tout au plus demain.
Dalekość. Weite, Entfernung. éloignement; longue distance d'un lieu.
Dalibog, *vid.* Dam — *dali Bog.*

Dalmacya. Dalmatien. Dalmatie.
Dalmat. ein Dalmat. Dalmat.
Dalmatycki. Dalmatisch. de Dalmate; de Dalmatie.
Dalmatyka langer Priester-Rock. dalmatique, espèce de chasuble.
Dalszy. ist der *Comparativus* von Daleki. *c'est le comparatif de* Daleki.
Dama. 1) eine vornehme Frau, eine Dame. 2) Poet. Muse. 3) das Damenspiel. 1) Dame, femme de qualité. 2) *poëtiq.* Muse. 3) jeu de dames. § 1) Dama to zacna. 2) damę umie. 3) darmo wzywam Dam Parnaskich.
grać w damę (w bierki). in der Dame spielen. joüer aux dames.
Damaszczena. } Damascener Pflaumen.
Damaszczyna. } prune de damas; damas.
Dameszek, Dameszkowany, *vid.* Demeszek, Demeszkowany.
Dałoman, *vid.* Dołoman.
Dambrowa, *vid.* Dąbrowa.
Dan. gegeben, beym *dato* in öffentlichen Briefen. donné, *devant la date des lettres publiques.* § dan w Warszawie R. P. 1761. d. 5. Stycznia.
Dań, *f.* } 1) Zins, Gabe, Schoß, Tribut.
Danina. } 2) Haus-Zins. 3) ein Geschenck. 4) Lehn-Wahre; Lehns-Gebühr. 1) cens, rente, tribut. 2) loüage, ce qu'on paie pour une maison d'autrui. 3) don, présent. 4) relief, cens; cens & servis; rente Seigneuriale. § 1) Tatarzy co roczną daninę Sułtanowi dają; danina Panu na służb sześć. *2) a wieleż dani (myta) muśi do roku dawać. * 3) daninę (podarunek) mu posłać.
Danie, *vid.* Dawanie.
Daniel. 1) Daniel ein Manns-Nahme. 2) ein Dam-Hirsch. 1) Daniel nom d'homme. 2) daim. § 1) wrzucono Daniela proroka do dołu lwiego. 2) daniel iest prętszy od ielenia.
Dank. 1) Vorzug. 2) Wappenk. Figur eines umgekehrten Lateinischen W. 1) préference. 2) *Blas.* figure d'une W renversée. § 1) muśisz mi w tym dać dank; dank mam przed nim, żem szlachćic; to mu w pochwałę na wielki dank poydźie.
Dannik, *vid.* Hołdownik.
Danny. das zu geben ist; das gegeben werden kan ce qui est à donner; ce qu'on peut donner.
Dany. gegeben. donné.
Dar. 1) Geschenck. 2) Gabe, Geschenck, Talent. 1) don, présent. 2) don, talent, partie. § 1) w dary komu co posłać; dar to kosztowny. 2) forteca nie tak dalece z daru przyrodzenia, iako barźiey ręką ludzką wyrobiona.
darem. umsonst, ohne Zahlung. gratuitement. § wszystko chce darem.
Darćie, *conf.* Drę. das Reissen, Zerreissen. déchirement; l'action de déchirer.
darćie w wnętrznośćiach. das Reissen im Leibe. les trenchées, une maladie des intestins.
darćie piór. das Feder-Schliessen. l'action d'éplucher les plumes.
Darda. Wurf-Pfeil, Wurf-Spieß. dard sorte de trait.
**Dardarowy. erschrecklich. épouvantable, tonnant. § krzyknie na niego dardarowym głosem.
Daremny. vergeben, vergeblich, eitel. vain inutile, frivole. § daremna to nadźieia, praca.
strach daremny. vergebene Furcht. terreur panique.
daremna to. es ist vergebens. ce ne rien faire que de.
*Daremnie, } *adv.* 1) vergebens. 2) um-
Darmo, } sonst, unentgeltlich, ohne Geld. 3) unverschuldet, ohne Ursache. 1) en vain; sans fruit, vainement, inutilement. 2) gratis, gratuitement. 3) sans raison; pour rien. § 1) darmo pracować ciężko; wszystkie iego kunszty darmo poszły. 2) darmo daie lekarstwa. 3) nie darmo go biłem.
darmo nic. nichts umsonst. point d'argent, point de Suisse; rien sans profit.
w pół darmo. halb umsonst; halb geschenckt. à demi gratuitement.
nie darmo to. es steckt was dahinter; es ist nicht umsonst. il y a anguille sous roche; ce n'est pas en vain. § nie darmo to że tam często bywa; nie darmo ćię natura nacechowała; nie darmoś się ty łysym, chromym, garbatym urodźił.
Darmoiad. 1) Gast, der nichts zum Kräntzchen beyträgt. 2) Schmarutzer. 1) celui qui n'a rien aporté à un repas, à une collation. 2) écornifleur.
Darmomyślny. der in der Luft Schlösser bauet, unnütze Gedancken führet. qui a des pensées vaines & inutiles; qui fait des chateaux en Espagne.
Darmopych. stoltzer Mensch ohne Verdienste. un orgueilleux sans mérite.
Darmośilny. der sich vergebens bemühet. qui s'éforce vainement.
Darmowski. im Schertz: der alles umsonst haben will. accepteur; Monsieur qui passe pour l'Accepteur. § Kupniowskiego trzeba a nie Darmowskiego; woli bydź Panem Darmowskim.

*Darmy,

*Darmy, *vid.* Daremny.
*Darń, *f.* } Rasen. gazon. § zerzniy
Darn, *m.* } rydłem darnia we dwie ce-
Darn, *m.* } gle; darnem śmierć założy-
ła ikronie.
darnie kopać. Rasen graben. peler la terre.
darnem pokładać, słać. mit Rasen belegen; von Rasen aufführen. gazonner.
darn fuszony do palenia. } Torf. tourbe,
Darnina } mote d'herbes ou de terre qu'on brûle.
Darnisty. voller Rasen. fertile en gazon.
Darnowy. Rasen=. de gazon.
Darowanie. das Schencken. l'action de faire un présent; donation.
Darowany. } geschenckt. donné.
Darowny. }
Darowizna, podarunek. ein Geschenck. don; présent. § darowizną co dostać.
*Darſki, rzeſki. behänd, flinck. agil, souple, leger.
*Darſko, rzeſko, *adv.* frisch. agilement.
*Darſkość, rzeſkość. Geschwindigkeit, Behändigkeit. agilité, souplesse de corps.
Darty, *conf. Drę.* das sich reissen, abspalten oder abschälen läßt. qui se laisse déchirer, fendre, ou écorcer; qu'on peut mettre en piéces.
darty iedwab. geschlossene Seide. de la soïe épluchée.
darta deſka, vid. Dranica.
piora darte. geschlossene Federn. des plumes épluchées.
Daruię. 1) schencken. 2) erlassen. 3) das Leben schencken, Quartier geben. 1) donner, faire un présent. 2) remettre, pardonner, oublier. 3) donner la vie, donner quartier à qu. § 1) daruy (podaruy) mi tę tabakierkę; podaruię mu konia. 2) podarowałem mu dźieśięć talerow z długu; daruy mu tę winę; daruy tę urażę dobru oyczyſtemu. 3) więc ćię darowali twym zdrowiem.
*Darzę, *rzy*, *rzyt*, zdarzam. Gedeyen, Glück, Seegen zu etwas geben. faire, proſpérer; faire réüſſir; acorder ſa bénédiction. § niech Pan Bog ći tę drogę zdarzy.
darzyć śię. 1) gelingen, glücklich ausschlagen. 2) sich schicken; anstehen. 1) réüſſir; avoir du ſuccès. 2) s'acorder, convenir, aller. § 1) przymuſzona śię nie darzy miłość; nie zdarzył mu śię ten zamysł; obaczę ieżli mi śię moia zdarzy praca; nie zdarzyło śię to. 2) kiedy ſzkatuła na ſuchotę ſtęka, modne śię nie darzą ſtroie.
Dąſam śię na kogo. schnauben; böse seyn. ſe courroucer, tempéter, ſe dépiter; ſe mettre en colère, ſe fâcher contre qu. lèver la crête.
Daſzek. 1) ein Dächlein, Wetter-Dach. 2) klein Hütchen. 3) Gramm. Thon-Zeichen, Circumflex über einem Buchstaben. 1) chapeau; petit toit; auvent. 2) capeline, petit chapeau. 3) *Gram.* accent circonflèxe ſur une voïelle § 1) niemaſz daſzku nade drzwiamy; daſzek na słupikach okrągły 2) daſzek Merkurego. 3) litery francuſkie *â*, *ê*, z daſzkami w wymowie śię przedłużaią.
Daſzkowaty. 1) von beyden Seiten abhängig. 2) mit einem Circumflex bezeichnet. 1) faite en manière d'un toit; un penchant de deux côtez. 2) *Gram.* circonflèxe. § 1) daſzkowate wiadro na kſztałt kśięgi w poł otwartey. 2) daſzkowate *â* francuſkie.
Data. das Datum. la date. § datę położyć, odmienić, pomknąć.
Datuię co. datiren. dater; mettre la date à quelque écrit.
Datek. Gabe, Geschenck. don, préſent. § ćichy datek więcey zmoże, niżli głośna oracya.
Datny. 1) freygebig. 2) das gegeben werden kan. 1) libéral. 2) ce qu'on peut donner.
Dawam co. 1) oft geben. *2) geben, ſ. daię 3) zugestehen, einräumen. 1) donner ſouvent. * 2) donner, *vid.* Daię. 3) acorder; concéder.
dawaiący ſpadek. Gramm. der Dativus. *Gram.* le Datif.
Dawanie, Danie. 1) das Geben. 2) Tracht, Gang der Speisen 1) le donner; l'action de donner. 2) le ſervice; les plats qu'on ſert. § 1) ciężki do dawania a łacny do brania, *prov.* 2) przy pierwſzym, drugim, trzećim dawaniu (daniu) na ſtoł.
Dawca. Geber. donneur. § dawca wſzyſtkiego dobrego Bog.
Dawićiel, Duśićiel. Würger. étrangleur; celui qui étrangle, qui ſufoque.
Dawię. einen würgen; an die Kehle faſſen. engoüer; ſerrer la gorge à qu. prendre un homme à la gorge, le vouloir étrangler. § dawił żyda za gardło, ale nie zadawił; kość mię dawiła.
dawić śię. sich würgen. s'engoüer; avoir peine à avaler.
Dawienie. das Würgen. l'action d'étrangler, de ſufoquer; engoüement.
Dawienko, } *adv.* sehr lang. il y a
Dawniuchno, } fort long tems.
Dawno, *adv.* vorlängst; von langer Zeit her

her. depuis long tems; il y a long tems. § dawnoś ty taki, tak leniwy? już dawno tego mam sługę; dawnom go nie widźiał; nie dawno był u mnie.
a dawnoż? iſt es ſchon lange? y a-t-il long tems?
nie dawno. neulich. dernierement; il n'y a pas long tems.
nie dawno go widźieliśmy wir haben ihn ohnlängſt geſehen. il n'y a rien que nous l'avons vû.
z dawna. von alten Zeiten her. depuis long tems. § z dawna ćię kocham; z dawna ten kośćioł wyſtawiony.
Dawność. 1) Alter, langer Zeit-Verlauf. 2) in den Rechten: Erſitzung, Beſitz-Eignung, Verjährung. 3) Alter des Amts; die Zeit da einer ſeine Würde beſeſſen. 1) ancienneté, antiquité; le long tems qu'une choſe a ſubſiſté. 2) *droit:* preſcription, uſucapion. 3) ancienneté; tems qu'une perſonne eſt reçuë dans une charge. § 1) wie każdy dawność domu tego. 2) dawność mieć za prawo; dawnośćią trzyma tę maiętność; dawnośćią używania prawa doſtał; przerwać komu dawność trzymania maiętnośći. 3) kawalerowie nie według doſtoynośći ſwoich, ale według dawnośći czaſu od przyięćia w Order zaśiadać maią.
Dawny, ſtary. 1) alt, das vor vielen Jahren geweſen iſt. 2) alt, das lange gedauret hat. 1) ancien, antique; qui a étoit autrefois, qui eſt depuis long tems. 2) ancien; conſidérable par ſon antiquité. § dawna to moda; dawne czaſy. 2) dawny przyiaćiel, dawna nieprzyiaźń.
dawny czas &c. es iſt lange daß. il y a long tems que.
Day go katu, *interj. vid.* Dam — *day go katu.*
Dążę, *-ży, -żył.* eilen, eiligſt etwas thun. ſe hâter, s'empreſſer, ſe dépêcher. § dążę do ćiebie prośbą moią; dążył w tey ſprawie.
Dążenie. das Eilen, die Eile. la hâte; l'empreſſement.
Dbały. beſorgt, achtſam. conſideré, atentif. § dbały to człowiek.
*Dbało, bacznie, *adv.* achtſam, mit Bedacht. ſoigneuſement, avec atention.
Dbałość, baczenie, baczność. Acht, Achtung, Achtſamkeit. conſidération, atention, ſoin.
Dbam o co, ſtoię o co. achten; fragen, ſich kehren. ſe ſoucier de; faire atention à; faire cas de. § dba o twoię łaſkę; ni ocz nie dba; dbam o to.
nie dbać o kogo. nach eine nichts fragen. ſe moquer de qu.
*Dębianka, *Dębionka, galas. Gall-Apfel. noix de galle; pomme de chêne.
Dębiaſty. Eichen-artig. qui reſſemble au chêne.
dębiaſty kolor. grün wie Eichen-Laub. le verd de chéne.
Dębię. ein Fell in der Lohe gar machen. taner. § dębować ſkory.
Dębina. 1) Eich-Wald, Luſt-Wald. 2) eine Eiche. 1) chénaie. 2) un chéne.
Dębinny. Dębinowy. von Eichen-Holtz gemacht. fait du bois de chêne. § dębinowa brama.
Dębowy. Eichen-. de chéne. § dębowa wić.
Dech, *g. Voc. loc.* dechu, *dchu, tchu. *D.* dechowi, tchowi. *Inſ.* dechem, tchem. der Athem. haleine; un ſoufle.
tchu w ſobie nie czuie. er iſt gantz aus dem Athem. il eſt tout éſouflé; il eſt hors d'haleine.
dech zatrzymać. den Athem an ſich halten. retenir ſon vent, ſon haleine.
Dęćie, *conſ. Dmę.* 1) das Blaſen, Wehen. *2) Aushöhlung, ſ. Wydrożenie. 1) le ſoufle; le vent; l'action de ſoufler. *2) excavation, *vid.* Wydrożenie.
Defalkuię, wytrącam. abziehen, abrechnen. défalquer, deduire.
Defalka, Defalkata. wytrącenie. Abzug. rabais, defalquement. § bez defalkat czopowe ma bydź wnieśione; z kapitalney ſumy potrąćił i uczynił defalkę.
*Defekt, niedoſtatek. Fehler, Mangel, Unvollkommenheit. faute, defaut, imperfection.
Defendent. Defendens. der Reſpondent in einer Diſputation. le répondant, ſoutenant; celui qui défend des théſes.
Defenduię, bronię. reſpondiren in einer Diſputation. répondre; ſouténir, defendre une théſe.
*Deferuię komu, ſzanuię, uſtępuię. 1) verehren, weichen, nachgeben. 2) anbieten. 1) reſpecter, condécender, céder, obéir. 2) ofrir, préſenter.
deferuię kogo, odnoſzę kogo. denunciren den Gerichten. déferer, dénoncer qu. § deferował to urzędowi.
Definitor w zakoniech. Rathgeber des Vorſtehers eines geiſtlichen Ordens. Définiteur, Conſeiller du Provincial d'un Ordre.
Definitorz w zakonach. Raths-Stube in einigen Klöſtern. définition; le définitoi-

re, lieu où s'assemble les définiteurs pour les afaires de l'Ordre.

Dęga, pręga. eine Schmiele. sanglade, meurtrissure; marque livide de quelque coup. § dąg ma wiele.

Degraduię kogo; ruszyć, wyzuć, zsadźić, złożyć z urzędu. der Ehren entsetzen. dégrader, priver qu. de sa qualité, de son caractère.

Dek, *g. deku.* } Pasteten-Deckel von Teig.
*Deka. } le couvercle du paté.

Deka. 1) Rücken-Decke, Sattel-Decke. 2) der Resonantz-Boden an musicalischen Instrumenten. 3) Blech, Papier darauf Kuchen gebacken werden. 4) Decke von Blech als über einem Spring-Brunnen. *5) Decke über einem Tisch oder Bett, s. Kilim. *6) ein Dolch, s. Puinał. 1) couverture qu'on met sur le dos ou sur la selle du cheval. 2) table, dessus, chapelle, rose d'un instrument de musique. 3) fer blanc ou papier sur lequel on cuit les gâteaux. 4) couverture de fer blanc, pour couvrir une fontaine. *5) couverture, housse qu'on met sur les tables, sur les lits, *vid.* Kilim. *6) poignard, *vid.* Puinał. § 1) Konie i wielbłądy wyszytemi prowadzono dekami. 2) deka u cytry, u lutnie pod stronami. 3) deka pod kołacze. 4) deka fontanę pokrywa.

deka helmowa. Wappenk. Helm-Decke. *Blason.* lambrequin.

**deka*, *nakrywka*, *wieko.* Deckel über ein Gefäß. le couvercle d'un vase.

Dekalog, dźieśięćioro Boskie przykazanie. die zehen Gebote Gottes. le décalogue; les dix commandemens de Dieu.

Dekiel, *g. dekla.* Pfannen-Deckel am Schieß-Gewehr. baterie de l'arme à feu.

Deklamuię; krasomowskie śię cwiczę. sich im halten der Reden üben. déclamer; s'exercer à haranguer.

Deklaracya. Erklärung. Declaration.

Deklaruię co, obwieszczam, oświadczam śię. declariren, kund thun, erklären. déclarer, faire savoir qu. ch.

Dekokt. Decoct. décoction. § dekokt rozmarynowy (wywarzony rozmarynu).

Dekret, wyrok, sąd, skazanie, skaźń. Urtheil, gerichtlicher Ausspruch. le prononcé de l'arrêt; prononciation; arrêt, sentence, ordonnance de Juges. § z dekretu Trybunalskiego ma bydź ścięty.

Dekretowany. verurtheilt. condamné.

Dekretowy. dem gerichtlichen Ausspruch gemäß. d'arrêt.

Dekretuię, osądźić, skazać. verurtheilen. donner, arrêter une sentence; condamner; prononcer un arrêt contre qu. § dekretowano go na śmierć.

Delata. Rüge, gerichtliche Denunciation. dénonciation, acusation dévant un Juge. § delatę podać; na delaćie kogo oddać.

Delator. ein Denunciant. dénonciateur; celui qui dénonce.

Delektuie kogo czym. einen vergnügen. divertir; donner du plaisir.

delektować śię. sich vergnügen, sich belustigen. se divertir; se réjoüir; prendre plaisir.

Delfin, pierwszy Krolewicz Francuski. der Dauphin oder Cron-Printz in Franckreich. Dauphin; le premier fils du Roi de France.

delfin, morska świnia. Meer-Schwein. dauphin un poisson de mer.

Delfinat prowincya Francuska. Delphinat. le Dauphiné.

Delfinowy. des Dauphins in Franckreich. qui regarde le Dauphin en France.

Delfinowa, krolewiczowa Francuska. die Dauphine, Gemahlin des Dauphins. la Dauphine en France.

*Delia. }
*De[illegible]a. } langer Ober-Rock. surtout, robe qu'on met sur les au-
*De[illegible]yka. } tres habits.

Deliberuię. deliberiren. déliberer, mettre en déliberation.

deliberacya. Berathschlagung. déliberation.

Delicye, *plur.* rozkosz. Annehmlichkeiten, Ergötzlichkeiten. les délices.

delicye to Rzymskie. das sind vortrefliche Sachen. ce sont des choses excélentes.

Delikaćik, papinkarz. Zärtling, Weichling, Wollüstner. délicat; poule laitée; demoiseau, fluët.

Delikacki, rozkoszny. zärtlich, weichlich. délicat, douillet; qui se délicate, qui aime les plaisirs. § delikacki humor.

Delikactwo, rozkosz w życiu. Zärtlichkeit, Weichlichkeit. délicatesse, mollesse.

Delikat, rozkosznik. ein Wollüstler, Zärtling. un douillet, un éfeminé.

Delikatnie, *adv.* delicat in allen Bedeutungen dieses Worts. délicatement *dans toutes les signification de ce mot.* § delikatnie żyie, iada, maluie, pisze.

Delikatność. 1) Scharfsinnigkeit, Artigkeit. 2) das feinste in einer Wissenschaft. 1) délicatesse, subtilité. 2) délicatesse d'une sience.

delikatność sumnienia. Zärtlichkeit des Gewissens. délicatesse de consience.

Delikatny. 1) zärtlich, leckerlich. 2) delicat, von gutem Geschmack. 3) zart, niedlich,

lich, fein, zart, dünn, subtil. 4) scharfsinnig, vortreflich. 5) empfindlich, damit man behutsam umgehen muß. 1) délicat, douillet. 2) délicat, d'un bon goût. 3) délicat, tendre. 4) fin, subtil, délicat, excélent. 5) délicat, sensible, épineux. § 1) gąbka delikatna. 2) delikatne wino, potrawa. 3) płonka delikatna, członki delikatne. 4) delikatny rozum, koncept. 5) punkt honoru delikatny.

Delutka. Ober-Rock ohne Ermel. robe ou juste-au-corps sans manches.

Demeszek. damascirtes Eisen. damasquine; damasquinure; ouvrage damasquiné.

Demeszkuię. damasciren. damasquiner.

Demeszkowany. damascirt. damasquiné.

Denarek, *g. denarka*, dryfus. ein Drey-Fuß. un trépié.

Denko. 1) Bödenchen. *2) Deckelchen, s. Wieczko. 1) petit fond dans un vase. *2) petit couvercle *vid.* Wieczko.

szklanka bez denka. Tummelchen: Trinck-Glas so nicht stehen kan. bois-tout, un verre qui n'a point de pate.

prawda u niego bez denka. er redet selten die Wahrheit. il est sujet à caution.

Depcę, *ce, tał.* } 1) treten auf etwas. 2) Deptam. } mit blossen Füssen etwas treten, eintreten. 3) mit Füssen treten, verachten, vernichten. 1) fouler, marcher à dessein sur qu. ch. 2) presser, paitrir, pressurer avec des piez; défoncer; marcher sur qu. ch. fouler aux piez. 3) fouler aux piez, anéantir, mépriser. § 1) depce po kwiatach, po iagodach. 2) szewc, garbarz skory depce; deptać glinę, kapustę; ieszcze gron winnych nie depcą (tłoczą). 3) deptać po prawie; zdeptali prawa nasze.

deptać glinę. Leim treten. paitrir l'argile.

Depozyt, pokład. Hinterlage, anvertrautes Gut. dépot.

Depta. } ein Treter. fouleur, celui Deptacz } qui foule.

Deptam, *vid.* Depcę.

Deptanie. das Treten. l'action de fouler.

Deputat. 1) ein Abgeordneter. 2) Tribunals-Rath, Tribunals-Deputirter; aus ihnen besteht das Tribunal, und sie werden von den Woywodschaften und Bißthümern abgeordnet. 1) un deputé; un delegué. 2) Assesseur ou deputé de Tribunal; chaque Palatinat & Evêché les depute pour former le Tribunal. § 1) Deputat chorągwiany, regimentowy. 2) Deputat z Kapituły Krakowskiey, z Woiewodztwa Krakowskiego.

Deputowany. abgeordnet. député.

Deputuię, naznaczam. abordnen. députer, déleguer.

Derbisz ubogi. armer Ritter. pauvre diable; pauvre haire.

Derpsko. Derpt, Stadt in Liefland. Derpt ville de Livonie.

Derelikt, rzecz odbieżana. in den Rechten: verlassene Sache. *Droit:* chose abandonnée.

Dereń, *g. derenia.* (cornus) Cornel-Baum, Körner-Baum, Herlitzen-Baum. cornoüiller un arbre.

Dereniowy. Cornel-Baum-. de cornoüiller. § dereniowy gay.

Dereniowe iagody. Cornel-Kirschen, Herlitzen. cornoüilles, fruit de cornouiller.

Dereniorodny. voll Herlitzen-Bäume. plein de cornoüillers.

Dereszowaty koń. stichelhaarichtes Pferd; Rappe oder Fuchs so an den Seiten wenige untermischte weisse Haare hat. cheval rubican.

Derewnia, drewnia. 1) ein höltzern Gebäude. 2) Holtz-Boden, Holtz-Stall. 1) bâtiment de bois. 2) bucher, fourriére.

* Derha, Kilim. Tisch-Decke, Bett-Decke. couverture de table, de lit.

Descens, spadek wilgotności. Heilk. Abfluß der Dünste oder Feuchtigkeiten. *médec.* décente des humeurs. § descens piersiowy.

Deska. 1) Bret. 2) die Beute; Bret worauf der Becker den Teig wirckt. 3) Leichen-Bret. 1) planche, ais. 2) ais large sur lequel le boulanger paîtrit la pâte. 3) planche mortuaire pour y mettre le mort. § 1) deskami pokładać. 2) deska do gniecienia ciasta. 3) z kobierca na grobową deskę.

o deskę. nah dem Unglück; nur einen Schritt von seinem Untergang. à deux (quatre) doigts de sa perte. § iest od zginienia o deskę nic więcey.

ostatnia deska. letztes Mittel aus einer Gefahr zu kommen. expedient unique, derniere ressource d'échaper un danger. § ostatniey się deski uchwycił.

od deski do deski. durch; von einem Ende zum andern. d'un bout à l'autre. § przeczytałem tę książkę od deski do deski.

przewlekłby go przez deskę, tak chudy, er ist fett wie ein Fisch-Bret. il est maigre comme un squelette, comme un harang soré.

*Despekt, zeżywość. Verunehrung. deshonneur. § despekt komu wyrządzić.

*Despektuię

*Despektuię kogo, zelżyć. verunehren. deshonorer.
*Desperackie, adv. na rozpacz. desperat, verzweifelt. desespérément, à la desespérance. § po desperacku się bronił.
Desperacko,
po desperacku,
Desperatnie,
Desperacki, rozpaczny, rozpaczaiący. desperat, verzweifelt, der Verzweiflung ergeben. desespéré. § desperacki umysł; desperacka obrona.
Desperacya, rozpacz. die Verzweiflung. desespoir.
Desperat. ein Verzweifelter. un desespéré.
Desperowany. verzweifelt. desespéré.
Desperuię, rozpaczam. verzweifeln. desespérer.
Deszcz, g. *deszczu, deszcza, dżdżu, dżdża.* D. *deszczowi, dżdżowi.* Voc. L. *deszczu, dżdżu.* Inst. *deszczem, dżdżem.* 1) Regen. 2) Thränen-Guß, Thränen-Fluth. 1) pluïe, eau. 2) torrent de larmes. § deszcz tylko źiemię odwilżył, pokropił. 2) płaczliwym śię skropiła deszczem.
deszcz wielki. Regen-Guß, Platz-Regen. giboulée, guilée, ondée; onde de pluïe; trempe.
deszcz drobny. kleiner Regen. bruine; petite pluïe.
deszcz drobny pada. es fällt ein dichter Regen. il bruine; il fait de la bruine; il pleut dru & menu.
deszcz pada; deszcz idźie. es regnet. il pleut; il tombe de l'eau.
w deszcz. in Regen. dans la pluïe.
deszcz iak cebrem lał; deszcz iak z konwi śię leie. es regnet, als wenn es mit Mulden gösse. il pleut à verse.
z deszczu pod rynę. aus dem Regen unter die Traufe. se cacher dans l'eau de peur de la pluïe; tomber de fièvre en chaud mal; tomber de poile dans la braise.
**Deszczonośny. Regen bringend. qui aporte de la pluïe. § deszczonośna chmura.
Deszczowy, dżdżowy. Regen-. de pluïe.
deszczowa woda. Regen-Wasser. eaux pluviales.
Deszczka. ein Bretchen. petit ais; planchette; petite planche.
Deszczułka.
Dęto, *adv.* auf eine hohle, getriebene Art. en bosse.
Dętowyniosły; wypukły. hoch getrieben. de bosse ronde.
Dęty. 1) aufgeblasen, aufgeschwollen. 2) getrieben, hohl. 1) enflé. 2) bosselé, bossué.
dętą robić robotę. hohle, getriebene Arbeit machen. emboutir, bosseler, bossuër.
dęta i wokalna muzyka. die Instrumental- und Vocal-Music. musique d'instruments & de voix.
*Dewot. 1) ein Andächtiger. 2) Bet-Bruder, Mucker. 1) un dévot. 2) bigot tartufe, beguin.
*Dewotka. 1) eine Andächtige. 2) Bet-Schwester, Scheinheilige. 1) une dévote. 2) bigotte; soeur colette; fausse dévote; béguine.
Dezertaty, dobra spustoszone, odbieżałe. öde, verlassene Landgüter, die nicht mehr gebauet werden. vilages desertez; terres abandonnées, qu'on néglige, qu'on ne cultive plus.
Dezertor, zbieg. Ueberläufer. déserteur, un transfuge.
Diabeł, Dyabeł. der Teufel. le diable. § rożnie diabła maluią.
Diabełek. Teufelchen. diablotin, petit diable.
Diablik.
Diabelski. teuflisch. diabolique.
Diablica. ein böses Weib. diablesse de femme; furie, megére.
Diablik, *vid.* Diabełek.
diablik źiele, vid. *Gwiazdeczki źiele; Obrazki źiele.*
Diament, *vid.* Dyament.
Diurnał, *vid.* Dyurnał.
*Diacheł. Hencker, Kuckuck. diantre, diable. § po diaskaś tam chodźił.
*Diasek.
po diaska go chwalisz. zum Hencker, du lobest ihn doch. diantre vous le louëz dont.
po diaskaś uczynił. du hast es schlecht gemacht. parbleu vous avez mal fait cela.
do diaska z tym błaznem. zum Hencker mit diesem Narren. au diantre soit le fou.
Dla, *pr. g.* 1) vor. 2) um, wegen; halben. 3) eines wegen; aus Liebe zu. 1) pour; par devers. 2) par, pour; à cause de. 3) pour, pour l'amour, en faveur, en considération de qu. § 1) dla śiebie to otrzymał; dla brata to kupiłem; pisze dla mnie. 2) dla boiaźni i niezgod nie stanęły seymiki; dla przyiaćieła nowego nie opuszczay starego; *prov.* dla zbogacenia śię nieslusznośći się dopuszcza; dla godnośći i nauk sławny; dla obyczaiu, dla zwyczaiu to czynię; dla ućiechy, dla rekreacyi tam poydę. 3) dla oyczyzny życie położył; dałby śię dla niego ukrzyżować
dla tego, przeto, temu. darum. c'est pourquoi; c'est pour cela.
dla czego? czemu? warum? pourquoi? par quelle raison?

wszystko

wszystko czynię dla przyiaźni. der Freundschaft wegen thue ich alles. je fait tout par amitié.
*Dłabię,] *i, it.* 1) Würgen. 2) quetDławię,] schen; zusammen drücken. 1) engoüer; serrer la gorge à qu. 2) écraser, presser, serrer.
Dłoń, *f.* 1) die flache oder ausgestreckte Hand. 2) eine Hand breit. 1) l'avantmain; le plat, la paume de la main; une main étenduë. 2) une paume; la hauteur du poing fermé. § 1) dłonią kogo uderzyć dłoń na piasku wyrażam. 2) na dłoń szeroki; na dwie dłonie w szerz, w miesz.
dłoń cała w miesz. Theil der Hand zwischen den Fingern und Hand-Wurtzel. le metacarpe, partie de la main entre les doigts & le poignet.
dłoń spodnia. die inwendige Fläche der Hand. la paume, le dedans de la main.
dłoń zwierzchnia. die Ober-Fläche der Hand. le haut de la paume.
dłoni dołek. Grube in der inwendigen Hand-Fläche. fossette dans la paume.
** Dłoniatonogi. flachfüßig, Gänsefüßig. plat & large; qui a les piez en patte d'oie. § dłoniatonogie gęśi, kaczki.
Dłoniowy. 1) zur flachen Hand gehörig. 2) Hand breit. 1) de paume de la main. 2) haut ou large d'un poing fermé. § 1) dłoniowa prąszka. 2) dłoniowa szerokość.
Dłoto. ein Meissel. ciseau, fermoir, cifelet.
dłoto szmicerskie; rylec. Grab-Meissel, Grab-Stichel. burin; poinçon.
Dłubacz, drożyćiel. 1) Aushöhler. 2) Petschier-Stecher; Kupfer-Stecher. 1) celui qui creuse un arbre, une pierre. 2) graveur de cachet; graveur en taille douce.
Dłubaczka. 1) Hippe, Heppe ein Garten-Messer. 2) Zahnstocher. 3) ein Balbier-Spatel. 1) serpette. 2) un cure-dent. 3) espatule de chirurgien.
Dłubam, *vid.* Dłubię.
Dłubanie. das Aushohlen, Ausgraben, das Stechen in Holtz oder Stein. gravure; l'art ou l'action de creuser, de graver.
Dłubanina. 1) das Aushöhlen, Ausgraben. 2) ausgehöhlte, gestochne Arbeit. 3) Klauberey; langwierige Arbeit. 1) gravure, sculpture. 2) ouvrage creusé, gravé, cifellé. 3) travail ennuïant, qui dure long tems.
Dłubię, *ie, at.* 1) aushöhlen, ausgraben, graben, stechen. 2) knaupeln, stochern. 3) beklauben, belesen. 4) zaudern, langsam arbeiten. 1) creuser, graver, cifeler. 2) curer, grouiller, nettéïer. 3) ronger un os. 4) tarder; travailler lentement. § 1) dłubię drzewo, pięknie obrazy. 2) dłubać w nośie, w zębach. 3) odłub to skrzydełko. 4) insza robić, insza dłubać.
dłubać w mieszku. eines Beutel bemausen. mal manier, piler la bourse de qu.
Dłubiuch. Ohr-Löffel. un cure-oreille.
Dług. Schuld, Geld-Schuld. dette. § dopłaćił ostatniego długu; wypłaca długi; wybiera sobie winne długi; upomina śię u mnie długu swego; dług swoy spuszczam komu.
utonął w długach; długow ma iak włosow na łbie; ma wiele długow. er steckt über den Hals in Schulden. il est fort endetté; il est endetté par dessus la tête.
dług idźie w długą. die Schulden pflegen in die lange Harre zu kommen. les dettes se trainent ordinairement en longueur; on est fort long à païer.
dług zapłaćić naturze. die Schuld der Natur bezahlen. mourir; païer le tribut à la nature.
Długi. 1) lang. 2) lang, verdrießlich, von der Zeit. 1) long. 2) long, grand, ennuïant, qui tarde beaucoup, *en parlant du tems.* § 1) długie lata; przez długi czas byłem u niego; długie w tym mieśćie ulice; długi to ogrod; płaszcz dłuższy łokćiem, piedźią. 2) sobota dłuższa niż niedźiela, *prov.*
padł iako długi. er ist in die Länge hin gefallen. il est tombé tout de son long, tout plat.
barzo mi czas długi. die Zeit wird mir sehr lang. je trouve le tems grand; le tems me dure.
w długą, adv. auf die lange Banck. en longueur. § idźie w długą ta zabawa; w długą mię to chcesz zawieść.
w długą to poydźie. das wird auf die lange Banck kommen. l'afaire tirera en longueur; cela ira en longueur.
Długo, *adv.* 1) lang, eine lange Zeit. 2) lang, auf eine lange Art. * 3) weit, s. Daleko. 1) long tems; durant un long tems; longuement. 2) de long; d'une maniére longue. * 3) loin, *v.* Daleko. § 1) długo śię namyślay, a prętko czyń, *prov.* długo śię dobre pamięta a złe dłużey; długo żyie, kto dobrze żyie; długoby o tym mowić; dłużey tu nie będźie. 2) długo śię nośi; długo ogon koniowi spuśćić.
śpi długo na dźień. er schläft bis an den lichten Morgen. il dort la grasse matinée.

długoż?

długoż? wie lange? bis wie lange? combien de tems? jusqu'à quand?
długoż tego będzie? a długoż to będzie trwało? wie lange wird das dauren? machet fort. combien de tems vous faut-il encore? dépêchez vous.
nie mam dłużey czasu. ich habe nicht länger Zeit. je n'ai plus de tems.
długo u mnie nie byłeś. du bist nicht lange bey mir gewesen. vous n'avez pas été long tems chez moi.
dawno u mnie nie byłeś. es ist schon lange, daß du nicht bey mir gewesen bist. il y a long tems que vous n'avez pas été chez moi.
iak długo mu się spodoba so lange es ihm gefallen wird. tant qu'il lui plaira.
iak długo człowiek młody. so lange der Mensch jung ist. tandis qu'on est jeune.
Długoletni. vieljährig. qui dure beaucoup d'années.
Długoletnie, *adv.* durch viele Jahre. par une longue suite d'années.
Długomownie, *adv.* mit weitläuftigen Worten. prolixement; d'une maniére difuse.
Długomowny. weitläuftig im Reden. prolixe, long, étendu, difus.
Długomowność Weitläuftigkeit im reden. prolixité d'un discours; long discours.
Długonogi. langbeinig, storchbeinig. qui a les piez longs.
** Długopłynnie, ** Długopotomnie, ** Długopomnie, *adv.* in vielen Jahren. dans beaucoup d'années.
** Długopłynność, ** Długopomność, ** Długopotomność. spätes Alter; viele Jahre. une suite d'années; longue durée; suite de beaucoup d'années; des siécles entiers.
** Długopłynny, ** Długopomny, ** Długopotomny. spät, vieljährig. vieux; de beaucoup de siécles. § długopłynne następuiących wiekow lata.
Długoręki. mit langen Händen versehen. qui a les mains longues.
Długość. die Länge der Zeit oder einer Sache. le long, la longueur du tems ou d'une chose. § długość wieczności nieskończona; długość muru, ulicy; długość choroby.
Długosz. ein langer Mensch. un escogrife; homme fort grand.
długosz Indyyski. (flos Africanus) in den Gärten Indianische Nelcken-Blume. oeillet d'Inde qu'on cultive aux jardins.
długosz ziele, czerwony korzeń. (onosma) rothe Ochsen-Zungen-Kraut. onosma; orcanette.
Długoszczęśliwy. glücklich durch viele Jahre. heureux par une longue suite d'années.
Długoszyi. langhälsig. qui a un long cou.
** Długotrwale, ** Długowiecznie, *adv.* długoletnie. durch viele Jahre. par un long espace de tems.
** Długotrwałość. ** Długowieczność. spätes Alter; späte Jahre, lange Dauer. longue durée; longue suite d'années; des siécles.
** Długotrwały. ** Długowieczny. vieljährig, spät, dauerhaft. qui dure fort long tems; de longue durée; qui dure toujours. § niech ręka Boska Was Panu przy długowiecznym życiu wszelakiego udziela błogosławieństwa.
Długowłosy. 1) langhärig. 2) rauch, haarigt am Leibe. 1) qui a une longue chevelure. 2) velu, pelu.
Dłuż, *f.* Dłuża. 1) die Länge einer Sache. 2) Schnur der Zimmerleute, Gärtner. 1) le long, la longueur d'une chose. 2) cordeau, les echarpes ligne dont se servent les jardiniers, les charpentiers.
na dłuż. in die Länge. de long; au long. § trzy łokcie na dłuż, a ieden wzwyż.
w dłuż; podłuż, adv. & pr. g. 1) längst einer Sache, in die Länge. 1) le long; au long. 2) de long. § 1) w dłuż rzeki z obu stron są lasy. 2) w dłuż budować.
Dłużce, *plur.* Wurf-Riemen; lange Gefässe; lange Falcken-Riemen, Geschütz. créance, laniére, jet, long de cuir dont on se sert pour tenir l'oiseau de proie.
* Dłużę co, *ży, żył.* lang machen, verlängern. alonger.
dłużę się. in Schulden fallen. s'endetter. § zadłużył się barzo.
dłuży mi się czas. die Zeit wird mir lang. le tems me dure.
Dłużeię. sich verlängern, lang werden. devenir long; s'alonger.
Dłużen, *adj.* schuldig. qui doit.
dłużenem mu talar. ich bin ihm einen Thaler schuldig. je lui dois un écu. § dłużna mi też; dłużeń mi.
Dłużey, *adv. conf.* Długo. länger. plus long tems.
Dłużnik. Schuldner, Schuldmann. débiteur. § dłużnika o dług napomnieć.
od złego dłużnika i plewy bierz. von einem bösen Schuldner muß man auch Haber-Stroh nehmen. il faut tirer d'une mauvaise paie ce qu'on peut.
* Dłużny, *vid.* Dłużen.
** Dma. Sturm-Wind. bourrasque; orcan; un orage. § sroga dma okręty rozniosła.

*dma, dna. Hüftweh. sciatique.

Dmę, *dmie, dął, dęli.* 1) blasen, wehen als der Wind. 2) blasen, aufblasen. 1) soufler, venter. 2) boufer, enfler, remplir de vent. § 1) wiatr dmie srogi. 2) wiatry dęły żagle; dmę w pęcherz.

Dmucham, *v. m. F. dmuchnę.* 1) mit dem Maule blasen. 2) vom Winde: gehen, blasen, wehen, anwehen. 3) entspringen, entkommen aus einer Gefahr. 4) schmeissen, einen Hieb geben. 1) soufler. 2) soufler, venter. 3) gagner un lieu seur; échaper un danger. 4) fraper; donner un coup. § 1) dmuchać na polewkę; dmuchnął w ogień. *2) wiatry ne winicę dmuchaią (wieią). 3) ze strachu do lasa, do domu dmuchnął; dmuchnął czym prędzey z tey trwogi. 4) dmuchnąłem go w pysk; przez zakład go dmuchnął.

dmuchnąć, w uszy komu co ma mowić. einem ins Ohr blasen, was er reden soll. soufler aux oreilles de qu; suggérer à quelqu'un ce qui doit dire.

dmuchać, chuchać w ręce. in die Hände blasen. soufler aux doigts.

dmuchnąć warcab. einen Damen-Stein blasen. soufler un pion.

dmuchniy i zaraz będzie. das läßt sich blasen, leicht machen. il n'y a qu'à sifler & remüer les doigts.

Dmuchanie, dmuchnienie. das Blasen, das Wehen. souflement; un soufle. § iednym dmuchnieniem karty ze stołu zdmuchnął; dmuchnieniem ruchomy.

Dmuchawka, rura do kulek przedmuchnienia. ein Blase-Rohr. une sarbatane.

Dna. Hüft-Weh, Lenden-Zipperlein. sciatique; goute qui vient aux hanches.

Dnieie, świta. tagen. commencer à faire jour; poindre.

Dniestr, Niestr. Dniester ein Fluß bey der Wallachey. le Dniestre ou Tyra, un fleuve de Valaquie.

Dniowy. Tages-. de jour. § blask i świt dniowy.

Dno. 1) der Boden in einem Gefäß. 2) Grund eines Flusses. 3) Grund, Boden eines Zeuges. 4) Schiff-Boden. 5) fig. Boden, Grund-Suppe. 1) fond de vase, de futaille. 2) fond d'un fleuve. 3) fond d'étofe. 4) fond de cale. 5) *fig.* fond; bas. § 1) beczka bez den obudwu; dno sita. 2) dno rzeki piaszczyste; grąznie na dno morskie; twarde dno w gruncie. 3) materya na safurkowym dnie w kwiaty drobne. 4) nawy dno. 5) zginęli dobrzy lub na dnie cosiś zostało.

dno wprawić. den Boden einsetzen. renfoncer, enfoncer un vaisseau; mettre un fond à une futaille.

do dna wypić. bis auf den letzten Tropfen austrincken. boire tout.

ie iakoby dna nie miał. er frißt als wenn er keinen Boden hätte. il avale tout; il est impossible de l'assouvir.

dno w łoszku. Boden im Bett. les fonçailles *f. plur.* la goberge.

dno oka. Anat. die Retine, das netzförmige Häutlein im Auge. *anat.* rétine dans le fond de l'oeil.

Do, *pr. g.* 1) an. à. § pisałem do brata. 2) nach. à, pour. § pisz do Lipska, do Polski; poiadę do Warszawy. 3) zu. à, au, auprès de. § idź do Oyca, do Matki; zapozwał go do Trybunału. 4) in. à, dans, en. § włoż to do wody; idź do izby; wzięty do nieba; poydę do kościoła; włoż to do kieszeni; syn do szkoł chodzi; do miastą wiechał. 5) vor eine Kranckheit. contre, à, pour une maladie. § do oczu, do febry, do tey choroby lekarstwo. 6) zum, zu einem Gebrauch. à, pour un usage; pour. § pioro do pisania do rysowania; szczotka do szat, do trzewikow. 7) zu, vor. pour, à. § do ręki moiey rękawica; do urzędu tego to człowiek; ani do rady, ani do zwady; *prov.* *8) zu Wein, zu Bier *rc.* au vin, à la bierre *&c.* § poydźmy do wina, do gorzałki (na wino, na gorzałkę). 9) bis an. jusqu'à. § do zapłaty będę ten zastaw trzymał; do piątku czekać będę; poydź ze mną do bramy; do połnocy, do dnia ieść, pić; do gardła się naiadł; odłożono sesyą do iutra; do kolan woda; do pasa broda; do połgoleni suknia; do krwie biczować; do śmierći twoim zostaię sługą. 10) bis an den letzten. jusqu'au dernier. § do pieniążka przegrał; do grosza wydał; do gruntu zburzyć miasto; do słowa powiem co do mnie mowił. 11) auf, von Stunden à, *en parlant des heures.* § poł do dwunastey.

w poł do pierwszey. es ist halb eins. il est midi & demi.

kwadrans do trzeciey. ein Viertel auf drey. deux heures & un quart.

12) in, von der Zeit. dans, par, *en parlant du tems.*

do roku, do mieśiąca raz, dwa razy. jährlich, monatlich ein, zwey mahl. dans un an, (par an, annuellement) dans un mois une fois, deux fois.

13) mit. avec.

de

do żelaza, do śrebra to? wird das mit Eisen, mit Silber gemacht? fait on cela avec du fer, avec de l'argent?

* * *

Do, *pr. insep.* diese *Præposition* giebt den *verbis* folgende Bedeutungen: *cette préposition donne aux verbes les significations qui suivent:*

1) eine Vollendung, nehmlich vollends, aus, zu Ende. une action finie, un accompliſſément; entiérement; tout-à-fait; donner la derniére main à qu. ch.

domalować. ausmahlen. achever de peindre.

dopiiać. austrincken. vuider; boire tout.

dograć. ausspielen, das Spiel endigen. finir le jeu.

domawiać. ausreden. achever à parler.

dochować. vollkommen erziehen. élever entièrement.

2) vollends an eine Stelle, an einen Ort; vollends nach. jusqu'à un endroit.

dociąć. bis an etwas hauen. tailler jusqu'à.

dociągać. bis an etwas anziehen. tirer jusqu'à.

doieżdżać. bis nach dem Orte hin fahren. partir jusqu'à.

dochodzić. bis an etwas gehen. aller jusqu'à.

doprowadzić. führen bis an. conduire jusqu'à.

3) er, so lange bis. jusqu'à ce que.

dożyć. erleben. vivre jusqu'à ce que; parvenir à; vivre jusqu'à.

dobywać. zu erobern suchen; belagern. asſiéger; tacher à prendre, à remporter.

dobyć. erobern. emporter, prendre.

dośięgać. erlangen, erreichen. ateindre.

dogonić, dośćignąć. einholen. ateindre, joindre.

3) bey einem *reciproco:* kriegen, bekommen; er. *devant les verbes reciproques:* avoir, obtenir, gagner, recevoir à force de.

dopiiam śię choroby. sich eine Kranckheit an den Hals saufen. recevoir une maladie à force de boire.

dosłużyć śię czego. mit dienen etwas erwerben. gagner qu. ch. à force de servir.

4) zu, mehr zu. plus, d'avantage.

dodać. zugeben, mehr zugeben. ajouter, donner plus.

dolać. zugiessen. verser d'avantage.

Doba. 1) Zeit, Weile. 2) Gelegenheit. 3) Ansehen, Lage, Beschaffenheit. 1) tems, loisir. 2) ocaſion. 3) ſituation, état, plis. § *1) doba pogodna (pogoda; czas pogodny). 2) nie ma do tego doby. 3) interesa Polskie inszą dobę wzięły.

Dobadywam śię, *v. m. F. dobadam śię.* ergründen, erfahren, erfragen. aprofondir, pénétrer, s'enquérir, découvrir, aprendre. § dobadałem śię tey rzeczy; dobadać śię i słowka na nim nie mogłem.

Dobiegam, *v. m. F. dobiegnę.* 1) einen einholen. 2) kommen, laufen bis an. 3) zu einem springen, auf eine kurtze Zeit gehen. 1) joindre, ateindre quelqu'un. 2) parvenir, courir à quelque choſe. 3) faire la courſe; aller pour un moment. § *1) nie mogłem go dobiec, (dośćignąć). 2) dobiegłem do kresu. 3) pod czas obiadu dobiegłem do przyiaciela moiego.

Dobieganie, dobiegnienie. 1) die Erreichung mit gehen, laufen. 2) das Ende des Laufes. 1) l'action de joindre, d'ateindre. 2) la fin de la courſe.

Dobieram, *v. m. F. dobiorę.* 1) kommen, reichen bis auf den Grund. 2) vollends wegnehmen. 3) wählen, erwählen. 4) halten den Tact. 1) venir, pénétrer jusqu' au fond. 2) prendre le reſte. 3) choiſir, élire. 4) tenir la méſure. § 1) dobrał gruntu; nie dobierze do dna. 2) nieprzyiaćiel dobrał oſtatka. 3) dobiorę ſobie przyiaćiela; dobrali ſobie Pana przez elekcyą; dobierz sługi ſposobnego. 4) dobierać taktu w tańcowaniu.

dobrać komu do żywego. heftig, empfindlich beleidigen. piquer jusques au vif.

dobierać śię. sich wenden, sich halten zu einem, an etwas. ſe tenir, s'atacher, courir à qu. § dobiera śię od ſtrachu do kupy.

wierzchu śię dobrał. er kam in die Höhe. il gagna le haut, le deſſus.

Dobierka. Bier-Würtze so man in den Brau-Kessel giest. aſſaiſonnement, aprêt de la bierre qu'on verſe dans le braſſin ou la chaudiére.

Dobiiam, *v. m. F. dobiię.* 1) vollends todt schlagen; den Rest geben. 2) die übrigen niedermachen. 3) einen geprügelten vollends ausschmieren. 4) vollends einschlagen als einen Nagel. 1) tuër, aſſommer celui qui eſt au abois; achever qu. 2) tuër, maſſacrer le reſte de gens. 3) batre d'avantage; batre comme il faut celui qui eſt déja batu. 4) chaſſer entiérement un clou. § 1) dobił wołu nie dobrze uderzonego. 2) dobiliśmy na pogoni nieprzyiaćioł. 3) dobiłem mu ſkory. 4) dobiy gozdzia tego, tego pala.

dobiiam śię czego. 1) erfechten, mit dem Degen erwerben. 2) heftig streben. 1) com-

combatre; gagner, aquerir; remporter par les voies de son courage. 2) aspirer, briguer; tacher d'avoir. § 1) dobił się sławy, zwycięstwa. 2) dobiia się tego urzędu.
dobiiać się. fechten, trachten zu erlangen. tâcher à aquerir, à remporter.
dobić się. erfechten. aquerir, remporter.
Dobosz. Trummelschläger. tambour, un soldat qui bat la caisse.
dobosz do kotłow; pałkierz. Pauckenschläger. timbalier.
Dobra, *vid.* Dobro — *dobra.*
Dobrany. ausgesucht. choisi; recherché. § dobrane do przeniknienia serca słowa.
klucz dobrany. ein Nach-Schlüssel. fausse clé.
Dobrnąć, *F. dobrnę.* ergründen. approfondir; pénétrer jusqu'au fond. § łacno dobrnąć tego gruntu, zkąd wynurzone są sekreta.
Dobro, *g. dobra, d. dobru.* 1) das Gute; ein Wohl. 2) Wohl, das beste, Nutzen. un bien, une chose souhaitable. 2) utilité, bien, profit. § 1) w tym samym iedno założył dobro. 2) z twym dobrem to będzie.
naywyższe dobro. das höchste Gut. le souverain bien.
dobra, plur. 1) Güter, Land-Güter. 2) Habe, Vermögen. 1) terre bien considérable qu'on a à la campagne. 2) les biens, substance; les facultez d'une personne. § 1) do dobr swoich, na dobra swoie wyiechał. *2) dobra (maiętność) ruchome, nieruchome.
Dobroć, dobrota. 1) Güte, Gütigkeit. 2) das Gute an einer Sache; die Güte. 1) bonté; la faveur; grace. 2) le bon d'une chose; bonté; bonne qualité. § 1) tę dobroć mi wyświadczoną dożywotnie wysławiać będę. 2) dobroć i złość tey wody ta iest; dobroć żelaza.
**Dobroczyńca. Wohlthäter. bienfaiteur.
Dobroczynność. Gutthätigkeit, Wohlthat. bonté, bienfaisance, bienfait.
Dobroczynny. gutthätig. bienfaisant; qui aime à bien faire. § dobroczynny Boga naśladuie; dobroczynną całuię rękę.
Dobrodziey. 1) Wohlthäter. 2) Patron, Hochgeehrter Herr, Titel den man einem Edelmann, auch einem ansehnlichen Bürger zu geben pflegt. 1) bienfaiteur, bienfacteur. 2) Monsieur, *titre qu'on donne à un gentilhomme & à un bourgois distingué.* § 1) dobrodzieia szanuy, *prov.* 2) a iest Dobrodziey w domu; Wielmożny Mości Panie i Dobrodzieiu; Mości Dobrodzieiu.

Dobrodzieyka. 1) Wohlthäterin. 2) Madame, Titel vornehmer Weiber. 1) bienfactrice, bienfaitrice. 2) Madame, *titre d'une Dame.* § 1) iako dobrodzieykę moię kochać, szanować ią będę. 2) pokłoń się dobrodzieyce ode mnie; Wielmożna Mościa Panno i Dobrodzieyko.
Dobrodzieiowy. dem Herrn zugehörig. de Monsieur. § suknie to są dobrodzieiowe (Pańskie).
Dobrodzieyski. des Wohlthäters. de bienfaiteur.
Dobrodzieystwo. Wohlthat. un bienfait. § wziąć dobrodzieystwo iest wolność utracić.
dobrodzieystwo prawne. Rechts-Wohlthat. un bénéfice de droit.
Dobrogost. Bonaventura ein Manns-Nahme. Bonaventure nom d'homme.
Dobrorzeczę, *czy, czył.* gutes nachsagen, reden. bien dire; dire du bien, parler avantageusement de qu.
Dobrorzeczenie. gute Worte. des paroles polies.
Dobrorzeczliwie, *adv.* mit guten Worten. d'une manière bien-disante.
Dobrorzeczliwy. der Gutes nachsaget. biendisant.
Dobrotliwie, *adv.* gutthätig, gütig. d'une manière bienfaisante.
Dobrotliwość. Gutthätigkeit, Wohlthat. bienveillance; bonté, benignité; bienfait.
Dobrotliwy. gutthätig. bienfaisant.
Dobrowolnie. freywillig, gutwillig. de soi même; de bon gré; volontairement, volontiers. § dobrowolnie co czynić; dobrowolnie zginął.
Dobrowolność. Gutwilligkeit. bonne volonté; complaisance, facilité, spontaneité, bon gré.
Dobrowolny. freywillig, gutwillig. volontaire; qui se fait de bon gré; spontanée.
dobrowolny człowiek. gutwilliger Mensch. homme de bonne volonté.
dobrowolna droga. freye Land-Strasse. le grand chemin.
Dobrucham, *obs.* besänftigen. apaiser, adoucir.
Dobry. 1) gut. 2) tugendhaft. 3) gut, redlich. 4) gütig, gut, nicht zornig. 5) glücklich, gut, als eine Stunde. 6) gut, dienlich vor eine Kranckheit. 7) gut, wohl gesetzt, wohl verfaßt. * 8) groß, s. Wielki, Spory. 1) bon. 2) bon, honnête, vertueux. 3) bon, sincère, franc. 4) doux, humain, bon, indulgent. 5) bon, heureux, favorable comme une heure.

heure. 6) bon contre une maladie; sain, salubre. 7) bon, ingénieux, beau. * 8) grand, gros, *vid* Wielki, Spory. § 1) dobry koń; dobra książka; dobre piwo lecz lepsze wino. 2) dobry dobremu sprzyia; dobry o każdym dobrze rozumie; dobry zawsze dobry; dobrych mało; dobrych naśladuy. 3) dobry to człowiek; dobra to Panna. 4) dobry Pan na mnie; nie iestem dobry na niego. 5) na dobry czas, na dobrą chwilę, godźinę co zacząć. 6) ta wodeczka dobra do oczu; dobre to lekarstwo od koliki, od febry; dobre źiele na głowę, na zębow bolenie. 7) dobra łaćina; list dobry; mowa dobra.

dobry dźień. ein schöner Tag. un beau jour.

dobry dźień Mośći Panie. guten Morgen mein Herr. bon jour Monsieur: je vous donne le bon jour. § dobry wieczor; dobra noc.

dobrą noc powiedźieć. gute Nacht sagen. dire la bonne nuit.

w dobry rok śię rodźił. er ist gesund, wohl bey Leibe. il est dans un parfait embonpoint; il est gras & gros.

dobra nasza; dobra rzecz nasza. unsre Sache stehet wohl. nos afaires ont un bon train. § dobra wasza, lepsza nasza.

dobre. das gute, das beste an einer Sache. le bon; ce qui est de meilleur. § zażyłeś dobrego, skosztuy też i złego; *prov.* niech śię to w dobre obroći.

na dobre wyniść. gut ausschlagen; ein gutes Ende nehmen. faire, avoir une bonne fin; réüssir. § na nic dobrego im to nie wyszło.

za dobre mieć, przyiąć. vor gut halten, befinden. trouver bon; aprouver, sembler bon.

za dobre mienie. Genehmhaltung. aprobation, ratihabition.

lepsza ich niż nasza. sie sind besser dran als wir. ils se trouvent mieux que nous; ils sont en meilleur état que nous.

w lepsze przemienić. in einen bessern Stand verwandeln. changer en mieux, en meilleur état.

coż mi to naylepszego mowisz. du könntest mir was angenehmeres sagen. vous me pouviez dire une plus agréable nouvelle.

coż mi to naylepszego czynisz. du erweisest mir damit keinen Dienst. vous me rendez un mauvais ofice; vous me donnez un tour de reins.

lepsza śię nie dźiey, vulg. alles gehet gut von statten. tout va de mieux en mieux.

Dobrze, *adv.* 1) gut. 2) recht, richtig. 3) es ist gut, recht wohl, wenn man antwortet. 4) gantz wohl, gantz leicht, bey einer Zahl. *5) kaum, sobald; nur. 6) spät, als in die Nacht. 7) gut, bequem. 8) zu rechter Zeit. 1) bien. 2) bien, justement. 3) vous ferez fort bien, *quand on répond.* 4) fort bien, facilement, *avec un nombre.* 5) à peine, aussi tôt que. 6) fort tard, fort avancé. 7) bien, commodement, à son aise. 8) à tems; justement quand il faut. § 1) dobrze śię obchodźi ze mną; u matek wszystko dobrze; dobrze to sprawił; dobrze mowi, pisze, czyni. 2) dobrze liczone pieniądze. 3) czy pisać do niego? dobrze. 4) zmieśći śię przy tym stole dobrze dwadźieśćia osob; iest lat dobrze trzydźieśći. *5) dobrze (ledwie) przyszedł. 6) dobrze w noc iuż było; dobrze na dźień, a ty ieszcze śpisz. 7) dobrze śiedzę, leżę. 8) dobrze mi śię ta książka nagodźiła.

dobrzeby. es wäre gut. il seroit bien fait de. § dobrzeby posłuchać, czytać, pracować.

dobrze w dźień; dobrze na noc. spät in den Tag. le jour, la nuit est fort avancée. § iuż dobrze w noc, po połnocy było.

lepiey; lepsza. es ist besser. il vaut mieux. § lepieyby było zostać doma.

co raz to lepiey. je länger je besser. de mieux en mieux.

iako naylepiey. aufs beste. le mieux qui se puisse; le mieux du monde.

dobrze, pięknie mowę mowić. eine Rede wohl ablegen. bien dire son compliment, sa harangue.

dobrze mowić o kim. von einem gutes reden. dire du bien de qu.

dobrze czynić. 1) recht handeln, wohl thun. 2) wohl thun, Güte erweisen. 1) bien faire, s'aquiter de son devoir; faire son devoir. 2) bien faire, faire du bien à quelqu'un. § 1) dobrze uczynił że swawolnego chłopca przetrzepał. 2) ubogim dobrze czyni.

dobrze kupić. wohlfeil kaufen. acheter à bon (à grand) marché.

dobrze przedać. theuer verkaufen. vendre cher.

dobrze sobie poradźił; dobrze sobie począł. er hat sich wohl gerathen. il a pris un bon parti. § lepiey sobie poradźisz, kiedy go przeprośisz.

dobrze mi tu. 1) ich sitze hier gut. 2) es geht mir hier wohl. 1) je suis bien (commodement)

dement) ici. 2) je suis ici à mon aise; je me trouve bien ici.
dobrze się mieć. 1) sich wohl befinden; gesund seyn. 2) sich wohl seyn lassen; wohl leben. 1) se porter bien; être en bonne santé. 2) avoir bonne chère.
miey się dobrze. lebe wohl. portez vous bien; adieu.
dobrze tak na mię. es geschiehet mir recht. cela me bien deu; je l'ai bien mérité.
Dobrzeię. zunehmen, wachsen, fortkommen. s'acroiter, profiter; revenir, avancer. § psy dobrzeią taką odprawą.
Dobudować czego, *F. dobuduię.* 1) anbauen. 2) ausbauen, den Bau endigen. 1) bâtir tout contre; ajouter un édifice. 2) achever à bâtir, à construire.
Dobyćie, wźięćie miasta. Eroberung. reduction; prise de ville, de place. § po dobyćiu tego miasta drugiego dobywa.
Dobytek. 1) Haus-Vieh; Zucht-Vieh; Feder-Vieh. 2) Gesinde so auf dem Felde arbeitet. 3) fig. Raub, Beute. 1) bétail; bêtes de trait; volaile. 2) gens qui travaillent au champ. 3) *fig.* proie, butin. § 1) gospodarz bogaty w dobytki; wilk na rożny dobytek bydła wypada. 2) wilgoć szkodźi zdrowiu lub dobytkom ludźi. 3) ćiało że skaźitelne źiemia dobytkiem mieć będźie.
Dobyty, *conf.* Dobywam. 1) erobert. 2) entblößt, aus der Scheide gezogen. 1) pris, emporté, reduit. 2) tiré, dégainé.
dobyta szpada. blosser Degen. épée nuë.
Dobywalny, dobywaniu miast służący. zur Eroberung nöthig. qui concerne l'ataque; qui sert à la prise des places.
Dobywam, *v. m. F. dobędę.* 1) eig. u. fig. erobern, gewinnen. 2) entblössen, aus der Scheide ziehen; greifen nach einem Gewehr. 3) hervor langen; hervor suchen; ziehen. 4) darlegen, hervorsuchen; hervor bringen, heraus bringen. 1) *prop. & fig.* emporter, gagner, reduire; prendre une ville. 2) tirer l'épée; mettre l'arme à la main; mettre la main à l'arme. 3) tirer, aveindre; tirer hors; faire sortir dehors; mettre la main à la bourse. 4) tirer, produire, faire paroître; faire sortir. § 1) dobył szturmem miasta tego; dobył iey serca. 2) dobyć szable, szpady, pistoletu. 3) dobądź pieniędzy. 4) dobywał dowodow, konceptow; dobył tu zrzodła; z gor kruszce dobywaią.
dobywam się. 1) einbrechen; einnehmen wollen. 2) sich heraus helfen; sich herausbringen. 1) forcer la porte; forcer, prendre par force; ataquer; s'ataquer. 2) s'éforcer; tâcher de sortir; faire des éforts pour sortir, se tirer avec éforts de. § 1) dobył się do domu, do izby; dobywa się do fortecy, do iey serca. 2) ledwie się z śniegu, z rzeki dobył.
dobywać. angreifen, bestürmen. ataquer.
dobyć. erobern, einbekommen. prendre, emporter.
dobywaiący (*dostawaiący*) *wałostaw.* die Trutz-Kriegs-Bau-Kunst. l'Architecture militaire offensive.
Dobywanie miasta. die Bestürmung einer Stadt. l'ataque, l'action d'emporter une ville.
Dochod. Einnahme, Einkunft. recette; revenu, raport. § dochody z roli, z myta, z gruntu; dochod publiczny.
Dochodzę, *v. m. F. doydę.* 1) gelangen, anlangen; bis an die Stelle kommen. 2) erreichen, bis dahin langen, gehen. 3) erhalten, bekommen. 4) ersehen, vernehmen. 5) eintreiben, fordern, das seinige suchen. 6) einsehen, entdecken, hinter etwas kommen. 7) abtragen, abnutzen als ein Kleid. 8) einlaufen, einkommen, anlangen für einen; einlaufen als Nachricht. 9) sich neigen; zu Ende gehen; zu Ende laufen; auslaufen. 10) zu Stande kommen, bestehen; vollzogen, geschlossen werden. 11) anstossen, liegen an etwas. 12) gleich kommen. 1) ateindre un lieu en allant; venir, arriver à; achever à aller; passer, aller jusqu'à. 2) ateindre, porter, toucher. 3) ateindre, arriver, parvenir à; obtenir, recevoir qu. ch. 4) voir, aprendre, apercevoir. 5) éxiger, demander, requerir, vendiquer, recouvrer, répeter, revendiquer, recuperer; se recuperer de sa perte; se recuperer. 6) reconnoître, remarquer, pénétrer, découvrir. 7) user un habit. 8) arriver, revenir pour être touché; venir comme une nouvelle; être païé; être livré. 9) se finir, s'écouler; expirer; s'achêver; être à sa fin; s'aller finir; se terminer, passer. 10) s'arrêter; se conclurre; se consommer; passer; se faire. 11) toucher; être tout proche; rendre, aboutir; terminer à. 12) égaler; s'égaler; się mettre au niveau. § 1) dochodzę do miasta, doszedszy wśi poszedł do Plebana. 2) ile że tak daleko wzrok moy nie dochodźi; dochodźi tu wiatr; kula do celu nie doszła, ćiała przez pancerz doszła; rozumem moim, okiem tego nie doydę;

doydę; doszedł sta lat. 3) doszedł (dostąpił) dziedzictwa; znacznego doszedł urzędu. 4) dochodzę z listu twego że. 5) długow swoich każdy dochodzi, a doszedszy ich się raduie; doydzie pewnie swego; dochodź swego prawem; dochodzi swego prawa, swoiey krzywdy prawem doszedł. 6) doszedłem go, że oszust; za wczasu tey zdrady doszedłem. 7) dochodzić szaty. 8) żołnierzow (żołnierzom) żołd punktualnie dochodzi; dochodzą go te dochody słusznym prawem; doszła mię skrzynia, ktorąś posłał; doszedł mię list Was Pana. 9) dochodzi rok; dochodzi godzina, gotuy się na mary. 10) nie doszły traktaty z Turczynem; doszła zapłata, ugoda; doszedł seym, seymik; doszło wesele. 11) moy ogrod dochodzi twoiego. 12) doszedł przodkow swoich; nie dochodzi sposobności iego.

dochodzić się czego. erlaufen; mit gehen und laufen bekommen. gagner, atraper qu. ch. à force d'aller. § miasto zapłaty guzow się doszedł.

dochodzi mi lat pięćdziesiąt. ich bin bey nahe funfzig Jahr alt. la cinquantiéme année de mon âge s'écoulera bientôt.

dochodzą mię z rożnych mieysc wiadomości. ich bekomme von unterschiedenen Orten Nachricht. il m'est revenu de plusieurs endroits que.

doszłoby; doszłoby tego. das gienge noch an (hin); es wäre noch zu entschuldigen. passe pour cela; cela se peut excuser. § doszłoby żeby pieniędzy nie miała; doszłoby ubostwa iego, ale pychy iego nikt nie pochwali.

nie doydziesz z nim sprawy. du wirst mit ihm nichts ausrichten. vous ne trouverez pas vôtre comte avec lui; vous ne gagnerez rien sur lui.

Dochodzenie swego. Anspruch, Rückforderung. revendication, répétition, recouvrement. § na dochodzenie krzywd komisya wydana.

Dochowały. erzogen, aufgewachsen. élevé, nourri.

Dochowek. erzogenes Vieh. le nourri.

Dochowuię, Dochowywam, *v. m. F. dochowam.* 1) aufheben, verwahren. 2) beobachten, halten, erfüllen. 3) vollkommen erziehen. 1) garder, renfermer, conserver. 2) garder, observer, tenir, acomplir. 3) achever d'élever un enfant. § 1) kucharka ognia w popiele dochowuie; dochować komu pieniędzy, pokładu 2) dobrze przyiaźni dochowywał; dochowałem mu we wszystkim wiary; dobrze dochował godności swoiey; białagłowa rzadko taiemnicy dochowa. 3) dochować dziecię.

dochować kogo do śmierci. einen Zeit Lebens erhalten, ernähren. nourrir qu. toute la vie.

Dochrapać się, *F. dochrapam się.* etwas mit Mühe erlangen. atraper, gagner, obtenir avec beaucoup de peine. § dochrapał się tego urzędu, tych dostatkow.

Dociągam, *v. m. F. dociągnę.* 1) ziehen, spannen bis an. 2) marschiren, ziehen bis an. 1) tirer, tendre jusqu'à. 2) marcher jusqu'à; *en parlant des troupes.* § 1) dociągniy sprzączki, popręgu do tey dziurki, dociągnąć cięciwy do wrębu. 2) ledwie woysko do tego miasta dociągnęło.

Dociekam, *v. m. F. docieknę.* 1) vollends verflüssen, auslaufen als eine Sand-Uhr. 2) einsehen, hinter etwas kommen; ergründen. 1) s'écouler; achever à couler. 2) aprofondir, pénétrer, découvrir. § 1) dociekła godzina wyniść muszę. 2) myśl tego dociec nie może; dociec drugiego umie; dociekszy zamysłu iego.

Docieram, *v. m. F. dotrę.* 1) vollends zerreiben. 2) vollends aufreiben, den Rest geben. 3) zu Stande bringen, ausmachen; zur Richtigkeit bringen; endigen. 1) achever à broïer, à froter, à raper. 2) abatre, ruiner entiérement; achever l'enemi; tuër le reste. 3) terminer, arrêter, conclurre; fixer; transiger. § 1) dotrzyy tey farby na kamieniu. 2) nędza go dotarła; datarliśmy niedobitkow. 3) dotarłem z nim; dotarł z drugą partyą ugody.

nie dotart. er hat seinen Vorsatz nicht ausgeführt. il n'a pas executé son dessein.

docierać się czego. hell polieren, scheuren. polir, écurer comme il faut; donner le lustre nécessaire.

docierać się w kim dusze; docierać się kogo. mit Reiben einen Ohnmächtigen wieder zu sich bringen. rapeller la vie à quelqu'un; faire revenir quelqu'un d'un évanouïssement en le frotant. § ledwie się w nim dusze dotarli.

Docinam, *v. m. F. dotnę.* 1) vollends durchhauen; hauen bis an. 3) brav auspeitschen. 3) niederhauen, niedermachen. 4) sehr sticheln; zu nahe treten. 1) achever de hacher, de tailler; trancher, tailler jusqu'à. 2) foüeter comme il faut. 3) tailler en piéces; passer par le fil de l'épée. 4) piquer qu. au vif; donner un coup de bec à qu. § 1) nie dociąłeś tey gałęzi; dotniy do tego sęku.

ſęku. 2) doćiął chłopcu za tę ſwawolę. 3) na pogoni nieprzyiaćiela dоćięto. 4) nie doćinay mu więcey; doćiął mu do żywego.

Doćiſkiwam, *v. m. F. doćiſnę.* werfen bis an, mit einem Wurf erreichen. jetter, darder, jusqu' à; ateindre d'un jet. § do tey lipy kamienia (kamieniem) doćiſnął.

doćiſnąć śię. 1) ſich durchdrängen. 2) mit Mühe etwas erhalten. 1) pénétrer, fendre la foule. 2) ſe pouſſer; obtenir qu. ch. avec beaucoup de peine. § 1) ledwie śię do niego doćiśnie. 2) doćiſnął śię do tego urzędu.

Doćiśnienie, dorzucenie. das Werfen bis an etwas. l'action de jetter jusqu' à.

Doczekiwam, *v. m. F. doczekam.* 1) erwarten, warten. 2) erleben. 1) atendre. 2) voir le tems, le jour que; vivre jusqu' à ce que. § 1) naſzego woyſka nieprzyiaćiel nie doczekał; nie doczekaſz tego; nie doczekam twoiey matki; doczeka ćię ta rzecz u mnie. 2) doczekam tego daliboq; nie doczekaſz poprawy iego; doczekałem śmierći iego.

doczekał ſta lat. er hat das hunderſte Jahr erlebet. il a cent ans.

doczekać śię. erwarten; warten bis etwas geſchiehet. atendre jusqu' à ce qu'une choſe arrive; être dans l'atente de qu. ch; atendre après qu.

doczekałem śię liſtow. nach langem Warten habe ich endlich Briefe erhalten. après une longue atente j'ai reçû des lettres. § nie doczekałem śię liſtow z oyczyzny.

doczekam śię Pana twoiego. ich werde warten, bis dein Herr kommt. j'atendrai jusqu' à ce que vôtre maître vienne.

nie doczekam śię Pana twoiego. ich warte vergebens, dein Herr wird nicht kommen. j'atendrai en vain vôtre maître.

Docześnie, *adv.* zeitlich, vergänglich. temporellement.

Doczeſność. Zeitlichkeit, Vergänglichkeit, Eitelkeit. vanité, fragilité. § pogardzenie świata i doczeſnośći iego.

Doczeſny. zeitlich, eitel, weltlich. temporel, mondain, vain, périſſable. § doczeſne ſplendory żywota i świata tego.

Doczytuię, ⎫ *v. m. F. doczytam.* vollends ausleſen. achever de lire; finir la lecture. § doczytałem hyſtoryi o tym krolu; nie doczytałem tey kśiążki.
Doczytywam, ⎭

doczytać śię. durch das Leſen vernehmen, wahrnehmen, erſehen. découvrir, voir, aprendre, concevoir par quelque lecture. § doczytałem śię tych praw w konſtytucyach; doczytałem śię z liſtu Was Pana że.

Dodaię, ⎫ *v. m. F. dodam.* 1) nachgeben, hinzuthun, ergänzen. 2) leiſten, geben, darreichen, verſchaffen. 3) einblaſen, eingeben. 1) ajouter, donner encore; ſupléer; fournir, ajouter ce qui manque. 2) fournir, donner, procurer. 3) ſuggérer, inſpirer, ſouffler à qu. § 1) doday waſzeć do talera; ieſzcze ſotu nie doſtaie, dodam go. 2) dodawałem mu pieniędzy, pomocy; wino śił ſtaremu, a Poećie konceptow dodaie. 3) dodał mu tego nieposłuſzeńſtwa, tych ſpoſobow.
Dodawam, ⎭

dodawać ſerca. Muth machen. encourager; donner courage.

dodawać ſerca na złe. zum böſen aufbringen; aufhetzen. inciter qu. à mal faire.

Dodawacz. Darreicher, Verſchaffer. pourvoïeur, qui fournit.

Dodawanie. 1) Zuſchub, Darreichung, Verſchaffung. 2) Einblaſung, Eingebung. 1) l'action de fournir. 2) ſuggéſtion. § 1) dodawanie ſpoſobow, pomocy, pieniędzy. 2) uczynił to z dodawania diabelſkiego.

Dodymam, *v. m. F. dodmę.* 1) mehr, vollends aufblaſen. 2) einblaſen, eingeben. 1) enfler d'avantage; achever d'enfler. 2) ſuggérer, ſouffler à qu. § 1) dodymay, ieſzcze pęcherz nie doſyć wydęty. 2) diabeł mu te myśli dodyma.

Dogadzam, *v. m. F. dogodzę.* willfahren, ſich bequemen, genung thun. gratifier; faire ſervice, faire plaiſir, s'accommoder à qu; avoir complaiſance pour qu; ſatisfaire à; contenter. § trzeba dowćipowi ucznia dogadzać, i rzeczy łaćno udawać; wiem że woli Was Pana dogodźi; ten człowiek dogodźić umie.

wſzyſtkim dogodźić trudna. es iſt ſchwer allen zu gefallen. il eſt dificile de plaire à tous les hommes.

dogadzać ſobie. ſich warten; ſich pflegen. prendre ſes aiſes; aimer ſes aiſes; ſe donner du bon tems.

Dogadzanie, dogodzenie komu. Willfahrung. gratification, ſatisfaction, plaiſir, faveur qu'on fait à qu; complaiſance pour qu.

dogadzanie ſobie. Wohlleben; gute Tage. bonne chère; ſatisfaction qu'on donne à ſes plaiſirs.

Doganiam, *v. m. F. dogonię.* 1) einholen, erjagen. 2) einholen das verſäumete. 1) ateindre, joindre; atraper, ratraper à force de courir. 2) réparer, dédommager avec diligence ce qu'on a négligé.

gligé. § 1) dogoniliśmy nieprzyiaćielſkich hufcow. 2) dogania teraz roboty.

*Dogara mi co, *vid.* Dogrzewa mi co.

Dogarnąć śię do czego, *F. dogarnę śię.* mit Mühe zu etwas kommen, gelangen. parvenir avec beaucoup de ſoin à qu. ch. § ledwie śię do tego urzędu dogarnął.

Doglądam, *v. m. F. doyrzę.* 1) in der kurzen *Conjugation:* mit den Augen erreichen; ſcharf ſehen. 2) beſichtigen, zuſehen, ob alles richtig iſt. 3) beobachten, abwarten; Aufſicht haben. 4) einen beobachten. 5) ergründen, erſehen. 1) *dans la Conjugaiſon brève:* ateindre, percer de vuë; avoir bonne vuë; voir à perte de vuë. 2) aller voir, aller viſiter. 3) avoir ſoins; ſoigner, panſer, cultiver. 4) obſerver, ſurveiller à; veiller qu; avoir l'oeil ſur qu; prendre garde à qu. 5) pénétrer, aprofondir. § 1) tak daleko nię doyrzyſz; ieſt gwiazd wiele, ktorych okiem doyrzeć nie możemy. 2) doyrzyy do trzody, aby wilk owce iakiey nie porwał. 3) doglądać chorego; ogrodnik drzew pilnie nie dogląda. 4) niech dźieći doglą da inſpektor, aby śię uczyli. 5) rozum tego dobrze nie doyrzy.

Doglądanie, *vid.* Dozor.

Doględacz, *vid.* Dozorca.

Dognać, *vid.* Doganiam.

Dogodnie, *adv.* willfährig. complaiſanment; avec complaiſance.

Dogodny. willfährig, dienſtfertig. complaiſant, oficieux, obligeant.

Dogramoliwam śię, *v. m. F. dogramolę śię.* 1) vollends hinkriechen. 2) etwas erplacken, mit Mühe erhalten. 1) ramper, ſe trainer jusqu'à. 2) venir à qu. ch. avec beaucoup de travail. § 1) gadźina do drzewa śię dogramoliła. 2) nie dogramoliſz śię do tego urzędu.

Dograwam, *v. m. F. dogram.* 1) ausſpielen, das Spiel oder ein muſicaliſches Stück endigen. 2) vor einen andern ſpielen. 1) achever de jouër un jeu ou d'un inſtrument. 2) jouër pour un autre. § 1) ieſzczem nie dograł tańca a iuż inſzego zaczyna. 2) dograway mi, ſzczęśćia nie mam.

Dogrzewam, *v. m. F. dogrzeię.* 1) recht heiß machen. 2) einem einheitzen, zuſetzen. 1) chaufer d'avantage. 2) preſſer, pourſuivre qu. vivement. § 1) dogrzey wody, bo tylko wolnoletnia. 2) dobrze mu dogrzałem.

dogrzewa mi. 1) es wird mir heiß. 2) es bekümmert mich; das geht mir im Kopf herum. 1) j'ai chaud. 2) cela me chagrine; cela m'embaraſſe.

Doiąć, *vid.* Doymuię.

Doiadam, *v. m. F. doiem.* ſich vollends ſatt eſſen. achever de manger; manger ſon ſoul.

Doię, *i, it.* melcken. traire une bête; tirer du lait; faire venir le lait; traire le lait. § a doiła dźiewka krowę, kozę; doić mleko w ſkopek.

Doieı ie. 1) das Melcken. 2) ein Gemelcke. 1) l'action de traire le lait. 2) le lait qu'on a tiré.

Doieżdżam, *v. m. F. doiadę.* 1) vollends an eine Stelle fahren, ankommen, anlangen. 2) einholen, erreichen. 3) einem zuſetzen; einen angreifen. 4) bekommen einen Schlag. 1) arriver, partir jusqu' à un certain lieu. 2) joindre, ateindre qu. 3) preſſer, pourſuivre qu. 4) avoir, recevoir un coup; étre batu. § 1) do miaſta (miaſta) nie doiechał; życzę abyś ſzczęśliwie oyczyzny doiechał. 2) pobiegłem poſztą, abym go doiechał. 3) daieżdżaſz mię tak długo temi zarzutami, temi słowy, aż. 4) guza doiechał.

Doiony. gemelckt. trait.

Doiutrek, *g. doiutrka.* } der alles auf Morgen verſchiebet. qui aime à mettre ſes afaires au lendemain.
Doiutraſzek, *g. dojutraſzka.* }

Doiwo. eine Melcke, ein Gemelcke. le lait qu'on a trait.

Dokąd, *adv.* 1) wohin? 2) ſo lange. 3) während, währender Zeit. 1) où? 2) tant que; tandis. 3) lorsque, pendant, durant. § 1) dokąd idźieſz? 2) dokąd ludzkim podległy będę dolegliwośćiom. 3) przypatrowałem śię dokąd śię potykali.

dokądże? 1) bis wie lange? wie lange? 2) wohin denn? 1) jusqu' où? combien de tems? jusqu'à quand? 2) où donc? § 1) dokądże tego będźie? dokądże mam czekać? 2) dokądże odiechał?

dokąd indźiéy. anders wohin. d'autre part.

Dokądkolwiek. irgendswohin, wohin es wolle; wohin nur. en quelque endroit, en quelque lieu que ce ſoit; quelque part. § poydę w świat, dokądkolwiek mię oczy poniosą.

Dokazuię, *v. m. F. dokażę.* 1) bewerckſtelligen, zuwege bringen, vollbringen. 2) übel mit einem ſpielen, umgehen. 1) venir à bout; éfectuer, executer. 2) maltraiter, outrager, inſulter. § 1) nigdy tego nie dokażeſz; dokazał zamyſłow ſwoich. 2) niechwalebna nad lichotą dokazować.

dokazał. er hat seinen Zweck erreichet. il est parvenu à ses fins.

Dokład. Zusatz, Beyfüge. addition, supplement; ce qu'on ajoute. § kazał mi przyiechać z tym dokładem.

Dokładam, *v. m. F. dołożę.* zulegen, hinzufügen. ajouter, y joindre, supléer, parfaire. § ieszcze talar (talera) dołoż; wagi (do wagi) dołożyć; uczonych dołożył nauk.

strawami dokładać żołądka. den Magen überfüllen. s'engorger de viandes; se remplir; farcir son estomac de viandes.

dokładać się kogo. zu Rathe ziehen, zu Hülfe nehmen. consulter qu; prendre, demander conseil, l'avis de qu; déliberer avec qu. § Krol się Stanow ma dokładać; nie dołożywszy się oyca to uczynił.

Dokładanie, dołożenie. Zufügung, Zulegung. l'action d'ajouter.

dokładanie, dołożenie, dołożenie się kogo. Zuziehung; Berathschlagung. consultation; déliberation.

bez dołożenia mego uczynił. er hat es gethan ohne mein Wissen, ohne mich um Rath zu fragen. il l'a fait à mon insceu, sans me consulter.

Dokonanie. Vollführung, Vollstreckung. parachevement, consommation, acomplissement.

Dokonany. bewerckstelligt, vollführt, vollbracht. consommé, acompli, executé, fini, achevé.

Dokończenie. Endigung, Ende, Vollendung, Ablauf. conclusion, fin, achèvement, exspiration, finissement.

Dokończony. geendigt. fini, achevé.

Dokończyć, *F. dokończę.* 1) endigen, vollenden. 2) hinrichten. 1) achever, finir; mettre fin à qu. ch. 2) exécuter, achever qu. § 1) dokończyć roboty, listu. 2) kazał Hetman aby zdraycy tego dokończono.

dokończyć się. sich endigen. expirer, finir, s'achever; être à la veille de qu. ch.

Dokończyciel. Bewerckstelliger, Vollender. qui acheve, qui fini qu. chose, qui rend parfait.

Dokonywam, *v. m. F. dokonam.* 1) endigen, vollführen, vollbringen. 2) verscheiden, das Leben endigen. 1) venir à bout; achever, acomplir, consommer; finir; mettre dans sa dernière perfection; passer la main sur une ouvrage; parfaire, parachever. 2) passer, expirer, decéder, rendre l'esprit. § 1) dokonywał szczęśliwie tak pięknych i dobrych początkow. 2) dni swoich w Oyczyznie dokonał; szczęśliwie dokonał.

Dokopuię, *v. m. F. dokopię.* die Erde vollends ausgraben. achever à bécher, à creuser. § dokopię dźiśiay rowu tego.

dokopać się czego. mit Graben bis an etwas kommen; ausgraben. creuser la terre jusqu'à; déterrer, tirer de terre. § zakopanego skarbu dokopać się nie mogę.

Doktor. 1) Doctor. 2) Artzt, Doctor. 1) Docteur. 2) Médecin, Docteur en médecine.

Doktor Angielski; S. Tomasz. der Englische Lehrer, das ist der H. Thomas. le Docteur Angelique, c'est le Saint Tomas.

Dokuczam komu, *v. m. F. dokuczę.* zusetzen. manier, fâcher, nuire, incommoder qu; faire de la peine à qu.

Dokument, dowod. 1) Beweis. 2) Urkunde. 1) preuve. 2) un titre, document, chartre, pièce.

Dokupienie. Erkaufung einer Sache die noch fehlet. l'achat d'une chose qui manque à une autre.

Dukupiony. darzu gekauft. acheté pour être ajouté à qu. ch.

Dokupowanie. das darzu kaufen. l'action d'acheter pour supléer, pour ajouter.

dokupowanie się czego. Uebertheurung, Ueberbiethung. encherissement; l'action de faire une enchère.

Dokupuię, *v. m. F. dokupię.* darzu kaufen; kaufen was noch fehlet; mehr kaufen. acheter ce qui manque à une ch; acheter d'avantage. § trzeba dokupić konia do cugu; niecała księga, trzeba dokupić Tomu drugiego.

dokupować się czego. zu erhandeln, zu erkaufen suchen. tâcher d'acheter; encherir; ofrir plus; marchander. § drogi to towar, nie będę się go dokupował; dokupować się urzędow zakazano.

dokupić się czego. erhandeln, erkaufen mit einem höhern Geboth. encherir qu. ch. sur une personne.

Doł. 1) Grube, Loch in der Erde. 2) Untertheil eines Gebäudes. 3) fig. Unglück, Untergang. 1) marre; fosse; creux plein d'eau & de bourbe. 2) le bas, la partie inférieure d'un bâtiment. 3) *fig.* malheur, ruine. § 1) w doł wpadł; ominąć dołu trudno było. 2) doł (dolna częśé) domostwa tego barzo wygodny. 3) łacno w doł, z dołu nie łacno; kto chce upornie w doł, ieszcze go popchniy, *prov.*

na dole. unten. en bas, au bas. § Pan na dole, a Pani na gorze mieſzka.
tu na dole. hier auf der Welt. ici bas; là-bas; dans ce monde.
na doł. 1) herunter, unten, im Untertheil des Hauses. 2) von oben herunter. 3) den Fluß herunter. 1) en bas; de haut en bas, *en parlant d'un bâtiment.* 2) en bas, deſſous. 3) avau l'eau, par embas, en décendant, *en parlant des fleuves.* § 1) na doł poydę; przyydź na doł. 2) z gory na doł iechać, iść, patrzyć; zleść, ſpaść z drzewa na doł. 3) ſzkuty na doł do Gdańſką idą; na doł płynąć.
na doł iść. 1) fallen, abnehmen, herunter kommen. 2) auf der Grube gehen. 1) 1) rabaiſſer; diminuër de prix, en qualité, en pouvoir; décroître; aller en décadence; déchoir. 2) étre ſur le bord de la foſſe; avoir un pié dans la foſſe. § 1) cena tego towaru na doł idźie; od tego czaſu ich powaga ſzła na doł u krola; kredyt iego na do doł ſzedł. 2) na doł idźie wnet umrze; kiedy włos śiwy przyśpieie, a człowiek na doł idźie.
na doł wiśieć, iść. herunter gehen, herunter hängen. tomber bas; décendre. § te firamki barzo na doł idą.
z dołu. von unten her. d'en bas; de deſſous.
dołem. unterwärts, unten weg, unten her. par en bas; par deſſous.
dołem lepiey; niſkie rzeczy bezpieczniey-ſze, prov. 1) mit Demuth kommt man überall durch. 2) wer niedrig ſitzt, fällt nicht hoch. 1) l'humilité paſſe par tout. 2) d'un bas lieu on ne tombe pas haut.
ku dołowi. abwärts. à contre-bas.
kto drugiemu doł kopie ſam weń wpada. wer den andern eine Grube gräbt, fällt ſelber herein. celui tombe en foſſe qui y conduit un autre; qui mal veut à autrui, mal lui prend à lui même.
**Dola. Schickſal, Verhängniß. deſtin, deſtinée. § pytał śię wrożka, coby też miał na świećie za dolą? nieſzczęśliwa moia dola temu była przyczyną.
*Dołam, *vid.* Zdołać.
Dołaman, *vid.* Dołoman.
Dolatam, ⎫ *v. m. F. dolecę.* 1) herzufliegen;
Dolatuię, ⎭ fliegen bis. 2) fig. erreichen, gelangen, kommen. 1) voler jusqu' à qu; toucher, ateindre en volant. 2) parvenir à un haut dégré de qu. ch. § 1) ſokoł kuropatwy dolećiawſzy zaraz ią porwał; kula celu nie dolećiała. 2) z podłych śmieći krolewſkiego dolećiał ucha.
Dołażę, *v. m. F. dołeżę.* herzukriechen. ſe trainer, ramper vers qu. ch. § wąż kiedy tego źiela doleźie, iad z niego wyćiąga.
Dolęga. Wappenk. Hufeiſen auf deſſen Mitte ein Kreutz ſtehet, zwiſchen den Enden aber ein Pfeil herunter gehet. *Blaſ.* fer à cheval avec une croix poſée ſur ſon milieu & avec une flèche qui décend entre ſes deux bouts.
Dolegam. anliegen, an etwas ſtoſſen. aboutir; toucher d'un bout; joindre. § grunta moie do twoich dolegaią.
dolega mię to. dieſes liegt mir am Hertzen, bekümmert mich. j'ai cela ſur le coeur; j'ai cela à coeur; cela me tient au coeur.
co mię dolega nikt nie wie. wo mich der Schuh drückt, weiß niemand. perſonne ne ſait où le ſoulier me bleſſe.
dolegać śię, v. m. F. doleżę śię. liegen bis es zum Genuß tauget; ausliegen. ſe garder jusqu'à ce qu'il ſoit bon à manger ou à boire; avoir beſoin de la paille; ſe parer. § gruſzki to barzo ſmakowite kiedy śię doleżą; ieſzcze śię to wino nie doleżało.
dać śię doleżeć owocowi. Früchte auf dem Stroh bis zur Reife liegen laſſen. parer du fruit, le laiſſer mûrir ſur la paille.
dolegać śię; dolegać ſobie; dolegać. ſtrohernen; im Bette faulentzen bis. faire l'acouchée, conſulter avec le chevet jusqu' à. § dolega śię obiadu.
Dolegliwość. ⎫ 1) Anliegen, Kummer. 2)
Doległość. ⎭ Kranckheit, Schaden, Wunde. 1) peine, ſoufrance, ſouci, inquiétude. 2) mal, maladie, bleſſure. § 1) naſz żywot opływa dolegliwośćiami. 2) lekarſtwo ſkuteczne na tę dolegliwość.
Dolegliwy. 1) kümmerlich, bekümmert. 2) ſchmertzhaft, ſchadhaft. 1) pénible; plein de ſouci & de peine. 2) ſenſible, cuiſant, chagrinant, douloureux. § 1) dolegliwe teraz czaſy. 2) poſmaruy tym oleykiem dolegliwe mieyſce.
Dołek, *g. dołka.* 1) kleine Grube in der Erde. 2) Grübchen als im Kinn, in der flachen Hand. 1) foſſette; petit creux. 2) foſſete au menton; creux de la main &c. § 1) gałka w dołku leży. 2) dołek w ſtopie, w podeſzwie; dołek dłoniowy.
dołek w pierśiach. Hertz-Grube. le creux d'eſtomac.
dołki śmiechowe. Backen-Grübchen. gelaſins; foſſetes aux jouës.

dołki pod kim kopać. einem eine Grube graben. tendre un piége à qu.
Dolęka. Zulänglichkeit, Vorrath, Ueberfluß. suffisance, abondance, provision. § mam dolękę drew na zimę.
Dolewam, *v. m. F. doleię.* hinzugiessen. verser d'avantage. § niepełna śklenica, piwa dolać trzeba.
Dolewek. } Zuguß, Zufüllung, Zugabe
*Dolewka. } eines Getränckes. le surplus; le par dessus qu'on verse dans une boisson.
Doleżały. ausgelegen als Obst, ein Geträncke. qui n'a plus besoin de la paille; paré; qui est devenu mûr; qui est bon à manger, à boire.
Doleżeć, *vid.* Dolegam.
Dołężny. 1) ungebrechlich, starck, gesund. 2) zulänglich. 1) fort, sain, vigoureux. 2) suffisant.
Doliczam, *v. m. F. doliczę.* eine Zahl voll machen; hinzu zählen. ajouter à un nombre; compter d'avantage. § doliczyłem talara, by ich sto było.
doliczać się czego. etwas ausrechnen. supputer, calculer.
Dolina, padoł. Thal. valée, vallon. § dolina zarosła.
Dolisty. 1) thalicht, voll Thäler. 2) grubicht, voller Gruben. 1) plein de valées. 2) plein de fosses & de creux. § 1) w dolistym kraiu woynę podnieść.
Doliwa. Wappenk. drey Rosen auf einem Schräg-Balcken. *Blas.* trois roses sur une bande.
Dołkowaćieię. hohl, grubicht, löchricht werden; sich aushöhlern. se former en creux & fosses; devenir creux.
Dołkowatość. runde Höhle; Aushöhlung. creux; le concave; enfonçure, concavité; cavité. § dołkowatość zębow.
Dołkowaty. hohl. creux, concave, cave.
Dolny. 1) zur Grube gehörig. 2) Unter-, unten im Hause gelegen. 3) Nieder-, von Ländern. 4) niedrig, niederträchtig, 5) irdisch, zeitlich. 1) de creux, de fosse. 2) bas, situé en bas d'un bâtiment. 3) bas, *en parlant des païs.* 4) bas, vil, lâche. 5) terrestre, temporel; inférieur; d'ici bas. § 1) dolna woda zawsze mętna. 2) dolne mieszkanie; dolna izba. 3) dolne Węgry. ** 4) dostatki zuchwałość w dolnym rodzą sercu. **5) porzuć dolne rzeczy a o niebieskie się postaray.
izba dolna w Anglii. das Unter-Haus in Engelland. les communes; la basse chambre en Angleterre.
Doloman, Dolaman. kurtzer Ober-Rock der Soldaten; Waffen-Rock. Côte—d'armes.
Dołożenie, *vid.* Dokładanie.
Dołożliwie, } *adv.* ausführlich. ample-
Dołożnie, } ment, au long. § dołożliwie mowił.
Dołożliwy. } ausführlich, umständlich. am-
Dołożny. } ple, prolixe, étendu.
Dołożyć, *vid.* Dokładam.
Doływaga, *vid.* Stawnoprostownica.
Dom. 1) Haus. 2) Haus, Geschlecht, Stamm. 3) Haus, insgesammte Familie, Hausgenossen. 4) Hauswesen. 5) Sternk. Planeten-Haus. 1) une maison. 2) une maison, famille, race. 3) maison; famille; le Pére & la Mére avec les enfans. 4) le ménage, économie, épargne, gouvernement de famille. 5) *astron.* maison du ciel. § 1) w domu iest; w dom wniść; z domu wyniść. 2) dom to zaczny, rodowity; dom krolewski, książęcy, szlachecki. 3) dom to barzo gośćinny; cały dom czarną przykryty żałobą; w tym domu wszystko porządnie. 4) rozporządźić dom. 5) Jowisz iest w raku w domu dźiewiątym; księżyc w szostym domu znaczy kłotnie; dwanaśćie liczą domow: 1. dom życia. 2. dom dostatkow. 3. dom braći. 4. dom rodźićielski i dźiedźictwa. 5. dom potomstwa. 6. dom chorob. 7. dom małżeński. 8. dom śmierći. 9. dom wiary. 10. dom dostoieństwa. 11. dom radośći. 12. dom więźienia i smętku.
**w domie*; *doma*; *w domu.* zu Haus, heim. chez moi; chez toi; chez soi &c. § doma naylepiey, *prov.* nigdźie lepiey iako doma.
doma nie iest. 1) er ist nicht zu Haus. 2) er ist nicht wohl bey Verstande. 1) il n'est pas chez soi. 2) il n'a pas la tête bien cuite.
ma rozum doma. er hat Verstand. il a l'esprit bien tourné.
doma śiedźieć; *domem śię bawić.* 1) zu Hause sitzen. 2) sein Hauswesen abwarten. 3) ein Privat-Leben führen. 1) garder la maison, la chambre; sortir rarement de chez soi. 2) avoir soin de l'économie. 3) vivre en son privée; vivre en homme privé; mener une vie privée.
z domu. aus dem Hause. de chez soi. § z domu nie wychodźi.
przed swym domem w przod umiec, prov. kehre zuerst vor deiner Thüre. bon home garde ta vache; mêlez vous de vos affaires. § kiedy każdy przed

swoim

ſwoim domem umiece, wſzyſtkie miaſto chędogie będźie.

dom gośćinny. Gaſt-Hof. auberge, hôtel.

Domacywam śię, *v. m. F. domacam śię.* 1) erfühlen; etwas mit Fühlen ſuchen. 2) ausforſchen, entdecken, hinter etwas kommen. 1) tâter; toucher avec quelque choſe pour découvrir. 2) tâter, découvrir, s'enquerir. § 1) ledwiem śię drzwi w poćiemku domacał. 2) domacałem śię prawdy na nim.

domacać śię pulſu. den Puls erfühlen. tâter le poux.

domacać śię w kim duſze. einen Ohnmächtigen wieder zu ſich bringen. faire revenir quelq'un d'un évanouïſſement.

Domagam śię, *v. m. F. domogę śię.* ſtreben, ſuchen, verlangen. demander, déſirer, ſoliciter, requerir; tâcher d'avoir. § domagał śię u krola tego przywileiu.

Domak. Stuben-Hüter; Stuben-Sitzer. caſanier, qui ne ſort preſque point du logis; un reclus.

Domalować, *F. domaluię.* 1) etwas darzu mahlen. 2) ausmahlen, ein Gemählde endigen. 1) ajouter à une peinture. 2) achever; paſſer la main ſur une peinture, la finir. § 1) domaluy tu kotkę do pſa. 2) domalowałem tego portretu.

domalować śię. mit Mahlen verdienen. aquerir du bien avec l'art de peindre. § domalował śię tey fortuny.

Domalowanie. Vollendung, letztes Uebermahlen eines Gemähldes. touche d'un tableau, quand on l'acheve; la perfection qu'on lui donne.

Domawiam, *v. m. F. domowię.* 1) ausreden, eine Rede endigen. 2) deutlich ausſprechen, inſonderheit die letzten Sylben eines Worts. 1) finir ſon diſours; achever de parler; deparler. 2) prononcer diſtinctement, particuliérement les derniéres ſilabes. § 1) ieſzczem nie domowił, o ćierpliwość proſzę; dayże mi domowić. 2) ſłow dobrze domawia.

domawiać śię czego. 1) mündlich oder ſchriftlich die Erſetzung ſuchen, um ſolche anhalten. 2) mahnen, fordern. 3) ſich mit Reden was zuziehen. 1) repéter qu. ch; rechercher; demander avec inſtance; preſſer qu. de qu. ch. de bouche ou par écrit. 2) éxiger, demander une déte. 3) s'atirer, ſe cauſer avec des paroles quelque choſe qui nuit. § 1) domawiano śię krzywd i ſzkod poczynionych. 2) domawia śię długu ſwego. 3) domowiłeś śię nieboże niełaſki Pańſkiey.

domowić. etwas mit mündlicher oder ſchriftlicher Vorſtellung erhalten. obtenir qu. ch. après l'avoir recherchée.

nie domawiać słow. die Worte verbeiſſen. manger, ravaler les mots.

Domawianie. reine Ausſprache der Worte. une nette prononciation.

domawianie śię czego. Anhaltung um das ſeinige, Anſpruch. répétition, prétenſion, revendication.

Domek, *g. domka.* ein Häuschen. petite maiſon; logette, maiſonnette.

Domieſzczam, *obſ. v. m. F. domieſzczę.* 1) gewähren. 2) zurichten; machen, verurſachen. 1) faire avoir, faire obtenir à qu. 2) cauſer, atirer à qu. une choſe qui nuit. § 1) domieśćiłeś mię tey proſby. 2) domieśćić kogo upadku, nieſzczęśćia.

Dominikan. Dominicaner-Mönch. Dominicain, Jacobin. § OO. Dominikani.

Dominikanka. eine Dominicaner-Nonne. Dominicaine, Prêchereſſe, Réligieuſe de S. Dominique.

Domiſzczko. ſchlechtes Haus; Hütte. méchante maiſon; cahute; trou de maiſon.

*Domniemawam śię, } *v. m. F. domniemam śię.* muthmaſſen. conjecturer, ſe douter.
Domiewam śię, }

Domniemanie. Muthmaſſung. conjecture, préſomtion. § 1) domniemaniem i domyſłem taiemnicę zgadnął.

domniemania reguła. die Regula-Falſi in in der Rechen-Kunſt. *aritmèt.* régle de la fauſſe poſition.

Domniemany. 1) vermeint, vermeintlich. 2) vorgefaßt, ungegründet. 1) prétendu; faux & illégitime. 2) chimérique, viſionnaire, frivole. § 1) domniemany ich krol. 2) domniemana to tylko nauka; domniemane podeyrzenie.

domniemany oyćiec. Pflege-Vater. nourriſſier; pére nourriſſier.

domniemana linia, vid. Widok odkryty.

Domoſtwo. 1) ein Gebäude. 2) das Hausweſen. *3) Haus-Rath, *ſ.* Sprzęty domowe. 4) Haus, alle Hausgenoſſen. 1) un édifice; un bâtiment. 2) le ménage, gouvernement de famille. *3) ameublement; les meubles dans une maiſon, *vid.* Sprzęty domowe. 4) maiſonnée; toutes les perſonnes d'une famille; domeſticité.

Domowanie. 1) das Privat-Leben. 2) das Hauſiren oder Verkaufen in Häuſern. 1) vie privée ou particulière. 2) le colportage; l'action de vendre ſa marchandiſe de maiſon en maiſon.

Domowienie. 1) Endigung einer Rede. 2) deut-

2) deutliche Aussprechung der End-Sylben. 1) l'action de finir son discours. 2) prononciation distincte des dernières silabes.

Domowiony. geendigt als eine Rede. fini, achevé, prononcé comme un discours.

domowione słowo. vernehmliches, deutlich ausgesprochenes Wort. mot distinctement prononcé.

Domownik. Hausgenossen. un domestique, un serviteur qui sert dans un logis. § poślę kogo z domowych moich.

Domowy.

domowy. 1) Haus-, zum Hause gehörig. 2) häuslich, das Hauswesen betreffend. 3) der zu einem vornehmen Hause gehöret. 4) Privat-. 5) Haus-, zahm, von Thieren. 6) inländisch, einheimisch. 7) Haus-, das die Angelegenheiten einer Woywodschaft, eines Kreises betrift. 1) de maison, qui concerne la maison. 2) domestique; de ménage; qui regarde le gouvernement d'une famille ou le domestique. 3) de maison; celui qui apartient à une illustre maison. 4) privé, particulier. 5) privé, domestique, aprivoisé. 6) du païs; qui n'est pas étranger. 7) particulier; intestin; ce qui regarde les afaires d'un Palatinat, d'une Province. § 1) drzwi domowe. 2) sprzęty domowe; czeladź, gospodarstwo domowe; chleb domowy. 3) domową tey zacney Familii szlachtę na swoię przeciągnął stronę. 4) domowy prowadzi żywot. 5) gęsi kury i inny drob domowy. 6) domowe sukno. 7) Woiewodztwo, miasto nowe podatki na obronę domową uchwaliło.

woyna domowa. Haus-Krieg. guerre civile; guerre intestine. § domowe ućiszył kłotnie.

po domowemu kogo częstować. mit Haus-Kost aufnehmen. regaler, traiter qu. de l'ordinaire; faire ordinaire à table à qu.

Domuię. 1) hausiren, die Waare in den Häusern verkaufen. 2) ein Privat-Leben führen. 1) colporter; contre-porter; vendre des marchandises de maison en maison. 2) mener une vie privée. § 1) domuie towarami.

Domysł. 1) Muthmassung, Vermuthung. 2) Gutdüncken, Erachten, Gefallen. 1) conjecture, présomtion. 2) avis, pensée, le gré, bon plaisir. § 1) z domysłu pochodźi podeyrzenie; przez domysł (domysłem) sekretu dochodźić; samym śię biedźić trzeba domysłem, tak nieczytelny charakter. 2) z swego domysłu co uczynić; z własnego domysłu to robi; swoim domysłem we wszystkim postępuie.

z domysłu; na domysł. muthmaßiglich, der Muthmassung nach. conjecturalement. § na domysł strzeliłem i trafiłem zaiąca.

z domysłu swego. nach seinem Gefallen. à son plaisir.

Domyślam śię, v. m. F. domyślę śię.
Domyśliwam śię, 1) muthmassen, vermuthen. 2) dencken, vorhaben; auf etwas eine böse Absicht haben. 1) conjecturer; prévoir par ses conjectures. 2) entreprendre, machiner; former, avoir un mauvais dessein sur qu. § 1) domyślam śię o to na sługę mego. 2) domyślił śię do moich pieniędzy, do moiego worka; domyślił śię złodźiey dźiurą do stodoły; nie domyślay śię czegoć nie kazano.

domyślać śię. muthmassen. conjecturer, deviner.

domyślać śię czego. entdecken, errathen. découvrir. § domyślił śię sekretu.

Domyślacz. Muthmasser, der durch Muthmassung auf etwas fällt. qui devine, qui conjecture; qui tire des conjectures.

Domyślnie, na domysł, *adv.* vermuthlich. conjecturalement, par conjecture.

Domyślny. 1) muthmaßiglich, vermuthlich. 2) witzig, der auf etwas leicht fällt. 1) conjectural; qui n'a que des conjectures. 2) ingénieux, inventif.

domyślne postanowienie. in denen Rechten: stillschweigende Einwilligung. *droit:* consentement tacite. § kondycya domyślna; potwierdzenie domyślne.

Dona. Done die Vögel zu fangen. lacet à prendre des oiseaux.

Donatywa. ein Donativ, freywilliges Geschenck. don-gratuit.

Donica. 1) ein Asch, Napf von Thon. 2) Blumen-Asch. 1) terrine. 2) bouquetier; pot à fleurs où on met les fleurs avec les racines. § 1) w donicy trzeć mąkę. 2) donica z kwiatami i krzakami.

Doniczka. kleiner Asch. godet; petite terrine.

doniczka do rąk. Wasch-Becken. bassin dont on se sert à laver les mains.

Donieśienie, *vid.* Donoszenie.

Donośny. 1) vom Gewehr: das gut trägt, weit schießt. 2) einträglich. 1) *en parlant des armes à feu:* qui porte loin. 2) profitable, avantageux, d'un bon revenu, d'un grand raport. § 1) donośna fuzya. 2) donośny urząd.

Donoszę,

Donoszę, *v. m. F. donioʃę.* 1) darzu tragen. 2) hinterbringen, Nachricht geben. 3) tragen, erreichen. 4) vollwichtig seyn als ein Ducaten. 1) aporter d'avantage. 2) raporter, donner avis, mander, faire savoir. 3) porter, ateindre. 4) trébucher, avoir son poids comme un ducat. § 1) donieś drew, aby na cały dźień wystarczyły. 2) donoszę Was Panu wiadomość, że. 3) ta fuzya aż do tego drzewa nie donieśie; tak daleko wzrok moy nie donieśie. *4) ten czerwony złoty nie donośi (nie doważa) o inszy prosze.

donieść się. hinterbracht werden; vor einem kommen. arriver, venir, parvenir à qu. § doniosła się ta wiadomość do mnie, do usz moich.

Donoszenie, Donieśienie, *conf.* Donoszę, das Tragen, Reichen, Erreichen eines Gewehrs, der Stimme. la portée d'une arme à feu, de la voix.

Donoy, *vid.* Dunay.

Dooryważ, *v. m. F. dooram.* zu Ende ackern. achever de labourer.

Dapadam, *v. m. F. dopadnę.* 1) fallen bis. 2) etwas ergreifen, zu fassen bekommen, erwischen. 1) tomber jusqu'à. 2) se saisir, atraper; gagner, ateindre qu. ch. § 1) nie dopadł do źiemi, bom go padaiącego uchwyćił. 2) dopadł konia i ućiekł; dopadszy miecza ćiął go; dopadszy kufla wypił go; szczęśliwie swoiey dopadł chałupy.

Dopalam, *v. m. F. dopalę.* vollends verbrennen. brûler qu. ch. entiérement. § dopaliwszy tych drew, insze zaraz kupię.

nie dopalisz się tey izby, tego pieca. man kan diese Stube, diesen Ofen nicht erheizen. cette chambre, ce poêle est dificile à chaufer.

Dopędzam, *v. m. F. dopędzę.* 1) jagen, erjagen, einholen. 2) einholen das versäumete. 1) ateindre, joindre un fuiard. 2) réparer, redresser ce qu'on a négligé. § 1) wśiadszy na koń dopędźiliśmy nieprzyiaćiela. 2) dopędzać opoźnioney roboty.

Dopełniam, *v. m. F. dopełnię.* 1) zufüllen, gantz voll machen. 2) ergäntzen, vollständig machen. 1) combler, remplir entiérement; faire plein. 2) parfaire, supléer; ajouter ce qui manque. § 1) dopełnić rowu, beczki, sklanki. 2) dopełnić liczby, regimentu.

dopełnić summy. eine Summe ergäntzen; zulegen was noch fehlet. parfaire une somme.

dopełnić trzody. eine Heerde ergäntzen. renouveller un troupeau.

Dopełnianie. das Zufüllen. l'action de remplir.

Dopełnienie. 1) Zulage, Zufüllung, Zugabe. 2) Meßk. Erfüllung, Ergäntzung. 1) le remplage, le remplissage, suplément. 2) *géom.* complement. § 1) wiele trzeba do dopełnienia beczki. 2) dopełnienie angułu, lunety.

Dopiekam, *v. m. F. dopiekę.* 1) etwas gar backen oder braten; ausbraten, ausbacken. 2) einem zusetzen, einheitzen. 1) faire cuire, faire rôtir assez. 2) presser, poursuivre qu. vivement. § 1) dopiec trzeba kapłuna, bo iesżcze nie kruchy. 2) dopieka mi, nie oprę mu się.

dopiec się. gar braten, gar backen. cuire assez; rôtir asez. § nie dopiekł się kołacz, jędyk.

Dopieram, *v. m. F. dopiorę.* 1) die Wäsche im Wasch-Haus endigen. 2) ausprügeln, ausschmieren. 1) achever de laver le linge de lessive dans le lavoir. 2) graisser les épaules à qu; gourmer, gourdiner, rondiner qu.

Dopiero, *adv.* 1) nur, allererst, erst, alleweil. 2) nunmehr, anjetzo. 3) erstlich, alsdenn. 4) vielweniger, zugeschweigen. 5) neulich, kürtzlich. 1) tout à cette heure; ne faire que de --; venir de --; il y a un instant que. 2) maintenant; à présent; à cette heure. 3) alors, pourlors. 4) d'autant plus; bien loin; bien moins; pour ne pas dire. 5) derniérement, nouvellement, fraîchement. § 1) dopiero był u mnie; dopierom śię obaczył; dopiero począł a już ustał. 2) dopiero widzę co umie. 3) dopiero miecza szukać, gdy śię potykać; dopiero znamy co mamy, aż postradamy, *prov.* dopiero ochraniamy gdy mało mamy; na ten czas dopiero szczęśliwym będę. 4) ani mi śię kiedy śniło żenić śię, dopiero (dopieroż) z taką białągłową. 5) księga dopiero wydana.

dopiero przyiechał; dopiero teraz przyiechał. er ist nur angekommen. il ne fait que d'arriver. § dopiero iutro przyiedźie; dopiero wczoray skończył.

dopiero piłem. ich habe itzt getruncken. je viens de boire.

dopiero wczoray listy przybyły. erst gestern sind die Briefe angekommen. les lettres arrivèrent seulement hier.

dopiero mowiłem. ich habe allererst geredet. je viens de parler.

nie dopiero teraz. es ist schon lange; nicht erstlich

erstlich jetzo. il y a long tems; ce n'est pas aujourd'hui; ce n'est pas maintenant.
dopieroż to początki. das ist nur der Anfang. ce n'est qu'un commencement.
Dopieruczko, Dopieruszenko, *adv.* gleich jetzo; nur den Augenblick. il n'y a qu'un moment.
Dopiiam, *v. m. F. dopiię.* vollends austrincken. vuider; achever de boire. § dopiy tego wina.
dopić się czego. sich was an den Hals saufen. recevoir, prendre quelque mal à force de boire. § dopił się tey choroby.
Dopilnować czego, *F. dopilnuię.* etwas aufs fleißigste abwarten. garder, observer avec toute atention possible; avoir des soins très-particuliers.
Dopinam, *v. m. F. dopnę.* 1) ziehen, spannen bis an etwas. 2) es gleich machen; es einem nachmachen; nachzumachen suchen. 1) tirer, tendre, étendre jusques à. 2) s'égaler avec qu; se rendre au niveau avec qu. § 1) dopniy rzemyka do dziurki; dopniy przączki; dopiął łuku. 2) nie dopniesz wielkich Panow nędzo.
dopinać się czego. nach etwas streben. aspirer, tendre à qu. ch; avoir qu. ch. pour but; prétendre, désirer, avoir dessein d'obtenir. § wysokich się dopina urzędow.
dopinać swego. von seinem Vorsatz nicht ablassen. ne vouloir démordre; ne démordre point d'une resolution.
dopiął na co się zasadził. er hat sein Unternehmen ausgeführt. il est venu à bout de son dessein; il est parvenu à ses fins.
Dopisuię, *v. m. F. dopiszę.* 1) zu Ende schreiben; voll schreiben. 2) darzu schreiben, zufügen. 1) achever d'écrire; finir une page, un écrit. 2) ajouter à un écrit; supléer. § 1) listu, arkusza, mowy dopisał. 2) dopisz (przypisz) te słowa.
Dopomagam, *v. m. F. dopomogę.* 1) mitwürcken, beytragen, mithelfen, helfen, verhelfen zu etwas. 2) aufhelfen. 1) coopérer, contribuër; concourir, aider de son sécours; procurer. 2) rétablir; aider, procurer un avantage, subvenir à qu. § 1) dopomogł mu do szczęścia tego.
dopomogę mu moią słabą umieiętnością. ich werde ihm mit meiner schlechten Wissenschaft beystehen. je l'aiderai de tout mon foible savoir.
dopomoc komu kompanii, towarzystwa. Gesellschaft leisten. acompagner qu; faire, tenir compagnie à qu. § dopomożono mu kompanii.
**dopomagam się, domagam się czego.* anhalten, suchen. soliciter.
Dopomożenie. Hülfs-Leistung. sécours; un service; bon ofice.
Doprać, *vid.* Dopieram.
Doprasżam się, *v. m. F. doproszę się.* sich ausbitten; um etwas anhalten, bitten. rechercher, demander très-humblement; suplier; tâcher d'obtenir par priére. § doprasżał się o ten urząd, ale się go nie doprosił.
Doprowadzam, *v. m. F. doprowadzę.* an Stelle und Ort bringen, führen; begleiten. conduire, mener, acompagner, amener. § doprowadził hystoryą do czasow naszych; doprowadził mię do domu, do Oyczyzny.
Dopuszczam, *v. m. F. dopuszczę.* zulassen, erlauben. permettre, acorder. § dopuściłem mu tey rozrywki; nie dopuszczę mu tego.
dopuścić się. begehen, verüben. commettre, faire qu. faute. § dopuścił się tey śmiałości, grzechu, głupstwa, błędu, wystęþku, zaboiu; nie dopuści się tego więcey; do śmierci się piiaństwa nie dopuszczę.
ieżli się tego iesżcze raz dopuścisz. wenn du dieses noch einmahl thust. si vous y retournez encore une fois.
Dopuszczenie. Zulassung. permission.
dopuszczenie się czego. Begehung, Verübung. un crime, faute; l'action de commettre quelque faute.
Dopytuię się, *v. m. F. dopytam się.* 1) erfragen, ausfragen, durch Nachfrage finden. 2) ausfragen mit Fragen auslocken. 1) trouver qu. ch. en demandant. 2) s'enquerir, s'enquêter; découvrir qu. ch. en questionnant; tirer quelque parole de qu. § 1) po całym mieście domu się tego nie dopytałem; dopytał się twoiey gospody. 2) dopytał się na nim tey taiemnicy.
Dorabiam czego, *v. m. F. dorobię.* verfertigen, fertig machen; die Arbeit endigen. achever, finir son ouvrage; donner la derniére main à un ouvrage; passer la main sur un ouvrage.
dorabiać się. verdienen, erarbeiten. gagner, profiter par son travail; auquerir à force de travailler. § dorobił się domu tego, kawałka chleba.
Dorachowywam się, *v. m. F. dorachuię się.* ausrechnen. calculer, suputer, comter. § snadno się tam dorachować, aż do iednego, iak wiele ich iest.

*Doradzam

*Doradzam czego komu, *v. m. F. doradzę*, radzę. rathen. conseiller.
* *doradzić sobie; poradzić sobie.* sich rathen; sich helfen. s'aider, se secourir.
Dorastam, *v. m. F. dorosnę.* eig. u. fig. anwachsen, wachsen, erwachsen. *prop. & fig.* croître, s'acroître, avancer. § iuż trawa do pierśi chłopu dorasta; dorosło iuż to drzewo; chłopiec dorasta rozumu, dźiewka pory gładkośći swoiey; dorasta rozum iego.
dorosł lat. er hat die Kinder-Schuhe abgelegt. il est venu, il est entré en âge de puberté.
dorosła lat. sie ist mannbar geworden. elle monte en graine; elle entre en âge d'être mariée.
Dorażam komu, *v. m. F. dorażę.* einen treffen wo es ihm weh thut. piquer, ofenser qu. au vif.
*Doręcz, *f.* } Bereitschaft, fast nur in
*Doręcze. } folgender Redens-Art.
Dorędźie. } apareil, préparatif, *ce mot n'est presque usité que dans l'expression suivante.*
**na doręczu; na dorędźiu; pogotowiu.* in Bereitschaft; bey der Hand. à main; en main; à portée; à la main. § na dorędźiu teraz nie mam księgi; Woysko ma bydź zawsze na dorędźiu, tak czasu boiu iako i pokoiu.
nie na dorędźiu mi. es ist mir nicht zur Hand. je ne suis pas en main.
Doręczny. was bey der Hand ist; ganz fertig. tout prêt; tout apareillé; prêt à la main.
Dorobek. Verdienst; Gewinn. gain, profit, aquisition. § nie iest zdolny do iakiego przemysłu i dorobku.
Dorodny. 1) schön, wohlgebildet, wohlgewachsen. 2) fruchtbar, das viel Früchte trägt. 1) bienfait, beau. 2) fécond. fertile, abondant. § 1) dorodna to osoba. 2) dorodne ma maćice w winogradźie.
Dorocznie, *adv* jährlich; alle Jahr; auf ein Jahr. annuellement, par an; par chaque année; tous les ans. § coroczne ći do Imienin twoich winszować będę; służy dorocznie.
Doroczny. jährlich; bestimmt vor ein Jahr; das ein Jahr dauret; das alle Jahr geschihet. annuel; déstiné pour un an; qui vient tous les ans; qui dure un an; anniversaire. § doroczna pensya, doroczne obmyślenie, czas doroczny; praca doroczna; życzę abym doroczne moie powinszowanie Was Panu mogł życzliwie przez długie ponawiać czasy.
Dykcyon. Polski.

Dorosłek, *vid.* Dorostek.
Dorosłość, dorośnienie. 1) reifes Alter, reife Jahre, vollkommner Wuchs. 2) die Mannbarkeit eines Mägdchens. 1) âge de maturité; âge mûr; âge fait; âge de consistence, où une créature a ateint la juste grosseur. 2) âge nubile d'une fille, son âge de se marier.
Dorosły. 1) erwachsen. 2) mannbar von Mägdchens. 1) fait, en âge. 2) mariable, nubile, qui est en âge d'être mariée à un mari; viripotente. § 1) koń dorosły, drzewo dorosłe; człowiek dorosły. 2) dwie ma corki dorosłe.
Dorośnienie, *vid.* Dorosłość.
Dorostek, Dorosłek, dorosły. Junggeselle, Aufschößling. jouvenceau, garçon.
Dorozumiewam śię, *v. m. F. dorozumiem śię.* muthmassen, mercken, vermuthen. conjecturer, se douter, pressentir, reconnoître. § dorozumiewał śię ale śię tego sekretu nie dorozumiał.
Dorozumienie śię, domysł. Muthmassung. conjecture, présomtion.
Dorsz, głowacz suchy. Dorsch, eine Art von Cabliau. un muge, sorte de poisson de mer qu'on séche.
Dorywam, *v. m. F. dorwę.* vollends zerreissen. déchirer entiérement; achever de rompre. § dorwiy postronka naderwanego.
dorwać śię dokąd. erwischen, erlangen. gagner, prendre, atraper, se saisir. § dorwał śię lasa i uciekł; dorwał śię tego urzędu zdradą; chrapi, sapi nosem, dorwał się gdźieś koniwi.
Dorywczy. ofte unterbrochen; nicht in einer Ordnung fort. qui est souvent interrompu; fait à diverses reprises; coupé. § nie dorywczemu ale poważnemu czytaniu taka służy książka.
w dorywczą, na urwę co robić. ruckweise, denn und wenn. par reprises; par échapées; par saillies; à diverses reprises.
Dorzały, Dorzałość, *vid.* Dozrzały, Dozrzałość.
Dorzucam, *v. m. F. dorzucę.* 1) bis an etwas werfen; mit einem Wurf erreichen. 2) mit Worten zu nahe treten. 1) jetter jusqu'à; ateindre d'un jet. 2) ofenser, pincer, donner quelques coups de langue. § 1) dorzuć kamienia do drzewa. 2) dorzucił mi gębą.
Dorzucenie, dośćinienie. das Hinzuwerfen. l'action de jetter jusqu'à un endroit.
Dość, Dosyć, *adv.* genung; zur Genüge. assez, sufisamment. § dość ma pieniędzy, ale ia mam więcey bom kontent;

tent; dość ieszcze iest czasu; dość rychło ieżli dobrze, *prov.* dość to pań; dość pracował.

dość o tym. genung hiervon. brisons là-dessus; baste.

dość ma. er hat zur gnüge. il a de quoi; il a assez.

dość czynić komu. Gnüge leisten. contenter qu. satisfaire qu. ou à qu.

dość czynienie; dość uczynienie. Vergnügung; Genugthuung. satisfaction.

dość mi się stało od ciebie. du hast mir Genüge geleistet. vous m'avez satisfait.

dość na iednego; ma co ieden robić. genug Arbeit vor einen. c'est assez de travail pour une personne.

dość tego iuż było. du hast lange genug Muthwillen getrieben. vous avez assez long tems joué les gens; cessez votre insolence il est tems.

dość też iuż na cię. es ist genug vor dich. c'est assez pour vous.

Dościе, *vid.* Doyście.

Dościgam, *F. doścignę.* eig. und fig. erjagen, einholen. *prop. & fig.* ateindre, ratraper, joindre. § nieprzyiacielskich doścignął hufcow; śmierć człeka zawsze doścignie.

Dościgły. leicht einzuholen, zu erreichen. aisé à ateindre, à joindre. § dościgły okiem.

dościgły rozumem. ergründlich, leicht zu ergründen. pénétrable.

Doścignienie. Einholung, Erreichung. l'action d'ateindre, de joindre.

Dosiadam, *v. m. F. dosiędę.* sich auf ein Pferd setzen, sich schwingen. se jetter sur le cheval; sauter à cheval; monter à cheval. § nie umiesz konia dosiadać.

koń co łacno dosiadać daie. Pferd das leicht aufsitzen läßt. cheval doux, facile au montoir. § koń ten wierzga i dosiadać nie daie.

Dosiadam, *v. m F. dosiedzę.* 1) sich satt sitzen; lange sitzen. 2) mit einem zechen. 1) se tenir assis tant qu'on veut. 2) boire tête à tête; faire débauche avec qu. § 1) dosiedzisz się teraz. 2) dosiada z nim aż do dnia; nie dosiedzę mu więcey.

dosiadać się czego. ersitzen; durch vieles Sitzen erwerben. gagner, aquérir en se tenant assis. § dosiedział się iednak zarobku dobrego.

dosiedziałeś się. das hast du vor dein Plaudern, vor deinen Muthwillen. te voilà bien paié pour ton caquet, pour ton insolence.

Dosięgam, *v. m. F. dosięgę, dosięgnę.* 1) eig. u. fig. erreichen, erlangen. 2) einholen, ein Urtheil, eine Einwilligung. 1) *prop. & fig.* venir jusqu'à; gagner, ateindre; pouvoir toucher à qu. ch. 2) demander, rechercher une sentence, la permission de qu. § 1) nie dosięgnę tego bo głęboko leży, wysoko wisi; dosiągnął gruszki, na drzewie; nie dosięgnie wieży kulą, okiem, wzrokiem; dosięże go tam ieszcze; dosiągnąłem sługi listem w Lipsku; dosięgłem mu głowy szablą. 2) dosięgać informacyi Trybunalskiey; niech pozwolenia iego wprzod dosięże.

dosięgaiąca linia, vid. Widok otwarty.

dosiąc co rozumem. ergründen, einsehen. aprofondir, pénétrer.

Doska, Dorotka. Dorchen ein Weiber-Nahme. petite Dorotée nom de femme.

Doskakuię, *v. m. F. doskoczę.* 1) mit einem Sprunge erreichen. 2) einholen, erjagen. 1) sauter jusqu'à un endroit. 2) ateindre, gagner, joindre, atraper à force de courir. § 1) doskoczył tego drzewa iednym skokiem. 2) doskoczył nieprzyiacioł.

Doskoczenie. das Herzuspringen. saut jusqu'à un lieu.

Doskonalę. vollkommener machen. cultiver. § doskonalić naukę, przyiaźń.

Doskonale, *adv.* vollkommen. parfaitement.

doskonale dobrze. vollkommen gut. parfaitemen bien; en (à la) perfection.

Doskonałość. Vollkommenheit. perfection.

Doskonały. 1) vollkommen. 2) Meßk. regulair. 1) parfait, acompli, achevé, excellent, consommé. 2) *géom.* regulier. § 1) doskonałym zostaie; dokonały to Filozof. 2) doskonała figura; doskonały piąciokąt.

Doskrobuię, *v. m. F. doskrobię.* vollends schaben. achever à racler. § doskrob tego patyczka ale nie przeskrob.

doskrobać się czego. etwas erschrapen, verdienen, zu etwas kommen. parvenir avec peine à qu. ch.

Doskwieram komu. zusetzen, plagen, scheren. tourmenter, fatiguer; faire de la peine.

Dosługuię, *v. m. F. dosłużę.* zu Ende dienen. achever de servir; finir son service. § dosłuż twoich lat u rzemieślnika.

dosłużyć się czego. erdienen, mit dienen erwerben, verdienen. aquerir en servant. § ledwie się chleba dosłużyć może; wielkiey się dosłużył godności.

Dospany. geruhsam, wohl geschlafen. paisible, tranquile, *en parlant du tems de somme.*

dospaney ci życzę nocy. schlafe sanft; ruhe wohl

wohl diese Nacht. dormez bien; reposez tranquillement cette nuit.

*Dospieię. 1) Zeit, Muße haben; müßig seyn. 2) das versäumte einholen. 1) étre vuide; n'étre pas occupé; avoir le tems, le loisir. 2) redresser ce qu'on a négligé.

*Dostaię, dostawam, v. m. F. *dostoię.* }
Dostaię się, dostawam się, F. *dostoię się.* } 1) reifen, reif werden. 2) zeitigen, von Geschwüren. 1) mûrir; devenir mûr. 2) aboutir, supurer. § 1) śliwki się dostawaią; dostał się owoc, drzewo, zboże. 2) dostał się wrzod.

dostoieć się czego. erstehen; mit Stehen etwas erlangen. aquerir en se tenant debout. § dostoiał się u dworu tego urzędu.

dostawa się napoy. das Getränck setzt sich, lagert sich wird klar. la liqueur se rassied, se repose, s'éclarcit. § piwo się ieszcze nie dostało; dostał się miod; wino się w beczce dostało.

dostoieć placu; dostoieć kroku den Platz behaupten; Stand halten; nicht einen Schritt weichen. tenir ferme; atendre de pié ferme. § dostoięć wszędźie placu.

dostoieć prawu; rzeczy sądowey dosyć uczynić. den angefangenen Proceß fortsetzen. tenir ferme dans un procès.

nie dostoieć prawu. einen Proceß liegen lassen. déserter le procès; tomber en désertion; pendre le procès au croc.

Dostaię, dostawam, v. m. F. *dostanę.* 1) bekommen, erhalten, kriegen. 2) kriegen, bekommen eine Kranckheit, einen Schlag. 3) erreichen im Schlagen. 4) zureichen, genug seyn, zulangen. 5) anliegen, anstossen, angräntzen. 1) obtenir, recevoir, ocuper, avoir, gagner. 2) avoir, recevoir un coup; en tenir; gagner une maladie. 3) ateindre, toucher qu. d'un coup. 4) sufire, étre assez. 5) toucher; étre joignant; joindre; confiner, aboutir. § 1) dostałem listow, pieniędzy; dostałem hultaia; dostać godności, dostoieństwa; nieprzyiaciel dostał miasta; (miasto). 2) dostał kiiem; dostaniesz po grzbiećie, po łbie; dostał febrę. 3) dostałem go przez łeb szablą. 4) dostaie mi zboża na zimę; dostawaią mi pieniądze. *5) łąka iego do moiey dostaie (doiega).

dostaię pieniędzy. ich bekomme Geld. je reçois de l'argent.

dostaię pieniądze. ich bekomme das Geld. je reçois l'argent.

nie dostaie czego, kogo. 1) fehlen, vermissen, mangeln, zu wenig seyn. 2) fehlen, nicht zulangen, abgehen, Mangel haben. 1) manquer; trouver à dire qu. ch. 2) manquer, défaillir; avoir besoin, étre en nécessité de qu. ch. § 1) nie dostaie brata w kompanii; nie dostaie mi książki; nie dostaie łokćia do tego sukna. 2) nie dostaie mi żywności, pieniędzy.

wszystkiego mi nie dostaie. alles gehet mir ab; es mangelt mir an allem. je manque de toutes choses; toutes les choses me manquent.

dostać się. 1) erlanget, erhalten werden. 2) kommen, gerathen, fallen in die Hände. 3) kommen zu einem; gerathen an einen Ort, bey einem in Diensten. 4) vorkommen. 1) s'aquerir; se procurer. 2) venir, tomber entre les mains. 3) venir en un endroit; s'engager dans un lieu, dans quelques services. 4) se présenter; venir à la connoissance de qu. § 1) sława się pracą dostaie. 2) dostałem się mu w ręce. 3) tu się dostałem; dostałem się do niego, do Polski. 4) dostały mi się czytać listy iego.

dostać się od kogo. sich von einem losreissen, loswickeln. se dégager, se débarasser, se délivrer de qu. § ieżli cię dostaną do izby, do kompaniy, tedy się tak prętko od nich nie dostaniesz.

dostało mi się. es ist mir vorgekommen; ich habe es von ohngefehr bekommen. il m'en est venu de; il m'est arrivé de. § dostało mi się czytać, kupić.

dostało mi się czego. ich habe einen Theil davon bekommen. j'ai participé à cela; j'ai eu part à cela. § dostało mi się pieniędzy ktore przegrał.

na niczym nam (nic nam) nie dostaie. uns fehlet an nichts; es gehet uns nichts ab. nous ne manquons de rien; rien ne nous manque; rien nous ne défaut; il ne nous manque rien.

wiele, mało nie dostaie. daran fehlet viel, wenig. il s'en faut beaucoup, peu.

dostawaiący wałostaw, vid. Dobywam — *dobywaiący.*

Dostałość, dożrzałość. eig. u. fig. Reife, die Zeitigung. *prop. & fig.* maturité. § dostałość owocu, rozumu, wieku.

Dostały, dożrzały. reif. mûr.

Dostany. erlangt, erhalten. obtenu.

Dostanie. } czego. Erhaltung, Erlan-
Dostąpienie. } gung. obtention, aquisition, jouissance.

Dostarczam, v. m. F. *dostarczę.* }
Dostatczam, *obs.* } 1) zugeben, zulegen. 2) zulangen, zureichen. 1) donner encore, ajouter. 2) sufire, subvenir à qu. § * 1) dostarcz (doday, przyłoż) ieszcze

ieſzcze kilka groſzy. 2) nie doſtarczaią śiły moie; doſtarczyła ſubſtancya iego.
Doſtatecznie, *adv.* zulänglich. ſufiſamment; à ſufiſance.
Doſtateczność. Zulänglichkeit, Genüge. ſufiſance; proviſion, abondance.
Doſtateczny. genugſam, zulänglich. ſufiſant, qui ſufit. § rozum iego doſtateczny do uznania złego i dobrego.
Doſtatek, *g. doſtatku.* 1) Vorrath, Ueberfluß. 2) Uebermaß, Ueppigkeit. 1) proviſion, abondance, ſufiſance. 2) excès dans les dépenſes; le luxe; depenſe ſuperfluë. § 1) doſtatek ma wſzyſtkiego. 2) wielki był doſtatek na bieśiedźie.
z doſtatkiem; po doſtatku, adv. überflüßig, reichlich. en abondance; abondamment.
doſtatki. 1) Vermögen, Reichthum. *2) Zubehör, Nothwendigkeit, ſ. Potrzeby. 1) biens, richeſſes *2) le néceſſaire; ce dont on a encore beſoin, *v.* Potrzeby.
Doſtatni. 1) zulänglich, überflüßig, reichlich. 2) reich, vermögend, begütert. 1) ſufiſant, abondant. 2) riche, opulent, bien acommodé.
doſtatni ſobie. der keines andern Hülfe nöthig hat. qui n'a pas beſoin du ſécours d'autrui. § nikt nie ieſt ſobie doſtatni.
Doſtąpienie czego. Erhaltung, Erlangung. aquiſition, joüiſſance.
Doſtawam, *vid.* Doſtaię.
Doſtępność. Eigenſchaft einer Sache oder Perſon zu der man leicht kommen kan. la qualité d'étre acceſſible; facilité d'entrer auprès d'une perſonne ou dans un lieu. § ktoż nie wie iego doſtępnośći; doſtępność fortecy, gory.
Doſtępny. 1) der ſich leicht ſprechen läßt; leutſelig, der einem jeden einen Zutrit verſtattet. 2) das zu erhalten, zu erlangen iſt. 1) abordable, acceſſible, acoſtable. 2) aiſé à avoir, à trouver.
Doſtępuię, *v. m. F. doſtąpię.* 1) mit einem Schritt erreichen. 2) erlangen, erreichen, bekommen. 1) aprocher de quelque choſe d'un pas. 2) avoir, recevoir, gagner, obtenir. § 1) nie doſtąpiſz do tego mieyſca iednym krokiem. 2) doſtąpił tego urzędu, łaſki krolewſkiey, ucha Pańſkiego.
Doſtoieńſtwo. 1) Würde, hohes Amt. 2) Würde, Macht, Character einer vornehmen Perſon. 3) Vortreflichkeit, Werth. 1) dignité, charge conſidérable. 2) le caractère, la qualité, le pouvoir d'une perſonne de haute dignité. 3) grand prix, excellence; grande valeur. § 1) doſtoieńſtwa duchowne iako Biſkupſtwa, Arcybiſkupſtwa; doſtoieńſtwo krolewſkie, Woiewodzkie; doſtoieńſtwo komu dać; na wyſokim ieſt doſtoieńſtwie. 2) w doſtoieńſtwie Posła Francuſkiego tu przybył. 3) umysł od duſze pochodząc większego ieſt doſtoieńſtwa niż ćiało.
Doſtoyność, godność. Würde, Ehre, Werth. dignité, honneur, la valeur.
*Doſtoyny, godny. würdig. digne.
Doſtrzelam, *v. m. F. doſtrzelę.* mit einem Schuß erreichen; hinzu ſchieſſen. porter, aller, tirer jusqu'à; ateindre d'un coup d'arme à feu. § ſtrzelba do drzewa nie doſtrzeliła.
Doświadczam, } *v. m. F. doświadczę.*
Doświadczam śię, } 1) probieren, verſuchen. 2) erfahren, durch Erfahrung haben. 1) tenter, eſſaier, éprouver, expérimenter. 2) reconnoître; avoir, ſavoir par expérience. § 1) doświadczył śię iego; doświadczam miecza, ſtrzelby. 2) doświadczam że tak ieſt; doświadczyłem śię tego w rożnych ſprawach.
Doświadczanie. Verſuch, Probe; das Probieren. eſſai, épreuve, preuve, tentative.
Doświadczenie. Erfahrung. expérience, pratique. § doświadczenie głupich nauczyćiel; *prov.* mam to z doświadczenia; codźienne to potwierdza doświadczenie.
z doświadczenia. aus Erfahrung. par expérience.
Doświadczony. 1) verſucht, probiert. 2) erfahren, geübt in etwas. 3) bewährt, durch die Erfahrung beſtätiget. 1) eſſaié, éprouvé; 2) expérimenté, expert, verſé, conſommé. 3) certain, ſouverain, éprouvé. § 1) doświadczony przyiaćiel; doświadczona ſtrzelba; doświadczone złoto, śrebro; moneta doświadczona. 2) Doktor to doświadczony. 3) lekarſtwo na kolikę doświadczone; plaſtr doświadczony.
Doſyć, *vid.* Dość.
Doſypiam, *v. m. F. doſpię.* ausſchlafen. dormir aſſez; dormir tout ſon ſoul.
doſpać śię. durch vieles Schlafen etwas bekommen. gagner en dormant; aquerir par le ſommeil. § leniwy doſtatkow śię nie doſpi; doſpał śię tey choroby.
Doſypiam, } *v. m. F. doſypię.* zuſchütten,
Doſypuię, } vollends voll ſchütten. remplir, combler. § doſyp garść kaſzy; doſyp korca.
Doſypka. Uebermaß, Zugabe beym Meſſen trockner

trucknet Sachen. surmésure; le pardessus pour les choses séches.
dosypką. mit gehäuftem Maaß. à mésure comble.
Dosyt. 1) Zulänglichkeit, Gnüge. 2) Ersättigung. 3) Uebermaß, Zugabe. 1) suffisance. 2) satieté, rassasiement. 3) surmésure. § 1) nigdy nie ma pieniędzy do dosytu. 2) nie daie do dosytu. 3) bez dosytu, dosytem mierzyć.
ieść do dosytu. sich satt essen. manger tout son soul.
Doszły. 1) geendigt, zu Stande gekommen. 2) erfahren, vollkommen. 1) achevé, consommé, terminé. 2) consommé, versé, parfait, habitué. § 1) regiestr doszłych Seymow. 2) doszły to Polityk, Doktor.
doszły lat prawnych. mündig. majeur; qui est en âge de majorité.
Doszto go; doszło go. man ist ihm auf dem Fusse nachgegangen; man hat ihm auf dem Fusse nachgesetzet. on l'a suivi à la piste.
Dotąd, *adv.* 1) so lange. 2) bis hieher. 1) tant que; tandis que. 2) jusqu' ici, jusqu' à présent. § 1) dotąd będę bił poki (aż) się nie poprawi; dotąd ludzkim podległy iestem dotkliwościom. 2) dotąd żadney nie mieliśmy trudności; dotąd drogą była dobra.
Dotego, do tego, *adv.* 1) hierzu, dahin. 2) darzu, nechst diesem, hierzu. 1) à cela, jusqu' à cela; y. 2) outre cela; avec cela; par dessus cela. § 1) do tego rzeczy przywiodłem, że. 2) do tego pisałem dwa razy.
Dotegodniowy. zu diesem Tage gehörig. apartenant à ce jour.
Dotegoroczny. zu diesem Jahre gehörig. de cette année.
Dotegotygodniowy. zu dieser Woche gehörig. apartenant à cette sémaine.
Dotkać, *F. dotkę*. etwas zu Ende weben, wircken. achever sa tissure; achever de tître. § dotkać krosn dziś trzeba.
dotkać się czego. mit Weben verdienen. aquerir en faisant des toiles, des draps.
Dotkliwie. 1) handgreiflicher Weise. 2) empfindlich; beleidigender Weise. 1) d'une manière palpable. 2) d'une manière choquante, ofensante.
Dotkliwość. 1) die Eigenschaft angerührt zu werden. 2) Verdrüßlichkeit, Anliegen, Noth. 1) la faculté d'étre sujet au sens du toucher. 2) chagrin, aigreur *f.* peine. § 1) dotkliwość iest pierwszą własnością rzeczy materyalnych. 2) człowiek rożnym podlega dotkliwościom.

Dotkliwy. 1) berührlich, betastlich, handgreiflich. 2) empfindlich als ein Wort. 1) tactile, palpable, maniable; qu'on peut toucher. 2) choquant, ofensant, touchant.
Dotknięcie, Dotknienie, Dotykanie. 1) Berührung, Anrührung, Fühlung. 2) Erwehnung, Berührung. 3) das Fühlen ein Sinn. 1) le manier; atouchement; le toucher; l'action de toucher. 2) mention. 3) le toucher, le tact, le sens du toucher. § 1) sukno na dotknienie subtelne. 2) przełoż mu tę rzecz bez naymnieyszego okoliczności moich dotknienia. 3) dotknienie iest smysł pierwszy, ktorego zwierzchnie ciała części naywięcey zażywaią.
Dotrwać, *F. dotrwam*. aushalten, ausdauren. perséverer, continuër, persister, durer jusqu' à. § nie dotrwam do końca; nie wierzę żeby w przedsięwzięciu dotrwali.
Dotrwanie. Verharrung, Beharrung. perséverance; continuation.
Dotrzymanie. Haltung, Erfüllung. acomplissement. § miłe mi dotrzymanie słowa twoiego, obietnicy twoiey.
Dotrzymany. gehalten, erfüllt. acompli, gardé. § dotrzymane słowo.
Dotrzymuię, *v. m. F. dotrzymam*. 1) erhalten, aufhalten. 2) halten, beobachten. 3) halten, aufhalten bis zu etwas. 4) behalten als das Feld. 1) avoir assez de forces pour tenir, pour arrêter. 2) tenir, garder. 3) amuser, arrêter jusqu' à. 4) tenir ferme; demeurer maître du champ de bataille. § 1) nie dotrzymasz tego ciężaru. 2) dotrzymam ci słowa, wiary, sekretu. 3) nie dotrzymałem go do powrotu twego. 4) dotrzymował placu, pola, kroku.
nie dotrzymać słowa. sein Wort nicht halten. manquer à sa parole.
*Dotychmiast, *adv.* poty, aż. bis. jusques.
Dotykalnie, *adv. vid.* Dotkliwie.
Dotykalny, *vid.* Dotkliwy.
Dotycze, Dotycze się, tycze się. betreffen, angehen. toucher, regarder, concerner. § co się mnie dotycze, nie przyydę; co się tey sprawy dotycze.
Dotykam, *v. m. F. dotknę*. 1) berühren, erwehnen. 2) sticheln, beleidigen. 3) angehen, bekümmern. 1) toucher; glisser sur qu. chose, passer légérement sur une afaire; faire mention. 2) toucher, ofenser; donner un coup de langue. 3) toucher, interesser, fâcher, inquiéter; faire de la peine. § 1) dotknąłem twoiey dolegliwości w liście moim.

2) proszę nie dotykay bratu twemu słowy; dotknął przyiaciela mego tym słowem. 3) to nieszczęście matki iego naybarziey dotyka.

dotykać się. 1) anrühren, antasten, fühlen. 2) sich anrühren, an einander stossen. 3) verwandt seyn. 1) toucher, frauler; mettre la main ou le doigt sur qu. ch. 2) se toucher; s'entre-toucher. 3) toucher; être parent; être alié. § 1) palcem się szaty iego dotknął. 2) tak blisko sobie siedzą, że się siebie dotykaią. 3) dotyka się mnie powinowactwem, krwią w drugim, w trzecim stopniu.

dotykam się czego kąsek. 1) etwas nur ein wenig anrühren. 2) ein wenig nehmen, kosten. 1) toucher qu. chose fort doucement. 2) prendre, goûter un peu.

Dotykanie, *vid.* Dotknienie.

Douczam, *v. m. F. douczę.* vollends auslehren. achever d'enseigner; instruire parfaitement. § douczyła dziewki szyć; douczyłem go łaciny.

douczyć się. vollends lernen. aprendre entiérement. § douczy się pisać i łaciny.

Dowarzam czego, *v. m. F. dowarzę.* vollends gar kochen. cuire parfaitement dans un pot.

Doważam, *v. m. F. doważę.* das völlige Gewicht haben; wichtig seyn. avoir son poids. § doważa talar, czerwony złoty.

Dowcip. Witz, Ingenium. esprit, sagacité, bon sens; le génie. § dowcip dobry rzadko z pamięcią dobrą.

Dowcipnie, *adv.* witzig. ingénieusement, avec esprit.

Dowcipny. witzig. ingénieux; qui a de l'esprit.

Dowiadowanie się. Erkundigung. recherche, information, enquête.

Dowiaduię się, *v. m. F. dowiem się.* sich erkundigen, Nachricht einholen. s'enquêter, s'informer, s'enquérir.

dowiadować się. sich erkundigen. s'informer.

dowiedzieć się. erfahren, Nachricht haben. aprendre, découvrir; avoir avis.

Dowiarstwo. das Zutrauen; Vertrauen. confiance.

*Dowiedzienie się. Nachricht, Erfahrung. découverte, l'action de recevoir un avis.

Dowiedziony, *conf.* Dowodzę. bewiesen. erwiesen. prouvé.

Dowieram drzwi, *v. m. F. dowrę.* die Thüre gantz zu machen. fermer entiérement une porte à demi-ouverte. § dowarł drzwi.

dowierać. gar kochen; gar werden. cuire assez, devenir entiérement cuit. § iuż mięso dowrzało.

Dowierzam komu. einem glauben, trauen. ajouter foi, se fier, croire à qu.

dowierzam sobie. sich zutrauen. se faire fort.

nie dowierzać. nicht trauen. mécroire.

Dowod. 1) Beweis. 2) Schluß-Rede, Argument. 3) Beweis in Gerichten. 1) le temoignage; marque, preuve, trait. 2) argument, raisonnement; un silogisme. 3) un acte judiciaire; preuve; moïen. § 1) na dowod przyiaźni moiey; dowod mądrości, cnoty. 2) naciera na mnie dowodami; oboströnny to dowod; zbiiać czyy dowod. 3) sąd odrzucił, przyiął dowod na piśmie.

dowod przez świadki. Beweis durch Zeugen. record.

Dowodnie, *adv.* beweislich. par preuves; autentiquement.

Dowodny. 1) erweislich, beweislich. 2) gewiß, glaubwürdig, überzeugend. 3) überzeugt, überführt. 4) hell, klar, unstreitig. 1) autentique, probable, démonstrable, qui se peut prouver. 2) digne de foi; à qui on peut ajouter fois; convaincant. 3) convaincu; ateint & convaincu. 4) autentique, claire, manifeste. § 1) dowodna to rzecz. 2) dowodne świadectwo; dowodne to są listy. 3) dowodny złoczyńca, złodziey. 4) Tekst dowodny z Pisma Swiętego.

Dowodzę, *v. m. F. dowiodę.* 1) bis an eine Stelle führen. 2) beweisen, erweisen. 3) überführen, überzeugen. 1) acompagner, mener jusqu'à un lieu. 2) prouver, vérifier, faire voir, montrer, démontrer, témoigner. 3) convaincre. § * 1) dowiodłem (doprowadziłem) go do samego zamku. 2) dowodzę tego z Praw Koronnych; dowiedź tey nauki Pismem świętym; rozumem czyni a ręką dowodzi; zawsze rzeczą samą dowiodę, żem iest twoim sługą. 3) dowiodę tey kradzieży na niego.

Dowodzenie. das Hinzuführen, das Beweisen. l'action de mener à un lieu, de prouver.

Dowoływam się, *v. m. F. dowołam się.* erschreyen, errufen. crier tant qu'un autre nous entende.

Dowrzały. gar gekocht. assez cuit.

Dowożę, *v. m. F. dowiozę.* einen bis an eine Stelle fahren. voiturier jusqu'à quelque endroit.

Doy, *g. doiu.* 1) Melck-Zeit. 2) ein Gemelcke.

melcke. 1) le tems où on trait les vaches. 2) le lait tiré; ce qu'on a trait.
Doymuię, *v. m. F. doymę.* kommen bis an; durchdringen. pénetrer, percer jusqu'à. § szabla mozgu nie doięła; deszcz do koszule doiął.
doiąć komu; doiąć komu do żywego. 1) die neunte Haut treffen. 2) aufs empfindlichste beleidigen. 1) batre quelqu'un dot & ventre. 2) piquer quelqu'un jusques au vif.
Doyny. Melck=, zum Melcken gehörig. qui sert à traire.
doyny statek. Gefäß zum Melcken. vase à traire.
doyna krowa. Melck-Kuh. vache à lait.
Doyrzało, Doyrzałość, Doyrzały, *vid.* Dozrzało *&c.*
Doyrzany. erblickt, mit den Augen erreicht. ateint de vuë.
Doyrzeć, *vid.* Doglądam.
Doyrzenie. Erblickung in der Ferne; scharfes Gesicht. l'action d'apercevoir de loin; vuë aiguë.
Doyrzewam, *vid.* Dozrzewam.
Doyść, *vid.* Dochodzę.
Doyście. 1) Ankunft eines Gehenden. 2) Schluß, Ende eines Handels. 3) Einkünfte. 1) l'arrivée d'un piéton. 2) conclusion, la fin de quelque afaire. 3) revenu, rente. § 1) przy doyściu moim do tego drzewa zaiąca postrzegłem. 2) doyście seymu, seymiku, ugody, kupna. 3) ufundował roczne doyście (dochod) sta talerow.
Doża. der Doge in Venedig. le Doge, le chef de la République de Venise.
Dożega pokrzywa. die Nessel brennet. l'ortie pique, brûle.
Dozgonnie, *adv.* Zeit=Lebens, bis ins Grab. toute ma vie; de mon vivant; ma vie durant; jusqu'au tombeau.
Dozgonność. Lebens-Zeit, Zeit bis an den Tod. le tems jusqu' à la mort; tems de la vie; tems jusqu'au décès, jusqu' à la mort.
Dozgonny, Dożywotny. das Zeit Lebens, bis an den Tod dauret. qui dure jusqu' à la mort. § przyiaciel twoy iestem i sługa dozgonny.
Doznanie. Versuch, Probe, Erfahrung. preuve, essais, expérience.
Doznawam, *v. m. F. doznam.* 1) erfahren. 2) versuchen, probieren. 1) reconnoître; avoir par expérience; savoir par expérience. 2) essaier, éprouver. § 1) doznałem tego na sobie. 2) doznawać przyiaciela trzeba.
doznawszy. da man es gewiß wußte; da es bekannt war. l'aïant sçû certainement; le sachant à n'en point douter; étant manifeste.
Dozor, doglądanie. Aufsicht. inspection, intendance, conduite, direction.
naywyższy dozor. Ober=Aufsicht. surintendance.
Dozorca. Aufseher. inspecteur, intendant, conducteur, directeur, surveillant.
naywyższy dozorca. Ober=Aufseher. surintendant.
Dozorca ceremoniy publicznych. Ceremonien=Meister. Maître des cérémonies.
Dozorczyna. Aufseherin. inspectrice.
Dozornie, *adv.* aufmercksamlich. atentivement, soigneusement.
Dozorny. sorgfältig, achtsam, aufsichtlich. soigneux, atentif.
Dożrzało, *adv.* reif. mûr.
dożrzało czynię. reif machen. mûrir; rendre mûr.
Dożrzałość. eig. und fig. Reife, Zeitigung. *prop. & fig.* maturité.
ieszcze ta nauka do swoiey nie przyszła dożrzałości. diese Wissenschaft hat noch nicht ihre Reife erreichet. cette science n'est pas encore parvenu à sa maturité.
Dożrzały. 1) eig. und fig. reif, zeitig. 2) gründlich, reif, wohl überlegt. 1) *prop. & fig.* mûr, qui a sa maturité. 2) mûr, solide, ferme. § 1) dożrzałe owoce; do lat dożrzałych przychodzi. 2) może stary niedoyżrzałą, a młody dożrzałą dać radę.
Dożrzewam, *v. m. F. dożrzeię.* 1) eig. u. fig. reif werden, reifen, zeitigen. *prop. & fig.* mûrir; devenir mûr.
niedożrzewaiące drzewo. Baum, von dem die Früchte vor der Zeit abfallen. arbre dont les fruits coulent & ne grossissent pas.
Dożrzewanie. Zeitigung. maturation; le tems de mûrir.
Dozwalam, *v. m. F. dozwolę.* bewilligen, einwilligen, zugeben. consentir, acorder, permettre. § ktoć bowiem to pozwoli; chłopcu wszystkiey dozwalaią sweywoli.
dozwol mi Was Pan; z łaską Was Pana. Erlauben Sie mir; mit Ihrer Erlaubniß. permettez moi Monsieur; avec votre permission.
Dozwolenie. 1) Erlaubniß, Bewilligung. 2) Urlaub. 1) permission. 2) le congé; permission de s'en aller. § 1) bez pozwolenia mego to uczyniłeś. 2) dozwolenie odeyścia otrzymał; dozwolenie poyść na spacer.

za dozwoleniem mowiąc. mit Ehren zu reden. sauf le respect de la compagnie; sous correction.
Dozwolony. erlaubt. permis.
Dożyć, *F. dożyię.* etwas erleben. voir les jours que; vivre jusques. § dożył wnukow i prawnukow; nie dożyiesz śmierći moiey; dożyłem chwała Bogu lat sześćiudźieśiąt.
Dożynam, *v. m. F. dożnę.* zu Ende erndten. achever de moissonner; finir la récolte.
Dozys, *indeclin.* miarka lekarska na ieden raz. Heilk. Dosis. *médec.* dose.
Dożywoćie. Gericht: auf Zeit Lebens verliehenes Gut; Nutzung; Nießbrauch. *Droit:* un viage; bien ou rente à vie.
Dożywotnie, *adv.* 1) Zeit Lebens. 2) Gericht: auf Zeit Lebens. 1) toute ma vie; jusqu' à la mort; jusqu' au tombeau. 2) *Droit:* viagérement; à vie; à perpetuité.
Dożywotnik. Gericht: der einen Nießbrauch hat. *droit:* qui a un viage.
Dożywotny, * Dożywotni. 1) auf Zeit Lebens verliehen. 2) das bis an den Tod dauret; beständig; unverrückt. 1) viager, donné à une personne durant sa vie. 2) qui dure jusqu' à la mort; perpetuel; durable, continüel. § 1) dożywotna maiętność. 2) dożywotna przyiaźń, dożywotny przyiaćiel.
* Drab, *f. g. drabi, vid.* Drabina.
Drab. 1) Marode-Bruder, Soldat der heimlich auf Plündrung ausgehet. *2) Soldat zu Fuß, s. Piechur. 3) abgedanckter Soldat. *4) ein Hayduck, s. Hayduk. 1) maraudeur, boulineur, picoreur; soldat qui va à la maraude; brigand, traineur. *2) fantassin, *voiez le mot* Piechur. 3) soldat congédié. *4) heyduc, *v.* Hayduk.
Drabant. Leib-Trabant. garde du corps; un traine bande.
Drabarz, wielbłąd mały. Dromedary, Art von kleinen Cameelen. un dromadaire espèce de petit chameau. § drabarz na dźień czterdźieśći mil ubieży.
Drabina. 1) Leiter. 2) Raufe im Stall. 3) Wagen-Leiter. 1) échelle. 2) ratelier qui est au dessus de la mangéoire. 3) ridelle du chariot. § 1) wleść po drabinie. 2) drabina śienna nad żłobem. *3) drabina wozowa (letra).
drabina z podporą, z podstawkiem. eine Spann-Leiter, doppelte Leiter. échelle double.
Drabka. } kleine Leiter. petite échelle; échellette.
Drabinka. }
Drabuię. 1) auf und nieder traben, mit einem Pferde jagen. 2) sticheln, hecheln. 1) promener un cheval entre deux talons (dans les talons); travailler, passager un cheval. 2) se moquer de qu. critiquer, censurer qu. § 1) drabować koniem, (na koniu). *2) zbyt go drabuiesz (nicuiesz).
Drachmowy. Drachma-. de dragme. § drachmowa waga.
Drąg, *g. drąga.* 1) Stange zu unterschiedenem Gebrauch. 2) Mechanic. Hebel, Hebe-Stange. 1) barre, piéce de bois ou de fer de moïenne longueur, destinée à divers usage. 2) *mécan.* levier. § 1) drąg do ćiężarow żelazny, drzewiany; drągami ruszam, winduię, pcham; zanieść na drągach belę towaru; drąg dźwigalny. 2) drąg ulżywaiący przy dźwiganiu śiły przyczynia a ćiężaru umnieysza; drąg zaś ućiążaiący dźwigaiącemu ćiężkośći przyczynia.
drąg tragarski. Trag-Baum der Träger. tinet.
chłop iak drąg. ein grober Bauer. rustaud; un rustre.
Dragan. ein Dragoner; Reuter so zu Pferde und zu Fuß Dienste thut. dragon, cavalier qui se bat à cheval & à pié.
kobieta iako dragan. ein Weib wie ein Soldat. cette femme est un vieux soudart.
Dragania. die Dragoner. les dragons.
Drагański. Dragoner-. de dragon.
po dragańsku. Dragonermäßig. en dragon.
Dragant, tragant, koźlego ćiernia sok albo kley. Tragant-Saft. de la gomme adragant; adragant; barbe-renard.
Drągarz, tragarz. Träger; Trage-Träger. portefaix, crocheteur, qui porte les fardeaux sur une civiére.
Dragma. 1) ein Drachma, der achte Theil einer Untze. 2) alte Römische Silber-Müntze von 3. guten Groschen. 1) dragme, huitiéme partie de l'once. 2) dragme, sorte de monoïe Romaine qui valoit neuf sous.
Drągowy, drążny. 1) zu Hebe-Stangen gehörig. 2) daraus man Stangen machen kan. 1) de levier, de barre. 2) dont on fait des barres de bois.
Dranica, deszka darta, szczepana. gerissenes oder abgespaltnes Bret. planche grossiére qu'on a fait en fendant un arbre.
Drapaczka łaźiebna. Schrap-Tuch, Scheuer-Lappen in der Badstube. frotoir pour se froter & racler aux bains.
Drapanie. das Kratzen, Schaben. l'action de

de grater, de froter; friction, frotement; le frotage.
Drapanina potrawa. Sultze; gehacktes Gericht. hachis; viande hachée.
*Drapam. ⎫ 1) kratzen, schaben, reiben.
Drapię, *pie, pał.* ⎭ 2) zerreissen, zerkratzen mit Nägeln. 1) grater; froter, toucher la peau avec les ongles; passer doucement les ongles sur la peau. 2) égratigner, déchirer avec les ongles. § 1) drapać kogo na głowie. 2) zdrapać komu twarz.
iakby drapał po sercu; prov. okropno to barzo. davon bekommt man das Hertzwehe; dieses erweckt Mißvergnügen. cela fait mal au coeur; cela cause un grand déplaisir.
drapać się. 1) sich schaben, kratzen, reiben. *2) sich blutig reiben; sich aufkratzen, s. Wzdrapać. 1) se grater; se froter avec les ongles. 2) s'égratigner, *v.* Wzdrapać się. § 1) drapię się w kolano, w głowę; drapać się w łazni.
drapie się w głowę. er kratzt sich, er sucht es hinter den Ohren. il se grate l'oreille; il se repent.
Drapiestwo. ⎫ Schinderey, Er-
Drapież, *f. g. drapieży.* ⎭ pressung. extorsion, mangerie, pilardie, pillerie.
drapież. Raub; erpreßtes Gut. rapine.
Drapieżca. ⎫ Leute Schinder, Placker ex-
Drapieżnik. ⎭ acteur, mangeur, pillard, pilleur, écorcheur.
Drapieżność. eig. u. fig. Raub-Begierde. *prop. & fig.* rapacité, l'inclination à ravir, à prendre.
Drapieżny. 1) Raub-, von Thieren. 2) raubbegierig; raubsüchtig. 1) rapace, carnassier; de rapine; de proie. 2) rapace, ravissant, qui ravit, qui prend. § 1) zwierz drapieżny; sokoł iest ptak drapieżny. 2) śmierć drapieżna; drapieżny wydźierca; dom to wielki ale barzo drapieżny.
Drasnąć, *F. drasnę.* 1) anstreifen, die Haut aufkratzen. 2) antasten, angreifen eines Ehre. 1) éfleurer, écorcher, enlever quelque petite chose de la peau. 2) blesser, déchirer, noircir la reputation de qu. § 1) kula go tylko drasnęła. 2) drasnąć kogo na poczćiwośći.
Draśnienie. Streif auf der Haut; Streif-Wunde. égratignure; légere blessure; écorchure.
Dratwa. Schuh-Drat. fil de cordonnier; ligneul, chegros, chigros.
Dratwowy. Schuh-Drat-. de ligneul.
Drążek, *g. drążka.* 1) kleine Hebe-Stange. 2) Stelze, worauf man gehet. 1) petite barre; petit levier. 2) échasse.

Drążkowy. daraus man kleine Stangen machen kan; Stäbe-. dont on peut faire de petites perches.
drążkowy Senator. im Schertz: der sich der Vorzüge eines Pohlnischen Reichs-Raths anmasset. *burlesq.* Sénateur prétendu, qui prétend qu'on ne lui doit pas disputer le rang entre les Sénateurs de Pologne. § drążkowa to Senatorka.
Drażnićiel, *g. drażnićiela.* Scheerer, Necker. qui agace, qui irrite.
Drażnićielka. Neckerin. celle qui agace, qui aigrit.
Drażnię. scheeren, zergen, necken, zwacken, zum Zorn reitzen. harceler, agacer, irriter, ataquer; exciter la colére de qu. provoquer par de petites ataques à quelque ressentiment. § babę drażnić niebezpieczna.
drażnić apetit. den Apetit reitzen. exciter l'apetit.
drażnić się. sich necken. s'agacer.
Drażnienie. Neckerey. iritation; l'action d'agacer; agacerie.
Drążnik. 1) der auf Stelzen gehet. *2) Last-Träger; Träger, s. Drągarz. 1) qui va sur des échasses, qui monte dessus. *2) porte-faix, crocheteur, *v.* Drągarz.
Drążny, *vid.* Drągowy.
Drę, *drze, dart.* 1) reissen. 2) reissen die Kleider im tragen. 3) rupfen, ziehen, prellen. 4) Jäger: zerreissen. 1) déchirer; mettre en piéces. 2) déchirer les habits en les portant. 3) tondre, écorcher, plumer, manger, depoüiller, ronger, piller, dévorer. 4) *chas.* mettre en piéces. § 1) drę papier, chustę. 2) chłopiec barzo drze suknie. 3) drzeć żyda nie żal; drą z gacha matka, piastunka i baby. 4) psy drą zaiąca.
drzeć piora. Federn schleissen. éplucher les plumes, les détacher, les séparer des tuïaux.
grzebień ten drze. dieser Kamm raufet. ce peigne s'acroche, n'est pas doux.
drzeć łyka. Bast reissen. léver l'écorce de certains arbres; écorcer.
drą sobie oczy z nienawiśći. sie gönnen einander nicht die Augen im Kopf. ils se mangent le blanc des yeux.
drzeć się. 1) sich abreissen. 2) sich abreissen, abziehen lassen als Bast. 3) sich worzu drängen; sich um etwas reissen. 1) se déchirer, s'user comme les habits. 2) se laisser lever comme l'ecorce; s'écorcer. 3) s'empresser pour (de). § 1) szaty śię drą; powroz śię drze. 2) drze śię drzewo; daie śię drzewo

drzeć; drzyy łyka kiedy śię drą; *prov.* 3) drze śię do bitwy; drą śię ludźie do tego piwa.
drą śię o ten towar. es ist um diese Waare ein Gereisse. la presse est à cette marchandise.
drą śię dźiećięćiu zęby. das Kind bekommt Zähne. l'enfant fait (jette) des dents; les dens commencent à percer à l'enfant.
Dręczę, *czy, czył.* quälen, plagen, scheren. véxer, tourmenter; faire, donner de la peine à qu. § dręczy żonę bez przyczyny.
dręczyć śię. sich plagen, sich das Leben sauer machen. se véxer, se tourmenter; se donner de la peine.
Dręczenie. Schererey, Plage. véxation, tourment, peine.
Drelich. Drillich, grobe Leinwand zu Kitteln. treillis, grosse toile tissuë de trois fils, dont ont fait des souquenilles.
Dremla. Brum-Eisen. trompe, gronde, rebube. § na dremli brząkać.
Drepcę, Drepsę, *i, ił.* mit kleinen Schritten gehen. aller à pas serrez.
Drętwię. starr machen. engourdir; causer un engourdissement. § mroz członki drętwi.
drętwić zęby. die Zähne stumpf machen. agacer les dents.
drętwiace lekarstwo. starr- oder Schlaf-machende Artzeney, so unempfindlich machet. médicament narcotique, stupefactif; un reméde qui excite l'assoupissement.
Drętwieię. 1) erstarren, einschlafen. 2) stumpf werden als die Zähne. 3) hart werden, fühllos werden, als die Hand von vieler Arbeit. 4) erstarren vor Verwunderung, vor Furcht. 1) s'engourdir; étre engourdi; roidir, devenir engourdi. 2) s'agacer. 3) devenir calleux; venir des calus aux mains. 4) demeurer tout stupide; étre étonné; étre tout interdit; étre saisi d'étonnement, d'admiration. § 1) drętwieią mi nogi od śiedzenia długiego. 2) zęby od kwaśnych rzeczy drętwieią. 3) drętwieie skora w ręce od pracowania. 4) drętwieie rozum i ięzyk na głos niewypowiedźianey wszechmocnośći; zdrętwiał nad tym listem.
drętwieiący. erstaunet, starr. stupefait.
Drętwienie. 1) Erstarrung. 2) das Stumpfwerden der Zähne. 1) engourdissement, la stupeur, stupefaction, tremble; assoupissement. 2) l'agacement des dens. § 1) drętwienie czyniące lekarstwo. 2) cytryna człowiekowi zdrowa, ale drętwienie zębow czyni.

Drętwik, trętwa, strętwa ryba. Krampf-Fisch, Schlaf-Fisch, Zitter Fisch, Taub-Fisch; ein See-Fisch, von dem die Hände des Fischers einschlafen. torpille, poisson de mer, qui cause un engourdissement à la main du pécheur.
Drewienko. ein Höltzlein, Stückchen Holtz. petit morceau de bois; buchette.
drewienka, plur. Fisch-Holtz, klein Holtz
Drewka, zum brennen. du menu bois; coteret; bois coupé bien menu pour étre brûlé. § narąb drewek do ryb.
Drewnia, drewnik, derewnia. Holtz-Stall. bucher, fourriére; lieu où on met le bois de quelque maison; chambre au bois. § w drewniku drwa składaią, rąbią.
**drewnia*, *derewnia.* Gebäude von
Drewnianka, Holtz. bâtiment de bois; maison bâtie en bois.
Drewniany, drzewiany. höltzern. de bois. § statek, budynek drewniany.
drewniana materya. Baum-Bast ein Zeug. du canepin, biambonées, bois gentil; mude une étofe.
Drewnieię, w drewno śię obracam. 1) sich in Holtz verwandeln, zu Holtz werden. 2) erstarren vor Furcht oder Verwunderung. 1) se changer en bois; devenir bois. 2) étre surpris; étre saisi d'admiration, d'étonnement.
Drewniczy, *g. drewniczego*
* Drewnik. Holtz-Auffseher, Holtz-Leger. mésureur, toiseur; mouleur de bois.
Drewnik, vid. Drewnia.
Drewnisty. holtzig. boiseux, ligneux. § korzeń drewnisty.
Drewno. 1) Stück Brenn-Holtz. 2) gezimmertes oder geschnittenes Stück Holtz. 3) *fig.* Galgen. 1) bois; buche, piéce de bois à brûler. 2) bois acommodé à quelque usage. 3) *fig.* gibet.
będźie drewno dla niego. er wird dem Galgen nicht entlaufen. il traine sa corde; il est à la veille d'étre pendu.
na trzy drewna go prowadzą. man führt ihn zum Galgen. on le méne au gibet.
Drewny. Holtz-, zum Holtz gehörig. à bois; qui concerne le bois. § drewna śiekiera, piła.
drewny, vid. Drewniczy.
Drezen, Drezno, *g. Drezna.* Dreßden in Sachsen. Dresde, ville capitale de Saxe.
Drgam, *v. m. F. drgnę.* sehr zittern; beben, zappeln, sich rühren. palpiter, tressaillir, batre; se mouvoir; se remuer. § drga serce, żyła; nie wiem co mi drga przed oczami.

nie drgniy bo cię zabiię. wenn du dich rühreſt, ſo biſt du todt. ſi tu branles je te tuë; ne bougez.

drga mu pod kolana, prov. die Knie zittern ihm vor Furcht. les genoux lui tremblent de peur.

ſerce mu drga. das Hertz klopfet ihm. le coeur lui palpite, bat.

Drganie, Drgnienie. das Beben, Zucken. palpitation; trépidation, treſſaillement. § kolan, oczu drganie.

drganie ſerca. das Hertzklopfen. batement de coeur; tremblement de coeur.

*Drgawka, wiosło. ein Ruder. rame, aviron.

Drob, *g.* / Droby, *plur.* } 1) Paſteten=Schleckereyen als Hähnen=Kähme, Kalbs=Milch. 2) Lamms=Geſchling. 3) Klee, Geſchling als von einer Gans. 1) des béatilles qu'on met dans les pâtez comme les crêtes de coq, les ris de veau. 2) un abatis d'agneau. 3) abatis; petite oie; menu; ce ſont la tête, les ailes, le foie *&c.* d'une volaille. § 1) drob do paſztetow iako kurze grzebienie, wątrobki *&c.* 2) droby bydlęce, iagnięce ſą głowka, nożki, wątrobka, płucki *&c.* 3) do drobu ptaſzego należą, wątrobki, ſkrzydełka.

drob rybi. allerhand kleine Fiſche. blanchaille; poiſſon de rebut; menu fretin; menuaille. § drob (drobiazg) rybi do narybienia ſtawu.

drob (drobiazg) folwarczany. Feder=Vieh. volaille, poulaille.

Drobianka. Mährte, kalte Schale; Bier, Wein oder Milch mit eingebrockten Brod. ſoupe froide à la biére, au vin, au lait; du pain emié avec de la biére, avec du vin ou avec du lait.

Drobiazg. Ausſchuß, die geringſten oder kleinſten Sachen in ihrer Art. minucie; fretin, rebut; choſes de rebut; le plus petites & les plus vilaines choſes dans ſon eſpece.

drobiazg folwarczany, vid. *drob folwarczany.*

drobiazg rybi, vid. *drob rybi.*

Drobię. 1) brocken, krümeln. 2) in Stückchen zerſchneiden, zerſchmeiſſen. 3) ſtricken. 4) verringern, ſchwächen, vereinzeln. 1) émier; mettre du pain en mie. 2) couper menu; mettre en petits morceaux. 3) tricoter. 4) diminuer, afoiblir; amoindrir. § * 1) drobię (kruſzę) chleb w piwo. 2) drobić co, na kawałki porąbać 3) drobić pończochy iglicami; woreczek w pończochę nadrobiła. 4) Hetman woyſko drobić muſiał oſadami.

Drobienie. 1) das Zerſtücken. 2) das Stricken; Strick=Arbeit. 3) Vereinzelung; Verminderung. 1) l'action de mettre en morceaux. 2) le tricotage; l'action de tricoter; ouvrage de tricoteuſe. 3) diminution, amoindriſſement; afoibliſſement.

Drobieżny, drobny. klein. menu, petit.

drobieżne wydatki. kleine Ausgaben. menuës depenſes; les menues; les menus plaiſirs.

* Drobina, odrobina. Brocke, Krume. miette.

Drobki, *vid.* Drob.

Drobno, *adv.* 1) gröblich, zerſtückt, klein. menu, en petits morceaux. § drobno mięśiwo pośiekay.

drobno piſać. klein ſchreiben. écrire menu.

Drobność. 1) die Kleinheit. 2) Unvermögen, Schwachheit, Ohnmacht. 1) petiteſſe. 2) petiteſſe; impuiſſance; le peu de forces.

Drobniuchny. ſehr klein. fort menu; fort mince. § piaſek, deſzcz drobniuchny.

Drobny. 1) klein, gehackt, zerſchnitten. 2) klein, zart. 3) ſelten, dünn geſetzt, dünn geſäet. 4) gering, ohnmächtig, ſchwach. 1) menu, coupé en petits morceaux. 2) menu, mince, petit, délicat, délié. 3) rare, qui n'eſt pas épais, qui n'eſt pas près l'un de l'autre. 4) vil, petit, impuiſſant, foible. § 1) drobne drewka; drobna śiekanka. 2) piaſek, ſzrot drobny; kamyczki, rybki drobne. 3) drobne w tym leśie ſą drzewa; śiew drobnemi wſchodźi kiełkami. 4) ogromny zwierz na drobnego nie dba ſzczeniuka; im kto potężnieyſzy, tym ćieżſzym drobnieyſzey ſzlachćie; drobna to praca; podług drobney możnośći moiey.

drobna litera. kleiner Buchſtabe. lettre menue. § drobne piſmo.

drobne chuſty. kleine Wäſche. du menu linge.

drobne pieniądze. klein=Geld, Scheide=Müntze. menuaille; petite monoïe; monoïe; monoïes de billon.

drobne pospolſtwo. der geringſte Pöbel. le menu peuple; le petit peuple.

drobne dźiatki. kleine Kinder. de petits enfans.

Droga. 1) Weg, Straſſe. 2) Weg, Reiſe. 3) Wegweiſer, Reiſe=Beſchreibung. 4) Garten=Gang. 5) Weg, Mittel zu etwas. 1) chemin. 2) chemin; le voiage. 3) un itineraire, deſcription d'un voiage. 4) une allée dans un jardin. 5) chemin; voïe, route, moien. § 1) iadę drogą do Warſzawy. 2) ſzczę-

śliwey ći życzę drogi; w drogę śię wybieraċ; na drogę śię opatrzyċ; iestem na drodze. 3) droga, (opiſanie drogi) do Włoch; droga Xċia Krzyſztoſa Radźiwiła do źiemi Pańſkiey. 4) ćieniſte w ogrodach drogi. 5) czynię komu albo ſobie drogę do czego; drogę ſobie do sławy śćiele, otwiera.

droga iednego dnia. Tage=Reiſe. une journée de chemin.

droga; *droga przez cudzy grunt*; *prawo, wolność ieżdżenia przez cudzy grunt.* angewieſener Weg über eines ſeinen Boden. chemin ſur un fond étranger, où on a la liberté d'aller à pié, à cheval, à voiture. § drogę do kośćioła ſąśiodowi daċ powinien; wydanie drog.

droga krzyżowa. Kreutz=Weg. chemin croiſé.

ulica krzyżowa. Kreutz=Straſſe. carrefour.

rozſtanie drog. die Weg=Scheide. chemin fourchu.

zbieżenie drog. Zuſammenlauf der Wege. lieu où aboutiſſent pluſieurs chemins.

droga torowana; *gośćiniec*; *droga wielka.* die Land=Straſſe. chemin roïal; grand chemin.

bydź na drodze zbawienney, na drodze zbawienia. auf dem Wege der Seligkeit seyn. être dans la voie de ſalut.

na drodze mi; *po drodze mi*; *nie z drogi mi.* es iſt mir nicht aus dem Wege. cela ne m'eſt hors du chemin.

na drodze. unter Wegens; auf der Reiſe. en chemin; chemin faiſant.

na iedney drodze to ſprawiſz. du wirſt dieſes auf einem Wege verrichten. vous ferez ces meſſages tout d'un trait.

z drogi. 1) aus dem Wege. 2) von der Reiſe angekommen. 3) zur Unzeit, ungeräumt. 1) hors de chemin. 2) incontinent après ſon voiage, revenant d'un voiage. 3) hors de propos; mal-à-propos. § 1) z drogi uſtąpiċ. 2) iużeś z drogi. 3) nie z drogi będźie namieniċ.

z drogi; *z drogi uſtąp.* aus dem Wege; trit auf die Seite; Platz. faites place; retirez vous; place; gare; gare le corps.

z drogi zmyliċ, zchodźiċ. vom Wege abgehen, den Weg verfehlen. ſe fourvoier; s'écarter de ſon chemin. § nic z drogi nie zmylił, kto świat klatką błaznow nazwał.

Drogi. 1) theuer, ſo viel koſtet. 2) theuer, der theuer verkaufet. 1) cher, qui coute beaucoup. 2) cher, qui vend cher. § 1) drogi w cenie, w pieniądzach; drogie w ſzacunek perły; droga od kunſztu robota: drożſze to ſukno od moiego. 2) drogi to kupiec, rzemieślnik.

drogi rok. theures Jahr. une année bien chiche. § drogi rok teraz; na drogie lata śię opatrzyċ.

Drogieta. } Droguet ein Zeug. droguet
Drogiet. } ſorte d'étofe de laine.

Drogo, *adv.* theuer. cher, cherement. § drogo kupił ale ty ieſzcze drożey; drogo co ſzacowaċ.

Drogopiſarz. Weg = Beſchreiber. un voiagiſte.

** Drogocenny. theuer, koſtbar. fort cher; de haut prix; précieux.

Drogomir. Wappenk. drey bewafnete Füſſe die mit den Schenckel zuſammen laufen. *Blaſ.* trois piez armez qui ſe joignent avec les cuiſſes.

Drogosław. Wappenk. Pfeil, ſo mit der Spalte auf einem halbem Circkel ſtehet. *Blaſ.* une flèche poſée de ſa coche ſur un demi-cercle.

Drogość. 1) Koſtbarkeit, hoher Werth. 2) Theurung. 1) cherté, haut prix. 2) rencheriſſement; ſterilité, cherté; haut prix des vivres. § 1) drogość tey perły nieoſzacowana. 2) wielka teraz drogość w żywnośći; drogość ſukien, wina.

Drop, *g. dropia.* Trappe. outarde.

Dropiaty koń. Roth=Fuchs, Roth=Schimmel. cheval roüan.

Drośiany, *vid.* Drotowy.

Drot. Drat. fil d'archal.

drot żelazny. eiſerner Drat. fil de richard.

drot złoty, śrebrny. goldner, ſilberner Drat. fil d'or; fil d'argent.

drot do piſania. Schreibe=Griffel. touche; le ſtile dont on ſe ſert pour écrire dans des tablettes.

drot kędźiorny. Haar=Eiſen; Kreuſel=Eiſen. friſoir; fer à friſer les cheveux.

Drotownia. Drahtzieherey. argue, afinerie, où l'on tire le fer en fil d'archal.

Drotownik. Drahtzieher. afineur; tireur de fil d'archal.

Drotowy, drośiany. von Drat. de fil d'archal.

drośiana robota. Drat=Arbeit. treillis de fil d'archal; treillis de leton.

drośiana robota złotnicza. feine Drat=Arbeit der Goldſchmiede. filigramme.

Drozd. eine Droſſel. grive; petite grive un oiſeau.

drozd morſki ryba żielonoczerwona. Meer=Droſſel, See=Droſſel ein See=Fiſch. ſorte de poiſſon de mer.

Drożdże,

Drożdże, *plur. g. drożdży.* 1) Hefen. 2) fig. Hefen, Abschaum. 1) lie, levûre. 2) *fig.* lie, rebut. § 1) drożdże piwne, winne; drożdże oleyne. 2) Wandalczykowie, Gotowie, drożdże grubych narodow.
drożdże oleyne. Oel-Trusen, Hefen von Oel. lie de l'huile.
gardło zalepił drożdżami; drożdżami śmierdzi. er ist besoffen. il a pris de son vin; il est soul.
Drożdżowy. Hefen-. de lie.
Drożdżysty. } Hefen-artig; voll Hefen;
Drożdzany. } mit Hefen vermischt. qui tient de la lie; plein de lie, mêlé avec de la lie.
Drożę co, *y, yl.* 1) theuer machen, aushöhlen. 1) encherir qu. ch; augmenter le prix. 2) creuser, rendre creux en dedans.
drożyć komu targ. mehr bieten, überbieten. encherir une personne; encherir sur quelqu'un.
drożyć się czym. etwas hoch halten, hoch schätzen. faire le rencheri; estimer; faire cas, faire fête de. § droży się tym iak kradzionym sercem.
Drożeię. aufschlagen, theuer werden. encherir; augmenter de prix; être, devenir plus cher.
Drożenie, Wydrożenie. Aushöhlung. l'action de creuser; excavation.
Drożny. Weg-, zum Wege gehörig. de chemin; qui concerne les chemins.
Drożka. kleiner Weg. petit chemin.
drożka Jakubowa; mleczna droga. die Jacobs-oder Milch-Strasse am Himmel. chemin de Saint Jaques, galaxie; voie de lait qui paroit en ciel.
*Drożony, Wydrożony. ausgehölt. creux, vuidé.
Drożysko. 1) schlechter Weg. 2) Abweg, Umweg. 1) méchant chemin. 2) détour; chemin détourné.
Drożyciel, *vid.* Dłubacz.
Drożysty, *vid.* Drożony.
drożysty; drogę maiący. wegsam, mit Wegen versehen. qui a des chemins. § las drożysty.
Drudzy, *Nom. plur. vid.* Drugi.
*Drugdy; podczas, niekiedy. zu Zeiten, denn und wenn. de tems en tems; quelques fois.
Drugi. 1) der zweyte, der andere in der Zahl. 2) einer, mancher, dieser und jener. 3) ein andrer. 4) ein andrer: nicht dieser. 1) deuziéme, second, le suivant après le prémier. 2) tel, celui, celui là, l'autre. 3) autre, autrui. 4) autre, pas celui. § 1) drugiego dnia przyiechał; day mi drugie iabłko co przed tobą leżą; znam pierwszego i drugiego Pana. 2) drugi człowiek ciężko pracuie, a iednak nędzę klepać muśi; dobrzeby drugiemu milczeć; rzekłby drugi że to prawda. 3) co tobie nie miło, tego drugiemu nie czyń; *prov.* łacno drugich napominać. * 4) day mi drugi (inszy) talar; nie mam drugiego (inszego).
day mi drugi talar. gieb mir den andren Thaler. donnez moi le deuziéme écu.
day mi inszy talar. gieb mir einen andren Thaler. donnez moi un autre écu.
ieden pomoc, drugi poradźić może. der eine kan helfen, der andre rathen. l'un peut aider, l'autre peut conseiller.
drugi taki; taki drugi. einer dergleichen. un tel comme celui-ci.
* *drugi raz.* 1) das andre mahl. *2) zum zweyten, s. Powtore. 1) la seconde fois. *2) secondement; en deuziéme lieu, *v.* Powtore.
druga; druga godzina biła. es hat zwey geschlagen. il est sonné deux heures.
Drugożeniec, *g. drugożeńca.* der die andre Frau hat. qui a deux femmes successivement.
Drugożeński. die zweyte Ehe betreffend. qui regarde les secondes noces.
**Drugożeństwo, małżeństwo powtorzone. die andre Ehe. secondes noces.
Drugubica. Watte ein Fischer-Garn. vervain un filet à pêcher.
Druk, wybiiane litery. Druck, gedruckte Schrifft, Abdruck. impression, ce qui s'imprime sur le papier; ouvrage d'imprimeur.
podać do druku. unter die Presse geben. faire imprimer; mettre sous la presse.
Drukarnia. Buchdruckerey. imprimerie.
Drukarski. Buchdrucker-. d'imprimeur, d'imprimerie.
drukarski papier. Druck-Papier. papier à humecter.
drukarska nauka. Buchdrucker-Kunst. l'art d'imprimer; tipographie. § drukarska nauka w Moguncyi R. P. 1455. wynaleźiona.
Drukarz. 1) Buchdrucker. 2) der Drucker in der Druckerey. 1) un imprimeur. 2) l'imprimeur, compagnon qui travaille à la presse dans l'imprimerie.
Drukarka. Buchdruckerin. femme d'imprimeur.
Drukarczyk. Buchdrucker-Gesell. compagnon imprimeur.
Drukowanie. 1) das Buchdrucken. 2) Ausgabe, Edition. 1) l'action d'imprimer; impression; le tirage. 2) édition, impression

pression d'un livre. § 1) do drukowania trzeba prasy dobrey. 2) pierwsze, drugie tey księgi drukowanie.
Drukuię co. ein Buch, ein Kupfer-Stich drucken. imprimer un livre, une estampe; mouler.
Drużba. 1) Nahmens-Vetter. * 2) Braut-Führer, Braut-Diener, Freywerber. 1) 1) de même nom; qui porte le même nom; qui a le même surnom. 2) maguignon de mariage; celui qui méne l'épouse.
Druzgam, *obs.* 1) zerschmettern. 2)
Druzgotam. verderben, vernichten.
Druzgocę, *ce, tał.* 1) briser, fracasser, mettre en piéces, froisser. 2) écraser, ruïner, détruire. § 1) wały okręt zdruzgotały.
druzgotać się. sich zerschmettern. se briser, se rompre. § okręt się druzgotał na trzaski.
Drużyna, towarzystwo. 1) Cammeradschaft. 2) Wappenk. weisser Fluß, von der Gestalt eines verkehrten ς. 1) societé, compagnie; les compagnons; les camerades. 2) *Blas.* un fleuve blanc, qui se represente comme une ς renversée.
Drwa, *plur.* 1) Holtz zum bauen, zum brennen. 2) unnützes Zeug, leeres Stroh in einer Rede. 1) du bois à bâtir, à brûler. 2) pauvertez; paroles sores & vuides de bons sens. § 1) drwa rąbać; drwa do budowania, do roboty rzemieślnikow drzewem robiących. 2) dosyć drew w tym kazaniu dla Boga nie zabiiay daley.
drwa do lasa wozić głupstwo. ein Thor trägt Wasser in den Brunnen. c'est une sortise de porter de l'eau à la mer.
słodko iakby drwa gryzł, prov. das ist so angenehm als wenn man Holtz kauete. cela est agréable comme du bois quand on le mâche.
Drwię z kogo, z czego. spotten; schrauben, scheeren; sich über etwas aufhalten. se moquer de; se joüer à.
drwi. er redet albern Zeug. il radote.
drwisz ty sobie. ihr haltet euch auf; ihr spottet. vous vous moquez.
Drwieię, *vid.* Drewnieię.
Dryakiew, *vid.* Dryiakiew.
Dryas. Wappenk. drey Edelsteine in einem Schrage-Balcken. *Blas.* trois pierres précieuses sur une bande.
Dryblas. ein langer Kerl. un escogrife, homme fort grand; flandrin, halbreda. § dryblasa rzadko widać śmiałego, a małego pokornego, *prov.*
Dryfus. ein Dreyfuß. un trépié.
Drygant, *vid.* Dryś.
Dryia na kostkach. die Drey auf einem Würfel. le terne ou trois sur l'une des faces de dez.
wszystkie dryie. alle Dreyen. ternes, *m. pl.* tous les trois.
Dryiacznik. Theriac-Macher, Theriac-Verkaufer. triacleur; faiseur ou vendeur de tériaque.
Dryiakiew, *f. g. dryiakwi.* Theriac. tériaque.
dryiakiew polna ziele. (scabiosa) Apostemen- oder Grind-Kraut. scabieuse une plante.
ma dryiakiew za paznokciami. er hat blauen Zwirn unter den Nägeln. il a des ongles veloutez; il a de grands ongles tout noirs d'ordures.
Dryiawnik, *g. a.* (Theriacaria) Groß-Baldrian, Theriac-Kraut oder Wurtzel. valerienne de jardin.
dryiawnik ryba, vid. Drętwik.
*Dryś, drygant, *vid.* koń, stadnik. 1) Gaul, Roß. 2) Hengst. 1) cheval, roussin. 2) cheval entier; étalon.
Drzazga, trzaska. Splitter. éclat de bois; écharde.
Drzę, *drzy, drżał, drżeli (drżali) drżeć, (*drżać).* zittern. trembler, vaciler, frissonner. § drzy od strachu, od starości.
drżeć od zimna. vor Kälte beben. grélotter, trembler de froid.
drżący. zitternd. tremblant, vacilant.
Drzeć, *vid.* Drę.
Drzemała, *vid.* Drzymała.
Drzemię, Drzemam, *vid.* Drzymam.
Drzemlik ptak. Lerchen-Falck, Schmierling, der kleinste Falck. émerillon, le plus petit de tous les oiseaux de proie.
Drzeń, *g. drzenia,* zdrzeń, treść. 1) Kern der Bäume. 2) *fig.* Kern; das Beste. 1) le vif de l'arbre; le coeur d'un arbre. 2) *fig.* moële, quintessence; la fleur, le meilleur d'une chose. § 1) wypchnąć drzeń ze bzu. 2) drzeń i treść to całego woyska.
Drzenie. das Zittern. tremblement.
* *drzenie ziemi; trzęsienie ziemi.* das Erdbeben. le tremblement de terre.
Drzenisty, zdrzenisty. den Kern der Bäume betreffend. qui concerne la moële des arbres.
Drzewce. ein langes Speer. longue pique.
Drzewiany; drewniany. höltzern. de bois.
Drzewica. Wappenk. liegender halber Mond, mit einem Stern zwischen den Hörnern, und dem andern unter sich. *Blas.* croissant tourné avec ses cornes en haut entre deux étoiles dont l'une est entre les cornes & l'autre sous lui.

*Drzewiec,

*Drzewiec, *g. drzewca, vid.* Drzewo. 2)
Drzewieię, drzewem śię ſtaię, w drzewo roſtę. zu Holtz wachſen. croître en arbre; devenir arbre.
Drzewiey, *obſ. vid.* Pierwey.
Drzewiſty. holtzig. boiſeux, ligneux.
Drzewko. Bäumchen. petit arbre; arbriſſeau.
drzewko P. Maryi, vid. Boży-- *Boże drzewko.*
drzewko z młodu proſtuy, bo śię potym nagiąć nie da. biege ihm den Hals, (biege den Baum) weil er noch jung iſt. il faut plier l'arbre quand il eſt jeune.
Drzewniczy. Baum-Fäller. abateur de bois.
Drzewny. Baum-. d'arbre.
Drzewo. 1) Baum. 2) Schaft, das Holtz an einen Speer. 1) un arbre. 2) fût; la hampe. § 1) drzewo płodne, owocorodne, rodzące, ſadne; drzewo płonne, niepłonne; drzewem albo z drewa co robić; na pochyłe drzewo rady kozy ſkaczą, *prov.*
iakie drzewo taki owoc. der Baum fällt nicht weit vom Stamm. tel pére tel fils; tel arbre tel fruit.
drzewo żywota. der Lebens-Baum. arbre de vie.
drzewo umieiętnośći. Baum des Erkenntniſſes Gutes und Böſes. arbre de la ſcience du bien & du mal.
Drzewoiad ziele, *vid.* Omięg.
Drzewſko. ein ſchlechter Baum. méchant arbre.
Drzwi, *plur. g. drzwi.* 1) Thüre; Oefnung oder Eingang in der Wand. 2) die Thüre von Holtz in der Oefnung. 1) porte, baie; l'ouverture ou l'entrée dans la muraille pour y mettre une porte. 2) porte, un aſſemblage d'ais dans cette entrée. § 1) drzwi domowe, karećiane, izdebne, ſtaienne. 2) drzwi drewniane, kraćiaſte (z kraty) z ſzczeblow.
drzwi ſpuſtne. Fall-Thüre. trape.
drzwi ſkrzydlaſte, dwuſkrzydlaſte, rozchodzące śię. Thüre mit zwey Flügeln. porte à deux batans.
drzwi ſkryte. heimlicher Ausgang; heimliche Thüre. fauſſe-porte.
doſtać (wżiąć) w łeb drzwiami eine Naſe bekommen. avoir, recevoir un pié de nez.
Drzwiczki, *plur. g. drzwiczek.* Thürchen. petite porte, guichet; volet; portereau.
Drzymała. Schlummrer, Träumer. ſommeilard; dormeur.

Drzymam. } nicken, ſchlummern.
Drzymię, *mie, mał.* } ſommeiller; dormir légérement; roupiller.
Drzymanie. das Schlummern. l'action de ſommeiller.
Dub, *g. dubia, vid.* Dźiub.
dub. Wappenk. drey Eicheln zwiſchen zwey Blättern. *Blaſ.* trois glandes entre deux feüilles.
Dubas, *g. a.* Lichter, Leicht-Kahn. un allége; eſquif.
Dubiel, *g. dubiela.* 1) Dübel, Döbel, Mauſer ein Fiſch. 2) Schöps, einfältiger Menſch. 1) meunir, une eſpèce de poiſſon de fleuve. 2) bête; cheval la tête groſſe & de caroſſe; badin écervelé.
Duch, *g. a.* 1) Geiſt. 2) Geiſt eines Verſtorbenen. 3) Geiſt, Wille, Sinn. 4) Geiſt, Leben, Kraft. 5) Athem, ſ. Dech. 1) eſprit. 2) ombre, l'ame d'une perſonne morte. 3) eſprit, volonté, génie *m.* 4) eſprit, force. 5) le ſoufle; haleine, *v.* Dech. § 1) duch ma rozum i wolą; niebu (Bogu) oddał ducha. 2) duch brata zmarłego mu śię pokazał. 3) iednym tchną duchem; tchnie iego duchem; iego to duchem mowił. 4) duch dopiero w niego wſtąpił; piſał kśięgi ducha głębokiego. 5) długo zataić ducha; ma ducha ieſzcze nie ſkonał; niech wytchnę, niech naborę ducha.
duchy. Philoſ. die Geiſter. *Philoſ.* les eſprits. § w gorzałce ieſt wiele ogniſtych duchow ſuchych; ſerce w ſwoich dwuch komorkach krew w duchy obraca; duchy śię ze krwie rodzą; duſza potrzebuie do ſwych zabaw duchow, ktore śię w mozgu i w ſercu rodzą, tamte śię *animales*, a te *vitales* zowią.
Duch Swięty. 1) der heilige Geiſt. 2) Pfingſten, ſ. Swiątki. 1) le Saint Eſprit; le Paraclet. *2) Pentecôte, *v.* Swiątki.
do Swiętego Ducha nie zdeymuy kożucha, prov. vor Pfingſten lege deinen Peltz nicht ab. ne quites point ta fourrure avant la Pentecôte.
duch dobry. guter Geiſt, Engel. bon Ange; bon eſprit; un Ange.
zły duch. der böſe Geiſt. malin eſprit; mauvais ange; ange de ténèbres.
duch mądrośći i prawdy. der Geiſt der Weisheit und Wahrheit. l'eſprit de la ſageſſe & de la verité.
wypuśćić ducha. ſeinen Geiſt aufgeben, ſterben. rendre l'eſprit; mourir.
Duchna. Feder-Mütze. bonnet aux duvets.
Duchniczek. im Schertz: ein junger Geiſtlicher.

Geistlicher. *burlesq.* jeune Eclésiastique. § tak bieży *ad Ordines* duchniczek ślepy.
Duchowieństwo. 1) die Geistlichkeit. 2) der geistliche Stand. 1) le Clergé, les Eclésiastiques. 2) cléricature, état d'un Eclésiastique. § 1) wyszło przeciw niemu duchowieństwo. 2) udał się na Duchowieństwo.
Duchownie, *adv.* im geistlichen Verstande. spirituellement, dans un sens dévot & spirituel. § duchownie co mowić, rozumieć.
Duchowność. geistliches Wesen, Wissenschaft geistlicher Dinge. spiritualité; substance spirituelle science de choses spirituelles.
Duchowny. 1) geistlich, nicht irdisch; andächtig. 2) geistlich; Kirchen-, nicht weltlichen Standes. 3) ein Geistlicher. 4) geistlich dem Verstande nach. 5) geistlich; der in geistlichen, himmlischen Dingen einen unterrichtet. 1) spirituel, dévot, pieux, qui n'est pas temporel. 2) spirituel, éclésiastique, qui apartient à l'Eglise. 3) un Eclésiastique. 4) spirituel; d'un sens dévot & spirituel. 5) spirituel, qui enseigne quelqu'un sur les choses du salut. § 1) rzeczy duchowne; książka, pieśń duchowna. 2) stanu duchownego ludzie; duchowne sądy. 3) Duchownego szanuy; Duchownych przywileie. 4) duchowny wykład, wyrozumienie czego. 5) duchowny Oyciec; duchowny nauczyciel.
**duchowny* (*chrzestny*) *Oyciec.* Pate, Tauf-Zeuge. parrein.
duchowna (*chrzestna*) *Matka.* Patin, Tauf-Zeugin. marreine.
Prawo Duchowne. das geistliche Recht. le Droit Canonique.
Duda. / Dudarz. } Sack-Pfeifer. cornemuseur.
Dudam, na dudach gram. dudeln, auf dem Dudelsack spielen. joüer de la musette, ou de la cornemuse.
Dudek, *g. dudka.* 1) Wiedehopf. 2) dummer Tropf, einfältiger Mensch. 3) Hahnrey. 1) hupe, puput un oiseau. 2) bénét; bête; niais. 3) cocu, conard. § 1) dudki z łayna gniazda swoie robią. 2) tak dudków łowią; *prov.* trafił na dudka; *prov.* piękne to piorka na śmierdzącym dudku. 3) dudek to żony.
każdy dudek ma swoy czubek. jeder Narr hat seine Kappe. à chaque fou sa marotte.
nie dudek Jakubek. er ist kein Narr. il n'est pas un cheval de bât.
znać dudka z czubka. an den Kleidern erkennet man einen Narren. à l'habit & au chant l'oiseau; au chant on connoit l'oiseau.
dudki; *plur.* żelaza, ktoremi koniowi nos uymuią. Pfetz-Stange womit man dem Pferde die Nase einklemmet. un torche-nez; sorte de tenailles dont on serre le nez à un cheval.
Dudkuię, *vulg.* 1) aufspringen, aufwarten. 2) Narrens-Possen treiben, sich zum Narren brauchen lassen. 1) valeter; faire le pié de veau; naqueter. 2) boufonner; faire de petites folies; niaiser, gouguenarder. § 1) dudkuie mu bez przestanku. 2) dudkować przed kim.
Dudy, *plur.* Dudelsack, Sack-Pfeife. musette; cornemuse. § zaniechay regała, kiedy na dudach zabeczeć nie możesz.
iak dudy nadmiesz tak graią. wie man pfeift, so tanzet man. telle chanson, telle danse.
iak dudy osłabiał. er ist matt wie eine Fliege. il a les ouïes pâles; ses forces son abatuës.
iak dudy powolny; *chłop to iak dudy.* er läßt mit sich machen, was man will. il va comme on le méne.
Dufam, / Dufanie, / Dufność, / Dufny, } *vid.* Ufam, Ufanie, Ufny.
Dukam, *v. m. F. duknę.* 1) in ein Horn blasen. 2) einem in den Ohren liegen. 1) corner; faire du bruit avec un cornet; sonner du cor. 2) batre les oreilles à qu. § 1) owcarz iuż duknął; dwa razy dukniy. *2) ustawicznie mi o tym duka.
*Dukat; czerwony złoty. Ducaten. ducat.
Dukt, ciąg. Zug im Mahlen, im Schreiben. trait, ligne faite avec la plume, ou avec le pinceau. § dukt malarski, pisarski; dobry dukt prowadzi; dukt dobry w charakterze.
Dukwię nad czym, *kwie, kwiał, kwieli.* beständig über etwas sitzen, liegen. ahaner; suër à force de travailler à qu. ch; étre cloué sur un ouvrage.
Dulcinka. im Schertz: Dulcimene, Liebste. *burlesq.* grisette, amourette, maitresse. § kupił iarmark swoiey Dulcince.
Dulicz. Wappenk. ein Kreutz im halben Reif. *Blas.* une croix dans un demicercle.
Duma. 1) Bauer-Stoltz, Einbildung, grosse Meynung von sich selbsten. 2) Prahlerey. 3) Soldaten-Lied von der Tapferkeit

keit in Gefahr. 1) arrogance impertinente; préocupation; haute opinion de soi même 2) fanfaronnade, vanterie. 3) chant militaire de la fermeté dans les dangers. § 1) powźiąć o sobie wielką dumę; nadętą śię wznośi dumą. 2) czytałem dumy Szwedzkie. 3) złożone dumy śpiewaią, a iednak ućiekaią.

Dumam nad czym. erstaunen. s'étonner, étre surpris.

Dumnie, *adv* stolz. arrogamment, fièrement.
Dumno,

Dumny. stolz. fier, arrogant, superbe. § naylepszy sposob na dumnego, nic nie dbać o niego, *prov.* dumna fantazya, wyniosłość.

Dunaiec rzeka, *g. Dunayca.* die kleine Donau. le petit Danube.

Dunay, Donay. die Donau ein Fluß in Teutschland und Hungarn. le Danube, un fleuve d'Allemagne & d'Hongrie.

Duńczyk. ein Däne. un Danois.

Duński. Dänisch. Danois; qui est de Dannemark.

Duńska ziemia. Dännemarck ein Königreich. le Dannemarck un Roïaume.

Dup, *g. dupia*, *vid.* Dźiub.

Dupa, *vulg.* der Podex. le cu, le derriére. § dostał w dupę.

Dupeltowy. duppelt, von Geträncken. double, qui augmente une fois autant en force; *en parlant d'une boisson.* § dupeltowe piwo; dupeltowa wodka.

Dupla. 1) duppelt, mit zwey Faden gewebet. 2) von Steuern und Zahlung, duppelt, zwiefach. 3) holer Baum 1) double; tissû à deux filets. 2) le double, le doublage d'un impôt, d'un droit, d'une paie. 3) arbre creux. § 1) kitayka dupla. 2) duplę pogłownego płaćić maią; na żydow dwie duple podymnego włożono; dupla kwarty. 3) kryć śię w duplach drzew sprochniałych.

Duplak. ein zwey Groschen Stück. piéce d'argent de deux gros.

Duplikuię co, dwa razy biorę. dupliciren, zwiefach nehmen. doubler; mettre une fois autant.

Dupniasty, wydupniały. hohl, von Bäumen. creux, *en parlant des arbres.*

Durak. } tummer, stolzer Kerl.
Dureń, *g. durnia.* } un sot arrogant.

Durnica. 1) stolze Närrin; tummes, stolzes Weib. 2) albernes Geschwätz. 1) femme impertinente; folle orgueilleuse; sotte. 2) babil; balivernes; discours ridicules.

Dykcyon. Polski.

*Durnię. } vor Stoltz närrisch, tumm
Durnieię. } werden. devenir fou d'arrogance.

Durny. närrisch, albern. extravagant, sot, impertinent. § durny to człowiek; durna mowa.

Durszlak. 1) ein Durchschlag-Eisen. 2) Durchschlag in der Küche. 1) perçoir, chasse-clou, un emporte-piéce. 2) couloir, passoire dans la cuisine. § 1) durszlak od slosarza hartowany. 2) przeley polewkę przez durszlak; durszlaki puklaste u dźiur bronią rur od błota.

Duśićiel, *g. duśićiela.* Würger, Erwürger. celui qui étrangle.

Dusza. 1) die Seele. 2) Seele, Trieb-Feder. 3) das kräftigste, das beste. 1) ame. 2) ame, tout ce qui anime. 3) quintessence; le meilleur d'une chose. § 1) dusza nierozdźielna iest w naszym ćiele rozdźielnym; dusza nasza iest duchowna, tak że ani iey przybyć ani ubyć żadna cząstka nie może, iak duszy materyalney w bestyach; dusza bydlęca nie poymuie tylko co iest materyalnego, i krom ćiała nigdźie przemieszkiwać nie może; na dusze swoię płacz ubogich ludźi zaćiągał. 3) wyćiągnąć duszę (istność) źiela.

iedna to dusza. sie sind ein Hertz und eine Seele. ils ne sont qu'un coeur & une ame; il ne sont qu'un corps en deux chemises.

z dusze. von Hertzen; von Grund der Seele. de tout mon coeur; du meilleur du coeur; de mon ame; du fond du coeur. § z dusze rad to czyni; iestem z dusze twoy sługa.

dusze zmarłych; duchy. die Seelen der Verstorbenen. les ombres; les manes; les ames des personnes mortes; les revenans.

zaledwie z duszą uszedł. kaum ist er mit dem Leben davon gekommen. il l'a échapé belle.

poczćiwa to dusza. das ist eine gute Seele. c'est une bonne ame; o la bonne ame; c'est une bonne lame.

dusza w niego wstąpiła er wurde wie neu gebohren: er kam wieder zu sich selber. il respira; il s'est remis; il est revenu à soi.

dać duszę; położyć duszę. sein Leben einbüssen. perdre la vie.

żywa dusza. Mensch; lebendige Seele. ame vivante; personne, § żywey dusze nie żywiono.

bez dusze. todt leblos mort, sans ame, expiré.

brać co na duszę swoię etwas auf sein Gewissen nehmen. prendre qu. ch. sur

son ame, sur sa conscience. § weźmiy to na duszę twoię.
daięć na duszę twoię. ich überlasse es deinem Gewissen. je remets cela à votre conscience.
dusza w piorze. die Seele im Federkiel. larron de plume.
przechodzenie dusz w insze ciała, vid. Przechodzenie dusz.
Duszę, *si, sił.* 1) würgen, den Athem benehmen. 2) ein Wort kauen, verbeissen, nicht deutlich aussprechen. 3) in der Küche: dämpfen. 4) zurück halten; nicht verkaufen wollen. 5) hemmen, ersticken, dempfen. 6) Kohlen brennen. *7) distilliren. 1) soufoquer, étoufer; engoüer. 2) manger les mots, ne les prononcer pas tous. 3) faire cuire, préparer qu. ch. à l'etuvée, à la daube; faire une étuve. 4) garder, serrer, reserrer, ne vouloir pas vendre. 5) éteindre, amortir, étoufer. 6) faire le charbon. *7) distiller. § 1) żyda dusisz, aż go zadusisz. 2) szkoda że słowa w gębie dusi. 3) dusić pieczenią, gołąbki. 4) dusi ten towar, a sam nie wie czemu. 5) dusić w sobie gniew, westchnienia, płacz.
dusić się. sich würgen, ersticken wollen. s'engoüer, s'étoufer, penser étre étoufé.
dusi się ogień. es sickert; das Feuer brennt nicht hell; es raucht; es glimmt nur. la fumée s'engorge; le feu ne brûle pas bien, il fume au lieu de brûler.
Duszenie. das Würgen; Beklemmung. engoüement; l'action de soufoquer; étoufement; dificulté de respirer.
duszenie nocne; mora. der Alp. le cochemare.
Duszka. Seelchen. petit ame.
moy duszko. mein Seelchen, mein Hertzchen: zu einer Weibs-Person sagt man moia duszko, und moie duszko zu einem Kinde. mon ame; *en parlant à une femme on dit* moia duszko, *à un enfant on dit* moie duszko.
**duszkosz go! o gdyby!* o wenn doch! wollte Gott! o si! o plût à Dieu!
Duszkiem, *adv.* iednym tchem in einem Athen; ohne abzusetzen. à tire-larigot; tout d'une tire; sans reprendre haleine; à grands coups; de grands traits; à l'Alemande; d'une goulée. § dzban duszkiem wypił.
Dusznie, *adv.* z dusze. 1) von Hertzen. 2) durchaus. 1) de tout son coeur. 2) par tout, absolument. §** 1) dusznie (serdecznie) tego życzę. *2) chcę dusznie (koniecznie) abyś poszedł.
Duszno, *adv.* 1) bang, beklemmt als wenn man ersticken sollte. 2) ängstlich, bange. 1) d'une maniére étoufante; si serré qu'on pense étre étoufé. 2) dans une grande anxiété; en grande solicitude; en grande transe. § 1) duszno tu. 2) duszno mi nie wiem czemu.
duszno mi. ich ersticke noch. je pense étoufer.
Duszny. Seelen-, zur Seelen gehörig. spirituel; d'ame. § duszna a nie cielesna radość; duszne zbawienie.
Duszność. schwerer Athem, Engbrüstigkeit. dificulté de respirer; courte haleine.
Duszony. in der Küche: gedämpft. assaisonné à l'étuvée.
duszona potrawa. gedämpftes Gericht. étuvée; mets à l'étuvée.
duszona wołowina. gedämpft Rind-Fleisch mit Gewürtz. beuf à la roïale.
Duszyczka. ein Seelchen. petite ame.
duszyczkę polewać, vulg. die Seele mit einem Truncke laben. arroser la gorge; se rafraichir d'une boisson.
Dużam, *vid* Zdużyć.
Dużo, *adv.* sehr. extrémement, fort. § iuż dużo w noc; dużo raniony; dużo się zadziwił; trudno razy wyleczyć, kiedy iuż dużo w głąb zaszły; podniosła dużo głosu matka.
Dużość. 1) Grösse, Völligkeit des Leibes. *2) Grösse, Macht, Gewalt. 1) la grandeur, la grosseur du corps; embonpoint. * 2) la grandeur, force, puissance. § 1) siła i dużość ciała. 2) dużość sił Państwa tego ztąd poznać.
Duży. 1) groß. 2) starck, mächtig, vermögend. 1) grand, gros. 2) puissant, fort. § 1) człowiek to duży. 2) zawsze duższy, zawsze szczodrzeyszy wygrawa; nie goń duższego miiay go o mile; *prov.* duższy słabszemu często bywa katem; *prov.*
Dwa. zwey. deux.

* * *

Dwa wird vor einem *Masc.* dwie vor einem *Foem.* und dwa, oder dwie vor einem *Neut.* gesetzt. on met *dwa* devant un masculin, *dwie* devant un feminin, & *dwa* ou *dwie* devant un neutre. § dwa domy; dwie Panny; dwie (dwa) serca.
dwa a dwa. zu zweyen. deux à deux.
Dwadzieścia. zwantzig. vint.
dwadzieścia i ieden. ein und zwantzig. vint & un; vint un.
dwadzieścia i dwa. zwey und zwantzig. vint deux.
Dwadzieściotryanguł. Meßk. regulärer Cörper der in 20. gleichseitige Triangel eingeschlossen ist. *géom.* un icosaedre.

Dwakroć.

Dwakroć, } *adv.* 1) zweymahl. 2) noch
Dwakrotnie, } einmahl so viel, so sehr. 1) deux fois. 2) doublement; une fois autant qu'il faloit. § 1) dwakroć do roku rodzące drzewo, pole. 2) dwakroć sposobnieyszy.

Dwakrotny. duppelt, zwiefältig. double; qui augmente une fois autant.

Dwanaście. zwölf. douze.

Dwanaściekroć. zwölfmahl. douze fois.

Dwanasty, Dwanastny &c. *vid.* Dwunasty, dwunastny.

Dwieście. zwey hundert. deux cens.

Dwieściekroć. zwey hundertmahl. deux cens fois.

Dwoiak. *1) ein Zwilling, s. Blizniak. 2) ein zwey Kreutzer-Stück in Schlesien. *1) jumeau, *v.* Blizniak. 2) piéce de deux cruches ou creuxers en Silesie.

Dwoiaki. 1) zweyerley. 2) zweydeutig. 3) partheyisch. *4) duppelt, zweyfach, s. Dwoisty. 1) double; de deux manières, de deux façons. 2) double, ambigu, équivoque. 3) partial, qui favorise une partie. *4) double, une fois autant. § 1) dwoiakim śię to dźieie sposobem. 2) dwoiakiego rozumienia słowo. 3) człek to dwoiakiego serca.

Dwoiako, *adv.* 1) auf zweyerley Art, Weise. 2) in zwey Theile. 3) zweymahl mehr. 1) en deux sortes, en deux façons, en deux maniéres. 2) en deux parties. 3) au double; une fois autant. § 1) dwoiako śię to ma rozumieć słowo; dwoiako mię list twoy ućieszył; dwoiako go nazywaią. *2) dwoiako (na dwoie) co rozdźielić. *3) dwoiako (wedwoynasob) większy.

Dwoie, *g. dwoyga, d. dwoygu.* zwey Stück, ein Paar. deux piéces; deux, couple, paire. § dwoie studentow, świec, świateł.

dwoie, vid. Dwoy.

Dwoię. 1) in zwey theilen. 2) dupliren; verdoppeln. 3) entzweyen, Zwietracht unter Leute stiften. 1) partager en deux. 2) doubler, ajouter une fois autant. 3) diviser, mettre en dissension; partager en factions. § 1) dwoię iabłko. *2) dwoić (tyle drugie przydać) szeregi. 3) dwoić zgodnych.

dwoię śię. 1) sich in zwey Theile theilen. 2) sich entzweyen. 1) se partager, se diviser en deux. 2) étre divisé en factions.

pianym śię w oczach dwoi. den Betrunckenen kommen die Sachen doppelt vor. aux gens ivres les objets se répresentent doubles.

Dwoisto, *adv.* doppelt, zwiefach. doublement, en double; en deux. § dwoisto chustkę złożyć.

Dwoistość. Zwiefältigkeit, Zwiefältigung, zwey Dinge. choses doubles; duplicité; deux choses. § tę krolowi naszemu przypisuię dwoistość: i do boiu i do pokoiu.

Dwoisty. 1) doppelt, zwiefach. 2) doppelt zusammen gelegt. 3) Gramm. doppelt als Consonantes. 4) arglistig, untreu. 1) double; augmenté d'une fois autant. 2) double, qui est plié en deux. 3) *gram.* double *en parlant des consonnes.* 4) double, fin, rusé. § *1) drzwi dwoiste (podwoyne). 2) włoż to miedzy dwoiste chusty. 3) dwoistego *mm, pp, ss,* w Polskim nie zażywaią ięzyku. 3) dwoistych strzeż śię ludźi; nie iest dwoisty.

Dwor, *g. a. u,* 1) Hof, Hof-Raum. 2) Hof, Edel-Hof, Herrn-Haus im Dorf oder in einer Stadt. 3) Vieh- oder sonst ein Hof. 4) Hof, Hof-Statt, in diesem und folgendem Verstande ist der *Gen.* dworu gewöhnlicher. 5) Hof, Hofleute. 1) la cour; place qui est près d'une maison. 2) gentilhommière, maison de gentilhomme dans une village ou dans une ville. 3) basse cour, courtil, petite cour, paillier de quelque ferme. 4) la cour d'un Grand Seigneur, *dans ce sens & le suivant le génitif* dworu *est plus usuël.* 5) cour, les gens de la cour; les courtisans. § 1) kareta iuż stoi na dworze. 2) dwor Pański we wśi; dwory szlacheckie w Warszawie. 3) wypuśćić kury na dwor. 4) dwor krolewski, książęcy; u dworu niemasz kandoru; u dworu pstro ale mdło; poiechał do dworu. 4) Pan ten wielki ma dwor.

za Dworem. ans Königliche Assessorial-Gericht. à la Cour Assessoriale; en apellant à la Cour de Justice ou à la Chambre aulique. § sprawy z Trybunału za dworem obrocono; dekreta Sądow nikt nie ma przypozwami za dworem poznośić.

na dworze. 1) unter freyem Himmel. 2) draussen, nicht im Hause. 1) en plein air; au serain; à découvert; à la belle étoile, à l'enseigne de la lune. 2) dehors; hors de la maison. § 1) na dworze spać. 2) iest na dworze a nie w domu.

na dworze krolewskim mieszka. er hält sich beym Königlichen Hofe auf. il demeure à la Cour Roiale; il suit la cour.

z dworu, adv. von aussen, ausserhalb. au déhors; par déhors. § z dworu i zewnątrz drzwi zawarto.
na dwor. heraus. déhors. § wołaią cię na dwor; idź na dwor.
na dwor wyniść. 1) heraus gehen. 2) auf den Abtritt gehen 1) sortir; aller déhors. 2) aller à ses nécessitez naturelles; aller où le Roi va à pié.
na dwor wielki iść. aufs Häuschen gehen. aller à selle; faire ses afaires, ses nécessitez. § na dwor mi się wielki chce.
na dwor mały iść. sein Wasser abschlagen. faire de l'eau; décharger sa vessie. § chce mi się na dwor mały; był na małym dworze.
błogo temu przy dworze, komu doma pług orze, prov. wer Land-Güter hat, kan bey Hofe gut leben. qui a des terres a de quoi vivre à la cour.
*Dworak, dworzanin. Hofmann. courtisan.
Dworka. Meyerin, Pachterin. fermiére.
dworka. } Haus-Magd auf dem Lande; Kuh-Magd, Vieh-Magd. servante de cour, vachére. § a dworniczka iuż doiła?
Dworniczka. }
Dwornie, *adv*. 1) neugieriger Weise. 2) höflich. 1) curieusement. 2) poliment. § 1) dwornie się tego dowiaduie. 2) z prosta a nie dwornie mowi.
Dwornik Verwalter, Hof-Meister auf einem Meyerhof. métaïer; valet de cour.
Dworność. Neubegierde, Wißbegierde. curiosité; ardeur *f*. de savoir qu. ch. § dworność twoia ludźiom przykra.
Dworny. 1) fürwitzig, neugierig. 2) wissens-werth. 1) curieux, qui a de la curiosité. 2) curieux, rare, qui mérite la curiosité. § 1) dworny zawsze wielomowny. 2) księga to pełna dwornych rzeczy.
dworne rzeczy niepotrzebne. gar zu rare Sachen sind nicht allemahl nöthig. les choses fort curieuses ne sont pas toujours nécessaires.
dworny; wszystkoby chćiał wiedźieć. er ist sehr fürwitzig. il est fort curieux.
Dworowy. } Hof-, zum Hof-Platz gehörig. de cour; qui regarde la cour d'une maison.
Dworski. }
dworski, adj. & subs. 1) Hof-, die Hofstatt betreffend. 2) ein Hofmann. 1) de cour, qui concerne la cour d'un Seigneur. 2) courtisan; homme de cour. § 1) dworskie życie, obyczaie. 2) dworskich ma wiele.
Dworstwo. 1) das Hof-Leben. 2) Spaß, Schertz. 3) Höflichkeit. 4) *obs* Falschheit, Unredlichkeit, Arglist. 1) vie de cour; manières de cour. 2) raillerie, plaisanteries. 3) civilité, politesse. 4) *obs*. finesse, ruse, mauvaise foi. § 1) dworstwem się bawi. 2) za żart, za dworstwo sobie to mam. *3) chwalę dworstwo (obyczayność) iego.
Dworuię z kogo. mit einem spaßen, schertzen. railler, plaisanter.
Dworzanin. 1) ein Hofmann. * 2) ein höflicher Mensch, s. Obyczayny. 1) Courtisan, un homme de cour. * 2) un homme poli, *v*. Obyczayny.
dworzanin pokoiowy; *dworzanin* Hof-Cavalier, Hof-Juncker. gentil-homme de la cour.
Dworzanka. Hof-Dame. Dame de la cour.
Dworzec, *g*. *dworca*. Edel-Hof im Dorf. gentilhommière, maison Seigneurale.
Dwoy, *adj*. zwey-, zweyfältig. deux; double. § żołnierz dwoy żołd biorący.
dwoiey farby. zweyfärbig. de deux couleurs.
dwoiego ćiała. zweyleibig. aïant deux corps.
dwoią drogą idą do zamku. auf zweyen Wegen kommt man ins Schloß. on va par deux chemins au château.
tyle dwoy. noch einmahl so viel. une fois autant. § tego dnia tyle dwoy uiechawszy drogi.
Dwoydłonny, na dwie dłoni. zwey Hände lang. de deux palmes ou empans.
Dwoydrogi. das zwey Wege hat. où il y a deux chemins, deux issuës. § przystępy dwoydrogie.
Dwoygłowy. zweyköpficht. à double tête; qui a deux têtes. § dwoygłowego orła Cesarze na herbie maią.
Dwoyięzyczny. 1) zweyzüngig. 2) der zwey Sprachen redet. 3) zweyzüngig, betrüglich, falsch. 1) qui a deux langues; à deux langues. 2) qui parle deux langues. 3) fourbe, double, trompeur, faux.
Dwoyka. eine zwey in der Karte, auf einem Würfel. un deux aux cartes, aux dez.
Dwoykowy, dwoyce albo dwiema służący. Gramm. der Dualis. *gramm.* le düel, nombre qui exprime deux choses. § wa i ta dwoykową znaczą liczbę, iako *poydźwa, poydźta (poydźmy, poydźćie).
Dwoylist ziele, Podkolan. (*ophris*) Zweyblatt. ophris.
Dwoylistny. zweyblattig. qui a deux feuilles.
Dwoynasob. zweyfach, noch einmahl so viel. le double; une fois autant.

Dwoyna-

Dwoynasobny. doppelt, zweyfältig. double. § dwoynasobna wina, nagroda.
Dwoyuszny. mit zwey Ohren oder Henckeln versehn. à deux oreilles, à deux anses.
Dwoyzęby. zweyzähnig, zweyzackicht. à deux dents; à deux fourches; qui a deux dents ou deux pointes.
Dwoyżeństwo. * 1) zweyte Ehe. 2) die Bigamie; Ehe mit zwey Weibern zugleich. 1) bigamie, secondes nôces, second mariage. 2) bigamie de fait, mariage avec deux femmes vivantes.
Dwoyżon. } 1) der die andre Frau hat.
Dwoyżeniec, *g. dwoyżeńca.* } 2) der zwey Weiber zugleich hat. 1) un bigame qui a eu deux femmes successivement & en divers tems. 2) bigame de fait, qui a deux femmes en même tems.
Dwudzieściotryanguł, *vid.* Dwadzieściotryanguł.
Dwudziestek. zwantzig Stück. vintaine.
Dwudziestka. zwantzigjähriges Mägdchen. fille de vint ans.
Dwudziestny. zwantzig in sich haltend. de vint; de vint piéces.
Dwudziestoletni. zwantzigjährig. de vint ans.
Dwudziesty. der zwantzigste. le vintiéme.
Dwugarcowy. zwey Töpfe oder *garniec* haltend. qui contient deux mésures qu'on apelle *garniec.*
Dwukłykty. zweyknieblich als die vier Finger. de deux jointures comme les quatre doigts de la main.
Dwukonny. zweyspännig, von zwey Pferden gezogen. tiré par deux chevaux. § woz dwukonny.
Dwuletni. zweyjährig. de deux ans.
Dwulistny. zweyblättrig. de deux feuilles.
Dwułokietny. zweyellig. de deux aunes.
Dwumiesięczny. zweymonatlich. de deux mois.
Dwunastek. zwölf Stück. douzaine.
Dwunaściopięciokąt. Meßk. in zwölf Fünf-Ecken eingeschloßner Körper. *géom.* un dodecaëdre, un solide qui a douze pentagone.
Dwunastokąt. Meßk. Zwölf-Eck. *géom.* un dodecagone, figure qui a douze côtez égaux.
Dwunastnik, siedmlist, ziele powszechne na wszelką chorobę. (*dodecatheon*) ein gewisses Kraut mit sieben Blättern. espèce de plante qui a sept feuilles.
Dwunastny. 1) in zwölf abgetheilet. 2) einer von zwölf. 1) de douze; partagé par douze. 2) l'un de douze.
Dwunastoletni. zwölfjährig. de douze ans.
Dwunastoletnie, *adv.* zwölfjährig. en douze ans.
Dwunasty. der zwölfte. le douziéme.
dwunasta biła. es ist Mittag, es hat zwölf Uhr geschlagen. midi a sonné.
dwunasta biła; północ. es ist Mitternacht, es hat zwölf geschlagen. minuit a sonné; il est minuit sonné.
Dwuniedzielny. zweywöchentlich. de deux semaines.
Dwunogi. zweyfüßig. qui a deux piez.
Dwupalcowy. zwey Daumen breit. qui a deux pouces en largeur. § dwupalcowa miara.
Dwupiędzisty, na dwie piędzi. zwey Spannen breit oder lang. large ou long de deux palmes ou empans.
Dwupieniężny. zwey Heller werth. qu'on donne pour deux oboles.
Dwupiętry. zwey Stock hoch. de deux étages.
Dwupiętrze. ein Gebäude von zwey Stock hoch. un bâtiment de deux étages.
Dwurazny. die progressionem geometricam betreffend. qui regarde la progression géometrique. § dwurazna proporcya iako 1 do 2; 4 do 8; 8 do 16.
Dwuroczny. zweyjährig. de deux années.
Dwurogi, o dwu rogach. zweyhörnig. qui a deux cornes.
Dwurzędny zweyreihig. de deux rang.
Dwuściennorówny tryanguł. Meßk. Dreyeck mit zwey gleichen Seiten, und der dritten entweder kleiner oder grösser. *géom.* un triangle isoscele.
Dwusetny, dwieście w sobie maiący. 1) aus zwey hundert bestehend. 2) der zwey hunderste. 1) de deux cens, qui contient deux cens. 2) le deux centiéme.
Dwuskrzydlasty. } 1) mit zwey Flügeln
Dwuskrzydły. } versehn. 2) das zwey Flügel hat, als eine Thüre, ein Gebäude. 1) qui a des ailes. 2) qui a deux batans comme une porte; qui a deux ailes comme un bâtiment; bâti en potences.
Dwusylabny. zweysylbicht. de deux silabes; dissilabe.
Dwustopny. zwey Fuß lang oder breit. long ou large de deux piez. § dwustopna miara.
Dwutygodniowy. zweywöchentlich. de deux semaines.
Dwuwykładnie, *adv.* zweydeutig. ambigument, équivoquement, amphiboliquement, problematiquement.
Dwuwykładność. Zweydeutigkeit, zweydeutige Rede. ambiguité, amphibologie, équivoque, double sens; mot à double sens, à double atente.

Dwuwykładny. zweydeutig. ambigu, équivoque, homonime, problématique.
Dyagryd. Scammonien-Saft in der Apothec. Scamonée un suc dans l'apoticairerie.
Dyak, *vid.* Zak.
Dyakon. ein Diaconus. un Diacre.
Dyalektyka, prawdomowſtwo, prawdomowność. die Vernunft-Lehre. Logique, Dialectique.
Dialog. *1) eine Unterredung, ein Gespräch, ſ. Rozmowa. 2) Schul-Actus, Schul-Comödie. 1) un dialogue, entretien, *v.* Rozmowa. 2) Acte ſcholaſtique, comédie repreſentée par les écoliers.
Dyament. ein Diamant. diamant. § na Ruśi przedtym śliczne także kopano dyamenty.
dyament ziele. (adamantis) ein gewiſſes aberglaubiſches Kraut, das den Löwen umwerfen ſoll. eſpèce d'une plante ſuperſtitieuſe, qui renverſe le lion.
Dyamentowy. Diamanten. de diamant.
Dyana. 1) die Göttin Diana. 2) eine Schönheit; eine ſchöne Weibs-Perſon. 1) Diane une déeſſe. 2) beauté; femme ou fille fort belle. § 1) Dyana łowow boginia. 2) kocha się w żabie, rozumie że w Dyanie, *prov.* Dyana to iego.
Dyba. 1) der Stock ſo an die Füſſe des Gefangenen geſchloſſen wird. *2) Pranger, ſ. Pręgierz. 1) les ceps, les entraves qu'on met aux piez d'un priſonniers. 2) carcan, *v.* Pręgierz.
dyby na ręce dać. die Hände feſſeln. mettre les fers, ou les menotes.
Dybanie. das Schleichen auf den Zehen. 2) das Lauren. 1) l'action de marcher ſur les pointes des piez. 2) guéter, épier.
Dybidzban. } ein Saufaus. Sac-à-
Dybikufel. } vin.
*Dybam. } 1) auf den Zehen ſchlei-
Dybię, *bie, bał* } chen. 2) lauren. 1) aller tout doucement; marcher ſur les devants des piez; marcher à pas de tortuë. 2) guéter, veiller qu. § 1) dybie po mieſzkaniu. 2) dybać na złodzieia.
Dybkiem, *adv.* auf den Zehen; ſchleichend, laurend. ſur les ongles; ſur les pointes, ſur les extrémitez des piez; les talons en l'air; en pas de loup; en pas de larron; comme un preneur de taupes. § dybkiem chodził się ſkradaiąc.
Dych. fleiſchichtes Stück eines geſchlachteten Viehes. partie ſolide de la bête où l'on prend les viandes à rôtir. § cielęcia pieczenia z dychu.
Dycham. ſchnieben, keichen, aus dem Athem ſeyn. reſpirer avec dificulté; être hors d'haleine; haleter.
Dychawica, duſzność. Engbrüſtigkeit, ſchwerer Athem. un aſtme; courte haleine.
dychawica końſka. Dämpfung, Engbrüſtigkeit eines Pferdes. la pouſſe, une maladie des chevaux.
Dychawiczny. engbrüſtig. aſtmatique, pouſſif.
dychawiczny koń. bauchſchlagendes, keichendes Pferd. cheval pouſſif; cheval gros d'haleine; cheval qui a du vent.
Dychtownie, *adv.* dicht an einander. près à près; ſerrément; d'une manière bien ſerrée.
Dychtowny. dicht. ſerré, clos, preſſé, bien joint. § dychtowny cyrkiel; dychtowne płotno, ſukno; dychtowna tabakierka.
dychtowny koſz. ein dichter Korb. un panier plein.
Dychtuię. dicht machen. ſerrer, bien joindre, mettre une choſe tout contre une autre.
dychtuię okręt. ein Schif dichten; kalfatern. calfater un vaiſſeau.
Dyecezanin. der zu eines Diöces gehöret. diocéſain; celui qui eſt du Diocèſe.
Dyecezya. eine Diöceſe, Pflege eines Biſchofs. un Diocèſe.
Dyeta, ſkromność w życiu. Ordnung im Eſſen und Trincken; die Diät. diète; le regime pour conſerver la ſanté.
Dyferencya, *vid.* Prewyżka.
Dygam, *vid.* Dygocę.
Dygnitarſtwo, doſtoieńſtwo. hohe Reichs-Würde als eines Woywoden oder Caſtellans. haute dignité comme celle d'un Palatin, d'un Caſtélan.
Dygnitarſki. die hohen Reichs-Würden betreffend. qui concerne les hautes dignitez.
Dygnitarz. Reichs-Beamter als ein Woywode, ein Caſtellan. Oficier de la Couronne comme un Palatin, Caſtélan.
Dygotam. } zappeln, wackeln. treſ-
Dygocę, *ce, tał.* } ſaillir, palpiter, batre, ſe remuër. § wſzyſtkie mi dygocą członki.
świeca dyga, dygoce. das Licht flattert. la chandelle petille.
Dykcyonarz, mownik. groſſes Wörter-Buch. un Dictionnaire.
Dyktuię co, powiadam piſzącemu. dictiren. dicter; nommer.
Dyl. Diele, Bret. planche épaiſſe.
Dylowanie. das Dielen. l'action de planchéier.

Dylowany. gedielt. plancheié; couvert de planches.

Dylowy, z dylow. aus Dielen gemacht. fait de grosses planches

Dyluię. Dielen, mit Bretern beschlagen. plancheier, faire un plancher.

Dym. 1) Rauch. 2) Rauchfang, Abgabe in Pohlen von jedem Schorstein. 3) Physic. Rauch, Dunst, Dampf. 4) fig. Wind; ein Nichts; Sache dahinter nichts steckt. 5) Menge, Haufen. 1) fumée. 2) le foüage, impôt qu'on paie en Pologne pour chaque cheminée. 3) *Phisiq.* une vapeur. 4) *fig.* fumée, ombre, rien. 5) un nuage; nuée, multitude. § 1) dym w słup do gory z komina idźie; dym cmi oczy, kąsa ie ostrośćią; w dym co obroćić. 2) na każdym dymie po sześćiu żołnierzy ma bydź łokowanych. 3) subtelne dymy pocućie zapachu sprawuią; powietrze tłustemi dymami napełnione; metaliczne dymy i soki; mozg iego grubemi napełniony dymami; każda rzecz wydaie z śiebie dym i parę nawet i kamienie. 4) nadęte dymy; nadyma śię prożnym dymem sławy; garść to dymu; samemi tylko wysokiego urodzenia prożnośći iak purchawka nadęty dymami. 5) bannicye lecą iako dym.

dymem trącący rauchricht, nach Rauch riechend oder schmeckend. qui sent la fumée.

z dymem to poszło; w dym śię to obroćiło; dymem zginęło. 1) es ist im Rauch aufgegangen. 2) es ist nichts draus geworden. 1) cela s'en est allé en fumée; cela est reduit en fumée. 2) cela s'en est allé en fumée; cela ne réüssit pas. § 1) w tym strasznym miasta zagorzeniu, starodawne Bazyliki, przepyszne w budynki Pałace w iednym dniu dymem poszły. 2) nadęte twoie zamysły w dym śię obrocą, a wiatrem nadźiane pukną nadźieie.

dymem duszę kogo. einen schmäuchen. enfumer; tourmenter le criminel par la fumée, le mettre en fumée.

Dyma. weisser Cannefaß. basin une étofe.

dyma sakieska. geköperter Cannefaß. basin croisé.

dyma wyszywana. bunte Nath; genähete Arbeit in Cannefaß. tapisserie; basin à fleurs faits à l'éguille.

Dymalny, do dymania, dmuchania należący. das durch Wind getrieben und aufgeblasen wird. pneumatique.

*Dymam, dmę. aufblasen. enfler.

Dymanie. das Aufblasen. l'action d'enfler.

Dymek. 1) kleiner Rauch. 2) subtiler Rauch oder Dampf, der aus etwas steigt. 1) petite fumée. 2) fumet; petite fumée qui sort de qu. ch. § 1) dymek pachnący śię rozchodźi. 2) dymek wina, pieczoney kuropatwy.

Dymię. 1) einen Rauch machen. 2) räuchern, in den Rauch hängen. 3) Chym. im Rauche beitzen. 1) fumer; faire, jetter de la fumée; enfumer; remplir de fumée. 2) fumer, fécher à la fumée. 3) *Chim.* fumiger § 1) zadymić iałowcem, cukrem. 2) dymić połćie, słoninę.

Dymię. der Scham-Bug an der Hüfte und Schenckel des Menschen aine, où la cuisse & la hanche s'assemblent. § bańki niżey dymion stawiać.

Dymienica. eine Beule in der Dünnung. bubon; une tumeur à l'aine.

Dymieniczne źiele. (*bubonium*) Bruch-Kraut. aspergoute.

Dymienie, kurzenie dymem. Beitzung mit Rauch, Schmauchung. fumigation; l'action de fumer.

Dymionow źiele, *vid* Dymieniczne źiele.

Dymnik, czarna izba, gdźie co dymią. 1) Rauch-Kammer, wo etwas geräuchert wird. 2) eine schlechte Garküche. 3) Rauch-Loch, Wind-Loch, wo der Rauch aus einem Bauer Haus heraus gehet. 1) le roussable; lieu ou l'on féche à la fumée. 2) méchante gargote. 3) trou, ouverture dans le toit d'une cabane, par où passe la fumée.

Dymny. 1) rauchend. 2) nach Rauch schmeckend oder riechend. 1) fumeux, fumant, qui jette de la fumée. 2) qui sent la fumée; qui est enfumeux.

dymny kamień. (capnias) Art von Edelsteinen, er siehet aus als wenn er mit Rauch überzogen wäre. sorte de pierre précieuse qui paroit étre enfumée.

Dynarek, *g. dynarku.* ein Dreyfuß. un trépié.

Dyngarz. Bergknappe, so das Ertz schmeltzet und Centnerweise liefert. ouvrier à la fonte des métaux qui les fond & les livre par quintaux.

*Dynia, melon. 1) eine Melone 2) Kürbis, s. Bania. 1) mélon. 2) citroüille, courge, *vid.* Bania.

Dyptan polny, biały, nalki; ieśionka. (*fraxinella*) weisser Diptam. fraxinelle.

Dyptan Kreteński; dyptan Podolski. (dictamnus) Cretischer Dyptan. le dictame.

Dysarmuię, broń odeymuię. entwafnen. desarmer qu; ôter les armes à qu.

Dyscyplina. 1) eine Geissel. 2) die Selbst-Geisselung aus Andacht. 1) dicipline, foüet. 2) dicipline; l'action de prendre la dicipline. § 1) biczować ko-

go dyscypliną. 2) przygotować się do dyscypliny.
Dyscyplinant. } 1) Geißler. 2) der sich
Dyscyplinarz. } selbst geisselt. 1) batant, foüeteur. 2) un batu, celui qui se donne la dicipline; un flagélant.
Dyscyplinowanie. das Geisseln. l'action de dicipliner.
dyscyplinowanie się. die Selbst-Geisselung. flagélation.
Dyscyplinuię. geisseln. donner la dicipline à qu; dicipliner foüeter qu. avec la dicipline.
dyscyplinuię się. sich selbst aus Andacht geisseln. se flagéler; prendre la dicipline; se donner la dicipline.
Dysenterya, biegunka. der Durchlauf. dissenterie.
Dyskanćista. der Discantist. le dessus; qui chante le dessus.
Dyskant w muzyce. der Discant in der Music. le dessus, la plus haute voix dans la musique.
dyskant drugi. der andre Discant. contre-partie.
Dyskrecya, wzgląd, baczność. Bescheidenheit. discretion.
poddać się pod dyskrecyą nieprzyiaćiela. sich auf Discretion ergeben. se rendre à discretion. § poddać fortecę pod dyskrecyą nieprzyiaćiela.
Dyskret. ein bescheidner Mensch. un homme discret.
Dyskretnie, *adv.* bescheiden. discrètement, avec discretion.
Dyskretny. bescheiden. discret.
Dyskurs. 1) Unterredung, Rede, Abhandlung. 2) Logic: die Ratiocination oder der Schluß. 1) discours 2) *Logique:* rationation, faculté de raisonner. § 1) co po tych dyskursach. 2) dyskurs iest trzećia robota rozumu, gdy z iedney części do drugiey postępuiemy i co za tym idźie dowodźiemy.
Dyskuruię o czym. discouriren, von etwas reden. discourir.
Dyspensa } wyięcie od chowania usta-
Dyspensacya } wy iakiey. Dispensation, Befreyung von etwas. dispense, exemtion.
Dyspensuię z kim w czym, albo kogo od czego dispensiren, entbinden von etwas. dispenser, exempter qu. de qu. ch.
Dysponuię co, rozporządzam. einrichten. disposer, régler, arranger.
dysponować kogo do czego, przysposobić. zu etwas disponiren. disposer, préparer qu. à qu. ch.
Dyspozycya, ułożenie, rozporządzenie. Einrichtung. disposition, réglement, arangement. § wszystkie moie pomylił dyspozycye.
Dysputa. } eine Disputation. dispute,
Dysputacya. } contestation entre les savans.
dysputa publiczna. öffentliche Disputation. un acte; dispute publique.
Dysputant. Disputierender. celui qui dispute sur quelque matière savante.
Dysputuię o czym, rozmawiam. disputiren. disputer sur une these.
dysputuię się z kim, rozpieram się, przegadywam się z kim. mit einem disputiren. disputer, combattre avec qu.
Dystylowanie, palenie wodek. das Abziehen, das Distilliren. distilation, l'action de distiler.
dystylowania nauka. die Distillir-Kunst. l'art de distiler.
Dystylowany. abgezogen, distillirt. distilé.
Dystyluie, przepalam. abziehen, distilliren, brennen. distiler; purifier, tirer par l'alembic. § dystylować ziele, korzeń na wodkę, na oleyki.
Dysunita, *vid.* Nieunita.
Dysydent, rożnowierca. ein Dißident in Pohlen; ein Protestant. Diffident, oposant en Pologne, celui qui suit les sentimens de Luther ou de Calvin.
Dysydenski. dißidentisch. de diffident.
Dyszę, *y, at, eli.* 1) keichen, schnauben, schnieben. 2) *fig.* seufzen, krächtzen. 3) im Winckel verborgen liegen. 1) hâleter, soufler; reprendre souvent son haleine; respirer avec dificulté. 2) *fig.* gémir. 3) se cacher; étre caché; étre célé. § 1) dyszy od biegania. 2) te narody pod tyrańskim dyszą iarzmiem. 3) dyszy u niego kradźież; wąż w trawie dyszy.
udyszał się. er ist aus dem Athem gekommen. il est éssouflé; il est hors d'haleine.
*Dyszel, *f. g. dyszeli.* } 1) eine Deichsel.
Dyszel, *m. g. dyszla.* } 2) Baum, womit die Wind-Mühle gedrehet wird. 1) timon d'un chariot. 2) barre avec la quelle on tourne un moulin à vent. § 1) kierować, nawracać dyszlem; dyszle u wozow złamane. 2) dyszlem się wiatrak do wiatru obraca.
Dyszenie, tchnienie. das Schnieben, das Schnauben. la dificulté de respirer; perte d'haleine.
Dyszkant, Dyszkanćista, *vid.* Dyskant.
Dyszkrecya, Diszkret, *vid.* Dyskrecya.
Dyszkurs, Dyszkuruię, *vid.* Dyskurs.
Dyszlowy. Deichsel. de timon.
dyszlowy koń. Deichsel-Pferd. timonier, limonier.

Dyurnał, dźiennik kapłański. ein Diurnal; Kirchen-Gebet-Buch worinnen die Tage-Gebete stehen. diurnal, un livre d'Eglise où se trouvent les prières du jours.

Dywdyk. Art kostbarer Pferde-Decken. espèce de caparaçon fort riche.

Dzban, *g. a.* 1) grosser Krug; Laase. 2) Maaß, Kanne, Topf, das größte Maaß, so in den Schencken eines Landes gewöhnlich ist. 1) grande cruche, broc, coquemar. 2) pot, flacon; la plus grande mésure dans les cabarets d'un païs.

dzban do wody. Wasser Krug. hidrie; cruche à mettre de l'eau.

dzban wodę nośi poki śię nie stłucze; do czasu dzban wodę nośi aż śię urwie der Krug gehet so lange zu Wasser, bis er den Henckel verliert. au long aller plus fardeau pése; tant va la cruche à l'eau quelle se casse.

Dzbanek. *g. dzbanka.* ein Krug. cruche.

Dzbanuszek. Krügleín. cruchon; ourque, canette.

Dżdżawy, *vid.* Dżdżysty.

Dżdżownica, glista źiemna. Regen-Wurm. achée; ver de terre.

dżdżownica, kamień z deszczem spadaiący. Kröten-oder Hagel-Stein, der mit dem Hagel fallen soll. pierre ou perle qui tombe avec la pluïe à ce qu'on croit.

dżdżownice gwiazdy. das Regen-Gestirn, sind 7. Sterne am Kopf des Stiers. les hiades; constellation de sept étoiles à la tête du taureau.

Dżdowy, deszczowy. Regen-. de pluie.

dżdżowa woda. Regen Wasser. des eaux de pluïe; des eaux pluviales.

Dżdży śię, ma śię na deszcz. es läßt sich zum Regen an. il y a aparence à la pluïe. § zażdżyło śię.

Dżdżysty, dżdżowy. regenhaft, regnigt. pluvieux; sujet à la pluïe. § dżdżysty wiatr, dżdżyste zadymki, chmury.

Dzelzymin, *vid.* Dźielzymin.

Dźiad. 1) Groß-Vater. 2) Greis. 3) ein alter Bettler. 1) grand-pére; aïeul, 2) vieillard; barbon. 3) vieux gueux.

Dźiadek. Groß-Vater. grand-pére.

Dźiadki, *vid.* Dźiatki.

Dźiadowizna. das Groß-väterliche; großväterliches Vermögen. les biens du grand-pére.

Dźiadowski. 1) groß-väterlich. 2) bettlerisch. 1) de grand-pére; d'aïeul. 2) qui regarde un vieux gueux.

Dźiaduś. Greis; altes Väterchen. viellard décrépit; homme fort vieux.

Dźiał. 1) Theilung. 2) Erbtheil. 1) une part; un partage. 2) la part, portion de quelque héritage. § 1) dźiał ten na mię przypada; łup w dźiał poszedł. 2) kopce miedzy dźiałami szlachty iedney wśi; nie dostał dźiału dźiedźictwa.

każdy ma swoy dźiał. ein jeder hat seinen Theil. ils ont chacun leur fait.

dźiał roli, vid. Łan.

*Dźiałam co. 1) machen, thun. 2) Käse machen. 1) faire, agir. 2) faire du fromage. § 1) dobrze wszystko wiemy, a mało dźiałamy (czyniemy). 2) dźiałać (tworzyć) sery.

*Dźiałanie, czynienie. das Thun. l'action; l'action de faire.

*Dźiałay, *interj.* nuż. mache fort. allons; depéchez vous.

Dźialdow. Soldau eine Stadt im Brandenburgischen Preussen Soldau, ville de la Prusse de Brandebourg.

Dźiałko. ein kleines Stück. petite piéce de canon.

Dźiało. eine Canone, ein Stück. canon, piéce d'artillerie.

Dźiałoley. Stückgiesser. fondeur de piéces d'artillerie.

Dźiałosza. Wappenk. ein Hirsch-Horn und ein Geyer-Flügel im rothen Felde. *Blas.* une corne ou un bois de cerf & une aile de vautour au champ de gueules.

Dźiałowy. 1) zum Stück gehörig. 2) beträchtlich, nachsinnig, so im Nachsinnen und nicht in der Ausübung bestehet. 1) de canon. 2) téoretique; spéculatif, qui est dans la spéculation, qui ne décend point dans l'éxécution. § 1) od dźiałowey poległ kule. 2) gieometrya iest dźiałowa i bezdźielna.

dźiałowy śrzodek ku uśćiu. die Mitte der Canone gegen die Mündung. la volée du canon.

dźiałowe uśćie. Stück-Mündung. l'embouchure du canon.

*Dźiaływam, czynię często. oft thun. faire souvent.

Dźianka. 1) gewebter Rock. 2) Nacht-Camisolchen. 1) habit sans couture. 2) camisole de nuit.

Dźianowid źiele, *vid.* Liśi Ogon.

Dźiany. gestrickt; gewebt. tricoté, entrelacé; tissu. § dźiana piła; dźiana katanka; dziany czepiec.

dźiana robota. gestrickte Arbeit. le tricotage.

Dźianet. Poet. ein Pferd, ein Roß. *Poët.* roussin, cheval. § zorza wieczorna spędza dźianety.

Dźiardyn. Poet. Lust Garten. *Poët.* jardin de plaisance.

Dźiarſtwo. Stein-Grieß, grober Sand, Kieß. gravier.

dźiarſtwo. } Topf-Stein, Tuf-
Dźiarſtwiſty kamień. } Stein. tuf, ſorte de pierre tendre & groſſière.

Dźiąsła, *plur. g. dźiąſeł.* das Zahn-Fleiſch. gencive.

Dźiatki, *plur. g. dźiatek.* Kinderchen, ſelten im eigentlichen Verſtande. des enfans, *ce mot ſe prend rarement au ſens propre.* § dźiatkami ſwemi w domu żyie.

dźiatki moie. lieben Freunde; meine Kinder. mes enfans, mes amis.

*Dźiatwa, *vid.* Dźiećiuch.

Dźiczeię. verwildern, wild werden. devenir farouche. § człek w rozpuſtnym życiu zdźiczeie.

Dźiczyzna. } 1) Wildniß: Wüſteney. 2)
*Dźićizna. } Wild, Wildpret; wildes Thier, wilder Vogel. 3) wildes Schwein-Fleiſch; ſchwartz Wildpret. 1) déſert. 2) bête ſauvage; oiſeau ſauvage; gibier. 3) chaire de bêtes noires. § 1) okropna opuſzczoney Arabii dźiczyzna.

Dźida. Speer, Pieke. gide, pique, lance.

Dźiećię. Kind. enfant.

dźieći. 1) eines Kinder; im uneigentlichen Verſtande ſagt man dźiatki. 2) die Jungen eines Thieres, gewöhnlicher giebet man den Nahmen des Thieres mit der Endigung ę, als ptaſzę, lwię. 1) les enfans; *au ſens figuré le mot de* dźiatki *eſt meilleur.* 2) les petits d'une bête, *les noms qui ſe terminent en* ę *ſont plus uſuëls, comme* ptaſzę, lwię.

kupa dźieći. Haufen Kinder. populo.

Dźiećięcy, *vid.* Dźiećinny.

Dźięćielina, } Szmer Włoſki;
Dźięćielnica naſka, } Cząbr Włoſki; Dźiećielina Rzymſka, Tym. (*Thymus*) Thymian: Römiſcher Quendel. du thim une plante odoriférante.

* *Dźięćielnica, maćierzanka.* (ſerpyllum) Quendel, Feld-Kümmel. ſerpolet.

dźięćielnicu Włoſka. (epithymum) Steltz-Kraut. épithime, *m.*

Dźięćielniczny. von Thymian. de thim.

Dźiećiątko, dźiedźiąteczko. }
Dźiećineczko, Dźiecko, Dźiećina. } ein Kindlein. un très petit enfant; pouponne.

Dźiećinieię. kindiſch werden. redevenir enfant; tomber en enfance; devenir comme des enfans; ſurvivre à ſoi même.

Dźiećinnie, *adv.* 1) kindiſch. 2) einfältig, läppiſch. 1) en enfant. 2) puérilement; d'une maniére baſſe & puerile.

Dźiećinność. 1) Kindheit. 2) Kinderey, kindiſches Weſen, einfältige Sachen. 3) Kindheit. Anfang. 1) enfance; puérilité. 2) niaiſerie, puérilité; action d'enfant; badinerie; action baſſe & puérile. 3) enfance, commencement. § 1) człowiek w dźiewiątym roku z dźiećinnośći wychodźi. 2) ledwie do wiary tamte dźiećinnośći. 3) ta była dźięćinność Tureckiey potęgi.

od dźiećinnośći. von Kindheit an. depuis le maillot.

Dźiećinny, Dźiećięcy, Dźiećińſki. 1) Kinder-, den Kindern gehörig. 2) kindiſch, läppiſch. 1) pueril, enfantin; qui regarde les enfans. 2) pueril, bas; niais, badin. § 1) dźiećinna ſzkoła; wiek dźiećinny. 2) dźiećińſkie to ſą obyczaie.

dźiećięcy Szpital. Wayſen-Haus, Kinder-Haus. une maiſon des orphelins.

ſtrach dźiećińſki; ſtrach prożny. vergebene Furcht. une terreur pannique.

Dźiećińſtwo. die Kindheit. enfance, puérilité.

Dźiećioiad. Kinder-Freſſer, Knecht Ruprecht. moine bourru; un ogre; un ſpectre imaginé qui dévore les enfant.

Dźiecki, *vid.* Dźiećinny.

Dźiecko, *vid.* Dźiećiątko.

Dźięćioł. Specht, Baumhacker. pic un oiſeau.

dźięćioł źielony. Grün-Specht. pic-verd; pi-verd.

dźięćioł żołty. Gehl-Specht. pic-verd jaune.

dźięćioł czerwony. Roth-Specht. pic-verd rouge.

Dźiećiuch. } 1) Aufſchößling, junger
Dźiećiuk. } Menſch. 2) junger Menſch der noch viel kindiſches an ſich hat. 1) garçon, jeune homme. 2) garçonnet, poliſſon; jeune badin. § 1) trzeba mi dźiećiuka do piora, do usługi. 2) nauczę tego dźiećiuka ſtatkować.

Dźiedźiąteczko, *vid.* Dźiećiątko.

Dźiedźic. ein Erbe. héritier, ſucceſſeur. § dźiedźic śię ćieſzy z pracy rodźica; dźiedźicy iego płaćić muſzą.

dźiedźicem kogo uczynić. einen zum Erben einſetzen. conſtituër qu. ſon héritier; conſtituër un héritier.

Dźiedźictwo. 1) Erbſchaft. 2) fig. Erbſchaft, von den Eltern angeerbte Eigenſchaft. 1) un héritage, ſucceſſion aux biens d'un défunt. 2) communication d'une maladie à ſes enfans. § 1) dźiedźictwem co doſtać; obiąć dźiedźictwo; doſtąpienie, obięćie dźiedźictwa. 2) dźiedźictwem nań ſpadła podagra.

dźiedźictwo odpadłe. Erbſchaft die durch

ein

ein Fideicommis auf einen gefallen ist. héritage tombé sur quelqu'un par le droit de Fidei-commis.

Dźiedźiczę, *czy*, *czył*. 1) erben. 2) von den Eltern anerben. 3) geerbet werden als eine Kranckheit. 1) hériter; étre héritier; succèder aux biens. 2) hériter une maladie. 3) se communiquer comme une maladie. § 1) wielką po nim dźiedźiczy maiętność. 2) dźiedźiczył po Oycu kłopoty. 3) Oyczysta w dźiećiach często dźiedźiczy wada, choroba.

w oyczystych dźiedźiczy cnotach. er ist ein Nachfolger in den Tugenden seiner Vorfahren. il est héritier des vertus de ses ancêtres.

Dźiedźiczenie. das Erben. l'action d'accepter la succession; succession.

Dźiedźiczka. Erbin. héritière.

Dźiedźicznie, *adv.* 1) erblich. 2) fig. erblich, angebohrner Weise. 1) héréditairement, par droit de succession. 2) originellement, par communication, par contagion. § 1) dźiedźicznie tego dostał. 2) zachowuie w sercu dźiedźicznie podaną ku Szwedom nienawiść.

Dźiedźiczny. erblich. héréditaire, successif.

dźiedźiczne prawo. Erb-Recht. droit de succession; droit successif.

Dźiedźina. Erb-Gut; Erb-Dorf. propre naissant; un héritage; un patrimoine; hérédité; village patrimonial.

Dźiedźiniec, *g. dźiedźińca*. Hof-Platz, Schloß-Platz. place de la cour; grande place qui est dans le chateau. § tym czasem śię kotły i trąby na dźiedźińcu odzywali.

Dźiedźizna. Erbtheil. héritage, une part, une portion d'un héritage.

Dźięga śrebrna; kopiyka. ein Copicke, Cozeichen, kleine Rußische Silber-Müntze. copec, petite monoïe d'argent en Russie. § w rubel sto dźiąg wchodźi.

dźięgi. fig. Geld. *fig.* déniers, mitraille, argent. § mieszka dźiękami napełnił, ale nie dźięgami.

ma dźięgi. er hat Pfennige. il a de la mazille.

Dźięgćiarz. Bürcken-Hartz-Sieder oder Schmeltzer. faiseur ou fondeur de poix résine de bouleau.

Dźiegieć, *g. dźiegćiu*. Bircken-Hartz. résine de bouleau.

Dźięgiel ogrodny źiele, *g. dźięgla*. (angelica) Angelic; heilige Geist Wurtz. Angelique, racine du Saint Esprit.

dźięgiel cudzoźiemski. (smyrnium) Meister-Wurtzel, Kayser-Wurtzel, Wohlstand. la maceron.

Dźiegielnica źiele. (*angelica magna femina*) grosse Angelic. la grande Angelique.

Dźiegna, *plur. g. dźiegień*. Entzündung des Zahn-Fleisches. parulis; inflamation de gencive.

Dźieię, *dźieie*, *dźiał*. 1) nennen, benennen. 2) stricken. 3) Verse machen. 1) apeller, nommer; donner un nom. 2) tricoter des bas; brocher. 3) faire, composer des vers. § *1) dźieią bratu twoiemu Jan; (nazywaią brata twoiego Jan) iak mu dźiano. 2) dźiać pończochy. 3) miodopłynne dźieie wiersze.

dźiać śieć. ein Netz stricken. mailler; faire des mailles de filet.

dźieię śię. geschehen, sich zutragen. se passer; arriver, se faire. § dźiało śię to za naszey pamięći.

co śię tam dźieie? was gehet da vor? qu'est ce qui s'y passe?

dźiać śię czym. durch etwas geschehen; Ursache an etwas seyn. se faire par quelque chose, en étre cause. § dźiało śię to mną, tobą.

tym śię to dźieie. damit wird es gemacht. cette chose se fait avec cela.

nie wiem co śię ze mną dźieie. ich weiß nicht, was mit mir vorgehet, wie mir geschiehet? je ne sai ce qui se trame contre moi.

co śię z tobą dźieie? was ist dir wiederfahren. sur quelle herbe avez vous marché? qu' avez vous?

Dźieie, *plur. g. dźieiow*. 1) Geschichte, Historie 2) Thaten. 1) histoire. 2) actes *m.* exploits, actions. § 1) dźieie kośćielne; w dźieiach iego czytamy; pisanie, czytanie dźieiow. *2) odważnemi słynie dźieiami (czynami).

dźieiow księgi. Geschichts-Bücher, Chronicke. croniques; des Annales; les actes, *m.* un livre historique.

Dźieiopis. Geschicht-Schreiber. Historien; un Historiographe.

Dźieiopisarski. historisch. historique.

po dźieiopisarsku. auf historische Art. historiquement.

Dźięka. Danckbarkeit; Dancksagung, Danck; dieses Wort wird am öftern in *Plur.* gebraucht. grand merci; remerciment. reconnoissance, action de grace; *on prend ce mot le plus souvent au pluriel*. § z dźięką za tę uczynność nagrodzę; nayniźsze za to dobrodźieystwo oddaię dźięki.

dźięka Bogu. Gott sey Danck. Dieu soit loué; graces à Dieu.

* przez

**przez dźięki*; *bez dźięki*. wider Willen, durchaus. malgré, par tout, absolument.

Dźiekan. Dechant, Dechent, Decanus. Doïen.

Dźiekania. ein Dechanat; die Würde eines Dechants; die Dechaney; Wohnung eines Dechents. Décanat; le doienné; la dignité ou la résidence de Doïen.

Dźiękczynienie, Dźiękowanie. podźiękowanie. Danck-sagung. remerciment, action de grace.

Dźiękuię. 1) dancken; danckſagen. 2) dancken, groſſen Danck ſagen; abſchlagen. 1) remercier qu. de qu. ch; rendre graces. 2) remercier; refuſer; n'accepter pas. § 1) dźiękował krolowi za tę łaſkę; podźiękowałem mu za tę życzliwość; wiem że mi podźiękuieſz. 2) dźiękuięć z wieczerzy nie przyydę.

podźiękować; *podźiękować za służbę*. ſeinen Abſchied nehmen; abdancken. quitter le ſervice; ſe démettre d'une charge.

dźiękuię. ich dancke. grand-merci.

podźiękował; *podźiękował temu świątu*. er hat der Welt gute Nacht gegeben. il a dit le dernier adieu; il eſt mort.

Dźielca, dźielnik. Theiler. partageur, partiteur, diviſeur, qui diviſe.

Dźielę. 1) theilen in Theile. 2) abtheilen, abſondern. 3) unter andre theilen. 4) theilen, Uneinigkeit ſtiften. 1) partager, repartir, partir, diviſer. 2) faire quelque partage, ſéparer. 3) diviſer, partager entre quelques perſonnes. 4) diviſer, partager, déſunir. § 1) podźielić kśiążkę na rozdźiały. 2) droga iego grunt od moiey łąki dźieli. 3) wſzyſtko zabrał a oſtatkiem inſzych Panow podźielił; dźieli łup miedzy towarzyſzow; dźielę pieniędzmi żołnierzow. 4) afekta go dźielą; ſtateczna miłość do nikogo ſerca dźielić nie umie.

dźielę śię. 1) ſich theilen. 2) unter ſich theilen. 3) ſich abſondern. 1) ſe diviſer, ſe partager. 2) partager qu. ch. avec qu; partager entre ſoi. 3) ſe ſéparer; s'éloigner de qu. § 1) to Państwo na dwie śię dźieli Prowincye. 2) dźielili śię żołnierze zabranym łupem. 3) nie wiem czemu śię Was Pan od naſz dźieliſz.

dźielmy śię. wir wollen es unter uns theilen. partageons cela entre nous.

Dźielenie. 1) Theilung, Eintheilung. 2) Rechenk. die Diviſion. 1) diviſion; le partage, action de partager. 2) *aritm.* diviſion; partition.

dźielenie loſem. Theilung durch Looſe. la diſtribution, le partage par des lots.

Dźielnica. 1) Quartier, Viertel einer Stadt. 2) eine Columne, Spalte in den Büchern. *3) Rain, Grentze zwiſchen Aeckern, ſ. Miedza. *4) Unterſcheid, ſ. Rożność. 5) Wappenk. Abtheilung. 1) quartier d'une ville. 2) colonne de la page d'un livre. *3) liſiére, borne d'un champs. *v.* Miedza. *4) diférence, *v.* Rożność. 5) *blaſ.* partition, quartier d'un écu.

Dźielnik. 1) der Theiler. 2) Rechenk. der Diviſor oder Theiler. 1) partageur; celui qui diviſe. 2) *aritm.* partiteur, diviſeur.

Dźielnie, *adv.* thätig, muthig. éficacement, courageuſement.

Dźielność. 1) Theilbarkeit. 2) Würckung, Kraft, Würckſamkeit, Thätigkeit. 3) Muth, Tapferkeit. *4) Klugheit, Achtſamkeit. 1) diviſibilité. 2) éficace, force, éficacité, vertu éfective. 3) le courage; la valeur. *4) prudence. § 1) dźielność punktu matematycznego poiąć śię nie daie. 2) dźielność kśiężyca do nas ſpływa; żyiących duſza trzy ma dźielnośći: karmić śię, rość, mnożyć śię; to źiele takiey ieſt dźielnośći, że; gwiazdy tę maią dźielność; ſubtelne dymy w brodawki w nośie wſtępuią, i tam dźielność do poczućia zapachu wzbudzaią; nie mnieyſza dźielność ieſt nabyte rzeczy utrzymać, iako nowych nabywać; co w naſzych większą dźielnośći wzbudźiło odwagę. 3) dźielność iego godna wiekować w sławie; dźielność Wizymira.

Dźielny. 1) würckſam, thätig, nachdrücklich. 2) hertzhaft, muthig. *3) theilend; Zwiſchen-, Scheide-. 4) die Austheilung betreffend. 5) klug, bedachtſam. 1) éficace, actif, éfectif, actuel, qui produit ſon éfet. 2) valeureux, courageux, plein de courage. 3) mitoïen, qui eſt entre deux, qui ſert à ſéparer. 4) diſtributif; qui regarde la diſtribution. 5) ſage, prudent. § 1) ogień ieſt naydźielnieyſzy miedzy żywiołami; dźielne to słowa były. 2) dźielny rumak; na marſowym placu dźielnym śię pokazał Scypionem. 3) dźielna linia miedzy dźielnicami w kśiędze. 4) dźielna ſprawiedliwość nikogo nie krzywdźi. *5) dźielny (roztropny) to człowiek.

dźielny kopiec, vid. *kopiec dźielny*.

śćiana dźielna. Scheide-Wand. paroi mi-

toyen-

toienne; un mure de refend; cloison de refend.

Dźieło. 1) That. 2) Amts-Verrichtung; Schuldigkeit. 3) Werck, Arbeit. 4) gelehrtes Werck. 1) fait, un acte, exploit, action. 2) fonction, dévoir. 3) un ouvrage; travail; les oeuvres. 4) ouvrage, production d'esprit; ouvrage d'esprit. § 1) wielkiemi śię wsławił dźiełami; rozkosz ich od woiennego odrywa dźieła; w srogiego Marsa dźieło śię wprawować. 2) wątroba dobrze dźieło swoie robi; zaczął dźieło urzędu swego; dźieło dostoieństwa iego to po nim wyćiąga. 3) prożnośći to ludzkiey dźieło. 4) dowćipne pisał dźieła; uczone dźieło.

dźieło rycerskie. Kriegs-Kunst. l'art de guerre. § Szkoła na ćwiczenie młodźi w dźiele rycerskim założona.

Dźiełowy, *obs. vid.* Dźielny, Dźiałowy.

Dźielozya, zawiść. Eifersucht. jalousie.

Dźielzymin, Dźielśimin. Jasmin. jasmin.

Dźielzyminowy. Jasmin-. de jasmin. § dźielzyminowy oleiek; dźielzyminowe drzewko.

Dźień, *g. dnia, D. dniu, dniowi &c.* 1) der Tag. 2) der natürliche Tag, nehmlich 24 Stunden. 1) jour, journée. 2) jour naturel qui est de vingt-quatre heures. § 1) dźień iasny, rumiany, pochmurny. spać do dnia białego; dźień to był szczęśliwy, nieszczęśliwy.

dobry dźień. guten Morgen. bon jour; je vous donne (souhaite) le bon jour.

dźień i noc źiele. (parietaria) Tag und Nacht ein Kraut. parietaire.

dźień sądowny. Gerichts-Tag. jour de Palais.

dźień niesądowny. Gerichts-Ferie. jour au quel on n'éxerce point la Justice.

dźień wolny od roboty. Ruhe-Tag, Rast-Tag. jour de repos.

dźień powszedni. Werckeltag. jour ouvrier.

dźień przed czym. der Tag vor etwas. veille; le jour qui précede qu. ch. § dnia przed od odia-dem iego.

dźień lekarski, chorobny, zdrowiu ludzkiemu, drzewom, owocom szkodliwy albo pożyteczny. Heilk. critischer Tag, in welchem sich die Kranckheit ändert. *médec.* jour critique, où la maladie se change.

dźień iazdy. Tage-Reise journée; jour de marche; chemin d'un jour.

za dźień robić komu. sein Tage-Werck verrichten. achever sa journée; faire sa tache.

za (przez) dźień robić. in einem Tage machen. faire dans un jour.

dźień narodzenia czyiego; narodźiny. Geburts-Tag. jour de la naissance.

do dnia. bis an den Tag, bis an den Morgen. à la pointe du jour. § do dnia ieść, pić, hulać.

do dnia; ze dniem; nade dniem. bey (mit) Tages Anbruch. à la (dès la) pointe du jour. § wstać do dnia; iechać ze dniem.

od dnia do dnia. von einem bis zum andren Tage. de jour à autre; de jour en jour. § ćiągnąć kogo, odkładać co od dnia do dnia.

w dźień; za dnia; we dnie. am Tage. de jour; pendant le jour; au jour. § we dnie spać.

dniem. den Tag durch. de jour; toute la journée. § dniem iechać; dniem i nocą pracował.

na dźień. auf einen Tag. pour un jour. § dałem mu strawę na trzy dni.

dobrze na dźień. es ist spät in den Tag. le jour est fort avancé.

dobrze w noc. es ist spät in die Nacht. la nuit est fort avancée.

po dźiś dźień. bis auf den heutigen Tag. jusqu'à nos jours. § stoi ten słup ieszcze po dźiś dźień.

żyie dźień za dźień. er lebt in den Tag hinein. il vit au jour la journée; il vit sans souci, à bon comte.

dźień naydłuższy lećie. der längste Tag im Jahr. le plus grand jour de l'été.

dźień naykrotszy źimie. der kürtzte Tag im Jahr. le plus court jour de l'hiver.

wczorayszego dnia szuka. er suchet den gestrigen Tag. il cherche midi à quatorze heures.

Dźienie, robota pszczelna w barć. die Wachs-Arbeit im Bienen-Stock. gateau de cire; cire dispolée par petites boëtes ou alveoles que les abeilles font dans leurs ruches.

Dźiennik, *g. a.* 1) Tage-Buch. 2) Morgen- und Abend-Gebet-Buch. 1) ephémérides, *f. plur.* journal; un livre où on écrit les actions qui se font chaque jour. 2) un livre de priéres du jour.

dźiennik kapłański, vid. Dyurnał.

Dźienny. 1) Tages-, das am Tage geschiehet. 2) täglich, das einen Tag dauret. 3) Sternk. das am Tage geschiehet, Tages-. 1) journalier; qui est de jour; du jour. 2) d'un jour; qui dure un jour. 3) *astron.* diurne.

Dźiergam, *v. m. F. dźiergnę.* nur in den *Compositis,* anbinden anhäckeln *ce verbe n'est reçû que dans ses composez;* lier, atacher, agrafer. § zadźiergniy tę haftkę.

Dźiergana robota. geknippelte, gestrickte, durch einander geschlungene Arbeit. ouvrage fait au fuseau, lié, noué ou entrelassé.

Dźierłatka. Haube-Lerche. aloüette hupée; cochevis, mauviette.

Dźierski. im Scherz: Besitzer. *burlesq.* possesseur.

**wolę zawsze bydź dźierskim niż czekaiem.* haben ist besser als hätte ich. il vaut mieux un avoir (un tiens) que deux tu l'auras.

Dźierzak, cepisko. Dresch-Flegel-Stiel. le manche de fleau, à battre le blé.

Dźierzawa. 1) Besitz eines Land-Guts. 2) Land-Gut, das einem der König auf Zeit Lebens verliehen hat. 3) Nutz-Niessung, Nießbrauch; Recht ein fremdes Land-Gut zu besitzen. 1) possession, l'action de posseder une terre. 2) terre viagére; possession que le Roi donne à une personne durant sa vie. 3) usufruit d'une terre; droit de jouïr d'un fonds qui apartient à un autre.

dźierzawę znaczący; służący dźierzawie; obeymuiący. Rechtsw. Possessorien-; den Besitz betreffend. *droit:* qui regarde le possessoire; qui concerne la possession.

Dźierzawca. 1) Besitzer eines Land-Guts. 2) Besitzer eines Gutes auf Zeit Lebens. 1) possesseur d'une terre. 2) possesseur viager d'une terre; un bien-tenant; un tenancier.

Dźierzawny. possessorisch, den Besitz betreffend. de possessoire; qui regarde le possessoire.

zaimek dźierzawny. Gram. ein Pronomen possessivum. *gram.* pronom possesif.

Dźierzba, *vid.* Srokos.

Dźierzę, *rzy, rzał, rzeli.* 1) halten. 2) besitzen ein Grund-Stück. 3) es mit einem halten. 4) reissen Kleider. 1) tenir. 2) posseder un terre, un fonds. 3) être du parti; suivre le parti, le sentiment de qu. 4) déchirer, user les habits. § * 1) tak dźierzał (trzymał) na wodzy swoie żądze. 2) żyd dobra dźierzeć nie ma żadnym prawem. 3) w tey mierze z nim dzierzę. * 4) dźierży (drze) barzo szaty.

spolnie dźierzeć maiętność. ein Gut gemeinschaftlich besitzen. tenir une terre en pariage avec qu.

**zdźierzeć (dotrzymać) komu słowa.* einem das Wort halten. tenir à qu. la parole.

** dźierzeć śię na czym.* bey etwas versauren, veralten. vieillir dans qu. ch.

Dźierzęga źiele, *vid.* Rzęsa wodna.

Dźierzenie. 1) das Halten. 2) das Besitzen. * 1) action de tenir. 2) tenuë, possession, jouïssance; action de posseder.

Dźierzwa, *vid.* Srokosz.

Dźieśiątek, *g. dźieśiątka.* 1) zehn Stück. 2) Rechenk. Zehner. 3) Holtz-Maß von 8 Klaftern. 4) Rotte von 10 Mann bey den alten Römern. 1) dizaine, decade. 2) *aritm.* un dix. 3) mésure de bois qui contient huit toises. 4) une décurie chez les anciens Romains, ou bande de dix hommes. § 1) pierwszy, drugi dźieśiątek; na dźieśiątki co podźielić. 2) na drugim mieyscu od prawicy stoią dźieśiątki.

Dźieśiątka, kralka. die Zehne im Karten-Spiel. un dix; carte marquée de dix points.

Dźieśiątkowanie. Abtheilung in Zehn. division par dizaines.

dźieśiątkowanie; karanie dźieśiątego. die Verzehendung; die Forderung des Zehnten zur Strafe. décimation; action de punir le dixiéme.

Dźieśiątkowy, podźieśiętny. zehenzählig, das zehen in sich hält. de dix; composé de dix; qui contient dix.

Dźieśiątkuię co. in zehen abtheilen. partager par dizaines; séparer par dizaines, de dix en dix.

dźieśiątkować żołnierzow. die Soldaten zu zehen abtheilen. diviser les soldats par décuries, par bandes de dix Soldats.

dźieśiątkować; dźieśiątego karać. den Zehnden zur Strafe ziehen. décimer; punir le dixiéme.

Dźieśiątnictwo. 1) ehedessen die Würde eines Römischen Decemviri. 2) das Amt eines Decurionis, desgleichen im alten Rom. 3) Würde der Zehn-Männer in einigen Städten. 1) le Décemvirat chez les anciens Romains. 2) Décurie, la charge de Décurion chez les mêmes. 3) la dizaine ou charge de décemvir dans quelques villes.

Dźieśiątnik. 1) Zehnherr, einer von den Decemviris die in Rom regiereten. 2) ehedessen ein Decurio, oder Befehlshaber über zehn Römische Soldaten. 3) ein Zehnmann in einigen Städten. 1) Décemvir, l'un de dix Seigneurs qui gouvernoient la République Romaine. 2) un Décurion Romain qui avoit dix hommes sous soi. 3) Décemvir ou dizenier en quelques villes.

Dźieśiątny, *vid.* Dźieśiątkowy.

Dźieśiątoroczny. 1) zehenjährig. 2) das alle zehn Jahre geschicht. 1) de dix ans. 2) de chaque dixiéme année.

Dźieśiąty. der Zehende. le dixiéme.
Dzieśięć. zehen. dix. § dźieśięć snopow, talerow.
dźieśięćkroć. zehnmahl. dix fois.
Dźieśięćkąt. Meßk. Zehen Eck. *géom.* un décagone; figure à dix angles.
Dźieśięćkątny. zeheneckig. de décagone, de dix angles.
Dźieśięćioro. zehen Stück. dizaine. § dźieśięćioro ćieląt.
dźieśięćioro przykazania Boże. die zehn Gebote. le Décalogue; les dix commandemens.
Dźieśięćina. der Zehende. dîme.
dźieśięćinę dawać. den Zehenden geben. païer la dîme; donner les dîmes.
dźieśięćinę odbieram; dźieśięćinę wytykam. den Zehenden nehmen. dîmer; prendre les dîmes; lever les dîmes.
Dźieśięćinnik, co wybiera dźieśięćinę. der Zehender, so den Zehenden nimmt. décimateur, dîmeur, celui qui prend & leve les dîmes.
Dźieśięćinny. 1) Zehend-, der den Zehenden giebet. 2) Zehend-, das als der Zehende gegeben wird. 1) qui païe ou donne des dîmes. 2) de dîme.
dźieśięćinne pole, rola. Zehend-Feld. dimêrie; le dîmage.
snop dźieśięćinny. Garben-Zehend, Kehr-Zehend. Zehend-Garbe. gerbe de dîme; la messeure.
Dźieśięćioletni. zehnjährig. de dix ans.
Dźieśięćioraki. zehnerley. de dix maniéres.
Dźieśięćiornasob. das zehenfältige. dix fois autant. § dźieśięćioronasob zapłaćił.
Dźieśięćiornasobny. zehenfältig, zehen mahl so viel. de dix fois autant; qui augmente dix fois autant.
Dźiesięćkroć, *adv.* zehnmahl. dix fois.
Dźiesięckrotny. zehnmahlig. de dix fois.
Dźieśięćstopny. zehn Fuß lang oder breit. qui a dix piez en longueur ou en largeur.
dźieśięćstopna miara. Meß-Ruthe von zehn Fuß. perche de dix piez de long pour mésurer les champs.
Dźieśięćtysięcy czego. zehen tausend. dix mille.
Dźieśięćtysięczny. von zehen tausend. de dix mille.
dźieśięćtysięczna liczba. Zahl von 10000. nombre de dix mille.
Dźieszka, *vid.* Dźieżka.
Dźiewanna, Knotnica ziele. (*verbascum*) Wull-Kraut, Königs-Kertzen, Unhold-Kertzen. bouillon, bon homme. § dźiewanna biała, czerwona.

dźiewanna czarna w ogrodach. (cotomaria; aethiopis) Mohren-Kraut. aetiopis.
Dźiewczątko. } Mägdlein. petite fille;
Dźiewczę. } petite enfant; fillette; un connin.
Dźiewczęcy. } dem Mägdlein zugehörig.
Dźiewczy. } de petite enfant; qui apartient à une fillette.
dźiewczęcym sposobem. auf Art der Mägdlein. en petite enfant; à la façon d'une fille.
Dźiewczyna. Dienst Mägdchen; gemeines Mägdchen. fille qui sert; grisette; chambrillon.
Dźieweczka. Mägdchen. petite fille; jouvencelle; tendron.
Dźiewiątek, *g. a.* Zahl von Neun. nombre de neuf; neuf piéces.
Dźiewiątka w kartach. die Neune in der Karte. le neuf, carte marquée de neuf points.
Dźiewiątkowy. } neun in sich haltend.
Dźiewiątny. } de neuf; composé de neuf.
Dźiewiąty. der Neunte. le neuviéme.
dźiewiąty raz. zum Neunten. en neuviéme lieu.
dźiewiąta biie. es schlägt neun. il sonne neuf heures.
Dźiewica, panna. eine Jungfer, die keinen Mann erkannt hat. vierge; pucelle; fille pucelle.
dźiewica nieprawa. Jungfer, die das Kräntzchen verlohren hat. fille qui a perdu sa virginité.
Dźiewictwo, panieństwo. Jungferschaft. virginité; le pucellage; le fillage.
Dźiewiczy, panieński. jungfräulich. virginal, qui tient de la vierge. § dźiewiczy stan wiedźie.
Dźiewięć. neun. neuf.
dźiewięć mocy ziele. (veronica) Ehren-Preis. veronique.
Dźiewięćiorny. neunfältig; neunfach. de neuf fois; de neuf manières.
Dźiewięćioro. neun Stück. neuf piéces.
Dźiewięćdźieśiąt. neunzig. quatre vingt-dix; nonante.
Dźiewięćdźieśiąt i ieden, i dwa *&c.* ein und neunzig, zwey und neunzig u. s. w. quatre vint onze, quatre vint-douze *&c.*
Dźiewięćdśieśiąty. der Neunzigste. quatre vint & dixiéme; nonantiéme.
Dźiewięćdźieśiątoletni, *adj. & sub.* neunziger; neunzigjährig. de quatre vingt-dix ans; un nonagenaire.
Dźiewięćgłosy. Music. neunstimmig; neunsaytig. *musiq.* de neuf voix; de neuf cordes.

Dźiewięćior-

Dźiewięćiornik źiele. (*hepatica alba*) Leber-Blümlein, weiß Leber-Kraut. hépatique qui fleurit blanche.
Dźiewięćkroć. neunmahl. neuf fois.
Dźiewięćkrotny. neunmahlig. de neuf fois.
Dźiewiećletni. neunjährig. de neuf ans.
Dźiewięćlistnik źiele. (*enneaphyllon*) gewisses Kraut das neun Blätter hat. certaine plante à neuf feuilles.
Dźiewięćset. neun hundert. neuf cens.
Dźiewięćsetny. 1) der neunhunderste. 2) aus 900 bestehend. 1) le neufcentiéme. 2) qui contient neuf cens.
Dźiewięćsił źiele. (*chamæleon*) weisse Eberwurtzel. neuf cens, carline, chardouse.
Dźiewierz, mężow brat. Schwager, Manns-Bruder. Beaufrére; le frére du mari de femme.
*Dźiewięćsił; Dźiewięsioł. Riese oder Mißgeburt so die Poeten mit hundert Händen, oder auch als einen Halb-Menschen und halbes Pferd vorstellen. géant que les Poëtes représentent avec cent mains; c'est aussi l'hipocentaure ou monstre demi-homme, demi-cheval.
Dźiewiętnaśćie. neunzehn. dix neuf.
Dźiewiętnasty. der neunzehende. le dix-neuviéme.
Dźiewiętnastny. 1) der neunzehende. 2) neunzehn in sich fassend. 1) le dix-neuviéme. 2) composé de dix-neuf.
Dźiewiętodniowy. neunzehentägig. de dix-neuf jours.
Dźiewietoletny, dźiewięćletni. neunzehnjährig. de dix-neuf ans.
Dźiewka. 1) Mägdchen; Jungfer. 2) Dienst-Magd. 1) fille. 2) servante, suivante chambriére; tortillon.
** *dźiewki Parnaskie.* die Musen. filles de mémoire; les Muses.
dźiewka od doienia. Melck-Magd. servante à traire; vachére
Dźiewosłąb, *g. dźiewosłęba.* Braut-Werber, Braut Führer, Braut-Diener. courtier de mariage; maguignon de mariage; marieur; homme qui acompagne les nouveau marié, qui a la principale conduite des noces.
Dźiewosłębica, swachna. Braut-Führerin, Braut-Werberin. marieuse; conductrice de l'épousée; directrice de la noce; femme qui méne l'épousée.
Dźiewoślębi. Braut-Werber-; Braut-Diener-; der gerne eine Ehe stiftet. qui regarde le conducteur de l'épousé ou de l'épousée; marieur; faiseur de mariage. § dźiewoślębia to nięsie powinność; tak to dźiewoślebia Juno weselnemi pochodniami pożeraiące Belony zagaśić umie płomienie.
Dźiewoślębię, raię. eine Ehe machen, stiften; den Bräutigam oder die Braut führen. ménager une aliance; moïenner un mariage; acompagner l'épousée ou la nouvelle mariée.
Dźiewosłąbstwo. 1) Begleitung der neuen Eheleute. 2) Stiftung einer Heyrath. 1) acompagnement des nouveaux mariez. 2) l'action de moïenner un mariage, de faire un parti entre l'homme & la femme.
Dźieża, niecka, koryto do ćiasta. Teig-Trog; Mulde zum Teig. mai, paitrin, huche, où l'on paîtrit la pâte.
Dźieżka. ein kleiner Teig-Trog. petit paitrin.
Dźik wilder Ebber, wildes Schwein. sanglier; bête noire.
dźiki łowić. wilde Schweine jagen. vautrer; chasser les bêtes noires.
dźikow łowienie. Schweins-Jagd, Streif-Jagd. vautret.
Dźikawy. eisenfärbig. de couleur de fer.
Dźiki. 1) Wild. 2) wild, grausam, unmenschlich. 3) eisenfärbig. 1) sauvage, farouche. 2) féroce, farouche, cruël, barbar, inhumain. 3) de couleur de fer. § 1) dźikich zwierzow dosyć w tym leśie. 2) dźicy mieszkańcy tego narodu. 3) szata dźikiey maśći.
mąż dźiki. Wald-Gott, Satyre. un Satire, un Faune; demi-Dieu qui habite dans les forêts.
dźikie pole. Wildniß, Einöde. désert; champs déserts; les ermes.
* *dźikie mięso*; *dźiwe mięso.* Heilk. wild Fleisch. *médec.* morte chair.
dźikim czynię. wild machen. éfaroucher; rendre farouche; faire sauvage.
Dźikość Wildheit, Grausamkeit. férocité, cruauté; naturel féroce. § dźikość narodu tego.
Dźiob, dźiub, *g. a.* der Schnabel des Vogels. bec d'un oiseau.
dźiob pełen czego. ein Schnabel voll. bechée.
dźiob, vid. *dźiub.*
Dźiobanie. das Hacken des Vogels. béquetement.
Dźiobatość na twarzy od ospic. Pocken-Narben. grains de verole.
Dźiobaty. 1) geschnäbelt. 2) pockengrubigt. 1) béchu, béccu, bégu. 2) marqué de la petite vérole; qui a le visage tout cousu; grêlé, gravé, picoté.
Dźiobię, Dźiubię, *bie, bał.* picken, mit dem Schnabel hacken. béquer, béqueter; donner des coups de bec; piquer du

du bec; picoter. § dźiobać tego obieśia ptacy będą.

Dźionek, *g. dźionka.* kleine Zeit; ein Tägelein. petit jour; petit tems. § miia dźionek, miia drugi.

Dźiryt, *g. a.* (*z Tureckiego gerid.*) Wurf-Spieß. harpon; javelot, javeline. § dźiryt iest niby włocznia trzy łokćie w dłuż z grotem; Turcy wielką biegłośćią dźiryty rzucaią.

przeszyć dźirytem. an einen Wurf-Spieß spießen. harponner.

Dźiś, Dźiśia, Dźiśiay, } *adv.* heute. aujourd'hui, ce jour-ci.

dźiś rano; *dźiś wieczor*; *dźiś w południe.* heute Morgens, Abends, Mittag. ce matin; ce soir; ce midi.

po dźiś dźień; *do dźiś dnia.* bis auf den heutigen Tag. jusqu'à nos jours. § sposob ten dobrym po dźis dźień skutkiem utwierdzony.

dźiśże dźiś? wenn wird es werden? wird es heute? macht fort. quand aurez vous fini? vous bougerez vous?

dźiś rok; *dźiś mieśiąć, tydźień.* heute ist es ein Jahr, ein Monat, eine Woche. c'est aujourd'hui un an, un mois, une semaine.

co mnie dźiś, tobie iutro, prov. heute mir, morgen dir. aujourd'hui à moi, demain à toi.

*Dźiśi, Dźiśiayszy. Dźiśieyszy. } heutig. d'aujourd'hui.

Dźiub, Dźiubię, Dźiubaty, *vid.* Dźiob.

Dźiub w drzewie, *g. dźiubia.* die Aushöhlung im Baum. le creux d'un arbre; un arbre creux.

Dźiubas, *g. a.* 1) langer Schnabel eines Vogels. 2) Spitz-Axt, Hohl-Axt. 1) long bec d'un oiseau. 2) bec de cicogne; hache pour creuser.

Dźiura. 1) ein Loch. 2) Auge, Masche als in einer gestrickten Arbeit. 3) Mündung eines Gefässes. 4) Lücke, ausgelassene Stelle in einer Schrifft. 5) Loch, Schuld. 6) Ausflucht, Schein-Grund. 1) trou, trouée 2) maille, ouverture dans des choses tricotées. 3) gueule, bouche, ouverture d'un vase. 4) lacune, lignes qui manquent dans quelque écriture. 5) dète, trou. 6) échapatoire; excuse frivole; trou. § 1) dźiura w garcu od stłuczenia; złotnik wypełnił wszystkie dźiury. 2) wielkie w tey śieći dźiano dźiury. *3) postawić garniec na dźiurę (uśćie, wargę). 4) wszystkie dźiury (okienka) w tym pismie wypełnić trzeba. 5) zatykaiąc tę dźiurę wioskę zastawił. 6) dźiury szuka; nie wynayduy dźiur i złych sposobow na krzywdę bliźniego.

dźiura dla wysuszenia. Luft-Loch, Dampf-Loch. soupirail, évent.

dźiura kluczowa we drzwiach. Schlüssel-Loch in der Thüre. forûre, trou de la serrure.

dźiura w kluczu. Schlüssel-Loch im Schlüssel. forûre de clé.

dźiura, rysa w szaćie. Loch, Riß in einem Kleide. acroc, déchirure; endroit d'habit déchiré.

dźiura piszczałkowata w dłuż; *rura.* Röhre in etwas. tuïau, canon.

dźiura do trzonka, wędźidła &c. Loch zum Stiel, im Pferde-Gebiß u. d. g. oeil pour un manche; oeil de la branche de la bride &c.

dźiurę ma w głowie. er ist geschossen. il a un coup de hache.

nie iednę dźiurę krolik ma do iamy. die Maus hat mehr als ein Loch. une surris a plus qu'un trou; nulle sourris sans son pertuit; avoir plusieurs cordes à son arc.

w ćiasną dźiurę wpadł. er sitzt in der Klemme; er ist in Gefahr gerathen. il est à la gueule de loup; il s'est jetté dans la nasse; il s'est embarqué dans une mauvaise afaire.

Dźiurawię co. durchlöchern. troüer.

Dźiurawiec źiele, *g. dźiurawca.* (*hypericum*) Johannis-Kraut. mile pertuits.

Dźiurawieię. 1) löchricht werden. 2) fig. ein Loch bekommen; verletzt werden. 1) se troüer, se percer. 2) *fig.* être blessé; se bouleverser. § 1) pończochy te iuż dźiurawieią choć nowe. 2) dla marnego złota dźiurawieie cnota.

Dźiurawy. 1) löchricht. 2) fig. verletzt. 1) troué. 2) *fig.* blessé, troublé. § 1) lać w dźiurawy statek, *prov.* 2) dźiurawe sumnienie.

Dźiurka. 1) Löchlein. 2) Keilk. Gang, Höhle, Canal. 3) ein Schweiß-Loch. 1) petit trou. 2) *médec.* conduit, canal. 3) un pore dans la peau. § 1) dźiurki drobne w przetaku, w gębce. 2) przyrodzenie śię czyśći dźiurkami w uśćiech, w nośie, w oczach. 3) dźiurki skorne; dźiurkami wilgotność i pot z ćiała wychodźi.

dźiurki do sznurowania. Schnür-Löcher. oeillets.

dźiurki do sprzączki. Riemen-Löcher. les points.

dźiurki gużikowe. Knopf-Löcher. les boutonnieres.

Dźiurkowatość. ſchwammiges, löcherichtes Weſen. choſe ſpongieuſe; poroſité.

Dźiurkowaty, rzadki, gębczaſty. löcherícht als ein Schwamm; ſchwammig. poreux, ſpongieux.

Dźiw. 1) wunderliche Sache, Wunder. 2) Bewunderer. 3) Poſſen, Kunſt-Stück als der Taſchen-Spieler. 4) Wunder, Wunderwerck. 1) merveille; choſe étonnante; choſe étrangere; choſe ſurprenante. 2) admirateur. 3) un artifice; adreſſe, tour; tour de paſſe-paſſe. 4) un miracle. § 1) nie dźiw to wielki. *2) dźiwom (dźiwuiącym śię) to cudowna było. 3) ſtroić dźiwy. *4) dźiw (cud) śię ſtał.

na dźiw; na dźiwowanie. aus Begierde zu ſehen. par curioſité de voir. § na dźiw tam biegli ludźie.

Dźiw, *interj.* es iſt ein Wunder. c'eſt une merveille. § dźiw że nie przyſzedł.

Dźiwacki. ⌉ wunderlich, eigenſinnig.
Dźiwaczny. ⌋ bourru, quinteux, fantaſque, bizarre.

Dźiwactwo. Grillenfängerey, wunderliches Weſen. vercoquin, moroſité, miſantropie, bizarrerie; un caprice; fantaiſie bourruë; mauvaiſe humeur, verve.

Dźiwaczę, *y, yl.* wurmen, Grillen haben, wunderlich ſeyn. grogner; étre capricieux; étre fantaſque.

Dźiwaczka. Phantaſtin; wunderliches Weib. quinteuſe; femme bourruë & fantasque.

Dźiwak, tetryk. Grillenfänger. un bizarre; quinteux, miſantrope. § ſzkoda że trochę dźiwak.

dźiwak to. das iſt ein wunderlicher Menſch. c'eſt un merveilleux.

Dźiwię śię, *vid.* Dźiwuię śię.

Dźiwnie, *adv.* 1) wunderlich, wunderbarlich. 2) ungemein. 1) merveilleuſement, admirablement; d'une façon merveilleuſe. 2) extrémement, à merveille, extraordinairement, très, fort. § 1) dźiwnie słychać, widźieć. 2) dźiwnie to ſzkodźi; dźiwnie pięknyobraz.

Dźiwno; *adv.* dźiwno ieſt. es iſt wunderlich. il eſt étonnant. § dźiwno mu było, będźie.

dźiwno mi to. das kommt mir wunderlich (fremde) vor. cela m'étonne; je m'en étonne; cela me paroit extraordinaire; cela me ſemble étranger.

Dźiwność. Wunderbarkeit; wunderbare Sache, Art. choſe qui donne une admiration, qui ſurprend; le merveilleux; choſe ſurprenante.

Dźiwnoſtraſzny. Ungeheuer; ſcheuslich. monſtreux, prodigieux.

Dźiwny. wunderbar, wunderſam, darüber man ſich verwundert. étonnant, ſurprenant, étrange; merveilleux.

Dźiwoćizna. Bergw. wilde Silber-Glette, ſo ſchwartz und hart iſt. *métal.* litarge ſauvage, qui eſt noire & dure.

*Dźiwok, ſokoł. Falck. faucon.

Dźiworod. Wunder-Thier, Mißgeburt. un monſtre.

Dźiwowanie. Verwunderung. admiration.

*Dźiwowid ⌉ dźiwuiący śię. Bewun-
*Dźiwownik ⌋ drer. admirateur.

Dźiwowiſko. 1) Schauſpiel; Sache die zur Schau vorgeſtellet wird. 2) Schau-Gerüſte. 3) die Zuſchauer auf dem Schau-Gerüſte. 1) un ſpectacle; tout ce qu'on expoſe aux yeux des ſpectateurs. 2) échafaut où on place les ſpectateurs. 3) les ſpectateurs ſur l'échafaut. § 1) przez te dni publiczney radośći tylko były igrzyſka i rozne dźiwowiſka. 2) z dźiwowiſka śię lud tey ceremonii przypatrował. 3) ſkończyła śię ceremonia z ukontentowaniem dźiwowiſka.

Dźiwuię śię, Dźiwię śię. 1) bewundern. 2) ſich über einen wundern; übel auslegen. 1) admirer; s'étonner, s'émerveiller. 2) s'étonner; étre ſurpris ou étonné; trouver mal. § 1) ludzki rozum ſprawom Boſkim dźiwować śię muśi; dźiwować śię nad czym. 2) dźiwuię mu śię że nie piſał.

dźiwuyże śię tu. du haſt Urſache dich zu wundern. vous avez raiſon de vous étonner.

dźiwuię mu śię. ich wundre mich über ihn. il m'étonne; je ſuis ſurpris de lui.

*Dźiwy, dźiki. wild. farouche, ſauvage.

dźiwe mięſo. Artzeneyk. wild Fleiſch. *médec.* morte chair; carnoſité.

Dźwięczę, *y, yt.* ſchallen. rétentir, réſonner, rendre un ſon.

Dźwierze. 1) die Thüre, nehmlich die Breter. *2) eine Thüre. 1) porte, un aſſemblage d'ais atachez. *2) porte, l'ouverture ou l'entrée de la porte.

Dźwięk. 1) Klang, Schall. 2) Reitz, Anmuth, Schönheit. 1) ſon, ton, ſonorité, réſonnement, rétentiſſement. 2) le charme, apas, atrait, beauté. § 1) dzwony dźwięk piękny wydawały. 2) pełen wrodzonego dźwięku.

dźwięk dzwonow. Schall der Glocken. tintement.

dźwięk kieliſzkow. Klang der Gläſer. tintin des verres.

Dźwigam co, *v.m. F. dźwignę.* ſchwer tragen;

tragen; eine Last heben. lever, soulever un fardeau, le porter sur ses bras, sur son dos.
ciężko dźiśiay dźwigał. er hat heute gut geladen, brav gezecht. il a mis aujourd'hui pinte sur chopine; il a bû aujourd'hui comme un trou.
Dźwigalny. Hebe-, zum heben geschickt. propre à lever un fardeau.
dźwigalna machyna. Hebe-Zeug. machine qui sert à élever de gros fardeaux.
dźwigalny drąg. Hebe-Baum. levier.
Dzwiganie. das Heben. l'action de porter, de soulever un gros fardeau.
*Dźwigoń, tragarz. Träger, Last-Träger. porteur de gros fardeaux; porte-faix, crocheteur.
Dźwina. Düna ein Fluß der aus Moscau in die Ost-See gehet. Dune, un fleuve qui vient de Moscovie & se va jetter dans la mer Baltique.
Dzwon, *g. a. u.* Glocke. cloche. § prawo do dzwona, eksekucyą do dzwonowego serca ktośiś przyrównał.
dzwon zegarowy, cymbał. Seiger-Glocke. le timbre.
dzwon do kośćioła zwoływa, a sam w nim nie bywa. er prediget andern vor und thut es selber nicht. il prêche sans donner exemple; la cloche apelle les gens à l'Eglise, mais elle n'y va pas.
Dzwonek, dzwonyszek, *g. a.* Glöcklein, Schelle. clochette; sonnette, grelot, clairon, clarine.
dzwonki. Schellen in der Karte. grelot ou couleur jaune aux cartes alemandes à jouër.
dzwonki; dzwonki Panny Maryi żiele. (hypericum) Durchwachs, Johannis-Kraut. perce-feüille, mille pertuits.
dzwonki czerwone wielkie. (androsæmum) Manns-Blut. toutesaine.
dzwonki; dzwonki płotowe. (convolvulus) Winde, Wind-Glöcklein, Zaun-Glocke. liseron; campanette, liset.
dzwonką ruszyć. etwas rege machen. toucher la corde; éveiller le chat qui dort.
Dzwoniarz. } Glöckner, Glocken-Läuter.
Dzwonnik. } clocheman, sonneur; celui qui sonne les cloches.
Dzwonica, *vid.* Dzwonnica.
Dzwonię. 1) läuten; zu etwas lauten. 2) klingeln, daß einer komme. 3) prahlen, großthun. 1) sonner; sonner une cloche, sonner, tinter qu. ch. 2) sonner qu; sonner ses gens. 3) se vanter, se glorifier. § 1) dzwonią do kośćioła; dzwoniono na iutrznią, na nieszpor. 3) prożnemi dzwonić słowami.
dzwonić zębami. mit den Zähnen klappern. greloter; claquer des dents.
dzwonić na kazanie. zur Predigt lauten. sonner le sermon.
Dzwoniec, konopka ptak, *g. dzwońca.* 1) Hänfling ein Vogel. 2) ein Unkraut, so schwartze runde Körner trägt. 1) linote un oiseau. 2) sorte de mauvaise herbe qui produit des graines noires.
Dzwonienie. das Läuten, das Geläute. sonnerie, volée. § dzwonienie na pogrzeb.
dzwonienie na paćierz. Bet-Glocke. l'Angelus.
dzwonienie zęboma. das Zähnklappern. le chaquedent.
Dzwonkoley. Schellen-Giesser. sonnetier.
Dzwonne, *g. dzwonnego.* Läuten-Geld, so den Läutern gegeben wird. l'argent qu'on donne aux sonneurs.
Dzwonnica. Glocken-Thurm. clocher.
Dzwonnik, *vid.* Dzwoniarz.
Dzwono u koła. eine Rade-Felge. jante.
dzwono ryby. Stück vom zerschnittenen Fisch. dalle, tronçon, tranche de poisson.
Dzwonowy. Glocken-. de cloche, qui regarde les cloches.
Dzwonyszek, *g.* Dzwonyszka, *vid.* Dzwonek.

E.

Echey, *interj.* höre doch. he; écoutez. § echey żono śpisz czy czuiesz?
Ekonom. Oeconomus, der von etlichen Dörfern Wirthschaft und Rechnung führet. Econome, Administrateur de quelques villages.
Ekonomia. 1) Haushaltung, Landwirthschaft. 2) eine Königl. Oeconomie; Ländereyen, die zu solcher gehören; Cammer-Güter. 3) die Würde eines Oeconoms. 1) économie. 2) domaine; patrimoine roïal; terres & Seigneuries qui sont reservées au Roi. 3) économat; charge d'un économe.
ekonomia woienna. Einkünfte zur Artillerie. économie de guerre; revenus, dont on entretient l'Artillerie.
Ekonomicznie, *adv.* haushälterischer Weise. économiquement, d'une manière économique.
Ekonomiczny. haushälterisch. économique.
Ekonomika. Haushaltungs-Buch. un livre économique.

Ekſakcya, Ekſamen, Eſaminuię, ⎫ vid. Ek-
Ekſekucya, Eſekwuię, Ekſempt, ⎬ zakcya
Ekſemplarz, Ekſercytuię, ⎭ &c.
Ekſkomunika, klątwa. Kirchen-Bann. excommunication.
Ekſkomunikuię kogo, wyklinam. in den Kirchen-Bann thun. excommunier.
Ekſpedycya. Kriegs-Zug, Feld-Zug. expedition, exploit de guerre.
ekpedycya gieneralna; Poſpolite Ruſzenie. General Aufgeboth. le Poſpolite Ruſzenie; le Ban & arriére ban.
Ekſpektatywa. Expectantz; Anwartſchaft auf ein Amt. ſurvivance. § ma od krola ekſpektatywę na Staroſtwo.
Ekſpens, koſzt, wydatek. Ausgabe, Aufwand. dépenſe, dépens, frais.
ekſpenſa ſądowe. Gerichts-Unkoſten. impenſe.
Ekſpreſya, wyraz. Ausdruck. expreſſion.
Ekſtorſya. Erpreſſung, Eintreibung. extorſion; l'action de celui qui extorque.
Ekſtrak. 1) Extract, Auszug einer Schrifft. 2) Heilk. Extract. 1) extrait; un abregé, précis. 2) *médec.* extrait. § 1) ekſtraktem (wypiſem) co wydać. 2) ekſtrakt piołunowy, (wyciągnienie iſtnośći piołunowey).
Ekwał. Gleichheit an Stand, Kräften. égalité de condition, de forces. § w ekwał (w rowność) z tym idźie.
Ekwilibryſta. Ballancirer, Gleichgewichts-Künſtler. balanceur, artiſte qui porte les choſes en équilibre.
Ekwinokcyalny, dachowy. Mathem. Equinoctial. *matém.* équinoctial. § zegar ekwinokcyalny; linia ekwinokcyonalna.
Ekwipaż. Equipage, Rüſtung. équipage *m.* § bez ekwipażu u Woyſka stangi.
Ekzakcya. Erpreſſung. exaction. § żołnierz żadnych ſtanowiſk, wytchnienia, ani inſzych ekzakcyy pretendować nie ma; ekzakcye żołnierſkie.
Ekzamen. Examen; Prüfung, Erforſchung durch Fragen. examen d'un examinateur. § Ekzamen ſzkolne na promocyą; nie popiſał śię na ekzaminie; ekzamen kośćielne na kapłańſtwo.
Ekzaminuię. examiniren. examiner.
Ekzarmuię, broń odbieram. entwafnen. deſarmer qu; ôter les armes à qu.
Ekzarmowany. entwafnet. deſarmé.
Ekzekucya. Execution, Vollſtreckung. execution; acompliſſement d'une choſe. § ekzekucyą do dobr ſprowadzać; iachać na ekzekucyą; ekzekucyi ten dekret nie ma popadać; ſuſpendować ekzekucyą; wielkie nad niemi ekzekucye były.
ekzekucya ſądowa. gerichtliche Execution. main-miſe; main-forte.
Ekzekutor. Vollſtrecker. exécuteur, celui qui exécute la volonté de qu.
Ekzekwuię, wykonywam. vollſtrecken. exécuter; mettre à exécution. § ekzekwować dekret.
Ekzempcya. ⎫ Befreyung, Ausnahme von
Ekzempt. ⎭ einer Laſt. exemption de quelque charge; une décharge. § ekzempt od ſtawienia śię przed prawem.
Ekzemplarz. ein Exemplar eines Buches. un exemplaire de quelque ouvrage. § wſzyſtkie tey księgi exemplarze przedano.
ekzemplarz pierwſzy, właſny, przedni. Urſchrift, Urkunde. original.
Ekzercytacya. das Exerciren der Soldaten. l'exercice *m.* évolution tactique qu'on fait faire aux ſoldats.
Ekzercytuię, ćwiczę. Soldaten exerciren. faire les exercices aux ſoldats. § ekzercytować żołnierze.
ekzercytuią żołnierze. die Soldaten exerciren. les ſoldats font l'exercice.
Ekzorćiſta. Kirchen-Diener ſo die Gewalt hat den Teufel zu bannen. un Exorciſte.
Ekzorćizm, Ekſorćiſm. Teufels-Bannung durch den Seegen. un exorciſme pour chaſſer le diable. § ekzorćiſmy na kule, guſła, oręża przez kapłanow czytane.
Ekzorćizmowanie. Bannung des Satans. l'action d'exorciſer.
Ekzorćizmuię kogo, co. den Teufel bannen, mit Segnen, beſchwören. exorciſer.
*Elb, *g. Elbi.* ⎫ die Elbe ein Fluß in
Elba, *g. Elby.* ⎭ Deutſchland. l'Elbe un fleuve d'Allemagne.
Elbiąg, ⎫ *g. a.* Elbing, eine ſchöne und
Elbląg, ⎭ feſte Stadt in Polniſch Preuſſen. Elbing, une belle & forte ville de Pruſſe Polonoiſe. § Toruń pierwſze, a Elbiąg drugie miaſto głowne w Pruśiech, po ktorych Gdańſk naſtępuie.
Elbiągſki, Elblągſki. Elbingiſch. d'Elbing.
Elbian. ⎫
Elbianin. ⎬ ein Elbinger. habitant d'Elbing.
Elbiążanin. ⎭
Elear, auf Kundſchaft ausgeſchickter Reuter. bateur d'eſtrade; coureur qui fait des courſes.
Elekcya, obieranie. Kühr; Wahl zu einer Würde. élection; choix d'une perſonne à une dignité. § elekcya Krola, Deputatow, Urzędnikow, Posłow.
Elekcyonalny. ⎫ Wahl-, der ſich einen
Elekcyyny. ⎭ wählet. électif; qui s'élit quelqu'un. § elekcyonalne Polſkie Państwo.

Elekt.

Elekt. der neugewählte. le nouveau élu. § nowy Elekt.
Elektor, kurfirszt. Churfürst. Electeur.
Elektoralny. Wahl-, zur Wahl gehörig. d'élection; électif; qui regarde une élection. § na polu elektoralnym; elektoralne zgromadzenie.
Elektorka. Elektorowa. Churfürstin. Electrice.
Elektorowna. Chur-Prinzeßin. Princesse Electorale.
Elektorowy. Elektorski. Churfürstlich. électoral.
Elektorstwo. Churfürstenthum. électorat; dignité ou Terre d'un Electeur.
Element, żywioł. ein Element. élément.
Elementalny. elementarisch. élémentaire; qui est d'élément. § elementalny ogień.
Elemozynarz, Jałmużnik. Allmosen-Pfleger ein Geistlicher. Aumonier une personne Ecléſiaſtique.
Eliptyaczny. eine Sonnen- oder Monds-Finsterniß betreffend. écliptique; qui regarde les éclipses du Soleil ou de la Lune. § eliptyaczny dźień; eliptyaczna noc.
Eliz. Poet. sanfter Wind. *Poët.* le zéphire; vent agréable. § cichuchnym szmerem Eliz szeleści.
Elizeyski. *Elizowy. Poet. Eliseisch. *Poët.* Elisée, Elisien.
Elizeyskie pola. die Eliseischen Felder. les champs Elisées; les champs Elisiens.
Elżbieta. Elisabeth. Elisabet.
Elżbietka. Lieschen. Babet, Lisette, petite Elisabet.
Empir. Poet. der dritte Himmel. *Poët.* l'empirée *m.*
Endywia; Mlecz sałaciany, szczerbak ogrodny wielki. (*endivia*) Endivien. endive, sorte de cichorée.
Endywiowy. Endivien. d'Endive.
Eneida; Dźieie Eneaszowe. Virgilii Helden-Gedicht des Aeneas. Eneide *m.* un poëme héroique de Virgile en faveur d'Eneas.
Energia, żywość mowy. Nachdruck einer Rede. force, energie d'un discours.
Enema, klistera. ein Klystier. lavement.
Episkopia. Griechisches Bisthum. un Evêché ou Episcopat Grèque.
Epistoła we Mszy. die Epistel in der Messe. l'Epître dans la Messe. § po tym Epistoła śpiewana będźie, po ktorey graduał następuie.
Ereb. Poet. die Hölle. *Poët.* l'érebe *m.* l'enfer.
Erekcya. Astrol. Geburts-Stunde. *astrol.* la nativité; le point de la naissance.
erekcyą komu czynić. einem die Nativität stellen. dresser à qu. un horoscope.
Es, *g. a.* 1) die Aß, oder Eins auf einem Würfel. 2) Figur wie ein Lateinisches S. 1) as sur la face d'un dé. 2) figure en zic-sac ou en forme de la lettre S. § 1) es i czworynek rzućił. 2) gąśienica esem leżie.
wszystkie esy. alle Aß. beset, besas; tous les as.
Esencya, istność, treść, istota. 1) Heilk. Essenz. 2) Wesen, Inhalt einer Schrift. 1) *médec.* essence. 2) la teneur, le contenu; le précis. § 1) esencya żołądkowa; esencya cynamonowa. 2) esencya pisma, mowy; ktorego pisma esencya taka iest:
Eskadra. eine Esquader. ésquadre.
Eskarpa, stoczystość. Befest. Abdachung, Böschung. *Fortif.* escarpe, pente droite. § eskarpa w piaszczystey ziemi.
Eskorta. Escorte, Begleitung mit Soldaten. escorte.
Eskortuię. mit Soldaten begleiten. escorter.
Esowaty. gestaltet wie ein S. fait en une S, en zic-sac.
Esowatość. Schnecken-Figur, Schnecken-Zug. poste, ornement fait en S.
Estyma, Estymacya, styma, poważenie. Hochachtung, Werthachtung. estime.
Estymuię, poważam, szanuię. werth schätzen, werth achten. estimer.
Euryp. 1) Meer-Enge zwischen dem Négropont und Beotien. 2) Poet. die See. 1) l'Euripe *m.* entre l'isle de Négropont & la Boetie. 2) *Poët.* la mer.
Europa, Ewropa. Europa. Europe.
Europski. Europäisch. Européen; de l'Europe.
Europskie morze. die Mittelländische See. la méditerranée; la mer méditerranée.
Ewangielia, Ewanielia. das Evangelium. évangile *m.*
Ewangielia Niedźielna. Sonntägliches Evangelium. Dominicale.
Ewangielie książka. Evangelien-Buch. un Evangeliaire.
Ewangielista, Ewanielista. Evangelist. Evangeliste.
Ewangielizować. das Evangelium predigen. évangeliser.
Ewazya z obwinienia, *vid.* Wyprawienie się.
Ewekt. 1) Ausfuhr der Waare. 2) Zoll von selbigen. 1) trait, transport des marchandises hors du Roïaume. 2) impô

sus

sur les marchandises qu'on transporte hors du païs.
Ewikcya, warunek. Gerichtw. Gewähr, Gewährsleistung. *droit*. eviction, garantie.
ewikcyą czynię; biorę ewikcyą na się. die Gewährleistung auf sich nehmen. répondre de l'évenement.
Ewiktor, iściec. Bürge, der Gewähr leistet. repondent, garant.
Ewropa. Eyropa. } *vid.* Europa.
Ewropski. Ewropiński. Eyropski. } *vid.* Europski.
Exakcya, Exekucya, } *&c. &c. vid.* Ekzakcya, Ekzekucya *&c.*
Examen, Exarmuię *&c. vid.* Ekzamen, Ekzarmuię *&c.*
Ex-Jezuita. ein gewesener Jesuit. un Ex-Jésuite.
Exkomunikuie, Expedycya *&c. vid.* Ekskomunikuię, Ekspedycya *&c.*
Ey, Eyże, *interj.* Ey. eh; ho, oh. § eyże milcz; ey stul gębę; ey iak swawolny.
ey co. ey was. hay.
Eynał, budzona. Morgen-Lied, Wecke-Lied. une chanson de matin; chant pour éveiller qu.

F.

Fabryka. Fabrique, Werck-Haus. facture, fabrique.
Fabrykant. Fabricant. facturier, ouvrier qui travaille dans quelque facture.
Faciata } czoło; domu przednia ściana.
Facyata } Vorgiebel, Vorderseite eines Hauses. façade; le devant, la face de maison.
Facelet, chustka do nosa. Schnupf-Tuch. mouchoir.
Fagot. Storte, ein musicalisches Instrument. fagot un instrument de musique.
Faiser, *vid.* Fayser.
Fainguld, *vid.* Feynguld.
Faierka. Fairka. } Kohl Feuer, Feuer-Pfanne. réchaut, chaufrette.
Fakcya. Faction, Parthey. faction, parti. § do fakcyi przeciwney się przywiązał.
Faktor. Factor, Handlungs-Vorsteher. facteur, substitut; commis d'un marchand.
Faktorka. 1) Verrichterin. 2) Liebes-Unterhändlerin. 1) celle a qui l'on a commis quelque chose. 2) entremeteuse; messagére d amour.
Faktorski. Factor-. de facteur.
Faktorstwo. Factorey. factorerie.
**Fala, nawałność. See-Sturm, Ungewitter tempête; un orage.
fale. Wellen. les vogues. § czarne okręt tłuką fale.
Falbala, Falbula. Falbel. falbala.
falbule wysiekane. ausgehackte Falbeln. prétintailles, *f. plur.*
Falcgrabczyk. ein Pfältzer. un du Palatinat.
Falcgrabia. Pfaltz-Graf. Comte Palatin.
Falcgrabski. Pfältzisch. de Palatinat.
Elektor Falcgrabski. der Churfürst von der Pfaltz. Electeur Palatin.
Falcgrabstwo, Falcgrabska ziemia. die Pfaltz. le Palatinat en Alemagne.
Fald. Fałda. } Falte im Kleide. pli dans un habit.
fałd okrągły. runde Falte. gôdron.
fałd postawowy Mitte des Tuchs, wo es im Stück zusammen geleget wird. fest.
fałdy łamać. die Stirne runtzeln; sauer aussehen. rider le front; froncer le sourcil; se rider; se refroigner.
Fałdowanie. 1) die Faltung; das Fälteln. 2) die gemachten Falten. 1) l'action de plisser. 2) plissure; le pliage; fronçure; les plis de l'étofe qu'on a froncée.
Fałdowany. gefältelt. plié, mis par plis.
Fałdowny, Fałdzisty, voller Falten; faltig. plissé; plein de plis.
Fałduię co. Fälteln, in Falten schlagen. plier, godronner, fraiser, plisser, rider, froncer; mettre par plis.
Fałdzik, *g. a.* Fältlein. petit pli.
fałdzik w suknie. Faldlein, Runtzel im Tuch. pinceure.
Faldysztorz, wezgłowie do klęczenia. Polster, Küssen unter die Knie. carreau, coussin sur quoi on se met à genoux.
Falendysz. feines Frantzösisches Tuch. drap de France fort fin.
Faleszny, *vid.* Falszywy.
Falit, bankret. Banckrotierer. banqueroutier.
Falset. Music. Falset-Stimme, falscher Discant. *musiq.* fausset; voix qui n'est pas naturelle.
Falsecista. Falsist, falscher Discantist. fausset; celui qui fait le fausset.
Falsz, nieprawda. Unwahrheit, Lüge. fausseté, menterie; un mensonge; chose fausse. § fałsz prawdy nie lubi; rozeznay fałsz od prawdy; kto fałsz czyni, inaczey sobie wyraża niżli sama

rzecz

rzecz iest; odezwał się do tey rzeczy zgubioney ale w fałszu został.

fałsz to. das ist eine Lüge. cela est faux; cela est un mensonge.

Fałszerz. Verfälscher. falsificateur, faussaire, corrupteur, sophistiqueur. § fałszerz monety, testamentow.

fałszerz napoiu. Verfälscher eines Geträn-ckes. sophistiqueur d'une boisson.

Fałszowanie. Verfälschung. falsification, corruption, sophistiquerie.

Fałszuię co. verfälschen. fausser, falsifier, corrompre, contrefaire, froncer, frélatrer, sophistiquer. § zfałszować monety.

sfałszować napoy. ein Getränck verfälschen. sophistiquer une boisson.

Fałszywie, *adv.* falsch, unwahr. faussement; à faux.

Fałszury, *plur.* Art vom Kleidung. sorte de vêtement.

Fałszywy, sfałszowany. falsch, verfälscht. falsifié, corrompu, contrefait; faux. § fałszywa moneta; fałszywe złoto; fałszywe umie podać regiestra; fałszywe kowanie monet.

fałszywy, fałeszny. 1) unwahr. 2) betrüglich, falsch. 1) faux, qui n'est pas vrai. 2) faux, trompeur, mèchant, rusé. § fałszywa to nauka. 2) fałszywy przyiaciel; fałeszne świata tego wspaniałości.

*Faluię, bankretuię. Banckrut machen, banckrutiren. faire banqueroute.

**falować, potknąć się, szwankować.* eig. und fig. straucheln, stolpern. *prop. & fig.* broncher, faillir.

Familia, Dom. vornehmes Haus. famille; une maison, parenté, un parentage.

Familiant. der aus einer grossen Familie ist. celui qui est d'une Illustre Maison.

Famuraly, *plur.* gacie. Unter-Hosen. les caleçons.

Fanatyczny. schwärmerisch. fanatique, visionnaire.

Fanatyk. Fanaticus, Schwärmer. un fanatique; un visionnaire.

Fanfaron. Prahler, Großsprecher. fanfaron; faux brave.

Fant, zastaw. ein Pfand. un gage; chose donnée pour sureté d'un prêt.

fantami płacić. mit Sachen oder Pfand-Stücken bezahlen, solche in der Zahlung angeben. paier en gages, en éfets.

Fantastycznie, *adv.* fantastischer Weise. fantasquement; d'une maniére fantasque.

Fantastyczny. fantastisch. fantasque, fantastique, imaginaire.

Fantastyk. Fantast. un fantastique; réveur.

Fantastykuię. fantasiren. réver, extravaguer, fantastiquer.

Fantazya. 1) Fantasey, Einbildungs-Kraft. 2) falsche Einbildung, wunderliche Gedancken. 3) Sinn, Wille, Kopf, Gemüth. 4) gute Meynung von sich; stolzer Sinn; Einbildung. 1) imagination, fantaisie, imaginative, une faculté de l'ame. 2) fantaisie, boutade, le caprice, folie, chimére. 3) fantaisie, goût, volonté. 4) haute opinion; bonne opinion; une haute idée de son mérite. § 1) fantazya iest we wszystkich bestyach, iedne maią lepsze wyrażenia na niey niżli drugie; bez fantazyi smysł nie iest, a fantazya iest bez rozumu; fantazya rzeczy nieprzytomne wyraża; lis ma wiele fantazyi do iego zachowania; obraz na fantazyi albo myśl; fantazya brzemiennych może uczynić znamię na płodzie. 2) dziwaczne ma fantazye; wlazła mu w łeb ta fantazya. 3) znamci iego fantazyą; dogodzić trzeba iego fantazyi. 4) nie złożył nic z swoiey fantazyi; wielką ma o swoich dziełach fantazyą.

uprzedzaiąca fantazya. Vorurtheil. un prejugé; prévention, préocupation.

Fantazyyny, fantastyczny. die Einbildungs-Kraft betreffend; von solcher herkommend. imaginatif; qui concerne l'imagination. § niektorych rozsądek iest niedoskonały, bo ich fantazyyne obrazki nie są tak dobre, żeby ich dusza należycie użyć mogła.

*Fantuię. 1) versetzen, verpfänden, s. Zastawiam. 2) einen pfänden, s. Ciążam. 1) engager, bailler en gage. 2) éxécuter; emporter les biens de qu. en gage, *v.* Ciążam. § 1) fantuie zdrowie, szyię swoię że wystawi. 2) fantowano konie iego.

Fara. 1) Pfarre, Pfarr-Pfründe. 2) Pfarr-Kirche. 1) Paroisse, la cure. 2) Paroisse; l'Eglise Paroissiale. § * 1) farę (plebanią) ma dobrą; chuda fara sam Pleban dzwoni, *prov.* 2) mieszka u Fary.

*Fararz, Parafianin. Pfarr-Kind, Pfarrgenossen. paroisien; qui est de la Paroisse.

*Farni, *vid.* Farski.

Farba. 1) die Farbe einer jeden Sache. 2) Farbe zum färben, mahlen. 3) Schmincke. 4) Farbe, Anstrich, Schein. 1) la couleur de chaque chose. 2) couleur artificielle, teint, peinture; drogue dont on se sert à teindre, à peindre. 3) fard. 4) peinture, couleur; un prétexte; couverture. § 1) farba (maść, kolor, barwa) przyrodzona, czerwona, żołta;

żołta; farbę na twarzy mieni. 2) farba malarska, farbierska. 3) farba do twarzy, na włosy; oczna farba. 4) cnota iest nayczęściey farbą do zakrywania niecnoty.

postrzec farby. Lunte riechen. découvrir la mèche.

farba gęsto kładziona. satte Farbe. couleur pleine & fort chargée; couleur qui a du corps.

farby iedney w drugą odmiana. unvermerckte Vermischung der Farben. nuance; un mélange adroit & agréable des couleurs diférentes. § w tym malowaniu, tkaniu, szyciu śliczna się farby wydaie odmiana.

farby rozmaitey. bunt, vielfärbig. bigarré, diapré; qui est de plusieurs couleurs.

farby rożney. von unterschiednen Farben. qui est de diférentes couleurs.

farbę psuć; farbę tracić. entfärben. décolorer, ternir, perdre sa couleur; faire changer de couleur.

farby napsowanie, odmiana, spełznienie, opełznienie. Entfärbung, Verschiessung. mauvaise couleur; couleur ternie.

*Farbica. } 1) Schmincke s. Bielidło,
*Farbiczka. } Barwiczka. 2) Augenbraun-Schwärtze, s. Przyprawa oczna. 1) fard, peinture, *v.* Bielidło, Barwiczka. 2) fard pour les sourcils, *v.* Przyprawa oczna.

Farbierka. Färberin. teinturiére; femme de teinturier.

Farbiernia. Färberey. teinturerie.

materya iest w farbierni. der Zeug ist in der Farbe. l'étofe est dans le teint.

Farbierski. Färber-, zur Färber-Kunst gehörig. de teinturier.

farbierskie drzewko chrościna. (cotinus) Gerber-Baum, Färber-Baum, Füstel, gelb Holtz. piment roïal; espèce d'arbrisseau qui sert à teindre.

Farbierstwo. Färber-Kunst. l'art ou métier de teindre.

Farbierz. Färber. teinturier.

farbierz od wełny. Wollen-Färber. teinturier en laine.

farbierz od iedwabiu. Seiden-Färber. teinturier en soïe.

Farbisty. vielfärbig. qui est de plusieurs couleurs. § farbista tęcza.

Farbowanie. 1) das Färben. 2) das Anstreichen. 1) l'action de teindre. 2) la peinture.

Farbowany. 1) gefärbt. 2) angestrichen mit einer Farbe. 3) verstellt. 1) teint. 2) peint, enduit d'une couleur. 3) coloré, dissimulé, feint.

Farbownik ziele do ciemnobłękitney maści albo Indyku; śiniło, urzet. (*glastum*) Pastel, Waid, Waid-Kraut. pastel, guède, herbe fort propre pour les tinturiers.

farbownik leśny, polny. wilder Waid. bourg, bourdaigne.

farbownik do żołtego farbowania. Waid zum gelb färben. gaude une plante qui teint en jaune.

farbownikiem farbować. mit Waid färben. guèder.

Farbowny, farbowaniu służący. zum färben gehörig. qui sert à teindre; dont ont teint.

Farbowy, do farby należący. Farben-. de couleur; qui regarde les couleurs.

Farbuię. 1) färben. 2) bemahlen, anstreichen, mit Farbe überziehen. 4) färben, schwartz, roth machen, als schwartzes Tuch die Wäsche. 4) beschönigen, bemänteln. 1) teindre, colorer; mettre en rouge, en bleu *&c.* donner la teinture à un étofe. 2) peinturer, teindre, enduire d'une couleur. 3) teindre, rendre noir, rouge, comme le drap noir le linge. 4) colorer; couvrir d'un prètexte. § 1) farbować sukno. 2) zielono ściany, pudło pofarbował. 3) żołć strawione farbuie potrawy; sukno czarne ręce i bieliznę farbuie. 4) dobrze umie rzeczy swoie farbować.

Farfurki, *plur. g. farfurek.* Holländisch Zeug, Delpfisch Porcellain. faïance.

Farfurkowy. von Delpfischem Porcellain. de faïance. § dzbany, talerze farfurkowe.

Farmuszka. Brey. bouillie.

Farski. Pfarr-; die Pfarr-Kinder oder die Pfarr-Kirche betreffend. paroissien, paroissial, qui regarde la Cure, les personnes de la paroisse ou l'Eglise paroissiale. § farscy ludzie; farski ksiądz.

farski kościoł. Pfarr-Kirche. Paroisse; l'Eglise paroissiale.

farski dom. das Pfarr-Haus. cure, le presbitère ou loge le Curé; la maison presbiterale.

Fartuch, *g. a.* Fürtuch, Weiber-Schürtze. tablier.

Fartuchowy. Schürtzen-. de tablier.

Fartuszek, *g. a.* 1) kleine Schürtze. 2) Latz, Vorstecke-Latz der Weiber. 3) Kinder-Lätzchen. 1) petit tablier. 2) piéce de corps, que les Dames atachent devant elles. 3) bavette, linge qu'on met devant l'estomac des enfans.

fartuszek haftowany. gestickter Weiber-Latz. écharpe,

écharpe, busquiére; piéce d'étofe brodée que les Dames mettent devant leur estomac.
fartuszek u pluder. Hosen-Latz, Hosen-Latte. patte de fente de haut de chausse.
Farynarz. 1) Kaufmann der reiche Waaren hat. 2) Glücks-Topfer, Glücks-Büdner. 1) marchand qui vend de fort riches marchandises. 2) lotisseur; celui qui tient une blanque ou une loterie.
Fasa. 1) Faß, Tonne. 2) Schlag-Faß zu Waaren. 1) tonneau, futaille. 2) barrique à gueule bée; une gueule bée pour y mettre des marchandises.
Fascykuł listow, papierow. Convolut, Bund Briefe, Papiere. facture, liasse, faisceau; paquet de lettres, de papiers liez ensemble.
Faseczka. } 1) ein kleines Schlag-Fäßchen
Faska. } zu Waaren. 2) ein Fäßchen nur mit einen Boden. 3) Spiel-Faß in der Küche. 1) petit tonneau, barille; baricault. 2) petites barille à gueule bée. 3) lavoir où on lave le ménage ou la vaisselle de cuisine.
faska do masła. Fäßchen zu gesaltzener Butter. beurriere, tinnette.
*Fasol. 1) Zanck, Hader. 2) Sorge, Gram. 3) Possen. 1) querelle. 2) chagrin. 3) piéce; badinage *m.* boufonnerie, frasque.
Fastryguie co. 1) kerben, einschneiden. 2) beym Schneider; anschlagen, anstechen, mit weiten Stichen nähen. 1) entailler, taillader, creneler, inciser. 2) *terme de tailleur:* pointer, bâtir, faufiler, coudre à grands points.
Fasuię, biię w beczkę, w nawę. einfassen in ein Faß, Kasten oder Schiff schlagen, schütten, thun. entonner; encaquer, embariller, remplir, empaqueter; mettre dans une caisse, dans un bateau. § skrzynie złotem nafasował; łodzie zbożem fasowane.
Fatum, dola, wrog, nieodmienność. Schicksal, Verhängniß. destin, destinée, sort.
*Fautor. Gönner, der einem günstiger ist als dem andern. adhérent, fauteur, qui favorise plus une personne qu' une autre. § ma w sądzie fautory.
*Fautorka. Gönnerin. fautrice.
*Fawor. tadelhafte Gunst. une blamable faveur. § ma fawor sędziego.
ludzkie ma fawory. er hat die Gunst der Menschen. il est chéri; il plaît; il est favorisé; il a la faveur des hommes.
faworem się unosić. nach Gunst handeln, urtheilen. déférer à la faveur; agir, juger par faveur.
sędzia faworem się unoszący. Richter der nach Gunst entscheidet. Juge de faveur.
Faworek. kleine Gefälligkeit, Gunst-Bezeugung einer Verliebten. petite faveur, afection d'une amante. § faworek cudzemu małżonkowi pokazała.
Faworyt, kochanek. Liebling, Günstling. favori.
Faworytka. die vor andern in der Gunst stehet. favorite.
Faworyzuię komu. einem beylegen, wider seine Pflicht günstig seyn. favoriser qu. malgré son dévoir.
Fayfer. Pfeifer bey einer Compagnie. un fifre d'une compagnie.
Fayfka. Tobacks-Pfeife von Thon. pipe de terre à fumer du tabac.
Fazyan, bazant. Fasan. faisan.
Fazyoli, *plur.* Fasiolen, Schminck Bohnen. fazeoles; petites féves marbrées.
Febra, gorączka. Fieber. fiévre.
Fechtarski. Fechter-; Fechter-Meister-. d'escrime; d'escrimeur.
fechtarska sztuka. Fechter-Streich. tour d'escrime.
Fechtarz. Fechter. tireur d'armes; celui qui fait des armes.
Fechtmistrz. Fecht-Meister. maître d'armes; maître en fait d'armes.
Fechtuię. fechten. faire des armes; tirer des armes.
Fechty, *plur.* Fecht-Kunst. art de faire les armes.
*Federkin, pipa od piora. Feder-Kiel. tuïau de plume.
Federpusz. Feder-Busch. un panache; toufe ou bouquet de plumes; chanfrein. § federpusz na przyłbicy, na szyszaku.
Feinguld, Feinsylber, *vid.* Feynguld, Feynsylber.
*Femurały, *plur.* pludry. Hosen. caleçons.
Fengrek ziele, *g. u.* (*fœnum græcum*) Griechisch Heu, Bocks-Horn. du fenegré; fenugrec.
Feniks, ogniwaczek. Phönix, ein fabelhafter Vogel. Phénix un oiseau fabuleux.
**Feralny, okropny, pogrzebny. Sterbe-; Begräbniß-. funèbre, qui regarde les funerailles; lugubre. § feralny akt na dźisiay złożono; feralną trąbą na Sąd Boski zawołany.
Ferezya. weiter Ober-Rock. surtout ou calobre; casaque fort large qu'on met sur les autres habits.
Feryuię. beym Mahler: versetzen, vermischen. *terme de peintre:* mêler, adoucir, nuancer. § feryować śrebrem tartym, blaygielem.

Fest ⎫ dźień wesoły publiczny. Fest; Festyn ⎭ Ehren-Mahl, Freuden-Tag. festin, fête, célébrité, solennité. § Fest Orderu corocznie bywa tegoż dnia, ktorego imię nośi.

Feyerwerk; palenie ogniow puszkarskich. Feuerwerck. feu d'artifice.

Feyn, Feynsylber, śrebo szczere. fein Silber. argent fin.

Feyngult. fein Gold zum vergulden; Blätchen Gold. feuille d'or; or batu; or en feuille qui sert à dorer. § feyngultem co wyzłocyć.

Fez. Fez, Königreich in Africa. Fez un Roïaume en Afrique.

Fezzeński. ⎫ Fezzyański. ⎭ Fezisch. de Fez.

Fiałek, Fiałkowy, *vid.* Fiołek, Fiołkowy.

*Fidelis, wierny sługa. im Scherz: vertrauter Diener. *burlesq.* afidé; serviteur en qui l'on se fie.

Fideliska. vertraute Rathgeberin. afidée; confidente.

Figa. 1) Feige. 2) Feigen-Baum. 1) figue. 2) figuier.

figa Egipska, vid. Figomorwa.

figa leśna, płonna. wilder Feigen-Baum. figuier sauvage.

figi suche. trockne Feigen. figues séches; figues grasses.

figę komu pokazać. einem eine Feige weisen. faire la figue à qu; se moquer de qu.

mam go za figę. ich mache mir nichts aus ihm. je ne fais aucune estime de lui; je le prens pour un zest.

fig się obiadła. im Scherz: sie ist schwanger. *burlesq.* son tablier commence à lever.

Figarnia. Feigen-Haus; Feigen-Garten. figuerie; figuiere.

Figatele. Fleisch-Klöser. andoüillettes, *f. plur.*

Figiel, *g. figla.* 1) Schur, Possen. 2) Kunst-Stück zur Lust. 3) künstlicher Zug mit der Feder. 4) Meister-Stück. 5) List, Ausflucht. 1) tour, pièce, malice, frasque, farce, qu'on fait à qu. 2) tour, adresse, un artifice qu'on fait par plaisir; tour de maître. 3) cadeau; trait de plume figuré; ligne faite légérement avec la plume. 4) chef d'oeuvre; ouvrage très beau. 5) tour de souplesse; finesse, un échapatoire. § 1) figiel mi wyrządźił, 2) kartami rożne figle pokazuie. 3) Niemcy pisma swoie rożnemi zdobią figlami. *4) figiel (sztuka) malarski, snicerski. 5) tym się wykręćił figlem.

figle. 1) Possen, Kurtzweil. 2) Tändeley, Spielzeug, niedliche Kleinigkeit. 1) gentilesses, petits tours divertissans. 2) gentilesses; petites bagatelles jolies.

Figlarstwo. 1) Possen, Kunst-Stücke. 2) Betrug. 1) tours, farces; adresses. 2) tromperie.

Figlarz. 1) Possen-Reisser. 2) Taschen-Spieler. 3) Betrüger. 1) joüeur de farces; farceur. 2) joüeur de gobelets, bâteleur. 3) escamoteur, trompeur.

Figlowny. 1) Possenmäßig. 2) listig, verschmitzt, betrügrisch. 1) plein de tours, de farces. 2) fin, rusé, trompeur. § 1) figlowny to chłopiec. 2) czy może bydź figlownieyszy postępek.

Figluię. Possen treiben, Kunst-Stücke machen. jouër des souplesses; jouër des farces; faire de jolis tours.

Figoiadka ptak. Feigen-Drossel, Feigen-Schnepfe. bec-figue un oiseau.

Figomorwa, figa Egipska, karwia. (*sycomorus*) 1) Egyptischer Feigen-Baum. 2) Maulbeer-Feige, Frucht dieses Baums. 1) le sycomore un arbre d'Egipte qui tient du figuier & du meurier. 2) un sicomore, le fruit de cet arbre.

Figowaty. Feigen-ärtig. qui tient des figues.

Figownik. Feigen-Baum-Gärtner. jardinier qui cultive les figuiers.

Figowy. Feigen-. de figue; de figuier. § figowe wino, źiarnko; figowy sad, ogrodnik.

figowy albo figowaty kamień. feigenfärbiger Edelstein. pierre précieuse de couleur de figue.

Figura. 1) Figur, Gestalt, Vorstellung, Bild. 2) Meßk. Figur, Fläche; Figur in unterschiedenen Wissenschaften. 3) figurirte Music. 1) figure, représentation. 2) *géom.* figure, surface; figure en plusieurs siences. 3) *musique:* harmonie; simphonie; concert, acord de plusieurs voix. § 1) figury starego testamentu w nowym się sprawdźiły. 2) figura gwiazdarska. 4) ta muzyka figurą idźie.

Figuralnie, *adv.* 1) figürlich. 2) Music: mit Figuren. 1) figurativement, figurément. 2) *musique:* harmonieusement, avec simphonie.

Figuralny. 1) figürlich, verblümt. 2) Music: figural-. 1) figuré; figuratif. 2) *musique:* harmonieux, plein de simphonie. § 1) sens figuralny. 2) muzyka figuralna; głosy figuralne.

Figuruię. 1) figuriren; figürlich reden. 2) figuriren, figuraliter singen oder spielen. 1) figurer; s'exprimer figurément. 2) joüer des instrumens de musique, ou chanter avec simphonie.

Figurzysta.

Figurzysta. Figurist, Kunst-Sänger. un simphoniste; celui qui entend la simphonie.
Filar. 1) ein Pfeiler. 2) fig. Schutz, Stütze, Säule. 1) un pilastre, pilier sorte de colonne. 2) *fig* pilier, soutient, apui § 1) filar murowany cegłą albo kamieniem; na filarze iednym wszystkie się wspiera sklepienie; filarami podpieram; na filarach buduie. 2) wychowanie dźieci naypierwszym Pańitwa iest filarem.
filar ścienny. Wand-Pfeiler. pié-droit.
filary w koło maiący ganek. Säulen-Laube, Bogen-Laube. un Perystile; bâtiment environné de colonnes.
filarow rząd. ⎫ Säulen-Stellung, Säulen-Reihe um etwas. colonnade. § filarowanie w miarę, filarowanie rzadkie.
Filarowanie. ⎭
filarowanie gęste. nahsäuliges Gebäude. un systyle.
Filarowy. Pfeiler-. de pilier.
Filata. Linie, Theil einer Armee. corps, partie de l'armée. § woysko dźieli się na trzy filaty albo linie.
Pierwsza filata albo awangwardya. Vorzug; die Vortruppen einer Armee. l'avant-garde.
śrzednia filata albo batalia. mittler Zug oder Haufen einer Schlacht-Ordnung. corps de bataille.
trzećia filata. Nachzug einer Armee. l'arriére-garde.
ostatnia filata; rezerwa. Hinterhalt. corps de reserve.
Filistyn. ein Philister. Philistin.
*Filizanka, *vid.* Flizanka.
Filozof. Philosoph, Welt-Weiser. un Philosophe.
Filozofia. die Philosophie, Welt-Weisheit. Philosophie.
nie wielka to filozofia; dźieci to umieią. das ist keine grosse Hexerey. il n'y a pas en cela de la sorcelerie.
Filozoficzny. ⎫ Philosophisch. Philosophique.
Filozofski. ⎭
po filozofsku. Philosophisch. philosophiquement; en philosophe.
Filozofuię. philosophiren. philosopher.
Filozofka. Philosophin. une Philosophe.
Finał. Schluß-Thon eines Liedes; Nachschall, Nachklang. les derniéres mots ou tons d'un chant; le retentissement d'un son.
Fiołek, *g. fiołka.* ein Veilchen; Veil, Viole. violette une fleur.
fiołki; fiołki brunatne Marcowe, albo skopki. (viola martia) Blau-Violen; Mertz-Violen. violette; violette de Mars.
fiołki białe albo skopki białe. (violæ albæ) weisse Violen. violettes blanches.
fiołki Matki Bożey. (violæ Marianæ) Marien-Glocklein. sorte de violettes.
fiołki żołte pachnące. (viola flammea) gelbe Violen. violettes jaunes.
fiołki albo skopki ożime białogłowskie. (hesperis) Nacht-Violen, sie riechen nur des Nachts. hesperis, juliennes.
fiołki iesienne. (calathiana viola) Herbst-Violen, sie sind gelb und riechen nicht. fleur d'automne, qui est jaune & sans odeur.
fiołki większe. Levcoien-Stock. giroflée, violier.
Fiolet. Violet-Farbe. violet; la couleur de violette, § w fiolećie chodźi.
Fioletowy. violet-färbig, violeten, violblau. violet. § wstęga fioletowa.
Fiołkowy. 1) Veilchen-. 2) braun, veilchenfärbig. 1) de violette. 2) de couleur de violette. § 1) fiołkowe wino; fiołkowy sok; fiołkowy ogrodnik. 2) fiołkowy płaszcz.
fiołkowy kamień. Violen-Stein, er riecht nach Veilchen. sorte de pierre précieuse de couleur violette qui rend une odeur de violettes.
fiołkowy korzeń, vid. Kosaćiec.
Firamki, ⎫ *plur. g. firamek.* Fenster-Vorhänge. les rideaux.
Firanki, ⎭
firamki przed sobą zasłonić. die Vorhänge vor sich zuziehen. s'encourtiner.
firamki odsunąć. die Vorhänge aufmachen. tirer les rideaux, les ouvrir.
firamki zasunąć. die Vorhänge zumachen. tirer les rideaux, les fermer.
Firletka, rożyczka Panny Maryi. (*lychnis*) Frau-Röslein, Marien-Röslein. lichnis, espèce de rose-fleur, qu'on cultive dans les jardins.
firletka wodna; bazylia wodna. (ocymastrum aquaticum) Art von Basilien-Kraut. espèce de basilic.
firletka płonna albo krowia, vid. Bazylika.
Fisk, *g. u.* der Fiscus. fisc.
Fiskalny. Fiscal-. fiscal, fiscalin, qui regarde le fisc. § fiskalne sądy.
Fistuła. 1) Heilk. Fistel, Art von Geschwüren. 2) Music: die Fistel oder Falset-Stimme. 3) Fistel-Pfeife in der Orgel. 4) Rohr-Caßien, Fistel-Caßien; Caßia. 1) *médec.* fistule, sorte d'ulcère. 2) *musique:* fausset. 3) tuïau d'orgue qui fait le fausset. 4) casse qui croit aux Indes.
fistuła w oku. Augen-Fistel. fistule lacrimale.
Fistuluię. fistulieren. chanter le fausset.
Fiszbin. Fischbein. os de baleine.

*Fiszolc, drewka. Fisch-Holtz, klein Holtz zum brennen. du menu bois pour étre brulé; coteret.

*Fiute. (*indec.*) eitler, leichtsinniger Mensch. un homme frivole & volage.

Fizycki. ⎫ Fizyczny. ⎭ physicalisch. phisique, qui regarde la phisique.

Fizycznie, ⎫ *po fizycku,* ⎭ *adv.* przyrodzonym sposobem. auf physicalische Art. phisiquement.

Fizyk. Physicus. phisicien.

Fizyka. Natur-Lehre, Physic. phisique.

Fizyonom, z twarzy przyrodzenie poznawaiący. ein Physiognomus. un phisionomiste; celui qui s'entend en phisionomie.

Fizyonomia, nauka poznania człeka z ciała iego. Physiognomie; Kunst den Menschen aus seinem äusserlichen Ansehn zu erkennen. Phisionomie, science qui par les traits du visage juge de l'humeur d'une personne.

fizyonomia, twarzy kształt albo skład. Physiognomie, Gesichts-Bildung. phisionomie; certains traits de visage.

Flader. das Geäder im Holtz. madrure; moucheture; les ondes, les veines du bois qui est madré.

Fląderka. ⎫ Flądra. ⎭ Scholle, Flinder, Halb-Fisch; ein See-und Fluß-Fisch, davon viel Arten sind. carelet, carlet, poisson de mer & de riviére dont il y a plusieurs sortes. § wiązanka fląderek suszonych.

Fladrowaty. fladericht, maserich, adricht, vom Holtz und Marmor. madré, ondé, veiné, semé de veines; veineux; *en parlant du bois & du marbre.*

fladrowaty drobno. getüfelt, buntfleckicht. moucheté; madré en petites taches.

Flaga okrętowa, bandera. Schiffs-Flagge. pavillon, banniére.

**flaga morska; nawałność.* See-Sturm. orcan; un orage; tempête.

Flak. 1) Feist-Darm einer von den Magen der wiederkauenden Thiere. *2) ein Weichling. 1) une des ventricules dans les animaux qui ruminent. *2) douillet; poule laitée.

flaki. Kaldaunen; Flecke eines Thieres. les boiaux des bêtes; les tripailles.

Flakowy. Kaldaunen-. de tripes; qui regardes les tripes.

Flancuię zioła, sadzę, roszadzam. pflantzen Kräuter. planter; mettre une plante en terre.

Flancowany. gepflantzt. planté.

Flandra, ⎫ Flanderka, ⎭ *vid.* Fląderka.

Flank, bocznica. Befest. die Streich-Linie. *Fortif.* le flanc, qui est entre la face & la courtine. § flank kortyny.

Flankuię co. Befest. flanckiren; von der Seite bestreichen. *Fortif.* flanquer.

Flankowanie. Befest. Bestreichung von der Seite. *Fortif.* l'action de flanquer. § flankowanie okopow.

Flasza. eine Flasche. un flacon.

flaszka opleciona. Korb-Bouteille, beflochtene Flasche. bouteille glissée.

Flaszka. ein Fläschen. petit flacon.

Flaterka. Flitter, Rausch-Gold, Flitter-Gold. oripeau, clinquant.

flaterki. in den Bergw zwey Flatter-Röhren, durch welche der Blasbalg die Kohlen in dem Trieb-Ofen anblaset. *métal.* deux tuiaux par lesquels le souflet alume les charbons dans la fournaise.

Flegma, krew biała. Heilk. Gewässer; wässerichter Schleim im Leibe. *médec.* pituite; le phlegme. § flegma iest wilgotność w ciele ludzkim wodnista, iedna ze czterech przednich.

flegma z głowy, smarki. Rotz. morve.

flegma z piersi, plwociny. Speichel. salive.

Flegmatyczny ⎫ Flegmisty. ⎭ phlegmatisch. phlegmatique; pituiteux; plein de pituite.

Flegmatyk. 1) Heilk. ein Phlegmaticus, der viel kalten Schleim bey sich hat. 2) träger Mensch, ein Phlegmaticus. 1) *médec.* un pituiteux; homme plein de pituite. 2) homme phlegmatique; paresseux.

Fleguię. Bergw. Vorschuß auf Arbeit geben. *métal.* avancer la paie.

Flet. Flöte. flute.

Fletnia. 1) Querpfeife. 2) Flöten-Zug in der Orgel. 1) un fifre, instrument de musique à vent. 2) flute; jeu d'orgues qui ressemble à la flute.

Fletnista. Querpfeifer. un fifre; celui qui joue du fifre.

Fleytuch, *g. a.* ⎫ Fleytuszek, *g. fleytuszka* ⎭ *mech z płotna skrobanego.* Karpi; Plückfel, gefäselte oder geschabte Leinwand zu Wunden. charpie.

Flinta. eine Flinte. un fusil.

Flis, szkutnik. Boots-Knecht, Schutnickel. batelier, matelot; voiturier par eau.

poszedł na flis. er ist ein Matrose geworden; er hat sich pressen lassen. il est devenu batelier.

Flisowka. Fließ-Holtz. bois perdu; bois volant.

Flisowski. Boots-Knechts-, Schutnickel-. de batelier. § flisowski prowadzi żywot.

po flisowsku. wie die Matrosen pflegen. à matelotte; à la maniére des bateliers.

flisowſkie odprawuie nabożeńſtwo. er flucht wie ein Boots-Knecht. il jure comme un chartier embourbé.
Filżanka. Thee- oder Cafee-Köpfchen. une taſſe, dans quoi on boit du thé ou du café.
filżanka zwierzchnia. Ober-Köpfchen. taſſe de deſſus.
filżanka ſpodnia. Unter-Köpfchen. taſſe de deſſous; l'aſſiette de taſſe.
Flora. Flor ein Zeug. crépe ſorte d'étofe.
Florek, *v.* Floryan. Floriänchen, ein Kinder-Nahme. petit Florien nom d'enfant.
**Florek go w pyſk biie.* im Scherz: er bricht ſich; er ruft Ulrich. *burleſ.* il fait reſtitution; il rend gorge.
Floreſy, *plur.* künſtlicher Schreiber- oder Mahler-Zug um etwas. cadeau; traits, figures faites avec la plume ou avec le pinceau autour de qu. ch. § piſać floreſy, herby, dukty; floreſy malować.
Floryan. Florian ein Manns-Nahme. Florien nom d'home.
Floryanek, *vid.* Florek.
Floryzowanie. Züge mit der Feder; Muſter, Blummwerck, Laubwerck. cadeaux; ornement de fleurs; un ouvrage à fleurs, à feuillage; damaſſure.
Floryzowany. damaſcirt, modellirt, gemuſtert, gezogen, geſtreiſt. façonné; ouvré, damaſſé; figuré en cadeaux, en fleurs. § obrus floryzowany.
Floryzuię co. ſchöne Züge ſchreiben; modelliren, damaſciren. faire des cadeaux; damaſſer; figurer; faire divers ornemens à fleurs, à feuillage.
Fluks, ćieczenie. Heilk. 1) Fluß. 2) die flieſſende Materie. *médec.* 1) fluxion. 2) la matiére qui coule dans une fluxion. § 1) fluks z ucha, z oka; fluks to słonny. 2) ryma i ſapka ieſt fluksow ćiekanie.
Fluksowaty. Heilk. flüßig; zu Flüſſen geneigt. *médec.* qui cauſe les fluxions; caterreux; ſujet aux fluxions. § lekarſtwo wygania z ćiała wſzelkie fluksowate materye.
Flus, *g. a.* ein Fluß im Karten-Spiel. flus, flux au jeu de cartes. § zakazał na flus.
Fochy, *plur.* 1) Streiche, Sprünge, Poſſen; Leichtfertigkeit. 2) Liebes-Händel. 1) mataſſinade; tours de ſoupleſſe; piéce, malice; pétulance. 2) amourettes. § 1) deſperackie myśli i fochy; iakie to fochy ſtroi.
fochy czynić w tańcu. im Tantze Gauckel-Poſſen machen. mataſſiner.
Folarda. Foll-Erde, Farbe damit die Tiſchler braun färben. drogue qui ſert aux menuſiers à peinturer en brun.
*Foldrowanie. Anklage, Verfolgung. inſtigation, perſécution.
*Foldruię, inſtyguię. anklagen, verfolgen. acuſer, perſécuter, inſtiguer.
Folga. 1) Lindrung. 2) Folie unter einem Stein. 1) adouciſſement, ſoulagement, relâche. 2) paillon, feuille qu'on met ſous une pierre précieuſe. § 1) ſmaruy koła aby koniom folga była; *prov.* w przykrośći folga ćierpliwość; *prov.* 2) ieſt folga pod tym kamieniem.
Folguię. 1) nachgeben, nachſehen; zu gut halten. 2) mildern, mindern die Strafe. 3) im Kriege: das Leben ſchencken, Pardon geben. 1) épargner, ménager qu. avoir de l'indulgence, de la facilité, quelque égard pour qu; conniver à qu. 2) relâcher le chatiment; adoucir, modérer la peine. 3) *guerre:* épargner; donner quartier. § 1) bogatemu każdy folguie; nie folguy dźiećiom. 2) pofolgowano mu ſzubienicą, ale mu łeb ućięto; pofolgować komu gardłem. 3) żadney duſze w mieśćie nie folgowano.
folgować czaſowi. ſich in die Zeit ſchicken. s'acommoder au tems.
folgować ſobie. ſeinen eigenen Fehlern nachſehen. avoir de l'indulgence pour ſoi même. § każdyby rad ſobie ufolgował.
Folowany. gewalckt. foulé.
Foluię, walę. walcken. fouler, acommoder la beſogne ſur (dans) la fouloire.
Foluſz dla walenia ſukna. eine Walck-Mühle. moulin à foulon.
Foluſznik. Walcker. foulonnier.
Foluſzniczek. Walck-Geſell. foulon.
Folwarczany, *vid.* Folwarkowy.
Folwarczek, *g. folwarczka.* kleines Vorwerck. cloſerie; petite métairie.
Folwark. Meyerhof, Vorwerck. métairie, ferme; bien rural, tenement.
Folwarkowy, Folwarczany. zum Vorwerck gehörig. de ferme. § kura folwarczana; folwarkowe owce.
folwarkowe goſpodarſtwo. Land-Wirthſchaft. ménagerie; économie.
Folwarkowy, ſubſ. Verwalter. fermier, métaier.
*Fomentuię. 1) bähen. 2) anhetzen, aufbringen. 1) fomenter, apliquer un fomentation. 2) inciter, enflammer, fomenter. § 1) fomentuię (naparzam) członek chory. 2) prowincye do buntu fomentował.
Fontana. 1) ein Spring-Brunnen. 2) Röhr-Trog. 3) Spring-Brunnen-Becken.

1) fontaine jaliſſante. 2) reſervoir d'eau. 3) baſſin de fontaine.
Fontaź. ⎫ eine Fontange. une fontan-
Fontanz. ⎭ ge.
Fora; fora ze dwora. packe dich fort. hors d'ici; allez vous en; hors de là; allez vous faire pancer; va te promener.
Forak. Bergw. Vorhaken, mit welchem eine Schleife gezogen wird. *métal.* crochet pour trainer le traineau.
*Forboty, *plur.* koronki. Spitzen. dentelles, points.
Fordan, pobor wodny. Fluß-Zoll. droit qui ſe prend ſur les marchandiſes qu'on transporte par une riviére.
Foremnie, *adv.* künſtlich, vortreflich. artificiellement, artiſtement.
Foremny. ſchön, wohl gemacht, nett. excellent, artificieux; fait avec art.
Forma. 1) die Form, Geſtalt. 2) das Format eines Buchs. 3) Form, worüber man etwas gieſſet. 4) Stempel Geld zu prägen. 5) eine Formel. 6) Buchdrucker-Forme. 7) Sitz, Stuhl in dem Kirchen-Chor. 1) forme; la façon; figure. 2) le format d'un livre. 3) moule dans quoi on forme un choſe. 4) coin, poinçon dont on marque l'argent. 5) formule. 6) forme d'imprimeur. 7) forme, ſtalle, ſiége dans le choeur de l'Egliſe. § 1) forma noża, ſtołu. 2) forma połarkuſzowa, ćwierćarkuſzowa. 3) forma do ćiaſt, do cukrow; forma na działo, na dzwon, na obraz; forma garncarſka, formierſka. * 4) forma (ſztempel) do wybiiania pieniędzy. * 5) forma (formuła) zapiſow, kontraktow, pozwow. 6) forma z liter pierwſza, druga. 7) formy w kośćiele dla Kanonikow.
forma do świec. Licht-Forme. le poële; un abime, où on fait les chandelles en trempant les méches.
Formalnie, *adv.* in Forme, würcklich. formellement; en forme.
Formalny. formel, würcklich. formel, éfectif. § formalne to było obleżenie.
Formaty; Liſt świadeczny od Biſkupa do inſzey Dyecezyi. Biſchöfliches Zeugniß-Schreiben an einen Biſchof einer andren Diöces. un dimiſſoire; lettres formées d'un Evêque Diocéſain à un autre Evêque.
Formiany. in einer Forme gemacht. fait dans une moule; formé. § formiane ćiaſto.
Formierſki. 1) abgeformet. 2) zum Abformen zur Formen-Arbeit dienlich. 1) moulé; jetté en moule. 2) qui ſert à modéler. § 1) formierſka robota, dźieło. 2) formierſki kol albo pal, na ktorym z gliny albo gipſu obrazy formuią.
Formierſtwo, formierſka nauka. Kunſt in Thon, Wachs, Gips, Bilder zu formiren. l'art de faire des figures d'argille, de cire, de plâtre.
Formierz, co obrazy na woſku, alabaſtrze, gipśie wybiia. Formierer, Puſirer. ouvrier, ſculpteur en cire, en albatre, en plâtre, qui modéle des figures.
Formowanie. Formirung. formation, façonnement.
Formuię co, kſztałtuię. formiren, formen. former, figurer, façonner, modéler, mouler.
formować komu proces o co. mit einem einen Proceß anfangen. actionner qu; faire, inſtruire un procès à qu.
Formuła. Formel, Muſter eines Briefes. formule, un modéle de lettre. § formuła w prawie, w kontraktach.
Formularz. 1) Formular-Buch. 2) Formel-Sammler. 1) un protocole; un formulaire; recueil de formules. 2) celui qui a fait un recueil de formules. § 1) formularz zapiſow, dekretow, liſtow.
Forſzt. Schwarte, Pfoſten-Holtz, Forſt-Holtz. cartelle, membrure, doſſe; groſſe & épaiſſe planche. § forſzt dębowy, ſośniowy ſzeroki na trzy ćwierći łokćia, gruby na cztery cale.
Forſztelowanie, okazowanie. Kriegsw. Vorſtellung eines Oficiers der Compagnie. *guerre:* préſentation d'un nouveau Oficier à la compagnie. § forſztelowanie oficera.
Forſzteluię, okazuię. einen Oficier vorſtellen. préſenter un oficier.
Forta. Pforte. petite porte, guichet dans une porte, dans un mur.
forta ſkryta. heimliche Pforte in der Mauer einer Feſtung. poterne; fauſſe-porte dans le mur d'une forteresse.
Forteca, twierdza. Feſtung. forteresse.
Fortel. 1) Vortheil, gutes Mittel. 2) Handgriff. 3) Falle, Ranck, Liſt. 1) un avantage, moïen ſûr. 2) belle maniére, adreſſe de prendre, d'empoigner une choſe. 3) fineſſe; un piége; un artifice; ruſe. § 1) ieſt fortel na pyſznego, nic nie dbać o niego; *prov.* ma ten fortel. 2) trzeba fortelu do podnieśienia tego ćiężaru. 3) ſkrytych zażywa fortelow; wſzyſtkich maca fortelow; napiętych uniknął fortelow.
fortelem kogo podeyść. einem den Ranck ablaufen.

laufen. emporter finement un avantage sur qu.
z fortelu się wydać. sich aus dem Vortheil geben. laisser échaper l'avantage; abandonner ses étriéres.
Fortelnie, *adv.* vortheilhafter Weise. avantageusement; avec avantage.
Fortelny. 1) vortheilhaftig. 2) eigennützig, der auf seinen Vortheil und Nutzen siehet. 1) avantageux. 2) interessé, qui aime fort ses interêts. § 1) fortelnego do tego trzeba uięcia. 2) nie że godnemi są, ale w zaskakiwaniu fortelnieyśi; fortelnemu umysłowi nie dowierzay.
Fortka. Pförtchen. guichet, portereau.
**Fortunię, szczęścię. beglücken; Glück geben. rendre heureux; combler du bonheur; donner un bonheur à qu. § pofortunił mu Bog.
Fortuna. 1) Fortune, die Glücks-Göttin. 2) Glück. 3) Vermögen, Reichthum. 4) die Fortune; Glücks-Bude; Glücks-Topf. 1) fortune une déesse. 2) bonheur, prosperité, fortune. 3) biens; richesses, substance. 4) blanque, loterie. § 1) fortuna ślepa a szczęśliwy głupi *prov.*; niech śię fortuna śili; fortunę winić, łaiać; fortuna mu błysnęła; fortuna rada koleią chodźi; płochopiora, darmomyślna, lekkoważna, pochlebna fortuna; fortuna uporem idźie; fortuny igrzysko; księżyc a fortuna nie zawsze w pełni zostaią; fortuny niesmaki znośić; toczy fortuna odmienna kołem i z ludźmi gra mienionego; fortuna by naywiększa długo nie statkuię; nie wierz fortunie co śiedźisz wysoko; z fortuną śię nabiedźił; fortuna go pieśći; nie po nići fortuna szew porze. 2) pośliznął śię w tey fortunie; Bog mu okazyą do celnieyszey podał fortuny; składam dźiś fortunę moię na twoich ręku; pomoc sobie do dalszey fortuny; wrożyć komu fortunę; tą śię uszczęśliwia fortuną. 3) wielką ma fortunę; twoiey śię fortunie nie tobie kłaniaią.
Fortunnie, *adv.* szczęśliwie. glücklich. heureusement.
Fortunarz. Glücks-Töpfer, Glücks-Büdler. marchand qui tient loterie ou une blanque.
Fortunat. reicher, vermögender Mann. homme fort riche.
Fortunatka. reiche Weibs-Person. femme fort riche.
Fortunny, szczęśliwy. glücklich. heureux. § fortunny co na pomiernym przestawa.
Fortyan. Pförtner in einem Kloster. portier d'un couvent.
*Fortyczny, chytry. listig, schlau. fin, rusé, adroit.
Fortyfikacya. 1) Befestigung. 2) Festungs-Wercke. 3) Festungs-Baukunst, Kriegs-Baukunst. 1) fortification l'action de fortifier. 2) un ouvrage, travail de fortification. 3) fortification; l'architecture militaire.
fortyfikacye polowe albo obozowe. die Aussenwercke. les dehors d'une forteresse.
Fortyfikuię co. befestigen, fortificiren. fortifier une place.
Forum, *indec.* Gericht, unter welchem einer stehet. Magistrat compétant; Justice compétante. § forum to iego; forum gdźie komu w iakiey sprawie służy sąd należący.
Forút. Bergw. Vorschuß, zusammen gelegtes Geld von den Gewercken. *métal.* avance ou collecte faite par la compagnie.
Forwacht, *vid.* Furwach.
Forys. } 1) Vorreuter an einer
Forytarczyk. } Kutsche. 2) Fuhr-Knecht, Schafner. 1) postillon qui méne les chevaux de devant du carosse. 2) valet de voiture.
*Foryster, cudzoźiemiec. Ausländer. étranger.
Forytarski. Vorreuter-. de postillon de carosse. § konie forytarskie.
forytarski koń. des Vorreuters Pferd. le porteur un cheval.
Forytarz. 1) Vorreuter. 2) Beförderer. 1) postillon de carosse. 2) fauteur, aide.
Forytowanie. 1) das Vorreuten des Vorreuters. 2) Hülfe, Beystand. 1) l'action de mener les chevaux de devant du carosse. 2) aide, secours.
Forytuię. 1) vorreuten. 2) beystehen, helfen, befördern. 1) conduire le chevaux de devant du carosse. 2) aider, apuïer.
Fosa, row. ein Graben. un fossé; une fosse.
Foza. Muster, Forme, Gestalt. figure, façon; un modèle. § Szaty nową fozą kraiane.
*Frabuga, *Frabużka, *vid.* Frambuga, Frambużka.
Frakcya, łamana liczba. Rechenk. ein Bruch. *aritm.* fraction; nombre rompu.
Frambuga. Schwib-Bogen, Bogen. arc, arcade, arche.
Frambużka. kleiner Bogen. arcelet.
frambużka nade drzwiami, oknami. kleiner Bogen

Bogen über Thüren, Fenstern. remenée; petit arc au dessus des portes ou des fenétres.

*Frambużny. zum Schwib-Bogen gehörig. d'arcade. § kamień frambużny.

Frambużysty. mit Schwib-Bogen versehn; auf Schwib-Bogen gebaut. bâti en arcades ou sur des arcades.

okno, drzwi frambużyste. gewölbtes Fenster oder Thüre. arceau; fenêtre ou porte voutée.

Franca. die Frantzosen eine Kranckheit. grosse vérole; le mal de Naples; vérole; les faveurs de venus, gros lot; pelade.

franca, interj. das dich der Hencker. foin, cadedis, ventre gris. § franca sparzyłem się.

Franćiszek. Frantz. François nom d'homme.

Franćiszkan. Franciscaner-Mönch. Cordelier, Franciscain.

Franćiszkan konwentuał. ein Conventual-Franciscaner. Cordelier Conventuël; Cordelier de la grand' manche.

Franćiszkan trzewiczkowy. Franciscaner so Schuhe tragen. Franciscain à sandales.

Franćiszkan strictioris Observantiæ. Franciscaner von der strengen Satzung. Observantin; cordelier de l'étroite Observation.

Franćiszkanka. Franciscaner-Nonne. Cordeliére, Réligieuse de Saint François.

Francowaty, *subs.* ein Frantzösichter. un vérolé.

francowaty, adj. frantzösicht. vérolé, vérolique; qui est infecté de vérole; qui est de vérole.

Francuska. 1) eine Frantzösin. 2) Frantz-Holtz, Art von Bau-Holtz. 1) une Françoise. 2) sorte de bois à bâtir. § 1) chować dla dźieći Francuskę. 2) wielka, śrzednia, mała francuska.

Francuski. Frantzösisch. François; qui regarde les François.

po francusku. 1) auf Frantzösisch; auf frantzösische Art. 2) frantzösich, in frantzösischer Sprache. 1) à la françoise. 2) françois; en langue françoise. § 1) nośi śię po francusku. 2) mowi, pisze po francusku.

Frandzla, *vid.* Frezla.

Franmason. Frey-Maurer. franc-maçon.

Frant. Schalck, schlauer Gast, listiger Vogel. manseau, homme fin; guepin, esperlucat, normand, finet, fin matois; fin renard; maître aliborum; vieux renard; aigre fin. § wielcy to franćia.

trafił frant na franta. er hat seinen Mann gefunden. à bon chat bon rat.

Frantowka. verschmitzte Weibs-Person. femme rusée; guepine.

Frantowny. 1) listig. *2) spaßhaft, s. żartowny. 1) fin, rusé. *2) railleur, plaisant, *v.* żartowny.

Frantowski. 1) listig, schlau. 2) buhlerisch, Zoten-. 1) fin, rusé, adroit, matois. 2) impudique, lascif. § 1) frantowski to postępek. 2) frantowska pieśń; wiersz, żart frantowski.

po frantowsku. listiger Weise. matoisement.

Frantostwo. List. matoiserie, finesse, ruse. § poznał, postrzegł frantostwo.

*Frantuię. 1) listig seyn. 2) spassen. 1) être rusé; ruser. 2) badiner, railler, plaisanter.

Frasobliwie, Frasowliwie, *adv.* ängstlich. avec beaucoup de soin; avec chagrin.

Frasobliwy. Frasowliwy. bekümmert. qui est en peine; chagrin, inquiet, soucieux, fâché. § o swoie rzeczy barzo frasowliwy.

Frasobliwość Frasowliwość skłonność do frasunku. Bekümmerniß, Neigung zu solcher. inquiétude; travail & peine d'esprit; pente naturelle à se chagriner.

Frasuię. beunruhigen, bekümmern. fâcher, chagriner; donner du chagrin; inquiéter, tourmenter. § matkę barzo to frasuie.

frasować śię. sich grämen; sich bekümmern. se soucier; se tourmenter, se fâcher, se chagriner; étre en peine. § frasuie śię o syna; zafrasuiesz śię, kiedy usłyszysz.

**frasować śię na kogo, uskarżać śię na kogo.* über einen klagen. se plaindre de qu.

nie frasuy śię o to. sorge davor nicht. ne vous en mettez pas en peine; ne vous en souciez pas.

Frasunek. Kummer, Gram, Sorge. inquiétude, chagrin, souci, fâcherie, tourment. § frasunek komu odiąć, wybić z głowy.

frasunek to przynośi. das macht Kummer. cela cause du chagrin.

frasunek złożyć. die Sorgen vertreiben. assoupir, endormir, étouffer son chagrin.

precz frasunek kiedy trunek; na frasunek dobry trunek, prov. ein Glas Wein vertreibet die Sorgen. le vin est le tombeau de la mélancolie.

Fraszka. 1) Kleinigkeit. 2) Sinn-Gedicht. 3) Fabel, s. Bayka. 1) bagatelle, colifichet,

ficher, breloque, néfle, vétille, zest, minutie; chose de rien. 2) un épigramme. 3) fable. § 1) za frafzkę to ftoi; o lada frafzkę człowiek śię często wadźi. 2) Frafzki Kochanowskiego, Kochowskiego. *3) fraszka (bayka) to.
fraszkami śię bawić. sich mit Kleinigkeiten aufhalten. vétiller.
fraszką, ia śię go nie boię. das ist eine Kleinigkeit, ich fürchte mich vor ihm nicht. bagatelles je ne le crains pas.
Frater, *g. fratra.* ein Frater bey den Mönchen. frére; réligieux novice.
Fraucmer. Fraucymer. 1) Frauenzimmer; die Zimmer für das Frauenzimmer. 2) Frauenzimmer, die Personen. 1) l'apartement des Dames. 2) les Dames; le beau sexe, le sexe, les femmes. § 1) byłam w fraucymerze. 2) krolowa z fraucymerem za krolem poszły.
Fraucmerny. Fraucymerny. zum Frauenzimmer gehörig. qui regarde les Dames ou leur apartement. § Panny fraucymerne; fraucymerne pokoie.
Frazes, kſztałt mowy. Redens-Art. une façon de parler, une phrase.
Freybyter. 1) Freybeuter. 2) Kaper, See-Räuber. 1) un ocaſionnaire. 2) pirate, capre, armateur.
freybyterowie. die Freybeuter. Compagnie franche; parti bleu.
Freybyterſki. 1) freybeuterisch. 2) see-räuberisch. 1) de parti bleu. 2) de pirate.
freybyterſki okręt. Kaper-Schiff. un capre; vaiſſeau armé qui va en course.
Frez. Friesisch Pferd, Friesländer. friſon un cheval,
Frezelka. Fräntzchen, kleine Frantze. molet, petite frange.
Frezla. eine Frantze. une frange.
Frezlowany, frezlowy. Frantzen-, gefräntzelt. de frange; frangé.
Frezluię co. fräntzeln, mit Frantzen besetzen. franger, garnir de franges.
Frocht. 1) Fracht, Ladung. 2) Fracht, Fuhrlohn. 1) voiture, la charge; charge d'une voiture. 2) port, voiture; l'argent pour le transport.
Frochtowy. Fracht-. de voiture, de port.
liſt frochtowy. Fracht-Brief. lettre de voiture.
Froktarz. Saltz-Factor. faunier.
*Fronka, Weronika. Veronica ein Weiber-Nahme. Véronique nom de femme.
Front, czoło. die Fronte eines Krieges-Heers. front, face d'une armée. § wysokość frontu.
Fru na fru, bru na bru. hart wieder hart; wer trotzet, dem muß man wieder trotzen. *Dykcyon. Polſki.*

à vilain, vilain & demi; bien ataqué, bien défendu.
Fryc. Frycaszek. Neuling, Fuchs; unerfahrner Mensch. un franc novice; un homme neuf dans qu. ch.
nie fryc. er weiß schon wo Luchs Bier holt. il a vû le loup.
Fryerka. Buhlerin, Mitmacherin. amante; femme galante; coquette.
Fryerſki. Buhlerisch. amoureux, galant, coquet.
Fryerz. Galan, Löfler, Buhler. galant, amant, coquet.
Frykas. Frykaſa. ein Fricaſſe. fricaſſée. § frykaz zabielany.
Frymarczę. tauschen. échanger, troquer, changer, harder. § frymarczę zegarek na konia.
Frymark. Tausch. un change; un échange; troc.
Fryszt. 1) gerichtliche Frist. 2) Stillstand. 3) Bergw. abgezeichneter Ort zu einem Schacht. 1) surséance, surſis; un terme légal; un terme de loi; répit; delai. 2) un armistice; tréve; suſpension d'armes. 3) *métal.* endroit marqué pour y faire une mine.
Frysztuię. Bergw. einen Ort zum Schacht bezeichnen. *métal.* marquer l'endroit pour une mine.
Fryt, *interj.* Friede. hola; paix; paix-là; tenez vous coi. § fryt Panowie,
Frytata. Küchlein ohne Mehl, darzu nur ein Ey und wenig Butter genommen wird. un seul oeuf batu & frit dans un peu de beurre sans farine.
Fryzowanie. das Haaraufmachen, Haarkräuseln. friſure; maniére, action de friſer.
Fryzowany. gekräuselt. friſé.
Fryzuię, kędźierzawię. die Haare kräuseln. friser les cheveux.
Fuga, Fugowanie. Pfaltz, Fuge. un aſſemblage à bouëment; raïnure, jointure; lieu ou deux piéces sont liées ensemble. § fuga dychtowna w tey tablicy.
fugowanie. Fügung einer Sache mit der andren. l'action d'aſſembler, de joindre deux piéces.
fugowanie, esowate, wężykowate. Zuſammenfügung durch Einschnitte, durch Zahnschnitte. un aſſemblage par entaille, par crémiliére, en ziczac ou dentelé.
Fuguię co. pfaltzen, zuſammen fügen als zwey Bretter. jointoïer, aſſembler, joindre, lier ensemble deux piéces.
Fuiar. Pfeife, Quer-Pfeife. flute; un fifre.
Fuk, Fukanie. das Schmälen, Wettern; Schelt-Worte. tempête, gronderie, clabauderie.

Fukam, *v. m. F. fuknę*. 1) keifen; schmälen; schelten, wettern. 2) vorrücken. 1) clabauder, tintemarrer, gourmander, gronder, reprendre rudement qu; rechigner; tonner, tempêter, contre qu. 2) reprocher qu. ch. à qu. § 1) na żonę fuka; fukasz sobie na mię bezpiecznie; ofukłem (ofuknąłem) go; fukać dźiewkę. 2) sfukał ią bogatemi zalotnikami.

Fukliwy. der immer keift; Keifer. qui tempête toujours; grondeur; rechigné.

Fularz. Fuhrmann, der das Ertz in die Hütte führet. voiturier qui voiture les métaux à la forge.

Fumy. 1) Dunst, Dampf. 2) Wind, Stoltz, Einbildung. 1) la vapeur, fumée. 2) fumée, vent, vanité, orgueil; choses chimériques. § 1) fumy do głowy z wina biią. 2) głowę fumami napełnił.

Fundacya. 1) Stiftung, Fundation. 2) Vermächtniß zu milden Sachen. 1) fondation, établissement, commencement. 2) fondation; un legs pieux; une oeuvre; revenu fondé pour une oeuvre. § 1) fundacya (założenie) kośćioła, zakonu, miasta, Państwa.

Fundament, grunt. Grund, Fundament eines Gebäudes, einer Sache. fondement d'un bâtiment, d'une afaire.

z fundamentem; z fundamentu. von Grund aus; gantz und gar. de fond à comble, fondamentalement.

z fundamentu, ⎫ *adv.* gründlich. à
Fundamentalnie, ⎭ fond; profondément. § fundamentalnie wywodźił.

Fundamentalny. gründlich, Haupt-, Grund-. fondamental, principal. § fundementalne prawa, artykuły wiary.

Fundator. 1) Stifter einer Stadt, eines Reichs. 2) Stifter einer Einnahme zu milden Sachen. 1) fondateur d'une ville, d'un roiaume. 2) fondateur d'une oeuvre pie. § 1) Lech iest fundatorem (zakładaczem) Państwa Polskiego. 2) Fundator klasztoru.

Fundator zakonu. Stifter eines Ordens. Instituteur d'un Ordre.

Fundowanie, zakładanie. Stiftung, das stiften. fondation.

Funduię, zakładam. 1) stiften, anlegen. 2) gründen, auf einem Grund fest setzen. 1) fonder, instituër, établir. 2) fonder sur qu. ch. apuïer, autoriser. § 1) Krakus Krakow fundował (założył) S. Ignacy Jezuicki fundował Zakon. 3) naukę swoię na tych ufundował dowodach.

funduię się. 1) sich steifen, sich gründen. 2) sich fest setzen; behaupten. 1) se fonder, faire fond sur qu. ch. 2) maintenir; soutenir; se soutenir. § 1) fundował śię na Pańskiey obietnice. 2) ufundował śię na Państwie.

Fundusz. Stift, Fundation. fondation; revenu fondé pour un legs pieux.

Funt, *g. a.* ein Pfund. une livre; poids de seize onces. § 1) funt ma 32. łotow; funt Gdański większy od Krakowskiego dwiema łotami; 112 czerwonych złotych funt ieden ważą.

ćwierć funta. Viertel-Pfund. quarteron; le quart d'une livre.

połćwierći funta. ein halb Viertel-Pfund. demi quarteron.

funt, g. u. Pfund, Talent, Gabe. talent; don de nature. § używay funtu, ktorego ći Pan dał; Pan chce abyś śię z tego funtu wyliczył.

Funtowy, Funtowny. 1) Pfund-, zum Pfund gehörig. 2) pfündig, ein Pfund schwer. 1) de livre; qui regarde le poids de la livre. 2) d'une livre, qui paise une livre. § 1) łot, dwa łota, są funtowe częśći. 2) funtowa kula do śmigowicy.

Funtcol. Pfund-Zoll, Zoll vor Anländung der Schiffe. le pallage; un droit que paient les vaisseaux qui abordent.

Furaż, spiża woienna; pica. Kriegsw. Fourage, Futter. *guerre:* le fourage.

Furażuię, picuię. auf die Fütterung gehen; fouragiren. fourager; aller au fourage.

Fura. eine Fuhre, ein Wagen voll. voie, un voïage, charetée; la charge d'une voiture, d'une charette. § iedna fura wina; dwie furze śiana; cztery fury drew; od bliższey fury mniey niźli od dalszey płacą.

dosyć na tę furę. genung vor dieses mahl. c'est assez pour cette fois; c'est assez pour ce voiage.

fura. ⎫ Fuhrlohn, Fracht. port; voi-
Furlon. ⎭ ture, charroi; le roulage; amenage, *m.* le prix pour la voiture; le chariage.

Furman. ⎫ Fuhrmann. voiturier, cha-
*Furmanek. ⎭ retier, roulier.

klnie iako furman. er flucht wie ein Fuhrmann. il jure comme un chartier embourbé.

Furmanię. einen Fuhrmann abgeben. voiturer; faire le métier d'un voiturier.

Furmanka. Steuer der Fuhrleute. droit que paient les voituriers & les chartiers.

Furmański. Fuhrmanns-. de voiturier, de charetier.

Furmaństwo. Fuhrmannschaft. le métier de voiturier; le roulage, le chariage.

Furstat.

Furstat. glatter Englischer Zeug. sorte d'étofe d'Angleterre fort uni.

Furstus. Bergw. noch nicht vollkommen gereinigtes Ertz. *métal.* métal qui n'est pas assez purifié.

Furtyan. Pförtner eines Klosters. moine clotrier; portier d'un Couvent.

Furwach. Vorwache. garde avancée.

Furya. 1) eine Furie, Höllen-Göttin. 2) Furie, Grimm, Wuth. 1) furie, déesse des enfers. 2) furie, violence. § 1) piekielne furye (iędze). 2) furya (wściekłość) roziuszonego pospolstwa.

Furyat. hitziger, grimmiger Mensch. homme furieux; homme plein de furie.

Futerko. 1) Fellchen zum Futterwerck. 2) klein Futterwerck. 1) petite peau pour servir de fourrure. 2) petit fourrure.

Futro. 1) Fell zum Futter. 2) Futter, Futterwerck, Rauchwerck. 1) une peau à fourrer. 2) fourrure, pelliterie.

Futrowanie. 1) Täfelung der Wände; Tafelwerck. 2) Beziehung der Wände mit Marmor. 1) revétissement, le boisage; lambris; l'action de boiser; un lambrissage. 2) le lambrissage; l'action de couvrir les murailles de plâtre, de marbre. § 1) deski do futrowania; futrowanie izby. 2) futrowanie ścian kamienne.

Futrowany. getäfelt, gebolt. boisé, lambrissé; revétu d'un lambris.

Futrowizna. Rauchwerck. fourrure.

Futruię co. 1) täfeln, bolen. 2) mit Marmor belegen, beziehen. 1) boiser, plaquer, lambrisser, revétir de bois. 2) couvrir, revétir de marbre.

Fuy, *interj.* pfuy. fi. § fuy co to za głupi.

Fuz. 1) Satz, Grund-Suppe, Hefen. 2) Spielicht von einer abgezogenen Sache. 1) les fondrilles, lïe, fèces. 2) les fèces, le marc qui reste après la distillation.

fuz oliwny. Oel-Trüsen, Oel-Hefen. amurca; lïe de l'huile.

Fuzowy. hefigt, dick, gesetzt. plein de fondrilles.

Fuzya. Flinte. fusil.

G.

G, *pr.* zu; statt ku vor einigen Wörtern. vers, à; *au lieu de la préposition* ku *devant quelques substantifs.* § gwoli, gmiśli, grzeczy.

Gabam, *v. m. F. gabnę,* nagabam. necken, anfechten, beunruhigen. vexer, agacer, inquiéter, harceler. § cudzego ona gaba męża.

* * *

Die kurtze *Conjugation* ist nur in den *Compositis* gebräuchlich. *la briéve conjugaison n'est usitée que dans les composez de ce verbe.*

Gabanie. Neckerey. agacerie, vexation.

Gabinet, *vid.* Kabinet.

Gąbka. 1) ein klein Mäulchen. 2) Mäulchen, Kuß, Schmätzchen. 1) petit bouche. 2) baiser.

Gablotek, *g. a.* Brettchen an der Wand etwas drauf zu setzen. tablette, un ais ataché à la muraille sur deux tasseaux pour y mettre qu. ch.

Gąbr, *vid.* Czabr.

Gać, *f.* 1) Faschinen-Holtz. 2) mit Reis-Bünden oder Binsen gebahnter Weg. 1) facine; bois en facines. 2) chemin marécageux rempli de facines; pont de jonc; risban; chaussée par un marais.

Gacę. mit Faschinen belegen. couvrir, remplir de facines.

*Gacek, nietoperz. Fledermaus. une chauve-souris.

Gach. 1) Buhler, unzüchtiger Mensch. 2) Nachtschwärmer. 1) galant, amant, dameret, coquet, muget, godelureau. 2) coureur de nuit. § 1) gachowie (gaszkowie) tam naglądaią; iey oczka po gachach młodych chodzą.

Gachowanie. 1) Buhlschaft, Löffeley 2) das Nachtschwärmen. 1) coqueterie, cajolerie, amourette, galanterie. 2) course nocturne, débauche nocturne.

Gachuię. 1) buhlen; löffeln, den Mägdchen nachlauffen. 2) des Nachts herum schwärmen. 1) coquetter, cajoler les belles; courir après les jupes; galantiser; muguéter; faire le galant. 2) débaucher, courir les ruës de nuit; passer la nuit en débauches.

Gaćie, *plur.* Unterhosen. caleçon, haut de chausse de toile.

Gad, *vid.* Gadzina.

Gadacz. Plaudrer, Plapperer. babillard, discoureur. § pletliwy gadacz.

**gadacz, zgadacz, co łacnie zgadnie.* Errather. qui dévine, qui découvre; dévin; interpréte.

Gadam, *v. m. F. gadnę* 1) reden. 2) Jäger: zu den Hunden reden. 3) plaudren. 4) errathen, auflösen ein Rätzel. 1) parler, discourir. 2) *chasse:* parler aux chiens. 3) babiller, causer, caqueter. 4) déviner qu. ch. § * 1) gadałem (mowiłem) z nim dźiśiay. 2) gadać ze psy. 3) usta-

wicznie gada. *4) gaday (zgadniy) co to iest.

* * *

Die kurtze *Conjugation* dieses *verbi* wird nur in den *compositis* gebraucht. *la briéve conjugaison de ce verbe n'est usitée que dans les composez.*

Gadanie. das Reden. l'action de parler.

Gadka. 1) Rätzel. 2) Frage, Rede. 1) un énigme. 2) question, chose dont il s'agit. § 1) zgadnął mi tę gadkę; trudna to na mię gadka. 2) o tey rzeczy iest teraz gadka; o tobie to gadka; o wilku gadka a wilk w śieći; *prov.*

nie o tym gadka. davon ist die Rede nicht. il n'est pas question de cela.

Gadowe źiele. (*bistorta*) Natter-Wurtz, Schlangen-Kraut. bistorte.

Gadu gadu, *interj.* plaudert, plaudert; man redet und redet. bien des paroles inutiles.

gadu gadu a wilk w owce. die Schäfer halten Rath und der Wolf holt die Schafe. les bergers consultent & le loup mange la brebis (ataque la bergerie).

*Gaducha ⎫ źiemiopłaz. kriechendes
Gadźina ⎭ Thierlein. un reptile; un insecte qui rampe.

Gagatek kamień. schwartzer Agt-Stein; Gagat; Berg-Wachs. jaïet, jai, jais, sorte de pierre noire.

Gaię. 1) anfangen, eröfnen als einen Ball. 2) belauben; mit Laub bedecken. 1) ouvrir, commencer. 2) couvrir de feuilles & de branches; obscurcir avec quelque ramage. § 1) sam krol bal tańcem zagaił; zagaić Seym. 2) zagaić budkę gęstemi liśćiami.

gaić sąd. ein Gericht hegen, halten. tenir bureau; tenir la plaidoirie; anoncer un jugement de Justice.

Gaiek, *g. gayka.* 1) Lust-Wäldlein. 2) Vogel-Heerd. 1) un bocage, petit bois. 2) aire d'oiselier. § 1) gaiek wesoły. 2) iporządźić gaiek.

Gaiewnik, leśniczy, gaiowy. Hägereuter. le sur-garde; garde-bois, garde-chasse, garde-fôret, gruïer.

Gaiewina. mit Strauch verwachsenes Feld. champ rempli de buissons. § z gaiewiny nowiznę uczynić.

Gaiony. angefangen, angesagt, als ein Gerichts-Tag. ouvert, commencé. § gaione sądy; seym zagaiony.

Gaiowy. zum Lust-Wald gehörig. bocager; qui regarde les bocages; de bois; de fôret.

gaiowy, subst. vid. Gaiewnik.

gaiowa miodunka. (bistorta) Natter-Wurtz. bistorte.

Gaisty. waldicht. plein de bois; couvert de bocages.

*Gałamaia. ungeschickter Tölpel. lourdaut; marousle.

Galant. 1) Stutzer, galanter Mensch, der sich sehr putzet. 2) ein Buhler. 1) homme leste; un homme qui a soin de se parer, qui fait figure, qui est propre en habit. 2) galant, amant. § 1) galant nasz barzo śię stroi. 2) galanta wpuśćiła.

Galanterya. Galanterie, Putz. galanterie; ornement. § wszelkie w ubierze ma galanterye; galanterye fontan są ludźie, źwierzęta, konchy, trąby z ktorych woda wypada z rozweseleniem patrzących.

Galantom. galanter Mensch, der zu leben weiß. un galant homme, qui a de la bonne grace, de la civilité & de l'esprit.

Galareda. Gallert. gelée qu'on mange.

galareda z nożek wieprzowych. Gallert von Schwein-Füssen. bas de soïe; gelée de piez de cochon.

Galas, dębianka cudzoźiemska. Gallas. une noix de galle.

Gałąź, *f. g. gałęźi.* 1) ein Ast. 2) *fig.* der Galgen. 1) branche d'arbre. 2) *fig.* gibet § 1) gałąź rosła nie da śię naginać, *prov.* 2) z lotrem na gałąź; kiia godźień a ledwie nie gałęźi.

gałęźie obćinąć. die Aeste beschneiteln. ébrancher; couper les branches inutiles.

gałęźi obćinanie. das Beschneiteln der Aeste. la coupe des branches d'arbre; l'action d'ébrancher.

Gałąska. kleiner Ast. rameau, petite branche, branchette.

gałąski urwane, ułamane. kleine abgebrochene Aeste. ramée.

Galban drzewko. (*methopium*) Galban-Strauch in Syrien. ferule de Sirie un arbrisseau.

Galbanowy. Galban-. de galbanon. § galbanowy oleiek.

galbanowy sok. (galbanum) Galbaum ein Hartz. galbanon, sorte de gomme.

Galę. 1) den Ball zuwerfen, zuschlagen, schencken. 2) einem gönnen, zu zuwenden suchen. 1) servir; jetter la bale à celui qui la doit renvoïer. 2) favoriser qu; tacher à procurer qu. ch. à qu. § 1) gal mi lepiey piłkę. 2) na przyiaćiela swego gali.

galić na nieszczęśćie. nach Unglück ringen. chercher malheur; courir sa perte, sa ruine.

ia mam

ia mam galić. ich soll den Ball ausspielen. c'est à moi à servir.
tak odbiiam iak mi galisz; iak galą tak biią. wie man in den Wald ruft, so schallt es heraus. on rend les paroles; le moine repond comme l'abbé chant.
sobie galić. 1) sich selbst den Ball zuwerfen. 2) sich bedencken; auf seinen Nutzen sehen. 1) baloter; jetter la bale à soi même & la renvoïer. 2) chercher ses intérêts, son profit.
Gałeczka. Kügelchen, Küglein. petit globe, boulette; bouton; pomme, globule. § żywe śrebo w gałeczki śię rozsypuie.
Galenie, piły nadawanie. das Ausspielen des Balles. le service; l'action de celui qui jette la bale pour étre reçuë.
Galerya. Galerie, bedeckter Gang an einem Hause. galerie d'une maison.
Galera. Galeere. galére.
Gałęźisty, rosochaty. astig, mit Aesten versehen. branchu, qui a bien des branches.
Gałęźnik. 1) Jäger: Aestling; junger Raub-Vogel, den man vom Ast genommen. 2) Galgen-Dieb, Galgen-Vogel. 1) *chasse:* un béjaune; jeune oiseau de proie qu'on a pris sur une branche; oiseau de ramage. 2) pendard; gibier de potence; reste de gibet.
Gałęźny, do gałęźi należący. Ast-, einen Baum-Ast betreffend. de branche, qui concerne les branches.
Gałgan. (*galanga*) 1) Galgant. 2) Lappen, Lumpen. 1) de galanga. 2) vieux lambeau, guenillon; loque.
gałgan dźiki. (cyperus) Cypern-Wurtzel. souchet; un jonc anguleux.
gałgany. Lumpen, zerrissene Kleider. haillon, guenille; lambeaux; vieux méchant habit.
Gałganowy. Galgant-. de galanga.
Galizant. Anhänger der Frantzösischen Parthey. adhérent, partisan de la faction Françoise.
Gałka. 1) Kügelchen, Kügelein. 2) Degen-Knopf. 3) Schnell-Keulchen, Schnipp-Keulchen. 4) gedrechselte Kügelchen zum Zierath. 1) petite pomme; globule, boulette. 2) pommeau d'épée. 3) jalet, chiquet, petite boule de terre grasse cuite. 4) pommette, petite peaume tournée. § 1) mośiężna, gałka. 2) gałka mieczowa, szpadowa. 3) z dźiećmi w gałki grać; gałek gra.
gałka cypryssowa. Cypressen-Nuß. une noix de Cyprès.
gałka; muszkatowa gałka. Muscaten-Nuß. noix muscade; muscade.
straći gałkę. man wird ihn eine Spanne kürtzer machen; er wird den Kopf verlieren. il aura la tête tranchée; il perdra la tête; il y va de sa tête; on le racourcira de tête.
Galmaia. / Galman. / Galmon. } Gallmey. calamine, cadmie, pierre calaminaire.
Galon. eine Galone. galon. § galon śrebrny, złoty; galonem szamerowany.
Galop. Galop eines Pferdes. galop.
Galopuię, z krocza iadę. galopiren. galoper; aler au galob.
Galucha źiele. (*oenanthe*) Wasser-Filipendel-Kraut. oenanthe.
Galuszka. 1) Saamen-Köpfchen, Saamen-Häuptchen. 2) Kloß von Mehl. 3) Obst-Knöpfchen. Ansatz zur Birne zum Apfel. 1) coëfe, capsule qui envelope les semences. 2) vitelot, boulet de pâte. 3) bouton de fruit; fruit qui nouë, qui au sortir de la fleur paroit tout formé.
Gamrat. Buhler, Null-Bruder. paillard; gaillard; godeluraud; un débauché aprés les femmes.
Gamratliwy. / Gamracki. } buhlerisch, verhurt, unzüchtig. lacif; paillard; gaillard, impudique. § gamrackie sobie pisali wiersze i listy.
Gamractwo. Buhlschaft, Unzucht. paillardise, coqueterie, impudicité; plaisirs charnels.
Gamratka. unzüchtige Weibes-Person; Mitmacherin. coquete, paillarde; femme débauchée; gaillarde. § gamratka Wenus; szpetną chowa gamratkę.
Ganek. 1) Gang im, am, oder vorm Hause. 2) Garten-Gang. 1) alée, gallerie, corridor; balcon. 2) allée dans un jardin.
ganek okrętowy. Oberlauf, Gang auf dem Schiffe. belle; allée d'un vaisseaux au pont d'enhaut.
ganek dla śpiewakow, dla Muzykantow. Musicanten-Platz. un orchestre, lieu où on place les musiciens.
Gangi, *plur.* Ruder-Bäncke. bancs; rangs de rameurs.
Gangrena. Heilk. der heisse Brand. *médec.* cangrène.
Ganiebny, hanieby. abscheulich. afreux, horrible, abominable.
Ganićiel. Tadler. un critique, censeur, critiqueur, repreneur, gloseur.
Ganićielka. Tadlerin. femme critique qui reprend.
Ganię co, kogo z czego. tadeln blâmer, censurer, gloser, critiquer, reprendre; trouver à redire, (à dire) à qu. ch.

niemasz go z czego ganić. man hat ihm nichts vorzuwerfen. on ne le sauroit blâmer; il n'y a rien à reprendre en lui; on ne lui sauroit donner du blâme.
Ganienie, przygana. Tadel. le blâme; critique, censure.
Gap, *g. gapia.* Maul-Affe, tummer Kerl. un begueule, badaut, niais. § gapiu co tu stoisz.
Gara. 1) ausgezimmertes Loch, Zapfen-Loch im Bau-Holtz. 2) Feuer-Kicke der Weiber. 1) place, mortoise; ouverture dans le bois pour y mettre quelque tenon. 2) un chaufe-pié, couvet, chaufrette, dont les femmes se chaufent les piez. § 1) wytniy garę na wylot. 2) baba ma garę miedzy nogami.
gara okrągła. rundes Zapfen-Loch. gorge, mortoise ronde.
Garb. Buckel, Hocker eines Ausgewachsenen, eines Cameels. bosse d'un bossu, d'un chameau.
Garbacę. bucklicht, hockericht machen. bossuër rendre raboteux & plein de bosses. § kret pole garbaći.
Garbarka. Gerberin. corroieuse.
Garbarski. Gerber-. de corroieur. § garbarskie rzemiesło.
Garbarskie drzewko. (*rhus*) Gerber-Baum, Sumach, Schmack. sumac; le rure.
garbarskie żiele. (nodia) gewisses Kraut das die Gerber brauchen. espèce de plante dont se servent les corroieurs.
Garbarz, skornik. Gerber. corroieur.
Garbata. eine Bucklichte. une bossuë.
Garbatość, *vid.* Garbienie śię.
Garbaty. bucklicht. bossu, gibbeux.
garbaty, subst. ein Bucklichter. un bossu.
Garbię. bucklicht machen; beugen. courber en arc; former en arc. § wiek go zgarbił.
garbię śię. 1) sich bucken, sich beugen; einen Buckel machen. 2) gebuckt gehen vor Alter. 1) se courber, se baisser, se blotir. 2) se vouter; commencer à vouter; commencer à avoir le dos courbé.
Garbienie śię; garbatość. Gestalt eines Buckels; Bucklichkeit, Hockrichkeit. forme ou figure d'une bosse; gibosité; convexité.
Garbonosy, *adj.* & *subs.* Habichts-Näsiger. qui a un nez aquilain.
Garbuię. gerben. corroier, passer une peau.
Garcowy, *vid.* Garncowy.
Garderoba, szatnica. Kleider-Kammer, Kleider-Schranck. garderobe; armoire aux habits, cabinet propre à serrer les habits & les linges.
Gardłacz. 1) kropfigter, der einen Kropf hat. 2) eine Kropf-Taube. 1) goitreux; qui a les écrouelles. 2) une gorge; pigeon à grosse gorge. § 1) osobliwie w całey Karyntyi iest dosyć gardłaczow. 2) gardłacze gardła nadymaią.
Gardlina, *vid.* Kłoć.
Gardło. 1) Kehle, Gurgel, Schlund. 2) Kropf eines Vogels. 3) Köder, Vorwanst eines wiederkauenden Thiers. 4) Kropf eines kropfigten Menschen. 5) Hals, Kopf, Todes-Strafe. 1) le gosier; gorge; gavion; oesophage *m.* qui conduit ce qu'on mange dans l'estomac. 2) jabot, poche des oiseaux. 3) la double; panse; lieu destiné à la rumination d'une bête ruminante. 4) écrouelle, gouettre. 5) peine de mort; peine capitale; dernier suplice. § 1) człowiek i bydło gardłem połyka. 2) gardło u ptaka. 3) gardło u bydlęćia (wole). 4) gardła od nieczystey wody narastaią. 5) gardło zasłużył; gardłem kogo darować; gardłem to groźi, pachnie; na gardło śiedźi.
gardła uśćie. Gurgel-Schlund. gorge; le fond de bouche qui tient au gosier.
o gardło idźie. der Kopf stehet darauf. il y va de la tête, de la vie.
gardło dać, położyć. den Hals geben; das Leben lassen. perdre, sacrifier la vie.
pod gardłem zakazać. bey Lebens-Strafe verbieten. défendre à (sur) peine de mort.
gardłem. bey seinem Leben, bey seinem Kopf. sous peine de la vie. § gardłem śię, kogo obowiązać.
do gardła śię naieść. sich befressen. se gorger; se remplir jusqu'à la gorge.
gardło ostrzyć. Durst machen. exciter la soif.
do gardła stać przy kim albo czym; do gardła kogo, czego bronić. heftig vertheidigen. défendre vivement.
Gardłowaty, *adj.* & *subs.* ein kropfigter. un goitreux.
Gardłowy. zur Gurgel gehörig. de gosier.
Gardłuię. enthalsen; den Hals brechen. couper la gorge; étrangler; égorger.
Gardyan. der Pater Gardian eines Klosters. Gardien; Superieur du Couvent.
Gardzę. verachten. mépriser; dédaigner. § gardźi światem; bogactwy; gardźi żonę swoię (żoną swoią).
gardząc. aus Verachtung, verächtlich. par dédain; dédaigneusement; avec mépris.
Gardzenie, pogardzanie, wzgarda. Verachtung. mépris, dédain.
Gardźićiel. Verächter. méprisant, contempteur, qui méprise. § wielkim śiebie był gardźićielem.

Gardźiel,

Gardźiel, *f. g. gardźieli.* ⎫ 1) die Kehle.
Gardźiel, *m. g. gardźiela.* ⎭ 2) die Luft-Röhre. 3) Kropf der Vögel. 1) gosier. 2) trachée-artére. 3) jabot des oiseaux.

Gardźiołka, Gurchelchen. petit gosier.

gardźiołka głosowa; gardźiel; krtań. Luft-Kehle, Luft-Röhre. trachée-artère. § to czyni głosową gardźiołkę suchą; wpada czasem potrawa w gardźiołkę do głosu, ktora śię otwiera, kiedy mowiemy, i zatym duśi.

Gargaryzm. Gurgel-Wasser. un gargarisme, un médicament pour laver la bouche.

Gargaryzm, gardła płokanie. das Gurgeln. le gargarisme, l'action de gargariser.

gargaryzuię, gardło płoczę, gardłem glegocę. gurgeln. gargariser, rincer le gosier; laver sa bouche.

Garkowy. zum Koch-Topf gehörig. qui regarde le pot ou la marmite.

Garkuchnia. Garküche. gargote, taverne où on mange.

Garłacz, *vid.* Gardłacz.

Garliczki, *plur.* (*alkekengi*) Juden-Kirschen. des coquerets; alkekengi.

Garncowy, garcowy. 1) Koch-Topf-. 2) einen Garniec oder Topf-Maß in sich haltend. 1) de marmite, de pot. 2) qui contient un pot Polonois. § 1) garcowa nakrywka. 2) garcowa flasza.

Garnczarski. hafnerisch, töpfer-. de potier; de terre. § garnczarski rynek; garnczarski statek; garnczarski piec.

garnczarska robota. Töpfer-Zeug. poterie; marchandise de potier.

garnczarski warstat. Töpfer-Werckstatt. poterie; lieu où l'on fait les pots de terre; atelier.

Garnczarstwo. Töpfer-Handwerck. poterie; le métier de potier.

Garnczarz. 1) Töpfer, Hafner. 2) Topf-händler. 1) potier. 2) marchand qui vend toute sorte de poterie de terre.

Garnę co, *nie, nął, nęli.* scharren, streichen, raffen. rafler, assembler, prendre, mettre ensemble avec la main.

zgarnąć. zusammen scharren. amasser; mettre en un tas. § zgarniy chrost, a włoż w ogień.

garnąć co do śiebie. etwas zu sich streichen, zu sich raffen. assembler à soi, atirer à soi.

garnąć śię. 1) sich halten gegen etwas; sich bemühen, arbeiten als der Schwimmer. 2) sich wenden, Zuflucht nehmen; fliehen. 1) travailler de mains & de piez; s'éforcer, tâcher, faire ses éfors. 2) recourir; avoir recours à; prendre pour son recours. § 1) pływacz dobry nie zaraz śię do brzegu garnie. 2) garnę śię do łaski Pańskiey; garnę śię do ciebie.

*Garnec, *g. garnca.* ⎫ 1) grosser Topf zu
Garniec, *g. garca.* ⎭ unterschiedenem Gebrauch. 2) Topf, Maß zu Getränken ohngefehr 3. Kannen; ein Stübchen. 3) Blumen-Topf. 1) grand pot, un vaisseau à divers usage. 2) pot, quart, mésure pour les liqueurs qui tient presque un pot françois. 3) pot à fleurs. § 1) garniec gliniany, miedźiany 2) garniec ma kwarty cztery; garniec wody waży funtow $7\frac{1}{4}$, a garniec Francuski albo *pot* 8 funtow. 3) garce z kwiatami rozstawione.

garniec na nogach. Koch-Topf mit Füssen. marmite.

poł garca. halber Topf. pinte.

garniec żelazny. eiserner Topf. houle.

uderz w garniec dźwięk go wyda. an der Rede erkennet man einen Narren. on connoit les foux aux paroles & les ânes aux oreilles; au parler le bon cerveau.

Garnek, *g. garka.* Koch-Topf. pot de terre.

w cudze rad zagląda garki. er steckt seine Nase in alles. il fourre (met, porte) son nez par tout.

Garnizon, osada. Besatzung. une garnizon.

Garnuszek, *g. garnuszka.* 2) kleines Koch-Töpfchen. 2) ein Krüglein. 1) petit pot de terre. 2) cruchon.

Garść. 1) die hohle Hand. 2) eine handvoll, so viel man mit der Hand umfassen kan. 3) Hände, Gewalt. 4) handvoll; wenige Mannschaft. 1) le creux de la main. 2) poignée, un manipule, autant qu'on peut serrer avec la main. 3) puissance, les mains, le pouvoir. 4) une poignée de gens. § 1) garść u ręki; chucha w garść. 2) garść pieniędzy; garść wody wychłysnął; weź dwie garśći źiela. 3) w garśći nas ma. 4) bitwę z nim w małey garśći stoczył; zawoiowali to państwo w małey garśći ludźi.

garść zboża użętego; snopek kłosow. handvoll abgeschnittenes Getreide. glane.

garśćiami. handvollweise. par manipules; par poignées.

zboże żęte po garśćiach rozłożyć. Getreide Schwadenweise von einander legen. mettre le ble en glanes.

chucha w garść. er hat einen guten Bissen verlohren. un excellent morceau lui est echapé.

Garściany. ⎤ was man mit der Hand fas-
Garściowy. ⎦ sen kan. ce qu'on peut tenir à la main; qui concerne le poing; qu'on empoigne aisément.
Garstka. eine kleine Hand voll. petite poignée; petit manipule.
Garuię. eine Oefnung oder Zapfen-Loch in etwas zimmern. faire une ouverture, une mortaise dans le bois de charpente.
Gaś, uderzenie na kogo w pociemku. Auslöschung der Lichter bey einer Schlägerey; Gefahr, Schlägerey im finstern. l'action d'éteindre les chandelles à dessein de se batre dans une chambre; baterie, danger dans un lieu fort obscur.
Gaśiciel. 1) Auslöscher eines Feuers. 2) der einen Krieg oder Zanck beyleget. 1) qui éteint un feu. 2) qui étoufe une guerre, une querelle.
Gąśię. junges Gänschen. oison, le petit de l'oie; sibilot.
Gąśienica, liszka zielna. Raupe. chenille. § gąśienice są kosmate, niekosmate, złotostrefisto przepasane.
gąśienice niszczyć, zbierać. raupen. écheniller; ôter les chenilles des arbres.
Gąśior. 1) Gänserich. 2) Fiedel, Stock, Breter des Gefangenen Füsse und Hände zu schliessen. 3) eine breite Dach-Pfanne, Forst-Ziegel. 1) jar. 2) gruë; ceps; c'est du bois ou des planches avec quatre troux qu'on met aux piez & aux mains du prisonnier. 3) tuille faitiére; faitier.
Gąska. ein Gänschen, Gänslein. petite oïe, oison.
gąska gra. das Gänse-Spiel. oïe; jeu d'oïe.
Gasnę, *gaśnie*, *gasł* (*gasnął gasnęli*). 1) ausgehen, auslöschen, erlöschen. 2) den Glantz verliehren; vergehen. *3) umkommen, s. Ginę. *4) sterben. 1) s'amortir, s'éteindre, étre mort. 2) s'éteindre; diminuër; disparoitre; perdre son lustre; s'obscurcir. *3) perir, v. Ginę. *4) mourir. § 1) zgasł ogień. 2) gaśnie zorza, gwiazda, słońce; sława iego co dzień gaśnie.
zgasła świeca. das Licht ist ausgegangen. la chandelle est morte.
gaśniesz przy niey. ihre Schönheit verdunckelt die eurige. sa beauté éclipse la vôtre.
Gaśnienie. 1) das Erlöschen, Ausgehen eines Feuers. 2) Erlöschung, Verminderung der Liebe, der Freundschaft. 1) le moment quand le feu se commence à s'éteindre. 2) diminution, amoindrissement de l'amour, de l'amitié.

*Gastrzyca, *vid.* Gużica.
Gaszkuię. buhlen, löffeln, den Weibern nachlaufen. cajoler les femmes; faire amour; coqueter.
Gąszcz. 1) in der Küche: dicke Brühe, Brey. *2) Komst, Satz, das Dicke. 1) *terme de cuisinier:* sausse fort épaisse en maniére de bouillie. *2) les fondrilles. § 1) gąszcz rożynkowy, figowy, cebulny. *2) z gąszcu (z fuzu, z ustoin) likwor odley.
Gaszę, *si*, *sił* 1) löschen, austhun ein Feuer. 2) *fig.* dämpfen, löschen. 1) éteindre, amortir le feu. 2) *fig.* éteindre, étoufer, amortir. § 1) zgaś ogień. 2) gaśić woynę, bunty, kłotnie.
nie gaś gdy ćię nie ugara. was dich nicht brennet, das lösche nicht. ne vous souciez pas de ce qui ne vous touche point.
gaś 1) bey Schlägereyen: Licht weg! löscht die Lichter aus! 2) rettet! helfet! löschet. 1) otez la lumiére; *cris des querelleurs qui viennent aux mains de nuit.* 2) à l'aide; au sécours; arretez l'embrasement. § 1) iuż wołali gaś gaś, tak śię pokłoćili byli. 2) oto Oyczyzna gore, gaś! gaś kto grzeczny!
zgaśić świecę. das Licht auslöschen. éteindre, tuër la chandelle.
gaśić pragnienie. den Durst löschen. étancher la soif.
Gaszek, gach. junger Löffer. damoiseau; jeune galant, godelureau, damoisel, muguet, freluquet, rendeur de petits soins.
Gaszenie. 1) das Auslöschen des Feuers. 2) Löschung, Dämpfung. 1) extinction, l'action d'éteindre. 2) extinction, anéantissement, amortissement. § 1) sikawki barzo skuteczne do gaszenia pożaru. 2) dla gaszenia tego nagłego niebezpieczeństwa; na gaszenie woyny, herezyi.
Gatunek. Gattung, Art. sorte, espèce. § gatunek sukna, koni, ziela.
rożnego gatunku. allerley Gattung. de diverses sortes.
Gatunkowanie. Sortirung. assortiment; l'action d'assortir.
iednego są gatunku, vid. Łąka — z *iedney są łąki.*
Gatunkuię. gatten, sortiren, zusammen thun was sich zusammen schickt. assortir faire un assortiment. § gatunkować towary.
Gawęda. Stern-Kraut. l'étoile une plante.
Gawron. Schwartzkrähe, Art kleiner schwartzen Krähen, die das Getreide fressen. sorte de petites noires corneilles qui mangent

mangent le blè. § wrony, gawrony zarowno z krukami w iedney chodzą fworze.
Gay, dąbrowa, lafek. 1) Luft-Wald. 2) Laub, grüne Aeste. 1) bosquet, boccage; une forêt; bois de plaifance. 2) le feuillage; le ramage. § 1) cieniste gaie. 2) gaiem (maiem) młodoćianym z rożnych drzewek mieyfce obić, opleść.
Gayda, duda. Sack Pfeifer. cornemufeur. *zły gayda kornećiſtą nie będźie.* aus einem Esel wird kein Spanisch Pferd. un méchant racleur ne deviendra pas bon muficien.
gaydy, plur. dudy, multanki. Sack-Pfeife, Polnischer Bock, Dudel-Sack. mufette; cornemufe.
Gaydowſki. Sack-Pfeifer-. de cornemufeur.
Gaza. Art von glattem Flor. forte de crépe liffé.
gaza muślinu. dergleichen Zeug. étofe de la même forte.
Gazećiarz, nowinkonoś. 1) Zeitungs-Träger. 2) der sich mit neuen Zeitungen trägt. 1) nouvelifte qui porte les nouvelles. 2) nouvelifte qui aime à aprendre les nouvelles.
Gazety, *plur. g. gazetow*, nowiny, wiadomośći. Zeitungen. la gazette.
Gbur. Bauers-Mann, Bauer. païfan, vilageois.
Gburka. Bauer-Weib. païfanne.
Gburzanka. Bauer-Mägdchen. vilageoife; fille païfanne.
Gdaczę, *cze, kał.* *Gdakam. 1) gackern, wie eine Henne. 2) plaudern, schnattern. *3) prahlen. 1) caqueter, babiller, craqueter, clocloquer, *en parlant des poules.* 2) jafer, caufer, caqueter, babiller. *3) fe vanter. § 1) kokofz zniosła iako gdacze, *prov.*
Gdakanie. das Gackern der Hüner, wenn sie geleget haben. coq-coq, caquet, cri naturel des poules, quand elles ont pondu.
Gdańſk, *g. a.* Dantzig. Danzik.
Gdańſki. Dantziger-. de Danzik.
gdańſkie mleko. gekochte Sahne mit geriebnen Mandeln. de la créme cuite avec des amandes broïées.
Gdańſzczanin. ein Dantziger. Danziquois; habitant de Danzik.
Gdańſzczanka. eine Dantzigerin. fille ou femme de Danzig; une Danzicoife.
Gdula grufzka. Pfund-Birne. poire courge; poire à grande tête.
gdula źiemna; rzepa leśna; świniak; świni chleb. (cyclaminum) Sau-Brod, Erd-Birne. pain de pourceau.
gdula źiemna mnieyſza. (ciſſanthemus) kleine Glocken-Blumen, Speck Lilie. le Ciffantéme, efpèce de pain de pourceau.
Gdulowy. Sau-Brod-. de pain de pourceau.
Gdy, *conj.* 1) wenn. 2) da, nachdem. 3) so bald. 1) fi, quand, lorsque. 2) après que; dépuis que; dèsque. 3) auſſitôt que; quand. § 1) gdyby (kiedyby) tylko dobrze było; gdy przychodzę on odchodźi; gdy (kiedy) piſze, ćicho w pokoiu bydź muśi; gdy to uważam. 2) gdy nowina o tym gruchnęła. 3) day mi znać, gdy przyydzie.
Gdyż, *conj.* dieweil. parceque; puisque.
Gdzie, *conj. & adv.* 1) wo. 2) wohin. 3) wenn, wo. 1) où, en quel lieu. 2) où, vers quel lieu. 3) fi. § 1) niewiem gdźie ieſt; gdźieś był; gdźieś dorwał pieniędzy; gdźieś to podźiał. * 2) pytałem śię go, gdźieby (dokądby) iechał; obacz ieżli gdźie poſzedł; gdźie idźieſz. *3) gdźieby (ieżliby) to nie poſzło.
gdźie — tam. wo -- da. où -- là. § gdźie krol, tam ſtolica.
gdźie wźiąć, to wźiąć, byle było (muśi bydź). es muß seyn, man nehme es her wo man will. prendre par où l'on peut; prendre à toutes mains.
gdźie indźiey. wo anders, anderswo, anderwärts; wo anders hin. ailleurs; autrepart. § gdźie indźiey mieſzka; gdźie indźiey poſzedł.
**byle gdźie.* Gdźiekolwiek. 1) es sey wo es wolle. 2) wohin es wolle; wohin es auch sey. 1) quelque part; en quelque lieu que; en quelque endroit que; en quelque païs que ce foit. 2) pour (vers) quelque endroit que ce foit. § 1) gdźiekolwiek będę, nie zapomnę ćiebie. *2) gdźiekolwiek (dokądkolwiek) poiadę, zawſze *&c.*
Gdźież. 1) wo denn. 2) wohin denn. 3) wo! wie! wenn man sich wundert. 4) o wenn! wollte Gott! wenn doch. 1) où donc. 2) où donc; vers quel lieu donc. 3) comment, de quelle maniére, *quand on s'étonne.* 4) plût à Dieu que; que; Dieu veuille que. § 1) gdźież śię to podźiało. 2) gdźież poiechał. 3) gdźież to podobna, aby ośieł gadał; gdźież one młode lata. 4) gdźież mię fortuna na one czaſy zachowała; o gdźieżby mi kto przyniosł pieniądze.
o gdźież to kiia. o wenn ich einen Stock hätte. que je n'aïe pas un bâton.
Gęba. 1) Maul, Mund. 2) Mündung eines

nes grossen Gefässes, eines Flusses. 1) bouche. 2) bouche, embouchure d'un grand vaisseau, d'un fleuve. § 1) w gębię są język i zęby; rozwarł na mię gębę; gęba końska, wołowa. 2) gęba rzeki; wywróć misę na gębę.
niewyparzona gęba. Schand-Maul. langue de vipére.
gębą szermuie. er schneidet auf. c'est un briseur des portes ouvertes.
gębą. mit dem Maul, nicht in der That. ne--que par des paroles. § gębą szermuie, pracuie; gębą śmiały.
w gębie iest. es liegt vor der Nase. cela est au nez, à la barbe.
w gębę wrzućić. 1) in die Fresse werfen. 2) ins Maul werfen, zuwenden. 1) jetter au nez, à la tête de qu. 2) jetter qu. ch. à la tête de qu. § 1) z gniewu list mi w gębę wrzucił. 2) w gębę mu ten urząd wrzucił.
gęba delikacka, pańska. delicates Maul. une langue fine; goût délicat, excellent.
ma z gębę chleba. er hat sein Brod. il est à son aise; il a du bien médiocrement.
gębie swoiey żałować; od gęby sobie odiąć; uyymować gębie swoiey. an seinem Maule darben. prendre, épargner sur sa bouche; se plaindre sa vie.
gębę odąć; wyżey nosa gębę nosić. sich aufblasen, die Nase hoch tragen. lever la crête; lever, sécoüer le menton; morguer.
uderzyć kogo w gębę; dać komu w gębę. einem aufs Maul geben. donner sur la balafre, sur le museau à qu.
gęba szczerbata, zaięcza. Hasen-Scharte. bec de liévre; fente aux lévres de quelques personnes.
gęba krzywa. krummes Maul. moue; gueule torte.
nie twoiey to gęby kąsek. das ist kein Bissen vor dein Maul. ce n'est pas pour votre beau nez; ce n'est pas de la viande pour vos oiseaux; ce n'est pas pour vos beaux yeux.
zatkać (zawiązać) komu gębę. einem das Maul stopfen. fermer la bouche, rabattre le bec à quelqu'un; faire taire qu.
grać na gębie komu. einem auf der Nase spielen. mener qu. par le nez.
nie ma w gębie wrzodu. er hat ein gut Maul-Leder. il a un bec bien afilé; il a bon bec.
co do gęby przyydźie. er redet was ihm vors Maul kommt. il parle à perte de vûë; il parle à baton rompu.
otworzyć na śię gęby ludzkie. sich ins Gerede bringen. faire parler de soi; faire parler le monde.
częstować kogo gębą o stoł. einen schlecht bewirthen; mit der Nase an die Tisch-Ecke tractiren. faire pauvre chère à qu; traiter qu. mesquinément, misérablement.
gęba. } 1) Großmaul. 2) Großsprecher,
Gębal. } Großmaul. 1) mouflard, qui a la bouche grande. 2) fanfaron, rodomont.
Gębaty. } 1) großmäulig, pausebackig.
Gębiasty. } 2) plauderhaft. *3) hitzig, jachzornig, zänckisch. 1) boursouflé, jouflu, maflé. 2) babillard. *3) véhément, ardent, querelleux.
Gębczasty, gębce podobny. schwammig. fongueux, spongieux; qui tient de l'éponge.
Gębka. 1) ein Schwamm zum wischen. *2) ein Mäulchen, s. Gąbka. 1) éponge. *2) petite bouche, *v.* Gąbka.
gębką ocierać. mit dem Schwamm auswischen. passer l'éponge sur qu. ch.
gębka ielenia. (tubera cervina) Hirsch-Brunst, Hirsch-Schwamm. sorte de champignon.
Gębkarz, co gębki zbiera. Schwamm-Sammler. celui qui recueillit des éponges.
Gębkowy. Schwamm-, zum Schwamm gehörig. d'éponge.
gębkowy kamień. Schwamm-Stein. sorte de pierre précieuse.
Gębuie. maulen, das Maul aufwerfen; schmollen. morguer, bouder, faire la moue.
*Gędę, *dźie, dał*, Gram. auf einem Instrument spielen. joüer sur un (d'un) instrument de musique.
Gęgam, *v. m. F. gęgnę.* schreyen, wie eine Gans; gacken, gackern. jargonner; crier comme une oie.
gęgam w mowie. nieseln; durch die Nase reden. parler du nez; nasiller.
Gęganie gęśi. das Gegags der Gänse. le cri, le jargon d'oie.
gęganie w mowie. die Aussprache durch die Nase. la prononciation du nez.
Gęgocę, } *ce, tał.* klappern als der
Gęgotam, } Storch. cliqueter comme la cigogne.
Gęgliwy. durch die Nase redend oder gesprochen. qui parle du nez; qui est prononcé du nez.
Gęgoś. } Schüfler, Niesler, der durch die
Gęgot. } Nase redet. nasilleur.
Genealogia, } *vid.* Gienealogia, Gie-
Generał, *&c.* } nerał, *&c.*

Gęś, *f.* eine Gans. oie. § gęś domowa, dzika.
Gęsi. Gänse-. d'oie. § gęsie pioro, stado; gęsi pastuch.
gęsi karmnik, sadz. Gänse-Stall. un tet.
gęsi poley; czosnkowe ziele. (scordium) Lachen-Knoblauch, Wasser-Knoblauch. du scordium.
gęsia woyna; gęsia utarczka. Nuß-Krieg; Krieg ohne Schlacht. une guerre sans bataille.
chod gęsi. das Watscheln; der Taumel eines Betrunckenen. la démarche d'un ivré, qui chance, qui cannette comme une oie. § chodu gęsiego zakrawa.
gęsi poley ziele, vid. Pieniężnik.
gęsia stopa. (cardiaca) Hertzgespan, Hertzwurtz. agripaume.
gęsia wyka, groch wilczy. (ervum) Erven. ers sorte de légume.
Gęśle, *plur. g. gęśli.* Art einer Cither. sorte de guittarre.
Gęśćieię. } 1) gerinnen,
Gęstnę, *tnie, tnął, tnęli,* (*tłem, tli*) } sich setzen.
Gęstnieię. }
2) dicht oder dick werden. 1) se prendre, se figer, se coaguler; cailler. 2) s'épaissir, se repaissir, se condenser.
Gest, *vid.* Giest.
Gęsto, *adv.* 1) dicht an einander, enge. 2) dick, von fliessenden Sachen. 3) oft, öfters. 1) d'une maniére épaisse & serrée; prés l'un de l'autre. 2) d'une maniére épaisse & peu liquide. 3) souvent. § 1) słowa, wiersze gęsto pisane. 2) kasza gęsto warzona. *3) gęsto (często) tu bywa.
gęsto czynię, zgęszczam. dick machen. épaissir, figer, rendre épais; condenser, coaguler.
Gęstość. 1) die Dicke einer nicht gar zuflüßigen Sache. 2) die Dichtigkeit eines gewebten Zeuges. 3) die Dichtigkeit der Sachen, die nahe bey einander stehen. 4) Vielheit, Vielfältigkeit. 1) épaisseur *f.* densité, condensité d'une chose qui n'est pas tout-à-fait liquide. 2) l'épaisseur d'une étofe bien batuë sur le métier. 3) toufe, épaisseur des choses qui sont près à pres, l'une contre l'autre. 4) multitude, multiplicité; grand nombre. § 1) gęstość miodu praśnego. 2) gęstość sukna, płotna. 3) gęstość drzew, ziół, szeregow, wierszy pisanych. 4) gęstość spraw go zatrudniła.
Gęstoliści. dicht von Laub. toufu; qui a beaucoup de feuilles.
Gęstowłosy. dickhärig. toufu; qui a beaucoup de cheveux.
Gęstwa. 1) die Dichtigkeit als der wachsenden Kräuter, Bäume. 2) Vielheit, Menge. *3) Gedränge, vieles Volck. 1) toufe, épaisseur *f.* d'herbes, d'arbres. 2) multitude, quantité. 3) foule, presse; foule de gens épaisse. § 1) gęstwa ziół, drzew, włosow. 2) takową gęstwę złych monet wygubić i wytopić trzeba. *3) gęstwa ludzi (tłum).
Gęstwina. dicker Busch von Bäumen. toufe d'arbres; amas épais d'arbres.
Gęstwię co. 1) verdicken, dicht machen. 2) häufig machen; häufen. 1) repaissir, épaissir, condenser, resserrer; rendre épais. 2) grossir, multiplier. § 1) woda płotno gęstwi. 2) co herezye zagęstwiło.
Gęstwię się. 1) dicht werden. 2) häufig werden. 1) se condenser, s'épaissir. 2) se grossir, croître.
Gęsty. 1) dick, von flüßigen Sachen. 2) dicht, von Zeugen. 3) dicht, nahe an einander. 4) Physic. dicht, fest. 5) häufig, öftermahlig, öfter. 1) épais, condensé comme une liqueur trouble. 2) serré, bien batu, en parlant des étofes. 3) épais, dru, toufe, serré, près à près. 4) *Phisiq.* compacte, dense. 5) nombreux, qui est en grand nombre; fréquent. § 1) gęste powietrze; gęsty napoy; gęsta barzo kasza. 2) gęste płotno, sukno. 3) gęsty las; gęste włosy, drzewa. 4) żelazo iest gęste. 5) gęste (częste) w księgach błędy; gęste wizyty się naprzykrzaią.
las gęsty. dichter Wald. forêt vive.
gęsty worek. ein gespickter Beutel. une bourse bien remplie, bien garnie. § gęsty u niego poczuł worek.
Gęszczę, *ści, ścił.* 1) verdicken, dick machen. 2) häufen. 1) épaissir, condenser, rendre épais. 2) multiplier, augmenter.
Gi, *obs.* go. der *Accusat.* von on. *c'étoit l'Accusatif du pronom* on.
Gibam co. beugen; biegen. courber, plier.
gibam się, przegibam się. sich schauckeln, sich von einer Seite auf die andre biegen. se courber, se mouvoir d'un côté à l'autre; se bercer. § choyki się od wiatru gibaią.
Gibas. Tölpel, Schlingel. lourdaut, escogrife.
Gibki. schmeidig, biegsam. souple, fléxible, pliable, pliant. § gibka rozga; złoto iest gibkie; deszczułka gibka.
gibkim uczynić. biegsam machen. assouplir, rendre souple.
gibkim się staię. biegsam werden. devenir souple; devenir pliant.

Gibkość.

Gibkość. Biegsamkeit, Schmeidigkeit. souplesse; fléxibilité, agilité.
Giczel, *f. vid.* Giza.
Giefes, ielca. ein Degen-Gefäß. garde d'épée.
*Gieł, kupa, mnogość. Menge, Haufen. quantité, amas, multitude. § gieł słow nikczemnych.
Gielda. 1) Börse, Gilde der Kaufleute. 2) Wirths-Haus. 1) bourse; loge, le change; place du change ou les marchans s'assemblent. *2) auberge, taverne.
Giemein, żołdak. Gemeiner; gemeiner Soldat. simple soldat.
Giemża, koza dźika. Gemse, Steinbock, Geis, wilde Ziege. bouquetin, staimbouc, bouc sauvage.
Giemżę, *zi, żił.* 1) zupfen, rupfen, zerren. 2) zupfen, zwicken, jucken. 1) tirailler, déchirer. 2) tirailler, pincer; piquer; démanger; avoir une démangeaison. § 1) sokoł kuropatwę giemżi. 2) giemźi mię coś.
Gienealogia. Geschlechts-Register. généalogie.
Gienealogiczny. genealogisch. généalogique. § gienealogiczna linia.
Gienerał, Generał. 1) General bey der Armee. 2) General eines Ordens. 3) General, Starost oder Ober Richter in einigen Provinzen. 4) in Lithauischen Gerichten: Gerichts-Frohn. 5) General-Land-Tag in einer Provinz. 6) General-Regel. 1) Général qui commande un Régiment. 2) Général d'un Ordre Ecléſiastique. 3) Général, Staroste ou Juge général dans quelques Provinces. 4) Sergent, crieur dans les cours de Lituanie. 5) les Etats ou l'assemblée de la Noblesse & du Clergé d'un Palatinat. 6) maxime générale; régle générale. § 1) Gienerał regimentu konnego. 2) Gienerał zakonu Jezuickiego. 3) Starosta Sądowy Poznański zowie się Gienerałem Wielkopolskim, Krakowski Małopolskim, Kamieniecki Podolskim. 4) gienerał (woźny) go zapozwał do Trybunału Nowogrodskiego. 5) Gienerał albo Seymik gieneralny w Warszawie składaią. 6) służy ten przykład gienerałem wszelakim ludźiom.
Gienerał Franciszkański. General der Franciscaner. Ministre Général; Général des Cordeliers.
Gienerał Leytenant. General-Lieutenant. Lieutenant-Général.
Gienerał Wachmistrz. General-Wachtmeister. Major Général; Général-Majeur.
Gienerał Adiutant. General-Adjutant. Aide de Camp.
Gienerał kawaleryi. General über die Cavallerie. Mestre de Camp Général.
Gienerał Audytor, Sędźia woyskowy. General-Auditeur; Ober-Auditeur. Prémier Auditeur; Juge Superieur de la Justice militaire.
Gienerał sztab. General-Stab. l'Etat major de l'armée.
Gienerał Artyleryi Koronney. General der Kron-Artillerie. Grand Maître de l'Artillerie de la Couronne.
Gienerał Artyleryi Litewskiey. General der Litauischen Artillerie. Grand Maître de l'Artillerie de Lituanie.
Gienerałowa. die Generalin. épouse d'un Général.
Gienerałstwo. Generalat, Würde eines weltlichen oder geistlichen Generals. généralat; dignité d'un Général séculier ou Ecléſiastique.
Gienerałowy. General-. de Général.
Gieneralny, powszechny. allgemein. général, universel.
Gier, *vid.* Giersz.
Gierada, żenin sprzęt. in den Rechten: die Gerade der Weiber. *droit:* trousseau; tous les linges, habits, joïaux & autres pareilles nipes d'une femme.
Giermak. langer Ober-Rock gemeiner Leute. longue casaque des païsans.
Giermek. Spieß-Bube, Schild-Träger. écuïer qui porte les armes de son Maître.
Giermkostwo. Schild-Träger-Dienst. la condition, le service d'un tel écuïer.
Giersz, gier, gir, źiele. (*hiposelinum*) Girsch, Groß-Eppich. espèce d'ache ou de persil.
Gierydon, *vid.* Girydon.
Gies, *g. giesu,* gżenie. das Toben des Viehes vom Roß-Bremsen-Stich. la rage d'une bête piquée d'un taon.
**gies*, g. *giesa, gźik.* eine Roß-Bremse, Bräme. taon.
Giesłko, Giezłeczko, *vid.* Gzło.
Giest, pląsy, pląsanie rękoma. Geberde, Bewegung mit der Hand. un geste; mouvement de la main.
giest wymyślny. gezwungene Geberde. simagrée.
giestami narabiać, rękoma pląsać. mit den Händen beym Reden fechten. gesticuler; faire des gestes.
giestami narabiaiący. der beym Reden mit den Händen ficht. gesticulateur; qui fait trop de gestes.
giestami narabianie. das Fechten mit den Händen beym Reden. la gesticulation.

Gifes,

Gifes, *vid.* Giefes.
Gil ptak. 1) Gümpel, Thumpfafe. * 2) Rothkelchen, f. Ludarka. 1) pivoine, le pirrula un oiseau. * 2) rouge-gorge, *v.* Ludarka.
Ginagryk, *vid.* Chyragryk.
Ginę. 1) vergehen, umkommen. 2) verlohren gehen wegkommen. 1) périr, se dissiper, déperir, se ruiner; se perdre. 2) se perdre; être perdu. § 1) Państwa zbytkiem giną; co zginęło trudno tego wetować; marnie na woynie zginął; przyydźie mi tu zginąć od smrodu. 2) zginęła mi kśiążka.
zginie coś. es wird was wegkommen; ein Dieb ist nicht weit. les choses sont ici de prise; un voleur n'est pas loin.
zginąłem. ich bin verlohren. je suis perdu; j'en ai dans l'aile.
Ginienie. die Vergehung, Umkommung, Untergang. ruine, perte, perdition.
ginienie rzeczy. Physic. die Verderbung einer Sache. *Phisiq.* destruction; corruption.
Gips. Gyps. du plâtre. § Ozdoba na gipśie wybiiana.
Gipsowany. Gyps-; aus Gyps gemacht. plâtré; fait de plâtre.
Gipsuię. gypsen, mit Gyps belegen. plâtrer; enduire de plâtre.
Gir, *vid.* Gier.
Girydon. Leuchter-Stuhl; Geridon. gueridon. § na girydonach leżały korony.
Giser, odlewacz wszelkich rzeczy z kruszcu. Giesser. fondeur.
Giża ⎫ giczel. Kopf am Knochen. la
Giżela ⎭ tête d'un os.
Głąb. 1) die Tiefe. 2) Strunck, Stiel eines Krautes. 1) la profondeur. 2) trognon, trou ou tronc de chou; la tige d'une herbe. § 1) na dźieśięć łokći w głąb. 2) głąb każdego źiela; z głąbu weź soku.
w głąb. 1) tief in etwas hinein; ins Hertz; weit herein. 2) bis auf den Grund; gründlich. 1) bien avant; dans le fond; au coeur, au fond. 2) à fond, profondément. § 1) razy w głąb dużo zaszły; rosterki w głąb barzo poszły; nieprzyiaćiel iuż iest w głąb Polski. 2) rzecz poymuią, ale w głąb nie idą.
okręt w głąb idźie. das Schiff gehet zu Grund. le vaisseau coule à fond.
Głąbiasto, *adv.* wie ein Strunck; auf Art eines Struncks. à la maniére d'une tige.
Głąbiasty. ⎫ struncficht. qui a beaucoup
Głąbisty. ⎭ de tige; semblable à une tige.

Głąbiowy. Strunck-, aus einem Strunck. de tige, de trognon.
Głąbieię. in einen Strunck wachsen. monter en tige.
Głądam, *obs.* sehen. nur in den *verbis compositis.* voir, regarder. *ce verbe n'est pas bien reçû que dans les composez.*
Gładki. 1) glat, eben. 2) glat, nicht rauch, nicht bewachsen. 3) glat nicht schuppicht. 4) zierlich, schön als eine Rede. 5) schön, hübsch, als ein Frauenzimmer. 6) wohl ausgearbeitet. 7) glat, ungemodelt, ungeblümt, von Zeugen. 1) uni, aplani, doux au toucher. 2) pelé; qui n'a point de poil. 3) glissant, qui est sans écailles. 4) beau, élégant, poli, exact; qui est châtié. 5) beau; charmant qui a de beauté, *en parlant des femmes.* 6) bien traivaillé, cultivé, perfectionné. 7) uni, plain, qui n'est pas à fleurs; non-ouvré, qui n'est pas figuré. § 1) grot gładki; gładka deska. 2) gładka broda. 3) gładka ryba. 4) gładka mowa i wymowa; gładka to rzecz na weyrzenie. 5) aby była iużyna dobra, muzyka i co gładkiego; gładka to dźiewczyna; twarz gładka. * 6) gładka (wyprawiona) to księga. 7) gładka materya do szat.
Gładko, *adv.* 1) glat. 2) niedlich, fein, geschicklich. 3) gelinde. 1) uniment; d'une maniére unie & glissante. 2) nettement, proprement, poliment, de bonne grace; galanment, délicatement. 3) d'une maniére douce. § 1) gładko w tym pokoiu chodźić; gładko wyrobiona deska. 2) gładko rzeczy swoie udaie; gładko kradnie.
gładko uchodźić. vor genossen ausgehen. s'adoucir. § naywiększe występki często u dworu gładko uchodzą.
Gładkość. 1) die Glätte. 2) Schönheit eines Worts. 3) Schönheit eines Frauenzimmers. 1) poliment; surface unie & polie. 2) la beauté d'un mot; élégance, politesse d'un discours. 3) beauté d'une fille ou d'une femme. § 1) gładkość zwierćiadła. 2) gładkość słowa, mowy. 3) pospolićie przy gładkośći serce pełne bywa złośći; gładkość urody.
Gładnieię. 1) glat werden. 2) schön werden. 1) devenir uni ou glissant. 2) embellir; devenir plus beau, plus charmant.
Gładysz. ein galanter, hübscher Mensch. un homme galant.
Gładyszka. 1) schöne Weibs-Person. 2) Faltz-Bein. 3) Glät-Stein; Polier-Stahl. 1) beauté; fille ou femme fort belle.

belle. 2) ploir, polissoire; couteau d'ivoire. 3) pierre ou fer à polir; lissoire. § 1) żonę nie barzo ma gładyszkę; ta gładyszka osobliwą ma przyiemność. 2) wygładźić papier gładyszką.

Gładzę. 1) glätten, glat, eben machen. 2) zieren, putzen. 3) verbessern die Fehler. 4) vertreiben, ausreiben, ausmachen einen Fleck. 5) tilgen, vertilgen. 1) unir, égaler, aplanir, lisser. 2) orner, parer, ajuster, embellir. 3) corriger, rendre correct; ôter les fautes. 4) ôter, faire en aller les taches. 5) éfacer, détruire, amortir, exterminer, déraciner. § 1) gładźić papier. *2) gładźi (zdobi) pokoie swoie. *3) gładźić mowę (poprawiać, popiłować). 4) sol szczawowa z apteki naylepiey gładźi plamy od inkaustu. 5) zgładźić, zagładźić pamiątkę czyią z źiemi; gładźi teraz długi swoie; zgładźił wszystkich nieprzyiaćioł swoich.

zgładźić kogo z świata. einen ums Leben bringen. faire perdre la vie à qu.

**gładzę się.* 1) sich putzen, sich zurecht machen. 2) sich putzen, sich balbieren. 1) s'ajuster, se parer. 2) se raser, se faire la barbe.

Gładzenie. das Glätten, Glatmachen; die Ebenmachung. polissure; l'action d'unir, de polir; aplanissement.

Gładzony. geglättet. lissé, lisse, poli, uni, aplani.

gładzony papier. geglättet Papier. papier lissé.

Gładźiuchny. } sehr glat. fort uni; fort
Gładźiuśinki. } lisse.

Glanc. der Glantz. le lustre; le poli; l'éclat; la lueur; le luisant. § glanc marmuru, śrebra, złota.

glanc pereł. Glantz der Perlen. l'eau des perles.

glanc drogich kamieni. Glantz der Edelsteine. l'éclat, le feu des pierres prétieuses.

glanc od kamienia. Glantz, so mit einem Polier-Stein gemacht worden. lissure.

glanc w suknie, w kapeluszu &c. Glantz des Tuches, eines Huts. l'aprêt, l'oeil; l'eau, le lustre; couleur vive du drap, d'un chapeau.

Glancowanie. 1) die Zubereitung mit Glantz. 2) Glantz. 1) l'action de lustrer. 2) le lustre.

Glancowany. mit Glantz zugerichtet. lustré; acommodé avec un aprêt.

Glancownik. Glätter, der einer Sache den Glantz giebet. lustreur.

Glancowny. glänzend. réluisant, lustreux, luisant, brillant, poli; qui a du lustre.

glancowne piwo. Bier das einen Glantz hat. de la bierre luisante.

glancowne płotno. Glantz-Leinwand. toile lissé; treillis; toile gommée; toile glacée. § glancowna kitayka.

Glancuię, glanc czynię. den Glantz geben, gläntzend machen. lustrer, lisser, rendre luisant; donner l'eau, du lustre à une chose.

Glasam, *obs.* wołam. rufen. apeller.

*Głaskam, *vid.* Głaszczę.

Głaskanie. das Streicheln, das Schmeicheln. l'action d'amadoüer; le patelinage; des caresses.

głaskanie pod włos. das Streicheln wider den Strich der Haare; Gegen-Strich rebours; l'action de relever à rebours, à contre poil.

Głaskliwy. der sich zähmen läßt. domtable, traitable.

Glasy, *neut. indec.* Kriegsb. das Glacis. *Fortif.* le glacis.

Głaszczę, *szcze, skał.* 1) mit der Hand streichen; streicheln. 2) schmeicheln, liebkosen. *3) kützeln, s. Łechcę. 1) amadoüer, amignoter; manier, passer doucement la main sur qu. ch. 2) pateliner, caresser, flater. 3) chatoüiller, *v.* Łechcę. § 1) głaskać kota, psa, komu głowę. 2) głaskał Szwedow pochlebstwem; głaskał pannie uszy.

po sercu go pogłaskał. er hat ihm das Hertz ein wenig beweget. il égratigna un peu son coeur.

głaskać pod włos. die Haare gegen den Strich streichen. rebrousser; relever le poil, les cheveux contre le poil, à rebours.

głaskać się. 1) sich selbsten streicheln. 2) sich mit Streicheln die Zeit vertreiben. 1) passer doucement la main sur sa peau. 2) s'amuser à amadoüer. § 1) głaszcze się pod brodę. 2) kobiety się często przez cały dźień z pieskami głaszczą.

Glaubicz. Wappenk. ein schwimmender Karpe. *Blas.* une carpe qui nage.

Głaz, kamień pospolity. Kiesel-Stein; Feld-Stein. caillou; pierre qu'on peut jetter avec la main.

głaz probierski. Probier- oder Streich-Stein. pierre de touche.

**Glaz* } śrebro wyborne. fein Silber.
*Glazur } argent fin.

Głażik. 1) kleiner Kiesel-Stein. 2) Probier-Stein. 1) petit caillou. 2) pierre de touche.

Głębia, } Głębokość. die Tiefe. la
Głębizna, } profondeur. § wywieść

kogo

kogo na głębią z miałkiego; rybki na głębiznę odpłynęły.
na głębią podać. beym Mahler: vertiefen. *terme de peintre:* enfoncer, renfoncer.
podanie na głębią. Vertiefung. renfoncement.
Głębik. ein See-Fisch der in einer Schale schwimmet. poisson de mer qui nage dans un couvercle.
Głęboki. 1) tief. 2) tiefsinnig, schwer als eine Wissenschaft. 3) still, geruhig. 4) vortreflich, durchdringend. 5) spät als ein Alter. 6) weitläuftig, tief als eine Unterredung. 1) profond qui a de la profondeur. 2) dificile, abstrait comme une science. 3) profond, tranquile. 4) pénétrant, subtil. 5) avancé en âge. 6) vague, difus. § 1) głęboka rzeka ale morze głębsze; grunt głęboki. 2) głębokie to są dla mnie nauki. 3) głębokie w zamku milczenie; głęboki teraz pokoy. 4) rozum głęboki; myśli głębokie. 5) w głębokie iuż zaszedł lata; dobry rozsądek choć nie w głębokim wieku. 6) zachodźić w głębokie gadki.
Głęboko, *adv.* 1) tief. 2) *fig.* tief, gründlich. 1) profondément; bien avant; avec profondeur. 2) *fig.* à fond, solidement, profondément. § 1) głębiey kopać, czynić. 2) ten głębiey rzecz rozumie, a ten nie tak głęboko; głębiey rzecz rozważywszy.
Głębokość. 1) Tiefe. 2) *fig.* Tiefe, Vertiefung als eines Waldes. 3) Kriegsw. Höhe oder Tiefe einer Krieges-Schaar. 4) Tiefe einer Wissenschaft. 1) la profondeur. 2) *fig.* le fond d'une forêt. 3) *guerre:* la profondeur, la hauteur d'un batalion. 4) profondeur d'une science. § 1) głębokość iamy, piwnice, rzeki, morza. 2) głębokość lasu, szyku. 3) głębokość batalionu. 4) wszystkie nauk przeniknął głębośći.
Glegocę, Glekocę, *goce, gotał,* klekocę. Glegotam } 1) bubern, kulckern als das kochende Wasser im Topf. 2) gurgeln. 3) klappern vom Storch. 4) stammeln, lallen. 5) schlecht Zeug reden. 1) faire glou glou. 2) gargariser, laver sa bouche. 3) cliqueter comme la cigogne. 4) bégaier, baragoüiner. 5) radoter. § 1) glekoce garnek wrzący; glekoce w garku; glegoce napoy z bani. 2) glegotać gardłem (gardło płokać). 3) boćian nosem glekoce.
Glegotanie, Klekotanie. 1) das Bubern im Topf. 2) das Klappern des Storchs. 3) das Gurgeln. 1) le bruit qui fait glou glou. 2) cliquetis; le bruit que fait la cigogne. 3) l'action de gargariser.
*Glegot, *klekot, świegot. Plaudrer. babillard.
Glegotka, Klekotka. 1) Klapper, Klapper-Büchse. *2) Plappermaul, Plauderin, *s.* Swiegotka. 1) les cliquettes; cresselle. *2) causeuse, jaseuse, *v.* Swiegotka.
Gleń, *g. glenia.* Runcken, groß Stück Brod. bribe; quartier, gros morceau de pain; quignon.
Gleta, *vid.* Gleyta.
Glewia. Wurf-Spieß, halbe Lantze. javeline espèce d'épieu.
Glewiynik. Soldat der einen Wurf-Spieß führet. soldat armé de javeline.
Gleyt, list żelazny, moratorye. eiserner Brief, Geleit. lettres de répit, sauf-conduit; arrêt de défence; arrêt de surséance; quinquenelle. § gleyt dać komu; gleyt złamać.
Gleyta, gleta, śrebrna piana. Silber-Glette, Silber-Schaum. litarge d'argent; glette.
gleyta złota. Gold-Glette. litarge d'or.
Gleytak. Bergw. der Glett-Hacken von Eisen an einem langen Stiel, womit die Glette aus dem Trieb-Ofen gelassen wird. *métal.* crocheton qui a un long manche pour tirer la litarge de la fournaise.
Gleytowy. Geleits-. de répit; de sauf-conduit.
Gleytuię kogo. einem einen eisernen Brief geben. donner à qu. un sauf-conduit.
Glid, szereg. ein Glied Soldaten. rang que font les soldats. § glid pierwszy, drugi, *&c.*
Gliiuię, rozpalam. glüen als Drat, ihn geschmeidig zu machen. rougir au feu du fil d'archal pour le rendre maniable. § wygliiować żelazo.
Glina. Lehm. terre grasse.
glina zduńska. Töpfer Tohn, Tohn. argile; terre à potier; glaise; de la terre glaise.
glina biała. weisser Tohn. argile blanche; glaise blanche.
Gliniany, z gliny. thönern, irdener. d'argile; de terre. § gliniany statek.
Gliniasty. 1) lehmicht. 2) lehmfärbig. 1) plein d'argile; argileux, qui tient d'argile. 2) de couleur de terre grasse. § 1) gliniasty grunt, rola. 2) koń gliniasty.
Glinka. jede Erde so in der Heilkunst gebraucht wird. terre médecinale.
glinka czerwona, rubryka naska. Roth-Stein,

Stein, Röthel. arcanne; terre rouge; craie rouge.

glinka do polerowania. Tripel zum poliren. tripoli dont on se sert pour éclaircir la vaisselle.

glinki, plur. 1) lehmichter Boden. 2) Lehm-Grube. 1) un fonds ou champ argileux. 2) creux ou fosse d'où l'on tire de l'argile.

Glisnik, *vid.* Gliſtnik.

Glista. 1) Wurm in den Gedärmen. 2) Regen-Wurm. 1) ver qui nait dans les inteſtins. 2) ver de terre. § 1) chorować na glisty; glisty ma.

Gliſtnik, *g. a.* gliśnik. (*santonica*) Wurm-Saamen, Zittwer-Saamen. barbotine, de la poudre aux vers, santonine, semancine.

gliſtnik morſki, mech morſki, mech koralowy. (corallina) Corallen-Moos. coraline plante qui vient au fond de la mer.

Glita, *vid.* Gleyta.

Głod. 1) Hunger. 2) Theurung, Hungers-Noth. 1) la faim. 2) famine, disette. § 1) głod dowcipny; wſzyſtkiego głod nauczy.

głod wilka z laſa wywoła. der Hunger treibt den Wolf aus dem Wald. la faim fait sortir le loup du bois; la faim chaſſe le loup hors du bois.

głod mrzeć. hunger leiden. souffrir la faim; étre preſſé de la faim; mourir de faim.

Głodam, *vid.* Głodzę.

Głodny, głodzien, *adj. & ſubſ.* 1) hungrig, ein Hungriger. 2) theuer, ſparſam an Lebens-Mitteln. 1) afamé, famelique, qui eſt preſſé de la faim. 2) cher, chiche. § 1) głodny woli ieść niż muzyki słuchać, *prov.* głodnemu nie chce się śpiewać *prov.* głodny nie przebiera wſzyſtko mu ſmakuie, *prov.* 3) głodny rok teraz będzie.

głodny ieſtem; chce mi się ieść. mich hungert. j'ai faim.

głodny i kiia się nie boi; głodny uſzu nie ma. ein hungriger hat keine Ohren. ventre afamé n'a point d'oreilles.

głodnemu zawſze południe. einem hungrigen ſchmeckt alles Brod wohl. à la faim il n'y a point de mauvais pain.

Głodzę, *dzi, dził*, głodam. abnagen, abnutzen mit reiben. ronger, uſer en frotant.

głodzę, morzę głodem. mit Hunger quälen. acabler de famine; afamer; faire ſouffrir la faim.

Głog krzew. (*oxyacantha*) Weißdorn, Hagedorn. oxiacantha; buiſſon ardent; aubepine, épine blanche; noble épine.

**głog, roża polna.* (cynosbatos) Hunds-Roſen. roſe de chien,

głog drzewo. (cornus femina) Cornel-Baum, Körner-Baum. cornoüiller femelle.

Głogowy. Hagedorn-. d'aubepine.

Głos. 1) die Stimme eines Menſchen. 2) Laut, Schall. 3) Stimme, Beyſtimmung, Wahl-Stimme. 4) Freyheit zu Reden im Rathe. 5) Stimme in der Muſic. 1) la voix d'un homme. 2) voix, ton, ſon. 3) la voix, voeu, le ſoufrage. 4) liberté de parler dans le conſeil. 5) voix, ton dans la muſique. § 1) głos rozumny, nierozumny, wdźięczny; głos ma wielki; podniosł dużo głoſu; ſpuſzczam głos; głos przeſtworny, wolny; głos zmyślać, nie własnym głoſem mowić albo śpiewać. 2) chmura ſtraſznym huczy głoſem; głos wydawać; głos się odbiia. 3) głos w radźie; zgodne głoſy. 4) proſzę o głos; Marſzałek dał głos Posłowi Mazowieckiemu.

na dwa, trzy głoſy. von zwey, drey Stimmen. à deux, à trois parties. § na trzy głoſy śpiewać; na cztery głoſy pieśń, muteta.

zgodnemi głoſami. einſtimmig. tout d'une voix.

wolnym, rzędnym mowić głoſem. frey, befehleriſch reden. parler d'un ton libre, réſolut, d'un ton de maître.

w głos. 1) laut, mit lauter Stimme. 2) laut, deutlich, hell, offenbar von Citationen eines Buches. 1) à haute voix; haut; d'une voix haute. 2) hautement, clairement, en parlant des citations d'un livre. § 1) w głos (głośnie) mowi. 2) w głos opowiada prawo.

w ten głos mowi Piſmo Swięte. ſo redet die H. Schrift. ainſi, de cette voix parle l'Ecriture.

grali mu na trzy głoſy w kiie. man hat ihm eine derbe Prügel-Suppe gegeben. on lui a donné une volée de coups de bâton.

co z głoſu wołać. aus vollem Halſe ſchreyen. crier à pleine tête.

Głoſek. ein Stimmchen. petite voix.

Głośiciel. Verkündiger. celui qui annonce. § głośiciel Ewangielii.

Głoſka. 1) Gloſſe. 2) feine, kleine Schrift. 1) interligne, apoſtille, gloſe. 2) des lettres fort courtes; écriture menuë. § 1) księga z głoſkami (przypiſkami).

głoſki piſać, przypiſywać. gloßiren. apoſtiller, faire de petites notes.

Głośno, głoſem. 1) laut, mit lauter Stimme. 2) mit deutlicher Stimme, vernehmlich.

nehmlich. 3) offenbar, deutlich. 1) haut; à haute voix. 2) à claire voix; clairement, nettement. 3) vocalement, d'une maniére qu'on entend les mots. § 1) głośno śpiewa. 2) doktorowie ieſzcze głośniey o tym mowią.

Głośność, brzmienie głoſu. der helle Laut einer Stimme. éclat, ſon éclatant, la gracilité d'une voix.

Głośny. 1) laut, hell, das eine helle Stimme giebet. 2) laut, das man deutlich höret. 1) claire, éclatant, ſonore, réſonnant, haut, élevé. 2) vocal, qu'on entend.

Głoſzę co, *si, sił.* ausbreiten, verkündigen. publier; rendre public, divulguer.

głoſzą. es gehet ein Rede; man ſaget. on dit; le bruit court.

Głow. das Haupt bey Dantzig. c'eſt une contrée qui apartient à la ville de Danzig.

Głowa. 1) Kopf, Haupt. 2) Kopf, Haupt, Perſon. 3) Stück Vieh. 4) Kraut-Kopf, Salat-Kopf. 5) Nagel-Kuppe, Nagel-Knopf. 6) Ende einer dicken Sache, als einer Welle. 7) Kopf, Verſtand, Witz. 8) Gewalt, Botmäßigkeit. 9) Kopf, Sorge. 10) Haupt, Anführer. 11) Befeſt. die Capital- oder Haupt-Linie eines Bollwercks. 1) tête. 2) tête, perſonne. 3) piéce, en parlant du bétail. 4) tête, pomme de chou, de ſalade. 5) tête de clou. 6) tête; la plus groſſe partie de quelque choſe; le bout comme d'un cilindre. 7) tête, eſprit. 8) pouvoir, puiſſance. 9) tête, ſoin. 10) tête, chef. 11) *Fortif.* la capitale de baſtion. § 1) głowa mię boli; głowa końska, wołowa. 2) mądra, ſzalona, głupia to głowa; było tam głow dźieśięć; koronowane i mitrowane głowy. 3) trzydźieśći głow liczy w ſwoim ſtadźie. 4) głowa kapuſty, ſałaty. 5) głowa u goździa. 6) głowa walca; wał wiatrakowy w głowie trzyma ſkrzydła. 7) człowiek z głową; ludźie z głowami; pomieśćić śię taka rzecz w moiey głowie nie może; mądra głowa nie ſtoi o głupie słowa, *prov.* 8) podbił ich pod głowę Pana ſwoiego. 9) o głowę śię iego rządy opieraią; na głowy ſwoie to wźięli; niepotrzebny ćiężar bierzeſz na głowę. 10) on ieſt ſprawcą i głową tey konfederacyi. 11) głowa trzećią częśc nieśie wyćiągu ſwego.

głowy, plur. die Haupten, das Kopf-Bret am Bette. chevet; la partie du lit où l'on met le traverſin; doſſier de lit.

głowy bolenie; głowy ból. Kopf-Schmertzen. migraine; mal de tête.

głowy ieſt mocney. er berauſcht ſich nicht ſo leicht; er kan viel vertragen. il boiroit la mer & les poiſſons ſans devenir ivre.

głowa wilka, niedźwiedźia, dźika, ſzczupaka. Kopf eines Wolfs, Bären, wilden Schweins, Hechts. hure d'un loup, d'un ours, d'un ſanglier, d'un brochet.

głowa cukru. ein Hut Zucker. pain de ſucre.

głowę podnieść. 1) das Haupt empor heben. 2) ſich widerſetzen. 1) lever la tête. 2) s'opoſer, reſiſter; hocher la tête; branler la tête; tenir tête.

na głowy śię wiązac. ſich in Häupte ſchlieſſen. ſe pommer.

głowę komu uſtroić. einem den Kopf putzen. ajuſter la tête à qu.

wiſzeć nad głową. über dem Kopf ſchweben, auf den Nacken haben. étre aux trouſſes de qu; avoir ſur le dos, à ſes trouſſes. § rozumieli każdego momentu, że im nieprzyiaćiele nad głową wiſzą.

na głowę. über Hals und Kopf. au plus vîte; fort à la hâte; en grande hâte. § na głowę pracuią.

**w głowę; na głowę.* aufs Haupt. à plate couture. § w głowę woyſko wyćiął; nieprzyiaćiela na głowę znieść.

o głowę czynić. einem Mörder den Proceß machen. faire le procès à un meurtrier.

głowę komu pſować. einem den Kopf warm machen. rompre la tête à qu.

głowę w tym miey wolną ſorge davor nicht. ſoïez en repos de cela.

iakby mu o głowę ſzło. als wenn es um ſein Leben gienge. s'il y aloit de ſa vie, de ſa tête.

nie chce mu to w głowę wleść. dieſes will ihm nicht in den Kopf. il ne peut mettre cela dans ſa tête.

głową mur rozrywać. mit dem Kopf wider die Mauer rennen. heurter la tête contre la muraille; ſe donner de la tête contre le mur.

puſta głowa nie ośiwieie. ein leerer Kopf wird nicht grau. tête de fou (tête de linote) ne blanchit jamais.

co głowa to rozum. ſo viel Köpfe ſo viel Sinne. autant de têtes, autant d'opinions (de ſentiments).

z głowy wybić. aus dem Kopf ſchlagen. ôter qu. ch. de la tête.

głową śię rodźi dźiećię. das Kind wird mit dem Kopf voran gebohren. l'enfant nait la tête la premiére.

głowa. ⎫
Głowacz. ⎭ Großkopf, ein Menſch mit einem groſſen Kopf. qui a une groſſe tête.

głowacz. 1) Harder, ein See- und Fluß-Fisch mit einem grossen Kopf. 2) wildes Thier in Africa mit einem grossen Kopf. 1) un muge, muson, mulet, meûnier poisson de mer & d'eau douce, qui a la tête grosse & grande. 2) animal sauvage en Afrique qui a une grosse tête.

głowacz owad morski. Wasser-Molch. tetard un insecte de mer.

głowacz suchy, *vid.* Dorsz.

głowacz; *karp głowiasty.* magrer Karpfe mit einem grossen Kopf. carpe maigre qui a une grande tête.

Głowatka. Saamen-Köpfchen einiger Kräuter. coïfe, bosse, tête qui contient quelques semences.

głowatka, gogołka. Obst-Knöpfchen. fruit noué.

Głowczasty, *vid.* Głowiasty.

Głowczyzna, głowszczyzna. Geld-Strafe so die Freunde des Erschlagenen bekommen. amende ou peine pécuniaire que le meurtrier paie aux parens du mort. § główczyznę zabitemu (za głowę zabitą) płacić.

Głoweczka, *vid.* Głowka.

Głowi. zum Kopf gehörig. de tête, qui regarde la tête.

głowia kość. Hirnschedel, Hirnschale. le crâne.

Głowiasty ⌉ głowczasty. 1) kopficht; mit
*Głowiaty ⟩ einem Kopf oder Kuppe ver-
Głowisty ⌋ sehen. 2) Kopf-, als Sallat. 3) bullicht, von Wurtzeln. 1) à tête de diamant; à tête; qui a une tête. 2) pommé, qui se forme en manière de pomme, comme la salade. 3) tubereux, bulbeux. § 1) nitabla głowiasta; goźdź głowiasty. 2) głowiasta sałata, kapusta. 3) korzeń głowiasty ziół.

Głowica. 1) Knopf, Knauf. 2) Kopf, runder Vorsatz am Knochen. 3) Kasten am Ringe, wo der Stein sitzet. 1) pomme, pommeau. 2) tête d'un os. 3) châton, tête d'un anneau. § 1) głowica u szpady. 2) głowice kości stawowych. 3) pierścieniowa głowica.

Głowieńka. eine kleine Klinge. alumelle; petite lame.

głowienki, plur. *ziele*, vid. Żywokost.

Głowisty, *vid.* Głowiasty.

Głowizna. 1) Knopf, runder Vorsatz am Knochen. 2) frischer oder geräucherter Schweins-Kopf. 1) tête d'un os. 2) tête de porc fraîche ou fumée § 1) kości dolna, zwierzchnia głowizna. 2) głowizna wieprzowa, świnia.

Głowka. 1) ein Köpfchen. 2) Saamen-Knopf. 3) Bolle, Köpfchen, Häuptchen Zwiebeln, Knoblauch. 4) kleine Kuppe als an der Stecknadel. 1) petite tête. 2) bosse, bouton, tête, coëfe, capsule qui enferme quelques semences. 3) tête d'oignon, d'ail; un tubercule. 4) tête d'une épingle, d'un clou. § 1) głowkę gołębiowi urwać. 2) głowka lniana, makowa, ostowa. 3) głowka cebule, czosnku, lilii; głowka kwiatowa. 4) głowka u szpilki.

głowka iak makowka, *a rozumu pusto* (*a rozumu iak napławał*) grosser Kopf und wenig drinnen. grosse tête & peu de cervelle.

złote głowki ziele. (martagum) Goldwurtzel. martagon sorte de fleur.

głowka Swiętego Jana. (bellis) Maslieben. marguerite une plante à fleur.

głowki kokosze, wyka kokosza ziele. (onobrychis foliis viciæ) Fraunspiegel, Kerstwurst. sainfoin, onobrichis. § głowki kokosze bydło barzo tuczą.

na głowkę się wiązać. sich in Häuptchen schliessen als der Sallat. pommer; se pommer comme la salade.

Głownia. 1) eine Klinge. 2) Lauf, Röhre zu einem Schieß-Gewehr. 3) Brand, angebranntes Stück Holtz. 1) lame, alumelle. 2) canon d'arme à feu. 3) tison; bûche embrasée. § 1) głownia szpadowa; głownia do szable. 2) głownia albo rura do strzelby, do działa. 3) głownia zarzysta, żywa; głownia gaszona; nie dogasiłeś głowien.

Głowne, *g. głownego*, *vid.* Głowczyzna.

Głownie, *adv.* tödtlich, feindlich, auf Tod und Leben. en ennemi mortel; mortellement.

Głownik. Haupt-Mörder; Haupt-Verbrecher. assassin; criminel. § morderz głownik; siedzenie w wieży głownikow.

Głowny. 1) Haupt-, Kopf-; dem Haupt zugehörig. 2) Haupt-, vortreflich in seiner Art. 3) Haupt-, tödtlich, feindselig. 4) nach dem Eich-Maß oder Gewicht gemessen, gewogen. 1) de tête, qui concerne la tête. 2) capital, principal, prémier, grand, considérable. 3) capital, irréconciable; mortel. 4) étalonné. § 1) głowny ból; głowny spadek. 2) głowne miasto, głowne wino; głowny woł, głowna szczuka. 3) głowna nieprzyiaźń; głowna choroba. 4) głowna miara; głowny korzec.

głowna linia, *vid.* Głowa 11).

Głowszczyzna, *vid.* Głowczyzna.

Gloza, ⌉ *vid.* Głoska.
Glozatka, ⌋

110

Głozuię, głuzuię, gładzę. 1) vertilgen, ausrotten. 2) ausmachen Flecke. 3) ausstreichen, auskratzen aus einer Schrift. 1) éfacer, détruire, déraciner, abolir, exterminer. 2) ôter, faire en aller les taches. 3) éfacer, raïer, raturer. § 1) z świata nikt nierządow nie wygłozuie. 2) wygłozować plamę. 3) wygłozować co z regiestru.

Głozowanie. Gluzowanie. das Durchstreichen, Ausstreichen, Verbessern. éfaçure, rature. § styl mu bez żadnego gluzowania w miodopłynnych wypłynął wyrazach.

Glu glu. schluck schluck; schluckweis. à gorgées; glou, glou, *mots imaginez pour exprimer le son d'une liqueur qu'on boit.*

Głuch. ein Tauber, der gar nichts höret. un sourd, qui n'entend point.

głuch, głuszek, niedosłuch. ein harthöriger. un sourdaut, qui n'entend pas bien.

Głucho, *adv.* 1) taub, harthöriger Weise. 2) undeutlich, unvernehmlich, dunckel. 1) sourdement, d'une maniére sourde. 2) obscurément, d'une maniére peu claire, peu intelligible. § 1) głucho słyszy. 2) głucho o tym piszą, mowią autorowie.

Głuchota. Taubheit. surdité.

Głuchy. 1) taub, hörlos. 2) taub, der nicht hören will 3) gedämpft, dumpfig, das man nicht deutlich hören kan. 4) das keinen Wiederhall hat: wo man wenig hören kan. 5) taub leer; das keine Körner hat. 1) sourd, qui n'entend pas. 2) sourd qui ne veut pas écouter. 3) sourd, obscur, qui ne fait de bruit, qui n'éclate pas, qui ne résonne fort. 4) sourd, où on n'entend qu'un son sourd & confus. 5) faux, fol, vuide, creux, qui n'a point de grains. § 1) głuchy z przyrodzenia. 2) czyś głuchy? głuchy na wszystkie przestrogi. 3) głuche skrzypce; raz głuchy. 4) głuchy (głos tracący) pokoy mowcom przykry. 5) głuchy owies.

Niedziela głucha albo trzecia. der Sonntag Oculi. Oculi.

głuchym się czynić. nicht hören wollen. faire le sourd; faire la sourde oreille; ne vouloir pas écouter.

Gluglarka. Schlampampe; faules Weib. truande.

Glukam. schluttern als Wasser, das aus einem engen Gefäß läuft. faire glou glou.

Glukanie w brzuchu. das Gurren, Rumpeln im Bauche. bourrasque, bruit dans le corps.

Głupawy. angeschossen, etwas einfältig; albern. folet, un peu fou. § głupawy umysł.

Głupi, *adj. & subst.* närrisch, thöricht, einfältig, albern; ein Narr. sot, fou. § głupi to uczynek; głupim kogo czynić; głupiego łacno poznać; trudna z głupim sprawa, *prov.*

nie trzeba głupich śiać, sami rosną (śię rodzą). man darf die Narren nicht säen, sie wachsen von sich selbsten. les foux laissent bien des héritiers.

Głupie, *adv.* närrischer, thörichter Weise. folement, sans esprit, stupidement. § głupie śię sprawuie; głupie mowi.

Głupiec, *g. głupca.* Narr; Thor, einfältiger Mensch. fat, bête, fou. § głupcze coś zrobił.

Głupieię. 1) närrisch werden; albern. 2) *fig.* stumpf werden, erstaunen. 1) devenir fou; perdre son bon sens; extravaguer; n'avoir plus bon sens, radoter; n'avoir guère de sens. 2) être touché de qu. ch. presque jusqu'à la folie; être surpris. § 1) od kłopotu, od starośći głupieie. 2) na to zaćina śię język, miesza śię pamięć, głupieie rozum; głupieię od podźiwienia.

Głupiomownie, *adv.* närrischer Weise im Reden. extravaganment, folement dans le discours.

Głupiomowność. alberne Reden. des sotises; des pauvretez; extravagance; discours impertinent; discours vuide de bon sens.

Głupiomowny. albern, närrisch im Reden. extravagant; ridicule.

głupiomowna. Närrin im Reden. extravagante.

Głupiosztuczność. Weisheit die der Thorheit nahe kommt; närrische Klugheit. folie qui a l'aparence de la prudence; fausse pointe.

Głupiosztuczny. Narr der weise zu seyn scheinet; närrischer Weiser. fou qui paroît être sage.

Głupstwo. Thorheit, Narrheit, Dummheit. sotise, folie, imprudence, impertinence, stolidité.

Głuszę. 1) taub machen, betäuben, *s.* Ogłuszam. 2) taub, unfruchtbar machen, ersticken. 1) rendre sourd; assourdir. 2) rendre vuide ou fol; étoufer les grains. § 1) grzmot piorunow marynarzow głuszył. 2) chwast głuszy pszenicę.

Głuszec, *g. głuszca.* Auerhahn. coq de bruière; un urogallus. § głuszce strzelać.

Głuszeię. 1) taub werden. 2) taub, unfruchtbar werden als Haber. 1) s'assourdir;

dir;

dir; devenir fourd. 2) devenir vuide ou fol comme l'avoine.

Głuszek, *g.* *głuszka*, niedosłuch. ein Harthöriger. un fourdaut.

Głuszka. ein harthöriges Weib. une fourdaude, celle qui entend avec peine.

Gluzowanie, *vid.* Glozowanie.

Gluzuię, *vid.* Glozuię.

Gmach. Gemach, Zimmer. chambre, appartement.

Gmatam. / Gmatwam. kneten, zusammen drücken, zusammen wälgern. pétrir, manier, presser avec la main.

Gmerze, *rze*, *rat.* wühlen, scharren; mären, klauben, publen mit den Fingern. fouiller, grouiller, remüer; vermiller, grater comme les poules. § gmerze chłop w roli; kokosz gmerała w piasku, w ziołach; nie gmerz w nośie.

Gmin. 1) der Pöbel, das gemeine Volck. 2) Haufen, Menge. 1) le peuple; populace; petit peuple. 2) multitude, foule, quantité. § 1) z podłego gminu ludźie. 2) o ktorego głowę gmin spraw i zabaw opiera śię.

gmin biały. das weibliche Geschlecht. le beau sexe.

Gminny. / Gminowy. Pöbel-, pöbelhaft. vulgaire, plebeïen, du petit peuple; de populace.

Gminowładny. democratisch, volcks-herrschaftlich. démocratique.

Gminowładztwo. Volcks-Herrschaft. démocratie, gouvernement populaire.

Gmysli, ku myśli. nach eines Sinn; nach eines Geschmack; nach Wunsch. à sa fantaisie; à son goût; à souhait; selon ses voeux; selon la volonté de qu. § nie gmiśli mi to.

gmyśli mu rzeczy płyną. alles gehet ihm nach Wunsch. tout lui rit; tout lui réüssit.

Gnąbię. drängen, drücken, pressen, verfolgen. presser, serrer, poursuivre, persécuter.

*Gnam, gonię. jagen, verfolgen. chasser, donner la chasse. § nachylone woysko gnał przed sobą; pognał nieprzyiaćiela.

Gnarowanie śię. 1) Kunst mit etwas umzugehen; Gewerbe, Handthierung. 2) Umgang mit einem. 1) pratique; occupation, profession, métier; l'art de manier qu. ch. 2) conversation. § 1) gnarowanie śię końmi, orężem, winem. 2) gnarowanie śię z grzecznemi ludźmi.

Gnaruię śię. 1) sich aufführen. 2) mit etwas umgehen; etwas abwarten. 3) mit einem umgehen. 4) fortkommen, bekleiden. 1) se conduire. 2) manier; faire profession, s'ocuper, se mêler de qu. ch; vaquer à qu. ch. 3) converser avec qu; traiter, pratiquer qu. 4) réüssir, prendre, venir, avancer, profiter. § *1) nie dobrze śię gnarował (śię sprawował) u Pana. 2) wie iako śię z czym gnarować i obchodźić. *3) z każdym śię grzecznie gnaruie (obchodźi). 4) przy twoiey protekcyi mogą śię ludźie ubodzy gnarować; drzewa śię na takim grunćie gnaruią.

Gnat, *g. a.* 1) ein Knochen der vom Tisch kommt. 2) Kloß. 1) os qui vient de table. 2) billot, bloc. § 1) psom gnaty wyrzućić. *2) na gnaćie (na klocu) chłopca rozćiągniyćie.

Gnę co, *gnie, giął, gieli*, naginam. biegen, beugen. courber, plier.

gnę szpadę. den Degen biegen. fausser l'épée.

giąć śię, uginać śię. sich biegen. se courber, se plier. § gnie śię ołow, witka.

Gnębię, *vid.* Gnąbię.

Gniady. dunckel, Castanienfärbig; schwartzbraun. bai-chatein.

koń z kara gniady. ein Schweiß-Fuchs. cheval alezan brun, alezan brûlé.

Gniazdo. 1) ein Nest. 2) ein Nest-voll; Wurf junger Thiere. 3) Pfanne zu einem Zapfen. 4) Zapfen-Loch, Einzapfung. 5) Fach als in einem Schrancke. 6) fig. Sitz, Wohnung. 7) Haus, Geschlecht. 1) un nid. 2) une nichée; une portée; une ventrée. 3) lumiere, boëte, fontaine, virole où se tourne le pivot. 4) mortaise, ouverture dans le bois pour un tenon. 5) tablette, quarrè, raïon dans une armoire. 6) *fig.* le siége; pepiniére; un téatre. 7) race, famille, maison, le tige, souche, un lignage. § 1) Gniezno od gniazda orłego nazwane; ptacy teraz gniazda robią. 2) całe gniazdo śię wylęgło. 3) w gniezdźie swoim śię czop, szruba obraca. 4) gniazdo niedobrze z czopem spoione. 5) w szafach bywaią gniazda albo przegrodki. 6) tam nauki gniazdo założyły; kray ten iest teraz gniazdem woyny. 7) z tego gniazda wyszli waleczni rycerze.

z iednegoż gniazda (*szczepu*) *z drugim.* der mit einem aus eben den Geschlecht ist. lignager.

gniazdo ptasze; gniazdo srocze źiele, vid. Marchew polna.

gniazdo źiele. (dentaria major) / Gniazdosz. Zahnwurtzel. dentaire.

Gniazdowię. / Gniazdowiec. Jägerey: Nestling, junger Raub-Vogel, der im Nest

Neſt geblieben. *Chaſſe:* un béjaune; oiſeau niais; oiſeau de proie qu'on a pris au nid. § gniazdowiec krogulec, ktory po zwiedzeniu drugich zoſtaie na gnieździe; gniazdowięta i gałęznicy ſą ſpoſobnieyſi do użycia w polu.
Gnicie. das Faulen; die Fäulniß. putrefaction, pourriture, corruption.
Gnida. eine Niſſe im Haar. lende, lente.
Gnidoſz, ſokoła gryka. (*pedicularis herba*) Läuſe-Kraut. l'herbe aux poux; ſtaphiſagre. § wſzy od gnidoſza giną, gdy ſtarty w ocćie namoczyſz, i nim głowę i ſzaty naſmaruieſz.
Gniew, *g. a.* Mewe, Stadt in Pohlniſch-Preuſſen in Pomorellen. Meve ville de la Pruſſe Polonoiſe dans la Pomeranie.
gniew. Zorn, Boßheit. colére, indignation, ire. § gniew bez potęgi nie wiele zaſzkodźi, *prov.* gniew zły poradnik; *prov.* gniew wynurzy co ſię w ſercu burzy; *prov.* do gniewu kogo przywieść.
gniew wielki. heftiger Zorn, Wuth. courroux; la fureur.
gniew śmierzyć. den Zorn mäßigen. modérer, apaiſer, reprimer ſa colére. § gniew uśmierzyć, odwłoka. *prov.*
gniew wyrzucać na kogo. den Zorn über einen auslaſſen. décharger ſa colére ſur quelqu'un.
gniew uſtaie. der Zorn leget ſich. la colére s'apaiſe.
gniew zaſtarzały. alter Groll; alter Zorn. colére invéterée.
Gniewam. zornig, böſe machen; erzürnen. irriter, mettre qu. en colére; indigner, fâcher quelqu'un.
gniewać śię na kogo. böſe ſeyn; zürnen. ſe fâcher, étre en mauvaiſe humeur, s'emporter, s'indigner, ſe mettre en colére; étre indigné, entrer en colére contre qu. § gniewam ſię o to na ſługę moiego; gniewaią ſię na mię; łacno ſię gniewa; gniewać ſię przeſtaie.
gnięwaią śię z ſobą. ſie ſind böſe. il s'entre fâchent; ils ſe fâchent l'un l'autre.
gniewać śię łacno. auffahren. s'emporter fort aiſement; s'échaper.
gniewać śię o co, o kogo, na kogo. wegen einer Sache oder einer Perſon auf einen böſe ſeyn. ſe fâcher à cauſe de qu. ch. ou de qu. contre qu. § nie gnieway ſię o nas na ſyna twego.
gniewać śię barzo. ergrimmen; ſich ſehr erzürnen. ſe courroucer, s'irriter.
Gniewanie kogo. die Erzürnung. irritation; l'action de fâcher qu.
gniewanie śię. das Zürnen. l'action de ſe fâcher, d'étre en colére.
Gniewliwie, *adv.* aus Zorn, zorniglich. par colére; avec fureur.
Gniewliwość, Gniew. Zornmüthigkeit; Neigung zum Zorn, Rachgierigkeit. colére; pente qu'on a naturellement à la colére; humeur bouillante.
Gniewliwy. 1) zornig, zum Zorn geneigt. 2) verdrüßlich, das Verdruß und Zorn verurſachet. 1) colére, colérique, qui eſt ſujet à la colére. 2) fâcheux, déplaiſant; qui cauſe du déplaiſir & de la colére.
Gniewno, *adv.* im Zorn. en colére. § gniewno rzekł.
gniewno mi. ich bin etwas verdrüßlich. je ſuis un peu en colére; je ſuis fâché.
Gnieżdżę, Gnieżdżę ſię, *żdżi, żdżił.* niſteln, neſteln, Neſter bauen. nicher; faire ſon nid; ſe nicher.
Gnieżdżenie ſię, gniazda robienie. das Niſteln. l'action de faire ſon nid.
czas gnieżdżenia śię Lege-Zeit, Brüt-Zeit. ponte.
Gniię, *gniie, gnił.* eig. u fig. faulen. *prop.* & *fig.* pourrir; ſe pourrir, ſe putrefier. § owoc iuż gniie; gnić w grzechach.
gnić w więżieniu. im Gefängniß lange ſtecken. croupir, tremper dans une priſon.
Gnilec, *g. gnilca*, ſzkorbut uſtny. die Mundfäule, Scorbut davon die Zähne ausfallen. le ſtomacé, eſpèce de ſcorbut qui fait tomber les dens.
Gnilizna. Fäulniß. pourriture.
Gniłka. Teig-Birne; teige Wald-Birne. poire ſauvage pâteuſe & bonne à manger.
gniłki, plur. *dom zły.* baufälliges Haus. mazure; maiſon caduque; maiſon qui ménace ruine.
Gniotę, *gniećie, gniotł, gnieść.* 1) kneten, wircken. 2) zerknüllen, knetſchen. 3) drücken. 4) drücken, verfolgen, drängen. 1) paitrir. 2) chifonner, écacher, brouiller, farfouiller. 3) ſerrer, preſſer. 4) preſſer, perſécuter, pourſuivre. § 1) gnieść ćiaſto. 2) zgniotłeś mi chuſtkę. 4) mora go gniotła. 4) gnieść nieprzyiaćiela.
Gniotek, } *g. gniotka.* ſehr gekneteteſ
Gniotka, } Plätzlein. eſpèce de gateau fort paitri. § gniotek z makiem.
Gnoię co. 1) faulen laſſen. 2) düngen, miſten einen Acker. 3) die Kruſt vom Geſchwür wegnehmen. 1) pourrir; faire pourrir. 2) fumer, amander la terre; donner l'amandement à un champ; engraiſſer avec du fumier. 3) faire tomber l'eſcarre d'un ulcère.

zgnoić kogo w więźieniu. einen im Gefängniß faulen lassen. faire pourrir qu. en prison.

gnoiący. Heilk. das eine putrescirende Kraft hat; faul machend. *médec.* corrosif, qui a la vertu de faire pourrir. § gnoiąca maść.

Gnoiek, *g. gnoyka, vulg.* 1) Mist-Fincke; der im Mist schläft mit Mist umgebet. 2) Sau, unflätiger Mensch. 3) Stubenhüter, Faullentzer. 1) homme qui couche dans la fiente, qui s'ocupe de fiente. 2) vilain, salope; homme mal-propre. 3) casanier; paresseux.

Gnoienie; nawoz. das Düngen des Ackers. amandement; l'action d' engraisser la terre.

Gnoiewisko. Mist-Grube, Schwind-Grube, Mist-Haufen. fosse à fumier; une bauge; tas de fumier.

Gnoiowki. Mist-Breter, Mist-Baare den Mist fort zu bringen. planches ou litiére à porter le fumier.

Gnoiownik. Bauer der den Acker dünget. laboureur qui amande la terre.

Gnoiowy. Mist-. de fumier; qui concerne le fumier. § gnoiowa gora.

Gnoisty. 1) mit Mist gedünget. 2) mistig. 1) fumé; amandé avec du fumier. 2) plein de fumier.

Gnoy. 1) Menschen-Koth. 2) Koth der Thiere. 3) Koth, Schmaltz, Butter in Augen, in Ohren. 4) Mist, Dünger zum Acker. 1) bran, merde; excrément d'homme. 2) fumier, fiente, crote; excrément d'animal. 3) chassie des yeux; suif, ordure des oreilles. 4) amandement, fumier pour fumer la terre. § 1) wyprzątać gnoy z wychodku. 2) gnoy bydlęcy, wołowy, myszy, owczy, koźi, świni. 3) gnoy w uszach; gnoy w kąćikach ocznych 4) nawoźić, sprawiać rolą gnoiem; gnoy do naprawy roli.

gnoy końſki. Pferde-Mist. fumier; fumier de cheval.

Gnuśnieię. faulentzen; faul werden. devenir paresseux; être paresseux; cognarder; être dans l'oisiveté.

Gnuśno, *adv.* faul, unfleißig. paresseusement, oisivement.

Gnuśność. Faulheit, Faulentzerey, Müßiggang. paresse, faineantise, oisiveté. § gnuśność umysłu.

Gnuśny. faul, unfleißig. oisif, faineant, paresseux.

Gnyp, *g. a.* Schuster-Kneif. tranchet de cordonnier; un emporte-piéce.

gnyp okrągły. das Zuschneid-Messer der Schuster, runder Kneif. couteau de pié.

Godło. 1) Merckmahl, Kennzeichen, Wahrzeichen. 2) Losung, Zeichen. 3) Anzeichen, Vorboth. 4) Losung, Parole bey den Soldaten. 1) mereau; une marque ou un signe qui fait reconnoître qu. 2) un signe, signal. 3) un présage. 4) *guerre:* mot; mot de guet. § 1) bez godła nikogo tu nie wpuszczaią. 2) Judasz pocałowaniem dał godło Faryzeuszom. 3) godło szczęśćia, nieszczęśćia; biorę sobie to za dobre godło; straszne to godło. *4) godło woienne (hasło).

ma godło. er hat, er weis die Losung. il a le mot.

Godnie, } *adv.* 1) würdiglich. 2) wohlanständig. 1) dignement, d'une
Godno, } maniére digne. 2) décenment, d'une maniére décente. § 1) godnie i wygodnie Oyczyznie służył. 2) nie iest godno wniść do Pana boso.

Godność. 1) Würde, Werth, Würdigkeit. 2) Würde, Amt. 1) dignité, qualité, la grandeur, noblesse. 2) dignité; charge considérable. § 1) godność każdego chrześćianina iest że; człowiek wielkiey godnośći; godność materyi wyćiąga. 2) godność krolewska; godność Biskupa, Woiewody, Starosty; godnośći zakupowanie, zabieganie.

Godny. 1) würdig, werth. 2) anständig. 1) digne, qui mérite. 2) bienséant, ce qui convient. § 1) wielki i godny w nauce człowiek; godźien tego urzędu; godźien chwały, poszanowania; godnym bydź odpuszczenia rozumiem; godny to Autor. 2) godny na Biskupa uczynek; godny otrzymałem podarunek.

Godownik. 1) Hochzeit-Vater. 2) Hochzeit-Gast. 1) maître des nôces. 2) convié, qui est des nôces, qui est prié aux nôces.

Godowy. hochzeitlich. de nôces, qui apartient aux nôces; nuptial.

Goduię. 1) auf einer Hochzeit seyn. 2) Hochzeit geben, ausstatten. 1) être des nôces; aller aux nôces. 2) célébrer, faire le festin des nôces.

Gody. 1) Hochzeit. 2) Lust, Wohlleben, Vergnügen. 3) Weyhnachten. 1) les nôces; festin des nôces. 2) bonne chère; gogailles, plaisirs, délices. 3) Noël. § 1) gody (wesele) sprawuię; iestem na godach (na weselu) u kogo. 2) wyżyłeś gody, (radość) ćierp też i głody; *prov.* raz gody, drugi raz głody; *prov.* iednemu gody a drugiemu głody. *prov.* *3) na Gody (Boże Narodzenie) tam będę.

na

na złe przyyść gody. in schlechte Umstände gerathen. donner du nez en terre; tomber dans un malheur.
nie będźie na tych godach; nie dam mu bydź na tych godach. im Spott: er soll diese Freude nicht erleben. *en se moquant:* je lui riverai les cloux; il n'aura pas cette joie.
Godzę, *dźi, dźił.* 1) etwas oder einen meinen; zielen. 2) abzielen, zum Zweck, zur Absicht haben. 3) vertragen, vergleichen. 1) parler de qu; toucher qu. 2) tendre à qu. ch; avoir pour but; avoir pour fin. 3) racommoder, réconcilier. § 1) nie godzę na Was Pana temi słowy. 2) godźi na mey upad. 3) godźić zwaśnionych.
na kogo godźisz? wen meinet ihr? à qui en voulez vous?
na mnie to godźi. das gehet auf mich. cela me touche, me regarde, tombe sur moi.
Godźi się. 1) erlaubet seyn, frey stehen. 2) sich zu etwas schicken, tüchtig seyn. 3) taugen, seine Zeit zu etwas erreichen. 4) passen, gerecht seyn. 5) gefallen, anstehen, für einen seyn. 6) einem anständig seyn; sich für einen schicken. 1) étre permis; on peut. 2) étre propre, avoir la disposition, le génie à (pour) qu. ch. 3) étre propre, étre bon à; étre de la saison, du tems propre & particulier pour qu. ch. 4) étre juste; avoir de la justesse. 5) plaire; étre bon pour qu. 6) s'acorder avec; convenir, quadrer à; étre propre à. § 1) nie godźi śię nikomu w krolewskich polować kniejach; niech mi śię godźi moią śię odezwać prośbą; godźi mu śię ten postępek iako Panu. 2) godźi śię ten młodźieniec do nauk (na nauki); zgodźi śię do tego urzędu (na ten urząd). 3) owies do śierpa już śię godźi; godźi śię iuż pić piwo, ieść ten owoc; godźi śię ta Panna za mąż (do małżeństwa). 4) nie zapłacę, ieżliby śię ten trzewik na nogę, i ta szata na moię osobę nie godźiły. 5) piżmo nie wszystkim panom śię godźi. 6) nie godzą śię na starea gamrackie fochy.
iako śię godźi. wie es nöthig ist; wie es sich gehöret. comme il faut; comme il est besoin. § weź drewno tak wielkie, tak długie, iako śię godźi.
widzę na co godźisz. ich sehe wo du hinaus willst. je vous vois venir de loin.
Godziły. } erlaubt, zulässig, unverbothen.
Godźiwy. } permis, licite, loisible.
Godźina. 1) Stunde. 2) fig. Zeit. 1) heure. 2) *fig.* tems, momens. § 1) trwał ten hałas godźinę; przyszedł o pierwszey godźinie. 2) Boże mu tam pośliy dobrą godźinę, gdźie iest; godźina śmierći śię przybliża.
dobra godźina. gute, geruhige Stunde. bonne heure; tems tranquile. § nigdy iedney dobrey godźiny od męża nie miała.
w dobrą godźinę. zur glücklichen Stunde. à la bonne heure.
zła godźina. böse, unglückliche Stunde. mauvaise heure.
w złą godźinę. zur unglücklichen Stunde. à la maleheure. § przyszedł w złą godźinę.
od godźiny do godźiny. 1) von einer Stunde zur andern. 2) in einer Zeit von 24 Stunden. 1) d'une heure à l'autre. 2) dans un tems de vint quatre heures. § 1) czekałem od godźiny do godźiny. 2) włoż to do gorzałki od godźiny do godźiny.
godźiny kapłańskie, vid. *godźinki kapłańskie.*
Godźinka. ein Stündlein. une petite heure. § zostań tu z godźinkę.
godźinki kapłańskie; godźiny kapłańskie; Paćierze kapłańskie. die verordneten täglichen Kirchen-Gebet-Stunden. les heures Canoniales.
godźinki Panny Maryi. Bet-Stunden zu Ehren der Jungfrau Mariä. l'office *m.* qu'on dit pour la Sainte Vierge. § śpiewać, mowić godźinki P. Maryi.
godźinki Panny Maryi, kśiążki. Gebet-Buch zu diesen Bet-Stunden. l'office; petite livre qui contient les priéres pour la Vierge.
* Godźinnik, zegar. 1) Uhr. 2) Sonnen-Uhr. 3) Sand-Uhr. 1) horloge, montre. 2) quadran, horloge au soleil. 3) clépsidre; horloge à sable.
Godźinny. 1) Stunden-, zur Stunde gehörig. 2) stündlich, das eine Stunde währet. 3) unbeständig. 1) d'heure; qui concerne l'heure. 2) d'une heure, qui dure une heure. 3) inconstant. § 1) zegar to tylko godźinny a nie minutowy. 2) swar godźinny. ** 3) człek to barzo godźinny (niestateczny).
Godźiwy, *vid.* Godźiły.
Gogołka, golanka, gałuszka, głowatka. abgeblühete Baum-Frucht; Obst-Knöpschen; Ansatz. fruit qui noüe, qui se forme après la fleur; fruit noüé.
Goię, *i, ił.* heilen eine Wunde, oder einen Verwundeten. guérir une plaïe, un blessé. § goić, zagoić ranę; Cyrulik go dobrze goił.
goić śię. sich heilen. se guérir. § rana śię ieszcze nie zagoiła; sam śię goi.
Goienie, goienie śię rany. die Heilung einer

einer Wunde. cure de quelque plaïe; la guériſſon des bleſſures.
*Gola. freyer, ofner Ort. lieu découvert.
na goli. frey, offen, unverſchloſſen. à découvert; ſans étre enfermé. § na goli te pieniądze leżą; na goli co kłaść.
Gołąb, *g. gołębia.* 1) eine Taube. 2) ein Tauber. 1) pigeon. 2) le pigeon mâle. § 1) rożne ſą gatunki gołębiow domowych, iako gardłacze, bębenki, dachowki.
gołąb dziki, śiny. wilde Taube. pigeon ſauvage.
Gołąbek, *g. gołąbka.* Täubchen, junge Taube zum Speiſen. pigeonneau.
gołąbku moy. mein Täubchen; mein Hertzchen. mon aimable pigeon (pigeonne) mon petit oeil.
Gołąbię. } junge Taube im Neſt. pigeonneau dans le nid.
Gołąbiątko. }
Golanka, *vid.* Gogołka.
Golę. 1) balbieren, putzen, ſcheeren. 2) ſchuppen einen Fiſch. 3) putzen, fuchteln, fegen mit einem Gewehr. 1) raſer, faire la barbe. 2) écailler un poiſſon. 3) joüer des couteaux; batre d'eſtoc & de taille. § 1) balbierz mię golił; golić brodę komu; golić do ſkory. 2) golić rybę. 3) kiedy wźiął golić, wſzyſcy pouciekali; wąſy mu dobrze pogolił.
golić śię. ſich balbieren. ſe raſer.
Gołębi. Tauben=. de pigeon. § gołębie iaie.
gołębi groch, vid. *groch gołębi.*
gołębie źiele, vid. Koſzyſzczko.
Gołębica. die Täubin. pigeonne, femelle du pigeon.
Gołębieńcowy. zum Tauben=Haus gehörig. de colombier.
gołębieńcowe przegrodki, komorki. Neſt=Löcher im Tauben=Haus. boulins; troux du colombier.
Gołębieniec, *g. gołębieńca.* Tauben=Haus. colombier, pigeonnier, volier à pié.
gołębieniec mały. kleines Tauben=Haus. une fuïe.
Gołębnik. 1) Tauben=Wärter. *2) Tauben=Haus, ſ. Gołębieniec. 1) qui a ſoin du colombier; qui nourrit les pigeons. *2) colombier, *v.* Gołębieniec.
Gołec. 1) nackter, armer Kerl. 2) Kahlkopf. 1) pauvre haire; pion; pauvre diable. 2) homme chauve; qui a la tête chauve. § 1) Wenus nie rada płaći, ma ſynow golcow.
Gołek. 1) nackter Menſch. 2) ſchlechter, armer Menſch. 1) homme tout nud. 2) un vil & pauvre homme.
Goleń, *f. g. goleni.* 1) das Schienbein. 2) Schiene, Stange Metall. 1) gréve; l'os antérieur de la jambe; l'os crural; le devant de la jambe. 2) lingot; barre; piéce de métal longue de quelques piez. § 1) krzywe ma golenie. 2) goleń złota; dwie golenie lite z śrebra.
Golenie. das Balbieren, das Bartputzen. l'action de faire la barbe.
Goleniowy. zum Schienbein gehörig. qui regarde la gréve.
goleniowy muſzkuł. Waden=Bein=Mäuslein. péronier un muſcle.
kość goleniowa przednia więtſza, vid. Goleń. 1)
kość goleniowa mnieyſza. das Waden=Bein. l'os poſterieur de la jambe; le péronée.
Golizna. kahler Fleck auf dem Acker. champ tout découvert; raſe campagne; endroit dans un champ qui ne porte rien, qui eſt ſans herbes.
**golizna; poroślina.* mit Unkraut bewachſener Fleck. endroit qui ne porte que de mauvaiſes herbes.
Gołocę, *ći, ćił.* entblöſſen; berauben. dépoüiller, öter, priver. § ogołoćić miaſta z ludźi.
Gołoledź, *f.* 1) Glateis. 2) Gefahr. 3) im Schertz: Platte, kahler Kopf. 1) verglas. 2) danger, péril. 3) *burleſq.* tête chauve.
iak na gołoledźi. wie auf Nadeln; in Gefahr; in Eilfertigkeit. ſur des épines; en danger; en grande hâte. § ſtoię iak na gołoledźi.
Gołodupſki, *vulg.* ein Nackarſch. gueux; pauvre belitre; qui eſt gueux comme un rat.
Gołość, *vid.* Golizna.
Gołosłownie, *adv.* mit leeren Worten. ſeulement en paroles; pas réellement.
Gołosłowny. das in bloſſen Worten beſtehet. qui n'eſt pas réel; qui ne conſiſte qu'en mots.
Gołoſzyyca. armer Schlucker. gueux; pauvre homme; pauvre haire.
Gołota. 1) unangeſeſſener, armer Menſch. 2) Lumpen=Geſindel. 1) homme ſans biens, ſans poſſeſſion; galefretier. 2) marodaille. § 1) gdy gołota to uczynił, wolno go imać.
Gołowąs, *gołowąz. 1) Geel=Schnabel der noch keinen Bart hat. 2) der niemahls einen Bart bekommt, als ein Caſtrat. 1) un bé-jaune; jeune niais qui n'a point de barbe. 2) homme qui n'a point de barbe comme un chartré. § 1) niech śię ći gołowąśi wprzod gramatyki uczą.

Gołuchny. sehr bloß, sehr nackt. tout découvert, tout nud.

Goły. 1) bloß, nackt, glat, nehmlich ohne Haare, Federn oder Schuppen. 2) bloß, leer, eitel, unnütz. 3) bloß, entblößt, blanck als ein Degen. 4) bloß, unbewachsen, wo nichts wächst. 5) bloß, als die Stelle, wo eine Stadt, ein Haus gestanden hat. 1) nud, pelé; qui n'est couvert d'aucune chose; qui est sans poil, sans barbe, sans plumes, sans écailles. 2) vaine, inutile, frivole. 3) nud, tiré, dégainé, blanc. 4) ras, découvert, où il n'y a ni arbres, ni herbes. 5) rasé, découvert, où il y avoit une ville, une maison. § 1) broda goła; ptaszęta, myszęta gołe; węgorz iest ryba goła. 2) gołe to tylko słowa; czyni to dla gołego konceptu i prożney opinii; goła to nadzieia, obietnica. 3) gołą na mię nastąpił szpadą. 4) pole gołe. 5) gołe tam tylko widźisz miasta.

gołemi rękoma. mit leeren Händen, das ist ohne Geld oder ohne Gewehr. des mains vuides; sans argent ou sans armes. § nie idź gołemi rękoma do sędziego; gołemi śię bronił rękoma.

Gomołka. ein Quarck-Käse. fromage écremé fait en forme de cilindre; fromage à la pie.

Gomoły. 1) verstümmelt. 2) von Aehren: stumpf, abgekürt, nicht spitzig. 1) mutilé, tronqué, estropié. 2) *en parlant des épics:* ébarbé, qui n'a point de barbe. § 1) koźioł na rogach gomoły. 2) zboża są ośćiste i gomołe to iest bez ośći.

*Gomon, zwada. Händel, Streit, Zanck. querelle, dispute, débat.

*Gomonić śię z kim; wadźić śię, swarzyć śię. sich zancken. se quereller, disputer, se débatre.

*Goń, *f.* }
*Gończa, } Gonienie. das Nachjagen, Nachsetzen. poursuite, chasse qu'on donne aux ennemis.

Gońca. 1) Nachsetzer, Nachjager. 2) Jäger: Hund der nachsetzt. 1) celui qui chasse. 2) *chassé:* chien qui poursuit la bête. § 1) gońcow za nim wysłano. 2) gońca iest pies wietrzny, który popędzone zwierzę goni ze wszystkiego skoku, poty poki może albo on gonić, albo zwierzę ućiekać.

Gońiany, *vid.* Gontowy.

Gończa, *vid.* Goń.

Gończy. nachsetzend, nachjagend. qui poursuit. § rozforować psow gończych.

Goniarnia. Bergw. der Göpel, ist der Schoppen über dem grossen Rad, das die Pferde umwenden. sorte d'angar ou de toit sur la grande roue que les chevaux tournent aux mines.

Goniarz. Treiber dieser Pferde. celui qui pousse ces chevaux.

Gonię. 1) jagen, nachsetzen. 2) ringen, streben nach etwas. 3) Ringel rennen. 1) pourchasser, chasser, poursuivre, mettre en fuite; donner la chasse; talonner. 2) rechercher, tâcher d'avoir; vouloir avoir. 3) courir la bague. § 1) gonić woysko uchodzące. 2) goni na sławę, na zwadę, na guz. 3) gonić do pierśćienia.

gonić na ostre. sich auf Leib und Leben schlagen. combatre à fer émoulu, à outrance.

gonił za sobą. er hat das Hasen-Panier ergriffen. il a pris la fuite; il a pris de la poudre d'escampéte.

gonić śię. 1) ein ander jagen. 2) laufen, rammlen, läufisch seyn. 1) se chasser l'un l'autre; s'entre-chasser. 2) être en rut; être en chas; être en chaleur. § 1) chłopcy śię po ogrodźie gonią. 2) wilk gdy śię goni z samicą.

gonić śię konwiami, (kieliszkami). einander niedersaufen. s'enivrer l'un l'autre; boire de grandes rasades.

Goniec, *g. gońca.* Courier; Boten-Reuter. courier. § odesłano do Wiednia gońca; goniec Ruski, Tatarski.

Gonienie, ściganie. das Nachjagen, das Nachsetzen. poursuite, chasse.

Goniony. gejagt. chassé.

goniony. 1) das Hasche-Spiel, Haschemännchen. 2) Art von einem lustigen und hurtigen Tantz. 1) les barres, jeu d'enfant. 2) sorte de danse gaïe & fort vite; gavote. § 1) grać gonionego. 2) na to goniony, abyś widźiał, ieżli kaleka albo dychawiczna; tańcować gonionego.

Gonitwa. Wettrennen, Wettlauf. course.

gonitwy do pierśćienia. Ringelrennen. course de bague.

gonitwy mieysce. Renn-Bahn. lice, carriére.

Gont, *g. a.* }
*Gonta. } Schindel, Dachschindel. aissi; bardeau, échandole dont on se sert pour couvrir un toit.

Gontarz. Schindler; Schindelmacher. faiseur de bardeaux.

Gontowy, gonćiany. Schindel-. de bardeaux. § gontowy dach.

Gora. 1) ein Berg. 2) Schacht, Bergwerck. 3) oben; der Obertheil eines Gebäudes; Haufen auf abgemessenen Saamen-Körnern. 1) montagne; mont. 2) mine, miniére où on tire le métal. 3) surmésure; ta sur

ſur le grain méſuré. § 1) wyſoka gora; na gorze leży zamek. 2) gora kruſzcowa; gora złota, śrebrna. 2) niech na gorę przynioſą co na dole maią; mieſzkanie na gorze; gora w mieſzkaniu, w budowaniu. 3) z gorą, bez gory mierzyć.

gory. 1) Bergwercke. 2) Gebürge. 1) mine, miniére. 2) montagne; les monts.

kamienne gory. Stein-Brüche. meuliere; perriére, carriére; lieu d'où on tire la pierre pour bâtir; pierriére.

gora miłośierdźia; komora potrzebnych. Leih-Haus, wo man den armen Leuten ohne Intereſſen Geld leihet. mont de pieté où l'on ſoulage les pauvres avec de l'argent ſans interéts. § gora miłośierdźia na pożyczanie pieniędzy ludźiom ubogim ieſt poſtanowiona.

gora nad morzem; gora nadmorſka. Vor-Gebürge. un promontoire, cap.

gorą. oben; oberhalb, obenher. par en haut; en haut. § gorą buia ſokoł, a czapla niżey.

z gorą; z okładem. 1) ehe mehr als weniger. 2) ehe ſpäter. 3) mit einem Haufen gemeſſen. 1) plûtôt plus que moins. 2) plûtôt tard. 3) à méſure comble. § 1) nieprzyiaćiel 200 ludźi z gorą poſtradał. 2) po ſześć godźinach z gorą było. 3) miara z gorą.

z gory. 1) Berg ab, Berg unter; herunter. 2) von oben; eben herab. 3) von Schiffen: Strom-unter, mit dem Strom; Strom ab. 1) de deſſus de la montagne; d'une montagne en bas. 2) d'en haut. 3) *en parlant des bateaux:* avau; en decendant; en avalant. § 1) zła ſzkapa i z gory nie poćiągnie; *prov.* 2) z gory kamienie rzucaią, 3) ſzkúty z gory idą.

w gorę; do gory; ku gorze. Berg an; nach oben. vers la montagne.

oliwa w wodźie do gory idźie. das Oel ſteiget im Waſſer in die Höhe. quand l'huile eſt mêlée avec de l'eau, l'huile ſurmonte toujours.

na gorę. Strom auf. amont; en remontant. § ſzkuty na gorę idą.

na gorze. oben. deſſus; là ſus; là haut; en haut.

gorę wźiąć; gorę otrzymać. überhand nehmen, bekommen. avoir le deſſus; gagner le deſſus; prédominer. § gorę nad nim otrzymał; ſwawola gorę bierze.

cena w gorę idźie, w gorę ſkoczyła. der Preis ſteiget. le prix hauſſe, monte, rencherit. § zboże teraz w gorę idźie.

złote gory obiecować. güldne Berge verſprechen. faire eſperer des monts d'or; promettre monts & merveilles. § kto złote gory obiecuie i ołowianych nie da.

Gorąco, *adv.* 1) heiß. 2) hitzig. 3) inbrünſtig, eifrig. 1) chaud, chaudement. 2) chaudement, avec chaleur; ardenment. 3) inſtamment; ardenment, fervenment. § 1) przyłoż to gorąco; gorąco pić. 2) gorąco mu odpowiedźiał. 3) gorąco Boga błagać; gorąco Was Pana proſzę.

gorąco mi. es iſt mir heiß. j'ai chaud.

gorąco; gorąco ieſt. es iſt heiß. il fait chaud.

gorąco kąpany. kurtz angebunden, hitzig vor der Stirne. qui a la tête près du bonnet; qui a la tête chaude. § gorąco ćię kąpano braćie.

Gorąco. } die Hitze. la chaleur; le
Gorącość. } chaud. § gorąco uſtało; gorąco miia; gorącość słoneczna, waru, żelaza rozpalonego.

gorącość. 1) Feuer, Hitze, Heftigkeit. 2) Eifer. 1) ardeur *f.* feu, véhemence; ſaillie; la chaleur; activité. 2) ardeur; le zèle. § 1) gorącość krwi; gorącość młodego wieku opłonęła; gorącość umyſłu. 2) w tey gorącośći świadczenia przysługi ſwoiey dołożył; zabieram nową gorącość, nowe śiły do służenia.

Gorący. 1) heiß. 2) brennend. 3) ſcharf, beiſſend als Pfeffer. 4) hitzig, haſtig, jachzornig, choleriſch. 5) hitzig, blutig als eine Schlacht. 6) friſch, neubegangen als eine That. 7) eifrig, inbrünſtig. 8) ſcharf, ſtreng als ein Geſetz, ein Brief. 1) chaud. 2) ardent, chaud, brûlant. 3) piquant, acre; qui pique la langue. 4) chaud, ardent, bouillant, véhément, vif, promt. 5) vif, ſanglant, rude come une bataille. 6) frais, flagrant en parlant d'un délit. 7) ardent, fervent. 8) ſévére, rigide. § 1) gorące żelazo; gorąca pora; dni gorące. 2) gorąca polewka, gorące żelazo. 3) pieprz, imbier gorący. 4) gorące rozumy wiele mieſzaią, wiele ſobie pozwalaią. 5) żaden gorący raz bez niego śię nie odprawił. 6) wźięty na gorącym uczynku. 7) gorące za niego wnoſzę proſby; gorąca chęć naſza nas do tego napędźiła. 8) gorące napiſał do niego liſty; gorące to były słowa.

zaſtać kogo na gorącym uczynku. einen auf friſcher That antreffen. trouver, prendre qu. ſur le fait.

gorące mieć ręce. alles vors Geld thun; gerne nehmen. prendre jusques ſur l'autel; avoir

tel; avoir une ame vénale. § na urzędźie gorące miał ręce.
kto śię na gorącym sparzył i na zimno dmucha. ein gebranntes Kind fürchtet sich für Feuer. chat échaudé craint l'eau froide; qui se brûle une fois souflera volontiers à l'autre.
Gorączka, febra. Fieber. fièvre. § chorować na gorączkę; gorączka śię poczyna, śię śili, ustaie.
gorączka węgierska; łożna choroba. Hungarische Kranckheit; Feld-oder Soldaten-Kranckheit. mal d'Hongrie sorte de fiévre contagieuse.
gorączka z zimnicą zmieszana. Fieber mit Hitze und Kälte zugleich. fièvre avec frisson & chaleur.
gorączka mała. ein kleines Fieberchen. une petite fiévre.
gorączka wielka; gorączka ciężka, maligna. hitziges Fieber. fiévre chaude; fiévre ardente.
gorączka iednodźienna. eintägiges Fieber. un éphémére; fiévre qui ne dure que vingt quatre heures.
gorączka codźienna. tägliches Fieber. fiévre quotidiénne.
gorączka nieustawna. Wechsel-Fieber. fiévre intermittente.
gorączka ustawna. stets anhaltendes Fieber. fiévre continuë.
gorączka taiemna wnętrzna; hektyka. schwindsüchtiges Fieber. fiévre éctique.
gorączka zimna, zimnica. kaltes Fieber. fiévre avec frisson.
Gorączkowy. febrilisch, Fieber -. fiévreux.
Goral. Bergmann, Berg-Bauer der in Gebürgen wohnet. montagnard, païsan qui habite sur une montagne.
klnie iak goral. er flucht wie ein Fuhr-Knecht. il jure comme un voiturier embourbé.
Goralski. Bergmännisch. de montagnard.
Goram, *vid.* Gorę.
Gorczyca } ziarno. (*sinapi*) Senf,
Gorczyca czarna } Senf-Korn. du sénevé, sorte de petite graine. § z gorczycy musztardę robią.
gorczyca ziele. Senf das Kraut. le sénevé une plante.
gorczyca biała; ruka, rukiew. (eruca) Rauke, weisser Senf. roquette.
gorczyca polna, psżonak. (erysimon) Hederich, wilder Senf. velar; l'herbe aux Chantres; tortelle.
Gorczycowy. Senf -. de sénevé.
Gordygarda, straźnia izba. Wachstube, Wachthaus. le corps de garde.

Gorę, *e, rzał rzeli.* } 1) brennen als
Gorcię, *ie, rzał rzeli.* } Feuer. 2) bren-
Gorzeie, *rzeie, rzał rzeli.* } nen, funckeln als die Augen. 3) wallen als das Geblüt. 1) brûler, étre embrasé. 2) briller, étre plein de feu; étinceller comme les yeux. 3) bouillonner, bouillir comme le sang. § 1) dom twoy gore, a moy iuz zgorzał; gorzeie świeca. 2) gorzały oczy iako dwie pochodnie. 3) goreią w nim humory.
gore mu wszystko w ręku. er arbeitet, daß ihm die Hände rauchen. il travaille de tout son éfort; il travaille comme un mulet.
Gorga. Triller. fredon.
gorgi wyprawiać. trillern. fredonner.
Gorka, goreczka. Hügel, kleiner Berg. une hauteur; bute; coline, petite montagne.
Gorliwie, *adv.* eifrig. fervenment, ardenment, avec zèle.
Gorliwość 1) Eifer. 2) Hitze. 1) le zèle, ardeur *f.* la ferveur. 2) véhémence, feu, ardeur. *f.* § 1) gorliwość o rzeczy Boskie; gorliwość w usługach. 2) gorliwość umysłu.
Gorliwy. eifrig. zelé, ardent. § gorliwy o sprawiedliwość; gorliwy w usługach; gorliwy do (o) Boga.
Gornica; gorna pieczenia z nerką. Nieren-Braten, Nieren-Stück. longe de veau, de beuf. § gornica ćielęca, wołowa.
Gornik. 1) Berg-Knappe, Bergmann. 2) Berg-Bauer, der auf einem Gebürge ackert, weidet. 1) mineur, qui travaille dans les mines à tirer les métaux. 2) montagnard; qui habite sur les montagnes.
Gorno, } *adv.* pysznie. stoltzer
**Gornomyślnie, } Weise. arroganment, orgueilleusement, superbement.
**Gornomyślność. Stoltz, hoher Sinn. orgueil, arrogance.
** Gornomyślny. stoltz. arrogant, fier.
** Gornośny. der Berge tragen kan. qui peut porter une montagne. § olbrzym gornośny.
Gorny. 1) Berg-, der auf einem Berge wohnet, oder wächst. 2) Ober-, der oben ist. 3) hoch, als der Flug eines Vogels. 4) Ober-, als ein Land. 5) hoch, Ober-, von Gerichten. 6) stoltz, hochmüthig. 1) de montagne; qui apartient à une montagne; qui habite sur une montagne. 2) d'enhaut; qui est en haut. 3) haut, en parlant du vol d'un oiseau. 4) haut, supérieur, eloigné de la mer comme un païs. 5) supérieur, grand, prémier,

prémier, en parlant de quelques officiers. 6) haut, orgueilleux, arrogant, fier. § 1) gorni obywatele; ziele gorne. 2) gorne mieszkanie. 3) orzeł gornym się nad wszystkie ptaki unośi lotem. 4) gorne Woiewodztwa; gorna Saxonia. 5) gorny Sąd. 6) umysł gorny, fantazya gorna; Hyszpani są gorni i gorno mowią.

gorna pieczenia, *vid.* Gornica.

** Gorolotny. 1) hochfliegend. 2) hoch, hochtrabend. 1) qui vole fort haut. 2) haut, orgueilleux, fier. § 1) orzeł gorolotny. 2) myśli gorolotne.

Gorset. ein Weiber-Corset. corset.

Gorski, Gorskliwy, Gorsknę, Gorsknieię, Gorsko, *vid.* Gorzki, Gorzkliwy *&c.*

Gorśnienie, *vid.* Gorzknienie.

Gorszę, *szy*, *szył.* 1) verschlimmern, schlimmer machen. 2) ärgern, Aergerniß geben. 1) empirer, rendre plus mauvais. 2) scandaliser, donner sujet de scandale. § 1) miasto poprawy zgorszył chorobę. 2) gorszyć niewinnych grzech wielki.

gorszę się z kogo. sich ärgern, Aergerniß nehmen. scandaliser, être scandalisé.

gorszący. der Aergerniß giebet, ärgerlich; das Aergerniß macht. scandaleux, qui porte scandale.

Gorszeię. sich verschlimmern, schlimmer werden. empirer, devenir pire.

Gorszenie kogo. Aergerniß. le scandale.

z gorszeniem. ärgerlich, ärgerlicher Weise. scandaleusement.

Gorsznę, *vid.* Gorzknę.

Gorsznienie, *vid.* Gorzknienie.

Gorszy, ist der *Compar.* von zły. ärger, böser. *c'est le comparatif de* zły; pire, plus mal; plus méchant, plus mauvais.

co gorsza. was das schlimmste ist. le pis.

Goruię. 1) über etwas steigen, schweben, treten. 2) über etwas die Ueberhand, die Uebergewalt haben. 1) se mettre sur; être élevé sur; planer sur. 2) avoir le dessus; prendre le dessus; avoir avantage par dessus de qu.; surmonter qu. en. § 1) nad brzegi woda na sześć stopniow wygorowała; orzeł nad wszystkie ptastwa zwykł gorować. 2) prawo zawsze nad Pany goruie i gorować będźie.

Gorycz, *f.* eig. u. fig. Bitterkeit. *prop. & fig.* amertume. § gorycz pod słodyczą świat podaie; słodźić gorycz.

gorycz / Goryczka, ziele. (*gentiana*) Entzian, Bitterwurtz. gentiane.

goryczka włoska. (centaureas) gemeine Rhapontic, groß Tausendgülden-Kraut. grande centaurée.

goryczka mała albo naymnieysza. (gentiana minor) Kreutz-Entian, Heil aller Schaden. petite gentiane.

goryczka biała. (agaricum) Lerchen-Schwam. agaric.

Gorysz ziele, *vid.* Wieprzeniec.

Gorz, *obs.* Kehlsucht, Begierde der Kehle nach etwas; wird noch in einigen *compositis* als ślinogorz, winogorz gefunden. apetit ou envie de gosier; *ce mot n'est usité qu'en ses composez* ślinogorz, winogorz *&c.*

Gorzałczany. Brandwein-, zum Brandwein gehörig. d'eau de vie. § prowent gorzałczany.

gorzałczany, subs. Brandwein-Brenner-Knecht. valet de distilateur d'eau de vie. § na dobrą gorzałkę nabił gorzałczany.

gorzałczany szynkarz. Brandwein-Schencker. brandevinier, qui vend de l'eau de vie.

gorzałczany szynkarz co gorzałkę po ulicach nośi i przedaie. der den Brandwein herum trägt und verkauft. porte-col.

Gorzałka. Brandwein. l'eau de vie; brandevin. § palić gorzałkę; *Ka* wynalazł przepalenie gorzałki, ta zaś, że iey zbytnie zażył i od niey wewnątrz zgorzał, dostała nazwisko *gorzałka.*

Gorzałkoś. Brandwein-Säufer. buveur d'eau de vie. § gorzałkośiowie i piianicy.

Gorzalnia. Brenn-Haus. lieu où l'on distille de l'eau de vie.

Gorzalnik. Brandwein-Brenner. distilateur d'eau de vie.

Gorzę się, *obs. vid.* Srożę się.

Gorzelina. / Gorzelisko. 1) Scheiter-Haufen-Stelle. 2) Brand-Stelle. 1) lieu où les anciens brûloient les corps des morts. 2) place d'une maison brûlée.

Gorzey, *adv.* ärger. pis, plus mal. § źle było, lecz teraz gorzey bydź nie może.

tym gorzey. desto schlimmer. tant pis.

co raz to gorzey. je länger, je ärger. de pis en pis; de pire en pire; de mal en pis.

Gorzki. 1) bitter. 2) bitter, widrig, betrübt. 1) amer, qui a de l'amertume. 2) amer, fâcheux, triste.

Gorzkawy. / Gorzkliwy. bitterlich, etwas bitter. un peu amer.

Gorzknę / Gorzknieię gorsznę. 1) bitter werden; einen bittern Geschmack bekommen. 2) galstrig werden. 1) devenir amer. 2) rancir, devenir rance.

Gorzknienie. 1) das Bitter werden. 2) Galstrig-

Galstrigkeit, galstriger Geschmack. 1) le changement dans un goût amer. 2) rancissure; qualité de ce qui est rance.

Gorzko, *adv.* 1) bitter. 2) widrig, betrübt, verdrießlich. 1) amèrement. 2) fâcheusement, tristement.

gorzko co czynić. bitter machen. rendre amer.

Gorzkość. 1) Bitterkeit. 2) Verbittrung. 1) amertume. 2) amertume, aigreur, *f.*

Gorzykwiat ziele. (*consiligo*) Laus-Kraut, Schlangen-Wurtzel. pommelée.

Gorzystość. erhabene Rundung, Linsen-Runde. convexité.

Gorzysty. 1) bergicht. 2) in der Optic: Linsen-rund, bauchicht. 1) montueux, qui est plein de montagnes. 2) *optique.* convèxe.

Gorzysz ziele. (*peucodanum*) Haar-Strang, Sau-Fenchel. queue de pourceau; fenouil de porc.

Gość. 1) Gast. 2) Gast, Fremder, der bey einem aus Freundschaft oder auf Befehl eine zeitlang herberget. 3) fremd, unerfahren. 1) convié, hôte. 2) nouveau venu; étranger qu'on reçoit chez soi par amitié ou par ordre. 3) un novice; neuf, étranger dans qu. ch. § 1) gośćie na ochotę iuż zaproszono; gość zaproszony, nieproszony. 2) gośćiem stoię u twego brata; dom ten ma libertacyą od gośći tak w Seym iak i bez Seymu; przyymowanie gośći. 3) gość to ieszcze w tey nauce; w tym domu ten honor nie iest gośćiem, ale spospolićiał.

Gośćie. Gäste, Gesellschaft. compagnie; gens assemblez chez qu; les priez. § ma gośćie u śiebie.

Gośćina. Gast-Haus, zur Bewirthung der angekommenen Gäste. maison destinée à loger les étrangers. § dobra żyć w gośćinie, bo tam potrawy gotowe; gdy słudzy Pana na gośćinę przyprowadzą, chłopca do posługi zostawiwszy do domu powracać maią.

zachować kogo w gośćinie. einem das Gast-Recht genießen lassen. acorder à qu. l'hospitalité, le recevoir chez soi; pratiquer l'hospitalité envers qu.

w gośćinie iestem; w gośćinę iadę. auf der Reise, unterwegens seyn. être sur le chemin.

z gośćiny powracać. von einer Reise zurück kommen. retourner d'un voiage.

Gośćiniec, *g. gośćińca.* 1) Gast-Hof, Herberge, Wirths-Haus, insonderheit an der Land-Strasse. 2) Land-Strasse. 3) *fig.* Bahn, Weg zu etwas. 1) auberge, hôtelerie, passade. 2) grand chemin; chemin roïal; estrade. 3) *fig.* chemin, voie, moien. § 1) w którym gośćińcu (gospodźie) stać będźiemy. 2) do kośćioła, do młyna gośćiniec pospolity sąsiad sąsiadowi wydać powinien. 3) z bitego do nauk, do sławy skierował gośćińca; ubitym od ćiebie idę gośćińcem; śćiele sobie do korony gośćiniec.

gośćiniec głowny; wart; nurt. Strom eines Flusses. courant, fil, fort d'une rivière.

Gośćinnie, *adv.* gastfrey. avec hospitalité, avec charité.

Gośćinność. Gast-Freyheit, Gast-Recht, Aufnahme der Fremden oder der reisenden Freunde. hospitalité; droit d'hospitalité; liberté envers les étrangers ou envers ses amis qu'on loge chez soi quand ils voiagent. § cudzoźiemcy chwalą gośćinność Polakow.

Gośćinny. 1) gastfrey. 2) Gast =, für die Gäste bestimmt; den Gästen zugehörig. 4) der angewiesene Fremde zu bewirthen schuldig ist. 1) hospitalier, d'hospitalité; qui reçoit & loge volontiers les passans. 2) qui concerne les hôtes & les étrangers. 3) qui apartient aux hôtes & aux étrangers; d'hôtes; d'étrangers. 4) destiné aux logis des soldats, ou des oficiers de la Cour. § 1) Pan to barzo gośćinny; gośćinna ochota. 2) gośćinna izba; gośćinny obiad, uczta. 3) gośćinna czeladź. 4) kamienica gośćinna.

gośćinny, subs. 1) Bewirther, der die Gäste aufnimmt. 2) Gastwirth. 1) hospitalier qui reçoit les passans. 2) hôtelier, un aubergiste. § 1) gośćinny publiczny albo urzędowy.

gośćinna gospoda. } 1) Gast Hof, wo Fremde einkehren. 2) Her-
gośćinny dom. }

Gospoda. } berge, Quartier. 3) freyes Quartier für die Hof-Bedienten oder Soldaten, so der Furier anweiset. 1) hôtélerie, auberge. 2) logis, maison où l'on loge. 3) logis; maison ou le fourrier marque le logis que doivent prendre les oficiers de la Cour ou les soldats. § 1) w gospodźie pospolitey ma gospodę. 2) gospodę mam u niego. 3) gospodę mi z urzędu u niego dano; ta kamienica gospodę z urzędu trzyma i gośćie z urzędu przyymować powinna; rozpisać żołnierzom gospody.

gospodą stać; mieć gospodę u kogo. herbergen. loger chez qu.

Gospodarczyk. 1) ein kleiner Wirth. 2) der

der Kobolt, ſ. Mora. 1) petit hôtelier. *2) cochemar, v. Mora.

Goſpodarnie, *adv.* po goſpodarſku. wirthſchaftlich. économiquement; d'une manière ménagére & économique.

Goſpodarny. haushälteriſch, wirthſchaftlich, räthig. économique, ménager; qui épargne. § goſpodarni ludzie; goſpodarna nauka.

Goſpodarowanie. das Wirthſchaften. l'action de conduire un ménage, de tenir maiſon.

Goſpodarſki. 1) dem Hauswirth oder Gaſtwirth zuſtändig. 2) Wirthſchafts-, haushälteriſch, landwirthſchaftlich. 1) du maître de logis; de l'hôte; de l'hôtelier. 2) ménager, économique, qui regarde l'économie. § 1) ſyn goſpodarſki; corka goſpodarſka. 2) naczynia goſpodarſkie.

goſpodarſkie księgi. Bücher von der Landwirthſchaft. un livre économique qui traite de l'économie.

po goſpodarſku, adv. wie ein Wirth, wirthſchaftlich. en économe; économiquement.

goſpodarſka nauka. / *goſpodarna umieiętność.* / Goſpodarſtwo. } Haushaltungs-Kunſt; öconomiſche Wiſſenſchaft. économie; ſcience économique.

goſpodarſtwo, rząd domowy. Haushaltung, Hausverwaltung. ſoin, conduite, gouvernement d'une famille; le ménage, économie. § goſpodarſtwa pilnuie.

Goſpodaruię, *vid.* Goſpodarzę.

Goſpodarz. 1) Hauswirth, Hausherr, Hausvater. 2) Wirth, Haushalter, der in der Wirthſchaft erfahren iſt. 3) Gaſtwirth, der Fremde vor Geld aufnimmt. 4) Bewirther, der die Geſandten und vornehme Fremde mit Wohnung und nothwendigen Sachen verſorget. 5) Wirth, der ein Gaſtgebot giebet. 1) pére de famille; l'hôte; maitre du logis, de la maiſon. 2) économ, ménager, qui entend le ménage, qui fait l'économie. 3) un aubergiſte, hôtelier. 4) l'hôte qui loge, qui reçoit chez lui des perſonnes diſtinguées, que le fourrier lui à marquées. 5) un hôte qui reçoit chez lui les conviez. § 1) a ieſt goſpodarz (Pan) doma? 2) goſpodarz wiele przedaie, mało kupuie; ſtary goſpodarz Pan Bog; *prov.* goſpodarz kazdy w ſwoim domu Pan; *prov.* 3) drogi to goſpodarz; goſpodarz więcey gości przyiąć nie może. 4) goſpodarz z urzędu dla Posłow Rzeczypoſpolitey ma bydź poſtanowiony.

Goſpodarzę, *rzy*, *rzył.* 1) wirthſchaften; Wirthſchaft treiben. 2) einnehmen als die Liebe das Hertz. 1) économiſer; tenir maiſon; conduire, gouverner une famille. 2) ocuper, ſaiſir, poſſeder comme l'amour un coeur. § 1) nie długo goſpodarzył. **2) miłość w iey ſercu goſpodarzy.

Goſpodny. zur Herberge gehörig. de logis; qui regarde le logis.

goſpodne. Quartier-Geld, das der Fremde vors Quartier, oder der Wirth den Soldaten ſtatt der Wohnung giebet. l'argent que l'étranger donne pour le logis, ou le maître du logis acorde à un ſoldat au lieu du logis aſſigné par le fourrier. § żołnierz goſpodnego brać nie ma.

Goſpodyni. 1) Haus-Mutter, Haus-Frau, Hauswirthin. 2) Haushälterin, Wirthin. 1) mére de famille; l'hôteſſe, nôtre ménagère; maitreſſe de la maiſon. 2) ménagére, fille ou femme qui épargne, qui entend l'économie. § 1) a gdzie goſpodyni? 2) dobra to goſpodyni.

Goſpodze, wird vom Pöbel ſtatt des *Vocativi* goſpodyni gebraucht. *le petit peuple met ce mot au lieu du Vocatif* goſpodyni.

Goſzczę, *ści*, *ścił.* fremde ſeyn, nicht eingewohnt ſeyn. étre neuf, être étranger. § iać w tey ziemi goſzczę.

Got. ein Gothe. Goth, Got.

Gotczyzna. die Sprache, Sitten, Bau-Art der Gothen. la langue, les moeurs, l'architecture des Gots; ce qui eſt pratiqué par les Gots.

Gotſki. Gothiſch. Gotique.

Gotow, *vid.* Gotowy.

Gotowalnia. 1) Nacht-Tiſch, Schenck-Tiſch. *2) Servitz. 1) toilette, bufet. *2) un ſervice de vaiſſelle. § 1) pudełko na gotowalni ſtoi.

Gotowanie czego. 1) Zurichtung, Zubereitung. 2) das Kochen. 1) préparation, aprêt, ajuſtement, acommodage, *m.* 2) l'action de cuire; cuiſſon, coction.

Gotowię, *vid.* Gotuię.

Gotowiec, *g. gotowca.* reſoluter Menſch. un homme hardi; eſprit réſolu.

po Gotowiu, *vid.* Pogotowiu.

Gotowizna. 1) Vorrath. 2) Baarſchaft, baares Geld. 1) proviſion, fourniture des choſes néceſſaires. 2) le comptant; les finances, argent comtant; argent bas; argent à la main. § 1) mam gotowiznę drew i mąki. 2) żołd gotowizną odbieraią; nie mam gotowizny; ſuma w gotowiznie.

gotowizną płaćić mit baar Geld bezahlen. financer; païer qu. argent ſec.

Gotowo,

Gotowo, *adv.* fertig, zubereitet. prêt; d'une manière préparée. § iuż wszystko gotowo.

Gotowość. 1) Fertigkeit. 2) Bereitschaft. 1) promtitude. 2) préparatif, apareil. § 1) ze wszelką prętkiego posłuszeństwa gotowośćią zostaię twoim sługą. 2) w należytey nieprzyiaćiela znalazłem gotowośći.

Gotowy, Gotow. 1) bereit, fertig. 2) gar, gar gekocht oder gebraten. 3) zugerichtet, fertig. 1) prêt, préparé, disposé, fait. 2) cuit, rôti. 3) aprêté, préparé. § 1) gotowym zawsze do pełnienia rozkazow twoich; gotowy do woyny. 2) mięso gotowe; pieczenia ieszcze niegotowa. 3) obiad gotowy, proszę do stołu; potrawy iuż gotowe.

gotowe; gotowe pieniądze. baar Geld. l'argent comptant. § za gotowe co kupić.

iużem gotow, poydźmy. ich bin fertig, laßt uns gehen. me voilà prêt, allons.

Gotuię. 1) zubereiten, fertig machen. 2) kochen, sieden. 3) zurichten als eine Mahlzeit. 1) aprêter, préparer, acomoder. 2) cuire, faire bouillir. 3) aprêter, tenir prêt un repas. § 1) nie pomoc ale pomstę gotował; gotował na Polskę woynę. 2) gotować mięso, groch, iarzynę. 3) gotować potrawy na stoł.

gotować śię. 1) sich zubereiten, sich anschicken, sich fertig machen. 2) sieden, kochen. 3) zur Geburt arbeiten. 1) se préparer, s'aprêter. 2) bouillir, cuire. 3) être en travail d'enfant; être travaillée d'enfant. § 1) ku przyszłemu boiowi śię gotował; gotuy śię na dysputę; gotuymy śię do podroży. 2) mięso śię gotuie. 3) nieboga śię gotuie.

Gowno, *vid.* Gnoy.

Gozdawa. Wappenk. zwey gebundene weisse Lilien im rothen Felde, der Pfau-Schwantz über der Krone ist mit dergleichen zwey duppelten Lilien gezieret. *blas.* deux fleurs de lis blanc noüées ensemble, la queuë de paon sur la couronne est aussi ornée de deux lis noüez.

Goźdź, *g. goźdźia.* 1) Nagel von Metall oder Holtz. 2) Angel an einer Klinge. 1) clou, cheville. 2) soie; partie de la lame qui entre dans la poignée. § 1) gozdźie wbić.

goźdź u śiekacza. die Angel an einem Hacke-Messer. toïere.

Goźdźiec, *g. gozdźća*, kołtun. Nerven-Kranckheit daraus Juden-Zöpffe entstehen. maladie de nerfs d'où vient la plica.

Goźdźiczek, *g. goźdźiczka.* } 1) Nägelein
Goźdźik, *g. a.* } von Metall oder Holtz. 2) Würbel an Geigen, Lauten. 1) petit clou; chevillette, broquette. 2) cheville de violon, de luth.

goźdźik, g. u. 1) Nelcke, Garten-Nägelein. 2) Kreyd-Nelcke, Nägelein, Würtz-Nelcke. 1) oeillet une fleur. 2) un girofle; clou de girofle. § 1) gozdźik rozkwitły; goźdźiki ogrodne. 2) godźiki kramne; goźdźiki są teraz drogie.

goźdźik Indyyski; długosz Indyyski; wielkie źiele. (caryophilus Indicus; flos Africanus) in den Gärten: Indianische Nägelein. oeillet d'Inde qu'on cultive aux jardins.

Goźdźikowy kolor. Nelcken-färbig. couleur de minime ou de muse.

Goźdźiowaty, kołtunowaty. der die Wichtel-oder die Juden-Zöpffe hat. qui à la maladie de nerfs qu'on apelle plica.

Goźdźisty. mit Nägeln versehen; benagelt. garni de clous.

Goźdźiowy. Nagel-. de clou, qui regarde les clous.

Gra. Spiel. jeu. § gra w karty, w kręgle; wiele iest gry (gier).

gra idźie o to. darum gehet das Spiel. il y va de cela. § gra teraz idźie o wolność.

Grab. } (*carpinus*) 1) Hagen-Buche,
Grabina. } Hayn-Buche, nach der Meynung der Klügern ist grab der Lateiner *acer albus.* *2) Esche, f. Jesion. 1) le charme un arbre, *mais selon les plus sages c'est plutôt l'*Acer albus *des Latins.* *2) le frêne, *voiez* Jesion.

Grabarka. 1) Gräber-Lohn, Gräber-Arbeit. *2) des Gräbers Weib. 1) l'argent pour le fossoieur; travail de fossoieur. *2) femme de fossoieur.

Grabarz. Gräber. fossoieur.

Grabarzowa. des Gräbers Weib. femme de fossoieur.

Grabia. 1) Graf. 2) in einigen Provintzen ein Burggraf, Unter-Staroste. 1) un Comte. 2) Bourggrave, Vice-Staroste en quelques Provinces.

Grabię. harcken, rechen. râteler; amasser avec des rateaux. § grabić siano, słomę, źiemię pośianą.

Grabie, *plur.* 1) die Harcke, der Rechen. 2) Wappenk. stehender Rechen mit sieben Zacken. 1) râteau, fauchet. 2) *blas.* râteau qui est debout avec sept pointes.

grabie pełne czego. eine Harcke voll. râtelée.

Grabki, *plur.* kleiner Rechen. petit rateau.

grabki żelazne, vid. *graca ogrodnicza.*

na

na grabki. zum Harcken. pour râteler. § ſiec, kośić owies na grabki; ſieczenie na grabki.

Grabież, *f.* 1) confiſcirtes, verfallnes Gut. *2) Raub. 1) biens confiſquez; ſaiſi au profit du Seigneur. *2) vol, rapine.

Grabina. eine Gräfin. Comteſſe.

grabina drzewo, vid. Grab.

Grabołuſk. Beinbrecher, Beinbeiſſer ein Vogel. orfraie un oiſeau qui caſſe les os avec ſon bec.

Grabowy, *conf.* Grab. Hagen-Buchen. de charme.

Grabſkie. Gräflich. de Comte.

Grabſtwo. Grafſchaft. un Comté.

Graca ſzeroka, motyka. Haue, Hacke, Karſt. hoïau, houë.

graca wapienna. eine Kalck-Krücke, Rühr-Stock zum Kalck. houë, rabot, outil pour détremper la chaux.

graca widlaſta ogrodnicza, motyczka. die Kratze der Gärtner. houë fourchuë, inſtrument pour remüer la terre.

graca ogrodnicza, oracza albo grabki żelazne. Jäthaue, Stoß-Eiſen, Jät-Eiſen, Scharr-Eiſen der Gärtner. ſarcloir, béchette à ſarcler, ſarclette.

grace o dwuch zębach. Karſt, Radhaue mit zwey Spitzen. hoïau à deux dens pour houër; houë fourchuë.

Gracowanie. 1) das Jäten mit der Jäthaue. 2) das Aufſtoſſen der Erde. 1) ſarclûre, l'action de ſarcler. 2) l'action de béchoter.

Gracownik co gracuie. Ausjäter, Ausreuter des Unkrauts. ſarcleur.

Gracuię. 1) die Erde ein wenig aufſtoſſen, aufhacken. 2) mit dem Jät-Eiſen jäten. 1) bequiller, béchoter; remüer la terre avec une houë. 2) ſarcler, couper les mauvaiſes herbes. § 1) gracować ziemię, ogrod gdy iuż weſzło naśienie. 2) gracować, wygracować chwaſt.

gracować wapno. den Kalck aufrühren. remüer la chaux.

Gracya Duchowna. eine Griechiſche Pfründe. un bénéfice chez les Grecs.

Gracz. 1) Spieler. 2) Spieler auf einem muſicaliſchen Inſtrument. 1) joüeur. 2) joüeur d'inſtrument de muſique

gracz to dobry. er verſtehet den Säbel, den Degen gut. c'eſt un ferragus, un bon eſcrimeur; il fait bien des armes, c'eſt une bonne épée.

Grad. der Hagel. grêle.

grad padá. es hagelt. il grêle.

wielki grad. Hagel-Stein. grêlon.

Gradał, księga regałowa. Buch in groß Folio. un livre en grand folio.

Gradowaty. dem Hagel gleichend. qui reſſemble à la grêle; aprochant de la grêle.

gradowaty kamień. ein Edelſtein ſo an Härte dem Diamant und an Farbe dem Hagel gleichet. eſpèce de pierre précieuſe dure comme un diament, mais dont la couleur reſſemble à la grêle.

Gradowizna. Getreide oder Früchte, ſo der Hagel beſchädiget. blez ou fruits grélez, batus de la grêle.

Gradowka, krupiaſta ſol. geſotten Saltz. ſel de ſalines; ſel en grains.

Gradowy. hagelicht, voll Hagel; wo es ſehr hagelt. grêleux; plein de grêle; expoſé, ſujet à la grêle.

Graduał. Stück der Meſſe ſo nach der Epiſtel geſungen wird. graduel qu'on chante à la meſſe après l'Epître. § śpiewana potym będźie Epiſtoła, po ktorey graduał we Mſzy naſtępuie.

Gradus, ſtopień. Stuffe, Staffel, Grad. un dégré.

*Gradyw. der Kriegs-Gott Mars. Mars le faux dieu de la guerre.

*Gradywowy. des Martis; kriegeriſch. de Mars; de guerre.

***gradywowe tańce.* der Krieg. la guerre.

Graf, Grabia. ein Graf. un Comte.

Grafka. Griffel. touche, piquet, un ſtilet; un ſtile; traceret, traçoir, truchet.

Grafowa. Gräfin. Comteſſe.

Gram. 1) ſpielen ein Spiel. 2) ſpielen auf einem muſicaliſchen Inſtrument. 3) ein muſicaliſches Stück ſpielen. 4) ſpielen um etwas, aufs Spiel ſetzen. 5) ſpielen als die Kinder. 1) jouër; jouër à un jeu. 2) jouër d'un inſtrument de muſique. 3) jouër une partie ſur un inſtrument de muſique. 4) jouër qu. ch. mettre au jeu. 5) jouër, badiner folâtrer. § 1) grać karty, koſtki, (w karty, w koſtki) grać piłę. 2) grać na piſzczałce, na kornećie; gram ręką lewą na ſtronach a prawą ſmyczkiem. 3) grać taniec, aryą, pioſnkę. 4) grać o pieniądze, *gram na co, (ſtawiam co we grze). *5) dźieći graią (igraią).

grać na klawiſzach, na organach. das Klavier, die Orgel ſchlagen, ſpielen. toucher le claveſſin, l'orgue.

grać komu na gębie, na nośie. einem auf der Naſe ſpielen. injurer qu. à ſon nez.

grać o oſtatek, o reſztę. das übrige aufs Spiel ſetzen. coucher de ſon reſte.

grać o żywot w koſtki. ums Leben ſpielen. tirer au billet.

grać na ſuknią; ſtawić we grze. aufs Spiel ſetzen. mettre au jeu.

graiąc. ſpielend. en jouant, facilement. § graiąc to zrobił.

Gramatka,

Gramatka, farmuszka. Brey. bouillie, brouët.
Gramatycznie; po gramatycku, *adv.* Grammaticalisch. en grammairien; selon les règles de la grammaire.
Gramatycki. } Grammaticalisch. gram-
Gramatyczny } matical; qui est de grammaire.
Gramatyka. Sprach-Lehre, Grammatic. grammaire.
Gramatyk. Sprach-Lehrer. Grammairien.
Gramolę się 1) kriechen als ein Ungezieser. 2) kriechen; mit Mühe gehen, steigen, durchkommen. 1) ramper comme un insecte. 2) s'éforcer à passer; aller avec peine; se trainer. § 1) gadżina się na to drzewo gramoli, do tego żiela się przygramoliła. 2) ledwie się na konia wgramolił; przygramolić się do kogo.
Grań, *f.* Bauk. Ecke. *Archit.* coin, un angle. § słup w pięć, w sześć grani; budynek na sześć grani.
Granader. Granadier. grenadier un soldat.
granaderski. Granadier-. de grenadier.
Granat. 1) Wander-Stab mit einer verborgenen Degen-Klinge. 2) dunckel-blaues feines Tuch, zu Kleidern. 3) Granat-Baum. 4) Seef. Bogsprits-Segel, es ist auf dem Vordertheil des Schiffs. 5) ein Granat-Stein. 1) bâton ou canne dans la quelle est cachée une lame d'epée. 2) sorte de drap bleu turquin fort fin. 3) grenadier un arbre. 4) sivadiere; le voile de beaupré, il est sur la prouë. 5) grénat, sorte de pierre précieuse.
granat leśny. wilder Granat-Baum. balaustier; grenadier sauvage.
granat żiele, vid. *granatek żiele.*
Granata. eine Granate. grenade, dont se sert le grenadier.
Granatek, *g. a.* kamień. Granat-Stein. grenat sorte de pierre précieuse.
granatek żiele. (horminum; centrum galli) wilder Scharley. toute-bonne sauvage.
Granatowy. 1) dunckel-blau; Granat-Blütenfarbig. 2) Granat-Stein-. 3) Granat-Baum-; Granaten-. 4) Granaten-. 1) bleu turquin. 2) de grenat. 3) de l'arbre de grenadier. 4) de grenade à jetter.
granatowe iabłko. Granat-Apfel. grenade; fruit de grenadier.
granatowe iabłko leśne. wilder Granat-Apfel. un balauste.
granatowe wino. Granat-Wein. vin tiré du fruit de grenadier.
granatowych iabłek kwiat. Granaten-Baum-Blüthe. la fleur de grenade, ou de balaustier.
Granatyr, *vid.* Granader.
Grand Hyszpański. Spanischer Grand. Grand d'Espagne.
Graniasty, granisty. eckicht. angulaire; qui a des coins, des angles.
Granica. 1) die Grentze. 3) *fig.* Grentze, Schrancken. 1) borne, les limites; les confins; frontière. 2) *fig.* borne, limite. § 1) mieć, stanowić granice; rozprzestrzeniam granice; granic pomykam. 2) łaski moiey nie przerywa granice; pilnie granic posłuszeństwa przestrzegać będę.
granice czynić; *sypać kopce.* Grentz-Steine setzen. borner; mettre des limites; poser des limites.
o granice z kim mieszkać. mit einem grentzen. être limitrophe; être voisin de qu.
nieprzyiaciel o granice iest. der Feind ist an der Grentze. l'ennemi est sur la frontiére.
Graniczę, *y, ył.* 1) grentzen, Grentze setzen. 2) grentzen an etwas. 1) borner, limiter, mettre des bornes à qu. païs. 2) toucher les bornes d'un païs; confiner, aboutir à quelque païs. § 1) Polskę graniczą Karpaty. 2) Moskwa graniczy z Persami.
Graniczenie. das Grentzen. situation des païs qui se touchent; l'action de mettre les bornes.
Granicznik. 1) Grentzen-Setzer, Land-Messer, Marckscheider. 2) Grentz-Commissarius. 3) Lungen-Kraut. 1) borneur, arpenteur, mésureur. 2) commissaire pour examiner les bornes. 3) pulmonaire une plante.
Graniczny. Grentz-, zu den Grentzen gehörig. frontiére, qui regarde les limites; limitrophe; voisin. § sprawy graniczne i działowe.
Granie. 1) das Spielen der Musicanten; die Music. 2) das Spielen der Spieler. 3) Mathem. eine Polygone; Vieleck. *4) das Spielen der Kinder, s. Igranie. 1) l'action de jouër des instrument de musique; musique; concert. 2) l'action de jouër à quelque jeu. 3) *matém.* un poligone; figure qui a plusieurs angles. *4) le badinage, jeux d'enfant, *v.* Igranie. § 1) tańcować po czyim graniu; wdzięczne granie muzykantow.
granie odpolne. Kriegsb. 1) Spitzen oder Ecken aller Bollwercke. 2) Seite oder Linie von einer Bollwercks-Spitze zur andern. *Fortif.* 1) le poligone extérieur. 2) cote extérieure.

granie pownętrzne albo pośrzodkowe. 1) die inwendige Polygone, von einem Kehl-Punct zum andren. 2) Seite oder Linie von einem Kehl-Puncte zum andern. 1) polygone intérieur. 2) cote intérieure.

Granieśnik ziele. (*pulmonaria*) Lungen-Kraut. pulmonaire.

Granisty. } vieleckicht, eckicht. angulaire; qui a des angles.
Granowity. }

§ granowita wieża murowana.

Grasownik, kruk nocny. Nacht-Schwärmer. coureur de nuit; rodeur de nuit; enfant de la Messe de nuit.

Grasuię, wichrzę. 1) grassiren, toben, schwärmen. 2) des Nachts auf den Gassen schwärmen. 1) faire rage; roder, courir le païs; ravager, faire du ravage. 2) courir de nuit. § 1) grasować w kraiu nieprzyiacielskim.

Graty, *plur.* 1) Gerille, Gerümpel. 2) alt Eisen. 1) vieillerie; vieux meubles de bois. 2) ferraille; vieux morceaux de fer.

graty mosiężne. altes Meßing. mitraille.

Grawalny. Spiel-, zum Spielen oder einem Spiel gehörig. de jeu. § pila grawalna.

Graycar. ein Krätzer zum Gewehr. un tire-bourre.

graycar do kul. Kugel-Zieher, Vorschlag-Zieher. un tire-bale.

graycar puszkarski. Kugel-Zieher der Constabler. bouton de cuillier de canon.

Grąż, *vid.* Grędźidło.

Grążę się, *ży, żył.* } untergehen, sinken, zu Grunde gehen. enfoncer, s'enfoncer, aller à fond; couler à fond. § statek, nawa grążnie na dol.
Grążnę, *znie, znął, znęli.* }

Grecki. Griechisch. grec.

po grecku, adv. 1) Griechisch, in Griechischer Sprache. 2) nach der Griechen Weise. 1) en grec. 2) à la gréque.

grecka mowa. Griechische Redens-Art. l'Hellenisme, *m.*

grecki ięzyk. Griechisch; die Griechische Sprache. le grec; la langue gréque.

Grecya. Griechenland. la Gréce.

Greczyn. } ein Grieche. un Grec. § Grekowie sławni.
Grek. }

Greczynka. eine Griechin. une Greque.

Greczyzna. die Griechische Sprache. le grec; la langue gréque.

Gręda, rześcia. gemeiner Pferde-Trab. le trot d'un cheval.

Grędźidło, grezy. Netzen-Stein, so an die Fischer-Netze gemacht werden. les pareaux; les cliquettes; des pierres trouées qu'on atache au filet de pêcheur. § grędźidła albo spławy u sieći żelazne, kamienne.

grędźidła przyprawić. Steine an die Netze machen. émariner.

Gregoryanek. 1) Abece-Schüler. 2) Gregorien-Schüler der Gregorius gehet. 1) un grime; un abécédaire; un élementaire. 2) écolier qui célébre la Saint Grégoire.

gregoryanki, plur. Gregorius-Fest der Schul-Knaben. fête que les petites écoles célébrent au jour de Saint Grégoire. § ubrali go w śmieszne szaty iako na iakie Gregoryanki, brodkę mu uczyniwszy.

Grele, krele do zbiiania. gewisses Spiel gemeiner Leute mit Stangen. jeu de perches dont se divertit le menu peuple.

Gręplа. 1) eine Grempel. *2) Weber-Blat, Weber-Kam. 1) les cardes, instrument à carder la laine. *2) un peigne de tisserand.

Gręplowniczka. Gremplerin. cardeuse.

Gręplownik. Grempler, Wollen-Kämmer. cardeur de laine.

Gręplię. grempeln, kartetschen. peigner, carder, acommoder la laine avec les cardes. § gręplować iedwab, wełnę.

Gręzy, *plur. vid.* Grędźidło.

gręzy. Bier-Matte, Bierkahn. chancissure qui vient sur la bierre.

Grob. Grab. tombeau, fosse.

grob Pański. das heilige Grab. le saint sépulcre; le tombeau de Jésus Christ.

należysz się w grobie. du wirst im Grabe ausfaulentzen, ausschlafen. vous satisfairez à votre paresse dans le tombeau; vous étes fort paresseux.

aż do grobu, do zgonu. bis ins Grab. jusqu'au tombeau.

zakołatał do grobu; bliski był grobu. er ist dem Tode sehr nahe gewesen. il étoit sur le bord de la fosse.

Grobelny. Damm-. de digue.

grobelne, cło od grobli. Damm-Zoll. le passage, le caverage, le quaïage; droit de passage qu'on païe passant une chaussée.

grobelny, subst. Dyck-Graf; Aufseher der Dämme. inspecteur des digues.

*Grobian, Grubian. grober Mensch. un rustre; lourdaut.

Grobla. ein Damm. digue, chaussée, levée. § groblą kopać, sypać.

**Grobowiec, *g. grobowca.* Grabmahl, Grab. monument; superbe tombeau. § w ciemnym złożony grobowcu; w gminnym każdego śmierć ukryie grobowcu.

**grobowiec* } co groby wyłupuie. Gräber-Dieb, der die Gräber erbricht.
Grobownik }

erbricht. voleur de tombeaux; celui qui vole les morts dans leurs tombeaux.
*Grobowisko, cmentarz. Kirchhof. le cimétière.
Grobowy. Grab=, zum Grabe gehörig. de tombeau, tombal.
grobowy kamień. Grab=Stein. tombe; pierre tombale.
Groch. Erbsen. des pois. § groch odłuszczany, w łuskach albo w strąkach warzony.
groch prażony. Pregel=Erbsen. des pois frits; des pois à la saugréne.
groch Turecki. Faselen. faseoles.
groch gołębi ziele. (taraxacum) Mönchs=Kopf, Pfaffen=Platte. pissenlit; dent de lion; dent de chien.
groch tyczny, wielogroch. (pisum majus) Wind= oder Stabel=Erbsen. pois ramez.
groch Wilczy. (ervum) Erven. ers sorte de légume.
groch Włoski. Kiechern, Zieser=Erbsen. pois chiches.
groch gołębi; groch leśni. (aphace) wilde Linsen, Wald=Erven. orobe.
groch koźi, vid. Łyszczyca.
groch to przy drodze. ein jeder rupfet ihn, reibet sich an ihn. chacun le plume; chacun lui jette la pierre. § ma śię jako groch przy drodze.
groch na ścianę rzucać. vergebne Arbeit thun. batre l'eau; courir après son ombre; verser dans un tonneau percé.
kto groch ie nie wiśi. von Brod stirbt man nicht. qui mange du pain ne meurt pas de faim.
grochu śię obiadła. sie ist schwanger. elle a un enfant sur le métier; elle est enceinte.
Grochowiny. Erbsen=Stroh. tige, paille de pois.
Grochowisko. Erbsen=Beet, Erbsen=Feld. champ sémé de pois.
Grochowka. Erbsen=Brey. bouillie faite avec de pois. § grochowka z wielogrochu, z grochu.
Grochowy. Erbsen=, von Erbsen. de pois.
grochowa polewka. Erbs=Suppe. purée.
Grocik, *g. a.* 1) kleines Eisen am Speer, an Fahnen. 2) Sonnen Uhr=Weiser. 1) petite pointe ou fer de lance. 2) éguille de cadran. § 1) grocikiem nasadzony. 2) grocik na słoneczniku.
Grod. das Grod; Amt, Burg=Gericht, zu dessen Gerichtbarkeit auch der Adel gehöret. Chatelet; cette cour exerce sa jurisdiction même sur les gentilshommes de sa contrée. § przyznać zapis w Grodźie; zapozwać do Grodu.

Grodetur, *vid.* Grodytur.
Grodowy, Grodzki. Amts=, Grod=. de Grod; de Chatelet. § Sądy grodowe.
Grodytur. Grodetur ein Zeug. gros de Tours une étofe.
Grodź, *f.* } ogrodzenie, zagrodzenie.
Grodza, } Zaun, Gehäge, Umzäunung. clôture, clos, fermeture, circuit, ouche, enclos, enceinte autour de quelque espace.
Grodzę co. umzäunen, umgeben. clorre, enfermer, environner, entourer.
grodźić komu drogę. einem den Weg verwehren. couper à qu. le passage, le chemin.
Grodzki, *vid.* Grodowy.
Grof, Grabia, Hrabia. ein Graf. un Comte.
Grom. 1) der Donner; Donner=Schlag. 2) eine Donner=Wolcke. 3) Niederlage, Zerstreuung der Feinde. 1) le tonnerre; coup de tonnerre; foudre. 2) nuë où est enfermé un tonnerre. 3) déroute, défaite de troupes. § 1) wystrzelony grom z obłoku; grom zapalił drzewo, furmana zabił; ginie grom błyśniony. 2) z gromu wypierzchła błyskawica. **3) iuż po gromie i po klęsce było.
Gromada. 1) Hauffen, Menge. 2) Hauffen Volcks; Versammlung. 3) Gemeinde eines Dorfs. 1) ramas, tas, monceau, amas; quantité, multitude. 2) troupe de gens; foule assemblée. 3) communauté, la commune, le corps des habitans de quelque village. § 1) gromada książ, pieniędzy. 2) gromada ludźi; gromada śię rozeszła. 3) przed gromadą chłopa ćięgą karać.
nakazać gromadę; uczynić gromadę. die Gemeinde zusammen kommen lassen. assembler, convoquer la communauté.
gromadę odprawić. die Gemeinde von einander gehen lassen. renvoier, congédier la communauté.
gromadą. in einem Hauffen. en troupe; par troupe.
gromadami. Hauffenweise. par troupes.
Gromadno. häufig. nombreusement copieusement, en grand nombre.
gromadno teraz w tym mieśćie. es ist jetzo viel Volck in der Stadt. il y a présentement beaucoup de gens dans cette ville.
Gromadny. 1) zahlreich, viel, häufig. 2) volckreich. 1) nombreux, copieux; qui est en grand nombre. 2) peuplé, rempli de peuple. § 1) łzy gromadne rozlewała; woyska gromadne. 2) miasto gromadne.

Gromadzę co, zgromadzam. versammeln, zusammen bringen, zusammen häuffen. assembler, amasser, entasser, recueillir, ramasser.
gromadźić ludźie. Leute versammeln. atrouper.
myśl gromadźić. die Gedancken zusammen nehmen, zusammen fassen. bander son esprit; avoir l'esprit tendu; recueillir ses esprits. § umilknąwszy wszystką myśl w głowę gromadźił.
gromadźić śię. sich versammeln, sich sammeln, sich häufen. s'atrouper, s'assembler; se ramasser, se rassembler, confluer.
Gromadzenie. Häuffung. action d'assembler, de ramasser; acumulation.
gromadzenie śię. die Versammlung; zahlreiche Vermehrung. action de s'assembler; concours de peuple; afluence.
Gromadźićiel. Versammler. qui assemble, qui ramasse.
Gromadźisto, *adv. vid.* Gromadno.
Gromadźisty, *vid.* Gromadny.
Gromię. 1) bändigen, eintreiben, zu Paaren treiben. 2) schmälen, wettern, donnern auf einen. 3) austreiben den Teufel. 1) tenir de court, mettre qu à la raison; domter, réfréner; ranger à son devoir. 2) tonner; tempêter, gronder, réchigner. 3) exorciser un possedé; chasser le diable. § 1) gromić nieprzyiaćielskie woysko. 2) w domu żonę i dźieći gromi, a w polu tchórzowi podobien. 3) zgromić diabła.
Gromienie kogo. 1) Bändigung. 2) das Schmälen. 1) l'action de domter. 2) un outrage de paroles; gronderie. § 1) po zgromieniu nieprzyiaćioł. 2) ia od gromienia twego nie umrę.
Gromnica. geweihete Wachs-Kertze. chandelle benite; cierge.
gromnica, } Oczyszczenie N. P.
gromnice, plur. } Maryi. Fest der Mariä Reinigung. la Chandeleur; Purification de la Vierge.
Gromniczny. zum Fest der Mariä Reinigung gehörig. de Chandeleur.
Seymik gromniczny. Land Tag der um diese Zeit gehalten wird. Diètine qu'on tient à la Chandeleur. § Seymik gromniczny na obieranie Deputatow na dźień N. Panny gromniczney założony.
Gromolę śię, *vid.* Gramolę śię.
Gromowy. Donner-. de tonnere.
**gromowe źiele; szparag.* (asparagus) Spargel asperge.
Gronisty. voll Trauben; Trauben-. plein de grapes; qui a des grapes; grapu.
gronisty kamień drogi. Edel-Stein in der Gestalt einer Traube. espèce de pierre précieuse qui a de la ressemblence à une grape de raisin.
Gronko. Träublein. grapillon; petite grape.
Grono. 1) eine Traube. 2) Krone; auserlesene Versammlung. 1) grape. 2) un cercle ou assemblée des plus illustres personnes. § 1) grono wina albo winne; grono kalinowe, bzowe. 2) grono Panow wielkich; piękne grono Polakow; zacne krwi Polskiey rycerskie grono; liczne szlacheckiey młodźieży grono.
grona zbierać. Trauben lesen. grapiller.
gron zbieracz. Trauben-Leser. grapilleur.
grono morskie ptaw albo owad. See-Traube ein Ungeziefer. grape de mer un insecte.
Gronostaiowy. Hermelin-. d'hermine.
gronostaiowa skorka. } Hermelin-Fellchen.
Gronostay. } hermine, peau d'hermine.
gronostay. Hermelin. hermine; bellete blanche qu'on trouve dans les païs Septentrionnaux. § gronostay w błoćie śię nie tara, *prov.*
Gronowy. Trauben-, zu Trauben gehörig. de grape.
gronowa szypułka. Trauben-Stiel. queuë de grape.
Groźba, *vid.* Groźba.
Grosz, *g. a.* ein Groschen. grosche ou gros espèce de monoïe. § grosz ma szelągow trzy; grosz poczworny; grosz Pruski czyni dwa Polskie.
zbić grosza. Schwentzel-Pfennige machen; sich seine Pfeife schneiden, sich bereichern. ferrer la mule; faire ses orges; faire son août.
grosz Swiętego Jana. Hand-Geld. les erres; denier à Dieu.
Groszek, *g. a.* 1) ein kleiner Groschen. 2) Gattung von Unkraut im Getreide. 1) petit gros. 2) sorte de méchante herbe dans le blé.
Groszowy. Groschen-. de grosche. § groszowy rachunek.
żołnierz groszowy. Sold-Soldat. soldat mercenaire.
Grot, *g. a.* 1) Eisen an einem Speer. 2) Krieges-Ehrenzeichen als eine Fahne, Standarte. 1) fer, pointe de pique, de lance. 2) *terme de guerre:* marque d'honneur, comme l'est une enseigne, un étandart, une cornette *&c.* § 1) grotem nasadzony. 2) grot wystawiony, grot złożony.
groty. Wappenk. drey Lantzen-Eisen, so bey einander stehen. *blas.* trois fers à lance

lance posez débout l'un à côté de l'autre.

grota złotego sztych nieodbity. Gold dringet überall durch. argent fait tout.

Groza. Schrecken, Schauer, Abscheu. crainte, la peur, la terreur, horreur, *f.* fouleur *f.* § trzymać ludźie w grożie.

groza. der Schauer kommt einen an; es ist abscheulich. il est horrible; il est épouvantable, afreux, terrible. § groza i strach o tym mowić; groza i patrzyć; strach patrzyć i groza.

Groźba, pogrożka. Bedrohung, Drohung. menace.

Grożę, *żi, żił.* } drohen. menacer qu. de
*Grożę się. } qu. ch; faire des menaces. § grożę komu kiiem, ręką, nieszczęściem; grożę się na kogo; groził się mię zabić.

grożić się na co. prahlen, weiß machen, daß man etwas thun könne. se vanter de pouvoir faire qu. ch; faire acroire qu'on peut faire.

grożić się w kogo. sich bey einem fürchterlich machen. se rendre redoutable à quelqu'un.

Grożno, *adv.* drohender Weise. en menaçant; d'un air menaçant; avec menaces.

Groźliwy. } drohend. menaçant.
Grożny. }

Gruba. Grube unter der Erde die Feld-Früchte zu verwahren. fosse, caverne souteraine où on garde le blé & les fruits.

gruba wapienna. Kalck-Grube, Kalck-Loch, wo der Kalck eingerührt wird. creux, bassin pour y raboter la choux.

z gruba, vid. Grubo — *z gruba.*

Grubarz. 1) Gräber. 2) Todten-Gräber. 1) fossoieur, bécheur. 2) enterreur des morts; fossoieur.

Grubian. grober Mensch. rustaud; homme grossier; lourdaut, iroquois, rustre.

Grubianka. grobe Weibs-Person. rustaude.

Grubiański. grob, unhöflich. grossier, incivil, impoli, rustique.

Grubiaństwo. Grobheit, Unhöflichkeit. grossiéreté, incivilité, rudesse, impolitesse, rusticité.

Grubieię. 1) dick werden. 2) grob, unhöflich werden. 1) grossir; devenir plus gros; se repaissir, s'épaissir. 2) devenir impoli & grossier. § 1) gdy wierzch zetną drzewo grubieie. 2) w obyczaiach co raz grubieie.

Grubo, *adv.* 1) dick. 2) grob; unhöflicher Weise. 3) schlecht, sparsam. 1) épais; d'une maniére grosse. 2) grossiérement, crûment, impoliment, incivilement. 3) chichement, maigrement. § 1) chleb maslem grubo nasmarowany. 2) grubo powiedźiał; grubo śię ze mną obchodźi. 3) grubo śię chowa; grubo żyie.

grubo na palec. Finger dick. épais d'un doigt; de l'épaisseur d'un doigt; un doigt d'épais.

z gruba, adv. grob, unausgearbeitet. grossiérement, crûment, d'une maniére grossière. § ten obraz z gruba wymalowany jako tako stanął.

z grubsza obrobić. aus dem gröbsten etwas machen. défricher, dégrossir. § kamień zgrubsza ociosany.

Grubomowność. Unförmlichkeit in der Rede, Unwissenheit in der Sprache. le barbarisme; impolitesse, incongruité, ignorance dans une langue; fautes contre la langue.

Grubomowny. der unförmlich redet. grossier, impoli dans une langue.

Grubość. 1) die Dicke. 2) Grobheit, Unhöflichkeit. 3) Rohigkeit, rohes Wesen einer unausgearbeiteten Sache. 1) épaisseur, *f.* grosseur, *f.* 2) rusticité, grossiéreté, impolitesse, incivilité. 3) crudité d'une chose qui n'est pas bien travaillée. § 1) drzewo tey grubośći co troie chłopa ledwie rękoma obłapić może. 2) grubość obyczaiow, ięzyka. 3) grubość iedwabiu; stal w wodźie warzony grubość swoię traći.

z grubsza, vid. Grubo — *z gruba.*

Gruby. 1) dick. 2) grob, unhöflich, ungesittet, bäuerisch. 3) grob, schlecht gearbeitet. 4) grob, schlecht. 5) grob, dick, als die Luft. 6) roh, grün, ungearbeitet als Wolle. 7) roh, grob, nicht ausgearbeitet. 1) gros, épais. 2) grossier, rud, crud, impoli, rustique. 3) grossier, grossiérement travaillé. 4) simple, grossier, peu délicat. 5) épais, grossier. 6) crud, verd qui n'est pas travaillé. 7) crud, grossier, qui n'est bien cultivé. § 1) deska gruba. 2) człowiek gruby; grube obyczaie; gruby ięzyk; grube słowa. 3) gruba mowa; grube malowanie; grube sukno. 4) grubemi się żywili potrawami; gruby prowadzi żywot. 5) krew chorego była gruba; powietrze teraz grube. *6) gruba (surowa) wełna; grube złoto, żelazo. 7) gruba ta nauka uraża rozum by naymniey subtelny.

gruba mowa; gruby ięzyk. Bauren-Sprache; grobe Landes-Sprache. patois; langage grossier dont les honnêtes gens ne parlent pas.

Gruca, owśianka. Haber-Grütze. gruau, avoine mondé.
gruca ięczmienna. Gersten-Grütze. gruau d'orge.
Grucham, *v. m. F. gruchnę.* 1) kurren, trummeln als eine Taube. 2) erschallen, sich ausbreiten als ein Gericht. 1) rocouler, bouler, faire un bruit comme un pigeon. 2) se repandre, courir comme une nouvelle. § 1) gołębie gruchaią. 2) wieść gruchnęła; skoro ta nowina gruchnie po mieśćie.
gruchnęło. es ist das Gericht. il fait un bruit; le bruit court.
Gruchawka. 1) kleine Holtz-Taube, Ringel-Taube, Loch-Taube. *2) Turtel-Taube, s. śinogarlica. 3) eine Klapper. 1) croset, biset, croiseau, sorte de pigeon sauvage. *2) tourterelle, *v.* śinogarlica. 3) cresselle, cliquette.
Gruchocę, *ce, tał.* Gruchotam. 1) klappern, knastern, krachen. 2) zerschmettern. 3) trummeln, kurren, kirren als eine Taube. 1) claqueter, faire du bruit, faire du fracas. 2) fracasser, écraser, romper. 3) rocouler comme un pigeon. § 1) gruchotać nadętym pęcherzem. 2) śiłą swoią to możne zgruchotał (pogruchotał) Państwo.
Gruchot, Gruchotanie. 1) Gerassel, Gepolter. 2) das Trummeln der Tauben. 1) patarade, fracas, éclat, un tintamare, craquetement. 2) le son naturel des pigeons quand ils rocoulent.
Gruchotka, gruchawka. eine Klapper. hochet, les cliquettes; cresselle. § gruchotka dźiećinna; w Wielki Czwartek Judasza gruchotką wyganiaią.
gruchotka do budzenia. Wecker, Klapper. tarabat; cliquette pour reveiller les gens.
Gruczoł. 1) Drüse. *2) Kropf am Halse eines Kropfichten. 3) Kropf, Schlier, eine Geschwulst am Halse. 4) Bronchocelle, Gurgel-Geschwulst. * 5) harter Drüsen Geschwulst, scirrhus, s. Kostka martwa. *6) Beule in der Dünnung, s. Dymienica. 1) glande, fagoué. 2) gouëttre. 3) écrouelles, *f. pl.* 4) broncocelle, une tumeur du cou. *5) un schirre; une dure tumeur, *v.* Kostka martwa. *6) bubon, une tumeur à l'aine, *v.* Dymienica.
Gruczołek, *g. a.* ein Drüslein. glandule, petite glande.
Gruczołowaty. 1) drüsicht. 2) der den Schlier am Halse hat. 1) glanduleux; plein de glandes. 2) qui a les écrouelles.
Gruda. Erdscholle. motte de terre.

Grudniowy. den Christ-Monat betreffend. de Décembre.
Grudźiądz, *g. a.* Graudentz, Stadt in Polnisch Preussen. Graudenc ville de la Prusse Polonoise.
Grudźień, *g. grudnia.* December, Christ-Monat. le Décembre.
Grunt. 1) Grund zu einem Gebäude. 2) Fundament, gelegter Grund. 3) Boden, Grund, worauf eine Sache stehet. 4) Grund, Grund-Stück, Land, Feld, Acker. 5) Grund, Haupt-Sache. 1) fondation, fondement d'un bâtiment qu'on commence. 2) fondement d'un édifice. 3) trefonds, fonds d'une chose. 4) bien, fonds, terre; fond de terre; terroir, terrein. 5) fondement, base; le principe, fond. § 1) zakładać, kopać, bić grunt do budynku. 2) budynek ten ma grunt dobry; grunt na celcu założony. 3) grunt pod filarem kamiennym; morze iest okrętow gruntem. 4) dom na cudzym grunćie zbudowany; iego to grunta; podatki od gruntow płaćić; przy twoim grunćie dom iego leży. 5) na tym politycznym grunćie rządy są założone.
**grunt, celc.* festes Erdreich zum Fundament. le solide; terre solide pour y jetter les fondemens.
grunt; prawa założenie. in Gerichten: Antwort auf die Klage; Einlassung; Kriegs-Befestigung. *droit:* contestation en cause.
to grunt. darauf kommt es an; das ist die Haupt-Sache. c'est le point le plus important; tout roule là dessus; c'est la grande afaire; c'est là le point de la dificulté. § to grunt pieniądze; to grunt z małych początkow wynieść miasto i założyć Państwo.
Pan gruntu Grund-Herr. trefoncier.
z gruntu. 1) von Grund aus. 2) gründlich. 1) de fond. 2) à fond; profondément. § 1) z gruntu wystawił budynek. 2) z gruntu tego nie uważył; poki śię ogień ten z gruntu nie ugaśi.
z gruntu; z gruntem; do gruntu. bis auf den Grund, aus dem Grund; der Erde gleich. de fond en comble; rez pié rez terre; jusqu'aux fondemens. § do gruntu, (z gruntu) zniosł bydynek; nieprzyiaćiel to miasto z gruntu spustoszył.
Gruntownie, *adv.* gründlich. foncierement, profondément, solidement, à fond, fondamentalement. § gruntownie o wszystkim dyskuruie; dom gruntownie budowany.
Gruntowność. Gründlichkeit. solidité, réalité;

réalité; fond. § Staropolſka proſtota więcey gruntowności przy cnocie miała.
Gruntowny. gründlich. ſolide, ferme, ſtable, aſſuré, fondamental, foncier. § gruntownieyſzego Państwu temu życzę uſpokoienia; gruntowny budynek; gruntowne rządy.
Gruntuię co. 1) eig. u. fig. gründen. 2) beym Mahler: gründen, einen Grund legen. 1) *prop. & fig.* fonder; mettre, poſer, jetter le fondement. 2) *terme de peintre:* abreuver; donner, mettre une couche.
gruntować ſię. ſich gründen. ſe fonder. § gruntuię ſię na twoiey przyiaźni.
Gruſzczyczka ziele, iabłonka. (*pyrola*) Winter-Grün. verdure de mer; pirole.
Gruſzecznik. Birn-Wein. du poiré; le cidre de poire.
Gruſzka. 1) Birn-Baum. 2) eine Birne. 1) poirier. 2) poire.
gruſzka ziemna; gruſzka wycza ziele. (apios) Erd-Birne, Erd-Nüſſe. apios.
nie zabaczy gruſzki w popiele. er vergißt ſeinen Nutzen nicht. il entend bien le numero; il n'oublie rien pour dormir.
Gruſzkowy. Birnen-. de poire. § gruſzkowy ſok; gruſzkowa ſzypułka.
Gruz. Schutt, Bau-Schutt. les décombres de bâtiment; ruine.
gruz wapienny. Kalck-Schutt. gravois, gravas.
gruz gipſowy. Gyps-Schutt. platras.
gruz do tła nowy. Merter, eingerührter Kalck zum Eſtrich. mortier pour faire le pavé.
gruzem nabiianie. das Eſtrich machen; das Bewerfen mit groben Kalck. ruderation; un hourdage; maçonnerie groſſiére; confection d'un pavé de mortier.
gruz wyprzątać. den Schutt wegräumen. décombrer; ôter les décombres.
gruzem nawozić nabiiać. mit Schutt verſchütten, anfüllen. encombrer.
Gruzła. Klumpen als im Mehl. mote, grumeau, petite parcelle comme dans la farine. § gruzła mąki, wapna.
gruzła kretowa, kretowizna. Maulwurf-Haufen. taupiniére.
gruzła ſoli. Saltz-Klümpchen. grain de ſel.
Gruzłowacieię. klumprig werden als Mehl; ſich klümpern. ſe grumeler; s'engrumeler; ſe reduire en petites motes; ſe faire, ſe former en grumeaux.
Gruzłowato, *adv.* klümprig. d'une maniére grumeleuſe.
gruzłowato czynię. klumprig machen. reduire en petites motes; former en grumeaux; émiéter.

Gruzłowaty. klumprig. plein de motes; plein de grumeaux, grumeleux.
Gruzoł, Gruzołek, *vid.* Gruczoł, Gruczołek.
Gruzołka. Klümplein, Klümpchen als im Mehl. petit grumeau; petite mote.
Gruzowaty, gruzu pełny. voll Schutt. plein de décombres, de gravas.
Gruzowy. Schutt-. de décombres. § gruzowe cegły.
Gry, nur in folgender Redens-Art. *ce mot n'eſt uſité que dans la phraſe ſuivante.*
ani gry; ani krty. auch nicht ein Bißchen. ni un brin; pas un morceau.
Gryczak, Gryſka, Gryzka. Kuchen von Gries-Mehl. gâteau fait de griote.
Gryf. 1) Greif, ein erdichteter Vogel. 2) Grif, Greif-Bret an einer Geige, Laute. 3) Wappenk. ein Greif im rothen Feld. 1) grifon, un oiſeau fabuleux. 2) touche de violon, de luth. 3) *blaſ.* un grifon au champ de gueules.
*Gryka, tatarka. Heyde-Korn, Heyde-Grütze. blé ſarazin; blé noir.
ſokola gryka, vid. Gnidoſz.
Grymas. wunderliche Geberde; krummes Maul. grimace.
Gryſka, *vid.* Gryczak. Brod von Afftermehl. pain de recoupe.
Gryſzpan. Grünſpan. verd de gris; verdet; rouille d'airain.
Gryſzpanowy. Grünſpanen. de verd de gris.
Gryz ⎫ gryzowa mąka; mąka pſzen-
Gryzetka ⎭ na poślednia. Afftermehl. farine noire; recoupe; recoupette.
**gryz, gruby piaſek.* Gries-Sand. gravier.
gryz z ięczmienia, z pſzenicy &c. Gries, feine Grütze. griote, groſſe farine.
Gryzę, *gryzie, gryzł, gryść.* 1) nagen, beiſſen. 2) zernagen als der Roſt. 3) beiſſen als der Pfeffer. 4) verbeiſſen, verſchmerzen. 1) ronger, morder, gruger, piquer, grignoler. 2) mordre, manger comme la rouille le fer. 3) prendre à la gorge, mordre comme le poivre. 4) endurer, boire, digérer, ſoufrir. § 1) pies gnaty gryzie; myſzy pogryzły księgę; wſzy go gryzą; świerzb go gryzie. 2) rdza, ſztychwaſer gryzie żelazo. *3) pieprz gryzie (kąſa). 4) zgryzł ten zarzut cierpliwie.
gryzie go ſumnienie. das Gewiſſen naget ihm. le ver le ronge; la conſcience lui remord.
gryść paznokcie. die Nägel kauen, nachſinnen. ronger, mordre ſes ongles; trop rêver.

gryść się z kim o co. sich beissen, sich zancken; hadern. s'entrequereller l'un l'autre; étre toujours en querelles avec qu; se manger les uns les autres.
gryść się; gryść się sam w sobie. sich grämen; sich das Hertz abfressen ronger son frein; se ronger l'esprit de soucis; se ronger le coeur.
gryzący. nagend, beissend. mordant, rongeur.
Gryzetka, *vid.* Gryz.
Gryżienie. 1) das Nagen, Beißen. 2) Schmertz, Hertzens-Kummer. 3) Bauch-Grimmen, Reißen, Schneiden im Leibe. 1) l'action de ronger. 2) remords, chagrin cruël; dépit extréme; creve-coeur. 3) des tranchées, mal de ventre; des douleurs dans les boïaux; maladie des intestins. § 1) gryżienie myfz słyfzę. 2) wielkie na umyśle ponośi gryżienia. 3) gryżienie w żołądku, w kiszkach, w żywoćie.
gryżienie na wnętrzu ćierpiący. ein Darmgichtiger; der Bauchgrimmen hat. qui a les tranchées; malade des intestins.
gryżienie na wnętrzu czyniący. das ein Bauchgrimmen verursachet. qui cause les tranchées.
gryżienie sumnienia. das Nagen, die Bisse des Gewissens. sinderesse; les remords de la conscience.
Gryzka, *vid.* Gryczak.
Gryżima. Wappenk. drey laufende Füchse so über einander stehen. *blas.* trois renards courants l'un au dessus de l'autre.
Gryżliwość. Nagung, Kummer. les remords; creve-coeur.
Gryżliwy. } nagend, beissend. mordant
Gryzny. } rongeur, cruël, cuisant. § gryzna nowina; gryżliwy frasunek.
Gryzmolę. 1) krieckeln, schmieren, schlecht schreiben. 2) schmieren, schlecht mahlen. 1) grifonner, barbouiller; faire des piez de mouche. 2) strapassonner, peindre méchanment. § 1) co tam gryzmolisz; kiiem nie piorem nagryzmolił, tak szpetny iest charakter.
Grządka. Garten-Beet. petite planche de terre; petit carreau de jardin.
Grządźiel, pługowy dyszel. Deichsel am Pfluge. timon de la charruë.
Grzanie. das Wärmen, Erwärmen. l'action d'échaufer.
Grzanka. 1) geröstete Brod-Schnitte. 2) ein länglichtes Schnittlein. 3) fetter Bissen, Gewinst, Nutzen. 1) rotie, aprête, petite tranche de pain grillée. 2) tranche, léche; morceau coupé en long. 3) bon morceau, petit profit, gain, utilité. § 1) grzanka z szpikiem. 2) pokray mięso na grzanki. 3) tam mu będźie grzanka; dobra to grzanka.
z grzanki mu spadł zarobek. er ist um seinen Gewinst gekommen. le gain lui est échapé.
Grzany. gewärmt. chaufé.
grzane wino. glüender Wein. vin brûlé.
Grzbiećisty. breitschultrig, starck vom Rücken. ramassé, quarré; qui a un grand dos.
Grzbiet, *g. a.* 1) der Rücken. 2) Rücken am Buche. 3) Gipfel Spitze eines Berges. 1) dos. 2) dos d'un livre. 3) dos, sommet d'une montagne. § 1) zanieśto na grzbiećie. 2) grzbiet księgi pozłocony. ** 3) wysokim grzbietem śię gora wznośiła.
na grzbiećie karać kogo. einen mit dem Stock abstrafen. châtier qu. de coups de bâton.
grzbietem przypłaćić, odbyć czego. mit den Rücken etwas büssen. païer de sa peau, de son dos.
o grzbiet nie stoi. er paßt auf keine Schläge. il s'est endurci aux coups.
grzbiet go swierzbi. der Buckel jucket ihm. la peau le démange.
o grzbiet się boi es ist ihm vor Schläge bange. il a peur de sa peau; il craint d'étre batu.
grzbiet komu trzymać. einem den Rücken halten. épauler, soutenir quelqu'un; tenir, soutenir le menton à qu. § wstręt mu dali Moskale, ktorym grzbiet Saśi trzymali.
grzbiet opatrzyć, warować. den Rücken bedecken, verwahren. s'aculer; se garder d'étre ataqué par derriére.
Grzbietowy. Rücken-. de dos. § grzbietowa pieczenia.
grzbietowa kość. der Rückgrad. épine du dos.
Grzebełko. kleiner Striegel. petite étrille.
Grzebię, *ie, grzebł, grześć.* 1) scharren, wühlen, graben. 2) zur Erde bestatten. 1) fouiller, fouïr, groüiller, remuer, grater, vermiller. 2) enterrer, inhumer ensevelir; mettre en terre un mort. § 1) kokoszy w piasku grzebią. 2) grześć umarłego.
za uchem mu to grzebie. das gehet ihm im Kopf herum. cela l'embarasse; cela lui blesse les yeux.
Grzebielucha. Ufer-Schwalbe. hirondelle de rivage.
Grzebień, *g. grzebienia.* 1) ein Kamm. 2) Kamm der Hähne. 3) Kamm-Rad in der Mühle. 4) Kriegsb. flach gelegte Sturm-Pfäle. 1) un peigne. 2) crête d'un coq. 3) roüet, hérisson; roue dentellée

tellée au moulin. 4) *Fortif.* les fraises; rang de pieux panchez qui présentent la pointe.

grzebień u kura spodni; podgardłek. Hahnen-Bart, Hahnen-Läpplein. la barbe ou chair qui pend au dessous du bec d'un coq.

grzebień pław morski. Sanct Jacobs-Muschel, die wie ein Kamm aussiehet. un pétoncle, coquille de mer aprochant du peigne.

Grzebieniarz. 1) Kamm-Macher. 2) Kamm-Futeral. 1) faiseur de peignes; peignier. 2) étuit à peigne; trousse à peigne.

Grzebienica ziele, *vid.* Czechrzyca.

Grzebiennik. Kamm-Macher. faiseur de peignes; peignier.

Grzebieniowy. Kamm-. de peigne. § zęby grzebieniowe.

Grzebienek, *g. a.* Grzebionek, *g. a. vid.* Grzebyszczek.

Grzebło; szropa. eine Striegel. étrille.

grzebło zębate. zackichter Striegel. étrille dentellée.

grzebłem chędożyć; cudźić. striegeln. étriller.

Grzebyszczek, *g. grzebyszczka.* kleiner Kamm. un petit peigne.

Grzech. Sünde. un péché. § ustrzedz się grzechu; płaczliwy przechod i krok od grzechu do śmierći i piekła; popełnić grzech wielki.

nie grzech. es ist nichts böses; es ist keine Sünde. ce n'est pas un péché; il n'y a point de mal.

grzech śmiertelny. eine Tod-Sünde. péché mortel.

grzech powszedni. kleine Sünde. péché véniel; péché léger.

grzech obrażonego maiestatu. Hochverrath. haute trahison; un crime de lèze Majesté.

grzech nieczysty. fleischliche Sünde, Unzucht. péché de la chair.

Grzechocę, *ce, tał.* } klappern mit der Kin-
*Grzechotam. } der-Klapper. cliqueter, claqueter.

Grzechotanie. das Klappern. cliquetis; l'action de cliqueter.

Grzechotka. Klapper, Kinder-Klapper. cliquetes, *plur. f.* hochet.

Grzecznie, *adv.* wohlanständig, fein, artig. civilement, poliment, joliment; d'une manière bienséante; galanment; de bonne grace; honnêtement.

Grzeczność. 1) Wohlanständigkeit, Höflichkeit, gute Aufführung. 2) Schönheit. 1) bienseance; gentillesse, civilité, bonne conduite; politesse, honnêteté. 2) beauté. § 1) insza stołowa, insza gruntowna grzeczność; więcey tam lekkomyślności, niż grzeczności. *2) znaczney grzeczności (urody) dama.

Grzeczny, *adj. & subst.* 1) höflich, artig, fein; der zu leben weiß. 2) wohlanständig, schön, gut. 1) civil, poli, honnête, galant, qui a de la bonne grace & de l'esprit; qui a une bonne conduite. 2) bienséant, beau, bon, gentil. § 1) skąpy służy pieniędzom, pieniądze grzecznemu. 2) grzeczny na ciele a na rozumie słaby; grzeczna to fortecca, zabawa; grzeczna dźiewka; grzeczny postępek.

grzecznyś żes to uczynił. ich lobe dich daß du das gethan hast. vous êtes (je vous trouve) un honnête homme d'avoir fait cela.

iakoś grzeczny. wie du ein braver, feiner Mensch bist. comme vous étes un galant homme.

Grzecznyś. ein höflicher Mensch dem Scheine nach. un homme qui a une bienséance aparente, qui est à charge sous de belles aparences de civilité. § z takowych grzeczniśiow albo ofertowniczkow nayprętsza pokazuie się zdrada.

Grzeczy, do rzeczy, *adv.* richtig, wie es die Sache erfordert. juste; avec justesse; pertinemment; comme il faut, convenablement. § grzeczy napisał nad nądętą pęcherzą: ogromne nic; nic grzeczy nie czyni.

grzeczy, vid. Grzecznie.

Grzęda. 1) ein Garten-Beet. 2) Hüner-Stange. 3) Kleider-Stange, Kleider oder andre Sachen darauf zu hängen. 1) planche de terre; carreau de jardin. 2) perchoir, juchoir; juc, perche ou se perchent les poules. 3) perche atachée pour y pendre des habits ou quelques autres choses. § 1) na pierwszey grzędźie stoi piotruszka. 2) dano kurowi grzędę a on wyżey chce, *prov.* 3) poday mi opończą z grzędy; grzęda mięśna.

kury na grzędę idą. die Hüner gehen schlafen, sie wollen sich setzen. les poules se vont jucher.

z grzędy kury spędźić. die Hüner von der Hüner-Stange jagen. déjucher les poules.

Grzegocę, Grzegotka, *vid.* Grzechocę, Grzechotka.

Grzegorz. Greger ein Manns-Nahme. Grégoire, nom d'homme.

Grzeię co, *grzeie, grzał.* wärmen. chaufer, échaufer.

rączkę w cudzey kieszeni grzeie. er greifet den Leuten in die Schubsäcke. il fourre la main dans la poche d'autrui.

grzać się: 1) sich wärmen. 2) sich erhitzen, hitzig werden. 3) läufig werden, laufen als eine Hündin. 1) se chaufer. 2) s'échaufer, s'exciter, s'enflamer. 3) étre, entrer en chaleur; étre chaude; chaudier. § 1) grzeię śię w izbie ćiepłey. 2) afekt prętko śię zgrzeie, prętko śię ostudźi. 3) grzeie śię sobaka.

grzeiący. Heilk. warm, erwärmend. *médec.* échaufant, qui à la vertu d'échaufer. § źiele grzeiące.

Grześ, *vulg.* kleiner Gröger. petit Grégoire.

Grzeszę, *szy, szył.* sündigen. pécher.

Grzesznica. Sünderin. pécheresse.

Grzesznik. Sünder. pécheur, celui qui fait des péchez. § wielcy to grzesznicy.

Grzeszny. sündhaft; sünden-voll. plein de péchez; sujet aux péchez.

Grzmi, *grzmiało*, *grzmieć.* 1) Donnern. 2) Donnern, Knallen als die Stücke. 3) sausen, brausen, schallen. 1) tonner. 2) tonner, éclater; faire un bruit sourd; gronder. 3) résonner, rétentir. § 1) zachmurza śię grzmieć będźie; straśznie grzmiało. 2) z dźiał grzmiało, zagrzmiało; grzmiały dźiały. 3) nieba z huku grzmiały; noc z hałasu przegrzmiała.

grzmi mi w uszach. die Ohren sausen mir. j'ai un bourdonnement d'oreille.

grzmi mi we łbie. 1) es sauset mir im Kopf. 2) es gehet mir im Kopf herum. 1) j'ai un bourdonnement d'oreille. 2) cela me donne bien du tintouin; cela m'embarasse. § 1) od guza tego we łbie mu zagrzmiało. 2) grzmi mu we łbie ta łaćina.

Grzmienie. 1) das Donnern, Donner-Wetter. 2) Knall, Getöse. 1) le tonnerre; grondement du tonnerre. 2) grondement, bourdonnement; un tintemarre, éclat, fracas. § 1) przez całą noc trwało grzmienie straszliwe.

grzmienie uszu, w uszu. das Ohren-Sausen. bourdonnement d'oreille.

grzmienie. } Knall, das Krachen, Getöse,
Grzmot. } Gesause; starker Schall. éclat, fracas, grondement, grand bruit; un vacarme. § grzmienie z dźiał; nastąpiła z strasznym grzmotem chmura; miedzy ustawicznym piorunow Tureckich grzmotem; grzmot bębnow grzmot głosow; kokosz niech śiedźi na ćichym mieyscu, aby grzmotu i huku żadnego nie było; z takiego grzmotu ten trzasnął piorun; grzmot dał śię słyszeć po obozie; grzmot czynić.

Grzmotliwy. donnernd, knallend. tonnant, foudroiant, éclatant, qui fait un grand bruit.

Grzyb, *g. a.* 1) Schwamm, Erd-Schwamm, Piltz. champignon, potiron.

grzyb morski. See-Fisch mit einer Schale, der sich an die Klippen hängt. sorte de poisson de mer couverte d'une coquille qui s'acroche aux rochers.

grzyb. } Rose am brennenden Tacht.
Grzybek, *g. a.* } champignon, nouvelle; bouton fort rouge qui se forme dans la mèche de la chandelle.

grzybek. 1) kleiner Erd-Schwamm. 2) flacher Hut. 3) Eyer-Kuchen mit kleinen Rosienen, Canehl und Zucker, darzu nur Milch und kein Mehl genommen wird. 1) petit champignon. 2) chapeau fort bas. 3) omelette au lait; c'est sont des oeufs batus au lait mêlez avec du sucre, de la canelle & de raisins de Corinte, & cuits sans farine dans une poile avec un peu de beurre.

grzybek maiowy, pod mchem rosłący. Moos-Schwamm. mousseron.

Grzybia, *vid.* Grzybienie.

Grzybiasty. 1) flach wie ein Erd-Schwam̃. 2) schwammig wie ein Erd-Schwamm. 1) plat comme un champignon; en maniére d'un champignon. 2) spongieux, porreux, plein de pores comme le champignon,

Grzybienie, grzybia, wodna lilia. (*nymphæa*) See-Blumen; Wasser-Lilie. blanc d'eau; lis d'étang.

grzybienie mnieysze; podbiał. (tussilago) Huflattig; Roßhuf. pas d'âne.

Grzybowy. Piltz-; aus Erd-Schwämmen. de champignon. § grzybowa polewka.

Grzymała. Wappenk. drey rothe Thürme über einem ofnen Thor, in welchem ein geharnischter Mann stehet, über der Krone stehen desgleichen drey Thürme. *blas.* trois tours de gueules sur la couronne, & trois autres sur une porte ouverte, dans la quelle se présente un homme armé.

Grzytam, *v. m. F. grzytnę.* knirschen mit den Zähnen. crisser; craquer, grincer les dens. § grzytać zęboma.

Grzytanie. das Knirschen mit den Zähnen. grincement de dens.

Grzywa. Mähne, Kamm-Haar eines Pferdes. crin; criniére de cheval.

grzywa lwia. Mähne eines Löwens. jube; criniére de Lion.

Grzywacz. wilde Taube; Holtz-Taube. ramier un pigeon ſauvage. § grzywacze i trukawki.

Grzywaczy. 1) Holtz-Tauben-. 2) Columbinfärbig. 1) de ramier. 2) colombin, de violet lavé.

Grzywiaſty. mit einer Mähne verſehen. qui a des crins.

Grzywna. 1) eine Marck. 2) Marck, eine Rechnungs-Müntze. 1) marc, poids d'orfèvre de demi-livre. 2) ſorte de monoie de compte de diférent prix. § 1) grzywna mincarſka ma łotow 16. grzywna złota cenę 12. grzywien śrebra wynośi. 2) grzywna Polſka ma groſzy 48. Litewſka 75. Pruſka 20.

z grzywną ią poiął. er hat nichts mit ihr bekommen. il l'a marié ſans dot.

Grzywnowy, grzywnę ważący. eine Marck wiegend. de marc; de huit onzes.

Gubam śię ⎫ ugubać śię. den Rock oder
Gubię śię; ⎭ Mantel in die Höhe heben. lever ſa robe, ſon manteau.

Gubię. 1) verlieren. 2) anſchwärtzen, verleumden. 3) vermindern, tilgen, ſchmälern. 1) perdre, décrier, noircir, ruiner, difamer. 3) perdre, afoiblir, ruiner, détruire, diminuer. § 1) zgubiłem pieniądzę, kśiążkę. 2) gubić sługę u Pana. 3) co publiczne dochody gubiło; piiaństwo dowćip gubi; gubić duchowne prawa.

gubić śię. ſich verlieren. ſe perdre. § zgubiła śię kśiążka.

Gubienie. 1) Verlierung. 2) Tilgung, Verminderung. 1) l'action de perdre. 2) deſtruction, afoibliſſement.

Gubka, hupka, żagiew. Schwamm zum Anzünden. amadou, méche.

Guldynka gwintowana. ein gezogen Rohr. fuſil raïé.

Gultſzlager, złotarz. Gold-Schläger. bateur d'or; écacheur d'or.

Guma. Arabiſches Gummi. gomme; gomme Arabique.

Gumienko. 1) kleiner Scheunen-Platz. 2) Vogel-Heerd. 1) petite place deſtinée aux granges. 2) aire d'oiſelier. § 1) gumienko ma napełnione. 2) ptaſznik na gołym polu zaſadza gumienko.

Gumiennik. Scheunen-Aufſeher. grangier.

Gumienny. Scheunen-Platz-. de place pour les granges.

Gumno. 1) Scheunen-Platz, wo die Scheune, Schopen und Feimen ſtehen. 2) Scheune. 1) place ou endroit de la ferme où ſont la grange, les hangars & le meulons. 2) grange. § 1) do gumna należą ſtodoła, brogi i ſtyrty. *2) w gumnie (ſtodole) ieſt boiewiſko.

Gumowanie. 1) das Gummiren. 2) Zurichtung mit Gummi. 1) l'action de gommer. 2) l'aprêt, qu'on fait avec de la gomme.

Gumowany. mit Gummi angemacht. gommé, où l'on a mis de la gomme.

Gumowy. Gummi-. gommeux; de gomme; rempli de gomme.

gumowa woda. Gummi-Waſſer. aprêt; eau gommée qui luſtre le drap, le chapeau.

Gumuię. gummiren. gommer.

Gunia, Gunka. 1) Kotze, zottigte Pferde-Decke. 2) zottigter Rock von groben Zeuge. 1) mante veluë, caparaçon ou couverture veluë faite pour un cheval lorsque il eſt à l'écurie. 2) robe veluë de groſſe étofe.

Gurt. Gurt. ſangle, barre, un tiſſu large environ trois doigts.

gurtami opatrzyć. mit Gurten verſehen, beziehen. ſangler.

kawał gurtu. ein Stück Gurt. ſanglot.

gurt z rzemienia. Gurt-Rieme. un ſurfaix.

gurtowy. Gurt-. de ſangle.

gurtowe łożko. Gurt-Bett. lit de ſangles.

Gurtuię. gürten. ſangler.

Gusłarka. abergläubiſches Weib. femme ſuperſtitieuſe.

Gusłarz. Abergläuber. un ſuperſticieux.

Gusło. Aberglauben. ſuperſtition.

Guwno, *vulg.* 1) Dreck. 2) ein Dreck; nichts. 1) bran, étron, merde. 2) rien.

Guz, *g. a.* 1) groſſer Knopf. 2) Brauſche, Beule vom Schlage. 3) Beule, Hocker, Buckel. 4) Schlägerey, Händel, Schläge, Kopf-Stöſſe. 5) Knirps, kleiner Menſch. 1) grand bouton. 2) boſſe, bigne, qui vient de quelque coup. 3) une tumeur, tuberoſité, neud, boſſe, bouton. 4) des coups; baterie; un diſpute où l'on vient aux coups. 5) bout d'homme, mirmidon, nabot, ragot. § 1) ſzata z guzami. 2) guz od uderzenia; odniosł guzow pięśćiowych; guz mu na głowie od kiia wyſkoczył. 3) plaſtr na rożne guzy. 4) guzow oberwieſz. 5) guz mały a zły.

guz na drzewie. Auswachs, Knorren, Knoten eines Baums. ſurcroiſſance, loupe, neud d'arbre.

guz w gardle przyrodzony. Bier-Knoten, Adams-Apfel. le noeud de la gorge, morceau ou pomme d'Adam.

guz łoiowaty na ćiele. Artzeneyk. Speck-Geſchwulſt, Speck-Gewächs, die Materie darinnen iſt wie Unſchlit. un ſteatome, une tumeur qui enferme une graiſſe ſemblable à du ſuif.

guz zaſkorny twardy bez bolu, koſtka martwa. harter Drüſen Geſchwulſt. un ſchirre.
na guz załawia. die Haut jucket ihm; er will Schläge haben. il ne demande que boſſes & plaïes; la peau lui démange; les épaules lui démangent.
guzem to rozſtrychnąć trzeba. es muß noch zu Schlägen kommen. il en faut decoudre; à ce comte il ſe faudra batre; il en faut venir aux mains.
guzow ſię ſtrzeż. nimm dich vor Schläge in acht. gare les coups.
Guźica. Bürtzel, Steiß am Menſchen und Thieren, am Feder-Vieh. croupion d'animal, d'homme ou de volaille.
Guźik. 1) ein Beulchen. 2) Knötchen, Knopf; Knöpfchen. 3) Knopf am Kleide. 4) Hüner-Auge. 1) bouton, petite boſſe. 2) petit bouton, pommette; fort petite pomme. 3) bouton à boutonner. 4) cors-au-pié, agacin. § 1) guźiki ma na głowie. 2) koronki w guźiki wyſzywane; guźiki u rożnych naczyniow. 3) guźik u kapeluſza, u ſzaty. 4) guźiki na palcach.
guźiki w gardle; ślinne iagody. Hals-Mandeln. les amigdales ou deux glandes qui ſont au fond du palais.
dźiura do zapinania guźika. Knopfloch. boutonniére.
Guźikarz. Knopfmacher. boutonnier.
Guźikarſki. Knopfmacher-. de boutonnier.
guźikarſkie rzemiesło. Knopfmacher-Handwerck. boutonnerie.
Guzowaćieię, guzow doſtaię. Knoten bekommen, knotig werden. noüer; devenir noüeux.
Guzowaty. beulicht, hockericht. boutonné, noüeux.
Gwaiak, *g. a.* heilig Holtz, Frantzoſen-Holtz. gayac.
Gwałcę. 1) Gewalt ausüben; brechen, ſchänden, verunehren. 2) nothzüchtigen. 1) violer, violenter, rompre, faire violence; profaner, forcer, outrager, proſtituer. 2) violer, forcer une femme. § 1) gwałćić poſt, kośćioł, Posły, pokoy, prawa. 2) gwałćić mężatki.
Gwałcenie. Gewaltübung, Schändung. violation, violement infraction.
Gwałćićiel, Gwałtownik. 1) gewaltſamer Uebertreter, Schänder, Stöhrer. 2) Weiber-Schänder. 1) infracteur, violateur, celui qui viole, qui enfreint quelque loi. 2) violateur de femmes. § 1) gwałtownikow łapać rozkazano; gwałćićiel pokoiu, przymierza, kośćioła posłow. 2) gwałćićiel białychgłow, mężatek.
Gwałt. 1) Gewalt; Gewaltthätigkeit. 2) Schändung der Weiber; Nothzucht. 3) Menge, Haufen. 1) infraction, violement, violence, violation, force. 2) violement d'une femme; viol. 3) multitude, grande quantité. § 1) gwałt mi ſię dźieie; gwałt komu czynić; gwałt czynić ludzkiemu ſumnieniu grzech wielki. 2) gwałt białeygłowie uczyniony. 3) gwałt w tey nauce błedow.
gwałtu! rata! Gewalt! rettet! à l'aide! au meurtre; haro.
gwałtem. mit Gewalt. par force; avec violence; de vive force; haut la main; par la force des armes.
gwałtem co doſtać. mit Gewalt etwas bekommen. ravir, prendre par force.
na gwałt zawołać. Gewalt ſchreyen. haroder; crier au meutre; crier haro ſur qu.
na gwałt uderzyć. die Sturm-Glocke lauten. ſonner le tocſin.
gwałtowi uſtąpić trzeba. der Gewalt muß man weichen. il faut céder au torrent.
zadawać ſobie gwałtu. ſich Gewalt anthun. ſe faire violence.
Gwałtownie, *adv.* mit Gewalt, gewaltſam. par force; avec violence, roidement, violenment.
Gwałtownik, *vid.* Gwałćićiel.
Gwałtowny. 1) hefftig, ungeſtüm. 2) gewaltig, groß, ſtarck. 3) ſehr gefährlich; dringend. 1) violent, impétueux. 2) violent, fort, grand. 3) ardent, vehément, violent, urgent, dangereux; preſſent. § 1) zła ſprawa z gwałtownym człowiekiem. 2) ſpadł deſzcz gwałtowny. 3) w tak gwałtownym raźie nagłego ratunku potrzeba; podczas gwałtownego niebezpieczeńſtwa.
Gwar, gadanie wielu. Gemürmel, Getöſe der Redenden. bourdonnement, murmure, bruit ſourd d'une multitude d'hommes.
* *gwar w prawie, warunek.* Gerichtsw. Gewehrleiſtung. *droit:* garantie, éviction.
Gwarant. der Gewehr leiſtet. garant.
Gwardya. 1) Garde. *2) Gefolge. *3) Hof-Bedienten. 1) garde, régiment qui a la garde du Prince. *2) ſuite, train; gens qui acompagnent un Seigneur. *3) la cour, les courtiſans.
Gwardyan. Gardian eines Kloſters. Gardien d'un Couvent.
Gwardyańſtwo. das Amt eines Gardians. le gardianat.

Gwarek. Berg=Herr, der ein Bergwerck hat. Possesseur d'une mine.
Gwaruię, waruię co komu. einem Gewehr leisten. garantir.
*Gwarunek, warunek. Gewehrleistung. garantie, éviction.
Gwarzę, *vulg.* schnattern plaudern, schreyen im Reden. jaser, caqueter; crier en parlant. § rozumie że się przysłuży gdy gwarzy.
Gweksy, *plur.* Schererey. vexation.
Gwiazda. 1) Stern. 2) Sache so die Gestalt eines Sterns hat. 3) Creutz=Baum womit eine Winde umgedrehet wird. 1) étoile. 2) chose qui a la forme de l'étoile. 3) moulinet; croix de bois pour tourner un engein. § 1) nie dbam o gwiazdy kiedy mi księżyc świeći, *prov.* gwiazd położenie czasu narodzenia czyiego; gwiazdy na firmamenćie liczą śię 1025. gwiazda pierwszey, drugiey *&c.* wspaniałośći. 2) gwiazda na szaćie krolewskiey. 3) gwiazda miasto korby zażywana bywa, ktorey promieniami wałec obracaią.
gwiazda wiatrowa. Wind=Rose, Compaß=Rose. rose des vents.
gwiazda wieczorna. der Abend=Stern, die Venus. Venus, l'étoile du soir; Venus occidentale.
gwiazda zaranna. der Morgen=Stern. Venus orientale; étoile du jour; étoile du matin; la belle étoile.
gwiazda utwierdzona; gwiazda społ chodząca. ein Fix=Stern. étoile fixe.
gwiazda błąkaiąca, błądząca, osobno chodząca; Planeta. ein Planet. planète; étoile errante.
gwiazda pśia mnieysza, kanikuła. der kleine Hund. l'avant-chien; la petite chienne; canicule.
gwiazda pśia większa. der grosse Hund. le grand chien.
gwiazda S. Jakuba; paliczka. der Orion. Orion; furieux.
gwiazda żeglarska; gwiazda morska; gwiazda polarna. der Polar=Stern. étoile polaire.
gwiazda narodzenia albo żywotosprawna. Geburts=Stern. étoile de nativité.
gwiazda spadaiąca. Stern, der sich schneutzet, Stern=Schuß. étoile volante; feu volant.
gwiazda niebieska. in geistl. Schriften: Leit=Stern, Führer. *terme de pieté:* le pole; étoile qui guide; conducteur, un guide. § wieczna prawda niech będzie twoią gwiazdą niebieską.
gwiazdami zdobię. mit Sternen zieren; bestirnen. étoiler; orner, remplir d'étoiles.
po gwiazdach. beym Schein der Sterne. à la lueur des étoiles. § po gwiazdach iechać, chodźić.
po gwiazdach iechać. sich nach den Sternen richten. se régler sur le cours des étoiles.
Gwiazdarski. zur Stern=Kunst gehörig. astronomique, astrologique. § gwiazdarskie naczynia.
gwiazdarska nauka. Stern=Deuterkunst. astrologie.
Gwiazdarz. } Stern=Deuter. un astrologue.
Gwiazdmistrz. }
Gwiazdeczka. } 1) kleiner Stern. 2) Stern, ein Zeichen in Büchern. 1) petite étoile, étoilette. 2) un astérique; étoile; marque en forme d'étoile dans les livres.
Gwiazdka. }
gwiazdeczka kamień drogi. Stern=Stein, Sonnen=Stein, ein Edel=Stein. oeil de soleil; astroites, sorte de pierre précieuse.
gwiazdeczki źiele, iaskierki. (aster) Stern=Kraut. aspergoute.
gwiazdka, godowy podarunek. der heilige Christ; Weihnachts=Geschencke. présent de Noël. § co gwiazdka włożyła.
gwiazdki źiele. (alchimilla) Sinau, Löwenfuß ein Kraut. le pié de lion une plante.
Gwiazdny. } Stern=. d'étoile.
Gwiazdowy. }
Gwiazdopis. Sternseher. un astronome.
Gwiazdopisarski. astronomisch. astronomique.
gwiazdopisarska nauka. } Stern=Kunst. Astronomie.
Gwiazdopisarstwo. }
Gwiazdosz źiele. (*pulmonaria*) Lungen=Kraut. herbe pulmonaire.
Gwiaźdżę, *źdźi, źdźił.* besternen, mit Sternen zieren. étoiler.
Gwiaźdźisty, gwiazdami osadzony. sternicht, voller Sterne, gestirnt. semé d'étoiles; plein d'étoiles; étoilé. § gwiaźdźiste niebo.
gwiaźdźisty zaszańc albo okop. Kriegsb. Stern=Schantze. *fortif.* étoile; un fort à étoile.
Gwicht, waga szalna. Gewicht in die Schale zu legen. un poids qu'on met dans la balance. § gwicht na czerwone złote; gwicht funtowy, cetnarowy.
Gwichtowy. zum Gewicht gehörig. de poids. § gwichtowe funta częśći.
Gwilhelm. Wilhelm. Guillaume.
Gwind, gwint. 1) Gewinde, Schrauben=Gang um die Welle oder Spindel. 2) ein Schräubchen. 3) Zug im gezogenen Rohr.

1) pas

1) pas de vis, tour de la canelure d'un vis. 2) petit vis. 3) raïûre dans un canon raïé. § 1) gwinty ſą na wrzećienie.
wargi gwintow u ſzruby. die Schrauben-Gänge. les filets, les pas de l'écrouë.
Gwindowany, Gwintowany. 1) mit Schrauben-Gängen verſehen. 2) gezogen vom Schieß-Gewehr. 1) écroué, fait à la maniére des écrouës. 2) raïé; *parlant des armes à feu.*
maćica gwintowana. Schrauben-Mutter. un écrouë; trou dans lequel tourne le vis.
gwindowana rura. } ein gezogen
Gwindowka, Gwintowka. } Rohr. canon raïé.
Gwindownica, Gwintownica. Schneid-Eiſen-Bohrer; Schrauben-Bohrer. filiére, taraud; une piéce d'acier à vis pour faire des écrouës.
Gwinduię, Gwintuię. eine Schraube mit einem Schneid-Eiſen fertigen. tarauder, faire un trou pour un vis.
Gwizdacz. Pfeifer. ſifleur.
Gwizdam, *v. m. F. gwizdnę.* } mit dem
*Gwiżdżę, *żdże, żdżał, żdżeli.* } Maule pfeifen. ſifler. § gwizdać pioſnkę; gwizdniy na chłopca; koniom piiącym gwiżdże; gwiżdżą po ulicy.
tylko mi gwizdnąć trzeba. ich darf nur pfeifen. je n'ai qu'à ſifler.
Gwizdanie. } das Pfeifen mit dem Mau-
Gwiżdżenie. } le. ſiflement.
Gwoli, ku woli. nach eines Sinne, oder Willen. au gré, à gré de qu.
gwoli bydź komu. einem zu Willen leben. avoir de la complaiſance pour qu; vivre au gré de qu.
gwoli ſobie żyć. nach ſeinem Gefallen leben. étre à ſoi même; étre maître de ſoi même; vivre à ſon gré, à ſa fantaiſie.
Gwoźdź, Gwoźdźiec, *vid.* Goźdź, Goźdźiec.
Gżę, *gżi, gżił.* 1) heftig ſtechen als die Roß-Breme. 2) heftig verfolgen; eintreiben. 1) piquer au vif comme font les taons. 2) perſecuter vivement; pouſſer. § 1) bący i gźicy gżą bydło. 2) gżi go.
gżę śię. vom Roß-Bremſen-Stich toben. enrager, courir çà & là étant piqué des taons.
Gżegżołka, kukawka, kukułka. der Kuckuck. coucou un oiſeau. § gżegżołka iuż kuie.
Gzems. Bauk. Geſimſe, Simswerck. *archit.* moulure, parties éminentes qui ſervent pour ornement. § ſtorcz nade drzwiami gzemſu.
gzemſy. 1) Bauk. Karnieß-Krantz. 2) Bett-Krantz an den Vorhängen. 1) *archit.* corniche. 2) pantes d'un lit, qui environnent les rideaux.
gzems u ſzafy. Krantz eines Schrancks. chapiteau d'une armoire.
Gżenie śię, Gżenie. das Toben von einem Roß-Bremen-Stich. la rage d'un bête qui eſt piquée d'un taon.
Gźik. groſſe Roß-Breme. grand taon qui pique les beſtiaux.
Gzło, giesłko, czechło. 1) Fuhrmanns-Kittel. 2) Kittel, Jupe, Ueberwurf, von Leinwand der Weiber und Kinder. 1) ſouquenille, ſarot, blaude des voituriers. 2) habit de lin pour les femmes & pour les enfans.

H.

H, dieſer Buchſtabe wird mit ch oft verwechſelt, ſ. ſolche Wörter unter Ch. *on confond ſouvent l'h avec le* ch, *cherchez ces mots ſur les lettres* Ch.
Haba. grobes weiſſes Tuch zu Kleidern. gros drap blanc pour s'habiller.
Habit. Ordens-Kleidung. habit; vétement de Réligion. § brać habit zakonny.
Haczę, *czy, czył.* Hacken, anhacken. acrocher; mettre au croc; atacher à un croc. § zahaczyć wiadro.
Haczek, *g. a.* } 1) kleiner Hacken. 2) Häck-
Haczyk, *g. a.* } lein, welches man in die Oeſe heftet. 1) petit croc, crochet. 2) agrafe pour agrafer l'annelet ou la porte d'agrafe.
haczyk z antabką u drzwi. Thür-Kettel. tourniquet; crochet pour fermer la porte.
haczki. Kinn-Kette. gourmette.
wyiąć haczki koniowi. einem Pferde die Kinn-Kette abnehmen. dégourmer un cheval.
haczkami śpiąć konia. dem Pferde die Kinn-Kette anlegen. gourmer un cheval.
Haczyſty, iako hak zakrzywiony. gekrümmt wie ein Hacken; gehäckelt. crochu, courbé; garni d'un crochet.
nos haczyſty. gebogene Naſe. nez crochu, recourbé au bout.
Haderlab. Haderlump, Haderſammler. peillier, chifonier, drillier, qui ramaſſe des chifons pour une papeterie.
Haft. 1) Hefft, Hefftung der Wunde beym Wund-Artzt. 2) geſtickte Gold- oder Silber-Arbeit. 1) ſuture, le point; coutûre d'une plaïe. 2) broderie.

Haftarſki. Sticker-, zum Sticken gehörig. de brodeur; de broderie.
Haftarſtwo. Sticker-Kunſt. métier de brodeur.
Haftarz. Sticker. brodeur.
Haftka. 1) Häft, Häftlein von Drat. 2) Spange, Haft. 1) agrafe à atacher quelque habit. 2) crochet, agrafe qui ſert à prendre qu. ch. § 1) haftki i kobyłki żelazne, mośiężne. 2) haftka brylantowa do kapeluſza.
Haftowanie. 1) das Heften einer Wunde. 2) das Sticken der Sticker. 3) Geſtickte Arbeit. 1) l'action de coudre une plaïe; coutûre d'une plaïe. 2) l'action de broder. 3) broderie.
Haftowany. 1) geheftet als eine Wunde. 2) geſtickt mit Gold. 1) couſu, joint avec des points, *en parlant des plaïes*. 2) brodé. § 1) haftowana rana. 2) haftowany złotem, iedwabiem.
Haftuię. 1) heften eine Wunde. 2) ſticken in Gold. 1) coudre une plaïe. 2) broder. § 1) haftować ranę. 2) delikatnie w złoto haftuie.
Haho haho. Haho, Jäger Geſchrey; wenn das Wild gefället iſt. haho, *cris de chaſſeur quand la bête eſt aſſommée.*
Hak. 1) ein Hacken. 2) *fig.* groſſe Gefahr. 1) croc, hameçon, crochet, crocheton. 2) *fig.* grand danger; écueil. § 1) hakami ſpinać. 2) przywiodł go na hak; obawiać śię ukrytego haku; nie poſtrzegli tak niebezpiecznego haku.
haki. 1) die Mandeln beym Schlunde. 2) Art von einer Tortur mit Hacken. 3) eine Sand-Banck. 1) les amigdales, deux glandes proches de la racine de la langue. 2) ſorte de queſtion avec des crocs. 3) ſirtes *f. pl.* banc, batures *f. pl.* § 1) haki dźiećięciu ſpadły. 2) day mię na haki, nie powiem. 3) okręt wpadł na haki i łamał śię.
hak żelazny. eiſerner Hacken. une main; une main de fer.
hak do ognia. Feuer-Hacken bey einer Feuers-Brunſt. croc, crochet dont on ſe ſert dans un embraſement.
hak woienny. Enter-Hacken; Sturm-Hacke. grapin à main, ſorte de croc dont on ſe ſert dans les combats.
hak kuchenny. Keſſel-Hacke. crémiliére.
hak dwoyzęby. zweyzackichter Hacken. croc à deux dents.
Hakowiec krzak, *g. hakowca.* (Rhamnus tertius) dritte Art von Creutzbeeren. la troiſieme ſorte de Nerprum.
Hakownica. Duppelhacken ein Schieß-Gewehr. arquebuſe à croc.
Hakuię. die Erde im Pflügen hacken. hacher la terre en labourant.
Ha la la; hala, hurla hurlala; horlala. Jäg. hüß huß; drauf zu ihr Hunde; huy, friſch zu. *chaſſe:* harbou chiens; hou hou, pille pille. § harla, horlala naywiękſzym głoſem krzyknął do pſow.
Halabarda. } Hellebarte. halebarde.
Halabart. }
Halabartnik. Hellebardirer. halebardier.
Hałas. 1) Lerm, Zanck, Geſchrey, Getöſe. *2) Regen-Kappe, Regen-Mantel. *3) Kappe. 1) un vacarme, fracas, carillon, grondement, tempête; un tintamarre, une rumeur, rompement de tête. *2) blandran, caſaque contre la pluïe. 3) cape. § 1) hałas wielki, hałas piorunow.
Hałaſuię. lermen, toben. clabauder, tempêter, tintamarrer; faire du bruit. § hałaſować na kogo.
ſtraſznie hałaſować. entſetzlich lermen. faire le diable à quatre.
Hałaſowanie. das Lermen. le vacarme; l'action de tempêter.
Hałaſownik. Lermer, Schwärmer. celui qui fait du bruit.
*Halcyon, żimorodek. ein Eis-Vogel. alcion un oiſeau de mer.
Halerz, *g. a.* Heller. maille, obole.
i halerza nie warte. es iſt keinen Heller werth. cela ne vaut une maille.
i halerza nie ma. er hat keinen Heller Geld. il n'a pas la maille.
Halsbant. Hals-Band. colier qu'on porte au cou pour ſe parer.
Halsbanik, *g. a.* Hals-Bändchen der Weiber. ruban, cordeliére, petit colier que les filles porte au cou. § ma halsbanik a ſerduſzko na nim.
Hałun, *g. a.* Alaun. alun.
Hałuniſty. alaunicht. alumineux, où il y a de l'alun.
Hałunowany. mit Alaun angemacht. mixtonné d'alun.
hałunowany papier. planiert Papier. papier lavé.
Hałunuię co. 1) mit Alaun anmachen. 2) planiren Papier. 1) aluner; faire tremper dans l'alun. 2) laver du papier.
Halſka, *vulg.* Elżbieta. Liſe, Lieſchen, Eliſabeth. Babée, Babet, Babiche, petit Elizabet.
Hamer, huta do żelaza. Eiſen-Hammer. forge de fer.
Hamowny, powśćięgliwy. der ſich hemmen, enthalten kan. poſé, moderé, retenu.
Hamowanie. 1) Hemmung, Bändigung. 2) gerichtlicher Arreſt, Beſchlag. 1) frein, bride

bride, contrainte; l'action de domter, de moderer; moderation. 2) *droit:* arrêt, détention, emprisonnement. § 1) hamowanie sweywoli. 2) hamowanie urzędne rzeczy czyych albo osoby kiedy gołota.

hamowanie się od czego. die Mäßigung, Enthaltung. retenuë, contenance.

Hamuię. 1) hemmen, bändigen. 2) in Gerichten: mit Arrest belegen. 3) hemmen einen Wagen. 1) reprimer, domter, arrêter; refréner. 2) *droit:* arrêter, prendre, détenir, saisir. 3) enraïer, arrêter un carosse, un chariot. § 1) hamować gniewu swego zapędy, zaiadłość, swawolę pospolstwa. 3) hamować urzędownie człowieka podeyrzanego; hamować rzeczy czyie u kogo.

hamuię się od czego. sich mäßigen, sich halten. se retenir, s'empêcher de.

Hamulec, *g. hamulca.* 1) Radesperre, Hemmkette; Stange. 2) *fig.* Zwang, Zaun. 1) enraïoir; arrêt de roüe; chaine à arrêter, barre à enraïer un chariot. 2) *fig.* contrainte; frein; bride.

Han Tatarski. der Tartar-Chan. Cham, Kam des Tartares.

Hańba. Schimpf, Schmach. injure; un outrage, deshonneur, un oprobre; ignominie, afront.

Hańbię. schimpfen, schmähen. injurier, outrager, deshonorer.

Hańbienie. Beschimpfung, Verschmähung. un outrage; l'action d'injurier.

Handel, kupczenie. Handel, Handlung der Kaufleute. le commerce, le négoce; trafic. § handlu sukiennego pilnuie.

handel spolny, społkupczenie. Mascopey-Handel. un négoce ou trafic en societé.

Handlowny. Handels-. de marchand; marchand.

handlowne miasto. Handels-Stadt. ville marchande.

Handluię, kupczę. handeln, die Handlung treiben. faire le commerce; trafiquer, négocier.

handluie z kiem; społhandluię. mit einem in Mascopey-Handel stehen. trafiquer en societé ou en compagnie avec qu.

Hanguię się. sich in die Bergwerck-Schachte herunter lassen. décendre dans les puits d'où l'on tire les métaux.

Haniebnie, *adv.* 1) abscheulich: greßlicher Weise. 2) viel, sehr. 1) horriblement, afreusement, furieusement. 2) beaucoup, très, fort; terriblement.

Haniebny. 1) grausam, greßlich. 2) sehr groß. 1) horrible, afreux. 2) fort grand, terrible.

Hański dem Tartar-Chan zugehörig. de Kam de Tartares. § Hański Poseł.

Hanusia. Hannchen ein Weiber-Nahme. Janeton, nom de femme.

Haphap. hap, hap, erfundene Worte die Stimme der Hunde auszudrücken. hape, hape, *mots imaginez pour exprimer la voix naturelle des chiens.*

*Hapam. 1) bellen, belfern. 2) rafen. 1) glapir, clapauder comme un chien. 2) ravir, prendre, haper. § 1) psy haniebnie hapaią. 2) Tatarzy wszystko hapaią (zabieraią).

Haracz. jährlicher Zoll oder Ducaten, den in der Türckey jeder Christ giebet. charag, tribut annuël que chaque Crétien en Turquie paie pour la protection, il consiste en un ducat.

Harap, Herap, *interj.* haho. Jäger-Stimme die Hunde nach der Fällung eines Wildes zu besänftigen. haho, *voix du chasseur pour apaïser les chiens quand la bête est tuée.* § psom myśliwiec herap mowi, gdy się obłowi.

lepszy harap niż hu la la. habe ich ist besser als hätte ich. il vaut mieux un avoir (tien) que deux tu l'auras.

Harap, *subs.* Rapuse, Plündrung, Preis, Raub. rapine, le pillage, prise; sac.

podać miasto w harap. eine Stadt Preis geben. donner, mettre une ville au pillage; commettre une ville à l'abandon & au pillage.

iuż po harapie. es ist schon geschehen; es ist vorbey. c'en est fait; c'est de la moutarde après diné.

Harapnik, *g. a.* Hetz-Peitsche. chambriere, grand foüet.

Harapowy, Herapowy. Jäger: gefällt, erlegt. *chasse:* assommé, tué. § herapowy zaiąc.

Haras. } Rasch ein Zeug. ras, rache, sorte de serge.
Harasz. }

Harc. 1) Vorspiel, Anfang einer Schlacht, Scharmützel. 2) Zäncker. 1) prolusion, commencemet d'une bataille; lice; course, escarmouche. 2) querelleur, homme hargneux. § 1) w harcu poległ; na harc iechać. 2) harc to swarliwy.

Harcerz. Hatschierer, Hellebardierer. soldat de garde; un garde; halebardier.

Harcowanie. 1) das Tummeln eines Pferdes. 2) Scharmützel, Versuch vor einer Schlacht. 1) passade; l'action de passager un cheval. 2) l'action de harceler, de defier quelqu'un de l'armée de l'enemi au combat avant la bataille. § 1) harcowanie na koniu. 2) z harcowania zwycięzcą powrocił.

Harcownik.

Harcownik. 1) Ausforderer; Scharmutzierer vor der Schlacht. 2) Reuter der ein Pferd herum tummelt. 1) avant-coureur, celui qui provoque au combat particulier avant la bataille. 2) celui qui dresse, qui promene les chevaux.

Harcuię. 1) ein Pferd tummeln, auf und nieder reuten. 2) einen von dem Feinde vor der Schlacht zum Zweykampf ausfordern; vor dem Feinde auf und nieder reuten. 1) passager, mener, promener le cheval au pas, au trot; le travailler, exercer. 2) faire le coup de pistolet; défier quelqu'un des enemis à se batre avant la bataille; entrer en lice avec lui. § 1) harcuie sobie na koniu.

Hardość. } Widerspenstigkeit,
** Hardowyniosłość. } Trotz, Stolz, Herrschsucht. fierté, orgueil, désobeissance, la hauteur.

Hardy. } widerspenstig, trotzig,
** Hardowyniosły. } herrschsüchtig. mutin, opiniâtre, hautin, fier, impérieux, arrogant. § w szczęściu nie bądź hardym; hardowyniosły umysł.

na harde kogo wsadzić. einen hartnäckig machen; einen verstocken. endurcir; rendre qu. fier & opiniâtre.

Hardźie, *adv.* befehlerischer, stoltzer Weise. fiérement, impérieusement; avec empire; avec orgueil.

Hardźieię. hartnäckig, stoltz werden. devenir fier; s'enorgueillir.

Harfa. Harfe. harpe un instrument de musique.

Harfista. Harfenist. joüeur de la harpe.

Harłak ubogi. armer Schlucker. pauvre haire.

Harleię. elend, schlecht werden. devenir misérable. § bydło ztąd chudnieie i harleie.

Harpia. Harpie, vermeinter Raub-Vogel. harpie, un fint oiseau de proie.

Hart. * 1) Stahl, s. Stal. 2) Bergw. der Test seine Asche, worauf die Glätte vom Silber abgesondert wird. * 1) acier, v. Stal. 2) *métal.* casse; les cendres dans la casse qui séparent l'argent & la litarge.

Hartowanie. Härtung eines Metalls. trempement, l'action de tremper un métal.

Hartowany, Hartowny. gehärtet. trempé.

hartowane żelazo. gehärtet Eisen. fer étofé ou trempé.

hartowane pioro. abgezogner Feder-Kiel. plume holandée.

Hartuię. 1) härten als Eisen. 2) abziehen ein Feder-Kiel. 1) tremper, durcir le fer, l'acier. 2) holander une plume. § 1) hartować żelazo. 2) hartować pioro.

*Haru haru, *interj.* arbeite, arbeite; mit vieler Arbeit. travaillez, travaillez sans cesse; avec ahan. § haru haru ustawicznie.

* Haruię, * Horuię. schwere Arbeit thun, eseln. ahaner; travailler avec ahan; suër à force de travailler. § gdy zarowno ćiągnąć będźiemy, iednemu za wszystkich horować nie przyydźie.

Has. ein Hesse. un Hessien.

Hasam. 1) trampeln, nicht stille stehen von Pferden. * 2) frolocken, jauchzen. 1) trépigner, piafer, batre la poussière, *en parlant des chevaux.* * 2) tressaillir de joïe; se réjoüir.

hasaiący koń. ein Pferd das immer springet, nicht still stehet. piafeur; cheval fringant.

Hasanie koni. das Trampeln der Pferde. trépignement des chevaux.

Haser, śniadanie. Frühstück bey den Bergleuten. le dejeûné des ouvriers qui travaillent aux mines.

Haski. Heßisch. Hessien; de Hesse.

Hasło. 1) Losung, Parole. 2) gegebenes Zeichen; das Signal. 1) le mot de (du) guet; mot; mot de guerre. 2) signal; le signe qu'on se donne.

Hasłowy. zur Losung gehörig. de mot de guet.

hasłowy; hasło rozdawaiący. der die Losung giebet. qui donne le mot; qui a le mot du guet.

Hasya. die Landgrafschaft Hessen in Teutschland. la Hesse un Landgraviat en Alemagne.

Haupam, *vid.* Hupam.

Hauptwach. die Hauptwache. la garde surveillante; la surveillante; le maître corps de garde.

Hausknecht; parobek; stroż domowy. Haus-Knecht. valet de maison.

Haydamak. verlaufner Cosack. un Cosaque vagabond.

Haydučki. 1) Hayducken. * 2) hart, unempfindlich. 1) de Heyduc. * 2) dur, barbare, insensible.

hayducka; hayducka służba. Hayducken-Dienst. le service de Heyduc. § służyć hayducka.

hayduckie sumnienie. ein weites Gewissen. conscience large.

Hayduk. ein Heiduck. Heyduque.

Haynał. Morgen-Lied, Wecke-Lied. reveilmatin, une chanson pour reveiller qu. au matin.

Hayno, *vid.* Haywo.

Haytuś, *vulg.* Spatziergang kleiner Kinder. promenade de petits enfans. § mamka na haytuś z panięćiem poszła.

*Haywo, *Hayno, *vulg. interj.* hierherwärts. ça; de ce côté là; ici là. § haywo śię wozem obroć.
He, *interj.* he. he; hée; ha.
he ſkurwyſynu! he du Schurck! ha! ha! coquin.
Hę, *interj.* Stimme eines Krächzenden. mot pour exprimer la voix d'un ſoupirant.
Heban. Ebenholtz. ébéne.
Hebanowy. von Ebenholtz. d'ébène.
hebanowe drzewo. Ebenbaum. ébènier.
ſtolarz hebanowy. Tischler der in Ebenholtz arbeitet. un ébèniste.
Hebanuię. Holtz schwartz beitzen, polieren. ébèner.
Hebdomadarz, oficyant albo urzędnik dotegodniowy, w kośćiele, w kłaſztorze. Wöchner in Kirchen und Klöstern, an dem die Woche ist etwas zu verrichten. hebdomadier, ſemainier, celui qui eſt en ſemaine de faire qu. ch. dans l'Egliſe ou dans le Couvent.
Hebel, *g. a.* Hobel. rabot, guillaume, doloire.
heblem wygładźić. glat hobeln. recaler.
hebel wielki. grosser Schlicht-Hobel. varlope.
*Heber, lewar. Wagen-Winde. cric-vireveau, guinde à lever les chariots ou les fardeaux.
Heblowiny. Hobel-Spähne. coupeaux, ce qu' enlève le rabot.
Hebluię. hobeln. raboter, polir le bois avec le rabot; doler.
Hebrayczyk. ein Hebräer. un Hébreu.
Hebrayſki. Hebräisch. hébraique, hébreu.
hebrayſki ięzyk. die Hebräische Sprache. l'hébreu, la langue hébraique.
Hebreuſz. im Schertz: Mauschel, Jude. *burlesq.* Juif. § zaſtawił płaſzcz u hebreuſza.
Hecel, *vid.* Hycel.
Hektyka, gorączka uſtawna. hectisches Fieber. fiévre étique.
Hektyk. ein Hecticus; ein Schwindsüchtiger. un étique; qui a la fiévre étique.
Helikon. der Helicon der Poeten. l'Hélicon chez les Poëtes.
**Helikońſki. heliconisch. du mont-Hélicon. § napić śię z Helikońſkiey ſtudnie.
***Helikońſkie dźiewki*; *dźiewki z Helikonu.* die Musen. les Muſes.
Helm. } 1) spitziger Sturm-Hut; Bi-
*Hełm. } ckel-Haube. 2) Zierrath über einem Wappen-Schild, als einer Krone, ein Helm. 3) Wappenk. ein Kopf mit zwey Ochsen-Hörnern in einer Sturm-Haube. 1) armet, un heaume; caſque pointu. 2) *blaſ.* timbre, cimier, couronne ou quelque autre ornement qu'on met ſur l'écu. 3) *blaſ.* tête avec deux cornes de beuf couverte d'un caſque.
Helmow. Bergw. Feyerabend. *métal.* entrepos après le travail.
Hen, *vid.* Het.
Hepatyka żyła. Heilk. die Leber-Ader. *méd.* la veine hépatique.
Heraldyka. Wappen-Kunst. ſcience héraldique. § w Heraldyce Xćia Jozefa Jabłonowſkiego Woiewody Nowogrodſkiego barzo ćiekawych śię doczytaſz rzeczy.
Herb. 1) Wappen. 2) Schild eines Hauses. 3) Spiegel eines Schiffes. 1) les armes d'un noble. 2) un enſeigne d'une maiſon. 3) arcaſſe, tableau, fronton, miroir d'un navire. § 1) herb krolewſki, książęcy, ſzlachecki. 2) krzyż jeſt herbem tey Kamienicy. 3) herb okrętu, nawy.
mieć, nośić na herbie. führen, zum Wappen haben. porter qu. ch; avoir qu. ch. dans les armes. § lwa, dank ma (nośi) na herbie.
herb pod liſtem, herb ſygnetowy. Wappen, Siegel unter einem ofnen Briefe. empreinte d'un ſeau.
herby. gemahlte Wappen; Wappen-Schilder. armoiries; des armes de famille peintes. § herby do aktu ſolennego, pogrzebnego.
do herbu przyięty dom. diese Familie führet der andern Familie ihr Wappen. cette famille eſt entée ſur celle-là.
herbami przyozdobić. mit Wappen auszieren. armorier, armoïer.
herb malować. ein Wappen mahlen, aufsetzen. blaſonner.
herbu wykładanie, rozłożenie. Wappen-Erklärung, Eintheilung. blaſonnement, partition d'écu.
Herbarnik, *vid.* Herbopis.
Herbarz. 1) Wappen-Buch. *2) Kräuter-Buch, ſ. Zielnik. 1) armorial, un livre qui traite d'armoires. *2) herbier, *v.* Zielnik.
Herbopis. } Wappen-Verständiger. un
Herbopiſarz. } armoriſte.
Herbowy, Herbowny. 1) Wappen-. 2) der eben das Wappen führet; eines Geschlechts oder Wappens. 1) armorial; qui traite d'armoires; qui regarde les armes. 2) qui porte les mêmes armes; qui eſt de la même race; un lignager.
herbowa nauka. Wappen-Kunst. le blaſon; la ſcience ou l'art héraldique.

herbowny

herbowny znak. Wappen. les armes.
herbowa farba. Wappen-Farbe. l'émail.
herbowe strefy. Wappen-Streife die Farben zu unterscheiden. hachure pour faire distinguer les émaux.
Heretyk, kacerz. Ketzer. un héretique.
Heretycki, kacerski. ketzerisch. héretique.
po heretycku. auf ketzerische Art. en héretique.
Herezya, kacerstwo. eig. u. fig. Ketzerey. *prop. & fig.* hérésie. § herezye się zagęszczyły; z polityczney kogo wyprowadźić herezyi.
Herkulea źiele, *vid.* Panak.
Heroina, rycerka. Heldin. héroïne.
Herold. Herold. héraut; roi d'armes.
Heroldski. Herold-. de héraut; héraldique.
Herst. Rädelsführer, Anstiffter. un coriphée; auteur, chef d'une sédition; un boute-feu.
Herstuię. einen Rädelsführer abgeben; anführen. étre l'auteur ou le chef d'un sédition.
Herwegiet, rynsztunek. im Sächs. Recht: die Heergewete. *terme de droit Saxon:* les hardes qui apartiennent au mari.
Het, *adv.* da, siehe da. là; de ce côté là. § het idźie.
Hetman. 1) Feldherr, Heerführer. 2) Admiral. 3) in einigen Städten: Ober-Häscher. 1) Généralisme; Général en chef; Général d'armée. 2) Amiral. 3) sergent général; le chef des archers & des sergens dans quelques villes. § 1) Hetmanem woysko stoi; lepsze woysko ieleniow pode lwem hetmanem, niz woysko lwow pod ieleniem. 2) Hetman woyska wodnego.
Hetman Wielki Koronny. Kron-Groß-Feldherr. Grand Général de la Couronne.
Hetman Wielki Litewski. Litauischer Groß-Feldherr. Grand Général de Litvanie.
Hetman Polny Koronny. Kron-Unter-Feldherr. Général de Camp de la Couronne.
Hetman Polny Litewski. Lithauischer Unter-Feldherr. Général de Camp de Litvanie.
Hetmanię, *vid.* Hetmanuię.
Hetmanienie. das Commandieren einer Armee. commandement de l'armée; l'action de commander une armée; conduite.
Hetmański. Feldherrn-. de Général en chef. § Hetmański urząd, władza.
po Hetmańsku. als ein Feldherr. en Général d'armée.
Hetmaństwo. 1) Polnische oder Litauische Feldherrn-Würde. 2) Ober-Gebiet; Ober-Commando. 3) die Klugheit eines Feldherrn. 1) le Grand-Généralat; la dignité d'un Général de la Couronne ou de Litvanie. 2) commendement de l'armée. 3) la prudence d'un Général.
Hetmanuie, hetmanię. 1) das Ober-Gebiet haben; das Commando führen; commandieren. 2) fig. herrschen, befehlen. 1) commander une armée; étre chef, commander en chef. 2) *fig.* gouverner, commander. § 1) hetmanował w ten czas sławny Tarnowski. 2) hetmanić woysku. **2) nad namiętnośćiami rozum ma hetmanić.
Hewar. 1) Wein-Heber. *2) Wagen-Winde, s. Lewar. 1) siphon à tirer du vin. *2) cric vireveau à lever les chariots & les fardeaux, *v.* Lewar.
Hey; Heydysz, *interj.* ey, he. ha, he; courage, courage. § hey dźiewka to ładna.
hey co robićie. ey was macht ihr. ha que faites vous.
hey robćie. arbeitet frisch zu. courage travaillez.
hey słysz. ey höre doch. he ça ça, écoutes.
Heynał, *vid.* Eynał.
Hidzę, Hiacynt *&c. vid.* Hydzę, Hyacynt *&c.*
Hoboista. ein Hoboist. haut-bois, celui qui jouë du haut-bois.
Hoboy. Hoboi ein musicalisches Instrument. haut-bois instrument de musique.
*Hoduię. hertzen. dorloter, choïer, amignoter, mignarder. § matka dźiećię hoduie.
Hoho, *interj.* hoho. hoho. § hoho iak swawolny.
Hołd. 1) Lehns-Pflicht, Huldigung. 2) Pflicht-Schuld. 1) hommage *m.* le vassellage; soumission du vassal; foi que le vassal rend à son Seigneur. 2) hommage, *m.* respect.
Hołda. Hausen Erde, darinnen noch Ertz ist, und den die Arbeiter bey der Arbeit gemacht haben. monceau de terre qui enferme quelque métal & qui est entassé par les ouvriers pendant le travail.
Hołdownik. Zins-Mann, Vassal, Lehns-Träger, Lehen-Mann. un vasal, feudataire, tributaire, hommager.
hołdownicy. } Lehnleute, Vasallen. les
Hołdownictwo. } fiévez; les vassaux; le vasselage.
Hołdowny. } zinsbar; Huldigungs-;
Hołdowniczy. } mit Lehns-Pflicht verpflichtet. tributaire, hommager, hommagé, lige.
hołdownicze prawo. Lehen-Recht. droit féodal; droit des fiefs.

przysięga hołdownicza. Huldigungs-Eid. un hommage; serment de fidelité.
Hołduię komu. 1) einem huldigen. 2) zinsbar, unterworfen seyn. 1) faire hommage; rendre hommage à quelqu'un. 2) être tributaire; relever, dépendre de qu.
hołdować sobie kogo. 1) sich huldigen lassen. 2) gewinnen, verbinden, einnehmen. 1) se faire rendre hommage. 2) gagner, captiver, obliger qu. § 1) hołdował sobie nieprzyiacielskie miasta. 2) hołduię sobie serca; zhołdowałeś nas.
Hołota, Gołota. 1) unangesessener Mensch. 2) Lumpen-Gesindel. 1) homme sans possession. 2) racaille, canaille, maraudaille.
Hołupki. Art guter Erdschwämme. sorte de bons champignons.
Honor. 1) Ehre. 2) Ehren-Amt. 1) l'honneur. 2) dignité, charge. § 1) mam honor oznaymić Waş Panu; mam to sobie za honor; aż honor odbiorę nawiedźić Was Pana; potyka mię ten honor od Was Pana. 2) na wysokim śiedźi honorze.
honor woienny. Kriegsw. Ehrbezeugung. *guerre:* marque d'honneur. § osada ze wszelkim wypuszczona honorem woiennym.
punkt honoru. Ehren-Sache; Umstand der die Ehre betrifft. point d'honneur. § mieć co za punkt honoru; punkt honoru często za chymerkę przyiąć trzeba.
dać, oddać komu honor. einem die Ehre geben. faire honneur à qu.
na honor. zu Ehren. à l'honneur; en l'honneur.
Horda. 1) Horde oder Haufen Tartern. *2) Haufen Leute. *3) Gefolge. 1) horde, bande de Tartares. 2) foule, troupe de gens. *3) suite, train, un cortège. § 1) hordy Tatarskie wtargnęły. *2) horda (*gromada, kupa*) chłopow. *3) w liczney slug hordźie (poczćie, orszaku).
Hordowid, *g. u.* ⎫ krzak. (*viburnum*)
Hordownik, *g. a.* ⎭ Schling-Baum, Mehl-Baum. viorne.
Hor la la, *vid.* Ha la la.
Horodnictwo. eine Litauische Schloß-Hauptmannschaft, Burg-Vogtey. *en Litvanie:* Châtelenie. § grunt do Horodnictwa Wileńskiego należący.
Horodniczy. in Litauen: Schloß-Hauptmann, Burg-Vogt. *en Litvanie:* Capitaine, Surintendant du château; châtelain. § Horodniczy Witepski ma mieysce po Pisarzu ziemskim.

Horodyszcze. Gebiet einer Litauischen Schloß-Vogtey. la Jurisdiction d'une Châtelenie Litvanienne. § Wolno stawiać domy na Horodyszczu.
*Hostya, opłatek. Hostie. hostie; pain à chanter.
Hostya; Hostya poświęcona; ćiało Pańskie. consecrirte Hostie; Christi Leib. Hostie; Hostie consacrée; le corps de Jésu-Christ.
hostya niepoświęcona. eine ungeweihete Hostie. hostie qui n'est pas consacrée.
Horyzont. der Gesicht-Ender, der Horizont. horizon, finiteur. § Horyzont iest kray świata okiem obiętny, albo linia w połprzećinaiąca niebo przy ziemi.
Horyzontalnie, *adv.* nach dem Horizont. horisontalement.
Horyzontalny, poziomny. Horizontal. horisontal.
horyzontalny, słupowy albo poziomny zegar. Horizontal-Sonnen-Uhr. cadran horisontal.
Hoynie. ⎫ *adv.* reichlich, köstlich. abon-
Hoyno. ⎭ danment, libéralement, magnifiquement. § hoynie mię częstował.
**Hoynopłynący. überflüßig, reich, reichlich. fertile, riche, abondant. § hoynopłynąca wymowa.
Hoynorostka źiele. (*ruta altera silvestris*) Berg-Raute. ruë de montagne.
Hoyność. 1) Pracht, Herrlichkeit in Mahlzeiten. *2) Freygebigkeit, s. Szczodrobliwość. abondance, magnificence en repas. *2) liberalité, *v.* Szczodrobliwość. § 1) chwalą iego hoyność w częstowaniu, ale barźiey szczodrobliwość w dawaniu.
Hoyny. 1) reichlich, prächtig im tractiren. *2) freygebig. 1) splendide, abondant, magnifique, qui traite avec magnificence. 2) libéral, qui donne volontiers. § 1) hoyny w częstowaniu ale nieszczodrobliwy w dawaniu. *2) hoyną (szczodrą) ręką wylał na niego dobrodźieystwa.
Hoży. frisch, munter. vif, actif, vigoureux, verd.
Hrabia. ein Graf. un Comte.
Hrabina. Gräfin. Comtesse.
Hrabski. Gräflich. de Comte.
Hrabstwo. Grafschaft. un Comté.
Hreczka, *vid.* Tatarka.
Hu, *interj.* 1) juch, juche, hey. 2) huy, Stimme der Jäger zum Anhetzen. 3) hu, Stimme der Eulen. 1) he; ça ça, *interjection qui sert à se rejouïr.* 2) velaut; hou hou; hou hou pile pile;

pile; *mots pour inciter les chiens.* 3) houë, *voix naturelle de hibou.* § 1) chłopskie hu hu w karczmie zabrzmiało. 2) ozywać się psom w lesie hu wołaiąc; hu do lasa. 3) hu sowa woła.

Huczę, *czy*, *czał*, *czeli.* 1) kŭben, hu hu schreyen wie eine Eule. 2) jauchzen, juche schreyen wie Besoffne. 3) einen mit Geschrey verfolgen. 4) rauschen, brausen wie ein grosses Feuer; knallen wie ein Schieß-Gewehr. 5) erschallen, erthönen, eig. u. fig. 1) huer, crier comme le hibou. 2) criailler; jetter des cris, mener du bruit confus comme font les ivres. 3) huer, poursuivre qu. avec de grands cris. 4) bruire; faire un bruit sourd & confus; gronder, ronfler, murmurer; tonner. 5) rétentir, résonner. § 1) huczy sowa. 2) popili się chłopi i strasznie huczą. 3) huczą na niego. 4) huczy ogień, morze; huczały działa. 5) zahuczała knieia z tego huku.

Huczenie, *vid.* Huk.

Hucznie. } *adv.* 1) knallender Weise. *2)
Huczno. } herrlich; prächtig. 1) d'un maniére tonante; d'un bruit horrible. *2) avec éclat, grasement.

huczno huczno a w pięty zimno. er prahlt und es ist doch nichts darhinter. il a le coeur haut & la fortune basse; ventre de son, & robe de velours.

huczno dzwonić. mit allen Glocken lauten. brimbaler; faire du bruit avec toutes les cloches.

Huczny. knallend, schallend. tonnant, éclatant. § huczne strzelanie z armat.

*Huf, *g. a.* } Carperalschaft, Rotte,
Hufiec, *g. hufca.* } Fußvölcker von 50 bis hundert Mann. escouade; bande, ou une troupe de cinquante ou cent fantassins. § hufce się tam ściągały.

hufcami. Rotten-weis. par troupes; par escouades, par bandes.

Hufnal. Huf-Nagel. caboche, clou à cheval.

Huk, Hukanie. 1) Geschrey, Geblöcke der Leute. 2) ein Getöse; das Sausen. 1) huëe; cris tumultueux de plusieurs personnes. 2) éclat, fracas, bruit horrible; un tonnerre.

hukiem. 1) mit einem grossen Knall. 2) haufenweise, in Menge. 1) avec éclat; avec un grand bruit. 2) beaucoup, en grande quantité. § 1) strasznym się okręt rozbił hukiem. 2) hukiem ma pieniądze.

huk puk. klippklapp. ta tactac; tic & tac; fric & frac.

huku puku za talar, roboty za szostak. viel Geschrey wenig Arbeit. faire plus de bruit que de besoigne; beaucoup de plaid & peu de fait.

Hukam, *v. m. F. huknę.* 1) hu hu schreyen, wie eine Eule. 2) knallen, krachen. 3) erschallen, sich ausbreiten. 1) huër comme une houette. 2) tonner, gronder, éclater. 3) se répandre; résonner, rétentir. § 1) puhacz huka. 2) działo, strzelba hukněła; chmura strasznym hukněła grzmotem. 3) hukněła ta nowina po obozie.

*Hukliwy, *vid.* Huczny.

*Hul, *g. a.* Ul. Bienen-Stock. ruche.

Hul hul; hul la la, *interj.* Jäger: huy, huy; huß, huß, Worte die Hunde anzufrischen. *chasse:* he he; hou pile pile; harbou; hare, hare; harlou; houhou; ho lo lo lo looo; housse. § hul hul la la wilku.

hul wołanie. das Huy schreyen. huée.

hul wołać, huczeć. Huy schreyen. huër.

Hulam. } liederlich leben; schlämmen,
Hultaię. } ludern. vivre dans la débauche; s'acagnarder; vivre en débauché; se débaucher; mener un vie dissoluë.

Hultay. 1) liederlicher Kerl, Bruderliederlich; Schlämmer. 2) Holuncke, Herumtreiber. 1) un débauché; libertin, qui aime la débauche. 2) vaurien; pendard.

Hultayski. liederlich. débauché, dissolu, libertin. § hultayski żywot prowadzi.

Hultaystwo. 1) liederliches Gesindel, Racker-Pack. 2) liederliches Leben. 1) gens de sacs & de corde; gens sans aveu; engeance, racaille; gens de peu de considération. 2) une vie dissoluë; le libertinage; déreglement de vie.

Humen. Griechischer Priester. un Prêtre Grec.

Humerał kapłański. leine Kappe, in welcher der Priester Messe hält. l'amit.

Humor. 1) Sinn, Gemüth, Wille, Geschmack. 2) Physic. Saft, Feuchtigkeit. 1) humeur *f.* fantaisie, naturel, volonté, goût. 2) *Phisique:* humeur, substance fluide. § 1) znam iego humor (myśl, smak, wolą). 2) człek szaleie, gdy humory w nim goreią; siarczyste ma ta rzecz humory: humor iest w oku krysztalowy, sklany i wodnisty.

Hup, *interj.* hup, wenn man über etwas hüpft. *ce mot dit quand on passe en sautant.*

nie mów hup aż przeskoczysz. frolocke nicht vor der Zeit. ne vous rejouissez pas avant le tems; chomez la fête, quand

quand elle sera venuë; il ne faut pas chanter le triomphe avant le victoire.
Hurm. Haufen Volck, nur in folgenden Redens-Arten. assemblée, foule de peuple; troupe de gens; bande; *ce mot n'est usité que dans les façons de parler suivantes.*
hurmem. haufen-weis. par troupe; en troupe; par bandes. § hurmem uciekali.
pod hurmem. zu oder unter seinem Haufen. sous sa troupe; à sa bande. § kupy chłopstwa pod hurmem się iego ściągały.
Husarz. Polnischer Husare. un Hussar Polonois.
Husar. Husar. Hussart, Houssar.
Husarski. Husarisch. d'Hussart.
Husarya. die Husaren. les Houssarts.
Huta. 1) Schmeltz-Hütte. 2) Glas-Hütte. 1) forge, forgerie. 2) verrerie, lieu où l'on fait les verres.
huta od żelaza. Eisen-Hütte. ferronerie.
Hutarski. 1) Schmeltz-Hütten-. 2) Glas-Hütten-. 1) de forge, de forgeron. 2) de verrerie, de verrier.
Hutarz. } 1) Schmeltzer in der Hütte. 2)
Hutnik. } Glasmacher. 1) ouvrier dans une forge. 2) verrier, faiseur de verres.
Hutman. Bergw. Aufseher, Visitator. *métal.* intendant, visiteur. § hutmani w Wieliczce.
Hużica, *vid.* Gużica.
Hyacynt, marcowy kwiat. Hyacinthe eine Blume. jacinte une fleur.
Hyberna, żimowla. Winter-Quartier der Soldaten. quartier d'hiver, lieu ou logent les soldats pendant l'hiver.
Hycel, *g. hycla.* Schinder, Schinder-Knecht. écorcheur; valet de bourreau.
Hyclowski. Schinder-. d'écorcheur.
hyclowski plac. Schinder-Anger, Rabenstein. lieu de suplice; écorcherie; voirie.
**Hydra. eig. u. fig. grosse Schlange, Drache. *prop. & fig.* hidre. § Otomańska hydra zaiadła na krew chrześciańską.
Hydrograficznie, *adv.* hydrographisch. hidrographiquement.
Hydrograficzny. zur Wasser-Beschreibung gehörig. hidrographique.
hydrograficzna nauka. 1) Schiff-Baukunst. 2) Beschreibung der Wässer um die Erd-Kugel. 1) architecture navale. 2) hidrographie; description des eaux du globe.
Hydzę. 1) Grauen verursachen; Eckel machen. 2) einen anschwärtzen, verleumden. 1) dégoûter; rebuter; donner du dégoût. 2) noircir, difamer qu. § 1) księgi mu ohydźił. 2) hydzę kogo komu.
hydzę się czym; brzydzę się czym. sich eckeln. se dégoûter.
Hydzenie, brzydzenie. Eckel, Abscheu. dégoût, aversion.
Hymen. Poet. Hochzeit, Ehestand. *Poet.* himen; himenée; les nôces; un mariage. § Hymen swoy (wesele swoie) zaczęli.
Hymeneuszowy. Poet. hochzeitlich. *Poët.* d'himen.
Hypochondrya. Miltz-Weh; Miltz-Sucht. les hipocondres, *m.* maladie hipocondriaque.
Hypochondryczny. Miltzsüchtig. hipocondriaque; hipocondre.
Hypochondryk. 1) ein Miltzsüchtiger. 2) Grillenfänger, eigensinniger Mensch. 1) homme hipocondre. 2) homme capricieux, bizarre.
Hypokras, wino przyprawne. gewürtzter Wein. hipocras; boisson faite du vin, du sucre & des épices.
Hypokren. Poet. der Hipocren. *Poët.* l'Hipocren. § Hypokren leie swoie słodkośći.
Hypokrenowy. zum Hippocren gehörig. d'Hipocrène.
Hypokryt, obłudnik. Heuchler. hipocrite.
Hypokryzya, obłuda. Heucheley. l'hipocrisie. § z iego to poznasz hypokryzyi.
Hyragra. das Zipperlein an Händen. chiragre; goute aux mains.
Hyragryk. der das Chiragra hat. un chiragre, qui a la goute aux mains.
Hystorya. Geschichte. l'histoire.
Hystorycznie. historischer Weise. historiquement.
Hystoryczny. historisch. historique; historial.
Hystoryk, Dźieiopis. Geschichtschreiber. historien.
Hyszpan, Hyszpańczyk. Spanier. Espagnol. § nie bez guza Hyszpan widźi Francuza.
Hyszpania. Spanien. l'Espagne.
Hyszpanka. eine Spanierin. Espagnole.
Hyszpański. Spanisch. Espagnol.
po Hyszpańsku. auf Spanische Art, in Spanischer Sprache. à l'Espagnole, en Espagnol.
Hyszpańszczyzna. die Spanische Sprache. l'Espagnol; la langue Espagnole.
Hyzuie, rozwiiam żagle. Seefahrt: hissen; aufziehen. *marine:* hisser, isser, apareiller; faire monter au haut du mât.

I.

I. ist die Verkürzung des *Genitivi* Iego in unterschiedenen Titeln. *c'est l'abréviation du Génitif* Iego, *dans plusieurs titres.* § I. M. P. (Iego Mość Pan) I. K. M. (Iego Krolewska Mość).

I, y, *conj.* 1) und. 2) auch; ja auch; und auch. 3) o auch, — — auch nicht. 4) dieses i stellt oft eine Frage vor. 1) &. 2) & même. 3) & — aussi. 4) *cet* i *marque souvent une interrogation.* § 1) Paweł i Piotr pisali a on grał. 2) iadł i pił i będzie spał; i trzech sług trzymać może; i krol przyiechał; trudno mi się i samemu w tym miarkować; choruie barzo podobno i umrze. 3) i ia błazen to wierzyć; i on głupi list taki pisać; i to bieda; i to nieszczęście; i to śmieszna; i to mądrość; i to rozum; i ty szalbierz. 4) i także mię to szanuiesz? i także to ma bydź? i śmiałeś to uczynić?

* * *

i ist hier dem y allerdings vorzuziehen, indem es wie ein Polnisches i ausgesprochen wird, und keine Polnische Sylbe mit einem y angefangen wird. *la conjonction* i *est toujours préferable à l'y, car on la prononce comme un* i *Polonois & l'on ne sauroit produire une sillabe Polonoise qui commencât par un* y.

i takći. 1) also, und so, dergestalt. 2) ohne dieses, ausser dem, über dem; zumahlen. 1) & ainsi, tellement; de telle sorte; de telle maniére. 2) outre cela; sans cela; d'autant plus que. § 1) i takći dostał tego urzędu; i takći umarł. 2) day mi pokoy i takći źle; i takći dobrze; niech nie piie i takći się iuż podpił; zamkniy i takći w izbie nie wiele ciepła; nie chwal go i takći niedbały; nie zachęcay go i takći pilen.

i iefzcze. und noch darzu; und was noch mehr ist. & qui plus est de; & de plus de. § i iefzcze się dąsać; i iefzcze płacić; i iefzcze się gniewać.

i owszem. 1) ja vielmehr. 2) ja freylich; ja wohl; sehr gut. 1) & même; plutôt; de plus. 2) oüi certes; certainement, sans doute; sans faute; fort bien. § 1) i owszem prędzey przyydę; i owszem to mu się spodoba. 2) i owszem tak zrobić trzeba; i owszem to tak bydź ma; i owszem potrzebna; a będźiesz to dobrze? i owszem.

ba i. ja auch; ja so gar. voire même; même; & même. § ba i brat powiedźiał, *ba i brat moy to uczynił.* auch so gar mein Bruder hat es gethan. il n'y a pas jusqu'à mon frére, qui ne l'ait fait; tous jusqu'à mon frére l'ont fait.

i — nie. und auch nicht; auch nicht einen; zwey ꝛc. pas même; pas un, deux &c. § i szeląga złamanego za to nie dam; i tylka nie dał; i godźiny na ćiebie czekać nie będę; i trzech groszy za to nie dam.

i to. und zwar. & même. § przyszedł do mię i to sługami swemi; po seymie odiadę i to w kilka dni.

i to i owo. dieses und jenes. tantôt ceci, tantôt cela. § i to i owo tam znaydźiesz.

a — i nie; ale — i nie. nicht einmahl. pas seulement. *wierzono że umarł, a on i (ale on i) nie chorował.* man glaubte daß er todt sey, allein er ist nicht einmahl kranck gewesen. on l'a crû mort & il n'a pas seulement été malade.

i co za tym idźie. und dergleichen. & cétera; & autres choses semblables. § uboztwo, zelżywość i co za tym idźie.

i tam i sam. hier und da. ça & là; de côté & d'autre.

Ia, *pron.* 1) ich. 2) ich ich, vor einem *Verbo.* 1) moi. 2) moi je, *devant un verbe.* § 1) ia głupi. 2) ia myślę; ia dać nie myślę; ia tak rozumiem.

ia sam. ich selbsten. moi-même.

Iablecznik, *g. a.* Apfel-Wein. cidre de pommes; du pommé.

Iableczny. Apfel-. de pomme.

Iabłko. 1) ein Apfel. 2) der Adams-Apfel, Gier-Knoten. 1) pomme. 2) morceau ou pomme d'Adam; le noeud de la gorge. 1) słodkie, kwaśne, leśne, iabłko; śrzodek albo komorka iabłka.

i kwaśne iabłko robak toczy. Sauertöpfe sind öfters heimliche Schleicher. les Catons austères sont souvent extrèmement hipocrites.

Iabłkowy. Apfel-. de pomme.

Iabłkowity koń. Apfel-graues Pferd. cheval pommélé.

Iabłoń, *f.* Apfel-Baum. pommier.

blisko swey iabłoni iabłko pada. der Apfel fällt nicht weit von seinem Stamm. bon chien chasse de race; bon sang ne peut mentir; tel pére, tel fils.

Iabłonka źiele. (*pyrola*) Wintergrün. verdure de mer; pirole, pervanche.

**iabłonki źiele*; *szparag.* Spargel. asperge.

Iabłonny. } zum Apfel-Baum gehörig.
Iabłonowy. } de pommier.

Iacek. ⎫ Hyacinth ein Manns=Nahme.
Iacynt. ⎭ Hiacinthe nom d'homme.

Iacham, *vid.* Iadę.

Iachanie. das Fahren, Reiten. action d'aller à cheval, en voiture, par eau.

Iacy, *obs. vid.* Tylko.

Iacynt. Hyacinth ein Edel-Stein. hiacinte sorte de pierre précieuse.

Iad. 1) Gift einiger Thiere und Pflanzen. 2) fig. Gift. 1) venin. 2) *fig.* venin. § 1) wąż iad swoy wypuścił; iadem napuszczony. 2) iad wszystek z tey bezbożney wysał książki; pełnym fałszu iadem udawaią; słowka twoie iadem napełnione.

Iadam. zu essen pflegen. manger souvent. *iadam to rad.* ich esse das gerne. j'aime à manger cela.

Iadę, *iedźie, iechał (* iachał).* 1) fahren, reiten, zu Wasser gehn. 2) Jäger: mit den Hunden zu Felde gehen. 3) über einen her seyn, verfolgen. 4) einen versuchen; zu verleiten suchen. 1) monter un cheval; être monté sur un cheval; aller à cheval, en voiture, par terre ou par eau. 2) *chasse:* batre la campagne avec les chiens. 3) poursuivre, presser, invectiver, outrager. 4) tenter qu; tacher de gagner, de corrompre qu. § 1) iachać na koniu, na mulu, na ośle; iechać nocą, dniem; iechać na woźie (wozem) na okręćie (okrętem); iechaliśmy po wodźie w nawie; iechać w karećie. 2) ten łowiec dobremy psami iedźie; ze psy w drogę iechać. *3) iadę (biię) na kogo; wszyscy na mię iadą. 4) iadę na kogo pieniędzmi, obietnicami.

iechać polem, lasem. übers Feld, durch einen Wald fahren. aller, passer par une champagne, par une fôret.

iechać wodą. zu Wasser gehen. aller par eau.

iechać wozem. auf einem Wagen fahren. aller en chariot.

iechać po stawkę. in einigen Spielen: auf den Einsatz spielen. *dans quelques jeux de cartes:* tacher de gagner l'enjeu.

iechać morzem, zur See gehen. aller par mer.

iechać z furmanem, mit einem Fuhrmann gehen. aller par le coche, par le charetier.

iechać lądem. zu Lande gehen. aller par terre.

iechać wierzchem, iachać koniem. zu Pferde gehen; reiten. aller à cheval.

Iadowićie, *adv.* giftiger Weise. d'une maniére venimeuse.

Iadowitość. 1) Gift, giftige Eigenschaft eines Krauts, eines Thieres. 2) Gift, Galle, Verbittrung, Zorn. 1) venin, qualité venimeuse. 2) venin, malignité; amertume, aigreur *f.* colère.

Iadowity. 1) giftig, von Kräutern, Thieren. 2) giftig, sehr zornig, verbittert. 3) beissend als ein Wort. 1) virulent, vénéneux, venimeux, qui renferme quelque venin. 2) envenimé, colère, enragé; animé de haine & de colère. 3) venimeux, mordant, satirique, médisant, piquant. § 1) źiele iadowite; wąż iadowity. 2) białagłowa to iadowita; nieprzyiaćiel iadowity. 3) nie zapomnę słowa tego iadowitego.

iadowity ięzyk. eine Läster-Zunge. une langue venimeuse.

Iądrko. ⎫ 1) Kern in der Nuß, in der Man-
Iądro. ⎭ del, welcher Kern im Obst. 2) Stein, harter Kern. 3) Hode, Geile, Testicel. 1) noïau, cerneau de noix, de l'amende; pepin dans le coeur des fruit; graine. 2) noïau de quelques fruits. 3) un testicule. § 1) iądro orzechowe, migdałowe; nie wiele iądrek w tym iabłku, w tey gruszce; *2) iądro (pestka) w wiśnie, w winney iagodźie. 3) iądra u zwierząt.

iądro wyiąć z orzecha. eine Nuß ausnehmen. cerner une noix.

Iądrzysty, iądr pełen, iądr wielkich. voll, kernicht, voller Beeren oder Kerner. qui a beaucoup de graines ou de pepins.

Iądrny, *vid.* Ięndrny.

Iadwichna. Nadel-Küssen. carreau, pelote de toilette.

Iadwiszka. Nadel-Küßchen. peloton; petit coussinet pour y mettre des épingles.

Iagieło, Iagiełło, *g. Iagieła, (Iagiełona)* Jagello, König in Pohlen. Iagello Roi de Pologne.

Iagiełoński. ⎫ Jagelonisch. de Iagel-
Iagiełowski. ⎭ lon.

Iaglany. von Hirse; Hirse-Grütz=. de millet mondé. § iaglana kasza.

Iaglasty kamień. Edelstein, der wie mit Hirsen gestreift ist. espèce de pierre précieuse qui semble parsémée du millet.

Iagły. Hirse-Grütz. millet mondé qu'on mange avec du lait.

Iagnię. ⎫ Lämmlein. petit agneau;
Iagniątko. ⎭ agnelet.

Iagnięcy. Lamm=. d'agneau.

Iagnięćina. Lamm-Fleisch. de l'agneau; de la chair d'agneau.

Iagnieszka. Agnes ein Weiber=Nahme. Agnes nom de femme. § dałem Iagnieszce.

Iagoda. 1) eine Beere. 2) Wange. 1) baïe; grain.

grain. 2) jouë, pomme. § 1) iagoda ſpora, mała; winne iagody; iagoda bzu, kaliny, oliwy, iałowcu, bobku. 2) pod iagodami ſą policzki.
*iagody czerwone; poziemki. Erdbeeren. des fraiſes.
iagoda liſtna, ięzyczkowe ziele. (bis lingua) Zungen-Blat, Zäpflein-Kraut. laurier Alexandrin.
iagoda babia ziele. (idea, chamœdaphne ſilveſtris) Wald-Glöcklein, Hals-Kraut. racine d'Ida, racine Idéene.
i iagodąby ſię z nim podźielił (rozdźielił). er theilte jeden Biſſen mit ihm. il partageroit chaque morceau avec lui.
Iagodka. ein Beerlein. petite baïe.
Iagodny. Beeren-. de baïe.
Iagodorodny. Beeren-tragend. qui porte des baïes ou de petites grapes.
Iagodźiſty, pełny iagod. vollbeericht. plein de baïes.
Iaie. 1) ein Ey. 2) zwey Löfelvoll ein Apotheker-Maaß. *3) Hode, Geile, Teſticel, ſ. Iądro 4). 1) oeuf. 2) deux cuillerées une meſure d'apoticaire. 3) un teſticule, v. Iądro 4). § 1) iaie kurze, gęśie, ptaſze. 2) weź iay ſześć ſoku iablecznego.

* * *

An ſtatt des plur. *N. iaia, iayka, g. iay, iaiek &c.* ſetzet der gemeine Mann *N. iayca, g. iaiec &c.* Le peuple ſe ſert du pluriel *N. iayca, g. iaiec &c.* au lieu de *N. iaia, iayka, g. iay, iaiek* &c.
iaie czcze. ein Wind-Ey. oeuf vuide.
iayka twarde. harte Eyer. des oeufs durs.
iayka miętkie, iayka miętko warzone. weiche Eyer. des oeufs molets; des oeufs à la coque.
iaie świeże; iaie od kokoſzy. friſch gelegtes Ey. oeuf frais.
ubite iayka. geſchlagene Eyer. oeufs brouïllez; oeufs batus.
iayka ſadzone. geſetzte Eyer; Eyer auf Butter. oeufs pochez.
iayka na wodę puſzczane; pertuta. Suppe mit aufgeſetzten Eyern. des oeufs au miroir.
i iaia bez niego nie źie, prov. er eſſe keinen Biſſen ohne ihm. il ne mangeroit pas un oeuf ſans lui.
Iaiecznica. gerührte Eyer; Eyer-Kuchen. omelette, des oeufs batus & cuits avec du beurre; omelette épaiſſe; omelette à la Celéſtine. § iaiecznica z winem, z śmietaną.
Iaieczny. Eyer-. d'oeuf. § iaieczny pokarm pośilny.
Iaiowy. zum Ey gehörig; eyern. d'oeuf, qui regarde un oeuf.
iaiowa figura. Meßk. ein Oval. *géom.* une ovale.
Iak, *adv.* 1) wie? wenn man fraget. 2) wie; ſo als, ſo wie. 3) o wie. 4) bey einem *Superlativo:* der nur zu finden, zu haben iſt; als es möglich iſt. 1) comment? de quelle ſorte? de quelle maniére; combien? 2) tellement comme; comme; de cette maniére que. 3) combien; oh que. 4) *devant un ſuperlatif:* qu'on peut trouver; qu'on peut avoir. § 1) iak śię maſz? iak śię zbogaćił? iak to zowią? iak śię to ſtało? iak wiele ich? iak bogaty? 2) day mu iak wiele kazałem; uczyń iak piſałem. 3) iak mało cnotliwych; iak mądry, iak głupi to człowiek. 4) iak nayniżſzy twoy ſługa; iak naybogatſzy w mieśćie ale iako naybogatſzy nie żyie; iak naypiekniey napiſz.

* * *

Folgende Exempel weiſen den Unterſcheid der *Adverbiorum* iak und iako, die man oft verwechſelt. *on préſente les exemples ſuivans pour faire voir la diférençe de deux adverbes* iak, iako, *qu'on confond ſi ſouvent.*
iak? wie? comment? combien?
iako. als wie. ainſi comme; ainſi que; comme; de même que.
iak drogi dyament? wie theuer iſt der Diamant? combien vaut le diamant.
iako drogi dyament. wie ein theurer Diamant. comme, ainſi comme, de même qu'un diamant précieux.
iak naymilſzy przyiaćiel. als der liebſte Freund der nur zu finden iſt. comme le plus cher ami qu'on peut avoir.
iako naymilſzy przyiaćiel. als ein liebſter Freund. ainſi comme le plus cher ami.
iak śię to ſtało? wie iſt dieſes geſchehen? comment eſt-il cela arrivé?
iako śię to ſtało. als dieſes geſchehen. cela étant arrivé.
iak piſał? wie hat er geſchrieben? comment a-t-il écrit?
iako piſał. als er ſchrieb. comme (pendant qu') il écrivoit.

* * *

iak barzo? wie ſehr? combien?
iak wielki? wie groß? de quelle grandeur? quel?
iak ſzeroki? wie breit? de quelle largeur? § iak długi? iak głęboki? iak bogaty? &c.
iak drogo? wie theuer? combien? que?
iak drogo to przedaieſz? wie theuer verkaufeſt du dieſes? que vendez vous cela.

iak wiele? iak siła? wie viel? combien?
iak wiele was iest? wie viel seyd ihr? combien êtes vous?
iak dawno? wie lang ist es? combien y a-t-il?
iak tylko; iako tylko. so bald. aussitôt que; apres que. § iak tylko napiszę.
iak mało ich. wie sehr wenig sind ihrer. qu'il y en a peu.
iak tak; iako tako. ziemlich leidlich; ziemlich, leidlich, so hin. tellement quellement; là là; passablement.
iak — tak. 1) wie — also. 2) immer, beständig, ohne Aufhören, zwischen zwey gleichen Wörtern. 1) comme — ainsi; comme — tellement. 2) toujours, continuellement, sans relache; *lorsque cette particule est suivie du même mot.* § 1) iak sobie pościeleś, tak się wyśpisz. 2) iak biie tak, biie; iak pisze tak pisze; iak czekam tak czekam; iak mowi tak mowi; iak dobrze tak dobrze; iak źle tak źle.
iak tylko. so bald. des que.
iak tylko umarł, zaraz inszego obrano. so bald er todt war, wählete man einen andern. il ne fut pas plûtôt mort que l'autre est élu.
iak skoro tylko. so bald nur. aussitôt que.
iak idą tak idą. sie gehen beständig. ils marchent & remarchent.
iak robią tak robią. sie arbeiten immer. ils travaillent sans relache.
iak nie on; iak inszy. er hat sich gantz geändert; als wenn er es nicht mehr wäre. il a changé de peau; il est tout-à-fait changé; c'est un autre homme.
iakby, iakoby. als wenn. comme si. § iakby był krolem.
iak ma bydź; iak trzeba. wie es nur seyn kan. comme il le faut. § iak ma bydź uczony, cnotliwy.
Iąkacz, *vid.* Iękot.
Iąkam, *v. m. F. iąknę.* 1) krächtzen, Krachen als in der Brust eines Geschlagenen. 2) muckſen. 1) résonner, rendre un son semblable à celui que fait la poitrine d'un batu. 2) oser parler; oser souffler. § 1) tnie go, aż w nim ięknęło, (ięklo). 2) ieno mi iękniy.
ani ięknął. er muckste nicht. il n'avoit pas le courage de dire un petit mot.
Iaki iakowy. 1) was für einer? 2) dergleichen. 1) quel? 2) pareil, semblable. § 1) iaki tu był człowiek? iaką ći mam dać książkę? iakąś książkę kupił; iacy to szalbierze? z iakiego kraiu? 2) sług ma wiernych, iakich teraz rzadko; masz zegarek Angielski iaki i ia mam.
iaki taki. wie — so. tel-tel.
iakie życie taka śmierć. wie das Leben, so der Tod. telle vie, telle fin.
iaki taki. Iakikolwiek. } 1) dieser und jener; ein jeder. 2) irgend einer. 1) chacun; chaque; quelconque; quel qu'il soit. 2) tel quel; quelque, tel qu'il soit. § 1) iaki taki śię koło damy kręći; iaki taki to poiąć może. 2) day mi iaką taką książkę; kup mi iakiegokolwiek konia.
iakimkolwiek sposobem. auf irgend eine Art. de quelque maniére que ce soit; en quelque façon que ce soit.
Iakiś, nieiaki. ein gewisser, jemand. quelqu'un, un tel, un certain; un quidam. § był u niego iakiś pan; chcą ćię iacyś ludźie.
Iakmiarz, *obs.* fast. presque.
Iako, *adv. s.* die Anmerkung unter Iak. 1) als wie; gleichwie. 2) wie? auf was für Art? 3) als, so bald. 4) wie, wenn man eine Bewegung des Gemüths ausdrückt. 5) als, daß, von einer Zeit. 6) so lange. 7) so wahr als. 8) aufs; auf das, bey einem *Superlativo.* 9) als, wie, in der Eigenschaft. *Voiez la remarque à l'adverbe* Iak. 1) comme; toute comme; ainsi que; ainsi comme. 2) comment? de quelle maniére? 3) que, comme; aussitôt, dans le tems, quand, lorsque. 4) quoi, comment, *quand on veut exprimer quelque mouvement d'ame.* 5) comme, que, *parlant d'un tems.* 6) tant que; tandis que. 7) aussi vrai que. 8) si — qu'on puisse, *devant un superlatif.* 9) commes, en qualité de. § 1) żyie iako Pan; biega iako szalony; iako ludźie czyń, piy, chodź; iako to bywa; dźieie się, iakom powiedźiał; iako chcesz; iakoć się zda; iako mowią; iako rozumiem. 2) a to iako? że; iako (iak) się masz? 3) iako przysłał chłopca, poszedłem; poydę iako napiszę. 4) iako szalbierzu; iako ia się tobie mam kłaniać; iako, tego złodźieia nie wieszaią. 5) dawno iako tu nie był; tydźień, rok iako odiechał. 6) iakom żyw; iakom doktor nie słyszałem tego. 7) iakoś kawaler; iakom Katolik; iakom poczćiwy; iako Bog Bogiem; iakoś przyiaćiel; iakoś mi rad. 8) iako (iak) naydłużey, naypilniey nayrychley. 9) proszę ćię nie iako Pan i Krol ale iako przyiaćiel; iako opiekun rozkazuię.
iako naylepiey. aufs beste. le mieux du monde; le mieux qui se puisse.

iako naygorzey. aufs ſchlimmſte. très mal; aux pis aller.

iakoby. 1) als wenn. 2) als wenn, zum Schein. 1) comme; comme ſi; que ſi. 2) comme ſi; par feinte; ſous un beau ſemblant de. § 1) rozkazuie iakoby (iakby) iuż panował. 2) wzbrania ſię iakoby nie chćiała; zdaie ſię iakoby ſię gniewał.

iako też. wie auch. comme auſſi; de même.

iako tylko; *iako tako*, vid. Iak. — *iak tylko*; *iak tak.*

iakoby rzekł. als wenn er ſagen wollte. comme s'il vouloit dire.

iakoć imię? iako ćię zowią? wie heiſſet ihr? comment vous apellez vous? § iako mu, iey imię?

iako do korca, do funta &c. nachdem der Scheffel, das Pfund ꝛc. iſt. ſélon la grandeur du boiſſeau, de la livre &c.

iako odpowiadaiąc. wie, wenn man antwortet. comme, ſelon que, *en repondant.*

uczyniłem iako mi rozkazano. ich habe es gemacht, wie man es mir befohlen hat. j'ai fait comme on m'a commandé; j'ai fait ſelon qu'on on m'a commandé.

iako kędy. nachdem der Ort iſt. ſelon le lieu.

iako kiedy. nachdem die Zeit iſt. ſelon le tems; c'eſt ſelon.

iako kto; *iako ktory.* nachdem der Mann iſt. ſelon la condition de la perſonne.

iako żywo. 1) bey Menſchen Gedencken. 2) ſo wahr ich lebe. 1) de mémoire d'homme. 2) auſſi vrai que je vis.

Iakokolwiek, Iakożkolwiek, *adv.* auf irgend eine Art. de quelle maniére que ce ſoit; en quelque ſorte que ce ſoit.

iakożkolwiek ieſt; iakożkolwiek bądź; *iakożkolwiek niech będzie.* immerhin; es mag ſeyn wie es will. quoiqu'il en ſoit; n'importe.

Iakoś, nieiako, *adv.* auf irgend eine Weiſe. en quelque maniére; en quelque façon.

Iakość, przypadek iakiey rzeczy; własność. Philoſ. Eigenſchaft. *Philoſ.* qualité. § od iakośći rzecz czarna, białą, ciężką zowiemy.

Iakowy, *vid.* Iaki.

Iakub. Jacob. Jaques.

Iakuba S. ziele; *Przymiotowe ziele.* (ſenecio major) groſſe Creutz-Wurtzel. grand ſeneſſon.

Iakubowy. Jacobs=. de Jaques.

Iakubowa laſka. Mathem. der Jacobs=Stab. *matém.* bâton de Jacob; raion aſtronomique; un radiometre.

Iakubowa drożka. Milch=Straſſe am Himmel. lactée; voïe de lait; le chemin de Saint Jaques.

Iałmużna. Almoſen, milde Gabe. aumône, charité.

iałmużnę zbierać. Almoſen ſammeln. faire la collecte des aumônes.

zbieranie iałmużny. das Sammeln der Almoſen. récolte; collecte des aumônes.

iałmużnę dawać. Almoſen geben. aumôner.

iałmużna dla zakonnikow. Almoſen für ein Kloſter. quête; aumône pour un couvent.

Iałmużnik. 1) der Almoſen giebet. 2) Almoſen=Pfleger, Almoſenier. 1) aumônier, qui eſt charitable aux pauvres. 2) aumônier; Ecléſiaſtique qui diſtribuë les aumônes de quelque Seigneur.

Wielki Jałmużnik. Groß=Almoſenier. le Grand-Aumônier.

Iałowica. Kalbe, Förſe, Schilbe, junge Kuh die noch nicht getragen. taure, geniſſe, bouvette, vachette.

Iałowiec, *g. iałowca.* 1) Wacholder=Baum. 2) Wacholder=Beeren. 1) le genèvre, genevrier un arbre. 2) du genèvre; baïes ou grains de genèvre.

Iałowcowy. Wacholder=Baum=; Wacholder=Beeren=. de genèvre.

Iałowo, *adv.* 1) unfruchtbarer Weiſe. 2) dürre, ohne Kraft. 3) nicht von Hertzen. 4) ohne Zurichtung; ohne Fett. 1) ſterilement. 2) ſterilement, ſéchement. 3) froidement; pas du fond du coeur. 4) ſans aſſaiſonnement, ſans graiſſe; ſeulement cuit dans l'eau.

Iałowy. 1) unfruchtbar von Thieren. 2) mager, trucken, matt, kraftlos. 3) bitter, verſtellt, kalt. 4) ungemacht; bloß im Waſſer gekocht. 1) ſterile qui ne porte aucun fruit de ventre. 2) ſterile, maigre, ſec, vuide de choſes. 3) feint, tiède, froid. 4) cuit dans l'eau; qui eſt ſans aſſaiſonement. § 1) kokoſz, krowa iałowa. 2) grzeczny na ćiele a iałowy w głowie; wielkość Państwa Tureckiego ieſt iałowa; mowa iałowa; ięzyk iałowy, iałowy to autor. 3) iałowa to ceremonia; iałowe to komplimenta. 4) iałową ie co dźień kaſzę, kapuſtę.

śmiech iałowy. verſtelltes Lachen. ris forcé; ris qui n'eſt pas du fond du coeur; un ris qui ne paſſe le neud de la gorge.

Iama. Höle, Lager, Loch eines Thieres, eines Fiſches. creux, taniére, terrier, trou,

trou ou se retire une bête, un poisson. § iama krolika, lisa, raka. *skryłby się w myszą iamę.* er möchte sich ins Mäuse-Loch verstecken. il se cacheroit dans un trou de souris.
Iamik. Dachs-Hund. basset, terrier, chien de terre.
Iamisty. 1) voller Hölen. 2) das sich in den Hölen aufhält. 1) plein de creux, plein de troux. 2) qui se retire, qui vit en taniéres.
Iamka. 1) kleine Höle. 2) Auge im Käse oder Brod. 1) petit creux; petite taniére. 2) petit trou, oeil dans le fromage ou dans le pain.
Iamułka. Calotchen, Käpplein auf den Kopf. calote.
Ian. Johannes. Jean.
Iana świętego chleb, vid. Słodkie strącze.
Iana świętego kwiat. (buphtalmus) Rinds-Auge, Johannis-Blume. oeil de beuf.
Iana świętego pas, vid. Łapa niedzwiedźia.
Iana świętego źiele. (hypericum) Johannis-Kraut. mille-pertuits.
Iańcar. / Iańczar. } ein Janitschar. un Janissaire.
Iańczarka. Janitscharen-Flinte. fusil de Janissaire.
Iańczarski. Janitscharisch. de Janissaire.
Ianowa. eine Stadt in Siebenbürgen. ville en Transilvanie de ce nom.
Ianowcowy. von Ginst. de genét. § ianowcowy powroz.
Ianowic. bey den Griechen: des Johannis Sohn. *chez les Grecs:* le fils de Jean.
Ianowiec źiele, *g. ianowca.* (genista) Ginster, Ginst, Pfriemen-Kraut. genét.
ianowiec do żółtego farbowania. (genista tinctoria) Färber-Ginst zum gelbfärben. génestrole, séréque, arbrisseau pour teindre en jaune.
Ianina. Wappenk. violbraunes Schild im rothen Schild. *blas.* un bouclier de pourpre dans un écu de gueules.
Ianowiny, *plur.* Nahmens-Fest am Johannis-Tag. fête d'une personne au jour de Sainte Jean.
Iapurt, purt. Art von Aepfel-Bäumen die schlechte grosse Aepfel tragen. espèce de pommier qui porte de grandes pommes d'un goût insipide.
Iar. Sommer-Getreide. petits blez, tremois, menus grains; menus blez; les mars. § takowe zboże na iar lepsze.
Iarczak, *g. a.* Sattel mit zwey Wulsten, einer vorne, der andere hinten. sorte de selle avec deux bourrelets, l'un en avant l'autre en derriére.
Iarmarczny, *vid.* Iarmarkowy.
Iarka, Iarkisz. Sommer-Weitzen. petit fromment.
Iarmark. 1) Jahrmarckt. 2) Jahrmarckt-Geschenck; Messe. 1) aport, petite foire. 2) foire, présent qu'on fait à la foire. § 1) poiadę na iarmark. 2) kup mi iarmark; przywiozę iarmark.
iarmark główny. Messe, Haupt-Jahrmarckt. foire.
Iarmarkowy, iarmarczny. Jahrmarckts-, de foire.
Iarmarczny, *vid.* Iamarkowy.
iarmarczne. Stand-Geld auf dem Jahrmarckt. étable *m.* établage *m.* tonlieu, droit d'étalage que les marchans païent pour les places pendant la foire.
Iarmusuk. duppelter Perkan ein Zeug. double bourracan une étofe.
Iarmuz, czarna kapusta. Kohl. chou noir.
Iarmuzowy. Kohl. de chou noir.
iarmuzowy podczos; iarmuzowe wyrostki. Kohl-Sprossen im Frühling. cimes, semottes, les rejettons qui viennent au pié du chou noir.
Iary. Sommer-, vom Getreide. petit, menu, semé en Mars, *parlant du blé.* § siew iary; iara pszenica; iary owies.
iare zboża. Sommer-Getreide. petits grains, tremois, menus blez.
iara wełna. Sommer-Wolle, so im Frühling geschoren wird. laine coupée au printems; laine de printems. § wełna iara zawsze bywa droższa.
iary wosk. Jungfer-Wachs. cire vierge.
* *iary miod, vid.* Iarzęcy miod.
iary mlecz źiele. (peplus) runde Wolfs-Milch. la petite ésule.
*Iarz, *f. wiosna.* Frühling. printems.
Iarząbek. Hasel-Huhn. francolin; gelinote de bois; la perdrix de Barbarie.
Iarzębaty. gesperbert. tacheté, moucheté marqueté, marqué, semé de plusieurs taches.
Iarzębina. (*sorbus*) Speyerlings-Baum; Eltzbeer-Baum; Sperber-Baum. sorbier, cormier.
iarzębiny iagoda. Sperber-Beeren, Speyerling. sorbe, corme, le fruit de sorbier.
iarzębina leśna; Iudaszowe drzewo. (sorbus torminalis) Eltzen-Baum, Zürgel-Baum, Eber-Eschen-Baum, Ovitzen-Baum. torminal; alizier.
iagoda iarzębiny leśney. Elsbeeren. alize; le fruit d'alizier.
Iarzęcy miod; lipiec. Jungfer-Honig. miel vierge.
Iarzmianka, źiele kruszcze. (*eleborine*) unächte Nieswurtz. helleborine.
Iarzmo. 1) Joch. 2) Joch, Dienstbarkeit. 3) Ehe-

3) Ehestands=Joch. 4) Zimmer=Band in Gestalt eines Joches. 1) joug. 2) joug, esclavage *m.* 3) joug de mariage. 4) poupée, bois de charpente en forme d'un joug. § 1) wyprzęgać z iarzma. 2) przykować kogo do iarzma pełnomocnego; w on czas prożno motać, kiedy iarzmo na szyię założą; w to iarzmo podali wolność swoię; z szkolnego się wyprzągł iarzma; ciężki niewoli iarzmo; w pogańskim ięczy iarzmie. 3) do iarzma słodkiego szyię skłonił.

z iarzma się wybić; *iarzmo zrzucić*. das Joch abschütteln. rompre ses fers.

Iarzmowy. zum Joch gehörig. de joug. § iarzmowe wici; łoże iarzmowe.

Iarzyna. Zugemüse, Hülsen=Früchte. légume, grain qui vient dans une cosse. § iarzyna ziarnista; iarzyna perzyna, chleb trawa, a mięso potrawa, *prov.*

iarzyna ogrodna. grün Zeug. verdures; herbes potagéres.

Iarzynny, Iarzynowy. Hülsen=Früchte=. de légume.

Iaś, *vulg.* Ian. Hans. Jean. § słysz Iasiu.

Iasiek. 1) Hänschen. 2) Art von Küssen. 1) Jeannot. 2) sorte de coussin ou d'oreillet. § 1) Iaśka zawołay. 2) iasiek puchem wytkany.

Iaskier, żabinek. (*ranunculus*) Schmaltz=Blume, Hahnen=Fuß, Ranunckel. rénoncule, bassinet.

Iaskierki, *plur.* ziele. Stern=Kraut. aspergoute.

Iaskinia. grosse Höhle. un antre; caverne, grote.

łotrowska iaskinia. Mörder=Grube, Raub=Nest. taniere de voleurs; coupe gorge.

Iaskołczy. Schwalben=. d'hirondelle.

Iaskołcze ziele, rostopacz, złotnik. (*chelidonia*) groß Schöllkraut, Schwalbenwurtz. arondéliere, chélidoine; la grande éclaire.

iaskołcze ziele mnieysze, pszonak. klein Schöllkraut, Feigwartzen=Kraut. la petite éclaire.

iaskołczy kamień. Schwalben=Stein. chélidoine pierre précieuse. § w żołądku iaskołczym dwa się znayduią kamienie, ieden czarny drugi czerwonawy.

Iaskolę. junge Schwalbe im Nest. arondelat; petite hirondelle.

Iaskołka. 1) Schwalbe. 2) Meer=Schwalbe ein See=Fisch, der mit seinen Floß=Federn auf 150 Schritt fliegen kan. 1) hirondelle. 2) hirondelle de mer, un poisson qui vole avec ses nageoires cent cinquante pas.

iedna iaskołka nie czyni lata. eine Schwalbe machet keinen Sommer. un hirondelle ne fait pas le printems.

Iaskrawy. 1) glasäugig, katzenäugig; der Katzen=Augen hat. 2) der den meergrünen Staar hat. 1) qui a des yeux de chat 2) qui a le glaucoma, ou la maladie de l'oeil, lorsque l'humeur cristalline devient de couleur de verd de mer.

iaskrawy koń. ein glasaugiges Pferd. cheval vairon.

Iaskrow, *vid.* Iaskier.

Iasła, Iasły, *plur.* Reff, in welchem ein Wandrer seine Sachen trägt. crochet, que les pauvres voïageurs se mettent derriére le dos pour porter ses hardes.

iasła. Iaśka, *plur.* das Kripplein Christi. la créche de Notre Seigneur. § przyklęknąwszy do iasłeczek Pańskich życzę Was Panu abyś *&c.*

na Iaśnią, *adv.* eig. u. fig. ans Licht, an den Tag. *prop. & fig.* au jour, en lumiére. § na iaśnią towar postaw, aby go widziano; na iaśnią co wystawić, wyrwać; miłość na iaśnią wychodzi; na iaśnią się wyiawiło.

na iaśnią wydać. ans Licht stellen; ein Buch ausgeben. mettre un livre en lumiére, au jour, le faire imprimer.

*Iaśnie, Iasno, *adv.* 1) hell, licht. 2) deutlich, klar. 1) clair, clairement; d'une maniére bien éclairée. 2) clair, clairement, distinctement, nettement. § 1) świeca iaśno się pali. 2) iaśniey to niż słońce widział; iaśnie powiedzieć, zrozumieć; trzeba tę sylabę iaśno mymowić.

Iaśnie Wielmożny, vid. Wielmożny.

Iaśnie Oświecony, vid. Oświecony.

iaśno; *iaśno iest.* es ist hell, licht. il fait clair. § iaśno w izbie, na dworze.

iaśno czynić. Iaśnię. hell machen. éclaircir; rendre clair.

**Iaśnieię. 1) glänzen, scheinen. 2) fig. prangen, glänzen, berühmt seyn. 1) raïonner; luire, reluire, briller; étre clair. 2) *fig.* briller, éclater, reluire, resplendir; avoir du lustre. § 1) iaśnieie (świeci) słońce miedzy obłokami. 2) łaskami twoiemi sługa iaśnieie; od ktorego Polskie iaśnieią splendory; zaiaśniał cudami; wielka całemu światu zaiaśniała obrada; kiedy *&c.* roziaśniały od imienia twoiego kraie.

Iasnoczerwony. hellroth. rouge gai.

Iasnociśawy. lichtbraun. brun gai; brun clair.

iasno-

iaſnocìſawy koń. hellbraunes Pferd. cheval bai-clair.
Iaſnoklarowny. hell, durchſichtig. diaphané.
Iaśnomodry. hellblau. bleu gai.
Iaſność. 1) Schein, Glanz, Klarheit, Licht, Heiterkeit. 2) Deutlichkeit, Verſtändlichkeit. 3) Ruhm, Glanz, Herrlichkeit. 1) clarté; éclat, la lueür; brillant, lumiére. 2) clarté, netteté, perſpicuité. 3) lumiére, éclat; la ſplendeur; le luſtre. § 1) do iaſności słońca nic ſię przyrownać nie może; iaſność izby; dnia, nieba. 2) właſność ſtylu dobrego ieſt iaſność i naturalne wyrazy, iaſność dowodu, mowy. 3) iaſność imienia twoiego.
iaſność farby. helle Farbe. l'éclat d'une couleur.
Iaſnożielony. hellgrün. verd clair; verd gai.
Iaſny. 1) hell, ſcheinend. 2) hell, licht, als eine Farbe. 3) hell, licht, das viel Licht hat. 4) heiter, klar. 5) klar, durchſichtig als Waſſer. 6) deutlich, klar, verſtändlich. 1) reluiſant, clair, ſplendide, lucide, luiſant, lumineux. 2) gai, éclatant, *en parlant des couleurs.* 3) clair, qui reçoit beaucoup de lumiére; éclairé, bien percé. 4) clair, ſerein, beau, pur. 5) clair, diaphane, transparent. 6) clair, diſtinct, net. § 1) słońce iaſne. 2) farba iaſna; iaſney barwy ſzata; iaſny ſzarłat. 3) iaſny (widny) pokoy. 4) iaſny dzień; iaſna noc. 5) iaſna woda. 6) dowod iaſny; rzecz tak iaſna, żeby iey i ślepy uyrzał; iaſney rzeczy przeczyć; iaſna wymowa, słowa iaſne.
Nayiaśnieyſzy krolu. Allerdurchlauchtigſter König. Sire.
iaſna mąka. helles Mehl. de la farine d'une blancheur éclatante.
Iaſpid kamień. Jaſpis. un jaſpe.
Iaſtrych, *vid.* Aſtrych.
Iaſtrząb, *g. iaſtrzębia.* ein Habicht. autour un oiſeau de chaſſe.
iaſtrząb ſamiec. Habicht, das Männlein. tiercelet, le mâle de l'autour.
iaſtrząb wielki. Maßhu, Maßweig, Bosshard ein ungeſchickter Raub-Vogel. buſe, buſon, buſard, oiſeau de rapine fort mal-adroit.
Iaſtrzębi. Habichts-. d'autour.
iaſtrzębi kamień. Habichts-Stein. eſpèce de pierre précieuſe de couleur d'autour.
Iaſtrzębiec, *g. iaſtrzębca*, ziele. (*hieracium*) Habicht-Kraut. hieracium.
Iaſtrzębiec herb, vid. Kudbrzyn.
Iaſtrzębieię. zum Habicht werden. devenir autour.
Iaſzcz, Iażdż. Kaulperſch. perche un poiſſon.
iaſzcz, g. u. 1) Butter-Topf. 2) Büchſe wie in den Apothecken. 3) ein gewiſſer Edelſtein. 1) tallevanne, boëte à beurre. 2) boëte dans l'apoticairerie. 3) ſorte de pierre prétieuſe.
Iaſzczek, *g. iaſzczka.* 1) Butter-Büchſe auf den Tiſch. 2) kleine Büchſe. 1) boëte à beurre, qu'on met ſur la table. 2) petite boëte.
Iaſzczur, ryba morſka îbem iaſzczurce podobna. See-Eydex ein See-Fiſch. lézard, poiſſon de mer.
Iaſzczurcy, Iaſzczorcy. Eydex. de lézard.
iaſzczurcy narod; iaſzczurce pokolenie. in der H. Schrift: Otter-Gezicht. *dans l'Ecriture:* engeance de vipéres; race de vipéres.
iaſzczurce ziele. (dracunculus minor) kleine Drachenwurz. la petite ſerpentaire ou ſerpentine.
iaſzczurcy kamień. Stein ſo man in grünen Eydexen findet. pierre précieuſe qui ſe trouve dans le ventre du lézard-verd.
Iaſzczurka, iaſzczorka. 1) eine Eydex. 2) kleine-Feld-Schlange oder Canone, ſo man tragen kan. 3) böſes Weib. 1) lézard. 2) petite couleuvrine qu'on peut porter. 3) diableſſe; tiſiphone, menade, vipére; une méchante femme; la femme à Job.
iaſzczurka ogniowa, kroſtawa. ein Salamander. ſalmandre.
Iaſzczurnik, *g. a.* ziele, *vid.* Wołowy ięzyk biały.
Iaſzczy, iſt das *Adjectivum* von Iaſzcz. *c'eſt l'adjectif de* Iaſzcz.
Iata, Chata. Hütte. loge, cabane, hute.
Iatki, *plur.* 1) Bäncke, wo man Eßwaaren kauft. 2) Fleiſchbäncke. 3) *fig.* Schlachtbanck, Niedermetzeln, Blutbad. 1) hale; étaux, boutiques où l'on vend des vivres. 2) boucherie, étal; eſpèce de boutiques de boucher. 3) boucherie; grand carnage; un maſſacre. § 1) kupiłem w iatkach bułkę chleba. 2) w iatkach drogie mieśiwo; poydź do iatek mięſnych. 3) wydać na iatki; prowadźić żołnierza na mięſne iatki.
iatki rybne. Fiſch-Marckt. poiſſonnerie.
wadzą śię iako w iatkach. ſie zancken ſich wie die Herings-Weiber. ils ſe querellent comme les harangéres.
wydał śię na iatki. er hat ſich ins Gerede gebracht. il fait parler le monde de ſoi; il eſt dans le caquet.
Iątrew, bratowa. Bruders-Frau. belle ſoeur; femme du frére.

Iątrzę,

Iątrzę, *trzy*, *trzył*. 1) schwürend machen. 2) beleidigen, erbittern. 1) ulcérer; faire supurer. 2) atiser, exciter. § 1) iątrzyć ranę. 2) poiątrzył tym ludzie.
iątrzyć śię. 1) schwüren, eytern. 2) sich erzürnen. 1) supurer; venir à supuration. 2) s'irriter, s'aigrir. § 1) wrzod śię iątrzy. 2) iątrzyć śię na kogo.
iątrzący, *ropiący*. das Eyter macht. qui fert à faire supurer.
Iątrzenie. Eyterung, Ausfliessung des Eyters. supuration; apostume.
Iątrznica. Blut-Wurst. boudin.
Iaw, *m*. & *f*. nur in folgender Redens-Art. *ce mot n'est en usage qu'en la phrase qui suit*.
na iawiu. *na iawie*. *na iawi*. 1) frey, unverdeckt, offen. 2) am Tage, öffentlich. 3) würcklich, in der That. 4) wachend, wenn man wachet. 1) à découvert, sans voile, sans couverture. 2) ouvertement, apertement, au jour, publiquement. 3) éfectivement, actuellement, réellement. 4) à reveil, quand on est éveillé; étant tirée de sommeil. § 1) świetnieysze słońce na iawiu; na iawiu to leży. 2) iuż ta sprawa iest na iawiu; na iawie otwarta woyna. 3) na iawiu iest krolem. 4) we śnie zatrzymuią śię wilgotnośći, na iawie odchodzą; widźiałem go na iawi a nie we śnie.
iest na iawiu. es ist ofenbar. il est évident.
Iawię, iawię śię, *vid*. Ziawiam.
Iawno, Iawnie, *adv*. 1) öffentlich. 2) kundbar, bekannt, landkündig. 1) publiquement, en public; à la vuë de tout le monde; ouvertement. 2) manifestement, évidenment, notoirement, visiblement. § 1) iawno to powiedźiał. 2) iawno to każdemu.
iawno to. es ist landkündig. cela est de notoriété publique; il est apert.
Iawnogrzesznik. offenbarer Sünder. publicain; pécheur public.
Iawność. Kundbarkeit, offenbare Gewißheit. évidence, notoriété; certitude manifeste. § ta zbytnie w iawnośći swoiey potęga stos otrzymała.
Iawny. 1) offenbar, kundbar, bekannt. 2) in den Rechten: ausdrücklich. 1) manifeste, connu, notoire, ouvert, public. 2) *droit*: qui n'est pas tacite; exprès; exprimé. § 1) iawny uczynek iego. 2) iawne i nieiawne pozwolenie.
iawna to rzecz. es ist eine bekannte Sache. c'est une chose connuë.
Iawor. (*acer Latinorum*; *acer Plinii*) Ahorn, Ahorn-Baum. un érable; érable commune; érable de plaine.
iawor cudzoźiemski; *Platan*. Maßholder-Baum. le plane, le platane. § iawor cudzoźiemski kwitnie i owoc wydaie, iawor zaś naski i kłon żadnego nie maią owocu.
Iaworowy. Ahorner. d'érable.
Iayca, ist der *plur*. von Iaie. *c'est le plurier de* Iaie.
Iayko, Iaie. ein Ey. oeuf.
Iaź. Wehr; geflochtener Fischer-Zaun an Meer-Küsten und Flüssen Fische zu fangen. parc, bouchot à prendre des poissons.
iaź na węgorze. Aalen-Fang. anguilliere.
Iaź, *f*. Iaźica. Röthling, Roth-Fisch, Rothbarth. rouget un poisson.
Iazda. 1) das Reiten. 2) Aufzug zu Pferde. 3) Reuterey bey der Armee. 1) l'action d'aller à cheval. 2) calvacade; 3) la cavalerie; les chevaux. § 1) iazdą śię bawi. 2) pozorna iazda. 3) iazdy mało było przy piechoćie.
iazda na koniu. die Reit-Kunst. l'art de monter à cheval.
koń od iazdy. Reit-Pferd. cheval de selle.
iazda nawą; *żeglugwka*. See-Reise. navigation, cours de mer.
koń, *orzeł*, *mul* &c. *do iazdy*. Pferd, Esel, Maulesel u. d. g. zum Reiten. monture.
Iaždž. Kaulpersch. merle, perche un poisson.
Iazgierz. Platfisch. carlet, sorte de poisson plat.
Iazmin, dźielźimin. Jesmin. jasmin.
Iazminowy. Jesminen. de jasmin. § oleiek, fiołek iazminowy.
Iazwiec, *g*. *iazwca*. Igel, Hochel. porc-épic un animal.
Iba, boćian czarny. schwartzer Egyptischer Storch. ibis, une cicogne d'Egipte qui est noire.
Idę, *idźie*, *szedł*, *szli*, *F*. *poydę*. 1) gehen. 2) sich begeben; gehen etwas zu thun, als schlafen, spielen, auf die Jagd. 3) holen, gehen nach etwas. 4) gehen, in vielen gewöhnlichen Redens-Arten. 5) gehen, reichen, sich erstrecken. 6) fallen als der Schnee; es regnet, es schneyt, es hagelt. 7) entstehen, abstammen, herkommen. 8) gehen; ausgegeben, vertrieben werden um einen Preis. 9) auf einen kommen; zufallen. 10) eintragen, einbringen. 11) gehen um etwas, aufs Spiel gesetzet seyn. 12) wetten, spielen um etwas. 13) hinauslaufen; das Ansehen haben. 14) werden zu etwas, sich verwandeln. 15) drauf gehen, verschwinden, weg seyn. 16) angehen, gelingen, gehn. 17) einen fassen, einen beykommen. 18) umgehen, verfahren, handeln. 1) aller, passer, marcher. 2) se met-

tre à; aller faire qu. ch. comme aller se coucher, aller joüer; aller à la chasse. 3) aller querir, aller chercher qu. ch. ou quelque personne. 4) aller, *dans plusieurs façons de parler fort ordinaires.* 5) aller, rendre, s'étendre, conduire, aboutir à. 6) tomber comme de la nége; il pleut, il nége, il gréle. 7) venir, procéder, décendre, dériver, naitre. 8) avoir cours, se débiter, se vendre, étre de mise, aller pour un certain prix. 9) échoir, tomber, passer, venir à qu. 10) porter, raporter, produire; venir à qu; rendre, valoir. 11) il y va, il s'agit de qu. ch. 12) gager, parier. 13) tendre à; aller jusqu'à; passer en; avoir la mine de. 14) aller en fumée; devenir; se changer en. 15) s'en aller; s'évanoüir, disparoitre, se consommer. 16) aller; reussir bien ou mal. 17) user, se servir de qu. ch. contre qu. 18) agir, procéder; en user bien ou mal avec qu. § 1) iść pieszo, na gorę, na doł; poydź tą drogą; wspaniale sobie szła; poydźiesz czy nie poydźiesz; poydź (idź) do domu. 2) idę spać, grać, jeść; poydźiemy na grzyby, na łowy na ryby, na ptaki, na spacer; poydźmy w karty, w kręgle, w kostki. 3) poydź po Pana, po chleb, po wino. 4) na iego karb to idźie; szkuty, wozy idą; woda mi do pasa idźie; zegar pożno idźie. 5) stopy twoie ku mnie idą; idźie droga do miasta; moy ogrod do twego gruntu idźie. 6) idźie deszcz, grad, śnieg, mgła. 7) to słowo z francuskiego idźie; idźie z Gotskiey familii. 8) tymf idźie za trzy szostaki; idźie funt po tymfie. 9) żyię straćił a skarby iego idą na krola. 10) tyśiąć mi talerow z tey maiętnośći idźie; idźie żołd, myto. 11) idźie o poczćiwość, o koronę, o sławę, o głowę; gra o talar idźie; szło o złoty. *12) idę (zakładam śię) o konia, o zakład. 13) karać trzeba, aby niekarność na swawolę nie poszła; barzo poszedł na szalonego; idzie to na szaleństwo, na szalbierstwo. 14) dom w perzynę poszedł; w co moie poszły nadźieie; idźie to w pośmiewisko, w żarty. 15) poszły pieniążki; poszła maiętność. 16) gdyby to nie szło; nie poszło mu to; nie poydźieć to. 17) idę na kogo pieniędzmi, praktykami, sztuką; tymże ia na ćię idę fortelem. 18) nieszczerze ze mną idźie.

idę swoią drogą. ich gehe meinen Weg. je passe mon chemin.

nie idźie to w rachunek, w liczbę. das wird nicht in die Rechnung gesetzt. on ne met cela, cela n'entre point en ligne de comte.

idźie to za tym. folglich, daraus folget. subsecutivement, par conséquence; il s'ensuit; cela s'en va.

daley iść. weiter gehen; fortrücken. passer outre, aller plus loin.

iść na udry (za pasy) z kim. mit einem anbinden. aller contre qu; tirer au court bâton avec qu.

iść przećiwko komu. entgegen gehen. aller au devant de qu.

iść w lata. alt werden; in die Jahre gehen. avancer en âge; viellir; devenir vieux.

iść za mąż. einen Mann nehmen. prendre un mari; épouser un homme. § poszła za syna moiego, a kupiec z twoią śię ożenił śiostrą.

iść w posłuch. Gehör, Aufnahme finden. être acueilli; être goûté.

iść na szpadę, na pistolety. sich auf Degen, auf Pistolen schlagen. se batre à coups d'épée, de pistolets.

iść za kim albo czym. 1) hinter einem oder etwas gehen; folgen. 2) folgen, halten mit einem. 1) aller après, suivre qu. ou qu. ch. 2) s'atacher à; suivre, défendre qu. ch. § 1) idź za wozem; poydź za mną. 2) za tą nauką ia, a on za drugą idźie.

idący za kim. der hinter einem gehet. suivant, qui suit.

idąca za Panią służebnica. nachtretende Magd. une servante suivante.

iść z kim. mit einem gehen. aller avec qu; acompagner qu.

zboże wzgorę idźie. das Getreide steigt. le blé hausse. § idźie wzgorę cena, wino.

idź z Bogiem. Gott behüte dich. Dieu vous conduise; allez.

idźże; o idźże; idźieszże? idźże idąc; idźże na nogach (obiema nogami) idźże dźiś; idźże maszli iść. wird es denn einmahl? mache doch fort; rühre dich doch von der Stelle. il faut des machines pour vous faire remüer; dépêchez vous.

idź do kata. geh zum Hencker. va te faire pendre.

Idea. Philos. Idee, Begrif. *Philos.* idée. § o czym piękne sobie formuiemy idee; barźiey w ideach niźli w samey prawdźie.

Idźi. Egidius Manns-Nahme. Gilles nom d'homme. § widźiał Idźiego.

Iebam, garstiges Wort das die Lateiner mit

mit *coire* ausdrücken. *terme libre & bas, qui signifie ce que les Latins apellent* coire.

Ięćie, *vid.* Imanie.

Ięczę, *y*, *ył*. eig. u. fig. stöhnen, krächzen, seufzen. *prop. & fig.* gémir, soupirer, miauler. § miasta pod ćiężarami ięczą; ięczy morze.

Ięczenie. das Krächzen. gémissement. § załosne ięczenia.

Ięczmień, *g. ięczmienia*. Gerste. orge *m.* § ięczmień suszony do mełćia.

ięczmień otłukany. Gersten-Graupe. de l'orge mondé.

ięczmień dwurzędy, vid. Plaskur.

ięczmień myszy, wyczyniec ziele .(hordeum murinum) Schmallen. espèce de plante.

Ięczmienny. Gersten=. d'orge.

Ięczmyk. Gersten-Korn am Auge. grando, orgeolet, vessie orgueilleuse; gréle; petite tubercule qui vient aux paupiéres.

Ieden. 1) eins, ein, im Zählen. 2) ein, ein gewisser. 3) einer, einig, dieser. 1) un, *en comtant*. 2) un, quelque, quelqu'un. 3) l'un, celui. § 1) ieden (raz) dwa, trzy. 2) ieden żołnierz, iedna niewiasta, iedno dźiećię. 3) ieden drugiego pobudza.

iedni tak, drudzy owak. so viel Köpfe, so viel Sinne. autant de têtes, autant d'opinions.

ieden ze dwu. einer von beyden. l'un de deux.

ieden za (po) drugim. einer nach dem andren. queuë à queuë; l'un après l'autre; tour à tour. § iedno po drugim mowić.

iedna; iedno. es ist einerley. tout un; le même; tout de même; tout la même chose; la même chose; tout revient au même, à un. § tobie to wszystko za iedno; wszak to iedna; iedno iako drugie; iedno to wszystko; wszystko śię ichodźi na iedno; wszystko śię w iedno zbiega; iednoż to.

a nie iednać to? ist das nicht einerley? ne c'est pas la même chose?

iedno; iedna rzecz. eins; eine Sache. l'un; une chose. § iedno mi na myśl ieszcze przypada.

iedną razą; iednym razem. auf einmahl. tout d'un coup.

iednym słowem. mit einem Wort. en un mot.

iedno ze dwoyga. eines von beyden. l'un de deux.

po iednych pieniędzach. vor einerley Geld oder Preis. pour le même prix. § po iednych pieniędzach oboie idzie.

iedenże. eben derselbe. le même. § iednąż iechaliśmy drogą; iednegoż mamy nieprzyiaćiela.

iednego; iednegoż. desselben, eben desselben. du même; de ce même. § iednego stanu ludźie; iedneyże trzody owce; dwie szaty iedney barwy.

iedney barwy. einfärbig; nur mit einer Farbe gemacht oder gefärbet. tout d'un couleur. § obraz iednego koloru.

iedna iagoda ziele, vid. Wroni — *wronie oko*.

Iedenaśćie, iedennaśćie. eilf. onze.

Iedenastek, Iedennastek, *g. iedenastku*. eilf Stück. onze piéces.

Iedenastokąt. Meßk. ein Eilf-Eck. *géom.* un ondecagone.

Iedenasty, Iedennasty. der Eilfte. onziéme.

Iedlca, *vid.* Ielca.

Iedlina, Jodła. weisse Tanne, Tannen-Baum. sapin, pignet, pesse, arbre fort haut.

Iedlinka ziele. (*camphorata*) Campfer-Kraut. espèce de plante qui sent du camphre.

Iedlinowy, Jodłowy. Tannen=. de sapin.

*Iedło, strawa, potrawa. ein Essen. un manger, mets.

Iedna, *vid.* Ieden. eine. une.

Iednacki, rożiemczy. Schiedsrichterlich. d'arbitre. § iednacki dekret.

iednacki urząd. Schiedsrichterliches Amt. arbitrage, *m.*

Iednacz. 1) Schieds-Mann; Schieds-Richter. 2) Mäckler; Unterhändler. 1) aimable compositeur; un arbitre. 2) courtier, moïenneur. § 1) iednacz prywatny; iednacz sądowny. 2) iednacz kupca; iednacz kupi.

iednacz zwaśnionych. Versöhner, Mittler. entremetteur, réconciliateur, médiateur; conciliateur.

Iednaczka. 1) Versöhnerin, Mittlerin. 2) Unterhändlerin; Kupplerin. 1) médiatrice. 2) entremetteuse; messagère d'amour.

Iednak, *adv.* wszakże iednak, przećię. doch, jedoch. toutefois; neanmoins; pourtant; si est ce que.

Iednaki. } 1) einerley, eben der, gleich.
Iednakowy. } 2) gleich; einerley, gleichgesinnt. 1) tout tel, égal, identique, le même. 2) indiférent, égal; à qui tout est égal. § 1) iednakich praw i obyczaiow zażywaią; iednakieyby po wszystkich Panstwach trzeba wagi i miary; iednakim pisze piorem. 2) w oboim szczęśćiu zawsze iednaki.

Jednako. ⎤ *adv.* einerley; auf gleiche
Jednakowo. ⎦ Art; eben so. également; tout ainsi; tout de même. § iednako starszego i młodszego syna kocham.
iednakowo to. gleichviel; eben das. tout un; c'est la même chose.
Jednakość. ⎤ Einerleyheit; das Einer-
Jednakowość. ⎦ leyseyn. l'uniformité; identité; qualité qui fait que deux choses sont de même nature.
Jednam. 1) versöhnen, vergleichen, vereinigen. 2) miethen, bestellen. 3) machen, zuwege bringen. 4) conciliiren, wider einander laufende Schriftstellen vergleichen. 1) réconcilier, moïenner, racommoder, remettre ensemble, acorder ceux qui sont en diférent. 2) loüer; prendre à loüage; arrêter; engager pour servir, pour faire qu. ch. commander chez. 3) éfectuer, faire, aporter, causer. 4) concilier, acorder les passages qui semblent contraires. § 1) iednać niezgodne niewiasty; iednać niezgodę. 2) uiednać sobie sługę, rzecz u rzemieślnika. 3) wielką mu iedna sławę; iedna sobie łaskę u krola. 4) przeciwne sobie ziednał nauki.
iednać się z kim. 1) sich vergleichen, sich versöhnen. 2) sich vergleichen, einen Vergleich treffen. 1) renouër; faire la paix, se reconcilier, se bien remettre, se racommoder avec qu. 2) transiger, faire une composition avec qu. § 1) poiednali się. 2) o mężoboystwo nikt się z mężoboycą iednać nie ma.
Jednanie. 1) Versöhnung. 2) Vergleich. 3) Vergleichung widersinniger Schriftstellen. 1) réconciliation, acommodement, retour en amitié. 2) composition, tansaction. 3) conciliation de contraires passages.
Jedno, *n.* (*vid.* Jeden) ein, eins. un.
*Jedno, *adv.* Jeno. nur. seulement.
Jednochoda. Zelt-Gang eines Pferdes; halber Paß. traquenard, entre-pas, l'amble doux & commode.
iednochodą iadę. den Zelt-Gang reiten. aller l'amble.
zbił go z iednochody. er hat ihm das Concept verrückt. il a derangé ses desseins, ses mesures.
Jednochodnik. Zelt-Pferd. traquenard, un amble, cheval qui va agréablement l'amble.
iednochodnik mały. Klepper. bidet, criquet.
Jednocielny. einleibig. qui n'a qu'un corps.
Jednoczę, *y, yl.* vereinigen, einverleiben. unir, incorporer; unir ensemble. § ziednoczyć dwie rzeczy.

Jednodzienny. eintägig. d'un jour.
iednodzienny robaczek. fliegendes Ungeziefer, das nur einen Tag lebet. insecte volant qui ne vit qu'un jour.
Jednogłośnie, *adv.* einstimmiger Weise. d'acord; d'une voix; harmonieusement.
Jednogłośność. Einstimmigkeit. harmonie, acord, consonnance.
Jednogłośny. einstimmig, einhellig. tout d'une voix; harmonieux, consonant. § iednogłośne poddanych *vivat.*
*Jednokłykty palec. der Daumen, Finger der nur einen Knebel hat. doigt qui a un seul noeud; le pouce.
Jednoistny. der eines Wesens ist. qui est de la même essence.
Jednokupiec. der ein Monopolium hat. monopoleur; qui a un monopole.
Jednokupiectwo. ein Monopolium, Zwang-Kauf. un monopole.
Jednolist ziele. (*unifolium*) Einblatt, Parnaßgras. Ophris d'une feuille.
Jednomownie, *adv.* mit Worten von einerley Bedeutung. avec des mots de la même signification.
Jednomowność. unnütze Wiederholung; Gebrauch der Wörter so einerley Bedeutung haben. taftologie, repetition des mots qui ont le même sens.
Jednomowny. der einerley Worte braucht. qui use des taftologies.
Jednomyślnie, *adv.* einhellig; einmüthiger Weise. d'un même (commun) acord; unanimement.
Jednomyślność. Einmüthigkeit, Eintracht, Einhelligkeit. unanimité.
iednomyślność zgodna. einmüthige Einnigkeit. harmonie, unanimité, consentement unanime.
Jednomyślny. einmüthig. unanime, qui agit de concert avec qu.
Jednonogi, *subst. & adj.* einbeinig, einfüßig. qui n'a qu'un pié.
iednonogi stół. einfüßiger Tisch. table à un pié.
Jednooki, *subst. & adj.* einäugig. un borgne; un monoculiste.
Jednoraki. einfach. simple.
Jednoręki. einhändig. manchot; qui manque d'une main.
Jednoroczny. einjährig. d'un an.
Jednorodny. ⎤ Eingebohrner. unique,
Jednorodzony. ⎦ *en parlant des enfans.* § syn iednorodny.
Jednorogi. einhörnig. qui n'a qu'une corne.
Jednorożec, *g. iednorożca.* Einhorn. licorne; monocéros; animal qui a une corne au milieu du front.

Jednorożcowy. Einhörn. de licorne.
Jedność. 1) Einheit. 2) Einigkeit, Eintracht. 3) Rechenk. Einheit, eine Zahl von 1 bis 10. 1) unité. 2) union, concorde. 3) *aritmét.* unité; un nombre ou un chifre dépuis l'un jusqu'à dix. § 1) iedność uczynić. *2) za iednością (zgodą) wſzech ſtanow. 3) na prawey ręce się kładzie iedność, potym dziesiątki, ſta, tysiąc &c.
Jednoſobny. vor eine Perſon eingerichtet. n'aprêté que pour une perſonne. § iednoſobny wozek.
iednoſobne łożko. } Span-Bett vor eine
Jednoſobnik. } Perſon. chalit, lit de bois pour une perſonne.
Jednoſtaynie, *adv.* 1) einmüthig. 2) gleichmäßig, gleich. 1) unanimement. 2) également, uniformement.
Jednoſtayność. 1) Einigkeit, Einhelligkeit, Eintracht. 2) Gleichheit, Gleichmäßigkeit. 1) unanimité, concorde, union. 2) égalité, uniformité. § 1) zgodna wſzyſtkich ſtanow iednoſtayność. 2) iednoſtayność umysłu, bitwy.
Jednoſtayny. 1) einig, einmüthig, einhellig. 2) gleichmäßig, gleich, einerley. *3) ungeſtückt, aus einem Stück. 1) unanime, qui eſt de même ſentiment. 2) égal, uniforme. 3) maſſif, ſolide, qui eſt fait d'une piéce. § 1) iednoſtaynym głoſem obrany; wiara iednoſtayna wiąże ſerca ludzkie, a przeciwna rozrywa. 2) mądry w ſobie zawſze ieſt iednoſtaynym; iednoſtayny umysł. *3) kolumna iednoſtayna (całkowita) ſkorupa ślimacza iednoſtayna, nieſkładana.
iednoſtayna febra. ordentliches Fieber. fiévre reglée.
Jednoſtopny. ein Fuß breit oder lang. long ou large d'un pié.
Jednoſylabny. einſylbig. monoſilabe; qui n'a qu'une ſilabe.
Jednota. Einigkeit, Eintracht. l'unanimité, concorde; union; harmonie.
od iednoty Kościoła wyłączyć. aus der Gemeinſchaft der Kirche ſchlieſſen. bannir, exclurre de l'union de l'Egliſe.
Jednowładzca, ſamowładzca. Ober-Herr, Monarch. ſouverain, monarque, arbitre.
Jednowładztwo } ſamopańſtwo. Monar-
*Jednowłaſność } chie; Ober-Herrſchaft, uneingeſchränckte Herrſchaft. ſouveraineté, monarchie.
Jednożeniec, } *g. iednożeńca.* der nur ein
Jednożony, } Ehe-Weib gehabt hat. un monogame, qui n'a eu qu'une femme légitime. § umarł iednożeńcem.
Jednożeńſtwo. Stand desjenigen, der nur einmahl geheyrathet. monogamie; la condition de celui qui n'a été marié qu'une fois.
Jednylki, *vid.* Rowny.
Jędrnieię. } 1) kernicht, derb werden. 2)
Jędrzeię. } derb, ſtarck werden; zu Kräften kommen. 1) devenir ſolide ou épais; s'épaiſſir. 2) montrer de la force; devenir vigoureux; parvenir à ſa vigueur. § 1) poki nie naiędrnieie śmiętana; iędrzeie masło. 2) młodź iędrnieie.
Jędrny. 1) körnicht, ſtarck von Korn oder Kern. 2) kräftig, kernicht, fleiſchicht. 3) friſch, ſtarck, wohl bey Kräften. 4) voll Verſtand, voll ſchöner Sachen. 1) qui a de grans grains. 2) charnu, frais, potelé; tendre & ſolide. 3) vigoureux, vif; plein de feu. 4) moileux; plein d'eſprit & de belles choſes. § 1) zboże iędrne. 2) iędrne iabłko, mięſo. 3) młodź iędrna; płeć iey iędrna. 4) książka, mowa iędrna.
Jędrzey. Andreas. André nom d'homme.
Jędrzyſty, *vid.* Jądrzyſty.
Jedurny. einzig. unique.
Jedwab, *g. iedwabia*, **iedwabiu.* Seide. de la ſoïe.
iedwab kręcony. gedrehete, gezwirnte Seide. organſin.
iedwab darty. geſchloßne Seide. de la ſoïe épluchée.
iedwab polny, vid. *kania przędza.*
Jedwabnica. 1) ein Seiden-Kleid. 2) Speck-Birne. 1) habit de ſoïe. 2) poire de moiſſon.
iedwabnica. }
Jedwabniczka. } Seiden-Wurm. ver à ſoïe.
Jedwabiorob. }
Jedwabnik. 1) Seiden-Spinner. 2) Seiden-Händler. 1) fileur de ſoïe. 2) marchand de ſoïe.
Jedwabny. 1) ſeiden. 2) glat, Zucker-, ſüß, gut, von Worten. 1) de ſoïe. 2) emmiellé, doux; de ſoie. § 1) iedwabne pończochy. 2) iedwabna wymowa.
iedwabne słowka. Schmeichel-Worte, ſüſſe, glatte Worte. paroles de ſoïe; paroles emmiellées. § iedwabnemi słowy ludzi do dobrego ſkłaniać.
iedwabne towary. Seiden-Waare. ſoïerie.
iedwabna chuſtka. Seiden-Tuch. toile de ſoïe.
iedwabne śliwki, *vid.* Sebaſteny.
Jędyczę. Trut-Hühnchen. dindonneau, petit dindon.
Jędyczek. junger Truthahn. dindon, jeune poulet d'Inde.
Jędyczka. Truthenne. poule d'Inde.
Jędyk, Indyk, kur Indyyſki. Truthahn, Kalkutſcher Hahn. coq d'Inde. § iędyk

że z Indyi to ma nazwisko, ztąd go też kurem Indyyskim zowią.
Jedynaczka. eingebohrne Tochter. fille unique.
Jedynak. eingebohrner Sohn. fils unique.
Jedynie, *adv.* eintzig, nur allein. seulement, uniquement, particuliérement.
Jedyny. eintzig, einig. unique.
Jedza, iedzenie. ein Essen. un manger.
Jędza. 1) Furie, Rach- oder Höllen-Göttin. 2) böses, verteufeltes Weib. 1) une des Furies; tisiphone. 2) diablesse, tisiphone, ménade, mégere. § 1) iędza, piekielna. 2) iadowita to iędza.
Jedzony. gegessen. mangé. § z fruktow to pochodźi zbytnie iedzonych.
Jego, *vid* On. dessen. son, de son.
Jego Mość. } *vid.* Mość.
Jego Krolewska Mość.
*Jegoyski. ihm gehörig, eigen. qui lui apartient; son propre.
*Jękacz. } Stottrer. bégaïeur, brédouilleur.
Jękot.
Jękotliwy. stottricht. bégue.
Jękotanie. das Stottern. bégaiment.
Jęknąć, *vid.* Jąkam.
Jel, *vid.* Jl.
Jelca, Jedlca, *plur.* Degen-Gefäß, Gefäß am Säbel. le corps de la garde d'epée; partie de l'épée qui garde la main. § ielca do obrony ręki przy rękoieśći szable należą, iako krzyż, blacha, obląk, kratka.
Jeleń, *g. ielenia.* Hirsch. cerf. § ielenie i daniele; było ieleni sześć.
ieleń brodaty. Brand-Hirsch, ein Thier so ein Bock und Hirsch zugleich ist. animal qui tient du cerf & du bouc.
ieleń zamorski. Renn-Thier. un renne; rengier. § w Szwecyi ieleni zamorskich miasto koni zażywaią, często z wozem naładowanym 30. mil na dźień uiechać mogą.
ieleń kosmaty farbę mieniący. Auer-Ochs in den Nord-Ländern, der seine Haare in viele Farben verändert. un tarande; c'est un ure dans les païs Septentrionnaux qui change son poil en plusieurs couleurs.
Jeleni. Hirsch-. de cerf. § ielenie skory.
ielenie rogi. Hirsch-Geweih. ramure, les bois de cerf; cornes de cerf.
ielenia bedłka albo gębka; łaniż. (tuber cervinus) Hirsch-Brunst, Hirsch-Schwam. sorte de champignon.
ieleni ięzyk ziele. (lingua cervina) Hirsch-Zunge. langue de cerf; le scolopendre; phillitis.
ielenie oko; ieleni korzeń. (elaphoboscum) Hirsch-Futter. oeil de cerf.

ieleni korzeń czarny. (cardiaca) Hertz-Gespann, Hertzwurtz. l'agripaume.
ieleni szczaw. (hemionitis) vermeinte Hirsch-Zunge. émionite.
ieleni trank; śierpik. (serratula) Scharte, Färber-Scharte. bétoine dont les feüilles sont dentellées.
ieleni trut albo truć, vid. Wilczy — *wilcza knieć.*
ieleni ogon; biały korzeń. (meum) Bärwurtz, Wald-Fenchel. du meon.
*Jelenica, łani. Hirsch-Kuh. biche.
Jelenię. junges Hirschchen. fan; le petit d'une biche.
Jelenina. Hirsch-Wildprät. la venaison de cerf; du cerf; la chair de cerf.
Jelito. ein Darm. boiau.
ielito. 1) das Eingeweide. 2) Wappenk. drey Lantzen ins Creutz, davon die mittelste von oben herab gehet, auf der Krone sitzet ein halber Ziegen-Bock. 1) les intestins; les entrailles. 2) *blas.* trois lances en croix, dont celle du milieu passe avec sa pointe en bas; sur la couronne est assis le devant d'un bouc.
kurze ielito, vid. *kurzyślep drugi.*
Jelonek. 1) kleiner Hirsch. 2) Horn-Käfer. 1) petit cerf, fan. 2) cerf-volant, escarbot cornu.
Jem, *ie, iadł, iedli, ieść.* 1) essen, speisen. 2) quälen, nagen. 1) manger. 2) assassiner, maltraiter, tourmenter. § 1) iedzą chleb z masłem; iedz powoli; źiemy z sobą; iuż iedliśmy.
źiem ćię. ich könnte dich auffressen. je te pourrois dévorer, écraser; je mangerois deux comme vous.
ziadłeś mię. du hast mir den Rest gegeben. vous m'avez assassinez.
kraść się wstydź, a nie ieść. schäme dich zu stehlen, aber nicht zu essen. aïez honte de dérober, mais non pas de manger.
Jemiel, *m.* } (*viscus*) Mistel. gui. § iemiel na iedlinie, na dębie kępiasto albo krzakiem rośnie.
Jemioła.
Jemiołucha. Schnarre, Kramets-Vogel. grosse grive, tourde un oiseau.
Jenerał, Jenerałski *&c.* siehe unter der Sylbe Gie. *voiez sous la silabe* Gie.
Jeniec, *g. ieńca.* ein Kriegsgefangner. prisonnier de guerre.
Jeno. 1) nur. 2) nur; es ist nicht lange als. 3) nur, immer; er thut nichts als. 4) kaum; bey nahe. 1) seulement, donc. 2) ne--que de; il n'y a long tems que--. 3) il ne fait que, sans cesse; toujours. 4) à peine. § 1) day ieno; poydź ieno; piy ieno; by tam ieno nie był; niemaszli go tam. 2) ieno przyszedł; ieno wstał; ienośmy powroćili. 3) ieno

ſpi, ieno ie. 4) ienom uſzedł; ienom pryſzedł, aż.
by ieno. wenn nur. pourveuque; ſi. § by ieno tam nie był.
ieno przyſzedł. er iſt nur gekommen. il ne fait que de venir.
ieno go nie widać. man erwartet ihn ſtündlich; er ſoll nur ankommen. il ne qu'un moment à ſon arrivée; on l'atend tous les momens; on eſt à la veille de ſon arrivée.
Jeńſki; ieńcom służący. den Kriegs-Gefangenen gehörig. de priſonner de guerre; qui concerne les captifs.
Jeńſtwo, poymanie, niewola. Kriegs-Gefangenſchaft. captivité; la priſon.
Jercha. } Jerſzany. } *vid.* Ircha, Irſzany.
Jerzy. Georgius, Görge. George.
Jerzyk. 1) Gergel, Jürgel. 2) Mauer-Schwalbe, Spür-Schwalbe. 1) Georget; petit George. 2) martinet.
Jeśień, *f.* der Herbſt. automne, *m.*
Jeśienny. Herbſt-. d'automne.
Jeśion. (*fraxinus*) Eſche, Eſchen-Baum. le frêne.
ieśion mnieyſzy. niedrige Eſche. orne, *m.*
Jeśionka. (*fraxinella*) weiſſer Dyptan. blanc dictame; fraxinelle.
Jeśionowy. eſchen. de frêne.
*Jeśiory, *plur.* ośćie rybie. Fiſch-Gräte. les arrêtes de poiſſon.
Jeśiotr. Stör ein groſſer Fiſch. étourgeon un grand poiſſon.
Jeśiotrowy. Stör-. d'étourgeon.
Jeśiotrowina. zur Küche zugerichteter Stör. de l'étourgeon préparé pour la cuiſine.
Jeśli, *vid.* Jeżeli.
Jeſt, Gieſt. Geberde. un geſte.
Jeſtem, *ieſt*, *był*, *bydź.* 1) ſeyn. 2) ſeyn etwas; in dieſem Verſtande ſtehet der andre *Nominativus* im *Inſtrumentali*; iſt der erſte aber verſchwiegen, ſo kan das folgende *Subſt.* im *Nomin.* oder *Inſtrum.* geſetzet werden. 1) étre. 2) étre qu. ch; *on met dans ce ſens le Nominatif poſterieur en Inſtrumental; mais ſi le* Nominatif *antérieur n'eſt pas exprimé, le poſterieur ſubſtantif ſe peut mettre en Nominatif ou en Inſtrumental.* § 1) bądź weſoły; będą dziś u mnie; byli z ſobą; bydź (być) przy radźie; na Seymie; będę ći obowiązany; bądź mi rad, na mię łaſkaw; zły byłem na niego. 2) brat moy ieſt Doktorem; ieſtem Was Pana nayniżſzym ſługą; dobremi ſą goſpodarzami (dobrzy ſą goſpodarze).

* * *

in gemeinen Reden werden die Perſons-Endigungen, von ieſtem, und byłem an das erſte Wort gefüget, und ieſt in *præſenti* ausgelaſſen, das *præter.* był aber bleibet ſtehen. *on ajoute dans les diſcours familiers au prémier mot du propos les terminaiſons perſonnelles de* ieſtem & byłem *en retranchant le* ieſt *au préſent, mais non pas le* był *au préterit.* § pilnym, pilnyś, (pilny, pilnyśmy, pilniśćie pilni; pilny ieſtem, pilny ieſteś pilny ieſt; pilni ieſteśmy, pilni ieſteśćie, pilny ſą) Pilnym był, pilnyś był, pilniśmy byli, pilniśćie byli &c. (pilny byłem, pilny byłeś &c.)
bydź przez śię. ein Weſen vor ſich haben, beſtehen. ſubſiſter. § duſza bez ćiała przez śię bydź może.
ieſt krol. 1) es iſt ein König. 2) der König iſt. 1) il y a un Roi. 2) le Roi eſt.
ieſt krolem. er iſt König. il eſt Roi.
ieſt dobrey myśli. er iſt luſtig, vergnügt. il eſt d'humeur; il eſt de bonne humeur. § ſą dobrego humoru.
ieſt przy rozumie; ieſt przy ſobie. er iſt bey Verſtande, bey ſich ſelber. il eſt en ſon bon ſens.
nie ieſt przy ſobie. er iſt auſſer ſich. il eſt hors de ſon bon ſens.
ieſtem na tym. ich bin darüber her. je ſuis au point de.
bydź komu czym. er ſollte — ſeyn. il dévroit étre —. § bydź mu katem a nie cyrulikiem; bydź mu krolem; bydź tobie Panem; bydź mu było Ceſarzem.
bydź czemu. ſich zu etwas anlaſſen. il y a bonne aparence à. § bydź ſeymowi, mrozowi, woynie.
bądź to albo owo. es mag dieſes oder jenes ſeyn. ſoit qu'il en ſoit. § bądź to, bądź owo, to pewna że.
cokolwiek bądź; iakożkolwiek bądź; iakożkolwiek niech będźie. es mag ſeyn wie es will. quoi qu'il en ſoit. § iakożkolwiek bądź przećię im to przyznać trzeba.
bądź; bądź to. es mag alſo ſeyn; es ſey alſo. ſoit.
bądź to że bogaty, &c. es ſey alſo, daß er reich ſey, aber. on dit qu'il eſt riche, ſoit, mais.
bądź że mię kochaſz, bądź że mię nie kochaſz. es ſey, daß ihr mich liebet, oder nicht. ſoit que vous m'aimiez ou que vous ne m'aimiez pas.
ieſt w cenie; ieſt w pieniądzach. es gilt; es hat ſeinen Werth. cela a ſon prix.
ieſt, imperſ. 1) es iſt; es ſind; es giebt. 2) es verlohnt ſich der Mühe; es iſt wohl wehrt; man hat Urſache, daß man —.

3) es ist so viel da, daß man. 4) es ist nöthig; man soll; es ist Zeit zu. 1) il y a. 2) on a raison; il vaut la peine; le coup vaut la balle de; il est important de. 3) il y en a tant que; il y en a de quoi. 4) il faut; il est tems; il est à; il est nécessaire de. § 1) iest ludźi w pokoiu; wielu takich będźie; *nie iest (niemasz) tak poczćiwych iako przed tym. 2) iest śię czemu dźiwować; było śię na czym rozmyślać; było tam co widźieć, co słyszeć; iest śię o co frasować; iest na co patrzyć, iest z kim mowić; było kogo słuchać; iest żałować; iest o co śię wadźić; iest do czego śię udać. 3) było czym płaćić; było zkąd wźiąć. 4) iest ieść.

było. man hätte sollen. on auroit dû. § było spać; było robić.

nie było grać. man hätte nicht spielen sollen. il n'étoit pas dit qu'on joüeroit; on n'auroit pas dû joüer. § nie było piiatyką śię bawić.

to iest. 1) das ist. 2) das ist, nehmlich. 1) c'est. 2) c'est à dire; savoir.

iest iako. es ist ein Mittel. il y a moïen.

iest co gryść. man hat schon an diesem Knochen zu nagen; es ist eine verdrießliche Sache. on en a un os à ronger.

**iest mi z to.* ich habe woher; es gehet mir nichts ab. j'ai de quoi; j'ai assez de. § było mu z to śiły, pieniędzy, sposoby.

* * *

Es ist, es giebt; es sind, man hat. es ist besser; giebt der Pohle mit iest, welches er in *præsenti* gemeiniglich wegläßt. il est, il y a, il fait &c. *le Polonois exprime ces façons de parler par le* iest, *qu'il retranche ordinairement au présent.*

1) *prawda.* es ist wahr. il est vrai.

podobnać to. das ist wohl möglich. il est bien possible.

to prawda. das ist die Wahrheit. c'est la verité.

iest cnotliwego człowieka. das ist die Schuldigkeit eines tugendhaften Menschen; in dergleichen Redens-Arten wird das *Verbum* iest und der *Nominativus* powinność, ausgelassen. c'est le devoir d'un homme; *on sousentend dans telles locutions le verbe* iest *avec son Nominatif; dans celle-ci on a retranché le Nominatif* powinność. § niepowśćiągliwego ięzyka (iest człowiek niepowśćiągliwego ięzyka).

dźieći to moie. das sind meine Kinder. ce sont mes enfans.

żołnierze to. das sind Soldaten. c'est (ce sont) des soldats.

a księgi to twoie? sind das deine Bücher? est ce là tes livres?

iuż rok. es ist schon ein Jahr. il y a deja un an. § było dwa lata temu; będźie iuż dwa mieśiące.

mila. es ist eine Meile. il y a un mile. § sześć mil do tego miasta będźie.

dwoch, trzech ich. es sind ihrer zwey, drey. il y en a deux, trois.

2) *słońce, źimno, pogoda* &c. es ist Sonnenschein, kalt, gut Wetter &c. il fait soleil; il fait froid; il fait beau tems &c.

3) *lepsza; lepiey.* es ist besser. il vaut mieux; il est plus à propos; il est plus expédient. § lepsza pisać do niego; lepiey będźie zostać.

*Jestestwo, bytność. Existenz, das Daseyn. existence.

Jeszcze, *adv.* 1) noch. 2) noch mehr. 1) encore. 2) encore plus. § 1) ieszcze nie był u mnie. 2) ieszcze pisać trzeba.

a to ieszcze. über dieses. voire.

ieszcze nie. noch nicht. pas encore.

ieszczeby dobrze. es wäre noch gut. cela seroit encore passable.

Jewa. Eve, ein Weiber-Nahme. Eve nom de femme.

Jeż. Igel. le herisson. § ież ma żądła miasto śierći.

ież morski. Meer-Stachel-Schwein, runder See-Fisch mit Stacheln. herisson de mer, un poisson rond garni de piquans.

ież cudzoźiemski. Stachel-Schwein in Africa, so die Stacheln von sich schiesset. porc-épic en Afrique qui lance ses piquans.

ieża po drożdże posłano, prov. man hat ihn nach dem Tod geschicket; er bleibet sehr lange aus. il est allé à la bonne eau; il est bon à aller querir la mort.

Jezda, *vid.* Jazda.

Jezdny, *subs. & adj.* 1) Reit-; zu Pferde; zum Reiten gehörig. 2) da man bequem reiten kan. 3) Reiter, einer zu Pferd. 4) Reit-Knecht der zu Pferde ein lediges führet. 5) der Springer im Schach-Spiel. 1) de cheval, à cheval; qui regarde les cavaliers. 2) où on va aisément à cheval. 3) cavalier, celui qui va, qui est à cheval. 4) palfrénier, qui est à cheval & en méne un autre. 5) chevalier aux échecs. § 1) iezdna bitwa; iezdna śię włokła kalwakada; iezdny koń. 2) kray iezdny. 3) iezdnych było sześć. *4) iezdny (powodnik) konia paniskiego prowadźi.

Jeżdżam. oft reiten; zu reiten pflegen. aller souvent à cheval.

Jeżdżę, *zdźi, żdźił.* reiten. aller à cheval. *ieżdżę kogo.* einen fahren. mener, charier qu. § nie sześć koni ćię ieżdźi.
Jeżdżenie, iazda. das Reiten. l'action d'aller à cheval.
Jeżdźiec, *g. ieżdźca.* 1) Reiter, einer zu Pferde. 2) ein Fahrer. 1) chevalier, écuïer, piqueur; homme à cheval. 2) voiturier; celui qui est voiturè. § 1) ieżdzcowie tu byli. 2) ieżdźiec na woźie.
**ieżdźiec wodny.* Schiffer, See-Fahrer. voiturier par eau; nautonier.
Jeżę, *ży, żył.* die Haare in die Höhe streichen. faire hérisser les cheveux. § ieżyć wzgorę włos albo go na doł głaſkać.
ieżyć śię. 1) von Haaren, in die Höhe steigen. 2) sich aufbörsten wie ein Igel. 1) se hérisser, hérisser comme les cheveux. 2) se hérisser comme un hérisson. § 1) włosy śię od strachu ieżą; czupryna mu śię iezyła.
Jeżeli, Jeźli, Jeśli, *conj.* 1) ob. 2) wenn, woferne. 3) als wie. 1) si. 2) si, quand, au cas que. 3) comme. § 1) obaczę ieźli przyszedł. 2) ieźli śię drugi raz dopuszczę, czyś ze mną co chcesz; ieźli śię nie mylę. *3) mądry ieźli (iako) kto; ieźliś (iakoś) poczćiwy.
ieźli gdźie. wenn wo. si où.
ieźli ieno. wenn nur. si seulement.
ieźli kiedy. wenn jemahls. si jamais.
ieźli nie. wenn nicht, ob nicht. si non; à moinque-ne. § ieźli pieniędzy nie przybyło.
ieźli inaczey. sollte es anders seyn. s'il étoit autrement.
ieźli nie tak. wenn es nicht so ist. s'il n'est pas ainsi.
ieźli zaś; a ieźli. wenn aber. mais si.
ieźli zkąd. aber woher. mais d'où.
ieźli — tedy; ieźli — to. woferne — so. si —.
ieźli to wierzysz, to mu uczynisz krzywdę. wenn du das glaubest, thust du ihm unrecht. si vous croïez cela, vous lui faites tort.
Jeźierza. Wappenk. ein Rabe mit einem Ringe im Schnabel auf einem Kreutzchen. *blas.* un corbeau avec un anneau au bec, perché sur une croix.
Jeźiorny. Land-See-. de lac.
Jeźioro. See, Land-See, Weyher. lac.
Jeżowka włoska drzewo, przeskotnica. Erdbeer-Baum, Meerkirschen-Baum. arbousier.
ieżowki. Meer-Kirschen. des arbouses. § ieżowki są na kształt poźiemek.

Jeżowkowy. Erdbeer-Baum-. d'arbousier. § ieżowkowy owoc.
Jezuicki. Jesuitisch. de Jésuïte.
Jezuicki Zakon. Jesuiter-Orden. la Compagnie de Jésu.
Jezuita. Jesuite. Jésuïte. § OO. Jezuići.
Jezuitka. Jesuiter-Nonne. Jésuïtesse.
Języczek, *g. ięzyczka.* 1) Zünglein. 2) Waagen-Zünglein. 3) Compaß-Zeiger. 4) *Anat.* das Athem-Zünglein. 1) petite langue. 2) aiguille de balance. 3) aiguille de compas. 4) *anat.* épiglotte, lüette, languette; aide de la langue. § ięzyczek ptaszy. 2) iezyczek w klubie biega, z kołowrota wychodźi. 3) ięzyczek na kompaśie; ięzyczek śię odwraca od linii połudnowey. 4) ięzyczek w gardle.
ięzyczka w klubie stoienie. das Jnstehen des Züngleins im Waag-Gericht. entre-deux-fers; entre-fers.
ięzyczki źiele. (lanceolata) Schafzungen, schmaler Wegbreit. petit plantain dont la feüille ressemble à la langue de mouton.
ięzyczki siwe. (leontopodium) Sinau, Löwen-Fuß, gülden Gänserich. pâte de lion; pié de lion.
ięzyczki wężowe albo smocze. (arisarum alterum vel tertium) kleiner Pfaffen-pint. sorte de pié-de-vau ou d'arum.
Języczkowy. zum Zünglein gehörig. de languette.
ięzyczkowe źiele, vid. Jagoda listna.
Języczny. 1) zur Zunge gehörig. 2) gestaltet wie eine Zunge. 3) plauderhaft, der sein Maul nicht halten kan. 1) de langue. 2) qui est fait en forme de langue. 3) babillard, languard, qui ne peut tenir sa langue. § 1) ięzyczna skorka. 2) noż ięzycznego kształtu. 3) ięzycznego słowo: nie powiaday nikomu, *prov.*
ięzyczna księga. ein Buch in schmal Folio. un livre in folio étroit. § ięzyczny kształt; ięzyczna forma.
ięzyczne pieniądze. Straf-Geld vor ein loses Maul. amende ou peine pecuniaire pour avoir dit des injures à qu. § ięzyczna kara; iezyczna wina.
ięzyczne schowanie; ięzyczne zamknienie. Knebel, Maul-Birne, Zungen-Zwang, den man einem ins Maul thut der nicht schreyen soll. babillon, mordache, poire d'angoisse qu'on met à l'homme pour l'empêcher de crier.
Język, *g. a.* 1) Zunge. 2) Sprache. 3) Zunge, Maul, üble Nachrede. 4) Kriegsw. Kundschafter, Kundschaft; in diesem Verstande hat es den *Accus. sing.* ięzyka,

zyka, und den *Accus. plur.* językow. 1) langue. 2) le langage, langue qu'on parle. 3) langue, bouche; coup de langue; les dits & redits. 4) *guerre:* estrade, avis, information, langue qu'on prend de son enemi; celui qui donne avis de l'enemi; *dans ce sens* Język *se trouve à l'Acus. Sing. & Plur.* Języka, Językow. § 1) ukąsił się w język. 2) cwiczy się w francuskim języku. 3) język nieostrożny skrytą sprawę wyiawi; do językow ludzkich to dobra okazya. 4) mieć, wziąć języka o kiem; zasiągnąć języka; od językow był upewniony.

języka wysłać. auf Kundschaft ausschicken. envoïer à la découverte; envoïer aux nouvelles; commander quelques cavaliers pour batre l'estrade. § języka na przewiedzienie posyłaią.

dla języka wyniść. auf Kundschaft ausgehen. batre l'estrade; aller à la découverte; prendre langue.

iezyka dostać. Bericht einziehen; einen Kundschafter bekommen. prendre langue.

iadowity to język. das ist eine Schlangen-Zunge. c'est une méchante langue; c'est une langue de vipère.

język ma długi. er kan das Maul nicht halten. il a la langue bien longue; il a bien de la langue; il a la langue plus longue que les dents.

zły język wiele może. böse Zungen können vieles anrichten. la langue venimeuse & double, cause bien souvent grand trouble.

językiem siecze. mit dem Maul ist er ein guter Soldat. il fait de grands exploits de la langue.

wysiekł się językiem. sein Maul-Leder hat ihm durchgeholfen. il se sauva par son caquet.

ma język w gębie. er hat ein gut Mund-werck. il a la langue bien penduë; il n'est pas estropié de la langue.

ciężki ma język. er hat eine schwere Zunge. il a la langue grasse, empêchée.

za zęboma (za zęby) mieć język; ukąsić się w język; przyciąć język. die Zunge im Zaum halten. retenir la langue; faire bonne bouche.

padł na języki. er ist in der Leute Mäuler. il est dans le caquet.

dwa języki w gębie nosi. er redet bald so, bald anders. il porte une double langue.

na języku (na końcu języka) mi iuż iest to słowo. ich habe dieses Wort auf der Zunge; es läuft mir vor dem Maule herum. j'ai ce mot sur le bout de la langue, sur le bord des lèvres; cela me va par la bouche.

języki psie. (cynoglossum) Hundezungen-Kraut. langue de chien; du cinoglosse.

język komu urznąć, wywlec. einen Uebelthäter die Zunge ausschneiden. couper la langue à un criminel.

języka inszego człowiek. der eine fremde Sprache redet. qui parle une langue étrangére.

języka przyrośnienie. Heilk. Geschwulst am Zungen-Bändchen; der Frosch. grenoüille, grenoüillet, petite tumeur qui vient sous la langue.

Jeżyna. 1) Brombeer-Strauch. 2) Brombeere. 1) ronce. 2) mûre de renard; mûre sauvage; baïes de ronce.

ieżyna drzewna, vid. Morwa 2).

Igiełka. 1) kleine Neh-Nadel. 2) Nadel am Compaß. 1) petite aiguille. 2) aiguille de compas.

Igielnica. / Igielniczka. } Neh-Nadel-Büchse. aiguillier, boëte, étuit à aiguilles.

Igła. Neh-Nadel. aiguille.

igły szukaiąc świecę spalił. die Sache kostet weit mehr als sie einträgt. le jeu ne vaut pas la chandelle.

igłą mu w głowie układano. er hat einen Sparren zu viel. il a un coup de hache.

wilcze igły ziele. (geranium) Storch-Schnabel. bec de gruë ou de cicogne.

Iglany. Neh-Nadel-. d'aiguille.

iglane ucho. Nadel-Oehr. pertuis, trou, cû d'une aiguille.

Iglarz. Nadler. aiguillier.

Iglarski. Nadler-. d'aiguillier.

Iglasty. Neh-Nadelformig. fait en aiguille.

Iglica. 1) Strick-Nadel. 2) Haar-Nadel. 3) Horn-Fisch, Meer-Schlange. 4) Hau-hechel, Stallkraut. 1) aiguille, broche à tricoter. 2) aiguille de tête à coifer les femmes. 4) aiguille d'Aristote; espadon, poisson de mer. 4) arrête-beuf. § 1) szwaczka iglicami pończochę nadrobiła.

iglica włoska drzewko. (ruscus) Brusch, Myrten-Dorn. brusc, fragon.

Igracz. 1) Spieler, Tändler. 2) Schau-Spieler. 1) badin, amuseur d'enfant. 2) acteur, comédien. § 1) igracza nie widziałem większego. 2) znaczny to był igracz w komedyach.

Igraczka. Spielwerck, Tändeley. le badinage, badinerie, plaisanterie, amusoir, joujou; jouët; amusette.

Igram. 1) tändeln, spielen wie die Kinder. 2) spielen als der Wind mit den Haaren. 1) folâ-

1) folâtrer, badiner, joüer, se joüer; s'amuser comme les enfants. 2) joüer de qu. ch; agiter comme le vent les cheveux. § 1) dźieći z sobą igraią. ** 2) wiatr igra włosami; igra w polerownym iak we śkle słońce żeleźie.
igrać przed potkaniem. den Tantz anfangen, sich vor dem Kampf üben. commencer le jeu; s'exercer par avance; préluder avant le combat.
Igranie. das Spielen. Tändeln. le badinage, l'action de badiner; les jeux.
Igraszka, *vid.* Igraczka.
Igrysko. } 1) Schauspiel, als eine Comö-
Igrzysko. } die, Wettrennen. *2) Spielwerck der Kinder, s. Igraczka. 1) un spectacle; jeu public comme la comédie, la course. *2) jouët, *v.* Igraczka. § 1) igrzysko stroić, sprawiać; igrzysk mieysce, sprawca, rządzca.
igrzysko z kogo stroić. Kurtzweil mit einem treiben. joüer qu.
Igrzyskowy. zum Schauspiel gehörig. de spectacle.
Ji. ihn, in alten Büchern statt go. le, *on trouve ce pronom dans les vieux livres au lieu de* go. § ii oszczepem zabił.
*Jiem, *vid.* Jem.
Ikra. 1) Fisch-Rogen. 2) eine Wade. 1) oeufs de poisson. 2) gras de la jambe; molet.
Ikrasty. Roggen-, oeuvé. § karp ikrasty.
Ikrorodny. der Eyer und keine lebendige Fisch-Bruth gebähret. ovipare; qui fait des oeufs & non pas de petits poissons.
*Ikrzę śię. sich ausgeben, sein Geld aufwenden. dépenser son argent.
ikrzą śię, trą śię ryby. von Fischen: streichen, laichen. fraïer comme les poissons.
Ił. 1) natürliche Feuchtigkeit der Erden. 2) klebrichter, wäßrichter Boden zum Acker. 1) l'humidité naturelle de la terre. 2) terre argilleuse ou marecageuse d'un champ.
ił do nawozow. Mergel zum düngen. marne, sorte de terre pour engraisser les champs.
Ile, *conj. & adv.* 1) insoweit, insoferne. 2) so viel, nach Vermögen. 3) wie viel? 4) so lange. 5) besonders, hauptsächlich. 1) en tant que; qu'autant que; jusqu'à. 2) autant que; à mesure que. 3) combien de? 4) tant que, autant que. 5) sur tout, particuliérement; d'autant plus. § 1) ile rozumiem, ile widźi; ile z moiey strony iest; ile z nas iest; ile zaś do mnie należy; ile o tym mowił zgoda była; ile syna go kocha. 2) czynił ile mogł; ile ma mocy robi; ile śię gośći u stołu pomieśći. 3) ile (iak wiele) tych Doktorow? ile trzeba pieniędzy? 4) ile (iak długo) pamiętam; ile w tym kraiu byłem. 5) ile (zwłaszcza) tych czasow; ile on.
ile będę mogł. nach meinem Vermögen. autant que j'ai pourrai.
krol ile krol. der König als ein König. le roi entant que roi.
ile tyle. es sey so wenig als es will. tant soit peu.
dał mi ile mogł. er hat mir nach seinem Vermögen gegeben. il m'a donné tout autant qu'il pouvoit.
ile--tyle. so viel als. autant--que. § ile włosow na głowie, tyle ma długow.
ile razy; ile tyle. so ofte als. autant de fois que.
ile bydź może bez szkody. so viel es möglich ohne Schaden seyn kan. autant que faire se peut sans dommage.
ile będąc poczćiwym człowiekiem, nie powinien tak mowić. besonders als ein ehrlicher Mann, sollte er dieses nicht reden. entant qu' homme de bien (comme étant homme de bien; selon que je connoi, homme de bien) il ne devoit pas parler ainsi.
Ilekolwiek, *adv.* 1) so viel nur. 2) so groß nur. 1) autant qu'il y en a; tant de fois qu'il soit. 2) quelque grand qu'il soit.
Ilekroć, *adv.* 1) wie viel mahl? 2) so viel mahl als. 1) combien de fois? 2) toutes les fois que.
Ilekroćkolwiek, *adv.* so oftmahls nur; so vielmahl als es seyn will. tant qu'il soit; tant de fois qu'il soit.
Ili, ilki. 1) wie groß? 2) so groß. 3) wie klein auch. 1) quel? combien grand? combien petit? 2) si grand. 3) quelque peu; combien petit. § 1) ilki (iak wielki) dom? *2) ilkie (tak wielkie) uboztwo iego.
ili. } 1) so groß — auch; so klein
Ilkikolwiek. } — auch. 2) so zart, so klein, so wenig es seyn wolle. 1) quelque grand qu'il soit; autant--que. 2) quelque petit qu'il soit, quelque peu qu'il y en ait. § 1) ilkiekolwiek śiły iego ia śię go nie boię. 2) ilkichkolwiek rzeczy oko przez śkiełko doyrzeć może.
Ilkość. die Grösse oder Kleinigkeit einer Sache. quantité; la grandeur ou petitesse d'une chose. § ilkość korcow, funtow, łokćia.
ilkość liczby. die Grösse der Zahl. la quantité d'un nombre.
Ilm } wiąz. Ilmen, Ulm-Baum. un
Ilma } orme.

Ilmiczka ⎫ kozia broda ziele. (*ulmaria*)
Ilmowna ⎭ Geis-Bart, Wurm-Kraut, Johannis-Wedel. reine des prez.
Iłowaty. wäßricht, sumpficht. marécageux.
Iluczki? iak mały? 1) sehr klein, so klein als es nur möglich ist. 2) wie klein? wie wenig? wie wintzig? 1) fort petit; si petit qu'il est possible. 2) quelque peu? combien peu?
Iluminacya. Illumination. les illuminations pendant quelque rejoüissance.
Iluminowanie. 1) das Illuminieren mit Lichtern. 2) das Illuminieren mit Farben. 1) illumination, l'action d'illuminer. 2) l'action d'enlumer; enluminure.
Iluminowany. 1) illuminiert mit Lichtern. 2) illuminiert mit Farben. 1) illuminé pendant une fête. 2) enluminé.
Iluminuię co. 1) illuminieren mit Lichtern. 2) illuminieren mit Farben. 1) illuminer avec des lumiéres. 2) enluminer.
*Im, nim, aż, *adv.* bis. jusqu'à ce que. § niech czeka im przyydę.
im — tym. je — desto. plus — plus.
im więcey — tym więcey. je mehr — desto-mehr. d'autant plus — que plus; plus -- plus.
im więcey ma, tym więcey chce. je mehr er hat, je mehr er haben will. plus il en a, plus il en veut avoir.
im więcey -- tym mniey. je mehr — je weniger. plus -- moins; d'autant plus — -- d'autant moins. § im więcey pracuie, tym mniey zyskuie.
im mniey — tym więcey. je weniger -- je mehr. moins -- plus.
im barziey — tym barziey. je mehr -- je mehr. autant que -- autant.
im barziey fałsz krolowi obrzydliwy, tym barziey mu szczerość przyiemna. je mehr die Falschheit dem Konige zuwider ist, je mehr ist ihm die Redlichkeit angenehm. autant que la mauvaise foi est odieuse au Roi, autant la sincerité lui est agréable.
im prędzey tym miley. je eher, je lieber. le plû-tôt qu'il sera possible; le plû-tôt sera le mieux; au plû-tôt.
im dłużey tym gorzey. je länger, je schlimmer. de mal en pis.
Imaginacya. ⎫ 1) Philos. die Einbil-
Imaginatywa. ⎭ dungs-Kraft. 2) Einbildung, Wahn. 1) *Philos.* imagination, fantaisie, faculté de l'ame de concevoir les choses sensibles. 2) prévention, chimére, fausse opinion. § 1) imaginacya rzeczy rozeznane przez powierzchowne zmysły łączy; imaginatywa w naturze zwierząt wiele umie. 2) daremna go uwodźi imaginatywa.
Imaginuię. Philos. sich vorstellen. *Philos.* imaginer, concevoir. § niektore rzeczy imaginuiemy bez żadnego koło nich apetytu.
imaginować sobie. sich einbilden, glauben. s'imaginer, croire, se persuader. § imaginuię sobie to szczęście.
Imam, *F. imę.* 1) fassen, ergreifen, nehmen. 2) gefangen nehmen. 1) prendre, empoigner. 2) prendre, saisir, faire prisonnier. § 1) upadaiący słup ima. 2) bronił śię iakośmy go imali.

* * *

imam kommt in der langen *Conjugation* in der ersten Bedeutung selten vor, es formiret sein kurzes *præt.* auf iął, das *Compositum* in *præs.* auf eymuię, und nach einem *Vocali* ymuię besser als imuię. *le verbe* imam *dans le prémier sens ne se trouve pas souvent dans la longue conjugaison, il forme son préterit en* iął, *son composé en* eymuię, *& après une voielle avec plus de raison en* ymuię *qu'en* imuię. § odeymuie, odeymował, odiął, odeymę; przyymował, przyiął, przyymę.
imać śię. 1) ergreifen, fassen. 2) greifen als nach dem Degen. 3) greifen, ergreifen, sich zueignen wollen. 4) sich eines bemeistern als eine Leidenschaft. 5) eingreifen als die Axt ins Holtz; ergreifen als das Feuer. 6) sich annehmen. 7) treiben; sich legen auf etwas. 8) anfangen zu —. 9) unternehmen. 1) empoigner, prendre. 2) mettre la main à l'épée. 3) mettre la main sur qu. ch. pour la prendre; vouloir prendre qu. ch. 4) saisir, prendre, s'emparer; transporter; se saisir de qu. *en parlant d'une passion.* 5) prendre à qu. ch. comme le feu à une maison, la hache au bois. 6) prendre part à; s'entremettre; s'interesser de. 7) prendre la profession de; s'adonner, s'apliquer, s'atacher, s'emploïer à. 8) se mettre à; commencer. 9) entreprendre. § 1) nie upadł, bo śię uiął drzewa. 2) iął śię szpady, (do szpady). 3) iąłeś śię rzeczy ktora nie twoia. 4) ięło śię go łakomstwo; febra, miłość, nędza; choroba śię go ięła. 5) nie imie śię drzewa tego śiekiera; iął śię ogień domu mego, sukni twoiey. *6) iął śię (uiął śię) tey rzeczy, albo za tę rzecz. 7) iął śię rozkosznego życia; ima śię teraz hulać i kosterować; iął śię nauk, kupiectwa. 8) iął śię

się śmiać, iął się mowić; tak się iąłem bić tego hultaia. *9) wielkiey się iął (podiął) rzeczy.

to drzewo tak twarde że się go piła iąć nie chce. dieses Holtz ist so hart daß die Säge nicht eingreifen will. ce bois est si dure que la sie n'y mord pas.

Imanie, ięćie. 1) das Angreifen, Anfühlen. 2) Gefangennehmung. 1) atouchement, maniement, contact. 2) prise; l'action d'arrêter qu. § 1) rzecz mokrą albo suchą imaniem doznasz. 2) byłem przy imaniu tych złodźieiow.

imanie urzędowne. gerichtlicher Arrest, Verhaft. capture; prise de corps.

imanie się czego. 1) Handanlegung an etwas. 2) Anspruch, Anmassung. 1) l'action de mettre la main sur qu. 2) vendication, prétension.

Imbier, *g. imbieru.* Imber. du gingembre.

i imbier robak toczy. Sauertöpfe machen sich öfters heimlich lustig. les Catons austéres son souvent des gaillards cachez.

Imię. 1) Nahme einer jeden Sache. 2) Tauf-Nahme, Vornahme. 3) Nahme, Ruhm. 4) Gramm. ein Nomen. 1) nom de chaque chose. 2) prénom, nom de batême. 3) nom, réputation, rénom, rénomée. 4) *gram.* un nom. § 1) imiona (nazwiska) miast, drzew, ryb; umie rzecz każdą swym imieniem naznaczyć. 2) nie położył imienia swego ale tylko przezwisko. 3) nie godnyś dobrego imienia ieżli to uczynisz; na samo imię twoie nieprzyiaćiele broń rzucali.

imię istotne. Gramm. selbstständiges Wort, Haupt-Wort, Substantivum. *gramm.* substantif; nom substantif.

po imieniu. bey eines Nahmen. par le nom de qu.

po imieniu mię wołał. er rufte mich bey meinem Nahmen. il m'apella par mon nom.

imieniem czyim; w imię czyie; na imię czyie. in eines Nahmen. de par le qu; au nom de qu; en mon, ton, son nom; de la part de qu. § imieniem moim to uczynił; odebrał wieś na imię Pana swego.

w imię Boże. in Gottes Nahmen. au nom de Dieu. § zaczniy w imię Boże; niech tak będźie w imię Boże; w imię Boże prośić.

imieniem krolewskim. in Nahmen des Königs. de par le Roi.

imieniem (nazwiskiem) nie rzeczą. nicht in der That, sondern dem Nahmen nach. en paroles & non pas en éfet.

imię mu; imię mu iest. er heißt; sein Nahme ist. il porte le nom; il se nomme; il s'apelle. § imię mi Piotr, a tobie Paweł.

dano mu na imię Paweł. man taufte ihn Paul. il a receu le nom de Paul au Batême.

zgubne imię. Kriegsk. augenscheinliche Lebens-Gefahr. *guerre:* danger de la vie; sanglante occasion; rencontre perilleuse; combat à corps-perdu. § na zgubne imię ten połk idźie; w zgubne śię pośrzodkiem nieprzyiaćioł przebiiał imię; na każdey woynie o zgubne imię i śmierć śię starał.

na zgubne imię idą. sie stellen sich an die Spitze; sie sind so gut als verlohren. ce sont des enfans perdus.

Imienie. Erb-Gut, das den Nahmen einer Familie führet. village qui porte le nom de famille.

Imieniny. Nahmens-Tag. fête d'une personne; fête de son nom; le jour du Saint dont il porte le nom.

*Imo, *vid.* Mimo.

Imperator. Rußischer Kayser. Empereur de Russie.

Imperatorka. Rußische Kayserin. Imperatrice de Russie..

Imperatorowy. zum Rußischen Kayserthum gehörig. d'Empire de Russie.

Imperiał. Reichs-Thaler. écu d'Empire; un risdale.

Imperyalny. Reichs-, zum teutschen Reich gehörig. d'Empire. § Imperyalny talar.

Imperyum; Swięte Państwo Rzymskie. das Teutsche Reich; das Heilige Römische Reich. l'Empire; le Saint Empire.

Importun, natręt. ein beschwerlicher Mensch. homme importun.

Importunia, natręctwo, uprzykrzenie się. ungestümes Wesen. importunité.

Importunka. beschwerliches Weib. femme importune.

*Impresya, wtargnienie. Einfall in ein Land. irruption, invasion.

impresya, skutek, wyobrażenie. Eindruck. impression, mouvement d'ame. § impresyą komu o czym (o co) uczynić; słabą to na przećiwnych myślach uczyniło impresyą.

Impreza, zamysł. Unternehmen, Vorsatz. entreprise, dessein, projet. § wkroczył w szkodliwe przećiw oyczyznie imprezy.

Imprezista. Projectenmacher; Unternehmer. entrepreneur; qui fait des projets.

Imuię, *obs. vid.* Imam.

Inaczę, *vulg. czy, czył.* anders thun. faire autrement.
Inaczey, inak, *adv.* anders. autrement, d'une autre manière; d'une autre façon. § inaczey to zrob; inaczey teraz myśli; inaczey pisze, inaczey czyni.
inaczey bydź nie może. es kan nicht anders seyn. il faut passer par là ou par la fénêtre; pas autrement.
inaczey mowi. er redet anders. il change de note.
inaczey mowi, inaczey czyni. er redet anders, und thut anders. il dit d'un & fait d'autre.
inaczey rozumieć, pisać, mowić. allegorisch verstehen, schreiben, reden. entendre, parler, écrire alégoriquement.
nie inaczey. nicht anders. tout de même; pas autrement.
Inąd, gdźie inąd, *adv.* wo anders; anderswo. ailleurs, autre part.
zinąd, zkąd inąd. anders woher. d'ailleurs, d'autre part.
Inakszy. anders; auf eine andere Art eingerichtet. autre, divers. § inaksze teraz uczynki iego.
inakszy teraz. er ist jetzo anders. il est devenu tout autre; il est bien changé.
Incepta. Anstimmung eines Liedes. intonnation d'une chanson.
podawać, dawać inceptę. anstimmen, den Ton geben. entonner une chanson. § piszczałką dawał inceptę.
Incydencya, przypadanie spraw. Ordnung der Gerichts-Sachen; der Vortrag. ordre des procédures suivant lequel on les examine. § incydencya tych spraw ma bydź w poniedziałek.
Indeks. Uhr-Zeiger, Zeiger. aiguille de montre. § indeks zegarowy, godźinny, minutowy.
Indeksowy. Zeiger-. d'aiguille de montre.
indeksowe kołko. das Weise-Rad in der Uhr, so den Weiser umtreibet. rouë de quadran.
Indermach, tył domu. Hinter-Gemach, Hinter-Haus. le derriére d'une maison.
Inducye, *plur.* przymierze na czas. Still-Stand. suspension ou cessation d'armes.
Indukt. 1) Zoll von eingeführten Waaren. 2) eingeführte Waare. 1) entrée; droit d'entrée, impôt sur les marchandises qui entrent dans un païs. 2) les marchandises qui entrent dans un païs. § 1) indukta płaćić.
Indya, wird meistens in *plurali* gebraucht. Indien. *on trouve ce mot ordinairement au plurier.* Inde; les Indes. § z Indyy wschodnich, zachodnich przyiechał.
Indyczka, *vid.* Jędyczka.
Indych, Indyk. Indigo. indigo.
Indygienat. das Heim-Recht. l'indigenat.
*Indyk, Jędyk. Truthahn. coq d'Inde.
Indyyczyk. Indianer. un Inde; un Indien.
Indyyski. Indianisch. d'Inde; Indien.
*Indźie, Indźiey, *adv.* anderswo; anders wohin. ailleurs, d'un autre côté; en un autre lieu. § indźiey szedł; indźiey iest.
gdźie indźiey. wo anders. quelque part; en un autre lieu.
nigdźie indźiey. nirgends anderswo. nulle autre part.
*Inędy, *Inegdy, *adv.* inszego czasu. sonsten, zur andern Zeit. un autre tems; une autre fois.
inędy. anderwärts, einen andern Weg. par autre côté; ailleurs; d'autre côté.
Infamia. Gerichtsw. Unehr, Entehrung. *droit:* infamie. § infamia kontumacyalna.
Infamis. Schelm, unehrlicher Mensch. un homme infame. § infamisow wypędźić.
Infamowany. infamirt. infamé, infame.
Infamuię. infamiren. infamer; rendre infame.
Infant. Infant, der älteste Königliche Printz in Spanien und Portugall. Infant; prince ainé des Rois d'Espagne & de Portugal.
Infantka. Infantin. Infante.
Infima. die unterste Schul-Classe. la prémiere; la plus basse classe dans un Colége.
Infimista. Schüler aus dieser Schule. un prémier.
Infirmarka. Krancken-Wärterin im Nonnen-Kloster. infirmière, Réligieuse qui a soin des malades.
Infirmarya w klasztorach. Krancken-Stube im Kloster. infirmèrie d'un convent.
Infirmarz klasztorny. Krancken-Wärter im Kloster. infirmier.
Inflanczyk. Liefländer. Livonien.
Inflański. Liefländisch. Livonien.
Inflanty, *plur.* Liefland. Livonie. § w Inflanćiech ma maiętności.
Influencya, Influks, wpływienie; skuteczność, sprawa niebios, gwiazdy na źiemi. der Einfluß eines Gestirns. l'influence d'un astre. § słońce, mieśiąc swoie influencye wylewa na rzeczy pod sobą położone.
Informacya. Unterricht. information.

Informuię. unterrichten, benachrichtigen. informer.
Infuła. Bischofs-Hut. mitre d'un Archevêque ou Evêque.
Infuła Papieska. Päbstliche Krone. Tiare.
Infułat. Prälat der einen Bischofs-Hut zu tragen das Recht hat. Prélat infulé ou mitré, qui a le droit de porter la mitre d'Evêque.
Infułata. hohe Probstey. une Prévoté mitrée. § Probostwo albo Infułata *Ołycka.*
Infuzya. Heilk. Einweichung die Kraft heraus zu ziehen. *médec.* infusion pour tirer la vertu de quelque médicament.
Ingrosuię, wwodzę w księgi. in die Gerichts-Bücher eintragen. *droit:* enregîtrer, inscrire.
Inguię, namazuię. in der Küche: schmieren mit Butter oder Fett. *cuisine:* beurrer, graisser, froter du beurre ou de la graisse. § zinguy rybę masłem, oliwą.
Inkarnat. hoch rosenrothe Farbe. incarnat.
Inkarnatowy, iasnoczerwony. hoch-rosenroth. incarnat.
Inkaust. Tinte. de l'encre.
Inkorporacya, ziednoczenie. Einverleibung. incorporation.
Inkorporuię, przyłączam, iednoczę. einverleiben. incorporer.
Inkrustuię co. übertünchen; mit Gyps oder Marmor bekleiden. incruster, couvrir du marbre ou du plâtre.
Inkrustacya. Bekleidung mit Marmor oder Gyps. incrustation. § inkrustacya złocona.
Inkwizycya. 1) die Inquisition, das Ketzer-Gericht. 2) gerichtliche Untersuchung; Inquisition. 1) inquisition tribunal pour punir les héretiques. 2) un informé; enquête; information, perquisition, inquisition judiciaire. § 1) inkwizycya tylko iest we Włoszech i w Hyszpanii. 2) inkwizycyą czynić na kogo.
Inkwizytor. 1) Ketzer-Richter. 2) Untersucher. 1) inquisiteur, un juge qui connoit des héretiques. 2) rechercheur, enquêteur; qui s'informe, qui s'instruit.
Inny, *vid.* Inszy.
Inspekt. Mist-Beet zu Pflantzen. couche; planche de terre couverte de fumier.
Instalacya, wprowadzenie na urząd. Einsetzung in ein Amt. l'installation. § odprawiła się solenna Instalacya iego na Scholasteryą.
Inskrypcya, napis, zapis. 1) Aufschrift. 2) Verschreibung. 1) inscription. 2) assurence par écrit; obligation.

Instancyuię. Instantz machen. faire, former une instance.
Instancya. Instantz. instance.
Instrucya miasto w Prusiech. Insterburg Stadt in Preussen. Insterbourg ville en Prusse.
Instrukcya. 1) Instruction, Vorschrift. 2) Unterricht, Unterweisung. 1) instruction, mémoires instructifs. 2) instruction; enseignement.
Instruktarz, *g. a.* Zoll-Rolle, Zoll-Tafel, Zoll-Taxe. tarife, pancarte; tableaux pour faire connoitre les droits qu'on doit païer aux péagers. § instruktarz celny przy komorze zawieśiony bywa; według instruktarza cel koronnych.
Instrument. 1) Werckzeug. 2) musicalisches Instrument. 3) Clavier, Clavzimbel. 4) gerichtliches Instrument, eine Urkunde. 5) fig. Instrument, Werckzeug. 1) instrument, outil. 2) instrument de musique. 3) clavessin, clavier, épinette. 4) instrument; acte autentique. 5) *fig.* un organe; instrument.
Instygacya. Anklage des Instigatoris. l'instigation d'un instigateur.
Instygator. Instigator, General-Fiscal. instigateur; Fiscal; Procureur fiscal.
Instygator Koronny. Kron-Instigator. Procureur Général de la Couronne.
Instygator Litewski. Litauischer Instigator. Procureur Général de Lituanie.
Instyguię. instigiren, anklagen. instiguer, acuser.
Instytuię komu proces. einen Proceß mit einem anfangen. faire, dresser un procès à qu.
Inszy, inny. 1) ein andrer, nicht dieser. 2) andrer, übrig. 1) autre, ne pas celui. 2) autre, ce qui reste. § 1) inszy to człowiek; inszą kupiłem rzecz. 2) insze potrawy day nazad do kuchni.
insza; insza to. es ist was anders. c'est une autre chose; c'est une autre afaire; c'est une autre paire de manches; c'est un fait à part; c'est un autre fait. § insza mowić, insza czynić.
z *inszey (z inszey beczki) zaczniymy.* aus einem andren Faß; wir wollen von was anders reden. d'une autre cuvée; parlons d'une autre afaire.
inszy co raz. allemahl andrer. toujours un autre; divers. § inszemi co raz tę materyą opisał słowy; co raz inszych dobiera fortelow.
inszy teraz. er ist jetzo gantz anders. il est devenu tout autre.
Intencya, myśl, wola. Meynung, Wille. intention, volonté.
Intendent, dozorca. Aufseher. Intendant.

Intentuię komu akcyą, *vid.* Instytuię.

Intercyza. Handschrift, Hand=Geld oder eine andere Versicherung. obligation, errhes *f. plur.* ou quelque autre caution.

Interegnum, Bezkrolestwo. Zwischen=Reich. un interrègne.

Interegnowy. was im Zwischen=Reich geschiehet. d'interrègne.

Interes. }
*Interese. } 1) Interesse von Geldern. 2) Nutzen, Absicht. 1) interêt qu'on paie pour un principal. 2) interêt, avantage, *m.* parti. § 1) pieniądze ma na interesie albo płacie; interese biorę. 2) moy w tym interes zachodzi; wprowadzić kogo w swoie interesa.

Interesowanie się do czego, przy kim. Theilnehmung; Beytretung. engagement, atachement; l'action de s'interesser.

Interesowany. der an etwas Theil nimmt. ataché, engagé; qui a interêt à qu. ch.

Interesuię, wkładam w co. mit einziehen, einflechten. interesser, engager. § honor Pański interusuią do tego.

interesuię się do czego albo przy czym. beytreten, Theil nehmen, sich annehmen. s'interesser pour qu. dans qu. ch; prendre les interêts de qu; prendre part à qu. ch.

Intermach. Hinter=Haus. le derrière d'une maison.

Interogatorye, *plur.* wybadywanie. in Gerichten: die Interrogatorien. *droit:* les interrogatoires, *m.*

Intonowanie. Anstimmung. intonnation; l'action d'entonner.

Intonuię, zaczynam pieśń. anstimmen, intonniren. entonner; commencer à chanter.

Intrata, dochod. Einkunft, Einkommen. revenu, rente, provenu, aport.

Introligator. Buchbinder. relieur.

Introligatorczyk. Buchbinder=Gesell. garçon relieur.

Introligatorski. dem Buchbinder gehörig. de relieur.

Introligatorstwo. Buchbinder=Handwerck. reliûre; mètier de relieur.

Introligowanie. das Einbinden der Bücher. l'action de relier les livres.

Introliguię; wiążę, oprawuię księgi. Bücher einbinden. relier des livres.

Intromisya, Wwięzowanie. gerichtlicher Einlaß in ein Gut. introduction judiciaire dans une terre; la mise en possession. § dać komu intromisya.

Intymacya, obwieszczenie. schriftliche Ankündigung. intimation.

Intymowany, obwieszczony. angekündigt. intimé.

Inwekta, *plur.* eingeführte Waaren. des marchandises qui entrent dans un païs.

cło od inwekt. Zoll von der Einfuhr. entrée; impôt sur les marchandises qui entrent.

Inwentarz, *g. a.* Inventarium, Verzeichniß. un repertoir, un inventaire; un regître.

Inwestyguię. gerichtlich untersuchen. enquéter, rechercher; faire une perquisition de. § sąd ma inwestygować przyczyny.

Inwestytura, wprowadzenie na urząd. Verleihung, Beleihung, Investitur. investiture.

Inżenier. Kriegs=Baumeister. ingénieur, fortificateur.

Jodła, iedlina. Tanne ein Baum. sapin un arbre.

Jonak, *vid.* Junak.

Jonkwila. Binsen=Blume. jonquille.

Jowiał }
Jowialista } wesołek. lustiger Mensch. un homme jovial, gai, joieux naturellement.

Jowisz. Jupiter, ein heidnischer Gott und ein Planet. Jupiter, Dieu païen & une planéte.

Ipsylon. der Buchstabe Y. la y grec.

Ircha. }
Irzcha. } glattes Schaaf=oder anderes Fell. peau dépilée d'un brebis ou d'un autre bête. § futro ircha zostanie, kiedy ie na wilczurę włożysz; z ludzi skorę iako irchę zdziera, *prov.*

Irszany. aus einem kahlen Fell gemacht. fait d'une peau dépilée. § wstęga irszana; rzemyk irszany.

Irzę, *obs. irzy, rzał, rzeli, irzeć.* sehen, nur in *Compositis.* voir, *cé mot n'est en usage que dans les composez.* § spoyrzeć, weyrzeć, przeyrzeć.

Iście, *obs. adv.* 1) nehmlich, das ist. 2) gar recht, in der That. 1) savoir, c'est à dire. 2) justement, en éfet, vraiment; vous y étes.

Iściec, *g. iścia (isca).* 1) Eigenthümer, Besitzer. 2) Wehrmann, Gewährleister. 1) possesseur. 2) garant; repondant. § 1) kto rzecz znalezioną kupi, a iściec się o tym dowie albo pozna, wrócić pieniądze, a ow zaś oddać ma iściznę; iścia do tey rzeczy szukać trzeba. 2) ieżli koń wadę mieć będzie, isca patrzyć trzeba.

Iścizna. 1) Summe, Stamm, Capital. 2) Eigenthum. 1) un fonds, principal; sort principal; la somme principale; capital. 2) proprieté; droit qui apartient en propre à qu. § 1) z iścizny

co komu podarować. 2) iściżna to moia była.
Iſkam, *vid.* Iſzczę, *ſzcze, ſkał.*
Iſkra. ein Funcke. étincelle.
iſkra z ognia. Feuer-Funcke. gendarme.
Iſkierka. 1) Füncklein. 2) fig. Funcke, kleiner Anfang. 1) bluette, petite étincelle. 2) *fig.* teinture; ombre. § 1) iſkierka z świece ſpadła. 2) i do naymnieyſzey iſkierki gaśił w ſercu tę światłość przyrodzenia i rozumu; chce ogień w iſkierce zagaśić.
iſkierki nad kieliſzkiem z wina ſkaczą. der Wein ſpringet im Glaſe. le vin jette de petites étincelles; il petille dans le ver.
iſkierki kowalſkie. Hammer-Schlag; Schmiede-Funcken. bluettes, écailles qui tombent du fer en le forgant.
iſkierka od świecy. Licht-Funcke. flammeche.
nie ma i iſkierki rozumu. er hat nicht einen Funcken Verſtand. il n'a pas un brin d'eſprit.
nie ma i iſkierki nauk. er hat nicht den geringſten Begrif von Wiſſenſchaften. il n'a aucune teinture des lettres.
i iſkierki tam niemaſz ſprawiedliwości. da iſt kein Funcke der Gerechtigkeit. il n'y a aucune ombre de juſtice.
mała iſkierka wielkie pożogi wznieca. aus einem kleinen Funcken entſtehet oft ein groſſes Feuer. une petite étincelle peut cauſer un grand embraſement; petite étincelle engendre grand feu.
Iſkrzę śię, *y, ył.* funckeln. étinceller, petiller, jetter des étincelles.
iſkrzę czym. mit etwas Funcken werfen. jetter des étincelles avec qu. ch.
oczami od gniewu iſkrzy. die Augen funckeln ihm vor Zorn. les yeux lui petillent, étincellent de colére.
iſkrzące śię oczy. funckelnde Augen. des yeux petillans.
Iſkrzenie. das Funckeln. étincellement.
*Iſkrzyk, *g. a.* karbunkuł, kamień drogii. Karfunckel-Stein. éſcarboucle.
iſkrzyk krzemień. Kupfer-Marcaſit. la mondique; le pyrites; marcaſite du cuivre.
Iſterny, *vid.* Iſty.
Iſtność. } 1) Philoſ. ſelbſtſtändiges Ding,
Iſtota. } Beſtandweſen, Subſtantz. 2) Würcklichkeit; etwas würckliches; weſentliches. 3) Kern, Inhalt. 4) Kraft, Saft als eines Krauts. 1) *Philoſ.* eſſence, ſubſtance; l'étre. 2) realité, ſolidité, le ſubſtantiel, ſubſtance. 3) la teneur, le contenu. 4) eſſence, ſubſtance comme d'une plante. § 1) Boſkiey iſtoty właſność; upatruie tego co ieſt w ſamey iſtocie; ſą albo iſtoty przez śię bydź mogące iako anioł, człowiek kamień, albo iſtotą do czego przylepioną iako białość, źimno i inſze przypadłośći. 2) miedzy prawą ſzczerego umysłu iſtnośćią a fałſzywemi przyiaźni pozorami rozeznanie uczynić trzeba. 3) oto iſtota liſtu tego, mowy iego. 4) wyćiągnąć z źioła iſtotę.
Iſtny, *vid.* Iſty.
Iſtorya, *vid.* Hyſtorya.
Iſtota, *vid.* Iſtność.
Iſtotnie, *adv.* weſentlich. ſubſtantiellement, eſſentiellement.
Iſtotny. 1) weſentlich, zum Beſtandweſen gehörig. 2) wahr, recht, eigentlich. 1) ſubſtantiel, eſſentiel. 2) vrai, réel. § 1) właſność iſtotna. 2) wymacał iſtotną przyczynę; iſtotna to prawda.
Iſty, iſtny, iſterny. 1) er ſelbſt. 2) wahr, recht, eigentlich. 1) lui même. 2) pure, franc, véritable. § 1) Pani iſta; Pan iſty tu był. 2) iſty to błazen.
iſta prawda. reine, eigentliche Wahrheit. pure verité; c'eſt la verité toute nuë. § nie tak ieſt w iſtey prawdźie; iſtey śię tykać prawdy.
* Iſz, iż, *conj.* daß. que.
Iſzczę, *ſzcze, ſkał.* lauſen. époüiller; chercher des poux.
iſkać śię; iſkać śiebie. ſich lauſen. ſe poüiller, s'époüiller. § tak to prawda, iakby śię ślepy iſkał, *prov.* iſkać śię ze wſzy.
Iſzczę, *ści, ścił.* wahr machen, erfüllen. acomplir, vérifier; ſatisfaire. § ſkutek ziśćił impreze moię; ziśćił to.
iśćić śię, uiśćić śię. 1) ſein Wort halten; ſeinem Verſprechen genug thun. 2) erfüllet werden; wahr werden. 1) ſatisfaire à ſa promeſſe. 2) s'acomplir; ſe verifier. § 1) uiśćiłem śię mu we wſzyſtkim. 2) nie ziśćiła śię pokoiu nadźieia.
Jubiler. Jubilierer. joüalier, lapidaire, bijoutier.
Jubileuſz, miłośćiwe lato. Jubel-Jahr; Jubel-Feſt. un Jubilé.
Jubileuſzowy. Jubel-. Jubilé; de Jubilé.
Jucha, Juſzyca. 1) Jauche; Blut von einigen Thieren, ſo zu Speiſen gebraucht wird. 2) ſchwartze Brühe davon. 1) ſang d'une bête dont on aprête quelque mets. 2) ſauſſe de ſang d'une bête. § 1) weź iuchy od gęśi, od karpia. 2) iucha czarna; karp ſzaro w ſwoiey iuſze.
Juchta. Juchten. cuir de Ruſſie; vache de

de Ruſſie; cuir d'Angleterre; cuir de la vache de Ruſſie ou d'Angleterre; rouſſi.
Juchtuię co. 1) juchten, Juchten gerben. 2) ausjuchten, ausprügeln. 1) corroier du rouſſi; travailler du rouſſi. 2) battre; rouër qu. de coups; graiſſer les épaules à qu.
Juczny, tłomokowy. Saum=. de bât; de ſomme. § iuczny koń, oſieł, muł.
Judaſz. 1) Judas ein Manns-Nahme. 2) Judas der Verräther. 1) Judas nom d'homme. 2) Judas, l'Apôtre qui trahit Nôtre Seigneur.
Judaſzowy. Judas=. de Judas.
iudaſzowe drzewo, vid. *iarzębina leśna.*
Juiuba drzewo. Jujuben-Baum. jujubier, gingeolier, ziziphe, *m.*
iuiuba owoc; iuiubowe iagody. rothe Brust-Beere, Jujuben-Beere. jujube, gingeole; le fruit du jujubier.
*Juka. Camiſol, Wammß. pourpoint, camiſole.
Julep, Julepek. Julep, Kühl-Tranck. julep.
Juliuſz, moneta włoska, prawie złoty Polſki. Julier, eine Italieniſche Münze, die ohngefähr 5. Silber-Groſchen gilt. un Jules, monoïe d'Italie qui vaut environ huit ſous de France.
Junacki. einen jungen Menſchen oder Soldaten betreffend. de garçon; de nouveau ſoldat. § iunacka wyſtawność.
Junak. 1) junger Kerl. 2) junger Soldat. 1) jeunet; jeune garçon. 2) nouveau ſoldat.
dobry iunak. Kerl der Hertz im Leibe hat. un brav; une bonne épée; celui qui a du courage.
Juniec, *g. iuńca.* junger Stier. jeune boeuf; bouvillon.
Junoſza. Wappenk. ein Widder im rothen Feld, die Krone iſt mit fünf Straus-Federn gezieret. *blaſ.* un bélier au champ de gueules, la couronne eſt ornée de cinq plumes d'autruche. § do Junoſzy należą Karnkowſcy, Załuſcy, Poniatowſcy, Bielińſcy i wielu zacnych w koronie Domow.
Juny. Art von trocknen Fiſchen. ſorte de poiſſons ſéchez.
Jupa, iupka. Jupe, Wammß. pourpoint, camiſole.
Jurgielt, penſya urzędnikowi. Jahr-Geld, Sold, Beſoldung. le ſalaire, penſion, apointement. § Jurgielt mieśięczny, roczny.
Jurgieltnik. der ein Jahr-Geld bekommt. un penſionnaire; celui qui reçoit penſion.
Jurność. Geilheit. laſcivité, lubricité.
Jurnie, *adv.* auf eine geile Art. lacivement, lubriquement.
Jurny. 1) geil. 2) bockicht, vom Koch-Fleiſch. 1) lacif, paillard; lubrique. 2) qui ſent le bouc, qui a un gout mauvais, *en parlant des viandes.* § 1) kożioł iurny. 2) iurne mieśiwo z byka ſtarego ieſt czerwone.
Jurydyka. 1) Adeliches Gericht in Beyſeyn des Staroſten. 2) Rechts-Gelehrſamkeit. 1) Préſidial où l'on rend juſtice aux Gentils-hommes en préſence d'un Staroſte. 2) jurisprudence.
Jurysdykcya. Gerichtbarkeit. juridiction; le finage.
Juryſta, Prawnik. Juriſt, Rechtsgelehrter. juriſte; légiſte; jurisconſulte.
Juryſtowſki. Juriſtiſch. juridique; de juriſte.
Juſz, *vid.* Już.
Juſzę, *ſzy, ſzył.* 1) blutig machen. 2) erzürnen. 1) enſanglanter. 2) irriter.
Jutro, *adv. & ſubſ.* morgen. demain. § iutro przyydźie; miey o iutrze ſtaranie; poſzło iedno iutro i drogie poſzło; do iutra śię wlecze ſprawa; nie dba o iutro byle dźiś było, *prov.* nie fraſuy śię o iutro; zoſtaw co na iutro.
po iutrze. übermorgen. après démain.
Jutrzenka. der Morgen-Stern. étoile du matin. § krwawozapalona iutrzenka marſzałkuie słońcu i prętkie znamionuie świtanie.
*Jutrzenny. Jutrzeyſzy. } Morgend. de demain. § dźień, wieczor iutrzeyſzy.
Jutrznia. Früh-Mette in der Kirche. les matines, *f.* § poydę na iutrznią.
*Juwant, pomocnik. Helfer. un aide.
iuwanta ma niepoczćiwego. ſie hat ihren Tröſter; er hat einen Helfer. elle a un verd galant; la cour des aides n'eſt pas loin.
Już, *adv.* 1) ſchon. 2) nur, fort. 3) zwar. 1) deja. 2) que--tant qu'il voudra. 3) bien; à la verité; certes. § 1) iuż po obiedźie; iuż po kazaniu; iuż było dobrze; iuż trzy dni, trzy lata. 2) iuż ieno broy; iuż ty biy. 3) iużći on naiaie, ale nie uderzy; iużći on mowi ale nie uczyni.
niech iuż mowi. er mag nur immer reden. qu'il parle tant qu'il voudra.
iuż po wszyſtkim. es iſt ſchon geſchehen; es iſt alles vorbey. cela eſt paſſé; toute l'afaire eſt finie.
*Jużyna, podwieczorek. Veſper-Koſt. gouter; collation.
Iwa. Art groſſer Weiden-Bäume. eſpèce de grande ſaule.

iwa, *ziele powietrzne*. (chamæpitys) Je långer je lieber, Feld=Cypreß. l'ivete.

iwa piżmowa. (iva moscata) Art desselben Krautes. ive musqué, sorte de la même plante.

Iwinka ziele. (*chamæpitys prima*) erste Art von Je långer je lieber. prémiére sorte de l'ivete.

Iż, iże, że, *conj*. daß. que.

tak iż (*że*). so daß. si que.

tak dalece iż. dergestalt daß. de sorte que; de manière que.

Iża, Izali, Izalisz, Izasz, } *adv*. ob? ob nicht? *on exprime cet adverbe par l'interrogation*, est ce que? est ce? *ou en mettant en François le pronom après le verbe*; *quelque fois on le traduit par* si; si non? n'est ce pas. § izali to nie tak? izali to co inszego.

Izabelowy, masłowity. Isabellen=fårbig. isabèle.

Izba. 1) Stube. 2) Stube wo Rath gehalten wird. 1) un poêle; une chambre qui est chauffée par un poêle. 2) chambre, bureau, lieu où l'on tient conseil. § 1) to mieszkanie kilka ma izdeb. 2) izba poselska; Poseł Seym zerwał i z izby odszedł.

izba dolna. 1) Unter=Stube. 2) Unter=Parlament in Engelland. 1) une chambre basse. 2) la basse chambre en Angleterre.

izba sądowa. Gerichts=Stube. un grêfe; bureau ou l'on expédie les actes de Justices.

izba czarna, vid. Czarny — *czarna izba*.

izba czeladna. Gesinde=Stube. une ofice; chambre où mangent les domestiques.

Izbica. Eis=Bock, Eis=Pfahl an einer Brücke. un brise-glace d'un pont; avant-bec.

Iżby, aby, żeby, *conj*. daß. que.

Izdebka. Stübchen. chambrette qui a un poêle.

Izdebna, młodsza. Junge=Magd, Kammer=Mågdchen. servante, chambriére; fille de chambre.

Izdebny. Stuben=. de chambre à échaufer.

Izop ziele. (*hyssopus*) Isop. hisope.

Izopek wino. Isop=Wein. vin d'hisope.

K.

K. ist die Verkürtzung der Wörter Krol, Krolewski in einigen Titeln. *c'est dans quelques titres l'abréviation des mots* Krol, Krolewski.

K. J. M; Krol Jego Mość. der König Ihro Majeståt. le Roi Sa Majesté.

J. K. M; Jego Krolewska Mość. Ihro Königl. Majeståt. Sa Majesté.

K, ku, *præp*. gegen, nur vor einigen Worten. *devant quelques mots*: vers, envers.

*Ka, *vid*. Ki.

Kabanina, szkapina. Pferde=Fleisch. chair de cheval. § kabaninę ieść z Tatarami.

Kabaćik, kabat. Wamms, Camisol mit Ermeln. pourpoint avec des manches; haqueton.

Kablion. Cabliau. moruë, cabliau, bacaliau.

Kacermistrz, Arcykacerz. Ertz=Ketzer. un hérésiarque.

Kacerski, heretycki. Ketzerisch. hérétique.

Kacerstwo, herezya. Ketzerey. hérésie.

Kacerz. 1) Ketzer. 2) unbåndiges Pferd. 1) un hérétique. 2) cheval indomtable qui gourmande son cavalier.

Kachel, *g. kachlu*. Kachel zum Stuben=Ofen. carreau; piéce de poterie dont on fait les poêles. § i kachlu całego niemasz w piecu.

Kachlany, kachlowy. von Kacheln. de carreaux à poêle.

piec kachlowy. Kachel=Ofen. four de poterie; poêle de terre.

Kąćik, *g. a*. kleiner Winckel. petit coin; petit angle, recoin.

kąćik w oku. Augen=Winckel. coin de l'oeil; cantus.

Kaćik. kleiner Hencker; kleiner Bluthund. petit bourreau; tiranneau.

Kąćisty. wincklicht. plein d'angles & de coins; de miriagone.

Kacmarz, *vid*. Karczmarz.

Kaczę. junge Endte. caneton; canette.

Kaczka. 1) Endte. 2) Endte, das Weiblein. 1) canard ou canne. 2) canne, la femelle de canard.

iako z kaczki woda. er schüttelt alles ab, als der Hund das Wasser. il secoüe les oreilles; il n'en tient conte.

iako kaczki się płocze. er wåscht sich beståndig. il se lave sans cesse comme une canne.

Kacznik, *g. a*. Endten=Stall. serre-canard, une cage où l'on nourrit des canards.

Kaczor. Endtrich. canard.

kaczor dziki. wilder Endtrich. malart, canard sauvage.

Kaczorek. junger Endtrich. jeune canard.

kaczorek dźiki. junge wilde Endte. halbran.

Kaczorowy. Endtrich-. de canard.

kaczorowy kolor. schielichte Farbe. couleur de pigeon; couleur changeante.

Kaczuchna. Endtchen. canette.

Kaczyca. alte Endte. vielle canne.

Kaczyniec, *g. kaczyńca* ziele. (tussilago) Roßhuf, Huflattig. tussilage; pas d'âne.

Kąd, *adv.* wo, allemahl mit einer *præpos.* où; *toujours avec une préposition.* § dokąd, zkąd.

Kądel, *vid.* Kundel.

Kadencya. 1) Ordnung des Vortrages, nach welcher die Woywodschaften in Berathschlagungen und Gerichten auf einander folgen. 2) der Reim eines Verses. 3) die Cadentz in der Music und im Tantzen. 1) rang ou ordre *m.* auquel on régle les Palatinats dans les Conseils & dans les Tribunaux. 2) la rime d'un vers. 3) la cadence *en terme de musique & de danse.* § 1) sprawa w Mazowieckiey kadencyi agitowana.

Sendomirska kadencya. unreiner Reim. rime vicieuse.

Kadet Cadet un academiste, cadet, jeune Gentil-homme d'une Academie,

Kadłub, *g. a.* 1) höltzerne Schüssel oder ein ander Gefäß von Holtz. 2) Baum-Rinde, in welcher die Erdbeeren verkaufet werden. 1) plateau; jatte ou autre vaisseau de bois. 2) boëte ou capsule d'écorce de bois à y vendre les fraises.

**kadłuby, ielita.* Jngeweide. intestins, boiaux. § pies twoie rozwlecze kadłuby.

Kaduk, czart, bis, kat. Hencker, böser Geist. esprit malin, diable; diantre. § idź do kaduka z twemi błazeństwy; co ći u kaduka w łeb wlazło.

do kaduka. zum Hencker cadedis.

do kaduka z tym błaznem. zum Hencker mit diesem Narrn. au diantre soit le fou.

kaduk, g. u. 1) schwere Noth böses Wesen. 2) erblose Güter. 3) Caduc-Recht das der König hat, solche Güter zu vergeben. 1) l'épilepsie, le haut mal, le mal caduc. 2) biens vacants; biens caducs; succession caduque. 3) espèce de droit d'aubaine, par lequel le Roi distribuë les biens caducs. § 1) kaduk ćierpi, miewa; lekarstwo od kaduku. 2) krol mu dał kaduk; kaduk otrzymał. 3) kaduk na maiętność otrzymać; kadukiem tę wieś bierze, trzyma.

kadukiem czego dostać. ein abgestorbnes Gut vom Könige bekommen. avoir un bien caduc du Roi.

Kadukowy. das Caduc-Recht betreffend. qui concerne le droit de distribuër les terres caduques. § kadukowym ma wieś prawem.

Kadź, *f.* Brau-Butte, Bottig. brassin, cuve.

Kadzę, *dźi, dźił.* räuchern. encenser, parfumer. § kadźidłem kadźić; nakadzać siarką.

Kadzenie. das Räuchern. encensement.

kadzenia materya. Rauchwerck. parfum; composition odoriferante, qui sert à encenser.

Kadźićiel. Räucherer. encenseur, qui brûle de l'encens.

Kadźidło żywica. Weyrauch. encens; oliban. § kadzidłem pachnie.

kadźidło ziele. (melissa sylvestris) Wald-Melisse. melisse sauvage.

Kadźidlnik. Weyrauch Verkaufer. parfumeur qui vend de l'encens.

Kadźidłowy. Weyrauch-. d'encens; qui est d'encens; qui concerne l'encens.

kadźidłowe ziele, vid. *kadźidło ziele.*

kadźidłowe drzewko. Weyrauch-Baum. l'arbre qui produit l'encens.

kadźidłowe iądrka. Weyrauch-Körner. petits grains, petites miettes d'encens.

Kadźidlnica. Räucher-Faß, Räucher-Pfanne. encensoir, cassolette, instrument où l'on brûle de l'encens.

Kądźiel, *f.* 1) Spinn-Rocken, Kunckel. 2) Rocken so abgesponnen wird. 3) Rechtsw. Kunckel; Spiel-Magen; weibliche Linie. 4) wilder Safran, Saflor. 1) quenouille. 2) quenouille, quenouillée; filasse, tache qu'on file. 3) *droit:* quenouille; ligne féminine. 4) quenouille sauvage une plante. § 1) kądziel obwinąć. 2) ieszczem kądźieli nie sprzędła. 3) krewna po kądźieli, to iest po matce.

Kafar. Wendel-Baum stehende Winde. un singe, engein; c'est une espèce de tour posé horisontalement pour élever les fardeaux.

Kafarnik. Arbeiter bey einer Winde. ouvrier qui tourne les engeins.

Kaftan, *g. a.* Kaftan, Futter-Hemd. caftan, sorte de long pourpoint.

kaftan do potyczki. Pantzer-Hemd. cote de maille; jaque de maille.

Kaftanik, *g. a.* kleiner Kaftan. chemisette; petit caftan.

kaftanik do potyczki; *pancerzyk.* Pantzer-Hemdlein. haubergeon.

Kaftyrek, *g. kaftyrka.* Thee-Pot; Cafee-Kännchen. pot à thé ou à café; théère, bouli, cafetiére.

Kaganiec, *g. kagańca.* 1) Beißkorb, eiserner Maulkorb. 2) Pferde-Bremse, Tremse. 1) muselière de fer. 2) moraille. *kaganiec; kaganiec ogniowy.* Feuer-Pfanne an der Ecke einer Gasse. brasier; lampion de parapet.
Kaganek, *g. kaganka.* Lampe. lampe.
Kahał Judenschaft jüdische Gemeinde. corps, communauté ou un Sinagogue des Juifs.
Kaiam się. } 1) sich spiegeln, ein Exempel nehmen, sich bessern.
Kaię się, *ie, iał.* } 2) ablassen vom Bösen. 1) prendre exemple; s'amender; se corriger. 2) abandonner un vice; se déporter, se désister d'une mauvaise chose. § 1) ztąd się człowiek kaia i lęka; cudzym przypadkiem się kaiać. 2) kaiać się grzechow, buntu.
*Kak, *g. a.* pręgierz. Pranger. pilori; poteau public où l'on pilorie un homme.
Kakać, *vulg.* kacken. aller à la selle; faire cacas.
Kąkol. Lulch, Taub-Korn, Kühe Waitzen. ivraïe. § miedzy pszenicą znaydziesz kąkol. *prov.* z kąkolu gorzałka nie zła będzie i słody dobre.
Kąkoleię, w kąkol się obracam. sich in Lulch verwandeln. dévenir ivraïe.
Kąkolnica, czarnuchna żytna. (*pseudomelanthium*) 1) Raden, Radel *2) Lulch, s. Kąkol. 1) oeillet savage, mauvaise herbe qui gâte le blé. 2) ivraïe, *v.* Kąkol.
Kąkolny. } Lulch-. d'ivraïe.
Kąkolowy. }
kąkolowy. } voll Lulch. plein d'ivraïe.
Kąkolisty. }
Kał. 1) Schlamm, Schleim, Koth. 2) Morast. 1) limon, bourbe, vase, fange. 2) marais, bourbier. § 1) woda wrząca się wiele kału i fuzu wyrzuca. 2) w kał nieprzyiaciela wpędził.
Kalafior. Blumen-Kohl. chou-fleurs, *plur.*
Kalam. 1) besudeln, mit Koth beschmieren. 2) fig. besudeln, beflecken. 1) salir, encrasser, barbouiller, croter. 2) *fig.* souiller, contaminer. § 1) pokalałem suknie; pokalać ręce. 2) cudze kalać łoże.
kalać się czym. 1) sich besudeln. 2) sich selbst beflecken. 1) se barbouiller, se salir. 2) se polluer.
Kałamarz Tinten-Faß. encrier; cornet à encre.
kałamarz, } czernica, pław morski.
Kałamarka } Tinten-Fisch, Black-Fisch. calmar, taute, poisson de mer.
Kalameyka Calamancke ein Zeug. calamande une étofe.
Kalcedon, kamień drogi. Calcedonier ein Edelgestein. calcedoine, pierre précieuse.
Kałdun, *g. a.* 1) das Gedärm-Netz. *2) Vielfraß. *3) der einen dicken Bauch hat. *4) Wanst. 1. coife de ventre; épiploon; membrane qui ressemble à un fillet de pecheur & qui couvre les boïaux. *2) gourmand. *3) une personne ventruë. *4) un ventre.
kałduny. Kaldaunen. tripes; tripailles; issues.
Kałdunowy. 1) Darm-Netz-. 2) Kaldaunen-. 1) d'épiploon. 2) de trippes.
Kaleczę, *y, ył.* 1) lähmen, lahm machen. *2) fig. schmälern verfinstern. 1) estropier, rendre impotent; mutiler. 2) déchirer, noircir, médire. § 1) kaleczyć ciało. *2) kaleczyć sławę czyią.
Kaleczeię lahm werden. devenir perclus. § skaleczał na ręce.
Kaleka, *m. & f.* 1) Krüpel, Lahmer. *2) Blinder. *3) elender Mensch. 1) un éstropié; impotent; un estropiat, perclus. *2) un aveugle. *3) un misérable.
kaleka żołnierski. ein Invalide. un invalide.
Kalendarz, *g. a.* Calender Almanac, calendrier. § kalendarz poprawiony przez Grzegorza XIII Papieża.
Kaleta Geld-Beutel, Seckel, Tasche. escarcelle; bourse dans quoi on serre l'argent.
ma w kalecie. er hat Geld. il est tout cousu d'écus; il a de l'argent en gregue; il a la bourse bien ferrée.
skarać kogo na kalecie einem auf den Beutel klopfen. amender, condanner qu. à une peine pécuniaire; faire donner l'amende à qu.
wodźić kogo za kaletę; wytrząsać komu kaletę. einem den Beutel fegen. vuider la bourse à (de) qu; vivre sur la bourse d'autrui.
Kaletka kleiner Geld-Beutel. petite bourse.
kaletki } *plur.* ziele. (*bursa pastoris*) Täschel-Kraut. tabouret; bourse à berger.
Kalety }
Kaletnik. Täschner. boursier, pochetier, maletier, bourrelier.
Kaliber armaty. Caliber; Mündung eines Geschützes. le calibre d'un canon.
Kalibrowy. Caliber-. de calibre. § kalibrowa kula
* Kaliczę, Kalika, *vid.* Kaleczę, Kaleka.
Kalina. wilder Holunder; Wald-Berg-oder Hirsch-Holder. sureau sauvage.
kalina włoska, vid. *ćiernie białe.*
Kalinowa. Wappenr. ein Pfeil der unten bis

biß auf die Helfte aufgerissen ist, mit zwey Sternen an den aufgerissenen Enden. *Blas.* une fléche fenduë en bas jusqu'au milieu avec une étoile à chaque de deux bouts.

Kalkanćista. Balgtreter, Calcant. soufleur, qui soufle les souflets d'orgues.

Kalkul, kalkulacya. Ausrechnung. calcul, suputation; un conte. § kalkuły woyskowe, regimentowe.

Kalkuluię, rachuię. rechnen, ausrechnen. calculer, conter, supúter.

Kałkus. 1) scharfe Lauge, Beitze. *2) Laug-Asch, *f.* żoła, łużyny. 1) trémpe, lessive très forte. *2) charée, *v.* żoła, łużyny.

w kałkuśie namoczyć. in die Beitze, in die Lauge legen. encaver.

Kalofonia. Geigenhartz, Calophonium. du colofane.

Kałuża. Lache; Koth-Lache, Koth-Pfütze, Tümpel. bourbier, mare, lieu bourbeux; patrouillis, margoüilis. § świnia się w kałuży wala.

Kałużany. der sich in Kothlachen wältzet. qui ventrouille, qui se veautre dans la bouë. § świnia kałużana.

Kałużysty, błoćisty. voll Schlamm und Koth. bourbeux, fangeux, limonieux.

Kalwakata. Aufzug bey einem Gepränge zu Pferde. cavalcade; parade avec des chevaux. § pięknieyszey nie obaczysz kalwakaty koni iako w Neapolim.

Kamaldul, *vid.* Kamedula.

Kambierya. Wechsel-Banck. banque; le change.

Kambierz, odmieniacz pieniędzy. Geld-Wechsler. banquier.

Kamedul, Kamedula, Kamaldul. Camaldoleser; Camaldunenser-Mönch. un Camaldule, Camaldolite, un Réligieux.

Kamedulski. Camaldunenser-. de camaldule.

kamedulski zakon. Camaldoleser-Orden. Ordre de Camaldoli; Camaldoli.

Kamela. } Cameel-Haare poil de chameau; du chameau; testif.
Kamelar. }

Kamena. Poet. Muse, Gedicht, Dichtkunst. *Poët.* Muse, vers, un poëme, Poësie; Poëtique. § oyczysta kamena.

Kameryer. Cämmerer. camerier; maître de chambre. § kameryer krolewski.

Kamfora. Campher-. du camphre

kamfora ziele, iedlinka. (camphorata) Campher-Kraut. sorte de plante qui sent du camphre.

Kamieię. } sich versteinern, zu Stein werden. se pétrifier; devenir pierre.
Kamienieię. }

Kamień, *g.* *kamienia.* 1) Stein. 2) Stein-Kranckheit. 3) Werck-Stück, Bruch-Stein, Bau-Stein. 4) Mühl-Stein. 5) Stein ein Gewicht. 6) Grab-Stein; Leichen-Stein. 7) Stein zu unterschiedenem Gebrauch. 8) Stein so in Thieren gefunden wird. 9) Stein; unempfindlicher Mensch. 1) pierre. 2) pierre, gravelle, calcul une maladie. 3) pierre à bâtir; pierre de taille; moïlon. 4) meule de moulin. 5) poids de trente livres; une salme. 6) tombe, pierre au dessus d'un tombeau. 7) pierre à divers usage. 8) pierre qu'on trouve dans quelques animaux. 9) rocher, pierre, homme insensible. § 1) kamienie zbierać. 2) kamień ma, ćierpi; choruie na kamień. 3) kamień ćiosany, niećiosany, łamany z gor. 4) młyński kamień. 5) kamień waży 30. a Lwowski 32. funtow. 6) śmiertelnym przywalony kamieniem; kamień grobowy. 7) kamień do polerowania. 8) kamień kapłuni. 9) kamieńby to był, coby go nie miłował; kamieniabyś prędzey użył.

lekarstwo na kamień. Artzeney wider den Stein. un néphrétique.

kamień młyński zwierzchni. der obere Mühlstein. la meule d'en haut.

kamień młyński spodni. der untere Mühlstein. la meule d'en bas.

* *kamień do gry; warcab.* Damen-Stein. pion; dame.

kamień. flacher Stein, Werf-Stein im Wurf-Spiel. un disque, palet; piéce ronde de pierre ou de métal dont on se sert en joüant au palet.

kamień; kamienie gra. Wurf-Spiel mit Steinen. jeu de palets.

kamień złotniczy probny; lampart. Probier-Stein. pierre de touche.

kamień żywy, opoka. Stein-Felsen. pierre vive; roc, rocher, écüeil.

kamień filozowski. Stein der Weisen. la pierre Philosophale; la pierre; le grand oeuvre; la bénoite.

kamień przezgłownik, vid. Przezgłownik.

kamień sklep zwieraiący, vid. Zawornik.

kamienie przezdrożne dla przestąpienia. Schreit-Steine in einer Gasse wegen des Koths. trottoirs, *plur.* caniveaux, *plur.* les grandes pierres dans un pavé.

kamieniu rusz się, prov. rühre dich doch einmahl von der Stelle. il faut des machines pour vous faire remüer.

iakby kamień w wodę wrzućił. man hört und siehet nichts davon. on n'en a ni vent ni voix. § niemasz go, iakby kamień w wodę wrzućił.

tai

tai iakby kamień w wodę wrzucił. er ist sehr verschwiegen. tout ce qu'on lui dit tombe dans un puits.

kamień na iednym mieyscu nie obrośnie; kamień często poruszany mchem nie obrośnie. ein Stein der oft umgewältzet wird bemoset nicht. pierre qui roule n'amasse jamais mousse.

kamieńby się zmiłował. es möchte einen Stein erbarmen. une pierre en seroit touchée.

Einige Arten von Steinen und Edelsteinen. *quelques sortes de pierres & de pierreries.*

kamień biały. (belioculus) Augen-Stein; Katzen-Auge, Belockel ein weisser Stein. oeil de chat, c'est une pierre blanche.

- - *brzmiący.* (chalcophonos) schwartzer Stein der wie Ertz thönet. pierre noire qui a le son de métail.

- - *ciemnozielony*, vid. *kamień zielonomodry.*

- - *drzewny*, *vid.* Siekiernik.

- - *dziarstwisty.* Tof-Stein; Tuf-Stein. tuf.

- - *dziurkowaty*, *z piany morskiey*; *kamień morski.* Bimstein. pierre ponce.

- - *trzeć kamieniem morskim.* mit Bimstein reiben. poncer.

- - *farb rozlicznych.* jeder vielfärbiger Edelstein. chaque pierre de diférentes couleurs.

- - *gwiaździsty.* (Sandaresus) Sandastros-Stein, Stern-Stein; ein Hyacinth mit Sternen. sorte d'hiacinte marquée d'étoiles d'or.

- - *ikrzasty.* (hammites) Roggen-Stein. pierre précieuse qui ressemble à un oeuf de poisson.

- - *leki czarny.* (samothracia) schwartzer Stein, der sehr leicht ist. pierre noire qui est fort legére.

- - *lipki.* (catochitis) Stein so sich an die Hand anklebet. espèce de pierre précieuse qui s'acroche aux mains.

- - *miedźny albo mosiężny.* (cadmia) Gallmey. cadmie.

- - *mięsny.* (farcites) Stein von Farbe wie das Rindfleisch. pierre de couleur de la chair de boeuf.

- - *moskiewski*; *szkło kamienne.* Fraun-Eis. miroir d'âne; pierre spéculaire.

- - *niezgorzysty.* (lapis amiantus) Stein-Flachs; Erd-Flachs. amiante, *m.*

- - *od czarow*, *od uroku.* (antipathes) Art schwartzer Corallen, ein Widergift. espèce de corail noir qui resiste au poison.

- - *od kamienia choroby*; *kamień żydowski.* (tecolithus) Juden-Stein, ist ein Mittel wider den Nieren- und Blasen-Stein. pierre Judaïque qui a la vertu de rompre celles qui font dans les reins & dans la vessie.

kamień od piaństwa. (dionysias) Dionysias-Stein, er ist schwartz mit einigen rothen Flecken. espèce de pierre noire avec des taches rouges.

- - *ognisty.* jeder Stein den man brennen kan, als der schwartze Agath. chaque pierre qu'on peut brûler comme l'agate.

- - *orli.* (aëtites) Adler-Stein. pierre d'aigle.

- - *piorunowy*, *vid.* Piorunek.

- - *położniczy.* (paeantis) Stein so den Kreißenden behülflich ist. pierre qui sert aux acouchemens.

- - *przekobiały.* (mesoleucos) Edelstein mit einem weissen Strich in der Mitte. pierre précieuse traversée au milieu d'une ligne blanche.

- - *przekoczarny.* (mesomelas) Edelstein mit einer schwartzen Ader in der Mitte. pierre précieuse avec une veine noire au milieu.

- - *przekognisty.* (balanites) Stein mit Strahlen in der Mitte. pierre précieuse avec des raïons au milieu.

- - *przeyrzysty*, *iako szkło kamienne.* jeder durchsichtiger Stein als das Marien-Glas, Frauen-Eis. chaque pierre si diaphane que la pierre spéculaire.

- - *szkło rzeżący*, *vid.* Szmergiel.

- - *trumny*; *kamień grobowy.* (sarcophagus) der Asius-Stein, er verzehret die Leiche und versteinert das Leichen-Zeug. pierre d'asso; pierre assienne, elle consume les corps morts & pétrifie les draps mortuaires.

- - *skorupiasty.* (ostracites) Tropf-Stein, er ist sehr hart und gleichet einer Auster-Schale. l'ostracite; cette pierre est fort dure & ressemble à une écaille d'huitre.

- - *wieszczy albo wrożkow.* (erotilos) Stein so man zum Wahrsagen brauchte. pierre qui servoit à la divination.

- - *winny*, vid. *kamień od piaństwa.*

- - *zielonomodry.* (armenius lapis) Armenien-Stein; Bergblau. pierre armenienne.

- - *zielony.* jeder grüner Stein, als der Prasier-Stein. chaque pierre verde comme le Prasius.

- - *złotawy*, *złotogorący.* (chrysolithus) Chriselith. chrisolite.

- - *z piany morskiey*, vid. *kamień dziurkowaty.*

kamień żydowski, vid. *kamień od kamienia choroby*.
Kamieniarz, *vid* Kamiennik.
Kamieniasty. einem Steine gleich. semblable à la pierre.
Kamienica. Stein-Haus, gemauertes Haus. maison de pierres ou de briques.
targować iako o kamienicę. wie um einen Ochsen dingen; sehr genau handeln. barguigner; se tenir à peu.
Kamienieię, *vid* Kamię.
Kamienie, *collec*. Steine. des pierres.
Kamienisty. 1 steinicht, als ein Boden. 2 steinicht als Obst 1) plein des pierres; pierreux; groüéteux, gravelé. 2) pierreux, qui a de petites pierres vers le coeur. § 1) kamieniste pole. 2) kamienista grufzka.
Kamienniczy. Stein-Brecher-; Stein-Metz-; Stein-Schneider-. de carrier; de tailleur de pierres. § kamienniczy młotek; kamienniczе rzemiesło.
Kamiennik. 1) Stein-Brecher. 2) Stein-Metz. 3) Stein-Schneider. 1) carrier qui travaille aux carriéres. 2) tailleur de pierres 3) tailleur de pierres précieuses. § 1) kamiennik łamie, wyćina w gorach kamienie.
Kamienny. 1) steinern. 2) Stein-; zu Steinen gehörig. 3) das sich zwischen Steinen gerne aufhält 1) de pierre. 2) qui regarde les pierres. 3) saxatile, qui vit dans les rochers; qu'on trouve dans les rochers. § 1) kamienny parkan, grobla, port, mur, wał. 2) kamienna machyna do rzucania kamieni. 3) kamienna ryba
kamienne gory. Stein-Bruch, Stein-Grube. carriére, pierriére d'où l'on tire les pierres pour bâtir.
kamienne książki, vid Książki.
działo kamienne do strzelania kamieńmi. Feuer-Katze, Stein-Stück, Steine damit zu schiessen. pierrier, canon à jetter des pierres.
kamienny deszcz. Stein-Regen. pluïe de pierres.
Kamionka. 1) Stein-Haufen. 2) Schwitz-Banck, Schwitz-Stube. 1) tas de pierres. 2) étuve; banc à suër.
lać na kamionkę. gut ziehen; scharf saufen. boire comme un trou
kamionka ziele. (epithymium) Stoltzkraut. épitime.
Kamionowanie. Steinigung. lapidation.
Kamionowany. gesteinigt. lapidé.
Kamionownik. Steiniger. qui jette des pierres à qu.
Kamionuię. steinigen. lapider.
Kamizela. Camisol. camisole.

Kamomila ziele. (chamomilla) Camillen. camomille.
Kamlot. Camelot ein Zeug. camelot une étofe.
Kampanka. Glöcklein, Tolle, Baumel an Kleidern. campane, ornement d'habit ressemblant à une cloche. § suknia ze śrebrną kampanką.
Kampust Milchkompst, dicke Milch. du lait pris; du caillé.
Kamyczek, *g. a.* Kamyk, *g. a.* kleiner Stein. petite pierre; pierrette.
kamyki ziele. rother Steinbrech ein Kraut. filipendule.
Kamzans. Bauk. Bogen-Rolle in der Einfassung über den Thüren. *Archit*. espèce de frise posée sur le chambranle de la porte.
*Kanę, kapam. tröpfeln. dégouter, tomber par goute.
Kanaczek. } Hals-Bändchen der Weiber
Kanak. } von Silber oder Gold. colier d'argent ou d'or que les dames portent au cou.
Kanał. 1) Canal; Rinne; Wasser-Gang. 2) Röhre. 3) Anat. Canal *4) Rinn-Stock, s. Rynsztok. *5) Schweiß-Loch. 1) canal; conduit d'eau. 2) tuïau, canon. 3) *anat*. canal. *4) égout, *v*. Rynsztok. *5) un pore. § 1) kanałem woda bieży. 2) kanał albo rura iest każda dziura piszczałkowata w dłuż. 3) rożne są kanały, ktoremi się przyrodzenie czyśći.
Kanapa. Ruhe-Banck. un sopha, un canapée.
Kanar. 1 die Inseln Canarien. 2) Canarien-Zucker. 3) Canarien-Wein. 1) les Canaries; sept îles de la mer Atlantique. 2) du sucre de Canarie. 3) vin de Canarie. § 1) więcey w Kanarze cukru niż w Tatarzech mąki.
Kanarek } ptaszek. Canarien-Vogel. serin de canarie; canarie, canarin.
*Kanarka }
kanarek mieszaniec, z szczygła albo inszego ptaka. Bastard, Canarien-Vogel so von einem Stieglitz oder andrem Vogel gehecket ist. mulet; serein mulet.
Kanawac. Canefaß. canevas.
Kancelarya. Cantzley. chancelerie.
Kancelarysta. Cantzelist. écrivain de la chancelerie; clerc.
Kanceluię. cantzeliren, geschriebenes durchstreichen. barrer, canceler, raïer, éfacer par des traits de plume.
Kancer, wrzod ciało wyiadaiący; rak. Krebs, Krebs-Geschwür. chancre, cancer.
Kancerowaty. um sich fressend, vom Krebs. chancreux.

Kance-

Kanceruie śię. um sich fressen, vom Krebs. devenir chancreux; chancrer.
Kanclerski. Cantzler=. de Chancelier.
Kanclerstwo. Cantzler=Würde. dignité de Chancelier.
Kanclerz. } Cantzler.
*Kanclerzy, *g. kanclerzego.* } Chancelier.
Kanclerz Wielki Koronny. Groß=Kron=Cantzler. Grand Chancelier de la Couronne.
Kanclerz Wielki Litewski. Groß=Cantzler von Litauen. Grand Chancelier de Lituanie.
Kanclerzanka. Tochter eines Cantzlers. fille de Chancelier.
Kanclerzowa. } Cantzlerin. Chancelié-
Kanclerzyny. } re.
Kańczug, *g. a.* Kanzug oder kurtze Peitsche aus geflochtenen Riemen. anguillade; un court foüet fait des courroïes entrelacées les unes dans les autres.
Kańczugowy. Kanzug=. de foüet.
Kandydacki. Candidaten=. de Candidat; de brigues; qui concerne les brigues.
Kandydacya. } Candidaten=Stand. état
Kandydactwo. } de celui qui aspire à une dignité.
Kandydat. Candidat. Candidat; qui aspire aux charges, qui brigue les charges.
Kandyż cukier. Candis=Zucker. du sucre candi.
Kandyzuię co. Candiren. faire candir.
kandyzuię śię. sich candiren. se candir; s'encrouter. § poki śię owoc w cukrze nie zasklepi i skandyzuie.
Kanfora, *vid.* Kamfora.
Kani. Hüner=Geyer=. de milan; qui concerne le milan.
kania noga; kania stopa ziele. (pes milvi) Krähen=Fuß. le pié de milan.
kani pazur ziele, vid. Miłośna ziele.
Kania. Hüner=Geyer, Weihe. milan, écoufle un oiseau de proïe.
czeka tego iako kania dżdżu. er wartet auf eine günstige Gelegenheit. il atend une ocasion favorable; il va d'aguets comme un preneur de taupes.
kania morska ryba. See=Falck, ein Fisch der etwas über dem Wasser fliegt. milan, poisson de mer qui vole un peu au dessus de l'eau.
kania przędza } ziele. (*cassuta*) Flachs=
Kanianka } Seide, Filtzkraut. cu-
kańianka włoska } scute; angoure de
Kańka } lin.
*Kaniasty; w kapeluszu kto. der einen Hut trägt. chapeau; qui porte un chapeau.
**kaniasta czapka, kapelusz.* ein Hut. chapeau.

Kanikuła. 1) der Hunds=Stern. 2) die Hunds=Tage. 1) la canicule, l'étoile caniculaire. 2) les jours caniculaires, le tems de la canicule; la canicule.
kanikuła szkoły zamyka. in den Hunds=Tagen werden die Schulen geschlossen. les ardeurs de la canicule donnent vacances.
Kaniowa, *vid.* Kudbrzyn.
Kaniuk ptak. Art von Lerchen=Falcken. hobreau, oiseau de chasse qui prend les aloüetes.
Kanon. geistliches Gesetz; Decret eines Concilii. Canon, régle, statut de l'Eglise, d'un Concile. § w kanony kośćielne weyrzeć trzeba.
kanon Pruski. gewisse Steuer in Preussen. sorte d'impôt en Prusse Polonoise.
Kanonia. 1) Domherrn=Stelle oder Würde. 2) Domherrn=Wohnung. 1) canonicat; chanoinée; bénéfice de Chanoine. 2) maison, résidence des Chonoines.
Kanoniczka. Canonißin. Chonoinesse.
Kanonicznie, *adv.* nach dem Kirchen=Recht. canoniquement.
Kanoniczny. } 1) Canonisch, nach dem
Kanonicki. } Kirchen=Recht geschehen.
*Kanoniczy. } 2) einem Domherrn gehörig. 1) Canonial, canonique. 2) de Chanoine; qui regarde un Canonicat.
kanoniczne Prawo. das Canonische Recht. le droit canon.
Kanonik. Domherr, Stifftsherr, Thumherr. un Chanoine.
kanonik regularny. Thumherr, so an gewisse Regeln gebunden ist. Chanoine régulier.
kanonik Swiecki. ein weltlicher Thumherr. Chanoine séculier.
Kanonista. ein Canonist; geistlicher Rechtsgelahrter. Canoniste; qui est savant dans le droit Canon.
Kanonizacya. } Canonisation. cano-
Kanonizowanie. } nization.
Kanonizowany. canonisirt. canonizé.
Kanonizuię. canonisiren. canonizer.
Kanpust. Kompst, dicke Milch. du caillé.
Kant. 1) Kante, Schärfe, Eckseite, lange Ecke. 2) Raute, Rauten=Feld an den Diamanten. 1) arrête, le carne; chanfrein; bord, extremité qui va en longueur. 2) facette d'un diament.
Kantar. } Beyzügel das Pferd anzu=
Kantary, *plur.* } binden. fausse rêne pour atacher le cheval. § konia tego ani munsztuk, ani kantary do poważnego nie pomogą poćiągu.
Kantarek, *g. a.* kleiner Beyzügel. petite fausse rêne.
Kantaryda, złoty robaczek, chrząścik zielono

żielono żołty. Spanische Fliege. cantaride.
Kantor. Cantor, Vorsänger in der Kirche. le Chantre.
kantor w Tumie. Cantor eines Stifts. Préchantre.
Kantorski. Cantor=. de Chantre.
Kantorstwo. Cantorey. Chantrerie.
kantorstwo w Tumie. Cantor=Würde in einem Stift. Préchanterie.
Kantowka. 1) eckigter Flinten=Lauf. 2) Flinte mit einem solchen Rohr. 1) canon angulaire de fusil; canon de fusil à quatre pans. 2) fusil à canon à quatre pans.
Kanuła, *vid.* Kanikuła.
Kapa. 1) Kappe, Regen=Kappe der Geistlichen, der Brüderschaften in Proceßionen. 2) Weiber Kappe. 3) Trauer=Kappe. 1) cape des Ecléfiastiques pendant la pluïe; chape que les confréries portent à la procession. 2) cape ou chaperon de femme. 3) chape de deüil pour les personnes ou pour les chevaux. § 1) kapa (pluwiał) kośćielna, kapłańska; Bractwa nabożne kapy w procesyach noszą. 2) aksamitową nośi kapę. 3) koń kapą żałobną okryty.
*Kapalka, serwatka. Molcken. petit lait.
Kapalny. Tropfen=, zu Tropfen gehörig. de goute, qui sert à des goutes.
Kąpam, *vid.* Kąpię.
Kapam, *v. m. F. kapnę*, kroplami spuszczam. tröpfeln, tropfenweise fallen lassen; eintröpfeln. verser goute à goute; instiller; faire dégouter. § kapnął (kapł) kroplę soku tego w kieliszek.
kapa, kapie. tröpfeln. distiler, dégouter; tomber goute à goute.
Kapanie. das Abtröpfeln, Abtriefen. le dégout d'une chose liquide; le coulement goute à goute. § kapanie z dachu, z drzewa; kapanie z rury alembikowey, soku z drzewa.
kapanie albo ćieczenie na moy grunt. Abfluß des Wassers aus der Traufe des Nachbares auf meinen Grund. le dégout de l'eau du voisin sur mon fonds.
Kąpanie. das Baden eines andren. action de baigner qu.
kąpanie śię. Bad; das Baden seiner eignen Person. action de se baigner; bain. § kąpanie śię w rzecze, w ćiepłey wodźie.
Kapanina, to co nakapało. flüßige Sache, die Tropfenweise gesammelt worden ist. chose liquide assemblée goute à goute.
kapaniną. zugeleppert, nach und nach. chiquet à chiquet; par diverses reprises. § kapaniną płaći, daie.

Kąpany. gebadet. baigné.
gorąco kąpany. er ist hitzig vor der Stirne. il a la tête près du bonnet; il est emporté.
Kapany, kapaniem uczyniony. abgetröpfelt, tropfenweise gemacht, gesammelt. qui découle, qui est fait, qui est assemblé goute à goute.
Kaparowy. 1) Capern=, von Capern. 2) Capern=färbig. 1) de câpes. 2) de couleur de câpes.
kaparowy krzak. Capern=Strauch câpier.
Kapary, *plur. g. kaparow.* kapern. des câpres, *plur. f.*
Kapćie, *plur.* Schlurfen, Latschen. chaussons; souliers fort legers de quelque poil.
Kapela. Capelle, Musicanten einer Kirche, eines grossen Herrn. chapelle; musiciens d'une Eglise, d'un Seigneur.
Kapelan. Caplan. Chapelain, aumonier.
Kapelański. Caplan=. de Chapelain.
Kapelmeyster. } Capell=Meister. Maître de
Kapelmistrz. } musique de la Chapelle.
Kapelusz, *g. a.* ein Hut. chapeau.
bez kapelusza. unbedeckt. à tête découverte; sans chapeau.
Kapelusznik. 1) Hutmacher. 2) Hut=Futeral. 1) chapelier. 2) étui à chapeau.
Kapica. Mönchs=Kutte; Kutte, Kappe der Geistlichen. coule, froc, capuchon, coqueluchon. § i kapicę rozszerzy po wszystkiey ambonie.
i w kapicy wełna. auch die Ordens=Leute haben ihre Fehler. les Religieux même ne sont pas exemts de défauts.
Kapię, *v. m. pie, pał, F. kapnę.* tröpfeln, tropfenweise fallen. dégouter, distiler; couler, tomber goute à goute. § dźiury nie zatknie, kiedyby nie kapało; kapało z drzewa, z dachu na mnie.
wszędy na mnie kapie. ich werde von allen Seiten gedränget. on me presse de tous côtez; il pleut par tout dans mon logis.
Kąpię, *pie, pał*, kąpam. baden. baigner. § piastunka dźiećię kąpała.
kąpać śię. 1) sich baden. 2) von Hünern: in Sande patteln. 1) prendre le bain; se baigner. 2) se vautrer dans le sable, *en parlant des poules.* § 1) kąpał śię w łaźni, w rzecze. 2) kury śię w piasku kąpaią.
Kąpiel, *f.* 1) Wasser=Bad, Wannen=Bad. 2) Schwemme für das Vieh. 1) bain, baignoire. 2) un gué pour y guéer le bétail.
kąpiel w rzecze. Bad im Fluß. nageoir; bain; endroit de fleuve propre à se baigner.

kapiel sucha. truckнes Bad. bain sec.
Kapitał. Capital. capital, fonds; principal; somme principale.
Kapitan. Hauptmann. un Capitaine.
Kapitela, makowica. Bauk. Säulen-Knauf; Capital. *architec.* chapiteau d'une colonne.
kapitelow fugowanie esowate. Bauk. Kropf- oder ablaufender Leisten wie ein S. *Architec.* cimaise, ornement ondé en S.
Kapituła. 1) Capitul, Versammlung der Domherren, Ritter, Ordens-Brüder. 2) Ort ihrer Versammlung. 3) Ausputzer, Filtz. 1) le Chapitre ou assemblée des Chonoines, des Chevaliers, des Réligieux 2) le chapitre, le lieu où ils s'assemblent en corps. 3) reprimande, mercuriale.
dał mi przednią kapitułę. er hat mich brav ausgefiltzet; er hat mir das Capitel gelesen. il m'a bien chapitré; il m'a fait une terrible vesperie.
Kapitulacya. Kriegesw. Capitulation, Vergleich wegen Uebergabe einer Stadt. *guerre:* capitulation; acord; conditions acordées à une ville. § kapitulacyą dać woysku, miastu.
Kapitularz. Stube wo die Mönche Capitel halten. le chapitre où les Réligieux s'assemblent pour tenir un chapitre.
Kapituluię. capituliren. capituler. § miasto z nieprzyiacielem kapitulować nie chciało.
Kapitulum, strofowanie zakonne. Bestrafung mit Worten, so öffentlich im Mönchs-Capitul geschiehet. correction, reprimande, qu'on donne à un Réligieux en plein chapitre.
Kapka. fallender Tropfen. goute qui tombe. § po kapce tylko spada.
do ostatniey wypił kapki. er hat es bis auf den letzten Tropfen ausgetruncken. il a fait rubis sur l'ongle.
kapka wina. ein Tropfen Wein. une goute de vin.
Kapłan. 1) geweiheter Priester. 2) der Läufer im Schach-Spiel. 1) un Prêtre. 2) le fou aux échecs. § 1) kapłanem został.
Kapłański. Priesterlich. Sacerdotal, Presbiteral; de Prêtre.
Kapłaństwo. Priesterthum. la Prêtrise, le Sacerdoce.
niegodność albo niesposobność do kapłaństwa. Unfähigkeit zur Priester-Weihe. irregularité; empéchement canonique de recevoir les Saints Ordres.
kapłaństwo w starym zakonie. Priesterthum im Alten Testament. sacrificature.

Kaplica. Capelle, kleine Kirche. Chapelle, petite Eglise.
Kapliczka. Capellchen. petite Chapelle; un oratoire; prié-Dieu.
Kapłun. ein Capaun. chapon.
kapłun dworowy. ein Capaun vom Hofe. chapon de paillier.
Kapłunek. junger Capaun. hétoudeau, chaponneau.
Kapłuni. Capaun-. de chapon.
kapłuni kamień. Capaunen-Stein. pierre de coq; alectoire, alectorienne.
Kapral. Korporal bey den Soldaten. Caporal un soldat.
Kaprary, *vid.* Kapary.
Kapsa. Capsel. capse, boëte.
Kapsułka. kleine Capsel. petite boëte; capsule.
Kaptacya. Bemühung einen zu gewinnen. les soins qu'on a pour gagner la bienveillance de qu.
Kaptuię sobie kogo. einen einzunehmen, zu gewinnen suchen. tacher à gagner, à atacher qu. à son parti. § kaptował sobie iey serce.
Kaptur, *g. a.* 1) Kapuse, so man im bösen Wetter auf den Kopf setzet. 2) Mönchs-Kappe: Kappe an der Mönchs-Kutte, so den Kopf bedecket. 3) Kappe an der Flinten-Kolbe. 1) capuchon dont on se couvre la tête pour se défendre du mauvais tems. 2) un capuce; capuchon, téticr, coqueluche; la partie de l'habit du Réligieux qui lui couvre la tête. 3) plaque sur la couche de fusil. § 1) kaptur gornikow, żeglarzow, podrożnych; człek w kapturze. 2) kaptur mnisky; rozwiodł kaptur zakończony. 3) kaptur na fuzyi.
kaptury podczas interregnum; kaptur. das strenge Captur-Gericht in Pohlen, zur Zeit eines Interregni wegen der Sicherheit. les captures, un Jugement rigoureux en Pologne pour maintenir la sureté durant l'Interregne.
kaptur u olstra. Halfter-Kappe. chaperon de fourreau de pistolet.
kaptur kominowy. Deckel, Mantel über einem Feuer-Herd. manteau de cheminée.
kaptur alembikowy. Helm oder Deckel am Distillir-Kolben. chape, chaperon, couverture d'alambic.
kaptur wdziać. eine Kapuse auffetzen. mettre le capuchon sur la tête.
kaptur komu szyć. einem eine Kappe zuschneiden. tailler des croupières à qu.
Kapturek, *g. kapturka.* 1) kleine Kappuse. 2) Kappe, Blech an der Pistolen-Kolbe,

 auf

auf dem Säbel-Knopf. 3) Augen-Leder, Klappe so man einigen Thieren vor die Augen macht. 4) Haube für einen Stoß-Vogel. 1) petit capuce ou capuchon. 2) culotte, plaque, fer délié & creux sur le bout de la poignée d'un pistolet, d'un sabre. 3) oeillière; petit morceau de cuire qui couvre l'oeil à l'animal. 4) chaperon pour couvrir la tête de l'oiseau de chasse. § 1) aksamitowy dla dziecięcia kapturek. 2) kapturki na pistoletach; śrebrny kapturek u szable. 3) kapturki na oczach koniom służące. 4) kapturek na ptaka.

kapturek wdźiać ptakowi. einen Stoß-Vogel hauben. chaperonner l'oiseau.

kapturek ptakowi zdiąć. dem Vogel die Kappe abnehmen. déchaperonner l'oiseau.

kapturek białogłowski. Weiber-Schleppe auf den Kopf. mignolette, sorte de bonnet de femme.

Kapturzę, *y, ył*, uwiiam głowę w kaptur. verkappen, in eine Kappuse einhüllen. capuchonner, encapuchonner. § zakapturzył głowę.

ukapturzyć ptaka. Jäger: einen Stoß-Vogel hauben. *chasse:* enchaperonner un oiseau.

kapturzyć się, uwinąć się w kaptur. sich verkappen; sich in eine Kappe einhüllen. s'emmailloter; se couvrir d'un chaperon.

Kaptywus, *g. a.* 1) Hasche-Männchen, Hasche-Spiel der Kinder. 2) der Gehaschte in diesem Spiel. 1) les barres jeu d'enfants. 2) le prisonnier dans ce jeu.

grać kaptywusa. das Hasche-Spiel spielen. jouer aux barres.

Kapucyan. Capuciner. Capucin.

Kapusta. Kraut, Weiß-Kraut, Komst. chou; chou blanc.

czarna kapusta, brzoskiew ogrodna; iarmuz. Kohl. chou noir.

czerwona kapusta. roth Kraut. chou rouge.

kwaśna kapusta. Sauerkraut. choux confits; choux en compôte.

kapusta kędźierzawa; włoska kapusta. Kraus-Kohl. chou frisé.

głowiasta kapusta. Kraut-Haupt. chou cabus ou pommé.

kapusta morska, vid. *brzoskiew morska.*

kapusta dźika, vid. *brzoskiew polna.*

Kapustnik. Kohl-Gärtner, der mit Kohl und Kraut handelt. vendeur de choux, d'herbes potagéres; maraicher.

Kapustowy. Kraut-. de chou. § głąb kapustowy.

Kara. 1) Strafe. 2) Karre, Karn-Wagen mit zwey Rädern. 2) Wappenk. ein Hertz dadurch ein Pfeil gehet. 1) peine, chatiment. 2) charette; chariot à deux roues. 3) *blas.* un coeur percé d'une flèche. § 1) na karę zasłużył. 2) na karze przyiechał.

* *letka kara; teredayka.* ein Cariol. chaise roulante, cariole.

kara do błota. Dreck-Karn. tombereau.

Karabela. Säbel ohne Bügel. un sabre sans barbe.

Karabin. Carbiner, das Gewehr. carabine, sorte d'arme à feu.

Karabinier. Carabiner-Reuter. carabin un cavalier.

Karacena. schuppichter Pantzer oder Harnisch. cote de maille; cuirasse à écailles.

Karalnik. Bestrafer, Züchtiger. qui chatie; qui punit.

Karalny, karaniu służący. Straf-, die Strafen betreffend. penal, qui concerne les peines.

Karanie, kara. Strafe, Züchtigung. peine, chatiment, punition. § karanie iednego uskromi dźiesiątego, *prov.*

na moię karę tu iestem. ich bin hier mir zur Strafe. je suis ici pour mon suplice.

karania godny. straffällig, strafbar. punissable, condamnable.

Karaś, *g. karaśia.* 1) Fischheber, Fische auszuheben. 2) Karausch ein Fisch. 1) un troubleau; bout de quievre dont on se sert de lever les poissons d'un reservoir. 2) corassin un poisson de riviére.

karaś morski. gewisser See-Fisch. corbeau poisson de mer.

Karasek, Karaszek, *g. a.* 1) kleiner Karausch. 2) Mäuschen, Abprall eines geworfenen Steines vom Wasser. 1) petit corassin. 2) ricochet; bonde ou saut que fait sur la surface de l'eau une pierre qu'on y jette avec quelque roideur. § 1) były karaski, liny i okunie. 2) karasek, wyciąć; karasek pokazać.

Karat. 1) Carat ein Gold-Gewicht. 2) Carat, Grad der Güte des Goldes. 1) carat petit poids pour l'or. 2) carat, degré de bonté de l'or pur. § 1) czerwony złoty ma karatow cztery. 2) naywybornieysze złoto iest w 24. karaćie.

Karb. 1) Kerbe, Einschnitt. 2) Strich mit der Feder oder Kreide. 3) Kerb-Holtz, Kerb-Stock. 1) coche, entaille, entaille, entaillure. 2) trait, raie de plume, de craie. 3) taille; deux morceaux de bois où l'on fait des coches. § 1) karb tu narznąłem. 2) iuż dźiesięć

ieſt karbow; karb przypiſałem. 3) mam na karbie dwanaśćie złotych.
na moy karb to; *na moy karb to biorę*. ich nehme das auf meine Rechnung. je prens cela ſur mon comte.
na twoy karb. auf deine Rechnung, auf deine Unkoſten. à vos frais & dépens; cela ſera ſur vos cofres. § niech to na moy karb będźie.
Karawinka. Carvinchen, Art von kleinen Fläſchchen zu Wein. ſorte d'une petite bouteille au vin.
karawinka do octu. Eßig-Fläſchchen. vinaigrier, un petit vaſe pour y mettre du vinaigre ſur la table.
Karbacz, *g. a.* eine Karbatſche. écourgée; foüet de palfrénier.
Karbarya, ſolna huta. Saltz-Kothe, Saltz-Siederey. ſaunerie.
Karbieniec ziele, *g. karbieńca*; konop wodna. (*marrubium aquaticum*) Waſſer-Andorn ein Kraut. marrubium aquatique.
Karbona, karbonka. Spaar-Büchſe. tirelire, eſquibot.
Karbowanie. das Kerben, Einkerbung. l'action d'inciſer; inciſion, entaillure, coupure. § karbowanie liśćia.
Karbownik, co na karb bierze albo daie. der auf den Kerb-Stock giebet oder nimmt. celui qui prend, ou qui donne à crédit ſur la taille.
Karbowy. Kerb-, zum Kerb-Holtz gehörig. de taille, qui regarde la taille. § karbowy rachunek.
karbowa laſka. Kerb-Holtz. la taille.
Karbowany, narzynany. gekerbt, eingeſchnitten. coupé, entaillé.
Karbuię. 1) kerben Fiſche, Fleiſch; Einſchnitte machen. 2) ins Kerb-Holtz ſchneiden. 1) taillader du poiſſon, de la viande; inciſer, entailler, couper. 2) marquer ſur la taille ce qu'on donne à crédit. § 1) nakarbuy mięśiwo. 2) nakarbowałem dwa złote, trzy korce owſa.
Karbunkuł. 1) Carfunckel ein Edelſtein. 2) Carbunckel, Peſtkohle, ein brennendes Geſchwür. 1) un eſcarboucle une pierre précieuſe. 2) un carbucle, carboncle, charbon de peſte un ulcère. § 1) karbunkuł prawy ieſt droższy od dyamentu.
Karbuz, Arbuz. eine Netz-Melone. mélon brodé.
Karćiof. Karćioch. Karczoch } oſet cudzodźiemſki. eine Artiſchocke. artichaud.
Karćiochowy. Karćiofowy. } Artiſchocken. d'artichaut.
ſpodek karćiofowy. der Boden in der Artiſchocke. le cu d'artichaut.
Karcz, *f.* Futter für Hunde. du ſon qu'on donne aux chiens à manger.
karcz, m. Strunck; Stamm mit der Wurzel eines gefällten Baums. le colet d'arbre; le cu ou le bas du tronc d'un arbre coupé, où ſont les racines.
Karczę, *ći*, *ćił*. durchziehen, plagen, quälen. dauber, turlipiner, tourmenter.
Karczemny. 1) Schenck-, zur Schencke gehörig. 2) garſtig, ſchändlich, pöbelhaft, das nach der Bier-Banck ſchmecket. 1) de cabaret. 2) ſale, deshonnête, gras, obſcéne; qui ſent le cabaret.
gęba karczemna. Schand-Maul. une gueule forte.
karczemne słowa. unflätige Pöbel-Reden. le langage des halles; mots de gueule.
Karczemnik. Bier-Gaſt, Bier-Bruder. qui fréquente les cabarets; compagnon de bouteille.
Karczma, dom ſzynkowny. Bier-Schencke, Krug, Kretſchem. cabaret, taverne, guinguette.
po karczmach bulać. in den Schencken liegen. grenouiller dans les cabarets.
Karczmarka. Krügerin, Schenckerin. taverniére, cabaretiére.
Karczmarſki. kretſchmeriſch. de cabaretier.
Karczmarz. Krüger, Kretſchmer, Bier-Wirth. tavernier, cabaretier.
Karczmiſko. ſchlechte Bier-Schencke. cabaret borgne, miſérable taverne.
Karczoch. Artiſchock. artichaud.
Karczyſty. ſtarck von Nacken. qui a le chignon charnu & élevé.
Kardbenedykt ziele. (*carduus benedictus*) Cardobenedicten, geſegnete Diſtel. chardon bénit.
Kard, ban. Korduan. marroquin, corduan.
Kardynał. Cardinal. Cardinal.
Kardynalny. Grund-; erſter; vornehmſter. cardinal, principal. § kardynalne Państwa tego prawa.
Kardynalſki. Cardinal-. de Cardinal.
Kardynalſtwo. Cardinalat. Cardinalat; chapeau, dignité de Cardinal.
Karećiany. Caroſſen-. de caroſſe. § koń karećiany.
Karećiſko. ſchlechte Kutſche. un fiacre.
Karencya, karanie kogo na dochodźie. Entziehung der Beſoldung zur Strafe. perte de ſes apointements; privation des gages pour punir qu.
Kareta. Kutſche. un caroſſe.
Kark, *g. u.* * Karki, *plur.* } 1) Nacken, das Genicke. 2) *fig.* Kopf, Hals. 1) nuque;

que; le chignon ou chaignon; chignon du cou, le derriére du cou. 2) *fig.* tête, cou. § 1) włożyć co na karki; kark mię boli. 2) iarzmowi kark podłożyć; skłonić kark pod niewoli iarzmo; przyiąć na nieprzyzwyczaione karki swoie niewoli iarzmo.
karki komu skręcić. eig. u. fig. einem den Hals brechen. *prop. & fig.* casser, rompre le cou à qu.
karkow twardo pochyłych. der einen niedrigen Nacken hat. qui a le chignon du cou fort bas.
Karkowy. Nacken=. de chignon.
karkowa sztuka. Hals=Stück eines geschlachteten Viehes. collet de veau, de mouton; bout seigneux.
Karlę drzewko. Frantz=Baum. arbre nain; arbre fruitier qui n'est pas fort haut.
**Karleię. wie ein Zwerg werden, erscheinen. devenir, paroitre petit comme un nain. § pod ktorego ręką sami karleią olbrzymi.
Karlica. Zwergin. une naine.
*Karlik, karzeł. Zwerg. un nain.
Karłowaty, małego wzrostu. klein und untergesetzt, klein wie ein Zwerg. basset; d'une petite taille.
*Karm, *f.* pokarm. Speise, Futter. nourriture.
Karmazyn. 1) Carmasin die Farbe. 2) ein Carmasin; Tuch oder Rock von Carmasin. 1) du vermillon; graine d'écarlate. 2) robe ou drap d'écarlate. § 1) karmazynem co farbować. 2) karmazynem przykryty.
nie prawdziwy to karmazyn. er ist nicht ein echter Edelmann. c'est un faux noble, un gentillatre.
karmazyn, karmazynowe drzewko albo chrościnka. (ilex aquifolia) Scharlach=beer=Baum. espèce d'un petit arbrisseau qui porte la graine d'écarlate.
Karmazynowy. Carmasin. cramoisi.
ciemno karmazynowy. dunckel=roth. rouge obscur.
karmazynowe iagody albo ziarnka; czerwiec. Karmasin=Beeren; Scharlach=Beeren. vermillon; graine d'écarlate.
Karmel. der Berg Carmel. carmel, montcarmel. § karmel gora iest nie daleko Libanu gory.
Karmelicki. Carmeliter=. de carme.
Karmelita. Carmaliter. un Carme.
karmelici trzewikowi, albo kalceaci. Carmaliter so Schuhe tragen. les Carmes chaussez ou mitigez.
karmelici bosi. Barfüsser=Carmeliter. Carmés déchaussez.
Karmelitka. Carmeliter=Nonne. une Carmelite.
Karmia, pokarm. Speise, Futter, meistens fig. nutriment, nourriture, aliment; *presque toujours dans le sens figuré.*
Karmiciel. ** 1) Ernährer. 2) Mäster. ** 1) nourricier. 2) celui qui engraisse un animal.
**Karmicielka. Ernährerin. une nourriciére, qui donne de la nourriture.
Karmię. 1) speisen, füttern, zu essen geben. 2) fig. nähren, ernähren. 3) speisen, hegen, unterhalten als seine Gedancken mit Hoffnung. 4) säugen. 1) nourrir, donner à manger; afourager; faire repaître; panser. 2) *fig.* nourrir; donner les alimens. 3) repaitre qu. de qu. ch. 4) alaiter, nourrir de son lait. § 1) karmić konie, psy. 2) oley tłusty karmi ogień. 3) prożnemi wyniosłą myśl swoię karmi podniętami; karmić kogo obietnicami. 4) karmić dziecię piersiami.
karmić kogo nadzieią einen mit Hoffnung abspeisen. repaitre qu. de vent & de fumée.
karmię się. 1) Speise nehmen, sich füttern. 2) sich nähren, sich erhalten. 1) se repaitre, se nourrir, prendre de la nourriture. 2) se nourrir, se conserver. § 1) karmi się dobrze. 2) karmi się nędzą ludzi ubogich.
wyniosłemi się karmić myślami. sich mit stoltzen Gedancken unterhalten. se repaître de songes & de chimères.
Karmienie. 1) eig. u. fig. Ernährung, Nahrung, Erhaltung. 2) das Saugen. 3) das Füttern als der Pferde. 1) *prop. & fig.* nourriture, nutrition; aliment. 2) nourriture; l'action de donner à têter. 3) pancement, afouragement, l'action d'afourager, de panser. § 1) woda że gruba dla tego niesposobna do karmienia ognia. 2) karmienie piersiami. 3) karmienie koni.
Karmnik, *g. a.* Mast; Mast=Stall. engrais; lieu où l'on mèt le bétail pour l'engraisser.
karmnik kurzy. Käfig, Feder=Vieh zu mästen. muë, serre, où l'on engraisse de la volaille.
Karmny. 1) nahrhaft, das eine nährende Kraft hat. 2) Mast=, gemästet. 1) nourrissant, nutritif, succulent, alimenteux. 2) engraissé, gras; qui est engraissé. § 1) potrawa to barzo karmna. 2) kapłun karmny; woł karmny.
Karnie, *adv.* züchtiglich. avec dicipline; sous dicipline; correctement.

Karność.

Karność. Zucht. dicipline. § trzymać chłopca w karności.
karność zakonna. Kirchen- oder Ordens-Zucht. dicipline écléſiaſtique.
Karny. gelehrig; biegſam; der der Zucht folgt. diciplinable, docile; pliable.
Karota, *vid.* Marchew włoſka.
Karownik. Kärner. charretier, roulier.
Karp, *g. karpia.* ein Karpfe. carpe un poiſſon.
karp karaś. Karauß-Karpfen, man fängt ſie mit unter den Karpfen. eſpèce de coraſſin qu'on péche ſouvent parmis les carpes.
Karpa. verſenckter Baum im Fluß, oder Geſträuch am Fluß, ſo den Schiffen hinderlich ist. arbre dans une rivière ou au bord de la rivière qui embarraſſe les bateaux.
Karpat. das Carpatiſche Gebürge. les Carpates, montagnes qui ſéparent la Pologne de l'Hongrie.
Karpatſki. Karpatiſch. de Carpates.
karpatſkie morze. das Carpatiſche Meer, ſo ein Theil von dem Mittelländiſchen iſt. la mer Carpathienne ou de Scarpantho, partie de la méditerranée.
Karpię, *vid.* Kawęczę.
Karta. 1) Blat Papier. 2) Blat im Buche. *3) Zettel, geſchriebenes Blat. 4) Karten-Blat. 1) un morceau de papier. 2) feuillet, deux pages de livre. 3) billet, écriteau. 4) une carte à jouër. § 1) day mi kartę papieru. 2) obacz wtorą kartę tey księgi. *3) kartę, (kartkę) mu posłał. 4) wyciągniy kartę; obróć kartę.
karty. 1) Spiel-Karten. 2) Karten-Spiel. 1) les cartes. 2) un jeu aux cartes. § 1) karty francuſkie. 2) graliśmy w karty.
odrzucić karty. Karten wegwerfen. écarter.
wſzyſtkie odrzucić karty a inſze wziąć. alle Karten wegwerfen und andre nehmen. prendre la chemiſe blanche.
karty dawać. die Karten geben. faire, donner les cartes.
maść, farba w kartach. Farbe in der Karte. peinture; la couleur aux cartes.
karty ſukienne. Kartätſchen der Tuchmacher. des chardons à carder.
Kartana, *vid.* Kartuna.
Kartagiena. Carthago. Carthage.
Kartagieńczyk. Carthaginenſer. Carthaginois.
Kartagieńſki. Carthaginenſiſch. Carthaginois, de Carthage.
Karteczka, kartka. Zettelchen. petit billet.
Kartelusz, *g. a.* 1) Zettelchen, Briefchen. 2) Ausforderung zum Zweykampf. 1) billet. 2) cartel, petit billet contenant un défit pour ſe battre.
Kartownik. 1) Karten-Macher. 2) Karten-Spieler; Spieler. 1) cartier. 2) joüeur aux cartes.
Kartuię. 1) Karten, die Karten miſchen. 2) karten, abkarten, einrichten. 1) battre, faire; mêler les cartes. 2) concerter, machiner, régler. § 1) kto ma kartować. 2) dobrze tę ſprawę kartował.
ſkartować się. ſich einander verſtehen, es mit einander ablegen. s'acorder ſécrètement; convenir; avoir une intelligence, une ſécrete communication avec qu. § ſkartowali się, nie trzeba im dowierzać.
Kartuna, kartana. Cartaune. gros canon; piéce de batterie.
Kartuſz. 1) Kartetſche. 2) Patrone; Flinten- oder Piſtolen-Ladung. 1) un cartouche, gargouſſe, dont on charge un canon. 2) un cartouche pour en charger un mouſquet ou un piſtolet. § 1) kartuſzami z dział ſtrzelano. 2) ten kartuſz (naboy) nie ieſt zgodny do tego muſzkietu; w prochowe kartuſze włożyć kulę.
Kartuz. } Carthäuſer-Mönch. Chartreux un Réligieux.
Kartuzyanin. }
Kartuzya. Carthäuſer-Kloſter. Chartreuſe; couvent de Chartreux ou de Chartreuſes.
Kartuzyanka. Carthäuſer-Nonne. Chartreuſe; fille Chartreuſe.
Kartuzyański. Carthäuſer-. de Chartreux.
Karuiowy. Feld-Kümmel-. de carvi. § karuiowa wodka.
Karuk. Hauſenblaſe, Fiſch-Leim. colle de poiſſon; colle forte; alcana.
Karupiel, karupier, karupień ziele, *vid.* Miętka grecka.
Karuy, *g. karuiu,* kmin polny. Feld-Kümmel. de carve.
Karw. 1) feiſter, fauler Ochſe. 2) *fig.* Faullentzer. 1) un beuf gras & pareſſeux. 2) *fig.* un homme fort pareſſeux.
Karwaſz, *g. a.* 1) Arm-Schiene am Harniſch. 2) Art Zeuges oder Tuches zu Kleidern. 3) ein kurtzer Säbel. 1) braſſelet militaire; braſſar, le fer qui couvre le bras de l'homme armé. 2) ſorte d'étofe ou de drap. 3) ſorte de court ſabre. § 1) karwaſz mu przeciał. 2) myślę o karwaſzu na ſuknią, bo się łokcie w krotce wykluią. 3) ciął go karwaſzem.
Karwat. ein Croat. croate, cravate.
Karwia, figa Egipſka. Maulbeer-Feige. le ſicomore un fruit.

Kary

Kary koń. ein Rappe, ein schwarzes Pferd. morceau: cheval more; cheval moreau.

Karzę, *rze, rał.* strafen. punir, chatier. § 1 karać lenistwo czyie; karać sługę za swawolę.

karać kogo na zdrowiu. einen am Leibe strafen. faire subir un chatiment corporel à qu; punir qu. corporellement; infliger à qu. une punition corporelle.

karać kogo na honorze. einen an der Ehre strafen. marquer qu. d'infamie.

karać kogo na substancyi. einen am Vermögen strafen. confisquer les biens de qu; condanner à une peine pécuniaire; faire donner l'amande à qu.

karać kogo czym. mit etwas strafen. punir qu. de qu. ch. § karać mieczem, wygnaniem, szubienicą.

karać gardłem. am Leben strafen. punir de mort.

karzący. Strafer, Bestrafer. punisseur.

karać się. 1) sich selbst strafen. 2) sich spiegeln an etwas, sich bessern. 1) se punir soi même. 2) prendre exemple; se corriger.

Karzeł, *g. karła.* ein Zwerg. un nain.

Kasa; skarbnica. Geld-Casse, die Casse. la caisse dans la quelle on tient son argent. § nie masz pieniędzy w kasie.

Kąsam. 1) beissen. 2) stechen, beissen vom Ungeziefer. 3) beissen, brennen als Pfeffer. 1) mordre; prendre avec les dens. 2) mordre, piquer *en parlant de la vermine.* 3) cuire, piquer, avoir un goût piquant; mettre la bouche en feu; prendre à la gorge; écorcher la langue. § 1) pies kąsa sarnę. 2) komory, wszy kąsaią. 3) pieprz, chrzan kąsa.

kąsałbym go zębama. ich würde ihn mit Zähnen zerreissen. je le déchirerois, je le mangerois à belles dens.

kąsać się. 1) sich beissen. 2) sich zancken. 1) se mordre. 2) se quereller.

kąsaiąc Biß-Weise. en mordant; d'une manière mordicante.

kąsaiący. beissend, scharf, fressend. mordicant, piquant, acre, mordant.

Kasam się, *vid.* Kaszę się.

Kasanat, *vid.* Kaszanat.

Kąsanie. das Beissen, ein Biß. l'action de mordre; coup de dent; morsure.

Kąsek, *g. kąska,* Kęs. 1) kleiner Bissen. 2) ein Bißchen, etwas weniges. 1) morceau; lipée, bouchée. 2) un peu de qu. ch; un brin; tant soit peu. § 1) kąsek chleba. 2) i kąska to nie pomogło; day mi kąsek cukru.

kąsek smaczny, kąsek piękny; kąsek. eig. u. fig. fetter Bissen. *prop. & fig.* friand morceau; bon morceau; un gobé.

nie dla twoiey gęby to kąsek. das ist nicht ein Bissen vor dein Mäulchen. cela n'est pas viande pour vos oiseaux.

kąsek iadowity. vergifteter Bissen oder Trunck. boucon, boucon de lombard; poison.

kąskiem. etwas weniges, ein klein wenig. un peu. § koń ten kąskiem większy od mego.

kąskami. Stückerweise, Bissenweise. par morceaux.

ni kąska. auch nicht ein Bischen. pas même un morceau; pas une goute; ni tant soit peu. § ni kąska mi dał pieczeni; ni kąska się nie boię.

Kasia. Catharinchen, Trinchen. Cataut, Catin.

Kaslnąć, *vid.* Kaszlę.

Kasowanie. Caßirung, Umstossung, Aufhebung. cassation; rescission d'un acte.

Kasowany. caßirt, umgestossen, aufgehoben. cassé.

Kasuię. Gerichtsw. caßiren, aufheben, umstossen. *droit:* annuller, casser, résoudre, anéantir, abolir, rescindre. § kasować prawo, ugodę.

kasuiący. aufhebend, vernichtend. rescindant.

kasuiący dekret. Urtheil so etwas umstößt. un rescissoire; lettres de rescission.

Kasya, fistula drzewko. (*cassia fistula*) Rohr-Caßien, Fistel-Caßien. casse, une gousse qui vient des Indes.

kasya pospolita, prosta, nieprawdziwa. (cassia solutiva) Egyptische oder unächte Caßia. casse d'Egipte, elle n'est si bonne que celle des Indes.

Kasyr, skarbnik. Caßirer. caissier, celui qui a soin de la caisse.

Kasza. Grütz. gruau. § kasza iagłana, tatarczanna; kasza dziecinna rzadko warzona.

kasza pszenna. Weitzen-Grütze. du crimnum.

kasza tarta, przecierana przez durszlak; kremor. durch einen Durchschlag durchgeschlagene Grütze. du gruau passé par une passoire.

Kaszanat, kasanat, marynata. Marinade; Ueberguß von Eßig, weissen Pfeffer und guten Kräutern Fische einzumachen. marinade; assaisonnement de haut goût avec du vinaigre, du poivre blanc & de bonnes herbes pour conserver les poissons. § kaszanat albo rosoł do ryb chowania; kaszanat mięsny do chowania pieczonych kuropatw, iarząbkow.

Kaszany.

Kaszany. Grütz-. de gruau.
Kaszę się, *sze*, *szał*. 1) nach etwas streben, trachten. *2) prahlen. 1) aspirer à qu. ch; convoiter qu. ch. *2) se venter. § 1) kasze się na wielkie rzeczy.
Kaszel, *g.* *kaszlu* (*kaszla*). der Husten. la toux.
zastarzały kaszel. ein alter Husten. la toux de renard.
kaszel ciężki. schwerer Husten. coqueluche.
kaszel suchy. truckner Husten. quint.
Kaszerz, czerp. Kescher, Fischheber. carrelet, bout de quievre; troubleau.
Kaszka. Grützlein. bouillie; mets de gruau. § kaszka fraszka, chleb trawa, mięso dobra potrawa, *prov.*
Kaszlę, *szle*, *szlał*, *szlali* (*szleli*), *v. m. F. kaszlnę*. Husten. touffer.
krwią kaszlać. Blut auswerfen. cracher du sang.
kaszlnąć na kogo, na co. zuhusten; mit husten ein Zeichen geben. faire un signe à qu. en toussant; faire signe de la gorge; hucher qu.
Kaszlowy. Husten-. de toux.
Kaszlenie. das Külstern, das Husten. tousserie.
Kasztan. 1) Castanien-Baum. 2) eine Castanie. 1) châtaignier. 2) châtaigne.
kasztany wodne. Wasser-Nüsse. châtaignes d'eau, macles, escharbots.
Kasztanek. eine kleine Castanie. une petite chateigne.
Kasztanki ziemne, orzechy ziemne ziele. (*trasi*, *cyperus dulcis*) Cyper-Wurtz, ein Kraut so in Italien wächst und an den Wurtzelen kleine Nüsse trägt, die nach Castanien schmecken. souchet, un jonc anguleux qui croit en Italie, dont la racine porte une espèce de noix qui ont le goût de chataigne.
Kasztanowy. 1) Castanien-. 2) Castanienbraun. 1) de châtaigne; de châtaignier. 2) bai, châtain; de couleur de châtaigne. § 1) kasztanowa łuska zwierzchnia koląca; kasztanowa łuska gładka. 2) kasztanowey maści szata.
koń kasztanowy. Castanien-braunes Pferd. bai-chatain.
kasztanowy lasek, *sad*. Castanien-Garten. châtaigneraïe.
Kaszrel. eine Cidatelle. citadelle.
Kasztelan. 1) Pohlnischer Castellan. 2) im Spiele: Matsch, Schuster. 1) un Castélan en Pologne. 2) *burlesq.* Jean; maître Jean; celui qui porte la hote au jeu. § 1) Kasztelan Krakowski pierwszy Senator Swiecki. *2) kasztelanem został.
kasztelanem kogo uczynić. einen zum Schneider machen. faire passer qu. maître Jean.
kasztelanowie więksi. Castellanen von der ersten Ordnung. Castélans du premier ordre, du premier rang.
kasztelanowie mnieysi. Castellanen von der andern Ordnung. Castellans du second ordre.
Kasztelanicz. Sohn eines Castellans. fils de Castélan.
Kasztelanka. Tochter eines Castellans. fille de Castélan.
Kasztelanowa. Castellanin, Gemahlin eines Castellans. épouse d'un Castélan.
Kasztelański. Castellan-. de Castélan.
*Kasztelaństwo. } die Würde eines Castellans. la dignité d'un Castélan.
Kasztelanja. }
Kaszty, *plur.* Stücken, so die Berg-Stollen unterstützen. etaïes qui apuïent les conduits dans les mines d'où l'on tire le métal.
Kat. 1) Scharfrichter, Nachrichter. 2) Stichling, Sticherling, ein kleiner Fisch. 3) grausamer Mensch. *4) eine böse Sache. 5) *vulg.* Geyer, Hencker. 1) bourreau, maitre des hautes oeuvres; éxécuteur de la justice. 2) équille, épinoche un petit poisson. 3) bourreau; homme cruël. *4) méchante afaire. 5) *vulg.* diable, peste. § 1) dway kaci (kacia) w iednym miasteczku się nie pożywią, *prov.*
i kata nie wart. er ist den Hencker nicht werth. il ne vaut pas le pendre.
idź do kata. geh zum Hencker. va te faire pendre.
do kata; do bisa. zum Hencker. cadedis; ventre bieu; ventre bleu; ventre Saint George; au diable; ventre gris, ventre saint gris.
do kata z twoią przysługą. du hast mir einen schlechten Dienst erwiesen. peste de ton service; male peste de ton service.
kata ty wiesz. du weißt den Hencker. vous savez le diable.
kata ci da. er wird den Hencker geben. oui-das il vous donnera le diable. § katać nie wie, nie ma.
kat mi po nim. er nutzt mir den Hencker. male peste de lui.
day go katu iak urodna. das dich der Hencker, wie schön ist sie. la peste qu'elle est belle.
u kata iest. der Hencker hat ihn geholet. le bourreau l'a emporté; il s'est allé au diable.
Kat, *g. a.* 1) Winckel. 2) Winckel, Loch, heim-

heimlicher oder verdrießlicher Ort. 3) Meßk. Winckel. 1) coin, encoignure. 2) cachette, lieu caché; endroit fâcheux 3) *géom.* un angle. § 1) w kącie stoi. 2) zawsze w kącie siedzi; w kącie twoie dyszą pieniądze. 3) kąt (angul) krzyżowy, rozwarty, ostry, prawy, pośrzednikowy.

kąt oczny Augen-Winckel. coin de l'oeil.

ledwie ma kąt ieden; cztery kąty a piec piąty. er hat nichts als wie er gehet und stehet. toutes ses hardes tiendroient dans un chausson.

kąty z kim pocierać. einen zum Schu-Hader machen, zu schlechten Diensten gebrauchen. emploïer qu. a des services fort vilains & fort bas.

po cudzych się tłucze, się bawi kątach. er treibt in der Welt herum. il court comme un bandi; il n'a ni feu, ni lieu.

po wszystkich kątach szukać. in allen Winckeln herum suchen. chercher dans les coins & recoins.

przyprzeć kogo do ciasnego kąta. einen in die Enge treiben; ins Gedränge bringen. reduire à l'étroit, pousser à bout, tenir en échec, jetter qu. dans le panneau.

w kąt się skryć. sich in einen Winckel verstecken. se cacher dans un nid.

w kąt z tym. verstecke dich damit, weg damit. c'est un rien arriére cela.

w kąt się skryy. weg mit einem solchen Rath. arriére ce conseil.

w kącie. heimlich, im Winckel. en cachette, sécretement, en sécret. § w kącie się to stało.

w kącie żyie. er lebt im Winckel. il ne voit pas le soleil.

w ciasne się napedził kąty. er hat sich selbsten ins Unglück gestürtzt, in schlechte Umstände gebracht. il s'est embarqué dans une méchante afaire; il s'est enfilé; il s'est jetté dans la nasse, dans la gueule de loup; il a mal fait ses afaires. § złością swoią się w ciasne napędził kąty.

w kącie leży. sie liegt in den Wochen; sie ist zu Winckel gekrochen. elle est en gésine, en couche.

Katafalk. hohes Gerüste, darauf eine Leiche gesetzet wird. un catafalque. § na żałobnym złożony katafalku.

Katar. Cathar. le caterre.

Kataralny. Cataral. caterreux.

Katarakta, oką zaście. Augen-Staar., cataracte un maladie de l'oeil.

katarakta, w bramach; spust. Fall-Gatter, Fall-Thüre im Thore. sarrasine, herse dans une porte.

Katarzyna. Catharina. Caterine.

Katechysta. Catechete. un Catéchiste.

Katechyzm. ein Catechismus. le catéchisme, un livre qui contient les instructions de la Réligion.

Katechyzacya. Catechismus-Lehre. le catéchisme, l'action de catéchiser.

Katechyzuię komu. catechisiren. catéchiser; faire le catechisme.

Katedra. 1) eine Catheder, ein Lehr-Stuhl. *2) ein Thum, Dom-Kirche, s. Tum. 1) chaire dans un auditoire. *2) Eglise Catédrale, *v.* Tum.

katedra kaznodzieyska. die Cantzel. chaire dans l'Eglise.

Kątnica. grosse Wurst. grand boïau de cochon farci; pance farcie.

Kątny. wincklicht. angulaire.

kątne ielito, kątna kiszka, vid. Kiszka kątna.

Kato, *g.* Katona. Cato, ein Römischer Nahme. Caton nom d'homme chez les Romain.

Kato z Utyku. Cato von Utica. Caton d'Utique.

Katolicki. Catholisch. Catolique.

po katolicku. Catholisch, Catholischer Weise. catoliquement.

Katoliczka. eine Catholickin. une Catolique.

Katolik. ein Catholick. un Catolique.

Katowa. Henckerin, des Henckers Frau. femme de bourreau.

Katowanie, okrutne zabiianie, mordowanie. grausame Hinrichtung: Grausamkeit. boucherie, un massacre cruël; cruauté, barbarie, bourrelerie.

Katowany. gemartert, geplagt. bourrelé.

Katowczyk. Henckers-Knecht. valet de bourreau.

Katowka. 1) Henckers Tochter. 2) eine Grausame; grausame Schöne. 1) fille de bourreau. 2) tigresse; crüelle; beauté crüelle.

Katownia. Marter-oder Pein-Stube. lieu ou l'on tourmente les criminels.

Katowski. 1) Hencker-; henckerisch. 2) grausam, beschwerlich. 1) de bourreau. 2) crüel, fort fâcheux, fort rude.

po katowsku. nach Art der Hencker. en bourreau.

Katuię, iako kat siekę. 1) die Stelle eines Henckers vertreten. 2) übel zurichten, quälen, martern. 1) être bourreau; faire la fonction d'un bourreau. 2) maltraiter, bourreler; traiter en bourreau; tiranniser, tourmenter.

Katukopa. Galgen-Dieb, Galgen-Strick. pendart; gibier de potence.

Katusz, *f.* } Tortur-Stube, Kercker-Stube,
Katuſza. } Gefängniß. chambre ou l'on donne la queſtion; cachot, la priſon.
Kaulefior. Blumen-Kohl, Karviol. choux-fleurs.
Kaulrapa. Kohlrabi, Rüben-Kohl. chou rave.
Kauteryum, *indec.* 1) Fick-Eiſen; Brenn-Eiſen zu Fontanellen. 2) Brenn-Mittel, beitzendes Mittel Blaſen und Fontanellen zu ziehen. 3) Fontanell von einem Brenn-Eiſen oder Brenn-Mittel. 1) un cautère; fer chaud, fer brûlant, bouton de feu pour faire un fonticule 2) un cautère, remède cauſtique; pierre infernale. 3) un fonticule; brûlure faite avec du cautère.
Kauteryzowanie. das Cauteriſiren; das Setzen einer Fontanelle. cautèriſation.
Kauteryzuię. cauteriſiren, eine Fontanelle ſetzen. cautèriſer; faire un cautère.
Kauza, ſprawa ſądowa. Gerichts-Sache. cauſe, procèdure, procès.
kauzy odprawować; prokuratorſtwem ſię bawić. practiciren, advociren. être avocat; faire la profeſſion d'avocat.
Kawa. 1) die Dohle ein Vogel. 2) Klecks im Schreiben. 3) Cafee. 1) graille un oiſeau. 2) un pâté; ancre tombé ſur le papier. 3) du café. § *1) kawa (kawka) kwacze. 2) kawy piſmo ſzpecą na papierze. 3) warzyć, palić kawę.
w kawy iść. verſchwinden; nichts daraus werden; zu Nichts werden. s'évanoüir, diſparoître; s'en aller en fumée; ne réüſſir pas. § naſze prace i nadzieie w kawy poſzły.
Kawał. } Stück von etwas.
Kawalec, *g. kawalca.* } morceau, piéce, lopin, tronçon. § kawalec cukru łodowatego; kawał chleba.
Kawałek, *g. kawałka.* Stückchen von etwas. petit morceau; bout; brin.
kawałek człeka. kleiner Mensch. bout d'homme.
Kawaler. 1) Cavalier, einer von Adel oder ein Oficier. 2) Ritter eines Ordens. 3) Reuter, Soldat zu Pferde. 1) cavalier, gentil-homme ou un oficier de guerre. 2) chevalier, qui eſt d'un Ordre de chevalerie. 3) cavalier, ſoldat qui va à cheval. § 1) zacny kawalerze; grzeczny to kawaler. 2) kawalerowie ſię ziechali. *3) kawalerow (konnych, konnych żołnierzy) było tyśiąc.
Kawalerka. 1) Fräulein, Dame, ſo einen Ritter Orden trägt. 2) Amazonen-Kleid für Weibs-Perſonen. 1) Chevaliére, fille de quelque Seigneur qui eſt d'une Chevalerie. 2) habit d'Amazone que les Dames portent quelque fois.
Kawalerſki. 1) Cavalier-. 2) Ritter-, Ordens-. *3) Ritter-, adlich, ſ. Szlachecki, Rycerſki. 1) de Cavalier, qui regarde un gentilhomme ou un oficier de guerre. 2) de Chevalier, de Chevalerie, qui concerne un Ordre de Chevalerie. *3) noble, qui regarde la nobleſſe, *v.* Szlachecki, Rycerſki.
po kawalerſku. wie ein Cavalier en Cavalier, cavalierement, à la cavaliére.
Kawalerſtwo. *1) Ritter-Stand; Adel, ſ. Rycerſtwo. 2) weltlicher Orden. *1) Nobleſſe, tous les Nobles, *v.* Rycerſtwo. 2) chevalerie.
Kawalerowa. Dame ſo einen Ritter-Orden trägt. Chevaliére, fille ou Dame qui eſt d'un Ordre de Chevalerie.
Kawalerya. 1) die Reuterey bey der Armee. 2) Ritter-Orden. 1) la cavalerie d'une Armée. 2) chevalerie; l'Ordre de Chevalerie.
Kawalikowanie. das Tummeln mit den Pferden, das Zureuten derſelben. paſſade; l'action de paſſager, de dreſſer, de promener un cheval. § kawalikowanie rzeźwość rycerſką zatrzymuie.
Kawalikuię. ein Pferd zureuten, abrichten. dreſſer un cheval. § kawalikuię na koniu, koniem.
Kawalkata, *vid.* Kalwakata.
Kawalkator. Roß-Bereuter, Bereuter. cavalcadeur, écuïer, piqueur; celui qui dreſſe, qui promene un cheval.
Kawat. Säbel in der Geſtalt eines Meſſers. couteau; petit ſabre fait en couteau.
Kawecon, Kaweczon. 1) Kapzaum. 2) *fig.* Zaum, Kapzaum, Zwang, Gewalt. 1) caveçon. 2) *fig.* frein, bride, pouvoir, force. § 1) włożyć koniowi kawecon w gębę 2) trzymać kogo na kaweconie poſtrachu.
kawecon zębaty. Kapzaum mit Zähnen. figuette.
Kawęczę, *czy, czał, czeli.* 1) über etwas ſitzen, liegen; ſeine Zeit zubringen 2) kränckeln. 1) ahaner; ſuër à force de travailler; être cloué ſur un ouvrage. 2) être malade; ſe porter mal; être ſujet aux maladies. § iuż kilka lat nad tą kśiążką kawęczał. 2) rok cały kawęczy.
*Kawiar. eingemachte See-Roggen. caviar, caviat, reſure. § kawiar Wenecki, Turecki.
Kawię. das Spiel verderben; einen guten Handel ſchlimm machen bifer qu. ch. à qu; gâter une bonne afaire par bétiſe

tiſe ou à deſſein. § wſzyſtko nam pokawili; pokawiłeś tę ſprawę.
Kawka. die Dohle ein Vogel. graille, jaquette dame.
biała to kawka. das iſt ein weiſſer Sperling. c'eſt un merle blanc; cela eſt rariſſime; on n'en trouve pas à la douzaine. § ſnadniey o kawkę białą niźli o sługę poczćiwego.
Kaydan. Kaydany, *plur.* Fuß-Feſſeln. ceps, fer qu'on met aux piez de priſoniner.
Kazalnica. Kanzel. la chaire dans une Egliſe.
Kazanie. Predigt. ſermon; prédication.
na kazanie dzwonić. zur Predigt lauten. ſonner le ſermon.
iakbym na Niemieckim był kazaniu. das ſind mir Böhmiſche Dörfer. c'eſt de l'algébre pour moi.
kazaniu służący. Predigt-. de ſermon.
Kazarnie, *plur.* die Caſernen; Wohnung für die Beſatzung in einer Stadt. Caſerne où l'on loge la garniſon d'une ville. § w kazarniach odprawił śię Popis.
Każdodźienny. alltägig. quotidien; journaillier, de chaque jour.
Każdoroczny. alljährig. annuël; aniverſaire; qui ſe fait tous les ans.
Każdotygodniowy. allwöchentlich. de chaque ſemaine.
Każdy. ein jeder; dieſes *adj.* hat keinen *pluralem.* chacun, chaque, tout, un; *cet adjectif ne ſe met pas au plurier.*
każdy widźi. ein jeder ſiehet. chacun voit.
każdy dom, każda wieś. jedes Haus, jedes Dorf. chaque maiſon; chaque village.
każdy Chrześćianin powinien myśleć o wieczności. ein jeder Chriſt iſt ſchuldig an die Ewigkeit zu dencken. un Crétien doit penſer à l'éternité.
każdy człowiek poczćiwy. jeder ehrlicher Menſch. tout honnête homme.
każdy z oſobna. jeder ins beſondere. chacun en ſon particulier.
każdy za śię. ein jeder vor ſich. chacun pour ſoi.
Każę, *źi, źił.* 1) verderben, meiſtens figürlich. 2) beflecken, verunehren. 1) gâter, dépraver, corrompre. 2) ſouiller, gâter, ſalir, deshonorer. § 1) naprawił co drugi ſkaźił; zła kompania obyczaie kaźi. 2) ſkaźił łoże dobrodźieia ſwego.
płod w żywoćie ſkaźić. die Frucht in Mutterleibe verletzen. gâter un fetus.
Każę, *że, kazał.* 1) befehlen. 2) etwas machen laſſen. 3) erfordern, haben wollen. 4) trotzen, pochen. 5) predigen. 1) commander, ordonner. 2) commander, laiſſer, faire faire. 3) éxiger; vouloir avoir, demander. 4) braver, provoquer; ſe fier en; ſe piquer, ſe targuer, ſe faire fort de. 5) prêcher; anoncer la parole Divine. § 1) kazał słudze aby poſzedł; kazał mi liſt piſać; kazał mi to. 2) kazałem ſobie ſuknie zrobić; kazał przepiſać. 3) tak potrzeba kazała. 4) jako na trzy tuże każe na to śmiele; hardźie na to każe; wyżey ſobie kazać począł. 5) dźiś kazał Jezuita sławny.
reſztą każe. 1) er ſetzt den Reſt aufs Spiel. 2) er wagt das äuſſerſte. 1) il jouë de ſon reſte; il couche de ſon reſte. 2) il fait un coup de déſeſpoir; il hazarde tout.
kazał ſobie płaſzcz zrobić. er hat ſich einen Mantel machen laſſen. il ſe fit faire un manteau.
Każenie, pſowanie. das Verderben, Verderbniß. dépravation, corruption.
Kazernie, kazerny, *vid.* Kazarnie.
*Każićiel, Skażićiel. Verderber. corrupteur.
Każirod. Każirodźiec, *g. każirodzca.* Blutſchänder. un inceſtueux; qui a commis un inceſte.
Każirodzki. Blutſchänderiſch. inceſtueux, ſouillé d'inceſte.
Każirodztwo. Blutſchande. un inceſte. § każirodztwem śię albo kogo zelżyć.
każirodztwo z duchowną oſobą. Blutſchande mit einer Gott gewidmeten Perſon. inceſte ſpirituel; inceſte commis avec une perſonne conſacrée à Dieu.
Każitelny, *vid.* Skażitelny.
Kaźn, kara. 1) Strafe. 2) Urtheil im Gerichten. 1) peine, chatiment. 2) décret, arrêt, ſentence du Juge. § *1) kaźn (karę) podpadł. 2) kaźń Sędźiego wypełnić.
Boża kaźń. das böſe Weſen. le haut mal, l'épilepſie.
Kaznodźieia. Prediger. Prédicateur.
Kaznodźieyſki. Prediger-. de Prédicateur.
Kazub, *g. a.* 1) kleiner Schlauch oder Büchſe von Baum-Rinde, Becren herein zu thun. *2) Bettel-Sack. 1) petite outre ou boëte faite d'écorce à y mettre des baïes. 2) beſace d'un pauvre.
Kazubek, *g. kazubka,* iſt das *Diminutivum* von kazub. *c'eſt le diminutif de* kazub.
Kazus. 1) Gewiſſens-Frage. 2) Zufall, Begebenheit. 3) Gramm. ein Caſus 1) cas de conſcience. 2) cas, avanture, accident. 3) *gramm.* cas. § 1) kazus albo nauka dobrego rządu, ſumnienia i żywota.

wota. 2) taki się kazus (przypadek) trafił; srogi go potkał kazus. 3) to słowo w tym kazuśie (spadku) położyć trzeba.

Kazyatka. Futter-Hemd. chemisette.

Kcę, *kćie*, *kćiał*, *kćieli*. keimen; hervor sprossen. germer; pousser une germe.

Kędy? *adv.* wo? où? en quel lieu? § kędyś był? kędy pieniądze?

kędy—tam. wo—da. où—là. § kędy pieniądzę tam wszystko.

Kędykolwiek, *adv.* wo nur. quelque part que ce soit; en quelque lieu que.

Kędzierzawię. kräuseln. boucler, friser; faire les cheveaux en boucles.

wiatr wodę kędźierzawi. der Wind machet kleine Wellen auf dem Wasser. le vent frise l'eau, fait rider la face de l'eau.

kędzierzawić się. sich kräuseln. se créper, se recoquiller; moutonner.

Kędźierzawiony. gekräuselt. frisé.

Kędźierzawo, *adv.* kraus. d'une maniére crépuë.

Kędźierzawość. Kräuselung. frisure; maniére dont une chose est frisée ou crépuë.

Kędźierzawy. kraus. crépu, frisé.

Kędźierze, *collec.* kędźiorki. die Haar-Locken. les boucles d'une chevelure; frisûre.

Kędźior. *g. a.* eine Locke, Haar-Locke.
*Kedźierz. boucle de cheveux.

Kędźiorek, *g. kędźiorka.* 1) kleine Locke. 2) Mensch mit gekräuselten Haaren. 1) petite boucle de cheveux. 2) celui qui a une tête frisée, qui porte les cheveux frisez.

Kędźiornik, *g. a.* Haar-Krauser. friseur de cheveux.

Kędźiorny. zum Haarkräuseln gehörig. ce qui apartient à friser les cheveux.

kędźiorny drot, żelazo. Haar-Eisen. fer à friser les cheveux.

Kępa. eine kleine Fluß-, Teich- oder Land-See-Insel. une petite isle de riviére, d'étang ou de lac. § na ostrowiu wielkie drzewa, na kępie tylko krzaki rosną.

Kępiasto, *adv.* kupkami. 1) von Kräutern: puschichter Weise; wie ein Pusch. en touffes; en petits buissons; d'une maniére touffuë, *en parlant des herbes.* § iemiel kępiasto na dębie rośnie.

Kępiasty. 1) voll kleiner Inseln. 2) buschweise wachsend. 1) plein de petits isles. 2) toufu; qui croit ou qui est fait en touffe; qui jette plusieurs petites branches qui s'entrelasse.

kępiastey głowy. ein Mensch mit einem flachen oder platten Kopf. qui a la tête platte.

Kęs. 1) Bissen, Mundvoll. 2) ein wenig. 1) bouchée, lipée, morceau. 2) brin; un peu de qu. ch; tant soit peu. § 1) dwa, trzy kęsy. 2) day kęs cukru.

o kęs. bey nahe, bey einem Haare. il faillit à; peu s'en faut; peu s'en est fallu; presque.

po kęsu. Bissenweise. par petits morceaux. § po kęsu czego używać.

w kęsy. klein, in kleine Stückchen. en petits morceaux. § pośiekać co w kęsy.

Kęsy, *vid.* Kusy.

Kętnary. Lager, Keller-Lager, Lager-Bäume unter den Fässern. chantier, piéces de bois où les tonneaux sont rangez en cave.

*Ki, iaki. was für einer. quel. § kie nieszczęśćie; ki chłopiec; ka kobieta.

kiego kata czyni? was Hencker macht er? que diable fait-il?

*Kibić, *f.* glänzender Zierath, Schmeltz. petite gentillesse, ornement brillant; émail.

Kibitny. schwang. souple, qui plie aisément. § kibitny wąż; kiiek kibitny.

Kić, *vid.* Kotuś.

Kicham, *v. m. F. kichnę.* niesen. éternuër.

Kichanie, kichnienie. das Niesen. éternûment; l'action d'éternuër.

Kichawiec żiele, *g. kichawca.* (*ptarmica*) wilde Bertram-Wurtzel. serpentine, ptarmique.

Kichawka. 1) das Niesen. 2) Niese-Mittel. 1) éternûment. 2) sternutatoire.

kichawkę albo kichanie czyniący, poruszaiący. Niesen machend. sternutatif.

kichawkę czyniące lekarstwo. Niesen machendes Mittel. un sternutatif; un ptarmique; un sternutatoire.

Kicz, *f.*
Kiczka. Kolbe am Schilf, an Hasel-Stauden. tête d'un roseau; chaton de coudrier.

Kiebel, *g. a.* Eimer in Bergwercken. un seau aux mines.

Kieca.
Kiecz, *f.*
Kiecza.
Kieczka. 1) Küttel von Leinwand. 2) Waffen-Rock von unterschiedenen Farben über den Panzer zu ziehen. 1) sarot, souquenille, blaude. 2) cotte-d'armes, sorte de casaque de diverses couleurs qu'on met sur la cuirasse.

*Kiedayszy. 1) an welchem verflossenen Tage? 2) vor einigen Tagen. 1) en quel jour passé? 2) il y a quelques jours; avant quelques jours.

Kiedy, *conj.* 1) wenn, eine Frage oder Gewißheit anzudeuten. 2) da, wenn indem. 1) quand? 2) pendantque, en faisant,

faiſant qu. ch. § 1) nie wiem kiedy przyydźie; kiedy będę piſał, wtedy namienię; kiedy u mnie będźieſz? 2) kiedy (gdy) czytam, ćicho bydź muśi.

na kiedy. auf wenn, zu welcher Zeit. à quel tems; en quel jour; quand. § iuż wiem na kiedy będę gotow.

kiedy tedy; kiedyż tedyż. 1) mit der Zeit. 2) bisweilen. 1) un jour; avec le tems. 2) par fois, quelque fois, quelques jours.

kiedyby. ſ. die Anmerckung zu By. wenn — möchte, hätte. ſi; *voiez la remarque ſur la particule* By. § dałby kiedyby (gdyby) miał.

kiedy źle; kiedy źle ieſt. da es böſe ausſiehet. quand les choſes prennent un mauvais train.

kiedy naylepiey, kiedy ieſt naylepiey. da es am beſten iſt. lorsque tout va le mieux. § kiedy naylepiey umarł.

kiedy naygorzey; kiedy naygorzey ieſt. da es am ſchlimmſten iſt. lorsqu'il y a du pis.

Kiedykolwiek, kiedyżkolwiek, *adv.* 1) es ſey wenn es wolle, dereinſt, dermaleins. 2) mit der Zeit, einmahl, endlich. 3) bisweilen, denn und wenn. 1) en quelque tems que ce ſoit. 2) quelque jour; une fois; un jour; à la fin. 3) par fois; de loin à loin; quelquefois. § 1) zrobię to kiedykolwiek. 2) kiedykolwiek to będźie. 3) kiedykolwiek on dobry.

Kiedyś, *adv.* ehedeſſen. autre-fois; jadis, quelque fois.

kiedyś niekiedyś. denn und wenn; ſelten. de loin à loin; de tems en tems.

Kiedyż tedyż, *adv.* einſtens. quelque jour.

Kieł, *g. kła.* 1) Keim, Sprößlein eines aufgehenden Korns. 2) Hunds-Zahn, Spitz-Zahn im unterſten Kinnbacken. 3) der Hacken-Zahn eines Pferdes. 4) Hau-Zahn, Waffen, Gewerf eines wilden Schweins. 1) germe, jetton, pointe, plume radicule. 2) dent canine. 3) le croc, crochet, une dent de cheval. 4) la défenſe, la grande dent d'embas d'un ſanglier. § 1) źiarno kieł puſzcza. 2) kły w śiodmym roku śię puſzczaią. 3) zęby trzonowe ſą pierwſze po kłach. 4) dźik pſa kłem śiecze.

wźiąć na kieł. 1) von Pferden: das Gebiß auf die Hacken nehmen: ausziehen, ausreiſſen. 2) den Kopf auffetzen; ſich widerſetzen. 1) *parlant des chevaux:* prendre ſon frein aux dents. 2) reſiſter, s'opoſer; regimber.

miłość go na kieł wźięła. die Liebe hat ihn verblendet. il eſt aveuglé de l'amour.

Kiełb. Gründling, Kreſſe ein Fiſch. goujon un poiſſon. § kiełb rzeczny, kiełb morſki.

ma kiełbie we łbie. er hat viel Witz; er hat Grütze im Kopf. il a beaucoup d'eſprit; il a du plomb dans la tête; c'eſt un homme de tête.

Kiełbaſa. Wurſt. ſauciſſon.

Kiełbaſka. kleine Wurſt. ſauciſſe.

Kiełbaśnica. Darm zur Wurſt. boïau qui eſt propre pour en faire un ſauciſſon. § kiełbaśnica wieprzowa, barania.

Kiełbaśnik. 1) Wurſt-Macher. 2) Wurſt-Eiſen; Trichter zu Würſten. 1) celui qui fait des ſauciſſons. 2) boudiniére.

Kiełbik. kleiner Gründling. petit goujon.

Kiełec, *g. kiełca.* Ferckel, das vor der Zeit Zähne bekommt. cochon de lait qui a des dents avant le tems. § kiełcowi zęby wyłamać trzeba, aby maćiory nie ranił.

Kielich, *g. a.* Kelch. le calice; la coupe.

Kielimka. Tiegel in der Küche. capucine; petite écuëlle à queuë; une poéle à frire.

Kieliſzek, *g. kieliſzka.* 1) Spitz-Glas. 2) Spitz-Glas voll. 1) un verre à vin. 2) verre plein de qu liqueur.

w kieliſzki bić. beym Trincken an die Gläſer ſtoſſen. toquer les verres.

wytrząſać kieliſzki. die Gläſer ausleeren, brav ſauffen. vuider les verres, les pots.

kieliſzek wina. Spitz-Glas voll Wein. verre de vin.

Kiełek, *g kiełka.* Sproßlein, Keimlein. petite germe; radicule.

kiełki morſkie wonne. Art kleiner wohlriechender See Muſcheln. eſpèce de petites conques marines odoriferantes.

Kielnia. 1) Maurer-Kelle, Mörter-Kelle. 2) Küchen-Kelle; Schöpf Löffel. 3) Wagen-Kelle, Wagen-Kaſten. 1) truelle; lange de beuf; fiche. 2) grand cuiller; écumoir dans la cuiſine. 3) magaſin, pannier ou caiſſe de coche; chaton de caroſſe.

Kiełznam, *v. m F. kiełznę.* 1) zäumen, den Zaum anlegen. 2) bändigen, zwingen. 1) brider; mettre la bride à. 2) domter, arrêter.

*Kień, kloc. Klotz. Block. billot, bloc.

Kiep, *g. kpa, vulg.* 1) heßliches Wort die weiblichen Geburts Glieder auszudrücken. 2) Bärenhäuter, Hund fott das größte Schimpfwort. 1) *mot fort vilain pour exprimer les parties honteuſes de la femme.* 2) coquin; bougre; *le plus injurieux de tous les termes.*

Kiepski, *vulg.* Bärenhäuterisch. coquin.
Kiepkuię z kogo, *vulg.* einen zum Narren haben; einem auf der Nase spielen; einen scheeren. berner, vexer, joüer qu.
Kierat. 1) Kercker wo die Gefangenen arbeiten müssen. 2) Winde, Kasten in die Höhe zu ziehen, sie bestehet aus einer liegenden Waltze. 1) cachot, une prison à travailler. 2) virevaut, guindal; c'est un tour posé horisontalement qui sert à lever les fardeaux avec les barres.
*Kierca, postawnik. grosse Wachs-Kertze. un grand cierge.
*Kierchow, Cmentarz. Kirchhof. cimétiére, *m.*
Kierdeia. Wappenk. drey über einander an einer Linie stehende Lilien. *Blas.* trois fleurs de lis mises l'une sur l'autre près d'un trait ou ligne perpendiculaire.
Kiermasz. Kirmeß; Kirchmesse, Kirchweihe. *2) Jahrmarck im Dorf. 1) la Dédicace; fête d'Eglise; un anniversaire de la Consécration d'une Eglise. 2) fête, foire du village. § 1) kiermasz albo rocznica poświącania kościoła.
Kiernowe sukno. Kern-Tuch. sorte de bon drap.
Kiernoz. Ebber. porc non-chatré; verrat.
Kiernozi. Ebber-. de verrat.
Kiersztak, *g. a.* kotwiczna lina. Ancker-Seil. le cable de l'ancre.
Kierowanie wozem. das Wenden, Einlencken mit dem Wagen. braquement.
Kieruię. 1) wenden, lencken. 2) führen, regieren das Ruder. 3) verjagen, vertreiben; einem Beine machen. 4) eintreten, zusprechen. 5) einen lencken, zu seinem Willen haben. 1) tourner, manier, diriger, guider. 2) gouverner; tourner le gouvernail. 3) chasser; faire déloger; faire décamper; faire sortir. 4) mettre le pié chez qu; voir qu. en passant. 5) gouverner, régir; disposer d'une personne. § 1) strzałą, koniem (strzałę, konia) kierować; kieruie magnes swe żeleście; trudno nie kierować oczu, kiedy serce ma swoy magnes; rzeczy dobrze nakierował; kierować przedsięwzięte sprawy. 2) kierować rudel, ster. 3) Szwedow z Polski kierowano. 4) skierować z koniem do kogo; nakierowałem (wstąpiłem) do domu tego. 5) kierować kogo do intencyy swoich; kieruię nim iako sam chcę.
kierować okrętem. ein Schiff wenden. revirer un vaisseau.
kierować wozem. den Wagen wenden. braquer un chariot.
Kierz, *g. krza.* Busch. buisson, halier. § we krzu się ptak lęże, zaiąc siedzi.
kierz Moyzeszow. der feurige Busch, in welchem Gott Mose erschienen ist. buisson ardent où Dieu aparut à Moïse.
ze krza na potyczkę patrzać. von einem sichern und weiten Orte einer Schlacht zusehen. regarder de loin, d'un montpagnote, d'un poste des invulnerables à une bataille.
w kierz to poydzie; nic z tego nie będzie. daraus wird nichts werden. cela s'en ira en fumée; cela ne réüssira pas.
Kierzanka, Kierznia } maślnica. Butter-Fuß zum Buttern. baratte ou l'on bat le beurre.
Kierze ziele. (*tormentilla*) Tormentillen-Kraut, sieben Finger-Kraut. tormentille.
Kierzek, *g. kierzka.* kleiner Busch. petit buisson.
Kieścień, *g. kieścienia.* Fäustling, Stock so mit eingezogenem Bley versehen ist. bâton garni de plomb.
Kiesa. Geld-Casse, Geld-Stock. caisse, cofre fort pour y mettre son argent.
Kieska. kleine Geld-Casse. petite caisse pour le même usage.
Kiestrzanek. Art eines Meths. sorte d'hidromel.
Kieszeń, *f.* Schubsack, Ficke, Tasche. poche.
Kieszonka. kleine Ficke. bourson, pochete, gousset.
Kieterek, *g. kieterka.* Ißländer ein Hund. espèce de chiens qui viennent d'Islandie.
Kiiania, *vid.* Kiiec.
Kiianka praczek. Wasch-Bläuel. batoir, petite pêle de bois pour batre le linge.
kiianka wodna żywocina. ein schwartzes flaches Wasser-Ungezieser. un insecte aquatique qui est noir & plat.
Kiiec, *g. kiyca.* eiserner Schlägel an einem kurtzen Stiel. batte, maillet de fer qui a un court manche.
Kiiek, *g. kiyka.* kleiner Stock, Stecken. petit bâton; baguette, jonchet.
Kiiowy. Stock-. de bâton.
kiiowe razy, kiiowe karanie, kiiowe potkanie. Stock-Schläge, Prügel-Suppe. bâtonnade.
kiiowy kołacz. ein Gebackenes in Forme eines Stocks; Zapfen-Kuchen. piéce de four cuite en forme de bâton.
Kikut, *g. a.* 1) lahmer Finger, lahme Hand. 2) der einen lahmen Finger oder eine lahme Hand hat. 1) doigt mutilé; main mutilée.

mutilée. 2) un manchot; estropié du doigt, ou de la main.

Kila, Kilas, *vid.* Kilka.

Kila. Darm-Bruch, Bruch. hergne; descente de boïau.

Kili? } wie groß? wie klein? de quelle
Kilki? } grandeur est-il; de quelle petitesse est-il? combien grand? combien petit?

*Kilin, Kilim. gewürckte Tisch-oder Pferde-Decke. couverture tissuë pour couvrir les tables ou les chevaux.

kilim Gurski. schlechte Decke von dieser Art. vile couverture de la même sorte.

Kilka, kila, *N. A. kilka*, (*kila*) *g. D. L. kilku* (*kilu*) *Inf. kilką* (*kilą*). etliche, einige. quelqu'uns, quelques. § z kilką panami (panow) mowił; kilku było u mnie; napisał kilka książek.

kilka kroć; kilka razy. etliche mahl. quelques fois.

kilka set. etliche hundert. quelques cents; quelques centaines.

kilka tysięcy. etliche tausend. quelques mile; quelques miliers.

dwadzieścia i kilka. zwantzig und etliche. vingt & tant; plus de vingt; vingt & quelques. § trzydzieści, czterdzieści, sto i kilka.

Kilkadziesiąt, *Kiladziesiąt. etliche zehn, zwantzig, dreyßig bis hundert. quelques dixaines, quelques vintaines, quelques trentaines &c. *jusqu' à cent.*

kilkadziesiąt kroć. etliche zehn, zwantzig &c. mahl. quelques dix, vingt &c. fois.

kilkadziesiąt tysięcy. etliche zehn tausend, zwantzig tausend &c bis hundert tausend. quelques dix mile, vingt mile; trente mile, &c. *jusqu' à cent mile.*

Kilkanaście, *Kilanaście. etliche zwischen dreyzehn und zwantzig; zehn und etliche. dix & quelques; dix & tant; plus de dix.

kilkanaście kroć. zehn und etliche mahl. dix & quelques fois.

kilkanaście tysięcy. zwischen zehn tausend und zwantzig tausend. quelques dix mile; entre dix mile & vingt mile.

Kilkanaścioraki. auf etliche zehnderley Art gemacht. fait de dix & quelques maniéres.

Kilkoro, *g. kilkorga D. L. kilkorgu, Inst. kilkorgą.* etliche Stück, etliche mahl. quelques piéces, quelques fois. § przełoż chustkę w kilkoro.

Kilkoraki. etlichfältig, auf etliche Art eingerichtet, gemacht. fait, disposé en plusieurs maniéres.

Kilkorako, *adv.* auf etliche Art. de diverses façons, en plusieurs maniéres.

Kilkoroletni. etlichjährig. agé de quelques ans.

Kilkoronaście. etliche Stück zwischen 13. und 20. quelques dix & tant piéces; quelques piéces entre treize & vingt.

Kiłof. 1) Tschakan, Faust-Hammer. 2) Bergw. Spitz-Hammer. 3) Schnabel eines Storches, Kranichs. 1) maillotin, marteau d'armes. 2) *métal.* marteline, sorte de marteau de mineurs qui est en pointe d'un côté. 3) bec de cigogne, de gruë.

Kiłowaty. der einen Darm-Bruch hat. hernieux, qui a une hergne ou une descente.

Kinal. der eichelne Unter in einigen Spielen. dans quelques jeux le valet de gland aux cartes Alemandes.

*Kinia, Kot. Mietze, Katze. matou; maître mitis; chat.

Kinę, *vid.* Kiwam.

Kinienie, Skinienie. das Wincken, der Winck. un signe qu'on fait avec la tête.

Kipię, *ie*, (*i*) *iał, ieli*, (* *a, ał*). 1) wallen, Blasen aufwerfen; überlaufen. 2) kriebeln, wimmeln, hauffenweise kriechen. 1) bouilloner, jusqu' à se déborder; s'enfuir. 2) groüiller, fourmiller, se remüer en grand nombre. § 1) nie dopuszczać, nie dać kipieć. 2) iuż z niego kipi robactwo.

day baczenie aby garnek nie wykipiał. sehe zu, daß der Topf nicht überlaufe. prenez garde que le pot ne s'enfuie.

Kipienie. das Aufwallen, Ueberlaufen. bouillonnement; l'action de bouillir à gros buillons.

Kir. Flock-Tuch, grobes Tuch zu Bauer-Röcken. bure, bureau, rouzet, nadieu; drap grossiérement tissu dont les païsans se vétissent.

*Kirchow, cmentarz. Kirchhof. le cimétiére.

Kirść, łopatka dolna. das Hüft-Bein, die Hüfte. ischion *m.* la cuisse même; la hanche.

Kirys. ein Küraß. cuirasse.

Kiryśniczek, *g. a.* im Schertz: ein Ducaten. *burlesq.* un ducat.

Kiryśniczy. Küraß-, zum Küraß gehörig. de cuirasse.

*Kiryśier. } Küraßierer. cuirassier.
Kiryśnik. }

kiryśnik ryba morska. (cataphractus) ein See-Fisch der mit bein-harten Schuppen bedecket ist. poisson de mer armé d'écailles dures comme l'os.

Kisam, *v. m. F. kisnę.* 1) gähren. 2) etwas gährend machen. 1) fermenter, se fermenter,

menter, bruire, bouillir, travailler. 2) fermenter qu. ch.
Kiſanie. das Gähren, Aufgähren. fermentation.
Kiść. 1) Scheuer-Wiſch an einem Stiel. 2) Maurer-Pinſel. 1) bâton à vadel; torchon lié à un bâton; broſſe faite de vieux linge. 2) pinceau de maçon.
Kiśćień, *vid* Kieśćień.
Kiśiel. Wappenk. ein ofnes Zelt, darauf ein Creutzchen, über der Krone aber drey Thürme ſtehen. *Blaſ.* une tente entre-ouverte, avec une petite croix ſur le pommeau & trois tours ſur la couronne.
Kiſtka, pierzyſko. Saamen-Kolbe. tête, chaton; un panache. que produiſent certaines plantes, comme on voit aux roſeaux, au millet.
Kiſzka, ielito. 1) ein Darm. 2) eine Wurſt. 1) boïau, tripe, inteſtin. 2) sauciſſon. § 1) kiſzki dźielą śię na ćienkie i grube, to ieſt miąźſze; kiſzki biorą od żołądka co ieſt ſtrawionego. 2) kiſzka wątrobna; kiſzka nadźiewana.
kiſzka ćienka. der dünne Darm. le long boïau; le menu boïau; l'ilium.
kiſzka czcza. der leere Darm zwiſchen dem duodeno und dem dünnen Darm. le jeûneur; l'afamé; le jejunum, un inteſtin entre le duodenum & l'ilium.
kiſzka kątna; kątnica. der blinde Darm. le cecum, le borgne, l'aveugle, le prémier de gros boiaux qui n'a qu'un trou.
kiſzka kolkowa; kiſzka kobielaſta. der Grimm-Darm. le gros boïau, le colon. § kolka choroba w kolkowey kiſzcze bywa.
kiſzka oſtatnia dolna, odbytowa. der Maſt-Darm. le rectum; le boïau culier.
kiſzki miąźſze albo grube. das groſſe Gedärme. les gros boïaux.
kiſzki ćienkie. das kleine Gedärme. les petits boïaux; les inteſtins grêles.
Kiſzkowy. Darm-. de boïau, inteſtinal.
Kita. 1) Feder-Buſch. 2) Bund geſponnen Garn. 3) Kütt zum kütten. 1) crête de caſque; aigrette en forme de broſſe. 2) poignée de fil. 3) ciment, maſtic lut de ſapience. § 1) kita ſzyfzakowa; Wezyr dwie kity nośi u zawoiu, oſadzone w ſztukę dyamentową. 2) kita lnu. 3) kita mularſka, kamiennicza.
Kitayczany, kitaykowy. Taft-. de tafetas.
kitayczana wſtęga. Taft-Band. ruban de tafetas.
Katayka. Taft. tafetas.
Kitel, *g. kitla.* } Mieder, Leibchen der Weiber. corſelet de femme.
Kitlik. }
kitel furmańſki. Fuhrmanns-Kittel. blaude, ſouquenille.
Kituie. kütten. cimenter, maſtiquer.
Kitowanie. das Kütten. l'action de cimenter.
Kitowany. geküttet. maſtiqué, cimenté.
Kiwam, *v. m. F. kiwnę, * kinę.* 1) mit dem Kopf ſchütteln. 2) wincken, mit der Hand oder mit dem Kopf ein Zeichen geben. 3) wackeln, ſchlenckern mit einem Stock, mit den Händen im gehen. 4) drohen mit der Hand, mit einem Stocke. 1) hocher, branler la tête. 2) cligner, faire ſigne de la tête, de la main. 3) brandiller, agiter, remuër. 4) ménacer avec la main, avec un bâton. § 1) coż kiwaſz i śię dźiwuieſz? 2) kiwnął głową, ręką abym odſzedł; kiedy palcem, laſką, ręką kiwnę, (kinę) poydź. 3) kiwa ręką chodząc, a nogami śiedząc. 4) kiwnął mi (na mnie) ręką, kiiem.
kinąć śię do kogo. auf eines Seite treten. ſuivre, prendre le parti de qu.
Kiwanie ręką, głową. das Wincken mit der Hand, mit dem Kopf. l'action de faire ſigne avec la main ou avec la tête.
* *kiwanie ręką, laſką, vid.* Machanie.
Kiwnienie. der Winck mit der Hand; Zeichen mit der Hand oder Kopf. ſigne qu'on donne avec la main ou avec la tête.
Kiy, *g. kiia.* Stock. bâton, rondin. § żebrakom na kiiu trzeba chleba podawać; kiiem tych hultaiow rozwadzę; kiiem wźiął; kiiem kogo uſpić.
kiiem dać; kiiem bić. mit einem Stock prügeln. bâtonner, rondiner; donner le tricot à qu. § we dwa kiymi mu dano.
kiy do bićia. Stock zum Prügeln. tricot, trique.
kiiem na kim wyiechać. einen zum Hauſe heraus prügeln. reconduire qu. à coups de bâton.
iak kiy naśiekany. er iſt zerfetzt, voller Wunden. il eſt tout balafré.
łacno o kiy, gdy pſa chceſz uderzyć. der Stock findet ſich wohl, wenn man den Hund ſchlagen will; man kan bald eine Urſache vom Zaune brechen. qui veut noïer ſon chien dit qu'il a la rage.
nie kiy ale drewno. ſo lang als breit; eins iſt eben ſo gut als das andre. bonnet blanc, blanc bonnet.
Kiżinek. Wappenk. drey Lilien auf der obern Rundung eines Jäger-Horns, aus der Krone aber gehen zwey Jäger-Hörner mit drey Lilien in der inwendigen Rundung. *Blaſ.* un cor de chaſſe avec trois

trois fleurs de lis sur le dos, deux autres cors avec trois fleurs de lis dans leurs convexitez sautent de la couronne.

Kłąb, *g. a* (*u*). 1) Knaul als Zwirn, Seide. 2) Klumpen als Wäsche. 3) Schopf, Mähe an der Pferde-Stirne zwischen den Ohren. 1) péloton, pélote de fil, de soïe. 2) tapon, fagot de linge. 3) épi, molette au front du cheval. § 1) kłęba (kłębu) nići dowiiać. 2) włosy w kłąb skręcone; kłąb bielizny. 3) przyćiągniy kłąb koniowi.

w kłąb co zwinąć, śćisnąć. in einen Klumpen zusammen binden, drucken. bouchonner; mettre qu. ch. en un bouchon, en tapon. § w kłąb zwinął szaty swoie; związać, zwinąć w kłąb chłopa, kozła.

w kłąb śię zwinąć. sich in einen Haufen drücken; krumm zusammen liegen. se mettre en tapon; être tout dans un fagot.

Klacz, *f.* klacza, kobyła. Stutte. cavalle, jument; bête chevaline; alfange.

Kłącze, Łodyga. Stiel eines Krautes. la tige d'une plante.

Kładę, *kładźie*, *kładł*, *kłaść.* 1) legen. 2) niederlegen, ins Bett legen. 3) setzen, stellen. 4) fig. setzen, legen. 5) niederlegen, aufgeben ein Amt. 6) setzen, achten, halten. 7) anwenden, dran setzen, dran wenden. 1) mettre, poser, placer, asseoir, coucher, étendre sur ou dans qu. ch. 2) coucher qu; mettre au lit. 3) mettre debout, dresser, élever. 4) *fig.* mettre, placer, emploier. 5) déposer un emploi; se défaire d'une charge. 6) mettre au même rang; reputer, tenir, prendre pour. 7) mettre qu. ch. à qu. ch; emploier ses forces, son argent à qu. ch. § 1) położyłem na stole świecę, postaw ią na lichtarz; kładę do skrzyni pieniądze, szaty; położyć działo na łoże. 2) położyć chorego na ławie, dźiećię spać, leżeć. * 3) kłaść (stawiać, postawić) potrawy, kieliszki na stoł. 4) wie malarz gdźie co przećiw czemu i iaką farbę ma położyć; położyć woysko, garnizon, oboz gdźie na obronę; położyć słowo wyraźne, co w regiestr, w księgę. 5) kłaść urzędy; położył koronę. 6) przyiaźń twoię tak wysoko kładę; w rownym go z nim respekćie kładźie; rowno Kśiążęćia z Margrabią kładą. 7) kładę (łożę) w tym zdrowie swoie, że śię to tak znayduie; kładł (łożył) na tę umieiętność koszt, naukę, pracę.

położyć oboz gdźie. ein Lager an einem Ort aufschlagen. planter son camp dans un lieu.

* * *

Zu der kurtzen *Conjugation* der *Compositorum* dieses *Verbi* wird łożę gebraucht. *dans la brève Conjugaison les composez de ce verbe se font avec le verbe łożę.*

kłaść komu słowa do ucha. einem die Worte ins Maul sagen. parler tous bas à l'oreille de qu.

kłaść wieniec na kogo. einem einen Krantz aufsetzen. mettre un chapeau de fleurs à qu.

kłaść, położyć co nad czym. über etwas legen, stellen. mettre une chose sur une autre.

kłaść położyć co na widok, na widoku ans Licht stellen. produire, mettre au jour, en lumiére.

kłaść położyć kogo miedzy. einen unter die Zahl zehlen. mettre au nombre de.

tak kładę. ich halte davor. je repute; je crois; je suis persuadé.

kłaść za pewną. gewiß davor halten. croire pour certain, pour seur; faire son compte sur qu. ch.

kłaść śię. 1) sich legen. 2) sich halten, sich ausgeben. 1) se coucher, s'étendre. 2) se dire, se porter, se qualifier. § 1) zboże śię od deszczu kładźie; położyłem śię na ławie, na trawie. 2) kładźie śię ich starszym bratem.

kłaść śię spać; położyć śię, ukłaść śię. sich schlafen legen. se coucher, se mettre au lit.

Kładek. } Steg, Brückchen über ein Gewässer. ponceau; petit pont; pontet, planche.
Kładka }

Kładźienie. Legung, Setzung, Stellung. position, situation; l'action de coucher, de mettre, d'étendre une chose sur une autre. § malarz kładźieniem rożnych farb iedney rzeczy drugą wspiera.

kładźienie śię. das Schlafen gehen. le coucher; le tems qu'on se couche.

Kładźiony. gelegt, gesetzt. posé, mis. § farba gęsto kładźiona.

Klaistr. 1) Kleister. 2) im Schertz: Menschen-Koth. 1) colle de farine; bouillie, pâte. 2) *burlesq.* merde, la fange.

Klak. } alte Lumpen, Plunder. vieillerie; guenille, guenillon; de choses vieilles & usées. § zatkać dźiurę klakami.
Klaki, *plur.* }

*Kłam, kłamstwo. Lüge. un mensonge.

Kłamam. 1) lügen. 2) versagen, vom Gewehr. 1) mentir; dire des mensonges. 2) manquer

quer; prendre un rat, *en parlant des armes à feu* § 1) kto kłama inaczey słowy okazuie, niżeli ma na umyśle; kłamasz nie prawda. 2) strzelba mu skłamała.

kłamać kim albo przed kim. vor einem lügen. mentir devant qu. § śmiałżebym tobą kłamać.

Kłamanie. das Lügen. menterie; l'action de mentir.

Kłamca. Lügner. menteur. § kłamcy i prawdę mowiącemu nie wierzą; *prov.* kłamcy dobrey pamięći potrzeba, *prov.*

Klamerka. 1) eine kleine Klammer. 2) Buchdrucker-Klammer. 1) un petit crampon, cramponnet. 2) acolade dans l'imprimerie. § 1) klamerkami spięte deszczułki. 2) słowo dwiema klamerkami ujęte [ ].

Klamka. 1) Thür-Klincke, Drücker, Klincke. 2) Fall-Riegel, Fall-Klincke. 1) loquet, ponçoir. 2) loqueteau. § 1) przy klamce iest dziura do klucza. 2) klamka za kluczką zapada

Kłamliwie, *adv.* lügenhaft. en mentant, faussement.

Kłamliwy, verlogen, lügenhaft. menteur, faux, qui dit des mensonges. § kłamliwy gaziećiarz.

Klamra. eine Klammer. crampon, ancre, harpon, main de fer.

klamry. Wappenk. zwey Zimmer-Klammern die ins Creutz geleget sind aus der Krone gehet ein Pfau-Schwantz, darauf eine duppelte Lilie stehet. *Blas.* deux harpons de charpentier qui se croisent; de la couronne sort une queue de paon, sur laquelle se représente un double fleur de lis.

Klamruię co. klammern. aclamper, cramponner; atacher avec des crampons.

Kłamstwo. Lüge, Unwahrheit. le mensonge, menterie. § kłamstwo iak szydło nie długo się w worze utai, *prov.*

kłamstwo komu zadać. einen lügen strafen. démentir qu; donner un démenti à qu.

Kłaniam się. / Kłaniam. 1) verehren, anbethen als Gott. 2) einen grüssen mit Abziehung des Huts, durch ehrerbietige Neigung. 3) einen im Briefe grüssen. 4) seine Aufwartung machen, seine Ergebenheit ablegen. 5) aufwarten, sich durch etwas beliebt machen. 1) adorer, réverer Dieu. 2) salüer; faire un salüade, ses compliments à qu. en ôtant son chapeau devant qu. 3) baiser les mains; faire, marquer ses respects à qu. dans une lettre. 4) faire la réverence à qu; faire sa cour, rendre ses devoirs, ses respects à qu. 5) faire sa cour à; gagner la grace de qu. § 1) kłaniać się Bogu. 2) kłaniam Was Panu; pokłonił mi się. 3) kłaniam się Rodźicom twoim; kłania ći się brat moy. 4) dworzanie i Ministrowie z powinszowaniem krolowi kłaniali. 5) słuszna grzeczney Damie kłaniać; kłaniać się przed odętym Niemcem nie będę.

każdemu się kłaniać. er grüsset alle Leute. il bonnete tout le monde; il fait de grandes salutations à tout le monde.

kłaniać się od kogo. von einem einen Gruß abstatten. faire un compliment de qu. § kłaniay się matce ode mnie.

kłaniam. ihr Diener; leben Sie wohl, wenn man kommet oder weggehet. vôtre Serviteur, *en venant*; adieu Mr: *en sortant.* § kłaniam Mći Panie; kłaniam wszystkim Jch Mośćiom.

Klapaczka. gewisse Kranckheit der Schafe. espèce de maladie qu'ont les brebis.

Klapam, *v. m. F. klapnę.* 1) mit den Zähnen klappern. 2) klatschen. 1) claquer de dents. 2) claquer, batre des mains. § 1) klapać zęboma. 2) klapnąć, klasnąć w rękę.

klapać zęboma od źimna. vor Kälte klappern. greloter; greloter de froid.

Klapanie. 1) das Zähn-Klappern. 2) das Klatschen. 1) le claquedent; claquement de dens. 2) le claquement de mains.

Klapka. Kläppchen, Ueberschlag am Polnischen Ermel. revers sur la manche d'un habit Polonois.

piątey mu nie dostaie klapki. er hat einen Schuß zu viel. il a un coup de hache.

Klaponogi. flachfüßig. qui a des piez plats & larges.

Klapouch. / Klapouchy. Klappohr. oreillard; qui a les oreilles pendantes & abatuës. § koń, pies klapouchy.

Klar. Klarheit, Durchsichtigkeit, Hellichkeit, Glantz. clarté, transparence, pureté, évidence; le clair.

w klar. offenbar, deutlich, frey heraus. ouvertement; à coeur ouvert; manifestement, apertement; franchement. § w klar nie chćiał prośby iego odrzućić; w klar to obaczysz.

w klar się wydał z tym postępkiem. er hat seine Gedancken mit dieser Aufführung verrathen. il a trahi ses pensées avec ce procedé.

w klar komu co powiedźieć. einem reinen Wein einschencken. dire nettement sa pensée à qu.

człowiek w klar czyniący. ein aufrichtiger, offenher-

offenherziger Mensch. un homme ouvert; qui parle, qui fait tout à coeur ouvert.

Klaret. 1) Claret-Wein. *2) mit Zucker angemachter Wein. 1) du vin clairet, il n'est pas fort rouge. *2) hipocras; vin mêlé du sucre & de canelle § 1) klaret czerwony.

Klarownie, *adv.* hell, durchsichtig. à clair.

Klarowny. 1) klar, hell, durchsichtig. 2) aufgeklärt, aufgeheitert, klar. 1) clair, rassis, limpide, transparent, diaphane. 2) serein, beau, clair. § 1) klarowna woda; klarowne wino. 2) klarowne niebo.

Klaruię. klar machen. éclaircir; tirer à clair. § klarować wino.

klarować się. sich abklären. s'éclaircir, devenir clair & net.

Klask, klaskanie, kleskanie, klaśnienie. das Klatschen; ein Klatsch, Knall als mit der Hand. claquement, battement des mains; clac.

klaskanie rękoma od radości. das Schlagen in die Hände vor Freude. aplaudissement.

klask, interj. klitsch klatsch. fric frac; pouf, zone, flan, patarade.

Klaskam, *v. m. F. klasnę.* 1) klatschen, knallen mit der Hand, mit dem Maul. 2) schmatzen im Essen. 3) erschallen, knallen. 1) faire clac; claquer des mains, de la bouche; batre, fraper des mains. 2) manger avec du bruit des cochons. 3) éclater, rétentir; faire du bruit. § 1) klasnął (*klasł) biczem; klaśniy językiem; klaska rękoma; listek klasnął od uderzenia; tak nie klaśniesz językiem iak on klaskał. 2) iedząc iak prosięta klaskaią. 3) kichnął że w izbie klasło.

Klaskanie, } klask. das Klatschen. claquement.
Klaśnienie, }

Klasztor, *g. u,* **a.* Kloster. un Cloître, un Monastère, Couvent.

klasztor Panieński. Nonnen-Kloster. monastére de Réligieuses; Couvent de filles.

Klasztorny, klasztorski. Klösterlich; Kloster-. claustral, régulier, conventuël, monastique, qui est de couvent.

klasztorne towarzystwo; klasztorna przyiaźń. Kloster-Gesellschaft oder Freundschaft. conventualité; conversation monastique.

po klastorsku. nach Kloster-Weise. conventuellement.

Klatczany. Käfig-. de cage. § kapłun klatczany.

Klatka. 1) Vogel-Bauer, Käfig. 2) Thier-Fang; Käfig wilde Thiere einzusperren. 3) Noth-Stall, Zwang-Stall beym Schmidt. *4) Kleinigkeit, Pappen-Stiel. 1) une cage. 2) serre, petit logement pour y enfermer une bête farouche. 3) travail où le maréchal enferme le cheval. *4) bagatelle, vetille, zest.

Klątwa. *1) Fluch, Verfluchung. 2) Kirchen-Bann. *1) jurement, malediction, imprécation. 2) excommunication; un anatéme. § *1) tey klątwy (tego przeklęctwa) nie zasłużył. 2) podpadać klątwie kościelney; klątwę z kogo znieść; z klątwy kogo wypuścić.

klątwa Papieska. der Päbstliche Bann. les foudres du Vatican.

klątwa mała. der kleine Kirchen-Bann. excommunication mineure.

klątwa obostrzona. geschärfter Kirchen-Bann. réagrave.

Klauzuła. eine Clausel, Beding. clause, condition.

Klauzura. 1) Umfang eines Klosters; Kloster-Bezirck. 2) Bücher-Clausure. 1) clos; cloture d'un Couvent; tout le circuit d'une maison Réligieuse. 2) fermoir de livre. § 1) do klauzury klasztorney uliczkę przydano; Biskup idącemu za klauzurę błogosławił. 2) księga z klauzurami.

mieysca w Klauzurze. Oerter so im Umfang eines Klosters enthalten sind. lieux réguliers.

Klawiatura, klawisze, *plur.* das Clavier die Tangenten eines Claviers. le clavier; rang de touches d'un clavecin.

Klawicymbał. Instrument, Flügel, Clavizimbel. clavecin.

Klawikord, *g. a.* Clavier, Clavicordium. clavier; un manicordion, un instrument de musique semblable au clavecin.

Klawisz, *g. a.* Tangent in einem Spienet, Clavier. touche, languette dans un clavier.

Klaystruię. kleistern. empâter, pâter; coler avec de la pâte.

poklaistrowane ręce. mit Kleister beschmierte Hände. des mains empatées.

Kłębek, *g. kłębka.* Knäulchen Zwirn. petit péloton; petite pélote de fil. § iuż Parki ostatniego żywota kłębka dowiiaią.

doyść kłębka po końcu nici. hinter einen heimlichen Handel kommen. découvrir la mine, la méche; découvrir le pot aux roses.

Klec, kletka. 1) mit Leim beworfenes Bauwerck;

Bauwerck; Kleber-Arbeit. 2) Stimperey, schlechte Arbeit. 1) un bousillage; bauge. 2) un bousillage; besoigne mal travaillée.

Klecę. 1) mit Lehm bewerfen, eine Lehm-Wand machen; leicht, schlecht bauen, arbeiten. 2) sudeln, pfuschern. 3) zusammen backen, zusammen spinnen. 1) torcher, bousiller, travailler avec de la terre & de la bouë. 2) bousiller; travailler mal. 3) *fig.* lier; joindre l'un à l'autre. § 1) nie z trwałey materyi budynek buduie, ale tylko z piany i słomy kleći. 2) rzemieślnik to ladaiaki tylko kleći. 3) sklećił to małżeństwo, te dwie familie.

Klecha. 1) schlechter Schulmeister. 2) Sudler, Fuscher, Stümper. 1) magister; maître d'école. 2) bousilleur, gâte-métier; ravaudeur. § 1) miedzy chłopami klecha Doktorem bywa. 2) klecha to a nie rzemieślnik sposobny.

Klechowski. Schulmeisterisch. magistral.

Klęczę, *czy, czał, czeli.* knien. étre à genoux. § klęczał przed ołtarzem; klęczy i modli się.

Klęczeń na niebie, *g. nia.* } Sternk. der Klęczenie herkulesowe. } kniende Hercules ein Nord-Gestirn von 29 Sternen. *Astron.* l'agenouillé, *m.* une constellation de Nord de vint neuf étoiles; Hercule apuié sur le genouil droit.

Klęczenie. das Knien. l'action d'étre à genoux.

Klęczkiem, na klęczkach, klęcząc. auf knien, kniend. agenouillé; à genoux; à deux genoux. § na klęczkach do swoiey damy się czołga.

Kleię, *i, ił.* 1) leimen. 2) fig. verbinden, vereinigen. 1) coler; faire tenir avec la cole. 2) *fig.* joindre, unir. § 1) skleić kartę; skleił deskę rozłupaną. 2) zawisne skleił serca.

kleić się. 1) sich zusammen leimen. 2) sich vereinigen. 3) zusammen hängen als eine Rede. 1) se coler, s'atacher par quelque cole. 2) s'atacher, se joindre, s'unir. 3) étre enchainé, étre bien lié; avoir de la connéxion. § 1) skleiły się karty w księdze. 2) przyiaźń uprzeymą się klei usługą; ich zamysły się skleiły. 3) ta mowa się klei.

nie klei się to. dieses hängt nicht an einander. cela n'a aucune connéxion.

Kleienie, skleienie. das Leimen. l'action d'atacher par le moien de la cole.

Kleiony, skleiony. geleimt. colé.

skleiony papier. zusammen geleimtes Papier. du papier colé avec un autre.

**kleiony* (*bałunowany*) *papier.* geleimt Papier. du papier lavé.

Kleiowatość } lipkość. Leimigkeit, Kle-
Kleistość } brigkeit. viscosité, gluten.

Kleiowaty. } 1) klebrig, leimig. 2) gum-
Kleisty. } micht, hartzicht, so Gummi in sich hat oder giebet. 1) viscide, visqueux, gluant, glutineux, glueux. 2) gommeux; qui a ou qui produit de la gomme ou de la glu.

kleiowaty. 1) zähe, vom Fleisch. 2) zäh, dick, das nicht fliesset. 1) coriace *en parlant de la viande.* 2) épais, qui ne coule pas bien. § 1) kleiowata pieczenia. 2) kleiowate piwo.

Kleiowy. 1) leimicht, Leim-. 2) gummicht, hartzig. 1) de cole. 2) glutineux; gommeux.

Kleisto, *adv.* wie Leim oder Gummi. en maniére de la glu ou de la cole.

Klękam, *F. klęknę.* niederknien, auf die Knie fallen. s'agenouiller, se mettre à genoux. § klęknął przed ołtarz; kleknij u ołtarza.

* * *

statt der langen *Conjugation* dieses Worts wird klęczę gebraucht. *on prend le verbe* klęczę *au lieu de la longue conjugaison de ce mot.*

Klekocę, *ce, tał,* } Glegocę. 1) klappern.
Klekotam, } 2) plappern, schnattern. 1) petiller, craqueter, cliqueter, claquer, faire du bruit. 2) jaser, causer. § 1) bocian nosem klekoce.

*Klekot, świegot. Plaudrer. causeur, jaseur, babillard.

Klekotka. 1) eine Klapper. 2) Plauderin. 1) crécerelle, cresselle, cliquet. 2) causeuse, jaseuse.

klekotka ziele, vid. Kleszczowina.

Klektam. 1) leicht und schlecht bauen. 2) beschmieren, besudeln. 1) bousiller; bâtir mal. 2) barbouiller, souiller.

uklektać się. sich mit Koth beschmieren, sich beklunckern. se barbouiller; se croter.

Klepacz. } falscher Polnischer Schilling.
Klepak. } un faux schelling Polonois.

Klepadło. Tennen-Patsche, eine Klappe, Stampfe die Erde gleich zu schlagen. bate, hie dont on aplanit la terre. § klepadłem brogi, sąsieki, ziemię ubiiaią.

*Klepam. } 1) hämmern, flach klopfen.
Klepię, *ie, ał.* } 2) die Erde gleich schlagen. 3) plaudern, plappern. 4) schmieden, erdencken. 1) marteller; aplanir avec quelque instrument. 2) hier, aplanir la terre. 3) jaser, causer, babiller. 4) forger, inventer. § 1) rzemieślnik ten statek dobrze uklepał.

*2) kle-

*2) klepać, (ubiiać) ziemię. 3) aż do uprzykrzenia będzie mi klepał. 4) klepie nowiny.
klepać nędzę. ein kümmerliches, armseliges Leben führen. arracher sa vie; n'avoir ni pâte ni pain au logis.
*Klepisko, boiewisko. die Tenne in der Scheune. l'aire dans la grange.
Klepki, *plur.* 1) kleines Klappholtz, eichene Breter als zu Fässern. 2) die Dauben im Faß. 1) douvain; bois propre à faire des douves. 2) les douves de tonneau.
Klepsydra. Sand=Uhr. le sable, sorte d'horloge.
Klerycki. geistlich. clérical. § klerycki stan.
po klerycku. auf Art der Geistlichen. cléricalement, en clerc. § głowa po klerycku przegolona.
Kleryctwo, klerycki stan. der geistliche Stand eines Ordens=Bruders. la cléricature, état de celui qui est tonsuré.
Kleryk. Geistlicher; Mönch. un clerc.
Klesk ptak, grabołusk. Kern=Beisser; Kirsch=Fincke. gros-bec un oiseau.
Kleskanie, *vid.* Klaskanie.
Klęska. 1) Niederlage der Feinde. 2) Niedermetzlung, Blutbad. 3) Verwüstung, grosser Schade. 1) déroute, défaite. 2) le massacre, le carnage. 3) dégat, un ravage. § 1) woysko wielką i nienadgrodzoną klęskę odniosło; klęską upadł nieprzyiaciel. 2) iuż po klęsce było gdy warta przyszła. 3) wezbranie wod wielką klęskę sprawiło.
Kleskacz. Frohlocker, der zum Beyfall in die Hände klopft. celui qui applaudit.
Kleskanie, *vid.* Klaskanie.
Klęsnę. 1) zusammen fallen als eine durchgestochene Blase. 2) den Schein verlieren, sich verkriechen als der Mond. 3) durch Verdrehung wallachen. 1) s'eventer, s'aplatir, devenir plat comme une vessie percée. 2) perdre son lustre; se ternir. 3) bistourner un cheval. § 1) szpilka sprawi ze pęcherz sklesnie i niemasz nic. 2) skląsł (sklesnął) księżyc.
mieszek mu skląsł. er hat die Schwindsucht im Beutel. il a la bourse plate.
Kleśniec ziele. (*arisaron; aris*) klein Aron. arisarum.
Kleszcz. *1) Brassen, Bressen ein Fisch, f. Leszcz. 2) Schaf=Zacke, Holtz=Bock, Schaf=Laus. 1) brême un poisson, *v.* Leszcz. 2) tique, ricin, louvete, un insecte.
kleszcze, plur. Zange, Kneip=Zange. tenailles; pincettes.
kowalskie kleszcze. Schmiede=Zange. détret.
kleszcze na wyprężoną ścianę; spona. Zwinge, Pfosten die eine weichende Wand unterstützen. jambe de force, étaie d'un mur qui commence de s'afaisser.
w kleszcze kogo uiąć. einen in die Enge treiben, nicht viel Freyheit lassen. serrer qu. de près; reduire qu. au petit pié.
Kleszczę, *ści, ściał*, klaskam. klatschen. claquer. § kleścmy rękoma.
Kleszczki, *plur.* Kleszczyki, *plur.* kleine Zänglein zu unterschiedenem Gebrauch. pincettes, petites tenailles à divers usage.
kleszczyki do włosow wyrywania. Rauf=Zänglein zu den Haaren. pincettes qui servent à arraches les poils.
kleszczykami sobie włosy wyrywać. sich die Haare auszupfen. se pinceter.
kleszczyki do orzechow. Nußknacker. casse-noisette.
kleszczyki cyrulickie. Balbier=Zänglein. tenette; pincettes de chirurgien.
kleszczyki do zębow. Zange die Zähne auszureissen. pelican, davier.
Kleszczowina ziele. (*ricinus*) Wunder=Baum, Creutz=Blume, ein Kraut das sechs Schuh hoch wächst. ricin un plante qui pousse une tige à la hauteur de six piez.
Kleszczowinny. } Wunder=Baum. de
Kleszczowinowy. } ricin. § kleszczowinny oleiek.
Kletka. schlechtes Bauwerck, schlechtes Haus. bousillage; une cage; méchante maison.
Klęty, *vid.* Wyklęty.
Kley, *g. kleiu.* 1) Erd=Pech, Berg=Wachs, Erd=Hartz, Fettigkeit so leicht brennet. 2) Leim. 3) Gummi, Wachs, Hartz, so aus den Bäumen fliesset. 1) le bitume, limon qui s'enflamme aisément. 2) cole; cole de menuisier. 3) glu, gomme, resine qui coule d'un arbre. § 1) ziemia rożne wydaie kleie. 2) kleiem co napuścić. 3) kley z drzew ciekący; kley puszcza drzewo.
kley ryb, żab. Laich der Fische oder Frösche. le frai des poissons, des grenouilles.
kley rybi. Hausen=Blase. cole de poisson.
kley ognisty. Naphta ein Erd=Hartz. du naphte, sorte de bitume fort ardent.
kley mokry, rzadki. Peter=Oel, Stein=Oel. pétrol; l'huille pétrolle.
kley; kley ziemski. Juden=Leim, Juden=Hartz, Juden=Pech. asphalte, *m.* du mail.
kley złotniczy; szefergryn; boraks. Berg=grün, Borax, Gold=Leim, Gold und Silber

der zu löten. chrisocole, borax ou quelque autre soudure d'or ou d'argent.

Kleynot. Kleynod, Geschmeid. joiau, bijou.

kleynoty białogłowskie na szyię. Hals-Schmuck, Hals-Geschmeide der Weiber. tarcz-y.

Klęzarz. Berg-Arbeiter der die Erde vom Ertz grabet. ouvrier aux mines qui sépare la terre du métal.

Klęzuię. Erde und Stein von einander sondern, um das Ertz zu finden. séparer la terre des pierres pour trouver du métal.

Klin, *g. a.* 1) Keil. 2) Zwickel im Kleide. 3) Geom. der Sector; Ausschnitt des Circkels. 4) jede keilförmige Figur. 1) coin qui sert à fendre du bois. 2) chanteau au bas d'un habit. 3) *géom.* le secteur. 4) chaque figure de coin. § 1) trzeba klina do tego drzewa. 2) klin w sukni, w koszuli. 3) klin cyrkułu.

klin wielki. grosser Keil. ébuard, grand coin.

klin piorunowy. Donner-Keil. carreau de foudre.

klinem rozbiiam. mit einem Keil spalten. fendre avec un coin.

klin mały wielkiemu ustępuie. ein kleiner Keil muß dem grössern weichen. un petit coin céde à un grand.

klin klina wybiia. ein Keil treibet den andern. un clou chasse l'autre.

klin klinem wybiiać. einen Teufel mit dem andern heraus jagen; Gewalt mit Gewalt vertreiben. chasser un mal par un autre; repousser la force par force. § klin klinem wybiiać zawsze się nie poszczęści.

klin komu w głowę wbić. einem einen Floh ins Ohr setzen. mettre à qu. la puce à l'oreille.

w klin, w kliny, klinem, klinami. als ein Keil, Keilen-weise en coin. § w klin szykowane woysko; klinem się ciągnęło woysko; tu trzy ziemie zeszły się klinami.

Kliniasto, klinowato, *adv.* keil-förmiger Weise. en coin.

Kliniastość. } Keilförmigkeit. la figure
Klinowatość. } d'un coin. § klinowatość narożnika.

Kliniasty. } keilförmig, keilicht. formé,
Klinowaty. } en coin; fait comme un coin.

Kliwia. Cleve, Stadt und Land in Deutschland. Clèves, ville & païs en Allemagne.

Kliweński. Clevisch. de Cleves.

Klistera. 1) Klistier, die Artzeney. 2) Klistier, das Werckzeug. 1) le clistère; lavement, agrément. 2) le clistère, l'instrument. § 1) klisterę komu dać; klisterę wziąć.

Klisteruię kogo. klistieren, ein Klistier setzen. donner, apliquer un lavement à qu.

Klizacz. Knaupler, der langsam speiset. pinocheur.

Klizam. knaupeln, langsam essen. épinocher, pinocher, chipoter, gruger.

Klnę, *klnie, klął, * klnął*. fluchen. jurer, pester, maugréer. § klnie ze ściany trzeszczą.

kląć komu albo kogo. auf einen fluchen. maudire qu; pester contre qu.

Kloba, *vid.* Kluba.

Klobuczki, *plur.* Knopf, Knospe, Schelfen einer zugeschlossenen oder aufblühenden Blume. bouton, bourse, pelure d'un fleur qui n'est pas encore éclose, ou qui s'épanuït.

kłobuczki róży nierozwitey. Rosen-Knospe. bouton de rose qui s'épanouït.

Kloc, *g. a.* Klotz. billot, bloc, tronc, souche.

kloc rzeźniczy. Hacke-Stock, Fleisch-Stock. tranchoir.

kloc bednarski. Böttcher-Block, Haue-Klotz eines Faßbinders. trouchet, tronchet.

Kłoć, *f.* 1) Gebündel gleiches Stroh zu einem Stroh-Seil. 2) Stroh-Seil. 1) petite botte de paille égale pour en faire un lien. 2) lien de paille.

Kłocę. 1) trübe machen; trüben; rütteln. 2) verwirren, beunruhigen, stöhren. 1) troubler, rendre trouble, agiter quelque breuvage. 2) troubler, inquiéter, brouiller. § 1) kłócić piwo, wino. 2) co Państwo kłóciło; strapione serce smutek kłóci.

kłócić się. 1) trübe werden, sich rütteln. 2) beunruhiget werden. 3) sich zancken. se troubler; devenir trouble. 2) s'agiter, s'inquiéter. 3) se brouiller, se quereller. § 1) kłóci się napoy w niepełney beczce; pokłóciło się piwo. 2) gdy się to Państwo kłóciło. 3) pokłócili się o nic.

Klocek, *g. a.* 1) kleiner Klotz. 2) Absatz am Schuh. 1) petit billot. 2) le talon sous un soulier.

Kłocenie. das trübe machen eines Getränckes. l'action de troubler un liqueur.

Kłócie, kolenie czym ostrym. 1) ein Stich. 2) Stechen an einem Leibes-Theil. 1) piquûre. 2) élancement; douleur violente de quelque partie du corps.

kłócie w kiszkach. Bauchgrimmen, Colicke. la colique.

kłócie

kłoćie w bokach. das Seiten-Stechen. point de coté; douleur de côté.

Kłoda. 1) Stamm eines gefällten Baums ohne Aeste. 2) Tonne, Tonnen-Maaß. 3) ein vier Scheffel-Maaß. 4) grosses Schlag-Faß zu Waaren. 5) Block mit fünf Löchern einen Gefangenen einzuschliessen. 6) Waltze, den Acker oder das Erdreich im Garten zu waltzen. 1) tronc d'arbre abatu. 2) tonne, forte de mésure. 3) muid, une mésure de quatre boisseaux. 4) tonneau à gueule bée; grande gueule bée pour y mettre des marchandises. 5) rouleau, grosse piéce de bois pour aplanir un terrain. § 1) długie kłody z wału na nieprzyiaćiela ſtaczali. 2) kłoda albo beczka ma garcy 62.

kłoda do petard. Petarden-Bret; Matrillen-Bret. madrier qui sert à apliquer un pétard.

Kłodźina. Stamm, Stock eines gefällten Baums. tronc, souche; le pié, le gros de l'arbre abatu.

kłodźiny urząd do kłodźin należący. Forst-Amt, wo die Stämme in den Wäldern angewiesen werden. bureau où l'on assigne les arbres dans la fôret.

Kłodźinowy. von Stämmen gemacht. fait de troncs.

Kłofta, szczepa. grosses Scheit Holtz. suche, grosse buche de bois à brûler.

Kłokoćina ogrodna. (*pseudosycomorus*) unächter Maulbeer-Feigen-Baum. sicomore bâtard.

kłokoćina leśna krzak. (staphylodendron) Pimper-Nüßlein ein kleiner Baum. du staphilodendron, nez coupé, un arbrisseau.

kłokoćina włoska. } Kłokotka. } (pistacia) Pistacien-Baum. pistachier, arbre qui porte pour le fruit les pistaches.

Kłomia. Zug-Garn; kleines Fischer-Netz an einem Reifen. fonde, javelot, petit filet à pêcher ataché à un cerceau.

Kłon. (*acer vulgi; platanus*) Berg-Ahorn ein Baum, Maßholder-Baum. un érable de montagne.

Kłonica. eine Runge am Wagen. ranche qui tient en état les ridelles du chariot.

Kłonowy. Maßholder-Baum-. d'érable de montagne.

Kłopocę, *ce, tał.* } Kłopotam. } 1) Sorge machen. 2) bemühen, belästigen. 1) tourmenter, donner de l'inquiétude; chagriner qu. 2) molester, incommoder qu. § barzo matkę swoię kłopoći.

kłopoćić śię. Sorge, Unruhe haben. se tourmenter; se chagriner.

Kłopot. Sorge, Unruhe, Kummer. peine, tourment, souci, inquiétude. § nie miała baba kłopotu kupiła sobie prośię, *prov.* głowa mu na ten kłopot trzeszczy.

kłopoćie! interj. Ach! O weh! Helas!

Kłopotliwy. Kummer-voll, Sorgen-voll. plein de soucis, de chagrin inquiet.

Kłos, *g. a.* eine Aehre. un épi. § puszcza śię kłos.

garść kłosow. handvoll Aehren. glane.

kłosow zbieranie, pokłośie. das Aehren-Lesen. glanement.

kłosy zbierać. Nachstoppeln; Aehren lesen. glaner.

kłosy puszczać. schossen, Aehren ansetzen. épier. § zboże kłos puszcza, wypuszcza.

kłos nieośćisty. Aehre ohne Spitzen. épi sans barbe.

Klos, klosak, *vid.* Klus, klusak.

Kłosek, *g. kłoska.* eine kleine Aehre. petit épic.

* Klosek, *g. kloska*, *vid.* Kluska.

Kłośie, *coll.* die Aehren. les épis.

Kłośiany. von Aehren. d'épi.

Kłośienniczka źiele. (*coronopus sylvestris*) wilder Krähe-Fuß. corne de cerf ou grevinne sauvage.

Kłośisty. } Kłosowaty. } das Aehren trägt. qui jette des épis; qui produit, qui a des épis.

Kłosowka źiele. (*holcus*) wilde Gerste, ein gewisses Kraut. espèce d'orge sauvage.

Kłotka. 1) Vorleg-Schloß. 2) Lade, Büchse, Kasten, Gehäuse als in der Uhr das Feder-Haus. 1) cadenas. 2) boëte, tambour; barrilet dans une montre pour le ressort; la cage de quelque autre machine. § 1) odbić kłotkę. 2) kłotka zegarowa w ktorey sprężyna zamknięta; zbić deskę na kłotkę do tłoku; kłotka lewarowa.

kłotka Salomonowa. Mahlschloß; ein Vorhang-Schloß ohne Schlüssel; es wird mit einem Wort aufgemacht, dessen Buchstaben auf den Ringen stehen. maniére de cadenat sans clé, on l'ouvre en lisant le mot dont les lettres se trouvent sur les cercles de ce cadenat.

Kłotkarz. Vorhäng-Schloßmacher. faiseur de cadenats.

* Kłotnia. } Kłotnie, *plur.* } Unruhe, Verwirrung, Zanck, Uneinigkeit. mouvement; le trouble; brouillerie; le desordre, diférent, discorde. § wielkie kłotnie miedzy niemi zachodzą.

Kłoty. gestochen. percé, piqué.

Kloza, *vid.* Kluza.

Kluba.

Kluba. 1) Scheibe, Rolle in einem Kloben. 2) das Waggericht, der Kloben wo das Zünglein der Waage läuft. 3) fig. Ordnung, gute Einrichtung. 4) Art von einer Marter mit Schnüren. 5) Gelenck eines grossen Gliedes am Leibe. 1) poulie. 2) anse ou chasse au milieu du fleau de la balance. 3) *fig.* ordre, *m.* disposition. 4) espèce de question qu'on donne aux criminels avec des cordes. 5) poulie, jointure, articulation d'un grand membre du corps. § 1) kluba iest kołko płaskie z rowkiem. 2) w klubie ięzyczek biega, stoi w mierze; ięzyczek z kluby swoiey wybiia. 3) wybiia to z kluby swoiey; do swoiey dawney to przychodzi kluby; naprawić co z kluby wypadło. 4) klubą ciągnąć złoczyńcę.

kluba płaska. flache Scheiben-Rolle. galoche.

klubą albo klubami ciągnąć. aufwinden, mit Kloben in die Höhe ziehen. guinder, poulier; élever un fardeau par le moïen des poulies.

w klubę co wprawić. 1) ein verrencktes Glied einrichten. 2) in Ordnung bringen. 1) remettre, emboiter, remboiter un os. 2) reformer, mettre en ordre.

z kluby wypaść. 1) sich verrencken als ein Arm. 2) in Unordnung gerathen, kommen. 1) se disloquer, se démettre. 2) venir, tomber dans le desordre, dans confusion.

w ściśle wziąć kogo kluby. einen einschräncken, eintreiben. presser qu. de près; serrer qu.

w rowney stoi klubie. es steht im Gleichgewicht il est en équilibre; il se met en équilibre.

wiąć się z kim w kluby. mit einem übers Knie gespannet seyn. tirer au court bâton avec qu.

Klubka. kleine Rolle zum Kloben. poulıot. § klubka głęboko wytoczona, aby z niey lina nie spadała.

Kluchta. Bergw. eine Feuer-Zange. *métal.* mordache; grosses tenailles.

Klucz, *g. a.* 1) Schlüssel. 2) Schlüssel, Grentz-Festung. 3) Jäg. Absprung des Haasen, wenn er einen Wiedergang gethan hat. 4) Herrschaft von zwey Städten und zwölf Dörfern. 1) clé. 2) une clé, barriére; lieu par où on entre dans un païs. 3) *chasse:* le change que le liévre donne, en faisant un demicercle. 4) Seigneurie de deux villes & de douze villages. § 1) pod kluczem iest co; day mi klucze. 2) Kamieniec iest kluczem do Polskiego Państwa. 3) klucz zaiąc uczynił; klucz zaiąca iest dwoiaki. 4) wieś w tym kluczu.

klucz głowny, co wszystkie zamki w domu otwiera. Haupt-Schlüssel. passe-par tout.

na klucz zamknąć co. etwas verschliessen. fermer à la clé.

klucz przekręcić. den Schlüssel verdrehen. fausser, forcer la clé.

Kluczę, *y, yt.* Jäg. einen Absprung machen, als der Haase. *chasse:* donner le change *en parlant des liévres.* § zaiąc z mieysca na mieysce przed myśliwcem kluczy.

Kluczka. 1) Schloß-Hacken, Klincken-Hacken oder Loch darinnen der Schloß-Riegel einschnapt. 2) List, Anschlag, Ranck. 3) Schlüssel-Bein, Achsel-Bein. 1) gache, mantonnet. 2) ruse, tour, détour. 3) clavicule, l'un de deux os qui ferment la poitrine & les épaules. § 1) klamka za kluczkę zapadła. 2) kluczkę nań znalazł; kluczki szukać na kogo. 3) kluczka lewa, prawa.

Klucznica. Haus-Jungfer; Schlüsserin. femme de charge; ménagére; gouvernante.

Klucznik. 1) Schliesser, dem die Schlüssel anvertrauet sind. 2) Schliesser der Himmels-Pforte, wird vom heiligen Petro und dem Pabst gesaget. 1) celui à qui sont confiées les clez. 2) celui qui porte les clez du ciel, Saint Pierre ou le Pape. § 1) klucznik niech otworzy. 2) Papież iest klucznikiem krolestwa niebieskiego.

Kluczyk, *g. a.* 1) kleiner Schlüssel. 2) Achsel-Bein. 1) petite clé. 2) clavicule un os.

kluczyki ziele. (primula veris) Schlüssel-Blumen, Himmel-Schlüssel. primevère.

Kluię, *kluie, klut, klwał, kluć, klwać.* picken, hacken mit dem Schnabel. béqueter, béquer, picoter, fraper du bec; donner des coups de bec. § ptacy owoce pokluły.

kluć się. 1) einander mit den Schnäbeln hacken. 2) zahnen, hervor brechen als ein Zahn. 3) sich aus dem Ey picken. 1) s'entre-fraper des becs; se béqueter. 2) commencer à percer comme une dent. 3) poindre; sortir de l'oeuf. § 1) kury się pokluły. 2) dzieciom z trudnością się kluią zęby. 3) ptaszyna się z iayka kluie.

Klukas, *g. a.* langer Schnabel als des Storchs. un long bec comme celui de la cicogne.

Kłus. harter Paß oder Zelter-Gang der Pferde. l'amble rude & fâcheux d'un cheval. § kłusem iadę; kłusem was do piekła grzechy zapędzą.
Kłusak. ein schwerfälliges Zelt-Pferd. cheval qui va l'amble rude, qui ébranle.
Kłusam. } den schweren Paß gehen. aller l'amble rude.
*Kłusam się
Kłuszę, *sze*, *sał*.
Kluska. Klitzel, Mehl-Kloß. patée, vitelot, échaude, pelote faite de farine.
klufki do tuczenia. Klösel zum Stopfen des Feder-Viehes. paton, pâtée dont on engraiſſe la volaille.
Kluza. Gefängniß; Narren-Häuschen. priſon *f.* cachot; petit logement pour un fou dans les petites maiſons. § w kluzie go chowaią iako ſzalonego.
Klwać, *vid.* Kluie.
Kłykciasty. mit Finger-Knöcheln verſehen. qui a des neuds des doigts.
Kłykieć, *g. kłykcia.* 1) Knebel; Knöchel am Finger. 2) Schlag, Kopf-Stoß mit den Knöcheln. 1) neud du doigt. 2) chiquenaude; coup ſur la tête avec la main fermée. § 1) dziewięć u każdey ręki ieſt kłykciow. 2) wiele od niego odniosł, wytrwał kłykciow.
kłykciami bić. Kopf-Stöſſe geben. teſtonner.
Kłykciowy. Finger-Knöchel-. de neud de doigt. § guzow doſtał kłykciowych.
Kmieć. Bauer, Unterthan, Bauersmann. laboureur, païſan.
Kmiecy. Bauer-. de païſan; païſan; manant.
Kmin, kmin kramny. Kümmel, Kram-Kümmel. cumin.
kmin ſtrączyſty. (cyminum ſylveſtre alterum) Wald-Kümmel. du cumin ſauvage.
kmin polny, karuy Feld-Kümmel. carvi.
kmin leśny, świniak, chłupaczki. (cyminum avenarium; daucus) Mohren-Kümmel; Bären-Fenchel. carote ſauvage.
kmin Polſki, kmin biały. (ammiſelium) Art von Ammey eſpèce d'ammi.
Kmiotka. Bauer-Weib. païſanne; femme d'un païſan.
Kmoſzka. Gevatterin. commére.
Kmoterſtwo. Gevatterſchaft. le compérage; le commérage.
Kmotr. Gevatter. compére.
w kmotry zaprosić zu Gevattern bitten. prier pour compére, ou pour commére.
ſtać w kmotry; kmotrem bydź. Gevatter ſtehen etre parain, marreine; tenir un enfant ſur les fonts de Bâteme.
Kmotra. Gevatterin. commére.
Kmotrowſki. Gevatter-. de compére ou de commére.
Liſt kmotrowſki. Gevatter-Brief. priére par écrit de tenir un enfant ſur le fonts de bâtême.
Knafel, *g. knafla.* } Knopf an Kleidern zu den Schleifen. bouton qu'on met dans la boutonniére ou dans la gance.
Knaflik, *g. a.*
Knaflak, *g. a.* Abſatz am Schuh. talon ſous le ſoulier.
Knafliczka ziele, mſzyca.*(blattaria)* Schaben-Kraut, Gold-Köpflein. herbe aux mites.
Knap. Tuch-Knapp, Tuchmacher. garçon drapier.
Knebel, *g. knebla.* Knebel, kurtzer Stock. bâillon, tricot, garrot, gourdin.
Kneblik, *g. a.* kleiner Knebel. petit bâillon.
Knebluię co. knebeln. garroter, bâillonner, ſerrer avec un bâton.
Knepuię. bey den Handwerckern: binden, knebeln. *terme d'artiſan:* lier, ſerrer. § niech cieśla nie używa ciężaru siekierą, ale deſkę przywiązawſzy do ſpodku balki drzewo knepuie.
Kniat ziele, knieć, kaczyniec. *(tuſſilago)* Huflattig, Roßhuf. tuſſilage; pas d'âne; pié de cheval.
Kniaż. Knias, Rußiſcher Fürſt. Knez, Prince Ruſſien.
Kniażik. 1) Tartariſches General. 2) Julis, ein kleiner ſehr ſchöner See-Fiſch. 1) Géneral de Tatares. 2) donzella un poiſſon fort beau.
Knieć, *vid.* Kniat.
Knieia. Waldung, Forſt, Heyde, Forſt-Revier zum Jagen. bois; forêt deſtinée à la chaſſe. § iechać przez knieią; w kniei łowić.
Kneplerka. Spitzen-Knöpplerin. tricoteuſe de dentelles.
*Knepluię, wiążę koronki. knippeln, knöppeln Spitzen. faire, tricoter des dentelles.
Knod. } *vid.* Kolanko.
Knodyſzek, *g. a.*
Knot. } 1) Tacht zum Licht. 2) Wicke, in die Wunden zu ſtecken. 1) mèche, coton propre à faire chandelles. 2) tente, plumaceau, charpie qu'on met aux plaïes.
Knotek, *g. a.*
knot u świece goreiący. die brennende Licht-Schnupſe moucheron, lumignon; mèche de la chandelle qui brûle.
Knotnica ziele, *vid* Dziewanna.
Knowie, *collec.* zdziebłka. kleine Splitter von Stroh. des fétus, de paille.
Knuię, *knuie, knował.* *1) hauen, zuhauen, zerſtücken einen Baum. 2) fig. ſchmieden, etwas im Sinne haben. 1) tailler un arbre en piéces à quelque uſage

usage. 2) *fig.* forger, brasser, machiner quelque mauvais dessein. § *1) knuię (rąbię) drzewo na czembrowinę, na balki. 2) złe rzeczy w sercu knuie; knował zdradę; uknował sobie tę naukę; trudno twarzą zakryć co serce knuie.
Knury, *plur.* Bergw. graue und weisse Steine zwischen welchen sich kein Ertz, sondern wüste Erde findet. *métal.* des pierres grises & blanches entre lesquelles se trouvent quelques mottes de terre mais sans métail.
Knut. die Knute in Moscau. le knout en Moscovie. § knutem w Moskwie karzą.
Knutel, *g. knutla.* Knüttel, kurtzer Stock. garrot, tricot, rondin, tribard, gourdin.
Koadiutor. 1) ernannter Bischof, Coadjutor eines Bischofs. 2) Layen-Bruder, der den Priestern behülflich ist, und die Wirthschaft des Klosters besorget. 1) Coadjuteur; Eclésiastique qui aide l'Evêque & lui succède le siége vacant. 2) Coadjuteur temporel, frère laique qui aide les Prêtres, & a soins de l'économie du couvent.
Koadiutorstwo. Amt, Würde eines Coadjutors. Coadjuterie.
Kobelica, *vid.* Kobylica.
Kobiałka. Kober. cofin; un petit panier d'osier ou d'écorce où les pauvres mettent leurs hardes. § co Bog da to do kobiałki, *prov.*
z kobiałką poydzie. er wird an den Bettel-Stab kommen. il sera au bissac; il sera à la besace.
Kobiecy. Weiber-, weiblich. feminin, de femme, qui regarde les femmes. § kobiecę plemię; kobiece pokolenie.
Kobiec, *g. kobca, vid.* Kobus.
Kobiel, *f.* } *1) Kober. 2) auswendige
Kobiela. } Rundung eines Bogens. 1) cofin, sorte de pannier avec un couvercle. 2) convexité. § *1) do kobieli (kobiałki) co włożyć. 2) kobiel księżyca; padł kut kobielą do gory.
Kobielę co. auswärts halbrund machen, biegen. courber, plier en arc.
kobielić się von Kleidern: sich sacken. *parlant des habits:* faire des poches; faire plusieurs plis; avancer en dehors & se retirer en dedans. § ten kontusz, ta opona się kobieli.
Kobielistość. Krümme, Bucht, Sack. convèxité, sinuosité, plis en détours, en arc; courbure.
Kobielisty. auswärts halbrund. convèxe, sinueux, courbé en arc.

Kobierczyk, *g. a.* kleiner Teppich. petit tapis.
Kobiernicki. } Teppich-. de tapis; fait
Kobierniczy. } en tapis. § kobiernicka robota.
Kobiernik, Kobiertnik. Teppich-Wircker. tapissier, ouvrier qui fait des tapis.
Kobierzec, *g. kobierca.* 1) Teppich. 2) *fig.* Hochzeit, Trauung. 1) tapis, housse. 2) *fig.* noces, épousailles. § 1) kobiercem stoł przykryć. 2) z kobierca (od ślubu) uciekł; brać się na kobierzec; na kobiercu dziś wesele, a iutro smętek bierze.
Kobieta. 1) gemeines Weib. 2) Weibsen, Weibes-Person. 1) femme de basse condition. 2) fille ou femme; personne du sèxe.
Koblon. Cabliau, Art truckner Fische. du cabliau, bocaliau, sorte de poisson séché.
Kobus. }
*Kobuz. } Lerchen-Falck, Baum-Falck, Stein-Falck, der kleine Vö-
Kobusek } gel fängt. Jean-le blanc; oiseau Saint Martin, oiseau qui chasse aux alouettes; faiquet.
Kobuszeię. zum Falcken werden, ein Falck seyn wollen. devenir faucon. § kiedy sowa skobuszeie, wyżey lata niż iastrząb, *prov.*
Kobyła. 1) Stutte. *2) Mähre, dummes, ungeschicktes Weib. 1) bête chevaline, cavalle, jument. *2) petite ânesse; grande ânesse; femme lourdaude; vache.
Kobylenie, kobylina. } Schlagbaum. bar-
Kobylica, kobylnica. } riére, grande piéce de bois qui ouvre & ferme un endroit.
kobylenie obrotne na kołowrocie. Dreh-Schlagbaum. barriére qui tourne sur un pivot.
kobylenie osękowate; kobylica rosochata. Schlagbaum mit Stacheln von Holtz oder Eisen. hérisson, barriére armée de pointes.
waga, tył u kobylicy. Hintertheil des Schlagbaumes. tapeau.
kobylenie krzyżowe. Dreher, Dreh-Baum in einem Durchgange. moulinet, tourniquet; croix qui tourne sur un pivot dans quelque passage.
kobylice. Böcke worauf Holtz gesäget wird. tréteaux de scieur.
Kobyli. Stutten-. de jument; de cavale.
kobyli szczaw, vid. Szczaw kobyli.
Kobyłka. 1) junge Stutte. 2) Schlinge, Schleife zum Knopf. 3) Oese, Hacken-Oese Schlinge zum Heft. 4) Schlinge, Knoten den man leicht aufziehen kan. 5) Grase-Pferd. 1) pouliche, pouline, petite

petite femelle de cavale. 2) ganse, sorte de boutonniére. 3) annelet, porte d'agrafe. 4) neud-coulant. 5) cigale.

Kobża. ein musicalisches Instrument wie eine Leyer. un instrument de musique à l'instar d'une lire.

Koc, *g. a.* Kotze, Pferde-Kotze, schlechte Pferde-Decke. mante; couverture veluë pour un cheval lorsque il est à l'écurie.

koc na sądach. Gerichtsw. Gebühren, Sporteln; Geld-Strafe, indem solche vor diesem mit Rauchwerck entrichtet worden. *droit:* droit, dépens, frais; amende pécuniaire, *qu'on a paiée autrefois en peleterie.*

Kocbaia, *vid.* Kuczbaia.

Koći się. werfen, hecken, von Schafen, Haasen, Katzen. mettre bas; chater, chevretter, levretter, *en parlant des chats, des brebis & des liévres.*

koćić się raz po raz. so gleich wieder hecken. mettre bas derechef.

Kocanki, *plur.* / Kocenki, *plur.* Szarota ziele. (*gnaphalium*) Ruhr-Kraut. gnaphalium.

kocenki włoskie. (mezereum) Seidel-Bast, Lorber-Kraut, Keller-Hals. mezereon.

kocenki arabskie, lawenda szyszkowa. (stœchas) Stöchas-Kraut. plante odoriferante semblable à l'hisope.

kocenki złote. (amaranthus citrinus) gelber Tausendschön. amarante jaune.

Kocham. lieben. aimer, cherir. § kocham Boga, przykazanie iego; kocham matkę.

kocham w czym. / *kocham się w czym.* 1) lieben, werth halten, Gefallen haben. 2) eine Person vom andern Geschlecht lieben. 1) se plaire; prendre plaisir à qu. 2) aimer une personne de l'autre sexe. § 1) kocha się w koniach, w księgach. 2) kocha się w tey damie; piękna kochać w żonach.

kochaią się. sie lieben einander. ils s'aiment.

kochać się w sobie. sich selbst lieben; einen Gefallen an sich selbsten haben. se plaire en soi même; trouver du plaisir en sa personne.

kochaiący. der da liebet. cherissant.

*Kochan. / Kochanek. 1) Liebling, Günstling. 2) liebster Schatz. 1) mignon, favori. 2) amant; galant.

Kochaneczek. Liebster. amant.

Kochanie. 1) das Lieben. 2) die Liebe der Verliebten. 3) Vergnügen, Lust; Sache oder Person die einem ein Vergnügen macht. 1) l'aimer; l'action d'aimer. 2) amour, inclination; passion amoureuse pour une personne de l'autre séxe. 3) plaisir; délices, *plur. f.* amour; une chose ou une personne qui est l'objet de l'afection de qu. § 1) kochanie Boga nad wszystkie stworzenia. 2) tak chce mieć prawdziwe kochanie; kochanie i panowanie nie ćierpią towarzystwa, *prov.* 3) Pan ten moie iest kochanie; miałem kochanie z listu iego.

księgi moie kochanie. Bücher sind mein Leben. les livres sont ma vie.

Kochanka. Liebste. amante.

Kochankowy. die Verliebten betreffend. qui regarde les amants.

Koći. Katzen-. de chat.

koćia stopa, vid. *Owieczki ziele.*

Koćianki, *plur* Kätzlein, Büschen an den Weiden. chatons, chats qui naissent sur la saule.

Koćię. junge Katze. petit chat; chaton.

koćię zaięcze. Jäger. junger Haase im Neste. *chasse:* un petit de liévre.

Koćiec, koiec, *g. koyca.* Käfig, Stall zum Feder-Vieh. poulaillier; nichoir, cage, serre où l'on met la volaille. § koćiec gęśi, kaczy, kokoszy.

koćiec karmny. Käfig das Feder-Vieh zu mästen. muë; lieu où l'on engraisse la volaille.

Koćieł, *g. kotła.* 1) Kessel. 2) Kessel, Paucke. 1) chaudiére. 2) timbale, qu'on touche avec de baguettes.

koćieł farbierski. Färber-Kessel. marmite, chaudriére de teinturier.

koćieł garkowi przygania a oba smolą. ein Esel heißt den andern einen Sack-Träger, (einen Langohr). la pêle se moque du fourgon; un moulet frote l'autre.

miesza się tam iak w kotle. es sieht da recht verwirrt aus. il y a là un grand remu-ménage.

Koćiełek, *g. koćiełka.* Kesselchen, kleiner Kessel. chaudron.

zmyć komu koćiełek. einem den Peltz waschen. laver à qu. la tête sans savon.

Koćierpka, *vid.* Smrodynia.

Kocowy, z koca. Kotzen-. de mante de chevaux; velu comme un caparaçon.

Kocyk, *g. a.* kleine Pferde-Decke. petit caparaçon velu.

Koczarga, pogrzebaczka. Back-Ofenkrücke. fourgon, instrument de boulanger.

*Koczę się, *vid.* Przewracam się.

Koczkodan. 1) Meerkatze. 2) Fratzen-Gesicht, Affen-Gesicht; heßlicher Mann; garstiges Weib. 1) marmot, babouin. 2) un homme à faire peur; personne hideuse; femme fort laide; une guenon.

Koczot.

Koczot, *obf.* 1) Scherf, Heller. 2) Huren-Wirth. 1) mail, obole. 2) maquereau.
Koczuię. 1) sich lagern, ein Lager aufschlagen. 2) Jäg. setzen, werfen, von Haasen. 1) camper, se camper. 2) *chasse:* mettre bas, levretter, faire des liévres.
Koczowanie das Campiren, Lagerung eines Kriegs-Heers. campement; l'action de camper.
Koczowisko. Feld-Lager; Lager; Heer-Lager campement, camp, lieu où une armée se loge.
Kogut. } Haus-Hahn. coq domesti-
*Kokot. } que.
Koiarzę, *rzy, rzył.* 1) einem günstig seyn. 2) sig. verbinden, vereinigen. 3) machen, stiften, schliessen einen Frieden. 1) favoriser, afectionner. 2) *fig.* lier, unir, joindre. 3) faire, conclurre une paix. § 1) fortuna mu koiarzy. 2) skoiarzył dwa zacne domy. 3) nad nadźieie pokoy skoiarzyli; koiarzą ugodę.
Koiarzony. 1) fig. vereinigt, verbunden. 2) geschlossen, gemacht als ein Friede. 1) *fig.* lié, uni, joint. 2) fait, conclu, arrêté. § 1) skoiarzone domy. 2) skoiarzony pokoy.
Koię, *isz, ił.* besänftigen, begütigen, dämpfen. apaiser, adoucir, modérer. § ukoić żal, gniew czyy prośbami; ukoić bunty, zwadę.
Koiec, *g. koyca, vid.* Koćiec.
Kokam, *vid.* Kwokam.
Kokornak ziele. (*aristolochia rotunda*) Osterlucey, Holwurtz. aristoloche, sarrazine. § kokornak długi, kokornak okrągły prawy.
kokornak czczy } *ziele.* (fumaria)
Kokorzyk, *g. a.* } Erdrauch, Tauben-
Kokorzycz większa } Kropf. fumeterre.
kokorzycz mnieyssza. (fumaria tertia, corydalis) kleine Osterlucey. coridalis, espèce de fumeterre.
Kokorzyczka ziele. (*polygonatum*) Weißwurtz. polygonatum, genoüillet; seau de Salomon.
Kokorykam. krähen wie ein Hahn. chanter comme un coq.
Kokoryku kikeriky, Wort so das Krähen eines Hahnes ausdrückt. coqueliquot, *mot imaginé pour exprimer le chant du coq.*
Kokosz, *f.* eine Henne. poule.
kokosz młoda junge Henne. poulette; jeune poule.
kokosz naśiadka. Brüt-Henne. poule qui couve.
kokosz nieśna. eine Leg-Henne. poule qui pond.
iako kokosz na tym śiedźi. er sitzt beständig darüber. il est cloué sur cette chose; il suë à force de travailler à cette chose.
Kokoszka. eine kleine Henne. petite poule.
kokoszka tuczona, tłusta. gemästetes junges Huhn. poularde, poule jeune & grasse.
kokoszka błotna. Wasser-Huhn gélinotte d'eau; poule d'eau.
*Kokoszę śię. sich brüsten, groß thun. se pavaner, se vanter, se glorifier. § z swoich zasług śię kokoszy.
Kokoszy. Hennen-. de poule.
kokoszа woyna. ein Krieg ohne Schlacht. guerre sans bataille; guerre d'Abez.
*Kokot, kogut, kur. ein Hahn coq.
Kokotliwy. 1) beißig, böse, von Hähnen. *2) zänkisch. 1) mordant, qui mord, *parlant des coqs.* *2) querelleux.
Koktura. Saltzsiederey. saunerie, lieu où l'on fabrique du sel.
Koł. Pfahl als in Zäunen, in Weinbergen. pieu d'une médiocre grandeur; échalas. § koł ostry, zaćiosany, żelazem nasadzony.
w bić koły. Pfähle einschlagen. échalasser, piloter; enfoncer, ficher des pieux.
koły komu na głowie ćiosać. Holtz auf einem hacken. tondre la laine sur le dos de qu.
Kołacę, *ce, tał.* 1) anklopfen, an die Thür klopfen. *2) beschädigen, schadhaft machen als die Wellen ein Schiff. 3) anklopfen; ausforschen. 1) heurter, fraper, batre à la porte; toucher la porte. *2) endommager, batre comme les flots un navire. 3) sonder; tâcher de découvrir le sentiment de qu. § 1) obacz kto kołace; kołatać we drzwi. 2) nawę gwałtowne skołatały fale. 3) do czyych zakołatać myśli.
we drzwi zakołatano. man hat an die Thüre geklopfet. j'ai oüi toc toc.
Kolacya. 1) Vergebung einer Pfründe 2) Abend-Essen am Fast-Tage. *3) Schmaus. 1) colation d'un bénéfice. 2) colation ou lèger soupé au jour de jeûne. 3) banquet, festin. § 1) kolacya albo podawanie urzędu duchownego. 2) kolacya postna albo pośnik.
Kołacz, *g. a.* Kuchen. gâteau, piéce de patisserie. § kołacze nie wszystkim są zdrowe; rożynek w tym niemasz kołaczu,
do chleba, kiedy kołacza niemasz; dobry chleb, gdy kołacza niemasz. wenn kein Kuchen vorhanden ist muß man mit Brod verlieb nehmen. faute de gâteau le pain est fort bon.

ziadszy kołacz do chleba. wenn man den Kuchen verzehret hat, muß man mit Brod verlieb nehmen. qui a mangé son gâteau, se doit contenter de pain.

bez prace nie będą kołacze. ohne Arbeit werden keine Kuchen; ohne Arbeit kommt man zu nichts. il faut sémer pour recueillir; rien sans travail.

Kołaczek, *g. n.* 1) kleiner Kuchen. 2) Zeltlein, Küchlein so die Apothecker machen. 3) Morschelle beym Zucker-Becker. 1) petit gâteau. 2) un trochisque; pastille; tablette d'apoticaire. 3) tablette de confiturier. § 1) kołaczek z miodem. 2) kołaczki purguiące, descensowe; kołaczki gwiazdziste. 3) kołaczkami cynamonowemi marcepan obłożony.

Kołaczowy. Kuchen-. de gâteau. § kołaczowa podeszwa; kołaczowy kraniec zagięty.

kołaczowy piekarz. Kuchen-Becker. patissier.

Kolanko. 1) kleines Knie. 2) Keulchen als von einer Taube. 3) Gelenck, Absatz, Glied, Knote eines Gewächses. 1) petit genou. 2) cuisse d'un petit oiseau. 3) éteule; nouëment, neud qui se trouve à la tige de certaines plantes. § 1) ładniuchne to dziecię ma kolanka. 2) dam ci kolanko od gołąbka. 3) kolanko we źdźble, w chrościé, w korzeniach.

Kolankowacieię, w kolanka rosnę. Gelencke oder Knoten bekommen; in Knoten oder Absätze wachsen. croître en noeuds; se nouër.

Kolankowato, *adv.* Absatzweise, Knotenweise. d'une maniére genoüilleuse.

Kolankowatość. die Knoten und Gelencke an einem Gewächse. les neuds dans les plantes.

Kolankowaty, knodowaty. mit Knoten versehen. genouillé; genouilleux; qui a des noeuds.

Kolano. 1) Knie. 2) Figur in der Gestalt eines Knies. 1) genou. 2) piéce ou figure faite à la maniére d'un genou. § 1) padam na kolana; czaszka na kolenie. 2) nie daleko *Biblis* morze w Persyą kolanem wchodzi.

naginanie kolan. Knie-Beugung. genuflexion.

Kolasa. eine Calesche. calèche, chariot, un fiacre.

Kołat. } das Geklopfe; das Klopfen.
Kołatanie. } frapement, heurtement; toc toc; patarade.

Kołatam, *obs. vid.* Kołacę.

Kolator, Podawca. Vergeber einer Pfründe. Collateur, qui confére un bénéfice vaquant.

Kolatura, podawania prawo. das Recht Pfründen zu vergeben. le droit de Collation; le droit qu'on a de conférer un bénéfice.

Kolba, przykład. Kolbe am Gewehr. la couche d'un fusil.

Kolce. 1) Ring zu unterschiedenem Gebrauch. 2) Gelencke, Glied in einer Kette. 3) Ring an einigen Kleidern. 4) Thür-Ring zum Anklopfen. 5) Nasen-Ring, einem Bär oder andrem Thier anzulegen. 6) *fig.* Kappzaum, Zaum, Zwang, Gewalt. 1) anneau; un cercle de métal à divers usages. 2) chainon, anneau ou boucle de chaine. 3) boucle, anneau qu'on atache à quelques habits. 4) boucle de porte. 5) boucle à boucler un ours ou une autre bête. 6) *fig.* bride, frein, pouvoir, contrainte. § 1) kolce u szufiad, u okien; kolce do firamek, do opon, do kobiercy. 2) szata kolce albo haftki maiąca. *3) kolca, ogniwa w łańcuchu; kolca (ogniwka) w pancerzu. 4) kolce do kołatania u drźwi. 5) kolcem niedźwiedźia opatrzyć; wprawić niedźwiedźiowi w nozdrze kolce; za kolce go wieść. 6) założę kolce na nozdrze twoie; komu kolce na nos włożą, powiodą i harde; prawa są twarde kolca na hardego.

Kołcza. Art von einem Pferde-Gang. sorte de pas de cheval. § dawamy to Niemcom, iż w kołczy nikt nad nie dużym śiedzeniem.

Kołczan, *g. a.* Saydak. Köcher, Pfeile darein zu thun. carcois, trousse où l'on met des flèches.

Kolczyk. kleiner Ring. petit anneau; petit cercle de métal.

kolczyki. Ohr-Ringe. boucles d'oreilles.

Kołczyna. schlechter Pfahl. un méchant pieu ou échalas.

Kołderka. eine kleine Bett-Decke. petite couverture de lit.

Kołdra. Bett-Decke. couverture de lit.

kołdra przeszywana, kołdra wełną wypchana. gesteppte Bett-Decke. lodier, courte-pointe; couverture de lit garnie de laine.

kołdra na konia. Pferde-Decke. caparaçon.

kołdra kożuchowa. Bett-Decke von Peltz. couverture de lit garnie de fourrure.

Kolę, *koli, kolił.* in die Runde um etwas gehen; im Kreise fliegen oder gehen. aller, voler à l'entour; faire un tour; aller

aller en ronde; piroüeter, tournoier; tourner.

Kolę, *kole, kłoł.* stechen. piquer. § szpilka pierś kłoła.

kole mu to w oczy. 1) es sticht ihm in die Augen. 2) es beißt ihn. 1) cela lui donne dans la vuë; cela lui plait. 2) cela le pique, le frappe; cela le choque. § 1) kole go ta dźiewka w oczy. 2) kole go prawda w oczy; złych naybarźiey cnota w oczy kole.

Koleander. Koriander. Coriandre.

*Kolebam, cholebam, kołyszę. wiegen, schauckeln. bercer.

Kolebka. 1) Kinder-Wiege. 2) *obs.* Riemen-Wagen. 3) *obs.* Tragsessel, Sänfte. 1) berceau. 2) *obs.* calèche. 3) *obs.* brancard; litière; porte-chaise.

Kołeczko, *vid.* Kołko.

Kolęda. 1) Neu-Jahrs-Geschenck. 2) Titel einiger Calender. 1) les étrénes. 2) etrénes, un titre de quelques Almanacs.

dać co w kolędę. etwas zum Neu-Jahrs-Geschenck geben. étrenner; donner des étrennes.

idę po kolędźie. }
idę na kolędę. } Neu-Jahrs-Geschencke einsammeln. recueillir
Kolęduię. } les étrennes.

Kalęduię kogo czym. Neu-Jahrs-Geschenck geben. étrenner qu.

Kolega. Amts-Bruder, Amtsgenossen, College. un colégue, qui exerce une charge avec un compagnon.

Kolegiat. } 1) ein Collegiat. *2) Amts-
Kolegat. } Bruder. 1) un colégiat d'une Eglise Colégiale. *2) colégue, compagnon d'ofice.

Kolegiata. Collegiatur. colégiature, dignité de Colégiat.

Kolegium. 1) Collegium, Versammlung, insonderheit der Gelehrten. 2) Collegium oder Gymnasium. 1) societé, union, assemblée, compagnie, congrégation; un corps de plusieurs personnes qui ont la même fonction. 2) un colége où l'on enseigne les jeunes gens aux sciences.

Kołek. 1) Pflock, Holtz-Nagel zu unterschiednem Gebrauch. 2) höltzerner Wand-Nagel zu Kleidern. 3) Zelt-Pflock. 4) Wirbel an einer Laute, Geige. 5) Pflock in der Falle, worauf der Vogel hüpfet. 1) cheville, tampon, piquet, petit bâton pointu à divers usages. 2) cheville, croc, crochet pour y pendre qu. ch. 3) piquet de tente. 4) cheville d'un luth, d'un violon &c. 5) petit bâton dans un trébuchet sur quoi l'oiseau saute.

na kołku zawieśić. 1) an den Nagel etwas hängen. 2) an den Nagel hängen; bey Seite setzen. 1) pendre sur une cheville. 2) pendre au croc; abandonner, négliger, quitter. § 1) zawieś płaszcz na kołku. 2) na kołku szablę zawieśił; zawieś marny człecze na kołku tytuły, pychę, szlachectwo.

od kołka do kołka. vom Anfang bis zum Ende; rund herum. d'un bout à l'autre; à la ronde. § od kołka do kołka wieś zgorzała.

nie wiemy iaki kołek fata na nas strugą. wir wissen unser Schicksal nicht. nôtre déstinée nous est cachée; nous ne savons l'ordre de nôtre destinée.

i kołka na świećie nie ma. er hat nichts eigenes. il n'a pas un mail; il est comme un ver.

kołek; kołki gra. das Werfen mit Steinen oder Pfeilen nach einem Pflock. ein Spiel. éspèce d'exercice ou de jeu en jettant des pierres ou des flèches à un piquet.

Kołem, w koło, *adv.* in die Runde herum. à la ronde, tout au tour.

Kolenczyk, Zdam. Wappenk. aufgerichtetes Huf-Eisen, auf dessen Mitte ein blosser Säbel mit der Spitze in die Höhe stehet. *Blas.* un fer à cheval qui est débout aiant sur son milieu un sabre nud avec la pointe en haut.

Kolender. } Koriander. coriandre.
Kolendra. }

*Kolenie, *vid.* Krążenie.

kolenie, kłoćie. das Stechen. piquûre, picotement; l'action de piquer.

Kolera. 1) Cholerische Feuchtigkeit. 2) Gallen-Kranckheit; Gallsucht. 3) Zorn, Bosheit. 1) bile; humeur chaude & séche qui se trouve dans le corps. 2) colera-morbus; trousse-galand; colique bilieuse; dégorgement de bile. 3) colère, courroux. § 1) kolera iest iedna ze czterech wilgotnośći w każdym ćiele; ma śiła kolery. 2) na kolerę umarł. *3) kolerę (gniew) iego uśmierzył.

Koleryczny. 1) voll cholerischer Feuchtigkeit. 2) Gallensüchtig. 3) cholerisch, zornig. 1) bilieux; plein de bile. 2) bilieux, sujet au colera-morbus. 3) colèrique; emporté, furieux.

Koleryk. 1) ein Gallensüchtiger. 2) ein Cholericus; ein Zorniger. 1) sujet au débordement de bile. 2) un homme colèrique, en qui la bile domine.

Koleśnik, *obs. vid.* Kołodziey.

Kolet, *g. a.* ein Kollet. colet de busle; un busle.

Koley, *f. g. kolei.* / *Koley, *m. g. koleiu.* 1) Wagen-Gleis. 2) Reihe, Ordnung, so auf einen fällt. 3) ein Runda; Reihe der Gesundheiten beym Trincken. 1) l'orniére, train. 2) ordre *m.* tour des choses qui viennent après d'autres, qui succedent à d'autres. 3) ronde; l'action de boire à la ronde. § 1) koley wozowa; koley wąska. 2) koley rozmowy idzie na niego; przyszła na mię koley. 3) nie iedną koley obszedł i zdrowie.

koley na mię przypada. die Reihe kommt an mich. c'est mon tour.

koley na ciebie. die Reihe ist an dich. à vous la balle, le tour; à vous le dè.

Koleią. / Koleyką. / Koleyną. 1) nach der Ordnung nach der Reihe, rund herum. 2) Wechselweise. 1) à la ronde, à son tour, successivement. 2) alternativement; tour à tour. § 1) koleyką pić 2) fortuna rada koleią chodźi.

Koleyny. 1) Gleise. 2) auf einander; nach der Reihe eingerichtet, geschehen. 1) d'orniére. 2) l'un après l'autre; successif, alternatif. § 1) koleyna brozda. 2) koleyne idą wota.

koleyną, vid. Koleyką.

Koligat. Verwandter, Vetter. parent, cousin.

Koligatka Muhme, Befreundin. cousine.

Kolika, kolka. die Kolicke, Bauchgrimmen. la colique. § kolikę ma, ćierpi.

kolika w boku. Seiten-Stechen. point au côté; pleuresie.

Kolikowy. 1) wider das Bauchgrimmen, oder die Darm-Gicht dienlich. 2) Bauchgrimmen-. 1) bon contre la colique. 2) de colique. § 1) lekarstwo kolikowe (na kolikę). 2) choroba kolikowa.

Kolina, koł podły. schlechter Pfahl. méchant pieu ou échalas.

Kolistość. 1) Scheiben-Rundung. 2) Zirckel-Kreis. 1) la rondeur; contour, circonference d'une chose plate & ronde. 2) un cercle fait avec le compas.

Kolisty. 1) von Rädern bewegt. 2) abgerundet, rund im Umkreis. 1) tourné par des rouës. 2) arondi; fait en rond. § 1) skrzynia kolista. 2) kolista figura.

Kolka. 1) die Kolick. 2) stachlichtes Saamen-Köpfchen. 3) *obs.* Fisch-Gräte. 1) la colique une maladie. 2) aigrette; coëfe ou tête piquante qui envelope les semences de quelque plante. 3) *obs.* arrête de poisson.

Kołko, kołeczko, *conf.* koło. 1) Rädlein, Rädchen. 2) Reif, Ring als am Schlüssel. 3) Ring an Kleidern. 4) Reif, Wulst, auf welchem man etwas auf dem Kopf trägt. 5) Auge im Pfau-Schwantz. 1) petite rouë, roulette; petit rond; petit cercle. 2) anneau de clé 3) boucle, anneau qu'on atache à quelques habits. 4) bourrelet, tourillon, tortillon, qu'on met sur la tête pour porter un fardeau. 5) maille, roüelle dans la queuë de paon. § 1) kołko na ktorym chodźi lina; kołko ząbkowate iako w rurmusach, w młynach. 3) złote kołka (kolce) u szaty. 4) kołko na głowę do noszenia ćiężarow.

kołko do stroiu białogłowskiego. Wulst, unter dem Kopfzeug der Weiber. bourrelet pour coifer.

kołka zegarkowe. das Raderwerck in der Uhr. le mouvement; les rouës d'une montre. § w zegarze są te kołka: kołko pod stronką, kołko minutowe, indeksowe, kołko do podnieśienia stroża.

kołko w pancerzu. Pantzer-Ringlein. maille dans une cotte.

kołka. 1) Schubkarren der Bergleute. 2) Ohren-Ringe. 1) brouette pour transporter les métaux de la mine. 2) boucles d'oreille.

kołko czcze wewnątrz. Rad das inwendig hohl ist als ein Reif, ein Zirckel. un petit cercle.

kołeczko większe obracaiące. Rädlein das ein grosses umdrehet. tournet.

kołko całkowite. Scheibe, flaches Rad aus einem Stück. un rond, palet, un disque; une pièce ronde.

kołkiem. in die Runde. à la ronde; en rond; tout au tour. § kołkiem biegaią; pies zaiąca kołkiem wietrzy.

od kołka do kołka. vom ersten bis zum letzten. d'un bout à l'autre.

Kołkowaty. von Rädern getrieben. tourné de rouës.

Kolnąć, *vid.* Kolę.

Kołnia, *obs. vid.* Okoł, obwod.

Kołnierz. Kragen, Koller, Ueberschlag. rabbat, colet. § kołnierze wyszywane.

kołnierz płaszczowy. Mantel-Kragen. tour de col; tour de rabat.

kołnierz u koszule. Hemd-Kragen. colet, tour de chemise.

w kołnierzu łowić. Läuse suchen. chercher des poux.

Kołnierzyk, *g. a.* kleiner Kragen. petit rabat, petit colet.

*Kołnik ogrodny, *g. a.* Rzepa podługowata. Steg-Rübe, lange Rübe. navet une plante semblable à la rave.

kolnik polny, dźiki. (rapunculus) Zucker-Wurtzel,

Wurzel, Garten-Rapuntzel. réponce forte de petite racine.

Kolno, miasto w Niemczech. Cöln, Stadt in Deutschland am Rhein. Cologne ville d'Allemagne sur le Rhin.

Koło, około, *pr. g.* 1) um, um — herum. 2) ohngefehr um, bey einer Zahl oder Zeit. 3) um — herum, in der Gegend um; bey. 1) autour, à l'entour de. 2) environ; à peu près, sur, *devant un nombre ou un tems.* 3) aux environs de; auprès de. § 1) chodźić koło domu, koło miasta. 2) koło czasu tego, koło piątey godźiny, dał mi koło dwuch talerow. 3) mieszka koło Warszawy.

dobrze koło niego. es stehet gut um ihn. il est dans une belle passe; il est du dernier bien avec lui. § źle koło nas.

Koło. 1) Rad am Wagen oder in einer Maschine. 2) Tret-Rad, so von Menschen oder Vieh getreten wird. 3) Kreis, Zirckel. 4) Himmels-Zirckel, den man sich in Gedancken beschreibet. 5) der Hof um die Sonne, um den Mond. 6) Kreis, Zirckel der Schwartzkünstler. 7) Töpfer-Scheibe. 8) Scheibe zum Werfen in Spielen. 9) Rad im Rede-Saal der Nonnen-Klöster. 10) Kreis in welchem man ein Pferd umtreibet. 11) Kreis, worinnen ein Rath, ein Gericht gehalten wird. 12) Versammlung; Haufen Leute, Geselschaft. 13) Umlauf, Ordnung, Umkreis einer Kranckheit. 1) rouë de chariot ou de quelque autre machine. 2) timpan; grande rouë dans laquelle marche un homme ou une bête pour la tourner. 3) un cercle. 4) *astron.* un cercle qu'on s'imagine sur le ciel. 5) aire, couronne du soleil ou de la lune. 6) un cerne, un cercle des magiciens. 7) rouë de potier. 8) palet; une piéce ronde de métal ou de pierre dont on se sert pour jouër ou pour la jetter. 9) un tour dans le parloir des Réligieuses. 10) circuit d'un lieu où on met le cheval sur les voltes. 11) un cercle où l'on tient conseil ou un jugement. 12) assemblée des gens, foule; le cercle. 13) le période d'une maladie; éspace de tems durant lequel elle fait son tour. § 1) koło wozowe; koło na złoczyńcę; koło rurmusowe z kubełkow złożone; koło młyńskie; w zegarach są koła i kołka. 2) koło, ktore bydło albo ludźie w nim chodząc obracaią. 3) koło iest figura czcza wewnątrz. 4) koło (kres) słoneczne-go biegu; koło obrotow niebieskich. 5) koło iasne w koło mieśiąca, słońca. 6) czarownik w kole stanał. 7) zdun swoiemi nogami glinę w kole obraca. 8) koło do ćiskania w igrzysku. 9) koło w parlatoryum. 10) koło w ktorym konie do biegu cwiczą; koło do igrzysk, do gonitwy. 11) seymowe koło; w zwołanym kole osądzony. 12) koło oboiey płći ludźi. 13) kołem wracaiąca śię choroba.

kołem pełnić. nach der Reihe herum trincken. boire à la ronde.

koło koło mieśiąca iasne. der Hof um den Mond. couronne de la lune; paraselene; halo.

koło koło słońca. Hof um die Sonne. parélie, couronne du soleil.

koło żołnierskie. Kriegs-Rath, Zusammenkunft so Kriegs-Recht hält. Conseil de guerre qui tient un jugement.

kołem potłuc członki; kołem karać. rädern. roüer qu; casser les os au criminel; rompre le criminel.

w koło wpleść. aufs Rad legen. mettre sur la rouë.

w koło; do koła. in die Runde. en rond. § pijanemu świat w koło chodźi; w koło idę.

w koło, do koła śię obroćić. sich in die Runde drehen. se tourner en rond.

w koło czego; do koła. rund herum; um. autour, tout à l'entour. § do koła tey rany puszczadłem pośiekać trzeba.

od koła do koła. Kreisweise; von einem Kreis zum andern. d'un rond, d'un cercle à l'autre. § sokoł nad ptakiem od koła do koła wysoko krąży.

kołem. in die Runde. à la ronde, orbiculairement. § kołem koło czego stanąć; kołem świat chodźi.

na swoie ćiągnąć koło; na swoie koło ćiągnąć wodę. Wasser auf seine Mühle ziehen, eigennützig seyn. se regarder dans les choses; faire ses choux gras; faire venir l'eau au moulin.

piąte to koło. das ist das fünfte Rad am Wagen. c'est la cinquiéme rouë au chariot; on se peut passer de cet homme là.

Kołoczne, *g. kołocznego.* Trinck-Geld für die Berg-Knappen. argent pour boire qu'on donne aux ouvriers dans les mines.

Kołodźiey, stalmach. Wagner; Rademacher. charron, ouvrier qui fait des chariots.

Kołodźieyski. Wagner-. de charron.

kołodźieyska robota. Rademacher-Arbeit. le roüage; l'ouvrage que fait le charron.

Kołodźieystwo. Wagner-Handwerck. le métier de charron.

Kolofonia. Calphonium. du colofane.

Kołokwintyda. (*colocynthis*) Wildkürbs, Coloquinten. coloquinte.

Kołomaz, *f.* Wagen-Schmier, Theer. vieux oïng, graisse à graisser l'essieu d'un chariot.

Kolor, barwa, maść. Farbe. la couleur.

Koloruię } zdobię beschönigen. colorer, couvrir de quelque prétexte.
Koloryzuię }

Kolos. Colossus-Säule. un colosse.

stawiać komu kolosy. einem Ehren-Säulen setzen. dresser de colonnes à quelqu'un.

Kołotok, *g. a.* koło, kolistość, krąg, okrąg. Zirckel, Kreis. un cercle fait avec le compas.

Kołowacieię, w koł rostę. ins Holtz wachsen. monter en tige, devenir boiseux.

Kołowatość. 1) holtziges Wesen eines Gewächses. 2) Heilk. die Halsstarre, der Hals-Krampf. 1) qualité boiseuse 2) *médec.* le spasme au cou; contraction ou retrécissement des nerfs au cou.

Kołowaty. holtzicht. ligneux, boiseux.

Kołowrot, *g. a.* 1) Welle, Spindel darauf sich etwas umdrehet. 2) Wage-Balcken. 3) Spinn-Rocken. 4) ein Braten-Wender. 5) gewisses Werckzeug zur Tortur. 6) Wendel-Baum, stehende Winde. 1) un arbre, une piéce de bois qui soutient d'autres piéces qui tournent dessus. 2) joug, branche, traversin de la balance. 3) quenouille. 4) un tourne-broche, rôtisoir. 5) sorte de machine pour donner la question à un criminel. 6) un singe, engein, espèce de machine pour lever les fardeaux. § 1) kołowrot wiatrakowy; na kołowrocie kobylenie krzyżowe się obraca. 2) kołowrot szalny; u kołowrota szale wiszą.

kołowrot ziele, Romanek. (tithymalus) Wolfs-Milch. le titimale.

kołowrot mnieyszy albo mały, vid. Sosnka mała.

język mu iak na kołowrocie biega; gęba mu iak kołowrot lata. das Maul gehet ihm wie eine Breche. il a un flux perpetuël de bouche.

Kołowrotek do nici, *g. kołowrotka.* Garn-Winde. dévidoir; instrument de bois propre à dévider; roüe à dévider.

kołowrotek do przędze; kołowrotek prządek. Spinn-Rad. roüet à filer.

Kołowy. Rad-, zum Rad gehörig. de roüe; qui regarde une roüe.

kołowe. Abgabe von Mühl-Rädern. impôt ou droit que païent les roües de moulin.

Kołpaczek, *g. kołpaczka.* eine kleine hohe Mütze. petit bonnet fait en pointe.

Kołpak, *g. a.* hohe Mütze, als der Hayducken und Husaren. bonnet à la dragonne qui est fait en pointe, comme portent les Heyduques & les Husarts.

kołpaki brunatne ziele. (medium, campanula foliis echii) Medium ein Gewächs. espèce de plante dont la fleur est une cloche semblable à celle de la campanule.

Kolperz, iażdż. Kaulpers ein Fisch. perche un poisson.

Kołtryna, *vid.* Kortyna.

Kołtun, *g. a.* Wichtel-Zopf, Weichsel- oder Wichsel-Zopf. plique, plica.

Kołtunowaty. 1) der einen Wichsel-Zopf hat. 2) Wichtelzöpfig, zu den Wichsel-Zöpfen gehörig. 3) grob, ungleich gewalckt als ein Hut. 1) celui qui a la maladie qu'on apelle plique; sujet à la plique. 2) de plique, ce qui regarde la plique. 3) grossiérement travaillé à la fouloire comme un chapeau. § 1) w cudzoziemskich kraiach rzadko o kołtunowatego. 2) kołtunowate humory. 3) birlet kołtunowaty.

Kołtunowy. Wichtelzöpfig. de plique.

Kolumna, Słup. Säule. colonne.

kolumna. Wappenk. Säule, darauf eine Krone stehet. *Blas.* colonne sur laquelle est posée une couronne.

Koluwryna. Feld-Schlange, Art eines Geschützes. coulevrine, une longue piéce d'artillerie.

Kolwiek. nur, wird nicht decliniret und nur zu einigen Wörtern gefüget. quelque — qu'il soit; *on ne decline pas* kolwiek *&* *on l'ajoute seulement à quelques mots.* § ktokolwiek, ktorykolwiek, gdziekolwiek, kiedykolwiek.

Kołysacz. Schauckler, der sich oder andre schauckelt. celui qui se balance ou qui brandille & berce les autres.

Kołysanie. das Schauckeln, Wiegen. bercement; l'action de brandiller, de bercer.

Kołyska. eine Schauckel. un bacule; balançoire; brandiloire, escarpoulette.

* *kołyska dziecinna; kolebka.* eine Kinder-Wiege. berceau d'enfant.

Kołyszę, *sze, sał.* 1) schauckeln, wiegen. 2) fig. einschläfern, einwiegen, besänftigen. 1) brandiller, bercer. 2) *fig.* bercer, amuser, apaiser, endormir. § 1) kołysać dziecię. 2) kołysać kogo w nadziei; ukołysać czyy gniew.

kołysać się. 1) sich schauckeln. 2) sich einschläfern, sich schmeicheln. 3) sich wiegen; wellenweise in die Höhe steigen als

die

die See im Sturm. 1) se balancer, se bercer. 2) *fig.* se bercer, s'amuser, s'endormir, se flater. 3) être plein de grosses vagues; faire de grands flots; élever les houles avec violence. § 1) kołysałem śię na kołysce. 2) braćie prozną śię kołyśesz nadźieią. ** 3) zamącone morze aż do nieba od źiemi śię kołysało.

kołysać śię umysłem. wancken, andres Sinnes werden wollen. vaciler, chanceler.

Komaga, *vid.* Komiega.

Komedya. 1) Comödie. 2) Comödie, Possen, Zanck. 1) comédie. 2) tour, pièce, comédie qu'on jouë à qu. § 1) komedyą stroić.

Komedyant. *Komedyynik. ein Comödiant. comédien.

Komedyyny. Comödien-, Comödiantisch. de comédie; scenique. § komedyyny aparat.

Komenda. 1) im Kirchen-Recht: eine Commende oder Pfründe, so einem ehedessen auf eine Zeitlang, jetzo aber Zeit Lebens anvertrauet wird. 2) Commando über eine Armee. 3) Commando so von der Armee geschicket wird. 4) Werbung um ein Frauenzimmer. 1) *terme de droit Canonique:* une commande; un bénéfice qui étoit mis autrefois en simple dépot de quelqu'un, mais aujourd'hui l'on possède perpétuellement. 2) commandement, le pouvoir de commander une armée. 3) détachement d'une armée. 4) recherche d'une fille en mariage. § 1) trzymać komendę z Biskupstwem. 2) komenda, władza zupełna nad woyskiem mu oddana; komendę wźiął. 3) komendę (podiazd) wysłano. 4) w komendę przyiechał.

Komendant. Befehlshaber, Commendant in einer Stadt oder über einige Truppen. un Commandant, celui qui commande dans un place, ou qui est Chef d'un détachement. § komendant podiazdowy.

Komendarz. Komendataryusz. Commendarius, der eine Commende besitzet. commentaire; celui qui posséde un bénéfice en commande. § komendarz mieysca tamecznego; komendataryusz z Rezydencyi tego Opactwa.

Komenderuię. commandiren. commander quelques troupes. § komenderować woysko.

Komendor, kontor. Comter, Commentur; Ritter so eine Commenturey hat. Commendeur, chevalier qui a une commanderie.

Komendorstwo. Commenturey eines Ritters. commanderie; bénéfice dont jouït un chevalier de quelque Ordre.

Kometa, *m. & f.* miotła na niebie. ein Comet, Schwantz-Stern. Cométe.

Komiega. 1) hohes Fluß-Schiff. 2) Pipe, Kufe, grosses Faß. 1) foncet, bâtiment de haut bord qui sert à naviger sur un fleuve. 2) muid, tonneau.

Komin, *g. a.* 1) Schorstein, Feuer-Esse. 2) Stuben-Kamin. 1) cheminée, par où sort la fumée. 2) cheminée dans une chambre. § 1) komin dla dymu z domu wywiedźiony.

komin wyćierać, chędożyć. einen Schorstein fegen. ramonner; nétteïer une cheminée.

komin z dachu wybiegaiący. Schorstein der aus dem Dache hervor raget. souche de cheminée.

Kominek, *g. kominka.* 1) kleiner Schorstein. 2) Stuben-Kamin. 3) Dampf-Röhre, Rauch-Rohre, durch welche Rauch und Dampf aus dem Zimmer gehet. 1) petite cheminée. 2) cheminée dans une chambre. 3) tuïau formé en cone pour faire sortir la fumée & les vapeurs d'une chambre.

Kominiarz. Kominnik. Schorstein-Feger. ramonneur de cheminée.

Komis. Commißion, die man einem aufträgt. commission, charge qu'on donne à qu. à faire qu ch.

Komisarz. Commissarius. Commissaire; Juge commis. § komisarz Krolewski, Powiatowy; przed wysadzonemi z Senatu komisarzami.

komisarz na Trybunał skarbowy. Commissarius zum Schatz-Tribunal. Commissaire de la chambre du Trésor. § komisarzow na Trybunał Skarbowy koronny bywa 36, na Trybunał Skarbowy Litewski 53. a od Prowincyy, i niektorzy od Woyska obierani bywaią.

Komisya. Commißion, abgeordnete Richter. commission des Juges députez. § komisya do rozsądzenia krzywd, do uznania i decyzyi, do rozgraniczenia, do uspokoienia rożności granicznych, do obaczenia gruntow, do uważenia szkod poczynionych; wydać, wytoczyć komisyą na uznanie czego.

Komitywa. 1) Gefolge. 2) Reise-Gefehrte. 1) suite, train. 2) compagnons ou compagnie de voiage.

*Komnata. Kammer, Gemach. chambre, cabinet.

Komonica drzewo. (*alisaria*) Zürgel-Baum, Elsbeer-Baum. alisier un arbre.
komonica źiele. (morsus diaboli) Teufels-Abbiß. mors du diable.
komonica swoyska. (melilotus communis) gemeiner Stein-Klee; Melote. du mélilot commun.
komonica włoska. (sertula campana) Welscher Stein-Klee. espèce de mélilot.
komonica pachnąca. (trifolium odoratum) wohlriechender Stein-Klee. du mélilot odoriferant.
Komor. Mücke. cousin, sorte de petite mouche. § komor kąsa, bęczy.
Komora. 1) eine Kammer. 2) Miethe, Mieth-Stube, Mieth-Wohnung. 3) Kammer, öffentliches Zoll- oder Saltz-Haus u. d. g. 1) chambrette, cabinet. 2) chambre locande. 3) chambre, bureau, un gréfe; lieu où sont les commis de Doüane, de Gabelle & les autres gens d'afaire. § 1) Pani iest w komorze. 2) naiąć komu komorę. 3) komora Rzeczypospolitey; komora solna.
komora myłośiernych albo potrzebnych, vid. Gora miłośierdźia.
komora sypialnia; łożnica. Schlaf-Kammer. chambre de lit; dortoir.
komorą mieszkać, stać u kogo. bey einem zur Miethe wohnen. étre locataire dans la maison de qu.
Komorczasty. 1) voll Fächer. 2) voll Kammern. 1) plein de raïons ou de carrez; où il y a plusieurs petits réduits ou compartimens séparez pour y mettre diverses choses. 2) où il y a beaucoup de chambrettes.
Komorka. 1) Kämmerlein. 2) Fach als im Schrancken. 3) der Kröbs im Obst, darinnen die Kerner stecken. 4) Anat. Hertz-Kammer; Hirn-Kammer. 1) petit cabinet, chambrette; réduit. 2) cellule, raïon, un quarré; chambre. 3) nombril, coeur, boïau, les entrailles d'un fruit. 4) *Anat.* cavité, un ventricule du coeur, du cerveau. § 1) w tey komorce śię nie pomieśći. 2) komorka w szkatule, w szafie, w kalećie, w gołębieńcu. 3) komorka w ktorey są iądrka owocne. 4) w mozgu iest komorek cztery; komorka w sercu.
komorka do naięćia. kleine Kammer zum vermiethen. petite chambre locande.
Komornica. Kammer-Jungfer. fille de chambre.
Komorniczy. 1) Kammer-, den Miethmann einer Kammer oder Stube betreffend. 2) die Kammer-Dienste bey Hof angehend. 1) locande, qui regarde les chambres à loüer. 2) qui concerne les services de la chambre d'une Cour.
komornicza. Kammer-Juncker-Würde bey Hofe. dignité, charge d'une Gentilhomme de la Cour. § komorniczą u krola służył.
Komornik. 1) Kammer-Juncker. 2) Miethmann. 3) Bauer der kein eigen Haus zur Wohnung hat. 1) Gentil-homme de la chambre. 2) locataire d'un apartement, d'une chambre; celui qui tient une chambre de loüage. 3) païsan qui n'est pas proprietaire d'une cabane.
Komorny. zur Kammer gehörig. de chambre, qui regarde un cabinet.
komorne. Kammer-Zins, Stuben-Zins. le loüage qu'on païe pour un logis.
Komośliwy. wild, scheu, von Pferden. ombrageux, qui s'epouvante, *en parlant des chevaux.*
Komoszę, *ši, šil.* wild, scheu machen. rendre ombrageux. § zrzebca dźikiego nie zrywaу, czym go barźiey skomośisz.
*Kompaktor, Introligator. Buchbinder. relieur.
Kompan, towarzysz. Compan, Mitgeselle. compagnon, celui qui acompagne qu.
Kompania. 1) Compagnie, Gesellschaft. 2) Compagnie Soldaten. 1) compagnie, société. 2) compagnie de soldâs. § 1) byłem w kompanii. 2) kompaniy kilka w pień wyćięto.
kompanii komu dopomoc. einem Gesellschaft leisten. faire, tenir compagnie à qu.
dla kompanii dał śię Niemiec obieśić. man muß keine Gesellschaft verderben; der Gesellschaft zu liebe läßt man sich aufhängen. on doit étre de bonne compagnie; on se fait pendre par compagnie.
Kompanka. Gesellin, Gefehrtin. compagne, celle qui acompagne.
Kompartura, *vid.* Kopertura.
Kompas. 1) ein See-Compaß. 2) eine Sonnen-Uhr. 1) boussole, compas de mer. 2) quadran ou horloge au soleil. § 1) kompas morski.
Kompasowy. Compaß-. de boussole, de quadran. § kompasowy biegunek.
Kompasya, politowanie, użalenie, litość. Mitleiden. compassion, pitié.
Kompleksya. Complexion, Leibes-Beschaffenheit. complexion, temperament. § człowiek kompleksyi miętkiey, roskoszney, twardey, zdrowey, chorowitey.
Komplement. 1) Compliment, höfliche Rede an einen. 2) Mathem. Ergäntzung eines

eines Winckels, eines Bogens. 1) compliment; paroles honnêtes qu'on dit à qu. 2) *matém.* complement d'un angle, d'un arc. § 1) ładny komplement mu uczynił.

komplement do kogo uczynić. } einen com-
Komplementuię kogo. } plimentiren.
complimenter qu; faire des compliments à qu.

Komplet. volle, gehörige Zahl. le corps; le juste nombre d'un corps, d'une compagnie. § gdy komplet Deputatow na ratuśie śię zeydźie; ludźi tych zawsze ma bydź komplet; ktoryby zaś Deputat komplet zerwał i z izby wyszedł.

Kompleta. die Complete; das letzte der sieben Kirchen-Gebete nach der Vesper. les complies, *f.* la dernière de sept heures canoniales.

Komponista. Componist, Verfertiger musicalischer Stücke. compositeur de musique, musicien qui compose.

Komponuię, składam, piszę. componiren, schreiben als Verse, Recepte, Schul-Exercitia, musicalische Stücke. composer; faire un ouvrage d'esprit, des vers, une recette, un tème. § piękne komponuie wiersze; list ładny skomponował.

Kompozycya. 1) ein Schul-Exercitium. 2) Composition, Verfassung eines musicalischen Stücks. 3) Vergleich wegen der Uebergabe einer Stadt an die Belagerer. 1) un téme; composition qu'on donne à un écolier. 2) composition; piéce de Musique qu'on a composée. 3) composition, acord d'une ville avec les assiégeans. § 1) kompozycya szkolna; poprawić kompozycyą. 2) składał w muzyce kompozycye wytworne. 3) miasto kompozycyą z nieprzyiaćielem uczyniło.

kompozycya aptekarska, recepta. Recept eines Artztes. recette, ordonnance d'un Médecin.

Kompromis, zdanie się na iednacze. Bewilligung auf einen schiedsrichterlichen Ausspruch. un compromis; consentement des parties pour terminer leur diférend par des arbitres.

Kompromisarz. Schieds-Richter. un arbitre, compositeur aimable.

Kompromisarski, polubowny. schiedsrichterlich. d'arbitre; arbitral.

Komput. Rolle; gesetzte Anzahl Soldaten oder Personen von einerley Gesellschaft. un rôle; un nombre fixé de soldâs ou de personnes d'un corps, d'une societé. § Rzeczpospolita tę piechotę w komput przyięła; komput woyska; ludźie w należytym byli kompućie i monderunku.

w komput wpisać. in die Zahl der Soldaten oder anderer Personen einschreiben. enrôler; écrire une personne au nombre du corps.

komput kośćielny. Wissenschaft den Kirchen-Calender nach dem Lauf der Sonne und des Mondes einzurichten. comput Ecléfiastique; supputation du Calendrier Eclésiastique selon le cours du soleil & de la lune.

Komputowy. der zu der gesetzten Anzahl gehöret. enrôlé; celui qui apartient à un nombre déterminé. § woysko komputowe wespoł z Szlachtą ma stanąć.

Komunia. die Communion, der Genuß des heiligen Abendmahls. la Communion, l'action de recevoir le Saint Sacrement. § modlitwa przed Komunią Swiętą.

Komunik. Kriegsw. Zusammenhang oder Stand einer Armee, dessen Theile der Feind nicht abschneiden kan. la communication d'une armée, dont les parties ne peuvent étre coupées de l'ennemi. § komunikiem szedł nieprzyiaćiel.

Komunikacya. 1) Mittheilung einer Schrift, einer Nachricht. 2) Vernehmen, Verständniß. 3) Zusammenhang, Zugang. 1) communication d'un écrit, d'un avis. 2) communication, intélligence; un commerce. 3) communication; la liaison, le passage d'une chose à une autre. § 1) dźiękuię za komunikacyą listow Francuskich. 2) skrytą z nim ma komunikacyą. 3) klasztor ten miał z miastem komunikacyą przez podźiemne przechody.

Komunikuię. 1) communiciren, zu Gottes Tische gehen. 2) communiciren, mittheilen als eine Schrift zum Abschreiben. 1) communier; recevoir le Saint Sacrement. 2) communiquer à qu. qu. ch. § 1) iutro komunikować będę. 2) komunikował mi listy w tey sprawie pisane.

Komża. Chor-Hemd. surplis.

Koń, *g. konia.* ein Pferd. cheval. § koń pocztarski, ćiężarowy, potkliwy, wozowy; konie rządzemy wodzami, ludźie mądremi mowami; koniowi bystremu munsztuku nie ostrog trzeba, *prov.* konie hyszpańskie.

wśiadać na koń. sich zu Pferde setzen; in dieser Redens-Art sagt man nicht, na konia. se mettre sur un cheval; monter un cheval; *dans cette façon de parler*

ler na konia *eſt hors d'uſage.* § wſkoczyć, ſunąć się na koń; wśiaday na koń piękny.
koń na poślednie nogi upadaiący, vid. Włogawy.
koń oczu odmiennych. ein glasaugiges Pferd. cheval veron.
koń na ſtaniu. Stall=Pferd. cheval d'écurie.
koń dźiki. wildes Pferd. cheval ſauvage.
koń ciężko noſzący. ſchwerfälliges Pferd. cheval qui ſecoüe, qui fatigue ſon homme.
koń z oślice; muł. ein Maul=Eſel. mulet.
koń biiący nogami. Pferd das ausſchlägt. cheval qui donne des ruades, qui regimbe.
koń zrzucaiący. Pferd das gerne abwirft. cheval qui jette par terre celui qui eſt monté deſſus.
koń z kara gniady. Schweiß=Fuchs. cheval alezan obſcur; alezan brûlé.
koń wodny, rzeczny, morſki. Wall=Roß, See=Pferd. cheval marin, un hipopotame.
koń drewniany; ośieł żołnierſki. der Eſel bey den Soldaten. le chevalet des ſoldâs.
konia uſtroić. ein Pferd putzen, anſchirren. enharnacher un cheval.
kto płaći konia, bierze go i z uzdeczką. wer ein Pferd bezahlt, bekommt auch den Zügel. qui achete un cheval doit avoir auſſi la bride.
koń ma cztery nogi a iednak śię potknie. es ſtolpert wohl ein Pferd und hat doch vier Füſſe. il n'eſt ſi bon cheval qu'il ne bronche; le plus habile n'eſt pas ſans fautes.
wźiąłeś konia, wezmiy i bicz (uzdeczkę). wer das Pferd genommen hat, mag auch den Zaum behalten. jetter le manche après la coignée; qui a mangé le diable n'a qu'à manger les cornes auſſi.
z cudzego konia i w śrzod błota zśiaday. eine fremde Sache muß man ſehr in acht nehmen. il faut prendre un ſoin particulier pour les choſes d'autrui.
iakby go na koń Turecki wſadźił. er denckt der Haſe hat ihn gelecket. il ſe croit fort heureux.
konie go ziedli. der Kuckuck hat ihn geholet; er kommt nicht wieder. le vent l'a emporté; il ne revient pas.
darowanemu koniowi nie patrzay w zęby. einem geſchenckten Gaul, kuckt man nicht ins Maul. à cheval donné il ne faut pas regarder à la bouche.
Konam. 1) mit dem Tode ringen. 2) vollführen, endigen. 1) agonizer, étre prêt à expirer, à rendre l'ame; étre aux abois; étre à l'article de la mort. 2) toucher à la fin de ſon travail; achever.
konał. er rang mit dem Tode. il agonizoit.
ſkonał. er iſt verſchieden. il expira; il eſt paſſé.
wnet ſkona. er wird bald verſcheiden. il va paſſer.
konam co, prowadzę bez przerwania do końca; dokonywam czego. vollführen, endigen, fortſetzen. pourſuivre, continuer ſon travail, ſon deſſein; exécuter, achever, conſommer. § kona rzecz przedśięwzięta, wolą Pana ſwego.
konać nieprzyiaćiela. den Feind vollends aufreiben. mettre l'ennemi aux abois. § konać nieprzyiaćiela przez ſzablę.
Konanie. 1) Todes=Angſt. 2) Vollendung, Vollführung, Endigung. 1) abois, agonie, moment où l'homme expire. 2) conſomation, accompliſſement. § 1) byłem przy iego konaniu i ſkonaniu. 2) przy konaniu zamysłu ſwego wielkich ieſzcze doznał trudnośći.
Koncept. 1) Philoſ. Begrif. 2) Gedancken, Einfall. 3) Abſicht. 4) Entwurf, Concept auf dem Papier. 1) *Philoſ.* conception, perception, comprehenſion, idée, concept. 2) penſée, invention, ſaillie. 3) intention, but, deſſein. 4) minute, ébauche, broüillard, brouillon. § 1) koncept toż znaczy co poczęćie. 2) wyśmienitych zażywa konceptow; koncept mu ten w głowę przyſzedł; taki mu koncept przypadł; koncept ſubtelny; wſzyſtkich ruſzył konceptow. 3) na zgubę Oyczyzny zawźięty i naſadzony koncept. 4) koncept kazania, liſtu, mowy.
pomieſzało to koncepta iego. das hat ihm ſeinen Concept verrücket. cela a dérangé ſes deſſeins, ſes meſures.
z konceptu wypaść. aus dem Concept kommen. vaguer à l'avanture; barboüiller.
Koncert. Concert in der Muſic. concert, ſimphonie, harmonie de voix & d'inſtrumens.
Koncerz, *g. a.* 1) kurtzer, breiter und gerader Säbel. 2) eiſerner Pfeil. 1) ſorte de ſabre qui eſt court, droit & fort large. 2) fleche de fer.
Koncha. Muſchel. conque, coquille.
koncha. } Meßk. die Muſchel=Linie.
Konchoida. } *Géom.* ligne conchoïde ou conchile.
Końcowy. zum Ende oder zu den Grentzen gehörig. qui concerne la fin, ou le bout de quelque choſe.

Koncylium, zbor. Concilium, Versammlung der Geistlichen. un Concile; Assemblée des Ecléſiaſtiques.

Koncypuię. concipiren, entwerfen. concevoir, minuter, ébaucher, mettre ſur le papier. § koncypować co na papierze; koncypuie liſt.

Kończato, *adv.* ſpitzig, zugeſpitzt. en pointe; en forme de pointe.

Kończatokręty. ſpitzig gewunden. ſpiral.

Kończatookrągły. rundſpitzig. fait en pointe ronde; qui va en pointe.

Kończatość. 1) Spitze, ſpitzige Schärfe. 2) ſpitzzugehendes Ende. 1) pointe. 2) bout pointu; extremité qui va en pointe. § 1) kończatość piora piſarſkiego, miecza, ſzpady. 2) kończatość głowy cukru.

Kończaty. } 1) ſpitzig, ſcharf am Ende.
Kończyſty. } 2) ſpitzig, zugeſpitzt. 1) pointu, aigu. 2) qui va en pointe; qui a un bout pointu. § 1) noż kończaty. 2) z obu końcow kończate iaie kurka znaczy.

kończaty ku gorze. oben zugeſpitzt, als ein Hut Zucker. conique qui a la figure d'un cone; qui eſt en forme de pain de ſucre. § brog, ſtog, brożek, głowa cukru ſą kończate ku gorze.

kończaty ku dołowi. unten wie ein Kräuſel zugeſpitzt. fait en toupie.

kończata okrągłość. Zuſpitzung eines Kräuſels, eines Zucker-Huts. figure de toupie, de pain de ſucre.

Kończę, *czy, czył.* endigen. finir, achever, faire fin, mettre fin, terminer. § ſkończył mowę, robotę.

kończyć się. 1) ſich endigen, zu Ende gehen. 2) ſich endigen; ſpitzig, rund zugehen. 1) ſe finir, expirer, ſe terminer, s'achever. 2) aller, finir, ſe terminer en pointe. § 1) kończy się roczny rząd iego; ſkończyło się kazanie; wieś iego przy moim grunćie się kończy. 2) kończy się co okrągło, pochodźiſto, kończato.

ſkończyć ſprawę. eine Angelegenheit endigen. terminer une afaire.

Kończyc, *g. a.* Wappenk. ſieben Strauß-Federn im rothen Feld und ſieben dergleichen über der Krone. *Blaſ.* ſept plumes d'autruche au champ de gueules & autant ſur la couronne.

Kończyk, *g. a. vid.* Koniuſzek.

**Kończyna, koniec. das Ende, letzter Ort. extremité, bout, fin. § wſzyſtkie kończyny źiemię Boga chwalić będą.

Kończyſty, *vid.* Kończaty.

Kondelowate ſukno. Art Tuches zu Kleidern. ſorte de drap pour s'habiller.

Kondemnata. Gerichtsw. Urtheil, Verurtheilung. *droit:* condannation, arrêt, ſentence. § kondemnata wyſzła.

Kondeſcenſya. Gerichtsw. Nachſicht. *droit:* condecendance.

Kondolencya. Condolentz, Beyleid. condoléance.

Konduita. Aufführung, Conduite. conduite, maniére d'agir. § konduita dobra, zła.

Kondukt pogrzebny. Leichen-Gefolge. un convoi funébre.

Kondycya 1) Beding, Condition. 2) Stand, Zuſtand. 1) condition, clauſe. 2) condition, état, ſort. § 1) kondycyą (podległość, warunek, obowiązek) komu daię; kondycye przyymuię. 2) podłey kondycyi człowiek.

pod kondycyą; z tą kondycyą; pod obowiązkiem. mit Beding daß. à condition que.

Kondyment. Brühe über einen Braten. ſauce d'un rôti. § kondyment z oſtrygami.

Konew, *g. konwi, f.* 1) eine Trinck-Kanne, Sauf-Kanne, Waſſer-Kanne, gemeinigl. von Holtz. 2) Waſſer-Röhre. 1) broc, hanap; grande cruche, cuvette pour y porter de l'eau ou quelque boiſſon, *ce vaſe eſt ordinairement fait de bois.* 2) un tuiau de bois pour la conduite des eaux. § 1) chrapi, dował ſię gdźieś konwi; niemaſz wody w konwi; miaſto proporcow konwie za rycerzem noſzą. 2) konew ieſt rura z światłem.

iak z konwi się deſzcz leie. es regnet als wenn es mit Mulden göſſe. il pleut à verſe; il pleut à ſeaux.

Konewka Trinck-Maaß, kleine Kanne von Holtz oder Zinn. pinte de bois ou d'étain. § day konewkę piwa; wypiię z konewkę miodu.

Konfederat, zwiazkowy. ein Confoederirter. un confédéré.

Konfederacya. Conföderation in Pohlen. Conféderation en Pologne.

konfederacki. conföderirt. confédéré.

Konfederuię się. ſich confoederiren. ſe conféderer, ſe liguer.

Konfekt. Confect. Confiture. § konfekt z roży.

Konfeſonata. 1) Gerichtsliches Verhör. 2) peinliche Frage, ſcharfe Frage. *droit:* 1) audience; interrogatoire *m.* 2) queſtion qu'on fait à un crimineſ. § 1) na konfeſonatach dobrowolnie się o to przyznali. 2) wźiąć złoczyńcę na konfeſonatę (na torturę albo pytki).

Konfeſyo-

Konfesyonał, spowiedníá. der Beicht-Stuhl. le confessional.
Konfetury, *vid.* Konfitury.
Konfident. Vertrauter. afidé; confident.
Konfidentka. Vertraute. afidée; confidente.
Konfiszkacya. Confiscation. confiscation.
Konfiszkuię. einziehen, confisciren. confisquer. § konfiszkowali, (zabrali, zagrabili) dobra iego na Pana, do skarbu; konfiszkowali kupca.
Konfiszkowanie, zabranie, pograbienie, grabież. Confiscirung. confiscation, l'action de confisquer, de saisir.
Konfiszkowany. confiscirt. confisqué.
Konfitury, konfetury, *plur.* Confituren, Zuckerwerck. des confitures.
Konflagraty, *plur.* dobra pogorzałe. abgebrannte Land-Güter. des vilages ruinez par incendie.
Konfrater. Mitbruder einer Brüderschaft, eines Ordens. confrére, personne qui est d'une confrerie, d'un Ordre.
Konfraterstwo. Mitbrüderschaft eines Ordens. confraternité, societé. § konfraterstwo w Zakonach, w Orderach.
Konfunduię kogo czym. beschämen. confondre.
Konfuzya. Beschämung. confusion, honte.
Koniakowka gruszka. Art grosser Birne. espèce de grandes poires.
koniakowka ziele; podkowka, wytrych. (securidaca) Peltschen, Beilkraut. grave; féve de loup.
Konicz } ziele. (*trifolium*) Klee. du
Koniczyna } tréfle.
konicz czworlisty. vierblättriger Klee. quadrifolium.
Koniec, *g.* *końca.* 1) Ende einer jeden Sache. 2) Spitze als des Messers. 3) Ende einer Angelegenheit; Ausgang. 4) Vorhaben, Vorsatz, Absicht, Meynung. 1) bout, la fin, extremité d'une chose. 2) pointe, bout pointu. 3) fin, *f.* issuë, évenement, réüssite, sortie. 4) intention, dessein, but. § 1) koniec miasta, laski; końcem palcow warg dotknąć; końce zaostrzone. 2) koniec noża, miecza. 3) uczynić koniec czego; dotrwać do końca; koniec dobry ledaiaką sprawę zaleca; *prov.* koniec każdey rzeczy ma bydź na pieczy, *prov.* na ten koniec wyszło; patrz końca; doczekał się końca. 4) robić ku końcowi swemu; mieć pewny koniec zamysłow swoich; iako w ostatnim końcu swoie wszystko w sobie, a nie w Bogu, zakładaią szczęście.
koniec żałosny. betrübtes Ende. catastrophe; triste fin; issuë triste.

Koniecznie, *adv.* durchaus, schlechterdings. par tout; absolument.
Koniczek. kleines, junges Pferd. cavalot; petit cheval.
Koniektura. wahrscheinlicher Umstand, Wahrscheinlichkeit. conjecture circonstance vraisemblable. § trafił na przychylną sobie koniekturę.
Konienka ziele. (*epithymum*) Stoltzkraut. épithyme.
Konik. 1) kleines Pferd. 2) Gras-Pferdchen, Feld-Grille. 3) Tyrot, ein Vogel der wie ein Pferd wiehern soll. 4) Klee. 1) poulain, petit cheval, jeune cheval. 2) cigale un insecte qui vole. 3) bruant un oiseau, on prétend qu'il contrefait le hennissement du cheval. 4) du tréfle.
konik dziecinny. Stöcken-Pferd der Kinder. dada; petit cheval de bois pour un enfant.
konik morski robak. Pferde Raupe ein See-Ungeziefer. sorte d'insecte marin.
koniki. Art Tortur. sorte de torture.
Koniopłoch } ziele. (*achæmenidon*) gewis-
Konistrach } ses Kraut, davor sich die Pferde scheuen sollen. espèce de plante qui donne de la peur aux chevaux.
Konitrud ziele. (*gratiola; gratia Dei*) wilder Aurin, Gnadenkraut. gratiole.
Koniuch. Pferde-Knecht, Stall-Knecht. valet d'étable, palfrenier.
Koniunkcya, ziednoczenie, złączenie. Vereinigung. jonction, union.
Koniunktura, okoliczność. Umstand, Vorfall. conjoncture, rencontre.
Koniuszek, *g.* *koniuszka*, kończyk. kleines Ende, kleine Spitze. petite pointe. § kończyki u korony.
koniuszki u ieleniego rogu. Zincken, Enden am Hirsch-Geweih. andouillers, chevilles qui se trouvent sur les tiges du bois de cerf.
koniuszki w gwiazdźie, promienie. Strahlen, Spitzen am Stern. les raïons, les branches d'étoiles.
Koniuszy, *g.* *koniuszego.* Stall-Meister. écuïer, oficier qui a soin de l'écurie.
koniuszy koronny. Kron-Stall-Meister. Grand Ecuïer de la Couronne.
koniuszy Litewski. Lithauischer Stall-Meister. Grand Ecuïer de Lituanie.
Konkluduię, zawieram, zamykam co wywodem. schliessen, einen Schluß machen. conclurre; faire une conclusion.
Konkluzya. Schluß. conclusion.
konkluzye. die Theses zum Disputiren. Téses; *f. plur.* les propositions sur lesquelles on dispute.

Konkurencya. 1) Zulauf, Versammlung. 2) Ansuchung um ein Amt. 3) Anwerbung um ein Frauenzimmer. 1) assemblée, concours. 2) brigue, concurrence à; prétension sur une charge. 3) demande d'une fille en mariage. § 1) liczney oboiey płći konkurencyi. 2) w konkurencyą śię o ten urząd odezwał. 3) w konkurencyą o tę pannę przyiechał.

Konkurent. 1) Mitwerber um etwas. 2) Freyer, Liebhaber. 1) brigueur; concurrent de; prétendant à qu. ch. 2) protestant, amant.

Konkurs. Zulauf, Gedränge. concours, foule de peuple. § konkurs ludźi niezrachowany, niezwyczayny.

Konkuruię zkim o co. um etwas anhalten. concourir pour avoir le même avantage; briguer.

Konno, *adv.* wierzchem. zu Pferde. à cheval. § konno iadę, śię potykam.

Konny, *adj.* & *subs.* 1) Reuter, der zu Pferde ist. 2) Pferd-, was zu Pferde geschicht. 1) cavalier, piqueur, homme de cheval. 2) de cheval; *ce qui se fait de cheval.* § 1) konnych było sześćiu. 2) konny żołnierz; konna bitwa.

konne woyśko. die Reuterey. la cavalerie.

Konop, *g. konopi, f.* ⎫ ziele (*canabis*) Hanf
*Konop, ⎭ das Kraut. du chanvre; chanvre mâle.

konopie, plur. gehechelter Hanf zum Spinnen. du chanvre; filace de chanvre.

konop płoskunna, płoskunka. (canabis femina) Hanf weiblichen Geschlechts. chanvre femelle.

konop wodna źiele, vid. Karbieniec.

konop włoska źiele, vid. Klesczowina.

Konopiatka. Hanf-Birne. poire cheneveuse; poire estoupe.

Konopka, konopnik, dzwoniec. Flachs-Fincke, Hänfling. linotte un oiseau.

konopka źiele. (alisma) Berg-Wegbreit. plantain de montagne.

Konopiaty, konopiasty koń. ein Roth-Fuchs. alezan roux.

Konopny. ⎫ Hanf-, von Hanf. de
Konopniany. ⎭ chanvre. § płotno konopne.

Konował. Pferd-Artzt, Roß-Artzt. maréchal; médecin de chevaux.

Konowalski. Roß-Artzt-. de médecin de chevaux.

Konowalstwo. Roß-Artzneykunst. art de panser les chevaux.

Konrad źiele. (*hedera terrestris*) Gundel-Reben, Erd-Epheu. lierre terrestre.

Konsekwencya. Folge, Folgerung. conséquence; la liaison d'une chose avec l'autre.

Konserwa. Latwerge. conserve.

Konserwacya. Erhaltung. conservation.

Koński. Pferd-. de cheval; chevalin. § koński pastuch, końskie stado.

koński kupiec, rostrucharz. Roß-Händler. maquignon; courtier de chevaux.

końskie gospodarstwo. Pferde-Zucht. la maniére de gouverner, de nourrir les chevaux.

koński ogon. 1) Roß-Schweif. 2) Roß-Schwantz ein Kraut. 1) queuë de cheval. 2) aprèle; queuë de cheval une plante.

po końsku. ⎫ adv. nach Art der Pferde. en
końskie. ⎭ cheval; à la manière des chevaux.

Konsolacya. 1) Trost. 2) Ergötzlichkeit; kleines Geschenck an Geld. 1) consolation, soulagement, adoucissement d'afliction. 2) petit présent en argent.

Konstantynopol, *g. a.* Czarogrod. Constantinopel. Constantinople.

Konstelacya; aspekt pod ktorym śię kto rodźi; gwiazd na niebie rozłożenie czasu narodzenia czyiego. Constellation; Sternbild zu eines Geburts-Zeit. un tème céleste; constellation sous la quelle on est né. § pod szczęśliwą śię rodźił konstelacyą.

Konstytucya, postanowienie, ustawa. Constitution, Reichs-Satzung, Reichs-Abschied, so auf einem Reichs-Tag gemacht werden. constitution, loix, ordonnance d'une Diéte.

Konstytucyyny. zur Constitution gehörig. de constitution, d'ordonnance.

Kontekst. 1) Inhalt, Inbegrif. 2) Zusammenhang. 1) précis, contenu. 2) connéxion; la liaison.

*Konsystarz, (*g. u, a*) ⎫ Consistorium. le
Konsystorz. ⎭ Consistoire.

Konsistorski. Consistorisch. de Consistoire.

Kontent, przestaiący na czym. zufrieden. content. § matka moia kontenta z tego; kontenći z ćiebie.

kontent iestem z kogo. mit einem zufrieden seyn. se loüer de qu; être content de qu.

kontent z śiebie samego. er ist mit sich selber zufrieden. il est content de sa personne; il se loüe, il se remercie.

Kontenta, *plur.* suma, treść. Inhalt. précis, contenu.

Kontenteca. grosses Vergnügen. grand contentement. § wszelką mi to obiecuie kontentecę.

Kontentuię kogo czym, einen vergnügen. conten-

contenter, satisfaire. § ukontentował gospodarz gośćie; ukontentował Pannę podarunek.
kontentuię się czym; przestaię na czym. sich vergnügen. se contenter de qu. ch. § mądry tym się kontentuie co mu Bog dał.
Konterfet. 1) Abbildung. 2) ein Portrait, Bildniß einer Person. 1) une image; représentation, copie, figure de qu. ch. 2) portrait. § 1) konterfet albo wyrażenie czego z wizerunku. 2) konterfet to brata twoiego.
Konterfetuię co. abbilden, abmahlen. représenter, exprimer, tirer le portrait ou la figure de qu. ch; dépeindre, désigner.
Kontor, *vid.* Komendor.
w Kontr, w przek, *adv.* zuwider. en depit de; pour faire chagrin à; d'une maniére oposée & contraire. § wszystko mi w kontr czyni.
Kontrakćista, *vid.* Kontraktnik.
Kontrakt. Contract. un contract, bail, convention. § w kontrakćie tego niemasz punktu.
kontrakt uczynić. einen Contract machen. faire un contract; passer un contract.
kontrakty. Aufenthalt oder Zusammenkunft der Herrschaften in einer Stadt um mit den Pachtern Contracte zu schliessen. séjour ou assemblée des Seigneurs dans une ville pour contracter avec les fermiers.
kontrakt porozumiany; wyderek. Kauf- und Wiederkauf. grace de rachat; vente à grace.
Kontraktnik. ein Contrahent. contractant.
Kontraktowy. Contracts-. de contract.
kontraktowy sposob; kontraktowa umowa. Zusage, Handschlag, Angelobung. stipulation.
Kontraktuię. contrahiren. contracter, faire un contract.
Kontrapunkt, przećiwność. Widerspiel, Gegentheil. le contraire; le contre-pié.
Kontraskarpa, Wyćieczka. Kriegsb. die Contrescarpe. *Fortif.* contrescarpe.
Kontrowersya, wątpliwośći o wierze roztrząsanie. Streitigkeit in Glaubens-Sachen. une controverse. § kontrowersye czytać; kontrowersyy sluchać.
Kontryfał. 1) Englisch Zinn. 2) gemachtes Zinn. 1) de l'étain d'Angleterre. 2) l'étain faitis ou artificiel.
Kontumacya, niestanie u prawa. Gerichtsw. Ungehorsam, boshaftes Ausbleiben. *droit:* contumace, défaut de comparoitre.
Kontumacyalny. ein vorsetzliches Ausbleiben vor Gericht betreffend. de contumace; qui regarde la contumace. § kontumacyalna banicya.
Kontuśik. ein kleiner Manns- oder Weiber-Contusch. petite robe à la Polonoise pour homme ou pour femme.
Kontusz, *g. a.* 1) Polnischer Contusch oder Ober-Rock. 2) Weiber-Contusch. 1) robe longue de dessus à la Polonoise. 2) mantillet; robe de femme.
Kontuz. } kräftige Fleisch-Brühe von ge-
Kontuza. } stampften Fleischwerck pressis, un consommé; suc exprimé de viandes pilées au mortier.
Kontynuacya. Fortsetzung. continuation, suite.
Kontynuię co, daley co czynię. fortsetzen. continuer.
*Konwas, Antwas. ein Hand-Faß. un lave-main.
Konwalia, lanka. (*lilium convalium*) May-Blümchen. muguet.
Konwent, klasztor. 1) Kloster. 2) Kloster-Gemeinde. 1) couvent, un cloitre. 2) les personnes Réligieuses d'un couvent.
Konwers. Bekehrter zu einem Glauben; ein Conversus. un converti.
Konwerska. eine Bekehrte zum andern Glauben. une convertie.
Konwikt. 1) ein Convictorium in einem Collegio, wo junge Leute vor Geld beköstiget und unterrichtet werden. le convictoire, le séminaire; lieu d'un Colége ou l'on nourrit & enseigne les pensionnaires. § konwikt u Oycow Teatynow w Warszawie.
Konwikta. Gerichtsw. Ueberzeugung, Ueberführung. *droit:* conviction. § bez konwikty, bez dania roku go osądzono.
Konwirs, *vid.* Koadiutor.
Konwisarz. Kannengiesser; Zinngiesser. potier d'étain.
Konwoiuię. mit Soldaten begleiten, bedecken. escorter.
Konwoy, *g. konwoiu.* Begleitung mit Soldaten, Bedeckung. escorte.
Konwokacya. Berufung Zusammenberufung. convocation; action de convoquer quelque assemblée.
Kooperta, *vid.* Koperta.
Kopa. 1) Schock. 2) Schock, sechszig Stück von einerley Geld, eine Geld-Strafe. 3) Heuschober zu einem Fuder Heu. 1) sexagene, soixantaine, soixante. 2) soixante espéces de la même monoie; une peine ou amende pécuniaire. 3) meilon ou mule; tas de foin pour une charetée.

§ 1) kopę

§ 1) kopę kur, serow. 2) zapłacić kopę. 3) kopa siana.
Kopacz. Gräber. bécheur, pionnier. § kopacz ogrodny, kruszcowy, szancowy.
kopacz grobowy. Todten=Gräber. fossoieur.
Kopam. } graben. bécher, fouiller, piocher, foüir la terre, creuser. § kopać doł głęboki, grob, wał, row.
Kopię, *pie, pał.* }
kopię się. sich vergraben, sich verschantzen. se retrancher.
Kopanica. } 1) Graben=Werck; Arbeit so aus Graben besteht; gegrabenes, aufgeworfenes Werck. 2) gegrabne Sachen in den Bergwercken. 1) un ouvrage ou travail fait avec la béche. 2) des corps fossiles.
Kopanina. }
Kopanie. das Graben. fouiller; action de celui qui fouille la terre.
kopanie kruszczow. das Ertz=Graben. extraction des métaux de la terre; action de tirer les métaux de la terre.
*Kopanka, niecka. eine Mulde. huche, paîtrin.
Kopany 1) gegraben. 2) aus der Erde gegraben. 1) béché, fouillé 2) fossile, qu'on tire de la terre. § 1) kopany zagon. 2) salitra kopana; kruszce są kopane rzeczy.
Kopaszyna. Wappenk. ein Kreutz zwischen zwey Flüssen oder zwey Lateinischen S. *Blas.* une croix entre deux fleuves ou deux S.
Kopcę, *pći, pćiał, pćieli.* schmauchen, dampfen. étoufer de fumée, enfumer; tourmenter par la fumée, fumiger.
kopcący. das Rauch und Dampf von sich giebt. fumeux.
Kopcenie. das Räuchern; Beitzung im Rauch. fumigation.
Kopćidym. im Schertz: Tobacks=Schmaucher. *burlesq.* fumeur de tabac.
Kopczyzna sechzigster Theil der Früchte vor Bestellung des Ackers. sorte de messeurés ou la soixantième partie des fruits de la terre pour le labourage. § z kopczyzny orać, młoćić.
Kopeć. Dampf, Dunst von einer brennenden Sache. la vapeur qui sort d'une chose alumée. § kopeć z lampy, z pochodni.
Koperta, kooperta. 1) Couvert, Einschluß, Umschlag eines Briefs. 2) Pasteten Deckel von Teig. 3) Taschen=Uhr=Futteral. 1) couvert, envelope de lettre. 2) le couvercle d'un pâté. 3) boite de montre. § 1) pisałem pod kopertą iego. 2) koperta na pasztećie; kooperta z ćiasta w kratkę.
Kopertura, kompertura. 1) Pappe, dickes Papier. 2) dick Pergament zum Sticken, zu Büchern. 1) papier fort épais. 2) carton, parchemin épais qui sert aux brodeurs ou à la reliûre des livres.
* *kopertura, oprawa księgi.* Band eines Buches. reliûre d'un livre.
Koperwas. Kupfer Wasser, Vitriol. couperose, vitriol.
Koperwasowy vitriolisch vitriolique.
Kopia. 1) Spieß, Pique. 2) Abschrift 1) pique 2) copie d'un écrit. § 1) kopią przy grobie kruszyć; na kopii głowę iego niesiono. 2) day mi kopią (przepis) listu tego.
Kopię, *pie, pał, vid.* Kopam.
Kopię, *pisz, pił* aufschobern; in Schober, in Haufen legen. amonceler, entasser, mettre en tas, en monceaux.
kopić siano. Heu in einen Schober legen. mettre le foin en meule; envelioter.
kopić kopę. Schock=Garben setzen. mettre soixante gerbes en un tas.
Kopiec, *g. kopca.* 1) Wall. 2) Grentz=Stein, Mahl=Stein, Marck=Stein 3) Ameisen=Haufen 1) rampart. 2) borne d'un champ; un enclave; babout, marque de limite. 3) fourmiliére. § *1) kopcami (wałami) opasane miasto. 2) kopce na rolach; sypać, stawiać kopce. 3) mrowki sypią kopce.
kopiec dzielny. Kriegsb. 1) der Cavalier. 2) Stück=Bett, Stück Batterie. *Fortif.* 1) cavalier. 2) baterie, lieu ou l'artillerie est à couvert.
kopcow sypanie, stawianie znakow. das Setzen der Grentz=Steine. le bornage.
znaki pod kopcami. Stückchen Ziegel und Kohlen unter den Grentzsteinen. témoin; petits tuileaux & charbons qu'on met sous les pierres qui servent de bornes aux héritages.
Kopienak, *g. a.* Regen=Mantel ohne Ermel. casaque, roquelaure sans manches.
Kopiyka. 1) kleines Speer. 2) Kopicke eine kleine Rußische Müntze. 1) petite pique. 2) denaing, cope, copec, petite monoïe de Russie.
Kopiynik. 1) Piquenier, Spieß=Knecht. 2) Piquenmacher. 1) pique, piquier, soldat qui porte la pique. 2) faiseur de piques.
Kopiyny. zum Spieß oder Piquen gehörig. de pique.
Kopr. (*anethum*) Dille ein Kraut. de l'aneth.
kopr świni. (peucedanum) Sau=Fenchel, Haarstrang. queuë de pourceau.
kopr morski. (crithmum) Meer=Fenchel. bacille.

kopr włoſki, wałaſki. (fœniculum) Fenchel. du fenouil. § kopr Włoſki albo Florentſki ieſt naylepſzy.

kopr kobyli. (foeniculum ſilveſtre) wilder Fenchel. fenouil ſauvage.

kopr wodny, orle pioro. (millefolium) Schafgarbe. millefeuille.

kopr leśny czarny, vid. Oleśnik.

kopr Sagepeńſki, vid. Zapaliczka.

Kopki, *plur.* ein Paar gebundene Knüttel, welche man ſtatt der Böcke unterſetzet, wenn man einen Stamm ſägen will. deux rondins liez avec une corde, dont on ſe ſert au lieu des tréteaux en ſiant une piéce de bois. § balkę na kopkach położyć.

Kopowka. Kopowy. ein Kayſer-Gulden. un florin d'Alemagne qui vaut quarante ſous.

kopowy. zum Schock gehörig. apartenant à une ſoixantaine.

Koprowy. von Fenchel oder Dille. de fenouil ou d'aneth.

koprowa wodka, gorzałka. Fenchel-Brandwein. fenouillette.

Kopula, *vid.* Kupula.

Kopyść. 1) hölzerner Spatel. 2) Knet- oder Rühr-Scheit beym Becker. 1) eſpatule de bois. 2) palette de boulanger.

kopyść w maźnicy. Theer-Pinſel. pinceau ou broſſe pour poiſſer les moieux de rouës.

Kopyſtka. kleiner hölzerner Spatel. petite eſpatule de bois.

Kopytnik, *g. a.* narda leśna, polna źiele. (*aſarum*) Haſelwurtz. rondelle, du cabaret; oreille d'homme.

Kopytny. zum Huf oder Leiſten gehörig. ce qui regarde la forme de cordonnier ou la corne du pié des animaux.

kopytny pies. Spür-Hund. chien de quête, braque, *m.* § kopytny pies tropem goni.

Kopyto. 1) Huf am Thiere. 2) Fußtapfe von der Klaue eines Thiers. 3) Schuhmacher-Leiſten. 4) *fig.* Leiſten, Parthey, Faction. 1) la corne du pié des animaux. 2) trace ou le veſtige d'une corne du pié d'un animal. 3) forme qui ſert à monter le ſoulié. 4) *fig.* faction, partie. § 1) krążek przy kopyćie; kopyto woł pſuie, wyrobił. 2) kopyto na źiemi wyrażone albo ſtopą kopytna. 3) na moie kopyto zrob mi trzewiki. 4) na ſwoie kogo albo co przerobić kopyto; na francuſkie go przerobił, przekręćił kopyto.

kopyto końſkie. Pferde-Huf. ſabot du cheval; le pié de cheval.

kopyt całych nierozdwoionych. das keine geſpaltene Klauen hat. qui a la corne au pié tout d'une piéce; qui n'a point le pié fourchu.

kopyto rozdwoione. geſpaltne Klaue oder Huf. l'ongle diviſé; pié fendu; pié fourché.

na iedno kopyto wſzyſcy. alle ſind über einen Leiſten geſchlagen. ils ſont frapez au même coin; ils ſont tous de même.

podbiorę mu kopyta. ich werde ihm die Flügel beſchneiden. je lui riverai les cloux.

Kor, *vid.* Chor.

Kora. Baum-Rinde. écorce d'arbre.

Korab, *g. a.* 1) der Kaſten Noä. 2) Wappenk. ein Kahn mit zwey Löwen Köpfen an den zwey Enden, in welchem eine Säule ſtehet. 1) l'arche de Noé. 2) *Blaſ.* bateau avec deux têtes de lion à ſes deux bouts, dans lequel eſt dreſſée une colonne.

Korał, *vid.* Chorał.

Korał. 1) Corallen-Zincken. 2) eine Coralle von Glas oder andrer Materie. 1) du corail. 2) un grain de verre ou de quelque autre matiére. § 1) korał chroſt morſki ieſt kamień czerwony, biały, czarny i żołtawy. 2) korale burſztynowe na ſznurku.

Koralowy. Corallen-. de corail.

Korb. Korbas. 1) Flaſchen-Kürbis. 2) eine Kürbs-Flaſche. 1) calebaſſe, ſorte de courge qui eſt propre à un vaſe. 2) bouteille de calebaſſe.

korb leśny, vid. Kolokwintyda.

Korba. Kurbe zum Umwenden eines Rades. manivelle, poignée, tournoir pour faire tourner quelque rouë. § korba do furmańſkiego lewaru.

Korbacz, *g. a.* Karbatſche. foüet, anguillade.

Korbałowy. Korbaſowaty. Flaſchen-Kürbſen-. de calebaſſe.

Korcę. *fig.* beiſſen, nagen. *fig.* mordre, ronger, chagriner. § korći go to; korći go ſumnienie.

Korcowy. Scheffel-. de boiſſeau.

Korczaczek, *g. korczaczka,* * *korczaczku.* iſt das *Diminutivum* vom folgenden Worte. *c'eſt le diminutif du ſubſtantif qui ſuit.*

Korczak, *g. a.* 1) hölzerne Trinck- oder Eß-Schale. 2) Mulde, hölzernes Gefäß das Getreide in die Säcke zu ſchütten. 3) Wappenk. Trinck-Schale, aus welcher ein Hund hervor raget, mit drey Balcken über der Krone. 1) taſſe ou coupe de bois dont on ſe ſert pour boire ou pour manger. 2) jatte ou grande écuelle de bois qui eſt propre à mettre du grain dans les ſacs. 3) *Blaſ.*

tasse de laquelle sort un chien, avec trois bandes au dessus de la couronne. § 1) w korczaku niemasz mleka. 2) korczak do sypania zboża.
Korczyk, *g. a.* Maaß in den Bergwercken von 5 Garniec. mesure aux mines de cinq pots ou *Garniec.*
Kord, *g. a*, **u.* Rücken= Degen an dem nur eine Seite scharf ist. couteau, épée tranchant sans arêtes, qui ne taille que d'un côté.
nie do korda Panie Horda. nicht gleich so böse Herr Gevatter. vous avez la tête près du bonnet.
Korda, pas z powrozkow. Gürtel oder Strick, den einige Ordens=Leute um den Leib tragen. cordon; cordon Saint François; ceinture dont sont ceints quelques Réligieux.
Kordat. der mit Bedacht verwogen ist. un homme resolutif qui agit considérément.
Kordelas, *g. a.* Hirschfänger. couteau de chasse; coutelas.
Kordelat ⎫ Cappuciner=Tuch.
Kordelowate sukno. ⎭ burat, gros drap gris dont s'habillent les Capucins.
Korduan ⎫
Kordwan. ⎭ *vid.* Kordywan.
Kordyaczny. kranck am Hertzweh oder Hertzgespan. qui a des foiblesses de coeur.
Kordyaka, ścisk anie serca. Hertzgespann. defaillance de coeur, reserrement de coeur; cardialgie; mal de coeur; saisissement de coeur.
kordyaki, plur. hertzstärckende Mittel. des médicamens cordials.
Kordyat. Hertzstärckung. un cordiaque; un remède cordial.
Kordyban. Corduan. maroquin, cordüan.
Kordybannik. Corduanmacher. maroquinier, corroieur qui fait le marroquin.
Kordygarda. Wacht=Stube. le corps de garde.
Kordyzant, powrozobiegun. Lein=Täntzer, Seil=Täntzer. danseur de corde.
Kordyzantka. Lein=Täntzerin. danseuse de corde.
Korek, *g korku.* 1) Korck=Baum, Pantoffel=Baum. 2) Korck. 3) Absatz an Weiber Schuhen. 1) le liége un arbre. 2) du liége, écorce de liége. 3) talon du soulié de femme. § 1) korek samiec, korek samica. 2) zatkać flaszę korkiem. *3) korki to barzo wysokie.
Korespondencya. Brief=Wechsel, Correspondenz. correspondance; un comerce de lettres avec qu.
Korespondent. ein Correspondent. correspondant; celui avec qui on a correspondance.
Koresponduie z kim. Briefe wechseln, correspondiren. correspondre à qu; avoir un commerce de lettres avec qu.
Korkodąb, *vid* Więzożołd samica.
Korkowy. 1) Korck=, korcken. 2) Baum=Rinden=. 1) de liége. 2) d'écorce d'arbre.
Kornećista. ⎫ Horn=oder Zincken=Blaser.
Kornetysta ⎭ qui sonne du cor; joüeur de cornet à bouquin.
Kornesy, *plur.* Bauk. Karnieß=Krantz. *Archit.* corniche.
Korneta ⎫ chorągiew. Reuter=Fahne,
Kornet ⎭ Standarte. cornette, étendart de Cavalerie.
kornet. Horn, Zinck, ein musicalisches Blas=Instrument. cornet sorte de musique à vent. § grać na kornećie.
kornety białogłowskie Cornette, Nacht=Haube der Weiber. cornette; coife de nuit pour les femmes. § przytkniy mi kornety szpilkami.
Kornifer ⎫ Hahnrey. cocu, cornard, dou-
Kornut. ⎭ ble Jean.
Korniferowski ⎫
Kornutski. ⎭ Hanhnrey. de cocu.
Korniferostwo. ⎫ Hahnreyschaft. Hahnrey=
Kornustwo. ⎭ Stand. le cocuage, cornardise.
Korona. 1) Krone. 2) Krone in den Wappen. 3) Krone, Königreich. 4) die Kron Pohlen, das Königreich Pohlen, nehmlich ohne Lithauen. 5) Kreis, Gesellschaft, Versammlung. 6) Rosen=Krantz, Vater=noster Krantz, *s.* Koronka, Rożaniec. 7) sehr breite Weiber Spitze. 8) Krone, eine Silber= oder Gold=Müntze, *s.* koronat. 9) Kronen=Leuchter Arm Leuchter. 1) couronne Imperiale ou Roiale. 2) *Blas.* une couronne. 3 couronne, roiaume. 4) la Couronne; le Roiaume de Pologne; *ordinairement ce mot se prend sans sous-entendre la Lituanie.* 5) un cercle, assemblée. *6) un rosaire; *v.* Koronka, Rożaniec. 7) sorte de dentelle fort large. 8) couronne, sorte de monoïe, *v.* Koronat. 9) un lustre, chandelier à bras. § 1) korona krolewska, cesarska. 2) korona zupełna albo krolewska; korona margrabska, grabska, szlachecka; o koron rożnicy czytay ciekawą X. J. M. Jabłonowskiego Heraldykę. 3) koronę mu stany ofiarowali. 4) we wszystkiey Koronie Polskiey takiego niemasz; woyska w Koronie i w Wielkim Xięstwie

Litewſkim. 5) liczna oboiey płci korona.
korony. Wappenk. drey Königliche Kronen im ſilbernen Felde. *Blaſ.* trois couronnes roiales au champ d'argent.
męczeńſka korona. Märter-Krone. couronne de martir.
korona niebieſka. Himmels-Krone. couronne céleſte; gloire céleſte.
korona kapłańſka. Platte eines Priesters. couronne de Prêtre; tonſure.
korona troiſta Papieſka. die dreyfache Päbſtliche Krone. un Tiâre que le Pape porte.
Koronacya. Krönung eines Königes. le Sacre; couronnement d'un Roi.
Koronat. 1) gekröntes Haupt. 2) Scudo d'oro, eine Italiäniſche Müntze ſo $1\frac{1}{2}$ Thaler gilt. 1) tête couronnée. 2) couronne d'or, monoie d'Italie qui vaut un écu & demi.
Koroniaſty. 1) Kronen-, kronen-förmig. 2) Kriegsb. Kron-. 1) formé en couronne; fait en forme de couronne. 2) *Fortif.* couronné; à couronne. § 1) czapka koroniaſta; wieniec koroniaſty. 2) przedwałek, zaſzańc koroniaſty.
Koronka. Roſen-Krantz, Pater noſter. couronne, un roſaire.
Koronki, *plur.* Weiber-Spitze. des dentelles.
Koronny. 1) Kronen-. 2) Kron-, dem Königreich Pohlen gehörig. 1) de couronne. 2) de la Couronne; du Roïaume de Pologne; ce qui regarde le Roïaume de Pologne ſans y comprendre la Lituanie. § 1) dyamenty koronne. 2) woyſko koronne; Hetman, Marſzałek koronny.
koronne złoto. Kron-Gold. or de bas titre.
Koronowany w koronę. gekrönt. couronné.
Koronuię. krönen. couronner, ſacrer. § koronowano ią na kroleſtwo Węgierſkie.
Korowody, *plur.* im Schertz: unnöthige Weitläuftigkeit, viel Umſtände. *burleſq.* beaucoup de façons; bien des ceremonies. § uśiądź bez długich korowodow.
Korpal. im Schertz: ein Haſe. *burleſq.* un liévre.
Korporał. geweihetes Tuch unter dem Kelch und der Hoſtie. corporal; linge bénit ſous le calice & l'hoſtie.
Korporalnik, *g. a.* Decke worinnen dieſes heilige Tuch verwahret wird. bourſe de corporaux; corporalier, bourſe pour y mettre le corporal.
Korpus, *g. a.* Kriegsw. Corps. *guerre:* corps; une partie de l'armée. § korpus woyſka; korpus od rezerwy.
Korſar. Frey-Beuter, See-Räuber. corſaire, pirate.
Korſet. Weiber-Korſchet. gourgandine; corſet.
Kortezanka. Mitmacherin; Courtieſier-Schweſter. courtiſanne.
Kortezuię. courtiſieren, den Weibern nachlaufen. cajoler le ſexe; courir après des jupes.
Kortezya. verſtellte Höflichkeit. feinte courtoiſie.
Kortezyan. 1) ein dem Scheine nach höflicher Menſch. 2) ein Pohle, der in Rom um eine Pfründe anhält. 1) courtiſan; homme courtois ſelon les aparences. 2) courtiſan; un Polonois qui contre les loix brigue à Rome quelque bénéfice.
Kortyna, kołtryna. 1) gemahlte oder gedruckte Tapeten. 2) groſſer Vorhang. 1) tapiſſerie peinte ou imprimée. 2) grande voile, grand rideau. § 1) kortyny płoćienne z wymalowaniem Samſonowey hyſtoryi. 2) zasłonić, odsłonić kortynę.
kortyna; zasłona, śćiana miedzy narożnikami. Kriegsb. die Courtine, Mittel-Wall zwiſchen zwey Bollwercken. *Fortif.* courtine, le rempart ou le mur entre deux baſtions.
Korwet. 1) Capriole im Tantze. 2) Korbette ein Sprung des Pferdes. 1) capriole. 2) courbette de cheval.
Korwetuię. 1) caprioliren. 2) korbetiren. 1) caprioler. 2) aller à courbette; courbetter.
Korwin. Wappenk. ein Rabe mit einem Ringe im Schnabel, der auf einem Stück Holtz ſtehet davon vier Aeſte abgeſchnitten ſind. *Blaſ* un corbeau avec un anneau dans ſon bec perché ſur une bûche à quatre neuds.
Koryander, Koleander. Coriander du coriandre.
Korybut. Wappenk. dreyfaches Kreutz auf einem halben Mond der zwiſchen den Hörnern einen Stern hat. *Blaſ.* une croix avec trois traverſes mis ſur un croiſſant renverſé aiant entre ſes cornes une étoile.
Korytko. Tröglein. da'e; auget; petit auge.
korytko ptaſze; rożek. Vogel-Näpfchen zum Waſſer. auget où l'on donne à boire aux oiſeaux.

Koryto.

Koryto, ein Trog. auge, *m.* bac, bachet.
koryto do napawania koni. Träncke; Tränck-Trog. abrevoir.
koryto kamienne do napawania bydła. steinerner Wasser-Trog das Vieh zu träncken. un timbre, une auge de pierre.
Korzany. Baum-Rinden-, von Baum-Rinde. d'écorce d'arbre.
Korzbok. Wappenk. drey über einander schwimmende Karpen. *Blas.* trois carpes qui nagent l'une sur l'autre.
Korzę, *y, ył.* demüthigen. humilier, soûmettre, abaisser. § ukorzyłem tego durnia.
korzyć się. sich demüthigen, sich schmiegen. fléchir, s'anéantir, s'abaisser, se ravaler; faire le pié de veau.
Korzec, *g. korca.* ein Scheffel. boisseau. § trzy korce zboża; mam żyta kilka korcy; korzec ma 14 garcy albo miarek 8. Krakowski korzec Rzymskiemu staremu iest rowny.
korcem chłopa nie mierz. sehe nicht mehr auf das äusserliche Ansehen als auf die Verdienste. ne mésurez pas les hommes à la toise.
Korzecznik, *g. a.* Art von Wasser-Mühlen. sorte de moulin à eau. § korzecznik iest młyn wodny, w ktorym koło skrzyńczaste bierze na się wodę.
Korzeń, *g. a.* 1) eine Wurtzel. 2) Pipe, Ziemer eines Bollen, eines Hirsches. 3) *fig.* Wurtzel, Ursprung. 4) ein Regiment Cosacken. 1) racine de quelque arbre, de quelque herbe. 2) nerf du taureau, du cerf, 3) *fig.* racine, source, commencement. 4) un Régiment de Cosaques. § 1) korzeń drzewa tego głęboki. 2) korzeń wołowy, psi, ośli. 3) z tey wiary iak z korzenia insze pochodzą gałąski; z korzenia tego wszystko złe wschodzi.
korzeń okrągły liścisty, z błonek iak z liścia składzisty, zwiiany. Blumen-Zwiebel, Schelsen-Wurtzel. bulbe, oignon de plante.
z *korzenia;* z *korzeniem.* mit Strumpf und Stiel. jusques à la racine; avec racine, entiérement.
z *korzeniem wyrywać.* mit der Wurtzel herausreissen. arracher les racines.
z *korzenia wyrąbać.* ausrotten, mit der Wurtzel aushauen. déraciner; extirper; couper la racine à qu. ch. § wyrąbać z korzenia niecnotę.
szczere to wino, iak się z korzenia dostaie. es ist reiner Wein, wie er von der Wurtzel kommt. c'est du vin pur comme il vient de son pié.
korzeń ostromleczny, vid. Szczeć morska.
korzeń liliowy. (gladiolus) Schwertel, blaue Lilie. glaieul, flambe.
słodki korzeń. Süßholtz. de la réglisse.
Korzenie. Gewürtze, Würtze. des épices, épicérie; aromate *m.*
Korzenię. würtzen. épicer; assaisonner avec des épices; saupoudrer un mets avec des épiceries.
korzenić się. wurtzeln, Wurtzeln fassen. prendre racine, s'enraciner; jetter racine.
Korzenienie; korzenienie się, korzeni puszczanie. Schlagung der Wurtzel, das Wurtzeln. radication.
korzenienie das Würtzen. l'action d'épicer; assaisonnement avec des épices.
Korzeniony. gewürtzt. épicé; assaisonné, apreté avec des épices. § ryby niedobrze korzenione.
Korzeniowy. Wurtzel-. de racine. § korzeniowy sok.
Korzenistość. Ueberfluß an Wurtzeln. fertilité en racine; quantité de racines.
Korzenisty. voll Wurtzeln. qui jette, qui a beaucoup de racines; plein de racines.
Korzenniczka. Gewürtz-Büchse. boête aux epicéries; galon; cuisine.
Korzenny. Gewürtz-. d'épice. § korzenny kram; sklep.
korzenne wino. gewürtzter Wein. hipocras; du vin mêlé d'épices.
Korzennik. Gewürtz-Krämer. épicier.
Korzonek, *g. a.* Würtzelchen. radicule; petite racine. § korzonki drobne włochate.
Korzyść. 1) Profit, Nutzen. 2) Beute. 1) profit, gain. 2) butin.
Korzystam. } profitiren, Nutzen haben. profiter;
Korzyszczę, *ści, ścił.* } tirer quelque avantage. § korzystałem w przyiaźni iego.
Korzysty, korą obrosły. mit Rinde bewachsen, rindig. qui a de l'écorce; couvert d'écorce.
Kos ptak. 1) eine Amsel. 2) schlauer Gast, listiger Vogel. 1) le merle un oiseau. 2) fin renard, digre-fin.
Koś koś. guschi, guschi, erdachte Worte die Schweine zu rufen. to to to; *mots imaginez pour apeller les cochons.*
Kosa. 1) eine Sense. 2) aufgeflochtener Haar-Zopf. 3) Mähne des Löwen. 1) une faux. 2) cheveux dénatez. 3) criniére de lion.
kosy. Wappenk. 1) zwey Sensen mit den Spitzen über einander. 2) zwey Sensen mit Stielen so ins Kreutz geleget sind. *Blas.* 1) deux faux dont les points se croisent. 2) deux faux avec des manches posez en croix.
kosy, vid. Kosy.

trafiła kosa na kamień. er hat seinen Mann gefunden. à bon rat bon chat; à renard renard & demi.

Kosáciec, *g. kosaćca* (iris) Schwerdt-Lilie, sie sind von unterschiedener Art. iris, *f.* flambe, une plante de diverses sortes.

kosaćiec liliowy, fiołkowy korzeń. Florentinische Viol-Wurtzel. iris de Florence.

kosaćiec dziki żołty, vid. Mieczyk żołty.

Kosaćcowy, kosacowy. Schwerdt-Lilien-. d'iris.

kosacowy sok. Saftgrün eine Mahler-Farbe. verd d'iris sorte de couleur à peindre.

Kosara, *vid.* Koszara.

Kosatki, *plur.* paięczy ogon ziele. (*phalangium*) Spinnen-Kraut. phalangium.

* *kosatki, mieczyk ziele.* (gladiolus) gemeine Schwertel, blaue Lilie. glaïeul, flambe sauvage.

Kość, *f.* 1) Knochen. 2) *Anat.* ein Bein. 3) *fig.* Knochen, die Würfel. 4) Looß, Schicksal. 1) os. 2) *Anat.* os. 3) *fig.* les dez. 4) destin, sort. § 1) kość przy stole obierać. 2) kość barkowa, dłoniowa, goleniowa, kuprzasta, łokćiowa, łopatczana, mostkowa, piętna, stopna, rodzayna, udowa; kośći stawowych głowice. 3) rzućić kość. 4) kość dobrze, źle padła.

kość rurowa. ein Röhr-Knochen, Marcks-Knochen. os à moëlle.

kość rzucona. der Tantz ist angefangen; der Würfel ist geworfen. le dé en est jetté.

kośći zmarłych ludźi. die Gebeine der Verstorbenen. les ossemens; les os des gens morts.

kośći zmarłych ludźi Swiętych; Relikwie. heilige Reliquie. Reliques, os du corps d'un Saint.

kość rzućił miedzy niewi. er hat unter sie einen Zanck-Apfel geworfen. il a jetté la pomme de discorde entre eux; il a semé la discorde entre eux.

* *kość.* nicht ein Bißchen, gar nichts. pas une goute de. § nie znaydźiesz tam życzliwośći, cnoty o kość; słow wiele a rzeczy o kość.

ledwie kość obliznął. er ist kaum warm geworden. il n'est pas encore sec; à peine est-il sec.

kość w śiedzeniu; kość kuprzasta. Anat. das heilige Bein, das Kreutz-Bein der Lenden-Knochen. *Anat.* l'os sacrum qui est au bas de l'épine.

kość pod słabiznami. Hüft-Bein. ischion, os des hanches.

kość krokowa. das Schooß-Bein. os pubis.

Kośćiany. knochern. d'os; qui est fait d'os.

Kośćieię. zu Knochen werden. devenir os; se convertir en os.

Kośćielny. 1) Kirchen-, zur Kirche gehörig. 2) Kirchen, die Christliche Kirche betreffend. 1) d'Eglise, qui regarde le bâtiment d'une Eglise. 2) d'Eglise, qui concerne l'assemblée des fidèles. § 1) plac kośćielny, kośćielne dobra. 2) kośćielne Sakramenta; kośćielna iedność, nauka.

kośćielny, subst. Kirchen-Vater, Kirchen-Vorsteher. Marguillier, Trèsorier, Administrateur des choses qui apartiennent à l'Eglise.

kośćielnego urząd. Kirchen-Vorsteher-Amt. marguillière.

liczba kośćielna. Römische Zahl, Kirchen-Zahl. lettre numerale. § liczby kośćielne albo Rzymskie są: I. II. III IV *&c.*

sługa kośćielny. Kirchen-Vogt, Bedel einer Kirche. bedau, porte verge d'une Eglise.

barwa, cera kośćielna. blasse Gesichts-Farbe. un visage d'apellant ou d'excommunié.

Kośćielne ziele, *vid.* Troykwiat.

Kośćień, *g. kośćienia.* Wander-Stab. bâton dont l'on se sert pour marcher.

Kośćienek, *g. kośćienka.* Wander-Stäbchen. petit bâton à marcher.

Kośćieniec, *g. kośćieńca*, śitowiec, śitowa trawa. (*holosteum*) spitziger Wegbreit. espèce de plantain étroit & pointu.

Kośćiesza. Wappenk. ein Pfeil der unten aufgespalten ist und über dem Spalt einen Quer-Strich hat. *Blas.* une flèche fenduë en bas avec une traverse au dessus de la fente.

Kośćioł, *g. a.* 1) Kirche, Gotteshaus. 2) die Christliche Kirche. 1) l'Eglise, le bâtiment d'une Eglise. 2) l'Eglise, l'assemblée des Fidèles. § 1) w kośćiele (w domu) Bożym nabożeństwo rad odprawuie; kośćioł głowny, farny; kośćioł Matki Bożey; kośćioł S. Piotra. 2) kośćioł powszechny, widomy, niewidomy.

kośćioł starego zakonu. der Tempel des Herrn im Alten Testament. le Temple dans le vieux Testament; Sinagogue.

kośćioł odźierać a dzwonicę (kaplicę) pobiiać. um einen kleinen Gewinn sich einen grossen Schaden zuziehen. tuër la vache pour avoir le veau.

kośćioł pobiiać a dzwonicę (kaplicę) odźierać. ein fette Sau schmieren; Wasser in den Brunnen tragen. porter l'eau à la mer; jetter de l'eau dans la riviére.

Kośćio-

Kościołowy. Kirchen-, zur Kirchen gehörig. d'Eglise, qui regarde le bâtiment d'Eglise.
Kościsty. 1) knochicht, hart wie ein Knochen. 2) starck von Knochen. 1) osseux, qui est de la dureté de l'os. 2) ossu, qui a de gros os.
Dama koścista; *Pani koścista*. Poet. der Tod, die Todes-Gestalt. *Poët.* la mort qu'on représente comme une personne. § Pani koścista w taniec prosi.
Kosеczka. kleine Sense. petite faux.
Kośiarz, kośnik. Mehder. faucheur.
Kośierka ziele. (*verbena*) Eisen-Kraut. de la verveine.
Kośior, *g. a.* Back-Ofen-Krücke, Schürr-Stecken der Becken. un rable, fourgon.
Kośisty. 1) sensen-förmig. 2) mit Sensen bewafnet. 1) arqué en faux, qui va en arc; fait en forme de faux. 2) armé de faux.
Koſki księże. Ueberwurf oder Kragen von Peltzwerck, so einige Geistlichen auf den Achseln tragen. chaperon garni de quelque fourrure que quelques Eclésiastiques portent sur les épaules.
Kosla. } krumbeinig; der
Koślawy, *subſ. & adj.* } gebogene Füsse hat; ein Krum-Bein. qui a des piés arquéz.
koślawe nogi. krumme Beine. des piez arquez.
Kośle, *plur.* narty, łyże. Schlitt-Schuh. patins à glace.
Kosłek, *g. a.* (*valeriana*) Katzen-Kraut, gemeiner Baldrian. valeriane.
Kosm. Zote, Flock, Flausch. flocon, petit toufe. § kosm wełny.
Kosmaćieię. rauch, zotig werden. se cotonner; devenir velu.
Kosmaćina. Milch-Bart. poil folet; coton.
kosmaćiny, plur. *włochaćiny*. Fasern einer Wurtzel oder eines Krauts. petits filets, chevelure d'une racine ou d'une plante.
Kosmaćizna. 1) Peltzwerck, Rauchwerck. 2) wollne Waaren; Waare die rauch sind. 1) pélleterie marchandises de pelètier. 2) des marchandises cotonneuses faites de laine.
Kosmacz. ein raucher Mensch. un homme velu.
Kosmaczek, *g. kosmaczka*. kleiner Flocken. petit flocon.
kosmaczek ziele, *vid.* Niedośpiałek.
*Kosmatki, *plur.* agrest. Christ- oder Stachel-Beeren, Rauch-Beeren. gadeles.
Kosmato, *adv.* rauch, haaricht, zotig. d'une maniére velue.
Kosmatość. zotiges Wesen, Menge von kurtzen Haaren oder Fasern. quantité de poil ou de petits brins; chevelure, bourre.
Kosmaty, włochaty, *subſ. & adj.* 1) ein raucher Mensch. 2) rauch, zotig, mit Haaren bewachsen. 3) zotig, fasig, zasrig von Kräutern. 1) un homme velu. 2) velu, plein de poil, couvert de poil. 3) velu, cotonneux, bourru; plein de petits brins, de petits jets. § 1) kosmaći bywaią marsowaći. 2) niedźwiedź kosmaty; Sarmat kosmaty, człowiek kosmaty; narod kosmaty; pies kosmaty. 3) ziele kosmate; korzeń kosmaty.
Kosmek, *g. kosmka*. kleiner Flausch. petit flocon.
kosmki śnieżne. Schnee-Flocken. flocons, floquets de neige.
Kosmowy. zotig, rauch von Zeugen. frisé, cotonneux. § kosmowa baia, kosmowe płotno.
Kośnica. Bein-Haus. charnier; lieu où l'on met les os des morts.
kośnica mu z oczu patrzy. der Tod sieht ihm aus den Augen. il a la mine de vouloir bientôt mourir; la mort est peinte sur son visage.
Koſt. (*costus Indicus*) korzenie Indyyskie. Indianische Kost-Wurtzel. duco, c'est une racine Indienne. § kost świeży iest słodki a stary gorski.
Kosteczka. Knöchlein. osselet.
Kostera. Spieler, Schuler, Doppler. brelandier; joüeur de dez & de cartes.
kosterow schacka, *mieysce*. Spiel-Haus. Academie; brelan, lieu où l'on donne à joüer aux dez & aux cartes.
Kosterski. spielerisch, Spiel-. de joüeur, de brelandier.
Kosterstwo. Spieler-Profeßion; das Spielen. l'action de joüer aux dez & aux cartes; les jeux. § utraca na kosterstwie.
Kosteruię. spielen; doppeln; vom Karten- oder Würfel-Spiel eine Profeßion machen. joüer aux cartes & aux dez; ne faire que joüer.
Kostka. 1) Knöchlein; Beinlein. 2) Meßk. ein Würfel. 3) würflichte Figur; würflicht zerschnittne oder gemachte Sache. 4) Fuß-Knöchel. 5) Würfel, Spiel-Würfel. 6) fig. Glück, Loos, Schicksal. 1) osselet, petit os. 2) *géom.* un cube. 3) carreau; chose coupée ou faite en dé, en petit carreau. 4) cheville du pié. 5) un dé à joüer. 6) *fig.* sort, destin. § 1) kostka od kurczęcia. 2) kostka iest figura kwadratowa na wszystkie strony, albo ośm węglista. 3) posadzka w kostkę sadzona; w kostki (w kostkę

kostkę) chleb pokraiać; materya w kostki tkana. 4) do kostek płaszcz; do kostek woda. 5) kostki do grania; kostki grać; kostek gra. 6) dobrze mi kostka padła; iak kostka padnie.
w kostki trzymać. im Würfel-Spiel halten. toper.
w kostki talar stawił. er hat einen Thaler aufs Würfel-Spiel gesetzet. il a massé un écu.
rzucenie kostek szczęśliwe. glücklicher Wurf. un coup heureux au jeu de dez.
padnienie kostek nieszczęśliwe. unglücklicher Wurf. coup de dez malheureux.
kostki o co rzucić. 1) um etwas würfeln. 2) sein Glück versuchen. 1) jetter les dez. 2) se mettre entre les mains de la fortune; s'abandonner au hazard.
kostki w iabłku w gruszce przy komorce. Steine beym Krobs einer Frucht. noïaux ou os qui se trouvent autour du nombril d'un fruit.
kostki rybie. Fisch-Gräten. arrêtes de poisson.
tu twarda kostka. hier steckt der Knoten; da ist der Hund begraben. c'est le neud de l'afaire; c'est-là où gît le liévre.
kostki z obu stron szyie nad piersiami; kluczki. die Schlüssel-Beine. les clavicules, deux os qui lient l'épaule au brichet.
kostek krzywych wypacznych człowiek. der grosse Knöchel und Fersen hat. qui a de gros talons & de grandes chevilles.
kostkami; po kostce. Knochenweis. par os; par osselets.
kostka martwa zaskorna; kra. Scirrhus ist ein harter Drüsen Geschwulst. le squirre, une tumeur fort dure.
Kostkowaty. 1) Knöchel-förmig. 2) gewürfelt. 1) ressemblant aux chevilles du pié. 2) fait en carreau, en échiquier.
Kostkowy. 1) Knochen-. 2) Würfel-. 3) Knöchel-. 4) würflicht geschnitten. 5) gewürfelt; würflich gemacht. 1) d'os; osseux. 2) de dé; qui regarde les dez. 3) de chevilles du pié. 4) coupé en carreau. 5) fait en échiquier. § 1) głowica kostkowa. 2) kostkowy gracz. 3) kostkowy przegub. 4) kostkowe żelazka, drewienka. 5) kostkowa materya do szat.
* *kostkowa tablica; warcabnica.* ein Dam-Bret. damier, échiquier.
kostkowa puszka. Cornette, Büchse zu Würfeln. cornet, gobelet pour jetter les dez.
Kostrzewa. (*ichæmon*) Trespe, Gersten-Rade. coquiole, mauvaise herbe qui croît parmi l'orge. § Jęczmień wyradza się w kostrzewę.
Kostur, *g. a.* 1) Wander-Stab; Stock zum gehen. 2) Brech-Eisen zum Schmelz-Ofen. 1) bâton à aller, à s'apuïer. 2) pince, barre de fer qui sert aux mines à remuer les métaux dans la fournaise.
Kosturek, *g. kosturka.* kleiner Stab. petit bâton à aller.
Kosy, *plur.* 1) die Haare an der Mähne. 2) Sternkunst; der Jäger Orion, ein Gestirn von 17 Sternen nicht weit vom Stier. 3) kosy ist der *Plur.* von kosa. 1) le crins de la criniére. 2) *Astron.* Orion, constellation prés du taureau, elle est composée de dix sept étoiles. 3) *c'est le pluriel de* kosa. § 1) plecione kosy u grzywy wiatrem igraly.
Kosz, *g. a.* 1) ein Korb. 2) der Rumpf über dem Mühl-Stein. 3 Schantz-Korb. 4) Bank. Wiederlagen, Strebe-Pfeiler, Kämpfer, so einen Bogen tragen. 5) Zaun, Gatter, Rechen am Teich-Loch, daß die Fische aus solchem nicht treten können. 6) Schieß-Scharte zu Canonen. 7) Haufen oder Leib-Regiment des Ober-Befehlhabers der Tartarn oder Cosacken. 8) geflochtenes Hüner- oder Tauben-Nest. 9) Korb der von Dornen um den Stamm oder Schaft eines Baums geflochten wird. 1) corbeille. 2) trémie de moulin. 3) gabion. 4) *Archit.* contrefort, éperon, imposte, cousinet sur lequel on pose les bouts d'une arcade ou d'une voute. 5) écrille, écrilloir devant la bonde d'un étang qui empêche les poissons d'échaper. 6) embrasure, canonniére, ouverture par laquelle on canonne. 7) grand corps ou Regiment du Chef des Tartares ou des Cosaques. 8) nid d'osier pour les pigeons ou pour les poules. 9) ouvrage d'épines autour de la tige d'un arbre. § 1) wioz to do kosza; kosz wielki do sypania zboża. 2) kosz młyński iest nad kamieniem na sypanie. 3) kosze szańcowe. 4) kosz sklepow w filarze albo muru; kosz iest frambugi wspora. 5) kosz przed ryną u stawow, przez ktory za otwarciem stawidła woda bieży na koło młyńskie. 6) iuż armaty w koszach stoią. 7) Tatar się koszem ustanowił pod Lwowem; kosz Tatarski. 8) kosz kokoszy, gołębi na lężenie. 9) kosz koło drzewa.
kosz do grzbieta. Trage-Korb. hote, mannequin.
kosz ogrodniczy. Gärtner-Korb. verveu.

kosz

kosz pełen czego. ein Korb voll. panerée, panier plein de qu. ch.
kosz do cedzenia. Seih-Korb. corbeille à passer.
kosz do ryb. Fisch-Korb. maniveau.
kosz do stołu. Tisch-Korb. manne; manne à déservir.
kosz chlebowy. Brod-Korb. panier; corbeille à pain.
koszami się obstawić. sich mit Schantz-Körben versehen. se gabioner.
z koszow szancowych robota. Bedeckung mit Schantz-Körben. gabionade.
Koszałka. eine Lischke; flacher Korb von Binsen mit zwey weiten Henckeln den Arm durch beyde zu stecken. corbillon, ou corbeille de jonc longue & plate avec deux grandes anses, par lesquelles on passe le coude.
Koszara. Horde, Pferch, umgebener Ort fürs Vieh im Felde. parc de berger. § pasterze na inszą koszarę się przenieśli; barany spoczywaią na koszarze.
Koszczę, *ści, ścit.* firnissen. laqueter, vernir, vernisser. § łuk pokościć.
Koszę, *si, sił.* hauen, mehen, abmehen. faucher, ser, couper du foin. § siano z łąk koszą; kośić łąkę, siano, ięczmień.
Koszenie. das Abmehen, die Heu-Erndte. la fenaison; le fauchage.
Koszowniczy. Korbmacher-. de vanier.
koszownicza robota. Korb-Arbeit. vanerie, mandrerie.
Koszodrewina. ein gewisses Kraut auf dem Carpatischen Gebürge, daraus ein vortreflicher Balsam gemacht wird. espèce d'herbe aux montagnes Carpates dont on fait un excellent beaume.
Koszownik. Korbmacher. vanier, corbellier.
koszownik od grubey roboty. Korbmacher, der grobe Arbeit macht. mandrier.
Koszowy. Korb-. de corbeille.
koszowy, subst. Cosackischer General. Chef ou Général d'un regiment des Cosaques.
Koszt. Unkosten, Aufwand. dépense; les frais, les dépens. § w niepotrzebny koszt kogo wdać.
koszt wiodę, czynię, łożę na co. Geld verthun. dépenser; emploïer son argent; faire de la dépense.
swym kosztem. auf eigne Unkosten. sur ses cofres, à ses dépens. § swym kosztem żyię, buduię, do Rzymu iadę.
Kosztowanie. 1) der Geschmack, einer von den fünf Sinnen. 2) das Schmecken. 1) le goût un des cinq sens. 2) action de goûter, de savourer. § 1) kosztowaniem małpa insze zwierzęta przechodzi. 2) kosztowanie wina.
kosztowanie się. Versuch mit einem in etwas. essai que l'on fait avec qu. dans qu. ch.
kosztowanie się z kim przed potyczką walną. Vorspiel, Versuch ehe ein Treffen angehet. combat par avance; l'action d'ataquer par avance l'ennemi.
kosztowaniu służący. das man schmecken kan. qui est propre à goûter.
Kosztowniczek. Wein-Koster. gourmet.
Kosztownie, z kosztem. mit vielen Kosten; kostbarer Weise. somptueusement, magnifiquement, avec grande dépense.
Kosztowny. 1) kostbar, das viel kostet. 2) kostbar, herrlich, vortreflich, theuer. 3) köstlich, wohlschmeckend, wohlriechend. 1) somptueux, précieux, fort cher. 2) superbe magnifique, splendide, précieux. 3) exquis, d'un goût excellent, d'une odeur exquise. § 1) kosztowna od kunsztu robota.
Kosztuię. 1) kosten, schmecken. 2) versuchen. 3) kosten, zu stehen kommen. 1) goûter, savourer, tâter une liqueur. 2) essaïer, éprouver. 3) couter, valoir un certain prix; venir, revenir à. § 1) skosztuy tego wina, tey pieczeni. 2) skosztować chce małżeństwa; te kraie dobrze krwawey skosztowały woyny. 3) kosztuie oyca moiego wiele na akademii; kosztuie wiele Pana sługa taki; łokieć kosztuie talar.
niech co chce kosztuie. es koste was es wolle. à quel prix que ce soit, que ce fût.
iak wiele cię ta szata kosztuie? wie viel kostet dir dieses Kleid? à combien vous revient cet habit?
kosztuię mię to talar. es kostet mir einen Thaler. cela me revient, me coute un écu.
kosztować wprzod; kredensować. credenzen. goûter le prémier; faire l'essai du vin, des viandes.
kosztować się z kim. mit einem anbinden; einander versuchen. s'éprouver l'un & l'autre en qu. ch. § skosztuymy się; kosztować się z kim zapaski, bieganiem, pisaniem, naukami.
kosztować się z kim prawem. mit einem einen Proceß führen. faire un procès à qu; plaider qu.
Kosztywał ziele, *vid.* Zywokost.
Koszula. ein Hemd. chemise. § rozebrać się do koszule (koszuli) szyć koszulę; dwie koszule.
ostatnia koszula. 1) das letzte Hemd, der letzte Groschen. 2) ein Sterbe-Hemd. 1) la derniére chemise, le dernier sou de

de son bien. 2) drap ou chemise mortuaire. § 1) ostatnią koszulę na to łożyć-będę. 2) iednym łokćiem purpurę i ostatnią mierzą koszulę.
do koszule. bis aufs Hemd. jusqu'à la chemise.
do koszule kogo obrać. einem alles wegnehmen; einen ausziehen. mettre qu. à sec; mettre qu. au net.
bliższa koszula ćiału niż kaftan. das Hemd ist mir näher als der Rock. ma peau m'est plus propre que ma chemise.
* Koszulniczka, Szwaczka. Nähterin. couturière.
Koszulnik. Hemdmacher. faiseur de chemises.
Koszulka. ein Hemdchen. petite chemise. § koszulka pod zbroie, na zbroie.
Koszyczek, *g. a.* } Körbchen, Körblein. petit panier; petite corbeille.
Koszyk, *g. a.* }
Koszykowy. zum Körbchen gehörig. de petite corbeille.
koszykowe źiele, vid Ostrzyż źiele.
Koszyszczko, gołębie źiele, żeleznik. (*verbena*) Eisen-Kraut. vervaine.
Kot. 1) Kater. 2) Haus-Katze. 3) Wappenk. eine sitzende Katze mit einem Gürtel um den Leib. 1) chat, matou, le mâle de la chate. 2) chat ou chate domestique. 3) *Blas.* chat assis & ceint d'une ceinture. § 1) kot pożarł koćięta. 2) kot śię na deszcz myie; iadłby kot ryby ale ogona nie chce zmoczyć, *prov.* ieden kot i stada myszy śię nie boi, *prov.*
kot; kot polny. Jäger: ein Haase. *chasse:* un lièvre.
* *kot imbieru, cytwaru, vid.* Kut 3).
kot wielki. eine grosse Katze. rominagrobis.
kot cypryyski. Cyper-Katze. chat de Chipre.
kot morski. Meer-Katze. marmot, babouïn.
kot leśny alby dźiki; zbik. wilde Katze. chat sauvage.
ma kota. er hat Geld, er sitzt warm. il a des écus; il a les piez chauds.
nie porywaj śię kotku na niedźwiadka; nie gray kotku z niedźwiedźiem. mache dich mit einem Mächtigen nicht gemein; esse keine Kirschen mit einem grossen Herrn. il ne faut pas se jouër à son maître.
biega iako kot ogorzały. er läuft als wenn ihm der Kopf brennte. il court comme au feu.
gdy kota myszy nie czuią, bezpiecznie sobie harcuią. wenn die Katze nicht zu Hause ist, haben die Mäuse ihren Lauf. voïage de maître nôces de valets; quand le chat n'est pas au logis les rats dansent.
kot na ognisku; kot na kuchni. Schmalhans ist in diesem Hause Küchenmeister. il n'y a rien si froid que son âtre; il n'y a ni pot au feu, ni écuëlles lavées dans cette maison; il n'y rien à frire dans cette maison.
ćiągnie kota. er denckt, man bewundert ihn, und man lacht ihn nur aus. il croit qu'on l'admire & on se moque de lui.
Kotara. Feld-Gezelt vor zwey Soldaten. une tente pour deux soldats. § w kotarze źimować.
Kotczy. Katzen-. de chat.
kotczy woz; woz do wożenia rzeczy, osob. Roll-Wagen, Sachen und Personen fortzubringen. chariot; un coche; voiture pour le transport des personnes & des choses.
kotczy pazur źiele, vid. Miłosna.
kotcza miętka źiele, vid. Miętka kocza.
kotcza szanta źiele, vid. Serdecznik drugi.
Kotek. kleine Katze oder Kater. chaton, petit chat.
Koteczka. Kätzlein. petite chate.
koteczki źiele. (lagopus) Haasen-Pfötlein, eine Art Klee. pié de liévre, sorte de tréfle.
* Kotew, *f. vid.* Kotwica.
Kotewka. } 1) kleiner Ancker. 2) eine Fuß-Angel. 1) un petit ancre. 2) chausse-trappe.
Kotwiczka. }
Kotewki; kotwiczki źiemne źiele. (*tribulus*) Burtzel-Dorn. tribule.
kotewki wodne. Wasser-Nüsse. macles, saligots, tribule aquatique, chatègnes d'eau.
Kotficz, *vid.* Kotwicz.
Kotka. 1) Katze, Kater. 2) Katze, Kitze. 1) chat domestique. 2) chate, femelle du chat.
Kotki. Katzen-Pfötchen an den Weiden. chats, chatons qui naissent sur la saule.
Kotlarski. Kupfer-Schmieds. de chaudronnier.
kotlarskie naczynia. Kupfer-Geschirre. chaudronnerie; marchandise de chaudronnier; dinanderie.
kotlarski warsztat, kuźnia. Kupfer-Schmiede. ouvroir de chaudronnier.
Kotlarstwo. Kupfer-Schmied-Handwerck. métier de chaudronnier.
Kotlarz. Kupfer-Schmied. chaudronnier, dinandier.
Kotlina. 1) Höle, Lache im Teich, wo sich die Fische verstecken. *2) Feuer-Herd, s. Ognisko. 3) Kupfer, s. Miedz. 1) marre ou creux dans un étang, où se cachent les poissons. *2) un âtre, *v.* Ognisko.

Ogniſko. *3) du cuivre, *v.* Miedź. § 1) ſzukay w ſtawie kotliny albo kąta, ieżliby śię tam ryba ſkryła.

Kotły, iſt der *Plur.* von kociel. *c'eſt le pluriel de* kociel.

Kotna, *adj. f.* trächtig, von Schafen, Katzen, Haaſen. pleine; brebis, chate, haſe qui a des petits dans le ventre. § kotna owca; kotna tygrys.

Kotuś, Kić, *f.* Miaukatze, Kitze, Haus-Katze. matou, chat domeſtique.

Kotwica. ein Ancker. un ancre de navire. *kotwicę wyciągnąć.* den Ancker aufheben. lever l'ancre.

kotwicę wyrzucić, ſpuścić. anckern. mouiller; laiſſer tomber, jetter l'ancre.

na kotwicach ſtoieć. vor Ancker liegen. étre à l'ancre.

Kotwicz. Wappenk. rother Balcken im ſilbernen Felde, und ein geharniſchter Arm mit einem bloſſen Degen über der Krone. *Blaſ.* faſce de gueules au champ d'argent avec un bras armé & l'épée à la main ſur la couronne.

Kotwiczny. Ancker-. d'ancre; qui concerne l'ancre.

kotwiczne. Ancker-Geld. avarie; ancrage *m.*

kotwiczna lina; kierſztak. Ancker-Seil. le cable de l'ancre.

Kowadłko. kleiner Amboß. taſſeau.

Kowadło. 1) Amboß. 2) Anat. Amboß ein Knochen im Ohr. 1) enclume. 2) *Anat.* l'enclume, c'eſt un petit os dans l'oreille. § 1) uklepać co na kowadle. 2) kowadło ieſt koſteczka w uchu.

Kowal. 1) ein Schmied, Grobſchmied. 2) See-Hahn, ein See-Fiſch, deſſen Gräten dem Werckzeuge eines Schmiedes gleichen. 3) ein Kinder-Spiel, da man nach dem Schmiede-Schlag ſinget und tanzt. 1) maréchal; maréchal ferrant. 2) le forgeron, eſpèce de poiſſon dont les arrêres reſſemblent aux outils d'un forgeron. 3) le forgeron, un jeu où l'on chante & danſe au ſon ſemblable à celui que font les forgerons dans la forge.

Kowalczyk. Schmiede-Knecht. forgeron.

Kowalnia. eine Schmiede. la forge.

Kowalſki. Schmiede-. de maréchal ferrant, de forgeron.

Kowalſtwo. Schmiede-Handwerck. le métier, la profeſſion de maréchal ferrant.

Kowanie, kucie. 1) das Schmieden. 2) das Geldſchlagen. 1) l'action de forger. 2) le monoïage, l'action de monoïer.

Kowany, kuty. 1) geſchmiedet. 2) mit dem Hammer getrieben. 3) geſchmiedet, mit Eiſen beſchlagen. 4) geſchlagen als Geld. 1) forgé. 2) martellé, batu à coups de marteau. 3) ferré, qui eſt garni de fer. 4) monnoié, frapé. § 1) kowane żelazo. 2) kowane naczynie. 3) koń kowany, ſkrzynia kowana

Kownata, komnata. Kammer, Zimmer. Cabinet, chambre.

Kownia. Wappenk. drey Degen die mit den Spitzen ins Kreutz zuſammen ſtoſſen. *Blaſ.* trois épées dont les pointes ſe croiſent.

Koza. 1) Ziege. 2) Art von Fluß-Kahnen. 1) chèvre. 2) ſorte de bateau de riviére.

kozy, plur. Poet. der Widder am Himmel. *Poët.* le bellier un ſigne du Zodiaque.

koza dzika, ſkalna. 1) Stein-Bock; wilde Ziege. *2) Dam-Hirſch, ſ. Daniel. 1) la femelle du ſtaimboug; chèvre ſauvage. 2) un Daim, *v.* Daniel.

iako koza do rzeznika tam idzie. er gehet nicht gerne an dieſen Ort. il va là toujours à écorcheçu; il aimeroit tout autant aller au gibet.

nie wie gdzie kozy gnano. er weiß nicht wo Bartel Moſt holt. il n'entend pas les afaires; il ne ſait ce qu'en vaut l'aune.

Kozacę. zum Koſacken machen. faire paſſer pour Coſaque; enrôler un Coſaque.

zkozacić śię. zum Koſacken werden. ſe faire Coſaque, devenir Coſaque.

Kozacki. Koſackiſch. de Coſaque.

kozacka ſzabla, czeczuga. Koſackiſcher Säbel mit einem eingebognen Knopf. ſorte de ſabre avec un pommeau récourbé.

Kozactwo, kozacy. die Koſacken. tous les Coſaques.

Kozak. 1) *obſ.* ein Ziegen-Hirte in Gebürgen. 2) ein Koſack. 3) Art Erdſchwämme, die man eſſen kan. 1) *obſ.* berger qui garde les chèvres aux montagnes. 2) un Coſaque. 3) ſorte de champignon.

Kozera. ein Trumpf in der Karte. atout; triomphe aux cartes.

Kozi. Ziegen-. de chèvre. § kozi rożek; kozie ſtado, mleko; kozie bobki.

wſadzić kogo w kozi rożek. einen ins Bocksh orn jagen, eintreiben. mettre qu. au rouët; reduire qu. au petit pié; fermer à qu. la bouche en diſputant contre lui.

kozia wełna. Nichts, Kleinigkeit, Kayſersbart. un zeſt, un rien; bagatelle. § o kozią wełnę idzie; o kozią wełnę śię ſwarzyć.

kozia ſkora. Ziegen-Fell. chevrotin, peau de chevreau.

kozia brodka ziele. (tragopogon) Bocksbart ein Kraut. cercifie; barbe de bouc.

kożia broda. ziele. (ulmaria) Geißbart, Wurm-Kraut, Johannis-Wedel. reine de prez.

kożia rutka albo ruta ziele. (onobrychis) Geißkraut, Geißraute, Kerstwurtz, Frauspiegel. onobrichis, saint foin.

koźi mlecz albo cycek ziele. (chondrillon) Wartzen-Kraut, klein Wegwart. de la condrille.

koźi parsk ziele. (cepæa) ein bittres Kraut, so der Portulac ähnlich ist. la cepea, une espèce de joubarbe qui ressemble au pourpier.

kożie iayka, złotogłow. (asphodelus albus) Asphodill, weisse Asphodill-Wurtzel. Asphodelle ou Asphodel.

Koźiarz, koźlarz. Ziegen-Hirt. berger qui garde les chévres.

Kożica, styk. die Reude am Pflug. la curette de la charruë, le fer à nettéier.

**kożica; pługowe nogi.* Pflug-Stertze, Hintergestelle. les mancherons de charruë.

**kożica; nasad.* Pflugkrümme, darinnen das Pflug-Eisen steckt. la courbure ou recourbure de la charruë où est mis le soc.

Kożidar. 1) Geschenck, das einer wieder zurück fordert. 2) der sein Geschenck wieder zurück fordert. 1) don ou présent que celui redemande qui l'a donné. 2) raquedon, celui qui donne & retient ou redemande la chose donnée.

Koźieł, *g. kozła.* 1) ein Bock. 2) Polnischer Bock, Dudelsack. 3) Bock; gerunzelte Stirne, saures Gesicht. 1) bouc. 2) corne-muse à la Polonoise. 3) front ridé; visage refrogné. § 1) koźieł stadnik; koźieł nieczyszczony. 2) grać na koźle. 3) zawsze kwaśna z kozłem na czele.

koźieł stary. alter Bock. bouquin, vieux bouc.

koźieł cudzoziemski zamorski. Muffel-Thier, grosser Widder, so Ziegen-Haare hat. grand bélier couvert de poil semblable à celui des chévres. § koźieł zamorski iest tey co ieleń wielkośći.

koźieł czyszczony. geschnittener Bock. bouc chatré.

postawić kozła na czele. die Stirne runtzeln. froncer le sourcil; se refroigner.

wybić komu kozła. einem den Trotz vertreiben; einen halsstarrigen bändigen. domter un petit obstiné.

kozła doić. 1) vergebene Arbeit thun. 2) einen Geitzigen erbitten wollen. 3) nehmen wollen wo nichts ist. 1) batre l'eau; travailler inutilement. 2) tâcher d'obtenir qu. ch. d'un avare. 3) vouloir prendre où il n'y a rien.

kozły. 1) Böcke Holtz darauf zu sägen. 2) Dach-Sparren; Klammer-Sparren. 1) baudet, tréteaux, un âne, chevalet, de sieur. 2) les chevrons; les contrefiches dans la charpente.

kozły rosochate. Spanische Reuter. cheval de Frise.

Koźielćina. Bock-Fleisch. du bouc; chaire de bouc.

Koźiełek, *g. koźiełka.* 1) junger Ziegen-Bock. 2) Lämmchen, Schätzchen ein Liebes-Wort. 3) Bock den die Jungen stürtzen; Sturtzbaum, Purtzel-Männchen. 4) Wasser-Huhn ein Vogel. 1) chevreau, cabri, bouquet. 2) mon agneau, mon petit coeur, *un mot de caresse.* 3) culbute que font les petits garçons en tombant la tête la prémiére. 4) mouette; poule d'eau. § 1) koźiełki po łące pląsały. 2) stary rzekł małżonek: moy koźiełku drogi, pewnieć mu przyprawi ten koźiełek rogi. 3) koźiełek przewroćić; koźiełki na głowie przewracać; pies w koźiełki śię toczy.

koźiełek ziele. (eriphia) Art von Hahnen-Fuß. espèce de renoncule.

koźiełek, koźiełki ziele, vid. Koźlik.

Koźiełkuię. 1) einen Bock schiessen, stürtzen; purtzeln. 2) mit den Füssen eines Zirckels herumspringen. 1) culbuter; faire une culbute. 2) faire des tours avec les piez du compas. § 1) piesek z radośći koźiełkuie. 2) koźiełkować cyrklem po papierze.

Koźik, *g. a.* 1) Messer zum Abledern. 2) schlechtes Messer. *3) Limmel, Pflegel. 1) couteau qui est propre à écorcher une bête. 2) un méchant couteau. *3) nigaud, rustaud.

Koźilep drzewko albo chrost. (*lada*) Ladanum-Baum. ladanon un arbrisseau.

Koźilepowy. Ladanum-. de ladanon.

koźilepow sok albo żywica. Ladanum-Gummi ein öhlichter Saft dieses Bäumchens aus Africa. du Ladanum une matiére gommeuse de cet arbrisseau qui vient d'Afrique.

Koźiogłow. ein gewisser Vogel. espèce d'oiseau.

koźiogłow, koźiogłowy. von Kopf wie ein Bock gestaltet. qui a la tête semblable à celle d'un bouc.

Koźiok, } *g. a.* kamień drogi. Geiß-Koźiook, } Auge ein Edelgestein. espèce de pierre prétieuse qui a la figure d'un oeil de chévre.

Koźionogi. Bocksfüßig, der Bocks-Füsse hat. des chévrepiez; qui a des piez de chévres.

Koźioro-

Koźiorożec, *g. koźiorożca.* 1) Stein-Bock. 2) der Stein-Bock, eines von den zwölf himmlischen Zeichen. 1) bouquetain, staimbouc. 2) le Capricorne l'un de douze signes du Zodiaque.
koźiorożec polny źiele, vid. Medyka.
koźiorożec źiele, vid. Boży — *Boża trawka.*
Kozka. eine kleine Ziege. une petite chèvre; une bicque.
Koziątko. } junges Böcklein. chevreau,
Koźlę. } le petit d'une chévre.
Kozlę, *zli, zlit.* die Stirne runzeln. froncer les sourcils. § kozlić czoło; pokozlił powieki.
Kozłek czerwony źiele. (*valeriana rubra*) rother Baldrian. valeriane rouge.
Koźli. Ziegen-; Bocks-. de bouc, de chévre.
koźle ciernie. (tragacantha) Bocks-Dorn, Tragant-Strauch. barbe renard.
koźle źiele. } koźiełek, piżmarya. (*hircul*
Koźlik źiele, } *culus*) eine Art von Spick- oder Narden-Kraut, so sehr stincket. plante fort puante qui a du raport au narde Celtique.
Kozlina. (*siler*) Wasser-Weide, Bach-Weide. espèce de saule aquatique.
Kozłki źiele, baldryan. (*valeriana*) Garten-Baldrian, Theriacs-Kraut, grosser Baldrian. valeriane.
Kozłonogi. Bocksfüßig, der Bocks-Füsse hat. qui a des piez de bouc. § kozłonogi satyr.
Kozłowaty. wie ein Bock stossend. qui cosse, qui se dogue, qui heurte. § kozłowate to owieczki.
Kozłowy. Bock-. de bouc. § kozłowa skora; kozłowe mięso.
Kozłuię. herum springen, wie die Kinder. gambader, sauter, folâtrer, badiner, frétiller.
kozłowanie. Kälberey. gambades, folâtrie, badinerie.
Kozły, ist der *plur.* von koźieł. *c'est le pluriel de* koźieł.
Kozodoy. 1) Ziegen-Melcker. 2) Geis-Melcker, Nacht-Vogel der die Ziegen saugt. 1) qui tire le lait des chévres. 2) la tete-chevre, oiseau de nuit qui tete les chévres.
Kozodźik, } *g. a.* źiele. (*tragium*) stin-
Kozorożnik, } ckende Melte. tragium, plante qui sent le gousset.
Kozubek, *vid.* Kazubek.
Kożuch, *g. a.* 1) Peltz, Zippel-Peltz. 2) Haut, Peltz als auf der Milch. 1) pelisse, chamarre. 2) la peau, la robe de lait & d'autres choses liquides. § 1) kożuch ostrocki; kożuchem odźiany; kobieta w kożuchu. 2) day mi kożuch z mleka; kożuch na kaszy, na mleku.
kożuch białogłowski. Weiber-Peltz. pelisson; jupe ou robe de peaux.
Kra. 1) eine Eis-Scholle, Grund-Eis. 2) dicke Wolcke. 3) harte Drüsen-Geschwulst. 1) glaçon dans le courant de la riviére. 2) nuée épaisse. 3) le squirre, une tumeur fort dure. § 1) krami Wisła okryta; wiele kier iest u izbic. 2) słońce za grubą i czarną krę zachodźi.
kry idące. Eis-Bruch das gehende Grund-Eis; Eis-Gang. débacle; le débaclage. § kry idące most rozerwały.
po krach skakać. in grosser Gefahr seyn. marcher sur des épines; être en grand danger.
*Kracę, *vid.* Kręce.
Kracę. gattern. treillisser, griller, fermer de treillis, de grilles, de barreaux. § zakraćić dźiurę.
kraćić w ogrodźie. ein grünes Gatterwerck im Garten machen. mailler.
Kraćiasto, *adv.* gegattert. à jour, en forme de grilles.
Kraćiasty. gegattert. treillissée, grillé, freté.
drzwi kraćiaste. Gatter-Thüre. porte à claire voïe; porte à treillis.
kraćiasta przegroda. Verschlag von Latten oder Gatterwerck. cloison à jour.
Kraczę, *cze,* (* *czy*) *kał* (* *czył*) 1) schreyen wie eine Krähe. 2) auf einen schreyen. 3) raufen, schlagen, zausen. 1) croasser, croailler, crier comme un corbeau. 2) croasser, criailler, crier contre qu. 3) houspiller qu; peigner le tignon à qu; testonner qu. § 1) kracze na deszcz wrona. 2) kraczą na mnie wszyscy. *3) często krakali sobie za czupryny; niezgodnych kto chce za łeb kracze.
wszyscy na niego kraczą. alle wollen über ihn her. tout le monde lui jette la pierre.
Kradnę, *kradnie, kradł, kraść.* 1) stehlen. 2) einem die Zeit wegstehlen, verderben. 3) das gemeine Gut bestehlen. 4) einen Verfasser ausschreiben, ausschmieren. 1) voler, dérober. 2) dérober quelques moments du tems de qu. 3) dérober l'argent du public. 4) piller un Auteur; prendre qu. ch. § 1) ukradł mu zegarek. 2) czas mi tylko swoią rozmową kradnie. 3) kradł krolewskie dochody, Rzeczypospolitey rzeczy. 4) pokraść autora.
Kradnica źiele. (*bursa pastoris*) Taschen-Kraut. bourse de pasteur; bourse de berger.

Kradnie-

Kradnienie. das Stehlen. vol; l'action de dérober.

Kradźieśki, *vid.* Kradźieżny.

Kradźiez, *f.* 1) das Stehlen, die Dieberey 2) Diebstahl. 1) vol, larcin l'action de dérober. 2) larcin, chose qu'on a dérobée. § 1) kradźieżą śię bawi, żywi; kradźież popełnić. 2) kradźież odifkał.

kradźież świeża przy kim należiona. offenbarer Diebstahl. un larcin manifeste.

kradźież z skarbu publicznego. Diebstahl des gemeinen Guts. péculat; vol qu'on fait des deniers du public.

kradźieżą; kradźionym sposobem. diebischer Weise. furtivement, en voleur, en larron.

** Kradźieżca, złodźiey. Dieb. larron, voleur.

Kradźieżność, skłonność do kradźienia. Neigung zur Dieberey. inclination à voler.

Kradźieśki. } 1) diebisch. 2) diebisch, Kradźieżny. } zum Stehlen geneigt. 1) de voleur, de larron. 2) enclin à dérober. § 1) kradźieżna ręka; kradźieśka sztuka. 2) kradźieżnych śię strzeż umysłow.

Kradziony. 1) gestohlen. 2) verstohlen. 1) dérobé, volé. 2) furtif; dérobé; caché; qui se fait en cachettes, à la dérobée. § 1) kradźione rzeczy. 2) smacnieysze kradźione; kradźionego do tego zażyłem czasu; kradźioną miłością śię rad bawi.

kradźionym sposobem. verstohlner Weise. à la derobée, en voleur, furtivement.

Krąg, *g.* kręgu, **kragu.* 1) Umkreis als um ein Rad. 2) Kreis, Scheibe, runde und flache Figur, als ein Teller. 3) Scheibe zum Werfen in einigen Spielen. 4) das Scheiben-Spiel. 5) der Hof um den Mond, um die Sonne. 6) eine Töpfer-Scheibe. 7) Krümme, so eine liegende Schlange machet. 1) un cercle, circuit, périferie comme d'une rouë. 2) un rond; chaque figure ronde & plate comme l'assiette. 3) palet, un rond de pierre ou de fer qu'on jette en quelques jeux. 4) le jeu de palets. 5) aire, couronne du soleil ou de la lune. 6) rouë de potier. 7) tour, repli de serpent, de corde. § 1) Mars ognisty krąg obbiegu swego prawie we dwa lata odprawuie; beczkę kręgiem nachylić; krąg albo obwod koła. 2) tey, wosk w kręgu. 3) krąg do ćiskania. 4) kręgi grać. 5) krąg koło mieśiąca. 6) garncarz na kręgu robi garki. 7) kręgi powrozowe, wężowe.

krąg na wodźie od wrzuconego kamienia. Kreis im Wasser vom eingeworfenen Steine. rond, mouvement de l'eau en rond d'une pierre qu'on y a jettée.

wierzch u kręgu garncarskiego. Obertheil an der Töpfer-Scheibe. tête d'une rouë de potier.

krąg wosku. ein Boden-Wachs. un pain de cire.

**kręgi, kark.* das Genick, der Nacken. chignon; nuque.

zwinąć śię w kręgi iako wąż. sich zusammen rollen, wie eine Schlange. lover; se mettre en plusieurs plis comme un serpent.

w krąg. rund herum. au tour; tout à l'entour; orbiculairement; en rond.

krąg w wiatraku. ein flaches Rad in der Wind-Mühle. une rouë platte au moulin à vent.

Krąglica, kruglica, cyga, bąk, wartołka. Kinder-Kreusel, Trieb-Kugel. toupie, sabot, toton.

kręglicę grać. den Kreusel treiben. saboter; jouer au sabot; faire tourner le sabot.

Kraię, *ie, iał.* 1) schneiden. 2) fig. die Erde ackern, graben. 3) durchdringen, rühren, betrüben. 1) couper, tailler, trancher avec un couteau. 2) fendre, labourer la terre. 3) fendre, pénétrer, saisir le coeur. § 1) kraię chleb nożem na kostki. **2) ziemię pługiem kraiać. **3) żałość serce zbolałe kraiała.

pokraiać. zerschneiden. découper.

kraiać śię na to serce moie muśi. mein Hertz möchte mir aus Erbarmen zerspringen. le coeur me fend de pitié.

Kraina. 1) Land, Landschaft. 2) Gegend. 3) Erdbeschr. Landes-Strich, Strich der Erden, Beschaffenheit der Luft eines Orts. 1) païs. 2) région, contrée. 3) *Géographie:* climat, espace de terre entre deux paralelles; situation d'un païs. § 1) w tey krainie iestem obcy. 2) kraina nadmorska, wschodnia, zachodnia. 3) kraina niebieśka; pod ćiepłą ten narod mieszka krainą.

Kraiopis, } Landbeschreiber, Geogra-Kraiopisarz. } phus. Géographe, qui sait la Géographie; un topographe.

Kraiopisanie. Land-Beschreibung. Géographie d'un païs; topographie.

Kraiopisarski. } Geographisch. géogra-Kraiopisowski. } phique, topographique.

Kraiowy. 1) Land-, zum Land gehörig. 2) inländisch, Land-. 1) du païs, qui apar-tient

tient à un païs. 2) du païs, qui est fait, qui croît dans un païs. § 1) kraiowe rządy; kraiowy Pan, kraiowy język. 2) kraiowe sukno, wino.

Krakam, kraczę. krähen wie ein Rabe. croasser.

Krakanie. das Krähen des Raben. croassement du corbeau.

Krakow, *g. a.* Cracau, eine sehr schöne Stadt in Klein-Pohlen an der Weichsel. Cracovie, ville très belle dans la petite Pologne sur la Vistule.

Krakowa nie zaraz zbudowano. Rom ist nicht auf einmahl gebauet worden; gut Ding will Weile haben. petit à petit l'oiseau fait son nid; Paris n'est pas fait tout en un jour.

Krakowczyk. } ein Cracauer. un Craco-
Krakowianin. } vien.

Krakowski. Cracauisch. de Cracovie. § do Krakowskiey Akademii przed tym się Włosi, Hyszpani i Francuzi zieżdżali; Krakowskie Biskupstwo a niegdy Arcybiskupstwo.

Kram. 1) Kram, Kram-Laden, Laden. 2) Kram in Bergwercken wo das Ertz verwahret wird. 1) boutique de marchand. 2) magazin aux mines où l'on met les métaux.

kramy. Kram-Waaren, Krämerey. menuës marchandises, mercerie, marchandises de boutique. § ten kramarz drogie ma kramy.

Kramarka. Krämerin. femme de mercier; marchande.

Kramarski. Krämer-. de mercier; mercier.

kramarska ulica. Kramer-Gasse. ruë mercière; ruë de la mercerie.

Kramarstwo. Krämerey, Kramer-Zunft. mercerie; la profession de mercier; corps des merciers.

Kramarz, kramnik. Krämer. boutiquier, mercier.

kramarz podły. schlechter Krämer. mercerot, mercelot, petit mercier.

Kramnica, kram. Kram. boutique de marchand.

Kramnik, *vid.* Kramarz.

Kramny. 1) Kramer-. 2) kaufmännisch, lohngierig. 1) de boutique; de mercerie. 2) mercenaire; mercantil. § 1) kramne towary. 2) kramna cnota.

Kramzansy, *plur.* die Zinnen auf einer Mauer. le haut, les crénaux d'un mur.

Kraniec, *g. krańca.* umgebogner Rand um etwas. bord, bordure, rebord, contour qui environne qu. ch. § wyniosły kraniec czary, kraniec kołaczowy zagięty.

kraniec u studnie. Brustwehr. Rand um einen Brunnen. margette qui entoure, le bord d'un puits. § studnia krańcem otoczona.

Krasa. 1) Schönheit des Leibes. 2) Schönheit, Zierde. 3) Fett zum Anmachen einer Speise. 1) beauté d'une personne. 2) beauté, élegance, agrément, assaisonnement, délicatesse. 3) gras, graisse avec quoi on assaisonne les mets. § 1) wiele ludzi krasa niewieścia zwiodła. 2) bez naymnieyszey pisze krasy. *3) bez krasy (okrasy) potraw nie lubię.

Kraska ptak. blauer Heher oder Holtz-Schreyer. espèce de geai qui est bleu.

Kraśnieię, gładnieię. schön werden. embellir, devenir plus beau, plus charmant.

Kraśno, *adv.* angemacht mit Fett; fett. avec graisse; d'une maniére grasse.

kraśno rad iada. er speiset gerne fett. il aime le gras.

Krasny. 1) schön, wohlgebildet. *2) mit Fett angemacht. 3) schön, vortreflich. 1) beau, biensait, charmant. 2) assaisonné avec de la graisse; gras. 3) élegant, beau, poli, excélent. § 1) krasna (gładka) to dziewka. 2) krasna (okraszona) potrawa. 3) co po tych krasnych mowach, kiedy rzeczy i krty niemasz.

Krasomostwo. die Redekunst, Beredsamkeit. rétorique; éloquence. § krasomostwa zażywać.

Krasomowca, orator. Redner. Orateur, Réteur.

krasomowca cwiczący się. Schul-Redner, der sich in den Reden übet. déclamateur, qui s'exerce à déclamer.

Krasomowny. } Oratorisch, Rednerisch.
Krasomowski. } oratoire, rétorique, élegant, qui est d'Orateur. § krasomowne pieczętarzów milczały języki; krasomowska nauka; krasomowskich słów zażywać.

krasomowskie cwiczenie. Redner-Uebung, Schul-Rede. déclamation, recitation, piéce d'éloquence qu'on déclame.

krasomowskiemu ćwiczeniu służący. zu den Schul-Reden gehörig. déclamatoire, qui s'exerce à déclamer.

po krasomowsku, } *adv.* auf Rednerische
Krasomowskie, } Art. oratoirement, d'une maniére oratoire; en orateur, rétoriquement. § krasomowskie się cwiczę; po krasomowsku listow teraz nie piszą.

Krasowronka ptak, *vid.* Kraska ptak.

Kraszę co, *si, sił.* 1) mit Fett anmachen. 2) zieren,

2) zieren, putzen. 3) beschönigen, bemänteln. 1) assaisonner du gras. 2) embellir, orner, parer. 3) colorer, couvrir de quelque prétexte.

Krata. Gatter, Gitter. grille, treillis. § kratą ogrodźić

krata żelazna u bram ſpuſtna. Fall-Gatter, Schutz-Gatter in einem Stadt-Thor. porte-couliſſe, herce, ſarrazine, qui eſt ſuſpenduë dans une porte de ville

krata mularſka. Sand-Rolle, Sand-Fege, Gitter dadurch die Maurer Sand werfen. claie par laquelle les maçons font paſſer le ſable.

Kratka. 1. kleines Gatter, Gitter. 2) Korb, Gitter am Gefäß einiger Säbel. 1) araignes, *f. plur.* petite grille. 3) grille ou concavité à jour autour de la poignée de quelques ſabres.

kratki, w kratkę robota. durchsichtige, gegitterte Arbeit. ouvrage percé à jour.

złotnicza robota w kratkę. feine Drat-Arbeit der Goldschmiede, filigrane.

kratki. 1) Schrancken mit Gitter-Thüren. 2) Brat-Rost. 1) armoire qui a des portes à treillis. 2) la grille dans la cuiſine. § 1) day mi kubek z kratek. 2) upiec kiełbaſę na kratkach (na roſzćie).

Krawacz. rundes Messer. un couteau ronde.

Krawat. Hals-Tuch. cravate.

*Krawądź, *m. g. krawędźia.* } 1) Rand,
Krawądź, *f. g. krawędźi.* } Schärfe, Kante eines Dinges. 2) Ribbe, Streif-Faden im Papier vom Drat. 1) arête, chanfrein, le carne, le bord ou coté longue de quelques corps. 2) raïe, nerf que fait le fil d'archal dans le papier. § 1) przewlec ſznurem przetak u krawędźi łubia i u pułapu go uwiązać; oſtry na krawędźi; na krawądź co poſtawić. 2) papier ma krawędźie, iako w ſuknie nići.

krawądź drźwi, okna. Thür- oder Fenster-Kante. feuillure de porte, de fénêtre.

krawądź łożka. Seiten-Bret des Bettes. le bord, le côté d'un lit; les planches qui ſoutiennent les deux bords d'un lit.

Krawędźiaſty, krawędźiſty. kantig, scharf in die Länge. qui a des cranes.

Krawcowy Schneider-. de tailleur.

Krawcowa. Schneiderin. femme de tailleur.

Krawczyk. Schneider-Geselle. garçon tailleur.

Krawiec. Schneider. tailleur.

krawca za kowala obwieśić; niewinnego ſkarać. einen unschuldigen strafen und den Verbrecher laufen lassen. abſoudre le criminel &. punir l'innocent.

Krawiecki. Schneider-. de tailleur.

Krawiectwo. Schneiderey. le métier, la profeſſion de tailleur.

Kray. 1) das Ende; der äusserste Rand einer Sache. 2) Saum, Rand eines Kleides. 3) Rand des Buches, eines Blattes. 4) Land, Gegend. 1) le bord, le bout, l'extrémité de quoi que ce ſoit. 2) le bord, l'extremité d'une robe. 3) la marge d'un écrit, d'un livre. 4) païs, region, contrée. § 1) na kraiu (brzegu) ſtołu leży. 2) kray (brzeg) ſzaty, koſzuli. 3) kray (brzeg) w księgach, na kartach. 4) ludne i porządne w tym kroleſtwie kraie; kray to wdźięczny.

kray świata. 1) das Ende der Welt. 2) Welt-Strich, Welt-Gegend, Gegend des Erd-Kreises. 1) l'extremité, le bout du monde. 2) grande étenduë de terre; une plage. § 1) poydę na kray świata. 2) Horyzont ieſt kray świata, który oko z wyſokiego mieyſca w koło iak naydaley obeyrzeć może; wſchodnie, połnocne, zachodnie, południowe kraie świata.

iaki kray taki obyczay; każdy kray ma ſwoy obyczay; co kray to obyczay. jedes Land hat seine Weise. chaque païs a ſa guiſe; autant de villes, autant de guiſes; autant de païs, autant de coutumes.

Kraycar, *g. a.* Kreutzer, eine kleine Müntze in Schlesien. cruche, creuxer petite monoie de Sileſie.

kraycar, graycar. Krätzer zum Gewehr. un tire-bourre.

Krayczy. Vorschneider. écuïer-tranchant.

krayczy Koronny. Kron-Vorschneider. Ecuïer-Tranchant de la Couronne.

krayczy Litewſki. Littauischer Vorschneider. Ecuïer Tranchant de Lituanie.

Krayka. Selband, breite Saal-Leiste, Schrote am Tuch. liſiére, l'extremité large du drap. § krayka w poſtawie ſukna; krayka oderzniona.

Krążam, *obſ. vid.* Kraię, Drobię.

Krążę, *y, ył.* 1) umhergehen, in die Runde gehen. 2) im Kreise fliegen. 3) einen Umweg nehmen, umfahren. 4) zur See kreutzen. 1) aller à l'entour; tournoïer, tourner un endroit; faire le tour d'un lieu. 2) tournoïer, piroüeter au deſſus de l'air. 3) ne pas faire ſon voïage en droit ligne; ſe détourner de ſon chemin; prendre un détour;

tour; se détourner pour aller en quelque autre lieu. 4) croiser dans la mer. § 1) wilk koło owczarni krąży. 2) sokoł nad ptakiem wysoko krąży. 3) nie krążąc prosto do Warszawy poiechał. 4) krążą okręty na morzu.

Krążek, *g. krążka*. kleiner Kreis, kleine Scheibe; Scheibchen. un petit rond, roüelle; roulette.

na krążki, na talarki. Scheibenweise. en roüelles, par roüelles.

krążek nad kopytem; *nadkopycie*. Krone oder Kreis am Pferde-Huf. couronne qui est au dessus du sabot du cheval.

krążek malarski. Pallet, Farben-Bret beym Mahler. palette où le peintre met les couleurs.

Krążenie. 1) Umkreis, Runde, Kreis. 2) Umweg, Umschweif. 3) das Kreutzen der Schiffe zur See. 1) tournoiement, tour, circuit. 2) détour, route detournée, chemin détourné. 3) l'action de croiser sur la mer. § 1) krążenie sokoła na powietrzu. 2) bez krążenia drogi się trzymał. 3) krążenie okrętow.

Kréiny, *vid.* Chrzciny.

Kreczę, *vid.* Chrzczę.

*Kreczyca, kark. der Nacken. chignon, nuque.

Kreatura. } eines Creatur. créature, personne qu'on protége. § kreatura, kreaturka to iego; kreaturek ma siła.
Kreaturka. }

Kręcę, *ći*, *ćił*. 1) drehen, winden, krümmen, biegen. 2) Seile spinnen. 3) in die Runde drehen als der Wirbel-Wind. 4) drehen, umwenden ein Rad. 5) verdrehen, einen andren Verstand geben. 1) tordre, tortiller, tortuer, plier, mouvoir en rond. 2) corder; tirer, faire une corde. 3) tourner, faire piroüeter, tournoïer comme le tourbillon. 4) tourner une rouë. 5) tortiller, détorquer, détourner, forcer le sens d'un passage. § 1) kręcić nitkę, witkę, drot, sidła; kręcić nożem, szpadą, kiiem, świdrem. 2) kręcić powrozy. 3) straszny wicher nawę kręcił; wiatr kręci; woda kręci. 4) kręcić koło, windę korbą. 5) kręcić sprawiedliwością, prawem.

kręcić się. sich drehen, sich umwenden. 2) in den Kopf steigen, den Kopf einnehmen. 3) im Kopf herum gehen. 4) sich tummeln, emsig, geschäftig thun. 5) sich drehen, mit der Sprache nicht heraus wollen; nicht recht dran wollen; Ausflüchte suchen. 1) tourner, aller en rond. 2) donner dans la tête comme le vin. 3) rompre la tête, échaufer les oreilles à qu; embarrasser, inquiéter. 4) tracasser, s'empresser; faire l'empressé. 5) chanceler, tortiller, biaiser, vaciler; tergiverser, chercher des détours. § 1) kręcą się (obracaią się) kołka w zegarku. 2) kręci mu się wino w głowie. 3) myśl mu się o tym kręci; kręci mu się to (o to) we łbie. 4) iaki taki się koło damy kręci; kręci się pilna gospodyni. 5) kręci się w odpowiedzi; kręcił się długo nim zezwolił.

kręcący się. krum, geschlungen. tortueux, tortilleux, qui va en tournant.

kręci mi się na sercu. es ist mir ums Hertz gantz weich. le coeur me défaut.

kręcić się iak mucha w grochu. geschäftig thun. faire l'empressé; ne faire que toupier.

kręciła się nim za mąż poszła. sie drehete sich, sie wollte nicht recht ans heyrathen. cette fille tournoïoit long tems avant que de se resoudre à prendre un mari.

Kręcenie. das Drehen, das Winden. l'action de tordre; retordement, tortillement, le tordage.

kręcenie się. Weigerung, Unlust. vacilation, tergiversation.

Krećiany. aus Kreide gemacht. fait de craie.

Kręcisto, *adv.* geschlungen, auf eine geschlungene Art. tortueusement, d'une maniére tortuë.

Krećisty. kreidigt als ein Acker. plein de terre blanche, de craie. § krećista ziemia, rola.

Kręcisty. } gewunden, geschlungen, gedreht. retors, tortillé, entortillé, tortilleux, tortueux.
Kręcony. }
Kręty. }

słup kręty. gewundene Säule. torse; colonne torse.

kręta tokarska robota. gewundene Drechsler-Arbeit. la torse, bois fait par le tourneur en serpentant.

Kręcisek, kmin strączysty ziele. (*cyminum silvestre alterum*) Wald-Kümmel. du cumin sauvage.

Kredencerz. Credentzer, Silber-Diener, der das Silberzeug in Verwahrung hat. garde-vaisselle, argentier; trésorier d'argenterie.

Kredencuię, kredensuię. 1) credentzen, zu erst kosten. 2) wohl wollen, günstig seyn. 3) eine Schlacht anfangen. 1) goûter le prémier; faire l'essai du vin; goûter auparavant. 2) favoriser qu; vouloir du bien à qu. 3) commencer une bataille. § 1) kredencował krolowi. **2) szczęście mu kredensuie. 3) pancerni kredensowali.

Kredencya. Credenz-Tisch. bufet, crédence.

Kredencyalny list; kredensyalny list. Creditiv; Credenz-Brief. lettre d'honneur; lettre de créance.

Kredens. 1) Credenz-Becher. 2) Credenz-Tisch. 3) Credenz-Brief, Creditiv. 1) coupe, tace qu'on présente à qu. 2) crédence, bufet. 3) lettres de crédit; lettres d'honneur; lettres de créance. § 1) kredens złoty, śrebrny.

Kredyt. 1) Credit, Ansehen, Gewalt. 2) Credit bey einem Kaufmann. 1) crédit, pouvoir, réputation, autorité. 2) crédit qu'on a chez un marchand. § 1) od tego czasu ich kredyt szedł na doł u krola; kredyt sobie albo komu uczynić, ziednać; kredyt komu zepsować; kredyt stracić; zginął kredyt, ieden drugiemu nie wierzy. 2) mam kredyt u kupca.

wziąć na kredyt, na borg towary. Waaren auf Credit nehmen. prendre des marchandises à crédit.

na kredyt przedaię. auf Credit geben, verkaufen. donner, vendre à crédit.

Kredytor, pożyczalnik. der Gläubiger, Schuld-Herr. créancier.

Kręgi ist der *plur.* von krąg. *c'est le pluriel de* krąg.

Kręgiel, *g. kręgla.* ein Kegel. quille dont on se sert pour jouer. § kręgle stawiać; przy kręglu leży kula.

kręgle. 1) Kegel, Kegel-Spiel. 2) ein Spiel kegeln. 1) les quilles; le jeux de quilles. 2) les neuf quilles sur le quiloir. § 1) kręgle grać. 2) kręgle kupić.

Krekorzę, *rze, rał.* singen wie eine Henne. chanter comme une poule.

Krel, *obs. vid.* Kręgiel.

*Kremor, kasza. Grütze. gruau.

Krepa. 1) schwartzer krauser Flor. 2) Poet. die Dunckelheit des Nachts. 1) crêpe, sorte d'étofe noire. 2) *Poët.* les ténébres, l'obscurité, la crêpe de nuit. § 1) żałobną przyodziany krepą. 2) noc swoię krepę rozwinęła.

Krępak gora, *g. a.* das Carpatische Gebürge zwischen Pohlen und Hungarn. les Carpates, montagne entre Pologne & la Hongrie.

Kreple, *plur.* ciasto smażone. Krapf, Kräpflein, Kreppel ein Gebackenes. bignets, poupelins, sorte de gâteaux qu'on fait cuire dans une poile.

Krepon. Krapun ein wollner Zeug. crepon, sorte d'étofe de laine.

Krępuię. 1) mit einem Strick fest zusammen ziehen, knebeln. 2) fig. binden, fesseln, gewinnen. 1) biller, corder, sangler un neud, une corde; garotter. 2) *fig.* gagner, atacher; atirer à sa faveur; ravir le coeur de qu. § 1) skrępować belę towarow. **2) i nieprzyiaćielskie krępuie serca.

Krępulec, *g. krępulca.* / *Krepulec, *g. krepulca.* Knebel, Pack-Stock. bille, garrot, tortoir, moulinet. § krępulcem ściągam.

Krępy. untergesetzt, kurtz und dick. rassemblé, ramassé, bien uni, basset, entassé, ragot, court, trape, trapu. § był wzrostu krępego.

kiy krępy. kurtzer, dicker Stock. bâton ragot.

Kreram. schreyen wie Gänse und Kraniche. crier comme les oies, les gruës. § kreraią żorawie, gęśi.

Kreranie gęśie, żorawie. das Geschrey der Gänse und Kraniche. le cris naturel des oïes & des gruës.

Kres. 1) Ziel, Kreis, Mahl. 2) Ziel, Zweck, Absicht. 3) Sternk. Kreis. 1) but, borne. 2) un terme, la fin, but, visée. 3) *Astron.* un cercle. § 1) nie dobiegł do kresu; kres zamierzony. 2) to staranie aby łacniey szło ku zamierzonemu kresowi; poty kres niech będźie wyliczania mego.

poty kres. weiter nicht. pas plus; rien de plus; rien d'avantage; non plus ultra.

dwa kresy albo koła na niebie słonecznego biegu. Geogr. die Sonnen-Wender. *Géogr.* les Tropiques.

kres zawodniczy od ktorego wybiegaią. Schrancken, aus welchem man im Wettrennen nach dem Ziel lauft. les barres, les barrieres d'où on court en lice jusqu'au but.

kres zawodniczy do ktorego biegaią albo od ktorego wracaią. das Ziel im Wettrennen. bute ou borne à laquelle on fait la course.

Krescencya, urodzay. Hervorbringung der Feld-Früchte. les productions de la terre. § urodzaie własney krescencyi, własnego urodzaiu.

Kreska. 1) eine Linie. 2) Strich mit der Feder oder Kreide. 3) Strich beym Votiren, Stimme, Votum. 1) ligne. 2) raie, un obele; trait de plume, de craie. 3) le sufrage ou voix qu'on donne à qu. en faisant une raie: un sufrage, une voix. § *1) kreski (linie) miernicze. 2) kreskę nad literą położyć; kreska pisarska; przy kresce stoi ten wiersz. 3) dać kreskę komu.

starsze

starsze kreski. die Vota oder Stimmen der Vornehmsten im Rath. les sufrages *m.* des principaux Conseillers dans un Conseil.
kreski cielęce albo krezki, krezy cielęce. Kalbs-Gekröse. fraise de veau.
kreski u koszule. Kräusel am Hemd. jabot; dentelle ou toile fine atachée sur la fente de chemise.
Kreskowanie. das Votiren mit Strichen. l'action de donner sa voix par des lignes.
Kreskuię. sein Votum mit einem Strich geben. donner à qu. son sufrage en y ajoutant une petite ligne.
Kreślę, *śli, ślił.* Krześlę. *Kreszę, *śi, śił.* 1) kritzeln, Striche machen. 2) im Schilde führen, schmieden. 1) faire, tirer des traits; raïer. 2) forger, inventer, machiner; avoir quelque dessein. § 1) kreślić po papierze. 2) w swoiey cośiś na mię krześli głowie; w swoich myślach dziwne rzeczy krześli.
Kresznak, *vid.* Krzesznak.
Kreślowaty. kritzlich. plein de raïes & de petites lignes.
Kresowaty. zerfetzt, zerhauen. balafré. § kresowaty przez pysk, przez łeb.
Krest, *vid.* Chrzest.
Kret. Maulwurf. taupe. § kret ślepo-rody.
Kreta. Kreide. de la craie.
Kretka. Stückchen Kreide zum rechnen, schreiben. morceau de craïe dont on se sert pour comter, pour écrire. § nic po tey kretce.
wezmiy kretkę; niech się kretka wezmie. 1) laßt uns einen Ueberschlag machen. 2) wir wollen sehen wer Recht hat. 1) calculons, examinons, pésons cela. 2) voïons qui a raison.
Kretny. kreidigt, voll Kreide. plein de craie. § kretne gory.
Kręto. gedreht, gewunden. d'une maniére torse; tortueusement.
Kretogłow ptak. Drehhals, Wendehals ein kleiner Vogel. iynx, torcou un oiseau.
Kretorog zwierz, od rogow zakręconych. ein Thier in Africa mit gewundenen Hörnern. animal en Afrique qui a des cornes torses.
Kretorogi. der gewundene Hörner hat. qui a des cornes faites en vis.
Kretowany, kretą bielony. gekreidet; mit Kreide geweißt. blanchi, craié.
kretowany pergamin. weisses Pergament zu Schreib-Tafeln. du velin dont on fait les feuilles aux tablettes.

Kretowizna. Maulwurf-Haufen. taupiniére, bute de terre que fait la taupe.
Kretowy. 1) kreidigt, das auf kreidigtem Boden gewachsen ist. 2) Maulwurf-. 1) qui a la proprieté de craie; qui est venu dans un champ plein de terre blanche. 2) de taupe, qui regarde le taupe. § 1) kretowe zboże co na kreciftey rosło ziemi. 2) kretowa mogiłka; kretowe wskopanie.
Krętu wętu, *interj.* 1) es giebt viel zu thun. 2) das sind Durchsteckereyen, das sind faule Fische. 1) il y a beaucoup à faire, à travailler. 2) c'est un micmac; ce sont des tours & des détours.
Kręty. 1) fest gedreht. 2) kraus, gekräuselt. 1) tordu, cordé. 2) tors, entortillé. § 1) kręty powroz. 2) murzyn ma kręte włosy.
Kreuię. machen, creiren Beamte. créer des Oficiers. § krol go z lekka uderzaiąc po ramionach, kreował kawalera.
Krew, *f. g. krwi, krwie.* 1) das Blut. 2) Blut, Geschlecht. 3) Blut, Leben vors Vaterland. 1) du sang. 2) sang, race, famille. 3) sang, vie qu'on sacrifie pour sa patrie. § 1) krew zatrzymać, zastanowić, krwią płynę, krwią się oblewam. 2) książę krwie krolewskiey; z iedney krwie powinowaći. 3) wylana krew za Oyczyznę.
krwie się przechadzanie w żyłach; krwie w koło się obracanie. Umlauf des Geblüts im Cörper. la circulation du sang.
krew puszczaiący. Aderlasser. phlebotomiste.
krwie puszczanie. das Aderlassen, Aderlasse. saignée, phlebotomie, saignement.
krew puszczać. Ader lassen. phlebotomiser, saigner; tirer du sang.
krew sobie dać puśćić. sich die Ader schlagen lassen. être saigné.
puszczał Was Pan krew. haben sie zur Ader gelassen. êtes vous saigné.
krew biała; flegma. Heilk. Gewässer im Leibe *médec.* pituite, flegme.
krew gorska; kolera. Cholerische Feuchtigkeit. bile; humeur chaude & séche.
krew czarna spalona; melankolia. schwarze Galle; schwartzes Geblüt. atrabile; bile noire.
krew zastanawiaiący. Blutstillend. stiptique, qui arrête le sang.
krwie zastanowienie. Blutstillung. étanchement de sang.
do krwie. bis aufs Blut. jusqu'au sang; jusqu'au vif.
nie do krwie tam było. es wurde da kein Blut

Blut vergossen. l'afaire se termina sans repandre du sang.
ieszcze krwie nie rozlał. er hat noch kein Blut gesehen. son épée est encore vierge.
krwie rozlewca. Blutvergiesser. qui repand le sang.
krwie rozlanie. das Blutvergiessen. éfusion de sang.
krwią plwanie. das Blutspeyen. écoulement de sang par la bouche.
krwią zbroczony, zmieszany. mit Blut gefärbet, vermenget. sanguinolent.
krwią pluć. Blut speyen. cracher du sang.
krwią moczę. Blut harnen. pisser du sang.
krwie płynienie. Blut-Fluß, Blutgang. perte de sang, flux de sang.
krwie płynienie cierpiący. blutflüßiges Weib. hémorroïsse.
Krewka. Bluts-Verwandtin. une parente. § o krewce twoiey nie zapominay.
Krewki, ułomny. schwach, gebrechlich. foible, fragile.
Krewkość. Schwachheit, Gebrechlichkeit. foiblesse, fragilité, pente à faillir. § krewkość płci białey.
Krewna. Bluts-Verwandtin. une parente. § poydę do krewney moiey.
Krewnik, *g. a.* ziele, *vid.* Sowi — *sowia strzała.*
Krewność, powinowactwo z iedney krwi. Bluts-Verwandschaft. parenté; le parentage; la proximité que le sang établit entre les personnes.
Krewny, *subs. g. krewnego.* Bluts-Verwandter. parent.
krewny, adj. Blut-. de sang, qui a raport au sang. § krewna żyła.
Kreycar, *vid.* Graycar.
Kręzel, *g. krężela, krężla.* Angeleg; Ort am Spinn-Rocken, wo der Flachs umwunden wird. le haut de la quenouille autour duquel on met du lin. § wiię len na kręzle.
Krezy, *plur.* Hals-Kragen, Hals-Koller. rabat, colet.
krezy, krzezki, kreski cielęce, vid. Kreska — *kreski cielęce.*
Krnąbrnie, *adv.* halsstarriger Weise. opiniâtrément, obstinément.
Krnąbrność. Eigensinn, Hartnäckigkeit, Halsstarrigkeit. le caprice, opiniâtreté, obstination.
Krnąbrny. Starrkopf, halsstarrig. roide, têtu, obstiné, opiniâtre.
Krobka., Krobia., Krobnik. *vid.* Krubka, Krubnik.
Kroć, *subs. indec.* Mahl. une fois. § kilka kroć razy; dwakroć, trzykroć, stokroć.
**Kroćę, *ći, ćił. obs.* 1) verkürtzen, kürtzer machen. 2) fältigen, so viel mahl eine Zahl nehmen als sie in sich hält. 1) acourcir, racourcir. 2) prendre autant de fois que le nombre désigne, à qui on a joint ce verbe. § 1) kroćę (skracam) mowy. 2) stokroćić Bog to dobrodzieystwo będzie.
Krocica. Pufert. bidet; pistolet de poche.
Kroćiutenko, Kroćiuchno, *adv.* sehr kurtz. fort court, très briévement.
Kroćiutenki., Kroćiuchny. sehr kurtz. fort court, très brief.
Krochmal, mączka. Kraft-Mehl. empois, amidon.
Krochmalę co, *li, lił.* stärcken mit Kraft-Mehl. empeser.
Krochmalenie. das Stärcken. empesage, *m.*
Krochmalony. gestärckt mit Kraft-Mehl. empesé.
Krocz, *f.* stępia. langsamer Pferde-Schritt. train ou pas lent de cheval.
Kroczak. Schritt-Gänger; Pferd das langsame und grosse Schritte thut. cheval de pas.
Kroczę, *czy, czył*, sporo idę, szeroko stąpam. schreiten, grosse Schritte thun. faire de grands pas; enjamber; faire des enjambées; arpenter.
Krogulec, *g. krogulca.* Sperber, Sprintz ein Raub-Vogel. épervier un oiseau de chasse.
krogulec samiec. Sperber, das Männlein. mouchet, le mâle de l'épervier.
krogulec samica. das Weiblein des Sperbers. épervier, la femmelle du mouchet.
Kroczek, *g. kroczka.* kleiner Schritt. petit pas.
kroczkiem. Schritt vor Schritt. pas à pas.
na kroczki pomierzyć plac. einen Platz mit Schritten ausmessen. mesurer une place aux pas.
Kroczenie. das Schreiten. l'action de faire des pas.
Krok. 1) Zwischen-Platz zwischen den Schenckeln. 2) Schritt. 3) Meßk. Schritt. 4) fig. Platz, Feld, Ort, wo man sich herum schlägt. 5) Schritt, Unternehmen. 1) l'entredeux des cuisses. 2) un pas. 3) un pas, sorte de mesure de geométrie. 4) *fig.* place, champ, lieu de combat ou de rencontre. 5) pas, entreprise, démarche. § 1) krok w ciele, gdzie się nogi dzielą; bol ma w kroku. 2) spore czynić kroki. 3) krok ma stop pięć. 4) kroku ustępować.

wać. 5) cofnął się z tak niebezpiecznego kroku; po tych czynionych krokach.
krok spory. grosser Schritt. enjambée.
stać mocno w kroku. fest auf den Füssen stehen. être ferme sur ses piez.
dostoieć kroku. Stand halten, nicht weichen. tenir ferme; atendre de pié ferme.
krokiem rozmierzam co. mit Schritten etwas ausmessen. mesurer à pas.
Krokiewka, *vid.* Srzodwaga.
Krokodyl. ein Crocodill. un Crocodile.
Krokodylowy. Crocodillen. de Crocodile.
Krokorzę, *vid.* Krekorzę.
Krokos, Szafran polny. (*cnicus*) Saflor, wilder Safran. saflor; du cartame; safran bâtard.
krokos, szafranowy kwiat. Safran-Blume. la fleur de safran.
krokos dziki; ośet miękki; kądziel; przęślica. (atractylis) Gattung von Saflor. du cartame à demi-fleurons; quenouille sauvage.
Krokowy. Schritt-, zum Schritt gehörig. de pas, qui regarde le pas.
kość krokowa. Anat. das Schooß-Bein. *Anat.* os pubis.
Krokſztynki, *plur.* Bauk. Seiten-Rollen, Schnecken-Zierath wie ein S. *Archit.* petites consoles, encoignure qui se forme en S. §. krokſztynki przy listwach, przy słupach rzezanych, iako u drzwi esowate.
Krokſztyny, *plur.* Bauk. Krag-Steine, Sparren-Kopf. *Archit.* modillons, consoles. § krokſztyny drzewiane albo kamienne z ściany wypuszczone albo przysadzone do balek.
Krokwy, *plur.* kozły. 1) Dach-Sparren. 2) Böcke, Holtz darauf zu sägen. 1) chevrons, *m.* 2) baudet, les tréteaux, un âne, les hours.
krokwy narożne. Eck-Sparren. les arrétiers qui forment le côté du toit.
Krol. 1) ein König. 2) der König in einigen Spielen. 3) das Königs-Spiel. 1) Roi. 2) roi, terme de quelques jeux. 3) le roi une sorte de jeu. § 1) krol Polski, Francuski; krol Jego Mość (K. J. M.) 2) krol strzelecki; krol w kartach, w szachach. 3) grać krola.
krol w kręglach. der König unter den Kegeln. dame, *terme de jeu de quilles.*
krol czerwony. die Monats-Zeit der Weiber. les mois, les régles, *f.* les ordinaires, *m.* des femmes.
Krolestwo. ein Königreich. un Roiaume.
krolestwo Jch Mość. Königliche Herrschaft, nehmlich der König und die Königin. le Roi & la Reine. § po zeyściu oboyga Krolestwa Jch Mość.
Krolewiec, *g.* *krolewca.* Königsberg in Preussen. Königsberg ville capitale de Prusse.
Krolewiecki. Königsbergisch. de Königsberg. § krolewiecka Akademia; krolewieccy mieszczanie.
miasta krolewieckie. die drey Königsbergischen Städte. le trois villes à Königsberg.
Krolewicz. } Königlicher Printz. Prince
Krolewic. } Roïal.
krolewicz dziedziczny. Kron-Printz. Prince Roïal héreditaire.
krolewicz dziedziczny Francuski; Delfin. der Dauphin in Franckreich. le Dauphin en France.
Krolewicostwo. die junge Königliche Herrschaft, nehmlich die Printzen und Printzeßinnen. les Princes & les Princesses Roïales. § krolewicostwo Jch Mość.
Krolewna. Königliche Printzeßin. une Princesse Roïale.
Krolewski. Königlich. Roïal. § krolewska szata, korona; krolewski Pałac; krolewski stan.
krolewski namiestnik. Vice-König. Vice-Roi; Regent.
* *krolewska wakancya,* ** *bezkrolestwo, interregnum.* Zwischen-Reich, ein Interregnum. un interrègne.
po krolewsku. } *adv.* 1) Königlich. 2)
* Krolewskie. } Königlich herrlich. 1) en
* Krolewsko. } roi; à la roïale. 2) roïalement; magnifiquement. § 1) nie po krolewsku z poddanemi postępuie. 2) po krolewsku mię czestował.
Krolewszczyzna, dobra krolewskie. Königliche Cammer-Güter. la domaine du Roi; patrimoine roïal; terres Roïales.
Kroliczę. junges Kaninchen. lapreau; le petit de lapin.
Kroliczyniec, *g.* *kroliczyńca.* Kaninchen-Berg, Kaninchen-Hecke. lapinière, garenne, caterole, clapier.
Krolik. 1) kleiner König. 2) Kaninchen. 3) Zaun-König, Zaun-Schlupfer. 4) Maslieben, Gänse-Blümchen. 1) roitelet; petit roi. 2) lapin. 3) roitelet un oiseau. 4) marguerite une herbe à fleur.
nie iednę dziurę krolik ma do iamy. die Maus weiß mehr wie ein Loch. la souris sait plus qu'un trou; nulle souris sans trou.
Kroliki. Kaninchen-Felle. peaux de lapin.
Kroloboyca. Königs-Mörder. un regicide.
Kroloboyski. Königs-mörderisch. de regicide.

Kroloboystwo. Königs-Mord. le regicide; le meurte de son Roi.
Krolowa. 1) die Königin. 2) die Königin im Schach-Spiel. 1) Reine. 2) reine, dame au jeu des échets.
Kroluię. als ein König regieren, herrschen, den Königlichen Zepter führen. regner, étre Roi, régir en Roi. § szczęśliwie w Polszcze, (Polską) krolował.
Krom. } *pr. g.* ausser, ohngerechnet.
*Kromia. } hormis, outre, à la reserve, excepté, hors. § krom brata twoiego było ich sześciu.
Kromka. eine Schnitte als Brod. morceau, tranche de pain. § kromkę chleba dla mnie ukroy.
Kromrasz. Kron-Rasch ein Zeug. ras d'Angleterre, sorte de serge.
Kronika, roczne dźieie. Chronicke, Jahr-Buch. cronique; les Annales, *f.*
Kronikarski. die Chronicken-Schreiber betreffend. qui regarde les Annalistes.
Kronikarz. Chronicken-Schreiber, Geschichts-Schreiber. faiseur de croniques, Annaliste, Historien.
Kropelka. Tröpflein. goutelette, petite goute; poulverin.
Kropidełko. ein kleiner Spreng-Wedel. petit aspersoir.
kropidełko mnieysze. } (*filipendula, oenan-*
Kropidło ziele. } *the*) 1) rother Steinbrech, wilde Garbe. 2) Wasser-Filipendel-Kraut. 1) filipendule. 2) oenanthe.
kropidło. 1) Spreng-Wedel, Sprengel. 2) Gieß-Kanne, Spreng-Kanne in den Gärten. 1) aspersoir, goupillon, aspergez. 2) chante-pleure, arrosoir de jardinier. § 1) kropidłem kropić. 2) kropidło na pokrapianie zagonow.
święcić grzbiet komu kropidło obroćiwszy. einen mit dem Spreng-Wedel-Stiel schlagen; ausprügeln. batre qu. avec le bâton de l'aspersoir; graisser les épaules à qu.
Kropidlnica. } Weih-Kessel beym Eintritt
Kropielnica. } in die Kirche. Benitier qu'on met à l'entrée de l'Eglise.
Kropię co; pokrapiam. besprengen. arroser d'eau ou d'autre liqueur, repandre, jetter de l'eau ou quelque liqueur sur qu. ch; baigner, mouïller.
deszcz kropi. der Regen tröpfelt; es tröpfelt. la pluïe commence à tomber; il pleut goute à goute; il commence à pleuvoir.
kropić twarz łzami. das Antlitz mit Thränen benetzen. baigner le visage de ses larmes.
kropić święconą wodą. mit Weih-Wasser besprengen. asperger qu; jetter de l'eau benite avec l'aspersoir; faire l'aspersion sur qu.
kropić kosturem, kiiem. Stock-Schläge austheilen. donner, distribuer des coups de bâton.
Kropienie. Besprengung. arrosement, mouillure.
kropienie święconą wodą. Besprengung mit geweihetem Wasser. aspersion; épanchement de l'eau benite avec le goupillon.
Kropka pisarska, punkćik. Tüpfel, Punct im Schreiben. point qui se fait avec la plume. § kropka nad literą.
Kropkowaty. punctirt, tüpflicht, getüpfelt. ponctué, marqueté. § litera kropkowata; kropkowate pole w herbie.
linia kropkowata. Meßk. punctirte Linie. *Géom.* ligne blanche; ligne ponctuë; ligne oculte.
Kropla. 1) ein Tropfen. 2) Tropfen, etwas weniges. 1) goute. 2) goute, filet, brin, un peu de quelque chose. § 1) siła kropel spada. 2) day mi z krople wina.
krople wypuszczać. tröpfeln, Tropfen fallen lassen. faire tomber, faire sortir par goutes; jetter des goutes.
do ostatniey krople wypić. bis auf den letzten Tropfen austrincken. boire sec; faire rubis sur l'ongle.
kroplami, kapkami, po kapce. Tropfen-weise. par goute; goute à goute.
kropla częsta kamień zdźiurawi. öftere Bemühung thut Wunder. l'eau qui tombe goute à goute creuse le plus dure rocher.
Kroplisty; krople puszczaiący; kropel pełny. tröpflicht, voll Tropfen. dégoutant; plein de goutes; semé de petites goutes.
Krośienka, } *plur.* ramy do rozćiągania
Krosnka, } płoćień, skor &c. Rahmen etwas auszuspannen. ensouple, métier, broche; perches pour étendre de la toile ou d'autres choses.
krośienka do naszywania książek. Hefftlade. cousoir sur lequel on coude les livres.
Krosna, *plur.* 1) Weber-Stuhl. 2) die Leinwand im Weber-Stuhl. 1) métier de tisserand. 2) la besogne qui est sur le métier. § 1) nawiiać krosna; dotkać krosna, staćiwy u krośien.
Krosno. Crossen, Stadt in Schlesien. Crossen ville de Silesie.
Krosta. } Hitz-Blatter, Sprosse im Ge-
Krostka. } sicht. bouton, bourgeon, élevure, tane, ciron, pustule. § krostka nabrzmia-

nabrzmiała, wielka, biała, krostki na czele od piiatyki.
krostka na wargach. Bläschen oder Grindchen an der Lippe. barbuquet, petite gale sur le bord des lèvres.
krostka gryząca. Purpurlein, fressendes Bläschen auf der Haut. phlictaine.
**krostka świerzbiąca*; *świerzb.* die Krätze. gratelle.
Krostawieię. ausfahren, ausschlagen, Blätter bekommen. bourgeonner; commencer à recevoir des pustules. § nie wiem od czego krostawieie; wargi mu krostawieią.
krostawieie na ciele. er schlägt auf dem Leibe aus. il lui est venu de petites élevures sur tout le corps.
Krostawy. blattrig, voll Blattern, finnig. boutonné, bourgeonné; plein de pustules ou d'élevures.
*Krofzka, krocica. Pufert. pistolet de poche.
w Krotce, *adv.* in kurtzen; in kurtzer Zeit. dans peu de tems; bientôt.
w krotce przed tym. kurtz vorher. tantôt; peu auparavant.
w krotce potym. kurtz hernach. peu après.
Krotki. 1) kurtz, nicht lang. 2) kurtz, das nicht lang dauret. 3) kurtz, stumpf, klein, von Gemüths Gaben. 4) kurtz, kurtz gefaßt, mit wenig Worten. 1) court qui n'est pas long. 2) court, qui dure peu. 3) court, bas, borné, qui n'est pas pénétrant. 4) succint, précis, serré, qui n'est pas diffus; bref, laconique, concis, coupé. § 1) suknia, twoia krotsza. 2) czas krotki; krotka to radość. 3) człowiek umysłu srodze krotkiego; pamięć ma krotką; wzrok ma krotki. 3) list krotki, mowa krotka.
krotki, obs. vid. *ogłaskany.*
krotka sylaba. eine kurtze Sylbe. silabe brève; une brève.
naykrotsza zaniechać tego. am kürtzten davon zu kommen, man lasse es bleiben. le plus court est de laisser l'afaire.
Krotko, *adv.* 1) kurtz. 2) nicht lang, einen Augenblick. 3) mit kurtzen Worten, kurtz. 1) court. 2) un peu; un peu de tems; un moment; pas long tems. 3) briévement, succintement, précisement; en termes concis; en peu de mots. § 1) krotko szata zrobiona; krotcey co urznąć. 2) krotko się tu zabawię; krotko to trwało. 3) krotko a węzłowato pisze.
krotko trwaiący. kurtz, augenblicklich. qui n'est dure qu'un moment; momentané.
krotko mowiąc. mit einem Wort. en un mot.

Krotkomownie, *adv.* mit kurtzen Worten. laconiquement, briévement & sensément; succintement.
Krotkomowność. Kürtze im Reden und Schreiben. briéveté dans le discours, dans le stile; un laconisme; langage court, stile serré; un discours abregé, pressé, serré. § krotkomowność trudnomowność, *prov.*
Krotkomowny. kurtz von Worten. laconique; qui parle bref; précis, concis.
Krotkość. 1) Kürtze einer Sache. 2) Kürtze der Zeit. 3) Kürtze im Reden, im Schreiben. 1) petitesse d'une chose courte. 2) peu de durée; briéveté du tems. 3) la briéveté du discours.
Krotkowid. ⎫ ein Kurtzsichtiger. un mio-
Krotkowidz. ⎭ pe; qui a la vuë fort courte.
*Krotnieię, ogłaskać się daię. sich zähmen lassen. s'aprivoiser, devenir traitable.
Krotny. fältig; — mahlig, ist ein Zusatz zu einer Zahl. de—fois, *en ajoutant cet adjectif à un nombre.* § stokrotna, tysiąckrotna nagroda.
Krotofila. Lust, Zeitvertreib, Kurtzweil. divertissement recréation, passe-tems; ébas, ébatement.
Krotofilę. belustigen, ergötzen, vergnügen. divertir, amuser. § ukrotofilić dziecię błyszczącym czaczkiem.
Krotofilnego co w komedyi. Zwischen-Spiel in einem Schauspiel. un intermède, un entre-acte; tout ce qui se fait après chaque acte pour divertir les spectateurs.
Krotofilnik. spaßhafter, lustiger Mensch. jodelet, qui rejoüit, qui divertit.
Krotofilny. kurtzweilig, lustig, schertzhaft. divertissant, recréatif, plaisant, falot. § gra to barzo krotofilna; krotofilna komedya; igrzysko krotofilne; człek barzo krotofilny.
Krotofiluię. sich ergötzen, sich vergnügen. se divertir, se rejoüir, prendre ses ébas.
Krotszeię. kürtzer werden. s'acourcir, se racourcir, devenir court.
Krowa. eine Kuh. vache. § krowa się w nabiał oraz i w ciało zabierać nie może.
krowa iałowa, niepłodna. eine Gelde; Kuh die nicht kalbet. vache sterile.
krowa dzika. wilde Kuh. un guaheux.
Krowi. Kuh-. de vache. § krowie mleko.
krowi mlecz ziele. (sonchus levis altera) Art von Hasen-Kohl. espèce de laitron ou laceron.
krowia rez; *krowia pszeńca ziele.* (myagros;

gros; triticum vaccinum) Kuh-Weitzen; kleiner wilder Lein-Dotter. du myagrum.
Krowiarka. Kuh-Hirtin. vachère.
Krowiarz. Kuh-Hirt. vacher, celui qui garde les vaches.
Krowieniec, *g. krowieńca.* Kuh-Mist. boule, ordure de vache.
Krowka. 1) eine kleine Kuh. 2) Mist-Käfer, Schröter, Roß-Käfer. 3) Weißwurtz ein Kraut 1) petite vache. 2) escarbot, fouille-merde. 3) Poligonatum, génouillet, sceau de Salomon, une herbe.
krowka zielona, kantaryda, robaczek zielony. Spanische Fliege. cantaride un insecte.
krowka ryba morska. schwartzer See-Fisch, der sich im Schlamm aufhält. espèce de poisson de mer, qui est noir & qui vit dans le limon.
krowki. Lager-Bäume im Keller. chantier, piéces de bois en cave où la boisson est rangée
Kroy. 1) Tracht, Zuschnitt, Schnitt eines Kleides. 2) Pflug-Eisen, Senche, Seth am Pfluge. 1) taille, coupe; maniére de couper l'étofe pour les habits. 2) le coutre, un fer de la charruë. § 1) Polska grzeczność w Polskim tylko rada kroiu. 2) kroy (płużne żelazo) wyrobiony.
niepolitycznego kroiu człowiek. ein unhöflicher Mensch. c'est un homme fort incivil; il a des maniéres fort grossiéres.
ten krawiec ma kroy dobry. dieser Schneider hat einen guten Schnitt. ce tailleur a la taille bonne.
Kroyka. Schnitte Brod. léche, tranche de pain.
*Krszę, kruszę, *si, sił.* krümeln, brocken. emïer, mettre en miës.
Krszyna. } 1) Krume, Krümlein. 2) Bißchen, etwas weniges. 1) mië, miette de pain; égrugeure. 2) un brin, petit grain; miette; quelque peu; tant soit peu. § 1) krszyna chleba. 2) i krty nie zostawił; ani krty dał.
Krta. }
krta. eine dicke Wolcke. nuée épaisse. § za grubą krtę słońce zaszło.
Krtań, *f.* die Luft-Röhre. le siflet, la trachée artére; l'apre-artére; conduit de la voix.
krtani obrączki chrzęstkowate. Krespel der Luft-Röhre. les cartilages sigmoïdes.
krtani błonka w uściu iey. der Zapfen im Halse. épiglotte, lüette qui couvre & ferme le conduit de la voix. § krtani błonka głosowi służy i iey w iedzeniu broni.
ktani dziurka głosowa. Athem-Löchlein unter dem Zapfen. le conduit de la voix sous l'épiglotte.
Krtunię się, *ni, nił.* } kotzen, sich würgen, sich brechen wollen. s'engoüer; étre disposé à vomir. § ciężarna się często krtuśi.
Krtuszę się, *si, sił.* }
Krtuszenie. das Raußpern oder Kotzen, wenn man sich brechen will. crachement violent de celui qui va vomir.
Krubeczka. } Schächtelchen von dünnem Holtz. petite boëte de bois delié.
Krubka. }
krubeczka igielna. Nadel-Büchse. aiguillier, boëte à aiguilles pour mettre des épingles & des aiguilles.
Krubnik, krobnik. 1) Tabulet-Krämer. 2) Schachtel-Macher, Schachtel-Krämer. 1) petit mercier, mercerot, mercier de menuë marchandise. 2) boisselier, faiseur de boëtes.
Kruchość. 1) Zerbrechlichkeit. 2) Mürbigkeit, Mildigkeit. 1) fragilité, facilité de se casser. 2) tendreté; la tendreur. § 1) kruchość szkła. 2) kruchość pieczeni.
Kruchta, babiniec. Halle, Brüder-Häuschen am Eingang in die Kirche. le vestibule ou l'entrée de l'Eglise où se retirent les pauvres.
Krucho, *adv.* 1) zerbrechlich. 2) mürb. 1) fragile. 2) d'une maniére tendre & mole.
Kruchuchny. sehr mürbe, sehr milde. fort tendre, très mol. § ser tak kruchuchny, żeby się na języku rozpłynął.
Kruchy, krupiasty. 1) zerbrechlich. 2) mürbe, milde. 1) friable, fragil, sec, aigre. 2) tendre, mol, qui n'est pas dure. § 1) szkło iest kruche. 2) kołacz kruchy; pieczenia krucha.
kruchym czynić. mürbe machen. ratendrir.
Krucyata. Kreutz-Zug das gelobte Land zu erobern. Croisade; la guerre sainte contre les infidéles pour recouvrer la Terre sainte. § pierwsza krucyata była R. P. 1097.
Krucyfer. Kreutz-Träger in der Proceßion. porte-croix, celui qui porte la croix dans une procession.
Krucyfiks, *g. a.* ein Crucifix. Crucifix.
Kruczę. junger Rabe im Nest. le petit de corbeau.
Kruczek. 1) kleiner Rabe. 2) schwartze Taube. 3) schwartzer Hund. 4) eiserner Hacken zum anwerfen. 1) petit corbeau. 2) pigeon noir. 3) chien noir. 4) crochet de fer pour s'acrocher.
Kruczenie w brzuchu. das Rumpeln und Gurren im Leibe. bourrasque, bruit dans le corps.

Kruczy

Kruczy mi w brzuchu. es gurret, es rumpelt mir im Leibe. le ventre gronde dans mon corps.
Kruczy. 1) Raben=. 2) Raben=schwartz. 1) de corbeau, qui concerne le corbeau. 2) noir comme le plumage de corbeau.
kruczy dukat. Raben=Ducaten. sorte de ducat fort rare qui a un corbeau.
krucza strawa. 1) Raben=Aas. 2) Galgen=Vogel, Galgen=Dieb; Diebes=Gesindel. 3) Schind=Mehre, schlechtes Pferd. 1) carrogne, bête morte. 2) pendard; gens de sac & de corde. 3) mazette, haridelle, chetif cheval.
Kruczyn. Wappenk. ein schwartzes Kreutz im weissen Felde. *Blas.* une croix noire au champ d'argent.
Kruk. 1) ein Rabe. 2) grosser Anwerf=Hacken. 3) der Rabe, ein Gestirn von sieben Sternen unter der Waage. 1) corbeau. 2) un crampon ou harpon de fer pour s'atacher à qu. ch. 3) corbeau une constellation de sept étoiles sous les balances. § 1) krucy, wrony i gawrony. 2) żelazne kruki u drabin.
kruk nocny. 1) Nacht=Rabe, Ohr=Eule, Ohr=Kautz. 2) Nacht=Schwärmer. 1) chevéche; fresaïe espéce de hibou qui a des plumes aux deux côtez de la tête en forme d'oreille d'âne. 2) coureur de nuit.
kruk wodny. Schwemmer=Gans, ein Vogel der sich auf den Flüssen aufhält und Fische frißt. cormorant, oiseau de riviére qui mange des poissons.
kruk cudzoziemski. Alpischer Rabe mit einem gelben Schnabel. espèce de corbeau qui a le bec jaune & qui se trouve sur les Alpes.
kruk morski ryba. Art eines See=Fisches der einen grossen Kopf, blauen Rücken und einen weissen Bauch hat. corbeau de mer, un poisson.
nie pomoże krukowi mydło. wer den Raben wäscht, verliert die Seife. à laver la tête à un âne on y perd sa lessive; qui lave la tête à l'ânon, perd lessive peine & savon; baton l'eau.
kruk krukowi oka nie wykluie. eine Krähe hackt der andern nicht die Augen aus. les loups ne se mangent pas les uns les autres.
biały to kruk. es ist ein weisser Sperling; das ist eine seltne Sache. cela est rarissime; on n'en trouve pas à douzaine.
Krukam, iako kruk krzyczę. schreyen wie der Rabe. croasser, crier comme un corbeau.

Krukawka, trukawka. Ringel=Taube. croiseau, pigeon à collier ou à torque, sorte de pigeon sauvage.
* *krukawka, śmogarlica.* Lach=Taube, Turtel=Taube. tourterelle.
Krupa. 1) Graupen. 2) Graupen=Hagel. 1) gruau d'orge, de froment. 2) gresil, petite grêle.
Krupiarz, krupka. 1) der gerne Graupen ißt. 2) Graupen=Händler. 1) mangeur de gruau. 2) marchand de gruau.
Krupiasty. 1) geschrotet; graupen=förmig. 2) mürbe, zerbrechlich. 1) égrugé, formé comme du gruau. 2) fragile, friable, qui se casse aisément.
krupiasta sol; gradowka. gesotten Saltz. sel de salines, sel en grains.
Krupię. schroten, Graupen machen. égruger, piler au moulin; faire du gruau.
krupić się. 1) sich krümeln, sich gräupeln. 2) graupeln; klein hageln. 1) s'égruger, se briser; devenir gruau. 2) grésiller.
Krupka. 1) Graupen=Esser. 2) Heilk. Brey=Geschwulst am Kopf. 1) mangeur de gruau. 2) *médec.* athérome, *m.* une tumeur à la tête qui est pleine d'une matiére qui ressemble à la bouillie de gruau.
krupki. 1) kleine Graupen. 2) kleiner Hagel, Schlossen. 1) petit gruau de froment. 2) petit gresil. § 1) krupki perłowe, tatarczane. 2) krupki gradowe.
krupki ięczmienne. Gersten=Graupe. orge mondé.
Krupiarz. } Graupner, Graupenmacher,
Krupnik. } Graupen=Händler. grénetier; faiseur ou vendeur de gruau & de grains mondez.
Krupny. Graupen=. de gruau; qui regarde le gruau.
Kruszcowy. 1) Ertz=, metallisch. 2) Ertz=, Berg=, zu den Ertz=Gebürgen gehörig. 1) métalique, de métail, qui concerne le métail. 2) de mines; qui travaille dans les mines à tirer les métails. § 1) kruszcowa żyła. 2) kruszcowy kopacz, gornik kruszcowy; kruszcowy rzemieślnik.
Kruszę, *szy, szył.* 1) Brod brocken, krümeln. 2) klein machen, klein stossen. 3) brechen, zerschmettern, zertrümmern. 4) mürbe machen. 1) émier, mettre le pain en miës. 2) briser, égruger, casser menu. 3) briser, écraser, mettre en petits morceaux; froisser, rompre. 4) rendre tendre; atendrir; faire devenir plus tendre à manger. § 1) kruszyć chleb na polewkę. 3) pokrusz cokolwiek cukru; wkrusz seru w

 polewkę,

polewkę. 3) kopią przy grobie kruszyć. 4) kruszyć (kruchym uczynić) mięso.

kruszyć się. 1) sich krümeln, sich brocken. 2) zerfallen, sich zerschmettern. 1) se miër; se mettre en mies. 2) se briser, se casser.

Kruszec, *g. kruszcu.* Ertzt, Metall, Berg-Art. métal, métail. § kruszców kopanie; kruszce kopać; w tym kruszcu złota iest cokolwiek.

kruszców dobywania i zlewania nauka. Kundschaft der Ertzte und Berg-Arten. metalurgie; science métallique.

z Francuskiego dęty kruszcu. er hat sich von Franckreich bestechen lassen. la France l'a gagné par ses Louïs.

Kruszeię. mürbe werden, als Fleisch. s'atendrir, devenir plus tendre à manger. § kruszeie kura zarznięta w zimną wodę wrzucona.

Kruszenie. 1) das Brocken, Krümeln. 2) das Zertrümmern, das Zerschmettern. 1) l'action d'émïer, d'égruger. 2) l'action de briser, de froisser. § 1) kruszenie chleba. 2) kruszenie kopii przy grobie.

Kruszki, *vid.* Krużki.

Kruszwica. Kruschwitz eine Stadt in Cujavien, und Popieli II Residentz, den die Mäuse daselbst im Jahr Christi 823 gefressen haben. Cruswic ville en Cuiavie, elle étoit autrefois la résidence de Popiel II où les souris le mangèrent l'an 823.

Kruszykamień, ziele. (*phellandrium*) ein Kraut so zwischen dem Wasser-Eppich gefunden wird. espèce d'herbe qui se trouve parmi l'ache aquatique.

Kruszyna. 1) Brod-Krume, Krume. 2) Krümlein, Bischen. 3) Faul-Baum ein Strauch. 1) mië, miette. 2) égrugeure, petit morceau. 3) la frangula un arbrisseau.

Krutyłeb, mozgowiec. Grillenfänger, wunderlicher Kopf. fantasque, bourru, capricieux, quinteux.

*Kruż, *g. a.* dzban. Krug zum trincken. cruche.

Krużganek, *g. a.* 1) bedeckter Gang, Halle, so mit Säulen umgeben ist. 2) Kreutz-Gang in den Klöstern; Gang an einer Kirche. 3) Brüder-Häuschen; Kirchen-Eingang. 4) Vorhaus, Vorhof. 1) un portique, un peristile; lieu couvert par une voute & soutenu par des colonnes. 2) le cloître dans un couvent; les bas cotez dans l'Eglise. 3) l'entrée d'une Eglise ou les pauvres s'assemblent; porche de l'Eglise. 4) un vestibule, l'entrée d'un édifice.

Krużki cielęce. Kalbs-Bröschen. ris de veau. § krużki są kruche, lecz kreski są niekruche i krezom podobne.

Krużyk, *g. a.* krużyczek, *g. a.* Krüglein, kleiner Krug. cruchon, petite cruche, cannette. § w śklanym krużyku niemasz piwa.

Krużykowy. ein Krüglein betreffend. de cruchon. § krużykowe wieko, ucho.

Krwawię co, krwią oblewam. blutig machen. ensanglanter; teindre, remplir, couvrir de sang.

Krwawnik, *g. a.* kamień. Blutstein. sanguine, hematite.

krwawnik nieprawy. unächter Blutstein. du schiste.

krwawnik wodny ziele. (millefolium) Schafgarbe, Garbenkraut. mille feuille.

krwawnik ziele. (stratiotes; milefolium militare) Krabbenklau, Wasserbitter. du stratiotes, de la sanguine. § krwawnik krew z rany zastanawia.

krwawnik inakszy co krwie rusza. (sanguinaria; sanguinella) Blut-Kraut, so das Blut erreget. sorte de renouée qui provoque le sang.

Krwawny. Blut-, zum Blut gehörig. de sang, qui a du raport au sang.

krwawne lekarstwo. eine Blutstillung. étanchement de sang; remède stiptique pour étancher le sang.

Krwawo, *adv.* blutig. sanglanment; d'une maniére ensanglantée. § krwawo uczynić.

Krwawy. 1) blutig. 2) mit Blut vermischt. 3) blut-färbig, blutroth. 4) blutstillend. 5) blutreich, sanguinisch. 6) blutig, das viel Blut kostet. 7) grausam, blutdürstig. 1) saignant; qui saigne encore; sanglant, ensanglanté, couvert de sang; saigneux. 2) sanguinolent, mêlé de sang. 3) de couleur sanguine; de couleur de sang. 4) stiptique, qui a la vertu d'arrêter le sang. 5) sanguin, qui a beaucoup de sang. 6) sanglant, cruël, qui coute beaucoup de sang. 7) sanguinaire, cruël, barbare. § 1) miecz krwawy albo pokrwawiony; chustka krwawa; rana ieszcze krwawa. 2) krwawe pływociny, śliny. 3) sukno krwawego koloru; krwawa gruszka. 4) krwawe lekarstwo. *5) krwawey (krwistey) iest komplekcyi. 6) krwawa woyna, bitwa. 7) krwawa lwica.

łzy krwawe. blutige, bittere Thränen. des larmes amères.

Krwisty. 1) blutreich, der viel Blut hat. 2) ein Sanguineus; sanguinisch, von

Tempe-

Temperamenten. 3) mit Blut vermengt; blutig. 1) qui a beaucoup de sang; plein de sang. 2) un sanguin: celui en qui le sang domine. 3) sanguin, sanguinolent; mêlé de sang. § 1) żyły ma krwiste. 2) krwistey iest kompleksyi; krwisty prawie zawsze wesoł. 3) krwista materya.

Krwotoczny, krwotok ćierpiący. der die güldne Ader hat. qui a les hémorroïdes.

krwotoczna żyła. güldne Ader. veine ou artére hémorroïdale.

krwotoczna. die ihre Monats-Zeit hat. femme qui a ses ordinaires.

Krwotok. Blutgang, Blut-Fluß. perte de sang; flux de sang.

krwotok niewieśći. Monat-Zeit der Weiber. les ordinaires, *m.* les mois des femmes.

krwotok przez stolec. die güldne Ader, die Hemorroiden. hémorroïdes, *pl. f.*

krwotok z nosa. Nasenbluten. hémorragie, écoulement de sang par le nez.

Kryćie, skryćie. das Verstecken; die Verheelung; Verbergung. cachement; l'action de cacher.

kryćie śię. die Verbergung seiner Person. l'action de se cacher.

Kryczot, *vid.* Krzeczot.

Kryg. / Krygi, *plur.* / Krygowa uzda. / Krygowe wędzidło. } 1) Brech-Zaum. 2) Kinn-Kette. 1) mors très rude. 2) gourmette. § 1) załamać mocnym krygiem konia.

wyiąć krygi koniowi. dem Pferde die Kinn-Kette abnehmen. dégourmer un cheval.

*Kryguię śię w zwierćiedle. sich im Spiegel spiegeln. se mirer, se regarder dans le miroir.

Kryię co, *kryie, krył.* verheelen, verbergen, verstecken. cacher.

kryię śię. 1) sich verstecken, sich verkriechen. 2) etwas verheelen, verstecken. 3) im Winckel leben, sich nicht sehen lassen. 1) se cacher, se tapir, se rembucher. 2) celer qu. ch; ne pas dire, ne pas découvrir. 3) se cacher, ne se montrer, ne se pas faire voir au monde. § 1) skrył śię przede mną; skrył śię w kąt. 2) kryie śię miłośćią; kryie śię z tym przed tobą. 3) kryie śię nie wiem czemu.

skrył śię w kąćie za drzwiami. er hat sich hinter die Thüre versteckt. il s'est tapi au coin de la porte.

*Kryiomko, / Kryiomo, } po kryiomu, *adv.* verholner Weise; versteckt. en cachette, à la dérobée, secrétement, en secret.

Kryminał. 1) Hochverrath, Verbrechen der beleidigten Majestät. *2) Verbrechen. 1) un crime de haute trahison. *2) un crime. § 1) kryminał komu zadać; kryminałem obwinić; kryminału śię sprawiać u sądu.

kryminał popadł. er ist in das Verbrechen der beleidigten Majestät gefallen. il est ateint de crime de lèze Maiesté.

kryminały. Verbrechen wider eines Ehre, Freyheit, Leben und Vermögen. atentat, entreprise sur l'honneur, la liberté, la vie & les biens d'une personne.

Krymka. Ober-Kleid der Krimischen Tartter-Weiber. robe pour des femmes Tartares.

Krynica. 1) eine Cisterne, Wasser-Fang zum Regen-Wasser. 2) Feld-Flut, Regen-Bach, wo sich das Regen- oder See-Wasser versammelt. 1) cîterne, reservoir où l'on conserve l'eau de pluie. 2) ravine, lieu plein d'eau de mer ou de pluie. § 1) krynice wody dżdżowey są pełne. 2) wody podźiemne z morza wychodzą, ktore śię zbieraią i krynice czynią; z wielu krynic powstaie rzeka.

Kryniczny. Cisternen-. de cîterne. § kryniczna woda.

Kryptki, *plur.* die Kerben im Podex. raie, séparation qui est entre deux fesses. § maść na ranki w kryptkach.

Kryska, *vid.* Kreska.

Krysowaty, *vid.* Kresowaty.

Kryszki, kryski, *vid.* Kreski.

Krystera, *vid.* Klistera.

Kryształ. 1) Crystallen-Stein, Berg-Crystall. 2) Crystallen-Glas. 1) du cristal une pierre transparente. 2) cristal, du verre de cristal.

Kryształowy. 1) Crystallen. 2) hell, durchsichtig als Wasser. 1) de cristal, fait de cristal. 2) cristalin, transparent comme le cristal. § 1) kryształowy kamień. **2) woda kryształowa; rzeki kryształowe.

szkło kryształowe. Crystallen-Glas, Spiegel-Glas. verre de cristal, glace de cristal.

humor kryształowy w oku. Anat. crystallene Feuchtigkeit des Auges. *Anat.* humeur cristaline dans l'oeil.

Kryształizuię. crystallisiren. cristalliser.

Kryształowanie. Crystallisation. cristallisation.

Kryształowany. crystallisirt. cristallisé.

Krytyczny. Critisch. critique, qui examine.

*Krytyk. 1) Kunst-Richter, Criticus. *2) Tadler. 1) un critique, qui examine les auteurs. 2) un critiqueur, repreneur.

Krytyka.

Krytyka. 1) Beurtheilung einer Schrift. 2) Tadelsucht. 1) critique, jugement des défaux de quelque ouvrage. 2) critique, censure; le blâme.

Krytykuię co. 1) criticiren, die Fehler einer Schrift untersuchen. 2) tadeln. 1) critiquer, examiner les fautes d'un livre. 2) critiquer, reprendre, trouver à dire.

Kryzmolę, *vid.* Gryzmolę.

Kryzolit. Chrysolit, Gold-Stein. chrisolite pierre prétieuse.

Krzaczek, *g. krzaczka.* 1) kleiner Strauch, Büschlein. 2) Staude. 1) petit buisson. 2) petit arbrisseau.

Krządzek, *g. krzączka*, *vid.* Krzeczek.

Krzak, *g. a.* 1) Gebüsche, Busch, Strauch. 2) Staude. 1) buisson, sépée, halier. 2) arbrisseau.

Krząkam, *v. m. F. krząknę.* 1) gruntzen wie eine Sau. 2) mit einem Husten oder Räuspern etwas zu verstehen geben. 1) grogner, gronder comme un cochon. 2) faire un signe à qu. en crachant ou toussant; hucher qu.

Krząkanie, krząknienie. das Gruntzen der Schweine. grognement des cochons.

Krzątam się, uwiiam się barzo. sich tummeln, sich drehen, geschäftig seyn. tracasser, s'empresser, avoir de l'empressement. § barzo się koło tego krzątaią.

Krzczę, } *vid.* Chrzczę, Chrzciel, Chrzciny *&c.*
Krzciciel *&c.* }
Krzciny, }

Krzecinka ziele, Janowiec. (*genista*) Ginster. génet.

Krze, *vid.* Krzewie.

Krzeczek, *g. krzeczka*, tarantuła robak. Heyder, Tarantel, Erd-Spinne. tarantule.

Krzeczet. } Geyer-Falck, grosser Adler in
Krzeczot. } Rußland. gerfaut ou grand aigle en Russie.

Krzeczkowy. Tarantel-. tarantule. § od ukąszenia krzeczkowego człek szaleie, i muzyką leczony bywa.

Krzek żabi. Frosch-Laich. oeufs ou frai de grenouilles.

Krzekam. gruntzen wie die Säue in der Brunst. grogner comme les truïes quand elles sont en rût. § krzeka kiernoz, świna.

Krzemień, *g. krzemienia.* 1) Kiesel, Kieselstein. 2) Feuerstein. 1) caillou. 2) pierre à feu; pierre à fusil. § 1) wybierać krzemienie z roli. 2) krzemieni do krzesania ognia trzeba.

**Krzemienię. fig. verhärten. *fig.* endurcir. § człowiek serce swoie zakrzemienił.

Krzemieniowy. Kiesel-, Kieselstein-. de caillou.

Krzemienisty. } voll Kiesel- oder Feuer-
*Krzemieżny. } steine. plein de cailloux ou de pierres à feu.

*Krzepczę co, *czy*, *czył.* 1) steif, stramm machen, steif ausstrecken. 2) erfrischen, Kräfte geben. 1) roidir, faire ferme. 2) rafraîchir, fortifier, donner de la vigueur.

krzepię się; *pokrzepiam się.* 1) sich steif und fest machen, steif, stramm werden. 2) sich erfrischen. 1) se roidir, devenir roide. 2) se rafraîchir. §) płotno od wilgoći się krzepi. 2) krzepił się w bitwie, ale siły ustawały; krzepić się przechodzeniem.

Krzepki. 1) steif, fest, straf. 2) frisch, munter, starck. 1) roide, ferme, droit & étendu. 2) vigoureux, robuste, vif.

Krzepko, *adv.* 1) fest, stramm, straf. 2) frisch, munter. 1) roidement. 2) vigoureusement, vaillanment, vivement.

krzepko stoi. er steht fest auf den Beinen. il est ferme sur ses piez.

Krzepkość. 1) Steife, Strammigkeit. 2) Munterkeit, Stärcke. 1) ressort, la roideur, fermeté. 2) force, la vigueur, vivacité.

krzepkość rąk, nog. Festigkeit der Hände, der Füsse. seureté des mains, des piez.

Krzepnę, *krzepnie, krzepnąt (krzept).* 1) gerinnen, kalt werden. 2) erstarren, vom Sterbenden. 1) se prendre, se figer, devenir froid. 2) se glacer, se roidir en mourant. § 1) skrzepła tłustość.

skrzept. er ist erstarret, er ist verschieden. il est passé; il est mort.

Krzesanie. das Feuer-Anschlagen. l'action de tirer du feu d'un caillou.

Krzesełko. Lähn-Stühlchen. petite chaise à dos.

Krzeświko. } 1) Feuerzeug. 2) *obs.* Feuer-
Krzesiwo. } Schloß am Schieß-Gewehr, s. Zamek. 1) fusil, la boëte dans laquelle l'on met l'acier, la pierre & les alumettes. 2) *obs.* fusil d'arme à feu; platine avec le ressort & le chien, *v.* Zamek.

Krześlę, *vid.* Kreślę.

Krzesło. 1) Lehn-Stuhl. 2) fig. die Würde, Stuhl, Sitz eines Polnischen Reichs-Senatoris. 1) chaise à dossier. 2) *fig.* dignité, place d'un Senateur de Pologne. § 1) day krzesło dla Jego Mości; wiele tam krzeseł; kto nie ma krzesła niech stoi, *prov.* 2) krzesło otrzymał Sendomirskie.

krzesło z poręczami. Groß-Vater-Stuhl, Arm-

Arm-Stuhl. fauteuil, chaise à dossier & à bras.
Krzest, Krzestny, *vid.* Chrzest, Chrzestny.
Krzeszę, *sze*, *sat*, (* *sil*) *sać*. 1) Feuer anschlagen. 2) wetzen mit dem Degen. 3) beschneiteln, beschneiden. 1) batre du feu; batre une pierre à feu; tirer du feu; faire sortir du feu de caillou. 2) racler le pavé; fraper le pavé du bout de l'épée. 3) émonder, couper, ôter les branches superflues. § 1) krzesać (wycinać, wybiiać) ogień. 2) krzesał kruk nocny po bruku. 3) krzesać, okrzesać drzewo.
krzeszący. Feuer schlagend. qui fait du feu en batant une pierre à feu. § rura krzesząca.
krzesać się; *krzesać*. sich fuchteln. venir aux mains; se chamailler; se batre à coups d'épée.
Krzesnak. Tauf-Hemd, Vesper-Hemd. aube que le Prêtre met lorsqu'il batise.
Krzętu wętu, *interj. vid.* Krętu wętu.
Krzew, *g. krzewia*, krzewie, krze, drzewko drobno, nisko rostące. Staude, kleiner Strauch. un arbuste, arbrisseau.
Krzewię, rozkrzewiam, zakrzewiam. 1) fortpflantzen, vermehren. 2) ausbreiten, vermehren. 1) provigner, multiplier, planter. 2) acroître, augmenter, repandre. § 1) krzewić, zakrzewić winnicę 2) krzewić sławę, bogactwa; wiatr płomieniste krzewi pożary.
krzewić się. 1) sprossen, sich fortpflantzen, häufig wachsen, fort wachsen. 2) sich vermehren, sich ausbreiten. 1) pouluer; pousser, jetter, produire des rejettons; s'étendre, se multiplier en croîssant. 2) s'acroître, se repandre, se transmettre; pululer. § 1) krzewią się drzewa, pionki. 2) szczęście się krzewić poczyna; krzewiąca się w potomkach cnota; serdeczna się krzewi radość.
Krzewienie się. 1) Sprossung, Wachsthum, Anwachs. 2) Vermehrung. 1) acroissement, production, action de produire plusieurs branches ou rejettons. 2) acroîssement, augmentation.
Krzewina, krzewinka, chróścina. 1) Strauch, Busch. 2) Staude. 1) buisson. 2) arbrisseau, un arbuste; sous-arbrisseau.
Krzewisty. 1) sprossend, sich fortpflantzend. 2) büschig, staudicht, voll Stauden. 1) plein de jets; qui produit quantité de jettons. 2) où il y a beaucoup d'arbrisseaux; plein de bocages, couvert des brossailles.
*Krzeżwi, czerstwy. frisch, munter. vigoureux, vif, verd.

*Krzeżwię co, czerstwię, pokrzepiam. erfrischen, stärcken. rafraîchir, fortifier.
*Krzeżwieię, czerstwieię. sich erfrischen, Kräfte bekommen. se rafraîchir.
Krzoszę, *vid.* Krzeszę.
Krzoska. Feuer-Rohr mit einem Feuer-Stein. arme à pierre à feu.
Krztuszę się, *vid.* Krtunię się.
Krzyczę, *cze*, *czał*, *czeli*. 1) schreyen. 2) Jäger: anschlagen, bellen. 3) schreyen, lermen wie ein Besoffner. 1) crier. 2) *chasse*: sonner, parler, aboier. 3) brailler, criailler; mener du bruit. § 1) krzyczą wesoło, żałośnie, z płaczem. 2) pies krzyczy. 3) piiani krzyczą i huczą.
krzyczeć od radości. vor Freuden schreyen, frohlocken. s'écrier de joïe; jetter des cris de joïe.
Krzyczenie, krzykanie. Geschrey, das Schreyen. les clameurs, *f.* l'action des crier; criailleries; *f. plur.* crieries, *f. plur.*
Krzyk, *g. u.* krzyknienie. 1) Geschrey. 2) Geschrey eines Thieres. 1) cri. 2) cri naturel de chaque animal. § 1) krzykiem go pochwalili; przy hucznym krzyku go prowadzono. 2) krzyk żorawi, gęsi.
krzyk żałosny. Wehklagen, heftiges Weinen. heurlement, lamentation; le pleur à haute voix.
krzyk wesoły. Freuden Geschrey. aclamation; cri de jubilation, de rejoüissance; cri de joïe; cri d'alaigresse.
krzyk przeraźliwy. durchdringendes Geschrey. cri à pleine gorge; cri aigu, perçant; cri d'un aveugle qui a perdu son bâton.
krzyk żołnierski. Feld-Geschrey. cri de guerre.
krzyk słuchaczow przyiazny; *krzykliwa pochwała*. Zuruf; das Jauchzen der Zuhörer. aclamation, aplaudisement des auditeurs.
krzyk trąb; *trąb dźwięk*. Trompeten-Schall. son aigu des trompettes.
Krzykam, *v. m F. krzyknę*. 1) schreyen, 2) jauchzen, frohlocken. 3) schreyen, ein Geschrey machen etwas zu thun. 4) erschallen von Trompeten. 1) crier; jetter un cri. 2) s'écrier faire des aclamations, aplaudir. 3) crier à; crier qu'on fasse qu. ch. 4) rétentir, résonner, *en parlant des trompettes*. § 1) nie pozwalam wszyscy iednym głosem krzyknęli; krzyknął (*krzykł) co z głosu przeciw niemu. 2) *Vivat* wesołe krzyknęli. 3) krzyknie straż, warta; krzykną

krzykną do potrzeby, na wśiadaną, na ruszenie. 4) krzyknęły trąby.

* * *

krzyczę ist gewöhnlicher als die lange *Conjugation* dieses Zeit-Worts. *le verbe* krzyczę *se prend plus souvent que ce verbe* krzykam *dans le sens de la longue conjugaison.*

Krzykanie, *vid.* Krzyczenie.

Krzykliwy. 1) schreyend, laut, der viel Geschrey macht. 2) scharf, durchdringend, helllautend. 1) criard, braillard, qui fait beaucoup de clameurs. 2) aigu, perçant, résonnant, rétentissant. § 1) krzykliwe głosy. 2) krzykliwe trąby.

Krzyknienie, *vid.* Krzyk.

*Krzykwa, Krzyk. Geschrey. cri, criailleries, *f. pl.*

Krzynow, *g. a.* Back, hölzerner Napf oder Schüssel. plat ou écuelle de bois; jate.

*Krzypię, *vid.* Skrzypię.

Krzyształ, *vid.* Kryształ.

Krzyw, *vid.* Krzywy.

Krzywda. 1) Unrecht, Nachtheil, Kürtze, Schaden. 2) Wappenk. stehendes Huf-Eisen mit einem Kreutz zwischen den Stollen und einem andern über sich, das aber ohne den rechten Arm vorgestellet wird. 1) tort, préjudice, *m.* outrage, *m.* dommage, *m.* 2) *Blas.* un fer à cheval debout avec deux croix, l'une entre les crampons, & l'autre qui est dessus sans le bras droit § 1) krzywdy nie ma kto ćierpi co zasłużył, *prov.* krzywda mi się dźieie; krzywdę ćierpię, znoszę; krzywdę czynię komu.

krzywdę mu czynią. man thut ihm Unrecht. on lui fait tort, un passe-droit.

krzywdę sobie czynić. sich Unrecht thun. se faire tort; se trahir soi même.

żadney w tym krzywdy mieć nie będźiesz. ihr werdet dabey nicht zu kurtz kommen, nichts verlieren. vous n'y perdrez rien.

krzywdą, z krzywdą. mit Nachtheil, zum Nachtheil; mit Schaden. au prejudice, avec injure, à tort, injustement. § z krzywdą moią śię to stało.

Krzywdzę, *dźi, dźić,* kogo albo * komu. einen Unrecht thun, zu kurtz thun. outrager; faire du tort; causer du tort; préjudicier à qu; lézer.

Krzywdźićiel. der einem unrecht thut. celui qui fait du tort à qu.

Krzywię co, czym; nakrzywiam. krümmen, krumm machen. courber, plier, fausser. § skrzywił szpadę.

krzywić śię. krumm werden. se courber.

Krzywo, *adv.* 1) krumm, nicht gerade. 2) scheel, sauer. 1) d'une maniére courbée; pas droit; tortueusement; de biais. 2) à travers; de mauvais oeil. § 1) krzywo stoi, pisze.

krzywo na niego patrzaią. man siehet ihn lieber gehen als kommen. on le regarde de travers; on n'aime que ses talons; on lui fait une mine grise, la mine, une mauvaise mine.

Krzywogęby, *adj.* & *subs.* ein Krummmaul, krummmaulig. qui a la bouche torte.

Krzywogłowek. 1) der den Kopf krumm trägt. 2) Kopfhänger, Mucker. 1) torticolis, celui qui a le cou un peu de travers & la tête penchante. 2) tartufe, faux dévot; un hipocrite.

Krzywogołeni, Krzywonogi, *adj.* & *subs.* Krummbein, krummbeinig. cagneux, qui a des piez arquez, des jambes tortes; qui a les jambes tournées en dedans ou en dehors.

Krzywonos ptak. Krinitz, Kreutz-Vogel, Krumm-Schnabel ein Vogel. bec-croisé un oiseau.

krzywonos. Krzywonosy, *adj.* & *subs.* Krumm-Nase; gebogen-näsig, krumm-näsig. qui a le nez courbé au bout.

*Krzywooki, zezowaty. schielicht. louche, bigle.

Krzywopatrzący. der einen scheel ansiehet. qui regarde qu. de travers.

Krzywoprzyśięgam, *v. m. F. krzywoprzyśięgnę.* falsch schwören. se parjurer; jurer à faux; commetre un parjure; jurer faux; fausser son serment.

Krzywoprzyśięstwo. falscher Eid; Meineid. faux serment, parjure, *m.*

Krzywoprzyśiężca. ein Meineidiger. un parjure; qui jure à faux. § pod krzywoprzyśiężcą schnie trawa i źiemia zapada.

Krzywoprzyśiężnie, *adv.* meineidiger Weise. avec parjure; d'une maniére parjure.

Krzywoprzyśiężny. meineidig. parjure.

Krzywosad. Wappenk. halber Pfeil mit breiten Zacken, der statt der untern Helfte einen Adler-Schwantz hat. *Blas.* une demi-fléche avec un fer fort large, au bout de laquelle est jointe une queuë d'aigle.

Krzywość. Krümme. courbure, maniére dont une chose est courbée.

Krzywostawność. Mathem. eine Linie die nicht perpendiculaire ist. *Matém.* ligne qui n'est pas perpendiculaire; ligne qui panche plus d'un côté que de l'autre.

Krzywostawny. unperpendiculaire. pas droit, pas perpendiculaire.

Krzywuła. ein Krumm-Horn, krumme Zincke zum blasen. cornet recourbé, instrument de musique à vent.

Krzywy. schief, krumm. courbe, courbé, tort.

krzywe nogi. krumme Beine. des jambes arquées ou tortes; des piez torts.

krzywa gęba. krummes Maul. bouche torte.

krzywe oko. ungünstiges Auge; Ungnade. oeil de disgrace; regard qui n'est pas favorable; disgrace. § krzywe oko postrzegł u dworu.

krzywe drewno. krummes Holtz. bois tortillant, bois tortu.

Krzyż, *g. a.* 1) ein Kreutz, jede Kreutz-Figur. 2) Kreutz, daran Christus gekreutziget worden. 3) Kreutz, Zeichen des Kreutzes Christi. 4) Kreutz, Ertz- oder Bischöfliche Würde. 5) ein Kreutz-Hieb; Kreutz-Wunde, Schmarre im Gesicht. 6) Kreutz am Degen- oder Säbel-Gefäß. 7) Kreutz, ein Zeichen so im Rechnen zehn bedeutet. 8) Kreutz, die Lenden. 9) Kreutz, Noth, Plage, Anliegen. 1) une croix, chaque figure formée en croix. 2) la Croix, bois sur lequel Notre Seigneur fut ataché. 3) une croix; figure, le signe ou la représention de croix de Christ. 4) croix pectorale, dignité d'Archevêque ou d'Evêque. 5) balafre, estafilade au visage. 6) quillon, ponté, branche de garde d'épée. 7) une croix, marque qui signifie dix. 8) les reins, la partie inferieure du dos. 9) *fig.* croix, tourment, soufrance, peine. § 1) na krzyże co rozłożyć; prawy krzyż napisał. 2) Pan Chrystus umarł na krzyżu. 3) krzyż, iest znak krzyża drzewianego na ktorym Pan Chrystus umarł, wyrażony na czym. 4) krzyż Prymacyalny odebrał. 5) ma krzyż na gębie; krzyż mu wyćiął, mu naćiął. 6) krzyż u szpady, u szable. 7) na krzyże rachować. 8) krzyż przetrąćić, złamać. 9) krzyż to moy.

Krzyż Swięty. 1) Kreutz Christi. 2) die Christliche Religion. 3) Reliquie oder Holtz vom heiligen Kreutze Christi. 1) la Sainte Croix; la vraïe Croix; l'arbre de la Croix. 2) la Croix, la Réligion Crétienne. 3) morceau de la Croix de Jesu-Christ, qu'on trouve dans quelques Eglises. § 1) Krzyż święty na ktorym Pan Chrystus umarł 2) nieprzyiaćiele krzyża Swiętego. 2) w tych relikwiach, w tym kośćiele iest krzyż święty.

Podnieśienie krzyża, vid. Podnieśienie.

znależienie krzyża Swięto, vid. Znależienie.

krzyż na ukoś S. Jędrzeia; krzyż ukośno złożony. St. Andreas Kreutz, so in Gestalt eines X gemacht ist. Croix Saint André, croix de Bourgogne, elle est faite en X.

krzyż w ramach okiennych, vid. Krzyżownice.

krzyża naruszenie. Lenden-Bruch. rupture des reins.

krzyża bolenie; lędźwi bolenie. Rücken-Schmertzen; Lenden-Weh. le mal des reins; maladie des reins.

na krzyż. kreutzweis. en croix, en forme de croix, en sautoir. § ręce na krzyż założyć; na krzyż ranić, przećiąć.

krzyżem ćiąć. einen Kreutz-Hieb geben. donner un coup en croix.

na krzyż iść. kreutzweis über einander gehen. se croiser.

na krzyż przełożyć, złożyć. ins Kreutz legen. croiser, mettre en forme de croix.

na krzyż szpad złożenie. das Anlegen der Degen, da solche kreutzweise an einander zu liegen kommen. le croisement; l'action de mettre les épées en croix.

dałbym śię ogolić na krzyż. ich wollte mich hängen lassen. j'en mettrois ma main (le doigt) au feu.

ogol mię na krzyż. wenn du mich kreutzigen wolltest. que je sois tondu, begue & perclus.

ogol mię na krzyż, kiedy śię tego dopuszczę. man schneide mir die Ohren ab, wenn ich dieses mehr thue. je veux qu'on me tonde si j'y retourne.

ziadłby krzyża za nim. er würde sich für ihn hängen lassen. il se seroit crucifier (pendre) pour lui.

Krzyżacki. den Teutschen Orden, die Kreutz-Herrn betreffend. d'Ordre Teutonique.

krzyżacki Order. der Teutsche Orden. Ordre Teutonique.

Krzyżak. 1) Creutz-Herr. 2) Creutz-Träger, der viel Noth hat. 1) Chevalier Teutonique. 2) personne sujette à beaucoup de soufrances.

Krzyżasty. starck von Lenden, von Rücken. bien reinté, qui a les reins larges.

Krzyżowanie. das Kreutzigen. l'action de crucifier.

Krzyżaty. kreutz-förmig. croisé: formé en croix; mis en forme de croix.

Krzyżokąt; krzyżowy kąt. Meßk. rechter Winckel. *Géom.* angle droit.

Krzyżokątny. Meßkunst: rechtwincklicht. *Géom.* ortogonelle, rectangulaire, d'angle droit.

krzyżo-

krzyżokątny tryangul. rechtwincklichter Triangel, in dem ein rechter Winckel ist. un triangle rectangle.
Krzyżownice w oknie, *plur.* Fenster-Korf, Fenster-Kreutz. croisée, bois en forme de croix à qui on atache les paneaux de vitre.
Krzyżowniczki ziele, *plur.* (*scorpius*) Meerstachel-Kraut. jonc marin, herbe dont la semence est semblable à la queuë du scorpion.
Krzyżownik. Kreutziger, der einen kreutziget. celui qui met quelqu'un en croix.
krzyżownik ziele. (gentiana minor) Kreutz-Entian, Kreutzwurtz. de la gentiane mineure.
Krzyżowy. 1) kreutzförmig. 2) Kreutz-, zum Kreutz gehörig. 1) mis en forme de croix; croisé. 2) de croix, qui regarde la croix.
krzyżowa droga. Kreutz-Weg. chemin croisé.
krzyżowa ulica. Kreutz-Gasse. carrefour; ruës qui se croisent.
krzyżowe dni. dreytägige Kirchen-Andacht vor Himmelfahrt. Rogations *f. pl.* trois jours de piéres avant l'Ascension de Jésus-Christ.
krzyżowy angul albo węgieł. / *krzyżowy kąt; krzyżokąt.* Meßk. ein rechter Winckel. *Géom.* un angle droit.
krzyżowa linia. recht wincklichte Linie, wenn sie auf einer andern stehet. ligne ortogonelle, rectangulaire, rectangle, rectiligne.
Krzyżuię. kreutzigen, aus Kreutz schlagen. atacher à la croix; mettre qu. en croix.
Krzyżyk, *g. a.* / Krzyżyczek, *g. krzyżyczka.* 1) Kreutzchen. 2) Kreutzchen auf der Weiber-Brust. 1) croisette. 2) tatez-y; petite croix qui pend sur la gorge d'une fille.
krzyżyczki ziele, Boża trawka. (fœnum græcum) Griechisch Heu. fénu-grec.
Kś, *interj.* Wörtchen, dessen man sich bedienet, einen Hund anzuhetzen. *mot imaginé dont on se sert quand on chasse quelqu'un avec des chiens.*
Ksiądz, Xiądz, *g. księdza.* 1) ein Priester. 2) der Läufer im Schach-Spiel. 3) *obs.* ein Fürst. 1) un Prêtre. 2) le fou, un piéce du jeu des échets. 3) *obs.* Duc.

* * *

ksiądz wird in *plur.* also decliniret: *on décline* ksiądz *au plurier ainsi:*
N. V. księża, *g.* księży. *D.* księży, *księżom. *A.* księżą, księży. *J.* księżą, *księżami, *księdzami. *L.* księży, *księżach, *księdzach.

Książątko, Xiążątko. kleiner Fürst. principion.
Książę, Xiążę, *m. & n.* ein Fürst, Hertzog. Prince, Duc.
Wielkie Książę. Groß-Hertzog. Grand Duc.

* * *

książę hat im *Ac. sing.* gewöhnlicher książęcia, übrigens wird es also decliniret. *L'Acusatif* książęcia *est plus usité que* książę; *au reste on décline ce mot ainsi:*
N. A. V. książę. *g.* książęcia, *księcia. *D. L.* książęciu, *księciu, *Inf* książęciem, *księciem.
Plur. N. V. książęta. *g.* książąt. *D.* książętom. *A.* książąt, * książęta. *Inf.* książętami. *L.* książętach.
Książęcy, Xiążęcy. Fürstlich, Hertzoglich. ducal, de Prince, qui apartient au Prince.
po książęcu. Fürstlich, als ein Printz. de Prince; en Prince.
Książeczka, Xiążeczka. Büchlein. livret, petit livre.
Książka, Xiążka. ein Buch. un livre.
książki wołowe. Psalter, der dritte Magen der wiederkäuenden Thiere. feuillet, le troisieme de quatre ventricules dans les animaux qui ruminent.
książki kamienne, pugilares. Schreib-Tafel, die man bey sich trägt. tablettes, *f. plur.* petit livre avec quelques feuilles de velin ou d'ardoise.
książki pamiętne; memoryał. Tage-Buch, Gedenck-Buch. livre journal; mémoires, *m. pl.* journal, Ephémerides, *f. pl.* livre où l'on écrit ce qui se passe.
książki ziele. (bellis) Maslieben. marguerite une plante à fleur.
książki zbieralne. Collectanea, Sammlung. recueil, ramas, collection de diférentes matiéres.
*Książnica, *Xiążnica, biblioteka. Bücher-Saal. Bibliothec. bibliotéque.
książnica, libraryą. Buch-Laden. boutique de libraire, librairie.
*Książnik, Xiążnik, Bibliopola. Buchhändler, Buchführer. libraire, marchand de livres.
**książnik*, **księgarz, introligator.* Buchbinder. relieur.
Książny, księgowy, księgom służący. Buch-, die Bücher betreffend. de livre, qui a du raport aux livres.
Księga, Xięga. 1) ein Buch. 2) Buch, Theil eines Wercks. 1) un livre. 2) un livre d'un ouvrage, partie d'un livre. § 1) bez księgi Doktor nie tęgi, *prov.* ksiąg mi trzeba. 2) o tym w księdze drugiey autor tak pisze.

księgi

księgi żywota. das Buch des Lebens; die Zahl der Auserwehlten. le livre de vie; le nombre des élus. § niech wymazany będźie z kśiąg żywota.
księgi dźieiow. Zeit-Buch; Geschichts-Bücher. croniques, *f. plur.* annales, *f. plur.* un livre historique.
księgi publiczne; księgi spraw; księgi prawne. gerichtliche Acten. les Actes *m*; les actes judiciaires.
księga dochodowa i wydatkowa. Einnahme- und Ausgabe-Buch. un livre de raison; bordereau.
Kśieni, Xieni. Aebtißin. Abesse.
Kśieniec, *g. kśieńca.* } Fisch-Gepündel,
Kśienice, *plur.* } Fisch-Magen. les entrailles, le ventricule de quelques poissons qui peut étre mangé.
Kśięstwo, Xięstwo. Fürstenthum, Hertzogthum. Principauté, Duché.
wielkie księstwo. Groß-Hertzogthum. grande Duché.
księstwo Jch Mość. die Fürstliche Herrschaft. le Prince & la Princesse.
Księża, *conf.* ksiądz. Priesterschaft; die Priester; die Geistlichkeit. le Clergé, le corps des Prêtres, tous les Prêtres. § księża modląca śię; każdy z księży przyzna; Jch Mość Księża Biskupi.
Księżna, Xiężna. Fürstin, Hertzogin. Princesse, Duchesse, épouse du Prince ou du Duc.
Księżniczka, Xiężniczka. Printzeßin Tochter. Princesse, fille d'un Prince.
Księżyc, mieśiąc. 1) der Mond. 2) der Türckische Mond, die Türcken. 1) la lune. 2) le croissant, les Turcs. § 1) księżyc planeta na niebie daleko mnieyszy od źiemi; księżyca kwadra przednia, poślednia; księżyca połowa; księżyc zadęty; księżyc rosnący, schodzący; now księżyca. 2) sklęsł księżyc Bisurmański.
księżyca ubywa. der Mond nimmt ab. la lune décroit.
księżyca przybywa. der Mond nimmt zu, wächst. la lune croit.
księżyca rogi. die Hörner des Mondes. les cornes de la lune.
księżyc przed pełnią; księżyc rosnący. zunehmender Mond. le croissant; la lune dans son croissant.
księżyc po pełni na schodźie; księżyc schodzący. der abnehmende Mond. la lune dans son déclin, dans son décours.
księżyca opisanie. Mond-Beschreibung. instructions séleniques; selenographie.
do opisania księżyca należący. zur Monds-Beschreibung gehörig. selenographique.
księżyca schod. das Abnehmen des Monds. le déclin, le décours de la lune.
mieśiąc księżyca od nowia do nowia; księżyczny obbieg albo okrąg trzydźiestodniowy Monds-Lauf, Zeit von einem neuen Licht zum andern. la lunaison; l'espace de tems d'une nouvelle lune à l'autre.
księżyca zaśćie albo podeyśćie pod słońce; złączenie księżyca; księżyc nie świecący. das nicht Scheinen des Mondes nach dem letzten Viertel. le défaut de la lune; mois synodique; cours synodique; conjonction de la lune avec le Soleil; le tems après le dernier quartier, pendant lequel la lune ne paroit pas.
Księżyczny. } Mond-. de lune, lu-
Księżycowy. } naire.
księżyczny kamień. (selenites) Monden-Stein, er ist sehr kostbar und soll mit dem Mond abwechseln. la selenite, pierre fort prétieuse qui se doit changer selon le cours de la lune.
księżycowe odmiany. Sternk. Wandlung des Monds-Lichts; das Ab- und Zunehmen des Mondes. *Astron.* les phases ou les changemens, de la lune dont la lumiére croit & décroit.
księżycowe światło; poświata. Mond-Licht, Mond-Schein. clair de la lune.
Kśiuk, *g. a.* palec wielki u nogi. die grosse Zehe am Fuß. le gros orteil, le gros doigt du pié.
Ksobie. 1) gegen oder zu sich statt ku sobie, 2) bey den Fuhrleuten: Schwude; auf die lincke Hand. 1) vers soi, à soi, *au lieu de* ku sobie. 2) *terme des chartiers:* à dia; tournez à gauche.
Kstyb, Bergw. Gestäube Staub von Kohlen und Thon, womit der Boden des Schmeltz-Ofens beleget wird. *métal.* poudre préparée de charbons & d'argile pour faire une couche sur le fond de la fournaise.
Kszeniec, *vid.* Kśieniec.
Kształcę, *ći, ćił, vid.* Kształtuię.
Kształćik. Weiber Mieder, Leibchen ohne Ermel. corcelet de femme sans manches. § kształćik dziewce ćiasny.
Kształt. 1) Gestalt, Forme, Muster, Art. 2) das Format eines Buches 3) Gestalt, äusserliches Ansehen. 4) der Sinn, Verstand eines Worts. 1) forme, la façon, figure, maniére, sorte. 2) le format d'un livre. 3) air, aparence, figure, sous laquelle aparoit une chose 4) le sens d'un mot. § 1) kształt ćiała, szaty, noża, stołka. 2) na iaki kształt książka? kształt regałowy, arkuszowy,

wy, połarkuſzowy, cwiercarkuſzowy. 3) pod kſztałtem chwalby często nieuchronna bywa obmowa. 4) w dobrym, w złym kſztałcie śię to słowo bierze.

na kſztałt. wie; auf Art. à l'inſtar de; comme; à la maniére de; de la ſorte de; à la façon de.

iakim kſztałtem? auf was für Art? de quelle maniére? de quelle façon?

kſztałt mowy. Redens=Art. maniére de parler.

głowę nie dla kſztałtu nośi. es iſt ein kluger Kopf. c'eſt un eſprit vaſte; c'eſt un eſprit du plus haut étage; c'eſt un eſprit fin & élevé; c'eſt un homme d'exécution.

Kſztałtnie. } adv. geſchicklich; auf eine
Kſztałtno. } geſchickte Art; wohlan=
Kſztałtownie. } ſtändig. d'une belle maniére, de grace, de bonne grace.

Kſztałtowanie, formowanie. Formirung. formation, maniére de former; l'action de façonner.

Kſztałtowny. wohlgeſtaltet, geſchickt, ausgearbeitet. ajuſté, cultivé, perfectionné, châtié.

Kſztałtuię co. 1) formiren, eine Geſtalt geben. 2) zurecht machen, accommodiren. 3) geſchickt machen, üben, ſchärfen. 1) façonner, former, figurer, donner une figure. 2) ajuſter, acomoder. 3) polir, cultiver, perfectionner, chatier, former, façonner. § 1) kſztałtować figurę. 2) kſztałtować perukę, turban, kapeluſz. 3) czytanie kśiąg umysł kſztałtuie; kſztałtować rękę do chędogiego piſania.

kſztałtować śię. 1) ſich formiren, eine Geſtalt gewinnen. 2) ſich üben, vollkommener werden. 1) ſe former; prendre une forme. 2) ſe former, ſe perfectionner, s'exercer, ſe rendre plus parfait. § 1) charakter iego co raz śię barźiey kſztałtuie. 2) w przyſtoynych na kawalera młodego śię kſztałtował naukach.

Kſzyk, *g. u.* kſzykanie. 1) Geziſch, das Ziſchen. 2) *Gramm.* eine ziſchende Sylbe. 1) ſiflement d'un ſerpent; l'action de ſifler. 2) *Gramm.* ſilabe prononcée avec un ſiflement. § 1) kſzyk wężow; kſzyk ludzki. 2) w łacińſkim języku niemaſz kſzykania albo barzo mało; i ten język bez trudności każde słowo wyrzyna.

Kſzykacz. Ziſcher. ſifleur, celui qui fait un ſiflement de ſerpent.

Kſzykam, *v. m. F. kſzyknę.* 1) Ziſchen. 2) einen ausziſchen. 1) ſifler, faire un ſiflement de ſerpent. 2) ſifler qu; ſe moquer de qu. § 1) wąż kſzyknął. 2) wſzyſcy na niego kſzykaią.

Kſzykanie, kſzyknienie, *vid.* Kſzyk.

Ktemu. 1) gegen dieſem, zu dieſem, dahin, ſtatt ku temu. 2) überdieß, darzu. 1) vers cela; à cela. 2) outre cela, de plus, ajoutez à cela. § 1) ktemu rzeczy prowadźił aby; ktemu nie mam czaſu. *2) maiętny, ktemu (nad to) i rozumny.

Kto, *g. kogo.* 1) wer? fragende. 2) wer, jemand. 1) qui? qui eſt ce qui? *un pronom pour interroger.* 2) qui, quiconque. § 1) kto mu to kazał? komu kazałeś? kogoś widźiał; kto Was Pan? kto był u mię? z kim mowił? 2) niewiem kto; rzecze kto że; kto dobrze mowi dobrze myśli, *prov.*

a ieſtże kto tak śmiały? iſt jemand ſo kühn? y a-t-il perſonne aſſez hardi?

ktoby śię chćiał zaprzec? wer wollte leugnen? perſonne oſeroit-il nier?

kto -- ten --. beym wiederholten *Verbo:* es mag wer da will —. *après un verbe repeté:* qui que ce ſoit qu'il —. § kto dał ten dał; kto piſał ten piſał.

ktoś? kto ieſteś? wer biſt du? qui es tu?

ktośćie? kto ieſteśćie? wer ſeyd ihr? qui étes vous?

kto tam? wer da? wer iſt da? qui eſt là? qui va la? que c'eſt qu'il y a?

kto chce do mnie? wer will zu mir? que c'eſt qui me vient?

Ktokolwiek, *g. kogokolwiek.* } jeder, je=
Ktożkolwiek, *g kogożkolwiek.* } dermann, wer nur; wer es nur ſey. quiconque; qui que ce ſoit. § pytay śię kogokolwiek; day to komukolwiek; kocham cnotę w kimkolwiek ią widzę.

Ktorędy, *adv.* 1) welchen Weg durch? wodurch? 2) durch dieſen Weg, hierdurch. 1) par où? par quelque endroit? 2) par là; par cet endroit. § 1) ktorędy jechałeś? 2) ktorędy także przyſzedłem.

ktorędy inędy. durch einen andern Ort, anders wodurch. par ailleurs; par un autre endroit.

Ktorędykolwiek, *adv.* durch einen Ort, wo es ſeyn mag; durch wo es wolle. par quelque endroit; par quelque part que ce ſoit.

ktorędykolwiek przeydźie. er mag durchgehen wo er wolle. de quelque part qu'il paſſe.

Ktory. 1) welcher, der. 2) welcher in der Zahl? der wie vielſte? 3) welcher? was für einer? 4) es mag ſeyn welcher es will. 1) qui, lequel, *un pronom relatif.*

latif. 2) le quantiéme? 3) quel? *dans l'interrogation.* 4) quel qu'il soit; lequel que ce soit; tel quel; quelque; tel qu'il soit. § 1) Panowie ktorzy tam byli; człowiek, ktory Boga miłuie. 2) ktorego dźiś mamy? ktorego roku śię to stało? Piotr ktorym był w rzędźie, w liczbie? 3) na ktorą nogę chromaſz? ktorym okiem lepiey widźiſz? 4) ruſz ktorą nogą; ſpoyrzy ktorym okiem; day mi ktorą książkę.

ktory ze dwu, ze trzech? &c. welcher von beyden, von dreyen? fragende und ohne Frage. lequel des deux, des trois &c. *dans l'interrogation & sans interrogation.* § ktorego chceſz ze trzech koni? nie wiem ktorą ze dwu poſzedł drogą.

ktoregoś rodu? zkądeś? woher bist du? d'où, de quel païs étes vous?

Ktorykolwiek, *g. ktoregokolwiek.* welcher nur; wer es auch seyn mag; es mag seyn welcher es will. qui que ce soit; quelque que ce soit; tel quel. § ktoregokolwie konia kup; z ktorąkolwiek mow.

kotorykolwiek w rzędźie. der wie vielste es in der Reihe seyn mag; ein jeder aus der Reihe. qui ce soit du rang.

ktorykolwiek ze dwu. dieser oder jener; welcher von beyden nur; einer von beyden. lequel des deux que ce soit; l'un des deux.

na ktorymkolwiek mieyſcu. es sey wo es wolle. en quelque lieu que ce soit.

Ktoryś, niektory, *g. ktoregoś.* ein gewisser, ein ungenannter, allemahl mit einem *Subſtantivo.* un certain, quelque, *toujours avec un ſubſtantif.* § ktoregoś Doktora, ktorąś księgę czytał.

Ktoryż? *g. ktoregoż.* welcher denn? qui donc? lequel donc? § ktorąż ći dał książkę.

Ktoś, Ktośiś, niekto, *g. kogoś, kogośiś.* ein gewisser; jemand. je ne sai qui; quelqu'un; un quidam; un certain. § ktośiś mi piwo wypił; kogoś widźiałem; z kimśiś mowił.

rozumie że on też ktoś (coś). er denckt, daß er auch etwas ist. il croit d'avoir aussi quelque rang.

Ktośći, *g. kogośći.* ein andrer; andre. un autre; les autres; il y a de certaines personnes qui. § ktośći gra a moy syn śię uczy.

Ktoż? *g. kogoż,* i ktoż? wer? und wer? qui est ce qui? & qui? § ktoż lepiey iak on tańcuie; kogoż ze sług ma wiernieyſzego.

Ku, *pr. D.* 1) gegen. 2) gegen, um, von der Zeit. 3) zu; statt do. 4) entgegen, statt Przećiw. 1) vers, envers, contre, du côté. 2) vers, sur, *en parlant du tems.* 3) à, *au lieu de la préposition* do. 4) au devant, à la rencontre de qu. *au lieu de la préposition* przećiw. § 1) ku nam śię zbliża, ku temu mieyſcu idźie; ku tey stronie śię obroćił. 2) ku dniowi było; ku wieczoru śię ma; ku początkowi woyny. 3) miłość ku cnotom; ku woynie głod przyſtąpił. 4) wyniść ku przyiaćielowi, ku nieprzyiaćielowi

ku czemu to? wo hinaus? zu was für einem Ende ist dieses? worzu soll, dienet das? à quelle fin? à quel propos? à quelle intention? pourquoi? à quoi bon? pourquoi cela? à quoi bon cela?

ku gorze. Berg an. à mont. § ku gorze wozem iechać; koń dobry i ku gorze poćiągnie, *prov.*

ku nurtowi; ku wodźie. wider den Strom. contre le fil, contre le courant de l'eau.

**ku temu; dla tego.* deswegen. c'est; c'est pourquoi; pour cet éfet.

* * *

1) statt ku wird k auch g in einigen Redens Arten gesetzet. 2) der *Dativus maſc.* hinter ku, endiget sich oft auf u statt owi. 1) *on trouve quelque fois* k *ou* g *au lieu de cette préposition* ku. 2) *le datif du ſubſtantif maſc. après* ku *ſe termine le plus ſouvent en* u. § 1) kſobie, ktobie, kwieczoru, grzeczy, gwoli. 2) ku wieczoru; ku Krakowu iechał, ku Lwowu.

Kuba, *vulg.* Jackel, Jacob. Jacot, petit Jaques.

*Kubana. Zehr-Pfennig, Reise-Pfennig. passade qu'on donne aux passans.

kubanę brać z kogo; gwałtem zdźierać kubanę. von den Reisenden mit Gewalt einen Zehr-Pfennig fordern; die Reisenden überſetzen. rançonner les passans; exiger trop des passans.

Kubeby, *plur.* Cubeben. des cubébes.

Kubek, *g. kubka.* 1) Becher. 2) Kelch, Becher einer Blume. 1) gobelet, petit vase qui est propre pour boire. 2) gobelet, godet de quelques fleurs. § 1) kubek złoty, śrebrny. 2) kwiat ten iak z kubka rośćie.

kubek kuglarſki. Taschen-Spieler-Becher. gobelet propre pour faire quelque tour de passe-passe.

Kubeł, *g. kubła.* 1) Eimer von Holtz oder Leder. 2) kleiner Schlauch zu Getränken.

cken. 1) un ſeau de bois ou de cuir. 2) petite outre pour y mettre quelque liqueur. § 1) kubeł wodny, (wiadro) kubeł ſkorzany do wody; kuble do gaſzenia ognia ſkorzane. 2) kubeł do wina.

Kubełek, *g. kubełka.* kleiner Eimer. petit ſeau.

kubełki w kołach rurmuſowych. Schöpf-Eimer an den Waſſer-Rädern. chapelet; godets atachez à la roue qui ſervent à épuiſer de l'eau.

Kubiliściów ziele. (*lapathum latifolium*) Münch-Rhabarber. patience à feuilles larges.

Kucbay, *vid.* Kuczbay.

Kuch, makuch. Kuchen, Hülſen-Kuchen, als ein Loh- oder Oel-Kuchen. tourbe, tourteau fait de tan, de marc d'olives. § kuch z wytłoczyn oliwnych; lnianych.

Kucharczyſko. ſchlechter Koch. méchant cuiſinier.

Kucharka. Köchin. cuiſiniére. § day kucharce na piwo.

Kucharſki. Koch-. de cuiſinier.

Kucharſtwo. Küchen-Kunſt, Kocherey. cuiſine, l'aprêt qu'on fait des viandes pour étre ſervies.

Kucharz. 1) Koch. 2) Koch-Buch. 1) cuiſinier. 2) cuiſinier, un livre qui enſeigne d'aprêter les viandes. § 1) kucharz głodem nie umrze, *prov.* kucharze maią bydź chędodzy. 2) kucharz Polſki, Francuſki.

kucharz mieyſki, vid. *kuchenny*, ſubſ.

Kucharzę, *rzy, rzył.* prudeln, kochen und braten. faire la cuiſine; marmitonner, cuiſiner.

Kucharzyſzczko. ⎫ Küchen-Jung. mar-
Kuchćik, kuchta. ⎭ miton, galopin, enfant de cuiſine, tourne-broche.

Kuchenka. eine kleine Küche. petite cuiſine.

Kuchenny, *adj.* Küchen. de cuiſine. § kuchenne widelce, naczynia.

kuchenny hak. Küchen-Hacken, Keſſel-Hacken. crémiliére.

kuchenny; ſubſ. *kucharz mieyſki.* Gar-koch. rotiſeur, gargottier, charcutier.

Kuchmiſtrz. Küchen-Meiſter. Maître cuiſinier; écuïer de cuiſine; écuïer de bouche.

Kuchmiſtrz koronny. Kron-Küchen-Meiſter. Grand-Maître de cuiſine de la Couronne.

Kuchmiſtrz Litewſki. Litauiſcher Küchen-Meiſter. Grand-Maître de cuiſine de Lituanie.

Kuchmiſtrzoſtwo. das Amt, die Würde eines Küchen-Meiſters. la charge du Grand-Maître de cuiſine, de l'Ecuier de cuiſine.

Kuchmiſtrzowſki. ⎫ Küchen-Meiſter, einen
Kuchmiſtrſki. ⎭ Küchen-Meiſter angehend. d'Ecuïer de cuiſine, qui regarde le Maître de cuiſine.

kuchmiſtrſki chleb. Gebackenes. pâtiſſerie; piéces de four.

Kuchmiſtrzyni. Küchen-Meiſterin. l'épouſe du Grand-Maitre de cuiſine.

Kuchnia. Küche. cuiſine.

kuchnia krolewſka. Königliche Küche. cuiſine de bouche.

kuchnia mieyſka poſpolita; *garkuchnia.* Garküche. gargote, taverne où l'on donne à manger.

z kuchnią trzyma. er hält es mit der Küche; er iſt gerne gute Biſſen. il aime la cuiſine.

Kuchro, ⎫
Kuchra, *plur.* ⎭ *vid.* Kśieniec.

Kuchta, *vid.* Kuchćik.

Kućie, *vid.* Kowanie.

Kucmerka ſwoyſka. (*ſiſarum*) Gierlein, Zucker-Wurtzel, Garten-Rapuntzel. le chervis une racine qu'on mange.

kucmerka wilcza. (doronicum) Gemſen-Wurtzel, Schwindel-Kraut-Wurtzel. doronic Romain.

kucmerka dzika polna. (ſiſer eraticum) wilder Gierlein. du chervis ſauvage.

Kucza. eine Hütte. cahute, loge.

Kuczbay. ⎫ Frieß, wollner krauſer Zeug.
Kuczbaia. ⎭ friſe, ſorte d'étofe de laine friſée.

Kuczka. 1) eine kleine Hütte. 2) Stock, Gefängniß. 1) petite hute. 2) cachot, priſon, *f.*

kuczki; *kuczek ſławianie.* Lauber-Hütten-Feſt der Juden. ſcenopegie; la fête des Tabernacles ou des cabannes chez les Juifs. § kuczki święto żydowſkie po żydowſku ſukes nazwane.

Kuczę, *czy, czył.* 1) kuben, uhuhen, wie eine Eule ſchreyen. 2) *obſ.* plagen, ſ. Dokuczam. 1) huër comme un chat-huant. 2) *obſ.* tourmenter, nuire, incommoder, faire de la peine à qu. *v.* Dokuczam.

Kudbrzyn, Boleſzycz, Kaniowa, Jaſtrzębiec. Wappenk. ein Huf-Eiſen mit den Stollen in die Höhe, zwiſchen welchen ein Kreutz, über der Krone aber ein Falcke auf einem Fuſſe ſtehet und mit dem andren eine Krone hält. *Blaſ.* fer à cheval avec les crampons en haut, entre leſquels ſe préſente une petite croix, & un faucon perché d'un pié ſur la

couronne tenant avec l'autre lędit fer à cheval.

Kudła. ⎫ 1) Haarzoteln der Thie-
Kudłaciny, *plur.* ⎬ re. 2) eine alte Peru-
Kudły, *plur.* ⎭ que; verwirrtes Haar. 1) poil de bête long & embrouillé. 2) teignasse, vilaine chevelure; méchante perruque. § 1) niedźwiedźia kudły. 2) kudły mu wiszą w oczy iako złodźieiowi; azaś kudłow nie mogłeś wyczesać; odgarniy, wygarniy te kudły, kudłaciny z oczu.

kudła. 1) ein Mensch mit verworrnen Haaren. 2) Pudel-Hund, zotigter Hund. 1) un homme ou femme qui a ses cheveux en desordre. 2) barbet un chien.

kudła mały. kleiner zotiger Hund. petit barbet.

Kudłaty. 1) zotigt, rauch. 2) der verworrne Haare hat. 1) velu, chévelu. 2) échevellé, mal peigné; qui a les cheveux en desordre. § 1) piesek kudłaty. 2) Sarmat kudłaty.

Kudlę włosy. zerzausen, zerraufen, verwirren die Haare. décheveler, décoifer, mettre en desordre les cheveux. § pokudliła swoie włosy; pokudliła mu perukę.

Kufa. Kufe, Fuder Wein, Gebinde; Oxoft ohngefehr von 280 Kannen. muid, tonneau pour les boissons contenant deux cent quatre vingt pintes; un foudre, une charretée de vin.

Kufel, *g. kufla.* höltzerne Trinck-Kanne. pot de bois à boire. § piianicom w kufel dzwonić trzeba. *prov.*

kuflem trąci. er stinckt wie eine Sauf-Kanne. il haleine de son ivrognerie.

kuflem się zasłania. er schützet die Trunckenheit vor. il dit que le vin l'a fait commettre ce peché.

kufla pilnuie. er hat die Sauf-Kanne gar zu lieb. il aime la bouteille; il aime le piot, le sirop; il aime à chopiner.

Kufelek, *g. kufelka.* kleine höltzerne Trinck-Kanne. petit pot de bois à boire.

Kufieta. Weiber-Kappe. cape ou chaperon de femme. § kufietą sobie głowę okryła.

Kuflarz. Saufaus, Bier-Bruder. un sac à vin; chevalier de la coupe.

Kuflik, *g. a. vid.* Kufelek.

Kuflowy. 1) zur höltzernen Trinck-Kanne gehörig. 2) Sauf-; was beym Saufen vorgehet. 1) de pot de bois. 2) de pots & de verres; qui a du raport à l'ivrognerie & à la débauche.

Kufny. Wein-Kufen-. de muid au vin.

Kuglarka. Gaucklerin. baladine, farceuse.

Kuglarski. gaucklerisch. de baladin, de farceur; mimique. § kuglarska nauka.

kuglarski taniec. Gauckler-Tantz. pantalonnade.

Kuglarstwo. Gauckeley, Possen-Spiel, Gauckler-Kunst. le batelage; l'art ou la profession de baladin. § kuglarstwem śię bawić.

Kuglarz. 1) Gauckler, Taschen-Spieler. 2) Pickelhering, Possen-Reisser. 3) Gauckel-Täntzer. 1) joüeur de la gibéciére; joüeur de gobelets; joüeur de passe-passe. 2) bateleur, baladin, farceur; joüeur de farce; boufon; pantomine. 3) pantalon. § 1) kuglarz chyżośćią wzrok omamia.

kuglarz powrozowy. Seil-Täntzer. danseur de corde.

Kuglowanie. Gauckeley, Possen-Spiel. le batelage; des tours de passe-passe.

Kugluię. 1) gauckeln. 2) aus der Tasche spielen. 1) jouër des farces. 2) jouër de la gibéciére.

Kuiawy, *plur.* das Land Cujavien in Pohlen, so aus zwey Woywodschaften bestehet. Cuiavie, une province Polonoise qui a deux Palatinats.

Kuiawski. Cujavisch. de Cuiavie, Cuiavien.

po kuiawsku. auf Cujavisch. à la Cuiavienne.

żyie po kuiawsku. er rauft sich ofte herum. il va souvent sur le pré; c'est un bateur de fer; c'est un traine-rapiere, un fendeur de naseaux, un ferragus. § nie żyy po kuiawsku, kędy trzeba zostawić testament gotowy w domu, gdy na ucztę iedźiesz.

Kuię, *kuie, kuł.* 1) schmieden. 2) einen einschmieden. 3) Geld schlagen. *4) schmieden, etwas im Schilde führen. 1) batre le fer; forger. 2) charger qu. de fers; mettre qu. aux fers, à la cadene. 3) batre, fabriquer monoie; monoier. 4) forger, machiner; inventer, former quelque mauvais dessein. § 1) kuię żelazo. 2) skuć kogo. 3) kuć pieniądze. *4) zdradę kuie (knuie).

niemasz tam co skuć. dabey ist nichts abzuschöpfen, zu gewinnen. il n'y a rien à gagner, à regrater.

Kuię. ⎫ kucken, kuckū rufen.
Kukam, *v.m. F. kukuę.* ⎭ coucouler; faire le coucou; chanter comme le coucou.

Kukawka. ein Kuckuck. coucou un oiseau.

kukiełka. kleiner Wecken. miche, biset, petit pain.

Kukla. ein Wecken, langes Brod. choine, pain cuite en forme longue.

Kukłam. zausen, schlagen, prügeln. houspiller, batre, gourdiner, testonner.
Kuklas. Schnabel eines Storchs, eines Reihers. long bec de la cicogne, du héron.
Kuklasty, podługowaty. länglicht. qui se forme en long.
Kuklik ziele, *g. a.* (*caryophyllata*) Benedicten-Wurzel, benoîte.
Kuku, *indec.* kucku, Kuckuck = Stimme. la voix du coucou, imitée ou naturelle. § kto tam kuku woła.
Kukułka. Guckuck ein Vogel. coucou un oiseau. § ptacy na kukułkę biią, aby za czasem rarogiem nie została.
Kula. 1) eine Kugel zu unterschiedenem Gebrauch. 2) bleyerne Kugel zum Schiessen. 3) eine Krücke. 4) der auf einer Krücke gehet. 5) Kugel-Fisch, ein See-Fisch. 6) Schlägel, Klopfe, Keule. 1) boule, boulet, globe à divers usages. 2) bale, petite boule de plomb dont on charge les armes. 3) béquille, crosse. 4) béquillard, qui va avec une béquille. 5) rond, lune de mer un poisson. 6) maillet, massuë à fendre le bois. § 1) szafa na kulach stoi. 2) kulami strzelać. 3) na kuli chodzi, kula podpaszna.
kula w kolenie. die Kugel im Knie. le boulet dans le genou.
kula do kręgłow. Kegel-Kugel. boule pour rabattre les quilles.
kula biliardowa słoniowa. Billiard-Kugel. bille, petite boule d'ivoire.
kula do działa. Canonen-Kugel. boulet.
kula ognista. glüende Kugel. boulet rouge ou enflammé.
kula rurowa rozchodząca się. Drat-Kugel. boule ramée.
kula działowa rozchodząca się. eine Ketten-Kugel. boulet à deux têtes.
kula u siodła. Sattel-Knopf. pommeau, pomme de selle.
Kułak. Kopf-Nuß, Kopf-Stoß mit den Knebeln. croquignole, un coup sur la tête avec les jointures des doigts. § napuchła głowa od kułakow; kułakiem bić.
Kulam, *v. m. F. kulnę*, toczę. wältzen, rollen. rouler qu. ch. § przykulnąć, odkulnąć kamień.
kulać, kulać się. sich wältzen, sich rollen. rouler, tourner, avancer en tournant. § na ugwiażdżonym sklepieniu błyszczące się sfery przy maiestatney kulaią okazałości.
Kulas, *g. a.* krummer Hacken im Schreiben. croche ou crochet dans une méchante écriture. § kiedy się pisać uczą trudna za pierwszym bez kulasa.
kulasy. Geschmiere, schlechte Hand. le griffonnage, méchante écriture. § kulasow tych czytać nie mogę.
Kulawię. lahm machen, lähmen. éstropier; rendre boiteux.
Kulawieię. hincken, lahm seyn. boiter, clocher, devenir boiteux ou impotent.
Kulawy. lahm, hinckend. boiteux, éclopé, perclus. § kulawy na nogę.
Kulbacę, *ci, cit.* satteln. seller, mettre la selle sur le dos d'un cheval. § okulbacić konia.
Kulbaka, Kulbaki, *plur.* śiodło. ein Sattel. selle,
Kulczanka, *obs.* szpilka miedziana. Steck-Nadel. épingle.
Kulfan. alter Knaster-Barth. vieux barbon. § kulfan stary.
Kulik. 1) Meve, Fisch-Meve. *2) ein Kibitz, s. Czayka. 3) Wirthschaft, eine Lustbarkeit. 1) mauvis un oiseau aquatique. *2) vanneau, *v.* Czayka. 3) le maître chez soi, sorte de divertissement où l'on imite le ménage.
kulik nocny. Nacht-Schwärmer. coureur de nuit.
Kulka. 1) kleine Kugel. 2) kleiner hölzerner Hammer oder Schlägel. 3) kleine Keule. 4) Rancke, Ringlein, womit sich der Wein und andre Pflantzen anschlingen. 1) boulette, petite boule. 2) petit maillet, marteau de bois à deux têtes. 3) petite massüe. 4) tenon, fillet par lequel la vigne & d'autres plantes s'acrochent.
Kulnik ziele. (*caryophillata*) Benedicten-Wurzel. benoîte.
Kulny. kugelformig, kugelrund. sphérique, qui est en forme de globe.
Kum, kmotr. 1) Gevatter. *2) Mitgeselle. 1) compére. *2) compagnon.
w kumy zaprośić. zu Gevattern bitten. prier pour compére ou pour commére; prier qu. pour étre parrain ou marraine d'enfant.
Kuma, kmotra. Gevatterin. commére.
*Kumam śię z kim. sich mit einem gemein machen, genau bekannt machen. se familiariser, se rendre familier. § pokumali śię.
Kumostwo, kmotrostwo. Gevatterschaft. le compérage.
Kuna. 1) Buch-Marder, wilde Marder, so sich in Wäldern aufhält. 2) Hals-Eisen am Pranger. 1) marte, matre animal sauvage qui vit dans le bois. 2) carcan, colier de fer ataché à un poteau public. § 1) kuna iest zwierzę bystre i złośli-

złośliwe, wyrodek to z sobola. 2) wsadzić kogo w kunę; dwie kunie żelazne.
kuny, plur. *kunie futro.* Marder-Felle. des fourrures de martres. § suknia kunami podbita.
Kundel. Schäfer-Hund. mâtin, chien de berger.
Kundleię. aus der Art schlagen, schlechter werden, insonderheit von Hunden. *en parlant des chiens:* dégénerer, se changer en mâtin.
Kuneta. Kriegsb. kleiner Wasser-Graben im grossen trucknen. *Fortif.* cunette, petit fossé dans un grand qui est sec. § kunety nayduią się w pośrzodku wielkiey fosy.
Kunszafty, *plur.* Kundschaft, Verständniß. chalandise, intelligence, corréspondance.
Kunszt. 1) Kunst. 2) Meister-Stück. 3) Kunst-Stück. *4) Spaß, Schertz. 1) art; un artifice. 2) un chef d'oeuvre; un ovrage très beau. 3) tour, tour de souplesse, un artifice; tour de passepasse. *4) un badinage; plaisanterie. § 1) w nim się kunszt z przyrodzeniem zmocnił na wystawienie na świat naydoskonalszego dzieła. 2) kunszt malarski.
pies ten rożne umie kunszta (kunszty). dieser Hund macht viel Künste. ce chien fait de beaux tours.
Kunsztarz. Possen-Reißer, lustiger Rath. farceur, boufon, baladin.
Kunsztmagister. } 1) Kunst-Meister. *2)
Kunsztmistrz. } Gaukler, s. Kuglarz. 1) un artiste. *2) baladin, farceur, *v.* Kuglarz.
Kunsztmagistrzowski. } künstlich, künst-
Kunsztmistrski. } lerisch. artiste; artificieux, artificiel, qui est fait avec art; qui a du raport aux artistes.
Kunsztownie, *adv.* künstlich. artistement, artificieusement, d'une maniére artificieuse.
Kunsztowny. künstlich. artiste, artificieux, plein d'artifices. § kunsztowna robota, kunsztowny i przemyślny to człowiek.
Kunsztowanie. das Künsteln. rafinement, maniére d'agir trop subtile & trop fine.
Kunsztuię czym. mit etwas künsteln. rafiner trop; subtiliser trop.
Kupa. 1) Haufen. 2) Haufen Volck. 3) Dorf-Gemeine. 4) grosser Haufen, grosse Menge. 1) amas, ramas, monceau, tas. 2) foule, grand monde; multitude de gens. 3) la communauté, les habitans d'un village. 4) foule, grande quantité, grand nombre. § 1) kupa zboża, drew. 2) kupa ludźi stoi na rynku; rozgromić kupę swawolną. 3) nakazać kupę; kupa się rozeszła. 4) ma kupę pieniędzy, złota, długow.
kupa żydow, zboycow. ein Haufen Juden, Räuber. une volée, troupe, bande de Juifs, de voleurs.
kupami, gromadami. Haufenweise. par (en) troupe; à tas; en foule; à la foule; en grande quantité.
w kupę; w kupie. in einen (in einem) Haufen, zusammen. en un tas; ensemble; en tas.
w kupę mi oczy idą. die Augen fallen mir zu; es schläfert mich. mes yeux s'apesantissent.
dobierać się do kupy. sich zum Haufen halten. se tenir en peloton; s'essembler à la troupe.
w kupę bić. vom Feuer-Rohr: den Schrot dicht an einander werfen. *en parlant d'une arme à feu:* jetter la dragée en un tas. § ta fuzya w kupę biie.
Kupcowa. } Kaufmanns-Frau. mar-
Kupczyny. } chande.
Kupczę, *czy*, *czył*, handluię. handeln, Handlung treiben. négocier, trafiquer, faire trafic, faire négoce. § kupczy żelazem, suknem, pieniędzmi.
Kupczenie, handlowanie. das Handeln, der Handel. le trafic, le négoce, le commerce.
Kupczyk. Kauf-Gesell, Kaufmanns-Diener. garçon de boutique de marchand.
Kupczykowato, *adv.* knauserig, auf Kaufmannische Art. d'une maniére vilaine & marchande; mercantillement.
Kupczykowaty. knickerig, klein-städtisch, kaufmännisch. mercantil; marchand, vilain, qui sent le bourgeois & la maniére d'agir des marchands. § kupczykowatą często Panowie maią fantazyą.
Kupczyski. Krämerchen. mercadent; vilain mercier.
Kupela. die Capelle, Test, Probier-Capelle. coupelle, cendrée, casse. § niektore kruszce nie zostaią na kupeli.
Kuper, *g. kupra.* 1) Schwantz-Bein an Thieren und Menschen. 2) der Bürtzel oder Steiß am Feder-Vieh. 1) croupion, l'extremité de l'os sacrum. 2) croupion d'un oiseau. § 1) dziecię tym oleykiem od karku aż do kupra nasmaruy. 2) gęsiom do tuczenia piorka z kupra wyrywaią.
Kupia. *1) Kauf. 2) Kaufmanns-Waaren. *1) achat. 2) denrées, marchandise, tout ce qu'on achete ou vend.
Kupię, *i*, *it.* 1) häufen. 2) versammeln. 1) amas-

1) amaſſer, amonceler, acumuler; entaſſer, ramaſſer, mettre en un tas. 2) raſſembler, aſſembler, amaſſer pluſieurs perſonnes. § 1) kupić zboże, pieniądzę. *2 kupić (gromadźić) ludźie.

kupić śię. ſich häufen, ſich verſammeln. ſe raſſembler, ſe ramaſſer, s'atrouper.

Kupiec, *g kupca.* 1) Kaufmann, Handels-Mann. 2) Käufer, Kaufmann. 1) marchand, marchantiſte, mercantoriſte. 2) acheteur. § 1) kupcy i rzemieślnicy; zaceń kupcze; żyd przy kupcu ſtoi.

kupiec wielki, sławny. Handels-Herr, berühmter Kaufmann. négotiant, traficant, marchand célébre.

Kupiecki. kaufmanniſch. marchand; de marchand; mercantoriſte.

po kupiecku. nach Handlungs-Gebrauch. à la maniére des marchands; en marchand.

Kupiectwo, ſtan kupiecki. Kaufmannſchaft, Handlung, Stand eines Kaufmanns. marchandiſe, trafic, le négoce, la profeſſion d'un marchand, le commerce. § kupiectwem śię bawi; na kupiectwie terminuie; kupiectwa śię uczy.

Kupienie, kupowanie czego. das Kaufen. l'action d'acheter.

kupienie, gromadzenie, zgromadzenie. Häufung, Sammlung. entaſſement; l'action d'aſſembler; amoncelement.

kupienie śię, gromadzenie. Zuſammenkunft, Zulauf, Verſammlung. aſſemblée, concours, affluence.

Kupiony. gekauft. acheté.

*Kupitnik, kopytnik ziele. (*aſarum*) Haſelwurtz. cabaret.

Kupka. 1) Häuflein. 2) Püſchlein. 1) petit tas; petit monceau. 2) petit touffe, petit buiſſon d'une herbe. § 1) kupka pieniędzy, pereł. 2) to źiele kupkami rośćie; kupka trawy tu ſtoi.

kupki. das Häufeln, ein Karten-Spiel. ſorte de jeu de cartes qu'on met en pluſieurs tas ou coupes, où la plus haute de deſſous gagne le jeu.

grać w kupki. Häufeln. jouër à qui aura le deſſous.

Kupniowſki. im Schertz: ein Käufer. *burleſq.* acheteur. § kupniowſkiego tu trzeba a nie Darmowſkiego.

Kupno. 1) ein Kauf. 2) Kauf, gekaufte Sache. 1) achat, convention entre le vendeur & l'acheteur. 2) achat, choſe achetée; emplette. § 1) kupnem czego doſtać; ieden drugiego w kupnie pſuie i podkupuie. 2) to kupno nie drogie.

kupno doczeſne albo niedoſkonałe; wyderek. Kauf auf Wiederkauf. grace de rachat; remeré; faculté de remeré.

Kupny. 1) feil, zum Kaufen beſtimmt. 2) feil, der ſich erkaufen oder beſtechen läßt. 1) qui eſt à vendre, expoſé à la vente; qu'on peut acheter. 2) mercenaire, venal. § 1) kupne towary. 2) kupna teraz ſprawiedliwość.

kupny kontrakt. Kauf-Contract. lettre, contrat d'achat.

Kupowanie. das Kaufen. l'action d'acheter.

kupowanie chćiwe; chćiwość kupna. Kaufſucht. grand déſir d'acheter.

Kupr, *g. a.* Bürtzel, Steiß. le crupion.

Kuprzaſty. zum Bürtzel oder Schwantz-Bein gehörig. de crupion, qui regarde le croupion.

kuprzaſta kość ſzeroka w śiedzeniu; kość w śiedzeniu. Anat. das heilige Bein. *Anat.* l'os ſacrum.

Kupuię, *v. m. F. kupię.* kaufen. acheter. § kupił konia, zegarek; kupował konie, zegarki; kupię ſobie kśiążkę, kupić co warownie, niewarownie.

iakom kupił tak przedaię. ich gebe es davor aus, wie ich es gehöret habe. je vous le donne pour autant qu'on me l'a donné.

**kupuię, targuię o co.* um etwas handeln, dingen. marchander.

Kupula, ſklep okrągły. Bauk. Helm-Dach. *Archit.* un dome, tholus, un édifice rond & vouté.

Kur, kogut. Haus-Hahn. coq. § kurzy pieią.

grzebień u kura zwierzchni. Hahnen-Kamm. la crête de coque.

grzebień u kura ſpodni. Hahnen-Bart, Hahnen-Lappen. la barbe ou chair qui pend au deſſous du bec d'un coq.

kur Indyiſki, Jędyk. Trut-Hahn. coq d'Inde.

kur zapiał. 1) der Hahn hat gekrähet. 2) die Zeit iſt vorbey; es iſt nicht mehr Zeit. 1) le coq a chanté. 2) cette choſe eſt cordée; la ſaiſon eſt paſſée.

kury, plur. Anbruch des Tages, da die Hähne krähen. la pointe du jour; le chant du coq.

dano kurowi grzędę, a on wyżey chce. wenn man ihm einen Finger erlaubet, will er die gantze Hand haben. ſi l'on lui en donne une pouce, il en prendra grande comme la main; ſi on lui donne un pié, il en prendra quatre.

Kura. eine Henne. poule.

kura włochata. Latſch-Henne, rauchfüßige Henne. poule patuë, qui a des plumes ſur les piez.

iak

iakby kura nogą pogrzebała. als wenn es mit der Heu-Gabel geschrieben wäre. c'est un grifonnage.
Kuracya, leczenie. eine Cur, Heilung. cure; la guérison de quelque maladie. § medyk kuracyą odmienił.
Kurata, Łodyga. Stengel eines Krauts. la tige d'une herbe. § kuraty liliowe.
Kuratela, } opieka. Vormundschaft. cu-
Kuratorya } ratelle.
Kurba, korba. ein Kurbe. manivelle.
Kurcz. der Krampf. crampe, une maladie. § kurcz ćierpi; nie ieden pływacz zginął od kurczu.
kurcz ma w ręku; kurcz mu rękę łamie. er hat den Krampf in den Händen; er giebt nicht gerne was weg; es hält bey ihm fest. ce n'est pas son vice que de donner.
Kurczak, kurek. junger Hahn. cochet, petit coq; étoudeau.
Kurczątko. } Hünchen. poulet, poussin.
Kurczę. } § kurcząt chowanie, lężenie.
kurczę tuczone. gemästetes junges Huhn. poularde, gelinote.
Kurczę, *czy, czył.* 1) ein Glied krumm machen, solches nicht ausstrecken. 2) krümmen, werfen. 3) fig. einziehen. 1) retirer, courber, resserrer, ne pas étendre un membre. 2) racornir. 3) retrancher, diminuer. § 1) skurczyć szyię, rękę; skurczył na mię palec; słońce tę deszczułkę skurczyło. 3) skurczyć wydatki.
skurczyć się. 1) einlaufen, sich krümmen, zusammen laufen, einschrumpeln. 2) ein verdrießliches Gesicht machen, die Nase rumpfen. 3) abnehmen; schlechter, elender werden. 1) se racornir, se ratiner, se recoquiller, se recrobiller. 2) faire une mine grise ou triste; se refrogner. 3) se retrancher, se resserrer, devenir petit, diminuer comme les revenus de qu. § 1) rzemień się skurczył. 2) skurczył się na ten zarzut. 3) skurczyły się dochody iego.
Kurczęćina. Hüner-Fleisch. de la chair de poulet.
Kurdwan. } 1) Corduan. 2) Erd-Epheu.
Kurdyban. } 1) cordoüan. 2) lierre rampante une plante.
Kurdwanowy. Corduanen, von Corduan. de cordoüan.
Kurdygarda. Wach-Stube der Soldaten. un corps de garde.
Kurdźiel. der Frosch, eine Vieh-Kranckheit, davon sie ein Loch auf der Zunge bekommen. lampas, une maladie de laquelle vient un trou sur la langue d'une bête ou d'un cheval. § gdy się kurdźieł bydlęciu na ięzyku przyda, które dla boleśći zuć ani ieść nie może; kurdźieł się koniom trafia, to iest dziura na ięzyku.
Kurek, *g. kurka.* 1) ein kleiner Hahn. 2) Hahn am Gewehr. 3) Hahn, Zapf-Hahn. 4) Wetter-Hahn. 1) petit coq, cochet. 2) chien, serpentin d'un arme à feu. 3) touret, fontaine, robinet. 4) giroüette sur le toit. § 1) kurka upiec. 2) kurek naćiągnąć, spuśćić. 3) kurek odkręćić, zakręćić. 4) kurka na tym domie niemasz.
kurek komu na strzelnicy (na kośćiele) pokazać. einen zum Narren, zum Jocken haben. faire les cornes à qu; donner un mois d'Avril à qu; en donner d'une bonne à qu.
kurka mu przyprawiła. sie hat ihm Hörner aufgesetzt. elle fait porter les cornes à son mari; elle lui a planté des cornes; elle l'a fait cocu.
kurki, plur. Daumen-Stöcke zur Tortur. les menottes de torture; étau de torture à serrer les doigts du criminel.
w kręćić palce w kurki komu. einem die Daumen-Stöcke geben. apliquer les menottes à qu; serrer les pouces à qu.
Kurentny, płatny, udatny. current, gangbar von Geld-Sorten. courant, qui a cours, *en parlant de la monoie.* § kurentny tymf.
Kurewka. Hurchen. petite putain; putine.
Kurewnik. Hurer. putassier, ribaut, bordelier, qui court les bordels.
Kurewny. } Huren-, hurisch. paillard,
Kurewski. } putanier, impudique.
dom kurewski, zamtuz. Huren-Haus. bordel, maison de scandale.
Kurestwo. Hurerey. le putanisme, le putage; paillardise; le bordellage.
Kurfirst, Elektor. Churfürst. Electeur.
Kurfirstwo. Churfürstenthum. Electorat.
Kurnik, *g. a.* 1) Hüner-Stall, Hüner-Haus. 2) Hüner-Höcke, Hüner-Fütterer. 1) poulalier, juc, juchoir, lieu où couchent les poules. 2) poulalier, volaillier, marchand qui vend de la volaille.
Kuropatwa. Rebhun. la perdrix.
kuropatwa samiec. der Rebhahn. le coq, le mâle de perdrix.
Kuropłoch. feige Memme, Bärenhäuter. un lâche, un poltron; qui n'a point de coeur.
Kuropoy, *g. kuropoiu*, kury. das Krähen der Hähne bey Tages-Anbruch. le chant des coqs à l'aube du jour.

Kurowy. Hahnen=. de coq.
kurowa śklenica. großes Paßglas. vilcom ou grande coupe de verre.
Kurpie, *plur.* Latschen, Bast=Schuh, Holtz=Schuhe. galoches, *f. pl.* sabots ou souliers d'écorce de bois que les paїsans portent.
Kurs. ein Cursus, Collegium oder Buch das eine gantze Wissenschaft abhandelt. un cours; un livre ou un manuscrit qui contient une sience; le tems qu'on a à étudier une sience. § kurs odprawił i nauki; kurs Filozofii; kurs czystym pisany charakterem.
Kursor. Bothe. messager.
Kursoruię. Bothen laufen. faire message.
Kurta. 1) kurtzer Rock. 2) der einen kurtzen Rock an hat. 3) gestutztes Thier, dem der Schweif abgestutzt ist. 1) un habit court. 2) un homme qui porte un court habit. 3) courtaud; animal écoué, qui a la queuë coupée.
kurtą uczynić. stutzen, den Schwantz abhauen. écouër, écourter, courtauder.
Kurwa, *vulg.* Hure. putain, garce, fille de joïe; bordeliére.
Kurwaćiemać. gemeines Schimpfwort: deine Mutter die Hure. *terme injurieux & vulgaire:* ta mére la putain.
Kurwatura. Bischofs=Stab. crosse bâton pastoral.
Kurwię. 1) huren. 2) zur Hure machen. 1) putasser, paillarder, mener une vie impudique. 2) débaucher, corrompre une fille. § 1) po zamtuzach kurwi. 2) ten gach ią kurwi.
Kuryer, goniec. Courier, reutender Bothe. courier.
Kurytarz, *g. a.* śień podługowata. langer und von allen Seiten bedeckter Gang in einem Gebäude. un long passage dans un édifice qui est couvert de tous cotez.
Kurz. } 1) Staub. 2) Staub, Dunst,
Kurzawa. } Duft, Ausdünstung. 3) Staub=Regen; Staub=Schnee. 1) poussiére. 2) vapeur, *f.* exhalaison, *f.* 3) bruine; petit pluie ou petite neige. § 1) kurzawę czynić. 2) kurzawa mokra z wody. *3) kurzawa (wyiadł) iest.
kurzawa mączna; omiećiny. Staub=Mehl. folle farine; poussiére de moulin.
kurzawy pełny. staubicht; voll Staub. poudreux; couvert de poussiére.
kurzawa iest. es ist staubicht. il fait poussiére.
kurzawa sucha z ziemie. Duft aus der Erde; die Dünste der Erden. les exhalaisons, *f.* de la terre.
kurzawa mokra z wody. Ausdampfung aus den Flüssen. les vapeurs, *f.* qui sortent de l'eau.
Kurzę, *rzy, rzył.* 1) stäuben, Staub machen. *2) Rauch machen, dampfen. 3) Toback rauchen, schmauchen. 4) stänckern, einen fahren lassen. 5) Brandwein brennen. 6) im Garten=Bau: die dürren Erd=Schollen zermalmen; lockern. 1) faire de la poussiére. 2) fumer; faire, jetter de la fumée; enfumer, remplir de la fumée. 3) fumer du tabac. 4) vesser, faire des vesses. 5) distiller de l'eau de vie. 6) *terme de Jardinier:* casser les mottes de terre. § 1) dźiewka miotłą kurzy. 2) kurzy (dymi, kopći) świecą. 3) tabakę kurzyć. 4) kurzy obiadł śię rzodkwi. *5) kurzyć (palić) gorzałkę. 6) kurzyć winnicę, drzewa.
kurzyć komu pod nos. 1) einem unter die Nase stänckern. 2) einem auf der Nase tantzen. 1) faire des vesses au nez de qu. 2) insulter qu. à son nez.
kurzyć śię. 1) rauchen. 2) stäuben. 3) rauchen, dampfen, ausdampfen, ausduften. 4) häufig kommen, reichlich einlaufen. 1) fumer, jetter de la fumée. 3) faire de la poussiére. 3) fumer, s'exhaler, s'évaporer, sortir & aller en haut. 4) venir en foule, en grande multitude. § 1) kurzy śię z komina, w izbie. 2) kurzy śię proch; kurzyło śię na drodze. 3) kurzy śię z rzeki; nieprzyiaćielskie żelazo ieszcze śię krwią naszą kurzy.
upominki śię kurzą. man macht häufige Geschencke. on fait beaucoup de présens.
kurzący śię. rauchend, dampfend. fumant.
niech śię kurzy. es mag brav darauf gehen. dépensons; faisons bonne vie.
'Kurzenie. 1) das Rauchen, Dampfen. 2) das Zerstossen der Erd=Schollen. 1) l'action d'exhaler, de fumer. 2) l'action de briser les mottes de terre.
kurzenie tabaki. das Toback=Rauchen. tabagie; l'action de fumer du tabac.
Kurzy. Hennen=. de poule. § kurze iayko.
kurze ziele, vid. Siedmlist.
kurze ielita, vid. *kurzyślep drugi.*
kurza noga, tłustosz ziele (portulaca) Portulac, Bürgel. pourpier.
*Kurzyca, kokosz młoda. junge Henne. poulette.
*Kurzyna, omiećiny. Staub=Mehl. folle-farine.
Kurzymor, } Myszotrzew, Myszetrze źie-
Kurzyślep, } le. (*anagallis*) Gauchheil ein Kraut. mouron à fleurs rouges.

kurzyślep

kurzyślep drugi, ptaſza miętka, kurze ieli-ta, mokrzec, muſzec. (alſine) Hüner-Biß, Hüner-Darm, Vogel-Kraut. du mouron ou margeline.

*Kus. 1) Biß, Biſſen, Maulvoll. 2) Poſſen, Bosheit, Liſt, Betrug. 1) morceau, bouchée. 2) tour, fraſque, piéce qu'on joüe à qu. § 1) dwa kuſy (kęſy). 2) uczynić komu kus (pśikus).

Kuſaba. Wappenk. ein Mühl-Stein mit dem Mühl-Eiſen und acht Hunde-Köpfen über der Krone. *Blaſ.* une meule de moulin avec ſon arbre, la couronne porte pour cimier huit têtes de chien.

Kuśićiel. Verſucher. tentateur.

Kuśićielka. Verführerin, Verſucherin. tentatrice.

Kuśpik, *g. a.* kożik. Meſſer zum Abledern eines Thieres. couteau qui eſt propre pour ôter la peau à une bête.

Kuſtram śię, Burdam śię. zaudern, tändeln. barguiner, dandiner.

Kuſtrebki, *plur.* Art ſchmackhafter Erd-Schwämme. ſorte de champignons qui ont un fort bon goût.

Kuſtrzyca, gużica, kuper. Steiß, Bürtzel. le croupion.

Kuſy. 1) geſtutzt, als ein Pferd oder ein Hund. 2) im Schertz: kurtzröckig; kurtz gekleidet. 1) ecoué, courtaud, qui a la queuë coupée. 2) *burleſq.* qui porte un court habit. § 1) kuſy pies, koń. 2) kuſy Niemiec; kuſy Francuz.

Kuſz, ſkora ćielęca albo kozłowa chropawo wyprawiona. gebrannt Bocks- oder Kalbs-Leder. cuir de peau de bouc ou de veau endurci au feu.

Kuſza. Armbruſt, Schnäpper. arbalête. § kuſzą (z kuſze) ſtrzelać.

kuſza woienna wielka murowa. Kriegs-Rüſtung bey den Alten, groſſe Pfeile abzuſchieſſen. jet, catapulte, machine de guerre dont les anciens ſe ſervoient pour lancer des matras & des traits d'un grandeur extraordinaire.

z kuſzą na wroble, prov. mit ungewaſchener Hand, ohne Vorbereitung. ne vénir pas préparé; ſans aucune préparation; au bois ſans coignée.

Kuſzę, *śi*, *ſił.* verſuchen. tenter. § zły anioł kuśi człowieka; ſkuśił ſzczęścia ſwoiego.

kuśić śię. 1) verſuchen. 2) einen verſuchen; zu verleiten, zu gewinnen ſuchen. 1) tenter, entreprendre, éprouver. 2) tenter la fidelité de qu; tacher de corrompre qu. § 1) ſkuśić śię, pokuśić śię o rzeczy niepodobne; pokuś śię do tego; ſkuśiwſzy śię kilka razy o tę fortecę, muśieli dać pokoy: kuśił śię Panow liſtami pobudźić. 2) kuśi śię o ſędziego ale go nie pożyſka.

kuſzący. verſuchend, das in Verſuchung führet. tentatif.

Kuſzenie kogo. Verſuchung. tentation.

kuſzenie śię o co; ważenie śię czego. Unternehmen, Verſuch. tentative, un riſque; entrepriſe.

Kuſznierczyk. Kürſchner-Geſell. garçon péletier.

Kuſznierſki. Kürſchner-. de péletier.

Kuſznierſtwo. das Kürſchner-Handwerck. péleterie, le métier ou la profeſſion de péliſſier.

Kuſznierz. Kürſchner. péletier fourreur, fourreur; péliſſier.

Kuſzny. zur Armbruſt gehörig. d'arbalête. § kuſzne rogi.

kuſzny ſtrzelec. Armbruſt-Schütze. arbalêtrier.

Kuſztoſz. Verwahrer der Kron-Mobilien; Kron-Verwahrer. garde de meubles de la Couronne, garde de joïaux de la Couronne. § X. Kuſztoſz koronny.

Kut. 1) der Knod, Kot, Sprung oder das Ferſen-Bein. 2) Koten, Knochen aus einem Fuß eines Thieres, damit man ſtatt der Würfel ſpielet. 3) eine Zehe vom Jmber. 1) l'os de l'arbalête; un de ſept os qui compoſent le coude-pié. 2) oſſelet pris du pié des animaux avec quoi l'on joüe au lieu des dez. 3) neud de gingembre. § 1) w przyſzwie ieſt kutow śiedm; kut w bydlęćiu. 2) kuty rzućić; kut kobielą wzgorę leżący ſzczęśliwy, nieſzczęśliwy zaś kiedy dołkowatą ſtroną wzgorę padnie. 3) kut imbieru, cytwaru.

kuty; kutow gra. das Koten-Spiel. le jeu des oſſelets qu'on joüe avec quatre os d'arbalête. § kuty grać.

kuty z kim drzeć. mit einem übers Knie geſpannet ſeyn. tirer au court bâton avec qu.

Kutas, *g. a.* Quaſte, Tolle, Büſchel. houpe, toufe.

kutas u uzdeczki. Tolle, Quaſte am Pferde-Zügel. boufette qui eſt à bride du cheval.

kutas do pudrowania. Puder-Quaſte. houpe, zeſt, dont on ſe ſert pour jetter de la poudre de Cypre.

Kutaśik, *g. a.* eine kleine Quaſte. freluche, boufette; petite houpe.

Kutlow, rzeźniczy warſtat. Schlacht-Haus, Kuttel-Hof. boucherie, tuërie, échaufoir.

Kutner

Kutner na fuknie. krause Wolle auf dem Tuch. frisûre du drap.
Kutnerowanie. Aufkratzung eines Tuches. l'action de friser le drap.
Kutnerowany. gekräuspelt, aufgekratzt vom Tuch. frisé comme du drap.
Kutneruię. Tuch aufkratzen, aufkrausen, kräuspeln. garnir du drap; peupler une étofe; faire venir de la laine sur le drap.
Kutowy, do kutow należący. den Koten oder Sprung im Fusse, oder das Koten-Spiel betreffend. qui a du raport à l'os d'arbalête ou au jeu des osselets.
Kuty, *subs. plur. vid.* Kut.
kuty, adj. *vid.* Kowany.
Kuźnia, kowalnia. 1) Eisen-Hütte. 2) Schmiede. 3) Geld-Münze, wo es geschlagen wird. 1) la forge aux mines de fer. 2) forge du maréchal ferrant. 3) monoie, lieu où l'on fabrique les monoïes.
iedney kuźni mincé; teyże kuźni ludźie. sie sind eines Gelichters, von einem Schlage. ils sont frapez à un même coin; ce sont des gens de même étofe.
Kuźnik, żeleźnik. Eisen-Schmied in Bergwercken. forgeron qui travaille aux mines de fer.
Kwaczę, *cze kał*, kwakam. quacken, schnattern als eine Endte. caquetter, babiller comme le canard.
wrona kwacze. die Krähe krächtzet. la corneille babille, cornille.
Kwadra. 1) Quart, Viertel. 2) das erste oder letzte Viertel des Mondes. 3) die Viere auf einem Würfel. 1) quart, quarteron, quartier, la quatriéme partie de qu. ch. 2) le prémier ou le dernier quartier de la lune. 3) quaderne, carme, le quatre aux dez. § * 1) kwadrę (ćwierć) tylko mam dochodow. 2) pierwsza kwadra śnieżno zapocznie; ostatnia kwadra zwolni; pierwsza kwadra słonecznemi dogrzewać będźie upały.
Kwadrans. 1) eine Viertel-Stunde. 2) Mathem. ein Quadrant, Instrument oder Figur von 90 Grad. 1) un quart d'heure. 2) *matém.* quart de nonante; un quart de cercle, instrument ou figure divisée en nonante dégrez. § 1) iuż trzy kwadranse na osmą. 2) kwadrans iest czwarta część cyrkułu a figura albo instrument barzo potrzebny.
Kwadrat, czworograń. Viereck, Quadrat. un quarré; chose en quarré. § kwadrat iest figura o czterech ścianach.
kwadrat doskonały; kwadrat rownościennokątny. Viereck mit gleichen Winckeln. quarré parfait ou régulier.
kwadrat podłużny, obdłużny. länglichtes Viereck; ablange Vierung. un parallelograme; quarre-long; barlong.
kwadrat spłaszczony. geschobenes Viereck; Raute. un rombe, une losange.
kwadrat podłużny spłaszczony. ungleichseitige Raute. un romboide.
Kwadratowy. viereckig. quarré, fait en quarré, tetragone. § kwadratowy kamień.
kwadratowa forteca. eine viereckigte Festung. une tetragone.
kwadratowa liczba. Rechenk. Quadrat-Zahl. *Aritm.* un quarré; le produit d'un nombre multiplié par soi même. § liczba cztery iest kwadratowa bo ze dwuch multyplikowanych przez dwa.
Kwadratuię } czworkuię. vierfältigen,
Kwadruię } mit vieren vermehren. quadrupler.
kwadrować się, przysłosować się. sich schicken. quadrer, convenir. § kwadruie się to przysłowie na nich.
Kwadrowanie. Vierfältigung. l'action de quadrupler.
kwadrowanie cyrkułu; przemienienie cyrkułu na kwadrat rowny albo linią prostą. Mathem. die Quadratura Circuli. *matém.* quadrature de cercle.
Kwadruplikuię. vierfach nehmen. quadrupler.
Kwakam, *vid.* Kwaczę.
Kwap, *g. kwapiu.* Pflaum-Federn. duvet; plumes douces & moles.
Kwapię śię. eilen. se hâter, se presser, se dépêcher.
Kwapienie, kwapienie śię. das Eilen. précipitation, empressement.
*Kwapliwy, skwapliwy. eilig, eilfertig. diligent, pressé, empressé.
*Kwapliwość, skwapliwość. die Eile, Eilfertigkeit. hâte, précipitation.
Kwarantana. die Quarantaine zur Pest-Zeit. quarantaine. § kwarantana albo czas czterdźiestodniowy do zabawienia śię ludźi na granicy, z mieysc zapowietrzałych iadących.
Kwarćiany. zu den Quartianern gehörig. de Quartuaire.
kwarćiany; żołnierz kwarćiany. Quartianer, Art Soldaten in Pohlen, die von dem vierten Theil der Königlichen Einkünfte besoldet werden. un Quartuaire ou Quartian, c'est un soldat de milice qu'on soudoïe en Pologne de la quatriéme partie des revenus Roiaux. § kwarćianych około trzech tyśięcy będźie.

Kwarta.

Kwarta. 1) ein Quart, Viertel, vierter Theil einer Sache. 2) Quart, vierter Theil eines Pohlnischen Topfs. 3) der vierte Theil der Landes-Einkünfte 4) vierter Theil der Königlichen Einkünfte zur Besoldung der Quartianer. 1) quarteron, quart; la quatriéme partie de qu. ch. 2) chopine, mesure qui contient le quart d'un pot Polonois. 3) le quart des revenus publics. 4) la quarte prise sur les terres Roïaux & assignée aux soldats qu'on apelle Quartians. § * 1) kwarta (ćwierć) łokćia. 2) kwarta ma kwaterek cztery, a garniec kwart cztery. 3) kwarta donatywa z dochodow do stołu krolewskiego; kwartę płaćić. 4) Zygmunt August kwartę dla Kwarćianow postanowił.

poł kwarty. ein Nössel. demi-chopine, demi-stier, demi-setier, chauveau, la moitié de la chopine.

Kwartał. 1) Viertel-Jahr. 2) Quartal-Geld, Viertel-Jahrs-Zins. 1) quartier, trois mois. 2) quartier, un terme, païe pour trois mois.

kwartał za szkołę. Quartal-Geld vor die Schule. minerval.

Kwartalnie, *adv.* Viertel-Jahrweise, vierteljährig. par quartier; de trois mois.

Kwartałowy. viertel-jährig, drey monatlich. de trois mois.

Kwartana. das viertägige Fieber. fièvre quarte.

Kwartnik, *g. a.* Scherf, der sechste Theil eines Pohlnischen Groschen. maille, la sixiéme partie d'un gros Polonois. § grosz ma sześć kwartnikow, kwartnik trzy pieniążki.

Kwartowy. Quart-, zum Quart-Maaß gehörig. de chopine, qui contient une chopine. § kwartowa flasza, garnek.

Kwartyr, *vid.* Kwatera—*kwatera,kwartyr.*

Kwas. 1) Säure. 2) Sauerteig. 3) Beitze, Lauge, Lohe. 4) jeder säuerlicher Tranck. 1) aigreur, *f.* acidité. 2) du levain. 3) trempe, tan, lessive trop forte. 4) chaque breuvage qui est aigre; l'aigre, *m.* § 1) kwas wina, octu. 2) kwasem ćiasto zakisać. 3) garbarz skory w kwas kładźie. 4) nie lubię kwasu; kwasu tego pić nie chcę.

w kwaśie teraz. er ist jetzo verdrießlich. il est présentement de mauvaise humeur, d'une humeur aigre.

kwasem trąćić. nach Sauerteig riechen. sentir le levain; avoir le goût de levain.

Kwasek, *g. kwasu.* säuerlicher Geschmack. goût un peu aigre. § kwasek wina.

Kwasigroch. Leirer, langsamer Mensch, Zaudrer. barguineur, tracassier, dandin; homme qui est tardif.

Kwaskowato, kwaskowito, *adv.* säuerlich. d'une maniére aigrette.

Kwaskowatość, kwaskowitość. säuerlicher Geschmack. qualité aigrette de quelque liqueur; petite aigreur; goût un peu aigre.

Kwaskowaty, kwaskowity. säuerlich, ein wenig herb. suret, un peu verd; acidule, aigrelet, aigret; qui a un peu d'aigreur. § kwaskowaty przysmak.

Kwaśnieię. sauer werden. s'aigrir, devenir aigre.

Kwaśno, *adv.* 1) sauer. 2) scheel, sauer. 3) zuwider, verdrießlich. 1) d'un goût aigre. 2) de travers, de mauvais oeil, aigrement. 3) en mauvaise humeur; d'une maniére fâcheuse. § 1) kwaśno potrawę czynić. 2) kwaśno na mię spoyrzał. 3) kwaśno mu coś.

kwaśno smakuie. sauer schmecken. sentir l'aigre.

kwaśno na kogo patrzyć. einen scheel ansehen. regarder qu. de travers.

Kwaśnosłodki. sauer und süß, halb säuerlich. aigre-doux.

Kwaśny. 1) sauer. 2) sauer, scheel, düster, verdrießlich. 1) aigre. 2) aigre, rebarbatif, refrogné, fâcheux, malplaisant. § 1) kwaśne iabłko. 2) kwaśny teraz.

kwaśne wino. saurer Wein. du vin verjuté.

kwaśna rola i sapowata. schlechter, magrer Acker. un méchant champ qui ne porte bien.

Kwaszę co, *śi, śił.* 1) säuern, sauer zurichten, sauer machen. 2) säuern; einsäuern mit Sauerteig. 3) härten Eisen. 4) beitzen, in die Beitze legen. 1) aigrir, faire devenir aigre. 2) mettre du levain dans la pâte; faire lever la pâte. 3) tremper le fer, l'acier. 4) tremper, mettre qu. ch. dans une forte lessive.

kwaszę rolą. einen Acker verderben, schlecht unfruchtbar machen. gâter un champ, le rendre infertile.

Kwaszenie. 1) das Säuern. 2) das Einsäuern mit Teig. 3) die Gährung. 1) l'action de faire devenir aigre. 2) l'action de mettre du levain dans la pâte. 3) fermentation.

Kwaszony. 1) gesäuert. 2) gesäuert als Brod. 1) qui est rendu aigre. 2) levé, ou il y a du levain. § 1) kwaszona potrawa. 2) chleb kwaszony ma ośrzodek dźiurkowaty.

Kwatera. 1) Quartier, Viertheil einer Stadt. 2) Feld, Fach in einer eingefaßten Thüre. 3) Fenster-Flügel. 4) Quartier,

tier, Garten-Beet. 5) eine Viertel-Stunde. 1) quartier, partie d'une ville. 2) paneau; une des deux piéces de bois enchassées dans une porte. 3) carreau, ventail, batant de fenêtre. 4) carreau, un carré, planche de jardin. 5) quart d'heure. § 1) mieszka na pierwszey kwaterze. 2) kwatera we drzwiach stolarskiey roboty. 3) wiatr potłukł iednę kwaterę. 4) kwatera niezasiana. *5) trzy kwatery (kwadransę) na osmą.

kwatera, kwartyr, kwatyera; gospoda żołnierska. Quartier der Soldaten. logis, quartier, lieu ou logent les soldâs.

kwartyr dać; żywić kogo; folgować komu. Quartier geben, das Leben schenken. faire quartier, donner la vie à qu.

Kwatern. Lage Papier in Quarto. caïer, quelques feuilles de papier in quarto.

Kwaternik, *g. a.* Viertel-Stund-Glöckchen an Uhren. apeau; timbre qui sonne les quarts d'heure.

Kwaternikowy. viertel-stündig, von Uhren so die Viertel schlagen. de quart d'heure, qui a un apeau pour sonner les quarts d'heure. § zegarek kwaternikowy.

Kwaterka, kwatyrka. 1) ein Quatierchen, der sechszehende Theil eines Polnischen Topfs. 2) Apothecker-Maaß und Gewicht von sechs Untzen. 1) roquille; la motié d'un demi-stier; la sezième partie d'un pot Polonois. 2) une demi-livre, mesure ou poids d'apoticaire qui tient six onces. § 1) kwaterek 16. iest garniec.

poł kwaterki. ein halb Quartierchen. demi-roquille; moitié de la roquille.

Kwaterola. Quartier-Rolle der Soldaten. un rôle des quartiers où logent les soldâs.

Kwef. Weiber-Kappe. cape ou chaperon de femme.

kwefy, plur. im Schertz: Unter-Hosen. *burlesq.* caleçon.

Kwerele, *plur.* 1) angebrachte Klagen über Unrecht. 2) das Quatember-Gericht zu kleinen Streit-Sachen. 1) grief, écriture où l'on montre le tort & l'injustice de qu. 2) Jugement qu'on tient pendant les quatre tems pour juger les petites causes.

Kwesta. Almosen für ein Kloster. quête pour un couvent.

Kwestarka. Jungfer oder Frau, so Almosen für die Armen einsammelt. quêteuse, fille ou femme qui quête pour les pauvres.

Kwestarz. Mönch der für sein Kloster bettelt. quêteur, Réligieux mendiant qui fait quête pour son couvent.

Kwestowanie. Sammlung der Almosen für sein Kloster. quête; action de quêter pour son couvent.

Kwestuię, na kwestę idę. Almosen für sein Kloster einsammeln. quêter, faire la quête, aller à la quête.

Kwestya. 1) schwere, gelehrte Frage. 2) eine Thesis zum Disputiren. 1) une question dificile ou savante. 2) tése de la quelle on doit disputer. § 1) ciężka, trudna to na mnie kwestya. 2) kwestye na dysputę założyć.

Kwiat. 1) Blume. 2) Blüthe auf den Nägeln. 1) une fleur. 2) mensonges, *m. plur.* taches blanches qui viennent sur les ongles. § 1) kwiat rozwity, nierozwiniony; przy tym kwiećie stoi drzewko. 2) kwiaty na paznokćiach.

kwiaty rwać, obrywać. Blumen abreissen. cueillir la fleur; ôter les fleurs.

kwiat młodośći. die schönsten Jahre; die blühende Jugend. la prémiére fleur de l'âge de qu; le bel âge; les beaux jours; âge tendre; âge florissant. § kwiatem pierwszey młodośći zakwitaiący kawaler; kwiat minął młodośći.

**kwiaty*, vid. Kwietny — *kwietna Niedźiela.*

Kwiateczek, Kwiatek, *g. kwiateczka.* 1) Blümchen, Blume. 2) fig. Jungfer-Krantz, Jungferschaft. 1) fleurette, petite fleur. 2) virginité, le pucelage. § 1) fiołek nayniższy, a iednak naywonnieyszy kwiatek. 2) straćiła kwiatek; zerwał u niey kwiatek; splugawił panience rożany kwiatek.

Kwiatkowy. Kwiatowy. Blumen-, de fleur.

kwiatowy ogrodnik. Blumen-Gärtner. un fleuriste; celui qui cultive les fleurs.

kwiatkowy czas. die Blumen-Zeit, wenn die Blumen blühen. la fleurison.

Kwiczę, *cze, czał, czeli,* kwikam, *v. m. F. kwiknę.* quicken wie ein Schwein. glapir; crier, faire un cri aigu & perçant comme un cochon qu'on va tuër. § świnia kwiczy a wor drze, *prov.* wielbłąd kwiknął; śćisnę ćię że zakwiknieśz.

Kwiczenie, kwiknienie, kwik świni. das Gequick als der Schweine. cri aigu & perçant que font les cochons & autres bêtes.

Kwiczek ryba morska. ein See-Fisch so quicket. sorte de poisson qui rend un son aigu.

Kwiczoł. Wein-Drossel, Ziemer. grive commune, un oiseau.

*Kwidem,

*Kwidem, *adv.* zwar, nehmlich. à la verité, certes, certainement. § kwidem (w prawdźie) rzecz to barzo trudna; kwidem (iużći) on nałaie, ale nie uderzy.
Kwidźin, *g. a.* Marienwerder eine Stadt in Preussen. Marienverder, ville de la Prusse.
Kwiećie, *collec.* Blumen. les fleurs. § wonnym i barwistym kwiećiem źiemia posypana.
Kwiećień, *g. kwietnia.* der April. l'Avril. ***kwiećień młodośći.* der Frühling der Jugend. la prémiére fleur de jeunesse; le bel âge; les beaux jours. § iuż kwiećień minął młodośći.
Kwiećisty. beblümt, voll Blumen. plein de fleurs; semé de fleurs. § kwiećiste pole.
Kwietniowy, co w kwietniu mieśiącu bywa. zum April Monat gehörig. d'Avril.
Kwietnik, *g. a.* Lust-Stück, Blumen-Garten. jardin de fleurs; parterre.
Kwietny. beblümt, blumen-reich. plein de fleurs; qui produit des fleurs.
Kwietna Niedźiela; *kwiaty.* der Palm-Sonntag. le Dimanche des rameaux; Pâque fleurie; le jour des rameaux.
Kwik, *g. u.* Gequick. glapissement, cri perçant & aigu.
Kwikliwy. quickend. glapissant.
Kwilę. 1) klingeln als ein Adler. 2) zum Schreyen und Weinen bringen. 1) trompeter, crier comme l'aigle. 2) faire pleurer & crier qu. § 1) orzeł, sokoł kwili. 2) kwilić dźiećię.
kwilić śię. 1) greinen; winseln; schreyen und weinen. 2) von Jagd-Hunden: winseln im Bellen. 1) crier & pleurer; pleurer à haute voix; sangloter. 2) glapir, parler d'une voix perçante comme les chiens de chasse. § 1) dźiećię śię kwili; bobr kwili śię i słocha na niepogodę. 2) psy za lisem ćienkiemi śię kwilą głosami; psy na liskę *awe awewie* kwilą śię głosami.
Kwilenie, kwilenie śię. das Greinen, das Weinen eines Kindes. les pleurs à haute voix; le cri des enfans. § nie przywiodłem go do kwilenia.
Kwinduplikowanie. die Fünffältigung. l'action de prendre cinq fois autant.
Kwinduplikuię co. fünffältigen, fünfmahl nehmen. prendre cinq fois autant.
Kwinta. 1) Music: die Quinte. 2) die Quinte, die kleinste Sayte auf einem Instrument. 3) die Quinte im Rummel-Piquet. 1) *Musiq.* quinte. 2) chanterelle, la plus petite corde d'un instrument. 3) quinte au jeu de piques.
kwinta na klawikordźie. die Quinte auf dem Clavier. le diapente.
spuśćił z kwinty; *spuśćił kwintę z basu*; *kwintą spuśćił.* er giebt es jetzo wohlfeiler; er spannet gelindere Sayten auf. il change de ton; il file doux; il baisse la lance; il met de l'eau dans son vin.
**kwinta.* Kwintel, *g. kwintla.* Kwintlik, *g. a.* Quentchen, Viertel-Loth. trezeau, un gros, le quart d'une demi-once.
Kwit. *Kwitacya. Quittung. aquit, quitance; décharge, un recepisse; un reçû.
Kwita, *adv.* quit, frey von Schulden. quite. *kwita zmyta.* im Schertz: es gehet auf; wir sind quit. *burlesq.* nous voilà quite à quite & bons amis.
Kwitacyyny. Quittungs-. de quitance. § skrypt kwitacyyny.
Kwitnący. 1) blühend. 2) fig. blühend, wachsend. 1) fleurissant, qui porte des fleurs. 2) florissant, qui florit. § 1) drzewo kwitnące. 2) Państwo kwitnące; w kwitnącey u niego zostaię pamięći.
Kwitnę, *tnie*, *tnął*, *tnęły* (*tł*, *tli*). 1) blühen. 3) floriren, blühen, berühmt seyn. 1) fleurir; porter, produire des fleurs; être en fleur. 2) *fig.* croître, florir, être en reputation. § 1) kwitną drzewa, kwiaty, źioła; ogorki iedne po drugich kwitną na iedney łodydze. 2) zakwitnęła zgoda; kwitnie w cnoćie i w sławie; kwitnie w dostatki, w sławę; kwitnie dom ten sławny; bez bezpieczności w Państwie poddani kwitnąć nie mogą.
Kwitnienie. 1) das Blühen. 2) die Blüthe auf den Nägeln. 3) Flor, Wachsthum, Aufnahme. 1) la fleurison; le tems quand une plante fleurit. 2) mensonges *m. plur.* petites taches blanches sur les ongles. 3) état florissant; acroissement, augmentation heureuse. § 1) kwitnienie drzewa. 2) kwitnienie na paznogćiach. 3) kwitnienie zgody, Państwa, nauk.
Kwitowy. zur Quittung gehörig. de quitance.
kwitowe. Quittungs-Gebühren. droit qu'on paie pour la peine d'écrire une quitance.
Kwituię. 1) quittiren. 2) entlassen, verlassen. 1) donner quitance; quitancer. 2) *fig.* quiter, abandonner. § 1) kwitować kogo z długu, nie kwitowałem go, aż mi sumę wystawił. 2) nie godźi śię wiernego tak z usług kwitować przyiaćiela.

Kwoczka.

Kwoczka. ⎫ Gluck-Henne. poule qui
Kwoka. ⎭ glousse.

Kwoczę, *cze, kał.* ⎫ kokam. gluckſen, wie
Kwokam, ⎭ eine Gluck-Henne. glousser, glosser comme les poules quand elles veulent couver; clocloquer, craqueter.

Kwokanie kokoszy. das Gluckſen einer Gluck-Henne. le glouſſement des poules quand elles couvent.

Kwota. Ertrag, Theil, Summe die einer zahlen oder haben ſoll. portion, contingent, cote, cote-part, ſomme qu'on doit païer ou recevoir § kwota zyſku wychodźi na 10 talerow; zapłaćić większą kwotę długu; ta kwota na niego przypada.

mała kwota ludźi. handvoll Leute. une poignée de gens. § z małą kwotą ludźi wźiął fortecę.

L.

L. heißt Litewſki in folgender Verkürzung. *cette lettre ſignifie* Litewſki *dans la ſuivante abréviation.*

W. X. L. das Groß-Hertzogthum Lithauen. la grande Duché de Lituanie.

La la la la la, *vid.* Lala.

*Labia, Elba. die Elbe, ein Fluß in Sachſen. Elbe un fleuve de Saxe. § Labia śię z brzegow wylała.

Łabęć, Łabędź. ein Schwan. le cigne. § łabędźi tam dosyć; łabędźie tam bywaią.

ſnadniey o łabędźia białego niźli o tę rzecz. es iſt ſeltner, als ein weiſſer Sperling. cela eſt rariſſime; on n'en trouve pas a douzaine.

Łabęći. ⎫ Schwanen-. de cigne. § ła-
Łabędźi. ⎭ bęćie piora.

głos łabędźi. Poet. Schwanen-Stimme, Schwanen-Geſang, Worte die einer vor ſeinem Ende hören läßt. *Poët.* la voix de cigne, voix ou paroles de quelqu'un avant ſa mort. § łabędźim zaśpiewał głoſem.

Labirynt. 1) Irr-Garten. 2) Anat. der Irr-Gang im Ohr. 3) fig. Verwirrung, Labirinth, Unordnung. 1) un labirinte, un dédale. 2) *Anat.* le labirinte, une cavité de l'oreille interne. 3) *fig.* un labirinte, cahos, embaras, un deſordre, confuſion. § 1) labirynt ieſt budowanie albo ogrod, że kto wſzedſzy, bez trudnośći nazad wyniść i trafić nie może. 2) labirynt w uchu ieſt koſtka, w ktorey wiele dźiurek ſam i tam obroconych. 3) będźie to wielkich labiryntow prawnych przyczyną; w trudnieyſzy co raz wpadam, śię zaprzągam labirynt.

Labra. Wappenk. Zierath oder Blumen-Werck um ein Wappen. *Blaſ.* ornement fleuré ou autre bordure d'un écu.

Labrowy. mit einem Wappen-Zierath eingefaſſet. *Blaſ.* bordé, orné d'une bordure.

*Labuię. ſich warten, ſich pflegen, wohlleben. ſe dorloter, chercher ſes aiſes.

Lacedemon, *g. u.* Lacedämonien, Sparta, eine Stadt in Morea. Lacedemone, Sparte, ville en Morée.

Lacedemończyk. Lacedämonier. un Lacedemonien.

Lacedemońſki. Lacedämoniſch. Lacedemonien.

**Lach. ein Pohle. un Polonois. § Prawdźiwi Lachowie.

Lacha. Arm eines Fluſſes. bras de fleuve. § Wisła ieſt dwoiaka, iedna ſamica, druga lacha co nowym ćiecze rowem.

Łachmany, *plur.* ⎫ Lumpen, Lappen, ge-
Łachmanina. ⎭ flickte Kleider. haillons, lambeaux; vieux méchant habit rapiécé; guenille.

Łaćina. 1) die Lateiniſche Sprache. 2) fig. Filtz, Verweis. 1) le latin; langage latin; expreſſion latine; le latinisme; la latinité. 2) mercuriale, réprimande.

dano mu łaćinę aż mu śię łeb zakurzył. man hat ihm den Peltz gewaſchen. on l'a acommodé tout de rôti; on lui a lavé bien la tête.

podła łaćina. Küchen-Latein. latin de bréviaire; latin de cuiſine.

po łaćinie, adv. Lateiniſch. en latin; latin. § dobrze po łaćinie mowi, piſze.

Łaćinnik. Lateiner; nehmlich ein Lateiniſcher Verfaſſer, oder der die Lateiniſche Sprache verſtehet. Auteur latin ou ſavant qui ſait bien le latin.

Łaćinſki. Lateiniſch. latin, qui eſt de la langue latine.

**po łaćinſku*, vulg. *po łaćinie*, adv. Lateiniſch. latin, en latin.

Łaćiuchno, łatwiuchno, *adv.* ſehr leicht. fort aiſément; très facilement; de légére.

Łacno, łatwo, łatwie, *łacwie, *adv.* leicht. facilement, aiſément, avec facilité; d'une maniére aiſée

łacno to ieſt; łacna to rzecz. das iſt eine leichte Sache. il eſt facile; c'eſt une choſe fort facile.

łacno mi. es ist mir gelegen, ich habe Lust; ich habe jetzo Zeit, ich bin jetzo frey, müßig von etwas. je suis d'humeur, de loisir; j'ai le tems, le loisir; j'ai du loisir; je suis à mon aise; je suis débarassé de; je suis libre. § nie łacno mi było; łacno mi teraz od listow pisania; łacno nam teraz.

ieżeli Was Panu łacno. wenn es ihnen gelegen ist. si vôtre commodité le permet.

kiedy Was Panu będźie łacno. wenn es ihnen gelegen seyn wird. à vôtre commodité; quand vous aurez le loisir; à vôtre loisir; à vôtre aise.

Łacność, łacwość, łatwość. 1) Leichtigkeit einer Sache, die man leicht thun oder begreifen kan. 2) Fertigkeit, Fähigkeit, Geschicklichkeit zu etwas. 3) Willigkeit, Willfährigkeit. 1) facilité d'une chose, qu'on peut faire ou comprendre aisément. 2) facilité, maniére aisée de faire qu. ch; adresse, disposition, naturel, un genie à qu. ch. 3) facilité, complaisance, condécendance. § 1) łacność zrobienia, uczynienia czego; łacność ięzyka Polskiego; łacność do zwyćiężenia, do ubłagania, do uprofzenia 2) wielką do tego od natury ma łatwość. 3) łacność umysłu iego sprawuie, że iest poważnym miedzy mądremi filozofami, a lekkim miedzy dźiećmi; łacność zbytnia lekkośćią nazwać śię może.

Łacny, łatwy, *łacwi, *łatwi. 1) leicht zu thun 2) willig, willfährig. 3) fliesend, leicht, leicht zu verstehen. 4) müßig, der müßige Zeit hat. 1) facile, aisé à faire. 2) facile, complaisant; qui condécend aisément 3) facile, naturel; facile à entendre. 4) desoeuvré, débarassé, oisif, libre; qui n'a rien à faire. § 1) rzecz łacna; robota łacna; łacny do nabyćia (ku nabyćiu) do poznania, do zwyćiężenia, do wychrachnienia. 2) kto nazbyt łacny ku dobremu, ten też łacny będźie ku złemu, *prov.* 3) styl, wiersz łacny. *4) teraz łacny (niezabawny) iestem.

łacny do uprofzenia, do otrzymania. leicht zu erhalten, zu erbitten. qu'on obtient facilement, impetrable.

łacny do ćieszenia. tröstlich, der sich leicht trösten läßt. consolable, aisé à consoler.

łacny do policzenia. zählbar, das zu zehlen ist. qu'on peut comter, numerable.

łacny do oszukania. der sich leicht betrügen läßt. qu'on peut aisément tromper.

łacny do zgromadzenia, zgromadźisty. das leicht zu versammeln ist. qui s'assemble aisément.

łacny do rozwiązania. auflöslich. dissoluble, qui se peut dissoudre.

łacny do zranienia. leicht zu verwunden. vulnerable.

łacny stolec. offner Leib. ventre libre.

Łącz ziele. (*butomon*) Blumen Binsen. butomus, jonc fleuri.

Łaćwi, łacwie, łacwość, *vid.* Łacny, łacno, łacność.

Łączę, *czy, czył.* 1) zusammen fügen; verbinden. 2) paaren, gatten zwey Thiere. 1) lier, joindre; unir. 2) acoupler, joindre pour la génération. § 1) złączył te dwie rzeczy z sobą. 2) łączę kanarek z szczygłem.

łącząca linia. Kriegsb. Communications-Linie, Lauf-Graben zwischen zwey Schanzen. *Fortif.* ligne de communication.

łączyć śię. 1) sich vereinigen, sich zusammen fügen 2) sich paaren, sich gatten. 1) s'unir, se joindre. 2) s'acoupler, se joindre, couvrir, s'aparier pour la génération. § tu śię rzeka z morzem łączy. 2) łączy śię bydło z bydlęćiem, ptak, zwierz, gadźina.

Łaczenem (łaczen iestem) czego ich bin einer Sache bedürftig, benöthiget. j'ai besoin de cela; cela me manque. § nie łaczeneś tego.

Łączenie. *1) Verbindung, Zusammenfügung. 2) Paarung, Gattung der Thiere. 1) conjonction, union, liaison. 2) coït; acouplement de deux bêtes pour la génération. § 1) łączenie (złączenie) Polski z Litwą. 2) łączenie bydlęćia (z bydlęćiem) ptastwa, zwierza.

łączenie nieprzystoyne. unerlaubte Vermischung. acouplement illégitime.

Łączka kleine Wiese petit pré.

Łączny. Wiesen-. de pré; qui croit dans les prez.

Ład. Ordnung, Geschick ordre *m.* belle maniére, train, justesse. § bez ładu i bez słuszności; bez ładu czego żądać; styl w należytym utrzymać ładźie.

niech sprawa swoim ładem idźie. die Sache mag gehen wie sie geht. il faut laisser aller la chose son train.

wiem iakim ładem te sprawy idą. ich weiß wie diese Sachen gehen. je sai le train de ces afaires.

dobrym ładem sprawy idą. die Angelegenheiten haben einen guten Gang, Schwung. les afaires vont un bon train.

Ląd. das feste Land. continent; terre ferme.

wyśieść na ląd; *do lądu przybić*; *na lądzie stanąć*. anlånden. prendre terre; venir en terre ferme.

lądem. zu Land. par terre. § lądem iechać, iść, wozić.

Łada. Wappenk. stehendes Huf=Eisen mit einem Kreutz über sich zwischen zwey Pfeilen, auf der Krone ist ein gekrönter Löwe, der ein Schwerdt hålt. *Blas*. fer à cheval qui est debout entre deux flèches avec une croix dessus; sur la couronne se présente un lion tenant une épée.

Lada. 1) Lade als an der Orgel. 2) Gehåuse als an der Wagen=Winde. 3) Wagen=Heber. 1) le cofre, le corps de l'orgue, du clavecin. 2) la boëte; le bois d'une guinde; tambour, barilet de qu. machine. 3) un cric virevau; guinde à lever un chariot. § 1) lada u organ; deka albo wierzch lady. 2) sztaba żelazna ząbkowata z lady lewarowey wychodźi. 3) lada wozowa do nakładania drzewa na kozły iest sposobna.

Lada, leda, *adj. indec*. der schlechste, der geringste. le plus chetif, le plus vil, le plus simple, le plus petit; de peu de valeur; de peu de conséquence; de peu d'importance. § lada człowiek; z lada kobietą śię zaleca; lada komu śię spodoba; lada nieszczęśćie go zatrwoży.

nie lada. nicht gering, nicht schlecht, nicht gemein. qui n'est pas de peu de valeur; qui n'est pas commune ou vulgaire. § nie lada sztukę wystawił; nie lada to Doktor, kupiec, pisarz.

lada kto; *lada człowiek*. der geringste; der schlechteste Mensch. l'homme le plus simple; un homme de bibus. § lada kto to potrafi.

lada ktory. welcher nur vorkommt; er mag so schlecht seyn wie er will. tel quel. § lada ktorego kup mi konia.

lada iaki, vid. Ladaiaki.

lada co; *lada rzecz*. das geringste; die geringste Sache. la moindre chose; quelque petit chose que ce soit. § lada czego śię lęka; krzyczy, kiedy go lada czym uderzysz.

Ladaco, *adv*. 1) schlecht, nicht mit Fleiß, obenhin. 2) liederlich. 1) négligemment; mal; par manière d'aquit; du bout du doigt; à la volée. 2) déreglement; d'une manière dereglée; en débauché. § 1) ladaco pisze. 2) ladaco żyie.

wszystko ladaco robi. er macht alles schlecht. il ne fait rien qui vaille.

wszystko ladaco. alles ist liederlich, alles ist schlecht Zeug, alle taugen nichts. tout ne vaut rien; ils ne valent un zest. § Doktorowie, Profesorowie, wszystko tam ladaco.

Ladaiaki. 1) irgend einer; der nur vorkommt. 2) schlecht, obenhin gemacht. 1) tel quel; quelque; tel qu'il soit. 2) éxigu, pauvre, vilain, méchant. § 1) naręcz mi ladaiakiego sługę. 2) robota ladaiaka; wiersze ladaiakie.

nie ladaiaki. nicht schlecht. qui n'est pas simple; qui n'est pas de peu de valeur.

Ladaiako, *adv. vid*. Ladaco.

Ładnie, *adv*. niedlich, artig. joliment.

Ładnieię. niedlich werden. devenir joli; embellir.

Ładniuchno, *adv*. sehr niedlich. fort mignardement, mignonement; d'une maniére mignone.

Ładniuchny. sehr niedlich. joliet, mignon.

Ładność. Niedlichkeit, Artigkeit. le joli; délicatesse, joliveté, mignardise.

Ładny. niedlich, artig. joli, beau, délicat, mignon. § ładna dźiewka; ładny kawaler, ładny piesek; ładny zegarek.

Ładowanie. 1) das Ein= oder Aufladen auf einen Wagen oder ein Schiff. 2) das Laden eines Gewehrs. 1) l'action de charger un chariot, un vaisseau. 2) l'action de charger une arme à feu.

ładowanie okrętu piaskiem grubym. Ballastung, Beladung mit Ballast. lestage, *m*.

Ładarz in Bergwercken der Auflader. chargeur, ouvrier aux mines qui charge les métaux sur les chariots.

Ładownica. Patron Tasche, Pulver=Horn, Pulver=Flasche. flasque, fourniment, poire; étui à mettre de la poudre.

Lądowy, odmorski. auf dem festen Lande gelegen. situé au continent, qui est de terre-ferme.

Ładuię. 1) laden einen Wagen, ein Schiff. 2) ein Gewehr laden. 1) charger un chariot, un vaisseau. 2) charger une arme à feu. § 1) furmani iuż naładowali; ładować woz, okręt. 2) naładować fuzyą, pistolety.

ładować okręt piaskiem. ein Schiff ballasten, mit Ballast beladen. lester un vaisseau.

Ładunek, *g. ładunku*. 1) Wagen=Ladung, Fracht; Schiffs=Ladung. 2) Ladung eines Gewehrs. 1) la charge d'un chariot, d'un vaisseau. 2) charge d'une arme à feu.

ładunek okrętowy z piasku. Ballast eines Schiffes. le lest à lester un navire.

Lafa.

Łafa. Lehnung der Soldaten; Kost für Menschen und Pferde. prêt, gage pour les soldâs; paiement pour nourrir les gens & les chevaux. § łafa na ludźie i na konie.

Łęg, g. łęgu. } Bruch; morastiges Feld, morastiger Wald. un marécage; un champ ou une forêt un peu marécageuse.
Łęgi, plur.

Lagier, g. lagru, drożdże winne. Wein-Hefen. lie; lie de vin.

Łagiew, f. g. łagwi. Lägel; Fäßchen mit einer Schraube in der Mitte oder auf einem Boden. broc; bari avec un vis au milieu ou sur l'un des deux fonds à mettre quelque breuvage. § łagiew śię rozeschła; maćie piwo w łagwi.

Łęgiew, f. g. łagwi. eine gewisse Stange am Wagen. sorte de barre dans l'assemblage du chariot.

Łagiewka. kleines Lägel. petit bari avec un vis. § łagiewka smolona.

Łagiewnik. Lägel-Macher. faiseur de baris avec un vis.

Łagoda, Wierzynkowa. Wappenkunst: Querstrich im ledigen Schilde mit drey Strauß-Federn über der Krone. *Blas.* ligne qui traverse horizontalement l'écu vuide avec trois plumes d'autruche sur la couronne.

Łagodnie, łagodno, *adv.* liebkosend, gütig, gelind. doucement, bénignement, gratieusement, tendrement, avec douceur. § łagodnie mowić, śię stawić, kogo przyjąć.

Łagodnieię. 1) sich besänftigen, sich begütigen, nachlassen. 2) gelinder werden, abschlagen, nachlassen, als der Frost. 1) s'adoucir, se relâcher, s'apaiser, devenir doux. 2) molir; s'adoucir; devenir moins rude, moins violent; n'être plus si violent; se débander, se désserrer. § 1) roziuszone pospolstwo złagodniało; gniew iego łagodnieie. 2) łagodnieie zima, mroz.

Łagodniuchny. sehr gelinde, sehr sanft. fort doux, indulgent.

Łagodno, *vid.* Łagodnie.

Łagodnomowny. liebkosend. flatant, caressant.

Łagodnomowność. liebkosende Reden, Liebkosung. discours flateur; des douceurs; cajolerie, paroles galantes.

Łagodność. 1) Gelindigkeit, Gütigkeit, Milde, Sanftmuth. 2) Gelindigkeit als eines Winters. 1) douceur, benignité, mansuetude, indulgence. 2) legéreté, la douceur de qu. ch. qui n'est pas si rude, si rigide. § 1) łagodnośćią więcey sprawisz niż surowośćią. 2) łagodność zimy, kary.

Łagodny. 1) mild, sanftmüthig, gütig. 2) anmuthig. 3) gelind, nicht heftig. 1) doux, indulgent, civil. 2) doux, agréable, gracieux. 3) doux, qui n'est pas rigide qui n'est pas violent. § 1) łagodny Pan, łagodne słowa. 2) łagodne wino. 3) łagodna zima, kara.

Łagodzę. mildern, lindern, besänftigen. adoucir, apaiser, rendre doux, rendre moins rude. § zwaśnione ułagodźił serca; łagodźić surowość, gniew czyy.

Łagodzenie. Mildrung, Linderung. adoucissement, l'action par laquelle on adoucit.

Łaianie. das Schelten; Schelt-Worte. repréhension, correction, reprimande, reproche.

łaianie proste. Bestrafung mit Worten. châtiment de paroles.

łaianie zelżywe. Schimpf-Worte. injure; parole ofençante, outrage, *m.*

Łaię komu, na kogo o co, *ie*, *iał.* schelten, schmälen. gronder, reprendre, rechigner, reprimander qu; se fâcher contre qu.

straszni łaiać. schimpfen. injurier; dire des injures.

łaiać śię. einander schelten. s'entrefâcher, s'entre quereller, se prendre de paroles. § straśznie śię łaiali.

Laik, człowiek niepoświęcony. ein weltlicher, der im weltlichen Stande lebet. laique; homme laique.

Lak. 1) Siegel-Lack. 2) Saltz-Lacke zu Fischen oder Fleisch. 1) de la cire d'Espagne. 2) ressel; saumûre; le sel liquide dont on se sert à saler la chair ou les poissons dans la caque. § 1) laska laku; lakiem pieczętować; przy laku leży pieczątka. 2) lak do ryb, do mięśiwa.

Laka, wiśniowa farba do farbowania wiśniowego albo rożanego. Lack, Gummi-Lack. laque, sorte de gomme.

Łąka. eine Wiese. un pré; prérie. § bydło iest na łące.

z iedney są łąki; iednegoż to są gatunku. sie sind eines Gelichters, von gleichem Schlage. ils sont de la même cuvée, de la même trempe, de la même volée, de la même étofe, de la même clique.

Łaknący. 1) hungrig. 2) begierig nach etwas. 1) famélique, afamé, qui a faim; qui est acablé de faim. 2) afamé, qui désire ardemment qu. ch. § 1) dać ieść łaknącemu. **2) cudzego łaknący człowiek.

Łaknę. 1) hungern. 2) fig. hungern, dürstig seyn nach etwas. 1) avoir faim; étre pressé par la faim; avoir envie à manger. 2) avoir soif de qu. ch; désirer ardemment. § 1) iuż kilka dni łaknął. **2) łaknie mądrości, prawdy.

łaknę; chce mi się ieść. es hungert mich. j'ai faim.

Łaknienie. 1) der Hunger. 2) grosse Begierde nach etwas. 1) la faim, envie de manger. 2) la faim, la soif, grande passion, grande envie de posséder qu. ch.

Łakocę. 1) naschen. 2) locken, anlocken. 1) bafrer qu. ch; étre friand; manger un morceau friand. 2) affriander, atirer, gagner, alécher, apâter. § 1) a co kot łakocił? 2) przyłakocił go do siebie.

Łakocenie. 1) das Naschen. 2) das Anlocken, Ankirren. 1) l'action de manger des friandises. 2) atraits, apas, aléchement.

Łakoći, *plur.* łakoty, *plur.* łakotki, *plur.* Leckerey, Lecker-Bissen, Naschwerck. des friandises, bons morceaux.

łakoći dla dźieci. Naschwerck für Kinder. les bon-bons; petites friandises qu'on donne aux enfans.

Łakomie, *adv.* 1) geitzig. 2) begierig im Essen, heißhungrig. 1) avarement, chichement, d'une maniére avare. 2) avidement, gloutonnement, d'une maniére gloutonne. § 1) łakomie mamonę zbiera. 2) łakomie ieść.

Łakomię śię na co. begierig auf etwas thun; auf etwas verleckert seyn. désirer passionnement; avoir grande envie d'obtenir qu. ch; se laisser séduire, se laisser aler à qu. ch; étre friand de qu. ch. § ułakomił śię na ten zyszczek.

Łakomstwo. 1) Geitz. 2) Freß-Begierde, Unersättlichkeit. 1) avarice. 2) gourmandise. § 1) łakomstwo z głupstwem w iednym chodzą towarzystwie. 2) takiego łakomstwa w iedzeniu nie widźiałem.

Łakomy. 1) geitzig. 2) geitzig, heißhungrig, gierig im Essen. 3) anlockend; anreitzend. 1) avare. 2) gourmand, goulu. 3) friand, charmant, atraiant, qui a des apas. § 1) łakoma to baba; łakomy w nabywaniu, w zbieraniu. 2) nie bądź tak łakomym w iedzeniu; łakomy to żarłok. 3) łakome to są rzeczy.

łakomy, subs. ein Geitziger, ein Geitzhals. un avare. § łakomy nigdy nic nie ma; *prov.* łakomy nayuboższy; *prov.* łakomy a świnia po śmierći zwierzyna; *prov.* łakomemu naywięcey niedostaie; *prov.* łakomy wszystkim zły, sobie naygorszy, *prov.*

Łakotka. }
Łakotnik. } Schlecker, Nascher. friand; personne qui aime les friandises.

łakotnik co robi albo przedaie łakoći. der Näschereyen macht oder verkaufet. faiseur ou vendeur de friandises.

Łakotliwie, *adv.* genäschiger Weise. d'une maniére friande.

Łakotliwość. Schleckerey, Näscherey, Nasch-Begierde. friandise; apetit pour des choses délicates.

Łakotliwy, }
Łakotny, } *adj. & subs.* genäschig, näschig. délicat, friand, qui aime les friandises.

łakotne źiele, vid. Lubczyk Ligurski.

Łakoty, *vid.* Łakoći.

Lakowy. 1) zum Siegel-Lack gehörig. 2) Lac-, kirschen- oder rosenfärbig. 1) de cire d'Espagne. 2) de laque, qui regarde la laque; de couleur de laque.

Łaktuka, Sałata. Salat. latuë.

łaktuka głowiasta. Kopf-Salat. laituë pommée.

Lakrycya, słodki korzeń. (*glycyrrhiza*) Süß-Holtz. de la réglisse.

Lala; Halala; Hulala. 1) Jäger-Geschrey beym Hetzen. 2) Geschrey der Barbarischen Völcker beym Angriff. 1) *chasse:* taïon, taïaut. 2) cri de guerre que font les barbares en ataquant l'enemi.

Lalka, lątka. Puppe, Tocke. poupée, poupard.

Lalusia. 1) Püpchen. 2) Schmiegel-Fleck, schönes aber einfältiges Mägdchen, das sich putzt. 1) petite poupée; joujou. 2) pimbêche; fille pimpante; fille sans esprit & bien ajustée. § 1) ustroiłam swoię laluśię. 2) w swoiey śię lalusie barzo zakochał.

Łamanina. grundloser Weg, grundloser Boden. chemin creux & impracticable; terrein marécageux ou fort bourbeux.

Lama. goldnes oder silbernes Blechlein. lame; petite plaque d'or ou d'argent. § lama lita srebrna.

Łamanie. 1) das Brechen, Zerbrechen. 2) Glieder-Gicht, Zipperlein in den Gliedern. 3) das Brechen als des Friedens. 1) rompement, l'action de rompre. 2) la goute, douleur dans les jointures. 3) violation, l'action de violer. § 1) złamanie nogi. 3) łamanie w stawiech ćierpiący. 3) łamanie pokoiu, ustawy.

łamanie w ręku, w stawach ręcznych; chyragra.

chyragra. Zipperlein an den Händen. chiragre.

łamanie głosu; wycwerki. die Collatur in der Singe-Kunst. le roulement de la voix dans la musique.

Łamany. 1) gebrochen. 2) ungleich, holpricht. 1) rompu, cassé. 2) raboteux, inégal.

łamana liczba; frakcya. Rechenk. ein Bruch. *Aritmet.* fraction; nombre rompu.

Lambitywum, *indec.* Heilk. Leck-Saft; Leck-Artzeney. *médec.* un écléme; looch, médicament qu'on prend en lêchant. § lambitywum bierze.

Lament, narzekanie. Klage, Wehklage. plainte, lamentation.

Lamentowny. kläglich. lamentable, déplorable.

Lamentuię, narzekać, żalić się. lamentiren, klagen, bejammern. lamenter, déplorer.

Łamię co, *mie, mał.* 1) brechen. 2) brechen, übertreten als den Frieden. 3) brechen Steine. 1) briser, rompre, casser. 2) violer, fausser, rompre la paix, la foi. 3) tirer la pierre de la carrière. § 1) złam tę lasкę. 2) łamać wiarę, małżeństwo, ustawy, przyiaźń, słowo, wstyd, post; krol nam prawa łamie. 3) łamać kamienie w gorach.

łamać sobie głowę. sich den Kopf zerbrechen. se rompre la tête; s'alambiquer l'esprit.

łamać głos. Music: eine Collatur machen. *Musique:* rouler la voix: faire un roulement.

łamać się. 1) brechen, einbrechen, sich zerreissen. 2) sich den Kopf zerbrechen. 1) se rompre, se casser. 2) s'épuiser l'esprit à force de; s'alambiquer; s'embarasser l'esprit de qu. ch. § 1) lod się na Wiśle łamie. 2) łamać się pracą, trudnością.

Lampa. eine Lampe. lampe.

Lampart. ein Leopard. Léopard.

lampart, g. u. ein Probier-Stein. pierre de touche; la touche. § probować złoto na lamparcie.

Lampartowy. Leoparden. de Léopard.

Lampowy. Lampen-. de lampe.

lampowy nosek albo rurka. Schnüppe; Lampen-Röhrchen. lamperon, petit tuïau qui tient la mêche dans la lampe.

*Lambreda } ninog. Lamprete, ein Fisch.
*Lampret } lamproïe un poisson.

Lamus, *vid.* Lemus.

Lań, *f. vid.* Łani.

Łan, zrzeb, ślad. Hufe oder Hube-Landes, sie ist von unterschiedener Grösse. trente arpens, une mésure de terre qui n'est pas égale par tout. § łan Polski ma w dłuż 3024. a wszerz 120. łokći; łan w dobrach krolewskich, ktory się Chełmińskim zowie, ma w dłuż 6750. a wszerz 225. łokći; łan Niemiecki ma w dłuż 4050. wszerz 180. łokći; łan Frankoński ma w dłuż 3915. a w szerz 174. łokći; dystrybuta chlebow źimowych według trzynastu tysięcy łanow.

Lanca. eine Lantze. lance.

Lancet. eine Lanzette. lancette.

*Łańcuch, łancuch, *g. a.* eine Kette. chaine. § łancuch złoty, żelazny; łancuchem związać; w łancuch wsadźić; łancuchem uwiązany.

Łancuchowy. Ketten-. de chaine. § ogniwo łancuchowe.

pies łancuchowy. Ketten-Hund. chien d'atache.

Łancuszek, *g. łancuszka.* Kettlein. chainette.

Łancuszkowy. gekettelt, aus Kettlein gemacht. fait en chainette.

pancerz łancuszkowy. Pantzer aus kleinen Kettlein. une côte de maille faite de chainettes.

Łancuszno, } *adv.* mit einer Ketten-
Łancużno, } Zierath. avec un chaine pour ornement.

Łancuszny. } der eine Kette zum Zierath
Łancużny. } trägt. qui porte une chaine; orné d'une chaine, d'un colier.

Rycerz łancużny. Ritter mit einer Kette statt des Ordens-Bandes. chevalier qui porte une chaine au lieu du cordon.

Lanczaft. eine Landschaft gemahlt oder im Prospect auf dem Lande. un paisage; l'aspect d'un champ ou le tableau qui le répréſente.

Łani. } Hinde; Hirsch-Kuh. biche,
*Łania. } femelle du cerf.

Łani, *adj.* 1) die Hirsch-Kuh angehend. *2) Hirsch-, *s.* Jeleni. 1) de biche. *2) de cerf, *v.* Jeleni.

łani czyśćiec ziele, vid. Czarnogłow.

łania broń ziele, vid. *ieleni korzeń.*

Łaniczka ziele. (*ephemerum; iris sylvestris*) Art von Schwertel-Lilien. flambe blanche sauvage.

Lanie. 1) das Giessen. 2) das Giessen, Abgiessen eines Metalls. 1) épanchement, l'action de verser; éfusion. 2) fonte, l'action de fondre, de jetter le métal en moule.

Łaniż. Hirsch-Brunst, Hirsch-Schwamm. espèce de trufles.

Lanka ziele. } (*lilium convalium*) May-
Lanuſzka. } Blümchen. du muget.
Łannik, łanowy żołnierz. Soldat der vom Huben-Geld besoldet wird. soldat qui tire ſa ſubſiſtance des tailles qu'on leve de trente arpents. § łannikow na oſadę posłano.
Łanowy, *conf.* łan. 1) zur Hufe gehörig. 2) zur Land-Miliz beſtimmt. 1) qui regarde la meſure de terre qu'on apelle *łan*. 2) qui a du raport à la milice qui reçoit ſa paie des champs cultivez. § 1) łanowa miara. 2) woyſko z wyprawy łanowey; piechota łanowa.
łanowe. Hufen-Geld, ſo von den Hufen zur Unterhaltung der Land-Miliz eingetrieben wird. taille qu'on leve des champs pour la ſubſiſtance de la milice.
Lantgraf. Landgraf. un Landgrave.
Landgrafowa. Landgräfin. Landgravine.
Lantgrafſki. Landgräflich. de Landgrave, de Langraviat.
Lantgrafſtwo. Landgrafſchaft. Landgraviat.
Lantawa ziele. (*conyza major*) groſſe Dürrwurz. la grande coniſe; herbe aux puces.
Lany. * 1) gegoſſen. 2) geſchmolzen und gegoſſen. 1) verſé, épanché. 2) de fonte; jetté en moule. § 1) lana (rozlana) woda. 2) lana świeca; lana robota; lany ſtatek.
Łapa. Pfote, Tatze. pate, le pié de quelques animaux. § łapa niedźwiedzia, małpy, pſa.
łapa niedźwiedzia; *łapa lwia ziele*. (lycopodium, pes lupi) Bär-Lappen, Wolfs- oder Teufels-Klaue. eſpèce de mouſſe.
Łap cap, *interj. vulg.* greif zu; Rips raps. à la ripaille; à la gribouillette.
potym łap cap po ſobie. hernach kriegten ſie ſich bey die Köpfe. après ils en ſont venus aux mains; enſuite ils ſe ſont harpez.
Łapacz. 1) Häſcher. 2) Annaſſer. 1) archer, ſergent. 2) raviſſeur, celui qui s'aproprie qu. ch. § 1) łapacze albo ceklarze mieyſcy. 2) łapacz cudzego dobra; łapacz honorow.
Łapaczka. 1) Falle; Fall-Grube. 2) fig. Falle, Nachſtellung. 1) trape, trebuchet pour prendre quelque bête carnaſſiére. 2) *fig.* un piége, embuche. § 1) liſa w łapaczce złapać. 2) tey uniknął łapaczki; w mowie iego łapaczka była.
Łapam. 1) fangen, haſchen. 2) einen in der Rede fangen. 3) ausſchreiben, ſich mit fremden Federn ſchmücken. 4) nachſtreben, nachjagen. 1) prendre, attraper, arrêter, ſe ſaiſir de qu. 2) prendre qu. par le bec, trouver qu. en deux paroles. 3) piler un auteur. 4) ravir, prendre pour ſoi; s'atribuer; s'aproprier; tâcher d'obtenir. § 1) złapano złoczyńcę. 2) darmo go w mowie złapać uśiłował. 3) łapać w rożnych księgach ſentencye. 4) łapać honorow, doſtatkow.
Łapanie. das Greifen, das Haſchen. capture, ſaiſiſſement; l'action de prendre.
Łapćie, *plur.* kurpie, *plur.* Baſt-Schuhe. galoches, *f. plur.* ſabots.
Łapica. } Falle. un atrapatoire; tra-
Łapka. } pe.
łapka na kotki. Katzen-Falle. un piége à chats.
łapica na ſzczury. Ratten-Falle. ratière.
łapica na krety. Maulwurfs-Falle. taupière.
łapica na myſzy. Mäuſe-Falle. ſourciére, un atrapatoire.
łapka. Patte, Klappe, kleiner Aufſchlag am Ermel. reverſis de la manche d'un habit. § łapki albo wyłożki czerwone u kontuſza.
Łapikuſel. Saufaus, Bier-Bruder. ſac au vin; chevalier de la coupe.
** Larmo. Lerm, Geſchrey, Freuden-Geſchrey. bruit; cri de joie; aclamation. § larmo pełną krzykną ſzyią; weſołym śię odezwali larmem.
Łapiniec ziele, *vid.* Barſzcz proſty.
Larwa. 1) Larve, Maſke. 2) heßliches Weib, Larve. 1) maſque. 2) une guenon; femme ou fille fort laide.
Laryſa. Wappenk. zwey ſtehende Pflug-Eiſen im ſilbernen Felde mit drey Strauß-Federn über der Krone. *Blaſ.* deux ſocs de charruë poſez debout au champ d'argent avec trois plumes d'autruche ſur la couronne.
Las, *g. a. u.* 1) Wald. 2) dichtes Haar, dichte Sträucher oder Kräuter. 3) fig. Verwirrung. 1) une forêt, un bois. 2) touſe; cheveux épais; un amas épais de cheveux, d'herbes ou de broſſailles. 3) *fig.* confuſion; deſordre *m.* § 1) w leśie (laſem) iechać.
las wyſoki, wielkośny. hoher Wald. haute-futaie; bois de haute-futaie; forêt de haute-futaie.
iak w leśie tu błędno. es ſieht hier recht verwirrt aus. tout il y eſt ſens deſſus deſſous; quel remü-ménage eſt-ce là; tout y eſt rempli de confuſion & de trouble.
zaſzedł w las daleko. er hat ſich verwirret; er hat ſich zu weit eingelaſſen. il s'eſt trop embaraſſé.
do laſa. lauf zu; ſuche zu entfliehen. ſauvez vous par la fuite; gagnez le haut, le taillis.

zapłata w leśie. die Zahlung ist im weiten Feld. le paiement eſt douteux. § głupi daie, a zapłata w leśie.

przez ſuchy las żołdaka puśćić. einen Soldaten Spieß-Ruthen laufen laſſen. paſſer un ſoldat par les baguettes.

Łaſa do prześiewania wapna, piaſku; krata mularſka. Sand-Fege, dadurch die Maurer den Sand werfen. groſſe claïe au travers de laquelle le maçon fait paſſer le ſable.

laſy; drzwi kraćiaſte. Gatter-Thür. porte à claire voie ou à treillis.

Laſeczka. } 1) Stöckchen. 2) Strichlein
Laſzczka. } über oder zwiſchen den Buchſtaben im Schreiben. 1) baguette, petit bâton. 2) accent qu'on fait ſur une lettre, ou un tiret entre les mots. § 1) laſeczkę złamać łacno. 2) laſka nad literą; położyć laſeczkę miedzy słowami.

Laſek, *g. laſka.* 1) Wäldlein. *2) kleiner Garten. 3) Art von Hunden. 1) un bocage, petit bois. *2) petit jardin. 3) eſpèce de chien.

Laśica. }
Łaśiczka. } eine Wieſel. belette.
*Łaſka. }

łaśiczka leſna. Iltis, Frettlein, Wald-Wieſel. furet petit animal.

Łaśiczkowy. }
Łaśiczny. } Wieſel-. de belette.

Laſka. 1) Stock, Stab, Rohr. 2) Marſchall-Stab in der Land-Bothen-Stube. 3) Zeit da einer Land-Bothen-Marſchall iſt. 4) Stab eines vornehmen oder andren Bedienten. 5) Stab, Zeichen der Marſchalls-Würde; die Marſchalls-Würde. 6) Stab, ſo beym Todes-Urtheil gebrochen wird. 7) Stange Wachs, Siegel-Lack. 8) Sonnen-Uhr-Weiſer. 1) bâton, canne. 2) bâton de Maréchal de la Diéte générale. 3) le tems qu'on a été Maréchal de la Diéte. 4) bâton, verge que quelques hauts & bas Oficiers portent à la main. 5) bâton, marque de la dignité d'un Maréchal; la dignité d'un Maréchal. 6) baguette qu'on briſe en prononçant la ſentence de mort. 7) bâton de cire, de cire d'Eſpagne. 8) un ſtile; éguille de cadran. § 1) laſką śię podpierać. 2) Marſzałkowſka mu oddana laſka. 3) Marſzałek ſtarey, nowey laſki. 4) laſką Marſzałkowſka, Regimentarſka, gieneralſka, woytow ſtarorzymſkich; laſka ceklarſka. 5) laſkę koronną, litewſką otrzymał. 6) iuż dekret złoczyńce czytaią, iuż laſkę żyćia iego łamią. 7) laſka laku. 8) laſka albo groćik na słoneczniku.

laſka rozmiaru. Meß-Stab. meſure; réglet diviſé en pluſieurs parties dont on ſe ſert pour meſurer qu. ch.

laſka paſtuſza. Schäfer-Stock. houlette de berger.

laſka Merkurego. Mercurius-Stab. le caducée; baguette de Mercure entortillée de deux ſerpens.

laſka ptaſznica. Vogelſteller-Stange. perche où eſt ataché le filet d'un oiſeleur.

Łaſka. 1) Gnade, Gütigkeit, Gefallen, Gunſt, Gewogenheit. 2) Gnaden, Titel ſo ſelten gebraucht wird. 3) eine Wieſel, ſ. Łaśica. 1) grace; la faveur, plaiſir; bonnes graces. 2) votre grace, *titre qui n'eſt pas trop reçû.* 3) bellette, *v.* Łaśica. § 1) gniew w łaſkę zamienić; w łaſkę kogo przyiąć; wkradać śię w łaſkę czyią; łaſkę otrzymać, znaleść; trzeba mi iego łaſki ſzanować; łaſki u niego doſtał; deklaracya łaſki krolewſkiey; na łaſkę ſobie zasłużyć, zarobić; wielką mi wyświadczył łaſkę; o łaſkę czyią zachodźić; łaſki czyiey ſzukać; przywroćić kogo do łaſki. 2) upraſza śię Łaſk Waſzych.

z łaſki Bożey. 1) von Gottes Gnade. 2) Gott ſey Danck. 1) par la grace de Dieu. 2) Dieu merci. § 1) z łaſki Bożey krol Polſki. 2) mam z łaſki Bożey z kąd mu dać wychowanie.

z łaſką. aus Gunſt, mit Gütigkeit; im guten. de bonne grace, favorablement; par faveur. § z łaſką twoią to otrzymałem; z łaſką od Pana odſtał, go słuchał.

z łaſki. aus Gnaden, umſonſt, aus Gütigkeit. gratuitement, par grace, de grace de qu.

poddać śię na łaſkę. ſich auf Gnade ergeben. ſe rendre à diſcretion.

łaſkę utraćić; z łaſki wypaść. in Ungnade fallen. tomber dans la disgrace de qu; étre disgracié.

wielką mi uczyniſz łaſkę. du wirſt mir einen gröſſen Gefallen erweiſen. vous me ferez un grand plaiſir.

łaſce śię Was Pana oddaię. ich empfehle mich ihrer Gewogenheit. je me recommande à vos bonnes graces.

łaſkę mam u niego. ich ſtehe bey ihm in Gnaden. j'ai ſes bonnes graces.

łaſka Pańſka na pſtrym koniu iedźie. groſſer Herren Gunſt iſt wie Aprillen-Wetter. la grace des Grands varie comme la lune, aujourd'hui claire demain brune.

nie dbam o łaſkę, kiedy mam łaſkę. was achte

achte ich Ungnade, wenn ich Gewalt habe. on n'a qu'à me haïr, pourvu qu'il faille m'obeïr.

za łaſką mowiąc. mit Ehren zu melden. ſauf l'honneur de la compagnie.

Łaſkaw, łaſkawy. 1) gnädig, günſtig, gewogen. 2) gütig, gnädig, ſanftmüthig. 3) kirr, zahm. 4) gelind, nicht hefftig. 1) bienveillant, favorable, propice. 2) clément, doux, indulgent, civil 3,) aprivoiſé, doux, qui n'eſt pas farouche 4) mitigé, médiocre, doux, qui n'eſt pas rigide. § 1) nie ieſteś na mię łaſkaw; bądź na niego łaſkaw; łaſkawym przyięty ſercem. 2) Pan to łaſkawy. 3) gołąbek, pieſek łaſkawy. 4) łaſkawa kara.

Łaſkawie, *adv.* gütig, gnädig, ſanftmüthig. favorablement, obligeamment, avec bonté; avec grace. § łaſkawie śię z kim obchodźić; łaſkawie mię przyiął.

Łaſkawość. 1) Gütigkeit, Sanftmuth, Gelindigkeit. 2) Gelindigkeit als des Winters. 1) indulgence, clémence, benignité; la douceur; honêteté. 2) la douceur comme de l'hiver. 3) la douceur d'une bête. § 1) łaſkawośćią więcey ſprawiſz niż ſurowośćią. 2) łaſkawość źimy. 3) łaſkawość owieczek.

Łaſkawy, *vid.* Łaſkaw.

**Łaſkidawca. Wohlthäter; wohlthätiger, gnädiger Herr. bienfaiteur.

Laſkowanie, żłobkowanie. Ausſtreifung; Hohl-Kehlen, hohle Streifen. ſtriûre, canelure. § laſkowanie ſzniceryſkie, ſtolarſkie; laſkowanie poprzeczne; laſkowanie wklęſłe; laſkowania dołki albo rowki.

laſkowanie wypukłe; laſkowania gorki. die Zwiſchen-Stäbe, erhabenen Theile zwiſchen den Aushöhlungen. les éminences qui ſont à chaque coté de la carne de la canelure.

Laſkowany, lochowany, żłobkowaty. in die Länge ausgehöhlt, ausgeſtreift, kehlicht. ſtrié, canelé.

Laſkowy, *vid.* Leſzczynowy.

Laſkuię co. Hohl-Kehlen machen, kehlicht machen, ausſtreifen. caneler, faire des canelures.

Łaſkuię komu. fuchsſchwänzen; ums Maul gehen. cajoler, pateliner, grater la plante des piez à qu.

Laſy, *plur. vid.* Las, Laſa.

Laſzczka. Stäblein, Stöckchen. baguette, petit bâton, petit échalas. § do laſzczek przywiązane zioła.

Łaſzę śię, *si, śił.* 1) an der Erde kriechen, ſich ſchmiegen, als ein Hund. 2) fuchsſchwänzen, ums Maul gehen, einen Katzen-Buckel machen. 1) flater ſon maitre; rampre, ſe trainer contre terre comme fait le chien. 2) ramper; faire le chien couchant devant qu; étre pliant comme oſier; s'abaiſſer. § 1) łaśić śię u kogo; łaſząc śię przepraſzał. 2) pies śię łaśi; człek śię ten łaśi aż z tyłu uchwyći.

Łaſzenie śię. niederträchtige Schmeicheley, Fuchsſchwänzerey. vilaine flaterie; extraordinaire cajolerie.

Łaſzt. eine Laſt ein Maaß von 60. Scheffeln. laſt une meſure de ſoixante boiſſeaux. § łaſzt dobrey miary ma cwiertni 26. albo 78. korcow; łaſzt zboża ma w Gdańſku 60. korcow, a 42. Krakowſkich korcy; łaſzt ſoli ma beczek 18, śledźi i inſzych rzeczy 12. beczek.

Lata, (*vid.* Rok) die Jahre. les années.

Łata. 1) Fleck auf einem Kleide. 2) Dach-Latte. 1) piéce, chiffon, morceau de drap, d'étofe, qu'on met à quelque habit. 2) late. § 1) łata na ſukni, na koſzuli, na płaſzczu. 2) dachowki na łatach kładą.

łata na trzewiku. Schuh-Fleck. bout, morceau de cuir pour racommoder le ſoulier.

łatami obić. belatten. later.

łaty odrzeć. ablatten. délater.

Łatacz. Flicker. racoutreur, ravodeur.

Łataczka. Flickerin. ravodeuſe, racoutreuſe.

Łatam co. flicken, Flecke aufſetzen. rabiller, rapiécetter, refaire, racommoder, ravoder, rapetaſſer, mettre des piéces à quelque vêtement, à un ſoulier.

trzeba gdźie indźiey łatać mieſzka. man muß wo anders ſeinen Beutel ſpicken il faut faire ſes choux gras en un autre endroit.

Latam. 1) langſam oder oft fliegen. 2) herum ſchweifen, flattern, herum laufen. 3) herum gehen als eine Zeitung. 1) voler ſouvent ou lentement. 2) roder, courir çà & là. 3) courir, voler comme une nouvelle. § 1) iaſkołka po domach lata. 2) latać, prućiać, włoczyć śię po świećie. 3) nowina lata.

zwierzę lataiące. ein fliegendes Thier. un volatile.

latać myślami. mit Gedancken herum flattern. étre diſtrait; promener ſes penſées en divers endroits.

lata myślami po niebie, a zadek w popiele. er denckt hoch hinaus, und hat doch kein Vermögen. il a le coeur haut & la fortune baſſe.

Latanie,

Latanie, lot, lecenie. das Fliegen, der Flug. action de voler; le vol.
Łatanie. das Flicken. le rabillage; le rapiécetage; racoutrement.
Latarenka. ein Laternchen. petite lanterne.
Latawica. Nachtweiblein ein Gespenst. un sucube; diable qui sous la figure de femme habite avec l'homme.
Latawiec, *g. latawca.* 1) Nachtmännlein ein Gespenst. 2) Drachen von Papier den die Jungen fliegen lassen. 3) ein Paradies-Vogel. 4) ein fliegender; der in der Luft flieget. 1) un incube, diable qui à la faveur de la figure de l'homme habite avec une femme. 2) cerf-volant ou un écoufle que les enfans exposent à l'air. 3) la manucodiata; l'oiseau de Paradis. 4) personne qui vole. § 1) łatawiec i łatawica są nocne obłudy baieczne. 2) chłopcy za latawcem biegaią. 3) latawiec iest ptak Indyyski bez nog, ktore mu w Indyi urzynaią.
Laternia. eine Laterne. lanterne.
wielka laternia. grosse Laterne. un ampion.
laternia morska. eine See-Laterne; Thurm am See Hafen mit einer grossen Laterne. fanal; une tour avec une grosse lanterne à l'entrée des ports. § laternia morska iest wieża na ktorey dla żeglarzow gore ogień.
laternia na trzonku albo na słupie. Laterne auf einem Stiel oder auf einer Säule. falot.
Łatka, lalka. Puppe. poupée, poupard.
wielka łatka; kuglarska lalka. grosse Puppe, Gauckel-Puppe. bamboche, marionette.
łątki wodne. Wasser-Püpchen, sind gläserne Figuren, so an gläsernen Kügelchen im Glas Wasser herum schwimmen. petites figures de verre atachées aux petits globes de verre, qu'on voit nager & remuër dans un verre d'eau.
Łatkarz. 1) Puppen-Macher oder Verkäufer. 2) Marionetten-Spieler. 1) poupetier; marchand poupetier ou faiseur de poupées. 2) joüeur de marionettes.
Łątkowy. Puppen-. de poupée; qui regarde une poupée. § łątkowa komedya.
Lato. der Sommer. l'été. § śrzod lata; na schodźie lata.
lato obfitośći. fruchtbares Jahr. une fertile année.
Nowe Lato. Neu-Jahr. Nouvel an; Nouvelle Année.
Nowe lato żydowskie, vid. Trąbki.
lato świętomarćińskie. alter Weiber-Sommer. l'été Saint Martin.
za lata. zur Zeit des Sommers. pendant l'été; de l'été.
lećie. des Sommers, im Sommer. dans l'été. § lećie na polu robiemy, żymie doma; kto lećie nie zbiera żimie przymiera, *prov.*
śrzod lata. die Mitte des Sommers. la mie-été.
lata, (conf. Rok) die Jahre. les ans, les années.
*Latoperz, Nietoperz. eine Fleder-Maus. une chauve-souris.
**Latopis. **Latopisca. } Geschichtschreiber, Jahr-Bücherschreiber. Historien, annaliste.
Latorośl, *f.* Reis, Sprosse am Baum. jet d'arbre, pousse, rejetton, curson. § latorośle wyćinać.
latorośl do sadzenia w żiemię. Setzling, Satz-Holtz; Ast den man an beyden Enden abhauet und in die Erde setzet. bille; branche coupée par les deux bouts pour planter.
latorośl do wszczepienia w pniak. Pfropf-Reis. grèfe, ente; jetton qu'on grèfe dans un arbre.
latorośl albo płonka wszczepiona. gepfropftes Reis. grèfe, ente.
latorośl z drzewa w drzewo bez odćinania sadzona albo wrosła; latorośl maćicy obłąkiem sadzona. Absencker, Ueberschüßling, Ableger. provin, marquote.
latorośl winna; winorośl. Wein-Rebe, Wein-Ranck. un pampre; le jeune bois de l'année que pousse la vigne.
Latoroślny. zu Schoß-Reisern gehörig. des rejettons, qui apartient aux rejettons.
Latos, *g. a.* Latosek, *g. latoska.* } ein jähriges Thier. une bête d'une année.
Latoś, *adv.* heuer, dieses Jahr. cette année; dans l'année où nous sommes.
Latośi, tegoroczny. heurig, diesjährig. de cette année; de l'année; qui est de l'année. § wino latośie, miod latośi.
Latowanie. die Zubringung des Sommers; die Sommers-Zeit; das Sommer-Leben. la demeure qu'on fait en quelque lieu pendant l'été; le tems de la campagne; le tems d'été.
Łatr. Stab, Maaß von vier Ellen beym Maurer und Landmesser. deux brasses, mesure de maçon & d'arpenteur qui contient quatre aunes.

Laruię. überſommern, den Sommer wo leben. paſſer l'eté en quelque lieu.
Łatwie, Łatwość, Łatwi, Łatwiuchno, *vid.* Łacno, Łatność, Łacny, Łacniuchno.
**Laur, bobek. Lorbeer-Baum. laurier un arbre.
** *laur*; *laury*. Lorbeer, Lorbeer-Krantz; Sieg, Sieges-Zeichen. laurier, couronne de laurier; victoire; un ſigne de victoire. § głowę iego wieńcuyćie laurem; głowa ſię wieńczy w laury; zwyćięſkie laury iego zdobią ſkronie.
**Laurowy. Lorbeer-. de laurier. § tu laurowe wieńce, tam niezwiędłe palmy zbieraią.
laurowe liśćie. Lorbeer-Blätter; Sieges-Zeichen. lauriers; un ſigne de victoire.
**Lauruie. mit Lorbeern krönen. couronner de laurier. § tak wiele bram ulaurował.
Ława. 1) eine Banck. 2) Kriegsb. Banquet, Auftritt hinter der Brust-Wehr. 3) Reihe in die Breite. 1) banc pour s'aſſeoir deſſus. 2) *Fortif.* banquette, marche derriére & au bas du parapet. 3) rang, rangée des choſes rangées les unes à côté des autres en front. § 1) na ławie śiedźieć. 2) ława wału; żołnierze z ławy przez nadwałek ſtrzelali. *3) pſy ławą za zaiącem idą.
**ławy*, *iadki*. Bäncke, wo man Eßwaaren verkauft. hale, étaux, boutiques où l'on vend des vivres. § mięsne, rybne ławy.
Lawaterz, *g. a.* Hand-Faß, Hand-Becken. un lavemain; baſſin à laver les mains.
Ławeczka. Bänckchen. petit banc, banquette.
Lawanda. } (*lavendula*) Lavendel, Spicanard. lavande.
Lawenda. }
lawenda ſzyſzkowa. (ſtœchas) Stöchas-Kraut. ſtécas.
Lawendowy. Lavendel-. de lavande. § wodka lawendowa.
Lawety, *vid.* Lewety.
Ławica. 1) Richter-Banck, Raths-Banck. 2) lange Reihe, ſ. Ława 3). 1) banc, à laquelle ſe mettent les Juges ou les Conſeillers. 2) rang, *v.* Ława 3). § 1) ławice na ktorych urząd śiada.
ławica do mydlenia chuſt. Wäſch-Banck, die Wäſche darauf einzuſeifen. bate, banc ſur quoi on ſavonne le linge.
Lawiruię. 1) laviren. 2) laviren, ſich in die Zeit ſchicken. 1) abatre, bouliner, chicaner le vent, louvoïer, bordéger. 2) temporiſer; s'acommoder au tems; atendre un tems plus favorable.
Ławka. 1) Banck. 2) Steg, kleine Brücke über einen Bach. 1) banc. 2) ponçeau, petit pont. § 1) na ławce leży.
ławki. Sattel-Hölzer, woran die Sattel-Polſter befeſtiget werden. les fûts de la ſelle; les piéces de bois où ſont atachez les couſſinets ou les panneaux.
Ławniczy. Schoppen-. d'échevin. § ławniczy urząd.
Ławnik, Przyśiężnik. Schöppe, Gerichts-Schöppe. échevin, maïeur.
Ławnikoſtwo. Schöppen-Amt. échevinage, *m.*
Łayno. 1) Koth, Miſt. 2) Menſchen-Koth. 1) fumier, fente, crote. 2) étron, bran, merde, excrément d'homme.
Łażanki, *vid.* Jaſtrzębiec.
Łażę, *źi*, *źił*. 1) langſam kriechen als ein Wurm. 2) kriechen, langſam gehen. 3) *vulg.* gehen. 4) klettern. 5) ausgehen, ausfallen, von Haaren. 1) ramper lentement, trainer contre terre; aler, marcher par terre. 2) ſe trainer, aler lentement, pas à pas. 3) *vulg.* aler, marcher. 4) grimper, gravir. 5) tomber *en parlant des cheveux*. § 1) gadźina łaźi. 2) długo łaźiłeś nimeś przyſzedł. 3) dokąd łaźiſz. 4) łażę na drzewo. 5) z głowy mu włoſy łażą.
Łażęka, *vulg.* 1) Kriecher, der oder die langſam gehet. 2) Land-Läufer. 1) mauvais piéton; celui ou celle qui marche mal à piez. 2) homme vagabond.
Łażenie. das Kriechen. rampement.
Łaźiebnik. Bader. maître des étuves; maître des bains; étuviſte, baigneur, barbier qui a des bains chez ſoi.
Łaźiebny. } Bad-; Bader-. d'étuves; de maître des bains. § łaźiewniczy cech; łaźiebna dźiewka.
Łaźienny. }
Łaźiewniczy. }
łaźiebne. Bade-Geld. l'argent pour les bains.
Łaźienka. kleine Bad-Stube. petite étuve; petit reduit où l'on ſe baigne.
Łaźnia. 1) Bad-Stube. 2) Verweis, Filtz. *3) das Waſchen, ſ. Myćie. 1) bains, *plur. m.* étuve; chambre échaufée à ſe baigner. 2) mercuriale, reprimande. *3) lavement, action, de ſe laver, *v.* Myćie. § 1) w łaźni co tydźień bywa; wyſtudźił łaźnią. 2) miałem przednią łaźnią.
łaźnią komu ſprawić. einem ein Bad zurichten. cauſer à qu. une terrible veſperie.
łaźnią komu dać. einem den Kopf waſchen. ſavonner qu; laver la tête à qu.
Lazur. 1) Armenier-Stein, Laſur-Stein. 2) Bergblau, Laſurblau eine Farbe. 3) blaue Farbe, blaue Stärcke zur Wäſche.

4) blaues Tuch. 1) Antigorium, Azur, une pierre. 2) azur, bleu de montagne une couleur. 3) tournesol, émail qui sert à donner la couleur bleue à l'empois; l'empois bleu. 4) du drap azuré.

Lazurowy. blau. azuré; qui est de couleur d'azur.

*Łeb, *g. łba*, głowa. Nischel, Kolbe, Kopf. caboche, crête, tête. § pchła łbem do konia podobna; we łbie mu to huczy; łeb zwiesił.

za łeb. beym Kopf; bey den Haaren. au colet, au cheveux, au gobet. § za łeb kogo wywłoczyć na ulicę.

porwał go za łeb. er kriegte ihn beym Kopf. il lui a mis la main sur le colet.

dobrze umie za łeb iść. er ist ein starcker Schläger. c'est un grand ferrailleur; c'est une bonne épée.

za łeb się wodzić, się prowadzić. sich bey die Köpfe kriegen, sich zausen. se prendre aux crins; en venir aux mains; se harper; se harpigner. § za łeb się pod ławą do rady prowadzą.

w łeb wziąć; oberwać po łbie; wziąć po łbie. Kopf-Stöße, Schläge bekommen; eins bekommen. en avoir; avoir, recevoir des coups. § kto w łeb nie bierał, temu się chce na woynę.

pchnąć kogo na łeb. einen über den hausen werfen. culbuter, renverser qu.

po łbie (po łbu) dać komu. einem Kopf-Stöße geben. donner sur le nez; donner des coups à qu.

Lebecznik ziele, *vid.* Lepieżnik.

Lebiotka ziele. (*origanum*) Wohlgemuth, Dosten. origan, mariolaine d'Angleterre.

lebiotka biała; poley dziki. (nepeta) Calaminth, wilder Poley, Acker-Müntze. nepeta; pouliot sauvage; l'herbe aux chats.

lebiotka Kreteńska. Cretische Berg-Müntze, Katzen-Müntze. mente de montagne.

Lec, Lece, *vid.* Leyc.

Lecę, *ći, ćiał, ćieli, conf.* Latam. 1) schnell, fliegen. 2) schnell laufen. *3) fallen, auf die Erde fliegen. 4) fallen in Laster, in Sünde. 1) voler rapidement. 2) voler, courir avec grand empressement; aller en hâte. 3) voler, se jetter par terre; tomber à terre. 4) tomber dans des fautes. § 1) leciał tu ptak. 2) koń, biegun leći; na łeb w piekło leći. 3) z konia zleciał (spadł). 4) w grzechy lecieć.

lećieć do ziemi. ins abnehmen kommen. tomber; aller en décadence; déchoir, décroître. § te rzeczy znacznie do ziemi lecą.

poleciał ptak. der Vogel flog weg. l'oiseau partit.

Lecha, grządka. Garten-Beet. un carré, carreau, planche de jardin.

Łechcę, *ce, tał*, łechtam. 1) kützeln. 2) kützeln, schmeicheln. 3) schmieren, prügeln. 1) chatouiller. 2) chatouiller, flater. 3) batre, rosser, savonner qu; graisser les épaules à qu. § 1) łechtać dziećię. 2) serce to przeraża a nie łechce usżu; rozkosz myśli łechce. 3) łechtać kogo po skorze, po bokach.

Łechćiwość. 1) Kützel. 2) Geilheit. 1) titilation, chatouillement. 2) lacivité. § 1) zapach w delikacką od mozgu błonkę przez niepoiętą waporu swego łechćiwość nieznacznie bije.

Łechćiwy, łeskliwy. 1) kützlich. 2) geil, üppig. 1) chatouilleux. 2) lacif.

Łechtam, *vid.* Łechce.

Łechtanie. das Kützeln. chatouillement. § boi się łechtania.

**Lechyta. ein Pohle. un Polonois.

Lećie, *adv. vid.* lato. des Sommers. dans l'été.

Lećiwy. ältlich, der schon bey Jahren ist. un peu vieux; agé, qui a de l'age. § lećiwy młokosa rozumem przechodźi.

Lecz, *conj.* doch, jedennoch, aber, allein. or, mais, cependant.

Leczę, *czy, czył.* heilen, curiren. médicamenter, guérir. § leczyć chorego, ranę, chorobę.

leczyć się. sich heilen. se guérir, se médeciner; se mettre dans les remèdes. § uleczył się tym lekarstwem.

Leczenie. das Heilen. la guérison, la cure.

leczenie się. die Cur an sich selbsten. l'action de médeciner.

Leda, *vid.* Lada.

Ledwie, Ledwo, *adv.* kaum, mit Mühe. à peine; avec peine, dificilement. § ledwie się utrzymał; ledwie pisać umie.

ledwie przyszedł. er ist kaum gekommen. il ne fait que de venir.

ledwie tam iednego uczonego było. es war da kaum ein Gelehrter. à peine y eut-il un savant.

ledwie miasta nie wzięto. bey nahe hätte man die Stadt erobert. il ne s'en fallut rien que la ville ne fût prise.

ledwo co — aż; ledwo co — aliści; ledwo co tylko — aż. kaum — als. à peine — que. § ledwo co przysedł, aż go wybyto; ledwie co się tylko odezwał, ledwo co się seymik zagaił, aliści kłotnie, zwady, aż hałas.

ledwie

ledwie nie. beynahe; fast. presque, à cela près. § ledwie nie tak uczony iak on; ledwie mu nie wyrowna śiłami; ledwie nie umarł.
ledwie nie tak. fast also. presque ainsi.
ledwie nie upadł. beynahe wäre er gefallen. peu s'en est fallu qu'il n'est pas tombé.
ledwie go nie zabito. er wäre beynahe erschlagen worden. il ne s'en est rien fallu qu'il n'ait été tué.
Lędźwie, *plur.* die Lenden. les reins; les lombes, *m.* § przypasuy ten miecz na łędźwie twoie.
lędźwi bolenie. das Lenden-Weh. le mal des reins.
Lędźwiec ziele. (*aracus*) Krock, Vogel-Wicken, wilde Wicken. vesseron.
Legacki. den Päbstlichen Legat oder Gesandten betreffend. de Légat, d'Ambassadeur de Pape. § Legacki Audytor.
Legacya, poselstwo. Gesandschaft. Ambassade.
Legam. oft liegen; faulentzen. coucher souvent. § na t.y ławie lega.
Legart, Legawiec, *g. legawca.* Faulentzer, Stuben-Sitzer. casanier, reclus; fainéant, pareſſeux.
Legartuię. faulentzen. étre pareſſeux, cagnarder.
Legary, *plur.* 1) Mauer oder Holtzwerck worauf die Stufen einer Treppe ruhen. 2) Mutz; Schrott-Leiter auf einem Bier- oder Wein-Wagen; Keller-Leiter. 3) Lager, Lager-Höltzer im Keller. 1) un échifre, qui sert de base à un escalier; mur ou piéces de bois où toutes les marches sont enmortaisées. 2) poulain propre à trainer ou à décendre du vin dans la cave. 3) chantiers sur lesquels les tonneaux en cave sont rangez. § 1) legary wschodowe. 2) legary na woźie.
Legat. 1) Päbstlicher Legat. *2) Abgesandter, *s.* Poseł. 1) Légat, Ambassadeur de Pape. *2) Ambassadeur, *v.* Poseł. § 1) Legaći Papiescy.
Legawiec, *vid.* Legart.
Legawy. faul, Faulentzer. pareſſeux, fainéant.
legawy pies. Hüner-Hund. chien couchant; épagneul.
pśica legawa. Hüner-Hündin. épagneule.
* *legawa pieczenia,* vid. *zaiłkowa pieczenia.*
Lęgę się, *lęże, lęgł, lęgli.* } brüten, hecken,
Lęgnę się, *lęgnie, lęgnąt.* } von Würmern, Vögeln und Thieren. couver, s'engendrer, faire, produire des petits, *parlant des insectes, des oiseaux & des bêtes.* § lęgą śię ptacy, zaiące; robactwo śię lęgnie; wszy śię zalęgły.
Lęgi, *vid.* Łąg.
Legienda. langes Lesen. longue legende; longue lecture. § długą kogo bawić legiendą.
Legowisko, łożysko. 1) Lager, Streu, schlechtes Bett. 2) Streu unter dem Vieh. 3) Jäger: Lager eines Wildes. 1) couche, méchant lit; paille. 2) litiére; paille sous les bêtes domestiques. 3) *chaſſe:* reposée, embûche, forme où se couchent quelques bêtes farouches. § 1) furmani iuż leżą na legowisku.
legowisko dźika dźienne. Tage-Lager des wilden Schweins. la bauge, lieu où la bête noire couche le jour.
legowisko ryby w źimie. das Lager eines Fisches im Winter. la batue.
w legowisku leżeć. im Lager liegen. repairer.
Leguię, odkazuię. legiren, vermachen. léguer.
Leię, *leie, lał.* 1) giessen. 2) giessen Stücke, Glocken. 3) schreiben, verfertigen, verfassen. 1) verser. 2) fondre; jetter en moule; mouler des canons, des cloches. 3) faire, composer, écrire. § 1) leię wodę, wino. 2) lać działa, dzwony. **3) z prosta leię słowa; piękne leię wiersze.
ley rozley. man zecht starck; man läßt drauf gehn. on boit des lampées; on avale de grandes rasades; on vuides les pots & les verres.
lać śię. 1) laufen, fliessen. 2) fliessen als die Verse. 1) couler. 2) couler comme les vers.
lać krew. Blut vergiessen. verser du sang.
lać łzy. Thränen vergiessen. fondre en larmes; verser des larmes.
deszcz śię leie. es regnet starck. il pleut à verse.
Leiek, *g. leyka.* ein Trichter. entonnoir.
*Lek, *g. u.* lekarstwo. Artzeney. médecine, remède.
leki, plur. *leczenie.* Cur, Heilung. cure, la guérison.
bydź na lekach. in der Cur seyn. étre, se mettre dans les remèdes.
Łęk u śiodła. Sattel-Bogen. arçon de la selle. § łęku śię trzymać.
Lękam śię czego. sich fürchten, erschrecken. avoir peur; s'epouvanter. § nie lękam śię tego brawury.
Lękanie, strach. Erschreckniß. la peur, la fraïeur; épouvante.
Lekarka. Aertztin. femme qui éxerce la médecine; femme d'un médecin.

Lekarnia. Patienten-Stube; Krancken-Stube. infirmerie, chambre où l'on met les malades pour étre traitez.

Lekarſki. Artzt-, Heil-, artzeneyiſch. médecinal, médical.

lekarſka nauka. Heilkunſt. médecine, une ſcience. § lekarſką ſię bawić nauką.

lekarſki albo chorobny dźień. Heilk. Tag der Aenderung einer Kranckheit. *médec.* jour critique où la maladie ſe change.

po lekarſku. ⎫ 1) nach Art der Aertzte.
*Lekarſkie, *adv.* ⎭ 2) nach der Verordnung der Aertzte. 1) en médecin. 2) comme l'ordonnent les médecin.

Lekarſtwo. 1) Artzeney, Hülfs-Mittel. 2) *fig.* Mittel. 1) médecine; un remède. 2) *fig.* un remède, moien. § 1) lekarſtwo na kolikę (od koliki, przećiw kolice) lekarſtwo wyborne; lekarſtwami śię opatrzyć; lekarſtwo biorę. 2) głod dobre na gnuśność lekarſtwo.

Lekarz. Artzt. Médecin. § niedoſkonały lekarz pewnym bywa zaboycą; *prov.* lekarza o zaboy nie pozywaią; *prov.* lekarza trzeba ſzanować, *prov.* lekarze go wyſtawili.

lekarz iarmarkowy. Quackſalber. charlatan, triacleur.

Łekcę, *ce, tał.* kützeln. chatouiller.

Lekce, *adv.* leichtſinnig, unbeſonnen. légérement, à la légére, inconſidérément.

lekce ſobie co ważyć. etwas gering ſchätzen. vilipender qu. ch; faire peu de cas de qu. ch.

Lekcya. Lection eines Lehrers. une leçon, inſtruction que donne le maitre à ſes écoliers.

lekcya dyktowana. eine dictirte Lection. dictée.

Lekki, Letki. 1) leicht, das nicht viel wieget. 2) leicht zu thun, zu begreifen. 3) leichtſinnig, flatrig, unbeſtändig. 4) leicht, gering, klein. 5) leicht, behänd, hurtig, flinck. 6) leicht, von Soldaten. 1) léger, qui ne péſe pas beaucoup. 2) facile, aiſé à faire, à comprendre. 3) léger, folâtre, volage, inconſtant. 4) léger, petit, chetif, qui n'eſt pas grand. 5) léger, agil, vite, qui a de la viteſſe. 6) léger, *en parlant des ſoldâs.* §) 1) czerwony złoty barzo letki. 2) letſza (lzeyſza) to praca; ſtyl letki. 3) letkie prowadźi życie; letkiego umyſłu człowiek. 4) letką doſtał karę; letka to źima. 5) letką ma do piſania rękę; letkie do biegania nogi; trzeba kogo letkiego do krola wysłać. 6) żołnierz letki; chorągwie letkie.

iazda letka. leichte Reuterey. chevaux légers; cavalerie légére.

Lekko, letko, *adv.* 1) leicht, unbeſchwert. 2) leichtſinnig, flatrig. 3) obenhin, ſchlecht weg. 1) légérement, à la légére, ſans grand fardeau. 2) légérement, à la légére, ſans beaucoup de conſidération. 3) négligemment, à la volée. § letko śię nośi; letko ubrany, uzbroiony. 2) letko w tey poważney rzeczy poſtępuie. 3) letko to zrobił.

letko raniony. leicht verwundet. légérement bleſſé.

letko mi; letko mi ieſt. ich habe nicht ſchwer zu tragen, ich bin leicht angezogen. je n'ai pas un grand fardeau à porter; je ſuis légérement habillé.

letko; letko ieſt. es iſt leicht; es iſt nicht ſehr beſchweret. il eſt léger, il n'y a pas une grande charge. § tak na wożie lzey będźie.

z letka. 1) ſachte, gelind. 2) nach und nach. 1) légérement. 2) peu à peu; pas à pas. § 1) kawalerowie przy kreowaniu z lekka po ramionach ſzpadą uderzeni bywaią. 2) z letka z nim poſtępować trzeba.

letko co udawać. etwas klein, gering machen. amoindrir, rendre moindre qu. ch.

Lekkomowność. unbeſonnene, vergebene Reden. babil, des diſcours vains, des paroles inutiles.

Lekkomowny, *adj.* & *ſubſ.* Klatſcher; Schwätzer, unbeſonnen im Reden. babillard, diſcoureur, cauſeur.

Lekkomyślnie. leichtſinniger Weiſe. à la légére; légérement, inconſidérément, étourdiment.

Lekkomyślność. Leichtſinn, Leichtſinnigkeit. légéreté, imprudence. § lekomyślność grzeſznika.

Lekkomyślny. leichtſinnig. volage, inconſidéré, étourdi, léger.

Lekkonogi. leicht zu Fuß; ſchnellfüßig, leichtfüßig. qui a les piez légers; qui va vîte.

Lekkość, letkość. 1) leichte. 2) Leichtigkeit. 3) Leichtſinnigkeit, Unbeſonnenheit. 4) zu groſſe Willfährigkeit. 1) légéreté, qualité d'une choſe légére. 2) facilité à faire, à comprendre. 3) légéreté, inconſidération, étourderie, action étourdie. 4) trop grande facilité; complaiſance blâmable. § 1) letkość ognia, piora. 2) letkość ięzyka tego śię ztąd podaie. 3) letkośći śię wielkiey dopuśćił. 4) ſędźia naymnieyſzey śię ma wyſtrzegać letkośći.

Lekkoważnie, *adv.* geringſchätziger Weiſe. d'une maniére ville & baſſe.

Lekko-

Lekkoważność. 1) die Leichte einer Sache. 2) Wenigkeit, Geringschätzigkeit. 1) légereté d'une chose. 2) bassesse, vileté, petitesse; qualité de ce qui est vil & bas.

Lekkoważny. 1) leicht, das wenig wieget. 2) schlecht, geringschätzig. 1) léger, qui ne pèse guère. 2) de peu de valeur; vil; bas.

Lekkowiernie, *adv.* leichtgläubiger Weise. d'une maniére trop crédule.

Lekkowierność. Leichtgläubigkeit. crédulité; légére créance; trop grande facilité à croire.

Lekkowierny. leichtgläubig. crédule; trop léger à croire; qui croit aisément.

Lekkuchnie, Lekkuchno, *adv.* 1) von leichtem Gewicht, sehr leicht. 2) sehr leicht zu thun. 1) trop légérement, sans aucun fardeau. 2) très facilement à faire. § 1) lekkuchno mi w tych szatach. 2) lekkuchno to zrobił.

Lekkuchny. 1) sehr leicht, das keine Schwere hat. 2) überaus leicht zu thun, zu begreifen. 1) très léger, qui est sans fardeau. 2) très facile à faire, à comprendre.

Lękliwość, boiaźń. Furcht, Furchtsamkeit. la peur; crainte; timidité, épouvante.

Lękliwie, *adv.* furchtsamer Weise. craintivement.

Lękliwy. furchtsam. craintif, timide, perreux.

koń lękliwy. scheues Pferd. cheval ombrageux, pereux, quinteux.

Lekta. stille Messe. Messe basse; petite Messe. § po skończoney Mszy lekcie.

Lektor. Lector, Leser in den Klöstern, auf den Universitäten. lecteur, celui qui lit & explique dans un Couvent, dans une Université.

Lektoryum, czytelnia. Lese-Zimmer. un auditoire; chambre où l'on lit à haute voix.

*Lekuię. 1) heilen, curiren. 2) besprechen, heilen auf eine aberglaubische Art. 1) médicamenter, donner des remèdes; guérir. 2) guérir par les sortilèges; chasser une maladie par des charmes; user de sortilege & de charmes dans une cure. § *1) sławny go lekuie (leczy) Doktor. 2) baby go lekowały.

**lekować się czym*; *leczyć się.* sich heilen. se guérir, se médeciner.

Lele, *obs. indec.* ciastoch. ein Weichling. douillet, poule laitée.

Lelek, *g. lelka.* (*aluco*) eine Art der Huhu oder Nacht- und Raub-Vögel ohne Ohren. aluco, hibou des marest, qui n'a point d'oreilles.

lelkow patrzać. das Maul aufsperren; Maul-Affen feil haben. muser; béer aux corneilles; se tenir en baillant; faire le Jeanlorgne.

Leliwa. Wappenk. halber Mond mit den Hörnern in die höhe, zwischen welchen ein Stern ist, auf der Krone aber stehet eben diese Figur auf einem Pfau-Schwantz. *Blas.* un croissant montant avec une étoile entre les cornes; la même figure paroit dans la queuë de paon, qui est sur la couronne.

Lemiesz, *g. a* Pflug-Schaar le soc de la charruë. § lemiesz głęboko podbiera; miecze przekować na lemiesze; kroy iest przy lemieszu.

Lemus, *g. a.* ein Lehm-Haus; ein mit Lehm bedecktes Feuer-festes Behältniß, wo die Bauren ihre Sachen zur Feuers-Noth in Sicherheit bringen. un sauvequi-peut; souterain ou reduit couvert de terre grasse où les villageois mettent leurs hardes à l'abris des flammes durant un incendie.

*Leń, *f. g. leni*, lenistwo. Trägheit, Nachläßigkeit paresse, oisiveté.

leń mi, *leń mi iest.* es fällt mir beschwerlich; es ist mir nicht gelegen. il m' incommode de; il m' est à charge que je.

Len, *g. lnu.* (linum) 1) Lein, das Kraut. 2) Lein, zubereiteter Flachs. 1) lin la plante. 2) lin, le fil de lin.

len dziki ziele, vid. Ożota.

len niezgorzysty. (abestinum) Stein-Flachs, so im Feuer nicht verbrennt. abeste, *m.* espèce de lin incombustible.

psi len. (psyllium) Floh-Saamen. herbe aux puces.

len. / Lenek Panny Maryi. (*linaria*) Leinkraut, Harnkraut. linaire une plante.

Lenię się. 1) zaudern, tändeln. 2) nicht Lust haben; verdrüßlich seyn. 1) tarder barguigner. 2) se dépiter, n'être pas en humeur; avoir de la peine à.

**lenie się*, *linieię.* sich mausern. muër.

Leniec ziele, *g. leńca*, *vid.* Ożota.

*Lenieię, gnuśnieię. faulentzen. être paresseux; cognarder; être dans l'osiveté.

Leniek, *g. leńka.* / Leniuch. Faulentzer. nonchalant; faineant, paresseux, oisif.

Lenistwo. / Leniwość. Trägheit, Langsamkeit. fainetise, nonchalance, oisiveté; paresse, lenteur, retardement, pesanteur d'esprit.

Leniwie, / Leniwo, *adv.* langsam, träg. lachement, lentement, negligemment. § leniwo sobie postępuie; kto leniwo ie, leniwo robi, *prov.*

Leniwy, *adj. & subs.* 1) faul, träg, ein Faulentzer. 2) langsam. 1) paresseux, nonchalant, oisif; un fainéant. 2) tardif, lent, pésant. § 1) leniwemu zawsze święto, *prov.* leniwy dwa razy robi, *prov.* leniwy i w domu swym zmoknie; *prov.* 2) leniwym postepować krokiem; leniwa rzeka.
Lenno. ein Lehn, Lehn-Gut. un féage; un fief; un lignage. § leństwa przyjęcie; daie część dochodow z lenna krolowi.
Lenność. } Lehnbarkeit. féodalité, li-
Leństwo. } gence.
Lenny. } zum Lehn gehörig. féodal, lige,
Leński, } qui regarde le fief. § leńskie poddaństwo; leńskiego poddaństwa czynienie; dobra lenne.
danina lenna. Lehns-Waare. le lige.
lenne prawo. Lehn-Recht. droit féodal; droit des fiefs.
lennym prawem. lehnbarlich; nach dem Lehn-Recht. féodalement; ligement.
lennym prawem dać. belehnen. bailler à féage; fiéfer.
lenny Pan. Lehns-Herr. Seigneur dominant.
Lentwal. Schurtz-Fell. tablier de cuir que quelques artisans mettent devant eux.
Lentyszek, *g. lentyszka.* Mastix-Baum. le lentisque un arbre.
Lenung, żołd. Löhnung; Sold der Soldaten. prêt; paie, solde qu'on paie aux troupes. § żołnierze swemi lenungami żyć maią; rozdawać lenung.
brać lenung. Löhnung bekommen. toucher le prêt.
Lenungowanie. Zahlung der Löhnungen. l'action de paier aux troupes le prêt ou la solde.
Lep. Vogel-Leim. la glu. § na lep ptaki łowić; na te powaby pospolstwo iak na lep lgnęło.
pobrał ich na lepie. er hat sie wie in einem Sack gefangen. il les a pris sur la glu.
lepem naprawić, namazać. mit Vogel-Leim bestreichen. froter de la glu; engluër.
lepem naprawna gałąź; lepowa gałąź, rozga. Leim-Ruthe. gluau; fourche aux gluaux; verge engluée, enduite de glu.
*Łepak. ein schlauer Kopf. esprit fin.
Lepak, *obs. adv.* zaś. aber, doch. mais, pourtant.
Łepcę, *ce tał.* } schlappern, lecken wie ein
*Łeptam. } Hund. laper, lêcher, boire comme un chien. § pies wodę łepce.
Lepczyce, ziele lep puszczaiące. (*ixine*) weisse Eberwurtzel. carline, chameleon blanc.
Lepianka. 1) Lehm-Wand, Klecker-Arbeit. 2) Gefängniß auf den Dörfern. 3) Lehm-Hütte, schlecht gebautes Haus. 1) le bousillage, la bauge. 2) cachot; une prison pour les païsans. 3) bousillage; une maison de bouë & de crachat. § 1) lepiankę uklećić. 2) w lepiance tego przybeczysz.
Lepiarz. 1) Kleber. 2) Wand-Kleber. 3) Wand-Klecker; schlechter Bau-Herr. 1) celui qui cole, qui arache avec de la cole. 2) bousilleur, qui travaille avec du torchis. 3) méchant bâtisseur; bousilleur.
Lepię co. 1) kleben, verschmieren. 2) kleben eine Lehm-Wand. 1) coler, faire tenir avec la cole ou quelque chose gluante. 2) torcher, bousiller, travailler avec de la terre & de la bouë.
Lepiennik, *g. a.* ziele. (*borminum*) wilder Scharley. toute bonne sauvage.
Lepiey. besser. mieux. § dobrze, ale tak ieszcze lepiey; lepiey sobie poradzisz.
Lepieżnik, *g. a.* (*tussilago maior*) grosser Huflatig oder Roß-Huf. tussilage ou pas d'âne à grandes feuilles.
Lepiony, ulepiony. mit Lehm gekleckert, geklebet, beklebet. bousillé, travaillé avec du torchis.
Lepisty. klebricht. gluant, visqueux, onctueux.
*Łepski. von Personen: vortreflich, brav. *ce mot ne se dit que des personnes.* § łepskiś pachoł.
*Lepszę, *szy, szył.* Wzlepszam, Polepszam. bessern. rendre meilleur.
**lepszyć się, polepszyć się.* sich bessern. devenir meilleur.
Lepszy. besser, ist der *comparativus* von Dobry. meilleur, *cet le comparatif de* Dobry.
Leśica, *vid.* Sernik.
Leśisty. waldicht, voll Sträucher. boisé; plein de bois; rempli de forêts & de buissons.
*Łeskcę, *kcesz, kTał,* łechcę. kützeln. chatouiller.
*Łeskliwy, łechćiwy. kützlich. chatouilleux.
Leślik ziele, *vid.* Kropidło ziele.
Leśnictwo. Forst, Gehäge, Forst-Amt. verdiere; grurie.
Leśnieię. verwachsen, verwildern, zu einem Walde werden. pousser, jetter trop de bois; se couvrir d'arbres & de buissons.
Leśniowka. Holtz-Apfel. pomme sauvage.

Leśniczy,

Leśniczy, } *subst.* gaiewnik. Förster,
Leśny, } Wildniß-Bereuter, Hege-Reuter. traversier, verdier, garde-forêt, garde-bois.
leśny. 1) Wald-. 2) Feld-, Wald-, Wild, von Kräutern. 1) de fôret, de bois. 2) sauvage, qui vient sans être cultivé. § 1) leśni bogowie. 2) leśne iabłka; miętka leśna.
* *wieprz leśny*; *dzik.* wildes Schwein. un sanglier.
*Lesz, zamesz. Semisch Leder. peau de chamois.
Leszcz, Kleszcz. Bressen, Brassen ein Fisch. brême, un poisson.
Leszczyna. 1) Hasel-Nuß-Staude. 2) Hasel-Nuß-Wald, Hasel-Gesträuche. 1) noisetier, coudrier, une coudre. 2) coudraie, lieu planté de coudriers.
Leszczynowy. Hasel-Nuß-Baum. de noisetier; de coudrier. § gaiek leszczynowy; drzewo leszczynowe.
Leszka, grządka. kleines Garten-Beet. petite planche de jardin.
Letki, Letko, Letkość *&c. vid.* Lekki, Lekko, Lekkość *&c.*
Letni, *Letny. 1) lau. 2) Sommer-, das im Sommer dauret, wächst oder gebraucht wird. 3) betagt, alt, der schon bey Jahren ist. 1) tied, un peu chaud. 2) d'été; qui dure, qui croit en été; qu'on emploïe en été. 3) chargé d'années; âgé, passé. § 1) letniey przynieś wody. 2) letnie to gruszki a nie zimowe; letnie miesiące, mieszkanie, dni; letnia suknia. 3) letni młodego rozumem zwykł przechodzić; letnia niewiasta.
Letnie, } *adv.* 1) laulicht. 2) leicht, nicht
Letno, } gehörig wider die Kälte versehen. 1) tiédement, d'une maniére tiéde. 2) à la legére; sans se garnir de bons habits contre le froid. § 1) mleko letno przygrzane. 2) barzośmy się letnie w drogę przybrali.
Letnię. laulicht machen. étourdir; faire tiédir; rendre tiéde. § zletnić gorącą wodę.
Letnieie. sich verschlagen, laulicht werden. tiédir; devenir tiéde. § niech to piwo trochę zletnicie.
Letność. Laulichkeit. la tiédeur, chaleur moderée.
Letny, *vid.* Letni.
Letnik, *g. a.* 1) Sommer-Kleid. 2) Ueberwurf der Weiber; Schlumper. 3) Kittel. 1) habit d'été. 2) un négligé, vêtement domestique à l'usage des femmes. 3) souquenille, vêtement de toile.

Letra. 1) Seiten-Breter am Bett. 2) Leiter-Baum an einem Wagen. 3) Kriegs-Bauk. die Facen oder Gesichts-Linien eines Bollwercks. 1) le bord, le côté d'un lit; les planches qui soutiennent les deux bords d'un lit. 2) ridelle; le long sur le haut du chariot ou de la charrete. 3) *Fortif.* la face de bastion.
Lew, *g. lwa.* eine Löwe. Lion.
lwu zdechłemu łacno brodę skubią. auf einem todten Löwen tantzen die Haasen herum. un lion mort ne vaut pas un liévre qui respire; les sourris dansent sur le corps du chat mort.
lew nie tak srogi iako go maluią. der Löwe ist nicht so grimmig als man ihn mahlet. le lion n'est pas si furieux qu'on le peint.
doma lew, na woynie tchorz. im Felde ist er ein Haase und zu Hause ein Löwe. tel est brave entre ses huis clos, qui dans la plaine n'est qu'un sot.
lwa poznać z pazura. an der Klaue erkennet man den Löwen. à l'ongle on connoit le lion.
Lewar. ein Heber, Wagen-Winde. cric vireveau; guinde, un glossocome. § lewaru furmani w złych raziech do wydźwignienia wozow używaią.
*Leward, Lampart. 1) Panther-Thier. 2) Wappenk. gekrönter Leopard im rothen Felde, und eben derselbe auf der Krone. 1) Léopard. 2) *Blas* Leopard couronné au champ de gueules, le même sur la couronne.
Lewety u działa; *plur.* łoże, nasad. Stück-Lavetten. l'afût d'une piéce d'artillerie.
Lewek, *g. lewka.* ein kleiner Löw. un petit lion.
boy się lewku gdy psa biią. man schlägt den Sack und meynt den Esel. on bat le chien devant le lion.
Lewiątko. junger Löwe. lionceau; le petit de la lionne.
Lewica. 1) die lincke Hand. 2) die lincke Seite. 1) la gauche; la main gauche. 2) le côté gauche. § 1) lewicą go uderzył. 2) na lewicy siedzi.
lewica iezdnego. die lincke Hand eines Reuters. la main de bride.
Lewkowy. einen jungen Löwen betreffend. de lionceau.
Lewkowy talar. Löwen-Thaler. sorte d'écus frapez au coin de lion.
w Lewą, } *adv.* 1) auf die lincke Hand;
w Lewo, } lincks. 2) bey den Solda-
na lewo, } ten: Lincks um kehrt euch. 1) à gauche; à main gauche. 1) *guerre:* démi-tour à gauche; à gauche.

§ 1) idź

§ 1) iedź na lewo kſobie; w lewo iechać, ſię obrócić.

Lewy. 1) linck. 2) ebicht, inwendig, von der Seite eines Tuchs. 1) gauche. 2) d'envers; opoſé à l'endroit de l'étofe. § 1) lewa ręka; lewe oko. 2) lewa ſtrona ſukna albo nice.

po lewey ręce. 1) auf die lincke Seite oder Hand. 2) unten an. 1) du côté gauche; à gauche, à main gauche. 2) au bas bout; à la dernière place. § 1) idź po lewey ręce. 2) po lewey ręce z nim idźie.

*Ley, leiek. Trichter. entonnoir.

Leybgwardya. Leib-Garde. les Gardes du corps.

Leybregiment. Leib-Regiment. le prémier Régiment; le régiment du Prince.

Leyc, *g. a.* } 1) Leit-Riemen, Leit-Sträng-
Leyce, *plur.* } ge, Zügel zu Wagen-Pferden. *2) Deichſel-Riemen, ſ. Naſzelnik. 1) les guides, les longes de cuire, ou les cordons pour conduire les chevaux de trait. *2) retenure, arrêt, *v.* Naſzelnik.

Leycowy. Zügel-. de guides.

leycowy koń. Riemen-Pferd, das vor oder an dem Zug allein gehet. cheval ataché à côté ou au devant des chevaux atelez à un chariot.

Leykowy. Trichter-. d'entonnoir, qui regarde l'entonnoir.

leykowe ćiaſto. Gebackenes, das durch einen Trichter gelaſſen worden. patiſſerie de pâte qu'on a verſée par un entonnoir.

Leytenant, porucznik. ein Lieutenant. Lieutenant, oficier qui eſt ſous le Capitaine.

Łeż, *f. g. łgi.* eine Lügen, wird faſt nur im *Nom.* und *Acuſ.* gebraucht. un menſonge, bourde; *on trouve rarement ce mot dans un autre cas qu'au Nominatif ou à l'Acuſatif.* § łeż to brzydka.

zadawać komu łeż. einen Lügen ſtrafen. démentir qu; donner un démenti à qu.

Leża. 1) Quartier der Soldaten. 2) Pferch, darinnen die Schafe auf dem Feld liegen. 1) logement, quartier qu'on donne aux ſoldâs. 2) parc où couchent les brebis ſur la campagne. § 1) leża źimowa, letnia; leż dawać żołnierzom.

Lezę, *leźie, lazł, leźli, leść,* łażę prętko. hurtig kriechen. ramper avec viteſſe.

leźie ći to w oczy. das liegt dir vor den Augen. cela vous faute aux yeux.

nie może mi to wleść w głowę. das will mir nicht in den Kopf. cela me paſſe; je ne puis aſſez comprendre cela.

Leżę, *ży, żył, żeli.* 1) liegen. 2) im Bette liegen, ſchlafen. 3) kranck liegen, darnieder liegen, bettlägrig ſeyn. 4) liegen als eine Stadt. 5) von etwas liegen, entfernet ſeyn. 6) liegen als Brach, von Feldern. 7) ſich ſtützen; auf einem liegen. 8) über etwas liegen, ſitzen; etwas emſig treiben. 9) liegen, fallen; unterlaſſen, nicht getrieben werden. 1) être couché, être étendu, ſe tenir couché; poſer, être placé, être poſé ſur qu. ch. 2) coucher, être couché, être au lit, être dans ſon lit; ſe repoſer. 3) garder le lit; être malade au lit; être alité: s'aliter. 4) être ſitüé. 5) être diſtant, être éloigné de. 6) ſe repoſer, être en friche, *parlant de terre.* 7) s'apuier, ſe coucher ſur; ſe ſoutenir, être apuié ſur. 8) être apliqué, être aſſidu à qu. ch; être cloué ſur quelque travail. 9) tomber, être abandonné, n'être plus eſtimé. § 1) leżą iabłka pod drzewem na źiemi. 2) leżec z kim na słomie; leży w łożku aż do białego dnia; leżę dla ſpania, dla odpoczynku. 3) trzy dni leży. 4) przed miaſtem leży zamek; na wſchod leży miaſto, państwo; zamek ten miedzy dwiema leży miaſteczkami. 5) miaſto leży od naſzego trzy mile. 6) rola leży odłogiem. 7) taka ćiżba, że ieden na drugim leży. 8) nad księgami (*na księgach) leży; w tym leżał (był utopiony) wſzyſtek. 9) w tym Państwie leżą nauki, handel i rzemiosła.

leży dobrze ſzata na nim. das Kleid liegt ihm an, ſitzet ihm wohl. l'habit eſt ciré, eſt coupé ſur ſon corps; cet habit lui vient, lui ſied bien. § trzewik dobrze ładnie, źle leży na nodze.

broń ta dobrze w ręku leży. dieſes Gewehr lieget gut in der Hand. cette arme eſt bien en main.

leżę komu nad ſzyią. einem über dem Halſe liegen. être tout le jour au chevet de qu; être à charge à qu; aſſiéger, obſéder qu.

leży to przed oczami. das liegt vor den Augen. cela faute aux yeux.

leżeć u nog czyich. zu eines Füſſen liegen. être aux piez, à génoux de qu; être proſterné aux piez de qu.

leży w grobie. er ruht im Grabe. il gît dans le tombeau.

leżeć około czego. um etwas liegen. être ſitüé à l'entour, aux environs de.

leżeć pod czym. unter etwas liegen. être couché ou situé au dessous de; être au dessous.
leżeć osobno. allein, abgesondert liegen. coucher à part ou séparement; coucher tout seul.
Leżenie. das Liegen eines liegenden, oder einer liegenden Sache. la situation d'un homme couché ou d'une chose posée.
leżenie ksiąg Ziemskich. Vorlegung der Gerichts-Bücher zum Eintragen oder Ausschreiben. Exposition des actes Judiciaires pour faire les extraits ou les nécessaires enregitremens des causes.
Lężenie się ptakow. das Brüten. l'action de couver; incubation.
Łezka. kleine Thräne. petite larme. § i łezka mu z oka nie kanie (padnie).
Łężna sowa, *vid.* Sowa łężna.
*Leżuchowstwo. 1) Bettlägrigkeit, Kranken-Bett. 2) Ströhnerey, Faulentzerey in den Betten. 1) couche; le tems qu'on est malade au lit. 2) trop long repos dans son lit.
długiego wetuie leżuchowstwa. er pfleget sich nach seiner langen Kranckheit. après sa longue maladie il ne songe qu' à bonne chère.
Łganie. das Lügen. l'action de mentir.
Łgarka. Lügnerin. menteuse, bourdeuse.
Łgarski. lügenhaft. faux, mensonger.
Łgarstwo. 1) Gewohnheit, Neigung zum Lügen. 2) Lüge, Unwahrheit. 1) habitude, inclination qu'on a à mentir. 2) menterie, un mensonge.
Łgarz. 1) Lügner. 2) Jagd-Hund, der falsch anschlägt. 1) menteur. 2) *chasse:* chien menteur.
Łgę, *łże, łgał.* 1) lügen. 2) Jagd: falsch anschlagen. 1) mentir; faire, dire des mensonges. 2) *chasse:* apeller en faux. § 1) łżesz nieprawda; nie łżyy mow prawdę; łacniey mu łgać niżli pływać, *prov.*
Lgnę, *lgnie, lgnął, lgnęli.* 1) kleben bleiben als ein Vogel auf der Leim-Ruthe. 2) sincken, einfallen, tief eintreten. 3) nachgeben, keinen festen Boden haben. 1) s'engluer, se prendre à la glu, s'atacher. 2) se perdre, enfoncer dans le sable, dans un marais. 3) n'être pas ferme sous les piez § 1) ptaki lgną na lep. 2) na tym mieyscu konie i ludzie lgnęli. 3) woda głęboka a dno lgnące.
lgnie tu. man fällt hier ein; es ist hier grundlos. on enfonce ici, la terre n'est pas ferme ici.
Li? *conj.* dieses Frag-Zeichen wird statt czy, ieżli zum vorstehenden Worte gefüget. *on joint au prémier mot cette interrogation au lieu de czy? ou ieżli?* § nie wiem ze złośćili to czyni? day maszli dać?
iestli kto tak niewstydliwy? ist jemand so unverschämt? y-a-t-il quelqu'un si éfronté?
namli czytać? soll ich lesen? dois-je lire?
iestli tu kto? ist jemand hier? y-a-t-il quelqu'un ici.
naszali to wina, czy wasza? ist das unsre Schuld oder eure? est-ce nôtre faute ou la vôtre?
mali go bić, niech ma o co. will er ihn schlagen, muß er auch Ursache darzu haben. il faut qu'il ait ses raisons pour le batre; il faut qu'il sache pourquoi il le bat.
mali uczynić, niech uczyni. will er es thun, so mag er es immerhin thun? qu'il le fasse s'il veut.
Libertacya, uwolnienie. Befreyung von Auflagen, u. d. g. franchise, le franquiesme; éxemption de quelque charge.
Libra papieru. ein Buch Papier. une main de papier. § libra papieru drukarskiego ma 25. a pisarskiego 24. arkuszy.
libra aptekarska miarka. Apothecker-Pfund oder Maaß von zwölf Untzen. une livre de Médecine qui n'est que de douze onzes.
*Librarya. 1) Bücher-Saal, Bücher-Schranck, s. Biblioteka. 2) ein Buchladen. 1) bibliotéque, *v.* Biblioteka. 2) librairie, boutique de libraire.
Lice. 1) die rechte Seite eines Tuches, eines Kleides. 2) Zeichen des Müntzers auf der Müntze. 3) Zeichen, Merckmahl, woran man eine entwandte Sache erkennet. 4) offenbarer Diebstahl; Stück, Sache, so bey dem Diebstahl gewesen ist, und den Dieb verräthet. 1) l'endroit d'une étofe, d'un habit. 2) pile ou petite marque du monoieur mise sur la monoïe. 3) marque d'une chose qu'on a volée. 4) larcin manifeste; chose qui trahit un vol. § 1) lice albo prawa strona szaty, sukna. 2) rybka iest licem mincarza tego. 3) pieniądze lica nie maią. 4) pieniądze niezwyczayne mogą bydź licem; złodziey z licem; poymano go z licem; lice przy nim znaleziono.
***lice*, plur. *policzki* Backen, Wangen. les joues. § pod iagodami są lice albo policzki; lice zmoczone łzami; płaczliwym lice skropiła deszczem.
**lice do powodzenia koni*, vid. Leyc.

Lincencyat. ein Licentiat. un Licentié.

Licencyuię, rozpuszczam woysko. abdancken, der Krieges-Dienste entlassen. licentier, donner pouvoir aux troupes de s'en aller.

Licho. 1) ungerad, ungerade Zahl. 2) Uebel, Noth, Unglück. 1) non pair; impair; nombre impair. 2) mal, peine; un dommage, un malheur. § 1) cetno albo licho? kość lichem padła. 2) to licho ze dwoyga obrać trzeba; na wielkie licho przyydźiesz; wiele licha narobił; każdy swoie czuie licho.

wzbudźić licho uśpione. ein altes Uebel rege machen. reveiller le chat.

**licho*, *adv.* źle. bös, übel. mal. § rzeczy licho idą.

Lichota. *1) Armuth, Betteley, Dürftigkeit. 2) armer, elender Mensch. *1) pauvreté, exiguité, indigence. 2) une pauvre personne; celui ou celle qui est pauvre, qui est misérable. § 1) tam szczera lichota (nędza). 2) nad lichotą pastwić śię wstyd; ieżliś dostatni nie bierz lichoty nierowney.

Lichotarz. armer Schlucker. pauvre haire; pauvre diable.

Lichtan, *g. a.* Leichter, Kahn oder Boot, ein Schiff zu lichten. alège, *m.* soulége, *m.* bateau dont on se sert pour aléger un vaisseau.

Lichtarz, *g. a.* ein Leuchter. chandelier. § lichtarze śrebrne; na lichtarzu stoi świeca.

lichtarz do kilku świec. Leuchter zu etlichen Lichtern. surtout.

lichtarz niski z trzonkiem. Hand-Leuchter. bougeoir.

Lichtarzowy. Leuchter-. de chandelier. § lichtarzowa rurka.

Lichtuię. lichten, ein Schiff erleichtern. aléger un vaisseau, diminuër le poids de sa charge.

Lichwa. 1) Wucher, unbillige Interessen. 2) das Wuchern, die Wucherey. 1) remise, usure, gain injuste d'un prêt. 2) l'action de donner à usure. § 1) lichwę daię, płacę, biorę od pieniędzy; daię na lichwę; lichwy branie. 2) bezecna to lichwa; z lichwy żyie, lichwą śię bawi.

lichwa z lichwy. Zins von Zinsen. arriére-change, *m.* interêt des interêts; usure de l'usure.

brać lichwę z lichwy. Interesse von Interessen nehmen. tirer l'interêt des interêts.

lichwą; w lichwie; przez lichwę. wucherlicher Weise; mit Wucher. usurairement, d'une maniére usuraire.

Lichwiarka. Wuchrerin. usuriére.

Lichwiarski. wuchrisch. usuraire; d'usurier.

Lichwiarstwo. Wucher, Gewerbe der Wuchrer. le métier d'usurier; agiotage, *m.*

Lichwiarz. Wuchrer, Schinder. usurier, juif, lombard, tire-sou; tire-teston; qui prête à usure; agioteur.

Lichwię. wuchern, Wucher treiben. agioter, pratiquer l'usure, donner à usure.

Lichwienie. das Wuchern. les pratiques d'un usurier; le métier d'usurier.

Lichy. schlecht, elend. pauvre, misérable, vilain, exigu, chetif, vil. § lichy człowiek; lichy to był traktament; licha potrawa; lichy to noż.

Licowanie. } **Licowny rok.** } Vorladung wegen eines Diebstahls. ajournement en matiéres qui concernent le vol.

Licuię co kradźionego u kogo. einen wegen Deuberey belangen, wegen eines Diebstahls vorladen. ajourner quelqu'un à cause d'un vol.

Liczący, *vid.* Licznik.

Liczba. 1) Rechenk. eine Ziffer, eine Zahl im Schreiben. 2) Zahl, Anzahl. 3) Rechnung die man ableget. 4) Rechenschaft, Verantwortung. 5) Zahl, Zunft, Gesellschaft. 1) *Aritmét.* un chifre, un nombre, marque d'un nombre. 2) un nombre. 3) le comte qu'on fait à qu. 4) comte, raison, justification. 5) le nombre, l'ordre, *m.* le corps; toutes les personnes d'un colége. § 1) liczby kośćielne; liczba rachunkowa. 2) wielka liczba Francuzow była; z małą liczbą uszedł; w małey nieprzyiaćiel stanął liczbie. 3) dostateczną liczbę komu uczynić; czynienie liczby; przesłuchać, zrewidować liczbę; wnośić co w liczbę; przyiąć co na liczbie. 4) ze spraw swoich liczbę komu uczynić. 5) z liczby swoiey go wysłano; w liczbę swoię go przyięli; iest w liczbie Swiętych.

liczba łamana. Bruch im Rechnen. *Aritm.* nombre rompu.

liczba cała. Rechenk. eine volle Zahl. *Aritm.* un nombre rond.

pod liczbą. zugezählt; unter einer gesetzten Zahl. comté; sous nombre; nombré. § oddawać co komu pod liczbą; pod liczbą kucharka ma cynę.

na liczbę. auf Rechnung. à bon comte; à comte.

zostać na liczbie. einem restiren, schuldig bleiben. demeurer de reste à qu; rester. § na liczbie to zostało; zostaię ći tę sumę na liczbę.

poczytać co komu na liczbie. etwas an-rechnen, in die Rechnung bringen. mettre qu. ch. en ligne de comte.
nie należy to do liczby. das gehöret nicht zur Rechnung. cela n'eſt pas du comte.
bez liczby. ohne Zahl; viel. ſans nombre; beaucoup.
Liczę, *czy, czył.* 1) zählen. *2) rechnen, ſ. Rachuię. 1) nombrer, comter, dénombrer. *2) comter, calculer, *v.* Rachuię. § 1) liczyć pieniądze, owce; odlicz mu ſto talerow.
liczyć; policzyć kogo miedzy. zählen, ſetzen einen in eine Zahl. mettre au nombre des. § miedzy Swiętych go policzono.
liczący, vid. Licznik.
Liczebny. Zahl-; zu Zahlen und zum Rechnen gehörig. numeral, qui concerne les nombres. § liczebne charaktery.
liczebne imię. Grammat. ein Zahl-Wort. *Gram.* nom numeral.
Liczenie. 1) das Zählen. 2) Rechenk. die Numeration; das Zahlausſprechen. 1) le compte, l'action de compter. 2) *Aritmét.* la numeration.
Liczman, *g. a.* Rechen-Pfennig, Zahl-Pfennig. jetton.
Liczmanica. Rechen-Tiſch mit Rechen-Pfennigen zu rechnen. comtoir à ſuputer avec des jettons.
Licznik. } Rechenk. der Zähler eines
Liczący. } Bruchs. *Aritm.* numerateur. § liczący ieſt liczba w łamaney liczbie nad liniyką położona.
licznik ziele, vid. Bukſzdorn.
Liczność. Vielheit, zahlreiche Anzahl. grand nombre; nombreuſe compagnie. § w liczności godnych ludźi; liczność pocztow ſławienia na woynę.
Liczny. 1) zahlreich. 2) Rechenk. eine Zahl bedeutend, das ſich zählen läßt. 1) nombreux, qui eſt en grand nombre. 2) *Aritm.* qu'on peut comter; qui marque un nombre. § 1) liczne woyſka. 2) litery liczne arytmetyczne ſą 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.
liczne, pieniądze od liczenia. Zähl-Geld. taxation.
Liczony. gezählt. comté, nombré.
Liczydeſka. Zahl-Bret. volet, manche, péle, comte-eſpèce; petit ais avec des rebords ſur lequel on comte l'argent.
Liczydło, *vid.* Łyczydło.
Łiczykrupka. Korb-Kucker, Knicker. un tate-poule, pince-maille.
Liga. 1) Ligue, Bündniß. 2) Fuß, Schrot und Korn einer Münze. 1) ligue, alliance. 2) loi, aloi, alliage, *m.* le pié ſur lequel on régle les piéces de monoïe. § 1) uczynił z nim ligę do obrony ſpolney przećiwko Domowi Burgundſkiemu. 2) według ligi koronney wybite talery.
Ligawica. lehmichter, moraſtiger Boden darauf man nicht ſtehen kan. croullières, *plur. f.* terre mouvante; terre tremblante qui n'eſt pas ferme ſous les piez.
Lignia, *vid.* Lipień.
*Lik, liczba. Zahl, Anzahl. nombre. § bez liku podobnych ieſt ludźi.
Likwor. angenehmes Getränck. une liqueur. § w tym śię kocha likworze.
Lilanie. das Singen der Amme ein Kind einzuwiegen. le chant des nourrices pour endormir l'enfant.
Lili, *interj.* aja bobaja: Worte womit die Ammen die Kinder einwiegen. lalla; dodo; turélututu; *mots imaginez que les nourrices chantent pour faire endormir un enfant.*
Lilia. 1) Lilie, Blume und Wurtzel. 2) Wappenk. drey doppelte Lilien. 1) lis, la fleur & la racine. 2) *Blaſ.* trois lis doubles. § 1) ſadzić lilie.
lilie mu na ręku zakwitły. er hat ſich von Franckreich beſtechen laſſen. les Loüis d'or l'ont aveuglé.
lilie, wierzbna. Wappenk. ſechs duppelte Lilien in zwey Reihen, auf der Krone eine Säule die von einem Pfeil durchſchoſſen iſt. *Blaſ.* ſix lis doubles en deux rangs, ſur la couronne eſt dreſſée une colonne percée d'un fléche.
lilia wielkonocna, vid. Szafran polny Turecki.
lilia czerwona. (crinon) rothe Lilie. ſorte de fleur rouge qui reſſemble au lis.
lilia Turecka. (tulipa Tulpe. tulipe.
lilia żołta polna. (hermerocalles) gelbe Lilie. ſorte de lis jaune.
lilia żołta. (aſphodellus, martagum) Gold-Wurtzel, Dreck-Lilie. aſphodel.
lilia płotowa, vid. Powoy płotowy.
lilia wodna, vid. Grzybienie.
Liliowy. 1) Lilien-. 2) Lilien-, den Lilien gleich. 1) de lis. 2) formé en lis, fait en lis. § 1) liliowy oleiek.
Liliyka. 1) kleine Lilie. 2) May-Blümchen. 1) petit lis. 2) lis de valée.
Limitacya. Gerichtsw. Verſchub. *droit:* delai, remiſe.
Limitowany. verlegt. remis à un autre tems.
Limituię, odkładam. Gerichtsw. limitiren, verſchieben, verlegen. *droit:* différer, remettre. § limitować ſądy, ſeym.

Limonia owoc. eine Limonie. limon un fruit.
limonia ziele. (limonium) Limonien-Kraut. du limonium.
Limonada. Limonade zum trincken. limonade une liqueur.
Limonata. Limonien-Brühe. sauce de limon. § limonata szara, żolta.
Lin. Schleye ein Fisch. tenche, un poisson.
Lina. Leine, Tau. corde, ligne, un cable. § lina żaglowa, budownicza.
Linąć, *vid.* Lunąć.
Linia. 1) eine Linie in unterschiedenen Wissenschaften. 2) Geschlechts-Linie. 3) ein Linial. 4) Meßk. ein Gersten-Korn, der zwölfte Theil eines Zolls. 1) ligne, raïe; *en terme de plusieurs sciences.* 2) ligne, suite de personnes d'une race. 3) règle. 4) *Géom.* ligne; grain d'orge. § 1) linia albo ciąg iest długość zrysowana na czym. 2) linia rodu albo familii prosta, poboczna. 3) linia z celami.
linia z gory na doł prosto idąca. eine Perpendiculair-Linie. une cathéte; ligne perpendiculaire.
linia niebieska. Tag- und Nacht-Gleiche; Aequinoctial-Linie. l'équinoxe; *m.* tems équinoctial; ligne équinoctiale.
linia calow. Maaß-Stab zu etlichen Zollen. réglet, mesure.
linia woyska, vid. Filata.
linia w brod; linia w ciaż. Mathem. Linie ohne Ende. *Matém.* ligne infinie.
linie, plur. Linien-Blat. feuille reglée. § po liniach pisze.
*Liniak, Rynsztok. Rinstein. l'égout, ruisseau dans la ruë.
Liniał, prawidło z drzewa, z mosiądzu. ein Linial. régle, dont on se sert pour regler quelque chose.
Linieię. sich mausern; Haare, Federn oder die Haut verlieren. muer; être en muë; perdre ses plumes; perdre son poil ou sa peau. § liszka, wąż linieie.
ptak ten linieie. dieser Vogel mausert sich. les plumes tombent à cet oiseau.
Linienie. das Mausen der Vögel und Thiere. la muë.
Liniowanie. das Liniiren. réglure.
Liniownik, Linien-Zieher. régleur.
Liniowy. Linien-. de ligne, qui regarde une ligne. § liniowa długość.
Liniuię, linuię co. liniren, Linien ziehen. régler; tirer, tracer des lignes.
Liniyka. kleine Linie. petite ligne.
Linka. kleine Leine, Kabel. cableau, petite ligne.
Lipa. eine Linde. tilleul, tillau.

Lipcowy. 1) zum Monat Julio gehörig. 2) den Jungfer-Honig, oder den Meth aus selbigem angehend. 1) de Juillet. 2) qui concerne le miel vierge ou l'hidromel qu'on en brasse.
Lipiec, *g. lipca.* Julius, Brach-Monat. Juillet.
lipiec, g. *lipcu.* 1) Jungfer-Honig. 2) Lipiecz, ein vortreflicher Meth aus Jungfer-Honig. 1) du miel vierge ou blanc. 2) hidromel blanc, une boisson excellente qu'on brasse du miel blanc. § 1) lipiec albo miod iarzęcy. 2) lipiec miod pity.
* *lipiec; wosk iarzęcy.* Jungfer-Wachs. cire vierge.
Lipień ryba, *g. lipnia.* Asche, Aesche ein Fisch. thim, ombre ou omble un poisson.
Lipina. Linden-Holtz, Linden-Baum. le bois ou l'arbre de tillau.
Lipisty, *vid.* Lipki.
Lipka. eine junge Linde. jeune tillau.
lipka ziele. (melilotus) Stein-Klee, Melote. *2) Hauhechel, *s. lisi ogon.* 1) mélilot commun. *2) arrête-beuf, *v. lisi ogon.*
Lipki, lepisty. klebrig. gluant, visqueux, tenace, glutineux, glueux.
Lipko, *adv.* auf eine klebrige Art. d'une maniére visqueuse ou glutineuse.
Lipkość. klebrige Feuchtigkeit; Klebrigkeit. viscosité, tenacité, gluten.
Lipnę } lipkim się staię. klebrich,
Lipnieię } weich werden, sich ankleben. se ramollir; devenir mou & gluant; s'atacher aux doigts quand on le tient. § wosk w ręce lipnieie.
Lipowy. Linden-. de tillau.
lipowa skorka pod grubą. Linden-Bast. la petite peau intérieure du tillau.
Lipsk, *g. a.* Leipzig, eine schöne Stadt in Sachsen. Leipzig, belle ville en Saxe. § Lipsk od Polskiego słowa Lipa pochodzi, i od Słowieńskiego iest założony Narodu; w Lipsku mieszka.
Lipski. Leipziger. Lipsien, de Leipzig.
Lipszczanin. ein Leipziger. un Lipsien.
Lira. eine Leyer. lire, viéle, sorte d'instrument de musique.
na lirze grać. auf der Leyer spielen. viéler, jouër de la viéle.
Lis. 1) ein Fuchs. 2) Fuchs, das Männlein. 3) ein gewisser Vogel. 4) Meer-Fuchs, See-Fuchs, ein grosser See-Fisch. 5) ein schlauer Mensch. 6) ein Roth-Kopf. 1) renard. 2) renard le mâle de renarde. 3) sorte d'oiseau. 4) renard marin un grand poisson. 5) fin renard,

nard, fin matois; rusé; vieux renard. 5) un rousseau.

lisy. Fuchs-Bälge, Fuchs-Peltz. peaux, fourrure de renard.

lis, mzura. Wappenk. Wurf-Eisen mit zwey Quer-Strichen über der Spalte, auf der Krone der Vordertheil des Fuchses. *Blas.* harpon ou flèche de fer avec deux traverses sur la coche; le devant d'un renard saute de la couronne.

farbowane lisy. Schein, Anstrich, List, Wind. prétexte, *m*; couleurs, *f. plur.* aparence; moïens spécieux. § czyni się chrześcianinem raczey iako farbowanemi lisami, to iest tytułem, a nie rzeczą samą.

zna się na farbowanych lisach. er weiß wo Barthel Most holt. il entend le grimoire; il a vû le loup; il entend la rubrique.

farbowanych postrzedz lisow. Lunte riechen; den Braten riechen. découvrir le pot aux roses; découvrir la mèche.

farbowane to lisy. das sind faule Fische. il y a anguille sous roche; c'est un prétexte.

lisy drzeć. Ulrich ruffen; ein Kalb machen. dégobiller; écorcher le renard; dégueuler.

lisa złapać. seinen Rock am Ofen versengen. roussir son habit au poële.

lisa w worze kupować. eine Sache unbesehen kaufen; eine Katze im Sacke kaufen. acheter le chat en poche; il a pris marte pour renard.

liśie pomkniy się, baranie za piec. Kleider machen Leute; schöne Kleider machen ein äusserliches Ansehen. la belle plume fait bel l'oiseau; les beaux habits servent fort à la mine.

ciągnie się iak lis, vid. Ciągnę — *ciągnąć się iak lis.*

Lisawy, *vid.* Lisowaty.

Liściany, Liściowy. 1) Blatt-; blätterig. 2) geblättert von Backwerck. 1) de feuille, qui regarde les feuilles. 2) feuilleté.

liściane ciasto. geblätterter Kuchen; Butter-Kuchen. un feuilletage, faillantine, sorte de patisserie.

Liście, *collec.* Laub, Blätter eines Baums. le feuillage; feuillée; les feuilles d'un arbre. § liścia rzadkiego drzewo.

Liścieię. Blätter bekommen, sich belauben. pousser des feuilles; reverdir, devenir verd.

Liścisty. 1) voll Blätter, blätterig, belaubt. 2) geblättert vom Backwerck. 3) schelficht, von Wurtzeln und Früchten. 1) feuillu, plein de feuilles. 2) feuilleté. 3) composé de plusieurs écailles, *parlant de quelques fruits & de quelques racines.* § 1) liścista gałąź. 2) liścisty kołacz. 3) liścisty korzeń.

liściste ciasto robić. Butter-Kuchen machen. feuilleter, former la pâte en feuilles.

Lisieczek. } kleiner Fuchs. renardeau,
Lisek. } goupil.

Lisi. Fuchs-. de renard. § lisia skora; lisi ogon.

lisia iama. eine Röhre, Fuchs-Bau; Fuchs-Höhle. renardiére; taniére de renard.

lisie iayka ziele. (orchis serapias) seraphische Stendel-Wurtzel oder Knaben-Kraut; wohlriechend Mergentrehen. couillon de chien.

lisi ogon ziele. (ononis) Hauhechel, Stall-Kraut, Ochsenbreche. ononis, arrête-beuf, bourgraves, bugrundes.

Lisiątko. } junger Fuchs. le petit d'une
Lisię. } renarde.

Lisica. das Weiblein des Fuchses. renarde; femelle de renard.

Lisieię. } gelb, roth fuchsicht werden.
Lisowacieię. } devenir roux comme le poil de renard. § kapusta lisieie; głowa iego zlisiała.

Lisowatość. die Röthe der Haare. la rousseur, couleur rousse des cheveux.

Lisowaty, *subs. & adj.* lisawy, rusy. roth, rothhärig, rothköpfig, Rothkopf. rousseau, roux. § lisowatym czynić.

lisowate włosy. rothe Haare. poil de vache.

Lisowcik, Lisowczyk. lüderlicher Soldat. soldat mal dicipliné.

List. 1) Blatt vom Baum oder einem Kraut. 2) Brief, Schreiben. 3) Brief in öffentlichen Verrichtungen. 4) ein Blatt Papier, Blatt im Buch. 5) Brief Steck-Nadeln. 1) feuille des plantes. 2) lettre qu'on écrit à qu. 3) lettre donnée dans une afaire publique. 4) feuillet, deux pages de livre; morceau, feuillet de papier. 5) paquet, milier, cent, quarteron d'épingles. § 1) na tym liście gąsienica siedzi. 2) kmotrowski, pogrzebowy, weselny list; pisać, posłać listy; listem się odezwać. 3) list świadeczny; list gleytowy (żelazny). 4) day mi * list (kartę) papieru; na czwartym tey księgi to znaydziesz liście. 5) kup mi list szpilek.

rodowy list. Geburts-Brief. un batistère.

list powszechny, okolny; Uniwersał. ein Universal; ein Ausschreiben. lettre circulaire.

list wolny, paszport. Paßport, Reise-Paß. passeport.

list na poselstwo. Credentz-Schreiben. lettre de créance.

Listek, *g. listka.* 1) Baum- oder Kraut-Blättchen. 2) Briefchen, Zettelchen. 3) Blättchen im Backwerck. 4) Blättchen, Schelf an einigen Früchten und Wurtzeln. 1) petite feuille d'une plante. 2) billet, petite lettre. 3) feuille d'une patisserie feuilletée. 4) tunique, écaille de racine, de quelque fruit.

listek kwiatkowy. Blumen-Blatt. un pétale.

listki zielne albo kwiatkowe. Blumen oder Kräuter-Blätter. fanes, *plur. f.* le fanage.

listek, list szpilek. Brief Steck-Nadeln. milier, quarteron, paquet d'épingles.

Listny, *vid.* Liścisty.

listna iagoda ziele, vid. *iagoda listna.*

Listopad, *g. a.* der Winter-Monat. le Novembre.

Listopadowy. zum Winter-Monat gehörig. de Novembre.

Listownie, *adv.* schriftlich, mit Briefen. par écrit, par des lettres.

Listowny. } Brief-. épistolaire, de lettre. § listowna korespondencya; styl listowny.
Listowy. }

**listowy pisarz; sekretarz.* ein Geheim-Schreiber, Secretarius. un Sécrétaire.

Listwa. 1) eine Tischler-Leiste an Thüren, Schräncken. 2) Rechen; Gesims an der Wand etwas darauf zu setzen. 3) Leiste, Gebräme an Kleidern. *4) Bilder-Rahm, s. Rama. 5) Bauk. der Krantz-leisten am Karnies. 1) un tringle, régle de bois. 2) tablette; un ais ataché à la muraille sur quoi on met quelque chose. 3) bord, bordure, passement sur un habit. *4) un quadre; bordure, *v.* Rama. 5) *Archit.* mouchetes, *plur. f.* couronnement ou larmier de corniche. § 1) listwa u skrzyni, u drzwi; przybić listwę. 2) weź śklenicę z listwy; postaw dzbanek na listwę.

listwa deski zwieraiąca. Quer-Leiste die etliche Bretter hält. tasseau.

Listwowany. mit Leisten oder Rähmen umgeben, in solche eingefaßt. mis dans un quarré; entourré, orné de tringles.

listowana robota. Leisten-Werck. moulure.

Liszaiec, *g. liszayca*, ziele wątrobne. (*lichen*) Stein-Flechten, Stein-Moos, Stein-Leberkraut. lichen, épatique, porcorau.

Liszaiowaty. zittermahlig, voll Flechten. plein de datres; dartreux.

Liszay. Schwinden, Flechten, Zittermahl. dartre; feu volage.

Liszka. 1) ein Fuchs. 2) das Weiblein vom Fuchs. *3) eine Raupe. 1) renard. 2) renarde, la femelle de renard. *3) chenille un insecte.

liszka głodna drzemie. einem Hungrigen vergehet der Muth. la faim abat le courage; à la faim il n'y a point de courage.

każda liszka swoy ogon chwali. jeder Fuchs lobet seinen Schweif. à chacun oiseau son nid est beau.

Liszczy, liśi. Fuchs-. de renard.

Lit. 1) Loth, Löthe, Schlag-Loth. 2) Lötung, gelötheter Ort. 1) soudure, matiére dont on joint deux piéces de métail. 2) soudure, endroit joint avec la soudure.

Litania. 1) Litaney. 2) Litaney, lange Reihe. 1) litanies, *f. plur.* 2) litanies; enfilade de mots, d'histoires. § 1) Litanie śpiewane; litania z procesyą. 2) litania to tytułow.

Litera, *czćionka. Buchstab, geschriebener oder Buchdrucker-Buchstabe. un caractère; lettre écrite ou d'imprimerie. § wiązaną pisać literą; litery drukarskie.

litery. Brief, Zeilen. lignes, *f. plur.* billet, lettre.

litera kościelna. Sonntags-Buchstabe. lettre dominicale.

litera rachmistrska. Ziffer, geschriebene Zahl. un chifre; un nombre.

Literalnie, *adv.* nach dem Buchstaben. literalement; à la lettre; au pié de la lettre. § literalnie sens ten się tak wykłada.

Literalny. buchstäblich. literal; qui est expliqué à la lettre. § literalny wykład.

Literat. 1) ein Gelehrter. 2) *obs.* Halbgelehrter. 1) un savant. 2) *obs.* un demi-savant. § 1) Literatow prace.

Litewka. eine Litauerin. une Lituanienne.

Litewski. Litauisch. Lituanien.

po Litewsku. auf Litauisch. à la Lituanienne.

Litispendencya, *vid.* Lityspendencya.

Litkup. 1) Leih-Kauf. 2) Mäckler-Geld. 1) pot de vin; vin de la vente; ce qu'on donne outre le marché. 2) le courtage, ce qu'on paie au courtier. § 1) litkup przy kupnie pity bywa.

Litkupniczy. Mäckler-. de courtier.

litkupnicze. Mäckler-Geld. le courtage, l'argent pour le courtier.

Litkupnik. Mäckler. courtier.

*Lito mi; żal mi. es ist mir leid. je suis faché; je suis au repentir.
lito mi go iest. ich bedaure ihn, ich habe Mitleiden mit ihm. j'ai pitié de lui; je suis touché de compassion pour lui.
Litość, lutość, miłosierdzie. Mitleiden, Beyleid. pitié, compassion, miséricorde. § litości godzien
Litościwie, lutościwie, miłosiernie, *adv.* mitleidig. avec pitié, avec compassion; miséricordieusement.
Litościwy, lutościwy, miłosierny. mitleidig, barmhertzig. compatissant, miséricordieux.
Litowanie czego czym. das Löthen, gelötheter Ort, Lötung. soudure, l'action de souder; endroit soudé.
Lituię co. etwas löthen. souder; joindre deux parties de métail.
lituię, lutuię czego. sparen, schonen; gemeiniglich mit einer *Negation.* user avec reserve; épargner, ménager. *ce verbe se met le plus souvent avec une négation.* § na co kosztu i starania nie litował; żadney pracy i pilności nie litowali.
litować się, lutować się nad kim. sich über einen erbarmen. avoir pitié de qu.
Litwa. 1) Litauen. 2) die Litauer. 1) Lituanie. 2) les Lituaniens.
Litwin. ein Litauer. un Lituanien.
Lity. vom Gold und Silber: 1) gegossen. 2) maßiv, gediegen. *parlant de l'or & de l'argent.* 1) fondu; de fonte. 2) massif, pur, fin. § 1) golenie lite srebra. 2) lama lita srebrna, złota.
pas lity. Binde oder Paß mit eingewebten ächten Gold-Faden. ceinturon à la Polonoise, qui est entretissu d'or massif.
Lityspendencya. Gerichtsw. hangende Streit-Sache, Litispendentz. *droit:* litispendance.
Liuba, sosna ogrodna. (*pinea*) Zirbel-Baum. pin domestique un arbre.
Liubowy. Zirbel-Baum-. de pin domestique. § liubowe liście.
orzeszki liubowe. Zirbel-Nüßlein. pignons, noïaux de pomme de pin.
Lizanie, łznienie. das Lecken. l'action de lécher.
lizanie się z kim, gachowanie. Löffeley. cajolerie, amourette.
Liżę co, *v. m. że, zał, F. liznę.* lecken mit der Zungen. lécher. § lizać miod z talerza.
lizać się. 1) löffeln, buhlen, sich lecken. 2) sich für einem schmiegen. 1) faire l'amour; cajoler, caresser les femmes; courir après les jupes; muguéter. 2) faire le pié de veau; ramper devant qu. § 1) lizać się z gachy pannom nieprzystoyna. 2) lizać mu się nie będę.
Lizyobrazek. Heiligenfresser, Mucker, Kopfhänger. tartufe; chate-mite, mangeur de Crucifix.
Łkam, *v. m. F. łknę.* schluchsen, laut weinen, kommt in der kurtzen *Conjugation* selten vor. sangloter; pousser des sanglots; *ce verbe se trouve rarement dans le sens de la briéve Conjugaison.* § łka od żalu; łkaiąc z nim mowiła.
Łkanie. das Schluchsen beym Weinen. sanglot. § ze łkaniem całowanie.
Lnący, *vid.* Lipki.
Lnę, *vid.* Lgnę.
Lniany. Leinen de lin. § lniane płotno; lniana przędza.
lniane naśienie. Hanf-Saamen. du chenèvis; linette.
Lnica. } (*chamælinum, pseudomyagrum*)
Lnicznik. } Art vom wilden Lein-Doter. espèce de miagrum ou de linaire sauvage. § lnica iest chwast we lnie.
Łoboda. (*atriplex*) Melte, Milte. aroche, bonnes dames; prudes femmes.
Loch. 1) Loch, Grube, Höhle. 2) gemachtes Loch in einer Wand. 3) Grube, Schacht in Bergwercken. 4) Grube in der Erde, Getreide und Früchte darinnen zu verwahren. 1) caverne; un antre. 2) ouverture faite dans un mur. 3) mine, puit d'où l'on tire le metail. 4) fosse pour y garder le blè & le fruit. § 1) loch w skale; echo z grobowych się odzywa lochow. 2) ściana z lochami. 3) kruszce z lochow dobywaią.
Lochowanie, Laskowanie. Höhlung, Aushöhlung, Ausstreifung. excavation, striûre, canelure; l'action de creuser, de caneler.
Lochowany, Laskowany. hohl, ausgehohlt. creux, strié, canelé.
Lochowato, *adv.* mit kleinen Höhlen und Löchern. par des petits troux; en forme de canaux ou de canelures.
Lochowatość. Höhlung, Aushöhlung, Höhle, Tiefe. concavité, enfoncûre, cavité, le creux, le concave d'un chose. § lochowatość w gębie.
Lochowaty, iamisty, dolisty. voll kleiner Höhlen und unterirdischer Gänge. plein de creux, de troux, de taniéres, de conduits ou de canaux souterrains.
Lochowy. das in Höhlen wächst. de trou, de caverne; qu'on trouve dans des antres; qui naît dans des cavernes.
Lochuię, laskuię, wydrażam. ausstreifen, aushohlen. caneler, creuser, rendre creux en dedans.

Łoczę, *czy, czył.* fressen, schlemmen. avaler, dévorer, engloutir, manger d'une manière gloutonne.
Łoczenie. Fresserey. gourmandise.
Łoczyga, Sałata. Lattig, Salat. laitue une plante.
Łoczydło ziele. (*thapsia*) Turbit-Kraut, Wull-Kraut. thapsi, turbit batard.
Lod. Eis. glace.
iak na ledźie. 1) wie auf Nadeln; eiligst. 2) in Gefahr. 1) comme sur des épines; en hâte. 2) en danger. § 1) iak na ledźie śiedźi, idźie, stoi. 2) iak na ledźie szczęśliwość iego.
na ledźie budować. dem Eis trauen; auf eine ungewisse Sache sich verlassen. s'apuier sur un roseau; se fier à une chose qui n'est pas solide.
Łodka. 1) kleines Fluß-Schiff. 2) Räucher-Büchse. 1) tirot, batelet, petit esquif. 2) navette où l'on conserve l'encens.
łodka Kośćioła Swiętego. das Schifflein der Christlichen Kirche. la nacelle de Saint Pierre.
Łodnik. Fluß-Schiffer. batelier, voiturier par eau.
Lodowaćieię. 1) Eis frieren; zu Eise werden. 2) kaltsinnig werden. 1) se glacer; géler, se prendre par le froid. 2) se refroidir, tiédir. § 1) w mieśiącu maiu często lodowaćieie. **2) serce twoie ku mnie lodowaćieie.
Lodowaty. 1) candirt, dem Eise gleich. 2) kaltsinnig. 1) glacé, qui ressemble à la glace; qui a une belle glace. 2) *fig.* tiéde, froid, glacé, sans amour. § 1) lodowate cukry. 2) serce lodowate.
cukier lodowaty. Zucker-Kant. du sucre candi.
sol lodowata. Crystallen-Saltz. sel cristalin, sel gemme qui est transparent.
morze lodowate. das Eis-Meer. mer glaciale.
Lodowatość. 1) die Eigenschaft des Eises. 2) Kaltsinnigkeit. 1) proprieté de la glace. 2) refroidissement; la tiedeur, la froideur. § 1) lodowatość iest zimna i łomista. **2) widzę serca twoiego lodowatość.
Lodownia. Eis-Grube. glacière.
Lodownik, *g. a.* kamień drogi, ein Edelstein davon das Wasser frieren soll. sorte de pierre précieuse qui fait géler l'eau.
Lodowy. Eis-, das Eis betreffend. de glace, ce qui concerne la glace.
Łodyga. Stengel eines Krauts. tige; montant, naissance d'herbe & de fleur.
Łodyszka. kleiner Stengel. petite tige.
Łodź, *f.* langes und flaches Fluß-Schiff, zur Ueberfuhr des Getreides. touë, heu; une samoreux; bâtiment pour transporter les blez sur les riviéres.
na iedney łodźi pływamy. wir sind in einerley Umständen, in gleicher Gefahr. nous sommes dans le même danger; nous courons même fortune.
Łodźia, krzewina, *vid.* Łoza.
łodźia. Wappenk. 1) Kahn im rothen Felde, und dergleichen im Pfau-Schwantz über der Krone. 2) s. Korab 2). *Blas.* 1) bateau au champ de gueules, un autre bateau dans une queuë de paon sur la couronne. 2) *voiez* Korab 2).
Loftka. Lauf-Kugel. poste, sorte de bale de plomb.
Łogowa ziele, *vid.* Sesam.
Łoię, *i, ił.* eintalcken. graisser, froter avec du suif; suiver, donner le suif à qu. ch.
Łoiowaty. talckig. semblable au suif.
łoiowaty kamień. Talck ein Mineral. du talc sorte de minéral.
Łoiowy, z łoiu. Talck-, von Talck. de suif. § łoiowe świece lać, robić.
*Łokanie. Fresserey. gourmandise, gloutonnerie.
Lokat. Unter-Schulmeister. soumaître, seconde maître d'une école.
Lokay, *g. lokaia.* Laquay, Bedienter. laquais.
Lokaiowy. Laquayen-. de laquais.
Łokćiowy. 1) Ellen-, ellicht, das eine Elle lang oder hoch ist. 2) zum Ellenbogen gehörig. 1) d'aune, qui regarde l'aune; d'une aune long ou haut. 2) de coude; qui a du raport au coude. § 1) łokćiowa miara; przędza łokćiowa. 2) dłuż łokćiowa.
kość łokćiowa większa. Anat. das Ellenbogen-Bein. *Anat.* os de coude, le grand focile.
kość łokćiowa mnieysza. Anat. Arm-Schiene, die Spindel im Arm. *Anat.* raïon, l'os de coude qui ressemble à la navette de tisserand; le petit focile.
Łokieć, *g. łokćia.* 1) eine Elle. 2) der Ellenbogen. 3) Ellenbogen-Bein, worauf man den Arm stützet. 4) Ellenbogen am Ermel. 5) Arm, Hand. 6) Strähn, Zaspel, eine Zahl Garn. 1) aune. 2) le coude. 3) le coude, éminence derriére le pli du coude sur laquel on s'apuie. 4) le coude d'une manche. 5) bras, main. 6) poignée de fil; certain nombre d'échevaux. § 1) ośm łokći sukna; dwa łokćie płotna. 2) łokieć idźie od przegubu aż do dłoni. 3) łokćiem odpychać. 4) łokćie kształtnie uszyte; łokieć u rękawa. 5)

wźiąć kogo na łokćie; matka dźiećię na łokćiach trzyma. 6) łokieć przędźiwa dźiewka na dźień ma uprząść; trzy łokćie bywaią w prządźionie.

łokćiem ſturſać, trąćić. mit dem Ellenbogen ſtoſſen. coudoïer; pouſſer avec ſes coudes; donner un coup de coude.

łokćiem noſa ućierać. mit dem Ellenbogen die Naſe wiſchen. ſe moucher du coude.

ćwierć łokćia. Viertel-Elle. quartier.

półćwierćia łokćia. Achtel-Elle. octave.

mierzyć łokćiem. mit der Elle meſſen. auner.

łokćie mu śię kluią. die Ellenbogen kucken ihm heraus. ſon habit eſt percé aux coudes; ſon habit a les coudes percez.

wſpierać śię na łokćiach. ſich auf den Ellenbogen ſtützen, lehnen. s'acouder; s'apuier ſur les coudes.

łokćie ſzyć. den Ellenbogen am Kleide nehen. couder; faire le coude d'un habit.

Łokietek, *g. łokietka.* 1) Zwerg-Männchen, Erd-Männchen in Indien, ſo eine Elle hoch ſeyn ſollen. 2) kleiner Menſch, Zwerg, Knirbs. 1) un pigmée; homme fabuleux aux Indes haut d'un coude. 2) un pigmée, ragot; petit homme; bout d'homme. § 1) łokietkowie domniemani to ieſt niby ludźie maluchni w Brazylii w nowym świećie, uſtawicznie z żorawiami woiować maią. 2) Władysław czwarty krol Polſki rzeczony łokietek od Roku 1296 do 1300 panował.

Łokietnica. groſſer Ziegel oder Flur-Stein, ſo eine Elle lang ſind und den Fußboden zu belegen dienen. carreau de brique ou de pierre long d'une aune pour carreler une chambre. § ſala łokietnicami pokładana.

Łokietny, łokćiowy. Ellen-lang. long d'une aune.

Łokoſt. Geräuſche, Geraſſel. éclat, fracas, bruit.

Łokty, *plur.* die Ellenbogen. les coudes, *m.* § wſpierać śię łoktami.

Lokuię co. legen, hinlegen. loger, placer, mettre, poſer. § lokował kompanie po przedmieśćiach, pieniądze ſwoie na ratuſzu.

lokować śię. ſich hinlegen, ſich einquartieren. ſe loger, ſe placer, ſe camper. § woyſko, regiment śię lokuie.

Łom. 1) Wind-Bruch Wind-Fall, Wind-Riß, vom Winde gefälletes Holtz. 2) abgeriſſener Aſt. 1) bois chablis; chablis; bois caablé, bois roulé, bois abatu par le vent. 2) une branche abatu de ſon arbre.

Lomber, *g. lombra*, Lombres. Lomber-Spiel. l'hombre jeu de cartes.

Łomię, *vid.* Łamię.

Łomigłow. Hirnreiſſer, Kopfreiſſer, vom Wein oder Bier. caſſe-téte; vin fumeux; vin ou bierre violente.

Łomignat orzeł. Beinbrecher ein Adler. oſſifrague, *f.* aigle qui caſſe les os avec ſon bec.

Łomikamień źiele. Steinbrech, ein Kraut von unterſchiedenen Arten. la ſaxifrage, un plante dont il y a pluſieurs eſpèces.

Łomikość / Łomignat } Przymiotowe źiele. (*ſenecio major*) groſſe Kreutz-Wurtzel. grand ſeneſſon.

Łomikoſt, / Łomikoſty, } *ſubſ. & adj.* Beinbrecher. briſeur d'os.

Łomiſty. / Łomny. } zerbrechlich. fragile, aiſé à caſſer; rouvrain; friable.

łomiſty, kruchy kruſzec. zerbrechliches Metal. un ſec métail.

Łomoce, *ce, tał.* krachen, knallen vom Bruch. craquer, craqueter, faire crac en ſe rompant.

Łomot. Knall einer brechenden Sache. éclat, bruit, fracas d'une choſe qui ſe romp. § wicher w leśie ſtraſzny łomot czyni.

Lon. die Rad-Löne, Lüne, der Linß, Vorſtecker am Rade. l'eſſe, arondelle de roue; cheville qui tient la roue.

Łoni, *adv.* im vorigen Jahre. de l'année précedente; l'année paſſée.

Łoniſto, *adv.* bauchig. en arc.

łoniſto czynić, kobielić. auswärts bauchig machen. faire des ſinuoſitez; courber en arc.

Łoniſtość. bauchige Krümme, Bucht. ſinuoſité, convexité courbure en arc.

łoniſtość żaglu okrętowego. die Bucht eines Segels. le creux de voile.

Łoniſty. bauchig, buchtig, bauchrund. ſinueux, courbé en arc.

Łona, *vid.* Łuna.

Łono. 1) der Schooß. 2) Schaam-Gegend am Unter-Leib. 3) Schooß am Kleide. 4) *fig.* Schooß, als der Erde. 1) ſein, giron; penil; mote. 2) la région autour des parties naturelles. 3) les plies d'un habit qui couvrent le corps dépuis le nombril juſqu' aux genoux. 4) *fig.* le ventre, le ſein comme de la terre. § 1) trzymam dźiećię na łonie; na ſwoim nas łonie piaſtuiąc tak rozpieśćił. 2) łono w ćiele pod brzuchem, albo brzucha niſka część; mam bol w łonie. 3) łono u ſzaty; łzy mu na łono ſpadały, łono mi przydeptał. 4) źiemia ćiało moie w ſwoim łonie zakryie;

kryie; morze z łona swego drogie wyrzuca skarby; co dźień śię z łona morskiego rodźi słońce.

Łoński. vorjährig, vom vorigen Jahr. d'antan; qui est de l'année passée. § wino łońskie.

Łopata. eine Schaufel. pèle de bois.

łopata od ognia. Feuer=Schaufel. pèle à feu.

łopata chlebowa. Brod=Schieber, Brod=Schaufel. pèle, péleron dont les boulangers enfournent le pain.

łopata mu trzeba pokazać. man muß es ihm ins Maul schmieren. il faut lui faire toucher cela au doigt. § nie palcem, ani piorem, ale łopatą mu trzeba pokazać.

Łopatka. 1) eine kleine Schaufel. 2) Schulter=Blatt, Schulter=Bein am Menschen. 3) Schulter am Thiere. 4) Schaufel am Mühl=Rad. 1) peleron, petite péle. 2) omoplate, os de l'épaule. 3) l'épaule des animaux à quatre piez; c'est la partie jointe au jambon de devant. 4) alichon, aileron, jantille qui est apliquée à une rouë de moulin.

łopatka wieprzowa albo świnia. Schweins=Schulter. paleron.

łopatka mięsa. Bug, Schulter eines geschlachteten Viehes. épaule d'une bête tuée; épaulée.

Łopatczany. 1) Schaufel=. 2) Schulter=Blatt=. 1) de pèle. 2) d'épaule.

kość łopatczana. das Schulter=Blatt=Bein. l'os de l'épaule, omoplate.

kość łopatczana w zwierzęćiu. das Schulter=Blatt=Bein im Thiere. la paix d'une bête.

łopatka dolna, vid. Kirść.

Łopian. (*lapa major*) Klette, grosse Klette. bardane, glouteron; herbe aux glutérons. § łopian wielki; łopian mały, goroleśny.

Łopianowy. Kletten=. de bardane. § łopianowe liśćie.

Łopuch, *vid*. Łopian.

Los. 1) ein Loos, Loos=Zettelchen. 2) Loos, Schicksal. 1) lot, billet, balote, sort. 2) sort, destein, destinée, hazard. § 1) los na mię padł; losy miotać, rozdawać. 2) na wątpliwy los szczęśćia woiennego pamiętać trzeba; los niecofniony; całość Państwa na los przypadkowy nieuważnie puśćił; los to kochankow Pana wielkiego, nie długo w faworach opływać; na los szczęśćia rzucony; każdy przećiwne albo przyiazne szczęśćie przy urodzeniu losem odbiera; nie los urodzenia krolow Polszcze daie.

na losy podźielony. durch Loose getheilet. lotizé.

rozdźielenie na losy. Eintheilung der Loose. le lotissage.

losem. durchs Loos. en tirant au sort, par sort.

los puszczać, rzucać. das Loos werfen. jetter le sort; tirer au sort; tirer au billet.

Łoś, *g. łośia*. Elend, Elend=Thier. élan, orignac.

Łosek, *g. łoska*. kleiner Lachs. petit saumon.

Łośi. Elend=, das Elend=Thier betreffend. d'élan. § łośiey skory do razu nie przetniesz.

Łoskot. Knack, Geknacke, Knall beym brechen. éclat, crac; cric & crac; craquement; fracas d'une chose qu'on romp.

Łososek, *g. łososka*. kleiner Lachs. petit saumon.

Łosoś, *g. łosośia*. Lachs, Salmen. saumon un poisson. § łosośie i szczuki.

łosoś ikrzasty; *łosoś samica*. Roggen=Lachs. becard, femelle de saumon.

Łosośiowy. Lachs=. de saumon.

Losowanie, losow rzucanie. das Loosen. balotement; l'action de tirer au sort.

Losownik, co losy puszcza, rzuca. 1) Looser, der die Loose wirft. 2) Kabeler, der in Loose etwas theilet. 1) celui qui jette les sorts. 2) lotisseur, celui qui fait les los des choses qu'on veut partager.

Losowy. Loos=, de lot. § losowy papierek.

statek losowy; *losowa puszka*. Loos=Topf. boëte où l'on met les lots.

losowa kostka, gałka. Loos=Kugel; Wahl=Kugel. balotte pour donner sa voix aux déliberations.

Losuię. loosen. tirer au lot, au billet. § losuymy o tę rzecz.

Łoszko, *vid*. Łożko.

Łoszkowy, *vid*. Łożkowy.

Lot, *g. u*. Flug eines Vogels. le vol, la volée d'un oiseau.

ubić ptaka w łoćie. einen Vogel im Fluge schiessen. tirer un oiseau en volant.

w lot, adv. im Augenblick, flugs. sur le champ; à l'instant; incontinent.

Łot, *g. a*. ein Loth. une demi-once. § funt ma 32. łotow.

poł łota. halb Loth. quart d'once.

Lotka, *vid*. Lofka.

Lotny. 1) fliegend. 2) schnell, hurtig. 1) qui vole; volant. 2) rapide, vîte promt. § 1) krogulec na raźie za

przepiorką będźie lotny, lecz w lataniu swoim prętko ustaie.
lotny koń. der Pegasus. le Pégase.
lotna iagoda, vid. Obrostnica drzewo.
Łotowy. Flug=, zum Flug gehörig. de vol; qui concerne le vol.
łotowe sieći. Jäzerey: Tiraß, grosses Streich=Netz Vogel zu fangen. *chasse:* traineaux, *plur.* tirasse, sorte de filet pour prendre les oiseaux. § łotowe sieći na tykach bywaią na chruściele, na kuropatwy.
Łotowy. Loth=. de demi-once. § łotowa ważka.
Łotr. 1) der Schächer am Kreutz. 2) Lotter=Bube, Bube, Bösewicht. 3) im Schertz: leichtfertiger Vogel, Dieb. 1) le larron à la croix. 2) garnement, libertin, méchant garçon. 3) *burlesq.* petit fripon; fripon. § 1) łotr upamiętany. 2) łotrow łapać. 3) łotr pięknie maluie, śpiewa.
Łotraś. Lotter=Bube. garnement, maraud. § łotraś przegrawszy lewem chćiał wygrać.
Łotrostwo. } 1) Schelmerey; Büberey,
Łotrowanie. } Bubenstück. *2) lüderliches Leben, s. Rozpusta. 1) filouterie, friponnerie; tours de fripon. *2) le libertinage, le desordre; déreglement de vie, v. Rozpusta.
Łotrowski. 1) schelmisch, spitzbübisch. 2) lüderlich. 3) im Schertz: schelmisch, teufflisch sehr groß. 1) fripon, méchant. 2) libertin. 3) *burlesq.* diabolique, fort grand. § 1) łotrowski to postępek. *2) łotrowskie, (rozpustne) prowadźi życie. 3) łotrowska to mila; łotrowskie miał szczęśćie.
łotrowska iaskinia. Mord=Grube. un coupe-gorge; lieu où l'on égorge les gens.
po łotrowsku, } *adv.* 1) schelmischer, lü=
Łotrowskie, } derlicher, ruchloser Weise. en fripon, en maraud, en libertin; d'une maniére friponne ou libertine.
Łotruię. lüderlich leben; buben; ein gottloses Leben führen. faire de méchans tours; mener une vie dereglée.
Łotryni. 1) Spitzbübin. *2) lüderliche Vettel, Hure. 1) friponne; coquine, fourbe, méchante. *2) garce, femme de mauvaise vie.
Łotrzyk. 1) Lotter=Bube. 2) im Schertz: Dieb, Schelm, leichtfertiger Vogel. 3) lustiger, lüderlicher Bruder. 1) petit fripon; larroneau. 2) *burlesq.* petit fripon. 3) un bon vivant; qui mene une vie dereglée; libertin. § 1) łotrzyka karano. 2) łotrzyk pięknie pisze. 3) był przed tym łotrzykiem.

*Łow, połow. Fang, Beute. prise, butin.
* *łow ryb, ptastwa,* vid. Łowienie.
łowy, plur. g. *łowow,* myślistwo. Jagd, das Jagen, Jägerey, Jagd=Kunst. chasse, poursuite qu'on fait des bêtes; l'art d'atraper les bêtes. § iest na łowach; łowami śię bawi.
łowy ieleniow. Hirsch=Jagd. venerie, la chasse du cerf.
na łowy poyść. auf die Jagd gehen. aller à la chasse.
Łowca pies, *vid.* Przeiemca.
Łowczy, *adj.* Jagd=. de chasse. § łowcza obierz; łowcze księgi.
wieś łowcza. Dorf, so die Jagd=Freyheit hat. un village qui a le droit de chasser. § wśi łowcze, ktore na łowiech śiedzą.
łowczy budynek. Jäger=Haus. venerie; maison de chasse; meute.
Łowczy, *subs. g. łowczego.* Ober=Jäger=Meister. Grand Veneur. § łowczy koronny; łowczy Litewski.
łowczy Nadworny Koronny. Hof=Kron=Jäger=Meister. Veneur de la Cour de la Couronne. § łowczy Nadworny Litewski; łowczowie Nadworni po Podkoniuszach mieysce maią.
Łowczyc. Sohn eines Ober=Jäger=Meisters. fils de Grand Veneur.
Łowię. 1) fangen, jagen ein Thier. 2) jagen, auf der Jagd seyn. 3) fangen, berücken; einnehmen, gewinnen. 4) lauern. 1) chasser, prendre, poursuivre une bête. 2) chasser; être à la chasse des bêtes; giboïer. 3) atraper, captiver, gagner. 4) guëter, veiller qu. § 1) łowić zaiące, ielenie. 2) dobrze łowić umie; łowić po knieiach. 3) umie męża łowić; łowić afekty pochlebstwem; złowić kogo. 4) rycerz w szachach często łowi (dybię) na krolową.
łowić ptaki. Vogel fangen, Vogel stellen. chasser aux oiseaux; oiseler.
łowić ryby. fischen. pécher; prendre des poissons.
Łowiec, *g. łowca.* ein Jäger. chasseur.
łowiec konny. Jäger zu Pferde. piqueur; chasseur à cheval.
Łowienie. das Fangen oder Schiessen der Thiere auf der Jagd; das Jagen, die Jagd. chasse, poursuite qu'on fait des bêtes; l'action de les chasser. § łowienie zwierząt; łowienia (łowow) w tey kniei zakazano.
łowienie ptakow. Vogel=Fang, Vogel=Stellerey. oisellerie; chasse aux oiseaux.
łowienie ryb. Fisch=Fang. péche; l'action, l'art de prendre les poissons.

Łowny. 1) der gut fangen kan; der die Jagd liebet, der darzu geschickt ist. 2) der sich leicht fangen läßt. 3) jagdbar, wo man jagen kan. 1) qui prend bien, qui aime la chaſſe. 2) qui ſe laiſſe prendre facilement. 3) propre à la chaſſe. § 1) kot to łowny z łap nie upuści. 2) słowik ieſt ptak barzo łowny. 3) las łowny.

Łowy, *plur. vid.* Łow — *łowy*.

Łoy, *g. łoiu.* Talg. Unschlitt. du ſuif.

Łoża. (*ſiler*) Rain-, Bach- oder Łożina. Wasser-Weide. ſermontaine, Łożyna. ſorte de petite ſaule qui croit dans l'eau.

**łoża*, *winna macica.* Wein-Stock. cep de vigne.

Łożę, *ży, żył.* 1) legen, in diesem Verstande wird es nur in den *Compoſitis* gebraucht. 2) anwenden Mühe, Geld zu etwas. 1) poſer, placer; *dans cette ſignification ce verbe ne ſe trouve que dans les compoſez.* 2) mettre, apliquer, emploier ſon argent, la peine à qu. ch. § 1) położyłem to na ſtole. 2) łożyć koſzt na budynek; łożyć na co naukę, pracę.

Łoże. 1) Schlaf-Stelle, Lager. 2) ein Gebett Betten. 3) Bett-Stelle, höltzernes Bett. 4) die Stück-Lavetten. 5) Schafft am Schieß-Gewehr. 6) beym Tischler: Zapfen-Loch. 7) Pfanne, worinnen ein Zapfen läuft. 8) der Rinn-Saal, der Graben, das Bett eines Flusses. 9) Schleuder-Leder. 1) lit, couche, lieu ou l'on dort. 2) lit de plumes. 3) lit de bois; chalit. 4) afût, logement d'une piéce d'artillerie. 5) monture, bois d'une arme à feu. 6) mortaiſe, ouverture dans le bois pour un tenon. 7) lumiére, boëte, fontaine, virole où ſe tourne le pivot. 8) lit de fleuve; chenal; canal d'un fleuve. 9) panier, fond d'une fronde; l'écuſſon où l'on met la pierre qu'on veut jetter. § 1) łoże do ſypiania; ſam ieſt waſze posłane łoże. 2) pościeli tylko na trzy ma łoża. 3) łoże drewniane. 4) działo na łożach po gotowiu ſtoi. 5) łoże u ſtrzelby. 6) łoże ieſt dziura do ſpoienia drewien. 7) łoże biegunow; biegun w łożu ſwoim biega; łoże u taczek, do koł młyńſkich, u wałkow. 8) łoże rzeki ktorym płynie. 9) proce łoże.

łoże; łoże małżeńſkie. Ehe-Bett. couche; lit; lit de mariage; lit nuptial. § łoża dobrego człowiek.

dziecię pierwſzego, drugiego łoża. ein Kind aus der ersten, aus der andern Ehe. enfant de prémier, de ſecond lit.

łoże iarzmowe. breite Riemen, womit man die Ochsen anjochet. larges courroïes pour atacher les beufs au joug.

Łożina, *vid.* Łożyna.

Łożko, łoże. 1) Bett, Schlaf-Stelle. 2) höltzernes Bett. 1) lit où l'on couche. 2) lit de bois, chalit.

podłe łożko. schlechtes Lager. couchette; couche.

łożko nawiązane paſami. Gurt-Bett. baudet, hours, *plur.* lit de ſangles.

posłać łożko. das Bett machen, betten. faire, dreſſer, hauſſer le lit.

od pomieſzkania i łożka rozłączyć. von Tisch und Bett scheiden. ſéparer les mariez de corps.

łożko dzienne. Faul-Bett. lit de repos.

Łożkowy. Bett-, zum Bett gehörig. de lit; de chalit. § łożkowa noga; łożkowa zasłona.

łożkowa deſka poboczna; pobocznica. Seiten-Bret am Bette. pan de lit qui va en longeur.

łożkowa deſka u głow; głowy. das Kopf-Bret. le chevet, le doſſier d'un lit.

Łożna choroba. herumgehende, regierende Kranckheit. épidemie; mal épidemique; maladie communicative.

Lozny, *vid.* Luzny.

Łożnica. 1) Schlaf-Stube, Schlaf-Kammer. 2) *Poet.* Schlaf-Lager der Sonnen. 3) die Hungarische Kranckheit. 1) chambre de lit. 2) *Poët.* la couche du ſoleil. 3) mal d'Hongrie, ſorte de fiévre. § 1) łożnica nowożeńſka, małżeńſka, Pańſka. 2) ſkoro z ſwoiey łożnice złote słońce wſtanie.

Łożniczy, *adj.* zum Schlaf-Gemach gehörig. de dortoir; de chambre de lit.

łożniczy, ſubſ. Bett-Meister. un garde-meuble; oficier qui a ſoin des lits.

Łożny, *vid* Lużny.

Łożogrzey, *g. łożogrzeia.* Bett-Wärmer, Wärm-Flasche, Bett-Pfanne. baſſin, baſſinoire, chauffe-lit.

łożogrzey pleciony. geflochtener Bett-Wärmer. un moine.

Lozowanie. Ablösung von der Wache, vom Amt. l'action de relever qu. de ſon poſte. § lozowanie ſzylwachow, urzędnika z urzędu.

Lozuię. 1) lösen, ablösen als eine Schildwache. 2) hinlegen, legen. 1) relever qu; prendre la place de celui qui eſt en quelque poſte. 2) placer, poſer. § 1. lozować warty, na warcie ſtoiącego ſzylwachę. 2) potłuczone nad pobrzeżem dla poprawy lozuią okręty.

Łożyſko.

Łożysko. 1) das Lager eines Thieres. 2) die Nachgeburt. 1) le repaire; reposée, gîte de quelque bête sauvage. 2) le delivré; arrière-faix; la placenta; les sécondines, *f.* § 1) zwierz tu ma łożysko.

Łsknąco, } *adv.* schimmernd, funckelnd.
Lśniąco, } avec lueur, d'une manière resplendissante. § strzępi się łsknąco.

łśniąco co czynić. glänzend, funckelnd machen. rendre luisant.

Łsknący się. } blitzend, glänzend. re-
Lśniący się. } splendissant, splendide, reluisant, brillant. § lśniące się stroie starcowi nie przystoią.

Łsknę się. } finckern, blitzen, spielen. en-
Lśnę się. } treluire, reluire, briller, éclater.

Łsknienie. } Schimmer, Glantz. resplen-
Lśnienie. } dissement; la splendeur, la lueur; éclat.

Łub, *g. łubia.* } 1) dünn = gespaltnes
Łubek, *g. łubku.* } Bretlein, daraus man Schachteln oder Trummeln macht. 2) Schiene von Metall. 1) éclisse, cerce, bois mince & large dont on se sert pour faire des boëtes ou des tambours. 2) cerce de métal. § 1) przewierć przetak u krawędźi łubia; łuby na prostych domach miasto gąśiorow kładą. 2) złote łuby.

**łub wozowy, vid.* Pukłat.

Lub, lubo, *conj.* 1) obgleich. 2) oder. 1) quoique, bienque. 2) ou -- ou bien; ou -- ou. § 1) lub tam był, iednak nic nie sprawił. 2) lub Pan lub sługa.

lub to lub owo. es mag dieses oder jenes seyn. soit qu'il en soit.

lub dobrze lub źle. es mag gut oder böse seyn. soit bien, soit mal.

Lubaska. gelbe Pflaume, Spilling, Roß=Pflaume. poitron, sorte de prunes jaunes.

Lubeczna } ziele. (*ononis*) Haubechel,
Lubezna } Stallkraut, Ochsenbreche. ar-
Lubeznka } rête-boeuf, burgraves, bugrundes.

lubeznka włoska ziele, ianowiec. (genista) Ginster. genét.

Lubia drzewo, *vid.* Liubia.

Lubicz. Wappe. k. stehendes Huf=Eisen mit einem Kreutz über sich und dem andern zwischen den Stollen, über der Krone stehen drey Strauß=Federn. *Blas.* fer de cheval qui est debout avec une croix dessu & l'autre entre les crampons, sur la couronne se trouvent trois plumes d'autruche.

**Łubie, plur.* saydak. Köcher zu Pfeilen. carquois, trousse.

Lubię co. lieben, gerne sehen; gerne haben, thun. prendre plaisir à; aimer, passionner qu. ch; aimer à; se plaire à qu. ch. ou à faire qu. ch. § lubi wino, piwo, księgi; lubi czytać; lubi łowy; nie lubię tego człowieka koło śiebie.

Lubieszczyk ziele, *vid.* Lubszczyk.

Lubieżna włoska, *vid. lubeznka włoska.*

Lubieżnie, *adv.* sinnlich, weichlich, wollüstig. délicieusement, mollement, sensüellement. § lubieżnie żyć.

Lubieżność. Sinnlichkeit, Fleisches=Lust, Wollust. sensualité; pante au plaisir, lascivité. § w lubieżnośći się kocha.

Lubieżny. 1) sinnlich, zu den sinnlichen Lüsten geneigt; wollüstig, weichlich. 2) geil, sinnlich, das Geilheit verursachet. 1) sensüel, charnel, voluptueux, qui aime les plaisirs des sens. 2) sensüel, lascif, qui donne du plaisir. § 1) barzo to lubieżny człowiek. 2) wiersze lubieżne.

Łubka. 1) kleiner Reif von Holtz im Blumen=Krantz. 2) Schiene, Bein=Schiene. 1) petite cerce ou éclisse dans une couronne de fleur. 2) atelle, éclisse, bois mince qu'on lie autour d'un membre rompu. § 1) łubka wieńcowa. 2) łubka na złamaną nogę.

łubkami zewrzeć. schienen; Bein=Schienen anlegen. clisser, éclisser, ateller; apliquer une éclisse à un membre rompu.

Lubo, *conj. vid.* Lub.

lubo, adv. angenehm, lieb. agréablement, délicieusement.

lubo mi iest to. das ist mir angenehm; das thut mir wohl. cela me donne du plaisir, de la volupté; cela me fait du plaisir.

lubo sobie czynić. sich pflegen, sich warten; sich gute Tage machen. se donner du menu; se donner du bon tems; faire bon vie.

Lubość. Lust, Wollust. volupté, agrément, ce qui plait.

Luborycz ziele, *vid.* Kania przędza.

Lubryka. Röthel, Roth=Stein. craie rouge; arcanne.

Lubszczyk swoyski ziele. Liebstöckel. livéche.

lubszczyk Ligurski; lubszczyk Włoski; łakotne ziele. (ligusticum) 1) Ligurischer Liebstöckel. *2) Panax=Kraut, s. Panak. 1) livéche de Genes. *2) panacée, *v.* Panak.

Luby. lieb, angenehm. agréable, cher, délicieux. § luby to pokoy.

Lućienny. Lauten=, zur Laute gehörig. de luth,

luth, qui regarde le luth. § luciénne strony.

Lucki, *vid.* Ludzki.

Luckość, *vid.* Ludzkość.

Lucyfer. } Lucifer Höllen-Fürst, Fürst
Lucyper. } der Finsterniß Lucifer, prince des ténèbres; chef des diables.

Łuczek, *g. a.* kleiner Bogen zum schiessen. petit arc pour tirer les fléches.

łuczek ziele, g. u. *łuczek głowiasty.* (porrus) Asch-Lauch, Lauch. porreau.

łuczek łupny; szczypiorek Schnitter-Lauch. ciboule; petit porreau.

łuczek polny włoski. Wild-Lauch. porreau sauvage, vigne porrette, porreau de chien; porrée de chien.

Łuczkowy. Lauch-. de porreau. § łuczkowa łodyszka.

Łuczkowaty. lauchártig. qui croit en maniére de porreau.

łuczkowaty; łuczkowato zielony. Asch-Lauchgrün. de couleur de porreau.

Łucznik. Bogen-Macher; Armbrust-Macher. faiseur d'arcs & d'arbalétes.

Łuczy. }
Łuczny. } Lauch-. de porreau.

łuczy czosnek, łuczny czosnek, vid. *czosnek łuczek.*

Łuczywny. kienicht. résineux; de bois résineux.

Łuczywo. Kien. bois résineux; bois gommeux du pin.

łuczywo do świecenia. Kien-Fackel. flambeau de bois résineux.

łuczywo flisowskie. Feder-Vieh so die Matrosen und Schuttnickel auf dem Lande mausen. volaille que les matelots volent sur le continent. § poydźmy po łuczywo.

Lud, *g. u. a.* 1) Volck, Pöbel. 2) Leute, Volck. 3) Kriegs-Volck; Mann; Volck. 1) le peuple; la populace. 2) les gens. 3) gens de guerre; hommes. § 1) lud go kocha; ludu roziuszonego zaiadłość. 3) lud przed pałacem stoi; we sto tysięcy luda stanął; wiele luda wycięto.

* * *

Auf wiele, siła und eine Zahl folgt der *Genit.* in a. *on donne au génitif de ce nom la terminaison d'un* a, *quand il se trouve après* siła, wiele *ou après quelque nombre.*

Ludarka. Rothkelchen. rouge gorge, un oiseau.

Ludkowie, *plur.* Völcklein, Leutchen. le menu peuple.

Ludność, wielkość ludu. Grösse des Volcks; Vielheit des Volcks. la grandeur, le grand nombre du peuple.

Ludny. volckreich, zahlreich an Leuten. peuplé, rempli de peuple; nombreux en gens. § ludne miasto w gmin pospolity; ludne mu posłał posiłki.

Ludoiad. } Menschen-Fresser, sind
Ludoiedź. } gewisse Völcker. un an-
Ludoiedzca. } tropophage, un homme qui mange les autres, qui vit de chair humaine.

ludoiad zwierz, vid. Mantykora.

Ludoiedzki. Menschen-fresserisch. d'antropophage.

Ludokradzca. Menschen-Dieb, Seelen-Verkäufer. ravisseur d'hommes; qui vend ou achete une personne libre; maquignon.

Ludokradztwo. Menschen-Raub. ravissement, vol, enlèvement d'hommes; vente d'hommes libres; le maquignonnage.

Ludokupiec. Sclaven-Händler. marchand d'esclaves.

Ludokupstwo. Sclaven-Handel. le commerce ou trafic qu'on fait avec des esclaves.

Ludokupiecki. } den Sclaven-Handel be-
Ludokupny. } treffend. de commerce d'esclaves.

Ludumiły. dem gemeinen Volcke zugethan, ergeben; der vom gemeinen Mann geliebet wird. populaire; aimé du peuple; qui aime qui favorise le peuple.

**Ludorządzca. Menschen-Beherrscher, Regent. Gouverneur d'hommes; Directeur des gens.

Ludwisarnia. Glocken-Giesserey, Ort wo Glocken und Canonen gegossen werden. fonderie, le lieu où l'on fond le métail.

Ludwisarski. 1) Glocken oder Stück-Giesser-. 2) gegossen, vom gegossenen Metall verfertigt. 1) qui concerne le fondeur ou la fonderie. 2) de fonte, fait du métail, qui a été fondu. § 1) ludwisarskie rzemiesło. 2) ludwisarskie lichtarze.

Ludwisarstwo. Glocken-Giesserey die Kunst. fonderie, le métier de fondeur.

Ludwisarz. Glocken-Giesser Stück-Giesser. fondeur de cloche; fondeur de piéces d'artillerie.

Łudzę, *dzi, dził.* äffen, locken, führen, lencken, fangen, berücken, einnehmen. repaitre qu. de qu. ch. alécher, atirer par des belles promesses; captiver, gagner, conduire, mener. § łudzi Panem iako mu się podoba; łudzi tę dziewkę.

łudzić się. sich selbsten äffen; sich schmeicheln. se repaître d'une fause espérance; se flater de qu. ch. § pysznopochlebnie

pochlebnie łudził śię sam w sobie, że mu wolno było bydź sędzią taiemnic wiary.
Ludźie, *g. dźi, collec.* Menschen, Leute. le monde; les gens. § są ludźie tacy; było głow albo ludźi sto; mow ludźiom co chcesz; widźiałem takich ludźi; z temi ludźmi zła sprawa.
ludźie ludźmi stoią. ein Mensch kan ohne den andern nicht leben. l'homme pour vivre en homme, a besoin de l'homme.
po ludźiach kogo nośić. einen bey den Leuten ins Gerede bringen. faire parler de qu.; faire courir un bruit de qu.
do ludźi człowiek; wźięty u ludźi. ein Mensch der mit den Leuten zu leben weiß. celui qui sait le monde, qui sait vivre; homme de mise.
Ludzki, lucki. 1) menschlich, der menschlicher Natur gemäß. 2) leutselig. 3) *obs.* fremde, nicht von den unsrigen, s. Obcy. 1) humain, qui regarde l'homme; qui est d'homme; qui a du raport à la nature humaine. 2) humain, doux, civil. 3) *obs.* étranger, *v.* Obcy. § 1) nieśie to kondycya ludzka; ludzkie obyczaie, przyrodzenie. 2) Pan to ludzki; ludzka zbłądźić, ludźcieysza bronić.
po ludzku. } 1) menschlicher Weise. 2)
Lucko. } menschlich, leutselig. 1) hu-
*Ludzkie. } mainement; à la maniére des hommes; comme il arrive aux hommes. 2) humainement, honnêtement, doucement. § 1) ludzko żyć. 2) ludzko śię z nim obchodził.
Ludzkość. 1) die Menschheit, die menschliche Natur. 2) Menschlichkeit, Leutseligkeit. 1) humanité, nature humaine. 2) humanité; la douceur.
Ług. 1) Lauge. *2) Geld-Strafe, s. Luita. 1) lessive. *2) amende pécuniaire, *v.* Luita.
ług mocny, kalkus. scharfe Lauge, Beitze. trempe, lessive très forte.
Ługowisko. rother Sumpf; Morast, darinnen ein röthliches Wasser stehet. un marais couvert d'eau rouge.
*Luita, wina pieniężna. Geld-Busse. amende; amende pécuniaire.
Łuk, *g. u.* ein Bogen zum schiessen. l'arc pour tirer des fléches. § z łuku go zabił.
łuk ziele, vid Łuczek.
**Łukowładny. der einen Bogen zu führen weiß. qui tire bien les fléches.
*Lukrecya. Süß-Holtz. de la reglisse.
*Lukubracya, dźieło gelehrte Arbeit; gelehrtes Werck. un ouvrage, production d'esprit; oeuvre. § uczone pisał lukubracye.
Lulam, } Wiegen-Lieder singen. chan-
Lulkam. } ter pour endormir l'enfant.
Lulek źiele, *vid.* Bielun.
Lulka. Tobacks-Pfeife. pipe dont on se sert à fumer du tabac.
Lulkowy. Tobacks-Pfeifen-. de pipe.
**Luminarz, *g. a.* ein Planet. planéte.
Łuna. Wiederschein, Rückprall eines grossen Feuers. réfléchissement, repercursion d'un grand feu. § łuna od ognia, od słońca; gdy śię łuna płomieniowa zaświeći, lud zewsząd śię zbiega i na gwałt wołaią.
Lunatyk. Mondsüchtiger. un lunatique.
Lunąć, *F. lunę.* giessen. verser; faire rejaillir sur qu. § lunął mu w oczy konew wody.
lunęły chmury; deszcz lunął. es regnete sehr starck. il a plu à verse.
lunęła śię krew. das Blut sprang heraus. le sang rejaillit.
Lunar. Stadt-Baumeister. maître des oeuvres.
Lunarski. Stadt-Baumeister-. de maître des oeuvres.
Luneta. Meßk. Bogen-Stück, Circkel-Stück. *Géom.* un arc, partie de la circonférence d'un cercle. § luneta iest część obwodu cyrkułowego.
Łup. } Beute vom geschlagenen
Łupy, *plur.* } Feinde. les dépouilles; le pillage, butin qu'on fait sur les ennemis qu'on a batus. § zostawić co nieprzyiaćielowi w łupie; łupy i tryumfy odnośić; opadli naśi na łupie.
podać miasto w łup i morderstwo. eine Stadt den Soldaten Preis geben. mettre, abandonner une ville au pillage; saccager une ville.
Łupam. 1) spalten. 2) Steine brechen im Stein-Bruch. 1) fendre, refender, débiter. 2) tirer la pierre des carriéres. § 1) drwa łupa. 2) kamienie łupać.
Łupanie. das Spalten. fente, l'action de fendre.
łupanie w stawiech biodrowych. das Hüft-Weh. la siatique.
Łupiący śię łacno, *vid.* Łupisty.
Łupię. *1) die Haut vom Thiere abziehen; abhäuten. 2) abrinden; die Rinde vom Baume ziehen. 3) schinden, rauben, plündern. 4) berauben, entsetzen. 1) écorcher; ôter, enlever la peau; dépoüiller. 2) écorcer, péler, lever l'écorce. 3) écorcher, piller, tondre; prendre de force. 4) dépoüiller, priver qu. de qu. ch. § 1) łupić (odźierać) ze skory zaiąca. 2) łupić ze

skory drzewo. 3) łupić ludźie, miasta; nie tylko ich ze skory ale i z mięsa łupią. 4) złupił go ze wszystkich praw.

łupi się drzewo. dieser Baum lößet sich von der Rinde ab. cet arbre s'écorce, quitte son écorce, se sépare de l'écorce.

Łupienie ze skory. das Abhäuten, das Abrinden. action d'ôter la peau ou l'écorce.

łupienie. ⎫ Schinderey, Rauberey,
Łupież, *f. & m.* ⎬ Plündrung. le pillage,
Łupieztwo. ⎭ rançonnement; action d'écorcher, de piller le gens; dépouillement, pillerie. § złupienie kośćiołow, domow.

**łupież*, *łupina.* abgeschälte Schale oder Rinde. écorce ou peau ôtée.

łupieże, plur. Schuppen auf einem Kinder-Kopf. écailles ou crasse de la tête d'un enfant.

Łupieżca. Räuber, Plündrer, Schinder. qui dépouille les gens, qui ravit le bien d'autrui.

Lupieżczyk źiele, *vid.* Lubszczyk.

Łupieżny. Raub-. de voleur, de pilleur.

łupieżny okręt. Raub-Schiff. vaisseau des pirates; un navire des corsaires.

Łupikufel, *g. łupikufla.* Sauf-, Bier-Bruder. chevalier de la coupe; sac à vin.

Łupina, Łupinka, Łuska, Łuszczyna, Łuszczynka. 1) Schale Hülse um einen Kern oder Korn. 2) Nuß-Kasten, Nuß-Gehäuse; grüne Schale, worinnen eine Frucht mit ihrer Schale sitzet. 3) harte Schale an den Nüssen, Castanien. 1) cosse, gousse, silique, robe; couverture ou envelope de grains, de pois. 2) écale, chaton, brout; le verd qui couvre la coquille de la noix ou de quelque autre fruit. 3) coquille, coque, l'écorce dure des noix, des chataignes. § 1) łupina grochu, iarzyn, migdałow, orzechow na iądrze. 2) łupiny, łuszczyny, łuski orzechowe zwierzchnie źielone; świeże łuszczyny; kasztanowa łuska zwierzchnia koląca. 3) łupiny, łuski, łuszczyny orzecha, żołędźia obitego z źieloney łuski; kasztanowa łuska gładka.

łupinka, *łupina cebulna.* Zwiebel-Schale. la peau d'oignon.

łupiny cebulne wnętrzne. die inwendigen Zwiebel-Schalen. les tuniques, les peaux d'oignon l'une sur l'autre.

Łupiniasty, łupinami odźiany. hülsicht, schalig; das eine Schale hat. écailleux; couvert d'une cosse; envelopé dans une peau.

Łupisty, łacny do obłupienia. leicht abzuschälen, auszuschlauben. aisé à écorcer, à peler.

Łupny, szczepny. leicht zu spalten. aisé a fendre; scissile.

łupny kamień. Schiefer-Stein. ardoise une pierre.

Łupowy, do łupow należący. die Beute betreffend; dem Feinde abgenommen. de butin; qui regarde la dépouille.

Lura, wino poślednie. Laur, Trester-Wein. de la piquette; du méchant vin.

Łuska. *1) Schale, Hülse, s. Łupina. 2) Fisch-Schuppe. 3) Eisen-Schlacke; Schlacken, Schaum von Metall. *4) Schale an den Schal-Fischen, s. Skarłupa. *1) cosse, *v.* Łupina. 2) écaille de poisson. 3) écaille, paille, paillette de fer ou de quelque autre métail. *4) écaille, coquille dure qui enferme un poisson, *v.* Skarłupa.

łuska na oku; *skałka.* Augen-Fell, weisser Fleck auf dem Auge. taïe, maladie des yeux.

Łuskam. prasseln. criqueter, criquer, petiller. § wszy w ogniu łuskaią.

Łuskawy, *vid.* Łuskowaty.

Łuskna pszenica, *vid.* Orkisz.

Łuskowato, *adv.* schuppen-weise. en façon d'écailles; avec des écailles.

Łuskowaty, łuskawy. schuppicht, hülsig. squammeux, écailleux; couvert d'écailles, qui a des écailles ou des cosses. § łuskawy kamień.

Luśnia, *vid.* Lon.

Lusthauz, budynek od lata. Lust-Haus. une maison de plaisance.

Lustra. 1) Wand-Leuchter mit vielen Armen; Kron-Leuchter. *2) Mustrung, s. Okaska. 1) un lustre, chandelier à plusieurs bras. *2) revuë, montre, *v.* Okaska. § 1) lustra iest zawieśista korona we srzodku pokoiu z śrebrnemi rogami.

Lustracya. ⎫ 1) Revision, Untersuchung.
Lustrowanie. ⎭ 2) das Reisen in fremde Länder. 1) revision, visitation, visite. 2) le voiage; action de voiager. § 1) lustracya dobr i podatkow; lustracya rachunkow. 2) lustrowanie kraiow.

Lustruię. 1) revidiren, besehen. 2) fremde Länder besehen, besuchen. 1) visiter, voir si tout est en bon état. 2) voiager, voir les païs étrangers. § 1) lustrować dobra. 2) lustrować kraie.

Łuszcz. ein gewisses Unkraut im Getreide. espèce de mauvaise herbe qui croit entre le blé. § łuszcz iest chwast w życie i pszenice.

Łuszczany. erwehntes Unkraut betreffend. qui concerne ladite mauvaise herbe.
Łuszczę, *y*, *ył*. ausschlauben, die Haut abziehen. peler; ôter la peau ou la robe à qu. ch. § łuszczę orzechy; myszy łuszczą zboże.
Łuszczyna, *vid.* Łupina.
Lutenka. kleine Laute. un petit lut.
Lutnia. Laute. le lut un instrument de Musique à cordes.
Lutnista. ein Lautenist, Lauten-Schläger. joüeur de luth.
Lutniowy. Hornungs-. de Février.
Lutość, Litościwy, *vid.* Litość, Litościwy.
Lutuię, *vid.* Lituię.
Lutruie. *1) distilliren. 2) Bergw. das vierte mahl das Ertz waschen. 1) distiller. 2) *Métal.* laver le métal la quatriéme fois.
Lutuię, *vid.* Lituię.
Luty, *g. lutego.* der Hornung. Février. § w lutym źima barzo tęga.
Łużnik. 1) Laugen-Korb. 2) Laugen-Macher. 1) panier ou passoire, dans laquelle on met les cendres dont on fait la lessive. 2) faiseur de lessive.
Łużny, ługowy. Laugen-. de lessive. *łużna płachta.* Laugen-Tuch. le charrier.
Luźny. Herrnlos, dienstlos. vagabond, qui est sans maître. § luźna czeladź przy woysku.
Luzuię, *vid.* Lozuię.
Łużyny, żoła. ausgelaugte Asche, die man wegschüttet. charrée, cendre qui reste dans le charrier.
Lwi, *adj.* Löwen-. de lion. § lwia grzywa. *lwi list ziele*, vid. *rzepa świnia.*
Lwiątko. / Lwię. junger Löwe. lionceau; le petit de lionne.
Lwica. Löwin. lionne.
Lwitrut zwierzę. ein gewisses Thierchen, dessen Fleisch den Löwen tödten soll. un petite bête dont la chair est un poisson pour le lion.
Lwiząb ziele, *vid.* Papawa.
Lwow, *g. a.* Lemberg, Haupt-Stadt in Roth-Reussen. Léopold, Luvow ou Russembourg, ville capitale de la Russie Polonoise.
Łyczak, *g. a.* Bast- oder Binsen-Strick. corde d'écorce de bois ou de jonc. *łyczaki kręcić.* Bast-Stricke drehen. tiller; tortiller, faire une corde d'écorce de bois ou de jonc.
Łyczko. zarter Bast unter der Rinde der Bäume und Pflantzen. flèche; écorce interieure d'arbre, d'herbe. § łyczko z drzewa zdarte. *na łyczku wisiało.* es hat an einem Haare gehangen, es hat wenig gefehlet. il étoit à deux doigts de; peu s'en est fallu. *na łyczku słowa zawsze trzymać nie podobna.* man kan nicht allezeit die Worte am Schnürchen halten. il n'est pas bien possible d'observer toujours les longues & les bréves. *duszę na łyczku wieszaią.* sie geben die Seelen in grosse Gefahr. ils mettent les ames au danger.
*Łyk, *g. u.* ein Schluck. un trait, gorgée, goulée.
Łyka, *plur. vid.* Łyko — *łyka.*
*Łykam, *v. m. F. łknę*, połykam. schlucken. avaler, engloutir.

* * *

Die kurtze *Conjugation* wird nur in den *Compositis* gebraucht. *la bréve conjugaison n'est usitée que dans les composez.*

Łykawy, *vid.* Łykowaty.
Łyko. Baum-Bast. l'écorce de dedans; l'écorce au dedans d'un arbre. § łykiem co związać.
łyka, plur. 1) Handfesseln. 2) *fig.* Bande, Zwang, Gewalt. 1) manottes, *f.* fers aux mains; manicles, *f.* 2) *fig.* fers, contrainte, force. § 1) na łykach nieprzyiaćiela prowadźił. 2) w mocnieysze łyka tych buntownikow uiąć trzeba.
drzeć łyka kiedy śię drą. man muß die Gelegenheit bey den Haaren ergreifen. il faut prendre l'ocasion aux cheveux; pendant que la corde est au puits, il faut tirer de l'eau.
Łykowaty, łykawy. zäh. coriace, dur. § łykawe iest mięso niedźwiedźie; łykawa pieczenia.
*Łykut. Schluck. trait, goulée. § małe czynić łykuty.
Łyśieię. kahl werden. devenir chauve.
Łyśina. Glatze. calvitie, chauveté, manque de cheveux à la tête.
Łyska. Wasser-Huhn. foulque, pluvier, macreuse, poule d'eau.
Łyska śię. es wetterleuchtet. il éclaire; il fait des éclairs.
Łyskanie. das Wetterleuchten, das Blitzen. tems plein d'éclairs.
Łyst, łytka, ikra. die Wade am Fuß. mollet; gras de la jambe. § łyst męśisty.
Łystśćianki, na łysty obow. 1) falsche Waden in die Stiefeln zuziehen. 2) Reut-Strümpfe, Stiefeletten, Gamaschen. 1) brodequins qu'on met dans les botes afin qu'elles soient bien remplies. 2) bas à étriers, gamaches.
Łyso, *adv.* ohne Haare, kahl. sans poil, d'une maniére chauve.

co się łyso urodzi, łyso zginie. er wird in seiner Haut sterben; aus einem Esel wird kein Spanisches Pferd. il mourra dans la peau.

Łysy, *adj.* 1) kahl, ohne Haare. 2) von Pferden: mit einem weissen Fleck an der Stirne oder am Kopf bezeichnet. 1) chauve; qui n'a point de cheveux sur la tête. 2) marqué au front ou à la tête d'une tache blanche, *en parlant de chevaux.*

łysy, subst. ein Kahlkopf un pelé; qui a la tête degarnie de cheveux.

łysy na czele albo na przodku głowy tylko. forne her kahl. qui est chauve par devant; qui est chauve sur le front; qui a le devant de la tête chauve.

łysa gora. der Blocks-Berg im Hartzer-Wald, wo die Hexen zusammen kommen sollen. Bloksberg, montagne en Allemagne dans la fôret du Hartz ou les forciéres se doivent assembler.

na łysą gorę iechać. auf den Blocks-Berg fahren tenir le sabat; aller au sabat. § czarownice nie na koniach, ale na ożogach na łysą gorę ieżdżą.

Łyszczak ziele, *g. u.* (*armilla ursi*, *sanicula altera*) Bären-Oehrlein; Bär-Sanickel. oreille d'ours, espèce de saniclet.

łyszczak, *g. a.* ptak Löffel-Gans. la cuillier, pale, oiseau de mer qui a le bec en cuillier.

Łyszczany. ⎫ Löffel-. de cuillier. §
Łyszkowy. ⎭ łyszczana miara; łyszkowy trzonek.

Łyszczyca, groch koźi. (*isopyrum*) wilde Faseolen de faseoles sauvages.

*Łyszka. ⎫ 1) ein Löffel. 2) ein Löffel-
Łyżka. ⎭ voll. 1) une cuillier. 2) cuilliére; plein la cuillier. § 1) piękny kształt tych łyżek. 2) połknąć łyżkę lekarstwa.

łyżka po obiedzie. das kommt zu spät. cela vient comme moutarde après diner; après la mort le médecin.

Łytka, *vid.* Łyst.

Łyże, *plur.* Narty, Kośle. Schlitt-Schuhe. patins à glace.

Łyżeczka Löffelchen. petite cuillier.

Łza. eine Thräne. larme. § łzy rzewnie z oczu mu płynęły; łzy spuszczać; łzy nieutulone; serdecznemi się zalewać łzami; łzy lać; łzami się kropić, się oblewać; oko we łzach pływało; rozlewać łez potoki; łzy to wyćiska.

twardy na łzy. der schwer zum Weinen zu bringen ist. qui n'est point pleureux; qui a les yeux secs; qui ne laisse pas couler quelques larmes; qui ne pleure pas aisément.

Lza, *adv. vid.* Nie lza.

Lzawa. Wappenk. ein Kreutz zwischen zwey Huf-Eisen. *Blas.* une croix entre deux fers de cheval.

Łzawy. 1) beissend in die Augen, das Weinen verursachet. 2) Thränen-. 1) qui mord aux yeux, qui fait pleurer. 2) de larme.

*Łżę, *łże*, *łgać*, *vid.* Łgę. lügen. mentir.

Łżę, *łży*, *łżył.* schänden, schmähen, lästern. injurier, dire des paroles injurieuses: dire, faire des injures; afronter, outrager qu. § łżyć kogo słowami, rzeczą, uczynkiem.

Lźnienie, *vid.* Lizanie.

Łżenie. ⎫ Lästerung, Schmach. injure,
Łżyćie. ⎭ calomnie, outrage, *m.* afront.

Lzey, Lzeyszy, sind die *Comparativi* von Letko, Letki. *c'est les Comparatifs de* Letko, Letki.

Łżyćiel. Ehren-Schänder, Schmäher. calomniateur; qui dit des paroles outrageantes; médisant, difamateur, détracteur.

Lźnienie, *vid.* Lizanie.

Łżywy. 1) Ehren-schändisch, Schmäh-. 2) lügenhaft, falsch. 1) injurieux, outrageant, outrageux, insultant. 2) faux, menteur. § 1) łżywy ięzyk; łżywe słowa. 2) łżywa nadzieia.

M.

M. ist eine Abkürtzung der Wörter Moy, Miłościwy, Mośći, Mośćiwy, in vielen Titeln. *c'est l'abréviation de* Moy, Miłościwy, Mośći, Mośćiwy, *qui se trouvent dans beaucoup de titres.*

Ma, *vulg.* moia, *vid.* Moy. meine. mienne, ma.

Mać, Maćierz, *vulg.* Memme, Mutter. mére, maman.

Maca. ein Getreide-Maaß von etlichen Scheffeln. mine, sorte de mésure de grain contenant quelques boisseaux. § maca w Ruśi ma cztery korce w sobie, Jarosławska ma garcy 160. Przemyska garcy 130.

Macam. 1) fühlen, tappen. 2) einen prüfen, auf den Zahn fühlen. 1) tâter, manier, tâtonner. 2) sonder, tâter, virer, tourner qu. de tous les sens. § 1) macam przed sobą; macać pulsu, macać ćielę, gęś ieżli tłusta. 2) macać w kim nauki; macał go, ale go zrozumieć nie mogł.

macam duſze w kim. einen ausprügeln. bâtonner, ſavonner qu.
pomacay ſię ſam. zupfe dich ſelbſt an der Naſe. prenez vous par le nez.
Macanie. das Fühlen. maniment, action de manier, de tâter avec les mains.
Mącę. 1) trüben, trüb machen. 2) verwirren. 3) von Geträncken: den Kopf einnehmen, tumm machen. 1) troubler, rendre trouble une liqueur. 2) troubler, brouiller; cauſer du desordre. 3) faire perdre l'eſprit, troubler l'eſprit, *parlant d'une forte boiſſon.* § 1) zmącił wodę. 2) mącić ſprawy. 3) to wino, piwo barzo mąci głowę, mozg.
mącić ſię. trübe werden. ſe troubler; devenir trouble.
mąci ſię mu w głowie. er iſt im Kopf verrückt. il a un coup de hache; il a l'eſprit troublé.
**Macedo, *g. Macedona.* der Groſſe Alexander. Alexandre le Grand. § Macedo nad całym tryumfował świat̄em.
Mącenie. das Trübmachen. l'action de troubler une liqueur.
Mach, machnienie. Hieb. un coup, revers; l'action de donner un coup.
Macham, *v. m. F. machnę.* ſchwencken, wedeln mit etwas das man in der Hand hält. agiter, branler qu. ch. qu'on tient. § machać mieczem, kijem.
machnął ręką na niego. er holte mit der Hand auf ihn aus. il hauſſa le bras pour lui porter le coup.
pies ogonem macha. der Hund wedelt mit dem Schwantz. le chien remuë la queuë.
Machanie. das Wedeln. l'action de branler qu. ch. qu'on tient.
machanie ręką. Kälberey mit der Hand. jeu de main.
Macharzyna, pęcherz. Blaſe im Thiere. veſſie.
Macharzynka. 1) kleine Blaſe eines Thiers. 2) von Gewächſen: Beutelchen, Blaſe, Häutchen. 1) petite veſſie. 2) *parlant des plantes:* bourſe, bale, membrane, pellicule. § 1) macharzynka cielęca. 2) macharzynka na grzybku, na purchatce; macharzynka cypryſowa.
Machlarſtwo. Betrügerey. Durchſteckerey. tromperie, fourberie, friponnerie.
Machlarſki. betrügeriſch. trompeur, fourbe, frauduleux.
Machlarz. Betrüger. trompeur, fourbe, fripon, Normand.
Machluię. Cauſen machen, fuſcheln, betrügen. tricher, fourber, faire des tromperies; tromper.

Machyna. 1) groſſes Gebäude, Werck. 2) Maſchine, Kunſt-Werck, Kunſt-Gerüſt. 1) machine, bâtiment, oeuvre. 2) machine pour mouvoir, pour lever qu. ch. § 1) baſzty, ſzopy woienne i inne machyny; ogromna to machyna. 2) kafary, windy ſą machyny do używania ciężarow.
Macica. 1) Stock, Stamm eines Baums, oder Strauchs. 2) die Bärmutter, Mutter. 3) Mutter-Beſchwerung. 4) die Mutter, die Matrice zum Buchdrucker-Buchſtaben. 5) Schrauben-Mutter. *6) Stickwurtz, Gichtrübe, ein Kraut. ſ. Przeſtęp. 1) la tige, le pié d'un arbre, d'une plante. 2) mére, matrice. 3) mal de mére. 4) frape, matrice, où l'on moule une lettre d'imprimeur. 5) un écrouë, trou dans lequel entre le vis. 6) couleuvrée une plante, *v.* Przeſtęp. § 1) macica roży; macica drzewna. 2) macicy oziębnienie; gdy macica ku gorze uſtąpi, na doł ſpadnie. 3) lekarſtwa na macicy (macicy choroby) zabieżenie. 4) punklami macicę wybiiaią.
macica winna. Wein-Stock. cep; cep de vigne.
macica winna płonna dzika. wilde Wein-Rebe. vigne ſauvage, lambruche.
macica perłowa. Perl-Mutter. nacre de perle.
macica pſzczoł, vid. *matka pſzczoł.*
Mąciciel. der ein Getränck trübe macht oder eine Sache verwirrt. celui qui trouble une boiſſon ou une afaire.
Macicowy. } 1) zum Stamm eines Baums
Macicyny. } gehörig. 2) das von Wein-Reben iſt. 3) Bärmutter-. 1) de tige, de pié d'arbre. 2) de vigne, qui provient de la vigne. 3) de matrice.
** Macicorodny. das Wein, oder Wein-Stöcke zeuget. qui produit du vin & des ceps.
Maciczka, iſt das *Diminutivum* von Macica. *c'eſt le Diminutif de* Macica.
maciczka ſztęplowa. Mutter am Ladſtock zum Krätzer. douïlle au bout de la baguette dans laquelle entre le tire-bourre.
Maciek, kiſzka gruba. groſſer Schweins-Darm. gros boïau de cochon; robe d'andouille.
maciek nadziewany. Sau-Magen, Magen-Wurſt. andouille; boïau de cochon rempli de viandes hachées; boudin de gros hachis; un gros boudin noir.
* *Maciek*, * *Macieiek*, *Maciey.* Matthias. Mathias nom d'homme.
Maciek zaorał, Maciek też ziadł. aus der

Hand

Hand ins Maul. journée gagnée, journée mangée.
Maćierz, *f. vulg.* Mutter. mére.
Maćierzanka } ziele. (*ferpillum*) Quendel, Hüner-Serb. ferpolet.
Maćierza dufza }
maćierzanka biała ziele. weisse Zaun-Rübe. couleuvrée blanche; feu ardent.
Maćierzyńfki. mütterlich, Mutter-. maternel; de mére. § maćierzyńfka miłość.
maćierzyńfki ięzyk. Mutter-Sprache. langue maternelle.
Maćierzyńfko, *adv.* mütterlich. maternellement.
Maćierzyfta. } das Mütterliche. les biens maternels.
Maćierzyzna. }
Maćiey. Matthias, ein Manns-Nahme. Mathias nom d'homme. § zawołay Maćieia.
święty Maćiey źimę traći. Mattheis bricht Eis. à la Sainte Mathias l'hiver est sur son déclin.
Maćinet, *vid.* Ma[illegible]inet.
Maćiora. } 1) die Mutter eines Thieres. 2) Sau-Mutter. 1) mére de quelque bête. 2) truïe, coche qui a des petits. § 1) niedźwiedźica maćiorka. 2) fkoro śię maćiorka wyprośi; maćiorki wielą prośiąt nie ofadzay.
Maćiorka. }
maćiora pfzczoła. alte Biene, Bienen-König; der Weisel. le roi des abeilles.
Mącnik, *vid.* Mącznik.
Macloch. 1) Oefnung in der Mauer etwas hereinzufetzen; Wand-Schrancken, so in die Mauer gesetzet wird. 2) Bauk. Bilder-Blinde. 1) enfoncement dans une muraille pour y placer quelque chofe; armoire ou bufet apliqué dans la muraille. 2) *Archit.* niche, cavité apliquée dans l'épaiffeur de la muraille, pour y placer une ftatuë.
Maclofzek, *g. maclofzka.* 1) Rüst-Stangen-Loch. 2) kleines Loch oder Fenster in der Mauer. 1) boulin, trou où l'on met les piéces de bois qui fervent à échafauder. 2) petite ouverture ou fenêtre dans un mur.
Macocha. Stief-Mutter; des Vaters Frau nach dem Tode unsrer Mutter. belle-mére; la femme du Pére après la mort de nôtre mére.
macocha furowa. eine böse Stief-Mutter. marâtre.
Macofzynny. Stief-mütterlich. de bellemére. § macofzynne dobra.
Maczam. 1) oft eintauchen, einweichen. 2) beym Zimmermann: die Schnur mit Kreide oder Röthel beschmieren. 1) mouiller fouvent; tremper long tems. 2) *terme de charpentier:* froter le cordeau avec craïe rouge pour aligner le bois. § *1) maczałem (namoczyłem) bieliznę. 2) ćieśla macza fznur czernidłem, rubryką.
Mączany, *vid.* Mączny.
Mączę. mehlicht machen. enfariner. *umączyć perukę.* die Perugue starck pudern. enfariner la perruque.
Maczek, *g. u.* maczek polny, vid. *mak obłędny.*
maczek zaięczy, vid. Zawilec.
Mączka. 1) feines Mehl. 2) Kraft-Mehl, Stärcke. 3) Schmincke, f. Bielidło. 1) pure farine. 2) amidon; empois blanc. 3) du fard, *v.* Bielidło.
Mączkuię co, krochmalę. mit Kraft-Mehl stärcken. empèfer.
Mączkowany. gestärckt. empèfé. § mączkowana kofzula.
Mącznik, } fporyż. Korn-Mutter; schwarzes, krummes und längliches Korn im Getreide. forte de grains courbez, longs & noirs dans le blé. § mącznik ieft ziarno wielkie, podługowate czarnafe; mącznik tegoż ieft pożytku co ftokłofa.
Mącznica, }
mącznica do korduwanu. (rhus, pinacea) Färberbaum, Gerber-Rinden, Schmack. rous, fumac, rhoë un arbriffeau.
Mączny, do mąki należący. Mehl-, zum Mehl gehörig. de farine; à farine; qui concerne la farine; deftiné à la farine. § mączne fchowanie.
mączny, mączany. Mehl-, aus Mehl gemacht. fait de farine. § mączne potrawy.
Maczuga. höltzerne Keule. maffüe.
Maczyna ziele. (*bonus Henricus*) guter Heinrich, Schmerbel. efpèce de patience.
Mączyniec, *g. mączyńca*, ziele. (colubrina) Drachen-Wurtz, Schlangen-Kraut. efpèce de pié de veau.
Mączyfty. 1) mehlicht; von Mehl. 2) mehlicht, vom Obst. 1) farineux; plein de farine. 2) farineux, qui a la chair dégoûtante, *parlant de certains fruits.*
Mączywąs. Sauf-Bruder. buveur; fac à vin.
Mądrość. Weisheit, Klugheit. fageffe, prudence.
Mądry. verständig, weis, klug. fage, prudent. § co dźień człowiek mędrfzy; mądrym gwiazdy nie rządzą, *prov.* mądry fzczęśćiu nie podlega, *prov.* mądry rozumu słucha iak mufu, *prov.* mądry bez wróżka zgadnie, *prov.*
mądry umie używać, roztropny używa. ein Verständiger weiß es zu gebrauchen, ein

ein Weiser brauchet es. le prudent & avisé en fait bien user, le sage s'en sert.

Mądrze, *adv.* klüglich. sagement, prudenment.

Mądrzeię, *vid.* Mędrzeię.

Mądrzeniec, *g. mądrzeńca kwiatek.* (consolida regalis) Rittersporn. consolide, consoude.

Magaz. } ein Magazin. magazin, étape.
Magazen.
Magazyn.

Magazny. Wagen-Meister bey der Armee. Wague-mestre, oficier qui a le soin de faire ateler les bagages.

Magda, *obs.* eine Magd. servante.

Magdalena. Magdalene, ein Weiber-Nahme. Madelaine nom de femme.

Magdalenka mniszka. 1) Magdalenchen. 2) eine Magdalenen-Nonne. 1) Madelon, petite Madelaine. 2) Réligieuse de Sainte Madelaine.

Magiel, *f.* & *m* Walkownica. Mangel, Rolle. calandre.

Magister. 1) Magister. 2) Meister, Lehrer. 1) maître ès arts; maître de Philosophie. 2) maître qui enseigne.

magister kapeli. Capell-Meister. maître de Musique de la Chapelle.

Magister Artyleryi. General-Feld-Zeugwärter. Grand maître de l'Artillerie.

Maglownia. grosse Rolle. grande calendre.

Magluię, wałkuię. mangeln, rollen. calendrer.

Magnes. } Magnet-Stein. aiman; siderite, pierre qui tire le fer.
Magnet.

§ magnes schowany oraz z czosnkiem traci moc i żelaza nie ciągnie.

Magnetowany, magnetem natarty. an den Magnet gestrichen. aimanté; touché d'aiman.

Magnetowy. Magneten-; magnetisch. d'aiman; aimantin. § żelazo magnetowane ma siłę magnetową.

Magnetuię co. mit dem Magnet-Stein anstreichen. aimanter.

Magnifika, magnificencya, wspaniałość. Pracht, Herrlichkeit. magnificence.

Maię co, *i, it.* belauben. couvrir de feuillage; ombrager de feuilles. § umaić izbę.

Maieran. (*amaracum*) Majoran. marjolaine.

maieran kreteński, macedoński albo egiptski. (marum) Mastix-Kraut, Amber-Kraut. marum; petite marjolaine; espèce de plante qui ressemble à la marjolaine.

Maieranowy. Majoran-. de marjolaine. § oleiek maieranowy.

**Maiestat. 1) Königlicher, Fürstlicher Thron. 2) hohe Würde; Majestät, Hoheit. 1) trône roïal ou Ducal. 2) haute dignité, majesté. § 1) Bolesław troysto nisty zbudował maiestat; na krolewskim zasiadł maiestacie (tronie, stolicy). 2) przed tobą wszystkie ziemskie gasną maiestaty.

**Maiestatny. } majestätisch, herrlich. majestueux, magnifique.
**Maiestatyczny.

**Maiestatnie, **maiestatycznie, *adv.* majestätisch. majestueusement.

Maiętność. 1) Land-Gut; Dorf. 2) Vermögen, Haabe. 1) terre, un vilage, bien de campagne. 2) les biens, facultez, *plur. f.* substance; tous les biens qu'une personne posséde. § 1) maiętność wesoła i dochodna; na maiętności swoie poiechał. *2) nie wielką ma maiętność (substancyą) wszystkę iego obcy rozszarpali maiętność; maiętność ruchoma, nieruchoma.

Maiętnostka. 1) Land-Gütchen. *2) Vermögen, Haabe. 1) petite terre qu'on a à la campagne. *2) les biens de qu.

Maiętny. wohlhabend, begütert. opulent, bien acomodé, aisé; qui a des biens.

Maik robaczek skrzydlasty maiowy. kleine May-Fliege, so zu einer gewissen Salbe genommen werden. lisette, sorte de petites mouches de Mai qui entrent dans la composition d'un onguent.

maik wrześienny; maik iesienny. Nach-Sommer; alter Weiber-Sommer. l'été de Saint Martin.

Major Regimentowy. Regiments-Major; Obrist-Wachtmeister. Sergent Major d'un Régiment d'Infanterie.

Maiowy. zum May gehörig. de Mai.

Maiż. junger unabgerichteter Stoß-Vogel. un bejaune; oiseau de chasse jeune & tout niais.

Mak, *g. u.* Mohn. pavot.

mak pienisty. (antirrinum) Löwen-Maul, Orant, Starck-Kraut, Kalbs-Nasen, Hunds-Kopf. le mufle de veau; oeil de chat; mouron violet.

mak obłędny maczek. (papaver erraticum) Klatsch-Rosen, Klapper-Rosen, wilder Mohn. coqueliquot, pavot simple; ponceau.

mak żytny; maczek żytny. (hypecoon) Art von Klapp-Rosen. sorte de coqueliquot.

Mąka. Mehl. farine.

mąka przednia. das feineste Mehl. la fleur de farine.

mąka pszeniczna. Weitzen-Mehl. fromentée; farine de froment.

mąka

mąka średnia. Mittel-Mehl. farine bis-blanche.
mąka poślednia. Affter-Mehl. recoupette; farine noire.
w mące przewracać; mąką posypać, potrząsać. im Mehl umwenden, mit Mehl beschütten. enfariner, remplir de farine.
Makaron. Macrone. macaron.
makarony nitkowe (włoskie) Haar-Nudeln. macaroni; toutelets.
makaron. } mit Latein durchspickte Re-
Makaronism. } dens- oder Schreib-Art. stile ou expression macaronique.
makaronismem pisać; makarony siać; makaronismami mowić. seine Mutter-Sprache mit Latein durchspicken. parler roman; parler un langage mêlé de latin.
Makolągwa. Art kleiner Sing-Vögel, so gerne Mohn fressen. sorte de petit oiseau qui se nourrit du pavot & qui chant agréablement.
Makowica. 1) Thurm-Knopf. 2) Säulen-Knauf. 1) boule de tour, figure sphérique qu'on met sur les tours. 2) chapiteau de colonne. § 1) złote makowice na wieżach.
Makowka. Mohn-Kopf. tête de pavot.
Makowy. Mohn-. de pavot.
makowy sok. 1) Mohn-Saft. 2) Opium, trockner Mohn-Saft aus den Mohn-Köpfen. 1) suc de pavot. 2) opion, suc qui s'exprime de tige & des têtes du pavot.
makowy placek. Mohn-Kuchen. gâteau de pavot.
Makuch. 1) Kuchen aus Mohn-Hülsen. 2) Lein-Kuchen, Oel-Kuchen. 1) tourbe faite de marc de pavot. 2) tourbe, tourteau de tan, de marc d'olives. § 1) makuchem bydło karmić. 2) makuch lniany, oliwny.
Makuła. *1) Fleck im Zeuge. 2) Blüthe auf den Nägeln. 1) tache, souillure. 2) un mensonge; petite tache blanche sur un ongle. § 1) wytrzeć makułę. 2) białe makuły na paznokciach.
Makulatura. 1) Flecke im Zeuge. 2) Spieß, Schmutz zwischen gedruckten Buchstaben. 3) Maculatur, Maculatur-Papier. 1) tache, souillure. 2) petite tache qui se trouve quelque fois parmi les lettres imprimez. 3) maculature, gros papier qui sert à enveloper. § 1) wywabić makulaturę (plamę) z materyi. 2) makulatury litery szpecą. 3) w makulaturę co uwinąć.
Maksyma. eine Maxime. maxime.
z Mała, *vid.* Mało.
Malarnia. 1) Mahler-Stube. 2) Mahler-Academie. 1) atelier ou le peintre travaille. 2) Academie de peintres.
Malarski. Mahler-. de peinture, de peintre.
Malarstwo. Mahlerey, Mahler-Kunst. peinture; l'art de peindre.
malarstwo iędną farbą. Mahlerey mit einer Farbe. peinture qui n'est que d'une couleur.
malarstwo z ogniem albo Smelcarstwo. Schmeltz-Mahlerey. l'art de peindre en émail.
Malarz. Mahler. un peintre. § malarz dobry napisu nie kładzie; malarzom wszystko wolno, *prov.*
malarz partacz. Kleck-Mahler, Schmierer. pintereau, limosin.
Malborczyk, Malburczyk. ein Marienburger. habitant de Marienbourg.
Malbork, Malburk, *g. a.* Marienburg, Stadt in Polnisch-Preussen. Marienbourg, ville de la Prusse Polonoise.
Małdr. ein Malter, zwölf Scheffel. setier, muid, mesure de douze boisseaux.
Małdrzyk. Sahn-Käschen. petit fromage de crême.
Małgorzata. Margarethe. Marguerite nom de femme.
Małgorzatka. Grötchen. Gogon, Margot, petite Marguerite.
Małgorzatki gruszki. Margareth-Birne, frühzeitige Birne. des poires de hâtiveau; poires chères à Dames, sorte de poires hatives,
Maligna. das hitzige Fieber. la fiévre ardente; le chaud mal.
Malinek, *g. malinka.* Hindbeeren-Wein oder Meth. du vin ou de l'hidromel framboisé; vin ou hidromel mêlé avec du jus de framboise.
Malinowy. Hindbeeren-. de framboise.
malinowy krzak. Hindbeeren-Strauch. framboisier.
malinowa iagoda. } Hindbeere. framboise,
Malina. } fruit de framboisier.
Małmazya. Malvasier. malvoisie.
Mało, *subs.* ein weniges. un peu. § małem się obchodzi; na małe przestaie; małem ludzi to sprawił.
bez mała; mało nie; mało chybiało. fast, beynahe; es fehlet wenig daß. presque; il ne s'en faut guere que; peu s'en est falu. § mało nie wszyscy; bez mała każdego dnia przychodzi; mało nieprzyszło do tego; małom nie zginął; mało nie ten.
mało nie tak. fast so. presque ainsi.
bez mała nie umarł. er wäre bald gestorben. il faillit à mourir.
mało razy. wenig mahl. peu de fois.

do mała. bis auf ein weniges. jusqu' à un peu.
mało do mała uczyni wiele. kleine Bröckelchen machen auch einen Haufen. petit à petit l'oiseau fait son nid; maille à maille se fait haubergeon.
z mała. von Jugend an. dès le berceau; dès la plus tendre jeunesse.
mało, adv. wenig. peu, pas beaucoup, ne -- guères. § mało daię ale ty mniey; mało iada, sypia; mało ma czasu, rozumu.
mało na tym; mało na tym zależy. es ist wenig daran gelegen. il n' importe pas beaucoup.
mało ma pieniędzy. er hat wenig Geld. il n'a guères d'argent.
mniey. weniger, minder. moins.
mniey ma cnoty niżli pieniędzy. er hat weniger Geld als Tugend. il a moins d'argent que de vertu.
daleko mniey. weit weniger. bien moins.
mniey więcey. ohngefehr. à peu près.
mniey daley. ohngefehr so weit; ohngefehr so lang. à peu près si loin; à peu près si long; environs ce tems. § mniey daley w kwadrans przyydę.
Małochętny. kaltsinnig, nicht recht willig, schläfrig. tiéde, indiférent, refroidi. § małochętni i nieuważni ludźie.
Małomówność. Stillschweigen, sparsame Worte. taciturnité, retenuë dans ses paroles; peu de paroles.
Małomowny. der wenig redet, nicht viel Worte macht. taciturne, qui parle peu.
*Malon, Melon. eine Melone. melon.
Małonogi. kleinfüßig. qui a des petits piez.
Małooki. kleinäugig. qui a des petits yeux.
Małopolak. Klein=Pohle. qui est de la petite Pologne.
Małopolska. Klein-Pohlen. la petite Pologne.
Małopolski. Klein-Pohlnisch. de petite Pologne, qui concerne la petite Pologne.
Małość. 1) Kleinheit. 2) Wenigkeit, kleine Zahl. 3) Schwäche, Unvermögen, Wenigkeit. 1) petitesse, modicité. 2) petitesse, petit nombre; très peu de. 3) foiblesse, impuissance. § 1) małość miary; małość wołu. 2) małość woyska, ksiąg, pieniędzy, przyiaciół. 3) znam małość moię i niezdolność.
Małouważny. unbedachtsam. inconsideré, qui réfléchit peu. § małouważni ludźie.
Malowanie. 1) das Mahlen, die Mahler=Kunst. 2) ein Gemählde. 1) l'action de peindre; l'art de peindre. 2) peinture, tableau. § 1) w malowaniu śię cwiczyć. 2) cudne, sprośne, kunsztowne malowanie.
malowanie iedną farbą. einfärbiges Gemählde. camaïeu; peinture qui n'est que d'une couleur.
malowanie ukośne. Perspectiv=Gemählde. perspective; tableau qui représente des objets en perspective.
malowanie smelcem, Smelc. Schmeltz=Gemählde. peinture en émail.
wyprawiać malowanie. ein Gemählde mit Farben beziehen. donner des couleurs à un tableau.
Malowany. 1) gemahlt. 2) angestrichen, mit einerley Farbe bezogen. 3) bunt gemahlt, scheckigt, bunt. 4) gemahlt, das nicht in der That ist. 1) peint. 2) peinturé, enduit, couvert d'une seule couleur. 3) bariolé, bigarré, embeli de plusieurs couleurs. 4) peint; faux, qui n'est pas véritable, qui est en peinture. § 1) malowany obraz; lew malowany. 2) stoł, śćiana, kareta malowana. 3) malowaney (upstrzoney) chcesz izaty. 4) nie malowany to krol; nie będę ia mu malowanym Panem; malowany to Pan; malowanym go uderzył kiiem.
**Małoważnie, *adv.* geringschätziger Weise. avec peu d'estime; sans faire de cas; meprisamment.
**Małoważność. Geringschätzigkeit. peu d'estime; peu de prix; meprise. § pochodźi to z małoważnośći z śiebie samego.
**Małoważny. geringschätzig, verächtlich. qui n'est pas fort estimable; de vil prix, de peu de valeur; meprisable.
**Małowiernie, *adv.* kleinglaubiger Weise, mit wenig Vertrauen. avec peu de foi; avec peu de confiance.
**Małowierność. Kleingläubigkeit, weniges Vertrauen. très peu de foi; petite confiance.
**Małowierny. kleingläubig, der wenig Glauben und Vertrauen hat. de petite foi; de peu de foi; qui ne croit pas aisément; qui ne se fie pas beaucoup.
Małownik źiele, *vid.* Miłek.
Małpa. 1) ein Affe. 2) im Schertz: Mägdchen, Weibs=Person. 3) einfältige Weibs=Person. 1) un singe. 2) *burlesq.* femelle, femme ou fille. 3) babouine, sotte, impertinente; guenon. § 1) małpa śmieszne stroi figle. 2) zguba substancyi małpa i kieliszek.
wielka małpa. grosser Affe. baboüin, gros singe.

Małpeczka.

Małpeczka. kleiner Affe. guenuche, une guenuchon.
Małpi. Affen=. de singe.
Małpica. 1) eine Aeffin; Affen=Weibchen. 2) garstiges Weib. 1) monine; la guenon, femelle de singe. 2) guenon; laide femme ou laide fille.
Malta wyspa. die Insel Malte. l'île de Malte.
Maltenski. Maltisch. de Malte.
kawaler Maltenski. Maltheser=Ritter. Chevalier de Malte.
Order Maltenski. Maltheser=Ritter=Orden. Religion; Ordre de Malte.
Maluchny. } Maluczki. } sehr klein. fort petit.
Maluchno, } Maluczko, } *adv.* sehr wenig. fort peu.
Maluię. 1) mahlen. 2) anstreichen, mit einerley Farbe ohne Figuren bemahlen. 3) fig. mahlen, vorstellen. 1) peindre. 2) peindre, peinturer, couvrir d'une seule couleur. 3) *fig.* peindre, figurer, représenter; donner une vive idée de qu. ch. § 1) malować zioła, owoce. 2) malować, pomalować laskę, stoł. 3) rożnie diabła maluią; maluią ich za grubych i niepolitycznych dworzan.
Mały. 1) klein. 2) klein, von einigen Bedienungen. 3) gering, wenig. 1) petit. 2) petit, *en parlant de quelques charges.* 3) petit, vil, bas, chetif. § 1) małżonek mały, ale żona mnieysza. 2) pieczęć, buława mała. 3) małe pieniądze do tego.
mnieyszy. kleiner, geringer. moindre, plus petit.
mała rzecz. kleine Sache, Kleinigkeit. bagatelle; petite chose; afaire de rien.
to mnieysza. das ist das geringste. c'est le moins.
o naymnieyszą. zum wenigsten. pour le moins.
mała liczba. Gramm. der Singularis. *Gram.* le singulier.
Małż, *g. a.* 1) Auster. 2) Schal=Thier, Muschel, Schnecke. 1) l'huitre. 2) coquille, poisson qui est dans une coquille. § 1) małż (ostrygę) otworzyć, rozłupać. 2) małże (pławy) gładkiey skorupy; małż kliniasty.
Małżeński. ehelich. conjugal, matrimonial, qui regarde le mariage. § stan małżeński; miłość małżeńska.
małżeńską sprawę odprawiać, mieć. ehelich beywohnen. habiter avec sa femme; habiter avec son mari.
Małżeństwo. der Ehestand, die Ehe. le mariage. § w małżeństwo mu corkę ofiarował.
małżeństwo nierowne. ungleiche Ehe; Mißheyrath. mesalliance.
małżeństwo doczesne, połmałżeństwo. Kebs=Ehe. le concubinage.
małżeństwo powtorzone. die andre Ehe. secondes noces; doubles noces; second mariage.
małżeństwa zażywać. ehelich beywohnen. habiter avec son mari ou avec sa femme.
Małżonek, *g. małżonka.* Gemahl, Ehemann. époux, mari.
małżonkowie. die Eheleute, ein Ehe=Paar. les époux.
Małżonkowy. einem Ehemann zuständig. marital, qui apartient à un mari.
Mam, *ma, miał, mieli, miey, mieć.* 1) sollen, allemahl vor einem *Infinitivo.* 2) haben, besitzen, in vielen Bedeutungen. 3) auf sich haben ein Amt. 4) halten in Furcht, in Ehren. 5) haben, hegen Freundschaft, Haß. 6) halten eine Rede. 7) halten vor etwas, glauben. 1) devoir, faloir, *toujours devant un infinitif.* 2) avoir, posséder, *dans beaucoup de significations.* 3) avoir sur soi, être chargé de qu. ch. 4) tenir en (dans) crainte, en respect. 5) avoir, porter l'envie, de l'amitié. 6) tenir, avoir un discours. 7) tenir, estimer, reputer, croire. § 1) masz iść do Pana; mam dać a nie mam; miawszy się uczyć prożnuiesz. 2) ma wieś, książki; mam śmierć przed oczyma; ta rzecz ma cenę; mieli go w mocy, w ręku; miał personę krola w komedyi; ma rozum, pamięć; mam z kim waśń, swar, proces; mieć u kogo wagę, mieysce, poszanowanie; mam z tego radość. 3) ma na sobie urząd, powinność, obowiązek. 4) mieć chłopca w karności, w grożbie, w cwiczeniu; maią go w honorze. 5) mam na niego wark, chrapkę; mam go w zaniedbaniu, w nienawiści, w poszanowaniu, w kochaniu. 6) miał mowę do pospolstwa. 7) mam go za mądrego, za błazna; miano go za proroka, za umarłego; mam to za rzecz wielką, świętą; ma to za cud, za dobrodzieystwo, za krzywdę; mam to za pewną.
miałbym. 1) ich sollte. 2) ich hätte. 1) je devrois; il me faloit. 2) j'aurois.
miałbym był. 1) ich hätte sollen. 2) ich hätte gehabt. 1) j'aurois du; il m'auroit falu. 2) j'aurois eu.
ma coś na niego. er hat ein Hünchen mit ihm zu pflücken. il a une dent de lait contre lui.

mieć co. genung haben zu. avoir assez à; il y a de quoi. § ma o czym dyszkurować; pisać, mowić; ma o co łaiać; ma co dać; ma co od niego ćierpieć.
mam co czynić. ich habe was zu thun, zu verrichten. j'ai afaire; j'ai à faire.
nie mam nic do czynienia. ich habe nichts zu thun. je n'ai que faire; je n'ai rien à faire; je n'ai point d'empêchement.
mam z sobą co czynić. ich habe mit mir genug zu thun. mes afaires m'embarassent assez; je suis empêché de ma personne.
nie mam z tobą sprawy. ich habe mit dir nichts zu schaffen. je n'ai aucun commerce avec vous; je n'ai rien à démêler avec vous.
mieć przed sobą co. 1) etwas vor sich haben; in den Händen haben. 2) etwas vorhaben. 1) avoir, tenir qu. ch. devant soi. 2) avoir dessein, se proposer de.
mam co gryść poki żyię. ich habe daran Zeit Lebens zu kauen. je m'en sentirai toute ma vie.
ma tysiąc talerow z swoiey maiętności, z swego urzędu. er hat, er bekommt tausend Thaler aus seinen Gütern, von seinem Amt. il a, il tire (il lui reviennent) mille écus de ses biens, de sa charge.
ma; ma kiiem po grzbiećie. er hat Schläge bekommen. il en a; il est batu; il en tient.
maszli dać, day. gieb, wenn du geben sollst. donnez, si vous devez donner.
masz mię; masz mię po woli. du hast mich zu deinem Willen. vous ferez de moi ce que vous voudrez.
mieć z kim co czynić. mit einem viel zu schaffen haben, viel Mühe haben. avoir afaire à qu; avoir beaucoup de peine avec qu. § miał z tym swawolnikiem co czynić.
mam to nad niego. ich habe dieses vor ihm zum voraus, diesen Wortheil über ihn. j'ai cette perference, cet avantage sur lui.
mam dość na tym. ich habe daran genug; ich habe damit meine Noth. j'en ai assez; j'en ai assez de peine. § mam dość na iednym, nie trzeba mi dwuch.
mieć po sobie. vor sich haben, auf seine Seite haben. avoir pour soi; avoir en faveur de soi; avoir quelque chose qui fait pour nous; avoir l'avantage de. § mam po sobie prawo, sędziego, rozkaz Pański, lud, chęći iego.
mam z śię roboty. ich habe genug für mich zu arbeiten. j'ai assez de travailler pour moi. § mam z śię strawy i żywnośći.
mam z ćię rozumu; mam ćię z rozum. ich bin dir zu klug; ich übersehe dich. je suis trop rusé pour vous; tu n'est pas assez fin pour moi.
mam zeń (z niego) śiły. ich bin ihm starck genug. j'ai des forces sufisantes contre lui.
mieć co na oku, na baczeniu, na pieczy. auf etwas Achtung geben. avoir l'oeil à qu. ch; avoir soin, prendre garde de qu. ch; veiller sur qu. ch.
ma lata. er ist schon bey Jahren. il est deja avancé en âge.
miey to przy sobie. behalte das bey dir; sage es niemanden. bouche cousuë; que cela n'aille pas plus loin; ne dites mot de cela.
ma za swe. er hat seinen Lohn; wie die Arbeit so der Lohn. il a ce qu'il mérite; il en danse; comme il a semé, il a moissonné.
mam za to, że. ich halte davor, daß. je tiens que.
mam to za pewną. ich halte dieses vor gewiß. je le tiens pour certain.
mieć co za złe komu. etwas übel auslegen; verübeln; verargen. trouver mauvais. § nie miey mu za złe, że nie przyszedł.
mieć co za dobre. genehm halten; vor gut halten. trouver bon; confirmer, ratifier. § miey mi za dobre, że.
tylko z rąk twoich mam szczęśćie moie. ich habe dir mein Glück nur allein zu dancken. je ne tiens ma fortune que de vous.
mieć śię. 1) sich befinden. 2) etwas haben; bey etwas seyn. 3) sich befinden, gehen, stehen. 4) sich halten, sich lencken, sich wenden gegen einen Ort. 5) sich halten, sich ausgeben vor etwas. 6) das Ansehen haben, sich anlassen zu etwas. 7) sich anlassen; ergeben seyn; geneigt seyn zu etwas. 8) gehen gegen etwas. 9) greifen, schreiten zu etwas. 10) im Rechnen: sich verhalten als 3 zu 9. 1) se porter, se trouver. 2) avoir posseder qu. ch; joüir, être pourvu de qu. ch. 3) aller, marcher; être en bons, en mauvais termes; reüssir, tourner; être en bon, en mauvais état. 4) tenir, prendre un chemin vers quelque endroit; aller vers; donner, tourner du côté de. 5) se tenir, se dire, se porter, se qualifier. 6) tendre à; avoir dessein de, avoir pour bout de; il y a aparence. 7) pancher, se porter, s'adonner à, se mettre à. 8) être, aller vers qu. ch. 9) commencer, se mettre à. 10) *Aritmét.* avoir du raport, de la raison

son à un nombre. § 1) iak się masz? mam się dobrze, źle. 2) ma się dobrze na umyśle, na zdrowiu, na rozumie, w pieniądze. 3) sprawy iego źle się maią; zdrowie się moie źle ma. 4) mieć się ku gorze ukosem; na drodze miał się ku Francyi. 5) ma się za Doktora, za szlachcica. 6) ma się ku temu, (zanosi się na to) widziałem że się ku bitwie miało; miało się ku temu końcowi. 7) syn twoy ma się ku rozpustnemu życiu; ma się do kufla; ma się do nauk. 8) ma się ku dniowi, ku zimie, ku seymowi. 9) mieć się do broni, do roboty. 10) ma się mnieyszy do większego iako 3 do 9.

mieć się do kogo. sich an einen halten. s'adresser à qu.

ku wieczoru się ma. es wird spät; es ist gegen Abend. il se fait tard; il fait soir.

dobrze się ma. er befindet sich wohl. il se porte bien; il a bon oeil & bon pié.

miey się dobrze. lebe wohl; Gott befohlen. adieu; bien te soit.

mieć się do rzeczy. zur Sache schreiten. venir au fait; aller au fait.

rzecz się tak ma. die Sache verhält sich also. telle est la face de cette afaire; telle est la chose.

mieć się na ostrożności, na pieczy. auf seiner Hut stehen. étre en garde; se tenir sur ses gardes.

ma się ta wielkość do tey iako 1. *do* 50. diese Grösse verhält sich zu dieser wie 1. zu 50. la proportion de cette grandeur à celle est d'un à cinquante.

Mama. Mama, Schmeichel-Wort der Kinder. Maman; mot dont les enfans caressent les méres.

Mamczyn, mamczyny. Ammen=. de nourrice. § mamczyne myto; mamczyn brat.

Mamię. verblenden. ébloüir, ofusquer, aveugler. § omamił tę pannę.

Mamienie. Verblendung. prestiges, *m. plur.* illusion, ébloüissement, aveuglement.

Mamka. 1) eine Amme. 2) in der See-Fahrt: der Nebel. 1) nourrice. 2) *terme de mer:* tems embrumé, brume; brouillard de mer. § 1) day mamce dziecię. 2) mamka wstaie.

Mamocę, *ce, tał.* } stammeln, lallen. bégaier, bretonner, baragoüiner, brédoüiller.
Mamotam. }

Mamona. der Mammon. le mammone; les richesses. § doczesna mamona; w zbieranie mamony kogo wprawiać.

Mamot. Stammler. baragoüineux, bégaieur, bégue.

Mamotanie. das Stammeln. bégaiement, brédoüillement.

Mamranie. Gemurmel. le murmure, action de marmoter.

Mamrzę, *rze, rał.* brummen, murmeln, murren. murmurer, gronder, groméler, parler entre ses dens; marmoter. § niedźwiedź mamrze.

Man, lennym prawem co trzymaiący. Lehns=Mann, Lehns=Träger. client, Vasal; feudataire; homme; homme lige.

Mandat. ein Mandat, Befehl. mandement, lettre patente d'un Prince. § mandat krolewski; mandat dać, wydać.

Mandle, *plur.* ślinne iagody. die Mandeln an der Zunge. les amigdales; deux glandes proche la racine de la langue.

Mandroweszka, wędroweszka. Filtz-Laus. morpion.

Mandryt. Mandrit, Prior eines Griechischen Klosters. Mandrite, un Supérieur d'un Monastére Grec.

Manela. Arm=Band. bracelet.

Manipularz. Binde an der lincken Hand des Priesters bey der Messe. le manipule; fanon; c'est une petite étole au bras gauche du Prêtre qui dit la Messe.

Manka, lewica. die Lincke, die lincke Hand desjenigen der lincks ist. la main gauche dont se sert le gaucher au lieu de la droite.

Mankaty. } lincks, der lincks ist. gaucher, qui se sert de la main gauche.
Mankut. }

Manna. (*oryza minor, sanguinella*) 1) Himmels=Thau, Manns=Gras, Schwaden=Gras. 2) Schwaden, Saamen von diesem Kraut. 1) gremil, manne de Pologne, herbe aux perles. 2) un petit grain ovale de couleur de perle que porte cet herbe & qui est fort bon à manger.

manna żydowska cudowna. in der Bibel: das Himmels-Brod; himmlisches Manna, so vom Himmel fiel. *dans l'Ecriture:* la manne; manne miraculeuse, espèce de nourriture qui tomboit du ciel.

manna, sok lekarski. Manna=Saft. manne, une drogue médecinale.

Manowiec, *g. manowca.* eig. und fig. Umweg, Neben=Weg. *prop. & fig.* détour; chemin détourné. § na rożnych manowcach obłąkany.

Mańſtwo. 1) Lehn=Recht. 2) Lehn, Lehn=Gut. 1) droit des fiefs; droit féodal. 2) fief.

2) fief. § 1) według mańſtwa krolowi tak wiele należy. 2) ma to mańſtwo od krola.

Mansyonarya. die Würde eines Mansionarii. le bénéfice de Mensionaire. § fundacya mansyonaryi.

Mansyonarz. ein Mansionarius, Priester, so zu Ehren der Mutter Gottes eingesetzet ist. un Mensionaire ou Prétre constitué à la gloire de la Vierge. § Mansyonarze Kapituły Wileńskiey.

Manta. Mante, eine Weiber-Kleidung. mante, sorte d'habit pour les femmes.

Mantolet. Mäntelchen der Geistlichen. mantelet.

Mantyka. Schnapp-Sack, Reise-Tasche. gibeciére, bouge, grande poche. § w mantyce znaydziesz.

Mantykora, ludoiad zwierz Indyyski. Thier in Indien, so ein Menschen Gesicht hat und sich mit Menschen-Blut nähret. espèce de bête des Indes orientales, qui a un visage humain & qui se nourrit du sang humain.

Mantylka, płaszczyk białogłowski. Weiber-Mäntelchen; Weiber-Mantille. manteline, espèce de manteau pour les femmes.

Manuskrypt, rękopismo. eine Handschrift, ein Manuscript. un manuscrit.

Mapa. 1) Land-Karte. 2) Riß, Abriß. 1) carte; carte Géographique. 2) plan, dessein. § 1) mapa Polski. 2) mapa placow budynkowych, granic, powiatu, ziemie całey.

Mara. Schreck-Bild, falsches Gesicht, Gespenst. un fantome, illusion, vision, esprit folet.

mary, plur. 1) eine Todten-Baare. 2) fig. der Todt, Todes-Fall. 1) la biére, sur laquelle on porte le cercueil avec un corps mort. 2) *fig.* mort, tombeau. § 1) na marach wynieść umarłego. 2) świeże co raz mary łzami kropić; śmierć starych grozi marami; nie o łożku małżeńskim, ale mu lepiey pamiętać na mary.

paść na mary. sterben. mourir.

mary poczesne. leerer Sarg oder Grabmaal, so nur zur Ehre einer vornehmen Leiche vorgestellet wird. un cenotaphe; tombeau vuide, sepulcre honoraire; monument dressé à la gloire de quelque mort illustre.

Maraszek. kleiner Marcus. petit Marc nom d'homme.

Marcepan, *g. a.* Marcepan. du massepain.

marcepana się ode mnie spodziewaj. du sollst was schönes von mir haben. atendez de moi un beau présent.

Marcepannik. Zucker-Becker, Marcepan-Becker. confiturier, faiseur de massepain.

*Marcha, *m. & f.* szkapa. Schind-Mehre, schlechtes Pferd. haridelle, méchant cheval. § ten marcha ciągnąć nie chce.

**marcha, szpetna niewiasta.* heßliche Weibs-Person. une guenon; laide femme ou laide fille.

Marchew, marchew żołta, *g. marchwi.* gelbe Rübe; Möhren. carote.

marchew polna; (daucum) *gniazdo srocze, pasternaczek.* Bärwurtz, Möhren-Kümmel. carotte sauvage.

marchew włoska; *marchew czerwona.* rothe Möhren. carote rouge.

biała marchew. (tragopogon) Bocksbart. barbe de bouc, cercifie.

Marchułt. 1) Todten-Gespenst, so bey den Gräbern erscheinet. 2) heßliche Manns-Person. 1) un spectre hideux qui aparoit près des tombeaux. 2) un homme fort hideux.

Marchwiany. Möhren-. de carote.

marchwiane pieniądze. Geld damit die Kinder spielen, als die Scheibchen von einer Möhre. monoïe de singe; des jaunets ou rouëlles coupées d'une carote. § marchwiany czerwony złoty.

Marcowka. Mertz-Henne, die aus einem Mertz Ey ist gebrütet worden. poule de Mars; poule qui est écloſe d'un oeuf de Mars.

Marcowy. Mertz. de Mars.

marcowy kwiat, iacynt. (hyacinthus) Hyacinth-Blume. une jacinte.

Marcyalista. Krieges-Mann, grosser Soldat. un Capitaine, guerrier.

*Mardam. / *Margam. } *vid.* Macham.

Margrabia. / Margraf. } Marckgraf in Deutschland. un Margrave en Allemagne.

Margrabczyk. Märcker, Brandenburger. Brandebourgeois, qui est de la Marche de Brandebourg.

Margrabianka. Marckgräfin, ein Marckgräfliches Fräulein. fille d'un Margrave.

Margrabina. Marckgräfin, Gemahlin eines Marckgrafen. Margrabine; épouse d'une Margrave.

Margrabski. Marckgräflich. de Margrave.

Margrabstwo. Marckgrafschaft. Margraviat; Marche.

Markietan, bazarnik. Marquetender. vivandier.

Markiez.

Markiez. ⎫ ein Französischer Marquis.
Markiz. ⎬ Marquis en France. § Mar-
Markwiz. ⎭ kiezowie po książętach następuią.
Markizowa. Marquise. Marquise.
Markizostwo. Marquisat. Marquisat.
Markocę, *ce, tał.* ⎫ 1) murmeln, unter dem
Markotam. ⎭ Bart brummen. 2) unwillig, verdrüßlich seyn. 1) barboter, bouder, marmoter, gronder; parler entre ses dens. 2) être fâché; se fâcher. § 1) markotał iak miał iść po Pana.
Markot. Brummer, Gnorrer; verdrießlicher Mensch. boudeur, grondeur, qui parle entre les dents; un fâcheux.
Markotanie. Gemurre, Unwille. bouderie, fâcherie.
Markotliwy. gnorrig, unwillig, verdrießlich. grondeur, chagrin, mécontent.
Markotnie, ⎫ *adv.* verdrießlich. de mauvaise
Markotno, ⎭ humeur. § markotno robi.
markotno mi. ich bin verdrießlich. je suis fâché; je me fâche. § markotno mi na niego; markotno mu że to ma robić.
Markotność. verdrießliches Gemüth. un humeur chagrinante & fâcheuse.
Markotny. störrisch, verdrießlich, unlustig, unaufgereimt. rebarbatif, ennuïant, fâcheux, chagrinant; qui est fâché ou qui donne du chagrin.
Marmur. Marmor, Marmel. du marbre.
marmur biały. weisser Marmel. marbre blanc.
marmur czerwonobiały. Porphyr-Stein, ein röthlichter weiß gesprengter Marmer. le porphire, sorte du marbre rougeâtre & marqué de blanc.
marmur drętwiący, martwiacy członki. Art eines Onychstein, davon die Glieder erstarren. espèce d'onix qui cause un engourdissement aux membres.
marmur popielasty. aschfärbiger Marmor-Stein. sorte de marbre gris de couleur de cendre.
marmur żelazney maśći i twardośći. eisenharter und eisenfärbiger Marmor. marbre de la couleur & de la dureté du fer.
marmurem położony. mit Marmor belegt. couvert de marbre.
Marmurek, *g. a.* Fuchs, Fuchs-Balg der in marmorirte Farben spielet. renard ou peau de renard dont la couleur ressemble en quelque façon à du beau marbre.
Marmurka. kleiner Schleif-Stein; Abzieh-Stein. petite pierre à aiguiser.
Marmurownik, kamiennik marmurowy. Bildhauer in Marmor, Marmor-Arbeiter; Marmor-Brecher. marbrier, ouvrier en marbre, qui tire le marbre des carriéres; sculpteur en marbre.
Marmurowanie, pokładanie marmurem. Arbeit aus Marmor. un ouvrage de marbre.
Marmurowany. mit Marmor belegt; gemarmelt. couvert de marbre.
Marmurowaty. gemarmelt, gemacht wie Marmel. marbré; semblable au marbre.
Marmurowy. marmorn, von Marmor. de marbre. § marmurowy pokład, posadzka, stoł.
marmurowy tynch. Tünchwerck von Marmor. mortier fait de marbre broié & pilé. § tynkiem marmurowym powleczone śćiany.
marmurowy sęk. Ast, Knorren im Marmor. noeud qui se trouve dans le marbre.
Marmuruię co. 1) mit Marmor belegen. 2) mit Marmor-Tünch tünchen. 3) marmeliren, dem Marbel gleich mahlen. 1) couvrir, orner de marbre. 2) crépir une muraille de mortier fait de marbre broié. 3) marbrer, faire en façon de marbre.
Marnie, *adv.* eitel, vergebens. vainement, en vain.
marnie czas trawić. die Zeit lüderlich zubringen. tuer le tems.
Marnię. vereiteln, vernichten, verderben. anéantir, perdre, consumer inutilement.
marnić czas swoy. seine Zeit lüderlich zubringen. passer son tems inutilement.
Marnieię. 1) vergehen. 2) elend werden. 1) périr, passer, se passer, s'évanoüir. 2) fondre, trainer; devenir misérable. § 1) wszystka moia teraz marnieie nadzieia. 2) zmarniały obory, stada.
Marność. 1) Eitelkeit, Unwerth, Nichtigkeit. 2) schlecht Zeug, einfältige Sachen. 1) futilité, vanité, fragilité. 2) bagatelles, *f. plur.* folie, inéptie; paroles ou actions vuides de bon sens; pauvretez, *f. plur.* § 1) marnośćią są ludźie; wszystko na świećie marność. 2) podły to kaznodźieia, tylko wierutną każe marność; ustawy narodu tego są wierutna marność.
Marnotrawca. Verschwender, Prosser. dissipateur, dépensier, goinfre, gaspilleur.
Marnotrawnie, *adv.* verschwenderischer Weise. prodigalement, profusément.
Marnotrawny. verschwenderisch. prodigue, dépensier.
syn marnotrawny. der verlohrne Sohn im Evangelio. l'enfant prodigue de l'Evangile.
Marnotrawstwo. Verschwendung. goinfrerie;

frerie, prodigalité, profusion, dissipation.

Marnotrawię. } verschwenden, verprassen.
Marnuię. } goinfrer, prodiguer, faire profusion, dissiper, dépenser excessivement & follement; gaspiller. § przemarnował, zmarnotrawił substancyą swoię.

Marny. 1) eitel. 2) vergeben. 1) vain futile, pérrissable, frêle. 2) vain, inutile. § 1) marna piękność. 2) marna praca; marne były moie nadzieie.

Maroder, drab. Marode-Bruder, Soldat der auf unerlaubte Beute ausgehet. maraudeur, boulineur, picoreur.

**Mars. 1) der Krieges-Gott Mars. 2) Krieg, Krieges-Kunst. 1) Mars, le Dieu de la guerre. 2) guerre; science de la guerre, art militaire. § 1) Mars zażarty, strasżny. 2) z marsem ziednoczony statysta; przez ten czas obozowania i marsa.

Marsk, *g. u.* zmarsk. Runtzel. ride, replis de la peau.

Marsowy. martialisch, kriegerisch. martial, belliqueux. § marsowy umysł te mu dyktował słowa.

marsowa gwiazda. der Mars ein Planet. le Mars une planéte.

Marsowato, *adv.* kriegerisch; martialischer Weise. d'une maniére, d'une air martial. § marsowato pogląda.

Marsowaty. kriegerisch, martialisch. martial, belliqueux.

Marsz. Marsch, ein Trummel-Schlag oder musicalisches Stück. marche, générale, un batement de tambour ou une piéce de musique. § marsz trąbić, bębnić.

Marsz, } *ciągnienie woyska.*
Marszerunek, *g. u.* } Marsch, Zug eines Kriegs-Volcks. la marche d'une armée. § na marszu iest woysko.

Marszałek, *g. Marszałka.* 1) Marschall. 3) Land-Bothen-Marschall. 1) Maréchal, un Oficier dont il y a plusieurs sortes. 2) Maréchal de la Diéte Générale.

Marszałek Wielki Koronny. Kron-Groß-Marschall. Grand Maréchal de la Couronne.

Marszałek Wielki Litewski. Litauischer Groß-Marschall. Grand Maréchal de Lituanie.

Marszałek; Marszałek nowey laski. Land-Bothen-Marschall des jetzigen Reichs-Tages. Maréchal de la Diéte présente.

Marszałek starey laski. Land-Bothen-Marschall des vorigen Reichs-Tages. Maréchal de la Diéte précedente.

Marszałek nadworny koronny. Kron-Hof-Marschall. Maréchal de la Cour de la Couronne.

Marszałek nadworny Litewski. Litauischer Hof-Marschall. Maréchal de la Cour de Lituanie.

Marszałek polny. Feld-Marschall. Maréchal de camp.

Marszałek; starszy sługa. Haus-Hofmeister. Maître d'hotel.

Marszałek pogrzebny. Leichen-Bitter, der die Leichen-Begleiter anordnet. directeur de funérailles, qui range le convoi funébre.

Marszałek weselny, biesiadny. Marschall bey einer Hochzeit, einer Gasterey. Maître d'hotel, directeur qui a la conduite des noces, d'un festin.

Marszałek taneczny, rey wodzący. Vorgänger, Vortänzer, Aufführer eines Tantzes. Roi de bal.

Marszałkostwo. das Marschall-Amt. la dignité de Maréchal.

Marszałkowa. eine Marschallin. Maréchale, épouse de Maréchal.

Marszałkowa taneczna. Aufführerin des Tantzes. reine de bal.

Marszałkowski. Marschall-. de Maréchal.

sądy Marszałkowskie. die Marschalls-Gerichte in Pohlen. la Maréchaussée en Pologne; c'est la Jurisdiction d'un Maréchal.

Marszałkowanie. 1) Verwaltung des Marschall-Amts. 2) Aufführung, Anführung als zum Tantze. 1) le tems qu'on a été Maréchal. 2) l'action de préceder, de mener les autres.

Marszałkuię. eig. u. fig. voran gehen, anführen, aufführen. *prop. & fig.* préceder, marcher devant, marcher à la tête pour mener les autres. § Jego Mość Pan Starosta na tym balu marszałkował; słońcu iutrzenka marszałkuie od wschodu; w domu tym szczęście marszałkuie.

Marszczę, *szczy, szczył.* runtzeln, runtzlich machen. rider, replier la peau. § to lekarstwo ciało marszczy.

przed kim marszczyć rękę. einen abweisen, nichts geben wollen. refuser, ne vouloir pas donner; ne pas donner ce qu'on demande. § ieszcze przed żadnym ubogim dobroczynney nie zmarszczył ręki.

marszczyć na co czoło. zu etwas sauer aussehen; die Stirne runtzeln. froncer le front; faire une mine rechignée à qu. ou à qu. ch.

marszczyć się. 1) sich runtzeln Runtzeln bekommen. 2) sauer aussehen. 1) se rider, se faire des rides. 2) se refrogner;

froncer les sourcils, le front. § 1) trzewik nowy a iuż się marszczy. 2) nie marszcz się na tym ani spluway; na żadną moię się ieszcze nie zmarszczył prośbę.

Marszczenie. das Runtzeln. l'action de rider.

Martwię. 1) einem Gliede das Leben, die Bewegung nehmen. 2) tödten, als Queck-silber. 3) in geistlichen Redens-Arten: kasteyen, kreutzigen, bändigen sein Fleisch, seine Begierden. 1) stupefier, mortifier un membre, le rendre insensible. 2) mortifier, macerer, fixer comme du vif argent. 3) *terme de piété:* macerer, mortifier, domter, reprimer ses passions. § 1) ten plastr martwi członek. 2) martwić żywe śrebro. 3) Chrześciańska powininność ciało i pragnienia swoie martwić.

martwię się. sich kreutzigen, sich bändigen. se mortifier; macerer son corps, sa chair.

Martwieię. 1) absterben, vom kalten Brand ergriffen werden, als ein Glied. 2) fig. erstaunen, erstarren vor Verwunderung. 1) se cangréner; perdre toute la chaleur naturelle; s'engourdir, se roidir; être pris de la cangréne. 2) être tout interdit; être saisi d'étonnement, d'admiration. § 1) ręka mu iuż martwieie. 2) zmartwiał na mieyscu list ten czytaiąc.

Martwienie. 1) das Absterben eines Gliedes; der heisse Brand. 2) fig. Kreutzigung des Fleisches, Zähmung der Lüste. 1) cangréne; l'extinction de la chaleur naturelle dans un membre; acheminement à la mortification de quelque partie du corps. 2) maceration, mortification de son corps. § lekarstwo martwienie czyniące. 2) martwienie siebie samego; sposob to dobry do umartwienia ciała.

martwienie żywego śreba. Tödtung des Quecksilbers. extinction du vif argent; mortification du Mercure.

Martwy. 1) todt, leblos, abgestorben, fühllos. 2) fig. kalt, todt, leblos, unwürcksam. 1) cangréné; inanimé, insensible, stupefié, mort; qui a perdu la vie & toute la chaleur naturelle. 2) *fig.* mort, inanimé, inéficace, qui n'a nul éfet. § 1) martwy ięzyk; martwe ciało; płod martwy. 2) martwa bez przećiwnika cnota; martwe słowa, ochota.

martwy wągiel. eine todte, ausgelöschte Kohle. un charbon mort ou éteint. § martwa głownia.

martwe popioły. die Asche der Todten. les cendres des morts. § mśćić się na martwych popiołach; czćić martwe przodkow popioły.

morze martwe. das todte Meer in Palästina. la mer morte dans la terre Sainte.

martwa kostka choroba końska. der Spath, eine Pferde-Kranckheit. éparvin espèce de maladie des chevaux.

Maruna ziele. (*matricaria*) Mutter-Kraut. espargoutte, matricaire, maronne.

Maruśia. Miecke, Mariechen. petite Marie, Maïon, Manon, Marion. § poydź Maruśiu.

Mary, *vid.* Mara.

Marya. Marie. Marie.

Panna Marya; Nayświętsza Panna. Unsere Liebe Frau; die gebenedeyete Jungfrau Maria. la Vierge; Nôtre Dame; la Sainte Vierge.

Panny Maryi Swięto. ein Marien-Fest. la Nôtre Dame.

Narodzenie Panny Maryi. Mariä Geburt. la Nôtre Dame de Septembre.

w niebo wstąpienie Panny Maryi. Mariä Himmelfahrt. la Notre Dame d'Août.

Panny Maryi drzewko. (abrotonum) Stabwurtz, Gartenwurtz. auronne, brotonne.

Maryika, *vid.* Maryyka.

Marynarski. zur Seefahrt gehörig; See-. marin, de mer.

po marynarsku. schiffmännisch. à la matelote.

Marynarstwo. Seefahrt, See-Wesen. navigation; marine; la conduite des navires.

Marynarz. See-Fahrer, See-Mann, See-Matrose. marinier; matelot; navigateur, homme de mer.

Marynata, kaszanat. Ueberguß von Eßig und Pfeffer über Fische oder Vögel, solche eine Zeitlang zu erhalten. marinâde, sausse du vinaigre & du poivre pour conserver des poissons & des oiseaux.

Maryyka. Marien-Apfel. pomme de Sainte Marie.

Marzana ziele. (*rubia, reta*) Färber-Röthe. garance, herbe dont se servent les teinturiers.

**marzana, przytulia ziele.* Wegstroh. caillelait, petit muguet.

Marzec, *g. marca.* der Mertz. le mois Mars.

suchy Marzec, mokry May, będzie gumno iako gay. der Mertz trucken, der May naß, füllet Boden und Faß. le Mars sec & le Mai pluvieux prometent une fertile année.

Marzec piwo, g. marcu. Mertz-Bier; dup-

peit

pelt Bier. double bierre brassée en Mars.

Marzenie. das Träumen. rêverie.

Marznę, *marznie*, *marzł*, *marznął*, *marznęli*. frieren. morfondre; gagner du froid; avoir froid.

zmarzłem. ich bin gantz erfrohren. je suis morfondu.

marznie. es frieret. il gêle, il fait froid, il serre bien.

marznie woda. das Wasser frieret. l'eau gêle, se glace, prend, se prend

Marzy mi się. 1) unruhig schlafen; unruhige Träume haben. 2) träumen. 3) denken, sich einbilden. 1) revasser; rever; faire des rêves; ne pas bien dormir. 2) songer; avoir, faire un songe. 3) s'imaginer; croire sans fondement. § 1) nie spałem tylko mi się marzyło. 2) marzyło mi się to we śnie; i mnie się sen dosyć dźiwny nad świtem marzył. 3) marzy mu się że Panem.

Marzymiętka źiele, Miętka grecka. (*costus*) Frauenmüntze. du coq.

Masa. eine Masse. masse, amas d'une chose humide. § masa, miazga albo rzecz iaka gruba; ſtaczać masę na pigułki, na gałki.

Maść, *f.* 1) Salbe. 2) Farbe, Couleur. 1) onguent. 2) la couleur. § 1) maść goiąca; maść do urazu. 2) maść czerwona, biała.

maśćią namazać. einsalben, mit Salbe beschmieren. oindre.

maść w kartach. Farbe in der Karte. peinture, l'une de quatre couleurs aux cartes.

Maślanka. Butter-Milch. lait beurré; babeurre.

Maślarka. Butter-Höckin. beurriere; vendeuse de beurre.

Maślarz. 1) ein Butter-Händler. 2) Weichling; wollüstiger Mensch. 1) un beurrier, marchand beurrier. 2) douillet; poule laitée.

Maślę się. pipen, quicken, reden wie die Kinder. pioler, parler d'une voix d'enfant.

Maślesska źiele. (*martagum*) Goldwurtzel, Art von Lilien. martagon, lis orangé.

Maślnica. Butter-Faß zum Buttern. baratte, baril dans lequel se fait du beurre.

maślnice. Fastnachts-Lust. carneval, carême-prenant.

Masło. Butter *f.* du beurre.

masłem nasmarować. mit Butter schmieren. beurrer; étendre du beurre sur du pain.

masłem okraśić, przyprawić. mit Butter anmachen. beurer; préparer au beurre; assaisonner, aprêter du beurre.

masło robię. Buttern. battre le beurre.

faska do masła. Butter-Fäßchen, Butter-Hose. beurriére.

Masłoczny. Maschlach *f.* de maslac.

Masłocznik. } Mensch der von Maschlach
Masłok } rasend geworden. un homme qui est devenu furieux de maslac. § masłokowie Turecсy.

masłok. Maschlach, ein Türckischer Saft aus Mohn-Häuptern, damit die Türcken einen rasend machen. maslac, espèce de suc qui coule de têtes de pavot, dont les Turcs font entrer les gens en furie.

masłok mu w czub nalano. er hat Maschlach bekommen; er ist närrisch. il a bu du maslac; il a l'esprit troublé; c'est un écervellé.

Masłowaty. isabellenfärbig. isabèle; de couleur isabèle.

masłowaty koń. isabelnfärbig Pferd. cheval isabèle.

Masowity, Masowy, *vid.* Masytowy.

Masowy tort. Art mit Milch und Eyern gefüllter Torten. sorte de tourte faite de lait & d'oeufs.

*Mastyk, *g. u.* lentyszek, drzewo. Mastix-Baum. le lentisque un arbre.

Mastykatoryum, *ind. n.* Artzeney so man kauen muß; Kau-Mittel. un masticatoire. § mastykatoryum w uściech trzymaiąc głowę od flegmy czyśćiemy.

Mastykowy. Mastix *f.* de mastic, de lentisque. § mastykowa iagoda.

mastykowe drzewo, lentyszek. Mastix-Baum. le lentisque un arbre.

mastykowa żywica. } Mastix-Körner. du
Mastyks. } mastic; resine qui coule de lentisque.

Masytowy, masowy, lity. Maßiv *f.*, von gediegenem Gold und Silber gemacht. massif, fait d'or pur, ou d'argent fin. § masytowa fręzla złota.

Maszczę, *ści*, *śćił.* 1) salben, einschmieren. 2) salben als bey der Krönung. 3) fett machen, als den Acker. *4) mit Fett anmachen. 1) oindre, froter avec une chose onctüeuse. 2) sacrer un Roi, lui faire les onctions ordinaires. 3) engraisser, rendre la terre plus fertile. 4) assaisonner avec de la graisse. § 1) namaśćić ranę. 2) namaśćić, pomaśćić krola przy koronacyi. 3) oborny nawoz dobrze maśći rolą. *4) maśćić (okraśić) potrawę.

maszczący. schmiericht, fett. onctüeux, glutineux, gluant.

Maſzeruię, ciągnę. marſchieren, ziehen mit einem Kriegs-Volck. marcher; étre en marche, *parlant des troupes.*
Maſzka. } 1) Maſke, Larve. 2) Maſke,
Maſzkara. } Schein, äuſſerliches Anſehen. 3) garſtiges Weib, häßliches Bild. 1) un maſque, faux viſage. 2) un maſque, un prétexte, un voile, aparence. 3) une maſque; femme ou fille fort laide. § 1) w maſzkarze chodzić. 2) maſzkarą pobożności co pokrywać.
w maſzkarze chodżi; maſkary ſtroi. er verſtellt ſich; er heuchelt. il eſt en masque; il ſe déguiſe.
zdiąć z kogo maſzkarę. einem die Maſke abziehen. ôter, lever le maſque à qu.
Maſzkarnica. Weibs-Perſon in einer Maſke. une femme maſquée.
Maſzkarnik. eine Maſke; eine Manns-Perſon in einer Maſke. un maſque; un homme maſqué.
Maſzkuię się. ſich maſquiren, ſich vermummen. ſe maſquer; ſe mettre un maſque ſur le viſage.
Maſzt. Maſt, Maſt-Baum, Segel-Baum. mât, maſt. § bociane gniazdo na maſzcie.
Maſztalerz. Reut-Knecht, Stall-Knecht, der die Reut- und Kutſch-Pferde abwartet. palefrenier, valet d'étable qui panſe les chevaux de ſelle & de caroſſe.
Maſztalnia. Marſtall. écurie d'un Seigneur, d'une ville.
Maſztowy. Maſt-. de maſt. § maſztowy śrzodek, odziemek.
maſztowy drąg poprzeczny. Zwerg-Segel-Stange, das Raa, Ree. vergue, bois ſur lequel ſont atachées les voiles.
maſztowy powroz drąg poprzeczny trzymaiący. Segel-Seil; Raa-Seil. corde qui lie l'antenne au mât.
maſztowy wierzch albo dźiura, bociane gniazdo. Obertheil des Segel-Baums; der Maſt-Korb. le haut du mât de navire; la hune.
Maſztyk, Maſztykowy, *vid.* Maſtyk, Maſtykowy.
Mata. Stroh-Matte. natte de paille. § leżeć na maćie.
Matacz. } Lauſenmacher, liſtiger Be-
Mataczyna. } trüger. narquois; Normand; un fourbe; trompeur.
Matam. Lauſen machen, prellen, betrügen. fourber, tromper. § walęłał się ten oszuſt w owey ſtronie mataiąc ludźmi iako chćiał.
Matanina. 1) Verwicklung. 2) Verwirrung, Unordnung. 3) Kleinigkeit, unnütze Arbeit. 1) entrelacement, entortillement. 2) embaras, fracas, brouillerie. 3) vetille, bagatelle; travail vain & inutile.
Matecznik źiele, pſzczelnik. (*meliſſa*) Meliſſe. meliſſe.
* *matecznik, ſłokroć większa.* (bellis) Maßlieben. marguerite.
* Matematyk. 1) ein Mathematicus. * 2) Sterndeuter. 1) matématicien, qui ſait les matématiques. * 2) un Aſtrologue.
Matematyka. 1) die Mathematic. * 2) die Sterndeuterey. 1) les Matématiques. * 2) Aſtrologie.
Matematycki. } mathematiſch. maté-
Matematyczny. } matique.
po matematycku. mathematiſch. matématiquement.
Materac. Matratze. matras, materas. § leżeć na matracu; dwa matrace.
Materklaſy, *plur.* 1) Gerülle, Gerumpel, alter hölzerner Hausrath. 2) im Schertz: mathematiſche Figuren, unbekannte Schrifft. 1) vieillerie; vieux meubles de bois. 2) des figures matématiques; des caractéres inconnus.
Materya. 1) Materie, daraus etwas gemacht iſt. 2) Stoff, Materie zum Reden oder Schreiben. 3) Zeug von Wolle, Seide. 4) Gelegenheit, Anlaß, Reitzung. 5) Heilk. Materie in einem Geſchwür. 1) matiére, ce dont une choſe eſt compoſée. 2) matiére, ſujet, objet d'un diſcours. 3) étofe; un ouvrage de laine, de ſoïe. 4) matiére, ſujet, ocaſion, lieu. 5) *Médec.* matiére dans un ulcère. § 1) materya (wątek) do kamienicy; budowanie z ſtarey materyi. 2) piękną obrał materyą (rzecz) do mowienia, do piſania. 3) materya gruba, ćienka, iedwabna, wełniana. 4) maſz teraz materyą do zwady. 5) żolta z wrzodu tego ćiecze materya.
Materyaliſta. ein Materialiſte. droguiſte, épicier.
Materyalny. 1) körperlich. 2) ſinnlich. 1) matériel, qui conſiſte d'une matière. 2) matériel, groſſier. § 1) świat ten ieſt materyalny; ſtworzenie materyalne; ogień ieſt materyalny. 2) materyalne i proſte maſz opiſanie.
Materyały, *plur.* 1) Materie, Materialien zu etwas. 2) Materie zum Schreiben. 1) les matériaux à bâtir ou à quelque autre choſe. 2) matériaux pour un ouvrage d'eſprit. § 1) cegły, wapno i inſze materyały do budowania; materyały do działa. 2) należytych do tey księgi nie miał materyałow.
materyalna rzecz; ćiało. Philoſ. ein Körper. *Philoſ.* matière, corps.

Mateusz. Matthäus, ein Manns-Nahme. Matieu, nom d'homme. § święty Mateusz Ewanielista i Apostoł.
Mątew, *f. g. mątwi.* Quirl. moulinet, mouffoir, petit bâton pour remüer une liqueur.
Matka. 1) Mutter eines Menschen oder Thieres. 2) Mütterchen, in der Anrede zu einem gemeinen alten Weibe. 3) der Haupt-Graben eines Flusses, nehmlich der Fluß selbsten ohne seine Arme. 1) mére d'un enfant ou d'une bête. 2) dame, commère, ma bonne, *en abordant une vieille de basse condition.* 3) le lit ou canal principal d'une rivière, sans y comprendre ses bras. § 1) matkę swoię kochać; kwoki koło brzegu chodzą a kaczęta swoię domniemaną matkę opuszczaią; matki kruczęta że białase za wyrodki maią. 2) nie gniewąy się matko moia; day to matce. 3) matka głownym, lacha nowym płynie nurtem.
Matka Boża. die Mutter Gottes. la Mére de Dieu.
Matko Boża! interj. bey Gott! grosser Gott! verwunderungs-weise. par Dieu! grand Dieu! bon Dieu! *cette interjection exprime quelque admiration.*
Matki Bożey włoski, vid. *włoski Matki Bożey.*
matka chrzestna albo duchowna. Pathin. marraine.
matka pszczoł; *maćica.* Bienen-König, der Weisel. roi des abeilles.
od iedney matki. von einer Mutter; Halb-. uterin.
słysz matko dokąd droga. Mütterchen wohin gehet der Weg. de quel coté tourne le chemin ma bonne.
od matki komu zadać. einem eine unehliche Geburt vorwerfen. traiter qu. de bâtard.
Matnia. 1) Garn-Zipfel, Sack am Fischer-Netz. 2) Falle, Netze. 1) la bourse du vervain, le fond du filet à prendre les poissons. 2) *fig.* un piége; embuches, *f. plur.* § 1) matnia u włoku. 2) nagnać kogo do matni.
wyśliznąć się iak węgorz z matni. er ist wie ein Aal durchgewischet. il est échapé comme une anguille.
Matołka. Knirps, kleiner und einfältiger Mensch. mirmidon, nabot; homme fort petit & un peu sot.
Matonak. } Art vom Unkraut, so in der Matonog. } Gerste wächst. espèce de mauvaise herbe qui croit parmi l'orge. § matonak iest chwast szkodliwy, gorzałka od niego ludziom głowy zawraca, w przędźiwie nawet będźie pstre, i płotno uczyni strefiste.
Matrac, *vid.* Materac.
Matrona. Matrone. matrone; femme grave & un peu âgée.
Matroś. ein Matrose. matelot.
Matuchna. } liebes Mütterchen. maman,
Matuśia. } chere mére, bonne mére.
Matynka. } § proszę cię matuśiu.
Maurytan. ein Mohr aus Mauritanien. un Môre.
Maurytania. Mauritanien, ein grosses Land in Africa. Mauritanie, païs fort vaste dans l'Afrique.
Mawiam. oft sagen. dire souvent; avoir coutume à dire.
Mawrot ziele, *vid.* Szczodrzeniec.
May, *g. Maia.* der Monat May. le Mai.
may, g. maiu. 1) das Laub eines Baums, eines Krautes. 2) eine Maye, abgehauener grüner Ast oder junger Baum. 1) le feuillage; la feuillée, la verdure d'un arbre. 2) ramée; grande branche ou jeune arbe coupé avec ses feuilles.
Maydan. Marcketender-Platz im Lager. vivanderie; quartier de vivres; place dans le camp où sont les vivandiers.
Mąż, *g. męża.* 1) Mann, Manns-Person. 2) Mann, Ehemann. 1) homme, un personnage. 2) mari, époux. § 1) mąż to był sławny. 2) poydź do męża moiego.
za mąż iść. einen Mann nehmen, heyrathen. prendre un mari; épouser un mari. § za mąż chce iść; za mąż poszła; za mąż się śpieszy.
iuż trzeći rok za mężem. sie hat schon drey Jahre einen Mann. il y a deja trois ans qu'elle a pris son mari.
trzey mężowie w ogniu. in der Bibel: die drey Männer im feurigen Ofen. *dans la Bible:* les trois enfans dans la fournaise.
z iednym mężem w doł, a z drugim do domu. kaum ist die Trauer zu Ende, so nimmt sie schon wieder einen andern. à peine a-t-elle quitté le deuil, qu'elle prend un autre mari.
Maź, *f.* kołomaź. Theer, Wagen-Schmier. du vieux oing pour froter les essieux.
uczerni ręce, kto się tyka maźi. wer Pech anrühret besudelt sich. qui manie la poix s'en atache quelque chose aux doigts.
*Maza, zmaza. Fleck, Schmutz. tache, souillure.
Mazanie. das Schmieren. l'action d'enduire, d'oindre.
*Maźidło, maść. Salbe. onguent.
Mażę, *że, zał.* 1) schmieren, beschmieren. 2) ein-

2) eig. u. fig. beschmieren, besudeln, beflecken. 3) auslöschen. 1) oindre, froter, enduire avec une chose onctueuse. 2) *prop. & fig.* salir, souiller. 3) éfacer, raier. § 1) mazać ranę maśćią. 2) mazać sławę czyią; pomazał mu twarz smołą; krwią ręce swoie zmazać. 3) iedne prawa piszą, drugie mażą.

Mazga. garstiges, albernes Weib, Maul-Affe. badaude, babouine, buche, gaupe.

Mazgal. 1) Tölpel, Schlaf-Mütze. 2) Sudler, Schmierer. 1) babouin, badaut de Paris; nigaud. 2) barbouilleur.

Mazgam. sudeln. barbouiller.

Mażinet, maćinet, rak morski okrągły. Krabbe, Garneele, Taschen-Krebs. un cancre, sorte de petites écrevisses.

Mazisty. schmierig; fett, das sich schmieren läßt. onctueux, gras.

Maźnica. Theer-Büste, Theer-Pudel. boëte à vieux oing.

Mazowiecki. Masovisch. de Mazovie, Mazovien.

Mazowsze. Masovien, ein Pohlnisches Herzogthum. Mazovie une Duché en Pologne.

Mazur. ein Masur. un Mazovite.

Mazurek, *vid. wrobel leśny.*

Mazurka. eine Masurin. une Mazovite, femme ou fille de Mazovie.

Mdlę, *mdli, mdlił.* entkräften, schwächen, abmatten. afoiblir, débiliter; diminuer, abatre la force. § krew uchodząca siłę mdliła; starość iuż iego mdliła siły.

Mdleię. 1) schwach werden; schmachten. 2) in Ohnmacht fallen, ohnmächtig werden. 3) absterben, abstehen wollen, von Fischen. 1) afoiblir; s'afoiblir; devenir plus foible. 2) pâmer, s'évanouïr, tomber en défaillance. 3) se mourir; pâmer, aller mourir, *en parlant des poissons.*

Mdlenie. das Schwach werden. afoiblissement, débilitation.

Mdło, *adv.* ohnmächtiger Weise. en maniére d'évanouïssement.

mdło mi. ich werde ohnmächtig; ich falle in Ohnmacht. je pâme, je tombe en pâmoison.

Mdłość. 1) Ohnmacht. 2) Schwachheit, Schwächung, Entkräftung. 3) Furcht, Angst. 1) évanouïssement, la pâmoison, défaillance. 2) afoiblissement, foiblesse, débilité. 3) terreur, *f.* épouvante. § 1) w mdłości teraz leży. 2) mdłość sił Państwa tego, każdemu wiadoma. *3) mdłość na niego przed potkaniem uderzyła.

Mdły. schwach, matt, entkräftet. foible, débile.

mdła ryba. matter Fisch der abstehen will. poisson qui va mourir.

*Me, Moie. meines, *s.* Moy. *c'est le neutre de* Moy.

Me. Be, Stimme der Schafe. le bé, le cris naturel des brebis.

Mech, *g. mchu.* 1) Moos. 2) Milchbart, Milch-Haare. 3) Wolle, Flocken auf einigen Kräutern. 1) mousse. 2) duvet, petit coton, poil folet; barbe de jeune homme. 3) duvet, coton sur une plante, sur un fruit. § 1) mech ziemny, drzewny. 2) mchem mu ieszcze były porosły iagody. 3) mech na oście, na ziołach.

mchem obrosły. mit Moos bewachsen; mosicht. mousseux, couvert de mousse; moussu.

mech z trupiey głowy. Moos von Todten-Köpfen. usnée humaine, mousse qui nait sur les cranes humains.

mech farbierski. Färber-Moos, wächst auf Bergen. orseille, mousse propre pour les teinturiers qui croit sur les montagnes.

mech dębowy. Eichen-Moos. usnée, plante qui croit sur le chêne.

mech oskrobać, obrywać z drzewa. abmosen einen Baum, vom Moos reinigen. émousser, ôter la mousse de l'arbre.

mech morski; mech koralowy. (corallina) Corallen-Moos. mousse marine; mousse de rocher; coralline.

**mech morski; porost wodny.* (alga marina). See-Nessel ein Wasser-Gewächs. algue, herbe qui croit au bord de la mer.

mech skalny, vid. Liszaiec.

mech wodny, vid. Rzęsa wodna.

Męciny, *plur.* die Neige, das Trübe, der Satz von Getränken. fondrilles, *f. plur.* fèces, *f. plur.* bessiere.

Męczę, *czy, czył.* 1) martern einen Märter. 2) martern, die Marter geben. 3) quälen, plagen, martern. 1) martiriser; faire soufrir le martire. 2) donner la question à un criminel, le tourmenter. 3) tourmenter, maltraiter, outrager, assassiner, fatiguer. § 1) poganie niewinnych Chrześćianow męczyli. 2) męczy kat złoczyńcę. 3) słuchaczow podłemi męczył konceptami.

Męczenie. das Martern. tourment; l'action de tourmenter.

Męczennica. Marter-Stube. lieu où l'on tourmente.

Męczenniczka. Märterin. une martire.

Męczennik. Märtyrer. martir, qui a soufert la mort pour la foi.

Męczeński. Märter-. de martire.
męczeńska korona. Märter-Krone. la couronne de Martir.
Męczeństwo. Märter-Tod. le martir; mort souferte pour la foi.
Medal, pieniądz. Schau-Stück, Schau-Münze. médaille.
Medalion. grosses Schau-Stück. médaillon.
Mędel, *g. mędela*, **mędla.* eine Mandel; 15 Stück. quinzaine.
mędel snopow. eine Mandel Garben. dizeau, quinzaine de gerbes.
Mędrelka. Mędroszka. Mędrek. Mędrka. } Witzling, Klügling. sophiste; faux prudent, finet.
Mędruię. klügeln. rafiner, subtiliser; pointiller sur qu. ch. § nie mędruy w tym tak barzo.
Mędrzec, *g. mędrca.* ein Weiser. un Philosophe, un sage.
Mędrcy ze wschodu. im Neuen Testament: die drey Weisen oder Könige aus Morgenland. *dans le Nouveau Testament:* le trois Sages ou Rois de l'Orient.
Mędrzeię. klug werden. devenir sage.
świat teraz zmędrzał. die Welt ist jetzo klug. le monde n'est pas gruë.
Mędrzyk, *g. a.* Art kleiner schmackhafter Käse in Gestalt eines Scheibchens. sorte de petit fromage fort tendre qui est fait en roüelle.
Medyacya, środkowanie, wdanie się. Vermittlung. médiation, entremise.
Medycyna, lekarstwo. Artzeney. médecine, médicament.
medycyna; nauka lekarska. Artzeney-Kunst. médecine, la science de médecine.
Medyk. Artzt, Medicus. médecin. § doświadczeni medykowie.
Medyka ziele, koziorożec polny. (*medica*) Schnecken-Klee, Rauten-Klee, davon das Vieh überaus fett wird. lucerne, sain-foin, herbe excellente pour nourrir les bêtes.
Medyolan. Mayland, Stadt und Hertzogthum. Milan, ville & Duché en Italie.
Mediolańczyk. ein Mayländer. un Milanois.
Medyolański. Mayländisch. de Milan, Milanois.
Medyolańskie księstwo. das Mayländische; das Hertzogthum Mayland. le Milanez; le Duché de Milan.
Męka. Marter. tourment, peine, douleur, *f.* § straszne w tey chorobie cierpi męki.
męki. Marter, Tortur. question, torture. § pokaże się na mękach; nie wytrwał mąk; zeznał, ustał na mękach; mękami wyćiskać prawdę.
męka to dla mnie. das ist eine Plage vor mich. c'est un suplice pour moi que de.
męka Pańska. die Paßion; das Leiden Christi. la Passion de Jesu-Christ. § narzędźie Pańskiey męki; Hystorya o męce Pańskiey.
Melankolia. 1) böses, schwartzes Geblüt; schwartze Galle. 2) Melancholey, Schwermuth, eine Kranckheit. 3) Gram, Betrübniß. 1) atrabile, bile noire. 2) mélancolie une maladie. 3) mélancolie, chagrin, tristesse. § 1) melankolia, krew albo żołć spalona czarna. 2) melankolia choroba co ze krwi czarney pochodźi. 3) wybić komu melankolią z głowy; melankolii zbywać.
Melankoliczny. 1) melancholisch. 2) betrübt. 1) atrabilaire, mélancolique. 2) mélancolique, triste, chagrin.
Melankolicznie, *adv.* melancholisch, auf eine melancholische Art. mélancoliquement, tristement, d'une maniére mélancolique.
Melankolik. ein Melancholicus. un mélancolique.
Melankolizuię. melancholisieren, sich betrüben, sich grämen. se mélancolier, se chagriner, s'atrister.
Melćie. das Mahlen in der Mühle. moulure, l'action de moudre. § melćie zboża.
*Melę, *mele*, *moł*, *mlec*, mielę. mahlen in der Mühle. moudre.
Melisa, pszczelnik. (*meliphyllum*) Melisse. de la melisse; citronelle.
melisa Turecka. (melissa Moldavica) Türckische Melisse. citronelle qui vient de Turquie.
*Melka, Omyłka. Fehler, Irrthum. faute, erreur, *f.* bévuë.
Melodya. 1) Kunst-Gesang; Zusammenstimmung von musicalischen Stimmen und Instrumenten. 2) Melodie, Ton, Gesang, Weise eines Liedes. 1) mélodie; modulation, concert, harmonie, acord de voix & d'instrumens. 2) air d'une chanson. § 1) cicha się dała słyszeć melodya. 2) ta pieśń nie podług tey idźie melodyi.
Melodyynie, *adv.* wohlklingend, nach der Singe-Kunst. mélodieusement, avec mélodie. § melodyynie śpiewać.
Melodyyny, figurą idący. wohlgestimmt, lieblich klingend. mélodieux, plein de mélodie.
Melon, malon. eine Melone. melon.
melon dozrzały. reife Melone. melon frapé.

melon

melon śiatkowy, arbuz. Netz-Melone. mélon brodé.
melon gładki. glatte Melone. mélon lisse.
melon wodny. Wasser-Melone. mélon d'eau.
Melonowy. Melonen. de mélon.
melonowy zagon; melonowa kwatera. Melonen-Beet. méloniére.
Mełty, zmielony, mielony. gemahlen in der Mühle. moulu.
Membran. Schreibe-Pergament. parchemin qui sert à écrire.
membran goły. fig. das Gemüth eines jungen Menschen. *fig.* table d'atente; l'esprit d'une jeune homme. § dźiećię iest membran goły, na ktorym wolno pisać co chcesz.
Memoryał. 1) Tage-Buch, Denck-Buch. 2) Aufsatz, Denck-Zettel, ein Pro memoria. 3) ein Memorial, ein Schreiben in öffentlichen Angelegenheiten. 1) journal, livre journal; mémoires, *plur. m.* 2) rolet, un mémoire, petit papier où l'on note les afaires qu'on veut expédier. 3) mémorial, un écrit dans des afaires publiques.
Memoryalik, *g. a.* ein kleiner Denck-Zettel. un petit papier où sont écrites les afaires à expedier.
Mendel, *vid.* Mędel.
Mendyk. ein Bettler. gueux.
Menica. } *vid.* Mynica.
Mennica. }
Menonista. ein Mennoniste, Art von Quäckern. un Mennonite, sorte de trembleurs.
Merkuryał, szczyr źiele. (*mercurialis*) Bingel-Kraut. mercuriale, vignoble.
Merkuryusz, *g. a.* Mercurius, ein heidnischer Gott und Planet am Himmel. Mercure, selon les fables des païens un Dieu & selon l'Astronomie une Planette.
merkuryusz, g. u. *żywe śrebro.* Quecksilber. le mercure; vif argent.
Merkuryuszowy. Mercurius-. de Mercure.
*Merskam, *vulg.* smagam. schmeissen, peitschen. fouëter, fraper.
Męski. 1) Manns-, den Manns-Personen eigen. 2) Ehemanns-, dem Ehemann gehörig. 3) männlich, tapfer. 1) viril, qui regarde l'homme. 2) marital, qui apartient au mari. 3) viril, vaillant, courageux. § szata męska; męski kapelusz. *2) męskie (mężowe, małżonkowe) dobra. 3) męskie (mężne) masz serce.
męska płeć. 1) das männliche Geschlecht, die Manns-Personen. 2) Gramm. das Genus masculinum. 1) les hommes, le sèxe viril. 2) *Gramm.* le genre masculin.
wiek męski. das männliche Alter. virilité; âge viril.
*Mespil, *Mesplik, *g. a.* } Niesplik. eine
*Mespuł. } Quitte. coin un fruit.
Męstwo. 1) Tapferkeit, Muth, Mannhaftigkeit. 2) das männliche Alter. 1) force, vaillance, le courage, la valeur. 2) virilité, masculinité, âge viril; la vigueur virile. § 1) wielkie iego wysławiam męstwo. 2) męstwo pracowitemi śię bawi sprawami.
Mesyasz. der Meßias. Messie.
Męszczyzna. Manns-Person. homme, un personnage.
Męszczyński, *vid.* Męski.
Meszne. der Detzen Getreide für den Dorf-Pfarren. la dîme ou le blé qui se prend pour le Curé de la Campagne.
Meszelbas, *vid.* Musułbas.
**Męt. trübes Wasser oder Getränck. l'eau ou liqueur troublée. § pić na dnie morskie męty.
Met. 1) matt im Schachspiel. 2) Enge, Drangsal, Unglück. 1) mat *en terme de jeu des échecs.* 2) *fig.* échec, choc, malheur, grande peine. § 1) krol wźiął met; taki met nie płaći; nie zawsze met chodźi przy szachu; dać krolowi met trzećim stąpieniem. 2) z tego nie wyniydźiesz metu.
dać met komu. einen in die Enge treiben. mettre qu. au roüet; tenir qu. en échec, à sec; reduire qu. à l'extremité. § ostatni met dał nieprzyiaćielowi.
met. } Ziel, Kreis. but, borne;
Meta, kres. } terme, *m.* § założyć, dać komu metę graiąc w kręgle; słońce metu swoiego dobiegło.
Metal. } 1) grosses Schau-Stück; gros-
Metalum. } ser Schau-Pfennig. 3) Schau-Stück eines Heiligen am Rosen-Krantz. 1) médaillon; grande médaille. 2) une médaille avec la figure de quelque Saint. § 1) złote metale. 2) metal świętego Woyćiecha.
Metalik, *g. a.* Schau-Stückchen eines Heiligen. petite médaille de quelque Saint. § metalik S. Antoniego.
Meteora. Luft-Begebenheit, Luft-Werck, Luft-Zeichen. méteore. § meteora albo rzecz napowietrzna iako śnieg, deszcz, błyskawica.
Meter. 1) Meister, als ein Sprachmeister, Tantzmeister. 2) fig. Meister. 1) maître de langue, de danse &c. 2) *fig.* maître. § 1) mam dobrego Metra w Fran-

Francuſkim ięzyku. 2) metrem ieſt w grzeczności.

Mętli mi śię to słowo. dieſes Wort läuft mir auf der Zunge, vor dem Maule herum. il me va par la bouche; j'ai ce mot ſur le bord (au bout, ſur le bout) de la langue.

Metlik, *g. a.* Mäntelchen der Weiber. manteline.

metlik Kanonicki z futerek. Peltz-Mäntelchen der Dom-Herrn. aumuſſe.

Mętnie, } *adv.* trüber Weiſe. d'une maMętno, } niére troublée. § mętno nie rad piia.

Mętny. trüb, nicht lauter. troublé, trouble, épais. § mętne wino, piwo.

mętne. das Dicke, der Satz. les fèces, *f.* les fondrilles, *f.* béſſiere. § klarowne zlać z mętnego.

Metropolia. Haupt-Kirche, Ertzbiſchöfliche Kirche. Metropole, Egliſe Archiépiſcopale.

Metropolit. Metropolit, Ertz-Biſchof. Metropolitain, Archevêque.

Metropolitański. Ertzbiſchöflich. Metropolitain, Archiépiſcopal.

Metryczny. zum Archiv gehörig. d'archive.

Metryka. 1) ein Archiv. 2) Regiſter Buch zu öffentlichen Verrichtungen. 1) archive; chartrier; tréſor des Chartres. 2) un rolle, un regître public. § 1) metryka Koronna, Litewſka. 2) metryka mieſzczan.

metryka Szlachty powiatowey. Geſchlechts-Regiſter des Adels in einem Kreiſe. le Nobilaire.

metryka Państwa. das Archiv eines Reichs. les Chartres *f.* de Roïaume.

metryka ochrzczonych. Tauf-Buch. regître de Batêmes.

metryka zmarłych. Leichen-Buch. regître de mort.

metryka ślubna. Trau-Buch. regître de mariage.

Metrykant. Archivarius. Chartrier, archiviſte.

metrykant więkſzey Kancelaryi Koronney. Kron-Groß Archivarius. garde de l'Archive de la Grande Chancelerie de la Couronne; garde du tréſor des Chartres de la Couronne.

metrykant Wielkiego Xieſtwa Litewſkiego. Litauiſcher Archivarius. garde des Archives des Chancelerie de Lituanie.

metrykant mnieyſzey kancelaryi Koronney. Archivarius der kleinen Kron-Cantzeley. garde de l'Archive de la ſeconde Chancelerie de la Couronne.

metrykant w klaſztorze. Pater im Kloſter der die Schriften deſſelben in Verwahrung hat. Pere Titrier.

Mewa, *vid.* Rybitw.

Meyſter, *g. meyſtra.* Meiſter ein Handwercker. maître artiſan.

meyſter krawiec, meyſter Szewc. Schneider, Schuſter, ſo Meiſter iſt. maître tailleur; maître cordonnier.

Meyſtrowſki. Meiſter-, den Meiſter betreffend. de maître; d'artiſan.

meyſtrowſka ſztuka. Meiſter-Stück. chef d'oeuvre.

Mężata, *adj. f.* Verehlichte, die einen Ehemann hat. mariée, qui a un époux. § mężate panie.

Mężatka. ein Eheweib; eine Verehlichte. épouſe, mariée; une femme mariée. § mężatkom przyzwoita ſtateczność.

Mezelan. Meſelang, ein wollner und leiner Zeug. mezeline, étofe de la porte de Paris; une étofe faite de laine & de fil.

Mężnie, *adv.* männlich; als ein Mann. vaillanment, virilement, courageuſement, en homme de coeur.

Mężnieię. männlich werden, ſtarck werden. entrer dans la virilité; devenir fort & robuſte. § iuż zmężniał.

Mężność. Muth, Mannheit, Tapferkeit. vaillance, le courage.

Mężny, męſki. männlich, tapfer. viril, mâle, vaillant, courageux. § twarz mężną pokazał.

Mężoboyca. Mörder, Todſchläger. meurtrier, homicide, celui qui a fait un meurtre.

mężoboyca ſam nad ſobą. Selbſt-Mörder. celui qui ſe tuë ſoi même.

Mężoboyſki. mörderiſch. homicide, meurtrier, qui tuë.

po mężoboyſku. } *adv.* als ein Mörder. en Mężoboyſkie. } meurtrier, en aſſaſſin.

Mężoboyſtwo. Mord, Mordthat, Todſchlag. meurtre, *m* homicide, *m.* § mężoboyſtwo w obronie zdrowia uczynione; mężoboyſtwo popełniam.

mężoboyſtwo nad ſobą. Selbſt-Mord. un homicide de ſoi même.

Mężczyński. Manns-. d'home; viril.

Meżowa, meżyca. in der Bibel: das Weiblein. *dans la Bible:* femelle.

Mężowy. Ehemanns-. de mari, d'époux, marital.

Męſtwo, *vid.* Męſtwo.

Mężyca, *vid.* Mężowa.

Mgła. 1) Nebel. 2) fig. Decke, Nebel. 3) fig. Spreu, Sache ohne Dauer. 1) brouillard. 2) *fig.* voile, *m.* couverture, envelope, ce qui cache ce qu'on doit voir. 3) *fig.* fumée, choſe de peu de durée.

durée. § 1) mgła gęsta powietrze ćmiła. 2) nie daycie sobie tey mgły na oczy zawodźić. 3) tę mgłę wiatr łacno rozwieie; łakome nabyćie letnia mgła, *prov.*

iak przez mgłę. nicht deutlich, wie im Traum. obscurément, confusément. § iak przez mgłę tego pamiętam, to widzę.

puszczać komu mgłę czego w oczy. einem einen blauen Dunst mit etwas vormachen. donner des bricoles à qu; éblouïr les yeux à qu. d'une aparence de. § puszczał nam mgłę pokoiu w oczy.

mgła upada; mgła ustaie. der Nebel fällt. le broüillard tombe.

mgła iest, wstaie. ⌉ es nebelt. il fait broüil-
Mgli śię. 〉 lard; il s'éleve un
Mglisto iest. ⌋ broüillard; le tems est rempli de nuées. § mgliło śię; mglisto było.

Mglisty. 1) neblicht. 2) dunckel, undeutlich. 1) nébuleux, couvert de broüillard, plein de broüillard. 2) obscur, confus, ténébreux. § 1) chwila mglista.

sprawa mglista. ein verwirrter Handel, den man nicht recht einsehen kan. des ténèbres; une afaire ténébreuse.

Mgnienie; mgnienie oka. 1) Augenwinck, Augenblick. 2) Augenblick, eine kurtze Zeit. 1) clin d'oeil. 2) tourne-main; petit moment, instant.

Miączę, cze, czał. ⌉ Miauen, wie die
Miąkam, *v. m. F. miąknę.* ⌋ Katzen. miauler, crier comme le chat.

Miączenie. ⌉ das Miauen. miaule-
Miąk. 〉 ment, les cris naturel des
Miąkanie. ⌋ chats.

Miałki. 1) seicht, nicht tief. 2) locker, zart, fein als gestossener Pfeffer. 3) seicht, schlecht, mager. 1) bas, qui a peu d'eau, qui n'a pas une profondeur. 2) menu, broïé, mis en poudre; délié. 3) limité, fort modique, éxigu. § 1) z miałkiego na głębią mię wyprowadził; miałka tu rzeka ale tam mielsza. 2) pieprz dosyć miałki; sol miałka; mąka mielsza. 3) miałkiego rozumu człowiek.

Miałko, *adv.* 1) seicht. 2) klein gestossen. 3) seicht, trocken, ungründlich. 1) bas, sans profondeur, sans beaucoup d'eau. 2) menu; d'une maniére menuë & déliée. 3) fort médiocrement, exigument, sans fondement. § 1) miałko tu, woda ledwo do kolan. 2) pierprz miałko tłuczony. 3) miałko pisze.

**miałko.* ⌉ 1) Untiefe; seichter Ort. 2)
Miałkość. ⌋ Lockerheit einer zerstossenen Sache. 3) Schwachheit, Unvermögen. 1) bas-fond; lieu bas d'une riviére; endroit gaiable. 2) qualité d'une chose mise en poudre. 3) exiguité, modicité, foiblesse. § 1) miałkość wody, rzeki. 2) miałkość mąki. 3) wyznawam miałkość moię.

miałkość szyku. Schlacht-Ordnung die nicht tief gestellet ist. un ordre de bataille qui n'a pas assez de hauteur.

Miałszy ist der *Comparativus* von Miałki, oder vielmehr von Miały. *c'est le comparatif de* Miałki, *ou plûtôt de* Miały.

Miały, *obs. vid.* Miałki, Miely.

Mianie. 1) das Haben. 2) Meynung, das halten vor etwas. 1) l'avoir, l'action d'avoir. 2) action de reputer, de tenir. § 1) mianie dobr doczesnych. 2) mianie czego za godność, kogo za błazna.

Miano, *obs.* imię. Nahme. nom.

miano, adv. verb. man hat gehabt. on a eu.

Mianowanie. 1) Nennung, das Nennen. 2) Ernennung zu einem Amte. 1) nomination, action de nommer. 2) nomination à une charge. § 1) na mianowanie imienia iego padaią narody na kolana. 2) mianowania krolewskiego urząd; mianowanie kogo na urząd.

mianowaniu służący. Gramm. der Nominativus. *Gram.* le Nominatif.

Mianowany. 1) genannt, der einen Nahmen bekommen. 2) erwehnt. 3) ernannt, bestimmt zu einem Amt. 1) nommé, qui a un nom. 2) nommé, mentionné, ledit. 3) nommé à une charge. § 1) mianowany na chrzcie Pawłem. 2) obacz mianowane mieysce. 3) mianowany na urząd.

mianowany na Arcybiskupstwo, Biskupstwo, Opactwo; Nominat. ernannter Ertz-Bischof, Bischof oder Abt. un Nominataire.

Mianowićie, *adv.* absonderlich, ins besondere. savoir, nommément, particuliérement, principalement.

Mianowiny, *plur.* Crzćiny. Kind-Taufen-Schmaus. le repas qu'on fait lorsque on bâtise un enfant.

Mianowniczy. ⌉ Ernenner zu den Aem-
Mianownik. ⌋ tern. Nominateur; Seigneur qui a le droit de nommer à quelque charge ou Bénéfice.

Mianuię. 1) nennen, einen Nahmen geben. 2) sagen, nennen, erwehnen. 3) ernennen zu einem Amt. 1) nommer, donner le nom à qu. 2) nommer, faire mention de. 3) nommer, présenter qu. à une charge, à un Bénéfice. § 1) mianowano go Pawłem (Paweł). 2) imię iego wielką zawsze mianuią uczći-

wośćią;

wością; mianowano iako służył, iako w cudzoziemskich był kraiach. 3) krol starostę naszego na Woiewodztwo mianował.

mianujący. 1) Rechenk. der Nenner im Bruche. 2) Gramm. der Nenner oder der Nominativus. 1) *Aritm.* dénomiteur, le nombre de dessous d'une fraction. 2) *Gramm.* le Nominatif. § 1) mianuiący iest liczba w łamaney liczbie pod liniyką stoiąca, ktora mianuie części. 2) imię położyć w mianuiącym spadku.

Miany. 1) davor gehalten. 2) gehalten als eine Rede. 1) reputé, tenu pour. 2) tenu comme une harangue. § 1) miany za poczćiwego. 2) mowy miane na seymach.

Miara. 1) Maaß 2) Maaß, das der Schneider nimmt. 3) Maaß-Stab vieler Handwercker 4) Maaß, das Gefäß zum Messen. 5) Metze Müller-Metze, so demselben gegeben wird. 6) fig. Maße, Art, Gattung, Weise. 7) Maaß, Mäßigkeit, Mittel-Strasse, Grentze. 1) mesure. 2) mesure; papier long & étroit, sur lequel le tailleur marque la longeur & la largeur d'un habit. 3) réglet, mesure de plusieurs ouvriers. 4) mesure, vaisseau dont on mesure. 5) mouture, le minage; certaine mesure de blé pour le meûnier. 6) *fig.* façon, *f* maniére, sorte 7) mésure, médiocrité, modération, le milieu, temperament. § 1) iedny to miary statki, łokćie, mile; miara na dłoni cztery, na stop dźieśięć. 2) wźiąć komu miarę na szatę. 3) miara stolarska, kamiennicza. 4) day miarę abym sol wymierzył. 5) przywiley na trzećią miarę w młynie; dawać miarę od mąki, od słodu; wolny od miary. 6) mowił do niego w tey mierze; żołnierze wziąwszy miarę z zaboiow w swoim Państwie toż tam czynili; często z śiebie miarę bierze. 7) miara we wszystkim naylepsza, potrzebna; słuszną swoię przestępuie miarę; we wszystkim miarą idźiesz; wykroczyć z słuszney spraw i sprawiedliwośći miary.

miara głowna. das Eich-Maaß, nach welchem die andern geeicht werden. étalon; mesure, sur laquelle on régle toutes les autres.

miara szewcka. Maaßlade der Schuster. compas de cordonnier.

wźiąć miarę na nogę do trzewikow. das Maaß zu Schuhen nehmen. prendre la mesure du pié pour faire un soulier.

bez miary, niezmiernie. über die Maaße; ohne Maaß und Ziel. sans mesure; outre mesure; excessivement; avec excès; infiniment.

pod miarę; pod miarą. 1) abgemessen, nach dem Maaß. 2) mäßiglich, wie abgemessen. 1) justement selon la mesure. 2) médiocrement, par mesure, avec mesure. § 1) wino pod miarę mierzono. 2) wino pić pod miarę.

w mierzę. in der Mitte. au milieu; entre deux. § iezyczek tey wagi w mierze stoi.

z inszey miary; z inszych miar. sonsten. autrement, sans cela. § z inszych miar on iest nic dobrego, a to dobrze sprawił.

z tey miary — z ktorey. in soweit, als. qu' autant que.

żadną miarą. auf keine Art, durchaus nicht. en aucune façon.

w iego miarę; nie przymierzaiąc. seines Zeichens. de son coin. § ćięto go w głowę w iego miarę.

miary przestrzegać. die Mittel-Strasse halten. tenir le milieu; garder le mesures en qu. ch.

* *miarą kotek mowi.* im Schertz: brauche Maaße; die Mittel-Strasse ist die sicherste. *burlesq.* le milieu est le plus sur.

z śiebie miarę bierze. er denckt andere Leute sind so wie er. il mesure les autres à son aune; il mesure les autres par lui même. § złość z śiebie miarę bierze.

z każdey miary. in allen Stücken. de tous côtez; de toutes parts; tout-à-fait. § z każdey miary doskonały.

Miarka. 1) kleines Gefäß zum Messen. 2) Kuchen-Maaß, der achte Theil eines Scheffels. 3) fig. Maaße, Grentze, Mittel-Strasse. 1) petite mesure, petit vaisseau à mesurer. 2) deux pots, c'est la huitieme partie du boisseau. 3) temperament, milieu, mesure, médiocrité. § 1) miarką co mierzyć. 2) korzec Krakowski ma miarek ośm, a miarka kwart śiedm. 3) pytam iaka ma bydź miarka? nie przebieray miarki, być śię dzban nie urwał, *prov.* mieć miarkę w swoich wydatkach.

iaką miarką mierzysz, taką ć odmierzą. mit dem Maaße du andren gemessen hast, wird man dir wieder messen. on vous vendra à la même mésure, que vous avez prêté (à la quelle vous avez mesuré) aux autres.

miarka za miarkę; miarką się oddaie. Wurst wieder Wurst; wie du mir, so ich dir. à beau jeu beau retour; c'est chou pour chou.

miarkami

miarkami przedawać. Maaßweise verkaufen. vendre le grain ou quelque boisson à pinte & à pot; vendre en détail.
Miarkowanie, pomiarkowanie. Mäßigung. modération, modification.
miarkowanie życia, zdrowia. Mäßigung in Speise und Tranck. diéte; le regime de vie.
miarkowanie okiem. Augenmaaß. mesure à vuë d'oeil; estimative.
Miarkuię. 1) mäßigen. 2) abnehmen, befinden, ersehen, mercken. 1) modérer, tempérer, modifier, borner; ménager, régler; mettre, donner des bornes. 2) conjecturer, observer; prévoir par ses conjectures. § 1) całość i nadźieię szczęśćia swego pomiarkował; miarkuie swoię władzę. 2) mogę to sam miarkować; miarkuię niegodność, miałkość moię; ztąd miarkuię żebyś słowo otrzymał, kiedybyś tylko do iey rodźicow pisał; miarkuyże z tych okoliczności że: rozum zmiarkował rożnemi przykłady.
miarkować się. 1) sich mäßigen. 2) sich nach etwas richten. 3) Mathem. sich zu etwas verhalten. 1) se modérer, se borner, se tempérer; se ménager, se régler sur, s'accommoder à. 3) *Matém.* avoir du raport, de la raison à qu. ch. § 1) miarkuy śię wczas a nie po czaśie; pomiarkować śię proszę; pomiarkuy śię z sobą; miarkować śię szkatułą, dochodami; trudno mi śię w tym i samemu miarkować. 2) miarkować śię po ludźiach iakiego są życia i umysłu. 3) pierwsza miarkuie śię do trzećiey liczby, iako druga do czwartey.
miarkować okiem. Augenmaß nehmen. bornéier; mesurer des yeux, avec les yeux.
miarkować śię z kim. mit einem behutsam umgehen. se ménager avec qu.
Miarz źiele, *vid.* Mistrzownik.
iak miarz, adv. obs. *vid.* Prawie.
Miąsko. 1) zartes Fleisch, Fleischchen. 2) der gerne Fleisch ißt. 1) de la chair tendre à manger. 2) homme carnassier; celui qui aime la chair.
Miasteczko. Städtchen. bourg, bourgade, villette. § miasteczko obronne.
Miasto. Stadt. ville. § byłem w mieśćie; po mieśćie chodźić; co w mieśćie słychać? przepyszne miasto.
miasto głowne Haupt-Stadt. ville capitale.
miasto stołeczne. Residentz-Stadt. Résidence d'un Roi, d'une Prince.
poszedł na miasto. er ist in die Stadt gegangen. il est allé à la ville.
iest w mieśćie, niemasz go domu. er ist in der Stadt; er ist nicht zu Hause. il est en ville.
na tych miast; za miast; za miasto. anstatt dessen; an dessen statt. au lieu; au lieu de cela.
miasto, pr. g. statt, an statt. au lieu. § dałem mu talar miasto księgi.
iest mu miasto oyca. er vertritt bey ihm die Stelle eines Vaters. il lui tient lieu de Pére.
miasto tego żeby. weit davon daß; an statt daß. au lieu de; bien loin de.
służy to miasto noża. das vertritt die Stelle eines Messers. cela sert de couteau. § to służy miasto reguły, miasto maksymy.
Miąszzeie, *vid.* Mięższeię.
Miąszszosz, Miąszszy, *vid.* Miąższość, Miąższy.
Miazga. 1) schleimigte Feuchtigkeit unter der Rinde der Bäume und Kräuter. 2) Zeug, Teig als zu Pillen, zum Schieß-Pulver. 1) le mucilage; humidité gluante qui se trouve sous l'écorce des arbres, & de quelques herbes. 2) pâte, masse pour faire des pillules, du poudre à canon. § 1) drzewo śię odmładza od swoiey miazgi. 2) weź do tego rzepę, utłuc ią na miazgę; miazgę na gałki stoczyć.
Miazgowaty. schleimigt, klebrig. mucilageux, glutineux.
Miąższo, *adv.* dick. d'une manière épaisse.
Miąższość, mięsz, *f.* die Dicke. épaisseur, *f.* grosseur, *f.*
Miąższy. 1) dick. 2) in der Musick: tief, grob. 1) épais, grossier, gros, qui a de l'épaisseur. 2) *Musiq.* grave, bas. § 1) miąższa deska na trzy palce. 2) miąższy bas, alt, dyszkant.
Michał. Michel. Michel. § poydź Michale.
Michałek. } Michelchen. Michon, petit
Michaś. } Michel.
michałek. Schluckchen, kleiner Schluck. petit trait, petite gorgée.
małe czynić michałki. nippen, kleine Schlucke thun. buvoter, siroter.
Miech. 1) Blasbalg. 2) Poet. der Wind. 3) Sack. 1) souflet à souffler le feu. 2) *Poët.* le vent. 3) sac, bourse. § 1) miechem nadymać, poddymać ogień; miech skorzany do poddymania. 2) pełne wichrow miechy; szumne miechy. * 3) w miechu (worze) ma zboże.
miechy kowalskie. Blasbalg in der Schmiede. vache, souflet à forge.
miechy organowe. Blasbälge an einer Orgel. souflerie, souflets d'orgue.

 Miecho-

Miechownictwo. Täſchner-Handwerck. le métier de bourſier.
Miechowniczy. Täſchner-. de bourſier.
Miechownik. Täſchner. bourſier, faiſeur de bourſes & de ſouflets. § miechownik robi ſkorzane węborki.
Miechunki, *plur.* żorawinki; garliczki; pęcherzyca; wiśnie pśie; pśinki pęcherzyſte albo morſkie. (*halicacabus*) Juden-Kirſchen, Nothnachtſchatten. des coquerets, alcakengi.
Mięćielica. Staub-Schnee. bruine, petite nége.
Miecz, *g. a.* 1) Schwerdt. 2) *fig.* Schwerdt; Krieg. 1) un glaive, épée. 2) *fig.* fer, guerre. § 1) nic po tym mieczu; dwa miecze. 2) mieczem całe zmieſzał Państwo.
mieczem i ogniem znaczyć, kray zburzyć. mit Feuer und Schwerdt ein Land verheeren. ravager quelque païs par le fer & par le feu; mettre un païs à feu & à ſang. § mieczem i ogniem wſzędżie okrućieństwo znaczył.
krewni po mieczu (po oycu). Schwert-Magen; Bluts-Freunde von des Vaters Seite. agnation; les mâles deſcendans d'un même Pére.
Miecznik. 1) Schwerdt-Feger. 2) Schwerdt-Träger. 1) fourbiſſeur. 2) Porte-Glaive, oficier qui porte l'épée devant le Roi. § 1) kupiłem ſzpadę u miecznika. 2) miecznik Koronny, Litewſki.
miecznik ptak, vid. *ſrokoſz naywiękſzy.*
Mieczotaneczni. Schwerdt-Täntzer, ſo ſich im Tantze die bloſſen Schwerdter zuwerfen. ſorte de baladins ou de danſeurs qui danſant l'épée nuë à la main la font paſſer l'un & l'autre alternativement dans leurs mains.
Mieczowy. Schwerdt-. de glaive, d'épée. § mieczowa gałka.
Rycerz mieczowy. Schwerdt-Ritter. Chevalier de l'épée.
Mieczyk, *g. a.* kleines Schwerdt. petite épée.
mieczyk żołty; kóſaćiec dżiki żołty. (pſeudoacorum) gelbe Lilien, falſcher Kalmus; gelbe Waſſer-Lilien. iris jaune; glaïeul bâtard.
mieczyk zbożowy. (machæronion, xiphion) Engliſche Iris oder Schwerdt-Lilie. le xiphion.
mieczyk żiele } Koſatki. (*gladiolus*) ge-
Mieczykowie } meiner Schwerdtel, blaue Lilien. glaïeul, flambe ſauvage.
Miedlę. Hanf brechen. broïer, maquer, tiller, braïer du lin. § miedlić konopie, len.

Miedlenie. das Hanfbrechen. broïement du chanvre.
Miedlica. Flachs-Breche. briſoir, maque, machacoire, inſtrument dont on briſe le chanvre.
Miednica. 1) Becken, von Metall zu unterſchiedenem Gebrauch. 2) groſſe Platte oder flaches Gefäß von Metall auf einen Tiſch zu ſetzen, oder ſolchen zu bedecken. 3) Waſch-Becken. 1) baſſin, un vaiſſeau à divers uſage. 2) baſſin, grande plaque ou vaiſſeau de métail à mettre ſur la table ou pour la couvrir. 3) baſſin à laver les mains. § 1) miednica do umywania nog, do płokania kieliſzkow. 2) miednica ſrebna cały ſtoł okrywała. 3) miednica z nalewką.
Miedniczka. kleiner Becken. petit baſſin.
miedniczka do golenia. Balbier-Becken. baſſin à barbe; baſſin de barbier.
Miednik, *g. a.* kamień. der Honig-Stein. melitite.
Miedź, *f.* Kupfer. du cuivre.
Miedza. der Rahn oder Rain zwiſchen den Aeckern zur Grentz-Scheidung. borne, mitoïerie entre les champs; liſiére d'un champ. § miedzę czynię; pomykam miedze.
miedza wałowa, berma. Kriegsb. der Wall-Rand am Graben. *Fortif.* liſiére, chemin entre le rempart & le foſſé.
na miedźi śiedźi. er weiß mehr wie ein Loch; er hat eine Zwick-Mühle. il a plus qu'un trou; il a encore de grandes reſſources.
Miedźiak, *g. a.* Ofen-Blaſe, Ofen-Topf. grande marmite de cuivre qu'on aplique dans un poële à chaufer les chambres.
*Miedźianka, ſzpilka miedźiana. kupferne Steck-Nadel. épingle de cuivre.
Miedźiany. kupfern. de cuivre. § miedźiany ſtatek; miedźiane odmioty.
Miedźiſty, Miedźny. kupferärtig. qui eſt de la proprieté de cuivre.
miedźiſty kamień, vid. *kamień miedzny.*
Miedzka. kleiner Rahn zwiſchen den Aeckern. petite mitoïerie entre les champs.
Miedźny, *vid.* Miedźiſty.
miedzny, na miedzy roſtący, ſtoiący. das auf einem Rain zwiſchen den Aeckern wächſt. de liſiére; qui croit ſur les mitoïeries qui ſont entre les champs.
Miedzy, Między, *pr.* unter, zwiſchen, wie in der Teutſchen Sprache mit dem *Acc.* wenn man fragen kan wohin? und dem *Inſtrumentali* auf die Frage wo? entre, parmi, *quand cette prépoſition marque un mouvement d'un lieu à*
un

un autre, elle prend l'Acusatif, & l'Instrumental lorsque il n'y a point de mouvement pour passer en quelque lieu. § rzućić pieniądze miedzy chłopcow; stoię, leżę miedzy chłopcami.

między niemi. zwischen ihnen; darzwischen. entre eux; entre deux. § iest swar miedzy niemi; rzeka miedzy niemi płynie.

z między, pr. g. aus, mitten aus. d'entre. § z miedzy nich co obrotnieyszego obrano; uciekł z miedzy żołnierzow.

między sobą mowiąc. unter uns geredet. cela soit dit entre nous; cela soit dit entre vous & moi.

Miedzybalcze. Zwischen-Tiefe, Zwischen-Raum der Balcken. solin, l'espace *m.* entre deux poutres.

Miedzybrwie. der Bock, der Raum zwischen den Augenbraunen. entre-sourcil; le taroupe.

Miedzyfilarze, plac miedzy filarami. Platz zwischen den Säulen. entrecolonnement; entre-pilastre, *m.* l'espace, *m.* qui est entre les colonnes.

Miedzyksiężyczny, *vid.* Międzymiesięczny.

Miedzyłopatcze; pochrzypczyzna. die Höhle zwischen den Schulter-Blättern. l'espace, *m.* qui est entre les épaules.

Miedzymiesięczny, Miedzyksiężyczny. das Nichtscheinen des Mondes, das ist, die Zeit nach dem letzten bis an das erste Viertel betreffend. qui concerne le tems que la lune ne paroit pas.

Miedzymorski. zwischen zweyen Meeren gelegen. qui est entre deux mers; baigné de deux mers.

Miedzymorze. Landes-Enge zwischen zwey Meeren. un istme, langue de terre entre deux mers.

Miedzymurny. zwischen zwey Mauren gelegen. situé entre deux murailles.

Miedzymurze. 1) Zwinger, Platz zwischen den Stadt-Mauren und den Häusern, wo man nicht bauen darf. 2) Scheide-Wand zwischen zwey Häusern. 1) un pomère; l'espace en dedans des murailles de la ville où il n'est pas permis de bâtir. 2) mur mitoïen entre deux maisons. § 1) byłem w miedzymurzu (byłem miedzy miedzymurze).

Miedzynarożna linia. Kriegsb. die Cortine, der Mittel-Wall. *Fortif.* courtine.

Miedzypiętrze. Bauk. Höhe, Licht zwischen zwey Boden. *Archit.* entre-voux, travée, l'espace qui est entre deux planchers.

Miedzyrzecze. Land zwischen zwey Flüssen. païs situé entre deux fleuves.

Miedzyrzeczny. zwischen zwey Flüssen gelegen. baigné, arrosé de deux fleuves; situé entre deux riviéres.

Miedzyświecie. Zwischen-Welt. intervalle, *m.* entre deux mondes.

Miedzywale. Platz zwischen duppelten Wällen. l'espace, *m.* entre deux remparts.

Miedzyżyle. Ort zwischen zwey Adern. endroit entre deux veines.

Miękczę co, *czy*, *czał*, zmiękczam. eig. u. fig. weichen, erweichen. *prop. & fig.* amolir, rendre doux.

miękczący. erweichend. amolissant. § miękczący plastr.

Miękczeię. eig. u. fig. weich, gelinde werden. *prop. & fig* devenir mou, se ramolir, molir, s'amolir, s'atendrir, devenir doux.

Miękczenie, zmiękczanie. Erweichung. amolissement, l'action de rendre une chose mole.

Miękczyćiel. Erweicher. celui qui amolit.

Miękiny, *plur.* zarte Hülsen und Spreu von Weitzen, Hierse u. d. g. menuës pailles de froment, de millet & d'autres grains.

Miękisz, ucha część dolna. Ohr-Läppchen. tendron, lobe, *m.* bout de l'oreille.

Miękki, Miętki. 1) weich, sanft. 2) weich, weibisch. 1) mol, tendre, doux, souple. 2) mol, lâche, éféminé. § 1) wosk ciepły iest miękki; miętki iedwab, sukno. 2) usteczka sobie miętkie słowa formuią; miętki w karności; miętki prowadzi żywot.

Miękko, Miętko, *adv.* weich, sanft. molement, doucement. § mięko śpi.

Miękkonogi, *adj* der weiche, zarte Füsse hat. qui a les piez tendres.

Miękkoręki, *adj* der zarte Hände hat. qui a les mains tendres.

Miękkość, Miętkość. 1) die Weiche einer Sache. 2) Zärtlichkeit, Gelindigkeit. 1) molesse d'une chose. 2) *fig.* molesse, une lâche délicatesse.

Miękkoskorupy pław. weichschälichte Muschel. couvert d'une écaille mole.

Miękkowłosy, *adj.* weichhärig, der weiche Haare hat. qui a des cheveux soieux.

Miękkousty, *adj.* weichmäulig. qui a une tendre bouche. § koń moy twardousty a twoy miękkousty.

Mięknę, *vid.* Moknę.

Miękuchno, *adv.* sehr weich. douilletement.

Miękuchny, miękuczki. sehr weich, sehr zart. délicat, douillet, molet, molasse, trop mou.

Miekut. Degen- oder Säbel-Gefäß. le manche

manche d'épée, de sabre. § zaiskrzą się w ręku oprawne miekuty.

Miela, Miałkość. Untiefe; seichter Ort. bas lieu d'une riviére. § utonąć na mieli.

Mielcarz. Mältzer, der Maltz macht. faiseur de malt; qui fait germer le blé pour la brasserie.

Mielcuch, *g. a.* Maltz-Haus, die Darre. fourneau à faire & sécher le malt; lieu où l'on fait le malt.

Miele, Mielę, *miele, mioł, *młął, *miął, *moł*; Inf. *mleć.* mahlen in der Mühle. moudre; reduire en farine. § zmiołem pszenicę na mąkę.

Mielenie, Mełcie. das Mahlen in der Mühle. moulure.

Mielony. gemahlen in der Mühle. moulu.

*Miały, Miałki. fein, zerstossen. menu; broïé, mis en poudre.

naymielsza mąka. das feinste Mehl. la fleur de la farine.

Mieniam się na co; frymarczę. tauschen. changer, troquer, échanger, donner une chose pour une autre

Mienię. 1) ändern, verändern. 2) das Gesicht, die Gesichts-Farbe verändern. 3) nennen. 4) sagen, erzehlen. 5) halten vor etwas. 1) changer. 2) changer de visage. 3) apeller, nommer. 4) dire, raconter. 5) croire, reputer, estimer. § *1) mienię (odmieniam) szatę. 2) mienić twarz, farbę. *3) mienią (nazywaią) go Doktorem. 4) mienią, że to człowiek poczciwy. 5) mienił to sobie za pociechę.

mienić się. 1) sich verändern. 2) verschiessen von Farben. 3) schielen; in unterschiedene Farben spielen. 4) sich nennen, sich halten. 1) se changer. 2) se passer, se déteindre, perdre sa couleur; se décharger. 3) tirer sur diverses couleurs; prendre toutes les couleurs. 4) se croire, se tenir, se porter, se qualifier. § 1) twarz iego się zmieniła. 2) mieni się ten kolor. 3) bławat ten w rożne się mieni kolory. 4) mienię się bydź sługą Was Pana.

*Mienianie, frymark, zamiana. Tausch. troc, change, échange.

Mienie. Ruf, Nahme. renom, renommée, reputation. § człowiek dobrego, złego mienia.

mienie, mianie czego. das Haben, das Besitzen. l'avoir, l'action d'avoir.

za dobre mienie. Genehmhaltung. confirmation, ratification, aprobation.

Mieniono, *adv.* auf eine veränderliche Art. d'une maniére changeante.

mieniono czynię twarz, farbę. das Gesicht, die Farbe verändern. changer de visage.

Mieniony, mieniący farbę. schielicht, das in unterschiedene Farbe spielet. changeant; de couleur changeante; de couleur de pigeon.

mieniony. ein gewisser Tantz oder vielmehr ein Kinderspiel. sorte de danse ou plûtôt de jeu d'enfant. § grać mienionego; na to mieniony żebyś z boku tym lepiey obaczył, iako twoia dama chodzi.

Mienny. der einen Nahmen hat, nur in *Compositis.* nommé, qui a un nom *ce mot se met seulement dans quelques composez.* § dwumienny, bezmienny.

Mientus. (*mustella fluviatilis*) Aalraupe, Quappe. barbotte; espèce de poisson qui ressemble à l'anguille hors qu'elle est plus courte.

Mier, *vid.* Mir.

Miernicki, Mierniczy. Meß-, zur Meß-Kunst gehörig. Géometrique, géometral; d'arpenteur. § mierniczy pręt, sznur; laska miernicza.

mierniczy statek. Meßk. Linial mit Diop-tern. *Géom.* régle avec des dioptres. § mierniczny statek albo celowy iest naczynie ktorym w. prost mierzą.

miernicka nauka. } die Meß-Kunst, Feld-
Miernictwo. } meß-Kunst. Géometrie; arpentage, *m.*

Mierniczne, mierniczego zapłata. Belohnung so den Feld-Messern gegeben wird. recompense qu'on donne aux arpenteurs.

Mierniczy, *adj. vid.* Miernicki.

mierniczy, Miernik. bestellter Feld-Messer; Land-Messer. arpenteur, géomètre.

Mierniczy W. X. L. Litauischer Land-Messer. géomètre de Lituanie.

miernik. 1) bestellter Messer, der die Aufsicht über die Maaße und Gewichte hat. 2) Korn-Messer. 1) oficier qui visite les mesures & les poids; étalonneur. 2) mesureur, qui mesure les grains.

miernik do napoiow. Visirer der Getränke. jaugeur, velteur.

miernik drew. Holtz-Leger, Holtz-Messer. mouleur de bois.

Miernie, *adv.* mäßig. médiocrement, passablement, moïennement, modiquement.

Miernik, *vid. mierniczy,* subs.

Mierność. 1) Mäßigkeit. 2) Mittel, Mittelmäßigkeit. 1) temperance, mesure, modération. 2) médiocrité. § 1) mierności w życiu przestrzegać. 2) mierność bogactw, nauk iego.

Mierny. mäßig, mittelmäßig. médiocre, moïen; tel quel. § mierny a wolny ſtan naylepſzy, *prov.* mierne nauki; mierne bogactwa.
mierny w życiu. mäßig. retenu, moderé, continent.
mierne wino. leichter Wein, der nicht den Kopf einnimmt. un vin léger; vin qui n'eſt pas fort.
Mierunka, Morelka. Morelle eine Frucht. morelle, eſpèce de petits abricots.
Mierzch, Mierzchanie, Mrok. Abend-Demmerung, Abend-Schimmer. le crépuſcule du ſoir; l'entrée de la nuit. § mierzch nas napadł.
z mierzchem. in der Abend-Demmerung. entre chien & loup; ſur la brune.
Mierzcha ſię. es wird Abend. il fait nuit;
Mierzchnie. il devient obſcur. § iuż ſię zmierzchło; mierzchnęło (mierzchło) iakom w goſpodżie ſtanął.
mierzcha mi ſię w oczach. es wird mir ſchwartz in den Augen; der Schwindel wandelt mich an. le vertige me prend.
Mierzę, *rzy, rzył.* 1) meſſen. 2) zielen nach dem Ziel. 3) zielen auf etwas. 4) abnehmen, nach etwas urtheilen. 1) meſurer. 2) mirer, viſer, buter. 3) tendre à qu. ch; avoir pour but; avoir pour fin. 4) meſurer qu. ch. à (ſur) qu. ch; juger, voir par qu. ch. § 1) pomierzyliśmy zboże, role, pola, materye. 2) mierzyć do celu. 3) woyſko mierzy na miaſto. 4) ſwoiey potęgi ſąśieckiemi nie mierzył śiłami.
ſobą drugich mierzy. er urtheilet von andern nach ſich. il meſure les autres à ſon aune.
mierzę, źi, źił. ſich eckeln, verabſcheuen. être dégouté, avoir de l'averſion de; abhorrer, déteſter qu. ch. § mierzą ſobie ſwoie obyczaie a cudze chwalą; mierźi śię żoną ſwoią.
mierźi mię to. 1) davor eckelt mich. 2) dieſes verdrieſſet mich. 1) cela me dégoute, me rebute. 2) cela me fâche.
Mierzenie. das Meſſen. le meſurage; action de meſurer.
Mierźiączka. das Grauen, Eckel. dégout, contrecoeur, averſion, rebut, ennui.
Mierźiony, Brzydki. eckelhaft, verhaßt. dégoutant, ennuieux, odieux. § Bogu mierźiona pycha.
Mierznę komu, *rznie, rznął (rzł).* einem überdrüßig, zum Eckel werden. ſe rendre ennuieux, devenir odieux; cauſer du dégout à; rebuter, dégouter. § omierzły mi iego poſtępki.
Mierzwa. 1) altes Geniſte, altes Stroh. 2) Halm, Hülſe, Splitter von Stroh. 1) vielle litiére; frétille; vieille paille de baſſe cour. 2) brin, bale, fétus. § 1) mierzwą rolą nagnoić. 2) mrowka mierzwę albo inſzą odrobinę do mrowiſka nieśie.
Mierzwię rolą owcami. Schafe auf einen Acker treiben, um ſolchen zu düngen. mettre des brebis ſur la terre qu'on cultive afin de la rendre plus fertile.
Mierzwienie roli owcami. das Treiben der Schafe auf einen Acker, ſolchen fruchtbarer zu machen. l'action de mener les brebis ſur un champ pour l'ameliorer.
Mierzyn koń. Art von Pferden. eſpèce de chevaux.
Mieſce, Mieſcowy, *vid.* Mieyſce, Mieyſcowy.
Mieſcki, *vid.* Mieyſki.
Męśi. Fleiſch-. de chair, de viande.
męśi targ. Fleiſch-Marckt, Fleiſch-Bäncke. étal, boutiques de boucher; boucherie.
Mieśiąc, *g. a.* 1) der Monat. 2) der Mond, ein Planet. 1) mois, lune. 2) lune une planéte. § 1) dwa mieśiąca (mieśiące) chorował; dwanaśćie mieśięcy w roku a kśiężycow podczas trzynaśćie; mieśiąc ieſt czas ktory obroty kśiężycow czynią. *2) mieśiąc (kśiężyc) świeći; pierwſzy dźień mieśiąca (kśiężyca) Marca pada tego roku na piąty dźień mieśiąca Marca.
mieśiące, plur. Monats-Zeit der Weiber. les mois, les régles, les ordinaires des femmes.
Mieśiączek, *g. mieśiączka.* halber oder gantzer Mond, zum Zierath. lune ou croiſſant; ornement en forme de la lune ou du croiſſant. § mieśiączek nad glowami obrazow.
mieśiączek żiele. (calendula) Ringel-Blumen. ſouci, calendule.
Mieśięcznik. 1) Mondſüchtiger, Nachtgänger, Nachtwandrer. 2) ein Kind das ohne die Vorhaut gebohren iſt. 1) un lunatique; homme lunatique. 2) enfant qui eſt né ſans prépuce. § 1) mieśięcznicy w nocy po dachach śię tłuką i łażą. 2) mieśięcznik ieſt dźiećię urodzone na świat obrzezane.
mieśięcznik żiele. (ſelenotropium) Mondwende, ein Kraut ſo ſich gegen den Mond wendet. tournelune, une plante qui tourne vers la lune.
Mieśięczny. 1) monatlich. 2) die Monats-Zeit der Weiber betreffend. 1) qui ſe fait, qui arrive tous les mois; qui dure un mois. 2) qui concerne les ordinaires des femmes. § 1) płaca, myto mieśięczne. 2) mieśięczna choroba;

roba; to lekarstwo mieśięczney poruszа powinnośći.

mieśięczny kamień, vid. *księżyczny kamień*.

Mięśisty. fleischicht. charnu, qui a beaucoup de chair.

mięśista sztuka. Fleisch zum Braten. piéce charnue qui est bonne à rôtir.

mięśiste do kiełbas. gehackt Fleisch zu Würsten. viande hachée & assaisonnée pour remplir les saucissons.

Mięśistość. 1) das fleischichte, Eigenschaft der fleischichten Theile am Menschen. 2) Völligkeit des Leibes. 3) Fleisch an den Früchten. 4) der Kern am Baum. 1) charnure, qualité de la chair d'une personne. 2) corpulence, embonpoint du corps. 3) pulpe, la chair d'un fruit. 4) le coeur d'un arbre. § 1) mięśistość iego miętka, iędrna; mięśistość ćiała, mięsa. 2) wiele ma mięśistośći; w chorobach mieśistośći ubywa. 3) mięśistość owocu. 4) mięśistość drzewa.

Mięśiwo. Fleisch-Werck, Fleisch-Waare. grosses viandes; viandes de boucherie. § mięśiwo świeżo bite.

Mięśny. Fleisch-, vom Fleisch; zum Fleisch gehörig. de chair, qui a du raport aux viandes de boucherie. § mięśny statek; mięśna grzęda; mięśne iadki; mięśna polewka, potrawa.

mięśny dźień. Fleisch-Tag. jour de viande; jour gras, où il est permis de manger de la viande.

Mięso. 1) Fleisch. 2) rohes oder gekochtes Fleisch. 1) de la chair. 2) de la viande, de la chair cuite ou cruë. § 1) kośći pod mięsem; we wszystkim ćiele mięsa wiele nie było. 2) mięso łykawe, twarde, kruche; mięso warzone, pieczone; chleb trawa, mięso potrawa, *prov.*

z mięsa śię chlubi a polewki nie widźiał. er rühmet sich des Fleisches und hat die Suppe nicht gesehen. tel dit avoir mangé le rôt, qui n'en a senti que la fumée.

mięso rad iadaiący. fleischfreßig. carnassier, qui aime la chair.

Mięsopust, } zapusty. Fastnachten.
Mięsopusty, *plur.* } carnaval.

Mięsopustnik. 1) Fastnachts-Schwärmer. 2) Schlemmer. 1) un carême-prenant; personne masquée à un jour de carnaval. 2) un débauché, goinfre.

Mięsopustny. die Fastnachten betreffend. de carnaval.

Niedźiela mięsopustna. der Sonntag Sexagesima. Sexagésime.

Mięsopustuię. die Fastnachten begehen. faire le carnaval.

Miesz, *f.* Miąższość. die Dicke. épaisseur, *f.* grosseur, *f.*

w miesz; *na miesz*. in die Dicke. épais de; de l'épaisseur de.

trzy palce na miesz. drey Finger dick. trois doigts d'épaisseur; épais de trois doigts; de l'épaisseur de trois doigts.

Mieszam, Mięszam. 1) mischen, mengen. 2) umrühren als mit dem Löfel im Topf. 3) *fig.* verwirren. 1) mêler, mixtionner, mélanger, brouiller, confondre. 2) remuër, mouver avec le cuillier à pot. 3) *fig.* troubler, brouiller; causer des desordres, embrouiller, confondre, embarasser. § 1) pomieszał pszenicę z żytem. 2) mieszać w garcu, w kotle warzęchą. 3) mieszać rzeczy (rzeczami) wszystkie pomieszał stany.

mieszać karty. die Karte mischen. batre, mêler les cartes.

mieszać śię. 1) sich vermischen. 2) sich mengen in etwas. 3) sich beunruhigen, unruhig werden. 4) sich verwirren. 1) se mêler, se brouiller. 2) se mêler, se fourrer, s'ingérer dans; s'entremettre pour une afaire. 3) s'inquiéter, se troubler, se fâcher; prendre de l'ombrage. 4) étre en troubles, en confusion; se déconcerter. § 1) pieniądze śię pomieszały. 2) nie mieszay śię z niemi; miesza śię w rzeczy ktore mu nie należą; przymieszał śię do tego. 3) wielkiemi rzeczami gardźi, a gdy mu wezmą szpilkę serdecznie śię miesza; miesza śię na taki postępek; szlachta śię o to mieszała. 4) miesza śię pamięć, serce, myśl.

mieszać śię w mowie, w odpowiedźi. irre werden; nicht bey einer Rede bleiben. s'embrouiller; s'embarasser; varier en ses reponses.

Mieszanie. 1) Vermischung 2) das Umrühren im Topf. 3) Anstiftung einer Unruhe, einer Verwirrung. 1) mixtion, mélange, *m.* 2) remûment, l'action de remuër dans le pot. 3) embrouillement, remûment, l'action de troubler, de brouiller les afaires. § 1) mieszanie śrebra z złotem. 2) mieszanie w garku, w kotle. 3) do mieszania rzeczy od natury wyrobiony.

Mieszaniec, *g. mieszańca*. 1) von ungleicher Art gezeugtes Thier. 2) Zwitter, Mannweib. 3) Edelmann dessen Mutter nur allein von Adel gewesen ist. 4) Wappenk. perpendiculaire Linie zwischen einem halben zweyköpfigen Adler und zwey Rosen; auf der Krone stehen drey

Strauß-

Strauß-Federn. 1) animal metif; bête engendrée de deux eſpèces. 2) un hermaphrodite, qui eſt de l'un & l'autre ſèxe. 3) gentilhomme qui eſt né d'une mére noble & d'un pére roturier. 4) *Blaſ.* ligne perpendiculaire entre la moitié d'un aigle à doubles têtes & entre deux roſes; trois plumes d'autruche ſortent de la Couronne.

koń mieſzaniec. Zwitter; Pferd ſo von ungleicher Art gezogen worden. un échapé de; cheval engendré d'un étalon & d'une cavale qui ſont de diférente race, & diférent païs.

mieſzaniec pies. Zwitter-Hund. chien metif.

Mieſzanina. 1) Miſchmaſch. 2) Verwirrung. 1) mic-mac; un ripopé; brouillamini, gallimatias, quolibet, brouillement. 2) confuſion, brouillerie, embarras, embrouillement. § 1) mieſzaniny nie lubię. 2) wielka miedzy obywatelami była mieſzanina.

Mieſzanka bydłu. Mengfutter, Mengſel, Miſchling, Feld-Mieth, Mengkorn. méteil; blé méteil, tremail, mouture.

Mieſzany, pomieſzany. vermiſcht, gemengt. mêlé, miſtionné, brouillé.

Mieſzczanin. Bürger. bourgeois.

mieſzczanie. Mieſzczaństwo. } die Bürgerſchaft. bourgeoiſie; les bourgeois; la ville.

Mieſzczanka. Mieſzczka. } Bürgerin. bourgeoiſe.

Mieſzczę ſię, *ſći, ſćił.* Platz, Raum haben. avoir place dans un lieu; il y a de place pour; tenir; pouvoir contenir dans un lieu.

nie pomieśći ſię to w moiey głowie. das iſt mir zu hoch. cela me paſſe.

wſzyſtkie rzeczy ſię w tym ſepećie nie pomieſzczą. alle dieſe Sachen werden in dieſem Kufert nicht Platz haben. toutes ces hardes ne ſauroient tenir dans ce cofre.

*Mieſzę, *ſi, ſił*, rozczyniam. einmachen, kneten. paîtrir, détremper. § mieśić dźieżę, ćiaſto.

Mieſzek, *g. mieſzka.* 1) kleiner lederner Sack. 2) Taſche, Geld-Beutel. 3) kleiner Blasbalg. 1) petit ſac, eſcarcelle. 2) bourſe. 3) petit ſouflet à ſoufler le feu.

mieſzek żołćiany. Gallen-Blaſe. veſicule; veſſie de fiel.

mieſzek ſklząt. der Beutel iſt leer. la bourſe eſt plate; les eaux ſont baſſes.

mieſzek dźięgi a nie dźięki napełnią. habt Danck füllt den Beutel nicht. un grand merci ne remplit pas la bourſe.

mieſzek z gębą niech ſię nie wadźi. man muß ſich nach der Decke ſtrecken. il faut gouverner ſa bouche ſelon ſa bourſe; il faut faire ſelon la jambe le bas.

za mieſzek kogo wodźić; wytrząſać komu mieſzek; trawić, ćiągnąć, wyćiągnąć mieſzek. den Beutel fegen, auf den Beutel klopfen. vuider l'eſcarcelle, la bourſe de qu; nettéïer le gouſſet à qu.

Mieſzewnik, *vid.* Miechownik.

Mieſzka mi. *mieſzka mi ſię.* } die Zeit wird mir lang. il me tarde.

Mieſzkalny. wohnbar, das zu bewohnen iſt. habitable, qui peut étre habité.

Mieſzkam ſię. Mieſzkam. } ſäumen, verweilen. tarder, retarder, demeurer long tems. § nie będę mieſzkał (ſię mieſzkał) przyyść tam.

mieſzkam. 1) wohnen. 2) bewohnen ein Land. 3) ſich aufhalten, wo leben. 1) demeurer, loger; avoir ſon logis, ſa demeure. 2) habiter un lieu. 3) habiter; faire ſa demeure, étre engagé, étre en un lieu. § 1) mieſzka w tym domu, w tym mieśćie. 2) Sarmackie narody ten kray mieſzkali. 3) na dworze krolewſkim (u dworu krolewſkiego) mieſzka; mieſzka w Warſzawie.

mieſzkać gdźie dworem. ſeine Hofhaltung wo haben. demeurer avec ſa cour en quelque lieu.

**mieſzka z nim dobrze.* er verträgt ſich mit ihm wohl. il s'acorde, il ſe comporte, il vit avec lui dans une bonne intelligence.

Mieſzkanie. 1) Wohnung. 2) das Wohnen, Bewohnen. 3) Aufenthalt. 4) Säumung, Verweilung. 1) apartement, logis, lieu où l'on demeure. 2) habitation; action de loger; logement, demeure. 3) demeure, ſéjour que l'on fait en quelque lieu. 4) retardement, délai. § 1) mieſzkanie gorne, dolne, przednie, tylne w domu. 2) zapłaćić za połroczne mieſzkanie. *3) podczas mieſzkania (pomieſzkania) mego w tym mieśćie. 4) powroć prętko bez mieſzkania.

mieſzkaniu ſłużący; mieſzkalny. wohnbar, wo man wohnen kan. habitable.

*Mieſzkanina, Omieſzka. Säumniß. retardement.

Mięſzſzeię, *vid.* Mięźſzeię.

Mietelnictwo. 1) Kunſt der Luft-Springer und Seil-Täntzer. 2) Gauckeley, Poſſen. 1) le métier de danſeur de corde, de voltigeur. 2) le batelage; la profeſſion de bateleur.

Mietelniczy. Luft-Springer =. de ſauteur, de

de voltigeur. § mietelnicza obręcz; mietelniczy ſkok.

Mietelnik. Luft-Springer, Seil-Täntzer. ſauteur, voltigeur, danſeur de corde.

Miętka; } miętka domowa ziele.
*Miętkiew, *f.* } (*menta*) Müntze, ein Kraut. de la mente.

miętka czerwona kędzierzawa. (menta criſpa) Krauſemüntze. de la mente panachée.

miętka polna, leśna, kobyla. (menthaſtrum, menta cabalina) Roßmüntze, Katzen-Balſam, Hertzens-Troſt. de la mente ſauvage.

miętka kotcza. (menta cataria, gattaria) Katzenmüntze. herbe du chat.

miętka grecka, Panny Maryi miętka, marzymiętka, ſzałwia Rzymſka, Piwonia wonna, karupień. (coſtus; menta Saracenica) Frauen-Müntze, Römiſche Salbey. du coq; mente Nôtre Dame.

miętka wodna. (menta aut calaminta aquatica) Waſſer-Müntze. du calament aquatique, de la mente aquatique.

**miętka wodna,* vid. *lebiotka biała.*

miętka ptaſza albo oſtra, vid. *kurzyślep drugi.*

Miętki, Miętkość &c. *vid.* Miękki, Miękkość.

Miętle mi śię, *vid.* Mętli mi śię.

Miewidło. Mehl in der Mühle. mouture, farine mouluë. § ziarno śię ſkurczy i w miewidle będźie uyma.

Miewam. zu haben pflegen. avoir ſouvent. § miewam takie pieniądze, ale teraz nie mam

miewać śię. ſich gut oder übel zu befinden pflegen. ſe porter le plus ſouvent bien ou mal. § od tego czaſu źle śię miewał.

Mieyſce, mieſce. 1) Ort, Stelle. 2) Stelle im Buch. 3) Ort, Stadt oder Dorf u. d. g. 4) Platz, Raum. 5) Oberhand, Oberſtelle. 6) Platz, Statt, Aufnahme, Gehör. 7) Stelle in Anſehung der Ordnung oder Würde. 8) Rechenk. Ort, Stelle für eine Zahl. 9) Jäger: Lager eines Thieres. 10) die After-Geburt, Nachgeburt. 1) lieu, endroit, place. 2) endroit; un paſſage d'un livre, d'un diſcours. 3) place, ville, fortereſſe, un village ou autre pareille choſe. 4) place, eſpace où l'on met quelque choſe. 5) haut bout, rang, la main, le pas, le prémier rang. 6) lieu, place, acueil. 7) place, rang, un poſte; un ordre dans lequel les perſonnes ou les choſes doivent être. 8) *Aritm.* endroit où doit être mis un nombre. 9) *chaſſe:* le repaire, repoſée, gîte d'une bête. 10) l'arriére faix, le délivre. § 1) na tym mieſcu leżało; krol mieyſce ściągania śię woyſka ma naznaczyć. 2) mieyſce trudne, ćiemne, iaſne. 3) mieyſce obronne z przyrodzenia. 4) uczynić komu mieyſce; uczynił ſobie ſzablą mieyſce; mieyſca doſyć. 5) Turcy po lewey ręce mieyſce zabieraią; wźiąć mieyſce; dać komu mieyſce; mieyſca na ucztach rozdaiący. 6) żadnym dyſkurſom i przeſtrogom mieyſca nie dawał; co u mądrych ma mieyſce; nie znalasła ta prośba u niego mieyſca. 7) ten rycerz pierwſze mieyſce w tym zaſtępuie że; trzećie w Radźie zaśiada mieyſce. 8) mieyſce ieſt położenie liczby w ſwoim rzędźie, iako pierwſza ma w ſwoim rzędźie mieyſce pierwſze, wtora wtore; tak daley w ciąż. 9) pies zaiąca ruſzył z mieyſca. 10) gdyby po porodzeniu białagłowa mieyſca ſwego zbyć nie mogła.

mieyſcami. Fleckweiſe, Strichweiſe, hier und dar, hin und wieder. çà & là; par divers endroits; par ci par là; de côté & d'autre; de part & d'autre. § mieyſcami deſzcz padał.

nie chćiałbym bydź na iego mieyſcu. ich wollte nicht an ſeiner Stelle ſeyn. je ne voudrois pas être en ſa place.

mieyſce przednie. die vornehmſte Stelle; Vorzug. le pas, le prémier rang.

na to mieyſce ſtawiam, zakładam. an eines Stelle ſetzen, legen. remplir la place de qu; ſubſtituer; mettre qu. ch. à la place d'une autre.

mieyſca tu nie zagrzeie. er wird hier nicht warm werden; er wird ſich hier nicht lange aufhalten. il ne ſauroit durer long tems ici; il ne ſe dégourdira pas ici.

z mieyſca poſtąpić nie mogę. ich kan nicht von der Stelle kommen. je n'avance guères.

Mieyſcowy. 1) örtlich, zum Ort gehörig. 2) Land-, Stadt-, das zu ſolchen gehöret, daſelbſt gemacht wird oder gewachſen iſt. 3) Kriegsk. irregulair. 1) local, qui regarde un lieu. 2) du païs, de la ville, de la province; du crû du païs. 3) *Fortif.* irregulier. § 1) mieyſcowa ruchomość. 2) mieyſcowe wino. 3) mieyſcowa forteca.

mieyſcowy ſpadek in der Polniſchen Grammatic: der Localis. *terme de grammaire Polonoiſe:* le Local.

Mieyſki, Mieſcki. Stadt-, ſtädtiſch. de la ville; de ville, qui eſt d'une ville; qui regarde une ville. § mieyſkie pożycie; mieyſkie dobra.

mieyſki

mieyſki sługa. Stadt-Knecht. ſergent de la ville.
mieyſcy urzędnicy. Stadt-Bediente. officiers municipaux.
urzędy mieyſkie. Stadt-Aemter, Stadt-Bedienungen. offices municipaux.
prawa mieyſkie. Stadt-Recht, Stadt-Gesetze. droits municipaux.
woźny mieyſki. Stadt Knecht, Stadt-Ausrufer. ſergent qui eſt crieur public de la ville.
**mieyſkie; mieyſkie prawo.* 1) Bürger-Recht 2) das Geld davor. 1) bourgeoiſie; droit de bourgeoiſie. 2) le droit pour la bourgeoiſie. § 1) mieyſkie dać, odiąć komu; mieyſkie przyymuię, trzymam, utracam. 2) mieyſkie zapłacić.
po mieyſku, *Mieyſkie, *adv.* bürgerlich. en bourgeois, à la manière des bourgeois.
Miezdrzę, *rzy, rzył.* ausfleiſchen, das Fleiſch aus einer Haut ſchneiden. écharner, ôter la chair du cuir. § kuſznierczyk miedrzy ſkory.
Mięźſzeię. dick werden, in die Dicke wachſen. groſſir, devenir gros, croître en épaiſſeur.
Migam, *v. m. F. mignę.* 1) blintzeln, wimpern, mit den Augen rühren. 2) nicken; winchen, mit den Augen ein Zeichen geben. 1) clignoter, cligner; cligner les yeux. 2) faire ſigne des yeux. § 1) uſtawicznie miga. 2) mignął na mnie; migniy na niego.
migać, migać ſię. 1) flattern als ein Licht. 2) ſich rühren, blintzen als die Augenbraunen. 1) petiller comme une chandelle. 2) cligner, ſe remüer ſouvent, *en parlant des paupiéres.* § 1) miga (miga ſię) świeca, gwiazda. 2) brwi mu ſię migaią.
Miganie, mignienie. 1) das Wimpern der Augen. 2) Augen-Winck, Nick ein Zeichen zu geben. 1) clignotement, clignement; l'action de cligner les yeux. 2) des clins d'oeil, action de faire un ſigne de l'oeil. § 1) miganie uſtawiczne barzo nieprzyſtoyne. 2) miganiem mignieniem znać mu to dała; znam iego naymnieyſze mignienia.
Migdał. 1) eine Mandel. 2) ein Mandel-Baum. 1) amande, le fruit d'amandier. 2) amandier l'arbre.
Migdałowy. Mandeln. d'amande. § migdałowy oleiek.
migdałowy ogrodek. Garten von Mandel-Bäumen. amandaïe.
Migi, *plur.* die Augenſprache, das Wincken, Zuwincken. le langage des yeux; maniére de s'expliquer par les yeux. § mowić przez (na) migi; zrozumieć migi.
Migoć, *f.* Thau-Wetter; Regen-Wetter. dégel; tems pluvieux. § koło koło słońca migoć znamionuie.
Migoce, *tat.* } beben, blinckern, flinckern. éteinceller, reluire, petiller, ſe remüer très vîte; trembler. § gwiazdy migocą; morze z daleka migotało; migoce mi ſię co w oczach.
Migoce ſię.
Migota.
migocący ſię. bebend, das eine zitternde Bewegung von ſich giebet. tremblant, petillant.
Migotanie. das Beben, das Zittern einer ſcheinenden Sache. ſecouſſe ſoudaine ou tremblement, vibration d'une choſe qui rend quelque lüeur. § migotanie świece.
Miiam, *v. m. F. minę.* 1) vorbey gehen, einen Ort liegen laſſen. 2) einen übergehen. vorbey gehen, hindanſetzen. 3) übergehen, nicht berühren. 4) vergehen, dahin gehen. 1) paſſer, par devant, devant un endroit. 2) mettre après, poſtpoſer qu. à qu. 3) paſſer; paſſer qu. ch. ſous ſilence; omettre à deſſein. 4) paſſer, ſe paſſer, s'écouler. § 1) minęliśmy miaſto po lewey ręce; minął ſzczęśliwie brodowiny i morſkie ſkały. 2) miiać godnych a niegodnych obierać. 3) umyślnie tę materyą piorem minąłem. 4) minął czas, minęła godzina; światowa prętko miia wſpaniałość; iuż trzeci mieſiąc miia.
miiam wiele rzeczy, ktore mam namienić. ich übergehe viele Sachen, die ich erwehnen ſollte. je paſſe par deſſus tant de choſes que j'aurois à dire.
miiać ſię. 1) ſich verfehlen, einander vorbey gehen, vorbey fahren, vorbey reiſen. 2) abweichen, abgehen; verfehlen. 1) manquer l'homme qu'on veut rencontrer ſur chemin; ſe manquer en chemin. 2) *fig.* s'écarter, ſe détourner, s'éloigner de. § 1) minąłem ſię z nim w drodze, a nie wiem gdźie. 2) miia ſię to z prawdą, z cnotą; iuż ſię z ſprawiedliwością miiaſz.
miia ſię z rozumem. er gehet von der Vernunft ab. il s'écarte de la raiſon.
miiaiąc. im vorbeygehen. en paſſant.
Mikołaiek. Niclaschen; kleiner Niclas. petite Nicole.
mikołaiek, g. *mikołayku,* źiele. *(eryngium)* Manns-Treu Wallen-Diſtel. panicaut; chardon rouland.
*Mikſztatnik, tragarz, dragarz. Träger. crocheteur, porte-faix.

Mila. eine Meile. un mile, lieuë. § mila Polska pospolićie liczy staian 36, a łokći 15000. Polska mila mnieysza od Niemieckiey.
mila Włoska. eine Italiänische Meile von tausend Schritten. un mile; une étenduë de mile pas. § mil Włoskich połpięta czyni Polską milę; Włoska mila ma staian ośm.
w mili. in einer Weite von einer Meile; eine Meile weit. dans l'espace d'une mile. § iest brat twoy w mili.
*Milczacość, *vid.* Milczatość.
*Milczany, *vid.* Milczaty.
milczana. verschwiegner Mund. bouche cousuë. § milczaną u mnie znaydźiesz.
o milczaną proszę. ich bitte um reinen Mund. je vous prie de garder le silence, le sécret; bouche consuë je vous prie.
Milczatość. } Verschwiegenheit. taci-
*Milczastość. } turnité; éxactitude, fidélité à garder un sécret.
Milczaty. verschwiegen. caché, sécret.
Milczę, *czy, czał, czeli.* schweigen. se taire; ne dire, n'écrire mot. § milczeć mu kazał; milcz kiedy dobrze; milcz nie krzywdać.
podczas woyny milczą prawa. im Kriege schweigen die Rechte. au milieu des armes les loix se taisent.
milczeć umie. er kan schweigen. il sait taire.
milczący. der wenig redet. silentieux, taciturne, qui parle peu.
milcz lepiey; cudnieyby milczeć; milczże też iuż. es ist besser daß man schweiget; man schweige doch lieber. tai toi donc; on feroit fort bien de se taire; il vaut mieux se taire.
milcz kiedy niebezpiecznie mowić. schweige, wenn man nicht ohne Gefahr reden kan. il faut se taire quand on ne peut parler sans péril.
milczęcy, milcząc. mit Schweigen, mit Stillschweigen. sans dire mot; tacitement. § milczęcy więcey sprawisz.
Milczenie. das Schweigen. le silence. § milczenie zachować; te rzeczy w głębokim są zagrzebione milczeniu; milczenie młodemu iest ozdobą.
milczenie głupiego uda za mądrego. die Unwissenheit wird vom Schweigen nicht verrathen. le silence est la sauvegarde de l'ignorance.
milczenie nakazać; milczeć kazać. ein Stillschweigen gebieten. faire faire silence; faire taire; imposer le silence.
Milczkiem. 1) stillschweigend. 2) heimischer, verrätherischer Weise. 1) tacitement, sans dire mot. 2) en traître; sans aboïer. § 1) milczkiem poszedł swoią drogą. 2) milczkiem mię uderzył; iak pies milczkiem kąsa.
Mile, *adv.* mit Liebe; gütig, liebreich. favorablement, tendrement, avec faveur, avec bonté. § mile go przyiął.
Miłek źiele. (*botrys*) Trauben-Kraut, Kröten-Kraut, Tauben-Stengel. piment, patience.
Milion, dźieśięć sto kroć tyśięcy. eine Million. un milion.
trzy miliony. drey Millionen. trilion.
Milknę, *knie, knął, (kł) knęli.* 1) anfangen zu schweigen, verstummen. 2) einschlafen, erstarren. 1) commencer à se taire; devenir muët; se déferrer. 2) s'engourdir, étre engourdi, roidir. § 1) widząc Pana tego wszyscy milknęli. 2) zmilkła ręka, noga.
Miło, *adv.* lieblich, angenehm. agréable, agréablement, d'une maniére agréable. § miło czytać, słuchać, widźieć.
miło mi. es ist mir angenehm. il me plait; il m'agrée. § co tobie miło, tego życ drugiemu, *prov.* miło mu będźie, kiedy przyydźiesz.
Miłość. die Liebe. amour, passion, tendresse. § miłość w ręku berła i korony trzyma; miłość z miłośći śię rodźi; miłośći nie wyfukasz; miłość z boiaźnią nie stoi; miłość wszystko słodźi; miłość zaślepia; miłość nieuczćiwa, szalona; miłość przećiw (ku) Bogu.
na miłość Bożą. um Gottes Willen. par l'amour de Dieu.
miłość samego śiebie. die Selbst-Liebe. l'amour propre; amour de soi même.
miłość zawisna. Eifersucht. jalousie.
Miłośćiwy. 1) gnädig. 2) allergnädigst, Titel so man den Königen, Fürsten auch denjenigen giebet, die ihre Stelle vertreten. 1) clément, qui est porté à la clémence; plein de clémence. 2) *cet épitéte est un titre qu'on donne aux Rois, aux Princes ou à ceux qui les répresentent.* § 1) Pan to (łaskawy) miłośćiwy. 2) miłośćiwy krolu; miłośćiwe W. K. M. baczenie; miłośćiwa ręka; Jaśnie Wielmożny Miłośćiwy Panie i Dobrodźieiu Nasz.
Miłośćiwe lato. 1) Hall-Jahr, Erlaß-Jahr im Alten Testament. 2) Jubel-Jahr, Erlaß-Jahr der Christen. 1) le Jubilé de l'ancienne loi. 2) le Jubilé; le Jubilé de la nouvelle loi.
Miłośierdźie. 1) Mitleiden, Beyleid. 2) Barmherzigkeit, Ausübung derselben. 1) pitié, compassion. 2) miséricorde, exercice de compassion. § 1) miłośierdźia

śierdźia (litośći, użalenia) nad ubogim nie ma. 2) uczynić miłośierdźie komu.
Miłośiernie, *adv.* mitleidiger Weise. miséricordieusement.
Miłośierny. mitleidig, barmhertzig. miséricordieux.
miłośierny uczynek; uczynek pobożny. milde Stifftung. une oeuvre pie.
Miłośna źiele, kani albo koteczy pazur. (*cacalia, leontice*) Cacalien-Kraut, weisser Carvi. la cacalia, le chervi sauvage.
Miłośnica. Geliebte, Verliebte. amoureuse, amante; celle qui aime ou qui est aimée. § za mąż śię śpiesży zapalona miłośnica.
Miłośniczy buhlerisch; Liebes-; verliebt, den Verliebten eigen. amoureux; galant, qui excite l'amour; qui regarde les amans.
miłośniczy podarek. Liebes-Tranck, oder sonst eine Sache dadurch man eine Person zur Liebe reitzen will. un philtre; ce qu'on donne à une personne de l'autre séxe pour l'obliger d'aimer.
miłośniczy listek. Liebes-Briefchen. billet doux.
Miłośnie, *adv.* gütig, gnädig, liebreich. avec bonté, tendrement.
Miłośnik. 1) Liebhaber, Buhler. 2) Liebhaber von etwas. 1) amant, galant, amoureux. 2) amateur. § 1) miłośnik uczćiwy, nieuczćiwy. 2) miłośnik oyczyzny, dobra publicznego, nauk.
miłośnik spolny. Mit-Buhler, Neben-Buhler. rival.
miłośnik samego śiebie. der sich selber sehr liebet. amateur de soi même.
Miłośny. 1) verliebt. 2) beliebt. 1) amoureux, passionné. 2) agréable, aimable.
Miłostki, *plur.* 1) Liebes-Händel. 2) Liebes-Gedicht, Liebes-Erzehlung. 1) des amours, amourette, galanterie. 2) nouvelle galante, galanterie; un ouvrage galant en vers ou en prose.
Miluchno, Milusienko, Milutenko, *adv.* sehr liebreich. fort tendrement, passionnément, chèrement. § miluchno rzekł do niego; milutenko wszystkim kłaniam.
Miluchny. sehr angenehm, liebenswerth. très agréable; très aimable.
Miłuię. lieben. aimer, chérir. § miłuie przyiaćiela, dźiećię swoie; szalenie ią miłuie.
miłować kogo wzaiem. einen wieder lieben. aimer mutuellement; aimer celui de qui l'on est aimé.
miłować śiebie. sich selbsten lieben. se plaire en soi même; trouver du plaisir en sa personne.
miłować śię. sich lieben. s'aimer. § iak braćia śię miłuią.
Miły. 1) lieb, geliebt, werth. 2) angenehm, liebenswerth. 1) cher, qui est aimé. 2) aimable; digne d'étre aimé. § 1) mam miłego przyiaćiela. 2) miła to książka; miły to człowiek.
moy miły. geliebter Freund. mon cher; mon cher ami.
moia miła. liebe Freundin. ma chère.
miły braćie. lieber Bruder mon cher frére.
miła braćia. lieben Brüder. mes chers fréres.
miły Boże. lieber Gott; mein Gott. mon Dieu.
miły w Bogu; w Panu Bogu miły; w Chrystuśie miły. in der Cantzeley: Geliebter in Gott, in dem Herrn, in Christo. *terme de chancelerie:* bien aimé en Nôtre Seigneur Jésu-Christ.
wdźięcznie i wiernie nam miły. in der Cantzeley: Lieber Getreuer. *terme de chancelerie:* nôtre cher & bien amé; nôtre amé & féal.
Mimo, *imo, *adv.* vorbey. par devant. § mimo szedł, iechał.
mimo puśćić. vergessen; übergehen, nicht gedencken. oublier; passer; passer sous silence, omettre à dessein. § wszystkie urazy mimo puszczam.
mimo iść, iechać, żeglować, latać. vorbeygehen, segeln, fliegen. aller, faire voile, voler par devant; passer devant à pié, à voile, en volant.
Mimo, *pr. g. a.* 1) vorbey. 2) wider, ohngeachtet. 3) ausser, ohne, ungerechnet. 1) devant, par devant, contre qu. ch. auprès de qu. ch. 2) contre, malgré, nonobstant, en dépit de. 3) excepté, hors, hormis, outre. § 1) szedł mimo domu iego; poszło to mimo uszy. 2) mimo wyraźney moiey woli; mimo tey przestrogi; mimo prawa; mimo zwyczaiu; mimo sumnienie swoie i wiarę to uczynił, mimo tryb pospolity *3) mimo te księgi (oprocz tych ksiąg).
Mina. 1) Miene, Gesichts-Geberde. 2) Kriegsb. Miene, Pulver-Miene. 1) mine, visage, air d'une personne. 2) *Fortif* mine qu'on charge de la poudre. § 1) poznałem po minie iego, że. 2) prochu w minę (w podkop) nałożyć; minę zasadźić.
Minca 1) die Müntze, Müntz-Stätte, Ort wo Geld geprägeт wird. 2) Müntz-Wesen. 3) Müntzer-Kunst. 1) monoie, ouvrerie, ouvroir, lieu ou l'on fabrique

que les monoies. 2) le métier de monoïeur. 3) le monoïage, les afaires qui regarde la monoie.
Mincarczyk. ein Müntz-Geselle. ouvrier.
Mincarski. Müntz-. de monoïeur; qui regarde le monoïeur ou le monoïage.
mincarska forma. ein Geld-Stempel, Müntzer-Stempel. coin, poinçon avec quoi on marque l'argent.
mincarska waga. Schnell-Wage. trebuchet, ajoustoir.
Mincarstwo. 1) Müntz-Wesen. 2) Müntzer-Kunst. 1) le monoïage. 2) le métier de monoïeur.
Mincarz. Müntzer. monoïeur; forgeur, fabriqueur des monoies.
Minera, ruda. 1) Ertz-Erde, Ertz-Stufe; woraus die Metalle gezogen werden. 2) ein Mineral. 1) mine, glébe, terre ou pierre dont on tire le métail. 2) minéral, ce qui vient dans les mines.
Minier, podkopnik. Minirer. mineur, celui qui mine.
Minia, *Miniia. Menge, Mennig. du minium, du vermillon. § minia kopana, robiona.
Minimus. Mönch des Ordens des heiligen Francisci de Paula. un Minime; bonhomme; Réligieux de Saint François de Paule.
Miniowany. } mit Mennig gefärbet. peint
Miniowaty. } avec du vermillon.
Miniowy. Mennig-, von Mennig. de vermillon.
miniowe gory. Mennig-Grube. mine de vermillon.
miniowy kamień drogi. ein mennigfärbiger Edelstein. pierre prétieuse de vermillon.
Minister. 1) Minister eines grossen Herrn. 2) Evangelischer oder Reformirter Prediger. 1) Ministre; Ministre d'Etat. 2) Ministre, Pasteur Lutérien ou Reformé.
Ministrant do Mszy S. der dem Priester bey der Messe bedienet. celui qui aide le Prêtre à dire la Messe.
Ministruię do Mszy, Mistruię. dem Priester zur Messe dienen. servir des Messes; servir la Messe.
Miniuie. mit Mennig mahlen, färben. peindre avec du vermillon.
*Minog, Ninog. Neunauge ein Fisch. lamproïe un poisson.
Mintus, *vid.* Mientus.
Minucyarz. Calender-Schreiber, Calender-Verfasser. faiseur d'almanac.
Minucye. *1) Calender, s. Kalendarz. 2) Taschen-Calender. *1) Calendrier almanac, *v.* Kalendarz. 2) Calendrier de poche.
minucye pisać. Calender schreiben. faire des almanacs.
Minuta. 1) Entwurf, Concept. *2) Extract, Auszug einer Schrifft, s. Wypis. 3) Minute, der 60te Theil einer Stunde oder eines Grades in der Meß-Kunst. 1) minute, brouillon, ébauche; papier sur lequel on jette les prémiéres pensées. 2) un abregé, un précis d'un écrit, *v.* Wypis. 3) minute, la partie d'une heure ou d'un degrés dans la géometrie.
Minutowy. Minuten-. de minute. § zegar, indeks minutowy.
Minwet. eine Menewe, ein Tantz. menuët une danse.
Miocę, *ce, tał, vid.* Miotam.
Miod. 1) Honig. 2) Meth. 1) du miel. 2) hidromel, un excellent breuvage qu'on brasse de miel & de houblon. § 1) miod; miod przasny albo nierozsycony; w miedźie mucha ulgnęła; miodu podbieranie; treść miodu; miodem co słodźić, przyprawić. 2) pić miod; miod pity albo rozsycony; troynik, kiersztanek, malinek i insze miody.
miod rodzący, robiący. das Honig trägt. qui fait & produit le miel.
miod robić. 1) Honig machen. 2) Meth brauen. 1) faire du miel. 2) faire, brasser de l'hidromel.
miodu robienie w ulach. Verfertigung des Honigs im Bienen-Stock. l'action de faire du miel dans la ruche.
jak na miod. wie zur reitzenden Lockspeise. comme aux apas. § ziechali śię tu kupcy iak na miod.
na miod nie na żołć muchy łowią. man fängt die Fliegen mit Honig und die Leute mit glatten Worten. on atrape les mouches par le miel & les gens par de belles paroles.
Miodek, *g. u.* 1) zarter Honig. 2) köstlicher Meth. 1) petit ou tendre miel. 2) hidromel excellent.
miodek aptekarski. gesottener süsser Saft von Blumen oder Früchten in der Apotheke. sorte de rob ou de suc doux cuit de fleurs ou de fruit dans l'apoticairerie.
**Miodopłynnie, *adv.* in angenehmen Ausdrücken; in schönen Worten. en expressions douces & choisies.
**Miodopłynność. anmuthige Ausdrücke; überaus schöne Schreib-Art. douce éloquence; un stile coulant & agréable; une force agréable des expressions.
**Miodopłynny. 1) überaus fruchtbar; honigfliessend, wo Milch und Honig fliesset. 2) wohl-

2) wohlfliessend, lieblich, reitzend, von der Schreibart. 1) fort fertile, abondant en toutes choses; mellifluid; d'où coule le miel. 2) agréable, coulant, qui coule doucement; mielleux.

Miodorodny. Honig bringend. qui porte du miel.

Miodowka. Honig-Birne. poire sucre; poire miélée ou mielleuse.

Miodownik. 1) Honig-Kuchen, Honig-Plätzlein. *2) Pfeffer-Kuchen. 1) gâteau ou galette faite du miel. *2) pin d'épice.

**miodownik*, *co miodowniki robi*; *piernikarz*. Pfeffer-Küchler. pain-d'épicier.

Miodowy. 1) Honig-. 2) Honig-, mit Honig angemacht, von Honig gemacht. 3) Honig-, zum Honig gehörig. 4) Meth-. 5) fig. Zucker-, süß, angenehm. 1) de miel, mielleux; qui regarde le miel. 2) où il y a du miel; fait du miel. 3) où l'on met le miel. 4) de l'hidromiel. 5) *fig*. mielleux, doux, charmant, agréable; doux comme miel. § 1) smak, kolor miodowy. 2) miodowy (z miodu) placek. 3) miodowy (do miodu) statek. 4) miodowy ocet. 5) miodowa cera rada bywa trucizną podkładana.

Miodunka. Mehl-Thau. mielat, miel, nielle.

miodunka, *miodunka biała maiowa ziele*, vid. Płucnik ziele.

miodunka wielka, vid. *wołowy język ziele*.

miodunka płonna, vid. *wołowy język biały*.

Miolę, *miele*, *miot*, *mleć*, Mielę. mahlen in der Mühle. moudre.

Miotę, *miecie*, *miotł*, *mieść*. fegen. balier. § umieć izbę.

Miotam, miecę. werfen, schlenckern; hin und her werfen. jetter de côtez & d'autres; agiter, remuër, jetter. § miotać kostkami i ciskać; los o odzienie Pańskie miotali; fale okręt to tam to sam miotały; miecą z okrętu w morze towary.

miotać się. sich schwencken, schleudern. s'agiter.

miotać się z sobą w tańcu. sich mit einander im Tantze schwencken, schleudern. faire sauter la personne avec qui on danse.

Miotełka. 1) kleiner Besen. 2) Kehr-Besen, Kleider-Besen. 1) petit balais. 2) brosse, vergettes à nétteier les habits.

Miotła. 1) Besen. 2) Comete, Schwantz-Stern. 1) balais. 2) cométe.

miotła okrętowa. der Dwal, Schiff-Besen. vadrouille.

miotła, *ziele podobne lniowi albo belwederowi*. (muscum scoparium) Besen-Kraut. herbe à balais.

miotła, *zielsko we zbożu albo kłos płonny*. taube Korn-Aehre, ein Unkraut. fol épi de blé; épi de blé qui n'a point de graine, sorte de mauvaise herbe.

Miotlarz. Besen-Binder, Besen-Mann. balaieur, faiseur ou vendeur de balais.

Miotłarka. Besen-Frau, die Besen verkauft oder bindet. balaieuse; celle qui fait & vend les balais.

Mir. 1) Stillstand, Friede. 2) fig. Ordnung, Zusammenhang. 1) un armistice, treuve; suspension d'armes; la paix. 2) *fig*. ordre, *m*. connexion. § 1) mir na czas uczynić. 2) w racyach swoich żadnego nie ma miru.

Mira. 1) Myrrhen-Bäumchen. 2) Myrrhen, das Hartz dieses Baums. 1) arbrisseau d'où découle la mirre. 2) de la mirre, gomme odorante de cet arbre.

mirą przyprawny. mit Myrrhen angemacht, vermischt. où l'on a mêlé des graines de mirres.

mira kamień drogi. (murrha) Art von Chalcedonier, daraus man köstliche kleine Geschirre machte. sorte de calcedoine dont on faisoit de petits vases fort estimez. § z miry kieliszki, czarki miseczki robiono.

mira ziele. } (*myrrhis*) wilder Kerbel, Mirnik, *g. a.* } Napen-Kerbel. mirris, cerfeuil musqué.

mirnik kamień. (myrrhites) ein myrrhenfärbiger Edelstein. pierre précieuse de couleur de mirre.

Mirowy, mirzany. 1) Myrrhen-, von Myrrhen gemacht, mit Myrrhen angemacht. 2) den wilden Kerbel betreffend. 3) aus dem Edelstein Murra gemacht. 1) de mirre, où il y a de la mirre. 2) de cerfeuil musqué. 3) fait de la pierre précieuse, apellé par les Latins *murra*. § 1) mirowy oleiek. 2) listek mirowy. 3) czaszka mirowa.

Mirsch, Mirsk, *obs. vid*. Mierzch.

Mirt. (*myrtus*) 1) Myrten-Baum. 2) Myrten-Beeren, Welsche Heidelbeeren. 1) le mirte ou meurte un arbrisseau. 2) graines de mirte, fruit de mirte.

mirt dziki ziele. (ruscus) Mause-Dorn, Myrten-Dorn. brusc; le mirte sauvage.

Mirtowany. mit Myrten angemacht. fait de mirte; où l'on a mêlé des graines de mirte.

Mirtowy. Myrten-. de mirte. § mirtowy oleiek; mirtowy ogrodek.

Mirtynek, *g. a*. Myrten-Wein. du vin de mirte; vin mêlé de graines de mirte.

mirtynek drogi kamień. (myrsinites) ein myrtenfärbiger Edelstein. pierre précieuse de couleur de mirte.
Mirzany, *vid.* Mirowy.
Mirzch, *vid.* Mierzch.
Misa. 1) Schüssel. 2) der Spring-Brunnen-Kessel, Raum, wo sich das Wasser aufhält. 1) plat à servir des viandes. 2) bassin de fontaine, l'espace rond où demeure l'eau de la fontaine. § 1) misa srzednia (połmisek).
misa głęboka spora. eine tiefe, grosse Schüssel. plat de rotisseur; plat bassin.
misa płaska. grosse flache Schüssel. bassin, grand plat à mettre sur la table.
* *misa szalna; szala.* Waage-Schale. plat de balance; bassin de balance.
Miseczka. Miska. 1) Schüsselchen. 2) Apotheker-Maaß von zwey Unzen. 1) petit plat à servir des viandes sur la table; sauciére. 2) mesure d'apoticaire qui pése deux onces.
miseczka do krwie puszczenia. Lasbecken zum Aderlassen. palette.
Miśiurka, szyszak. eine Sturm-Haube. un casque.
Miszkolancya. Allerley; ein Gericht von allerley Fleisch. pót pourri.
Miśnik, *g. a.* prawda stołowa. Schüssel-Ring unter die Schüssel zu setzen. porte-assiette; colier de Maure qu'on met sous les plats.
Miśny. Schüssel-. de plat; qui regarde le plat. § kraniec miśny.
Misterkini. *fig.* Meisterin, Werckmeisterin. *fig.* ouvrière, artisanne. § mądrość iest misterkinią wszystkich rzeczy.
Misternie, *adv.* künstlicher Weise. artificieusement, artistement, avec art; artificiellement.
Misterny. künstlich. artificieux, artiste, artificiel.
Misterstwo. 1) Kunst, Kunst-Stück. 2) Jäger. Amt, Verrichtung eines Hundes. 1) une art, un artifice. 2) *chasse*: métier que fait un chien. § 1) wielkie tey machyny misterstwo; żadnego w sobie to nie ma misterstwa. 2) pies co dobrze swoie misterstwo robi.
Mistruię. 1) listig führen, ausführen, verrichten. 2) von Jagd-Hunden: sein Amt verrichten. 1) manier, bien gouverner; adroitement conduire. 2) faire son métier *en parlant des chiens de chasse*. § 1) rządy w ten czas mistrował Polityk wielki. 2) pies młody gdy pocznie mistrować.
mistrować, ministrować do Mszy; służyć kapłanowi przy Mszy. dem Priester zur Messe dienen. servir des messes; servir la Messe.
Mistrz. 1) *obs.* Meister eines Handwercks. 2) *obs.* Schulmeister. 3) *fig.* Werckmeister; Urheber. 4) Jagd-Hund, der zu einer Verrichtung bestimmt ist. 5) Scharfrichter; wegen dieser Bedeutung werden die zwey ersten nicht mehr gebraucht. 1) *obs.* maître artisan. 2) *obs.* maître d'école. 3) *fig.* artisan, ouvrier, auteur. 4) chien de chasse qui fait quelque métier. 5) bourreau, éxécuteur de la Justice; maître des hautes oeuvres; *à cause de cette signification les prémiéres deux sont hors d'usage.* § 1) chłopiec u dobrego mistrza (meystra) terminuie. 2) mistrz (Magister, Bakalarz) szkolny dźieci uczy. 3) człek iest mistrzem szczęścia swego. 4) mistrze psy są: przeiemca, popądzca gońca, wyprawca i poprawca. 5) mistrz go męczył.
Wielki Mistrz Orderu. Groß-Meister. Grand-Maitre d'un Ordre. § Wielki mistrz Krzyżacki, Małteński.
Mistrz ceremoniy; Dozorca ceremoniy. Ceremonien-Meister. maître des cérémonies.
Mistrzostwo. 1) *obs.* Meisterthum. 2) Scharfrichter-Amt. 1) *obs.* la maitrise d'un artisan. 2) le métier de bourreau.
wielkie mistrzostwo. Groß-Meisterthum. Grand-maitrise. § wielkie mistrzostwo orderu krolowi należy, i przy koronie chodźi.
Mistrzowski. Scharfrichterlich. de bourreau.
mistrzowski, obs. *maysterski.* Meister-, einen Meister angehend. de maître.
po mistrzowsku. Mistrzowskie. 1) *obs.* meisterlich, als ein Meister. 2) nach Art der Scharfrichter. 1) *obs.* en maitre; à la maniére de maitre. 2) en bourreau.
Mistrzownik, *g. a.* ziele. (*imperatoria*) Meister-Wurtzel; Kayser-Wurtzel. otruche, imperatoire.
Mistrzyni. *eig.* u *fig.* Meisterin. *prop.* & *fig.* artisane, ouvriére. § mistrzyni wszystkich rzeczy natura.
Mistyczny. mystisch. mistique.
Mistycznie, *adv.* mystisch, mystischer Weise. mistiquement.
Mitra, książęca korona. Fürsten-Hut. couronne Ducale. § na książęcey mitrze iest świat, ale krzyża nie daią iako na koronie krolewskiey.
Mitręga. 1) Zeitverderb; Zauderey, langwierige Arbeit. *2) Geitz, Knickerey. *3) Knicker, Geitziger. 1) perte de tems; travail

travail ennuieux. *2) léſine, mesquinerie, avarice. *3) meſquin, avare. § 1) w czym mitręga wielka i zguba czaſu; mitręga w robocie.

Mitręzę, *zy*, *żył*. 1) müßig gehen, ſchlendern; die Zeit unnütz zubringen. 2) obenhin arbeiten. 3) geitzen, knickern. 1) perdre le tems; s'amuſer à la moutarde; paſſer le tems inutilement. 2) travailler par maniére d'acquis, à la volée, du bout du doigt. § 1) czas mitrężyć; trzy godziny nad tym zmytrężył. 2) inſza robić, inſza mitrężyć albo odbyć ladaiako.

Mituk, *g. a.* koſtbare Pferde-Decke. caparaçon fort riche.

Mizeractwo. Betteley, Armuth. indigence, miſère, pauvreté. § mizeractwo mendykow.

Mizerak. ein elender, unglücklicher Menſch. un miſérable.

Mizernie, *adv.* elend, ſchlecht, elender Weiſe. miſérablement, d'une maniére miſérable. § mizernie żyie; mizernie piſze.

Mizernieię, mizernieię ſię. elend werden. devenir miſérable. § zmizerniała obora.

Mizerny. elend, arm, unglücklich. miſérable, pauvre, malheureux. § mizerne takie życie; ſtyl mizerny; robota mizerna.

Mizerya, bieda. Elend. miſère.

mizerya z octem. Uebergüß von Eßig, Zwiebeln und Pfeffer. ſauce au pauvre homme.

*Mizgam co, *v. m. F. mizgnę*, ſtroię. putzen, ſchmiegeln. parer, orner, embelir.

**mizgać ſię*. 1) ſich putzen, ſich ſchmiegeln. 2) ſich ſpiegeln; ſich im Spiegel putzen. 1) ſe parer. 2) ſe mirer, ſe regarder dans un miroir. § 1) umizgał ſię iak laluſia; zawſze diabeł pod owczą ſię umizgał ſkorą. 2) mizgać ſię w zwierciedle.

Mknę, *mknie*, *mknął*. nur in den *Compoſitis*. 1) ſchieben. 2) fliehen, entfliehen. 1) *ſeulement dans les compoſez*: pouſſer, reculer, faire avancer. 2) fuir, s'enfuir.

* * *

Die kurtze *Conjugation* dieſes *Verbi* iſt nur in den *Compoſitis* gewöhnlich. *la brève conjugaiſon de ce verbe n'eſt reçuë que dans les compoſez.*

**mknę ſię*; *pomykam ſię*. 1) weiter rücken; von ſeinem Platz fortrücken. 2) wornach ſtreben. 3) kriechen. 1) s'ôter de place; changer de place. 2) briguer, tacher d'avoir. 3) ramper. § 1) mkniesz ſię a nikt ci nie każe. 2) mknie ſię do tego.

Mlecz. 1) die Milch eines Fiſches. 2) das Marck in einigen Bäumen. 3) das Marck im Rückgrad. 4) Haaſen-Kohl, Gänſe-Diſtel. 5) Kalbs-Bräschen. 1) laite de poiſſon. 2) mouële, moële au dedans de quelques arbres. 3) la moële de l'épine; moîle ſpinale. 4) du laiceron, palais au liévre une plante. 5) ris de veau. § 1) mlecz rybi, karpiowy. 2) mlecz albo zdrzeń we dzie, w winorośli. 3) mlecz we pacierzowey kości. 4) mlecz biały, ogrodny, wyſoki, brunatny, modry.

mlecz ſałaciany, *vid.* Endywia.

mlecz krowi, vid. *krowi mlecz*.

mlecz świni, *vid.* Papawa.

mlecz iary, vid. *iary mlecz*.

mlecz wilczy, Mleczek, *g. mleczka*, } vid. *wilczy mlecz*.

Mleczko. 1) Milchlein; gute Milch. 2) der gerne Milch ſpeiſet. 3) Kalbs-Bräschen. 1) du bon lait. 2) mangeur de lait, qui aime le lait. 3) ris de veau.

Mleczniczka. Milch-Frau. femme au lait; laitiére; celle qui aprête le laitage ou qui vend du lait.

Mlecznieię, mleka nabieram. zur Milch werden. ſe changer, ſe convertir en lait.

Mlecznik. Milch-Mann, Milch-Höcke. celui qui aprête ou vend le laitage.

mlecznik, g. u. *płonka i ſok w aptece*. (euphorbium) eine gewiſſe Pflantze und der Saft derſelben in der Apothecke. euphorbe, plante & ſuc dans l'apoticairerie.

mlecznik ziele, vid. Mleczny — *mleczne ziele*.

mlecznik kamień. (galactites) Milch-Stein, er iſt milchfärbig und ſchmeckt nach Milch. galactite, pierre qui a la couleur & le goût du lait.

Mleczno, nabiał. Milch-Speiſe. viande de lait; du laitage. § chleb tylko i mleczno iadali.

Mleczny. 1) von Milch; zur Milch gehörig. 2) milch-reich. 3) der Milch ähnlich. 4) Milchner, von Fiſchen. 1) de lait; au lait. 2) plein de lait, qui a du lait. 3) ſemblable au lait. 4) laité, qui a des laites. § 1) mleczne potrawy; przekupień mleczny; mleczny ſkopek, dzban. 2) mleczne krowy. 3) mleczny likwor. 4) patrz żebyś mlecznego śledzia doſtał.

mleczna droga; *białomleczna droga na niebie*. die Jacobs oder Milch-Straſſe am Himmel. galaxie; chemin de Saint Jaques; voie de lait qui paroit au ciel.

mleczne ziele, mlecznik. (glaux) Milch-Kraut herbe au lait.
**mleczne ziele; *mlecznik; przytulia.* (galium) Weg-Stroh; Unsrer Lieben Fraun Bett-Stroh. le caillelait, une plante.
Mleczysty. 1) milchicht, das der Milch gleicht. 2) von Fischen: Milchner. 3) von Kräutern: milchicht, das einen weissen Saft von sich giebet. 4) von Bäumen: mit einem Marck versehen. 1) semblable au lait. 2) laité, qui a des laites. 3) laiteux comme quelques herbes. 4) plein d'une moële blanche. § 1) kolor, sok mleczysty. 2) karp mleczysty, mlecz maiący.
koń mleczysty. milchfärbiges Pferd. soupe de lait; cheval de couleur de lait.
Mleko. 1) die Milch. 2) Milch einiger Kräuter. 1) du lait. 2) lait, suc blanc de quelques herbes.
mleko kwaśne, zśiadłe. saure Milch. lait aigre; du caillé.
Mliwo. 1) in der Mühle: gemahlnes Getreide. 2) Müllerey. 3) Mühl-Werck, Mühl-Bau. 1) mouture, farine moulue. 2) le métier de meûnier. 3) la construction d'un moulin.
Młocba, Młoczka, Młocka. 1) das Dreschen. 2) die Dresch-Zeit. 3) das ausgedroschene Getreid. 1) l'action de batre le blé; le batage. 2) la saison ou le tems propre pour batre le blé. 3) le blé séparé de la paille; le grain en grange. § 1) aby za każdą młoczką nie było kradźieży zboża w stodole.
Młocę, *ći, ćił.* dreschen. batre le blé. § młoćić zboże, żyto.
we dwoie młoći. er hat mehr als ein Loch; er hat eine Zwick-Mühle. il a autant de chevilles que de trous.
Młocenie. das Dreschen. l'action de batre le blé; le batage.
Młocek. dreschen. bateur en grange; bateur de blé.
trzech młockow młocących. drey Drescher die zugleich dreschen. trezeau.
Młocka, } *vid.* Młocba.
Młoczka, }
*Młoda; Panna młoda. eine Braut. épousée, nouvelle épouse.
Młodec, *g. młodca.* junges Thier oder Vogel, der vor sich ohne die Alten fortkommen kan. jeune bête ou oiseau qui se peut conserver sans la mére. § weź orła z gniazda, gdy iuż będźie odrosły, dochowały i opierzony młodec.
Młodka. Vieh, so noch nicht trächtig gewesen, so noch nicht beschellert worden ist. bête qui n'a pas encore porté, qui n'a point encore été saillie.

Młodnieię. jung werden, sich verjüngern. devenir jeune; rajeunir.
Młodoćiany. jung; von Kräutern, Bäumen und Thieren. jeune, *en parlant des bêtes & des plantes.* § pszenica młodoćiana; drzewko młodoćiane; mięśiwa młodoćiane iako baranki, skopki.
Młodość. die erste Jugend eines Menschen, Thieres, einer Pflantze. la premiére jeunesse d'un homme, d'une bête, d'une plante. § w młodośći myśl o starośći; młodość ziół, drzew, bydła; w młodośći umarł.
młodość lat, vid. Młodźieństwo.
młodość spraw. Flattrigkeit der Jugend; Gefahr der Jugend. legerté, extravagance, fougue de l'âge, de la jeunesse; l'écueil, le péril de la jeunesse.
od młodośći. von Jugend an. de naissance.
Młodsza; młodsza izdebna. eine Junge-magd. servante, fille de chambre; chambrière.
Młodszy, *vid.* Młody.
z Młodu; za młodu. von Jugend an. de naissance; dès le berceau; dès la plus tendre jeunesse. § za młodu cnota szczepiona w dorosłym wieku rosnąć poczyna; z młodu do tego cwiczony; prostuy płonkę, poki ieszcze za młodu nie zaweźmie mocy; z młodu hamuy koła; z młodu tarnek śię ostrzy *prov.*
Młody, *subs. & adj.* 1) ein junger Mensch. 2) jung. 1) un jeune; un homme ou femme qui est jeune. 2) jeune, qui n'est pas vieux. § 1) młodźi cwiczenia i nauki potrzebuią; młody nabyway, stary zażyway, *prov.* 2) młodą płonkę łacno naprostować; *prov.* młode ziele; młode zwierzę.
Panna młoda. Braut. épousée.
Pan młody. Bräutigam. époux, le fiancé.
młody Pan. junger Herr. jeune Seigneur.
młodsza izdebna, vid. Młodsza.
młodszy syn. der jüngere Sohn. le cadet; le puisné.
młodsze; młodsze karty. Karten-Blätter die kein Bild haben. cartes blanches; les blanches.
Młodź, *f.* } Jugend, junge Leute. la
*Młodzież, *f.* } jeunesse; les jeunes gens.
Młodźian, Młodźianin. Jüngling. garçon; jeune homme; homme fait.
Młodźianki, *plur.* die unschuldigen Kinder, so Herodes hat umbringen lassen. les enfants tuez par ordre d'Herode.
Młodźianki; młodźiankow Swięto. Unschuldige Kindlein, ein Fest-Tag. la fête de

de Saints Innocens; les Innocens; le jour des Innocens.
Młodźieniaſzek, *g. młodźieniaſzka.* } Młodźieńczyk. } Jüngling, der noch keinen Bart hat. adoleſcent, homme ſans barbe. § wyroſtkiem śię zowie młodźieniaſzek, a dorosły młodźieńcem.
Młodźieniec, *g. młodźieńca.* 1) Junggeſelle. 2) Jüngling. 1) puceau, garçon. 2) jeune homme.
Młodźieńſki. Jünglings=. de garçon; de jeune homme.
po młodźieńſku. } *Młodźieńſkie, } *adv.* 1) als ein Jüngling. 2) flatricht, unbeſtändig, unbeſonner Weiſe. 1) en jeune homme, comme un jeune homme. 2) en étourdi; étourdiment. § 1) nie po młodźieńſku żyie. 2) młodźieńſkie śię ſprawuie.
Młodźieńſtwo. Jünglingſchaft; Blüthe der Jugend. jeuneſſe; la fleur de l'âge; l'âge de garçon; la ſeconde jeuneſſe. § dźiećińſtwo naſze płakało, młodość igrała, młodźieńſtwo wycwiczone i wychowane pracować poczyna.
Młodźież, *f. vid.* Młodość.
Młodźik. 1) Jüngling ohne Barth. 2) ein Unerfahrner in etwas. 1) jouvenceau, garçon, jeune homme ſans barbe. 2) un novice, aprentif, un homme neuf en qu. ch. § 1) w tym młodziku płochość wielka. 2) młodźik ieſzcze w tey nauce.
Młodźiuchny. zart, ſehr jung. tendre, jeunet, tendrelet.
Młodźizna. 1) Wurf eines Thieres, die Jungen deſſelben. 2) junge Brut der Vögel. 3) Brut der Fiſche. 4) junge Kräuter, junge Bäume. 1) ventrée, les petits d'une bête. 2) couvée; les petits d'un oiſeau. 3) peuple, frétin, menuaille. 4) jeunes plantes; jeunes arbres. § 1) młodźizna słonia, niedźwiedźia. 2) gdy śię młodźizna z iaiek wykluie. 3) młodźizna rybia. 4) młodźiznę chwaſtow wyplewić trzeba.
Młokićina, *vid.* Witwina.
Młokos. } Młokoſek. } Gehl=Schnabel; junger unerfahrner Menſch. béjaune; jeune niais; jouvenceau.
Młot, *g. a.* ein Hammer. marteau.
dźiura w młoćie do trzonka. Hammer=Loch zum Stiel. l'oeil d'un marteau pour y mettre le manche.
młot kowalſki. Schmiede=Hammer. ferretier.
młot mularſki. Brech=Hammer eines Maurers. tétu.
Młoteczek, *g. młoteczka.* } Młotek, *g. młotka.* } 1) ein Hämmerchen. 2) Anat. das Hämmerlein im Ohr. 3) Thür=Klöpfel. 1) petit marteau, martelet. 2) *Anat.* le marteau dans l'oreille. 3) marteau de porte; heurtoir. § 1) młotkiem co wbić. 2) młoteczek albo koſtka w uchu co na bębenek biie. 3) młotkiem kołatać.
*Młoto, słodźina. Kleyen, Hülſen, ſo man den Schweinen giebet. des coſſes, du ſon qu'on donne aux cochons.
Młotyſzek, *g. a.* kleines Hämmerchen. martelet.
Młyn, *g. a.* eine Mühle. moulin. § młyn Bulgarſki ieſt małego koſztu, bo bez palcow i cewow.
młyn końſki; młyn konny; młyn ośli. Roß=Mühle, Eſels=Mühle. moulin aux chevaux; moulin aux ânes. § młyny końſkie ſą trybowe o dwuch kołach i o dwoygu cewach, proſte o iednym kole i iednych cewach.
młyn wodny, korzecznik. Waſſer=Mühle. moulin à eau
młyn prumowy. Waſſer=Mühle auf einem Pram. moulin à eau qui eſt bâti ſur un bac.
młyn wietrzny, wiatrak. Wind=Mühle. moulin à vent; moulin à ailes
młyn wietrzny do wywodzenia wod, vid. Wodoćiąg.
młyn tarćiczny. Bretter=Mühle, Schneide=Mühle. moulin à ſier les blanches.
kto pierwſzy do młyna pierwey zmiele. wer am erſten kommt, der mahlt am erſten. le prémier paſſe devant; le prémier venu eſt le prémier égrené.
na ſwoy młyn obraca. er ziehet Waſſer auf ſeine Mühle; er machet ſich alles zu Nutze. il fait venir l'eau au moulin; il ſe regarde dans les afaires.
Młynarczyk. Mühl=Knappe. moulant; garçon meûnier.
Młynarka. Müllerin. meûniére, femme de meûnier.
Młynarſki. Müller=. de meûnier.
Młynarz. Müller. meûnier.
Młynek, *g. młynka.* 1) kleine Hand=Mühle. 2) Mühlchen, Mühlen=Spiel. 3) ein Rad, Lufſtreich eines Fechters. 1) moulin qu'on tourne à la main; moulin à bras. 2) merelle un jeu. 3) moulinet, ſorte de tour d'eſcrime.
młynek do kawy. Cafee=Mühle. moulinet à frire le café.
młynek dźiećinny z karty na kiyku. Wind=Mühle der Kinder aus einem Kartenblat. piroüette.

młynkiem, vid. Młyniec — *młyńcem.*
Młynica, Młyn. Mühle, Ort, Gebäude der Mühle. moulin; le lieu ou le bâtiment du moulin.
Młyniec, *g. młyńca.* } das Mühlchen-Spiel.
Młyńce, *plur.* } merelle, un jeu avec des dames; jeu de merelles.
młyńcem; młynkiem. 1) in die Runde, taumelnd. 2) über und über. 3) mit einem Rade, mit einem Luftstreich in die Runde. 1) en ronde, en chancellant. 2) par dessus tête, par terre, à la renverse. 3) en moulinet, en faisant un tour avec l'epée autour de soi. § 1) piiany młynkiem chodźi. 2) woz śię młyńcem przewroćił. 3) młynkiem śię bronił.
Młynski. Mühl-. de moulin.
młynskie żelazo. das Mühl-Eisen. un arbre de meule.
młynski kamień spodni. der untere Mühlstein. le gîte, la meule gissante.
młynski kamień zwierzchni. der oberste Mühlstein. la meule courante.
*Mnich, Zakonnik. ein Mönch. moine; un Réligieux de Cloître. § Mnisy Zakonu Franćiszkańskiego.
mnich źiele, papawa. (taraxacum) Pfaffen-Platte; Münchs-Kopf. pissenlit; la dent de lion.
biały mnich; białoskornik. Schuster in einigen Spielen. Jean; maître Jean, celui qu'on a mâté dans un jeu.
Mnichowki, *plur.* źiele. (*alkekengi*) Juden-Kirschen. alkekengi; le coqueret.
Mnichowski, Mniski, Mnisy. Mönchs-. monastique, qui regarde les moines & les Réligieux.
stan mnichowski. Mönchs-Stand. moinerie.
Mniemam. meynen, dencken, sich einbilden, davor halten. s'imaginer, croire, penser, avoir opinion; se figurer, se faire une idée. § mniemałem, że to Pan twoy.
Mniemanie. Einbildung, Wahn. opinion, croïance, sentiment sur qu. ch. § mniemanie wiele może, *prov.* odiąwszy tę zasłonę mniemania; śiła rozumu nie iest z mniemania ale z rozsądku; po ziemsku sądźi mniemanie, bo ma swoy pochop z ćiała; mniemanie nic inszego nie iest tylko prosty obraz, ćień rozumu; mniemaniem ludzkim stoią rzeczy, *prov.* na mniemaniu to zawisło.
mniemaniem narabia. er bildet sich bald was ein. il est propre à imaginer; il s'imagine facillement une chose.
głupie mniemania. närrische Einbildungen. des fantaisies musquées.
na mniemaniu tylko zawisły. eingebildet, das nur in der Einbildung bestehet. imaginaire; qui n'est que dans l'imagination.
mdłe mniemanie. leere Einbildung, schwacher Wahn. une foible opinion; des imaginations creuses.
zawżięte mnemanie. Vorurtheil. prévention, préocupation, un préjugé.
mniemanie dobre. guter Ruf; gute Meynung von einem. bonne idée, bonne impression qu'on a de qu.
Mniemany. eingebildet, vermeint. prétendu, imaginaire.
Mniey, *adv. conf.* mało. weniger. moins.
Mnieyszy, *conf.* mały. kleiner. plus petit.
Mnieyszę co, *szy, szył*, umnieyszam. verkleinern. apétisser, amoindrir, diminuer.
Mnieyszenie. Verkleinerung. diminution. § mnieyszenie i ulżenie ćiężaru.
Mniszek. 1) Mönchlein. 2) Pfaffen-Platte, Mönchs-Kopf ein Kraut. 1) petit moine. 2) la dent de lion, pissenlit une plante.
zły mniszek źiele, vid. Mordownik.
Mniszka. 1) Nonne, Ordens-Schwester. 2) eine geschnittene Sau. 1) Fille; Réligieuse. 2) truïe qu'on a sanée.
Mniski, Mnisy, *vid.* Mnichowski.
Mnogi. viel, zahlreich. nombreux, qui est en grand nombre. § mnogie liczy lata; tytuły mnogie a maiętności ubogie, *prov.*
Mnogość. } Vielheit, Menge. grand
Mnostwo. } nombre; multitude. § wielkie mnostwo żołnierzy.
Mnożę co, *ży, żył.* vermehren. augmenter, multiplier, redoubler. § świeże iaie krew mnoży.
mnożyć śię. sich vermehren. multiplier, s'augmenter, provigner, redoubler. § kroliki śię mnożą; nierządy śię zamnażaią; miłość śię mnoży; rozmnożyły śię kroliki; mnoży śię iak świnia w prośięta, *prov.*
ryby śię mnożą. die Fische vermehren sich. les poissons peuplent.
mnożący. Rechenk. vermehrende Zahl; Zahl, durch welche eine andre vermehret wird. *Aritm.* multiplicateur; le nombre par lequel on multiplie. § mnożący, iest liczba przez którą śię druga multyplikuie, iako gdy przez dwa multiplikuię pięć, liczba 2. nazywa śię mnożący, a 5. mnożny.
Mnożenie. 1) Vermehrung. 2) Rechenk. die Multiplication. 1) augmentation, acroissement. 2) *Aritm.* la multiplication.
Mnożny. Rechenk. Zahl die man multipliciren soll. *Aritm.* le multiplicande; le nombre qui doit être multiplié.

Moc, *f.* 1) Kraft, Stärcke. 2) Gewalt, Macht, Ansehen. 3) Tugend, Kraft einer Sache. 4) Vielheit, Menge. 5) Gewalt, Vollmacht. 1) force, la vigueur du corps. 2) pouvoir, puissance, force, crédit, autorité. 3) force, vertu, *m.* proprieté, qualité naturelle. 4) multitude, grande quantité, grand nombre. 5) pouvoir, qu'on a de qu. pour un négoce; le plein-pouvoir. § 1) wielką ma moc (śiłę) w ręku. 2) potężna moc; nie iest to w mocy moiey; pod moią iest mocą; mam go w mocy. 3) moc źiela tego iest barzo skuteczna. 4) moc ma pieniędzy i sposobów. 5) poseł ma moc zawrzeć pokoy; dałem mu pełną, zupełną, niezamierzoną, zamierzoną moc do zakończenia tey sprawy.

moc, władza żywota i śmierći nad kim. die Gewalt des Lebens und Todes über einen. la puissance de vie & de mort sur qu.

mocą. 1) mit Gewalt. 2) Kraft, zu Folge, vermöge. 1) par force, avec violence. 2) en vertu; en qualité. § 1) mocą mi z rąk wydarł; nic mocą, wszystko miłośćią, *prov.* mocą wźiął fortecę. 2) mocą urzędu mego.

wszystką mocą. aus allen Kräften, mit aller Gewalt. par toute force; de vive force. § wszystką mocą ućiekał.

szpetna moc; brzydka moc. heßliches Bild, Fratzen-Gesicht, garstiges Gesicht. un visage à étuit; un visage à cracher contre, marmouset, visage fort laid. § kat ćię prosi szpetna mocy z twoim pocałowaniem.

• *swoiey mocy.* aus eignen Kräften. par ses propres forces; de sa propre force; de lui même. § o swoiey mocy chodźi.

tak chory że się o swoiey mocy podnieść nie może. er ist so kranck, daß er aus eignen Kräften nicht aufstehen kan. les forces du malade ne sufisent pas pour se redresser.

na moc. auf die Dauer. à la durable; de longue durée. § na moc co robić, murować.

mam się w mocy. ich weiß mich zu mäßigen; ich bin Herr über mich. je me posséde; je suis maître de moi même.

mocy na moc zażywać. Gewalt mit Gewalt vertreiben. repousser la force par force.

**mam kogo z moc; śilny mi iest.* er ist mir überlegen; er macht mir viel zu schaffen. il me donne du fil à retordre; il l'emporte de haute lute sur moi; il me donne de la besogne.

nie w moiey to mocy. das ist nicht in meinem Vermögen, das stehet nicht bey mir. cela n'est pas dans mon pouvoir; il ne tient pas à moi que cela se fasse.

** Mocarki, *plur.* Leidenschaften. passions. § w człowieku dźiwne są mocarki, nie tylko sobie rowne, ale i przećiwne, iako bystra popędliwość, żądza niesyta, żałość smutna, boiaźń mdła.

** Mocarstwo. Gewalt, Macht der Grossen. la puissance des Grands.

** Mocarz. Gewaltiger, Mächtiger. un puissant Seigneur; un Grand. § mocarz Samson; mocarze świata.

Mocen, *vid.* Mocny.

Mocnię co. stärcken, starck machen. fortifier, enforcir.

mocnię śię. } eig. u. fig. sich verstärcken,
Mocnieię. } starck werden. *prop. & fig.* se fortifier, se rendre fort; enforcir. § sąśieckiemi śię zmocnił śiłami.

Mocno, *adv.* eig. u. fig. starck, aus allen Kräften. *prop. & fig.* ferme, vigoureusement, fortement, avec force. § koń mocno ćiągnie; mocno śię broni.

* Mocność, *vid.* Moc.

Mocny, Mocen. 1) eig. u. fig. starck, kräftig. 2) scharf als ein Gesicht. 1) *prop. & fig.* vigoureux, fort, robuste, puissant. 2) fort, fin comme la vuë de qu. § 1) mocny to człowiek w rękach; mocna forteca; mocne w iazdźie, w piechoćie woysko. 2) wzrok ma mocny.

mocen iest to uczynić. er vermag, er hat Kräfte dieses zu thun. il a des forces à faire cela.

Mocowanie śię, Silenie śię. Bemühung, Bestrebung, Anstrengung der Kräfte. éfort, action de s'éforcer.

** Mocownik, zapaśnik, boiownik. Streiter, Kämpfer. combatant, luteur, joûteur.

Mocuię śię, śilę śię. sich angreifen, die Kräfte anspannen. s'éforcer, faire éfort.

Mocya. 1) Leibes-Bewegung zur Gesundheit. 2) Gerichts-Wort: Klage wider einen Unterrichter beym Obergericht. 1) exercice, *m.* qu'on prend à cause de la santé. 2) *droit.* évocation; plainte contre un Juge inférieur qu'on porte à la Cour Supérieure.

Mocz; uryna. Urin, Harn. pissat, urine. § mocz szczurowy iest iad potężny; mocz wypuszczać.

Moczę, *czy*, *czył.* 1) urinieren, harnen, pissen. 2) eintuncken, einweichen. 3) rösten Flachs, Hanf. 1) pisser, uriner. 2) tremper,

2) tremper, mouiller. 3) rouïr; mettre le chanvre un certain tems dans l'eau. § 1) krwią moczy. 2) namoczyć ziele.
namoczyć pioro. die Feder eintuncken. tremper la plume.
moczyć śledźie. Heringe wässern. dessaler les harans; faire tremper les harans pour les dessaler.
Moczenie. Einweichung. trempement, mouillure.
Moczony. 1) eingeweichet. 2) geröstet vom Flachs. 1) trempé, mouillé. 2) roui, préparé au rutoir.
Moda. Mode. mode, vogue. § modźie zbyt dogadza.
nie moda to. das ist nicht Mode. cela n'est pas mode; cela n'est pas de mise.
według teraznieyszey mody. nach der jetzigen Mode. à la moderne.
Model, *g. modla.* Model. Muster. un modéle; forme, façon, *f.* § model żyćia swego nie na mniemaniu ludzkim zasadźił, ale na swoiey poczćiwośći; model budowania.
model gruntu w budowaniu, vid. Zakład budowania.
model drzewiany albo rysowany budynku całego, vid. Całoksztalt.
model przodku, szczytu budowania, vid. Skład budynkowy.
Modła. 1) Bley-Waage. *2) Gebet, s. Modlitwa. 1) le plomb, le chas, dont se servent les maçons. *2) priére, une oraison faite à Dieu, *v* Modlitwa.
modłą ustawiać. nach der Bley-Waage richten. plomber; prendre les aplombs.
Modlę śię. 1) beten, sein Gebet thun. 2) inständigst bitten. 1) prier Dieu, faire sa priére. 2) conjurer qu; prier instamment. § 1) modlę śię tobie Boże; pomodliwszy śię poszli do spraw swoich, *2) modlił śię (suplikował) krolowi aby *&c.*
modlić śię za kogo. statt eines beten. faire la priére au lieu de qu.
modlić śię za kim. vor einen beten. prier, faire la priére pour qu
Modlitewnia, *Modlitewnica. Bet-Haus, Bet-Stube, Haus-Capelle. un Oratoire; Chapelle; un prié-Dieu.
Modlitewka. Gebetlein. petite oraison ou priére.
Modlitwa. Gebet. une oraison; priére qu'on fait à Dieu.
modlitwy; modlitewki. Gebet-Buch. livre de priéres; un usage; livre d'oraisons.
Modlitwa Pańska. das Vater Unser. un Pater; l'oraison dominicale.
Modlitwa do stołu. ein Tisch-Gebet. bénédiction de table.
Modny, *vid.* Modźiasty.
Modrak, modrzeniec, chabrek, bławat. (*cyanus*) Korn-Blume. aubifoin, bluet, blaveole, blavet, barbeau.
Modrawy. blaulicht. bleuâtre, qui tire sur le bleu.
Modro, *adv.* blau. bleu, d'une maniére bleuë; en bleu.
Modroblady, bladomodry albo bławy. glasfärbig; grasgrün, meerblau, graublau. verd grisâtre, de couleur de vitre; de verd de mer. § morze iest modroblade; kot ma modroblade oczy.
Modrooki. der blaue Augen hat. qui a les yeux bleux.
Modry. blau. bleu.
Modrzę, *rzy, rzył.* blau färben. bleuïr; faire devenir bleu, rendre bleu; faire bleu.
modrzyć śię. } blau werden. devenir bleu.
Modrzeię. } § ręce mu zmodrzały od farby.
Modrzeniec, *g. modrzeńca.* 1) Korn-Blume. 2) grosser Meer Stichling, ein blauer See-Fisch. 1) aubifoin, bluet, une fleur bleuë parmi les blez. 2) sorte de poisson de mer qui est bleu.
modrzeniec rogaty. Ritter-Sporn. les éperons; consolide roïale.
Modrzew, *s. m.* (*larix*) Lerchen-Baum. la mélése, le larege ou larix.
Modrzewowy. Lerchen-Baum-. de mélése. § żywica modrzewowa nie barzo podleyłza od terpentyny.
modrzewowa gębka. Lerchen-Schwamm. agaric de mélése.
Modrzewnica ziele. (*chamæ parvæ*) ein gewisses Kraut. espèce d'herbe.
*Modum. Gestalt, Format. forme, format.
**na iakie modum* (*ksztalt*) *księga?* in was für ein Format ist das Buch? en quel format est ce livre?
Modźiasty, Modny. 1) der viel auf Moden hält, der die Moden gerne nachmacht. 2) das Mode ist. 1) modiste, qui suit la mode. 2) qui est à la mode; qui est de mise. § 1) modźiasta to Panna; modny ale bez wymysłu; modnemu śię akomodować światu. 2) modźiaste stroie.
Mogę, *że, mogł, mogz* (*moc*). 1) können. 2) können, gelten, vermögen bey einem. 1) pouvoir. 2) valoir; avoir pouvoir, crédit auprès de qu; pouvoir sur quelqu'un. § 1) może to uczynić; nie mogł na to patrzyć, tego słuchać 2) wiele u krola może.
iak może bydź. so viel es möglich ist; so

wie es seyn kann. selon toute la possibilité; autant qu'il est possible.
może. man kan. on peut. § ktorego może nasyćić, nauczyć.
ieżli bydź może. wenn es seyn kan. si faire se peut.
stać się to może; *może bydź*; *można rzecz*. es kan seyn; es ist eine mögliche Sache. il se peut que; il se pourra bien faire.
możeszli snadnie. wenn es dir gelegen, bequem ist. s'il est de vôtre commodité; si vôtre commodité le permet.
nie mogę. 1) ich kan nicht. 2) ich bin kranck. 1) je ne saurois, je ne puis. 2) je suis malade.
Mogiła. 1) Grab-Haufen, Grab-Hügel. 2) Grab. 3) Wappenk. viereckigter Leichen-Stein darauf ein Kreutz stehet, und zwey andere liegen. 1) bosse; bosse sur un tombeau. 2) *fig*. tombeau. 3) *Blas*. tombe ou pierre tombale sur qui est une croix débout & deux autres gisantes. § 1) mogiła nad grobem. **2) śmierć go w źimne wtrąciła mogiły.
mogiła samorodna; *pagorek*. Hügel. colline; bosse, bute de terre.
Mogiłka. kleiner Grab-Hügel. petite bosse sur un tombeau; petite bute de terre.
mogiłka kretowa. Maulwurfs-Haufen. taupiniére.
Mogiłniczy, *g. mogiłniczego*. Todten-Gräber. fossoïeur, enterreur des morts.
Monguncya. Maynß, Stadt und Churfürstenthum. Maïence, ville & Electorat.
Moguńczyk. ein Maynßer. habitant de Maïence.
Moguński. Maynßisch. de Maïence.
Moie, *vid*. Moy.
Moknę, *knie*, *knął*, (*kł*) *knęli*, (*kli*). 1) naß werden. 2) weichen, eingeweicht seyn. 3) fig. schwimmen als im Blut. 1) tremper, se mouiller; étre mouillé; étre trempé, étre baigné. 2) baigner, tremper; étre dans quelque liqueur. 3) *fig*. nager, se baigner dans les larmes, dans le sang. § 1) stoiemy tu i mokniemy; do koszule zmokł, przemoknął, umokł. 2) niech to w wodźie moknie. **3) wszystek we krwi, we łzach moknie.
Mokradła, *plur*. nasses Wetter. tems pluvieux; saison humide. § mokradła teraz panuią.
Mokro, *adv*. naß. très humidement; d'une maniére mouillée; avec mouillure; humidement. § mokro tu; mokro przyłożyć; mokro chować.
Mokrość. 1) Nässe. 2) nasses Wetter. 1) mouillure, fluidité, qualité de ce qui est trempé dans l'eau. 2) saison pluvieuse; tems pluvieux. § 1) mokrość wody rozlaney.
Mokrośnieżysty. vom Wetter: Schneenaß, schlackicht. pluvieux & négeux. § mokrośnieżysta źima.
Mokry. naß. mouillé, trempé, rempli de l'eau ou de quelque liqueur. § włoż na czoło chustkę mokrą; chusta mokra od octu, od wodki.
*Mokrz, Uryna. Urin. pisse, urine.
*Mokrzę co, namaczam. naß machen, einweichen. tremper, mouiller; tremper dans l'eau. § pomokrzyć kogo moczem.
mokrzyć śię. sich bepissen. se souiller, s'arroser d'urine. § pomokrzył śię w łożku.
ta rana iefzcze śię mokrzy. diese Wunde nässet, giebet noch Feuchtigkeit von sich. cette plaïe est encore à suinter.
Mokrzec źiele, *g. mokrca*, vid. *kurzyślep drugi*.
**mokrzec*; *sporyż źiele*. (polygonum maius) Wegtritt, Weggras, Queckgras. centinode, renouée, corrigiole.
Mokrzyny, *plur*. 1) nasser Ort. 2) Pißwinckel. 1) lieu mouillé. 2) pissoir, pissotiére, lieu destiné à pisser.
Mol. 1) Motte, Schabe. 2) fig. heimlicher Wurm Kummer. 1) tigne, gerce. 2) afliction, chagrin, regret; ver qui ronge, qui déchire le coeur de qu. § 1) mole w kąćie gryzą księgi. 2) mol to na serce; mol z głowy niewybity grosze łakomemu; ma mola co go wewnątrz gryźie; ten go mol gryźie.
każdy swego mola ma co go gryźie. ein jeder weiß, wo ihn der Schuh drücket. chacun sait où le bât le blesse; chacun a son ver qui le ronge.
*Molestya, przykrość. Beschwerlichkeit. incommodité, fatigue.
Molestuię kogo; uprzykrzam śię komu. beschweren, beschwerlich fallen. incommoder, fatiguer.
*Mołoiec, *g. mołoyca*. junger Mensch. jeune homme.
Molownik źiele. (*botrys*) Trauben-Kraut, Kröten-Kraut. piment, patience, migraine, milegraine.
*Mołoyca. junge Frau, junge Ehe-Frau. épousée, mariée; celle qui vient d'étre mariée.
Momocę, *oce*, *otał*, mamocę, blekocę. stammeln, lallen. bégaier, brédoüiller.
Momot. mamot, blekot. Stammler. brédouilleur, bégaïeur.
Monarcha. ein Monarche. un Monarque.

Monar-

Monarchya. Monarchie. Monarchie.
Monarchycznie, *adv.* monarchisch; auf monarchische Weise. monarchiquement, souverainement.
Monarchyczny. monarchisch. monarchique, souverain.
Monarchyni. Monarchin. Princesse souveraine.
Monaster. ein Griechisch Kloster. un monastére grec. § poszedł do monasteru.
Monasterz, *g. a.* Münster, Stadt und Bißthum in Westphalen. Munster, ville & Evêché en Westphalie.
Monderunek, *vid.* Munderunek.
Moneta 1) Stück Geld, Geld. 2) klein Geld. 1) monoïe; piéce; piéce d'or ou d'argent. 2) petite monoie; menuaille; monoie de bilon. § 1) moneta dobra, fałszywa, stara, złota, śrebrna; na dobrą monetę co przedawać; cenę złych monét podwyższać; podłe monety gubić, wyniszczać; złoto, śrebro w monećie. 2) zmieniłbym nie mam monety.
Monetnik. Geld-Wechsler. changeur d'argent.
Monetny, Monetowy. Geld-. d'argent, de monoie.
Moniment. Document, Instrument, gerichtliche Schrifft. *droit:* un titre; piéce ou écrit qui sert à prouver & à faire foi.
Monstra, *vid,* Okaska.
Monstrancya. eine Monstrantz. soleil où l'on enferme l'hostie; Saint Sacrement.
Monsztuk, *g. a.* 1) Gebiß am Pferde-Zaum. 2) Mund-Stück als zu einem Blas-Instrument. 3) fig. Gebiß, Kappzaum, Zwang. 1) le mords, embouchure de cheval. 2) bocal, embouchure dont on embouche un instrument à vent. 3) frein, bride, pouvoir, contrainte. § 1) bystremu koniowi monsztuka a nie ostrog potrzeba. 2) monsztuk trąb, hoboiow. 3) monsztuk komu założyć.
Monsztukowy. 1) zum Pferde-Gebiß gehörig. 2) Mund-Stück-. 1) de mords. 2) de bocal; d'embouchure.
Mops pies. Mops ein Hund. doguin.
Mor, powietrze morowe. Pest. peste, contagion, pestilence.
Mora. 1) der Alp, das Alpdrucken. 2) Mor ein Zeug. 3) Wappenk. Mohren-Kopf mit einer Binde im rothen Feld, und mit drey Strauß-Federn auf der Krone. 1) un incube, cochemare. 2) moire une étofe. 3) *Blas.* tête de Môre avec un bandeau au champ de gueules; la couronne est ornée de trois plumes d'Autruche. § 1) mora go dusi, gniećie.
Morąg. bunte Streife, bunte Flecke. moucheture, madrure.
Morągowaty, Morągowy. buntfleckig, bunt gestreift. bigarré, vergé, madré, vairon; semé de taches, de mouchetures.
Moralista. ein Sitten-Lehrer. un moraliste.
Moralny, obyczaiowy. Sitten-. moral, qui regarde les moeurs.
Moratorya. } Geleit, eiserner Brief.
Moratorye, *plur.* } saufconduit, quinquenelle, arrêt de défence.
Morawa. Mähren. Mähren-Land; Marggrafschaft in Böhmen. Moravie, un Margraviat en Bohème.
Morawczyk. Mähren. Moravien.
Morawski. Mährisch. Moravien.
Morderca. Morderz. 1) Mörder, Meuchel-Mörder. 2) Martrer, Plager. 1) assassin, meurtrier. 2) barbare; celui qui est crüel & fâcheux.
Morderski. mörderisch. meutrier, qui tuë, qui est cruël; barbare.
Morderstwo. 1) Grausamkeit, Martersucht, Neigung zu martern, zu quälen. *2) Marter, Quaal, s. Męka. 1) bourrelerie, barbarie; pente à la cruanté; penchant à faire de la peine, à tourmenter. *2) tourment, peine, *v.* Męka.
Mordownik, *g. a.* ziele iadowite. (*napellus*) Teufels-Wurtzel, blaue Wolfswurtz, Eisenhütlein, Narrenkappe ein giftiges Kraut. napel une plante vénimeuse.
Morduię. 1) quälen, plagen, martern. 2) ermüden, müde machen, abmatten. 1) tourmenter, faire soufrir, assassiner; bourreler. 2) lasser, fatiguer. § 1) wymyślnemi złoczyńcę mordowano mękami. 2) mordować kogo chodzeniem pracą, robotą.
mordować głowę. den Kopf zerbrechen. s'alembiquer l'esprit & la cervelle. § mordować głowę wywodami.
morduię śię. 1) sich quälen, sich martern. 2) sich müde machen; müde werden. 1) se tourmenter, se peiner. 2) se lasser, se fatiguer; devenir las. § 1) daremną śię morduie pracą. 2) zmordował śię bieganiem.
Mordy, *plur.* Mordthaten. meurtres, *plur. m.* tuerie.
mordy i śiekaniny. Mord und Blutvergiessen. tueries & boucheries.
Morela. 1) Abricose, grosse Morelle. 2) Abricosen-Baum. 1) abricot le fruit. 2) abricotier l'arbre.
Morelka. Morelle eine Frucht. morelle, petit abricot.
Morg. ein Morgen Landes; Juchart, Tagewerck. arpent; journal, un acre de terre.

terre. § włoka ma morgow 30; morg ma pięć sznurow albo 300 stop; według inszych morg ma w dłuż trzy sznury miernickie albo 30 prętow, w szerz 10. prętow albo ieden sznur; wszystek ma 300 prętow kwadratowych, albo trzy wężyska.

Morowka. 1) Pest-Beule. 2) Karbunckel-Geschwür, s. Karbunkuł. 1) bubon pestilencieux. *2) charbon un ulcère, v. Karbunkuł.

Morowy. Pestilentz-. pestilencieux.

morowe powietrze. Pest. pestilence, peste.

morowy korzeń. (petasites) Pestilentz-Wurtz. la petasite, racine de peste.

Morsele, *plur.* Morschellen. tablettes, médicament fait en petites tables.

Morski. 1) See-, Meer-. *2) am Meer gelegen, s. Nadmorski. 1) de mer, marin, qui est de mer, qui sert à la mer. *2) maritime, qui est auprès de la mer, v. Nadmorski. § 1) ryba morska, morscy zboycy.

morski człowiek albo raczey bestya człowiekowi podobna w morzu. Meer-Mann; ein Meer-Thier, das einem Menschen ähnlich seyn soll. homme marin ou plûtôt un animal de mer qui doit ressembler à l'homme.

morskie przychodzenie i odchodzenie; morskie podnoszenie i upadanie. die Ebbe und Fluth. le flux & reflux de la mer. § morskiego przychodzenia i odchodzenia mieysce.

morska cisza; morskie uspokoienie. Meer-Stille. le calme, bonasse.

morska cisza iest. die See ist jetzo still. la mer est calme; il n'y a plus de mer.

morski kopr, vid *sol babia.*

morski pław, vid. *Pław morski.*

morski ptak, vid. Zimorodek.

Mortyfikacya. Quaal, Plage. tourment, peine, mortification.

Mortyfikuię, morzę, umarzam. plagen, quälen. tourmenter, mortifier.

mortyfikować, martwić żywe srebro. Queck-silber tödten. mortifier, macerer, fixer du vif argent.

Morwa. 1) Maulbeere. 2) Maulbeer-Baum. 1) mûre, le fruit du mûrier. 2) mûrier l'arbre.

Morwofiga, *vid.* Figomorwa.

Morwowy. Maulbeer-. de mûre, de mûrier. § listek morwowy.

Morze. das Meer. la mer.

morze Azyańskie, Chwaleńskie, Kaspiskie. das Caspische Meer. la mer Caspienne.

morze Czarogrodskie. das Propontische Meer, mar di marmor, ein Theil des Mittelländischen Meers. Propontide, mer de marmora; mer blanche, une partie de la Méditerranée.

morze ciasne, ściśnione. die Meer-Enge bey Constantinopel, so Europa von Asien scheidet. le Bosphore, détroit de Constantinople qui sépare l'Europe de l'Asie.

morze czerwone. das rothe Meer. la mer rouge; la mer Eritrée.

morze czarne. das schwartze Meer. la mer noire; le Pont-Euxin.

morze Ewropinskie; morze śrzodoziemne; morze Włoskie albo Weneckie. das Mittelländische Meer. la mer méditerranée; la méditerranée.

morze Greckie. das Egäische oder Griechische Meer, der Archipelagus. Archipel, mer Egée.

morze zgniłe; ieżioro albo morze Tatarskie. der Meotische Sumpf in der Tartarey, zwischen Europa und Asien. la mer de Zabache, qui est entre l'Europe & l'Asie; les Palus meotides en Tartarie.

morze lodowate; morze połnocne. das Eis-Meer. la mer glaciale

morze martwe. das todte Meer im Jüdischen Lande. la mer morte en Palestine.

morze Szwedskie; morze Baltyckie. die Ost-See, der Belt, das Balthische Meer. la mer Baltique.

morze wielkie. das grosse Meer; das Welt-Meer. l'Ocean.

Morzę, *rzy, rzył.* 1) plagen, quälen, abmatten. 2) beitzen. 3) tödten das Queck-silber. 4) kreutzigen, bändigen seine Begierden. 1) tourmenter, peiner, faire souffrir, fatiguer, assassiner 2) macerer, faire atendrir dans une trempe. 3) macerer, fixer du vif argent. 4) macerer, mortifier, domter ses passions. § 1) morzyć kogo głodem, niespaniem; zmorzone trudami ożywić serca; sen mię zmorzył. 2) w mocnym to trzeba morzyć ługu. 3) umorzyć żywe srebro. 4) morzyć przyrodzone żądze; umarzał chciwości.

sen mię morzy; spać mi się chce. es schläfert mich. je suis assoupi; je suis accablé de sommeil; j'ai sommeil.

morzyć się. 1) sich abmatten, sich entkräften. 2) sich tödten vom Quecksilber 1) se fatiguer, épuiser ses forces; s'afoiblir. 2) se fixer, *parlant du vif argent.* § 1) morzyć się głodem, trudami, pracami. 2) żywe srebo od zgniłego się morzy iabłka.

Morzenie. 1) Abmattung, Entkräftigung. 2) die Kreutzigung seiner selbst. 3) Beitzung,

ßung, Einlegung in die Beiße. 1) abatement, afoibliſſement, épuiſement des forces; l'action de fatiguer par qu. ch. 2) mortification, maceration l'action de mortifier. 4) maceration dans une trempe. § 1) morzenie śię głodem; morzenie śiebie albo kogo głodem, trudami, nieſpaniem. 2) morzenie ćiała ſwego. 3) morzenie w kałkuśie.

morzenie w żołądku. Morzyſko. } das Bauch-Grimmen. tranchées, mal de ventre; maladies des inteſtins. § morzyſko z nieſtrawnośći żołądka pochodźi.

Morzymord źiele. (*anthora*) Eiſenhütlein das Gelbe; Anthornwurß. antora.

Mość, *g. D. A. L.* mośći, *I.* mośćią, *plur. N.* mość, *G.* mośćiow, *D.* mośćiom, *A. m.* mośćiow, *A. f.* mość, *I.* mośćiami, *L.* mośćiach. 1) Majeſtät, Durchlauchtigkeit, Excellenß, Gnaden, nachdem die vorgeſeßte Würde die Bedeutung hat; in dieſem Verſtande heißt der *G. plur.* Mośći. 2) der Herr, Jhro Liebden. 1) Majeſté, Alteſſe, Excellence, Grandeur, *ſelon la ſignification de la dignité miſe devant ce mot, à qui on donne alors au Génitif pluriel* mośći. 2) Monſieur.

* * *

Dieſes Wort, ſo ehedeſſen miłość, możność, das iſt Liebe, Macht bedeutete, wird jeßo als ein allgemeiner Titel mit Vorſeßung der *Pronominum* Jego, Jey, Jch, Waſz gebrauchet, und alsdenn mit J. M. und W. M. verkürßet. *ce mot ſignifioit autrefois* miłość, możność, *c'eſt à dire* amour, pouvoir, *mais aujourd'hui il eſt un terme de civilité, dont on ſe ſert dans le commerce du monde civile; il ſe joint aux pronoms* Jego, Jey, Jch, Waſz, *& alors on l'abrége par* J. M. *&* W. M.

Krol Jego Mość; *K. J. M.* der König Jhro Majeſtät. le Roi Sa Majeſté. § Krol Jego Mość z Krolową Jey Mośćią; Ceſarz Jego Mość; Kroleſtwo Jch Mość.

krolowie Jch Mość. die Könige Jhro Majeſtäten Majeſtäten. les Rois leurs Majeſtez.

Krolewicz Jego Mość. Jhro Hoheit der Königliche Printß. Son Alteſſe Roiale le Prince. § Krolewiczowa, Krolewna Jey Mość; Krolewiczoſtwo Jch Mość.

Jego Krolewſką Mość; *J. K. M.* Jhro Königliche Majeſtät. Sa Majeſté.

Waſza Krolewſka Mość; *W. K. M.* Eure Königliche Majeſtät. Votre Majeſté. § ſuplikuię Waſzey Krolewſkiey Mośći.

Xiążę Jego Mość; *X. J. M.* Jhro Durchlauchten der Fürſt. Son Alteſſe le Prince; Monſeigneur le Prince.

Xiężna Jey Mość. Jhro Durchlauchten die Frau Printzeßin. Son Alteſſe la Princeſſe; Madame la Princeſſe.

Jego Xięca (Xiążęca) Mość; *J. X. M.* Jhro Durchlauchten. Son Alteſſe.

Waſza Xięca Mość. Eure Durchlauchten. Votre Alteſſe. § z Waſzemi Xiążęcemi Jch Mośćiami.

Jego Mość; *J. M.* Jhro Hoch-Edlen; Jhro Gnaden, von dem die Rede iſt. Monſieur, ce Monſieur de qui on parle. § przyſzedł cudzoźiemiec z Jego Mośćią; proś Jego Mośći.

Jego Mość Pan N. der Herr N. Monſieur N. § Jego Mość Pan Potocki; Jego Mość Pan Staroſta wyiechał z Jego Mośćią Panem Kaſztelanem.

Jch Mość Panowie Posłowie. Jhro Gnaden die Herren Geſandten. Meſſieurs les Nonces.

Jego Mość Ksiądz. Jhro Wohl-Ehrwürden; der Herr Pater. le Pére, *titre qu'on donne à un Eccleſiaſtique.* § Jego Mość Ksiądz Pleban; Jch Mość Księża.

Jego Mość Ksiądz Biſkup. Jhro Hoch-Ehrwürden der Herr Biſchoff. Sa Grandeur, Son Excellence Monſeigneur l'Evêque.

Jey Mość Pani. die Hochgeehrte Frau; Jhro Hoch-Edlen, Jhro Gnaden. Madame.

Jey Mość Pani Starośćiny. Jhro Gnaden die Frau Staroſtin. Madame la Staroſte. § Jey Mość Panna Starośćianka.

Jey Mość Pani Woiewodźiny, Kanclerzyny. Jhro Excellenß die Frau Woywodin, Cantzlerin. Son Excellence Madame la Palatine, la Chanceliére.

Waſza Mość; obſ. *Waſz Mość*, vid. Waſzmość.

*Moſch, piżmo. Ziebet, Biſam. muſc.

*Moſchowy, piżmowy Biſam-. de muſc.

Mośći. Geehrter. honoré, digne.

* * *

Dieſes ſehr gewöhnliche Ehren-Wort wird wie folget decliniret, und nur vor Pan, Dobrodźiey, Pani, Panna, Dobrodźieyka u. d. g. gefunden, und zwar mit vorgeſetzten moy, moia, auſſer im *Vocativo*, wo moy, moia gemeiniglich ausgelaſſen werden. *ce terme de civilité le plus ordinaire, ſe trouve toujours devant* Pan, Dobrodźiey, Pani, Panna, Dobrodźieyka *&c. il ſe décline de la maniére ſuivante en prepoſant le*

pronom moy, moia, *qu'on omet d'ordinaire devant un Vocatif.* § *singul. N. V. I. L.* mośći; *g. D. A.* mośći, mośćiom; *Plur. N. A. V.* mośći; *g. A.* mośćiow; *D. L. I.* mośćiom, mośćią; *f. N. V.* mośćia; *g. D. L.* mośći (mośćiom); *A. I.* mośćią; *Plur. N. A. V.* mośćie; *g.* mośćiow; *D. I. L.* mośćiom.

Mośći Panie, * *Mośći anie.* mein Herr. Monsieur.

Mośći Panowie. meine Herren. Messieurs.

moim Mośćiom Panom. meinen Geehrten Herren / à Messieurs.

Mnie Wielce Mośći Panie. in Briefen: Mein Hochgeehrter Herr. *terme épistolaire:* Mon très honoré Monsieur.

Mośćia Pani. Hochgeehrte Frau. Madame.

Mośćie Panie. Hochgeehrte Frauen. Medames.

Mośćiam. } im Scherz: beständig mit
Mośćiwam. } Ihro Gnaden / Ihro Excellentzen um sich werfen. *burlesq.* parler toujours par Monseigneur, par vôtre Excellence.

Mośćiwy. in Titeln: Hoch=Edler. *terme de civilité:* très noble, très digne, très honoré.

Waszmość Moy Wielce Mośćiwy Pan; *W. M. W. M. P.* Ew. Hoch=Edlen. Monsieur.

Mośiądz, *g. mośiędzu.* Messing. léton.

Mośiądzowy. } von Messing, messingen.
Mośiężny. } de léton. § mośiężna huta albo kuźnia; mośiężna rdza, łuska, skwara; mośiężny proch albo mośiądz tarty.

mośiężne naczynia; *mośiężne rzeczy.* Gefässe von Messing. dinanderie; vases de léton.

mośiężna treść. Kupfer=Blumen. des fleurs de cuivre.

Mośiężysty. messingartig, Messing haltend. qui a quelque proprieté de léton; mêle avec du léton.

Moskal. ein Moscowiter. un Moscovite.

Moskiewczyzna. 1) Moscowitischer Krieg. 2) die Moscowitischen Lande. 3) Moscowitische Sprache oder Sitten. 1) une guerre avec les Moscovites. 2) Moscovie, les Provinces apartenantes à cette Monarchie. 3) le Rusiote; la langue Russienne; les moeurs Russiens. § 1) przez czas Moskiewczyzny.

Moskiewski. Moscowitisch. Moscovien, de Moscovie.

Moskiewski kamień. Moscowitisches Glas, Fraun=Eis. pierre spéculaire, miroir d'âne.

Moskwa. 1) die Haupt=Stadt Moscau in Rußland. 2) das Moscowitische Reich. 1) Moscou, capitale de Moscovie. 2) Moscovie, Russie.

Moskwićin. Moscowit. Moscovite, Russe, Russien.

Most. Brücke. pont. § most na palach; most budować, zrucać; Polski most, Niemiecki post, Włoskie nabożeństwo, wszystko błazeństwo, *prov.*

most żwieśisty. Hänge=Brücke, fliegende Brücke. pont pendant; pont volant.

most pretki na beczkach, na worach skorzanych nadętych, albo iako teraz na czołnach miedzianych, ktore woysko z sobą wożi. Floß=Brücke; Schiff=Brücke. pont de bateaux; ponton; un pont composé de bateaux de cuivre.

most złoty trzeba postać nieprzyiaćielowi. dem Feinde muß man eine goldne Brücke bauen. il faut faire un pont d'or à ses enemis.

mostem się śćielę. zu Fusse fallen; niederfallen. se prosterner devant qu; se jetter aux piez de qu. § mostem się śćielę (kładę) u nożek Pańskich.

Mostek, *g. mostka.* } 1) Brücklein. 2)
Mosteczek, *g. mosteczka.* } Brust, Brust=Stück vom geschlachteten Vieh. 3) Steg, Riegel Seife. 1) ponceau, petit pont. 2) poitrine, c'est la partie du devant d'une bête tuée. 3) barre de savon; du savon en barre. § 1) mostek przy forćie mieyskiey. 2) mostek ćielęcy pieczony. 3) kupiła mosteczek mydła.

mostek ieleni, sarni. Brust vom Hirsch oder Rehe. hampe; poitrine de cerf, de chevreuil.

mostek skopowy. Schöps=Brust. bréchet; poitrine de mouton.

mostek wołowy. Brust=Stück vom Ochsen. piéce tremblante; pis de beuf; poitrine de beuf.

Mostkowaty. vom Vieh; starck von Brust. *en parlant des bêtes:* aïant une large poitrine. § mostkowaty woł.

Mostkowy. Brust=, von der Brust eines geschlachteten Viehes. de poitrine d'une bête. § mostkowa sztuka.

mostkowa pieczenia. Brust=Braten. pis de beuf; piéce tremblante.

kość mostkowa. Anat. das Brust=Bein. *Anatom.* sternon, bréchet.

Mostowniczy, *subs. g. mostowniczego.* Brücken=Aufseher, Brücken=Meister. maître de ponts.

Mostowy, *subs. g. mostowego*; celnik mostowy. Brücken=Zoll=Einnehmer. pontanier, celui qui reçoit le pontenage.

mostowy, adj. Brücken=. de pont.

mostowe; *cło od mostu.* Brücken=Zoll, Brücken=Geld. le travers, le passage, le ponte-

pontenage; droit qu'on paye au passage d'un pont. § ktoby mostowego nie płacił.

Mostcz. Most. du mou; du vin doux.

Mostcę, ści, ścił, most buduie. eine Brücke bauen. faire, bâtir un pont. § rzekę nieprzyiaciel pomościł.

Mostczowy. Most-. de mou; qui concerne le vin doux. § mostczowy oleiek.

Mostzelka, vid. Muszelka.

Mostzenka, plur. } g. moszenek. Hoden-Säcklein.
Moszenki, plur.
Moszny, plur g. moszen, } les bourses, f. le scrotum, peau qui enveloppe les testicules.

moszenki, *drzewo moszenkowe*. (colutea) Linsen-Baum. baguenaudier, le sené de païs.

Motacz. Weiser. dévideur.

Motaczka. Weiserin. dévideuse.

Motam. 1) aufwickeln, weifen, abwinden auf die Weife. 2) verwirren, verwickeln. 1) dévider sur le dévidoir. 2) troubler, brouiller, mettre en desordre. § 1) niewiasty dla oszukania przędziona krótko motaią; motam przędzę na motowidło; przędza za krótko motana. *.) pomotać (powikłać, zawikłać) sprawy.

Motanie. das Weifen. l'action de dévider.

Motek, g. motka. Töckchen, Strähn Seide, Zwirn. torse, liûre de soïe, de fil. § motek nici, iedwabiu, stron.

*Motłoch, g. a chałastra. Pöbel, Gesindel. les petites gens; racaille.

Motowąz 1) Kettel, womit ein Gebinde im Strähn gebunden wird. 2) Angel-Schnur mit zwey grossen Angeln grosse Fische zu fangen. 1) cordelet, entrefil pour entre-séparer les écheveaux de fil. 2) sorte de ligne avec deux hameçons, avec quoi on prend les grands poissons. § 1) motowąz przerznąć. 2) motowąz na węgorze.

Motowidło. Weife, Haspel, Garn-Winde. dévidoir, guinde, haspe.

Motyczka. kleiner Karst, kleine Haue. petite houë.

Motyka. Karst, Hacke. Haue, Rade-Haue. hoiau, marre, houë. § rydel przy motyce leży.

motyka ogrodna. Garten-Hacke. serfouette.

motyką ogrodną wskopać. die Erde aufhacken. serfouïr, houër.

motyką się na słońce porwać. auf Leute schimpfen denen man nichts thun kan. aboïer à (contre) la lune.

Motyl. Molcken-Dieb, Schmetterling, Sommer-Vogel. papillon. § motyle łapać. *lecieć, iść oślep iak motyl do świece.* blindlings ins Unglück rennen. se brûler à la chandelle comme le papillon; se jetter dans le péril inconsidérément.

Motylek, g. motylka. kleiner Schmetterling. petit papillon.

Mowa. 1) Rede die man hält. 2) Rede, Worte. 3) Schreib-Art. 4) Sprache. 5) Sprache, Fähigkeit zu reden. 1) harangue, discours, ouvrage oratoire. 2) parole, discours, langage, m. 3) un stile. 4) langue; le langage qu'on parle dans un païs. 5) parole, la voix; le pouvoir de parler. § 1) mowy na Radach, na Seymach; mieć mowę do kogo; mowa piękna, gładka. 2) poznać wnet z mowy iakiey kto głowy, prov. mowa wydaie ludzkie obyczaie, prov. mowa ołgawa, trudna do zrozumienia. 3) mowa dobra, pospolita, krotka; mowa łacińska zła, mieszana z rożnych ięzykow. *4) łacińską napisał mową (ięzykiem). 5) mowę dać niememu; mowę stracił; poznać kogo po mowie.

mowa chytra. Falle, Rede einen zu fangen. le piége, embuche, surprise; tout ce dans un discours qui sert de piége pour surprendre une personne.

prosta mowa, *niepoetyczka*; *nie rymem*, *nie wierszem*. ungebundene Schreib-Art. de la prose; un discours en prose.

mowa wierszem; *mowa poetyczna*; *wiersz*. Verse, gebundene Schreib-Art. Poësie; des vers; stile poëtique. § pisze część wierszem, część prostą mową.

mowa gruba. 1) eine rohe, unausgearbeitete Schreib-Art. 2) eine mit grober, unangenehmer Stimme gehaltene Rede. 1) discours ou stile grossier, impoli, qui n'est pas bien cultivé. 2) discours prononcé d'une voix rude.

mowa nadęta wysławna. schwülstige, hochtrabende Schreib-Art oder Rede. maniére d'écrire ampoulée; discours enflé, guindé.

mowa nieprawa iakiego ięzyka; *mowa cudzoziemcem pachnąca*. Schreib-Art oder Rede so einen Ausländer verrathet. stile ou discours qui sent l'étranger.

mowa wątpliwa. Zweydeutigkeit. ambiguité; paroles qui ont un double sens.

mowa niewłasna. uneigentliche, verblümte Rede. un métaphore.

mowa życzliwa, *szczęścia życząca*, Glücks-Wunsch. félicitation.

mowa okrągła krasomowcow, vid. Okrągłość.

mowa wolna, vid. Wolnomowność.

mowy albo ięzyka właſność rożna od drugich, vid. Własność ięzyka.
mowa wſpaniała, vid. Wſpaniałomowność.
mowa krotka, vid. Krotkomowność.
mowy iednegoż narodu rożność, vid. Rożność.
mowy kſztałt albo ſpoſob, vid. Kſztałt mowy.
Mowca. Redner. Orateur.
Mowię. 1) reden. 2) erwehnen, ſagen. 3) reden, ſprechen eine Sprache. 4) reden, eifern wider etwas. 5) vorſprechen, vorbeten. 6) ausſprechen. 1) parler. 2) dire; faire mention. 3) parler une langue. 4) ſe recrier, parler contre. 5) dicter haut des mots, afin qu'on les prononce après nous. 6) prononcer, proférer les mots. § 1) od żalu mowić nie mogę; mowmy o tym; nic o tym nie mowi; mowią o nim wſzyſcy; mowić nierozmyślnie, niewyrozumnie duſząc słowa w gębie, pieścliwie; mowi ſobie pod noſem; mowi zawikłano, trudno; ſam tylko człowiek mowi; mowić do kogo. 2) ćiemno o tym mowi prawo; źle, dobrze o nim mowią. 3) mowi po łaćinie, po francuſku. 4) mowić na rozpuſtnikow. 5) mowić z kim paćierz, przyśięgę. 6) mowi (wymawia) dobrze słowa.
mowić z ſobą. mit einander reden. ſe parler; s'aboucher, parler tête à tête avec qu.
dobrym ięzykiem mowi. er redet dieſe Sprache wohl. il parle bien cette langue
mowić do kogo przyſtąpiwſzy. anreden. aborder, acoter, aboucher qu.
tak mowiąc. wie man ſagt. par maniére de dire; comme l'on dit.
przed ſobą mowiąc. unter uns geſagt. cela ſoit dit entre vous & moi.
mowięć na to. ich ſage es zu dem Ende. je le dis à cette fin.
mowić do ucha komu. einem ins Ohr ſagen. parler à l'oreille de qu.
mowi przećiw ſobie ſamemu. er redet wider ſich ſelbſt. il s'enferre lui même.
mow; mowże; powiaday; praw. rede was du zu reden haſt. parlez haut; jettez la masque; dites vôtre penſée.
mowić że nie; twierdźić że nie tak. verneinen. nier; dire que non; ne vouloir pas acorder.
mowić po kim. nach einem reden. parler après qu.
mowić po kim, za kim; mowę drugiego powtarzać. einem nachſprechen, nachbeten. repeter les paroles de qu. § dźiećię po matce paćierz mowi.
mowić za kim. vor einen reden, ihn vertheidigen. parler en faveur de qu; défendre qu. § proſzę mow za mną.
mowić z dźiećięćiem paćierz. dem Kinde vorbethen. enſeigner à l'enfant à prier Dieu.
mowić to co śię myśli. das Hertz auf der Zunge haben. avoir le coeur ſur les lèvres.
mowić za inſzych, miaſto inſzych; mowić imieniem czyim. das Wort führen; im Nahmen andrer reden. porter la parole.
Mowienie czego. das Sagen, das Reden. le dire, le parler; la maniére ou l'action de dire; diction, élocution.
mowienie do kogo. Anrede. abord, diſcours; l'action de parler à qu.
Mownik. ein Aufſchlag-Buch; ein Dictionnarium; ein Wörter-Buch heißt Słownik. un Dictionnaire; *un Vocabulaire s'apelle* Słownik. § poſzukay tego wyrazu w mowniku.
Mowność. Redſeligkeit; Schwatzhaftigkeit; Fertigkeit im Reden. caquet, babil, cauſerie, flux de bouche; volubilité de langue.
Mowny. 1) wortreich, beredt, fertig im Reden. 2) davon vieles zu ſagen iſt. 1) diſert, qui parle avec des paroles propres. 2) qui a beſoin de beaucoup de paroles; de quoi on peut dire beaucoup. § 1) wielomownym bydź wada jeſt, mownym dar przyrodzony; mownemu łacno mowić o czymkolwiek, choć nie wiele mowi, ale może gdźie trzeba albo chce, a wymownego cwiczenie i nauka czyni; mowniey-ſzy od niego. 2) zawſze mowną z dobrodźieyſtw wźiętych zoſtawać będę pamięćią.
Moy, moia, moie, *conf.* Swoy. mein, meine, meines. mon, ma. § moia (*ma) to śioſtra; day mi moię (*mą, moią) laſkę; moiego (*mego) Pana pałac, dał moiemu (*memu) Panu, moiey (*mey) matce; bez moiey (*mey) woli.
moie. das meinige. le mien, qui eſt à moi. § z moiego zapłaćiłem a nie z twoiego; moiego i twoie wſzyſtek świat mieſza oboie, *prov.*
moy ty; moy miły; moy duſzko; moy drogi. mein lieber; mein werther Freund. mon ami; mon cher.
moia ty; moia miła; moia duſzko; moia droga. meine Liebe, mein Schätzchen. m'amie; ma chère.
Moyſki, moy. der meinige, mein, der vor mich iſt, das mir bequem iſt, das vor mich eingerichtet iſt. le mien; mon, qui eſt

pour moi; qui m'eſt commode; qui eſt acommodé pour moi. § moyſki to ſtołek, koń.

*po moyſku; po moiemu, adv. nach meiner Art. ſelon ma maniére; à ma façon; à ma fantaiſie.

Mozaika, ſadzona robota ausgeleate Arbeit von Stein oder Holtz mosaïque, ouvrage à la Moſaïque; ouvrage marqueté de pierre ou de bois de diférentes couleurs. § kościoł koſztowną Mozaiką przyozdobiony.

Moździerz, *Możdźierz, g. a. 1) Mörſel. 2) Feuer-Mörſel. 1) mortier. 2) mortier, une piéce d'artillerie. § 1) utłuc w moździerzu; moździerze mośiężne. 2) z moździerza bombę wyrzucić.

Moździerzowy, *Mozdźierowy. Mörſel=. de mortier. § tłuk moździerzowy.

moździerzowy kamień; kamień każdy na moździerze dobry. Stein oder Marber daraus man Mörſer macht. pierre ou marbre, m. dont on fait des mortiers.

Moździerzyk, g. a. kleiner Mörſel. petit mortier.

Mozeſz. Moſes. Moïſe.

Mozeſzowy. Moſes=. de Moïſe.

Księgi Mozeſzowe. die Bücher Moſes. le Pentateuque.

Pierwſze księgi Mozeſzowe. das erſte Buch Moſes. Genéſe, le prémier livre de Moïſe.

Drugie - - das andre - - l'Exode, m.

Trzećie - - das dritte - - le Lévitique.

Czwarte - - das vierte - - les Nombres.

Piąte - - das fünfte - - le Deuteronome.

Mozg. das Gehirn. cerveau, cervelle. § w mozgu ieſt komorek cztery; w tyle mozgu zaczyna śię żył wſzyſtkich ſuchych zebranie.

Mozgownica. im Spott: Gehirn, Hirn-Schedel, Hirn-Kaſten. ironiquement: cervelle, caboche, le crâne. § raka materya cale metafizyczna nie barzo śię zdaie zgodna do zamącenia tak grubych mozgownic iako ſą Turcy.

Mozgowcowy. } Gehirn=, im Gehirn
Mozgowczy. } ausgeheckt, in der Einbildung formiret. chimérique, idéal, viſionnaire.

wymyſł mozgowczy. Hirn-Geſpinſte. chimére, choſe viſionnaire.

Mozgowiec, g. mozgowca. Grillenfänger, eigenſinniger Menſch. tetu, fantasque, un bizarre.

Mozgowy. Gehirn=. de cerveau. § promienie albo ſpecies do tylney komorki mozgowey idą.

Możnorządy, plur. Możnorządztwo. Ariſtocratie, Herren-Regierung. Ariſtocratie.

Możność. 1) Vermögen, Kräfte. 2) Möglichkeit. 1) puiſſance, pouvoir. 2) poſſibilité; le poſſible. § 1) możnośćią śię ſwoią wyſadził; pogruchota nas możnośćią ſwoią; z możności moiey nieposłuſznych hamować będę. 2) możności w tym żadney nie widzę; według możności moiey pracować będę.

Możny. 1) mächtig, vermögend. 2) möglich. 1) puiſſant, fort. 2) poſſible. § 1) możne w ludźie Páńſtwo. 2) można to rzecz.

Mozoł. Kummer, Gram. chagrin, ſouci, tourment.

Mozolę. bekümmern, Sorge machen. chagriner; fâcher, donner du chagrin.

mozolić głowę. den Kopf zerbrechen. rompre la tête.

Mrągowaty, vid Morągowaty.

*Mrę na co, mrze, marł, mrzeć. 1) heftig begehren. 2) raſend lieben. 3) ſterben, nur in den Compoſitis. 1) déſirer ardenment, brûler de ſoif, d'amour pour qu; ſoupirer après qu. 2) ſoupirer pour une belle; aimer avec paſſion. 3) mourir; ſeulement dans ſes composez.

mrę głod. Hunger leiden. avoir faim; mourir de faim.

mrze tam. es iſt ein Sterben, eine Seuche da. il y a là une petite contagion, une mortalité.

*Mroczę, czy, czył, zamraczam verfinſtern, verdunckeln. obſcurcir, rendre obſcur; couvrir de nuages. § zaćmienie słońca świat mroczy; śmierć oko chmurą mroczy; zrzenicę na śmiertelney zamroczyła pośćieli.

mroczy śię. es wird dunckel. il s'obſcurcit; il ſe couvre de nuage.

**Mroczony, zamroczony verdunckelt, verſinſtert. obſcur, ténebreux, couvert de nuage.

Mroczek, g. mroczka, vid. Mrużek.

Mrok, g. u. mierzch. Abend Demmerung. crepuſcule du ſoir; commencement de la nuit.

mrok pada. es wird Abend. il fait nuit; il devient nuit.

mrokiem, z mrokiem. in der Abend-Demmerung; wie es Abend wurde. ſur la brune; entre chien & loup; à l'entrée de la nuit.

Mrowczany. Ameiſen=. de fourmi.

Mrowik, } kamień drogi (myrme-
Mrowinek, g. a. } cites) Ameiſen-Stein, auf welchem ſich eine Ameiſe vorſtellet. pierre précieuſe ſur laquelle ſe repréſente une fourmi.

Mrowiſko. 1) Ameiſen-Berg; Ameis-Hauſen. 2) ſtarckes Jucken in der Haut. 1) fourmilliére; creux dans la terre où ſe retirent les fourmis. 2) picotement, fourmillement dans la peau.
mrowiſko po mię chodźi. die Haut jucket mich als wenn Ameiſen drinnen wären. la peau me fourmille comme ſi des fourmis y étoient.
Mrowiſty. voll Ameiſen. plein de fourmis.
Mrowka. Ameiſe. une fourmi. § w Indach ſą mrowki tey co lis wielkośći; mrowka pracowita.
i mrowka śię broni, kiedy ią napaſtuieſz. auch ein Wurm krümmet ſich, wenn man ihn tritt. un vers ſe recoquille bien quand on le preſſe.
Mrowkolew, Mrowkołow } robaczek mrowki pożeraiący. Ameiſen-Freſſer, ein Wurm. formica-leo, petit vers qui dévore les fourmis.
Mroz. Froſt, Kälte. gelée, froidure, froid. § mroz śię śili, upuſzcza, ſpuſzcza; mroz powarzył płonki.
mrozem zepſować, vid. *odmrażam.*
mroz za paznokćiami. Froſt hinter den Finger-Nägeln. onglée.
* Mrożę, *źi, żił, obſ.* mrozem ſtężam. gefrierend machen. géler, congéler. § zmrożić wino.
Mrożno, *adv.* froſtig. d'une maniére froide.
Mrożny. kalt, Eis frierend, froſtig. glaçant; froid; qui glace, qui géle. § mrożny grudźień; mrożna iuz chwila.
Mruczę, *czy, czał, czeli*; Mrukam, *v. m. F. mruknę.* brummen, murren. gronder, murmurer, grogner, grommeler, bouder, marmoter. § coś pod noſem mruczy iako niedźwiadek; ieno mrukniy; aż lew głośno mruknie; niedźwiedź mruczy.
Mruczenie. das Brummen. grondement, bouderie.
Mruczny. 1) brummend, murrend, unwillig. 2) rauſchend als ein Bach. 1) grogneur, grondeur. 2) qui murmure, qui fait un bruit agréable comme un ruiſſeau. § 1) mrucznych, mrukliwych sług nie kocham. 2) mruczna wioła.
Mrugam, *v. m. F. mrugnę.* 1) mit den Augen blintzen, rühren. 2) mit den Augen wincken, ein Zeichen geben. 1) clignoter; cligner des yeux; ſiller les yeux. 2) faire ſigne des yeux. § 1) mruga zawſze oczyma. 2) mrugnął na sługę; mrugniy na niego.
Mruganie, mrugnienie. Augen-Winck. clin d'oeil; l'action de faire ſigne de l'oeil.
mruganie nad wolą, mruganie oczyma przyrodzone, zmrużanie. das Augen-Blintzen. clignement des yeux, clignotement, ſillement.
w mrugnieniu oka. im Augenblick. dans un moment.
mruganie, mrugnienie. Mrugi, *plur.* } Augenwinck zum Zeichen; das Nicken. oeillade, clin d'oeil, le langage des yeux. § wnet iey zrozumiał mrugnienie.
Mruk, mruknienie. das Brummen, Gnorren. le grondement.
mrukiem, z mrukiem, mrucząc. brummend, mit Unwillen. en grondant, à regret. § odſzedł mrukiem; mrukiem wſzyſtko czyni.
Mrukam, *v. m. F. mruknę, vid.* Mruczę.
Mrukowaty, Mrukliwy. } Brummer, der immer brummet. grogneur, grondeur. § mrukowaty sługa.
Mrużę, *ży, żył.* die Augen blintzen. ſiller, cligner, clignoter, fermer ſouvent les paupiéres.
Mrużek, *g. mrużka.* Blintzer; der mit den Augen wimpert. celui qui cligne les jeux, qui remuë très ſouvent les paupiéres.
Mruknąć, *vid.* Mruczę.
Mrzeć, *vid.* Mrę.
Mrzek, *g. a.* zmruzek. die blinde Kuh, ein Kinder-Spiel. collin maillard un jeu d'enfant.
Mrzewka, mrzeweczka; ryba maluczka. (*apua*) Stintz, Stint, Hexel-Fiſch, Spiring, der kleinſte Fiſch. merlan, eſpéce de poiſſon qui eſt le plus petit.
Mrzygłod. Hungerleider, Knicker. un chiche-face; pince maille, taquin.
Mśćićiel. Rächer. vengeur.
Mśćićielka. Rächerin. vengereſſe.
Mśćiwy. rachgierig. vindicatif, vengeur.
Mſza. Meſſe. Meſſe. § Mſzą mieć, odprawować; Mſzey słuchać; Mſza śpiewana; Mſza ślubna; służyć do mſzy.
Wielka Mſza. das hohe Amt. la grande Meſſe; Meſſe haute.
oſtatnia Mſza. die letzte Meſſe. la belle Meſſe.
Mſza nowa. die erſte Meſſe, die ein Prieſter nach ſeiner Einweihung hält. la premiére Meſſe que le Prêtre dit après avoir pris l'Ordre de Prêtriſe.
Mſza ćicha. ſtille Meſſe ſo eilfertig geleſen wird. Meſſe de chaſſeur.
Mſza za umarłe, Mſza zaduſzna. Seelen-Meſſe. annuel; la Meſſe des morts; la Meſſe *in (de) requiem*; requiem.
Mſzał, *g. a.* Meß-Buch. Miſſel; un Sacramentaire.

Mszczę się, *mści, mścił.* sich rächen. venger qu. ch; se venger sur qu. ou sur qu. ch; prendre vengeance de qu. ch. § mścić się czego nad (na) kim; mszcząc się zabił go.

*Mszczenie, Pomsta. Rache. vengeance. *mszczenie się czego.* Ausübung der Rache. l'action de se venger.

Mszę co. *szy, szył.* bemosen; mit Mos, mit Zäserchen beziehen, bespinnen. enduire, couvrir de mousse, de coton; rendre cotonneux. § gąsiennice liście pomszyły.

mszyć się. zaserig, mosigt, rauch werden, sich verschieben. se cotonner, s'érailler, devenir cotonneux. § koronki aby się w praniu nie mszyły.

Mszyca, robaczek, co kapustę gryzie. Kraut-Raupe; Kraut-Würmchen. chenille qui ronge le chou.

mszyca ziele, vid. Knafliczka.

Mszysty. bemoset, rauch. cotonneux, moussu.

Mu, *vid.* On. ihm. lui.

Mucha. 1) Fliege. 2) fliegende Matte. 1) mouche. 2) moucheron, papillon de chandelle. § 1) oganiać chorego od much. 2) mucha do lamp, do świec przylatuiąca.

ma muchy w głowie; we łbie mu się muchy roią; muchy mu we łbie beczą. er hat einen Floh im Kopf; die Grillen plagen ihn. il a la puce à l'oreille; il a martel en tête; il a des rats. § nowe mu się co raz we łbie roią muchy.

mucha nawodna. Wasser-Spinne; Wurm mit sechs Füssen, so auf dem Wasser sehr hurtig läuft. l'arraignée d'eau; petit insecte à six piez qui court sur l'eau avec une extrême vîtesse.

psia mucha. Hunds-Fliege. mouche de chien.

muchyby przez tę suknią przegnał. man könnte Fliegen durch diesen Rock jagen, so zerrissen ist er. son habit montre la corde; son habit fait peur au larron.

Muchair. Türckischer Muchair oder Camlot. sorte de camelot qui vient de Turquie.

muchair angurski Parcan ein Zeug. brocatelle une étofe.

Muchoiadka. Fliegen-Schnäpper ein Vogel. moucherole, un oiseau.

muchoiadka iaszczurka. Eidexe so Fliegen schnapt. un gobe-mouche.

Muchomory, *plur.* } Fliegen-Schwämme. champignons de mouches.
Muchorowki, *plur.* }

Muchotrzew, *vid.* kurzystep drugi.

Mudzę, *dzi, dził.* die Zeit zubringen, tändeln. perdre son tems; s'amuser à la moutarde; voler le papillon. § kto siła uważa siła, zmudzi.

mudzi mi się. die Zeit wird mir lang. il me tarde, le tems me dure; je trouve le tems grand.

Muł, *g. a.* Maul-Thier, Maul-Esel. mulet un animal de somme.

muł, g. u. dicker Satz, Hefen, Schlamm. sédiment, la lie la partie grasse d'une liqueur; limon, bourbe. § zlać napoy z mułu; muł się w rzeczach rzadkich na dnie ustawia.

Mularski, *vid.* Murarski.

Mularz, *vid.* Murarz.

mularz. } Maul-Thier-Treiber. muletier.
Mulnik. }

Mulę, *vid.* Omulam, zamulam.

Mulica. Maul-Eselin. mule, animal de somme.

Mulisty. schlammig. vaseux, limonneux.

Mułoosieł. Maul-Esel. mulet, animal qui est engendré d'un cheval & d'une ânesse.

Mułowy. Maul-Thier-. de mulet.

Multan, *g. a.* ein Moldauer. Moldavien.

multan, g. u. Art von Säbeln. sorte de sarbre.

Multanki, *plur.* Sack-Pfeiffe, Polnischer Bock. sourdeline, musette.

Multany, *plur.* Multańska ziemia. die Moldau, ein Fürstenthum so mit Siebenbürgen grentzet. Moldavie, une Duché qui confine à la Transilvanie.

Multański. Moldauisch. Moldavien.

Multyplikacya. Rechenk. die Multiplication. *Aritm.* la multiplication.

Multyplikuię co. Rechenk. multipliciren. *Aritm.* multiplier.

multyplikować w się. mit sich multipliciren. multiplier par soi même.

Muły, *plur.* hohe Pantofeln. des mules, *f.*

Munderunkowy. Mundirungs, zur Mundirung gehörig. d'ordonnance.

kapelusz munderunkowy. Mundirungs-Hut. chapeau d'ordonnance.

Mumia. 1) in der Apothecke: einbalsamirt menschlicher Körper aus Egypten. 2) Balsam einen todten Menschen zu balsamiren. 1) *dans l'apoticairerie:* momie, corps d'homme enbaumé qu'on a d'Egipte. 2) sorte de beaume pour conserver les cadavres des hommes § 1) Xiążę Radziwił w Liście trzecim o Peregrynacyi Jerozolimskiey mumie ciekawie opisuie.

Munderunek, *g. munderunku.* Mondirung, Mondur. habit d'ordonnance, habit de soldat; uniforme.

Munde-

Munderuię. die Soldaten mundiren. uniformer, vêtir, habiller les soldats.
Municya, spiża. Munition, Kriegs- und Lebens-Mittel. munition de guerre & de bouche.
*Munia. Schöps, einfältiger Kerl oder Weib, Maul-Affe. une vraie suche; buche; qui est sot comme un panier.
Munster, *vid.* Muster.
Munsztuk, *vid.* Monsztuk.
Mur. 1) Mauer. 2) fig. Mauer, Schutz. 3) Wappenk. Mauer mit drey Zinnen, auf der Krone stehet eine Fahne. 1) mur, muraille. 2) *fig.* rempart, défense. 3) *Blas.* muraille avec trois creneaux; sur la couronne est dressée une enseigne. § 1) przy murze domek stoi; murem obwodzić. 2) murem stangł za Oyczyznę.
w murze. im Bezirck der Mauer. dans l'enceinte; en dedans des murailles. § w murze położony.
muru głową przebiiać. mit dem Kopf wider die Mauer rennen. se donner de la tête contre un mur.
Murarski, Mularski. Maurer-. de maçon.
murarska robota. Mauer-Arbeit. maçonnerie.
murarska robota podła. schlechtes, grobes Mauerwerck. limosinerie; le limonage.
Murarz, Mularz. Maurer. maçon.
murarz partacz. Klecker, schlechter Maurer. un porte auge, limosin.
Murawa. Rasen-Platz. verdure, herbette
*Murena ryba, ninog. Neunauge ein Fisch. lamproie un poisson.
Murek, *g. murka.* 1) kleine Mauer. 2) Mauer-Loch zum Gerüst. 1) petit mur. 2) boulin, trou dans la muraille où l'on met le bois qui sert à échafauder.
Murlat. Mauerlatte, darauf die Ziegeln gemauret werden. sorte de grandes lates, sur quoi on pose les tuiles.
Murowanie 1) das Mauren. 2) Mauer, Mauer-Arbeit. 1) l'action de murer. 2) muraille, maçonnerie, le maçonnage.
Murowany. gemauret. muré, maçonné.
Murowy. Mauer-. de mur.
Muruię co. mauren. murer, maçonner.
*Murzę, *rzy*, *rzył*, brudzę, smolę. schwartz machen, besudeln. noircir, faillir, souiller.
Murzyn. ein Mohr. un môre, un étiopien.
czarny iak murzyn. er ist schwartz wie ein Rabe. il est noir comme une taupe.
Murzynek. 1) kleiner Mohr. 2) Mohren-Kopf; ein Pferd mit einem schwartzen Kopf. 1) petit môre. 2) cap de môre; cavesse de môre; rouan cavesse de môre; cheval qui a la tête noire; tête de môre.
Murzynka. Mohrin. moresque, étiopienne.
Murzynski. Mohrisch. éthiopien; d'Ethiopie.
murzynska ziemia. Mohren-Land ein Theil von Africa. Etiopie, partie d'Afrique.
Mus. Zwang, Muß, Noth. contrainte, sujétion, force. § mus ciężki
z musu. gezwungen; aus Zwang. par force; par contrainte. § uczynisz z musu co nie chcesz z swoiey woli.
mus to. es heißt: es muß seyn. c'est un faire le faut; c'est une nécessite nécessitante.
Musat, *g. a.* Wetz-Stahl. acier à éguiser.
Muskam, *v. m. F.* *musnę*, muszczę. 1) schmiegeln, putzen. 2) streichen mit der Hand. 3) schmincken, salben. 1) parer, orner, embélir. 2) manier, passer doucement la main sur qu. ch; froter. 3) farder, oindre. § 1) umaskać kogo. 2) musnąć włosy; bawełną złoto przymuskać.
serce mi muska, vulg. das Hertz zappelt mir, hüpfet mir. le coeur me tressaut d'alégresse.
musnąć kogo po kalecie. einem den Beutel fegen. vuider la bourse à qu.
musnąć kogo po grzbiecie. einem das Fell ausklopfen. nettéier qu. sans verges.
muskać się w zwierciedle. sich im Spiegel spiegeln. se mirer; se regarder dans le miroir.
Muster, *g. mustru*, *mustern* 1) das Mustern; das Exerciren der Soldaten. *2) Mustrung, s. Popis. 1) l'exercice qu'on fait faire aux soldats. 2) revuë, montre, *v.* Popis. § 1) nowozaciągłych w mustrze cwiczą; umie muster woyskowy; mustrem Niemieckim regiment.
Mustruię. mustern. faire passer en revuë; faire revuë; passer à la montre. § mustrować woysko.
Musułbas. glatter, rother Cartun zum unterfüttern. toile de coton rouge pour servir de doublure.
Musułman. Muselmann, Türcke. Musulman, Turc.
Musułmański. Türckisch. musulman.
Muszak, *g. a.* vid. *kurzyślep drugi.*
Muszcz, *vid.* Moszcz.
Muszczę, *szcze*, *skał*, *vid.* Muskam.
Muszę, *si*, *siał*, *sieli.* 1) müssen, gezwungen seyn. 2) mögen, müssen, das Ansehen haben. 1) falloir, être contraint; être obligé, devoir. 2) devoir; être vraisemblable que. § 1) musi dać, odiechać;

odjechać; człowiek umrzeć muśi; muśiał zapłaćić. 2) muśiał to bydź uczony człowiek.

Muſzec źiele, *g. muſzcza*, vid. *kurzyślep drugi.*

**muſzec; ſporyż wielki.* (polygonum majus) Wegtritt; Weggras. centinodie, renouée, corrigiole.

Muſzelka. 1) Tauf-Schale. 2) Muſchel zu Farben; Farben-Muſchel. 1) l'eau bénitier portatif; tace pour jetter de l'eau bénite ſur l'enfant en le batiſant. 2) petite coquille pour y mettre une couleur à peindre. § 1) muſzelka do polewania przy chrzćie.

Muſzelkowe złoto, śrebro. Muſchel-Gold, Muſchel-Silber. or, argent de coquille. § muſzelkowa farba.

Muſzka. 1) eine kleine Fliege. 2) Scharmier-Fleckchen, Schminck-Pfläſterchen. 1) moucheron petite mouche. 2) mouche que les dames portent ſur les viſage. § 1) muſzek w ocćie ieſt wiele. 2) muſzkę przylepić; muſzki kobiece.

Muſzkat, Muſzkatowy kwiat. Muſcaten-Blume. macis; fleur de muſcade.

muſzkatowe drzewo. Muſcaten-Baum. muſcadier, arbre qui porte la muſcade.

Muſzkatela. 1) Muſcaten-Wein; Muſcateller. 2) eine Muſcateller-Traube. 3) Muſcateller-Wein-Stock. 1) vin muſcat; du muſcat; vin de raiſins muſcats. 2) muſcadet; muſcat raiſin; muſcat. 3) vigne muſcade.

Muſzkatelka. Muſcateller-Birne. muſcadelle; muſcat; poire muſcadelle.

Muſzkatelowy. Muſcateller-. de muſcadet.

Muſzkatowy. Muſcaten-. muſcade; muſcat; qui tient de muſcade.

muſzkatowy kwiat, vid. Muſzkat.

muſzkatowa gałka. Muſcaten-Nuß. muſcade; noix muſcade.

Muſzkiet. Muſquete. mousquet, une arme à feu.

Muſzkietnik. Füſelirer, Soldat ſo eine Flinte führet. fuſilier, fantaſſin qui a le fuſil.

Muſzkietyr. Muſquetirer. Mousquetaire.

Muſzkuł, Myſzka. ein Muſkel, Fleiſchmaus. un muſcle.

Muſztarda. Senf zum Speiſen. de la moutarde.

Muſztuk, *vid.* Munſztuk.

Muſzy. Fliegen-. de mouche. § gnoy muſzy.

Mutant. Knabe der die Stimme anfängt zu ändern. garçon qui mue, qui commence à parler d'une voix mâle.

Muteta. eine Mutete, ein muſicaliſches Stück. motet, une certaine compoſition de muſique. § na dwa, na trzy głoſy muteta.

Mutuię, głos dźiećinny utracam, mienię. die Kinder-Stimme verlieren, mit einer männlichen Stimme zu reden anfangen; die Stimme ändern. müer; changer ſa voix claire; commencer à avoir une voix d'homme.

Muza. Muſe. Muſe. § Muzy Parnawſkie; ſobie śpiewam a Muzom.

Muzycznie, *adv.* muſicaliſch. muſicalement, harmonieuſement.

Muzyczny. muſicaliſch. muſical, de muſique, harmonieux. § inſtrument muzyczny; głoſy muzyczne.

Muzyk. 1) Muſicus. 2) Holuncke, ſchlechter Kerl. 1) muſicien. 2) valet de carreau; maroufle; homme vil & abject. § 1) muzyk na inſtrumentach graiący. 2) chodź ſam muzyku.

Muzyka. 1) Muſic. 2) Capelle, Muſicanten. 3) Muſic; Zuſammenſtimmung der Stimmen und Inſtrumenten. 1) muſique, un art. 2) les muſiciens; chapelle. 3) muſique, concert, harmonie de voix & d'inſtrumens. § 1) muzyka ieſt nauka o śpiewaniu i graniu na inſtrumentach. 2) czyia to muzyka. 3) wdźięczną słyſzałem muzykę.

muzyka z głoſow; muzyka wokalna. Vocal-Muſic. muſique de voix.

muzyka z inſtrumentow; muzyka inſtrumentalna. Inſtrumental-Muſic. muſique d'inſtrumens.

Muzykant. Muſicant. muſicien.

Muzykant co uczy. der die Muſic lehret. Maitre de Muſique; muſicien qui montre la muſique.

*Muzykaſzmat. Flegel, Bauer-Tölpel. nigaud, pitaud, maraud.

My, *vid.* Ja. wir. nous.

Myćie. das Waſchen. lavement, l'action de laver.

Mydelnik źiele. (*ſaponaria*) Seifen-Kraut. ſaponaire.

Mydlarz. Seifen-Sieder. ſavonnier, faiſeur de ſavon.

Mydlę. Seifen. ſavonner, froter avec du ſavon; tremper dans l'eau & le ſavon. § namydlić bieliznę.

namydlić brodę. den Bart ſeifen. laver la barbe.

***mydlą mię nadźieie.* die Hoffnung betrüget mich, ſchmeichelt mir. l'eſperance me flate, me trompe.

Mydlany. von Seife. de ſavon. § czopek mydlany.

Mydlarnia. Seifen-Siederey. ſavonnerie.

Mydlenie.

Mydlenie. das Seifen, das Einseifen. le savonnage; action de savonner.
Mydło. Seife. du savon.
mydło wonne. Seifen-Kugel. savonnette.
Mydliny, *plur.* Seifen-Wasser. le savonnage; l'eau & savon dans quoi on a trempé le linge.
Mydlny, Mydlnisty. seifenhaft. savonneux.
Myię co, *myie, mył.* 1) waschen als die Hände. 2) scheuren, ausspielen, reinigen mit Wasser. 3) ausscheuren, ausmachen, ausfilzen. 1) laver les mains, le visage. 2) laver; nettéier avec de l'eau; écurer, rincer. 3) laver la tête à qu.
myię się. 1) sich waschen. 2) sich putzen, von den Katzen. 1) se laver. 2) se nettéier, *en parlant des chats.* § 1) umył się. 2) na deszcz kot się myie.
umyymy się; umyymy sobie ręce. wir wollen uns waschen. lavons; lavons les mains.
Mykam, *obs. vid.* Mkne, Pomykam.
Mylę. 1) einen irre machen. 2) pariren, abschlagen, abwenden einen Stoß oder Hieb. 1) égarer qu; mettre qu. hors de mesure; mettre qu. en desordre. 2) parer, éviter, empêcher avec adresse un coup. § 1) nie myl mię w czytaniu. 2) mylić komu raz.
mylić się. sich irren, sich betrügen. se tromper, s'abuser, s'équivoquer. § nie myl się na tym.
*Myłka, *vid.* Omyłka.
*Mylny, *vid.* Omylny.
Mynica. Müntze, Geld-Müntze, monnoïe, fabrique où l'on bat la monnoïe; ouvroir. § mynicę trzymać; otwarćie mynice śrebrney i złotey; otworzyć mynicę szostakową, szelężną.
Myniczny. das Geld und Geld-Müntzen betreffend. de monoïe; qui a du raport à la monoïe. § sprawy myniczne.
Myśinski. Meißnisch. de Misnie. § Myśinskie Margrabstwo.
Myśl, *f.* 1) Philos. Geist, Seele, Kraft der Seelen zu dencken. 2) Gedancken; das Dencken. 3) Gemüth, Muth. 4) Sinn, Wille, Absicht. 5) Lust, Neigung zu etwas. 1) *Philos.* esprit, entendement; faculté de penser. 2) pensée, action de penser. 3) esprit, coeur. 4) pensée, volonté, intention. 5) inclination, penchant, humeur, pente naturelle. § 1) myśl iest śiła duszna którą myślemy; myśl w badaniu rozumu śię radźi; myśl nie chodźi ale tylko maluie, mogę napisać słowa Paryż, Indya, a nie pisać drog miedzy niemi, bo pismo tylko iest wyobrażenie, toż samo śię na myśli dźieie. 2) wpadła mi ta myśl; miałem tę myśl; przyłożyć myśli do czego; myśl tego doćiec nie może; rożnemi śię długo pasował myślami; błąkały śię myśli niespokoyne; utopić w czym myśl; na tym śię myśl iego wieszała zgrzeszyłem myślą. 3) w szczęśćiu nadętey, a w nieszczęśćiu upadłey iest myśli; zatrwożeniem myśli zawiedźiony. 4) myśl to moia nie była; insza była myśl moia; myśli czyiey dogadzać; wszystko według myśli iego płynie. 5) obroćić, nakłonić myśl do czego; ruszyła go też myśl do niey; myśliwa go myśl wiedźie.
to myśl moia. das sind meine Gedancken. c'est là ma pensée.
myślami sam i tam biegać. mit den Gedancken herum schweifen. divaguer; promener ses pensées en divers endroits.
myśl obeczna. Fertigkeit des Verstandes. présence d'esprit.
niema myśli przy sobie obecney. er ist nicht bey sich selbsten; er ist seiner nicht bewußt. il est hors de son bon sens.
dobra myśl. guter Muth; fröliches Hertz, Lust, Vergnügen. joie, gaieté de coeur contentement. § dobra go myśl nadeszła.
dobrey bydź myśli. gutes Muths seyn; lustig, vergnügt seyn. se tenir joïeux; étre content; se rejoüir, se divertir.
dobrey iest myśli. er ist bey der Lust; er ist bey der guten Laune. il est en train; il est en ses gogues, il a l'esprit aux champs, il est en humeur.
dobrey myśli nie zepsuie. er verdirbt keine Lust. il n'est pas un trouble-fête; il ne trouble pas le plaisir & la joie des autres.
myślą to poiąć nie mogę. ich kan das nicht begreifen. je ne puis comprendre cela.
myśli urząd nie sądźi; o myśli do woyta nie pozywaią (nie idą). Gedancken sind Zoll-frey. on n'est pas responsable de ses pensées; il est permis de penser ce qu'on veut.
myśl w niebie gniazdo śćiele, a nogi w popiele. er hat hohe Gedancken und ein kleines Vermögen. il a le coeur haut & la fortune basse.
Myślę, *śli, ślał, *ślit, śleli.* 1) dencken. 2) dencken, vorhaben, Willens seyn. 3) dencken, glauben. 4) wollen einem übel oder wohl. 5) an etwas dencken, sorgen vor etwas. 6) schmieden, im Schilde führen. 1) penser à qu. ch; avoir quelque pensée. 2) penser, se proposer, avoir

avoir dessein, avoir intention. 3) penser, croire. 4) en vouloir à qu; vouloir mal à qu; haïr qu; vouloir du bien à qu; favoriser qu. 5) songer, penser, prendre garde à. 6) forger brasser, machiner quelque mauvais dessein. § 1) myślał to i owo; myśleć o czym albo o co. 2) myślał sobie, co złego uczynić; myślę iechać, to uczynić. 3) myślałem, że to brat twoy. 4) myślę komu źle, dobrze; co drugiemu myślał, samego potkało. 5) myśl o nim, o tey sprawie, o sobie. 6) myśliſz zdradę; myśleć co chytrze, zdradliwie.

nie myśląc o tym. ohne daran zugedencken. sans y penser.

Myślenie o czym. das Dencken. pensée, le penser, l'action de penser.

Myśliſtwo. Jägerey, Jagd. chasse, poursuite des bêtes.

myśliſtwo ielenie. Hirsch-Jagd. venerie, la chasse du cerf.

myśliſtwo ptaſze; myśliſtwo powietrzne. Vogel-Fang. oiselerie, la chasse aux oiseaux; la pipée.

myśliſtwo zwierze; myśliſtwo ziemne. Jagd der wilden Thiere. la chasse, la poursuite qu'on fait des bêtes avec des chiens.

myśliſtwem się bawić, polować. jagen, auf der Jagd seyn. chasser; giboïer.

Myśliwczy. Jäger-. de chasseur.

Myśliwczyk. Jäger-Junge. valet de chiens. § myśliwczyk psow doieżdża.

Myśliwiec, *g. myśliwca.* } 1) Jäger. 2) Myśliwy, *g. myśliwego.* } Jäger, Liebhaber der Jagd. 1) chasseur 2) giboïeur, chasseur; qui aime la chasse.

myśliwy, adj. Jagd-. de chasse.

Myślny. das sich dencken läßt; zum Dencken gehörig. de qui on peut penser; qui regarde les pensées.

Myśnia. Meissen eine Marggrafſchaft in Sachsen. Misnie un Margraviat en Saxe.

Myśniak. ein Meißner. un Misnien, habitant de Meissen.

Myśno. Meissen, eine Stadt im Lande Meissen. Misnie, Meissen, ville de Misnie.

Mysz, *f.* eine Maus. une souris.

mysz wielka ziemna; ſuſiel. Hamster. mul[illegible]

mysz brytańska; mysz pajęcza. Spitzmaus. le musaraigne.

mysz polna, dzika, leśna. Feld-Maus. le-rot, sorte de souris champêtre.

myszy, vid. *myszka, myszki.*

Myszaty, Myszasty. mausefärbig. de couleur de poil de souris; gris de souris.

Myszetrzew ziele, *vid.* Kurzyślep.

Myszka. 1) Maus, Mäuslein. 2) Muskel, Maus im Fleisch. *3) Johannis-Würmchen. 1) une souriceau; une petite souris. 2) *Anat.* un muscle. *3) ver luisant, luciole.

myszka; myszki; myszy. der Feifel, Viwel eine Halsdrüsen-Kranckheit der Pferde. avives, *plur. f.* glandes enflées des chevaux.

myszka pław morſki. Art zarter See-Muscheln. espèce de poisson de mer à têt dur.

myszko nie gray z kotem. mache dich nicht mit einem Mächtigen gemein. il ne faut pas se joüer à son maitre.

Myszkuię. mausen, stehlen souriſſer, corbiner, griper, escamoter. § myszkował po domach.

Myszołow. Mause-Fänger. preneur de souris.

Myszotrzew, *vid.* Kurzyślep.

Myszy. Mause-. de souris. § myszo bobki.

mysza wiecha ziele, vid. Iglica.

mysze uszka. (auricula muris) Mause-Oehrlein. oreille de rat; piloselle.

mysze zboże, vid. Owiesek.

myszy ber, vid. *ber myszy.*

myszy ięczmień, vid. Wyczyniec.

Myszyniec, *g. myszyńca.* Mause-Dreck. crote, excrement de souris.

*Mytnik, celnik. Zöllner, Geleit-Einnehmer. péager, barrager.

Myto. 1) Gesinde-Lohn. 2) Haus-Zins. 3) Geleite, Brücken-Zoll, den ein Privat-Besitzer eines Land-Guts von den durchgehenden Leuten eintreibet. 1) gage, le loïer qu'on paie aux valets. 2) le loier, le loüage, paiement pour une chambre. 3) le péage, qu'un particulier prend pour le passage par ses terres.

Mżę, *mży, mżał.* } schlummern, im ersten Mży mi się. } Schlummer seyn. sommeiller; endormir à demi; assoupir. § dla słabośći mało co mowić mogłem i prawie iakoby mżałem; mżałem, potym drzymałem i zasnąłem.

mży się; mży; deszcz drobny pada. es rieselt, es regnet dicht. il pluvine; il bruine; il fait de la bruine.

Mżenie. 1) Nebel-Regen, kleiner dichter Regen. 2) Schlummer. 1) rosée, bruine, petite pluïe. 2) l'action de someiller.

Mzura, vid. *Lis, mzura.*

Mżyk, *g. a.* die blinde Kuh ein Kinderspiel. colin-maillard un jeu d'enfant.

grać mżyka. die blinde Kuh spielen. joüer à colin-maillard; joüer à bander les yeux.

N.

*Na, Nay. aller, Partikel die den *Superlativum* machet, wenn sie vor einem *Comparativo* gesetzet wird. le plus, *cette particule mise devant un comparatif le change en superlatif.* § naygodnieyszy, naysławnieyszy.

Na, Nać, Naći, Naśći, *adv.* da, da hast du. tenez, voilà, voici. § na talar na wino; naśći wezmiy to; nie zarazći to wźiąć, kiedy mowią naśći, *prov.*

Na, *pr. Ac. & Loc.* 1) auf, zu. Na regieret eben die *casus* wie im Teutschen, nehmlich den *Ac.* auf die Frage wohin? und den *Loc.* auf die Frage wo? 1) sur, dessus, en; *cette préposition gouverne l'Acusatif lorsqu'on marque un mouvement pour passer sur quelque lieu, & le Local lorsqu'il n'y a point de mouvement d'un lieu sur un autre.* § *Acc.* biorę na ramię; iść, wyzwać na plac, wskoczyć na stołek; *Loc.* niosę na ramieniu, iest na placu, śiedźieć na stołku.

idźie na drugą, na trzećią. es gehet auf zwey, drey Uhr. il s'en va deux, trois heures.

na bok; na boku. auf die Seite, auf der Seite. sur le coté. § na bok (na boku) prawy, lewy leżeć; położyć, postawić na bok.

2) in, zu, auf. à, au, en. § *Acc.* poszedł na miasto, na wieś; dał syna na rzemiesło; idźie lud na robotę. *Loc.* iest na mieśćie, na wśi; syn iest na rzemieśle; lud na robośie; mieszka na dworze krolewskim.

poszedł na obiad. er ist zur Mittags-Mahlzeit gegangen. il est allé diner.

iest na obiedźie. er ist zu Mittag. il dine; il est au diner.

iechać na łowy. auf die Jagd gehen. aller à la chasse.

poyść na piwo, na wino. zu Bier, zu Wein gehen. aller boire bouteille; aller boire chopine de.

iest na winie, na piwie. er ist zu Wein, zu Bier. il est la bouteille en main; il est à boire du vin, de la bierre.

3) Viele Wörter werden mit na in *Acc.* und *Locali* construiret. *il y a beaucoup de mots qu'on construit avec la préposition* na *à l'Acusatif & au Local.* § dać na galerę; na gardło śiedźi; na gorzałce talar przepił; na borg, dać brać; na krzyż, na częśći podźielić.

trzy łokćie na dłuż., na szerz., &c. drey Ellen in die Länge, in die Breite u. d. g. trois aunes en longueur, en largeur &c.

* * *

In folgenden Bedeutungen regieret diese Präposition nur allein den *Accusativum.* *dans les significations suivantes cette préposition ne régit que l'Acusatif.*

4) auf, zu, in Betrachtung. pour, à l'égard, par raport. § na deszcz, na mroz kraczą wrony; na starość co będźiesz miał; na krotki czas odiechał; na źimę, na lato szata; na trzy dni nagotował; dałem mu strawę na kwartał; drogo to na mię; na moy worek dość; na moię osobę dałem; na moię nogę trzewik; szata na małego; a piękna to na przyiaćiela? na godźinę arkusz przepisać.

na trzy konie służy. er dient auf drey Pferde; er bekommt Löhnung zu drey Pferden. il touche le prêt pour trois chevaux; il a trois rançons.

5) zu, zum Gebrauch, zur Absicht. à, pour, pour usage de, à quelque dessein, à quelque fin. § śieć na ryby, na ptaki; daię na probę, na kosztowanie, na zażywanie; trąbią, dzwonią na szturm, na gwałt, na kazanie; rzekł na żart, na błazeństwo; na przykład co mowić; na żart to było; naśći na piwo; pieniądze na szkołę, na trzewiki na strawę, żelazo na śiekierę, drzewa na pale, na czembrowinę.

zadać na sen. ein Schlaf-Mittel eingeben. faire prendre une boisson narcotique. § zadać komu na purgacyą.

na co to wszystko. was nutzet dieses alles. que fait tout cela.

na cześć, na sławę twoię. zu deiner Ehre. à votre gloire. § na despekt, na niesławę iego to było.

6) auf, wider. contre. § bić, iść, uderzyć, naćierać na nieprzyiaćiela.

iść na ryby, na ptaki, na zaiące. auf Fische, auf Vögel, auf Haasen gehen, selbige zu fangen. aller à la péche des poissons, à la chasse des oiseaux, des liévres.

iść na grzyby. in die Piltze gehen. aller cueillir des champignons. § iść na poźiemki.

7) bey, um. sur, par, pour. § na cudzą wiarę, słowo co wźiąć; na cnotę moię upewniam.

zaklinam się na przyiaźń naszę. ich beschwöre dich bey unsrer Freundschaft. je vous conjure par notre amitié.

8) am, von einem kranken Gliede. du, de la, *en parlant d'un membre malade.*

§ choruię

§ choruię na pluca, na zęby; na rękę chramię.

na śmierć choruie. er ist todt franck. il est malade à mort; il est malade à mourir.

9) wider, vor eine Kranckheit. à, contre, pour une maladie. § na łaknienie trunek, lekarstwo na zęby, na febrę.

10) auf, bey ohngefehr. de, à peu près, sur, environ. § na łokieć wysoki, na kopią długi; na milę daleki, na sto ludzi zabito; na strzelenie, na ciśnienie od miasta.

11) zu, wie, auf Art. en, comme, à la façon, à la maniére. § na stroy Niemiecki zrobiona czapka; na kształt noża; na krzyż składam; usmażyć na frytatę; utłuc na miazgę; na popioł, na proch spalić.

na szpady, na pistolety się bić. sich auf Degen, Pistolen schlagen. se batre à coups d'épées, de pistolets.

12) gegen, auf. en, contre. § na ołow towar brali i handlowali.

na talary, na czerwone złote. gegen Thaler, Ducaten. en écus, en ducats. § na tymfy, na złoto przedawać, handlować.

na weksle. gegen Wechsel. contre billets ou lettres de change. § na karty, na zapisy handlować, dać pieniądze.

13) gegen, nach = zu, von den Welt-Gegenden. à, vers, *parlant des quartiers du monde.* § na południe, na wschod, na zachod iechać.

14) — über einander, zwischen zwey wiederholten Substantivis. — après l'autre, *entre deux substantifs repetez.* § wały na wały suią, zamki na zamki buduią.

domy na domy buduie. er baut ein Haus übers andre. il fait bâtir une maison après l'autre.

15) Folgende Redens-Arten findet man im *Locali. les suivantes expressions se trouvent au Local.* na raźie; na końcu, na początku, na przodku.

na dniu osmym z rana. am achten Tage des Morgens. le huitiéme jour au matin; au matin du huitiéme jour.

na dniu wczorayszym. am Anfang des gestrigen Tages. au commencement du jour d'hier.

* * *

Na, *pr. insep.* von diesem Vorwort bekommen die Zeit-Wörter folgende Bedeutungen. *les verbes tiennent de cette préposition les sens suivans.*

1) die teutsche Präposition auf. sur une chose, dessus. § namalował ktośiś; napisał te słowa na ścienie; nakładam na woz.

napisać co na stole. etwas auf den Tisch schreiben. écrire qu. ch. sur la table.

2) machet sie die langen *Verba* zu kurzen. *elle changent les verbes longues en brefs.* § a. napisałeś listy; nauczyłem dziećięcia (dźiećię) łaćiny.

3) bedeutet sie bey den *verbis reciprocis:* seine Lust büssen, satt, zur Gnüge. *cette préposition étant mise avec un verbe reciproque signifie* une satieté; tout son soul, tant qu'on veut. § naiadłem się, naspałeś się; nagray się teraz a potym pracuy.

4) viel, voll, eine Menge. beaucoup; assez, un grand nombre; en-, em-. § nabaiał mu uszy; nakupił sobie ksiąg; naborgował wszędźie; nabił, nałapał ptastwa.

namączyć. voll Mehl machen. enfariner.

napełnić. voll füllen. emplir.

5) ein wenig, etwas, mit einer kleinen Beschädigung, alsdenn stehet sie statt der Präposition nad. un peu; avec quelque perte, *alors elle est mise au lieu de la préposition* nad. § nabiegam (nadbiegam) konia; natrącił (nadtrącił) mu woyska; nagniło (nadgniło) iabłko.

*Nababać, nałaiać komu, *F. nababię.* ausschelten, ausfilzen. pouiller, mâtiner.

Nabaiać, *F. nabaię.* viel plaudern; viel närrisch Zeug reden. ne faire que caquetter; babiller tout son soul.

nabaiał mi uszy aż do uprzykrzenia. er hat mir die Ohren voll geplaudert. il m'a écorché les oreilles. § nabaiał mi uszy aż mi ieszcze dotąd bolą.

Nabarźiey, ist der *Superlativus* von Barzo. am meisten. le plus, *c'est le superlatif de* Barzo.

naybarźiey go kocham. ich liebe ihn am meisten. je l'aime le plus.

Nabawiam, *v. m. F. nabawię.* verursachen, machen, stiften. atirer, causer, faire, être cause de qu. ch. § nabawisz go ślepoty, rzeczy pożądaney.

Nabechtać, } *F. nabechtam.* anhetzen, aufhetzen. inciter, suggerer, exciter, brouiller. § nabechtał Pana na sługę.
*Nabektać, }

Nabiał. Milch-Werck, Milch-Speise. du laitage; viande de lait. § nabiałem się żywi; krowa się w nabiał zabiera.

Nabićie. Ladung eines Gewehrs. charge d'une arme à feu. § stare nabićie rurę rozrywa.

Nabiegam, *v. m. F. nabieżę, nabiegnę.* 1) überfallen. 2) müde reuten. 3) anlaufen, schwellen. 1) surprendre; tomber

ſur qu. 2) laſſer, haraſſer un peu un cheval. 3) enfler, s'enfler, ſe boufir, tumefier. § 1) niedźwiedź na ſtado nabiegł. 2) nabiegł (nadbiegł) konia. 3) członek guzem nabiegł; żyły z tego nabiegną.

nabiegać ſię. 1) ſich müde laufen. 2) ſeine Luſt im Laufen büſſen. 3) einem in den Degen laufen. 1) ſe laſſer à courir. 2) courir tout ſon ſoul. 3) s'enferrer dans l'épée de ſon ennemi. § 1) nabiegałem ſię a nie znalazłem go. 2) nabiegał ſię wczoray, a dziś znowu chce prożnować. 3) ſam ſię nabiegł na ſzpadę.

Nabiegły. angelaufen, geſchwollen. enflé, renflé.

Nabieluchny. ſehr weiß. fort blanc; d'albatre; plus blanc que la neige. § karczek nabieluchny.

Nabieram, *v. m. F. nabiorę* 1) zunehmen als an Milch. Fett. 2) in ſich ziehen; in ſich ſchlucken. 1) s'encroître en lait, en chaire. 2) boire, abſorber, humer, tirer, atirer. § 1) nabieraią mleka krowy. 2) woda natury kruſzcow w ſię nabiera, przez ktore w gorach idźie.

ſadła nabrać. fett werden, zunehmen. devenir gras & replet; s'engraiſſer.

Nabierany. fleiſchicht. charnu, plein de chair. § nabierane czoło i pełne zmarſkow.

Nabiiam, *v. m. F. nabiię.* 1) benageln, mit Nägeln beſchlagen; voll Nägel, Pfähle ſchlagen. 2) laden ein Gewehr. 3) einſchlagen, einrühren als Eyer. 4) füllen. 5) niedermetzeln, niederhauen. 1) ficher, enfoncer, cogner beaucoup de pieux, de cloux. 2) charger un canon à feu. 3) brouiller, mettre dedans pour préparer qu. ch. 4) remplir. 5) tuër un grand nombre de; abatre beaucoup de. § 1) nabił palow, kołow, gozdźi; nabiię tę deſkę goźdźmi. 2) nabić muſzkiet kulą. 3) nabić iaiec na iaiecznicę; iuż gorzałczany nabił na gorzałkę. 4) dobrze mu to wory nabiia. 5) z ſzańcu wiele mu ludźi nabito; nabił ptaſtwa, zwierza.

nabiiam działo. ein Stück laden. ſervir le canon.

nabiiam komu uſzy czym. einem einbläuen, den Kopf toll machen. ravoder aux oreilles de qu; inculquer; batre les oreilles à qu. de qu. ch. § nabił mi uſzy temi powieśćiami.

nabiłi mu to w głowę, tym głowę. man hat ihm dieſes in den Kopf geſetzt. on lui a mis cela dans la tête. § nabił ſobie tym głowę.

Nabiodrki, *plur.* 1) Hüft-Blech, Hüft-Stück an der Rüſtung. 2) Theil des Reutzeuges, der auf der Hüfte lieget. 1) la partie de l'armure qui couvre les hanches de l'homme armé. 2) partie du harnois ſur les hanches du cheval.

Nabity, *conf.* Nabiiam. 1) dicht, enge an einander. 2) gut geſchlagen, dicht als Tuch. 3) geladen als ein Gewehr. 1) preſſé, chargé, dru, épais. 2) bien batu, épais comme une étofe. 3) chargé, *parlant d'armes à feu.* § 1) nabita ludźmi karczma, nabite gęſto płotno, ſukno. 2) nabita ſtrzelba.

Nabladnąć, Nadbladnąć, *F. nabladnę.* etwas blaß werden. blêmir un peu; devenir un peu pâle. § nabladł; nabladło mu; nabladnęła nieboga.

Naboy. Patrone, Cartuſche, Ladung im Gewehr. cartouche; charge de l'arme à feu. § naboy ſię z armaty wyſypał; naboy zamokł w armaćie.

Nabożeńſtwo. 1) Gottes-Dienſt. 2) Gottes-Furcht. 1) ſervice divin. 2) dévotion; réligion, pieté. § 1) dzwonią na nabożeńſtwo. 2) nabożeńſtwo hultaia tego napadło.

Nabozniczek, *g. nabożniczka.* ein Gottesfürchtiger, ein heiliger Menſch, meiſtens im Scherz. homme béat; femme béate, *ce mot ſe dit la pluſpart dans le burleſque.* § niewielki to nabozniczek; zmyślony nabożniczek.

Naboznie, *adv.* Gottesfürchtig. pieuſement, dévotement, réligieuſement.

Nabożnieię. gottesfürchtig werden. devenir dévot. § dziwnie znabożniał.

Nabożny. 1) gottesfürchtig. 2) ehrerbietig gegen die Heiligen. 1) craignant Dieu, pieux. 2) dévot, réligieux envers les Saints. § 1) nabożne prowadźi życie. 2) nabożny ieſt ku Swiętemu Antoniemu.

Nabram. Wappenk. drey weiße und drey ſchwartze ſtehende Balcken, über der Krone ſind drey Strauß-Federn. *Blaſ.* trois blancs & trois noirs ſoliveaux, qui ſont debout; la couronne eſt ornée de trois plumes d'autruche.

Nabranie. das Zunehmen, die Vermehrung als der Milch. acroiſſement au corps; l'augmentation du corps, du lait d'une vache. § nabranie mleka, ćiała.

Nabroić, *F. nabroię.* anrichten, anſtifften. perpetrer; produire, exciter, commettre; faire. § wiele złego nabroił; coś nabroił.

czego wino nie nabroi? was richtet der Wein nicht an? que ne produit pas le vin?

Nabrze-

Nabrzechać, *F. nabrzecham.* eig. u. fig. vorbellen, viel bellen. *prop. & fig.* aboier, japer beaucoup contre qu. § nic mu nie pomogło co przed Panem nabrzechał.

Nabrzmiałość. die Geschwulst, Schwulst. enflure, tumeur, *f.* gonflement.

Nabrzmiały. geschwollen, aufgelaufen. enflé, gonflé.

Nabrzmieć, *F. nabrzmieię.* schwellen, auflaufen. enfler, se gonfler. § nabrzmiała mi ręka, żyła.

Nabudować, *F. nabuduię.* viel bauen. bâtir beaucoup.

nabudować się. sich überdrüßig bauen. étre las de bâtir.

Nabutwiały, Nadbutwiały. eig. u. fig. morsch, mürbe, anbrüchig. *prop. & fig.* heudri, pourri, qui commence à pourrir. § nabutwiały starością.

Nabyćie. Erwerbung, Verdienst, Erwerb, Gewinn. aquisition, aquêt, chose aquise; gain. § dobra własnego nabyćia; nabyćie iego szarpaią.

złe nabyćie nieśpore. unrecht Gut wudelt nicht. mal aquis ne profite point au tiers héritier.

Nabyty. 1) erworben, erhalten, verdient. 2) erlernet, erlanget. 1) gagné, aquis, obtenu. 2) aquis, qu'on a apris. § 1) nabyte dobra. 2) przyrodzony i nabyty przymiot.

złe nabyte w korzyść się nie obraca; złe nabyte złe bywa odbyte. wie gewonnen so zerronnen; unrecht Gut kommt nicht auf den dritten Erben. un troisiéme héritier ne joüit point des biens mal aquis; le bien mal aquis s'en va comme il est venu; ce qui est venu par la flûte s'en va par le tambour.

Nabywacz. } Erwerber. aquereur; ce-
Nabywalnik. } lui qui aquiert qu. ch.

nabywacz pieniędzy dla kogo. Geld-Mäckler. agioteur; agent de change & de banc.

Nabywam, *v. m. F. nabędę.* erwerben, gewinnen, bekommen, erlangen. gagner, aquérir, profiter, procurer à soi qu. ch; faire une aquisition de qu. ch. § 1) nabył bogactw, urzędu; nabył kaszel, febrę; serca nabądź z tego; nabyłem iego przyiaźni.

nabydź się. sich an einem Orte lange genung aufhalten. séjourner assez long tems dans un lieu. § nabył się w Paryżu; nabędźiesz się tam.

Nabywanie czego. das Erwerben. aquisition; l'action d'aquérir, de profiter.

Nać, *adv. vid.* Na, *adv.*

Nać, *f.* Kräutrig, die zartesten Blätter, die Hertz-Sprossen an Küchen-Kräutern. les feuilles les plus tendres d'une herbe potagére. § marchwiana nać.

Nachłopać komu, *F. nachłopam.* ausschelten, einen oft einen Bauer nennen. mâtiner qu; apeller qu. souvent païsan; reprocher la basse naissance à qu.

Nachłysnąć śię, *F. nachłysnę.* einschlurfen. humer, absorber, avaler à petits traits. § legszy na brzuch mętney śię nachłysnął (nachłysł) wody.

Nachodzę, Nadchodzę na kogo, *v. m. F. nadeydę.* einen überfallen. survenir; surprendre qu.

nachodźić śię. sich satt gehen; lange gehen. marcher assez long tems; aller jusqu'à l'ennui.

Nachramuię, Nadchramuię. etwas hincken. boiter un peu.

Nachudnąć, Nadchudnąć, *F. nachudnę.* etwas mager werden, abfallen. devenir un peu maigre; perdre un peu de son embonpoint. § nachudł w tym kłopoćie; nachudło mu.

Nachylam, *v. m. F. nachylę.* 1) beugen, neigen. 2) neigen, lencken zu etwas. 3) ziehen, lencken auf seine Absicht. 1) incliner, pancher, baisser, abaisser, mettre plus bas. 2) porter, tourner; mouvoir, disposer qu. à qu. ch. 3) tirer, tourner qu. ch. à son dessein. § 1) nachyl beczki, flaszy; nachylił ucha do ust iego; na skargi poddanych zawsze ucha nachylał. 2) nachylał go do cnoty, do pomsty. 3) na swoy pożytek wszystkie rzeczy nachyla.

koń ten nachyla na pośladek. dieses Pferd setzet sich auf die Hancken. ce cheval s'assied sur les hanches.

nachylić się. 1) sich neigen, sich beugen. 2) sich lencken. 3) wancken, weichen in der Schlacht. 1) s'abaisser, s'incliner, se baisser. 2) tourner à; succéder, aller. 3) fléchir, plier, fuir, céder, abandonner son poste. § 1) nachyliwszy śię uniknął razu; dom śię nachyla. 2) nachyliły śię rzeczy do tego. 3) iuż śię piechota nachylała.

na iego dobro śię rzeczy nachylaią. die Sachen fallen ihm zum besten aus. ces afaires tournent à son avantage.

noc śię dobrze nachyliła. es ist schon spät in die Nacht. la nuit s'est bien avancée.

Nachylanie. das Beugen, Neigen. infléxion; inclination, baissement, abaissement, l'action d'incliner.

Nachylenie. Senckung, Neigung. inclination, déclinaison, pente; état d'une chose qui panche.

Nachylny.

Nachylny. lenckbar, das ſich lencken läſt, biegſam. ſouple, pliable, qui peut étre incliné; aiſé à tourner au mal ou au bien.

Nachylony. 1) gebeugt, abhangend. 2) geneigt. 1) incliné, panchant. 2) enclin, porté à; qui a du panchant pour qu. ch. § 1) wiek laty nachylony. 2) nachylony ku naukom.

dom nachylony. baufälliges Haus. maſure; maiſon caduque, maiſon qui ménace ruine.

Naći, *vid.* Na, *adv.*

Naćiągam, *v. m. F. naćiągnę.* 1) ſpannen, aufziehen als einen Bogen. 2) aufziehen eine Uhr. 3) ſtimmen ein Saiten-Inſtrument. 4) ziehen, lencken auf ſeine Abſicht. 1) bander, tendre un arc. 2) monter, bander, ajuſter une montre. 3) garnir les cordes; monter haut les cordes; acorder un inſtrument de muſique. 4) tirer, atirer, entrainer, porter qu. § 1) naćiągnę łuk, piſtolet. 2) naćiągnąłem zegarek. 3) naćiągniy ſkrzypce, ſtrony. 4) naćiągali na śię woynę od Szwedow; naćiągnął go na ſwoię ſtronę; obce zaś co dobrego do Polſkiego naćiągał zwyczaiu; naćiągam co na ſwoy pożytek.

Naćiąganie, naćiągnienie. 1) das Spannen, Aufziehen. 2) das Lencken zu ſeiner Abſicht. 1) la tenſion, l'action de tendre, de bander. 2) détour qu'on prend pour réüſſir. § 1) naćiąganie łuku, zegara. 2) naćiąganie na ſwoy pożytek, na ſwoię ſtronę.

naćiąganie ſtron. Aufziehung der Saiten an einem muſicaliſchen Inſtrument. la tenſion des cordes d'un inſtrument de muſique.

Naćiągniony. aufgeſpannt, aufgezogen. bandé, tendu.

Naćiaſta. Sauer-Teig. du levain.

Naćięcie. Einſchnitt. coupe, coche, entaille, inciſion, taille.

Naćieram, *v. m. F. natrę.* 1) einreiben, einſchmieren. 2) ſich an einen reiben, auf einen dringen, losgehen; einen verfolgen, drängen. 1) froter, oindre de qu. ch. 2) ſe froter à qu; ataquer, preſſer, tordre, pouſſer, pourſuivre qu. § 1) natrzeć oleykiem rękę; natrzyy tą maśćią ranę. 2) dużo na mię naćierał; natarł ſzablą na niego.

naćieram koniem na kogo. auf einen zu reuten, zu ſprengen. pouſſer, lancer ſon cheval ſur qu.

natrzeć komu uſzy. einem den Kopf waſchen. laver la tête à qu; faire la ſauſſe à qu.

Naćieranie, natarćie. 1) das Einreiben, Einſchmieren. 2) Anfall, Angrif. 1) frotement, le frotage, la friction, action de froter, d'oindre. 2) ataque, pourſuite. § 1) po natarćiu guza tym oleykiem. 2) ochotne na nieprzyiaćiela natarćie.

Naćięty. eingeſchnitten, gekerbet. inciſé, entaillé.

Naćinam, *v. m. F. natnę.* 1) einen kleinen Hieb geben, anhauen, einſchneiden. tailladér un peu; entailler, inciſer. § aż mu gębę (gęby) naćięto.

Naćinany. 1) zackigt, ſchartig, gekerbt. 2) geringelt wie eine Raupe. 1) dentelé; coupé en maniére de petites dents. 2) coupé; annelé; qui a pluſieurs coupures par le corps, comme la chenille.

Naćiſk. Gedränge. foule, preſſe. § o tę książkę do bibliopole od wszyſtkich uczonych wielki ieſt naćiſk; z naćiſkiem śię ludzie przechodzą; nie naćiſkiem w oboz weſzli, ale porządkiem.

wielki naćiſk o ten towar. dieſe Waare hat einen groſſen Zulauf, man reiſt ſich um ſie. la preſſe eſt à cette marchandiſe.

Naćiſkam, *v. m. F. naćiſnę.* 1) ſehr drücken, drängen. 2) viel werfen. 1) preſſer, ſerrer avec force; fouler fortement. 2) jetter une grande quantité de qu. ch. § 1) nie naćiſkay; naćiśniy czapkę na uſzy. 2) kto tu naćiſkał kamieni.

naćiſkać śię. 1) ſich müde werfen. 2) ſich enge zuſammen häufen, ſich drängen. 1) ſe laſſer à jetter, à lancer. 2) ſe preſſer, ſe ſerrer; ſe mettre plus près les uns des autres. § 1) naćiſkał śię do woli. 2) lud śię na to mieyſce naćiſnął.

Nacya, narod. Nation, Volck eines Landes. nation, le peuple d'un païs.

Nacyonaliſta, ziemek. 1) Lands-mann. 2) der von einem gewiſſen Volck iſt. 1) un compatriote, qui eſt de même païs. 2) un national, qui eſt de la nation.

Nacyonalny. zu einem Volck gehörig. national; qui regarde une nation.

*Nacz; na co? zu was? à quoi; à quelle fin; à quoi bon?

ni nacz. zu nichts, zu (von) keinem Nutzen. à un pour rien; à rien.

ni nacz to nie służy. das dienet zu nichts. cela ſert de rien; cela n'eſt bon à rien.

kto w ni nacz nie zmierza, w nic nie uderza. wer keinen Endzweck hat, kan auch keinen erreichen; er lebet in den Tag hinein. il vit au jour la journée; il fait douze mois par chaque année.

Naczekać się, *F. naczekam się.* lange warten. se morfondre, atendre long tems. § naczekasz się nim długu dostaniesz.

Naczelnik, *g. a.* 1) Stirn-Band, Stirn- oder Kopf-Tuch. 2) Stirn-Rieme an einem Pferde-Zaum. 1) frontal, bandeau sur le front. 2) fronteau, partie de la têtière de la bride.

naczelnik żydowski. Haupt-Binde der Juden bey ihrer Andacht. fronton, fronteau, *parlant des cérémonies Juives.*

Naczelny. 1) Stirn-, für die Stirne eingerichtet. 2) Kriegsw. die Fronte betreffend, was auf der Fronte stehet. 1) apliqué sur le front; qui est sur le front. 2) *guerre:* de front, de face, de tête. § 1) naczelne włosy, ozdoby. 2) naczelne połki.

Naczynie. 1) Gefäß. 2) Werckzeug, Instrument. 1) vaisseau, un vase; un utencile. 2) instrument, un utencile, outil.

naczynia kuchenne. Küchen-Geschirr. le ménage.

naczynie potrzebne. Nacht-Stuhl. selle percée; chaise d'afaires.

donica, statek w naczyniu. Schürbel im Nacht-Stuhl. bassin de chaise percée; bassin de chambre.

Naczytać się, *F. naczytam się.* genung lesen; sich satt lesen. lire assez; se lasser à lire.

Nad, *pr. Inst.* vor zwey oder drey *Consonanten* setze Nade. 1) über. *devant deux ou trois consonnes on met* nade. 1) sur, dessus, au dessus. § paiąk wiśi nad zwierćiadłem; niebo iest nad nami; nade mną ptak leći.

nad księgami zawsze; nad księgami zawsze siedźi, leży. er sitzt stets über den Büchern. il est toujours sur ses livres; il est cloué aux (sur les) livres.

nad głową. über dem Kopf. par dessus la tête; sur la tête.

nad kolanami. über die Knie. par dessus les genoux.

2) am, an einen Fluß. sur quelque riviére. § Warszawa nad samą Wisłą; wieś leży na rzeką, nad morzem.

* * *

In folgenden Redens-Arten regieret diese Präposition den *Accusativum.* *cette préposition gouverne dans les expressions suivantes l'Acusatif.*

3) als, mehr als, insonderheit bey einem *Comparativo.* plus; plus-que, *particuliérement devant un comparatif.* § nad niego, nade mnie ćiekawszy, pilnieyszy; nad dobrego Pana niemasz skarbu większego; nad niego niemasz lepszego, gorszego.

nad niego niemasz nikogo. es ist niemand über ihn. il n'y rien tel que de lui.

4) über. par delà, outre, par dessus. § daię nad potrzebę, nad zamair; nad wolą moią.

skoczył do gory nad łokiec. er sprang über eine Elle hoch. il mesure plus d'une aune en sautant.

nad siły iego. über seine Kräfte. par delà son pouvoir; au dessus de ses forces.

nad wiarę. über alle Wahrscheinlichkeit. au dessus de la croiance; plus qu'on ne sauroit croire.

nad miarę. über die maaßen. outre mesure; avec excès.

nad wszystko; nade wszystko. vor allen Dingen. sur toutes choses; sur tout.

nad to wszystko. über das alles. pour le surplus.

nad to. überdieß; mehr als zuviel. outre cela; pour le surplus; qui plus est; au dessus; par dessus.

ma rozum i nad to. er hat Verstand mehr als zuviel. il a de l'esprit à revendre.

*5) ausser. hors, excepté. § było nas trzech nad (oprocz śiostry twoiey) śiostrę twoię.

* * *

Nad, pr. insf. diese Präposition giebet den *Compositis* folgende Bedeutungen. *cette preposition donne aux composez les significations suivantes.*

1) über, auf. par dessus; sur, audessus, dessus.

nadpisać. über etwas schreiben. metre un écriteau sur; écrire dessus.

2) darzu. sur, à.

nadchodźić. darzu kommen. survenir.

3) drüber, mehr als es gehört. sur; plus qu'il soit nécessaire.

naddawać. drüber geben. donner au-delà de la mesure, ou du poids.

nadmierzać. drüber messen. donner une surmesure.

nadżyć. überleben. survivre.

4) etwas, an. gâter un peu en pressant, en coupant &c.

nadpsować. etwas beschädigen. gâter un peu.

nadgnić. anfaulen, anbrüchig werden. se gâter, pourrir un peu; commencer à pourrir.

Nadaię, Nadawam, *v. m. F. nadam.* 1) viel geben, überflüßig geben. 2) aussteuren, ausstatten, begaben, begiften. 3) schencken, darreichen als den Ball zum schlagen. 1) donner beaucoup. 2) doter, renter; pourvoir de revenus.

3) aider

3) aider de; servir; aprocher; jetter comme la bale à celui qui la doit renvoier. § 1) nadał mu pieniędzy i żywności; miasto zapłaty złych słow mu nadał. 2) nadać kościoł, szpitał, szkoły dochodami. 3) nie nadaiesz mi piłki dobrze; nadawka drzewa nadaie pod piłę.

nadać się komu. gelingen, von statten gehen. succèder, réüssir. § dobrze się kazanie, nabożeństwo iego nadaie; łowy, nauki mu się nadały; czasem mu się dobrze nada; wiersze mu się nadaią.

dobrze mu się nadało. es ist ihm wohl gelungen. il lui a bien pris.

Nadaley, *adv.* ist der *Superlativus* von Daleko. *c'est le superlatif de* Daleko.

Nadanie. Ausstattung, Beschenckung mit jährlichen Einnahmen; Vermächtniß zu milden Sachen. fondation des revenus pour une oeuvre pie; l'action de doter une Eglise. § nadanie kościoła, szpitala.

Nadany. versehen, versorgt mit jährlichen Einnahmen. doté; pourvu des revenus, des rentes; renté. § kościoł dochodami nadany.

przywileiem nadany. privilegirt. privilegié.

Nadaremny. vergeben., vaine, inutile. § nadaremna praca.

Nadaremnie, *adv.* vergebenst, umsonst. en vain, sans fruit, vainement.

nadaremnie mu służyłem. ich habe ihm vergebenst gedienet. j'ai beau de l'avoir servir.

Nadatek. 1) Aufgeld. 2) Zugabe. 1) agio; le change, le droit de change, ce qu'on donne pour le change des monnoies. 2) le par-dessus; le surplus. § 1) pomnożenia złey monety nadatki są przyczyną; nadatku daią na tynfy; bez nadatku zmienić talar bity. 2) mierz, waż należycie, nadatku i nadmiarku nie chcę.

Nadawanie. das Darreichen als eines Balls zum Schlagen; das Anschieben, Annähern zum Arbeiter. le service; l'action de jetter la bale pour étre reçuë; action d'aprocher qu. ch. de l'ouvrier. § nadawanie piłki; nadawanie drzewa pod piłę.

Nadawca. 1) der etwas als einen Ball darreichet. 2) Ausstatter; Stiffter einer milden Sache. 1) celui qui fert une bale, qui aproche quelque instrument pour étre reçû. 2) fondateur d'une oeuvre pie; celui qui dote une Eglise.

Nadawka. Anschieber; Kamm-Rad auf zwey Rädern, so den Stamm des Baums zum Brettschneider schiebet. roüet, herisson à deux roues, ou quelque autre instrument qui aproche quelque chose de l'ouvrier, machine qui pousse le tronc d'arbre vers le sieur.

Nadążam komu, *v. m. F. nadążę.* einem im Gehen, im Arbeiten nachkommen, gleich kommen, es einem gleich thun. marcher d'un pas égal, travailler d'une vitesse égale; égaler qu. en; étre pareil en; égaler la vitesse de qu; aprocher qu. de la vitesse en qu. ch; aller, travailler tout aussi vite qu'un autre; faire autant d'ouvrage qu'un autre; faire tout ce que fait un autre. § nie nadążysz mu w prętkości, w robocie, w pisaniu, w bieganiu; nadążać za kim.

Nadbaba, nadbabka. Aelter-Mutter. bisaïeule, mére de la grand' mére.

Nadbiegam, *v. m F. nadbiegnę, (nadbieżę).* 1) hinzu laufen. 2) darzu kommen. 1) aprocher de qu. en courant. 2) survenir à.

nadbiegam konia, koniowi. ein Pferd etwas abmatten. haraſſer un peu le cheval.

Nadchadzam do kogo. einen oft besuchen, zusprechen. aller voir, visiter qu. fort souvent.

Nadchodzę, *v. m. F. nadeydę.* 1) darzu kommen. 2) unvermuthet überfallen, antreffen. 3) anrücken, ankommen. 4) ankommen, als die Lust zu heyrathen. 1) survenir. 2) surprendre, atraper. 3) aprocher, étre prêt d'ariver; avancer. 4) prendre, saisir qu; s'emparer de quelque personne, la transporter; *parlant des passions.* § w tym niespodzianie nadszedł. 2) nie zwłaczay pokuty, aż cię śmierć nadeydzie. 3) nadchodzi godzina; nadchodzą woyska. 4) dobra go myśl nadeszła; nadeszła go żądza do pieniędzy.

nadchodzi noc. die Nacht bricht an. la nuit tombe.

Nadchudł, *vid.* Nachudł.

Naddaię, Naddawam, *v. m. F. naddam.* 1) Aufgeld geben. 2) zugeben, noch darzu schencken. 1) donner le change, l'agio ou le profit à un changeur pour une pièce d'argent. 2) donner par dessus; ajouter à quelque don. § 1) zmienię ten talar ieźli mi naddasz szostak. 2) niech Bog z naszych lat nadda twoiemu wiekowi.

Naddarować komu, *F. naddaruię.* reichlich schencken, mit Geschencken überschütten. combler de présens & de dons; donner beaucoup.

Naddatek, *vid.* Nadatek.

Naddłużam się, *v. m. F. nadłużę.* viel Schulden machen. s'endetter fort. § nad kondycyą zadłużył się.
Naddźiad, dźiad drugi. Aelter-Vater. bis-aïeul, le pére du grand pére.
Nadęćie, } *adv.* 1) aufgedunst. 2) schwülstig. 1) d'une maniére enflée. 2) d'une maniére trop élevée; d'un stile boufi.
Nadęto, }
Nadedrwy, *adv.* übers Holtz. fur le bois, de bois.
urząd nadedrwy. Holtz-Auffseher-Amt. ofice de celui qui garde le bois à brûler.
urzędnik nadedrwy. Brenn Holtz-Auffseher. garde de bois à brûler.
Nadedrzwie, *vid.* Nadprożek.
Nader, *adv.* überaus, sehr. bien, fort, excessivement.
nader cnotliwy. ein über die Maaßen tugendhafter Mensch. un très homme de bien.
Nadeśćie, *vid.* Nadeyśćie.
Nadęto, *vid.* Nadęćie.
Nadętość. 1) Dunst, Geschwulst, aufgeblasenes Wesen. 2) Schwülstigkeit, hohe, übertriebene Schreib-Art. 3) Stoltz, Hochmuth. 1) boufissure, enflure. 2) boufissure, enflure, stile fort élevé. 3) enflure du coeur; orgueil. § 1) nadętość się tu wydaie. 2) nadętość stylu, mowy teraz barzo przykra. 3) nadętość w szczęśćiu, a w nieszczęśćiu upadłey myśli.
Nadęty, odęty. 1) aufgeblasen, aufgedunst, aufgelaufen. 2) schwülstig. 3) aufgeblasen, stoltz. 4) trüb; in dicker Lufft stehend. 5) von Kleidern: das sich aufpauset, ausbreitet; steif. 1) boufi, boursouflé, gonflé, enflé. 2) guindé, boufi, trop élevé, trop haut; exprimé d'une maniere enflée. 3) boufi, enflé, orgueilleux. 4) couvert d'un air épais & transparent. 5) *parlant des habits:* boufi, boufant, qui s'enfle. § 1) nadęty członek. 2) nadęta mowa, nadęte słowo; nadęte rożnemi nadźieiami obietnice z wiatrem oraz zginęły i minęły. 4) księżyc nadęty deszcz znamionuie; gwiazda nadęta. 5) szata nadęta, odęta; kapelusz odęty bez brzegow.
Nadeyśćie. das Darzukommen; unversehene Ankunfft. surprise; arrivée inopinée où imprevuë.
Nadgłaszam się czym, *v. m. F. nadgłoszę się.* sich verlauten lassen. faire connoitre, temoigner, marquer.
nadgłasza się. es wird gesagt. il se dit; le bruit court.
Nadieżdżam, *v. m. F. nadiadę.* darzu fahren oder reuten. avancer à cheval, en voiture ou en vaisseau à qu
Nadkopyćie, krążek przy kopyćie. die Krone, der Preiß am Pferde-Huf. couronne au dessus du sabot du cheval.
Nadliczam, *v. m. F. nadliczę.* zu viel zählen; mehr zählen. comter au delà d'un nombre certain.
Nadliczenie. Ueberzahl, das zu viel Zählen. l'action de compter au delà d'un nombre.
Nadliczony. überzählt, überschiessend. surnumeraire, qui est au delà d'un nombre fixe.
Nadludzki. übermenschlich. surhumain.
Nadmarło mi; Nadmiera mi. mich fängt an zu hungern. la faim me prend; je commence à avoir faim.
Nadmiarek. Uebermaaß, Zugabe. bonnemesure; surmesure, ce qu'on donne au delà de la mesure.
nadmiarek łokćiowy. Zugabe zur Elle. un pouce évent; évent; excédant d'aunage.
*Nadmiarz. Ueberfluß; übermäßige Grösse. abondance, énormité, superfluité; grandeur démesurée.
*Nadmiarz, *adv.* überflüßiger, übermäßiger Weise. abondamment, énormement, excessivement.
Nadmierzam co, *v. m. F. nadmierzę.* beym Messen Zugabe geben; reichlich messen. donner une surmesure; mesurer au delà de la mesure certaine & fixe.
Nadmorski. an der See gelegen. maritime; qui est auprès de la mer.
Nadmuchnąć, *v. m. F. nadmuchnę.* etwas herein blasen. soufler qu. ch. dedans.
Nadobnie, *adv.* schön, hübsch. jolimens, bellement.
*Nadobniczek. ein schöner Mensch. un homme fort beau.
Nadobniuchny. sehr schön. fort joli; très beau.
nadobniuchna to panienka. das ist ein feines Jüngferchen. c'est une fille jolivette.
Nadobny. schön. joli, beau. § nadobna panna; nadobne słowo.
Nadoł, *adv.* herunter, auf den Boden. en bas; de haut en bas. § z gory nadoł spaść; slam nadoł upada.
Nadole, *adv.* unten. en bas, au bas. § mieszka nadole; nadole leży.
Nadołek, *g. a.* podołek u szaty. Untersaum eines Kleides. le bord, l'extremité d'un habit.
Nadolny. unterer. d'en bas. § nadolne mieszkanie
Nadpodeszwie. die Brandsohle im Schuh. le trèspoint dans le soulier.

Nadpradźiad, dźiad trzeći. Urälter-Vater. trisaïeul; le pére de bisaïeul.
Nadprożek, } g. a. Sturz, Ueberschwel-
Nadprożnik, } le über der Thüre; die obere Thür-oder Fenster-Schwelle. fronteau, linteau d'en haut; le dessus, la partie supérieure d'une porte, d'une fenêtre.
Nadprzyrodzony. übernatürlich. surnaturel. § sprawa nadprzyrodzona iest cud.
nadprzyrodzonym sposobem. übernatürlicher Weise. au dessus de la nature.
nadprzyrodzonych rzeczy nauka. die Metaphysic. la Métaphisique.
Nadpsować } czego, *f.* nadpsuię. etwas
Nadpsuć } ein wenig verderben. corrompre, gâter un peu; déteriorer.
nadpsuć się. schlimmer werden, verderben. se corrompre, se gâter.
Nadro, Nadra, *obs. vid.* Zanadra.
Nadrastam, *v. m. F. nadrostę, nadrosnę.* 1) anwachsen, an etwas wachsen. 2) anwachsen, grösser wachsen. 1) surcroître, croître à un corps par dessus la nature. 2) acroître; s'augmenter en croissant; devenir plus gros & plus grand. § 1) guz nadrosł do kory. 2) chłopiec nadrasta.
Nadrożny. 1) Reise-, zur Reise gehörig. 2) am Wege oder im Wege gelegen. 1) de voïage; qui concerne le voïage ou les voiageurs. 2) de chemin; situé au chemin. § 1) nadrożna suknia. 2) nadrożne wśi i miasta.
nadrożne. Reise-Geld; Geld oder Kost auf die Reise. un viatique; provision pour le voïage soit d'argent, soit de vivres.
*Nadstawiam, *czego, v. m. F. nadstawię.* 1) zusammen stücken, anstückeln. 2) hinrecken, darreichen. s. Nastawiam. 1) rapiécer, rapiéceter; mettre des piéces à qu. ch; alonger; mettre un aboutissement, une alonge. 2) prêter, présenter, *voiez* Nastawiam.
Nadsyłam, *vid.* Nasyłam.
Nadszczekać, *vid.* Naszczekać.
Nadszczekany, *vid.* Naszczekany.
Nadwałek, *g. a.* Kriegsb. die Brustwehre. *Fortif.* le parapet.
Nadwątlam, *v. m. F. nadwątlę.* } schwä-
Nadwereżam, *v. m. F. nadwereżę.* } chen, verletzen. gâter, blesser, afoiblir. § Polak woli iawną szkodę, ukochaney byleby nie nadwereżył dyskrecyi; nadwereżyć zdrowia.
Nadwątlenie. } Schwächung, Verletzung.
Nadwereżenie. } afoiblissement, ateinte, ofense, flétrissure. § nadwątlenie zdrowia wolności.

Nadwątlony. } geschwächt, verletzt. afoi-
Nadwereżony. } bli, ateint, blessé. § zacność iego nadwereżona.
Nadwiędnąć, *F. nadwiedne.* ein wenig welck werden. commencer à se faner; se flétrir un peu.
Nadwiędły. etwas verwelckt. un peu flétri. § nadwiędłą oczerstwić trawę.
Nadwiędnienie. eine kleine Welckung. une petite flétrissure.
Nadwięzuię, *v. m. F nadwiążę.* leicht anbinden. atacher légérement, lier à qu. ch. négligemment.
Nadwnuczka. Urenckelin. arriére petit-fille.
Nadwnuk. Urenckel. arriére petit-fils.
Nadworny. 1) Hof-, von hohen Beamten. 2) Kriegbauk. aussen, gegen das Feld gelegen. 3) Hof-, am Hause, unter freyem Himmel gelegen. 1) de la Cour aulique, *parlant de quelques charges.* 2) *Fortif.* de dehors; situé hors de l'enceinte d'une forteresse. 3) de dehors, qui a du raport à la cour d'une maison; qui est à l'air, à dé ouvert. § 1) Marszałek Nadworny Koronny; Sądy Nadworne. 2) nadworne obrony. 3) nadworna przechadzka.
rok nadworny; rok za dworem. Citation vor das Königliche Ober-Hof-Gericht. ajournement à la Cour aulique.
Nadworować, *F. nadworuię.* mit einem Spaß treiben. railler qu; se moquer de qu. § nadworować kogo przed ludźmi.
Nadworze, *vid.* Podniebie.
*Nadwzwyż, *adv.* über die Maaßen abscheulich, mehr wie zuviel. énormement, avec excès; plus qu'il ne faut.
Nadymam, *v. m. F. nadmę.* 1) aufblasen. 2) herein blasen. 3) einen aufblasen, stoltz machen. 1) enfler, boufir, bouffer, boursoufler, renfler, remplir de vent. 2) soufler dedans, joüer sur un instrument à vent. 3) enfler, enorgueillir. § 1) nadął pęcherz; wiatr żagle nadymał. 2) nadyma flet; dmie w flet. 3) prożna go chwała nadęła.
nadymać policzki. die Backen aufblasen. bouser, enfler les joues.
nadmiy. blas die Backen auf. faites un per-en-gueule.
nadymać się. 1) sich aufblasen, aufschwellen, sich aufblähen. 2) sich aufblasen; sich aufblähen vor Stoltz oder Zorn. 1) s'enfler, se boufir. 2) s'enfler, bouffir d'orgueil, de colère. § 1) ciało się od trucizny nadęło. 2) nadymać się z pychy, z gniewu.

Nadymanie, nadęcie, dęcie. das Aufblasen. l'action d'enfler, de soufler.

Nadziany. 1) gefüllt mit Fülsel. 2) fig. angefüllt voll. 1) farci. 2) fig. rempli, plein. § 1) nadziane gołąbki. 2) krzemień żywym nadziany ogniem; mowa wyśilonemi nadziana expresyami; wiatrami nadziane puknęły nadzieie.

Nadzieia. die Hoffnung. espérance. § wielkie z śiebie czyni nadzieie; mieć w kim nadzieię; nadzieię stracić; dodawać komu nadzieie; nadzieia płonna, pożądana, rzetelna, żywa, wątpliwa, wiatrem nadęta, marna, daremna; nie otyie kto nadzieią samą żyie, *prov.* nadzieia życie ludzkie słodzi, *prov.*

nadzieię psuc komu. einem keine Hoffnung machen. perdre l'espérance à qu.

nadzieią kogo karmić. einen mit Hoffnung abspeisen. tenir à qu. le bec en l'eau.

prożną się karmi nadzieią. er schmeichelt sich mit leerer Hoffnung. il se repait de viandes creuses.

Nadziemny. das über der Erde ist. qui est au dessus de la terre.

Nadzienie. Fülsel. Finsel. farce; pâte en pot, de viandes hachées pour farcir qu. ch.

Nadziewacz. 1) Finsel-Füller. 2) Gänse-Stopfer. Hüner-Stopfer. 1) farcisseur, celui qui farcit, qui remplit les viandes. 2) celui qui apâte les oies, les poules.

Nadziewam, *v. m. F. nadzieię.* 1) mit Fülsel füllen. *2) stopfen Gänse, Hüner. 1) farcir, remplir de viandes hachées. 2) apâter, donner la pâte aux oïes. § 1) nadziać prośię, gęś iabłkami. 2) nadziewa, (tuczy, karmi) gęśi.

***nadziewam śię, spodziewam śię.* hoffen, sich mit Hoffnung speisen. espérer, se repaître d'espérances. § nadziewam śię nie omylną nadzieią; nadziewa śię tego szczęśćia.

Nadziewanie. 1) das Füllen mit Fülsel. 2) das Stopfen des Feder-Viehes. 1) farcissûre, l'action de farcir. 2) action d'apâter la volaile.

Nadziewanka. 1) gefüllte Speise. *2) Wurst. 1) farce, viandes hachées pour farcir qu. ch. *2) saucisse.

Nadziewany. 1) gefüllt. 2) gestopft, gemästet. 1) farci, rempli de viandes hachées. 2) apâté.

Nadziezny. hoffentlich, vermuthlich. qu'on peut encore espéré; fondé en espérance, aparent. § pewnieysza pewna przegrana, niżli nadzieżna wygrana, *prov.*

Nadzka. armer Schlucker. pauvre haire. § pyszny nadzka kiedy szpanoszeie, *prov.*

Nadzwyczaynie, *adv.* ausserordentlicher Weise. extraordinairement.

Nadzwyczayny. selten, ausserordentlich, ungewöhnlich. extraordinaire, rare.

Nadżyć po kim, *F. nadżyię.* überleben. survivre à qu.

Nagabam, *v. m. F. nagabnę.* 1) necken, anfechten, beunruhigen, zergen. 2) einem anwandeln, von Kranckheiten. 1) vexer, harceler, inquiéter, agacer, picoter, irriter; tâcher de mettre en colère. 2) prendre, ataquer un peu comme la maladie une personne. § 1) cudze żonki nagaba; nagaba mię często, aż śię rozgniewam. 2) nagaba mię pedagra, febra.

Nagabanie. das Necken, Beunruhigung, Neckerey. agacerie, picoterie.

Nagabany. geneckt, beunruhigt. picoté, agacé. § długo od niego nagabany.

Nagadać, *F. nagadam.* viel reden: vorplaudern. dire, parler beaucoup à qu. de qu. ch. § nagadał przed Panem na niego.

nagadać śię. sich satt, überdrüßig reden. être las de parler.

Nagadzam śię, *v. m. F. nagodzę* vorkommen. venir à propos; se présenter, s'ofrir par hazard; survenir. § nagodził mi śię ten kawaler; nagodziła mu śię dobra książka do kupienia.

Nagana, naganienie. Tadel. blâme. § dać komu naganę.

*Naganiam, *v. m. F. naganię.* tadeln. blâmer.

Naganiam, *v. m. F. nagonię.* herzu treiben, herein jagen. chasser, pousser dans un endroit.

**nagonić komu kłopot; nabawić kogo kłopotu.* einem Sorge machen. causer à qu. du chagrin.

Nagannie, *adv.* tadelhaftiger Weise. d'une maniére blâmable.

Naganny. verweislich, tadelhaft. répréhensible, réprochable, blâmable. § naganny w obyczaiach.

Nagębek, *g. a.* Maulkorb von Eisen, Beißkorb. museliére de fer.

Nagi. nackt, bloß, ohne alle Kleidung. nud, qui n'est couvert d'aucun vêtement.

Nagięcie. 1) das Biegen. 2) Bug, Krümme. 3) Beule, in einem Gefäß. 1) l'action de courber. 2) courbûre, l'endroit courbé. 3) bosse, enfoncûre qui se fait par hazard à quelque utensile. § 1) ta szpada nagięcia nie wytrzyma.

Naginam czego, *v. m. F. nagnę.* biegen, beugen courber; plier.

naginać kolan przed kim. die Knie vor einem biegen. fléchir, plier les genoux devant qu.

naginać szpady. einen Degen biegen. plier une épée.

naginać się. sich beugen, sich biegen. se plier, se courber, fléchir.

Naginanie. das Biegen. fléchissement; l'action de plier; de fléchir. § naginaniu przećiwny, niepowolny; twardy do naginania.

naginanie kolan. das Kniebeugen. genuflexion.

z Nagła, } *adv.* plötzlicher Weise, jählings, Nagle, } eilends. subitement; soudainement; tout-à coup; sur le champ; à la hâte. § z nagła co czynić; z nagła się woyna wszczęła; z nagła napaść na kogo; co bywa nagle, bywa po diable, *prov.*

barzo nagle. sehr eilfertig. à grand'hâte.

Naglądam, *v. m. F. nayrzę.* das *Præteritum* der kurtzen *Conjugation* wird selten gefunden. 1) herein kucken, herein sehen, von oben herunter sehen. 2) besichtigen, zusehen ob alles richtig ist. *on trouve rarement ce verbe au préterit de la courte conjugaison.* 1) regarder dedans, voir de haut en bas. 2) aller voir; aller visiter. § 1) z gory nagląda; darmo do wrot fortuny naglądasz. 2) nayrzyy co dzieći robią.

Naglę kogo do czego. antreiben, keine Zeit lassen. presser, faire hâter qu.

Nagłość. Eile, Eilfertigkeit, Hastigkeit. précipitation, hâte.

Nagłowek, *g. nagłowka.* 1) Maulkorb. 2) Baukunst: Säulen-Knauf. 1) museliére. 2) *Archit.* chapiteau d'une colonne.

Nagły. 1) plötzlich, jähling, schnell. 2) wichtig, unverzüglich zu verrichten. 1) subit, repentin. 2) pressant, grand, qui presse, qu'on doit faire en diligence. § 1) deszcz padł nagły; nagły przyiazd; nagłe niebezpieczeństwo. 2) nagłe listy; nagłą mam sprawę.

śmierć nagła. der Schlag; jäher, plötzlicher Tod. apoplexie; mort subite. § nagłą umrzeć śmierćią.

Nagniatam co, *v. m. F. nagniotę.* einkneten, eindrücken. paitrir; faire entrer en pressant.

Nagnieść owocu, *F. nagniotę.* drucken, beschädigen das Obst. rendre le fruit coti.

nagnieść się. sich andrucken, anbrüchig werden. se heudrir; commencer à se corrompre d'une cotissure. § gruszki się nagniotły.

Nagnić, *F. nagniię.* anfaulen, anfangen zu faulen. enticher, commencer à pourrir. § iabłka iuż nagniły.

Nagniecenie owocu. Beschädigung des Obsts vom Drucken. cotissure; meurtrissure, enfonçûre qui se fait par hazard au fruit.

Nagnieciony. eingeknetet, eingedrucket. bien paitri.

owoc nagnieciony. gedrucktes Obst. fruit coti.

Nagniły. angefault. qui commence à pourrir.

owoc nagniły. angefaultes Obst. fruit entiché.

Nagnoić, *F. nagnoię.* düngen. fumer, fienter, amander la terre, engraisser avec du fumier.

Nagnoiony. gedünget. fumé, engraissé.

Nago, *adv.* nackt, bloß. à nud; nud; sans aucun vétement. § nago w pokoiu chodźi; nago skakał.

do naga. bis auf den bloßen Leib. à corps nud.

zewlec kogo do naga. einen nackt ausziehen. dépouiller, mettre qu. à nud.

Nagoda. 1) *obs.* Anlaß, Gelegenheit, Ursache. 2) Wappenk. ein Sensen-Eisen bey einem stehenden halben Huf-Eisen, darauf ein doppeltes Kreutz ohne dem vierten Arm stehet; auf dem Fürsten-Hut kniet ein geharnischter Fuß. 1) *obs.* sujet, ocasion. 2) une faux sans manche à coté de la motié d'un fer à cheval qui est debout & qui a dessus une double croix sans le quatriéme bras; sur la mitre est mis un pié armé à genoux. § 1) nagoda (powod) to do tego. 2) do Nagody należą Xiążęta Jabłonowscy i insze zacne w Oyczyznie domy; Swięty Stanisław Biskup Krakowski był z Herbu Nagody albo Prusow.

Nogodny. anlassentlich. ocasionel, qui donne ocasion.

*Nagolenica, pończocha. Strumpf, Strümpfling, Ueberzug über ein Bein. bas, guêtre.

nagolenice żołnierskie. die Bein-Schienen an einem Harnisch. les botes ou chaussure de fer qui couvre les piez d'un homme armé.

Nagorny, *vid.* Gorny.

Nagorszy. der ärgste, ist der *Superlativus* von zły. très mauvais; *c'est le superlatif de* zły.

Nagorzey, *adv.* am schlimmsten, ist der *Superlativus* von źle. très mal, *c'est le superlatif de* źle.

Nagość. 1) Blösse. 2) Schwäche, Blösse. 1) nudité. 2) le foible; état de celui qui est sans force & sans autorité. § 1) nagość piersi. 2) tać to iest nagość królestwa tego.

Nagradzam, *v. m. F. nagrodzę.* vergelten, vergüten, belohnen. recompenser, bonifier, réparer, dédommager. § nagrodzić komu szkodę; nagradzali tym stratę wolności swoiey; dobrego chwal i nagrodź; ieden rok może nagrodzić drugi; niech tę łaskę Bog tysiącznym z innych stron nagrodzi szczęściem.

Nagrawam się z kogo. einen scheeren, schrauben. se moquer, se joüer de qu.

Nagrawanie. Beschimpfung, Schur, Verspottung. un outrage; un insulte.

Nagrobek, *g. nagrobka.* Grabschrift. épitaphe, un titre.

nagrobek kamienny, nagrobny kamień. Grab-Stein. pierre du sépulcre; pierre tombale; tombe.

Nagrobkowy. zur Grabschrift gehörig. d'épitaphe.

Nagrobkuię. Grabschriften schreiben. faire des épitaphes. § dowcipnie nagrobkuie.

Nagrobny. Grab-. de tombeau, de sépulcre. § nagrobna mogiła.

nagrobne wiersze. Leichen-Gedicht Trauer-Gedicht. élegie; un poëme funèbre.

Nagroda. 1) Vergeltung, Vergütung. 2) ausgesetzter Preis. *3) Interessen, Erkenntlichkeit von einem Darlehn. 4) Proceß-Unkosten. 1) recompense, loïer, gratification, dédommagement. 2) prix qu'on propose pour étre gagné. 3) interêt, recompense pour le prêt d'une somme. 4) les fraix, les dépens; tout ce qu'on dépense dans la poursuite d'un procès. § 1) daię, biorę nagrodę. 2) nagroda stawiona; nagrodę otrzymał. 3) płacić nagrodę od pożyczku. 4) przysądzić komu nagrodę.

w nagrodę. zur Belohnung. en recompense.

Nagrodny, co może bydź nagrodzone. ersetzlich. réparable, recouvrable, qu'on peut réparer, recouvrer.

Nagrodzony. vergolten. recompensé, bonifié, dédommagé.

Nagromadzam, *v. m. F. nagromadzę.* viel sammeln. amasser beaucoup. § nagromadził pieniędzy.

nagromadzić się. sich häufen. se ramasser en grande quantité. § nagromadziło się złych książek.

Nagryzam, ⎫ *v. m. F. nagryzę.* annagen.
Nagryzuię, ⎭ ronger un peu à qu. ch.

Nagrzewam, *v. m. F. nagrzeię.* wärmen. chaufer, échaufer.

Naguchny. ganz nackt. nud, sans le moindre vêtement.

Naguchno, ⎫ *adv.* ganz nackt. tout nud;
Naguczko, ⎭ à nud corps.

Nahayka, kańczug. Polnischer Kantzug. un court foüet à la Polonoise. § nahayką go tak przepasał, że poczuie.

Naiachanie, *vid.* Naiazd.

Naiadam się, *v. m. F. naiem się.* sich satt essen; sich sättigen. se rassasier; manger beaucoup. § naiadł się chleba.

Naiaśnieyszy. ist der *Superlativus* von Jasny. *c'est le superlatif de* Jasny.

Naiazd. 1) Anfall, Angrif, Ueberfall. 2) das Einreuten in ein Gut. 1) ataque, incursion, surprise, course. 2) entrée à cheval pour prendre la possession d'une terre. § 1) w naiezdzie został niebezpiecznie raniony. 2) bezpiecznieyszeby były czasy, kiedyby wszystkich zakazano naiazdow.

Naiechany. von Leuten zu Pferde angegriffen, angefallen. investi; ataqué par les gens à chevaux; qui est envahi. § naiechane Państwo od Szwedow.

Naięcie. ⎫ 1) das Vermiethen.
Naiem, *g. naymu.* ⎭ 2) das Miethen bey einem. 3) Pacht, Pachtung einer öffentlichen Einnahme. 4) Bestellung, Bedingung einer Arbeit. 5) Miethe, Mieth-Geld. 1) l'action de donner à loüage. 2) l'action de prendre à loüage. 3) la prise à ferme des revenus publics; la ferme. 4) l'action d'arrêter, d'engager un ouvrier, un serviteur. 5) paie, le salaire, recompense, loüage, *m.* ce qu'on paie pour un chose qu'on a loüée.

naymem, z naymu; w naymie. zur Miethe. a loüage. § trzymać dom z naymu.

Naiemniczy. Mieth-, tagelöhnerisch. mercenaire, qui sert pour de l'argent.

Naiemnie, *adv.* lohngieriger Weise. mercenairement.

Naiemnik. Tagelöhner, Lohn-Mann, Miethling der um Lohn arbeitet. un homme mercenaire; ouvrier loüé.

Naiemny. Mieth-, um Lohn oder Miethe zu bekommen, zu verdüngen. loüé; de loüage.

rzecz naiemna. eine Sache die man vermiethet. chose qu'on loüe. § robotnik naiemny dom naiemny; grunt naiemny.

naiemny żołnierz. Soldat, der um ordentlichen Sold dienet, Söldner. soldat mercenaire; soldat qui touche son prêt.

Naięty. gemiethet, vermiethet, bedungen. loüé, arrêté, commandé. § naięty dom, robotnik; naięta robota.
Naieżam, *v. m. F. naieżę.* die Haar in die Höhe streichen. dresser les cheveux à contre-poil; faire hérisser les cheveux. § włosy sobie naieżył.
naieżyć się. sich aufborsten, sich aufsträuben. se hérisser.
Naieżca. } Anfaller, Feind, Einreuter.
Naieżdnik. } celui qui envahit, qui ataque
naieżdnik nocny. Nacht-Schwärmer. coureur, rodeur de nuit.
Naieżdżam, *v. m. F. naiadę.* 1) anfallen, angreifen. 2) einreuten in ein Gut. 1) ataquer, envahir, investir qu; tomber, faire des courses, se jetter sur qu; courir sus. 2) entrer à cheval pour se rendre maître d'une terre. § * 1) naiechać (naiéraé) na kogo; to Państwo roziuszony naiechał nieprzyiaćiel. 2) naiechać dom, maiętność.
Naieżdżanie, *vid.* Naiazd.
Naieżenie. die Aufsträubung. l'action de hérisser les cheveux.
Naieżony. aufgesträubet; mit sträubenden Haaren. hérissé, hérissonné.
Naiu, *vulg.* nasz. unsrig. le nôtre.
**ieden z naiu; ieden z nas.* einer von uns. l'un des nôtres.
Naiuczam, *v. m. F. naiuczę.* ein Saum-Thier beladen. charger une bête de somme.
Nakarmiam, *v. m. F. nakarmię.* die lange *Conjugation* wird selten gebraucht. 1) satt füttern. 2) fig. träncken, einjagen, anfüllen. *la longue conjugaison de ce verbe n'est pas bien reçuë.* 1) nourrir assez, afourager, repaître; donner à manger suffisamment. 2) *fig.* repaître, remplir qu. de qu. ch. § 1) a nakarmiłeś konie. 2) nakarmić kogo strachu.
Nakaz. } 1) Andeutung, Geboth, An-
Nakazanie. } ordnung, Befehl. 2) Anweisung, Assignation. 1) déclaration, ordre, *m.* commandement, ordonnance. 2) assignation d'une somme. § 1) nakaz urzędowny; prośba pańska rowno z nakazem chodźi; *prov.* 2) doszedł mię list z małym nakazem o 30. talerach.
Nakazany. anbefohlen, angeordnet. ordonné, indiqué, commandé.
Nakażenie. 1) Verderbniß. 2) Fehl, Mangel, Gebrechen. 1) corruption. 2) défectuosité, défaut, faute.
Nakazowanie. 1) das Befehlen. 2) Berufung Anstellung einer Zusammenkunft. 1) commendement l'action d'ordonner. 2) convocation d'une assemblée.
Nakazuię, *v. m. F. nakażę.* 1) anordnen, anbefehlen, andeuten. 2) eine Zusammenkunft anordnen. 1) ordonner, commander, indiquer. 2) indiquer, convoquer, assembler quelque assemblée. § 1) nakazać podatki; nakazano aby się uzbroili. 2) nakazano ziazd, gromadę, synod.
Nakęsuię, *v. m. F. nakąsam.* anbeissen, annagen. mordre un peu à qu. ch; entamer qu. ch. en mordant.
Nakład. Aufwand, Verlag. dépense.
nakład Bibliopolski. Verlags-Bücher. les sortes; les livres qu'un libraire a imprimez.
Nakładam, *v. m. F. nałożę.* 1) auflegen auf etwas, anlegen, belegen, beladen. 2) verlegen; wenden an etwas Geld 3) einem Unterhalt geben; unterhalten. 4) zu etwas anhalten, gewöhnen. 5) mit einem umgehen. 6) in der Küchen: füllen mit Füllsel. 1) mettre dessus, charger sur. 2) mettre, apliquer, emploier son argent à qu; dépenser; faire des dépenses pour. 3) entretenir, nourrir, soutenir qu; fournir à qu. ce qu'il faut à subsister. 4) habituer, faire, dresser, apliquer, acoûtumer qu à. 5) hanter, fréquenter qu; converser avec qu. 6) farcir, remplir qu. ch. de viandes hachées. § 1) nałoż drewek na kuchnią; nałożyć towarow na woz, na łodź. 2) nakładam koszt na ten budynek. 3) nakładać komu na naukę, na rzemiesło, na podroż. 4) z młodu chłopca pracy i nauk nakładać trzeba. 5) z iakim kto nakłada, takim się stawa; z staremi nakładać dobrze. 6) nakładać głowę, kapłuna.
nałożyć strzałę. den Pfeil auf den Bogen legen. encocher; mettre la flèche sur l'arc.
nakładać się czego. sich angewöhnen. s'habituer, s'acoutumer à qu. ch; s'imbiber de qu. ch.
Nakładanie na co, kosztu czynienie. Verlag, Anwendung der Gelder zu etwas. dépense, usage, *m.* aplication, emploi de quelque argent.
nakładanie, nałożenie. das Füllen mit Füllsel. farcissûre, l'action de farcir. § nakładanie pasztetow, ogona, księńca.
nakładanie kogo do czego. Angewohnung, Anhaltung zu etwas. l'action d'acoutumer qu. à qu. ch; acoutumance.
Nakładany. gefüllt mit Füllsel. farci, rempli de viandes hachées. § nakładany gołąbek, kapłun.

Nakłamać na kogo, *F. nakłamam.* auf einen vieles lügen und erdichten. imposer qu. ch. à qu; mentir, faire de mensonges contre qu; charger qu. de fausses acusations.

Nakłaniam, *v. m. F. nakłonię.* 1) beugen, biegen, neigen. 2) wenden, lencken. 1) incliner, pancher, baisser. 2) incliner, pancher, porter, tourner qu. à. § *1) nakłoń (nachyl) tey beczki. 2) nakłonię go postrachem albo obietnicami do tego; nakłonił serce, myśl ku tobie.

nakłoń ucha twoiego (ucho twoie) do mnie. neige dein Ohr zu mir; gieb mir Gehör. inclinez vôtre oreille vers moi; prêtez moi l'oreille.

nakłonić się. 1) fig. sich auf eines Seite neigen; sich vor einen erklären. 2) geneigt seyn zu etwas. 1) *fig.* pancher, incliner de côté de qu. 2) pancher, avoir une inclination, se porter à qu. ch. § 1) zwycięstwo się na naszę nakłoniło stronę; nakłaniało się co żywo pod władzę panowania iego. 2) nakłonił się do nauk.

Nakłonienie umysłu. Neigung, Wendung, Lenckung des Gemüths. inclination; pente naturelle; penchant de l'ame; pente de l'esprit; persuasion.

*Nakolanki, *plur. g. nakolankow.* 1) Stülpen am Stiefel; Putz um die Knie. 2) die Knie-Stücke, die Knie-Schienen am Harnisch. *3) Knie-Bänder, s. Podwiązki. 1) genoüilleres, *f. plur.* ornement qu'on met au genoux. 2) genoüilleres, l'armure qui couvre les genoux. *3) jarretiéres, v. Podwiązki. § 1) nakolanki u botow Niemieckich.

Nakolanny. über den Knien gelegen. qui est au dessus de genoux.

Nakoniec, *adv.* schlüßlich, endlich. au reste, enfin.

Nakowalnia. Amboß. enclume.

Nakrącam, *v. m. F. nakręcę.* 1) aufziehn eine Uhr. 2) stimmen die Saiten eines musicalischen Instruments. 3) führen, lencken, regieren. 1) bander, ajuster, monter une montre. 2) acorder, monter haut les cordes d'un instrument. 3) tourner, porter, diriger. § 1) nakręcić zegarek. 2) nakręć skrzypce i zagray. 3) dobrze tę sprawę nakręcił; nakręcił go na swoię stronę.

Nakrapiam, *v. m. F. nakropię.* 1) ein wenig besprengen. 2) gesprengt mahlen oder färben. 1) arroser un peu. 2) tacher, moucheter, marquer de plusieurs taches. § 1) nakropić wodą koszulę. 2) nakropić farbą.

Nakrapianie. 1) gelinde Besprengung. 2) gesprengte Farben. 1) un léger arrosement. 2) moucheture; maillure; ouvrage tacheté.

Nakrapiany. 1) besprengt, benetzt. 2) gesprenckelt, schäckigt. 1) arrosé légérement. 2) tacheté, bigarré, maillé, mouchetté. § 1) nakrapiane deszczem zagony. 2) ostrowidz nakrapiany; materya nakrapiana.

Nakręcam, *vid.* Nakrącam.

Nakrotce, *adv.* im kurtzen. dans peu de tems; en peu.

Nakryćie. 1) Bedeckung, eine jede Decke. 2) Schiff-Verdeck, Oberlof. 1) couverture, tout ce qui sert à couvrir qu ch. 2) couverte, pont d'un navire. § 1) nakryćie ciała, łożka, stołu. 2) nakryćie nawy.

Nakryty. bedeckt. couvert.

nakryty dachem. gedeckt mit einem Dach; bedeckt. couvert d'un toit.

nakryty wóz. bedeckter Wagen. chariot couvert, coche couverte.

Nakrywalny, nakrywaniu służący. das sich zu einer Decke schickt. qui est convenable à une couverture.

Nakrywam, *v. m. F. nakryię.* 1) decken, bedecken. 2) den Tisch decken. 1) couvrir; mettre une couverture sur qu. ch; étendre dessus. 2) servir; mettre la nappe sur la table; mettre le couvert; dresser la table. § 1) nakryć ciało płaszczem. 2) nakryway, ieść będziemy; iuż stoł nakryto.

niech nakryią. laßt den Tisch decken. qu'on serve.

dom nakryć. ein Haus mit einem Dach bedecken. couvrir une maison.

Nakrywanie. das Decken. l'action de couvrir.

Nakrywka. ein Deckel. un couvercle.

Nakrzywiaczka, naczynie do nakrzywiana albo od krzywienia. Bieg-Eisen, Werckzeug etwas zu biegen, oder krumm zu machen. un instrument dont on se sert à courber, à plier qu. ch.

Nakrzywiam, *v. m. F. nakrzywię.* krümmen, krumm machen, krumm biegen. courber, fausser.

nakrzywiać się. krumm werden. se courber, devenir courbe.

Nakrzywienie. Krümmung. courbure.

Nakrzywiony. krumm, gekrümt. courbé, courbe.

Nakurzam komu, *v. m. F. nakurzę.* 1) viel Rauch machen, voll dampfen. 2) ausfiltzen, ausscheuren. 1) faire, jetter beaucoup de fumée à qu. 2) sausser, vesperiser qu.

Nakwasniam,

Nakwaśniam, *v. m. F. nakwaśnię.* 1) säuerlich werden. 2) säuerlich machen. 1) s'aigrir un peu; devenir aigret. 2) aigrir un peu; rendre aigret. § 1) szkoda że piwo trochę nakwaśniało. 2) cytryną wodę nakwaśniy.

Nałaiać komu, *F. nałaię.* sehr ausschelten, ausscheuren. dire beaucoup d'injures à qu.

Nałamuię czego, *F. nałamię*, nadłamuię. 1) knicken, nicht gantz brechen. 2) *fig.* etwas verletzen, ein wenig brechen. 1) casser un peu, casser de telle sorte que quelques parties tiennent encore aux autres. 2) violer, enfreindre un peu; contrevenir à qu. ch. § 1) wiatr drzewa nałamał. 2) nałamać postu, pokoiu, prawa.

Nalany. 1) eingegossen. *2) aufgeschwollen, aufgedunzet. 1) versé. *2) enflé, bousi.

Nalazę do czego, *F. nalezę*, nadlazę. herzu kriechen. ramper ou venir lentement à qu. ch.

nalazłem naleść. ist auch das *Præter.* und der *Infinitivus* von Nayduię. *c'est aussi le préterit & l'Infinitif de* Nayduię.

Nałęcz, *f.* Wappenk. eine geschlungene Binde in Gestalt eines O, unten mit zwey Enden an den Seiten, auf der Krone stehet eine Jungfer zwischen zwey Hirsch-Geweihen und hält sich an solche an. *Blas.* une torque; c'est un bandeau en O avec deux bouts ou oreilles en bas aux cotez; une vierge se présente sur la couronne debout en tenant à chaque main une corne de cerf. § nałecz zawiniona, rozwiniona.

Nalegacz. ungestümer Anhalter, beschwerlicher Bitter. demandeur importun; celui qui demande avec instance.

Nalegam. mit Ungestüm anhalten, bitten. reforcer, presser, qu. insister fort pour qu. ch; soliciter avec ardeur. § nalegać komu (kogo) o co; nalega prosząc (prośbą).

nalegaiąc. mit Ungestüm, unablässlich. avec empressement; avec instance, instamment. § nalegaiąc mię prosił abym.

Naleganie. ungestümes Anhalten, beständiges Bitten. instance, ardeur, empressement avec quoi on demande qu. ch.

Nalepszy, *vid.* Naylepszy.

Naleśnik, *g. a.* Plintze ein Gebackenes. pâte faite de farine, d'oeufs, de lait & de raisins de Corinthe qu'on fait cuire avec un peu de beurre dans une poële & qu'on sucre & roule après. § naleśniki nakładane.

Nalewacz. } Schencker, Einschencker.
Nalewayka. } verseur, celui qui verse quelque liqueur dans un vaisseau.

Nalewalny, nalewaniu służący. zum Eingiessen gehörig. avec quoi l'on verse; dont on verse dans un vase.

Nalewam, *v. m. F. naleię.* 1) eingiessen, begiessen, giessen. 2) einschencken, zu trincken geben. 1) verser dans quelque vase; verser, répandre. 2) verser dans un verre; donner à boire; servir à qu. un verre. § 1) nie naleway tu; nalałeś tu barzo. 2) naley gościom wina, piwa; nalałem pić.

Nalewanie, nalanie. das Eingiessen, Einschencken. l'action de verser dans quelque vase.

Nalewayka, *vid.* Nalewacz.

Naleweczka przy Mszy. Fläschchen zum Meßwein. burette qui sert au sacrifice de la Messe.

Nalewka. 1) Gieß-Gefäß. 2) Gieß-Kanne im Wasch-Becken. 1) vaisseau convenable à verser dans un autre. 2) aiguiére dans le bassin à laver les mains.

Należę, *ży, żał, żeli.* angehören, angehen. apartenir, étre à qu. § ta książka mi (do mnie) należy; należę do dworu Pańskiego; pokrewieństwem do niego należę.

należy. 1) es gehöret sich, es geziemet sich, es ist Rechtens daß man. 2) es kommet einem zu. 3) es beruhet darauf, es kommet auf etwas an. 1) il est juste, il est de droit, il est décent; on doit; on est obligé. 2) il apartient, il convient à qu. 3) il git, il consiste en qu. ch; il dépend de. § 1) te dochody na pospolite oyczyzny dobro obracać należy. 2) należy to na oyca, aby *&c.* poczciwemu człowiekowi to należy; nie należy to do mnie. 3) na tym wiele, mało należało; na tey sprawie całość Państwa należy; na oycu to staranie należy.

chwała ktora ci z tego należy. die Ehre welche euch hiervon zukommet. la gloire qui vous en revient.

właśnie iak należy. eben recht; wie es sich gehöret. justement comme il faut.

nie należy to na mnie. das lieget nicht an mir. cela ne tient pas, ne dépend pas de moi; il ne tient pas à moi que cela se fasse.

należy na mnie. auf mir kommt es an. il tient à moi.

należy bratu na tym. es liegt dem Bruder dran. il importe au frére.

Należienie. 1) das Finden. 2) eine gefundene

dene Sache. 1) l'action de trouver. 2) trouvaille; chose trouvée.
Należionek, *g. należionka.* Findling. enfant trouvé; enfant exposé.
Należiony. gefunden. trouvé.
Należisty, Należne, *vid.* Należny.
Należnie, *adv.* Rechtsgehörig, in den gehörigen Gerichten. compétamment, avec pouvoir de juger.
Należnik. der Finder. trouveur, celui qui trouve.
Należność. 1) Obliegenheit, Schuldigkeit. 2) Gerichtbarkeit. 1) obligation, dévoir. 1) ressort, compétence, puissance de connoître d'une afaire. § 1) z należności urzędu swego tu uczynił. 2) należność sądow; Trybunał z należności swoiey nakaz wydał.
Należny, należący. 1) gehörig, zuständig, zugehörig. 2) gerichtbarlich, rechtmäßig; das in ein Gericht gehöret. 1) apartenant. 2) ressortissant, compétant, pourvû du pouvoir de connoitre d'une affaire. § 1) wieś trzyma z należnemi intratami. 2) sąd należny, należący.
termin należny. Rechtsgehöriger Termin. un terme compétant.
należne. Finde-Geld, Geschenck vor eine gefundene Sache. recompense qu'on donne à celui qui a trouvé qu. ch.
należny, należisty. leicht zu finden. aisé à trouver.
Należycie, *adv.* gehöriger, anständiger Weise. convenablement, comme il faut; justement, à point, dûment.
Należyty. 1) gehörig. 2) zugehörend, zukommend. 3) rechtmäßig, gerichtbarlich. 1) convenant, convenable, nécessaire. 2) apartenant à qu. 3) compétant, qui a le pouvoir de décider qu. ch. § 1) należytey przystoyności przestrzega; należyte prawa. 2) należyte (należące) mi księgi. 3) sąd należyty.
Nałgać, *F. nałgę.* vorlügen: einen Haufen Lügen vorbringen. en conter; imposer; acuser à faux; dire beaucoup de mensonges. § nałgał przed panem.
*Nalki, *plur.* goździki kramne. Kreyd-Nelcken, Würtz Nelcken. cloux de girofle; girofles.
Nałog. 1) Angewohnheit. Gewohnheit. *2) Garnison in einer Festung. 1) habitude, acoûtumance; chose acoûtumée; coûtume. *2) une guarnison § 1) z zwyczaiu przychodziemy w nałog; nałog trudno odmienić; nałog wiele może 2) nieprzyiaciel nałogi z fortec zwodzi.
nałog druga natura, drugie przyrodzenie. die Gewohnheit ist die zweyte Natur. l'habitude est une séconde nature.
Nałon, Nałonie, Nałęcz. Wappenk. eine Binde. *Blas.* bandeau.
Nałożenie. Auflegung. imposition, l'action de mettre dessus.
nałożenie strzały. die Auflegung des Pfeils auf den Bogen. encochement; l'action de mettre la flèche sur l'arc.
Nałożeństwo, *vid.* Nałożnictwo.
Nałożnica. Beyschläferin, Kebsweib. concubine, maîtresse.
Nałożnictwo, nałożeństwo. Kebs-Ehe. le concubinage.
Nałożniczy. Kebs-. de concubine; de concubinaire; de concubinage.
Nałożnik. Kebs-Mann, der eine Kebs-Frau hat. le concubinaire; qui a une concubine.
Nałożny. angewöhnt. habitué.
Nałożony. 1) angelegt, aufgelegt. 2) gespannt; mit einem Pfeil beleget. 1) mis dessus, posé sur. 2) encoché; bandé; qui a une fléche. § 1) drewka na kuchni nałożone. 2) nałożony łuk, kusza.
Nałupać, *v. m. F. nałupię.* vieles zerspalten, in Stücken schneiden. fendre beaucoup; mettre en piéces une quantité de. § drew na kuchnią nałupał; nałup cebulę, kapustę.
Namacać, *F. namacam.* 1) fühlen, erfühlen. 2) einen prüfen. 1) tater en touchant; chercher, trouver en tatant. 2) tater, sonder qu. § 1) namacałem szpady w pociemku. *2) namacać (zmacać) go trzeba.
Namaczam, *F. namoczę.* 1) einweichen, eintauchen 2) rösten Flachs, Hanf. 1) tremper; faire tremper qu. ch; détremper, humecter, baigner, infuser, abreuver. 2) rouïr le lin, le chanvre.
Namaczanie, namoczenie. 1) das Einweichen. 2) in der Heilk. Brey-Umschlag. 1) mouillûre, détrempement, infusion, humectation. 2) *Médec.* un cataplâme. § 1) po namaczaniu ziela tego. 2) namaczanie lekarskie albo lekarstwo przyłożone.
Namakam, *F. namoknę.* naß werden. étre tout mouillé, se mouiller, étre trempé; étre baigné. § ziemia gdy dobrze namoknie.
Namakanie. Einweichung, Anfeuchtung. humectation.
Namaszczam co, *v. m. F. namaszczę,* namazuię. mit Salbe einschmieren, einsalben oindre, froter avec une chose onctueuse.
Namaszczanie, *vid,* Namazywanie.

Namaſzczenie, *vid.* Namazanie.

Namaſzczanie oſtatnie. die letzte Oelung. Extréme onction.

Namawiacz, namownik. Bereder; Ueberreder. un homme perſuaſif; celui qui perſuade, qui conſeille quelque choſe, qui porte qu. à la faire. § namawiacz na złe, do niecnoty.

Namawiaczka. Berederin. femme qui perſuade, qui entraine par ſa perſuaſion.

Namawiam, *v. m. F. namowię.* 1) bereden. 2) vorpredigen, vorreden, vorſtellen, vermahnen, ſchelten. 1) perſuader, porter, ſoliciter, preſſer, entrainer qu. 2) repréſenter, remonter, prêcher, importuner qu. avec beaucoup de paroles. § 1) namowił go do tego; nie da ſię do tego namowić; ba iużći mię namowił na to, czegom nie chćiał pozwolić; namowił dźiewkę na nierząd; namowić kogo że dowćipny. 2) matka namowiła ſynowi, ale ſię nie poprawił.

namowić go trudno. es iſt ſchwer ihn zu bereden. il eſt dificile de le perſuader.

namowić ſię. 1) ſich ſatt reden, viel plaudern. 2) ſich mit einem bereden; mit einem abreden; ſich berathſchlagen. 1) caquetter, cauſer ſon ſoul; parler aſſez. 2) concerter, conſulter, déliberer avec qu; prendre des meſures avec qu. § 1) namowiłem ſię z nim do woli; doſyć ſię namowił. 2) namowili ſię do tego uczynku; namawia ſię z nim na niego.

Namawianie. Beredung, Ueberredung. perſuaſion, ſolicitation. § namawianie na nierząd.

Namazanie. namaſzczenie, naſmarowanie. Einſalbung, Einſchmierung. onction, oignement.

Namazowanie, } namaſzczanie, ſmarowanie.
Namazywanie, } das Einſalben oder Einſchmieren. l'action d'oindre; oignement.

Namazalny. zum Salben gehörig. d'onction; qui eſt propre à oindre.

Namazany, naſmarowany. eingeſalbet, eingeſchmiert. oint, froté.

Namázuię co, *v. m. F. namażę.* einſchmieren, einſalben. oindre; froter d'un oing.

namazać umarłego. einen Leichnam ſalben. oindre un corps mort.

namazać balſamem. mit Balſam einſchmieren. embeaumer.

Namazywam. oft einſchmieren. oindre ſouvent.

*Namiaſt, *pr. g.* anſtatt. au lieu. § namiaſt (miaſto) nagrody kiiem oberwał.

Namiaſtek, *vid.* Namieſtnik.

Namiękam, *v. m. F. namięknę.* durchweichen; teig, mürbe und weich werden; faulen. mouiller d'outre en outre; s'amolir; devenir humide; ſe rendre moite, devenir mouillé, ſe corrompre, ſe pourrir.

Namieniam, *v. m. F. namienię.* anführen, erwehnen, gedencken. faire mention de; toucher qu. ch; gliſſer ſur qu. ch; paſſer légérement ſur une afaire. § proſzę o tey ſprawie namienić; namieniłem tę rzecz.

Namieniony. erwehnt, vorgedacht. mentionné, alégué. § wzwyż namienione słowa.

Namieſtnictwo. 1) Vertretung eines andren Amt oder Stelle. 2) Gramm. ein Pronomen, ein Vorwort. 1) vicariat, lieutenance, charge d'un vicaire, d'un Lieutenant, d'un oficier qui exerce en la place d'un autre. 2) *Gramm.* un pronom.

Namieſtnik, namiaſtek. Subſtitut, Verwalter eines andern Stelle oder Amts. Vicaire, Lieutenant, ſubſtitut; oficier qui eſt à la place d'un autre, qui fait les fonctions d'un autre. § namieſtnik krolewſki; zoſtawił namieſtnika ſwego.

namieſtnika obieram, daię. einen ſubſtituiren, einen Verwalter eines Amts wählen, ſetzen. ſubſtituer; mettre un ſubſtitut.

Namieſtnik Chryſtuſowy. der Statthalter Chriſti; der Pabſt. le Vicaire de Jeſu-Chriſt; le Pape.

namieſtnik cywilny. Policey-Meiſter. Lieutenant de police.

Namieſtny, mieyſce czyie zaſtępuiący. ſtatthalteriſch, verwalteriſch. de vicaire; de ſubſtitut; qui eſt à la place d'un autre.

Namiętność, afekt nieporządny. Leidenſchaft, Gemüths-Regung, Affect. paſſion, agitation d'eſprit.

namiętność dobra. eine gute Leidenſchaft. une paſſion honnête. § to dobre przyduſza, a złe wznieca namiętnośći.

Namiętny. begierig, leidenſchaftlich. paſſionné; touché, pouſſé de quelque paſſion.

Namiłować ſię. ſehr, genug lieben. aimer aſſez. § namiłować ſię tego doſyć nie mogę.

Namiot. Zelt, Gezelt. tente, pavillon. § w namiećie (w namioćie) leży.

namiot ſkładać. ein Zelt abbrechen. plier une tente.

namiot rozbić. ein Zelt aufſchlagen. dreſſer une tente.

namiot

namiot krolewſki, Hetmańſki. das Haupt-Zelt. pavillon du Roi, du général.
Namiotek, *g. namiotka* ein Himmel über einem Bett. le fond de lit; le haut du lit. § namiotek nod łożkiem.
namiotek nad tronem der Himmel über einem Thron. un daix qu'on met ſur un trône. § namiotek nad krzesłem, nad ſtolicą.
Namiotnik. 1) Zeltmacher. 2) der unter einem Zelt wohnet 1) faiſeur de tentes. 2) qui loge dans une tente.
Namiotowy, *adj.* Zelt-, zum Zelt gehörig. de tente.
namiotowy drąg. Zelt-Stange. maſt, piéce de bois ſervant aux tentes.
namiotowy, ſubſ. vid. Obożny.
Namłodſzy, *conſ.* Młody. der Jüngſte. le cadet.
Namnieyſzy, *conſ.* Mały. der Kleinſte. le plus petit.
Namoczenie. Einweichung. infuſion.
Namoczony. eingeweicht. infuſé, trempé.
Namowa. Beredung. perſuaſion.
Namowić, *vid* Namawiam.
Namownik, *vid.* Namawiacz.
Namownie, *adv.* 1) überredend. 2) abgeredeter Weiſe. 1) d'une manière perſuaſive; d'une manière propre à perſuader. 2) de concert avec qu; à la perſuaſion; d'intelligence; par intelligence de qu. § 1) namownie mowi. 2) namownie (zmownie) to uczynił.
Namowność, wymowa ku namowieniu ſpoſobna. Kunſt zu bereden. éloquence perſuaſive.
Namowny. 1) mächtig, vermögend einen zu bereden. 2) der leicht zu bereden iſt. 3) das einzureden iſt, deſſen man kan überredet werden. 1) perſuaſif, qui a le don, la force de perſuader. 2) perſuaſible, qui peut être perſuadé. 3) perſuaſible, qu'on peut perſuader, qu'on peut aiſément faire croîre; propre à perſuader.
objaśnił to namownemi dowody i przykłady. er hatte dieſes mit ſtarcken Beweiſen und Beyſpielen erleuchtet. il a éclairci cela avec des puiſſantes raiſons & exemples.
Namykam czego, *v. m. F. namknę.* anders wohin rücken. reculer, déplacer une choſe, la mettre dans un autre endroit.
Namysł. das Beſinnen; die Ueberlegung; das Bedencken. déliberation, réflexion. § bawił się długim namysłem; po krociuchnym namyśle.
z namysłu. mit Vorſatz. à deſſein, à propos déliberé.
bez namysłu. ohne langes Beſinnen. ſans marchander.
Namyślam się, *v. m. F. namyślę się.* ſich beſinnen, ſich bedencken, überlegen, berathſchlagen; nachſinnen. déliberer, s'aviſer, tâtonner, mettre en déliberation. § namyślił się, nie uczyni; namyśla się iako koło tey ſprawy ma poſtępować; namyśl się wolno, a czyń ſpieſzno, *prov.*
Namyślanie, } *vid.* Namysł.
Namyślenie, }
Nana. Mama, Mütterchen, Wort der Kinder. Maman, *terme d'enfant qui veut dire* mére.
Nanaſzam, } *v. m. F. nanioſę.* 1) zuſammen tragen. 2) anders rücken, anders ſetzen. 1) porter beaucoup de choſes en un tas. 2) transporter des choſes; placer, pouſſer, mettre beaucoup de choſes en un autre endroit. § 1) naniosł drewek do kuchni; mrowki ziarn nanośiły. 2) nanośić ławy, woza, stoła, łożka.
Nanoſzę, }
Naniżſzy. iſt der *Superlativus* von niſki. *c'eſt le ſuperlatif de* niſki.
Naobćinam. vieles behauen, abkuppen. ébrancher, démaigrir beaucoup d'arbres. § naobćinał drzew, gałęźi.
Naobrywam. viele Blumen, Kräuter abrupfen, abpflücken, abreiſſen. cueillir, pincer, arracher bien des fleurs, des herbes. § kwiatkow i owocu naobrywał.
Naobrzynam. vieles beſchneiden, zur Gnüge beſchneiteln. ébrancher, égaïer, élaguer beaucoup d'arbres.
Naoſtatek, *adv.* übrigens. au reſte, enfin, en dernier lieu; derniérement.
Napadam, *v. m. F. napadnę* 1) überfallen, anfallen. 2) einem zuſtoſſen als eine Kranckheit. 3) ankommen; rühren, bewegen. 4) kommen, fallen, treffen auf etwas. 5) fallen, rennen, laufen in Irrthümer, in einen Hinterhalt. 1) fondre, tomber ſur; aller tomber ſur; ataquer ſoudainement; ſurprendre; ſe jetter ſur; courir ſus 2) ſurvenir qu; ataquer qu. inopinément comme une maladie. 3) prendre, ſaiſir, mouvoir. 4) rencontrer, trouver par hazard; tomber ſur. 5) tomber, venir dans l'erreur, en embuſcade; encourir qu. ch. § 1) napadli woyſko (na woyſko) naſze nieprzyiaćiele; napaść nagle na miasto. 2) napadła go choroba, to nieſzczęście. 3) boiaźń, ſmutek go napada; nabożny, kiedy go nabożeńſtwo napada; napadła mię żądza, miłość; nowa

co

co raz myśl go napada. 4) napadłem na te słowa w tym autorze; napadłem na niego na drodze 5) napada na nieszczęście, na trudność, na zasadzkę, na sieć.

noc nas napadła. die Nacht überfiel, übereilete uns. la nuit nous surprit.

napadać na nogę. auffallen, etwas hincken. boiter un peu d'un pié; clocher légérement.

napaść na kamień. sich an einen Stein stossen. se heurter contre une pierre.

Napadanie. das Ueberfallen, Ueberrumpeln. l'action de tomber sur qu, d'ataquer qu.

napadanie na nogę. ein geringes Hincken. un léger clochement.

Napadły. grundlos, kothig, vom Regen durchgeweicht unwegsam. foulé & trempé de pluie; fort bourbeux; devenu impracticable par la pluie. § napadłe teraz drogi.

Napadnienie. 1) Ueberfall, Anfall. 2) Antreffung. 1) incursion, surprise, saisie, ataque soudaine. 2) rencontre d'une chose ou d'une personne. § 1) tak nagle na obóz, na miasto napadnienie. 2) napadnienie na kogo, na mieysce, na słowa w księdze.

Napaiam, *v. m. F. napoię*, napawam. 1) träncken ein Vieh 2) dem Kinde die Brust geben. 3) einen berauschen besäufen. 4) fig. einflössen, beybringen. 5) träncken, einträncken als mit Oel. 1) abreuver, faire boire quelque bête. 2) donner à boire à l'enfant, l'alaiter; le mettre à la mamelle. 3) enivrer qu. 4) *fig* imprimer à qu. qu. ch. abreuver qu. de qu. ch; inspirer à qu. qu. ch. remplir l'esprit de qu. ch. 5) abreuver, humecter, emboire, impreigner qu. ch. de qu. ch; faire imbiber. § 1) napoił bydło; napoy konie. 2) niech mamka napoi dziecię. *3) winem go napoił. 4) napoić (napawać) młodzieniaszka dobremi nałogami. 5) napawać drewno oleiem.

Napalam, *v m. F napalę.* einheitzen. chaufer une chambre; faire du feu dans un poële. § napal; napalić izbę.

Naparcie, *vid.* Naparczywie.

Naparczywie, Naparcie, *adv.* ungestümer Weise. importunément, impétueusement, d'une maniére importune dans les priéres.

Naparczywość, Napartość Ungestüm, Heftigkeit im Anhalten. importunité, impétuosité dans les demandes.

Naparczywy, Naparty. Ungestüm, heftig im Ansuchen, der sich nicht abweisen läßt. importun, impétueux, plein d'importunitez en demandant qu. ch. § naparczywy umysł; prośba naparta.

Napiec czego, *v. m. F. napiekę.* viel backen, viel braten. cuire beaucoup au four; rôtir bien des viandes.

Naparstek, *g. naparstka.* Finger-Hut. un dé qu'on met au bout du doigt lorsqu'on coud.

w naparstkuby go utopił, prov. er gönnet ihm die Luft nicht; er ist ihm todt feind. il veut à lui mal de mort; il le haït mortellement.

Napartość, Naparty, *vid.* Naparczywość, Naparczywy.

Naparzam co, *v. m. F. naparzę.* bähen, wärmen ein krankes Glied. étuver fomenter, bassiner, échaufer une partie malade. § naparz członek chory.

Naparzanie, naparzenie. Heilk 1) das Bähen, die Bähung, Erwärmung eines krancken Gliedes. 2) Bähungs-Mittel, Sache die zum Bähen dienlich ist. *Médec.* 1) étuvement, échaufement, fomentation d'un membre malade. 2) fomentation qu'on aplique sur un partie malade.

Naparzany. gebäht, erwärmet. étuvé, échauffé, fomenté.

Naparznąć, *F. naparznę.* mit einem giftigen Hauch anhauchen souffler, pousser une haleine empestée. § wąż, pies, kot to naparznął.

Napaść. 1) Händel, Zanck 2) Vieh-Seuche von einem gefressenen stinckenden grünen Käfer. 1) querelle, noise, bravade. 2) maladie qui vient à une bête lorsqu'elle a mangé une scarabée verd, puant & venimeux.

mieć napaść. Händel haben. avoir noise. § miałem z nim wielką napaść.

szukać napaści. Händel suchen. chercher noise; prendre querelle avec qu.

nikomu nie daię napaści. ich suche mit niemand Händel. j'évite la moindre querelle.

napaść z Litwy. Zanck um des Kaysers Barth. querelle d'Allemagne; querelle sur un pié de mouche.

Napaśniczy. } zänckisch, zu Händeln geneigt. querelleux, assaillant, qui aime à quereller.
Napaśny.
Napastliwy.

§ umysł napastliwy.

Napaśnik. Händelmacher, Renomist, Stäncker. Krackeler. querelleur; tireur d'éclaircissement, spadassin, assaillant.

Napaszam, *F. napasę.* 1) satt weiden lassen. 2) fig. weiden, sättigen. 1) faire bien repaître le bétail; mener paître les animaux jusqu'à ce qu'ils soient souls. 2) *fig.* repaître, contenter, rassassier,

ſaſſier, aſſouvir, ſatisfaire quelque paſſion. § 1) napaść bydło; napaſł krowy. 2) napaſł dźiki wzrok ſwoy poſepnemi okrutnośći ſwoiey ſkutkami; napaſł chćiwośći ſwoie.

napaść czym oczy. mit etwas die Augen weiden, beluſtigen. recréer la vuë de qu. ch.

napaść śię. 1) ſich ſatt weiden. 2) ſich ſättigen, ſich füttern. 3) fig. ſich weiden, ſich ſättigen. 1) ſe paître aſſez. 2) ſe paître, ſe nourrir, manger aſſez. 3) *fig.* ſe paître, ſe repaître, ſe nourrir, ſe raſſaſſier. § 1) iuż śię bydło napasło. *2) napaſł śię (naiadł śię) dobrze przy ſtole. 3) napaſł śię okrutnik krwią niewinnie rozlaną.

Napaśienie. 1) das Weiden des Viehes. 2) fig. Erſättigung, Vergnügung einer Leidenſchaft. 1) l'action de faire ſuffiſamment paître le bétail. 2) aſſouviſſement; l'action d'aſſouvir, de contenter une paſſion.

napaśienie oczu. Beluſtigung der Augen. réjouïſſance des yeux, de la vuë.

Napaſtowany. angefallen, angefochten. aſſaili, ataqué.

Napaſtuię. Händel ſuchen; nicht zu Frieden laſſen. quereller, braver, infeſter ataquer, aſſaillir qu; s'ataquer, ſe prendre, vouloir à qu. § i mrowka śię broni kiedy ią napaſtuieſz, *prov.*

Napatrzam śię, *F. napatrzę.* ſich ſatt ſehen; die Augen beluſtigen. voir aſſez; recréer la vuë de qu. ch. § napatrzyłem śię tych rzeczy.

Napawalny. zum Träncken bequem. propre, convenable à abreuver le bétail.

napawalne mieyſce. Träncke, Tränck-Trog. abreuvoir, lieu ou l'on méne boire les bêtes.

Napawam, *v. m. F. napoię, vid.* Napaiam.

Napawanie, Napoienie. 1) Tränckung des Viehes. 2) Säugung eines Kindes. 3) Tränckung, Eintränckung mit Oel. 4) Eingebung, Einſtöſſung einer Tugend, eines Laſters. 1) l'action d'abreuver une bête. 2) l'action d'alaiter un enfant. 3) abreuvement; l'action d'impreigner. 4) teinture, impreſſion; l'action de faire naître dans le coeur de qu. quelque vertu, quelque paſſion.

Napawany, Napoiony. 1) geträncket. 2) eingeträncket mit etwas. 3) eingenommen; eingeſtößt mit Tugenden. 1) abreuvé, qui a bu. 2) imbu, inſtruit, qui a une impreſſion de qu. ch.

Napchany. ausgeſtopft, voll geſtopft. rempli, embourré.

Napchlić, *F. napchlę.* voll Flöhe machen. rendre un lieu plein de puces. § pſy napchliły komorę, pośćiel.

Napędzam, *v. m. F. napędzę.* einjagen in einen Ort. chaſſer, pouſſer dans un endroit. § napędźić zwierzę do śieći.

napędźić komu kłopot, fraſunek. einem Kummer verurſachen. faire, cauſer, donner du chagrin à qu.

Napełniam, *v. m. F. napełnię.* 1) füllen, vollfüllen. 2) die erledigten Ehren-Aemter beſetzen. 3) erfüllen mit Freuden, mit Schrecken. 1) remplir, emplir, rendre plein, combler qu. ch. de qu. ch. 2) remplir, rendre complets les charges vacantes. 3) combler, remplir de douleur, de joïe. § 1) napełniy flaſzę winem. 2) napełnić mieyſca urzędnikami. 3) napełnić powietrze krzykiem, ſerce żalem, Państwo radośćią.

głowę fumami napełnić. den Kopf mit wunderlichen Einbildungen anfüllen. remplir ſon eſprit de chimères.

napełnić śię. ſich vollfüllen. s'emplir, devenir plein.

Napełnienie. Vollfüllung. le rempliſſage, le remplage, l'action de remplir.

Napełniony. vollgefüllt. rempli, comblé, plein, empli.

Naperzam śię, *v. m. F. naperzę.* ſich brüſten, ein Amts-Geſicht annehmen, ſich breit machen. ſe pavaner, ſe carrer; faire des ſimagrées.

Napięćie. 1) das Aufſpannen, die Aufſpannung. 2) das Anſtrengen. 1) tenſion; état d'une choſe qui eſt bandée. 2) éfort, action de s'éforcer. § 1) łuk od nadpięćia długiego słabieie. 2) napięćie śił, konceptow, myśli do czego.

Napieram śię, *v. m. F. naprę.* unabläſſlich um etwas bitten; anhalten. ſoliciter qu. ch; démander qu. ch. importunément. § napiera śię ode mnie tey kśięgi.

napierać czego. 1) vorſchieben, vorrücken, verrammeln. 2) anſtrengen, drängen, treiben. 1) barricarder, fermer une porte avec qu. ch. pour empêcher d'entrer; pouſſer, mettre devant. 2) pouſſer, exciter, inciter.

Napierśnik, *g. a.* 1) Bruſt-Schildlein, Ringkragen. 2) Bruſt-Tuch der Weiber, die Bruſt zu bedecken. 1) petite plaque qu'on met ſur la poitrine; hauſſecou. 2) le mouchoir ou le linge qui couvre la gorge des femmes. § 1) napierśnik śrebrny, pozłocony.

napierśnik kapłański w ſtarym Zakonie. Bruſt-Schild des Prieſters im Alten Teſtament. rational, piéce d'habit Sacerdotal dans le vieux Teſtament.

napierśnik

napierśnik końſki. Bruſt-Rieme am Pferde-Geſchirre. poitral; bande de cuir devant le poitral de cheval.
napierśnik mniſzek. Bruſt Schleyer der Nonnen barbette, guimpe, mouchoir qui couvre la ſein de la Réligieuſe.
Napierśny. an der Bruſt angemacht. pectoral; ataché à la poitrine. § krzyż napierśny arcybiſkupſki.
Napierſzek, *g. nadpierſzka*, *vid.* Napierśnik.
Napierwey, *adv.* vors erſte. prémiérement; en prémier lieu.
Napierwſzy der allererſte. le prémier.
Napierzam, *v. m. F. napierzę.* befedern, voll Federn machen. remplir de plumes; blanchir avec de plumes. § ſuknią mi napierzyſz.
Napiętek, *g. napiętka.* Schuh-Quartier. les quartiers d'un ſoulié.
Napięty. 1) aufgeſpannt 2) angeſtrengt. 1) bandé, étendu, tendu. 2) forcé, éforcé, bandé. § 1) łuk napięty; śidło napięte. 2) śiły napięte.
napięta cera. ein Amts-Geſicht. un air grave; rominagrobis; viſage de Magiſtrat.
z napiętą przychodźi twarzą. er kommt mit einem Amts-Geſicht. il vient en rominagrobis.
Napiiam śię, *v. m. F. napiię.* 1) trincken, nach und nach trincken, genung trincken. 2) einziehen, in ſich ziehen Waſſer, Rauch. 3) einziehen, einſaugen, als eine falſche Lehre. 1) boire, boire peu à peu; buvoter; boire aſſez. 2) s'imbiber de; boire, atirer une liqueur, la fumée. 3) s'imbiber de; ſe mettre qu. ch. dans l'eſprit; ſucer. § 1) napiy śię; napiłem śię wina. 2) napiła śię gębka; napił śię ſwędu, dymu, ſmrodu. 4) napił śię błędow, złey nauki, herezyi, ſweywoli.
rad śię napiia. er liebt den Trunck; er ſäuft gerne. il boit; il aime la crapule; il aime le piot; il aime un peu le ſirop.
napił śię oſtatni raz w morzu, w rzecze. er iſt im Meer, im Fluß erſoffen. il s'eſt neié, il a perdu la vie dans la mer, dans la riviére.
Napinam, *v. m. F. napnę.* aufſpannen. bander, tendre. § napiąć łuk; napniy śidło.
napinam śię. nach etwas ſtreben. aſpirer, tendre à qu. ch; déſirer, avoir deſſein d'obtenir. § napina śię na ten urząd.
Napinanie, Napięćie. das Aufſpannen. la tenſion.

Napis. 1) Aufſchrift Ueberſchrift. 2) Aufſchrift auf einem Briefe. 1) inſcription, deviſe. 2) le deſſus; l'adreſſe d'une lettre. § 1) wymalował ktoś nadętą pęcherz z tym napiſem: Ogromne nic; położyć, napiſać napis.
**napis księgi; tytuł księgi.* Titel eines Buchs. le titre d'un livre.
Napiſać, *F. napiſzę.* 1) ſchreiben, aufſchreiben, notiren. 2) an einen ſchreiben. 3) ſchreiben, verfertigen, verfaſſen. 1) écrire, noter. 2) écrire à qu. une lettre, un billet. 3) écrire, compoſer, faire; mettre par écrit qu. ch. § 1) napiſz napis, liſt; napiſałem to w regieſtr. 2) napiſałem do niego. 3) napiſać księge wierſze.
napiſano. man lieſet, es ſtehet geſchrieben, es iſt aufgeſchrieben, aufgezeichnet worden. nous liſons; on lit; on a laiſſé à la poſterité; on a laiſſé par écrit; nous trouvons écrit.
Napiſany. geſchrieben, aufgeſchrieben. écrit, mis par écrit.
Napitek. Trunck, das Trincken. le boire; un coup, un trait en bûvant; l'action de boire; l'apétit à boire.
ſer ſtary lepſzy do napitku. alter Käſe iſt beſſer zum Trunck. le vieux fromage eſt meilleur à aiguiſer l'apétit à boire, éxite le goût à boire, eſt bon quand on boit.
Napiwonie } Wappenk. ein Wolf der
Napiwonow. } auf einem Hirſch-Kopf zwiſchen den Geweihen ſitzet, die Krone iſt mit drey Strauß-Federn gezieret. *Blaſ.* un loup aſſis ſur la tête d'un cerf entre les bois; la couronne eſt ornée de trois plumes d'autruche.
Napłakać śię, *F. napłaczę.* viel weinen. pleurer beaucoup.
Napleśnieć, *F. napleśnieię.* anſchimmeln, etwas ſchimmlich werden. commencer de moiſir; ſe moiſir un peu. § ſer napleśniał.
Naplwać, *F. napluię.* voll ſpucken, voll ſpeyen. cracher beaucoup, jetter beaucoup de la ſalive hors de ſa bouche. § naplwałem mu w oczy.
naplwał mu w ręce. er hat ihm die Hände geſchmieret. il lui a graiſſé la pate; il l'a gagné par préſens.
Napodworny. am Hauſe, unter freyem Himmel gelegen qui eſt à decouvert, qui eſt en plein air.
Napoiek, *g. napoyku.* Heilkunſt: Tranck, Tränckleim. *Médec.* potion.
Napoienie, *vid.* Napawanie.
Napoiony, *vid.* Napawany.

Napoł,

Napoł, ⎫ w poł, w poły. 1) halb, auf
Napoły, ⎭ die Helfte. 2) halb, bey einigen *Adjectivis*. 1) à demi, à moitié. 2) demi; à demi, *devant quelques adjectifs*. § 1) wywarz to napoły; krolowie napoł są bogami; napoł darmo dostał; weź octu winnego napoł z wodą.
napoły cały. halb, gantz. à demi entier.
napoły czczy. halb ledig. à demi vuide.
napoły dożrzały. halb reif. à demi mûr, mûr à moitié, mûr à demi.
napoły głupi. halb närrisch. à demi-sot.
napoły goły. halb bloß, halb abgeschoren. demi-nud, demi-rasé.
napoły mokry. halb naß. mouillé à demi; à demi arrosé.
napoły nagi. halb nackend. demi-nud.
napoły naprawiony. halb wieder gemacht, halb zurecht gemacht. refait à demi.
napoły odziany. halb gekleidet. à demi-habillé.
napoły otwarty. halb offen. demi-ouvert.
napoły pełny. halbvoll. demi-plein.
napoły pijany. halb betruncken. enivré à demi.
napoły skończony. halbgeendigt. qui n'est achevé qu' à demi.
napoły spalony. halb verbrannt. demi-brûlé.
napoły śpiący. halb schlafend. demi-endormi.
napoły starty. halb zerrieben. qui n'est broïé qu' à demi.
napoły surowy. halb roh. demi-cru.
napoły uczony. halbgelehrt. un demi-savant; qui ne sait les choses que superficiellement.
napoły umarły. halb todt. demi-mort.
napoły umyty. halb gewaschen, unrein. à demi lavé; sal, malpropre.
napoły widomy. halb sichtbar. vû à demi, à moitié; demi-visible.
napoły upiekły. halb gebraten. à demi-rôti.
napoły uwrzały. halb gesotten. à demi-cuit; qui n'est qu' à demi cuit.
napoły uzbroiony. halb gewafnet. qui n'est armé qu' à demi.
napoły zabity. halb erschlagen, halb todt. à demi tué.
napoły zamknięty. halb verschlossen. demi-fermé.
napoły zwierzęcy. halb thierisch. demi-bête, demi sauvage.
napoły żywy. halb lebendig. demi-mort.
Napominacz. Vermahner, Warner. admoniteur, moniteur, celui qui exhorte, qui fait souvenir.
Napominalny, napominaniu służący. erinnernd, vermahnend; Warnungs-. de remontrance, d'exhortation; d'avertissement; instructif, didactique; propre à exhorter. § napominalna mowa.
Napominam, *v. m. F. napomnę*. vermahnen, erinnern. admoneter, exhorter, avertir qu; remontrer à qu. § napominał corkę swoię iako oyciec; napomniał mię.
napominaią mię. man erinnert, man vermahnet mich. je suis averti; on me fait souvenir.
Napominanie. ⎫ Vermahnung, Erinne-
Napomnienie. ⎭ rung. remontrance, admonition, avertissement, avis.
Napomknienie. Veranlassung, Reitzung zu etwas, Neckerey. atrait, ce qui atire; motif, incitation, agacerie.
Napomykam, *v. m. F. napomknę*. veranlassen, anreitzen, Anlaß womit zu etwas geben. agacer, irriter, provoquer, inviter, inciter qu. à qu. ch; donner occasion de; prêter qu ch. à; fournir qu. ch. de; donner lieu à qu. ch. § napomykał mu szpady do zaboiu tego; nie napomikay słowy temi; nie napomykam go do tey przewrotney rady.
Napośledniejszy. der allerletzte. le dernier.
Napotym, *adv.* ins zukünftige, hinführo. à l'avenir, desormais.
Napowietrzny. das sich in der Luft zuträgt, das in der obern Luft erscheinet. qui se fait, qui s'engendre en l'air, qui paroit en l'air.
napowietrzna rzecz. Philos. Luft-Gesicht. *Philos.* un météore. § piorun, błyskawica i inne napowietrzne rzeczy.
Napoy. Trunck. une boisson, un breuvage. § napoy słodki, mocny, pijany.
Naprászam, *v. m. F. naproszę*. 1) bestreuen. 2) fig. bestreuen, hin und wieder streuen. 1) saupoudrer, poudrer; jetter, épandre par dessus. 2) *fig* parsemer qu. ch. de; repandre çà & là. § 1) naprászam co pieprzem. 2) boiazń i smutek grubemi mozg naprászaią fumami.
Naprászanie; naproszenie. Bestreuung. l'action de poudrer, de saupoudrer.
Naprászany, naproszony. bestreuet. qui est saupoudré; parsemé.
*Naprászczam, *v. m. F. naproszczę*, *vid.* Naprostować.
Naprawa. 1) Ausbesserung, Besserung. 2) Verbesserung als der Sitten. 3) Anstiftung, Verleitung, Anhetzung. 4) abgelegter, abgeredter Handel. 1) réparation, le rapiécetage; racoutrement; le rabillage. 2) réforme, réformation, rétablissement correction, comme des moeurs. 3) incitation, suscitation, instigation.

ſtigation. 4) ſubornation, intrigue, cabale, concert. § 1) naprawa fortecy, budynkow, drog; od naprawy botow, trzewikow dał złoty. 2) naprawy temu ſzukać trzeba; naprawa obyczaiow. 3) z iego naprawy zabity. 4) minął tę naprawę; naprawę na niego ułożono.

Naprawca. } 1) Ausbeſſerer. 2) Wieder bringer, Verbeſſerer. 3) Anſtiffter Anhetzer, Verführer. 1) racoutreur, ravodeur, celui qui racommode, qui répare. 2) réparateur, reſtaurateur, celui qui refait, rétablit; reformateur. 3) ſuborneur, celui qui ſuborne, qui corromp. § 1) naprawiarz budynku tego. 2) Stefan Batory był naprawiaczem praw i Sądow. 3) naprawiacz na kogo zdradliwy.
Naprawiacz. }

naprawiacz obyczaiow. Policey-Meiſter. maître de Police.

Naprawiaczka. 1) Ausbeſſerin. 2) Verbeſſerin 3) Anſtifſterin. 1) ravaudeuſe; racoutreuſe celle, qui refait, qui répare. 2) celle qui retablit, qui reforme. 3) ſuborneuſe, celle qui ſuborne.

Naprawiam, *v. m. F. naprawię.* 1) beſſern, ausbeſſern, zurechte machen. 2) repariren, ausbeſſern ein Haus. 3) verbeſſern, reformiren. 4) ablegen, abreden, heimlich beſtellen, anſtifften. 1) refaire, racommoder, racoutrer, rapiécer, rajuſter. 2) réparer, rétablir une maiſon. 3) rétablir, réformer, corriger, remettre en ſon prémier état. 4) ſuborner, corrompre, ſuſciter, atitrer, pratiquer; apoſter, débaucher qu. pour nuire à une perſonne. § 1) napraw ſtołek złamany. 2) naprawić dom, kośćioł. 3) naprawiał złe obyczaie. 4) naprawić kogo na kogo; umyślnie to naprawiono.

Naprawianie, naprawienie, *vid.* Naprawa.

Naprawiony. 1) eig. und fig. verbeſſert, ausgebeſſert. 2) heimlich, abgerichtet; auf einen beſtellet. 1) *prop. & fig.* réparé, rétabli, racommodé, rajuſté. 2) ſuborné, apoſté, corrompu pour faire qu. ch. contre qu. § 1) dom naprawiony. 2) naprawiony na niego.

Naprawka. ausgebeſſerte Arbeit. réparation; le rabillage, ouvrage réparé ou racommodé. § zapłaćić za robienie naprawek.

Naprawny. 1) das man noch ausbeſſern kan. 2) zugerichtet, bereitet, fertig. 3) ausgebeſſert. 4) heimlich beſtellt. 1) réparable, qu'on peut réparer. 2) préparé, acommodé, prêt. 3) réparé, racommodé, rajuſté. 4) ſuborné, apoſté, ſuſcité. § 1) naprawny to ieſzcze budynek. 2) rozga lepem naprawna; naprawne do tego drzewo. * 3) naprawny (naprawiony) iuż budynek. 4) naprawnego ná niego zesłał człowieka; naprawni świadkowie.

Naproſtować. *F. naproſtuię*; naprafzczam. gerade biegen, gerade machen. redreſſer une choſe courbée. § naproſtuy tę ſzpadę zgiętą.

Naprowadzam, *v. m. F. naprowadzę.* 1) eig. u. fig. bringen, führen auf den Weg. 2) beugen, zu etwas lencken, bringen. 1) *prop. & fig.* ramener qu. dans le bon chemin; mener, conduire dans le chemin, dans l'erreur. 2) fléchir l'eſprit de qu; le porter, le ramener à qu. ch. § 1) naprowadził go na błędy, na rozdrogę; naprowadz dźiećię na drogę. 2) nie daie śię do tego naprowadźić; naprowadźił go do tego przedśięwźięćia.

Naprożnik, *vid.* Nadprożek.

Naprzećiwko, *adv.* 1) gegentheils, hingegen. 2) gegenüber; gegen einander. 1) au contraire. 2) vis à vis, contre, à l'opoſite, devant. § 1) naprzećiwko kto uważy. 2) naprzećiwko ſtoiący dom; naprzećiwko ieſt las; naprzećiwko domy budować, rzeczy kłaść.

naprzećiwko ſtawiać. gegen ſetzen; gegen einander ſetzen. mettre en parallèle; opoſer; mettre devant.

naprzećiwko ſtawianie. Gegen-Satz. opoſition, parallèle.

Naprzećiwko, *pr. D.* gegenüber. vis à vis une choſe ou de qu. ch; tout devant de; à viſon viſu de; à opoſite de. § naprzećiwko zamku, gorze ſtoi wieża.

* *naprzećiwko, prećiwko, pr. g.* wider, entgegen. contre.

wyniść naprzećiwko nieprzyiaćiela. dem Feinde entgegen gehen. aller au devant des enemis.

Naprzećiwny, naprzećiwko będący. gegenſeitlich, gegenüber gelegen; entgegen geſetzt. opoſé, mis à l'opoſite, ſitué vis à vis. § naprzećiwny dom.

Naprzemianny, na przemiany uczyniony. abgewechſelt, eins um das andre gethan, geſetzt. alternatif; fait, mis, placé l'un aprés l'autre.

Naprzemiannie. wechſelsweiſe. tour à tour, tantôt l'un tantôt l'autre; alternativement; l'un aprés l'autre.

Naprzod, *adv.* wprzod. zuerſt, erſtlich. prémiérement, en prémier lieu. § naprzod to uważemy, potym rzecz będźie łatwa.

nic naprzod mu daie. er läßt ihm keinen Vorzug;

Vorzug; er macht ihm den Vorzug streitig. il ne lui donne pas la préference; il ne lui céde en aucune chose.

Naprzykrzam się, *v. m. F. naprzykrzę.* 1) einem verdrießlich, beschwerlich, überdrüßig fallen. 2) einer Sache überdrüßig seyn; etwas satt haben. 1) molester, ennuier; donner de l'ennui à qu. dégouter qu. donner du dégout à qu. 2) étre soul, se rebuter de. § 1) naprzykrza mi się swoiemi prośbami; naprzykrzyła mi się ta potrawa. 2) naprzykrzyłem się tey roboty.

Naprzykrzenie. Beschwerlichkeit, Ueberdruß. dégoût, ennui, déplaisir qu'on donne à qu.

Naprzykrzony. verdrießlich, beschwerlich. dégoutant, qui donne du dégoût; ennuïeux, qui donne de l'ennui. § naprzykrzona robota.

Napsotać komu, *F. napsotam.* einen ausfilzen, ausmachen. mâtiner qu; tailler qu. en piéces; charger qu. d'injures & d'oprobres.

Napsować czego, *F. napsuię*, nadpsować. ein wenig verderben. gâter un peu.

napsować sobie głowy. sich den Kopf zerbrechen. s'alembiquer l'esprit.

Napucham, *v. m. F. napuchnę.* 1) mit einem giftigen Hauch anhauchen, anblasen. 2) voll Dampf machen. 3) aufschwellen. 1) soufler contre; pousser une haleine empestée; toucher qu. de son haleine empestée; empester avec son soufle. 2) enfumer, étoufer de fumée. 3) s'enfler, se boufir, boufir, se tumefier. § 1) ta plugawa czarownica dzięcię (na dziecię) napuchnęła. 2) kto izbę napuchał. 3) napuchła mu głowa od kułakow; napuchł mi palec.

Napuchły. aufgeschwollen. enflé, boufi.

Napuchnienie. 1) giftiges Anhauchen. 2) Aufschwellung. 1) boufée empestée; l'action d'empester avec son haleine. 2) enflure, boufichure, tumefaction.

Napuszczam co czym, *v. m. F. napuszczę.* 1) eintränken, einflößen, anmachen. 2) *fig.* einflößen, eingeben, beybringen. 1) faire imbiber, impregner qu. ch; abreuver de qu. ch. 2) *fig.* inspirer à qu. qu. ch; abreuver qu. de qu. ch. § 1) napuść to oleykiem.

napuścić iadem. vergiften, mit Gift eintränken. envenimer; remplir, abreuver de venin; mêler du poison avec qu. ch.

Napuszczany, napuszczony. 1) eingeflößt, eingetränckt. 2) fig. eingegeben, eingeflößt. 1) imbibé, qui est imbu de quelque liqueur. 2) *fig.* imbu, instruit, inspiré de qu. ch. § 1) rana oleykiem napuszczona. 2) heretyckim iadem, wieszczym duchem napuszczony.

iadem napuszczony. vergiftet, mit Gift angemacht, zubereitet. empoisonné, mêlé avec du poison.

Napuszczanie, Napuszczenie czym. Tränckung, Eintränckung mit etwas. abreuvement, l'action d'impregner.

Napuszam, *v. m. F. napuszę.* eig. und fig. aufblähen, aufblasen. *prop. & fig.* enfler, renfler, boufir. § wściekła go pycha napuszyła.

Napuszysty. aufgeblasen, aufgebläht. enflé, renflé, boufi. § chłop to napuszysty.

Napycham czego, *v. m. F. napchnę.* einpfropfen, einstopfen, einstoßen, polstern. embourrer, matelasser, pousser dedans; remplir de paille, de bourre. § napchniy słomy w wor.

Narabiam, *v. m. F. narobię.* 1) viel machen; viel verfertigen. 2) viel machen, viel verursachen. 3) umgehen, sich bedienen; anwenden, gebrauchen. 4) stets mit etwas umgehen, immer unter Händen haben. *5) mit einem oft umgehen. 1) faire beaucoup de. 2) faire, causer beaucoup de. 3) se servir de; emploïer, user; couver. 4) manier qu. ch. s'ocuper de; pratiquer, excercer souvent. *5) fréquenter, pratiquer, hanter qu; converser avec qu. fréquenment. § 1) stolarz narobił stołkow. 2) wielkiego narobisz hałasu; ta pretensya okrutną woynę narobiła. 3) ten mowca barzo giestami narabia; co dzień to inszą, co raz to nowszą narabia inwencyą; narabiać fałszem. 4) narabia winem, końmi.

Naradzam się z kim o czym, *v. m. F. naradzę.* berathschlagen, überlegen. déliberer avec qu; mettre en déliberation; consulter qu.

Naradzanie się z kim. Berathschlagung. déliberation avec qu.

naradzanie. Rathschlagung, Ueberlegung, Rath. consultation conseil.

naradzaniu służący. zum Rathen und Rathschlagen gehörig. déliberatif, qui regarde la déliberation.

Naraić, *F. naraię.* zuweisen, zuschanzen einen Diener oder eine Sache. donner un serviteur; procurer, faire avoir un valet ou quelque chose. § naray mi sługę dobrego.

Naramiennik, *g. a.* 1) Arm-Spange, Arm-Zierde ehedessen an den Manns- und Weiber-

Weiber-Kleidern. 2) Achsel-Band. 1) espèce de bracelet que les hommes & les femmes portoient au haut du bras pour ornement. 2) noeud d'épaule § 1) naramiennik męſki ſtaroświecki; naramiennik białogłowſki iako niegdy u Rzymian.

Naramiennica, Naramnica. Arm-Schiene, Schulter-Blech an der Rüſtung. épauliére, partie de l'armure qui couvre l'épaule.

Naramienny. an der Achſel oder Schulter angemacht. ataché au bras, à l'épaule. § naramienne wſtęgi.

Naraſtam, *v. m. F. naroſnę.* 1) hinzuwachſen, fürwachſen, überwachſen. 2) ſich häufen, ſich vermehren. 3) quillen, aufquillen. 1) naître par deſſous ou à la place d'un autre; croître deſſous, venir par deſſous, croître par deſſus. 2) s'augmenter, s'acroitre. 3) groſſir, s'enfler, ſe gonfler. § 1) znowu mięſo koło kośći narosło; narosła trawa. 2) narosło ztąd złych kśiążek, błędow wielkich. 3) źiarno w wodźie naraſta; śiew ku pełni zwykł naraſtać.

Naratywa, powieść. Erzehlung. un narré, un recit.

Narażam, *v. m. F. narażę.* 1) verletzen, beſchädigen. 2) geben, ausſetzen in Gefahr. 3) darreichen, von ohngefehr zuweiſen. 1) bleſſer, ofenſer. 2) expoſer, mettre au danger. 3) ofrir, procurer, faire tomber dans les mains; préſenter par hazard. § * 1) naraźił (obraźił) ręki, nogi. 2) własne zdrowie dla całośći Oyczyzny nie raz narażał; narażać woyſko w (na) niebezpieczeńſtwo; naraźił go w gotowe wniki. 3) treſunek mi tę księgę naraźił.

narażać śię. 1) ſich in Gefahr begeben. 2) vorfallen, vorkommen. 1) s'expoſer, ſe mettre au danger; risquer. 2) ſe préſenter par hazard; s'ofrir; tomber dans les mains; ſurvenir. § 1) narażać śię na nieprzyiaćioł, w (na) nieſzczęśćie.

Narażenie. Schaden, Nachtheil, Verletzung. un préjudice, tort, endommagement. § z narażeniem własnego zdrowia.

Naraźnie, *adv.* an einem gelegnen Orte. dans un endroit fort commode.

Naraźność. Bequemlichkeit des Orts. commodité du lieu; avantage d'un endroit.

Naraźny, na raźie leżący. gelegen, bequem wegen der Lage. commode, avantageux par ſa ſituation. § dom nie na raźnym mieyſcu budowany.

Narażony. 1) in Gefahr gegeben, 2) geſchwächt, verletzt, entkräftet. 1) expoſé au peril. 2) foible, caſſé, infirme.

Narcyſzek, *g. narcyſzka*, kwiat albo źiele, pierzga. (*narciſſus*) Narciſſe-Mertz-Blume. un narciſſe, campanette, jannette.

narcyſzek kamień drogi. (narciſſites) Edelgeſtein, ſo an Farbe den Narciſſen gleichet. pierre précieuſe de la couleur de narciſſe.

narcyſzek wielkonocny źiele. (colchicum) Zeitloſen. chienne; mort au chien.

Narcyſzkowy. von Narciſſen. de narciſſe.

Narda } * źiele. (*nardus*) Narden-Kraut.
Nardus } nard, plante odoriférante.

narda Indyyſka. (nardus Indica) Indianiſcher Nardus. nard Indien.

narda leśna źiele. (eſarum) Haſel-Wurtz. du cabaret, oreille d'homme.

narda ogrodna } *źiele.* (lotus ſil-
Narduſek, *g. narduſka.* } veſtris) Stein-Klee. du tréfle de pierre.

Nardowy. aus Narden-Kraut. de nard. § nardowy oleiek.

Naręcze. Armvoll. braſſée; ce qu'on peut embraſſer tout d'une fois avec les bras. § naręcze drew.

naręcze zboża żętego. Armvoll geſchnittenes Getreide. javelot; braſſée du blé fauché.

Naręczny. Hand-, zur Hand gelegen. qui eſt à la main; commode.

naręczny koń. Hand-Pferd, das beym Sattel-Pferd gehet. cheval de la main.

Narobienie, *vid.* Narabianie.

Narobiony, *vid.* Narabiany.

Narod. Volck, Nation. nation, peuple.

Narodowy. dem Volck eigen, zuſtändig. de nation, national. § narodowe obyczaie.

Narodzenie. die Geburt. naiſſance.

Narodzenie Pańſkie; Boże narodzenie. Weyhnachten. Noël; la Nativité de Jéſu-Chriſt.

gwiazda narodzenia. Geburts-Stern. étoile de nativité.

narodzeniu służący. zur Geburt gehörig. de naiſſance, natal.

narodzenia dźień. } Geburts-Tag. jour
Narodźiny, *plur.* } de naiſſance. § życzę ći ſzczęśliwych narodźin.

Narodźić śię, *vid.* Rodzę śię.

Narodzony. 1) gebohren. 2) gebohren blind, bucklicht. 1) né, engendré, qui eſt venu au monde. 2) aveugle, boſſu de naiſſance; aveugle né, boſſu né &c. § 1) norodzony roku tego. 2) narodzony ślepo, garbato, głucho &c.

Narośl, *f.* Gewächs am Halſe. une tumeur ou excrécence au cou.

Narow. Mangel, Fehl, von Menschen und Thieren. défaut, un vice; *ce mot se dit des hommes & des animaux.* § narow konia; przyrodzone go unoszą narowy.

Narowię. verderben, ein Pferd mangelhaft machen. gâter, rendre vicieux un cheval.

Narownać, *F. narownam.* vergüten, gleich machen, erstatten, ersetzen eine Mühe oder Schaden. dédommager, bonifier; réparer le dommage; recompenser qu. de quelque peine ou de quelque perte. § powinien drugiemu tę szkodę narownać we wszystkim tak wielkośćią, iako dobroćią.

pilnośćią swoia tę niedbałość narownał. diese Nachläßigkeit hat er mit seinem Fleiß ersetzet. il a recompensé cette négligence par sa diligence.

Narownanie, narownienie. Vergütigung. recompense, dédommagement, réparation de peine, de perte, de dommage.

Narownany. vergütet. recompensé, dédommagé, bonifié.

Narowni. in einer Ebne gelegen, vorgefallen. situé, arrivé dans une plaine. § potyczka narownia; wieś narownia.

Narowuię trzodę; dopełniam trzody. eine Heerde ergänzen. renouveller un troupeau.

*Narożnica, rog. Ecke. coin, un angle.

Narożnik. 1) Kriegsb. ein Bollwerck, eine Bastey. 2) ein Eck-Haus. 1) *Fortif.* un bastion. 2) une maison de coin.

narożnik płaski. flaches Bollwerck. bastion plat.

narożnik ostry. eingeschnittenes Bollwerck. bastion coupé.

narożnik pełny, całkowity. gefülltes Bollwerck. bastion plein, solide.

Narożnie, *adv.* Mathem. zwerch durch, von einer Ecke zur andern. diagonalement.

Narożny. 1) Eck-, an einer Ecke gelegen, zur Ecke gehörig. 2) Mathem. Diagonal, von einer Ecke zu der andern zwerch durchgezogen. 1) de coin; angulaire; qui est à coin. 2) *Matém.* diagonal. § 1) kamienica narożna. 2) narożna linia.

narożny przedwałek. Kriegsb. halber Mond. *Fortif.* une demi-lune.

Narty, *plur.* Schlitt-Schuh. patins à glace.

Narusżam, *v. m. F. naruszę.* verletzen, versehren. nuire, gâter, blesser, afoiblir, endommager, rompre. § naruszył przyiaźni, praw, wolnośći; nie dźwigay tego ćiężaru, bo krzyża naruszysz.

[N]aruszenie. Schwächung, Verletzung, Versehrung. lésion, ateinte, ofense, endommagement. § bez naruszenia sumnienia, przyiaźni i cnoty to bydź nie może.

Naruszony. 1) verletzt, geschwächt. 2) gerührt als vom Schlage. 1) afoibli, ateint, blessé. 2) saisi, frapé d'une maladie. § 1) naruszona przyiaźń, naruszone prawa. 2) paralizem naruszony mowę stracił.

Narybek, *g. narybku.* Saamen; Setz-Fische. alevinage, *m.* nourrin, alevin, refus, le peuple, fillette. § narybkiem staw zasadźić.

Narybiam, *v. m. F. narybię.* besaamen, besetzen einen Teich. aleviner; peupler un étang; empoissonner. § takim gatunkiem szkoda stawu narybiać; narybić sadzawkę.

narybić śię. sich besaamen, sich vermehren, von Fischen. s'empoissonner, se peupler, s'augmenter, *en parlant des poissons.* § szczupaki, liny, okunie same śię narybiaią rzekami.

Narybienie. Besaamung eines Teichs. l'action d'aleviner un étang; empoissonnement.

Narybny. zur Besaamung der Teiche dienlich. d'alevinage, qui sert à peupler un étang.

Narybiony. besetzt, besaamt. empoissonné, peuplé, aleviné.

Narychtować, *F. narychtuię.* richten, einrichten, zu rechte machen. ajouster, dresser, acommoder. § narychtować kuszę, nawę.

narychtować działo. ein Stück richten. braquer, afûter, pointer un canon; dresser & mettre le canon dans un état de tirer. § narychtuy działo na ten most.

Narychtowanie działa. das Stückrichten. afûtage, *m.* braquement; disposition d'une piéce d'artillerie à tirer vers un endroit.

Narychtowany. eingerichtet. dressé, ajusté. *narychtowane działo.* ein gerichtetes Stück. canon pointé, dressé à tirer.

Narządzam, *v. m. F. narządzę.* 1) zu recht machen, einrichten, zurichten. 2) machen, anrichten, verursachen. *3) versehen mit etwas. 1) ajouster, racommoder, refaire, rajuster, réparer, aprêter, préparer, acommoder. 2) faire, causer. 3) pourvoir, fournir de qu. ch. § 1) narządźił złamaną ławę. 2) narządźisz sobie karanie; kłopot mu narządźił. 3) narządźić (opatrzyć) fortecę w potrzeby.

Narządze-

Narządzenie. das Zurechtmachen, die Zurichtung. rabillage, *m.* réparation, ajuſtement.

Narządzony. } 1) zurecht gemacht, eingerichtet, zugerichtet. 2) verſehen, verſorget. 1) aprêté, ajuſté, préparé, acommodé, prêt. 2) pourvû, garni, fourni. § 1) w narządzone wpadł śidła. 2) woyſko wſzelkiemi narządzone (opatrzone).
Narzędny. }

Narzaniec, *g narzańca*, ziele. (*lotus Aegiptia*) Egyptiſches Gewächs am Nil-Fluß, ſo ſich beym Untergang der Sonne ins Waſſer tauchet. lotus, plante qui croit en Egipte au bord du Nil & qui ſe plonge dans l'eau quand le Soleil ſe couche.

Narzędy, *plur.* } 1) Geräth, Werckzeug, Geräthſchaft, Zubehör, Zeug. 2) Rüſtung, Waffen. 1) les inſtrumens en général; uſtenciles, *m. plur.* outils, le meuble de campagne, de cuiſine *&c.* vaiſſaille. 2) harnois, armes, *f. plur.* armure, armement, apareil pour la guerre; équipage, *m.* § 1) narzędy młyńſkie, łowcze; rzemieślnicze kuchenne, ſtołowe. 2) narzędy woyſkowe.
Narzędźie, *ſing.* }

narzędźie Męki Pańſkiey. Geräthe, ſo beym Leiden Chriſti ſind gebrauchet worden. les inſtrumens qui ſervoient à la paſſion de Jéſu-Chriſt.

narzędy konia wierzchn-go. Roß-Zeug, Reut-Zeug. harnois, harnachement du cheval de ſelle.

Narzekalnica. Klage-Weib ehedeſſen bey den Leichen. pleureuſe, femme qui pleuroit autrefois le mort.

Narzekalnik. der ſich immer beklaget; Greiner. pleureur.

Narzekam na co. klagen, ſich beklagen. gémir, ſe plaindre de qu. ch; lamenter qu. ch; ſe lamenter de qu. ch.

Narzekanie. Klage, Wimmern. plainte, lamentation, gémiſſement.

Narzniętý, *vid.* Narzynany.

Narzynam, *v. m. F. narznę.* einſchneiden, einkerben. inciſer, taillader, entailler, couper.

Narznięćie. } Einſchnitt. inciſion, entaillure, coupure. § nazrzynanie liśćia, karbu.
Narznienie. }
Narzynanie. }

Narzynany. eingeſchnitten, gekerbt. inciſé, entaillé; dentelé, coupé en maniére des dents.

Naſad. 1) Pflug-Krümme, Holtz darinnen das Pflug-Eiſen ſtecket. 2) Schaft am Gewehr. 3) Geſtelle als einer Tiſchler-Säge. 4) fig. Falle, Netzen. 1) la recourbûre ou courbûre; le bois où l'on enclave le ſoc de la charruë. 2) monture, fût d'une arme à feu. 3) monture comme d'une ſie. 4) *fig.* piéges, *m. plur.* embuches, *f. plur.* § 1) naſad plugowy, kroiowy, lemieſzowy. 2) naſad u ſtrzelby. 3) naſad u piłki ſtolarſkiey. 4) nie uydzie tego naſadu.

Naśiadka, *vid.* Nadśiadka.

Naſadzam, *v. m. F. naſadzę.* 1) viel Bäume, Kräuter ſetzen. 2) ſtellen, ſetzen als eine Falle. 3) beſetzen, beſaamen einen Teich. 4) ſetzen, einſetzen einen Stiel in ein Werckzeug. 5) ein Speer mit Eiſen verſehen. 6) ſchäften ein Gewehr. 7) ein Stück auf die Lavetten bringen. 8) eine Brüthenne ſetzen. 1) planter beaucoup, couvrir d'arbres, d'herbes. 2) tendre, dreſſer un piége. 3) peupler, empoiſſonner, aleviner. 4) enmancher quelque inſtrument, le garnir d'un manche. 5) ferrer une pique, la garnir du fer. 6) monter une arme à feu. 7) mettre une piéce d'artillerie ſur l'afût; monter un canon de ſon afût. 8) mettre des oeufs ſous la poule pour les couver; mettre les poules couver. § 1) naſadźił drzew po miedzach, w ogrodźie. 2) śidła na ptaka naſadźił. 3) naſadźić narybkiem ſtaw. 4) naſadź śiekierę, młot. 5) naſadźić włócznią. 6) naſadźić fuzyą. 7) działo naſadźić. 8) naſadźić kokoſz, gęś.

naſadźić śię na co. worauf beſtehen, ſeinen Kopf aufſetzen. ſe chauſſer, s'obſtiner, s'opiniâtrer; pourſuivre qu. ch. obſtinément; inſiſter, perſiſter ſur qu. ch; obſtiner, opiniâtrer qu. ch. § dowiodł, na co śię zaśadźił.

Naſadzanie, Naſadzenie. 1) das Einſetzen, Einſtoſſen eines Stiels. 2) das Schäfften. 3) Aufſetzung eines Stücks auf die Lavetten. 4) das Setzen einer Brüthenne. 5) Beſetzung eines Teichs mit Setz-Fiſchen. 1) enmanchement, l'action d'enmancher un outil. 2) l'action de garnir une pique du fer. 3) l'action de monter un canon de ſon afût. 4) l'action de mettre la poule couver. 5) empoiſſement d'un étang. § 1) naſadzenie śiekiery, młotka. 2) naſadzenie ſtrzelby, rury. 3) naſadzenie działa na łoże. 4) naſadzanie kokoſzy, gęśi. 5) naſadzenie narybkiem.

Naſalacz. Einſaltzer. ſaleur, paqueur.

Naſalam, *v. m. F. naſolę.* peckeln, einſaltzen, in Peckel legen. paquer, ſaler une choſe pour la conſerver; mettre dans la ſaumure. § naſalać mięſo, ryby.

Naſalany, naſolony. eingeſaltzen, Peckel-. ſalé, acomodé avec du ſel.

nasalane mięso. Peckel-Fleisch. du salé; de la saline; de la chair salé.
nasalane ryby. Saltz-Fische. saline; poissons salez.
Nasalanie, nasolenie. das Peckeln, das Einsaltzen. la salaison, le salage, salure.
nasalanie ryb. das Einsaltzen der Fische. le paquage.
Naści, *adv. vid.* Na, *adv.*
*Naście. 1) das Darzukommen. 2) Angrif, Anfall. 1) l'action de survenir; surprise. 2) ataque, incursion.
naście, ist die Endigung der Zahlen von eilfe bis zwantzig, und bedeutet zehn. *c'est la terminaison des nombres onze, douze jusqu' à vint, qui signifie dix.*
iedennaście. eilf. onze.
dwanaście. zwölf. douze. § trzynaście, czternaście, piętnaście, szesnaście, siedmnaście, ośmnaście, dziewiętnaście.
Naścielnik, *g. a.* Deka. Rücken-Decke für Pferde. couverture qu'on met sur le dos du cheval.
Naścielam, *v. m. F. naścielę.* bedecken, überbreiten. betten. étendre par dessus; faire, dresser le lit de qu. ch. § naściel mu słomę w izbie; nasłali mu drogę kwiatami.
nasłać sędziemu ręce; nasłać sędziego ręce. den Richter bestechen. corrompre le Juge; graisser la pate à son Juge.
Naścierzy ziele. (*lunaria*) Monden-Kraut, Mond-Rayte lunaire, taure.
Nasępiam, *vid.* Zasępiam.
Nasiać, *vid.* Nasiewam.
Nasiada kokosz, śiedzi na iaycach. die Henne sitzet brütet. la poule couve.
Nasiadka. Brüthenne, Brütgans. couveuse; poule, oïe qui couve. § kokosz nasiadka; gęś nasiadka; nasiadka swoie osiada gniazdo.
Nasiadły. volckreich, bevölckert. peuplé. § nasiadły kray ludźmi; nasiadłe miasto.
nasiadły w kupie. untergesetzt, kurtz und dick. rassemblé, ramassé, bien uni.
Nasiek, *g. u.* Art von Feuer-Röhren. sorte de fusil.
Nasiekam, *v. m. F. nasiekę.* 1) auspeitschen, sehr peitschen. 2) viel hauen als Gras. 3) kerben hacken, einschneiden. 1) fustiger, foüeter, donner beaucoup de coups de foüet. 2) faucher beaucoup. 3) taillader, entailler, inciser. § 1) nasiec chłopca. 2) nasiekli siana na łące.
Nasiekany. 1) gekerbt, eingeschnitten. 2) zerfetzt, Narben oder Wunden voll. 1) incisé, entaillé. 2) tout balafré, couvert de plaïes & de cicatrices. § 1) nasiekany kiy; nasiekany listek. 2) chłop nasiekany.
Nasienie. Saamen, Saat. semence.
nasienie u człeka. Heilk. der Saamen eines Menschen. *Médec.* le sperme.
puścić nasienie. Heilk. den Saamen gehen lassen. *Médec.* spermatiser.
nasienia nie rodzący. das keinen Saamen trägt. qui ne produit point de semence.
Nasiennik, *g. a.* Saamen-Beet, Garten-Beet, darauf der Gärtner den Saamen erzielet. planche d'où le jardinier tire la semence.
Nasienny. 1) schön, bequem zur Aussaat. 2) Saat-, zum Säen dienlich, das man säen kan. 3) Saamenreich, voll Saamen. 4) Saamen-, darinnen man Saamen verwahret. 5) Heilk. Saamen-. 1) des semailles; qui concerne les semailles. 2) propre à être semé, qu'on peut semer, que l'on seme. 3) qui a beaucoup de semence; qui aporte, qui produit de la semence. 4) à semence; où l'on garde la semence. 5) *Médec.* spermatique. § 1) dzień, czas nasienny. 2) wika iest śniedna i nasienna. 3) nasienny melon, ogorek. 4) nasienne naczynie. 5) nasienne lekarstwo.
Nasiewam, *v. m. F. nasieię.* 1) viel säen, einsäen, aussäen. 2) ausbreiten, ausstreuen als Zeitungen. 1) semer beaucoup. 2) semer, divulguer disperser, débiter, repandre, remplir. § 1) nasiey zboża, owsa. 2) nasiał nowin.
nasiać się. gemein werden: sich ausbreiten. se repandre; se divulguer. § nasiało się tych nowin, złych pieniędzy, złych nauk.
Nasierszały, naieżony. aufgesträubet. herissé, herissonné.
Nasięzrzał ziele. (*ophioglossum, lingua serpentina*) Natter-Zünglein. langue de serpent, herbe sans couture.
Nasiwieć, *F. nasiwieię.* etwas grau werden. blanchir, grisonner un peu; commencer à avoir un peu de cheveux gris. § iuż nasiwiał.
Naskakuię, *v. m. F. naskoczę.* 1) in den Wurf kommen, springen. 2) einem aufspringen, eines Gunst zu erwerben suchen. 3) auflaufen, aufschwellen. 1) se jetter, se lancer, se prêter soi même à un trait, à un coup. 2) faire le pié de veau; valeter, naqueter. 3) s'enfler, se boufir de quelque coup. § 1) naskoczył na raz. 2) naskakował mu zawsze. 3) guz mu naskoczył od uderzenia.
Naskakiwanie. niederträchtige Schmäuchelep.

chelcy. vilaine flaterie; l'action de naqueter; valetage, *m.*

Naſki. der unſrige, hieſieger, aus unſerm Lande, inländiſch. le nôtre, qui eſt à nous; qui eſt fait chez nous; de nôtre païs. § naſkie wino, ſukno.

Naſkoczenie guza od uderzenia. Aufſchwellung von einem Schlage; blaues Mahl. enflure; une tumeur qui vient d'un coup; bouſſiſſure d'une boſſe; meurtriſſure, contuſion.

Nasłabieć, *F. nasłabieię.* ſich etwas entkräften. s'afoiblir un peu; devenir un peu foible.

Naśladowanie. Nachahmung. imitation. § naśladowania godny; naśladowanie kogo w czym.

naśladowanie zawiſne, dobre. Nacheifer, löbliche Nachahmung. émulation; une belle émulation.

naśladowanie głupie, złe. Nachäffung, Affenwerck; üble, unnatürliche Nachahmung. aféterie, imitation afétée.

Naśladowca. } Naśladownik. } 1) Nachahmer, Nacheifrer, Nachfolger. 2) Anhänger. *3) Nachtreter, Bedienter. 1) imitateur, celui qui imite. 2) adhérent, partiſan, ſectateur. *3) eſtafier, valet de pié. § 1) naśladowca cnot oycowſkich; wielki cnoty naśladownik. 2) kacerze, bluźnierce i ich naśladowce.

naśladowca zawiſny dobry. löblicher Nacheifrer. émulateur.

naśladowca głupi. abgeſchmackter Nachahmer; Affe. un ridicule imitateur de qu; un ſinge de qu.

Naśladowniczka. Nachahmerin. imitatrice.

Naśladuię co albo czego. nachahmen, nachfolgen. imiter, prendre pour modéle. § w naymnieyſzey rzeczy matkę naśladuie; małpa ſpraw ludzkich naśladuie, a człowiek natury; naśladować naywiękſzą część ludzi.

Nasłaniec, *g. nasłańca.* ein heimlich Abgeordneter; Kundſchafter. émiſſaire, celui qui eſt ſuborné.

Naśliniam co, *v. m. F. naślinię.* mit Speichel benetzen. enduire, humecter qu. ch. de ſalive.

Nasłuchać ſię, *F. nasłucham.* viel hören; lange zuhören. entendre aſſez, ouïr beaucoup de. § nasłuchałem ſię tych nowin, tych mow.

Nasługowanie. Dienſtleiſtungen; Aufwartung, Bedienung. le valetage; le ſervice.

Nasługuię komu. aufwarten, bedienen. faire ſervice, valeter; faire le valet.

Nasłużyć ſię, *F. nasłużę ſię.* lange dienen. ſervir long tems.

Nasłychnąć czego, *F. nasłychnę.* erſchnappen, erhorchen. entrouïr.

Nasmalam co, *v. m. F. nasmolę.* pechen, mit Pech oder Hartz begieſſen. poiſſer, goudronner, enduire de poix.

Nasmalanie, nasmolenie. das Verpichen. poiſſement.

Nasmalany, nasmolony. verpicht. poiſſé.

Nasmarować, *F. nasmaruię.* 1) beſchmieren, einſchmieren. 2) ſchmieren, Geld geben, beſtechen. 1) froter de quelque graiſſe; engraiſſer. 2) graiſſer la pate à qu; gagner, corrompre qu. par des préſents. § 1) nasmaruy tym oleykiem mieyſce dolegliwe. 2) nasmarowano mu ręce; kto lepiey nasmaruie, temu nie ſkrzypi, *prov.*

nasmarować chleb z masłem. Brod mit Butter ſchmieren. étendre du beurre ſur du pain.

Nasmarowany. beſchmiert. froté de graiſſe; engraiſſé; oint.

Naśmiewać ſię, *F. naśmieię.* 1) ſich ſatt lachen, viel lachen. 2) lächeln, anlachen. 3) auslachen, verſpotten, lächerlich machen. 1) rire tout ſon ſaoul; rire aſſez. 2) ſourire, faire un ſouris. 3) rire aux dépens de qu; ridiculiſer qu; ſe rire de qu. § 1) naśmiać ſię doſyć nie mogę. 2) naśmiewa mi ſię nie wiem czemu. 3) naśmiewa ſię z niego i z moiey groźby.

Naśmiewanie. } Naśmiewiſko. } Gelächter, Spott. riſée, dériſion, moquerie.

Naśmiewca. Auslacher, Spotter. moqueur, rieur, railleur.

Naſob, } Naſobnie, } *na ſobie. fach, fältig, ſo vielmahl mehr als die vorſtehende Zahl anzeiget. autant de fois plus que le précedent nombre indique. § we czwornaſob zapłacił; we dwoynaſob; w pięcioronaſob albo ſześcioronaſob; we dwudzieſtynaſob zapłacić.

w kilkornaſob. etliche mahl ſo viel. quelques fois autant.

w dzieſięcioronaſob. zehnfältig. dix fois autant.

Naſobny. fältig; ein *Adjectivum* das wie Naſob zu einer Zahl gefüget wird. d'autant de fois plus. *cet adjectif ſe joint à un nombre de la même manière que* Naſob. § czwornaſobny, dwoynaſobny.

Naſpa, naſypka. 1) Bett-Indelt, inwendige Bett- oder Küſſen-Züche. 2) Sack von Zwillich oder Leinwand zu Federn. 3) Leinwand an den gepolſterten Stühlen. 1) taie, toile interieure ou premiére

qui couvre les plumes de lit, d'oreiller. 2) sac de coutis ou de toile pour y mettre des plumes. 3) embourrure, couverture de toile qui est sur la bourre d'un chaise.

Naspać się, *F. naśpię.* viel schlafen, ausschlafen, satt schlafen. dormir tout son saoul; dormir assez.

Naspizować, *F. naspizuię.* verproviantiren. envitailler. § naspizował wozy.

*Naspoł, pospołu, *adv.* zusammen. ensemble.

Nastaię, Nastawam, *v. m. F. nastanę.* 1) entstehen, aufkommen, als eine Gewohnheit. 2) einfallen, sich erheben als Regen, Wind. 3) entstehen, gemein werden, von Kranckheiten. 4) auf einen folgen; angehen; antreten sein Amt. 1) s'introduire, commencer à être, s'établir; prendre cours; être, devenir en vogue, en usage. 2) venir, survenir, devenir fréquent, se lever, s'élever comme la pluie, le vent. 3) se repandre, devenir commun, naître, *parlant des maladies.* 4) succéder, entrer en la place, en la charge d'un autre; venir après. § 1) nastał ten zwyczay; nastały złe pieniądze; nastało przysłowie. 2) nastały mrozy, deszcze. 3) nastaią febry; nastało powietrze. 4) gdy nowy krol nastaie; nastał potym drugi urzędnik; nastał po nim Pan łaskawy.

nastaie księżyc. es ist neu Licht; der Mond tritt ein. la lune se renouvelle; il y a nouvelle lune.

nastać się, vid. Nastoieć się.

Nastanie. 1) das Aufkommen, Gemein-werden. 2) Stiftung, Anfang als eines Reichs. 3) Antritt zu einem Amt. 4) das Erscheinen des neuen Lichts; das neue Licht. 1) le cours, vogue, établissement; action d'introduire, de faire commune qu. ch. 2) fondation, établissement, commencement d'un roiaume. 3) commencement d'exercer sa charge; entrée dans une charge; prise de possession; introduction. 4) la nouvelle lune; l'aparition de la nouvelle lune. § 1) nastanie mod śmiesznych; zabiezeć nastaniu złych pieniędzy, złych obyczaiow. 2) przed nastaniem państwa, miasta, zakonu, orderu tego. 3) zaraz podczas nastania swego na ten urząd wielkie miał kłopoty. 4) dźień trzeći po nastaniu; nastanie księżyca.

Nastąpienie, *vid.* Następowanie.

Nastarczam komu, *v. m. F. nastarczę.* einem in etwas nachkommen, gleich kommen; es einem gleich thun. égaler qu. en; être pareil en; faire, travailler avec la meme vitesse qu'un autre; faire tout ce qu'un autre. § nastarczyć mu w robоćie, w pisaniu nie mogę.

Nastawiam, *v. m. F. nastawię.* 1) viel hinsetzen, voll setzen. 2) hinrecken, hinhalten, hinreichen. 3) aussetzen in Gefahr. 1) mettre, poser, planter beaucoup de choses. 2) prêter, oposer, présenter, tendre les bras, la tête, le dos à qu, aux coups. 3) exposer, mettre au danger. § 1) nastawił beczek; ponastawiał słupow, śklenic. 2) nastawić (nadstawić) razowi, mieczowi ręki, nogi; nastawiać głowy kulom; nastawiać ucha; kto w obronie nierad części nastawi ćiała, zwyćiężony całey potym muśi nastawić głowy i grzbieta. 3) nastawiam kogo na zły raz.

nastawiać się. sich der Gefahr aussetzen. se prêter, s'exposer au danger.

nastawiam gardła, szyię; gotowym umrzeć. ich setze meinen Kopf zu Pfande; ich bin bereit zu sterben. je gage ma tête; je mets ma tête sur le billot; je tends le cou au bourreau.

Nastęр. Anfall, Angrif, Verfolgung. ataque, persécution. § następ na sobie czuie.

Następca, *Następnik. Nachfolger. successeur. § następce po tym krolu ći byli.

następcę dać komu. einen Nachfolger geben, nachordnen. substituer qu; donner un successeur.

następca na kogo. Verfolger. persecuteur.

Następnica. Nachfolgerin. femme qui succède.

Następnie, *adv.* folglich, darauf, folgender Weise. conséquenment, subsecutivement, succéssivement.

Następność, gdy co za czym idźie. Folge. conséquence, raport; tout ce qui suit une action.

Następny. 1) erfolgend, nachfolglich, auf etwas folgend. 2) den Nachfolger angehend, solchem zugehörig. 1) qui suit un autre, subsecutif, successif, suivant subséquent, qui vient après. 2) de successeur, qui regarde le successeur. § 1) pierwsza rzecz na seymie była o pokoiu, następne zaś punkta dobrego się tykały porządku. 2) obięćie państwa, urzędu następne; następowanie następne.

Następowanie, Nastąpienie. 1) Nachfolge als in ein Amt. 2) Folge, Fortsetzung. 1) succession dans une charge. 2) suite,

te, fuccèffion § 1) naftąpienie na urząd, na Pańftwo. 2) naftępowanie rzeczy po fobie, krolow, czafow.

naftępowanie czafow. Zeit-Folge, Ordnung der Zeit. fuccèffion de tems; fuite & cours de tems.

Naftępuię, *v. m. F. naftąpię.* 1) auf etwas treten. 2) auftreten als auf einen kranken Fuß. 3) folgen, darauf folgen. 4) bevorftehen, nahe feyn, vor der Thüre feyn. 5) folgen im Amt, in der Erbfchaft. 6) verfolgen, angreifen, anfechten. 1) mettre le pié deffus; preffer qu. ch. avec du pié; marcher fur; mettre le pié fur. 2) fe tenir, s'apuïer fur le pié. 3) fuccéder, fuivre, venir après. 4) s'aprocher, aprocher, étre prêt à arriver; étre proche; s'avancer. 5) fuccèder, entrer en la place, à la charge d'un autre. 6) preffer, pourfuivre vivement; ataquer. § 1) naftąpił na kamień; naftąpiłem mu na fzatę. 2) ta ieft noga na ktorą naftąpić nie mogę. 3) po rozkofzach żale naftępuią. 4) iuż naftępuie zima, lato, nieprzyiaćiel, woyna. 5) naftąpił na iego urząd, mieyfce, ... ra; dzieći naftępuią po rodźicach krewnych blifkośćią we wfzyftkich maiętnośćiach. 6) naftąpić na poczćiwość czyią; wfzyfcy na niego naftępuią, każdy go chce zatraćić.

naftępuiący. der folgende. fuivant, fubféquent, fubfecutif. § rok, rozdźiał naftępuiący.

naftąpić komu na fzyię. einem auf den Hals treten; einem das Meffer an die Kehle fetzen. tenir qu. au cû & aux chauffes; pourfuivre, preffer qu. l'épée dans les reins, le poignard fur la gorge; tenir le pié fur la gorge de qu.

pogoda po defzczu naftępuie. auf Regen folget gutes Wetter. le beau tems fuit la pluie.

naftępować śię. 1) auf einander, hinter einander folgen. 2) einander verfolgen. 1) s'entre-fuivre, aller de fuite l'un après l'autre. 2) s'entre-pourfuivre; pourfuivre, ataquer l'un l'autre. § 1) tu mafz Bifkupow iako śię w bifkupftwie naftępowali. 2) piękna w bitwie widźieć, iako śię iedni naftępuią, a drudzy ochraniaią.

Naftoieć śię, *F. naftoię.* fich krumm und lahm ftehen. fe tenir long tems debout; fe laffer à étre debout.

*Naftołka, Deka. Rücken-Decke der Pferde. couverture fur le dos ou la felle d'un cheval.

Naftorczenie. 1) die Aufrichtung, Stellung in die Höhe. 2) Steifung, Steifmachung. 1) l'action de dreffer. 2) l'action de roidir.

Naftorczony. 1) aufgerichtet, in die Höhe geftellt. 2) fteif. 1) dreffé, mis debout; heriffé. 2) roidi, dreffé.

Naftorczyć, *v. m. F. naftorczę.*
*Naftorzyć, *v. m. F. naftorzę.*
*Naftrożyć, *v. m. F. naftrożę.* 1) aufrichten, in die Höhe fetzen, ftellen 2) fteifen, fteif machen, in die Höhe recken. 1) lever, élèver, dreffer; mettre une chofe droite; mettre debout. 2) roidir; faire venir droit & ferme. § 1) naftorczyć dźidę. 2) kot naftrożył ogon.

naftorczyć ufzy. die Ohren fpitzen. dreffer les oreilles.

Naftręcam, *v. m. F. naftręcę.* 1) zuweifen, zufchantzen. 2) befördern, ein Amt befetzen. 1) donner, recommander un ferviteur; faire avoir, procurer à qu. qu. ch. 2) avancer, élever à quelque dignité. § 1) naftręcz mi ſługę, (ſługi) dobrego. 2) pochlebcow na urzędy naftręcał.

Naftręćićiel. Zufchantzer, Zuweifer. celui qui procure, qui fait avoir qu. ch.

Naftręćićielka dźiewek. Mägde-Trödlerinn. recommandereffe.

Naftroić, *F. naftroię.* 1) zurichten, zubereiten, mit Zubehör verfehen. 2) ftimmen ein Inftrument. 1) dreffer, faire, préparer, garnir, ajufter; pourvoir de tout ce qui eft néceffaire. 2) acorder un inftrument de mufique. § 1) naftroić okręt. 2) naftroy te fkrzypce.

Naftroienie. 1) die Stimmung, das Stimmen der Inftrumente. 2) Zurichtung, Einrichtung. 1) l'action d'acorder un inftrument de mufique. 2) ajouftement; action de mettre un chofe en bon état. § 1) do naftroienia młotek; naftroienie regała. 2) do naftroienia floty Anglia ma doftatek wfzyftkiego.

Naftrzepiam, *vid.* Strzepię.

Nafuwam co albo czego, *v. m. F. nafunę.* hinzufchieben; rücken. pouffer, faire avancer; faire aller plus avant. § nafuń lepiey trzewik.

nafunąć czapkę na ufzy. die Mütze über die Ohren ziehen, auf den Kopf drücken. enfoncer le bonnet.

Nafuty. gefchoben, gerückt. pouffé fur.

Nafuwanie, Nafunienie. das Schieben. l'action de pouffer.

Nafuwień, *g. nafuwnia.* Regen-Rock über die Kleider zu ziehen. un roquelaure, cafaque qu'on met fur les habits pendant le mauvais tems.

Nafuwny, pofuwny. zum Anziehen, zum Schieben gefchickt. qui fe laiffe aifément pouffer fur, ou mettre à qu. ch.

trzewik nasuwny. gerechter Schuh, der wohl auf den Fuß passet. un soulier propre & bien juste au pié, qui chausse bien.

Nasycam, *v. m. F. nasycę.* 1) sättigen, satt machen. 2) *fig.* sättigen, stillen eine Leidenschaft. 3) träncken, einträncken mit etwas. 1) assouvir, rassasier; apaiser la faim. 2) *fig.* rassasier, assouvir, contenter une passion. 3) abreuver, humecter, emboire, impregner qu. ch. de qu. ch. § 1) nasycił dziecię głodne chlebem. 2) nasycił nieugaszone miłości swoiey zapały. 3) nasyciwszy deskę oleiem.

nasycić się. eig. u. fig. sich sättigen. *prop. & fig.* s'assouvir, se rassasier de qu. ch. *pomstą i krwią ludzką się nasycić.* sich mit Blut und Rache sättigen. s'assouvir, se souler de sang & de vengeance.

Nasycenie. 1) eig. u. fig. Sättigung, Ersättigung. 2) Einträncktung mit Oel. 1) *prop. & fig.* assouvissement, rassasiement. 2) abreuvement, l'action d'impregner.

Nasycony. 1) gesättiget. 2) gestillet, gesättiget. 3) eingetränckt. 1) rassasié. 2) rassasié, soul. 3) abreuvé, imbu de qu. ch.

Nasyłam, *v. m. F. naślę.* 1) heimlich bestellen, abschicken. 2) absenden, schicken Freunde zu einem. 3) viel schicken. 1) envoier sous main, sécrétement; envoier pour épier. 2) envoier des amis vers qu. 3) envoier beaucoup, une grande quantité de. § 1) nasłano na niego, na tę sprawę. 2) nasłał (nadsłał) do rozgniewanego Oyca iednacze. 3) nasłał mu listow, pieniędzy, posiłkow.

Nasyłanie, nadsyłanie. Absendung an einen. députation, envoi de quelque personne vers qu.

Nasypka, *vid.* Naspa.

Nasypanie. Bestreuung, Einstreuung. l'action de verser, d'épandre quelque grain dessus, ou dans quelque chose.

Nasypany. bestreut, eingestreut. mis, versé dessus.

Nasypuię, *v. m. F. nasypię.* 1) aufstreuen, bestreuen, beschütten. 2) voll schütten. 3) schütten einen Haufen. 4) schütten, thun als Zucker in den Wein. 1) épandre, jetter par dessus. 2) remplir un vase de quelque grain; verser, le mettre dedans. 3) amonceler, entasser, mettre en tas le grain. 4) verser, jetter, mettre dans qu. chose pour mêler celle avec l'autre. § 1) nasypać (posypać) chleb solą; nasyp imbieru na chleb. 2) nasypałem solą statek. 3) nasypać kupę zboża. 4) nasypałeś cukru w polewkę.

nasypać kosz młyński. in der Mühle aufschütten, in den Rumpf schütten. engrener; mettre le grain dans la trémie.

Nasz. unser. nôtre, qui nous apartient. § a widziałeś siostrę naszę?

naśi. die unsrigen. les nôtres; ceux de de nôtre partie. § iednego z naszych zabito; naśi do broni skoczyli.

nasz czy nie nasz? bey den Soldaten. wer da? *terme de guerre:* qui va là?

po naszemu, adv. auf unsre Art. à nôtre façon, à nôtre maniére.

Naszam. 1) zu tragen pflegen. 2) sich zu kleiden pflegen. 3) bey sich zu haben pflegen. 1) avoir la coûtume de porter. 2) avoir la coûtume de s'habiller, de se vétir à la maniére de. 3) avoir coûtume de porter sur soi. § 1) nasza kiy, szpadę. 2) naszał stroy Niemiecki. 3) nasza przy sobie pieniądze.

Naszczekać, *F. naszczekam.* anbellen. aboier après qu.

Naszczepiam, *v. m. F. naszczepię.* 1) anspalten, am Ende spalten. 2) viel pfropfen. 1) fendre un peu; fendre le bout d'une chose. 2) gréffer, enter beaucoup de. § 1) naszczep tego kiia. 2) ponaszczepiał drzewek.

Naszczerbiam, *v. m. F. naszczerbię.* 1) schartig machen. 2) schwächen, schmälern, verletzen. 1) ébrecher, faire une brèche dans une lame. 2) faire une brèche à; blesser, endommager. § 1) naszczerbiłeś noża. 2) naszczerbił swoiey sławy, poczćiwośći, sumnienia.

Naszczerbienie. 1) Scharte. 2) Verletzung, Nachtheil. 1) brèche, une dent, petite fracture dans une lame. 2) brèche faite à; endommagement, tort, un préjudice. § 1) naszczerbienie (szczerb) noża. 2) naszczerbienie zdrowia, sumnienia, sławy.

Naszelnik, *g. a.* Deichsel-Kette, Deichsel-Riemen. arrêt, chaine ou courroie qu'on met au bout du timon. § naszelniki na końcu dyszla przekładaią.

*Naszyiek, *g. naszyyka,* kanak. Hals-Bändchen der Weiber. colier que les dames portent au cou.

Naszyniec, *g. naszyńca.* einer der unsrigen. un de nôtre partie.

Naszywam, *v. m. F. naszyię.* 1) darauf nehen; besetzen. 2) heften ein Buch. 1) coudre, mettre sur qu. ch. 2) coudre, brocher un livre. § 1) naszyy wstęgę na kray szaty. 2) naszywa księgę.

Nataczam,

Nataczam, *v. m. F. natoczę.* 1) viel herbey wälzen. 2) zapfen. 3) anführen ein Buch. 4) zuführen zuschanzen, zuweisen. 1) rouler, pousser beaucoup de piéces en un endroit. 2) tirer, faire sortir une boisson. 3) citer, aléguer un auteur. 4) présenter par hazard; ofrir. § 1) natoczył tu kamieni. 2) natocz piwa, wina. 3) natoczył (przytoczył) z autora tego mieysce. 4) natoczyło mi go szczęście.

natoczyć się. sich ereignen. arriver; avenir, survenir. § natoczyła się woyna.

Natarćie, *vid.* Naćieranie.

Natarczka. Angriff, Scharmützel. ataque, rencontre, escarmouche. § w natarczce raniony.

Natarczywość. Munterkeit, Muth zum Angriff. bravoure, valeur, *f.* ardeur *f.* d'assaillir, d'ataquer.

Natarczywy. munter, frisch zum Angriff. brave, courageux; d'assaillant; celui qui ataque avec ardeur. § natarczywą ran szukał płochośćią.

Natargać, *v. m. F. natargam.* 1) anreissen, nicht gänzlich durchreissen. 2) fig. schwächen, verletzen. 1) rompre de telle sorte que quelques parties tiennent encore aux autres; ne déchirer pas tout-à-fait. 2) *fig.* blesser; nuire, faire une brèche à qu. ch. § 1) natargałeś tylko powrozu. 2) natargać sił, zdrowia.

Natargować śię, *F. natarguię.* lange um etwas dingen. marchander, barguigner longue tems.

Natarty. eingeschmiert, eingerieben. froté, oint de.

Natchnąć, *F. natchnę.* 1) eingeben. 2) einblasen. 1) inspirer, faire naître dans le coeur. 2) suggerer inspirer, soufler à qu; porter à. § 1) Bog mu to natchnął. 2) ta fakcya cały narod duchem burzliwym natchnęła.

Natchnienie. 1) Eingebung. 2) Anstiftung, Eingebung, Einblasung. 1) inspiration. 2) instinct, suggestion, incitation. § 1) natchnienie Boskie.

z cudzego natchnienia to uczynił. er hat dieses auf Anhetzung gethan. il a fait cela à l'instigation d'un autre.

Natchniony. eingegeben. inspiré. § natchniony iest od Boga; natchniona od Boga miłość.

Naterminować co, *F. naterminuię.* notiren, aufschreiben. noter, marquer, écrire qu. ch. § naterminował ten przypadek dla pamięći.

Naterminowanie, terminowanie. das Notiren. l'action de marquer, de noter; annotation.

Naterminowany. notirt. noté, marqué, écrit.

Natężam, *v. m. F. natężę.* 1) spannen, straf anziehen. 2) anstrengen, anstrecken die Kräfte. 3) die Stimme erheben. 4) auf eine Sylbe im Reden den Accent legen, selbige lang aussprechen. 1) roidir, tendre, bander. 2) s'éforcer; forcer, bander les nerfs de son esprit. 3) élever, pousser, hausser la voix. 4) accentuer une sillabe dans la prononciation, mettre l'accent sur une sillabe en la prononçant. § 1) pokropieniem płotno rozćiągnione natężaią. 2) natężać śiły, myśl do czego. 3) natężać mowę. 4) przedostatnią sylabę w Polskim ięzyku natężać trzeba.

krochmal natęża chusty. Kraft-Mehl steifet die Wäsche. l'empois roidit le linge.

Natężanie, Natężenie. 1) Spannung, Reckung, Straffigkeit. 2) Anstrengung der Kräfte. 3) Accent, Thon auf einer Sylbe. 4) Erhebung der Stimme im Reden. 1) tension; la roideur; l'action de tendre. 2) tension d'esprit; éfort. 3) accent sur une sillabe dans la prononciation. 4) l'action d'élever la voix. § 1) natężanie łuku. 2) długie umysłu natężanie szkodźi. 3) z natężeniem sylabę wymowić. 4) częstego w mowie zażywa natężania; słow natężanie.

Natkano, *adv.* voll gepfropft, voll gestopft. en un tas; d'une manière entassée.

Natkany. 1) voll gestopft. 2) dicht gewebet, gut geschlagen, von Zeugen. 1) farci, rempli, embourré. 2) bien tissu, bien batu; épais. § 1) natkany wor słomą. 2) natkane sukno; natkane, nabite gęsto płotno.

Natkniony. 1) besteckt, vollgesteckt, besetzt, bestreut. 2) besteckt mit Wein-Pfählen, mit Stangen und angebundenen Pflanzen. 1) planté, fiché çà & là; repandu çà & là; parsemé de. 2) échalassé; garni d'échalas. § 1) natkniony ogrod kwiatkami; widźisz niebo gwiazdami natkane. 2) natkniony ogrod tyczkami; źioła, winne latorośle natknione.

Natłaczam, *v. m. F. natłoczę.* voll stopfen, voll pfropfen. presser, remplir, farcir, fouler des mains, embourrer, mettre avec force dedans. § natłoczyć w wor słomę, row trupami.

Natłuczony. anbrüchig; etwas gebrochen. un peu cassé, brisé; qui commence à se briser.

Natłukam czego. 1) anbrechen, nicht gänzlich zerbrechen. 2) schwächen, verletzen, beschädigen. 1) casser un peu; briser qu. ch.

qu. ch. d'une telle maniére que la plus grande partie tient encore au corps. 2) *fig.* blesser qu. ch; nuire à; faire brèche à qu ch; endommager

Natonie. Gehäue; Waldung, wo Holtz geschlagen wird. taillis; lieu d'une forrêt, dont le bois se coupe. § strożowie na natoniu.

Natrącam, *v. m. F. natrącę.* 1) ein wenig mit Stossen beschädigen. 2) ein wenig beschädigen. 3) aussetzen, in Gefahr begeben. 4) berühren anbringen, anführen. 1) casser un peu; endommager en frapant. 2) abatre, détruire, ruiner un peu de. 3) exposer, mettre au danger. 4) mentionner; faire mention de qu. ch; couler, toucher qu. ch. § 1) natrąciłeś dzbana. 2) natrącono mu woyska. 3) natrącił na zły raz iego osobę. 4) natrącił w liście i tego że.

natrącić się. 1) von einem Stoß schadhaft werden. 2) Gefahr lauffen, sich in die Gefahr begeben. 1) s'endommager d'un coup; se casser un peu. 2) s'exposer; se mettre au danger, au hazard; s'hazarder. § 1) natrąciła się śklanka. 2) natrącać się na razy, na nieprzyiaćiela, na niebezpieczeństwo.

natrącić się na szpadę. in den Degen lauffen. s'enferrer, se jetter contre l'épée de son enemi.

Natrafiam, *v. m. F. natrafię.* treffen, antreffen. rencontrer; faire rencontre de qu. ch.

Natręt. ein Mensch der sich geschäfftig macht, der sich in alles mischt. furet, homme qui fait l'empressé ou le nécessaire, qui se mêle de tout. § natręći barzo mi śię sprzykrzaią; iak mucha nieproszona w każdą potrawę, tak natręt do każdey sprawy choć go nie wołaią.

Natrętka. Weibs-Person, die sich ohne Verlangen geschäfftig erweiset. femme qui fait l'empressée.

Natrętny. der wider eines Willen geschäfftig thut. qui fait l'empressé, qui est à charge avec son empressement. § natrętny umysł.

Natrętstwo. beschwerliche Aufführung eines Menschen, der sich zu geschäfftig erweiset. action, conduite importune de celui, qui fait l'empressé ou le nécessaire. § rozumny bez natrętstwa.

Natrzmiony. was anders scheinet als es ist. aparent; qui paroit d'une façon & qui est de l'autre. § insza natrzmiona albo stołowa grzeczność, insza gruntowa; natrzmionego rozumu i cery człowiek.

Natura, przyrodzenie. 1) die Natur. 2) alle erschaffene Dinge, die gantze Welt. 3) eines Natur, Complexion. 4) Eigenschaft. 1) la nature. 2) toutes les choses créées; l'univers. 3) nature, complexion, temperament de qu. 4) qualité, proprieté. § 1) natura to sprawiła; natura wszystkich rzeczy mistrzyni. 2) nayduie śię to w naturze. 3) taką on ma naturę. 4) woda naturę kruszcow w śię nabiera, przez ktore w gorach idźie.

Naturalista, Fizyk, ein Physicus. un Fisicien.

Naturalnie, *adv.* natürlich. naturellement.

Naturalny, przyrodzony. natürlich. naturel.

Natrząsam czego, *v. m. F. natrząsnę.* ein wenig schütteln. secouer un peu; ébranler un peu.

natrząsać się z kogo. einen mit Worten sehr angreifen. outrager; insulter qu.

Natychmiast. 1) an statt dessen. *2) sogleich. 1) au lieu de cela. *2) d'abord.

Natykam, *v. m. F. natknę.* 1) einstopfen, vollstopfen, polstern. 2) fig. anfüllen. 3) beypfählen; Reb-Pfähle stecken. 4) unterstecken einen Soldaten. 5) erwehnen, berühren. 1) farcir, remplir, entasser, embourrer, matelasser. 2) *fig.* farcir, remplir de. 3) échalasser, garnir d'échalas. 4) incorporer un soldat. 5) mentionner, couler, toucher qu. ch. § 1) natykać w wor słomę. 2) natkał księgę fraszkami. 3) natykać winnicę, ogrod tyczkami. 4) natkano poymanych żołnierzow pod chorągwie. 5) cożeśmy wyżey natknęli.

natkać boki; natykać się. sich bestopfen, sich befressen. se farcir, se gorger, se saouler.

Natykanie, natknienie. 1) das Stopfen, die Auffüllung. 2) das Polstern. 1) remplissement, remplage. 2) l'action d'embourrer.

Natyrać, *F. natyram.* schwächen, verschlimmern, vermindern, ins Abnehmen kommen lassen. empirer, diminuer, détériorer, rendre pire, rendre plus mauvais, laisser tomber en ruine. § natyrać maiętności swoie.

natyrać się. schlechter werden, in Abfall kommen. empirer; devenir pire; étre en plus mauvais état; se détériorer.

Natyranie. Beschädigung, Schwächung, Verschlimmerung. déterioration, empirement.

Natyrany. verschlimmert, geschwächt. déterioré; devenu plus mauvais. § natyrana maiętność.

Nauczam,

Nauczam, *v. m. F. nauczę.* 1) lehren, unterrichten. 2) cathechisiren. 1) enseigner, instruire, aprendre qu; donner des instructions à qu. 2) catéchiser; instruire sur les articles de la foi; faire le catéchisme. § 1) nauczył corkę moię (corki moiey) francuskiego ięzyka, teraz uczy syna iego. 2) nauczać wiary.

nauczyć się czego. erlernen. aprendre, étudier, aquérir quelque connoissance. § nauczyć się ięzyka; nauczyć się tańcować.

Nauczanie, nauczenie. das Lehren, die Unterrichtung. l'action d'enseigner; instruction, enseignement.

nauczenie się. das Erlernen. l'action d'aprendre.

Nauczenie, *adv.* gelehrt, gelehrter Weise. savanment, doctement.

Nauczka. verdächtige Lehre. une doctrine suspecte. § pospolstwo powabney tych sektarzow zasmakowało nauczki.

Nauczony. gelehrt. savant, letré. § owi wymysłkowie z nauczoną głową.

Nauczyćiel. Lehrer. précepteur, maitre; celui qui donne des préceptes, qui enseigne quelque chose. § dobrego ma nauczyćiela; nauczyćiele tych umieiętnośći.

Nauczyćiel wiary. Catechet, Catechismus-Lehrer. un Catéchiste.

Nauka. 1) Lehre. 2) Wissenschaft. 3) Kunst. 1) doctrine, leçon, instruction. 2) science, savoir, érudition. 3) art. § 1) dał mi tę piękną naukę. 2) Papież Piusz II mawiał, iż ludźiom pospolitym nauka stanie za śrebo, szlachetnym za złoto, wielkim Panom za drogie perły i złoto; chęć ma do nauk; nauki początki. 3) kuglarska, malarska nauka.

nauka Chrześćiańska, katechyzm. Christliche Lehre, Catechismus. le Catéchisme; les instructions de la Réligion.

nauki wyzwolone, wyswobodzone. die freyen Künste, die schönen Wissenschaften. les humanitez; les beaux arts; les arts liberaux; les belles lettres. § nauki wyzwolone, iako Dyalektyka, Retoryka, Poetyka, Matematyka, sznicerstwo, Malarstwo &c. do obyczaiow chwalebnych i przyiemnego z ludźmi pospolitowania służą; nauki wyzwolone trudne, głębokie, szkolne.

nauki matematyczne. mathematische Wissenschaften. les disciplines matématiques; les matématiques, *f.* § nauki matematyczne są pożyteczne i barzo subtelne.

walna nauka wszystkie w sobie zawieraiąca. allgemeine Wissenschaft, die alle in sich schliesset. sience universelle; amas de toutes les siences.

Nauszka, ⎫ zauszka. Ohr-Ring, Ohr-
Nausznica ⎭ Gehenck. pendant, bouclé d'oreille.

Nawa. 1) überhaupt ein Schiff. 2) ein See-Schiff. 3) Galeere. 4) Schiff; Mittel-Gang, Mittel-Raum einer Kirche. 1) mot général pour exprimer chaque vaisseau propre à floter. 2) un navire, un vaisseau. 3) galére. 4) une nef, partie de l'Eglise séparée du choeur, où se met le peuple. § 1) nawa mała, spora, nakryta, nienakryta. 2) nawa morska, kupiecka; nawa z pałacem. 3) nawa z wiosłami; nawa maiąca wioseł rząd ieden, dwa, trzy. 4) nawa kośćioła wewnątrz.

nawa woienna. Kriegs-Schiff. vaisseau de guerre.

naw budowanie. 1) Schiffbau. 2) Schiffbau-Kunst. 1) fabrique des vaisseaux; construction des vaisseaux. 2) architecture navale.

naw budowania mieysce. Schiffbau-Hof. chantier, arsenal où l'on construit les vaisseaux.

naw budowniczy. Schiffbau-Meister. architecte naval, celui qui fait un vaisseau.

nawy przodek; sztaba. Schiffs-Vordertheil. la proue d'un navire.

nawy zadek, tył; rufa. Schiffs-Hintertheil. la poupe.

** Nawał. ⎫ 1) Sturm-Wetter. 2) fig.
** Nawała. ⎬ Fluth die alles hinrafft.
** Nawalnica. ⎭ 3) Unruhe, Verwirrung, Gefahr eines Reichs; Haus-Krieg. 1) tempête, orage, *m.* 2) *fig.* torrent, qui entraine, qui inonde tout. 3) trouble, *m.* desordre, *m.* confusion, guerre civile. § 1) nawalnica na nas napadła. 2) Tatarzy wielką kupą wpadaią zagarniaiąc z sobą na ksztait nawalnice wszystkich; nawałą pogańską przełamany. 3) strzeż Boże zkąd nawału; niezwyćiężone męstwo iego w Rzeczypospolitey nawałach.

Nawalność. 1) Sturm-Wetter, See-Sturm. 2) Unruhe, Verwirrung im Reiche, Aufruhr, Haus-Krieg. 1) tempête, tourmente, orage, *m.* bourasque; gros tems; tems de mer. 2) tempête, trouble, *m.* desordre, *m.* sédition, guerre civile. § 1) nawalność okręty rozpędźiła. 2) miedzy nawalnośćią boiaźni i podeyrzenia ciężarem; nawalność na Rzeczpospolitą nastąpiła.

Nawalny.

Nawalny. 1) stürmisch. 2) gefährlich. 1) tempêtueux, orageux, tourmenteux. 2) perilleux, dangereux. § 1) nawalny deszcz, nawalna pogoda; morze co raz nawalnieysze. 2) nawalne Rzeczypospolitey sprawy; nawalne teraz czasy.

nawalny wał. Sturm-Welle. flote, vague, onde.

Nawarzyć, *v. m. F. nawarzę.* 1) viel kochen, sieden. 2) brauen. 3) brauen, anrichten, stifften. 1) cuire, faire bouillir beaucoup de. 2) brasser, faire une boisson. 2) brasser, causer, faire, exciter, susciter. § 1) nawarzyć ryb, mięsa. 2) nawarzę miodu, piwa. 3) tyś tey nawarzył niezgody.

Nawaszczam, *vid.* Nawoszczam.

Nawątlam, Nawątlony, *vid.* Nadwątlam.

Nawet, *adv.* 1) so gar; ja so gar. 2) letztens, zu letzt, endlich. 1) même. 2) enfin, pour la derniére fois; au reste; dernierement, en dernier lieu. § 1) napominałem nawet i karałem. *2) nawet (na ostatek) rzekł do niego.

Nawiasem, *adv. vid.* Nawisem.

**Nawia. Wolcke von Pfeilen, Kugeln. nuë; un nuage de flèches, de bales.

Nawiądł, *vid.* Nawiędnąć.

Nawiązanie, to czym co nawięzuią. Riemen, Strick, daran etwas schwebend gebunden ist. atache, lien d'où pend la chose atachée.

proce nawiązanie. Schleuder-Bänder; Wurf-Riemen. les cordes de la fronde pour jetter plus roidement.

Nawiązany. Hange-, Schwebe-; schwebend an etwas angebunden. ataché avec une courroie ou autre lien.

nawiązane łożko. ein Gurt-Bett. baudets, *m. plur.* hours, *m. plur.* lit de sangles.

Nawiazki, Nawiąski, *plur.* 1) Bänder, Verbindung einer Wunde. 2) Heil-Geld, Heiler-Lohn, so dem Balbier gegeben wird. 1) apareil, le bandage, *m.* bandes apliquées sur une plaïe. 2) le salaire qu'on donne au chirurgien pour la guérison. § 1) nawiąski cyrulik przyłożył. 2) płacić rannemu nawiąski.

Nawićie. 1) Aufwicklung. 2) Weber-Zettel, Schergarn. 1) l'action de rouler quelque étofe autour d'une chose. 2) chaine sur le métier de tisseran.

Nawicela. Weyhrauchs-Büchse in der Kirche. navette où l'on conserve l'encens pour l'Eglise.

*Nawidzę co, kogo, *dźi, dźił.* lieben, gern sehen, gern haben, Gefallen haben. aimer; se plaire, prendre plaisir à.

Nawięcey, *vid.* Naywięcey.

Nawiednąć, *F. nawiędnę.* 1) etwas welck werden. 2) *fig.* mager werden, abfallen. 1) se flétrir un peu, commencer à se faner. 2) *fig.* amaigrir, devenir maigre. § 1) kwiatek nawiednął. 2) nawiądł w tym kłopoćie.

Nawiedzam kogo, *v. m. F. nawiedzę.* besuchen. visiter, rendre visite à, aller voir; voir. § nawiedzał chorych; nawiedźiłem go.

Nawiedzanie, Nawiedźiny, *plur.* nawiedzenie. Besuch. visite. § Przykre mi to było nawiedzenie.

w nawiedźiny iechać, iść. ausgehen einen zu besuchen. aller en visite.

Nawiedzenie Panny Maryi. Heimsuchung Mariä. la visitation; la visitation de Nôtre Dame.

nawiedzenie to ręki Boskiey. das ist eine Heimsuchung von der Hand Gottes, eine Strafe Gottes. c'est le doigt de Dieu; c'est un châtiment qui donne à connoître la colère & la justice de Dieu.

Nawiększy, *vid.* Naywiększy.

Nawieram, *v. m. F. nawarzę.* vieles kochen, sieden. cuire, faire bouillir beaucoup de. § ryb nawarzył.

Nawieram, *v. m. F. nawrę.* 1) im kochen in sich ziehen. 2) *fig.* in sich saugen, einsaugen. 1) tirer à soi une qualité par le moien de la coction; prendre le goût, devenir imbu de cette matiére, avec laquelle on a fait cuire quelque chose 2) *fig.* sucer quelque doctrine; étre imbu de qu. ch. § 1) mięso nawrzało soli, octu. 2) nawrzał tey nauki, tego iadu.

Nawietrzny. lufftig, an die Lufft gesetzet; das an der Lufft ist. qui est en bel air; exposé au vent; par où le vent peut passer; aëré.

mieysce nawietrzne. lufftiger Ort. évent, endroit qui est en bel air.

na nawietrzne mieysce wystawić, zawiesić. an die Lufft stellen, hängen. essorer, mettre à l'air.

Nawięzuię co, *v. m. F. nawiążę.* 1) schwebend anbinden. 2) binden. 3) verbinden einen Verwundeten. 1) atacher, lier d'une maniére que la chose d'y pend. 2) lier, bander. 3) panser une plaie; mettre l'apareil à une plaie.

Nawiiacz. 1) Aufwickler 2) Spuler, Spuler-Junge. 1) celui qui roule qu. ch. autour de qu. ch. 2) bobineur, garçon de tisserand qui bobine, qui trême.

Nawiiam, *v. m. F. nawinę.* 1) aufwickeln Zwirn. 2) aufwickeln auf eine Walze. 3) spulen, aufwickeln. 4) ein wenig verrencken, verstauchen. 1) dévider, mettre le fil en peloton. 2) monter quelque étofe sur un rouleau, la rouler autour de qu. ch; ajuster le linge par dessus le calendre en le calendrant. 3) bobiner, dévider le fil sur l'espuelle; tramerer ou trêmer. 4) disloquer un peu un os. § 1) nawiiać nici na kłębek. 2) tkacz nawiia krosna, osnowę, materyą na wałeczek. 3) nawiiać cewkę. 4) nawinąłem nogi.

nawiiać osnowę; osnować. schieren, anzetteln. ourdir.

nawinąć się. vorkommen. se présenter, se trouver par hazard, se rencontrer; survenir à qu; tomber dans les mains à qu. § nawinęła mi się ta księga.

Nawiianie, nawinienie. das Aufwickeln der Wäsche, des Zwirns. ajustement du linge par dessus le calendre; l'action de dévider, de rouler qu. ch. autour de. § chłopiec od nawiiania cewek.

nawinienie członka. eine kleine Verrenckung. petite dislocation; légére luxation.

Nawileć, *F. nawilę.* vor Furcht ausser sich selbsten seyn, närrisch thun. être par crainte hors de soi même, hors de son bon sens. § nawilał nie maiąc przyczyny.

Nawilki, *plur.* kosy w herbie. Wappenk. zwey Sensen. *Blas.* deux faux.

Nawisem, *adv.* nawiasem. abschüßig, schief herunter, abhängig. en pante, en penchant. § woda z rury nawisem sporzey wypada; Tatarzy strzały nawisem spuszczaią.

Nawłaczany. zotigt gestrickt oder gewirckt. tissu ou tricoté à long poil. § nawłaczane pończochy, szata.

Nawłaczam, } *v. m. F. nawłokę.* 1) eine Nawłoczę, } Neh-Nadel einfädeln. 2) zotigt stricken oder wircken. 1) enfiler une aiguille. 2) tricoter, ou tisser à long poil. § 1) nawlec igłę. 2) nawłoczyć pończochy, czapkę.

Nawłoczony. eingefädmet. enfilé. § day mi nawłoczoną igłę.

Nawłoka. 1) Einreih-Band, Einzieh-Band als im Beutel. 2) Leine im Fischer-Netz; Netz-Leine daran die Netz-Steine hängen. 1) courroie ou autre lien qui sert pour ouvrir & pour serrer une bourse. 2) trempée, coulure; corde où sont enfilez les pareaux des filets. § 1) nawłoką ściągnąć worek. 2) sieć na soszkach nawłokami rozciągaią.

Nawodny. 1) mit Flüssen oder dem Meer umgeben. 2) das auf dem Wasser ist, oder sich auf solchem aufhält. 1) situé au milieu de la mer; environné de la mer ou des fleuves; arrosé de tous côtez. 2) qui est, qui se nourrit sur les eaux.

Nawodzę, *v. m. F. nawiodę.* 1) zu rechte weisen; auf den rechten Weg bringen. 2) *fig.* lencken, führen. 3) locken, bringen in Gefahr. 1) guider, ramener qu. dans le bon chemin; montrer à qu. le chemin. 2) *fig.* guider, redresser une personne égarée; guider, mener qu. 3) alécher, atirer, mener qu. dans un danger. § 1) nawiodł mię na drogę. 2) nawodził tę duszę do Boga; nawiodłem go na szczęście! 3) nawieść kogo na zły raz, na strzelbę, na samołowkę, na upadek.

Nawoiowy. zum Wäbb am Weber-Baum gehörig. qui regarde la toile d'ensouble. § płotno nawoiowe.

Nawołać się, *F. nawołam.* sich abschreyen, sich müde schreyen. crier fort long tems; se fatiguer à force de crier.

Nawoszczam co, *v. m. F. nawoszczę.* wichsen. cirer, bougier, glacer, encirer.

Nawoszczanie, nawoszczenie. Einwichsung. encirement.

Nawoy, *g. nawoiu.* Weber-Baum, worauf das Schiergarn gewunden wird. ensouple; rouleau sur lequel est le fil que le tisserand doit mettre en oeuvre.

Nawoz. 1) Schutt, Erde zur Ausfüllung des ungleichen Erdbodens. 2) Dünger, Mist zum düngen. 1) jettée; terres & pierres raportées pour aplanir un terrain. 2) amendement; fumier, à engraisser la terre. § 1) zarzuć ten doł nawozem.

Nawożę, *v. m. F. nawiozę.* 1) viel herbey fahren, führen. 2) verschütten, gleich machen, ausbessern die Wege. 3) Schutt, Erde auf einen Haufen fahren. *4) düngen einen Acker. 1) charier, voiturer, transporter, mener en chariot ou en vaisseau une grande quantité de. 2) aplanir un chemin, un terrain avec des terres ou des decombres raportées. 3) charrier de la terre sur un tas. 4) fienter, amender, engraisser une terre. § 1) nawiozł towarow obcych. 2) nawozić staw, doły, drogę gruzem, ziemią.

Nawożenie. Ausbesserung der Wege; das Verschütten, die Ausfüllung der Löcher im Erdboden. remblais; travail pour aplanir un terrain avec des terres raportées.

Nawracam.

Nawracam, *v. m. F. nawrocę.* 1) wenden, lencken. 2) sich umwenden. 3) einen bekehren. 1) braquer, tourner d'un autre côté. 2) se tourner; prendre à droit, à gauche. 3) convertir une personne. § 1) nawroć wozu, konia; nawracał oboz na odwrot. 2) prętko Turcy wzad nawracaią; nawroć na lewą stronę. 3) nawroćić heretyka, grzesznika.

nawroćić się. 1) sich wenden, sich lencken. 2) sich bekehren 3) sich wohin begeben. 1) se tourner d'un autre côté. 2) se convertir à une Réligion. 3) aller, se rendre, se retirer, se transporter dans (en). § * 1) nawroćił się (nawroćił) wozem. 2) nawroćmy się do Boga; nawracaią się grzesznicy; nawroćił się do wiary Chrześćiańskiey. * 3) nawroćił się (udał się, obroćił się) do Polski.

Nawracanie, Nawrocenie. 1) Umwendung, Wendung. 2) Bekehrung. 1) braquement; action de braquer, de tourner. 2) conversion d'un pécheur. § 1) nawracanie woza. 2) nawracanie grzesznika.

nawrocenie się., Nawrot. } die Bekehrung. la conversion; amende de vie. § nawrocenie się do Boga, ku dobremu, do życia pobożnego.

nawrot. Wendung, Umwendung. braquement, l'action de tourner d'un autre côté. § przewroćić woz nawrotem.

nawrot żiele, vid. Brodawnik.

nawrot słońca. die Sonnen-Wende. le solstice.

Nawroćićiel. Bekehrer. convertisseur.

Nawrzał, Nawrzeć, } *vid.* Nawieram.

Nawskrosłuska, ryba z Karpatskiego morza. Stöhr-Fisch aus dem Carpatischen Meer, so ein Theil des Mittelländischen ist. élops, un esturgeon qu'on prend dans la mer de Scarpantho, qui est une partie de la Méditerranée.

*Nawstecz, wzad, *adv.* zurück. en arriére.

Nawszyć, *F. nawszę.* voll Läuse machen. remplir de poux; rendre pouilleux. § nawszyć koszulę.

nawszyć się. verlausen, voll Läuse werden. devenir pouilleux.

Nawy, *pr. insf.* diese zusammen gesetzte *præpositiones verbales* bedeuten: viel, eine Menge. *ce deux prépositions verbales signifient dans les composez:* beaucoup, une grande quantité.

Nawydźierać czego, *F. nawydźieram.* viel erpressen, schinden. ronger, piller, devorer beaucoup.

Nawykać czego, *v. m. F. nawyknę.* etwas gewohnt werden. s'acoûtumer à; prendre l'habitude de; contracter une mauvaise, une bonne habitude; se revêtir de bonnes, de mauvaises moeurs.

Nawyliczam co, *v. m. F. nawylicze.* alles Haar klein erzehlen. particulariser un fait; raconter les particularitez d'une chose; détailler; faire le détail de.

Nawyłudzać czego. viel ablocken abschwatzen. escroquer, atraper beaucoup de qu.

Nawymyślać co, *v. m. F. nawymyślę.* viel erdencken, erfinden. feindre beaucoup; faire beaucoup de fictions.

Nay, Na, *vid.* * Na, Nay.

Nayczęśćiey, *adv. conf.* często. am öfftern. le plus souvent. § często u ćiebie, nayczęśćiey u mnie bywa.

Naydaley, *adv. conf.* Daleko. 1) aufs weiteste, am weitesten, am entferneſten. 2) aufs höchste, mehr nicht als. 3) aufs spätste, aufs längste. 1) le plus loin; dans une distance la plus éloignée. 2) tout au plus; pas plus que. 3) tout au plus à; pour le plus tard à. § 1) naydaley strzelił; naydaley od nas mieszka. 2) naydaley mu day talar. 3) naydaley jutra; nadaley na święta.

naydaley sobie wspominasz; naydaley pamiętasz. du erinnerst dich der Dinge, die sehr lang geschehen sind. il vous souvient du plus loin.

Naydalszy. ist der *Superlativus* von Daleki, der weiteste. le plus éloigné, *c'est le superlatif de* Daleki.

Nayduię, znayduię, *v. m. F. znaydę.* 1) finden. 2) finden, antreffen. 1) trouver. 2) trouver, rencontrer. § 1) znalazłem (nalazłem) księgę, ktorey szukałeś; znaleść (naleść) u kogo kradźież. 2) znaydźie mu przygamę.

naydźiy sobie błazna. schaffe dir einen Narren, wenn du einen haben willst. cherchez un autre si vous voulez avoir un boufon; cherches ta dupe.

nayduie się. 1) sich finden. 2) sich befinden, seyn, sich verhalten. 1) se trouver. 2) se trouver, être, se passer. § 1) książka się znalazła.

co się tak znalazło. dieses hat sich also befunden. cela c'est trouvé ainsi; c'est passé ainsi.

Naygorszy, *conf.* zły. der ärgste, der schlimmste. le pire; le plus méchant; très mauvais.

Naygorzey, *conf.* źle. am ärgsten, aufs ärgste. le pis, le plus mal, très mal, au pis aller.

a co naygorzey; a co naygorsza. was am ärgsten

ärgsten ist. & qui pis est; c'est pis que jamais.

Nayiaśnieyſzy, *vid.* Naiaśnieyſzy.

Naylepiey, *adv.* aufs beste: ist der *Superlativus* von Dobrze. très bien; *c'est le ſuperlatif de* Dobrze.

iako naylepiey. aufs beste. tout de ſon mieux; tout du mieux que l'on peut.

Naylepſzy. der beste ist der *Superlativus* von Dobry. le meilleur; très bon, *c'est le ſuperlatif de* Dobry.

naylepſza: naylepſza ieſt. es ist am besten. le meilleur eſt; ce qui eſt à propos; ce qui vaut mieux.

Naymacz. 1) Verpachter. Vermiether. 2) Pachter, Miether. 3) Pachter einer öffentlichen Einnahme. 4) Verdinger der etwas bey einem verdinget. 5) Uebernehmer, der eine Arbeit zu stellen übernimmt. 1) bailleur, celui qui donne à loüage, qui laiſſe à ferme. 2) fermier, amodiateur, rentier; locataire; celui qui loüe, qui prend à loüage. 3) partiſan, traitant, fermier public. 4) celui qui donne quelque beſogne à faire à prix fait. 5) entrepreneur, qui entreprend de faire quelque beſogne. § 1) naymaczowi wolno dom naiąć komu chce. 2) naymacz ma do używania ſwego ogrod i tylne mieſzkanie; naymacze ieſzcze myt nie zapłaciłi. 3) naymacze dobr poſpolitych, ceł, żup, młynow. 4) naymacz mu dom do wybudowania naiął. 5) naymacz obiecuie ten pałac w rok wyſtawić.

Naymniey, *adv. conf.* Mało. am wenigsten, aufs wenigste. le plus moins; au plus moins; pour le moins.

Naymnieyſzy, *conf.* Mały. der kleinste. le plus petit; très petit.

Naymuię, *v. m. F. nayme.* 1) einem vermiethen, verpachten. 2) von einem pachten, miethen. 3) einen bedingen, miethen zu etwas. 1) loüer, donner à loüage; donner à loïer; acenſer, donner, bailler à ferme; afermer, arrenter à qu. qu. ch. 2) loüer, prendre à loüage; prendre, tenir à ferme; arrenter, acenſer une choſe de qu. 3) loüer une perſonne; faire prix avec qu. pour faire qu. ch. § 1) naymował ludźiom koni i wozow do używania; naiąłem mu domu mego, roli na dźieśięć lat. 2) naiął u mnie domu na trzy lata. 3) naymiy robotnikow do budowania; Pani dźiewek naięła.

naymuię śię komu co zrobić. sich bey einem vermiethen, sich verdingen etwas zu thun. ſe loüer à qu; donner ſon travail, ſon induſtrie pour un certain prix. § naięła śię u Pani moiey.

Nayniżſzy, ist der *Superlativus* von Niſki. *c'est le ſuperlatif de* Niſki.

Naynogi, *vid.* Ninogi.

Naywięcey, *adv. conf.* śiła, wiele. 1) am meisten. 2) aufs höchste. 1) le plus; la plus-part. 2) pour le plus; tout au plus.

Naywiękſzy, *conf.* Wielki. der Gröste. le plus grand.

Naywyżſzy, *conf.* Wyſoki, 1) der Höchste. 2) der Höchste, der Allerhöchste Gott. 3) Ober-, Groß von einigen Aemtern. 1) le plus haut. 2) le Tout-puiſſant, le Très-haut, Dieu. 3) haut, ſuprême, grand, *à cauſe de quelques dignitez.* § 1) naywyżſzy dom w mieśćie. 2) niech Naywyżſzy twoie pobłogosławi prace. 3) Miſtrz Orderu naywyżſzy; ſędźia naywyżſzy.

Nazad, *adv.* 1) zurück. 2) zurück wieder, bey den *Verbis.* 1) en arriére. 2) de nouveau. *cette particule avec un verbe marque la particule Françoiſe* re, *laquelle étant miſe devant un verbe, ſignifie une action qui ſe fait par quelque retour.* § 1) nazad pozoſtać; nazad śię cofnąć. 2) dać nazad.

nazad zanieść. zurück bringen. raporter.

nazad iść. zurück gehen. retourner ſur ſes pas; rebrouſſer.

nazad zaprowadźić. zurück führen. ramener.

nazad śię wroćić. zurück kehren. retourner.

nazad przyść. zurück kommen. s'en retourner, revenir.

nazad wźiąć. zurück nehmen. reprendre.

nazad dać; oddać. zurück geben. redonner; rendre.

nazad posłać. zurück schicken. renvoïer.

nazad odebrać. zurück empfangen. reprendre.

Nazaiutrz, *adv.* des Tages hernach. le lendemain.

nazaiutrz weſela. den Tag nach der Hochzeit. le lendemain des nôces; le jour d'après les nôces.

nazaiutrz z rana. den Tag darauf früh. le lendemain matin.

Nazaiutrze. der nechst folgende Tag. le jour ſuivant.

Nazaiutrzny. zum folgenden Tage gehörig. de lendemain; du jour ſuivant.

Nazbierać, *F. nazbieram.* viel sammlen, zusammen scharren. amaſſer, ramaſſer beaucoup. § nazbierał pieniędzy.

Nazbyt, *adv.* zu sehr, zu viel, gar zu übermäßig. plus qu'il ne faut; trop, avec excés, exceſſivement. § nazbyt co chwalić;

chwalić; nazbyt nie daie; nazbyt łakomy; dość i nazbyt; nazbyt długi.

Nazdrzyk, *g. a.* ziele (*saxifraga*) Steinbreche. perce-pierre.

Naziębiam, *v. m. F. naziębię.* verkälten als den Magen. se refroidir comme l'estomac.

naziębić się. sich verkälten. se refroidir.

Naziębienie. Verkältung. refroidissement.

Naziębiony. verkältet. refroidi.

Naziemny. überirdisch, was auf der Erde ist. qui est sur la terre.

Nazieżdżaią się. von allen Orten zusammen kommen; sich zu Pferde versammeln. s'assembler à cheval ou en chariot de tous côtez. § gdy się wiele kupca na iarmark naziezdża.

Nazimek, wieprzek. Bohring; jähriges Schwein. porcelet.

Naznaczam, *v. m. F. naznaczę.* 1) zeichnen, ein Zeichen machen. 2) bestimmen, sagen eine Zeit. 3) bestimmen zu etwas. 4) bestimmen, ernennen zu einem Amt. 5) beschreiben, bestimmen, umschreiben. 1) marquer, faire une marque. 2) dire, nommer, fixer, donner un tems. 3) déstiner, assigner, prescrire à qu. ch. 4) déstiner, désigner, nommer à quelque charge. 5) désigner, marquer, décrire, réprésenter par des paroles. § 1) naznaczmy to kreskę. 2) naznaczyi im dzień mieysce; naznaczyć godzinę nie mogę. 3) dobra te na kościoł naznaczono. 4) naznaczyć kogo do urzędu, (na urząd). 5) umie rzeczy swoim imieniem naznaczyć.

Naznaczenie. 1) Bezeichnung, Zeichen. 2) Bestimmung. 3) Ernennung zu einem Amt. 1) action de faire quelque signe; le signe, marque. 2) détermination, désignation, assignation. 3) désignation, déstination, nomination à quelque charge. § 1) przy naznaczeniu urznąć trzeba. 2) naznaczenie godziny, dochodow do czego. 3) naznaczenie Biskupow krolom należy.

Naznaczony. 1) bezeichnet. 2) bestimmt. 1) marqué. 2) destiné, nommé, assigné, désigné, determiné. § 1) naznaczone beczki. 2) naznaczony dzień; naznaczone dochody na co.

naznaczone mieysce. bestimmter Ort. rendez-vous; assignation.

Nazwanie. Benennung, Nahme. l'action de nommer, d'apeller; nom, surnom.

Nazwany. genannt, benannt. nommé, apellé.

Nazwisko. 1) Nahme einer jeden Sache. 2) Redens-Art, Kunstwort, Terminus. 1) nom de chaque chose. 2) un terme d'art, de science. § 1) nazwiska miast, rzek, ziół, drzew, ryb. 2) nazwiska budownicze, rzemieślnicze, lekarskie, prawne.

* *nazwisko własne; imię własne.* ein Nomen proprium in der Grammatik. *Gram.* un nom propre.

ma nazwisko własne, prawdziwe; nazwisko wyraża. er führt, er hat den Nahmen mit der That. son nom s'acorde à son renom.

* Nażyczam komu czego, *v. m. F. nażyczę.* 1) einem leihen. 2) verkaufen. 1) prêter à qu. 2) vendre à qu.

Nażyć się, *F. nażyię.* viel Jahre leben. vivre une longue suite d'années, vivre long tems. § nażyłeś się dziadu pamiętay na mary.

Nazywam, *v. m. F. nazwę, nazowię.* nennen, benennen. nommer, surnommer, apeller qu. donner un nom à qu. § Artemizia nazwała bilicę swoim imieniem; nazwano go łaskawym; ludzie teraz wystepki cnotami, a głupstwo mądrością nazywaią; Krakow od Krakusa nazwano.

nazywać co albo kogo inaczey; nazwisko odmienić. einen anders nennen; eines Nahmen verändern. changer le nom à qu.

nazywać się. sich nennen, heissen. se nommer; s'apeller. § nazywa się Piotr, Paweł (Piotrem, Pawłem); niech się to tak nazowie.

nazywaiący, nazywaniu służący. Gramm. ein Appellativum. *Gramm.* nom apellatif.

Nazywanie. Benennung. l'action de nommer.

Neapol. Neapel, Haupt-Stadt des Königreichs Neapolis. Naples, capitale du Roïaume du Naples.

Neapolczyk. Neapolitaner. Neapolitain; habitant de Naples.

Neapolski. } Neapolitanisch. Neapo-
Neapolitański. } litain qui est de Naples. § Prawo Rzeczypospolitey na Neapolitańskie sumy.

Neapolitańskie krolestwo. das Königreich Neapolis. Naples un Roïaume.

Nęcę. 1) anködern, ankirren, anlocken. 2) *fig.* anlocken. 1) leurrer, atirer par quelque apas; amorcer, atirer un animal. 2) *fig.* alécher, amorcer, atirer adroitement. § 1) nęcić ptaki zobią.

nęcić ryby. Fische locken. peloter, amorcer des poissons.

Nęcenie. Ankirrung, Anlockung. alèchement; atrait; l'action d'atirer doucement.

Nędza. Elend, grosse Armuth. misére, indigence.

digence, piétrerie. § nędza milczeć nie może, *prov.*
nędzę klepać. die Hunger-Pfoten saugen. ronger son ratelier; ronger sa litiére; arracher sa vie.
nędza. } elender Mensch; armer Schlucker. un misérable; pauvre haire; pauvre diable.
Nędzarz. }
Nędzę. 1) arm, elend machen. 2) quälen, plagen. 1) apauvrir, rendre pauvre. 2) tourmenter, afliger. § 1) znędźił nieprzyiaćiel Państwo. 2) głod, woyna go nędźi.
Nędźnie, *adv.* mühseliger, elender Weise. misérablement, piétrement.
nędznie żyie. er lebt elend. il vit piétrement.
Nędznica. elendes Weib. pauvre femme.
Nędznieię. verarmen, elend werden s'apauvrir, devenir pauvre & misérable.
Nędzka. } ein Armer; ein elender Mensch. un pauvre. § uciśnion nędznik wszędźie od możnieyszego.
Nędznik. }
Nędzny. 1) elend, armselig, mühselig. 2) ein Elender; ein armer Mensch. 1) misérable, fort pauvre. 2) un pauvre; un misérable. § 1) nędzny żywot teraz żyię. 2) nędznemu nikt nie zayrzy.
Nega, *vid.* Niga.
Negocyacya. Unterhandlung in Staats-Sachen. négociation.
Negocyuię. abhandeln, handeln eine Staats-Sache. négocier, traiter quelque grande afaire.
Nękam kogo. quälen, plagen, verfolgen. tourmenter, poursuivre.
Nereczka. Nierlein. petit rein.
Nerka. Niere. rein. § kamień ma w nerce prawey, lewey.
nerka bydlęca. Niere eines Thieres. rognon.
nerka ćielęca. Kalbs-Niere. rognon de veau.
nerek bol; *nerek bolenie.* Nieren-Weh. mal aux reins; mal des reins; néphrétique. § nerek bol ćierpiący.
Nerzeia. die Nährung bey Dantzig. c'est une partie du territoire de Dantzig.
Nerkowy. Nieren-. de reins, néphrétique; qui regarde le reins.
nerkowa pieczenia. Nieren-Braten. longe de veau avec les rognons.
nerkowe lekarstwa. Nieren-Artzeneyen. néphretiques, *plur. f.*
Nęta. eig. u. fig. Lock-Speise, Köder. *prop. & fig.* apas, amorce, atrait; le leûrre; le charme.
nęta na ryby. Fisch-Köder. pelote, éche pour amorcer les poissons.
Neutralizacya. die Neutralität im Staats-Recht. la neutralité dans le droit public.
Neutralizuię, stron nchodzę. neutral seyn. accepter, prendre la neutralité; n'être d'aucune partie.
Neutralista. der keinem Theil Beyfall giebet. qui n'est ni d'un coté, ni de l'autre; qui est neutre.
Neutralnie, *adv.* neutral. d'un manière neutre, en gardant la neutralité
Neutralny. neutral. neutre, qui n'est d'aucune partie. § neutralnym zostać.
Ni, *adv.* 1) gleichsam, als wie, statt niby. 2) weder, auch nicht, statt ani. 1) comme, comme si; *au lieu de* Niby. 2) pas un; ni, *au lieu de la conjonction* ani. § 1) biega ni wśćiekły. 2) ni szeląga nie ma; ni żywey dusze, ni człowieka tam niemasz; ni słowka o tym.
ni ieden, auch nicht einer. pas un.
ni—ni. weder—noch. ni—ni. § ni to ni owo; ni doktor ni cyrulik; ni wysoki ni mały; ni słodki ni gorski.
ni tak ni sak. weder so noch so; auf keine Art. pas plus d'une manière que de l'autre; d'aucune façon; en aucune maniére.
ni tam ni sam. weder da noch hier; weder auf jene noch auf diese Seite. ni là ni ici; ni dans ce côté ni dans l'autre; ni en ce lieu ni en un autre.
ni go tam ni go sam. er kan nicht von der Stelle; er kan weder vorwärts noch hinterwärts. il ne peut avancer ni reculer; il ne sait de quel bois faire flèche; il ne sait de quel côté se tourner. § ni mię tam ni mię sam.
ni ztąd ni zowąd. weder von hier noch von da. ni d'ici ni delà; ni de ce côté ni d'autre.
ni ocz; *ni przecz*; *ni zacz.* um nichts und wider nichts; um nichts, ohne Ursache. pour rien; sans raison.
ni w czym, vid. Nic—*w niczym.*
Niby, *adv.* gleichsam, schier. presque comme, comme, comme si. § obłuda była niby kobieta; wzbrania śię niby nie chćiała.
Nic, *adv. & subs. n. g. niczego.* nichts. rien. § wielkie to nic; nic nad śiłę; za nic to stoi; za nic sobie waży; z niczego tak straszna śię wszczęła woyna; nicem dźiś zrobił; nic ći nie radzę.
nic to; *to nic.* das heißt nichts. cela ne fait rien. § zarwałeś mię szablą w rękę to nic.
nic a nic; *wcale nic.* gar nichts. rien du tout;

tout; rien qu'il soit. § wcale nic nie widział; nic a nic śię go nie boię.
nic a nic zaiste. gewißlich gar nichts. non certes; rien du tout.
nic nie; nie — nic. gar nichts. rien; rien du tout; ne — point de. § nic nie dam; nie dam nic; niceśmy na świecie nie przynieśli; niemasz nic nowego na świećie; nic nie iest skrytego, coby śię obiawić nie miało; nic nie dba.
nic niemasz; niemasz nic. es ist gar kein --. il n'y a point du tout de. § nic niemasz pieniędzy, rozumu.
a niemasz tam nic więcey? ist nichts mehr da? n'y-a-t-il plus rien?
nic nie waży. es, er gilt gar nichts. il ne vaut pas un zest, un niquet; il est de nul prix, de nul crédit; il est de rien.
nic mi; nic mi iest. es fehlt mir nichts; ich bin gesund; ich bin vergnügt. je n'ai aucun mal; ma santé est bonne; j'ai ce qu'il me faut; je suis content.
nic mi nie iest ten. er heißt mir ein nichts; ich nehme ihn auf mich. je le compte pour rien; il trouvera en moi son homme.
nic do rzeczy robi. er macht nichts zur Sache. il ne fait rien qui vaille.
nic mi po tym. das nutzt mir nichts; es ist mir nicht nöthig. je n'ai que faire de cela; cela ne m'est nécessaire. § nic mu po tych pieniędzach było; nic mi po tey książce; nic mi tu po tobie.
nic po nim; nic po tym. er, es taugt nichts. il ne vaut rien. § nic po twoim braćie, po twoiey robocie; nic po niey.
nic mi do tego. es gehet mir nichts an. cela ne me touche pas; cela ne me regarde en rien; cela n'est me de rien; cela ne m'est rien.
nic z tego nie będźie. daraus wird nichts. point de nouvelle; croix de paille; la chose ne se fera pas.
iakby o nic szło. als wenn es nichts bedeutete, um nichts gienge. comme de rien étoit; comme s'il n'y alloit de rien; comme si ce n'étoit rien; comme s'il n'en valoit pas la peine.
nic inszego. nichts anders. rien autre chose.
nic złego. nichts böses. rien de mal.
nic fałszywego. nichts falsches. rien de faux; aucune fausseté.
nic pięknieyszego. nichts schöners. rien de plus beau.
nic tak łacnego. nichts so leicht. il n'est rien de si facile.
niemasz nic tak wysmienitego iako to. nichts ist so vortreflich. il n'est rien tel que cela.
w niczym; ni w czym. in nichts, in keiner Sache. en rien; dans aucune chose. § w niczymem go uraźił.
w niczym mię śię to tyka. das gehet mir keinesweges an. cela ne me regarde en rien.
za (na) nic wszystko ieżli nie. alles heißt nichts, wenn nicht. c'est ne rien faire si l'on ne; c'est ne rien faire que de.
na nic to; na nic śię to nie zda. das dienet zu nichts. cela ne sert a rien, n'est bon à rien.
z niczego co uczynić wielka sztuka. aus nichts kan man nichts machen. de rien on ne peut rien faire; un rien ne peut devenir qu. ch; il est impossible qu'un tout rien devient quelque chose.
co nic iest żadnych też nie ma własności. ein nichts hat keine Eigenschaften. un rien n'a aucune propriété.
ogromne nic; wielkie nic. ein grosses nichts. un rien emphatique.

Nić, *f. g.* *nići.* Faden, Zwirn-Faden. fil, filet, achée.
nići, plur. Zwirn. du fil.
nić gruba. grober, starcker Zwirn. fil rond.
nići do wiązania. Bind-Faden. de la ficelle.
nići tkacze, krośienne, naczynia część. die Scheerung; das ist die Faden zum Aufzug am Wendel-Baum des Webers. lame; plusieurs fils de rang dont le tisserand croise la toile. § nići tkacze osnowę z wątkiem przeplataią.
po nići co rozbierać. etwas haarklein untersuchen. éplucher une afaire, une matiére.
po nići doyść czego. hinter einen heimlichen Handel kommen. découvrir la méche, la mine; découvrir le pot aux roses; découvrir le sécret d'une afaire.

Nice, sukna albo sukni lewa strona. die abichte, inwendige Seite eines Tuchs; die verkehrte Seite eines Kleides. l'envers; le côté de l'étofe ou de l'habit qui est dedans. § na nice szatę oblec.
na nice wywracać. 1) auf die abichte Seite umwenden. 2) hecheln, durchziehen. 1) tourner, mettre à l'envers. 2) passer par l'étamine, draper, déchirer qu. § 1) wywróćić sukno na nice. 2) klasztory, sławę naszę na nice wywracaią.

Nićiany, nitkowy. Zwirn-. de filet; fait de fil. § nićiane towary.

Nicowanie. das Umwenden eines Kleides. tournure d'un habit.

Nicowany. gewendet als ein Kleid. refait, racommodé, tourné comme un habit.

Nicuię. 1) wenden ein Kleid. 2) durch die Hechel ziehn, hecheln, striegeln. 1) faire tourner, refaire, racommoder, retourner un habit. 2) timpaniser, passer par le tamis, sindiquer, vanner, taxer, niveller; mettre qu. en beaux draps blancs, à pile & au verjus. § 1) nicować szatę. 2) nicować czyią chwałę.
Nicwart. Taugenichts. un vaut-rien.
Niderlanczyk. Niederländer. un Flamand.
Niderlanski. Niederländisch. Flamand; de Païs-bas.
Niderlandya } Niederlanden. le Païs-
Niderlant. } bas; la Flandre.
Nie, *adv.* 1) nicht. 2) un, Wörtchen, so andern Worten vorgesetzet wird. 1) non, ne-pas, non pas; point; ne — point. 2) in, dis, *devant un autre mot.* § 1) nie był u mnie; a nie tak? nie trzeba; nie zły; nie rozumiem. 2) nieludzkość, niełaska.
nie od tegom; *nie od tego iestem.* ich bin nicht darwider, ich gebe es zu; meinetwegen. j'y consens; je permets; je n'y contrarie pas; je ne contredi pas.

* * *

1) Auf die *Negation* nie kommet unmittelbar das *Verbum*, und zwar abgesondert, der *Accusativus* aber, der das *Verbum* regieret, im *Genitivo* zu stehen. 2) nie in der Bedeutung des Teutschen un, wird vom folgenden Worte nicht abgesondert. 3) nie, vor einem *Infinitivo* bedeutet, daß — nicht —; nicht zu. 1) *le verbe se sépare de cette négation* nie, *&* *met alors son Acusatif au Génitif.* 2) nie *dans la signification des particules françoises* dis, in, im, *se joint aux mots suivans.* 3) nie *devant un Infinitif signifie* de ne pas — ; de — ne. § 1) mam noż: nie mam noża; nie mam owsa a ty nie masz pszenicy. 2) nieludzkość, niesławny. 3) szalona nie milczeć, nie pisać w takim razie do domu; i tyś głupi nie mowić.
Niebaczenie, *vid.* Niebaczność.
Niebacznie, *adv.* 1) unbedachtsamer Weise. 2) von ohngefähr. 1) inconsidérément, sans y prendre garde, avec imprudence. 2) fortuitement, par avanture. § 1) niebacznie to uczynił. 2) głupi co rozumie że się sprawy na świecie niebacznie toczą.
Niebaczność, niebaczenie. Unbedachtsamkeit. inconsidération, imprudence.
Niebaczny. unbedachtsam. inconsideré, mal-avisé.
Niebespieczność, Niebezpieczność. }
Niebespieczeństwo, Niebezpieczeństwo }
Unsicherheit, Gefahr. péril, danger. § iest w niebezpieczeństwie; w nowe się wprowadził niebezpieczeństwo; i bez znacznego niebezpieczeństwa zdrowia swoiego.
Niebespiecznie, Niebezpiecznie, *adv.* 1) gefährlich, unsicher. 2) tödtlich, von Wunden. 1) dangereusement, périlleusement. 2) à mort, mortellement; d'une maniére mortelle. § 1) niebezpiecznie teraz po drogach. 2) niebezpiecznie choruie, raniony; niebezpiecznie został.
Niebespieczno, Niebezpieczno, *adv.* unsicher, gefährlich. périlleusement.
Niebespieczny, niebezpieczny. unsicher, gefährlich. périlleux, dangereux.
** Niebianin. Himmels-Bürger. citoien, bourgois, habitant des cieux; Saint de Paradis.
Niebiegle, *adv.* ungeübt, ohne Erfahrung. mal-adroitement, sans expérience.
Niebiegłość. Unerfahrenheit. maladresse; le manque d'habilité.
Niebiegły w czym. ungeübt, unwissend, unerfahren. malhabile, neuf, maladroit, ignorant.
Niebieski. 1) himmlisch. 2) himmel-blau. 1) céleste, qui est du ciel; qui vient du ciel. 2) pers, bleu, du bleu céleste. § 1) niebiescy aniołowie; dar to niebieski.
niebieski kolor. Himmel-blaue Farbe. bleu céleste; bleu turquin; beau céleste; couleur bleuë qui aproche de celle du ciel.
** *niebiescy*, plur. *obywatele niebiescy.* die Himmels-Bürger. les habitans célestes.
Niebiosa, *plur. conf.* Niebo 1). die Himmel. les cieux.
wysławiać kogo pod niebiosa. einen Himmel hoch loben, bis an den Himmel erheben. élever qu. jusqu'au ciel.
Niebitny. unexercirt, ungeübt, zum Kriege untüchtig. inexercé, qui n'est point éxercé aux armes; qui n'est pas dressé à manier les armes. § niebitna ieszcze piechota.
* Niebłędnie, *adv.* unfehlbar. infailliblement.
Niebłędność. die Unfehlbarkeit. infaillibilité.
Niebłędny, niebłądzący. nicht irrend, unfehlbar, der nicht irret. infaillible, qui ne faillit pas, qui n'est pas sujet à errer.
niebłędna gwiazda. Fix-Stern. une étoile fixe.
Niebłogosławienie. Unseegen, Fluch Gottes. manque de bénédiction; malédiction, exécration. § niebłogo ła-

wieństwa Boskie się na nasze Państwo ściągaią.

Niebo. 1) der Himmel, im *plur.* ist niebiosa gewöhnlicher als nieba. 2) Wohnung der Seligen, die Seligkeit. 3) Himmels-Strich, Landes-Gegend. 1) ciel, *le plurier* niebiosa *est plus en usage que* nieba. 2) ciel, paradis; la demeure des bienheureux. 3) climat; contrée. § 1) niebo gdy się wypogodziło, się zachmurzyło; wszystkie *nieba (niebiosa) chwalcie Pana. 2) niebo go czeka; cieszy się chwałą w niebie; niebo iest mieszkanie błogosławionych. 3) pod lepszym niebem to miasto leży; pod ciepłym mieszkaią niebem.

niebo naywyższe. der höchste Himmel. le plus haut de tous les cieux; le ciel empirée; l'empirée, *m.* § niebo iest troiakie: naywyższe w ktorym Bog chwałę błogosławionym okazuie, drugie niebo na ktorym są gwiazdy, a niżey ich planety.

z nieba. vom Himmel herab. du ciel, divinement.

iakby z nieba spadł. als wenn er vom Himmel gefallen wäre. comme s'il été tombé du ciel.

wynosić, wysławiać kogo pod niebiosa. einen bis an den Himmel erheben, Himmel hoch loben. élever qu. jusqu'au ciel.

pod niebem spać. unter freyem Himmel schlafen. dormir, coucher en plein air, au serein, à découvert, à la belle étoile, à l'enseigne d'étoile.

Nieboga. armes, unglückliches Weib oder Mägdchen, wird im *plur.* nicht gebraucht. pauvre fille, malheureuse femme, *ce mot ne se dit point au pluriel.*

Nieboraczek. } Nieborak. } armer, unglücklicher Mensch, wenn man bedauret. un misérable; pauvre homme; un malheureux, *ce mot se dit par un sentiment de compassion.*

Niebonośny. Poet. der den Himmel trägt oder unterstützet. *Poët.* qui porte, qui soutient le ciel. § niebonośny Atlas.

Nieboszczka, *g. nieboszczkiey.* die Selige, die Verstorbne. la feu, la défunte.

Nieboszczyk. der Selige, der Verstorbene. le feu, le défunt; d'heureuse mémoire.

Nieboszczykowski. den Seligen betreffend. qui regarde le feu; de feu; du défunt.

**Niebotyczny. } **Niebotyczący. } den Himel anrührend; Himmel-schreyend. qui ateind le ciel; criant; qui crie vengeance au ciel; qui pousse ses priéres au ciel. § grzech niebotyczny; niebotyczne niewinnych głosy.

Niebowid, wnieboyrzał ryba morska. (*uranoscopus*) ein See-Fisch der immer gen Himmel siehet. tapecon, un poisson de mer qui regarde toujours au ciel.

Nieboże. du armer Mensch! pauvre homme que vous êtes!

Niebożątko. der arme unglückliche Mensch; das arme Weib. le pauvre homme; la pauvre femme; la pauvre fille.

niebożątka, } Niebożęta, } *plur.* die armen Leute. les pauvres gens; de malheureuses gens.

Niebrodaty. unbärtig, der keinen Bart hat. qui est sans barbe.

Niebrzuchaty. der nicht bauchig ist; der keinen Bauch hat. qui n'est pas ventru; qui n'a point de ventre.

Niebyt. Mangel, Abgang; das nicht Daseyn. défaut, le manque, défectuosité, manquement.

niebyt baczności. Mangel der Vernunft, Unbedachtsamkeit. manque d'esprit; inconsidération.

Niebytność. Abwesenheit. absence.

w niebytności iego to o nim powiedziałeś. du hast dieses hinter seinem Rücken gesagt. vous avez dit cela en son absence, en son derriére.

Niebywalec, *g. niebywalca.* Fuchs, unerfahrner Mensch. un franc novice, un homme neuf dans qu. ch.

Niebywałość. 1) seltne Gegenwart. 2) Unerfahrenheit. 1) une rare présence. 2) faute d'expérience.

Niebywały. 1) selten da, selten gegenwärtig. 2) fremde, unerfahren, ungeübt in etwas. 1) qui se trouve peu souvent en un lieu; qui est rarement présent. 2) nouveau, neuf en qu. ch; ignorant.

Niecały. verstümmelt; unvollkommen; nicht ganz. qui n'est pas entier; mutilé, estropié; qui a quelque manquement en quelque partie. § niecała książka.

Niecę ogień. 1) Feuer anschlagen, anmachen. 2) entzünden, anflammen, anstifften. 1) faire du feu; exciter du feu. 2) *fig.* alumer, exciter, enflammer, atiser, embraser. § 1) a naniecileś ogień. 2) ta dziewka w sercu nieci ogień; niecić zwadę, gniew, miłość.

niecić się. fig. entstehen; sich entzünden, brennen als die Liebe. *fig.* s'alumer, s'enflammer. § nieci się ogień u niego; nieci się miłość, gniew, zazdrość.

Niecechowy. der nicht zur Zunft gehöret, unzünftig. qui n'est pas reçû dans un corps de métier.

niececbowy rzemieślnik. Pfuscher. gâte-métier; artisan qui n'est pas dans le corps de métier.
Niecham. lassen, nur im *Imperativo* und einigen *Compositis*. laisser; *ce verbe n'est en usage qu' à l'Imperatif & dans quelques composez.*
niechay tego. laß dieses liegen, stehen. laissez cela; laissez cela en repos. § niechaymy, niechayćie tego.
niech, niechay. laßt, vor den *Imperativis* in der ersten und dritten Person. que; *devant la prémiére & la troisiéme personne des Imperatifs.*
niech czytam. laßt mich lesen. laissez moi lire; que je lise. § niech ćię nie czekam.
niech czytamy, erlaubet uns zu lesen. laissez nous lire; permettez nous de lire.
czytaymy. laßt uns lesen. lisons.
niech czytaią. laßt sie lesen. qu'ils lisent.
niech tak będźie. laßt es also seyn. soit ainsi; que cela soit.
Niechcąc. } nicht wollend. ne voulant
Niechcący. } pas.
chcąc niechcąc. es sey ihm lieb oder nicht. bongré malgré qu'il en ait.
niechcący to uczynił. er hat es ungerne, nicht mit seinem Willen gethan. il l'a fait bongré malgré, contre sa volonté, contre son gré. § niechcąca go uderzyła.
Niechcenie. das Nichtwollen. le mauvais gré de qu; l'action de ne vouloir pas.
bez niechcenia mego to uczynił. er hat es wider meinen Willen, ohne mich zu fragen gethan. il l'a fait contre ma volonté, sans me consulter.
Niechćiwy. nicht begierig. qui n'est pas avide.
Niechęć. 1) Ungunst, Unwille, kleine Ungnade. 2) Trägheit, Unlust, Kaltsinnigkeit. 1) petite disgrace, mal-veuillance, mal-graces, *f. plur.* mauvaise grace; haine; mauvaise volonté. 2) dégout, déplaisir, tiédeur, *f.* répugnance. § 1) iest w niechęći u krola. 2) wielką do nauk pokazował niechęć.
z niechęćią moią, twoią &c. wider meinen, deinen Willen. contre mon gré, contre ton gré *&c.* malgrè moi, malgré toi *&c.*
Niechętny do czego. unwillig, ungern, der etwas mit Verdruß thut. qui fait qu. ch. avec beaucoup de peine; qui fait à contre coeur, malgré soi, avec répugnance.
Niechełpliwy. nicht prahlerhaft. exempt de toute vaine gloire, qui n'est pas sujet à la vanterie; qui ne se vante point, qui n'est pas glorieux.

Niechmurny. unbewölckt, heiter. serein, clair, sans nuage.
Niechowalny. zum Verwahren, zur Dauer untüchtig. qui n'est pas propre à garder; qui n'est pas de garde. § niechowalny owoc.
Niechwaląc się. ohne Prahlerey, ohne mich (dich), sich, euch) zu loben. sans vanterie; sans me (te, se) vanter.
Niechwalny. nicht lobens-würdig. qui n'est pas loüable, qui ne mérite pas des loüanges. § chwalić niechwalnego.
Niechytry. nicht listig, einfältig. simple, grossier, ouvert; qui n'est pas fin.
Niechytrze, *adv.* ohne List. sans adresse, sans finesse, grossiérement.
Niećierpiący nic. Leidens-los, Leidens-frey, Schmertzen-los, ungeplagt. exemt de tous les maux, de toutes les peines; qui n'est pas sujet à soufrir.
Niećierpiętliwość. Befreyung von aller Quaal. impassibilité; exemption de toutes douleurs, de toutes soufrances. § niećierpiętliwość ćiał uwielbionych.
Niećierpiętliwy, niepodległy afektom duszę, ani niewczasom; nie mogący nic ćierpieć na duszy, ani na ćiele. Leidens-frey, der ohne alles Leiden und Empfindung ist. impassible, qui n'est point sujet aux soufrances & aux passions.
Niećierpliwie, *adv.* ungeduldiger Weise. impatienment, avec impatience.
Niećierpliwość. Ungeduld. impatience. § do ostatniey niećierpliwośći kogo przyprowadźić.
Niećierpliwy. ungeduldig. impatient.
Niecka. } 1) Mulde. 2) Ertz-Maaß so
*Nieckolka. } 24 Garniec hält. 1) huche, petit auge, sorte de vaisseau de bois creusé en long. 2) mesure aux mines qui contient vingt quatre pots Polonois. § 1) niemasz mąki w niecce; siła ma niecek.
niecka wielka. grosse Mulde. jale, grande huche.
Niecnota. 1) Laster, Uebelthat, Untugend, Bosheit, Schelmerey. 2) ein Bösewicht. 1) mechanceté, forfait, un crime, malice, action criminelle; malhonnêteté. 2) un méchant, scelerat; un méchant homme. § 1) wielką niecnotę popełnił; niecnotę płodźić. 2) niecnota zuchwały; iawni niecnotowie.
na niecnotę komu co uczynić. einem etwas zum Possen thun. joüer quelque mauvais tour, un mauvais parti à qu. par qu. ch.
Niecnotliwie, *adv.* schelmischer, ehrloser, boshafter Weise. méchamment, par une

une grande méchanceté, en méchant homme; mal-honnêtement.

Niecnotliwy untugendhaft, ſchelmiſch, boshaftig, laſterhaft. méchant, criminel, mal honnête.

Niecynkowaty, *vid.* Niefloryzowany

Nieczłowieczy. unmenſchlich grauſam. inhumain, cruël; qui n'a point d'humanité § nieczłowiecze ſerce.

Nieczłowiek. Unmenſch. un monſtre d'homme. § z nieczłowieka zrobił człowieka.

Nieco, *adv* etwas. un peu; tant ſoit peu. § day mi nieco chleba, pieniędzy, nieco daleki od tego mieyſca; nieco go kocham.

Niecofniony. unverruckt, unwiederruflich, unvermeidlich. irrévocable, inévitable; qu'on ne peut éviter, ou révoquer. § niecofniony wyrok, los.

Niecudnie, *adv.* auf eine grobe, ungeſtalte oder unreine Art. groſſiérement, diformement, mal-proprement.

Niecudność. ungeſtaltes Weſen; grobe, plumpe Arbeit: Unfläterey. diformité, groſſierté, mal-propreté.

Niecudny. plump, grob, ungeſtalt, unſauber. groſſier, diforme, mal-propre.

Niecwiczony. ungeübt. qui n'eſt pas éxercé; qui n'a point d'éxercice, ni d'expérience.

Nieczczy. 1) gediegen, das nicht hohl iſt. 2) der nicht nüchtern iſt, der ſchon gegeſſen hat. 1) ſolide, maſſif, qui n'eſt pas creux. 2) qui n'eſt pas à coeur jeûn; qui a deja mangé.

Niecześć. Unehre. deshonneur. § niecześć komu wyrządzić.

Nieczęſto, rzadko, *adv.* nicht oft. peu ſouvent, rarement.

Nieczęſty, rzadki. ſelten. rare, qui arrive peu ſouvent.

Nieczoſaniec, *g. nieczoſańca.* Tölpel, ungeſchliffner, grober Menſch. lourdeau, homme incivil; homme groſſier; homme impoli.

Nieczeſany. / Nieczoſany. 1) ungekämmt. 2) ungeſchliffen, grob, ungeſittet. 1) qui n'eſt pas peigné. 2) impoli; groſſier, qui eſt peu civiliſé.

Nieczuia, Oſtrzew. Wappenk. ein Creutz auf einem Stamm eines Baums mit fünf abgeſchnittenen Aeſten im rothen Feld, auf der Krone ſtehet eben dieſe Figur zwiſchen zwey Adler-Flügeln. *Blaſ.* une croix deſſus un tronc d'arbre à cinq noeuds au champ de gueules, ſur la couronne paroit la même figure entre deux ailes d'aigle.

Nieczuło, / Nieczuynie, *adv.* 1) unvermerckt, unvermerckter Weiſe. 2) ſorgenlos. 1) inſenſiblement; ſans s'en apercevoir. 2) ſans ſouci; ſans prendre quelque ſouci; avec nonchalance, nonchalamment.

Nieczułość. / Nieczuyność. 1) Tummheit, Sinnloſigkeit, Unempfindlichkeit. 2) Unwachſamkeit, Sorgenloſigkeit. 1) ſtupidité, inſenſibilité. 2) nonchalance, inadvertance, manque de vigilance. § * 1) rzeczy niemych nieczułość. 2) przy naſzey takiey nieczuyności iuż rozumieią że; nieczułość iego na tym urzędzie.

Nieczuły. / Nieczuyny. 1) ſinnlos. 2) unempfindlich der oder das nichts empfindet. 3) unempfindlich, das man mit den Sinnen nicht empfindet. 4) unachtſam, ſorgenlos. 1) ſtupide, inſenſé. 2) inſenſible, qui ne ſent & reſſent rien; qui n'a aucun ſentiment. 3) inſenſible, imperceptible, qu'on ne peut ſentir, qui ne tombe pas ſous les ſens. 4) nonchalant; négligent, qui eſt ſans ſouci & ſans inquiétude.

Nieczynność. die Unwirckſamkeit, das Nichtsthun, Unterlaſſung des Geſchäffts. inaction, ceſſation d'agir. § nieczynności naſzey ſąſiedzi ſię dziwuią.

Nieczynny. unthätig der nichts thut. qui n'agit rien, qui ne fait rien; qui eſt dans une inaction.

Nieczyſto, *adv.* 1) unreinlich. 2) unkeuſch. 1) mal-proprement, d'une maniére mal-propre. 2) impudiquement, laſcivement.

Nieczyſtość. / Nieczyſtota. 1) Unreinigkeit. 2) Unkeuſchheit. 1) impureté, mal-propreté, ſaleté. 2) impudicité, laſcivité, impureté, lubricité.

Nieczyſty. 1) unrein. 2) unkeuſch. 1) impur, malpropre, ſale. 2) impudique, laſcif, impur.

Nieczyſzczony. 1) ungereinigt. 2) nicht verſchnitten, nicht caſtrirt. 1) qui n'eſt pas nettéié. 2) qui n'eſt pas chartré.

Nieczytany. ungeleſen, das nicht geleſen worden iſt. qui n'a point été lû; qu'on n' a point lû.

Nieczytelność. Unleſerlichkeit. dificulté de lire un écrit qui n'eſt pas liſible.

Nieczytelnie, *adv* unleſerlicher Weiſe. d'une manière dificile à lire.

Nieczytelny. unleſerlich. dificile à lire; écrit avec des lettres qui ne ſont pas liſibles.

Niedatny. karg, nicht freygebig, genau. mesquin, tenant, chiche; qui n'aime point à donner.

Niedawno,

Niedawno, *adv.* neulich, ohnlängst. recemment, de puis peu, nouvellement.

Niedawny. neu frisch, unlängst geschehen. recent, nouveau, qui vient de se faire.

Niedbale, *adv.* nachläßiger Weise. négligemment, avec négligence; à la négligence.

Niedbalec, *g. niedbalca.* ein Nachläßiger. nonchalant; un homme négligent; paresseux.

Niedbalstwo. Nachläßigkeit, Unachtsamkeit. négligence.

Niedbały, *adj. & subs.* nachläßig, ein Nachläßiger. négligent, qui a peu de soin. § niedbały w czym.

Niedbanie, zaniedbanie. anständige Nachläßigkeit; ungekünsteltes Wesen. négligence; ce qui est oposé à la grande afectation. § niedbanie ma iakieś przystoyne.

*Niedbany, zaniedbany. versäumet, hindangesetzet. négligé.

Niedętość Festigkeit einer Sache die inwendig nicht hohl ist. solidité d'une chose qui n'est pas creuse dédans.

Niedęty. gediegen, aus einem Stück, nicht getrieben, nicht hohl. solide, massif, qui n'est pas creux.

Niedobity. nicht gäntzlich, halb erschlagen. à demi-tué.

Niedobitki; niedobitkowie; *plur.* ostatek pobitego woyska. der Ueberbleibsel; die Ueberbliebenen von einer geschlagenen Armee. le débris d'une armée batuë.

Niedobry. mittelmäßig; nicht gar zu gut; etwas schlecht. médiocre; un peu mauvais; qui n'est pas trop bon.

niedobrego łoża. in einem unehelichen Stande erzeugt. né dans un mariage illégitime.

Niedogoda. Unbequemlichkeit. incommodité.

Niedogodny, ktoremu trudno dogodźić. eigensinnig, wunderlich, dem man es niemahls gut machen kan. difficile à contenter; bizarre, de mauvaise humeur.

Niedoiatki, *plur.* 1) Ueberbleibsal von einer Mahlzeit. 2) Abhub von der Tafel. 1) les bribes, *f.* les graillons, relief; les rogatons. 2) desserte; le reste de ce qu'on a servi sur table. § 1) twoich ieść nie będę niedoiatkow. 2) Pańskie niedoiadki dobre dla czeladki, *prov.*

Niedokładanie, niedołożenie śię, nieradzenie śię kogo. unterlassene Befragung um Rath. l'omission de consulter qu; manque de démander conseil à qu.

Niedokończenie. die Nichtvollendung. manque d'achevement; imperfection d'une chose qui n'est pas achevée.

Niedokończony. ungeendigt. incomplet; imparfait, qui n'est pas achevé; qui n'a pas été fait; demi-fait.

Niedola. Unvermögen Schwachheit, Unvollkommenheit. impuissance, éxiguité.

Niedołęga. } 1) Verstümmelung eines
Niedołęka. } Gliedes; Gebrechlich-
Niedołęzność. } keit. 2) Unzulänglichkeit, Schwäche, Wenigkeit, Unvermögen. 3) Schwachheit, Fehl, Gebrechen. 1) mutilation; perte de l'usage d'un de ses membres. 2) impuissance, foiblesse, éxiguité, insufisance. 3) défaut, foiblesse, défectuosité, fragilité, imbécillité.

niedołęga, niedołęka czego. Mangel Vermissung einer Sache. défaut, faute de qu. ch. § niedołęka wody, pieniędzy.

niedołęga. } 1) ein Krüpel. 2) ein schwa-
Niedołężny. } cher Mensch. 1) un homme impotent. 2) un homme, foible.

niedołężny. 1) gebrechlich, der ein Leibes-Gebrechen hat. 2) schwach, kraftlos, unvermögend. 1) impotent, perclus de quelque membre. 2) foible, débile, impuissant, éxigu, fragile, imperfait.

Niedołężnie, *adv.* ohnmächtig, kraftlos. impuissanment, foiblement.

Niedołożenie, *vid.* Niedokładanie.

Niedołożnie, *adv.* unzulänglicher Weise. insufisanment.

Niedołożny. unzulänglich. insufisant, défectueux.

Niedomniemany. unverdächtig, unvermuthlich, unverhoft. inopiné, imprévû, inesperé; à quoi l'on ne pense pas; qu'on ne soupçonne point.

Niedomowienie. unvollkommene Aussprache der Wörter. imparfaite prononciation des mots; une prononciation obscure.

Niedomowiony. unvernehmlich, nicht deutlich ausgesprochen. prononcé obscurément; indistinct, qu'on ne peut bien entendre; inintelligible. § niedomowione słowo.

Niedomowy. fremd, der nicht ins Haus gehöret. étranger, qui n'est pas domestique; qui n'apartient point à la maison.

Niedonoszony płod. unzeitige Leibes-Frucht. avorton; qui est né avant le tems.

Niedopanek. im Schertz: Herrchen; kleiner Herr der viel bedeuten will. *burlesq.* petit Seigneur; celui qui tranche du grand, qui veut faire le grand. § tacy

niedopankowie często są zamieszania w Państwie przyczyną.
Niedopieczony. nicht gar gebraten. à demi rôti.
Niedopłayca. ein Restant, der noch einen Rest schuldig bleibet. qui est en arriére; qui doit quelque reste; qui doit par er une somme restante.
Niedorobiony. nicht gänzlich verfertigt. demi-fait; qui n'est pas achevé.
Niedorosły. 1) jung, unerwachsen. 2) unmannbar. 1) jeune, qui n'a pas encore aquis sa grandeur naturelle. 2) qui n'est pas en âge d'étre marié; qui n'a pas encore ateint l'âge de la puberté. § 1) niedorosłe drzewo. 2) niedorosła dziewka; syn niedorosły.
Niedorostek. 1) unerwachsener Mensch. 2) Zwerg; ein Mensch oder Thier, so im wachsen klein geblieben ist. 1) garçon; jeune homme qui n'a pas encore ateint l'âge de la puberté. 2) nain; un homme ou bête qui demeure imparfait & n'aquiert pas la grandeur naturelle. § 1) ma dwoch synow niedorostkow. 2) niedorostek naylepszy, podleyszy od konia w urodzie okazałego; niedorostkow karłami nazywaią.
Niedościgły. ⎫ 1) schwer zu erreichen,
Niedościgniony. ⎭ zu erjagen. 2) unerforschlich. 1) dificile à ateindre, à joindre. 2) incompréhensible, impénétrable, qu'on ne peut comprendre. § 1) niedościgłych gonić nieprzyiaciół. 2) niedoścignione sądy Boskie; niedościgłe rozumem, myślą to są rzeczy.
niedościgły okiem. das man mit dem Auge nicht oder schwerlich erreichen kann; unvermerckt. imperceptible, qu'on n'aperçoit point, ou presque point.
Niedosięgły. 1) schwer mit der Hand zu erreichen. 2) unerforschlich. 1) dificile à ateindre avec la main; si haut qu'on ne peut toucher avec la main. 2) inconcevable, impénétrable. § 1) niedosięgły ręką. 2) niedosięgły rozumem.
Niedoskonale, *adv.* unvollkommner Weise. imparfaitement; d'une maniére imparfaite.
Niedoskonałość. 1) Unvollkommenheit. 2) Fehler, Mangel, Schwachheit. 3) Mathem. Irregularite einer Figur, eines Orts. 1) imperfection. 2) défaut, défectuosité, imbecillité. 3) *Matém.* irregularité d'une figure, d'une place.
Niedoskonały. 1) unvollkommen. 2) Mathem. irregulair. 3) nicht geendigt. 1) imparfait. 2) *Matém.* irrégulier. 3) qui n'est pas achevé. § 1) niedoskonała umieiętność iego; niedoskonała ludzka cnota. 2) niedoskonała forteca. *3) niedoskonała (niedokończona) robota.
Niedosłuch. harthöriger Mensch. sourdaut.
Niedosłyszenie, tępość słuchu. Harthörigkeit, schweres Gehör. surdité; ouïe dure.
Niedospanie. Schlaflosigkeit. insomnie, impuissance de bien dormir.
Niedospany. 1) schlaflos, fast ohne Schlaf zugebracht. 2) der nicht recht ausgeschlafen hat. 1) passé presque sans dormir. 2) qui n'a pas bien dormi une partie de la nuit.
Niedośpiałek, kosmaczek ziele. (*pilosella*) Art von Mäuseöhrlein; Nagel-Kraut oder Pilosellen-Kraut. pilosellę, oreille de rat.
Niedostaie ⎫ czego, *v. imp.* 1) es gehet
Niedostawa ⎭ ab, es fehlet, es mangelt. 2) es fehlet, man vermisset, es ist zu wenig. 1) il manque, il ne se trouve point, il vient à manquer, il n'y a pas. 2) il y manque qu. ch; on trouve dire qu. ch; on trouve à redire en qu. ch. § 1) niedostaie nam żywności, niedostawało im prochu i sposobnych puszkarzow. 2) trzech w stadzie niedostawa owiec.
a niedostawało ci czego? hat dir was gemangelt? avez vous manquez de qu. ch.
niczego ci niedostawało. es hat dir an nichts gefehlet. rien ne vous a manqué; vous n'avez manqué de rien.
chleba niedostawało. es gebrach an Brod; es mangelte Brod. le pain manquoit; on manquoit de pain.
mało niedostawało. es hat wenig gefehlet. peu s'en est fallu.
iednego w liczbie niedostawało. es hat einer in der Zahl gefehlet. il s'en falloit un au nombre.
i iednego niedostawało. es hat auch nicht einer gefehlet. il ne s'en est pas falu un.
w gospodarstwie zawsze czego niedostaie. im Haus-Wesen fehlet allemahl etwas. il manque toujours qu. ch. dans une maison.
ieszcze temu czegoś niedostaie. es fehlet noch etwas hieran. on trouve à redire à cela.
tey liczbie, tey mierze czegoś niedostaie. es fehlet etwas an dieser Zahl, an diesem Maaß. on trouve à redire qu. ch. dans ce nombre, dans cette mesure.
iedney rzeczy ci ieszcze niedostaie. es fehlet dir noch eins. il vous manque encore une chose.

z boiaźni aby mi niedoſtawało. aus Furcht daß es mir nicht mangeln möchte. de peur qu'il ne me manque.
Niedoſtały, *vid.* Niedozrzały.
Niedoſtatecznie, *vid.* Niedoſtatnie.
Niedoſtateczny, *vid.* Niedoſtatni.
Niedoſtatek, *g. niedoſtatku.* 1) Dürftigkeit, Mangel. 2) Mangel, Ermanglung. 3) Abgang, das was an einer Sache fehlet, oder zu wenig iſt. 4) Mangel, Fehler, kleines Laſter, Schwachheit. 1) indigence, diſette, néceſſité. 2) faute, défaut, de qu. ch. 3) manque, manquement; ce qui manque à qu. ch. 4) défaut, défectuoſité; un vice; faute, foibleſſe. § 1) w wielkim żyie niedoſtatku. 2) niedoſtatek ksiąg, wody, żywności. 3) niedoſtatek w ſuknie połtora łokći. 4) niedoſtatek to iego że gniewliwy.
z niedoſtatku, w niedoſtatku. aus Mangel. par faute de; faute de; au défaut de. § w niedoſtatku pieniędzy; z niedoſtatku ſpoſobnych ludźi to pochodźi.
Niedoſtatnie, niedoſtatecznie, *adv.* 1) dürftiger Weiſe. 2) unvollkommen, nicht zulänglich. 1) pauvrement, dans l'indigence. 2) imparfaitement, d'une maniére imparfaite.
Niedoſtatni, niedoſtateczny. 1) dürftig, armſelig. 2) unvollkommen. 1) diſeteux, ſoufreteux, néceſſiteux. 2) imparfait. § 1) niedoſtatni prowadźi żywot. 2) źiemſkie rzeczy barzo ſą niedoſtateczne.
Niedoſtępność. Schwürigkeit etwas zu erlangen; ſchwerer Zutritt vor einen zu kommen. dificulté d'aquerir, de gagner; dificulté d'aborder qu; un accès dificile.
Niedoſtępny. 1) unzugänglich, dahin ſchwer zu kommen iſt; das nicht leicht zu erlangen, zu erobern iſt. 2) vor dem ſchwer zu kommen iſt. 1) inacceſſible, qu'on ne peut aprocher, dificile à gagner, à aquerir. 2) inabordable; qui eſt de dificile accès; qui n'eſt pas acceſſible; qu'on approche avec peine. § 1) niedoſtępna to forteca.
Niedoſtoynie, *adv.* unwürdiger Weiſe. indignement, d'une maniére indigne.
Niedoſtoyność. Unwürdigkeit. indignité; défaut de mérite.
Niedoſtoyny. unwürdig. indigne, qui eſt ſans mérite.
Niedoświadczenie. Unerfahrenheit, Unwiſſenheit. inexpérience, défaut d'expérience; ignorance.
Niedoświadczony. 1) unerfahren, ungeübt. 2) mit der Erfahrung noch nicht beſtätiget. 1) inexpérimenté, qui eſt ſans expérience; peu expert, neuf, nouveau. 2) inexperimenté, qui n'eſt point éprouvé.
Niedoſzły. *1) ſchwer zum Hinkommen. 2) unerfahren, ungeübt, ungeſchickt in ſeiner Kunſt. 1) inacceſſible, qu'on ne peut aprocher. 2) inexpérimenté, ignorant, malhabile dans ſon art. § *1) niedoſzła (niedoſtępna) to gora. 2) niedoſzły cyrulik ieſt kat doſkonały.
płod niedoſzły, vid. Niedonoſzony płod.
niedoſzły lat prawnych. ein Unmündiger. pupile, mineur.
Niedotkliwy. 1) unberührlich, unantaſtlich. 2) empfindlich, der nichts leiden kan. 1) que l'on ne ſauroit toucher. 2) ſenſible, délicat, pointilleux, qui ſe fâche pour rien. § 1) słońce ieſt niedotkliwe, dotknąć śię go nikt nie może. 2) umysł niedotkliwy.
Niedotkliwość. } Niedotykanie. } 1) Unberührlichkeit. 2) Empfindlichkeit, Ungeduld desjenigen der nichts leiden kan. 1) qualité d'une choſe que l'on ne ſauroit toucher. 2) impatience, grande délicateſſe de celui qui ſe fâche pour rien.
Niedowarzony. roh, nicht gar gekocht. tout ſaignant, qui n'eſt pas bien cuit.
Niedowćipnie. mit wenigem Witz, grob. groſſiérement, avec peu d'eſprit, d'une maniére peu ingénieuſe.
Niedowćipny. ſtumpf, plump, nicht witzig. groſſier, peu fin, peu ingénieux.
Niedowiarek. ein Ungläubiger. incredule, qui ne croit pas aiſément.
Niedowiarſtwo. } Niedowierzanie. } Unglauben, Mißtrauen. incredulité, défiance.
Niedowid. } Niedowidz. } kurtzſichtiger Menſch; oder der ein ſchwaches Geſicht hat. un miope, homme d'une vuë courte; qui a des mauvais yeux, qui a mauvaiſe vuë; qui a les yeux tendres.
Niedowiernie, *adv.* ungläubiger Weiſe. avec incrédulité.
Niedowierny. ungläubig. incrédule.
Niedowodnie, *adv.* ohne Beweis. ſans preuve.
Niedowodny. unerweislich. qui eſt ſans preuve; inſoutenable, qu'on ne ſauroit prouver.
Niedoyrzany. das man mit dem Geſicht nicht erreichen kan. qu'on ne ſauroit ateindre de vuë.
Niedozor. unterlaſſene Aufſicht; Unachtſamkeit, Nachläßigkeit im Amt. inéxactitude, inadvertance, peu de ſoin qu'on a de quelque choſe. § przez ktorych niedozor śię to ſtało; z niedozoru śię to ſtało.

Niedozorny. unachtſam in ſeinem Amt; fahrläßig, nachläßig in der Aufſicht. négligent, inexact dans ſon emploi.
Niedoyrzałość. } 1) Unreife des Obſtes.
Niedozrzałość. } 2) Uebereilung, unzeitiges Unternehmen einer Sache. 1) verdure des fruits. 2) précipitation; entrepriſe avant le tems, hâte trop grande.
Niedoyrzały. } 1) roh, unreif. 2) früh-
Niedozrzały. } zeitig, was vor der Zeit geſchicht. 1) verd, qui n'eſt pas mûr. 2) précipité; qui ſe fait avant le tems.
Niedozwolony. nicht erlaubt. illicite; qui n'eſt pas permis.
Niedrożny. unwegſam. où il n'y a point de chemin; inpracticable, rompu.
Niedrożony. nicht hohl, nicht getrieben. ſolide; qui n'eſt pas creux; qui n'eſt pas boſſelé.
Niedrzewny, drzewa nie maiący. das Mangel am Holz hat, oder wenig Bäume zeuget. qui n'a point de bois, qui ne produit que peu de bois.
Niedufnie, *adv.* mißtrauiſcher Weiſe. avec défiance.
Niedufność. Mißtrauen. défiance, méfiance. § niedufnośći słuchać nie było.
Niedufny. mißtrauiſch. défiant, qui ſe défie; méfiant, ſoubçonneux.
Niedużv. 1) nicht groß. 2) ſchwach, ohnmächtig. 1) qui n'eſt pas grand. 2) foible, impuiſſant, débile.
Niedworny. 1) nicht neugierig, ſorglos, hinläßig, der ſich um nichts bekümmert. 2) trocken, mager, gemein, das nicht ſelten vorkommt. 1) peu ſoigneux, peu curieux, négligent; qui à peu de ſoin & de curioſité. 2) ſec, maigre, commun, fréquent, vulgaire, qui n'eſt pas rare. § 1) niedworny człowiek. 2) niedworne to ſą rzeczy do słuchania, do wiedzenia, do widzenia; niedworną napiſał hyſtoryą.
Niedymny. das nicht rauchet; das ohne Rauch iſt. qui ne fume point; qui eſt ſans fumée.
Niedźiela. 1) Sonntag. 2) Woche, nur in *plurali.* 1) Dimanche. 2) ſemaine, *dans ce ſens on met ce mot au plurier.* § 1) niedźiela pochodźi od *nie* i *dźieła* albo *nie* i *dźiałania*, ktorego w ten dźień zakazano; wielka, biała Niedźiela. 2) dwie, trzy niedźiele tam mieſzkał; kilka niedźiel tam był.
druga Niedźiela po Wielkiey nocy. Miſerere oder der andre Sonntag nach Oſtern. Pâque cloſe.
Niedźielny. 1) ſonntäglich. 2) ungetheilt. 1) Dominical, de Dimanche. 2) qui n'eſt pas partagé.
niedźielni braćia. ungetheilte Brüder, die ihr Väterliches nicht getheilet haben. des fréres qui n'ont point partagé la ſucceſſion paternelle.
Niedźwiadek. 1) junger kleiner Bär. 2) Scorpion. 3) der Scorpion ein Himmels-Zeichen. 4) ein Wurtzel-Nager, Wurm mit acht Füſſen, der die Wurtzeln naget. 1) ourſin, ourſon, petit ours. 2) un ſcorpion, ſorte d'inſecte venimeux. 3) le ſcorpion, l'un de douze ſignes du Zodiaque. 4) un ſpondile, ſorte de ver à huit piez qui ronge les racines.
Niedźwiadkowy. Scorpion-, Scorpionen. de ſcorpion.
Niedźwiednik. Bären-Führer. méneur d'ours.
Niedźwiedź. Bär. ours. § niedźwiedź ſrogo na żołądź ryka, gdy gałąź ſpadnie umyka, *prov.*
iako niedźwiedź łapę lizać muśi. er ſaugt die Hunger-Pfoten. il n'a ni pain, ni pâte; il plaide avec le boulanger; il fait des croix de Malthe.
niedźwiedź w leśie a ſkorę iego przedaieſz; pić na żywego niedźwiedźia ſkorę; nie piy na niedźwiedźia ſkorę. verkaufe die Haut nicht, wenn der Bär noch im Walde iſt. ne vendez point la peau de l'ours, avant qu'il ſoit pris; il ne vaut pas vendre la peau de l'ours qu'on ne l'ait pris pas.
Niedźwiedźi. Bären-. d'ours.
niedźwiedźia ſtopa, barſzcz płonny źiele. (ſphondylum) teutſche Bärenklau. du ſpondile.
niedźwiedźia łapa źiele. (muſcus terreſtris) Beerlapp, Gürtel-Kraut; Zahn-Moos. mouſſe terreſtre.
Niedźwiedźica. Bärin. ourſe.
Niefarbowany. von natürlicher Farbe, ungefärbet. naturel; qui n'eſt pas teint; qui a une couleur naturelle.
Niefloryzowany. glatt, ungeblümt. uni; qui n'eſt pas façonné ou figuré.
płotno niefloryzowane. ungemodelte gewöhnliche Leinwand. linge non-ouvré.
Nieforemnie, *adv.* unartiger, unanſtändiger Weiſe. groſſiérement, indécemment, d'une maniére impoli. § zaciera co nieforemnie wyrzekł.
Nieforemność. Unartigkeit, Unanſtändigkeit. groſſierté, indécence, impoliteſſe.
Nieforemny. unartig, unanſtändig. groſſier, indécent, malſéant, mésſéant, impoli.

coś nieforemnego o niey mowią, sądzą. man redet, urtheilet von ihr nachtheilig. on parle, on juge d'elle ſiniſtrement; d'une maniére deshonnête.
Nieſraſobliwie, *adv.* ohne Sorge. ſans ſouci.
Nieſraſobliwość. Sorgloſigkeit. nonchalance; qualité de celui qui eſt ſans peine & ſans ſouci.
Nieſraſobliwy. unbeſorgt, ſorglos. nonchaland; qui eſt ſans ſouci.
Niegalant. der nicht galant iſt, ſich nicht putzet. qui n'eſt pas propre en habit; qui ne s'ajuſte point, qui ne ſe pare point; qui eſt en desordre & ſans ornement.
Niegałęziſty. das nicht viel Aeſte hat. qui n'eſt pas branchu; qui n' a point de branches.
Niegaſzony. ungelöſcht. qui n'eſt pas éteint.
niegaſzone wapno. ungelöſchter Kalck. de la choux vive.
Niegdy, *adv.* weyland, ehedeſſen. jadis, autre fois.
Niegdźie, *adv. vid.* Niekędy.
Niegęſto, *adv.* nicht offt, ſelten. rarement, peu ſouvent.
Niegęſtość. Wenigkeit, Mangel, Seltenheit. rareté, petit nombre.
Niegęſty. wenig, ſelten. rare, qui ſe trouve peu ſouvent.
Niegibki. 1) unbiegſam, das ſich nicht biegen läßt. 2) hart, unerbittlich, unbeweglich. 1) infléxible; qu'on ne peut plier. 2) infléxible, inéxorable, qu'on ne ſauroit fléchir.
Niegibkość. 1) Unbiegſamkeit. 2) *fig.* Härte, Unbeweglichkeit. 1) infléxibilité; qualité d'une choſe qu'on ne peut plier. 2) infléxibilité, dureté du coeur.
Niegładki. 1) rauch, nicht glatt. 2) grob, roh, rauh. 3) nicht ſchön. 1) âpre, raboteux. 2) rude, dur, impoli, groſſier. 3) qui n'eſt pas beau. § 1) niegładka deſka. 2) niegładkie słowa. 3) niegładka panna.
Niegładko, *adv.* 1) holpricht, uneben. 2) grob. 1) d'une maniére raboteuſe. 2) groſſiérement, ſans politeſſe, ſans art.
Niegładkość. 1) Holprichkeit, Rauhigkeit. 2) Grobheit, rohes Weſen. 3) Unſchönheit. 1) apreté; maniére raboteuſe. 2) rudeſſe, impoliteſſe, groſſierté. 3) qualité d'une perſonne qui n'eſt pas belle.
Niegłaſkliwy. ſchwer zahm zu machen. dificile d'aprivoiſer.
Niegłęboki 1) ſeicht, nicht tief. 2) ſeicht, mager, trocken. 1) bas, qui n'a pas de profondeur. 2) ſec, maigre, modique, éxigu. § 1) niegłęboka rzeka. 2) niegłębokie nauki; niegłęboki rozum.
Niegnoiony, nienagnoiony. ungedünget, nicht bemiſtet. qui n'eſt pas fumé ou engraiſſé.
Niegodnie, *adv.* unwürdiger Weiſe. indignement, d'une maniére indigne.
Niegodność. Unwürdigkeit. indignité.
Niegodny. unwürdig. indigne, qui a peu de mérite.
Niegodźiwie, *adv.* unerlaubter, unanſtändiger Weiſe. d'une maniére illicite; indécenment.
Niegodźiwość. 1) Unerlaubniß. 2) Unanſtändigkeit. 1) défaut de permiſſion. 2) indécence, malſéance.
Niegodźiwy. unzuläßig, unanſtändig, unerlaubt. inadmiſſible, illicite, qui n'eſt pas permis; indécent, qui n'eſt pas dans la bienſéance.
Niegoiſty. ſchwer zu heilen, zu curiren; unheilbar. incurable; dificile de guérir; qu'on ne peut guérir.
Niegolony. unbalbiert. qui n'eſt pas raſé.
Niegośćinność. Unfreundlichkeit gegen die Fremden. inhoſpitalité; défaut d'hoſpitalité.
Niegośćinny. 1) gaſtgebäßig, unfreundlich gegen die Reiſenden; nicht gaſtfrey. 2) befreyt von Einquartierung der Soldaten, der Hof-Bedienten. 1) inhoſpitalier, qui ne reçoit pas les paſſans. 2) éxemt, libre de donner un logement aux oficiers de la Cour, ou aux ſoldâs. § 1) niegośćinnych nie rad nawiedzam. 2) dom niegośćinny to ieſt wolny od gośći, od ſtacyy.
Niegoſpodarnie, *adv.* auf eine Art die nicht wirthſchaftlich iſt. d'une maniére peu ménagére; ſans économie.
Niegoſpodarność. Mangel der Wirthſchaft, der Sparſamkeit. défaut d'économie, d'épargne, de ménage.
Niegoſpodarny. nicht wirthſchaftlich, nicht ſparſam. peu économique; peu ménager.
Niegotowo, *adv.* nicht fertig, unzubereitet, unverfertigt. ſans avoir fait; ſans avoir achevé; ſans être préparé.
Niegotowość. die Nichtzubereitung, Unzubereitung. défaut de préparation; manque d'apareil.
Niegotowy. nicht fertig, unzubereitet. point prêt; qui n'eſt pas prêt; qui n'eſt pas achevé; qui n'eſt pas préparé.
Niegrzecznie, *adv.* 1) unartiger, grober Weiſe. 2) abgeſchmackt; ungeſchickter Weiſe. 1) incivilement, impoliment, d'une

d'une manière peu civile. 2) absurdement, ineptement.

Niegrzeczność. 1) Unartigkeit, Grobheit. 2) abgeschmacktes Wesen. 1) incivilité, impolitesse. 2) absurdité, extravagance. § 1) z niegrzeczności to pochodźi.

Niegrzeczny. 1) unartig, unanständig, grob. 2) abgeschmackt. 1) grossier, incivil, impoli. 2) absurde, inept.

Niegrzeczy to, *v. imp.* es ist abgeschmackt; es ist zur Unzeit, nicht zur Sache. cela est absurde; cela est mal à propos, à contre tems. § niegrzeczy iego mowa była.

Nieiaki. / Nieiakiś. ein gewisser. quelqu'un; un certain. § widziałem nieiakąś dźiewkę; nieiaki tu był; nieiaką mam sprawę.

nieiakiś Pan mię nawiedźił. ein gewisser Herr hat mich besuchet. Monsieur tel m' est venu voir.

Nieiako, *adv.* auf irgend eine Weise. en quelque maniére; en quelque façon.

Nieiasny. eig. u. fig. dunckel, nicht hell. *prop. & fig.* obscur, qui n'est pas clair.

Nieiawny. 1) nicht offenbar. 2) in den Rechten: verschwiegen, darunter verstanden. 1) qui n'est pas public ou notoire; peu manifeste. 2) *droit:* tacite, sous-entendu. § 1) nieiawne ogłośił rzeczy. 2) nieiawne zezwolenie.

Nieiednaki. unterschieden. divers.

Nieiednako, *adv.* unterschiedener Weise. diversement, diféremment.

Nieiedzenie. Enthaltung von Speise. le jeûner; abstinence de toutes sortes de viandes.

Nieiezdny, do ieżdżenia albo iazdy niesposobny. wo man nicht reuten, zu Pferde nicht fortkommen kan. où l'on ne sauroit aller à cheval.

Niekarany, Nieskarany. ungestraft. impuni, qui n'est pas puni.

Niekarnie, *adv.* ungestrafter Weise. impunément, avec impunité.

Niekarność. Nachlaß, Erlassung der Strafe; Unbestrafung. impunité; liberté de faire tout impunément.

Niekarny. ungezüchtigt, ungezogen; der sich nicht bessern läßt. incorrigible, qu'on ne peut corriger; incapable de correction; indisciplinable.

Niekędy, *adv.* irgendwo, irgend. quelque part; en quelque lieu.

Niekiedy, *adv.* 1) bisweilen, zuweilen. *2) ehedessen, weiland. 1) quelques fois. *2) autre fois; jadis, ci-devant.

Niekiśiałość, *vid.* Zakał.

Niekleisty. das sich nicht leimen läßt. qu'on ne peut joindre avec de la colle; qui n'est pas propre à la glutination.

Niekontent z czego. unzufrieden. mécontent, malcontent. § niekontenta z ćiebie matka.

Niekontenteca. Unzufriedenheit. mécontentement.

Niekorzystny. unzuträglich, unnutzbar, unnütz. inprofitable, inutile. § niekorzystna po czaśie pomoc.

Niekraśny. unlieblich, unangenehm. désagréable, malplaisant, déplaisant.

niekraśny. / Niekraszony. mager, unangemacht; ohne Fett zugerichtet. maigre; qui n'est pas assaisoné de graisse.

Niekruchy. hart, nicht mürbe. dur, qui n'est pas fragile ou tendre.

Niekrwawy. 1) nicht blutig, ohne Blut. 2) unblutig, nicht mit Blut besudelt. 1) qui n'a point de sang. 2) qui n'est pas sanglant.

Niekształt. / Niekształtność. Unförmlichkeit, Ungestalt. la malefaçon, diformité.

Niekształtowny, niekształtny. ungestaltet. diforme, mal-bâti, défiguré, malfait.

Niekto, ktoś. ein gewisser. un certain, quelqu'un.

Niektory. einig, ein gewisser. quelque; quelqu'un. § niektorzy rozumieią; niektory z Francuzow.

Niekunsztowny, *vid.* Niesztuczny.

Niekupny, niekupiony. nicht zu erkaufen, nicht erkauft. qui n'est pas à acheter; qui n'a point été acheté.

Niekuszony, ktorego śię żaden nie kuśił, nie ważył. unversucht. qui n'est point éprouvé; qu'on n'a point encore tenté; qu'on n'a point encore mis en usage.

Niekwaszony. ungesäuert, weder mit Eßig noch Sauerteig angemacht. qui est sans vinaigre ou sans levain; où il n'y a point de vinaigre ou de levain.

Niełacno, *adv.* ungelegen, nicht bequem. avec incommodité, importunément.

niełacno mi. es ist mir nicht bequem, nicht gelegen. je ne suis pas d'humeur, de loisir; je suis ocupé. § niełacno mu w ten czas było.

Niełacny. 1) nicht leicht. 2) beschäfftiget, der nicht Zeit hat. 1) dificile, malaise, qui n'est pas facile. 2) empêché, qui n'a point de loisir; surchargé, afairé, ocupé.

Nieladaco, *adv.* nicht schlecht, ziemlich wohl. assez bien. § nieladaco pisze, mowi, pracuie.

nieladaco to. das ist nicht was schlechtes. cela est de quelque valeur; cela n'est pas fait par maniére d'aquit; on doit cela un peu estimer.
Nieladaiaki. nicht ein geringer, nicht ein schlechter. qui n'est pas léger, qui n'est pas de petite valeur; qui n'est pas peu de chose.
Niełagodnie, *adv.* unlieblich, unsanft. désagréablement, sans douceur, sans agrément, sans grace.
Niełagodność. Unlieblichkeit Härte. dureté, la rigueur; inclémence.
Niełagodny. unlieblich, streng, unleutselig. dur, rude, rigide, rigoureux, févere.
Niełakomy. 1) nicht geitzig nicht geldgierig. 2) nicht ecklich, der alles ißt, was ihm vors Maul kommt. 3) das keine Reitzung hat; nicht anlockend, unreitzend. 1) qui n'est pas ataché à l'avarice; qui n'est point avide d'argent. 2) qui n'est pas délicat dans son manger; à qui les viandes sont indiféreutes. 3) qui n'est pas atraïant; qui n'a point d'attraits & de charmes. § 1) niełakomy na pieniądze. 2) niełakomy w iedzeniu. 3)niełakome to są rzeczy.
Niełaska Ungunst, Ungnade, Ungütigkeit. disgrace; mauvaise grace, haine. § przyszedł o wielką niełaskę u krola.
Niełaskaw, niełaskawy. 1) ungütig, ungnädig, ungeneigt, sträflich, nicht leutselig. 2) scheu, schüchtern, wild. 1) inclément, qui n'a point de clémence; qui n'est pas porté à la clémence; inhumain; qui n'est pas favorable. 2) farouche, ombrageux.
Nielękliwie, *adv.* unerschrockener Weise. intrépidement; hardiment, d'un courage intrépide.
Nielękliwość. Unerschrockenheit. intrépidité; courage intrépide.
Nielękliwy. unerschrocken. intrépide, hardi, assuré, qui ne craint rien.
Nieleniwie, *adv.* unverdroßner Weise. soigneusement, diligenment.
Nieleniwy. unverdrossen fleißig. alerte, assidu, diligent, soigneux.
Nieliczny. das sich nicht zählen läßt. qu'on ne peut compter.
litera nieliczna; cyfra. Rechenkunst: eine Nulle. *Aritm.* un zero.
Nielitość, *vid.* Nielutość.
Nielotny. nicht flück; das nicht fliegen kan. qui ne peut voler; tout niais.
Nielubo, *adv.* unangenehmer widriger Weise; zuwider. à regret, avec déplaisir; désagréablement.
nielubo mi to. das ist mir nicht lieb. cela ne me plait pas; cela me donne du déplaisir.
Nieluby. 1) unangenehm. 2) bedencklich, der Ehre nachtheilig. 1) désagréable. 2) préjudiciable, nuisible, qui porte préjudice à l'honneur. § 1) po nieluhey zimie wesoła następuie wiosna. 2) nielubego coś o nim mowią; nieluba to rzecz na honor iego.
Nieludny. unbevölckert, unbewohnt qui n'est pas peuplé; dépeuplé, désert, inhabité.
Nieludzki. 1) nicht menschlich. 2) unfreundlich, streng, ungütig, nicht leutselig. 3) unmenschlich, grausam. 1) inhumain, qui n'est point d'homme. 2) rude, dur, inhumain, desobligeant, austére, peu gratieux, qui n'est pas afable ou conversable. 3) inhumain, cruël, barbare. § 1) nieludzka ale niebieska to była pomoc. 2) nieludzkiego się chronią człowieka. 3) nieludzki uczynek.
nieludzkim czynić. der Menschlichkeit berauben. deshumaniser.
*Nieludzkie, *adv.* unmenschlich. inhumainement, rudement;
Nieludzko, d'une maniére rude & févère.
Nieludzkość. 1) Unfreundlichkeit. 2) Unmenschlichkeit, Grausamkeit, unmenschliche That. 1) dureté, grossierté, austerité, mauvaise humeur; rudesse. 2) inhumanité, cruauté.
Nieluskowaty. glatt, ohne Schuppen. pélé, glissant, qui est sans écailles.
Nielutość, nielitość. Unbarmhertzigkeit. immiséricorde, inhumanité, dureté du coeur, insensibilité; défaut de pitié; manque de compassion.
Nielutościwie, nielitościwie, *adv.* ohne Mitleiden, unbarmhertzig. immiséricordieusement, impitoiablement, insensiblement, sans pitié, sans commisération.
Nielutościwy, nielitościwy. unmitleidig; unbarmhertzig. impitoiable, immiséricordieux; qui n'a point de pitié.
Nielza mu ieno. nichts ist ihm übrig als daß; es ist so weit mit ihm gekommen daß. il est reduit à un tel point, qu'il; il ne lui reste que de. § nielza mu ieno z gardłem, z życiem uciekać.
nielza mu ieno się obieśić. es ist so weit mit ihm gekommen, daß er sich hängen will. il est reduit à un tel point, qu'il n'a plus qu'à aller se pendre.
Niem, *adv. vid.* Nim.
Niemądry. unweis imprudent.
Niemądrze, *adv.* unklüglich. imprudemment, avec imprudence.
Niemal, *adv.* fast. presque. § niemal wszyscy tu byli.

Niemało,

Niemało, *adv.* nicht wenig. pas en petit nombre; pas peu de; beaucoup. § niemało ma kſiąg; niemało ich.

Niemarſzczony. ungerunzelt, ungefältelt. qui n'eſt pas plié; qui eſt ſans rides.

Niemarznący, niezmarzaiący. das nicht gefrieret. qui ne peut étre glacé; qui ne géle pas, qui ne ſe prend pas par le froid.

Niemaſz, *v. imperſ.* 1) es iſt nicht da; es iſt kein — da. 2) man hat nichts zu; man hat keine Urſache, daß man. 1) il n'eſt point; il n'y a pas; il n'y eſt pas. 2) on n'a de —; on n'a aucune raiſon de. § 1) niebyło tam kſięgi, pieniędzy; niemaſz cnoty; nie maſz Pana doma; nie było tam nikogo i pſa w domu. 2) niemaſz czego żałować, ſzanować, czekać; niemaſz czego ſłuchać, co pamiętać, widzieć.

niemaſz czemu śię gniewać. man hat keine Urſache zu zürnen. on n'a aucune raiſon de ſe fâcher; on n'a de quoi ſe fâcher.

niemaſz nic nad tego człeka. es gehet nichts über dieſen Menſchen. il n'y a rien tel que cet homme.

niemaſz na to odpowiedźi. 1) dawider hat man nichts einzuwenden; was wollet ihr darzu ſagen. 2) das kan man nicht entſchuldigen. 1) on ne trouve rien à redire à (en) cela; cela eſt ſans replique; qu'en voulez vous dire? 2) cela eſt inexcuſable.

Niemce, Niemcy, *plur.* Deutſchland. l'Alemagne. § poiechał do Niemiec; był w Niemczech.

ſtare Niemcy. alt Deutſchland. Germanie.

Niemczyzna. die teutſche Sprache. l'Alemand, la langue Alemande.

Niemęſki. Niemężny. weibiſch, nicht männlich. éféminé, peu mâle, peu courageux, peu vaillant.

*Niemęſkie. Niemęłko. Niemężnie. weibiſch, verzagt, ohne Muth. d'un air éféminé; lâchement, mollement.

Niemęſkość. Niemężność. Weichlichkeit, weibiſches Weſen, Zaghaftigkeit. moleſſe; manque de courage; abatement de coeur; lâcheté.

Niemętny. untrüb, hell. qui n'eſt pas troublé; clair, raſſi.

Niemężata. die noch keinen Mann hat, eine unverehlichte. celle qui n'eſt pas encore mariée.

Niemianie, *vid.* Niemienie.

Niemianowićie, *adv.* ohne Nahmen, unbekannt. ſans nom.

Niemianowity. unbenannt. anonime, qui eſt ſans nom.

Niemiara, niemierność. 1) Ueberfluß. 2) Unmäßigkeit. 1) ſuperfluité, excès. 2) immodération, intemperance.

Niemiec, *g. Niemca.* 1) ein Teutſcher. 2) der Keſſel-Tantz, wo beym Klang der Keſſel und küpferner Töpfe getantzet wird. 1) un Alemand. 2) ſorte de danſe au ſon des chaudrons & des marmites. § 1) Niemcow nie kocha; nie gnieway śię Niemcze; Niemcy tu byli; kuſy Niemiec. 2) niemca grać w garnce kołataiąc; na to niemiec, żebyś widźiał, czy twoia Dama dobrą ieſt miedźią.

Niemiec ſtarodawny. ein alter Teutſcher. un Germain.

Niemcy, plur. vid. Niemce.

Niemiecki. Teutſch. Alemand. § Niemiecka źiemia; Rzeſa Niemiecka; Niemieccy żołnierze.

ſtaroniemiecki. alt Teutſch germanique, Teutonique.

po niemiecku. nach teutſcher Art à l'Alemande, à la maniére des Alemans.

po niemiecku mowić. Teutſch reden parler Alemand. § po Niemiecku piſać.

niemieckie to dla mnie kazanie, das ſind Böhmiſche Berge vor mich. c'eſt du grec (ou Breton) pour moi; c'eſt de l'Alemand pour moi.

Niemieię. verſtummen, ſtumm werden. devenir muet. § niemieią na to kraſomowſkie ięzyki; zniemiał od ſtrachu.

Niemienie, niemianie czego. Mangel, Beraubung, Entblöſſung von etwas. privation; manque, défaut. § niemianie pieniędzy teraz naywiękſzą ieſt wadą.

Niemierność, nieſkromność. Unmäßigkeit. excès, immoderation.

Niemiernie, *adv* über die Maaßen; unmäßiglich immoderément, ſans meſure, ſans modération, avec excès.

Niemierny, nieſkromny. unmäßig. immoderé, déreglé, desordonné, outré.

Niemieſzany. ungemiſcht, rein. qui eſt ſans mélange; qui n'eſt point mêlé; pur.

**niemieſzane wino*, *vid.* Nieroztworzone wino.

Niemieſzkanie, *adv.* unverſäumt, flugs. ſans délais, ſur le champ, à l'inſtant, incontinent.

Niemile, *adv.* ungütig. à travers, de mauvais oeil; d'une maniére peu gracieuſe. § niemile go przyiął.

Niemiło, *adv.* verdrüßlich. avec déplaiſir, à régret. § niemiło na to patrzam.

niemiło mi. es iſt mir unangenehm. il

ne

ne me plait pas; cela n'eſt pas à mon goût; cela me déplait.
niemiło mi na śię. ich bin über mich ſelbſten mißvergnügt. je ne ſuis pas content de moi même.
Niemiłośiernie, *adv.* unbarmhertziger Weiſe. impitoiablement; ſans pitié, ſans commiſération.
Niemiłośierny. unbarmhertzig. immiſéricordieux; impitoiable.
Niemiłośny. 1) unlieblich. 2) unverliebt; der nicht verliebt iſt. 1) déſagréable, odieux; qui n'eſt point aimable; qu'on ne peut aimer; haïſſable. 2) qui n'eſt pas amoureux, qui eſt ſans amour.
Niemiły. unangenehm. déſagréable, odieux. § niemiłe to nawiedzenie; niemyły to człowiek.
Niemiſternie, *adv.* ungekünſtelt, ohne Kunſt. ſans art.
Niemiſterny. nicht künſtlich ſchlecht. qui eſt ſans art, ſans artifice; ſimple.
Niemka. eine Deutſchin. une Alemande.
Niemoc, *f.* 1) Schwachheit, Kranckheit. 2) Schwachheit, Unvermögen. 3) Unvermögen, Untüchtigkeit zum Eheſtand. 1) mal, infirmité, maladie. 2) foibleſſe, impuiſſance. 3) impuiſſance, défaut naturel qui empêche la génération. § 1) na tę niemoc pewne lekarſtwo. 2) czuię niemoc moię do tego. 3) żona śię rozwieść nie może chyba z niemocy męża.
niemoc wielka; niemoc ćiężka. das böſe Weſen. le haut-mal.
Niemocny. ſchwach, nicht ſtarck. qui n'eſt pas fort; foible.
Niemota. } 1) Stummheit. 2) ſchlechte Ausſprache. 3) der eine ſchlechte Ausſprache hat; übler Ausſprecher.
*Niemowa. } 1) manque de parole, impuiſſance de parler. 2) une mauvaiſe prononciation. 3) celui qui ne prononce pas bien les mots, qui a une mauvaiſe prononciation.
Niemowiątko. unſchuldiges Kind. un innocent; un enfant qui eſt dans l'innocence.
Niemowiony. ungeſagt; davon nichts iſt geſaget worden. qui n'eſt pas dit; dont on n'a pas encore parlé.
Niemowny. 1) der wenig redet. 2) unberedt. 1) taciturne, qui parle peu. 2) qui n'a point d'éloquence; qui n'eſt pas diſert.
Niemożność. 1) Unmöglichkeit. 2) Unvermögen Schwachheit. 1) impoſſibilité. 2) impuiſſance, foibleſſe. § 1) niemożność dobyćia fortecy. 2) więcey czaſem w nas ieſt leniſtwa, niżli niemożnośći.
niemożność męża. Unfähigkeit des Ehe-Mannes. l'impuiſſance du mari.
Niemożny. unmöglich. impoſſible.
niemożna; niemożna rzecz. es iſt ohnmöglich. il eſt impoſſible. § niemożna było tak prętko dokończyć.
Niemrugaiąc, *adv.* ſteif, ohne die Augen zu blintzeln. ſans clignement; fixement; ſans fermer les yeux; d'un regard fixe. § niemrugaiąc w słońce patrzyć niemożna.
Niemy. 1) ſtumm ſprachlos. 2) ſtumm der nicht reden kan oder nicht reden will. 3) unvernünſtig, das keine Vernunft hat als ein Thier. 4) leblos, fühllos, unempfindlich. 1) müet, qui ne peut parler. 2) müet qui ne ſait, ou ne veut pas parler. 3) irraiſonnable, qui n'eſt point doué de raiſon, *parlant des animaux.* 4) inſenſible, inanimé, qui n'eſt point animé; qui eſt ſans vie & ſans ſentiment. § 1) niememu mowę przywróćić. 2) niemym był na te zarzuty. 3) niema beſtya. 4) niema źiemia.
niema mowa, vid. *migi.*
Nienabożnie, *adv. vid.* Niepobożnie.
Nienabożność, *vid.* Niepobożność.
z Nienaczka, *adv. vid.* Nieobaczka.
Nienachylony. nicht geneigt, nicht gebuckt. qui n'eſt pas abaiſſé ou baiſſé.
Nienaćiągniony. unaufgezogen. lâche; qui n'eſt pas tendu ou bandé; qui n'eſt pas monté. § łuk, zegar nienaćiągniony.
Nienagabniony, nienagabiony. der nicht angegriffen iſt. qui n'eſt pas ataqué ou vexé.
Nienagannie, *adv.* untadelhaft, unanſtößig. irrépréhenſiblement, irréprochablement.
Nienaganiony. } untadelhaft ungetadelt.
Nienaganny. } irréprochable, irrépréhenſible, qu'on n'a pas blamé. § nienaganiony żywot wiodę.
z Nienagła, *adv.* ohne Haſtigkeit: nach und nach. ſans hâte, ſans précipation, ſucceſſivement, peu à peu. § z nienagła i po troſze kogo w cnoty wprawować.
Nienagniećiony. nicht wohl mit der Hand eingedrucket, nicht recht eingeknetet. qui n'eſt pas bien paitri ou preſſé de la main.
Nienagnoiony, *vid.* Niegnoiony.
Nienaygorſzy. nicht der böſeſte. qui n'eſt pas le plus méchant.
Nienagorzey. nicht am ſchlimmſten. pas pis, pas plus mal, pas très mal.
Nienagrodny, Nienagrodzony. unvergeltlich,

lich, unersetzlich, unwiederbringlich. irrécompensable, irréparable qu'on ne peut réparer ou recompenser. § nienagrodzona szkoda, utrata.
Nienakażony. eig. u. fig. gesund, unverletzt; mit nichts verdorben. *prop. & fig.* sain, incorrompu; qui n'est point gâté. § smak ma nienakażony; krew, nauka nienakażona.
Nienakryty. unbedeckt, bloß. nud, découvert.
Nienakręcony. unaufgezogen als eine Uhr. qui n'est pas monté; qui n'a pas le ressort bandé, comme une montre.
Nienaleźiony. ungefunden. qu'on n'a pas trouvé.
Nienaleźisty. schwer zu finden. dificile à trouver.
Nienaleźnie, *adv.* ohne Gerichtbarkeit, mit Eingriff in eines Gerichtbarkeit. incompetanment.
Nienaleźność. angemaßte Gerichtbarkeit; Eingriff in eines Gerichtbarkeit. incompetence, distraction de Jurisdiction.
Nienaleźny. } 1) fremd, das einem nicht
Nienaleźyty. } zugehöret. 2) unanständig,
Nienaleźący. } unzeitig. 3) das nicht zu eines Gerichtbarkeit gehöret, unbefugt. 1) qui est à un autre, qui apartient à un autre. 2) qui vient à contre tems, qui est mal à propos. 3) incompetant, qui n'est pas competant. § 1) nienaleźne mu są te dochody. 2) czasowi nienaleźne stroić gadki. 3) aby spraw w nienaleźny termin nie zaciągniono; uchrona prawna dla nienaleźytego sądu.
Nienapełniony. nicht voll gefüllt. qui n'est pas rempli.
Nienapełnisty. 1) unfüllbar, das man nicht füllen, nicht ersättigen kan. 2) ungefüllt, hohl. 1) qu'on ne peut remplir; insatiable. 2) creux, qui n'est pas rempli.
Nienapięty. unaufgespannt. lâche; qui n'est pas bandé.
Nienapsowany. unanbrüchig, gesund, unbeschädiget. sain, incorrompu, qui n'est pas gâté.
Nienaruszenie, *adv.* heilig, unverbrüchlich. réligieusement; inviolablement. § nienaruszenie to zachować obiecano.
Nienaruszony. 1) gantz, unbegriffen, unangegriffen. 2) fig. unberührt, unbefleckt, unverruckt, unverletzt. 1) entier, qui n'est point touché; à quoi l'on n'a pas touché. 2) qui est en son entier, qui n'est pas violé; incorrompu, qui est sans tache; qui n'est point souillé; inviolable, inébranlable. § 1) nienaruszone pieniądze. 2) nienaruszona Panna, czystość, sława, przyiaźń.
Nienaśiadły. öde, unbewohnt, unbevölckert. dépeuplé, inhabité, désert.
Nienastępny &c. *vid.* Nieposobny &c.
Nienasycenie, nienasyt. Unersättlichkeit. insaciabilité.
Nienasycenie, *adv.* unersättlicher Weise. d'une maniére insatiable; insatiablement.
Nienasycony. unersättlich. insaciable; qu'on ne peut rassasier.
Nienasyt, *vid.* Nienasycenie.
Nienaszczerbiony, *vid.* Nieuszczerbiony.
Nienawidzę co, czego, *dźi, dźił*, (*dźiał, dźieli*). 1) hassen, anfeinden, nicht gerne sehen. 2) beneiden. 1) haïr; avoir de la haine, de l'aversion pour qu. 2) envier qu. ch. à qu; porter envie à qu. § 1) ten człowiek nienawidźił (nienawidźiał) światło; nienawidzą mię. 2) nienawidzę mu to szczęśćie (tego szczęśćia).
nienawidzący. hassend. haïssant.
Nienawidzenie. das Hassen, das Beneiden. haine, envie; l'action de haïr, d'envier.
Nienawidźiany. beneidet, gehaßt. qu'on n'aime point; qui est en haine; qu'on envie ou haït.
Nienawiść. 1) Haß, Ungunst, Feindschaft. 2) Groll. 1) la haine; inimitié, malveillance. 2) rancune. § 1) nienawiść wielka; nienawiść mi u Pana sprawił, uczynił, ziednał; nienawiść biorę, mam przećiw komu; nienawiśćią się zapalam, nienawiść u kogo mam, popadam; nienawiść czyią uśmierzam, błagam; krolestwo i nienawiść Bog na iedney położył szale. *2) mam nienawiść (chrapkę) na niego.
Nienawistnie, *adv.* gehäßiger Weise. odieusement, d'une maniére odieuse.
Nienawistnik. Hasser, Anfeinder, Feind. celui qui hait; ennemi, envieux.
Nienawistny. 1) gehäßig, gram, der einen hasset, anfeindet. 2) verhaßt, gehaßt. 1) ennemi de qu; contraire à qu; malintentionné, envieux. 2) odieux, haïssable; mal-voulu; qui est hai.
Nienawrotny. 1) das man, oder wo man nicht umwenden kan. 2) unbußfertig, unbekehrlich, der sich nicht bekehren will. 1) qu'on ne peut braquer, où l'on ne peut tourner. 2) inconvertible, qui ne veut pas se convertir; immortifié. § 1) woz nienawrotny; mieysce nienawrotne. 2) nienawrotny heretyk, grzesznik.

Nienośny.

Nienośny. das man nicht tragen kan. qu'on ne peut porter; dificile à porter.
nienośna kokofz. Henne die ausgeleget hat. poule qui ne pond plus.
z Nieobaczka, Nieobacznie, *adv.* unvermuthet, unversehens. à l'improviste; à l'impourvû; au depourvû; inopinément, sans y penser; sans qu'on s'y atende.
nieobacznie unbedachtsam, unbesonnener Weise. inconsiderément, étourdiment.
Nieobaczny. 1) nicht zum voraus gesehen; unvermuthet. *2) unbesonnen. 1) inopiné, imprevû; qui n'est pas prévû. *2) inconsideré, malavisé, étourdi, imprudent. § 1) nieobaczne przypadki.
Nieobalisty. schwer zum Umwerfen. dificile à renverser.
Nieobalony. unumgeworfen, nicht niedergerissen. qui n'est pas renversé; qui n'a point été renversé, ruiné, abatu.
Nieobeczność. Abwesenheit. absence.
Nieobeczny. abwesend. absent.
Nieobiętny, nieobięty. 1) unumfaßlich. 2) unbegreiflich. 1) qu'on ne peut empoigner. 2) incompréhensible, inconcevable, qu'on ne peut comprendre. § 1) nieobięte powietrze. 2) nieobięta taiemnica; nieobięty rozum.
Nieobiętność, Nieobiętość. 1) Eigenschaft einer Sache, die man nicht umfassen, umspannen kan. 2) Unbegreiflichkeit. 1) qualité d'une chose qu'on ne peut empoigner ou embrasser. 2) incompréhensibilité.
Nieobieżdżony. ungeritten, unberitten. indomté, qui n'est pas domté, qu'on n'a pas dressé.
Nieobłędnie, *adv.* unfehlbar. infailliblement, sans faute.
Nieobłędność. Unfehlbarkeit. infaillibilité, qualité d'étre infaillible.
Nieobłędny. unfehlbar, der nicht fehlen kan. infaillible, qui ne peut faillir, qui ne peut errer.
Nieobłudność. Aufrichtigkeit. sincèrité; bonne foi.
Nieobłudnie, *adv.* aufrichtiger Weise. sincèrement, de bonne fois.
Nieobłudny. aufrichtig. sincère, franc; qui n'est pas dissimulé.
Nieobłupiony. unabgezogen, unabgehäutet, unabgeschälet. qui n'est pas écorché; de qui n'est pas arrachée la peau.
Nieobrażliwie, *adv.* unschuldig, ohne Aergerniß, ohne Verletzung. sans ofence, innocemment, sans scandale.
Nieobrażliwy. der nicht verletzt. qui n'ofense point; qui ne fait point de mal.
Nieobrażony. unbeschädigt, unverletzt. qui n'est point ofensé ou blessé; qui n'a reçû aucun mal; sain & sauf.
Nieobroniony. unvertheidigt. qui n'est point défendu.
Nieobronnie, *adv.* 1) ohne Vertheidigung, ohne Wehr und Waffen; ohne Gewehr. 2) ohne Vorsorge, ohne Vorbereitung. 1) sans défense; sans armes 2) sans précaution, sans apareil.
Nieobronny. 1) unbewafnet, unbewehrt, unbefestigt. 2) unverhütet unverwahret. 1) qui est sans armes, qui n'a point de défense; qui n'est point fortifié ou muni. 2) qui est sans précaution; qui n'est pas préparé.
Nieobrosły. nicht rauch, nicht bewachsen; der keine Haare, keine Federn hat. qui n'a point de poil; qui n'est pas velu ou pelu; qui n'a point des plumes.
Nieobrotny. 1) unumwendlich 2) unbehend, ungeschickt 3) unbeweglich, faul, nachläßig 1) dificile à tourner; qu'on ne peut braquer. 2) mal-adroit, qui n'a point d'adresse. 3) lent, négligent, paresseux.
Nieobruśznie. mit Gelassenheit; geruhig. d'un sang froid; d'un sang rassis & posé; tranquilement.
Nieobruszny. gelassen, geruhig, fest, unbeweglich. tranquile, paisible, qui n'est point agité; inébranlable, qui ne se trouble point.
Nieobruszony. unbewegt, unerschüttert. qui n'est pas èbranlé; qu'on n'a pas agité.
Nieobrządnie, *adv.* wider den Gebrauch; wider das Herkommen. contre le rit & les cérémonies ordinaires, contre la coûtume; sans toutes cérémonies. § nieobrzadnie obrany.
Nieobrządny. ohne die gewöhnlichen Ceremonien unternommen, geschehen. fait, fini, achevé sans la cérémonie ordinaire.
Nieobrzeska. Nieobrzezek, *g. a.* die Vorhaut le prépuce, incirconcision.
Nieobrzezaniec, *g. nieobrzezańca.* Nieobrzezany. ein Unbeschnittner; der die Vorhaut hat. incirconcis, qui n'est pas circoncis.
*Nieobuczony, *vid.* Nieobieżdżony.
Nieobwarowany. unvertheidigt; bloß, entblößt von Wehr und Waffen. dépourvû de toute défence; dépouillé, qui n'a point de défense; qui n'est pas fortifié § miasto nieobwarowane.
Nieobyczaynie, *adv.* ohne Sitten, unhöflich. sans moeurs; impoliment; incivilement; sans civilité; grossiérement.

Nieobyczayność. Unsitten, Grobheit. incivilité, grossierte.
Nieobyczayny. übelgesittet, ungesittet, unhöflich. incivil, impoli, qui n'est pas civilisé; qui est sans moeurs.
Nieobżałowany. unbedauret; der nicht ist bedauret worden. qu'on n'a pas regretté.
Nieochędoztwo. } Unreinigkeit. mal-
Nieochędożność. } propreté, saleté.
Nieochędogi, nieochędożny. unreinlich, das nicht rein gemacht ist. malpropre, crasseux; qui n'est pas nettéïé.
Nieochota. Kaltsinn, Unlust, Schläfrigkeit, Undienstfertigkeit, Trägheit. nonchalance; la froideur, la tiedeur, indifférence, nul empressement, réfroidissement; diminution d'amour, de zèle, de diligence.
Nieochotnie, *adv.* nicht gerne, nicht willig, schläfrig. froidement, tiédement.
Nieochotny. schläfrig, kaltsinnig, nicht willig, träg. nonchalant, froid, tiéde, refroidi.
Nieoćiętość. Feuer, Munterkeit. vivacité; feu, activité; la vigeur d'esprit.
Nieoćięty. frisch, feurig, munter. vif, vigoureux, plein de feu, tout de feu; actif, ardent. § nieoćięta do woyny ochota.
Nieoczekiwany. unerwartet. inespéré, inatendu, qui vient contre espérance.
Nieoczosaniec, *g. nieoczosańca.* } unge-
Nieoczosany, gruby, człowiek. } schliffner, grober Mensch. rustaud; un homme impoli.
Nieodarty, *vid.* Nieobłupiony.
Nieodbity. 1) das man durch keinen Stoß oder Schlag abwenden kan, unvermeidlich. 2) unwiderleglich. 1) qu'on ne peut repousser, qu'on ne peut parer; inévitable. 2) irrésistible, irréfragable, qu'on ne peut contredire. § 1) sztych nieodbity. 2) nieodbitym wieczney prawdy wywiodł dowodem.
Nieodbyt. kein Abgang der Waare. manquement du débit des marchandises.
Nieodbyty. den man nicht los werden kan, unabweislich. qu'on ne peut éconduire; dont on ne peut se défaire; un importun.
Nieodbytość. Unabweislichkeit. dificulté d'éconduire qu. de s'arracher de qu.
Nieoddarowany. } unvergeltlich, das man
Nieoddatny. } mit Geschencken nicht ersetzen, nicht gut thun kan. qu'on ne peut recompenser avec des présents.
Nieoddychaiąc, duszkiem in einem Athem; ohne Athem zu holen. sans respirer; sans reprendre haleine.

**Nieoddetchniony. ohne auszuruhen fortgesetzt; unaufhörlich, unablässig. fait tout d'une haleine, sans interruption, sans discontinuation, sans délâssement. § nieoddetchnione prace woienne.
Nieoderwany. 1) das nicht abgerissen ist. 2) unverruckt, beständig. 1) qu'on n'a pas arraché ou détaché. 2) inviolable, ferme, durable, solide. § 1) nieoderwana gałąź. 2) nieoderwana statecznosć w przyiaźni.
Nieodiskany. 1) das man nicht wieder erlanget hat. 2) unwiederbringlich, unersetzlich. 1) qu'on n'a pas regagné, recouvré. 2) irréparable, qu'on ne peut réparer.
Nieodkupny. unerkauflich, das man nicht abkaufen kan. qui n'est pas rachetable, qui ne se peut racheter. § czynsz nieodkupny albo wieczny.
Nieodmiennie, *adv* unveränderlicher Weise. invariablement, immuablement.
Nieodmienność. 1) Unveränderlichkeit. 2) Verhängniß, Versehung. 1) stabilité, perpetuité, immutabilité. 2) destin, destinée. § 1) nieodmienność przyiaźni, miłości. 2) nieodmienność albo fatum, bo iest Boskie postanowienie, ztąd powiesz, że śię to albo owo za dobrą albo złą niedmiennośćią dźieie; ta iest nieodmienność kroleſtwa, miasta.
Nieodmienny. unveränderlich, beständig. immuable, invariable, stable, ferme.
Nieodmyty, trudny do wypłokania, wyprania. schwer zuverwaschen, auszuspielen. inéfaçable; qu'on ne sauroit faire passer; dificile à nettéïer, à ôter par l'eau. § zapach ten, plama nieodmyta.
Nieodpieczętowany. unaufgesiegelt. qui n'est pas décacheté.
Nieodpłatny. 1) unvergeltlich, das man nicht bezahlen, nicht vergelten kan. 2) der seine Schulden nicht bezahlen kan. 1) irrécompensable; qui ne peut étre recompensé par de l'argent. 2) insolvable; qui ne peut païer.
Nieodpowiednie, *adv.* unbeantwortete Weise. sans réponse, sans avoir donné réponse.
Nieodpowiedny. unbeantwortet. à quoi on n'a pas répondu.
Nieodprosźony. das durch kein Bitten abzuwenden ist; unabbittlich, unvergeblich. indispensable, impardonnable, qu'on ne peut détourner avec des priéres.
Nieodrodny. nicht aus der Art geschlagen. qui n'est pas dégéneré, qui ne se relâche point de ses ancêtres. § takiego Oyca syn nieodrodny, nieodrodne potomstwo; nieodrodnych miał braci.

Nieodſtępny. 1) unabweichlich, davon man nicht abgehen ſoll. 2) der von etwas nicht abgehet, nicht abweichet; der etwas beſtändig beobachtet. 1) de quoi on ne ſe doit pas détourner, s'éloigner, s'écarter. 2) celui qui ne ſe detourne, ne s'éloigne pas de qu. ch; qui l'obſerve toujours. § 1) nieodſtępnym ſzedł torem. 2) nieodſtępny praw Oyczyſtych Senator.

Nie od tegom, *vid.* Nie — *nie od tegom.*

Nieodwłocznie, *adv.* ohne Verzug. ſans délai, tout auſſitôt, ſur le champ, inceſſanment.

Nieodwłoczny. unverzüglich. qui ſe doit faire ſur le champ.

Nieodwołany, ktorego nieodwołano. nicht zurück gerufen, nicht zurück gefordert. qui n'eſt pas rapellé; qu'on n'a pas rapellé, qu'on n'a pas fait revenir.

nieodwołany. } ktorego trudno odwołać, nazad wrócić. unwiderruflich irrévocable.
Nieodwrotny }

Nieodżałowany. den man nicht genug bedauren, beklagen kan. qu'on ne peut aſſez regretter. § nigdy nieodżałowany nas Hetman.

Nieodziany. } unbekleidet, unbedeckt, bloß. nud, deshabillé, qui n'eſt pas habillé, qui n'eſt pas couvert.
Nieogarniony. }

nieogarniony. unendlich. infini. § nieogarniony Boże.

nieogarniony myślą, rozumem. unbegreiflich. incompréhenſible.

Nieogłaſkany, nieunoſzony, nieokroconу. ungezähmet, wild. qui n'a point été dreſſé, domté; ſauvage, indompté, farouche, intraitable, qui n'eſt pas aprivoiſé.

Nieogolony. unbalbiert. qui n'eſt pas raſé avec le raſoir.

Nieograniczenie, *vid.* Nieokreſzenie.

Nieograniczony, nieokreſzony. unbegrenzt. indéterminé.

nieograniczony ſpoſob. Gramm. der Infinitivus. *Gramm.* l'Infinitif.

Nieogrodzony. unbezäumet. qui n'eſt pas fermé, qui n'eſt pas clos.

Nieokazale, *adv.* unanſehnlich, ohne Pracht. ſans éclat, ſans faſte.

Nieokazałość. Unanſehnlichkeit. petite mine; manquement de faſte & d'éclat.

Nieokazały. unanſehnlich. peu conſidérable; qui n'eſt pas de grande aparence.

Nieokreślnie, } *adv.* bez okreſzenia. ohne etwas gewiß zubeſtimmen. indéterminément, indéfiniment; d'une maniére indéterminée, indéfinie.
Nieokreſznie, }

Nieokreſzenie, Nieokreślenie, nieograniczenie. unumſchränktes Weſen; Unermeßlichkeit. immenſité, infinité.

Nieokreſzony, Nieokreślony. unbegrenzt, unumſchränckt. indéterminé, indéfini, qui n'eſt pas défini ou déterminé; illimité.

Nieokreſzny. ſchwer zu beſchreiben; unmöglich zu begrenzen, zu beſtimmen. dificile à déterminer; impoſſible à définir.

Nieokrzoſany. 1) unbearbeitet, unbehauen, unbeſchnitten, roh. 2) ungerüſfelt, ungeſchliffen. 3) unverſpottet. 4) ungeübt, unerfahren. 1) qui n'eſt pas travaillé, taillé ou poli; impoli, groſſier. 2) impoli, groſſier, qui n'eſt pas civiliſé. 3) dont on s'eſt jamais moqué; qu'on n'a jamais ſiflé. 4) qui n'eſt pas exercé, qui n'a point d'exercice, ni d'expérience.

Nieomylnie, *adv.* unfehlbar, gewiß. immanquablement; ſans faute, ſans faillir, ſans manquer.

Nieomylność. Unfehlbarkeit. infaillibilité, certitude.

Nieomylny. unfehlbar. infaillible; certain, immanquable. § śmierć nieomylna; koń nieomylny; koń nog nieomylnych.

Nieopalony. das man nicht angebrannt hat; ganz. qui n'eſt point brulé; entier. § day świec nieopalonych.

Nieopaſany. ungegürtet. qui n'eſt pas ceint.

Nieopatrznie, *adv.* unvorſichtig. ſans prévoïance; inconſidérement, imprudenment; ſans y prendre garde; étourdiment.

Nieopatrzność. Unvorſichtigkeit. imprudence, inconſidération.

Nieopatrzny. unvorſichtig. inconſideré, peu ſage, peu prudent.

Nieopatrzony. 1) unbeſorgt, unverwahrt. 2) nicht wohl geheilet, ſchlecht abgewartet. 1) négligé, qui n'eſt pas bien garni ou gardé. 2) qui n'eſt pas bien pancé.

Nieopiſany. unbeſchreiblich, unumſchrieben, unbeſtimmt, unumgrenzt. indicible, illimité, indéterminé.

Niopłakany. unbeweint. qu'on n'a point pleuré.

Nieopowiednie, *adv.* unangeſagt. ſans étre anoncé; ſans dire mot.

Nieopowiedny, Niepowiedźiany. unangemeldet. qui ne s'eſt pas fait anoncer; qu'on n'a pas anoncé.

nieopowiedny czas. ungelegene, ungehörige Zeit. un tems indu. § nieopowiedna godźina.

Nieopuśćiały. unverlassen, bewohnt. qui n'est point délaissé; qui n'est point désert; qu'on n'a point abandonné. § nieopuśćiałe miasto.

Nieorany. ungeackert. qui n'est pas labouré; qui n'a point été labouré.

Nieorator. schlechter Redner. méchant Orateur; assez mauvais harangueur.

Nieosadny. unbewohnbar; wo man sich nicht niederlassen kan. inhabitable, où l'on ne peut habiter.

Nieosadzony. 1) unbewohnt, unbevölckert, nicht besetzt. 2) mit keiner Besatzung versehen. 1) dépeuplé, désert, inhabité. 2) dépourvu de sa garnison; qui n'a point de garnison.

Nieosądzony. unentschieden, unverurtheilet. indécis; qui n'a pas été jugé; qui n'est pas condanné.

Nieośćisty. nicht grätig. qui a peu ou point d'arrétes. § węgorz iest ryba nieośćista.

kłos nieośćisty. Aehre ohne Spitzen. épi sans barbe.

Nieosiadłość. 1) wüstes Land, Volck-Mangel. 2) Unanseßigkeit; Mangel der Besitzung eines unbeweglichen Guts. 1) manque de peuple; désert; lieu qui n'est point habité. 2) manquement d'immobilité ou de possession.

Nieosiadły. unangesessen, der kein unbewegliches Gut besitzet. qui ne posséde aucun fonds; qui n'a point de possession.

Nieoskubiony. unberupft, unabgepflückt. qui n'est point dépilé; dont on n'a pas ôté le poil ou les plumes; qui n'est pas pelé, qui n'est pas arraché.

Nieosobiśćie, *adv.* 1) Gramm. impersonaliter, unpersönlicher Weise. 2) abwesend, nicht in Person. 1) *Gramm.* impersonellement. 2) en absence.

Nieosobistość. Unansehnlichkeit der Person. défaut d'extérieur; extérieur desavantageux. § w iewabie śię stroi, aby przez to mogł podwyższyć nieosobistość swoię.

Nieosobisty. von Person unansehnlich. qui n'a pas un extérieur avantageux.

nieosobiste słowo. Gramm. ein Verbum impersonale. *Gramm.* un verbe impersonnel.

Nieostrożnie. unvorsichtig. inconsidérement, à l'étourdi, sans réflexion, sans prévoaïnce, sans prendre garde; par mégarde.

Nieostrożność. Unvorsichtigkeit. inconsidération, mégarde, manquement de prévoiance, défaut de prudence.

Nieostrożny. unvorsichtig. inconsideré, imprudent, qui n'est point sur ses gardes; qui fait qu. ch. sans le savoir, sans y penser.

Nieoszacowany. unschätzbar. inestimable; qu'on ne peut assez estimer.

Nieoszczędnie, *adv* nicht sparsam, verschwenderisch, ohne zu sparen. sans ménage, prodigalement, profusément.

Nieoszczędność. Verschwendung. prodigalité, profusion.

Nieoszczędny. unsparsam, verschwenderisch. prodigue; qui ne ménage point.

Nieotłukany. unausgeschelt; nicht abgehülset. qui n'est pas mondé, dont la peau n'est pas ôtée.

Nieotworzony. unaufgemacht; zu. qui est fermé; qui n'est point ouvert

Nieotworzysty. unaufrichtig, nicht offenhertzig, geheim, verstellt. caché, qui n'est pas franc & rond; dissimulé, couvert.

Nieouzdany. unbezäumet, ungezäumet, zaumlos. éfréne, qui n'est pas bridé; qui est sans frein, sans bride.

Nieozdobiony. } unzierlich, nicht gezieret.
Nieozdobny. } mal-ajousté, impoli, inculte, qui n'a point de grace; qui n'est point orné.

Nieozdobnie, *adv.* ohne Zierde. sans ornement; impoliment; sans grace.

Nieożeniony. unbeweibet, der keine Frau hat. qui n'a point de femme; qui n'est point marié; garçon.

Niepamięć. 1) Vergessenheit. 2) Amnestie. 1) oubli; défaut de mémoire. 2) amnistie. § 1) w popiołach niepamięći zagrzebiony; dawną śię niepamięćią te rzeczy tałumiły. 2) niepamięć go okrywa.

darować, dać co niepamięći. der Vergessenheit heimstellen. mettre en oubli qu. ch. § daruy ten występek niepamięći.

Niepamiętliwy. } 1) vergeßlich, vergessentlich, der leichte vergißt.
Niepamiętny. } 2) uneingedenck; der nicht an etwas dencket. 1) oublieux, qui oublie aisément, qui n'a pas une bonne mémoire. 2) qui ne se souvient point, qui n'a point de mémoire de qu. ch; qui perd le souvenir de. § 1) szkoda że tak niepamiętliwy. 2) niepamiętny tey urazy; niepamiętny na religią i Boga.

niepamiętny, niepomny. undencklich, sehr lang, was vor undencklichen Jahren geschehen ist. immémorial; de temps immémorial.

Nieparzysty. ungerad an der Zahl. nonpair.

Niepełność, *vid.* Niegęstość.

Niepewnie, *adv.* ungewiß. incertainement, sans certitude.
Niepewność. Ungewißheit. incertitude.
Niepewny. ungewiß. incertain, qui n'est pas certain.
nie opuszczay co pewnego za niepewne. man muß das gewisse vor das ungewisse nicht fahren lassen. il ne faut pas quiter le certain pour l'incertain.
na niepewną; na niepewną rzecz. aufs ungewisse, ins Gelack, auf gut Glück. au hazard; à l'aventure. § na niepewną rzućić, strzelić, iść.
Niepieniężny. der nicht viel Geld hat. qui n'est pas riche en argent.
Niepienisty. das nicht schäumet. qui n'est point écumeux.
Niepierzchliwy. der nicht die Flucht ergreift; der nicht leicht weichet. qui atend l'enemi de pié ferme, qui ne lâche pas le pié.
Niepiianica. der kein Saufer ist. celui qui n'est pas ivrogne.
Niepiiany. 1) nüchtern, nicht betruncken. 2) leicht, nicht rauschend, das nicht truncken macht. 1) qui n'est pas enivré. 2) léger, qui n'enivre point, qui ne donne point dans la tête. § 1) niepiiany ieszcze. 2) niepiiany to trunek.
Niepilny. unfleißig. négligent, qui n'est pas diligent.
Niepisalny, trudny do pisania. schwer zu schreiben. dificile à écrire.
Niepisany. 1) ungeschrieben. 2) unbeschrieben, ledig. 1) qui n'est pas écrit. 2) vuide, où il n'est pas écrit. § ugoda niepisana. 2) karta niepisana.
Niepity. noch unzeitig zum trincken; untrinckbar. qui n'est pas encore propre pour boire; qu'on ne peut, qu'on ne doit pas boire.
Niepłaczliwy, twardy do płaczu. ungeneigt, hart zum Weinen. qui n'est point pleureux; qui ne pleure point facilement.
Niepłatność. Unvermögen seine Schulden zu bezahlen. insolvabilité; impuissance de païer ses dettes.
Niepłatny. 1) der nicht zu bezahlen hat. 2) unbezahlt, unbelohnt. 1) insolvable, qui ne peut païer. 2) irrécompensable, qu'on ne peut assez païer, qu'on ne sauroit païer.
Niepławny. unschiffbar. qui n'est point navigable; sur quoi on ne peut naviger.
Nieplenny, drobnego źiarna. kleinkörnigt, mager. maigre, imparfait, qui a peu de grains, ou de petits grains, qui n'a pas grande substance.

Niepłochy. zahm, nicht wild, nicht scheu. aprivoisé, qui n'est pas farouche; domté.
Niepłodno, *adv.* unfruchtbar. stérilement.
Niepłodność. Unfruchtbarkeit. sterilité.
Niepłodny. unfruchtbar. sterilité. § niepłodna maćiora, rola.
Niepłonność. Fruchtbarkeit. fertilité, fécondité.
Niepłonny. fruchtbar, wohltragend. fertile, féconde.
niepłonną mam nadźieię. ich habe eine wohlgegründete, feste Hoffnung; ich lebe der gewissen Hoffnung. j'ai une espérance bien fondée.
Niepobożnie, *adv.* gottloser Weise; unandächtig, ohne Andacht. indévotement, d'une maniére impie, avec impieté.
Niepobożność. Ruchlosigkeit, Kaltsinnigkeit in der Andacht. indévotion; impieté.
Niepobożny. unandächtig, Gottvergessen. indévot, impie, irréligieux.
Niepochlebnie, Niepodchlebnie, *adv.* ungeschmeichelt, ohne Schmeicheley. sans flaterie.
Niepochlebny, Niepodchlebny. nicht schmeichelhaft, ungeschmeichelt, aufrichtig. qui ne flate point, qui est sans flaterie; sincére.
Niepochopnie, *adv.* ohne Anlaß. sans donner du sujet à qu. ch.
Niepochopność. Ermanglung eines Anlasses; Mangel der Gelegenheit. manquement d'ocasion.
Niepochopny. unveranlassentlich, nicht veranlassentlich. qui n'est pas ocasionel; qui ne donne point d'ocasion.
Niepochybnie, *adv.* unfehlbar. immancablement, sans manque, infailliblement.
Niepochybność. 1) Gewißheit, Unfehlbarkeit. 2) Verhängniß, unvermeidliche Sache. 1) certitude, infaillibilité, assurance. 2) fatalité, destin, destinée, nécessité inévitable. § 1) niepochybność fuzyi, niepochybność ręki, niepochybność skutku dobrego.
Niepochybny. 1) eig. u. fig. unfehlbar. 2) verhängt. 1) *prop. & fig.* immanquable, qui ne manque point. 2) fatal, préscrit par le destin.
Niepoćieszony, nieućieszony. untröstlich. inconsolable.
Niepoćieszenie, *adv.* untröstlich. inconsolablement.
Niepoczćiwie, nieuczćiwie, *adv.* un-
*Niepoczesnie, ehrlicher, unredlicher Weise. deshonnêtement; en mal-honnête homme; mal-honnêtement, d'une maniére mal-honnête.

Niepoczćiwiec, *g. niepoczćiwca.* unehrlicher, unredlicher Mensch. un mal-honnête homme.

Niepoczćiwość. Unehrlichkeit, Unredlichkeit. mal-honnêteté.

Niepoczćiwy. } unehrlich, unehrbar,
* Niepoczesny. } schändlich. deshonnête, mal-honnête, vilain.

Niepoczęty 1) unangefangen. 2) unangezapft, unangeschnitten, ganz. 1) qui n'eſt pas commencé. 2) entier, qui n'eſt pas entamé. § 1) niepoczęta praca; niepoczęty dom. 2) niepoczęty ſer, chleb, beczka.

Niepoddany. } ununterworfen, frey, nie-
Niepodległy. } manden unterwürfig. libre, indépendant, qui ne dépend de perſonne.

Niepodeyrzany. unverdächtig. qui n'eſt pas ſoupçonné ou ſuſpect.

Niepodobien, *vid.* Niepodobny.

Niepodobieństwo. } Unmöglichkeit. im-
Niepodobność. } poſſibilité.

niepodobieństwo ku wierzeniu. Unglaublichkeit. impoſſibilité de croire.

Niepodobnie, *adv.* 1) unmöglicher Weiſe. *2) anders, unterſchieden, ſ. Rożnie. 1) impoſſiblement; d'une maniére impoſſible. *2) autrement, diférenment, *v.* Rożnie.

niepodobnie ku wierzeniu. unglaublich. incroiablement.

Niepodobny, Niepodobien. 1) unmöglich. 2) unähnlich. 1) impoſſible. 2) diſſemblable, qui n'eſt pas ſemblable. § 1) niepodobnych nie żąday rzeczy. 2) do brata (bratu) niepodobien.

niepodobna; ieſt rzecz niepodobna. es iſt unmöglich. il eſt impoſſible. § niepodobna to czytać; niepodobna było to uczynić.

niepodobny do wiary, ku wierzeniu. unglaublich. incroïable.

Niepoetycki. } ungebunden, nicht Vers-
Niepoetyczny. } weiſe. proſaique; écrit en proſe.

mowa niepoetyczna. ungebundene Rede. proſe.

Niepoetycznie, *adv.* ungebunden; nicht in Verſen. en proſe.

Niepogoda. ſchlechtes Wetter. vilain tems; mauvais tems; imtemperie de l'air.

Niepogodny. ſchlecht, garſtig, vom Wetter. vilain, mauvais, *parlant du tems.*

Niepogrążny, co nie utonie, nie idźie na dno. das man nicht verſencken kan; das nicht untergehet. qu'on ne peut plonger, enfoncer en l'eau; dificile à ſubmerger.

Niepogrzebiony. unbeerdigt. qui n'eſt pas inhumé; ſans avoir été enſeveli.

Niepohamowanie. Uebereilung, Hefftigkeit einer Leidenſchaft; Hitze précipitation; emportement; véhémence, immodération, rapidité d'une paſſion. § zabił go z niepohamowania.

Niepohamowany. der ſich nicht mäßigt; hefftig, hitzig. véhément, immoderé, fougueux; qui n'eſt point moderé. § niepohamowane gniewu, miłośći zapędy; niepohamowany w gniewie.

Niepoiętny. } 1) unergreiflich, unumfaß-
Niepoięty. } lich, das man nicht faſſen, nicht greifen kan. 2) unbegreiflich. 1) qui ne ſe laiſſe pas prendre ou empoigner. 2) incomprehenſible, inconcevable, qu'on ne peut comprendre. § 1) ćień ręką niepoiętna. 2) niepoiętny rozumem; niepoięte natury ſkrytośći.

niepoiętny. 1) ſtumpf, hartlehrig. 2) ſinnlos, unempfindlich, der nichts empfindet. 1) ſtupide, bouché, lourd, indocile, qui ne comprend pas aiſément. 2) inſenſible, qui ne ſent & reſſent rien; qui n'a aucun ſentiment.

niepoiętny zmysłem. unempfindlich, das man mit den Sinnen nicht empfindet. inſenſible, imperceptible, qui ne tombe pas ſous les ſens.

Niepokalany. 1) rein, unbefleckt, nicht beſudelt. 2) unbefleckt, von der Jungfrau Maria. 1) pur, qui n'eſt point ſouillé; qui n'eſt point terni, qui eſt ſan tache. 2) immaculé, *parlant de la Sainte Vierge.* § 1) niepokalane, nieſplugawione ręce. 2) niepokalane poczęćie Nayświętſzey Panny Maryi.

Niepokoy. 1) Unruhe. 2) Unruhe in der Uhr. 1) inquiétude, alarme, rumeur, *f.* ſoin & ſouci. 2) balancier d'une horloge. § 1) niepokoy mam, czuię na umyśle. 2) niepokoy w zegarku.

niepokoy komu czynić. einem Unruhe machen; einen in Unruhe ſetzen. inquiéter qu; donner de l'inquiétude à qu; mettre qu. en rumeur.

Niepokuſzony. der in keine Verſuchung geführet iſt. qu'on n'a point tenté; qui n'eſt point tenté.

Niepolerowany. 1) ungeglättet, unpoliert. 2) ungeſittet, ungeſchliffen. 1) mât; qui n'eſt pas poli; non poli. 2) impoli, incivil, qui n'eſt pas civiliſé; groſſier.

Niepoliczony. 1) nicht darzu gezählt, unmitgezählt. 2) unzählbar. 1) qui n'y eſt pas comté, compris; qui n'eſt pas du nombre. 2) innombrable.

Niepolityka. Unhöflichkeit. incivilité, groſſierté, impoliteſſe.

biłaby to niepolityka tam uśieść. es wäre eine Unhöflichkeit sich dahin zu setzen. ce seroit une incivilité de s'y mettre.

Niepomału, *adv.* 1) nicht zu wenigen; nicht nach und nach; und viel. 2) nicht langsam, hurtig. 1) pas peu; pas peu à peu; & beaucoup. 2) pas lentement, avec hâte. § 1) niepomału daie, płaći. 2) niepomału pracuie, idźie.

Niepomazany, *vid.* Niepokalany.

Niepomiarkowany. unmäßig, ungemäßigt, übertrieben. immoderé, outré, qui ne garde point de modération. § niepomiarkowane wydatki; dla swego niepomiarkowanego uwźięćia śiły często szwankuią.

Niepomiarkowanie. Unmäßigkeit. immodération, emportement, excès.

Niepomiernie, niemiernie, *adv.* über die Maaßen. immoderément, avec excès.

Niepomierność, niemierność. 1) die Unermäßlichkeit. 2) Unmäßigkeit, Ueberfluß. 3) Ungleichheit, ungleiche Verhältniß. 1) incommensurabilité, qualité de ce qu'on ne peut mesurer. 2) immodération, excès. 3) disproportion.

Niepomierny, niemierny. 1) unmäßig. 2) Meßk. unermeßlich. das im Theilen nicht gleich aufgehet. 3) ungleich, nicht proportionirt. 1) immoderé, outré. 2) *Géom.* incommensurable, qui ne peut être mesuré éxactement & sans qu'il reste toujours quelque chose. 3) disproportionné. § 1) niepomierne chćiwośći; niepomierny w wydatkach. 2) niepomiernych łiniy, lunet, angułow, żadna spolna miara cała albo zupełna podźielić nie może. 3) niepomierne to są miedzy sobą rzeczy.

Niepomierzony. unabgemessen. qui n'est pas mesuré ou partagé.

Niepomieszany. unvermischt, unverworren. qui n'est pas mêlé; qu'on n'a pas brouillé.

Niepomny. undencklich. immemorial. § w niepomne czasy.

Niepomyślnie, *adv.* unglücklich, nicht nach Wunsch. malheureusement; sans succès, sans reüssite, contre les souhaits de qu.

Niepomyślność. übler Erfolg, schlechter Ausgang, unglücklicher Ausschlag. succès malheureux; desastre, *m.* desavantage, *m.* contre-tems. § pierwsza niepomyślność woyny go ustraszyła.

Niepomyślny. widrig, unglücklich, nicht nach Wunsch gerathen. contraire, fâcheux, desavantageux, malheureux; qui n'a point de reüssite; qui ne reüssit point.

wiatr niepomyślny. widriger Wind. vent contraire.

Niepopisany. leer, unbeschrieben. vuide, qui n'est pas rempli d'écriture.

niepopisany, u popisu Pańskiego albo Rzeczypospolitey. der keine Schatzung gegeben, ungeschätzet; der kein Verzeichniß seines Vermögens eingegeben hat. qui n'est pas taxé; qui n'a point donné le dénombrement de ses biens; qui n'a point été mis sur les rôles des tailles.

niepopisany urzędownie. der bey der Obrigkeit nicht ist aufgezeichnet worden. qui n'a pas été déclaré au bureau.

Niepopłatny. unzulänglich, ungültig, schlecht. insufisant, invalide, frivole, qui n'est pas de mise; qui n'est pas valable. § niepopłatna to wymowka.

Niepoprawiony. voll Fehler, unverbessert. plein de fautes; qui n'est pas revû, corrigé.

Niepoprawny. unverbesserlich, der sich nicht bessern will. incorrigible, incapable de correction; qu'on ne peut corriger.

Nieporadnie, *adv.* ohne Hülfe und Rath. sans secours & sans conseil.

Nieporadny. 1) der keinen Rath geben kan. 2) entblößt von Hülfe und Beyrath. 1) qui ne sait donner un conseil; inhabile à conseiller. 2) dépourvu de tout secours & de tout conseil; qui est sans conseil & sans assistance.

Nieporownany. 1) ungleich; nicht eben gemacht, holpricht. 2) unvergleichlich, vortreflich. 1) qui n'est pas aplani; raboteux, scabreux. 2) incomparable, qui ne peut être comparé à qu. ch. § 1) nieporownane drogi. 2) nieporownane przymioty, poszanowanie; nieporownany to człowiek.

Nieportowy. mit keinem See-Hafen versehen. qui n'a point de port.

Nieporusznie, *adv.* steif, fest, unbeweglich. fixement, inébranlablement, fermement; d'une maniére immobile; sans se remüer.

Nieporuszność. Unbeweglichkeit. inflexibilité, immobilité, imperturbabilite.

*Nieporuszny. } eig. u. fig. unbeweglich.
Nieporuszony. } *prop. & fig.* immobile; inébranlable, fixe, arrêté, ferme, inflexible, imperturbable, tranquile, qui n'est point ému. § na wszystkie prosby i grożby nieporuszonym śię pokazał.

Nieporywczo, *adv.* langmüthig, ohne Uebereilung. lentement, posément, doucement, sans précipitation.

Nieporywczość. Langmuth, Gelassenheit. longanimité; sang froid; qualité de celui qui agit sans précipitation.

Nieporywczy. nicht hitzig; der sich nicht übereilt, langmüthig. lent, qui ne s'emporte point, qui agit sans précipitation; longanime.

nieporywczy w mowie. der sich im Reden nicht übereilet; im Reden bedachtsam. tardif à parler; qui emploie bien du tems à parler.

Nieporządek. Unordnung. desordre, *m.* confusion, déreglement.

Nieporządnie, *adv.* unordentlich. sans ordre; déreglement, confusément, desordonnément.

Nieporządny. unordentlich, verwirrt. déreglé, confus, desordonné, mal-ordonné.

Nieposkromiony. unbändig, das nicht zu zähmen ist; ungebändigt, ungezähmt. indomtable, qu'on ne peut domter; indomté; qui n'est pas domté. § nieposkromione pijaństwo, swawola.

Niepośilny. kraftlos, das keine Nahrung, keine Kraft giebet. qui n'est point nourrissant; qui nourrit point. § napoy, pokarm niepośilny.

*Niepośladny. } 1) schwer auszuspüren. 2) unerforschlich, unergründlich, unbegreiflich. 3) fig. unbefleckt, unverdächtig. 1) qu'on ne peut trouver à la piste. 2) qu'on ne peut découvrir; incomprehensible, impénétrable. 3) *fig.* qui est sans tache; qui n'est pas suspect; pur, entier, qui n'est point gâté, ni souillé. § 1) niepoślakowanego trudno zwietrzyć zwierza. 2) niepoślakowany w swoich taiemnicach. 3) niepoślakowana cnota, czystość, skromność.

Niepoślakowany. }

Nieposledni. nicht der schlechteste, vortreflich, unvergleichlich. qui n'est pas des derniers; bien loin au dessus des autres; nonpareil, incomparable, excellent. § nieposledni ten Monarcha; nieposlednie to zabawy.

Nieposłuszeństwo. Ungehorsam, Widerspenstigkeit. désobeïssance, obstination.

Nieposłusznie. ungehorsamer Weise. obstinément; d'une maniére désobeïssante.

Nieposłuszny. ungehorsam, widerspenstig. désobeïssant, refractaire, mutin. § nieposłuszny Panu.

Nieposłusznym bydź. ungehorsam seyn, nicht gehorchen. désobeïr; ne pas obeïr.

Nieposobnie, nienastępnie, *adv.* ungereimter Weise. sans suite, sans consequence, absurdement.

Nieposobność, Nienastępność. üble Folge, Unbündigkeit. défaut de suite, manquement de conséquence; absurdité; mauvaise conséquence.

Nieposobny, Nienastępny. unbündig, ungereimt, das nicht folget, sich nicht schicket. absurde, qui n'a point de liaison; qui n'est point bien suivi; qui ne s'acorde pas à ce qui précede; qui n'est pas concluant.

Niepospolicie, *adv.* nicht nach gemeiner Art; gut, wohl, schön. d'une maniére peu commune; bien, excellenment, extraordinairement.

Niepospolity. nicht gemein, vortreflich, ausnehmend. peu commun, excellent admirable, extraordinaire; qui n'est pas vulgaire.

Niepostrzegle. } *adv.* unmercklicher Weise; unvermerckt. insensiblement, imperceptiblement; sans que l'on ait observé; d'une maniére imperceptible. § niepostrzeżenie przyszedł.

Niepostrzeżenie. }

Niepostrzegłość. } die Nichtwahrnehmung einer Sache. le défaut d'observation; qualité inconnuë ou imperceptible d'une chose.

Niepostrzeżenie. }

Niepostrzegły. unmercklich. insensible, imperceptible, inconcevable; qu'on ne sauroit apercevoir; qu'on ne peut observer.

Niepostrzeżony. unbemerckt, nicht wahrgenommen. qu'on n'a point observé, qu'on n'a pas remarqué.

Niepostrzyżony. ungeschoren, unbeschoren. qui n'est point tondu.

Niepoświęcony. weltlich, unheilig, ungeweihet. profane, qui n'est pas sacré.

Nieposzanowanie. die Ehrvergessenheit; Hindansetzung der schuldigen Ehrfurcht; Verunehrung. irréverence, peu de respect.

Niepotęga. Unvermögen, Mangel der Gewalt. impuissance; défaut de pouvoir; manquement de forces.

Niepotemny. 1) ungelegen, unbequem, was nicht zur Hand ist. 2) ungeschickt, untauglich. 1) incommode, qui n'est pas à main, à la portée. 2) mal-adroit, mal-habile.

Niepotemu, *vid.* Ten, —*nie po temu.*

Niepotępiony. unverurtheilet. qui n'a point été condamné.

Niepotężność. Unvermögen, schwache Gewalt. impuissance; peu de forces.

Niepotężny. unmächtig. impuissant, foible.

Niepotkliwie, *adv.* ohne Stolpern. sans broncher; sans faire un faux pas.

Niepotkli-

Niepotkliwość. Festigkeit der Beine im Gehen. fermeté des piez.
Niepotkliwy. der nicht stolpert, fest auf den Beinen ist. ferme; qui ne bronche point. § koń niepotkliwy.
Niepotoczny. 1) schwer zum Umdrehen. 2) nicht gänge und gebe; nicht oft vorkommend ungewöhnlich, ausserordentlich. 1) dificile à tourner; qui ne se tourne aisément. 2) qui n'est pas de mise, inusité, extraordinaire.
Niepotrzebnie, *adv.* unnöthiger Weise, ohne Noth. sans nécessité.
Niepotrzebny. unnöthig, überflüßig. qui n'est pas nécessaire; superflu; qui ne sert rien pour la nécessité.
niepożyteczna rzecz. Neben-Ding, Neben-Sache. chose indiférente; chose qui n'est pas essentiele; un accessoire; ce qui est hors de chose principale.
Niepoważny. unangesehn, ungeachtet, unansehnlich, der kein Ansehen hat. inconnu; qui est sans autorité; qui n'a point d'autorité.
Niepowetowany. unersetzlich, unverwindlich. irréparable; qu'on ne peut réparer. § niepowetowana szkoda.
Niepowinnie, *adv.* ungebührlich; aus keiner Schuldigkeit. sans étre dû; sans obligation.
Niepowinność. Ungebührlichkeit, Stand desjenigen der etwas zu thun nicht schuldig ist. état de celui qui n'est pas obligé à qu. ch; aucune obligation; aucun dévoir.
Niepowinny. ungebührlich, das man nicht schuldig ist. qui n'est pas dû, qui n'est pas obligé; qu'on ne doit pas faire.
Niepowolny. ungehorsam, ungelehrig. intraitable, indocile, désobeïssant.
Niepowodny, *vid.* Niepochopny.
Niepowoli, *adv.* nicht langsam; eilig. pas doucement; en hâte; à la hâte.
Niepowrocony. } Niepowrotny. } unwiederbringlich; das nicht zu ändern, nicht in den vorigen Stand zu setzen ist. irrécuperable, irrécouvrable, irréparable, qu'on ne peut réparer, qu'on ne peut redresser; irrémédiable. § niepowrotnym rzeczom nayłatwieysza przygana; niepowrotny czas ulatuie.
Niepowrotnie, *adv.* auf eine unwiederbringliche Art; ohne Wiederkehr. d'une maniére irréparable; sans retour.
Niepowściągliwie, *adv.* unmäßig, unzüchtig; ohne sich zu mäßigen. sans retenuë, sans modération; sans se pouvoir modérer; incontinemment, immodérément.
Niepowściągliwość. Unmäßigkeit, Unzucht; die Nichtenthaltung. immodération, incontenance, intemperance, déréglement de vie.
Niepowściągliwy. } Niepowściągniony. } der sich nicht halten, nicht bändigen kan; unmäßig, unzüchtig. incontinent, immoderé, qui ne peut se modérer; adonné à sa passion; intemperant.
Niepoznany. 1) unerkannt. 2) unkenntlich. 1) méconnu, qui n'est pas reconnu. 2) méconnoissable, qui n'est pas reconnoissable.
Niepoznanie, *adv.* incognito, unbekannter Weise. d'une maniére inconnuë, incognito, sans étre connu. § niepoznanie bawił się w mieście, przy dworze.
Niepozwalanie. 1) Verneinung, Verweigerung. 2) Widerspruch. 1) négation, désaveu; refus. 2) oposition, contredit.
Niepozwolony. 1) unerlaubt, verweigert. 2) verneinet, abgeschlagen. 1) illicite, qui n'est pas permis. 2) refusé, désavoué, nié, rejetté.
Niepożytecznie, *adv.* unnütz. inutilement, sans utilité.
Niepożyteczny. unnütz. inutile, qui ne sert de rien.
Niepożytek, *g. niepożytku.* Unnützlichkeit, Undiensamkeit. inutilité.
Niepr. Dnieper ein grosser Fluß, an welchem Smolensko lieget. le Boristéne, le Nieper, un grand fleuve qui arrose la ville de Smolensco.
Niepracowitość. Unarbeitsamkeit, Unfleiß, Trägheit. inaplication, paresse, manque d'aplication.
Niepracowity. unarbeitsam. paresseux, inapliqué, enemi de travail, qui fuit le travail.
Nieprany. ungewaschen, schwartz als Wäsche. qui n'est pas blanchi; qui n'est point lavé, sale comme un linge.
Niepraw, *vid.* Nieprawy.
Nieprawda. Lüge, Unwahrheit. menterie, un mensonge, fausseté, ce qui n'est pas vrai. § nieprawdę mowi.
nieprawda. es ist nicht wahr. cela n'est pas vrai; il est faux.
Nieprawdziwy. falsch, nicht recht. faux, qui n'est pas vrai; qui n'est pas véritable.
Nieprawnie, *adv.* niesądownie, bez postępku prawnego. 1) nicht gerichtlich, ausser den Gerichten. 2) widerrechtlicher Weise; nicht nach den Gesetzen. 1) sans ordre de justice, sans les formes de Justice; sans procedure. 2) contre les loix, illégitimement.

Nieprawny,

Nieprawny, bez prawa. 1) was nicht gerichtlich geschehen ist. 2) widerrechtlich. 1) qui n'est pas fait dans les formes de Justice. 2) illégitime, qui est contre les loix.

Nieprawość. Unrecht, Unbilligkeit, Bosheit. méchanceté, iniquité, malice, action noire.

Nieprawy. 1) unrecht; falsch, kein rechter. 2) unehlich gebohren. 3) verfälscht, angemacht. 4) heimlich eingeschrieben; fälschlich verzeichnet. 5) ersonnen, erdacht. 1) faux, qui n'est pas véritable. 2) illégitime, né dans un mariage illégitime. 3) falsifié, corrumpu, contrefait, faux. 4) enrolé faussement; enrégîtré à faux. 5) feint, faux. § 1) nieprawy Polak; nieprawy szlachcic, nieprawa dziewica. 2) nieprawe dziecię. 3) nieprawe złoto, wino. 4) nieprawy Kozak. 5) nieprawa powieść, nowina.

nie praw mi; nie praw mi iest. er thut mir Unrecht. il me fait tort; il me fait une injustice. § niepraweś mu

sam sobie w tym nie praw (nieprawy). er handelt darinnen wider sich selbst; er thut sich selbsten hierinnen unrecht. il se fait tort; il est injuste en cela à soi même.

Nieprętki. langsam, saumselig, zauderhaft. lent, tardif.

Nieprobowany. unversucht, unprobiert. qui n'est point éprouvé.

Nieprochnieiący. unverweslich, das nicht faulet. incorruptible, qui ne se pourrit point.

Nieprosżony. ungebeten, uneingeladen. qui n'est pas invité; sans étre invité.

Nieprożny. nicht ledig. qui n'est point vuide.

Nieprzebieraiący. } der kein Kostverachter ist. franc-lipeau; un homme qui n'est pas friand, qui ne se dégoûte d'aucune viande. § nieprzebierny w potrawach.
Nieprebierny. }

Nieprzebierany, *vid.* Nieprzebrany.

Nieprzebity. schwer durchzustechen oder durchzuschlagen. impénétrable, qu'on ne peut percer; dificile à percer.

Nieprzebłagany. unversöhnlich. implacable.

Nieprzebrany. 1) eig. u. fig. unerschöpft. 2) zusammen gerast; in der Eil aufgebracht. 3) nicht zu wäßrig; nicht mit viel Wasser versetzt, vermischt, von Geträncken. 1) *prop. & fig.* inépuisable, qu'on ne peut épuiser. 2) fait en tumulte, à la hate; ramassé sans choix, avec précipitation; levé à la hâte, dans un tumulte. 3) peu aqueux, temperé avec une convenable quantité d'eau; *parlant de quelques boissons.* § 1) nieprzebrana woda, dobroć; nieprzebrany w rozum, w dobrodzieystwa. 2) nieprzebrane (nieprzebierane, bez braku zebrane) woysko. 3) nieprzebrany miod, piwo.

Nieprzebrniony. 1) da man nicht durchwaten kan. 2) fig unergründlich, unerforschlich. 1) qui n'est point guéable; qu'on ne peut passer à gué. 3) *fig.* incomprehensible, impenétrable; qu'on ne peut comprendre; dificile à aprofondir.

Nieprzebudzony. unerwecklich, der schwer aus dem Schlaf zu wecken ist. qu'on ne peut éveiller.

sen nieprzebudzony, twardy, nieprzerwany. ein Todten-Schlaf; fester Schlaf. un someil dur.

Nieprzebytny. undurchdringlich. impénétrable.

Nieprzebyty. 1) unwegsam, wo man nicht durchkommen kan. 2) unüberwindlich, unabhelflich. 1) impracticable, qui n'est pas passable; où il n'y a point de chemin; par où l'on ne peut passer. 2) insurmontable, inévitable, invincible. § 1) nieprzebyte gory, bagna. 2) nieprzebyta trudność.

Nieprzeczerpany. eig. u. fig. unerschöpflich. *prop. & fig.* intarrissable, inépuisable.

Nieprzedarowany. der sich nicht bestechen läßt. incorruptible, qu'on ne peut corrompre. § sędzia nieprzedarowany.

Nieprzedany. unverkauft. qui n'a pas été vendu; invendu; qu'on n'a pas vendu.

Nieprzedayny. unverkäuflich. qu'on ne peut pas vendre; qui n'est pas vendable.

Nieprzedni, podleyszy. mittelmäßig; schlecht, nicht der beste. qui n'est pas le meilleur; médiocre, petit, chetif, commune, simple.

Nieprzegrodzony. ohne Scheidewand gemacht. qui n'est pas séparé d'une cloison, d'un raïon.

Nieprzeiednany. unversöhnlich. irréconciliable, qu'on ne peut reconcilier.

Nieprzekonanie, *adv.* 1) unüberwindlich. 2) unwiderleglich, ohne Ueberzeugung. 1) invinciblement, d'une maniére invincible. 2) sans étre convaincu; sans conviction.

Nieprzekonany. 1) unüberwindlich. 2) unüberzeugt. 3) schwer zu widerlegen, unwiderleglich. 1) invincible, qu'on ne peut vaincre. 2) qui n'est pas convaincu.

vaincu. 3) qu'on ne peut refuter; dificile à refuter. § 1) nieprzyiaćiel nieprzekonany. 2) nieprzekonany w złoczyństwie. 3) nieprzekonany i stateczny w wierze swoiey; nieprzekonana to prawda.

Nieprzekłoty. schwer zum durchstechen, undurchstechlich. impénétrable, qu'on ne peut percer.

Nieprzełamany, Nieprzełomiony. 1) undurchbrechlich. **2) unüberwindlich. 1) qu'on ne peut briser ou casser. **2) invincible.

Nieprzeliczony. unzählbar. innombrable. § w nieprzeliczone wieki; nieprzeliczona ludźi liczba.

Nieprzemyślny. unemsig. peu industrieux.

Nieprzepisany. nicht abgeschrieben; davon noch keine Abschrifft genommen worden ist. qui n'est pas transcrit; qu'on n'a pas encore copié.

Nieprzepłacony. unschätzbar. inestimable; qui est sans prix. § nieprzepłacone cnoty iego.

Nieprzeprawny. unwegsam, wo kein Weg, keine Ueberfuhr ist. impracticable, où il n'y a point de chemin, de pasage ou de transport.

Nieprzerachowany. unzehlbar. innombrable. § nieprzerachowane woyska.

Nieprzerobiony. 1) unumgearbeitet. 2) ungewendet, von Kleidern. 2) unbestochen, der sich nicht bestechen, nicht gewinnen läßt. 1) qui n'est pas refait. 2) qui n'est pas tourné, *parlant des habits.* 3) incorrompu, qui ne se laisse pas corrompre. § 1) śrebra stołowe nieprzerobione. 2) szata nieprzerobiona. 3) sędźia nieprzerobiony.

Nieprzerwany. ununterbrochen, unverruckt, unaufhörlich, beständig. perpétüel non-interrompu, continüel.

*Nieprzerwanie, *vid.* Nieprzestannie.

Nieprześiewany. ungesiebet. qui n'est pas passé au travers d'un crible; qui n'est pas criblé ou sassé.

Nieprzestannie, *adv.* nieprzestaiąc. ohne Aufhören, beständig. sans cesse, perpétüellemeut, continüellement, incessanment.

Nieprzestanny. unaufhörlich. perpétüel, continüel.

bieg nieprzestanny. Mathem. ein perpetuum mobile. *Matém.* mouvement perpétüel.

Nieprzestępny. 1) darüber man nicht schreiten muß, unüberschreitlich; unwiderruflich, unhintertreiblich 2) unüberwindlich, unabhelflich. 1) inévitable, irrévocable, qu'on ne peut revoquer, qu'on ne peut outrepasser. 2) insurmontable, invincible. § 1) zdanie iego by naygłupsze, nieprzestępnym iest wyrokiem. 2) nieprzestępną ztąd mam, poymuię zawadę do dalszego szczęśćia.

Nieprzestrzeganie. die Nichtbeobachtung. inobservation.

Nieprzeświadczony. unüberzeugt, nicht überführt. qui n'est pas convaincu.

Nieprzewrotny. 1) unumwerflich, schwer zum Umwerfen. 2) aufrichtig. 1) dificile à renverser; qu'on ne peut renverser. 2) ouvert, sincère.

Nieprzeyrzysty. } Nieprzezroczysty. } undurchsichtig. opaque; qui n'est pas transparent; au travers duquel on ne peut voir. § kamień drogi nieprzeyrzysty; las, drzewo nieprzeyrzyste.

Nieprzezwyćiężony. unüberwindlich, unabhelflich. invincible; insurmontable.

**Nieprzeżyty. den man nicht überleben kan; ewig. éternel, à qui personne ne sauroit survivre. § Nieprzeżyty Boże.

Nieprzybytny. 1) abwesend. 2) in Gericht. ungehört, nicht vernommen. 1) absent. 2) *droit:* sans étre ouï; qu'on n'a pas interrogé. § 1) nieprzybytnego broń przyiaćiela. 2) zdać stronę nieprzybytną.

Nieprzychylny. ungeneigt, abhold. qui n'est pas afectionné, qui veut du mal à qu; peu favorable.

Nieprzydatnie. } Nieprzygodnie. } *adv.* nicht von ohngefehr. pas fortuitement; sans tout hazard.

Nieprzydatny. } Nieprzygodny. } 1) nicht zufällig. 2) unnütz, ungeschickt zu etwas. 1) qui n'est pas contingent ou casuël; qui n'arrive point par hazard. 2) inutile, mal-habile à qu. ch.

Nieprzygannie, *adv.* unsträflicher Weise, ohne Tadel. sans blâme; irrépréhensiblement, irréprochablement.

Nieprzyganny. untadelhaft, unsträflich. irréprochable, irrépréhensible; qu'on ne peut blâmer.

Nieprzyiaćiel. Feind. enemie. § nieprzyiaćiel moy iadowity; nikt nie iest bez nieprzyiaćioł; nieprzyiaćioł *(nieprzyiaćielow) zbił; Krzyża Swiętego, Państwa nieprzyiaciele; to iego nieprzyiaćiel; nieprzyiaćiel prywatny.

Nieprzyiaćielka. eine Feindin. enémie, celle qui hait qu.

Nieprzyiaćielski. 1) feindlich, den Feind eines Landes betreffend. 2) feindselig, gehäßig, s. Nieprzyiazny. 1) enemi, d'enemi,

d'enemi, qui regarde l'enemi public. 2) d'enemi; qui à du raport à l'inimitié des particuliers, *v.* Nieprzyiazny. § 1) nieprzyiaćielſkie woyſka; nieprzyiaćielſka ziemia.

po nieprzyiaćielſku, Nieprzyaćielſko, *Nieprzyiaćielſkie, Nieprzyiaźliwie, } nieprzyiaznie. 1) feindlich, wie ein Landes-Feind. 2) feindlich, gehäßig. 1) hoſtilement. 2) en enemi, avec un eſprit d'enemi.

Nieprzyiaźliwy, Nieprzyiazny, *adv.* feindſelig, gehäßig. enemi, d'enemi, mal-intentionné.

Nieprzyiaźń. 1) Feindschaft, Feindseligkeit. 2) Phil. natürliche Widrigkeit oder Feindschaft. 1) inimitié, haine, action d'enemi. 2) *Philoſ.* antipatie. § 1) zachodźić, żyć z kim w nieprzyiaźni; wiodę, mam z kim nieprzyiaźń. 2) nieprzyiaźń wrodzona rzeczom niemym i nieczułym.

nieprzyiaźń przećiw pańſtwu, kraiowi. Feindseligkeit wider ein Reich oder Land. hoſtilité.

Nieprzyiaźnie, Nieprzyiazny, *vid.* Nieprzyiaźliwie, Nieprzyiaźliwy.

Nieprzyiemnie, *adv.* unangenehm. désagréablement, d'une maniére peu agréable.

Nieprzyiemność. Unanmuth, Unannehmlichkeit. désagrément.

Nieprzyiemny. unangenehm. désagréable, malplaiſant, déplaiſant, qui déplait; mal-agréable; qui n'eſt pas agréable.

Nieprzyięty. unaufgenommen, unangenommen. qui n'eſt pas reçû, qu'on n'a pas admis; qui n'eſt pas agrégé. § nieprzyięty podarunek; nieprzyięty w liczbę, w radę.

Nieprzykry. 1) nicht widrig, nicht beschwerlich. 2) nicht steil. 1) qui n'eſt pas désagréable. 2) penché, qui penche, qui va en penchant; facile à monter.

Nieprzymuſzony. } Nieprzynukany. } 1) ungezwungen, freywillig. 2) natürlich, ungezwungen, frey. 1) volontaire, qui eſt, qui ſe fait ſans contrainte; qui ſe fait de bon gré. 2) libre, dégagé, naturel, coulant. § 1) z nieprzymuſzoney życzliwośći mi pomaga; chcenie zawisło na woli nieprzynukaney. 2) wolny ſtyl i nieprzymuſzony.

Nieprzyprawny. 1) einfältig, schlecht, ungemacht. 2) ungemacht, ohne Gewürze zugerichtet. 1) ſimple, qui eſt ſans ornement, ſans farde. 2) ſimple, qui n'eſt pas aſſaiſonné avec des choſes qui pique le goût.

Nieprzyprawnie, *adv.* 1) ohne Zusatz und Zierath. 2) ohne Fett, ohne Gewürtz. 1) ſans farde, ſans parure, ſans ornement; ſimplement. 2) ſans aſſaiſonnement; ſans épices & ſans graiſſe.

Nieprzypuſzczenie. Ausschliessung. exclusion, l'action par laquelle on n'admet qu. à qu. ch.

Nieprzypuſzczony. ausgeschlossen, nicht darzu gelassen. exclu, rejetté, éloigné de quelque emploi. § nieprzypuſzczony do rady.

nieprzypuſzczony do prawa mieyſkiego der noch nicht zum Bürger-Recht gelassen worden ist. qui n'a pas encore été admis au nombre des citoïens.

Nieprzyrodzony. 1) unnatürlich das wider die Natur ist. 2) nicht von der Natur gezeuget, durch die Kunst gemacht. 1) qui eſt contre nature. 2) factice, qui eſt fait par art. § 1) nieprzyrodzonym śię to dźieie ſpoſobem; cud ieſt rzecz nieprzyrodzona *2) port nieprzyrodzony (nieſamorodny) tego miaſta.

Nieprzyſtęp ziele. (*aproxis*) gewisses Kraut, dessen Wurtzel sich entzünden soll, obschon das Feuer weit davon entfernet ist. eſpèce d'herbe, dont la racine doit prendre feu, quoiqu'il ſoit éloigné.

Nieprzyſtępność. Eigenschaft einer Sache, zu der man sich nicht nähern kan. qualité d'une choſe, dont on ne peut s'aprocher; dificulté inacceſſible.

Nieprzyſtępny. unzugänglich, dahin man nicht kommen kan. inacceſſible; qu'on ne peut aprocher. § nieprzyſtępna ſkała, forteca.

Nieprzyſtoynie, *adv.* unanständig. indécemment, contre la bienſéance; d'une maniére indécente.

Nieprzyſtoyność. Uebelstand, Unanständigkeit. mes-ſéance, indécence.

Nieprzyſtoyny. unanständig. meſſéant, mal-ſéant.

Nieprzytomnie, *adv.* abwesend. en abſence.

Nieprzytomność. Abwesenheit. abſence.

Nieprzytomny. abwesend. abſent.

Nieprzywrotny. unwiederbringlich, unersetzlich. irrécouvrable, qu'on ne peut redreſſer, d'où l'on ne peut retirer.

Nieprzyzwyczaiony do czego. } Nieprzywykły czemu. } ungewohnt. inacoutumé, qui n'eſt pas acoutumé de; qui n'eſt pas habitué, qui n'eſt pas fait à.

Niepyſzny. nicht stoltz. qui n'a point d'ambition; qui n'eſt pas orgueilleux.

Niepytany. ungefragt. qui n'eſt pas examiné; qu'on n'a pas démandé.

Niepytło-

Niepytlowany. ungebeutelt. qui n'a pas été bluté; qu'on n'a pas passé par le bluteau.
Nierąbany. ungehauen qu'on n'a pas haché.
Nierączo, *adv.* langsam, schläfrig. tardivement, lentement, pésamment, paresseusement.
Nierączość. Langsamkeit, Schläfrigkeit. tardiveté, lenteur, *f*, pésanteur, *f.*
Nierączy. langsam. tardif, lent, paresseux, négligent.
Nierad, *adj.* nur im *Nominat. sing.* und *plur.* ungern, wider Willen. *cet adjectif n'est usité qu'au Nominatif singulier & plurier*; à régret, malgré soi, contre son gré. § nierada go widźi, nie radźi mu; nierad to czynię, słyszę; dźiewki nierade to czynią.
Nieradzenie śię kogo, *vid.* Niedokładanie.
Nieraźno, *adv.* nicht zur Hand; nicht gelegen, unbequem. sans commodité; sans étre à main ou à la portée.
Nieraźność. 1) Ungelegenheit eines Orts. 2) Langsamkeit. 1) mauvaise situation d'un lieu. 2) lenteur, *f.*
Nieraźny. 1) nicht wohl gelegen; übel gelegen. 2) ungeschickt, unbequem zum Gebrauch. 3) langsam, nicht hurtig. 1) malsitué, qui n'est pas commodément placé. 2) qui n'est pas propre à son usage. 3) lent, tardif, paresseux. § 1) nieraźny dom, ogrod, nieraźne do tego mieysce. 2) do tey kuszy beł nieraźny. 3) nieraźny chłopiec.
Nierdzawy. unverrostet. qui ne s'est point enrouillé; qui n'a pas contracté de la rouille.
Nierezolut, wątpićiel, namyślaiący śię. ein unentschlossener, unschlüßiger Mensch. irresolu, indéterminé; qui hésite, qui balance.
Nierobiony. 1) nicht gemacht, natürlich. 2) roh, in Stangen, als Silber. 3) unzubereitet. 1) naturel, qui n'est pas factice, qui n'est pas fait. 2) non-travaillé, non-ouvré, qui n'est pas travaillé & mis en oeuvre; crud. 3) qui n'est pas préparé; qui n'est pas acommodé à son usage.
Nierobotność. Unarbeitsamkeit. aversion pour le travail.
Nierobotny, pies na robotę. unarbeitsam, der nicht gerne arbeitet, der die Arbeit scheuet. paresseux; enemi du travail, qui fuit le travail; qui n'est pas laborieux; qui n'aime pas le travail.
Nierogaty. unhornig, das keine Hörner hat. qui n'a point de cornes; qui est sans cornes. § nierogate bydło.
Nierośnienie ćiasta, *vid.* Zakal.

Nierosochaty. nicht zackig, nicht astig. qui n'est pas fourchu; qui n'est pas rameux, qui n'a qu' une tige, qu' un tronc.
Nieroskosz, *vid.* Nierozkosz.
Nierostayny. unzertrennlich. inséparable, indissoluble, qu'on ne peut rompre; dificile à séparer. § zachęcać do nierostayney zgody.
Nierostropnie, *adv.*, Nierostropność, Nierostropny, } *vid.* Nieroztropnie, *&c.*
Nierostrzygniony, *vid.* Nierostrzygniony.
Nierownia. Nierownina. } eine Unebene; ein unwegsamer, hockerichter Ort. lieu mal uni; inégalité; le desavantage du lieu; endroit, chemin raboteux.
Nierownie, Nierowno, } *adv.* 1) ungleich, holpricht. 2) ungleich, nicht auf gleiche Art. 1) d'une façon raboteuse. 2) inégalement, d'une maniére inégale. § 1) nierowno tam po wszystkich drogach. 2) nierowno pisze, postępuie, rzeczy kładźie.
Nierowność. 1) Ungleichheit eines Orts. 2) Ungleichheit als des Standes. 1) le desavantage d'un lieu raboteux. 2) inégalité; dissimilitude, dissemblance, disproportion. § 1) nierowność mieysca, drogi, *deski. 2) nierowność śił, stanu.
Nierowny. 1) ungleich, uneben, schlimm, holpricht. 2) ungleich. 1) qui n'est pas aplani; raboteux, scabreux, qui n'est pas uni. 2) dissemblable, inégal, disproportionné. § 1) nierowne płotno; nierowne drogi. 2) nierowny mu w naukach, w godnośći; nierowne śiły, wyrazy.
Nierozdźielnie, nierozłożnie; nierozłącznie, *adv.* 1) unordentlich, unter einander; ohne Unterschied. 2) unzertrennlicher Weise. 1) confusément; pêle mêle; ensemble, en commun, sans ordre, indistinctement. 2) inséparablement, indivisiblement; d'une maniére inséparable; d'une maniére indissoluble.
Nierozdźielność. Unzertrennlichkeit, Untheilbarkeit. indissolubilité, indivisibilité; continuité.
Nierozdźielny, nierozłożny, nierozłączny. 1) unzertrennlich, an einander hängend. 2) untheilbar, das sich nicht theilen läßt. 1) indissoluble, inséparable, continu. 2) indivisible qui ne se peut diviser. § 1) nierozdźielną wolą i radą. 2) nierodźielne ćiało; punkt matematyczny iest nierozdźielny na częśći.
płeć nierodźielna. Gram. der Genus epicœnum oder promiscuum. *Gram.* le genre épicene; le genre commun.

nierodźiel-

nierozdzielne przekładanie. Gram. eine præpositio inseparabilis. *Gram.* une préposition inséparable.
Nierozdzielony. ungetheilt. indivisé, qui n'est point partagé.
Nierozerwany. 1) nicht zerrissen; nicht zerreißlich. 2) fig. unaufhörlich, unzertrennlich, unabläßlich 3) unzerstreut, ungestört, beständig. 1) qui n'est pas rompu; qui ne peut être déchiré; qu'on ne peut ni rompre ni défaire. 2) indissoluble, inséparable. 3) tout ataché; qui n'est pas distrait; qui a beaucoup d'aplication à qu. ch. § 1) nierozerwany postronek. 2) nierozerwane towarzystwo 3) nierozerwany na modlitwie, w przyiaźni.
Nierozeznanie, *adv.* ohne Unterschied; verworren. indiféremment, sans distinction; sans diférence; confusément.
Nierozeznany. nicht unterschieden, nicht nach dem Unterschied eingesehen; dunckel, verworren. indistinct, obscur, qui n'est pas assez distinct, qu'on ne sauroit distinguer; confus.
Nierozgarnienie. unaufgewecktes Wesen; Schläfrigkeit. la pésanteur d'esprit; manquement de vivacité.
Nierozgarniony. unaufgeweckt, unaufgeräumet, stumpf, schläfrig. qui n'est pas éveillé, qui n'est pas vif; pésant, lourd; qui a peu de vivacité.
Nieroziętnie, *adv.* 1) unzerleglich. 2) auf eine unzertrennliche Art; unauflöslich. 1) d'une maniére qu'on ne peut démonter un ouvrage. 2) indissolublement.
Nieroziętny. 1) unzerleglich. 2) unauflöslich. 1) dificile à démonter; qui n'est pas acommodé pour être défait & desassemblé. 2) indissoluble.
Nierozkosz. Mangel des Vergnügens, Unlust. déplaisir; manquement de plaisir.
Nierozłącznie, Nierozłączny, } *vid.* Nie-
Nierozłożnie, Nierozłożny, } rozdzielnie, Nierozdzielny.
Nierozłożony. 1) unzerlegt. 2) unzertheilt, unzergliedert, nicht unterschieden, verworren. 1) qui n'est pas demonté, qu'on n'a pas desassemblé. 2) indistinct, confus, obscur, mal-arrangé, mal-disposé; qui n'est pas démembré.
Nierozmierzony. 1) unabgemessen, ungemessen. 2) unermeßlich, unendlich. 1) qui n'est pas mesuré, qu'on n'a pas mesuré. 2) infini, immense. § 1) role nierozmierzone. 2) Boże nierozmierzony.
Nierozmowny. störrig, unfreundlich, der nicht zu sprechen ist. qui n'est point afable; inacostable; qui parle aux gens d'une maniére peu civile.
Nierozmyślnie, *adv.* nicht mit Bedacht, unbedachtsam. à l'étourdi; inconsidérément. § wyrzekł nierozmyślnie.
Nierozmyślność. Unbesonnenheit, Unvernunft. inadvertance, mégarde, inconsidération, imprudence. § dla twoiey nierozmyślności szkodę ponoszę.
Nierozmyślny. 1) unbesonnen, unüberlegt. 2) eilfertig, unverzüglich; ohne langes Bedencken. 1) inconsidéré, malavisé, imprudent. 2) dit ou fait sur le champ; qui n'est point medité. § 1) nierozmyślne rzeczy ladaiakie. 2) tę nierozmyślną dał odpowiedź.
Nierozpleciony. 1) unaufgeflochten. 2) unauflöslich. 1) qui n'est pas décordé, denatté. 2) insoluble.
Nierozstayny, *vid.* Nierostayny.
Nierozszarpany. 1) unzerrissen. 2) das nicht zu zerreissen ist. 1) qui n'est pas déchiré. 2) qu'on ne peut déchirer.
Nierozstrzygniony. 1) unentschieden. 2) unentschiedlich, das nicht zu entscheiden ist. 1) indecis, indéterminé, qui n'est pas déterminé 2) indéterminable; qu'on ne peut décider.
Nieroztropnie. unvernünftiger Weise. imprudemment, sottement.
Nieroztropność. Unverstand, Unvernunft. imprudence, manque de raison, inadvertance.
Nieroztropny. unvernünftig, unbedachtsam, unverständig. imprudent, malavisé.
Nieroztworzony. lauter, nicht mit Wasser vermengt. pur; qui n'est pas mêlé, détrempé ou delaié avec de l'eau.
Nieroztrzewiony. unaufgeweckt, finster. qui n'est pas éveillé; sombre; qui n'est pas vif.
Nierozum. Unverstand, Unvernunft. irraisonnabilité, folie, manque de raison.
Nierozumnie. ohne Verstand, unvernünftiger Weise. irraisonnablement, sans raison.
Nierozumny. unverständig. irraisonnable, déraisonnable, qui n'a pas en partage la raison; insensé.
*Nierozważny, *vid.* Nierozmyślny.
Nierozwiązany. 1) unaufgebunden. 2) unauflöslich. 1) qui n'est pas délié, qui est encore lié. 2) indissoluble, qu'on ne peut resoudre. § 1) nierozwiązany snop, wor. 2) nierozwiązana to trudność, kwestya.
Nierozwiniony. } 1) unaufgewickelt, un-
Nierozwity. } aufgerollt, zusammengerollt. 2) unaufgeblüht. 1) qui n'est pas déplié. 2) qui n'est pas éclos, qui ne s'est pas épanui. § 1) nie rozwi-

niona

niona chorągiew, sztuka materya. 2) padł na placu młodzianin iako kwiatek nierozwity.
Nieruchanie. } Unbeweglichkeit. immobilité.
Nieruchawość. }
nieruchanie, vid. Nierusżanie.
Nieruchawy. unbeweglich. immobile, fixe.
Nieruchomo, *adv.* unbeweglich, unbeweglicher Weise. d'une maniére immobile, sans se remüer.
Nieruchomość. 1) Unbeweglichkeit. 2) unbewegliches Gut. 1) immobilité. 2) un immeuble; bien qui ne se peut transporter.
Nieruchomy. unbeweglich. immobile. § stoi człowiek nieruchomy; ciało przez się iest nieruchome i smysłow nie ma.
nieruchome dobra. unbewegliche Güter. les immeubles, *m.*
Nierusżanie, Nieruchanie, leżenie długie iakiey rzeczy bez porusżania. langes Liegen einer Sache ohne daß man solche umrühret. défaut de remuëment, de quoi les meubles contractent un certain relant ou odeur mauvaise.
Nierusżany, *vid.* Nietykalny.
Nierycerz. ein Unadlicher. un roturier.
Nierycerski. unadlich, unritterlich. roturier, qui n'est pas noble. § nierycerskiego stanu człowiek.
Nierychło, *adv.* langsam, nicht hurtig. tard; lentement, tardivement, avec lenteur.
Nierychłość. Langsamkeit. tardiveté; lenteur, *f.*
Nierychły. 1) langsam. 2) spät, fort daurend. 1) tardif, lent; qui ne se fait pas promptement; qui vient trop tard, qui arrive tard. 2) de longue durée, de longue suite d'années; qui est de durée. § 1) nierychły w namyślaniu, prętki w czynieniu. 2) w nierychłe lata potomność twoia słynąć będzie.
Nierymownie, nieskładnie, nie gładko, nie w rym, *adv.* 1) ohne Reimen. 2) nichts zur Sache. 1) sans rime. 2) sans aucun raport; mal à propos; absurdement, incongrûment.
Nierymowność. Ungereimtheit. absurdité, malféance, incongruïté, extravagance, défaut de justesse; mauvaise conséquence.
Nierymowny. 1) ungereimt, ohne Reime geschrieben. 2) ungereimt, ungeschickt. 1) écrit sans rimes. 2) qui n'est pas à propos; qui ne convient pas à; qui n'est pas convenable; absurde, extravagant, incongru.
Nierząd. 1) Unordnung. 2) Hurerey; Unzucht, unehelicher Beyschlaf, Huren-Leben. 3) Huren-Wirthschaft. 1) desordre, *m.* dérangement, confusion, déreglement, débandade. 2) paillardise; putanisme; *m.* couche illicite; vie impudique; plaisir charnel, impureté, débauche. 3) mauvais commerce de femmes de mauvaise vie; le maquerelage. § 1) nierządem Polska stoi, nierządem tez zginie; i w nierządzie iest rząd iakiś. 2) nierząd pełnić; nierząd z wolną, z krewną; nierządu poprzestała; bawienie się nierządem.
nierząd trzymać, chować. Huren-Wirthschaft treiben. éxercer le maquerellage; tenir bordel.
bawić się nierządem. Hurerey treiben. mener une vie impudique; vivre impudiquement.
nierządu patrzyć; cielesność z białągłową pełnić. den Huren nachlaufen. étre dans la débauche des femmes; paillarder.
nierządu patrzy, na nierząd się udała. sie gehet dem Huren-Leben nach. elle se prostituë; elle est de mauvaise vie; elle est impudique; elle est dans la débauche des hommes.
Nierządnica. eine Hure. débauchée; paillarde; fille de joïe; courtisanne; fille charitable; coureuse, femme de mauvaise vie.
nierządnica iawna, pospolita. gemeine Hure. courtisanne publique; fille prostituée, garce, gourgandine; cantonniére; une putain.
nierządnica iednego taiemna; nałożnica. Beyschläferin. concubine.
Nierządniczy. } 1) unzüchtig, buhlerisch, hurisch-, Huren-. 2) ein Huren-Haus, das Huren-Leben betreffend. 1) paillard, putanier, lascif. 2) de bordel; de bordelier; qui concerne le lieu de débauche.
Nierządny. }
nierządniczy sługa. Gelegenheits-Macher. ministre de sales voluptez.
nierządnicze; nierządnicza zapłata. Huren-Lohn. ce qu'on donne à une putain.
nierządny dom. Huren-Haus. bordel; vilain lieu; maison de débauche; un mauvais lieu.
nierządna kobieta; nierządnica. Hure. fille de joïe.
* *nierządny; nieporządny.* unordentlich. confus, desordonné, dérangé.
Nierządnie, *adv.* unzüchtiger, hurischer Weise. efrontément, en paillard, impudiquement, sans pudeur, avec impudence; en putain; à la maniére d'une femme prostituée.
Nierządnik. Huren-Jäger, Huber. paillard,

lard, putaſſier, bordelier, un débauché après les femmes.

Nierzeſki. nicht friſch, nicht munter, ſchläfrig. lent, pareſſeux, qui n'eſt pas vif.

Nierzetelnie, *adv.* 1) nicht in der That. 2) undeutlich. 1) d'une maniére inéficace. 2) indiſtinctement, confuſement.

Nierzetelność. 1) Kraftloſigkeit. 2) Undeutlichkeit. 1) inéficacité; manquement d'éfet. 2) confuſion, obſcurité.

Nierzetelny. 1) unwürckſam, nicht werckthätig. 2) undeutlich. 1) inéfectif, inéficace, qui ne produit point d'éfet; qui n'eſt pas actif, qui n'eſt pas agiſſant. 2) confus, indiſtinct, obſcur.

Nierzkąc, *adv.* zugeſchweigen, vielweniger. tant ſans faut; d'autant plus; bien loin; bien moins; beaucoup moins. § Pan a nie dokazał, nierzkąc żebyś ty mogł.

Nieſądownie, *adv.* nicht gerichtlich, nicht vor Gericht. ſans les formes de Juſtice; d'une maniére qui n'eſt pas arrêtée judiciairement.

Nieſądowny, Nieſądowy. nicht gerichtlich. qui n'eſt pas judiciaire; qui n'eſt pas arrêté devant un Juge.

nieſądowny dzień. Ferien-Tag, an welchem kein Gericht gehalten wird. fête du Palais; jour auquel on n'exerce point la Juſtice.

Nieſamorodny. durch die Kunſt gemacht; nicht von der Natur gezeugt. factice; qui eſt fait par art; qui n'eſt pas naturel.

Nieść, *vid.* Nioſę.

Nieſękowaty. nicht knorrig, nicht aſtig. qui eſt ſans noeuds; uni.

Niesfatygowany. unermüdet. infatigable.

Niesfora, Nieſworność. 1) Unluſt, Trägheit; Unſchlüßigkeit; Schläfrigkeit. 2) Widerſpenſtigkeit 1) nonchalance, refroidiſſement, péſanteur d'eſprit; la froideur, la tiédeur, indiférence, irréſolution. 2) déſobéiſſance, opiniâtreté, repugnance. § 1) niesforą naſzą śię to dźieie. 2) dał Pan krola ludowi Jzraelſkiemu na ukaranie niesforności narodu tego.

Niesfornie, *adv.* 1) träg; unſchlüßig, ſchläfrig. 2) widerſpenſtig. 1) froidement, tiédement. 2) d'une maniére desobéiſſante.

Niesforny, Niezworny. 1) unangenehm, verdrießlich. 2) ungleich, daß ſich nicht zuſammen ſchickt, ungereimt. 3) träg, unſchlüßig. 4) hartnäckig, widerſpenſtig. 1) déſagréable, fâcheux. 2) inégal, qui n'eſt pas convenable; extravagant, incongru. 3) nonchalant, froid, tiéde, refroidi, péſant. 4) opiniâtre, déſobéiſſant, refractaire. § 1) trudny i niesforny bez przyiaćiela żywot. 2) na tak niesforne krewni niepozwolili małżeńſtwo; niesforne pogodźić rzeczy. 3) niesforny umysł. 4) niesforni i rebelizuiący ludźie.

Nieśie kokoſz, *vid.* Nioſę.

Nieśiekomy. 1) das ſich nicht zerhacken läßt. 2) untheilbar. 1) qu'on ne peut couper. 2) indiviſible, qu'on ne peut ſéparer.

Nieśienie. 1) unwiederholtes Tragen. 2) das Legen des Feder-Viehes; die Lege-Zeit. 1) l'action de porter ſeulement une fois. 2) la ponte de volaille; l'action de pondre, de faire des oeufs. § 1) nieśienie ćiężaru na ramionach. 2) kokoſz przy nieśieniu (nieśieniu śię) iaie ziadła.

Nieſkażitelnie, *adv.* unverweslicher Weiſe. ſans corruption; d'une maniére incorruptible.

Nieſkażitelność. Unverweslichkeit. incorruptibilité, incorruption.

Nieſkażitelny. unverweslich. incorruptible, qui n'eſt point ſujet à la corruption.

Nieſkażony. unverdorben unverfault. incorrompu, qui n'eſt point corrompu. § nieſkażone ćiało.

Nieſkładany. nicht zuſammen geſetzt, aus einem Stück. ſolide, qui n'eſt pas composé; fait tout d'une piéce. § czołn, noż nieſkładany.

Nieſkładnie, *adv.* ungereimt. abſurdement, mal à propos, ſans rime & ſans raiſon.

Nieſkładność. Ungereimtheit, abgeſchmacktes Weſen. abſurdité, incongruité, extravagance.

Nieſkładny. 1) ungereimt. 2) unzuſammen geſetzt, das aus einem Stück iſt. 1) incongru, extravagant, fade, abſurde. 2) qui n'eſt pas compoſé, qui eſt fait d'une ſeule piéce.

Nieſkończoność. Unendlichkeit. infinité; immenſité. § nieſkończoność w rzeczach ſtworzonych bydź niemoże.

Nieſkończony. 1) ungeendigt. 2) unendlich. 1) qui n'eſt pas achevé. 2) infini, ſans fin. § 1) nieſkończoney dorabiać roboty. 2) Bog nieſkończony.

Nieſkory, Nieſkorość, *vid.* Nieſkwapliwy, Nieſkwapliwość.

Nieſkromnie, *adv.* unſittſam, unbeſcheidentlich, unmäßig. immodeſtement: immoderément; ſans meſure, avec excès.

Nieſkromność Unmäßigkeit. immodeſtie, excès, immodération.

Nieſkromny.

Nieſkromny. unmäßig. immodeſte, immoderé, déreglé, outré.

Nieſkupność. ſchwerer Vertrieb einer Waare; Mangel der Käufer oder der Gelegenheit etwas zu verkaufen. défaut d'acheteur; manquement d'ocaſion de vendre.

Nieſkupny. 1) ſchwer zu verkaufen, unverkäuflich. 2) nicht auf den Kauf gemacht. 1) dificile à vendre, mal-aiſé à débiter; qui n'a point de débit. 2) qui n'eſt pas fait pour être vendu. § 1) wiele ma nieſkupnych towarow. 2) nieſkupny chleb, to ieſt chleb własnego pieczywa.

Nieſkutecznie, *adv.* ohne Würckung. inéficacement, ſans éfet, d'une maniére inéficace.

Nieſkuteczność. Kraftloſigkeit, Unwürckſamkeit. inéficacité.

Nieſkuteczny. unwürckſam, kraftlos. inéficace, inéfectif, qui ne produit point d'éfet.

Nieſkwapliwie, *adv.* mit kalten Blut, ohne Uebereilung. de ſang froid; tranquilement; poſément, ſans précipitation, doucement.

Nieſkwapliwość. Langmuth, Gelaſſenheit. tranquilité d'eſprit; longanimité, ſang froid.

Nieſkwapliwy. langmüthig, gelaſſen, der nicht übereilig, nicht haſtig iſt. lent, doux, longanime, poſé, qui agit ſans précipitation.

Nieśladny, *vid.* Niepośladny.

Niesława. Unehre, Schande. deshonneur, un oprobre, infamie, ignominie. § w niesławę kogo podać; twą niesławą ludzie gębę wymywaią.

do niesławy przyſzła. ſie iſt zu Fall gekommen; ſie hat ein Huf-Eiſen verlohren. elle a fait faux-bond à ſon honneur.

Niesławetny, *vid.* Niesławny.

Niesławetnie, } *adv.* 1) ohne Ruhm, unberühmt. 2) ſchändlicher, unehrlicher Weiſe. 1) ſans renom, ſans gloire. 2) ignominieuſement, honteuſement, deshonnêtement, d'une maniére infame.
Niesławnie, }

Niesławny, Niesławetny. 1) unberühmt. 2) unehrlich, ſchändlich, berüchtigt. 1) qui n'eſt point célébre, qui eſt ſans honneur, ſans gloire; inconnu, obſcur. 2) deshonorable, honteux, malfameux.

Niesłoność. Ungeſchmackhaftigkeit wegen Mangel des Saltzes. inſipidité cauſée par le défaut du ſel; la fadeur d'une viande qui n'eſt pas ſalée.

Niesłony. ungeſaltzen, ohne Saltz. qui eſt ſans ſel; qui n'eſt point ſalé.

Niesłownie, *adv.* 1) wider ſein Wort. 2) nicht mündlich, nicht mit Worten. 1) contre ſa parole. 2) d'une maniére qui n'eſt pas en paroles. § 1) niesłownie ze mną poſtępuieſz.

Niesłowny. 1) der ſein Wort nicht hält. 2) wahrhaftig, thätig, der es bey den Worten nicht bewenden läßt. 3) das nicht die Worte betrift, das nicht in Worten ſondern in der That iſt; würcklich. 1) celui qui ne tient pas ſa parole, qui ne ſatisfait pas à ſa promeſſe. 2) éfectif, rêel, éficace, qui n'eſt pas en paroles mais en éfet. 3) qui n'a aucun raport aux mots, qui ne conſiſte pas en paroles; qui n'eſt pas verbal.

Nieślubny. unverlobt, unzuläßig, widerrechtlich. illégitime; qui n'eſt pas légitime. § nieślubnym z nią mieſzka kontraktem.

Niesłuchany. ungehört, unverhört. qu'on n'a pas ouï; ſans l'avoir ouï; ſans l'avoir entendu. § ſtracono go choć niesłuchanego; niesłuchana rzecz albo ſprawa.

*Niesłuſza. } Unbilligkeit. injuſtice, iniquité, injure, tort.
Niesłuſzność. }

Niesłuſznie, *adv.* unbilliger Weiſe. à tort; à tort & ſans cauſe; ſans raiſon, avec injuſtice; d'une maniére irraiſonnable.

Niesłuſzny. unbillig. injuſte, déraiſonnable; qui fait tort.

Niesłużenie. Dienſtloſigkeit. défaut ou manquement de ſervices; état de celui qui eſt hors de ſervice & ſans emploi. § niesłużeniem woyny te dobra ſą przepadłe.

Niesłychanie, *adv.* unerhört, viel, ſehr. d'une maniére inouïe; très, beaucoup. § niesłychanie wiele ma dochodow; niesłuchanie to głupi człowiek.

Niesłychany. unerhört, ungewöhnlich. inouï, extraordinaire, ſurprenant, qu'on n'a pas encore ouï; nouveau, qu'on n'a pas encore entendu. § niesłychana rzecz.

Niesmaczno, *adv.* 1) unſchmackhaft, ohne guten Geſchmack. 2) abgeſchmackter Weiſe; unangenehm. 1) ſans ſel & ſaveur; fadement; d'une maniére inſipide. 2) fadement; ſans eſprit, ſans goût. § 1) niesmaczno ten kucharz robi potrawy. 2) ten Poeta barzo niesmaczno piſze.

niesmaczno mi, nie w ſmak mi. 1) es ſchmeckt mir nicht. 2) es iſt mir zuwider. 1) cela n'eſt pas à mon goût. 2) cela ne me plait pas.

Niesmaczny. 1) ungeschmackt. 2) unangenehm, nicht sinnreich. 1) insipide, qui n'a point de goût. 2) *fig.* plat, insipide, désagréable, fade; qui n'est pas ingénieux. § 1) niesmaczny to napoy; niesmaczna potrawa. 2) niesmaczne słowo bawi czytelnika barzo niesmacznemi materyami; niesmaczna to praca.

Niesmak. 1) Nachgeschmack; unangenehmer Geschmack. 2) Mißvergnügen, Verdruß; unangenehme Sache. 1) déboire, dégout, fadeur *f.* insipidité, une saveur désagréable. 2) dégoût, déplaisir, chose désagréable. § 1) niesmak tego wina przykry. 2) niesmak go potkał; wiele niesmakow ponośić muszę.

Niesmakowićie, *vid.* Niesmacznie.

Niesmakowitość. Unschmackhaftigkeit. insipidité, fadeur, *f.*

Niesmakowity. unschmackhaft, ecklich. insipide, fade, degoûtant, qui n'est pas savoureux.

Nieśmiałość. Furchtsamkeit. timidité.

Nieśmiały. furchtsam. craintif, perreux, timide.

Nieśmiele, *adv.* schüchtern, furchtsam. sans courage; timidement.

Nieśmiertelnie, *adv.* 1) unsterblich. 2) nicht tödtlich. 1) d'une maniére immortelle; éternellement. 2) d'une façon qui ne cause pas la mort, qui n'est pas dangereuse. § 1) w wieczności nieśmiertelnie żyć będźie. 2) nieśmiertelnie raniony, choruie.

Nieśmiertelność. Unsterblichkeit. immortalité, perpetuité.

Nieśmiertelny. 1) unsterblich. 2) nicht tödtlich, nicht gefährlich. 1) immortel, qui vivra toujours. 2) qui n'est pas dangereux, qui n'est pas à mort; qui ne cause pas la mort. § 1) nieśmiertelne te czyny będą; dusza nieśmiertelna. 2) rana, choroba nieśmiertelna. *nieśmiertelnym kogo czynić.* einen unsterblich machen. immortaliser, éterniser qu; donner l'immortalité à qu. *nieśmiertelnym czym zostać, się uczynić.* sich durch etwas unsterblich machen. s'immortaliser par qu. ch. *nieśmiertelny grzech.* kleine, erläßliche Sünde. un péché véniel; un péché léger.

Nieśmiesznie, *adv.* nicht auf eine lächerliche Art. d'une maniére qui n'est pas ridicule.

Nieśmieszny. das nicht lächerlich ist. qui n'est pas ridicule.

Niesmolony. ungepicht. qui n'est pas poissé; sans être enduit de poix.

Nieśna kokosz. Leg-Henne. poule qui pond.

Niesnadnie, *adv.* 1) zur Unzeit; nicht zur Hand, ungelegen. 2) nicht leicht, schwerlich. 1) à contre tems, mal à propos, sans commodité, sans être à main. 2) mal-aisément, dificilement. § *1) niesnadnie (nie na dorędźiu) mi to. 2) niesnadnie to sprawi.

Niesnadny. 1) ungelegen. 2) unbequem zum Gebrauch. 2) schwerlich. 1) malsitué, qui n'est pas bien placé. 2) qui n'est pas propre à son usage. 3) malaisé, dificile.

Niesnaska. Zanck, Hader, Groll, Haß. contestation, débat, petite querelle, dégoût, diférent, rancune, haine; ressentiment contre qu.

Nieśniedny. uneßbar; das nicht zu essen ist. qui n'est pas mangeable; mauvais à manger.

Niesobia. Wappenk. abgebrochener Pfeil mit einem breiten Eisen und unten mit einem Adler-Schwantz. *Blas.* une flèche rompuë avec un fer fort large, au bout de laquelle est jointe une queuë d'aigle.

Niesoczysty, bez soku, suchy, chudy. ohne Saft, saftlos, trocken, dürre. qui n'est pas suculent, aride, maigre, sec, desséché.

Niesolony. ungesaltzen. qui n'est pas salé.

Niespanie. das Wachen, Schlaflosigkeit. la veille, le veiller; l'action de veiller; insomnie.

Niespełna, *adv* es fehlet etwas; nicht voll an der Zahl, am Gewicht, am Maaß; nicht vollständig. il y manque quelque chose; pas tout-à-fait complet en nombre, en poids, en mesure. *postrzegł że owce niespełna były.* er wurde gewahr, daß nicht alle Schafe waren. il s'aperçu que le nombre des moutons n'étoit pas complet. *datem dźieśięć talerow, dźieśięć łokći niespełna.* ich habe nicht voll zehn Thaler, zehn Ellen gegeben. je n'ai pas donné tout-à-fait dix écus, dix aunes.

Niesplik, mesplik. 1) Mispel. 2) Mispel-Baum. 1) nefle, le fruit du neflier. 2) neflier un arbre.

Niesplugawiony. unbefleckt, unbesudelt, rein. pur, net, qui n'est point souillé; qu'on n'a pas terni.

Niespodzianie, *adv.* wider Vermuthen, wider Verhoffen. inopinément, d'une maniére imprévuë; contre nôtre espérance.

Niespodźiewany, niespodźiany, nieoczekiwany, nad mniemanie przypadły. unvermu-

unvermuthet, unverhofft. inopiné, inespéré, imprévu.
Niespoiony. nicht zusammen gefüget. qui n'est pas joint, qui n'est pas bien serré l'un contre l'autre.
Niespoisty. unfüglich; schwer zusammen zufügen. inaliable; qu'on ne peut coller, joindre; qui ne peut s'unir, se joindre.
Niespokoyniczek. Zäncker unruhiger Kopf. querelleur, celui qui aime à quereller, esprit inquiet & remüant.
Niespokoyniczka. Zänckerin. querelleuse.
Niespokoynie, *adv.* unruhig. sans repos, avec inquiétude, avec trouble, turbulenment.
Niespokoyność. Unruhe. inquiétude, agitation, trouble, *m.*
Niespokoyny. 1) unruhig. 2) beunruhiget. 1) inquiet, troublé, turbulent, agité. 2) inquieté, infesté. § 1) człowiek to niespokoyny; niespokoyne prowadźi życie. 2) niespokoyny od nieprzyiaćioł, od zboycow, od woyny.
Niespolny, niespołkuiący, nieudźielny. untheilhaftig. incommunicable; qui ne peut se communiquer.
Niespornie, *adv.* unstreitig. sans contredit, incontestablement; d'une maniére incontestable.
Niesporny. 1) friedsam, der nicht zänckisch ist. 2) unstreitig. 1) paisible, tranquile, qui n'est pas querelleux; qui n'aime pas à quereller. 2) incontestable, qu'on ne peut contester.
Niesporo, *adv.* langweilig, mit vielem Zeit-Verlust. avec perte du tems. § niesporo takim pisać piorem.
niesporo iagody zbierać. es ist verdrüßlich, es ist langweilig Beeren zu lesen. il est ennuieux, il est fâcheux, il faut bien du tems de cueillir des baïes. § niesporo kwiatki, poźiemki zbierać; niesporo drobne rybki skrobać, ptaszki skubać.
niesporo mi; niesporo mi iest. es gehet mir nicht von der Hand; es will mit mir nicht fort; es gehet mir nicht von statten. il ne me réüssit pas; je n'avance en rien; je ne gagne rien; je ne fais point de progrès.
Niespory. 1) nicht groß. 2) kraftlos; das nicht sättiget, das nicht Stärke und Kräfte giebet. 3) das im Kochen nicht quillet. 4) nicht räthig nicht sparsam, das im Gebrauch nicht den gehörigen Nutzen hat. 5) langweilig, langwierig, das viel Zeit brauchet. 1) qui n'est pas grand. 2) qui n'est pas nourrissant, qui n'est pas rassasiant. 3) qui ne se gonfle pas, qui ne grossit point dans le pot au feu. 4) qui n'est pas profitable ou menager. 5) fatiguant, incommode, pénible. § 1) dom niespory. 2) niespory to chleb; ryby niespora potrawa. 3) niespora taka kasza, krupa. 4) drwa miętkie niespore do palenia. 5) niespora taka droga, niespory to charakter; poźiemki niespore do zbierania.
kolor niespory. eine matte Farbe. une couleur foible; couleur qui n'est pas chargée.
Niesposobnie, *adv.* ungeschickt. mal-habilement, mal-adroitement, grossiérement.
Niesposobność. Ungeschicklichkeit, Unfähigkeit. mal-habileté, lourdise, grossierté, mal-adresse, le manque d'habileté.
Niesposobny. ungeschickt, unfähig. mal-adroit, neuf, qui n'est pas habile, mal-habile; incapable; qui n'est point habile.
niesposobne zdrowie. schwache Gesundheit. santé languissante.
Niespowiedziany. ungebeichtet; der nicht angezeiget hat. qui n'a point avoué, qui n'a point déclaré qu. ch.
Niespracowany. unermüdet in der Arbeit. infatigable, qui ne se lasse point.
Niesprawiedliwie, *adv.* ungerecht. injustement.
Niesprawiedliwość. Ungerechtigkeit. injustice.
Niesprawiedliwy. ungerecht. injuste; qui fait, qui est contre la justice.
Niesprawność. die Unausrichtsamkeit, Ungeschicklichkeit in Verrichtungen. qualité qui rend un homme peu expéditif; mal-habileté, insufisance, incapacité dans les afaires. § niesprawność iego wielka.
Niesprawny. ungeschickt zu Verrichtungen, unausrichtsam. mal-adroit, incapable d'expédier, de dépêcher; qui n'a pas l'adresse d'expédier les afaires.
Niesprzyiaiący, *vid.* Nieżyczliwy.
Niesprzyiaźnie, *adv. vid.* Nieżyczliwie.
Niesprzyiazny, *vid.* Nieżyczliwy.
Niespustny. unschiffbar. innavigable, par où l'on ne peut passer.
Niestale, *vid.* Niestatecznie.
Niestałość, *vid.* Niestateczność.
Niestały. 1) unbeständig. 2) Kriegesb. irregulair. 1) inconstant, folâtre, passager. 2) *Fortif.* irrégulier.
Niestanie. Gerichtsw. Versäumung des Termins; ungehorsames Ausbleiben. *Droit:* défaut; peremtion d'instance, lorsqu'on perd son procès, faute de

 l'avoir

l'avoir pourſuivi dans le tems. § zdany o nieſtanie do prawa, (u prawa) na rok. *w nieſtaniu iego.* bey ſeinem Ausbleiben vor Gericht. à ſon défaut.

Nieſtatecznie, *adv.* unbeſtändig. d'une maniére inconſtante; inconſtanment.

Nieſtateczność. Unbeſtändigkeit. inconſtance, légéreté.

Nieſtateczny. unbeſtändig. inconſtant, paſſager, tranſitoire, journalier, changeant, léger. *nieſtateczny umyſł.* wanckelmüthiger Menſch. eſprit tournant; eſprit inconſtant; humeur inconſtante.

Nieſtatek. 1) Unbeſtand, Unbeſtändigkeit. 2) Mangel. 3) Unrath, Ungeziefer. 4) unbeſtändiger Menſch. 5) Bruder-Liederlich; liederlicher Menſch. 1) inſtabilité, inconſtance, légéreté. 2) défaut, manquement, faute. 3) engeance, vermine. 4) un homme léger; eſprit inconſtant; homme volage. 5) un débauché, un libertin. § 1) nieſtatek fortuny, białychgłow. 2) nieſtatek pieniędzy, rozumu; doſtatek był na tym bankiecie, ale w ochocie nieſtatek. 3) myſzy, ſzczury i inſzy nieſtatek. 4) nieſtatkowi trudno dogodźić. 5) nieſtatek wielki z niego.

Nieſtawaiący u prawa. der eine Gerichts-Sache deſertirt. qui délaiſſe, qui abandonne une procedure.

**Nieſtępiony. ſcharf; das nicht ſtumpf geworden iſt. qui n'eſt pas émouſſé; tranchant, qui coupe bien. § oſtrze nieſtępioney koſy śmierci; nieſtępiona Polſka ſzabla.

*Nieſtećież! } *interj.* o weh! helas!
Nieſtetyſz! } malheur! § nieſtetyſz na mnie grzeſznika. *nieſtetyſz tobie!* weh dir! ha miſérable que vous étes! malheur à vous. *nieſtetyſz ia nieſzczęśliwy!* ach ich Unglückſicher! helas, malheureux que je ſuis! ha que je ſuis miſérable!

Nieſtoſuiące imię. Gram. ein Adjectivum, das man nicht compariren kan. *Gram.* un adjectif incomparatif.

Nieſtota! *interj.* o weh! helas! malheur!

Nieſtota, *ſubſ.* unglücklicher Menſch! unglückliche Leute. un malheureux; des malheureux; des miſérables. § ach biada tobie nieſtoćie; biada wam nieſtoćie!

**Nieſtotam. klagen, wimmern. ſe lamenter, déplorer, ſe plaindre, gemmir, ſoupirer. § wiele Chrześćian pod Tureckim nieſtotaią iarzmem.

Nieſtr, *vid.* Dnieſtr.

Nieſtracony. 1) unverlohren. 2) übrig geblieben, der noch am Leben geblieben. 3) nicht hingerichtet. 1) qui n'eſt pas perdu. 2) qui vit encore, qui a ſurvecu. 3) qui n'a pas été exécuté par le bourreau.

Nieſtraſzny. unfürchterlich. qui n'eſt pas terrible; qui n'eſt point aprehendé.

Nieſtrawiony. unverdaut. qui n'eſt pas digeré.

Nieſtrawność. Unverdaulichkeit. crudité, indigeſtion. § nieſtrawność żołądka; nieſtrawność mam, czuię.

Nieſtrawny. unverdaulich. crû, indigeſte; de dificile concoction, dificile à digerer. *nieſtrawny żołądek.* ein Magen der nicht wohl verdauet. un eſtomac indigeſte, qui ne digère bien.

Nieſtroiony, Nieſtroyny. 1) ungeſtimmt, ſo nicht geſtimmet iſt. 2) nicht geputzt. 1) ſans étre acordé; déſacordant; qui n'eſt pas tendu ou bandé; *parlant des inſtrumens.* 2) qui n'eſt pas orné. § 1) nieſtroyny regał, nieſtroyna lutnia. 2) nieſtroyne pokoie. *nieſtroynym inſtrument uczynić.* ein Inſtrument verſtimmen. déſacorder un inſtrument.

Nieſtrzeżony. unbewacht. qui n'eſt pas gardé.

Nieſtwora. } 1) Unbegnüglichkeit, Un-
Nieſtworność. } mäßigkeit. 2) Unverſchämtheit im Anhalten; Unbeſcheidenheit, Ungeſtümm, ungeſtümmes Anhalten. 3) Einfalt, Dummheit. 1) immodeſtie, immoderation. 2) importunité, maniére de ſoliciter importune; véhémence avec la quelle on prie; indiſcretion. 3) ſtupidité, ſotiſe, bétiſe. § 1) za nieſtworą ſwoią i bezeczną chćiwośćią: aby poddani za ſwoim rozerwaniem i nieſtworą Panom nie byli potężni. 2) nieſtworą ſwoią ſię komu przykrzać; nieſtwora muchy. 3) zawrot i nieſtworność głowy.

Nieſtwornie, *adv.* ungeſtümm, ungeſittet, unbeſcheidentlich. immodeſtement, immoderément, importunement, ſans moderation.

Nieſtworny. 1) ungeſtümm, unverſchämt, unmäßig, unbeſcheiden. 2) unbegnüglich. 1) immodeſte, immoderé, importun, outré, indiſcret. 2) inſatiable, qui ne peut étre contenté. § 1) nieſtworny, niezbyty albo przykry w naleganiu.

Nieſtworzony. unerſchaffen. increé, qui n'a pas été créé.

Nieſtworzyſty. unerſchafflich. qui ne peut étre créé; qui ne ſe produit point.

Niesubtelny. nicht fein, grob, nicht witzig, stumpf. grossier, peu fin, peu ingénieux.

Niesumniennie, } *adv.* wider das Gewissen.
Niesumnienno, } contre sa consience.

Niesumnienny. gewissenlos, ungewissenhaft. sans consience; qui ne fait consience de rien.

Nieświadom, nieświadomy czego. unkundig, unerfahren. grossier, ignorant, mal-habile; nouveau, neuf en qu. ch; inexpérimenté; qui est sans expérience. § nieświadom ieszcze w dworskich przeskokach; nieświadom ieszcze praw naszych.

nie po świadomemu, } *adv.* ohne Kundschaft,
Nieświadomie, } ohne Erfahrung. sans expérience.

Nieświadomość. Unwissenheit, Unerfahrenheit. imperitie, ignorance, faute d'expérience, de savoir.

nieświadomość drog. Unwissenheit der Strassen. l'ignorance des chemins.

Nieświęcony. ungeweihet. qui n'est point sacré ou bénit. § nieświęcona woda.

Nieświeży. alt, nicht frisch. qui n'est pas frais; qui n'est pas récent. § nieświeże iaie; masło nieświeże.

Nieswobodnie, *adv.* nicht frey, gebunden, knechtisch. servilement; sans liberté; d'une maniére servile & interessée.

Nieswobodny. 1) der nicht die Freyheit hat auszugehen. 2) knechtisch, unterworfen. 1) qui n'a pas la liberté de sortir. 2) servile, dépendant, ataché, sujet, qui n'est pas libre.

Nieswora, Niesworny, *vid.* Niesfora, Niesforny.

Nieswoy. der nicht frey ist, der nicht sein Herr ist. qui n'est pas maître de soi; qui n'est pas à soi même; qui dépend de qu; qui n'est pas hors de page.

Niesytny. eig. und fig. nicht sättigend. *prop.* & *fig.* qui ne rassasie point; qui n'est pas nourrissant. § niesytna potrawa; niesytne słowo.

Nieszacowany. ungeschätzt. qu'on n'a point aprécié.

**nieszacowany, nieoszacowany.* unschätzbar. inestimable.

Nieszczerość. Unaufrichtigkeit, Verstellung. mauvaise foi, dissimulation, déguisement.

nieszczerość w mowie. } Verstellung im
Nieszczeromowność. } Reden; betrügliche Rede. dissimulation qu'on use dans un discours.

Nieszczery. 1) falsch, vermischt, verfälscht, nicht ächt. 2) falsch, unaufrichtig. 1) frelaté, falsifié, mêlé, faux, qui n'est pas véritable; corrompu; qui n'est pas pure. 2) infidèle, dissimulé, déguisé, feint, peu sincère. § 1) nieszczere złoto, śrebro, wino Węgierskie. 2) nieszczery to człowiek.

Nieszczerze, *adv.* nicht aufrichtig. avec dissimulation, avec déguisement, en dissimulant, par dissimulation. § nieszczerze się z kim obchodzić, co czynić.

Nieszczęście. Unglück. malheur, infelicité, infortune. § nieszczęście iest złe powodzenie sprawy, albo zły przypadek; nieszczęście pokazuie, kto szczerze miłuie; *prov.* nieszczęścia komu życzyć.

nieszczęścia nabawić. Unglück machen. causer du malheur.

day go nieszczęściu iak urodna. daß dich der Hencker, wie schön ist sie. la peste qu'elle est belle.

ku nieszczęściu swoiemu; na nieszczęście swoie. zu seinem Unglück. à son malheur; pour ses péchez.

na nieszczęście. zum Unglück. à la malheure; par malheur.

nieszczęścia się ścigaią. ein Unglück folgt auf das andre. un malheur est rarement sans frére; un abîme atire l'autre.

Nieszczęśliwie, *adv.* unglücklich. malheureusement, fatalement, par malheur, avec malheur.

Nieszczęśliwy. 1) unglücklich, der ein Unglück leidet. 2) unglücklich, das ein Unglück verursachet. 1) malheureux, infortuné; qui a du malheur. 2) malheureux, fatal, adverse, sinistre; qui cause du malheur. § 1) o ia nieszczęśliwy co poczne. 2) nieszczęśliwa to godzina, gwiazda, woyna.

nieszczęśliwym uczynić. unglücklich machen. rendre malheureux.

*Nieszczęśnik. Unglücks-Vogel. auteur d'un malheur; porte-malheur, porte-guignon.

Nieszczodrobliwość. Knickerey. mesquinerie.

Nieszczodry. genau, karg. mesquin, chiche, qui n'est pas liberal.

Nieszczodrze, *adv.* auf eine karge, genaue Weise. chichement; mesquinement, d'une maniére mesquine & basse.

Nieszczwany. 1) ungehetzt. 2) unabgerüsselt, ungeschliffen. 1) sur qui on n'a pas laissé couler les chiens. 2) impoli, grossier, qui n'est pas civilisé.

Nieszkodliwie, *adv.* ohne Schaden. sans faire du mal, sans aucun dommage.

Nieszkodliwy. unschädlich, das nicht schadet.

det. qui n'eſt point nuiſible, qui ne nuit point, qui ne fait point de mal.
Nieſzkodowanie, ochrona ſzkody. Schadloshaltung, Verhütung eines Schadens. dédommagement, indemnité.
Nieſzkoduiący, } vid. Nieuſzkodzony.
Nieſzkodzień, g. nieſzkodnia. }
Nieſzlachcic. ein Unadlicher un roturier. § nieſzlachcica przyiąć do herbu ſwoiego.
Nieſzlachecki. unadlich. roturier, qui n'eſt pas noble.
Nieſzlachectwo. unadliche Geburt. roture; naiſſance obſcure. § nieſzlachectwo komu zadać.
Nieſzlachetnica. unehrliches, unredliches Weib. mal-honnête femme.
Nieſzlachetnik. unehrlicher Mensch, unredlicher Mann. mal-honnête homme. § poydziećie nieſzlachetnicy na wieczne potępienie.
Nieſzpor. die Veſper. les vêpres, *f.*
na nieſzpor iść. zur Veſper gehen. aller à vêpres.
na nieſzpor dzwonić. zur Veſper lauten. ſonner vêpres.
nieſzpor śpiewać. zur Veſper ſingen. chanter vêpres.
nieſzpory Sycyliyſkie. die Sicilianiſche Veſper in der Welt-Geſchichte. les vêpres Siciliennes dans l'hiſtoire.
Nieſzporny. Veſper-. de vêpres. § nieſzporny czas, pſalm, wierſz.
Nieſztucznie, *adv.* nicht künſtlich, ohne Kunſt. ſans art, groſſiérement, ſans eſprit, ſans fineſſe, ſans adreſſe.
Nieſztuczny. 1) unkünſtlich, grob. 2) der nicht verſchmitzt, nicht ſchlau iſt. 1) ſimple; qui eſt fait ſans art; qui eſt ſans artifice; groſſier. 2) qui n'eſt pas fin, qui eſt ſans fineſſe.
Nieſztukowany. aus dem gantzen gemacht, nicht geſtückt. maſſif, ſolide, qui ne conſiſte pas de piéces.
Nieſzyty. ungenehet, durch und durch gewürcket. qui eſt ſans couture, tiſſu depuis le haut jusqu'en bas. § Suknia Jezuſa, o ktorą żołnierze los rzucali, była nieſzyta, ale od wierzchu wſzyſtka dziana.
Nietayny. unverborgen, unverholen. ouvert, manifeſte, qui n'eſt pas caché.
Nietęgi. welck, locker, ſchlapp, ſchlaf. lâche, relâché; mou; qui n'eſt point ferme, qui n'eſt pas roide.
Nietonący. das im Waſſer nicht untergehet. dificile à ſubmerger.
Nietoperz. eine Fleder-Maus. la chauve-ſouris; rat pennade.
alić to w słońce patrzać nietoperzowi. wie will die Eule in die Sonne ſehen. le hibou ſauroit-il ſuporter l'éclat du Soleil?
Nietoperzowy. Fleder-Maus-. de chauve-ſouris.
nietoperzowe ſzkrzydła. Flügel einer Fleder-Maus. les toiles *f.*
Nietopniſty. unſchmeltzbar, das ſich nicht ſchmeltzen läßt. qui n'eſt pas fuſible; qui ne peut être fondu.
Nietorowany. ungebahnt. qui n'eſt pas fraïé ou batu.
Nietota ziele, ianowiec. (*geniſta*) Ginſt, Ginſter, Pfriemen-Kraut. genet.
**nietota krzaczek*, vid. *ſabina płodna.*
Nietowarzyſki. ungeſellig, zur Geſellſchaft untüchtig. inſociable, qui n'eſt pas ſociable; farouche.
Nietowarzyſkość. Ungeſelligkeit, mürriſches Weſen. humeur bizare; conduite de celui qui n'eſt pas ſociable.
Nietrafnie, *adv.* plump. groſſiérement, impoliment.
Nietrafny. grob, ungeſchliffen, plump. maladroit, impoli, groſſier.
Nietrawienie pokarmu choroba. Undaulichkeit des Magens. indigeſtion; corruption de l'aliment; imparfaite coction.
Nietrefny. 1) nicht ſpashaft. 2) nicht künſtlich, plump. 1) qui n'eſt pas plaiſant, qui n'eſt pas enjoué. 2) groſſier, qui eſt fait ſans art.
Nietrwałość. Eitelkeit, Unbeſtand, Vergänglichkeit. inſtabilité, vanité, état peu durable.
Nietrwały. 1) eitel, bald vergehend. 2) nicht dauerhaft zum Verwahren, zum Aufbehalten. 1) peu durable; qui n'eſt pas ſtable, paſſager, caduc, vain, qui n'eſt pas de longue durée; tranſitoire. 2) qui n'eſt pas de garde; qui ne ſe peut conſerver long tems; dificile à garder long tems. § 1) nietrwała to sława. 2) nietrwały na chowanie, na zimno.
nietrwały na robotę. der die Arbeit ſcheuet. qui n'aime pas le travail; qui a de l'averſion pour le travail.
Nietrwożliwy. ruhig, unbeſorgt, nicht furchtſam. tranquile, qui n'eſt point troublé; paiſible; qui eſt ſans ſouci.
*Nietrybowy, nadzwyczayny. ungewöhnlich, auſſerordentlich. extraordinaire.
Nietrzezwi. nicht nüchtern, betruncken. enivré, ivre.
Nietykalny. unbegreiflich, das ſich nicht anrühren läßt. qu'on ne ſauroit toucher; qui n'eſt point palpable. § nietykalne niebo, powietrze.
nietykalny, } nieruſzany. unantaſtlich, heilig, daran man ſich nicht ohne
Nietykany, }

ohne grosse Strafe vergreifen muß. saint, inviolable, qu'on ne peut violer, ni outrager sans encourir de grandes peines. § prawa chcą mieć funkcyą Posła nietykaną; osobę Poselską zawsze mieć trzeba za rzecz świętą i nietykaną.

nietykany, *nierufzany*. unangerührt, unberührt, unbetastet, unbeschädigt, ganz. qui n'est point touché; entier; qui n'est point endommagé.

Nietylko, *adv.* nicht nur, nicht allein. non seulément.

Nieubity, *vid.* Nieutłoczony.

Nieubłagany. unerbittlich, unversöhnlich. implacable, irréconciliable, rancunier.

Nieuchronnie, *adv.* auf eine unvermeidliche Art. inévitablement; par une nécessité inévitable.

Nieuchronność. die Unvermeidlichkeit. inévitabilité.

Nieuchronny. unvermeidlich. inévitable, qu'on ne peut éviter. § z potrzeby nieuchronney to uczynić musiał.

Nieućiefzny. unlustig, unangenehm. déplaisant, désagréable; qui ne plait pas.

Nieućieszony. untröstlich. inconsolable.

Nieuczćiwie, *adv.* unehrlicher Weise. mal-honnetément, en mal-honnête homme.

Nieuczćiwość. Unehre, Unehrlichkeit. deshonneur, mal-honnêteté.

Nieuczćiwy, plugawy. unehrlich, schändlich, unehrbar. mal-honnête, deshonnête, vilain.

nieuczćiwa białagłowa. Mitmacherin. une femme de mauvaise vie.

Nieuczczenie. Verunehrung, Schändung. irréverence, profanation.

Nieuczczony. ungeehrt, dem man keine Ehre erweiset. à qui l'on ne rend point d'honneur.

Nieuczennie, *adv.* ungelehriger Weise. d'une maniére indocile.

Nieuczenność. Ungelehrigkeit, Hartlehrigkeit. indocilité.

Nieuczenny. ungelehrig, hartlehrig. indocile, qui n'est pas docile.

Nieucześnik. der keinen Theil woran hat, nichts davon weiß. qui n'a point de part à qu. ch; qui ne sait point, qui n'est point participant; qui ignore ce que d'autres ont fait.

Nieuczony. der nicht studieret hat; unstudiert, ungelehrt. indocte; ignorant, idiote, non-lettré, qui n'a pas étudié; qui est sans lettres, sans études.

Nieuczynnie, *adv.* undienstfertiger Weise. desobligeanment; d'une maniére desobligeante.

Nieuczynność. Undienstfertigkeit. refus de rendre à qu. un service; conduite desobligeante.

Nieuczynny. undienstfertig, ungefällig. desobligeant, mal-faisant, peu obligeant; qui n'est point oficieux; qui n'est point serviable; peu oficieux.

Nieudatnie, *adv.* unangenehm, unansehnlich. désagréablement; sans éclat; sans lustre.

Nieudatność. Unansehn, Unansehnlichkeit. défaut d'une belle aparence; manquement de lustre.

Nieudatny. 1) unansehnlich, unangenehm, das kein Ansehen hat. 2) der sich oder einer Sache kein Ansehen zu geben weiß. 1) désagréable; qui n'est pas relevé, qui est sans éclat, sans lustre. 2) qui ne sait se relever ou donner quelque éclat à une chose.

Nieudolnie, *adv.* ohnmächtig, kraftlos. insufisanment, impuissanment.

Nieudolność. Unvermögen, Schwachheit, Unvollkommenheit. insufisance, impuissance, éxiguité. § swoię świadczę nieudolność.

Nieudolny. unzulänglich, unvermögend, ohnmächtig. insufisant, impuissant, débile, foible. § nieudolne otwieram usta.

Nieudźielnie, *adv.* ohne oberherrliche Gewalt; von einem Ober-Herrn abhangend. dépendemment, en dépendance d'un Prince regnant.

Nieudźielność. 1) die Untheilhaftigkeit. 2) abgetheilte Herrschaft; Zugehör, Anhang so von einem höhern zu Lehn gehet. 1) qualité incommunicable. 2) apanage, *m.* dépendance d'une terre qui relève d'un Seigneur superieur.

Nieudźielny. 1) untheilhaftig, das sich nicht mittheilen läßt. 2) dependent, gebunden, abgetheilet, der einen Ober-Herrn erkennet. 1) incommunicable, qui ne se peut communiquer. 2) dépendant, apanagé, qui relève d'un autre, qui est dans la sujétion & dépendance d'un autre. § 1) taiemnica nieudźielna. 2) Xiążę nieudźielny.

Nieufałość. } Nieufanie. } Nieufność. } Mißtrauen. défiance, méfiance.

Nieufatygowany. unermüdet. infatigable.

Nieugaszony. unauslöschlich. inextinguible; qui ne peut s'éteindre. § nieugaszona woyna.

Nieuhamowanie, *adv.* unmäßig; übertriebener Weise; ausgelassen. immodérement; sans garder aucune mesure; sans retenuë, avec excès.

Nieuhamowanie. Hefftigkeit, Hitze einer Leidenschaft. débordement de raison; emportement, véhémence d'une passion; immoderation.

Nieuhamowany. ⎤ ausgelassen, un-
*Nieuięty, Nieuiętny. ⎦ gezähmt, der sich nicht zu hemmen weiß. débordé, débandé, immoderé, fougueux, emporté.

nieuięty. redlich; der sich nicht bestechen, nicht gewinnen läßt. incorruptible; qu'on ne peut corrompre, qu'on ne peut gagner.

nieuiętny. 1) unergreiflich, das man nicht fassen kan. 2) unbegreiflich. 1) dificile à prendre ou à empoigner; impalpable. 2) inconcevable, incomprehensible.

Nieuieżdżony koń. unzugerittenes Pferd. cheval indomté.

Nieuk. 1) ein Ungelehrter. 2) ein Pferd, Hund oder Ochs der nichts gelernet hat. 1) non-letré; idiot, ignorant. 2) cheval, chien qui ne sait rien; boeuf, qui n'a pas apris quelque chose. § 1) wielki to nieuk. 2) nieuk woł, nieuk pies.

Nieukładnie, *adv.* unhöflich. incivilement, desobligeanment, avec mauvaise humeur; mal-gracieusement.

Nieukładność. Unhöflichkeit, Unfreundlichkeit, Undienstfertigkeit. conduite desobligeante; incivilité, mauvaise humeur, bizarrerie, rudesse.

Nieukładny. ungütig, undienstfertig, nicht leutselig, unfreundlich, unhöflich. malgracieux, peu civil, dur, rude, dificile, peu honnête, desobligeant, austére, bizarre, de mauvaise humeur.

Nieukrocony. ungezähmt, wild. indomté, farouche, intraitable, qui n'est pas aprivoisé.

*Nieukusztanie, nieukuszenie, nieiedzenie. Enthaltung von Speisen. le jûner, abstinence de toutes sortes de viandes.

Nieukuszony. 1) ungekostet, unversucht. 2) das man nicht kosten kan. 1) dont on n'a point gouté, à quoi l'on n'a point touché. 2) dont on ne peut goûter.

Nieuleczony, niezleczony. ungeheilt. qui n'est point pansé, qui n'est point gueri.

Nieuleczysty, niezleczysty. unheilbar. incurable, irrémédiable, qu'on ne peut guérir.

Nieułomność. Ungebrechlichkeit, Gesundheit aller Glieder. bonne disposition du corps; santé; la vigueur de celui qui a l'usage de tous ses membres.

Nieułomny. ungebrechlich, der gesunde Gliedmaßen hat. bien dispos; bien disposé; qui n'est pas perclus d'aucun membre; qui a l'usage de tous ses membres.

Nieumieciony. unausgekehrt, unausgefegt. qui n'est pas balié; qu'on n'a pas nettéïé avec un balais, ou avec des brosses.

Nieumieiętnie, *adv.* unwissentlich. ignorament; avec ignorance, en ignorant.

Nieumieiętność. Unwissenheit. ignorance, manque de science.

Nieumieiętny. unwissend. ignorant, idiot, qui ignore, qui ne sait pas.

Nieumieraiący. unsterblich. immortel. § nieumieraiące nigdy dusze; nieumieraiącym nigdy na potomne czasy przykładem.

Nieumnieyszony. unvermindert. sans étre diminué.

Nieumyty. ungewaschen. qui n'est point lavé.

Nieuniacki. die Disuniten in Pohlen betreffend. Desuni; qui a du raport aux Grecs desunis en Pologne.

Nieunita. ein Disunite oder Grieche, der sich nicht mit den Römisch-Catholischen vereiniget hat, sondern sich zu der Griechischen Kirche allein bekennet. un Desuni, un Grec uni, qui ne s'étant pas joint aux Catholiques Romains persiste dans son ancienne Réligion.

Nieunoszony. ungezähmt. indomté; farouche, intraitable.

Nieupamiętale, *adv.* unbesonnen. inconsidérément, étourdiment, à l'étourdi.

Nieupamiętałość. Unbesonnenheit, Unbedachtsamkeit. inconsidération, étourderie, échapée, action étourdie.

Nieupamiętały. unbesonnen, unbedachtsam. étourdi, mal-avisé, inconsideré.

Nieuproszony. unerbittlich. inéxorable, qu'on ne peut fléchir, qui ne pardonne point.

Nieurodzay. Mißwachs, unfruchtbares Jahr, schlechte Erndte. mauvaise recolte; année de stérilité; disette, sterilité des fruits de la terre.

Nieurodzayny. mißwächsig, unfruchtbar. stérile, infertile.

Nieusidlony. unbestrickt, ungefesselt, nicht berückt. libre; qui n'est pas embarassé; qui n'est pas pris au filet, au lacet; qui n'est pas atrapé; qui n'est pas aux liens.

Nieuskromiony. ⎤ 1) ungebändigt. 2) un-
Nieuśmierzony. ⎦ bändig, ausgelassen, ungezähmt. 1) indomté, qui n'est pas domté. 2) fougueux, emporté, débordé.

Nieuśpiony. eig. u. fig. der nicht eingeschläfert

schläfert ist, der nicht schläft. *prop. & fig.* qui n'est point endormi; qui ne dort point.
Nieuspokoiony. unbefriedigt. qui n'est point apaisé.
Nieustaiący. Nieustały, Nieustanny. Nieustayny. 1) unaufhörlich. 2) das in steter Unruhe ist, stets unruhig. 1) perpétüel, continüel. 2) qui n'a point de repos, qui est dans un mouvement perpétüel; toujours inquiet.
bieg nieustanny, vid. Nieprzestanny — *bieg nieprzestanny*.
Nieustawiczny. Nieustawny. nicht beständig, unterbrochen, abwechselnd. intermittant, discontinué, qui vient par intervalle, qui vient à certains intervalles. § gorączka nieustawna; nieustawiczna woyna.
Nieustraszenie. Unerschrockenheit. intrepidité, hardiesse.
nieustraszenie, adv. unerschrocken, ohne Furcht. d'une maniére intrépide; hardiment, sans crainte, résolument.
Nieustraszony. unerschrocken, kühn. intrépide, hardi, courageux, résolu.
Nieustrzeżony. schwer zu bewachen. dificile à garder.
Nieuszanowanie. Verunehrung. irrévérence, peu de respect; défaut de respect.
Nieuszczerbiony, Nienaszczerbiony. 1) nicht schartig gemacht. 2) unbeschädigt, unverletzt. 1) qui n'est pas dentelé; qu'on n'a pas ébréché. 2) sain, sauf, qui est en son entier; qui n'est pas endommagé.
Nieuszkodzony. unbeschädigt. qui n'a reçû aucun dommage; sans avoir reçû quelque dommage.
Nieuszykowany. unordentlich; in keine Schlachtordnung gestellt. qui n'est pas en ordre de bataille. § woysko nieuszykowane.
Nieutłoczony. locker, nicht fest gestampft. peu serré; qui n'est pas bien pressé ou batu.
Nieutorowany. ungebahnt. qui n'est pas bien fraïé.
Nieutulono, *adv.* bitter, bitterlich, mit vielen Thränen. amérement, inconsolablement, d'une maniére inconsolable.
nieutulono płakał. er weinte bitterlich. il pleura amérement.
Nieutulony. bitter, schmertzlich, trostlos. amer, douloureux, inconsolable. § nieutulone żalem serce; nieutulony żal; nieutulone łzy.
Nieutwierdzony. unbefestigt, unbestätigt. qui n'est pas muni, fortifié ou confirmé.

Nieuwaga. Unbesonnenheit. imprudence, inconsidération, étourderie.
Nieuważaiący się na żadną stronę. gleichgewichtig, das im Gleichgewichte stehet. qui est en équilibre; qui est de même poids.
Nieuważanie się. das Gleichgewicht. équilibre, *m.* pareil poids.
Nieuważnie, *adv.* unbesonner Weise. sans y penser; à boule vûë, inconsidérément, à l'étourdi; à tort & travers.
Nieuważny. unbesonnen. étourdi, inconsidéré.
*Nieuwiarowany, nieuchronny. unvermeidlich. inévitable.
Nieuwiązany. unangebunden; los. delié; qui n'est point lié; détaché; qui n'est pas ataché.
Nieuwikłany. unbestrickt, unverwickelt. libre, sans engagement, débarassé; qui n'est pas envelopé dans quelques piéges, dans quelque mauvaise afaire.
Nieużytny. 1) ungewöhnlich, unbrauchbar, ungebräuchlich. 2) unnütz. 1) inusité, qui n'est point d'usage, qui n'est pas de coûtume. 2) inutile, qui ne sert de rien.
Nieużytość. Härte, Härtigkeit des Hertzens; Unbeweglichkeit. dureté, roideur, *f.* insensibilité, infléxibilité, rudesse.
Nieużyty. 1) hart, unerbittlich, unbeweglich, 2) hart; spröd, schwer zum Bearbeiten. 1) rebutant, rebarbatif, roide, implacable, dur, infléxible, intraitable; coeur de rocher; insensible. 2) 2) dur, fâcheux, rude au travail, qui n'est pas propre à étre travaillé. § 1) nieużyte serce. 2) nieużyty do posągu kamień.
nieużyta rola. Acker der nicht pflugbar ist. terre à peine labourable.
Nieużywanie. Unbrauch, Nichtgebrauch; unterlassener Gebrauch. abstination; le non-usage; défaut d'usage.
Niewałaszony koń. ein ungewallachtes Pferd, ein Hengst. cheval qui n'est pas hongré; cheval entier.
Niewalecznie, *adv.* ohne Tapferkeit, nicht tapfer. sans valeur, sans courage.
Niewaleczność. Mangel der Tapferkeit; Unstreitbarkeit. défaut de vaillance.
Niewaleczny. unstreitbar, nicht kriegerisch. peu vaillant; qui n'est pas belliqueux.
Niewalkowany. ungewalckt. qui n'est pas foulé.
niewalkowane sukno. ungewalckt Tuch. drap de laine en haire, en toile.
Niewarownie, *adv.* 1) Gerichtsw. ohne Gewährleistung, ohne genugsame Sicherheit.

heit. *2) auf eine unsichere Art. 3) ohne Vorsicht. 4) ohne Vertheidigung, unbewafnet. 1) *droit:* sans éviction, sans caution. *2) sans seureté, d'une maniére peu seure. 3) sans précaution, sans circonspection. 4) sans défense, sans armes. § 1) kupił wieś niewarownie.

Niewarowny. 1) unvorbehältig, ohne Gewährleistung eingegangen. 2) unsicher, gefährlich. 3) unvertheidigt, unbefestigt. 1) fait sans éviction, sans caution. 2) dangereux, qui n'est pas seur; qui n'est point muni ou fortifié; qui est sans armes.

dźień niewarowny. Heilk. critischer Tag, an welchem die Kranckheit zum bösen oder guten ausschlägt. *Médec.* jour critique où le changement arrive dans les maladies.

Niewarzony. ungesotten, roh. crud, qui n'est pas cuit au pot.

Niewątpliwie, *adv.* ungezweifelt, ohne Zweifel. indubitablement, assurément.

Niewątpliwy. ungezweifelt, gewiß. indubitable, assuré. § niewątpliwemi co dowieść prawami i przywileiami.

Nieważno, *adv.* ungültig. invalidement.

nieważno co czynić. aufheben, ungültig machen. invalider, rendre nul; casser, annuler.

Nieważność. Ungültigkeit. invalidité.

Nieważny. 1) ungültig. 2) unwichtig, leicht. 1) invalide, vain, rendu nul. 2) qui n'est pas de poids; léger. § 1) nieważny testament; nieważna obietnica. 2) nieważny czerwony złoty.

Niewczas, ⎫ *adv.* zur Unzeit. hors de
Niewcześnie, ⎭ saison; mal à propos, à contre tems, hors de propos.

Niewczas. ⎫ Unbequemlichkeit, Be-
Niewczesność. ⎭ schwerlichkeit. incommodité, fatigue. § niewczasow pełne czasy.

Niewczasuię kogo. beschwerlich fallen, belästigen. incommoder, molester.

Niewczesny. 1) unzeitig. 2) unbequem, beschwerlich, ungelegen. 1) qui est hors de saison; qui vient à contretems; qui n'est pas à propos, qui n'est pas convenable; qui n'est pas de saison. 2) incommode, fâcheux, onereux. § 1) niewczesna rada, pomoc. 2) niewczesna droga, mieszkanie.

Niewdźięczen, *vid.* Niewdźięczny.

Niewdźięcznie, *adv.* 1) undanckbar. *2) unangenehm, s. Nieprzyiemnie. 1) avec ingratitude; en ingrat; sans reconnoissance. *2) désagréablement, *v.* Nieprzyiemnie.

Niewdźięczność. ⎫ Undanckbarkeit, Un-
**Niewdźięk. ⎭ danck. ingratitude, méconnoissance. § niewdźięcznośćią dobroczynne wiązać ręce; niewdźięcznośćią płaćić nie będę.

Niewdźięcznik. undanckbarer Mensch. un ingrat. § niewdźięcznik obrzydłośćią samo piekło przechodźi.

Niewdźięczny. 1) undanckbar; unerkenntlich, ein Undanckbarer. 2) unangenehm. 1) ingrat, méconnoissant. 2) désagréable. § 1) niewdźięczny (niewdźięczeń) tego dobrodźieystwa nie będę; niewdźięczny człowiek brzydki, *prov.* niewdźięcznemu dobrze czynić próżno, *prov.* *2) niewdźieczna (nieprzyiemna) muzyka, twarz.

niewdźięcznym bydź. unerkenntlich seyn. méconnoître, étre ingrat; n'avoir point de reconnoissance.

Niewesoło, *adv.* unlustig, traurig. tristement, d'une maniére triste & chagrine; mélancoliquement. § niewesoło patrzyć, spoyrzeć; niewesoło tu.

Niewesołość. Unmuth, Traurigkeit. tristesse, mauvaise humeur, chagrin. § niewesołość twarzy, umysłu.

Niewesoły. 1) verdrüßlich, traurig, mißvergnügt, unlustig. 2) unanmuthig. 1) triste, chagrin, fâcheux, sombre, malcontent, malplaisant. 2) désagréable, ennuïeux qui ne donne point de joïe. § 1) twarz niewesołą mi pokazał; niewesołego umysłu człowiek. 2) niewesołe mieysce.

Niewezwany. ungefordert, ungebeten, ungerufen. sans étre demandé ou invité.

Niewiadom, Niewiadomy. 1) unbekannt. 2) ungeübt, unerfahren. 3) unbewußt, unwissend, der etwas nicht weiß. 1) ignoré, inconnu, qui n'est pas connu. 2) mal-habile, neuf, inexpérimenté, maladroit. 3) ignorant, celui qui ne sait pas, qui ignore qu. ch. § 1) niewiadoma mi ta rzecz; wszystkim niewiadoma (nieznaioma) ta książka *3) niewiadomy (nieświadom, niebiegły) cyrulik. 3) niewiadomemu wybacz.

Niewiadomie, *adv.* niewiedząc. unwissend; unwissendlich. ignoramment, sans le savoir, à l'insçû, en ignorant, sans y penser.

Niewiadomo, *adv.* unbekannter Weise. d'une maniére inconnuë.

Niewiadomość. 1) das Nichtwissen, das Unbewußt seyn; Mangel der Wissenschaft. 2) Unwissenheit, Unerfahrenheit. 1) ignorance, défaut de connoissance. 2) ignorance, faute d'expérience, de savoir, manquement de sience. § 1) do-

brego

brego niewiadomość zaniedbanie i pogardzenie przynośi; z niewiadomośći to uczynił. *2) niewiadomość (nieumieiętność, niebiegłość) Doktora, rzemieślnika.

niewiadomość drog i mieysc. die Unwissenheit der Wege und Oerter. l'ignorance des chemins & des lieux.

Niewiadomy, *vid.* Niewiadom.

Niewiaduk. ein unwissender, unerfahrner Mensch. ignorant, idiot.

Niewiara. Unglaube, Unglaubigkeit. incrédulité, infidélité. § kryie śię pod płaszczem cnoty niewiara.

Niewiasta. Weibs-Person, Weibs-Bild. femme; personne du sèxe féminin. § niewieśćie rządźić nie przystoi, *prov.*

niewiasta mężna. ein männliches Weib. une virago; femme d'un courage mâle, qui a la mine & la force d'un homme.

niewiasta zła, iędza, iaszczurka. Teufel vom Weibe, böses Weib. diablesse, ménade, mégere, une méchante femme.

Niewiastka. Weiblein, kleines Weib. femmelette; petite femme.

Niewidany. } das man nicht gesehn hat.
Niewidźiany. } qui n'a point été vû.

Niewidomie, *adv.* unsichtbarer Weise. invisiblement, sans étre vû, d'une maniére invisible.

Niewidomy, } ktorego niewidźieć.
Niewidzialny. } unsichtbar. invisible, qu'on ne peut voir.

**niewidomy; ślepy.* blind. aveugle.

Niewiednący. unverwelcklich. qui ne se flétrit point.

Niewiedząc, niewiedzący, *adv.* unwissender Weise. ne sachant, à l'insçû, sans y penser. § niewiedząc go obraziłem.

Niewiedzący. unwissend. ignorant, qui ignore une chose.

Niewiedźieć, *vid.* Wiem — *nie wiedźieć.*

Niewiedzenie. das Nichtwissen, die Unwissenheit. l'ignorance, défaut de savoir. § pochodźi to z iego niewiedzenia.

Niewiele, *adv.* wenig, nicht viel. pas beaucoup; peu. § z niewielą ludźi tam poszedł.

z niewielą śię obeydźie; niewiele mu trzeba. er behelft sich mit wenigen; er nimmt mit wenigem vorlieb. il se passe à peu; il est content de peu.

niewiele mu trzeba. er kan wenig vertragen, nehmlich 1) er ist kein starcker Säufer. 2) er wird bald böse; er ist hitzig vor der Stirne. 1) il ne porte pas bien son vin; il s'enivre très-facilement; 2) c'est un homme échaufé; il a la tête chaude; il prend la mouche; il a les oreilles délicates; il se met en colère pour peu de chose.

Niewiernie, *adv.* untreu. infidèlement, avec infidélite, perfidement, sans foi.

Niewierność. 1) Untreue. *2) Unglaube. 1) infidélité, perfidie, déloïauté. *2) infidélité, incrédulité.

Niewierny. 1) unglaubig, ein Unglaubiger. 2) untreu verrätherisch. 1) infidèle, incrédule; un mécréant. 2) infidèle, perfide, déloial, qui est sans foi. § 1) niewierny żyd, Turczyn. 2) niewierny przyiaćiel.

niewierni. die Unglaubigen, die Heiden. les infidéles, les païens.

niewierna pamięć. schwaches Gedächtniß. une mémoire infidèle.

Niewieśći. 1) weiblich. 2) weibisch, weichlich. 1) de femme; qui concerne les femmes. 2) éfeminé, lâche, amoli par les plaisirs. § 1) niewieśćia ozdoba cnoty i obyczaie dobre, *prov.* niewieśćia rzecz kądźiel, *prov.* 2) niewieśćie ma serce.

niewieśćia choroba. Monats-Zeit der Weiber. les mois, les ordinaires des femmes.

niewieśćia chęć; niewieśćie towarzystwo; nakładanie z niewiastami. Weibersucht, hefftige Begierde zu den Weibern. passion, amour pour les femmes.

Niewieśćieię. } weibisch werden. se
Niewieśćiuszeię. } ramolir; molir, s'éféminer, se rendre éféminé.

Niewieśćinny. 1) dem Ehe-Weibe gehörig. 2) Weiber-Freund, weibersüchtig. 1) d'épouse, qui regarde l'épouse. 2) adonné aux femmes; qui aime les femmes. § *1) niewieśćinne (żenine) dobra. 2) ma męża niewieśćinnego; niewieśćinnego kocha męża.

Niewieśćiuch. 1) weibischer Kerl. 2) Weiber-Mann; Weiber-Narr. 1) un éféminé, qui est amoli par les délices. 2) qui aime les femmes.

niewieśćiuchem czynić. weibisch machen. éféminer, amolir; rendre éféminé.

Niewieśćiuszeię, *vid.* Niewieśćieię.

Niewieyski. weiblich. de femme. § niewieyskie mieszkanie.

niewieyska płeć. Gramm. das Genus foeminum. *Gramm.* le genre féminin.

po niewieysku. } nach Art der Weiber.
Niewieyskie. } en femme, comme une femme.

Niewiniątko. unschuldiger Mensch; die Unschuld selbsten. un homme innocent; femme innocente.

niewiniątkiem się czyni. er (sie) stellt sich sehr unschuldig an. il fait l'innocent; elle fait l'innocente.
Niewinien, *vid.* Niewinny.
Niewinnie, *adv.* unschuldiger Weise. innocenment.
Niewinność. Unschuld. innocence.
Niewinny, Niewinien. unschuldig. innocent.
niewinien temu. er ist daran nicht Schuld. il n'en est pas la cause.
niewinien mu nic. 1) er ist ihm nichts schuldig. 2) er hat ihm nichts gethan. 1) il ne lui doit rien. 2) il ne l'a pas ofensé.
Niewistka. Schwieger-Tochter. belle fille; l'épouse du fils.
Niewłaśnie, *adv.* uneigentlich, verblümter Weise. improprement, au sens figuré; au figuré; d'une maniére impropre ou figurée; figurément.
Niewłasny. uneigentlich, verblümt. impropre, figuré. § mowa niewłasna.
Niewod. Zug-Garn; grosses Schiff-Garn mit einem Sack. chalon, seine; grand filet à ailes à prendre des poissons. § niebieskie królestwo iest podobne niewodowi zapuszczonemu w morze i ryby zagarniaiącemu.
Niewola. 1) Sclaverey, Knechtschaft. 2) Kriegs-Gefangenschaft. 3) Zwang, Noth. 1) esclavage, *m.* servitude, sujétion. 2) captivité; la prison. 3) nécessité, contrainte. § 1) w niewolą zaprzedać; w dobrowolną się podaię niewolą; wolność swoię w niewolą przedać; niewolą przycisnąć; niewolą na karku nosi; dyszeć pod niewoli iarzmem. 2) w niewolą zagarniony, poięty; w niewolą zabrać. 3) z niewoli to przedać muszę; niewola wszystkiego nauczy; *prov.*
od niewoli. zur höchsten Noth, in Ermangelung eines bessern. par nécessité; de nécessité nécessitante; au défaut, en place d'une chose plus convenable, d'une personne plus habile. § od niewoli to sługa, koń; od niewoli go mam.
**za niewolą, z musu.* aus Zwang. par contrainte, par force.
Niewolę. 1) unterwerfen, unterthänig machen. 2) zwingen, nöthigen. 1) assujetir, soumettre à sa puissance. 2) contraindre, nécessiter, obliger.
Niewolenie. Unterwerfung. assujetissement, sujétion.
Niewolnica. Sclavin. une esclave.
Niewolnictwo. Sclaverey. esclavage, *m.* servitude.
Niewolniczy. sclavisch. d'esclave; servile, qui apartient aux esclaves. § stan niewolniczy.
*Niewolony, zniewolony. gezwungen. contraint, obligé.
Niewolnik. 1) eig. und fig. Sclave. 2) Kriegs-Gefangner. 1) *prop. & fig.* esclave, serve. 2) prisonnier de guerre. § 1) w Turczech niewolnikami kupczą; niewolnik to pieniędzy swoich; skępca własnym swoim iest niewolnikiem.
Niewolno, *adv.* knechtischer Weise. servilement, en esclave; d'une maniére servile.
niewolno mi; niewolno mi iest. es stehet nicht bey mir; es ist mir nicht frey. il ne m'est pas permis; il ne m'est pas libre de; il ne dépend pas de moi.
Niewolny. dienstbar, knechtisch. servile. § wola wolna rozkazuie, apetyt zaś iest niewolny.
niewolny sobie. er ist nicht sein eigner Herr. il n'est pas son propre maître; il n'est pas à soi.
*Niewolstwo, niewola, Sclaverey. esclavage, *m.* servitude.
Niewonieiący. } das nicht riechet, das
Niewonny. } keinen Geruch von sich giebet. qui n'a point d'odeur; qui ne sent rien.
Niewprawnie, *adv.* ohne Uebung. sans éxercice.
Niewprawność. Mangel der Uebung. défaut d'éxercice, manquement de pratique.
Niewprawny. ungeübt. qui n'est point éxercé; peu éxercé.
Niewrotliwy. unwiederbringlich. irrécuperable, qu'on ne peut redresser.
Niewrząność. Härte; Eigenschaft einer Sache die im Kochen hart wird. dureté ou qualité d'une chose qui s'endurcit étant cuite. § niewrząność iaia.
Niewrzący. das sich nicht weich kochen läßt; schwer weich zu kochen. dificile à cuire; qui se cuit dificilement.
Niewskopany, nieryty, niegracowany. ungejätet und unumgegraben. qui n'est pas sarclé ou béché; qui est sans sarclure.
Niewsparty. ungestützt. qui n'est pas apuié; qui est sans suport.
Niewstyd. } Unverschämtheit,
Niewstydliwość } Schamlosigkeit. éfronterie, impudence. § nienasycona niewstydliwość.
Niewstydliwie, *adv.* unverschämter Weise. sans honte, éfrontement, impudemment.
Niewstydliwy. unverschämt, schamlos, éfronté, impudent, éhonté.

Niewybadany. unerforſchlich. impénétrable, incomprehenſible. § niewybadane ſądy Boſkie.

Niewyczerpany. unerſchöpflich. inépuiſable, intarriſſable.

Niewyczoſany. 1) unausgekämmt, unausgebürſtet. 2) grob, ungehobelt, ungeſchliffen. 3) unverſpottet, unausgelacht; den man niemahls ausgepfiffen hat. 1) qui n'eſt pas peigné. 2) incivil; qui n'eſt pas civiliſé; crud. 3) dont on s'eſt jamais moqué; qu'on n'a jamais ſiflé.

Niewycwiczony. unausgelernt, nicht wohl geübt. peu éxercé; mal inſtruit; peu habile; qui n'eſt pas entiérement dreſſé.

Niewydany. 1) unausgegeben, ungeſtellt. 2) noch nicht verkündiget. 3) ungedruckt, nicht zum Druck befördert. 1) qui n'a point encore été donné ou livré. 2) qu'on n'a pas encore publié. 3) qui n'eſt pas encore imprimé.

niewydana corka. eine unverheyrathete Tochter. une fille qui n'eſt pas encore mariée. § niewydane dwie ma ſioſtry.

Niewydatna. unausſteuerlich, die ſchwer zu verheyrathen iſt. celle qui eſt dificile à marier.

Niewydobrzały. 1) nicht gäntzlich gebeſſert. 2) nicht gäntzlich hergeſtellt. 1) qui n'eſt pas entiérement corrigé; qui ne s'eſt pas amàndé tout-à-fait. 2) qui n'eſt pas rétabli entiérement; qui ſe porte un peu mieux. § 1) niewydobrzałe ieſzcze młodzieńca tego obyczaie. 2) dla niewydobrzałego zdrowia w domu zoſtaie

**Niewygłębiony. unergründlich, unerforſchlich. incomprehenſible, impénétrable.

Niewygoda. Ungemach, Unbequemlichkeit. incommodité, fatigue.

Niewygodnie, *adv.* unbequem. avec incommodité.

Niewygodny. unbequem. incommode.

Niewykorzeniony. 1) nicht ausgerottet. 2) unausrottlich. 1) qui n'eſt pas déraciné. 2) qu'on ne ſauroit déraciner; dificile à arracher.

Niewykſztałtowany. unausgebildet. qui n'eſt pas encore formé tout à fait.

Niewykſzykany. 1) unausgezischt 2) ungehobelt, grob, ungeſchickt. 1) qui n'a pas été encore ſiflé. 2) incivil, groſſier, crud, impoli.

Niewyleżały. nicht ausgelegen, vom Getrancke. qui n'eſt pas bien raſſis ou repoſé; qui demeure encore à ſe raſſeoir.

niewyleżałe wino. Wein der noch grün iſt, noch nicht lange gelegen hat. vin verd; vin verdelet.

Niewyłuſzczany. unausgeſchelft, unausgeſchlaubt. robé; qui n'eſt point écoſſé.

Niewymownie, *adv.* 1) unberedtſam. 2) unausſprechlich. 3) viel. 1) ſans éloquence. 2) d'une maniére inéfable. 3) beaucoup, en quantité.

Niewymowność. 1) Unberedtſamkeit. 2) Unausſprechlichkeit. 3) das Lallen, Stammeln. 4) ſtumme Sprache der Thiere. 1) défaut d'éloquence; ſterilité de paroles, ſéchereſſe de diſcours. 2) inéfabilité; impoſſibilité d'exprimer 3) bredoüillement, begaiement, un vice de langue. 4) le müet langage des animaux.

Niewymowny. 1) unberedtſam, unberedt. 2) unausſprechlich. 1) qui n'eſt point éloquent; qui n'a point d'éloquence; qui n'eſt pas diſert. 2) inéfable, indicible, inénarrable; qui ne ſe peut exprimer par des paroles.

Niewymyślony. unausgeſonnen, unerfunden. qui n'eſt point encore inventé; qu'on n'a pas encore imaginé.

Niewynoſzony. 1) ungehobelt, ungerüſſelt. 2) der niemahls verſpottet und ausgepfiffen iſt. 1) impoli, groſſier, incivil. 2) qu'on n'a jamais ſiflé.

Niewynurzony. unergründlich, unbegreiflich. incomprehenſible, impénétrable, inconcevable.

Niewyparzony. unausgebrüht. qui n'eſt pas bien échaudé dedans.

niewyparzona to gęba. es iſt ein Schand-Maul. il (elle) eſt un peu fort (forte) en gueule; c'eſt une langue de vipère.

Niewypłacony. unausgezahlt. qu'on n'a pas paié.

niewypłacony. / Niewypłatny. } unzahlbar, der nicht bezahlen kan. inſolvable, qui n'eſt pas ſolvable. § niewypłatne długi i ciężkości na dom ſwoy zaciąga.

Niewypłatność. Unvermögen zu bezahlen. inſolvabilité, impuiſſance de païer.

Niewyplećiony. unaufgeflochten. qui n'eſt pas décordé ou dénatté.

Niewypolerowany. 1) unauspolirt. 2) roh, ungeſittet. 1) qui n'eſt pas dedans bien poli. 2) rude, impoli, groſſier, incivil, crud.

Niewypoſażony. unausgeſteuret, der kein Heyraths-Gut zubringet. qui n'a pas eu de dot.

Niewypowiedziany. unausſprechlich. inénarrable, indicible, inéfable.

Niewyprawny, Niewyprawiony. 1) roh, unzubereitet. 2) nicht gar gemacht, ungegorben. 3) unausgearbeitet, nicht vollkommen erlernet. 4) zaudrig, der langſam

ſam oder gar nicht verrichtet. 1) crud, non-travaillé, non-ouvré. 2) crud, qui n'eſt pas tanné ou corroïé. 3) qui n'eſt pas aſſez travaillé; négligé; qui n'eſt pas aſſez poli. 4) qui n'eſt pas expéditif; qui n'expédie, qui ne fait pas vîte.

niewyprawny język. unvollkommen erlernete Sprache. une langue qu'on a apriſe imparfaitement, qu'on n'a pas bien cultivée.

Niewyprożniony. nicht ausgeleert. qui n'eſt pas évacué, pas vuidé.

Niewyraiſta corka, *vid.* Niewydatna.

Niewyraziſty. 1) ſchwer auszudrücken. 2) unnachahmlich, unnachthulich. 1) dificile à exprimer, à interpréter; inexprimable, inexplicable. 2) inimitable; dificile à imiter, à contrefaire.

Niewyraźnie, *adv.* undeutlich, nicht ausdrücklich. obſcurément, indiſtinctement, d'une maniére obſcure.

Niewyraźny. dunckel, undeutlich. obſcur, indiſtinct; qui n'eſt pas évident, qui n'eſt pas clair.

Niewyrażony. unausgedrücket. qui n'eſt pas exprimé.

Niewyrozumiany } ktorego trudno wyrozumieć. unverſtändlich, unvernehmlich, das ſchwer zu verſtehen iſt. inintelligible; dificile à entendre.
Niewyrozumny }

Niewyrozumnie. unverſtändlicher Weiſe. inintelligiblement, d'un maniére inintelligible.

Niewysłowiony. unausſprechlich. inéfable, indicible, inénarrable.

Niewysławiony. preiswürdig, der nicht genug zu preiſen iſt. qu'on ne peut aſſez célébrer.

Niewysłuchany. ungehört, der kein Gehör gefunden hat. qui n'eſt pas exaucé; qu'on n'a pas écouté favorablement.

Niewyſoki. nicht hoch. qui n'eſt point haut; qui n'eſt pas grand.

Niewyſtały. trüb, das ſich noch nicht geſetzet hat, von Geträncken. trouble, qui n'eſt pas encore raſſis ou repoſé, *parlant des boiſſons.*

Niewyſtawnie, *adv.* ohne äuſſerliche Pracht oder Anſehen. ſimplement, ſans oſtentation, ſans afectation; ſans faire parade; ſans parade.

Niewyſtawność. Einfalt; Entbehrung aller äuſſerlichen Pracht. ſimplicité; omiſſion de toute pompe, de toute parure.

Niewyſtawny. nicht prahleriſch, natürlich, ungekünſtelt. ſimple, naturel, qui n'eſt point afecté.

Niewytrwanie. die Unbeharrlichkeit. interruption de la perſéverance; une perſéverance diſcontinuë.

niewytrwanie, adv. 1) unbeharrlich, ohne es auszuhalten. 2) unerträglich. 1) ſans perſéverance, ſans perſéverer. 2) intolerable, inſuportable.

Niewytrwany. 1) unbeharrlich, der nicht aushält. 2) unerträglich, unleidlich. 1) qui ne perſévère pas, qui n'eſt pas fermé & conſtant dans qu. ch. 2) intolerablement, d'une maniére inſuportable.

Niewytwornie, *adv.* einfältig, ohne allen Putz und Zierde. ſans parure, ſimplement; ſans ornement, ſans fineſſe.

Niewytworny. 1) ungekünſtelt, natürlich, ſchlecht. *2) aufrichtig, offenhertzig, unverſtellt. 1) ſimple, naturel, qui eſt ſans ornement, impoli. 2) ſimple, naïf, qui a le coeur ſur les lèvres.

Niewywikłany. } unausgeworren, das man nicht aus einander wirren kan. inextricable, qu'on ne ſauroit débaraſſer, qu'on ne peut deméler.
Niewyplećiony. }

Niewywrotny. der nicht umzuwerfen iſt. inverſable.

Niezabawny. müßig, der nichts zu thun hat. desoeuvré, débaraſſé, libre, oiſif; qui a le tems; qui n'a rien à faire.

*Nieżadnie, *adv.* nicht ungeſchickt. d'une maniére qui n'eſt pas ſans politeſſe, ſans grace.

*Nieżadno mi nic; nie chce mi śię niczego. ich habe zu nichts Luſt. je ſuis à rien faire; je ne me plais à rien.

*Nieżadny. 1) nicht ſchlecht, nicht ungeſchickt. 2) unerwünſchet. 1) qui n'eſt pas très élegant, fait, compoſé, aſſez bien, aſſez éleganment. 2) qui n'eſt pas ſouhaitable; qu'on ne doit point ſouhaiter.

Niezagrążony. 1) ununtergeſuncken. 2) leicht, das im Waſſer nicht untergehet. 1) qui n'eſt pas ſubmergé. 2) dificile à ſubmerger, qu'on ne peut plonger.

Niezagubiony. unvertilget, unvergänglich, unvergeßlich. imperiſſable; qui ne doit pas être exterminé ou oublié. § niezagubioney pamięći to dźieło godne.

Niezakryty. unbedeckt, nicht zugedeckt. découvert, nud; qui n'a rien qui le cache.

Niezalecony. unempfohlen. qui n'eſt pas recommandé.

Niezamierzony. ungemeſſen, frey, ungebunden. indéterminé, illimité, abſolu. § zupełną a niezamierzoną mocą przysłany poſeł.

Niezamkniony. unzugemacht, verschlossen. qui n'est pas fermé; qu'on n'a pas fermé ou enfermé.

Niezapadaiący; bez zachodu. das am Himmel niemahls untergehet. qui ne se couche point; qui est toujours élevé sur l'horizont.

Niezapamiętany. } erkenntlich, unvergeß-
Niezapomny. } lich. reconnoissant; qui n'a point oublié; qui n'est point oublié. § niezapamiętane to dobrodzieystwa.

Niezapieczętowany. unversiegelt. qui n'est pas cacheté.

Niezapisany. 1) ungeschrieben. 2) uneingeschrieben, das in die Gerichts-Bücher nicht ist registriret worden. 1) qui n'est pas écrit 2) qui n'est pas enregîtré, qui n'est pas mis sur les régîtres.

Niezapłacony. unbezahlt. que l'on n'a pas paîé.

Niezaprawiony. unangemacht; das ohne Fett, ohne Gewürtz ist. qui n'est pas assaisonné du gras ou des épices.

Niezaproszony. uneingeladen. qui n'est pas invité; qu'on n'a pas convié.

Niezaprzątniony. 1) leer; ledig, nicht voll geräumet. 2) müßig, der nichts zu thun hat. 1) vuide, qui n'est pas rempli, où il y a du vuide. 2) oisif, desoeuvré, qui à le tems.

Niezardzewiały. unverrostet. qui ne s'est point enrouillé; qui n'a pas contracté de la rouille.

Niezarosły. 1) nackt, das noch ohne Federn oder Haare ist. 2) nicht mit Sträuchern und Aesten verwachsen. 1) nud, qui n'a point de plumes; qui n'a point de poil; qui n'est pas velu. 2) qui n'est pas couvert de brossailles, de branches, d'herbes. § 1) niezarosły ptak, zaiąc; niezarosłą ma pierś. 2) niezarosłe pole, drzewa.

Nieżartownie, *adv.* unschertzhaft, unartig. d'une maniére grossiére & mal-plaisante; de mauvaise grace; sans politesse.

Nieżartowny. 1) unschertzhaft, unfreundlich, unartig. 2) ernstlich, nicht zum Spaß. 3) entscheidend, endlich. 1) malplaisant, desagréable. 2) sérieux; qui se fait tout de bon. 3) décisif, définitif.

Niezarzutny. unverwerflich, das man annehmen muß. acceptable; ce qu'on ne peut raisonnablement rejetter ou refuser. § niezarzutne są rzeczy, ktore z nieba dadzą.

Niezasiany. unbesäet. qui n'est pas ensemencé.

Niezaszły. unvergeßlich, unvergänglich. imperissable, qu'on ne doit pas oublier. § niezaszłe to imiona.

Niezasłużony. unverdient. qu'on n'a pa mérité.

Niezatrwożony. unerschrocken, ruhig, unbesorgt. qui n'est pas troublé; intrépide, tranquile, résolu; qui est sans crainte, sans souci.

Niezawalony. 1) nicht eingefallen als ein Haus. 2) nicht todt gefallen unerschlagen, als ein Mensch von einem eingefallenen Gebäude. 3) davor nichts vorgewältzet ist. 1) qui n'est pas tombé en ruine. 2) qui n'est pas tué des pierres d'une maison qui tombe en ruine. 3) qui n'est pas fermé ou bouché avec de grandes pierres; qui n'est pas barricadé. § 1) dom, most od bomb niezawalony. 2) dziw że go niezawalonego wydobyli. 3) kamieńmi przystęp niezawalony.

Niezawistnie, *adv.* ohne Neid, ohne Eifersucht. sans envie, sans jalousie.

Niezawistny, } ktory się zawiścią
Niezazdrośćiwy, } nie rusza. der nicht neidisch, nicht eifersüchtig ist. qui n'est pas envieux ou jaloux; qui n'est pas tourmenté de jalousie, d'envie.

niezawistny, } ktoremu żaden niezay-
Niezazdrośny, } rzy. unbeneidet. qui n'est pas envié; à qui l'on ne porte pas envie.

Niezawodnie, *adv.* untrüglich, ohnfehlbar. infailliblement, immanquablement, sans manquer, sans faute.

Niezawodny. untrüglich, gewiß. infaillible, immanquable, qui ne séduit pas. § niezawodne i nieomylne rzeczy, wypłacenie.

Niezawstydzony. unbeschämt. qui n'est pas confondu; à qui l'on n'a pas donné de la honte.

**Niezbedny. heßlich, garstig, niederträchtig. vilain, laid. § niezbedna śmierć, miłość.

Niezbity. 1) unwiderlegt, unwiderleglich. 2) unüberzeugt, unüberführt. 1) qui ne peut étre refuté; qui n'est pas refuté. 2) qui n'est pas convaincu. § 1) za niezbitą prawdę to trzymam.

Niezblakowany 1) unverschossen, das seine Farbe hat 2) fig. unbefleckt, rein. 1) qui n'est pas décoloré; qui n'a pas perdu sa couleur. 2) *fig.* qui est sans tache; pur. § 1) niezblakowane sukno. 2) niezblakowana cnota.

Niezbożnie, *adv.* gottlos; ruchloser Weise. irréligieusement, d'une maniére impie, avec impieté.

Niezbożnosc. Gottlosigkeit. impieté, mé-chan-

chanceté, diſſolution, le libertinage, irréligion. § niezbożność niechay ſwoię poſokę piie

Niezbożny. gottlos, ruchlos. impie, méchant, irréligieux.

Niezbrodzony. 1) tief, da man nicht durchwaten kan. 2) unbegreiflich. 1) qui n'eſt pas guéable, où l'on ne peut paſſer à gué. 2) inconcevable, incompréhenſible.

Niezbroyny. unbewafnet. qui eſt ſans armes.

Niezbytni, nie maiący nic nazbyt. unüberflüßig, nicht allzugroß. qui n'eſt pas ſuperflu; qui n'eſt trop grand.

Niezbytość. Unabweislichkeit, Schwürigkeit einen unverschämten Bitter los zu werden. dificulté de s'arracher d'un importun; importunité, maniére d'agir importune.

Niezbyty, ktorego trudno zbyć. unabweislich, der sich nicht abweisen läßt; ungestümm, anhaltend im Bitten. fatiguant, importun, qui demande avec importunité.

Niezdany. unverurtheilet, unverdammt. qui n'eſt pas condanné.

Niezdobność. Unzierde. défaut d'ornement; manque d'embelliſſement.

Niezdobny. unzierlich. mal-ajuſté, peu poli, qui n' a point de grace, qui n'eſt point orné.

Niezdolnie, *adv.* kraftlos, unzulänglich, schwach. inſufiſamment, foiblement.

Niezdolność. Unzulänglichkeit, Kraftlosigkeit. inſufiſance, impuiſſance.

Niezdolny. 1) unzulänglich, kraftlos, schwach. 2) zu schwer, zu groß, dem man nicht gewachsen ist, das man nicht ertragen kan. 1) inſufiſant, impuiſſant, fragible, foible, imparfait. 2) trop grand, trop peſant, qu'on ne peut porter, à quoi on n'a pas aſſez de force. § 1) niezdolne moie do tego siły; niezdolny ieſt temu. 2) niezdolny na konia kładźieſz ćiężar; niezdolne na twoie ramiona bierzeſz brzemię.

Niezdrowie. Ungesundheit, Schwachheit, kleine Krankheit. infirmité, mauvaiſe ſanté; légére maladie.

Niezdrowo mi, *adv.* es ist (wird) mir übel. le coeur me défaut.

Niezdrowy. 1) ungesund, von Personen und Sachen. 2) ungesund, der Gesundheit schädlich. 1) *on dit ce mot des choſes & des perſonnes:* mal-ſain, qui n'eſt pas ſain, maladif. 2) mal-ſain, nuiſible à la ſanté. § 1) niezdrowy to człowiek; niezdrowe to drzewo. 2) śliwy niedoyrzałe niezdrowe człowiekowi.

Niezebrany. ungesammelt. qui n'eſt pas cueilli.

Niezemſzczony. ungerochen. qui n'eſt pas vengé.

Niezepſowany. } unverderbt. incorrompu, qui n'eſt pas gâté; qui n'eſt point corrompu.
Niezepſuty. }

Niezeſzłość. Unvergänglichkeit. indefectibilité; durée perpetuelle.

**Niezeſzły. unvergänglich, unvergeßlich. imperiſſable, dont on ne perdra jamais la mémoire. § do niezeſzłey nigdy sławy iego.

Niezganiony. untadelhaft. irreprochable, irrepréhenſible. § niezganione obyczaie.

Niezgaśiſty. } unauslöschlich, das nicht zu löschen ist. inextinguible, qui ne s'éteint jamais.
Niezgaſzony. }

niezgaſzony. unausgelöscht, das noch brennet. qui n'eſt pas éteint.

Niezgładziſty. unauslöschlich, das stehen bleibet. indelébile, inéfaçable, qu'on ne peut éfacer.

Niezgoda. 1) Uneinigkeit. 2) Wappenk. ein Schwerdt so auf einem Hufeisen stehet, zwischen dessen Enden ein Pfeil herunter gehet; über der Krone sind drey Pfauen-Federn. 1) diſcorde, diſſention, desunion. 2) *Blaſ.* une épée ſoutenu d'un fer de cheval, entre les crampons duquel décend une flèche; la couronne eſt ornée de dix plumes de paon § 1) gdźie niezgoda tam pewna ſzkoda, *prov.* żyć w niezgodźie.

Niezgodnie, *adv.* uneinig. diſcordement, en diſcorde.

Niezgodny. 1) uneinig. 2) ungeschickt, unbequem, untüchtig. 1) diſcordant, broüillé, diviſé. 2) incapable, inhabile; qui n'eſt pas bon, qui n'eſt pas propre à qu. ch. § 1) niezgodne głoſy, ſtany. 2) złe wychowanie młodź niezgodną oyczyznie czyni; do służby niezgodny; niezgodne i niesforne umysły.

Niezgoiony. 1) ungeheilt. 2) unheilbar. 1) qui n'eſt pas guéri. 2) incurable; qu'on ne peut guérir. § 1) rana niezgoiona.

Niezgorzyſty. unverbrennlich. incombuſtible, qui ne ſe brûle point.

Niezgrabnie, *adv.* 1) tölpischer Weise. 2) heßlich. 1) goſement, lourdement. 2) hideuſement, afreuſement.

Niezgrabny. 1) scheußlich, garstig, heßlich. 2) ungehobelt, tölpisch, ungeschickt. 1) hideux, difforme, vilain, afreux. 2) lourd,

malitorne, gofe. § 1) śmierć niezgrabna; miasto sztuki malarskiey niezgrabne wystawił widźiadło.
niezgrabny człowiek Tolpel. magot.
Niezgromadność. Seltenheit, Mangel, kleine Zahl. rareté, petit nombre.
Niezgwałćisty, ktorego gwałćić trudno. unantastlich, unverbrüchig, heilig. inviolable, saint, qu'on ne doit violer.
Niezgwałćisto, *adv.* unantastlich. inviolablement.
Niezgwałcony. unüberwältigt, unverletzt, ungeschändet. qui n'est pas violé; qui n'a reçu aucun dommage.
Niezłamany. 1) unzerbrochen. 2) unzerbrechlich. 1) qui n'est pas brisé. 2) dificile à briser.
Niezleczony, *vid.* Niezgoiony.
Niezleczysty. unheilbar. incurable, irrémédiable.
Niezlicznie, *adv.* unzählbar, ohne Zahl. sans nombre; innombrablement.
Niezliczność. Unzählbarkeit, unzählbare Zahl. un nombre infini; infinité de. § niezliczność świątow od Boga stworzonych.
Niezliczny. unzählbar. innombrable, qu'on ne peut comter; dont on ne sauroit dire le nombre.
Niezliczony. 1) ungezählt. 2) unzählbar. 1) qui n'est pas comté. 2) innombrable, que l'on ne sauroit comter.
Niezłoćisty. } unvergüldet. qui n'est pas doré.
Niezłocony. }
Niezłomisty. unzerbrechlich. dificile à briser.
Niezłupiony. unberaubet. qui n'a point été dépouillé; qu'on n'a pas dépouillé.
Niezmącony. nicht trüb gemacht. qui n'est pas troublé; clair.
Niezmarszczony. ungerunzelt. qui n'est pas ridé.
Niezmarzaiący, *vid.* Niemarznący.
Niezmiękczysty. das man nicht durchweichen kan. impénétrable; qui n'est peut étre mouillé d'outre en outre; qui ne péut étre foulé & trempé d'eau.
Niezmieniony. 1) ungewechselt. 2) unveränderlich, unverändert, beständig. 1) qui n'est pas changé. 2) immuable, qui n'est pas changeant; ferme, fixe, qui ne change point. § 1) niezmieniony czerwony złoty. 2) niezmienioną na to patrzył cerą.
Niezmiennie, *adv.* unveränderlich. immuablement, d'une maniére immuable.
Niezmienność. Unveränderlichkeit, Beständigkeit. immutabilité, fermeté.
Niezmienny. unveränderlich, beständig. immuable, ferme, qui ne change point. § nigdy niezmienna wiara, życzliwość.
Niezmiernie, *adv.* 1) über die Maaßen; ohne Maaß. 2) sehr viel. 1) sans mesure, exceſſivement, démesurement. 2) fort, beaucoup. § 1) niezmiernie pić. 2) niezmiernie ma pieniędzy; niezmiernie zły.
Niezmierność. Unermäßlichkeit, Unendlichkeit. immensité, infinité, excès.
Niezmierny. 1) unermäßlich, unendlich. 2) sehr groß, sehr viel. 1) immense, démesuré, qui n'est peut étre mesuré; infini. 2) fort grand; exceſſif.
Niezmierzony. unermeßlich, unendlich. immense, infini. § niezmierzony Boże.
Niezmieszany. unvermischt. qui n'est pas mêlé.
** Niezmożony. unüberwindlich, unüberwältigt. invincible. § niezmożony krolu.
Niezmrugły. } starr, steif, unverwandt, ohne die Augen zu blinzeln. fixe, arrêté; sans clignement. § czy podobna, niezmrużonym okiem na słońce patrzać.
Niezmrużony. }
Niezmyślony. unerdichtet, wahr. véritable, réel, éfectif; qui n'est pas feint ou controuvé; qui n'est pas imaginaire. § poseł aby miał niezmyśloną posesyą w Woiewodztwie.
Nieznacznie, nieznakomićie, *adv.* 1) unvermerckt. *2) nicht deutlich. 1) insensiblement, d'une maniére presque imperceptible. 2) obscurément, d'un maniére peu intelligible; inintelligiblement. § 1) nieznacznie rośćie człowiek, trawa. *2) nieznacznie (niewyraźnie) napisano.
Nieznaczny, nieznakomity. 1) unmercklich. 2) unberühmt, unbekannt. 1) insensible, imperceptible. 2) obscur, abstrus, inconnu, qui n'a point de réputation, qui n'est pas remarquable.
* *nieznaczny, niewyraźny.* undeutlich obscur, mal-intelligible, inintelligible.
Nieznaczony. unbezeichnet. qui n'est pas marqué.
Nieznaiomo, *adv.* unbekannter Weise. incognito; sans étre connu; d'une maniére inconnuë. § krol nieznaiomo przyiechał; nieznaiomo ze mną mowił.
Nieznaiomość. Unbekanntschaft. manque de connoiſſance avec qu.
Nieznaiomy. unbekannt. inconnu.
Nieznakomićie, *vid.* Nieznacznie.
Nieznakomity, *vid.* Nieznaczny.
Nieznaleźisty. schwer oder gar nicht zu finden. introuvable, dificile à trouver.

Nieznanie. Mangel der Kenntniß. défaut de connoiſſance; ignorance.

Nieznalka, *vid.* Nieſnaſka.

Nieznikomy. unvergänglich. imperiſſable.

Nieznikomość. Unvergänglichkeit. indefectibilité.

Nieznośnie, *adv.* unerträglicher Weiſe. intolerablement, d'une maniére intolerable.

Nieznośny. unerträglich. intolerable, inſuportable, qu'on ne peut tolerer.

Nieznoſzenie. Unerträglichkeit. qualité intolerable; ce qu'on ne peut ſoufrir.

Nieżołnierz. der kein Soldat iſt. qui n'eſt pas ſoldat.

Nieżołnierſki. nicht ſoldatiſch. où il n'y a rien de ſoldat, qui n'eſt pas ſoldateſque.

Niezrachowany. 1) unſummirt, unzuſammen gezählt, unzuſammen gerechnet. 2) unzählbar. 1) qui n'eſt pas ſommé; ſans être calculé ou comté. 2) innombrable, qu'on ne peut comter. § 1) niezrachowane ſumy. 2) konkurs ludzi niezrachowany.

Niezraniony. unverwundet. qui n'eſt pas bleſſé, qui n'a reçu aucune plaie, aucune bleſſure.

niezraniony. } unverletzlich, unverwundlich. invulnerable, qui ne peut être bleſſé.
Niezranny.

Niezręcznie, *adv.* ungeſchickt. mal-adroitement, mal-habilement, groſſiérement.

Niezręczność. Unbehändigkeit. Ungeſchicklichkeit. groſſierté, mal-habileté.

Niezręczny. unbehänd. mal-adroit, groſſier, lourd, qui n'eſt point adroit.

Niezrosły. 1) unzuſammen gewachſen. 2) unerwachſen. 1) qui n'eſt pas cru en un corps. 2) jeune, mineur, qui n'a pas encore ateint l'âge de diſcrétion. § 1) niezrosłe kości. 2) niezrosła lata ſyna moiego; ma ieſzcze kilka niezrosłych dzieci.

Niezśiadły, co śię zśieść nie może. 1) ungeronnen. 2) das nicht gerinnen oder zuſammen laufen kan. 1) qui ne s'eſt pas pris; qui ne ſe caille, ne ſe fige point. 2) qui ne ſe peut cailler; dificile à ſe figer, à ſe prendre.

Niezupełny. nicht gäntzlich, ungeendigt. qui n'eſt pas entier, qui n'eſt pas achevé, qui a quelque manquement en quelque partie.

niezupełnego rozumu. der nicht recht bey Verſtand iſt. qui a l'eſprit en écharpe; qui a un coup de hache; qui a l'eſprit gauche.

Niezwadliwy. friedſam, nicht zänckiſch. paiſible, tranquile, qui n'aime point à quereller.

**Niezwalczony. unüberwindlich. invincible.

Niezwątpiony. 1) unverzweifelt. 2) nicht tödtlich, nicht gefährlich, von Kranckheiten. 1) qui ne tombe pas dans le deſeſpoir, qui n'a pas perdu toute eſpérance. 2) qui n'eſt pas mortel, qui n'eſt pas deſeſpéré, qu'on peut guérir; qui n'eſt pas ſans eſpérance, *parlant des maladies & des plaies.*

Niezwiązany. los, ungebunden. délié; détaché, qui n'eſt pas lié.

Niezwiędły. unverwelckt, unverwelcklich. qui n'eſt pas flétri; qui ne ſe flétrit pas.

Niezworny, *vid.* Nieſforny.

**Niezwrocony. unwiederbringlich. qui ne peut retourner; irrécuperable, irréparable, qu'on ne peut réparer. § czas niezwrocony.

Niezwyciężony. unüberwindlich. invincible.

Niezwyczaiony do czego; Nieprzywykły. ungewohnt. non-acoûtumé, inacoûtumé, qui n'eſt pas acoûtumé de; auquel on n'eſt pas acoûtumé; qui n'eſt pas habitué; qui n'eſt pas fait à.

Niezwyczaynie, } *adv.* ungewöhnlicher Weiſe. d'une maniére inuſitée; peu ſouvent, contre la coûtume.
Niezwykle,

Niezwyczayność. } Ungewohnheit, Ungewöhnlichkeit. inacoûtumance, maniére de faire qu. ch. inuſitée, extraordinaire; faute, manque d'habitude.
Niezwykłość.

Niezwyczayny. } 1) ungewöhnlich. 2) auſſerordentlich, unnatürlich. 1) inuſité, inacoûtumé; nouveau; extraordinaire, qui n'eſt pas commun. 2) extraordinaire. § 1) niezwyczayne słowo. 2) niezwyczayny płod, zwierzę.
Niezwykły.

Nieżyczliwie, *adv.* ungünſtiger Weiſe. avec peu de faveur.

Nieżyczliwość. Ungunſt, Ungewogenheit. malveillance, mauvaiſe volonté.

Nieżyczliwy. ungünſtig, ungewogen. malveillant; mal-intentionné, qui hait qu; qui veut du mal à qu.

Nieżyiący. } leblos. inanimé, qui n'eſt point animé.
Nieżywy.

nieżywa woda. ſtehendes Waſſer. eau dormante.

Nieżyznie, *adv.* unfruchtbar, vom Acker. ſtérilement; avec infertelité.

Nieżyzność. Unfruchtbarkeit des Ackers. ſtérilité, infertilité d'une terre.

Nieżyzny. unfruchtbar, nicht viel tragend. infertile,

infertile, où la semence ne profite point; stérile; qui ne produit rien.
Niga, *vid.* Nyga.
Nigdy, *adv.* niemahls. jamais.
nigdy a nigdy. nimmermehr; mein Lebtag nicht. de ma vie; tant que le coeur me batera dans le ventre. § nigdy a nigdy to nie uczynię, tego śię nie dopuszczę.
Nigdźie, *adv.* nirgends; nirgends wohin. nulle part; en aucun lieu, en nul endroit.
nigdźie indźiey. nirgends anderswo. nulle autre part.
nigdźie na świećie. nirgends in der Welt. en nul endroit du monde.
nigdźie nie idę. ich gehe nirgends hin. je ne vais nulle part.
Nigryt. ein Schwartzer in Indien. un Négre, esclave noir en Afrique.
Niiak, niiako, *adv.* schwer, weder so noch so; auf keine Weise. dificilement, aucunement, nullement, pas plus d'une maniére que de l'autre.
Niiaki; ni słodki ni gorski; ni czarny ni biały; ni wielki ni mały *&c.* das weder so noch so ist; das weder süß noch bitter, weder schwartz noch weiß, weder groß noch klein ist u. d. g. qui n'est pas plus d'une maniére que de l'autre; qui n'est pas ni doux ni amer, ni noir ni blanc, ni grand ni petit, *&c.*
niiaki, obs *vid.* Nieiaki.
Nikam z mieysca. ich komme nicht von der Stelle; es gehet mir nicht von statten. je n'avance en rien; il ne me réüssit pas.
Nik, wnik. 1) Wolfs-Grube. 2) Falle, List. 1) fosse profonde pour prendre des loups. 2) *fig.* un piége; embuches, *f. plur.* embuscade.
Nikczemnie, *adv.* 1) niederträchtig. 2) elender, schlechter Weise. 1) lâchement, bassement; honteusement, d'une maniére basse & lâche, avec lâchete. 2) vilainement, chetivement, misérablement.
Nikczemnieię. 1) niederträchtig werden. 2) schlecht, elend werden, eingehen. 1) devenir lâche. 2) fondre, trainer, devenir misérable.
Nikczemnik. 1) niederträchtiger, nichtswürdiger, schlechter Mensch. 2) Fasler. 1) un homme qui n'a point d'honneur; un homme de néant. 2) badin, folâtre, bênet.
Nikczemność. 1) Niederträchtigkeit. 2) Läpperey, Faseley, Thorheit. 3) Unwürdigkeit. 1) bassesse d'ame, abjection, lâcheté. 2) niaiserie, sotise, inepties, *plur. f.* 3) indignité; défaut de mérité.
Nikczemny. 1) niederträchtig, nichtswürdig. 2) schlecht, elend. 3) faslicht. 1) bas, honteux, vilain lâche, qui a l'ame basse. 2) vilain, chetif, misérable. 3) badin, sot, niais. § 1) nikczemny umysł. 2) nikczemna sprawa.
nikczemna to wymowka. das ist eine schlechte Ausrede. c'est une excuse frivole.
Niknę. 1) sich verlieren, vergehen, verschwinden. 2) *Gram.* verbissen, nicht ausgesprochen werden. 1) s'évanouïr, passer, disparoître. 2) *Gram.* se perdre, se manger, ne se prononcer pas. § 1) nikną światowe honory; duch zniknął. 2) w francuskich słowach wiele liter niknie.
Niknienie. 1) das Vergehen; Verschwinden. 2) *Gram.* Verbeissung eines Buchstabens in der Aussprache. 1) l'action de disparoître. 2) *Gram.* élision, retranchement d'une lettre.
Nikocyana źiele, tabaka. Tabacks-Kraut. Nicotiane l'herbe.
Nikt, *g. nikogo.* niemand. personne; aucun, nul, pas un.
Niktorędy. nirgends wodurch. par nulle part.
Nim, *adv.* im. ehe. devant, avant.
nim trzy dni miną. ehe noch drey Tage vergehen. dans moins de trois jours.
*Nimam, nie mam. 1) nicht haben. 2) nicht sollen. 1) n'avoir pas. 2) ne devoir pas.
*Ninie, *adv.* teraz. jetzt. présentement, à présent, à cette heure.
Ninieyszy, teraznieyszy. 1) jetzig. 2) heurig. 1) présent. 2) d'année présente.
czas ninieyszy. *Gram.* das præsens. *Gram.* le présent.
Ninog. Neunauge. lamproïe un poisson.
Niocz, *adv.* ni ocz. 1) um nichts. 2) vergebens. 3) umsonst. 1) pour un rien. 2) vainement, en vain. 3) gratuitement.
Niosę, *nieśie, niosł, nieśli, nieść.* dieses *Verbum* zeiget eine kurtze Handlung an. 1) eig. u. fig. bringen, tragen. 2) erfordern, mit sich bringen, haben wollen; lauten. 3) zuwege bringen, verursachen. 4) Eyer legen. *ce verbe indique une action courte.* 1) *prop. & fig.* porter, aporter. 2) porter, contenir, vouloir avoir, éxiger. 3) porter, causer, faire, éfectuer. 4) pondre des oeufs. § 1) niosą umarłego; nieść ćiężar; niosą krzyż przed Prymasem; swoie zdrowie przećiw nieprzyiaćielowi nieśie; wesołą ći nieśie nowinę. 2) niosą to w sobie i zamykaią sprawy Boskie; tam idę gdźie urząd moy nieśie; nieśie to kondycya ludzka; iak ich wiara

ra nieśie; powinność, czas, stan to nieśie; mądrze staropolskie nieśie przysłowie; nieśie nowina że. 3) to mu osławy nieśie; nieśie to zysk albo utratę sprawy. 4) zniosła kura.
nieść przed sobą. vor sich tragen. porter devant soi.
nieść za sobą 1) hinter sich auf den Rücken tragen. 2) fig. nach sich ziehen. 1) porter sur le dos. 2) *fig.* atirer après soi; causer, avoir une suite. § 1) wor nieśie za sobą. 2) co iawną niesprawiedliwość za (z) sobą nieśie.
nieśie się. es trägt sich. il se porte.
nieśie się kokosz. die Henne leget. la poule pond.
Niskąd, *adv.* nirgend her. d'aucune part; de nul endroit, d'aucun lieu.
Nisa. Neiß, Stadt und Festung in Schlesien. Neisse ville & forteresse en Silesie.
Niski, Nizki. 1) eig. u. fig. niedrig, nicht hoch. 2) der untere, gegen das Meer gelegen, von Ländern. 3) niedrig, niederträchtig. 1) *prop. & fig.* bas, qui n'est pas haut. 2) bas, situé vers la mer, *parlant des terres.* 3) bas, vilain, honteux, indigne. § 1) niski pagorek; w niskim stanie żyie. 2) niska rzeka; kray niski. 3) niski i podłomyślny umysł; niska to barzo zabawa.
niższy. 1) niedriger. 2) niedriger, der vom niedrigen Stande ist. 1) plus bas. 2) inférieur, qui est au dessous de qu. § 1) dom twoy niższy od moiego. 2) niższym bądź łagodny; niskiego stanu ludzie.
nayniższy sługa. ergebener Diener. très-humble Serviteur.
Nisko, *adv.* 1) niedrig. 2) ergebenst, gehorsamst. 1) bas; d'une maniére basse. 2) très-humblement; humblement. § 1) dom nisko budowany. 2) nisko, iako nayniżey proszę.
niżey. unten, in Büchern. plus bas, en bas, *en aléguant quelque passage d'un livre.* § co się niżey namieni, opowie; niżey podpisany zeznaię.
Niskolotny. nah an der Erde fliegend. qui rase le tapis; qui vole près de terre.
Niskość. eig. u. fig. Niedrigkeit. *prop. & fig.* bassesse, abbaissement.
Nisli, *vid.* Niżli.
Niszczę, *szczy, szczył.* 1) vernichten, gänzlich verderben. 2) Gerichtsw. annulliren, aufheben. 3) verheeren, verwüsten. 1) anéantir, gâter, ruiner, perdre, consumer entierément. 2) *Droit:* annuller, casser, abolir, rendre nul. 3) ravager, ruiner un païs. § 1) sam Bog tylko stworzenie zniszczyć może. 2) niszczyć kontrakt. 3) nieprzyiaciel kraie zniszczył.
niszczę się, vid. Niszczeię.
Niszczeiący, znikomy. vergänglich, eitel. perissable, vaine, passager, qui se passe, qui s'anéantit.
Niszczeię. sich vernichten, vergehen. anéantir, venir à rien, devenir à rien, se passer, perir; se détruire entiérement.
Niszczenie. 1) Vernichtung. 2) Aufhebung einer Schrift. 1) anéantissement, déstruction entiére, ruine totale. 2) abolition, cassation.
niszczenie kraiu. Verheerung eines Landes. dégât, désolation, le ravage d'un païs.
Niszczyćiel. Verderber. déstructeur.
*Niszszy, Niższy. ist der *Comparativus* von Niski. *c'est le comparatif de* Niski.
Nit. 1) eine Niete. 2) Flitter; Gold oder Silber-Blättchen. 1) river, clavette. 2) petite plaque d'or ou d'argent. § 1) nitem spinać; puszczaią nity. 2) pas z drobnemi nitami srebrnemi.
nit mocny, wielki. grosse, starcke Niete. estoquiau.
Nitabla. Boltzen, dicker Nagel. goujon; boulon, cheville de fer.
nitabla głowczasta. Boltzen mit einer grossen Kuppe. 1) cheville à tête de diamant, à tête ronde.
Nitawa. Mietau Residentz-Stadt des Hertzogs von Curland. Mitavie, la Résidence du Duc de Curlande.
Nitka. Faden Zwirn, Seide. achée, filet. § nic po tey nitce.
na nitce to wiśi. das hängt an einem Faden. cela ne tient qu'à un bout.
Nitkowy. 1) Zwirn-, gesponnen. 2) von Gold- oder Silber-Faden. 1) de fil, de fillet; filé. 2) de fil d'or, d'argent. § 1) nitkowe towary. 2) nitkowe złoto, śrebro; nitkowa robota śrebrna.
Nitowanie. 1) das Nieten, Vernieten. 2) die Vernietung. 1) l'action de river. 2) la façon, la maniére de river.
Nitowany. genietet, vernietet. rivé.
Nitownik. Vernieter celui qui rive.
Nituię co. etwas vernieten, nieten, umschlagen. river un clou, le rabatre; mettre un rivet, un clavette en qu. ch. § zanitować gozdź.
**Niwa. 1) eig. u. fig. Erndte. 2) fruchtbarer Acker. 3) Neubruch, Neureut, Dreßland. 1) *prop. & fig.* la moisson, recolte. 2) terre fertile 3) novale, terre défrichée. § 1) buyne chorob niwy. 2) buyne niwy Polskie i inszym kraiom chleba dodawaią. *3) niwę (nowinę) kopać, orać.

Niwco. } in folgenden Redens-Arten.
Niwecz. } *cette expression ne se trouve que dans les suivantes.*
w niwecz co obracam. in Nichts verwandeln. convertir, mettre en néant; anéantir.
w niwecz iść; w niwecz się obracam. zu Wasser werden, sich in Nichts verwandeln. se convertir en néant; s'anéantir. § w niwecz to poszło; w niwecz się te zamysły obróciły.
w niwczym, ni w czym. in Nichts, in keiner Sache. en rien, en aucune chose. § w niwczym przewinił.
Niz. 1) Cosackische Landschaft am unterem Nieper, zwischen Moscau, Wallachey, Tartarey und Podolien. 2) die Kosacken aus diesem Lande. 3) Rauberey, Streiferey dieser Kosacken. 1) Païs de Cosaques sur le Boristéne du coté de la mer, entre la Moscovie, la Valachie, la Tartarie & la Podolie. 2) les Cosaques de cette contrée. 3) rapine, course de ces Cosaques. § 1) uszedł na Niz; na Nizu ma maiętności.
Niż, } *adv.* 1) als, bey einem *Comparativo.* 2) eher. 1) que, *après un comparatif.* 2) avant que. § 1) lepszy niż brat. *2) zrob to niż (nim) przyydę.
Niżeli,
Niźli,
Niśli,
** niżby, chybaby.* es sey denn. pourvûque, à moins que; si ce n'est que.
Niża, *vid.* Niżina.
Nizacz, *adv. vid.* Niocz.
Niżak. Nisischer Kosacke aus der Gegend Niz. Cosaque Nisien, qui habite la contrée nommée Niz.
Niżby, *vid.* Niż — *niżby.*
Niżeli, *vid.* Niż.
Niżey, *vid.* Nisko — *niżey.*
Niżina, Niża. flaches, niedriges Land. bas lieu; bas païs; païs situé du côté de la mer.
Niżinny. Nieder-, Unter-, von Ländern. bas, inférieur, situé du côté de la mer. § kray niżinny; niżinne Woiewodztwa.
Niziołek. kleiner Mensch, Knirps. ragot, mirmidon, petit bout d'homme, un pigmée, petit nabot, courte-botte, margajat.
Niziuchno, *adv.* 1) aufs niedrigste. 2) aufs ergebenste. 1) d'un maniére fort basse, près de terre. 2) trèshumblement, fort humblement, avec beaucoup de soumission. § 1) ptak niziuchno przy ziemi leciał. 2) niziuchno kłania Was Pana.
Niziuchny. sehr niedrig. fort bas; basset.

Niżnik. Untermann in den Karten. valet *en parlant de cartes.*
Nobilitacya, list na szlachectwo. Adel-Brief. titre de noblesse.
No, ieno; *adv.* nur, nach einem *Imperativo.* seulement, *on met cet adverbe après l'Imperatif.* § piszno, dayno, poydźno.
Noc, *f.* die Nacht. la nuit. § noc ponura, głucha, szara, czarna, bura, pomierzchniona; całą noc leżał.
noc się przybliża. die Nacht nähert sich, es wird Nacht. la nuit s'aproche; il s'en va faire nuit.
noc całą będący, albo czyniący. das die Nacht durch geschicht. qui fait, qui dure pendant la nuit; qui passe toute la nuit.
noc bezsennie przetęsknić. die Nacht schlaflos zubringen. revasser; ne faire que réver la nuit; ne pouvoir fermer les yeux de toute la nuit.
po nocy chodźić. in der Nacht herum wandern, schwärmen. courir de nuit. § kto chodźi po nocy kiiowey szuka niemocy, *prov.*
noc ćiemna. stock finstre Nacht. une nuit obscure; nuit close.
noc iasna. helle Nacht. une nuit claire.
nocą. des Nachts, bey Nachtzeit, bey Licht. de nuit; à la chandelle; durant la nuit. § nocą pisać.
nocą co robić. die Nacht durch etwas arbeiten. percer la nuit à faire qu. ch.
w nocy. in der Nacht. de nuit. § w nocy się to stało.
dniem i nocą. bey Tag und Nacht. de jour & de nuit; nuit & jour. § dniem i nocą iechać, pracować.
dobrze w noc; głęboko w noc; dużo w noc. es ist tief, spät in die Nacht herein. la nuit est bien avancée.
noc naydłuższa źimie. die längste Nacht im Winter. la plus longue nuit de l'hiver.
noc naykrotsza lećie. die kürtzte Nacht im Sommer. la plus courte nuit de l'été.
Nocę. 1) anstimmen, singen. 2) singen, Verse machen. 1) chanter, entonner. 2) *Poët.* chanter, faire des vers. § 1) wesołe noći piosnki; nie noć tryumfu aż przeskoczysz, *prov.* **2) wiekopomną iego nocił sławę.
Nocleg. Nachtlager. couchée, gîte, lieu ou l'on passe la nuit.
Nocleguię, *vid.* Nocuię.
Nocnica. 1) Kobold, Nacht-Gespenst. 2) Knecht Ruprecht. 1) un spectre de nuit, farfadet, petit diable, qui fait peur la nuit. 2) un ogre; le moine bourru;

 monstre

monstre imaginé qui mange les petits enfans.

Nocnik, kruk nocny. Nachtschwärmer. coureur de nuit.

Nocny. Nacht- nächtlich. de nuit, nocturne, de la nuit, qui se fait de nuit; qui arrive de nuit. § nocne hałasy; kruk to nocny; nocne zmazanie.

nocny czas. die Nachtzeit. nuitée; l'espace de nuit.

nocne ziele. (linaria) Lein-Kraut. linaire.

nocna robota. Arbeit bey Licht; Nacht-Arbeit. travail de nuit; travail qui est fait de nuit.

nocne duszenie. der Alp. un incube; le cochemare.

Nocuię. nachtlagern, übernachten. gîter; passer la nuit, coucher dans un lieu.

Nog, Gryf. Greif, ein fabelhafter Vogel. grifon un oiseau fabuleux.

Noga. 1) Fuß. 2) Fuß am Bett, Tisch, am Leuchter-Stuhl. 1) un pié; jambe. 2) un pié de lit, de table; un pié, pate de gueridon. § 1) nogę złamał; nog chorych człowiek; koń nieomylnych nog; to wielkie męstwo w nogi mu wpadło. 2) noga u stołu, u łożka.

nogi stołowe. Tisch-Gestelle. treteau de table.

na iedney nodze. auf einem Fuß. sur un pié.

na iedney nodze skakać. hücksen; auf einem Fuß springen. sauter à cloche-pié.

na nogi wystawić. herstellen, auf guten Fuß setzen. mettre sur pié; mettre sur un bon pié. § na nogi wystawił fakcyą swoię.

nogą a nie ręką pisze. er schreibt eine krücklichte schlechte Hand. il fait des piez de mouche; il écrit si mal qu'on ait peine à lire.

noga nogę wspiera. eine Hand wäscht die andre. une main frote l'autre.

iedną nogą w grobie stoi. er stehet mit einem Fuß im Grabe; er gehet auf seiner Grube. il a un pié dans la bierre, dans la fosse; il est sur le bord de sa fosse.

wyśiec śię nogami; dufać w nogi; w nogi śię porwać; zdrowia nadźielę nogom powierzyć; w nogach szukać obronę; uciec w nogi; obiema nogami uciekać; w nogi. Fersen-Geld geben, davon laufen. gagner au pié; lâcher le pié; montrer les talons; gagner le haut. § w nogi nieborak, gdy śię napaśnicy odezwali.

to wielkie męstwo w nogi mu wpadło. er hat das Hasen-Panier ergriffen. il joüe de l'épée à deux jambes; il prend de la poudre d'escambette.

nogami wzgorę wszystko obraca. er fängt alles verkehrt an; er spannt die Pferde hinter den Pflug. il fait tout à rebours; il écorche l'anguille par la queuë.

suchą nogą. trucknen Fusses. à pié sec, sans mouiller le pié.

suchą uszedł nogą. er ist mit einem blauen Auge davon gekommen. il s'en est tiré bagues sauves; il a sauvé le moule du pourpoint.

boday moia tam nie postała noga. wenn ich doch mit keinem Fuß hingekommen wäre. je voudrois que je n'y eusse pas mis le pié.

nie postoi tu noga moia; i po nogębym śię tam nie wroćił. ich komme da mit keinem Fusse wieder hin; ich werde seine Schwelle nicht mehr betreten. c'est le ventre ma mére; je n'irai plus en cet endroit.

nogami śię rodźić. mit den Füssen zur Welt kommen. venir au monde en sortant des piez; naitre les piez devant; venir au monde les piez prémiers.

nogami wzgorę, głową na doł kogo zawieśić. einen an den Füssen aufhängen. pendre qu. par les piez.

nogi włoczący. der die Beine im Gehen schlept. quelqu'un qui traine, qui ne leve pas bien les piez en marchanc.

Nogal. langbeinigter Mensch. haut jambé; long gigot; un homme qui est haut de jambes.

Nogawica. Hose, Theil an den Pomp-Hosen; so das Bein bedecket. chausse; partie du pantalon ou de la rheingrave qui couvre la jambe.

*Nogieć, *m. vid.* Napaść, Nikczemnik.

Nogietek, *g. nogietka*, ziele (*buphtalmum*) Gold-Blume, Ochsen-Auge, Rinds-Auge. oeil de beuf.

**nogietek, mieśiączek ziele*. (caltha, calendula) Ringel-Blume, Wartzen-Kraut. souci.

Nokturn. Früh-Mette, Kirchen-Gebet so des Nachts gehalten wird. le Nocturne, priére de l'Eglise pendant la nuit. § pierwszy, drugi nokturn śpiewać; w pierwszym nokturnie celebrował, w trzećim nokturnie miał Mszą śpiewaną Xiądz N.

Nominacya na urząd, mianowanie. die Ernennung zu einem Amt, zu einer Prälatur; das Recht dieser Ernennung. nomination; c'est l'action ou le droit de nommer à quelque charge ou quelque Prélature.

Nominat. ernannter Geistlicher zu einem Bisthum oder Abtey. un Nominataire; Eclésiastique nommé à un Evêché, ou à une Abaïe. § Nominat Gnieznienski, Krakowski, Kiiowski.

Nominatka.

Nominatka. ernannte Aebtißin. une Nominataire; fille nommée à une Abaïe.

Nominowany na Biskupstwo, Arcybiskupstwo, &c. ernannt zu einem Biß- oder Ertzbißthum. nommé à une Evêché, à un Archevêché &c. § Nominowana Opacini.

Nominuię. zu einem Amte ernennen. nommer à une charge, à un Bénéfice. § krol go na Biskupstwo Kiiowskie nominował.

nominuiący na urząd. ein Ernenner zu einem Amt, zu einer geistlichen Würde. Nominateur; celui qui nomme à une charge, à un bénéfice.

Noncyusz, *vid.* Nuncyusz.

Norbertan zakonnik. ein Norbertaner, Prämonstratenser-Mönch. Norbertan, Prémontré un Réligieux.

Norek, *vid.* Nurek.

Nos, *g. a.* 1) eine Nase. 2) Schnabel der Vögel, Schnautze der Fische. 3) Schnautze, Schnippe an einem Trinck-Gefäß. 4) Mücken- Fliegen- oder Elephanten-Rüssel. 5) brennende Licht-Schnuppe. 6) Spitze, Schnabel an der Schreibe-Feder. 7) Spitze eines Kahns. 1) nez. 2) bec d'un oiseau; d'un poisson. 3) bec, petit conduit par lequel coule la liqueur du vase. 4) trompe de coussin, de mouche, d'Elephant. 5) lumignon, partie de la chandelle allumée qui brûle. 6) bec de plume à écrire. 7) nez de bachot. § 1) krew mu z nosa ciecze. 2) bocian nosem klekoce; nos szczupaka, myszy. 3) nos u dzbana. 4) nos komorzy. 5) świeca ma nos wielki, trzeba go utrzeć. 6) nos u piora. 7) nos u czołnu.

nos wklęsły, szeroki. einbogene, platte Nase. nez camus, camard, nez à boire au baril.

nos trądowaty. eine Kupfer-Nase. nez de béte-rave; nez enlumé, nez fleuri.

nos wypukły, garbaty. Habichts-Nase. nez aquilin; nez de peroquet; nez relevé au milieu & recourbé au bout.

nos na końcu zakrzywiony, podniosły. Rumpf-Nase, die am Ende gebogen ist. nez retroussé en bas.

nos, węch ma cienki. er hat eine feine Nase. il a le nez long; il a bon nez.

nos świni. Sau-Rüssel. groin de cochon.

nos psi. Hunds-Schnautze. museau, nez de chien.

nos utrzeć. 1) die Nase wischen. 2) einem die Nase wischen; einen abführen. 3) das Licht putzen. 1) moucher qu; nettéïer le nez. 2) abatre le caquet à qu. 3) moucher une chandelle; couper la mèche à une chandelle alumée. § 1) utrzyy dziecięciu nos. 2) nos mu dobrze utrę. 3) utrzyy nos świecy.

nos sobie utrzeć. sich die Nase wischen. se moucher.

z nosem odeyść. eine Nase bekommen; mit einer langen Nase davon gehen. avoir, recevoir un pié de nez; demeurer avec un pié de nez.

pod nosem sobie mowić. murren, unter der Nase reden. marmorter; parler entre ses dents.

przez nos mowić. durch die Nase reden. naziller, parler du nez.

przez nos mowiący. Schnarcher der durch die Nase redet. nasillard.

przez nos śpiewać. durch die Nase singen. chanter du nez.

nosa komu przyczynić. 1) einem eine Nase drehen. 2) einen zum Hahnreh machen. 1) donner un coup de fourche, donner du galbanum, en donner à garder, donner des canards à qu; rendre qu. camus; tirer qu. par le bout de nez. 2) faire qu. cocu.

**nos utarty, ustrzyżyny.* abgeschnautzte Licht-Putze. mouchure, ce qu'on retranche du lumignon de chandelle, quand on la mouche.

nos ći się krzywi znać ze nieprawda. die Nase wird dir krumm, du redest die Unwahrheit. votre nez va se tordre, il faut que vous disiez des mensonges.

nos mię świerzbi dostanę podarunek. die Nase jucket mir, ich werde ein Geschenck bekommen. le nez me démange je vai recevoir un présent.

nos mu się ostrzy. die Nase wird ihm spitzig. son nez s'afile. § nos mu się obostrzył.

ma w nośie. er hat Grütze im Kopf; er ist nicht einfältig. il a bon nez; il a du plomb dans la tête; il a le nez long.

w nos mu te słowa poszły. diese Worte stiegen ihm in die Nase. ces mots l'ont pris au nez.

byle mu co przyszło do nosa. so bald ihm nur was in den Sinn kommt, in die Nase steigt. aussi-tôt que quelque chose lui monte au nez, à l'esprit.

zwieśić nos, vulg. betrübt seyn, die Nase hängen. baisser sa crête, le menton; étre triste. § zwieśił nos nieborak.

dać komu czym po nośie. einem auf die Nase geben. donner sur (par) le nez à qu.

dać komu czym po nośie, dać komu w nos. einem eine Nase, einen Verweis geben, in die Nase reiben. flanquer qu. par le nez; planter,

planter, plaquer, jetter qu. ch. au nez de qu; dire quelque ch. à la barbe de qu; reprocher qu. ch. à qu. à son nez.
za nos kogo wodźić. einen bey der Nase herum führen. mener qu. par le nez; tirer au nez qu.
nie daie sobie trząsać, grać na nośie; nie daie się za nos wodźić. er läßt sich nicht auf der Nase spielen; er läßt sich nicht bey der Nase herum führen. il ne se laisse pas mener comme un oison.
w nos komu dmuchać; grać komu na nośie. einem auf der Nase trummeln; einen verhöhnen. injurer qu. à son nez; chifonner qu; soufler au nez à qu.
wyżey nosa gębę nośi. er trägt die Nase hoch; er ist stoltz. il hausse le nez; il leve, il secoue le menton; il leve la crête.
Nosal. Groß-Nase; ein großnäsiger Mensch. un gros-nez; qui a un grand nez, qui a un nez de triple étage, de bonne taille.
Nosaty. 1) großnäsig. 2) mit einer Schnippe oder Schnabel versehen. 3) geschnäbelt; das einen Schnabel oder gekrümmte Spitze hat. 4) rotzig, von Pferden. 1) qui a bien du nez. 2) qui a un bec pour verser une liqueur. 3) pourvu d'un nez, qui finit en pointe courbée. 4) morveux, *parlant de chevaux.* § 1) nosata kobieta. 2) konew nosata. 3) czołn nosaty, nawa nosata. 4) nosaty albo wozgrzywy koń.
Nosek, *g. noska.* 1) eine kleine Nase. 2) kleine Schnautze, Schnüppchen, Röhrchen an etwas. 3) Rüssel der Mücke, der Fliege. 4) Schreib-Federspitze. 1) petit nez. 2) petit bec d'un vase. 3) trompe de mouche. 4) bec d'une plume à écrire.
Nośićiel. der etwas trägt. porteur, celui qui porte.
nośićiel nieba. Poet. der Atlas, so die Welt trägt. *Poët.* l'Atlas qui soutient le ciel de ses épaules. § Atlas krol Maurytański pierwszym słonecznego i księżycznego biegu będąc wynaleszcą, nośićielem nieba iest nazwany.
Nośiwam. zu tragen pflegen. avoir coûtume de porter; porter souvent.
Nośidło, naczynie do noszenia czego. Trage, Trag-Baare. civière, machine à quatre bras à porter qu. ch.
nośidło podrożne. Roß-Baare. brancart.
Nośna kokosz. Leg-Henne. poule qui pond.
Noforog. } Nasen-Horn. Rinoceros.
Noforożec. } § Noforog kośćianemi przyodźiany łuskami.

*Nosowka, chustka do nosa. Schnupf-Tuch. mouchoir pour se moucher.
Nosowy. Nasen-. de nez.
nosowa chrzestka; nozdrzy przegrodka. Nasen-Knorpel zwischen den Nasen-Löchern. le paroi ou l'entre-deux entre les narines.
wrzod nosowy. Nasen-Geschwür. un polipe.
Nostrzek modry albo prawy; goryczka mała albo naymnieysza. (*gentianella*) Heil aller Schäden, Kreutz-Entian. petite gentiane.
nostrzek biały, } *vid.* Komonica
Nostrzeń, *g. nostrzeniu,* } swoyska.
Noszarka. Trägerin. crocheteuse.
Noszarz, tragarz. Träger. porte-faix; crocheteur.
Nosze, *plur.* Trag-Gerüste, Trage, Trag-Baare. civiére, crochets de porte-faix; brancard. § na noszach chorego, towary noszą.
Noszę, *nośi, nośił.* 1) öfters oder lange tragen, s. niosę. 2) tragen Kleider, einen Hut, den Kopf, einen Degen. 3) kleiden, bekleiden. 4) bey sich haben, bey sich tragen. 5) führen, haben als einen Nahmen, ein Wappen. 6) gehen, tragen, von Pferden. 7) einem zusetzen. 1) porter souvent ou long tems. 2) porter des habits, un chapeau, la tête, une épée. 3) vêtir, habiller qu; fournir à qu. les habits. 4) porter, avoir sur soi. 5) porter un nom, qu. ch. dans ses armes. 6) porter, marcher, *parlant d'un cheval.* 7) manier, tâter, tourner qu. de tous côtez. § 1) drwa nośi, na rękach kogo nośić; noszą na noszach (noszami) towary. 2) nośi płaszcz na sobie; nośi pierśćień, szpadę, długą brodę, włosy; nośi pięknie głowę. 3) nośi podle, stroyno syna, sługę. 4) nośi zegarek przy sobie. 5) fest orderu tegoż dnia bywa, ktorego imię nośi; na herbie dank nośi. 6) koń ten ćiężko, letko nośi. 7) nośi (obraca) go dużo zewsząd.
noszę kogo po ludźiach. einen austragen. difamer, décrier, décréditer qu.
nośić w żywoćie. schwanger gehen. être grosse; porter un enfant dans ses flans.
nośić płod. tragen; trächtig seyn. porter, étre pleine.
nośić się. sich kleiden, sich tragen. s'habiller, se vêtir; porter un habit. § nośi się prosto, nad zamiar, po Francusku, po Polsku.
Noszenie. 1) öfters tragen. 2) Tracht, Last die man trägt. 3) Tracht Essen, das Austragen der Gerichte. 4) ein Ort, wo man

man sich auf- und niedertragen läßt. 5) das Herumtragen wegen der Gesundheit. 6) Hals- oder sonst ein Zierrath, den man trägt. 7) angehängtes Mittel wider Gift oder Zauberey, als ein Zettelchen, ein Schau-Stück. 1) l'action de porter souvent; le portage. 2) la charge qu'on porte. 3) mets; service, *m.* entrée; l'action de servir sur un table. 4) place où l'on se fait porter. 5) l'action de se faire porter pour se donner du mouvement. 6) chose qu'on porte pour ornement comme sont les chaînes, les coliers. 7) un amulete; billet, médaille ou quelque autre remède, qu'on porte sur soi, qu'on atache au cou contre les poisons ou contre les enchantements. § 1) noszenie zboża do okrętu. 2) noszenie drew iedno, drugie. 3) noszenie potraw iedno, dwoie, troie. 4) wygodne noszenie. 5) noszenie dla zdrowia tym pomocne, ktorzy iazdy wytrzymać nie mogą. 6) noszenie drogie dla ozdoby iako krzyżyki, kanaczki. 7) noszenie od czarow, trućizny, urokow.

noszenie w żywocie. das Tragen der Leibes-Frucht. la portée du fétus.

Noszka, *vid.* Nożka.

Nota. Melodey, Weise eines Liedes. ton, l'air, maniére de chanter un chant. § tą notą śpiewał piosnkę.

noty muzyczne. musicalische Noten. des notes de musique. § śpiewać, grać z not.

na tę notę coś mowił. er sagte etwas, ungefehr auf diese Art. il a dit quelque chose sur ce ton.

umiem tego tylko notę, (notkę). ich kan davon nur etwas weniges auswendig. je n'en sai par coeur qu'un petit mot.

Notecz, Notesz, *f.* ein Fluß zwischen Gnesen und Thorn. c'est une rivière entre Gnesne & Thorn.

Notuię. notiren. noter, remarquer.

Now. Neulicht. nouvelle lune. § now Marca mrożno nastanie; od nowiu deszcz padał.

now żydowski. Neulicht der Juden. neomenie.

Nowak. 1) neuer Anfänger. 2) Neuling, der Neurungen macht. 1) un novice; un homme neuf dans qu. ch. 2) novateur, celui qui innove.

Nowalia. 1) was Neues, was Seltnes. 2) Neues vom Jahr. 1) nouveauté, chose nouvelle. 2) nouveauté, fruit ou fleur qui viennent avant la saison ordinaire; du fruit nouveau. § 1) czy to nowalia powstać podupadłemu. 2) posłał mu nowalią.

Nowenna. neuntägiges Kirchen-Gebet. neuvaine, priére de l'Eglise qui dure neuf jours.

Nowicyacki, Nowićiacki. das Kloster-Noviciat betreffend. qui concerne les Novices & le Noviciat.

Nowicyat, Nowićiat. 1) Probe Jahr einer neuen Ordens-Person. 2) Wohnung im Kloster der Noviciorum. *3) Unerfahrenheit. 1) noviciat, probation; année de probation. 2) noviciat, lieu du Couvent où demeurent les Novices. *3) aprentissage, *m.* ignorance dans quelque afaire. § 1) nowicyat odprawować. 2) poydź do nowicyatu. 3) znać że nowicyat w tym odprawuie.

Nowicyuszka. Nonne die das Probe-Jahr hält. une Novice.

Nowicyusz, Nowićiusz. Novicius, der das Probe-Jahr im Kloster hält. un novice, qui fait son novice.

Nowina. 1) Zeitung. 2) Neubruch, Neureut, Dreß-Land; neu angebauter Acker. 1) nouvelle, avis. 2) novale, novellis, terre défrichée; terre nouvelle; un friche qu'on cultive. § 1) nowiny śiać, trząść; nowinę złą, dobrą powiedźieć, słyszeć. 2) nowina iest rola z odłogu, z gaiowiny i innego zarosłego mieysca; nowina, rola albo pole nowokopane; nowinę położyć; poszarpał mu balwierz głowę iak nowinę na odłogu.

nowina, złotołeńczyk. Wappenk. ein Schwerdt zwischen zwey Henckeln oder zwey Lateinischen S, auf der Krone kniet ein bewafneter Fuß. *Blas.* une épée entre deux anses faites en S, & un pié arm. sur la couronne.

Nowiny, *plur.* geschriebene oder gedruckte Zeitungen. gazette, nouvelles.

nowina to. das ist was unerhörtes. c'est une chose inouïe; ce sont des choses toutes neuves; cela est inouï.

nowinę orać, kopać. einen Acker brechen, aus der Läde reissen. défricher une terre, un champ.

Nowiniarz, awizarz. Zeitungs-Schreiber. gazetier, qui fait la gazette.

Nowinka. 1) kleine Zeitung. 2) Dreschland. 1) petite nouvelle. 2) terre défrichée, novale.

Nowinkonoś. der sich mit Zeitungen trägt; Liebhaber von Zeitungen. un nouvelliste celui qui dit, qui aime à entendre des nouvelles.

Nowinny. Zeitungs-, zu den Zeitungen gehörig.

hörig. qui regarde la gazette ou les nouvelles.
nowinne; podarek za nowinę. Geschenck vor eine gute Zeitung. présent qu'on fait à celui qui aporte de bonnes nouvelles.
Nowiuchny. } ganz neu, ganz jung. tout
*Nowiuczki. } nouveau, tout neuf, tout jeune.
Nowizna, *vid.* Nowina 2).
Nowo, *adv.* 1) neu, auf eine neue Art. 2) neulich, ohnlängst. 1) nouvellement, nouveau, de neuf. 2) nouvellement, de puis peu, recenment, fraichement. § 1) suknia nowo zrobiona. *2) nowo (świeżo) wydrukowana księga.
Nowokrzczeniec, nur. k. Wiedertäufer. un Anabaptiste; hérétique qui croit que le Batéme des petits enfans est nul.
Nowokrzczony. Neugetaufter, Neubekehrter. un Néophite, Crétien nouvellement converti & bâtisé.
Nowoksiężyny, *plur.* 1) die erste Messe eines neuen Priesters. 2) Schmaus nach dieser Messe. 1) la prémiére Messe que le Prêtre dit après avoir pris l'Ordre de Prétrise. 2) petit festin qu'on donne après la prémiére messe d'un Prétre nouveau.
Nowonarodzony. } neugebohren. nou-
Nowopowity. } veau-né, qui est né depuis peu.
Nowoprzybyły. neuer Ankömmling. nouveau-venu.
Nowość. Neuigkeit, neu aufgekommene Sache. nouveauté, chose nouvelle.
Nowosiedliny, *plur.* 1) neue Wohnung. 2) Einzugs-Schmaus bey Beziehung eines Hauses. 3) neue Pflanz-Stäte. 1) nouveau logis; nouvelle demeure. 2) petit festin qu'on donne étant allé loger dans le nouveau logis. 3) nouvelle colonie. § 1) iuż się w swoie przeniosł nowosiedliny. 2) byłem na nowosiedlinach iego.
Nowoświecki. neumodisch, neu. moderne, nouveau, qui est fait selon la mode.
Nowotnik. Neuling, der eine Neuigkeit einführen will. novateur, celui qui veut introduire quelque nouvelle opinion.
Nowotność. Neuigkeit, neue Mode, neue Lehre. innovation, chose nouvelle, nouveauté, nouvelle opinion, nouvelle doctrine. § fałsywa ta nowotność zstarzawszy upadnie.
Nowotny. 1) neu, der nicht lange in seinem Stande ist. 2) neu, nicht lange erfunden. 1) neuf, nouveau dans son métier; qui n'a pas long tems pratiqué sa profession. 2) nouveau, qui est inventé depuis peu. § 1) nowotny Doktor; nowotna kucharka. 2) nowotna nauka, nowotna machyna.
nowotny rzemieślnik do rzemiesła się odzywaiący. junger Meister der in die Zunft treten will. maître qui veut faire profession d'un métier.
nowotny żołrierz. neuer Soldat. jeune soldat; novice; nouveau aprentif.
Nowowierny. Neubekehrter. nouveau-converti.
nowowierny. } Ketzer, Anhänger einer
Nowowiernik. } neuen Lehre. hérétique d'une nouvelle secte.
Nowozaciążnik. neuer Recrute. soldat nouvellement levé.
Nowozaciągły. } neuangeworben. de-
Nowozaciągniony. } puis peu levé, nou-
Nowozaciężny. } vellement enrôlé.
nowozaciężni. Recruten; neugeworbene Soldaten. une recruë.
Nowożeń, *g. nowożenia.* } neuer Ehe-
Nowożeniec, *g. nowożeńca.* } Mann. fiancé, nouveau marié.
nowożeńcowie. neue Eheleute. les nouveaux mariez. § nowożeńcowie gościom przez przyiaciela dziękuią.
Nowożeński. die neuen Eheleute, die neue Ehe betreffend. qui concerne les nouveaux mariez ou le mariage nouveau.
nowożeński kamień albo żeński, weselny, swadźiebny. (gamites) weisser Edelstein der die Gestalt von zwey gefaltenen Händen hat. pierre précieuse fort blanche qui représente deux main jointes ensemble.
Nowy. 1) neu, neu gemacht. 2) neu, neulich. 3) neu, noch nicht gehört. 1) neuf, fait de neuf. 2) nouveau, recent. 3) nouveau, qu'on n'a pas entendu, qu'on n'a pas vu. § 1) szata nowa, boty nowe. 2) nowe kłotnie państwo mieszaią. 3) nowa inwencya; nowe rzeczy czynić, wymyślać; nowego się tam zawsze co rodzi.
a co masz nowego? was hast du neues? qu' avez vous de nouveau?
Nowygrad, *g. u.* Neugrad ein Schloß in Ungarn auf einem hohen Felsen. Novograd, forteresse en Hongrie qui est batie sur un très-haut rocher.
Noż, *g. a.* Messer. couteau. § noże to są francuskie; przy nożu leżą widelki.
stuciec do nożow. Messer-Besteck. coutelière.
noż składany. Taschen-Messer, Einleger. flatin, jambette.
noż ogrodniczy. Hackmesser des Gärtners; Garten-Hippe. serpette.

nożem mi w ſerce zawadził; noż mi w ſerce wraził. er hat mir ein Meſſer ins Hertz geſtoſſen. c'eſt me poignarder; il m'a donné un coup de poignard dans le coeur.

Nozdrza. Naſen-Loch. narine. § nozdrze ma wielkie.

nozdrzy choroba. Auswachs in der Naſe. un polipe.

Nożenki, *plur.* Meſſer- oder Scheeren-Scheide. une gaîne à coûteau, à ciſeaux.

Nożewnictwo. Meſſerſchmids-Handwerck. coutelerie.

Nożewnik, *vid.* Nożownik.

Nożka. 1) ein Füßchen. 2) Obſt-Stiel. 3) Füßchen als am Spitz-Glas, an einem Käſtchen. 4) Art Tauben mit hohen Füſſen. 1) peton, un petit pié. 2) queuë de fruit. 3) le pié, pate de verre à vin; pié d'une caſſete. 4) ſorte de pigeons à hauts piez.

nożka Pan. man muß ſich aufs Haſen-Panier verlaſſen; man muß davon laufen. il faut montrer les talons; il faut gagner le haut.

*Nożny, *ſubſ. plur. vid.* Nożenki.

Nożny, *adj.* zum Fuß gehörig. de pié; qui concerne un pié. § od nożney ſtopy aż do głowy uzbroiony.

Nożowaty. ſchneidend; wie ein Meſſer geſtaltet. tranchant; fait en forme de couteau; qui a la forme, la figure de couteau.

Nożownik. Meſſerſchmid. coutelier, artiſan qui fait des couteaux.

Nożyſko. ſchlechtes Meſſer. méchant couteau.

Nożyce, *plur.* 1) eine Scheere. 2) Krebs-Scheeren; Scorpionen-Scheeren. 1) ciſeaux. 2) braques, *m. plur.* mordans, *m. plur.* ſerres, *f. plur.* pinces, *f. plur.* les bras d'écrevice, de ſcorpion. § 1) ſtrzydz nożycami. 2) nożyce rakowe, niedźwiadkowe.

wielkie nożyce. große Scheere. forces, *f. plur.*

Nożyczki, *plur.* ein Scheerchen. forcettes.

**nożyczki do świec; ſzczypce.* Licht-Putze, Licht-Scheere. mouchettes, *f. plur.* avec quoi on mouche la chandelle.

Nożyk. Meſſerchen. petit couteau; coutelet.

nożyk piſarſki; ſzczyżoryk. Feder-Meſſer. canif.

Nu, *adv. vid.* Nuż.

Nudnie, } *adv.* ängſtlich, übel. languis-
Nudno, } ſamment.

nudno mi. es iſt mir übel, bange. le coeur me defaut; je me trouve, je me porte mal. § nudno mi było.

Nudnieię. von Kräften kommen, matt kraftlos werden. languir, perdre ſes forces. § słońce piecze, aż śię ludźie począ i nudnieią.

Nudność. Uebelkeit, Bangigkeit, Beklemmung des Hertzens. la langueur, foibleſſe. § w nudnośćiach biedne ſerce zoſtaie; wielką ćierpieć nudność.

Nudny. ſchwach, kraftlos, matt. languiſſant, plein de langueur; abatu.

*Nukam. ofte nun ſagen. dire ſouvent ſus, ſus. § co nukaſz; nie nukay (niemow nu nu) tak często.

Numeruię co, kładę liczby porządkiem. Numeriren etwas mit Zahlen in der Ordnung. numeroter, marquer le numero, ou les nombres.

Nuncyatura. die Nunciatur, Nunciatur Gericht eines Päbſtlichen Nuntii. Nonciature; Jugement de Nonce, qui connoit des matiéres Ecléſiaſtiques dans un Roiaume.

Nuncyaturſki. Nunciatur-. de Nonciature. § Audytor Nuncyaturſki.

Nuncyuſz. Päbſtlicher Nuncius. Nonce, Ambaſſadeur de Pape.

Nurka. Nürtz-Fell, Art von Zobel-Fellen. ſorte de marte zibeline.

Nurek. 1) Taucher, der unter dem Waſſer gehet. 2) Taucher. 3) ein Widertäufer. 4) ein See-Fiſch deſſen Floß-Federn vom Kopf bis an den Schwantz gehen und einem Pferde-Schwantze gleichen. 1) plongeur, plongeon, urinateur, qui nage entre deux eaux; nageur ſous l'eau. 2) plongeon, zoucet. 3) un anabatiſte. 4) eſpèce de poiſſon de mer qui a les nageoires depuis la tête jusqu'à la queuë, qui ont du raport à la queuë de cheval.

nurkiem pływać. unter dem Waſſer ſchwimmen. plonger; nager, aller ſous l'eau à la nage; faire le plongeon.

Nurt. 1) Strom, Schuß eines Fluſſes. 2) die Straſſe, der Lauf eines Schiffes. 1) fil, cours, courant de l'eau. 2) bordée; cours d'un vaiſſeau; air de vent. § 1) nurtem płynąć. 2) nurt ieſt gośćiniec głowny, gdźie rzeka idźie; przeſzłym nurtem okręt płynął.

nurt głowny. der Haupt-Strom des Fluſſes ſelbſten, und nicht ſeines Arms. le courant, qui ne ſe fait pas du bras mais du fleuve. § nurt głowny ſtarym, lacha nowym ćiecze rowem.

Nurzę co, *rzy, rzył.* untertauchen. plonger, ſubmerger, enfoncer dans l'eau.

nurzyć śię; ponurzyć śię. 1) ſich untertauchen. 2) ſich ergeben, dem Böſen nachhängen,

hängen, sich stürtzen. 1) se plonger. 2) *fig.* se plonger, s'enfoncer, s'adonner aveuglement à quelque mal. § 1) ponurzył się w rzecz. 2) co żywo w wesołości bezpiecznie się nurzyło.

Nurzanie, ponurzenie. Untertauchung. l'action de plonger, d'enfoncer dans l'eau.

Nu, Nuż, Nuże, nu ieno, *interj.* nun, wohlan. orça; eh là; çà; or sus; sus sus. § nuż niech tak będźie; nuże idź wprzody.

nuż tedy. nun wohlan; frisch auf, frisch zu. çà çà donc, courage, allons, vite; eh bien.

nuż tedy śpiewaymy, tańcuymy. auf laßt uns singen, laßt uns tantzen. sus sus chantons, dansons.

nuże daley. wohlan weiter. après; après après; continuez; continuez le reste.

a nuż kiedy; a nuż gdy. und wenn denn aber. & quand; eh bien quand donc; & si donc. § a nuż gdyby zamysły wykonał; a nuż gdy przyydźie; a nuż kiedyby nieprzyiaćiel nastąpił.

nuż go; nuż weń. frisch auf ihn los; drauf zu. tuë tuë; ataquons le vivement.

Nużę, *żi, żił.* matt machen, abmatten, entkräften. harasser, fatiguer, abatre, afoiblir.

Nuża, *vid.* Nudność.

Nuźnieię, *vid.* Nudnieię.

*Nużniony, znużniony, znużiony. abgemattet, entkräftet. abatu, harassé, afoibli. § znużione woysko.

Nyga. 1) Rest eines Tuchs. 2) Neige als vom Bier. 1) coupon; toile, étofe ou drap en coupon. 2) bessiere, de la boisson qui est au bas & où il n'y a presque plus que la lie.

Nyrka, *vid.* Nerka.

Nysa. Neisse, Stadt und Fluß in Schlesien. Nisse ville & fleuve en Silesie.

O.

O. *interj.* 1) o, ach. 2) o; vor einem *Vocativo* in nachdrücklichen Redens-Arten. 1) o, ah, oh, helas. 2) o; *devant le Vocatif dans les expressions graves.* § 2) o! bitogo i wźięto; o! świat tak płaći; o! iuż dość. 2) o nędzny świećie; o Boże moy.

O, *pr. Acc.* 1) um, wegen. pour, de. § o tę rzecz mię łaiano, bito; idźie mi o maiętność; grać o co; idźie o sławę; o grosz śię powadźili; boię śię o was wszystkich.

o co że; o zakład że. wir wollen wetten daß. voulez vous parier que; parions que.

2) auf; ohngefehr auf; um. environ, sur, à peu près; près de; vers. § o mieśiąc nad spodźiewanie uchybił; o pięć set ich było.

3) an. contre. § o kość ząb złamał; o rog koło śię złamało; o skałę śię okręt rozbił; o źiemię, o mur kim uderzyć; o głowę iego stłukł garniec.

* * *

In folgenden regieret o den *Localem.* *dans les sens suivans le Local suit après cette préposition* o.

4) von, von einer Materie. sur, de quelque sujet. § o tey materyi mowił, pisał; o skromnośći życia rzecz miał; ia o cebuli, ty o czonsku; *prov.* o tym gadka.

źle o tobie. es stehet schlecht um dich; es stehet schlecht mit dir aus. il y a du danger pour vous; vous étes mal dans vos afaires.

5) um, in einer gesetzten Zeit. à, dans un tems déterminé. § o tym czaśie do domu nie chodzą; o piątey przyydę; o świtaniu zaprzęgay.

6) bey. au; à. § śiedźi w więźieniu o chlebie i wodźie; o swoiey strawie robi, służy.

7) mit. à; avec. § woz był o dwuch, o trzech kołach; o czterech koniach; pałac o tyśiącu okien.

człowiek o dużym nośie. der Mensch mit der langen Nase. l'homme au grand nez.

8) bey. avec, en se soutenant, en s'apuïant sur qu. ch. § o kuli, o lasce chodźi.

* * *

o, *pr. ins.* dieses Vorwörtchen vor einem *Verbo* hat folgende Bedeutungen. *cette préposition inséparable a les sens suivans devant un verbe.*

1) um, in die Runde um *en, em,* au tour. *okręćić.* umdrehen. entortiller.

okrążyć. umzingeln, umgeben. entourer, environner.

2) ab, herunter, weg. de, en ôtant. *odźierać.* abreissen. détacher, dépouiller.

Ob, *pr. ins.* diese *Præposition* findet man vor vielen *Verbis* an statt O. *on trouve cette préposition verbale souvent au lieu de la préposition* O.

obłapić, obiąć. umfassen, umarmen. embrasser.

Oba, Obadwa. beyde, alle beyde. deux, tous deux, tous les deux, tous deux ensem-

ensemble; l'un & l'autre. § obiema rękoma biie; oba razy; obiema razy; o nas obu idźie; obadwa maią konie; obudwuch widźiałem; obiedwie Panny.

obiema nogami biega. er läuft sporrenstreichs. il court le plus vite qu'on peut; il court à perte d'haleine.

* * *

Diese Wörter werden also decliniret. *ces mots se déclinent de la maniére suivante.*

Oba. *N. m.* oba, (obay) *f.* obie. *n.* oba. *g. D. L.* obu. *A. m.* oba (*A. m. anim.* obu) *f.* obie. *n.* oba. *Inf.* obiema.

Obadwa. *N. m.* obadwa, (obadway) *f.* obiedwie. *n.* obadwa. *g.* obudwu, obudwuch, obudwoch, *D.* obudwom. *A. m.* obadwa, (*A. m. anim.* obudwu) *f.* obiedwie. *n.* obadwa. *Inf.* obiema. *L.* obudwu, obudwuch.

Obaczenie, oglądanie. das Besehen. inspection, vuë, considération.

aż do obaczenia. bis aufs Wiedersehen. à notre prémiére vuë; adieu jusqu'au revoir.

Obaczam, Obaczywam, *v. m. F. obaczę.* die lange *Conjugation* wird selten gebraucht. 1) sehen, gewahr werden. 2) mercken; einen ansehen. *la longue conjugaison est d'un rare usage.* 1) voir, apercevoir; découvrir. 2) s'apercevoir de; découvrir, observer; lire dans les yeux; voir à la mine de qu. § 1) obaczyłem drzewo; obaczę ieźli da; obacz ktora godźina. 2) posłowie obaczyły po nas, że.

obacz, ieźli przyydźiesz. ich werde sehen ob du kommen wirst. je verrai si vous viendrez.

obaczyć się. 1) sich sehen, sich sprechen. 2) sich besinnen, sich bessern; sich bekehren. 1) se voir, se fréquenter. 2) prendre de meilleurs sentimens; se corriger, se convertir; se remettre, se reconnoître; revenir de son égarement, de son déreglement. § 1) a kiedy się obaczemy? 2) obaczył się w błędźie; wnet się obaczył; obaczył się na rozumie.

nie obaczyłem się. ich habe dieses aus Unverstand, aus Irrthum gethan; ich habe gefehlet. j'ai fait cela par mégarde; j'ai failli.

Obadwa, *vid.* Oba.

Obalacz. Umwerfer, Umschmeisser. déstructeur, abateur, renverseur, celui qui renverse.

Obalam co, *v. m. F. obalę,* *obwalam. 1) umwerfen, zu Boden werfen, niederreissen. 2) sich zuziehen ein Uebel. 3) umstossen, umkehren, vernichten. 1) renverser, raser, démolir, terrasser; jetter par terre; faire sauter une tour, une maison. 2) s'atirer quelque mal. 3) renverser, ruiner, subvertir, fouler aux piez; perdre. § 1) obalić dom; słup; obalił go na źiemię. 2) obalił ten kłopot na śię. 3) obalić prawa, wolność.

obalić śię. 1) umfallen, einstürtzen. 2) fallen auf einen. 1) tomber par (à) terre, s'ébouler, se renverser; se terrasser. 2) *fig.* tomber sur. § 1) obalił śię na mię; dom śię obalił. 2) obaliła śię woyna na Polskę; na to Państwo Szwed śię obalił; na ćię śię to obali; a na mięż śię to ma obalić?

Obalanie. das Umwerfen, das Niederreissen. l'action de renverser, de démolir; démolition.

Obalaszować, *F. obalaszuię,* balasami otoczyć. mit einem Gelender umgeben. balustrer, environner d'une balustrade.

Obalenie. 1) Umsturtz, bewerckstelligtes Umreissen. 2) fig. Umsturtz, Vernichtung, Aufhebung. 1) chute, terrassement, démolition, renversement, éboulement. 2) renversement, ruine, déstruction, violation.

Obaliny, *plur.* eingestürtzter Haufen. éboulis, démolition, mazure, ruine.

Obalisty. eig. u. fig. wackelnd; das dem Fall, dem Untergang nah ist. *prop. & fig.* chancellant, qui est sur le point de se renverser.

Obalony. eig. u fig. niedergerissen, umgeschmissen, niedergeworfen. *prop. & fig.* terrassé, renversé, rasé, démoli, foulé aux piez. § dom, olbrzym obalony; obalona wolność.

**Obarczam, **Obarszczam, *v. m. F. obarszczę.* schwächen, abmatten, erschüttern, beschädigen. ébranler, afoibler endommager. § Herkules Stympalideyskie obarczył Ptastwo.

**Obarszczenie. Schwächung, Erschütterung. afoiblissement, ateinte, endommagement. § z nachyleniem i obarszczeniem wolności.

**Obarszczony. geschwächet, abgemattet, erschüttert. ébranlé, afoible, abatu, ateint.

Obartel, *g. obartla.* Obartlik, *g. a.* 1) eiserner Riegel oder Wirbel an der Thür-Pfoste, die Thüre, ein Fenster zu verriegeln. 2) eine Schrauben-Mutter. 1) tourniquet dont on ferme une porte, ou une fênetre. 2) écrou; trou dans lequel entre la vis. § 1) zawrzec na obartel.

obartel. 2) obartel, po wale praśnym chodzący.
Obartuch, *g. a.* Bügel; Räder=Gebackenes. piece de patisserie en forme d'une rouë.
Obarzanek, *g. obarzanka.* Kringel, Pretzel. craquelin.
Obawiam się czego. sich befürchten. craindre, aprehender qu. ch. ou pour qu.
Obawianie się. Befürchtung. aprehension, crainte pour qu.
Obbieg, obieżenie. 1) Umlauf. *2) Peripferie. f. Obwod. 1) circuit, tournoïement. 2) peripherie, circonference, v. Obwod.
Obbiegam. umlaufen. tournoïer, courir autour.
Obcęgi, *plur.* Kneip=Zange. tenailles, *f. plur.*
obcęgi kuchenne. Feuer=Zange. pincettes, mordache.
Obchod. 1) Umgang, Umfang. 2) Begängniß. 3) Zulauf. 1) circuit, tour, enceinte, pourtour. 2) célebration, célebrité, solemnité. 3) assemblée, concours, foule de gens. § 1) Paryż iest miasto w kilka mil obchodu. 2) obchod imienin. 3) wielki tam obchod pielgrzymuiących.
ochod pogrzebowy, pogrzebny; obchod zaduszny. Leichen=Begängniß. funérailles, *f. plur.* enterrement, convoi funèbre; obsèques, *f. plur.*
obchod roczny, vid. Rocznica.
Obchodzę co, *v. m. F. obeydę.* 1) um etwas herumgehen. 2) herum gehen, durchwandern. 3) besichtigen, besuchen, visitiren. 4) in einer Proceßion mit gehen. 5) begehen, feyren. 6) einschliessen, umgreifen, umfassen. 7) rühren, bewegen. 1) aller autour (à l'entour) de; faire le tour de; tourner autour; tourner qu. ch. 2) parcourir, visiter, aller d'un bout à l'autre. 3) faire la ronde; visiter; faire la visite de; faire une visitation de. 4) aller dans un convoi, dans une procession. 5) célebrer, solenniser, faire les cérémonies de qu. ch; fêter. 6) enveloper, entourer, environner. 7) toucher, émouvoir, exciter. § 1) obszedłem całą wieś. *2) obchodzi (schodzi) miasto. 3) obeszliśmy domy, warty. 4) krol wszystkie obchodził procesye. 5) obchodzić święto, dzień iaki. 6) obchodzi mię płomień. 7) obchodzi mię ta śmierć, to nieszczęście.
obchodzić się. 1) umgehen mit einem. 2) sich aufführen, sich verhalten; verwalten. 3) sich in etwas finden. 4) sich ohne etwas behelfen. 5) sich abwechseln, sich ablösen. 6) sich abnutzen, sich abreiben. 1) se comporter avec qu; traiter qu. d'ami, de sot; en user bien, mal avec qu; vivre, agir, être avec qu. 2) se conduire, se comporter bien, mal en qu. ch; conduire, manier qu. ch. 3) s'accommoder à qu. ch; savoir faire. 4) se passer, n'avoir pas besoin, ne se soucier pas de quelque ch. 5) relever, aller prendre la place de ceux qui sont en quelque poste; se mettre à la place d'un autre. 6) s'user par un violent frottement. § 1) zgodnie się z sobą obchodzą; obeyść się z kim łaskawie, surowie; obchodzi się z nim iako z przyiacielem, po przyiacielsku, po nieprzyiacielsku. 2) obchodzili się źle urzędami, panowaniem, koroną. 3) obchodzić się ieszcze temi komplementami nie umie. 4) obeydę się bez łaski iego. 5) robotą po sześciu godzin się obchodzili; warty się co dwie godzinie obchodzą. 6) obchodził się wałek, zawiasa.
bez tegoć się obeyść mogę? was brauch ist das? que j'ai faire de cela?
skąpo się obchodzi. er behülft sich knapp; er lebt genau. il se passe à peu.
obchodzić się na urzędzie źle, dobrze. sein Amt übel, wohl verwalten. verser mal, bien dans une charge.
Obchodzenie. Umgang, Umlauf. tour qu'on fait d'une place; l'action de faire un tour.
obchodzenie się. Umgang mit einem. comportement, traitement, la maniére dont on en use avec qu. § obchodzenie się z kim harde, łaskawe, przyiazne.
Obchodziciel. Visitator zu Fuß. visitateur, qui fait la visitation à pié.
Obchodzony. 1) umgegangen. 2) abgenutzet. 1) où l'on à fait un tour autour. 2) usé; détruit peu à peu à force de froter.
Obciągam, *v. m. F. obciągnę.* beziehen, umziehen, umgeben. entourer, environner, enveloper; couvrir à l'entour. § obciągnąć drzewo siatką.
Obciążam, *v. m. F. obciążę.* 1) eig. u. fig. beschweren, belästigen. 2) schwängern. 1) *prop. & fig.* acabler, apésantir, charger, surcharger. 2) engrosser. § 1) obciążyć woz, konia; nie chcę sobie tym kłopotem głowy obciążać.
obciążyć pannę. eine Jungfer schwängern. faire lever le tablier à une fille.
obciążać się. sich beschweren, sich belästigen,

belästigt

belåstigt seyn. se charger; s'apésantir; être chargé.

Obciążenie, obciążanie. 1) Beschwerung. 2) Last, Bedrångniß, Bedruckung. 1) la pesanteur, charge; l'action de charger. 2) charge, opression.

Obciążliwie, *adv.* beschwerlicher Weise. d'une maniére onereuse; durement.

Obciążliwy. beschwerlich, belåstigend. onereux, chargeant, acablant, rude, dur.

Obcięcie, obcinanie. 1) das Behauen. 2) Verstůmmelung, Låhmung eines Glieds mit einem Hieb. 1) coupure, taille, démaigrissement. 2) mutilation; l'action de tronquer.

Obcięty. 1) behauen. 2) beschnittelt, beschnitten. 3) verstůmmelt, gestůmmelt, gelåhmt von einem Hieb. 1) coupé, taillé autour. 2) démaigri, élagué, ébranché, taillé. 3) estropié, tronqué d'un coup; mutilé. § 1) obcięta wkoło kłoda. 2) obcięte drzewo. 3) obcięty człowiek; do połowicy obcięty.

Obcinacz. 1) der etwas behauet. 2) Beschneitler, der die Båume beschneidet. 1) qui coupe qu. ch. autour. 2) celui qui élague, qui ébranche les arbres.

Obcinam, *v. m. F. obetnę.* 1) behauen. 2) stutzen, bescheeren, beschneiteln einen Baum. 3) krumm und lahm hauen; verstůmmeln ein Glied. 1) couper, tailler autour; démaigrir, dégrossir. 2) ravaler, élaguer, émonder, ébrancher, tailler un arbre. 3) mutiler, estropier, tronquer qu. à coups d'épée. § 1) obciąć trzeba tę czambrowinę, aby nie ciężyła. 2) obciąwszy drzewo, gałąski, wilki. 3) obciął go napastnik.

obciąć komu skrzydła, pazury. eig. u. fig. die Flůgel, die Krallen beschneiden. *prop. & fig.* rogner les ailes, les ongles à qu. § obciąć ptakowi skrzydła, niedźwiedziowi pazury; dobrze mu skrzydła obcięto.

Obcinanie. 1) das Behauen. 2) das Beschneiteln, das Stutzen. 1) l'action de couper autour. 2) ébranchement; l'action d'ébrancher; coupe, taille des arbres. § 1) obcinanie kłody. 2) drzewo zbytnim ususzysz obcinaniem.

obcinanie skrzydeł, pazurow. das Beschneiden der Flůgel, der Krallen. rognure des ailes, des ongles.

Obcowanie. 1) tåglicher Umgang mit einem. 2) Beywohnung, Beyschlaf. 1) habitude avec qu; fréquentation, familiarité, conversation. 2) acouplement, couche; le commerce d'un homme avec une femme.

Obcuię. 1) umgehen, Gemeinschaft mit einem haben. 2) beywohnen als ein Mann der Fraun. 1) hanter, fréquenter, pratiquer qu; converser avec qu. 2) coucher, habiter avec; avoir commerce charnelle ensemble. § 1) obcował z nim przez długie lata. 2) obcować z mężem, z żoną.

Obcy. 1) fremd, auslåndisch, nicht hiesig. 2) ein Fremder, der nicht ins Haus gehöret. 1) étranger, qui n'est pas de nôtre païs. 2) étranger, qui n'apartient pas à une famille. § 1) obce piia piwo, nośi sukno; obce narody, obyczaie. 2) obcy iest u Pana; niemasz obcego u nas.

Obczerstwiam, *vid.* Oczerstwiam.

Obdach, dach ściany od deszczu broniący. 1) Wetter-Dach, Schirm-Dach. 2) Vordach, Dach-Traufe, wo das Regen-Wasser abfliesset. 1) avant-toit, apantis. 2) batellement, le toit avancé d'où l'eau découle. § 1) obdachy nad sklepami bywaią. 2) obdach szeroki iest wygodny.

Obdachowy. Wetter-Dach. d'avant-toit. § obdachowe wiązanie; okno obdachowe.

Obdal, *adv. vid.* Opodal.

Obdarzam, *v. m. F. obdarzę.* überschütten, überhåufen, reichlich beschencken. combler de bien. § obdarzył sługę łaskami, dobrodźieystwy; obdarzył go Bog rozumem.

Obdarzony. überschüttet, versehen, begabet. comblé, pourvû, doué de bien; qui a, qui possede; qui est revêtu de. § sługa twoiemi łaskami obdarzony; obdarzony natury darami.

Obdarzanie, obdarzenie. Begabung, Ueberhåufung mit Wohlthat. l'action de combler qu. de bienfaits; acumulation.

Obdaszek, *g. obdaszka.* Wetter-Dåchlein. petit avant-toit; abavent.

Obdłużny. långlich. oblong, un peu long. § obdłużny ogrod.

Obdukcya sądowa; widzenie, wizya. gerichtliche Besichtigung. vuë & montrée; chevauchée, transport, visite de; inspection.

Obdukuię. gerichtlich besichtigen. visiter, faire la visite de.

obdukować zabitego. einen Erschlagenen gerichtlich aufheben. lever le cadaver; faire la visite de cadaver.

w Obec, *adv.* — *wszem i w obec.* in der Cantzeley: allen und jeden. *terme de Chancelerie:* à tous présens & à venir. § listy do wszystkich w obec pisane.

Obecnie, *adv.* in Gegenwart. en présence; aux yeux; par devant qu; devant les yeux de qu.
Obecność. Gegenwart. présence.
Obecny. gegenwärtig. présent.
Obedyencya. Kloster-Gehorsam; Verrichtung so einem Ordens-Bruder auferleget wird. obédience, ce qui est enjoint de faire à un Réligieux. § dadzą mu obedyencyą gdźie do klasztoru, nie słucha iey.
Obelga. Schmach. outrage, *m.* ignominie, deshonneur, injure.
Obelgać, *F. obelgę.* einen belügen; einem Unwahrheiten sagen, aufhefften. tromper qu. par des mensonges. § obelgał Pana.
Obelnąć, *F. obelnę.* sich um etwas umkleben. se gluër autour de qu. ch. § koło roszczek lep obelnął.
Obeliszek, *g. obeliszka.* Spitz-Säule. un obélisque.
Obelżenie. Schmach. un outrage; injure, infamie, deshonneur.
Obelżony. geschmähet, gelästert. outragé, deshonoré.
Obelżyć, *F. obelżę.* lästern, schimpfen, schmähen. outrager; faire outrage; injurier.
Obelżywy. schimpflich, lästerlich, schmähend. outrageux, injurieux, outrageant.
obelżywie, adv. schimpflich. outrageusement, d'une maniére outrageuse; ignominieusement.
Oberman. 1) Aufseher der öffentlichen Schauspiele 2) Ober-Aufseher der Saltzwercke. 1) Directeur des comédies publiques. 2) intendant des Salines.
Obermus. geriebene Mandeln mit Wein in Formen gebacken. des amandes broiées avec du vin & cuites dans des moûles de fer blanc.
Oberoficer. Ober-Officier bey einer Compagnie. haut oficier dans une compagnie.
Oberoficerski. Ober-Officier-. de haut oficier.
Oberster, Pułkownik. ein Oberster. Colonel.
Oberster konnych. Oberster zu Pferde. mestre de Camp.
Oberwać, *vid.* Obrywam.
Oberwanie. 1) das Abreissen. 2) Verhebung, Erstauchung; das Verbrechen. 3) das Bekommen eines Schlages. 1) arrachement. 2) l'action de se faire mal en faisant quelque éfort de son corps. 3) un rude traitement avec des coups. § 1) oberwanie liscia z gałąski. 2) te bole pochodzą z oberwania. 3) na oberwanie razow, guzow załawiasz.
Oberwany. 1) abgerissen. 2) abgerupft. 1) détaché avec force; arraché. 2) pelé, dépilé.
Oberwipołeć. Beutel-Schneider. coupeur de bourse.
Oberznięćie. der Schnitt an etwas. coupure, partie d'une chose qu'on a coupée avec le couteau.
oberznięćie u księgi. Schnitt am Buch. la tranche d'un livre. § oberznięćie pozłocone.
Obeśćie, *vid.* Obeyśćie.
Obesłanie, obsyłanie. Umschickung, Beschickung. l'action d'envoier autour, de tous côtez.
Obesłany. beschickt. à qui on a envoié.
Obeszłość. Mäßigkeit, Begnügsamkeit. temperance, mesure, modération, retenuë.
Obeszły. mäßig, begnügsam. retenu, moderé, continent, frugal; aisé a contenter.
Obeydę śię, Obeyść śię, } *vid.* Obchodzę śię.
Obeymowanie, *vid.* Obięćie.
Obeymuię, *v. m. F. obeymę.* 1) umfassen, umspannen; umarmen. 2) in Besitz nehmen, sich bemächtigen. 1) empoigner, embrasser. 2) s'emparer, se rendre maître; prendre possession de; saisir, occuper qu. ch. § 1) obiąć tego ręką nie mogę; obeymiy drzewo rękoma. 2) obiął starostwo, krolestwo, urząd, dobra.
strach go obiął. die Furcht befiel ihn. la fraieur le saisit.
Obeyrzany. besehen. regardé, vû.
Obeyrzeć, *vid.* Oglądam.
Obeyrzenie, *vid.* Oglądanie.
Obeyśćie. 1) Unterhalt, Auskommen. 2) Verbrauch, Gebrauch einer Waare. 3) Gewerb, Handthierung. 4) Umgang mit einem. 1) entretient, subsistance, entretenement. 2) consomption, usage, *m.* 3) profession, métier. 4) comportement avec qu. § 1) mam obeyśćie swoie. 2) towary na obeyśćie szlachty własne od cel wolne bydź maią. 3) poborować z swego obeyśćia.
Obeznać śię, *F. obeznam.* mit einen bekannt werden, sich wo bekannt machen. faire connoissance avec qu; se faire connoître, entrer en connoissance dans un endroit. § 1) obeznałem śię z nim. 2) nie obeznał śię ieszcze w mieśćie.
Obeznanie, obeznanie śię. Bekanntschaft. connoissance, nouvelle habitude avec qu.
Obfićie, obfito, *adv.* reichlich, fruchtbar, vollauf.

vollauf. abondamment, avec abondance, fertilement, en abondance. § obficie ta rola rodzi; obfito stoły zastawiono.
Obfit. } grosser Ueberfluß; Fruchtbar-
Obfitość. } keit, Reichthum. abondance, afluence, redondance, grande fertilité, richesse. § żyią w wielkiey wszystkiego obfitości; według obfitości wody ma bydź szpunt w rurze wielki; nie na wszystkich rolach buyny obfit zrośnie; obfitość języka; zbytnich słow obfitość uprzykrzona.
Obfito, *adv. vid.* Obficie.
Obfitowanie w czym. Genuß der Dinge, die häufig vorhanden sind. un usage des choses qui sont en abondance.
Obfituię. überflüßig, im Ueberfluß etwas haben. abonder, voguer, foisonner en; regorger de qu. ch; avoir abondance de; avoir qu. ch. en quantité, en abondance. § w głębokim oyczyzna obfituie pokoiu; Państwo w naywiększym szczęściu obfituiące; Akademia ta w naukach obfituie; w dobrym przez długoletne czasy obfituy zdrowiu.
Obfity. überflüßig, sehr fruchtbar, sehr reich. abondant, très-fertile, très-riche. § kray w pastwiska w role, w lasy obfity; śmiały i w radach obfity; język Francuski dobrze obfitszy niż Włoski.
obfity w lata. alt; reich an Jahren. vieux; abondant en années.
Obiad. Mittag; Mittags-Mahlzeit. le diner.
cudze zabiegać obiady. fremde Mahlzeiten besuchen; schmarotzen. courir les tables; piquer les tables.
Obiadam co, *v. m. F. obiem.* umfressen. ronger, manger autour.
obieść się. sich befressen. se remplir, se gorger de viandes; se souler; se remplir jusques à la gorge.
Obiadowanie. das Speisen zu Mittag; die Zeit der Mittags-Mahlzeit. le dîner; l'action de dîner.
Obiadownik. Mittags-Esser. celui qui dîne.
Obiadowny, obiedny. Mittags-; zum Mittags-Essen gehörig. de dîner, dont on se sert en dînant. § obiedny trunek.
Obiaduię. zu Mittage essen. dîner.
Obiaśniam, *v. m. F. obiaśnię.* 1) licht, hell machen; oświecam ist gewöhnlicher. 2) fig. erleuchten, erläutern, deutlich machen. 1) faire entrer le jour dans un apartement; donner du jour; éclairer; faire qu. chose claire; *dans ce sens oświecam est plus en usage.* 2) éclaircir, débrouiller, rendre plus intelligible; rendre clair & net; donner jour à qu. ch. § *1) zrzucenie tey ściany obiaśniło (oświeciło) cały dom. 2) obiaśnić wątpliwość, kwestyą iaką.
obiaśnić się. 1) sich erklären. 2) an den Tag kommen. 1) s'éclaircir, se rendre clair & intelligible. 2) se manifester, se découvrir. § 1) z ktorego uważenia obiaśni się, co słuszność a co niesłuszność. 2) nic nie iest skrytego, coby się nie obiaśniło.
Obiaśnienie. Erklärung, Erläuterung. éclaircissement, explication d'une dificulté. § niech w tym obszernieysze od ciebie mam obiaśnienie.
Obiata, *obs.* 1) Gelübde. 2) Opfer. 3) Mittags-Mahlzeit. 1) voeu. 2) un sacrifice. 3) le dîner.
Obiawiam, *v. m. F. obiawię.* 1) offenbaren eine göttliche Wahrheit. 2) entdecken; melden. 1) révéler une verité divine. 2) dénoncer, découvrir. § 1) obiawił mu Bog tę naukę. 2) obiawić urzędowi iaki występek.
Obiawienie. 1) göttliche Offenbarung. 2) Entdeckung. 1) révélation divine. 2) découverte, révélation, ouverture de qu. ch.
Obiawiony. offenbaret. révelé, découvert.
Obicie. Tapeten, Tapezerey. tapis, tapisserie. § nie dostaie mi opony do obicia.
obicie tkane. gewürckte Tapeten. tapisserie de haute lice.
obicie skorzane. lederne Tapeten. tapisserie de cuir doré.
garnitur obicia; obicie do iednego pokoiu. eine Garnitur Tapeten zu einem Zimmer. tenture de tapisserie.
Obie, *vid.* Oba.
Obiecadło. A b c, ein Alphabet. l'a b c, l'alphabet. § obiecadła się uczyć; porządkiem obiecadła idące słowa.
obiecadło dla dzieci. eine Fiebel; ein A b c für Kinder. la croix de par Dieu; languette.
Obiecadłowy. Alphabetisch. alphabétique. § obiecadłowym porządkiem co spisać.
Obięcie. 1) Umfassung, Umschliessung. 2) Umfang, Umkreis. 3) Besitznehmung. 1) embrassement; l'action d'empoigner, d'embrasser. 2) enceinte, circuit. 3) ocupation, prise de possession de qu. ch. § 1) słupa tego chłop duży iednym nie opnie obięciem. 2) świat cały w swoim obięciu. 3) obięcie urzędu, korony, państwa, maiętności.
Obiecanie, obiecowanie, *vid.* Obietnica.
obiecowanie kogo do. Gelübde für einen Krancken in eine Kirche. l'action de fai-

re un voeu à un Saint pour un malade. § obiecowanie kogo de Loretu.

Obiechać, *F. obiadę.* 1) um etwas herum fahren. 2) fremde Länder besuchen. 1) aller en chariot autour, à l'entour; faire le tour d'un lieu en chariot. 2) voiager; visiter, voir les païs étrangers. § 1) obiedź tę wieś. 2) obce obiechał kraie.

Obiecownik. Versprecher, der viel verspricht und wenig hält. prometteur, celui qui promet beaucoup & tient peu.

Obiecuię, *v. m.* das kurtze *Futurum* ist nicht gebräuchlich. 1) versprechen. 2) für einen Krancken ein Gelübde in eine Kirche thun. *le bref Futur de ce verbe n'est pas usité.* 1) promettre. 2) faire une ofrande à une Eglise pour un malade. § 1) obiecałeś mi książkę; obiecował im to u krola wyiednać. 2) obiecał chorego syna do Częstochowy.

obiecować Bogu śluby. Gott ein Gelübde thun. faire des voeux à Dieu.

wiele po sobie obiecuie. er giebet grosse Hoffnung von sich. il promet beaucoup; il donne de soi de grandes espèrances.

obiecać co dobrym, cnotliwym słowem. auf sein Wort, als ein ehrlicher Mann etwas versprechen. promettre qu. ch. en honnête homme; donner sa parole.

obiecować sobie co po kim. sich von einem etwas versprechen; glauben, in den Gedancken stehen, daß er. se promettre qu. ch. de qu; se flater que quelqu'un faira qu. ch. § obiecuię sobie po łasce Was Pana, że.

obiecać się. sich auf oder zu etwas zu kommen versprechen. s'engager à. § obiecać się na wesele, na bankiet.

obiecać się czym bydź. versprechen zu seyn, sich aufzuführen. promettre, s'engager d'être, de se conduire.

obiecał się bydź dobrym człowiekiem. er hat versprochen sich als ein ehrlicher Mann aufzuführen. il a promis de se conduire en honnête homme.

Obiedny, *vid.* Obiadowy.

Obiekt, Obiektum, *n.* to co się smysłom poczuć daie. Philos. Gegenstand. *Philos.* objeсt.

Obieracz. Wähler. celui qui choisit.

Obieram, *F. obiorę.* 1) wählen, auserlesen. 2) wählen, erkiesen, kühren zu einem Amt. 3) in der Küche: ausnehmen, zurechte machen, als eine Gans. 4) beklauben, belesen beym Essen. 5) die Garten-Früchte abnehmen. 6) lesen, belesen als Erbsen, Sallat. 7) berauben, nehmen; entsetzen. 1) trier, choisir, faire une choix. 2) élire, choisir à un emploi. 3) *terme de cuisine:* dépouiller un animal; habiller; plumer & éventrer un oiseau. 4) grignoter, gruger; ronger un os en mangeant. 5) recueillir les fruits; dépouiller les arbres; ôter leur fruit. 6) trier, éplucher les herbes; ôter ce qui est inutile. 7) ôter qu. ch. à qu; dépouiller, priver qu. de. § 1) obierz sobie co lepszego; obrał tę ścieżkę. 2) obrano Starostę na to Woiewodztwo; obrali go krolem, burmistrzem (za krola, za burmistrza). 3) obierz zaiąca, gęś, kurę. 4) obierz tę kostkę od kurczęcia; obierać kostkę przy stole. 5) obierać drzewo, sad. 6) obierać groch, gruszki, oliwki, sałatę. 7) obrali go ze wszystkiego, z maiętności, z urzędow.

obierać losem. durchs Loos wählen. choisir au (par) sort.

obrać kogo z oręża. einen entwaffnen. desarmer qu.

obieram się. 1) sich berappen; sich bereichern, zusammen raffen. *2) treiben ein Gewerb. 1) s'emplumer, se remplumer, s'enrichir. 2) s'ocuper de; faire profession, un métier. § 1) nie obierzesz się tu; nie obrał się wielkich dostatkow. *2) obiera się (bawi się) kupiectwem.

Obieranie, Obranie. 1) das Wählen, die Wahl. 2) Kühr, Wahl zu einem Amt. 3) in der Küche: das Zurechtmachen eines Thiers zum braten oder kochen. 4) das Abknaupeln der Knochen. 5) das Lesen, Ablesen, Reinigen als der Erbsen. 1) le triage; la choix. 2) élection; la choix qu'on fait d'une personne pour un emploi. 3) l'habillage, *m.* l'action de vuider & d'acomoder une volaille pour la faire cuire. 4) l'action d'ôter la chair des os. 5) épluchement, l'action de nettéïer quelque herbe, quelque grain. § 1) czy kto ma na obieraniu albo mądrą albo urodną kochać? wolność obierania. 2) wolne w obieraniu krolow Państwo; zalecał go stanom na obranie sukcesora panowania swego. 3) po obraniu gęsi wetkniy ią na rożen. 4) obranie kości z mięsa. 5) przy obieraniu sałaty, grochu. 7) obranie kogo ze wszystkich dostoyności.

**obieranie się w czym; bawienie się czym.* Handthierung, Gewerb, Arbeit mit etwas. ocupation, emploi, travail, profession.

obieranie losem. die Wahl durch Loose. l'action de choisir au sort.

wolne

wolne obieranie. freye Wahl. option.
Obierek, *g. a.* } 1) das Abgelesene; Auswurf von einer gelesenen Sache. 2) die zur Nachlese gelassenen Trauben in Weinbergen. 1) épluchures, *f. plur.* ordures d'une chose qu'on a épluchée. 2) les grapes de raisin qu'on grapille après le vendange. § 1) day kurom obierek grochowy. 2) obierki w winnicach ubogim zostawuią.
Obierki, *plur.* }
Obierz, *f.* * 1) Kleidung, Rock. 2) Geräth, Zubehör. * 1) habit, vétement. 2) apareil, les meubles, *m.* équipage, *m.* § 1) w żołtey obierzy, (odźieży) człowiek. 2) obierz (narzędźie, sprzęty) kuchenna.
łowcza obierz. Jagd-Bereitschaft. déduit, harnois; un équipage de un chasse.
Obieś. Galgen-Dieb. pendart, gibier de potence.
Obieszam, *F. obieszę.* einen hängen, henken, aufknüpfen, in *præsenti* sagt man wieszam. pendre, étrangler à la potence; *on dit au présent* wieszam. § obieśić złodźieia; wieszaią złodźieia; obieś go wzgorę nogami; kat go obieśi.
obieśić śię. sich hängen. se pendre; s'étrangler soi-même. § kto śię sam obiesza nie będźie zbawiony.
Obieszenie, obieśienie. das Aufknüpfen, das Henken. le pendre, penderie; la pendaison. § pod obieśieniem zakazano.
Obieszony, obieśiony. 1) gehenckt. 2) ein Gehenckter. 1) pendu, ataché à une potence. 2) un pendu.
*był na swoich * obieszony (zawieszony) myślach.* er hieng seinen Gedancken nach. il étoit tout pensif.
śmierć obieszona. Galgen-Strafe. peine d'étre pendu; mort au gibet.
na śmierć obieszoną go prowadzą. man führt ihn an den Galgen. on le mene au gibet.
Obietnica. 1) das Versprechen. 2) eine versprochne Sache; Verheissung. 1) promesse. 2) chose qu'on a promise. § 1) pamiętay na obietnicę, ktorąś uczynił; obietnicami zwieść, karmić; szczodry, bogaty w obietnice; dość u niego obietnic; pełnić, trzymać, złamać obietnice. 2) po obietnicę na prętkim koniu iechać trzeba, *prov.* mam u ćiebie obietnicę; przyszedłem po obietnicę; wielkie są obietnice Boskie.
obietnica zmowna, spolna. Angelöbniß, beyderseitige Verheissung, Handschlag. stipulation, promesse mutuelle.
Obiętność. 1) Weite, Grösse, Halt, Umfang. 2) Meßk. Halt einer Figur. 3) Fähigkeit. 1) capacité, étenduë; la largeur & la grandeur d'une chose. 2) *Géom.* capacité, l'étenduë de quelque figure. 3) capacité, habileté, portée, intelligence.
Obiętny. 1) in sich fassend, haltend; haltig. 2) begreiflich, das man umfassen, umspannen kan. 3) begreiflich, das man begreifen, einsehen kan. 1) contenant; capable, qui peut contenir. 2) qu'on peut embrasser; qu'on peut empoigner. 3) comprehensile, qui peut étre compris.
Obieżdżacz. 1) Bereuter, Roß-Bereuter. 2) Ausreuter, Herumreuter etwas zu erfahren. 1) cavalcadeur, ecuïer, piqueur, celui qui dresse, qui promene un cheval. 2) huissier à cheval; homme à cheval qui bat l'estrade, qui va à la découverte.
Obieżdżam, *F. obiadę.* 1) ringsum fahren, ringsum reuten. 2) besehen, herum reisen, durchwandern; fremde Länder besuchen. 3) zureuten, zähmen ein Pferd. 4) zähmen, brechen seine Leidenschaft. 5) zu Pferde visitiren, patrouilliren, als die Reuter-Wachen recognosciren. 1) aller à cheval ou en voiture à l'entour; faire la ronde, le tour d'un lieu à cheval ou en chariot. 2) voir les païs étrangers; courir, parcourir le païs; voiager en divers lieux. 3) domter, dresser, faire manier un cheval. 4) domter, vaincre sa passion. 5) aller visiter, faire la ronde à cheval. § 1) obieżdżał miasteczko; wieś. 2) obieżdźić kraie, miasta. 3) obieżdżać konia. 4) obieżdźić swoię wolą. 5) podiazdy obieżdżaiąc na spiegow napadli.
obieżdźić wodą. umschiffen. naviger à l'entour.
Obieżdżanie. 1) das Herumfahren, Herumreuten. 2) gerichtliche Besichtigung. 3) das Zureuten der Pferde. 1) ronde, tour d'un lieu à cheval ou en chariot. 2) vûë & montrée, transport, visite, inspection. 3) l'action de dresser, de domter un cheval.
Obieżdżony. 1) ringsumgefahren, umgeritten. 2) zugeritten. 1) où l'on a fait le tour à cheval ou en chariot. 2) manié, dressé, domté.
Obieżyświat źiele. (*hypericum*) Johannis-Kraut. mille pertuits, perce feüille.
Obiiam, *v. m. F. obiię.* 1) Obst abschlagen. 2) beschlagen, tapezieren. 3) beblechen, beschlagen, mit Blech belegen. 4) binden ein Faß. 5) zerschlagen; zerprügeln. 6) schro-

6) schroten, stampfen als Gerste. 7) gleichstampfen den Erdboden. 1) abatre, faire tomber le fruit d'un arbre. 2) garnir, tapisser, tendre une chambre; tendre une tapisserie. 3) couvrir de fer blanc. 4) relier un tonneau, mettre des cerceaux autour de quelque foutaille. 5) rosser, sangler, savonner qu; batre comme il faut. 6) égruger, batre comme de l'orge. 7) hïer; aplanir avec la hie. § 1) obiiać owoc z drzewa. 2) obić ściany, kościoł, pałac. 3) dach blachą obito. 4) obiiać beczkę. 5) obiłem mu gębę, paszczękę; strzeż się rzekła, abyć patynka gęby nie obiła. *6) obiiam (otłukam) ięczmień, proso.

obiiać kołmi, palami. beypfählen mit Pfählen verwahren. échalasser; ficher des pieux autour; garnir d'échalas & de pieux.

obiiać się. erschallen. rétentir, résonner; se faire entendre autour. § obiia się o uszy głos, dźwięk; obiia się odgłos o gorę.

Obiianie beczek. das Faßbinden. le reliage; l'action de relier une futaille.

obiianie się głosu. Erschallung, Schall. rétentissement, résonnement.

Obity. 1) abgeschlagen, vom Obst. 2) zerprügelt. 3) tapeziert. 4) beschlagen als mit Blech; beblecht. 1) abatu, qu'on a fait tomber d'un arbre. 2) batu comme il faut. 3) tapissé. 4) couvert de quelque lame.

Obkładam, *vid.* Okładam.

Obłączek, *g. obłączka.* kleiner Bogen oder Bügel. petit arc.

Obłączysto, *adv.* Bogenweis. en voute; en arc, en façon d'arc. § obłączysto robić.

Obłączystość. Wölbung eines Bogens; Bogen-Rundung; Bauch-Rundung; Ober-Bogen. convèxité, courbure en arc; un ceintre. § obłączystość dzwona, sklepu, czapki, iaia.

obłączystość spodnia. Rund-Höle; Unter-Bogen, inwendige Rundung eines Bogens. concavité, douëlle, intrados; la partie intérieure d'un arc, d'une voute.

Obłączysty. inwendig gebogen. concave, rond par le dedans.

obłączysty z wierzchu. Bauchrund. convèxe; courbé en déhors.

Obłąd, błąd. Fehler, Irrthum. une erreur, faute. § przyczyny obłędu tego.

Obladra, *obs.* Jelca. Degen- oder Säbel-Gefäß. le manche, le corps de la garde d'épée ou de sabre.

Obładować co, *F. obładuię.* beladen. surcharger. § obładować woz towarami.

Obładowany. beladen. surchargé.

Obłąk, *g. a.* 1) Bogen; Bügel. 2) Ableger, Absencker, so der Gärtner vom Stamm in die Erde bieget. 3) Sprenckel, Vögel zu fangen. 4) Gerber-Bogen die Felle aufzuspannen. 5) Bügel am Degen, am Säbel. 1) arc; bâton ou quelque autre chose courbé en arc. 2) marcotte, branche que le jardinier couche en terre. 3) cerceau, branche pliée en arc pour atraper les oiseaux. 4) instrument ou arc de taneur dont il étend le cuir. 4) quillon, barbe d'épée. § 1) obłąk u koła wozowego. 2) obłąkami albo nakrzywionemi do ziemie gałęziami rozmnożyć wino. 3) obłąk na ptaki. 4) obłąk garbarski do rozciągania skor. 5) obłąk u szpady, u szable.

obłąkami sadzić. ablegen, absencken. marcoter.

Obłąkać się, *F. obłąkam.* irre gehen, sich verirren. errer, s'égarer, se fourvoïer. § obłąkał się w leśie; obłąkasz się na tey drodze.

Obłąkanie. das Irregehn; Irrgang. égarement, fourvoïement.

Obłąkany. verirrt. égaré, fourvoïé.

obłąkane, zabłąkane bydło. verlaufnes Stück Vieh. bête épave.

obłąkane oczy. wilde Augen. des yeux égarez.

Obłamuię co, *v. m. F. obłamię.* in die Runde um etwas abbrechen. casser tout autour; rompre, briser à l'entour.

Oblanie, *conf.* oblewam. das Begießen. arrosement, abreuvement.

Oblany. 1) begossen. 2) bestrahlet. 1) arrosé, mouillé. 2) illuminé, éclairé par des raïons. § 1) widźisz mię oblanego. 2) mieysce słonecznym promieniem oblane.

Obłap. Umarmung. acolade, embrassade. § w obłapie go ściskał.

Obłapa wonna ziele. (*baccharis*) Haselwurtz. grand-nôtre-Dame.

Obłapiam, *v. m. F. obłapię.* 1) umarmen. 2) *vulg.* einer fleischlich beywohnen. 1) embrasser. 2) *vulg.* acoler une fille; baiser & avoir la derniere faveur d'une femme. § 1) obłapić matkę, oyca.

obłapić się. einander umarmen. s'embrasser l'un l'autre.

Obłapianie. das Umarmen. embrassement; l'action d'embrasser qu.

Obłapienie, obłap. Umarmung. embrassade.

Obłaskawiam, *v. m. F. obłaskawię.* begütigen, zahm machen. apaiser, aprivoiser.

Oblatam, ⌉ F. oblecę. 1) ringsum etwas
Oblatuie, ⌋ fliegen. 2) Stückerweise abfallen. 3) befallen als Furcht. 1) voler à l'entour; tournoier. 2) tomber par piéces. 3) prendre, saisir; étre saisi d'une passion. § 1) ptak lasek oblatywał. 2) suknia z niego oblatuie. 3) obleciała go boiaźń życia stracenia.

bez Obłazu, *adv.* im Ernst. tout de bon. § bez obłazu powiedział.

bez obłazu się bić. sich im Ernst schlagen. se batre à l'épée blanche, à bon escient.

Obława. Jägerey: Jagd-Platz der mit Tüchern oder Garn umstellet ist. *chasse:* enceinte qu'on environne de toiles.

Obławiam, *v. m. F. obłowię.* fangen, bekommen. atraper, prendre qu. ch; se saisir de qu. ch.

guzow obłowił. er hat Schläge bekommen. il a été tondu; il a gagné des coups.

obłowić się. einen guten Fang thun; sich berappen. faire bonne capture; se remplumer, s'enrichir. § żołnierz się z dobyczą obłowił.

Obławny szyk. dicht geschlossene Schlacht-Ordnung. ordre de bataille bien lié, bien joint.

Obłażą mu włosy. die Haare fallen ihm aus; er wird kahl. il se péle; les cheveux lui tombent; il perd ses cheveux; il jette son coton; il dévient chauve. § owca pod brzuchem obłazła; głowa mu od tey choroby obleźie.

Obłazły. kahl geworden. pelé, chauve; qui a jetté son coton, son poil. § obłazła szata, głowa; futro obłazłe.

Obłędliwie, ⌉ *adv.* fehlerhaft, mit Fehlern.
*Obłędnie, ⌋ avec bien des fautes.

Obłędliwość. ⌉ Fehl, Irrung, Mangel,
Obłędność. ⌋ Schwachheit. vice, défaut, imperfection, foiblesse. § ludzkim się przypatrować obłędliwościom.

Obłędliwy. ⌉ 1) fehlerhaft, der leicht feh-
*Obłędny. ⌋ let. 2) fehlerhaft, voller Fehler. 1) fautif, qui est sujet à faire des fautes. 2) défectueux, plein de fautes.

Oblegam, *v. m. F. oblegę.* belagern. assiéger; mettre le siége dévant une place. § oblec miasto, woysko; oblegli nas nieprzyiaćiele; oblegali fortecę, iako wiadomość przyszła.

oblegaiący. Belagerer. un assiégeant.

Oblepa, to czym śćianę oblepiaią. Wind-Lehm; Lehm mit Stroh zum bekleben. torchis; terre grasse pétrie avec de paille.

**oblepa, polepa śćiana.* Lehm-Wand. bauge; besogne faite de torchis.

Oblepiam co, *v. m. F. oblepię.* 1) mit Windel-Lehm bekleben; bewerfen. 2) bekleben, beschmieren. 1) torchir, enduire du torchis. 2) enduire de qu. ch. tout autour.

Oblepianie, oblepienie. das Bekleben, Umkleben. l'action d'enduire d'une matiére gluante.

Oblepiony. beklebt. enduit tout autour de quelque matiére gluante.

Obleśny umysł. verdrüßliches Gemüth. humeur fâcheuse.

Oblewam, *v. m. F. obleię.* 1) begiessen, umgiessen. 2) benetzen, beströhmen. 3) begiessen, überziehen, befestigen mit einer geschmoltzenen Sache. 4) bestrahlen, die Strahlen ausbreiten. 1) baigner, épandre à l'entour; jetter, verser de l'eau autour. 2) arroser, mouiller; couler & passer par quelque païs. 3) afermir, enduire d'une matiére fondu. 4) raionner; répandre, jetter des raïons tout autour d'une chose. § 1) obley zagon wodą; oblała mię wodą. 2) rzeka oblewa krainy; nieprzyiaćiel Polskę krwią oblewał. 3) obley to ołowiem, cyną, woskiem. 4) słońce oblewa źiemię promieniami.

Oblewanie. das Begiessen. épanchement, arrosement tout autour.

Obleżenie. Belagerung. un siége; campement d'une armée autour d'une place.

Obleżeniec, *g. obleżeńca.* ⌉ Belagerer.
*Obleżyćiel, *g. obleżyćiela.* ⌋ assiégeant.

Obleżony. belagert. assiégé. § obleżone miasto.

Obliczam co, *v. m. F. obliczę.* überzählen, umzählen. nombrer; faire le dénombrement de.

**Oblicze, twarz. Gesicht, Antlitz. face; le visage.

Oblicznie, *adv.* w obliczności. in eines Gegenwart. en présence, à la face, aux yeux, à la vuë de qu. § pozew oblicznie dany.

Obliczność. Angesicht, Gegenwart. présence, face, vûë. § w moiey oblicznośći się to stało; w oczach się to działo, przed obliczność wszystkich.

Obliczny. 1) gegenwärtig. 2) Gesichts-, das Antlitz betreffend. 1) présent. 2) de visage, qui regarde le visage. § *1) obliczny m (obecnym) będąc w Warszawie. 2) obliczną ranę komu zadać.

Oblig, obowiązek. Verbindlichkeit. obligation, engagement.

Obliguię, obowięzuię. verbinden, verbindlich machen. obliger qu.

Oblikirować, opasać miasto, nieprzyiacielskie. einen feindlichen Ort einschliessen, bloquiren. bloquer une place.
Oblizuię co, *v. m. F. obliżę.* belecken. lêcher tout autour. § oblizał talerz, palce; obliż łyszkę.
oblizać się. 1) sich belecken. 2) sich das Maul belecken. 1) se lêcher. 2) se lêcher la bouche.
Obłoczę, *v. m. F. obłokę;* owłoczę, *obs.* anziehen, ankleiden. habiller, mettre, prendre un habit. § oblec szatę na wierzch; obłokłem go w szatę.
obłoczyć się. sich anziehen; sich ankleiden. s'habiller, se vétir soi même. § poczekay, aż się obłokę.
obłoczyć się w zakonny ubior; brać zakonny habit. sich in einen Orden einkleiden. prendre l'habit de la Réligion; aller à une prise d'habit.
Obłoczek, *g. obłoczka.* Wölcklein. petite nuée; petit nüage.
obłoczek w drogim kamieniu. Flecken im Edelstein. nuée dans une pierre précieuse.
obłoczek w urynie, w oku. Wölcklein im Urin, im Auge. nubecule au milieu de l'urine ou dans un oeil.
Obłoczenie. das Anziehen, Ankleiden. habilement, l'action de vétir. § obłoczenie szaty.
Obłoczyny, *plur.* Einkleidung in den geistlichen Stand. prise d'habit; vêture; céremonie lorsque on donne l'habit de Réligion.
Obłoczystość. Gewölcke, häufige Wolcken am Himmel. quantité de nuées au ciel; tems couvert.
Obłoczysty. wolckicht, voll Wolcken. obscurci, couvert de nuées; sombre, obscur. § niebo teraz obłoczyste.
Obłog. Wappenk. etliche Schilder in einem Felde. *Blas.* plusieurs écus dans un champ.
*Obłoga u szaty. Gebräme, Borte. bord, bordure, passement, galon.
obłogi, plur. unnöthiges Geräthe. un équipage qui est à charge; le bagage dont on se surcharge. § obłogi woienne, podrożne.
Obłok. 1) Wolcke. 2) fig. Wolcke, Menge. 1) nuë, un nüage; nuée. 2) nuée, un nüage, grande multitude de. § 1) słońce w obłokach stoi. **2) obłok Tatarow nieskończonych zastąpił.
pod obłoki kogo wynosić. einen himmelhoch erheben. élever qu. jusqu' aux nuës.
Obłokać się, *F. obłokam się.* sich befressen, se gorger, se souler, se remplir.
Obłokirować, opasać miasto. bloquiren, einschliessen eine Stadt. bloquer, investir une ville pour la prendre.
Obłow. eig. u. fig. Fang, Beute, Raub. *prop. & fig* prise, gain, butin, proïe, capture. § Tatarowie są myśliwcy Turkow, ktorzy się z ich obłowu żywią; na swoy obłow czekaiące serce; człecze poydźiesz w obłow robactwa.
obłow dobry. guter Fang. hereuse capture; grande chasse.
Obłowić, *vid.* Obławiam.
Obłożenie. 1) Umlegung. 2) Belästigung, Beschwerung. 1) l'action de mettre, d'arranger tout autour. 2) surcharge, l'action de surcharger.
Obłożony. 1) eingelegt, belegt. 2) beschwert, zu sehr belästigt. 3) verbrämt, eingefaßt. 1) arrangé, mis, disposé, placé tout autour. 2) surchargé, qui est trop chargé. 3) bordé, galonné. § 1) owoc liściem obłożony. 2) miasto podatkami obłożone. 3) kontusz popielicami podszyty, a sobolami obłożony.
obłożony karą. mit Strafe belegt. chatié, puni.
Oblubieńczy. die Verlobten betreffend. de fiancé; qui regarde la fiancée ou le fiancé.
Oblubienica; małżonka obiecana, ulubiona. eine Verlobte. acordée, fiancée.
Oblubieniec, *g. oblubieńca,* ** ulubieniec, małżonek obiecany, ulubiony. ein Verlobter. un acordé, un fiancé.
Obłuda. 1) Gespenst, Geist, falsche Erscheinung. 2) Verstellung, Gleißnerey, Falschheit. 1) ombre; un spectre, un fantôme, gobelin; esprit folet, lutin; fausse vision. 2) mauvaise fois, dissimulation, hipocrisie, feintise; déguisement.
obłuda, powab, czym kogo my albo nas kto oszukiwa. Lock-Speise, Anreitzung, Anlockung. apas, amorce, atrait, charme, *m.*
Obłudnie, *adv.* falsch, gleißnerisch, betrüglich. en hipocrite; de mauvaise foi; avec dissimulation, avec déguisement, par dissimulation, sans sincérité; captieusement; d'une maniére captieuse.
Obłudnik. Gleißner. un dissimulé; hipocrite homme captieux.
Obłudność. Falschheit, Betrüglichkeit. mauvaise foi, dissimulation, déguisement; hipocrisie; illusion, supercherie. § obłudności nędzna, o nadźieio łżywa!
Obłudny. falsch, betrüglich, gleißnerisch. 2) Kriegsw. blind, verstellt. 1) feint, captieux, qui n'est pas sincère, dissimulé, deguisé, infidéle; trompeur. 2) *Guerre:* faux, feint. § 1) obłudnego się

się wystrzegay; obłudny postępek. 2) obłudny szturm, trwoga; obłudne na trwogę zatrąbienie; marszem obłudnym oszukał nieprzyiaciela.

Obłupowanie, obłupienie. das Beschälen, Abschälen; das Abhäuten. l'action d'écorcer ou d'écorcher.

Obłupiam } co, *v. m. F. obłupię*. 1) beschälen. 2) schinden, die Haut abziehen. 1) écorcer, péler, écaler. 2) écorcher, ôter la peau. § 1) obłupić iabłko, laskę. 2) obłupić barana ze skory.
Obłupuię

Obły. walzförmig, langrund. cilindrique; rond & long comme un rouleau. § obły palec.

Obmacywam co, *v. m. F. obmacam.* befühlen. tâter à l'entour; tâtiner, tâtonner.

Obmarzły. unbefroren. glacé tout autour; gelé à la ronde; environné de glace.

Obmarznąć, *F. obmarznę.* befrieren. se geler, se glacer tout autour. § obmarzło (obmarznęło) iabłko.

Obmawiam co, kogo, *v. m. F. obmowię.* bereden, austragen, von einem übel reden, afterreden. dire du mal de qu; difamer qu; médire, parler mal de qu.

Obmazanie, obmazywanie. Beschmierung, Umschmierung. onction, friction avec une matiére onctueuse.

Obmazuię, *F. obmażę.* umschmieren, beschmieren. oindre, enduire de qu. ch. tout autour.

Obmierzły, Obmierzam *&c. vid.* Omierzam *&c.*

Obmieszkuię się, *F. obmieszkam.* sich häuslich niederlassen. s'établir; se faire un établissement; se fixer; établir son domicile. § omieszkały się na mieyscu pewnym i trwałym.

Obmowa, Obmawianie, Obmowisko. das Bereden; Afterrede, üble Nachrede. médisance, détraction. § byłbym w obmowisku.

obmowa. in Gerichten: Ausnahme, Exception, Ablehnung. *Droit:* exception, disculpation. § przyięto obmowę na chorobę (na chorobie).

Obmowca. Bereder, Verleumder. un médisant; calomniateur, détracteur.

obmowca pokątny, taiemny. heimlicher Verleumder. médisant secret; semeur de faux raports.

obmowca uczonych zazdrośćiwy. Tadler eines Gelehrten. un zoile; celui qui envie la gloire à un auteur; critiqueur; qui critique, qui reprend un livre.

Obmowny. afterredig, der übel von andren spricht. médisant, qui médit. § obmowny umysł; obmowne usta.

Obmowisko, *vid.* Obmowa.

Obmurować co, *F. obmuruię.* ummauren. entourer d'un mur.

Obmysł. } Vorsorge, Sorgfalt, Vorsicht. précaution, prévoïance. § obmysł J. K. Mći nayświątobliwszy; godna iest to czułość i obmyśliwanie iego.
Obmyslanie.
Obmyśliwanie.

Obmyślam, *v. m. F. obmyślę.* versorgen, versehen. prévoir; pourvoir à qu. ch. § iuż to dawno obmyślił Bog w niebie.

obmyśl ćię Bog. Gott steh dir bey. en aide Dieu vous assiste; Dieu vous soit en (à l') aide.

Obmyślnie, *adv.* mit Vorsicht. avec prévoïance.

Obmyślny. vorsichtig, der etwas voraus sieht. prévoiant, qui a de la prévoïance.

Obnażam, *v. m. F. obnażę.* 1) entblössen. 2) entblössen, berauben. 1) découvrir, dévêtir; mettre à nud. 2) dépourvoir, dégarnir, dépouiller, priver de qu. ch. § 1) pierś obnażiła. 2) obnażił go z honorow.

obnażić miasto z obrony. die Festungs-Wercke einer Stadt niederreissen. démanteler une ville.

Obnażanie. 1) das Entblössen. 2) Berauben. 1) l'action de mettre tout nud. 2) l'action de priver, de dépouiller qu. de qu. ch.

obnażanie się. die Entblössung seines Leibes. l'action de se mettre tout nud.

Obnażenie, 1) Entblössung. 2) Beraubung. 1) nudité du corps. 2) privation de qu. ch.

Obnażony. 1) entblößt. 2) beraubt, entsetzt. 1) nud, nû, découvert. 2) denué, dépouillé, privé de. § 1) obnażony do piersi. 2) obnażeni ze wszystkich praw i wolności.

Obnoszę co, kogo, *v. m. F. obniosę*; odnoszę. einen bey einem denunciren, angeben. dénoncer, déferer qu. à qu. § obnieśiono sługę do Pana o piiaństwo.

Obod, Obwod. die Rundung eines Rades. la circonference d'une roue.

Oboi, *m.* Oboia, *f. vid.* Oboy.

Oboiaki. auf beyderley Art gemacht. fait de l'un & de l'autre manière.

Oboiako, *adv.* auf beyderley Art. de deux maniéres.

Oboie, *g.* oboyga. *D. L.* oboygu. *A.* oboie. *Inst.* oboygą. beydes, beyde. tous les deux, l'un & l'autre. § za iedne pieniądze oboie; Podskarbi, Kanclerz albo raczey to oboie pospołu; to

oboie gdy na wagę włożemy; krol oboyga Sycyliy; z oboyga ſtron; oboyga Narodow prawa; oboygu dotrzymam wiary Krolowi i Rzeczypoſpolitey.

Oboiętnie, *adv.* 1) zweydeutig. 2) neutral, gleichgültig. 1) à double atente; à double ſens; ambiguëment, d'une maniére équivoque. 2) indiférenment, d'une maniére indiférente. § 1) źli aniołowie pogańſtwu oboiętnie odpowiedźi dawali. 2) oboiętnie śię ſprawuie.

Oboiętność. 1) Zweydeutigkeit. 2) Gleichgültigkeit, Neutralität. 3) Meßk. Fläche eines Körpers. 1) équivoque, duplicité, ambiguité; double ſens. 2) indiférence, neutralité. 3) *Géom.* la face d'une figure ſolide. § 1) słow oboiętność. 2) w przypadku woyny z ſąśiadem zupełną zachować obiecał oboiętność; trwa przy wielkiey oboiętnośći co śię tycze intereſu tego.

Oboiętny. 1) das man an zwey Oertern anfaſſen kan. 2) zweyſchneidig. 3) zweydeutig. 4) neutral. 1) qui a deux priſes ou deux endroits par où l'on peut prendre la choſe. 2) tranchant des deux côtez; à deux tranchans. 3) ambigue, équivoque. 4) neutre, indiférent. § 1) oboiętna piła. 2) miecz oboiętny. 3) ſens wątpliwy i oboiętny, ktory śię na obie ſtronie rozumieć może; oboiętnym na co patrzać okiem.

Obok, *Obokiem, *adv.* zur Seite. côté à côté; à côté.

Obolewiec, *g. obolewca.* der lincks und rechts iſt. qui ſe ſert également bien des deux mains.

Obopolnie, *adv.* wzaiemnie. einander, beyderſeits. réciproquement, mutuëllement. § Chrześćianie obopolnie śię miłować maią.

Obopolność, wzaiemność. beyderſeitiger Beyſtand; gegenſeitige Bezeugung. action mutuëlle; conduite, maniére réciproque.

Obopolny, wzaiemny. gegenſeitig, beyderſeitig. mutuël, reciproque. § z obopolny miłośći.

Oboprawiec, *g. oboprawca.* der lincks und rechts iſt. un ambidextre. § oboprawiec na nogi, na ręce.

Obora. Vieh-Stall, Vieh-Hof. étable au gros bétail; faude; enclos, parc à renfermer les troupeaux.

zaiąć do obory. fremdes Vieh eintreiben, pfänden. embarcher, enlever les troupeaux d'autrui pour ſe dédommager.

Oborny. zum Vieh-Stall gehörig. qui regarde l'étable ou la faude.

oborne. Löſe-Geld für das gepfändete Vieh. l'argent qu'on donne pour retirer les troupeaux qu'on a emparchez.

Oboręczny. rechts auf beyden Händen. ambidextre.

Oborywam, *v. m. F. oborzę.* rings herum ackern, um einen Ort pflügen. labourer autour.

Obośieczny. zweyſchneidig. tranchant des deux côtez; à deux tranchans.

*Oboſtronnie, *adv.* 1) zweydeutiger Weiſe. 2) gleichgültig. 3) ohne Wahl, ohne Unterſcheid. 4) nicht aufrichtig. 1) ambigûment, à double ſens; d'une maniére équivoque. 2) indiférenment. 3) ſans choix, ſans conſidération. 4) infidélement; d'une maniére peu ſincère.

Oboſtronność. 1) Zweydeutigkeit. 2) Gleichgültigkeit. 1) ambiguité, équivoque. 2) indiférence.

Oboſtronny. 1) zweydeutig. 2) gleichgültig. 3) Zweyächsler; falſch, betrüglich; der den Mantel auf beyden Achſeln trägt. *4) zweyſchneidig, ſ. Obośieczny. 1) ambigu, équivoque. 2) indiférent. 3) faux, double; qui déguiſe, qui flate les deux parties; fourbe, peu ſincère; qui ſoufle le froid & le chaud. *4) qui a deux tranchans, *v.* Obośieczny.

oboſtronna płeć. Gramm. das Genus dubium. *Gramm.* le genre douteux.

Oboſtrzenie. 1) Schärfung. 2) Schärfung als des Verſtandes. 3) Verordnung einer ſchärferen Strafe, Vorbauung mit ſchärferen Geſetzen. 1) l'éguiſement. 2) l'action d'éguiſer l'eſprit. 3) publication d'une loix plus ſevère, d'une peine plus rigoureuſe. § *1) oboſtrzenie czego prawem.

Oboſtrzony. 1) geſchärft, gewetzt. 2) geſchärft, mit ſtrengeren Geſetzen verſehen. 3) geſchärft, gebeſſert. 1) éguiſé. 2) plus ſevère, plus rigoureux. 3) éguiſé, qui eſt rendu plus fin, plus ſubtil. § 1) oboſtrzony noż. 2) oboſtrzona kara, konſtytucya na Aryany. 3) rozum, dowćip oboſtrzony.

Oboſtrzyć, *F. oboſtrzę.* 1) ſchärfen. 2) ſchärfen ein Geſetz. 3) ſchärfen, beſſern den Verſtand. 1) éguiſer. 2) faire une loix plus rigoureuſe; ordonner une peine plus ſevére. § *1) oboſtrzyć, (oſtrzyć) noż. 2) oboſtrzyć co prawem, oboſtrzył karę na złodźieiow. 3) oboſtrzyć rozum.

Obow, *vid.* Obow.

Obowiązany. verbunden, verpflichtet. obligé, rédevable, tenu. § ieſtem mu obowiązany.

Obowiąza-

Obowiązanie. } 1) Verbindlich⸗
Obowiązek, *g. obowiązku.* } keit, Schuldig⸗keit, Pflicht. 2) Bedingniß. 1) obligation, devoir, engagement, neud. 2) clause, condition. § 1) kto ci wyliczy obowiązki moie; pod obowiązkiem czynienia służby żołnierskiey; brać na się obowiązek sprawienia czego. 2) tym obowiązkiem pożyczam ci pieniądze, że *&c.*
pod obowiązkiem. mit Beding. à la charge; à la condition; avec condition.
Obowięzuię, *v. m. F. obowiążę.* verbinden, verpflichten. obliger, engager qu. à qu. § obowiązać sumnienie obywatelow; obowiązałeś mię dobrodzieystwy; obowiązać kogo na co, do czego.
obowiązać kogo sumnieniem, szlachectwem. einen bey seinem Gewissen, bey seinem Adel verpflichten. conjurer qu. par sa conscience, par sa noblesse.
obowięzuię sobie kogo. sich einen verbindlich machen. s'obliger qu.
obowięzuię się do czego, na co. sich zu etwas verbinden. s'obliger à qu. ch.
Oboy. Hautbois, ein musicalisches Instrument. haubois sorte d'instrument de musique. § grać na oboiu; oboie i waltorny.
Oboy, *oboi; oba, obadwa, oboie, *adj.* beyde, beyderley. l'un & l'autre; tous deux ensemble; tous deux. § oboy narod nasz Polski i Litewski; oboią tę rzecz odprawię; do oboiey linii, familii; oboie sprawy Państwa całość na się nośiły; ludźie oboiey płci; ze stron oboich; uczynił to oboią razą; nierozerwane w oboim szczęśćiu towarzystwo; sława oboiego domu; oboie ręce, nogi.
oboia płeć. Gramm. das Genus commune. *Gramm.* le genre commune.
Oboyczyk, *g. a.* Mieder, Leibchen der Weiber. corcelet de femme. § oboyczyk dźiewce ćiasny.
Oboz. ein Feld⸗Lager, Lager. camp. § stanowienie, składanie, ruszenie obozu.
oboz stawiać, zatoczyć; obozem się położyć. ein Lager schlagen. camper; asseoir le camp.
oboz ruszam; obozem śię ruszyć. mit dem Lager aufbrechen. lever le camp; décamper; trousser bagage; rompre un camp.
Obożieństwo. die Würde eines Lager⸗Meisters, eines Quartier⸗Meisters. la dignité d'un Maréchal de Camp, d'un Quartier-Mestre.
Obożny, *g. obożnego,* Obozowy. Lager⸗Meister, Quartier⸗Meister. oficier qui prend le soin du campement; Quartier-Mestre.
Obożny Wielki Koronny. Kron⸗Ober⸗Lager⸗Meister. Quartier-Maître-Général (Maréchal de Camp) de la Couronne.
Obożny Wielki Litewski. Litauischer Ober⸗Lager⸗Meister. Quartier-Maître-Général de Lituanie.
Obozowanie. Lagerung einer Armee. campement d'une armée.
Obozowy, *subs. vid.* Obożny.
obozowy. 1) zum Feld⸗Lager gehörig. 2) Feld⸗, der zu Felde und nicht in Besatzung dienet. 1) de camp, qui regarde le camp. 2) qui fait une campagne; de campagne. § 1) szance obozowe. 2) wielka rożnica miedzy żołnierzem obozowym a pałacowym.
Obozuię. lagern, ein Feld⸗Lager haben. camper. § obozowali nad rzeką, pod miastem.
Obrąb, *g. obrębu.* Verhau, Verhack. abatis; arbres abatus pour se retrancher. obrębem oboz otoczyć.
Obrąbek, *g. obrąbku.* Saum, erhöheter Rand. ourlet, bord, rebord.
Obrąbiam co, } *v. m. F. obrąbię.* *1) beha⸗
Obrębuię co, } cken, behauen. 2) säumen. 3) einfassen, einen Rand um etwas machen. 4) der Länge nach besetzen. 1) couper, tailler autour. 2) ourler, faire des ourlets. 3) border, reborder; couvrir le bord de qu. ch. 4) border mettre qu. ch. le long du bord de qu. ch. § 1) obrąbić (obćinać) drzewo. 2) obrąb tę chustkę; obrąbić co szwem. 3) obrąbić rowem. 4) drogę drzewami obrąbiono.
obrąbić się. einen Verhack machen. se retrancher d'un abatis.
Obrąbienie, Obrębowanie. 1) das Behauen, das Behacken, *s.* Obćinanie. 2) das Säumen, Verändern; Saum, Rand. 1) l'action de couper autour; *v.* Obćinanie. 2) l'action de border; ourlet, bord.
Obrąbiony. 1) behackt, behauen. 2) mit einem Rand versehen; gesäumet. 1) coupé autour. 2) ourlé, bordé.
Obracam, *v. m. F. obrocę,* *owracam. 1) eig. u. fig. wenden, kehren. 2) wenden, umwenden, in die Runde drehen. 3) umwenden, auf die andre Seite wenden. 4) anwenden, gebrauchen. 5) anhalten zu etwas. 6) verwandeln. 7) einem zusetzen; einen drängen, treiben. 8) vor ein andres Gerichte bringen. 1) *prop. & fig.* tourner, braquer, manier, diriger; mettre en un autre sens. 2) tourner, faire divers tours du même sens.

3) tour-

3) tourner, renverser, mettre d'un autre côté. 4) tourner, emploier qu. ch. à. 5) apliquer, porter qu. à; tourner qu. du côté de. 6) tourner en; reduire, changer qu. ch. en. 7) manier, tourner qu. de tous côtez; tâter, tourner & virer qu; pousser qu. 8) traduire sa partie d'une jurisdiction en jurisdiction. § 1) obrócić konia, woz, obrócić szpadę ku komu; obrócić rzekę indżiey kopaniem; te słowa obrócił na tego, co go doiechał; śiłę swoię ku Grekom obrócił. 2) obracać koło. 3) obrócić na drugą stronę; obroć klepsydrę, talerz. 4) na to wszystkie swoie myśli, uśiłowania obraca; obrócić co dobrze, źle, na swoy pożytek, na swoy honor, pieniądze na co. 5) syna na kupiectwo (do kupiectwa) obraca. 6) obrócił to w żart; w dobre, we złe obrócił; obrócić szlachtę w chłopy; obrócić co w popioł, w niwecz, w złoto. 7) dużo go obraca argumentami; nazbyt go obracaią. 8) obrócić sprawę z Trybunału za Dworem.

obracać oczy. die Augen verkehren, hin und her wenden. rouler les yeux.

obrócić serce do Boga. sein Hertz zu Gott wenden. tourner son coeur vers Dieu.

obrócić pieniędzmi. das Geld umsetzen. échanger son argent.

kupiec nie raz w rok pieniędźmi obraca. der Kaufmann setzet das Geld nicht einmahl des Jahrs um. le marchand change son argent plusieurs fois par an.

obrócić kartę. umschlagen ein Karten-Blatt. retourner de quelque couleur; tourner la carte d'un tel sens qu'on fasse voir les points, ou la figure.

obracać rzeczy. Geschäfte führen, unter Händen haben. manier les afaires.

obraca na śię ludźie. er macht daß die Leute die Augen auf ihn wenden. il se fait regarder.

obracać w zad kogo. einen in die Flucht schlagen. mettre qu. en fuite.

obracać w zad co. etwas zurück kehren. tourner qu. ch. en arriére. § obrócił głowę, oczy w zad.

rożen obracać. den Braten wenden. tourner la broche.

obracać śię. 1) sich umwenden, sich herum drehen. 2) sich wenden gegen einen. 3) sich wohin wenden, sich begeben. 4) sich verwandeln. 5) sich verwandeln, einen andern Geschmack bekommen. 6) ausfallen, ausschlagen, gerathen. 7) hinkommen, sich verbrauchen, angewendet werden. 1) tourner, aller en rond. 2) se tourner vers qu. 3) se tourner, s'adresser à qu; partir, aller, se rendre en un lieu. 4) tourner sur (à) qu. ch; se tourner, se reduire, se changer en; devenir. 5) se tourner, prendre un autre goût. 6) se tourner en; tourner à; succèder, réüssir. 7) étre emploïé; se consumer. § 1) pieczenia śię obraca; koło, obroty niebieskie śię obracaią. 2) obrócił śię tyłem ku mnie. 3) obrócił śię do Polski, ku Moskwie. 4) zaiuszona woyna w słodki śię obróćiła pokoy; miasto śię w perzynę obróćiło; w niwecz śię to wszystko obróći. 5) słodkie rzeczy w żołć śię obracaią; wino śię w ocet obróćiło. 6) na jego honor śię to obróćiło; nie wiem iak śię sprawy iego obrocą; ta zuchwałość w nieszczęśćie mu śię obróćiła. 7) gdźie, na co śię te pieniądze obróćiły.

w co śię obróćisz! was wird doch aus dir werden! que deviendrez vous.

ku nieprzyiaćielowi śię obrócić. sich gegen den Feind wenden. se tourner vers l'ennemi; tourner bride; tourner visage contre l'ennemi.

obroć śię na tę stronę. wendet euch auf diese Seite. tournez vous de ce côté ci.

Obracanie, obrocenie. das Umwenden, Wendung, Ummwendung, Umdrehung. tournement, tournoïement, l'action de tourner.

obracanie oczu. das Verkehren der Augen. roulement d'yeux.

Obrachowáć, *F. obrachuię.* 1) berechnen, überrechen, ausrechnen. 2) überschlagen, einen Ueberschlag machen. 1) supputer, calculer. 2) penser; voir ce qu'on faira; faire ses aprises sur qu. ch. § 1) obrachować koszta, dochody, wydatki. 2) iużeś obrachował na kiedy śię wróćisz; ztąd snadno obrachować.

obrachować śię z sumnieniem. sein Gewissen prüfen. mettre la main à la conscience.

Obręcz, *f. vid.* Obręcz.

Obrączka. 1) kleiner Reif. 2) Haupt-Ring darauf man etwas trägt. 3) Reif, glatter Ring. 1) petit cerceau. 2) bourrelet, tourillon, qu'on met sur la tête pour porter un fardeau. 3) un anneau; une verge; jonc; petite bague unie.

obrączka pleciona złota, śrebra. geflochtner Finger-Reif. alliance qu'on porte au doigt.

Obrada. 1) Rath und That; Beyrath; Beyhülfe. 2) Berathschlagung. 3) eine Sache von Wichtigkeit; Wichtigkeit, Nutzen, Vergnügen. 1) conseil, aide, secours,

cours, aſſiſtance. 2) conſeil, délibération. 3) choſe agréable; choſe utile & avantageuſe; choſe de conſéquence; grande utilité. § 1) obrada małżeńſka i ſpolna powinność; nie wielką z oſoby twoiey mam obradę; z obrady pospolitey zyſku i pożytku ſzuka. 2) te intereſa na uſtawicznych obradach Senat trzymaią; zieżdżaią śię na bliſkie obrad ſwoich zagaienie; rozmowne z ſobą mieli obrady. 3) wielka obrada widźieć i zwiedźić kraie świata.

Obradować śię czemu albo komu, *F. obraduię śię.* ſich an etwas zur Gnüge beluſtigen; ſein Vergnügen an etwas haben. mettre ſes délices à qu. ch. ou à quelque perſonne; goûter les délices de qu. ch; avoir un extréme contentement de.

Obradzam, *v. m. F. obrodzę.* reichlich Früchte tragen. ſe couvrir, ſe charger, étre chargé de fruits; porter, produire en abondance. § obrodźiło drzewo; obrodźiły pola, ſady.

**obradzam kogo*, v. m. F. obradzę. einem rathen, beyſtehen. aſſiſter, aider, ſecourir qu.

obradź ćię Boże. Gott ſteh dir bey. Dieu vous aſſiſte.

Obranie, *vid.* Obieranie.

Obrany, *conf.* obieram. 1) gewählt. 2) ausgenommen als eine Gans. 3) beklaubt. 4) beleſen, geleſen als Sallat. 5) beraubt, entblößt. 1) choiſi, élu, trié. 2) éventré, deshabillé comme une oïe. 3) rongé, dont la chair eſt otée. 4) trié, épluché, nettéïé. 5) dépouillé, dépourvû, privé de qu. ch. § 1) potym był na kroleſtwo obrany; iednoſtaynym głoſem zoſtał obranym. 2) gęś obrana. 3) kość obrana. 4) obrana ſałata. 5) obrany ze wſzyſtkiego; obrany w pieniądze (z pieniędzy) w poćiechy.

obrany z oręża. entwafnet. desarmé.

obrany w co, z czego. von etwas entblöſſet. privé, dépouillé de qu. ch. § obrany w rozum, w poćiechy.

obrany w czym. reich an etwas. abondant en qu. ch. § Pan to obrany w rozumie; Panna we wſzyſtkich cnotach obrana.

Obraſki ziele, *vid. obrazki.*

Obraſtam, *v. m. F. obrosnę.* bewachſen, umwachſen mit Haaren, Gras. croître à l'entour; ſe couvrir tout autour de qu. ch. en croiſſant. § obrosło bydle; obrosły (obrosnęły) brzegi trawą, wierzbami; brodą twarz twoia obrosła.

Obraſtanie, Obrośnienie. das Bewachſen. acroiſſement qui ſe fait à l'entour; l'action de ſe couvrir en croiſſant.

Obraz. 1) Bild, Gemählde. 2) Bildniß, Abbildung. 3) Bild-Säule, Statue. 4) Abdruck, Gepräge. 5) fig. Bild, Abbildung, Vorſtellung. 1) tableau, peinture; figure peinte, image peinte. 2) image, répréſentation de ce qui eſt. 3) ſtatuë. 4) empreinte, frape, figure tirée de quelque ch. 5) image, tableau, répréſentation, figure de qu. ch. dans l'eſprit. § 1) nie mam obrazu ryſowanego, drukowanego malowanego; obraz Panny Maryi; ma nabożeńſtwo do tego obrazu; obraz to krola naſzego; obraz (malowanie) z perſpektywą; obraz (malowanie) iedną farbą malowany; obrazy przodkow zacnych porządkiem rozſtawione. 2) obraz lany, kuty, na alabaſtrze wybity, obraz lwa ſmoka. 3) obraz Herkuleſa; Marſa obraz rzezany; obraz rowny wzroſtowi ludzkiemu. *4) obraz (znak) na pieniądzach. 5) kwiat marności ieſt obrazem; żywy marności i odmienności świat obraz; ieſzcze mi tey śmierći obraz przed oczyma ſtawą.

obraz człeka żywego, portret. ein Contrefait, Portrait. portrait; répréſentation d'une perſonne après nature.

obraz więtſzy nad wzroſt ludzki. ein Rieſen-Bild, eine Statue von ungeheurer Gröſſe. un Coloſſe; ſtatuë coloſſale; ſtatuë d'une grandeur prodigieuſe.

obraz do paſa. Bruſt-Bild. un buſte.

obraz czynić, odbiiać, wyrażać. abbilden. répréſenter un image. § zwierćiadło odbiia obrazy.

Obraza, obrażenie. 1) Beleidigung, Verletzung. 2) Anſtoß. 1) ofenſe, ateinte, tort. 2) achopement, ce qui ofenſe.

mam obrazę od niego. er hat mich beleidiget. il m'a ofenſé.

mam obrazę do niego, na niego. ich habe einen Groll wider ihn. j'ai une dent de lait; j'ai une haine, un reſſentiment contre lui.

Obrażam, *v. m. F. obrażę.* 1) verletzen, verwunden. 2) beleidigen, zu nahe treten. 1) bleſſer. 2) ofenſer, bleſſer, desobliger qu; faire tort à qu. § 1) obraźić rękę, nogę, kogo na ćiele. 2) obraźiłem go tym słowem; obraźić łacno, przeiednać trudno, *prov.*

obraźić śię. 1) ſich verletzen, ſich verwunden. 2) beleidiget werden. 1) ſe bleſſer. 2) s'ofenſer, ſe tenir pour ofenſé. § 1) obraźić śię w nogę, w rękę.

2) obraźił

2) obraźił śię tym słowem; leda czym rad śię obraza.

obraźić śię do kogo w czym. einem mit etwas zur Beleidigung Anlaß geben. donner ocaſion avec qu. ch. à l'ofence de qu. § przepraſzam ieżliśćie śię do mnie obraźili w tym.

Obrażanie. das Beleidigen. l'action d'ofenſer, de choquer.

Obrażenie, obraza. die Beleidigung. ofence.

Obrazek, *g. obrazka.* 1) Bildchen. 2) Bild, Vorſtellung in Gedancken, Begrif. 1) petite image. 2) image, répréſentation dans l'eſprit, idée. § 1) obrazek pergaminowy. 2) ile razy na rzecz patrzamy, obrazek śię nowy w nas tworzy.

obrazki, obraſki, aronowa broda, diablik, wężownik biały ziele. (arum) teutſcher Zucker; Pfaffenpint, Arunwurtz, Aron. du pié de veau; vit de Prêtre; vit de chien.

Obraźliwie, *adv.* anzüglich. avec ofenſe: d'une maniére ofenſante & choquante. § obraźliwie żartuie.

Obraźliwość. Anzüglichkeit. maniére ofenſante; paroles piquantes; action choquante; ofenſe.

Obraźliwy. 1) anzüglich, beleidigend, nachtheilig, verletzend. 2) empfindlich, den man leicht beleidigen kan. 1) ofenſant, choquant, piquant. 2) délicat, ſenſible, chatouilleux, pointilleux, qui ſe fâche pour rien; qu'on choque facilement. § 1) obraźliwy żart.

Obrazoborca. Bilder-Stürmer. un iconoclaſte; un iconomaque; celui qui briſe les images.

Obrazoborſtwo. Bilder-Stürmerey. iconomaquie; l'action de briſer les images.

Obrażony. beleidigt, verletzt. ofenſé, bleſſé, choqué, celui qui a reçû une ofenſe.

Obrębek, *vid.* Obrąbek.

Obrębuię, *vid.* Obrąbiam.

Obręcz. *f.* 1) Faß-Reif. 2) Reif-Rock. 1) un cercle, cerceau. 2) pannier; jupe de baleine; baleine.

Obrocenie, *conf.* Obracam. 1) Umwendung. 2) Verwandlung. 3) Trennung der feindlichen Macht; eine Diverſion. 1) tournoiement, inverſion, tour. 2) changement, reduction en. 3) diverſion, qu'on fait à ſon ennemi. § 1) po obroceniu karty zadał. 2) obrocenie kśięſtwa w kroleſtwo; obrocenie miaſta w perzynę. 3) obrocenie śił nieprzyiaćielſkich.

Obroćiſtość, Obroćſty, *vid.* Obrotność, Obrotny.

Obrocony. 1) umgewandt. 2) verwandelt. 3) angewandt, verbraucht. 1) tourné, renverſé. 2) changé, reduit. 3) emploié, conſumé. § 1) obrocona ſtrona. 2) w popioł, w złoto obrocony. 3) na ten budynek obrocone pieniądze.

obrocona liczba. Rechenk. die verkehrte Regel detri; die Regula detri inverſa. *Aritmét.* la régle inverſe.

* Obrocznik. der eine Penſion genieſſet. Penſionaire; qui reçoit une penſion.

Obroczny, obrokowy. Speiſe; zur täglichen Nahrung gehörig. de vivres; qui concerne les vivres; apartenant à la nourriture journaliére. § chleb obroczny; wino, piwo obroczne.

obroczna ſztuka. Brod-Kunſt. gagnepain; choſe ou métier dont on gagne ſa vie. § uczyć śię trudney nauki dla obroczney ſztuki.

obroczny, ſubſ. Speiſe-Meiſter. pourvoïeur, qui a la charge de la dépenſe.

Obrodzenie. reiche Erndte; groſſe Vermehrung der Früchte. abondance des fruits; belle production de la terre; abondante recolte.

Obrodźiły. reich an Früchten. abondant en fruits.

Obrodźić, *vid.* Obradzam.

Obrok. 1) beſchiedner Theil von Speiſe zum täglichen Unterhalt, oder das Geld davor. 2) Futter für die Pferde. 1) pitance; part, portion, proviſion de vivres; les vivres qu'on donne à qu. chaque jour; l'entretien de qu. pour chaque jour. 2) panſement; nourriture des chevaux, c'eſt de l'avoine avec de la paille hachée. § 1) uięto urzędnikowi obroku. 2) day koniom obroku.

Obrokowy, *vid.* Obroczny.

Obrona. 1) Wehr; Werck, Befeſtigungs-Werck. 2) Vertheidigung. 3) Schutz, Schirm. 4) Gegenwehr, Noth-Wehre. 5) Wappenk. ein Hertz dadurch ein Pfeil gehet. 1) défenſe; un ouvrage de fortification. 2) défenſe; action de ſe défendre. 3) rempart, défenſe, protection, garde. 4) défenſive; reſiſtance faite à ſon corps défendant. 5) *Blaſ.* un coeur percé d'une fléche. § 1) zamek, mur, wał i inſze obrony. 2) dla obrony to uczynił; obrona słowna, prawna. 3) dobre prawa naymocnieyſzą ſą Państwa obroną; pod obroną twoią w słodkim żyiemy pokoiu. 4) mężoboyſtwo w obronie uczynione; o głowy tych, ktorzy w obronie zginęli, żaden czynić nie ma.

obrona

obrona większa. Kriegsb. die grosse Streich-Linie. *Fortif.* la ligne de défense fichante.
dośięgaiąca, vid. *Przećiąg obrony.*
obrona mnieyſza albo ukośna. die kleine Streich-Linie. la ligne de défense rasante ou flanquante.
w obronie życia, zdrowia. aus Noth sein Leben zu vertheidigen. à son corps défendant. § zabił go w obronie żyćia swego.
Obrońca. Vertheidiger, Beschützer. défenseur, protecteur.
Obronić, F. *obronię.* sehr vertheidigen, mächtig beschützen. défendre fortement; protéger puissanment. § obronił miasto od nieprzyiaćioł; obroń mię od zaiadłośći pospolstwa.
Obronno, *adv.* 1) mit Gewehr; mit gewafneter Hand. 2) befestigter Weise. 1) à main armée; avec des armes. 2) d'une maniére fortifiée. § 1) obronno do mnie przyszedł.
obronno miasto czynić. eine Stadt befestigen. munir, fortifier une ville.
Obronny. 1) bewafnet. 2) befestiget. 3) Schutz-, der einen vertheidiget. 1) armé. 2) muni, fortifié, tenable. 3) celui qui apuïe, qui protége, qui défend qu; défenseur. § 1) obronną uchodźił ręką. 2) obronne miasta. 3) obronny Anioł.
Obrosły. bewachsen. qui est venu ou crû dessus; plein, couvert de poil, de feuilles, d'herbes.
Obrośnienie, *vid.* Obrastanie.
Obrostnica drzewo. (*lotus*) Lotus- oder Zürgel-Baum. micocoulier, alisier. § owoc obrostnicy zapamiętałym czyni.
obrostnica źiele, vid. *Słonecznik źiele.*
Obrot. 1) Wendung, Umwendung. 2) Welle, Spindel, Zapfen, darauf sich etwas umdrehet. 3) Sternk. ein Pol, Angel-Punct. 4) Gelenck, Wirbel im Rückgrad. 5) Behändigkeit, Geschwindigkeit, Geschicklichkeit. 6) Weise, Art etwas zu thun, vorzutragen. 7) widriger Zufall, Unglück. 1) tour, que fait une chose tournée. 2) pivot, arbre, *m.* piéce sur qui tourne une autre. 3) *Astron.* un pole, pivot du monde. 4) jointure, vertebre. 5) adresse, vitesse, agilité du corps. 6) tour, adresse; maniére de faire, de proposer qu. ch. 7) tour; contretems, revers, accident fâcheux, malheur. § 1) kiedy wał obrot ieden odprawi; merkuryusz na kole swoim obrot odprawuie; niebo bez trzasku wielki obrot kieruie; sprężyna w zegarze koł obrot czyni. 2) na obroćie kobylenie biega. 3) obroty niebieskie; arktyczne obroty; obrot południowy, połnocny. 4) obrot w ćiele, w nodze, w paćierzowey kośći; obroty w gąśienicy. 5) obrot ćiała. 6) obrot barźiey w rzezwośći rozumu, niżeli w zakręćie postępkow należy; przez rozumu obrot dostał śię na naywyższy powagi stopień; ma wielką łatwość od natury do obrotow. 7) ćiężkie ćierpi obroty; opaczny rzeczy obrot.
obrot woza. die Wendung mit dem Wagen. le tournant que prend le cocher. § obrot czołnu.
obroty u drzwi. Thür-Angeln. les gonds, les pivots d'une porte; les mamelons.
Obrotnie, *adv.* behänd, geschickt. adroitement, avec adresse, volublement.
Obrotność. 1) Bewegung einer Sache in die Runde, im Umwenden. 2) Behändigkeit, Geschwindigkeit des Körpers. 1) volubilité, facilité à tourner en rond. 2) adresse, souplesse, bonne grace de corps; agilité & maniment de corps; facilité à manier le corps. § 1) obrotność koł w machynach. 2) obrotność w człeku przyiemna, przystoyna.
obrotność ięzyka. Fertigkeit der Reden. volubilité de langue.
Obrotny. 1) leicht umzudrehen. 2) behänd, gewandt, gelenck. 1) tournant, qui tourne facilement; voluble. 2) actif, adroit, agile, souple. § 1) obrotne koło; obrotny rożen. 2) obrotny człowiek; obrotny dowćip.
obrotny w zad. 1) wiederkehrend, rückkehrend. 2) in der Vernunft-Lehre: gleichgültig, gleichdeutig. 1) qui va, qui retourne d'où il est venu. 2) *terme de logique:* reciproque, qui a la même signification. § 1) poruch obrotny w zad; morze w zad obrotne. 2) argument w zad obrotny.
obrotny w koło. das sich in die Runde umdrehet. tournant; qui tournoie; qui fait des tours en rond.
*Obroż, Obroz, } *f.* Hals-Band der Hunde. colier, bande que les chiens portent au cou. § pies w obroźi; odiąć obroze ze psow.
obroz kolęca. Hals-Band mit Stacheln. colier de chien garni de pointes de fer.
Obruchanie, *vid.* Obruszenie.
Obruchywam, *v. m. F. obrucham.* wackelnd machen; los regen. agiter, hocher, émouvoir; ébranler; faire trembler à force de sécouër ou de mouvoir. §

obruchać

obruchać słup; obruchał ząb w częluści; nie da się ten dąb obruchać.
obruchać się. wackeln, sich erschüttern. s'ébranler, trembler, n'être pas ferme.
Obrus, *g. a.* Tisch-Tuch. nape.
obrus kościelny. Altar-Tuch. nape d'autel.
Obruszam, *v. m. F. obruszę.* aufbringen, böse machen, beleidigen. ofenser, émouvoir, inciter, exciter, pousser, irriter. § co szlachtę obruszyło.
obruszyć się. 1) wackelnd werden. 2) in den Harnisch gerathen; aufgebracht, beleidiget werden. 1) trembler, s'ébranler, branler, chanceler, être ébranlé. 2) s'émouvoir, se soulever contre qu; s'emporter.
Obruszenie. Erschütterung. agitation, secousse, ébranlement. § obruszeniem snadniey słup wydobędziesz.
obruszenie; obruszenie się. Bewegung, Aufstand, Widerspenstigkeit. émotion, soulevement, revolte; agitation, causée par quelque ressentiment. § wzbudził ich do obruszenia się przeciw starszynie.
Obruszny. 1) leicht zum Erschüttern. 2) der leicht aufzubringen ist, unruhig. 1) qui peut être ébranlé; aisé à émouvoir. 2) inquiet, turbulent, plein d'émotion; facile à se soulever.
Obruszony. 1) erschüttert, los, wackelnd gemacht. 2) erzürnt, beleidigt, aufgebracht. 1) ébranlé; sécoué, agité. 2) emporté, mis en colère; ofensé.
Obryczony. umgebrüllt. où l'on a mugi à l'entour. § obryczony las.
Obrykam, *v. m. F. obryknę.* um etwas brüllen. mugir à l'entour.
obryknąć się na kogo, vid. Obrzucam się.
Obrywacz. Abpflücker. cueilleur; celui cui cueille des fruits avec la main; arracheur. § obrywacz owocu, kwiatkow, włosow.
Obrywam, *v. m. F. oberwę.* 1) abpflücken. 2) ausraufen, ausreissen. 3) Schwäntzel-Pfennige machen; etwas schwäntzen. 4) eins bekommen, als einen Schlag, eine Kranckheit. 1) cueillir, pincer des fruits, des fleurs. 2) arracher qu. ch; ôter en tirant avec force. 3) tirer du profit, de l'utilité; pincer, ferrer la mule; griveler; faire de petits profits & illégitimes. 4) en tenir, en avoir, recevoir un coup; gagner quelque mal. § 1) oberwiy kwiatki, owoce. 2) oberwał mu brodę, włosy. 3) oberwał trzy talary. 4) ey oberwiesz, stul gębę; dobrze żeś po łbu nie oberwał; aż oberwie, aż gęby natną.

oberwał. er hat eins gekriegt; er ist angelaufen. il a été tondu; il en a.
oberwać się. sich verheben, sich verbrechen. s'entorser, s'engréger; se faire mal en faisant quelque éfort de son corps.
Obrywanie. 1) das Abpflücken. 2) das Schwäntzen. 1) l'action de cueillir, d'arracher. 2) grivelerie, action de griveler.
Obrywka. Schwäntzel-Pfennige. grivelée; profit sécret & illégitime; anse de pannier.
co urząd to obrywka. es ist kein Aemtchen ohne Accidentien. on ne peut manier du beurre sans s'engraisser les doigts; quand on a la main à la pâte, il en demeure quelque chose aux doigts.
Obrywki, *plur.* abgepflückte Blumen, Kräuter, Obst. des fruits cueillis; des fleurs qu'on a cueillis.
Obrząd. } Ceremonie, Weise. cérémo-
Obrządek. } nie. § te mamy obrzędy u zmarłych ciał krolow naszych; zachować obrządki; według obrządkow.
Obrządkowy, obrządkom służący. ceremonialisch. cérémonial.
Obrządnie, według obrządkow, zachowuiąc obrządki, *adv.* mit Ceremonien. avec cérémonie; en cérémonie; selon les cérémonies.
Obrzask w piwie. eckelhafte Süßigkeit eines nicht abgegornen Biers. douceur dégoûtante de la biére nouvellement brassée.
Obrzaskowate piwo. süsses unabgegornes Bier. biére nouvelle qui n'a pas bien fermentée; qui n'est pas encore en sa boite, qui a encore une douceur dégoutante.
Obrzazanie. } Beschneidung der Vor-
Obrzazowanie. } haut. circoncision.
Obrzazany. } beschnitten an der Vorhaut.
Obrzezany. } circoncis.
Obrzazaniec, } obrzazany człowiek. ein
Obrzezaniec, } Beschnittener. un circoncis.
Obrzedny. flüßig, dünn gekocht. fluide, qui coule bien après avoir été cuit. § kley obrzedny lepszy.
Obrzezanie. 1) Beschneidung. 2) Beschneidung der Vorhaut. 1) taille; incision, rognure, coupure faite tout autour. 2) circoncision.
Obrzezany. 1) beschnitten. 2) beschnitten an der Vorhaut. 1) coupé, rogné autour. 2) circoncis. § 1) obrzezane uszy. 2) obrzezane dziecię; obrzezany człowiek.
Obrzezek, *g. obrzezka*; odrzezek. 1) Abschneidsel; das Abgeschnittene. 2) die Vorhaut.

Vorhaut. 1) cisailles, retailles, toute superfluité d'un corps, qu'on retranche en coupant. 2) le prépuce.
obrzezki skor. Abschneidsel vom Leder. retailles de peaux.
obrzezki paznokći. abgeschnittene Nägel. rognure des ongles.
Obrzezuię co, *v. m. F. obrzezę.* 1) beschneiteln, beschneiden. 2) die Vorhaut beschneiden. 1) couper tout à l'entour; ôter, retrancher, rogner. 2) circoncire.
Obrzucam śię na kogo, *v. m. F. obrzucę.* einen anfahren, anschnarchen. brusquer, gronder, rudoïer, rabroüer.
Obrzydnąć, *F. obrzydnę.* eckeln; überdrüssig werden. dégouter donner du dégoût; rebuter. § obrzydły mi pro- żnośći świata.
Obrzydźić, *F. obrzydzę.* vereckeln; Eckel, Grauen verursachen. dégoûter, afadir, rendre fade. § obrzydźił mi tę potrawę.
obrzydźiłem sobie światem. ich habe einen Abscheu vor der Welt. j'ai une éternelle horreur pour le monde.
Obrzydzenie. Eckel, Grauen. aversion, dégoût, contre-coeur. § obrzydzenie komu czynić.
Obrzydłość Abscheulichkeit, Abscheu. horreur, *f.* abomination, exécration. § za obrzydliwośćią Sodomską idźie.
Obrzydliwy. abscheulich, eckelhaft. exécrable, horrible, abominable, dégoutant.
*Obrzym, olbrzym. ein Riese. geant.
*Obrzymski, olbrzymski. Riesen=. de geant.
Obrzynacz. Beschneider, Beschneitler. rogneur.
Obrzynam, *v. m. F. oberznę.* 1) beschneiden. 2) beschneiteln einen Baum. *3) verschneiden ein Thier. 1) couper autour, rogner. 2) ébrancher, décharger, égaïer, chatrer, émonder, élaguer un arbre; ôter les branches embarassantes, *3) châtrer. § 1) oberznąć książkę, papier. 2) ogrodnik oberznął drzewa, winnicę. *3) oberznąć (rzezać, czyśćić) bydlę.
Obrzynanie, oberznięćie. 1) das Beschneiden. 2) Schnitt am Buch. 3) das Verschneiden eines Thieres. 1) rognure, coupure faite tout autour. 2) la tranche d'un livre. 3) l'action de châtrer un animal.
Obseczka. } Bey=Essen, Neben=Essen. un
Obsadzka. } entremets.
Obserwa, przestrzeganie. Beobachtung. observance, atention. § z należytą ten akt odprawiono obserwą.

Obśiadam, ośiadam co, *v. m. F. obśiądę.* besitzen inne haben. posseder, tenir qu. ch; se rendre maitre de qu. ch; s'emparer de. § nieprzyiaćiel pobliższe; gory i szlaki obśiada; obśiadł krolestwo, Państwo.
Obśiany. besäet. ensemencé tout autour, semé par tout.
Obśiekam, *v. m. F. obśieknę, obśiekę.* behacken, behauen. tailler, hacher autour.
Obśiewam, *v. m. F. obśieię.* ringsum säen, überall besäen. semer autour, ensemencer par tout.
Obśiewiny, *plur.* } Ueberkehre; Auswurf
Obśiewki. } von schlechten Körnern. les criblures du grain; les ordures du blé qu'on a vanné.
Obskakuię, *v. m. F. obskocze.* 1) umspringen. 2) umringen, einschliessen, umzingeln. 1) sauter autour. 2) entourer qu. en sautant ou courant vers lui; environner, enveloper. § 1) obskoczył to mieysce na iedney nodze. 2) obskoczyli go nieprzyiaćiele; obskoczono go zewsząd.
Obskoczenie. Einschliessung, Umzingelung. l'action d'entourer, d'enveloper.
Obskoczony. umzingelt, eingeschlossen. envelopé, entouré, environné.
Obstach. Bergw. wüste Erde, worinnen kein Ertz ist. *Métal.* terre vuide, motte de terre qui ne renferme aucun métail.
*Obstalować, *F. obstaluię.* bestellen, miethen, bedingen. loüer, arrêter, engager pour servir, pour faire qu. ch; commander qu. ch; donner à qu. de faire qu. ch. § obstalował (umowił, ugodźił) kupca, rzemieślnika, trzewiki.
*Obstalować, } *F. obstalić.* beståhlern, ver-
Obstalić, } ståhlern. acerer, mettre de l'acier avec du fer. § obstalił (ustalił) noż.
*Obstalowanie, umowienie. Bestellung. louage; l'action de commander ou d'acorder qu. ch. chez un artisan. § obstalowanie kupca, towarow, roboty.
Obstąpienie. das Herumtreten, Umzingeln. environnement; l'action des gens qui environnent qu; qui font un cercle autour de qu.
Obstąpiony. umzingelt von stehenden Leuten. environné, entouré de gens qui sont débout.
Obstawam. beharren, bestehen auf etwas. s'obstiner, s'opiniâtrer, persister, insister sur qu. ch. § mocno przy (na) swoich obstawa pretensyach.
Obstawiam, *v. m. F. obstawię.* besetzen. planter, mettre autour, dresser par tout;

tout; garnir de. § obstawić lasek śiadkami, drogi, brzegi morskie żołnierzem.

Obstawienie. Besetzung. action de garnir, d'environner un endroit.

Obstawiony. besetzt. garni; où l'on a mis des gens ou d'autres choses. § wały działami obstawione.

Obstępuię co, *v. m. F. obstąpię.* um einen treten; umzingeln, umringen. se mettre, se ranger autour de qu; étre débout autour de qu; environner, entourrer qu.

Obstrychy, *plur* Bergw Abstriche, Unflat vom Bley. *Métal.* lès ordures du plomb qu'on a fondu.

Obsyłam, *v. m. F. obeślę.* 1) beschicken, herum schicken bey etlichen. 2) schicken; senden. 3) verschicken an ein höheres Gericht. 4) ansagen, ankündigen. 1) envoier à l'entour, autour, de tous côtez. 2) envoier à qu. 3) traduire la partie à un autre tribunal. 4) anoncer déclarer, dénoncer. § 1) obesłał Panow, porucznikow, przyiaćioły. 2) obesłałeś mię listem. 3) obsyłać na seym sprawę. 4) obesłać kogo woyną, poiedynkiem.

Obsypany. umschüttet, beschüttet. répandu autour; versé à l'entour.

Obsypanie. / Obsypowanie. Beschüttung, Bestreuung. l'action de repandre autour.

Obsypuie, *v. m. F. obsypię.* 1) umschütten, um etwas schütten. 2) beschütten, bestreuen. 1) verser, repandre, acumuler à l'entour; mettre autour quelque chose qui n'est pas liquide. 2) combler, acumuler de qu. ch. § 1) obsypać słup ziemią aby mocno stoiał. 2) każdą sprawę trzeba złotem dobrze obsypać.

obsypać odźiemek. die Erde um einen Baum erhöhen. rehausser un arbre; mettre de la terre nouvelle aux pié d'un arbre.

Obszernie, *adv.* 1) geraum. 2) weitläuftig. 1) largement, spatieusement. 2) difusément, amplement, prolixement.

Obszerność. 1) grosser Raum, Weite. 2) Weitläuftigkeit. 1) étenduë, largeur, *f.* grandeur, *f.* grand espace.

wielkiey obszerności ogrod. ein Garten der sehr groß ist. un jardin d'une grande étenduë.

Obszerny. 1) geraum. 2) weitläuftig. 1) large, ample, spacieux. 2) prolixe, difus, ample, long.

Obszywanie. das Benähen. l'action de coudre autour.

Obszyćie. benähete Arbeit; das Benähete; ein Saum. la maniére dont on a cousu autour; ourlet, bord, rebord.

Obszyty. benähet. cousu autour; ataché de tous côtez.

Obszywam co, *v. m. F. obszyię.* bestechen, umnehen empointer, rabatre une piéce d'étoffe; coudre à l'entour; rapiéceter de tous côtez.

Obtaczam, *vid.* Otaczam.

Obtykam, *v. m. F. obetknę.* 1) bestecken. 2) bestopfen umstopfen. 3) mit Pfählen, Stangen bestecken. 4) in der Küche: bestecken, voll stecken mit Gewürtz. 1) ficher, planter, mettre autour. 2) remplir, bourrer autour. 3) échalasser, garnir d'échalas, de pieux. 4) *terme de cuisine:* piquer qu ch. de. § 1 obetkał kapelusz kwiatkami. 2) obetkniy flaszę słomą; obetkał zanadrze księgami. 3) obetkać winnicę, groch, zioła, płonki. 4) obetkać szynkę korzeniami.

obetkać żołądek potrawami. den Magen überfüllen. remplir l'étomac de viandes.

obetkać się. 1) sich bestopfen. 2) sich befressen. 1) se fourrer de qu. ch; se charger des choses qu'on porte sous son habit. 2) se gorger de viandes; se remplir jusqu' à la gorge.

Obuch, *g. a.* 1) der Rücken, Nacken an der Axt. *2) Binde-Axt, *s.* Bindas. 1) le dos, la tête d'une hache. *2) besaigue, piochon, *v.* Bindas.

Obuchowy. den Axt-Nacken angehend. qui concerne le dos de coignée.

obuchowa dźiura. Loch zum Stiel in der Axt. l'oeil ou le trou dans la coignée pour mettre le manche.

Obudować co, *F. obuduię.* umbauen. bâtir autour; environner d'un bâtiment.

Obudzam, *F. obudzę.* aufwecken. éveiller, reveiller. § obudź siostrę.

obudźić się. erwachen. s'éveiller, se desendormir, se reveiller.

Obudzenie. das Aufwecken, die Aufweckung. l'action de reveiller; le reveil.

Obudzony. aufgeweckt. éveillé.

Obumarćie. 1) Absterbung. 2) Ersterbung, Leblosigkeit. 1) decès, mort, extinction 2) langueur mortelle; foiblesse d'un demi-mort. § 1) po obumarćiu familii Piastowskiey nastąpiła Jagiełońska. 2) 2) ożył chory po obumarćiu; iaskołka po zimowym obumarćiu ożywia.

Obumarły. 1) darüber gestorben. 2) abgestorben, halb todt. 3) matt, schwach, kalt, todt, nicht gäntzlich erloschen. 1) qui est mort sur les entrefaites. 2) qui est à demi-mort; qui est proche de la mort; qui se sent défaillir, qui n'est

pas entiérement mort. 3) languiſſant; foible, afoibli, tiéde, glacé, froid. § 1) podczas ſeymu obumarłego pochowano ſtarcłtę. 2) obumarł i daleko od czerſtwośći zdrowia ieſt oddalony. 3) obumarłą ożywiać nadzieię; obumarłą wſkrzeſać ochotę.

Obumieram, *v. m. F. obumrę.* 1) darüber ſterben. 2) abſterben; von Kräften kommen. 3) erkalten, erlöſchen, matt werden, nachlaſſen. 1) mourir en faiſant qu. ch; mourir ſur ces entrefaites. 2) ſe mourir; perdre peu à peu la vie. 3) s'éteindre, ceſſer, s'amortir, s'afoiblir; perdre les forces, la vigueur. § 1) w pośrzod ſeymu obumarł. 2) obumieraiąc ſpoyrzał żałośnie na ſyna. 3) nie obumrze ieſzcze ochota iego; nie obumiera nigdy żarliwość iego.

Oburzam, *v. m. F. oburzę.* aufbringen, böſe machen. émouvoir, animer, pouſſer à la colère; ſoulever, iriter, faire revolter. § oburzył matkę na corkę.

oburzyć śię na kogo. auf einen böſe werden; wider einen aufgebracht werden. ſe ſoulever, s'élever contre qu; étre animé, étre excité contre qu.

Obuſtronnie, Obuſtronny, *vid.* Oboſtronnie, Oboſtronny.

Obuſzek, *g. obuſzka*; Obuch mały. kleiner Nacken an einer Axt. petit dos d'une coignée.

Obuſzkować. mit einer Axt klopfen, ſchlagen. fraper avec le dos d'une coignée.

Obuty. geſtiefelt, beſchuhet. chauſſé, boté.

Obuw, *vid.* Obuwie.

Obuwam, *v. m. F. obuię.* anziehen Schuhe, Stiefeln. chauſſer, boter; mettre les ſouliers ou les botes à qu. § obuł trzewiki; obuy te boty, obuy to dźiećię.

obuć śię. ſich Schuhe, Stiefeln anziehen. ſe chauſſer, ſe boter. § obułem śię; obuł śię w trzewiki.

Obuwanie, obućie. das Anziehen der Stiefeln oder Schuhe. l'action de chauſſer ou de boter.

Obuwie, Obowie, Obuw. 1) Geſchuhe, Schuhe; alles womit man die Füſſe bedecket. 2) kleiner Stiefel. 1) chauſſure, tout ce dont on couvre ſes piez. 2) botine, brodequin. § 1) w tureckim chodźi obuwiu. 2) obuw żołnierſki ſtaroświecki.

obuw z podeſzwą ze ſznurkami albo rzemykami. Pareſchen; Schuh-Sohle gewiſſer Mönche ohne Oberleder mit Schnüren. ſandale, c'eſt un ſoulier avec des courroies au lieu de l'empeigne, dont ſe chauſſent quelques Réligieux.

Obwalam, *v. m. F. obwalę.* wälzen, umwälzen, umwenden in etwas. rouler, tourner dans qu. ch. § obwalay rybę w mące.

Obwarować co, kogo, czego, *F. obwaruię.* 1) befeſtigen. 2) verwahren, bewahren, verſehen wider etwas. 1) munir, fortifier. 2) munir, préſerver, garentir de mal.

obwarować śię od czego. ſich wider etwas verwahren. ſe prémunir, ſe pourvoir, ſe garder, ſe préſerver de qu. ch.

Obwarowanie. 1) Bewahrung, Verwahrung. 2) Verſicherung, Handſchrifft, Hand-Geld zur Sicherheit. 1) préſervatif; garde, tout ce qui préſerve. 2) erres *f. plur.* obligation ou quelque autre caution.

Obwarowany. verwahrt, verſehen. muni, gardé, préſervé. § od ognia dobrze obwarowany budynek.

Obwarzam co, *v. m F. obwarzę.* aufſieden, nicht gar kochen. faire cuire un peu au pot.

Obwarzanek, *vid.* Obarzanek.

Obwencya. Neben-Sportel, Accidentien. le caſuel; profit qui arrive par hazard; emolument extraordinaire. § nie wiele ma na tym urzędźie obwencyy.

Obwiązka. } 1) Band; Sache damit etwas
Obwiąsło. } zu binden. 2) Bänder, Verbindung einer Wunde. 1) lien, atache, ce avec quoi on lie qu. ch. 2) apareil, le bandage; bandes apliquées ſur une plaïe. § 1) weź ſznurek, witkę, łyczko albo inſze obwiąsło. 2) obwiązki (nawiązki) cyrulickie.

Obwiązanie, } 1) Umbindung, Band.
Obwięzowanie. } *2) Verbindlichkeit, ſ. Obowiązek. 1) lien qui ſe fait autour d'une choſe. *2) obligation, *v.* Obowiązek.

Obwićie, *vid.* Obwinienie 1) 2).

Obwiedźienie, *vid.* Obwodzenie.

Obwiedźiony. 1) umgeben umfaßt. 2) gerichtlich beſichtiget. 1) environné, entouré. 2) viſité par les juges dans un transport. § 1) ogrod murem obwiedźiony. 2) mieyſce, ſzkody urzędem obwiedźione.

*Obwieśić, *v. m. F. obwieſzę.* 1) hängen laſſen, fallen laſſen. 2) einen hencken. 1) faire decendre, laiſſer tomber. 2) pendre, étrangler qu. § 1) obwieśił (ſpuśćił) płaſzcz. 2) obwieśić (obieśić) złodźieia.

nos obwieśił; obwieśił ſkrzydła. er hängt die Flügel, er läßt den Muth ſincken. il ſe décourage; il baiſſe les voiles; il ne bat que d'une aile.

Obwieſzczam, *v. m. F. obwieſzczę.* 1) hinterbringen, ankündigen, melden, zuwiſſen thun. 2) kund thun, publiciren. 3) ſchriftlich verkündigen; anſchlagen. 4) ausrufen, ernennen zu einer Würde. 1) anoncer, dénoncer, avertir, faire ſavoir. 2) 2) publier, rendre public. 3) publier des affiches; aficher; mettre des affiches aux coins des ruës. 4) proclamer, déclarer ſolennellement § 1) obwieſzczono mu że; obwieśćić komu co złego, co dobrego; obwieśćił mię tą nowiną. 2) obwieśćił Państwu śmierć krolewſką. 3) obwieśćił piſmem publicznym ſwoy przyiazd. 4) obwieśćić obranego na urząd; po wſzyſtkich prowincyach krolem go obwieſzczono.

Obwieſzczanie. das Vermelden, das Ankündigen. l'action d'anoncer, de publier.

Obwieſzczenie. 1) Ankündigung, Verkündigung. 2) ein Manifeſt. 1) dénonciation, publication, déclaration faite ſolennellement. 2) un manifeſte.

obwieſzczenie piſmem. ſchriftliche Ankündigung. intimation, déclaration ou publication par écrit.

Obwieſzczony. angekündigt, verkündigt, ausgeruffen. anoncé, dénoncé, publié, proclamé, déclaré ſolennellement. § po obwieſzczoney woynie Tureckiey; krolem obwieſzczony.

Obwieſzczyćiel. Ankündiger. celui qui anonce.

Obwieſzenie, *vid.* Obieſzenie.

Obwiewam, *vid.* Owiewam.

Obwiężuię, *v. m. F. obwiążę.* um etwas binden. entourer d'un lien; lier tout autour. § obwiązał ſzyię halſztuchem; obwiąż palec płatkiem.

Obwiiam, *F. obwinę.* 1) umwickeln. 2) verdeckt vorbringen. 1) enveloper, couvrir d'un envelope; entortiller. 2) enveloper, plâtrer, couvrir de qu. ch; ne pas expliquer à découvert qu. ch; cacher, couvrir qu. ch. ſur qu. ch. § 1) obwinął ſobie zranioną nogę chuſtką; obwin koło palca płatek. 2) obwiiał prawdę w obłudne wynalazki.

obwiiać ſię koło czego. ſich um etwas wickeln; ſich um etwas umſchlingen. s'entortiller, ſe plier autour de qu. ch.

Obwiianie, obwinienie. das Umwickeln, die Umwicklung. l'action d'enveloper.

Obwiniam, *F. obwinię.* 1) beſchuldigen. 2) gerichtlich anklagen, belangen. 1) accuſer, charger qu. de; imputer à qu. qu. ch. 2) *droit:* acuſer, dénoncer, déferer qu. § 1) obwinia (winuię) mię. 2) obwinić kogo u ſądu o co; obwiniono go o mieyſkie, że go nie ma.

obwiniaiący. Gramm. der Acuſativus. *Gramm.* l'acuſatif.

Obwinienie. 1) Umſchlingung, Umwickelung, Umſchlag um etwas *conf.* Obwiiam. 2) Schrauben Gang um die Spindel 3) Beſchuldigung, Anklage, Klage: in dieſem Verſtande kommt dieſes Wort von Obwiniam. 1) envelopement, envelope, entortillement; tout ce qui envelope, entortille qu. ch. *conf.* Obwiiam. 2) pas de vis, tour de canelure d'un vis. 3) acuſation, dénonciation, plainte qu'on fait devant le Juge; *ce mot dans ce ſens vient du verbe* Obwiniam. § 1) obwinienie (obwićie) ſznurem iedno, drugie. 2) obwinienie (obwićie) ſzruby; ſzruba potrzebuie ſześć, śiedm obwinienia.

obwinieniu służący. Gramm. der Accuſativus. *Gramm.* l'Acuſatif.

Obwiniony. 1) umwickelt, umſchlungen. 2) angeklagt, gerichtlich belanget; gravirt. 3) der Beklagte. 1) entortillé, envelopé. 2) acuſé, chargé; denoncé devant le Juge. 3) le défendeur en Juſtice. § 1) płatkiem palec obwiniony (obwity). 2) pozwaniec ſrodze obwiniony. 3) obwiniony o to u ſądu śię nie ſtawił.

Obwiſły. ſchlapp, hangend. abatu, qui n'eſt point ferme & roide; débandé; pendant. § czapka obwiſła za ſobą na kſztałt rękawów; z obwiſłemi u kapeluſza brzegami.

obwiſłe uſzy. Häng-Ohren. des oreilles abatuës; des oreilles pendantes.

Obwiſnąć, *F. obwiſnę.* ſchlapp werden. ſe relâcher, dévenir lâche; n'être plus ſi ferme, ſi roide; ſe déroidir. § trzymaiąc ten ćiężar obwiſła (obwiſnęła) mi ręka.

Obwity. umwickelt. entortillé, envelopé.

Obwod. } Peripherie, Umfang.
Obwodnik, *g. a.* } pourtour, periferie, circonference.

obwod prawny. Vorſtellung der Zeugen im Gerichten. production des témoins.

Obwodzę, *v. m. F. obwiodę* 1) herumführen, herumfahren. 2) umgeben, einſchließen als mit einer Mauer. 3) gerichtlich oder durch Zeugen beſichtigen laſſen. 1) mener, conduire à l'entour. 2) environner, entourer, mettre à l'entour; fermer, munir d'un mur; enceindre, enfermer. 3) faire viſiter par les recors; faire faire l'inſpection par les témoins. § 1) obwiodłem go wſzędzie; obwodził woyſko koło laſu.

2) obwieść

2) obwieść co murem, rowem, wałem. 3) ukrzywdzony w leśie ma woźnym i ſzlachtą mieyſce obwieść.

obwodźić śię. ſich beziehen, ſich umgeben. ſe couvrir; étre environné. § słońce śię chmurą obwodźi.

Obwodzenie, obwiedzenie. 1) Einſchlieſſung Umgebung, Umſchlieſſung. 2) gerichtliche Beſichtigung. 1) action d'enfermer, d'environner un lieu. 2) transport; inſpection, chevauchée; viſite faite par des témoins. § 1) obwodzenie rzeki, rowu koło mieyſca; obwodzenie murem, rowem. 2) obwodzenie czego świadkami, woźnym, ſzlachtą.

Obwoina źiele. (*apocynum repens*) Hunds-Todt, Hunds-Kraut. apocynum.

Obwołanie. Ausrufung, Verkündigung. proclamation, publication, promulgation.

Obwołany. ausgerufen, abgekündigt. proclamé, publié, prononcé. § obwołany krolem.

Obwoływacz. Ausrufer. crieur public.

Obwoływam, *v. m. F. obwołam.* ausrufen, kund machen. promulguer, publier, proclamer; déclarer publiquement. § obwołać ruſzenie; obwołano go krolem; co śię przed tym ſtało za nic obwołano.

Oby! *interj.* wenn doch! plût à Dieu que. § oby przyſzedł; obyś tego nieuczynił; obyśćie tam byli.

oby to; *Boże day to.* Gott gebe dieſes. Dieu veuille cela.

Obyczaiowy, do obyczaiow albo cnotliwego życia należący. Sitten-, moraliſch. moral, qui concerne les moeurs. § obyczaiowa nauka, uwaga.

Obyczay. 1) eines oder einer Sache Weiſe, Eigenſchaft, Natur. 2) Gewohnheit, Gebrauch. 1) guiſe, genie, naturel, inclination, le caractère de qu; qualité, nature, proprieté de qu. ch. 2) coûtume, uſage, *m.* § 1) ma ſwoy obyczay dźiećiństwo, ſtarość; iego to obyczay; lato, źima, wino, grunt ten, ow koń ma taki obyczay. *2) obczaie (zwyczaie, nałogi) narodu tego.

nie dla obyczaiu ale ſzczerze. ohne äuſſerliches Weſen aber redlich. non pas par compliment mais tout de bon; non pas par maniére d'acquit mais ſérieuſement.

obyczaie, plur. Sitten. les moeurs. § obyczaie złe, dobre.

obyczaiow złych ganienie, ſzczypanie, karanie. eine Satyre, Straf-Schrift, Straf-Rede. une ſatire.

obyczaiow dobrych nauka; *obyczaiowa nauka.* Sitten-Lehre. Philoſophie morale; la morale, partie de la Philoſophie qui traite des moeurs.

obyczaiow nauczyćiel. Sitten-Lehrer. un moraliſte.

obyczaiom służąca mowa. Sitten-Rede. diſcours moral.

obyczaiow poprawiacz. Sitten-Lehrer, Zucht-Meiſter. correcteur des moeurs, moraliſte.

obyczaiow wyrażićiel. Sitten-Vorbilder. qui repréſente les moeurs des perſonnes, leurs caractères, leurs ſentimens.

obyczaiow wyrażenie. Sitten-Vorſtellung. portrait, caractère, *m.* peinture, repréſentation des moeurs, des ſentimens, des paſſions; moralité.

Obczaynie, *adv.* ſittlich, höflich, anſtändig. moralement, poliment, civilement.

Obyczayność. Sittſamkeit, Anſtändigkeit, Höflichkeit. politeſſe, civilité, bonnes moeurs, bien-ſéance.

Obyczayny. geſittet, höflich, ſittſam. moriginé, cultivé, bien apris, bien inſtruit, civiliſé, façonné, poli; un homme de bonnes moeurs.

*Obydwa, Obadwa. beyde. tous deux, tous deux enſemble.

Obywać śię, *v. m. F. obędę śię.* 1) lange bleiben, wohnen. 2) ſich ohne etwas behelfen; etwas entrathen können, nicht nöthig haben. 3) ſich mit etwas behelſen; ſich begnügen. 1) demeurer, ſejourner, habiter long tems en un endroit. 2) ſe paſſer, n'avoir beſoin de qu. ch. 3) ſe paſſer à qu. ch; ſe contenter de qu. ch. § 1) nie obył śię tam; (nie skwaśił tam; nie zagrzał tam mieyſca). 2) bez tey księgi śię obędę. 3) chlebem śię tylko obywa.

Obywatel. Inſaß, Einwohner. habitant; qui demeure en un païs. § obywatele miaſta, kraju tego.

Obywatelſtwo. 1) Inſaßſchaft, Eingebohrenſchaft. 2) alle Einwohner eines Landes. 3) Bürger-Recht. 1) droit d'habitation, 2) tous les habitans d'un païs. 3) bourgeoiſie, droit de bourgeoiſie. § 1) odſtrychnąć kogo od obywatelſtwa. 2) wſzyſtkie obywatelſtwo świadczyć może. 3) obywatelſtwa albo mieyſkiego utracenie, niemienie.

Obywatelſki. Land-, einheimiſch, einländiſch. du païs; qui eſt fait, qui ſe pratique, qui croit dans un païs. § obywatelſkie wino, ſukno, zwyczaie.

po obywatelſku, adv. nach Art der Landes-Inwohner. à la maniére des habitans.

Obżalec, *g. obżalca.* Art von Bau-Holtz. sorte de bois de charpente.
Obżałować kogo u sądu. einen gerichtlich belangen, verklagen. acuser, dénoncer, déferer qu.
Obżałowany. gerichtlich belangt, der Beklagte. acusé, défendeur; dénoncé devant le Juge. § obżałowany o ten występek u sądu.
Obżarcie, *adv.* vielfräßiger Weise. goulument, gloutonnement.
Obżarcie. ⎫ 1) Ueberfüllung mit Speisen; Obżarstwo. ⎭ die Freßigkeit, Freß-Sucht. 2) Schlemmerey, Füllerey, Ueberfüllung mit Getränken. 1) gourmandise, gloutonne mangerie; gloutonnie, voracité, intemperance dans le manger. 2) débauche, excès, yvrognerie. § 1) choroba iest obżarstwa karą. *2) obżarstwo (opilstwo) zbytnie gorzałki.
Obżartuch. ⎫ Vielfraß, Fresser, Schlemmer; Obżarty. ⎬ vielfreßig, gierig. glouton, Obżerca. ⎭ goinfre, gourmand, vorace, goulu, safre.
Obżeram się, *v. m. F. obezrzę.* sich befressen. se souler; se remplir, se gorger de viandes, se remplir jusqu' à la gorge. § obżarł się iako świnia; nie obezryy się, nie będźiesz chorował.
Obżeranie się. das Befressen. gourmandise, gloutonne mangerie.
Obźieram się, *F. obeyrzę.* sich umsehen, sich umschauen. regarder en arrière; regarder, voir derrière soi. § obeyrzyy się, Pan twoy idźie; obeyrzał się na mnie.
Ocemgnienie. Augenblick. moment, clin d'oeil, instant.
w ocemgnieniu, adv. in einem Augenblick. à l'instant, en un instant, en moins de rien.
Ocembrować, *F. ocembruię.* mit Bau-Holtz verwahren. garnir, couvrir de planches & de bois de charpente. § ocembrować studnią.
Ocembrowanie. das Belegen mit Bau-Holtz. l'action de couvrir avec de bois de charpente.
ocembrowanie w studni. die Wände im Brunnen. les parois dans un puits. § studniarze w studniach ocembrowanie biią.
Ocerklować, *vid.* Ocyrklować.
Ocet, *g. octu.* Eßig. du vinaigre. § w occie muszki bywaią.
ocet winny. Wein-Eßig. vinaigre, *m.*
ocet piwny, miodowy. Bier-, Meet-Eßig. du vinaigre de biére, d'hidromel.
ocet z wodą zmieszany. Eßig mit Wasser zum Trincken. oxicrat, breuvage composé d'eau commune & de vinaigre.
ocet z miodem zmieszany. mit Honig abgekochter Eßig. oximel, breuvage préparé de miel & de vinaigre.
Och! *interj.* ach! helas! o!
och ia nieszczęśliwy! o ich Unglücklicher! o que je suis malheureux!
Ochapia mię ⎫ co, kto. es kommt mir Ochapia mi się ⎭ vor, daß ich es (ihn) kenne. je crois, il me semble de l'avoir vû, de l'avoir entendu, de le connoître. § ochapia śię iakaż twarz, ni mi dobrze znaioma, ni mi też cale nieznaioma; ochapia mię ten głos.
Ochędostwo. 1) Reinlichkeit. 2) Weiber-Schmuck, Weiber-Putz. 3) Geräthe, Hausrath. 1) netteté, propreté. 2) atours, *m. plur.* ornement, parure de femme. 3) commoditez *f. plur.* meubles, *m plur.* ustenciles, *m. plur.* § 1) w ochędostwie się kocha. 2) kleynoty, suknie i insze ochędostwo. 3) piękna rzecz mieć ochędostwo w domu swoim, iako mosiądzowe, miedźiane, spiżane naczynia.
Ochędożka 1) reinliche Kleidung. 2) Weiber-Putz. 1) habilement net; habit bien ménagé. 2) parure de Dame; atours, *plur. m.*
Ochędożnie, *adv.* reinlich. nettement, d'une maniére nette. § ochędożnie się nośi.
Ochędożność. Reinlichkeit. netteté, propreté.
Ochędożny. reinlich. propre, net, nettéié.
Ochlańskie wino. Anjou-Wein. du vin d'Anjou.
Ochełznąć, *F. ochełznę.* zäumen ein Pferd. brider, emboucher un cheval; mettre une bride à un cheval.
Ochełznienie, ochełznanie. das Zäumen eines Pferdes. l'action de brider.
Ochełznony. gezäumet. bridé, embouché.
Ochlica. Flachs-Hechel. régaïoir, seran, affinoir.
Ochłoda. 1) Kühlung, Abkühlung. 2) Trost, Freude, Vergnügen. 3) Liebste; Mägdchen. 1) rafraîchissement, refroidissement. 2) soulagement, consolation, contentement, plaisir. 3) maitresse, amourette, déesse. § 1) w ćieniu dla ochłody siedźieć; po ogniu słonecznym przyiemne powstali ochłody. 2) Naywyższyy topnieiącemu od żalu domowi ochłodą będźie. 3) o swoiey domniemaney tylko myśli ochłodźie.
Ochłodnąć, *F. ochłodnę.* ⎫ 1) sich ab- Ochłodźić się, *F. ochłodzę.* ⎭ kühlen. 2) sich erfrischen, sich trösten, sich erfreuen, Muth bekommen. 1) se rafraîchir, se refroidir, devenir froid; refroidir. 2) se consoler, se rejoüir; reprendre courage;

rage; se soulager. § 1) po upałach słonecznych ochłodłem. 2) list twoy przeczytawszy nieco ochłodłem; ochłodnęła tę od niego otrzymawszy wiadomość.

gniewliwy ale się w net ochłodnie. er ist jachzornig, aber sein Zorn legt sich bald. il est emporté mais il s'apaise bientôt.

ochłodźić. 1) abkühlen. 2) erfreuen, erfrischen, erquicken. 1) rafraîchir, faire rafraîchir; refroidir, faire devenir froid. 2) soulager, consoler, contenter, combler du contentement. § 1) ochłodźić wino lodem, gorącą polewkę przelewaniem; wiatr mię ochłodził. 2) serduszko swoie ochłodził; zupełnym ukontentowaniem żądze swoie ochłodził.

Ochłodzenie. Abkühlung. rafraîchissement, refroidissement.

Ochłodzony. abgekühlt. refroidi, rafraîchi.

Ochmistrz. 1) Hofmeister an einem Hof. 2) Hofmeister eines jungen Herrn. 1) maître d'hôtel. 2) gouverneur d'un jeune Seigneur.

Ochmistrzowanie. das Hofmeistern. l'exercice de la charge d'un maître d'hôtel ou d'un gouverneur auprès d'un jeune Seigneur.

Ochmistrstwo. Hofmeisterey, das Amt eines Hofmeisters. la charge d'un maître d'hotel; les soins d'un gourverneur d'un enfant de qualité.

Ochmistrzuię. eine Hofmeisterey haben, das Amt eines Hofmeisters verwalten. exercer la charge d'un maître d'hôtel ou d'un gouverneur auprès d'un jeune Seigneur.

Ochmistrzyni. 1) Hofmeisterin bey Hofe. 2) Hofmeisterin eines jungen Frauenzimmers. 1) maitresse d'hôtel. 2) gouvernante d'une jeune Demoiselle.

Ochocę, Ochotuię kogo. tractiren, wohl bewirthen. regaler, divertir qu; faire bonne chère à qu. le bien traiter.

ochoćić się, ochotować się. schmausen, lustig seyn. faire bonne chère; festiner, banqueter.

Ochoczy. muthig, frisch. vif, vaillant, courageux. § ochocza cnota.

Ochopność, Ochopny, *vid.* Pochopność, Pochopny.

Ochota. 1) Muth, Lust, Munterkeit. 2) Schmaus, Lustbarkeit, Gastmahl. 1) vivacité, activité, promtitude, bonne volonté, envie à qu. ch. 2) un regale, riole, festin, banquet, bonne chère. § 1) ochota do nauk, do woyny, do służenia komu; ochota woienna; ochota gospodarska im głowy zawróciła. 2) byłem u niego na ochoćie; ochotę sprawić.

mieć ochotę do czego. zu etwas Lust haben. avoir de la disposition de qu. ch; prendre goût à qu. ch.

bez ochoty niespore roboty. ohne Lust gehet die Arbeit nicht von statten. coeur & courage font l'ouvrage.

Ochotnie, *adv.* 1) muthig, frisch. 2) gerne, willig. 1) vaillamment, vivement. 2) volontiers, avec plaisir, de bonne volonté, de bon coeur, de tout son coeur. § 1) ochotnie na nieprzyiaciela uderzyli. 2) ochotnie mi pożyczył; ochotnie mu służyć będę.

Ochotniczek. 1) muthiger Mensch. 2) lustiger Bruder. 1) brave; garçon plein de courage. 2) bon frére, bon chaland.

Ochotnik. muthiger, auserlesener Soldat. un brave; soldat hardi & vaillant. § krzyknie na ochotnika i towarzystwo; miał 30000 ochotnika.

Ochotny. 1) muthig, munter. 2) willig. 1) alaigre, vif, actif. 2) promt, prêt, tout disposé à.

Ochotuię, *vid.* Ochocę.

Ochramiam kogo, *v. m. F. ochramię.* einen lähmen. estropier, mutiler, érener qu.

Ochramieć, *F. ochramieię.* lahm werden. devenir estropié.

Ochraniam, *v. m. F. ochronię.* 1) sparen, rathsam mit etwas umgehen. 2) schonen, nicht sehr angreifen. 3) schonen, das Leben schencken. 4) verwahren, bewahren wider etwas. 1) ménager, garder, épargner; user d'économie, ne pas dépenser. 2) ménager, avoir quelque égard, quelque ménagement pour des choses ou pour des personnes. 3) épargner qu; donner la vie, donner quartier à qu. 4) défendre, garder, préserver, conserver qu. ch. contre. § 1) wie gdźie ochraniać, gdźie worki rozwiązać; ochraniał prace i kosztu. 2) ochraniać kogo na czym; ochraniać szaty, czyiey sławy, cnoty, maiętnośći. 3) szturmem miasto dobyli, gdźie żadney płći nie ochronili. 4) ochraniać głowy od źimna.

ochronić się czego, od czego. sich vor etwas verwahren, in Acht nehmen. se garder, se préserver, se prémunir, se pourvoir, se défendre; se donner garde de qu. ch. qui peut nuire. § ochronić się ięzykow ludzkich nie mogę.

ochraniać się. seiner selbst schonen. se ménager.

Ochrapieć, *F. ochrapię.* heisch werden. s'enrouër, s'égosiller, s'égueuler, perdre

dre la netteté de sa voix. § ochrapiał od wołania, od wrzeszczenia.
Ochrapienie. Heischerkeit. enrouëment, voix enrouée
Ochrapiony. heisch, heisch geworden. enroüé
Ochromić, *vid.* Ochramiam.
Ochromienie. Lähmung. Verlähmung. mutilation, estropîment, manquement en quelque partie du corps.
Ochrona. } 1) Sparung, Ersparung einer Sache. 2) Schonung, Bewahrung, Verwahrung, Erhaltung. 3) Gerichtsw. Vorbehalt, Vorbehaltung. 1) ménage, *m.* épargne de qu. ch. 2) ménagement, égard, considération, conservation. 3) *Droit:* reserve. § 1) wspaniałe bez ochrony pieniędzy i prace wystawuie pałace; mieć pieniądze, rzeczy w ochronie. 2) podiął się tego na ochronę Oyczyzny naszey; bez ochrony sławy twoiey to napisał; z ochroną zdrowia moiego to bydź nie może.
Ochronienie. }
z ochroną praw. ohne Nachtheil, mit Vorbehalt der Rechte. sans aporter de préjudice aux droits; saufs les droits. § na co się z ochroną praw Szlacheckich i Duchownych podpisuię.
mieć kogo w ochronie. einen schonen. ménager qu; avoir un ménagement, une considération pour qu.
bydź w ochronie. geachtet, geschonet werden. étre ménagé; étre consideré. § lasy w Saxonii w wielkiey są ochronie.
Ochroniciel. 1) Schoner, Sparer. 2) Erhalter, Vertheidiger. 1) ménager. 2) conservateur, défenseur. § 1) ochroniciel kosztu tak znacznego u Pana na łaskę zasłużył. 2) ochroniciel całości oyczyzny swoiey.
Ochrzcić, *F. ochrzcę.* 1) taufen. 2) taufen, Wasser zum Getränke giessen. 3) taufen; nennen. 1) bâtiser. 2) mettre bien de l'eau dans une boisson. 3) apeller, nommer. § 1) już ochrzcono a ieszcze się nie narodziło, *prov.* 2) ochrzcił barzo wino. 3) pokorne prośby groźbą ochrzcił.
Ochrzypieć, *F. ochrzypię.* heisch werden. s'enrouër, s'égosiller. § nie wrzeszcz ochrzypiesz.
Ochucham co, *v. m. F. ochuchnę.* anblasen, anhauchen. soufler, pousser son haleine autour de qu. ch.
Ochuchnienie. Anhauchung, Anblasung, Anhauch. un soufle; haleine poussée sur.
Ochuchniony. angehaucht, angeblasen. qui est incommodé de l'haleinée de quelqu'un.

Ochwacić konia. ein Pferd verschlagen, verfangen. causer la fourbure ou l'éparvin à un cheval.
Ochwacił się koń. das Pferd hat sich verfangen, sich verschlagen. le cheval est devenu fourbu.
Ochwacony koń. verschlagenes, verfangenes Pferd. cheval fourbu. § klacza ochwacona.
Ochwat. 1) die Rähe, das Verfangen oder Verschlagen der Pferde, davon sie geschwollene und steife Beine bekommen. 2) der Spaht, die Floß-Galle, ein Geschwulst in den Kniekehlen der Pferde. 1) fourbure, une maladie dont les jambes des chevaux s'enflent & se roidissent. 2) éparvin, autre maladie qui vient aux chevaux au dedans des jarrets.
Ochybiam, *v. m. F. ochybię.* fehl schlagen. manquer, faillir; ne pas réussir, étre trompé dans qu. ch. § ochybiły zboża; ochybiła mię nadzieia, urząd.
Ochydzam, *v. m. F. ochydzę.* 1) ein Grauen machen. 2) mißbieten. 3) anschwärtzen, verhaßt machen. 1) afadir; donner du dégoût pour qu. ch. 2) mesofrir; ofrir moins que la chose ne vaut. 3) noircir, difamer qu. § 1) ochydził mi tę rzecz. 2) ochydzić komu towar. 3) ochydźić krola u poddanych.
Ochylam co, kogo, *v. m. F. ochylę.* bemänteln; ein Laster verkleinern, entschuldigen; gering vorstellen. colorer, excuser, couvrir de quelque prétexte; plâtrer, déguiser; enveloper.
nie ochylaiąc mowić. gerade zu reden; kein Blat vor das Maul nehmen. parler de but en blanc; dire une chose tout plat, tout net à qu.
ochylaiący. der nicht mit der Sprache heraus will; der nicht gerade zu redet. qui ne parle pas franchement; qui envelope ses pensées.
Ochylanie. Bemäntelung, Entschuldigung. palliation, déguisement, prétexte, *m.* couleur, *f.*
* Ochynąć się, *F. ochynę.* 1) sich untertauchen, sich naß machen. 2) *fig.* das Eis brechen, den Weg bahnen. 1) se plonger, se mouiller. 2) *fig.* romper la glace, fraïer le chemin.
Ociągam, *v. m. F. ociągnę.* in der Küche: aufsaufen lassen, mürbe machen als über einem Kohl-Feuer, durchs klopfen. *terme de cuisine:* faire revenir, mortifier de la viande en la batant, ou metant sur des charbons alumez. § ociągniy kapłuna na węglach, na ogniu, w maśle.

ociągam się. ſich weigern, nicht dran wollen; Ausflüchte ſuchen, Schwürigkeit machen. tergiverſer; chercher des détours, des fuites & des échapatoires; uſer des ſubterfuges pour éviter une choſe; reculer de faire une choſe. § na wſzyſtko bacznie się ociągał; ociągali się wyprawą ludźi na woynę.

ociąga się koń zadem. das Pferd gehet mit den Hintern zurück le cheval dévuide.

ociągaiąc się. mit Weigerung, ungern. avec tergiverſation; avec repugnance, en biaiſant & tergiverſant; en uſant de tergiverſation; d'une maniére indéterminée, irréſoluë.

Ociąganie się. Weigerung, Widerwillen, Widerrede. tergiverſation; conduite peu ſincère de celui qui biaiſe, qui cherche des détours.

Ociątnie, Ociątność, Ociątny, *vid.* Ociętnie, Ociętność, Ociętny.

*Ociążam, *F. ociążę*; obciążam. beſchweren, beläſtigen. apeſantir, rendre plus lourde, plus peſant.

ociążać się, ociążać ſobie, ociążać. ſich beklagen, ſich beſchweren. ſe plaindre, faire des plaintes de qu. § ociążał się na Pana.

Ociążały, *vid.* Ociężały.

Oćiec, *vid.* Oyćiec.

Ociekam, *v. m. F. ociekne.* 1) abflieſſen, ablaufen. 2) anlaufen, aufſchwellen. 3) *fig.* ſich beneßen, ſich begieſſen. 1) dégouter, découler, tomber goute à goute. 2) s'enfler, boufir, ſe gonfler. 3) *fig.* ſe baigner; étre mouillé. § 1) ociekła woda z chuſty. 2) ocieka mi żyła; ociekły mu nogi. 3) iuż pola krwią ociekły.

ociekł mi czopek. das Hals-Zäpfchen iſt mir gefallen. j'ai la lüette abatuë.

Ocieczenie. Geſchwellung. enflure, tumeur, *f.* gonflement. § ocieczenie czopka.

Ociekły. angelaufen, geſchwollen. gonflé, boufi, enflé. § ociekłe mandle, śline iagody; ociekła żyła.

Ociekłość. Schwulſt, Geſchwulſt. enflure, gonflement, bouffiſſure.

ociekłość, nadętość nog. Geſchwulſt in den Füſſen. enflure qui vient aux jambes.

Ocielić się, *F. ocieli.* kalben. mettre bas un veau; vêler, faire un veau.

Ocieplały. abgeſchlagen, warm geworden, von der Witterung. devenu doux, débandé, relâché, *parlant du tems.* § ocieplałe powietrze.

Ocieplić się, *v. m. F. ociepli.* gelinde Wetter werden, von der Kälte abſchlagen. s'adoucir, ſe débander, ſe déſerrer, ſe relâcher, devenir un peu doux.

ocieplilo się. der Froſt hat nachgelaſſen; es iſt abgeſchlagen. le froid s'eſt débandé.

Ocieram, *v. m. F. otrę.* abwiſchen, abreiben. torcher, eſſuïer; ôter en frotant ce qui eſt humide ou ſec. § otrzeć łzy; otrzyy ſtoł.

ocieram się. 1) ſich abwiſchen. 2) im Gehen an einen ſtoſſen. 3) ſich an einen reiben. 1) s'eſſuier. 2) fraïer qu; heurter contre qu. en marchant. 3) ſe froter, ſe prendre, jetter la pierre à qu. § 1) otrzyy się z potu. 2) otarłem się o niego idąc. 3) otarł się o ściany nieprzyiaćielſkie; o Polſkę się Szwed otarł.

Ocieranie. das Abwiſchen. l'action de torcher, d'eſſuïer.

Ocierniam co, *v. m. F. ociernię.* mit Dornen umzäunen. environner, renfermer, clorre d'épines.

Ociętnie, ociątnie, *adv.* hartnäckiger, widerſpenſtiger Weiſe. obſtinément, opiniâtrément.

Ociętność, ociątność, Ociętość, 1) Hartnäckigkeit, Widerſpenſtigkeit, meiſtens von Thieren. 2) Widerwille, Weigerung. 1) obſtination, opiniâtreté, *on ſe ſert de ce mot en parlant des animaux.* 2) refus, repugnance; mécontentement, déplaiſir. § 1) ociętość konia. 2) bez ociętośći namienić nie mogę.

Ociętny, Ocięty. 1) hartnäckig, widerſpenſtig; ſtarr, vom Menſchen iſt das Wort Uporny beſſer. 2) widerſtrebend, kaltſinnig, widriggeſinnt. 1) roide, obſtiné, opiniâtre, *en parlant d'homme le mot* Uporny *eſt meilleur.* 2) repugnant, contraire, refroidi. § 1) koń, woł ociętny. 2) ociętna do woyny ochota.

ocięty. gepeitſchet. foüeté.

Ociężałość. 1) groſſe Beſchwerung, Beläſtigung. 2) Trägheit, Mattigkeit eines Gliedes; Schwere in demſelben. 3) Trägheit, Verdroſſenheit, Unluſt. 1) charge lourde. 2) peſanteur, laſſitude d'un membre, qui vient des vapeurs groſſiéres. 3) peſanteur d'eſprit; lenteur, *f.*

Ociężale, *adv.* verdroſſen, ohne Luſt. lourdement, peſanment, mal-grè ſoi, avec peine, avec dificulté.

Ociężały. 1) beladen, beläſtigt, beſchwert. 2) von Kranckheit oder Alter abgemattet, träg, ſchwer, matt. 3) laß, verdroſſen, ſchläfrig, langſam. 1) lourde, peſant. 2) peſant, foible, acablé, abatu par une maladie, par la vieilleſſe. 3) las, pareſſeux, lourde, pèſant; qui a peu de feu & de vivacité. § 1) ociężałe okręty. 2) ſtarośćią ociężała ręka cnoty

twoie odryſować nie zdoła; głowa go boli, wſzyſtek oćiężały. 3) oćiężały do roboty, w radach, w pracy.

Oćiężam, *vid.* Oćiążam.

Oćiężeć, *F. oćiężeię.* ſchwer werden. s'apeſantir, devenir peſant; devenir lourde. § bałwan ſoli od wilgoći oćiężał; członki mu po tey ćiężkiey pracy oćiężały.

Oćinam co, *F. otnę.* 1) ausgeitſchen. 2) behauen. 1) foüeter; donner le foüet bien ſerré. 2) hacher, couper à l'entour. § 1) oćiąć grzbiet kańcugiem. *2) oćinać (obćinać) drzewo.

Oćiſk, *g. u.* aufgeriebene Wunde. écorchure, petit endroit de peau écorché.

Oćiſkać śię czym. ſich womit wund reiben. s'écorcher, ſe bleſſer la peau.

Oćioſuię, *v. m. F. oćieſzę.* 1) bezimmern. 2) abhobeln; höflich machen, abrüffeln. 1) charpenter, équarir. 2) décraſſer, débourrer. déniaiſer, rendre qu. poli. § 1) oćioſać drzewo. 2) oćieſz tego nieoczoſzańca.

Oćiſnąć co czym, *F. oćisnę.* feſt umhüllen, umwickeln. preſſer contre; ſerrer, couvrir qu. ch. d'une envelope de tous côtez.

oćiſnąć śię w płaſzcz, płaſzczem. ſich in ſeinen Mantel einhüllen. s'enveloper de ſon manteau d'une maniére très ſerrée.

Ocknienie. Erwachung. reveil.

Ocknąć śię, *vid.* Ocykam śię.

Octowy. Eßig-, von Eßig; zu Eßig. de vinaigre; au vinaigre.

octowa flaſzka. Eßig-Fläſchchen. vinaigrier; petit vaſe où l'on met du vinaigre.

Ocucam śię, *v. m. F. ocucę.* / Ocykam śię, *F. ocknę.* erwachen, aufwachen. ſe reveiller, s'éveiller, commencer à veiller. § ockniy śię iuż czas; z głębokiego ſnu śię ocknął.

Ocyrklować co, *F. ocyrkluię.* 1) umzirckeln. 2) *fig.* einſchräncken, Gräntzen ſetzen. 1) faire un cercle autour de qu. ch. 2) *fig.* borner qu. ch; mettre des bornes à qu. ch.

*Ocz, o co, czemu, dla czego? warum? pour quoi, par quelle raiſon?

ni ocz; bez przyczyny. um nichts; ohne alle Urſache. ſans aucune raiſon; pour un rien. § ni ocz go bito.

Oczarowanie. das Behexen; Hexerey. enſorcelement, le charme, enchantement, ſortilege, *m.*

Oczarowany. behext. enſorcelé, enchanté.

Oczarować, *F. oczaruię.* behexen. enſorceler, enchanter, charmer.

Oczechrać, *vid.* Oczochrać.

*Oczekawam. / Oczekiwam. / Oczekuię. warten, erwarten. atendre. § oczekiwać matki, liſtu od oyca.

oczekiwać śię. auf einander warten. s'entre-atendre; atendre l'un l'autre. § oczekiwaią śię aż śię zleżią.

*Oczekawanie. / Oczekiwanie. Erwartung. atente, l'action d'atendre.

Oczekiwany. erwartet. atendu.

Oczembrowanie, *vid.* Ocembrowanie.

Oczerſtwiam, *v. m. F. oczerſtwię.* erfriſchen, beleben. rafraîchir, vivifier. § żielona farba oczy oczerſtwia; ta nowina ſerce moie oczerſtwiła.

oczerſtwiać śię. ſich erfriſchen. ſe rafraîchir.

Oczerſtwienie. Erfriſchung. rafraîchiſſement. § ogrody ſą na pokoy i oczerſtwienie, nie na gnuśność.

Oczko. 1) Aeuglein. 2) Ducaten-Eßchen. 3) Auge vom Fett in der Suppe. 4) kleinäugiger Menſch. 1) petit oeil. 2) grain, le plus petit poids pour peſer les ducats. 3) étoile, perle de graiſſe dans une ſoupe. 4) celui qui a des petits oeils. § 1) oczkami lubieźnie patrzyć. 2) czerwony złoty 64 oczek waży. 3) oczka w roſole.

ten czerwony złoty trzech oczek nie doważa. dieſer Ducaten iſt drey Eßchen zu leicht. ce ducat eſt léger de trois grains.

oczko. / oczkowaty kamień. Augenſtein, ein Edelſtein, ſo die Geſtalt eines Auges hat. pierre precieuſe qui repréſente un oeil.

oczkowaty, oczyſty. vielaugig, voller Augen. plein d'yeux. § Argus oczkowaty.

oczkowata ſol. Art von ſehr weiſſem Saltze. ſorte de ſel fort blanc.

Oczny. 1) Augen-. 2) Augen-, gut für die Augen. 1) des yeux, qui regarde les yeux; qui apartient aux yeux. 2) oculaire, qui ſert pour l'oeil. § 1) oczny gnoy, oczny kącik.

oczne lekarſtwo. Augen-Artzeney. un colire; un remède dont on ſe ſert pour les yeux.

Oczochrać, *F. oczochrzę.* den Koth abkratzen, abreiben. décroter. § oczochraj trzewiki moie z błota.

Oczosnąć, *F. oczosnę.* abſchälen, einem Baum die Rinde abziehen. écorcer; lever l'écorce, ôter l'écorce d'un arbre. oczośniy tę gałąź.

Oczy, iſt der *pluralis* von oko. *c'eſt le pluriel d'* oko.

Oczyśćialnia, mieyſce oczyśćienia. Reinigungs-Ort. lieu où l'on purge, où l'on nettéïe qu. ch.

Oczyśćialny. in geiſtlichen Reden: reinigend,

gend, versöhnbar, versöhnlich. *terme de dévotion:* expiatoire, d'expiation, qui sert à expier.

Oczyśćiam. } *v. m. F. oczyszczę.* 1) reinigen, säubern. 2) reinigen, versöhnen, in geistlichen Schriften.
Oczyszczam. } 1) nettéïer, purger. 2) *terme de dévotion:* expier, purifier. § 1) oczyśćić co od plugastwa; oczyśćił Państwo z takiey głowy bezecney. 2) oczyśćić serce, duszę swoię.

oczyśćić śię. sich von seinen Sünden reinigen. se purifier; se défaire de ses taches.

oczyśćić śię słowy. von sich ablehnen, sich rechtfertigen. se justifier, se disculper, se purger, s'excuser.

Oczyśćićiel. Reiniger, Versöhner, der von Sünden reiniget. qui rend pur & net de péchez.

Oczyśćienie. } 1) Reinigung. 2) Theol.
Oczyszczenie. } Reinigung, Versöhnung. 1) action de nettéier; purification, purgation. 2) *Téolog.* purification, expiation.

Oczyszczenie P. Maryi. Mariä Reinigung. Purification; l'une des fêtes de la Vierge.

oczyszczenie słowne. Entschuldigung, Rechtfertigung. justification, excuse.

oczyszczeniu służąca rzecz. Versöhn-Opfer. un sacrifice expiatoire; action qui est faite pour expier un péché.

Oczysty, oczy maiący. sehend, das Augen hat. voiant; qui a des yeux.

Oczywiśćie, *adv.* 1) sichtbarlich; vor Augen, zusehends. 2) augenscheinlich, klar, deutlich. 1) oculairement, à vuë d'oeil; à l'oeil. 2) palpablement, évidemment, manifestement, visiblement, ouvertement. § 1) oczywiśćie (na oko) to widźiał.

oczywiśćie śię pokazuie. es liegt deutlich vor den Augen. cela ce voit à l'oeil.

pozew oczywiśćie dany. gerichtliche Vorladung, die man dem Beklagten selbst in Beyseyn der Zeugen einhändiget. ajournement personnel, qui se donne à un acusé en présence des témoins.

Oczywistość. Augenschein; Klarheit, klarer Beweis, offenbare Gewißheit. évidence, la vuë des yeux, perspicuité, certitude manifeste.

Oczywisty. 1) augenscheinlich, offenbar. 2) der es mit seinen Augen gesehen hat. 3) Gerichtsw. ergangen oder emanirt ex plenaria causæ cognitione. 1) évident, clair, manifeste. 2) oculaire; qui a vu, qui parle de visu; qui voit de ses propres yeux; qui voit à l'oeil. 3) *Droit:* émané, rendu aprés une entiére connoissance de la cause. § 1) rzecz to oczywista. 2) świadek oczywisty. 3) oczywisty dekret Trybunału.

oczywisty świadek. ein Augen-Zeuge, der es selbst gesehen hat. record; témoin oculaire.

Od, *pr. g.* vor etlichen *Consonanten* setzet man wegen einer gelinden Aussprache ode. 1) von; diese *Præposition* giebet der Lateiner mit a, ab. *pour adoucir la prononciation on met* ode *devant les mots qui commencent par quelques consonnes.* 1) de; *les Latins expriment cette préposition par* a, ab. § od ćiebie idę; wstać od stołu, od wieczerzy; ode mnie listy; kłaniam od brata; od kogo słyszałeś, co o nim mowisz.

od miasta nieprzyiaćiela odpędźił. er hat den Feind von der Stadt gejaget. il a chassé l'enemi de devant la ville.

od — do. von — zu; von einem — zum andern. d'un — à l'autre; de — à. § od domu do domu; ode drzwi do drzwi.

od słowa do słowa. von Wort zu Wort. de mot à mot.

2) seit, von. dès, depuis, de. § ode dnia wczorayszego; od tego czasu nie widźiałem go; od początku świata tak było.

od roku do roku. von einem Jahr zum andern. d'une année à l'autre.

3) von, durch. de, par. § za to od Pana bity, a ia chwalony.

od rozboynikow zabity. er ist von den Strassen-Räubern erschlagen worden. il est tué par les brigands.

4) von, vor, bey Leidenschaften und Krankheiten. par, de, à cause *d'une maladie ou d'une passion.* § oszalał od frasunku, od miłośći; płakał od żalu, od radośći; od febry, od kamienia umarł; od starośći doyrzeć nie może.

5) wider, für, von Kranckheiten. à, contre, pour, *parlant des maladies.* § lekarstwo od febry (na febrę) od upićia, od pragnienia.

6) wegen, von wegen, in Betrachtung. pour, par; eu égard, à cause de. § kosztowna od (dla) kunsztu, od pracy robota; miasto sławne od wyśmienitych rzemieślnikow; kośćioł wyśmienity od marmuru.

7) für. pour. § od mieszkania (za mieszkanie) płaćić; od pisania, od noszenia zapłata.

8) zu, zu einem Gebrauch. pour, à, pour quelque usage. § od (do) lata budynek; od porady, od listow, od pisania człowiek; szczotka od szat, od lnu.

9) in, in folgenden Redens-Arten. sur, *dans les expressions suivantes.*
od żelaza, od drzewa rzemieślnik. ein Handwercker, der in Eisen, in Holtz arbeitet. un ouvrier qui travaille sur le fer, sur le bois.
10) als, bey einem *Comparativo.* que, *avec un comparatif.* § bogatszy od kupca.

* * *

Od, *pr. insf.* vor den *Verbis* hat diese *Præposition* folgende Bedeutungen. *cette préposition étant à la tête d'un verbe marque les sens suivans.*
1) ab, zurück, wieder, das ist eine wiederholte Handlung. *c'est la particule françoise* re.
odbierać. zurück nehmen. reprendre.
odsyłać. abschicken, zurück schicken. renvoïer.
oddać. abgeben. redonner.
odchorować. wieder kranck werden. retomber dans une maladie.
2) auf, er, von einer Handlung des Eröfnens. de, *ou l'action d'ouvrir.*
odszpuntować. aufspinden. débondonner.
odetkać. aufstopfen. déboucher.
odpieczętować. aufsiegeln. décacheter.
3) ab, weg. de; *c'est l'action de lever qu. ch. de qu. ch. en coupant ou en déchirant &c.*
odiąć. abnehmen. ôter qu. ch de qu. ch.
odlać. abgiessen. décanter.
oderznąć. abschneiden. couper de qu. ch.
4) weg, von einem Orte weg. s'en, *l'action de se retirer d'un lieu.*
odiechać. abreisen. s'en partir.
odeyść. weggehen. s'en aller.
5) ab, einen Anfang und Ende anzudeuten. *l'action de commencer & d'achever.*
odśpiewać. absingen. commencer & achever de chanter.
odmowić. hersagen. reciter; commencer & achever de parler.
6) ver; genung, als weinen, büssen. cesser de pleurer, de se repentir *&c.* pleurer assez, se repentir assez *&c.*
odboleć. verschmertzen. se défâcher, cesser de se fâcher.
odpokutować. genung büssen. se repentir assez.
odpłakać. genung beweinen. pleurer assez.
7) ab, statt der Bezahlung, statt der Schuld. en recompense, en païement, au lieu du paiement d'une dette.
odrabiać komu co. einem etwas abarbeiten. travailler pour qu. à comte de sa dette.
Odźć, *vid.* Odymam.
Odarcie, *vid.* Odzieranie.
Odartusz. im Schertz; ein Mensch in zerrissenen Kleidern. *burlesq.* un homme couvert de haîlons.
Odarty, *conf.* Odzieram. 1) abgeschält, abgehäutet. 2) abgerissen, der Lumpen trägt. 1) écorcé ou écorché. 2) celui qui porte des habits déchirez.
Odbeczeć, *F. odbeczę.* büssen, mit seiner Haut bezahlen. en avoir sur les doigts; païer de sa peau. § odbeczał tego uczynku.
Obicie, *vid.* Odbiianie.
Odbieg wody. Abfluß, Ablauf, Abfall, Wasser Fall. découlement, chute d'eau.
Odbiegam, *v. m. F. odbiegnę, odbieżę.* 1) von etwas laufen. 2) verlassen, im Stiche lassen. 1) se dérober, s'enfuir de qu. ch; s'en aller vîte, aller à la hâte, courir de qu. ch. 2) déserter, abandonner, délaisser, quiter qu; tourner le dos à qu. § 1) odbiegłeś warstatu, a pilną mamy robotę. 2) odbiec kogo w potrzebie, w niebezpieczeństwie.
roboty (od roboty) odbiegł. er ist von der Arbeit gelaufen. il a quité, il a laissé son travail; il s'est derobé de son travail.
odbiec sprawy sądowey. einen Proceß desertiren. déserter un procès.
odbiegaiący. } Verlasser. qui abandonne qu.
Odbiegacz. }
odbiegacz szyku. ausgerißner Soldat. soldat qui abandonne son rang.
Odbiegły. verlassen. abandonné.
Odbieram, *v. m. F. odbiorę.* 1) einem etwas nehmen, wegnehmen; berauben. 2) eines Amts entsetzen; einem das Amt nehmen. 3) wieder abnehmen, erobern. 4) empfangen, erhalten. 5) abnehmen, absondern. 1) ôter, prendre, enlever, ravir, emporter à qu. qu. ch. 2) destituer qu; ôter, priver, dépouiller qu. d'une charge. 3) reprendre, reconquerir, remporter, prendre de nouveau; se saisir de nouveau de; ravoir, recouvrer. 4) recevoir, avoir, toucher. 5) séparer. § 1) odbierz mu coś mu dał; śmierć nam go odebrała. 2) odebrano mu tę godność, ten urząd. 3) odebrać nieprzyiacielowi miasto. 4) odebrałem pieniądze, kupno od kupca, towary, listy. 5) co lepsze odebrał (odłączył) z kupy.
odbieram co do siebie. etwas zu sich nehmen. prendre quelque chose sur soi.
skutek swoy odebrać seine Würckung haben. avoir, remporter son éfet. § skutek swoy moia prośba odebrała.
odbieraiący spadek. der Ablativus in der Grammatic. *Gramm.* l'Ablatif.

Odbieranie. 1) das Wegnehmen, Nehmen. 2) das Empfangen, Erhalten. 1) l'action d'ôter; de priver; de remporter. 2) l'action de recevoir; recette.

odbieraniu służący. Gramm. der Ablativus. *Gramm.* l'Ablatif.

Odbieżany. verlassen. abandonné, délaissé, désert. § ziemia pusta i odbieżana. *rzecz odbieżana*. Rechtsw. ein derelictum; eine mit Willen verlassene Sache. *Droit*: chose à dessein abandonnée.

Odbieżenie. Verlassung, Aufgebung. abandonnement, délaissement. § odbieżenie szyku.

odbieżenie sprawy. Desertion eines Proceß. désertion; abandonnement d'une cause judiciaire.

Odbieżony, *vid.* Odbieżany.

Odbiiam, *v. m. F. odbiię.* 1) aufschlagen, abschlagen, losreissen was angenagelt gewesen ist. 2) wieder schlagen 3) abschlagen, abjagen, abnehmen als Gefangene. 4) abschlagen einen Stoß oder Hieb. 5) zurück werfen als einen Pfeil. 6) zurück werfen als Strahlen. 7) zurück treiben, zurück jagen den Feind. 8) einem auf die Finger klopfen; strafen; sich rächen. 9) absegeln, vom Lande stossen. 10) aufstossen als der Magen. 1) défoncer, ôter le fonds d'une futaille; forcer, éfoncer, enfoncer, briser, casser, rompre qu. ch. pour l'ouvrir; des-encloüer, décloüer qu. ch. 2) fraper celui qui nous à frapé. 3) faire lâcher prise à qu; recourir, délivrer. 4) parer, rabatre un coup. 5) rejetter, renvoier le dard 6) rejetter, renvoier les raïons, réverberer; refléchir. 7) repousser, rechasser, recogner, relancer l'ennemi. 8) donner sur les doigts à qu; punir qu; se revancher sur. 9) lever l'ancre; partir, faire voile; mettre à la voile; démarer. 10) revenir; raporter, faire bondir le coeur; revenir à la bouche. § 1) odbiy tę beczkę; odbił kłotkę, drzwi, deskę, zamek. 2) odbiłem mu bo mię uderzył. 3) odbiliśmy nieprzyiaćielowi poymanych, łupy zabrane. 4) odbić miecz, sztych, raz. 5) odbić na kogo strzały, poćiski. 6) zwierćiadło odbiia figury, promienie. 7) odbić od śiebie naiazd, nieprzyiaćiela; moc mocą odbiiać; odbiiali nas wały od brzegu na głębią; odbiia mię wiatr. 8) odbiię tę spraweczkę na ćiebie; odbiią to na tobie, coś posły nie szanował. 9) tegoż dnia odbiliśmy; iuż okręt od brzegu odbiiał. 10) chrzan odbiia.

odbić skorę na kim. einem das Fell brav durchgerben. casser les os, donner une volée de coups de bâton à qu.

odbiiać śię. 1) zurück strahlen, zurückprallen. 2) stossen, von Feuer-Röhren. 3) sich die Füsse an etwas wund stossen. 1) se réverberer, réfléchir; rejaillir. 2) répousser, faire un éfort en ariére, *parlant des canons à feu*. 3) se blesser les piez en se heurtant contre qu. ch. § 1) odbiia śię słońce, promień od zwierćiadła. 2) aby śię pistolet wzad nie odbiiał, mocno go trzymać trzeba; barzo śię ta rura odbiia. 3) odbił śię koń na grudźie; gdy śię pies poodbiia, że rany w piętkach albo pod stopami będą.

głos śię odbiia es wiederschallet; es ist ein Wiederschall. il retentit, il resonne; on entend un éco. § odbiia śię głos od gor, od lasow.

odbiiaiący śię. zurückprallend. repercursif. § promienie odbiiaiace śię

Odbiianie. } Odbićie. } 1) das Aufschlagen, Abschlagen; das Abreissen einer angenagelten Sache. 2) das Abschlagen, Zurückschlagen, Zurücktreiben der Feinde. 3) Abwendung eines Stosses oder Hiebes. 4) Absegiung eines Schiffes. 1) l'action de forcer, d'abatre; de décloüer, de rompre ce qui a été ataché, ou fermé. 2) repoussement, l'action de repousser l'ennemi. 3) parade; l'action de parer un coup. 4) le depart d'un vaisseau, la partance. § 1) odbiianie przybitey deski, odbićie zamku tego, beczki. 2) po odbićiu nieprzyiaćioł powroćiliśmy. 3) odbićie sztychu, razu szablą. 4) odbiianie od lądu, od brzegu.

odbiianie śię. 1) Rückschein, Rückprall der Strahlen. 2) Rückfall, Wiederkehre des Windes, des Wassers. 3) das Stossen eines abgeschossenen Gewehrs. 1) refléchissement, réverberation, rejaillissement, renvoi de la lumiére, des raïons. 2) retour du vent, de l'eau en un même endroit. 3) repoussement d'une arme à feu, quand on la tire. § 1) odbianie śię farby, promieni. 2) odbiianie śię wiatru, wody.

odbiianie śię głosu; *odgłos*. ein Wiederschall, ein Echo. un éco; un son redoublé.

Odbity. 1) abgerissen als ein angenageltes Brett, aufgeschlagen als ein Faß, eine Stube. 2) dem Feinde abgeschlagen, aus dessen Händen gerissen. 3) parirt, abgewandt als ein Stoß. 4) abgetrieben, weggeschlagen als der Feind. 1) forcé, enfoncé, rompu, brisé, décloué. 2) délivré des mains de ses enemis, regagné.

3) paré

3) paré, évité; qu'on a paré. 4) repoussé, chassé, rechassé. § 1) zamek odbity; izba, beczka odbita. 2) zdobycz odbita; więźień odbity. 3) sztych, raz odbity. 4) odbitych goniono nieprzyiaćioł.

Odbolały. verschmertzt. digeré, mis en oubli; de quoi on ne se chagrine plus.

Odboleć, *F. odboleię.* verschmertzen. mettre en oubli quelque afliction; oublier, passer sa douleur, cesser de s'afliger; se defâcher; trouver fin à sa douleur. § odbolałem tego; odbolało mi to.

Odbrzmiewam. erschallen, erthönen. résonner, retentir.

Odbrzmiewanie. Schall, Hall. retentissement.

Odbyćie, *Odbyt. Loßwerdung, Veräusserung aliénation; l'action de se défaire de qu. ch.

odbyt. 1) Abgang, Verkauf, Vertrieb der Waaren. 2) Heilk. Aussondrung, Auswurf der natürlichen Unreinigkeit. 3) Loch im Hindern. 4) Stuhl, Stuhlgang. 1) défaite, débit; vente facile d'une marchandise. 2) *Médec.* excretion. 3) anus, conduit naturel; le trou par ou sortent les excremens du ventre. 4) excrement qui sort du ventre; selle. § 1) nie ma odbytu na towarach. 2) odbyt z ćiała rzeczy niepotrzebnych albo szkodliwych przez usta, nos, uszy, przez wrzody fistuły. 3) wrzod mu zaśiadł odbyt. 4) chory miewa odbyt.

odbyt kuchenny. Küchen-Gosse, Goß-Stein. lavoir, les égouts de la cuisine.

Odbyty człowiek. der sich leicht abweisen, abfertigen läßt. celui qui se laisse éconduire aisément.

odbyty pokarm, niezatwardzaiący żołądka, kiszek. Speise die leicht zu verdauen ist. viande de facile digestion.

Odbywam, *F. odbędę.* 1) los werden, verkaufen. 2) mit etwas davon kommen, loskommen. 3) einen abfertigen, los werden. 1) se défaire de qu. ch; débiter, vendre qu. ch. 2) se défaire, se débarrasser, se dépetrer de. 3) éconduire qu; se débarrasser de qu. adroitement. § 1) odbyłem (pozbyłem) towaru mego. 2) odbyłem tego kłopotu talarem; iednym guzem tego odbyłeś. 3) odbyć (odprawić) kogo.

byle ieno tym odbyć. wenn man nur damit loskommen kan. pourvûque l'on en soit quite pour cela.

byle odbyć. obenhin; nicht mit Fleiß. par maniére d'acquit, à la légére, du bout de doigt; négligenment. § robił byle odbyć.

odbyć dłużnika nadzieią. er hat den Schuldmann mit Hoffnung abgespeiset. il a servi son créditeur d'espérance.

Odbywanie, *vid.* Odbyćie.

Odcerklować, *vid.* Odcyrklować.

Odchćiewa mu śię, *v. imp. F. odechce.* die Lust vergehet ihm; er hat die Lust verlohren. l'envie en passe; l'envie ne le prend plus; il n'est pas en humeur de; il perd l'apetit de. § odechce śię im tu przyyść; odechćiało mi śię pić, ieść; odechćiało ći śię tey rzeczy.

Odchod, *vid.* Odeyśćie.

**odchod przyrodzony, łayno.* Menschen-Koth. excrement du ventre; merde.

Odchodzę, *v. m. F. odeydę.* 1) weggehen. 2) gehen, abgehen als Waare. 3) färben; abgehen als eine nasse Farbe. 4) von einem gehen, durch den Stuhlgang gehen. 5) zurück fliessen, zurück treten, ablaufen als die See. 6) ablaufen; mit Gehen eine Schuld abarbeiten. 1) sortir, s'en aller, se retirer. 2) se débiter; étre en débit; étre de débit, avoir cours. 3) teindre, se détacher, tâcher; ne tenir point comme une couleur qui n'est pas encore séche. 4) couler, sortir du corps par les conduits naturels. 5) retourner, remonter, couler vers sa source, avoir son reflux. 6) aquiter une dette en faisant des allées & des venues pour qu. § 1) odszedł na miasto niemasz go w domu; nie odchodź proszę; odchodzę od ćiebie a co iesżcze rozkażesz; iuż odeydę a masz co więcey. 2) dobrze odchodzą towary. 3) odchodźi ieszcze farba. 4) niestrawiony pokarm od niego odchodźi; cało odeszło od niego. 5) morze odchodźi i przychodźi pod Hamburkiem. 6) odchodźić komu dług.

odeyść od śiebie; odeyść od rozumu. von Verstande kommen. sortir de son bon sens.

bydło odchodźi. das Vieh fällt um, es ist ein Vieh Sterben. la mortalité est sur le bétail.

Odchodzenie. das Weggehen. l'action de s'en aller. § dźiało śię to podczas odchodzenia moiego.

odchodzenie morskie. Rückfluß, Ablauf der See. reflux de la mer; le retour des flotes de la mer. § morskie odchodzenie i przychodzenie.

odchodzenie od śiebie; odchodzenie od rozumu; odeyśćie od rozumu. Wahnwitz, Ausschweifung, Raserey. aliénation; trouble, *m.* renversement, égarement d'esprit; manie.

Odchowały. groß gezogen; erzogen. qui est

eſt devenu grand; élevé; fait. § ma odchowałą (dorosłą) corkę na wydaniu; odchowały ćielec.

Odchowuię, *F. odchowam.* 1) groß ziehen; erziehen. 2) erwärmen, laben, erquicken. 3) von der Brust absetzen; gewöhnen. 1) nourrir & élever; entretenir; nourrir & avoir ſoin. 2) ſoulager rechauſer, redonner la chaleur; retablir, remettre en vigueur. 3) ſévrer un enfant, un veau, ne leur donner plus à têter. § 1) odchowała dźiećię, bydlę nędzne, kurczę; na ſwoię ſyna odchowuie wiarę. 2) odchować członek zaźiębiony. 3) matka dźiećię od pierśi odchowała.

odchować śię. zunehmen, fortkommen, zu Kräften kommen, groß werden. devenir grand ſe nourrir; ſe dénouër. § młodźizna z robactwa śię odchowuie; kiedy śię żydźi nieco odchowali śiła od śiebie płaćić muſzą.

Odchwalam, *v. m. F. odchwalę.* wieder loben. loüer celui qui nous a loüé.

odchwalić śię. genung preiſen, rühmen; mit etwas ſehr zufrieden ſeyn. ne ſavoir aſſez loüer; ſe loüer, étre ſatisfait, étre très content de qu. ch. § odchwalić śię nie mogę wyświadczonych dobrodźieyſtw.

Odchylam, *v. m. F. odchylę.* 1) ablencken, wegbiegen. 2) fig. ablencken, abführen. 1) détourner; ôter qu. ch. en la pliant ou courbant; courber d'autre côté une choſe atachée. 2) détourner, éloigner, divertir qu. de qu. ch. § 1) odchyl tę gałąź. 2) odchylać kogo od rzeczy mu ſzkodzących.

Odćiągam, *v. m. F. odćiągnę.* 1) ſeitwärts ziehen, wegziehen. 2) abziehen, abhalten. 3) abziehn abmarſchieren als eine Armee. 4) abnehmen, abſondern, abziehen. 1) ôter qu. ch. en la tirant, retirer en arriére. 2) détourner, éloigner, arracher qu. de qu. ch. 3) évacuër une place, un païs; ſortir, décamper d'un lieu. 4) détacher, ſéparer, ôter, ſouſtraire de qu. ch. § 1) odćiągniy ten powroz. 2) odćiągnąć go od tego zamyslu nie mogę. 3) woyſko odćiągnęło; odćiągnąć woyſkiem. 4) odćiągniy tę liczbę od ſumy.

Odćiąganie, odćiągnienie. 1) das Abziehen. 2) das Abhalten von etwas. 3) das Abziehen der Kriegs-Völcker. 4) das Abziehen, Abnehmen; Abzug. 1) l'action de retirer en arriére. 2) diſtraction, divertiſſement, éloignement de qu. ch. 3) l'action de décamper d'un lieu, d'évacuër. 4) l'action d'ôter, de ſouſtraire de qu. ch; rabais, décomte, *m.* ſouſtraction. § 1) odćiąganie powrozu. 2) odćiąganie kogo od siebie, od czego. 3) odćiąganie woyſka. 4) po odćiągnieniu tey liczby zoſtaie ieſzcze.

odćiągnienie. Abzug, Abmarſch der Kriegs-Völcker. retraite, départ, décampément d'une armée.

Odćiągniony. 1) ſeitwärts gezogen. 2) abgezogen, abgeſondert. 3) abgezogen, abmarſchirt. 1) retiré en arriére. 2) ſéparé, ôté de qu. ch. 3) décampé, ſorti.

Odćięćie. 1) Abhauung. 2) Meßk. ſ. Odćinek 3). 1) coupe, coupure; retranchement de qu. ch. qu'on fait par le fer. 2) *Géom. voiez* Odćinek 3).

Odćierpieć co, *F. odćierpię.* verſchmertzen, den Schmertz ausgeſtanden haben. paſſer, oublier ſa douleur; ceſſer de s'afliger.

Odćięty. abgehauen. coupé, tranché.

Odćimiam, *F. odćimię.* aus dem Lichte treten. ſe retirer, s'ôter du jour, de la lumière à qu. § odćim mi abym mogł czytać.

Odćinam, *v. m. F. odetnę.* 1) abhauen. 2) Rechenk. abziehen, abnehmen. 1) retrancher, emporter avec un fer; amputer. 2) *Aritm.* ſouſtraire. § 1) odćiął mu rękę. 2) odetniy część czwartą ſumy.

Odćinek 1) Abſchneidſel 2) Abſencker. 3) Meßk. Abſchnitt eines Circkels oder Umkreiſes. 1) rognure, retaille, ce qu'on a ôté de qu. ch. 2) provin. 3) *Géomet.* ſegment; portion de cercle. § 1) odćinki ſkor. 2) anguł odćinku.

odćinek winny wſadźić im Weinberg: ſencken; Abſencker legen. provigner.

Odćiſk, *vid.* Otręt.

Odcyrklować co, *F. odcyrkluię.* abzirckeln. compaſſer; meſurer avec le compas.

Odczarować co, *F. odczaruię*; odczynić. beſprechen, entzaubern. des-enchanter, des-enſorceler, délivrer de l'enchantement.

Odczarowanie, odczynianie, odczynienie. das Beſprechen; die Entzauberung. les contre-charmes, *m.* charmes contraires, des-enchantement, des-enſorcelement. § odczynianie czarow, urokow; słowa na odczynienie choroby i zaklinanie wężow.

Odczarowany, odczyniony. beſprochen, entzaubert desenſorcelé.

Odczęſtować, *F. odczęſtuię.* einander tractiren; einem wieder Ehre anthun. regaler celui qui nous a traité; s'entretraiter.

Odczosnąć, *vid.* Uczoſnąć.

Odczośnienie, *vid.* Uczośnienie.

Odczyniam, *F. odczynię, vid.* Odczarować.

Oddaię,

Oddaię, *v. m.* } *F. oddam.* 1) abgeben, wiedergeben. 2) abgeben, liefern, einhändigen, zustellen. 3) vergelten. 4) ablegen, abstatten. 5) geben, schicken als in die Schule. 6) trauen die Verlobten. 7) widmen, opfern. 8) empfehlen. 1) redonner, restituer, rendre ce qu'on doit. 2) remettre qu. ch. à qu; faire tenir qu. ch. à qu. 3) recompenser, païer, reconnoitre; étre reconnoissant de qu. ch; ressentir, avoir du ressentiment; avoir du ressouvenir d'une bonté ou d'un injure reçuë. 4) témoigner; faire paroitre, faire voir, rendre, faire; s'aquiter de quelque devoir, de quelque civilité. 5) envoier, mettre en (à l') école, dans un couvent. 6) épouser, marier; bénir un mariage. 7) dévouër, consacrer, ofrir à Dieu. 8) recommender qu. à qu. § 1) oddać rzecz pożyczoną, dług; oddał mi dług Saskiemi pieniędzmy, złotem. 2) oddałem mu listy. 3) oddać komu dobrodzieystwo, łaskę, miłość; oddam mu tę złość; oddać komu sowićie. 4) oddał nayniższą swoię submisyą krolowi; oddaię JMći Panu należyty honor; oddać komu ukłon. 5) oddał syna do szkoły; oddać damę klasztorowi, gdy nie chce żyć na świećie; oddać kogo na kruszcow kopania, na galerę, na śmierć. 6) X. Pleban oddał poślubionych, małżonkow nowych. 7) oddawać (ofiarować, poświącać) co Bogu. 8) oddaię go łasce, życzliwośći twoiey; oddaię Was Panu syna moiego.
Oddawam,

oddawać co komu kupnym sposobem, warownie, za własne, za własność. gerichtlich einem etwas abtreten, verkaufen. vendre, aliéner à qu. avec toutes solennitez de droit.

oddać do wiernych rąk. deponiren; in eine treue Hand niederlegen. mettre qu. ch. en dépos.

oddać pieniądze przez co albo kogo. auf etwas oder auf jemanden die Zahlung anweisen. assigner l'argent sur qu. ch. ou sur quelqu'un.

oddać co na (za) ręce czyie. sequestriren; dem dritten in Verwahrung geben. séquestrer, mettre en main tierce.

oddać wet za wet. gleiches mit gleichem vergelten. rendre la reciproque; païer le tort, les calomnies de même monoïe; rendre l'injure.

oddać kogo na zgubę. einen aufopfern. sacrifier qu.

oddać śię. 1) sich empfehlen. 2) sich widmen, sich aufopfern, sich liefern. 1) se recommender. 2) se dévouër, s'ofrir, se sacrifier; se mettre à. § 1) oddaię śię pamięći, łasce, przyiaźni twoiey. 2) oddaie śię na zgubę za oyczyznę.

Oddalacz. Abwender, Abtreiber. celui qui écarte, qui éloigne, qui repousse.

Oddalam, *v. m. F. oddalę.* 1) entfernen. 2) veräussern, gerichtlich verkaufen. 1) éloigner, écarter, reculer. 2) aliéner, vendre dans les formes. § 1) oddal te myśli od śiebie. 2) oddalił maiętność swoię od śiebie; oddalić tego gruntu nie może.

oddalić śię. sich entfernen. s'éloigner.

oddalić śię od rzeczy. von der Materie abgehen. sortir de son sujet; s'écarter de son discours.

oddalaiący spadek. der Ablativus in der Grammatic. l'Ablatif dans la grammaire.

Oddalenie. 1) Entfernung. 2) Veräusserung, gerichtliche Verkaufung. 1) éloignement. 2) aliénation.

Oddalony. 1) entfernet. 2) veräussert. 1) éloigné. 2) aliené, débité.

Oddanie. 1) Wiedergebung, Ersetzung, Abgebung, Einhändigung. 2) das Geben eines Kindes in die Schule, ins Kloster. 3) Vergeltung des Guten oder des Bösen. 4) Abstattung, Ablegung. 5) die Trauung. 1) restitution, l'action de rendre à quelqu'un ce qui lui apartient. 2) l'action de mettre un enfant en école, dans un Couvent. 3) ressentiment, remerciment, reconnoissance qu'on témoigne d'un service qu'on nous a rendu; ressentiment d'un tort; un témoignage du souvenir d'une injure. 4) action de s'aquiter de quelque devoir; de quelque civilité; témoignage; *m.* de nôtre dévoir, de notre submission. 5) épousailles, *f. plur.* la célebration du mariage. § 1) oddanie długu, listu. 2) byłem przy oddaniu Panny do klasztoru. 3) oddanie dobrodźieystwa, łaski, niełaski. 4) oddanie posłuszeństwa krolowi. 5) byłem przy ich oddaniu; oddanie małżeńskie.

oddanie czego na (za) ręce czyie. Sequestration, Sequestrirung, Uebergebung eines Guts in die Hände des dritten. séquestration, action par laquelle on séquestre quelque chose.

oddanie wet za wet złego, albo też i dobrego. Vergeltung, Wiedergelt. retribution; la pareille; le talion; punition égale à l'ofense qu'on a faite; la peine du talion quand on fait à quelqu'un

le même mal où le même bien qu'il a fait.

oddanie się na zgubę za kogo. die Aufopferung seiner Person vor einen. le sacrifice de sa personne pour qu; l'action de se sacrifier pour qu.

Oddany, *conf.* oddaię. 1) übergeben, abgegeben eingehändiget. 2) aufgeopfert, zum Untergang bestimmet. 3) getraut, angetraut. 1) remis, rendu, restitué. 2) sacrifié; mis à, immolé à. 3) joint par mariage. § 1) list oddany; pieniądze oddane. 2) oddany na zgubę, na męki, na śmierć. 3) miał dwie oddane żony.

Oddarcie. 1) Abreissung. 2) Ort wo eine Sache abgerissen ist. 1) arrachement. 2) déchirure; endroit où une chose est enlevée de l'autre par un arrachement.

Oddarować co komu, *F. oddaruię*; oddarować się komu. 1) wieder beschencken, ein Gegen-Geschenck machen. 2) vergelten. 1) recompenser un présent par un autre présent; faire un présent reciproque. 2) reconnoitre, recompenser.

Oddarowanie. das Wiederbeschencken. l'action de faire un présent reciproque.

Oddarunek. Gegen-Geschenck. retour d'une liberalité; un présent reciproque. § bez oddarunku to bydź nie może.

Oddawanie, *vid.* Oddanie.

*Oddawacz. } Ueberbringer, Abgeber. porteur; celui qui rend qui porte à qu. § oddawca tey karty, tego listu.
Oddawca. }

Oddech. 1) Athem, Athemholung. 2) Luft-Loch. 3) Löchlein, Ort wo die Luft durchdringen kan. 4) *fig.* Lauf, den man einer Leidenschaft läßt. 1) halène, un soufle; respiration, aspiration. 2) un registre, évent, soupirail, ouverture par où l'air entre ou sort. 3) l'issuë, endroit par où l'air peut sortir. 4) *fig.* cours, essor qu'on donne à quelque passion. § 1) oddech zatrzymać. 2) zatkać, otworzyć oddech; oddech (oddechowa dziurka) w ziemi, w popiele. 3) rura ma bydź bez oddechu, i aby się naymnieyszą dziureczką powietrze nie wdzierało. 4) dał wolny oddech afektowi temu.

żywotni oddech. Lebens-Geister. les esprits vitaux ou animaux. § serce iest żywey gorącości pełne i oddech żywotni rodzi.

Oddechowy. zum Athmen dienlich; Luft-. qui sert à respirer; de respiration.

oddechowa dziura, vid. Oddech 2).

Oddednieć, *F. oddednieie.* es wird Tag. le jour paroit; il fait jour, le jour se fait. § skoro odedniało poiechałem.

Oddetchnienie, *vid.* Odetchnienie.

Oddetchniony, *vid.* Odetchniony.

Oddrętwieć, *F. oddrętwieię.* die Erstarrung verlieren. se degourdir, se défaire de son engourdissement. § noga mi oddrętwiała.

Oddrętwienie. das Benehmen der Erstarrung. degourdissement, cessation d'engourdissement.

Oddrętwiony. von der Erstarrung befreyet. degourdi; délivré d'un engourdissement. § oddrętwiona noga.

Odduch. Dunst, Ausdünstung. la vapeur, exhalaison, *f.* § w cieple otworzone iest ciało, to zimno nagle zawiera i odduchom gorącym drzwi zamyka.

Oddycham, *v. m. F. odetchnę.* 1) athmen, Athem holen. 2) ausruhen. 3) von etwas voll seyn; hefftig verlangen. 1) respirer; pousser un soufle de sa bouche. 2) se délâsser, prendre quelque relâche; respirer, se reposer, se relaier, prendre du repos. 3) respirer qu. ch; étre plein d'un désir. § 1) oddycha, ieszcze nie skonał. 2) odetchniy od pracy. 3) wylaniem krwie ludzkiey oddychał; surowym oddycha Marsem: szczerą ku tobie oddycham życzliwością.

oddychaiący. athmend, das einen Athem hat. qui respire; qui a une halène.

Oddychanie. Athemholung. respiration.

oddychania trudność. kurtzer Athem. Engbrüstigkeit. un astme; respiration dificile; courte haléne.

Oddymać. entgegen wehen. soufler contre, étre contraire; soufler d'un côté qui nous n'est pas favorable. § wiatr ztąd oddyma.

Oddymanie wiatru. Gegen-Wind. vent contraire, vent qui n'est pas favorable.

Oddział. 1) Abtheilung. Absonderung. 2) beschiedner Theil. 3) gesetzte, beschiedene Arbeit; Tagewerck. 4) Lohn vor eine gesetzte Arbeit. 1) département, séparation; partie de qu. ch. 2) partage, *m.* partie, portion. 3) tâche, besoigne qu'on donne ou entreprend à faire. 4) entretien, paiement pour une tâche. § 1) to miasto do oddziału tego należy. 2) oddział obroku dzienny, miesięczny, roczny. 3) odrobił oddział roboty. 4) zapłacono mu oddział.

Oddziaływam. abarbeiten. travailler à comte de ce qu'on a receu d'avance.

**oddziaływam dobrodzieystwo, oddaie dobrodzieystwo.* vor eine Wohlthat erkenntlich

kenntlich seyn. reconnoitre, recompenser un bienfait.
*oddżiaływam czary, vid. Odczarować.
*oddżiaływam maiętność, vid. Oddalam 2).
Oddżielacz. Abtheiler, Absondrer. celui qui sépare, qui met à part.
Oddżielam, v. m. F. oddżielę. 1) abtheilen, absondern. 2) abfinden; ein Kind aus der väterlichen Gewalt lassen. 1) départir, partir, partager, séparer, détacher, mettre à part; repartir, desunir, déjoindre, démembrer. 2) apanager, émanciper un fils. § 1) oddżielić pieniądze dla każdego robotnika. 2) oddżielić syna, corkę.
oddżielić się. sich absondern. se séparer; se desunir, se détacher de. § ten kray się od korony oddżielił.
Oddżielenie czego. Abtheilung, Absonderung. partage, m. division, séparation.
oddżielenie syna, corki. Abfindung eines Sohns oder Tochter; Freylassung aus der väterlichen Gewalt. émancipation d'un fils ou d'une fille; action de mettre son fils ou la fille hors de la puissance paternelle.
Oddżielony. 1) abgetheilt, abgesondert. 2) abgefunden, aus der väterlichen Gewalt gelassen. 1) séparé, détaché, déjoint. 2) apanagé, émancipé; qui n'est plus sous la puissance paternelle. § 1) oddżielona dla niego maiętność; od korony oddżielone miasto. 2) syn, corka oddżielona.
Oddżieram co, v. m. F. odedrę. abreissen. détacher par force; arracher de qu ch.
Oddżiergam, Oddżierzgam co, v. m. F. oddżiergnę. abknüpfen. dénouër; délier, défaire un noeud.
Oddżiergnienie. Losknüpfung. dénouëment.
Oddżiergniony. losgeknüpft. dénoué.
Ode, præp. vid. Od.
Odebranie, conf. Odbieram. 1) Wegnehmung, Beraubung. 2) Entsetzung von einem Amt. 3) Wegnehmung, Wiedereroberung eines feindlichen Orts. 4) Empfang, Erhaltung. 1) prise, privation; action d'ôter, d'enlever. 2) destitution d'une charge; démission; privation d'honneur. 3) ocupation, prise, recouvrement, reprise d'une ville. 4) recette, action de recevoir, de toucher. § 1) odebranie przywileiow miastu nadanych. 2) taki odebraniem urzędu karany bydź ma. 3) po odebraniu miasta tego. 4) dać asygnacyą na odebranie pieniędzy od kupca.
Odebrany. 1) weggenommen. 2) wieder erobert, dem Feinde wieder abgenommen. 3) empfangen, erhalten. 1) oté, enlevé, ravi, emporté. 2) reconquis, remporté, recouvré, mis de nouveau en sa possession; conquis de nouveau. 3) receu, accepté.
Odechćiało się. vid. Odchćiewa się.
Odęćie, vid. Nadęćie.
Odegnanie. Vertreibung, Verjagung. repoussement; chasse qu'on donne à qu. § odegnanie złych duchow.
Odegnany. abgejagt, vertrieben. chassé de devant un endroit.
Odegrawam, v. m. F. odegram. das Verlohrne wieder abgewinnen. se raquiter; regagner; ravoir ce qu'on a perdu au jeu.
Odegrzmieć, F. odegrzmi. sich abdonnern. cesser, achever de tonner.
Odelga, ulga. Linderung. adoucissement, soulagement, relâche.
Odelgnąć, F. odelgnie. sich legen, nachlassen, nicht so hefftig seyn. se relâcher, n'être plus si violent; s'apaiser, se ralentir, s'abatre, diminuer. § odelgła mi choroba.
Odelgło. es hat sich geleget. il s'est relâché.
Odelnąć, F. odelnie. sich ableimen sich abkleben. se dégluer; se détacher de la cole. § odelnał papier przykleiony.
Odemknięty, conf. Odmykam. 1) abgeschoben, abgerückt. 2) aufgeriegelt. 1) reculé, poussé en arriére. 2) déverouillé. § 1) stoł od śćiany odemknięty. 2) drzwi odemknięte.
Oderznięćie. Abschnitt. coupure.
Oderznięty, conf. Odrzynam. abgeschnitten. coupé de qu. ch.
Odepchnięty, } conf. Odpycham. eig. u.
Odepchniony, } fig. zurück gestossen. prop. & fig. repoussé, rejetté. § odepchniona nawa; odepchniony od twoiey łaski.
Odeptać, F. odeptam. um etwas die Erde eintreten. fouler, presser tout autour. § wsadzone drzewo odeptać trzeba.
Oderwany. 1) abgerissen. 2) veränderlich, unbeständig, nicht dauerhaft. 3) fig. abgesondert. 1) détaché, arraché, emporté de qu. ch. 2) changeant, inconstant, qui n'est pas durable. 3) fig. séparé, détaché. § 1) oderwana gałąź. 2) oderwana w miłośći stateczność. 3) oderwany od twoiey przyiaźni.
Odeśćie, vid. Odeyśćie.
Odesłanie. Zurücksendung. renvoi, envoi.
Odesłany. abgeschickt, zurück geschickt. renvoié, envoié.
*Odespod, adv. podspod. unten, von unten her. dessous, de dessous.

Odetchnie-

Odetchnienie. 1) Athemholung. 2) das Ausruhen. 1) respiration. 2) relâche, délâssement.

Odetchniony. ausgeruht. délâssé.

Odetkać, F. odetkam. ausweben, ein Gewebe endigen. finir, achever son tissu. § odetkać krosna, płotno.

odetkać co, } Odetknąć, } *vid.* Odtykam.

Odęty, Nadęty. 1) aufgeblasen, aufgelaufen. 2) stolz, hoffärtig. 3) das sich aufpauset, ausbreitet. 1) enflé, gonflé, boursouflé, boufi. 2) boufi, enflé, orgueilleux. 3) *parlant des habits:* boufi, qui s'enfle. § 1) odęta (nadęta) żyła. 2) przed odętym Hyszpanem śię kłaniać nie będę. 3) kapelusz odęty bez brzegow.

Odewstaie co, F. *odewstanie.* 1) abklaffen, abstehen, nicht recht angemacht, angeleimt seyn. 2) abrindig werden vom Brod. 1) se dégluer; se séparer, s'entr'ouvrir, se fendre, s'ouvrir, n'être pas bien colé ou ataché. 2) se décrouter; se détacher de sa croute, comme le pain.

Odeymowanie 1) das Ab- oder Wegnehmen. 2) die Subtraction im Rechnen. 1) l'action d'ôter. 2) *Aritm.* retranchement, soustraction.

Odeymuię, F. *odeymę.* 1) abnehmen, wegnehmen, berauben. 2) subtrahiren, abziehen, im Rechnen. 3) abschlagen, vertheidigen, abwehren. 1) prendre, ôter, ravir, enlever, emporter; priver qu. de qu. ch. 2) *Aritm.* soustraire; ôter un nombre de l'autre. 3) défendre qu. contre qu; arracher, dégager, délivrer, sauver qu. § 1) odiąć komu gońość, pomocnika. 2) odeymiy liczbę 6 od 10 zostanie cztery. 3) odiął psom, wilkom owcę.

odeymuiący. Rechenk. die kleine Zahl so von der grössern abgezogen wird *Aritm.* le moindre nombre qu'on ôte du plus grand. § odeymuiący, iest liczba mnieysza ktorą wyymuiemy z większey.

odeymować sobie od gęby. seinem Maule abdarben, abbrechen. se refuser les choses les plus nécessaires; prendre sur sa bouche les dépenses de qu. ch; épargner sur sa bouche. § nie odeymęć ia swoim od gęby.

odiąć komu broń, oręże, zbroie. einen entwafnen. desarmer, ôter les armes à qu.

odeymować się. 1) sich erwehren; sich vertheidigen, sich widersetzen. 2) hemmen, mäßigen eine Leidenschaft. 1) se défendre; repousser qu; se dégager, s'arracher, se délivrer par la force. 2) se défendre d'une passion; la domter, reprimer, moderer, arréter, refréner. § 1) odiął śię nieprzyiaćielowi; co żywo śię odeymuię. 2) odeymować śię gniewowi, śmiechowi, smętkowi.

i mucha śię odeymuie. auch ein Wurm krümmet, sich wenn er getreten wird. un ver se recoquille (se rébéque) quand on le presse.

Odeyśćie. das Weggehen. sortir; sortie. § po odeyśćiu moim śię to stało.

odeyśćie od rozumu, vid. *odchodzenie od siebie.*

wolność odeyśćia; odeyśćia i wrocenia czas żołnierzowi naznaczony. Urlaub. Paß so einem Soldaten gegeben wird. un congé qu'on donne à un soldat à charge de revenir.

Odganiacz. Abtreiber, Zurückjager. qui repousse, qui chasse qu. de devant un lieu.

Odganiam, *v. m. F.* **odgonię, odpędzę.* zurück jagen, zurück treiben. rechasser, repousser, chasser de devant un lieu. § odganiał i odpędził nieprzyiaćiela od miasta.

odganiać muchy od chorego. die Fliegen vom Krancken jagen. chasser les mouches à un malade.

Odgarnąć co, F. *odgarnę.* wegstreichen, weg scharren. raser, emporter avec la main ou avec quelque instrument; ôter en raclant.

odgarniy włosy, kudły z ocza. streiche die Haare aus der Stirne. redressez les cheveux du front.

odgarniy węgle od garka. streich die Kohlen vom Topfe weg. rasez les charbons de devant le pot.

Odgięty. abgebogen. weggebogen. recourbé; courbé, plié d'un autre côté; détourné.

Odginam, *v. m. F. odegnę.* wegbiegen. zurück oder seitwärts biegen. détourner, recourber, courber, plier en arriére ou sur quelque autre côté; donner un autre plie à qu. ch. § odgiął gożdź.

odegniy gałąź, abym mogł widźieć. biege den Ast weg, daß ich sehen kan. détournez la branche que je puisse voir.

odginać śię. steif, unbiegsam seyn: sich nicht biegen wollen. se roidir; être infléxible, ne se pas plier.

odginaiący śię. unbiegsam, steif, hart. roide, infléxible, qui ne se plie pas.

Odgłos. 1) Wiederschall, Wiederhall Echo. 2) Stimme. 3) Schall, Knall 1) un êco, un son redoublé. 2) voix, *f.* son. 3) retentissement, éclat; bruit éclatant.

tant. § 1) ta gora rozſyła odgłoſy: idzie ztamtąd odgłos. ** 2) pierwſzy odgłos dziećięćia ieſt płacz; w poſ tych żałosnych odgłoſow weſoły śię odzywa poſeł. ** 3) przy odgłoſach armat.

Odgniewać śię, *F. odgniewam.* aufhören zu zürnen; ſich beſänftigen; ſich im Zorn mäßigen, wieder gut werden. ceſſer d'étre en colère, s'apaiſer; s'adoucir, ſe moderer.

Odgramiam, *v. m. F. odgromię.* 1) abſchlagen, zurückſchlagen, zurück jagen. 2) dem Feinde abnehmen. 1) battre l'ennemi & le chaſſer de devant une place. 2) prendre de force; enlever à l'ennemi. § 1) odgromił od miaſta nieprzyiaćiela. 2) nieprzyiaćielowi działa i konie odgromił.

Odgrażam kogo, *v. m. F. odgrożę.* einen abſchrecken. intimider qu. de qu. ch. rebuter, détourner qu. en l'intimidant.

ograżać komu einem wieder drohen. ménacer celui qui nous ménace; faire des ménaces reciproques.

Odgrażanie. das Abſchrecken, Abſchreckung. intimidation, action de détourner qu. par crainte.

Odgromienie. 1) das Zurückſchlagen des Feindes. 2) Wegnehmung dem Feinde als der Gefangenen. 1) l'action de mettre l'ennemi en déroute. 2) priſe de qu. ch. qu'on fait ſur l'ennemi.

Odgromiony. 1) abgeſchlagen, zurückgejagt. 2) abgeſchlagen, dem Feinde abgenommen. 1) repouſſé avec perte; mis en déroute. 2) pris, emporté, enlevé aux enemis.

Odgryzam kogo, *v. m. F. odgryzę.* / *odgryść śię komu,* 1) einen wieder beiſſen. 2) ſich durchbeiſſen, durchzancken; einem die Zähne weiſen. 1) remordre; mordre celui qui nous a mordu. 2) montrer les dens à qu; ſavoir bien ergotter.

Odgrzewam co, *v. m. F. odgrzeię.* aufwärmen, wieder wärmen. rechaufer, chaufer de nouveau.

Odgurtować co, *F. odgurtuię.* aufgürten, losgürten ein Pferd. deſangler; défaire, lâcher les ſangles. § odgurtuy konie.

Odiachanie. das Abreiſen, die Abreiſe. départ; l'action de partir.

Odiazd. die Abreiſe. départ. § był tam przy odieźdźie moim.

Odiechany. abgereiſet. qui eſt parti.

Odięćie. Wegnehmung. retranchement, privation.

Odięty. abgenommen, genommen. oté, privé, retranché.

Odieżdżam, *v. m. F. odiadę.* abreiſen. partir. § przyſzedł iakom odieżdżał; iuz odiechał do Warſzawy.

Odieżdżanie, *vid.* Odiechanie.

Odiſkacz. 1) Eintreiber, Einnehmer. 2) Wiedereroberer. 1) exacteur, collecteur, qui éxige quelque ch. 2) recuperateur; qui a repris ce dont l'enemi s'étoit rendu maître.

Odiſkanie. Wiedererlangung, Wiedererhaltung. recouvrement.

prawo na odiſkanie. Zueignungs-Recht. droit de retour.

odiſkanie prawne. gerichtliche Wiedererlangung ſeines geweſenen Eigenthums. éviction, recouvrement qu'on fait en Juſtice.

Odiſkany. wieder erlangt. recouvré, regagné, mis en ſa poſſeſſion; reconquis.

Odiſkowanie. das Wiedererlangen; Eigenthums-Forderung. vendication, action de vendiquer, de recouvrer une choſe.

Odiſkuię co, *v. m. F. odiſzam.* wieder erlangen, wieder erobern. regagner, vendiquer, recouvrer, mettre en ſa poſſeſſion ce qu'on a perdu; ratraper, ravoir.

odiſkować prawnie. Gerichts-Wort: als eigen wieder fordern. *term. de Palais:* recouvrer une choſe en Juſtice; évincer.

*Odkąd, zkąd, *adv.* woher. d'où.

Odkapturzyć, *F. odkapturzę.* die Kappe abnehmen. ôter la chape.

odkapturzyć ptaka. Jäger: den Stoß-Vogel die Kappe nehmen. *chaſſ.:* déchaperonner l'oiſeau.

Odkaz. / Odkazanie. 1) Legat, Vermächtniß 2) Anweiſung, Aſſignation auf Geld. 1) un legs. 2) aſſignation d'une ſomme. § 1) odkaz klaſztorow od Biſkupa. 2) otrzymałem liſt z odazaniem na 110. złotych

odkazanie albo co odkazanego maiący der ein Vermächtniß bekommen. un légataire.

Odkazany. 1) vermacht, legirt. 2) angewieſen, aßignirt 1) legué, laiſſé par teſtament. 2) aſſigné. § 1) odkazany mu dom ten. 2) odkazane od Papca otrzymał pieniądze.

odkazanego co. ein Vermächtniß. un legs.

Odkazuię komu co, *v. m. F odkażę* vermachen, legiren léguer, donner par legs. § odkazano mu ten dom na teſtamenćie.

* *odkazać kogo, vid.* Odſtraſzam kogo

odkazać śię. ernſtlich bezeugen. protester, promettre avec ferment. § odazał śię nie uczynić więcey tego.

Odkęsuię się, *F. odkąsam, vid.* Odgryzam.

Odkipieć, *F. odkipi.* aufhören zu sieden. cesser de bouillir.

Odkisać, *F. odkisam.* abgähren, abgähren lassen. faire assez bouillir ou travailler une boisson. § odkisać piwo w flaszach.

Odkisnąć, *F. odkisnę.* abgähren, genung gähren. cesser de travailler ou de bouillir dans un vaisseau. § ieszcze nie odkisnęło (odkisło) piwo, wino.

Odkiwam, *v. m. F. odkiwnę.* mit einem Winck abschlagen; ein Zeichen geben, daß man nicht wolle. faire signe de la tête ou de la main qu'on ne veut point; refuser, renier, rejetter en faisant quelque signe extérieur. § odkiwnąć głową, ręką.

Odkiwanie. das Wincken zum Zeichen, daß man nicht wolle. l'action de refuser en faisant quelque signe extérieur.

Odkiwnienie. Winck, daß man etwas nicht haben will. le refus ou le signe qu'on fait pour marquer qu'on refuse qu. ch.

Odkład. Frist, Verschub, Aufschub. délai, rétardement, prolongation, reculement, remise, surséance. § Dekretem ta sprawa ma odkład.

Odkładacz. Verzögerer, Aufschieber. qui use de remise; qui difére.

Odkładam, *v. m. F. odłożę.* 1) bey Seite legen, beylegen. 2) aufschieben, verschieben, verlegen. 3) Gerichtsw. fristen; aufschieben, Frist geben. 4) absegeln, abfahren, vom Lande stossen. 5) abgewöhnen; entwöhnen. 1) mettre à coté, mettre à part, mettre à écart. 2) reculer, diférer, remettre, prolonger, retarder, dilaier; surseoir, suspendre. 3) *Droit:* suspendre; surseoir qu. ch; acorder une surséance. 4) mettre à la voile, partir, démarer. 5) desacoûtumer, faire perdre l'habitude de qu. ch. à qu; défaire qu. d'une coûtume. § 1) odłoż to na stronę. 2) odłożmy to na czas sposobnieyszy. 3) odkładać sądy, sprawę sądową. 4) odłożyć od brzegu, od lądu. 5) odkładać kogo obżarstwa, opilstwa.

odkładać się czego. sich etwas abgewöhnen. se défaire d'une coûtume; se desacoûtumer, se deshabituer de qu. ch.

Odkładanie. 1) das Aufschieben. 2) das Entwöhnen. 3) das Absegeln eines Schiffes. 1) retardement, prorogation, alongement de tems. 2) l'action de deshabituer qu. de qu. ch. 3) l'action ou le tems du départ d'un vaisseau; partement.

Odkleiam co, *v. m. F. odkleię.* ableimen, abkleben, abweichen. décoler, dégluer; séparer les choses qui sont colées.

odkleić się. sich ableimen; abgehen. se décoler, se dégluer.

Odkleienie. das Aufleimen, einer geleimten Sache. décolement.

Odklinam, *v. m. F. odeklnę, vid.* Odczarować.

Odkop, *vid.* Okop.

Odkrapiam, *v. m. F. odkropię.* wider besprengen; wieder besprißen. jetter de l'eau sur celui qui nous a asperse.

odkropić święconą wodą. 1) mit Weihwasser vertreiben. 2) vertreiben, los werden. 1) chasser avec de l'eau benite. 2) se défaire de qu; éloigner de soi. § 1) odkropić uroki święconą wodą. 2) złe obranego przyiaciela często i święconą odkropić niepodobna wodą.

Odkryćie, *adv.* aufgedeckt. à découvert, sans étre couvert.

odkryćie. Aufdeckung. découverte; l'action d'ôter la couverture de qu. ch.

Odkrytość. 1) Augenschein. Sichtbarkeit. 2) das Aussehen, freye Aussicht, in welcher nichts dem Auge hindert. 1) évidence, perspicuité. 2) vuë libre; étenduë où rien ôte la vuë. § 1) odkrytość tey sprawy go w nieszczęście napędziła. 2) odkrytość pola; odkrytość widoku.

odkrytość okopow zawalnych, vid. *widok okopow zawalnych.*

odkrytość oka, vid. *widok odkryty.*

Odkryty. 1) aufgedeckt, offen, sichtbar, nicht zugedeckt. 2) ofen wo man eine freye Aussicht hat. 3) entdeckt. 4) offenhertzig, aufrichtig. 1) découvert, qui est sans couverture; qui n'a rien qui le cache; ouvert. 2) découvert, où il n'y a rien qui empêche la vuë. 3) découvert, dévelopé, revelé. 4) ouvert, sincère. § 1) pierś odkryta. 2) pole odkryte. 3) odkryta zdrada. *4) odkryty, otworzysty to człowiek.

odkryty widok, vid. *widok odkryty.*

Odkrywam, *v. m. F. odkryię.* 1) aufdecken. 2) entdecken, gewahr werden. 3) entdecken, an den Tag bringen; hinter etwas kommen. 1) découvrir, ôter la couverture. 2) découvrir, apercevoir. 3) découvrir, reveler, déveloper. § 1) odkrył go nieprzystoynie; odkryła pierś. 2) odkryć zdradę. 3) odkrył okręt z daleka okiem.

odkryć się. 1) sich aufdecken. 2) sich einem entdecken, anvertrauen. 1) se découvrir; ôter sa couverture. 2) se découvrir, dire

dire ses pensées à qu. § 1) przykryy chorego, bo się odkrył. 2) odkrył się z swoią ku niey miłością.

Odkrywanie. das Aufdecken. l'action par laquelle on découvre qu. ch.

Odkrzywiam co. gerade biegen. redresser, rendre droit ce qui ne l'est pas.

*Odkup, okup. Löse-Geld. la rançon, rachat.

Odkupiciel. Löser, Befreyer. liberateur; celui qui rachete quelqu'un de prison; qui donne la rançon pour qu. § odkupiciel z niewoli, z długow.

Odkupiciel nasz. Unser Erlöser. Nôtre rédemteur; Nôtre sauveur; le Rédemteur des hommes; le Rédemteur du monde.

Odkupienie. Wiederkauf. rachat. § przedał maiętność zostawuiąc sobie prawo odkupienia.

Odkupny. wiederkäuflich, ablöslich. rachetable, qui se peut racheter.

Odkupiony. gelöst, wiedergekauft. racheté.

Odkupowanie. das Wiederkaufen. l'action de racheter.

Odkupuię, *v. m. F. odkupię.* 1) widerkaufen wieder an sich kaufen. 2) sich loskaufen von etwas; abkaufen, erkaufen als eine Strafe. 3) lösen, einlösen. 1) racheter, retirer une chose qu'on a vendue. 2) racheter une peine, donner quelque argent pour se délivrer de quelque malheur. 3) dégager, retirer un gage. § 1) odkupił maiętność z nagrodą. 2) odkupił swoy żywot; odkupił pokoy, kaźń, niewczas, niebezpieczeństwo, karanie, napaść. *3) odkupić (wykupić) zastaw.

Odłączam co od czego, *v. m. F. odłączę.* absondern, abtheilen. séparer, détacher, déjoindre.

odłączyć kogo od iedności Kościoła. einen von der Gemeinschaft der Kirche ausschliessen. retrancher qu. de l'Eglise.

odłączyć się od kogo. sich von einem absondern. se séparer de qu.

Odłączenie. Absondrung, Abtheilung. séparation.

Odłączony. abgesondert. séparé, détaché.

Odlanie. die Abgiessung. l'action de survuider une liqueur.

Odlany. abgegossen. survuidé.

Odlatam, *v. m. F. odleię.* hinweg fliegen.
Odlatuię, s'en aller à tire d'aile; s'envoler, partir.

Odlatanie. das Wegfliegen. le départ
Odlecenie. d'un oiseau.

Odlażę, *F. odleżę.* wegkriechen. ramper ailleurs; se trainer d'un lieu.

Odlecić co, *F. odlecę.* verschlagen, laulicht machen. faire tiédir, rendre tiéde une liqueur.

odlecić się. laulicht werden. tiédir, devenir tiéde.

Odległość. Entfernung, Weite. éloignement, distance d'un lieu à l'autre.

Odległy. abgelegen, entfernet. éloigné. § w odległe odiechał kraie; odległy iest od Oyczyzny.

Odlepiam, *v. m. F. odlepię.* Abkleben. décoler, dégluer.

Odlepienie. Abklebung. dégluement, decolement.

na Odlew, *adv.* mit verkehrter Hand. de revers; en tournant la main en dehors. § pięścią go na odlew uderzył.

uderzenie na odlew. Schlag mit der verkehrten Hand. un coup de revers.

Odlewacz, zlewacz. 1) Abgiesser. 2) Giesser, Schmeltzer. 1) celui qui survuide quelque liqueur. 2) fondeur, ouvrier qui fond le métail pour faire quelque vaisseau.

Odlewam, *v. m. F. odleię.* 1) abgiessen. 2) giessen Ertz. 1) survuider, ôter quelque quantité de liqueur. 2) fondre, mouler, jetter en moule. § 1) odley wodę z tego. 2) odlewać obrazy z kruszca; odlewać kruszec.

odley trochę wina. giesse etwas Wein ab. ôtez en un peu de vin.

odlewać wodę, urynę. sein Wasser abschlagen. lâcher de l'eau, faire de l'eau; pisser.

Odlewanie. 1) das Abgiessen. 2) das Ertzgiessen 3) Abguß aus Ertz. 1) l'action de survuider une liqueur. 2) la fonte, l'action de jetter en moule. 3) chose qu'on a moulée.

odlewaniu służący. zum Ertzgiessen gehörig. de fonte; qui regarde la fonte.

Odlewany. gegossen. fondu, massif, solide.

Odliczam co, *v. m. F. odliczę.* 1) von etwas abzählen 2) zählen. 1) ôter, prendre d'une somme. 2) comter en paiant. § 1) odlicz z tego worka dziesięć talerow. 2) odliczył mi pieniądze.

Odlipa co, *v. m. F. odlipnie* sich ableimen, abgehen. se dégluer, se décoler.

Odłog. 1) eine Brache; ungebauter, wüster Acker. 2) Brach-Acker, Brach-Feld. 1) un friche; terre inculte; terre qu'on ne cultive point. 2) jachere; guéret, terre qu'on laboure de deux ans l'un; terre qui s'est reposée un an. § 1) odłogiem roli sztukę zostawić; role poydą w odłogi; nowizna iest rola z odłogu. 2) siać na odłogu.

odłogiem, adv. 1) brach, wüste. 2) brach; ohne

ohne Würckung, unfruchtbar, ohne Nutzen. 1) en friche; n'étant pas labouré. 2) en friche, sans fruit, sans éfet. § 1) odłogiem leżą pola. 2) testament gdzieś odłogiem w kąćie leży.

odłogiem co puśćić. 1) brach liegen lassen. 2) fig. liegen lassen. 1) laisser en friche. 2) *fig.* laisser en friche, négliger, abandonner.

Odłożenie. 1) Aufschub, Verschub. 2) Entwöhnung, Abgewöhnung. 3) Abreise eines Schiffes. 1) délai, retardement, surséance, remise, reculement. 2) désacoûtumance. 3) partance, départ d'un vaisseau.

odłożenie sprawy. Aufschub einer gerichtlichen Sache. délais d'un jugement.

Odłożony. aufgeschoben, verlegt, verschoben. diferré, remis, sursis.

Odłożyć, *vid.* Odkładam.

Odludek. menschenscheuer Mensch. hibou; un solitaire; reclus; un homme fort retiré, qui fuit les compagnies.

Odłudzam, *v. m. F. odłudzę.* ablocken. détourner, éloigner qu. de qu. ch. par des apas.

Odłupuię, *v. m. F. odłupię.* 1) abspalten. 2) abschälen. 1) arracher, enlever d'une chose qu'on fend. 2) écorcer; lever l'écorce d'un arbre.

Odłuszczam, *v. m. F. odłuszczę*; wyłuszczam. aushülsen, ausschälen; den Kern ausnehmen. monder, écaler, peler; derober, ôter la peau.

Odlutować co. abkütten; den Kütt abnehmen; auflöten, was gelötet ist aufmachen. défaire le ciment ou la soudure; dessouder une chose qui étoit soudée.

Odmach. Ausholung beym Hauen. le tour de bras qu'on prend pour fraper plus rudement. § odmachem ćiąć, uderzyć.

bez odmachu ćiąć, uderzyć. hauen, schmeissen ohn auszuholen. fraper sans lever la main en haut, sans faire un tour de bras.

bez odmachu co powiedźieć. ohne Scheu etwas sagen. dire tout plat ce qu'on pense; le trancher net.

Odmacham, *v. m. F. odmachnę.* ausholen mit der Hand. lever la main fort haut, pour pouvoir fraper avec plus de force fraper; après avoir pris un tour de bras.

Odmarkotać, Odmarkotywać, *vid.* Odwarkam.

Odmalować, *F. odmaluię.* 1) abmahlen. 2) abmahlen, abschildern, vorstellen. 1) peindre, tirer. 2) peindre, dépeindre, répréſenter. § 1) odmalował drzewo, corkę do żywego. 2) nieznośną ich niewolę nam odmalował.

Odmalowanie. 1) Bild, abgemahlte Sache. 2) Portrait. 3) Vorstellung, Abschilderung. 1) tableau, figure peinte de qu. ch. 2) portrait. 3) peinture, tableau, répréſentation de qu. ch.

żywe to iego osoby i umysłu odmalowanie. das ist eine wahre Abschilderung seiner Person und seines Gemüths. c'est une peinture fort vive de sa personne & de son coeur.

Odmalowany. eig. u. fig. abgemahlt abgeschildert. *prop. & fig.* peint, répréſenté.

Odmarkotać, Odmarkotywać, *vid.* Odwarkam.

Odmarza, *v. imp. F. odmarznie.* abfrieren, erfrieren, vom Frost gerühret werden. se corrompre par la gelée. § odmarzły (odmarznęły) mu palce.

nos mu odmarzł. die Nase ist ihm erfrohren, abgefrohren. il a son nez mort par engelure.

Odmarzły. abgefrohren. corrumpu par une gélée, mort par le froid.

Odmawiam, *v. m. F. odmowię.* 1) hersagen, auswendig auffsagen; herbeten. 2) einem etwas abschlagen, versagen. 3) abspenstig, abwendig machen. 4) in den Gerichten: repliciren. 1) reciter; dire par coeur. 2) refuser, ne pas acorder. 3) débaucher qu; détourner, dégoûter une personne de l'autre. 4) *terme de Palais:* repliquer; fournir des repliques. § 1) odmowił swoię oracyą; odmow rzecz twoię; odmowić paćierz. 2) odmowił mi tey łaski; odmowić zaraz miley prosządcemu; *prov.* poł dobrodźieystwa zaraz odmowić; *prov.* odmowiono mi to. 3) odmowić komu sługę. 4) druga strona na to odmawiać będźie.

Odmęt. 1) trübes Wasser. 2) Verwirrung, Unruhe. 1) eau trouble. 2) trouble, *m.* desordre, *m.* mouvement.

łowić w odmęćie. eig. u. fig. im Trüben fischen. *prop. & fig.* pêcher en eau trouble.

iak w odmęćie chodźi. er gehet als wenn er vor den Kopf geschlagen wäre. il baisse la tête; il est triste comme un bonnet de nuit sans coëfe.

Odmiana. Veränderung. changement.

przez odmianę (weksel) pieniądze posłać. durch Wechsel Geld übermachen. faire tenir, envoier une lettre de change.

w miłości odmianę lubi. in der Liebe liebet er Veränderung. en amour il n'abhorre pas le troc.

odmiana w ćiele. Heilk. Aendrung der Eigenschaften im menschlichen Körper. *Médec.*

dec. changement des proprietez qui arrive dans le corps humain.

* *odmiana powietrza*; *niepogoda.* schlechtes Wetter. mauvais tems, intemperie.

** Odmiatam co, *v. m. F. odmiotę*, odrzucam. wegwerfen, verwerfen, verachten. rejetter, mépriser.

Odmięcz, *f.* Thau-Wetter. dégel.

Odmiękam, *v. m. F. odmięknę.* 1) wieder weich werden. 2) abweichen, sich ableimen. 1) se ramollir, devenir mou & maniable. 2) se dégluer.

Odmiękczam co, *v. m. F. odmiękczę.* 1) wieder weich machen. 2) öffnen, laxiren. 1) ramollir, rendre mou. 2) lâcher le ventre; rendre le ventre libre.

Odmieniacz. 1) Veränderer. 2) Geld-Wechsler. 1) celui qui change. 2) banquier, changeur, cambiste.

Odmieniam co. 1) ändern, verändern. 2) Geld wechseln. 3) verändern, unterschiedlich vorstellen. 1) changer. 2) changer des espèces. 3) varier, diversifier. § 1) odmienić urzędniki, radę, słowo, obyczaie w lepsze. 2) odmienić komu, u kogo czerwony złoty. *3) co raz wyśmienitszemi mowę swoię odmienia (przeplatywa) konceptami.

odmieniać pieniądze. 1) Geld wechseln. 2) wechseln, Wechsel treiben. 1) changer les espèces. 2) être banquier; faire la banque.

odmienić twarz. sein Gesicht verändern. démonter son visage.

zdanie, wolą odmienić. seinen Willen ändern; anders Sinnes werden; sich anders bedencken. se raviser; changer de sentiment.

odmienić co w co. in etwas verwandeln. changer qu. ch. en qu. ch. § odmienił śrebro w złoto.

odmienić co przydaiąc albo odeymuiąc. an einer Sache etwas verändern. changer une chose, lui donner un autre air. § odmienił pałac i ogrod.

odmienić co, inszą rzecz wziąć. verändern, eine andre Sache nehmen. changer de qu. ch; quiter une chose pour en prendre une autre. § odmienił szatę, mieysce, religią, Pana.

odmieniać się. sich verändern. se changer. § słodkie migdały w gorskie się odmieniaią; wszystko się na świecie odmienia; odmienia się w obyczaiach, w postępkach.

Odmienianie pieniędzy. 1) Wechsel-Handel. 2) das Geldwechseln. 1) le négoce de changeur. 2) l'action de changer les espèces.

Odmienikwiat ziele, (*tripolium*) Wasser- oder Meer-Sternkraut. tripolium.

Odmiennie, *adv.* veränderlicher Weise. inconstanment, d'une manière inconstante.

Odmienny. 1) unterschieden. 2) veränderlich, unbeständig. 1) diférent, divers. 2) changeant, variable, müable; leger, inconstant, volage. § 1) stroy ich tylko iest kołnierzem odmienny. 2) odmienny barzo człowiek.

odmienna sprawiedliwość, vid. *sprawiedliwość odmienna.*

Odmienność. Veränderlichkeit, Unbeständigkeit. inconstance, legereté, mutabilité, changement, mobilité.

Odmierzam co, *v. m. F. odmierzę.* abmessen. mesurer.

Odmierzenie. das Abmessen. le mesurage; l'action de mesurer.

Odmierzony. abgemessen. mesuré.

Odmiot. 1) Ausschuß. 2) Schlacken, Schaum von Ertz. 1) rebut, fretin, chose qu'on ne veut point. 2) lope, écaille, paille, paillette, la crasse d'un métail.

Odmładzam co, *v. m. F. odmłodzę.* 1) verjüngern. 2) eine Heerde mit neuem Zuwachs besetzen. 1) rajeunir, faire devenir plus jeune. 2) renouveller ses troupeaux. § 1) peruka go odmłodziła. 2) trzeba co rok odmładzać dobytek, stado.

odmłodzić się. / Odmłodnieć, *F. odmłodnieię.* } sich verjüngern. rajeunir; devenir plus jeune.

Odmłodniały. verjüngert. devenu plus jeune; rejeuni.

Odmłodnienie. 1) Verjüngung. 2) die Abstreifung der Schlangen-Haut im Frühling. 1) rajeunissement. 2) renouvellement de peau, que le serpent quite au printems; la muë.

Odmorski, od morza daleki, nie przy morzu, lądowy, śrzodziemny. vom Meer entlegen; in der Mitte des festen Landes gelegen. éloigné de la mer, situé au milieu de la terre ferme.

Odmorze, odmorza odległość. Land das von der See weit entlegen ist; das mitten im festen Lande lieget. éloignement de la mer; païs situé au milieu de la terre ferme.

*Odmotać, *F. odmotam*; Rozplatać. auswirren, aufflechten, aufknüpfen. dénouer, défaire.

Odmowa. / Odmowienie. } 1) abschlägige Antwort. 2) in den Gerichten: Replic. 1) refus, renvoi, negative. 2) *terme de Palais:* replique.

Odmowny. abschlägig. qu'on refuse; qu'on

qu'on a refusé; qu'on n'acorde pas. § odmowna odpowiedź, miłość.

Odmrażam co, *v. m. F. odmrożę*; mrozem zepsuć. ein Glied erfrieren. gâter, perdre, faire mourir un membre par le froid. § odmroziłem członek, palce.

odmroził sobie nos. die Nase ist ihm erfrohren. le froid lui a fait tomber, a fait perdre le nez.

odmrozić się; umrozić się. erfrieren. s'engeler; se corrompre par la gélée.

Odmroz. Frost-Beulen. engelure, enflure causée par le froid.

odmroz w piętach, w nogach. Frost-Beulen in den Hacken, in den Füssen. mule, engelure aux talons, aux piez.

Odmrożony. erfroren. mort par engelure; corrumpu par la gélée. § odmrożone ręce, nogi.

Odmrugam, *v. m. F. odmrugnę.* einem mit einem Blick zuverstehen geben, daß man nicht wolle. faire quelque signe de l'oeil qu'on ne veut point. § odmrugnęła mi.

Odmruganie. das Wincken mit den Augen, wenn man etwas nicht haben will. l'action de donner un contre-ordre avec quelque coup d'oeil.

Odmrugnienie. Augenwinck zum Zeichen seines Nichtwollens. clin de l'oeil pour faire signe qu'on refuse qu. ch.

Odmruczeć, *F. odmruczę*, Odmrukać, *v. m. F. odmruknę*, } *vid.* Odwarkam.

Odmuchnąć co z prochu, *F. odmuchnę.* von etwas den Staub wegblasen. soufler la poussiére de dessus une chose.

Odmunsztukować, *F. odmunsztukuię.* das Mund-Stück von einem musicalischen Instrument wegnehmen. des-ancher, ôter l'anche ou l'embouchure d'un instrument de Musique.

Odmurować co, *F. odmuruię.* aufmauern, eine Mauer aufbrechen. démurer, ôter un mur.

Odmykam, *v. m. F. odemknę.* 1) wegschieben, wegrücken. 2) hinweg thun. 3) öfnen, aufschieben, aufriegeln. 1) reculer, retirer, tirer qu. ch. du lieu ou elle étoit. 2) soustraire, ôter aux yeux, ôter de vuë. 3) ouvrir, déverrouiller, ôter le verrouil. § 1) odemkniy skrzyni od ściany. 2) odemknąłem mu to z oczu. 3) odemknąć skrzynię, komorę.

odmykam się od czego. von etwas zurück weichen, sich von etwas entfernen. se retirer un peu; se reculer; reculer.

Odmyty. 1) abgewaschen. 2) was man auswaschen kan. 1) lavé. 2) qui se peut laver; facile à nettéïer, à ôter par l'eau.

Odmywam, *v. m. F. odmyię.* abwaschen, auswaschen. laver, nettéïer avec de l'eau; ôter des taches.

Odnawiacz. Erneurer. novateur; celui qui renouvelle.

Odnawiam co, *v. m. F. odnowię.* erneuren. renouveller, recommencer.

odnawiać się. neu werden, sich erneuren. se renouveller.

Odnawianie, Odnowienie. das Erneuren, die Erneurung. renouvellement.

Odnawiedzam, *v. m. F. odnawiedzę.* wieder besuchen. revisiter.

Odniechćieć, *F. odniechcę.* die Lust verlieren. perdre envie; perdre apetit de faire qu. ch. § odniechćiałem to uczynić.

odniechćiało mu się. die Lust ist ihm wieder vergangen. il a perdu de nouveau l'envie.

Odnieć, *F. odnieie.* tagen, Tag werden. faire jour.

odniało poiedźiemy. es ist Tag geworden, laßt uns fahren. partons il fait jour, il est jour.

Odnieśienie, Odnoszenie. 1) Abbringung, das Zurücktragen. 2) Bericht, Denunciation, Anzeige, so man der Obrigkeit abstattet. 3) Erhaltung, Erlangung eines Nutzens, eines Schadens. 1) l'action de remporter & de remettre la chose au lieu d'où elle est aportée. 2) raport, recit, dénonciation qu'on fait devant un Juge. 3) action de remporter quelque utilité, d'avoir quelque profit, quelque perte. § 1) odnieśienie towarów niekupionych. 2) Sędźia za odnieśieniem ukrzywdzonego czynić powinien; odnieśienie sprawy do Zwierzchności. 3) odnieśienie zwyćięstwa, szkody, kary.

Odnieszony. 1) zurück getragen. 2) denuncirt, angegeben. 3) erlangt, erhalten. 1) raporté, remporté. 2) raporté, dénoncé au Juge. 3) remporté, gagné. § 1) odnieśione rzeczy. 2) odnieśiony do sądu. 3) odnieśione szkody, zwyćięstwa.

Odnitować co, *F. odnituię.* aufnieten, einen umgeschlagnen Nagel aufschlagen. dériver un clou.

Odnoga. Neben-Stamm aus der Wurtzel eines Baums. autre tige qui sort des racines d'un arbre.

odnoga morska. Meer-Busen. un golfe, sein de mer.

odnoga rzeczna. Arm eines Flusses. bras d'une riviére. § odnoga Wiślna,

odnoga gory. Arm eines Berges; kleiner Berg am grossen. branche de montagne; petite montagne qui est comme une partie d'une autre plus grande.

Odnośćiel Angeber, Denunciator. raporteur, dénonciateur, celui qui dénonce, qui raporte au Juge.

Odnoszę, *v. m. F. odniosę.* 1) wieder bringen. 2) davon tragen, erlangen, erhalten, bekommen, haben Ehre, Nutzen, Schaden. 3) eintragen, einschreiben. 4) angeben, denunciren. 5) melden, hinterbringen. 1) reporter, raporter, remporter, emporter ce qu'on avoit aporté. 2) obtenir, raporter, remporter, gagner, tirer; avoir pour fruit de ses travaux. 3) mettre, noter, marquer, écrire dans un livre. 4) raporter, déferer, dénoncer au Juge. 5) faire savoir; avertir. § 1) odnieś mu kśiążkę. 2) wielką łaskę od niego odniosłem; kupiec wiele wyćiąga, mało odnośi; te sprawy w Senaćie swoie odnoszą determinacye; odnoszę ztąd żal wielki, pożytek; zasłużeni zapłatę zasług cnotliwych odnieśli; odniosł upadek, przystoyną karę; odnieść zwyćięstwo; porażkę woysko odniosło. 3) odnieść co w kśięgę. 4) odniosł go do Sądow, do Pana. *5) odniosł (doniosł, oznaymił) mi śmierć iego.

odnieść śię. abgehen, abweichen. se détourner, s'écarter, s'éloigner de. § odniosł śię od woli Boskiey.

Odnowienie. Erneurung. renouvellement.

Odnowiony. erneuret. renouvellé.

Odnożka u drzew, u ziół; wyrostek młody. Schoß so eine Pflanze aus den Wurzeln treibt. rejetton bâtard qu'une plante pousse de ses racines.

Odnożysty. von Flüssen: in viel Arme sich theilend. *parlant des riviéres:* qui se partage en plusieurs bras, qui fait plusieurs bras. § Dunay odnożysty.

*Odor, zapach. Geruch, Wohlgeruch. odeur, *f.* senteur, *f.*

Odorać co, *F. odorzę.* 1) abackern eine Schuld. 2) abackern, abpflügen vom Rahn. 1) labourer à comte de ce qu'on doit ou de ce qu'on a receu d'avantage. 2) espeter; ôter quelque chose de la lisiére d'un champ en labourant. § 1) odorał dług, dwa złote. 2) ktoby miedzę albo gośćiniec odorał.

Odpadam, *v. m. F. odpadnę.* 1) wieder in etwas fallen. 2) abfallen, abtrünnig werden. 3) abgewiesen werden, verlustig gehen. 4) abrindig werden, vom Brod. 1) retomber, rechoir en. 2) quiter, abandonner le parti de quelqu'un pour prendre celui d'un autre; se revolter, se soulever, se rebeller contre qu. 3) déchoir, tomber de quelque bonheur. 4) se décrouter comme fait le pain au four. § 1) odpadł, znowu wpadł w doł, w chorobę, w niełaskę, w niewolą, w ten grzech. 2) odpadł wiary (od wiary) posłuszeństwa. 3) odpadł od krolestwa niebieskiego, od godnośći, od powagi; odpadł od Woiewodzianki, a potym szlachćianki chybił. 4) chleb odpadł.

odpaść od rozumu, od smysłow. von Verstand, von Sinnen kommen. extravaguer; étre hors de son bon sens; perdre l'esprit.

odpadaiący, wracaiący śię. zurückkommend, zurückkehrend. qui revient, qui retourne.

odpadaiący od posłuszeństwa. } abgefallen, abtrünnig, ein Rebelle. un rebelle contre son Seigneur; un revolté.
Odpadły, odstępnik od poddaństwa. }

odpadły. zurück gefallen, wieder in etwas gefallen. qui est rechu, retombé en.

odpadłe dobra. verfallne, erblose, herrnlose Güter. des biens caducs. § odpadłe dobra do skarbu należą.

Odpadnienie. 1) Rückfall. 2) Recidiv einer Kranckheit. 3) Abfall, Abtrünnigkeit. 4) Verlust, Beraubung. 1) rechute, retour dans la même faute, dans le même mal. 2) rechute, retour; reprise de maladie; recidive. 3) défection, revolte, soulevement, rebellion; abandonnement de son chef. 4) perte, privation de quelque bien. § 1) strzeż śię odpadnienia w grzechy, w błędy. 2) odpadnienie w chorobę. 3) odpadnienie od posłuszeństwa. 4) odpadnienie od łaski, od godnośći.

odpadnienie od wiary. Abfall vom Glauben. apostasie.

Odpaiam kogo od rozumu, *v. m. F. odpoię.* zu Boden saufen, niedersaufen. achever, enivrer qu. entiérement; faire la conquête d'un enfant de Bacchus.

Odpakować co, *F. odpakuię.* aufpacken, auspacken. dépaqueter, défaire un paquet, débaler les choses embalées.

Odpakowanie. das Auspacken. depaquetement.

Odpakowany. ausgepackt. dépaqueté.

Odparty, *conf.* Odpieram. 1) zurück gestossen. 2) zurück getrieben. 1) poussé en arriére. 2) repoussé, chassé.

Odpasuię co, *F. odpaszę.* abgürten. déceindre; ôter la ceinture. § Panu odpasał szablę; niechay szpadę odpaśie.

odpasać

odpaſać ſię. ſich aufgürten. ſe déceindre; ôter ſa ceinture.
Odpaſany aufgegürtet. déceint.
Odpędzam, *v. m. F. odpędzę.* abtreiben, verjagen, vertreiben. repouſſer, rechaſſer, chaſſer, bannir. § odpędźił nieprzyiaćiela, pokuſy, fraſunek.
Odpędzenie. das Zurücktreiben, Zurückjagen. repouſſement; action de rechaſſer; chaſſe.
Odpędzony. abgetrieben, verjagt. rechaſſé, chaſſé, banni, repouſſé au lieu d'où il étoit venu.
Odpętać, *F. odpętam*; z pęta wyzwolić. losfeſſeln. déchainer; ôter les fers, les chaines.
odpętać konia. ein Pferd losfeſſeln. desentraver, ôter les entraves.
Odpieczętować, *F. odpięczętuie.* aufſiegeln. décacheter, rompre & lever le cachet de qu. ch.
Odpieczętowany. aufgeſiegelt. décacheté.
Odpieram, *v. m. F. odeprę.* 1) zurück ſtoſſen, zurück ſchieben. 2) vertreiben, verjagen; widerſtehen. 3) weg lencken, abwenden, entſchuldigen, widerlegen. 1) écarter, déplacer; pouſſer qu. en arriére; faire faire place à qu. 2) repouſſer, rocoigner, rechaſſer qu; reſiſter, s'opoſer à qu. 3) recoigner, décharger; refuter; dire qu'une choſe n'eſt pas ſi damnable. § 1) odeprzyy tego bałwanu od ściany. 2) odpierać nieprzyiaćiela. 3) bliſkośćią krwie tego odpiera.
Odpięćie, Odpinanie. das Aufknöpfeln, Aufhefteln, Aufſchnallen. l'action de déboutonner, de dégrafer, de découpler.
Odpięty. aufgeheftelt, aufgeknöpft, aufgeſchnallt. dégrafé, déboutonné, débouclé.
Odpinam co, *v. m. F. odepnę.* aufhefteln, aufknöpfen, aufſchnallen. dégrafer, déboutonner, déboucler. § odepniy prząączkę; odpiął guźiki, haftki.
Odpis. Antwort-Schreiben. réponſe; lettre de réponſe; lignes de réponſe. § dać komu odpis na liſt.
odpis zwierzchności. ein Reſcript. un reſcrit.
Odpiſuię komu, *v. m. F. odpiſzę.* zurück ſchreiben, ſchrifftlich antworten. répondre; donner, faire une réponſe; donner en lignes de réponſe. § odpiſz mu na ten liſt.
Odpłakać czego, *F. odpłaczę.* mit Thränen etwas büſſen; genung beweinen. paier de ſes larmes; pleurer aſſez; ceſſer de pleurer. § nie odpłaczeſz tego wyſtępku.

Odpłaſzam, *v. m. F. odpłoſzę.* abſcheuchen, abſchrecken. épouvanter.
Odpłatam co, *v. m. F. odpłotę.* aufflechten. décorder, défiler, défaire. § odpleść oſnowę.
**Odpłata, zapłata. Lohn, Zahlung. paiement, recompenſe. § Bog ſam tey podiętey pracy odpłatą będźie.
**Odpłatno, *adv.* belohnt, mit Belohnung. avec recompenſe. § odpłatno mi to w niebie będźie.
**Odpłatny. 1) belohnungswürdig, vergeltungswürdig. 2) erkenntlich. 1) digne d'une recompenſe; reconnoiſſant; ſenſible aux graces qu'il a receuës.
Odpłynienie. das Abſegeln eines Schiffes. départ d'un vaiſſeau; partance; partement.
Odpłyniony. abgeſegelt. parti, qui a fait voile.
Odpływam, *v. m. F. odpłynę.* 1) wegſchwimmen. 2) abſegeln. 1) nager de quelque lieu; ſe retirer en nageant. 2) faire voile, mettre à la voile, partir. § 1) rybki odpłynęły. 2) iuż okręt, czołn odpłynął.
Odpoczęły, ktory ſobie odpoczął. ausgeruhet. délâſſé, repoſé, qui s'eſt repoſé.
Odpocznienie. } Ausruhung, Ruhe. un
Odpoczynek. } relâche, délâſſement,
Odpoczywanie. } repos pour ſe délâſſer; entrepos.
Odpoczywam, *v. m. F. odpocznę.* 1) ausruhen, ruhen. 2) am Tage ausruhen, ſchlafen. 3) ruhen, liegen als ein Balcken. 1) ſe délâſſer, ſe repoſer; ſe donner du relâche. 2) repoſer, prendre du repos; dormir. 3) poſer comme une piéce ſur le mur. § 1) odpoczniy po tak ćiężkich pracach; odpocząć śię dla zdrowia, dla ućiechy. 2) Jego Mość teraz odpoczywa. 3) balki na murze odpoczywaią.
Odpoczywać komu; odpoczynek dać. einem ausruhen laſſen. délâſſer qu; donner quelque relâche, du repos à qu.
Odpoczywanie, *vid.* Odpocznienie.
Odpoiam, *vid.* Odpaiam.
Odpolny. Kriegsb. Auſſen-, vor der Feſtung angelegt. *Fortif.* détaché, de' dehors.
ſzańc odpolny. Auſſen-Werck, Abſchnitt. piéce detachée.
Odpor. 1) Widerſtand. 2) Widerlegung. 3) Replic in den Gerichten. *4) Entſatz, ſ. Odśiecz. *5) abſchlägige Antwort, ſ. Odmowa. 1) reſiſtance, repouſſement. 2) refutation, confutation, replique. 3) *terme de Palais:* repartie, replique. *4) ſecours deſtiné à ſecourir une ville

le assiégée, *v.* Odśiecz. *5) refus, *v.* Odmowa.

dać odpis komu. einem Widerstand thun. faire resistance, (tête) à qu; tenir le contre-pié à qu; s'oposer, resister à qu.

Odporny. 1) widerlegend, widerstehend. 2) leicht zu widerlegen. 1) qui refute, qui resiste; qui sert à resister, à refuter. 2) aisé à refuter. § 1) odporne pismo; odporna księga. 2) zdanie iego, te nauki barzo są odporne.

odporna strona. der Beklagte in Gerichten. *terme de Palais:* le défendeur; l'acusé.

Odpornik. Widerleger, Widerstehet, Widersacher. celui qui refute; un antagoniste, un adversaire.

Odpowiadacz. Antworter. celui qui répond, qui donne une réponse.

Odpowiadam, *v. m. F. odpowiem.* 1) antworten, erwiedern. 2) Rechenschaft geben. 3) einen befehden. 4) sich vertheidigen im Gerichte. 1) répondre, repartir, repliquer, donner réponse. 2) rendre compte. 3) défier qu; faire un défit à qu. 4) *terme de Palais:* répondre; se défendre. § 1) nie odpowiedźiał mi na list. 2) odpowiadać za to przed Panem będźiesz. 3) odpowiedźiał mi nieprzyiaźnie. 4) odpowiadać (bronić śię) u sądu, u prawa.

odpowiedźieć na pozdrowienie. wieder grüssen. resaluër; rendre le salut.

odpowiadaiąc, odpowiadanym sposobem. Antworts-Weise. en répondant; en forme de réponse.

Odpowiednia, Odpowiednica, *vid.* Wyrocznica.

Odpowiednik. 1) Todt-Feind, Ausfordrer, Befehder. 2) Kriegs-Herold. 1) ennemi mortel qui provoque quelqu'un au combat. 2) héraut qui déclare la guerre.

Odpowiedź. 1) Antwort. 2) Befehdung; Ausforderung zum Zweykampf. 3) Kriegs-Ankündigung. 1) réponse. 2) défi; cartel; apel. 3) déclaration de guerre. § 1) odpowiedź na list; odpowiedź na to łacna; dał mi tę odpowiedź; w odpowiedźi śię kręći. 2) odpowiedź nieprzyiazna; odpowiedź na zdrowiu komu czynić. 3) odpowiedź woienna.

odpowiedź na pozdrowienie. Gegen-Gruß. l'action de resaluër.

odpowiedź, wypowiedź, rozbrat. Auffündigung der Freundschaft. renonciation d'amitié, rupture, desunion.

nie ma to odpowiedźi. dawider ist nichts einzuwenden. il n'y a rien à redire.

odpowiedź Boska. göttliche Antwort. un oracle, une réponse divine.

Odpowidziany. geantwortet. répondu.

Odprałzam, *v. m. F. odprosżę.* *1) abbitten. 2) losbitten, mit vielen Bitten etwas erhalten. 1) demander pardon. 2) délivrer, racheter par sa priére; obtenir une délivrance, une exemtion à force de prier. § *1) odproś (przeproś) go, boś go uraźił. 2) odprasżać kogo od kary; nie odprośisz tego u niego.

odprasżać. durch Flehen abzuwenden suchen. tacher de détourner quelque mal par priéres. § odprasza go od kary, ale go nie odprośi.

odprośić. durch Bitten abwenden. détourner par ses priéres. § odprośił go od śmierći od podatkow.

Odprawa. 1) Abfertigung als eines Boten. 2) Abschied als eines Dieners, Soldaten. 3) Jäger. Abfütterung, Fütterung der Hunde. 1) dépéche, expédition. 2) un congé; l'ordre de quiter un service. 3) *chasse:* maniére de nourrir les chiens. § 1) odprawa posłańca, listow; odprawa gotowa. 2) odprawa sługi, żołnierza; dworska odprawa z gołemi rękoma, *prov.* wźiął odprawę od Pana. 3) taką odprawą psy dobrzeią; strębować do odprawy.

odprawa potrzeby Haltung, Lieferung einer Schlacht. l'action de livrer une bataille.

Odprawiam, } *v. m. F. odprawię.* 1) verrichten, vollenden. 2) halten, absolviren eine Wissenschaft. 3) halten, begehen, feyern. 4) abdancken, den Abschied geben. 5) abfertigen, entlassen als einen Gesandten. 6) ausstatten, abfinden, verheyrathen ein Kind. 1) expédier, exécuter, dépécher, faire, acomplir, terminer, achever. 2) achever, tenir un cours de science. 3) tenir, faire, célébrer, solenniser, faire la cérémonie de. 4) congédier, remercier, envoier, renvoier un valet, un soldat; donner congé à. 5) congédier un ambassadeur. 6) émanciper, marier, doter un enfant. § 1) odprawił tę sprawę, tę robotę; odprawuie teraz poselstwo u krola Francuskiego; odprawił powinność swoię; tańce, plęsy dobrze odprawuie. 2) odprawić kurs, nauki na akademii. 3) odprawił w swoim domu wesele. 4) odprawić sługę, żołnierza. 5) odprawiono posłow. 6) odprawił syna i dwie corki.
Odprawuię, }

odprawować kauzy. practiciren, advociren. faire la fonction d'avocat; avocasser.

odprawo-

odprawować się. gehalten, vollzogen, begangen werden. étre tenu, se tenir, se faire. § odprawiły się zaręczyny; festyn, akt ten, wesele, pogrzeb, się odprawił; rada się u krola odprawuie.

Odprawianie, Odprawowanie spraw. das Verrichten der aufgetragnen Sachen. l'action d'expédier les afaires dont on est chargé.

odprawianie spraw sądowych. Sachwaltung; die Praxis eines Advocaten. profession, fonction d'Advocat; l'avocasserie.

odprawienie sprawy. geschehene Verrichtung, Vollendung einer Angelegenheit. l'achevement acomplissement, l'exécution, l'expédition d'une afaire.

odprawianie. 1) die Abdanckung eines Dieners, eines Soldaten. 2) Abfertigung, Entlassung als eines Gesandten. 3) Ausstattung, Abfindung einer Tochter, eines Sohns. 1) le congé qu'on donne à un Ambassadeur. 3) émancipation d'un enfant, quand le Pére le marie & l'etablit.

Odprawiony. 1) verrichtet, ausgefertigt. 2) abgedanckt, entlassen. 3) ausgestattet, abgefunden. 1) expedié, fait, exécuté, achevé, acompli. 2) congedié, envoïé. 3) émancipé; dotée ou marié de son Pére.

Odprawny. Abschieds=. de congé.

list odprawny geschriebener Abschied. un congé; lettre de congé.

audyencya odprawna. Abschieds=Audientz. audience de congé.

Odprosżenie, Odprasżenie. 1) Abbitte. 2) das Losbitten von einer Strafe. 1) action de demander pardon. 2) délivrance de quelque peine acordée à la solicitation de qu.

Odprosżony. 1) abgebeten. 2) losgebeten. 1) pardonné; dont on a obtenu pardon. 2) pardonné à l'intercession de qu; délivré de quelque peine à la suplication de qu. § 1) odprosżony występek. 2) odprosżony od śmierći, od szubienicy.

Odprowadzam co, *v. m. F. odprowadzę.* begleiten bis nach, bringen bis an. ramener, remener, reconduire jusqu' à.

odprowadźiz kogo do domu. einem nach Hause begleiten. ramener qu. à la maison.

Odprowadzanie, Odprowadzenie. Begleitung. l'action de reconduire, de ramener qu.

pusżczam Was Pana od śiebie bez odprowadzenia. ich lasse sie von mir gehen ohne sie zu begleiten. je vous laisse aller sans vous reconduire.

Odprowadzony. begleitet. reconduit, ramené.

Odprowadźićiel, Odprowadzaiący. Begleiter. quelqu'un qui reconduit, qui remene.

Odprzyśięgam śię, *v. m. F. odprzyśięgnę.* 1) abschwören, verschwören, verläugnen. 2) verreden, verschwören etwas zu thun. 1) abjurer, renier, désavoüer, renoncer par serment. 2) renoncer à qu. ch; faire voeu, jurer de s'abstenir de qu. ch. § 1) odprzyśiągł śię Boga, wiary Chreśćiańskiey, Pana swoiego, uczynku tego. 2) odprzyśięgał śię tego a iednak czyni; odprzyśiągł śię kart, kostek.

Odprzyśięganie, Odprzyśiężenie. Abschwörung, Verschwörung, Verläugnung. abjuration, reniement par serment, renoncement.

Odpust. Ablaß. indulgence, pardon; remission des péchez acordée aux pénitents. § obraz, paćiorek odpust maiący.

odpust otrzymać. Ablaß erhalten. gagner les pardons.

iest dźiś odpust u Kapucynow bey den Capucinern ist heute Ablaß. il y a ajourd'hui indulgence aux Capucins.

odpustu otrzymać. Ablaß bekommen. gagner les indulgences.

odpust zupełny Jubel-Jahr, Erlaß=Jahr. le Jubilé. belle saison; le Jubilé de la nouvelle loi.

Odpusżczam, *v. m. F. odpusżczę.* verzeihen, vergeben. pardonner, faire grace, remettre; passer à qu. une faute. § odpuśćić komu winę, obrazę; odpuść tey śmiałośći, że &c

odpuśćić grzechy. Sünden vergeben. remettre les péchez.

odpuśćić komu dług. einem die Schuld erlassen. remettre à un débiteur la dète, le déclarer quite.

Odpusżczenie. Verzeihung, Vergebung, Erlassung. remission, pardon. § odpusżczenie winy, obrazy, karania.

odpusżczenia prośić. um Vergebung bitten. demander pardon.

odpusżczenia długu. Erlassung einer Schuld. remise d'une dète.

odpusżczenie grzechow. Vergebung der Sünden. remission des péchez; reconciliation.

odpusżczenia godny. erläßlich, das zu entschuldigen, zu verzeihen ist. pardonnable, remissible, digne de pardon.

odpusżczenia niegodny. unerläßlich, das nicht

nicht zu vergeben ist. impardonnable, qu'on ne peut pardonner.
z odpuſzczeniem. mit Züchten zu reden. ſauf l'honneur de la compagnie; en parlant par révérence.
Odpuſzczony. verzeihen, vergeben. pardonné, remis.
grzechy odpuſzczone. vergebene Sünden. péchez remis.
odpuſzczony od służby żołnierz. abgedanckter Soldat. un ſoldat congédié.
Odpycham, v. m. F. odepchnę. von ſich ſtoſſen; abſtoſſen, zurückſtoſſen. déplacer; pouſſer en arriére, repouſſer; faire faire place à qu. § nie odepchnieſz mnie od łaſki, od nog Pańſkich; odepchnąć nawę od lądu.
Odpychanie. das Wegſtoſſen. l'action de pouſſer en arriére; repouſſement.
Odra. 1) die Maſern. 2) die Oder, ein Fluß in Schleſien. 1) la rougeole, une maladie. 2) l'Oder, une fleuve en Sileſie. § 1) na odrę dźieći chorować zwykły; ma odrę. 2) Odra z brzegow wylała.
odra śię go chwyćiła. im Schertz: ſeine Kleider fangen an zu reiſſen. burleſq. ſon habit s'en va en lambeaux.
Odrabiam, v. m. F. odrobię. abarbeiten eine Schuld. acquiter une dète par ſon travail; travailler à comte de ce qu'on a receu d'avance; travailler de ce qu'on doit paier. § odrobił na dług dwa talary.
odrobić śię. ſich abarbeiten, von Arbeit müde werden. ſe tuër à travailler; ſe ruiner à force de travailler; épuiſer ſes forces par le travail; ſe laſſer à travailler.
Odradzam co komu, v. m. F. odradzę. abrathen, widerrathen. déconſeiller, diſſuader qu. ch. à qu.
odradzaiący. ein Widerrather. quelqu'un qui diſuade, qui détourne.
Odradzam co, F. odrodzę. 1) wieder gebähren, fortzeugen, wieder hervorbringen. 2) Theol. einen zum Wiedergebohrnen machen. 1) reproduire, produire de nouveau. 2) régénérer, faire renaître en Jéſus-Chriſt.
odrodźić śię; znowu śię rodźić. 1) wiedergebohren werden. 2) Theol. wiedergebohren werden. 3) aus der Art ſchlagen. 1) renaître, étre reproduit; naître de nouveau. 2) renaître en Jéſus-Chriſt. 3) s'abâtardir; démentir ſa naiſſance ſa famille; dégénerer de ſes anciens, de la vertu de ſes ancetres; fortligner. § 1) to złe znowu śię odrodźiło; złe śię zawſze odrodźi plemię, prov. 2) kto śię w Jezuśie Chryſtuśie nie odrodźi zbawion nie będźie. 3) odrodźił śię od rodźicow, od ſwoich przodkow; nie odrodźiło śię oyca twego ſerce; ſowa nie odrodźi śię w ſokoła. prov.
odradzaiący śię. wieder hervorkommend. renaiſſant.
odradzaiące śię ućiechy. wieder kommende Ergötzlichkeiten. des plaiſirs naiſſans.
Odradzanie, odradzenie. Abrathung. diſuaſion.
Odradzanie. das Wiedergebähren, das Wiederhervorbringen. renaiſſance; l'action de reproduire.
Odrapaniec, g. odrapańca. } abgerißner
Odrapany. } Menſch. couvert de haillons; un homme en lambeaux.
Odraſtam, v. m. F. odrosnę. wieder wachſen. renaître, revenir, recroitre de nouveau; repouſſer, regermer; jetter de nouveau des boutons. § rakowi urwana noga odraſta.
odraſtaiący po wyćięćiu. wiederwachſend nach dem Behauen. qui revient après avoir été coupé.
Odraſtanie. das Wiederwachſen, die Wiederausſchlagung. renaiſſance, reproduction d'un germe.
Odrażam, v. m. F. odrażę. 1) abwendig machen, abſondern. 2) abhalten von etwas. 3) abſpänſtig, abwendig machen als einen Diener. 1) aliéner qu. de qu. ou l'eſprit, l'afection de qu; dégoûter, détourner, éloigner qu. de. 2) empêcher qu. de faire ſes afaires; interrompre, détourner qu. de ſon travail. 3) débaucher, détourner, dégoûter une perſonne de l'autre. § 1) odraża tym przyiaćioł od śiebie. 2) podobno Was Pana od czego pilnego odrażam. 3) odrażił mi sługę moiego.
odrażić śię od kogo. ſich von einem wenden, ſich eines entziehen. s'aliéner, étre détourné de qu; ſe refroidir envers qu.
Odrażenie. Abneigung. aliénation, averſion, dégout, refroidiſſement pour qu; diminution d'amitié.
Odrażony. abgewendet, abgeneigt. aliéne de qu. refroidi, dégouté.
Odrętwiałość, Odrętwienie, zdrętwienie, odrętw. dicke, harte Haut an den Händen oder Füſſen. durillon, caloſité, cal, calus, aux mains & aux piez.
Odrętwiały. hart, ſchwielicht, als die Haut in den Händen. caleux; plein de cals, plein de durillons; dur, endurci.
Odrętwieć, F. odrętwieię. 1) erſtarren, einſchlafen. 2) hart werden, als die Haut in

in den Händen. 3) hart, unempfindlich werden 1) engourdir, roidir, devenir engourdi. 2) devenir caleux. 3) s'endurcir; devenir dur & insensible.

Odrobina czego. 1) Brocke, Krume, ein klein Bißchen. 2) Rest von einer Mahlzeit, das übrige. 3) fig. etwas weniges. 1) miette, brin, petit morceau. 2) bribe, graillon, grain, rogaton, reste de ce qu'on a mangé. 3) *fig.* un peu; brin, grain, morceau, petie parcelle de qu. ch. § 1) odrobina cukru, chleba. 2) dać czeladźi odrobiny stołowe. 3) sługa ten godzien iest odrobiny iakiey łaski Pańskiey.

Odrodek. Mensch, der aus der Art geschlagen ist. celui qui dégenère, qui s'abâtardit de.

Odrodzenie. Wiederwachsung. renaissance, reproduction.

odrodzenie nasze w Chrystusie. unsre Wiedergeburt in Christo. nôtre renaissance, nôtre régeneration en Jesu-Christ; nôtre divine renaissance.

Odrodzony. 1) wieder gebohren, wieder gezeugt. 2) Theol. ein Wiedergebohrner 1) qui est reproduit. 2) régenéré en Jésus Christ.

Odrosły. erwachsen, groß erzogen. fait, qui est devenu grand; qui se peut conserver sans la mére. § odrosły orzeł, wilk, pies.

Odrost. Zuwachs, Vermehrung, Anwachs. chose laissée pour l'acroissement ou l'augmentation. § lasy na odrost chować; wiele narybku na odrost w staw wstawić.

drzewo na odrost zostawione. Laß-Baum im Walde. baliveau.

Odrostek, *g. odrostka.* Sache die wieder gewachsen ist. chose qui revient, qui croit de nouveau.

odrostek drzew wyciętych. Gehäue, so der Stamm eines abgehauenen Baums wieder ausschlägt rejet; nouveau bois que jette le pié d'un arbre abatu.

Odrowąż, *g. odrowąża.* Wappenk. ein Wurf-Eisen oder Pfeil mit einem breiten Eisen im rothen Felde, und auch im Pfau-Schwantz über der Krone *Blas.* harpon ou flèche avec un fer fort large au champ de gueules, & dans la queuë de paon sur la couronne.

Odrwiwam, *v. m. F. odrwię.* betrügen, berücken. tromper, atraper qu. § odrwiłeś mię skurwysynu.

Odryknąć, *F. odryknę*; ozwać się rykiem. zurück brüllen. mugir, beugler, repondre par un meuglement.

Odrysować, *F. odrysuię.* abreissen, abzeichnen. ébaucher, dessiner, faire un plan.

Odrysowanie. 1) Abzeichnung Abriß. 2) Vorstellung. 1) plan, ébauche, dessin, délineation. 2) image, réprésentation. § 1) odrysowanie ogroda. 2) o to masz proste drugiego świata odrysowanie.

Odrywam, *v. m. F. oderwę.* 1) abreissen, losreissen 2) abreissen, absondern 3) abziehen, abwendig machen. 1) détacher, arracher, emporter, ôter, déclouër. 2) détacher, séparer, désincorporer. 3) détourner, éloigner, aliéner, détacher qu. de qu. § 1) oderwiy tę kartę ze ściany. 2) oderwać regiment od woyska. 3) oderwał go od tey miłości.

oderwać ode drzwi zamek. ein Schloß von der Thür reissen. lever une serrure de porte.

odrywam się. sich abreissen, sich absondern. se séparer, se détacher. § oderwałem się od niego; oderwał się posiłek od woyska.

Odrzekam się czego, *v. m. F. odrzeknę.* etwas verreden, verschwören. renoncer à; faire voeu, jurer de s'abstenir de qu. ch. § nie odrzekay się tego; odrzekł się piiaństwa.

odrzekać się świata i szatana. der Welt und dem Teufel entsagen. renoncer au monde & au diable.

wiary się odrzekł er hat seinen Glauben verläugnet. il abjura sa Réligion.

odrzekać się (wyrzekać się) syna. einen nicht für seinen Sohn halten, erkennen. renoncer, desavoüer qu. pour son fils.

Odrzekanie. das Verreden, das Verschwören. le renoncement à qu. ch; voeu ou promesse de s'abstenir de qu. ch.

Odrzezam, Odrzezek, *vid.* Obrzezam, Obrzezek.

Odrzucam, *v. m. F. odrzucę.* 1) von sich werfen, wegwerfen. 2) verwerfen, nicht annehmen. 3) ausschiessen eine Waare. 1) jetter qu. ch. de soi. 2) rebuter, rejetter comme une chose qu'on ne veut point; refuser de recevoir; reprouver, mépriser. 3) rebuter, rejetter une marchandise. § 1) spieg listy od siebie odrzućił, gdy go łapano. 2) odrzućił radę moię. 3) odrzucono trzy sztuki z towarow.

odrzućić od siebie broń. das Gewehr wegwerfen jetter bas les armes.

odrzućić kartę. im Karten-Spiele: eine Karte wegwerfen *terme de jeu de cartes:* écarter, se défaire d'une carte inutile. § wie iaką kartę odrzućić, iak schować.

Odrzucanie, Odrzucenie czego. Verwerfung.

fung. rebut; rejet, recuſation, reprobation.
Odrzucony. verworfen. rejeté, rebuté, mepriſé. § od łaſki Pańſkiey odrzucony.
odrzucony od doſtąpienia urzędu. von einem Amte abgewieſen; übergangen. qui eſt refuſé; à qui l'on n'a pas donné la charge.
Odrzutek, brak. Ausſchuß. rebut, rejet, fretin, choſe qu'on ne veut point.
odrzutki w bydle. ausgemuſtertes Vieh, aus einer Heerde. bêtes de rebut dont on veut décharger le troupeau.
poſzło to w odrzutki. dieſes gerieth ins Vergeſſen; es iſt ins Stecken gekommen. cela eſt dans un entier oubli.
Odrzutny, odrzucenia godny. verwerflich. rejétable; mépriſable, digne d'étre mepriſé.
Odrzwie, futrowanie na podwoiach. Bauk. Thür-Verziehrung, Thür-Zierden; Schnitzwerck oder Tiſchler-Arbeit am Thür-Geſtell als die Fratzen-Geſichter. *Archit.* le chambranle; ornement de ſculpture ou de menuiſerie autour des portes, comme ſont les Atlantes.
Odrzygać, *v. m. F. odrzygnę.* rülpſen. roter, faire des rots.
Odrzyganie. } Rülps. raport, rot.
Odrzygliwość. }
Odrzynam, *v. m. F. oderznę.* 1) abſchneiden. 2) im Kriege: abſchneiden, abſondern. 1) lever qu. ch. de qu. ch. en taillant; retrancher, emporter avec un couteau. 2) *guerre:* couper; empêcher l'enemi de. § 1) odeyrzniy od poſtawu łokći ſześć. 2) oderznąć nieprzyiaćiela, żywnośći od fortecy.
Odrzynanie. 1) das Abſchneiden. 2) Kriegsb. Abſchnitt. 1) l'action d'emporter avec un couteau. 2) *Fortif.* retraite, retranchement.
Odſaczam, *v. m. F. odſaczę.* 1) abrücken. 2) abſondern. 3) abtreiben, entfernen, wegjagen. 4) enterben. 5) entſetzen der Ehre. 6) veräuſſern. 1) reculer, tirer un choſe du lieu où elle étoit. 2) ſéparer, détacher. 3) éloigner, bannir, chaſſer. 4) deshériter, exhéréder, priver d'un héritage. 5) dépouiller, priver qu. d'une charge; dépoſer, démettre de; ôter la charge. 6) aliéner, débiter. § * 1) odſacz (odemkniy) ſtoł od śćiany. 2) ieżeli go cnota od drobiazgu poſpolſtwa nie odſaczy. 3) odſaczyć nieprzyiaćiela; odſaczył go od dworu. 4) odſaczył ſyna od dziedźictwa. 5) krol go od dobr, od honorow odſaczył. 6) odſaczył tę wieś od klucza.
odſaczyć kogo od iednoty Kośćioła Swiętego. einen von der Gemeinſchaft der Kirche ausſchlieſſen. retrancher qu. de l'Egliſe.
odſaczyć śię. 1) ſich abrücken. 2) ſich abſondern, ſich abreiſſen. 3) ſich entfernen, ſich verſchlagen. 1) ſe déplacer, reculer, aller en arriére. 2) ſe ſéparer, ſe détacher. 3) s'éloigner, s'écarter § 1) drabina śię od muru odſaczyła. 2) odſaczyło śię miaſto od korony. 3) zaraz zaiąc uchodźi, gdy śię pſy od niego odſaczą; odſaczyć śię od ſzyku.
Odſaczenie. 1) Abrückung. 2) Abſonderung. 3) Beraubung als der Ehre der Güter. 1) action de déplacer en pouſſant vers ſoi. 2) ſéparation. 3) deſtitution de quelque emploi.
Odſaczony. 1) abgerückt. 2) abgeſondert, entfernet. 3) beraubt, entſetzt als der Würde. 1) déplacé, reculé; pouſſé d'un lieu en arriére. 2) éloigné, ſéparé, détaché. 3) depouillé, privé, déſtitué, deſſaiſi.
Odſada, brzeg wału. Kriegsb. der Wallen-Rand oder Gang am Graben. *Fortif.* relais; pas de ſouris; berme, liſiére ou chemin au pié du rempart.
Odſadzam, *v. m. F. odſadzę.* 1) abſetzen, nicht zu nahe an etwas ſetzen. 2) entſetzen, berauben; abſetzen vom Amt. 3) von der Bruſt abſetzen; gewöhnen. 1) mettre, planter une choſe dans quelque diſtance d'une autre. 2) démettre, dépoſer, déſtituer qu; dépouiller, priver qu. de qu. ch. 3) ſevrer un enfant, un veau; ôter le lait, la mammelle de la nourrice à l'enfant. § 1) odſadź to drzewo od płotu 2) odſadźić kogo urzędow, godnośći, maiętnośći. 3) odſadźić dźiećię od pierśi.
Odſadzenie od pierśi. Gewöhnung; Abſetzung von der Bruſt. l'action ou le tems de ſevrer.
Odſadzony. abgeſetzt von einem Amt. dépoſé, démis, deſtitué, déſſaiſi d'un emploi.
odſadzony od pierśi. gewöhnt, von der Bruſt abgeſetzt. ſevré; qui ne tète plus.
Odſądzam, *F. odſądzę.* 1) aburtheilen, das End-Urtheil ſprechen. 2) einem gerichtlich was abſprechen. 1) déterminer, décider au fond & tout-à-fait; juger définitivement. 2) ôter à qu. dans les formes de Juſtice; priver qu. de qu. ch. par un jugement. § 1) ſędźia iuż ſprawę odſądźił. 2) odſądzono go maiętnośći.
czći kogo odſądźić, bezecnym uczynić. einen

nen unehrlich machen, aller Ehren entſetzen. déclarer, rendre qu. infame; infamer qu; marquer qu. d'infamie.

Odſądzenie czego. gerichtliche Abſprechung. jugement, ſentence qui ôte qu. ch. à qu.

odſądzenie czći. Entſetzung aller Ehren. dégradation, privation d'honneur, condannation infamante.

Odſądzony. durch ein Urtheil abgeſprochen. ôté par un jugement, par un décret.

odſądzony czći. aller Ehren entſetzt, vor unehrlich erklärt. dégradé; dépouillé de tous les titres honorables; qui eſt déclaré infame.

odſądzony to ſkurwyſyn. das iſt ein verruchter Böſewicht. c'eſt un très-méchant garçon; c'eſt un homme rempli de méchanceté; c'eſt un déterminé.

Odsforować pſy, *F. odsforuię.* die Hunde loskoppeln. découpler les chiens.

Odśiadam, *v. m. F. odśiedzę.* abſitzen im Gefängniß eine Strafe. compenſer par la priſon quelque dette, quelque crime. § odśiedźieć w wieży dług, zaboy, kaźń.

chleb ten odśiedźiał. dieſes Brod iſt abrindig. ce pain s'eſt decrouté, s'eſt déta-ché de ſa croute.

Odśiecz, *f.* Entſatz. un ſecours; troupes envoiées pour ſecourir une place.

odśiecz dać miaſtu. eine Stadt entſetzen. ſecourir, délivrer une ville; faire lever le ſiége à l'enemi.

na odśiecz (w odśieczy) przybydź. einem zum Entſatz kommen. venir au ſecours de qu.

Odśieczny. zum Entſatz beſtimmt. déſtiné au ſecours d'une place. § odśieczne połki.

Odśiecznik. ein Soldat vom Entſatz. ſoldat qui vient au ſecours d'une place.

Odſkakuię, *v. m. F. odſkoczę* 1) wegſpringen, zurückſpringen. 2) abſpringen, zurück prallen als ein Ball. 3) ſeine Sprünge oder Täntze endigen. 1) ſauter en arriére; faire un ſaut en arriére de qu. ch; ſe retirer en ſautant. 2) réjaillir, rebondir, ſe réfléchir. 3) achever ſes ſauts, danſer ſes danſes. § 1) odſkoczył od ognia. 2) piłka odſkoczyła. 3) odſkakał ſkoki, tańce.

Odſkoczenie. ⎫ 1) Zurückſprung. 2) Rückprall, Abſprung, Rückſprung.
Odſkok. ⎭ 1) un ſaut en arriére. 2) bond, réjailliſſement, rebondiſſement, ſaut que fait une choſe en s'élevant de bas en haut. § 1) odſkoczeniem razu uniknął. 2) odſkok piłki; odſkok wody od kamienia.

Odſkrobuię, *F. odſkrobię, vid.* Oſkrobuię.

Odsłaniam co, *v. m. F. odsłonię.* 1) weg thun, aufſchieben eine Decke, einen Vorhang. 2) aus dem Lichte treten. 1) dévoiler, ôter le voile ou quelque couverture; découvrir. 2) s'ôter du jour. § 1) odsłonił chuſtkę, dźiurę. 2) odsłoń mi nie widno.

odsłonić firamki. die Vorhänge aufziehen. ouvrir les rideaux.

Odsłonienie. Aufdeckung. dévoilement, l'action d'ôter la couverture.

Odsługa. ⎫ Gegen-Dienſt. un ſervi-
Odsługowanie. ⎭ ce reciproque, plaiſir mutuël; retour de reconnoiſſance, d'amitié.

Odsługiwam, ⎫ *v. m. F. odsłużę.* wieder
Odsługuię, ⎭ vergelten; einen Gegen-Dienſt, wieder einen Gefallen erweiſen. rendre un ſervice pour un autre; rendre un plaiſir pour un plaiſir. § odsłużę Was Panu tę łaſkę.

Odsłużenie, *vid.* Odsługa.

Odśpiewuię, ⎫ *v. m. F. odśpiewam.* 1)
Odśpiewywam, ⎭ abſingen; einen Geſang endigen. 2) abſingen, vor eine Schuld ſingen. 3) wiederrufen als Scheltworte. 1) chanter à haute voix; finir ſon chant. 2) recompenſer, paier ſa dette en chantant. 3) retracter, revoquer qu. ch; ſe revoquer, ſe dedire de ce qu'on a dit. § 1) odśpiewał pácierze. 2) odśpiewać dług. 3) odśpiewać muśi co mowił potwarliwie.

* Odſpod, podſpod. unten. au deſſous, deſſous.

Odſpodni, ſpodni. unterer. qui eſt au deſſous.

Odſtaię, ⎫ *F. odſtanę.* 1) ſeinen Abſchied
Odſtawam, ⎭ nehmen, aus den Dienſten treten. 2) abgehen, abweichen von etwas; etwas vergeſſen, hindanſetzen. 1) quiter ſon maitre, le ſervice qu'on rendoit; prendre ſon congé. 2) ſe départir de; manquer à; oublier ſon devoir. § 1) odſtał od ſwego Pana. 2) odſtał od wiary, od posłuſzeńſtwa.

odſtać śię. anders geſchehen. arriver, ſe paſſer autrement.

co śię ſtało odſtać śię nie może. geſchehene Dinge ſind nicht zu ändern. à ce qui eſt fait, il ne ſe peut remedier.

Odſtanie. 1) Aufgebung der Dienſte; Abſchied, ſo man von einem Herrn nimmt. 2) Verlaſſung, Entſagung. 1) l'action de quiter ſon maître, le ſervice qu'on avoit. 2) renoncement à qu. ch; l'action de renoncer à, de quiter qu. ch. § 1) od-

§ 1) odstanie od Pana. 2) odstanie od czarta, przystąpienie do Chrystusa.

Odstąpienie. 1) die Zurücktretung. 2) Abtritt; das bey Seite Treten. 3) Abweichung von der Materie. 4) Verlassung eines Freundes. 5) Abtritt, Abfall, Abtrünnigkeit, Empörung. 1) l'action de se retirer, de se reculer quelques pas en arriére. 2) l'action de se retirer à part, à l'écart. 3) digression, changement de propos. 4) délaissement, abandonnement, l'action d'abandonner son ami. 5) défection de son chef, du parti qu'on avoit embrassé; revolte, soulevement. § 1) koń wierzgnął zaraz po iego odstąpieniu. 2) sądy stronie odstąpienie nakazały. 3) odstąpienie od rzeczy, od materyi. 4) odstąpienie przyiaciela. 5) odstąpienie od posłuszeństwa, od poddaństwa, od zwierzchności.

odstąpienie od posłuszeństwa klasztornego; wyjstanie z klasztoru. das Weglaufen aus einem Kloster. abandonnement du Couvent; l'action de se défroquer, de quiter l'habit de Religion.

odstąpienie od wiary. Glaubens-Verläugnung. apostasie, abandonnement de la Religion qu'on confesse.

Odstąpiony. verlassen. abandonné, délaissé. § odstąpiony od lekarzow.

Odstawiam, *v. m. F. odstawię.* absetzen, wegrücken. ôter, retirer qu. ch. de.

odstaw garnek od ognia. setzet, nehmet den Topf vom Feuer weg. retirez le pot du feu.

Odstępca. } ein Abtrünniger. deserteur; Odstępnik. } celui qui abandonne, qui délaisse son ami ou son chef.

odstępca swoiey zwierzchney głowy; odstępca zwierzchności. Empörer, abtrünniger Unterthan. un rebelle.

odstępca wiary. ein Glaubens-Verläugner. un apostat.

odstępca wiary chrześciańskiey. Verläugner des Christlichen Glaubens. renegat.

Odstępny. abgehend, abweichend. qui s'égare, qui s'écarte de qu. § ta wiara naybarźiey od prawdźiwey iest odstępna; odstępna to od rzeczy mowa.

Odstępuię. 1) zurück treten, wegtreten. 2) verlassen einen Ort; zurück weichen, weggehen. 3) sich entfernen, weichen, abweichen, abgehen von etwas. 4) verlassen; hülflos lassen. 5) abfallen, abtrünnig werden. 1) se reculer, se retirer quelques pas en arriére. 2) sortir, se retirer de devant un lieu; s'en aller, s'en éloigner. 3) s'éloigner, s'écarter, se détourner de; manquer à; se départir de. 4) abandonner, délaisser, deserter qu. 5) quiter le parti de qu. pour embrasser celui d'un autre; se revolter, se soulever. § 1) odstąp od niego, od ściany. 2) nieprzyiaćiel od miasta odstąpił. 3) prawdy; (od prawdy) odstępuie; barzo odstąpił od cnoty. 4) odstąpił w gwałtownym raźie przyiaciela. 5) odstąpił zwierzchności swoiey.

wiary odstąpić. vom Glauben abfallen. apostasier; renoncer à sa religion.

nie chćiał swego odstąpić. er wollte nicht von seiner Meynung, von seinem Vorsatz ablassen. il n'en veut pas démorder; il persiste dans son entreprise, dans son opinion.

odstąpić od rzeczy, od materyi. von seinem Vortrag, von der Materie abgehen, abweichen. sortir de son sujet, de son propos; changer de propos; faire une digression; s'éloigner de son sujet.

Odstraszam kogo od czego, *v. m. F. odstraszę.* abschrecken. détourner par crainte de qu. ch; rebuter, intimider qu. de qu. ch.

Odstroić, *F. odstroię.* verstimmen. désacorder un instrument de Musique; défaire les acords d'un instrument. § odstroić instrument.

**odstroić, wyzuć kogo.* einen auskleiden. deshabiller qu.

ostroić śię. sich verstimmen. se désacorder; perdre les acors. § odstroił śię regał, lutnia.

Odstroienie. Verstimmung eines Instruments. dissonance, faux acord, mauvais acord d'un instrument.

Odstroiony. verstimmt, übel klingend. dissonant; qui est désacordé.

Odstrychnąć, *F. odstrychnę.* 1) abstreichen, wegstreichen vom Haufen. 2) ausschliessen von etwas; schliessen aus etwas. 1) racler, couper, emporter un peu d'un tas. 2) exclurre, éloigner, priver qu. de qu. ch. § 1) odstrychniy strychulcem zboże w korcu. 2) odstrychnąć kogo od urzędow, od przyiaźni, od łaski swoiey.

Odstrychnienie. 1) Abstreichung. 2) Ausschliessung von etwas. 1) action de racler d'un tas. 2) exclusion, éloignement de qu. ch.

odstrychnienie od łaski. Ungnade, Verstossung. disgrace.

odstrychnienie od urzędu. Entsetzung vom Amte. destitution.

Odstrychniony. 1) abgestrichen. 2) ausgeschlossen. 1) raclé, coupé avec un racloir ou avec un autre instrument. 2) exclu, éloigné de qu.

odstry-

odstrychniony od łaski. der in Ungnaden gefallen ist. disgracié; qui n'est plus en faveur.

odstrychniony od urzędu. abgesetzt vom Amte. destitué, démis de son emploi, déposé de son ofice.

Odstrzelam, *v. m. F. odstrzelę.* mit schiessen abhalten; weg schiessen. chasser, repousser à coups de canon, de mousquet. § odstrzelono od miasta nieprzyiaciela kulami, procami, strzałami.

odstrzelić się od czego. abweichen von etwas; weit verfehlen. s'écarter, se détourner, s'éloigner de. § daleko się od prawdy, od rzeczy, od cnoty odstrzelił.

Odstrzygnąć, *F. odstrzygnę.* 1) mit der Scheere abschneiden. 2) Kriegsw. absondern von der Armee. 1) couper, ôter, emporter avec des ciseaux. 2) *guerre:* détacher, séparer du gros de l'armée. § 1) odstrzygniy kartę od arkusza. 2) połowicę od woyska odstrzygnął.

Odsunienie. Wegschiebung, Wegstreichung. dévoilement; l'action d'ôter quelque couverture.

Odsuniony. weggeschoben, weggenommen. dévoilé; découvert. § odsuniona z oczu zasłona.

Odsuwam co, *v. m. F. odsunę.* wegschieben, wegnehmen, wegrücken. dévoiler, ôter le voile ou quelque couverture. § odsuń czapkę z oczu; odsunąć okiennicę od okna.

odsuń firamki. ziehe die Vorhänge auf. ouvrez, tirez les rideaux.

Odświętny. feyertäglich, sonntäglich. de fête ou de dimanche. § odświętne nabożeństwo.

szata odświętna. Feyertags-Kleid. habit de bonnes fêtes.

Odsworować, *vid.* Odsforować.

Odsyłam, *v. m. F. odeślę.* 1) zurückschicken. 2) abschicken, zuschicken, zustellen. 3) verschicken, eine Rechts-Sache. 4) schicken ins Elend; relegiren. 5) sich berufen, den Leser an eine Stelle verweisen. 1) renvoier; envoier à une personne ce qu'elle nous a envoié. 2) envoier, faire tenir à qu. qu. ch. 3) renvoier les parties devant un autre Juge. 4) envoier en éxil; bannir, releguer, chasser. 5) renvoier le lecteur d'un endroit à un autre. § 1) odesłała mi podarunek. 2) odesławszy konie do domu poiechał; odeśliy listy i rzeczy iego do Warszawy. 3) odesłać sprawę do własnego Sądu; Trybunał mnieysze sprawy do niższych sądow odsyła. 4) odesłano go od dworu na wyspę, na bezpieczne mieysce. 5) co do Francuskiego ięzyka odsyłam czytelnika do pierwszego i drugiego tomu Dykcyonarza moiego.

Odsyłanie, Odesłanie. 1) Zurücksendung. 2) Absendung, Abschickung. 3) Verweisung an ein Gericht; Verschickung. 4) Verweisung des Lesers an einen Ort im Buch. 1) renvoi, l'action de renvoier. 2) envoi, action d'envoier. 3) renvoi; ordonnance par la quelle on renvoi la cause devant quelque Juge. 4) renvoi, remarque qui renvoie le lecteur à un endroit du livre.

Odsypuię co, *v. m. F. odsypię.* abschütten. survuider; ôter, desemplir un peu de quelque grain.

Odsypanie. Abschüttung. l'action de survuider.

Odsypany. abgeschüttet. survuidé, desempli.

Odszczekać, *F. odszczekam.* 1) mit Bellen verjagen, abhalten; wegbellen. 2) widerrufen. 1) chasser par l'aboi des chiens. 2) revoquer, se retracter, chanter la palinodie. § 1) pies odszczekał złodzieiow. 2) odszczekać tę potwarz pod ławą powinien.

Odszczepieniec, *g. odszczepieńca.* ein Abtrünniger von der Kirche. celui qui est dans le Schisme; un schismatique.

Odszczepieński. von der Kirche abtrünnig. schismatique.

Odszczepieństwo. Abtrünnigkeit von der Kirche, Spaltung in derselben. un Schisme.

Odszpuntować beczkę, *F. odszpuntuię.* 1) aufspünden. 2) ein vermachtes Gefäß öffnen. 1) ôter le bondon; débondonner. 2) déboucher, enfoncer un vaisseau.

Odszpuntowanie. das Aufspünden. débondement.

Odsztychnąć, *F. odsztychnę.* 1) wieder stechen. 2) wieder sticheln. 1) piquer, percer celui qui nous a piqué. 2) retorquer contre qu. ce qu'il a dit; rendre injure pour injure; piquer de paroles ceux de qui on l'a été auparavant.

Odsztychnienie. Gegen-Sticheley. repartie choquante; retour; moquerie reciproque.

Odszumować co, *F. odszumuię.* abschäumen. despumer; écumer, ôter l'écume.

Odszumowanie. Abschäumung. despumation.

Odszurować, *F. odszuruię.* die Pferde abschirren. déharnacher.

Odszydźić, *F. odszydzę.* wieder spotten. rendre moquerie pour moquerie; ren-

dre la pareille, critiquer à son tour; taxer blamer reciproquement.

Odtąd, *adv.* od tego czasu. von dieser Zeit an. depuis, de ce tems, dès lors.

odtąd, od tego mieysca. von hier an, von diesem Ort. d'ici, de ce lieu, de là.

Odtańcować, *F. odtańcuię.* einen Tanz tanzen. achever sa danse; danser.

Odtrącam co, *v. m. F. odtrącę.* 1) zurückstossen. 2) abstossen von etwas. 3) ein Gemüth von einem wenden. 1) repousser, pousser en arriére. 2) ôter, emporter en choquant, en heurtant. 3) aliéner, détourner, éloigner qu. de; dégoûter qu.

odtrącam się od kogo. sich von einem wenden. s'aliéner, se détourner de qu.

*Odtrącenie, Wstręt, Odrażenie. Abneigung. aliénation, aversion, dégoût.

Odtręt. dicke Haut an Händen und Füssen. cal, durillon, calus, calosité aux piez & aux mains.

Odtykam co zatkanego, *v. m. F. odetknę.* aufstopfen, öffnen, was zugestopft gewesen ist. déboucher, ôter ce qui bouche.

Oduczam kogo, czego, *F. oduczę.* abgewöhnen. dès-acoûtumer, dès-aprendre, dès-enseigner, dès-habituer.

oduczam się czego. sich abgewöhnen. se dès-acoûtumer, se dès-habituer.

Oduczenie. Abgewöhnung. dès-acoûtumance.

Odumarły. Erblos, caduc. caduque, à quoi personne ne se porte héritier. § odumarłe dobra, maiętności.

Odumieram, *F. odumrę.* 1) einem absterben. 2) hinterlassen Güter. 1) mourir à qu; laisser en mourant des proches. 2) laisser qu. ch. après sa mort; laisser par la mort à qu. § 1) kiedy rodzice dźieci odúmieraią, w tym sieroctwie opiekunow im trzeba. 2) odumarł długow, wielkich zbiorow, maiętności.

świata odumrzeć. der Welt absterben. mourir au monde.

*Oduzne, *g. oduznego.* Andencken, Ehren-Geschenck, insonderheit dem Ueberbringer eines Geschencks. un honoraire qu'on donne surtout au porteur d'un présent.

Odwabiam kogo od czego, *v. m. F. odwabię.* einen von etwas ablocken, abziehen, abhalten. distraire, rapeller, détourner, éloigner qu. d'une maniére atraiante. § pochlebstwem i pieniędźmi go odwabiał.

Odwabianie, Odwabienie. Ablockung Abziehung von etwas. l'action de détourner qu. par des atraits; éloignement par des apas.

Odwaga. Kühnheit, Verwogenheit. hardiesse, audace. § wielką iego sławią odwagę.

z odwagą zdrowia swoiego. mit Gefahr seines Lebens. au peril de sa vie; au risque de la vie.

Odwalam co od czego, *v. m. F. odwalę.* abwelzen. ôter avec éfort quelque chose de pesant.

Odwarkam komu, } *v. m. F. odwarknę;*
Odwarkiwam, } odmrukam, odwrykam. widerbellen, widermurren. rébequer, murmurer contre; contredire, s'oposer en murmurant.

Odważam, *v. m. F. odważę.* 1) abwiegen, abwägen. 2) wagen. 1) peser qu. ch. 2) hazarder, risquer; mettre, exposer au hazard. § 1) odważ czerwone złote; odważyć co wagą, śrebem, złotem. 2) kto życie odważy cudzego iest panem, *prov.* odważył sobie szkodę, życie.

śmierć sobie odważyć. sich in den Tod wagen. s'exposer à la mort; mettre sa vie au hazard.

odważyć się. wagen, sich erkühnen. oser, avoir la hardiesse, prendre la liberté.

Odważanie, odważenie wagą. das Abwägen, das Wiegen. l'action de péser qu. ch.

*Odważenie, postanowienie. Vorsatz. dessein, but.

odważenie, odważenie się. das Wagen. l'action de hazarder, de s'exposer au hazard.

Odważnie, *adv.* kühn, auf eine kühne Art. audacieusement.

Odważny. kühn, verwogen. audacieux, hazardeux, hardi.

Odważony. 1) abgewogen. 2) gewagt. 1) pesé. 2) hazardé, risqué.

na odważoną frisch gewagt; es sey gewagt. vogue la galere; tout coup vaille.

Odwdzięczam co, *v. m. F. odwdzięczę.* wieder vergelten, vergüten, erkennen. recompenser; reconnoitre, rendre un bienfait par un autre; étre reconnoissant d'une grace; bonifier.

Odwdzięczenie. } Vergeltung, Erkenntlichkeit, Vergütigung.
Odwdźięk. } recompense, reconnoissance, gratitude.

na odwdźięk. zur Erkenntlichkeit. à la pareille; en recompense.

Odwet, *vid.* Odwetowanie.

Odwetować co, *F. odwetuię.* 1) gleiches mit gleichen vergelten; wieder vergelten. 2) ersetzen einen Schaden, die versäumte Zeit. 1) rendre la pareille. 2) reparer quelque perte; dédommager.

Odwetowanie, Odwet. Wiedergelt, Wiedervergeltung

dervergeltung. l'action de rendre la pareille.

na odwetowanie; na odwet. eben so wie man uns begegnet hat. à la pareille; avec le même traitement qu'on nous avoit fait.

Odwiązanie. Abbindung, Ablösung. l'action de délier.

Odwiązany. abgebunden, abgelöst. delié, qui n'est plus lié.

Odwićie. Aufwickelung. l'action de déveloper.

Odwieczerze. } die Nachmittags-Zeit bis
Odwieczor. } gegen Abend. après-dînée; le tems depuis le diné jusqu'au soir; l'après-midi.

odwieczor, adv. des Nachmittags, nach Tisch. après midi; après diné.

Odwieczorny. nachmittägig. d'après midi; qui se fait après midi.

Odwiedzam kogo, nawiedzam, *F. odwiedzę.* besuchen, Besuch abstatten. faire la visite, aller voir; visiter, rendre visite.

Odwiedzenie, nawiedzenie. Besuch. visite.

Odwieram co, *v. m. F. odewrę.* aufschieben als einen Riegel. déverrouiller; ôter le verrou.

Odwiezienie. das Abführen, Zurückführen zu Wasser oder zu Lande. action de ramener par terre ou par mer.

Odwieziony. zurückgeführt, abgeführt auf einem Wagen oder Schiff. ramené, transporté sur un chariot ou sur un vaisseau.

Odwierzgam, *v. m. F. odwierzgnę.* 1) ausschlagen als ein Pferd. 2) widerspenstig seyn. 1) regimber, rüer. 2) regimber, ne vouloir pas obéir; s'oposer, resister.

Odwięzuię co, *v. m. F. odwiążę.* abbinden, losbinden. découpler, délier, défaire le lien.

Odwiiam co, *v. m. F. odwinę.* aufwickeln. dérouler, déveloper. § odwinęła dziećię.

Odwikłać co, *F. odwikłam.* auswirren. débarasser, demêler, débrouiller.

Odwikłanie. Auswirrung. débrouillement.

Odwikłany. ausgewirrt. débrouillé, débarassé.

*Odwilża. Thau-Wetter. dégel; relâchement de froid.

Odwilżam, *v. m. F. odwilżę.* befeuchten, benetzen. humecter, mouiller, détremper, arroser. § deszcz hoyny odwilżył ziemię.

odwilżyć żołądek. abführen, öffnen, laxiren den Leib. lâcher le ventre; rendre le ventre libre.

Odwilznąć, *F. odwilznę.* } gelinder Wet-
Odwilgnąć, *F. odwilgnę.* } ter werden. s'adoucir, se radoucir comme le tems.

odwilgło. es ist gelinder Wetter worden. le tems s'est radouci; il commence à se dégeler.

odwilżał był roztok. ein Thau-Wetter fiel ein. le tems étoit au dégel.

Odwilżanie, Odwilżenie. Anfeuchtung, Benetzung. arrosement, humectation.

odwilżenie żołądka. Oeffnung, offener Leib. relâchement du ventre; ventre libre, qui n'est pas constipé.

Odwilżły. } feucht, benetzt. humecté,
Odwilżony. } moëte, mouillé.

Odwinienie. Entwickelung. l'action de déveloper.

Odwiniony. } aufgewickelt, entwickelt. dé-
Odwity. } velopé.

Odwłaczanie. Verzögerung. retardement.

Odwleczenie. Aufschub. delai, surseance.

Odwleczony. aufgeschoben. diferé, prolongé, remis.

Odwłaczam, } *v. m. F. odwłokę.* 1) weg-
Odwłoczę, } schleppen. 2) aufschieben, verzögern. 3) das Feld eggen. 1) entrainer; tirer & mener après soi. 2) trainer, délaier, retarder, diférer, remettre à un autre jour. 3) herser un champ. § 1) odwłoczył go po ziemi za włosy. 2) nie odwłaczay do iutra; odwłaczać sprawę. 3) odwłoczyć rolą.

odwlec się. verschoben werden. se trainer, être remis; tirer, aller en longueur.

odwlekło się to. dieses wurde auf die lange Banck geschoben. cela est remis; on a diféré cela; cela est allé en longueur.

Odwłocznie, *adv.* mit Verzögerung. avec délai; en diférant, en prolongeant.

Odwłoczny. verzügig, verzögerlich. dilatoire qui difére; qui tend à diférer, à remettre, à retarder.

Odwłoczyćiel. Zaudrer, Verzögerer, Aufschieber. un homme tardif; celui qui tarde, qui empêche qu. ch.

Odwłoka. Aufschub, Verzug, Verschub, Verzögerung. délai, retardement, remise, surseance.

w odwłokę to idźie. dieses wird auf die lange Banck geschoben. on tire cela en longueur; cela tire, céla va en longueur.

bez odwłoki. ohne Verzug. sans délai.

odwłoka prawna; odłożenie sprawy. Aufschub einer gerichtlichen Sache. délai d'un jugement.

Odwnętrzny. inwendig. intérieur, qui est au dedans. § pochyłość wału odwnętrzna.

Odwod. 1) der Nachzug, die letzte Post hinter

hinter dem Lager. 3) Retirade einer Armee. 3) rechtliche Reinigung. 4) die Auffspannung eines Gewehrs. 1) l'arriére-garde; queuë; les dernieres troupes d'une armée. 2) la retraite d'une armée. 3) purgation; l'action de se disculper, de se purger, de se justifier d'un crime. 4) l'action de bander une arme. § 1) uderzyć na nieprzyiaćiela przez odwod; jazda powinna marszerować opodal od odwodu. 2) idźie woysko na odwodźie dźień i noc bez wytchnienia; kazał połkom na odwod z samego upału potrzeby; na odwod ustępować. 3) do odwodu kogo zapozwać. 4) odwod kurka.

Odwodzę, *v. m. F. odwiodę.* 1) abführen, begleiten. 2) abziehen, ableiten, abhalten. 3) aufziehen den Hahn eines Gewehrs. 1) reconduire, ramener jusqu' à. 2) détourner, divertir, distraire, éloigner qu. de qu. ch. 3) bander, tendre une arme, mettre le chien en état de tirer. § *1) odwiedź (odprowadź) śiostrę do domu. 2) odwieść młodźieńca od sweywoli; odwiodłem go od tego zamysłu, od tey nauki, od przyiaćiela; ten ćię poćieszy i od progu śmierći odwiedźie. 3) odwieść kurek.

odwodzę kogo na stronę. einen auf die Seite führen. faire retirer quelqu'un; prendre qu. à part, en écart.

odwodźić śię. 1) abgehen, sich abwenden von etwas. 2) sich in den Gerichten durch den Eyd reinigen. 1) se détourner, s'éloigner de qu. 2) *terme de Palais:* se purger, se justifier par un serment. § 1) odwiodł śię od moiey rady. 2) sześćią świadkow śię odwiodł; taki własną ma śię przyśięgą odwieść, że go pieniądze nie doszły.

odwieść śię; odwieść śię z kim na stronę, na osobność. mit einem auf die Seite gehen, treten. se retirer avec quelqu'un; aller, se mettre avec quelqu'un à part.

Odwodzenie. 1) die Beyseiteführung. 2) Abhaltung, Ableitung von etwas. 1) l'action de retirer quelqu'un à part. 2) détournement.

odwodzenie; odwodzenie śię. Abtritt den man nimmt. retraite, action de se retirer, d'aller à part.

Odwołanie. Widerruf. palinodie, retractation, revocation, dedit, des-aveu.

odwołanie; odwołanie śię do wyższego sądu. Appellation. apel; apellation.

Odwoływam co, *v. m. F. odwołam.* 1) ausrufen, verkündigen. 2) widerrufen, seinen Irrthum bekennen. 1) proclamer, publier par un crieur public. 2) retracter, se retracter, revoquer, se revoquer; se confesser; dédire qu. ch; ravaler ses mots, ses paroles; se dédire des injures, qu'on a dites à quelqu'un; faire reparation d'honneur. § *1) odwołać (obwołać) iarmark; odwołano Trybunał do czwartku. 2) odwołał potwarz, co mowił i pisał potwarliwie.

odwołać śię. 1) an ein höheres Gericht appelliren. 2) sich beziehen, berufen. 1) se pourvoir, apeller d'un Juge inférieur à un Juge supérieur. 2) provoquer, s'en raporter, en apeller à. § 1) odwołał śię do Trybunału od Grodu. 2) odwoływam śię do Duchownych, do uczonych, do konstytucyy.

złoczyńca odwołał towarzysza swoiego. der Delinquent hat den Mit-Beschuldigten vor unschuldig erkläret. le delinquant a declaré innocent celui, qu'on a dénoncé complice de son crime.

odwołała złoczyńcę na śmierć zdanego. sie hat den verurtheilten Delinquenten losgebeten und geheyrathet. elle a épousé le delinquant l'aiant délivré par ses priéres.

Odwoz. / Odwożenie. / Odwieźienie. } Rückfuhre, die Zurückführung zu Lande oder zu Wasser. renvoi, retour par terre on par mer; transport d'une chose au lieu d'où elle avoit éte amenée.

woz do odwozu. Wagen der zurück gehet. chariot de renvoi.

Odwożę co, *v. m. F. odwiożę.* etwas zurückfahren. ramener, renvoier en chariot ou en bateau. § odwieź te towary wozem, czołnem; odwieść trzeba tę karetę.

Odwracam co, *v. m. F. odwrocę.* 1) das Gesicht wegkehren, wegwenden. 2) verhüten, abwenden. 3) abspannen, abspenstig machen. 4) abhalten, abrathen, abziehen einen von etwas. 1) détourner ses regards, son visage de dessus qu. ch. 2) détourner, parer, éviter, empêcher qu. ch; préserver qu. de. 3) aliéner, détourner débaucher, dégoûter, une personne d'une autre. 4) divertir, détourner qu; disuader à qu. qu. ch. § 1) odwroćić twarz, oczy od czego. 2) odwroćił to nieszczęście i nieprzyiaćiela od Oyczyzny. 3) odwroćił mi czeladź, sługę, przyiaćiela. 4) odwrocę go od tego zamysłu.

odwroćić mowę. von einer andern Sache zu reden anfangen. changer de propos; faire une digression.

odwracać rolą. stürzen, umwenden den Acker.

Acker. biner; donner à la terre la seconde façon, le second labour.
odwracam rzekę. einen Fluß ableiten, anders wohin führen. détourner le cours d'une riviére.
odwrócić się. 1) sich wegwenden, sich umdrehen. 2) abgehen, ablassen von etwas. 1) se tourner de dessus qu; tourner le dos à. 2) abandonner, quiter qu. ch; s'écarter, se détourner de qu. ch. § 1) odwrócił się od niego. 2) odwróciłem się od nauk.
Odwracanie, Odwrocenie. 1) Wegwendung, Abwendung als der Augen. 2) Abwendung eines Uebels. 3) Abwendung seines Hertzens von einem; Abneigung. 4) Heilk. Ableitung der Feuchtigkeit. 1) l'action de détourner le yeux, les visage de. 2) détournement de quelque mal. 3) aliénation, aversion pour qu. 4) *Médec.* l'action de détourner les humeurs d'une partie du corps. § 1) odwrocenie, odwracanie oczu od czego. 2) odwracanie czego złego modlitwą; odwrocenie nieszczęścia. 3) odwrocenie serca, chęci swoiey od kogo. 4) odwrocenie wilgotności w ciele na insze mieysce.
odwrocenie woli. Widerwille, Unwille, Haß. repugnance, aversion, dégout.
odwrocenie się od czego. die Zukehrung des Rückens gegen einem. l'action de tourner le dos à qu.
Odwrot. 1) Abzug, Rückzug eines Kriegs-Volcks. 2) Wendung der Strasse, wo ein Wagen umwenden kan. 3) die Kehre, die Pflugwendung. 1) la retraite d'une armée. 2) le tournant, l'endroit ou le cocher peut tourner. 3) le tournant de la charuë, le bout du sillon, l'endroit ou les beufs tournent. § 1) odwrotem uchodzić. 2) niemasz mieysca do odwrotu karety tak ciasna ulica.
bębnić, trąbić na odwrot. zum Abzug die Trommel rühren, blasen. batre, sonner la retraite.
wyciął mi policzek, a ia go kiiem na odwrot. er gab mir eine Ohrfeige und ich schlug ihn dafür mit dem Stock. je lui ai rendu un coup de bâton pour un souflet qu'il m'avoit donné.
Odwrotnie, *adv.* gegentheils, hinwiederum. reciproquement, d'une maniére reciproque. § ma się mnieyszy do większego, iako odwrotnie odległość większa ciężaru mnieyszego, do odległości ciężaru większego.
Odwrotny. 1) widerruflich, ersetzlich, wiederbringlich. 2) abwechselnd, wiederkehrend, wiederkommend. 3) vorbeugend, der etwas abwendet. 1) revocable, reparable, qu'on peut rapeller ou reparer. 2) périodique, qui revient réglément à certain tems. 3) qui détourne un malheur, qui délivre de quelque accident.
odwrotny na co. das sich auf etwas beziehet. reciproque; qui se raporte; qui se refére à qu. ch.
odwrotna liczba trzech albo złota. die Regula aurea inversa in der Rechenkunst. *Aritm.* la régle inverse.
odwrotny, Odwrotowy, } wracalny, odwracaniu albo wracaniu służący. zum Zurückwenden dienlich. qui sert à retourner.
koło niebieskie odwrotne. Geograph. ein Sonnen-Wende-Circkel. *Géograph.* un tropique.
koło odwrotne, pułnocne. der Tropicus Cancri. le tropique du Cancer.
koło odwrotne południowe. der Tropicus Capricorni. le tropique du Capricorne.
odwrotowy. zum Abzug eines Kriegs-Volcks gehörig. de retraite, qui concerne la retraite des troupes. § znak odwrotowy; trąbienie odwrotowe.
Odwrykam, *v. m. F. odwryknę*, *vid.* Odwarkam.
Odwstaię, *F. odwstanie.* 1) abstehen, nicht anliegen. 2) abrindig seyn als Brod. 1) s'ouvrir, s'entr' ouvrir, se fendre. 2) se décrouter comme le pain au four. § 1) peruka mu od policzek odwstała; kości od mięsa warzonego odwstaią. 2) chleb odwstał.
Odwykam czego, *v. m. F. odwyknę.* sich abgewöhnen. se dés-acoûtumer; se dés-habituër.
Odwyknienie. Abgewöhnung. dés-acoûtumance.
*Odwykły. abgewöhnt. dés-acoûtumé, dés-habitué.
Odymam co, *v. m. F. odmę.* eig. und fig. aufblasen, aufblehen. *propr. & fig.* enfler, boufir. § co mu serce odęło.
odąć się. eig. u. fig. sich aufblasen, sich brüsten. *prop. & fig.* s'enfler.
Odyniec, *g. odyńca.* grosses wildes Schwein. un grand sanglier. § odyniec zapieniony.
Odżartować komu, *F. odżartuię.* wieder Schertzen, auf einen Schertz spaßhaft antworten. donner une plaisante repartie; repousser une raillerie; repondre plaisamment a une raillerie.
Odżeglować, *F. odżegluię.* absegeln. faire voile, mettre à la voile, partir, démater.
Odżegnać co, Odżegnać się czego, } *F. odżegnam* wegsegnen, absegnen. chasser,

chasser, repousser, éloigner par le signe de croix.
Odżeńca. Zurückjager. celui qui chasse, qui repousse.
Odżeniam się, *v. m. F. odżenię się.* sich von seinem Ehegatten scheiden. se démarier; se séparer de son mari ou de sa femme. § żona się nie może odżenić chyba z niemocy męża.
Odżeniam, *v. m. F. odżionę;* odganiam. zurückjagen, zurücktreiben. chasser; repousser de devant quelque endroit.
Odżiany. bekleidet, bedeckt. vétu, couvert, habillé. § ptak pierzem, odżiany; brzegi drzewami odżiane.
Odżiębiam, *v. m. F. odżiębię.* erfrieren ein Glied. perdre, faire mourir un membre à force de froid. § odżiębiłem sobie ręce, nogi.
Odżiębnąć, *F. odżiębnę.* vor Kälte erstarren; Frost-Beulen bekommen. s'engeler, étre tout transi, étre roid de froid. § odżiębły mi ręce, nogi.
Odżiębienie. Odżiębizna. Odżiębłizna. } Frost, Frost-Beule. engelure aux mains; engelure ou mule qui vient aux talons pendant le froid violent.
Odżiębiony. das vom Frost gerührt ist; erfroren. transi, pénetré, roid de froid.
Odżiemek, *g. odżiemka.* 1) der Unter-Stamm eines Baums. *2) der Stamm oder Schaft eines Baums, s. Pniak. 1) le pié, le bas, la partie la plus basse de l'arbre. *2) le tige, la flèche d'un arbre, *v.* Pniak. § 1) odżiemek drzewa, żiela, trzćiny albo laski.
masztowy odżiemek. Untertheil eines Mast-Baums. le pié, la basse partie du mât.
uciąć drzewo przy odżiemku. einen Baum unten am Stamm abhauen. couper l'arbre par le pié.
Odżiemny. den Unter-Stamm eines Baums betreffend. de pié d'arbre; qui regarde le pié d'arbre.
odżiemna koszula. Odżiemnica. } Achsel-Hemd gemeiner Weiber ohne Ermel. cotillon de lin ou chemise sans manches des femmes de basse condition.
Odżienie, Odżież, *f.* } Kleidung. vêtement, couverture, habillement.
iakie odżienie, takie raczenie. wie die Kleider so ist die Aufnahme; Kleider machen Leute. tel habit, tel acueil; la belle plume fait le bel oiseau.
Odżieram, *v. m. F. odrę.* 1) abreissen. 2) abschälen einen Baum, abreissen die Rinde. 3) schinden, abhäuten; die Haut abziehen. 4) abdachen, das Dach abreissen. 5) berauben, entblössen, wegnehmen. 6) einen schinden, prellen, um das seinige bringen. 1) arracher, détacher avec violence; emporter en arrachant. 2) arracher l'écorce; peler, écorcer; lever l'écorce. 3) écorcher, enlever la peau avec un couteau. 4) découvrir, ôter un toit. 5) dépouiller, priver qu. de qu. ch. 6) écorcher, piller qu. § 1) odrzyy papier z księgi. 2) odarł korę z drzewa. 3) odarł barana ze skory, odarł skorę z barana. 4) odżierać dom; dach odarto. 5) odrzeć kogo z majętnośći, z godnośći. 6) odarłeś mię; w tym gośćińcu odżieraią; szczekacze go odarli.
strzyż ale nie odżieray. schere aber schinde nicht; man muß die Schaafe scheren und nicht schinden. il faut tondre ses brebis & non pas les écorcher.
odżierać się. sich abschälen, sich abhäuten. s'écorcer, se peler; s'écorcher.
odżieram grzbiet, zadek komu. den Rücken, den Hindern auspeitschen. écorcher le dos, le derriére à qu; lui donner le foüet bien serré.
nie odrzeć się to sucho. das wird dir nicht für genossen ausgehen. cela vous ne passera pas; tu n'en sera pas quite à si bon marché; tu le paiera.
Odżieranie. 1) das Abschälen eines Baums oder Abhäutung eines Thieres. 2) Schinderey, Bedrängniß, Prellerey. 1) l'action d'écorcer un arbre ou d'écorcher une bête. 2) écorcherie, rapine, extorsion, exaction, mangerie, pillerie.
*Odżierzeć co, *F. odżierzę, vid.* Otrzymuię.
**odżierzeć się,* vid. *otrzymać się.*
Od-żiewam komu, *F. od-żieię;* na drugiego żiewianie żiewianiem odpowiadam. einem nachgähnen. bâiller après quelqu'un; baailler lorsqu'on voit baailler un autre.
Odżiewam, *v. m. F. odżieię.* 1) kleiden, bekleiden. 2) bedecken mit Haaren, Blättern. 1) vétir, habiller. 2) couvrir de poil, de feuilles. § 1) odżiey tego ubogiego. 2) gdy siwy i niespodżiany włos głowę odżieię; wieniec głowę odżiał.
odżiewać się. 1) sich kleiden, Kleider anziehen. 2) sich bedecken. 1) se vétir, s'habiller. 2) se couvrir. § 1) odżiał się płaszczem. 2) dwiema się ptak odżiewa skrzydłami; drzewo się odżiewa liśćiem, kwiaty.
cudzym się odżiewa pierzem. er schmückt sich mit fremden Federn. il se pare des depouilles (plumes) d'autrui.

*Odżie-

*Odźiewanie, ubieranie. das Anlegen der Kleider; das Anziehen. vêtement; l'action de vêtir.
Od-źiewanie. das Gähnen nach einem, der gegähnet hat. le baaillement après quelqu'un.
*Odźimny, źimowy. Winter=. d'hiver; qui est d'hiver.
Odzłorzeczyć komu, *F. odzłorzeczę.* wieder lästern. rédire injure pour injure; donner des imprécations à celui qui nous a maudit.
Odźwierny. Odźwierni. } Thür=Hüter, Pförtner, Thür=Wärter. portier, ouvreur. § odźwiernego komora.
odzwierne. Einlaß=Geld. l'argent qu'on donne au portier.
Odzwiernia. Thür=Hüterin. portiere, qui garde la porte.
Odzwyczaiam kogo, *v. m. F. odzwyczaię.* entwöhnen, abgewöhnen. dés-habituër, dés-acoûtumer.
odzwyczaiam śię. sich abgewöhnen. se des-acoûtumer, se dés-habituër.
Odzwyczaienie. Abgewöhnung. des-acoûtumence.
Odzyskać, *F. odzyskam,* Odzyskanie, } *vid.* Odiskać.
Odzywam śię, *v. m. F. odezwę śię.* 1) sich melden. 2) appelliren. 3) von Jagd=Hunden: anschlagen. 1) donner de ses nouvelles; s'adresser à qu. 2) se pourvoir; apeller à un Juge supérieur. 3) *parlant des chiens de chasse:* clatir, sonner, parler. § 1) odezwał śię do mnie listem. 2) odezwał śię do urzędu wyższego. 3) pies śię odezwał.
Odżywiam kogo, *v. m. F. odżywię.* 1) groß ziehen. 2) beleben, erquicken. 1) nourrir & élever. 2) ranimer, revivifier, rapeller à la vie; faire revivre qu; redonner la vie à qu.
odżywiam śię. wieder zu Kräften kommen; sich erholen. revivre, se rétablir, se ravoir; reprendre ses forces; se ranimer.
Odżywianie śię. Wiedergenesung, die Erholung von einer Kranckheit. rétablissement de la santé; convalescence; recouvrement de santé après un une maladie.
Oferta. Antrag, Anerbieten. un ofre.
Ofertorium we Mszy. Stück der Messe das vom Opfer handelt. l'ofertoire, *m.* l'endroit dans la Messe où l'on ofre.
Ofertowniczek, *g. ofertowniczka.* im Scherz: der sich gerne und oft zu dienen anbietet. *burlesq.* celui qui s'ofre souvent à servir. § strzeż śię ofertowniczkow.
Ofiara. eig. u. fig. ein Opfer. *prop. & fig.* un sacrifice. § ofiarę czynić, sprawiać; Marsowi do nog w rycerską rzucam ofiarę; zepchnięty na ofiarę okrućieństwa, iadu i pomsty podrażnionego pospolstwa.
ofiara kośćielna, ktorą lud daie. Opfer so dem Pfarrer gegeben wird. ofrande qu'on donne au Prêtre de la Paroisse.
Ofiarnik. Opfrer. sacrificateur, immolateur.
Ofiarny. Opfer=. de sacrifice; qui concerne les sacrifices.
Ofiarowanie. das Opfern. l'action de sacrifier.
Ofiarowanie P. Maryi. Mariä Opferung. Présentation de la Vierge; Présentation de nôtre Dame.
Ofiarowany. 1) geopfert. 2) angeboten. 1) sacrifié. 2) ofert.
Ofiaruię. 1) opfern. 2) anbieten, darbieten, antragen. 3) aufopfern. 1) sacrifier, faire un sacrifice; immoler. 2) ofrir, présenter. 3) dévouër, sacrifier, consacrer qu. à. § 1) ofiarować Bogu. 2) ofiarował mi swoię przyiaźń; ofiarowano mu koronę, urzędy. 3) ofiarować kogo mieczowi (pod miecz) na zgubę, na śmierć.
ofiaruię śię. sich darbieten. s'ofrir. § gdy śię kto nazbyt ofiaruie, albo iuż zdradźił albo śię gotuie; *prov.* ofiarował mi śię do tego.
ofiarować śię na zgubę, na śmierć za kogo. sein Leben für einen aufopfern wollen. sacrifier sa vie pour qu.
Oficyał. ein Official. Oficial; Juge de l'Oficialité.
Oficyalski. Official=. d'oficial; qui regarde l'Oficial.
Sądy Oficyalskie. Official=Gerichte. Oficialité; la Justice de l'Evêque.
Oficyalstwo. Official=Amt. Oficialité, la dignité d'Oficial.
Oficyant. Priester der das Hohe=Amt verrichtet. Oficiant; Prétre oficiant.
Oficyum; nabożeństwo duchowne. verordnete Kirchen=Andacht. ofice, *m.* service divin.
Ofukać kogo, *F. ofuknę.* *ofukać śię na kogo.* } anschnarchen, anfahren. haroder, rudoier, rabrouer, invectiver contre qu; parler rudement à qu. § ofuknął za to żonę.
Ogań wilcza, *vid.* Wilcza ogań.
Oganiacz much. Fliegen=Wedler. celui qui chasse les mouches.
Oganiam, *v. m. F. ogonię.* hüten, wehren indem man das schädliche wegjaget. défendre, garder; empêcher de faire tort, chasser l'homme ou l'animal nuisible.

nuisible. § ogania proso, groch; ogonił fortecę.

ogonić się komu. sich erwehren. se défendre; repousser. § dobrym oszczepem się niedźwiedźiowi ogonić możesz.

oganiać od much. die Fliegen wegjagen. émoucher; chasser les mouches.

oganiać chorego od much. die Fliegen vom Krancken jagen. chasser les mouches à un malade.

Oganka. 1) Fliegen-Wedel. *2) Fecher. 3) Saamen-Püschel an Kräutern. 1) un chasse-mouche, ce qui sert à chasser les mouches. *2) éventail, *v.* Wachlarz. 3) ombelle, bouquet au haut de la tige d'une plante.

Ogar. Jagd-Hund, Steuber. chien courant; chien; brachet. § ogar wietrzny wiatrem, kopytny tropem goni.

ogar czarny. schwartzer Jagd-Hund. chien noir, chien de Saint Hubert.

ogar biały. weisser Jagd-Hund. chien courant blanc; baul, gréfier.

Ogarćisko. schlechter Jagd-Hund. houret.

Ogarczę. junger Spür-Hund. jeune chien courant.

Ogarek. Endchen Licht. un bout, un reste de chandelle.

Ogarniam, *v. m. F. ogarnę.* 1) mit den Händen umgeben. 2) eig. u. fig. umfassen, umfangen. 3) kleiden, bedecken einen Armen. 4) bedecken, übersehen einen Fehler. 5) bedecken, beschirmen, beschützen. 6) fassen, in sich halten. 7) begreifen, einsehen. 1) prendre entre ses mains. 2) environner, entourer, embrasser, envelopper, comprendre. 3) vêtir, couvrir, habiller un pauvre. 4) couvrir; laisser passer quelque faute. 5) protéger, défendre. 6) comprendre, contenir, renfermer, embrasser. 7) comprendre; s'imaginer, concevoir; se représenter dans l'esprit. § 1) ogarnął rękoma swoie pieniądze. 2) ogień dom ogarnął; ogarnęli nieprzyiaciele fortecę. 3) ogarnąć ubogiego, nędznego. 4) ogarnąć czyie wady, niedostatki. 5) niech mię miłośierdźie, łaska twoia ogarnie. 6) pochwał twoich ta szczupła nie ogarnie karta; mogłbym to kroćiey ogarnąć. 7) żaden rozum tego ogarnąć nie może.

wszystko chce ogarnąć. er will alles begeitzen, zu sich raffen. il prend de toutes mains; il rifle tout ce qui peut.

ogarnąć się w co. sich in etwas einhüllen. s'emmailloter, s'envelopper en; se couvrir de.

ogarnąć sobie włosy. sich die Haare zusammen binden. rassembler, nouër ses cheveux.

mowę we trzy ogarnął części. er hat die Rede in drey Theilen gefasset. il a reduit tout son discours en trois points.

Ogarnienie. 1) Umfassung, Umfangung. 2) Bekleidung der Armen. 3) kurtzer Begriff, Compendium einer Wissenschaft; Aufzug, Innhalt. 1) embrassement, l'action de prendre entre ses mains. 2) l'action de vétir un pauvre. 3) un épitome; un abregé; un sommaire.

Ogarniony. 1) umfaßt, umgeben mit Unglück; umgeben, erfüllt mit Freude. 2) gekleidet. 3) ins kurtze gefaßt, gezogen. 1) entouré, environné, embrassé, envelopé, acablé de maux, ou ravi de quelque joie. 2) habillé, vêtu; bien-mis, mal-mis. 3) abregé; reduit, exprimé en peu de mots. § ** 1) tak była od poćiechy ogarniona; ćiężkiemi ogarniony przećiwnośćiami, żalami. 2) dobrze, podle ogarniony. 3) materya krotkiemi ogarniona słowy.

Ogarzyca. Jagd-Hündin. lice.

* Ogdakać, *F. ogdaczę.* bereden, ausschreyen. diffamer, décrier, noircir qu.

Ogień, *g. ognia.* 1) Feuer. 2) Feuer eines Schieß-Gewehrs. 3) Feuer, grosse Gefahr; Krieg, Kriegs-Feuer. 4) feuriges Luft-Zeichen. 1) feu. 2) feu, coup d'une arme. 3) feu, trouble, *m.* desordre, *m.* guerre, confusion. 4) feu qui se forme dans l'air. § 1) ogień iest żywioł iasny i gorący; niećić ogień; śćieraniem drzew wynika ogień; ogień wzgorę wybiia. 2) dać, wydać ognia; woysko nasze miedzy dwiema ogniami wźięte. 3) poki śię ten ogień z gruntu nie ugaśi; ztąd ogień wielki wybłysnął; rozniećił u sąśiada ogień; nieugaszony Marsa ogień; ognie wzniecone krwią śię zagaśić muszą. 4) był wczoray ogień na niebie; ognie napowietrzne iako miotła, pochodnia.

mieczem i ogniem. mit Feuer und Schwerdt. à feu & à sang. § nieprzyiaćiel mieczem i ogniem wszędzie swoie okrućieństwo znaczył.

iak na ogień tam bieżą. sie lauffen dahin als wenn es brennte. on y court comme au feu.

iako ognia śię tego strzeże, chroni, boi. er fürchtet sich davor wie vors Feuer. il craint cela comme la peste, comme la mort.

** *ogień słoneczny, upał.* Sonnen-Hitz. hâle, ardeur *f.* du soleil.

ogień podniebny. die subtile Himmels-Luft der

der Aether, das elementarische Feuer. l'éther; matiére pure & subtile, dans laquelle les astres font leur cours.

ogień piekielny, choroba. 1) das heilige Feuer, eine Art von Rose. *2) der Krebs eine Kranckheit, s. Kancer. 1) le feu de Saint Antoine; le feu sacré, espèce d'érésipelle. 2) le cancer, le chancre une tumeur.

ogień przyprawny. das Griechische Feuer, das im Wasser brennet. feu gregeois qui brûle dans l'eau.

ognie. 1) Poet. das Gestirn, die Sterne. 2) ein Feuerwerck. 1) *Poët.* les astres. 2) feu d'artifice. § 1) niebo ogniami osute. 2) tryumfalne ognie były niecone; palenie ogniow puszkarskich.

Ogienek, *g. ogienka.* kleines Feuerchen. petit feu.

Ogier. ein Hengst. cheval étalon, cheval entier; cheval de haras. § ogier stada dobrego.

Oglądam, Oględuię, Oglądywam, *v. m. F. obeyrzę.* 1) besehen. 2) besuchen, besehen fremde Länder. 3) sehen, erblicken, erleben. 1) regarder avec soin, considérer atentivement; envisager qu. ch; jetter, porter les yeux sur. 2) voiager; voir le païs étrangers. 3) vivre jusques; voir le jour. § 1) obeyrzał wszystkie domu kąty; obeyrzyy to świecidełko. 2) ogląda teraz cudze kraie. 3) oglądał dzień ten pożądany.

oglądać towary na cle. die Waaren auf dem Zoll besichtigen. recenser, visiter la marchandise à la doüane.

oglądać się. 1) sich umsehen. 2) hinsehen, um sich sehen. 3) sich nach etwas umsehen, suchen. 4) sich besehen. 5) auf etwas sehen; erwegen, in Betrachtung ziehen. 6) in Gefahr einen anblicken, ansehen. 7) sich sehen, sich sprechen. 8) einen befürchten. 1) regarder en arriére, derriére soi. 2) regarder de côté & d'autre, jetter les yeux de tous côtez, repandre sa vuë tout à l'entour; regarder autour. 3) regarder qu. ch. ou après qu. ch; chercher des yeux pour trouver. 4) se regarder, se mirer, se voir. 5) considérer, faire l'atention à; avoir l'oeil sur; avoir égard à ou pour. 6) tourner les yeux vers qu. dans un danger; jetter un regard triste sur qu. 7) se voir, se fréquenter. 8) craindre qu. § 1) nie oglądąy się. 2) oglądać się po stronach. 3) obeyrzyy się w sklepie moim; za czym się oglądasz? za płotnem albo za suknem? obeyrzałem się w tey księdze. 4) obeyrzałem się w zwierciedle; obeyrzał się od głowy aż do stopy. 5) oglądać się na się; zawsze się na dobro pospolite, na Oyczyznę oglądał; na przyszłe się oglądąy czasy; na wieczne się oglądać trzeba rzeczy. 6) w tym niebezpieczeństwie spodziewaiąc się ratunku obeyrzał się na swego przyiaciela. *7) oglądałem się (uyrzałem się) z nim. *8) ogląda się (boi się) we wszystkim na żonę swoię.

oglądać się wzad. hinter sich sehen. regarder en arriére.

na pośledniе się oglądąy koła. bedencke das Ende. pensez-y-bien.

Oglądanie, oględowanie, obeyrzenie. 1) das Besehen, die Anschauung. 2) Besuchung fremder Länder. 3) Besichtigung, das Durchsehen; das Durchsuchen. 4) Zusammenkunft, Wiedersehung. 1) inspection, action de regarder; aspect, envisagement, vuë. 2) action de parcourir, de voir les païs étrangers. 3) visite, visitation. 4) l'action de voir, de rencontrer qu. § 1) wziąć, dać, prosić na oglądanie. 2) oglądanie kraiow, miast cudzoziemskich pożyteczne. 3) oglądanie rzeczy swoich ieżli ktorey nie dostaie. 4) do oglądania (uyrzenia, obaczenia) tę rzecz odłożmy.

proszę tego na oglądanie. ich bitte mir dieses sehen, zu besehen lassen. je prie de me laisser voir cela.

oglądanie towarow na cle. Besichtigung der Waaren auf dem Zoll. recensement, visite de la marchandise à la doüane.

oglądanie się wzad. das Zurücksehen, das Umsehen. un regard derriére soi.

każdemu wolne oglądanie spatrz Was Pan ten towar; obeyrzyy ten towar, oglądanie nic nie kosztuie. besehen sie diese Waaren, das Besehen hat man umsonst. regardez ces marchandises la vuë ne vous en coutera rien.

oglądanie się po stronach. das Umschauen. regard jetté de toutes parts; vuë répandu tout.

oglądanie się na co, na kogo. Betrachtung, Erwegung, Rücksicht. considération, égard, atention, circonspection.

Oglądywam, *vid.* Oglądam.

Ogłaskać, *F. ogłaskam*; okrocić, ugłaskać. 1) kirre, zahm machen. 2) besänftigen, begütigen. 1) aprivoiser, défaroucher. 2) apaiser, adoucir. § 1) ogłaskać (ugłaskać, unosić) zwierza dzikiego, ptaka. 2) ogłaskać roziuszone pospolstwo.

dać się ogłaskać. zahm werden. s'aprivoiser, s'adoucir, devenir traitable.

Ogłaska-

Ogłaſkanie. 1) die Zähmung eines Thieres. 2) Begütigung, Beſänftigung. 1) aprivoiſement d'un animal. 2) adouciſſement de colère.

Ogłaſkany, okrocony, unoſzony, niepłochy, łaſkawy. 1) gezähmt. 2) beſänftigt. 1) apprivoiſé, privé. 2) adouci, traitable, apaiſé.

Ogłaſzam, *v. m. F. ogłoſzę.* 1) ausrufen vor etwas. 2) ruchtbar machen, ausbreiten, kund machen. 1) proclamer; déclarer ſolennement. 2) publier, repandre, divulguer, précher. § 1) ogłośili go krolem. 2) dzwony śmierć JMći Pana N. ogłośiły; gazety ogłośiły że; ogłaſzać kogo za heretyka.

ogłośić kogo niedobrze. einen ausſchreyen, ins Gerede bringen. difamer, décrier qu.

ogłośić śię. 1) kund werden. 2) prahlen, groſzthun, ſehen laſſen. 1) ſe divulguer, devenir public. 2) ſe venter de; faire valoir; faire voir. § 1) ogłośiła śię nowina. 2) tacy co śię umyślnie ſwemi ogłaſzaią pieniędzmi.

Ogłaſzanie. das Verkündigen. publication, l'action de publier qu. ch.

Oględuię, *vid.* Oglądam.

*Oględy, ⌉ *plur.* die Schau; Beſuch bey
Oględziny, ⌋ einem Frauenzimmer vor der Verlöbniß. la prémiére viſite qu'on fait à une Dame avant les fiançailles.

w oględziny iechać. ein Frauenzimmer beſuchen, die man zu ehlichen Willens iſt. aller voir la Dame qu'on veut rechercher en mariage.

Oględzinny. zu dieſem Beſuch gehörig. qui regarde la prémiére viſite rendue à ſa future fiancée. § oględzinny podarunek; oględzinni goście.

Ogłodać co, *F. ogłodam;* oſzemlać, ogryść. benagen, umnagen. ronger, ronger autour.

Ogłodanie. das Benagen. l'action de ronger.

Ogłodany. umnaget. rongé autour.

Ogłośiciel. Ausbreiter, Verkündiger. quelqu'un qui publie.

Ogłośicielka. Ausbreiterin. celle qui publie.

Ogłoſzenie. Ausbreitung, Kundmachung. publication, promulgation.

Ogłoſzony. verkündiget. publié, divulgué, rendu public.

*Ogłowia. ⌉ Maul-Korb. muſeliére. §
Ogłowka. ⌋ ogłowka na ćielę.

ogłowkę kłaść. den Maul-Korb anlegen. emmuſeler; mettre la muſeliére.

Ogłuſzam, *v. m. F. ogłuſzę* betäuben. aſſourdir, étourdir, élourdir. § w łeb wilka kiiem ogłuſzono; ſrogim hałaſem powietrze ogłaſzali.

Ogłuſzeć, *F. ogłuſzeię.* betäubt werden, taub werden. étre étourdi; devenir ſourd.

Ogłuſzanie, Ogłuſzenie. Betäubung. étourdiſſement, elourdiſſement.

Ogłuſzony. betäubt. aſſourdi, qui eſt devenu ſurd par quelque bruit.

Ognik owad. Leicht-Käfer, Leicht-Wurm der im Feuer lebt. un inſecte qui vit dans le feu.

**Ognionogi. der feurige Füſſe hat. qui a les piez de feu.

**Ogniowładny. der das Feuer in ſeiner Gewalt hat. qui a le feu dans ſon pouvoir.

Ogniowy, do ognia służący. Feuer-, zum Feuer gehörig. de feu, qui ſert au feu. § ogniowy kaganiec.

Ognipiora. (*favum*) Raudigkeit des Haupts mit kleinen Löchern. eſpèce de tumeur ou de gale qui fait ſur la tête de petits troux.

Ogniſko. ein Herd, eine Feuerſtätte. foïer, un atre; feu, trémie.

Ogniſkowy. zum Herd gehörig. de foïer.

Ogniſty. 1) feurig, feuerartig. 2) feurig, hitzig, begierig. 3) feuerfärbig. 1) de feu, ardent, ignée, qui eſt de la nature du feu. 2) ardent, vif. 3) de couleur de feu. § 1) znayduią śię ſtudnię ogniſte albo wybuchy podziemne; ogniſte ćiepło. 2) ochotnik w ogniſtey ſtoi czerſtwośći; ogniſta żądza, afekt.

broń ogniſta. Feuer- oder Schieß-Gewehr. arme à feu.

ogniſty kolor. Feuer-Farbe. couleur de feu; couleur fiamette.

ogniſte ziele. (arianis) ein Kraut davon das Holtz zünden ſoll, wenn man es mit Oel beſchmieret. eſpèce de plante de laquelle le bois ſe doit alumer étant froté d'huile.

Ogniwaczek, ptak baieczny. Phönix ein fabelhafter Vogel. Phénix un oiſeau imaginaire.

Ogniwo. ⌉ 1) Glied in einer Kette. *2)
Ogniwko. ⌋ Feuer-Zeug, ſ. Krześiwo. 1) chaînon, anneau de chaîne. *2) fuſil à faire du feu, *v.* Krześiwo. § 1) ogniwo łańcuchowe; te racye śię ćiągną za ſobą niby ogniwo za ogniwem.

ogniwko w pancerzu. Panzer-Ringlein. maille.

Ogołem, ⌉ *adv.* 1) überhaupt, insgemein.
Ogolnie, ⌋ 2) im gantzen, zuſammen; durch Bauſch und Bogen. 1) en général, généralement, univerſellement, en gros. 2) en gros; en bloc & en tas. § 1) ogołem

ogołem powiedział. 2) ogołem co kupić.

Ogolić, *F. ogolę.* abbalbieren. raser, faire la barbe. § ogol mu brodę; ogolił mię.

Ogolność. Allgemeinheit. généralité, totalité, universalité. § w ogolności ma się to przestrzegać.

Ogolny. allgemein. général, universel.

ogolny handel. Handel durch Pausch und Bogen. forfait; un commerce en gros.

Ogołocenie. Beraubung. privation, perte de qu. ch.

Ogołocić, *F. ogołocę.* 1) entblössen, berauben. 2) arm machen. 1) dépouiller, dégarnir, depourvoir, priver qu. de qu. ch. 2) apauvrir, rendre qu. pauvre. § 1) ogołocić miasta, wśi z ludźi

ogołocić się. verarmen. s'apauvrir, apauvrir; devenir pauvre.

Ogołocony. beraubt entblößt. dépouillé, privé, dépourvu, dégarni.

Ogolony. abbalbieret. rasé, ras, qui a le poil fait.

Ogon, *g. a.* 1) Schwantz, Schweif. 2) Haar-Zopf. 3) Schwäntzchen an einem Buchstaben. 4) in den Bergwercken: Stein so halb Ertz führet. 1) queuë. 2) allonge de perruque, queuë de cheveux. 3) queuë de lettre, cédile. 4) *Métal.* pierre qui enferme une moitié de métail. § 1) uciąć psu ogon. 2) ogon u peruki, u włosow 3) ę Polskie, ç francuskie z ogonem.

ogon w rachunkach. Nachforderung, Nachrechnung. subrecot.

ta sprawa długi ogon za sobą wlecze. diese Sache wird sehr weitläuftig. cette afaire traine.

wlecze to ogon za sobą. das wird ein schlechtes Ende nehmen. le venin est à la queuë; la fin de cela sera fâcheuse.

pokrowiec na ogon koński. Stürtz-Leder über einen Pferdeschweif. trousse-queuë.

ogon spuśćił. er hat die Flügel fallen lassen. il baisse sa crête; il baisse le menton.

za ogon trzymać. 1) beym Schwantze halten. 2) schwach halten. 1) tenir par la queuë. 2) tenir foiblement.

gdźie ogon rządźi, tam głowa błądźi. es sieht da schlecht aus, wo nicht das Haupt regiert. où la queuë commande, la tête fait des fautes.

Ogonak, *g. a.* ogonaczek, *g. a.* kurtzer Zipel-Peltz. pelisse fort courte.

Ogonek, *g. ogonka.* 1) Schwäntzchen. 2) Stiel am Obst. 3) Art von Hunden mit niedlichen Schwäntzen. 1) petite queuë. 2) queuë de fruit. 3) sorte de chiens qui ont la queuë fort jolie.

Ogoniasty. geschwäntzt. caudé, qui a une queuë.

Ogonowy. Schwantz-, zum Schwantz gehörig. de queuë, qui regarde la queuë.

ogonowa sztuka. Schwantz-Stück in den Fleisch-Bäncken. queuë; piéce de chair avec la queuë.

Ogoreczek, *g. ogoreczka.* kleine Gurcke. un petit concombre.

Ogorczasty. gurcken ártig, gurcken-förmig. fait en forme de concombre.

Ogorek, *g. ogorka.* Gurcke. un concombre.

ogorek leśny. Esels-Kürbis, Spritz-Gurcke. un concombre sauvage.

ogorek ośli. (colocynthis) Coloquinte, Wild-Kürbs, Coloquinten-Apfel. coloquinte; courge sauvage.

Ogorkowy. Gurcken-: de concombre. § sałata ogorkowa; ogorkowy zagon.

Ogorzałość. } 1) Sonnen-Brand, Sonnen Schwärtze im Gesicht.
Ogorzelina. }

2) Brand vom Feuer. 1) visage hâlé; peau noircie par l'ardeur du Soleil. 2) brûlure. § 1) ogorzelina, ogorzałość od słońca. *2) ogorzałość od ognia (opal, zgorzelina).

Ogorzały na słońcu, od słońca. von der Sonne verbraunt. hâlé, basané, noirci, brulé du soleil. § ma twarz ogorzałą.

**ogorzały od ognia, opalony.* angebrannt. brûlé un peu.

Ogórzeć od słońca, na słońcu. *F. ogorzeię.* von der Sonne schwartz werden, verbrannt werden. se hâler, étre hâlé, devenir noir & basané.

Ogradzam, *v. m. F. ogrodzę.* 1) umgeben, umzäunen, ummauren. 2) schonen. 3) bemänteln, gering vorstellen; entschuldigen, bedecken. 1) environner, enclorre, enfermer d'une muraille, d'un plancher, d'une haïe. 2) avoir un ménagement pour qu. ch; ménager qu. ou qu. ch. 3) palier, couvrir ingenieusement; adoucir, excuser, colorer; couvrir de quelque prétexte; donner quelque couleur à une chose. § 1) ogrodźić ogrod parkanem, murem, płotem, rowem. 2) ogrodźić sumnienie, sławę czyią. 3) pięknemi ten uczynek ogrodźił słowy; tak ogrodźił słowa swoie.

Ograniczam co, *v. m. F. ograniczę.* eig. u. fig. umgräntzen; Gräntzen setzen. *prop. & fig.* limiter, borner; mettre des bornes à.

Ograniczenie. das Setzen der Gräntze. l'action de mettre des limites. § ograniczenie kraiu.

Ograniczny. angräntzend, an der Gräntze wohnhaft, anliegend. confin, frontiére, limitro-

limitrophe, qui eſt ſur les limites de quelque païs. § ograniczne miaſta, kraie.

Ograniczony. 1) umgränzt. 2) begränzt, eingeſchränckt. 1) borné, limité. 2) limité, determiné.

Ograſka, *vid.* Ograżka.

Ograwam, *v. m. F. ogram.* einem im Spiel alles abgewinnen. gagner à qu. ſon argent au jeu; étriller qu; expedier qu. en forme commune. § ograno śioſtrę i brata.

Ograża mię; ograża mię febra. ich bekomme das Fieber; der Fieber-Schauer befällt mich. je friſſonne; j'ai le friſſon; je tremble de fiévre; je ſuis dans le friſſon.

ograża mię boiaźń. die Furcht befällt mich. je friſſonne d'épouvante; je ſuis ſaiſi de fraieur.

Ograżka. Fieber-Schauer. friſſon, friſſonnement, froid au commencement d'une fiévre.

Ogrod, *g. a.* Garten. jardin. § ogrod ziół, kwiatkow; brat ieſt w ogrodźie.

ogrod iarzynny. Küchen-Garten; Kräuter-Garten. un potager; jardin potager, lieu au jardin où ſont les herbes & les légumes.

ogrod włoſki. Luſt-Garten; Zier-Garten. jardin de plaiſance.

Ogroda, *vid.* Zagroda.

Ogrodek, *g. ogrodka.* kleiner Garten. petit jardin, jardinet.

Ogrodka. Schein, Bemäntelung, Entſchuldigung. réserve, détour, déguiſement; prétexte, *m.* § ogrodek zażywa.

bez ogrodki mowić. frey reden, kein Blatt vors Maul nehmen. le trancher net; dire ſa penſée tout net; dire tout plat, à decouvert ce qu'on penſe. § bez ogrodki prawdę powiedźiał.

Ogrodkowy. Garten-, was im Garten wächſt. de jardin, qui vient, qui croit dans les jardins. § rzeczy ogrodkowe mu miłe.

Ogrodowina, rzeczy ogrodkowe. 1) Garten-Gewächſe, Garten-Früchte. 2) Hülſen-Früchte, grün Zeug. 1) tous les fruits de jardin. 2) les verdures, *f.* herbes potageres; légumes, *m. plur.*

Ogrodnictwo. Gärtnerey, Garten-Bau. le jardinage; l'art de cultiver les jardins, métier de jardinier.

Ogrodniczka. Gärtnerin. jardiniére; femme de jardinier.

Ogrodniczy. Gärtner-. de jardinier, qui regarde le jardinier & le jardinage. § ogrodnicze naczynia; noż ogrodniczy.

Ogrodnik. 1) Gärtner. 2) ein Häusler, ſchlechter Bauer, der nur ein Bauer-Haus und einen kleinen Garten hat, und dem Herrn ohne Vieh fröhnet. 1) jardinier. 2) un maneuvre; ſimple païſan qui aiant une chaumiere & un petit potager fait la petite corvée ſans charois. § 1) ogrodnicy śię zeſzli.

ogrodnik drzewny. Baum-Gärtner. jardinier pepinieriſte. § ogrodnik zielny, iarzynny.

Ogrodny. 1) das im Garten wächſt. 2) Garten-; nicht wild, gepflanzt, geſäet. 1) de jardin, qui croit dans le jardin. 2) qui ſe cultivé, qui n'eſt pas ſauvage; domeſtique, cultivé, ſemé. § 1) ogrodna ſtrawa; iarzyna ogrodna, warzywo ogrodne. 2) ogrodne i leśne drzewa, zioła.

Ogrodzenie. ⎤ verzäunter, um-
Ogrodźiec, *g. ogrodzca.* ⎦ mauerter Ort; Zaun; Gehäge, Verzäunung. clos, enclos, parc, clôture, enceinte, bouchеture, haïe.

**ogrodźiec*, *ogrod.* ein Garten. jardin.

Ogrodzony. 1) umzäunet. 2) gelindert, gemildert. 1) clos, environné, fermé. 2) adouci, palié. § 1) ogrod, plac ogrodzony. 2) rzecz przykra pięknemi ogrodzona słowy.

Ogrom. Gekrache, Geſauſe, Knall, Geſchrey. grand bruit, éclat, un vacarme, fracas.

ogrom. ⎤ Ungeheuer; ungeheure Grös-
Ogromność. ⎦ ſe. enormité, grandeur démeſurée, grandeur exceſſive. § ogromność miaſta tego ztąd śię pokazuie, że.

Ogromnie, ⎤ *adv.* ſehr fürchterlich. redou-
Ogromno, ⎦ tablement § podczas popiſu woyſko ogromno śię ſtawiło.

Ogromny. 1) ungeheuer, ſehr groß; abſcheulich. 2) fürchterlich, das ein Schrecken einjagt. 1) énorme, d'une grandeur prodigieuſe; trop grand. 2) redoutable, épouvantable, éfroïable, qui donne de l'éfroi & de la terreur.

Ogryzka. ⎤ 1) der Kröbs in einer Frucht.
Ogryzek. ⎦ 2) ein umgenagter Apfel oder Birne. 1) nombril, coeur, les entrailles d'un fruit, 2) trognon; le reſte de poire ou de pomme lorsqu'on en a mangé le meilleur.

ogryzek myſzy. das Benagte von Mäuſen. mangeures, *f. plur.* endroit où les ſouris ont mangé.

Ogryzuię, *F. ogryżę.* benagen. rönger autour. § ogryść koſtkę; iabłko ogryzł.

Ogrzewam, *v. m. F. ogrzeię.* erwärmen,

Wärme geben. chaufer, échaufer. § słońce źiemię ogrzewa.
ogrzewać ręce zgrabiałe. die erstarrten Hände zu rechte bringen. dégourdir les mains.
Ogrzewanie. Erwärmung, Wärme. le chaud, la chaleur. § Zodyaczne znaki źiemi ochłodzenia i ogrzewania dodawaią.
Oguźie. Schwantz-Stück. la queuë, piéce de chair où tient la queuë.
Ogułem, Ogulnie, Ogulność, Ogulny, *vid.* Ogołem, Ogolnie *&c.*
Oh, och, *interj.* ach!
Oho, *interj.* hoho. oho.
Ohyda. Grauen, Eckel. dégout, contrecoeur, ennui, rebut, aversion.
Ohydzam komu co, *v. m. F. ohydzę.* 1) einem vor etwas einen Eckel machen. 2) ein Mißgebot thun. 3) einen anschwärtzen, angiessen. 1) donner du dégoût à qu. pour qu. ch; dégoûter qu. de. 2) mesofrir. 3) difamer, noircir qu.
ohydźić się komu. sich einen gehäßig machen. se rendre haïsible; devenir malvoulu.
ohydźić sobie co. sich vor etwas eckeln. se dégoûter de; avoir de l'aversion pour.
Ohydzenie. Eckel, Abscheu. dégout, aversion.
Ohydzony. verhaßt, ecklicht, vereckelt. rebutant, qui rebute, qui dégoute; haï.
Okagmnienie. Augenblick. clin-d'oeil; instant, moment; coup d'oeil; un tournemain.
w okagmnieniu. im Augenblick. en moins de rien; en un clin-d'oeil; promtement; en un moment.
Okal. ein großäugigter Mensch. un homme à grands yeux.
Okaleczenie. Lähmung, Verstümmelung. l'action d'estropier, mutilation.
Okaleczony. gelähmt, zu Schanden gehauen. estropiat, estropié.
Okaleczam, *v. m. F. okaleczę.* lähmen, verstümmeln, zum Krüpel machen. éstropier, tronquer qu.
Okamieć, *F. okamieię.* 1) *obs.* sich versteinern. 2) erstarren, erstaunen. 1) *obs.* se pétrifier; devenir pierre. 2) démeurer tout stupide; étre étonné, étre saisi d'étonnement, d'admiration.
Okaska. Musterung einer Armee. revûë, montre d'une armée. § dozorca, pisarz okaski.
okaskę mieć. Musterung halten. passer l'armée en revûë, à la montre; faire montre; faire la revûë de.
mieysce okaski. Muster-Platz, Sammel-Platz. rendez-vous des troupes; place de montre.
Okazale, *adv.* ansehnlicher Weise; prächtig. avec beaucoup de pompe; avec éclat, avec aparence.
Okazałość. Ansehnlichkeit, schönes Ansehen, Pracht. extérieur fort beau; une belle représentation; le faste; pompe; éclat.
Pan to wielkiey okazałości. dieser Herr hat ein schönes Ansehen. c'est un Seigneur d'une grande représentation.
Okazały. ansehnlich, prächtig, das ins Auge fällt. pompeux, fastueux, specieux, qui tombe sous la vuë. § koń okazały w urodźie.
Okazanie, okazowanie, okazywanie. 1) Aufweisung, Vorzeigung einer Urkunde. 2) Bezeugung, Erweisung einer Freundschaft. 3) Vorstellung eines Officiers, eines Bedienten. 1) production; l'action de produire quelque titre, quelque preuve. 2) marque, preuve; un témoignage d'amitié, de bonté. 3) présentation de celui qui a receu une charge. § 1) okazowanie świadectwa, munimentu. 2) przyiął go z osobliwym okazaniem łaski. 3) okazanie oficera regimentowi.
Okazany. 1) producirt, vorgezeigt. 2) vorgestellt als ein neuer Bedienter. 3) erzeugt, erwiesen. 1) produit, montré. 2) témoigné. 3) présenté à une charge.
Okazuię, *v. m. F. okażę.* 1) zeigen, vorlegen, aufweisen, anzeigen. 2) erweisen einen Gefallen. 3) vorstellen einen Officier, einen Bedienten. 1) montrer, produire, faire voir. 2) témoigner, faire éclater, paroitre. 3) présenter l'oficier à son nouvel emploi. § 1) sąsiedźi gwałt okazali. 2) okazał mi wielką łaskę. 3) okazano Oficera regimentowi.
okazać się. sich zeigen, sich vorstellen. se montrer, se présenter, se produire. § po otrzymaniu godności zaraz się urzędnik w Woiewodztwie swoim ma okazować.
Okazya. 1) Gelegenheit, gelegene Zeit. 2) Anlaß zu etwas. 3) Gelegenheit, Bequemlichkeit zur Abreise; Fuhre. 4) Gefecht, Treffen. 1) ocasion, tems propre pour faire qu. ch. 2) ocasion, sujet, lieu. 3) commodité pour faire un voiage. 4) ocasion, rencontre, combat. § 1) okazya ulatuie; fortelem narabiać w podaiącey się okazyi; pogodna okazya (pogoda, nagoda, pora, doba, przygoda) omiia; okazya łysa z tyłu z przodku ią brać trzeba, *prov.* 2) podawać, dawać komu okazyą (powod) do

do złego. 3) iuż odiechała, odeszła okazya; niemasz dźiś okazyi do Torunia; opoźnił okazyą do Krakowa. 3) mężnie w krwawych stawa okazyach; narażać śię na naytwardsze okazye.

zażyć sposobney okazyi. sich einer guten Gelegenheit bedienen. profiter de l'ocasion.

z okazyi. bey Gelegenheit. à l'ocasion, à l'encontre. § iakom z okazyi tego seymu namienił.

z iego okazyi. auf seine Veranlassung. de son ocasion.

Okęsuię co, *v. m. F. okąsam.* umbeissen. ronger autour.

Okiełznam co, *v. m. F. okiełznę.* zäumen; einen Maul-Korb anlegen. brider ou emmuseler une bête.

Okieneczko, Okienko. 1) Fensterlein. 2) Lücke in einer Schrifft. 1) fenêtrelle; petite fenêtre. 2) lacune, fenêtre, le vuide dans un écrit.

pismo z okienkami. Schrifft mit leeren Plätzen. écrit fenêtré.

podbite ma okienka. er hat blaue Fenster. il a les yeux pochez au beurre noir.

Okiennica. Fenster-Laden. contrevent, paravent, contre-fenêtre.

okiennica wnętrzna. inwendiger Fenster-Laden. volet.

Okienny. Fenster-. de fenêtre. § rama, skrzydło okienne.

śkło okienne. Fenster-Glas. le vitre; quarreau de vitre.

Okipia, *F. okipie.* es höret auf zu sieden, Schaum zu werfen. il cesse de bouillonner, de jetter de l'écume.

Okładam, *v. m. F. obłożę.* 1) belegen, umlegen. 2) einen mit etwas bestopfen. 3) eig. u. fig. beschweren, belästigen, belegen. 4) vorstossen; den Rand eines Unterfutters besetzen. 1) mettre, placer, arranger, disposer, ranger tout autour; entourrer de qu. ch. 2) fourrer qu. par dedans de; bourrer autour; remplir de. 3) *prop. & fig.* charger, acabler. 4) border la doublure d'un habit de qu. ch. § 1) obłoż sałatę selerami, talerz konfektami. 2) obłożył chłopca papierami i księgami. 3) ciężarami, powinnośćiami poddanych okładał. 4) bekiesę lisami obłożyć.

okładać kogo kiiem. einen rein ausprügeln. graisser les épaules à qu; savonner qu.

obłożyć kogo karą. einen mit Strafe belegen. imposer, infliger à qu. une peine; punir, chatier qu; condamner qu. à une peine.

okładać się czym. sich mit etwas bestopfen. se fourrer, se charger des choses qu'on porte sous son habit. § bielizną brudną śię obłożył.

Okładanie, Obłożenie. das Belegen, Umlegen. l'action de mettre autour.

Okładany, Obłożony. 1) belegt, umlegt. 2) bestopft. 3) vorgestossen, besetzt am Rande mit etwas. 1) rangé, placé, mis tout autour. 2) fourré par dedans; chargé de qu. ch. sous son habit. 3) qui a une doublure bordée de.

z Okładem, *adv.* eher mehr als weniger. plûtot au delà de. § było ich z okładem pięć set.

Okładki, Okładźiny, *plur.* Schalen als am Messer, am Butz-Messer. la chasse, le manche d'un couteau, d'un rasoir.

* Oklektany, *vid.* Okrzosany.

Oklep, *adv.* ohne Sattel ungesattelt. sans selle, à poil, à dos, à crud, sans avoir mis la selle sur le cheval. § oklep ieźdźić; oklep koń bieży.

Oklepiec, *g. oklepca.* ein Kloben, ein Flachs-Gewicht von 30 Pfund. un poids de trente livres pour peser la filace de chanvre. § kupiła oklepiec lnu.

* Okłnąć, *F. okłnę, vid.* Ogłuszeć.

Oknistość. das Fenster-Werk eines Gebäudes. le fenêtrage d'un bâtiment.

Oknisty. Fenster-voll, das viel Fenster hat. aïant beaucoup de fenêtres; où il y a des fenêtres; vitré; qui a des vitres.

Okno. 1) ein Fenster. 2) Fenster-Loch. 1) fenêtre. 2) fenêtre, baïe, jour, l'ouverture dans la muraille pour la fenêtre. § 1) okno otworzyć, zamknąć; okno płoćienne, papierowe.

okno; okna śklane. Fenster, Glas-Fenster. fenêtre, un vitre.

okna budynkowe. das Fenster-Werck eines Gebäudes. le vitrage, le fenêtrage, toutes les fenêtres d'un bâtiment.

okno ślepe. blindes Fenster. une fausse fenêtre.

okno ukośne albo wnątrz szerokie, na dwor pochodźisto śćiśnione iako w piwnicach. Keller-Loch. soupirail; soupirail de cave.

okna kośćielne wysokie. Kirchen-Fenster. vitraux.

za oknem słyszał. er ist um die Schule gelauffen. il a frippé les classes.

okno sklepowe. Fenster über einem Gewölbe. vue, une fenêtre de boutique, de magazin.

oknami opatrzyć. mit Fenstern versehen. vitrer, garnir de vitres; mettre des fenêtres.

Oko. 1) ein Auge, damit man siehet, nur in diesem Verstande wird oko in *plural.* also

alſo decliniret: *N. A. V.* oczy. *g.* oczu. *D.* oczom. *I.* oczyma, oczami. *L.* oczach. 2) Auge, Blick aus Gunſt oder Ungunſt; in dieſem Verſtande hat oko keinen *plural.* 3) Auge in den Karten, auf den Würfeln. 5) Sache die einem Auge ähnlich iſt, als eine Maſche im Netz, ein Auge vom Fett auf der Suppe. 5) oko ein Türckiſches Gewicht von 2½ ℔. 1) oeil, partie organique deſtiné pour la vuë: *dans ce ſens ce mot fait au pluriel N. A. V.* oczy. *G.* oczu. *D.* oczom. *I.* oczyma, oczami. *L.* oczach. 2) oeil, oeillade, coup d'oeil, regard; oeil favorable, oeil de pitié; bon oeil, mauvais oeil; *dans ce ſens ce mot n'a point de pluriel.* 3) point, une marque ſur une carte ou ſur un dé. 4) oeil, point, petit trou ou quelque autre choſe qui reſſemble à un oeil, comme une maille dans un filet, une étoile ou perle de graiſſe dans la ſoupe. 5) ocqua, un poids de deux livres & demi chez les Turcs. § 1) oko do ſerca okno, *prov.* oko wſtydu rozſądnik; (gdźie oka niemaſz, tam i wſtydu) *prov.* oczy do ſerca pewni posłowie, *prov.* oko ieſt pobudka do ćielesnośći, a w miłośći wodzem; oko żywe, byſtre, łagodne; oczy obłąkane, wpadłe; oczy mi wpadły. 2) łaſkawe na mnie rzućił oko; niełaſkawe u dworu poſtrzegł oko. 3) wiele maſz ok. 4) oka pſzczelne w ulach; oko w śieći, w pawim ogonie; rosoł bez ok (oczek, oczu). 5) kupił ſześć ok kawy.

oko to iego. das iſt ſein Auge, ſein Liebling. c'eſt ſa prunelle; c'eſt ſon amour.

oko zazdrośne. neidiſches Auge. oeil d'envie.

oko kocie. Katzen-Auge ein Edelſtein. oeil de chat une pierre précieuſe.

oko światowe. Welt-Stein, desgleichen ein Edelſtein. oeil du monde une pierre.

oko bykowe gwiazda. Sternk. das Auge im Stier. *Aſtron.* l'oeil de taureau.

okiem, wzrokiem niedośćigniony. das man mit dem Auge nicht erreichen kan. qui eſt à perte de vuë.

okiem (oko) rzućić na kogo. einen Blick auf einen werfen. jetter les yeux ſur.

okiem miarkować, zmierzać, brać miarę. zielen, mitden Augen meſſen. bornoier, viſer; prendre ſa viſée.

okiem markowanie. das Augenmaaß. eſtimative.

na oko. 1) augenſcheinlich, deutlich, handgreiflich. 2) zum Schein. 1) évidenment, clairement, à vuë d'oeil, palpablement, ſenſiblement. 2) en aparence. § 1) co na oko (na oczy) dowieść. 2) na oko tylko pracuie, to czyni.

na oko pokazać. mit der Naſe drauf drücken. montrer, faire toucher au doigt & à l'oeil.

kogo, co na oku mieć; z oka nie puśćić. auf etwas Achtung geben, nicht aus den Augen laſſen. tenir l'oeil, avoir l'oeil (les yeux) ſur, à; obſerver qu. de près; obſerver, garder qu. à vuë d'oeil. § mieć co na byſtrym, na pilnym oku; chłopca tego z oka puśćić nie trzeba; zawſże miał Boſką chwałę i Pańſtwa całość na oku.

mieć oko na co. verlangen, auf etwas ein Auge haben. déſirer qu. ch; avoir les yeux à qu. ch.

po oku, z oka. ſcheel, mit ſcheelen Augen, ungern. de travers, de mauvais oeil, du coin de l'oeil.

po oku, z oka na kogo patrzyć, pożierać. einen ſcheel anſehen; einem ein ſauer Geſicht machen. regarder qu. de travers, lui faire mauvais viſage.

z oka poglądaiący. der einen frech anſiehet. morguant; un morgueur.

nie po oku patrzyć. mit unverwandten Augen ſehen. regarder avec fermeté; regarder fixement, ne ſe laiſſer point éblouïr les yeux.

niemaſz coby w oko włożyć. es iſt gar nichts da. il n'y en a pas plein l'oeil; il n'y en a pas pour une dent creuſe.

oka ſtrzeż. nimm dich vor einen unzüchtigen Anblick in acht. gardez vous bien des regards qui ſont impurs.

cale mu w oko przećiwny. er iſt ihm gantz und gar zuwider. il lui eſt tout-à-fait contraire.

iako w głowie oka. als ein Auge im Kopf. comme la prunelle de l'oeil; comme ſes yeux; tendrement. § iako w głowie oka tego ſzanuie, ſtrzeże, to miłuie.

oko ieſt umysłu źwierćiadło. man ſiehet es einem an den Augen, wie er geſinnet iſt. les yeux ſont le miroir de l'ame.

oko pańſkie konia tuczy; oko pańſkie w każdy kąt zagląda. die Aufſicht des Herrn macht das Pferd fett. l'oeil du maitre engraiſſe le cheval; il n'eſt pour voir que l'oeil de maitre; l'oeil du fermier vaut fumier.

ma w oku pazdźiorek (proch). er will es nicht ſehen. il ferme les yeux à cela; il a un bandeau ſur les yeux.

oko mię świerzbi. das Ohr klinget mir; man redet von mir. les oreilles me cornent; on parle de moi.

lepſze iedno oko ſwoie, niż cudze oboie. ſelbſt iſt der Mann; mit ſeinen Augen ſiehet man mehr als mit fremden. mon oeil voit mieux que les deux d'autrui.
oczy więcey widzą niżli oko. zwey Augen ſehen mehr als eines. deux yeux voient mieux qu'un; quatre yeux voient mieux que deux.
oczy. 1) die Augen. 2) im Scherz; die Brüllen. 1) les yeux 2) *burlesq.* les yeux, les lunettes, *f.* les beſicles, *f.*
oczy wielkie. groſſe Augen. yeux de boeuf; de gros yeux.
oczu niezawieraiący. der Sperr-Augen hat, ſo von den Augenliedern nicht bedecket werden. qui a des yeux éraillez que les paupières ne couvrent pas tout-a-fait.
oczy ściśnione. Schweins oder Gänſe-Augen, die nicht recht offen ſind. des yeux de cochon.
oczu mrugaiących. der immer mit den Augen wimpert. celui qui remuë ſouvent les paupiéres.
oczu wdzięcznie zezowatych albo przyiemnie mrugaiących, lubieżnie mrużących. ein liebäugiger Menſch, der ein wenig ſchielet. qui regarde un peu de côté; qui fait des yeux doux; qui a des yeux beaux & riants; qui a les yeux fort mobiles.
oczu czarnych. ein ſchwartzäugiger Menſch. quelqu'un qui a des yeux noirs.
oczy modrawe, bławe, modroblade. der Katzen-Augen hat. qui a des yeux de chat ou des yeux de couleur de verd de mer.
oczy modre. blaue Augen. des yeux bleux.
oczy ſzare, ſzarawe żołtawo, ciemno albo iaſno. graue Augen. des yeux d'un bleu mourant.
oczu płynienie. Augen-Triefen, Augen-Fluß chaſſie, lipitude, maladie des yeux.
oczu płynących. ein augenflüßiger Menſch. un chaſſieux; qui a les yeux chaſſieux.
oczu zapalenie, świerzb. Augen-Weh. xerophtalmie.
oczu wypukłych. der erhabene Augen hat, die faſt aus dem Kopf ſtehen. qui a des yeux à fleur de tête.
oczami ſtrzelać. mit den Augen hin und her ſehen. égarer la vuë.
w oczach się to moich ſtało. das iſt in meiner Gegenwart, vor meinen Augen geſchehen. cela s'eſt paſſé en ma préſence, devant mes yeux.
na oczy komu przyyść, się pokazać. einem unter die Augen treten. ſe préſenter aux yeux de qu.
w oczy mi mowił. er hat es mir unter die Naſe gerieben, ins Geſicht geſagt. il l' a dit à mon nez, à ma barbe.
w żywe oczy. in die Augen, zuſehends, vor ſichtlichen Augen. à la face, à la vuë de tout le monde. § w żywe oczy mi kłamał, mu to ukradł, żonę moię oſzukał; w żywe oczy przy mężu ładaco broią.
w żywe oczy mi to uczynił. er hat das vor meinen Augen gethan. il a fait cela à mon nez.
ieſzcze mi w oczach ſtoi das ſchwebt mir noch vor den Augen. cela paroit encore devant mes yeux.
krom oczu. hinter dem Rücken, hinterwärts. en ſon abſence; en arrière de qu. § § krom oczu na niego ſzkaluie.
z oczu (z oka) ſtracić, puścić. aus den Augen verlieren perdre de vuë.
idź z oczu moich. gehe aus meinen Augen. otes toi de mes yeux.
z oczu i z tyłu wziąć nieprzyiaciela. den Feind von vorne und hinten angreifen. ataquer, prendre l'énemi par devant & par derriére.
przed oczy ſtawić. vorſtellen. remettre une choſe devant les yeux.
przed oczy ſobie przełożyć, ſtawiać vor den Augen haben. avoir qu. ch. devant les yeux; ſe mettre devant les yeux.
dobądź oczu z puzdra. ſetze die Brillen auf, ſperre die Augen auf. prenez vos yeux; chauſſez vos lunettes; prenez vos beſicles; vous avez un nez à porter lunettes.
oczy komu otworzyć. eig. u. fig. einem die Augen öfnen. *prop. & fig.* ouvrir les yeux à qu; déciller à qu les yeux.
oczy mi w kupę idą. die Augen fallen mir zu, es ſchläfert mich. mes yeux s'apeſantiſſent; je ſuis acablé de ſommeil.
na (w) oczy ſwoie widzieć. mit ſeinen Augen ſehen. voir de ſes yeux.
w oczy (w gębę) komu co wrzucić. einem etwas ins Maul, an den Kopf werfen. jetter qu. ch. à la tête de qu; faire ſauter au cou de qu.
oczy pſu przedał. er hat alle Schaam verlohren. il a bû toutes ſes hontes; il n' a plus de honte.
oczy chcą nie brzuch; oczy chcą gęba nie chce. die Augen ſind gröſſer als der Magen. il a plus grands yeux que la panſe; il a plus grands yeux que le ventre.
przed oczyma to leży; w oczy ci to leżie. dieſes lieget dir vor der Naſe, vor den Augen. cela vous crève les yeux: cela ſe voit à l'oeil; cela vous ſaute aux yeux.

czego oczy nie widzą, temu sercu nie żal. was ich nicht weiß, macht mich nicht heiß. je me mets peu en peine de ce que j' ignore.

oczom swoim tylko wierzy. er gläubt nur was er siehet; er trauet nur seinen Augen. il ne croit que ce qu'il voit.

co z oczu, to i z serca. aus den Augen aus dem Sinn. loin des yeux, loin du coeur.

Okoćić się, o owcach, kozach, kotkach, *F. okoći.* Junge hecken, lämmern; von Schaafen, Ziegen und Katzen. agnèler, faire un agneau; biqueter, chevroter, faire de petits chevreux; chater, faire de petits chats.

okoćić się, o zaiącach. Hasen setzen, werfen. levretter; faire de petits lièvres.

Okoćenie. das Werfen, Setzen. l'action d'agnèler, de chevroter, de levretter.

Okoł. 1) Schoppen im Vieh-Hof. 2) Math. Umkreis, Peripherie. 1) hangar, lieu couvert dans une faude. 2) *Matém.* periferie, circonference. § 1) gdy bydło prosto idźie pod okoł, deszczu śię spodźieway.

w okoł czego. in die Runde. à la ronde, tout autour de.

Okołatać co, *F. okołatam.* um etwas klopfen. heurter autour de.

Okolica. } 1) umliegende Gegend.
*Okoliczność. } 2) Gegend. 1) un territoire; les environs; les lieux circonvoisins; le voisinnage d'une ville, d'un village. 2) contrée, une région, païs.

w okolicy. rund herum, in der Gegend um. aux environs, à l'entour, dans la contrée, auprès de.

w tey okolicy. in dieser Nachbarschaft. en ce voisinnage.

Okolicznie, *adv.* 1) rund herum. 2) umständlich. 1) aux environs; à la ronde. 2) en détail, tout au long; avec toutes les circonstance.

Okoliczność. 1) Umstand, Beschaffenheit, Bewandniß. 2) Math. ein Umkreis. 1) circonstance, ocurence. 2) *Matém.* peripherie, circonference. § 1) okoliczność rzeczy, sprawy; według występku tego okoliczności karany bydź ma.

według czasu okoliczności. nach dem es die Zeit zulassen wird. vû (selon) les circonstances du tems.

okoliczności, plur. Umstände, Complimente. façons, cérémonies. § więcey ma w obyczaiach szczerośći, mniey okoliczności w postępkach.

Okoliczny. 1) umliegend. 2) der viel Umstände macht. 1) confin; situé aux environs, circonvoisin; qui est autour. § 1) wśie okoliczne, w okolicy leżące. 2) okoliczny to człowiek.

list okoliczny, uniwersał. Kreis-Schreiben, Universal. lettre circulaire.

Okolistość. Math. Umkreis, Peripherie. *Matém.* peripherie, circonference.

Okolisty. Math. zur Peripherie gehörig. *Matém.* de peripherie, qui regarde la periferie.

Okołki, *plur.* oganki, gronka okrągłe u ziół. Saamen-Kronen, Saamen-Dolden an Kräutern. ombelles, bouquets d'une plante, ou il y a de la graine. § kopr, dzwonki w okołki śię rozpośćieraią.

*Okołkiem, kołem. in die Runde. à la ronde.

Okołkorodny. was Saamen-Dolden oder Kronen trägt. ombellifere; qui produit la semence en bouquets ou en ombelles.

Okolny, ktorym śię w koło obchodzą. Kreis-, das im Kreis herum gehet. circulaire, qui va en circuit.

list okolny. Kreis-Schreiben. lettre circulaire.

Około, *adv.* rund herum, zu allen Seiten. aux environs; tout à l'entour; à l'entour; tout autour. § nieprzyiaćiel wszystko około pustoszy.

Około, *pr. g. vid.* Koło, *pr. g.*

Okołomurny. um die Stadt-Mauer herum liegend. situé aux environs des murs d'une ville.

Okoń, *vid.* Okuń.

Okop. 1) ein Graben um ein Lager, um eine Festung. 2) Kriegsb. Abschnitt, Verschantzung. 1) un fossé, ligne autour d'un camp ou autour d'une forteresse. 2) *Fortif.* coupure, retraite, retranchement.

okopy. die Laufgräben. les aproches qu'on fait pour aprocher d'une place assiégée.

Okopanie, *vid.* Okopywanie.

Okopany. mit einem Graben versehen; verschantzt, umgraben. retranché; fortifié d'un fossé.

okopane drzewo. ein gelüfteter Baum. un arbre déchaussé.

Okopćiałość, Rauch-Schmutz. couleur enfumée; noircissure causée par la fumée.

Okopćiały. 1) rauchig, rußig, beschmaucht. 2) wild, ungesittet, roh. 3) rauch-färbig; Erd-schwartz, grau schwartz. 1) noirci de fumée; noir, plein de suïe, enfumé, fumé. 2) barbare, farouche, hagar. 3) enfumé, mêle de gris & de noir. § 1) okopćiałe poddasze. 2) okopćiały ten narod. 3) wrobel okopćiały.

Okopćić co, kogo, *F. okopcę.* mit Rauch schmutzig machen, beschmauchen. enfumer, noircir qu. ch. d'une continuelle fumée.

woyna to Państwo okopćiła. die Kriegesflammen haben dieses Reich ergriffen. la guerre s'aluma à quatre coins de ce roïaume; on y fait la guerre à feu & à sang.

Okopćieć, *F. okopceię.* vom Rauch schmutzig werden. noircir, devenir noir de la fumée.

Okopuię, *v. m. F. okopię.* 1) umgraben. 2) mit einem Graben umgeben, befestigen. 1) hoüer, bécher, fouiller, creuser, foüir à l'entour de qu. ch. 3) faire un fossé autour d'une place; fortifier, munir de fossez. § 1) okopać łąkę. 2) okopać miasto, oboz.

okopać drzewo. einen Baum lüften, umgraben. déchausser un arbre.

okopać się. sich vergraben, sich verschantzen. se retrancher, se terrasser, se terrer.

Okopywanie, Okopanie. das Umgraben. l'action de bécher, de creuser autour de qu. ch.

okopywanie drzewa, wzruszanie ziemie koło drzewa. das Lüften eines Baums, um welchen man die Erde wegnimmt. le déchaussement d'un arbre, autour duquel on ôte une partie de la terre.

Okow. 1) Beschlag von Eisen. 2) Beschlag von Silber oder andrem Metall. 1) ferrure, piéces de fer dont on fortifie une chose. 2) placage, *m.* garniture d'argent, ou d'autre métail dont on ferre qu. ch. § 1) szabla w prosty okow oprawiona.

okow do okien, do drzwi. Fenster oder Thür-Beschläge. fiche; ferrure de porte, de fenêtre.

okowy. 1) Fesseln, Bande. 2) fig. Joch, Fesseln. 1) les fers, les liens de fer. 2) *fig.* joug, fers. § 1) głownika w okowy wsadzono. 2) złote to są okowy; słodkie miłośći okowy.

Okować, *F. okuię.* 1) beschlagen mit Eisen oder Metall. 2) einschmieden, fesseln. 1) ferrer de fer, d'argent; garnir de fer, ou d'un autre métail. 2) enchainer, mettre qu. aux fers. § 1) okować okiennicę; okuć skrzynię żelazem, szkatułę mosiężną blachą, szablę śrebrem. 2) okuto złoczyńcę.

okować koła wozowe. Wagen-Räder beschmieden. embattre les roues.

Okowaniec, *g. okowańca.* ein Eingeschmiedeter. homme qui est dans les fers.

Okowany. 1) beschlagen. 2) eingeschmiedet. 1) ferré; garni de fer ou de quelque autre métail. 2) mis aux fers; entourré de fers, enchainé. § 1) skrzynia okowana, koń okowany. 2) więżień okowany.

Okowek, *g. okowka.* 1) kleiner Beschlag. 2) Pinne, Stift am Senckel. 1) petite ferrure. 2) ferret; fer d'aiguillette.

Okrącam co koło czego, *v. m. F. okręcę.* um etwas winden, drehen. entortiller autour; entrelacer autour.

Okracam, *v. m. F. okrocę.* eig u. fig. bändigen, zähmen. *prop. & fig.* domter, refréner, arrêter. § okroćić konia, język.

Okraczam co, *v. m. F. okroczę.* umschreiten. marcher à grands pas, faire des pas, arpenter autour de. § okroczywszy łąkę znalazło się, że trzy tysiące krokow w okręgu swoim wynośi.

Okradać, *vid.* Okraść.

Okradźienie kogo. das Bestehlen. l'action de dérober toutes les choses à qu; action de voler qu.

Okradźiony. bestohlen. qui a été volé.

Okrąg, *g. okręgu.* 1) eine grosse Kugel. 2) eine Scheibe; jede flache Rundung. 3) Umfang, Bezirck, Umkreis eines Orts. 4) umliegende Gegend. 5) Versammlung, geschlossener Kreis. 6) Kreis, Cirkel. 7) Peripherie eines Circkels. 1) un globe, une sphére, un orbe. 2) rond, rondeau, chaque figure qui est ronde & plate. 3) circuit, contour, enceinte, tout le tour d'un lieu. 4) les environs, les lieux circonvoisins. 5) un cercle, un assemblée de plusieurs personnes. 6) un cercle fait avec le compas. 7) le cercle; la peripherie d'un cercle. § 1) okręgi niebieskie; okrąg gwiazdy, źiemie, świata, słońca. 2) okrąg wosku; okrąg drewniany. 3) te prawa maią śię rozćiągać w okręgu miasta. *4) okrąg (okolica) miasta tego. 5) okrąg złożony z kwiećia młodośći obudwu. *6) okrąg czczy wewnątrz iako obręcz; okrąg (cyrkuł) cyrklem nakreszony.

okrąg źiemie. der Erden-Kreis. le rond de la terre.

w okręgu. im Umkreis. en rond.

na dźieśięć mil w okręgu. auf 10 Meilen in die Runde. à dix miles à la ronde.

Okrągławy. rundlich nicht vollkommen rund. rondelet, sphéroide.

Okrągławo, *adv.* rundlicht. d'une maniére rondelette.

Okrągło, *adv.* 1) rund. 2) kurtz, kurtz gefaßt; mit kurtzen und guten Worten. 1) rondement, d'une maniére ronde. 2) ronde-

rondement, nettement, tout net, clairement, ſans embarras, avec cadence. § 1) okrągło odlany ſtatek. 2) okrągło na to odpowiedział; okrągło piſze.
okrągło co czynić. rund machen. arrondir; faire rond une choſe.
Okrągłodługi, okrągły wdłuż iako walec, palec; obły, wałkowaty. walzförmig, lang und rund. rond en long comme un rouleau, un doigt; cilindrique, fait en cilindre.
Okrągłokończaty. rundſpitzig. fait en pointe ronde; qui va en pointe.
Okrągłopochodziſty. kegelförmig, oben zugeſpitzt und unten breit. conique, piramidal, qui a la figure d'un cône; fait en façon de piramide.
Okrągłość. 1) die Rundung, Runde. 2) Wohlklang eines Periods, einer Rede. 1) la rondeur; figure ronde. 2) netteté, juſte arrangement des mots, d'une période; politeſſe, harmonie d'un diſcours. § 1) okrągłość gałki, talerza, wieży. 2) okrągłość, okrążenie gładkie mowy, peryodu.
okrągłość kończata, vid. *kończata okrągłość.*
Okrągły. 1) rund. 2) wohlklingend, wohlgeſetzt als ein Period. 1) rond, qui a de la rondeur. 2) rond, nombreux, bien arrangé, net, qui a une juſte cadence. § 1) okrągła rzepa; wieża okrągła. 2) mowa okrągła kraſomowcow; peryod okrągły.
okrągły nie zewſząd ale w płaſk iako talerz. ſcheibenrund, flachrund. rond, qui eſt de figure ronde & plate; orbiculaire.
okrągły zewſząd iako gałka. kugelrund. rond, ſphérique, qui eſt en forme de globe ou de boule.
okrągły wſchod. Wendel-Treppe. montée à vis.
Okrakiem, *adv.* mit aufgeſperrten Beinen. en écarquillant.
okrakiem chodzić. kratſcheln; kratſchlich, mit aufgeſperrten Beinen. écarquiller; marcher écarquillé.
Okraſa. 1) die Mache, die Zuthat, das Fett, damit man Küchen-Kräuter und Hülſen-Früchte anmacht, von einem beſſern Gericht ſagt man przyprawą. 2) dicke, Fettigkeit des Leibes. 3) Würtze, die einer Sache einen angenehmen Geſchmack macht 4) Glantz, Putz, Zierde. 1) graiſſe, gras dont on aſſaiſonne les herbes ou les légumes; *parlant d'un mets exquis on ſe ſert du mot* przyprawa. 2) embonpoint, la groſſeur, la graiſſe du corps. 3) aſſaiſonnement, aprêt, haut goût d'une choſe. 4) éclat, luſtre, *m.* ornement, agrément, aſſaiſonnement, embelliſement; ce qui releve une choſe, la rend plus agréable. § 1) groch bez okraſy. 2) był to człowiek okraſy wielkiey. 3) ſol ieſt pierwſzą okraſą i zaprawą wſzyſtkich potraw; ięzyk ieleni z podłużnym liściem ieſt okraſą dla ſmaku miodu warzonego. 4) nauki ſą okraſą (ozdobą) ſzlachectwa.
Okraść kogo, *F. okradnę.* beſtehlen. voler qu. § okradł żydowkę.
autora okraść. einen Verfaſſer ausſchreiben. voler, piller un auteur.
Okraśić, *F. okraſzę.* 1) mit Fett eine Speiſe anmachen. 2) verſchönern, ein gröſſers Anſehn geben. 3) beſchönigen, bemänteln. *4) düngen einen Acker. 1) graiſſer, engraiſſer un mets; faire gras une viande. 2) embellir, aſſaiſonner, relever; donner plus de luſtre, plus d'éclat à qu. ch. *4) colorer, pallier, plâtrer. § 1) okraśił potrawę. 2) okraśił mowę ſentencyykami. *3) kto umie źle uczynić, umie okraśić słowy.
okraśić się czym, z czego. ſich womit bereichern. faire bien ſes choux gras de qu. ch; s'engraiſſer, s'enrichir.
Okraſzenie. Anmachung mit Fett. aſſaiſonnement avec du gras.
Okraſzony. fett, mit Fett angemacht. engraiſſé, aſſaiſonné avec du gras.
Okrawam co, *v. m. F. okroię.* umſchneiden. rogner; couper avec un couteau tout à l'entour de. § nie okraway tak chleba.
okroiło się dla niego. er hat ſeinen Nutzen dabey; das war ein fetter Biſſen vor ihn. c'etoit une afaire graſſe pour lui; il en a les mains graſſes. § nic tu dla niego się nie okroiło.
Okrawek, *g. a.* das Abſchneidſel, Spahn, Schnipperchen. ciſaille, retaille, rognure de quoi que ce ſoit; petit morceau qu'on coupe de qu. ch. § okrawki krawieckie; okrawki z kuchni pſom dawaią.
okrawki ze ſkory. Abſchneidſel von Häuten. rafes, *f. plur.* reyfort.
Okrayki, *plur.* *1) die Grentzen. 2) Grentz-Wache, Grentz-Beſatzung. 1) frontiére, les limites, *f.* de païs. 2) garde frontiére; garniſon dans une place frontiére.
*Okraykowy, Ograniczny. Grentz-. frontiére, qui regarde la frontiére, qui eſt ſur les limites d'un païs. § okraykowy kray, żołnierz; okraykowa forteca.

Okrążam co, *v. m. F. okrążę.* 1) umgehen, umgeben, umschliessen, umkreisen, umlaufen, umfliegen, umschiffen, umfliessen. 2) umschreiben mit Worten. 1) faire un tour autour; entourrer, environner, aller autour; ceindre; courir, voler, naviger, couler autour. 2) paraphraser; circonscrire, se servir de circonlocution; user de long circuit. § 1) okrążyć co cyrklem; rzeka to miasto okrąża; nieprzyiaciel fortecę okrążył; gory tę stólicę okrążaią. 2) okrążył to temi słowy.

Okrążenie, Okrążanie. 1) Umlauf; Umkreis, Umgang. 2) Umschreibung mit Worten. 1) circuit, tournoïement; l'action d'entourrer, *&c.* 2) periphrase; circonlocution.

Okrążony. 1) umgeben, umlaufen. 2) mit Worten beschrieben. 1) enceint, entourré, environné, *&c.* 2) periphrasé, exprimé par une periphrase. § 1) miasto rzeką okrążone.

Okrćić, *vid.* Ochrzćić.

Okręcenie. Umwindung, Umschlingung. entortillement.

Okręćić, *vid.* Okrącam.

Okręcony. umwunden, bewunden. entortillé de. § sznurek iedwabny złotem okręcony.

Okreśićiel. Bestimmer, Grentzen-Setzer. qui donne des bornes; borneur, finiteur.

Określam co, *v. m. F. określę.* } 1) umstreichen, umzeichnen, einen Kreis um etwas machen.
Okreszam co, *v. m. F. okreszę.* } 2) bestimmen, verordnen, haben wollen. 3) Ziel, Grentzen setzen; einschräncken. 4) bestimmen, fest setzen eine Materie von der man reden will. 5) Philos. definiren, beschreiben. 1) faire une marque autour; circonscrire, décrire; faire, tracer un cercle autour de; entourrer qu. ch. d'un cercle. 2) vouloir avoir, définir, déterminer, porter, disposer, ordonner. 3) déterminer, limiter, borner, mettre des bornes. 4) proposer le sujet qu'on va traiter. 5) *Phil.* définir, faire une définition. § 1) określić figurę, kwadrat. 2) określiły to prawa. 3) Bog określił bieg życia naszego. 4) okrześlił rzecz (założył grunt rzeczy) o ktorey ma mowić. 5) dobrze dusze określił, że iest istność myśląca.

okreszaiący. bestimmend, festsetzend. définitif; qui détermine.

Okreśnie, *adv.* auf eine bestimmte Weise; eigentlich, ausdrücklich. distinctement, nettement, déterminément, définitivement, positivement, précisement.

Okreśny. 1) leicht zu bestimmen, zu umschreiben. 2) endlich, eingeschräncket. 1) aisé à définir. 2) borné, limité.

Okreslanie. } 1) Umstreichung, Umzeich-
Określenie. } nung. 2) Verordnung, Be-
Okreszenie. } stimmung. 3) Umschreibung, Auszug, Inhalt. 4) Philos. Beschreibung, eine Definition. 1) circonscription, l'action d'environner d'une marque, d'un cercle. 2) détermination, disposition, ordonnance, volonté. 3) précis, un épitome, un abrégé. 4) *Philos.* définition. § 1) określenie znakow czarnoksięskich kołem. 2) podług praw określenia. 3) w krotkim co wyrażić określeniu. 4) określenie (opisanie) uczy co iest rzecz; określenie ma bydź krotkie i wyraźne.

okreszenie rzeczy, mowy. Satz, Vortrag. proposition, sujet d'un discours.

Okresznie, *adv. vid.* Okreśnie.

Określony, } 1) umstrichen, in einen Kreis
Okreszony. } gefaßt. 2) endlich, eingeschränckt. 3) gesetzt, verordnet. 4) Phil. definirt. 1) circonscrit, environné d'un cercle, d'un marque. 2) borné, limité. 3) determiné, prescrit, défini, arrêté, ordonné, disposé. 4) *Philos.* défini. § 1) figura kołem określona. 2) życie ludzkie określone. 3) określone prawem kary. 4) myśl ludzka od Filozofow tak okreszona.

rzecz okreszona. Philos. ein Definitum; Sache die umschrieben ist. *Philos.* un défini; chose défini.

Okręt, nawa. See-Schiff. vaisseau, un navire.

okręt armatny. Krieges-Schiff. vaisseau de guerre.

Okrętowy. Schiff-. de vaisseau, de navire.

Okroćić, *vid.* Okracam.

Okroćieć, *F. okroćieię.* zahm werden, kirre werden. s'aprivoiser, devenir traitable.

Okrocenie. Bändigung, Zähmung. aprivoisement d'un animal, l'action de domter, de dresser.

Okrocony. gebändigt, gezähmt. domté, aprivoisé, dressé.

Okrom, *pr. g.* ausser, ausgenommen. excepté, outre, hormis. § okrom tey księgi było ich sześciu.

Okropnie, *adv.* greßlich, greulich, fürchterlich. terriblement, afreusement, funestement, d'une maniére afreuse. § okropnie patrzać było.

Okropność. Greßlichkeit, Grausen, Abscheu. horreur, *f.* chose funeste.

Okropny. graus, fürchterlich, greulich. éfroiable

éfroiable, funeſte, afreux, horrible, qui donne de l'averſion; qui inſpire de l'éfroi. § okropne czaſy; plac ten okropny trupami był okryty.

Okrucieństwo. Grauſamkeit. cruauté, barbarie, tiranie, inhumanité. § zażywać, używać nad kim okrucieństwa.

Okruſzyna. 1) Brocke, Brodſame, Krümchen. 2) Bißchen. 1) miette, miette de pain. 2) brin; petite parcelle de qu. ch. § 1) okruſzyna chleba. 2) day mi okruſzynę cukru.

Okrutnica. 1) ein grauſames, böſes Weib. 2) grauſame Schöne. 1) diableſſe, mégere, méchante femme ou fille tiranne. 2) une cruelle; maitreſſe cruelle; celle qui ne fait nulle faveur.

Okrutnie, *adv.* 1) grauſam. 2) erſchrecklich viel. 1) cruellement, tiraniquement, inhumainement. 2) beaucoup, très, extrémement. § 1) okrutnie karany. 2) okrutnie niecierpliwy; okrutnie ma pieniędzy.

okrutnie ſię z kim ſprawować. wüten, toben; mit einem grauſam umgehen. tiraniſer qu; ſévir, enrager contre qu; ſe comporter cruëllement avec qu.

Okrutnieię, okrutnym ſię ſtaię. grauſam werden. devenir cruël, ſe dépouiller de toute ſorte d'humanité; ceſſer d'étre homme.

Okrutnik. Tyrann, Wütterich, Bluthund. tiran, tiraneau; un cruël.

Okrutny. 1) grauſam, unmenſchlich. 2) grauſam, unbeweglich, hart. 3) grauſam, ſtreng. 1) cruël, inhumain, barbare, tiranique. 2) cruël, inſenſible, dur, qui ne fait nulle faveur. 3) cruël, ſévere, rigide. § 1) okrutny to Pan, umysł okrutny. 2) okrutna moia katowka. 3) okrutne kary, męki.

okrutne panowanie. Tyranney, grauſame Beherrſchung. tiranie, domination cruelle.

okrutna to rzecz. das iſt eine grauſame Sache. c'eſt une choſe horrible à dire, à entendre.

Okrywam, *v. m. F. okryię.* 1) bedecken. 2) bedecken, beſetzen, anfüllen. 3) fig. entziehen, rauben. 4) bedecken, beſchützen, beſchirmen. 5) beſchönigen, bemänteln. 6) belegen mit Strafe. 7) einnehmen, befallen als die Furcht. 1) couvrir de qu. ch. 2) couvrir, remplir, joncher. 3) ôter, ravir à qu; priver qu. de qu. ch. 4) couvrir, ſoutenir, proteger, défendre. 5) couvrir; pallier, colorer, plâtrer. 6) impoſer, infliger une peine; condamner à quelque peine. 7) ſaiſir, fraper, prendre comme la terreur une perſonne. § 1) okryy konia dywdykiem. 2) niezmierne woyſka pole okryły; moc wielka trupow poboiewiſko okrywała. 3) ta śmierć okryła oſtatek moiey nadżieie. 4) te połki miaſto od obleżenia okrywały; amniſtya, łaſka dworu go okrywa. 5) cudzym grzechem ſwoiego okryć nie chćiał wyſtępku; tę ſpraweczkę gorliwośćią okrywał. 6) okryć kogo karą, klątwą, banicyą, niełaſką. 7) okrył go fraſunek; ćiężki ſmutek zakrwawione okrywa ſerce.

okryć kogo wſtydem. einen beſchämen, beſchimpfen. couvrir qu. de honte, d'oprobre.

okryć ſię. ſich bedecken. ſe couvrir. § drzewo ſię liśćiem, a ptak pierzem okrywa.

Okryty. 1) bedeckt. 2) bedeckt, beſchützt. 3) befallen von einer Leidenſchaft. 4) belegt mit einer Strafe. 1) couvert. 2) défendu, ſoutenu, couvert. 3) ſaiſi, pris, frapé de peur. 4) condamné à une peine. § 1) okryty w infułę, w albę, płaſzczem (w płaſzcz) okryty. 2) oboz laſem z iedney ſtrony, a z drugiey bagnem był okryty; łaſką Pańſka okryty. 3) okryći będąc ſtrachem. 4) ſurową okryty karą.

Okrzepły. 1) geronnen. 2) erſtarrt, von einer Leiche. 1) figé. 2) roide, dur, *parlant du corps d'un mort.*

Okrzepnąć, *F. okrzepnie.* geliefern, gerinnen. ſe prendre, devenir froid, ſe figer comme la graiſſe.

iuż okrzepł. die Leiche iſt ſchon ſteif geworden. le corps du mort eſt deja roide.

Okrzepnienie. Gerinnung. l'action de ſe figer.

Okrzeſuię co, *F. okrzeſzą.* 1) beſchneiden, beſchneiteln, bekratzen einen Baum. 2) einen Stein aus dem gröbſten behauen. 3) einen abhärten, gewöhnen zu etwas beſchwerlichen. 1) ébourgeonner, ravaler, élaguer, décraſſer, émouſſer, ébrancher un arbre. 2) gruger, ébaucher une pierre. 3) durcir, endurcir, rendre capable de ſuporter; acoûtumer qu. à qu. ch. de pénible.

Okrzętnie, *adv.* emſiger Weiſe. aſſidûment, induſtrieuſement, d'une maniére induſtrieuſe.

Okrzętność. Emſigkeit. activité, induſtrie, aſſiduité.

Okrzętny. fleißig, emſig. aſſidu, actif, induſtrieux.

Okrzoſanie. 1) das Beſchneiteln der Bäume. 2) das Behauen eines Steines aus dem

dem gröbsten. 3) das Abhärten. 1) coupe, taille des arbes; ébranchement. 2) l'action de gruger une pierre. 3) l'action d'endurcir qu.

Okrzosany. 1) beschneitelt, beschnitten, von Bäumen. 2) behauen von Steinen. 3) abgehärtet zu etwas. 1) ébranché, ébourgeonné. 2) ébauché, grugé. 3) endurci, acoutumé à qu. ch. de fâcheux.

Okrzyk. 1) Geschrey; Geschrey einen zu schrecken. 2) durchdringender Schall der Trompeten. 1) cris; huéë, grand cris, grandes clameurs pour épouvanter. 2) son perçant des trompettes. § 1) okrzyk uczynić; okrzykiem ielenia do sieci napędzać; bez okrzyku wielkie rzeczy i cicho sprawuie. 2) miedzy woiennym trąb okrzykiem.

Okrzyknąć kogo, *F. okrzyknę.* beschreyen, anschreyen. crier à (vers) quelqu'un pour l'épouvanter; huer après qu; poursuivre, chasser qu. de grands cris.

Okrzyknienie. 1) das Anschreyen. 2) Gram. Ausruffung; ein Signum exclamationis. 1) l'action de crier contre qu; huéë. 2) *Gram.* exclamation, un signe d'exclamation.

Okrzypnąć, *F. okrzypnę.* heisch werden. s'égueuler, s'enroüer.

Oksymel; ocet z miodem. Eßig-Meth. oximel.

Oksza. Wappenk. ein Beil im rothen Felde, und eines über der Krone. *Blason.* un hassart ou hache au champ de gueules, sur la couronne paroit aussi une hache.

Oktawa. 1) achttägige Andacht eines Fest-Tages. 2) achter Tag nach einem Fest-Tag. 1) octave; huit jours durant lesquels on dit le même ofice dans l'Eglise. 2) Octave, le huitiéme jour après une fête. § 1) Oktawa Bożego ciała.

oktawa w Muzyce. die Octave in der Music. l'octave dans la Musique. § Muzyk gdy głosu dociągnąć nie może, oktawą wezmie; oktawa iest głos ośmy.

Oktern. Octav-Lage Papier. caïer de papier en octavo.

Okular. 1) ein Brillen-Glas. 2) ein einfaches Brillen-Glas zum Lesen; ein Seh-Glas. 3) ein Vergrößrungs-Glas. 1) lunette, l'un des deux verres dans les lunettes. 2) monocule, verre rond pour lire ou regarder les choses un peu éloignées. 3) lunette à puce; un microscope pour grossir les objets.

okulary, plur. Brille. lunettes, *f. plur.* besicles, *f. plur.*

okulary zielone. grüne Brillen. lunettes augmentives.

Okularnik. Brillen-Macher. lunetier, faiseur de lunettes.

Okulat. der ein scharfes Gesicht hat. qui a une vuë aiguë; qui a bonne vuë.

Okulawić, *F. okulawię.* lahm werden. devenir boiteux. § okulawił na iedną nogę.

Okulista. Augen-Artzt. Oculiste, Medécin qui guérit les maux des yeux.

Okuluię } plastruię co. äugeln einen
Okulizuię } Baum, oculieren. écussonner, enter en écusson; faire des ecussons.

Okulizacya, plastrowanie. das Aeugeln eines Baums. l'action d'écussonner un arbre.

Okuń Barsch, Börsch ein Fisch. perche, un poisson. § okunie rzeczne, morskie.

Okup, pieniądze za więźnia. Löse-Geld der Gefangenen. la rançon, ce qu'on donne pour un prisonnier.

okup, } wykupienie. Loskaufung eines
Okupienie } Gefangenen. rachat, redemtion des captifs.

Okupiny, *plur.* podarek albo uczta w dzień narodzenia. Gegen-Geschenck oder Schmaus an seinem Geburts-Tage. présent reciproque ou festin qu'on donne à ses amis au jour de sa naissance. § dzisiay okupiny w ogrodzie odprawia; okupiny komu posłać.

Okupnik. Erb-Zins-Mann. un emphiteote ou emphiteutaire.

Okupność, maiętności cudzey trzymanie. Rechtsw. Erb-Zins-Gut. *Droit:* emphitéose, bail d'héritage à longues années.

Okupny. ein Erb-Zins-Gut angehend. emphiteotique, emphiteutique, qui regarde l'emphitéose.

Okupuię co, *v. m. F. okupię.* abkaufen, erkaufen; etwas mit Geld abthun, abwenden. racheter; donner qu. ch. pour s'exempter de quelque malheur.

okupić się. 1) sich aus der Gefangenschaft lösen; sich von einem Uebel loskaufen. 2) sich an seinem Geburts-Tage lösen. 1) se rançonner, se délivrer, se racheter de l'esclavage ou de quelque autre mal. 2) traiter ses amis ou jour de sa naissance, ou leur envoïer du gâteau.

Okurencya. 1) Anhaltung um etwas. 2) Vorfall. 1) brigue; prétension sur qu. ch. 2) ocurrence, rencontre, conjecture.

Okurent. 1) Bothe. *2) Anhalter um ein Amt. 1) messager, celui qui fait un message. 2) prétendant à une charge.

*Okuruię, przyśpiewuię. mitsingen. acompagner avec son chant.

*Okwicie, obficie, *adv.* reichlich, fruchtbar. abondanment.

Okwita,

Okwita, *v. m. F. okwitnie.* abblühen, verblühen. défleurir, perdre la fleur; *en parlant des arbres.* § iuż drzewa okwitnęły; gdy drzewa okwitali.

Okwitanie. Baum-Blüthe. la fleurison.

Okwitnienie. die Zeit nach der Baum-Blüthe. la fleurison passée.

**Okwitość. Fruchtbarkeit, Fülle. abondance, grande fertilité, fécondite. § okwitość zysku z utrapienia ubogich ludźi zbiera.

lato okwitośći. fruchtbares Jahr. une année fertile.

Okwituię w czym. im Ueberfluß etwas haben. abonder, voguer, foisonner en.

Olbora. Berg-Amt; Berg-Gericht. tribunal des mines; bureau des mines.

Olborny. zum Berg-Amt gehörig. de Tribunal des mines.

Olbornik. Berg-Rath, Berg-Amtmann. Conseiller ou Baili pour les mines.

Pisarz olborny. Berg-Schreiber. gréfier, commis aux mines.

Olbrod. (*sperma ceti*) Wallrath. nature, sperme, blanc de baleine.

Olbrzym. ein Riese. géant. § olbrzymi (olbrzymowie) śię czasem widźieć teraz dawaią.

Olbrzymka. eine Riesin. une géante.

Olbrzymski. Riesen-. de géant, gigantesque.

olbrzymska woyna. Poet. der Riesen-Krieg mit den Göttern. *Poet.* gigantomachie, le combat des géans contre les Dieux.

Oleiarz, *vid.* Oleynik.

Oleiek, *g. oleyka.* köstliches Oel. huile précieux; essence; l'huile de parfum. § oleiek gozdźikowy; wonnym oleykiem napuśćić.

oleiek do pomazania. Salb-Oel. huile à sacrer, à oindre.

Oleiowany. mit schlechten Oel angemacht, eingetränckt. aprêté, froté de quelque huile commune; huilé.

Oleiowaty. ölicht. huileux, oléagineux, onctueux. § oleiowate materye.

Oleiowy, Oleyny. zum schlechten Oel gehörig. huileux, qui regarde l'huile commune. § oleiowa bańka.

drożdże oleyne. Trusen; Oel-Hefen. l'amourca, lie de l'huile.

oleiowy statek. Gefäß zum Oel. vaisseau à mettre de l'huile.

Oleśnik, kopr dźiki źiele. (*meum*) Baar-Wurtzel, Bardillen, Wald-Fenchel. meum; meu.

Oleszno. Rosenberg, Stadt in Schlesien. Rosemberg ville de Silesie.

Oley, *g. oleiu.* 1) schlechtes Oel. 2) Physic: Oel, ölichtes Wesen. 1) l'huile qui n'est pas précieuse. 2) *Phisiq.* l'huile; substance huileuse; matiére grosse en maniére d'huile. § 1) oley lniany, orzechowy, kasztanowy, oliwny i insze oleie; oleiem kapustę okraśić, oleiu zgorzknienie. 2) morska woda ma wiele w sobie oleiu i tłustośći.

oley święty. geweihetes Oel. les saintes huiles.

ma oley w głowie. er hat Grütze im Kopf; er hat Verstand. il a du plomb dans la tête; il a l'esprit bien tourné. § oley u niego w głowie czuie.

na oley źiarno wybić. Oel pressen. faire, tirer l'huile de quelque grain.

Oleyczyk. Oel-Kuchen. tourbe ou tourteau fait de marc d'olive.

Oleykowanie, oleykiem napuszczanie. das Tränken, Reiben oder anmachen mit theurem Oel. onction; l'action d'enduire, de froter avec quelque essence.

Oleykowany. getränckt, angemacht mit theurem Oel. oint, froté, enduit avec une essence.

Oleykownik. der wohlriechende Oele macht und verkauft. parfumeur, qui fait les essences, qui vend toutes sortes d'essences.

Oleykowy. zum köstlichen Oel gehörig. d'onguent, d'essence; qui regarde quelque huile précieuse. § oleykowy słoiek.

Oleykuię co. mit theurem Oel anmachen, tränken. oindre d'huile précieuse; froter d'essence.

Oleyny, *vid* Oleiowy.

Oleynik. Oel Schläger, Oel-Presser, Oel-Händler. l'huilier, qui exprime de l'huile; qui trafique en huile.

Olimp. der Olymp. l'Olimpe *m.*

Olimpiacki. } Olympisch. Olimpien, Olimpique.
Olimpski.

Oliwa. 1) Baum-Oel. 2) Oel-Zweig, Friede. 3) Oel-Baum. 1) de l'huile; de l'huile d'olive. 2) olive; couronne d'olivier; la paix. 3) olivier. § 1) oliwa zgorzkniała. **2) spokoyne sadźisz oliwy.

oliwą przyprawić co. mit Baum-Oel anmachen. assaisonner qu. ch. de l'huile d'olive.

oliwa herb. Wappenk. Lilien-Stengel mit der Wurtzel zwischen zwey Rosen, aus der Krone springet ein halber Löwe. *Blas.* tige de lis avec la racine entre deux fleurs de rose; un lion issant ou à demi-corps paroit sur la couronne.

oliwa leśna polna. wilder Oel-Baum. olivier sauvage.

Oliwczany, *vid.* Oliwkowy.
Oliwka. eine Olive. olive. § oliwki tłoczyć, zbierać.
oliwek zbieranie. Oliven-Lese. olivaison, *f.* la recolte des olives.
oliwki zbierać. Oliven lesen. cueillir des olives.
oliwki; oliwki przyprawne. Oliven, eingemachte Oliven. olives, olives confites.
Oliwkowy. 1) Oliven-. 2) oliven-färbig. 1) d'olive, qui apartient aux olives. 2) olivâtre, qui tire sur la couleur d'olive. § 1) pestka oliwkowa. 2) oliwkowe sukno.
Oliwny. } 1) Oel-Baum-. 2) Baum-
Oliwowy. } Oel-. 3) oliven-färbig. 1) d'olivier, qui apartient à l'olivier. 2) d'huile d'olive. 3) de couleur d'olive. § 1) ogrodny sad oliwny; liście oliwne. 2) flaszka oliwna. 3) oliwna farba, kolor.
gora Oliwna. der Oel-Berg im Neuen Testament. le mont des oliviers dans le Nouveau Testament.
Oliwnik. 1) Oel-Garten, Oel-Berg. 2) Baumöl-Presser. 1) olivet, lieu planté d'oliviers; montagne des oliviers; mont olivet. 2) huilier, qui exprime l'huile d'olive.
Ołomuniec, *g. ołomuńca.* Olmütz, Haupt-Stadt in Mähren. Olmitz, capitale de Moravie.
Ołomucki. von Olmütz. d'Olmitz.
Ołow, *g. a. u.* Bley. plomb. § ołowia (ołowiu) funt.
ołowiem spaiać, zalewać, oblewać. mit Bley vergiessen. souder, enduire de plomb; plomber.
ołowiem spaianie, zalewanie. Bley-Lötung. soudure de plomb.
Ołowek, *g. ołowka.* Wasser-Bley, Reiß-Bley, Bley-Stift, Bley-Feder. plomb de mer, potelot, craion.
Ołowianka. 1) Loth-Bley; Bley-Wurf, Senck-Bley auf den Schiffen. 2) Bley-Schnure der Maurer. 1) le plomb, le perpendicule; la sonde; ligne de sonde. 2) plomb, le perpendicule, muël, dont les maçons prennent les aplombs.
dowiadywać się głębizny ołowianką. die Tiefe mit dem Senck-Bley suchen. sonder; chercher la profondeur avec une sonde.
Ołowiany. bleyern. de plomb, qui est de plomb; qui est fait de plomb. § kula ołowiana.
ołowianym pisze piorem. er hat eine schlechte Schreib-Art. il a un stile fort simple.
Ołowiasty. } 1) bleyärtig. 2) bleyfärbig.
Ołowisty. } 1) qui a la proprieté de plomb. 2) de couleur de plomb.
Ołownia, ołowna huta. Bley-Giesserey, Bley-Hütte. fonderie de plomb; plomberie.
Ołownica, ziele S. Antoniego. (*dentilaria, herba S. Antonii*) Flöh-Kraut; Mücken-Kraut. dentelaire, la grande persicaire.
Ołownik, ołow albo ołowiem robiący. Bley-Arbeiter. plombier. qui fond le plomb; qui travaille en plomb.
Ołowny. 1) Bley, zum Bley gehörig. 2) bleyfärbig. 1) de plomb; qui est de plomb, qui apartient au plomb. 2) plombé, de couleur de plomb. § 1) ołowny statek. 2) ołowny kolor.
ołowna piana. (molybditis) Bley-Schaum. écume de plomb.
ołowna żyła albo ruda. Bley-Ader. veine de plomb.
ołowny proch albo popioł. (molybdena, plumbago) das feinste Bley, oder Art einer Glätte, die in Reinigung des Goldes und Silbers mit Bley an dem Boden des Ofens klebet. sorte de plomb le plus fin ou plûtôt de litargie qui s'atache au fonds du fourneau dans la purification de l'or & de l'argent avec du plomb.
Olśnąć, *F. olśnę.* blind werden, geblendet werden. devenir aveugle; s'éblouïr. § olsnąć od słońca, od gładyszki.
Olśnienie. zufällige Blindheit; Blendung. aveuglement, éblouïssement.
Olstro. 1) Pistol-Halfter. *2) Futeral, Ueberzug. 1) fourreau de pistolet *2) fourreau, étui.
i olstro puści, kiedy Bog dopuści. wenn es Gott zuläßt, kan man leicht ein Unglück haben. si Dieu le permetoit, il y auroit bien des malheurs.
Olsza drzewo. (*alnus*) eine Erle. un aune.
Olszeniec, *g. olszeńca,* } ziele. (*alnocymi-*
Olszenik koprzywy } *num*) eine Art von Kümmel. sorte de cumin.
Olszowki, *plur.* Art guter Schwämme. sorte de fort bons champignons.
Olszowy. 1) erlen, von Erlen. *2) schwanck, hager. 1) d'aune; fait d'aune. *2) dégrêle, éfilé, dégagé.
Olszyna. 1) Erlen-Wald. 2) Erlen-Holtz. 1) aunaie, lieu planté d'aunes. 2) bois d'aune.
Ołtarz, *g. a.* Altar. autel. § na ołtarzu palono ofiary; ołtarze w tym kościele są marmurowe.
wielki ołtarz. das hohe Altar. le maître autel; le grand autel.

Ołtarzyk,

Ołtarzyk, *g. a.* Altärlein; Haus-Altar. autelet; petit autel.
Omacywam, *v. m. F. omacam.* umfühlen, befühlen. tâter tout à l'entour.
*Omaćmie, Omackiem, w Omacku, *adv.* w poćiemku. im Finstern. à tâtons, en tâtonnant; à la brune.
Omacmica. ein Nacht-Gespenst das die Kinder, so des Nachts essen, unersättlich macht. un spectre qui rend les enfans insatiables, qui mangent de nuit.
Omacalny, omaczaniu służący. eintauchbar; darinnen man eintauchen kan. dans lequel on peut plonger; liquide, fluïde.
Omaczam, *v. m. F. omoczę.* 1) eintauchen. 2) mit Thränen benetzen. 1) tremper, moüiller dans quelque chose liquide. 2) verser ses larmes, baigner qu. ch. de ses larmes. § 1) omoczyć sztuczkę chleba w wodźie. 2) omoczyć twarz łzami.
Omaczanie, omoczenie. das Eintauchen. l'action de tremper, de moüiller.
Omaić co, *F. omaię.* belauben. couvrir, ombrager de feuilles.
Omamiam kogo, *v. m. F. omamię.* bethören, blenden, einnehmen. aveugler, éblouïr.
Omamienie. Bethörung, Blendung, Blendwerck, falscher Schein. erreur, illusion, fausse opinion; tromperie de sens. § omamienia w tym więcey niźli rzeczy.
Oman źiele. (*helenium*) Aland-Kraut. aune, aunée, énule.
Omanek, *g. omanka.* Aland-Wein. du vin d'aunée.
Omasta. 1) Mache, Fett zum Anrichten. 2) nahrhafte Speise. 1) de la graisse pour assaisonner. 2) viande nourrissante, rassasiante.
Omastny. fett, nahrhaft. suculent, nourrissier, nutritif, nourrissant, alimenteux, substantiel, substantieux. § omastny to pokarm.
Omaszczam co, *v. m. F. omaszczę.* 1) mit Fett anmachen. 2) Nahrung geben. 3) düngen. 1) assaisonner avec du gras; mettre de la graisse au; faire gras une viande. 2) nourrir, donner un bonne nourriture. 3) amander, engraisser, fumer la terre. § 1) omaśćił kapustę.
* Omawiam, *v. m. F. omowię.* ablehnen eine Beschuldigung. disculper, excuser qu; exempter de qu. ch. § omowią go lata od woyny.
Omdlewam, *v. m. F. omdleię.* in Ohnmacht fallen. s'évanoüir; pâmer; tomber en évanouïssement, en pamaison. § omdlała nieboga na tę wiadomość.
Omdlenie. Omdlewanie. Ohnmacht. pamaison, *f.* évanouïssement, sincope.
omdlenie czyniący. das Ohnmachten verursachet. sincoptique.
Omężam, *F. omężę.* bemannen, einer einen Mann geben. marier à un mari; donner un époux à une fille. § omężył poddankę swoię.
Omiatam co, *v. m. F. omiotę.* umfegen, befegen. balier, vergeter autour; nettéïer avec un balai tout à l'entour.
Omiećiny, *plur.* 1) Kehricht, Kehr-Staub. 2) Staub-Mehl, Mühl-Staub. 1) balaiures, *f. plur.* ordures amassées avec une époussette. 2) la menuë poussiére de la farine; poussiére de moulin. § 1) zmieć kurzawę, a wyrzuć omiećiny. 2) omiećiny albo kurzawę z mąki w młynie, w piekarni zmiatać.
Omięg źiele. (*aconitum*) Wolfswurtz, Hunds-Tod, ein giftiges Kraut. aconit, une herbe fort venimeuse.
Omienieć, *F. omienieię*; okrzypnąć, mowiąc nagle głos utraćić. heisch werden. s'enrouër, s'égosiller, s'égueuler.
Omierzam, *v. m. F. omierzę.* 1) vereckeln; einen Eckel machen. 2) verhaßt machen. 1) afadir; donner du dégoût pour qu. ch. 2) rendre odieux. § 1) omierźił mi tę potrawę. 2) ten postępek omierźił go przyiaćielowi.
Omierzły. Omierźiony. verhaßt, garstig, eckelhaft. odieux, haï, dégoûtant.
Omierznąć, *F. omierznę.* einem überdrüssig, verhaßt, zum Eckel werden. rebuter, dégouter qu; devenir, se rendre odieux; causer du dégoût. § omierzła mu żona, potrawa; omierzło mu to.
omierznąć sobie (*sobą*). sich selber zur Last werden; einen Eckel vor sich selbst haben. se déplaire à soi même; se dégoûter de soi même. § omierznąwszy sam sobą, śmierći sobie życzył.
Omieszka, omieszkanie, zamieszkanie, zmuda, mieszkanina. Säumniß, Versäumniß, Verabsäumung. négligence, retardement; nonchalance; perte du tems, de l'ocasion. § omieszkanie pogody do sprawienia czego; przychodź bez omieszki; omieszkania nie rad widzę.
Omieszkały. zahm, zahm geworden. aprivoisé. § omieszkały lew miedzy ludźmi.
Omieszkiwam czego, *v. m. F. omieszkam.* versäumen, verabsäumen. négliger, laisser échaper; perdre du tems, une ocasion. § omieszkał sposobney do tego okazyi; omieszkał poszty.
Omiiam. *v. m. F. ominę.* übergehen, auslassen.

lassen. omettre; ne pas faire; manquer. § te słowa ominął.
omiia co. vergehen, vorbey gehen. se passer, passer, échaper, s'écouler, s'évanouir, disparoître. § czas pogodny omiia; prętko omiiaiąca uroda.
Omłacam co, *v. m. F. omłocę.* ausdreschen. batre le grain, le faire sortir des épis.
Omłocenie. } die Ausdreschung, das Ausdreschen. l'action de batre le grain; le batage.
Omłot. }
Omłocony. ausgedroschen. batu avec un fleau; qui est séparé du grain. § omłocona słoma.
Omowa. Ablehnung, Entschuldigung, Rechtfertigung. juste excuse, justification.
Omszeć, *F. omszeię.* beschimmeln. devenir moisi, se chancir, se moisir, moisir. § ser omszał.
Omszenie. Schimmel. chancissure, moisissure.
Omszony. beschimmelt. moisi, chanci.
Omulam, *v. m. F. omulę*; błotem albo mulem obmazuię. mit Koth oder Schlam besudeln. souiller de fange ou de bouë; enduire de limon. § omulił chłopcu twarz.
omulić się. sich mit Koth besudeln. se souiller de limon; se croter.
Omyćie. die Abwaschung. lavement, l'action de laver. § omyćie nog, rąk.
Omykam co, *v. m. F. omknę*; osmykam. abblatten, mit der Hand die Blätter abstreifen. dépouiller une branche de feuilles, les arracher; éfeuiller une branche.
Omylam, *v. m. F. omylę.* 1) mißlingen, fehl schlagen, nicht gerathen. 2) einen um etwas bringen, das er hoffet. 3) einen irre machen. 1) échoüer, mes-arriver, mes-avenir, ne pas réüssir; manquer. 2) frustrer, priver qu de. 3) tromper, seduire. § 1) omyliła mię nadzieia; omyliło go przedśięwźięćie; omyliła mię wieczerza. 2) omylił mię na tym. 3) omyliła mię droga; zegar mię omylił
omylić czyie nadźieie. eines Hoffnung zu Wasser machen. trahir les espèrances de qu; frustrer qu. de son espèrance.
omylić śię. fehlen, irren, sich betrügen; sich verirren. se tromper, s'abuser, étre dans l'erreur, faillir; s'égarer. § omyliłeś śię w tym; omyliłem śię na nim, na rozumieniu i nadźieiach moich.
Omyłka. Fehler, Irrthum. erreur, *f.* bévuë, faute.
Omylnie, *adv.* fehlerhaft, mit Fehlern. avec bien des fautes. § księga barzo omylnie drukowana.

Omylnik źiele. (*asarina*) Stein-Gundermann. asarine.
Omylność. Fehlbarkeit, Neigung zu fehlen, Schwachheit. erreur, vice, *m.* pante à faire des fautes; foiblesse.
Omylony. fehlgeschlagen, mißlungen. échoüé, qui n'a pas réüssi. § omylone intencye.
Omylny. 1) fehlerhaft, voll Fehler. 2) betrüglich, eitel. 1) fautif, qui est sujet à faire des fautes, plein de fautes. 2) trompeur, incertain, vaines. § 1) omylny to człowiek; omylne to są barzo rachunki; omylne przedśięwźięćie; astrolog barzo iest omylny. 2) omylne nadzieie.
koń nog omylnych. Pferd das leicht stolpert. cheval qui fait souvent de faux pas.
Omyty. gewaschen. lavé.
Omywam co, *v. m. F. omyię.* abwaschen. laver, nettéïer avec de l'eau. § omyy mu, sobie twarz, dźiećię z brudu.
omyć śię. sich abwaschen. se laver.
On, *adv. vid.* Ono, *adv.*
On, ona, ono, *adj.* ow, owa, owo. jener, jener da. ce, celui, celui là, l'autre; celle, celle-là, cela; ce. § ono czyń, ono mow; przystąpiłem do onego człowieka, do oney kobiety.
ono to; *ono iste.* ein Ding, jenes Ding, daß man nicht gerne nennet. c'est une chose, qu'on a honte de nommer.
On, ona, ono, *pronom.* er, sie, es. il, lui, elle.
G. iego, iey, iego. *D.* iemu, iey, iemu. *A.* go, ią, ie. *I.* nim, nią, nim. *Plur.* *N.* one (*m. anim.* oni.) *G.* ich. *D.* im. *A.* ie. (*m. anim.* ich.) *I.* niemi.
on ty, vulg. du magst seyn wer du willst. qui que vous soïez.

* * *

1) Vor einem *Verbo* setzet man in nachdrücklichen Reden im *Dativo* iemu, und iego im *Accusativo*. *pour déterminer plus fortement & comme par emphase on met devant un verbe au Datif* iemu, *& à l'Acusatif* iego.
iemu dałem. ihm habe ich gegeben; er ist es dem ich gegeben habe. c'est lui à qui j'ai donné.
dałem mu. ich habe ihm gegeben. je lui ai donné. § iego prośiłem (prośiłem go).
2) die Genitivi *iego*, *iey*, *ich*, bedeuten dessen, ihrer derer. les génitifs *iego*, *iey*, *ich* signifient son, sa, ses; savoir de celui, de celle, de ceux, de celles, dont on parle.
był w swoiey izbie. er ist in seiner eignen Stube gewesen. il a été dans sa (sa propre) chambre.

był w iego, w iey, w ich izbie. er ist in dessen, in ihrer, in deren Stube gewesen. il a été dans la chambre de celui, de celle, de ceux, de celles dont on parle.

3) dieses *Pronomen* wird nach einer *Præposition* also decliniret, und öfters dessen *Ac. masc.* niego in ein ń oder eń verwandelt und zu der *Præposition* gefüget. *après une préposition ce pronom se décline de la manière suivante, & l'on joint souvent un ń ou eń à la préposition au lieu de l'Ac. masc,* niego.

G. niego, niey, niego *D.* niemu, niey, niu. *A.* niego, nią, nie. *I.* nim, nią, nim. *L.* nim, niey, nim. *Plur. g.* nich. *D.* nim. *A.* nie (*m. anim.* nich. *I.* niemi. *L.* nich.

po nim. verfolget ihn, jaget ihn nach poursuivez le.

pisałem przez niego (prezeń). ich habe durch ihn geschrieben. j'ai écrit par lui. § o niego (oń) prosiłem; po niego (poń) posłałem.

Onaczę, *vulg.* ono albo onako czynię. es so und so machen; dieses und jenes thun, reden. faire, agir, parler de diverses maniéres.

onaczyć się, vulg. gehen in etwas, eintreten, eingehen. entrer, aller au dedans. § onaczy się we drzwi iako Jego Mość.

z Onąd, zonąd. daher. de cet endroit; de ce lieu là; delà.

Onak, onako, *adv.* auf eine andre Art, auf jene Art. de l'autre façon; de celle maniére là.

Onaki. auf eine andre Art gemacht. fait de l'autre façon.

Onędy, *adv.* da durch, dort hindurch. par là; par cet endroit.

Onegda, onegday, ongi, *adv.* 1) neulich, dieser Tage. 2) ehegestern. 1) il y a quelques jours; il n'y a pas long tems; nouvellement; derniérement, récemment, de puis peu. 2) avant-hier.

Onegdayszy. 1) neulich; ohnlängst geschehen. 2) ehegestrig. 1) derniérement; arrivé, fait il n'y a pas long tems. 2) d'avant-hier.

Onich, *g. a.* Oniks, kamień drogi. Onichel, Onych-Stein. Onix, pierre précieuse.

Onichowy. Onichel-. d'Onix.

Oniemieć, *F. oniemieię.* verstummen. se taire tout court; se taire tout d'un coup; devenir müet; se déferrer; se déconcerter. § oniemiał przed nim na ten zarzut.

Oniemiały. verstummt. devenu müet; déconcerté.

Oniemienie. Verstummung. l'action de devenir müet ou tout court; l'impuissance de parler.

Ono, *adv.* siehe dort; siehe da. là; voilà en ce lieu là. § nie widźisz go, ono idźie.

Ono, *pron. vid.* On, *pron.*

Onże. er selbsten; derselbe. lui même. § onegoż widźiałem; iegoż konie; iemuż dałem.

OO. ist die Abkürzung des Worts Oycowie. *c'est l'abréviation du mot* Oycowie. § OO. Jezuići, Franćiszkani.

Oo, *interj.* halt, oho, steh. faites halte; halte-là. § darmo oo furman woła.

*Opaćica / *Opaćini } kśieni. Aebtißin. abbesse.

Opacki, *vid.* Opatski.

Opactwo, *vid.* Opatstwo.

Opacznie, *adv.* verkehrt. à l'envers, à travers; à rebours; à contresens. § opacznie sądzi.

Opaczność. Bosheit, verkehrtes Wesen. méchancete, perversité.

Opaczny. 1) verkehrt, das hinterste zuforderst gewendet. 2) verkehrt, verdorben, widersinnig. 1) renversé; tourné sens-dessus-dessous; mis de travers; fait d'une maniére qu'il ne faut; tourné à l'envers; à rebours. 2) pervers, tortu, méchant, corrumpu. § 1) kura z opacznym na sobie pierzem. 2) opaczna pilność; opaczna szczęśćia iego surowość.

umysł ma opaczny. er hat einen verkehrten Sinn. il a l'esprit de travers.

opaczne teraz czasy. es sind jetzt verkehrte Zeiten. c'est présentement un siécle tortu.

opacznym sposobem. gegentheils; widrigentheils. au contraire.

Opadam, *v. m. F. opadnę.* 1) fallen als die Flüsse. 2) abfallen als die Blätter. 3) ausfallen, von Haaren. 4) abfallen, mager werden, von Leibe kommen. 5) stranden, auf einer Sand-Banck sitzen bleiben. 6) überfallen, anfallen. 1) baisser, s'abaisser, décroitre, devenir plus bas comme un fleuve. 2) tomber comme les feuilles des arbres. 3) tomber comme les cheveux à un malade. 4) maigrir, amaigrir; devenir maigre. 5) échoüer, démeurer sur le sable, sur un banc. 6) se jetter, tomber, fondre sur. § 1) Wisła opadła; morze opadło. 2) owoce, liśćie z drzew opadaią. 3) opadaią mi włosy. 4) opadł koń. 5) okręty na skałach morskich opadaią. 6) opadli go psi, wilcy; opadli naśi na łupie.

opadła ich woda. das Wasser fiel, und sie blieben sitzen. l'eau étant devenuë fort basse ils échouérent. § rzeka nawę opadła.

owoce od przymrozkow opadaią. das Obst wird von Frost gerühret; es fällt ab, es welcket. les fruits coulent, tombent à cause du froid.

suknia na nim opada. das Kleid fällt ihm vom Leibe, so alt ist es. son habit s'en va en lambeaux.

Opadanie. 1) das Abfallen der Blätter. 2) das Fallen der Flüsse. 3) das Haar-Ausfallen. 1) le tems où les feuilles ou les fruits tombent de l'arbre. 2) l'abaissement des eaux, des riviéres. 3) alopecie, une maladie qui fait tomber le poil. § 1) padanie liścia, winnych iagod. 2) opadanie rzeki, powodźi. 3) opadanie włosow.

morskie przychodzenie i opadanie. die Ebbe und Flut. le flux & le reflux de la mer.

Opadły. 1) abgefallen als Blätter. 2) überfallen, befallen, angegriffen. 3) mager, abgefallen. 1) tombé, comme les feuilles. 2) ataqué, entouré à l'impourvu, surpris. 3) maigre. § 1) opadłe zbierać liśćie. 2) ratować od wilkow, od zboycow opadłego. 3) opadły mi śię zdaiesz.

Opadnienie, *vid.* Opadanie.

Opadźistość. 1) Eigenschaft einer Sache, die abzufallen pfleget. 2) das Abfallen der Früchte, der erfrohrnen Blüthe. 1) proprieté d'une chose qui tombe de son corps. 2) coulure des fruits, des fleurs, qui tombent de l'arbre après un froid. § 1) lekarstwo na opadźistość włosow; wschodzące słońce opadźistość manny z kłosa sprawuie. 2) opadźistość iagod winnych, owocow, kwiećia, nim śię na owoc wiąże.

Opadźisty, często albo łacno opadaiący. das leicht abfällt. sujet à tomber: prêt à tomber, qui tombent aisément de son corps. § ielenie rogi co rok są opadźiste; włosy ma opadźiste.

Opaiam, *v. m. F. opoię.* 1) berauschen, besaufen. 2) verblenden, tränken mit Hoffnung. 1) enivrer. 2) enivrer, aveugler, éblouir qu. § 1) opoił mię winem. 2) tą nadźieią, tą podniętą go opoił.

Opak, *adv.* 1) auf die unrechte Seite; ebdicht, verkehrt. 2) verkehrt, widersinnig. 1) à l'envers, de travers. 2) à rebours, à travers, de travers; sens devant derriére; à contre sens. § 1) opak szatę obległ; opak czapkę postawił. 2) opak ći to było; opak, nie po ludzku żyie, śię sprawuie; opak rzeczy wrogi postanowiły; opak rzeczy rozumieć.

opak obrocić. verkehren, das hinterste zuförderst wenden. renverser, tourner à l'envers, à rebours. § obrocę to słowo, tę sprawę opak.

sens opak położony. verkehrter Sinn in einer Rede. sens mis de travers.

opak wszystko czynić. seine Sachen verkehrt anfangen. faire tout à rebours; écorcher l'anguille par la queuë.

opak trzewik obuł. er hat den unrechten Schuh angezogen. il a chaussé le soulier autrement qu'il ne faut.

opak mi rzeczy idą. die Sachen gehen mir verkehrt. les choses me vont de biais; il m'arrive tout au rebours, de travers.

opak ręce związane. auf dem Rücken gebundene Hände. les mains liez sur le dos.

Opal kamień drogi. ein Opal, ein Edel-Stein. opale, pierre précieuse. § w opalu rożne są kolory.

Opał. 1) Brand-Wunde. 2) Heitzung der Stuben. 3) Sonnen-Brand, Sonnen-Schwärtze. 4) Feuer, Hitze einer Schlacht. 5) Kriegs-Feuer; Gefahr, Unruhe. 1) brûlure, le mal qu'on a du feu. 2) afoüage, *m.* le chaufage, le bois qu'on brûle pour se chaufer. 3) noirceur causée par le hâle du soleil; visage hâlé. 4) le fort, le feu, la vehémence d'une bataille. 5) combustion, incendie, guerre, trouble, *m.* desordre, *m.* § 1) maść na opał prochowy. 2) drwa na opał; opał ma w tym leśie wolny. *3) opał (ogorzałość) od słońca. 4) kazał połkom na odwod z samego opału potrzeby. 5) tu Oyczyzna w opale, a przećię nikt na ratunek nie pamięta.

Opalam, *v. m. F. opalę.* 1) umher brennen, bebrennen. 2) versengen. 3) in der Küche: besengen. 4) fig. ergreifen; in Gefahr bringen. 5) schwärtzen, verbrennen als die Sonne das Gesicht. 1) brûler autour. 2) roussir, brûler un peu les extremitez d'une chose. 3) *terme de cuisine:* flamber une volaille plumée, lui ôter les petits poils par dessus la flamme. 4) prendre, ateindre, enveloper qu. dans un danger. 5) brûler, noircir, hâler, rendre basané. § 1) opal łaskę, koł. 2) opalił sobie włosy, suknie. 3) opalić gęś, prośię. 4) ugaśił ogień, ktoryby i iego i inszych urzędnikow był opalił. *5) słońce twarz mu opaliło.

opalić śię. sich ein wenig verbrennen, sich versengen. se brûler un peu; roussir.

*opalić

opalić się (ogorzeć) od słońca. von der Sonne verbrennet werden. se hâler; devenir noir & bazanné. § tak się od słońca opalił, że cygańskiey prawie nabył cery.

Opałam co. 1) schwingen, sichten das Getreide. 2) ausschmieren, auspruͤgeln. 1) vaner; jetter dehors en vanant; nettéïer en vannant. 2) rosser, savonner rondiner qu.

opałać sztukę chleba. ein Stuͤck Brod begierig ohne Messer essen. avaler avidement un gros lopin de pain sans le couper.

Opaleniec, *g opaleńca.* ein Abgebrandter. celui qui a perdu sa maison dans une incendie.

Opałanie. das Sichten des Getreides. l'action de vaner le grain.

Opałka. 1) die Fege, Schwinge das Getreide zu sichten. 2) Futter-Schwinge im Stalle. 3) Kram-Kasten der Land-Kraͤmer. 1) van, pour vanner le grain. 2) vanette dans l'écurie. 3) bale, boutique que portent les merciers. § 1) opałką zboże wywiewać. 2) w opałce obroku koniom dawać. 3) Szkotowie co na sobie sobie opałkę noszą.

Opalony. 1) angebrandt, bebrandt. 2) besengt. 3) in der Kuͤche: besengt. 4) von der Sonne verbrannt. 1) brulé autour. 2) roussi. 3) hâlé, bazané, noirci par le soleil. § 1) opalona laska, balka. 2) włosy opalone. 3) gęś opalona. 4) opalony (ogorzały na słońcu.

Opalować, *F. opaluię.* umpfaͤhlen. garnir de pieux; entourer de pieux; ficher des pieux autour.

Opalowanie, ogrodzenie palami. Verpfaͤhlung, Umpfaͤhlung. échalier; *m.* enceinte faite de pieux.

Opanować, *F opanuię.* 1) einnehmen sich bemeistern, sich bemaͤchtigen. 2) befallen einnehmen als die Furcht. 1) ocuper, reduire, emporter, gagner, se rendre maitre, se saisir de 2) saisir, prendre comme la peur une personne. § 1) opanować miasto, fortecę. 2) opanował go strach, boiaźń; łakomstwo i gniew go opanowały.

Opanowanie. Einnehmung, Bemaͤchtigung. prise, ocupation, reduction, l'action de s'emparer de.

Opanowany. eingenommen. emporté, saisi, ocupé, pris.

Oparćie, *vid.* Opieranie.

Oparkanić co, *F. oparkanię.* umzaͤunen mit einer bretternen Wand. enclorre, environner d'un plancher.

Opartolić się, *vulg. opartolę się.* sich schlecht verheyrathen. se mes-allier; se marier mal.

Oparty. angestaͤmmt. qui s'est apuïé contre qu. ch.

Oparzam, *v. m. F oparzę.* 1) einen verbruͤhen. 2) in der Kuͤche: abbruͤhen. 1) échauder, brûler avec de l'eau chaude. 2) *terme de cuisine:* échauder, peler, ôter le poil ou les plumes avec de l'eau chaude. § 1) warem go oparzyła; iakby go oparzył, *prov.* 2) oparzyć gęś, prośię.

oparzyć się. sich verbruͤhen. s'échauder.

oparzyć się iedząc. sich beym Essen verbruͤhen. se brûler en mangeant.

Oparzelina. Brand vom siedenden Wasser. brûlure, le mal que l'eau chaude a fait.

Oparzysko. } warmer Quell der nicht
oparzyste mieysce. } zufrieret. source ou fontaine qui ne se prend jamais par le froid.

Oparzysty. brennend; ein Brennen verursachend. brulant, ardent; qui cause une inflammation.

oparzyste oczy. entzuͤndete Augen. des yeux rouges d'une inflammation.

Oparzystość oczu. Entzuͤndung der Augen. inflammation dans les yeux.

Opaska. 1) Weiber-Guͤrtel. 2) Krone, Haupt-Binde der alten Kayser. 1) ceinture des femmes. 2) un diadéme, couronne que portoient les Empereurs.

Opasanie. 1) Umguͤrtung. 2) Blockirung. 3) Umgebung, Peripherie. 1) l'action de ceindre. 2) blocus d'une ville. 3) enceinte, peripherie, circonference. § 1) po opasaniu na kawalerstwo. 2) w ściśłym miasto trzymać opasaniu. 3) opasanie figury matematyczney.

Opasany. 1) umguͤrtet. 2) umgeben. 3) blockirt. 1) ceint 2) environné. 3) bloqué.

Opasuię, *v. m. F. opaszę.* 1) umguͤrten. 2) blockiren, einschliessen eine Stadt. 3) umgeben. 1) ceindre le corps d'une ceinture. 2) bloquer, serrer une ville; faire un blocus autour d'une ville. 3) ceindre, enceindre, environner, entourer de. § 1) opasać kogo pasem, szablą. 2) opasał nieprzyiaćiela, fortecę, miasto. 3) Sarmacką koroną skronie swoie opasał; wielkie go glupstwo opasało; opasać miasto murami, basztami.

opasać się. sich guͤrten. se ceindre.

Opat. ein Abt. un Abbé.

Opatek większy ziele (*tithymalus paralius*) eine Art von Wolfs-Milch. une espèce de tihimale.

Opatrowanie. Wartung, Pflegung, Besorgung, Verpflegung. charge, soin qu'on prend

prend pour quelque chose; aplication à conduire, à gouverner qu. ch. § opatrowanie ogroda, domu.

opatrowanie chorego, rannego. Abwartung eines Krancken, eines Verwundeten. pancement d'un malade, d'un blessé.

opatrowanie konia, bydlęcia, ptakow. Wartung eines Pferdes, eines Viehes, der Vögel. pancement d'un cheval, d'une bête, des oiseaux.

Opatruię, *v. m. F. opatrzę.* 1) besorgen, pflegen. 2) warten, abwarten einen Krancken, ein Thier. 3) verwahren, behüten. 4) versorgen, versehen mit etwas. *5) besehen. 1) soigner, vaquer, s'apliquer, veiller à qu. ch; avoir soin de qu. ch. 2) soigner, panser un malade une bête. 3) préserver, prémunir qu. contre qu. 4) pourvoir, fournir qu. de; pourvoir aux bésoins de qu; garnir de. 5) voir, visiter, regarder. § 1) Bog to opatrzy; opatrzyłem wina moie. 2) opatrował (doglądał) chorego, rannego, konie, ptaki. 3) dobrze zdrowie swoie przeciw zimnu opatrzył. 4) opatrzyć kupca w towary, fortecę żywnościami; opatrzyć (przyrządzić) miasto wałami. *5) opatruie (ogląda) rzeczy swoie.

opatrzyć się. 1) sich versehen, sich versorgen. 2) sich verwahren wider etwas. 1) se pourvoir, se fournir, faire provision de. 2) se munir, se garnir, se prémunir, se préserver, se ramparer de qu. ch. contre qu. ch. § 1) opatrzyłem się w pieniądze, we drwa (drwami) na zimę. 2) opatrz się dobrze przeciw zimnu, przeciw nieprzyiacielowi.

opatruię zdrowie swoie, cudze. Sorge tragen vor seine oder eines andern Gesundheit. avoir soin de sa santé, ou de la santé d'autrui.

opatrzyć dom sprzętami. ein Haus mit Hausrath versehen. meubler une maison.

opatrzyć okręt, nawę potrzebami. ein Schiff mit Geräth ausrüsten. équiper, agréer un vaisseau.

Opatrzenie. 1) Pflege, Abwartung. 2) Vorsorge, Vorbereitung, Zubereitung. 3) Versorgung, Unterhalt, Auskommen. 1) soin, diligence qu'on prend de qu. 2) apareil, préparatif. 3) entretient, entretenement. § 1) opatrzenie chorego. 2) opatrzenie (przyrządzenie) na deszcz, na woynę. 3) dał mu krol opatrzenie; ma z tych dobr opatrzenie swoie.

Opatrznie, *adv.* vorsorglich. soigneusement, avec prévoiance, avec précaution.

Opatrzność. Vorsicht. prévoïance, précaution, circonspection.

opatrzność Boska. die Vorsehung Gottes. la divine Providence. § opatrzność Boska iest moc i siła wszystko wiedzenia i rządzenia.

Opatrzny. vorsichtig, vorsorglich. circonspect, avisé, qui a de la prévoiance, prévoïant, soigneux. § opatrzna gospodyni.

Opatrzony. mit etwas versehen, versorget. pourvu, fourni, garni de qu. ch. § opatrzony w pieniądze; wszystkiemi opatrzony potrzebami.

Opatrzyciel. Versorger, Verseher. proviseur, qui a soin de pourvoir; qui pourvoit de.

Opatski, Opacki. Abteylich. abbatial, qui touche l'Abbé ou l'Abbaie.

*Opatstwo, *Opastwo, Opactwo. eine Abtey. Abbaïe.

Opawa. Tropau, Stadt in Schlesien. Tropavie, ville de Silesie.

Opędzam, *v. m. F. opędzę.* abjagen, abschlagen den Feind von etwas; vom Feinde befreyen. chasser les ennemis de devant; délivrer, sauver qu. des mains de l'enemi; recourir. § opędził poymanych, miasto.

Opędzenie. Wiederbefreyung. recousse.

Opędzony. mit Gewalt von den Feinden erlöset, befreyt. recous, délivré, sauvé avec force.

Opełki, obsiewki, *plur.* Ueberkehr, ausgesichtete Körner. criblures, ordures du grain vanné.

Opełzły, *vid.* Opełzniony.

Opełznąć, *F. opełznę.* 1) verschiessen, die Farbe verlieren. 2) versengt seyn, von den Flammen berühret werden. 1) se passer, se déteindre. 2) se ternir par les flammes; roussir; perdre sa couleur, son lustre en passant par le feu.

Opełznienie. 1) Verschiessung der Farbe. 2) Versengung; Versehrung vom Feuer. 1) ternissure d'une couleur. 2) couleur ternie par le feu.

Opełzniony, Opełzły. 1) verschossen. 2) sehr versengt; von den Flammen versehrt. 1) décoloré, déteint. 2) un peu brûlé, passé, terni par les flammes.

Opętać, *F. opętam.* einen besitzen, als der Teufel, der Geitz. obséder, posséder, comme le diable, l'avarice une personne. § łakomstwo go opętało; diabeł ią opętał.

opętać się czym. von etwas besessen seyn; hängen bleiben an etwas. étre possédé, s'empêtrer de.

opętał się z starą babą. er hat ein altes Weib geheyrathet. il a épousé une vieille femme.

**Opętaniec,

** Opętaniec, *g. opętańca.* } ein Besessener.
Opętany. } un possedé; un énergumene; démoniaque.
Opić śię, *vid.* Opiiam śię.
Opich ziele (*apium*) Eppich ein Kraut von unterschiedenen Arten. ache, api, une plante dont il y a plusieurs espèces.
błotny opich. (palustre apium) Wasser-Morellen, gemeiner Eppich. ache ordinaire qui croît parmi le becabunga.
Opięćie. Umspannung als mit einem Tuch. l'action de tendre qu. ch. autour.
Opieka. 1) Vormundschaft. 2) Schutz, Schirm, Obhut 1) tutéle, curatéle. 2) défence, protection. § 1) iest w opiece, pod opieką; wychodźi z opieki. 2) wźiąć kogo pod opiekę swoię.
w opiece będący ein Mündling; ein Unmündiger. un mineur.
wźiąć nieprzyiaćiela na opiekę. den Feind scharf anfallen. ataquer, presser, poursuivre l'ennemi vivement. § tam nieprzyiaćiela z tyłu i z oczu wźiąwszy na opiekę, tak śię z niemi obeszli, że mało co ich powróćiło.
*Opiekalny, *vid.* Opiekuński.
Opiekam śię } z kim, z czym. 1) eines
Opiekuię śię } Vormund seyn. 2) sorgen; in Obacht nehmen. 1) étre tuteur de qu. 2) prendre soin de; soigner, veiller à qu. ch.
Opiekun. Vormund. tuteur, curateur, celui qui est chargé de quelque tutéle. § opiekun zapisany i przyrodzony; opiekuna ma; pozbył opiekuna.
opiekuna dać. einen Vormund geben. instituer un tuteur.
Opiekunka. Vormundin. tutrice.
Opiekuński, opiekalny. die Vormundschafft betreffend. de tuteur; qui regarde les tutéles. § opiekuńska sprawa, władza.
Opiekuństwo. Vormundschafft. tutéle, charge d'un tuteur. § opiekuństwo przyymuie, składam.
Opieniek, *g. opieńka.* Zahn-Stifft. chicot, croc, reste de dent dans la gencive.
Opieprzam co, *F. opieprzę.* 1) pfeffern. 2) theuer kaufen. 1) poivrer, mettre du poivre dans. 2) furacheter, acheter de grand prix; acheter une chose plus qu'elle ne vaut.
Opieprzony. 1) gepfeffert. 2) theuer gekauft. 1) poivré. 2) salé, trop cher.
Opieram śię, *v. m. F. oprę śię.* 1) sich stemmen. 2) widerstreben, widerstehen, widerstreiten. 1) s'appuier contre, se roidir contre, se tenir contre, s'acôter contre. 2) résister, contredire; se roidir contre, s'oposer à. § 1) oprzeć śię o mur; oprzyy śię o ten słup. 2) kto śię oprze nieszczęsney pysze, *prov.*
opieraiąc, adv. widerstrebend, widerstreitend. en resistant; en s'oposant. § iam rzekł opieraiąc.
*Opieram kogo, *v. m. F. opiorę.* 1) einen bewaschen; für einen waschen. 2) ausschmieren, ausprügeln 1) blanchir le linge pour qu; étre loüé à blanchir pour qu. 2) rondiner, batre qu. comme il faut. § 1) ta praczka opierała śiostrę moię (prała dla śiostry moiey). 2) oprałem go kiiem.
Opieranie śię, Oparćie. 1) die Widerstemmung. 2) das Widerstreben. 1) l'action de s'apuier contre. 2) résistance.
Opierzam, *v. m. F. opierzę.* befedern, mit Federn voll machen. couvrir, remplir de plumes. § opierzyłem sobie kapelusz.
**opierzył śię dobrze w lata.* er hat schon Jahre auf den Puckel. il est chargé, il est acablé de beaucoup d'années; il est âgé.
Opierzały. flück, befiedert als ein junger Vogel. qui est en train, qui a assez de plumes pour sortir du nid. § orlę opierzałe.
*Opierzchnąć, *vid.* Opierzgnąć.
Opierzeć, *F. opierzeię.* flück seyn. étre en train, étre pourvu de plumes pour voler § ptaszęta chcą wzlatywać choć iescze nie opierzały.
Opierzgły. von der Luft aufgerissen, aufgesprungen gercé.
Opierzgnąć, *F. opierzgnę.* von kalter Luft aufspringen. gercer, se gercer, se fendre du froid ou d'autre cause. § opierzgłem na twarzy; opierzgła mi twarz; skoro źiema opierzgnie.
Opierzgnienie. aufgesprungene Ritzen. gerçûre.
opierzgnienie warg. das Aufspringen der Lippen. fissure, gerçûre des lèvres.
Opierzony. 1) befedert voll Federn. 2) flück. 1) rempli de plumes. 2) couvert de plumes pour voler. § 1) suknia opierzona. 2) opierzony młodec.
Opieszały, *vid.* Ospieszały.
Opięty. 1) umspannt als mit einem engen Kleide. 2) eingeschlossen, umgeben. 1) envelopé, qui est bien serré autour. 2) entouré, environné, ceint. § 1) suknią opięty. **2) miasto wałami opięte.
Opiewam, } *v. m. F. opieię.* 1) besingen
Opiewywam, } in Versen. 2) vorschrei-
Opiewuię, } ben, melden, haben wollen, lauten. *3) mitsingen, s. Przyśpiewuię. 1) chanter qu. ch; faire des

vers de. 2) prescrire, vouloir, avoir, contenir. *3) acompagner avec son chant, v. Przyśpiewuię. § 1) niech sławę rycerza moiego opieię. 2) tak konstytucye o tym opiewuią.

Opiiam się, v. m. F. opiię. sich voll saufen. s'enivrer, ivrogner. § opił się winem.

Opiłki, plur. od pile kruszce piłuiący. Feil-Spähne. limaille; petites parcelles qui tombe du métail qu'on lime.

Opilstwo, skłonność do zbytniego picia; piiaństwo. Sauf-Sucht, Völlerey. ivrognerie, débauche, habitude de s'enivrer, inclination pour boire.

opilstwo, przebranie w piciu albo upicie. die Trunckenheit, das Vollsaufen. ivresse.

Opiły. 1) der Fülleren ergeben. *2) betruncken, besoffen, s. Opity. 1) qui est sujet à s'enivrer, qui s'enivre ordinairement; ivrogne. *2) enivré, ivre, v. Opity. § 1) szkoda że tak opiły (skłonny do zbytniego picia.

Opinam co, F. opnę. umspannen, umgeben. tendre, mettre, étendre tout autour.

opiąć się suknią. sich in ein Kleid pressen. s'enveloper dans son habit d'une maniére bien serré.

Opis. ⎫ Vorschrifft, Sinn, Wille, Inn-
Opisanie. ⎭ halt. déclaration, ordonnance, sens, volonté, contenu. § podług opisu tey ordynacyi; według opisu paktow z Cesarzem; podług opisania tego zachowam się.

opisanie czego. 1) Beschreibung. 2) Definition in der Philosophie. 1) description, répresentation. 2) Philos. définition. § 1) opisanie osob, sprawy. 2) opisanie uczy co iest rzecz.

opisanie Państw, kraiow, miast. Beschreibung der Länder, Städte. chorographie, description des païs.

opisanie czasow. Jahr-Bücher. les Annales, f. plur.

Opisany. 1) beschrieben. 2) verordnet, vorgeschrieben. 3) definirt in der Philosophie. 1) décrit, dépeint, répresenté. 2) ordonné, prescrit. 3) défini.

Opisarz. Verfasser. auteur, écrivain.

Opisuię, v. m. F. opiszę. 1) beschreiben. 2 überschreiben, schrifftlich melden. 3) definiren in der Philosophie. 4) vorschreiben. 1) décrire, répresenter par des paroles; dépeindre; faire le caractère, le portrait. 2) écrire; mander, faire savoir. 3) Philos. définir. 4) prescrire, régler, ordonner. § 1) opisać obyczaie narodu, człowieka. 2) opisać komu co listem (przez list). 3) opisać rzecz. 4) opisałem mu nowy kontrakt.

opisać co wierszem. in gebundener Schreib-Art etwas beschreiben. chanter qu. ch; mettre, tourner en vers; faire des vers.

Opity, piiany betruncken. enivré, ivre.

Opłacam co, v. m. F. opłacę. theuer kaufen; viel bezahlen. païer trop pour qu. ch; acheter cher.

opłacić się. sich mit Gelde lösen. se racheter, se rançonner; se délivrer de quelque chose fâcheuse. § żyd się opłacił od napaści

Opłacenie. Loskauffung. rachat; délivrance en païant quelque rançon.

Opłacony. 1) mit Geld gelöst. 2) gesalzen, theuer gekauft. 1) rançonné, délivré par argent. 2) salé; qui est cher acheté.

Opłakany. 1) beweinens-würdig, kläglich. 2) bedauret, beweinet, beklaget. 1) déplorable, lamentable, qui mérite d'étre pleuré. 2) pleuré, déploré regretté, pleint. § 1) opłakana niewola. 2) nigdy dosyć opłakana śmierć iego.

Opłakanie, płakanie czego. Beweinung, Klage. larmes, f. plur. pleurs, m. plur. qu'on répand pour qu.

Opłakiwam co, kogo. beweinen. déplorer, pleurer, regretter qu. ch. répandre des larmes pour qu. ch.

Oplatam co, F. oplotę. umflechten. faire un tissu tout autour; entrelacer, ourdir tout autour.

Opłatczany. ⎫ Oblate-. d'oublie.
Opłatkowy. ⎭

ciasto opłatczane. Gefülltes in Oblaten gebacken. petite tarte aux fruits, ou aux confitures envelopées dans une oublie.

Opłatek, g. opłatku. Oblat. oublie; pain à chanter.

Opławiam, v. m. F. opławię. 1) abspühlen, vom Ufer abreissen. 2) in die Schwemme reuten oder führen. 1) emporter, enlever la terre d'un rivage. 2) laver dans une riviére; mener les chevaux à l'eau pour les laver. § 1) rzeka brzeg opławiła. 2) opławić konie, wozy.

Opławiony. 1) abgespühlt, abgerissen vom Ufer. 2) geschwemmt. 1) emporté du rivage. 2) lavé dans une riviére.

Oplecek, g. a. Leibchen, Mieder gemeiner Weiber. corcet sans manches jusqu'au centurion, que portent les femmes de basse condition.

Oplecienie. Umflechtung. tissu ou entrelacement fait tout autour de.

Opleciony. umflechten. tissu, entrelacé tout autour de. § flasza opleciona.

Opleśnieć.

Opleśnieć, *F. opleśnieie.* beschimmeln. moisir, contracter de la moisissûre.
Opleśniałość. Schimmel. moisissûre.
Opleśniały. beschimmelt. moisi.
Opłonąć, *F. opłonę.* 1) schnell verlöschern. 2) sich besänftigen, sich legen. 1) flamber, se consumer rapidement par le feu. 2) s'adoucir, se ralentir, être adouci, être ralenti, s'apaiser, être moins violent. § 1) zgrzebie opłonęły. 2) gorącość młodego wieku w nim opłonęła; gniew iego opłonął; opłonął z gniewu.
Bog ieszcze nie opłonął. Gott ist noch zornig. Dieu est encore courroucé.
opłonął ogień. das Feuer hat sich geleget. l'incendie s'est apaisée, a cessé.
opłonął ze strachu. er ist zu sich selbst gekommen, seine Furcht hat sich geleget il s'est remis de sa fraïeur; il revient de son trouble, de sa peur.
Opłotki, *plur.* Gerede, Nachrede. langue, bouche, coups de langue; le dits & redits. § z takich opłotkow wyniść nie może.
Opłotny. 1) das am Zaun wächst. 2) angränzend. 1) qui croît près d'une haie ou d'une cloison. 2) limitrophe, frontière. § 1) opłotne ziele. **2) opłotne kraie; opłotny sąsiad.
Oplunienie kogo. das Bespeyen. l'action de cracher sur qu.
Oplusnąć, *F. oplusnę, oplusk am.* bespritzen mit Koth oder Wasser. éclabousser; faire réjaillir de l'eau & de la boue sur qu. § oplusnął mię wodą, błotem.
Opluwam, *v. m. F. opluwę.* einen bespeyen, bespucken. cracher, jetter de la salive sur.
Opływam. 1) viel Wasser haben, anlaufen. 2) einen Ueberfluß an etwas haben. 1) regorger, couler par dessus, s'enfler, croître, monter, avoir de l'eau en abondance. 2) abonder en; avoir en abondance; nager, se baigner dans; voguer, foisonner en; regorger de. § 1) rzeki teraz opływaią. 2) nasz żywot opływa dolegliwościami; opływa w faworach, w dobra.
opływać we krwi, we łzach. im Blut, in Thränen schwimmen. nager, se baigner dans le sang, dans les larmes.
opływaiący. überflüßig, in grosser Menge. abondant, qui a en quantité.
Opływanie w czym. Ueberfluß. abondance, afluence, redondance. § opływanie w bogactwach.
*Opoczny, kamienny. steinern. de pierre.
Opoczysty. felsicht, steinicht. pierreux, plein de pierres, où il y a beaucoup de rochers.
Opodal, *adv.* ein wenig weit. un peu loin. § opodal od miasta ogrod iego.
Opoka, kamień żywy a rostący bez zamierzenia. ein Stein-Felsen, Felsen auf oder unter der Erde. rocher, roc, roche, grosse pierre brute qui est dessus ou dessous la terre.
Opol, *g. a.* Oppeln, Stadt in Schlesien. Opeln ville en Silesie.
Opolna gora. Bergw. Schacht oder Berg so seitwärts lieget. *Métal.* puits ou mine située de côté.
Opona. 1) ein Stück Tapeten. 2) Plane, Wagen-Decke, grosses Stück Leinwand etwas zu bedecken. 1) une piéce de tapisserie. 2) bache, banne, grande piéce de toile pour couvrir qu. ch. § 1) tylu opon trzeba do obicia.
opony do iednego obicia. Beschlag eines Zimmers. tenture de tapisserie.
Opończa. Regen-Mantel, Reut-Rock. casaque, brandebourg, hoqueton, manteau qu'on porte contre la pluie. § skorzaną kupił opończą; w opończy chodzi.
Opończany, opończowy. zum Reut-Rock gehörig. de casaque.
Oponny. } zu Tapeten gehörig. qui regarde les tapis.
Oponowy. }
Opor, odpor. Widerstand. resistence.
Oporem, *adv.* nicht nach Wunsch; widrig, widerwärtig. avec retardement; d'une maniére contraire; contre les souhaits. § oporem idzie elekcya, sprawa moia.
Oporki, *plur.* Wiederhalt, Stücke in einem Hebezeug so zurück halten. piéces dans une machines qui resistent, qui empêchent. § oporki nie dopuszczaią wiadru niżey zstępować w rurmusie.
Opowiadacz. Ansager, Ankündiger. celui qui anonce.
Opowiadaczka. Ansagerin. celle qui anonce.
Opowiadam, *F. opowiem.* 1) einen ankündigen, ansagen. 2) einen anmelden, melden. 3) angeben, ansagen auf dem Zoll. 4) aufbieten Soldaten. 5) vorschreiben, melden, haben wollen als eine Schrifft-Stelle. 1) anoncer, faire savoir, dénoncer, dire, prêcher, publier, déclarer. 2) faire anoncer qu. auprès de qu; faire savoir qu'une personne est là pour nous parler. 3) déclarer ses marchandises; faire sa déclaration à la Doüane des marchandises qu'on transporte. 4) commander; faire prendre les armes. 5) parler, dire; indiquer, donner à connoître, contenir comme un pas-

ſage dans un livre. § 1) opowiadać naukę; Turcy Perſom woynę opowiedzieli; opowiedziano im wolą Krolewſką. 2) opowiedź mię u Pana twoiego, żem tu; opowiedział mu moy przyiazd. 3) opowiedźieć towar na cle. 4) kilka połkow opowiedźiał. 5) co śię niżey opowie; w głos to prawa opowiadaią.

opowiedźieć śię. 1) ſich anmelden laſſen. 2) ſich vor etwas erklären. 1) ſe faire annoncer, ſe faire nommer à qu. 2) ſe déclarer pour, ſe tourner du côté de. § 1) dać śię opowiedźieć; opowiedźiałem śię (dałem znać o ſobie) Panu twoiemu, żem przyſzedł, że odchodzę. 2) opowiadam śię przy nim, przy tey ſtronie, przy tey nauce.

Opowiadanie, Opowiedzenie. Anſagung, Ankündigung. dénonciation, publication, déclaration.

opowiadanie towarow na cle. Angebung der Waare auf dem Zoll Hauſe. déclaration des marchandiſes qu'on fait à la Douane.

Opowiednie. *adv.* angeſagter Weiſe. étant anoncé; d'une maniére anoncée.

Opowiedny. angeſagt, als eine Stunde zum Beſuch. aſſigné, marqué, donné comme une heure pour la viſite. § opowiedna godzina.

Opowiedźiany. angeſagt, angekündigt. anoncé, déclaré, dénoncé, publié. § § opowiedźiana woyna.

opowiedźiane towary na cle. auf dem Zoll angegebene Waaren. des marchandiſes qu'on a déclarées à la Douane.

Opoźniałość. Langwierigkeit, Saumſeligkeit. retardement, lenteur, *f.* négligence, nonchalance; perte d'ocaſion ou de tems. § ta ſprawa wielką idźie opoźniałośćią.

Opoźniale. langwieriger Weiſe. avec lenteur & tardiveté.

Opoźniały. langwierig, langſam. tardif, lent.

Opoźniam, *F. opoźnię.* verſäumen. négliger, oublier, faire les choſes trop tard. § opoźnił okazyą; trochę w tey materyi opoznilem piorem.

opoźnić śię. ſich verſpätigen, zu ſpät kommen. tarder trop; venir après; venir, arriver tard.

Opoznienie. Verſpätigung. retardement.

Opoźniony. verſäumet. négligé, retardé.

Oprać kogo, *vid.* Opieram, *F. opiorę.*

Oprawa. 1) Einfaſſung, Beſchlag. 2) Ueberzug, Umſchlag um etwas. 3) Band eines Buchs. 4) Einfaſſung eines Edel-Steines. 5) Gegen-Vermächtniß, Leibgedinge, Leibgut, Hauben-Band. 6) Ausbeſſerung, Reparatur. 1) châſſe, placage, *m.* ferrure; tout ce qui ſert à tenir quelque choſe enchâſſée. 2) envelope; ce dont on couvre quelque étuit ou quelque cofre. 3) relûre de livre. 4) enchâſſure, enchâſſement, ſertiſſûre, oeuvre d'une pierre précieuſe. 5) la donation que le mari fait à ſon épouſe par le contract de mariage. 6) réparation d'un bâtiment. § 1) oprawa miecza, ſzable. 2) oprawa puzdra, olſtra. 3) oprawa kśięgi francuſka, angielſka, pergaminowa. 4) oprawa (oprawka) kamienia drogiego. 5) zapiſał oprawę (wiano) żenie ſwoiey; oprawa zawſze dźiećiom na ſkupie. *5) koſzt na oprawę poprawę) domu.

Oprawca. 1) Häſcher. 2) Anſtiffter. 1) archer, ſergeant. 2) auteur, boute-feu; un ariſe-querelle. § 1) oprawca złapał złodźieia. 2) z namowy oprawcy to uczynił.

Oprawiam, *v. m. F. oprawię.* 1) einfaſſen. 2) beſchlagen, überziehen. 3) ein Buch binden. 4) ausſchlachten, ein geſchlachtetes Vieh zurichten. 5) beſſern, repariren. 1) monter; mettre en oeuvre, enchâſſer, ſertir en. 2) garnir, couvrir de quelque peau. 3) relier un livre en. 4) faire, habiller une bête; travailler ſur quelque bête, l'acommoder comme il faut. 5) réparer, rétablir une maiſon; refaire, racommoder, ajuſter. § 1) oprawić kamień w złoto, w śrebro, ſzablę w śrebrną oprawę. 2) opraw tę ſzkatułę w błachę, w ſukno czerwone, a tamtę powlecz ſkorą. 3) te kśięgi pięknie oprawiono. 4) oprawić wołu, ſkopu, wieprza, ćielę. *5) oprawić (naprawić) ſzatę; oprawić (poprawić) dom.

oprawić żenie co. dem Ehe-Weibe etwas verſchreiben, zum Gegen-Vermächtniß ausmachen. aſſigner, aſſurer à ſa femme par le contract quelques biens en recompenſe de la dote.

Oprawiony. 1) eingefaßt. 2) bezogen, beſchlagen. 3) gebunden von Büchern. 4) zugerichtet, ausgeſchlachtet. 1) enchâſſé, mis en oeuvre. 2) couvert, garni. 3) relié. 4) fait, acomodé, habillé par le boucher. § 1) oprawiony w śrebro kamień. 2) oprawiona w akſamit ſzkatuła. 3) oprawiona kśiążka. 4) woł oprawiony; ćielę oprawione.

Oprawka. Einfaſſung eines Edelſteines. oeuvre, chaton d'une pierre précieuſe.

Oprawny. eingefaßt. enchâſſé, mis en oeuvre.

Oprocz, *pr. g.* auſſer. outre, hormis, excepté qu. ch; à la reſerve, à l'exception de. § oprocz tych kśiąg.

Oprośić śię, *F. oprośi.* ferckeln. cochonner; faire de petits cochons. § oprośiła śię świnia.

Opryſk. Buſch-Klepper, Aufpaſſer. dévaliſeur; un tire-laine.

Oprzykrzam komu co, *F. oprzykrzę.* einem einen Eckel vor etwas machen. donner à qu. du dégout pour.

Optypate, male paſzteċiki. kleine Paſtetchen. de petits patez

Opuchły. 1) geſchwollen. 2) waſſerſüchtig. 1) enflé, renflé, boufi. 2) hidropique; qui eſt malade d'hidropiſie.

Opuchnąć, *F. opuchnę.* aufſchwellen. ſe renfler, s'enfler, ſe boufir

Opuchnienie. Geſchwulſt. bouffiſſure, enflure.

Opugna. das Opponiren beym Diſputiren. l'action d'impugner, de combatre une raiſon. § proſzę na opugnę.

Opugnat. ein Opponent im Diſputiren. un opoſant; un argumentant dans une diſpute.

Opugnuię. opponiren im diſputiren. impugner, argumenter contre qu.

Opukałość. der Bauch eines Gefäſſes. le ventre, la grandeur du milieu d'un vaſe. § opukałość dzbana, bani, beczki.

Opukały, pękaty. bauchig. ventru, qui eſt gros au milieu § gruſzka opukała.

opukałey gęby człowiek. ein Pausbackiger. un bourſouflé; jouflu, mouflard, qui a de groſſes jouës.

Opuknąć śię, *F. opuknie śię.* aus einander gehen, zerlechzen, zerfallen als ein trocknes Faß. ſe crevaſſer, s'entr' ouvrir, ſe treſaler, ſe rompre comme une futaille ſéche. § namocz beczkę, aby śię nie opukła.

Opuśćiałość, Opuſzczałość. Einſamkeit, Einöde. ſolitude, déſert.

Opuśćiały. } 1) öde, unbewohnt. 2) abgeſtorben, caduc, erblos. 1) dépeuplé, déſert, deshabité. 2) caduc, qui eſt ſans héritier. § 1) kray ten opuśćiały. 2) dał mu krol opuśćiałą maiętność.

Opuſzczały. }

Opuſta w oraniu. ungeflügtes Erdreich zwiſchen den Furchen, ſo einer Banck gleichet. un veau; endroit entre les ſillons qui a la forme d'un banc & qui n'eſt pas labouré.

Opuſtoſzały, Opuśćiały. öde, wüſt. dépeuplé, déſert. § miaſta opuſtoſzałe.

Opuſzam, *F. opuſzę.* blehen als eine Speiſe. cauſer des vents, des flatuoſitez, des ventoſitez.

opuſzaiąca potrawa. blehendes Gericht. un manger flatueux.

Opuſzczałość, Opuſzczały, *vid.* Opuśćiałość, Opuśćiały.

Opuſzczam, *v. m. F. opuſzczę.* 1) fallen laſſen, hängen laſſen. 2) verlaſſen, im Stiche laſſen. 3) unterlaſſen; vorbey gehen laſſen, verſäumen. 4) auslaſſen, überſehen. 5) nachlaſſen das geſpannet iſt 1) détrouſſer, faire deſcendre, laiſſer tomber, abaiſſer. 2) abandonner, délaiſſer, quitter. 3) omettre, laiſſer paſſer, négliger, manquer de faire. 4) omettre, paſſer, ſauter qu. ch. 5) lâcher, débander, détendre un peu ce qui étoit bandé. § 1) opuśćić ſzatę, ſkrzydła, kraie kapeluſzowe. 2) opuśćił ſzyk, przyiaćiela ſwoiego. 3) opuśćił okazyą do tego; opuſzcz tę materyą. 4) opuśćił ten wierſz, tę słowa przepiſuiąc. *5) opuśćić (ſpuśćić) łuk.

świat opuśćić. 1) der Welt abſagen, abſterben. 2) ins Kloſter gehen. 1) mourir au monde; quiter les plaiſirs du monde; renoncer au monde. 2) entrer dans un Couvent.

opuśćić ręce. die Hände ſincken laſſen, in den Schooß legen; faulentzen. demeurer les bras croiſez; tenir les mains dans ſes poches; étre dans l'oiſiveté.

Opuſzczenie. 1) Verlaſſung. 2) Unterlaſſung, Hindanſetzung, Auslaſſung. 1) délaiſſement, abandonnement. 2) omiſſion, manquement, defaut. § 1) opuſzczenie ſzyku, przyiaćiela. 2) opuſzczenie pogody czynienia czego.

Opuſzczony. 1) abhangend, heruntergelaſſen. 2) verlaſſen. 3) ausgelaſſen. 1) mis bas, pendant, trainant, dépendu, détrouſſé. 2) abandonné, délaiſſé. 3) omis. § 1) opuſzczona ſzata. 2) opuſzczony od wſzyſtkich przyiaćioł. 3) wierſze opuſzczone.

dać ręce opuſzczone nieprzyiaćielſkiey dyſkrecyi. ſich dem Feinde auf Diſcretion ergeben. ſe rendre à diſcretion.

opuſzczona rzecz. Rechtsw. ein Derelict, eine mit Willen verlaſſene Sache. *Droit:* choſe à deſſein abandonnée.

Opuſzenie, nadęćie, wiatr w żałądku. Blehung von Speiſen. flatuoſité, ventoſité; les vents.

Opuſzka. 1) Wulſt um eine Mütze. 2) Pauſch am Sattel. 1) bourrelet; choſe remplie de crin. 2) bate de ſelle à cheval. § 1) opuſzkę u czapki mu przećiął. 2) opuſzka u śiodła tylna, przednia.

opuſzka ſpora. groſſer Wulſt. vertugade.
Opych, *vid.* Opich.
Opyt. Umfrage. demande faite tout à l'entour. § uczyń opyt a obaczyſz ieżli pozwolą.
Oracya, mowa. eine Rede, Oration. harangue.
Orać, *vid.* Orzę.
Oracz. Acker-Mann, Pflüger. laboureur.
Oraczy. zum Acker-Bau zum Pflügen gehörig. d'agriculture, de laboureur, de labourage, qui concerne la culture des terres. § oracze naczynia.
oracza księga. ein Buch vom Acker-Bau. un traité de l'agriculture.
Oralny. was gepflügt werden kan; leicht zu pflügen. arable; aiſé à labourer, labourable.
Oranie. das Ackern. le labourage, l'action de labourer.
Orany. geackert. labouré.
rola orana. geackerter Acker. ſillon; terre labourée.
Orator, Mowca. Redner. Orateur, harangueur.
Oratorſki, Kraſomowſki. rednerisch. d'orateur.
Oraz, *adv.* zugleich. enſemble, tout à la fois; tout enſemble; en même tems, conjointement; tout d'un tems.
żeſt chory i oraz ubogi. er iſt kranck und zugleich arm. il eſt pauvre & malade tout enſemble.
Orcel, *g. orcla.* Bruch-Stein, Bau-Stein. moilon, pierre à bâtir.
Orczyk, *g. a.* Wage-Holtz, Ortſcheit am Wagen. palonneau, aux bouts du quel on met les traits.
powrozy na orczyki zakładać. die Siele an die Ortſcheite machen. mettre les traits aux palonneaux.
Orda, Horda. Tartariſche Horde. horde, troupe de Tartares.
Order. Ritter-Orden. Ordre, *m.* Orde de chevalerie. § Order Kawalerſki; Kawalerowie Polſkiego Orderu białego Orła.
Orderowy. zum Ritter-Orden gehörig. de l'Ordre de chevalerie. § orderowe zgromadzenie.
Orderuię. zum Ritter ſchlagen. créer, faire qu. chevalier; donner l'Ordre de Chevalerie à qu.
Orderowany. zum Ritter geſchlagen. fait chevalier. § kawaler od krola orderowany.
Ordynans. Befehl, Ordre in Kriegs-Sachen. *guerre:* un ordre. § dać, otrzymać Ordynans.
Ordynacya. 1) Verordnung. 2) eine Ordination; anſehnliche Herrſchafften, die der älteſte Sohn beſitzet und den Jüngern von den Geſetzen geordnete Jahr-Gelder bezahlet. 1) ordonnance, réglement. 2) Ordination, ce ſont des Seigneuries que le fils ainé poſſéde, en paiant aux puinez l'apanage en une penſion d'une ſomme déterminée par les loix. § 1) moneta bita według wagi Olkuſzkiey i ordynacyi krola Jego Mośći; ordynacya o wybrańcach. 2) *według Heraldyki Xiążęćia JMći Jozefa Jabłonowſkiego Woiewody Nowogrodzkiego na ſtronie* 188 te się liczą ordynacye: Lubrańſka i Jarosławſka zgasła, Pinczowſka, Zamoyſka, Nieświeżka i Klęcka ieſzcze ſą.
Ordynat. Ordinat, Beſitzer einer ſolchen Herrſchaft. Ordinat ou Seigneur d'un telle Terre.
Ordynatka. Fräulein eines Ordinats. fille d'un Ordinat.
Ordynatowa. Ordinatin, Gemahlin eines Ordinats. épouſe d'un Ordinat.
Ordynarya 1) ordentliche Einnahme. 2) ordentliche Speiſe für einen Menſchen, tägliches Futter ſo den Thieren gegeben wird. 1) revenu ou rente ordinaire. 2) ordinaire, *m* nourriture ordinaire; ce qu'on donne réglément tous les jours à manger à une perſonne ou à un animal. § 1) ordynarya roczna, kwartałowa. 2) ordynarya pſom myśliwym.
Ordynaryynie, *adv.* zwyczaynie. gemeiniglich, ordentlich. ordinairement.
Ordynaryyny. gewöhnlich, ordentlich. ordinaire. § poſztą ordynaryyną odiechał.
Ordynaryuſz. Biſchoff, dem das Bißthum gehöret. Ordinaire, l'Evêque Diocéſain,
Ordynek, *g. ordynku.* 1) Schlacht-Ordnung. 2) Reihe. 1) ordre *m.* de bataille. 2) rang, rangée. § 1) w ordynku porządnie uſzykowane ſtało woyſko. *2) w drugim ordynku (ſzeregu) ſtoi.
Ordynka. Säbel ohne Knopf und Bügel mit einem ſteinernen Griff. un ſabre ſans pommeau & ſans branche avec une poignée de pierre.
Ordynuię. 1) ordnen, verfügen, einrichten. 2) addreßiren an einen Briefe. 3) Kriegsw. beordren, Ordre geben. 1) ordonner, régler, preſcrire. 2) adreſſer à qu. une lettre. 3) *guerre:* donner ordre à. § 1) ordynować poſzty, bićie monet. 2) ordynuy Was Pan liſty do mnie. 3) ordynować woyſko do Litwy.
Orędowniczka. Fürſprecherin. Patronne, procu-

procuratrice, celle qui intercéde pour qu. qui protége qu.
Orędownik. 1) Fürsprecher, Patron. *2) Sachwalter. *3) Abgesandter, Bothschaffter. 1) intercesseur, Patron. *2) procureur, avocat, qui soutient les intérêts de sa partie. *3) ambassadeur.
*Oręduię. eines Sache führen, vertreten. prendre la défense, plaider la cause, apuïer, prendre les intérêts de qu; s'intéresser pour qu.
*Orędźie. aufgetragne Sache, Gesandschafft, Verrichtung, Bothschafft. commission, emploi, ambassade, expédition, message, *m.* ordre, *m.*
*Oręż, *n.* ⎫ Gewehr, Waffen; dieses Wort
Oręże. ⎭ wird selten in *plur.* gefunden. armes pour se defendre ou pour ataquer; *on trouve rarement ce mot au pluriel* § przybrać śię w oręże; rzućić śię do oręża; ręczne oręże; zawieś ten oręż nad łożkiem.
Orężny. lewehrt, bewafnet. armé, qui porte les armes. § 10000 chłopstwa z tey Prowincyi stanąć może.
Organek, *g. organka.* eine Feld-Schlange, Art von einem langen und dünnen Geschütz. coulevrine, une longue piéce d'artillerie.
organki źiele. (anhusa) rothe Ochsen-Zungen-Wurtzel. orcanette.
Organista. 1) Organist. 2) Orgel-Bauer. 1) organiste, joüeur d'orgues. 2) facteur d'orgues.
Organistwo. die Kunst auf der Orgel zu spielen oder solche zu machen. l'art de jouër de l'orgue ou de le faire.
Organy, *plur.* Orgel. un orgue. § klawiatura u organ.
organy wodne. Orgel so vom Wasser-Fall gerühret wird. éspece d'orgue qui joüe par le moïen de l'eau.
Orkisz, szpelta, łuskna pszenica, płoskurnica, od płaskiego kłosa; dwa rzędy żiarn. (*zea*) Dinckel, Spelte, Zweykorn. epautre, sorte de blé.
Orlanka. Siebenkreutzer in Schlesien. monoie d'argent en Silesie valant la cinquiéme partie d'un écu.
Orlę. junger Adler. aiglon, le petit de l'aigle.
Orlicz, Orliszczko. schlechter Adler. vilain aigle.
Orlik, *g. a.* cynowod, rożyczka źiele. (*aquilegia*) Agley, Ackley. ancholie.
Orli. ⎫ Adler-. d'aigle. § piora
Orłowy. ⎭ orle.
wzrok orli. 1) scharfes Gesicht. 2) grosser Witz, scharfer Verstand. 1) des yeux d'aigle, vuë perçante, vuë aiguë. 2) esprit pénétrant. § 1) orli wzrok iego naydaley doyrzeć może. 2) orlim tego dośiekł wzrokiem.
orłowy szlachćic, co szlachectwo sobie kupił. Pfeffer-Sack, neugebackener Edelmann. gentil-homme de la nouvelle date.
orle pioro źiele. (myriophyllum) Wasser-Schafgarben, Tausend-Blatt. mille feüille aquatique.
orli kamień. Adler-Stein. pierre d'aigle; aetites.
Ormianin. Armenianer. un Arménien.
Ormiański. Armenianisch. Arménien.
po Ormiańsku. auf Armenianische Weise. à l'arménienne.
ormiańska źiemia. Armenien, eine Provintz in Asien. Arménie, province d'Asie.
Ormusz płonka. (*amomum*) Amomum-Baum und Holtz. amome, *m.* arbre & bois.
ormusz fałszywy. (pseudomum) falscher Amomum. amome bâtard.
Ornat kapłański, *g. a.* ein Ornat, ein Meß-Gewand. chasuble, vêtement du Prêtre quand il dit la Messe.
ornaty kośćielne. Kirchen-Ornate. ornemens d'Eglise.
Oroniam, *F. oronię.* 1) verwerfen, von Thieren. 2) vor der Zeit niederkommen; einer unrichtig gehen. 1) avorter. 2) faire fausse couche, se blesser. § 1) tłuste krowy rade oroniaią. 2) w pierwszych mieśiącach białegłowy łacniey oroniaią.
Oronienie. das Verwerfen der Thiere; unrichtige oder unzeitige Niederkunft der Weiber. avortement d'une bête; avortement ou fausse couche d'une femme.
Orszak. Versammlung, Gefolge, Begleitung. assemblée, trouppe, cortege, *m.* suite. § gromadne i stroyne Senatorow, szlachty i urzędnikow orszaki.
Ort, *g. a. vid.* Urt.
Ortel, dekret, kaźń. im Magdeburgischen Recht ein Urtel. *terme du droit de Magdebourg:* sentence, décret, arrêt § obieśiwszy złodźieia dopiero po ortel iść, *prov.*
Orwietan. Orviatan ein Theriac. orvietan, sorte de tériaque.
Oryentalny ⎫ wschodni. orientalisch, mor-
Oryentalski ⎭ genländisch. oriental; qui est, qui vient d'Orient. § oryentalska perła; opale oryentalne naywybornieysze.
oryentalna cera. ein schwartzbraunes Gesicht. visage basané.
oryentalney cery. eine schwartzbraune Manns- oder Weibs-Person. un mauricaud, une mauri-

mauricaude; homme ou femme qui a le teint un peu noir.

Oryginał. 1) Original: Urschrifft, Urbild. 2) in den Rechten: Urschrifft, Document, Urkunde, Instrument. 1) original; écrit, tableau qui est un original. 2) *Droit*: un titre, piéce originale; piéce prémiére & fondamentale d'une afaire.

Oryginalny. Original-. original. § pismo oryginalne; obraz oryginalny.

Orzę, *ze*, *rał*. ackern. labourer la terre; silonner. § orać pole.

odłog orać. brachen, stürtzen. jacherer, donner le prémier labour à un champ.

Orzech, *g. a. u.* 1) eine Nuß. 2) ein Nuß-Baum 1) une noix, noisette. 2) noïer, noisettier.

orzech; *orzech laskowy*. Hasel-Nuß. aveline, noisette, fruit de coudrier.

orzech włoski. eine Welsche Nuß. une noix.

orzechy aptekarskie. Myrobolan, Art von Pflaumen aus Arabien. mirobolans, espèce de prunes qui viennent d'Arabie.

orzech wodny, *kwiat z żabiemi włoskami*, *kasztan wodny*, *kotewka*, *orzech kolący*. Wasser-Nuß. chateigne d'eau; macle, trufle d'eau, saligot, écharbot.

orzech ziemny ziele. (astragalus) Astragalus, Christian-Wurtz ein Gewächs. chiches de montagne.

Orzechołom. 1) Nußknacker. 2) im Schertz: das Gebiß, die Zähne. 1) casse-noisettes. 2) *burlesq.* les dents, *f.* denture, rang de dens.

Orzechowy. Nuß-. de noix, de noïer, de noisette, de coudrier. § orzechowy sok, oley.

orzechowa łuska zielona. die grüne Nußschale. brou; écaille de noix.

orzechowe łupiny. Nußschalen. coquilles de noix, ou de noisettes.

Orzeł, *g. orła*. 1) ein Adler. 2) Feld-Zeichen, Fahne, Standarte. 1) un aigle. 2) un signe militaire; enseigne, drapeau, étentard. § 1) orzeł wielki, mnieyszy; orzeł kwili, skrzeczy. 2) wyszedł nieprzyiaciel z miasta pod orłami wzgorę lataiącemi, bębny, fuiarami i ręcznym wszystkim orężem.

orzeł podły, *vid.* Orlicz.

orzeł morski. See-Adler. aigle de mer.

orzeł łomignat; *ślepy orzeł*. Bein-Brecher. orfraie, oiseau qui casse les os.

orzeł dwugłowy; *orzeł o dwu głowach*, *orzeł rozdarty*. zweyköpfigter Adler. un aigle à double tête.

orzeł biały. ein weisser Adler. aigle blanc.

Order Orła Białego. Ritter-Orden des weissen Adlers. Ordre de l'aigle blanc, l'aigle blanc. § Order Białego Orła od Władysława Łokietka Roku 1325 wzniecony pod imieniem przepasu Rycerskiego, prawie upadły August II. R. 1705. podźwignął; obacz *Sapiehy* anotacye *o Orderze Białego Orła*.

orłem łowi. er sucht mit Geld beyzukommen. il tente de gagner par présens, de corrompre par argent.

przy orle żywią się krukowie. von den Brocken der Herrschafftlichen Tafel ernähret sich das Gesinde. les domestiques se nourrissent des bribes qu'on dessert de la table de leur Maitre.

złoty orzeł wszędzie doleci. Geld vermag alles. l'argent fait tout.

Orzeszyna. 1) Welscher oder Hasel-Nuß-Baum. 2) Welscher Nuß-Wald. *3) Hasel-Nuß-Wald s. Leszczyna. 1) noïer; noisetier ou coudrier. 2) lieu où il y a des noïers plantez. *3) coudraie, *v.* Leszczyna.

Orzeszek, *g. orzeszka*. 1) Nüßlein, eine kleine Nuß. 2) Nüßlein, von andern Baum-Früchten. 1) petite noix. 2) chaton; une noix; *en parlant de quelques fruits*. § 1) w tym orzeszku iest robaczek. 2) orzeszki lubowe albo pinele.

orzeszki, *ziele*. (filipendula) rother Stein-Brech ein Kraut. filipendule.

Orzewniam kogo, *v.m. F. orzewnię*. einem Betrübten zureden, ihn trösten, seinen Schmertz zu stillen suchen. consoler qu; donner de la consolation à qu; adoucir, apaiser la douleur de qu.

orzewnić się. sich im Schmertze fassen, sich ermuntern, sich trösten. se consoler; s'adoucir, s'apaiser, se moderer dans sa douleur. § orzewnia się żal iego, orzewnił się w żale; orzewniam się iako tylko mogę drżącym piorem to donieść.

Oś, *f.* 1) eine Wagen-Achs. 2) Mathem. die Achse, gerade Linie die durch einen Körper gehet, um welche sich dieser umwendet 3) die Welt-Achs. 1) l'essieu. 2) *Matém.* axe, *m.* ligne qui passe par le milieu du corps & autour de laquelle il tourne. 3) axe du monde. § 1) oś złamana. 2) oś iest linia śrzednia, na ktorey się figura obracać może. 3) oś niebieska w niektorych kraiach nad samą głową obywatelow stoi.

wyniesienie, *wysokość osi niebieskiey*. die Polus-Höhe. l'élevation du Pole; distance depuis l'horizon jusqu'à l'un des Poles. § wysokość osi niebieskiey iest w Warszawie stopniow 52. i minut 30.

Oſa. eine Weſpe. guêpe.

Oſączam co, *v. m. F. oſączę.* abtrieſen laſſen; abſchwencken, ausſchwencken. égoutter qu. ch; faire dégouter l'eau de qu. ch.

Oſączenie. Abtriefung. fluxion, dégout.

Oſada. 1) Einſetzung, Einrichtung eines Bauholzes. 2) Geſtelle an einem Werckzeug. 3) Einfaſſung, Einſetzung eines Edelſteines. 4) Beſatzung 5) Pflantz-Stadt, Colonie. 6) Bauer-Gut, Meyer-Hof, angewieſener Platz zum Feld-Bau. 1) ajuſtement d'une charpente; action de la monter, de la mettre en étât de bien agir. 2) montûre de quelque inſtrument. 3) oeuvre, enchâſſement, enchâſſure d'une pierre précieuſe. 4) garniſon, *f.* ſoldâs qui gardent quelque place. 5) colonie, peuplade. 6) établiſſement d'un païſan, lieu qu'on lui aſſigne pour le cultiver. § 1) oſada koła młyńſkiego, walca. 2) oſada u piły. 3) rubin piękny oſadą ſoremną. 4) oſada zamku, miaſta wypuſzczona ze wſzyſtkim honorem woiennym. 5) oſada nowa puſtego kraiu. 6) chłop z oſady uciekł; oſada zagrodnikow, chałupnikow.

Oſadnić konia, *F. oſadnę.* ein Pferd drucken, an dem Wiederriſt beſchädigen. écorcher, bleſſer le cheval au garrot. § pacholik co konia oſadnił, powinien piechotą chodźić aż ſzkapa ſadna nie zagoi.

oſadnić śię. 1) ſich drucken, ſich am Wiederriſt verwunden. 2) ſich den Wolf reuten oder gehen. 1) s'écorcher, ſe bleſſer au garrot. 2) gagner un loup à monter à cheval, ou à marcher.

Oſadnienie. 1) Beſchädigung am Wiederriſt. 2) der Wolf, ſo man vom vielen Gehen oder Reuten bekommt. 1) foulure, bleſſure, écorchure au garrot. 2) loup, écorchure qu'on ſe fait à force d'aller à cheval ou à pié.

Oſadniony. 1) gedruckt am Wiederriſt. 2) der ſich den Wolf geritten hat. 1) égarroté; écorché, bleſſé au garrot. 2) qui s'eſt écorché le cu à force d'aller à cheval ou à pié.

Oſadny. bewohnt, beſetzt, bevölckert. habité, peuplé, plein de peuple.

Oſadzam, *v. m. F. oſadzę.* 1) beſetzen mit etwas, voll pflantzen. 2) beſetzen, einnehmen einen Platz. 3) beſetzen einen Teich. 4) beſetzen, bevölckern ein Land. 5) beſetzen die Aemter. 6) beſetzen, Beſatzung einlegen. 7) ſetzen, einen Wohn-Platz geben, anweiſen, nehmen. 8) feſt ſetzen als einen Gefangenen. 9) niederſetzen ein Gericht, eine Commißion. 10) einſetzen einfaſſen einen Edelſtein. 11) legen, einſetzen, richten ein Bauholtz. 12) einſetzen, einſtoſſen einen Stiel; mit einem Geſtelle verſehen. 1) garnir, border, planter, couvrir. 2) remplir une place. 3) peupler, rempoiſſonner, aleviner. 4) peupler, remplir de peuple, mettre des gens dans un païs pour y habiter. 5) remplir les charges vacantes. 6) mettre un garniſon, des ſoldâs dans. 7) établir, placer qu. en quelque lieu pour y demeurer; aſſigner une demeure. 8) s'aſſurer d'une perſonne, la mettre en lieu de ſureté, l'arrêter. 9) établir, aſſeoir, conſtituer un jugement, une commiſſion ſur. 10) enchâſſer; mettre en oeuvre, en chaton. 11) poſer, ajuſter, mettre, monter de la charpente. 12) emmancher, ferrer, monter quelque inſtrument, le garnir d'un manche, d'un fer, d'une montûre. § 1) oſadźić tabakierkę perłami i rubinami, drogi lipami, ogrod drzewami, wały armatami; tam zwyćięzkie oſadźił chorągwie. 2) kupcy rynek oſadźili. 3) oſadźić narybek, ſtaw karpiami. 4) oſadźić puſty kray obywatelami. 5) oſadźić urzędnikami wakuiące mieyſca. 6) oſadźił zamek, piechotą. 7) oſadźić zagrodnika, chałupnika; oſadźić ſobie, komu mieſzkanie. 8) oſadźić więźnia, złodźieia. 9) oſadźić prawo, komiſyą na kogo, na co. 10) oſadźić perłę, rubin. 11) oſadźić balkę, koło młyńſkie. 12) oſadźić śiekierę, młot, piłę, włocznią grotem.

oſadźić śię. ſich ſetzen, ſich häuslich niederlaſſen. s'établir, ſe domicilier.

**Oſadzca, obywatel. Inwohner. habitant.

Oſadzenie, *vid.* Oſada.

Oſądzenie. Verurtheilung. condamnation, arrêt, ſentence, jugement définitif.

oſądzenie przed dekretem; zdanie nieſądowne. Vorurtheil des Richters. le préjugé, l'opinion que le juge conçoit avant le jugement définitif.

Oſądźić co, *f. oſądzę.* aburtheilen, verurtheilen. prononcer une ſentence, un arrêt contre qu; condanner, juger définitivement.

oſądźić na śmierć. zum Tode verurtheilen. faire mourir; faire juſtice.

Oſądzony. verurtheilt. condanné, jugé.

oſądzona rzecz, ſprawa. eine abgeurtheilte Sache. une afaire jugée.

oſądzony przed ſądem. vorurtheilich, vor dem

dem rechtlichen Urtheil gesprochen. préjugé, jugé par avance.

Osadzony. 1) besetzt. 2) besetzt, bevölckert. 3) besetzt, vergeben, von Aemtern. 4) besetzt mit Soldaten. 5) gesetzt ins Gefängniß. 6) eingesetzt, eingefaßt. 7) mit einem Stiel oder Gestelle versehen. 8) eingesetzt, eingerichtet wie ein Zimmerholtz. 1) couvert, garni, bordé. 2) peuplé, habité 3) rempli, distribué comme les charges. 4) garni, pourvu d'une garnison. 5) arrêté, mis dans la prison. 6) enchâssé, mis en oeuvre. 7) emmanché, monté; garni d'un manche, d'une monture. 8) ajusté, posé, comme une bois de charpente. § 1) tabakierka w dyamenty osadzona. 2) kray, wieś osadzona; staw osadzony. 3) wszystkie urzędy osadzone. 4) miasto, forteca garnizonem osadzona. 5) osadzony złodziey. 6) osadzony (oprawiony) dyament. 7) osadzona siekiera, dźida; działo na łożu swoim osadzone. 8) walec w kafarze osadzony.

Osalam co, *v. m. F. osolę.* das *Præsens* ist nicht gewöhnlich. 1) starck saltzen. 2) theuer kauffen, bezahlen. 3) einen angiessen, anklagen. *le présent de ce verbe n'est pas en usage.* 1) saler assez. 2) surächeter. 3) noircir, blâmer, dénoncer, mettre mal qu. dans l'esprit de qu.

osolono, opieprzono to dla mnie. das ist vor mich zu theuer. cela est un peu salé pour moi.

Ość, *f.* 1) Dorn, Stachel an Kräutern, an einigen Thieren. 2) eine Fisch-Gräte. 3) Spitze, Bart an der Korn-Aehre. 4) eine Fuß-Angel. 1) épine, piquant, pointe, *parlant des herbes & de quelques animaux.* 2) arête de poisson. 3) barbe de l'épi d'orge, ou de blé. 4) chausse-trappe. § 1) roża ośćiami otoczona; ość rybia powierzchnia na grzbiećie; ież ośći naieżył. 2) obrać rybę z ośći. 3) ość u kłośia.

ość do łowienia ryb.
Ośćień rybitwy, *g. ośćienia.* } Aalstecher, Fischer-Pfeil, Fischer-Gabel. grande aleine, harpon, javelot ou fourche dont on tuë un poisson. § ośćią węgorza przebić.

**ośćień, bozdźiec.* Stachel, Dorn. éguillon.

Oschły. dürre, trucken, abgetrucknet. aride, qui est devenu fort sec. § źiemia oschła.

oschłe na dobrach retenta. alte Retardaten, betagte Zinsen auf einem Gut. des vieux arrerages, qu'on a retardé de païer d'une terre.

Ośćieniowy. einen Aalstecher, Fischer-Pfeil betreffend. qui concerne une aleine ou javelot à percer les poissons.

Ośćienny. an meiner Wand wohnhaft, gelegen: benachbart. qui demeure, qui loge, qui est situé auprès du mur mitoien; voisin.

Ośćisty. 1) stachlicht, dornicht. 2) gratig; voller Fisch-Gräten. 1) qui a des épines; épineux, piquant, pourvu d'épines, d'éguillons; garni d'épines. 2) qui a beaucoup d'arêtes. § 1) ież ośćisty, źiele ośćiste. 2) ryba to barzo ośćista.

Osęka. eiserner oder vielmehr höltzerner Hacken. croc, crochet de fer ou plutôt de bois.

osęki. Wappenk. drey Hacken die mit ihren Enden an einander stossen, die Krone hat drey Pfau-Federn zum Zierrath. *Blas.* trois crochets dont les bouts se touchent; la couronne a trois plumes de paon pour ornement.

osęką okręt zahaczyć. ein Schiff anhacken, damit man an Bord kan. s'aramber; acrocher un navire pour aborder.

Osękowaty. zackicht, hackicht. crochu, garni de crocs.

osękowate kobylenie. Spanische Reuter, gespickter Schlag-Baum. herisson, barriére garnie de pointes.

Oselbarz. Bergw. Wasser-Giesser. *Métal.* ouvrier qui verse de l'eau.

Osełka. 1) Wetz-Stein, Streich-Stein zu Putz-Messern. 2) Probier-Stein. 3) Sache, so die Forme eines Probier-Steins hat, als ein Stück Silber, ein Butter-Wecken. 1) une queüx; pierre à rasoir; pierre à éguiser. 2) pierre de touche. 3) piéce faite en forme de pierre à rasoir; petite barre, petit lingot. § 1) wyostrzyć brzytwę, szczyżoryk na osełce. 2) osełka do złota. 3) osełka masła; śrebro nierobione w osełkach.

Oselnik. Schleifer, Scheeren-Schleifer. émouleur; émouleur à petites planchettes; gagne-petit.

Oselny. Streich-Stein-. de queux, qui regarde la pierre à éguiser.

oselna gora. Stein-Bruch, wo Schleif-Steine gebrochen werden. meuliére, carriére d'où on tire les meules.

Osep, *f. g. *ośpi, ospy.* Metz-Getreide, Zuschütte, Malterate, so man dem Herrn vom Getreide giebet. le minage, droit que le Seigneur prend sur le mesurage de blé.

Osesek, *g. osesku.* *1) Säugling; Säug-Kind. 2) Säugling, Vieh das noch saugt. *1) nourrisson, enfant à la mamelle.

melle. 2) bête de lait; le petit qui tête encore.

Oset, *g. ostu, osetu.* (carduus) Distel. chardon. § rola ostem zarosła; oset polny, dźiki, pospolity: mech na ośćie. **oset ogrodny, cudzoźiemski; karćiof.* Artischocken. artichaut.

oset biały, leśny. (carduus galaxias) weisse Berg-Distel. artichaut sauvage; épine blanche sauvage.

oset czarny. (carduus niger) schwartze Eberwurtz. chardonnette.

oset miękki, vid. *krokos dźiki.*

oset powłoczny, bękartowy. (acanthium, onopordon) Art von weissen Disteln. pet d'ane.

oset włoski, barnadynek, Turecki czubek. (carduus benedictus) Cardenbenedict. chardon bénit.

Osetowy, Ostowy. Disteln-. de chardon.

Ośiadam, *v.m.F. ośiadę.* 1) Platz nehmen, sich setzen. 2) aufsitzen, sich zu Pferde setzen. 3) sich setzen, sich lagern als eine Last. 4) sitzen auf dem Neste, brüten. 5) besitzen, in Besitz nehmen. 6) fig. einen besitzen, als die Furcht. 1) prendre place, se mettre sur une chaise, asseoir. 2) se mettre sur un cheval, monter un (à) cheval. 3) s'afaiser, s'abaisser, se reposer. 4) couver; être assidument sur les oeufs. 5) posséder, ocuper, tenir, avoir en possession. 6) posséder, saisir, prendre comme une passion quelque personne. § 1) gośćie krzesła ośiedli. 2) ośiądź konia gotowego. 3) gdy na postawku ośiędźie ćiężar. 4) nasadka gniazdo ośiada. 5) ośiadł maiestat; ośiadał w ten czas to Państwa. 6) strach, czart go ośiadł.

ośieść śię. sich häuslich niederlassen. s'établir, se domicilier. § tam śię te narody ośiedli.

***ośiadam*, F. ośiedzę. besetzen, bedecken. couvrir, environner. § włos śiwy mu głowę ośiedźiał.

ośiedźieć śię. sich erhalten; an einem Orte bleiben; sich behaupten. se maintenir, se soutenir. § nie ośiedźisz śię w Polszcze; śiedm zginęło śmiałkow co szańcu dobywało, a osmy ledwo śię na nim ośiedźiał.

Ośiadłość. 1) liegende Gründe, Ansäßigkeit. 2) Wohn-Sitz, Wohnstätte, Ort wo man sich niedergelassen hat. 1) possession, fonds ou terre qu'on a. 2) un domicile, lieu ou l'on fait sa demeure.

namieśnictwo ośiadłość znaczące. Gramm. ein Pronomen possessivum. *Gramm.* pronom possessif.

Ośiadły. wohnhaft, angesessen. domicilié; qui a un domicile fixe; qui a du bien en fonds de terre.

Ośiągam, *vid.* Ośięgam.

Ośiąkam, *F. ośiąknę.* 1) abtriefen, abtröpfeln. 2) stranden, sitzen bleiben als auf einer Sand-Banck. 1) dégouter, distiller, tomber goute à goute. 2) échoüer, demeurer sur un banc, sur un écueil. § 1) iesżcze z chust nie ośiąknęła (ośiąkła) woda. **2) okręty ośiękły na skałach.

Ośica, *vid.* Ośika.

**Ośiecki. ist das *Adj.* von Ośiek. *c'est l'adjectif d'* Ośiek.

Ośiedźieć śię, *vid. Ośiadam, F.* ośiedzę.

**Ośięgam, *F. ośięgnę*; otrzymuię. erlangen, bekommen. obtenir, avoir. § ośiągł cel zamierzony, krolestwo, urząd.

Ośiek, *g. u.* Oßig, Osiec, Stadt in der Sendomirischen Woywodschafft. c'est une ville dans le Palatinat de Sendomir.

sprawa, rząd tam iak w Ośieku. es gehet da zu wie in der Hölle; es gehet da wunderlich zu. c'est le fauxbourg de l'enfer. § rząd tam iak w Ośieku, obieśiwszy dopiero po ortel.

Ośieckie prawo, kowal zgrzeszył a kołodźieią obieszono. den Unschuldigen hängt man da auf, den Schuldigen läßt man laufen. on y absout le coupable & pend l'innocent.

Ośieł, *g. osła.* ein Esel. un âne. § ośieł ryczy.

ośieł dźiki. Wald-Esel. un âne sauvage.

ośieł drewniany, żołnierski. Soldaten-Esel. cheval de bois; chevalet.

osłowie to z iedney łąki. es sind gleiche Brüder. ils sont billes pareilles; ils sont chaussez au même point; il sont de la même cuvée.

Ośiełek, *g. ośiełka.* Eselin. petit âne.

Ośierdźie. Zwerg-Fell im Leibe. le diaphragme.

Ośierocenie. Verlust, Beraubung naher Blutsverwandten; der Waysen-Stand. perte de son pére, de sa mére; privation des personnes qui nous sont très chéres; l'état d'orphelin. § ośierocenie synowskie gdy syn oyca, oycowskie gdy oyćiec syna utraca.

Ośierоćiały. verwäyset; Vaterlos, Mutterlos; der einen nahen Verwandten verlohren hat. qui est orphelin de son Pére ou de sa mére; qui a perdu un proche parent. § ośierоćiały syn, matka, corka; niech Bog opiekun na [illegible] swoie dom ośierоćiały wezmie.

ośierоćiały oyćiec. Vater der um seine F[illegible] der

der gekommen ist. pére qui a perdu ses enfans.

Osierocić, *F. osierocę.* zum Waysen machen; einen nahen Bluts-Freund als Eltern oder Kinder berauben. faire orphelin; ravir, enlever à qu. les parens; priver qu. de ses parens, de ses enfans. § osierocić corkę.

Osierocieć, *F. osierocieię.* zum Waysen werden; nahe Bluts-Freunde verlieren. devenir orphelin, étre privé d'un parent.

Osieść, *vid.* Osiadam, *F. osiądę.*

Osiewek, *g. osiewku* Saat, besäetes Feld. un champ semé. § osiewkow komu psować; osiewki nam buyne obiecuią żniwo.

Osiewny. besäet. semé. § osiewne pola.

Osika, } Osiczyna, topola czarna. (*populus nigra*) schwartzer Pappel-Baum; Espen oder Alber-Baum. tremble, *m.* peuplier noir.
Osina, }

chwieie się iako osika. er zittert wie ein Espen-Blatt. il frisonne, il tremble d'épouvante.

Osikowina, Osikowy lasek. Espen-Wald. tremblaie, lieu où il y a des trembles.

Osikowy. Espen. de tremble, de peuplier noir. § lady naylepsze z osikowego drzewa.

Osiwieć, *F. osiwieię.* graue Haare haben. étre blanc de vieillesse; devenir gris ou blanc. § osiwiał od kłopotu, od starości.

Osiodłać, *F. osiodłam.* 1) satteln. 2) *fig.* zähmen, bändigen, unters Joch bringen. 3) befallen als die Furcht. 1) seller; mettre la selle sur le dos d'un cheval. 2) *fig.* domter, reduire sous sa puissance; subjuger. 3) saisir, prendre qu; tomber comme la terreur sur qu. § 1) osiodłay konie. ** 2) osiodłać nieprzyiaciela. 3) osiodłał (opanował) go strach.

Osiwiały. der graue Haare hat. chenu; blanc de vieillesse, qui a les cheveux blancs.

Oskard. Spitz-Axt, die auf dem Nacken eine Spitze hat. sorte de coignée qui a sur le dos une grande pointe. § twardemi oskardami pokruszył mury.

Oskarzanie. das Anklagen. l'action d'acuser.

Oskarzenie. Anklage. acusation, dénonciation.

oskarzeniu służący. Gramm. der Accusativus. *Gramm.* l'Acusatif.

Oskarzyciel. Ankläger. acusateur.

Oskarzycielka. Anklägerin acusatrice.

Oskarzycielski. den Ankläger betreffend. d'acusateur.

Oskarzam kogo, *v. m. F. oskarzę.* anklagen. acuser, dénoncer, déferer. § oskarz go u oyca; oskarzył mię u Pana.

oskarzaiący spadek. der Accusativus in der Grammatic. *Gramm.* l'Acusatif.

Oskoła. Bircken-Wasser. eau ou séve de bouleau.

oskoły, plur. Baum Saft-Zeit. la saison où la séve revient aux arbres.

Oskominy, *plur.* 1) Stumpfheit der Zähne von sauren Sachen. 2) grosse Begierde nach etwas. 1) agacement des dents. 2) grande envie; grand apetit. § 1) mam oskominy. 2) zazdrość oskominy rodzi.

mam oskominy na to. das Maul wässert mir, wird mir wäßrig darnach. l'eau, la salive m'en vient dans la bouche.

oskominy komu czynić. einem das Maul wäßrig machen. faire venir à quelqu'un l'eau à la bouche.

Oskrobanie. das Abschaben. l'action de racler, de ratisser autour.

Oskrobany. abgeschabt. ratissé, raclé autour.

Oskrobiny, *plur.* Abschabsel, Abschrabsel, Schabespäne. ratissure, raclûre.

oskrobiny chlebowe. abgerindete Brod-Rinde. chapelure.

oskrobiny skorne. Abschabsel von Leder. surpoint, draïeures *f. plur.* écharnures, *f. plur.*

Oskrobuię, *F. oskrobię.* 1) abschaben. 2) abkratzen, abreissen, schwäntzen. 3) schuppen einen Fisch. 1) ratisser, racler, ôter l'ordure, ou la superficie de qu. ch. 2) ferrer la mule, pincer, griveler; faire de petits profits illégitimes. 3) écailler un poisson; défaire les écailles. § 1) oskrob marchew. 2) nie oskrobiesz tu nic. 3) oskrobał rybę.

oskrobać chleb. das oberste von der Brod-Rinde abkratzen. chapeler le pain.

Oskrzele, skrzele, *plur.* Fisch-Ohren. ouïes d'un poissons.

Oskubać, *F. oskubię* 1) pflücken, rupfen, berupfen. 2) berupfen, prellen. 1) plumer, déplumer; ôter les plumes. 2) plumer qu; faire dépenser de l'argent à qu. § 1) oskub tę kurę. 2) oskubano go.

Oskubany, oskubiony. abgerupft. plumé, déplumé. § kurczęta oskubane.

Osła. Schleif-Stein. meule à éguiser. § osłą co ostrzyć.

Osłabiam, *v. m. F. osłabię.* schwächen, abmatten. afoiblir, débiliter, énerver, amortir. § osłabił siły nieprzyiacielskie.

Osłabianie. das Schwächen. l'action d'afoiblir.

Osłabieć, *F. osłabieię.* 1) ſchwach werden. 2) ohnmächtig werden. 1) s'afoiblir; devenir plus foible. 2) évanoüir; tomber en foibleſſe; pâmer.
Osłabienie. Schwächung, Ohnmattung. débilitation, afoibliſſement, diminution de force, de vigueur.
** Ośłada, ślad. Fußtapffe, Spur. un veſtige, trace, pas, piſte. § zacnych przodkow ſwoich idźie oślada̜.
* Osładzam, *vid.* Osłodźić.
Osiarz. Eſel=Treiber. ânier.
Osiarſki. den Eſel=Treiber betreffend. d'ânier.
Osława, *vid.* Osławienie.
Osławiacz. Ehrenſchänder, Verläumder, Berüchtiger. détracteur, difamateur, celui qui difame.
Osławiam, *v. m. F. osławię.* ins Gerede bringen, ausſchreyen, übel berüchten. décrier, difamer, blâmer, détracter qu; médire de qu.
osławiaiący, sławy uymuiący. ehrenrührig. difamatoire, infamant, difamant.
osławiam śię. ſich ins Geſchrey bringen. ſe mettre dans le décri; étre décrié.
Osławianie. das Ausſchreyen. l'action de difamer.
Osławienie, osława. üble Nachrede, Afterrede. mauvaiſe renommée; mauvais bruit, difamation, décri, détraction, médiſance.
Osławiony. berüchtiget, ausgeſchrieen. difamé, décrié, mal-famé.
Oślę. junger Eſel. ânon; le petit d'une âneſſe.
oślę dźikie. junger Wald=Eſel. ânon ſauvage.
Oślep, *adv.* blindlings. aveuglement, à yeux fermez, à l'aveugle; à l'etourdie, à corps perdu; à yeux clos. § oślep co czynić, oślep iść, bieżeć na nieprzyiaćiela.
Oślepiam, *v. m. F. oślepię.* 1) blenden, blind machen, die Augen ausſtechen. 2) eig. u. fig. verblenden, blenden. 1) crèver les yeux à qu; aveugler, rendre qu. aveugle. 2) *prop. & fig.* aveugler; éblouir les yeux à qu. § 1) oślepić kogo na obie oczy. 2) słońce mię oślepia; tak wiele oślepił narodow.
oślepić kogo na iedno oko. einen einäugig machen. éborgner, rendre qu. borgne.
oślepić śię na słońcu. von der Sonne geblendet werden. s'éblouïr, étre frapé du ſoleil.
Oślepienie. zufällige Blindheit. aveuglement; perte de vuë. § z oślepienia ma ćieczenie oka, wrzod, ranę.
Ośli. Eſels . d'âne. § ośla ſkora, ſtaynia; ośli ryk.
ośli ogorek. Coloquinten. coloquinte.
Oślica. Eſelin. âneſſe, bourrique.
Ośliniam co, *v. m. F. oślinię.* mit Speichel benetzen. froter, humecter qu. ch. de ſalive.
Oślizna̜ć, *F. oślizńie.* glatteiſen. verglacer. § oślizło dziśiay.
Osłodnieć, *F. osłodnieie.* ſüß werden. devenir doux; s'adoucir; ſe rendre plus doux. § osłodniało wino od cukru.
Osłodźić co, *F. osłodzę.* verſüſſen. adoucir, rendre plus doux.
Osłuch. Angehör, das Hörenſagen. l'oüi dire. § osłuchem i ogłoſem świat napełnił; mam to z osłuchu.
Osłuchać śię, *F. osłucham śię.* 1) ſich hören laſſen.
Osłyſzeć śię, *F. osłyſzę śię.* 2) ſich verhören. 1) ſe faire entendre. 2) s'abuſer, ſe méprendre en entendant; entendre de corne. § 1) kiedyby słow dźiwnych z cudzych ięzykow nie zażywano, Polſkieby śię osłyſzały. 2) osłyſzałem śię w tym.
Ośm. acht. huit.
Osma. 1) acht Uhr. 2) die Octave im Rummel=Spiel. 1) huit heures. 2) la huitiéme au jeu de piquet. § 1) osma (osma godźina) biła; na osma̜ idźie. 2) mam osma̜.
Osmak, *g. a.* 1) Zahl von Achten. 2) ein Achtgroſchen Stück. 1) un nombre de huit. 2) piéce de huit; monoïe qui vaut huit gros.
Osmalam co, *v. m. F. osmolę.* pichen. goudronner, poiſſer.
Ośmdźieśiąt. achtzig. quatre-vint.
ośmdźieśiąt kroć. achtzig mahl. quatrevint fois.
Ośmdźieśiątletny. achtzigjährig. octogénaire; âgé de quatre-vint ans.
Ośmdźieśiątny. achtzig in ſich haltend. de quatre vint.
Ośmdźieśiąty. der Achtzigſte. le quatrevintiéme.
Osmek, *vid.* Osmak.
Ośmielam śię, *F. ośmielę śię.* ſich erkühnen; Muth bekommen, ein Hertz faſſen. s'encourager, s'enhardir, prendre la liberté.
Ośmiodźienny. achttägig. de huit jours.
Ośmiokąt. Geom. ein Acht=Eck. *Geom.* un octogone; figure à huit angles, à huit côtez.
Ośmioletni. achtjährig. de huit ans. § ośmioletni czas.
Ośmionogi. achtfüßig. qui a huit piez; de huit piez.
Ośmioraki, roznych ośm w ſobie maiący. achterley. octuple; de huit ſortes.
Ośmioro. acht Stück. huit piéces.

ośmioro

ośmioro tyle. ⎫ achtfältig, acht mahl so
w Ośmior nasob. ⎭ viel. huit fois au double, redoublé huit fois.
Ośmiorog herb. Wappenk. Kreutz mit aufgespaltenen Enden, in jedem davon ist eine Kugel und über der Krone ein Geyer. *Blas.* une croix avec quatre bouts fendus & avec une boule dans chaque fente; un vautour se perche sur la couronne.
Osmka. die Achte in der Karte. le huit aux cartes.
Ośmkroć. achtmahl. huit fois.
Ośmkrotny. aus Achten bestehend, achtmahlig. de huit fois; qui a huit fois.
Ośmnaśćie. achtzehen. dixhuit.
Ośmnasobnie, *adv.* achtfältig. octuplement.
Ośmnasobny. achtfältig. octuple; redoublé huit fois.
Ośmnastny. achtzehn in sich haltend. de dix-huit.
Ośmnasty. der Achtzehnte. le dix-huitiéme.
Ośmpalcowy, na ośm palcy długi, szeroki; dwudłonny. acht Daumen lang, breit. long ou large de huit pouces; qui a huit pouces en long ou en lageur.
Ośmpienięzny. acht Heller haltend. valant huit deniers.
Ośmset. acht hundert. huit cents.
Ośmsetny. 1) der Achthunderste. 2) das aus achthundert bestehet. 1) le huitcentiéme. 2) qui contient huit cents.
Ośmstopy, ośmstopny. acht Fuß lang, breit u. d. g. long, large *&c.* de huit piez.
Osmy. der Achte. le huitiéme. § na osmym śiedźiał mieyscu.
osmy dźień. der achte Tag. le huitiéme; le huitiéme jour.
po osmy raz; po osme. zum achten; zum achten mahl. en huitiéme lieu; pour la huitiéme fois.
osma część. Achtel, achter Theil. le huitiéme; la huitiéme partie.
Osmyk. Jäger: abgestreiftes Haasen-Schwäntzchen. *chasse.* queuë de liévre dépouillée de sa peau.
Osmykam, *v. m. F. osmyknę, vid.* Omykam.
Osnow. ⎫ 1) Scheergarn, Aufzug, Weber-
Osnowa. ⎭ Zettel. 2) der Lebens-Faden. 1) chaîne, par laquelle le tisserand passe la trame. 2) la trame, le fil de nos jours; le fuseau des Parques. § 1) osnowę nawiiać. **2) osnow żyćia iego był zerwany.
osnowę postawić. ⎫ das Scheergarn aufstel-
Osnować krosna. ⎭ len, anzetteln, scheeren. ourdir; mettre la chaine sur l'ourdissoir; monter la chaine.

Osnowanie. das Anzetteln, Aufziehen. ourdissure, l'action d'ourdir.
Osnowy. Scheergarn-. de chaine.
dłuż osnowa. Länge des Aufzuges. portée de la chaine.
** Osnuć, *F. osnuię.* bedecken besetzen. couvrir, border. § śliczne drzewa brzegi osnuły.
Ośny; do ośi należący. Achsen-, zur Achse gehörig. d'essieu; qui regarde l'essieu.
Osoba. 1) Person. 2) Person, äusserliche Gestalt; Ansehen. 3) Person, Gestalt unter welcher etwas erscheinet. 1) personne, ce qui distingue un homme d'un autre. 2) extérieur, mine, air, aparence. 3) figure, personne sous laquelle aparoit une ombre. § 1) była tu iakaś osoba; piwo na dwie osoby, na osobę; piękna to osoba. 2) okazałą postawę albo osobę maiący; uczćiwą, poważną osobę na sobie ma. 3) okazał śię mu w osobie Anioła, dźiećięćia.
wyrażać iaką osobę. eine Person vorstellen, spielen. faire, joüer quelque personne.
za osobę talar płacą. vor eine Person zahlt man einem Thaler. on paie un écu par tête.
iest wielka rożność miedzy osobami. es ist ein grosser Unterscheid unter den Leuten. il y a personne & personne.
osobą swoią; w osobie. persönlich; in Person. en personne, personnellement. § osobą swoią na woynę wyszedł; osobą swoią co czynić; osobą swoią stanął u prawa.
Osobca, pokątny człowiek. 1) Sonderling, besonderer Mensch. 2) Stuben-Hüter. 1) un homme singulier. 2) un hibou, un solitaire, un homme fort retiré; reclus, casanier.
Osobiśćie, *adv.* in Person, persönlich. en personne, personnellement. § nie mogę stanąć do usług osobiśćie.
Osobistość. 1) Person, Persönlichkeit. 2) äusserliches Ansehen. 1) personnalité, présence de qu. 2) extérieur grave; gravité; belle réprésentation; l'air grand d'une personne. § 1) w osobistośći stawam do usług Was Pana. 2) osobistość iego pozorna.
Osobisty. 1) persönlich; gegenwärtig. 2) ansehnlich von Person. 1) personnel, présent. 2) grave, majestüeux, qui a l'air grand & noble. § 1) osobistą składam uniżoność. 2) Pan to był osobisty i okazały.
osobiste słowo. Gramm. ein Verbum personale. *Gramm.* un verbe personel.
osobiste namieśnictwo. Gramm. ein Pronomen

nomen personale. *Gramm.* pronom personel.
Osobka. eine kleine Person. petit personnage; petite personne.
osobki. Lecker-Bißchen friandises, *f. plur.* morceaux friands.
Osobliwie, *adv.* insonderheit, besonders, hauptsächlich, vornehmlich. sur tout; singuliérement, spécialement, particuliérement, principalement, uniquement, d'une façon particuliére, d'une maniére singuliére.
Osobliwość. das besondere; was besonderes. singularité, particularité; chose singuliére & particuliére. § ta iest Polskich dźieiow osobliwość, że ie wielcy pisali Senatorowie.
w osobliwośći. ins besondere. spécialement; en détail; en particulier; d'une maniére particuliére. § w osobliwośći niektore rzeczy opisować będę.
Osobliwy. besonder, sonderbar, ausnehmend, ungemein. singulier, particulier, principal, spécial, spécifique. § osobliwa pochwała; osobliwa to złość była.
osobliwe lekarstwo na co. absonderliche Artzeney wider eine Kranckheit. un spécifique; un remède propre pour une maladie particuliére.
Osobno, Osobnie, *adv.* 1) abgesondert. 2) selbsten, allein, ohne eine andre Person. 1) séparément, séparé; à part. 2) en particulier, sans autre personne. § 1) osobno te rzeczy były. 2) osobno piie, ie; osobno boleie.
z osobna. eintzeln, stückweis, ins besondere. à part; chacun en particulier; un à un; l'un après l'autre. § z osobna ten cug koni poskupował.
z osobna rzecz każdą uważyć. jede Sache ins besondere erwägen. considérer les choses par le menu.
Osobność. abgesonderter, entlegner Ort; Einsamkeit. lieu écarté, lieu qui est à écart; lieu retiré; retraite; demeure séparée; solitude. § mieszkanie na osobnośći; osobnośći szukać; na osobnośći mieszkać; na osobnośći łacno o złośći, *prov.* osobność powod do złego; *prov.* skrupułatom cela, pustynia i osobność od ludźi potrzebna.
w osobnośći. 1) abgesondert. 2) ins besondere. 1) séparément, à part. 2) en particulier, particuliérement. § 1) w osobnośći z kim mowić. 2) wywieść co w osobnośći; w pospolitośći Oyczyznie, a w osobnośći Was Panom życzemy.
aby ta osobność pospolitośći nie szkodźiła. damit dieses besonders ausgedruckte dem allgemeinen nicht nachtheilig sey. sans que la spécialité déroge à la générali té.
Osobny. 1) persönlich, einer Person eigen. 2) abgesondert, allein. 1) personnel, qui regarde la personne. 2) séparé, seul. § 1) osobnego (osobistego) do tego potrzeba urzędnika dozoru. 2) osobne miałem pieniądze; osobne ma mieszkanie.
Osoczna wieś. zur Jagd gehöriges Dorf. un village apartenant à la venerie. § wśi łowcze, tak osoczne, iako i wszelkie insze.
Osorya, Starza, Poswist herb. Wappen. Wagen-Rad, worinnen statt einer Felge ein Kreutz stehet die Krone aber zieren drey Strauß-Federn. *Blas.* une roue avec une croix mise au lieu d'où une jante est ôtée; la couronne est embellie de trois plumes de pân.
Osolić, *vid.* Osalam.
Osowiałość, Osowienie. Hinfälligkeit, Unmuth, Mattigkeit vom Hunger, Kälte. abatement, manque de force & de vigueur; foiblesse, qui vient de faim ou de froid.
Osowiały. 1) matt, hinfällig, von Vögeln so die Flügel hängen. *2) niedergeschlagen, abgegrämt. 1) triste, languissant, foible comme les oiseaux qui baissent les ailes. *2) tout abatu; désolé.
Osowieć, *F. osowieię.* 1) vor Hunger oder Kälte matt werden, die Flügel hängen lassen, als ein Vogel. 2) sich grämen, härmen, den Muth verlieren. 1) avoir le corps tout abatu de faim ou de froid; baisser les ailes, lauguir, comme fait un triste oiseau. 2) se chagriner, se consommer d'ennui, de tristesse; se décourager, perdre courage, se laisser abatre au chagrin.
Osowienie, *vid.* Osowiałość.
Ospa. 1) Hunde Futter von Kleyen, Haber, Brod. 2) die Pocken. 1) le son dont on fait le pain pour les chiens. 2) petite vérole. § 1) ospa z owsa dla psow. 2) ospę ludźie teraz ćierpią.
Ospale, *adv.* nachläßig, obenhin, schläfrig. négligenment, nonchallament.
Ospałość, Ospalstwo. 1) Verschlafenheit, Schlafsucht. 2) Nachläßigkeit, Trägheit. 1) grande envie de dormir. 2) la lenteur, la pesanteur d'esprit, nonchallance, négligence.
Ospały 1) verschlafen. 2) träg, nachläßig. 1) endormi, qui ne fait que dormir 2) négli-

2) négligent, lent, lourde. § 1) dźiewka barzo ospała. 2) ospała chęć, ochota do usług.

Ospice, *plur.* ospa; ospice czerwone, pierzchnice. Kinder-Pocken oder Blattern. la petite vérole.

ospice białe; *pożarnice*. (morbilli) Masern. rougeole.

ospice owcze, *łuskawe*. Wasser-Pocken, Wind-Pocken. vérole volante.

Ośpieszały. verzögerlich, langsam. lent, tardif, négligent.

Ośpieszałość. Verzögerung, Versäumniß, Säumniß, Saumseligkeit. lenteur *f.* négligence; retardement; perte de tems. § ośpieszałość przybyćia iego; wielką pracuie ośpieszałośćią.

*Ośrzodka. } Brod-Krume.
Ośrzodek, *g. ośrzodku.* } mie.

Osrzenieć, *F. osrzenieie.* bereifen. blanchir de gelée blanche.

Ostaię, *obs. F. ostanę*; zostaię. bleiben, verharren. rester, demeurer.

Ostaię się, } *F. ostoię się* 1) auskommen,
Ostawam się, } bestehen, zu Rechte kommen, sich behaupten, sich halten. 2) ausstehen, aushalten. 3) sich häuslich niederlassen; sich setzen. 4) sich setzen als trübes Wasser. 1) subsister, se maintenir, se soutenir, tenir, se tenir, tenir bon. 2) durer; s'arrêter, demeurer. 3) s'établir, se domicilier, élire son domicile en un lieu. 4) reposer, s'éclaircir, rassoir, se rassoir. § 1) ostoię śię przy tym com mowił; iakoż się ostoię przy tych pieniądzach; nie ostoisz śię przy nim; nie ostał się przed tobą; nie ostał się nieprzyiaciel w tym Państwie; nie ostoisz śię w tym mieśćie, u tego dworu. 2) nie ostoi śię nikt u niego dla smrodu. 3) ostał się (ośiadł się) w Polszcze. 4) woda mętna ieszcze się nie ostała; ten napoy ostać się nie może.

nie ostoi się on doma. er sitzt nicht gerne lange zu Hause. il ne trouve point de pire logis que le sien; c'est son suplice de garder long tems son logis.

nie ostał się (ostał) aż w leśie. er sahe sich auf der Flucht nicht eher um als im Walde. il gagna la fôret sans regarder en arriére.

ostał się na (przy) swoim. er hat sich dabey erhalten, behauptet, er hat seinen Zweck erreichet. il s'est soutenu; il est parvenu à ses fins; il est venu à bout de son dessein.

ostoi się to przy mnie. das wird mir zufallen; das wird in meinen Besitz kommen. cela viendra, tombera en ma possession.

Ostąp. 1) Jagd-Revier; Jagd-Platz so mit Tüchern umstellt ist. 2) Bloquade, Einsperrung einer Stadt. 1) *chassé*: cerne; enceinte qu'on environne de toiles. 2) blocus d'une ville. § 1) ostęp w leśie, gdźie się łowy odprawuią; zwierz iest w ostępie. 2) ostępem osadźić, okrążyć fortecę.

ostępem napaść na nieprzyiaćiela. den Feind von allen Seiten anfallen. ataquer l'ennemi de tous côtez.

Ostateczny, Ostatni. der letzte. le dernier.

Sąd, dźień ostateczny. das jüngste Gericht, der jüngste Tag. le jour du jugement; le dernier jour; le jugement dernier.

Ostatek, *g. ostatka.* 1) das Uebrige; der Rest, Ueberrest. 2) das Ende einer Zeit. *3) Ende, das übrige an einer Sache. 4) Meßk. Ergänzung eines Winckels, eines Bogens. 1) le reste, le residu 2) le fin; déclin, le reste de quelque tems. 3) fin, *f.* extrémité, bout. 4) *Géom.* complement d'un angle, d'un arc. § 1) gdźie iest ostatek pieniędzy, chleba, wina? 2) na ostatku dnia, roku; ostatek lata, źimy. 3) ostatek ogroda, nogi, palca. 4) ostatek synusa lunety.

ostatki. 1) Ueberbleibsel. 2) die letzten Tage des Carnevals. 1) les restes *m.* les débris, tout ce qui reste de quelque chose 2) les derniers jours du carnaval. § 1) ostatki wyborney iakiey rzeczy; ostatki woyska niedobitego, okrętu rozbitego.

ostatki ze stołu. Abhub, Ueberbleibsel von der Tafel. desserte; les graillons, bribes; tout ce qu'on dessert de quelque table. § ostatki dla czeladki, *prov.*

ostatki długow. Rest, so noch zu bezahlen ist. le restant, le residu, le reliquat, ce qui reste à paier d'une dette.

ostatki wina zbieram. Wein-Trauben nachlesen. grapiller; cueillir le rasin qui est échapé à la main du vendangeur.

ostatkow zbieranie w winnicy. Nachlese in den Weinbergen. l'action de grapiller.

na ostatek; *w ostatku.* letztens, übrigens, zum Beschluß. au reste, finalement, du reste, en dernier lieu.

Ostatni. 1) letzt. 2) äusserst, abgelegen. 3) übrig. 4) äusserst, hefftig, höchst. 1) dernier. 2) très-éloigné, reculé; le plus éloigné. 3) restant, ce qui reste. 4) dernier, extréme, grand, sensible, le plus pénible. § 1) według ostatnich listow; ostatnia kwadra; ostatni w rzędźie; ostatni czeka, *prov.* ostatni raz ćię widzę. 2) ostatnie gory, lasy. 3) ostatnie to moie pieniądze. 4) do

ostatniego

oſtatniego kogo przywieść uboztwa, utrapienia.

oddanie oſtatniey usługi ciału zmarłego. Leichen-Begleitung; Erweiſung der letzten Pflicht einem Verſtorbenen. convoi funèbre; le témoignage de derniers ſervices à un mort.

do oſtatniego, do oſtatniey ſię bronić. ſich bis auf den letzten Blutstropfen wehren. ſe défendre jusqu'à la derniére goute de ſon ſang.

oſtatnie namazanie. die letzte Oelung. l'extréme onction.

oſtatnia. das Aeuſſerſte; das letzte ſo man waget: die äuſſerſte Gefahr abois; extrémité, état le plus fâcheux.

nie iuż oſtatnia z nami. es iſt noch nicht aus mit uns. nous ne ſommes pas encore aux abois; il n'eſt pas encore fait de nous; nous ne ſommes pas encore reduits à l'extrémité.

za oſtatnią zapiąć. es auf das äuſſerſte ankommen laſſen. coucher, joüer de ſon reſte; hazarder, risquer tout; faire un coup de deſeſpoir.

o (na) oſtatnią przyſzło. es iſt aufs äuſſerſte gekommen. on eſt aux abois; on eſt prêt à ſucomber; on eſt à bout; on ne ſait que devenir, que faire.

na oſtatnią. wenn alle Stricke reiſſen. à tout rompre; à toute extrémité; à toute reſte. § na oſtatnią żołnierzem zoſtanę.

Oſtatnie, oſtatecznie, *adv.* letzlich, übrigens. derniérement, finalement, au reſte. § oſtatnie ſię niemożnością wymawiaſz.

Oſtawiam co, *obſ. F. oſtawię, vid.* Obſtawiam, Zoſtawuię.

Oſtoi herb. Wappenk. Kreutz zwiſchen zwey ſtehenden halben Monden; über der Krone ſind drey Strauß-Federn. *Blaſ.* une croix entre deux croiſſans, la couronne eſt ornée de trois plumes de paons.

Oſtokrzew, drzewko, *g. oſtokrzewia.* (aquifolium) Stech-Palmen, Wald-Diſtel. houx un arbriſſeau.

oſtokrzew drugi; słodki korzeń. (acanos, adipſon) Art von Süßholtz. eſpèce de regliſſe.

Oſtowaty, kolący, oścíſty miękko iako oſet. ſtachlicht, von Kräutern. piquant, *en parlant des herbes.*

Oſtowy. Diſtel-. de chardon. § liście oſtowe.

Oſtraſzam ſię, *v. m. F. oſtraſzę ſię.* ſich entblöden; Muth faſſen. s'encourager, s'enhardir; prendre la liberté. §

oſtraſzyłem ſię potym i poſzedłem do niego.

Oſtrek, *vid.* Oſtrzek.

Oſtrew, *vid.* Oſtrzew.

Oſtrężyna, ieżyna. eine Art von Brombeeren. de mûres ſauvages.

Oſtro, *adv.* 1) ſcharf. 2) ſcharf, ſtrenge. 3) von den Sinnen: ſcharf gut 1) d'une maniére aigüe. 2) ſévérement, fortement, rigidement, rudement 3) *en parlant des ſens:* finement, d'une maniére pénétrante. § 1) noż ten rznie oſtro. 2) karać oſtro; oſtro odpowiedział. 3) oſtro patrzy.

*Oſtrocki, Męſki. Manns-. d'homme; viril.

*Oſtroczyć, *F. oſtroczę.* einem begegnen. arriver à qu § cud go nowy oſtroczył.

Oſtrog, *vid.* Oſtrożenie.

Oſtroga. 1) ein Sporn. 2) Sporn; kleine Klaue an den Füſſen der Vögel. 1) épron, talon. 2) argot, ergot, petit crochet au pié d'un oiſeau. § 1) oſtrogi ſobie przypiąć; przyłożyć oſtrogi; włożyć koniowi w bok oſtrogi. 2) oſtroga u kurzey, ſkowronkowey nogi.

zewrzeć, ſpinać, trącić konia oſtrogami; dać koniowi oſtrogi. dem Pferde die Sporren geben, anſpornen. piquer le cheval; donner du talon, de l'épron à un cheval.

Oſtrogłupi. albernwitzig; der voll einfältiger Einfälle iſt, die ſcharfſinnig zu ſeyn ſcheinen. plein de fauſſes pointes.

Oſtrogot. ein Oſtrogot, Oſter-Gottländer. Oſtrogot. § Oſtrogotowie od broni oſtrza tak nazwani.

*Oſtrok. gemeiner Kerl. un homme de baſſe condition.

Oſtrokąt, Oſtrowęgieł. Meßk. ſcharfer oder ſpitziger Winckel. *Géom.* un angle aigu.

Oſtrokątny. ſcharfwincklicht. d'angle aigu.

Oſtrokrzew drzewko Egipſkie (*acanthus, cerda*) Art eines Dorn-Baums aus Egypten. eſpèce d'arbriſſeau piquant d'Egipte.

Oſtropatrzący. ſcharfſichtig. clairvoïant, qui a une vuë perçante.

Oſtropeſt ziele. (*lactaria*) Marien-Diſtel. chardon nôtre Dame; bedegar.

Oſtropyſk ryba morſka. Schwerdt-Fiſch. porte glaive, ſpadon un poiſſon de mer.

Oſtrość. 1) die Schärfe, nehmlich die Eigenſchaft zu ſchneiden, zu ſtechen. 2) Schärfe freſſende Eigenſchaft. 3) Schärfe der Augen, gutes Geſicht. 4) Schärfe des Verſtandes. 5) Schärfe Strenge. 1) le fil; proprieté d'une choſe tranchante ou piquante. 2) mordacité, acrimo-

acrimonie, âpreté, qualité corrosive, qui par son acide mord le corps. 3) clairvoïance, vuë perçante. 4) pointe, vivacité de l'esprit; pénétration; subtilité. 5) sévérité; la vigueur; rigidité. § 1) ostrością nie tniesz, nie ranisz ale ostrzem; ostrość noża, brzytwy; ostrość igły, szpady. 2) ostrość oczu, sztychwaseru. 3) ostrość wzroku, oczu. 4) ostrość rozumu. 5) ostrość kary, praw na szalbierzow.

Ostrotręczyna. Egyptischer Dorn-Strauch, der wohl riechet. Acacia, sorte d'épine d'Egipte qui a la fleur odoriferante.

Ostrow, *g. ostrowia*; ostrowiec. Holm; Insel auf Flüssen und Land-Seen. petite île, une terre environnée d'une riviére, d'un lac. § na ostrowiu dęby i topole rosną, na kępie zaś tylko chrost i drobny lasek; ostrow drzewem odziany.

Ostrowęgieł, Ostrowęgielny, *vid.* Ostrokąt.

Ostrowidz. ein Luchs. linx, loupcervier, once. § ostrowidz iest wzroku bystrego.

ostrowidz; *ostrowid*, *człowiek ostro*, *daleko widzący*; *bystrooki*. Luchs, scharfsichtiger Mensch. une personne à bonne vuë; qui a des yeux d'aigle, qui a la vuë perçante.

Ostrowidzowy. Luchs-. de linx. § konie skorami ostrowidzowemi nakryte.

ostrowidzowe oczy. Luchs-Augen. vuë perçante; yeux d'aigle. § ostrowidzowe oczy tego nie postrzegą.

Ostrowiec, *g. ostrowca*, *vid.* Ostrow.

Ostrozęby. der scharfe Zähne hat. celui qui a des dens qui coupent bien.

Ostrożen, Ostrożny. vorsichtig. prévoiant.

Ostrożeń ziele. das Kraut Cirsium. cirsion une plante.

Ostrożenie, ostrog, ogrodzenie ostremi koły. mit Sturm-Pfählen und Pallisaden befestigter Ort. lieu fortifié de palissades & de fraises. § ostrożenie budować.

Ostrożimny. schneidend, von der Kälte. perçant; qui gerce, qui coupe par petites fentes, comme le froid. § ostrożimna teraz pora.

Ostrożka. 1) Sporn an den Füssen einiger Vögel. 2) Anat. Schlüsselbein am Menschen. 1) argot, petit crochet au pié de quelques oiseaux. 2) *Anat.* clavicule, l'os qui lie l'épaule au brichet.

ostrożka kwiat. (delphinium) Rittersporn. consolide roïale; du pié d'alouëtte.

Ostrożnie, *adv.* vorsichtig, behutsam. avec circonspection, avec précaution, considérément.

ostrożnie z tym. gemach, sachte damit. toutbeau; ne touchez pas à cela.

Ostrożność. Vorsichtigkeit, Behutsamkeit. circonspection, précaution, reserve, atention, considération.

Ostrożny. vorsichtig. circonspect, prévoïant, précautionné, prude, reservé. § ostrożny w mowie i w języku; ostrożny od nieprzyiaciela swego.

Ostrwie. Kriegsb. Spanische Reuter, Balcken mit Querhöltzern. *Fortif.* cheval de Frise, herisson.

Ostry. 1) scharf, schneidend. 2) scharf, beissend als Pfeffer. 3) scharf, schneidend als ein Wind. 4) scharf, gut, von den Sinnen. 5) scharf, streng. 6) Meßk. scharf, spitzig als ein Winckel. 1) tranchant, taillant, aigu, pointu. 2) mordant, piquant, acre, fort comme du poivre. 3) aigu, rigoureux, perçant, violent, *en parlant du froid*. 4) aigu, fin, subtil, pénétrant, perçant, fort bon, comme un sens. 5) rigide, rigoureux, sévére, rude. 6) *Géom.* aigu, comme un angle. § 1) ostry w dłuż, ostry na brzuszcu, na końcu; ostra szabla, ostra igła. 2) ostry ocet; pieprz. 3) ostra zima, ostry wiatr. 4) ma nos, wzrok ostry; cieńki i ostry węch; dowcip, rozum to ostry. 5) ostra kara; list ostry; ostre życie. 6) narożnik ostry; węgieł ostry.

na ostre gonić, vid. *ostrzem grać*.

* Ostrych ziele, *vid.* Ostrzyca.

Ostryga. eine Auster. huitre.

Ostrze. 1) die Schneide. 2) Stachel-Wehr, Friesische Reuter. 1) fil, tranchant, taillant. 2) herisson, barriére armée de pointes. § 1) ostrze noża; nad ostrzem iest tylec; gdzie błyśnie iego miecza ostrze. 2) ostrze i kobylenie spuszczono.

ostrzem grać; *na ostre gonić*. auf Tod und Leben gehen. combatre à fer émoulu, à outrance. § gdzie radzi ostrzem graią, śmierć taniec zawodzi.

Ostrze, *adv.* fig. scharf, strenge. à la derniére rigueur, rigoureusement.

tak ostrze się to rozumieć nie ma. man muß dieses nicht so genau nehmen. on n'y regarde pas de si près.

Ostrzę, *y*, *ył*. 1) schärfen, scharf machen. 2) schärfen, bessern als den Verstand. 3) schärfen als eine Strafe. 4) ergrätzen, erbittern. 5) schärfen den Geschmack; Apetit machen. 1) éguiser, afiler, afuter, passer. 2) éguiser, cultiver, ouvrir, rendre plus aigu & plus subtil. 3) donner

3) donner une loix plus févere. 4) aigrir, irriter, animer. 5) éguifer, faire, exciter, réveiller le goût, l'apetit. § 1) oftrzyć noż. 2) rozum to oftrzy; ta wodka oczy oftrzy. 3) oftrzyć karę. 4) oftrzyć gniew fwoy przećiw komu; oftrzyć co słowy. 5) oftrzył fobie gardło rydzem na niewinne piwo; oftrzył zęby, fmak na tę potrawę.
to mu oczy oftrzy. das ſticht ihm in die Augen; das macht ihm das Maul wäſſrig. cela lui fait venir l'eau à la bouche.
oftrzyć śię. 1) ſcharf werden. 2) ſich ſchärfen, ſich beſſern. 1) devenir plus aigu. 2) s'éguifer, devenir plus aigu & plus fubtil; fe cultiver. § 1) na tey ofelce fzczyżoryk śię nie oftrzy. 2) z biblioteki śię zwykł dowćip oftrzyć i polerować do wfzelkiey polityki; oftrzy śię ztąd pamięć i rozum poleruie.
Oftrzegam, *v. m. F. oftrzegę.* *1) warnen. 2) ſich etwas vorbehalten. 1) avertir, admonêter. 2) fe referver qu. ch. § *1) oftrzegł (przeftrzegł) mię w tym. 2) bezpieczeńftwo fobie oftrzedz; oftrzegali fobie to ftany.
*Oftrzeia, Oftryga. eine Auſter. huitre.
Oftrzek, *g. oftrzka.* die Schneide. tranchant, taillant. § oftrzek niewyoftrzony; oftrzkiem mię ćiął.
oftrzkiem trzeba przyłożyć, rozftrzygnąć. man muß es mit dem Degen ausmachen. il en faut venir épée tirée; il faut mettre la main à la ferpe.
Oftrzenie. eig. u. fig. die Schärfung, das Schärfen. *prop. & fig.* éguifement; l'action d'éguifer. § oftrzenie noża, rozumu.
Oftrzefzowo. Schildberg, Stadt in Schleſien. Schildberg, ville de Silefie.
Oftrzew, *g. oftrzewia,* oftrew. Krahn-Leiter, Leiter-Baum, Balcken dadurch hölzerne Sproſſen geſchlagen ſeyn. échellier, rancher, pié de bois traverfé de chevilles ou de rances qui fervent à monter en haut.
oftrzew, pień herb. Wappenk. 1) Schafft oder Stamm eines Baumes mit fünf abgehauenen Aeſten. 2) f. Nieczuia. *Blaf.* 1) tige ou flèche d'arbre avec cinq neuds coupez. 2) *v.* Nieczuia.
oftrzwie. Kriegsb. Spaniſche Reuter. *Fortif.* hériffon, cheval de Frife; barriére armée de pointes, de fer ou de bois.
Oftrzyca ziele. (*aparine*) Klebkraut, Bettler-Läuſe. grateron, aparine.
oftrzyca druga, turza trawa. (gramen arundinaceum) Art von Gras. efpèce de laiche ou de chiendent.
Oftrzyćiel. Schärfer, Schleifer. éguifeur, émouleur.
Oftrzydz co, *F. oftrzygę, oftrzygnę.* mit der Scheere beſchneiden, beſcheeren. tondre, couper avec les cifeaux.
Oftrzyga, *vid.* Oftryga.
Oftrzyż, ptak wodny. Fiſch-Aar, Meer-Adler. biévre, *m.* un aigle de mer.
oftrzyż wonny, cyperfki korzeń, gałgan dziki, kofzykowe ziele. (cyperus) wilder Galgan, Cyper-Wurtzel. fouchet, jonc anguleux.
oftrzyż Indyyfki, fzafranica, żołćień. (cyperus Indicus) Gilbwurtz, Gelbſucht-Wurtz, Curcumey. fouchet des Indes, de Malabar ou de Babilone; curcuma.
Oftrzyżek, *g. oftrzyżka;* to co ftrzyżeniem ućięto. Abſchneidſel, was mit einer Scheere abgeſchnitten iſt. rognure, morceau qu'on a coupé avec les cifeaux.
Oftrzyżenie. Beſchneidung mit der Scheere. tonfure; l'action de couper avec les cifeaux.
Oftrzyżony. beſchoren. rafé, tondu, coupé avec les cifeaux.
Oftudzam co, *v. m. F. oftudzę.* abkühlen. faire devenir froid; rendre moins chaud.
oftudźić śię. 1) ſich abkühlen. 2) nachlaſſen, erkalten. 1) fe refroidir, devenir moins chaud. 2) fe refroidir, diminuër, ralentir. § 1) nie oftudźiła śię polewka. 2) prętko śię afekt iego oftudźił.
Oftudzony. } abgekühlt, kalt geworden.
*Oftydły. } tiéde, refroidi, devenu
*Oftychły. } froid. § weź ze ftołu
Oftygły. } potrawy oftygłe; żelazo oftygłe.
Oftygnąć, *F. oftygnę.* 1) kalt werden als eine Speiſe. 2) nachlaſſen, erkalten. 1) fe refroidir, devenir froid. 2) s'atiédir, fe refroidir, fe diminuër, s'adoucir. § 1) potrawa oftygła. 2) oftygł gniew iego; iuż ta miłość oftygła.
Ofuch. Honig-Zwieback, harter Honig-Kuchen. bifcuit de miel; gâteau fort dur fait de farine, de miel & d'épices.
Ofufzam, *v. m. F. ofufzę.* 1) abtreigen; abtrucknen. 2) fig. dünne machen, ſchwächen, mindern. 1) fécher, rendre fec, tarir, rendre aride. 2) tarir, épuifer, diminuër, ôter un peu. § 1) wiatry role i pola ofufzyły. 2) ma fpofoby iako ofufzać złoto i śrebo tak czefto do ich fzkatuły fpływaiące.
ofufzać komu złotą powodź. einem den Beutel fegen. preffer l'éponge à qu.
ofufzać zrzodło nierządow. die Quelle der Unord-

Unordnung verstopfen. tarir la source des desordres.
Osutka. 1) Sommer-Sprossen, Leber-Flecken. *2) Masern. 1) lentilles, *f. plur.* taches de rousseur qui viennent au visage. *2) rougeole.
Osuwam, *v. m. F. osunę.* eig. u. fig. bedecken, belegen. *prop. & fig.* remplir, couvrir de. § złotem, pieniędzmi ten występek osunął; drzewa brzegi osuły.
Osuty. beleat, bedeckt. rempli, couvert. § brzegi drzewami osute.
Oświadczam, *v. m. F. oświadczę.* 1) bezeugen. 2) angeben. 3) erklären. 1) témoigner, faire paroitre, faire éclater; faire voir. 2) déferer, acuser, dénoncer. 3) déclarer, faire savoir, faire connoitre. § 1) oświadczyć komu wszelaką ludzkość i przyiaźń. 2) oświadczył zaboy. 3) oświadczył swoię wolą.
oświadczyć się. bezeugen, betheuren. protester; faire sa déclaration de qu. ch; se déclarer. § oświadczam się przed Bogiem, u prawa.
oświadczał mu się, że go nigdy nie odstąpi. er hat ihm betheuret, daß er ihn niemahls verlassen wollte. il lui a protesté de ne l'abandonner jamais.
Oświadczanie, oświadczenie. Bezeugung, Versicherung, Betheurung. témoignage, *m.* protestation, déclaration. § wyszedł przećiw niemu z wielkim oświadczeniem czći i poszanowania; uczynił przyiaźni i życzliwośći swoiey oświadczenie.
oświadczenie urzędowne. 1) Vorstellung der Zeugen. 2) gerichtliche Protestation, öffentliche Bezeugung. 1) production des témoins. 2) protestation; déclaration qu'on fait devant le Juge.
Oświadczony. bezeugt. temoigné, déclaré. § oświadczona mi przyiaźń.
Oświecam, *F. oświecę.* 1) erleuchten, hell machen. 2) einen Blinden sehend machen. 3) erleuchten, bekehren. 1) illuminer; donner du jour; éclairer; faire clair; faire entrer le jour dans; rendre clair. 2) rendre la vuë à un aveugle. 3) éclairer, illuminer; convertir; donner des connoissances & des lumiéres à l'esprit. § 1) słońce to mieysce przez cały dźień oświeca: oświećić izbę świecami. 2) Zbawićiel ślepych oświecał (wzrok niewidomym przywracał). 3) Bog tego grzesznika oświećił.
oświecaiący. erleuchtend. illuminatif, qui a la vertu d'éclairer.
*Oświęcam, *v. m. F. oświęcę,* Poświącam. weihen. consacrer.
Oświecanie, Oświecenie. 1) Erleuchtung vom Licht. 2) die göttliche Erleuchtung; Bekehrung. 1) illumination, l'action d'éclairer. 2) illumination, conversion, lumiére, vuë, connoissance, ouverture. § 1) niemasz oświecenia większego iako od słońca. 2) według chrześćiańskiego oświecenia; oświecenie w rozumie.
oświecenie oczu; przeyrzenie po ślepoćie. erlangtes Gesicht nach einer Blindheit. éclaircissement de la vuë après un aveuglement.
Oświećićiel. Erleuchter. celui qui éclaire.
Oświecony. 1) erleuchtet, hell gemacht. 2) erleuchtet. 1) illuminé, éclairé. 2) illuminé, éclairé, qui a des lumiéres particuliéres. § 1) oświecona izba. 2) tak wiele oświeconych ludzi; ma dowćip lepiey oświecony od ludu pospolitego.
Jaśnie Oświecony Książę. Durchlauchtigster Fürst. Monseigneur; Illustre Prince.
Oświta, *F. oświtnie.* es tagt, der Tag bricht an. le jour paroit; il fait jour, le jour se fait; le jour commence à poindre. § skoro nam oświtło; iuż dźień oświtnął.
Oswobodzenie. Befreyung. délivrance, afranchissement, redemption.
oswobodzenie żałoby. gerichtliche Lossprechung, Absolution. absolution, sentence par la quelle on est déclaré innocent.
Oswobodźić kogo od czego, *F. oswobodzę.* befreyen. dégager, délivrer, redimer, sauver, recourir.
oswobodźić się. sich befreyen. se redimer, se délivrer.
Oswobodzony. befreyt. afranchi; qui a été délivré de quelque mal.
Osycham, *v. m. F. oschnę.* 1) abtrocknen; trocken werden. 2) fig. vergehen, sich verlieren. 1) se sécher, devenir sec; se dessécher. 2) *fig.* s'evanoüir, passer, disparoître. § 1) oschło na dworze; oczy mu ieszcze nie oschły. 2) partya przećiwna z swoim oschła kandydatem; oschła ta nadzieia.
osechł na nadziei. er hat alle Hoffnung verlohren. il a perdu toute son espérance.
Osyp, *f. vid.* Osep.
Osypka, *vid.* Ospa.
Osypuię, *v. m. F. osypię.* eig. u. fig. beschütten. *prop & fig.* verser, repandre, acumuler autour; couvrir, remplir.
osypać; osypać się. ausfahren, ausschlagen, als Blattern auf der Haut. naître, venir comme les pustules sur la peau. § osypa-

§ osypała mu gęba; wargi mu się osypały.
Osypanie warg. Schwämmchen; Ausschlag auf den Lippen und im Maul. des élevures sur les lèvres & dans la bouche.
Oszadziały. bereift. couvert de frimas.
Oszadzieć, *F. oszadźieię.* bereifen. blanchir de gélée blanche. § broda mu oszadziała; drzewa oszadźiały.
Oszańcować, *F. oszańcuię.* umschantzen. retrancher un champ. § oszancować wieś, oboz.
oszańcować się. sich verschantzen. se retrancher, se terrer, se terrasser.
Oszarpaniec, *g. oszarpańca.* abgerissener Kerl. celui qui porte un habit qui s'en va en loques.
Oszarpany. abgerissen, zerlumpt, zerrissen von Kleidern. loqueteux; couvert, habillé de haillons, de méchans habits.
Oszczędam, *v. m F. oszcządnę.* sparen. ménager, épagner, user avec reserve, avec épargne; user d'économie. § oszcząday wczas, *prov.* oszcząday gotowego, lepiey niż szukać nowego, *prov.*
Oszczędanie, Oszczędnienie. das Sparen. l'action d'épargner, de ménager.
Oszczędnie, Oszczędliwie, *adv.* sparsam. avec épargne, frugalement. § oszczędnie zebrał, chował.
Oszczędność. Oszczędliwość. Sparsamkeit. épargne; le ménage, frugalité. § oszczędność wielki dochod; szczodrość mieszay z oszczędnośćią.
Oszczędny. Oszczędliwy. sparsam; ein Sparsamer. ménager; qui épargne, qui a de l'économie; frugal. § oszczędny na male przestawa; oszczędny wie gdźie i komu dać.
oszczędna niewiasta. eine Sparerin. une ménagére, fille ou femme qui épargne.
Oszczek. das Bellen, Anbellen. l'aboïement d'un chien. § ogromny zwierz na oszczek drobnego nie dba szczeniuka.
Oszczenić śię, *F. oszczenię śię.* hecken, setzen, werfen, junge Hunde, Wölfe u. d. g. chienner; mettre bas; faire de petits chiens, de petits loups &c.
Oszczep, *g. a.* 1) Eisen am Spieß. 2) Spieß, Lantze. 1) fer, pointe de pique, de lance. 2) pique, lance.
oszczep łowczy. Jäger-Spieß, Fang-Eisen. épieu de chasseur.
Oszczepisko. Stiel, Schafft am Spieß. le fût, le bois d'une pique.
Oszczepnik. Lanzierer, Pikenier, Soldat der mit einem Spieß versehen ist. lancier, piquier, soldat armé d'une pique.

*Oszczerca, szyderz. Spötter, Zahnblöcker. moqueur, qui se moque, qui montre les dens jusqu'aux oreilles.
Oszczerzam się, *F. oszczerzę.* oszczerzam zęby, die Zähne weisen, blöcken. montrer les dents en rechignant, en riant; rire du bout des dents.
Oszczerzanie. das Blöcken der Zähne. l'action de montrer les dens, d'ouvrir la bouche jusqu' aux oreilles.
Oszemłać, *F. oszemlę.* 1) benagen. 2) hin und wieder auszupfen. 1) roder, ronger autour. 2) dépiler, éfiler; arracher le poil ça & là. § 1) gąsienica oszemłała (ogiodała) ten listek. 2) oszemiał żydowi brodę.
Oszkaradźić co, *F. oszkaradzę.* heßlich machen, vorstellen. défigurer, enlaidir; rendre laid.
*Oszlachćiam, *v. m. F. oszlachćię.* 1) adeln. 2) bemänteln, beschönigen. 1) anoblir, faire noble. 2) colorer, plâtrer. § 1) mąż żonę oszlachćia.
Oszłoch, oszloch nagi źiele, *vid.* Sniedek.
Oszpećić co, *F. oszpecę*, Oszkaradźić. heßlich, ungestalt machen. enlaidir.
Oszpecenie, Oszkaradzenie. 1) Ungestalt, Heßlichkeit. 2) Schimpf, Schande. 1) diformité, enlaidissement. 2) deshonneur, honte.
Osztakietować, *F. osztakietuię.* verpallissadiren. palissader un endroit. § osztakietować oboz.
osztakietować się. sich verpallissadiren. se palissader, se fortifier de palissades.
Oszukanie. Betrug, Betrügerey. tromperie, tricherie, trigauderie, supercherie.
Oszukiwacz. Betrüger. trompeur, fourbe, tricheur, séducteur, fripon, imposteur.
Oszukiwam, *v. m. F. oszukam.* betrügen. tromper, fourber, frauder, tricher, trigauder, duper. § barzo mię oszukał.
oszukać się w czym albo na czym. sich worinnen betrügen. se tromper, s'abuser en qu. ch.
Oszust. Betrüger. trompeur, tricheur, trigaudeur.
Oszwabić kogo, *F. oszwabię.* 1) betrügen, prällen. *2) berauben, arm machen, s. Ogołoćić. 1) tromper, fourber, tricher qu. *2) apauvrir qu. *v.* Ogołoćić.
Oszydźić kogo, *F. oszydzę.* verspotten, verhöhnen. se joüer, se moquer de qu.
Ot, *vid.* Oto.
Otaczam, *v. m. F. otoczę.* umzingeln, umgeben. entourer, environner. § nieprzyiaćiele nas otoczyli; otoczyć miasto murem, wałem.

otoczyć oko łzami. das Auge mit Thränen benetzen. avoir les larmes à l'oeil.

Otarćie. 1) Abwischung. 2) aufgeriebene Wunde. 1) l'action de torcher, d'essuier, de nettéier en frotant. 2) écorchure, petit endroit de peau ecorché.

Otarty. abgewischt. qui est torché, nettéié, froté.

Otchłań, *f.* 1) Abgrund, Tiefe, Kluft. 2) Vorhölle. 1) abime, *m.* goufre, *m.* 2) la porte, l'entrée, les bords de l'enfer. § 1) otchłań wielka miedzy zbawionemi i potępionemi. 2) otchłań piekielna albo okno piekielne, przypiekle.

otchłań starego zakonu; więźienie dusz dobrych, prypiekle od Pana Chrystusa zepsowane. Vorhölle, Behältniß der Väter des Alten Testaments vor Christi Ankunft. les limbes des Péres; endroit où étoient les Patriarches avant la venuë de Jésu-Christi.

otchłań dusz dźieći nieochrzconych. Behältniß der Seelen der ungetauften Kinder. les limbes des enfans.

Otchnąć kogo, *F. otchnę.* mit einem üblen Hauch anhauchen. soufler contre qu. une haleine empestée; empester qu. avec son soufle.

Otchnienie. Anhauchung. boufée empestée; l'action de pousser une haleine empestée.

Otchniąny, otchniony. angehaucht. touchée d'une haleine empestée.

Otępieć, *F. otępieię.* 1) stumpf werden. 2) nachlassen, kaltsinnig werden. 1) s'émousser; perdre sa pointe, le taillant. 2) s'émousser, ralentir, refroidir. § 1) noż wcale otępiał. 2) poki ochota nie otępieie.

Otępiały. 1) stumpf. 2) stumpf, kaltsinnig, langsam. 1) émoussé, qui n'a point de pointe ou de tranchant. 2) hebété, refroidi, lent, pesant.

Otiu haha hahu, *interj.* Hehe, Jäger-Geschrey beym Hetzen. hu; ty a hillaut; valecy, *voix de chasseur pour forhuer les chiens.*

Otłaczam co, *v. m. F. otłoczę.* um etwas einknöten, eindrücken, einstopfen, eintreten. fouler, presser autour de. § otłocz płonkę wsadzoną; otłoczył źiemię koło płonki wsadzoney.

Otłuczony. gestampft, ausgehülset in der Mühle. pilé, écossé au moulin.

Otłuk. 1) Brach-Acker, Brach-Feld. 2) ein Taugenichts; der zu nichts zugebrauchen ist. 1) guéret, jachere, terre qui se répose quelque tems. 2) un vaurien, un zero; celui qui n'est bon ni à rôtir, ni à bouillir.

Otłukam źiarno, *F. otłukę.* stampfen, die Hülsen abstossen in der Mühle. batre, monder; piler avec des pilons au moulin, ôter la peau en pilant.

Otłukanie źiarn. Stampfung, Abhülsung in der Mühle. l'action d'écosser, de piler quelque grain au moulin.

Otłuszczam co, *v. m. F. otłuszczę.* 1) fett machen ein Gericht. 2) fettig machen, mit Fett beschmieren. 1) graisser, engraisser, assaisonner avec du gras; faire gras une viande. 2) engraisser; salir avec de la graisse.

Otłuszczenie. 1) das Anmachen mit Fett. 2) Fett-Fleck. 1) assaisonnement avec du gras. 2) tache de graisse.

Oto, ot, *interj.* da; da hast du. voilà; voici; en voilà. § otoż go masz; otoż masz; ot są pieniądze.

otoż to na to wychodźi. siehe da läuft es hinaus. voilà où aboutit cela.

otoż masz; oto masz, otoż tobie. da hast du es; das ist vor dich. en voilà pour toi; tenez voilà qui est pour vous.

oto iest. da ist er. le voilà; voilà cet homme; le voici lui même.

otoż iestem. da bin ich. me voici.

oto idźie precz. da gehet er weg. le voilà qu'il s'en va.

oto ten. hier dieser. celui-ci.

Otoczenie. Umzinglung, Umgebung. l'action d'entourer; environnement.

Otoczony. umzingelt, umgeben. entouré, envirronné, ceint.

Otoczyna. Anat. das Zwerch-Fell, oder Brust-Fell. *Anat.* le diaphragme.

Otoczysty. umgebend, umfassend. qui entoure, qui envelope.

fartuch otoczysty. eine breite Schürtze die um den Leib gehet. tablier fort large qui entoure tout le corps.

** Otoczyświat. das grosse Welt-Meer. l'Ocean, la mer qui environne toute la terre.

Otok. 1) Eiter. 2) Mathem. Peripherie. 1) sanie, pus, matiére. 2) *Matém.* periferie. § 1) otokiem podeszła rana.

Otoli, *obs. vid.* Atoli.

** Otomański. Türckisch, Ottomannisch. Otoman, Turc qui regarde les Turcs. § Otomańska Porta.

Otrącam, *v. m. F. otrącę.* * 1) stossen, rennen mit dem Kopf an etwas. 2) lindern, mildern, benehmen als einen herben Geschmack. 1) heurter, donner contre. 2) adoucir, radoucir, modifier, rendre plus doux. § * 1) otrąćił głowę, nogę (uderzył śię głową, nogą) o drzewo.

2) otrąćić

2) otrąćić miod korzeniami, kwaśik napoiu cukrem; grube tego dźikiego narodu otrąćił i ułagodźił obyczaie.

Otrącanie, Otrącenie. eig. u. fig. Linderung, Milderung. *prop. & fig.* adoucissement, radoucissement.

Otrębiasty, Otrębisty. den Kleyen gleich. qui ressemble au son.

otrębisty, Otrębny, } otrąb pełny. voll Kleyen. plein de son.

Otrębuię co, *v. m. F. otrąbię.* ausblasen, beym Trompeten-Schall etwas verkündigen. trompetter qu. ou qu ch; crier à son de trompe; publier quelque chose à son de trompe.

Otręby, *plur.* Kleyen. du son.

otręby na głowie Kopf-Schuppen, Haupt-Grind. écailles, *plur. f.* crasse de la tête; teigne, galle qui vient à la tête.

poślednie otręby. grobe Kleyen. bran de son.

Otręt. das Aufreiben; Frattigkeit; Verletzung vom Reiben oder Drucken. écorchure, endroit écorché sur la peau. § otręt nogi.

otręt w zadku. der Ars-Wolf. loup, écorchure qu'on gagne d'un long chemin à pié ou à cheval.

*Otrocki. Manns-. d'homme. § suknia otrocka; kożuch otrocki.

Otrok. 1) Manns-Person. 2) Art von Jäger-Netzen. 1) homme. 2) sorte de rets de chasse. § *1) trokow (mężczyzn) i kobiet tam było. 2) otroki rozstawiać.

Otruć, *F. otruię.* eig. u. fig. vergifften. *prop. & fig.* empoisonner, envenimer. § iabłkiem go otruł; kray ten tą otruł nauką.

Otrućie. Vergifftung. empoisonnement, action d'empoisonner.

Otruty. vergifftet. empoisonné, envenimé. § otruty miłością.

Otrząsam, *v. m. F. otrząsnę.* abschütteln, abschlenckern. sécoüer, faire tomber, faire sortir; remüer, agiter pour faire tomber. § otrząsnął pierśćień z palca; otrząśniy kurzawę z kapelusza; otrząśniy owoc z drzewa.

otrząsnąć iarzmo z śiebie. das Joch abschütteln. secoüer le joug.

otrząsnąć śię. 1) abschütteln, sich schütteln. 2) sich erschüttern als auf einem Pferde. 3) sich zur Wehre setzen, sich widersetzen, sich wehren; abwerfen, abschütteln als das Joch. 1) se secoüer; se secouër soi même. 2) soufrir le cahotage d'un coche, le secoüement d'un chariot, d'un cheval. 3) s'oposer, resister, faire resistance; se dégager, s'arracher, se délivrer par force de la servitude, de l'oppression. § 1) pies z wody śię otrząsa. 2) otrząsnął śię na woźie, na koniu. 3) darmo mi śię raz otrząsał, przyśiodłałem go; otrząsnął śię z niewoli, z iarzmá.

Otrząśnienie. 1) Abschüttelung. 2) Erschüttrung als auf dem Pferde. 1) secoüement, agitation par laquelle on fait tomber qu. ch. 2) cahot; le cahotage; secouëment d'un coche, d'un cheval. § 1) po otrząśnieniu owocu, zbierać go trzeba. 2) na koniu dla otrząśnienia ieźdźić śię boi.

Otrząśniony. abgeschüttelt. sécoüé, tombé après un secoüement.

Otrzezwieć, Otrzezwieć śię, *F. otrzezwieię*; roztrzezwieć. nüchtern werden. se desenivrer; desenivrer; perdre l'ivresse; dessaouler. § otrzezwiał po piiaństwie.

Otrzeźwić kogo, *F. otrzezwię.* nüchtern machen. desenivrer, ôter, dissiper l'ivresse à qu.

Otrzeźwienie. 1) das nüchtern werden. 2) Stärckung. 1) état de celui qui s'est desenivré. 2) rafraichissement; remède confortatif. § 1) żałował tego po otrzezwieniu.

Otrzeźwiony. der nüchtern geworden ist. quelqu'un qui s'est desenivré.

Otrzymawam, Otrzymuię, } *v. m. F. otrzymam.* 1) erlangen, erhalten. 2) bekommen, erhalten als Geld. 3) haben, leiden als Schaden. 1) obtenir, avoir ce qu'on demande. 2) recevoir, toucher son argent. 3) recevoir, avoir soufrir une perte. § 1) otrzymał ten urząd. 2) otrzymał listy, pieniądze. 3) otrzymał szkodę, szwank, pożytek; otrzymał gorę nad nim.

otrzymać plac, pole. das Feld behalten. remporter la victoire; demeurer maître du champ de la bataille.

otrzymać śię. 1) sich bey etwas erhalten. *2) sich enthalten von etwas. 3) sich aufrecht halten. 1) maintenir qu. ch; se soutenir dans qu. ch. 2) se contenir, se retenir de qu. ch. 3) se soutenir, avoir assez de force pour se tenir debout. § 1) nie otrzyma śię przy tym urzędźie. 2) ledwie śię od tego atrzymać (wstrzymać) mogłem. 3) ledwie śię chory na nogach, na stołku otrzymać może.

Otrzymanie czego. Erhaltung. l'action de recevoir; obtention. § pyszny po otrzymaniu tak znacznego urzędu.

Otrzymany. erhalten, bekommen. receu, obtenu.

Otucha. 1) Muth, gute Hoffnung. 2) gutes Anzeichen. 1) courage, *m.* bonne espéran-

espérance. 2) bon signe; bon présage; présage heureux. § 1) mam, daię, tracę otuchę; dobrą otuchą od niego zachęcony; dodał mi otuchy. 2) otucha to szczęścia moiego.

Otulam, *v. m. F. otulę.* 1) warm halten, umhüllen. 2) ein Glied erwärmen. 1) couvrir, enveloper le corps contre le froid. 2) échaufer un membre. § 1) otulić ciało ciepłym przyodziewkiem. 2) otulić żołądek.

otulić się. sich warm halten; sich einhüllen, sich einwickeln wider die Kälte. être couvert, se couvrir, se ramparer, s'emmailloter, se garnir contre le froid. § otulić się płaszczem, ciepłym przyodziewkiem.

Otulenie. 1) Einwicklung, Verwahrung wider die Kälte; warme Kleider. 3) Erwärmung des Magens. 1) l'action de s'enveloper, de se vêtir contre le froid; vêtement contre le froid. 2) l'action d'échaufer un membre. § 1) otulenie ciała; w ciepłym otuleniu na surowe wychodzi powietrze. 2) zagrzanie albo otulenie żołądka.

Otulony. wider die Kälte eingewickelt. couvert, envelopé contre le froid.

Otwardniały na co. hart, abgehärtet zu etwas. dur, endurci à qu. ch.

Otwardnieć, *F. otwardnieię.*
Otwardzieć, *F. otwardzieię.* } sich abhärten. s'endurcir, se durcir, devenir dur, s'acoutumer à qu. ch. de dificile. § otwardniał na wszystkie trudy.

Otwarty, 1) offen, aufgemacht. 2) offen, offenbar. 3) offenherzig. 1) ouvert qui n'est pas fermé. 2) ouvert, déclaré, manifeste. 3) ouvert, sincère, candide. § 1) izba otwarta. 2) woyna otwarta; pokoy się taki mało co od otwartey umyka woyny. 3) umysł otwarty.

otwarte pole. offnes Feld, das nicht mit Bäumen bewachsen ist. païs ouvert; rase campagne.

Otwieralnia. Ort, wo man eine Maschine aufmachen kan. endroit où l'on ouvre une machine. § otwieralnia u skrzyni rurmusowey dla chędożenia.

Otwieram, *v. m. F. otworzę.* 1) aufmachen. 2) entdecken, offenbaren seine Gedancken. 1) ouvrir. 2) découvrir, déclarer, faire connoiter, dire ses pensées à qu. § 1) otworz izbę, okno, skrzynię, cyrkiel, tabakierkę. 2) zdanie, myśli moie otwieram Was Panu.

otworzyć się. 1) sich öffnen, sich aufthun. 2) sich einem anvertrauen. 1) s'ouvrir. 2) s'ouvrir, se découvrir, ouvrir son coeur à qu. § 1) drzwi się otworzyły. 2) otworzyłem mu się.

otworzyć ludziom oczy; otworzyć gęby ludzkie na się. sich ins Gerede bringen. faire parler de soi; faire parler le monde.

z wiosny pola się otwieraią. im Anfang des Frühlings wird das Feld vom Schnee befreyt. au printems la campagne commence à se découvrir.

otworzyć komu oczy einem die Augen öffnen. déciller, ouvrir les yeux à qu.

Otwieranie, otwarzanie. das Aufmachen, Oeffnung, das Aufgehen. ouverture, l'action d'ouvrir.

drzwi na dwor maią otwierania; na dwor się otwieraią. die Thüre gehet heraus auswärts auf. la porte s'ouvre par dehors.

Otwor.
Otworzenie.
Otworzystość. } 1) Oeffnung. 2) Mündung eines Geschützes, Weite eines Laufs. 1) ouverture, fente, le vuide, le jour qu'on fait dans qu. ch. 2) le calibre, la largeur de la bouche d'un canon. § 1) otworzystość uczynić w boku; otworzystość nozdrzy. 2) ta armata ma otwor na trzyfuntową kulę.

otworem, adv. offen; nicht zugeschlossen. ouvert, tout arriére; à gueule bée. § dom otworem zostawił; zostaw izbę otworem.

drzwi otworem stoią. die Thüre stehet sperrweit offen. la porte est toute arriére ouverte.

drzwi otworem zostawił. er hat die Thüre aufgesperrt gelassen. il a laissé la porte entrebâillée, tout ouverte.

Otworzony. aufgemacht, offen. ouvert, qui n'est pas fermé.

Otworzyście
Otworzysto } otworem. 1) offen, nicht verschlossen. *2) sichtbarlich, offenbar. 3) offenherzig. 1) exposé; à découvert, sans étre enfermé. 2) oculairement, à vuë d'oeil, ouvertement. 3) à la franquette, à nud, nuëment, ouvertement, sans déguisement. § 1) wszystkie rzeczy tu otworzyście leżą; wszystko w izbie twoiey otworzyście. *2) otworzyście (iawnie, oczywiście) to uczynił. 3) otworzyście ci powiem.

Otworzystość, *vid.* Otwor.

otworzystość, szczerość. Offenhertzigkeit, Freymüthigkeit. ouverture; ouverture de coeur, franchise.

Otworzysty. 1) das aufgehet, das sich aufmachen läßt. 2) offen, unverschlossen oder unbedeckt. 3) frey, offen, wenig mit Bäumen besetzt. 4) offenhertzig. 1) qui s'ouvre; facile à ouvrir. 2) ouvert, décou-

découvert; qui n'est pas enfermé ou couvert. 3) ouvert, ras, découvert, plain, où il n'y a pas beaucoup d'arbre. 4) ouvert sincère, franc. § 1) pierścień otworzysty 2) drzwi otworzyste, (otworzone). 3) w polu rownym i otworzystym. 4) otworzysty to człowiek, umysł.

otworzysty wiatrom. luftig; da die Luft durchstreichet. exposé au vent; qui est en bel air.

Otykam, *vid.* Obtykam.

Otylia, komonica swoyska, lipka, przytulia, nostrzek mały. (*melilotus communis*) edler Stein-Klee. du melilot.

Otyłość. Leibes-Fettigkeit. obesité; ou grosseur du corps, le trop d'embonpoint.

Otyły. dicke, fett, starck, wohl bey Leibe. gros, gras, replet, puissant.

otyła to osoba. das ist eine starcke, dicke Person. c'est une puissante personne.

Ouzdać, *F. ouzdam.* zäumen ein Pferd. brider, emboucher un cheval.

Ouzdany. gezäumet. bridé.

Ow, Owen, *g. owego.* jener; jener da. celui-là; ce, celui. § ow Pan, owa Pani, owo dziecię; owey kobiety pytay; owo kup sobie.

albo to albo owo; lub to lubo owo; bądź to bądź owo. entweder dieses oder jenes. soit qu'il en soit.

ow, adv. *vid.* Owo.

*Owa, *conj.* aza. oder, ein Frage-Wörtchen. est ce que? ou bien, *particule qui sert à interroger.* § owa nie byłem?

owa nie mowiłem że się to stanie? habe ich es nicht gesagt, daß es geschehen wird? n'ai-je pas dit que cela seroit.

**owa zgoła; krotko mowiąc.* kurtz zu sagen. en un mot.

Owad. Ungeziefer. un insecte.

Owąd, *vid.* Zowąd.

Owak, Owako, *adv.* anders, auf eine andere Art. autrement; de l'autre sorte; d'une autre maniére; de l'autre façon. § ten tak, ten owak, *prov.*

czy tak, czy owak? so oder so? de cette façon ou de l'autre? comme ceci ou comme cela?

ani tak, ani owak. weder so noch so. ni de cette maniére ni de l'autre.

Owaki. auf jene Art gemacht. fait de l'autre maniére.

Owata. Meßk. ein Oval. *Géom.* un ovale; une figure ovale.

Owca. ein Schaaf. une brebis. § stado owiec?

iedna owca parszywa wszystko stado zarazi. ein räudig Schaaf verdirbt die ganze Heerde. une brebis galeuse gâte tout le troupeau.

Owcug, chłopiec do botow. Stieffel-Knecht. valet de botes; un tire-botes; ce qui sert à tirer les botes.

Owczarnia. Schaaf-Stall, Schäferey. bergerie.

zamknąć wilka do owczarni. den Bock zum Gärtner machen. donner les brebis à garder au loup; enfermer le loup dans la bergerie.

Owczarny. zum Schaaf-Stall gehörig. de bergerie.

owczarne bydło. Ziegen, Schaafe, Schöpse; Schaaf-Vieh. moutonnaille.

Owczarz. Schäfer. berger.

Owczarski. Schäfer-. de berger, qui est de berger.

Owczy. Schaafs-. de brebis. § owcza skora; owcze bobki.

owcza sadzawka. Schaaf-Schwemme. un gué ou abreuvoir où l'on méne boire les brebis.

Owdowiałość. Wittwen- oder Wittwer-Stand. la viduité, le veuvage d'une femme; le veuvage d'un mari.

Owdowiały. 1) verwittwet. 2) *fig.* beraubet eines Beschützers, verwayset. 1) veuf; qui a survecu à sa femme, ou à son mari. 2) *fig.* veuf, privé d'un protecteur. § 1) owdowiałą po tak zacznym mężu darmo cieszyć małżonkę. 2) Polska po tym wielkim krolu w owdowiałym teraz stanie.

Owdowianie. der Anfang des Wittwen- oder Wittwer-Standes. le commencement du veuvage.

Owdowieć, *F. owdowieię.* zum Wittwer, oder zur Wittwe werden. devenir veuf ou veuve.

Owdowienie. der Wittwer- oder Wittwen-Stand. le veuvage.

Owdzie, *adv.* 1) da, an diesem Orte. 2) dahin, dahinwärts. 1) là; en cet endroit là. 2) de ce côté la; vers cet endroit là.

tu i owdzie. hier und dort. çà & là.

Owędy, *adv.* da hindurch; daselbst durch, dort durch, hierdurch. par là, par cet endroit.

Owen, *vid.* Ow.

Owieczka. ein Schäfchen. petite brebis.

owieczki, bagniątka na niektorych drzewach. Katzen-Pfötchen, Würstchen auf einigen Bäumen. chats, chatons qui naissent sur quelques arbres.

owieczki, koteczki, kocia stopa, zaięcza noga. (lagopus) Katzen-Pfötchen, eine Art von Klee. pied de liévre une espèce de tréfle.

Owies, *g. owsa*. Haber. aveine. § czworaki owsa iest gatunek, zimostradny, skorżliwy, wąsatek i czarny owies.
owies na polu. Haber auf dem Felde. les avoines, *f*
Owiesek, *g. owieska*, owsik. 1) tauber Haber. 2) Herel-Fisch, Stintz ein kleiner Fisch. 1) haveron, coquiole. 2) espèce de plus petits poissons. § 1) owiesek iest w życie i pszenicy, pieką z niego chleb, gorzałkę kurzą, sieczkę sieką.
Owiewam, *v. m. F. owionę*. bewehen, anblasen. soufler contre, soufler autour, de tous côtez. § wiatr twarz mu owionął.
Owo, *vid*. Ow.
owo, *ow*, adv. 1) siehe da. 2) da hast du eins. 1) voici, voilà. 2) vous en avez un.
owom. hier bin ich. me voilà.
owoś. hier bist du. te voilà. § owośmy do usług twoich; owoście na to przyszli.
owoż iest; *owoż go mamy*. da ist er, da haben wir ihn. voilà cet homme; le voici lui même.
owo masz. da hast du eins. tenez, voilà qui est pour vous; vous en tenez; vous en avez.
Owoc. 1) Frucht eines Baums, eines Krauts. *2) ein Ey. 3) Landes-Früchte. 1) fruit d'un arbre, d'une plante. *2) un oeuf. 3) les fruits de terre. § 1) owoc drzewny; owocu wierzchołek; w tym owocu iest robak. *2) owoc (iaie) kurzy, gęsi, kaczy. 3) owoce zagonowe, ogrodowe.
rożne owoce; *frukta*. allerhand Obst-Werck. le fruitage; toute sorte de fruits.
owoc przyprawny do chowania w cukrze, *w occie*. in Zucker, in Eßig eingemachtes Obst. fruit confit par le sucre, par le vinaigre pour le garder plus aisément.
owoce rodzić, *wydawać*. Obst tragen. fructifier; porter du fruit.
Owocnica, owocu skład, schowanie. Obst-Cammer. serre, fruiterie, lieu où l'on garde le fruit.
Owocnik, owocowy przekupień. Obst-Händler. fruitier; vendeur de fruit.
Owocny, Owocowy. 1) Frucht-, Obst-; fruchttragend. 2) zum Obst gehörig. 1) fruitier. 2) de fruit. § 1) drzewo owocne. 2) szypułka owocna; owocny skład.
Owocorodny. reich an Früchten. abondant, fertile en fruits; où il y a beaucoup de fruit.
Owolniam, *F. owolnię*. wieder aufrichten, herstellen. restituer, redresser, retablir. § owolnić zawieszone prawo, albo zawieszenie prawa.
Owrąbienie, *vid*. Obrąbienie.
Owręb uię, *vid*. Obrębuię.
Owrzedziały, Wrzodowaty. blatterig, voll Geschwüre. plein d'ulcères.
Owrzedzieć, *F. owrzedzieię*. Blattern bekommen, voller Geschwüre werden. s'ulcérer.
Owrzedzienie. Geschwärung. ulcération, formation des ulcéres.
Owsianka. 1) Haber-Grütze. 2) Haber-Birne. 1) du gruau d'aveine. 2) poire des granges jaune.
Owsiany. aus Haber gemacht: Haber-. fait d'aveine. § owsiana kasza.
Owsik, *g. a. vid*. Owiesek.
Owsisko. Haber-Feld. champ semé d'aveine.
Owsowy. Haber, zum Haber gehörig. d'avoine, qui concerne l'aveine. § kłos owsowy.
*Owszeki, *adv*. zgoła, koniecznie. schlechterdings, durchaus. absolument, par tout.
Owszem; i owszem, *adv*. ja; ja wohl, ja freylich; allerdings. oui, plutôt; & même; oui certe, sans doute, oüi assurément; bien plus. § a byłeś u niego? i owszem; owszem Panie; owszem ia sam to uniosł; i owszem potrzebna to recz; i owszem to tak bydź ma.
i owszem dźiśiay odiedź. ja freylich reiset heute. partez plutôt aujourdhui.
i owszem mow. ja redet. oui dites.
i owszem on mię oszukał. vielmehr hat er mich betrogen. c'est bien plutôt lui qui m'a trompé.
Owtędy, *adv*. da hindurch. par là; par cet endroit. § owtędy uciekł.
Oyćiec, oćiec, *g. oyca*. 1) der Vater. 2) ein Pater eines Ordens. 1) le pére. 2) Pére, Réligieux. § 1) Panie oycze; oyca naśladuie. 2) oyćiec szkoł pobożnych Oycowie Jezuići.
Oyćiec Swięty. der heilige Vater; der Pabst. le Pape, le Saint Pére.
oyćiec duchowny albo Chrzestny. Pathe des Kindes. Parrain.
Oycowie Swięći. die Kirchen-Väter. les Péres, les Saints Péres de l'Eglise.
oycowie naśi. unsre Väter, unsre Vorfahren. nos Péres; nos majeurs.
oycze nasz, *Paćierz*, *modlitwa Pańska*. das Vater Unser. un Pater-noster; l'Oraison Dominicale.
Oycoboyca. Oycomorderca. Oycomorderz. } Vaters-Mörder. un parricide, qui a tué son pére.

Oycoboy-

Oycoboystwo. ⎤ Vater-Mord. le par-
Oycomorderstwo. ⎦ ricide; le meurtre de son pére.
Oycoboyski. ⎤ Vater-mörderisch. parri-
Oycomorderski. ⎦ cide. § oycoboyską na niego śię targnął ręką.
Oycowstwo. Stand, Recht eines Vaters. l'état d'un Pére; qualité, droit de pére. *oycowstwo w Bogu.* Theolog. die Vaterschaft in Gott. *Téolog.* la Paternité.
Oycowski. väterlich. paternel; de pére. § oycowska miłość, pieczołowitość.
po oycowsku, ⎤ *adv.* 1) väterlicher Weise.
*Oycowskie, ⎦ 2) nach unsrer Väter Art. 1) avec une afection paternelle; en pére, paternellement. 2) selon la coûtume, à la maniéres de nos péres. § 1) po oycowsku go karał. 2) żyymy po oycowsku.
Oycze nasz, *vid.* Oyćiec — *Oycze nasz.*
Oyczenek. ⎤ ein Wort der Kinder; lie-
Oyczynek. ⎦ bes Väterchen, Papa. *terme d'enfans:* cher Pére, Papa. § proś oyczynka twego; oyczenku moy day mi to.
Oyczyc. Dorf-Unterthan; Erb-Bauer. païsan héréditaire; fivatier. § oyczyce dobr iego.
Oyczym. Stief-Vater, der Mutter andrer Mann. le beau-pére, mari de nôtre mére après la mort de nôtre pére.
Oyczymski, Oyczymowy. stief-väterlich. de beau-pére.
Oyczysty. 1) väterlich, dem Vater zugehörig. 2) Land-; dem Vaterland eigen. 1) paternel, du pére, qui apartient au pére; patrimonial. 2) du païs; de la patrie; qui concerne la patrie. § 1) oyczysta maiętność. 2) oyczysta wolność, oyczyste prawa.
język oyczysty. Mutter-Sprache; Landes-Sprache. langue maternelle; le langage du païs.
imię oyczyste. Geschlechts-Nahme. nom de famille.
Oyczyzna. 1) Vaterland. 2) das Väterliche; väterliches Gut. 1) la patrie; païs de naissance; le païs natal. 2) le patrimoine, bien qu'on hérite de son pére. § 1) wszystkie ukochania i przyiaźni w Oyczyzny zawarte imieniu; oyczyzny synowie; gdźie dobrze tam i oyczyzna, *prov.* 2) oyczyznę przemarnował.
Ożałować czego, *F. ożałuię.* genug bedauren. déplorer assez; sécher ses pleurs; cesser de repentir. § nie ożałuiesz tego nigdy; iużem tego ożałował.
Ożanka, ożanka mała źiele. (*chamædris*) Gamanderlein, Bathengel. germandrée.
ożanka wielka. Groß-Bathengel. grosse germandrée, du teucrium.
**ożanka; przetarnica.* (veronica) Ehrenpreis. veronique.
Ozdabiam, *v. m. F. ozdobię.* zieren, putzen. parer, orner, décorer, embellir.
Ozdnica, *vid.* Ozdownia.
Ozdoba. Zierrath, Putz. ornement, parement, embellissement.
Ozdobny, Ozdobiony. geziert, deutlich. embelli, décoré; paré, poli, orné.
Ozdobnie, *adv.* zierlich. avec grace; joliment, d'une maniére élegante.
Ozdownia. Darre Maltz zu dörren. four à sécher le blé germée dont on brasse de la bierre.
Ozdownik. Mältzer. ouvrier qui séche le blé germée.
Ozdrowieć, *F. ozdrowieię.* sich erholen, gesund werden, in *præsenti* sagt man Wzmagam. reprendre ses forces, se porter mieux, étre convalescent, relever; sortir, revenir d'une maladie; recouvrer la santé, *on dit au présent* Wzmagam.
Oździę słod, *y, ył.* maltzen; Maltz dörren. sécher au feu quelque blé humecté.
Oździenie. das Maltz-Darren. l'action de sécher du blé pour faire de la bierre.
Oździony. gedörrt. séché pour étre emploié à la brasserie.
*Ożegam, *v. m. F. ożegnę;* Opalam. umbrennen. brûler à l'entour.
Ożeniam kogo, *F. ożenię.* beweiben; eine Frau geben. donner à qu. une femme; marier un homme.
ożenić śię. sich beweiben, eine Frau nehmen. prendre femme.
Ożenienie. Verheyratung mit einer Frauen; Beweibung. mariage avec une femme. § życzył sobie ożenienia z corką moią.
Ożga, Opaleniec. ein Abgebrandter. celui qui a perdu son bien dans un incendie.
Oźiębiam, *v. m. F. oźiębię.* 1) abkühlen. 2) verkälten, erkälten. 1) refroidir, rafraîchir, faire devenir plus frais. 2) se refroidir comme l'estomac. § 1) Saturn źiemię oźiębia. 2) oźiębiłem sobie żołądek, głowę.
oźiębić śię. 1) sich verkälten. 2) kühl werden, sich abkühlen, vom Wetter. 1) se morfondre; se refroidir. 2) se refroidir, se rafraîchir comme l'air. § 1) oźiębiłem śię w nocy. 2) oźiębiło śię; oźiębiło śię powietrze.
Oźiębianie. das Abkühlen. réfrigeration, l'action qui refroidit ou rafraîchit.
Oźiębienie. 1) Verkältung, Erkältung. 2) kalte Luft, Kälte in derselben. 1) refroidissement.

dissement. 2) le frais, la fraicheur; le froid temperé de l'air. § 1) zachorował od oźiębienia. 2) oźiębienie powietrza.

Oźiebiony. 1) verkältet. 2) abgekühlet, erkältet. 1) morfondu. 2) refroidi, devenu frais; rafraichi. § 1) oźiębionemu to lekarstwo posłuży; żołądek oźiębiony. 2) wiosna zimnym wiatrem oźiębiona.

Oźięble, *adv* kaltsinniger Weise. froidement, tiédement, avec ralentissement.

Oźiębłość. Kaltsinnigkeit. la froideur, la tiédeur, ralentissement, indiférence, refroidissement. § oźiębłość narodu koło wolności; oźiębłość w miłości, w nabożeństwie.

Oźiębły. 1) kalt geworden. 2) kalt, kaltsinnig, gleichgültig. 1) refroidi. 2) froid, tiéde, indiférent, refroidi. § 1) oźiębły członek. 2) oźiębła przyiaźń.

Oźiębnąć, *F. oźiębnę* 1) kalt werden. 2) sich erkälten. 3) nachlassen, sich vermindern, schläfrig werden. 1) se refroidir, devenir froid. 2) se refroidir, se morfondre. 3) se refroidir, se ralentir, diminuër, n'avoir plus tant d'ardeur, devenir plus lent. § 1) oźiębło rozpalone żelazo; oźiębła potrawa, polewka. 2) oźiębłem (oźiębnąłem) tak długo boso stoiąc. 3) nigdy moia nie oźiębnie miłość.

Oźimi. Winter-, von Getreide, Aeckern. gros; d'hyver, semé avant l'hiver. § śiew oźimi; pszenica oźimia; oźimia rola

Oźimina. Winter-Getreide. les gros grains.

Oźionąć, *F. oźionę.* etwas begeifern; etwas verschlingen, an sich ziehen wollen. dévorer par avance, en espérance; avoir une grande envie d'avoir, de s'approprier une chose. § radby wszystko oźionął; daremną to oźionął nadźieią; iuż on to oźionął.

wilk go oźionął. er hat den Wolf gesehen; er hat vom Anblick des Wolfs die Sprache verlohren. le loup l'a empesté de son soufle, l'a surpris tout-à fait, l'a rendu perpléxe; aiant aperçû le loup, il a perdu la voix tout d'un coup. § wilk pierwszym swoim widzeniem każde bydlę i człowieka tak oźionie, że czasem ratunku głosem zawołać nie może.

Oznać śię, *F. oznam.* eine Bekanntschaft machen, in Bekanntschaft kommen. faire connoissance avec qu; entrer en connoissance en quelque endroit. § oznałem śię z nim w drodze, na seymie; w krotkim czaśie śię tu wszędźie oznał.

Oznaczam co, *v. m. F. oznaczę.* bezeichnen, umzeichnen, ein Zeichen umher machen. faire une marque autour.

Oznaczenie. Bezeichnung, Umzeichnung. marque faite tout autour.

oznaczeniem złota na kamieniu probować. das Gold am Strich probieren. faire l'essai de l'or à la touche.

Oznaymiacz. Ankündiger. celui qui annonce, qui donne avis, qui avertit.

Oznaymienie. Meldung, Ankündigung. avis, avertissement.

Oznaymiony. gemeldet. mandé, anoncé, raporté, averti.

*Oznaymiam. } *F. oznaymię.* 1) melden, Oznaymuię } wissen lassen. 2) Math. melden, angeben. 1) avertir; donner avis, raporter, faire savoir, marquer. 2) *Matém.* signifier, marquer, montrer, faire savoir. § 1) oznaymił mi listem tę sprawę; oznaymuią mi że; oznaymiy mu to proszę. 2) produkt oznaymi ciężar, wielkość.

Oźnica, *vid.* Ozdownia.

Ożog. Schür-Stock, Ofen-Krücke, Schürr-Hacken, das Feuer damit zusammen zu scharren. rable, *m.* fourgon, atisonnoir, tisonnoir, instrument à remuër le feu.

ożog piekielny. Höllen-Brand. tison d'enfer.

Ozor, *g. a.* Rinds- oder Schweins-Zunge. langue de boeuf ou de cochon.

Ożota, len dźiki, leniec (*linum agreste*) wilder Lein. du lin sauvage.

Ozrzalec, *g. ozrzalca.* ein Vielfraß. gourmand, goulu.

Ozrzebić śię, *F. ozrzebi śię.* fohlen, werfen, von Stutten. pouliner; mettre bas, faire un poulain.

Ozrzenieć, *F. ozrzenieie.* reifen, gelb werden, zeitigen, von einigen Kräutern. mûrir, jaunir, venir en maturité, *ce mot se dit de quelques herbes.* § gdy len ozrzeniał pod dach z nim umykać trzeba.

Ożyćie. ein Wiederleben, andres Leben. vivification; vie redonnée; retour dans la vie. § kiedy kto sławnie umrze, iest prawdźiwe ożyćie.

Ożyiam, *F. ożyię.* in *Præsenti* sagt man besser ożywiam. 1) wieder lebendig werden, wieder zum Leben kommen 2) sich erholen, zu sich kommen, zu Kräften kommen. 3) fig. erwachen, wieder rege, lebendig werden. *au présent on dit plutôt* ożywiam *qu'* ożyiam. 1) revivre, retourner en vie. 2) revenir à soi; reprendre ses esprits, ses sens. 3) *fig.* revivre, se ranimer, se reveiller renaître,

ſe renouveller. § 1) ożył na śmiertelney iuż złożony będąc deſce; iaſkołki co wioſna ożywiaią. 2) ożył po tym ſtrachu. 3) ożyła w nim wyniosłość, ochota, przodkow iego cnota.

Ożyły, Ożywiony, co ożył po obumarciu. der wieder lebendig geworden iſt. ranimé, vivifié.

Ozywam śię, v. m. F. ozwę śię. 1) auf ein Zeichen, auf eine Stimme antworten, ſich zu erkennen geben, ſich melden. 2) ſich melden, ſich angeben. 3) ſich eines annehmen, ſich vor einen erklären. 4) appelliren an ein höheres Gericht. 5) ſich auf einen beruffen, ſich zu einem wenden. 6) erſchallen, erthönen. 7) ſich verlauten laſſen. 1) repóndre, ſe faire connoître à une voix, à un ſigne. 2) ſe préſenter, paroître, ſe montrer, s'offrir. 3) ſe déclarer pour qu; ſe tourner du côté de qu; prendre la partie de qu. 4) ſe pourvoir, apeller, s'adreſſer à un Jugement ſupérieur. 5) ſe raporter, provoquer, ſe remettre au ſentiment de qu. 6) retentir, reſonner. 7) témoigner, dire; donner à entendre; ſonner mot de qu. ch; vouloir; faire entendre. § 1) ozywam śię wołaiącemu; ozwał śię gdy go mianowano; ozwie śię na głos ten, na znak ten; pies śię ozwał. 2) ozwiy śię do tego urzędu, do tey służby; nie śmiał śię nikt ozwać; dłużnicy śię ozywaią. 3) ozwał śię (znał śię) do przyiaćiela (przy przyiaćielu) do sługi ſwego. 4) powod śię do wyżſzego ozwał ſądu. 5) ozywam śię do was ſłuchacze mili; do Autora sławnego śię ozywa. 6) ozywaią śię laſy, gory; weſołe śię ozwały odgłoſy. 7) ozwał śię tym.

ozwał śię ktoś. es kam einer angeſtochen. quelqu'un éclata, fit paroître ſes ſentimens. § ozwał śię ktoś, ale mu zaraz gębę zatkano.

Ożywiam, v. m. F. ożywię. 1) lebendig machen, das Leben wieder geben. 2) aufbringen, wieder zu ſich bringen, ſtärcken. 3) wieder aufwärmen, wieder hervor ſuchen, erneuren. 4) Theol. lebendig machen. 1) rendre, redonner la vie à qu; ranimer, faire revivre qu. 2) vivifier, rendre la force & la vigueur. 3) faire revivre, ranimer, reveiller, renouveller. 4) *Téol.* revifier, donner la vie. § 1) obumarłe prawie ożywił dźiećię. 2) zwiędłą ożywił płonkę; tą wiadomośćią obumarłe znowu ożywiaſz nadźieie. 3) ſtare słowa ożywiać; do zrzucenia iarzma tego mieſzkańcow ożywiał ochotę; ożywiłeś tym dawną moię przyiaźń. 4) duch ći ieſt ktory ożywia, ćiało nic nie pomaga.

ożywiać konwerſacyą z kim. einen Umgang mit einem wieder anfangen. renouër la converſation avec qu.

ożywiam, F. ożyię, *vid.* Ożyiam.

ożywiaiący. belebend, das lebendig machet. vivifique, vivifiant qui ranime qui vivifie, qui donne la vie.

Ożywianie, ożywienie. Belebung. animation, vivification; l'action par la quelle on vivifie.

Ożywiony. belebt. animé, vivifié.

P.

P. PP. iſt die Verkürzung von Pan, Panowie. *c'eſt l'abréviation de* Pan, Panowie. § JMP. (Jego Mość Pan) JMPP. (Jch Mość Panowie).

*Pacepię, trapię. quälen, plagen. tourmenter, tourlipiner, dauber.

*Pach, wonia. Geruch. odeur, *f.* ſenteur, *f.*

Pacha. 1) die Achſel-Höhle am Menſchen. 2) Flügel, Seiten-Gebäude. 3) eins von den Löchern in dem Well-Baum eines Mühl-Rades, wo das Creutz eingeſetzt wird. 4) angewieſener Platz im Walde zum Holtz-Fällen. 1) aiſſelle de l'homme. 2) aile; corps de bâtiment qui eſt au coté. 3) mortaiſe ou place; l'une des ouvertures dans l'arbre du moulin pour y mettre la croix de la rouë. 4) la vente d'une fôret abatuë. § 1) wziąć co pod pachę; żebra od pachy zaczęte kończą śię na słabiznie. 2) budynek ten piękne ma pachy. 3) pachy w kole młyńſkim dla ramion. 4) pachy wyrąbane.

*Pacham. 1) wühlen, graben. 2) ſpühren, wittern. 1) fouir, bécher, creuſer. 2) quêter, ſuivre la piſte. § 1) pachać ziemię. 2) pſy pachaią (wietrzą) zwierzę.

pachaią śię konie. die Pferde machen einander wild, ſcheu. les chevaux éfarouchent l'un l'autre.

Pachnę, *chnie, chnął, chnęli.* 1) riechen, einen guten Geruch von ſich geben. 2) nach etwas riechen. 3) fig. nach etwas riechen, ſchmecken, das Anſehen haben. 4) verdienen das Schwerdt, den Stock. 1) ſentir bon; flairer, rendre, jetter une bonne odeur; fleurer. 2) ſentir, reſſentir quelque odeur bonne ou mauvaiſe.

vaiſe. 3) ſe ſentir de; ſentir qu. ch; avoir l'air, la mine, l'aparence de; reſſembler à. 4) mériter la punition de, étre digne d'étre puni de. § 1) kwiatek ten pięknie pachnie. 2) pachnie ten proſzek anyżem. 3) prochem i potem obozowym pachnie; pachnęło to ſzalbierſtwem, podeyrzeniem; pachnie ta prośba muſem, te reflekcye konfeſyonałem. 4) pachnie ten uczynek ſzubienicą, kiiem.

ten wyſtępek gardłem pachnie. dieſes Verbrechen verdienet eine Todes-Strafe. ce crime mérite la mort, eſt digne de la mort corporelle.

ten kwiatek balſamem pachnie. dieſe Blume riechet nach Balſam. cette fleur ſent le baume.

ni pachnie, ni śmierdzi. er iſt weder kalt noch warm; er dienet weder zu ſieden noch zu braten. il n'eſt bon à rien; il n'eſt bon ni à bouillir, ni à rôtir.

pachnie to grubiańſtwem. das ſchmeckt nach Grobheit. cela ſent, cela put incivilité.

pachnie to mieſzczaninem. das ſchmeckt nach einen Bürger. cela ſent le bourgeois.

cudzoziemcem pachnie. er hat ausländiſche Sitten an ſich. il a les maniéres des étrangers. § pachnie Włochem, Polítykiem, Filozofem.

pachnący. riechend, wohlriechend. odorant, odoriferant, qui produit des odeurs; qui ſent bon; qui rend une odeur agréable.

Pachoł. Kerl. garçon, homme.

dobry to pachoł; zawołany pachoł; pachany pachoł. ein braver Kerl der Hertz im Leibe hat. c'eſt une bonne épée; c'eſt un brave à trois poils; il eſt brave comme l'épée qu'il porte; il eſt vaillant comme ſon épée.

Pacholczno, *adv.* wohl begleitet, mit vielen Bedienten, mit groſſem Gefolge. en ſuite des gens de livrée; acompagné, ſuivi, environné d'une grande ſuite, d'un grand cortége, de beaucoup de laquais.

Pacholę. 1) junger Kerl. 2) Dienſt-Junge. 1) jeune garçon, garçonnet. 2) garçon, valet qui ſert ſon maitre.

***pacholę dworſkie; paź.* ein Page. un page.

Pachołek. 1) Nachtreter, Aufwärter, Bedienter 2) Soldat zu Fuß in Hungariſcher Montur. 3) Waffen-Knecht eines Polniſchen Soldaten zu Pferde. 4) Träger, Stütze; Sache die etwas trägt, als das Stativ oder der Fuß unter dem Meß-Brett, der in die Erde geſtoſſen wird. 5) Bergw. der Bleygieſſer. 1) valet; valet de pié. 2) fantaſſin à la Hongroiſe. 3) valet de l'armée; pacholet ou pacholek, valet d'un cavalier Polonois. 4) porte—; valet; morceau de bois qui ſert à ſoutenir quelque choſe, comme le pié pointu ſous la planchette que le géometre fiche dans la terre. 5) *Métal.* fondeur de plomb. § 1) pachołcy za Panem idą. 2) posłać po pachołkow marſzałkowſkich. 3) towarzyſz często ma dwuch pachołkow. 4) pachołek ieſt laſka na dole okowana, aby w ziemię wchodziła, i na niey miernicza tablica leżała.

Pacholik. Dienſt-Junge, Troß-Bube. garçonnet, goujat.

**pacholik dworſki.* ein Page. un page.

Pacholſtwo. die Bedienten; ein Gefolge. train, cortege, *m.* ſuite de laquais & de valets; valetaille; troupe de valets.

Paćiepi, *plur.* eine finſtere Höhle. un antre obſcur.

Paćierz, *g. a.* 1) das Vater Unſer. 2) eine von den groſſen Corallen in der Pater-noſter-Schnur. 3) Wirbel im Rückgrad. *4) Verweis, Wiſcher, Predigt. 1) l'Oraiſon dominicale, un Pater-noſter. 2) patèr, c'eſt l'un de gros grains de chapelet. 3) vertèbre, os de l'épine du dos. 4) reprimande, veſperie. § 1) paćierz mowić. 2) paćierze ſą w koronce miedzy paćiorkami. 3) krzyżowe paćierze; ſpoienie paćierzow (paćierzy) paćierze w grzbiećie i ſzyi; paćierze ſą podporą całego ćiała, ieſt ich 34. *4) dam ći paćierz; paćierz (łaćinę) usłyſzyſz.

paćierze. 1) die Horæ in der Kirche. 2) ein Breviarium, ein Gebet-Buch. 3) die Bet-Glocke. 4) Pater-noſter-Schnur, Roſen-Krantz. 1) les heures Canoniales. 2) un bréviaire, un uſage; un livre d'oraiſon. 3) l'Angelus. 4) un chapelet, un roſaire. § 1) odśpiewać paćierze; paćierze albo godźinki kapłańſkie. 2) paćierze kapłańſkie w akſamit oprawione. 3) dzwonią na paćierze rano, wieczor na pozdrowienie Panny Maryi.

poczekay z (przez) paćierz. warte ein Vater Unſer lang. atendez un petit moment.

umiem to iak paćierz. ich kan dieſes wie ein Vater Unſer. je ſais cela ſur le bout du doigt.

Paćierzowy. Rückgrad-, zum Rückgrad gehörig. ſpinal, qui concerne l'épine du dos. § paćierzowa dziura w grzbiećie. *paćierzowa kość; paćierze wſzyſtkie; ſpoie-*

nie

nie paćierzow. der Rückgrad. échine; l'épine du dos.
Paćierzyczka źiele. (*scorpioides*) Scorpion-Kraut. du scorpioides.
Paćieszy, *vid.* Paczeszy.
Paćiorek, *g. paćiorka.* Coralle im Bet-Krantz. un grain de chapelet ou de rosaire. § zginął mi paćiorek z koronki; modlić śię na paćiorkach.
paćiorki. Bet-Krantz, Rosen-Krantz. chapelet, un rosaire.
paćiorki poświęcone z odpustami, albo raczey przeżegnane. geweiheter Bet-Krantz. un chapelet benit.
Paćiorkowaty. knotig an einander. noüeux, plein de noeuds; qui a plusieurs noeuds. § skorpion iako paiąk iest, ale ogon ma paćiorkowaty.
Pacyent. 1) ein Patient, ein Krancker. 2) Client, Partey eines Advocaten. 1) pacient, un malade qui est entre les mains d'un médecin. 2) partie; celui qui est défendu d'un avocat. § 1) doktor nawiedźił pacyenta. 2) ten Patron wiele ma pacyentow.
Pacyencya mniska, Szkaplerz. Hemd oder Leib Rock so gewisse Mönche tragen. patience, sorte de scapulaire que portent quelques Réligieux.
pacyencya, interj. Geduld. patience; patience si vous plait.
Paczę śię, *y*, *ył.* sich werfen als ein Brett. se tourmenter, se déjetter. § deska aby śię nie paczyła i padała.
Pączek, *g. pączka.* 1) Baum-Knospe. 2) Kreppel Kräpflein ein Gebackenes. 1) bourgeon, bouton, oeil. 2) casse museau; petit-choux; bignet, petite boule de pâte cuite dans l'huile ou dans du beurre. § 1) pączki śię pukaią; pączek rożowy.
pączki puszczać, vid. *pąkowie puszczać.*
ma śię iak pączek w maśle. er sitzt warm. il nage en grande eau; il vogue en pleine mer; il est heureux comme un un poisson dans l'eau; il a les piez chauds.
Paczek, *g. paczka.* } Päckchen von Sachen,
* Paczka. } Briefen. petit paquet; petite liasse ou facture.
Pacześi, *plur.* klares oder kleines Werg; das andre Werg. régaïure; les fines ou secondes étoupes, qui demeurent du chanvre passé par le régaïoir. § pacześi konopne, lniane.
Paczesny. klein Werg-; Wergen. de régaïure, fait d'étoupes fines. § paczesny obrus; paczesna przędza.
Paczyna, pęczyna. 1) gebrannter Lehm aus den Oefen. *2) ein Ruder. 1) argile brûlée qu'on prend d'un fourneau. *2) aviron.
Pąd, *g. pędu.* 1) Ungestüm, Schuß, Schnelligkeit als einer fallenden Sache. 2) Jäg. Färte eines Hasen. 1) éfort, véhémence, impétuosité, élan, action d'une chose qui s'élance. 2) *chasse:* les erres; les passées, les pas du liévre. § 1) pędem iść, lećieć, bieżeć; pąd rzeki.
Padalczy. folgende Art Schlangen betreffend. de seps. § głowa padalcza.
Padalec, *g. padalca.* Kupfer-Eyder, kleine gifftige Schlange. seps, sepedon espèce de petit serpens très venimeux.
Padam, *v. m. F. padnę.* 1) fallen. 2) fallen, ausfallen, ausschlagen. 3) bedeckt werden; fallen als der Rost auf das Eisen. 4) fallen auf einen Tag. 5) fallen als Schnee, Regen etc. regnen, schneyen etc. 6) einen befallen als ein Schrecken. 7) unterworfen seyn als einer Auslegung. 1) tomber, tomber à terre. 2) réüssir mal ou bien; arriver; avoir du succès. 3) couvrir qu. ch; comme la rouille le fer; la contracter, l'amasser. 4) échoir sur un jour; tomber quelque jour. 5) tomber comme la neige, la pluïe *&c.* neiger, plevoir *&c.* 6) tomber sur qu. comme la crainte; saisir, prendre qu. 7) tomber sous; étre sujet à. § 1) liśćie z drzewa pada; padł na głowę, spadł z dachu. 2) dobrze, źle Polakom padła woyna; nie padło mu iako chćiał; kość dobrze padła; dobrze, opak mi to padło. 3) rdza na żelazo, na zboże, plesń na chleb pada. 4) na te czasy padła woyna; seym pada na Swięty Michał; to Swięto pada na poniedźiałek. 5) deszcz, grad, śnieg padał. 6) padła na woysko boiaźn. 7) padł na ludzkie ięzyki; na rożne to pada tłumaczenia.
mrok pada. die Nacht bricht ein. la nuit tombe.
los na niego padł. das Loos ist auf ihn gefallen. le los est tombé sur lui, lui est échu.
na myśl mu padło. es kam ihm dieses in die Gedancken. il lui vient dans l'esprit.
paść na kolana. 1) im Falle auf die Knie zu liegen kommen, sich auf solchen aufhelfen. 2) niederfallen, niederknien. 1) se soutenir, se relever, se remettre sur ses genoux en tombant. 2) se prosterner, s'agenouiller, se mettre sur les genoux. § 1) padł na ręce, na ramię.
paść twarzą na źiemię. mit dem Gesicht auf die Erde niederfallen. se prosterner le visage en terre.
kość padła. die Würfel sind geworfen, es ist gewagt.

gewagt. le dé en est jetté; la resolution en est prise.
padać się. 1) bersten, Ritze bekommen, platzen, springen. 2) springen als ein Glas. 3) fig. bersten, als das Hertz. 1) se crèver, se crèvasser, s'entr' ouvrir, se fendre, s'ouvrir, se rompre, se tresaler. 2) féler; se gercer. 3) *fig.* se fendre comme le coeur. § 1) pada się ziemia pod krzywoprzysiężcą ruśznica przesadzona się pada; nie wyschła deska się pada. 2) pada się sklenica od gorąca. 3) serce się od żalu padać musi.
Pader, *vid.* Pandry.
Padew, *f. g. Padwi.* Padua, eine feine Stadt im Venetianischen. Padue belle ville de la Venetienne.
Padanie, Padnienie. das Fallen. chute l'action de tomber.
padnienie kości. Wurf der Würfel. un coup de dé.
**Padoł, **Padolina, dolina. ein Thal. vallée, valon. § padoł miedzy gorami.
na niskim tu padole; na ziemskiey tu padolinie. hier unten auf der Erden, auf dieser Welt. ici bas; là bas dans ce monde.
padoł płaczu. Thränen-Thal, Jammer-Thal. valée de misère, de larmes. § świat iest padołem płaczu.
Pądowy pies. Spürhund, Leithund. chien de quête, limier.
Padry, *vid.* Pandry.
Pagoreczek, *g. pagoreczka.* kleiner Hügel. bosse de terre, bute, petite hauteur.
Pagorek, *g. pagorka.* Hügel. coline, un tertre.
pogorek do armat. Stück-Bett, Batterie. baterie où l'on met l'artillerie.
Pagorczysty. Pagorkowaty. hüglicht, bergicht. plein de collines, de petites hauteurs.
Pagorkowy. Hügel-; auf Hügeln wachsend, aus selbigen entstehend. de coline; qui vient sur des colines. § wysokość pagorkowa zioła pagorkowe; woda pagorkowa.
Pagr ryba morska. (*phagrus*) ein gewisser See-Fisch. sorte de poisson de mer.
Pagwica, *vulg.* 1) lederner Knopf am Peltz. *2) Kropf am Halse eine Kranckheit, s. Wole. 1) bouton de cuire qu'on met dans la gance atachée à une pelisse. *2) écrouelles qui viennent sous la gorge, *v.* Wole.
pagwica zrzebięca, vid. *brodawka zrzebięca.*
pagwica na koźiey szyi, vid. *brodawka albo cycek.*
Paiąk. eine Spinne. araignée.
paiąk morski. 1) eine Meer-Spinne. 2) Krabbe, Garnelle, Taschen-Krebs. 1) panache de mer; araignée de mer. 2) un cancre, salicot, squille.
Paięcznik ziele. (*doronicum, aconithum pardalianches*) Gemsen-Wurtzel, Wolfs-Beer, Dollwurtz. aconit, tore, étrangle lyepard.
paięcznik drugi; paięczy ogon (phalangium) Spinnen-Kraut. le phalangium.
paięcznik trzeci. (crocis) gewisses Kraut davon die Spinnen verrecken. espèce d'herbe dont les araignées meurent.
Paięczy. Spinnen-; Spinnenweben. d'araignée, de toile d'araignée. § śiatka paięcza.
paięczy ogon, vid. *paięcznik drugi.*
Paięczyna, śiatka paięcza. Spinnweben. toile d'araignée; fil d'araignée. § prawo iak paięczyna, bąk się przebiie, a na muchę wina, *prov.*
paięczyna łataiąca. der Sommer, Sommerweben, so in der Luft fliegen. les filandres, les arantelles, *f.*
Paięczysty. 1) Spinnen-ärtig. 2) voll Spinnen. 1) semblable aux araignées ou à la toile d'araignée. 2) plein d'araignées.
Paiż, *m. & f.* *Paiża, tarcza. Schild. bouclier. § paiżem swoim blask daleko ciska.
*Pąk, *g. pąka,* pączek. eine Knospe, Knopf. bourgeon, bouton, bourre, oeil.
Pakiet. Gebindel, Paquet. un paquet. § pakiet listow.
Pakłak. grobes Tuch. rouzet, bourras, nadieu; du gros drap.
Paklepie, *Paklepy, *plur.* Helmer, Hacheln, kleine Splitter vom gebrochenen Flachs. chenevottes; *f. plur.* petites parceiles du tuïau du chanvre teillé.
Pąkowie, *collec.* die Knospen eines Baums. les bourgeons, tous les boutons d'un arbre.
pąkowie puszczać. Augen bekommen, Knospen gewinnen. bourgeonner, boutonner; jetter, pousser des bourgeons.
pąkowia puszczanie. das Ausschlagen der Bäume. la pousse des arbres.
Pakt. Verpachtung des Viehes; Vieh-Pacht. cheptel, exegue.
pakta, plur. Friedens-Tractat, Verträge. un traité de paix, convention entre les Rois. § pakta zawrzec z Cesarzem.
Paktarz bydła. Vieh-Pachter. exegueur, celui qui exegue un certain nombre de bestiaux.

Paktol.

Paktol. Poet. der Gold-Fluß Pactolus. *Poët.* le Pactole. § pakrol złotem płynący.
Paktuię bydło. Vieh verpachten. exeguer; donner à ferme quelques bestiaux.
Pakuię co, układam. packen. empaquer, embaler.
Pakul Pfropf zum Laden eines Gewehrs. bourre dont on retient la charge dans une arme à feu.
pakul do działa. Stück-Pfropf. bouchon.
*Pal, *f. vid.* Palenie, Opał.
Pal, *g. a.* 1) Pfahl. 2) spitziger Pfahl zum Spiessen eines Uebelthäters. 1) pieu, poteau, palis. 2) pieu fort aigu pour empaler un criminel. § 1) przy palu stoi; pal przed domem dla odwrotu. 2) na palu iest, na pal wbity.
pal winny. Wein-Pfahl, Reb-Pfahl. échalas.
pal mostowy. Brücken-Pfahl. pilier, pieu dont on se sert pour soutenir un pont de bois.
pale bić, wbiiać. Pfähle einrammeln, einschlagen. piloter; enfoncer, ficher des pieux.
pal w herbach. Pfahl im Wappen. pal en terme de blason.
pal; wbicie na pal złoczyńce, karanie palem. das Spiessen eines Uebelthäters. empalement, un suplice.
wbić na pal złoczyńcę. einen Uebelthäter spiessen. empaler un criminel.
Pala ołtarzowa. Kelch-Deckel, Kelch-Tuch in der Kirche. pale, dont on couvre le calice dans l'Eglise.
Pałac. 1) ein Pallast. 2) ein Schiff-Castel. 1) palais, hôtel, une maison d'un Prince, d'un grand Seigneur. 2) gaillard, chateau d'un vaisseau. § 1) przepyszne buduie pałace; w pałacu swoim mieszka. 2) pałac przedni, tylny.
Pałacowy, *subs.* Aufseher, Burggraf eines Pallasts; Schloß-Castellan. maire du palais; oficier qui a soin de prendre garde à un palais.
Pałacowy. zum Pallast gehörig. de palais. § pałacowy ogrod, dziedziniec, sługa.
pałacowy żołnierz. Staats-Soldat, der nicht zu Felde dienet. soldat de parâde qui ne fait point de campagne.
Pałacz. ein Verbrenner. brûleur.
pałacz, co pali trupy umarłych. ehedessen Verbrenner der Leichen. celui qui avoit soin de faire brûler les corps des morts.
pałacz wodek. Brandwein-Brenner. distilateur d'eau de vie.
Pałam. 1) brennen, sehr heitzen, Hitze von sich geben. 2) brennen, heiß seyn. 3) eine hefftige Regung empfinden, brennen vor einer Leidenschaft. 4) einen einnehmen, sich eines bemeistern, als der Zorn. 1) brûler, être ardent, jetter grande chaleur, repandre une vapeur chaude. 2) s'échaufer, être en feu, en chaleur. 3) brûler de; être dans une passion; être plein, être échaufé, s'échaufer d'une passion. 4) saisir, prendre, emporter comme la colère une personne. § 1) pała piec; w popiele pałaiąca żarzew; pała ogień wielki; iasność ognia pałaiącego. 2) pała ziemia od słońca; woyną sąsiecką nasze pałaią granice; pałam od ognia, od pieca. 3) pałać afektem, gniewem, chciwością. 4) żądza, ochota w nim pała.
pałać miłością ku komu. gegen einen vor Liebe brennen. brûler; brûler d'amour pour qu.
Pałanie. Brunst, Hitze, grosse Gemüths-Bewegung. ardeur, *f.* ferveur, *f.* chaleur, *f.* feu, grande agitation d'esprit.
*Palantuię. schlagen, fuchteln, prügeln. batre, savonner, rosser.
Pałasz, *g. a.* ein Pallasch. un cimeterre, sorte de sabre.
Pałaszuię. 1) mit einem Pallasch fechten. 2) zusammen fuchteln. 3) einhauen, wegputzen, aufschmausen. 1) se batre à coups de cimeterre, se sabrer, se chamailler, se ferrailler. 2) donner quelques coups de sabre à qu; fraper, chasser à coups de sabre. 3) être beau dineur; chamailler des dens; chasser bien au plat; faire honneur à un repas. § 1) pachoł to zawołany dobrze pałaszuie. 2) spałaszował wszystkich. 3) spałaszował potrawy.
Palatyn. der Berg Palatinus, worauf das alte Rom gebauet worden ist. le mont Palatin sur lequel étoit batu l'ancienne Rome.
Palatyński. diesen Berg angehend. qui regarde le mont Palatin à Rome.
Palcat, *g. a.* Stecken. baguette, bâton un peu long & delié.
Palcowy. 1) Finger-. 2) Fingers lang, breit u. d. g. 1) du doit. qui regarde le doit. 2) d'un doit longue, large *&c.* de la grosseur, de l'epaisseur *&c.* d'un doit.
palcowe ziele. (dactylus) ein Kraut mit fünf Stacheln. espèce d'herbe à cinq éguillons.
Palczasty. mit Fingern versehen. qui a des doits; garni de doits.
linia palczasta. Linie die von einer Seite Absätze hat. ligne qui forme d'un coté des redans.

palczaste rękawice. Finger-Handschuh. des gans avec des doits.

Palę, *i, it.* 1) brennen. 2) heitzen einen Ofen. 3) brennen Licht, Wachs. 4) sieden, brennen Pech im Walde. 5) brennen, distilliren. 6) Ziegel brennen. 7) feuren, beschiessen. 8) brennen, beissen. 1) brûler quelque chose. 2) chaufer un fourneau, un poéle. 3) brûler pour s'éclairer. 4) cuire, faire de la poix. 5) distiller. 6) faire cuire de la brigue. 7) faire feu, tirer plusieurs coups ensemble. 8) corroder, manger, piquer, ronger; mordre sur. § 1) palę papier, drwa; na ofiarę Bogu palono. 2) pali drwami dębowemi; palić w piecu; palić piec. 3) pali świece, wosk, oliwę. 4) palić dźiegieć, smołę. 5) palić wodkę, gorzałkę. 6) palić cegłę, garki. 7) palić z armat, z muszkietow; z gor tak ćiężko palić poczęli. 8) sztychwaser pali ćiało.

palący. caustisch, fressend, brennend. brûlant; caustique, corosif, qui pique, qui mange.

pali słońce. die Sonne brennet, sticht. le soleil brûle, frape.

palić się. 1) brennen als Feuer, ein Licht. 2) *fig.* vor Liebe schmachten, brennen. 1) brûler, étre en feu. 2) languir, brûler; brûler d'amour pour. § 1) pali śię świeca, ogień w piecu, na ognisku. 2) skryćie śię od niey nieborak pali.

Palec, *g. palca.* 1) ein Finger. 2) Zehe am Fuß. 3) höltzerner Wirbel im Kamm-Rad. 4) ein Finger breit, lang *rc.* 1) doit. 2) doit de pié; orteil. 3) cheville dans l'hérisson ou la rouë dentelée au moulin. 4) un doit de hauteur, de largeur *&c.* § 1) palce mu ućięto. 2) ma guźik na iednym palcu; na palcach śię wspinać. 3) palce w kole pałecznym są kołki stoiące na kole. 4) na palec gruby; na dwa palce szeroki, a na ieden cal długi.

palec wielki. der Daumen. le pouce, le gros doit.

palec wielki u nogi; kśiuk. die grosse Zehe. le gros orteil; le gros doit du pié.

palec wtory u ręki; rozen. der Zeiger an der Hand. l'index, le second doit de la main; le prémier doit après le pouce.

palec trzeći. der Mittel-Finger. le doit du milieu.

palec czwarty, pierśćieniowy, serdeczny. der Gold-Finger, Hertz-Finger. le médecin; doit annulaire; le quatriéme doit.

palec mały. der kleine Finger. le petit doit.

długie palce. lange Finger. doits d'arraignée.

nie mam tego na palec. ich habe davon fast gar nichts. je n'en ai pas un doit; j'en ai fort peu.

na palcach liczyć co. auf den Fingern etwas zehlen. compter sur ses doits.

palcem śię czego tknąć. 1) etwas mit dem Finger anrühren. 2) etwas erwähnen, berühren. 3) mit helfen. 1) toucher qu. ch. au doit. 2) toucher qu. ch; passer légérement, glisser sur; faire mention de. 3) aider, cooperer, concourir à; pousser à la rouë.

na palec od czego. sehr nahe bey einer Sache. fort proche de qu. ch.

tylko na palec od śmierći. er ist dem Tode sehr nah. il n'est qu'à deux pas, qu'a quatre doits de la mort.

palcami grać, igrać. mit den Fingern spielen. jouër des doits.

palcami go sobie ludźie pokazuią. man weiset mit Fingern auf ihn. on le montre au doit; on le méprise.

obliźniesz palce, ieżli tego dostaniesz. du wirst darnach die Finger lecken. vous vous en lècherez les doits.

na palcach co wiedźieć, umieć. etwas an den Fingern zuerzehlen wissen. savoir quelque chose sur le bout du doit.

mały palec mi to powiedźiał. der kleine Finger hat es mir gesagt. le petit doit me l'a dit.

z palca to nie wyssał. er hat dieses nicht aus den Fingern gesaugt. il n'a pas inventé cela; le petit doit ne lui a pas dit cela.

palec na kogo zakrzywić. hinter einem krumme Finger machen; einen verspotten. faire les cornes à qu; se moquer de qu.

Pałecznik źiele, *g. a. vid.* Bielmok źiele.

Pałeczny. befingert. qui a des doits.

pałeczne koło. Kamm-Rad in der Mühle. rouët ou hérisson, une rouë au moulin.

Palenie. 1) das Brennen. 2) Brand-Wunde; das Brennen von Nesseln. 3) das Distilliren. 4) das Sieden des Pechs. 5) das Ausbrennen der Ziegel. 1) le brûlement, l'action de brûler. 2) brûlure, mal que fait le feu, l'ortie, ou un médicament caustique. 3) distilation; l'action de distiller. 4) l'action de cuire de la poix. 5) l'action de cuire des briques. § 1) palenie drew; drwa do palenia; palenie wśi, miast. 2) od pokrzyw od czego gorącego dotknienia czuć palenie. 3) palenie wodek. 4) palenie smoły. 5) palenie cegieł, garkow.

sposobny, służacy paleniu, albo do palenia. brennbar, zu brennen tüchtig. combustible, susceptible de feu.

*Palica, laſka, kiy. ein Stock. bâton.
Paliczka. Sternk. der Orion. *Aſtron.* l'Orion.
Paliſada, koł do oſtrogu. eine Paliſſade. un palis, pieu pointu.
paliſady, plur. *częſtokoł*, *oſtrog*. Palliſaden, Stacketen. palliſade.
Paliuſz arcybiſkupi, *g. a.* das Pallium, ſo ſo der Pabſt den Ertz-Biſchöffen giebet. le pallium, que le Pape donne aux Archevêques.
Paliur, krzak kolący cudzoziemſki. (*paliurus*) Juden-Dorn ein Strauch. le paliure, un arbriſſeau qui a des épines.
Pałka. 1) eine Keule. 2) Trummel- oder Paucken-Klöpfel. 3) Kolbe am Schilf. 1) maſſuë. 2) baguette de tambour, ou de timbale. 3) tête d'un roſeau. § 1) pałką go zabił. 2) pałek do bębnow, do kotłow niemaſz. 3) pałki u trzciny na ſtawach.
pałka ziele, *palma wodna*. (typha) Kolben, Narren-Kolben, Rohr-Kolben ein Gewächs ſo in Sümpfen wächſt. maſſe, un plante qui croît dans les marais.
Pałkierz. Paucken-Schläger. timbalier.
Palma. 1) Palm-Baum. **2) Palmzweig; Sieges-Zeichen, Sieg. 1) palmier, datier. **2) palme, branche de palmier; un ſigne de victoire; victoire. § 1) palma na ciężar większy się sili. 2) rozkwitłą trzyma palmę; wytrącić komu palmę z ręku; niezwiędłe palmy zbiera.
palma wodna, vid. *pałka ziele*.
palma poziemna, vid. Palmiczka.
Palmatka ſzkolna. Stecken, ein oben rund geſchnittenes Bretchen am Stiel, die Kinder auf die flache Hand zu ſchlagen. ferule pour fraper ſur les mains des écoliers.
Palmiczka albo palma poziemna. (*palma humilis*) der niedrige oder Zwerg-Palm-Baum. palmier nain ou fort bas.
Palmorodny, palmorody. wo viel Palm-Bäume wachſen. où il croit bien des palmes; abondant en palmiers.
Palmowy. Palmen. de palmier. § palmowa roſzczka.
palmowy ſad. ein Palm-Baum-Wald. lieu planté de palmiers, bois de palmiers.
palmowa roſzczka albo gałązka z owocem. Palm-Zweig mit einer Frucht. branche de palmier avec ſon fruit.
palmowa gałązka. ein Palmen-Zweig. palme, petite branche de palmier.
palmowy owoc; *daktyl*. eine Dattel. datte, le fruit de palmier.
Palnik ogrodny, *vid.* Bob kamienny.

Palony. 1) gebrannt als ein Ziegel. 2) gebrannt, deſtillirt. 1) cuit, comme la brique. 2) diſtilé. § 1) palona glina. 2) palone wodki.
palone śrebro. ausgebrannt Silber. du brulé.
Palowanie. 1) das Pfählen, das Pfahl-Schlagen. 2) Pfahl-Werck. 1) l'action d'enfoncer les pieux, les pilotis. 2) le pilotage; les pilotis ſur leſquels on bâtit.
Palowy. Pfahl-. de pieu, de pilotis, d'échalas, qui ſert à faire des échalas & des pieux.
Paluch, *g. a.* 1) Däumling von Metall bey einigen Handwercker. 2) Däumling über einen böſen Finger; verbundener Finger. 1) doitier, poucier dont quelques ouvriers ſe couvrent le pouce ou un doit. 2) fillétte, poupée; un doit bleſſé & pancé.
**Paludament. 1) galonirtes Gewand etwas zu bedecken. 2) Waffen-Rock. 1) du drap galoné pour couvrir quelque choſe. 2) cote-d'armes.
Paluię. pfählen, Pfähle einſchlagen. piloter; enfoncer des pieux.
palować winnicę. Reb-Pfähle ſtecken. échalaſſer; ficher des échalas.
Paluſzek, *g. paluſzka*. ein Fingerchen. un petit doit.
Paluſzkownik. Fuſchler, falſcher Spieler. pipeur, tricheur.
paluſzkowanie. das Kneipſen, Fuſcheln im Spiel. piperie, tricherie au jeu.
Paluſzkuię. kneipſen, falſch ſpielen. piper au jeu; tricheur.
Pamfil, *g. a.* 1) ein gewiſſes Karten-Spiel. 2) der eichelne Ober, der höchſte Trumpf in dieſem Spiel. 1) ſorte de jeu de cartes. 2) le valet de trefle ou de gland, la triomphe dans ce jeu.
Pamiątka, } 1) ein Andencken, Erinnerung.
*Pamięć, } 2) Andencken, Denck-Mahl, Denck-Zeichen. 1) mémoire, ſouvenir, reſouvenir. 2) mémoire, mémorial, monument, ce qui conſerve la mémoire d'une choſe. § 1) na pamiątkę iego to uczynię; wznowić pamięć ſtarych dzieiow niepomnych; ten człowiek pamięci godzień. 2) mowną to zoſtawać będzie dobrodzieyſtw wzięțych pamięcią; pamięć czyią z ziemie wymazać; niezagubioney pamięci godne dzieło; pamięć czynow iego wiekować będzie; okropną nieprzyiaciel srogości ſwoiey zoſtawił pamiątkę.
pamięć. Gedächtniß, eine Kraft der Seelen. mémoire, faculté de l'ame qui retient les choſes. § dobrą, złą ma pamięć;

wbiiać komu co w pamięć; brać co na pamięć; wyszło to iuż z pamięci; w pamięci mu to wygasło; opilstwo pamięć odeymuie, psuie; trzymay, miey to na pamięci iako w skarbie; ona mi na myśli, ona na oczach, ona na pamięci.

pamięć odeymuiący. das Gedächtniß schwächend. qui fait perdre la mémoire.

miłą w ludzkiey pamięci zostawił pamiątkę. er hat ein süsses Andencken in dem Gedächtniß der Menschen hinterlassen. il s'est fait un beau monument dans la mémoire des hommes.

potomna pamięć. die späte Nachwelt. la postérité la plus reculée. § potomna pamięć go wspominać będźie.

na pamięć. auswendig. par coeur, de mémoire. § na pamięć uczyć się, co umieć.

powiadać co na pamięć, z pamięci. etwas auswendig hersagen. dire, réciter qu. ch. par coeur.

czynić komu pamięć. eines Gedächtniß begehen; einen im Andencken behalten. rendre honneur à la mémoire de qu; conserver, célebrer la mémoire de qu.

za naszey pamięci. bey unserem Gedencken. en nôtre siécle; en nos jours; de nôtre tems.

za moiey pamięci. so viel ich mich erinnern kan. autant que je puis me souvenir; du plus loin que je me souviens. § za moiey pamięci tego nie było.

za ludzkiey pamięci; poki ludźie mogą pamiętać. bey Menschen Gedencken. de mémoire d'homme; depuis que le monde est monde.

za pamięci oycow naszych. zu der Väter Zeiten. du tems de nos Péres, de nos ancétres.

świętey pamięci. gottseligen Andenckens, glorwürdigsten Gedächtniß. d'heureuse mémoire; de glorieuse mémoire. § za panowania świętey, nieśmiertelney, świątobliwey pamięci Augusta II. krol ten wielkiey, świętey i słodkiey pamięci.

Pamiętam. dencken, gedencken, sich erinnern. se souvenir, se resouvenir de; songer, penser à. § pamiętać nie mogę, gdźie mi się go widźieć trafiło; iak przez mgłę tego pamiętam; pamiętay na stanu twoiego podłość.

nie pamiętasz na to. du denckest nicht daran. vous n'y songez pas.

**pamiętać się; bydź przy sobie.* sich bewußt seyn, bey Verstande seyn, sich fühlen. se sentir; étre dans ses bons sens.

pamiętayże; pamiętać ći tego będę. warte, wir wollen uns schon finden; ich weil es mir hinters Ohr schreiben; ich will es dir gedencken. je la vous garde bonne; vous étes écrit en papier rouge; remarquez bien cette chasse; tu ne la porteras pas bien loin.

iako ludźie pamiętać mogą, vid. Pamięć — *za ludzkiey pamięci.*

Pamiętne, *vid.* Pamiętny — *pamiętne.*

Pamiętnik. Gedencker, bey dessen Gedencken etwas geschehen ist. quelqu'un qui se peut souvenir de quelque chose.

pamiętnika to nie ma. darauf kan sich niemand besinnen. personne ne s'en peut ressouvenir; de mémoire d'homme on n'en se souvient pas.

Pamiętno, *adv.* in frischem Andencken; denckwürdiger Weise. d'une maniére mémorable.

pamiętno mi to. das bleibet bey mir im Andencken, ich behalte dieses im frischen Andencken. cela se conserve, cela demeure dans ma mémoire; j'ai la mémoire recente de cela.

pomiętno mi to będźie; wdźięczeń tego będę. ich werde dessen eingedenck, davor danckbar seyn. je ressentirai cela; j'en aurai de la reconnoissance.

Pamiętliwy } dobrey pamięci człowiek.
Pamiętny } der ein gut Gedächtniß hat. qui a une bonne, une heureuse mémoire.

pamiętny. 1) Denck-; das zum Gedächtniß gehöret; dem Gedächtniß behülflich. 2) denckwürdig; merckwürdig. 3) eingedenck, der etwas vor Augen hat. 1) mémorial; qui regarde la mémoire; qui conserve la mémoire; qui soutient la mémoire. 2) mémorable, digne de mémoire, dont on se doit souvenir, qui mérite étre raconté, dont on parle, dont on fait mention. 3) mémoratif qui se souvient de; qui a qu. ch. dans la mémoire, devant les yeux. § 1) sposoby to barzo pamiętne; lekarstwo pamiętne, to iest pamięci służące, pomocne. 2) pamiętne uczynił dźieło; rzecz to pamiętna, pamięci godna; twoie dobrodźieystwa pamiętne mi na zawsze będą; pamiętna to usługa. 3) pamiętny na Boga i na religią.

pamiętna karta. Denck-Zettel. un mémoire; petit papier où l'on écrit les choses dont on se veut souvenir.

pamiętne książki, vid. *książki pamiętne.*

pamiętny na złe. der etwas böses nicht vergißt, sich solches hinters Ohr schreibet. qui ressent l'ofense; qui a du ressouvenir d'une injure receuë; qui met qu. ch. sur son catalogue.

pamiętne wieki. die folgenden Zeiten; die Nachwelt. les siécles à l'avenir; la postérité. § poydźie w pamiętne wieki ta wielka odwaga.

pamiętnego co uczynić. eine merckwürdige That thun, ein Andencken stifften. faire une chose mémorable à la postérité.

pamiętne. 1) Denck-Mahl, Denck-Zeichen. 2) Gedenck-Zettel. 3) Gerichts-Gebühren für den Richter. 1) mémoire, ce qui fait souvenir de qu. ch. 2) un mémoire, bordereau, papier où sont écrites les afaires à expédier. 3) droit, salaire *m.* que les parties paient au Juge. § 1) mam pamiętne od przyiaćiela mego. 2) na pamiętnym spisane sprawiłem sprawy. 3) nie dał pamiętnego sądowi; zapłaćił pamiętne sędźiemu.

dać komu pamiętne. einem einen Gedenck-Zettel geben; einen aussprügeln. netteïer qu. sans verges.

Pampuch. 1) Pfann-Kuchen. 2) dicker Wanst. 1) poupelin, sorte de pâtisserie qu'on fait tremper toute chaude dans du beurre. 2) homme gras & replet; marsoüin; bedon, grobis; gros soufleur de boudin.

Pan. 1) ein Herr, ein Eigenthümer. 2) ein Herr, der Bedienten hat. 3) Herr, grosser Herr. 4) Herr, Fürst, König. 5) Herr, in seinem Hause. 6) Herr, als ein Ehren-Titel. 7) Herr, Ehemann. 8) Herr, beym Vornahmen gemeiner Leute. 1) maître, seigneur, possesseur. 2) maître qui a des domestiques. 3) Seigneur, grand, grand Seigneur. 4) Prince, Roi. 5) Patron, maître du logis. 6) Monsieur, *en terme de civilité.* 7) le mari, l'époux. 8) Sire, Sieur, *devant les noms de Batême en parlant aux gens de petit peuple.* § 1) Alexander był Panem świata; pan własny wśi, rzeczy, maiętnośći; nowy Pan, nowy rząd, *prov.* 2) ma Pana dobrego. 3) iuż tam źle gdźie Panom wszystko wolno. 4) panował Pan ten cztery lata; Pan Oyćiec Waszey Krolewskiey Mośći. 5) Pana niemasz doma; gdźie Pan? 6) kłaniam Mośći Panie; dałem Was Panu; Jego Mość Pan brat Was Pana. 7) idź po Pana. 8) Panie Pietrze, Pawle.

Pan młody. der Bräutigam. le fiancé.

Pan nad Pany. der Herr der Herren. le Seigneur des seigneurs; le Roi des rois.

Pan, Pan Bog. der Herr; Gott der Herr. le Seigneur; Dieu.

Pan Nasz. unser Herr; JEsus Christus. nôtre Seigneur; Jésu-Christ.

Pan gruntu. Grund-Herr. Seigneur; Seigneur foncier.

Pan lenny. Lehns-Träger. homme; homme lige; le feudataire.

Pan lennośći. Lehns-Herr. Seigneur directe; Seigneur dominant.

Pan nawy. Schiffs-Patron. maître de navire.

Pan sobie; Pan swoy. er ist sein eigner Herr, sein selbst eigner Herr. il a ses droits; il n'est pas sujet à personne; il est hors de tutéle; il est hors de page. § mam rodźicow, nie iestem sobie Panem.

Panowie przedni w Rzeczypospolitey, w Pańsťwie. die Vornehmsten des Reichs. les grans, les principaux, les prémiers, les plus considérables d'une République, d'un Roiaume.

dwom (dwiema) Panom służyć trudna. es ist schwer zweyen Herren zu dienen. nul ne peut servir deux maîtres à la fois.

iaki Pan, taki kram. wie der Herr, so der Knecht. tel maitre tel serviteur; quel est le maitre tel est le valet; tant vaut l'homme (le Seigneur) tant vaut sa terre.

kazał Pan, muśiał sam. befiel es dem Knecht, und thue es selber. un méchant serviteur oblige son maitre de se servir lui même.

Panak, wielośił, stośił. Universal-Artzeney; allgemeines Heil-Kraut. panacée, basilicon; panaces de quelque herbe. § centurzya, lubszczyk, lebiotka prawdźiwym są panakiem.

Panakowy sok. *(opoponax)* Angelicken-Saft, aus Macedonien. opoponax, suc de panacée ou de panax heraclion qui vient de Macedoine.

Pancerola. die grüne Sechs, der höchste Trumpf in einigen Karten-Spielen. le six en verd la plus haute triomphe en quelques jeux de cartes.

Pancerz, *g. a.* Pantzer, Pantzer-Hemd. chemise de maille, cote de maille; haubert. § pancerze wiązane, składane; w pancerz ubrany; w pancerzu i szyszaku.

Pancernik. 1) ein Gepanzerter; der einen Pantzer an hat. 2) Pantzer-Macher. 1) armé d'une cote de maille. 2) haubergenier, maillier.

Pancerzyk, *g. a.* kleiner Pantzer. haubergeon, chemisette de maille.

Pandrowie, } *plur.* Padry. 1) dicke Regen-
Pandry, } Würmer. 2) Würmer im Fleisch. 1) grosses achées ou vers de terre. 2) vers qui rongent la chair.

Pandura, *vid.* Bandura.

Panegiryczny. lobrednerisch. panégirique.

Panegiryk. Lob-Rede. un panégirique, un éloge.

Panegirysta. Lob-Redner. un panégiriste.

Panew, *f.* 1) Pfanne, kupferner Tiegel. 2) Springbrunnen-Pfanne, Raum so das Wasser einnimmt. 1) une poéle à frire. 2) bassin de fontaine, espace où demeure l'eau de la fontaine. § 1) w panwi rozpuszczone masło; panwie mosiężne, miedziane. 2) w panew rurmusową woda cewkami ścieka.

panew z wiekiem do grzania pościeli; łożogrzey. einen Bettwärmer. bassinnoire.

Panewka. 1) kleine Pfanne, Pfännlein. 2) Pfanne am Schieß-Gewehr. 3) Pfanne zu einem Zapfen. 1) petite poéle, poélon. 2) bassinet, ou l'on met l'amorce quand on veut tirer. 3) boëte, fontaine de cuivre; virole. § 1) usmaż to w panewce. 2) proch z panewki spalił. 3) w panewkach czopy biegaią.

Pani. 1) Frau, Besitzerin eines Orts. 2) Frau, die Diener hat. 3) Dame, ansehnliche Frau. 4) Frau, Wirthin im Hause. 5) Frau, Madame, beym Complimentiren. 6) Frau, beym Vornahmen gemeiner Weiber. 7) die Königin im Schach-Spiel. 1) Dame, la maitresse d'un lieu. 2) maitresse, qui a des domestiques. 3) Dame, femme ou fille de qualité. 4) maitresse, la femme du maitre de quelque logis. 5) Madame, *en terme de civilité en parlant aux femme de condition.* 6) dame, *titre qui se donne aux femmes de petit peuple en ajoutant leurs noms propres.* 7) reine, dame, *en terme de jeu d'échecs.* § 1) była panią tey włości, wiele pań tam było; pyszne to są panie.

Jey Mość Pani, vid. Mość — *Jey Mość Pani.*

pani młoda. junge Frau, junge Ehe-Frau. la nouvelle épouse.

Pani dworska. Kammer-Frau von Adel. dame d'honneur, dame du Palais.

Panic, młodzieniec przy całości młodzienskiey. Junggeselle. puceau, garçon; garçon vierge.

panic
Paniątko
Panię } syn Pański; młody Pan. junger Herr; des Herrn Sohn. jeune Seigneur, fils d'un Seigneur.

*Panięcy, panu wielkiemu przyzwoity. herrlich, königlich, prächtig. de Seigneur; magnifique, roïal.

Panienka. Jungferchen. fillette; petite fille; fille fort jeune; petite demoiselle.

Panieński. jungfräulich. virginal; de vierge, de fille.

Panieństwo. Jungferschaft, Jungfer-Stand. virginité; le pucelage, le fillage.

panieństwo odiąć. die Jungferschaft nehmen. déflorer, dépuceler.

Panna. 1) Jungfrau. 2) Jungfer. 3) Jungfer, beym Complimentiren. 4) Jungfer, Art von Hals-und Hand-Fesseln. 1) vierge, fille, pucelle. 2) fille, demoiselle. 3) mademoiselle, *terme de civilité.* 4) menottes, *f. plur.* manicles, *f. plur.* fers qu'on met aux mains & au cou du prisonnier. § 1) panna to prawa. 2) wiele tam panien było. 3) rozkazała Jey Mość Panna. 4) pannę mu na ręce i na szyię włożono.

Nayświętsza Panna; Panna Marya. die heilige Jungfrau Maria. la Vierge; la Mére de Notre Seigneur Jésus-Christ.

Panny Maryi drzewko, vid. *Boże drzewko.*

panna służebna. Kammer-Mägdchen, Dienst-Mägdchen. fille de chambre; servante.

Panna, Panna dworska. Kammer-Fräulein bey einer Dame. dame d'honneur.

panna młoda. eine Braut. une fiancée.

Panniny. einer Jungfer zugehörig. de fille, qui apartient à une fille. § pannine dobra.

Panoszę się, *y, ył.* 1) groß, mächtig werden. 2) einen grossen Herrn vorstellen wollen; groß thun. 1) devenir puissant; s'agrandir. 2) trancher du grand, faire le grand. § 1) miasto tym kwitnie i panoszy się. 2) spanoszyłeś się teraz.

Pańpuch, *vid.* Pampuch.

Panowanie. Regierung, Herrschaft. le regne, domination, gouvernement, empire, *m.* § panowanie towarzysza nie ćierpi, *prov.* Roku Pańskiego 1762. a świątobliwego panowania Jego Krolewskiey Mości dwudziestego osmego; ubłogosławione panowanie.

*Panowy, *vid.* Pański 1).

Pański. 1) herrschaftlich, der Herrschaft eigen. 2) einem Herrn oder Fraun zugehörig. 3) göttlich. 4) vortrefflich, köstlich, königlich, herrlich. 1) seigneurial, qui apartient au Seigneur, qui est de Seigneur. 2) de maître ou de maitresse. 3) divin, de Dieu, du Seigneur; dominical. 4) seigneurial, excellent, magnifique, roïal, somptueux, splendide. § 1) dwor Pański; pańskie pokoie; pańska prośba za rozkazanie stoi, *prov.* 2) pański to koń, szabla; pańska to spodnica. 3) skryte sądy Pańskie; Pańskie Narodzenie. 4) pańskie to szaty, pokoie, mieszkanie; pańska gęba u niego; pański to kąsek.

pańska

pańska przędza. Juncker-Garn. filure très-fine.
po pańsku, } *adv.* nach der Herrn Art. sei-
Pańskie, } gneurialement; en grand Seigneur.
Państwo. 1) Herrschaft, Eigenthum einer Sache, Eigenthums-Recht. 2) Regierung, Reich. 3) Herrschafft, Gebiet. 4) die Herrschafft, der Herr mit Frau und Kindern. 1) proprieté, possession en propre; droit de proprieté, de possession. 2) regne, *m.* gouvernement, empire, *m.* 3) seigneurie, domaine. 4) le maître & la maîtresse avec leur famille. § 1) ma państwo nad temi włościami. 2) państwo iego od morza do morza się ciągnie; pod szczęśliwym państwem (panowaniem) iego. 3) krolestwo na rożne podzielono państwa; państwa iego w Koronie i w Litwie. 4) a iest państwo doma?
Pańszczyzna. Frohn-Dienst, Herrn-Dienste. corvée; arbans; *plur. m.* oeuvres tributaires; faisances, *f. plur.* § dzień wolny od pańszczyzny.
Pantofla. ein Pantoffel. pantoufle.
w pantoflach kto. der Pantoffeln trägt. pantouflier.
Pantoflarz. Pantoffel-Macher. cordonnier qui fait des pantoufles.
Pantoflowy. Pantoffel-. de pantoufle.
Panuchniczek, *g. panuchniczka.* junger Herr, kleiner Herr. jeune Seigneur; petit Seigneur.
Panuię. 1) regieren, herrschen. 2) häufig seyn, herrschen. 1) regner, gouverner, régir, dominer. 2) dominer; étre, paroitre en abondance; étre en vogue. § 1) w tym Państwie (temu państwu) panował. 2) choroby, śniegi, deszcze w ten czas zwykły panować.
*Panuś. Herrchen, Junckerchen. un Seigneur fort jeune.
Papa, papina. Pappe; Kinder-Brey. bouillie, dont on nourrit les enfans.
Papam. pappen, Kinder-Brey essen. manger de la bouillie.
Papawa ziele, żabi kwiat, mlecz świni, plesz, mnich, lwitrud, radyki, gołębi groch. (*ambubeia*) Pfaffen-Platte, Mönchs-Kopf. de la dent de lion, dent de chien, pissenlit.
Papie, *Papie. 1) Knospe, Schelfe einer unaufgeblüheten Blume. 2) Flocken, Wolle an einigen Kräutern. 1) bouton, pelure d'une fleur qui commence à éclorre. 2) duvet, coton sur une plante. § 1) papie rożowe. 2) papie (perz, pierze, mech, wełna) na oście, na mnichu.
papie wypuszczać, wydawać. keimen, ausschlagen. boutonner, germer, pulluler.
Papier. Papier. papier. § papier niepisany, biały; regałowy; rysować na papierze.
stare papiery. alte geschriebene Papiere. peperasses; *f. plur.* vieux papiers; pancartes, *f. plur.*
papier gruby kupiecki do uwiiania. grob Papier zum Einschlagen. papier brouillard, gros bon, maculature pour y mettre les merceries.
papier przebiiaiący, zalewaiący się. Papier das durchschlägt. biberon, papier qui boit.
papiery. Papiere, Schrifften. des papiers.
papier lazurowy. blau Papier; Zucker-Papier. papier bleu dont on couvre les pains de sucre.
Papierek, *g. papierka.* Papierchen. petit papier; brin de papier.
papierek do zapalenia czego. Fidibus, Papier zum Anzünden. alumette de papier sans soufre.
Papierne, *g. papiernego.* Abgabe von Papier; Papier-Geld, Stempel-Geld. droit qu'on paie de papier.
Papiernia. Papier-Mühle. moulin à papier; papeterie où l'on fait le papier.
Papiernik. Papier-Macher, Papier-Händler. papetier; faiseur ou vendeur de papier.
Papierowy. papieren. de papier.
papierowe drzewko. (papyrus) Papier-Baum in Egypten, daraus man ehedessen Papier machte. papier, petit arbrisseau en Egipte, dont on faisoit autrefois du papier.
Papieski. Päbstlich. papal, pontifical, qui est de Pape, qui apartient au Pape.
Papież. der Pabst. le Pape; le Pontife.
Papieztwo. die Päbstliche Würde. Papauté, Pontificat, dignité de Pape.
Papinkarz. 1) Lecker-Maul. 2) der Lecker-Bißchen macht. 3) ein Zärtling, Weichling. 1) friand; personne qui aime les beaux morceaux. 2) faiseur de beaux morceaux. 3) délicat, douillet, un éféminé, demoiseau, fluët; poule laitée.
Papinki, *plur.* Schleckerey, Lecker-Bißchen. friandise, beaux morceaux.
Paproć wonna; paproć samiec. (*filix mas*) Wald-Farren, Farn-Baum oder Wurtzel. fougère mâle.
paproć samica. (filix femina) Art von Farn-Kraut. fougère femelle.
paproć wodna. (osmunda regalis, filix florida) Farn-Kraut. osmonde, fougère aquatique.

Paprocina. Heide, wo viel Farn-Kraut wächst. fougeraie.
Paprotka. (*polipodium*) Baumfarn, Engelsüß, Stein-Wurtzel, Kropf-Kraut. du polipode.
Paprotnik ziele (*lonchitis*) Miltz-Kraut, Spicant. lonkite.
Paprotnica (*lonchitis minor*) kleiner Spicant. lonkite mineure.
Papu, papa, *interj.* gebt Pappe, wie die Kinder rufen. donnez moi de la boulie, *mot des petits enfans lorsqu' ils demandent à manger.*
Papuga. ein Papagay. un peroquet.
Papugowy. } Papagay-. de perroquet.
Papuży. }
papuży } żołtoźielony. sittig-grün.
Papużasty } verd de perroquet.
Para 1) Dampf, Dunst, zarter Wasser-Dampf; Brodem aus einer heissen Speise. 2) ein Paar. 3) ein Joch, Gespan von zwey Stück Vieh. 1) vapeur, *f.* air humide, exhalaison humide, qui s'exhale du corps; petite fumée, vapeur qui sort d'une viande chaude. 2) deux; une couple de deux choses de même espèce; une paire de deux choses qu'on ne sépare pas. 3) paire de; deux animaux atelez de front. § 1) z ciał naszych ustawnie idźie para; ciepło w samych rzeczach będące ie na pary i dymy wycieńcza; para z warzonych i pieczonych rzeczy. 2) para ludźi, gołębi; dwie pary (parze) rękawic. 3) para koni, wołow.
para z wody spadaiącey. Dunst vom fallenden Wasser. pulverins, *plur. m.*
para z źiemi. Dampf aus der Erden. exhalaison de la terre; vapeur qui sort des entrailles de la terre.
pary wychodzenie, wypuszczanie. Ausdampfung. exhalaison, *f.* évaporation.
parę wypuszczać. ausdampfen; Dampf von sich werfen. exhaler des vapeurs, jetter des exhalaisons, envoier des vapeurs.
para zaraźliwa. schädlicher Dampf. bouffée; vapeur empestée.
para razy. ein paar mahl; zwey mahl. deux fois.
para trzewikow botow, pończoch. ein Paar Schuh, Stiefeln, Strümpfe. une paire de souliers, de botes, de bas.
spać w parze. mit einem Weibe schlafen, beysammen schlafen. coucher ensemble; coucher avec une femme.
parą; parami. Paar Weise. deux à deux. § parą lataią, biegaią.
parę; paru. wird als ein *Adverbium* gebraucht: zwey, ein Paar. *c'est une façon d'adverbe:* deux, une paire, un couple. § było parę ludźi; paru koni taki młyn obroći.
Parabola. Meßk. ein Kegel-Schnitt, eine Parallele. *Géom.* une parabole. § parabola iest na kształt przećiętey głowy cukru.
Parabon. Spanische Wand, Wind-Schirm. paravent.
Parada. 1) Parade, Staat, Pracht. 2) Parade der Soldaten. 1) parâde, figure, pompe. 2) *guerre:* parâde. § 1) wielką paradą na zamek iechał. 2) woysko stanęło w paradźie; na kośćielną komenderowany paradę.
paradę czym czynić. mit etwas Staat machen. faire parâde de qu. ch.
Paradnie, *adv.* mit Staat, im Staat. en parâde, pompeusement. § paradnie się ziechali.
Paradny. Parade-, Staats-. de parâde. § koń paradny; pokoy paradny.
Paraduię. paradieren, Staat machen. faire parâde, faire figure. § Regiment paradował.
Parafia. Pfarre, Kirchspiel. paroisse; tous les paroissiens & paroissiennes.
Parafianka. eine Eingepfarrte. une poroissienne.
Parafian. Pfarr-Kind. paroissien; habitant d'une parroisse.
Paragonuię. gleich kommen. s'égaler, se comparer. § w zasługach z nim paragonować nie zdoła.
paragonować co, iedno z drugim porownać. eines mit dem andern vergleichen. égaler, comparer, faire comparaison; parangonner.
Paragraf. 1) ein Absatz in Büchern. 2) Hieb, Quer-Hieb ins Gesicht. 1) un paragraphe. 2) balafre, estafilade au visage. § 1) rozdźiał na 6. paragrafow podźielony. 2) paragraf mu przez nos nanotowali.
wyćiąć komu paragraf. einem einen Zwerch-Hieb geben. estafiler, écharper qu; faire à qu. une estafilade au visage.
Paralela, rownoodległość. Meßk. Parallel-Linie. *Géom.* paralléle; ligne paralléle.
Paralelny. Parallel-, gleich weit. parallèle, qui est également distant de qu. ch.
Paralityk. ein Gichtbrüchiger, ein Gelähmter. un paralitique, qui a une paralisie.
Paraliż, ślak; ruszenie powietrzem całego ćiała albo częśći ktorey. die Lähmung, der Schlag. paralisie. § paraliżem albo szlakiem zarażony.
Paraliżowy. die Lähmung betreffend. de paralisie, qui regarde la paralisie.
paraliżowe ziele, bukwica biała. (primula veris)

veris) Himmels-Schlüssel. prime-vère; cocu

Param. ausdampfen. exhaler, évaporer.

paraiący alembik. Dampf-Kolben beym Distillieren. alembic par lequel passe une sorte de vapeur au lieu de la liqueur. § z paraiącego alembika tylko para miasto wodki wychodźi.

param śię. mit etwas umgehen. s'ocuper, faire profession, se mêler de; vaquer à. § z tą śię parać nie ma zabawą; takim śię bogoboyny nie para zgromadzeniem; para śię temi rzeczami.

Paramenta kośćielne; aparaty. Kirchen-Putz. paremens, ornemens d'Eglise.

paramenta ołtarzowe. Altar-Decken. parement d'autel.

Parapet, nadwałek. Befest. Brust-Wehre. *Fortif.* parapet.

Parazyt, pasorzyt. Schmarutzer. écornifleur, parasite.

Parawan. Spanische Wand. paravent.

Parch. 1) der Aussatz, die Raude. *2) Bock-Gestanck, s. Parkot. 1) lépre, lâdrerie. *2) bouquin, *v.* Parkot.

parch biały. weisser Aussatz; weisse Malzey. lâdrerie blanche.

Parchaty, Parchowaty, parszywy. aussätzig, raudig. lépreux, lâdre.

Parćianka, Kieczka. Leinwandner Kittel. sarot, souquenille, blaude.

Parćiany. vom groben Hanf-Garn. de baline. § parćiana przędza; parćiane płotno.

Parćie. Stechen im Leibe. les tranchées, *f.* mal de ventre. § to lekarstwo parćia i kołki uśmierza.

Pardus. Parder, Leopard. léopard.

*Pardwa, bekas. eine Schneppe. bécasse, oiseau.

Parentela, rodźieństwo. Verwandschaft; die Verwandten. parenté; le parentage, parentele. § wielką ma parentelę.

Pargamin. Pergament. du parchemin.

pargamin subtelny. zartes, weisses Pergament. velin.

rzemieślnik od pergaminu. Pergament-Macher. parcheminier.

Pargaminowy. pergamenten. de parchemin.

*Park, *vid.* Parkot.

Parkan. Plancke; breterne Wande. pan de fust; clôture faite de poteaux & de planches.

Parkanię. eine Plancke führen. faire un pan de fust; enclorre, entourer, enfermer d'une clôture de bois. § oparkanić ogrod.

*Parki. Poet. die drey Parcen. *Poët.* les trois soeurs filandiéres; les Parques.

Parkot. Bock, Bocks-Gestanck. bouquain, bouc, gousset; odeur fade qui vient de l'aisselle de quelques gens.

parkotem śmierdźieć. bockentzen. sentir le gousset; sentir le bouquin, le bouc.

Parlist, *vid.* Podkolan.

*Parma, barwena. Barbe ein Fisch. barbeau poisson.

Parmezan. Parmizan. Parmezyn. Parmesan-Käs. du fromage de Parme; parmesan.

**Parnas. der Parnaß, ein Berg in Griechenland. le Parnasse un mont en Gréce.

**Parnaski. Parnaß. de Parnasse.

** *Parnaskie dźiewki*. die Musen. les Muses.

Parno, parno iest. es ist schwüles Wetter. il fait une chaleur étoufante. § parno wczoray na dworze było.

Parność. Schwüle; feuchtes und warmes Wetter. un tems vain; une chaleur étoufante.

Parny. schwülig. vain, étoufant. § parny dźień dźiśiay.

Parobek, *g. parobka*. 1) Haus-Knecht. 2) Fuhrmanns-Knecht. 1) valet de maison. 2) valet de chartier.

Paroboczny. von Triangeln: mit zwey gleichen Ecken. *Géom.* isoscelle.

Parobok. Meßk. Triangel mit zwey gleichen Seiten. *Géom.* un triangle isoscelle, dont les angles sur la basse sont égaux.

Parokonny. zweyspännig. tiré par deux chevaux. § woz parokonny.

Paroksyzm. ein Paroxismus. un paroxisme; accès de maladie.

Parol. 1) Versprechen, Parole, Wort. 2) die Parole bey den Soldaten. 1) promesse, parole qu'on donne à qu. 2) parole, mot que les gens de guerre se donnent. § 1) dał parol. 2) adiutanći po parol przyszli.

na parolu; na parol. auf Parole. sur sa parole. § w mieśćie na parolu zostali; puśćił go na parol.

dotrzymać parolu. Parole halten. tenir sa parole.

parol złamać. die Parole brechen, nicht halten. violer la parole.

Parow. Neben-Weg, Neben-Fußsteig. détour; chemin de détour; chemin detourné.

Parsk. 1) Korn-Grube in der Erde. 2) das Schnauben vor einem lauten Lachen. 3) die Kehlsucht; die Drüsen eine Pferde-Kranckheit. 1) caverne souterraine où l'on garde les fruits. 2) bruit suivi d'un éclat de rire; ronfle qui se fait avant un ris excessif. 3) gourme, maladie ou abcès

abcès que les chevaux ont au deſſous de la gorge.
parſk kozi żiele, vid. *kozi parſk*.
Parſkam, *v. m. F. parſknę*. 1) ſchnauben beym Lachen; überlaut Lachen. 2) ziſchen, praſſeln, brauſen als heiſſes Eiſen vom Waſſer. *3) nieſen, ſ. Kicham. 1) ricaner; éclater de rire; ronfler, faire un bruit en riant. 2) bruire, petiller, faire un bruit ſemblable à celui du fer rouge trempé dans l'eau. *3) éternuër, v. Kicham. § 1) parſknął śmiechem. 2) żelazo rozpalone parſka (ſkwierczy) w wodźie; parſknęła świeca.
świeca parſkaiąc gaśnie. das Licht praſſelt und gehet aus. la chandelle fait le dernier bruit & s'éteint.
parſkaiący śmiechem. der ſich des Lachens nicht enthalten kan. ricanneur; qui ne ſe tient pas de rire.
Parſzywieię. räudig werden. devenir lâdre ou lépreux.
Parſzywy. ſchabigt, raudigt, ausſätzig. lépreux, lâdre, galeux, rogneux. § parſzywy pies; iedna parſzywa owca całą trzodę zaraźi, *prov*.
parſzywa to ſława. das iſt ein ſchlechter Ruhm; eine ſchlechte Ehre. ce n'eſt pas une bonne renommée.
Part. grobe Hanf-Leinwand, Pack-Leinwand. de la baline; groſſe toile de chanvre.
Partacz. 1) Pfuſcher, Benhaaſe. 2) Schuhflicker. 3) Flicker, Ausbeßrer. 4) Sudler, ſchlechter Arbeiter, Stümper. 1) gâte-métier, bouſilleur. 2) ſavetier. 3) ravodeur, racoutreur. 4) bouſilleur, frelampier, fagoteur.
Partaczę, *y, yt*. pfuſchern. bouſiller, entreprendre ſur le métier; gâter le métier.
Partacztwo. } 1) Flick-Arbeit, Altflickerey.
Partanina. } 2) Pfuſcherey, ſchlechte Arbeit. 1) ravodage, *m*. rapiécetage, *m*. 2) bouſillage, *m*. beſogne mal faite. § 1) partaniną śię bawi.
Partes. } muſicaliſche Noten; No-
Parteſy, *plur*. } ten-Buch. notes de muſique; papier de muſique; tablature; un livre de tablature. § ieſt z parteſu dobry na iakimkolwiek inſtrumenćie muzycznym.
Partolę. ſchlechte Arbeit machen, ſudeln, pfuſchern. bouſiller, travailler mal; faire quelque beſoigne d'une maniére groſſiére.
Partya. 1) Partey, Menge. 2) Partie, Vorſchlag zu etwas, ein Anerbieten. 3) Parthey, Anhang, Faction. 4) Partie von abgeſchickten Soldaten. 1) partie, quantité. 2) parti, avantage, *m*. ofre ou condition qu'on préſente à qu. 3) parti, partie, faction. 4) détachement, partie; un petit corps envoié à la petite guerre. § 1) wielkiemi partyami towar kupuie; partya wielka ſzarańczy przylećiała. 2) oyćiec corce ſwoiey naylepiey wyiedna i upatrzy partyą. 3) na Szwedzką śię przekinął partyą. 4) gdy partye z woyſka na czaty wychodzą.
Partyka chleba. Partickel, Stück-Brod. gros lopin de pain.
Partykularz, *g. a*. 1) kleines Dorf-Kloſter von 20 Mönchen. 2) Privat-Mann. 1) petit couvent de village, où il y a vint Réligieux. 2) particulier; homme privé.
Partytura. Muſic: die Partitur. *Muſiq*. partition.
Partyzant. Anhänger, Parthey-Gänger. adhérent, partiſan; qui ſuit le parti de qu. § partyzantow Woyny Szwedzkiey wydać maią.
Paru, *vid*. Para — *parę, paru*.
Paruię. vertreiben, verjagen. déloger, déplacer, chaſſer. § parował ich od wałow; parować (pędźić) trzodę.
Paryż, *g. a*. Paris, eine Haupt-Stadt in Franckreich. Paris, ville capitale de France.
Paryſki. Pariſer. de Paris.
Parza, oſpa. Hunds-Futter. du ſon préparé pour la nourriture des chiens. § zacuchnęła pſu parza.
Parzę, *y, yt*. 1) brennen. 2) brühen. 3) brennen, ein Brennen verurſachen als Neſſeln. 4) Heilk. bähen ein krankes Glied. 5) ſchneiden, anziehen als die Kälte. 6) feuren, ſchieſſen, beſchieſſen. 1) brûler, faire mal en touchant le feu. 2) échauder. 3) brûler, piquer comme l'ortie. 4) *Médec*. fomenter une partie malade. 5) foüeter, gercer comme le vent. 6) foüeter, batre comme les canons; faire un grand feu; tirer. 7) aparier, acoupler, apareiller. § 1) parzy ogień, żelazo rozpalone. 2) parzy ukrop; parzyć geś. 3) parzy pokrzywa. 4) parzyć rękę, nogę; parz mieyſca dołegliwe kapuſtą. 5) bicz, mroz, wiatr parzy. 6) iako z armat parzyć poczęli; ſparzył dobrze odyńca. 7) parzyć gołębie, kanarki.
parzyć pſom. Kleyen für die Hunde einrühren. tremper du ſon dans l'eau chaude pour les chiens de chaſſe.
słońce parzy. die Sonne ſticht, brennet. le ſoleil brûle, frape.

parzę się. 1) sich bähen. 2) sich paaren, sich gatten. 1) se fomenter. 2) s'aparier, s'acoupler, se joindre.

Parzenie. 1) das Brühen. 2) das Brennen, Jucken von einer Nessel. 3) das Schiessen, Beschiessen. *4) das Bähen eines francken Gliedes, s. Naparzanie. 5) das Paaren, das Gatten. 1) l'action d'échauder. 2) brulûre, piquûre d'ortie. 3) l'action de tirer, de ruiner à coups d'armes à feu. *4) la famentation d'une partie malade, *v.* Naparzanie. 5) l'action d'aparier, d'acoupler.

Parzysty. 1) gepaaret, Paar Weise zusammen gefüget. 2) Rechenk. gleich, gerade, das sich ohne Bruch theilen läßt. 1) aparié, acouplé. 2) *Aritm.* pair, qu'on peut diviser sans fraction.

Paś. Paulchen, kleiner Paul. Paulot, petit Paul.

Pas. Wort der Spieler: Paß, ich spiele nicht. *terme de jeu:* passe, je ne jouë pas.

pas, g. a. 1) Pohlnischer Paß, Binde um den Leib. 2) ein Gurt. 3) ein Windel-Band. 4) lang geschnittener Streif oder Stück, als Fleisch; eine Schrote. 5) Paß, Grentz-Ort. 6) Paß, so man den Soldaten giebet. 7) der Thier-Kreis am Himmel. *8) die Milch-Strasse am Himmel, s. *mleczna droga.* 1) ceinture, ceinturon. 2) un sangle. 3) tour de lange. 4) tranche, piéce longue. 5) pas, détroit; un défilé, un passage ou une avenuë dans un païs fort étroite. 6) le congé qu'on donne à un soldat à charge de revenir. 7) le zodiaque. 8) le chemin de Saint Jaques, *v. mleczna droga.* § 1) pas lity, iedwabny. 2) pas łożkowy, rzemienny, konopny. 3) zdiąć pas z dźiećięćia powitego. 4) pokray mięso na pasy. 5) pasow i zamkow mało mamy; pas dobrze opatrzony; na pasach nieprzyiaćielowi zabiegać. 6) dać pas żołnierzowi.

pas rycerski. 1) Wehr-Gehenck. 2) Ordens-Band. 1) baudrier, ceinturon. 2) cordon, colier de l'Ordre.

wzgardźił pasem rycerskim. er hat den Degen an die Wand gehangen. il a pendu l'épée au croc.

pas oficerski. eine Officiers-Schärpe, so sie um den Leib tragen. écharpe, ceinture d'Oficier.

pasy tragarskie. Träger-Riemen. bricoles; bandes de cuir dont les Porteurs se servent.

pas S. Jana ziele. (lycopodium; muscus terrestris) Bär-Lappen, Wolfs-oder Teufels-Klau, Gürtel-Kraut. licopodium.

pasy karetiane. Hang-Riemen in der Kutsche. sou-pentes, *f. plur.* courroïes qui tiennent suspendu le corps de carosse.

pas miechowiczny na rapturę. Bruchband. braier, bandage, *m.* pour arréter les décentes de boiau.

od pasa do nog, na doł. vom Gürtel, vom Unterleib an bis auf die Füsse. de la ceinture, du milieu du corps en bas.

od pasa do gory. vom Gürtel in die Höhe. de la ceinture en haut. § Syrena iest pław morski od pasa na doł ryba, a od pasa do gory białagłowa.

do pasa. bis an den Gürtel, bis an den Leib. jusqu' à la ceinture; jusqu'au milieu du corps. § posąg do pasa; woda tam idźie do pasa.

w pas kogo porwać. einen mitten um den Leib fassen. prendre qu. par le fois du corps, à fois du (de) corps, au milieu du corps, par le faux (fort) du corps.

za pas; za pasem. in dem Gurt. dans la ceinture. § wetknąć pistolety za pas; mieć pistolety za pasem.

za pasem. fertig; gleich bey der Hand. tout prêt, à main, à la portée. § za pasem u niego zawsze przyczyna; wymowkę ma za pasem.

pasy z kogo drzeć. aus dem Rücken des Uebelthäters Riemen schneiden. couper des laniéres du dos d'un criminiel.

weź nogi za pas. nimm die Beine auf die Achsel. buvez un coup & haut le pié; cours à toutes jambes; cours plus vite que le vent; prens les jambes à ton cou.

za pasy z kim chodźić. 1) mit einem ringen, kämpfen. 2) mit einem im Streite liegen, übers Knie gespannt liegen. 1) luter avec qu. 2) tirer au court bâton avec qu; se disputer, se quereller avec qu.

Pasaman, pasamon. Passament, Borte. passement. § pasamon iedwabny z drobnemi nitami śrebrnemi.

pasamany przydać. verbremen, bortiren, mit Borten besetzen. passementer; mettre du passement sur un habit.

Pasamannik, Pasamonnik. Borten-Würker, Band-Weber, Passamentierer. passamentier, rubanier.

Paśę, *paśie, past.* Vieh weiden, hüten. paître des troupeaux, mener paître. § paść owce, bydło.

paść oczy czym. die Augen mit etwas weiden. repaître les yeux de qu. ch.

paść się. 1) weiden, grasen, auf der Weide gehen. 2) sich mästen. 3) sich schmeicheln als mit Hoffnung. 1) se paître; manger l'herbe; paître l'herbe. 2) se nourrir,

nourrir, se repaître, se paître. 3) se paître, repaître, se flater de; s'entretenir d'une chose vaine. § 1) bydło śię na łąkach pasło; pszczoły śię na pasiekach pasą. 2) paść śię specyalikami. 3) sami śię opinią paśiemy, sami śię oszukiwamy; daremną śię paśie nadźieią.

Pasek, g. paska. 1) kleine Binde, kleiner Gurt. 2) schmales Band, Riemen etwas zu zubinden. 3) Streich-Riemen zu Putz-Messern. 4) kleine Schnitte, Streiflein. 5) Leit-Band, Gängel-Band, Leit-Rieme. 1) bandelette, ceinture, petite ceinture. 2) tirant, courroie, bandelette à lier qu. ch. 3) écorce ou courroie à afiler les rasoirs. 4) petite tranche, morceau coupé en long. 4) lisiére dont on se sert à promener les enfans. § 1) chłopiec w pasku iedwabnym. 2) paskiem konopnym co zmocnić. 3) wyostrzyć brzytwę na pasku. 4) pokray mięso na paski. 5) wodźić dźiećię na pasku.

paski u szable. Riemen woran die Scheide des Säbels hängt. porte-sabre, *m.* ceinturette de sabre; bretelles; petites bandes de cuir d'où pend le fourreau de sabre.

paski u botow. die Streppen oder Zug-Bänder an den Stiefeln. les tirans au dedans d'une bote.

Paśibrzuch, *vid.* Pasorzyt.

Paśieka, mieysce gdźie śię pszczoły pasą. Bienen-Garten; wo die Bienen den Honig sammeln. le lieu où se nourrissent les abeilles.

Paśienie. das Weiden. pâture, l'action de paître.

Paśierb. ein Stief-Sohn. beau fils; fils d'un autre lit.

Paśierbica. Stief-Tochter. belle fille; fille d'un autre lit.

Paśierbiczy, Paśierbowy. Stief-Söhnlich; Stief-Töchterlich. de beau fils; de belle fille.

Paskudnica. säuisches Weib, Saunickel. begueule, gaupe, une souillon; mariegraillon.

Paskudnik. 1) unflätiger Mensch; eine Sau. 2) Vieh-Seuche, Vieh-Sterben. 3) Knolster, ein grüner stinckender Käfer, der das Gras vergifftet, davon das Vieh eine Seuche bekommt. 4) Vieh-Seuche von diesem gefressenen Wurm. 5) Buphonum, ein Kraut davon die Ochsen sterben. 1) un souillon, cochon, un homme mal-propre. 2) mortalité sur les bestiaux. 3) le bupreste, un insècte qui envenime les herbes dont les bestiaux meurent. 4) mortalité sur les bestiaux causée par le bupreste. 4) la mort aux boeufs, une plante.

Paskwil. ein Pasquil, eine Schmäh-Schrift. pasquil, pasquinade, pasquin, un libelle.

Paskwilant. ein Pasquillant. faiseur de pasquinades.

Pasmo. 1) Gebinde Garn von 40 Faden. 2) *fig.* lange Reihe, ein Gewebe; Verfolg von etwas. 1) écheveau, quarente fils qui sont noüez ensemble. 2) *fig.* un long tissu de; une enfilade de. § 1) czterdźieśći pasm bywa w przędźionie.

pasmem, adv. alles an einander; eins nach dem andern; in einem Zuge, in einem Strich. tout d'une suite, tout d'une tenuë, tout d'une tirade. § posłano furmanom w izbie pasmem we dwa rzędy; ztąd śię ustawicznym pasmem wszystkie snuią kłotnie; pasmem wszystkie śię szczęśćia sprowadźiły.

ma kilka wiosek iednym pasmem. er hat etliche Dörfer in einem Strich. il possede quelques villages tout d'une tenuë.

cztery pokoie pasmem. vier Zimmer in einer Reihe. quatre chambre tout d'une suite, de plein pié, toutes proches l'une de l'autre.

Paśne na cudzym; prawo paśienia. die Kuppel-Hut, Trifft-Gerechtigkeit auf einer Wiese. le pâturage; le droit de mener paître sur un pré sans païer l'herbage. § paśnego na moiey nie ma łące.

Paśnik. Gürtler. ceinturier, faiseur de ceintures.

Pasobrzuch, *vid.* Pasorzyt.

Pasorzycki schmarotzerisch. parasitique.

Pasorzyctwo. Schmarotzerey. écornieflerie; parasitique, le métier de parasite.

Pasorzyt. Schmarotzer, Teller-Lecker. écornifleur, parasite, piqueur d'escabelle, chercheur de franches lipées; fleureur de cuisine, démon du midi.

Pasowanie. 1) das Umgürten. 2) das Passen im Spiele. 1) l'action de ceindre qu. d'une ceinture ou ceinturon. 2) l'action de passer au jeu.

pasowanie rycerza. das Ritter-Schlagen. création d'un Chevalier; la promotion à la Chevalerie.

Pasowany. zum Ritter geschlagen. qui est élevé à un Ordre; qui a l'Ordre de quelque Chevalerie. § pasowany żołnierz.

Pasowka. Zapfen-Birne. poire fort délicieuse qui a la figure d'un étoupillon.

Pasowy. Gürtel-, Binde-. de ceinture.

Pasterka. eine Schäferin. bergere, celle qui garde les brebis.

Pasternaczek, *vid. pasternak dźiki.*

Pasternak,

Pasternak, *g. u.* Pastinac, Pasternak. de la pastenade; du panais une racine potagére.
pasternak, g. a. *ryba morska.* Angel-Fisch, Stachel-Rochen ein See-Fisch. pastenaque, tareronde un poisson de mer qui a la figure d'une raie.
pasternak dźiki, *pasternaczek*, (pastinaca sylvestris) Wildmohren, Mohren-Kümmel, Vogelnest-Saamen. panais sauvage. § pasternak dźiki iest chwast w ięczmieniu i orkiszu, piwo sokiem iego zmieszane kamień kruszy.
Pasternik, *g. a.* ein Pastinak-Beet. planche semée de panais.
Pasterski. Schäfer-. de berger, pastoral; de pasteur.
laska pasterska albo pastusza. Schäfer-Stock. houlette; bâton pastoral.
Pasterstwo. Schäfer-Stand; Schäfer-Gewerbe. la profession de pâtre; le métier de berger.
Pasterz. 1) Schäfer, Hirte. 2) fig. Hirte, Lehrer. 1) berger. 2) *fig.* Pasteur, Docteur de l'Eglise. § 1) pasterze tey wśi. 2) Naywyższy Kośćioła Bożego Pasterz.
Pastewnik. 1) Vieh-Weide. *2) Zaun, Gehäge. 1) pâture, pâturage, *m.* herbage, *m.* 2) haïe; boucheture, clôture.
Pastewny. 1) mit Vieh-Weiden versehen. 2) zur Einnahme von Vieh-Weiden gehörig. 3) auf der Weide gemästet; Weid-. 1) où il y a de bons & de beaux pâturages; propre à nourrir le bétail. 2) qui concerne le revenu de pâturage. 3) qui paît sur un pâturage; d'engrais. § 1) wśi pastewne. 2) pastewne dochody. 3) woł pastewny.
Pastorał. Bischoffs-Stab. bâton pastoral, crosse.
Pastuch. } schlechter Hirt. un pâtre;
*Pastucha } gardeur de bétail.
pastuch gęśi. Gänse-Hirt. gardeur d'oïes.
pastuch krow. Kuh-Hirt. vacher, bouvier.
pastuch świn. Sau-Hirt. porcher, gardeur de cochons.
pastuch koz. Ziegen-Hirt. chévrier.
Pastuszy. Hirten. de pâtre.
pastusza laska. Hirten-Stock. bâton de bouvier.
Pastwa, *vid.* Pasza.
Pastwię śię nad kim. mit einem übel umgehen; toben. exercer sa rage, sa cruauté contre qu; maltraiter, tiraniser, strapasser, rudoïer, traiter rudement qu.
Pastwienie śię. das Toben wider einen; Unmenschlichkeit; Härte. dureté, rage contre qu; traitement fort dur; cruauté, inhumanité. § przewodzenie i pastwienie śię nad ubogim ludem.

Pastwisko. Vieh-Weide, eine Trifft. le pâturage, l'herbage, le pacage, *m.*
Pasuię kogo. einen zum Ritter schlagen. créer, faire qu. Chevalier; donner l'Ordre à qu. § krol pasował kawalera; pasował go na kawalerstwo, na rycerstwo.
pasuię we grze. Passen, im Karten-Spiel. *terme de jeu:* passer; ne joüer pas.
pasuię śię. eig. u. fig. ringen, kämpfen, streiten. *prop. & fig.* luter, combatre, disputer; éforcer d'obtenir sur qu. § pasowali śię z sobą przez czas niemały przećiwne strony; pasować śię myślami; pasował śię daremnie z przećiwną i iemu i Oyczyznie fortuną; miłość z męstwem śię pasowała.
śmierćią śię pasować. mit dem Tode ringen. agoniser, être à l'agonie, tirer à la fin.
Pasynek. Nochnese, Ur-Ur-Enckel; des Ur-Enckels oder Ur-Enckelin Sohn. fil de l'arriére petit fils ou de l'arriére petite fille.
Pasza, pastwa. 1) Weide, Fraaß, Futter auf dem Feld für die Thiere. 2) fig. Futter, Nahrung für die Seele. 3) Jäger: Revier, wo gejaget wird. 1) fourrage, *m.* herbe; mangeures, *f. plur.* pâture des animaux sur la campagne. 2) *fig.* pâture, nourriture de l'ame. 3) *chasse:* cerne, enceinte dans laquelle on chasse. § 1) trop zaiąca w paszy; źiemia rozmaitą wydaie paszą. 2) pasza to ćielesna i liche umysłu ukontentowanie. 3) pies śię zabawia w paszy; pies poszedł w paszą.
pasza ielenia. Weide des rothen Wildes. viandis.
Paszcza, *vulg.* Fresse. mufle, *m.* § ey cyt wezmiesz w paszczę.
Paszczęka. 1) der Rachen der Thiere. 2) Rachen, Fresse, Hals. 1) gueule, museau de quelques animaux. 2) *fig.* gueule, bouche. § 1) lew paszczękę na niego rozdźiewił. 2) trzeba nasyćić łakome dworzanom paszczęki.
paszczęka rozwarta, otworzona. offner, aufgesperrter Rachen. gueule béante ou ouverte.
dać komu w paszczękę. einem auf das Maul schlagen. donner à qu. sur le mufle.
Paszport. einen Paß, Paßport. passeport. § paszportu prośić; paszport dać, wydać.
Pasztećik, *g. a.* Pastetchen. petit pâté.
Pasztet. eine Pastete. un pâté. § pasztet Niemiecki, Francuski, Angielski, rybny, mięsny.
pasztet ćielęcy. Pastete von Kalb-Fleisch. godiveau; un pâté de godiveau.

pasztet na zimno. eine kalte Pastete. un pâté de requête.
pasztet liściany. Pastete von geblättertem Teig. un pâté à la Mazarine.
Pasztetniczka. Pasteten-Beckerin. patissière.
Pasztetnik. Pasteten-Becker. patissier.
Pasztetowy. Pasteten-. de pâté.
pateſztowa podeſzwa. die Unterkruſt einer Pateſte. abaiſſe de pâté.
nakrywka paſztetowa. Pateſten-Deckel; die Ober-Kruſte. un couvercle de pâté.
Patarda, *vid.* Petarda.
Patela, Patelnia. 1) flache Küchen-Pfanne. *2) kleine Feuer-Pfanne, ſ. Fairka. 1) poile à frire, à fricaſſer. 2) chaufferette, petit réchaud, *v.* Fairka. § 1) na pateli co upiec; patelnia do ſmażenia.
patela do tortow. Torten-Pfanne. tartiére, tourtiére.
*Patok. ein Stock, Prügel. bâton, baguette.
Patoka. klarer, geläuterter Honig. du miel bien afiné; miel ſans ordures.
**patoka, uſtoiny.* Satz, Hefen. fondrille, ſédiment.
*Pątnik, pielgrzym. Pilger, Wallfahrts-Bruder. pélerin, qui va en pélerinage; qui fait un voiage de dévotion.
Patron. 1) Patron, Schutz-Heiliger. 2) Sachwalter, Anwald, Advocat. 1) Patron, Saint qui eſt Protecteur de qu. 2) Avocat, Praticien, qui conduit & inſtruit un procès. § 1) Stanisław ieſt Patron Polſki, a S. Dyonizy Francyi.
Patronowie Swięci. die Heiligen. les Saints.
Patron moy; Swięty ktorego mam imię. Heiliger, deſſen Nahmen ich führe. mon Parrein, le Saint dont je porte le nom.
patron, pan okrętu. Schiffs-Patron. le maître de navire; patron de navire.
**patron wzor.* Muſter. patron, modèle.
Patronka. Patronin, Schutz-Heiligin, Beſchirmerin. Patronne, Sainte qui eſt Protectrice de qu.
Patronizacya. die Praxis eines Rechtsgelahrten. avocaſſerie, pratique; le métier d'un avocat.
Patrul. die Patrolle, die Schaarwache. la patrouille; les ſoldâs qui marchent la nuit dans les ruës. § patrule po ulicach w nocy chodzą.
Patryarcha. Patriarche. un Patriarche.
Patryarchalny. Patriarchiſch. patriarcal.
Patrzacz. Zuſchauer. ſpectateur, qui regarde quelque choſe.
Patrzam. } 1) das Geſicht, die Augen
Patrzę, *y, ył.* } gegen etwas halten, richten; ſchauen. 2) ſehen. 3) ſich nach etwas umſehen, mit den Augen ſuchen. 4) auf einen ſehen, ſich an einen halten. 5) abwarten, zuſehen, Achtung geben. 6) ausſehen als; ausſehen böſe, gut. 7) ſehen, nachſchlagen in einem Buch. 8) von Sonnen-Uhren: gewendet ſeyn, gehen gegen eine von den Gegenden. 1) regarder; porter les yeux, le regard ſur; avoir le viſage, les yeux tournez vers; regarder quelque tems. 2) voir. 3) regarder après qu. ch; chercher de yeux pour trouver. 4) ſe prendre à qu. de qu. 5) prendre garde de; ſoigner qu. ch; veiller, vaquer, avoir ſoin à. 6) avoir une bonne, un mauvaiſe mine; avoir la mine de; reſſembler à; ſentir, reſſentir qu. ch. 7) voir, chercher dans un livre. 8) *en parlant des cadrans:* étre tourné vers; regarder un quartier du monde. § 1) patrzę za kim poki go doyrzeć nie mogę; patrzy na moy dom; patrza na ptaka ale go ieſzcze nie widźi. *2) patrzy (widźi) dobrze źle. 3) patrzy tu ſługi, kapeluſza ſwego 4) patrz tey ſzkody na niego; on patrzyć ma poſeſora, a poſeſor ewiktora. 5) patrz tego co czyniſz; patrz pilno, aby nie uciekł; patrzy na mię, iak czynię; niech ſzwiec ſwego patrzy kopyta, *prov.* każdy patrz ſwego rzemiesła. 6) patrzy zły, dobry; weſoło patrzy; te pierścionki patrzą iako złoto; patrzy to ſukno dobrze. 7) zegar słoneczny patrzy na południe, na wſchod. 8) o czym partrz w Kromerze.

* * *

Patrzam hat die lange und Patrzę die kurtze Handlung der Bedeutungen dieſer *verborum.* Patrzam *exprime la longue &* Patrzę *la brève action des ſignifications de ce deux verbes.*
ledwie na niego patrzać mogłem. ich konnte ihn kaum anſehen. à peine ai-je pû le regarder.
z oczu mu to patrzy. es ſiehet ihm dieſes aus den Augen, er ſiehet dieſem gleich. il reſſemble à, il a la mine de: il à la mine que. § kufel, chytrość, rozum mu z oczu patrzy; nie patrzy mu nic dobrego z oczu; nie patrzy mu to z oczu.
patrzy mu złodźiey z oczu. der Dieb ſieht ihm aus den Augen. il porte la mine d'étre filou; il a la mine de filou.
krzywo patrzyć, po oku patrzyć. ſcheel, ungern ſehen. regarder de travers, de côté; de mauvais oeil. § po oku na mię zawſze patrzy.
patrzyć na doł z gory. von oben herunter ſehen. regarder d'en haut.

patrzyć

patrzyć czym, przez co. durch etwas sehen. voir à travers de.
patrzyć oknem. durchs Fenster sehen. regarder par la fenêtre.
patrzyć śmiele; nie mrugaiąc oczyma patrzyć. steif, unerschrocken sehen. regarder fixement.
na oczy patrzyć. mit seinen Augen sehen. voir de ses yeux.
patrzyć sobie. mit guter Muße, mit allem Fleiß besehen. s'apliquer à considérer, à regarder atentivement, regarder à son aise. § patrzę sobie na malowanie.
patrzyć tam i sam. hin und her sehen. regarder de côté & d'autre; regarder de tous les cotez.
patrz, interj. schau; sehet doch. regardez, voiez, considérez. § patrz go iaki frant; patrz iaki to człowiek.
patrz sam śiebie. zupfe dich selber bey der Nase; sieh auf dich selbst. prénez vous par le nez.
patrz sam; patrz na mię; wey; słysz. höre doch; sehe doch her. écoutez donc; regardez ici; voïez.
patrz końca w każdey sprawie. in jeder Sache siehe aufs Ende. aïez en vuë la fin de toutes choses; faites atention à ce que vous faites.
rozumem daley patrzy. er siehet auf die Folgen. il prend garde aux suites.
patrz że śię tu i mnie dostanie; patrzay diable że śię tu i mnie dostanie. ich muß mich in Acht nehmen, daß ich nicht auch eins kriege. il faut être en garde que je n'en tienne pas aussi, que je n'atrape pas aussi des coups. § biią go, patrz żeby śię tobie nie dostało.
Patrzanie, patrzenie. das Schauen, Anschauen. regard; l'action de tourner les yeux vers une chose pour la regarder; le regard actuel d'une chose. § patrzanie na co z boku, z dołu, z gory.
*Patyczka. Patyczek. Patyk. *Patyka. } kleines Stöckchen zum Ausklopfen. baguette, bâton délié.
Patyna kośćielna. Kelch-Teller, kleines Tellerchen so den Kelch bedecket. patène; petite assiette pour couvrir le calice.
Patynka. Weiber-Pantoffel. pantoufle de femme. § dał iey na patynki; patynek wysokich dla niey trzeba.
Patynkarz. Weiber-Pantoffel Macher. cordonnier qui fait des pantoufles.
Paulin. *Paulita. } Pauliner-Mönch. hermite de Saint Paul. § OO. Pauliśi w Polszcze 23 Klasztorow maią.
Pauza. Music: eine Pause, Zeichen des Stillhaltens. *Musiq.* tacet, pause. § pauzę położyć w partesach.
Paw, *g. pawia.* ein Pfau. paon oiseau. § pawie spoyrzyy na swe nogi, gdy roztoczysz ogon drogi, *prov.*
Paweł. Paul. Paul. § bież Pawle po Pana.
*Pawęż, *f.* Pawęża. Pawęza. } 1) langes Schild der Fußgänger. 2) Wappenk. grosser Stern durch den drey Schwerdter gehen, über der Krone stehen fünf Strauß-Federn. 1) pavois, écu; un bouclier long pour les fantassins. 2) *Blas.* grande étoile par laquelle passent trois épées; cinq plumes de paons sont mises sur la couronne.
Pawężnik. Schild-Macher. faiseur de boucliers ou d'écus.
pawężnik, żołnierz pawężę noszący. Schild-Träger. fantassin avec un pavois.
Pawężny. Schild-. de bouclier, de pavois.
Pawi. Pfauen-. de paon.
Pawica. Pfau-Henne, Pfauin. panesse, panache, pâne.
Pawię. junger Pfau. paonneau, le petit de la pânesse.
Pawię śię. sich brüsten. se quarrer; s'enfler d'orgueil; se pavanner.
Pawilon, namiotek nad łożkiem. Bett-Pavillon. pavillon, sorte de housse pour un petit lit.
**Pawiment, tło, podłoga. ein Fußboden. plancher; un pavé.
Pawiniec ziele, *g. pawińca.* (theombrotion, semnion) ein gewisses wohlriechendes Kraut. espèce de plante d'une odeur agrèable.
Pawłowy. des Pauls. de Paul.
Paź, pacholę dworzkie. ein Page. un page.
Październik, *g. a.* der October, der Wein-Monat. Octobre, *m.*
Październikowy. October-. d'Octobre.
Pazdźierz, *f.* Pazdźierze. Pazdźior. } Anne; Hachel; Flachs- oder Lein-Splitter. chenevote, petite parcelle de tuïau de chanvre ou de lin.
Pazdźiorny. Pazdźierny. } hachlicht. plein de chenevottes.
Pazłotka. verguldetes auch versilbertes Blechlein oder Stückchen Leder. oripeau; clinquant, petite lame de métail, petit morceau de cuir, qu'on a doré ou argenté.
Paznogieć, paznokieć, *g. a.* 1) Nagel am Finger. *2) Kralle am Thier-Fuß, s. Pazur. 1) un ongle sur le bout d'un doit. *2) ongle, *m.* d'un oiseau, d'une bête, *v.* Pazur. § 1) oberznąć sobie paznokćie; plamka na paznokćiu.

paznokći

paznokći zaroślina, albo zarastanie mięsem. Nogel-Geschwår, wildes Fleisch an den Fingern. excroissance de chair qui couvre une partie de l'ongle.

paznokći wrastanie w mięso; paznokći zakrzywienie. das Einwachsen der Någel ins Fleisch. courbure des ongles qui les enfonce dans la chair.

paznokćie nad tym gryźie. er kauet darůber die Någel. il s'en mord le pouce; il en ronge les ongles.

Paznokćisty. wie Någel an der Hand gemacht, oder mit solchen versehen. fait en ongle de doit; qui a des ongles aux doits.

Paznokty zelazne w katowni. eiserne Hacken zur Tortur. crochets, avec quoi le bourreau donne la question.

Pazucha, zanadrze. der Busen am Kleide. le sein, le devant de l'habit qui couvre le haut du brichet.

w pazuchę co włożyć. etwas in den Busen stecken. mettre qu. ch. dans son sein.

za pazuchą co nośić. etwas im Busen tragen. porter qu ch. dans son sein.

Pazur, *g. a.* 1) Finger an den Fůssen der Thiere, der Vögel. 2) Kralle an diesen Fingern. 1) doit des animaux, des oiseaux. 2) ongle, *m.* grife ou doit d'un animal, d'un oiseau.

pazur u pśi nogi. Hunds-Nagel. harpi.

obćiąć pazury zwierzowi. einem Thiere die Krallen beschneiden. rogner les ongles à une bête farouche.

pazur kotczy albo kani źiele. (calcalia) weisser Carri. du cervi sauvage; calcalia.

Pazurowaty. krallicht, mit Krallen versehen. qui a des grifes; armé de grifes, d'ongles.

*Pce, *plur. vid.* Ketnary.

Pcham, *v. m. F. pchnę.* 1) stossen, einen Stoß geben. 2) fortschieben, fortstossen. 3) drången die Leute. 4) eiligst abschicken, abgehen lassen. 1) pousser avec force; porter, pousser un coup, une bote de toute force à qu. 2) pousser devant soi, pousser qu. ch. en la faisant avancer. 3) presser qu. dans la foule. 4) pousser qu. vers; dépêcher, envoier sans aucun retardement. § 1) pchniy go ręką, kiiem, łokćiem; pchnął go szpadą, dźidą; pchnął go w ogień, w wodę. 2) pchać przed sobą kamień, taczki. 3) pchać ludźie aby prętko szli. 4) trzeba żeby kogo pchnąć do niego iako nayprędzey, o tym mu oznaymuiąc; pchnąć listem do kogo.

pchnąć koniem do kogo. auf einen zusprengen, losreuten. faire partir, pousser le cheval vers qu.

pchnąłeś go że upadł. du hast ihn gestossen und er fiel. vous l'avez poussé & il est tombé.

woł go pchnął. der Ochs stieß ihn. le beuf l'a frapé de cornes.

pchnąć śię. 1) sich stossen. 2) sich drången. 3) eiligst wohin reisen. 4) streben als nach Ehre. 1) se heurter contre; se donner un coup. 2) se pousser, se presser dans la foule. 3) partir en hâte. 4) s'élancer, se pousser; aspirer à quelque honneur. § 1) pchnął śię dyszlem, o dyszel. 2) pchali śię dźiśiay ludźie taka ciżba była. 3) pchnął śię to nowiną do dworu. 4) pchnął śię do sławy.

Pchła. ein Floh. une puce. § pcheł tam pełno.

Pchlisty. voll Flöh. plein de puces.

Pchnięćie. ein Stoß. coup, bote, qu'on pousse à qu.

Pchnięty. gestossen. poussé, frapé de quelque coup.

Pęca, *vid.* Pęćina.

Pęcak. ⎫ Pischke, geröstete und gegraupte
Pęczak. ⎭ Gerste, gantze Graupen. sorte de gruau; orge mondé & rôti médiocrement. § pęczak z ięczmienia, z orkiszu, z samopszy; kasza z pęczaku.

Pęczakowy. die Pischke betreffend. d'orge mondé. § pęczakowa kasza, gruca.

Pęcherz, *m. g. a.* ⎫ 1) Urin-Blase 2) Fisch-
*Pęcherz, *f.* ⎭ Blase. 3) Brand-Blase. 4) Knirps, kleiner Kerl. 1) vessie. 2) vessie d'un poisson. 3) vessie ou élevure qui vient du feu sur la peau. 4) petit bout d'homme, mirmidon, courte bote. § 1) pęcherz nadęty po wodźie pływa; ktoś nad nadętym pęcherzem napisał; ogromne nic.

Pęcherzyca źiele, *vid.* Miechunki.

Pęćina. die Fessel am Pferde-Fuß zwischen der Kugel und der Krone. le paturon au pié du cheval entre le boulet & la couronne. § pęćina iest przegub w nodze końskiey przy kostce.

pęćiny. die Gefåsse oder Riemen den Falcken auf der Hand zu halten. laniére, longe de cuir pour tenir l'oiseau de chasse sur le poing. § sokoł związany dzwonki i pęćinami.

*Pecka, *vid.* Pestka.

Pęcznieię. quellen. s'enfler, grossir, se gonfler. § ten ryż dobrze pęcznieie.

Pęczyna, *vid.* Paczyna.

Pedagog. Kinder-Informator. régent, précepteur, celui qui instruit.

Pedard, *vid.* Petard.

Pedagra, *vid.* Podagra.

Pédestal,

Pedestal, podstawek. 1) Bilder-Fuß, Säulen-Fuß. **2) Thron-Stuffen. 1) piédestal d'une colonne. **2) les dégrez d'un trône.

Pędzę. 1) jagen, treiben. 2) treiben als der Wind den Rauch. 3) treiben, befördern, aufs höchste bringen. 4) schiessen, jagen, schnell fliegen oder laufen. 5) antreiben, anspornen. 6) führen ein Leben. 1) pousser en avant; toucher, mener, chasser un animal, un homme, le porter, & le faire aller en avant. 2) pousser, chasser comme le vent la fumée. 3) pousser, faire avancer, porter, faire aller une chose aussi loin qu'elle peut aller. 4) voler, pousser, s'élancer, se lancer, courir. 5) pousser, inciter, exciter, encourager quelqu'un. 6) mener, faire une vie. § 1) pędźić bydło, więźnie, nieprzyiaćiela przed sobą, 2) wiatr pędźi wodę, dym. 3) pędźi co raz wyżey sławę i reputacyą imienia swoiego. 4) pędźi na koniu; pędźił za złodźieiem; pędzą z łuku strzały. 5) miłość go do tego pędźiła. 6) szczęśliwe pędźi dni, lata, żyćie.

pędźić śię za nieprzyiaćielem. dem Feind nachsetzen, nachjagen. donner la chasse aux ennemis; les poursuivre, pousser.

Pędzel, *vid.* Pęzel.

Pędzenie. das Jagen, Treiben. élancement; l'action de pousser. § pędzenie wody na wysokie mieysce.

Pędzony. getrieben, gejagt. poussé, chassé.

Pedźiwiatr. Wind-Beutel, Windmacher. vendeur de fumée. § drugi pędźiwiatr chćiałby wszystko sprawić.

Pędzlikuię, *vid.* Pęzlikuię.

Pęk, *g. u.* ein Bund, Gebündel. botte, trousseau, paquet. § pęk słomy, rozynkow, kluczy, strzał.

pęk chrostu. Reiß-Bund, Bund Reißholtz. fagot, bourrée.

Pękam śię, *v. m. F. peknę.* platzen, zerfallen. se créver, se crévasser, se fendre, tresaler. § beczka ta śię pęka; pękła (pęknęła) strzelba.

Pękatość. Bauch, Bauchigkeit eines Gefässes. la bouge, le milieu d'un vaisseau. § pękatość dzbana.

Pękaty. bauchigt. ventru, qui est gros au milieu. § pękata beczka na poł łokćia; gruszka pękata.

Pektoral. Brust-Schild. pectoral.

Pektoralik, *g. a.* Sack-Uhr. une montre.

*Peł, proch. Staub. poussiére.

Pelenie. } das Jäten, Ausjäten. l'action
Pelćie. } de sarcler, d'arracher les mauvaises herbes.

Pelę, *piele, piol.* jäten das Unkraut. éherber, sarcler, arracher les mauvaises herbes. § pielą dźiewki zagony; a kiedy pleć będą?

Pełen, *vid.* Pełny.

Pelepones, *vid.* Pelopones.

Pelikan, ptak zmyślony malarzow i niektorych pisarzow. der Pelican, ein fabelhafter Vogel. le pélican un oiseau imaginé.

Pelk, *g. a.* ein Pölchen; eine Scheide-Müntze, derer 180 auf einen Thaler gehen. liard, petite piéce de monoie blanche, valant la cent-quatre-vintiéme partie d'un écu.

Pełna, *vid.* Pełny — *pełna.*

Pełnia. der volle Mond. la pleine lune, le plein de la lune. § pełnia zachmurza na deszcz.

księżyc po pełni. der abnehmende Mond. la veille lune.

pełnią mamy. wir haben vollen Mond. la lune est dans son plein; il y a pleine lune.

Pełnię. 1) erfüllen. 2) Bescheid thun; ein volles Glas zutrincken, austrincken. 1) acomplir, executer. 2) boire à pleine rasade, à plein verre; faire raison; faire des brindes avec qu. § 1) pełnię rozkazanie Was Pana. 2) pełnię do ćiebie; nie spełnił chytrze; pełnię za zdrowie twoie; pełnić rzędem, kołem; pełnili z sobą w pośiedzeniu.

pełnić śię. sich erfüllen. s'acomplir. § pełni śię ta wrożka.

Pełnienie. 1) Erfüllung. 2) das Bescheid thun; Sauf-Gelag mit vollen Gläsern; gestrichen volles Glas. 1) acomplissement, l'action d'acomplir, d'executer. 2) l'action de faire raison, de boire de pleines rasades; une rasade; un verre plein de. § 1) pełnienie rozkazow Was Pana zawsze mi miłe było. 2) przyymuię pełnienie od Was Pana; to pełnienie do ćiebie idźie.

Pełno, *adv.* voll. plein, tout plein en abondance. § pełno tam było kśiąg, Doktorow.

pełno nalana śklanka. ein gestrichen volles Glas. verre plein de quelque, liqueur; une rasade.

pełno nalać, pod strych nalać. gestrichen voll giessen. verser tout plein.

pełno tam ludźi. es ist da alles voll Leute. il y a tout plein de gens.

pełno tam szlachty. es ist da alles voll Edelleute. il pleut là des gentils-hommes.

z pełna wszystko. alles ist da, es fehlt kein Stück. ils sont complets; il n'y manque rien.

z pełna do domu nie powroći. er wird ohne ein

ein blaues Auge nicht wieder kommen. il ne retounera pas bagues sauves; il ne sauvera pas le moule du pourpoint.

Pełnomocny. ein Bevollmächtigter, bevollmächtigt. ami, procureur subdélégué; pourvu d'un plein pouvoir. § przez pełnomocnego u sądu stanął; Poseł pełnomocny.

pełnomocny, } selbstwaltend, höchst. sou-
Pełnowładny. } verain.

Pełnośc. 1) die Fülle, Vollfüllung. 2) Mathem. Körper; Grösse so eine Länge, Dicke und Breite hat. 1) plénitude, le remplissage, le remplage. 2) *Matém.* un solide, un corps; qualité qui a de la longueur, de la largeur & de la profondeur.

Pełny, Pełen. 1) eig. u. fig. voll. 2) voll, duppelt, gefüllt, von Blumen. 3) Mathem. körperlich, cubisch. 1) *prop. & fig.* plein, tout rempli. 2) *en parlant des fleurs:* double, à beaucoup de feuilles. 2) *Matém.* solide. § 1) statek pełny napoiu; pełen teraz nadźiei; pełen wesołey myśli; pełnym krzyknął gardłem. 2) pełny narćiszek, gozdźik. 3) pełny anguł.

pełna; pełna śklanka. voll eingeschencktes Glas; abgestrichnes Glas voll. rasade, rouge-bord, brinde, lampée, verre tout plein. § proszę na pełną; pełna prze zdrowie twoie; pełna w koło idąca; piię pełną do Was Pana; piłem pełną od Was Pana.

śiedźieć przy pełney. beständig saufen. être souvent entre deux treteaux; lamper, gabeloter.

pełna moc. eine Vollmacht. plein pouvoir.

z pełnego miło brać; lepsze z pełney beczki; z pełnego sporo śię bierze; z pełnego biorąc nie zaraz znać że ubywa. es läßt sich gut nehmen, wo genug ist; man sparet nicht, wo alles in der Fülle ist. il a beau dépenser, qui en a en abondance; il taille en plein drap; il bâtit en plein champ.

pod pełnym żaglem płynąć. mit vollen Segeln segeln. aller à pleines voiles.

pełna liczba. Rechenk. eine cubische Zahl. *Aritm.* nombre solide. § pełna liczba iest, ktora rośćie z multyplikacyi i śiebie samey i swego produktu, iako 24 iest liczba pełna z 2, 3, 4, przez śię multyplikowanych.

pełna figura. Meßk. ein Körper. *Géom.* un solide, un corps.

Pelopones, Morea. die Halb-Insel Morea, so den Türcken gehöret. le Pelloponnese, la Morée, une presque-île que les Turcs possédent.

Pełznę, *pełznie, pełzł, pełznął.* 1) verschiessen als eine Farbe. 2) vergehen, erlöschen. 3) Gerichtsw. betagen, verfallen, erlöschen. 1) se déteindre, se passer, perdre sa couleur. 2) évanoüir, passer, disparoître. 3) *Droit:* échoir, s'éteindre. § 1) pełźnie ta szata, ten kolor. 2) nadźieia spełzła. 3) aby żadna sprawa w Sądach nie spełzła; termin zpełzł.

nie spełzło mu. es ist ihm nicht vor genossen ausgegangen. il le paiera; il n'en sera pas quite à si bon marché.

Pena, wina pieniężna. Gerichtsw. Geld-Strafe. *Palais:* amende pécuniaire.

Penca, *vid.* *pęciny.*

Pendent. ein Degen-Gehenck. un portepée; pendant.

Pendzel, Pendzlikuię, *vid.* Pęzel, Pęzlikuię.

Penitencyaryusz. Bischöflicher Vicarius, der die Absolution statt des Bischoffs ertheilet. pénitencier; le Vicaire Général de l'Evêque pour l'administration de la pénitence.

Penowanie. das Belegen mit Geld-Strafen. condemnation à la peine pécuniaire.

Penuię kogo. Gerichtsw. mit Geld-Busse belegen. *Palais:* condanner à une peine pécuniaire.

Pens. auferlegte Schul-Arbeit, Lection. tâche, ocupation qu'on donne à un écolier. § pensu śię uczyć.

Pepawa, *vid.* Siedmlist.

*Pępel, *g. pępela*; bąbel. 1) Wasser-Blase. 2) Brand-Blase. 1) boule, ampoule, bouteille sur l'eau. 2) vessie, élevûre sur la peau.

Pępek, *g. pępka.* 1) der Nabel. 2) der Butzen, die Blüthe auf dem Obst. 3) Magen aus einem Feder-Vieh. 1) nombril. 2) oeil, petite couronne sur un fruit. 3) le gésier de quelque oiseau que ce soit.

Pępownik źiele, dzwonki. (hypericum) Durchwachs, Johannis-Kraut. millepertuis, trucheran.

Percepta. 1) Empfang, Einnahme der Gelder, empfangene Gelder. 2) Genuß, Hebung der Früchte eines Gutes. 1) recette, argent receu. 2) revenu; perception des fruits d'une terre. § 1) perceptę zrachować; w percepćie tey sumy niemasz. 2) ma perceptę z tey maiętnośći, z tych dochodow.

percepta i wydatki. Einnahme und Ausgabe. la recette & la dépense.

regiestr percepty i wydatkow. Einnahme- und Ausgabe-Buch. un livre de recette & de dépense.

Perduty,

Perduty, *plur.* iayka na wodźie puſzczane. in heiſſes Waſſer zerlaſſene Eyer. des oeufs filez dans l'eau chaude.
Peregrynacya. Reiſen, Beſuch fremder Länder. le voiage; action de voiager.
Peregrynant. Wandrer, Reiſender. voiageur, paſſager.
Peregrynuię. auf Reiſen ſeyn; in die Fremde gehen. voiager; voir, viſiter les païs étrangers.
Perełka. kleine Loth-Perle. graine, ſemence de perle.
Perelnik. 1) Perlen-Händler. 2) Perlen-Fiſcher. 1) vendeur, marchand de perles. 2) pêcheur de perles.
Pereſudy, *plur.* Gerichts-Gebühren. épices, *f. plur.* les fraix, *m. plur.* les dépens judiciaires.
Perfumowany, wonnemi rzeczami napuſzczony, natarty. mit wohlriechenden Sachen angemacht. parfumé.
Perfumownik. Kramer ſo wohlriechende Sachen verkaufet. parfumeur. § w kramie u perfumownika tego oleyku doſtanieſz.
Perfumuię co, wonnemi rzeczami napuſzczam. wohlriechend machen, mit wohlriechenden Sachen anmachen. parfumer.
Perfumy, *plur.* wonne rzeczy. wohlriechende Sachen. les parfums, les ſenteurs.
Perka. Art kleiner trockner Fiſche. eſpèce de petits poiſſons ſéchez.
Perła. eine Perle. perle. § ſznur pereł; perłami oſadzony; ſute z pereł ſznury.
perła celna wielka. groſſe ſchöne Perle. perle paragon.
perła niegładka, rogata. eckigte Perle. perle baroque.
perła Uryańſka. Orientaliſche Perle. perle d'Orient.
łowienie pereł w morzu. Perlen-Fiſcherey. la pêche des perles.
*Perlanka. Perlen-Borte. paſſement fait de perles.
Perliſty. Perlen-reich, mit Perlen beſetzt. perlé, riche en perles; embelli, garni de perles.
Perlowy. 1) perlen, von Perlen; zu Perlen gehörig. 2) perlen-färbig, perlen. 1) de perle, qui a du raport aux perles. 2) de couleur de perle; gris de perle. § 1) tkanka perlowa. 2) maść perlowa iako perła biała.
perłowa macica. Perlen-Mutter. mére-perle; nacre de perle. § w macicy się ſwoiey perła zamyka.
perłowa kaſza; perłowe krupki. Perlen-Graupen, Perlen-Grütze. du gruau arrondi, façonné comme les perles.

Perpendykularny, krzyżowy. ſenck-recht. perpendiculaire. § perpendykularna albo krzyżowa linia.
Pers. Perſer, Perſianer. un Perſan, un Perſe.
Perſki. Perſiſch. Perſan, de Perſe.
Perſya. Perſien, ein Königreich in Aſien. Perſe un roiaume en Aſie.
Perſona, oſoba. 1) Perſon in der Comödie. 2) Perſon, äuſſerliches Anſehen. 1) acteur, un perſonnage de la piéce. 2) un perſonnage; le port; l'extérieur. § 1) był perſoną na komedyi. 2) okazałą ma perſonę.
ma, nośi dobrze tę perſonę w tey ſprawie. er ſpielet bey dieſer Sache ſeine Perſon ſehr wohl. il jouë, il fait, il ſoutient fort bien ſon perſonnage dans cette afaire.
**w perſonie ſwoiey; w oſobie; oſobą ſwoią.* perſönlich. perſonnellement, en perſonne; en ſa perſonne.
Perſonat. anſehnliche Perſon; der ein gutes äuſſerliches Anſehn hat. qui a l'extérieur beau & grave; un homme de belle répréſentation. § inſza perſonat, inſza umieiętny.
Perſpektywa. ein Perſpectiv, Kucker, Fern-Glas. lunette d'aproche; lunette de longue vuë; un téleſcope.
perſpektywa, nauka patrzania. die Sehe-kunſt. optique, perſpective.
obraz z perſpektywą. ein Perſpectiv-Gemählde. perſpective; tableau qui repréſente les objets en perſpective.
Perſwaduię komu co, namawiam kogo do czego. bereden. perſuader.
perſwadować ſobie że. ſich einbilden. ſe perſuader, s'imaginer que.
Perſyanka. 1) eine Perſianerin. 2) eine Fraun-Birne. 1) une Perſane. 2) poire de bon Chrétien.
Pertuty, *vid.* Perduty.
Peruczyſko. alte Perruque. tignaſſe, vieille perruque.
Peruka. eine Perruque. perruque.
Perukarka. Perruquenmacherin. perruquiére.
Perukarz. Perruquenmacher. perruqier.
Perukarczyk. Perruquenmacher-Geſell. garçon perruquier.
Perukarſki. Perruquenmacher. de perruquier.
Perukowy. Perruquen. de perruque.
Peryod. ein Period. une période.
Perz. 1) Unkraut, Dornen und Diſteln auf einem Acker. 2) Flocken, Wolle auf einigen Kräutern. 1) ronces & épines; des racines & d'herbes nuiſibles dans une terre labourée. 2) duvet, coton qui

croit sur quelques herbes. § 1) rola ostem i perzem zarasta.

Perzyna. 1) glűende Asche nach einem Brande; grosser Aschen-Haufen. 2) Bergw. Tutten oder Tutia. 1) cendre chaude, grande braise, ce qui reste après un incendie. 2) *Métal.* tutie. § 1) ogień dom moy w perzynę obroćił.

wszystko się w znikomą obroći perzynę. alles wird zu Staub und Asche werden. tout se reduira en cendre & en poudre.

Perzysty. Brand-. d'incendie, d'embrasement. § perzyste sadze.

Pestka. Stein, harter Kern im Obst. noïau d'un fruit. § pestka wiśien, broskwin, śliw.

Pestkowaty, maiący pestkę. das einen Stein hat. qui a un noiau.

pestka winney iagody. Weinbeer-Stein. pepin de raisin.

Pętam kogo; pęto kładę na kogo. fesseln, Fessel anlegen. enchainer qu; mettre les fers aux piez ou aux mains.

pętać się. sich einlassen, sich verwickeln. s'engager, se mêler, s'embarrasser de. § rycerskim się pęta rzemiesłem; z nim się pętać nie będę.

pętać konia. ein Pferd fesseln, solchem die Spann-Ketten anlegen. entraver un cheval.

Petard, *Petarda. eine Petarde. un pétard, tapereau. § petardami bramę wysadźić.

petard przypiąć. die Petarde ansetzen. atacher le pétard.

Petećie, petoćie, petoći purpurowe, *plur.* 1) Fleck-Fieber. 2) Petatschen. 1) la pourprée, fiévre pourprée, fiévre petéchiale. 2) le pourpre, les taches dans la fiévre pourprée; petechies, *f. plur.*

Petersyment wino. Petersimes, ein Spanischer Wein. sorte de vin d'Espagne qui a un goût délicieux.

Pętko. kleine Fessel. petites manottes.

pętko Panny Maryi. klein Fesselchen so aus Andacht und zum Zeichen getragen wird, daß man sich der Jungfrau Mariä gewidmet hat, und Zeit Lebens ihr dienen will. petites menottes qu'on porte par dévotion & en signe qu'on s'est dévoué à Vierge, pour la servir toute sa vie. § pętko Panny Maryi R. P. 1635 od Papieża Urbana VIII. potwierdzone.

Petlica. Schleifen-Knopf am Kleide. bouton qu'on met dans la gance, dont on pare l'habit. § petlice są dla zapinania albo dla ozdoby, bądź gołe, ktore knafle albo guzy zowiemy, bądź z sznurami, z kutasami.

Pętlina, *vid.* Pęcina.

Pęto. eine Fessel. fers pour enchainer les mains ou les piez.

pęto na ręce. Hand-Fessel, Hand-Schelle, Hand-Geschmeide. manicles, *f. plur.* manottes, *f. plur.* fers aux mains d'un prisonnier.

pęto na nogi. Bein-Schelle, Fuß-Fessel. ceps, fers aux piez; bas de soïe.

pęto na konie. Spann-Ketten, Fesseln so den Pferden angeleget werden. entraves, *f. plur.*

złote pęta. Liebes-Banden. lien, noeud d'amour.

pęto noszący; w pęćiech spętany. gefesselt; in Fesseln gelegt. mis dans les fers; qui a les mains & les piez enchainez avec des fers.

Pewien, *vid.* Pewny.

Pewnie, *adv.* gewiß, unfehlbar. certainement, certès, assûrément, en éfet, oui; sans doute, infailliblement.

ba pewnie że tak. freylich ist es so. assûrément, à la verité c'est ainsi.

wiem to pewnie. ich weiß es gewiß. je sais cela du vrai, de vrai.

Pewnik. Gewißheit, in folgenden Redens-Arten. certitude, asşûrance, *dans les expressions suivantes.*

pewnikiem. auf eine unfehlbare Art; gewiß. avec certitude, d'une maniére asşûrée. § pewnikiem w tey sprawie idźie.

dla pewniku. zur Gewißheit. pour asşûrance; pour certitude.

Pewność. Gewißheit, Untrűglichkeit. certitude, infaillibilité, asşûrance. § o to masz talar na pewność; o pewnośći tego zwyćięztwa wątpić nie podobna.

Pewny. 1) gewiß, sicher. 2) gewiß, irgend einer, ein unbenannter. 1) sûr, certain, asşûré, infaillible, fixe. 2) quelque, certain, *dans la signification de cet adjectif devant le substantif.* § 1) pewny (pewien) iest o moiey szczerośći; wźiąłem tę wiadomość od człowieka pewnego; pewienem tego. 2) pewnego czasu był krol; był tu (pewien) pewny człowiek; czytałem w pewney kśiążce.

to pewna. das ist gewiß. cela est certain.

niemasz nic pewnieyszego. es ist nichts gewissers. il n'y a rien de plus sûr, de plus asşûré, de plus vrai.

za pewne, adv. wahrlich, gewiß. sans faute, certainement, sans doute.

za pewne udawać. vor gewiß ausgeben. mettre qu. ch. en fait.

koń pewny na nogi. ein Pferd das fest auf den Fűssen ist. cheval qui est ferme, qui ne bronche pas.

za pewną to mam. ich halte dieses vor gewiß. je le tiens pour certain.
iak na pewną. als wenn es unfehlbar wäre. comme si cela étoit infaillible.
Pęzel, *g. a.* pędzel. 1) Pinsel. 2) Pinsel von Borsten unterschiedener Handwercker. 1) pinceau. 2) brosse, pinceau de poil de cochon dont se servent quelques ouvriers. § 1) pęzle malarskie tego nie potrafią; przy pęzlu leży ołowek. 2) pęzel mularski, szczotka; pęzel drukarski.
Pęzlik, *g. a.* Pinselchen. petit pinceau.
Pezlikowanie. das Pinseln. l'action de travailler avec le pinceau.
kolor do pęzlikowania. Mahler-Farbe. une couleur à peindre.
Pęzlikuię. Pinseln, mit dem Pinsel bestreichen. travailler avec le pinceau.
Pha, phe, *interj.* pfuy. bran de cela; fi, poüe, poüas.
phe iak szpetna. pfuy, wie garstig ist sie. fi qu'elle est laide.
Piąćiokąt. Meßk. Fünfeck. *Géom.* un Pentagone.
* Piądź, *vid.* Piędź.
Piana. 1) Schaum, Gäscht. 2) Bergw. Schaum vom Metall. 1) écume, mousse. 2) *Métal.* écume d'un métail. § 1) nalać pod pianę śklankę; ubiy śmiętanę na pianę. 2) piana ołowna, śrebrna.
pianę toczyć. schäumen. écumer; jetter, rendre de l'écume.
pianę zdeymować, zbierać. abschäumen. écumer; ôter l'écume.
piana morska. Meer-Schaum, wird auch Mer de Cormaria genannt. écume de mer, espèce de médicament.
piana trćinna. saltziger Meer-Schaum, der sich an das Schilf anleget. adarce, adarca, *f.* un médicament, c'est une écume de mer salée qui s'atache au roseau.
budynek z piany i słomy. ein Karten-Haus; ein leicht gebautes Haus. une maison de boüe & de crachat.
do Pianu, *adv.* Math. perpendiculair. *Matém.* perpendiculairement. § szruba stoiąca do pianu.
od pianu śię obroćić. vom Perpendikel abweichen. n'être pas perpendiculaire; décliner, se détourner de la ligne perpendiculaire.
Piar. ein Pater Scholarum Piarum. un Pére des Ecoles pieuses.
Piarski. die Patres Scholarum Piarum betreffend. qui regarde les Péres des Ecoles pieuses.
Szkoły Piarskie; Kolegium OO. Piarow. ein Collegium oder Schule der Patrum Scholarum Piarum. les Ecoles pieuses. § szkoł Piarskich iest w Polszcze dwadźieśćia i cztery.
Piaseczek, *g. a.* feiner Sand. sablon, du sable fort delié.
Piasek, *g. piasku.* Sand. du sable. § w piasku gmerać.
piasek złoty, złoto rzeczne drobne. Gold-Sand in Flüssen. petites parcelles, petits grains d'or qu'on trouve dans le sable de quelques fleuves.
piasek gruby, ostry, kamykowaty, na brzegu rzek albo morza. grober Sand, Ufer-Sand. gravier; sable de rivier; gréve, gros sable qui est sur le rivage.
piasek gruby do ładowania naw. Ballast, Sand Schiffe zu beschweren. lest, gravier dont on charge les navires.
piasek mularski. Mauer-Sand, Bau-Sand. du sable de cave.
piasek ostry do wyćierania, do szurowania. Scheuer-Sand. sablon à sablonner.
piaski, plur. *piaszczysty grunt, źiemia sucha.* 1) sandigter Boden. 2) sandigtes See- oder Fluß-Ufer. 1) terroir sablonneux; les sablons. 2) gréve; rivage plein de sable.
piasek odbieram; chędożę z piasku. vom Sande reinigen. ôter le sable.
Piaskowanie, piasku mieszanie. Beschüttung, Vermischung mit Sand. l'action de repandre le sable; le mélange avec du sable.
Piaskowany, z piaskiem zmieszany, piaskiem zaczyniony. mit Sand beschüttet, vermischet. sablé, couvert de sable, mêlé avec du sable.
Piaskowaty. dem Sand ähnlich. semblable au sable.
Piaskownia, doły albo gory gdźie piasek kopią. Sand-Grube, Sand-Berg. sablonniére, sablier, mine de sable.
piaskownia zapaśnicza. ehedessen ein Kampf-Platz der Fechter. arène, lieu où se donnoit le combat des gladiateurs.
piaskownia ptasza. sandigter Ort wo die Vögel im Sande patteln. lieu sablonneux où les oiseaux se vautrent & se sécouent dans le sable.
Piaskowy. 1) Sand-. 2) auf sandigtem Boden gewachsen. 1) de sable; au sable. 2) qui a cru sur des terres sablonneuses. § 1) przetak piaskowy; twardość piaskowa. 2) zboże piaskowe.
Piaskuię co, piaskiem posypuię, w piasku albo w prochu walam. mit Sand beschütten, vermischen. sabler, assabler; remplir, couvrir de sable.
* Piaśnica, prochowniczka. Streu-Büchse, Sand-Büchse. poudrier, sablier.

Piast in der Polnischen Historie: 1) Piast der eilfte Hertzog von Pohlen. 2) Kron-Werber so ein Pohle ist. *dans l'histoire des Rois de Pologne:* 1) Piaste l'onzieme Prince de Pologne. 2) Candidat ou prétendant à la Couronne qui est Polonois de nation.

Piasta. die Nabe am Rade, worinnen die Achse gehet. le moïeu d'une rouë.

Piastowski. } Piastisch. de Piaste.
Piastowy. }

piastowa dziura. die Büchse, das Naben-Loch. la boëte de rouë; trou de moïeu.

piastowy. Naben-. de moïeu.

Piastowanie. Pflegung, Wartung der Kinder; das Kinderwarten. l'action d'acommoder les enfans; la garde d'enfans.

Piastuię. 1) ein Kind warten, pflegen. 2) wachen, vor eines Erhaltung sorgen. 1) tenir un enfant sur son giron; soigner, garder un enfant. 2) avoir l'oeil sur; mettre toute son aplication, veiller par une aplication particuliére à la conservation de. § 1) piastował dźiećię na łonie. 2) piastował koronę nieustraszonym sercem.

Piastun. Kinder-Wärter; Pflege-Vater. celui qui est chargé de la garde d'un enfant; un garde d'enfans, nourricier.

Piastuni. } einen Kinder-Wärter oder
Piastunowy. } Pflege-Vater betreffend. qui regarde un garde d'enfant ou un nourricier; de garde d'enfant, de nourricier.

Piastunka. Kinder-Wärterin. remüeuse; la garde d'enfant; servante qui a soin des enfans; fille de chambre qui a soin de tenir entre les bras un petit enfant. § day to piastunce.

Piaszczysty. sandigt. sablonneux, plein de sable; graveleux, arêneux.

brzeg rzeczny, morski, piaszczysty, źiemia piaszczysta. sandigtes Ufer oder Boden. grève; plage sablonneuse; rivage, terroir sablonneux.

Piąta, *vid.* Piąty — *piąta.*

Piątek, *g. piątku.* der Freytag. le vendredi. § wolę u niego bydź w piątek, niźli u ćiebie w niedźielę, *prov.* Wielki Piątek.

piątek goście rozgania. am Freytag tractiret man nicht seine Freunde. le vendredi on ne régale pas ses amis.

Piątkowy. Freytags-. de vendredi.

Piątno. 1) Stempel, Brand-Eisen. 2) Brand-Eisen des Scharfrichters. 3) eingeprägtes Zeichen; Brand-Zeichen. 4) Brand-Mahl, Brandmarck des Scharfrichters. 1) timbre, *m.* coin, poinçon ou fer chaud avec quoi on imprime une marque. 2) la fleur de lis, fer avec quoi le bourreau fleurdelise un criminel. 3) marque imprimée avec un fer ou coin. 4) flétrissure, marque d'ignominie faite par le bourreau.

Piątnowanie. 1) das Stempeln oder Einprägen eines Zeichens. 2) das Brandmarcken vom Scharfrichter. 1) l'action d'imprimer une marque. 2) l'action de fleurdeliser un criminel.

Piątnowany. 1) gestempelt. 2) vom Scharfrichter gebrandmahlet. 1) marqué aux armes de; timbré. 2) fleurdelisé, qui a la fleur de lis.

Piątnuię co. 1) Brandmarcken, ein Zeichen einbrennen. 2) stempeln 3) brandmarcken einen Uebelthäter. 1) marquer avec un fer chaud. 2) marquer, imprimer quelque marque. 3) marquer, flétrir, fleurdeliser, stigmatiser le criminel; lui donner la marque.

piątnować sukno, materyą. Tuch, Zeug stempeln. boüiller un drap, une étofe.

piątnować beczkę. ein Faß zeichnen; das Zeichen mit dem Reißer machen. roüanner un muid.

Piątodniowy. fünftägig. de cinq jours.

Piątograń, *f.* } Meßk. ein Fünfeck. *Géom.*
Piątogranośc. } un pentagone.

Piąty. der Fünfte. le cinquiéme. § piątego dnia przyiechał.

piąta. 1) fünf Uhr. 2) die Quinte im Rummel-Piquet. 1) cinq heures. 2) la quinte au piquet. § 1) piąta biła. 2) piąta od krola.

piąta część. der fünfte Theil. le quint; la cinquiéme partie.

Pica, prowiant. 1) Proviant, Mund-Portion. 2) tägliche Mund-Kost eines Soldaten. 1) fourrage, *m.* munition de bouche; provision d'armée. 2) ration, portion de vivres pour un soldat.

Picie. 1) das Trincken, das Saufen. *2) ein Geträuck. 1) l'action de boire. *2) une boisson, une breuvage.

picie do kogo. das Zutrincken. l'action de porter une santé à qu.

picie ustawne; śiedzenie przy pełney. stetes Saufen, das Herumsaufen. débauche excessive, excès à boire.

pićiem śię bawi. er gehet dem Saufen nach. il boit; il pinte; il aime à siroter.

Picny, *vid.* Picowny.

Picowanie. 1) Fütterung, Fourragierung. *2) das Füttern des Viehes. 1) action de fourrager. 2) afourragement, l'action d'afourrager les bestiaux.

na picowanie wystać. zu furragieren ausschicken. envoier au fourrage.

na (*w*) *picowanie iechać.* futragiren; auf Fütterung ausgehen. aller au fourrage; fourrager.

Picowniczy. } Proviant = Meister. muni-
Picownik. } tionnaire, étapier, commissaire de vivres.

picownik. Futter=Knecht, Fouragirer, Soldat so Fütterung zu holen gesandt wird. fourrageur, soldat qui enleve le fourrage, le blé; qui va chercher du blé pour la provision de l'armée.

Picowny. das zum Proviant gehöret. de fourrage, qui concerne le fourrage; qui apartient à la provision d'armée.

Picuię. 1) fourragiren, füttern. 2) füttern ein Pferd. 1) fourrager, enlever le blé pour une armée. 2) afourrager un cheval. § 1) podiazdy po wśiach picowali. 2) picować konia.

Piec, *g. pieca.* 1) Stuben=Ofen; Ofen. 2) Back=Ofen. 3) Schmeltz=Ofen. 4) Ofen unterschiedener Handwercker. 1) le poêle pour échaufer une chambre l'hiver. 2) four pour cuire du pain. 3) *Métal.* fournaise. 4) fourneau pour diverses opérations. § 1) zapal w piecu; w piec z taką księgą; kto w piecu lega drugiego w nim ożogiem szuka, *prov.* 2) wyiąć chleb z pieca. 3) piec hutarski. 4) piec aptekarski.

piec garncarski. Brenn=Ofen der Töpfer. fourneau pour cuire de la poterie.

piec wapienny. Kalck=Ofen. chaufour, fourneau à faire de la chaux.

z pieca na łeb; *poprawił śię z pieca na łeb.* er ist aus dem Regen unter die Trause gekommen. il est tombé de la poêle dans la braise (dans le feu); il est tombé de fiévre en haut mal.

nie z iednego pieca chleb iadł. er weiß wo Luchs Bier holt. il sait bien combien vaut l'aune.

Pięć. fünf. cinq.

Piecak, *g. a.* eiserner Koch=Topf in einen Stuben=Ofen zu setzen. grande marmitte pour la faire bouillir dans un poêle de chambre.

Pięćdźiesiąt. funfzig. cinquante. § pięćdźiesiąt lat temu.

Pięćdźiesiątek, *g. a.* funfzig Stück. cinquantaine, cinquante piéces.

Pięćdźiesiątnik. ein funfzig Mann; Vorgesetzter über funfzig. oficier de cinquante hommes.

Pięćdźiesiątny, pięćdźiesiąt w sobie maiący. aus funfzig bestehend. de cinquante; contenant cinquante; composé de cinquante.

Pięćdźiesiąty. der Funfzigste. cinquantiéme.

* Piecek, *vid.* Piecyk.

Pięćfuntowy. fünfpfündig. de cinq livres, qui pése cinq livres.

Pięćgraniſty. fünfeckig, fünfseitig. pentagone; à cinq angles; qui a cinq angles.

Piechnik. Peterchen. Pierrot, petit Pierre.

Piechota. 1) das Gehen. 2) Fußgänger, Soldat zu Fuß. 3) die Infanterie, das Fußvolck. 4) im Schach=Spiel: ein Bauer. 1) la marche; les pas qu'on fait à pié. 2) fantassin, soldat qui est à pié. 3) l'infanterie; les soldâs fantassins. 4) un pion; une des huit petites piéces aux échecs.

służyć piechotą. beym Fußvolck Dienste haben. servir dans l'infanterie.

piechotą iść. } zu Fuß gehen. aller à pié;
* Piechty iść. } marcher.
* Piechotuię. }

Piechotnik. } ein Fußgänger. piéton, ce-
Piechotny. } lui qui marche à pié. § bądźie piechotni.

Piechotowanie, piechota. das zu Fusse gehen. la marche à pié.

Piechur. Fußgänger, Soldat zu Fuß. fantassin; soldat fantassin. § piechur w kroku mocno stoiący.

Pięćdłonny. } anderthalb Schuh in die
Pięćiodłonny. } Breite, in die Länge &c. qui a un pié & quatre doits; qui a cinq paumes de main en largeur, en longeur &c.

Pięćioletni, Pięćioletny, Pięćletni. fünfjährig. qui a cinq ans; de cinq ans.

pięćioletni czas. fünf jährige Zeit. quinquennium; l'espace de cinq ans.

Pięćioraki, pięćiory. fünffältig. divisé en cinq; de cinq sortes.

Pięćiorako, *adv.* fünffacher Weise. en cinq maniéres.

Pięćiornasobny. fünfmahl so viel. cinq fois autant; redoublé cinq fois.

Pięćiornik, *g. a.* Zahl aus fünf. cinq; le nombre de cinq.

pięćiornik, *pięćlistnik*, *piećperst.* (quinquefolium) Fünfblatt, Fünffinger=Kraut. quinte-feuille.

Pięćioro. fünf Stück. cinq piéces. § pięćioro kurcząt.

w pięćiory, } *adv.* in fünf getheilt. en
Pięćiorzysto, } cinq parties.

Pięćiorzysty. in fünf getheilt. partagé en cinq.

Pięćkośćielne miasto. Fünfkirchen, Stadt in Siebenbürgen. Cinq-Eglises, *f. plur.* belle ville de Transilvanie.

Pięćkroć. fünfmahl. cinq fois.

Pięćlistnik, *vid. pięciornik, pięćlistnik.*

Pięćlistny. fünfblatig. de cinq feuilles.

Pięćłokietny, pięćłokćiowy. fünfellig. de cinq aunes.
Pięćmieśięczny. fünf monatlich. de cinq mois.
Piecowy. Ofen=. de fourneau, de poêle, de four. § piecowe nogi.
Pięćpalcowy. fünffingrig. de cinq doits.
Pięćpalufzki, *plur.* } *vid. pięćiornik, pięć-*
Pięćperst, } *listnik.*
Pięćset. fünfhundert. cinq cents.
Pięćsetny. 1) aus fünfhundert bestehend. 2) der fünfhunderste. 1) de cinq cents. 2) le cinqcentiéme.
Pięćstopny. Meßk. fünf Fuß lang. *Géom.* de cinq piez.
Piecuch. Ofen=Hüter. casanier, tisonneur; quelqu'un qui couve les cendres. § prożna chwała i piecucha rufzy.
Piecyk, *g., a.* ein kleiner Ofen; Oefleín. petit fourneau; petit poêle.
Pieczary, *plur.* lochy podźiemne. Höhle, Kluft, Gang unter der Erde. lieu souterrain; caverne, galerie, voute sous terre. § o pieczarach Kiiowskich Kłonowicz Poeta i Herbiniusz pisali.
Pieczątka. Petschier. cachet, petit seau à cacheter les lettres.
Pieczęć. 1) Siegel damit in Cantzeleyen gesiegelt wird. 2) gesiegeltes Siegel, der Abdruck des Siegels. 1) seau, avec quoi on sêle dans les chanceleries. 2) cachet; empreinte d'un cachet ou d'un seau.
pieczęć wielka. 1) das grosse Siegel. 2) die Groß=Cantzler=Würde. 1) le grand seau. 2) la dignité du grand Chancelier.
pieczęć mała. 1) das kleine Siegel. 2) die Unter=Cantzler=Würde. 1) le petit seau. 2) la dignité du Chancelier.
pieczęć sądowa. Gerichts=Siegel. un sêle.
przyłożyć pieczęć. das Siegel aufdrucken. sêler, aposer le seau ou le sêlé.
pieczęć dać komu. einen zum Cantzler machen. donner les seaux à qu.
Pieczenia. ein Braten. un rôti; viande rôtie. § kto pieczenią piecze słuszna aby od niey skosztował, *prov.*
Pieczenie. das Braten oder das Brodbacken. la cuisson; la maniére, l'action de rôtir, ou de cuire du pain. § pieczenie pieczeni na roznie, w piecu piekarskim.
chleb własnego pieczenia. Hausbacken=Brod. du pain de cuisson.
Pieczętarz. 1) Siegler, Besiegler. 2) in den Constitutionen: Siegel=Verwahrer, Cantzler. 3) in den Gerichten: erbetener Zeuge der sich unterschreibet. 4) Petschier=Stecher, Petschier=Schneider. 1) qui sêle, qui cachette. 2) *dans les constitutions de Pologne:* Chancelier, un garde des seaux. 3) *Palais:* témoin qui signe une piéce par réquisition de qu. 4) graveur des cachets. § 1) pieczętarze testamentu. 2) takiego listu pieczętarze pieczętować nie maią. 3) ustnie, oczywisto proszony pieczętarz od NN. 4) pieczętarz, co rznie pieczątki; pieczętarz od kamieni.
pieczętny; do pieczęći, pieczętowania należący. Siegel=, zum Siegeln gehörig. de cachet, de seau.
pieczętowanie. das Siegeln. aposition d'un seau; l'action de cacheter.
pieczętuie. 1) siegeln, besiegeln. 2) *fig.* besiegeln, bestärcken, beschützen. 3) ein Wappen führen, in selbigem haben. 1) mettre, aposer son cachet, son seau; cachetter, sêler. 2) *fig.* signer, afermir confirmer, protéger. 3) porter qu. ch. dans ses armes. § 1) pieczętować listy. 2) zdrowie oyczyzny zdrowiem swoim pieczętować był gotow. 3) lwem śię pieczętuię.
*Pieczliwie, } *adv.* zärtlicher, sorgfältiger Weise. tendrement,
Pieczołowićie, } soigneusement; avec beaucoup de soin.
Pieczołownik. Versorger, der sorgfältig vor etwas sorget. un homme soigneux; qui traite quelqu'un avec beaucoup de tendresse & de soins.
Pieczołowanie. } Zärtlichkeit, grosse Vor-
Pieczołowitość. } sorge. souci; tendresse, grands soins qu'on a pour qu. § pieczołowanie około dobra pospolitego; pieczołowitość maćierzyńska, oycowska.
Pieczołowity. sorgfältig, zärtlich. soigneux, tendre, plein de soins. § dźiękuie wam za pieczołowite wychowanie.
Pieczołuię się czym. sorgfältig umgehen. avoir soin & souci pour; soigner qu; prendre soin de; aporter beaucoup de soin à.
Pieczony. gebraten. rôti.
pieczony i warzony. man kan ihn zu allen gebrauchen. il est bon à rôtir & à bouillir.
ni pieczony ni warzony. man kan ihn zu nichts brauchen. il n'est bon ni à rôtir ni à bouillir; moitié chair, moitié poisson; il n'y a ni sel ni sauce; on ne sait s'il est chair ou poisson; cela n'a ni sauce ni verjus.
Pieczyste. Gebratenes. le rôt; de la viande rôtie.
pieczyste żiele; toruń. (dracunculus hortensis) Kayser=Sallat, Dragun. targon, herbe qu'on mange en salade.

Pieczy-

Pieczywo chleba. Schub, Back-Ofen voll Brod. fournée; un four plein de pains.
tegoż pieczywa chlebem oddać. mit gleicher Müntze bezahlen; vergelten. à beau jeu beau retour; rendre la pareille.
Piedestal. 1) Bilder-Fuß. 2) Thron-Stuffen. 1) piédestal. 2) les dégrez d'un trône.
Piedestalik, *g. a.* kleiner Bilder-Fuß. piedouche; petit piédestal.
Piędź, *f.* eine Spanne. un empan. § na piędź szeroki; piędź wielka; piędź średnia.
i piędzią (na piędź) nie odstępuie. er weicht auch nicht einen Fuß breit. c'est un homme à n'en point démorder; il n'en démord pas; il n'en s'éloigne pas d'un travers de doit, de la largeur d'un ongle.
nie odstępuy go piędzią. laß ihn nicht aus den Augen; gieb scharfe Achtung auf ihn. suivez le de près; aïez l'oeil sur lui; ne le quitez point; soiez toujours à ses côtez.
iaką piędzią komu mierzemy, tak odmierzaną i my odbierzemy. man wird uns eben mit dem Maaße messen, damit wir gemessen haben. on sera mesuré à la même mesure qu'on aura mesuré les autre.
swoią się każdy mierz piędzią. strecke dich nach der Decke. que chacun se mesure de son pié; à petit mercier petit panier; selon le drap la robe; mesurer son vol à ses forces; selon le bras la saignée.
swoią kogo mierzyć piędzią. nach sich von andern urtheilen. mesurer les autres par soi même, à son aune.
Piędzisty. eine Spanne, neun Zoll. d'un empan, de neuf pouces. § piędzista wysokość, szerz; miara pięćpiędzista, dwupiędzista, czterpiędzista, sześćpiędzista, &c.
Piega. Sommer-Sprosse, Sommer-Mahl, Leber-Flecken. lentille; marques de Judas; bran de Judas; taches & rousseurs qui viennent au visage.
Piegaty. } Sommersproßig. lentilleux; Piegowaty. } plein de lentilles.
Piegża. Gras-Mücke. fauvette, un oiseau qu'on apelle aussi verdon, chevalier de riviére.
Pieię, *pieie, piał.* krähen wie der Hahn. chanter comme le coq. § kur zapiał.
Piekarczyk. Bäcker-Knecht. garçon boulanger; geindre.
Piekarka. 1) eine Bäckerin. 2) zum Mahlen und Backen tüchtiges Getreide. 1) boulangére, femme de boulanger. 2) du blé propre à être moulu & cuit au four. § 1) dał piekarce grosz za żemlę. 2) to zboże na naśienie nie służy, lepiey go na piekarkę użyć; takie żiarno ledwie śię zeydźie na piekarkę, ledwie na browar.
Piekarnia. 1) Back-Haus, Back-Stube. 2) Kuh-Stall. 1) boulangerie; lieu où l'on fait du pain. 2) étable à vaches; vacherie, lieu où l'on tire le lait des vaches. § 1) zanieś mąkę do piekarnie. 2) krowom w piekarni pokarm podać; krowę w piekarni do żłobu przywiązać.
Piekarniany. zum Back-Haus oder Kuh-Stall gehörig. de boulangerie; qui regarde la boulangerie ou la vacherie.
piekarniana dźiewka. Kuh-Magd, Melck-Magd. vachére; servante de cour; servante à traire les vaches. § piekarniane dźiewki przywoływaią krowy do piekarnie na doiwo.
Piekarski. Bäcker-. de boulanger.
Piekarstwo. Bäcker-Handwerck. boulangerie; métier de boulanger.
Piekarz. Bäcker. boulanger.
Piekarzę. backen Brod, Kuchen. cuire, faire du pain, de la patisserie; boulanger.
Piekę, *piecze, piekł.* 1) backen Brod, Kuchen. 2) braten. 1) cuire, faire du pain, des piéces de four. 2) rôtir de la viande. § 1) piekliśmy chleb, kołacze. 2) piec, upiec kuropatwę; upiecz krucho cząbr ten ieleni.
słońce piecze. die Sonne sticht, brennt. le soleil brûle, frape.
Piekiełko. Mäuerchen am Stuben-Ofen; der Katzen-Ofen. petit mur qui est derriére un poêle de chambre.
Piekielnik. 1) Höllen-Brand, Verdammter. **2) gottloser Mensch. 1) tison d'enfer, ame damnée, chien infernal. **2) scélerat, homme noir & malin.
Piekielny. höllisch. infernal, d'enfer, qui est d'enfer.
piekielny ogień choroba, vid. *ogień piekielny.*
Piekło. 1) die Hölle. 2) Hölle, Ort wo es abscheulich zugehet. 1) l'enfer, gehenne. 2) l'enfer; le fauxbourg de l'enfer, lieu ou l'on soufre. § 1) szerokie wrota do piekła, *prov.*
piekło zawsze otwarte. die Hölle ist immer offen. l'enfer est toujours ouvert.
ruszać piekła. die Hölle bewegen; alle Mittel ergreifen. mettre toutes sortes de remèdes en oeuvre; remuër le ciel & la terre; emploier le verd & le sec.
piekło go nie ma; piekło mu rownego nie ma. er ist ärger als der Teufel. il est plus

plus pis que le diable; il a le diable au corps.
iak w piekło wrzućił. als wenn es die Hölle verschlungen hätte; als wenn es der Hencker geholet hätte. cela s'en est allé à tous les diables; cela est tombé dans un puits.
Piekłoszczyk. Höllen-Brand, Verdammter. ame damnée; tison d'enfer.
Pięknie, *adv.* nadobnie, cudnie. schön. bien, de bonne grace, d'une belle maniére; joliment, sagement. § pięknie pisze, maluie, mowi, chodźi.
*Piękniczek, *g. piękniczka.* ein schöner Mensch. un bel homme.
Piękność. Schönheit. beauté.
Piękny, cudny, nadobny. schön. beau, bel.
*Piękroszka. 1) Putzerin, s. Piękrzyćielka. 2) schöne Weibs-Person. 1) coifeuse, *v.* Piękrzyćielka. 2) une beauté; une femme ou fille fort belle.
Piękrzę co, *krzy, krzył*; zdobię, stroię. putzen, schmiegeln, schmücken, verschönern. orner, parer, ajuster, enjoliver, embellir; faire paroître mieux fait.
piękrzyć śię. sich schmiegeln. se parer, s'ajuster. § baba a piękrzy śię.
Piękrzenie, stroienie, zdobienie. das Putzen. l'action de parer; enjolivement, enjolivûre.
Piękrzyćiel, zdobićiel, ubieracz. 1) Putzer, Schmücker, Staffirer. 2) Trödler, der alte Kleider zu rechte macht. 1) enjoliveur, acommodeur. 2) fripier, regrateur, qui tourne ou renouvelle les vieux habits.
Piękrzyćielka. Putzerin, Schmückerin. coifeuse, celle qui pare & habille les femmes; enjoliveuse.
Piękrzyćielski. die Kunst zu putzen betreffend. qui concerne l'art de parer; d'acommodeur, de coifeuse.
Piękrzydło. 1) Putz. 2) Schmincke. 1) ornement, parement, parure enjolivûre; tout ce qui sert à parer. 2) fard.
Piel, *f.* ziele. (*catulæ fœdidæ*) Hunds-Dülle. espèce d'anet.
Pielę, *piele, piol.* jäten im Garten. sarcler, arracher les mauvaises herbes. § dźiśiay pleć będźiećie zagony.
Pielęgarka. Kinder- oder Krancken-Wärterin. la garde qui a soin des enfans, ou des malades.
Pielęgnuię. } warten, pflegen ein Kind, einen Krancken. avoir soin d'un enfant, d'un malade, les garder; soigner, pancer un malade.
Pielęguię. }
Pielęgowanie. Pflege, Wartung. garde, pancement; l'action de garder, de soigner un malade, un enfant. § pie-czołowite dźiećięćia, chorego pielęgowanie.
Pielgrzym. 1) ein Pilger. *2) Reisender, Wandrer. 3) Wappenk. ein Löwe der aus sechs Mauer-Zinnen hervor springet. 1) pélerin; qui va en pélerinage. 2) voiageur, pérégrin. 3) *Blas.* un lion issant ou sortant de derriére six créneaux. § 1) pielgrzymie nie zapominay stanu twoiego; pielgrzymi do Rzymu idący.
Pielgrzymka. eine Pilgerin. une pélerine; une personne du sexe qui va en pélerinage.
pielgrzymka. } das Reisen in die Fremde, Wanderschaft. voiage, pérégrination. § wychodźi na pielgrzymkę świata obszernego.
Pielgrzymowanie. }
Pielgrzymstwo. }
pielgrzymowanie nabożne. Pilgerschaft, Wallfahrt. pélerinage, *m.* un voiage par devotion.
pielgrzymstwo. der Pilger-Stand. la condition d'un pélerin ou d'une pélerine.
Pielgrzymuię. 1) Wallfahrten als ein Pilger. 2) wandern, reisen, die Welt sehen. 1) aller en pélerinage, voiager par dévotion. 2) voiager, courir le païs, voir le monde. § 1) pielgrzymuie do Częstochowy; pielgrzymować z nabożeństwa, na święte mieysca iść, ślubną drogę odprawować. 2) po świećie pielgrzymować.
Pielucha. } eine Windel. braies, *f. plur.* lange de toile.
Pieluszka. }
Pieluszczany. Windel-. de braies. § dźiećię w pieluszczanych leży więżach.
Pień, *g. pnia.* 1) Klotz, Block. 2) Unterschafft, Unterstamm eines Baums. 3) grosses Scheit aus einem Baum-Stamm. *4) Klotz, tummer oder fauler Mensch. 1) tronc, billot. 2) le bas, le pié, la partie la plus basse d'un arbre. 3) souche, grosse buche de bois. 4) qui est sot comme panier, comme un panier percé; buche; une vraie souche. § 1) rąbać na pniu mięso. 2) przy pniu (odźiemku) drzewo wyćiąć. 3) przedawać pnie z drzew wyćiętych to iest kłodźiny.
w pień wyćiąć, powyćinać. in die Pfanne hauen. faire main basse sur l'ennemi; faire passer par le fil de l'épée; tailler en piéces; défaire, battre à platte couture.
stoi iako pień. er hat sich wie eine Säule hingepflantzt. il est planté comme une quille.
pień herb, vid. Ostrzew herb.
Pieniądz. 1) ein Stück Geld. 2) eine Schau-

Schau-Münze. *3) ein Scherf, f. Pieniążek. 1) piéce d'argent monoïé; piéce de monoie; piéce d'argent. 2) médaillon, grande médaille. *3) obole, maille, *v.* Pieniążek. § 1) znaią go iak zły pieniądz. 2) pieniądz złoty, śrebrny; *Bye* w metaliczney hystoryi pokazuie pieniądz.

pieniądz Swiętego Piotra, *vid.* Swiętopietrze.

**pieniądz S. Jana*; *zadatek.* Hand-Geld. les erres, *f.* denier à Dieu.

pieniądze, plur. Geld. argent, monoïe. § pieniądze zbierać; pięniędzmi robić; drobne pieniądze; pieniądze okrągłe są toczą śię, *prov.*

bez pieniędzy do targu bez soli do domu. ohne Geld wird nichts ausgerichtet. point d'argent, point de Suisse.

pieniądze gotowe. Baarschaft, baar Geld. argent comptant.

leżące pieniądze. todtes Capital. argent mort, qui ne profite point.

pieniądze nieleżące. angelegtes, auf Zinsen gegebenes Capital. argent mis à rente, à interêts.

w pieniądzach to iest. das hat seinen Werth; es gilt. cela est de prix, de valeur, de grand prix.

nie ma pieniędzy. er hat kein Geld. l'argent est court chez lui.

iestem przy pieniądzach. ich bin bey Geld. je suis en argent.

Pieniążek, *g.* *pieniążka.* Scherf, Heller, die geringste Münze. obole, maille, partie de denier. § trzy pieniążki czynią kwartnik; pieniążek iest szosta część szeląga; grosz czyni osmnaśćie pieniążkow albo pieniądzow.

pieniążki. im Scherz: Geld. *burlesq.* deniers, de l'argent. § ma pieniążki; pieniążki poszli.

dwa pieniążki. zwey Scherflein. pite.

do pieniążka. bis auf den letzten Heller. jusqu' à la dernière maille; jusqu'au dernier sou. § przegrał, przepił, zapłaćił do ostatniego pieniążka.

Pienie. 1) Gesang, das Singen. 2) ein Poetisches Gedicht. 1) chant, action de chanter. 2) un poëme, un chant.

Pienię co, pianę czynię, wśpieniam. schaumen, Schaum machen. faire blanchir d'écume; faire de l'écume. § w śklankę z gory pienić; począł Polskę krwią pienić.

pienię śię. schäumen, einen Schaum geben. mousser, écumer; jetter, porter, rendre de l'écume; faire beaucoup de mousse; devenir plein d'écume. § piwo śię w śklance pieni; krwią śię pieni.

morze śię pieni. das Meer schäumet. la mer moutonne.

pienić śię od gniewu. vor Zorn schäumen. écumer de colére.

Pienienie. das Schäumen. l'action de jetter de l'écume.

Pienięsztwo, *vid.* Pieniężtwo.

Pieniężnik, *g. a.* spiwrzod, stowrzod, poley gęśi źiele. (*nummularia*) Egel-Kraut, Pfennig-Kraut. nummulaire.

Pieniężno, *adv.* geldreich. d'une maniére pécunieuse; aiant beaucoup d'argent.

Pieniężny, w pieniądze bogaty. 1) reich an Geld. 2) Geld-, zum Geld gehörig. 3) Heller-, das einen Heller gilt. 1) pécunieux, riche en argent. 2) qui concerne, qui regarde l'argent; pécuniaire. 3) valant une obole; de prix d'un denier § 1) przy cnoćie pieniężna. 2) pieniężne sprawy, rachunek. 3) pieniężny chleb.

pieniężny żołnierz. Lohn-Soldat. soldat mercenaire ou soudoïé.

Pienisty, pieniący śię. schaumig, schaumend. écumant; écumeux, plein d'écume; mousse.

Pieprz. Pfeffer. du poivre. § potrząsnąć pieprzem; przy pieprzu leży imbier.

przesławać co solą i pieprzem. etwas sehr theuer verkauffen. survendre; vendre une chose plus qu'elle ne vaut; faire trop cher; vendre bien cher.

taka książka na pieprz śię zeydźie; na pieprz taka książka. solches Buch ist am besten zu Pfeffer-Tüten. un tel livre n'est bon qu'à vendre aux beurriers, qu'en faire des cornets.

pieprz wodny. (hydropiper) Wasser-Pfeffer. curage, *m.*

Pieprzę co, *y, ył.* pfeffern. poivrer.

Pieprzny. } Pfeffer-. de poivre.
Pieprzowy. }

pieprzowa puszka. Pfeffer-Büchse. poivrier.

kolor pieprzowy. Pfeffer-Farbe. couleur de minime ou de musc.

pieprzna salsza. Pfeffer-Tuncke. poivrade; sauce avec du vinaigre & du poivre.

pieprzna satsza. } (*piperitis*) Pfeffer-Kraut. passerage, poivrée.
Pieprzyca wielka. }

pieprzyca mała. } (*iberis*) wilde Kresse. de la passerage sauvage; chasserage, *m.* nassitort sauvage.
Pieprzyczka. }

Pieprzyk wina. Spitzchen, Wurtzel, Schärfe, Würtz Geschmack eines Weins. pointe de vin.

to wino ma pieprzyk. dieser Wein hat Wür-

tzel. ce vin a du montant; a une excellente séve.

Pieram, *vid.* Prę.

Pierdel, *vulg. g. pierdela.* ein Furtz. un pet.

Pierdzę, *vulg.* fartzen. pèter.

Pierdzenie. das Fartzen. l'action de faire des pets.

pierdzenie końskie. das Fartzen der Pferde. pétarade.

Pierdoła, } *vulg.* Fartzer. pèteur, celui
Pierdźiel, } qui pète.

Piernat, *g. a.* 1) Materatze. 2) Feder-Bett. 3) Weichling, Zärtling. 1) matelas. 2) lit de plume; couëtte. 3) douillet, délicat.

Pierniczek, *g. pierniczka.* kleiner Pfefferkuchen. petit pain d'épice.

Piernik, *g. a.* Pfefferkuchen. du pain d'épice.

Piernikarz. Pfefferküchler. pain-d'épicier.

Pierno, *adv.* 1) gepfeffert. 2) gewürtzt. 1) d'une maniére trop poivrée, avec beaucoup de poivre. 2) d'une maniére bien épicée.

na obiedźie było pierno i kwaśno, a nie słodko. man machte den Gästen bey Tische ein saures Gesicht. on a fait une mine grise aux conviez.

Pierny. gepfeffert. poivré.

pierne orzeszki. Pfeffer-Nüsse. du pain d'épice formé en plotes ou petites boules de la grandeur d'une aveline.

**Pierś, *f.* } 1) die Brust am Menschen.
pierśi, plur. } 2) die Brust, die Brüste. 3) die Brust, der Busen der Weiber. 1) la poitrine. 2) mammelle, teton. 3) la gorge, le sein de femme.

pierś od kapłuna, indyka. die Brust von einem Capaun, vom Truthahne. poitrine de chapon, de dindon.

wydatne ma pierśi. sie hat eine schöne Brust. elle a la gorge pleine; elle a une fort belle gorge.

Pierśianka. Fraun-Birne. poire de bon chrétien.

Pierśćień, *g. a.* pierśćionek. 1) ein Ring; Finger-Ring. 2) Ring im Ringelrennen. 1) anneau, bague. 2) bague qu'on court en lice. § 1) wielki w tym pierśćieniu dyament; kosztowne ma pierśćienie.

do pierśćienia bieganie. das Ringelrennen. course de bague.

Pierśćieniowy. Ring-. de bague. § pierśćieniowa głowica.

Pierśćiennica, w ktorey pierśćienie chowaią. Ring-Kästchen, Ring-Futteral. baguier, petit étuit pour y mettre des bagues.

Pierśćiennik. Ringmacher. un orfevre, qui fait les bagues; faiseur d'anneaux.

Pierśćiennisty. geringelt, gemacht von Ringen. fait de bagues; annelé.

Pierśiki, *plur.* 1) kleine Brust. 2) kleine Brüste. 1) petite poitrine. 2) petites mamelles ou tetons.

Pierśiowy. } 1) Brust-, zur Brust gehörig.
Pierśny. } 2) die Weiber-Brust betreffend. 3) Heilk. Brust-. 1) de poitrine. 2) de mammeles. 3) *Médec.* thorachique. § 1) rana pierśna. 2) brodawka pierśiowa. 3) lekarstwo pierśiowe; żyła pierśiowa.

kość pierśiowa u człeka, a mostkowa u bydlęćia. das Brust-Bein. brechet.

Pierśisty. hochbrüstig, großbrüstig, vollbrüstig. aiant une large poitrine; qui a une belle gorge.

pierśista białagłowa. großbrüstige Weibs-Person. mameluë.

Pierszę, *sze, szał.* springen, Funcken werfen. petiller; étinceler, jetter des étinceles. § pierszą skry z czego.

Pierszeństwo. 1) Vorzug, Vorrecht 2) Alter, Vorzug wegen des längern Besitzes eines Amts. 1) prérogative, préference, prééminence. 2) ancienneté, rang qu'on a par le tems de la possession d'une charge. § 1) cnota i godność pierszeństwa tam przed złemi nie miewaią. 2) ći urzędnicy według pierszeństwa zaśiadać maią.

Pierwey, *adv.* zuerst, zuvor. premiérement, auparavant. § pierwey to uczyń; pierwey przyszedł.

pierwey — niż; pierwey — nim; pierwey — potym. zuerst — denn; ehe —. avant que.

pierwey uważ, potym czyń. zuvor bedacht, hernach gethan. avant que de rien entreprendre il faut y bien penser.

uczyń to, nim Pan przyydźie. thue das ehe der Herr kommt. faites cela avant que le maitre vienne.

Pierwiastka. Erstling; Vieh, daß das erste mahl trägt. bête qui porte pour la prémiere fois. § pierwiastka krowa, owca.

pierwiastka polna źiele. (primula veris) Himmel-Schlüssel, Schlüssel-Blumen. primevere, braïes de cocus.

pierwiastki, } *plur.* 1) die Erstlinge, die er-
Pierwoći, } ste Frucht im Jahr, das
Pierwoćiny, } Neue vom Jahr. 2) die ersten Thaten. 1) prémices, *f. plur.* les prémiers fruits; du fruit nouveau; nouveauté. 2) *fig.* prémices; les prémiers exploits, les prémiéres belles actions. § 1) pierwiastki komu posłać. 2) ludźie na pierwiastki się zapatruią.

Pierwo-

Pierwodawca. Stiffter eines Reichs. fondateur d'un Roïaume, d'un Empire. § Lech Polakow pierwodawca.

Pierworodny. Erstgebohrner. prémier né; ainé; né le prémier, produit le prémier. *pierworodny grzech.* die Erb-Sünde. le pêché originel.

Pierworodztwo. die Erst-Geburt. primogéniture.

Pierworodźiny, *plur.* prawo syna pierworodnego. das Recht der Erst-Geburt. droit d'aînesse, droit de l'aîné.

Pierwospy, *plur.* die Stille der Nacht; der erste Schlaf, da alles zur Ruhe gegangen ist. le prémier sommeil; le silence de la nuit; le tems où tout le monde est couché. § a że to w pierwospy było.

Pierwotny. anfänglich, erst, die ersten Zeiten betreffend. primitif; qui est du primier âge, qui a vécu au premiér âge. § do pierwotney ludźie przywieść prostoty; pierwotni ludźie szczerzey z sobą żyli.

** z Pierwotku; z początku, *adv.* von Anfang, im Anfang. du commencement; au commencement.

Pierwożęć, *f.* pierwszy użętek. die erste Erndte; die ersten Früchte einer Erndte. la prémiére moisson; les prémices, *f.* le blé qu'on a moissonné le prémier.

Pierwszy, naypierwszy. 1) der erstere. 2) der erste nach einem. 3) der vornehmste. 4) Haupt-, als ein Maaß, darnach andere geeichet werden. 5) Ur-, Original-, als eine Schrifft. 1) le prémier. 2) le prémier après quelqu'un. 3) prémier principal, considérable. 4) sur qui on régle, on étalonne les autres mesures. 5) prémier, original. § 1) pierwsze mieysce; pierwszy ze dwu; pierwszy raz był szczęśliwy; pierwsza żona iego. 2) Prymas pierwszy po Krolu. 3) pierwśi urzędnicy. 4) pierwszy albo głowny korzec; pierwszy statek, naczynie. 5) obraz pismo pierwsze.

Pierzany. Federn, von Federn. de plumes; fait de plumes.

Pierzcham, *v. m. F. pierzchnę.* 1) fliehen, die Flucht ergreifen. 2) stutzen, zurück prallen, von Pferden. 1) prendre subitement la fuite, gagner aux piez, monter les talons dans un combat. 2) s'épouvanter; se reculer subitement en arriére, *en parlant des chevaux.* § 1) pierzchnęła (pierzchła) iazda. 2) pierzchnął koń ze mną w zad, na bok.

Pierzchliwość. Schüchternheit, Neigung zur Flucht. la facilité à fuir; timidité.

Pierzchliwy, co rad ućieka, pierzcha. 1) furchtsam, der leicht die Flucht ergreift. 2) ein Flüchtling. 1) timide; qui prend aisément la fuite; qu'on fait facilement fuïr. 2) fugitif, fuiard.

*Pierzchnice, *plur.* ospa. die Kinder-Pocken. la petite verole.

Pierze. 1) die Federn, das Gefieder eines Vogels. 2) Federn zu unterschiedenem Gebrauch. 3) Flocken, Wolle auf einigen Kräutern. 4) Schein, Ansehen, Anstrich. 1) le plumage; tous les plumes qui convrent un oiseau. 2) des plumes à divers usages. 3) duvet, petit coton sur quelques herbes. 4) masque, *m.* aparence, couleur, couverture. § 1) pierze ptaka. 2) pierzem sadzony, tkany, malowany; mam pierze na pośćiel, na poduszkę. 3) pierze ostowe; pierze białe po okwitaniu źiela. 4) oskup tylko pierze a obaczysz zdraycę.

pierze ptaka łowczego. das Gefieder eines Stoß-Vogels. le pennage, les plumes qui couvrent l'oiseau de proie.

pierze u cebuli, vid. Pioro 5).

pierze puszczać. Federn bekommen. commencer à avoir des plumes; se revêtir de plumes.

cudzym pierzem śię upstrzyć, śię pokrywać, śię odźiewać. sich mit fremden Federn schmücken. se parer des dépouilles (des plumes) d'autrui.

pierze upuśćić. } sich mausern; die Federn
Pierzę śię. } fallen lassen. muër; changer des plumes. § pierzą śię teraz krogulce.

pierzę, y, ył. voll Federn machen. blanchir, remplir de plumes.

*Pierzę, *vid.* Piorę.

Pierzeia. Reihe Häuser, Seite einer Gasse. ligne, rang, rangée de maisons.

Pierzga. 1) Vorgewachs, Vorstoß, Stopfwachs, womit die Bienen die Löcher im Bienen-Stock verstopfen. 2) Narcisse eine Blume. 1) propolis, *f.* matiére gluante avec laquelle les abeilles bouchent toutes les fentes de leurs ruches. 2) le narcisse une fleur; jannette.

Pierzgnę. börsten, aufspringen als die Lippen. gercer, se fendre, se gercer. § opierzgła, opierzgnęła mu twarz; pierzgnie mi skora.

pierzgną mu wargi od mrozu. die Lippen springen ihm von der Kälte auf. les levres lui gercent de (au) froid.

Pierzgnięta, *plur.* iabłka słodkie rane. Honig-Aepfel, Süß-Aepfel. pomes Saint Jean; pomes douces.

Pierznik, *g. a.* Pfühl, langes Küssen. traversin, chevet de lit.

Pierzno,

Pierzno, *adv.* prächtig. magnifiquement, pompeusement, avec pompe. § pierzno i barwiano do dworu, na Seymiki przybywaią.
Pierzny, *vid.* Pierzysty.
Pierzyna. Feder=Bett. lit de plumes; couëtte.
pierzyna zwierzchnia. Ober=Bett. lit de dessus; lit de plumes en guise de couverture.
pierzyna spodnia. Unter=Bett. lit de dessous; lit de plumes en guise de matelas.
Pierzysko. eine Kolbe als am Hirsen. panache de certaines plantes comme de milet. § pierzysko u prosa, u trćiny.
Pierzysty. fedrich, mit Federn bedeckt. couvert de plumes; plumeux.
Pierzywo. Wäsche; Weiß=Zeug so gewaschen wird. lessive; tout le linge sale qu'on met à la lessive. § dźiewka pierzywo zawieśiła.
Pieś, *g. Pieśia.* Peterchen. Pierrot; petit Pierre.
Pies, *g. psa.* 1) ein Hund. 2) Hund ein Schimpf=Wort. 3) ein Fauler, der sich zu etwas treiben läßt, der etwas ungern thut. 4) Trecker, der ein Fluß=Schiff am Seile ziehet. 5) der Hund in den Bergwercken, ist eine kleine Schleife oder Kasten auf vier Rädern das Ertz darauf fort zuschleppen. 1) chien. 2) chien, méchant, *terme injurieux.* 3) paresseux à; qui n'aime pas à; qui fait qu. ch. contre son gré. 4) un courbe; arracheur de persil, qui remonte un bateau sur une riviére. 5) *Métal.* sorte de petit traineau ou de caisse à quatre rouës qui est propre à transporter les métaux. § 1) pies łowczy, legawy, łancuchowy; pies dobry za hayduka stoi; *prov.* pies stroż domowy; *prov.* pies umilknie kiedy śię wyszczeka, *prov.* day to psu. 2) iako pśie. 3) pies to na robotę, na pisanie, do uczenia śię. 4) psy treluią.
pies na nogi. 1) schlechter Fußgänger. 2) Pferd das immer stolpert. 1) chien de piéton; mauvais piéton. 2) cheval qui bronche, qui n'est pas ferme sur les piez, qui fait de faux pas.
***pies pałaiący; kanikuła.* der Hunds=Stern. la canicule, l'étoile caniculaire. § pies pałaiący mizernym żeńcom dogrzewa.
pies morski. ein See=Hund. un chien de mer.
psy (pśi) mu za uchem wyią. er macht Calender. il fait des almanacs; il a la puce à l'oreille.
przepadło iakby psa ogolił. man muß es verschmertzen, als wenn einen der Hund gebissen hätte. il faut soufrir cela s'en dire mot.
ziadł pies sadło; wie pies komu sadło ziadł. sein Gewissen schlägt ihn; er fürchtet sich vor der Strafe. le chien sait bien à qui il a mangé le lard; il craint la punition qu'il a méritée.
zgadzaią śię z sobą iako pies z kotem. sie leben als Katzen und Hunde zusammen. ils s'aiment, ils s'acordent comme les chiens & les chats.
pśi go ziedli. der Kukuck hat ihn geholet; er bleibt gar lange weg. le vent l'a emporté il ne rivient pas; il est allé querir la mort.
i psa tam niemasz. da ist keine Seele; da ist weder Katze noch Hund. on n'y voit ni bête ni gens.
psa za lisa udawać. Mäuse=Dreck vor Pfeffer verkauffen. vendre marte pour renard.
iaki pies do kośćioła taki z kośćioła. er wird sich niemahls bekehren. il ne se convertira jamais.
kto psa chce uderzyć łacno o kiy. man findet leicht einen Stock, wenn man den Hund schlagen will. si tu veux batre le chien, tu trouveras un bâton.
kto ze psy lega, ten ze pchłami wstaie. wer sich unter die Trebern mengt, den fressen die Säue. qui se couche avec les chiens, se leve avec des puces.
pies zdechły nikogo nie ukąśi. ein todter Hund beißt nicht mehr. morte la bête morte le venin: une bête morte n'a plus de venin.
psu oczy zaprzedał. er hat alle Scham verlohren. il a perdu toute honte.
iak na pśie raz. er schüttelt alles ab, wie der Hund die Schläge; es bessert ihn nichts. il secoüe les oreilles; il n'en tient conte.
Pięść. eine Faust. poing, main fermée. § pięść uczynić; śćisnąć w pięść palce.
pięśćią kogo uderzyć, bić, powalić. einem mit der Faust einen Schlag geben. donner un coup de poing à qu; gourmer, tapoter, batre à coups de poing.
pięśćiami śię bić. sich mit Fäusten schlagen. se tapoter.
pięśćią uderzenie. Faust=Schlag. gourmade.
Pięśćiany, *vid.* Pięśćiowy.
Pieśćidło. } ein Schmeichel=Wort:
Pieśćidełko. } Liebchen, Schätzchen, Engelchen, Sache die man hoch hält. *mot de caresse:* mignon, mignonne; poupon, pouponne; chose ou personne qu'on estime trop. § pieśćidełko to iego; moie pieśćidełko.

Pieśćiek, Pieſzczek, *g. pieſzczka.* Mutter-Söhnchen, Zärtling, Weichling. fils gâté; petit mignon de ſa mére; mamadoux, papadoux; un délicat, un douillet.

* Pięśćiennik. Fäustling, Fauſt-Stock. bâton avec un noeud au bout.

Pięśćiowy, Pięśćiany. Fauſt-. de poing.

Pieśćliwie, *adv.* weichlicher oder gekünſtelter Weiſe. mollement, délicatement, mignardement; d'une maniére éféminée ou afectée. § mowić pieśćliwie.

Pieśćliwość. 1) Zärtlichkeit, Weichlichkeit. 2) gar zu gezwungenes Weſen. 1) mignardiſe, molleſſe. 2) afectation.

Pieśćliwy. 1) weichlich, weibiſch, verzärtelt. 2) gekünſtelt, gezwungen. 1) mol, délicat, douillet, éfeminé. 2) afecté, qui paroit trop recherché, trop étudié.

Pieſeczek, *pieſeczka.* } Schooß-Hündchen.
Pieſek, *g. pieſka.* } petit chien; toutou.

pieſek. 1) Bauer im Schach-Spiel. 2) das Sayten-Brettchen an der Geige. 3) *Anat.* die Schlaf-Puls-Ader. 1) pion, une de petites piéces au jeu des échecs. 2) la queuë au bout d'un inſtrument de muſique, où les cordes ſont atachées. 3) *Anat.* l'une des deux artères carotides, qui portent le ſang au cerveau.

gdy pieſka biią lewek niech śię boi; pieſka biią a na lwa poſtrach. man ſchlägt den Sack und meynt den Eſel. on bat le chien devant le lion.

kto mię miłuię i pieſka albo służki mego ſzanuie. wer dem Herrn gut iſt, wird deſſen Hündchen (Diener) nicht haſſen. qui aime le maitre, aime ſon chien (ſon ſerviteur).

Pieſki. hundiſch. de chien.

po pieſku, adv. nach Art der Hunde; hundiſch. à la maniére des chiens.

Pieśń, *f.* Geſang, Lied. chanſon, *f.* cantique, *m.* chant. § pieśn śpiewać; pieśń nabożna; pieśń wſzeteczna, żołnierſka, leśna, łowcza.

Pieſtrzenica. eine Morchel. morille, eſpèce de champignon.

Pieſzczę, *śći, śćił*, kogo. } mit einem ſchö-
pieſzczę śię z kim. } ne thun; zärteln, ſchmeicheln, verzärteln. choïer, dorloter, mitonner, mignarder, amadoüer, traiter qu. avec délicateſſe; faire fête de.

pieśćić śię. ſich pflegen, ſeiner ſelbſt ſchonen, ſeine Geſundheit wahrnehmen. ſe choïer; ſe mitonner; avoir un grand ſoin de ſoi; ménager ſa ſanté avec ſoin.

pieśćić chorobę gorzey. die Kranckheit zu ſehr abwarten, iſt ſchädlich. le grand ſoin dans une maladie eſt ſouvent nuiſible à la guériſon.

pieśćić śię w czym. zärtlich thun, afectiren. afecter. § pieśći śię barzo w chodźie, w tańcu.

pieśćić śię w mowie. die Worte zärtlich ausſprechen. faire la petite bouche; prononcer les mots avec trop de douceur.

Pieſzczek, *vid.* Pieśćiek.

Pieſzczenie śię. Liebeley, Zärtlichkeit. traitement trop tendre; mignotiſe.

Pieſzczenie, *adv.* weichlich, zärtlich, weibiſch. tendrement, mollement, délicatement, d'une maniére éféminée. § pieſzczeniey śię z nim obchodźić nie może.

Pieſzczony. 1) weichlich, weibiſch, zärtlich. 2) gekünſtelt, gezwungen. 1) mol, tendre, trop délicat. 2) mignard, afecté, trop recherché; choiſi avec trop d'art, trop étudié. § 1) umyſł pieſzczony. 2) mowa pieczczona, słow zażywa pieſzczonych; pieſzczenſzey niemaſz expreſyi; poſtępki iego w konwerzacyi barzo ſą pieſzczone.

Pieſzczotki, *plur.* } pieśćliwość. Zärtlich-
Pieſzczota, } keit, Weichlichkeit. molleſſe, mignotiſe; quelque choſe de mignard, délicateſſe lâche & éfémine; maniére douce & éféminée. § w pieſzczotach wychowany.

Pieſzo, piechotą, *adv.* zu Fuß. à pié. § pieſzo idźie.

Pieſzy. 1) zu Fuß, das zu Fuß geſchiehet, der zu Fuß gehet. 2) zum Fußvolck gehörig. 1) de pié; qui ſe fait à pié; qui va, qui marche à pié. 2) d'Infanterie; qui regarde les fantaſſins. § 1) pieſza podroż.

pieſza tarcza. Schild eines Fußgängers. bouclier d'un fantaſſin.

bitwa; pieſza. Schlacht zu Fuß. combat par terre, à pié.

żołnierz pieſzy. Fußgänger, Soldat zu Fuß. fantaſſin.

regiment pieſzy. ein Regiment zu Fuß. un régiment d'Infanterie.

poſąg pieſzy. eine Bild-Säule zu Fuß. une ſtatuë pedeſtre.

Pięta. eine Hacke, Ferſe. coup de pie; le talon au bas de la jambe. § w pięćiech u niego więcey rozumu niż u ćiebie w głowie.

wierći piętą. 1) er drehet ſich vor Furcht auf einer Stelle. 2) im Schertz: er lauret in den Vorzimmern auf Befehle. 1) la fraieur le rend immobile; il ne ſait plus faire un pas. 2) *burleſq.* il naquette à la porte des grands; il leur fait la cour ſervilement. § 1) nieborak z ſtrachu piętą wierći. 2) u dworu tylko

ko piętą wierći, i więcey na marmurze wysłuży niżli żołnierz w polu.
idźie to w pięty. das gehet bis an die Seele; das heißt. cela touche, pique jusqu'au vif.
chodźić za piętami. auf dem Fusse nachfolgen. talonner qu; suivre qu. à la piste, à la trace. § śmierć za piętami za każdym chodźi.
Piętak, *g. a.* 1) fünffacher Groschen. 2) in Schlesien: ein Gröschel, eine Fledermaus. 1) petite piéce de monoïe qui vaut cinq gros. 2) petite monoïe en Silesie valant trois doubles ou six deniers.
Pięterko. kleiner Gaden, kleines Stockwerck. un petit ou bas étage.
Piętka. 1) ein Fersl ein. 2) Absatz, Erhöhung an etwas. 3) milchichter Ansatz zum Korn in der Aehre. 1) petit talon d'un pié. 2) une section, petit palier, redant, partie d'une chose élevée en talon de soulier. 3) substance mole & spongieuse dont se forme le grain dans l'épi. § 1) rączki i piętki małe. 2) drewno z piętką. 3) piętka w kłośie.
Piętnaśćie. funfzehn. quinze.
Piętnastokąt. Meßk. ein Funfzehn-Eck, Figur mit funfzehn Seiten. *Géom.* quindecagone, *m.* une figure à quinze côtez.
Piętnastoletni. funfzehnjährig. de quinze ans.
Piętnasty. der Funfzehnde. le quinziéme.
Piętno, *vid.* Piątno.
Piętny. Fersen-, zum Fersen gehörig. de talon.
piętna kość. das Fersen-Bein. talon un os.
Pietrasznik, *vid. Piotruszka polna.*
Piętro. 1) Stock, Stockwerck, Gaden eines Gebäudes. 2) Bühne als am Mauer-Gerüst. 3) erhöhete Reihe, als die Aeste um einen Baum. 1) un étage dans une maison. 2) échafaut sur lequelle travaillent les maçons. 3) étage, comme les branches rangées par étage autour d'un arbre. § 1) na pierwszym, drugim piętrze mieszka. 2) piętro u rosztowania. 3) piętra w winnicach.
piętro małe miedzy wielkiemi. kleiner Gaden zwischen grossen. mezzanine.
z piętra. wie ein Herr; als wenn man zu befehlen hätte. le bâton haut; haut la main; bâton à la main; en maitre; à cheval. § z piętra mowi, groźi.
Pietrożnik, *vid. piotruszka polna.*
Piętruię, } piętro robię. 1) Stockwercke
Piętrzę, } machen. 2) aufthürmen, eines über das andre setzen. 1) planchéier, faire les planchers ou les séparations entre les étages. 2) mettre les choses par étages. § 1) mularze iuż rosztowanie upiętrowali. 2) ieleń twarde rogi w sęki piętrzy.
Pietruszka, Piotruszka. Petersilie. persil.
Pietuch, kur. Haus-Hahn. coq domestique.
Pigmeyczyk, łokietek. Zwerg-Männchen, un pigmée. § bayka, żeby pigmeyczykowie byli i z żorawiami woiowali.
*Pigulik. Knürbs, kleiner Mensch. mirmidon, nabot, ragot, bout d'homme.
Pigułka. eine Pille. pilule.
Pigwa. 1) Quitten-Baum. 2) Quitte. 1) coignier, cognassier. 2) coin, fruit de cognassier.
Pigwowy. Quitten-. de coing, de cognassier. § pigwowa gałąź; pigwowy konfekt.
Piialny. 1) Trinck-, zum Trincken gehörig. 2) das man trincken kan; trinckbar. 1) à boire, qui concerne le boire. 2) bûvable, potable, qui est bon à boire, qu'on peut boire. § 1) piialne naczynie. 2) to piwo ieszcze nie iest piialne.
Piiaczka. Säuferin. biberonne, bûveuse.
Piiak. } Säufer, Schwelger; Zech-Bruder. biberon; bûveur, soulard, siroteur.
Piianica. }
piianica winny. Wein-Säufer. sac à vin, qui aime le vin, qui boit bien du vin.
Piiam. zu trincken pflegen, offt trincken. boire souvent. § piia wodę, miod.
rad piia. er zecht gerne. il boit; il aime à siroter.
Piiano, } *adv.* im trunckenen Muthe;
po piianu, } trunckner Weise; im Truncke.
**po piianiu,* } durant son ivresse; pendant qu'il étoit ivre. § po piianu to wyrzekł; po piianu leda co się mowi; po piianu to było.
po piianu się to stało. das ist beym trunckenen Muthe geschehen. il y a du vin dans ce fait.
Piiaństwo. 1) Schwelgerey, Füllerey, Saufsucht. 2) Trunckenheit. 1) débauche, ivrognerie; habitude de s'enivrer, inclination pour boire. 2) ivresse, enivrement.
piiaństwa nie czuie. er kan sich nicht so leicht besaufen, er kan viel vertragen. il porte bien son vin.
piiaństwa broniący. das den Rausch vertreibet. qui dissipe l'ivresse.
Piiany. 1) besoffen; betruncken. 2) was betruncken macht; rauschend. 1) enivré, ivre, soul. 2) qui enivre qui saoule. § 1) piiany płotu się trzyma, *prov.* 2) piiane piwo; gorzałka, wino, miod i inne piiane trunki.
piiany winem. der sich in Wein besoffen hat.

enivré

enivré en vin. § piianyś gorzałką, miodem.
Piiar, *vid.* Piar.
Piiatyka. das Saufen, Schwelgen. débauche, ivrognerie.
Piiawka. Blut-Egel. sangsuë. § piiawkę przystawić.
piiawka morska. eine See-Lamprete. lamproïe de mer.
Piię, *piie, pił.* 1) trincken. 2) saugen als eine Fliege. 3) in sich ziehen als der Schwamm das Wasser. 1) boire. 2) sucer, tirer à soi, comme fait la mouche. 3) boire, tirer, atirer, sucer, comme l'éponge l'eau. § 1) kto piie, ten tyie, *prov.* piy ale nie wyy, *prov.* piię wino, piwo ze śklanki. 2) muchy piią. 3) drewno, gębka, bibuła wodę piie.
tęgo pić. scharf sauffen. boire à plein verre; boire à l'Allemande.
pić do kogo. einem zu trincken. boire à qu.
pić za (prez, prze) zdrowie czyie. eines Gesundheit trincken. boire à la santé de qu.
piię do Was Pana za zdrowie JMći Pana. ich bringe es Ihnen zu auf die Gesundheit des Herrn. je vous porte la santé de Monsieur.
piie krew ubogich. er sauget das Blut der Armen. il suce les pauvres jusqu'aux os.
Pikieta. das Rummel-Picket. piquet, un jeu aux cartes.
Pikinier. Pickenierer. piquier un soldat.
Pikulik, *vid.* Pigulik.
* Piła go, *vid.* Porwon.
Piła. 1) Ball, Spiel-Ball. 2) das Ball-Spiel. 3) eine Säge. 4) eine Säge-Mühle. 5) eine Feile. 1) la bale au jeu de paume; éteuf. 2) jeu de la paume. 3) sie, instrument dont on sie. 4) moulin à sie. 5) lime. § 1) piłę galić, uchwyćić, odbić. 2) piła mi milsza niż karty; gra piły. 3) trzeć drwa piłą. 4) piła bydlęca do tarćia drzew; piła wodna iest dwoiaka, prosta albo trybowa. 5) piła ślosarska, złotnicza.
piła nadęta. Ballon. balon, bale enflée de vent. § piłę nadętą biiąc, rękoma i nogami popychaią.
grać piłę; grać w piłę. Ball spielen. jouer à la paume; baloter, peloter.
do ręku piłę grać. den Ball wohl schlagen. pousser bien la bale.
piła wielka rzemieślnicza. grosse Feile. carreau, grande lime.
Piłarnia. Ball-Haus. jeu de paume; tripot.
Piłarnik, co piłarnią trzyma. Ball-Meister. maître du jeu de paume; tripotier.
Piłarz, piłkarz, co rad piłę gra. Ball-Spieler, Ball-Schläger. joüeur de bale; qui aime fort à joüer à la paume.
* *piłarz, tracz.* Brettschneider. sieur de long.
Piłatyk, *g. a.* Stock zum Ballschlagen. batoir, dont on bat la bale.
Piława. 1) Pillau, Festung und Hafen im Brandenburgischen Preussen. 2) Wapenk. Creutz mit sieben Enden im rothen Felde, die Krone wird von fünf Strauß-Federn gezieret. 1) Pilavie, port & forteresse de la Prusse Brandebourgeoise. 2) *Blas.* une croix à sept bras au champ de gueules, la couronne est ornée de cinq plumes de paon.
Pilch. Billich, Pilch eine rothe Feld-Maus. une souris champêtre qui est rouge. § ususzonym pilchem albo gniazdem iego okurzaią bydło i obory.
Piłka. 1) ein Ball. 2) eine Feile. 3) kleine Säge, Hand-Säge. 1) une bale à joüer. 2) lime. 3) petite sie; sie à main.
piłka pierzysta; piłka z pierza. Feder-Ball. volant.
Piłkarz, *vid.* Piłarz.
Pilen, *vid.* Pilny.
Pilnie, Pilno, } *adv.* 1) fleißig, emsig. 2) eilfertig, ohne Verschub. 1) diligenment, soigneusement. 2) en hate, en diligence, sans délais, sans retardement. § 1) pilnie co robić; pilnie pracuie. 2) muszę pilno odiechać i czasu nie mam.
pilno mi tam. ich habe da was nöthiges zu verrichten. j'y ai quelque chose de pressant à faire.
Pilnik, *g. a.* 1) Racket, Pritsch-Brett zum Ballschlagen. 2) ein Ball-Haus. 1) batoir, raquette, pallete; instrument dont on se sert à joüer à la paume. 2) jeu de paume; le tripot; le lieu où l'on jouë à la paume. § 1) bić pilnikiem piłę; nie mam pilnika do bićia piły. * 2) grać w pilniku (piłarni) piłę.
pilnik plećiony albo naplatany. Raquet zum Ballschlagen. raquette.
Pilność. Fleiß, Aufmercksamkeit. diligence, soin, assiduité, atention, solicitude, empressement. § z pilnośćią go gonił; pilność iego w naukach.
Pilnuię. 1) Achtung geben, abwarten; in Acht nehmen. 2) einen beobachten. 1) regarder, vaquer, veiller, soigner à; avoir soins, prendre garde de; diligenter qu. ch. 2) observer qu; suivre qu. de près; avoir l'oeil, veiller sur qu. § 1) nauk pilnuie; pilnuy spraw twoich. 2) pilnuy go, by co nie porwał; pilnował na niego, na iego postępki.

Pilny. 1) fleißig, emsig, aufmerckſam. 2) wichtig, unverzüglich. 3) zum Ball-Spiel gehörig. 1) diligent, empreſſé, ſoigneux, aſſidu, atentif. 2) preſſant, intereſſant, important, de conſéquence. 3) qui regarde le jeu de paume. § 1) pilny w naukach (* nauk) ſtudent; pilne ſtaranie koło czego. 2) pilną ći rzecz mam powiedźiec; pilną mam ſprawę, prośbę; pilne piſać liſty. 3) gra pilna; dom pilny albo piłarnia.

Pilnowanie.
*Pilowanie. Acht, Achtung, Abwartung. aplication de la perſonne qui prend garde à qu. ch; atachement de l'eſprit à; l'action d'obſerver, de prendre garde, de vaquer à ſon métier. § pilnowanie nauk, rzemiesła ſwoiego.

Pilnowany.
*Pilowany. abgewartet, in Acht genommen. obſervé avec ſoin; fait, gardé ſoigneuſement.

Piłowanie. 1) das Feilen. 2) das Sägen. 1) action de limer; limure. 2) action de ſier ou le travail avec la ſie. § 1) piłowanie kośći, żelaza. 2) piłowanie, przepiłowanie drzewa.

Piłowany. geſägt oder gefeilt. ſié ou limé.

Pilśń, *f.* 1) ein Filtz. 2) Sache die aus Filtz gemacht iſt. 1) feutre, *m.* 2) choſe faite de feutre.

pilśń pod śiodło; woylak. Filtz unter den Sattel zu legen. le feutre, les panneaux ou la bardelle qu'on met ſous la ſelle, afin qu'elle ne bleſſe le cheval.

Pilśnianka. Filtz-Rock. habit ou vêtement de feutre.

Pilśniany. Filtz-. de feutre. § obow pilśniany.

pilśnianego co robię. Filtz machen. façonner, faire du feutre.

Pilśniarz.
Pilśniownik. Walcker, Filtzmacher. faiſeur de feutre.

Pilśnieć śię. zum Filtze werden. devenir feutre, ſe façonner en feutre. § włoſy śię pilśnilą przy kołtunie.

*Piluię, *vid.* Pilnuię.

Piłuię. 1) ſägen. 2) feilen. 1) ſier. 2) limer. § *1) piłuie (trę) deſkę. 2) ſloſarz piłuie kruſzce; upiłować koniec od gozdźia.

Pinacydya, cel. Meßk. Diopter auf einem Linial. *Géom.* un dioptre.

Pinele,
Pinole, liubowe orzeſzki. Zürbel-Nüßchen, Pinchen. pignons, noiaux de pomme de pin.

Piołun.
**Piołyn. 1) Wermuth. 2) *fig.* Bitterkeit, Widerwärtigkeit. 1) abſinte, alvine. 2) *fig.* adverſité, amertume, aigreur, *f.* § 1) napoy piołunem podſycony.

piołun gliſtny. (ſantonicum) Wurm-Saamen, Zitwer-Saamen. barbotine.

Piołunek, *g. piołunka.* Wermuth-Wein, Bitter-Wein. vin d'abſinte.

Piołunkuię co. mit Wermuth anmachen. mêler avec de l'abſinte.

Piołunkowany. mit Wermuth angemacht. mêlé avec de l'abſinte.

Piołunkowy.
Piłunowy. Wermuth-. d'abſinte. § piołunkowe wino; piołunowa gorycz.

Piorę, *pierze, prał*, pierzę. 1) waſchen Wäſche, Kleider. 2) einen ausſchmieren, ausprügeln. 1) blanchir, laver le linge, les habits. 2) ſavonner, roſſer, batre qu. comme il faut. § 1) prać chuſty brudne. 2) pierze go kiiem.

Pioreczko.
Piorko. 1) Federlein. 2) Schreib-Feder. 1) petite plume; plumette. 2) boudelle, petite plume à écrire.

Piorkoś. ein Milch-Bart, der noch keinen Bart hat. jeune niais; jeune homme ſans barbe; jeune barbe. § nauczę tego Piorkośia ſtarcow ſzanować.

Piornica. Feder-Penal. calemar, étuit à plumes.

Pioro. 1) eine Feder. 2) Schreibe-Feder. 3) Feder, Schreib-Art. 4) Feder, das Schreiben, die Schrifft, ſo man ſchreibet, die Hand. 5) Zwiebel-Rohr; holer Stiel an andern Gewächſen. 6) Laffe, Blatt, Fläche am Ruder, am Pritſch-Brett. 1) plume. 2) plume à écrire. 3) plume; ſtile, *m.* 4) plume, écriture; les caractères qu'on forme avec la plume; la main. 5) tige creuſe des oignons, & d'autres plantes. 6) palée, palme; le plat d'un aviron, la bate d'un batoir qui frape la bale; la partie la plus platte d'un aviron, d'un batoir. § 1) pioro kurze, ptaſze; gęś ma dobre piora do piſania; pipa u piora. 2) utemperować pioro; piſać piorem. 3) liſt, kśiążka dobrego piora; pięknym to piſano piorem. 4) cwiczyć śię w piorze; chędogiego piora piſmo. 5) aby piora na cebuli nie rosły, taczay po niey kłodę. 6) pioro u wiosła.

piora. Wappenk. drey Strauß-Federn im rothen Felde. *Blaſ.* trois plumes de paon au champ de gueules.

**pioro, *piorko, płetwa.* eine Floß-Feder. nageoire de poiſſon.

cudzym śię zaſzczycać piorem. mit einem fremden Kalbe pflügen; einen ausſchreiben. piler un auteur; ſe parer de plumes d'autrui.

pioro kapeluszowe. eine Hut-Feder. plume, plumet; tour de plume.
Piorolotny. geflügelt, der hoch flieget. qui a des plumes, des ailes pour voler; ailé.
Pioronogi. der Federn an den Füssen hat. ailé au piez; aiant des plumes aux piez. § pioronoga fortuna.
Piorun, *g. a.* der Donner, Donner-Schlag; das Wetter, ein Donner-Strahl foudre; un tonnerre acompagné de fracas. § piorun dom spalił; z tego grzmotu straszny trzasnął piorun.
piorun biie. der Donner schlägt. la foudre frape, foudroïe, tombe sur. § piorun uderzył na dąb.
piorunem bić; piorunami śiać. 1) donnern, mit dem Donner erschlagen. 2) *fig.* donnern und wettern; schmähen. 1) foudroïer, fraper de tonnerre; lancer le foudre. 2) fulminer, tonner, foudroïer, étre fort en colére; tempêter; mener du bruit.
piorunem biiący. der mit dem Donner schlägt. foudroïant, qui frape de foudre.
piorunem uderzony. vom Donner gerühret, erschlagen. foudroïé, frapé de la foudre.
piorunem uderzenie. das Einschlagen des Donners. foudroïement; l'action de foudroïer.
Piorunek, *g. piorunka.* 1) Donner-Stein, Donner-Keil. 2) *obs.* Scheide-Müntze von einem halben Groschen. 1) flin, carreau, pierre de foudre. 2) *obs.* petite monoie qui valoit un demi-gros.
Piorunowisko, piorunem co uderzonego albo spalonego. Sache oder Ort, in den der Donner geschlagen hat. chose foudroiée; lieu où le tonnerre est tombé.
Piorunowy. Donner-. de foudre.
głos piorunowy. eine Donner-Stimme. voix foudroïante.
kamień piorunowy, vid. Piorunek 1).
piorunowy raz, trzak. Donner-Schlag. coup, de foudre; éclat de tonnerre.
Piosnka, Pieśń. Lied, Gesang. chanson, chansonnette; chant. § żadnych nie umie piosnek; w tey się piosnce kocham.
stara to piosnka. das ist ein altes Lied. il n'a qu'une chanson; il ne sait qu'une chanson.
Piotr. Peter. Pierre nom d'homme. § Pietrze poydź po wino.
S. Piotra źiele. (morsus diaboli) Teufels-Abbiß. mors du diable.
Piotrowiny. Peters Nahmens-Fest. fête d'une personne à la Saint Pierre.
Piotrożnik, *vid. Piotruszka polna.*
Piotruszczany. Petersilien-. de persil. § piotruszczany sok, korzeń, naśienie.

Piotruszka, pietruszka. Petersilie. du persil.
piotruszka pogorna. Berg-Petersilie. persil de montagne.
piotruszka polna, dźika; pietraszník; pietrożnik. (caucalis) Kletten-Körbel. persil sauvage.
Pipa, pipka. 1) Kiel, Feder-Kiel. 2) Stiel an einigen Kräutern. 1) tuïau, canon de plume. 2) tige de quelques herbes.
Pipię śię. hervor kriechen, von Federn und Haaren. naître, commencer à paroître, *comme les plumes, le poil.*
pipiąca śię broda. hervorkeimender Bart; Gänse-Bart. barbe naissante.
Piramida. eine Pyramide. piramide.
Pirog, *g. a.* Fladen, Art Kuchen. sorte de patisserie.
Pirożek, *g. pirożka.* gefüllte Klösel. pelote faite de farine & remplie de quelque confiture. § pirożki do kapłuna; pirożki smażone z konfektem wewnątrz.
Pisanie. 1) das Schreiben. 2) die Schrifft, das Geschriebne. 3) Schreiben, Schrifft, Brief. 4) Verfertigung einer Schrifft, eines Buchs. 5) Schreib-Art, ein Styl. 1) l'écriture, l'action d'écrire. 2) l'écriture, les caractères qui sont écrits. 3) écriture, lettre, écrit. 4) composition d'une écriture, d'un livre; action de faire un ouvrage d'esprit. 5) le stile. § 1) cwiczyć śię w pisaniu. 2) pierwsze pisanie rzadko bez kulasa będźie. 3) oto masz odpowiedź na pisanie twoie; pisaniem co ogłaszać, nakazać. 4) pisanie listow, ksiąg, wierszy. 5) cwiczyć śię w pisaniu mow, listow.
pisanie skore, nierozmyślne. Concept, eilfertiger Entwurf. ébauche, minute d'un écrit; plumitif; écriture faite à la hâte.
pisanie własney ręki. 1) eine Schrifft von eigner Hand. 2) eine Handschrifft. 1) un autographe, écrit de la propre main d'une personne. 2) seing, signature.
pisanie przebrane, wyborne. Auszug der schönsten Sachen aus einem Buch. recueil, extrait des matiéres les plus belles d'un livre.
pisanie powiadane. die Dictata; die nachgeschriebenen Worte in der Schule. dictée; tout ce qu'un maitre à dicté à son écolier.
pisania nauka. 1) die Rechtschreibung. 2) die Schreib-Kunst. 1) l'ortographe. 2) l'art de bien écrire.
Pisanka. gemahltes Oster-Ey. oeuf rouge; oeuf de pâques.

Pisany. geschrieben. écrit. § karta z obu stron pisana.

Pisarek, *g. pisarka.* Schreiber, Copist. sou-clerc, copiste, clerc pour écrire.

pisarek gospodarski; klucznik. Haus-Schreiber, der die Haus-Rechnung führet. comis du ménage, de la dépense & recette.

Pisarnia. Schreib-Stube. cabinet, étude.

pisarnia kupiecka. das Cantor eines Kauffmanns. comptoir d'un marchand.

Pisarski. 1) Schreib-, zum Schreiben dienlich. 2) einen Notarium betreffend. 1) propre à écrire; dont on se sert à écrire. 2) notarial, de Notaire, qui regarde le Notaire. § 1) piorko pisarskie; stoł pisarski; papier pisarski. 2) urząd pisarski.

pisarska szkatułka, sluć. Schreibe-Zeug. écritoire; étuit à mettre des plumes & de l'encre.

pisarska; pisarska służba. Schreiber-Dienst, Copisten-Stelle. l'emploi d'un clerc à écrire, d'un copiste. § służyć, przyiąć pisarską.

Pisarstwo. Notariat, Amt eines Notarii. Notariat, fonction & ofice de Notaire. § pisarstwo koronne otrzymał, złożył.

Pisarz. 1) Schreiber. 2) Schreiber, Verfasser. 3) Notarius, Schreiber. 1) écrivain, qui sait bien écrire. 2) écrivain, auteur. 3) Notaire, gréfier. § 1) pisarz pięknie piszący; pisarz prętko i krotkiemi znakami piszący. 2) pisarz wierszy ksiąg, dźieiow. 3) pisarz mieyski, grocki; Pisarze skarbowi; pisarz prowentowy.

Pisarz Duchowny Koronny. geistlicher Kron-Notarius. grand Notaire de la Couronne.

Pisarze Wielcy Litewscy. die Ober-Schatz-Schreiber in Lithauen. grands Notaires de Lituanie.

Pisarze Skarbowi Koronni. die Kron-Schatz-Schreiber. Notaires du Trésor de la Couronne. § Pisarze Skarbowi Litewscy.

Pisarz Polny Koronny. Kron-Lager-Schreiber. Notaire de camp de la Couronne.

Pisarz Polny W. X. L. Lithauischer Lager-Schreiber. Notaire de camp de Lituanie.

Pisarz Naywyższy Skarbu Koronnego. Ober-Kron-Schatzmeister. prémier Notaire du Trésor de la Couronne.

Pisarz Naywyższy Skarbu Nadwornego. Ober-Hof-Schatz-Schreiber. prémier Notaire du Trésor de la Cour.

Pisarz Dekretowy Koronny. Kron-Gerichts-Schreiber. gréfier aux Jugemens de la Cour en Pologne. § Pisarz Dekretowy W. X. L.

Pisarz Kwarciany i Hybernowy Koronny. Kron-Quart-Schatz- und Winter-Quartier-Schreiber. Notaire du Trésor de la quarte & des hibernes de la Couronne. § Pisarz Kwarciany i Hybernowy Wielkiego Xięstwa Litewskiego.

Pisarz Woyskowy Koronny. Kron-Krieges-Gerichts-Schreiber. gréfier aux Jugemens de l'armée de la Couronne. § Pisarz woyskowy Litewski.

Pisia. Tripp, Plisch. tripe de velours; peluche.

Pisk, piśnienie, piszczenie. 1) das Gepipe der Mäuse, der Küchlein. 2) das Gepfeife als der Pfeifen, der Winde. 1) pipis; cris naturel des souris, des poussins. 2) le siflement d'une pipe, des vents. § 1) pisk misząt, kurcząt. *2) pisk (swist) piszczałek, wiatrow.

pisk uszu. das Ohrenklingen. tintouin, tintement d'oreille.

Piskam, *v. m. F. pisknę.* 1) pipen als eine Maus. 2) pfeifen, in eine Pfeife blasen. 1) pioler, pépier comme une souris. 2) sifler avec un siflet. § 1) kurczęta piskaią; pisknęła (pisnęła) tu mysz. 2) kto tu pisnął na piszczałce.

nie pisnąć. nicht mucksen, nicht ein Wort sagen. ne dire mot, ne sonner mot, n'oser soufler, ne pas ciller. § na te słowka i nie pisnął.

Piskanie. das Pipen. l'action de pioler.

Pisklę. Küchlein; junger Vogel; Feder-Vieh das noch pipet. petit oiseau, petite volaille qui piole encore.

Piskliwie, *adv.* pipricht. d'un ton aigu.

Piskliwy. pipricht. aigu, qui imite le cris naturel des poussins & des souris.

Piskorz. (*pæcilias, piscis fossilis*) Schlamm-Peisker, Peisker. goujonnette, espèce de vilain poisson qu'on trouve dans la vase & qui s'échape aisément.

wymknął się iak piskorz. er schlupfte durch wie ein Aal. il s'est échapé comme une anguille.

kręci się iak piskorz. er windet sich wie ein Aal. il glisse comme l'anguille quand on la veut tenir.

zawsze mu piskorz. er kommt allemahl zu kurtz; es wird ihm allemahl was abgezwackt. on le ronge; il est sujet à avoir du pire, à être plumé. § starszym dźieciom lepiey śię dźieie, młodszym zawsze piskorz, kiedy rodźice umieraią; bąk śię przebiie, mucha uwięźnie, a ubogiemu piskorz, *prov.*

Piśmienny. 1) zur Schreiberey bestimmt. 2) davon geschrieben wird. 1) propre à écrire

écrire; déstiné à l'écriture. 2) dont on a écrit.
piśmienni ludźie. Leute die mit der Feder fechten. gens d'écritoire.
piśmienne nauki. Theoretische Wissenschafften. des siences téoretiques.
piśmienna woyna; piśmienna bitwa. Feder-Krieg, Streit der Gelehrten. guerre literaire, guerre d'esprit que se font les savans.
Pismo. Schrifft, Buchstaben, Hand. les caractères, *m.* l'écriture, la main. § pismo ręczne, drukarskie; biedzę śię czytaniem pisma tego; pismo drobne, nierzetelne, niewyrażone.
Pismo Swięte. die Heilige Schrifft, die Bibel. l'Ecriture, l'Ecriture Sainte; la Bible.
pismo taiemne. Ziffern, verborgene Schreib-Art. cifre, *m.* caractères inconnus.
pismo własney ręki. Schrifft von eigner Hand. écrit de la propre main.
pismo prętkie. verkürtzte Schreib-Art. abréviation.
na piśmie, adv. schrifftlich. par écrit. § na piśmie to ma; na piśmie podał.
Pisnąć, *vid.* Piskam.
Piśnienie, *vid.* Pisk.
Pistacye, *plur.* Pistacien. pistaches.
Pistoł. Pistolet, Gold-Müntze so 5 Thaler gilt. pistole, une piéce d'or valant cinq écus.
Pistolet. eine Pistole zum Schiessen. pistolet, une arme à feu.
Pistoletowy. Pistolen-. de pistolet.
Pisuię. } zu schreiben pflegen, offt schrei-
Pisywam. } ben. écrire souvent; avoir la coûtume d'écrire.
Piszczałeczka. klein Pfeifchen. un petit siflet.
Piszczałka. 1) Pfeife, Rohr-Pfeife. 2) Orgel-Pfeife. *3) Lock-Pfeife. 1) siflet, pipeau. 2) tuïau; flûte d'orgues. *3) apeau, pipeau d'oiseleur. § 1) grać, wygrać piosnkę na piszczałce; piszczałka pastusza. 2) piszczałki, fletnie i fistuły organowe. *3) piszczałką (wabikiem) wabić.
piszczałka oktawowa. Octav-Flötchen. flageolet.
piszczałka wodna; słowik. Töpfer-Pfeife, ist wie ein Vogel gemacht, und wird mit Wasser gefüllet. turelure; pipeau de terre façonné comme un oiseau qu'on remplit d'eau.
piszczałka ze zdźbła, ze trzciny. Rohr-Pfeife. chalumeau, pipeau. § piszczałka owśiana (z owsa).
Piszczałkowy. Pfeifen-. de siflet. § dźiurki piszczałkowe.
Piszczałkowaty, dźiurkowaty w dłuż. in die Länge durchlöchert; das viele Röhrchen an einander hat. qui a plusieurs tuiaux près à près.
Piszczę, *szczy, szczał, szczeli.* pipen, wie die Mäuse. pioler, pépier, imiter la voix naturelle des souris. § kurczę piszczy.
piszczy mi w uszu. es klingelt mir in den Ohren. je suis sujet au tintement d'oreille; j'ai un tintement d'oreille; les oreilles me tintent.
piszczą mi na to zęby. das macht mir das Maul wäßrig. cela me fait venir l'eau en bouche.
Piszczek, *g. piszczka.* Pfeifer. un fifre; sifleur; flageoleur.
Piszczel, *f.* 1) Pfeife; Halm oder Rohr-Pfeife. 2) Arm-Schiene, die Spindel im Arm. 1) siflet, chalumeau, pipeau. 2) raion, le petite focile; un os de coude.
Piszczenie. das Gepipe der Hüner, der Mäuse. le pipis des souris, des poussins.
Piszę, *pisze, pisał.* 1) schreiben. 2) nachschreiben was dictiret wird. 3) schreiben, melden von etwas; schrifftlich hinterlassen. 4) schreiben Briefe. 5) schreiben, verfertigen, verfassen. 6) halten einen vor etwas. 1) écrire, former des caractéres. 2) écrire après quelqu'un; mettre par écrit ce qu'on nous dicte. 3) écrire de; raporter. 4) écrire des lettres. 5) écrire, composer, construire, faire; mettre par écrit qu. ch. 6) croire qu. qu. ch; tenir pour; comter entre; estimer. § 1) chędogo piszę; pisać nocą i dniem; umie krotkiemi pisać znaki albo abrewiacyami. 2) pisać po mowiącym. 3) piszą o nim dźieiopisowie. 4) pisać komu albo do kogo; prostemi słowy listy pisze. 5) pisać księgi, wiersze, bayki, fraszki, rzecz ogrodniczą. 6) niech mię iak chcą ludźie piszą; iak śię kto sprawuie, tak go pisz; piszę go rozumnym.
wiele pisać. viel schreiben, viel schmieren. paperasser.
pisać iako przepisano. nach der Vorschrifft schreiben. écrire sous le modèle, sous l'exemple d'un maître.
iak go widźisz, tak go pisz. er hat nichts mehr als wie er geht und steht. il n'a que l'épée & la cape.
pisać śię. beym Schluß der Briefe: verbleiben, seyn, verharren. *mot usité dans les conclusions des lettres:* demeurer, étre, se nommer. § nie tak na karćie iako na sercu śię piszę; co donioższy

piszę się Was MWM Pana uniżonym sługą.

Pitagoras, *g. a.* } Pythagoras, ein berühm-
Pitagora, *g. y.* } ter Philosoph. Pitagore un célébre Philosophe. § Pitagory (Pitagorasa) sekta dusz przechodzenie twierdziła.

Pity. trinckbar, das man trincken kan. bûvable, potable, mûr, qui est promt à boire.

Piwnica. 1) ein Keller. 2) Loch; Keller wo gespeiset wird. 1) cave. 2) gargote dans une cave.

schować, złożyć co do piwnicy. in den Keller thun. encaver.

piwnica niegłęboka. } kleiner Keller. ca-
Piwniczka. } veau, cellier, petite cave.

Piwniczny, *adj.* Keller-. de cave. § wschody piwniczne.

okno piwniczne. Keller-Loch. soûpirail de cave.

Piwniczny, *subs.* Keller-Meister. sommelier.

Piwniczny Wielkiego Xięstwa Litewskiego. Lithauischer Keller-Meister. Maitre de cave de Lituanie.

piwnicznego urząd. Keller-Amt. sommelerie.

Piwnik. (*berberis*) Preissel-Beer, Saurach, Reissel-Beeren. berberis, épine vinette.

Piwny. 1) Bier-. 2) biericht, bierhafftig. 1) de bière. 2) tirant sur la bière; aprochant de la bière. § 1) piwne drożdże. 2) piwny smak.

szynkarz piwny. Bier-Schencker. cervoisier, cabaretier.

Piwo. Bier. de la bière. § piwa przednie są Wareckie, Łowickie, Końskowolskie, Drzewickie, Brzezińskie, Odrzywolskie i Gielnowskie.

oto masz co na piwo. da hast du was zu Bier. voilà quelque chose à boire.

piwo czarne. schwartz Bier. bière noire.

piwo białe, cienkie, słowe. Weiß-Bier; Tisch-Bier. bière blanche; petite bière; blanquette, bière de dépense ou de ménage.

piwo duplowe; marzec. Duppelt-Bier. de la bière double.

piy piwo iakiegoś nawarzył, prov. sauf was du gebrauet hast; schlafe, wie du dir gebettet hast. bûvez ce que vous avez brassé; qui bien fera, bien aura.

Piwonia kwiat. Peonie, Gicht-Rose. pivoine, rose pivoine, passe-rose, oeillet de Dieu.

piwonia wonna. (menta græca) Unsrer Fraun Müntze; Römische Salbey. du coq, mente Nôtre Dame.

Piwowar. Bier-Brauer. brasseur, cervoisier.

Piwowarka. Bier-Brauerin. brasseuse, femme de brasseur.

Piwowarski. Bier-Brauer-. de brasseur.

Piżmarya, *vid.* Koźlik ziele.

Piżmo. Biesam, Zibet. du musque. § piżmo iest zsiadła krew z woreczka zwierzęcia piżmowego.

Piżmowy. Bisam-. de musque.

zwierze piżmowe. Muscus-Thier. animal des Indes qui produit le musque.

Piżmuię co. mit Biesam anmachen. musquer; donner une odeur de musque à qu. ch.

Plac. 1) Platz bey einem Gebäude. 2) Grund-Stück. 2) öffentlicher Platz, Marckt in einer Stadt. 4) Platz zu einem Gebäude, zu einem Wercke. 5) Feld, Platz zu etwas, als ein Renn-Platz, Kampf-Platz. 6) Meßk. Raum, Grösse einer Fläche, einer Figur. 7) fig. Feld, Gelegenheit, Anlaß. 1) place près d'un bâtiment. 2) fond, terrein, fond de terre. 3) place, lieu découvert & sans bâtiment; place publique dans une ville. 4) place, lieu vuide; assiette pour y bâtir quelque oeuvre. 5) champ, place, cariére, lice; une place déstinée à quelque autre exercice. 6) *Géom.* aire, la place interieure d'une figure. 7) *fig.* place, lieu, sujet, ocasion à qu. ch. § 1) plac przed domem, przed fortecą. 2) place do klasztora należące. 3) w miastach rożne do rożnych potrzeb bywaią place. 4) plac do budynku wymierzyć; plac do obozu, do wału. 5) plac do gonitwy; na placu potyczki, bitwy, zawodow. 6) plac figury gieometryczney. 7) mam teraz plac do mowy, do pisania, do pochwał.

wyzwać kogo na plac. einen ausfordern. provoquer, apeller qu. en düel.

plac woienny. Krieges-Theatrum, Tummel-Platz. un téatre de la guerre; lieu où se fait la guerre. § plac woienny w tym Państwie ma bydź otworzony.

** *krwawy plac Belony.* Wahl-Feld. champ de bataille.

dostawać, dostoieć placu. das Feld behalten; nicht vom Platze weichen. disputer, maintenir le terrein; demeurer maître du champ de bataille.

placu ustąpić. vom Platze weichen, das Feld verlieren. perdre la bataille.

stawić się na plac. auf den Kampf-Platz erscheinen. se trouver sur le pré; se trouver en un lieu pour se batre.

placem zwyciężony. der das Feld verlohren hat.

hat. qui a perdu le champ de bataille; vaincu.

na placu zostać. auf dem Platz bleiben. demeurer sur la place, sur le carreau, sur le pavé.

czynić sobie plac. sich Platz machen; sich durchschlagen. se faire jour l'épée à la main. § uczynił sobie szablą plac przestronny.

plac hyclowski. Schind-Anger. voirie, écorcherie.

*Płaca, zapłata. die Zahlung. le païement; la païe. § na płacę zarobił swoią robotą.

iaka praca, taka płaca. wie die Arbeit, so der Lohn; kupfernes Geld, kupferne Seel-Messen. selon l'argent la médecine.

*Płączę, ce, tał, *vid.* Płątam.

Płacę. 1) zahlen. 2) bezahlen, belohnen. 3) büssen. 4) gelten, kosten. 5) gelten, gültig seyn. 6) gelten, theuer seyn, gehen. 7) viel gelten, in Ansehen stehen. 1) païer. 2) païer, recompenser, reconnoitre. 3) païer de; porter la peine de; étre païé de. 4) valoir, couter. 5) valoir; étre recevable; étre valable. 6) valoir, étre de mise, étre cher; avoir cours. 7) valoir, étre en vogue, en estime, avoir du crédit. § 1) płacić komu monetą śrebrną; zapłacił długi, winę. 2) płacić komu wdźięcznośćią, niewdźięcznośćią. 3) płaći swoią skorą, głową, workiem. 4) łokieć tego sukna płaći (kosztuie) trzy talery. 5) taka wymowka nie płaći; taki met, taka gra nie płaći. 6) ten talar płaći, nie płaći; płaći teraz zboże, wełna. 7) tacy ludźie teraz nie płacą.

płaćić przed czasem. vor der Zeit bezahlen. païer avant le tems.

płaćić talarami. in Thalern bezahlen. païer en écus.

płaćić przez list, skrypt, bank. mit Scheinen bezahlen. païer en billets.

płaćić śię. bezahlet, belohnet werden. étre païé, se païer. § bayki śię płacą braćie moy baykami.

płaći. es lohnet sich der Mühe. il en vaut bien la peine; il est important; le coup vaut la bâle de. § płaći teraz pochlebiać.

a płaći (a godźi śię) oszukiwać. ist es erlaubt zu betrügen. est il permis de tromper.

płaći ten. dieser gilt alles; er ist Hahn im Korbe. c'est le coq de la paroisse; c'est le chien au grand colier.

zapłaćisz mi to razem, prov. du wirst mir schon das Bad auf einmahl bezahlen. vous me païerez les pots cassez.

Placek, *g. placka.* gebackenes Plätzlein. petit gateau, galette, pâte étenduë. § z makiem i miodem placek.

Płacenie. das Zahlen. l'action de païer, païement.

Placenta, *vid.* Palmatka.

Płachćiec, *g. płachćia.* armer Schlucker. pauvre cancre; pauvre gueux; pauvre hêre. § drą z ubogiego płachćia.

Płachta. 1) Lacken von grober Leinwand, so armen Leuten statt der Kleider dienet. 2) Kramer-Decke; Plane über einen Laden. 3) Jäg. Decke, Tuch die Rebhüner zu bedecken. 1) couverture, voile; une piéce de grosse toile qui sert d'habits aux pauvres. 2) bane que les merciers atachent sous l'auvent de leur boutique. 3) *Chas.* les toiles, *f.* grande piéce de grosse toile pour couvrir les perdrix. § 1) płachtą przyodźiany; cygan w płachćie. 2) płachta kramarska. 3) myśliwiec kuropatwę za płachtą ugania.

Płacz. die Thränen, das Weinen. les larmes; *f.* les pleurs, *m.* § płacz rzewny, rześisty, żałobny; moie życie tylko płaczem; z płaczem te słowa zmieszał; śmierć płaczu godna.

do płaczu mi teraz; płakać mi śię chce; płacz mi śię rzuca. das Weinen kommt mir an; die Thränen treten mir in die Augen. les larmes me viennent aux yeux; je ne saurois tenir les larmes; je suis prêt à pleurer.

Płaczę, *cze, kał.* 1) weinen. 2) beweinen. 1) larmoïer, pleurer. 2) déplorer, pleurer qu. § 1) byś krwią płakał nie da; rzewno zapłakał; płacze leda o co, byle mu palec zakrzywił. 2) płakać zmarłego, straty.

płakać za kiem; płakać dla odiazdu czyiego, dla śmierći czyiey. um einen weinen, wegen eines Abreise oder Absterben Thränen vergiessen. pleurer quelqu'un; pleurer le départ ou la mort de qu.

Płaczek. Weiner, Greiner. pleurer; celui qui pleure facilement.

Płaczka. 1) Weinerin. 2) gedingtes Klage-Weib ehedessen bey den Begräbnissen. 1) pleureuse. 2) pleureuse femme qu'on païoit pour pleurer aux enterremens.

Płaczliwie, *adv.* kläglich, mit Thränen. tristement; en pleurant; lamentablement, lugubrement, avec des larmes.

Płaczliwy. 1) kläglich; weinenswerth, das zu beweinen ist. 2) zum weinen geneigt. 3) kläglich, Thränen hervorbringend. 1) déplo-

déplorable; digne de larmes; qui mérite des larmes; qui eſt à déplorer. 2) qui pleure facilement; qui verſe des larmes aiſément. 3) dolent, lamentable, qui excite des larmes; qui arrache des pleurs. § 1) płaczliwa ſtrata, śmierć. 2) białegłowy ſą płaczliwe. 3) płaczliwy wierſz; płaczliwa piosnka; płaczliwe śię odzywaią odgłoſy.

**Płaczorodny. thränen=reich. fertile en larmes; plein de larmes.

Plaga. 1) Plage, Strafe. 2) Hieb mit der Peitſche. 1) peine, chatiment. 2) foüet; coup de foüet.

plagi Boſkie. Landes=Plagen, Gerichte Gottes. les verges, *f.* les fleaux de Dieu.

*Plaguie, służy, płuży. wohl bekommen, dienlich ſeyn. ſervir, étre convenable, étre utile, convenir à. § plaguią rolom pokładania; Polſkie mu plaguie powietrze.

Płakanie. das Weinen. pleurs, *m. plur.* l'action de pleurer.

Płakſza, *vid.* Płaczek, Płaczka.

Plama. ⎫ 1) Fleck, Mahl. 2) blauer Fleck
*Plana. ⎭ vom Schlage. 3) Mahl, ſo einer mit auf die Welt bringt. 1) tache, ſouillure. 2) tache livide; meurtriſſure, lividité. 3) tache, marque naturelle qu'on aporte en naiſſant. § 1) plama na ſzaćie; wywabić, wytrzeć plamę. 2) patrz iako śię plamy ſine nań rzucaią; plama na ćiele od uderzenia. 3) plama przyrodzona.

plama, plamka czarna bobowa. das ſchwarze Fleckchen auf der Bohne. marque noire au bout de la féve.

Plamka. kleiner Fleck, Sprenckel. maille, petite tache.

plamka w drogim kamieniu. Flecken in einem Edelſteine. nuée; petite tache dans une pierre précieuſe.

Plamowaty. fleckig, ſprenglich. tacheté, marqueté, moucheté.

plamowata twarz. ein fleckiges Geſicht. viſage tavelé.

*Plan. ⎫ abrys, ſkład, zakład, wizeru-
*Plant. ⎬ nek. Plan, Abriß, Entwurf.
*Plante. ⎭ plan, deſſein, projet de quelque ouvrage. § planta księgi, budowania.

plan woyny. Krieges=Plan. plan de guerre.

Planeta, *m. & f.* ein Planet. planéte. § śiedm ieſt planet; wtora planeta wenus; czwarty planet słońce; ćień wyżſzych planetow nad słońcem nie ćmi; planetowie świat ſprawuią; ktorzy planetowie koło słońca; pod iednym planetą z nim śię urodźił.

Planetowy. Planeten=. de planéte.

Planuię papier. Papier planieren. laver du papier; détremper le papier avec de l'eau glüante.

Plapa, *vulg.* Plappe, Freſſe, Guſche. muſeau, mufle, *m.* § dam ći w plapę; plapa mu dobrze obita.

Pląſam, *vid.* Pląſzę.

Plaſk, *interj.* Puf, wenn man ſchläget, ſtöſſet oder fällt. buffe, flic & flac; tape, claque.

plaſk, ſubſ. Knall, Klapp, Schall, Klatzſch. zone, flan, pouf, patée.

Płaſk, płaza. die Fläche. le plat d'une choſe.

na płaſk. auf die Fläche, flach. de plat, tout plat.

na płaſk koło położyć. ein Rad auf die Fläche legen. coucher une roue de plat.

kto na płaſk leży duſznośćią trapiony bywa. wer auf dem Rücken lieget, bekommt einen ſchweren Athem. qui eſt étendu tout plat dans le lit, qui couche tout plat, ſur le dos, eſt preſſé du ſoufle.

kompas na płaſk. Horizontal=Sonnen=Uhr. quadran horiſontal.

płaſk ziemi. Horizontal=Fläche eines Erdreichs. ſuperficie plane ou horiſontale d'un terrein.

płaſk wału. Kriegsb. der Wall=Gang. le terre-plain du rempart qui eſt devant le parapet.

Plaſkam, *v. m. F. plaſnę.* klatſchen, klitſchen, wenn man das Waſſer hingießt oder ſolches mit der flachen Hand ſchlägt. faire un clac en verſant l'eau de haut, ou en la batant avec la paume de la main.

Płaſkatość. ⎫ Fläche. plan, ſurface plane;
Płaſkość. ⎭ ſuperficie, face.

Płaſkaty. ⎫ 1) platt, flach. 2) ſeicht, von
Płaſki. ⎭ Flüſſen. 3) Meßk. flach. 1) plat, aplati. 2) bas, qui a peu d'eau. 3) *Géom.* plan. § 1) ſkło zwierćiedlne ieſt płaſkie. 2) płaſka to rzeka. 3) figura płaſka, iako ſą na rowninie tryanguły, kwadraty i inſze wielośćienne figury; płaſki narożnik.

liczba płaſka. Rechenk. Zahl ſo aus zwey mit einander multiplicirten Zahlen entſtehet. *Aritmét.* nombre plan; c'eſt un nombre qui eſt produit de deux nombres multipliez par ſoi même. § dźiewięć ieſt liczba płaſka bo rośćie z liczby 3. w śię multyplikwaney.

płaſka twarz. plattes Geſicht. viſage écaché.

płaſki nos. platte Naſe. nez écaché.

Płaſko, Płaſko, *adv.* flach. d'une maniére platte; de plat; tout plat.

Plaſkokąt,

Plaſkokąt, *vid.* Plaſkowęgieł.
Plaſkomiernictwo. Meßk. die Ausmessung der Flächen. *Géom.* planimetrie, arpentage, *m.* l'art de meſurer les plans & les ſurfaces.
Plaſkonogi, niepalczaſty. plattfüßig, breitfüßig, flachfüßig. pié-pot; qui a les piez plats & larges en pate d'oïe.
Plaſkonos ptak. weisser Reiger. garzette, héron blanc.
plaſkonos. } flachnäsig, stumpfnäsig; Plaſkonoſy. } Stumpf-Nase. camus, camard; qui a un nez épaté; un nez épaté.
Plaſkookrągły. oval, flach-rund. ovale.
Plaſkoproſt. Horizontal-Linie, Waagrecht, Wasser-Paß. ligne horiſontale.
Plaſkoproſtownie, *adv.* waagrecht, der Erden gleich. horiſontalement, dans une ſituation parallèle à l'horiſont.
Plaſkoproſtownica, *vid.* Srzodwaga.
Plaſkoproſty. horizontal, waagrecht. horiſontal, qui eſt parallèle à l'horiſon.
Płaſkość, *vid.* Płaſkatość.
Plaſkowaga, *vid.* Srzodwaga.
Plaſkowęgieł. Meßk. ein flacher Winckel. *Géom.* angle plan.
Plaſkoſchodziſtoć. ein fast unmercklicher Abhang. un panchant peu ſenſible; pante fort douce.
Plaſkoſchodziſty. etwas abhängig. qui va doucement en pante; qui eſt panchant d'une maniére peu ſenſible.
Plaſkur. 1) grosse Gerste, die nur in zwey Reihen in der Aehre wächst. 2) *obſ.* ein Oblat. 1) paumelle, eſpèce d'orge à gros grain & qui n'en a que deux rangs dans l'épi. 2) *obſ.* oublie, pain à chanter.
Plaſtr. Pflaster. emplâtre. § plaſtr doświadczony na ſtare wrzody; ſmarować plaſtr; przyłożyć plaſtr na ranę.
plaſtr miodu. Honig-Kuchen, Honig-Waben. raïon de miel.
ſzczepienie plaſtrem. } das Oculieren oder Plaſtrowanie. } Aeugeln eines Baums. l'action d'écuſſonner un arbre.
Plaſtruię. Gärtn. oculiren, äugeln. enter en bouton, enter en écuſſon; faire des écuſſons.
Pląſy, *vid.* Pięſy.
Płaſzcz, *g. a.* 1) Mantel 2) Deckmantel, Schein. 1) manteau. 2) manteau, le maſque, couverture, la couleur, prétexte, *m.* § 1) płaſzczem odziany. 2) płaſzczem wielkiey pobożności się pokrywa; płaſzczem przyodziana cnota.
Płaſzczę, *y, ył.* plätten; platt, flach machen. aplatir, écacher, rendre plat. § spłaſzczyć woſk, kulę ołowianą.
płaſzczyć się. 1) platt werden. 2) Jäg. sich niederdrucken, sich verstecken als ein Rebhun. 1) s'aplatir, devenir plat. 2) *Chaſſe:* ſe tapir, ſe blotir; ſe cacher en ſe ramaſſant. § 1) miedź pod wałem praſowym się płaſzczy. 2) zaiąc przed ſokołem ku ziemi się płaſzczy.
Płaſzcza, każda ryba płaſka. jeder platter See-Fisch, als der Zungen-Fisch, die Scholle oder Butte. tout poiſſon qui eſt plat, comme la ſole, la limande ou le flet.
płaſzczka. Platteis, Scholle; Art trucknener Fische. plie, carlet ou carelet, eſpèce de poiſſons ſèchez.
płaſzczka ryba morſka. See-Fasan, Torn-Butte. faiſan d'eau, turbot un poiſſon de mer.
wiązanka płaſzczek ſuſzonych. ein Bündlein gedörrter Platteiſe. une botte de plies ſèchées.
Płaſzczyk, *g. a.* 1) Mäntelchen. 2) Mäntelchen, Schein, Anstrich. 1) mantelet, petit manteau. 2) maſque, *m.* prétexte, *m.* § 1) płaſzczyk białogłowſki. 2) nie ſkryie się przed nim pod płaſzczykiem zmyślоney cnoty.
płaſzcz Biſkupi. Bischoffs-Mäntelchen. mantelet.
płaſzczyk białogłowſki. Weiber-Mäntelchen. manteline.
Płaſzczyna. elender Mantel. un méchant manteau. § wytarta to płaſzczyna, muchyby przez nią przegnał, dziurawa, łatana.
Płaſzczyſty. flach, platt. plat.
Płaſzczyzna. Fläche. plan, ſurface plane.
Pląſzę, *ſze, ſał.* 1) mit den Händen gauckeln. 2) die Füsse nicht stille halten, capriolieren. 3) jauchzen, frohlocken. 1) geſticuler; faire des geſtes. 2) cabrioler, remuër, agiter les piez, faire des ſauts. 3) aplaudir; s'écrier de joïe; jetter, faire des cris de joïe. § 1) bez przeſtanku rękoma pląſa. 2) ſtaremu się pląſać nie chce. 3) darmo pląſaią ieſzcze nie zwyciężyli.
Płat. 1) Zins, Interesse von Geldern. 2) Lappen, Fleck, Hader. 1) interêt, change qu'on paie aux créanciers. 2) drapeau; drapelet, loque, lambeau. § 1) płat brać od pożyczonych pieniędzy; na płat pieniądze dać; pieniądze ma na płacie.
płat od płatu. Interessen von Interessen. interêts des interêts; arriére change.
ięzyk w płat daie. es ist ein Zungen-Drescher. c'eſt un avocat mercenaire; c'eſt un chicaneur pour de l'argent.
płat na konia. Stück Filz das man unter den

den Sattel leget. piéce de feurtre qu'on met sous la selle, qu'elle ne blesse le cheval.

*Płata, zapłata. Zahlung. païement, païe.

Plątam co. 1) verwickeln, verwirren. 2) flechten. 1) embarrasser; embrouiller. 2) entrelacer, nater.

plątać się. 1) eig. u. fig. verwickeln, sich verwirren. 2) strauchelu, wancken; nicht bey einerley Rede bleiben; nicht dran wollen. 1) *prop. & fig.* s'embrouiller, se confondre, se brouiller. 2) chanceler, tortiller, biaiser, vaciler, tergiverser. § 1) te nići śię plątaią; plątać śię cudzoźiemskiemi woynami. 2) zdam śię tobie plątać i iak mowią proso wierćieć.

Płatam. 1) einen Fisch reissen. *2) in Stücke zerlegen, zerschneiden; zuhauen. 1) habiller un poisson; le vuider & fendre; écailler un poisson & le mettre en piéces. 2) couper, mettre en piéces. § 1) płatać rybę. *2) płatam (rozbieram na częśći, na członki) bydlę zarznięte.

Platan drzewo. (*platanus*) Maßholder-Baum. le plane un grand arbre.

Plątany. strauchlend, von Schritten. chancellant, *parlant des pas.* § plątanym za trumną idźie krokiem.

Płatek, *g. płatka.* ⎫ Läppchen. un peu
Płatuszek, *g. płatuszka.* ⎭ de linge; un linge. § płatek do chorego oka.

płatek człowiek. einer der ein Läppchen auf einem krancken Auge trägt. quelqu'un qui porte un peu de linge sur l'oeil malade.

iakby go z płatka wywinął. so schön als wenn es aus einem Läppchen gewickelt wäre. il semble qu'il sort d'une boite; il est tiré sur le volet; cela est fait comme au tour; cela est net comme perle; il est fait à peindre.

Płatkowy. 1) Läppchen-. 2) Blättchen-; Blatt-. 1) de linge; qui est fait d'un morceau de toile. 2) battu; en feuille. § 1) płatkowe koło palca zawinienie. 2) złoto, śrebro płatkowe.

cyna płatkowa. Spiegel-Zinn, Spiegel-Folium, Stanniol. tain, lame d'étain fort mince dont on fait le fond de miroir.

Płatnerz. Platner. armurier, faiseur de platines.

Płatno; płatno iest. die Zahlung, die Belohnung ist gewiß. le païement, la recompense est certaine.

będźieć to płatno. du hast davor richtige Zahlung, gewisse Belohnung zu erwarten. vous en aurez un paiement certain, une recompense sûre; soiez assuré d'une recompense. § płatno nam to bydź ma.

płatno to. dieses lohnet sich der Mühe. il en vaut bien la peine. § w ten czas płatno było, w prawdźie i w cnoćie śię kochać.

nie płatno to. dieses lohnt sich nicht der Mühe. cela ne vaut pas, ne mérite pas la peine.

Płatność. Zahlbarkeit, Vermögen zu bezahlen. solvabilité, le pouvoir de païer ses dettes.

Płatny. 1) zahlbar, der bezahlen kan. 2) zahlbar, das gleich bezahlet wird; der gleich bezahlt; bezahlt, der richtige Bezahlung bekommt. 3) gangbar, gültig, das gäng und gebe ist. 4) vergeltlich, einer Belohnung würdig. 1) solvable, qui est en état de païer. 2) païant, celui qui paie; ce qu'on paie; païé, qui reçoit sa paie. 3) valable, recevable, courant, qui a cours, qui est de mise. 4) digne de reconnoissance; à (de) quoi on doit étre redevable. § 1) dłużnik płatny. 2) płatnych u stołu tylko sześćiu iest osob; ten rzemieślnik tylko płatną przyymuie robotę; żołnierz płatny. 3) bierze płatne i niepłatne pieniądze. 4) ktora cnota krolowi zawsze płatna będźie.

idźie o płatną. es gehet um die Zahlung; man muß bezahlen. il y va du païement; il faut païer.

co płatne sobie uznam. ich werde mich vor dieses verpflichtet achten. je serai redevable, je me sentirai redevable de cela.

Płatuszek, *g. płatuszka, vid.* Płatek.

Płatwa, trafta. Flösse, Holtz-Flösse. radeau, flot.

płatwy na balkach poprzek leżące, krokwy na sobie trzymaiące. Stuhl- oder Dachschwellen, sie liegen auf dem Haupt-Balcken und tragen die Dachsparren. semelle; ce sont des piéces de bois qui reposent sur les tirants & qui portent les chevrons.

Pław. 1) Wasser-Thier, ein Thier das im Wasser lebt. 2) Rad-Schaufel, ein Flügel am Wasser-Mühlrad. 1) animal aquatique ou aquatile qui vit dans l'eau; poisson. 2) aileron à la roue de moulin. § 1) pław albo ruch wodny co śię rodźi i pływa na wodźie, bądź zwierzę, bądź nieźwierzę; pław czuły iako ryba, piiawka, żaba; czaszki u pławu. 2) koło z pławami.

w pław. schwimmend, mit Schwimmen. à la nage.

w pław śię puśćić. 1) sich aufs Schwimmen begeben. 2) sich begeben, sich setzen in Gefahr.

fahr. 1) se mettre à la nage. 2) s'exposer au danger; se mettre au hazard.

w pław puścić konia. ein Pferd schwimmen lassen. mettre un cheval à la nage.

pław albo ruch morski czuły skorupiasty, małż. ein Schaal-Fisch. poisson de caille.

pław albo ruch morski gładkoskorupy; małż gładkiey skorupy. eine Muschel; eine Muschel-Fisch. une coquille; poisson qui est dans une coquille. § koncha, chama, purpura, palec, grzebień i insze pławy gładkoskorupe.

pław morski ostroskorupy, szarłatnik, ostryga. Auster. huitre, poisson couvert de têt dur.

pław morski twardoskorupy, kończatokręty. Nadel-oder Feder-Muschel; Schraub-Schnecke. conque marine qui va en pointe.

pław morski miękkoskorupy; maćinet. Krabenie, ein kleiner runder See-Krebs. squille, petite écrevisse de mer.

pław morski bezłuskny, bezskorupy. Wasser-Thier ohne Schalen und Schuppen. poisson de mer sans coquilles & sans écailles.

pław nieczuły. Meer-Ungeziefer, so ohne Leben und Empfindung ist. insècte marin qui n'a point de vie & de sentiment. § pławy nieczułe są: płuca morska, pokrzywa morska.

Pławaczka, *vid.* Pływaczka.

Pławię. 1) schwemmen, in die Schwemme reuten, führen. 2) überschiffen. 3) Chym. läutern. 1) laver, guéer dans une riviére. 2) transporter par eau. 3) *Chim.* épurer. § 1) pławić bydło, konie. **2) Charon dusze do wieczney pławi katusze. 3) pławić złoto, śrebro.

Pławka, *vid.* Pływaczka.

Pławny. schiffbar, von Flüssen. navigable.

Płayca. Zahler. païeur; un païant. § zły, dobry płayca.

Playtaze, *plur.* Art gedörrter Fische. espèce de poisons sècs.

Płaz. kriechendes Thier. reptile, *m.* insècte qui rampe.

Płazam się. kriechen. ramper, se trainer. § Bog stworzył gadźinę co się płaza po źiemi.

Płaza. die Fläche als eines Degens. le plat comme de l'épée. § płaza koła położonego; tylec, ostrze, płaza u noża, u szable.

położyć co na płazą. etwas auf die Fläche legen. coucher qu. ch. de plat.

płazą dostać. mit der Fuchtel bekommen. recevoir des coups de plat d'épée.

płazą bić. / **Płazuię kogo.** } fuchteln, mit der Fläche eines Degens schlagen. batre à coups plats d'épée; donner, sangler à qu. quelques coups d'épée; donner à qu. du plat de l'épée.

Pleban. Pfarrer. curé.

Plebania. 1) Pfarre, Pfarre-Pfründ. 2) Pfarr-Haus. 1) la cure un bénéfice. 2) le présbitére; la cure où loge le Curé.

Plebański. Pfarr-, den Pfarrer und die Pfarre betreffend. presbitèral, qui regarde le Curé & la cure.

Plebeiusz, nieszlachćic. gemeiner, unadlicher Mann. roturier, plébeïen, qui n'est pas noble.

Plec, *f.* Schulter-Blatt. épaule.

plecy. die Schultern, der Rücken. les épaules, le dos. § wielkich nie ma plecow.

nie po plecach to twoich. darzu bist du nicht geschickt; darzu reichen deine Kräfte nicht zu. vous n'avez assez d'habilité, assez de forces pour cela. § ten urząd nie był po plecach iego; iest to przedsięwźięćie po plecach iego.

nie po plecach padło. es ist nicht nach Wunsch gerathen. cela n'est pas réüssi à souhait. § widząc że mowa iego nie po plecach padła.

Płeć, *g. płći.* 1) Geschlecht, das männliche oder weibliche. 2) Gram. ein Genus. 3) die Haut, die Farbe eines Menschen. *4) Farbe einer Sache *5) geflochtene Peitsche, *v.* Plotka. 1) le sèxe mâle ou féminin. 2) *Gram.* le genre. 3) teint; la couleur de la peau d'une personne. *4) la couleur d'une chose. 5) foüet entrelacé de corde ou de cuir, *v.* Plotka 2). § 1) płći męskiey człowiek. 2) *pan* służy męskiey, *pani* płći niewieyskiey; planeta iest płći wątpliwey. 3) brodawki gładką oszpecaią płeć; barwiczka płći ku starośći psuie; panna białey płći była; płeć iego iako krew z mlekiem; piękną na twarzy ma płeć.

ludźie oboiey płći. Leute von beyden Geschlecht. gens de deux sèxes; gens de l'un & de l'autre sèxe.

człowiek oboiey płći; mieszaniec. ein Zwitter. un hermaphrodite.

płeć męska. 1) das männliche Geschlecht. *2) eine Manns-Person. 1) le sèxe viril. *2) l'homme, le mâle.

płeć; płeć biała; płeć żeńska. 1) das Weibsvolck; das weibliche Geschlecht. *2) eine Weibs-Person. 1) le sèxe, le beau sèxe; les filles & les femmes. 2) une fille ou une femme.

płeć zacnieysza, duższa w każdym rodźie żywym,

żywym, zwierząt, ryb, źioł, drzew, vid. Samiec.

płeć podleyſza, słabſza w każdym rodźie, vid. Samica.

płeć. } geflochtene Arbeit. tiſſu, ourdiſſure, entrelacement. § płeć dobra w tym koſzu; koſz gęſty w ſwym plećiu; plećienie ſztuczne w tym koſzu.
Plećie.
Plećienie.

plećienie. das Flechten. ourdiſſure; l'action de tiſſer, d'ourdir, d'entrelacer.

plećieniu służący. das ſich zum Flechten ſchickt. propre à lier, à entrelacer.

Plećionka. geflochtene Sachen, Korb-Arbeit. vanerie, manderie, ouvrage de vanier.

Plećiony. geflochten. tiſſu, entrelacé, ourdi, trécé.

Plećiuch. 1) Flechter. 2) Schwätzer, Wäſcher, Thalhanns. 1) entrelaceur. 2) babillard, badin qui s'amuſe à des bagatelles.

Plecy, plur. vid. Plec, f.

Pleczę śię, y, ył. } ſich mit den Rücken gegen einander ſtellen. s'adoſſer. § dobywſzy ſzabel ſpleczyli śię.
*Plecę śię, i, it.

Pleczyſty. ſtarck von Schultern, breitſchultrig. ramaſſé, qui a les épaules fortes; qui eſt carré des épaules.

Plemię. 1) Stamm, Geſchlecht, Haus. 2) Geſchlecht, Art Leute. 1) race, lignée, famille. 2) race, engeance; ſorte de gens. § 1) tegoż ſą plemienia albo rodu; Jagiełońſkie plemię.

złe plemię nie zginie. Unkraut vergehet nicht. malherbe (mauvaiſe herbe) croit toujours.

Plenipotencya, pełna moc. Vollmacht. pleinpouvoir.

Plenipotencyaryuſz. bevollmächtigter Geſandter. Plenipotentiaire.

Plenipotent. ein Bevollmächtigter. celui qui a un plein pouvoir; procureur ſubdélégué.

Plenny, źiarna ſporego. 1) großkörnicht, vollkörnicht. 2) fruchtbar. 1) qui eſt de gros grain; fertile en gros grain. 2) abondant, fertile. § 1) plenne w ſobie źiarno; plenne tego roku ſą urodzaie.

Plenność. 1) Fruchtbarkeit an groſſen Körnern. 2) Fruchtbarkeit, Ueberfluß. 1) fertilité en gros grain. 2) fertilité, abondance.

Pleſacz. der mit den Händen ficht, Gauckler, Poſſen-Reiſſer. geſticulateur, bateleur, farceur.

Pleſek, g. a. na pierśi. Bruſt-Blech in der Rüſtung. plaſtron, fer qui couvre la poitrine de l'homme armé de pié en cap.

pleſek w tył. Rücken-Blech. fer qui couvre les dos.

pleſki na nogi. die Bein-Schienen. jambiéres, f. plur.

Pleśń, f. der Schimmel. moiſiſſure, chanciſſure. § pleśnią przypadły.

Pleśnieię. ſchimmlich werden. moiſir, devenir moiſi, ſe chancir.

Pleśniwy. ſchimmlich. moiſi, chanci, velu.

pleśniwy koń. ein Braun-Schimmel; ein braunes Pferd mit weiſſen Tüpfeln. cheval bai ou rouan moucheté de blanc.

Pleſy, plur. 1) Gauckeley mit den Händen oder Füſſen. 2) Art von luſtigen Gedichten. 1) des geſtes ridicules; geſticulation, batelage, m. le badinage qu'on fait avec des mains ou avec des piez. 2) ſorte de poëme fort divertiſſant. § 1) tańcuie dobrze i pleſy taktem odprawuie; pleſy, ſuſy zwierząt. 2) pleſy piſać.

*Pleſz, f. korona kapłańſka. geſchorne Platte eines Geiſtlichen. couronne raſée; couronne de Prêtre.

pleſz źiele, papawa. (ambubeia) Pfaffen-Platte, Mönchs-Kopf. la dent de chien.

Pleſzczę śię, ści, ścił (ſzczy, ſzczył). herum treiben, im Lande herum lauſen. courir; être vagabond; aller d'un païs en un autre. § pleſzczy śię po morzu.

Pleſzek, g. pleſzka, vid. Pleſek.

Pleſzne źiele. (pſyllium) } Pſillen-Kraut; Flöh-Saamen-Kraut. l'herbe aux puces.
Pleſznik, g. a.

pleſznik mnieyſzy źiele. (conyza) Dürr-Wurtz, Donner-Wurtz. conize une plante.

Plet. Flöß-Stamm, Flöß-Baum. bois perdu; bois volant. § kupiłem ośm płtow; wypłynął na płćie.

Pletliwie, adv. plauderhafter Weiſe. en babillard, d'une maniére fabuleuſe.

Pletliwość. Schwatzhaftigkeit, Plauderhaftigkeit. caquet, babil; le vice de parler trop.

Pletliwy. fabelhaft, plauderhaft, ſchwatzhaftig. fabuleux; babillard, qui a du babil, qui parle trop; caqueteur. § pletliwy gadacz.

Płetwa u ryby. Floß-Feder am Fiſch. nageoire d'un poiſſon. § ryba płetwami albo piorami śię rucha.

*płetwy, nożyce rakowe. Krebs-Scheeren. les ſerres, f. les bras, les pinces d'écreviſſe.

Płetwiſty, pletwy maiący. mit Floß-Federn verſehen. qui a des nageoires.

Plewa. Spreu, abgefallene Hülſe; Kaff. bourrier, bale ſéparée du grain; paille fort mince.

plewa wonna. (calamus aromaticus odoratus) wohlriechender Kalmus. acorus aromatique.
Plewiarka. Jäterin. celle qui arrache les méchantes herbes; sarcleuse.
Plewiarz. Jäter, Ausgäter. arracheur de mauvaises herbes.
Plewidło. 1) das Jäten. 2) das ausgejätete Unkraut. 1) l'arrachement de méchantes herbes. 2) les méchantes herbes qui sont arrachées.
* Plewię, pielę. jäten. sarcler, éherber, arracher les mauvaises herbes.
Plewisty. spreuicht, voll Spreu; mit Spreu vermischt. plein de bourriers; mêlé de petite paille.
Plewnia. } Spreu-Kammer, Spreu-Boden. lieu où l'on met les bourriers.
Plewnik. }
Plinie gra, kaptywus. das Hasche-Spiel. les barres, *f.* un jeu d'enfants.
Plisz, pisnia. Plüsch. peluche, tripe de velours.
Pliszka, trzęsiogonek. Bachstelze. hochequeuë, lavandiére, branlequeuë, oiseau qui remuë toujours la queuë.
Płocha krosienna, tkacza. Weber-Kamm, Weber-Blatt. lame ou le peigne de tisseran.
** Płochopiory. sehr unbeständig. fort volage, très-inconstant. § płochopiora fortuna.
Płochość. 1) Schüchternheit, Neigung zur Flucht, zum Weichen. 2) Flattrigkeit, Unbeständigkeit, Leichtsinn. 1) timidité; facilité, promtitude à fuir. 2) inconstance, légéreté.
Płochowiec, *g. płochowca*; bobkowa roża, krzewinka. (*rhododendron*) Lorbeer-Rosen ein Strauch. rosage, *m.* rosagine un arbrisseau.
Płochy. 1) scheu, zur Flucht geneigt; schüchtern. 2) flattrig, leichtsinnig. 1) peureux, craintif, promt à la fuite; qui est faite à fuir. 2) volage, inconstant, léger. § 1) płocha sarna. 2) fortuna płocha; płochy młodzieniec.
Płocica, Płociczka, Płotka. Plötz, Weiß-Fisch, Albel, Schneider-Fisch. able, ablete, poisson blanc de riviére.
Płocienniczka. Leinwands-Händlerin. lingére, femme qui vend toutes sortes de toiles.
Płociennik. 1) Weber, Leinwand-Weber. 2) Leinwand-Händler. 1) tisserand. 2) linger, marchand qui trafique de toiles.
Płociennica. Leinwand-Haus, wo Leinwand verkauffet wird. magazin publique où l'on vend des toiles.
Płociennictwo. Leinwand-Handel. lingerie, commerce, trafic de toiles.
Płocienny, z płotna. leinwanden, Leinwand-, zur Leinwand gehörig. de toile, à toile. § płocienny worek; płocienny handel.
Płoczę, *cze, kał.* 1) spülen, ausspülen, ein Gefäß inwendig auswaschen. 2) spülen, ausspülen Wäsche. 3) ausspülen, gurgeln den Hals. 4) die Kehle spülen, saufen. 1) laver un vaisseau dedans; rincer. 2) guéer, éguéer du linge. 3) rincer, laver la bouche avec quelque liqueur. 4) fluter, siroter, faire une debauche de vin. § 1) płokać kieliszki w wodzie; wypłocz tę śklankę, tę barylkę. 2) wypłokać bieliznę. 3) wodą czystą płokać gardło. 4) radźi gardło winem, piwem płoczą.
płokać się. sich baden im Wasser als die Vögel. se baigner, se laver, se secoüer dans l'eau comme les oiseaux. § znak deszczu gdy się kaczki płoczą.
Płoczek. Bergw. Ertzt-Wascher, der das Ertzt mit Wasser wäscht. *Métal.* laveur de métail, celui qui le lave avec de l'eau.
Płocznica. Bergw. Wasch-Kratze, womit das Ertzt gewaschen wird. *Métal.* sorte d'instrument avec quoi on lave les métaux.
Płod. 1) Leibes-Frucht, Leibes-Bürde. 2) Frucht, von Thieren. 3) fig. Frucht, Kind. 1) fetus, fruit d'entrailles; fruit de ventre. 2) la portée, les fruits des animaux. 3) *fig.* fruit, enfant, production. § 1) płod w żywoćie albo brzemię; płod wydany, niedoszły, niedonoszony; płod w żywoćie skaźić. 2) krowa płod poroniła. 3) właściwą cnoty iest płodem.
* *płod martwy; pomiotek.* eine todte Frucht. un fétus mort.
płod wydany. neugebohrnes Kind. le part.
płod dziwny niezwyczayny. Mißgeburt. un monstre.
Płodnie, *adv.* fruchtbar. fécondement, avec fécondité.
Płodność. Fruchtbarkeit, von Menschen und Thieren. fertilité, fécondité, *ce mot se dit des hommes & des animaux.* § płodność niewiasty, zwierząt.
Płodny. 1) Leibes-Früchte tragend; fruchtbar. 2) der zum Zeugen und Fortpflantzen geschickt ist. 1) féconde, qui porte, qui a la vertu d'engendrer, ou de produire quelque fruit de ventre. 2) qui sert, qui est propre à la génération; gnénératif.
płodnym czynię. fruchtbar machen. rendre féconde.

Płodzę. 1) Kinder zeugen. 2) hegen als ein Laster. 1) engendrer, faire, procréer, produire, mettre au monde. 2) entretenir, couver, continuer un vice. § 1) spłodził corkę. 2) płodźić niecnotę, spiknienie.

płodźić śię. sich fortpflanzen; sich vermehren. s'engendrer.

Płodzenie. Zeugung. procréation, génération.

Płodźień swoyski źiele. (*eryngium*) Mannstreu, Wallen-Distel. panicaut, eringium.

Płodźieniec, *g. płodźieńca.* ⎫ (cratæogonum) Brenn-Kraut. courraïge, crateogonum.
Płodźisamiec, *g. płodźisamca.* ⎭

Płodźiszek, *g. płodźiszku*; kamień do płodu pożyteczny. gewisser Edelstein so fruchtbar machen soll. espèce de pierre précieuse qui est bonne pour la fécondité.

płodźiszek źiele, łuczek. (porrus) Asch-Lauch porreau.

Płokanie. das Spülen. l'action de rincer, de laver.

Płokarz, Płoczek. Spüler. laveur.

płokarze w papierni. Stampfer, Spüler in der Papier-Mühle. les laveurs de linge dans la papeterie.

Płomień, *g. płomienia.* eig. u. fig. Flamme. *prop.* & *fig.* flamme. § płomień wydawać; płomienie dom ogarnęły; przydus zono wiele buntow pierwey niż w płomień wybuchnęły.

**Płomienię. Flammen machen, werfen. repandre, produire, jetter des flammes.

płomienić śię. fackeln, flammen. flamber, flamboïer. § Etna gora straśznie śię płomieniła.

Płomienisty. 1) flammicht. 2) hitzig, brennend als die Liebe. 1) flambant, flamboiant, jettant des flammes. 2) ardent, véhément, vif, comme l'amour. § 1) płomieniste słońce. 2) płomienista miłość.

płomienisty kolor. flammichte Farbe. couleur ondée; couleur de flammes.

Płomyk, *g. a.* 1) kleine Flamme. 2) ein Edelstein, so wie Flammen spielet. 1) petite flamme. 2) pierre précieuse qui fait voir des flammes.

płomyk kwiatek. (phlox, herba coronaria) Art von Blumen. un espèce de fleurs.

Plon. 1) Ausbeute so Sachen geben, die man einsammelt, einerndtet. 2) Beute an Vieh, Menschen, Geschütz. 1) profit, utilité des choses qu'on recueillit, qu'on moissonne. 2) capture, butin en gens, en bétail ou en canons qu'on prend sur l'ennemi. § 1) od gorącości zanika zboże i w plonie na mierze będźie znaczna uyma; do plonu i młoczki sporsze są zawsze snopki po śierpie. 2) o iaki tam zaięty plon ludźi; w plonie trzy dźiała przywieźiono.

Płoń, *f.* ⎫ Blende, Eiswuhne, befrohrnes Loch im Eise, so den Wandrern sehr gefährlich ist. endroit dans une eau gelée, qui n'étant pas tout-a-fait pris de glace, est fort dangereux aux passans.
Płonia. ⎭

Plondrowanie. das Plündern, die Plünderung. pillage, *m.* sacagement.

Plondrownik. Plündrer. pilleur, celui qui pille.

Plondruię co. plündern. piller; mettre à sac; sacager.

Płonę, *obs. vid.* Spłonąć, Opłonąć.

Płonię. ⎫ *v. a.* einen Acker austrocknen, mager machen. amaigrir, rendre stérile un champ. § ięczmień płoni każdą rolą; niektore zboża rolą płonieią.
Płonieię. ⎭

płonieię. 1) mager, unfruchtbar werden. 2) klein-körnicht werden. 1) amaigrir, devenir maigre ou stérile. 2) devenir maigre & sec comme un grain. § 1) płonieią w tym upale role. 2) płoniało zboże od słońca.

Płonka. 1) Staude, Bäumlein. 2) Pfropf-Stamm. 3) Pfropf-Reis. 1) arbrisseau, arbuste, *m.* 2) grêfe, ente; arbre qui a été enté. 3) jetton, grêfe à enter.

płonka bezlistna. ⎫ *vid.* Podźiemek.
Płonkakorzeń. ⎭

Płonnik, *g. a* Pflantz-Garten, Baum-Schule. pépinière, bâtardière. § wyśmienite w płonniku ma szczepy.

płonnik wodny, rolny. (poligonum femina) Weggras, Blutgras das Weiblein. renouée, corrigiole femelle.

Płonność. 1) Unfruchtbarkeit der Aecker. 2) Magerkeit des Getreides, das kleine Körner hat. 1) sterilité, infertilité d'une terre. 2) sécheresse, petitesse d'un grain de blé.

Płonny. 1) unfruchtbar, von Aeckern. 2) klein-körnicht. 3) fig. leer, ungegründet, vergeblich. 1) stérile, infertile comme une terre. 2) menu, petit, sec, maigre *en parlant des grains du blé.* 3) sec, vuide, inutile, vain, frivole. § 1) płonne źiarno, zboże. 3) płonnym rzeczom nie wierz; zaostrzony płonną opinią; ta mowa nie iest płonna; płonną śię karmi nadźieią.

Plosłkony, ⎫ *plur.* schlechtes, nasses Wetter. vilain tems.
Plosłkuny, ⎭

Pluskonny. naß, schlecht, vom Wetter. vilain, sal, mauvais, *parlant du tems.*

płoſkonne konopie. } Hanf des weiblichen
Płoſkunka. } Geſchlechts. chanvre femelle.
Płoſkurnica. Dünckel, Spelte, Speltze. épautre, ſorte de blé.
*Płoſzam. } ſcheuchen, ſchüchtern machen.
Płoſzę. } fuſter, épouvanter. § płoſzyć ptaki.
Płot, *g. a, u.* Zaun. haïe morte; clôture de haies. § płot z chroſtu, z laſk, z żerdźi.
płot dylowany, parkan. Zaun von Bretern, Plancke. clôture de planches, pan de fuſt.
płot ſamorodny, z krzewia żywego plećiony. grüne Hecke. haïe vive.
płot źielony w ogrodach. grüne Wand in den Gärten. paliſſade dans un jardin.
płot z kołow. Pfahl-Zaun. haïe de pieux.
płot kamienny, grubo murowany. Wand ſo von Feld-Steinen ohne Kalck aufgeſetzet wird. muraille faite groſſiérement de pierres ſans chaux.
płot koło kwatery. Einfaſſung eines Garten-Beets. bordure de carré.
trzymać śię czego iako płotu. ſich an etwas als eine unfehlbare Sache halten; von ſolcher nicht abgehen wollen. faire fond, ſe repoſer, s'aſûrer ſur une choſe qui a de fermeté & de ſolidité. § przez cały wiek śię tego iak płotu trzymaią.
piiany płotu śię trzyma. ein Betrunckner hält ſich überall an. un ivre s'agrafe à tout ce qu'il peut.
koło płotow chodźi. er gehet wie die Katze um den Brey; er will mit der Sprache nicht heraus; er iſt in ſeiner Sache nicht gewiß. il tourne autour du pot; il tergiverſe; il chancele.
płotem ſtoieć. in einer langen Reihe ſtehen; ſich nach der Länge hinſtellen. ſe ranger en haïe; ſe mettre de file les une auprès des autres. § płotem ſtoiący regiment w dłuż domow.
iednego to płotu koł. ſie ſind gleiche Brüder; ſie ſind gleiches Gelichters. ils ſont de la même cuvée; ils ſont billes pareilles.
Plotę, *plećie, plotł.* 1) flechten. 2) waſchen, ſchwatzen, närriſch Zeug reden. 1) entrelacer, ourdir, trécer. 2) fatrouiller, follatrer, niaiſer. § 1) pleść warkocz. 2) coż ty plećieſz; naplotł o mnie.
pleść włoſy. die Haare flechten. corder, nater les cheveux.
pleść koſze. Körbe flechten. enverger, ourdir.
Płotek, *g. płotku.* ein kleiner Zaun. petite haïe.

Plotka. 1) Korb-Arbeit. 2) geflochtene Arbeit, Flecht-Werck. 3) geflochtne Peitſche. 4) Mährchen, Fabel. 5) Fabelhaus, Wäſcher. 1) beſogne faite d'oſier; vanerie, mandrerie; un ouvrage de vanier. 2) tréce, tiſſu, tiſſure, entrelacement. 3) foüet cordonné; anguillade. 4) contes bleux, goguette, fadaiſe, baliverne, ſornette. 5) jaſeur, baveur; raconteur de fables; vendeur de bourdes; baileur de balivernes.
plotki to. das ſind Fabeln. ce ſont des comtes à dormir débout.
plotka u ſtawow. Zaun mit Pfählen an den Teichen. gord, écrille, écrilloir au bond d'un étang. § plotki ſą ogrodzenia we trzy rzędy przed ſamym upuſtem.
Płotka. Plötz, Weiſch-Fiſch. able; poiſſon blanc.
Płotkarz, *vid.* Plotka 5).
Płotnieię. 1) blaß, weiß werden. 2) *fig.* erſchrecken. 1) devenir pâle; pâlir. 2) *fig.* s'épouvanter, avoir peur, s'éfraïer.
Płotno. Leinwand. toile. § wielu ieſt płoćień gatunkow.
płotno grube. grobe Sack-Leinwand. toile à embourrer; toile à embaler.
płotno krzepkie grube. ſteiſe Leinwand. bougran, ſorte de toile gommée.
Ploton, kupa. Kriegsw. Rotte Fußvolck. *guerre:* peloton, quarante ou cinquante fantaſſins. § plotonami śię bić.
Płotowy. Zaun-. de haie, qui eſt propre à une haie, qui croit près d'une haie. § koł, żerdź, słup płotowy.
Płoty, *plur.* Haar-Zöpfe der Weiber; langes Haupt-Haar derſelben. chevelure entrelaſſée ou natée; longues cheveux dont ſe parent les femmes.
płoty przyprawne. falſches Haar, eine Tour. cheveux empruntez; tour de cheveux.
Płowię. gelb machen. rendre jaune. § iuż mroz drzewa płowi.
Płowieię. 1) gelb werden wie ein Blatt. *2) verſchieſſen. 1) blondir, jaunir, devenir jaune; ſe changer en couleur de feuille morte. 2) ſe décolorer, ſe déteindre, ſe paſſer.
Płowogłow źiele, *vid. Sowia ſtrzała.*
Płowożołtawy. ſtrohfärbig. de couleur de paille.
Płowy. blaß-gelb. jaune de couleur de feuille-morte; de couleur de paille. § wosk ieſt płowy; piaſek płowy.
włoſy płowe. blondes Haar. des cheveux blonds.
płowy koń. bleich-gelbes Pferd. cheval paillet.
Plta, *vid.* Płytek.

*płty,

**płty*, plur. *trafta*. Holtz=Flösse. train de bois, radeau. § kilka płtow płynie.

Płuca, *plur*. ⌉ die Lunge. le poumon. §
*Płuca, *sing*. ⌋ roziątrzenie płuce; chłodzi się serce od przyległey płuce; płuca ma narusżone.

Płucki, *plur*. ⌉ die Lungen von jungen oder
płucka, plur. ⌋ kleinen Thieren. poumon d'une jeune ou d'une petite bête. § weź lisich płucek; płucka cielęce.

Płucnik ziele, porost ziemny, granicznik, gwiazdosz, miodunka biała miodowa, studziennik. (*pulmonaria*) Lungen=Kraut. herbe aux poumons; pulmonaire.

płucnik morski, *pław nieżyiący płucom podobny*. See=Lunge, ein See=Ungeziefer so einer Lunge gleicht. pulmon marin, un insecte marin qui ressemble aux poumons.

Płucny, do płuc należący, albo płucom podobny. Lungen=. de poumon; qui ressemble au poumon.

płucna choroba. Lungen=Sucht; Entzündung der Lungen. pulmonie, maladie de poumon.

płucną chorobę cierpiący. ein Lungensüchtiger. un pulmonique; qui est malade du poumon.

Pludry, *plur*. Pomp=Hosen, weite Hosen, Pluder=Hosen. pantalon; rheingrave, culotte fort large à la Polonoise, ou à la Suisse.

Pług, *g. a*, **u*. Pflug. charruë. § zaprzęgać do pługa; w pługu woły idą.

*Plug. ⌉ eig. u. fig. Unflath, Unrath.
Plugastwo. ⌋ *prop. & fig*. ordure, saleté, souillure, salissure. § plugastwo od bydła zarzniętego; to plugastwo ze wszystkich narodow wymiecone.

Plugawię. 1) unflätig machen, besudeln. 2) fig. besudeln, beflecken. 1) souiller, salir, rendre sale, remplir d'ordures. 2) *fig*. souiller, contaminer. § 1) splugawił sobie ręce gnoiem. 2) splugawić sumnienie, łoże cudze.

Plugawica. unflätiges Weib. gaupe, souillon, marie-graillon.

Plugawiec. *g. plugawca*. Unflath, unflätiger Mensch. cochon, un homme mal propre.

Plugawie, ⌉ *adv*. unflätig, garstig. salement,
Plugawo, ⌋ d'une maniére sale & malpropre. § plugawo się chowa; plugawo tam iest.

plugawo, ⌉ *adv*. zotig, mit garsti=
Plugawomownie, ⌋ gen Worten. malhonnêtement, d'une maniére obscene scurrilement. § plugawo wiersze napisane; plugawo mowi, wyrzekł; plugawomownie się wyraził.

Plugawomowca. ⌉ Zotenreisser. scurrile,
Plugawomowny. ⌋ ordurier; diseur de saleté.

Plugawomowność. Zoten, Unfläterey. scurrilité, ordures, *f. plur*. gravelure, paroles sales, obscenité, malhonnêteté vilainie.

Plugawy. 1) unflätig, voll Unflath. 2) zotenhaft, unflätig im Reden; garstig. 1) sale, souillé, plein d'ordure. 2) sale, vilain, malhonnête, obscene. § 1) plugawe ręce. 2) plugawy w mowie człowiek.

Pługowy. Pflug=, zum Pflug gehörig. de charruë. § kroy pługowy; koń pługowy.

pługowe nogi. Pflug=Sterze, Handhebe des Pflugs. mancherons; les rets; le manche de la charruë.

pługowy dyszel; *grządziel*. Pflug=Deichsel. timon de la charruë.

Pluię, *v. m. F. plunę*, plwam. spucken, speyen, ausspeyen. cracher; jetter de la salive hors de la bouche. § plwał krwią; ustawicznie pluie.

plu.ali na niego. sie spieen ihn an. ils crachoient contre lui; ils se mirent à cracher contre lui.

plunąć komu na twarz. einem ins Gesicht speyen. cracher au visage, au nez à (de) quelqu'un.

plunąć na co, na kogo. auf etwas, auf einen speyen; anspeyen. cracher contre qu. ou qu. ch.

Plusk, *interj*. klitsch, klatsch. flan, claque, *mot pour exprimer le bruit d'un coup sur le plat d'une chose*. § ryba skoczyła w wodę ogonem plusk.

plusk, subs. 1) Fisch=Schwantz. 2) Klatsch, Schall beym Wasser, das weggegossen wird. 1) queuë de poisson. 2) claque, claquement qui imite le bruit de l'eau qu'on jette contre terre.

Pluskam, *v. m. F. plusnę*. 1) bespritzen, begiessen mit Wasser, Koth. 2) klatschen, indem man Wasser weggießt. 1) éclabousser, éclisser qu; faire rejaillir de l'eau sur. 2) faire claquer l'eau; donner une claque sur l'eau; faire un bruit semblable à un claquement. § 1) opluснął mię błotem; inkaustem papier opluskał. 2) pluskać co na ziemię rzucaiąc; pluskać wiosłem; wały pluskaią.

Pluskanie, plusnienie, popluskanie. Bespritzung mit Koth oder Wasser. éclabousure; l'action d'éclabousser.

Pluskotny. naß, schlackicht, vom Wetter. vilain, sale, mauvais *en parlant du tems*.

pluskotna

pluſkotna pogoda. nasses, stürmisches Wetter. vilain tems, mauvais tems; intemperie de l'air. § pluſkow doſyć w kwietniu.
Pluſki, *plur.*
Pluſkota.
Pluta.
Pluſkwa. eine Wantze. punaiſe, un inſecte.
Pluſzczy. rauschen, strudeln als das Wasser. bruire, frémir, mugir, faire du bruit en coulant. § pluſzczyła śię krew z niego.
pluſzczy śię.
Pluwiał. Regen-Mantel oder Kappe der Geistlichen. cape ou manteau des Ecléſiaſtiques pendant la pluie.
Płużę, *y, ył.* 1) fortkommen, behagen, bekleiben blühen, wachsen. 2) einem dienlich, ersprießlich seyn. 1) venir, ſe plaire, ſe trouver bien, profiter, prendre, réüſſir, florir, croitre. 2) ſervir, étre utile, étre convenable, favoriſer, étre favorable à qu. § 1) płużą tu ryby, pſzczoły, drzewa; w tym mieśćie płuży niecnota, ſwawola, wſzeteczność. 2) płużą tu rybom, pſzczołom, drzewom; we wſzyſtkim mu ſzczęśćie płuży; pole Polakom a nie morze płużą; nie płużyło mi tu powietrze.
Płużny, pługowy. Pflug-. de charruë.
Płużyca. Art von einem Pfluge. ſorte de charruë.
Plwacz. Speyer, Spucker. cracheur.
Plwaczek, *g. plwaczka.*
plwaczek zmija. (ptyas) Art von Ottern die einen giftigen Speichel haben. eſpèce d'aſpic dont l'écume eſt très-venimeuſe.
Plwam, *vid.* Pluię.
Plwanie. das Ausspeyen. crachement, l'action de cracher.
Plwoćiny. Spucke, Speichel den man ausspeyt. crachat, ſalive qu'on jette hors de la bouche.
Płynę, *nie, nął.* 1) fliessen, lauffen, rinnen. 2) schwimmen, wie ein Schwimmer. 3) segeln, rudern, zu Wasser gehen. 4) fliessen, von statten gehen. 5) fliessen, als Verse. 6) vorbey gehen, verfliessen als die Zeit. 7) aus etwas folgen, fliessen. 1) couler; ſe repandre peu à peu. 2) nager. 3) aller par eau, aller ſur mer, ſur une riviére; voguer. 4) aller, reüſſir, ſucceder. 5) couler, étre coulant comme les vers de qu. 6) couler, ſe paſſer, s'écouler, s'échaper doucement. 7) s'en aller, s'en ſuivre. § 1) płynie pod Warſzawą Wisła; pokoie krwią płynęły; łzy mu z oczu płyną. 2) dobrze płynie po wodźie. 3) łodźie płyną do Gdańſka Wisłą. 4) wſzyſtko według myśli mu płynie; płynie mu ze wſzyſtkich ſtron jako potrzeba; płynących mu z nieba życzę poćiech. 5) płynie mu mowa, wierſz, ſtyl; słowa mu płyną. 6) płynie czas; lata płyną. 7) płynie to z tego.
płynąca mowa. wohlfliessende Rede. diſcours coulant.
płynące wierſze. wohlfliessende Verse. vers coulans.
**wierzchem płynąć*, vid. *pływać wierzchem.*
Płynienie. 1) das Fliessen. 2) das Schwimmen. 1) coulement, l'action de couler. 2) l'action de nager.
płynienie ćiała plugawe nad wolą, dobrowolne. der gelinde Saamen-Fluß. gonorrée; perte de ſemence qui ſe fait involontairement.
płynienie krwie. Blut-Fluß. flux de ſang.
płynienie oczu. das Augen-Triefen. chasſie; fluxion ſur les yeux.
Płytek. Floß-Baum, Floß-Stamm. bois floté; bois perdu.
**płytki, trafta.* Holtz-Flösse. radeau.
Płytnice, *plur.* Bergw. Schwimm-Banck, worauf man unter der Erde auf dem Wasser herum schwimmet, um die Stollen zu revidiren. *Métal.* ſorte de radeau qui eſt propre à mener ſur l'eau ſouterraine pour viſiter les puits aux mines.
Pływacz. Schwimmer. nageur.
pływacz pies pod ruſznicą. Wasser-Hund. canard, barbet, chien qui va à l'eau.
Pływaczka. 1) Schwemme, in welche man die Pferde reutet. 2) Schwimm-Blase, Schwimm-Gürtel, worauf man schwimmen lernet. 1) un gué, endroit d'une eau pour y guéer les chevaux. 2) bouteille de calebaſſe, nageoire, lanquerre, avec quoi on aprend peu à peu à nager. § 1) puśćić konie w pływaczkę. 2) uczyć śię pływać na pływaczkach.
Pływam. 1) schwimmen, nicht untergehen. 2) fig. schwimmen. 1) nager; floter, aller doucement ſur l'eau; ſe tenir au deſſus de l'eau. 2) *fig.* nager, ſe baigner, faiſonner, abonder en. § 1) źdźiebłko w ſklenicy pływa; śitowie pływa, ołow nie pływa; umie dobrze pływać. 2) we krwi, w winie, w łzach ubogich pływa; nie w ſzczęśćiu i w doſtatkach, ale w trudnośćiach i długach pływa.
oko we łzach pływało. das Auge schwamm in Thränen. l'oeil étoit trempé, baigné de larmes.
pływać wierzchem; pływać po (na) wierzchu, nie grążnąć. oben schwimmen. ſurnager,

ger, surmonter, nager dessus. § oliwa w wodźie na wierzchu pływa.
pływaiący. der auf dem Wasser schwimmet. flotant, qui est audessus de l'eau. § pływaiące trupy.
Pływanie. das Schwimmen. la nage, action de nager.
Pnę śię, *pnie*, *piął*. 1) kriechen. 2) streben nach etwas. 3) einem gleich zu kommen suchen. 1) ramper, grimper, se trainer. 2) s'élancer, se pousser, aspirer à qu. ch; s'éforcer à obtenir. 3) s'égaler, se rendre au niveau avec qu. § 1) wino śię pnie po żerdźi wąż śię; pnie po źiemi; piąć śię po sękach na drzewo. 2) pniy śię ku sławie, na Państwo. 3) nie pniy śię z Pany; piąć śię małżonek muśi, choćby i wieś przedać.
Pniaczek, *g. pniaczka*. kleiner Stamm. petite tige d'un arbuste; petit tronc. § w pniaczek wszczepić latorośl.
Pniak, *g. a.* 1) Stock, Staude, Stamm eines Strauchs, des Weins. 2) ein Rumpf. 1) le pié, la tige d'un arbrisseau ou d'un arbuste, comme le sep de vigne, ou celui d'un coudrier. 2) tronc du corps. § 1) ta płonka gładkim pniakiem rośćie; pniak iest w chrośćie, pień w drzewie, łodyga w źiołach. *2) pniak (tułow) ćiała.
Pniakowaty. klein-stämmig, staudicht, als die Haselnüssen-Stauden. de tige; qui croit en buisson, qui a quelques piez comme le coudrier.
Pniakowy. } Stamm-. de tronc d'arbre,
Pniowy. } de gros d'arbre.
Pniowszczyzna. Anweise-Geld, Stamm-Geld in den Wäldern. droit qu'on paie pour chaque arbre au taillis.
Po, *pr.* diese *Præposition* wird mit folgenden *Casibus* construiret. *on construit cette préposition avec les cas suivans.*

I. mit dem *Dativo.* | *avec le Datif.*

1) bey einem *Adjectivo* als wie, wie, auf Art, nach der Weise. *devant un adjectif*, en, comme, selon, à la maniére, à la façon. § piszę po twoiemu; żyymy po staremu.
rob po temu. mache es auf diese Art. faites en cette façon, de cette maniére.
po moiemu. nach meiner Weise. à ma fantaisie, à ma façon.
po czemu. wie theuer? de quel prix cela est-il? combien cela? à quel prix cela?
po iednemu. zu einem. un à un. § wypuszczał ich po iednemu.
po złotemu. zu Gulden. un florin la piéce.
po bitemu. zu einen harten Thaler. un écu la piéce.

* * *

Die *Adjectiva* auf ki haben nach dieser *Præposition* im *Dativo* die Endigung u statt emu. *les adjectifs en* ki *ont après cette préposition au Datif la terminaison* u, *au lieu d'* emu.
po francusku mowi. er redet Frantzösisch. il parle françois. § po włosku, po niemiecku pisze.
umie po francusku. er kan Frantzösisch. il entend le François.
po francusku chodźi. er gehet Frantzösisch. il s'habille à la françoise. § po francusku, po Angielsku tańcuie.
po żołnierśku. soldatisch, wie die Soldaten. en soldat. § po kupiecku, po lekarsku, po oycowsku.

II. mit dem *Accusativo.* || *avec l'Acusatif.*

2) nach, in folgenden Redens-Arten. après qu. ch. *dans les expressions suivantes.*
idź po pana. gehe nach den Herrn. va chercher, va querir le maître.
iść po wino, po piwo. nach Wein, nach Bier gehen. aller querir du vin, de la bierre.
posłać po Pana. den Herrn kommen lassen; nach den Herrn schicken. envoier querir le maître; faire venir le maître.
pośliy poń (*po niego*) *sługę twoiego*; (conf. On 3). schicke deinen Diener nach ihn. envoiez votre serviteur le querir.
pisać po co. etwas verschreiben, nach etwas schreiben. commander qu. ch. par écrit; faire venir qu. ch.
po co sługę posłał? wornach hat er den Diener geschickt? après quoi a-t-il envoïé le serviteur?
po co sługę posłał. wornach er den Diener schickte. après quoi il a envoïé le serviteur; il a envoïé le serviteur querir cela.
3) bis an. jusqu'à un endroit. § po drogę, po rzekę, moy grunt idźie; woda po kolana, po pas, po kostki.
4) in, bey einer langen Zeit. dans, pendant, *devant un tems de longue durée.* § po wszystkie czasy, lata wiekować, będźie.
w potomne wieki sławiony będźie. er wird in späte Zeiten gepriesen werden. il sera célébré dans toute la posterité.

III. mit dem *Accus.* auf die Frage wohin, und mit dem *Instrumentali* auf die Frage wo. | *avec l'Acusatif lorsqu'il y a mouvement d'un lieu à un autre, & avec l'Instrumental lorsqu'il n'y a point de mouvement d'un lieu à un autre.*

5) unter. sous, dessous, au dessous.

pod stoł rzućić. unter den Tisch werfen. jetter sous la table. § pod dach skoczyć.
pod stołem leżeć. unter dem Tische liegen. coucher sous la table. § pod dachem stoię.

IV. mit dem *Locali.* | *avec le Local.*

6) auf — herum, in — herum. par, sur, par ci par là, de tous côtez. § po źiemi śię wlecze; po bankietach, po bieśiadach chodźi; biega po dachu, po sali, po mieśćie, po polu; po brzytwach stąpa; po boku, po łbie wezmiesz; krew śię po żyłach rozlewa; po drodze zwiedźił miasta.
to żiele po drogach rośnie. dieses Kraut wächst auf den Wegen herum. cette herbe croit par les chemins.
po świećie biega. er läuft in der Welt herum. il court par monde; il court le païs. § po morzu żegluie.
po nocy biega. er läuft in der Nacht herum. il court de nuit.
po stopniach. von Stuffe zur Stuffe. par degrez. § po szczeblach, po gałęźiach skacze.
po panach, po miastach pisał, rozesłał listy. er hat an die Herren herum, an die Städte herum Briefe geschicket. il a envoié des lettres aux Seigneurs & aux villes qui sont autour.
7) nach. après, posterieurement à. § po obiedźie przyydę; po krolu pierwszy; po oycu nastąpił syn; po pracy dobrze proznować; *prov.*
iedno po drugim. eins nach dem andern. successivement; un après l'autre.
cztery pokoie ieden po drugim. vier Zimmer eins nach dem andern. quatre chambres de suite.
po czyiey woli skakać. nach eines Willen tantzen. plier sous les volontez de qu; s'acomoder à la volonté de qu.
po muzyce tańcować. nach der Music tantzen. danser au violon, à la musique.
po Oycu, po matce w żałobie chodźi. er trauret nach dem Vater, nach der Mutter. il porte le deuil par raport à son pére, à sa mére.
po żenie wźiął tę wieś i tyśiąc talerow. mit der Frau hat er dieses Dorf und tausend Thaler bekommen. il a contracté avec sa femme ce village & mile écus.
krewny po Oycu. ein Bluts-Freund von der Seite des Vaters. parent du côté paternel.
krewność po matce. Bluts-Freundschaft von der Seite der Mutter. le parentage du côté maternel.
po Bogu iemu dźiękuię. nach Gott, nächst Gott dancke ich ihm. après Dieu je lui suis redevable. § po łasce krolewskiey zdrowie i całość tobie przypisuię.
8) vorbey, es ist aus, es ist ein Ende mit —. c'en est fait de; ils sont passez; ils sont hors de saison; cela est passé.
iuż po wszystkim. 1) es ist alles vorbey; es hat ein Ende. 2) es ist alles aus; es ist alles verlohren. 1) tout est fini; c'est une afaire faite; tout est passé. 2) c'en est fait; tout est perdu.
iuż po orzechach, po wszystkich orzechach. mit den Nüssen ist es aus, man hat keine mehr. la saison des noix est passée; on n'en trouve plus; les noix sont hors de saison.
iuż po mnie; po mnie. es ist aus mit mir. c'est fait de moi; c'en est fait de moi; je suis perdu. § po ćiebie, po nim.
po sławie iego. es ist aus mit seiner Ehre. c'en est fait de sa gloire; adieu sa réputation.
iuż po wolności naszey. unsre Freyheit hat ein Ende. adieu nôtre liberté.
9) zu, so viel als das andre. à; autant d'un que d'autre; ana. § weź rożenkow, ryżu po funćie, po łoćie; łokiec po talaru; po tynfie śię złożyły.
po żiarnku. zu Kernern. grain par grain.
po sześćiu od sta. zu sechs von hundert. à raison de six pour cent.
po roku panuią. sie regieren zu einem Jahr. ils régnent un an l'un après, l'autre.
po razu wszyscy pili. alle truncken einmahl. tous ont bû chacun un coup.
po kąsku, po trosze. zu wenigen. peu à peu.
po nići. Faden-weise. par filet; filet à (après) filet. § po włosku.
po parze. Paar-weise. par paire.

* * *

Der *Accusativus* ist gebräuchlicher nach den Zahlen dwa, trzy, cztery, dźieśięć bis milion; die Zahlen aber pięć, sześć, śiedm, ośm, dźiewięć, milion, behalten den *Local.* *les nombres* dwa, trzy, cztery, dźieśięć, *jusques à* milion, *se trouvent après cette préposition plûtôt à l'Acusatif qu'au Local; mais les nombres* pięć, sześć, śiedm, ośm, dźiewięć *&* milion, *retiennent le Local.* § płaćił po cztery tynfy, po pięćiu talerach.
10) an. à.
poznał go po głośie. er hat ihn an der Stimme erkannt. il l'a reconnu à la voix. § znam go po chodźie, po mowie.
11) mit, in folgenden Redens-Arten. avec, *dans les façons de parler suivantes.*
po rzece, po wodźie płynąć. mit dem Strome gehen. suivre le fil d'eau; nager avau l'eau.

po wietrze. mit dem Winde. à vau le vent; aïant le vent en poupe; portant vent arrière. § żeglować, bieżeć po wietrze.
rad po słońcu chodźi. er gehet gerne wenn ihm die Sonne in den Rücken scheinet. il aime à marcher le dos tourné au soleil.
po poświećie. bey Mondschein; im Mondschein. au clair, à la lueur de la lune.
12) von, bey einigen *Verbis.* de, *il y a quelques verbes qui se construisent avec cette préposition.*
chcę co po nim. ich fordere dieses von ihm. je veux, je prétends, j'éxige cela de lui. § Bog tak chce mieć po każdym człowieku; żądam tego po tobie.
13) nichts nütze; nicht nöthig. il ne pas nécessaire; il ne vaut rien.
nic po tym. dieses tauget nichts, dieses ist nichts nütze. cela ne vaut rien.
nic tu po twoim braćie. dein Bruder ist hier nichts nütze. vôtre frére n'est bon à rien ici.
nie wiele po tym nożu. dieses Messer ist wenig nütze. ce couteau ne vaut pas grand' chose.
co po mnie tam. was bin ich da nütze; ich habe da nichts zu schaffen. à quoi suis-je bon en cet endroit.
nic tam po ćiebie. du bist da nichts nütze. vous n'étes bon à rien en cet endroit.
14*) ausser. outre, excepté, hors. § dziesięć ich po panach waszych (oprocz panow waszych) było.

* * *

po, pr. inf. 1) diese *Præpositìon* ändert den Sinn vieler *Verborum* nicht, sondern formiret nur ihre kurtze *Conjugation. cette préposition ne change rien en la signification de beaucoup de verbes, mais elle forme seulement leur brève conjugaison.*
poyść, iść. gehen. aller, s'en aller.
pobłądźić, błądźić. fehlen. errer, faillir.
podźiękować, dźiękować. dancken. remercier.
2) von oben, be, über. par dessus, sur.
posypać. beschütten. repandre sur.
polać. begiessen. arroser, verser par dessus.
3) eine kleine Weile, eine wenige Zeit. un moment, un peu de tems.
potrzymać co. etwas ein Weilchen halten. tenir qu. ch. un moment.
postoieć. ein wenig stehen. se tenir un peu debout.
poczekać. ein wenig warten. atendre un peu.
4) viel, eine Menge, eine offt wiederholte Handlung, in diesem Verstande wird diese *Præposition* offt mit andern verknüpft. beaucoup, souvent, beaucoup de fois, une action souvent repetée; *on trouve dans ce sens le plus souvent cette préposition acompagnée d'autres prépositions.*
popłaćić długi. viel Schulden bezahlen. païer beaucoup de dettes.
poziezdżać śię. zusammen kommen, zusammen fahren. s'assembler à cheval ou en chariot.
ponaprawiać. viele Sachen zurecht machen. reparer beaucoup de choses.
poroz dawać. viele Sachen verkaufen. vendre beaucoup de choses.
Po nad, *pr. Instr.* an—herum. le long de.
po nad brzegiem, po nad rzeką chodźi. er gehet auf dem Ufer, am Flusse herum. il marche au bord, le long de la riviére.
Pobaczam / Pobaczywam } co, *v. m. F. pobaczę.* gewahr werden, erkennen, ersehen. apercevoir, observer.
Pobielacz. 1) Maurer der die Mauren ausweisset. 2) Töpfer der Glasur-Arbeit machet. 3) Verzinner, Versilbrer. 1) maçon qui blanchit les murs. 2) potier qui pose le plomb sur la poterie. 3) ouvrier qui blanchit quelque métail, qui étame ou qui argente.
Pobielam co, *v. m. F. pobielę.* 1) weissen mit Kalck. 2) verzinnen, versilbern. 3) glasieren. 1) blanchir une muraille. 2) étamer, argenter; blanchir un métail. 3) plomber une piéce de poterie. § 1) pobielać izbę, mur. 2) pobielił (polewał) cyną, śrebrem statek. 3) pobielać garnek.
Pobielanie, Pobielenie. 1) das Weissen. 2) das Verzinnen. 3) das Glasieren der Töpfe. 1) l'action de blanchir les murailles. 2) étamure; l'action d'étamer, d'argenter. 3) l'action de plomber une poterie.
Pobielany, pobielony. 1) geweißt mit Kalck. 2) verzinnt, versilbert. 3) glasiert. 1) blanchi avec de la chaux. 2) entamé ou argenté. 3) plombé.
Pobierki, *plur.* 1) Nachlese der Weinbeeren; das Nachstoppeln. 2) *fig.* Nachlese, Sammlung. 1) action de grapiller ou de glaner. 2) *fig.* suplement, augmentation d'un recueil.
Pobiiam, *v. m. F. pobiię.* 1) beschlagen, decken ein Dach. 2) schlachten, tödten viele. 3) viele peitschen, schlagen. 4) zerschlagen als der Hagel das Getreide. 5) treiben, einschlagen einen Nagel. 6) binden ein Faß. 1) couvrir le toit. 2) tüer, assommer, massacrer beaucoup de. 3) foüetter, battre plusieurs personnes. 4) abatre le blé, le gréler. 5) cogner, chasser qu. ch; fraper sur une chose

pour

pour la faire avancer. 6) relier une futaille; mettre des cerceaux autour d'un tonneau. § 1) pobić dach, dom gontami, deſkami. 2) pozabiiał więźniow; pobił kury, gęśi, ćielęta. 3) pobił dźieći. 4) grad pobił zboża, owoce. 5) pobić klina, gozdźia, czopu. 6) pobić beczkę.

pobić śię. ſich mit einander ſchmeiſſen, ſich ſchlagen. ſe battre, ſe fraper, ſe porter des coups; étre aux mains. § ći śię biią a tamći śię pobiią.

Pobiſurmanić. einen zum Türcken machen. faire, rendre qu. Turc.

pobiſurmanić śię. Türckiſch werden. embraſſer la religion Turque; ſe faire Turc.

Pobiſurmaniony. der Türckiſch geworden iſt. qui eſt devenu Turc.

Pobłądzenie. Irrthum, Verſehen. erreur, *f.* mepriſe. § otworzyli mu oczy i poſtrzegł pobłądzenie ſwoie.

Pobłażam komu w czym. einem nachgeben, nachſehen, durch die Finger ſehen. fermer les yeux aux actions de qu.; étre indulgent; traiter qu. fort indulgemment, avoir de la complaiſance pour quelqu'un.

w niczym mu nie pobłaża. er ſiehet ihm in keiner Sache durch die Finger. il ne lui paſſe rien.

Pobłażanie. Nachſicht. indulgence, complaiſance qu'on a pour qu.

Pobliſkość. die Nähe. proximité, le voiſinage; lieu proche. § w pobliſkośći miaſta tego.

Pobliſki. nahe, in der Nähe gelegen. voiſin, proche; qui n'eſt pas loin. § pobliżſze mieyſca.

pobliżſi krewni. die näheſten Verwandten. les parents de bien près.

Pobliżu, *adv.* nah, in der Nähe. tout près; tout proche; tout contre.

Pobocz, *adv.* an der Seite. à côté.

*Pobocz, f. Zaum, Zügel. bride, rêne.

Pobocznica. Seiten-Brett im Bett. pan de lit qui va en longueur.

Pobocznie, *adv.* ſeitig. d'une maniére laterale.

Poboczny. 1) nebenſeitig, Neben-, Seiten-. 2) in der Neben-Linie verwandt. 1) lateral, qui regarde le côté; qui eſt à côté; de côté. 2) colateral, qui eſt en ligne colaterale. § 1) pokoie poboczne; wśi poboczne; wiatry poboczne; aby na marſzach chleba pobocznego i podwod nie brano. 2) w poboczney linii ſą ſtryy, ćiotka *&c.*

poboczny angut. Meßk. Seiten-Winckel. *Géom.* angle lateral. § anguły poboczne ſą około linii poſtawioney iednym końcem na drugiey.

krewni poboczni. die Anverwandten in der Neben-Linie. les colateraux.

Pobog, Poboż. Wappenk. aufgerichtetes Huf-Eiſen darauf ein Creutzchen ſtehet, aus der Krone ſpringet der Vordertheil eines Hundes. *Blaſon.* un fer de cheval debout, ſur lequel eſt miſe une petite croix; ſur la couronne paroit un chien iſſant ou à demi-corps.

Poboiewiſko. Wahl-Feld, Wahl-Statt. champ de bataille.

Pobor. Steuer, Schatzung. impôt, taille, taxe; ſubſide, *m.* § pobor łanowy, wodny; pobor daię, wybieram, wyciągam, odbieram; poboru odbieranie, oddawanie.

Poborca. Rent-Meiſter, Steuer-Einnehmer. receveur des tailles.

Poborny. ſteuerbar. taillable, ſuiet à la taille; contribuable.

Poborowy. Steuer-. de taille, d'impôt.

Poboruię. ſteuren, Steuer geben. paier la taille, l'impôt. § każdy tam poboruie od obeyśćia ſwego.

**Poboy, *g. poboiu.* Mord, Todſchlag. le meurtre, le maſſacre.

Pobożnie, *adv.* 1) gottsfürchtig. 2) billig, nicht zu theuer. 1) dévotement, pieuſement, religieuſement. 2) à prix raiſonnable. § 1) pobożnie żyie. 2) pobożnie przedać.

Pobożność. Gottesfurcht, Frömmigkeit. pieté, dévotion, religion.

Pobożny. gottsfürchtig; billig, gerecht. dévot, pieux; raiſonnable, juſte.

pobożna cena. ein billiger Preis. juſte prix; prix raiſonnable.

pobożny uczynek. milde Stifftung. une oeuvre pie.

Pobratyńſtwo. Brüderſchafft, die beym Trincken gemacht wird. frérie faite avec ſes amis. § piymy na pobratyńſtwo.

Pobrzeże. Anlände, Anfurth am Fluß. rivage, *m.* port, rive.

Pobrzeżny, am Geſtade wohnend. ripuaire; ſe tenant aux rivages.

pobrzeżny mieſzkaniec. Bewohner eines Ufers. rivérain, celui qui habite auprès d'une riviére.

Pobudka. 1) Reitz, reitzende Sache, Bewegungs-Grund. 2) das Anreitzen, Reitzung, Anreitzung. 3) Anreitzer. 4) die Rebelle, Trummel-Schlag oder Trompeten-Stoß beym Anbruch des Tages. 1) incitation, atraits, *m. plur.* ce qui incite, ce qui pouſſe, ce qui anime; aiguillon, motif. 2) incitation, action de celui qui incite. 3) incitateur, celui

lui qui incite. 4) diane, baterie du tambour, son des trompettes à la pointe du jour.

Pobudzam, *v. m. F. pobudzę.* 1) viele aus dem Schlaf aufwecken. 2) anreitzen, verleiten. 3) reitzen, machen, anstifften, erwecken. 1) éveiller les gens. 2) inciter, exciter, animer, émouvoir, pousser, porter qu. à qu. ch; soliciter qu. de faire qu. ch. 3) susciter, exciter, faire naître. § 1) na ten hałas czeladź pobudźił. 2) pobudźił go do tego uczynku. 3) pubudźił nienawiść u niego.

Pobudzanie, pobudzenie, pobudka. das Anreitzen. incitation, suscitation, action d'inciter, de susciter.

Pobudźićiel. Anreitzer. incitateur, celui qui pousse à qu. ch.

Pobudzony. angereitzt. excité, émû, porté, poussé.

Poburzam, *v. m. F. poburzę.* 1) vieles zerstöhren. 2) aufbringen, aufhetzen. 1) sacager, bouleverser, démolir, renverser beaucoup de. 2) pousser, inciter, exciter, susciter. § 1) wiele miast poburzył. 2) poburzył szlachtę przećiw krolowi.

Pobyćie. } Pobyt. } Auffenthalt. séjour, demeure.

Pobywam, *v. m. F. pobędę.* seyn, leben einige Zeit, sich aufhalten. sejourner, demeurer.

nie pobyway mi tu. laß dich hier von mir nicht mehr betreten. que je ne vous atrape ici plus.

pobądź tu trochę. verweile hier ein wenig. reitez ici un peu.

Pocałować, *F. pocałuię.* küssen. baiser.

Pocałowanie. Kuß. baiser; tour de bec.

Pocę się, potnieię. 1) schwitzen. 2) schwitzen, ausschlagen als die Fenster. 3) schwitzen, sich bestreben, sehr arbeiten. 1) süer. 2) suinter, süer comme les fênetres. 3) süer, travailler beaucoup; travailler avec éfort. § 1) poći się od ladaiakiey pracy. 2) okna się pocą mroz będźie. 3) poćił się nieborak, nim tę spisał ramotę.

pocący się. schwitzend, voller Schweiß. suant, plein de süeur.

Pocenie. das Schwitzen. l'action de süer.

Pochadzam sobie, chodzę sobie. nach seiner Bequemlichkeit gehen; schlentern. marcher, se promener selon sa commodité.

Pochewka. kleine Scheide. gaîne, petit fourreau.

Pochlebca, Pochlebnik. Schmeichler. flateur, adulateur, cajoleur. § pochlebce go skaźili; pochlebnicy są zarażą dworow i dobrych obyczaiow; pochlebnicy krolow psuią, a krolowie skaženi poddanych niszczą; o gdyby pochlebcow złe plemię zginęło!

Pochlebianie, podchlebianie. das Schmeicheln. l'action de flater, flaterie.

Pochlebnie, podchlebnie, *adv.* schmeichelhafter Weise. en flateur; d'une maniére flateuse.

Pochlebnica. Schmeichlerin. flateuse, celle qui flate; cajoleuse.

Pochlebniczek, *g. pochlebniczka.* kleiner Schmeichler. petit flateur.

Pochlebny. schmeichlerisch. flateur, flateux.

Pochlebstwo. Schmauchelen, Schmeicheley. flaterie, adulation, cajolerie. § pochlebstwo oczy mruży; pochlebstwem pańskie głaskać uszy; pochlebstwo przyymuię; umie dobrze pochlebstwo; pochlebstwem śię uwodźić; bez przygany pochlebstwa powiedźieć mogę.

Pochlebiam } komu. einem schmeicheln;
Pochlebuię } schmaucheln. flater, cajoler, caresser qu; faire sa cour, faire fête à qu. § nie pochlebuiąc ći rzekę.

*Pochłon, żarłok. Vielfraß. gourmand, goinfre, glouton.

Pochłoniam co, *v. m. F. pochłonę.* 1) verschlingen. 2) wegraffen. 1) dévorer, engloutir. 2) enlever, prendre, ravir, rafler.

Pochlubka. Prahlerey. gasconnade, fanfare, rodomontade, vanterie. § z pochlubki śię to stało.

Pochmurnie, *adv.* dunckel, düster. obscurément, d'une maniére peu claire.

Pochmurność. 1) Finsterniß, Dunckelheit. 2) Unlust, Unmuth. 1) obscurité, ténèbres, *f. plur.* 2) tristesse, mauvaise humeur, chagrin. § 1) w tey pochmurnośći nie widać było lasu. 2) pochmurność twarzy, umysłu.

Pochmurny. 1) düster, finster, wolckicht, trübe. 2) unlustig, verdrossen, finster. 1) obscur, nébuleux, couvert de nuage. 2) sombre, morne, triste. § 1) dźień dźiś pochmurny. 2) pochmurnego umysłu człowiek.

pochmurne źiele. (parietaria) Tag und Nacht; Glaskraut. vitriol, paritoire, parietaire.

Pochod. Anfang, Ursprung. principe, *m.* source, origine. § poćiągniy to do swego pochodu; obroć oczy ku pochodowi i końcowi; pochodem tedy te rzeczy są dobre.

Pochodnia. 1) eine Fackel. 2) fig. Krieges-Feuer, Krieges-Flamme. 1) torche pour éclairer.

éclairer. 2) *fig.* flambeau de guerre, feu. § 1) kilka mamy ieszcze pochodni; pochodnią świećić. 2) tę niewątpliwą wielkiey woyny gaśić trzeba pochodnią.

pochodnia woskowa. Wachs-Fackel. flambeau; flambeau de poing.

pochodnia na powietrzu. Luft-Fackel, Lanze, ein Luft-Zeichen. un météore dans l'air semblable au flambeau, ou à la lance.

Pochodnik. 1) Fackel-Macher. 2) Fackel-Träger. 1) faiseur de flambeaux. 2) porte-flambeau; celui qui porte un torche.

Pochodniowy. Fackel-, de flambeau. § pochodniowe światło.

pochodniowy sługa, vid. Pochodnik 2).

Pochodzę. 1) entstehen, herkommen, seinen Ursprung haben. 2) Gramm. herkommen, abstammen. 1) émaner, venir, procéder, décendre, naître, prendre son commencement, partir, dériver, tirer son origine de. 2) *Gramm.* dériver. § 1) te nieszczęśćia z woyny pochodzą. 2) słowo to z francuskiego ięzyka od słowa *charge* pochodźi.

pochodźi to z szczerego serca. das kommt aus einem aufrichtigen Gemüth. cela part d'un coeur sincère.

pochodzący z drugiego. abstammend. né, sorti, issu; qui est dérivé; originaire, qui tire son origine de.

pochodzące słowo. Gramm. abstammendes Wort. *Gramm.* un dérivatif.

pochodźić szatę. ein Kleid abtragen. user un habit.

Pochodzenie. Entstehung, Ursprung. source, origine.

pochodzenie Ducha Swiętego. Theol. das Ausgehen des Heiligen Geistes. *Téol.* la procession du Saint Esprit.

pochodzenie słowa. Gramm. Derivation, Abstammung, Ableitung eines Worts; abgeleitetes Wort. *Gramm.* dérivation, un dérivé.

Pochodźisto, stoczysto, *adv.* abhängig. panchant; en pente.

Pochodźistość. Abhang. pente, panchant. § pochodźistość drogi, gory, świdra; pochodźistość ku gorze idąca.

Pochodźisty. abhängig. panchant, qui va en pente, qui baisse. § pochodźista na doł droga, gora; pochodźista ku gorze droga.

Pochodzony. abgetragen, kahl. ras, éfilé, usé, qui n'a point de poil. § płaszcz pochodzony.

Pochop. Pochopność. } 1) Ansatz, Anfall, Anlauf, Hefftigkeit, Ungestümm. 2) Anlaß, Gelegenheit. 3) vorläufiges Urtheil oder Beyspiel so man dem Richter zur Verfassung eines Urtheils in dergleichen Sachen an die Hand giebet. 1) élan, éfort, fougue, violence. 2) ocasion, sujet à qu. ch. 3) un préjugé; un exemple qu'on fournit au Juge pour le suivre dans la décision d'une semblable afaire. § 1) wźiąć pochop na co. 2) pochop komu czynię, daię; pochop wźiąć, mieć w czym albo do czego; wyśilony wdźięczności pochop; po źiemsku sądźi mniemanie, bo ma swoy pochop z ćiała; przybrał nowy pochop mszczenia śię; te reflexye z pochopu prawdźiwey pobożnośći pochodzą. 3) danie sędźiemu pochopu albo przykładu postępowania w sprawie iakiey.

pochopem uderzyć, skoczyć na kogo. einen mit Ungestüm anfallen. se jetter sur qu. avec violence.

Pochopny. 1) gelegen, geschickt zu einem Anlauf als ein abhangender Ort. 2) anlassentlich, das zu etwas Anlaß, Gelegenheit giebet. 1) propre à ataquer, à s'élancer, à se jetter sur quelqu'un comme un lieu penchant. 2) ocasionel, qui donne ocasion. § 1) pochopne do uderzenia na nieprzyiaćiela była rownina. 2) takie towarzystwo pochopne do grzechu.

Pochować, *F. pochowam.* einen Todten beerdigen. enterrer, ensevelir, mettre en terre un mort.

**pochować śię.* sich erhalten, sich ernähren. s'entretenir, se nourrir. § nie ma śię czym pochować.

Pochowanie umarłego. Beerdigung. sepulture.

Pochrachywam, *v. m. F. pochrachnę.* ein wenig rausperu. cracher un peu.

Pochrzypćizna. die Höhle zwischen den Schulter-Blättern. la cavité entre les épaules.

Pochutniwam. Pochutniwać sobą. } jauchzen, frohlocken. se recrier, s'écrier de joie; jetter un cris de joïe. § pochutniwa przećię sobą nędzniczek.

Pochutniwanie. das Jauchtzen, das Frohlocken. cris de joïe, d'aclamation.

Pochwa. Pochwy, *plur.* } 1) eine Scheide. 2) der Schwantz-Rieme am Pferde-Geschirr. 3) die Kappe, in welcher die Aehre steckt. 1) gaine, fourreau. 2) la croupiére. 3) fourreau d'épi, qui enferme le bas de l'épi du blé. § 1) pochwa do szpady. 2) pochwy końskie. 3) kłos iest w pochwach.

z pochew dobyć, wyiąć. aus der Scheide ziehen. dégainer, tirer du fourreau.
w pochwy, do pochew włożyć. in die Scheide stecken. rengainer; remettre en fourreau.
*Pochwał. } das Loben, Lob, Bey-Lob.
Pochwała. } loüange, éloge, m. aplaudissement. § zasłużył na pochwałę.
pochwała, vid. Pochwałka.
Pochwalca. } Lober, Lobsprecher. loüeur,
Pochwałacz. } celui qui loue.
Pochwalam co, v. m. F. pochwalę, loben, mit loben. loüer; aplaudir; préconiser; donner des loüanges à. § pochwalić co krzykiem, głosem, klaskaniem rąk, słowami.
Pochwałka, pochwała, prożna chwała. eitler Ruhm, Prahlerey, Wind. vaine gloire, vanterie, vanité qu'on fait de soi même. § z pochwałki to pochodźi.
Pochwalony. von allen gelobet. loué d'une commune voix.
Pochwila. } Nothfall. cas de nécessité,
Pochwilek. } l'avenir.
na pochwilek to schowáć trzeba. man muß dieses auf den Nothfall verwahren. il faut reserver cela pour l'avenir.
mieć co na pochwilek. etwas auf den Nothfall haben. avoir qu. ch. de (en) reserve.
zgodźi śię to na pochwili. das wird zu seiner Zeit, auf den Nothfall gut seyn. cela sera bon à son tems, à l'avenir, en cas de nécessité.
Pochwili, adv. in kurtzer Zeit; im kurtzen, bald. en peu de tems.
Pochwiśćiel, g. a. } swist, wiatr tęgi swi-
Pochwist. } szczący. Sause-Wind. un vent qui sifle; ouragan.
Pochwyćić co, kogo, F. pochwycę. 1) ergreifen; fassen. 2) fassen, aufschnappen, erschnappen als eine Lehre. 1) saisir, prendre. 2) goûter un peu, atraper, entr'ouir quelque doctrine. § 1) pochwycono go na gorącym uczynku. 2) pochwycone o tym mniemania; a gdźieżeś tę pochwyćił nauczkę.
Pochwytać, F. pochwytam. viele auffangen. prendre beaucoup de.
Pochyba. Verfehlung, Betrüglichkeit. égarement, pente aux erreurs.
bez pochyby; niepochybnie, adv. unfehlbar. infailliblement, assurément.
Pochybnie, adv. auf eine trügliche, ungewisse Art. d'une manière qui n'est pas certaine, qui peut manquer.
Pochybność. Betrüglichkeit, Fehlbarkeit. qualité de pouvoir errer.
Pochybny. 1) fehlbar, der fehlen kan. 2) betrüglich, eitel. 1) qui peut tomber dans une erreur. 2) trompeur, incertain, vain.
Pochylam, v. m. F. pochylę; nachylam. beugen, neigen. pancher, incliner.
pochylić śię, nachylić śię. sich neigen, sich beugen. s'incliner, se baisser.
Pochylanie, pochylenie. das Beugen. l'action d'incliner.
Pochylenie, nachylenie. Beugung, Neigung, Abhang. déclinaison, pente; état d'une chose qui panche.
Pochylisty. das man neigen kan. qui peut être incliné.
Pochylność. Mathem. Abhang einer Sache. Matém. pente d'une chose.
Pochylny. Mathem. nicht recht senckrecht. Matém. qui n'est pas bien perpendiculaire.
Pochyło, adv. abhängig. penchant, en pente.
Pochylony, nachylony. gebeugt, geneigt, abhangend. incliné, panchant.
Pochyłość. 1) Abhang, Abhängigkeit. 2) Kriegsbauk. Böschung. 1) pente, panchant. 2) Fortif. escarpement, pente. § 1) pochyłość rowniny ku miastu. 2) pochyłość wału odwnętrzna.
pochyłość rowu. Abstechung des Grabens am Walle. l'escarpe, la pente du fossé.
Pochyły. abhängig. panchant, escarpé.
*Pochynąć co, F. pochynę. untertauchen, versencken. submerger, plonger, enfoncer dans l'eau.
Poćiąg. 1) Zug, Stoß. 2) Zug eines ziehenden Pferdes. 1) trait; tire, un tirage; coup de celui qui tire, qui pousse. 2) les pas, le port, l'alure, le train d'un cheval de trait. § 1) za każdym poćiągiem linę wyżey chwytać trzeba; robić masło sporym poćiągiem; za każdym poćiągiem piły odpoczywasz. 2) koń ten niedobry do poważnego poćiągu.
Poćiągam, v. m. F. poćiągnę. 1) nach und nach ziehen. 2) fig. auslegen, deuten, auf etwas ziehen. 3) nach sich ziehen. 4) gerichtlich belangen, citiren, vor Gerichte schleppen. 1) tirer un peu, trainer peu à peu; amener à soi par reprises. 2) fig. tirer qu. ch. à; prendre à; reputer comme. 3) atirer, causer; troler après soi; avoir une suite de. 4) assigner devant un Juge; mener qu. au Juge. § 1) poćiągniy powrozu, woza. 2) poćiągano to nie ma do żadney niesława. 3) poćiąga to za sobą zgubę, pożytek, przykład, szkodę. 4) poćiągać kogo pozwem do prawa; poćiągał go o to do Sędźiego.
prawem śię poćiągać. mit einander processiren.

ſiren. plaider enſemble; ſe plaider l'un l'autre.
pociągać śię na co. ſich auf etwas beziehen. ſe raporter, ſe referer à qu. ch.
pociągaiące śię namieſtnictwo. Gram. ein Pronomen relativum. *Gram.* Pronom relatif.
Pociągły. länglicht, gebogen. qui eſt un peu long & courbé au bout. § nos pociągły; litera ſ ieſt na doł i wzgorę pociągła.
Pociaſk, *g. u.* Back-Ofen-Krücke. fourgon, un rable.
Pociecha. Troſt, Freude. conſolation. § żadney w ſmętku moim nie mam pociechy; na pociechę pragnienia i nadźiei moiey; pociecha słowna; pociechę komu daię.
nie dam ći tey pociechy. ich werde dir dieſe Freude nicht machen; du ſollſt es nicht erleben. je ne vous donnerai pas cette joie; vous n'en ſerez pas fêté.
Pocięgiel, *g. pocięgla.* der Knie-Rieme beym Schuſter. le tire-pié, avec quoi le cordonnier tient le ſoulier.
Pocielnica, *vid.* Pocilnica.
w Pociemku, *adv.* im finſtern. à tâtons; à la brune.
**Pociemnić, *F. pociemnę.* verdunckeln. obſcurcir, ofusquer, rendre ténébreux, repandre ſes ténébres. § noc wſzyſtko pociemniła.
Pocieram, *v. m. F. potrę.* wiſchen, reiben, bereiben. torcher, froter, paſſer qu. ch. par deſſus. § potrzyy oleykiem chorey ręki.
pocierać ſnopy cierlicą. die Garben mit dem Dreſchwagen dreſchen. fouler les gerbes avec un rouleau.
cudze pociera kąty. 1) er iſt aus ſeinem Hauſe vertrieben; er muß bey fremden Leuten wohnen. 2) er ſuchet vor fremden Thüren ſein Brod. 1) il court comme un bani; il n'a ni feu ni lieu. 2) il mandie de porte en porte; il truche.
cudze kąty i ſtoły rad pociera. er ſchmarotzet gerne herum. il mandie ſon pain de cuiſine en cuiſine; c'eſt un chercheur de franches lipées.
Pocierpieć czego, *F. pocierpię.* ein wenig leiden; ein wenig erdulden. ſoufrir un peu.
Pocierpka, *vid.* Smrodynia.
Pocieſzyć, *F. pocieſzę.* tröſten, erfreuen. conſoler qu. de; donner de la conſolation à qu; ſoulager qu. § pocieſzyłeś matki tym liſtem w tak wielkim żalu.
Pocieſzenie. Tröſtung. conſolation.
pocieſzenie przyymuiący. } tröſtlich, der ſich
Pocieſzny. } tröſten läßt. conſolable qui peut être conſolé. § żal pocieſzny.
pocieſzny, pociechę maiący, daiący. Troſt-, der da tröſtet. de conſolation; conſolant, qui donne de la conſolation. § wierſz pocieſzny.
pocieſzne, vid. Poczeſny—*poczeſne.*
Pocieſzyćiel. Tröſter. conſolateur, qui conſole.
Pocieſzyćiel Swięty. der Tröſter, der Heilige Geiſt. le Paraclet, le Saint Eſprit.
żonka ſobie pocieſzyćielow chowa. das Weibchen hält ſich Galanen. la femme a des galans, des mignons de couchette.
Pocielnica. Schwitz-Stube, Schwitz-Banck. banc à süer; loge aux étuves ou l'on ſüe.
Pocinam, *v. m. F. potnę.* 1) zerſetzen, zerhauen. 2) mit Ruthen peitſchen. 3) fällen einen Baum. 1) balafrer; donner des coups d'épée ou de ſabre. 2) foüetter qu; donner à qu. le foüet bien ſerré. 3) abatre par le pié, dégrader un arbre. § 1) pociął wſzyſtkich. 2) potniy ſwawolnych dźieci. 3) pociąć drzewo.
Pocięty. 1) gehauen. 2) mit der Axt gefällt. 1) balafré, taillé d'une épée. 2) abatu par une hache.
Pocioſuię czego, *F. pocieſzę.* 1) bezimmern, auszimmern. * 2) verbeſſern, ausarbeiten. 1) équarir un bois entiérement, le raboter, le rendre égal avec une coignée. * 2) limer, polir, perfećtionner un ouvrage.
Pociſk. 1) ein Wurf, das Werfen. 2) Wurf-Gewehr, Wurf-Spieß, Wurf-Pfeil u. d. g. 1) jet, coup, lancement; l'action de jetter, de lancer. 2) un trait, dard, javelot, javeline; une arme à lancer, à darder. § 1) pociſkiem go ranił, trafił; cięższa do pociſku rohatyna; pociſkiem śię bili, śię walczyli.
pociſk nawiązany, Wurf-Gewehr an einem Riemen. trait ou dard qu'on atache à une courroie.
iednym pociſkiem dwoch wroblow zabić. zwey Dinge zugleich verrichten. faire d'une pierre deux coups; faire deux choſes dans un même tems.
*Pociſkam czego, *F. pociſnę;* natłaczam. voll ſtopfen. embourrer; preſſer, mettre avec force dedans.
Pociſkiwam, *v. m. F. pociſnę.* werfen als mit einem Stein. jetter, lancer, darder. § pocisnąłem wrobla kamieniem; pocisnąć dźirytem.

Poćiſkowy. das man werfen, ſchieſſen kan. de trait; ce qu'on peut lancer, ou darder.

cel poćiſkowy. Ziel nach welchem man wirft. but ou l'on lance un trait.

poćiſkowy żołnierz. Soldat der ein Wurf-Gewehr führet. dardeur, ſoldat qui lance des flêches, des dards.

pole cwiczenia poćiſkowego. Platz wo man ſich im Werfen übet. place où l'on s'éxercer à lancer, à darder.

poćiſkowa rana. Wunde von einem Wurf-Gewehr. bleſſure d'un trait.

Pocz, *vulg. adv.* po co. wornach, worzu. à quoi bon.

ni pocz, vulg. um nichts, ohne Urſache, ohne Nutzen. pour rien, ſans raiſon, ſans profit § ni pocz tam chodźiłeś.

Poczatek. 1) Anfang. 2) Anfänger, Verurſacher, Urheber. 1) le principe, le commencement. 2) auteur, cauſe. § 1) ztąd przyiaźń początek ſwoy bierze; początek życia ludzkiego płaczem śię zaczyna; od początku aż do końca. 3) on był początkiem zwady.

początki nauki, cwiczenia, umieiętności. Anfangs-Gründe einer Wiſſenſchaft. les prémiers traits, les principes, les rudimens d'une ſcience.

od początku świata. 1) von Anbeginn der Welt. 2) ſeit Menſchen Gedencken. 1) depuis la création du monde. 2) depuis que le monde eſt monde; de mémoire d'homme.

Początkowy. Anfangs-, urſprünglich. primitif, originel.

początkowe słowo. Gramm. ein primitivum in der Grammatic. *Gramm.* un primitif.

*Poććić } kogo czym, *F. poczczę.* einem
Poczćić } eine Ehre anthun. regaler qu. de; traiter qu. honnêtement. § poczćił mię winem.

poczći ćię to. das wird dir Ehre machen. cela vous fera honneur; cela vous aportera de l'honneur.

Poczćiwie, *adv.* ehrlich, redlich. honnêtement, en honnête homme.

Poczćiwiec, *g. poczćiwca.* ein ehrlicher Mann. homme de bien; honnête homme.

Poczćiwość. 1) Ehrlichkeit, Redlichkeit. 2) Höflichkeit, Ehre die man einem erweiſet. 1) honnêteté, probité. 2) honneur; honnêteté qu'on fait à qu. § 1) poczćiwość nigdy niepoſzlakowana. 2) wielką go przyiął poczćiwośćią.

idźie o poczćiwość. es gehet um die Ehre, um den guten Nahmen. il y va de l'honneur, de la réputation.

pod poczćiwośćią i gardłem. bey Verluſt der Ehre und des Lebens. ſous perte de l'honneur & de la vie.

Poczćiwy. 1) ehrlich, rechtſchaffen, redlich. *2) ehrbar, ehrwürdig. 1) honnête. *2) vénérable, honorable, reſpectable. § 1) poczćiwa rzecz, ſprawa; ludźie poczćiwi i dobrego żywota.

poczćiwe. der ehrliche Nahme. réputation, bonne renommée, honnêteté.

iakom poczćiwy. ſo wahr ich ein ehrlicher Mann bin. auſſi vrai que je ſuis honnête-homme; foi d'honnête homme.

nagrodźić komu poczćiwe. einem ſeinen ehrlichen Nahmen wieder geben. faire réparation d'honneur; rétablir l'honneur à qu.

Poczęćie. 1) Anfang. 2) Empfängniß. 3) das Anſchneiden eines Brodes; das Anzapfen eines Geträncks. 1) commencement. 2) l'action d'entamer, de mettre une breuvage en perce, § 1) od poczęćia tey monarchyi. 2) poczęćie w żywoćie. 3) poczęćie chleba, beczki.

mieyſce poczęćia, gdźie śię co poczyna, rodźi. Ort der Geburt, der Entſtehung. l'endroit de la naiſſance, de la formation de qu. ch.

Poczęćie Panny Maryi. die Empfängniß Mariä. la Conception, une fête.

Poczekać, *F. poczekam.* etwas warten; verharren. atendre un peu. § poczekay tu na mnie.

poczekay ieno. drohende: warte nur; ich werde dich ſchon finden. *en menaçant:* je la vous garde bonne; remarquez bien cette chaſſe.

Pocześnie, *adv.* mit allen Ehren, auf eine ehrliche Art. honorablement, avec honneur; honnetêment; avec toute honnêteté.

Poczeſny. Ehren-; ehrbar. honorifique, qui aporte de l'honneur; décent; d'honneur; honorable, honnête, qui fait honneur.

ſzata poczeſna. Ehren-Kleid. habit de fête, de cérémonie.

dźień poczeſny. ein Ehren-Tag. jour de cérémonie. § dźień to moy, twoy poćieſzny.

poczeſne. Ehren-Geſchenck. un honoraire; préſent qu'on fait à une perſonne de mérite. § poczeſne darować, posłać, dać Doktorowi, Prokuratorowi.

poczeſne Panu przeieżdżaiącemu. Geſchenck an Obſt und Wein, ſo man einem durchgehenden Herrn zum Geſchenck zuſchicket. rafraichiſſement; un préſent de fruits

fruits & de vin, qu'on fait tenir à un Seigneur qui paſſe par un endroit.

Poczet, *g. pocztu.* 1) Gefolge eines groſſen Herrn. 2) ein Schwader, Schwadron Polniſcher Reuterey. 1) ſuite, aſſiſtance, cortege, *m.* train d'un grand. 2) eſquadron de la cavalerie Polonoiſe. § 1) ſtanął u dworu w gromadnym sług i przyiaćioł poczćie. 2) ſtawianie pocztow na woynę.

Poczęty. 1) angefangen. 2) angeſchnitten. 3) angebohrt, angezapſt. 1) commencé. 2) entamé. 3) percé, mis en perce, *en parlant des boiſſons.* § 1) day Boże poczętey ſzczęśliwie zakończyć roboty. 2) nie poczynay drugiego chleba, bo ten iuż poczęty.

Poczta. 1) Ehren-Geſchenck. 2) Kriegsw. der Poſten eines Soldaten. 3) Art von Feuer-Rädern beym Feuerwercke. 4) die Poſt. 1) un honnoraire, un préſent. 2) *guerre:* le poſte d'un ſoldat. 3) ſorte de feu d'artifice. *4) la poſte. § *1) dać pocztę (poczeſne) komu. 2) utraćić, utrzymać ſwoię pocztę. 3) ognista po ſznurze puſzczona poczta. *4) posłać na pocztę (poſztę) liſty.

Pocztowy. zur Schwadron gehörig. d'eſcadron; qui apartient à un eſcadron.

pocztowy, ſubſ. Knecht eines Polniſchen Soldaten zu Pferd. valet d'un ſoldat Polonois à cheval.

**pocztowy*, *poſztowy.* Poſt-, zur Poſt gehörig. de poſte, qui regarde la poſte.

Poczućie. Empfindung, Empfindungs-Kraft. ſentiment, faculté de ſentir; ſenſibilité. § ſubtelne dymy dźielność do poczućia zapachu wzbudzaią.

Poczuty, poczuwany. empfunden. qui eſt ſenti.

Poczuwam co, *v. m. F. poczuię.* 1) ſpühren, fühlen, empfinden. 2) *fig.* mercken, voraus ſehen. 3) mercken, riechen, gewahr werden. 1) ſentir, connoitre par le moien des ſens. 2) preſſentir, prévoir. 3) flairer, haleiner qu. ch. avoir le vent de qu. ch. § 1) poczuł to powonieniem, ſmakiem. *2) poczuwa, (przeczuwa, zrozumiewa) zamysły iego. 3) poczuł żem śilny; poczuł frantoſtwo twoie.

poczuwać; poczuwać śię. an ihm ſelbſt fühlen, empfinden. ſe ſentir, ſe connoître; ſe ſentir obligé à qu. ch. § wcześnie śię poczuł; poczuwać śię w powinności ſwoiey; posłał do dłużnika, aby śię w powinności ſwoiey poczuwał.

poczuwa śię bydź winnym. er ſiehet, daß er Schuld iſt. il ſe ſent coupable; il ſent bien qu'il eſt coupable.

każdy ieſzcze woynę poczuwa. ein jeder fühlet noch den Krieg. tout le monde ſe ſent encore de la guerre.

ieſzcze chorobę poczuwa. er fühlet noch die Kranckheit. il ſe ſent encore de la maladie.

poczuć śię daie. empfunden werden. ſe faire ſentir, ſe faire connoître.

Poczuwanie. Empfindung. ſenſibilité, ſentiment, faculté de ſentir.

*Poczwara. 1) Ungeheuer, Mißgeburt. 2) Geſpenſt. 1) un monſtre. 2) un ſpectre, un fantome; eſprit folet.

Poczwaruię śię, } *v. m. F. poczwarzę.*
Poczwarzam śię, } 1) viel Weſens machen, ſich nöthigen laſſen. 2) tändeln. 1) refuſer avec diſſimulation, ſe faire prier; faire beaucoup de façons. 2) badiner, folâtrer.

Poczwarte, *adv.* zum vierten. en quatriéme lieu.

Poczworny. 1) vierfach; aus vier beſtehend. 2) vierſpännig. 1) composé de quatre. 2) atelé de quatre animaux; tiré par quatre bêtes. § 1) poczworna liczba; poczworny groſz. 2) poczworny woz.

poczworny cug koni; poczworne konie. ein Zug von vier Pferden. un atelage; quatre chevaux atelez.

Poczynam, *v. m. F. poczne.* 1) anfangen. 2) anzapfen ein Faß. 3) anſchneiden ein Brod. 4) empfangen, ſchwanger werden. 1) commencer, faire le commencement; ſe prendre à; ſe mettre à. 2) percer, mettre en perce une boiſſon; entamer, couper un morceau d'une choſe entiére. 4) concevoir, étre enceinte. § 1) począł tę robotę; poczniy tak ten liſt; począł śię śmiać; poczynam śię bać. 2) począć wino, beczkę. 3) nie poczniy ieſzcze chleba, ſera, poſtawu. 4) białagłowa poczęła.

począł mowić. er fieng an zu reden. il a pris la parole.

niewiem co z tym począć. ich weiß nicht was ich damit anfangen ſoll. je ne ſai comment m'y prendre.

nie wiem co z nim począć. ich weiß nicht was ich mit ihm anfangen ſoll. je ne ſai que faire de lui, à quoi l'apliquer.

poczynać śię. entſtehen, den Anfang nehmen, ſich anfangen. naître, commencer; prendre naiſſance; avoir ſon commencement. § woyna, zwada śię poczęła.

poczynać; poczynać ſobie. ſich auffühten, verfahren. ſe prendre bien, mal de; ſe conduire, agir, ſe comporter. § tak ſobie

bie poczyna iako słońce, ktore iednym umyka światła, aby drugim udźielić; z nią tak poczynał iak mniemał, że mu wolno było; poczyna sobie mężnie, skromnie.

Poczynanie. } Anfang, Entstehung.
Poczynanie śię. } commencement, naissance. § o poczynaniu śię i ginieniu rzeczy księgę napisał.

Poczytuię, } v. m. F. poczytam. 1) ein
Poczytywam, } Weilchen lesen. 2) vor etwas halten. 3) zehlen, setzen in eine Zahl. 1) lire un peu. 2) tenir, réputer, croire. 3) mettre qu. au nombre de. § 1) poczytam sobie w tey książce. 2) poczytać co za cud, kogo za Swiętego. 3) poczytał go miedzy przyiaćioły.

poczytać co komu na liczbie. einem etwas anrechnen. mettre sur le comte de qu; mettre en ligne de compte.

Poczytanie. das Halten vor etwas, die Achtung. l'action de réputer, de tenir.

Poczytany. gehalten, geachtet. tenu, réputé.

w rachunek poczytany. in die Rechnung gesetzt; angerechnet. mis en ligne de comte.

Pod, *pr.* diese *Præposition* regieret folgende *Casus.* *cette préposition prend les cas suivans.*

I. den *Accusativum.* | | *l'Acusatif.*

1) unter, während, zur Zeit. sous, durant, pendant. § pod sam czas kazania; pod seym, pod woynę.

pod panowanie krola tego unter der Regierung dieses Königes. sous le regne de ce Roi.

pod wieczor. gegen Abend. vers le soir.

pod sznur. nach der Schnur. tirée au cordeau.

II. wie im Teutschen, auf die Frage wohin? den *Accusativum*; auf die Frage wo? den *Instrumentalem.*	*l'Acusatif dans la signification de mouvement & l'Instrumental quand il y a du repos.*

2) unter. sous, dessous, au dessous de.

pod stoł rzućić. unter den Tisch werfen. jetter sous la table.

pod stołem leży. er lieget unter dem Tisch. il couche sous la table. § pod dachem stoiałem a on pod szopę przed deszczem skoczył.

pod pachy. unter die Arme. par dessus les bras.

pod pismo podpis położyć. unter einer Schrifft die Unterschrifft setzen. mettre son nom au dessous d'un écrit. § pod pismem iest twoy podpis.

iadę pod Warszawę. ich reise unter Warschau. je pars au dessous de Varsovie. § ta wieś pod Warszawą leży.

ani nad źiemią ani pod źiemią. weder auf Erden noch unter der Erden. ni dessus ni dessous la terre.

pod polewkę, pod rosoł mięso, ryba. Fleisch, Fische in der Brühe. sausse sous quelque viande, sous un poisson. § pod rosoł włożył mięso.

3) unter, unter eines Aufsicht, Herrschafft. sous qu; sous la conduite, sous la domination de qu. § pod iedno prawo, pod iednego Pana, wodza śię udaymy; śiedzę, mieszkam z tobą pod iednym prawem, pod iednym Panem; iest, służy pod tym wodzem; uczy śię pod rzemieślnikiem dobrym.

4) unter einem Verschluß. à la clé. § pod kluczem, pod zamkiem, pod kłotką to iest; dać, schować co pod klucz, pod kłotkę.

III. den *Instrumentalem.* | | *l'Instrumental.*

5) unter, bey, von Strafen. sous, sur, *en parlant des peines.*

pod gardłem. bey Lebens-Strafe. sous peine de mort.

pod ostremi karami. bey scharfen Strafen. sous peines rigoureuses. § pod szubienicą, pod niełaską moią tego zaniechay; pod utratą szlachectwa i dobr; pod grzechem, pod klątwą co zakazać; pod winą, pod chłostą pod kiiem zakazano.

pod rękoimią. mit Bürgschaft, mit Caution. en donnant caution.

pod tą kondycyą. unter dieser Bedingniß. à cette condition.

pod przyśięgą. bey einem Eid. avec serment, par serment.

* * *

po, pr. ins. bey den *Verbis* bedeutet diese *Præposition: cette préposition jointe à un verbe signifie:*

1) unter. sous, dessous.

podchodzę pod co. unter etwas gehen. aller dessous.

podpisać. unterschreiben. soussigner.

2) ein wenig. un peu.

podpić śię. sich ein wenig berauschen. être un peu enivré.

podweselić śię. sich ein wenig lustig machen. se rejouïr un peu.

Podagra. das Podagra, die Gicht in den Füssen. la goute aux piez.

Podagrycznik ziele. (*ægopodium*) Geiß-Fuß, Baum-Tropf. espèce de plante.

Podagryczny. } Podagrisch, ein Cyprianer,
Podagrysk } Podagricus. gouteux; qui est travaillé de la goute aux piez; un podagre.

Podaię. ⌉ v. m. F. podam. 1) reichen,
Podawam, ⌋ geben, überreichen. 2) übergeben, überliefern als dem Hencker. 3) darbieten, hinreichen. 4) einem überlassen, anheim stellen. 5) andeuten, lehren, zeugen, weisen. 6) einem eine Person zum Amte vorstellen. 7) biethen auf etwas, ein Geboth thun. 1) présenter bailler, tendre, donner. 2) livrer, remettre en pouvoir de qu; abandonner qu. entre les mains de qu. 3) préter, opoſer, préſenter, tendre les bras, la tête, le dos. 4) ſe raporter à qu; laiſſer qu. ch. au jugement de qu. 5) montrer, enſeigner, dicter. 6) préſenter qu. à qu. pour avoir une charge. 7) ofrir ce qu'on veut donner pour quelque choſe. § 1) poday mi tę księgę; podać komu talerz, kieliſzek. 2) podano go w niewolą, katu na ſtracenie. 3) podaie ſzyię; podał życie za Oyczyznę. 4) podaię to na roztrząśnienie, na uwagę każdemu. 5) doświadczenie i ſam rozum nam to podaie. 6) podać kogo komu na urząd. 7) podałem mu na tę książkę talar; podawać targuiąc się.

podać kogo beſtyom na pożarcie. einen den wilden Thieren zum Zerreissen vorwerfen. expoſer qu. à des bêtes farouches.

podać miedzy ludzie; podać do wiadomości. unter die Leute bringen, ausblasen, kund machen. faire ſavoir, corner qu. ch. par tout; divulguer.

podać komu rękę. einem die Hand reichen, bieten. tendre, prêter la main à qu.

podać kogo w języki ludzkie. einen ins Gerede bringen. faire parler de qu.

podaię więcey na co. auf etwas mehr bieten. ſurencherir.

podaię więcey na to niżli on. ich überbiete ihn. j'encheris cela ſur lui.

mało podawać. gar zu wenig bieten. mesofrir.

przedawać więcey podaiącemu. dem Meistbietenden verkaufen. vendre au plus ofrant.

podać kogo na pośmiech. einen zum Gelächter machen. rendre qu. ridicule.

tył podać. die Flucht ergreifen. tourner le dos aux ennemis.

podaiąca linia. Befest. Communications-Linie. *Fortif.* ligne de communication.

podać się. 1) sich ergeben, sich unterwerfen. 2) nachhängen, sich ergeben einer Leidenschaft. 3) sich aussetzen, sich begeben, sich darbieten. 4) klar, deutlich werden, erhellen. 1) ſe rendre, ſe livrer. 2) s'abandonner aux pleurs, aux larmes; s'adonner à une paſſion. 3) s'expoſer à une choſe fâcheuſe; ſe livrer, ſe prêter à. 4) reſulter de; paroître; étre évident. § *1) forteca się podała (poddała). *2) podać (poddać się) ſmętkowi. 3) podać się na pośmiewiſko, w języki ludzkie, podaię się pod miecz, w niewolą, na niebezpieczeńſtwo. 4) oczywiście się ztąd podaie, że.

z tego wſzyſtkiego się podaie. aus diesem allen erhellet. il reſulte de tout cela.

Podaminek, *vid. aminek Polſki.*

Podanie. 1) Ueberreichung. 2) Gerichtsw. Ueberlieferung, Einhändigung in die Hände des neuen Besitzers. 3) Vorschlag, Antrag. 1) action de donner, de préſenter. 2) *Palais:* la remiſe d'une choſe dans les mains d'un autre poſſeſſeur. 2) ofre, propoſition, parti. § 1) dziękuię za podanie kieliſzka. *2) podanie (powzdanie) kupna, maiętności. 3) zezwolił na to podanie; podanie to mu uczynił.

podanie czego w zwyczay. Einführung einer Gewohnheit. établiſſement, introduction d'une coûtume.

podanie kościelne. die Tradition, die fortgepflanzte Lehre der Kirche. la tradition de l'Egliſe.

Podany. überreicht, übergeben. donné, préſenté, livré.

Podarek, *g. podarka*; podarunek. Geschenck, Gabe, Verehrung. don, préſent. § podarki brać podłego ieſt ſerca; nie złoto, ale afekt podarunek ceni; podarki oczy zaślepiaią, iezyk wiążą; podarek zrękowinny, oblubieńczy, zaletny, miłosny; podarkami na kogo iść, kogo pſuć, podarki komu dać; podarek z ludzkości; podarek za oglądanie czego; przyymuie podarki na przedarowanie dane; podarunek albo podarek daie się komu dla z iednania łaſki, a dar z ſzczodrobliwości.

podarunek komu uczynić. einem ein Geschenck machen. faire à qu. un préſent.

podarunek dobrowolny. freywilliges Geschenck. don gratuit.

podarunek od Pana, od Krola. ein Herrschafftliches, Königliches Geschenck. liberalité, largeſſe d'un grand, d'un Roi.

podarek błahy podły. ein kleines schlechtes Geschenck. un petit don, un chetif préſent.

podarek lekarzowi, Patronowi. Ehren-Geschenck so einem Artzt oder einem Anwald gegeben wird. l'honnoraire, *m.* le ſalaire qu'on donne à un Médecin ou à un Procureur.

podarek zwycięzcy. Sieges-Belohnung. le prix

prix de la victoire, la recompense qu'on donne au vainqueur.

Podarkowy. die Geschencke betreffend. qui regarde les dons.

Podarowanie. Verehrung, Geschenck. l'action de faire un présent; donation.

Podarunek, *g. podarunku.* } *vid.* Podarek.
** Podarze. }

Podatek, *g. podatku.* Abgabe, Steuer, Herrn-Gefälle. taxe, impôt, taille, subside, *m.*

Podatkowy. was die Abgaben betrifft. qui concerne les tailles ou les impôts.

Podatkuię. Gaben, Abgaben geben. paier la taille, l'impôt.

Podawam, *vid.* Podaię.

Podawanie. 1) Ueberreichung; Gebung. 2) Ton, Anstimmung eines Liedes. 3) Vergebung einer Pfründe. 4) das Bieten; ein Gebot im Dingen. 1) l'action de donner, de présenter. 2) intonnation, entonnement d'une chanson. 3) collation d'un benéfice. 4) enchère; ofre; prix qu'on ofre. § 1) podawanie talerza. 2) podawanie pieśni. 3) podawanie Plebanii, Plebana, Ołtarza, beneficyum iakiego; podawania Plebana prawo albo kolatura; te beneficya królewskiemu należą podawaniu, podawania są Biskupiego. 4) podawanie w targu.

więcey podawanie. höheres Gebot. surdite, surenchère.

Podawca. 1) Ueberreicher. 2) Collator, Vergeber einer Pfründe. 3) Angeber. 1) celui qui tend, qui présente qu. ch. à qu. 2) Collateur qui confére un bénéfice vaquant. *3) délateur.

Podawczy. die Vergebung einer Pfründe eines Land-Gutes betreffend. de Collation, qui concerne la Collation d'un bénéfice ou la mise en possession. § Podawcze listy na beneficyum, na intromisyą.

Podbiał, grzybienie mnieysze. (*tussilago*) Huflatig. tacconet, pas d'âne, pié de cheval. § podbiał pierwszy, drugi albo szeroki, to iest lepieżnik; iest i trzeci podbiał to iest kniat.

Podbicie pod moc. Ueberwältigung, Bezwingung. ocupation, action de s'emparer.

podbicie miasta, kraiu. Eroberung, Unterwerfung. reduction, prise d'une ville, d'un païs.

podbicie oczu. blaues Mahl vom Schlage an den Augen. marques livides autour des yeux à cause de quelque coup.

Podbiegam pod co, *v. m. F. podbiegnę.* unterlauffen, unter etwas lauffen. courir dessous.

Podbieram, *v. m. F. podbiorę.* 1) unten her wegnehmen. 2) wegspülen, abspülen, abschwemmen vom Ufer. 3) die Bienen-Stöcke beschneiden; den Honig ausnehmen. 1) ôter, prendre, emporter par dessous. 2) manger, emporter, creuser le rivage, le bord. 3) châtrer les ruches, les abeilles, en ôter une partie de gaufres de miel. § 1) głęboko lemieszem podbierać. 2) Wisła coraz daley podbiera (podlizuie, podrywa) rzeka podebrała brzeg, gorę. 3) podbierz miod, pszczoły.

Podbieranie rzeki. Abspülung, Wegschwemmung des Ufers. l'action d'emporter en battant contre le rivage ou le bord.

podbieranie miodu. das Ausnehmen des Honigs. la recolte du miel; l'action de tirer les miel des ruches.

Podbieżenie. das Unterlauffen. l'action de courir dessous.

Podbiiam, *F. podbiię.* 1) unter etwas annageln, anschlagen. 2) unterziehen ein Bauholtz das Gebäude zu befestigen. 3) füttern ein Kleid. 4) besohlen. 5) beschlagen Pohlnische Stiefel. 6) das Gesicht blau schlagen; blaue Fenster machen. 1) clouër, atacher par dessous. 2) passer par dessous un bois de charpente pour afermissement du bâtiment. 3) doubler, garnir d'une étofe, d'une fourrure un habit. 4) carreler, ressèmeler, remonter des souliers, des botes. 5) ferrer; mettre les fers à des botes Polonoises. 6) plomber, pocher les yeux, le visage à qu. § 1) podbiy podporki aby się deska nie chwierutała. 2) podbić budynek balkami. 3) podbić szatę wilkami. 4) podbić trzewiki, boty; podeszwę przybić. *5) podbić (podkować) boty. 6) podbić komu oczy, gębę.

podbić trzewiki cwiekami. die Schuhe bezwecken, benageln. mettre des clous à des souliers.

podbić; podbić kogo pod moc. einen bezwingen, unter seine Gewalt bringen. subjuguer, assujettir, mettre sur le joug, reduire qu. sous sa puissance; se rendre maître de.

podbiiać komu bębenka, vid. Bębenek.

Podbity. 1) angenagelt, angeschlagen unter etwas. 2) gefüttert. 3) besohlt. 4) bezwungen. 1) ataché, cloué par dessous. 2) doublé de quelque étofe. 3) remonté, ressemélé. 4) domté, reduit sous la puissance de qu. subjugué, soumis, vaincu. § 1) podbite laty pod oknami. 2) szuba sobolami podbita. 3) trzewiki mocnemi podeszwami podbite. 4) podbite narody.

podbite

podbite oczy; *podbite okienka*. blaue Fenster, blaue Augen. des yeux pochez.
Podbrodek, *g. podbrodka*. das Kinn. le menton.
podbrodek końſki. Pferde-Kinn. ſou-barbe de cheval.
Podbrzeże, *vid.* Pobrzeże.
Podbudować co, *F. podbuduię*. unterbauen. bâtir au deſſous d'un bâtiment.
Podbudowanie, Podbudynek. Unterbauung, Unterzug. ouvrage qu'on fait pour ſoutenir le batiment qui eſt deſſus.
Podburzam kogo, *v. m. F. podburzę*. aufhetzen. inciter, exciter, ſuſciter qu.
Podchlebuie, Podchlebſtwo, *vid.* Pochlebuię, Pochlebſtwo.
Podchmielam, *v. m. F. podchmielę*. 1) etwas hopfen, mit Hopfen anmachen. *2) einen berauſchen. 1) houblonner un peu. 2) enivrer qu.
podchmielić ſobie. ſich berauſchen. s'enivrer un peu.
Podchodzę, *v. m. F. podeydę*. 1) untertreten, unter etwas gehen. 2) unterlauffen als eine Wunde. 3) hintergehen, berücken, betrügen. 1) aller, ſe retirer, entrer deſſous. 2) s'enfler d'une meurtriſſure; devenir livide & ſanguinolent de quelque coup. 3) décevoir, prendre, fruſtrer, défrauder, fourber, tromper qu; impoſer, la donner bonne à qu. § 1) podeyść pod dach. 2) podchodźi ſkora krwią od uderzenia. 3) w moich mię podſzedł nadźieiach; moię podchodźiſz zamysły; podeyść kogo ſztuką ſkrytą.
podchodźić ſobie. ſich etwas müde lauffen. étre un peu las du chemin; ſe laſſer un peu à marcher.
podeyść pod armaty fortecy. unter die Stücke einer Feſtung kommen. ſe retirer ſous les canons d'une forteresſe.
Podchorąży. Unter-Fähnrich. Aide-enſeigne.
Podchwytacz. Ausſpäher, After-Reder. raporteur, obſervateur qui épie les actions de qu. pour les raporter.
Podchwycenie. Betretung, Ertappung. ſurpriſe; fait par lequel on ſurprend qu. ſur.
podchwycenie liſtow. das Auffangen der Briefe. interception des lettres.
Podchwycony. 1) ertappt, betreten. 2) aufgefangen, von Briefen. 1) ſurpris, pris, atrapé ſur. 2) intercepté.
Podchwytywam, } *v. m. F. podchwycę*. 1) eiPodchwytuię, } nen auf etwas betreten, ertappen; fangen. 2) auffangen Briefe. 1) atraper, ſurprendre, prendre qu. ſur. 2) intercepter, ſurprendre une lettre. § 1) nie pochwyćiſz franta tego; śmierć nigdy nie podchwyći cnotliwego; podchwyćiłem go w tym. 2) słowa, liſty podchwytuią.
podchwyćić kogo w słowie, w mowie. einen in der Rede fangen. prendre qu. au mot; prendre une perſonne par ſes paroles mêmes; prendre qu. par le bec.
Podchwytywanie. 1) List einen in etwas zu fangen. 2) das Auffangen der Briefe. 1) fineſſe pour atraper, pour ſurprendre qu. ſur. 2) l'action d'intercepter une lettre.
Podchwytliwie, *adv.* auf eine liſtige Art im Fragen. captieuſement, d'une maniére captieuſe.
Podchwytliwy. argliſtig im Fragen, einen zu fangen. captieux, plein de déceptions; qui ſurprend finement.
Podćiąg. 1) ſtarcker Balcken, darauf das Gebälcke ruhet. 2) Meßk. die Subtenſa oder die Sehne, iſt die gerade Linie von dem Ende eines Bogens zum andren. 1) grande poutre qui ſoutient les ſolives & les ſoliveaux. 2) *Géom.* corde d'un arc, ligne tirée d'un bout à l'autre.
Podćięćie, *vid.* Podćinanie.
*Podćięgacz, *g. a. popręg*. Pferde-Gurt, Sattel-Gurt. ſangle pour ſangler un cheval.
Podćiągam co, *v. F. podćiągnę* unter etwas ziehen. tirer, étendre deſſous.
Podćiekam, *v. m. F. podćiekę*. unter etwas flieſſen. couler par deſſous, paſſer audeſſous.
Podćienbitki, *plur. vid.* Podśiębitki.
Podćięś, *f. vid.* Podwalina.
Podćięty. unten behauen, etwas angehauen. coupé en bas; haché ou coupé un peu. § podćięte drzewo.
Podćinam, *v. m. F. podetnę*. 1) unten behauen; etwas anhauen. 2) eine Ader öffnen; durch einen Schnitt die Nerven zerſchneiden, um einen zu lähmen. 1) inciſer; couper par deſſous; couper un arbre au pié; entamer un arbre. 2) ouvrir une veine, couper les nerves à quelqu'un pour l'eſtropier. § 1) podćiąć drzewo, korzenie, chwaſt. 2) podćinać żyły; podćięto mu żyły ſuche.
Podćinanie, podćięćie. 1) die Be-oder Anhauung. 2) die Oeffnung der Ader; die Durchſchneidung der Flächſen. 1) l'action de couper un arbre au pié, ou de l'entamer. 2) l'ouverture d'un veine; coupure, inciſion des nerfs.

Podczas,

Podczas, *adv.* czasem, tedy owedy. denn und wenn. quelquefois.

pod czas. zur Zeit. pendant, durant.

Podczaſtwo. Mundſchencken = Würde. la dignité d'Echanſon; échanſonnerie.

Podczaſzy. Mundſchenck. Echanſon. § Podczaſzy Krolewſki.

Podczaſzy Koronny. Kron = Mundſchenck. Grand Echanſon de la Couronne. § Podczaſzy Koronny Nadworny.

Podczaſzy Litewſki. Lithauiſcher Mundſchenck. Grand Echanſon de Lituanie.

Podczos. Kohl oder Kraut = Sproſſe. tendron, cimette, cime de chou, rejetton au pié du chou.

Podczoſowy. die Sproſſen von Kohl und Kraut betreffend. de cime; qui regarde les rejettons du chou.

Poddachowy, poddaſzny, pod dachem, nakryty. mit einem Dache bedeckt. qui eſt ſous un toit.

Poddaię, } *v. m. F. poddam.* ergeben,
Poddawam, } übergeben in eines Gewalt. rendre, livrer, mettre au pouvoir de. § poddał fortecę nieprzyiacielowi.

poddać się. 1) ſich ergeben ſich unterwerfen. 2) fig. ſich ergeben, nachhängen einer Leidenſchafft. 1) ſe rendre, ſe donner, ſe livrer, ſe ſoumettre. 2) s'abandonner, s'adonner, ſe donner aveuglement à une paſſion. § 1) poddać ſię nieprzyiacielowi; poddać ſię pod władzą i moc czyią. 2) poddał ſię ſmętkowi, ſweywoli (na ſwawolę); na nierząd ſię poddała.

Poddanie. Uebergabe als einer Stadt. rédition d'une ville; action de rendre une place à l'ennemi.

poddanie się komu. die Ergebung, Unterwerfung. compoſition qu'on fait avec l'ennemi; action de ſe rendre.

Poddaniec, *g. poddańca*; ktory ſię poddał. der ſich dem Feinde ergeben hat. qui s'eſt rendu à ſon ennemi.

Poddanka. eine leibeigne Unterthanin. femme main-mortable; une eſclave; païſanne mortaillable. § poddanka wieczyſta.

Poddaństwo. 1) Unterthänigkeit. 2) die geſammten Unterthanen eines Regenten, eines Reichs. 3) die Leibeigenſchafft, Sclaverey, die leibeignen Knechte einer Herrſchafft. 1) ſujétion, ſervitude. 2) le vaſelage, tous les ſujets d'un Prince régnant. 3) mortaille; ſervitude. 4) tous les ſujets d'un Seigneur. § 1) należyte krolowi oddał poddaństwo: w ktorego rządy zupełnym ſię na zawſze zapiſał poddaństwem. 2) wierne twoie ſtawa poddaństwo. 3) ciężkie to na ubogich ludźi poddaństwo. 4) Pan w poddaństwo bogaty.

Poddany. 1) unterworfen, unterwürfig. 2) unterthan einem regierenden Herrn. 3) leibeigner Unterthan, Leibeigner. 1) ſoumis à qu; dépendant de qu. 2) ſerf, eſclave, ſoû-manant; païſan mortaillable, homme main-mortable, homme de corps. § 1) Prowincye Polſkiemu kroleſtwu poddane. 2) krol ten był łaſkaw na ſwoich poddanych. 3) drze poddanych ſwoich; moiego zabił poddanego.

Poddaſze. der Söller; der Boden, der Gaden unter dem Dach. galetas, le dernier étage qui eſt ſous le toit. § chować gołębie na poddaſzu; komora na poddaſzu.

Poddaſzny, *vid.* Poddachowy.

Poddęty. 1) aufgeblaſen, angeblaſen. 2) aufgeblaſen, ſtoltz. 1) ſouflé, rempli de vent, enflé. 2) enflé, orgueilleux.

Poddymacz. 1) Anblaſer. 2) fig. Anhetzer, Stiffter eines Unheils. 1) ſoufleur. 2) *fig.* auteur de quelque mal, atiſe-querelle. § 1) poddymacz ognia. ** 2) poddymacz rozruchow, hałaſow.

Poddymam, *F. poddmę.* *1) etwas aufblaſen, anblaſen. 2) ſtoltz machen. 1) ſoufler un peu; enfler ou remplir un peu de vent. 2) enfler, groſſir, enorgueillir. § 1) poddmiy ogień; poddąć węgle.

poddmiy. blas die Backen auf. faites un pet en gueule.

**poddymać, podufzczać.* aufhetzen. ſuggerer, inciter, atiſer.

Poddymanie. 1) das Aufblaſen. 2) das Anhetzen. 1) l'action d'enfler, de ſoufler. 2) incitation, inſtigation.

Poddźwignąć co, *F. poddźwignę.* 1) eine Laſt aufgeben. 2) fig. aufhelfen, aufrichten. 1) ſoulever un fardeau. 2) ſubvenir, aider à; retablir, ſoulager. § 1) poddźwigniy ten kamień drągiem. 2) poddźwignął upadłe rzeczy, ubogiego rzemieślnika.

Poddźwignienie. 1) Aufhebung einer Laſt. 2) Hülfe, Rettung. 1) l'action de ſoulever une choſe lourde. 2) ſecours, aide, aſſiſtance. § 1) poddźwignienie ciężaru. 2) znikąd żadnego nie czuł poddźwignienia; z poddźwignieniem ubogich ludźi.

Poddźwigniony. 1) von der Stelle gehoben. 2) gerettet, dem man aufgeholfen hat. 1) ſoulevé, levé comme un fardeau. 2) ſecourru, aſſiſté.

Podemknąć, *vid.* Podmykam.

Podeptać,

Podeptać, *F. podepcę.* eig. u. fig. mit Füssen treten *prop & fig.* fouler aux piez; mettre sous les piez. § podeptać z nieobaczka, wzgardy, ze szkodą.

Podeptanie czego. eig. u. fig. Zertretung, Niedertretung. *prop. & fig.* foulement aux piez.

Podeptany. eig. u. fig. niedergetreten, zertreten. *prop. & fig.* foulé aux piez. § podeptane zboże, prawa.

Poderwany. unten weggerissen, weggespült als ein Ufer. arraché, mangé, emporté par dessous comme un rivage. § brzegowi nie wierz poderwanemu, *prov.*

Podeście, *vid.* Podeyście.

Podesłaniec, *g. podesłańca.* ein heimlich Abgeschickter. un émissaire.

Podesłany. heimlich abgeschickt. envoié pour épier.

list podesłany. untergeschobner Brief. lettre supposée ou substituée.

Podeszłość wieku. der Anfang des Alters. l'âge un peu avancé; le commencement de la vieillesse.

Podeszły. 1) mit Blut untergelauffen. 2) ältlich; etwas betagt. 1) meurtri, livide, sanguinolent d'une coup. 2) un peu avancé en âge, qui est sur l'âge; un peu vieux, qui est sur le retour de son âge. § 1) rana otokiem podeszła. 2) podeszły w leciech; wiek podeszły; dla podeszłych lat na woynę iść nie może.

oczy łzami podeszłe. benetztes Auge. un oeil larmoiant, arrosé de larmes.

Podeszwa. 1) die Fuß-Sohle. 2) Sohle an Schuhen, Strümpfen. 3) Unterrinde am Kuchen. 1) la plante du pié. 2) semèle de soulié, de bas. 3) abaisse d'une piéce de four.

dołek w podeszwie. die Grube in der Fuß-Sohle. creux, fossete à la plante du pié.

nowa podeszwa. neue Sohle. semèle neuve.

trzewiki, boty z nowemi podeszwami. neu besohlte Schuhe oder Stiefeln. souliez remontez; botes remontées.

podeszwy dać pod boty. Stiefeln besohlen. remonter une paire de botes. § podeszwy dać pod trzewiki, patynki.

podeszwa wystawy. Bauk. Entwurf, Grund-Riß. *Archit.* iconographie, plan.

zbiera piasek na podeszwę. er nimmt das Hasen-Panier. il jouë des talons; il prend la fuite.

para podeszew. ein Paar Sohlen. une paire de semèle.

podeszwa w budowaniu, vid. Podwalina.

podeszwa sznurowana, vid. *obuwie z podeszwą.*

Podeszwowy. 1) Fuß-Sohlen-. 2) Sohlen-. 1) de plante du pié. 2) de semèle.

Podeymowanie się, podięcie się czego. ein Unternehmen. entreprise, l'action d'entreprendre.

Podeymuię, *v. m. F. podeymę.* 1) halten, stützen, unterfassen mit den Händen. 2) auf sich nehmen. 3) leiden ertragen. 4) unterhalten, ernähren. 1) soutenir, apuier, prendre par dessous une chose pour la tenir. 2) entreprendre. 3) souffrir. 4) entretenir, nourrir, fournir la subsistence à. § 1) podeymiy ten ciężar drągiem, rękoma. 2) podiąć pracą, staranie, kłopot. 3) podiął karanie, szkodę. 4) swoim kosztem chorągwie wystawił i podeymuie.

podeymować boki. die Hände in die Seiten setzen. faire le pot à deux anses; avoir les mains sur les hanches. § podiąwszy boki sobie chodzi.

podiąć się czego. unternehmen. entreprendre. § wielkiey się podiął pracy.

Podeyrzeć, *F. podeyrzę.* argwohnen. soupçonner. § podeyrzał żonę z nim; podeyrzeć kogo o czym.

Podeyrzany. verdächtig. soupçonné. § podeyrzany mi iest.

rok podeyrzany. Stuffen-Jahr. un an climatérique.

Podeyrzenie. Argwohn, Verdacht. soupçon, ombrage, *m.* § bez podeyrzenia chluby powiem; wziąć, mieć podeyrzenie o kim albo o czym; podeyrzeniem narabiać.

Podeyrzliwie, *adv.* argwöhnischer Weise. d'une maniére soupçonneuse.

Podeyrzliwy. argwöhnisch. soupçonneux, défiant.

Podeyrzon ziele, *vid.* Podeyzrzon.

Podeyście. 1) Untertretung unter etwas. 2) Betrug. 1) l'action de se retirer dessous. 2) tromperie, fourberie.

Podeyzrzon ziele, podeyrzon. (*lunaria* Podeyzrzał *minor*) klein Mond-Kraut, klein Pfennig-Kraut, Leber-Raute. lunaire, taure.

podeyzrzon żołty, vid. Psi — *psia cebula.*

Podgardle. der Kehl-Riemen am Pferde-Zaum. la sou-gorge, morceau de cuire ataché à la tétiére qui passe sous la gorge du cheval.

Podgardlek, *g. podgardłka.* 1) Vorder-Hals, Vorder-Gurgel. 2) abhangende Wamme am Hals eines Ochsen. 1) la partie anterieure du cou. 2) fanon, peau vuide qui pend au cou des beeufs. § 1) podgardłek iest przednia

część szyie. 2) podgardłek wołowy albo skora obwieśista.

podgardłek u kura. Hahnen-Bart, die untersten Lappen am Hahnen-Kamm. la barbe ou la chair qui pend audessous du bec d'un coq.

Podginam, *v. m. F. podegnę.* unten umbiegen. plier par dessous.

**podgiąć się, vid.* Podkasuię się.

Podgłowny. nach der Haupt-Sache der beste, der erste. le prémier après le principal; le plus considérable après le prémier.

podgłowne wino. der beste nach dem Haupt-Wein. du vin qui suit après la meilleure ou prémiére sorte. § wino iest głowne, podgłowne, stołowe i śrzednie.

Podgolić, *F. podgolę.* unten balbieren. raser le dessous de la barbe. § podgol mu brodę.

Podgorczyk. Jnwohner aus dem Unter-Gebürge. montagnard qui habite sur la pente d'une montagne.

Podgorny. am Gebürge wohnhaft. qui habite au pié d'une montagne.

Podgorzał ziele, *vid.* Ostropest.

Podgorzanin. Jnwohner aus Süd-Reussen. habitant de la petite Russie Australe.

Podgorze. 1) Landschafft am Gebürge; das Unter-Gebürge. 2) Süd-Reussen am Carpatischen Gebürge. 1) païs situé au pié ou sur la pente d'un mont. 2) petite Russie Australe près des Carpates.

Podgorski. an den Gebürgen oder in Süd-Reussen gelegen. situé près une montagne, ou dans la petite Russie des Carpates. § Podgorskie Starostwa.

Podgryzam co, *v. m. podgryzę.* unten benagen. ronger par dessous.

Podhetmani. Unter-Heerführer, General-Lieutenant. Lieutenant-Général, qui a le commendement après le Général.

Podiadam sobie, *F. podiem sobie.* sich satt essen; zur Gnüge essen. manger son sou; manger autant qu'il faut pour se rassasier.

Podiarzmi. } Joch-, das ins Joch ge-
Podiarzmowy. } spannt wird. de joug; qui est sous le joug, qu'on atache au joug.

Podiadek, *g. podiadka*; robak. Wurtzel-Nager, ein Wurm mit acht Füssen. un spondile, un insecte à huit piez qui ronge les racines.

Podiazd. Streif-Parthey. parti, détachement envoié à la petite guerre. § podiazdy napadły na niego.

na podiazdy iść, iechać. auf Parthey ausgeben. faire une course; batre l'estrade.

Podięcie, Podeymowanie. Unternehmen, Unternehmung. entreprise.

Podięty. 1) unten gefaßt. 2) unternommen. 1) pris, soutenu par dessous. 2) entrepris. § 1) podięty drągiem ciężar. 2) nad siły podięta praca.

Podiezdek, *g. podiezdka.* Klepper, kleines Pferd. bidet, petit cheval.

Podieżdżam, *v. m. F. podiadę.* unter etwas fahren. passer, aller en chariot ou en bateau dessous qu. ch. § podiechać pod most, pod bramę karetą; podiedź tu czołnem.

Podieżdżanie. Streiferey. course, petite guerre. § trapić nieprzyiaciela podieżdżaniem.

Podmurować co, *F. podmuruię.* untermauern. maçonner au dessous.

Podkanclerzy. Unter-Cantzler. garde des seaux; Vice-chancelier; Sous-chancelier.

Podkanclerzy Koronny. Kron-Unter-Cantzler. Chancelier de la Couronne.

Podkanclerzy Litewski. Unter-Cantzler von Lithauen. Chancelier de Lituanie.

Podkarm, Podkarmianie, *vid.* Popas.

Podkarmiam, *v. m F. podkarmię, vid.* Popasam.

podkarmić się. sich etwas sättigen. se rassasier un peu; contenter son apetit.

Podkasały. } aufgeschürtzt. in die Höhe ge-
Podkasany. } hoben, von Kleidern. troussé, haussé, *en parlant des habits.* § podkasałe nastały teraz stroie.

Podkaska. Gürtel, Leib-Binde der Weiber sich aufzuschürtzen. ceinture de femme pour se trousser.

Podkasuię, *v. m. F. podkaszę.* aufschürtzen, untergürten. trousser, hausser l'habit. § podkasała spodnicę.

podkasać się. sich aufschürtzen. se trousser. § niech się podkasie i w brod idźie.

Podkład. 1) Unterlage; Sache die zum unterlegen dienlich ist. 2) leichtes Küssen oder Filtz, so man auf das Pferd unter den Sattel leget. 1) ce qui sert à coucher dessous une chose. 2) paneau; piéce de feutre ou coussinet, qu'on met sous la selle de peur qu'elle ne blesse le cheval.

Podkładalny. das man unterlegen kan. qui est propre à poser ou à placer dessous.

Podkładam co, *v. m. F. podłożę.* unterlegen, unterschieben. coucher, poser, placer dessous une chose. § pod. kamień, kloc pod beczkę.

podłożyć ogień. Feuer anlegen. mettre le feu à, en. § podłożyć ogień pod dom.

Podkładany, podłożony. untergelegt. mis par dessous; couché, posé au dessous de qu.

ogień podłożony. angelegtes Feuer. du feu qu'on a mis à dessein.
Podkładanie, podłożenie. Unterlegung, Unterschiebung. l'action de poser dessous.
Podkolan źiele. (*ophris*) Zwey=Blatt ein Kraut. ophris.
Podkolanek, *g. podkolanka.* 1) Knie=Kehle. 2) Knie=Küssen. 1) jarret. 2) carreau, coussin sur quoi on se met à genoux.
Podkomorzy. Cammerherr. Chambelan. § urząd Podkomorzego; Podkomorzowie krolewscy; źiemscy.
Podkomorzy Koronny. Groß=Kron=Cämmerer. Grand Chambelan de la Couronne.
Podkomorzy Litewski. Groß=Cämmerer von Lithauen. Grand Chambelan de Lituanie.
Podkomorzy źiemski. (succamerarius) Cämmerer eines Kreises. Chambelan Terrestre.
Pokoniuszy. Unter=Stallmeister. Sous-Ecuïer. § Podkoniuszy Koronny, Podkoniuszy Litewski.
Podkop. 1) Untergrabung. 2) eine Pulver=Mine. 3) fig. Falle, Nachstellung. 1) sape, enfoncement sous les terres. 2) mine chargée de poudre. 3) *fig.* un piége, filet, embuches, *f. plur.* § 1) podkopami dom obalić. 2) podkopy założyć; prochu w podkop założyć. 3) na zdradę i podkop te pytania były; podkopu tego nie uniknie.
Podkopanie, podkopywanie. Untergrabung. fouissement par dessous, l'action de creuser par dessous.
Podkopnik. 1) Untergraber. 2) Minierer. 3) Dieb, der sich in die Häuser eingräbt. 1) sapeur; pionnier qui sape. 2) mineur, celui qui mine. 3) voleur qui perce le fondement d'une maison.
Podkopny. Kriegesb. unterirrdisch, unter der Erde gelegen. *Fortif.* soûterrain, qui est sous terre, sous le rempart. § ganek podkopny; szyia podkopna; galerya podkopna.
Podkopuię, Podkopywam co, *v. m. F. podkopię.* 1) untergraben. 2) unterminieren. 3) untergraben, umstossen, verderben. 1) saper; foüir, creusser par dessous. 2) miner, faire une mine. 3) saper, miner, détruire. § 1) podkopawszy dom obalili go. 2) wał podkopać i prochem zasadźić. 3) chćiał podkopać fundamenta tey monarchyi.
Podkowa. ein Huf=Eisen. fer de cheval.
podkowę oderwać. ein Huf=Eisen abreissen. arracher le fer du pié d'un cheval.
podkowa turecka. ein holes Huf=Eisen. un fer de cheval qui est creux.
Podkować, *v. m. F. podkuię.* ein Huf=Eisen auflegen; beschlagen ein Thier, einen Polnischen Stieffel. ferrer, garnir de fer un animal ou une bote Polonoise. § podkuy konia; podkuł boty.
Podkowanie, Podkućie. das Beschlagen der Pferde, der Polnischen Stieffeln. ferrure, maniére de ferrer un cheval ou une bote à la Polonoise.
Podkowany, podkuty. beschlagen. ferré, garni de fer au pié. § podkowany bot, koń.
Podkowka. Eisen am Polnischen Stieffel. demi-cercle, *m.* ou petite arcade de fer qu'on met à une botte Polonoise au lieu du talon.
podkowka źiele, vid. Koniakowka.
Podkownik źiele, *vid.* Wytrych źiele.
Podkrześlam co, *v. m. F. podkrześle.* unterstreichen. souligner, tirer un trait sous un mot.
czerwonym inkaustem podkrześlić. mit rother Tinte unterstreichen. souligner de rouge.
Podkup, podkupowanie śię pod kogo. das Ueberbieten, Mehrbieten. enchère, augmentation de prix; renvi.
Podkupnik. ein Ueberbieter. encherisseur, celui qui encherit.
Podkupny. der höher bietet. qui fait enchère.
podkupne. das höhere Gebot, das Uebergebot. l'enchère, le prix augmenté.
Podkupuię śię pod kogo, *v. m. F. podkupię śię.* mehr bieten, einen übertreiben, überbieten. surencherir; encherir sur qu; offrir plus; faire une enchère. § podkupił śię talarem.
Podkurzam co, *v. m. F. podkurzę.* einen Rauch machen, oder unten herum räuchern. faire de la fumée par dessous, fumer, encenser au dessous.
Podkurzanie, podkurzenie. das Räuchern unter etwas. l'action de fumer, d'encencer au dessous.
Podkurzony. geräuchert. encensé.
Podkuty, *vid.* Podkowany.
Podłamuię, Podłamywam co, *v. m. F. podłamię.* unten anbrechen, anknicken. rompre, casser par dessous.
Podlaśki. Podlachisch. de Podlachie.
Podlaszanin. ein Podlachier. un habitant de Podlachie, un Polaque.
Podlaszczki, *plur.* (*inodora*) wilde Veilchen ohne Geruch. espèce de violettes de Mars sans odeur.
Podlasze. Podlachien eine Woywodschafft zwischen Masovien und Lithauen. Podla-

chie un Palatinat entre la Masovie & la Lituanie.
Podławie. ledtger Ort unter der Banck. l'endroit vuide audessous d'un banc.
Podłażę, *v. m. F. podlezę*. unterkriechen, durchkriechen. ramper par dessous; se glisser; passer en se baissant. § pokora wszędźie podleźie, *prov.* podleź gdźie przeskoczyć nie możesz, *prov.*
Podle, *adv.* 1) dicht darbey. 2) schlecht. 1) de près, auprès, proche, tout contre, près à près. 2) vilainement, chetivement, exiguement. § 1) podle mieszka. 2) podle żyie, pisze, mowi.
podle, pr. g. bey, neben bey. proche de; auprès de. § podle matki stoi.
*Podlegam, leżę pod czym. unter etwas liegen. étre couché ou situé au dessous de; étre mis, étre étendu dessous.
podlegać. unterworfen seyn; unter etwas oder einem stehen. étre soumis, étre sujet à; dépendre, étre dépendant, relever, étre sous la puissance de. § wszyscy pod prawo śmiertelnośći podlegamy; podlegać czyiey dyskrecyi.
Podległość. 1) eig. u. fig. Unterwürfigkeit. 2) Beding, Bedingniß. 1) *prop. & fig.* sujètion, dépendance. 2) clause, condition. § 1) podległość namiętnośćiom naywiększa niewola. **2) przyiął na śię podległośći (kondycye) tak ćiężkie.
Podległy. 1) unter etwas liegend. 2) unterwürfig, ergeben. 1) situé dessous; mis dessous. 2) dépendant, sujet, soumis. § 1) pod gorami podległe krainy. 2) podległy prawu, rządom czyim; wszystkie rzeczy odmianom podległe; podległy służbie szatańskiey; podległy obrotom odmiennego szczęśćia, namiętnośćiom, ludzkim dotkliwośćiom.
Podlewa. Brühe, Ueberguß. sauce.
Podlewam, *v. m. F. podleię.* 1) unter etwas giessen. 2) taufen ein Getränck, Wasser zugiessen. 3) einen begiessen. 4) beströhmen, benetzen eine Stadt. 1) repandre, verser sous qu. ch. 2) bâtiser, mettre de l'eau dans une liqueur. 3) repandre, jetter de l'eau sur qu. 4) baigner, arroser une ville. § 1) podley masło pod pieczenią. 2) podlać wino, mleko wodą. *3) podlał (podlał) mię wodą. 4) Wisła Warszawę podlewa.
podlewać śię. sich berauschen. s'enivrer. § dobrym winkiem śię podlewa.
Podlewania. das Giessen unter etwas. l'action de verser sous une chose.
Podlizuię, *v. m. F. podliżę.* unter etwas lecken. lêcher par dessous.
podlizuie rzeka brzegi. der Fluß spühlet das Ufer weg. la riviére mange, emporte le bord.
Podło, *adv.* gering, schlecht. exiguement, vilainement, chetivement, légérement.
Podłoga. der Fußboden. plancher, carreau.
Podłoktek, *g. podłoktka*; wezgłowko pod łokćie. Ellbogen-Küssen, sich auf solchem zu lehnen. acoudoir, coussin qu'on met sous les coudes.
Podłomyślnie, *adv.* niederträchtiger Weise. bassement, d'une manière peu noble, vilainement.
Podłomyślny, niederträchtig. bas, vil, abjet, lâche, mal-honnête.
Podłomyślność. Niederträchtigkeit. bassesse d'ame, lâcheté, mal-honnêteté.
Podłość. Geringschätzigkeit, Wenigkeit. exiguité, vileté, néant.
Podłożony. untergelegt. étendu dessous, mis dessous.
Podłożyć, Podłożenie, *vid.* Podkładam, Podkładanie.
Podług, *pr. g.* vermöge, laut, nach. selon, suivant. § podług praw, Pisma Swiętego; podług woli twoiey.
Podługowaty. länglicht, oval. longuet, oblong, qui est un peu long.
Podłuż, w dłuż, *pr. g.* längst. le long de. § podłuż muru w chatach mieszkaią.
Podłużka. 1) der Forst im Dach. 2) Schnitte, lang geschnittnes Stückchen. 1) le faîtage, le faîte, bois de charpente où les chevrons sont arrêtez par en haut. 2) tranche, zest, morceau coupé en long. § 1) podłużka iest tram w dachu na wierzchu krokiew. 2) pokraiać melon, orzech włoski, rzepę w podłużki.
Podły. schlecht, gering. vilain, chetif, bas, vil, exigu, plat. § podleyszego niemasz człowieka; w podłym żyie stanie: podła to rzecz.
Podmagam, Podmaganie, *vid.* Podpomagam.
Podmawiam, *v. m. F. podmowi.* zum Bösen bereden, bestellen, abtrünnig machen. aposter, attirer, débaucher qu. § podmowili szylwacha.
podmowili sobie. sie haben einen Wortwechsel gehabt. ils se sont pris de paroles; il y avoit quelque querelle entre eux.
Podmieśięczny. niedrig, unter dem Mond gelegen. sublunaire.
Podmazuię co, *v. m. F. podmażę.* unten herum beschmieren. oindre, froter, enduire par dessous.
Podmiot. untergeschobene Sache. supposition;

ſition; choſe ſupoſée; choſe fauſſe miſe en la place d'une vraïe.
Podmorſki. an der See gelegen. maritime, qui eſt auprès de la mer.
Podmurować co, *F. podmuruię*. untermauern. maçonner par deſſous.
Podmurowanie. Untermaurung. l'action de maçonner par deſſous.
Podmurowany. untergemauert. maçonné deſſous.
Podmurny. } nah an den Stadt-Mauern
Podmurowy. } gelegen. ſitué proche les murs d'une ville.
podmurny plac. } Platz vor einer Stadt-
Podmurze. } Mauer. place proche les murs & les remparts d'une ville.
Podmykam co, *v. m. F. podemknę.* 1) unterrücken, unterſchieben. 2) anrücken ein Kriegs-Heer an einen Ort. 3) pfuſcheln, vertuſchen im Kartenſpiele. 4) einem Geld zuſtecken, heimlich ein Geſchenck geben. 1) faire avancer deſſous une choſe. 2) faire avancer les troupes à; aprocher les troupes de. 3) tricher, piper au jeu. 4) couler de l'argent à la main de qu; fourrer un préſent à qu. § 1) podemkniy ſtołek pod ſtoł. 2) podemknął kilka regimentow pod miaſto. 3) podemknąłeś.
podemknąć śię. an etwas rücken, ſich näheren. s'aprocher de; s'avancer à. § podemknął śię nieprzyiaćiel pod mur; podemknęli śię pod fortecę, pod miaſto.
Podmywanie, podmyćie. das Abwaſchen unten herum. l'action de laver par deſſous.
podmywanie palow. die Losſpülung der Grund-Pfähle durchs Waſſer. le dégravoïement des pilotis par l'eau courante.
Podmywam co, *v. m. F. podmyię.* unten herum waſchen. laver par deſſous.
rzeka brzegi podmywa. der Fluß ſchwemmet ſeine Ufer weg. la riviére mange, ronge ſes bords.
woda pale podmywa. das Waſſer ſpület die Pfähle ab. l'eau dégravoïe, déchauſſe les pilotis.
Podniebie, nadworze. Ort unter freyem Himmel. lieu qui eſt en plein air, au ſerain, à la belle étoile; endroit qui eſt à découvert.
Podniebienie. 1) der Gaumen. 2) Felder-Decke, Gyps-Decke eines Zimmers; 3) ein Kirchen-Gewölbe. *4) Himmel über einem Bett. 1) le palais de la bouche. 2) plat-fond, lambris. 3) voute de l'Egliſe. 4) pavillon, ciel d'un lit. § 1) podniebienie w uśćiech. 2) roża na podniebieniu. 3) podniebienie kośćioła. *4) podniebienie (nadmiotek) nad łożkiem.
Podniebny. unter freyem Himmel gelegen. qui eſt à l'air, à découvert.
Podniecam, *v. m. F. podniecę.* 1) anflammen. 2) fig. anflammen, anfriſchen. 1) alumer, exciter du feu. 2) *fig.* alumer, enflammer, exciter, embraſer. § 1) podnieć drwa. 2) podniecać zapały miłośći; podniećił mieſzkańcow do buntow.
Podniecanie, podniecenie. eig. und fig. Aufflammung. *prop. & fig.* l'action d'alumer.
Podniecony. eig. u. fig. entzündet, angeflammt. *prop. & fig.* enflammé, alumé. § podniecona winem ochota.
Podnieśienie. 1) Aufhebung. 2) Erhöhung, Erhebung, Beförderung. 3) Erhöhung als des Preiſes. 1) élevation; l'action de lever de bas en haut. 2) élevation, avancement, promotion. 3) ſurhauſſement de prix. § 1) tak otył, że mu podnieśienie czego z źiemie prawie ieſt niepodobne. 2) do podnieśienia przyiaćioł ſwoich wſzyſtkiego przykłada ſtarania. 3) podnieśienie ceny, monety, podatkow.
podnieśienie woyny. der Anfang eines Krieges. le commencement de la guerre.
podnieśienie ſerca. die Erhebung des Hertzens. élevement de coeur.
Podnieśienie Krzyża Swiętego. die Creutz-Erhöhung. Exaltation; Exaltation de la Croix; Exaltation Sainte Croix.
podnieśienie głoſu. die Erhebung der Stimme. hauſſement de la voix.
Podnieśiony. 1) von der Erde aufgehoben. 2) erhöhet, befördert. 3) erhöhet im Preiſe. 4) angefangen als ein Krieg. 5) Meßk. abhängig; das ſich nach und nach erhöhet. 1) ramaſſé, levé de la terre; relevé. 2) élevé, avancé à une charge. 3) hauſſé, ſurhauſſé comme le prix. 4) commencé, déclaré comme la guerre. 5) *Géom.* élevé doucement en montant.
podnieśiony w myśli. erhaben, hochmüthig. arrogant, ambitieux.
Podnieta, *vid.* Ponęta.
Podniosły. 1) erhöhet. 2) ſtoltz, hochmüthig, erhaben. 1) élevé. 2) arrogant, ambitieux. § 1) brwi podniosłe. 2) podniosły umyſł.
Podnoſzę, *v. m. F. podnioſę.* 1) von der Erde aufheben. 2) eig. u. fig. in die Höhe ziehen, aufheben. 3) erhöhen als das Geld, den Preis. 4) befördern, erhöhen, erheben zu einer Würde. 5) erheben, anfangen einen Krieg. 6) heben Geld. 7) auf-

7) aufblähen, stolz machen. 8) bringen, vortragen als eine Bitte. 1) lever, ramasser, recueillir une chose qui est à terre; relever une personne qui y est. 2) *prop. & fig.* lever, hausser, tirer du bas en haut. 3) hausser, surhausser la monoie, le prix. 4) avancer, élever à une dignité. 5) commencer, entreprendre comme une guerre. 6) lever, toucher l'argent. 7) enfler, enorgueillir qu. 8) faire une priére, une suplication. § 1) podnieść co z źiemie; podniosł go do nog swoich przypadłego; tak chory że go podnieść trzeba. 2) podnośić i spuszczać stąpor, kobylenie, żoraw studzienny; brwi, oczy spuszcza i ku niebu podnośi; podniosł rękę wzgorę. 3) podnieść wyżey cenę, monetę 4) podnieść kogo na urząd. 5) podnieść woynę, bunt, rokosz na Krola, przećiw Senatorom. 6) podnieść sumę u kupca leżącą. 7) to powodzenie go barzo podnośi. 8) te do Boskiego maiestatu podnoszę wota, prośby.

głos podnieść. die Stimme erheben. élever la voix.

kotwicę podnieść. den Ancker lichten. lever l'ancre.

podnieść rękę na kogo. die Hand aufheben einen zu schlagen. lever la main sur qu.

podnieś serce twoie do Boga. erhebe dein Herz zu Gott. soulevez ton coeur à Dieu.

podnieść śię. 1) aufstehen als vom Stuhl. 2) steigen, sich erheben, gehen. 3) steigen, vom Preis. 4) ins Aufnehmen kommen. 5) sich erheben, groß thun. 6) Muth bekommen. 7) steigen; sich schwingen, sich auf eine Würde erheben. 8) sich erheben, angehen, entstehen als ein Krieg. 1) se lever, se mettre sur ses piez. 2) s'élever; s'élever, se porter en haut; aller; se hausser. 3) se hausser, se surhausser, monter comme le prix. 4) s'élever, se pousser, s'agrandir, se rendre considérable. 5) s'élever, s'enfler, devenir orgueilleux; se glorifier. 6) s'encourager; hausser le coeur; prendre coeur. 7) s'élever, s'avancer, se hausser en dignité. 8) s'élever, naître, arriver, survenir. § 1) podniosł śię z stołka, z źiemi. 2) podnośi śię gora pod same obłoki. 3) podniosła śię cena, złota moneta. 4) ten ięzyk śię podniosł. 5) podnośi śię tym; nie podnoś śię z tego. 6) serce i dusza śię podniosła. 7) zasługami swoiemi na ten urząd śie podniosł. 8) woyna ztąd śię podniosła.

Podnoszenie, *vid.* Podnieśienie.

Podnożek, *g. podnożka.* 1) Fuß-Schemmel. 2) Kriegsbauk. Auftritt an der Brustwehre. 3) unterthänigster Knecht, in Briefen an sehr hohe Personen. 1) escabeau, marche-pied, escabelle, placet. 2) *Fortif.* banquette, marche au bas du parapet. 3) le plus humble Serviteur, *en soussignant les lettres aux personnes de la prémiére qualité.*

podnożki tkacze. Schemmel, Tritt, die der Weber beym Weben wechselsweise zu treten pflegt. les marches, *f.* sur lesquelles le tisserand met tour à tour les piez. § podnożki tkacze na przemiany do gory i na doł idą.

Podnożny. was unter den Füssen ist. qui se trouve sous les piez.

podnożni ludźie. Geogr. die Gegenfüßler. *Géogr.* les antipodes, *m.*

Podobam śię, *F. spodobam śię.* gefallen. plaire; étre agréable. § nie wiem ieżli mu śię spodoba; spodobała mu śię ta księga; nie podobało mu śię to.

sobie śię podoba. er gefällt sich selbsten. il se loue; il se remercie; il est content de sa personne.

Podobanie śię komu. Begierde einem zu gefallen. désir, envie de plaire à qu.

Podobeńki, Podobieńki. sehr gleich, sehr ähnlich. fort ressemblant; très-semblable. § iest i druga podobeńka racya.

Podobieństwo. 1) Gleichheit, Aehnlichkeit. 2) Gleichniß. 3) Wahrscheinlichkeit. *4) Möglichkeit. 5) Abbildung; Abschilderung. 6) Philos. eine Species, diejenige Idee, welche eine sichtbare Sache machet. 7) Mathem. Verhältniß zwischen den Körpern, Figuren. 1) ressemblance, convenance, conformité, raport entre les choses & les personnes. 2) similitude, comparaison, *f.* parabole. 3) probabilité, vrai-semblence; aparence de verité. 4) possibilité, le possible. 5) image, représentation, figure de quoi que ce soit. 6) *Philos.* espèce, image que la chose visible fait dans l'esprit. 7) *Matém.* rélation, la raison, raport, que les corps ou les figures ont les uns aux autres. § 1) podobieństwo iedney rzeczy z drugą. 2) dowćipne podobieństwo wielką mowy iest ozdobą; uczynić podobieństwo; weźmy podobieństwo z tey rzeczy; piękne podobieństwo. 3) podobieństwo iest że; więtsze podobieństwo że. *4) podobieństwo (możność) do uczynienia czego. 5) podobieństwo iakiey rzeczy na drzewie, tablicy, kamieniu wyrażone. 6) podobieństwo

stwo

ſtwo iakiey rzeczy na ſmysłach albo umyśle wyrażone. 7) podobieństwo dwu figur, liniy, brył, albo złożenie do drugiey figury, linii, bryły.

podobieństwem wyrażony. mit einem Gleichniß vorgeſtellt. parabolique.

podobieństwo dwu rzeczy. Aehnlichkeit zweyer Dinge. analogie.

podobieństwem. Gleichniß-weiſe. paraboliquement.

podobieństwy mowić. mit Gleichniſſen reden. paraboliſer.

żadnego niemaſz podobieństwa. es hat keine Gleichheit. il n'a raport à rien.

podobieństwo słow, albo słowa iednego ku drugiemu. Gleichlaut der Wörter. resſemblence qui ſe trouve entre les mots.

*Podobłocze. Vordach, Schoppen, Scheuer. avant-toit, hangar.

Podobnie, *adv.* 1) auf gleiche Art. 2) wahrſcheinlicher, möglicher Weiſe. 1) de même; ſemblablement, pareillement. 2) vraiſemblablement, probablement. § 1) podobnie drugi piſze autor. 2) nie rzekł podobnie ku wierzeniu; podobnieyby to uczynić a nie chce.

podobnieyby iemu. es wäre ihm anſtändiger; es würde ihm beſſer anſtehen. il lui ſeroit plus bien-ſéant de. § podobnieyby iemu do mnie przyyść.

Podobno, *adv.* vielleicht. peut-être. § on to podobno; podobno o tym mowiſz.

podobno dla tego. vielleicht darum. c'eſt peut-être à cauſe de cela.

Podobny. 1) ähnlich, gleich. 2) möglich. 3) wahrſcheinlich. 1) reſſemblant, ſemblable. 2) poſſible. 3) vraiſemblable. § 1) podobna łbem do iaſzczurki ryba; ieſtem mu (do niego) podobny. 2) podobny do doſtąpienia, (ku doſtąpieniu) do otrzymania; podobny ku poięciu, ku zrozumieniu. 3) rzecz podobna do wiary, (ku wierze) ku prawdźie.

podobien oycu ſwoiemu. er iſt ſeinem Vater ähnlich. il tient de ſon Pére; il resſemble à ſon Pére.

podobna; podobna rzecz. eine mögliche Sache. une choſe poſſible.

barzo podobny do wizerunku ſwego. es gleichet ſehr ſeinem Urbild. il a beaucoup de raport à ſon original.

czy podobna; podobnaż to; podobnaż to rzecz żeby. iſt das möglich, daß. eſt-il poſſible que.

podobny podobnego ſobie ſmakuie. gleich und gleich geſellet ſich gerne. chacun aime ſon ſemblable; il n'eſt que la ſorte.

Podogonie. Schwantz-Riemen am Pferde-Zeug. croupiére, avaloire, bacule.

dziura w podogoniu. Loch im Schwantz-Riemen. culeron.

Podolanin. ein Podolier. un Podolien.

Podołać czemu, *F. podołam.* gewachſen ſeyn. ſufire, être aſſez fort pour; être capable, être en état de; avoir des forces ſufiſantes pour.

Podole. Podolien eine Woywodſchaft. Podolie un Palatinat.

Podołek, *g. podołka.* 1) Schooß am Kleide. 2) Schooß. 3) Unter-Saum eines Kleides. 1) l'un de deux pans d'un habit, qui couvrent le corps depuis le nombril jusqu'aux genoux. 2) ſein, giron. 3) bas, extremité d'un habit. § 1) przydeptał mu podołek. 2) piaſtować na podołku (na łonie) dziécię.

Podolſki. Podoliſch. Podolien, de Podolie. § Kamieniec Podolſki, Woiewoda Podolſki.

Podorywacz. der den Acker unterackert. celui qui fouit, qui laboure la terre par deſſous.

Podorywam co, *v. m. F. podorzę.* den Miſt unterpflügen; das erſte mahl pflügen, die Erde von oben aufackern. ſommarer; donner à la terre la prémiére façon; labourer la terre par deſſous.

Podozorze od wieprza, świni. Hals-Stück von einem Schweine; drüſichtes Stück vom Halſe. gorge de pourceau, de porc; piéce glanduleuſe qu'on leve ſur la gorge d'un cochon.

Podpadam, *v. m. F. podpadnę.* 1) zu einem Zuflucht nehmen, fliehen. 2) fallen, verfallen in Strafe, Irrthum. 1) recourir, avoir recours à qu. 2) tomber dans un châtiment, dans une faute; venir ſous. § 1) podpadam pod obronę, pod łaſkę twoię. 2) podpaść pod ekſekucyą, pod karę, pod dekret; podpadł karze, błędowi; podpadł kray ten pod moc nieprzyiaćielſką.

podpadaiący. } 1) der ſich unter eines Schutz
Podpadły. } begeben hat. 2) verfallen, gefallen in Strafe. 1) qui eſt en protection, qui a recherché la protection de qu. 2) celui qui eſt tombé dans une faute. § 1) broniſz pod opiekę, obronę twoię podpadłych. 2) karać w wyſtępek podpadłego.

Podpał. Nahrung des Feuers. l'aliment du feu; tout ce qui nourrit le feu.

podpały śiarczyſte. Schwefel-Lichterchen. alumettes, *plur. f.*

podpały woienne. Pech-Kräntze. flambeaux, goudrans, couronnes goudronnées.

Podpalam, *v. m. F. podpalę.* 1) anzünden. 2) ein

2) ein wenig einheitzen. 1) alumer, exciter du feu. 2) chaufer un peu la chambre. § 1) podpalić drwa. 2) podpal izbę, w piecu.

Podpalanie, podpalenie. 1) Anzündung. 2) gelinde Einheitzung. 1) l'action de mettre une chose en feu. 2) chaufage temperé d'un poêle.

Podpas, *vid.* Popas.

Podpasam, *vid.* Popasam.

Podpasuię się, *F. podpaszę się.* sich untergürten, sich unterschürtzen. se ceindre par dessous; se trousser.

Podpasanie. die Aufschürtzung. l'action de se ceindre, de se trousser.

Podpasany. aufgeschürtzt. troussé, ceint par dessous.

Podpasze. die Höhle unter der Achsel. l'aisselle; la region sous le bras.

Podpaszny. Achsel-. d'aisselle; qui regarde l'aiselle.

smrod podpaszny. der Bock, der Achsel-Gestanck. gousset, l'odeur fade qui vient de l'aisselle.

Podpieram czego, *v. m. F. podeprę.* 1) stämmen, unterstützen. 2) unterstützen, beystehen. 1) apuïer, étaïer, étançonner, rassurer. 2) apuïer, défendre, soutenir. § 1) podeprzyy chałupy słupem. 2) łaską Pańską mię podparłeś.

podpieram się. sich stützen, sich lehnen. s'apuïer, se soutenir sur qu. ch.

Podpieranie, wspieranie czego. das Stützen, die Unterstützung einer Sache. apuïement, étançonnement, soutenement.

podpieranie się czym. die Unterstützung seiner selbst. l'action de se soutenir, de s'apuïer avec qu. ch.

Podpierśień, *g. a.* } der Brust-Riemen am
Podpierśnik, *g. a.* } Pferde-Zeuge. poitral; bande de cuire pour tenir la selle ferme quand le cheval monte.

Podpiiam sobie, *v. m. F. podpiię sobie.* 1) ein wenig trincken; nippen. 2) sich etwas berauschen. 1) boire un peu à la foi; bûvoter, siroter. 2) étre gris; pinter; boire un peu plus qu'il ne faut.

Podpinam konia, *v. m. F. podepnę.* gurten ein Pferd. sangler le cheval. § a podpiąłeś konia.

Podpiły. berauscht. un peu enivré; gris.

Podpis. Unterschrifft. seing, souscription, signature, paraphe, *m.* nom.

Podpisek. Unter Gerichts Schreiber. sougréfier, celui qui soulage le gréfier.

Podpisuię co, *v. m. F. podpiszę.* unterschreiben. signer, sou-signer, souscrire, parapher.

podpisuię co pod co. Worte unter etwas schreiben, selbige unter etwas setzen. souscrire, écrire qu. ch. au dessous.

podpisać się. sich unterschreiben. souscrire; mettre son nom au dessous de. § podpisał się na tym liśćie.

Podpłomyk, *g. a.* Vorback, Falter; Brod so in Eile wie ein Plätzlein gebacken wird. pain cuit à la hate en forme de gâteau.

Podpoić, *F. podpoię.* einen berauschen, einem ein Räuschchen beybringen. enivrer qu. un peu; mettre qu. en pointe de vin.

Podpoienie. Spitzchen, beygebrachtes Räuschchen. petite ivresse, crapulette.

Podpoiony. berauscht, etwas betruncken. gris, qui n'est pas tout à fait enivré.

Podpomagam kogo, *v. m. F. podpomogę.* einem aufhelfen, auchelfen. redresser, assister, aider, soutenir qu.

Podpomaganie. } Aufhelfung, Hülfe. as-
Podpomożenie. } sistance, aide, secours. § podpomaganie niestatku.

na podpomaganie smutku iego. zum Trost, zur Linderung seiner Betrübniß. pour l'adoucissement de son afliction; pour la consolation de sa tristesse.

Podpora. 1) Stütze. 2) *fig.* Stütze, Hülfe, Beystand. 1) apui, soutient, etaïe, étançon. 2) *fig.* apui, sutient, suport, assistance, défense. § 1) na słabey się wspiera podporze.

syn ten iest podporą starośći moiey. dieser Sohn ist die Stütze meines Alters. ce fils est le suport de ma vieillesse.

Podporka. 1) kleine Stütze. 2) Pfahl, Stecken so ein Gewächs stützet. 1) petit apui. 2) échalas, bâton qui sert à soutenir une plante.

podporki płonkom, maćicom winnym dawać. Pflantzen, Weinstöcke stützen. échalasser les plantes, les seps des vignes.

Podporucznik. Unter-Lieutenant. Sou-Lieutenant; oficier qui soulage le Lieutenant d'Infanterie ou de Cavalerie.

Podprawiam, } *v. m. F. podprawię.* unter-
Podprawuię, } setzen, unternehen, unterlegen, unten dran machen. atacher dessous.

podprawić podeszwę pod trzewiki, boty. Schuhe, Stiefeln besohlen. careller, resemeler, remonter des souliez, des botes.

Podprzeor. Unter-Prior. Sou-prieur.

Podprzeorzysza. Unter-Priorin. Souprieure.

Podpuszczam, *v. m. F. podpuszczę.* gerinnen lassen als die Milch. faire cailler, faire que le lait se prenne, se caille. § podpuść to mleko.

Podpuszczanie. } Gerinnung der Milch.
Podpuszczenie. } coagulation, caillement de lait.

Podpuſzczany. ⎫ geronnen. caillé, pris.
Podpuſzczony. ⎭ § podpuſzczane mleko.
ſer podpuſzczany. Sahn-Käſe, Brüh-Käſe. un fromage à la créme; fromage afiné fait du caillé de la créme.
Podraſtam, *v. m. F. podrosnę.* heran wachſen, gröſſer wachſen. s'acroître, s'augmenter, devenir plus grand, prendre l'acroiſſement. § podrosłeś w krotkim czaśie Pieśiu.
Podrob. ⎫ 1) Geſchlinck vom geſchlachte-
*Podroba. ⎭ ten Vieh. 2) Schlecker-Biſſen zu den Paſteten. 1) abatis, iſſuë, freſſure; coeur, poumon & foïe de quelque animal. 2) les beatilles, *f.* des morceaux délicats qu'on met dans un pâté. § 1) będźie z takiey krowy ſkora łoy mięſo i podroba. 2) podrobę (droby) kładą w paſztety, iako wątrobki, płucka *&c.*
podrob ſkopowy. Schöps-Geſchlinck. triboulet; freſſure de mouton.
Pod-robić ſobie, *F. pod-robię ſobie.* ſich etwas müde arbeiten. devenir un peu las du travail.
Podrobić co, *F. podrobię.* 1) brocken, einbrocken. *2) ſchlachten, tödten. 1) égruger, émier, mettre en petites piéces. *2) tuër, maſſacrer.
Podrosły. erwachſen, aufgewachſen. grandelet, devenu un peu grand.
Podroslek, *g. podrostka.* ⎫ Aufſchößling,
Podroſtek, *g. podroſtka.* ⎭ erwachſener Menſch. garçon, jouvenceau.
Podroſt źiele. (*hypociſtis*) ein Kraut ſo nah an dem Ciſten-Röslein wächſt. eſpèce de plante qui croit près de ciſte.
Podroż, *f.* ⎫ 1) Reiſe. 2) Straſſe, Weg ei-
Podroża. ⎭ nes Geſtirns. 1) voïage, *m.* chemin. 2) le cours, le chemin d'un aſtre.
Podrożnik, *g. a.* Wanders-Mann, Reiſender. paſſager, voiageur, pérégrin. § podrożnikom świadczona gośćinność.
podrożnik, g. u. źiele. (*cichorium*) Cichorien, Wegwart, Hundläufften. chicorée. § podrożnik w cukrze ſmażony.
podrożnik brodawczany; podrożnik drugi, vid. Brodownik źiele.
Podrożny. 1) reiſend; ein Reiſender. 2) Reiſe-, zur Reiſe gehörig. 1) voiageur, paſſant, paſſager. 2) de voiage. § 1) podrożnych (podrożnych ludźi) rad przyymuie. 2) podrożne ſprzęty, potrzeby; podrożne unkoſzta.
podrożne. Reiſe-Geld, Koſt oder Geld auf die Reiſe. un viatique ſoit d'argent, ſoit de vivres.
Podryć co, *F. podryię.* untergraben, unterwühlen. fouïr deſſous, creuſer par deſſous. § świnia cokolwiek podryła zagon.
Podrygam, *v. m. F. podedrgnę.* denn und wenn zucken, klopfen, ſchlagen als das Hertz. palpiter, batre de tems en tems comme le coeur.
Podrywam co, *v. m. F. poderwę.* 1) unten herum wegreiſſen, abreiſſen. 2) unten wegſpielen, wegſchwemmen. 1) arracher par deſſous. 2) ronger, manger, emporter les bords. § 1) podderwał gałęźie tego drzewa. 2) tam Wisła brzegi podrywa.
Podrządzca. Unter-Statthalter; Unter-Regent. Sou-Gouverneur, celui qui aide le Gouverneur dans les afaires de ſon gouvernement.
Podrzezniacz. 1) Nachſpotter, Aeffer. 2) Gauckler. 1) celui qui contrefait les maniéres ridicules d'une perſonne. 2) bâteleur, farceur.
Podrzeźniam komu. einem nachſpotten. contrefaire, repréſenter les ridicules maniéres de qu.
Podrzeźnianie. Nachſpottung, Aeffung. l'action de contrefaire quelqu'un. § podrzeźnianie albo pokazowanie czyych obyczaiow.
Podrzucalny. zum Unterſchieben tüchtig. qui eſt propre à mettre ſous qu. ch.
Podrzucam, *v. m. F. podrzucę.* 1) unter etwas werfen. 2) etwas in die Höhe werfen. 3) unterſchieben als ein falſches Teſtament. 4) beym Kaufen etwas mehr bieten, zulegen, zuſetzen. 1) jetter deſſous, mettre deſſous. 2) jetter en haut. 3) ſubſtituer, ſupoſer, mettre une choſe fauſſe au lieu de la vraïe. 4) augmenter le prix, l'ofre qu'on fait en achetant; ajouter qu. ch. au prix. § 1) podrzucay te drwa pod ſzopę. 2) podrzućić kamień wzgorę. 3) podrzućiła inſze dźiećię; podrzućił mu ten liſt zdradliwie, chytrze. 4) podrzuć ieſzcze groſzem.
Podrzucanie, podrzucenie. Unterſchiebung. ſupoſition d'une choſe fauſſe.
Podrzucony. untergeſchoben. ſupoſé; mis à la place de. § podrzucony teſtament; podrzucone dźiećię.
Podrzut. ⎫ Unterſchiebung; untergeſcho-
Podrzutek. ⎭ bene Sache; falſche Anklage. ſupoſition de; choſe ſupoſée; fauſſe acuſation. § nienawisney chęći to podrzut.
Podrzutnie, *adv.* auf eine untergeſchobene Art d'une maniére ſupoſée.
Podrzynam co, *v. m. F. poderznę.* unten herum beſchneiden. couper par deſſous.
Podrzynany. 1) unten beſchnitten. 2) das man

man auf dem Garten-Beet abzuschneiden pflegt als Petersilie. 1) coupé par dessous. 2) qu'on peut couper sur la planche comme du persil.

Podsadzam co, *v. m. F. podsadzę.* 1) unter etwas setzen, unterlegen. 2) saugen lassen, zum Saugen ansetzen. 1) mettre, planter dessous. 2) donner les petits à la mére pour les alaiter. § 1) podsadził pod lipą rozmaryn. 2) podsadzać iagnięta, cięlęta do sania.

podsadźić iayka pod kokosz. Eyer unter die Brüt-Henne setzen. mettre des oeufs sous la poule pour les couver; mettre une poule couver.

podsadźić się. nahe an etwas rücken. s'aprocher de; s'avancer tout contre. § nieprzyiaciel podsadził śię pod fortecę.

Podśćielam co, *v m. F. podśćielę.* unter etwas decken, legen, streuen. faire litiére de qu ch; mettre, étendre sous qu. ch. § pod pośćiel marę podsłali.

Podśćielanie, Podśćielenie. Unterbettung, Unterlegung. l'action de faire une litiére, d'étendre qu. ch. sous une autre.

Podsędek, *g. podsędka.* Unter-Richter. Sou-Juge, Aide-Juge; Juge subalterne. § Podsędek Ziemski, Grodzki.

Podśiebićie. Bauk. geschnitzte Zimmerdecke. platfond, lambris; plancher d'enhaut entaillé.

Podśienie, Podśionek, *g. podśionka.* nakryćie przed domami iako u nas w miastach niektorych. Laube, Halle, bedeckter Gang vor dem Hause. halle, porche, taudis; lieu couvert qui s'avance hors de la maison où l'on vend des marchandises.

Podśiewam co, *v. m. F. podśieię.* durchsieben. cribler, sasser, tamiser.

Podskakiwanie. das Hüpfen. gambade, l'action de sauteler.

Podskakiwam, Podskakuię, *v. m. F. podskoczę.* aufspringen, in die Höhe springen, hüpfen. sauteler, voltiger, fringuer, gambader.

podskakiwać od radośći. vor Freuden hüpfen. tressaillir de joïe.

Podskarbi. Schatz-Meister. Trésorier. § Podskarbi woienny; Podskarbi iest gospodarzem Rzeczypospolitey.

Podskarbi Wielki Koronny. Kron-Groß-Schatz-Meister. Grand Trésorier du Roïaume de Pologne; Grand Trésorier de la Couronne. § Podskarbi Wielki Litewski.

Podskarbi Nadworny Koronny. Kron-Hof-Schatz-Meister. Trésorier de la Cour de la Couronne. § Podskarbi Nadworny Litewski.

Podskarbicz. eines Schatz-Meisters Sohn. fils de trésorier.

Podskarbinia. 1) Schatz-Meisterin. 2) Seckel-Meisterin eines Klosters. 1) Trésoriére, épouse de Trésorier. 2) trésoriére, la Religieuse qui reçoit les rentes & paie les depenses de son couvent. § 1) dwor Podskarbiniey Koronney. 2) Podskarbinia klasztoru mniszkiego.

Podskarbstwo. Schatz-Meister-Würde. dignité d'un Trésorier.

Podskrobuię czego, *F. podskrobię.* ein wenig beschaben, bekratzen. racler, ratisser un peu.

podskrobać drzewa. einen Baum ausschneiteln, reinigen. élaguer, émonder un arbre.

Podskubuię czego, *F. podskubię.* 1) berupfen, unten herum beraufen, bezupfen. 2) rupfen, prellen. 1) plumer, arracher par dessous. 2) plumer qu; griveler. § 1) podskuść gęśi. 2) podskubał żyda tego; podskubuią orła polskiego.

podskubać komu skrzydeł. eig. u. fig. einem die Flügel beschneiden. *prop. & fig.* rogner les ailes, les ongles à qu.

** Podsłoneczny. unter der Sonne gelegen. qui est sous le soleil.

Podsłuch, Posłuch. 1) das Horchen. 2) Kriegsw. Kundschaffter, Soldat der auf Kundschafft gesetzt oder geschickt wird. 1) écoute, action de celui qui tâche d'écouter qu. ch. 2) coureur, soldat qui est aux écoutes, ou qu'on envoie aux écoutes pour découvrir qu. ch. § 1) z podsłuchu naszych dośiekł zamysłow. 2) uniknął podsłuchow i straże w obożie.

Podsłuchywacz. Horcher, Behorcher. qui est aux écoutes.

Podsłuchywacz. Ausspäher, Behorcher. qui est aux écoutes; observateur; qui épie les actions de qu.

Podsłuchuie, Podsłuchywam, *F. podsłucham.* horchen, behorchen. préter l'oreille en passant, tâcher d'écouter, écouter en passant. § podsłuchuie każdego tchnienia.

Podsobny koń. Sattel-Pferd am Wagen. limonnier, cheval de selle. § foryś na podsobnym koniu śiedźi.

Podspod, *adv.* unten darunter. dessous, audessous. § podspod marznie.

bydź podspod. unter etwas seyn. étre au dessous. § kto teraz na wierzchu, może bydź podspod, *prov.*

Podstać, *vid.* Postać.

Podstarośći, *adj.* einen Unter-Starosten betreffend. qui concerne un Sou-Staroste. § Podstarośćie dochody.

Podsta-

Podstarośći. 1) Unter-Staroste. 2) Aufseher, Vogt eines Land-Guts. 1) Vice-Staroste, Sou-Staroste. 2) économe, intendant d'un village qui a l'oeil sur l'économie.
Podstarostwo, podstarośćiego godność, urząd. das Amt eines Unter-Starosten. la charge d'un Sou-Staroste.
Podstarzały. bejahrt, alt. passé, âgé, chargé d'années; viellot.
podstarzała. altes Mütterchen. viellette.
Podstarzam sobie. alt werden, zu Jahren kommen. avancer en âge, devenir fort vieux; être sur l'âge; être sur le retour de l'âge. § iuż podstarzał sobie.
Podstawa Kriegsb. der Cavalier. *Fortif.* cavalier.
Podstawek, *g. podstawka.* 1) Unterlage, jede Sache die unter etwas gesetzet wird, das man erhöhen will. 2) Bauk. Säulen-Fuß, Brust-Bild-Fuß. 3) der Steg an der Violine, Laute. 4) Fall-Brettchen im Schlag-Bauer. 5) Steg über einen kleinen Fluß. *6) Nachfolger, s. Następca. 1) hausse; tout ce qui sert à mettre au dessous d'une chose pour la hausser. 2) *Archit.* base, piédestal d'une colonne. 3) chevalet; morceau de bois qui soutient les cordes d'un instrument de musique. 4) échelle ou ais délié dans le trebuchet pour atraper les oiseaux. 5) pontet, planche, ponceau, petit pont sur une petite riviére. *6) successeur, *v.* Następca. § 1) podstawek pod beczką iako kloc, ława, ketnary, żeby wino podwyż stoiące raźniey toczyć. 2) podstawek albo stolec słupow śznicerskich, filarow kamiennych. 3) na postawku się strony ćiągną. 4) zwierz albo ptak się łowi kiedy podstawka ruszy.
podstawek smyczny. der Frosch im Fiedel-Bogen. la hausse d'archet de viole.
podstawek pod słupami murowany. gemauerter Grund unter dem Säulen-Fuß. soubassement, ouvrage de maçonnerie qui soutient le piédestal d'une colonne.
podstawek kamienny pod filarem trochę wypuszczony. der Grund-Stein unter einem Säulen-Fuß. la plinte, qui fait le fondement de la base des colonnes.
Podstawialny. zum Unterlegen oder Untersetzen geschickt. qui est propre à mettre ou poser au dessous de qu. ch. § podstawalny statek; podstawialny kosz, ktory podstawiaią cedząc co, trzęsąc owoc.
Podstawiam co, *v. m. F. podstawię.* 1) untersetzen. *2) unterlegen, s. Podkładam. 1) dresser, mettre dessous une chose. *2) poser au dessous, *v.* Podkładam. § 1) podstaw skopec pod kurek beczkowy.
Podstępuię, *v. m. F. podstąpię.* 1) untertreten, unter etwas treten, gehen. 2) heranrücken. 1) se rendre, se mettre, s'en aller sous qu. ch. 2) s'aprocher de. § 1) podstąpić pod obdach, pod namiot dla deszczu. 2) iuż woysko pod granicę, pod fortecę postępowało.
Podstoli. Unter-Truchseß, Unter-Tafel-Decker. sou-dapifer; sous-écuïer-bouche.
Podstoli Koronny. Kron-Unter-Tafel-Decker. Sou-maître d'hotel de la Couronne. § Podstoli Litewski.
Podstolanka. Tochter eines Unter-Tafel-Deckers. fille d'un sous-Ecuïer-bouche.
Podstolina. Sohn eines Unter-Tafel-Deckers. fils d'un sous-écuïer-bouche.
Podstolstwo. das Amt eines Unter-Tafel-Deckers. charge ou fonction du Soumaitre d'hotel.
Podstrzegacz. Ausspäher, Anmercker, Aufzeichner. observateur; celui qui épie, qui observe les actions des autres.
Podstrzegam czego, *v. m. F. podstrzegę.* ausspähen, beobachten eines Aufführung. épier; observer la conduite de qu; regarder de près; prendre garde à qu.
Podstrzeganie. das Beobachten; Ausspähung. l'action de celui qui observe, qui épie qu.
Podsuszam czego, *v. m. F. podsuszę.* abtreugen, abtrocknen. sécher, rendre sec.
Podsuwam, *v. m. F. podsunę.* 1) unterschieben. 2) zustecken, bestechen. 1) fourrer, pousser dessous. 2) couler de l'argent à la main de qu; fourrer un présent à qu. § 1) podsuń choremu pod głowę poduszkę. 2) podsunął sędziemu złoto.
podsunąć się. sehr nahe anrücken. se mettre tout contre; s'aprocher de. § nieprzyiaćiel się pod fortecę podsunął.
Podsycam, *v. m. F. podsycę.* 1) ein wenig sättigen. 2) *fig.* abspeisen als mit Hoffnung. 3) anmachen vermischen mit etwas. 1) rassasier un peu; apaiser la faim. 2) repaître qu. comme d'espérances. 3) détremper, délaier, mêler, préparer avec. § 1) podsyćiła mię ta potrawa. 2) podsycał szlachtę wszelką wymyślnych łagodnośći okazałośćią; podsyca nas promocyi nadźieiami. 3) podsycam wino piołunem.
podsyćić się. 1) sich etwas sättigen. 2) *fig.* sich unterhalten, unterhalten werden. 1) se rassasier un peu. 2) *fig.* s'entretenir, se nourrir de. § 1) podsyćiłem się

nie

nieco iuż przed obiadem. 2) tym się fakcye podsycaią.
Podsycham, *v. m. F. podeschnę.* zu trocknen anfangen. commencer de se sécher; devenir sec peu à peu.
Podsyłam, *v. m. F. podeślę.* eine untergeschobene Sache zuschicken. envoïer une chose suposée. § podesłał mu list.
Podszczuwacz. Anhetzer. incitateur, instigateur, atise-querelle; moteur, qui instigue, qui anime.
Podszczuwam kogo na kogo, *v. m. F. podszczuię.* aufhetzen, anhetzen, aufbringen. inciter, exciter, susciter, brouiller, animer, pousser, enflammer.
Podszczuwanie. Anhetzung. incitation, suscitation.
Podszewka. Unterfutter. doublure.
Podszybie. Bergw. Unterscheibe, wohin das gegrabne Ertzt geführet wird. *Métal.* puits inferieur où l'on transporte les métaux.
Podszyty. untergefüttert. doublé d'une étofe.
Podszywam, *v. m. F. podszyię.* 1) unter etwas nähen, unterlegen. 2) unterfüttern. 3) besohlen. 1) coudre, atacher par dessous. 2) doubler, mettre une étofe sous une autre. 3) careller, resemeler, remonter des souliez, des botes. § 1) podszyy rzemyk mocnieyszym. 2) podszyć szatę kitayką. 3) podszyć boty, trzewiki.
podszyć się. fig. sich anhängen, sich einschleichen. *fig.* s'atacher à un parti; se fourrer dans un parti. § nie maią się podszywać pod tę konfederacyą.
Poduczyć się czego, *F. poduczę.* erschnappen, halb lernen. n'aprendre qu'à demi; haper; avoir quelque teinture d'une science, ne la savoir pas à fond. § poduczył się prawa, łaciny.
Podufale, Podufałość, Podufały, *vid.* Poufale, Poufałość, Poufały.
Podupadam, *v. m. F. podupadnę.* zurückkommen, verfallen, in Abnahme der Nahrung kommen. tomber en décadence, étre en décadence; déchoir de; s'apauvrir; étre à bas. § podupadł w substancyi swoiey; podupadały nauki pod iego panowaniem.
Podupadły. verfallen, verarmet, zurückgekommen. ravili, déchu, apauvri. § ztąd pochodzą miasta podupadłe.
Podusty. der grosse Unterlippen hat; ein Hängemaul. qui a des babines ou de grosses levres de dessous.
Poduszczacz, Podszczuwacz. Anhetzer. atise-querelle.
Poduszczam do czego, *v. m. F. poduszczę;* podszczuwam. aufhetzen, anhetzen. exciter, pousser, inciter. § poduścił go do zemsty.
Poduszczanie, poduszczenie. Anhetzung. excitation, incitation.
Poduszeczka. kleines Küssen. coussinet.
Poduszka. ein Küssen. coussin, oreiller.
poduszki rogiem się zabiie, prov. im Schertz: er wird sich mit einen Küssen-Zipfel erstechen. *burlesq.* il se percera de la pointe d'oreiller.
Podusszny. unter dem Ohr gelegen. qui est sous l'oreille. § wrzod poduszny.
Podwalam co pod co, *v. m. F. podwalę.* unterwältzen. rouler dessous.
Podwał. } Kriegsb. der Unterwall, Platz
Podwale. } am Wall. *Fortif.* fausse-braie au pié du rempart ou de la muraille.
Podwałek, podwalny zastęp. Kriegsb. die untere Brust-Wehr am Wall. *Fortif.* parapet bas pour tirer en barbe.
Podwalina, przyćieś, podeszwa w budowaniu. Bauk. der Fuß, die Grundlage, Unterzug, Unterschwelle, Unterlage eines höltzernen Gebäudes. *Archit.* empâtement, semelle, la partie la plus basse d'un bâtiment de bois.
Podwalka, *vid.* Opusta.
Podwalny. Kriegsb. am Wall gelegen. *Fortif.* de fausse-braïe; situé au pié du rempart. § podwalne opasanie.
Podwanastny. zwölfte; in zwölf getheilet. de douze; partagé en douze.
Podwarzam czego, *v. m. F. podwarzę;* przywarzam. halb gar kochen, aufsieden. faire bouillir à demi.
Podwarzony. halb gar, halb gekocht. un peu bouilli; bouilli à demi.
Podważam, *v. m. F. podważę.* mit dem Hebe-Baum eine Last ein wenig in die Höhe heben. alléger, peser un fardeau; peser sur le levier pour remuër un fardeau. § podważyć z czego kamień.
Podweselam, *v. m. F. podweselę.* einen lustig, aufgeräumt machen. réjoüir, égaïer, rendre qu. gai. § podweselił goście Muzyką i rożnemi rozrywkami.
podweselaiący. lustig, das lustig macht. divertissant; enjoué.
podweselić się, podweselić sobie. sich lustig machen. se réjoüir, s'égaïer, se rendre gai; se divertir; se mettre en bonne humeur.
Podweselenie. Lust, Fröhlichkeit. gaïeté divertissement.
Podweselony. lustig gemacht. égaié, réjoüi.
Podwiązka. Knie-Band. jarretiére dont on se lie la jambe. § nic po tey podwiązce; inszych mi trzeba podwiązek.

Podwiązanie, *vid.* Podwięzowanie.
Podwiązany. angebunden. lié, ataché à. *podwiązana mačica.* angebundener Weinstock. vignée échalassée, soutenuë d'un échalas.
Podwiczka, *vid.* Podwika.
Podwiczny, do podwiki należący. zum Haupt-Schleyer der Weiber gehörig. de coife, de couvre-chef. *podwiczna miłość.* Liebe gegen das weibliche Geschlecht. pente à aimer les femmes; ardente passion pour les femmes. § podwiczna go miłość ruszyła.
Podwieczor, *adv.* gegen Abend. vers le soir, sur le soir.
Podwieczorny. was gegen Abend geschiehet. du soir. *podwieczorny czas.* die Abend-Zeit. soirée.
Podwieczorek, *g. u.* Vesper-Kost, Vesper-Brod. le gouté, collation; ce qu'on mange entre le diné & le soupé.
Podwieczorkuię. Vesper-Brod essen. goûter; manger la collation.
Podwieram co, *F. podewrę.* ein wenig sieden. faire bouillir un peu. § podewrzyy kaszę w mleku. *podwiera mięso.* das Fleisch fängt an zu kochen. la viande bout un peut, jette quelque bouillon. *niech podewre.* laß es ein wenig kochen. laissez le bouillir un peu.
Podwiewam pod co, *v. m. F. podwieię.* unter etwas wehen. soufler dessous. § wiatr mi pod płaszcz podwiewał.
Podwięzowanie, Podwiązanie. die Unterbindung. l'action de lier, de ceindre par dessous. § podwięzowanie ziół, płonek. *podwięzowanie wina.* Setzung der Wein-Pfähle; das Anbinden der Weinstöcke. échalassement de la vigne, l'action de lier les vignes.
Podwięzuię co, *v m. F. podwiążę.* 1) unten binden, anbinden. 2) binden, anpfählen Weinstöcke, Pflantzen. 1) atacher, lier à qu. ch. par dessous. 2) échalasser, baisser, lier les vignes, les plantes. § 1) podwiąż sobie te podwiązki. 2) iuż mačice winne podwiązano.
Podwiiam co, *v. m. F. podwinę.* aufwickeln, aufschürtzen. retrousser, relever, rehausser. § podwiń twoie pończochy. *podwiiać włosy.* das Haar in Locken schlagen. papilloter les cheveux, les mettre en papilote. *koń nogi podwiia, gdy go przytrzymuiesz.* das Pferd bieget sich auf den Hinterfüssen, wenn man es anhält. le cheval falque, fait de falcades quand on l'arrête.
Podwiianie, podwinienie. das Aufschürtzen, in die Höhe Wickeln. l'action de retrousser, de relever. *podwiianie włosow.* das Aufwickeln der Haare. le papillotage.
Podwiiany. } aufgerollt, aufgewickelt, auf-
Podwity. } geschürtzt. retroussé, relevé. *włosy podwite.* aufgewickelte Haare. cheveux mis en papillote.
Podwika, podwiczka. Haupt-Schleyer der Weiber mit einer Schneppe. voile, *m.* mouchoir en pointe dont les femmes se couvrent la tête. *podwiczka dźiećinna.* Kinder-Haube. beguin, coife de toile sur la tête d'un enfant. *podwiczką dźiećięciu głowkę związać.* dem Kinde ein Häubchen umthun. embeguiner un enfant; mettre un beguin sur la tête d'un enfant. *podwika kobiet prostych.* Kopf-Tuch gemeiner Weiber. couvre-chef. *podwiczki pilnuie.* er läuft dem Weibsvolck nach. il court les ruelles; il aime le sèxe.
Podwłośnik, *g. a.* Püder-Mantel von Leinwand, so man beym Kämmen umthut. peignoir, manteau de toile qu'on met sur les épaules lorsqu'on se peigne.
Podwoda. 1) Frohn-Dienste mit Pferden oder mit Laufen; Hof-Fuhre, Frohn-Fuhre; der diese Fröhne thut. 2) Sand-Banck in der See. 1) charrois; voiture de service, de plaît; charge de voiturer, de faire messages; voiture publique; celui qui fait ces sortes de coruée. 2) banc, bas-fond, banc de sable, batures, *f. plur.* § 1) podwoda konna, wozowa, piechotna; podwodę dać z urzędu. **2) tu opoka a tam zaraz podwoda. *podwodą albo na podwodźie iechać.* 1) Hof-Fuhren thun. 2) mit Frohn-Pferden reisen. 1) voiturer, charrier à la corvée. 2) aller par la voiture de service; prendre une voiture publique.
Podwodnik, co na podwodźie bieży. Fröhn-Bauer, Fröhn-Bothe. messager qui court par la corvée, ou païsan qui voiture de service.
Podwodny. 1) Fröhn-. 2) das sich unter dem Wasser aufhält. 1) charriable, corvéable, qui est sujet à la voiture publique; de plaît, de service. 2) qui est sous les eaux. § 1) podwodny woz; podwodna fura. 2) podwódne zwierzęta. *podwodna farba.* Wasser-Farbe beym Mahler. détrempe, couleur avec de l'eau gommée. *podwodną farbą malować.* mit Wasser-Farbe mahlen. peindre en détrempe.

podwodny koń. Frohn-Pferd. plaît, cheval de service, qui sert à la voiture publique.

podwodny urzędnik, podwodę daiący z urzędu. Beamter so Frohn-Fuhren verordnet. oficier qui fournit les voitures publiques.

podwodny list. geschriebener Befehl Frohn-Fuhren zu stellen. un ordre écrit à fournir des voitures publiques.

Podwodzę, *v. m. F. podwiodę.* 1) eine Person aufrichten, solcher aufhelfen. 2) herzu führen. 3) aufhetzen, aufbringen. 1) lever, relever de terre une personne qui y est, la tirer de bas en haut. 2) mener à; aprocher de; mettre tout contre. 3) susciter, inciter, brouiller, pousser qu. § 1) podwieść upadłego. 2) podwiodł woysko pod mur; pod miecz żołnierza podwieść. *3) podwodzić (podszczać) kogo na kogo.

Podwoiewodzy, *g. powoiewodzego.* 1) Vice-Woywode, ist ein Beamter der über Maaß, Gewicht, die Lebens-Mittel und den Handel die Aufsicht hat. 2) in einigen Provinzen: ein Unter-Staroste, s. Podstarości. 1) Sou-palatin, oficier qui a inspection sur les poids, les mesures, les vivres & sur le commerce. 2) *dans quelques Provinces c'est* le Sou-Staroste, *v.* Podstarości. § 1) podwoiewodzego iest urząd ustawę kupcom czynić.

Podworny, *vid.* Podworzowy.

Podworze. Hof, Hof-Platz. cour, *f.* place devant un bâtiment.

podworze prednie. Vor-Hof. anticour; avant-cour, *f.*

podworze tylne. Hinter-Hof; Vieh-Hof. arriére-cour; basse-cour.

na podworzu, adv. draussen, unter freyem Himmel. en plein air, au serain; à la belle étoile.

z podworza, adv. 1) von aussen. 2) Befest. aussen gelegen Aussen-. 1) dehors, par dehors. 2) *Fortif.* détaché; de dehors. § 1) z podworza miasto, oboz oglądać. 2) okopy, wały z podworza.

Podworzec, *g. podworca.* Schloß-Platz, grosser Hof-Platz. grande cour ou place d'un édifice. § piękny podworzec w kwadrat.

Podworzowy, podworny. 1) Hof, zum Hof-Raum gehörig. 2) auf dem Hofe gehalten als Hüner. 1) de cour, qui regarde la cour d'un bâtiment. 2) de paillier; nourri à la basse-cour. § 1) plac podworny. 2) kury, kaczki podworne nie klatczane.

kapłun podworny. ein Kapaun vom Hof, der nicht gemästet ist. un chapon de paillier.

Podwoy, *g. podwoiu.* Thür-Säule, Thür-Pfoste. poteau de porte, pié droit de porte.

podwoie, plur. das Thür-Gewände; die Thür-Pfosten. les poteaux de porte; le jambage dans la porte de part & d'autre.

Podwoyny. 1) zwey Stück in sich haltend. 2) zweyspännig. 1) double, qui augmente une fois autant en valeur. 2) tiré de deux animaux; atelé de deux chevaux. § 1) podwoyny płod; podwoyne drzwi; podwoyny grosz. 2) podwoyne konie; podwoyny woz.

żołnierz podwoyny, dwoy żołd biorący. Doppelt-Söldner; Soldat der doppelten Sold bekommt. soldat qui reçoit double paie.

Podwoyski. Gerichts-Frohn, Ausruffer, Forder-Knecht. crieur publique; héraut; huissier-crieur.

** Podwrot. Umsturz, Hintertreibung. renversement, ruine, déstruction. § na podwrot szczęścia mego.

Podwyż, *adv.* höher. plus haut; plus haut, au dessus de. § ptak ten podwyż buia.

Podwyższam co, *v. m. F. podwyższę.* 1) erhöhen, höher machen. 2) erhöhen, erheben, befördern. 3) erhöhen als den Preis. 1) hausser, rehausser, exhausser, élever d'avantage, hausser d'avantage. 2) élever, avancer qu. à une dignité. 3) hausser, rehausser, surhausser le prix, les marchandises. § 1) podwyższył dom o iednym piętrze. 2) podwyższał ich na urzędy. 3) podwyższył żołnierzom żołdu o dwa grosze; podwyższyć pieniądze, cenę towarow.

podwyższać się. 1) sich erhöhen, höher steigen. 2) steigen, eine höhere Würde erhalten. 3) steigen als der Preis. 1) s'élever, s'avancer, se hausser en dignité; se pousser, s'agrandir. 3) se hausser, se surhausser, monter comme le prix. § 1) to drzewo co rok się podwyższa. 2) podwyższył się na tę godność. 3) drogość, cena, zboże podwyższa się.

Podwyższanie, podwyższenie. 1) Erhöhung. 2) Erhebung, Beförderung. 3) Erhöhung des Preises. 1) exhaussement, élevation, haussement; action de hausser. 2) avancement, élevation, promotion. 3) surhaussement de prix. § 1) podwyższenie wału, wieży. 2) podwyższanie kogo na urząd.

Podwyższony. eig. u fig. erhöhet. *prop. & fig.* élevé, exhaussé. § ściany podwyższo-

wyżſzone; prętko z podłego ſtanu nad godność, nad zusługi podwyżſzony; cena podwyżſzona.

Podymne, *g. podymnego.* Rauchfang-Geld. le fumage, impôt ſur les cheminées. § podymne płaćić.

Podżegacz. Anheßer. un atiſe-querelle, moteur, incitateur.

Podżegam, *obſ. v. m. F. podżgę.* entzünden. mettre en feu, enflammer.

podżegać. anheßen, anreißen, anflammen. inciter, animer, pouſſer, enflammer. § podżegła go żona do tego uczynku; miłość ią co dźień barźiey podżegała.

***podżegać śię.* ſich verleiten laſſen, gereißet werden. ſe laiſſer aller à une paſſion; devenir enflammé de. § podżegł śię do miłośći.

***podżegł śię do gniewu, do zapalczywośći.* er erzürnete. il s'eſt irrité; il s'eſt mis en colère.

Podźiał. 1) Theilung, Abtheilung. 2) Eintheilung. 1) un partage. 2) repartition. § 1) byłem przy podźiele; wchodźić z kim w podźiał. 2) podźiał monety, wag i miar.

podźiałem nie zuchwałem. nichts mit Gewalt, alles mit Billigkeit. tout par équité rien par force.

Podźiękować za co, *F. podźiękuię.* danken. remercier de.

Podźiękowanie. Danck. remerciment.

Podźielenie. 1) die Theilung, das Theilen. 2) Philoſ. Eintheilung. 1) le partage, l'action de partager. 2) *Philoſ.* la diviſion, le partage d'un tout en ſes parties. § 1) podźielenie łokćia na ćwierći. 2) podźielenie na częśći iakiey rzeczy.

Podźielić co, *F. podźielę.* theilen, eintheilen. partager, diviſer. § łupy miedzy żołnierzow podźielił; ten zyſk miedzy śię podźielili.

Podźielność. Theilbarkeit. diviſibilité. § każda rzecz ma ſwoię podźielność według ſzerokośći, długośći.

Podźielny. 1) theilbar, vertheilbar. 2) Mathem. Größe, Zahl, die getheilt werden ſoll. 1) diviſible; qu'on peut partager. 2) *Matém.* le dividende; le nombre ou la grandeur qu'on doit diviſer. § 1) każda wielkość ieſt podźielna. 2) podźielny ieſt liczba, ktora śię przez drugą dźielić może, iako ieſt ſześć, gdy ią dźielę przez trzy.

Podźielony. getheilt, eingetheilt. partagé, reparti.

Podźiemek, *g. podźiemka.* (*aracidne*) płonka bezliſtna albo płonka korzeń, bo wſzyſtka korzęń; źiemianka, bezliſt. ein gewiſſes Gewächs das keine Blätter und nur eine Wurtzel hat, an welcher es in der Erde ſeine Frucht trägt. eſpèce de plante ſans feuilles, dont la racine porte le fruit ſous la terre.

Podźiemny, pod źiemią albo w źiemi leżący. unterirrdiſch, das unter der Erde iſt. ſoûterrain, qui eſt ſous terre.

podźiemni ludźie. Geogr. die Gegenfüßler. *Géogr.* les antipodes, *m.*

***Podźierzam**, *v. m. F. podźierzę.* ein wenig mit den Händen halten. tenir un peu avec les mains.

Podźieśiątny. zehn zählig: zehn in ſich haltend. de dix; qui contient dix; compoſé de dix.

Podźiewam co, *F. podźieię.* etwas wo laſſen, wo hin thun. laiſſer, mettre; faire de.

gdźieś podźiał tę kśiążkę. wo haſt du das Buch gelaſſen. qu'avez vous fait du livre? où avez vous laiſſez le livre? § nie wiem gdźiem noż podźiał.

ieſt to gdźie podźieć. man hat ſchon einen Ort, wo man es hin thun kan. on a un endroit de l'y mettre.

podźiać śię. 1) wohin kommen, wo bleiben. 2) ſich begeben, ſich wenden. 1) devenir, étre emploié; s'emploïer. 2) ſe tourner, aller, ſe rendre en un lieu. § 1) gdźie śię pieniądze podźiały; nie wiedźieć gdźie śię podźiało 2) gdźie śię Panowie podźieli; nie wie gdźie śię podźieie; gdźie śię podźiał ſyn twoy; przed nim nie wiem gdźie śię podźieć (podźiać).

nie wiedźieć gdźie śię podźiał. man weiß nicht wo er geblieben iſt. on ne ſait ce qu'il eſt devenu.

Podźiewiątny. neun Stück in ſich haltend. de neuf; compoſé de neuf.

Podźiw, *indec.* } Verwunderung. admira-
Podźiwienie. } tion, étonnement. § z podźiwieniem całego świata; podźiwienie i zadumienie nam to czyni.

na podźiw; do podźiwienia. 1) wunderſamer Weiſe. 2) ſehr viel. 1) à ravir, admirablement, avec admiration. 2) beaucoup, terriblement. § 1) na podźiw tę kśiążkę przetłumaczył. 2) na podźiw ma pieniędzy.

podźiwienie ſprawuiący. wunderſam. ſurprenant, étonnant.

podźiwienia godny. wunderſam, wundernswürdig. admirable, digne d'admiration.

Podżoga, Pożoga. Zunder, Nahrung des Feuers oder einer Leidenſchafft. aliment, nourriture du feu, d'une paſſion. § ztąd bierze, ma podżogę pycha.

Podżupek, *g. podżupka.* Unter-Saltz-Auf-

ſeher

seher oder Unter-Richter. Sous-Inspecteur pour le grenier à sel; Sou-Juge des salines.
*Podźta; poydźcie. gehet. allez.
*Podźwa; podźmy. laßt uns gehen. allons.

* * *

Vergleichen Endigungen der *Imperativorum* werden in gemeinen Reden offt gebrauchet. *le langage familier donne souvent ces terminaisons aux autres Imperatifs.*

Podźwignąć, Podźwignienie, *vid.* Poddźwignąć, Poddźwignienie.
Poeta, Wierszopis. Dichter, Poet. poëte.
Poetycki. / Poetyczny. } Poetisch. poëtique.
poetyczna mowa. gebundene Schreib-Art. Poësie, des vers, stile poëtique.
po poetycku, poetycznie, Poetisch, nach der Poeten Weise. poëtiquement, en poëte.
Poetyka. 1) Dichtkunst. 2) Schule, wo die Dichtkunst gelehret wird. 1) la poëtique, l'art de faire des vers. 2) la poëtique, la classe où l'on enseigne la poëtique.
Poezya. Poesie, Verse. Poësie; des vers. § czytamy w Poezyach Twardowskiego.
Pofolgować, Pofolgowanie, *vid.* Folguię, Folga.
Pogadać, *F. pogadam.* ein Weilchen reden. parler, s'entretenir un peu avec qu. § pogadaliśmy z sobą.
Pogadzam, *v. m. F. pogodzę.* 1) vertragen, versöhnen. 2) widerstimmige Stellen eines Buchs vergleichen. 1) racommoder, remettre ensemble bien des gens qui se sont brouillez; réconcilier ceux qui sont en diférent. 2) concilier, acorder, combiner les passages d'un livre qui semblent être contraires. § 1) pogodził niezgodnych braći. 2) pięknie sobie preciwne w Piśmie S. pogodził mieysca; zdanie pogadzaiące.
pogodźić śię. sich vertragen. se réconcilier; se remettre bien avec qu; transiger. § pogodźili śię chwała Bogu; pogodź śię z twoim brate[illegible].
Poganiacz. 1) Ochsen-Treiber; Esel-Treiber u. d. g. 2) Stachel, Stock, Peitsche womit das Vieh fortgetrieben wird. 3) Sternk. Wagen-Mann, Bären-Hüter, ein Nord-Gestirn am Bär. 1) bouvier, vacher; ânier, gardeur de beufs, d'ânes *&c.* 2) aiguillon, foüet ou baguette pour toucher les bestiaux. 3) *Astron.* bouvier un constellation septentrionale auprès de l'ourse. § 1) naiąć do wołow poganiacza. 2) poganiacz laska, bicz, kostur, ktorym woły w oraniu poganiaią. 3) w poganiaczu liczą gwiazd 23, drudzy 28, aż do 34.
Poganiam, *v. m. F. pogonię.* 1) Vieh treiben, jagen. 2) auf der Flucht einholen, gefangen nehmen. 1) porter, faire aller, pousser en avant, chasser, mener, toucher une bête. 2) ateindre, joindre qu. dans la fuite; prendre, arrêter les fuïards ou les fugitifs. § 1) poganiać woły, konie na pole. *2) pogonił (złapał) zbiega.
pogonić śię za kim. einem nachsetzen, nachjagen. talonner, poursuivre qu; courir après qu.
poganiać śię, vid. *pognać śię.*
Poganianie. das Forttreiben eines Viehes. l'action de pousser en avant une bête.
Poganin. / **Pohaniec. } 1) ein Heide. 2) ein gottloser Mensch. 1) un païen, un gentil. 2) libertin, homme profane, irréligieux, qui n'a point de réligion. § 1) poganow gromił; pohańca nawroćił; poganie pierzchnęli. 2) poganinie cożeś zrobił.
Poganka. / ** Pohanka. } eine Heidin. une païenne.
**poganka, vid.* Tatarka 1).
Pogański. heidnisch. païen, qui regarde les païens.
pogański syn. Bösewicht. méchant homme, scélerat, coquin. § odrwiłeś mię pogańskį synu.
po pogańsku, / *Pogańskie, } *adv.* heidnisch. à la païenne.
Pogaństwo. 1) das Heidenthum, heidnischer Gottesdienst. 2) die Heiden, heidnische Völcker. 3) Racker-Pack, böses Gesindel. 1) le gentilisme, le paganisme. 2) gentilité; les païens; les gentils & les idolatres. 3) canaille, racaille, engeance; gens de sac & de corde.
Pogarda. Verachtung. mépris, dédain, rebut.
Pogardzam co, *v. m. F. pogardzę.* verachten. mépriser, rebuter, dédaigner.
Pogardzanie, pogardzenie. das Verachten; die Verachtung. mépris; l'action de mépriser. § pogardzenie świata i doczesnośći iego.
Pogarszam co, *v. m. F. pogorszę.* 1) verschlimmern. 2) ärger machen ein Uebel, verschlimmern eine Kranckheit. 1) empirer, faire pire, rendre plus mauvais. 2) rengreger, aigrir, augmenter un mal, une maladie.
pogorszyć sobie. seinen Zustand verschlimmern, schlechter machen. rendre sa condition pire, plus mauvaise; empirer son marché.

pogorszyć

pogorszyć się. sich verschlimmern; ärger werden. empirer, devenir plus pire.
co raz się pogarsza choremu; co raz się choroba pogarsza es wird mit dem Krancken immer schlimmer. sa maladie se rengrége, empire, s'aigrit, s'augmente, croît de jour en jour.
Pogarszanie, pogorszenie. Verschlimmerung. déterioration; action par la quelle une chose devient pire.
pogorszenie zdrowia, choroby, rany. Verschlimmerung der Kranckheit, des Schadens. rengrégement, augmentation de maladie, de mal.
*Pogębek, *g. pogębka*; policzek. eine Ohrfeige. souflet; coup de souflet.
*Pogębkuię, policzkuię. Ohrfeigen geben. soufleter qu; donner des souflets à qu.
Pogladam, *v. m. F. poyrzę, spoyrzę.* schauen, sehen, ansehen. envisager, regarder; jetter, porter le yeux, les regard sur; voir. § pogląda na mię z oka; spoyrzał na mię nie wiem czemu; poglądał po ludźiach; poyrzyy w niebo.
poglądać po sobie. sich selbst besehen. se regarder, se mirer, se voir.
spoyrzy ktora godźina. sehe was die Uhr ist. regardez à vôtre montre.
miłośierdnym na ubogich pogląda okiem. er siehet die Armen mit einem mitleidigen Auge an. il regarde les pauvres d'un oeil de pitié.
Poglądanie, spoyrzenie. Anblick, das Anschauen. regard; l'action de regarder.
Pogładźić czego, *F. pogładzę.* 1) ausglätten. 2) verbessern, ausbessern. 1) aplanir, lisser, unir polir. 2) limer, corriger, retoucher, revoir.
Pogłoska. Ruf, Geschrey. bruit qui court. § pogłoska śię ta ztąd wszczęła.
*Pogłowie. } Kopf-Geld. capitation, al-
Pogłowne. } louage, *m.* droit qui se leve sur chaque tête ou personne.
Pogłowszczyzna. Geld-Busse vor einen zufälligen Todtschlag. amende pécuniaire pour un homicide casuël.
Pogmatwać co, *F. pogmatwam.* zerknillen, zerdrücken. chifonner, écacher, brouiller, farfoüiller.
Pognać, *F. pognam, vid.* Poganiam.
pognać śię. zu lassen, sich bespringen lassen, von einigen Thieren. *parlant de quelques bêtes:* couvrir; saillir; s'acoupler pour la génération.
Pogoda. 1) gutes Wetter. 2) Witterung, Wetter, Himmel. 3) Gelegenheit, Zeit zu etwas. 1) beau tems; serenité de l'air & du tems; tems serein. 2) ciel, tems, saison, disposition de l'air. 3) tems, ocasion, sujet. § 1) w pogodę iechać; pogoda iest; wiatr pogodę uczynił. 2) pogoda niepewna, niestateczna, zła, śnieżna, burźliwa. 3) pogoda, czas dobry, wczesność na co, okazya do czego; pogodę na co upatrzyć; pilnować, patrzyć pogody.
za pogodą. bey Gelegenheit. ocasionellement; dans l'ocasion.
za pogody. bey gutem Wetter. dans le tems serein.
i w pogodę piorun uderzy. auch beym guten Wetter schlägt der Donner ein. le tonnerre tombe aussi au tems serein.
morska pogoda. die See-Stille. bonace, calme, *m.*
pogodę czynić, wypogodźić niebo. gut Wetter machen. rendre serein; rendre clair.
Pogodźić, *vid.* Pogadzam.
Pogodno, pogoda iest, *adv.* es ist gut Wetter. il fait beau tems. § pogodno było iakośmy wyieżdżali.
Pogodny. 1) gut, schön, vom Wetter. 2) was gut Wetter macht. 3) gelegen, geschickt, als eine Zeit. 1) beau, clair, serein. 2) qui rend serein, qui cause beau tems. 3) heureux, beau, propre à entreprendre, à tenter qu. ch. § 1) pogodny dźień, chwila pogodna, niebo pogodne. 2) wiatr pogodny wieie. 3) pogodny czas; pogodną okazyą, godźinę do czego upatrzyć.
Pogoń, } Leute so zum Nachsetzen geschi-
Pogonia. } cket werden. gens qu'on détache pour poursuivre les fuïards ou un fugitif. § posłał za nim pogoń, pogoń nieprzyiaćioł doścignął; pogoń za nim poszedł.
pogonia. das Nachsetzen; das Verfolgen der Flüchtlinge. la poursuite des fuïards ou des fugitifs. § z pogoni śię wracać; w pogonią wyprawił za nim kawaleryą; echotnik uniosł śię w pogonią; na pogoni go złapano.
iść, iechać, puśćić śię w pogonią (w pogoń) za kim. einem nachjagen, nachsetzen, nachhauen. taionner, poursuivre qu; se mettre aux trousses de qu.
Pogonia. Wappen. 1) das Lithauische Wappen. 2) geharnischter Arm mit einem Säbel, wie in der Polnischen Flagge zu sehen ist. 3) ein Reuter der einen Pfeil abschiesset. 4) einige andre Wappen so diesen Nahmen auch haben. *Blas.* 1) les armes de Lituanie. 2) un bras armé tenant un sabre, comme il se fait voir dans le pavillon de Pologne. 3) cavalier qui tire un flèche. 4) *il y a encore quelques armes qui portent ce nom.* § 1) pogonia iest herb Litewski. 2) pogonia iest ręka z dobytą szablą iako

na fladze Rzeczypospolitey. 3) pogonia iest iezdźiec z łuku strzelaiący. 4) pogonią śię także następuiące nazywaią herby: mąż nagi smoka kolący; mąż zbroyny na koniu; ręka uzbroiona z dobytą szablą; klucz za kopytem stoiącym leżący.

Pagończyk, Ogończyk, Powała. Wapenk. Wurf-Eisen so auf einem halben Reif stehet; aus der Krone gehen zwey Hände bis an die Ellbogen. *Blas.* harpon ou flèche avec un fer fort large dessus un demi-cercle; sur la couronne se présentent deux mains issantes jusqu'aux coudes.

Pogonić, *vid.* Poganiam.

Pogorzały, *vid.* Pogorzelec.

Pogorzeć, *F. pogorzę.* abbrennen, im Feuer aufgehen. être consumé par le feu; périr dans un incendie. § dom pogorzał; koła wozowe pogorzały, bo ich nie smarowano.

Pogorzelec, *g. pogorzelca;* pogorzały. ein Abgebrandter. celui qui a perdu ses biens dans un incendie.

*Pogorzel, *f.* } Brand-Stelle, Brand-
Pogorzelina. } Stätte. le lieu d'incen-
Pogorzelisko. } die; place où une maison, une ville ont péri par incendie.

Pogorszyć, *vid.* Pogarszam.

Pogorzenie. Feuers-Brunst, Feuer-Schaden. perte causée par l'incendie.

Pogotowiu, *adv.* fertig; bey der Hand; bereit. tout prêt; à main; prêt à la main. § ma racyą pogotowiu; rozkazał mi bydź pogotowiu.

Pograbić, *F. pograbię.* 1) harcken, rechen. 2) confisciren. 1) râteler; amasser, ôter avec le râteau. 2) confisquer. § 1) pograb te zagony, ganki, słomę. 2) pograbiono te towary do skarbu.

Pogranicze. Reichs-Grentze. confins, frontiére, limite.

Pograniczny. Grentz-. limitrophe; frontiére, qui est sur les limites d'un païs. § pograniczne miasta.

Pograwam, *v. m. F. pogram.* ein wenig spielen. joüer un peu. § pograymy sobie. *serce mi pograwa do tego.* mein Hertz saget es mir, daß ich es thun soll. mon coeur me conseile, me dit de le faire.

Pogrążam co, *v. m. F. pogrążę.* 1) untersencken, untertauchen. 2) stürtzen, ins Unglück bringen. 1) plonger, noïer, submerger, enfoncer dans l'eau, faire couler à fond. 2) submerger, abîmer, perdre, ruiner qu. § 1) wały okręt pogrążyły. 2) pogrążył mię do dna.

pogrążam się, } grąże się, za-
Pogrąznąć, *F. pogrążnę.* } nurzam się, na dno idę, tonę. untergehen, versincken. être submergé s'enfoncer dans l'eau, couler à fond. § pogrąznąć w powodźi.

Pogrążenie. Ertränckung, Versenckung. submersion.

Pogrążony. } versuncken. coulé à fond,
Pogręzły. } plongé, noïé. § pogręzłe okręty.

Pogrobek, *g. pogrobka.* Nachwaise; ein Kind, das nach des Vaters Tod gebohren ist. un posthume, qui est né après la mort du Pére.

Pogrodka. 1) Gatter, Rechen, geflochtene Pfähle am Schutz-Gatter eines Teiches. 2) Garten-Beet. 1) écrille, écrilloir devant la bonde d'un étang. 2) planche de terre, carreau de jardin.

**Pogrom. Niederlage. déroute, défaite. § z pogromu nieprzyiaćielskiego powraca.

**Pogromić, *F. pogromię.* zerstreuen. défaire, battre, mettre en déroute. § pogromić woysko.

Pogroźba. } Drohung, Bedräuung. mena-
Pogrożka. } ce, commination.

Pogruchotać co, *F. pogruchocę.* zerschmettern. fracasser, briser, froisser.

Pogrzeb, chowanie umarłego. Begräbniß, Beerdigung. enterrement, sépulture, funérailles, *f. plur.*

pogrzeb komu sprawować. einen zur Erde bestatten. faire les funérailles de quelqu'un.

Pogrzebać, *F. pogrzebię.* beerdigen. ensevelir, enterrer, inhumer, mettre en terre un mort. § pogrzebliśmy śiostrę twoię.

Pogrzebaczka, koczarga, szorulec, pośiask. Back-Ofen-Krücke, Schürr-Stock. furgon un instrument de boulanger.

Pogrzebiony. begraben. enseveli, enterré.

*Pogrzebnica, cmentarz. Kirchhof, Gottes-Acker. un cimétiere, un alfange.

Pogrzebny. } Leichen-, zum Begräbniß
Pogrzebowy. } gehörig. funèbre, funéraire, sépulcral, qui regarde les funérailles.

pogrzebna piosnka, pogrzebny wiersz. Leichen-Lied, Leichen-Gedicht. élegie, air triste, chanson lugubre, poëme funèbre, où l'on raconte les loüanges du mort.

mowa pogrzebowa. Leichen-Rede. oraison funèbre.

pogrzebne kopii łamanie albo kruszenie. Brechung der Lantzen bey Begräbniß eines Ritters. l'action de rompre les lances aux funérailles d'un chevalier.

pogrzebny

pogrzebny obiad; ſtypa. Trauer-Mahlzeit. banquet funèbre.

Pohałaſować ſobie, *F. pohałaſuie.* lärmen, ein Geſchrey machen. tintamarrer, tempéter; faire du bruit.

pohałaſować ſię. ſich zancken, uneinig werden. ſe quereller; ſe prendre de paroles.

Pohamować co, *F. pohamuię.* hemmen, bandigen. reprimer, domter.

Pohamowanie. Hemmung. l'action de domter, de refréner.

Pohańbić, *F. pohańbię.* verſchmähen. deshonorer, outrager.

Pohańbienie. Schmähung. outrage, *m.* ignominie, deshonneur.

** Pohaniec, *g. pohańca.* ein Heide. un gentil, un païen.

Poiadam, *v. m. F. poiem.* 1) viele Speiſen aufeſſen. 2) nach der Mahlzeit eſſen. 1) chaſſer bien aux plats; piler, bien manger; manger beaucoup de mets. 2) manger après le repas. § 1) wſzyſtkie poiadł potrawy; poiadł. 2) poiada wety.

poiadam ſobie. langſam, mit Gemächlichkeit eſſen. manger proprement, délicatement; manger en goûtant petit à petit; manger avec commodité.

Poiąć, *vid.* Poymuię.

Poiazd. ⎫ breites Ruder. un aviron ou ra-
Poiazda. ⎭ me dont le plat eſt fort large. § wiatrom poiazdami dodawać lotu.

* Poię, *poie, piał,* pieię. 1) krähen wie ein Hahn. 2) ſingen. 1) chanter comme le coq. 2) chanter.

Poię, *poi, poił.* träncken, zu Trincken geben. abreuver, donner à boire; faire boire quelqu'un.

Poięćie, zrozumienie, koncept. 1) Einſicht, Kenntniß, Erkenntniß, Wiſſenſchaft. 2) 2) Philoſ. Begrif. 1) intelligence connoiſſance, notion, pénétration, compréhenſion. 2) *Philoſ.* idée, perception, concept, conception. § 1) poięćie ięzyka francuſkiego, nauki iakiey; poięćie czego rozumem; prętkość poięćia; do poięćia łacny i snadny do nauczenia ſię; do poięćia Boga to droga.

za łeb twarde poięćie. im Schertz: Kopfſtöſſe lernen merken. *burles.* il n'y a meilleure règle qu'un chinfrenau.

poięćie słabe, niedoſkonałe. eine ſchwache und mangelhafte Kenntniß. une connoiſſance défectueuſe & imparfaite.

Poiednać, *F. poiednam.* verſöhnen. réconcilier, racommoder, remettre bien enſemble.

poiednać ſię. ſich vertragen. ſe réconcilier, ſe remettre bien avec qu.

Poiednokrotnie, *adv.* ein mahl. une fois.

Poiednokrotny. einmahlig. d'une fois.

Poiedynczo, *adv.* einzeln, zu einem. un à un; ſéparément.

poiedynczo powracaią. ſie kommen einzeln zurück. ils reviennent ſéparément. § poiedynczo z przegraney powracali batalii.

Poiedynczy. einzeln. ſeul, ſéparé des autres, un à un; ſingulier. § poiedyncze słowa.

poiedynczą, ſam a ſam, adv. einzeln, Mann für Mann. ſeul à ſeul; ſeul contre ſeul; tête à tête. § każdego poiedyńczą wezmę na ſię.

Poiedynek, *g. poiedynku.* 1) Einheit, Einzelheit. 2) Zwey-Kampf. 3) Kampf-Jagen, Kampf der Thiere. 1) unité. 2) düel, monomachie; combat ſingulier; combat entre deux perſonnes. 3) joûte, combat d'animal à animal. § 1) poiedynek ieſt początek każdey liczby; od prawey ręki ſię kładą poiedynki, na drugim mieſcu dźieſiątki, na trzećim ſta i tak daley. 2) wyzwać kogo na poiedynek; ſtanąć w poiedynku. 3) ſokoł gdy z drugim ptakiem poiedynek odprawuie, wzbiia ſię wyſoko.

poiedynkiem. einzeln, Mann für Mann. l'un après l'autre; chacun à part; par tête; chacun de ſon côté, d'homme à homme. § podiedynkiem ſwoie rady dawaią; poiedynkiem ſię biią nie w kupie.

Poiedynkowy. 1) einzeln, nur einer. 2) einfach, das nicht duppelt iſt. 3) einzeln, nur für eine Perſon eingerichtet. 4) zum Zwey-Kampf gehörig. 1) un ſeul, qui n'eſt pas acompagné. 2) ſimple, qui n'eſt pas double. 3) acommodé, fait pour une ſeule perſonne. 4) ſingulier; qui concerne le düel; de düel. § 1) był tam ſługa poiedynkowy, ſam ieden bez drugich; poiedynkowych po polu widźiałem żołnierzow. 2) łancuch poiedynkowy; piwo poiedynkowe a nie duplowe. 3) zbroie, łoże poiedynkowe; czołn poiedynkowy iednemu tylko służący. 4) poiedynkowa bitwa, potyczka.

Poiedynokrotnie, ⎫ *vid.* Poiednokro-
Poiedynokrotny, ⎭ tnie.

Poiętnie, *adv.* 1) begreiflich, begreiflicher Weiſe. 2) lehrſamlich. 1) d'une maniére concevable. 2) docilement, avec docilité.

Poiętność, Poiętość rozumu. 1) Begriff, Begreiflichkeit. 2) Gelehrigkeit. 1) facilité, ou faculté de comprende; compréhen-

prehension; capacité, portée de l'esprit. 2) docilité.

Poiętny. 1) das sich umgeben, begreifen, erreichen läßt. 2) begreiflich, das man einsehen kan. 3) gelehrig, der leicht etwas einsiehet. 1) aisé à empoigner, à entourer ou à ateindre. 2) compréhensible, intelligible, concevable, qui peut étre compris. 3) docile, pénétrant. § 1) poiętny ręką, śiećią, ktorego łacno dostać, poymać, obiąć. 2) rzecz poiętna rozumem, ku poięćiu łacna, wyrozumna. 3) poiętny to człowiek, poymuiący rozumem łacno.

Poięty, *conf.* Poymuię. begriffen, gefaßt. compris, entendu.

Poieżdżam, *v. m.* * *F. poieżdżę.* 1) fortreuten, fortsegeln, weiter gehen, seine Reise fortsetzen zu Wasser oder zu Pferde. 2) reisen, Länder besuchen. 1) continuër sa course, poursuivre son chemin, son voiage; avancer, aller en avant à cheval ou par eau. 2) voiager; voir, courir le monde, les païs. § 1) poieżdża okręt. 2) poieżdżał wiele świata; poieżdził kraie, miasta.

Poiutrze, *adv. & subs.* über morgen; der übermorgende Tag. après demain; le jour d'après demain.

Poiutrzeyszy. übermorgend. d'après demain.

Pokąd, *adv.* 1) bis. 2) bis wie lange. 1) jousques, jousqu'à ce. 2) jousques à quand. § 1) potąd tu zostaniesz, pokąd nie zapłaćisz. 2) pokąd śię bawić będźiesz?

Pokał. ein Pokal. bocal. § pokał dobrego przyniosł wina.

Pokapłonić, *F. pokapłonię.* viele Hähne kappen. chaponner, châtrer beaucoup de chapons.

nos zwieśili iakby ich pokapłonił. sie hiengen die Nasen als wie die gekappten Hähne. ils baissoient la crête comme les coqs nouvellement chatrez.

Pokarm. 1) Speise, Nahrung. 2) Station; Abfütterung der Pferde auf der Reise. 1) aliment, nourriture. 2) station, halte, descente qu'on fait en chemin pour donner à manger aux chevaux. § 1) pokarm to pośilny. 2) na pierwszy mię odprowadzili pokarm; daleko ieszcze do pokarmu.

Pokarmowy. Nahrungs-. de nourriture; qui concerne la nourriture.

Pokarmuię. abfüttern die Pferde auf der Reise. faire halte en chemin pour donner aux chevaux à manger. § raz pokarmuiąc w karczmie.

Pokaśliwam. 1) öffters Husten. 2) einem zuhusten. 1) crachoter, tousser souvent. 2) faire signe à qu. en toussant; hucher qu.

Pokaśliwanie. 1) öffterer Husten. 2) das Zuhusten. 1) crachotement, toux fréquente. 2) signe qu'on donne en toussant.

Pokątnie, *adv.* verstohlner Weise. à la dérobée; en cachette; furtivement.

Pokątnik. } ein Mensch der immer im Winckel steckt. hibou, reclus, homme qui se cache, qui fuit la lumiére.
Pokątny. }

pokątny. heimlich, verstohlen. clandestin, qui se fait à la dérobée, furtif. § pokątne szepty z Panią; pokątny chleb smaczny, *prov.*

pokątny rzemieślnik. Pfuscher, Behn-Hase. gâte-métier; artisan qui travaille en cachette.

Pokatować, *F. pokatuię.* zurichten, zerfetzen, zerhauen. maltraiter, bourreler, traiter qu. en bourreau; hacher de coups. § tak go pokatowali, że mieysca nie było na nową ranę

* Pokawić co, *F. pokawię.* den Handel, das Spiel verderben. gâter une bonne afaire par méprise ou à dessein. § pokawił zamysły moie; już się do woli naszey nakłaniali, gdy moy kolega zbytnią śmiałośćią wszystko pokawił.

Pokaz. Erweisung. témoignage, *m.* preuve, marque de. § pokaz łaski, życzliwośći.

Pokazale, *adv.* ansehnlicher Weise. avec beaucoup de pompe, avec éclat, avec aparence.

Pokazałość. Ansehen, Ansehnlichkeit. faste, *m.* pompe, éclat.

Pokazały. ansehnlich, prächtig. pompeux, fastueux, specieux.

Pokazanie, pokazowanie. 1) Weisung, Zeugung. 2) Vorzeigung, Vorlegung der Urkunden, Documentirung. 3) Erweisung, Erweis, Zeugniß, Beweis. 4) eine Scene in einer Comödie. 1) l'action de montrer. 2) exhibition, production, réprésentation des piéces, des titres & des preuves. 3) témoignage, *m.* marque visible, déclaration, démonstration, preuve convaincante. 4) scene, la partie d'un acte dramatique. § 1) dźiękuię za pokazanie nam drogi, towaru tego. 2) pokazanie listu, dowodow, munimentow. 3) na pokazanie ułomnośći ludzkiey. 4) pokazanie pierwsze, drugie, trzećie w akćie komedyynym.

pokazowanie śię chełpliwe, pompa, wystawność. Ruhmsucht, Prahlerey; das Groß-

Großthun. ostentation, aire de vanité; montre, parade.

Pokazany. 1) gewiesen. 2) erwiesen, bezeugt. 1) montré. 2) temoigné. § 1) pokazany zegarek mi śię nie podoba. 2) za pokazane łaski służyć będę.

Pokaźićiel, *g. pokaźićiela.* Weiser, Zeiger. celui qui montre.

Pokazuię, *v. m. F. pokażę.* 1) weisen, zeigen. 2) beweisen, erweisen. 1) montrer, faire voir, découvrir. 2) faire connoître; faire paroître; démontrer, prouver. § 1) pokaż mi list. 2) pokazał swoię umieiętność, sposobność; pokazał mi w tym wielką łaskę.

pokazuiąc, skazuiąc, ukazuiąc. klärlich, auf eine überzeugende Art. demonstrativement, d'une maniére convaincante.

pokazuiący. klar, überzeugend. démonstratif, convaincant.

pokazowáć po sobie; dać znać po sobie. zu verstehen geben; sich mercken lassen. donner à connoître, à entendre; faire comprendre, faire connoître. § pokazuie iawnie niechęć po sobie.

pokazać śię. 1) sich sehen lassen, erscheinen. 2) sich aufführen. 3) sich bezeugen. 1) paroître, aparoître, étre vû, se faire voir. 2) agir, se conduire, se comporter en. 3) faire connoître sa joïe, sa tristesse par les gestes; paroître. § 1) pokazuie śię okręt na morzu. 2) pokazał śię (stanął, stawił śię) grzecznie, łaskawie. 3) pokaż śię wesołym: pokazuie śię wielce bydź ućieszonym, zasmuconym z tego.

ztąd śię pokazuie. daraus erhellet, daraus ist zu ersehen. d'où il est évident, il est clair; de là il paroît: on en peut voir.

pokazać śię, ukazać śię komu na oczy. einem unter die Augen treten. se présenter devant les yeux de qu.

pokazać śię z czym chełpliwie. mit einer Sache prahlen, großthun. faire parade, faire montre, faire gloire de quelque chose; se montrer, se faire voir.

Poki, *adv.* 1) so lange. 2) bis. 3) bis wie lange? wie lange? 1) tandis; autant que; autant de tems que, tant que. 2) jusqu'à ce que; tandis que. 3) combien de tems? jusqu'à quand? § 1) poki szczęśćie służy. 2) poki żima nie nastąpi. 3) pokiż będźiemy szukać, pisać, płakać?

poki świat będźie światem. so lange die Welt eine Welt bleiben wird. tandis que le monde sera monde.

poki - aż. so lange — bis. jusqu'à ce que—. § poki będę spał, aż mię obudźisz.

poki deszcz będźie nie wynidę. so lange es regnet, werde ich nicht ausgehen. tant que la pluïe durera je ne sortirai.

poki — poty; poki — tak długo. wie lange— so lange. pendant que —; tant que —; tandis que —; si long tems que —. § poki żyiemy, poty grzeszemy; poki ludźie, poty grzechy.

Pokinąć, *F. pokinę.* 1) wincken. 2) verachten, verlassen, verwerfen. 1) faire signe de la tête, de main. 2) mépriser, abandonner, rejetter, rebuter. § *1) pokinął (kiwnął) na mię ręką. 2) pokinął tym urzędem, światem.

Pokład. 1) Boden als von Brettern; Tabulat. 2) Estrich, Gebälcke, Boden zwischen den Stockwercken eines Gebäudes. 3) Hinterlage, anvertrautes Gut. 4) ein gestürtzter Acker. 1) plancher, tout ce qu'on étend pour y marcher. 2) entablement, travaison, *f.* la séparation des étages des logis. 3) dépôt, consignation; ce qu'on met entre les mains d'une personne pour le garder. 4) terre qui a le prémier labour. § 1) pokład mostowy; pokład na bagnisku. 2) pokład w budowaniu. 3) pokład czyy u śiebie chować. 4) pokład roli.

w pokład dać co. etwas in treue Hände niederlegen. mettre qu. ch. en depôt.

pokład okrętowy. Oberlauf, Schiff-Verdeck. tillac, pont d'un vaisseau.

pokład okrętowy ostatni. die unterste Decke im Schiff. franc-tillac.

pokład wozowy, popona. Wagen-Decke von Leinwand oder Leder. bache, banne; toile ou cuir dont on couvre un chariot.

Pokładam. belegen, beziehen, bedecken als mit Marmor. boiser; plaquer, lambrisser; couvrir, garnir, revétir comme de marbre. § pokładać marmurem, tarćicami.

pokładać nadźieię w kogo, w co. seine Hoffnung in einen oder etwas setzen. mettre son espérance en.

pokładać rolą. den Acker stürtzen, solchen zum ersten mahl ackern. donner le prémier labour à un terre.

deszcz, wiatr pokłada zboże. der Regen, der Wind leget das Getreid. la pluïe, le vent couche lez blez.

**pokładam (mam, kładę) za to; tak kładę.* ich halte davor. je répute; je crois, je suis persuadé que.

pokładam, v. m. F. położę. deponiren, in treue Hände niederlegen. déposer, mettre en dépot, consigner.

pokładać śię. 1) sich lehnen, sich auflegen. 2) sich legen als die Aehren. 1) s'apuier, se soutenir sur qu. ch. 2) se coucher, verser,

verser, se renverser en bas par la pluie comme le blé. § 1) pokłada się na stole, na moim ramieniu. 2) zboże się pokłada od wiatru, włosy od wiatru.

Pokładny. geschickt zum Unterlegen. propre à étendre, à mettre sous une autre chose.

Pokładanie. 1) Hinlegung eines anvertrauten Guts. 2) die Stürtzung des Ackers. 3) Tafel-Werck, das Täfeln; das Beziehen, Belegen mit Brettern, mit Marmor. 1) l'action de déposer, de mettre en dépot. 2) la prémiére façon qu'on donne à un champ. 3) boisage, m. ou l'action de revêtir, de garnir une chose comme de planches, de marbre. § 1) pokładanie pokładu u kogo. 2) pokładanie roli na źimę. 3) pokładanie marmurem, tarćicami, posadzką.

Pokładany. 1) belegt, bezogen als mit Marmor. 2) hingelegt, anvertraut. 1) couvert, garni de marbre; boiselé, plaqué. 2) déposé, mis en depôt.

pokładana rola. gestürtzter Acker. champ qui a la prémiére façon.

Pokładnik, co pokładu u kogo pokłada. Hinleger, der etwas zu verwahren giebt. dépositeur, celui qui met en dépôt.

pokładnik, pokład przyymuiący. Verwahrer eines hinterlegten Guts. dépositaire, qui est chargé d'un dépôt.

Pokładny. Schau-, das zur Schau hingesetzet wird. exposé pour étre vû. § pokładna potrawa.

pokładny chleb. Schau-Brod im Alten Testament. pain de proposition dans l'ancienne Loi.

Pokładźiny, *plur.* der Groß-Vater, die erste Nacht der neuen Eheleute. après-pucelage, *m.* la prémiére nuit, où les nouveaux mariez couchent ensemble.

**Pokładźinny. hochzeitlich. nuptial, de nôces.

pokładźinna piosnka. Hochzeit-Gedicht, Hochzeit-Lied. chant nuptial; épitalame, *m.*

Poklaistrować co, *F. paklaistruię.* 1) bekleistern. 2) bescheissen, mit Menschen-Koth beschmieren. 1) pâter, empâter enduire avec de la cole de farine. 2) embrener, remplir de merde. § 1) poklaistrował okna, spary. *2) koszulę poklaistrował.

poklaistrować się. in die Hosen thun, sich mit Koth besudeln. défoncer, s'embrener.

Poklaistrowany. 1) bekleistert. 2) beschissen. 1) empâté, plein de colle de farine. 2) merdeux, embrené.

Poklękam, *F. poklęknę.* niederknien. se mettre à genoux; s'agenouiller.

Pokłon. 1) die Verehrung Gottes. 2) Fußfall. 3) Aufwartung so man einem macht. 4) Gruß, Empfehl, Empfehlung. 1) l'adoration que nous devons à Dieu. 2) réverence, prosternation de celui qui suplie. 3) réverence qu'on fait à une personne de qualité. 4) compliment, respects, *m. plur.* baise-mains, *m. plur.* assurance de respect. § 1) pokłon Bogu przyzwoity; pokłon czynić Bogu. 2) niewiasta przy pokłonie swoim krola o sprawiedliwość prośiła. 3) pokłon krolowi uczynił. 4) JMći Panu N. nayniższy, głęboki moy pokłon oddaię; naynizszy pokłon składam do nożek JMći Pana N.

swoy pokłon komu oddać. bey einem seine Aufwartung machen. faire la réverence, présenter ses respects à qu.

Pokłośie. das Aehren-Lesen. l'action de glaner.

Pokoiowy. 1) zum Zimmer gehörig. 2) Friedens-; den Frieden betreffend. 1) de chambre; qui regarde quelque chambre, quelque apartement. 2) de paix; qui a du raport à la paix.

pokoiowy, subst. *g. pokoiowego.* Cammer-Bedienter; ein Edelmann so im Zimmer dem Herrn aufwartet. serviteur de chambre; gentilhomme qui sert son maitre dans la chambre.

Pokolenie. 1) Stamm, Haus, Geschlecht. 2) Stamm im Volck Israel. 1) race, famille, lignée, souche, maison. 2) tribu, en parlant du Peuple d'Israël.

Pokonany. 1) niedergeschlagen, überwältigt, überwunden. 2) überzeugt. 1) abatu, renversé, terrassé, vaincu. 2) convaincu.

człowiek pokonany na umyśle. ein niedergeschlagener Mensch. homme abatu.

Pokonywam, *v. m. F. pokonam.* 1) niedergeschlagen, überwältigen, zu Boden schlagen. 2) überzeugen. 1) abatre, écraser, fouler aux piez; achever, vaincre, assommer. 2) convaincre. § 1) pokonał nieprzyiaćiel to państwo; pokonał tak możnego nieprzyiaćiela. 2) pokonać kogo słowy, dowodami.

Pokora. die Demuth. humilité.

*Pokorniczek. ein demüthiger Mensch. un homme fort humble. § nędzny pokorniczek go prośił.

Pokornie, *adv.* demüthiglich. humblement.

Pokorny. demüthig. humble. § pokorną i uniżoną mową prośił.

pokorney głowy miecz nie śćina. ein demüthiges

thiges Haupt trifft kein Schwerdt. humilité passe par tout.
pokorna prośba. demüthige Bitte. suplication.
Pokos. eine abgemähete Wiese. un pré fauché.
Pokoszczam, *v. m. F. pokoszczę.* firnissen, lackiren. laqueter, vernisser; enduire, couvrir de vernis. § pokośćić stolik.
Pokost. Firniß. vernis.
Pokostnik. Firniß-Mahler, Lackirer. vernisseur.
Pokoszczenie. 1) das Lackiren. 2) lackirte Arbeit, Firniß-Arbeit. 1) vernissure, aplication de vernis. 2) vernissure, le vernis apliqué sur le bois.
Pokoszczony. gefirnißt, lackirt. verni, vernissé.
Pokoy. 1) der Friede; ein Friedens-Schluß. 2) Ruhe, Friede. 3) ein Zimmer, ein Gemach. 1) la paix; un traité de paix. 2) paix, repos, tranquillité, quiétude. 3) apartement, chambre. § 1) pokoy z kim uczynić, zawrzec; w pokoiu miśleć o woynie potrzeba, *prov.* warować sobie pokoy skuteczny; już długo Polska w słodkim obfituie pokoiu; luby to pokoy; piękny pokoy do nas się wraca; pokoy stanowić, krzewić, pomnażać, rwać, gwałćić, wzruszać. 2) pokoy mam; pokoiu zażywam; pokoy kocha. 3) przepyszne pokoie; iest w pańskim pokoiu.
w pokoiu żyć nie chce. er kan nicht in Ruhe leben. il ne sauroit demeurer en patience.
pokoy na umyśle; pokoy umysłu. Gemüths-Ruhe. repos d'esprit; tranquilité de l'esprit.
pokoy na czas; pokoy do czasu. Stillstand. trève, suspension d'armes.
day mi pokoy. laß mich zu frieden. laissez moi en paix. § day mi pokoy tą nauką, tą grą.
Pokraiać co, *v. m. pokroię.* 1) zerschneiden. 2) zerlegen, transchieren. 1) découper, couper en plusieurs morceaux. 2) trancher la viande.
Pokraianie. das Zerschneiden. découpement.
Pokraka. 1) traurige Begebenheit, Unfall. 2) Händel, Zanck. 1) catastrophe; événement fâcheux; chose fâcheuse. 2) querelle, débat. § 1) ćiężka na mię napadła pokraka. 2) miałem z nim pokrakę.
na Pokraczki orać. zwey Furchen ackern, und zwey brach liegen lassen. labourer un champ en faisant deux sillons & en laissant autant en friche.

Pokrapiam, *v. m. F. pokropię*; kropię. besprengen. arroser, jetter de l'eau çà & là. § deszcz źiemię pokropił; pokrop izbę wodą.
Pokrapianie, pokropienie, kropienie. Besprengung. arrosement, mouillure.
Pokrapiany, pokropiony. besprengt. arrosé, mouillé.
Pokraść, *F. pokradnę.* 1) viel Sachen stehlen. 2) ausschreiben, ausschmieren. 1) voler beaucoup de choses. 2) piller un auteur. § 1) kto rzeczy pokradł. 2) pokradł autora.
Pokretnik źiele. (*athanasia*) Reinfarn. tannée, tanaisie.
*Pokreśić, *F. pokreszę,* } pokrześlić. 1)
Pokreślić, *F. pokreśle,* } bekritzeln, mit Zügen beschreiben. 2) durchwandern. 1) raïer, faire des raïes, grifonner. 2) courir, batre la campagne, le païs. § 1) pokreślić papier piorem, czym kończatym; gwiazdarz figury pokreślił. *2) pokreślił (schodźił) pola, lasy.
Pokreślenie. Zerkritzelung, Bekritzelung. grifonnage, raïures, *f. plur.*
Pokreślony. zerkritzelt, bekritzelt. grifonné, raïé.
Pokrewna. Bluts-Verwandtin. parente, celle qui nous est joint par le sang.
Pokrewność. Bluts-Freundschaft. parentage, *m.* parenté, proximité de sang, consanguinité.
Pokrewny. Bluts-Freund, Verwandter. parent, qui est issu du même sang.
Pokrowiec, *g. pokrowca.* Ueberzug, worinnen man etwas verwahret. envelope, fourreau, maniére d'étui qui sert à couvrir, à conserver qu. ch.
pokrowiec postawowy. Ueberzug über ein Stück Tuch beym Tuchhändler. toilette dont le marchand drapier couvre une piéce de drap.
pokrowce pistoletowe. Pistolen-Kappen von Tuch. faux-fourreaux, *plur. m.*
Pokryćie, *adv.* 1) verdeckt, auf eine verborgene Art. 2) verstellt, nicht aufrichtig. 1) d'une maniére couverte ou cachée. 2) avec déguisement, avec simulation, couvertement; à couvert.
Pokryćie, *subs.* *1) Decke zum bedecken. 2) Dach, Schirm. 1) couverture, chose qui sert à couvrir. 2) couverture de toit; couvert, couverture d'un bâtiment; le toit. § 1) a co iest pod tym pokryćiem. 2) pod pokryćiem na słupach murowanych stoią galery.
Pokrytość. Verstellung. dissimulation, déguisement, mauvaise foi.
Pokryty. 1) bedeckt. 2) verstellt. 3) verdeckt, unverständlich. 1) couvert, caché. 2) cou-

2) couvert, feint, dissimulé, déguisé. 3) obscur, couvert. § 1) kilimem stoł pokryty. 2) cerą szczerości fałszywe pokryte serce. 3) dość to wyraźne choć pokryte były słowa.

Pokrywacz. 1) Bedecker. 2) einer der sich verstellt. 1) celui qui couvre qu. ch. 2) dissimulateur, celui qui se déguise.

Pokrywam, *v. m. F. pokryię.* 1) bedecken. 2) verstellen, verheelen. 1) couvrir, mettre quelque couverture sur. 2) couvrir, voiler qu. ch. de; cacher qu. ch. sous; déguiser qu. ch. avec; dissimuler. § * 1) pokryy (nakryy) stoł. 2) pokrywać swoie wady, cnoty, krzywdy; żal swoy swobodną pokrywał cerą; często Judasza nabożnym Apostołem, wilka owcą pokrywaią.

pokrywać się. sich verstellen. se déguiser. § pokrywa się płaszczem nędzy.

Pokrywanie. das Bedecken. l'action de couvrir.

Pokryweczki, *plur.* ziele, *vid. rzęsa wietrzna.*

Pokrywka. 1) eine Topf-Stürze. 2) Deckel über ein Gefäß. 1) un couvercle de pot. 2) un couvercle pour couvrir l'ouverture d'un autre vase. § 1) pokrywką przykryy garnek. 2) pokrywka u tabakierki, u tłoku, u skrzyni.

pod pokrywką. 1) unter dem Schein, unter dem Deck-Mantel. 2) verblümt, mit verdeckten Worten. 1) sous ombre, sous prétexte, sous aparence de. 2) sous des paroles couvertes; en mots, en termes couverts; couvertement; en donnant à entendre. § 1) pod pokrywką przyiaźni moiey szuka zguby. 2) dość wyraźnie choć pod podkrywką mu powiedział, wytknął.

nie wiem co się pod tą pokrywką warzy. das ist ein verdecktes Essen vor mich. ce sont des plats couverts pour moi.

Pokrzepiam, *v. m. F. pokrzepię.* stärcken, erfrischen, aufrichten; Kräfte, Muth geben. rafraîchir, ravigoter, refaire, rétablir, fortifier, donner de la force. § pokrzepić zwątlone siły, chorego, smutnego.

pokrzepiaiący. stärckend. corroboratif, confortatif, fortifiant.

pokrzepiaiące lekarstwo. stärckende Artzenen, Stärckung. un corroboratif.

pokrzepić się. sich erholen, Kräffte bekommen. revenir, se refaire, se ravoir, reprendre ses forces, se rétablir, se remettre de; se rassurer, être fortifié; se rafraîchir.

Pokrzepienie, pokrzepianie. Erfrischung, Aufrichtung, Stärckung. rétablissement; rafraîchissement; tout ce qui sert à réparer les forces. § pić wino dla sił pokrzepienia; przeieżdżać się dla pokrzepienia zdrowia.

Pokrzepiony, posilony. erfrischt, gestärckt. refait, rafraîchi, fortifié.

Pokrzesuię czego, *v. m. F. pokrzeszę.* 1) beschaben, behauen, befeilen, beschneiteln. 2) verbessern. 1) décrasser, émonder, ébrancher; ôter ce qui est superflu d'un arbre ou d'une autre chose. 2) polir, décrasser, limer, perfectionner, corriger, retoucher.

Pokrzyk. Geschrey. cris, grande clameur.

pokrzyk ziele (mandragora) Alraun. mandragore, mandegloire.

Pokrzykam. } jauchzen, frohlocken, schreyn
Pokrzykuię. } vor Freuden. s'écrier, faire des aclamations, jetter des cris de joïe.

Pokrzywa. Nessel. ortie.

pokrzywa drobna, dzika, żagawka albo żegawka bo dożega. (urtica sylvestris) kleine Brenn-Nessel. ortie sauvage; ortie gringette.

pokrzywa martwa, głuch. (urtica foetida) taube Nessel. ortie morte; ortie puante.

pokrzywa morska pław morski. See- oder Meer-Nessel, ein kleiner Fisch. sart; ortie marine; ortie de mer, un petit poisson.

w pokrzywach się wylągł; oyciec iego w pokrzywach ślub odprawował. er darf seinen Vater nicht nennen. il est du côté gauche; il est comme le loup qui n'a vû jamais son pére.

pokrzywami sparzyć. mit Nesseln brennen. ortier.

pokrzywami się sparzyć. sich mit Nesseln brennen. s'ortier.

Pokrzywiam co, *v. m. F. pokrzywię.* krumm biegen; verbiegen, krumm machen. courber, forcer, plier à force.

Pokrzywienie. Verbiegung. courbûre; maniére dont une chose est pliée.

Pokrzywiony. gebogen, verbogen. plié, courbé avec force; forcé. § pokrzywione talerze.

Pokrzywka ptaszek. Nessel-König, ein Zaun-König mit einem aufrecht stehenden Schwantze. sorte de roitelet ou d'oiseau fort petit dont la queuë se dresse en haut.

Pokudlać włosy. die Haar zerzausen. décoiffer, décheveler; mettre en desordre les cheveux.

Pokudlany. zerzauset, mit verwirrten Haaren. échevelé.

pokudlane włosy. zerzausete Haare. teignasse.

Pokusa. 1) Versuchung. 2) Gespenst. 1) tenta-

tentation. 2) un revenant; un spectre, gobelin, esprit folet. § 1) wielką pokusę ma do tego albo na to: pokusę czuię, ćierpię; uwiodły go do tego pokusy. 2) pokusy są w tym domu.

iak na pokusę rzekł do mnie. er sprach mich zu versuchen. il a dit pour me tenter.

Pokuśićiel. Versucher. tentateur.

Pokuśićielka. Versucherin. tentatrice.

Pokuska. Bergmännchen, ein Gespenst in Bergwercken. un homocule, esprit folet de montagne.

Pokuszam, *v. m. F. pokuszę.* einen versuchen. tenter quelqu'un.

pokuśić się o co. etwas versuchen, zu erhalten suchen. tenter, entreprendre, faire une tentative d'obtenir qu. ch.

Pokuszenie. Versuchung. tentation. § nie wodź nas w pokuszenie.

Pokupić, *F. pokupię.* aufkaufen, zusammenkaufen. acheter en quantité. § pokupił zboże na droższe przedanie.

Pokuta. 1) Reue, Leid. 2) Büssung; aufgelegte Busse vom Beicht-Vater oder von sich selbsten. 3) Pänitentz, Strafe so man einem Ordens-Bruder aufleget. 1) resipiscence, pénitence; douleur, tristesse de nos péchez. 2) pénitence, peine que le Prêtre impose au pénitent, ou qu'on s'impose à soi même. 3) peine qu'on impose à un Réligieux. § 1) pokuta iest cnota chrześciańska, pokutę za grzechy czynić. 2) pokuta kośćielna iawna albo taiemna od spowiednika naznaczona; zadać na pokutę; zadać sobie iaką pokutę; udam się na pokutę. 3) pokutę dać zakonnikowi.

pokuta Sakrament. das Sacrament der Busse. pénitence; le sacrement de pénitence.

za pokutę. zur Büssung. pour suplice; pour pénitence. § za pokutę co przyiąć, czynić; za pokutę pośćić muśi miasto inszego karania.

Pokutnik, pokutuiący. der Busse thut. pénitent.

Pokutuię za co. Busse thun; büssen. faire la pénitence.

Pokutny. Buß-. de pénitence, pénitenciel; qui concerne la pénitence.

pokutne psalmy. die Buß-Psalmen. les psaumes pénitenciaux (de la pénitence).

Pokwapliwość. Hastigkeit, Uebereilung. précipitation, trop grande hâte.

Pokwapliwy. hastig, der sich übereilet. emporté, qui agit avec précipitation. § pokwapliwy to człowiek.

Poł, *adv.* 1) halber, bey einem *Substantivo.* 2) halb, hinter einer Zahl von 20 an; von den Zahlen bis 20 saget man połtora, połtrzećia, połczwarta *&c.* 1) demi, la moitié de, *avec un substantif.* 2) & demi, *après un nombre depuis vingt; en parlant des nombres jusqu' à vingt on dit:* połtora, połtrzećia, połczwarta *&c.* § całe poł dnia czekałem; poł wołu rozćiętego; poł sta, poł tyśiąca. 2) 20½. dwadźieśćia i poł; dwadźieśćia ieden i poł; połpiąta, połszosta, połśiodma *&c.*

* * *

Die *Substantiva,* so mit poł componiret werden, erscheinen meistens im *genitivo* und sind alsdenn *neutra* und *indeclinabilia;* seltner kommen sie im *Nominativo* vor, mit Beybehaltung ihres *generis* und ihrer *declination* welche Art bequemer wäre, wenn sie der Gebrauch allemahl erlauben wollte. *Les substantifs qui se composent avec* poł, *se mettent ordinairement au génitif & deviennent neutres & indeclinables; quelque fois ils paroissent au Nominatif en gardant ses genres & ses déclinaisons; cette maniére seroit plus commode mais l'usage ne la permet pas toujours.*

weź poł złota poł śrebra. nimm halb Gold halb Silber. prenez moitié argent moitié or. § poł tego poł owego; poł wody, poł wina.

poły, plur. indec. zwey Helfften. deux parties.

w poł. 1) in der Helffte. 2) in der Mitte. 1) par moitié; par le milieu. 2) au milieu. § 1) wziąć w poł oszczep. 2) w poł obiadu, wieczerzy przyszedł; w poł dźiedzińca, pola mię potkał.

w poł kogo uiąć. einen um den Leib fassen. prendre qu. par le milieu du corps.

w poł, na poł, na poły, przez poły. halb, um die Helffte. demi, à demi, à moitié. § na poł darmo dostał; ocet piwny na poł z wodą; krolowie na poł są bogami; iest przez poły uczony; w poł nagi; na poł piiany, w poł umarły.

iest na poły błazen. er ist ein halber Narr. il est à demi fou.

na poł to zgniłe. das ist halb verfault. cela est à moitié pourri.

na poł, na poły to wywarz. laß dieses halb, bis auf die Helffte einsieden. faites cela bouillir jusqu' à la consomption de la moitié.

na dwie poły, na poły rozdźielić. in zwey Helfften theilen. partager en deux, en deux parties, par moitié.

w poły przećiąć. mitten von einander hauen-

 fen-

fendre en deux, trancher par le milieu, en deux parties.
na poły wiſzeć, śiedźieć. ſich niederkauern. ſe baiſſer ſur le derriére, s'acroupir.
na większe poły. gröſten theils. en plus grande partie. § na większe poły świat zbiazniony.
Poła. Schooſ am Pohlniſchen Kleide. le pan; le bas du devant d'une robe Polonoiſe depuis la ceinture. § w ten czas ieſzcze sługy połą talerze ućierali.
Połać, *f.* Reihe Häuſer. rangée de maiſons.
Połaiać, *F. połaię.* ausſchelten. reprimander, gronder, reprendre. § połaiał corkę o to.
Połaianie. Schelt-Worte. reprimande, gronderie.
Połaiany. geſcholten. reprimandé, grondé. § połaiany od Pana.
Polak. ein Pole. un Polonois. § Polacy bitwę wygrali; w polu i upale żyiący Polak.
po ſzkodźie Polak mądry. nach dem Schaden wird er erſtlich klug. il eſt ſage après le coup.
Połamać co, *F. połamię.* vieles zerbrechen. briſer, caſſer beaucoup de.
Połap. eine Stuben-Decke. le plancher au haut de la chambre.
Połamanie. Zerbrechung. l'action de briſer.
na połamanie nałogow dźiećięćia. die Sitten des Kindes zu bändigen. pour domter, pour arrêter les moeurs de l'enfant.
Połamany. zerbrochen. briſé, rompu, caſſé.
Połanek — *śiedźieć na połanku.* ſich niederkauern. s'acroupir: ſe baiſſer ſur le derriére; étre à croupeton.
Polanie. 1) Begieſſung. 2) die Glaſur auf dem Töpfer-Zeug. 1) arroſement. 2) le plomb ſur la poterie.
Polany. begoſſen. moüillé, arroſé.
Polapa. Schlinge Vögel und Thiere zu fangen. lacet, colet pour atraper quelque bête ou quelque oiſeau.
Połarkuſzek, *g. pułarkuſzka.* ein halber Bogen Papier. une demi-feuille de papier.
Połarkuſzkowa, foliałowa księga. ein Buch in Folio. un livre in folio. § połarkuſzowa karta, połarkuſzowy kſztałt księgi.
Polarny. Polar-. Polaire. § gwiazda polarna albo żeglarſka.
polarny, dachowy zegar. eine Equinoctional-Sonnen-Uhr. cadran équinoctial.
Polatka. Flinder, Flitter vom geſchlagenen Metall. oripeau, clinquant.
Połbaryle. eine halbe Barille. demi-bari.
Połbożek. halber Gott. demi-Dieu. § połbożek i połczłeka.
Połbrat, brat iedney matki inſzego Oyca. Halb-Bruder. frére utérin; né d'une même mére; demi-frére.
Połcegły. halber Ziegel. un demie-brique.
Połcerkla. halber Zirckel. un demi-cercle; un hemicicle.
Połcerklowy. halbzirklicht. qui eſt fait en demi-cercle.
Połćięćiwy. Meßk. ein Sinus. *Géom.* un ſinus.
Połcudzoźiemca. halber Ausländer. demi-étranger.
Połćwierći, osma część czegokolwiek. ein Halb-Viertel, ein Achtel. un huitiéme, un demi-quart; la huitiéme partie de qu. ch.
połćwierći łokćia. ein Achtel; ein Achtel von der Elle. octave; un huitiéme d'aune.
księga na kſztałt połćwierćarkuſzowy. ein Octav-Band. un in octavo.
Połczłowieka. halber Menſch. demi-homme.
Połczwarta czego. viertehalb. trois & demi.
Połczwartny, połczwarta zamykaiący w ſobie. viertehalb in ſich haltend. de trois & demi.
Połdragmy. Halbquentchen. une demie-dragme.
Połdrogi. halber Weg. la mi-chemin, la moitié du chemin.
Połdźiałek, *g. połdźiałka.* eine halbe Canone. moïenne, eſpèce d'artillerie.
Połdźieśiąta. zehntehalb. neuf & demi.
Pole. 1) ein Feld. 2) Feld, Krieg. 3) Feldzug. 4) Feld-Schlacht. 5) Feld, Jagd. 6) Feld eines Wappens. 7) der Grund eines Gemähldes, eines Zeuges. 8) Meßk. Raum, Gröſſe einer flachen Figur. 9) Fach auf dem Schach- oder Dam-Brett. 10) *fig.* Feld, Gelegenheit, Platz, Anlaß. 1) campagne, champs, *plur. m.* 2) campagne, champ de Mars, guerre. 3) campagne, expédition de guerre. 4) champs de bataille. 5) champagne, chaſſe. 6) champ, le fond de l'écu. 7) champ de tableau, le fond d'une étofe. 8) *Géom.* aire; la grandeur, la capacité d'une figure. 9) caſe, carreau, petit quarré ſur l'échequier ou le damier. 10) *fig.* champ, matiére, ſujet, ocaſion. § 1) pśie pole pod Wrocławiem wiekopomną ſtaropolſkiey dźielnośći będźie pamiątką; odkryte albo otwarte pole. 3) żołnierz w pole idźie, z pola ſchodźi; polem bitwę wygrać, przegrać, śię potykać; w

czystym go zbił polu; nie morze ale pole i szabla Polakom służy. 3) podczas ostatniego, przyszłego pola. 4) wydać, stawić nieprzyiacielowi pole; pola dotrzymać; pole otrzymać, utracić. 5) zaprawić psa do pola. 6) pole pod herbem; orzeł biały w czerwonym polu. 7) pole pod wyszywaniem, malowaniem, haftowaniem, tkaniem. 8) pole figury geometryczney. 9) pole na szachownicy; krol ieszcze do stąpienia dwa wolne ma pola. 10) plac i pole masz do pochwał; otworzyło się pole wszelkim fakcyom; znayduie zawsze pole otwarte swoim wykładom.

pole rycerskie albo żołnierskie. geraumer Platz oder Feld zum Schiessen, Werfen und andern Exercitien. un champ spatieux, où l'on s'éxerce à tirer, à lancer & aux autres éxercices.

ptasze pole. Vogel-Herd. aire d'oiselier.

w pole wyniść. ins Feld gehen, zu Felde ziehen. se mettre en campagne, en marche.

w pole kogo wywodzić, wywołać. einen bey der Nase führen. mener, tirer qu. par le nez.

Połeć, *m. g. połcia.* 1) eine Speck-Seite. 2) grosse Schrote, lang geschnittenes Stück Fleisch. 1) flêche; moitié de cochon; flicte ou flique de lard. 2) grosse tranche de chair; une grosse piéce de chair coupée en long. § 1) ma dwa połcie; tłusty połeć. 2) połeć mięsa.

tłusty połeć smarować. Wasser in den Brunnen tragen. porter de l'eau à la mer.

rozwalić kogo na połeć. einen von oben von einander hauen. trancher qu. en deux d'enhaut.

Polecam co komu, *v. m. F. polecę.* empfehlen. recommender.

Polednia. Schwebe, hängende Stange Kleider darauf zu hängen. gros bâton ataché au long par les deux bouts, sur lequel on pend des habits. § na poledni bekieśę zawieśić.

Polędźwica. Lenden-Braten, Stück aus den Lenden. filet, chair qui se lève au dessus des reins. § polędźwica wołowa, farnia.

polędźwica świnia. Lenden-Stück vom Schwein. filet de porc.

Polegam, *v. m. F. polegę.* 1) liegen, sich lehnen auf etwas. 2) sich auf einen verlassen. 3) ankommen, ruhen, beruhen auf etwas. 4) fallen, auf dem Platz bleiben. 1) s'apuïer, se soutenir sur. 2) s'apuïer, se reposer, compter sur; se confier à. 3) dépendre de, étre en pouvoir de. 4) tomber par terre, demeurer sur la place, rester mort. § 1) polegam na łasce, na słabey trzćinie. 2) polegam w tey sprawie na łasce, na przyiaźni twoiey. 3) na tym cała sprawa polega, na nim rządy polegali. 4) na martwym poległ placu; poległ cały regiment od dział, od miecza.

wszystek ciężar Państwa na nim polega. die die ganze Last des Reichs lieget auf ihn. tout le poids de l'empire est soutenu, repose sur lui.

Poległy. geblieben, gefallen, erschlagen, überwunden. abatu, vaincu, terrassé; étendu sur la place. § poległe woyska.

Poleiek, *g. poleyku.* Poley-Wein. du vin de puliot.

Połek, *g. połku.* ein Polnisches Regiment. un regiment Polonois. § w Połku krola Jego Mośći iest chorągwi letkich dźieśięć, w Połku Hetmana wielkiego koronnego chorągwi pięć.

Polekku, *adv.* langsam, allmählig, unvermerckt. peu-à peu, sans violence, insensiblement.

Polepa, oblepa, polepienie tła, stropu, śćiany. Lage von Kalck oder Gyps, so die Mauer bedecket. crépi de muraille, la couche qui est immédiatement sur le mur; enduit de mortier, de plâtre, ou de chaux & gros sable. § gruba polepa śćian głos traći; polepa śćiany, stropu.

Polepiam co, *v. m. F. polepię.* 1) bekleben. 2) bewerfen, verwerfen mit Kalck. 1) atacher, enduire d'une matiére gluante. 2) crépir, couvrir de mortier un mur. § 1) polepił obrazki po śćianach.

Polepienie. 1) das Bekleben, das Ankleben. 2) das Bewerfen der Mauer. 1) l'action d'atacher, d'enduire avec de la cole. 2) crépissure, crepissement, l'action de crépir.

Polepiony. 1) beklebt. 2) beworfen mit Kalck. 1) enduit, ataché avec de la cole. 2) crépi. § 1) polepiona książka papierem tureckim. 2) śćiany tynkiem polepione.

Polepszam śię, *v. m. F. polepszę*; poprawiam śię. sich bessern, sich bekehren. s'amender, corriger ses moeurs; se corriger, changer de vie, se convertir.

polepszać czego. 1) bessern, besser machen. 2) zulegen, mehr geben. 1) amander, méliorer, faire mieux, corriger, rabonir, rendre meilleur; améliorer. 2) ofrir plus; augmenter le prix, le loier. § 1) polepszył żyćia swoiego; polepszyć maiętnośći. 2) polepszę ći w targu; polepszyłem mu myta.

polepsza

polepsza się choremu. es wird mit dem Krancken besser. le malade se porte mieux, il se refait, il se rétablit, il est convalescent; sa maladie s'adoucit, diminuë § nie polepszyło się i umarła; polepszy się mu iutro.

Polepszenie. Verbesserung. correction, amandement.

polepszenie zdrowia. Wiedererlangung der Gesundheit, Besserung eines Krancken. meilleur état de la santé.

Poler. Glätte, Glantz. poli, polissure, lissure, brunissure, éclat luisant d'une chose. § poler piękny.

Polerowanie. das Poliren. pollissure, brunissure; l'action de polir.

Polerowany. } 1) poliert, geglättet. 2) gesittet. 3) verbessert, ausgearbeitet. 1) poli, bruni, lissé. 2) poli, civilisé. 3) poli, cultivé. § 1) polerowane żelazo. 2) polerowny człowiek; polerowane narody. 3) polerownym pisze piorem.
Polerowny. }

Poleruię. 1) polieren, glätten. 2) einem höfliche Sitten beybringen. 3) schärfen, üben, bessern. 4) ausbessern eine Rede, eine Schreib-Art. 1) polir, lisser, brunir, rendre poli. 2) polir, civiliser, rendre plus civile. 3) éguiser, cultiver, ouvrir, rendre plus subtil. 4) polir, corriger, rendre plus exact le stile, le discours. § 1) polerować zwierćiadło. 2) polerować dźikie narody. 3) nauki rozum poleruią. 4) polerować mowę, język, styl.

polerować się. höfliche Sitten annehmen, sich selbsten bessern; wachsen, zunehmen in einer guten Eigenschaft. se polir soi même; se faire, se former, se rendre plus parfait dans qu ch. § palerować się w naukach, w obyczaiach, w językach, w dowćipie.

Polesie. 1) Wald-Land, Waldung; Land voller Wälder. 2) Podlachien eine Woywodschaft. 1) païs plein de forêts. 2) Podlachie un Palatinat. § 1) na polesiu Wołyńskim. *2) Polesie (Podlasze) Woiewodztwo z Mazowieckim graniczy.

Polewacz. 1) Begiesser. *2) Verzinner, Versilbrer, s. Pobielacz. 1) celui qui arrose, qui repand de l'eau. *2) celui qui étame, qui argente, v. Pobielacz.

Polewam co, *v. m. F. poleię.* 1) begiessen. *2) verzinnen, versilbern. 3) glasiren einen Topf. 4) verpichen, mit Pech vergiessen. 1) arroser, moüiller; jetter, repandre de l'eau sur qu. ch. 2) étamer, argenter. 3) plomber, vernisser de la poterie. 4) goudronner, poisser; enduire de poix. § 1) polał mię wodą; poley zagony. *2) polewać (pobielać) żelazo, ostrogi. 3) polewać garniec ołowiem.

polewać ognisko. einen Einzugs-Schmaus halten, wenn man eine neue Wohnung bezogen hat. se rigoler à la bievenuë; donner un festin dans son nouveau logis.

Polewanie. 1) das Begiessen. 2) das Glasieren. 1) moüillure; l'action de repandre de l'eau. 2) l'action de plomber la poterie de terre.

polewanie ogniska Schmaus bey Beziehung eines Hauses la rigole à la bienvenuë; festin qu'on donne dans sa nouvelle demeure.

Polewany. 1) glasiert. 2) verzinnt. 1) plombé. 2) étamé.

polewany smołą. verpicht. poissé, enduit de poix.

Polewka. 1) ein Suppe. 2) Brühe zu etwas. 1) soupe, potage, *m.* 2) sauce. § 1) polewka migdałowa, winna, grzybowa, grochowa, z kłoskow nadźiewanych. 2) polewka mięsna; szczupak żołtą polewką.

polewka źielna. Kräuter-Suppe. un potage aux herbes.

polewka mleczna. Milch-Suppe. un potage au lait.

polewka sama przez się osobno robiona. Suppe, dünne Brühe an sich selbsten. bouillon.

polewki wieprzowe. Schwantz-Stück vom Schwein. queuë de porc; piéce de chair de cochon où tient la queuë.

Poley, *g. poleiu* źiele. (puleium) Poley ein Kraut. pilolet, pouliot, pulegium.

poley dźiki. (nepeta) wilder Poley. nepeta, puliot sauvage.

poley włoski. (pseudodictamnus) falscher Diptam. faux dictamne.

poley wodny. (puleium aquaticum) Wasser-Poley. puliot aquatique.

poley grecki. Griechischer Poley. puliot grec.

poley gęsi; pieniężnik. (nummularia) Pfennig-Kraut. nummulaire.

Poleżeć, *F. poleżę.* lange liegen. coucher long tems.

poleżeć sobie. faulentzen, strönern. faire l'acouchée.

Połfunta } czego. halb Pfund. une demi-livre; la moitié d'une livre.
Połfuncie }

Połfuntowy. halbpfündig. de demi-livre. § kula do działa połfuntowa.

Połgałki; połkręgu. halbe Kugel, Helffte einer Kugel. un demi-globe.

Połgarca. halber Topf. un demi-pot; pinte; la moitié de la mesure qu'on

apelle *garniec.* § day mi połgarca a iemu garniec wina.

Połgębek, *g. połgębka.* halbes Maul. demi-bouche.

połgębkiem mowić. die Worte kauen, halb aussprechen. manger les mots, ne les prononcer pas tous.

Połgłowy. halber Kopf. la moitié de tête.

Połgodźiny. halbe Stunde. demie; demi-heure. § połgodźiny do piątey.

Połgoleni. halbe Wade. la moitié du gras de la jambe. § do połgoleni sukńia.

Połgrosza. } halber Groschen. un demi-gros, la moitié d'une grosche.
Połgroszek, *g. połgroszka.*

Połgrzywny. halbe Marck. demi-marc, poids d'orfèvre de quatre onces.

Połhak. Feuer-Rohr mit einem Feuer-Rad. arquebuse, une arme à feu & à roüet.

Polica, połka. angemachtes Brett etwas darauf zu setzen. tablette; ais ataché à la muraille, sur quoi on met qu. ch.

polica do naczyniow stołowych. Schenck-Tisch, Credentz-Tisch. bufet, dressoir.

polica do naczyniow kuchennych. Topf-Brett, Schüssel-Brett in der Küche. armoire à vaisselle de cuisine.

polica do ksiąg. Bücher-Brett. étagére; tablettes, *f. plur.* pour mettre des livres.

police szafy. Fächer im Schrancke. les tablettes ou les ais qui font les séparations dans une armoire.

Policya. Policey, Ordnung in der Stadt. police, réglement de ville.

Policzam, *v. m. F. policzę.* 1) zählen, überzählen, zusammen zählen, rechnen. 2) einen zählen, setzen als unter seine Freunde. 1) comter, suputer, calculer, nombrer. 2) mettre qu. au nombre, au rang de. § 1) kto gwiazdy policzy; z podarunkami co rok wielką policzy sumę z urzędu tego. 2) policz mię miedzy sługi twoie.

Policzek, *g. policzka.* 1) ein Backen am Gesicht, am Helm. 2) Ohrfeige, Backen-Streich, Maulschelle. 3) Befest. die Face oder Gesichts-Linie eines Bollwercks. 4) die Fläche eines Rades. 5) Seite als eines Wasser-Troges. 1) joue, la partie du visage ou du casque depuis les yeux jusqu'au menton. 2) souflet; un coup de la main étenduë sur la jouë; plamuse, mornifle. 3) *Fortif.* face de bastion. 4) le plat d'une rouë. 5) le côté, la face, ou pan comme d'un timbre. § 1) uderzenie w policzek; policzki u szyszaka, u przyłbicy. 2) wyćiąć komu policzek. 3) policzek (przyczołek) narożnika lewy, prawy. 4) policzek koła iest płaskość zwierzchnia albo spodnia koła. 5) policzki albo boki u koryta; wieża o czterech policzkach.

policzek dostać, wźiąć. eine Ohrfeige bekommen. recevoir sur la jouë; recevoir un souflet.

Policzenie. 1) das Zählen. 2) Aufnehmung, Setzung in die Zahl. 1) suputation, action de comter. 2) l'action de mettre qu. au nombre de; reception, agrégation.

Policzony. 1) gezählt. 2) gesetzt, aufgenommen in eine Zahl. 1) comté, calculé. 2) mis au nombre de. § 1) day mu policzone pieniądze. 2) policzony żołnierz; policzony miedzy przyiaćioły, miedzy bogi.

Policzkowanie. Ohrfeigen die man austheilet. les souflets qu'on donne.

Policzkowany. der Ohrfeigen bekommen hat. soufleté, celui qui a receu des souflets.

Policzkowy. Backen-. de jouë. § policzkowy raz, uderzenie.

Policzkuię. Ohrfeigen geben. soufleter, paumer qu.

policzkuiący. der Ohrfeigen austheilet. soufleteur.

Polieder. Meßk. vielseitiger Körper. *Géom.* un poliédre, corps qui a plusieurs faces. § polieder iest bryła o więcey angułach niżli czterech, iako słupy w pięć, w sześć, śiedm grani.

Połiedwabie. halbseidner Zeug. étofe tramé de fleuret; legatine, buratine.

Połiedwabny. halbseiden. tramé de fleuret; buratiné, moitié fleuret & moitié soie. § poł iedwabna wstążka.

Politować śię nad kim, *F. polituię śię.* sich erbarmen. compatir à; avoir pitié; avoir compassion de.

Politowanie. Mitleiden. pitié, compassion. § prośił aby nad nim słuszne miał politowanie.

Politycznie, *adv.* 1) politisch. 2) höflich. 1) politiquement. 2) poliment, d'une maniére civile & polie.

Polityczny. 1) politisch. 2) höflich. 1) politique, qui est selon la politique. 2) civil, poli, courtois, obligeant. § 1) na tym grunćie polityczne rządy są założone.

Polityk. 1) Staats-Mann, Staats-Verständiger. 2) durchtriebener Mann; verkehrter Staats-Mann, ein Machiavelist. 1) un politique, qui est savant dans l'art de gouverner un état. 2) un politique pervers; un machiaveliste. § 1)

polityk to ſubtelny, wielki. 2) polityk zły; polityka to ſą poſtępki.
Polityka. 1) Staats-Kunſt; die Politic. 2) verkehrte Staats-Kunſt. 3) Höflichkeit. 1) politique, l'art de gouverner les états. 2) mauvaiſe politique. 3) civilité, galanterie, politeſſe. § 1) w polityce barzo biegły ſtatyſta; polityka dobra. 2) znam ia iego politykę. 3) często ieſt polityka (obyczayność) iego barzo niepolityczna.
Polizacz miſek, talerzow. Teller-Lecker. un léche-plat, écornifleur, un léche-aſſiete, qui léche les plats.
Polizany. beleckt. léché.
Polizowanie. 1) das Lecken. 2) Teller-Leckerey. 1) l'action de celui qui léche. 2) écorniflerie.
Polizuię co, *v. m. F. poliżę.* belecken. lécher.
Połk, *vid.* Połek.
Połka. eine Polin. une Polonoiſe, celle qui eſt née en Pologne.
Połka, *vid.* Polica.
Połkadek, *g. połkadku.* ein kleiner Brau-Bottig. braſſin ou cuve d'une moïenne grandeur.
Połknięcie. das Verſchlucken. l'action d'avaler.
Połknięty. } verſchluckt. englouti, avalé.
Połkniony. }
Połkoła. halbes Rad, halber Zirckel. une demi-rouë, un demi-cercle.
Połkorca. halber Scheffel. demi-boiſſeau.
Połkopy. halbes Schock. une trentaine.
Połkornecie. eine kleine Weiber-Cornette oder Nacht-Haube. une petite cornette dont ſe ſervent les femmes.
Połkoſzek, *g. u.* Wagen-Flechte, Wagen-Korb. claïonne, claïe; ouvrage de vanier qu'on met ſur le chariot.
Połkowniczy. zum Feld-Obriſten gehörig. Colonel; qui eſt au Colonel; de Colonel. § połkowniczy urząd.
Połkownik. Oberſter beym Regiment. Colonel. § wſzyſcy Gienerałowie i Połkownicy.
Połkownikoſtwo. Oberſten-Stelle. la charge d'un Colonel.
Połkowy. zum Polniſchen Regiment gehörig. de Regiment Polonois; qui eſt de Regiment Polonois.
Połkręgu. halber-Kreis, halber Zirckel. un demi-cercle, un hemiſphère.
Połksiężyca. halber Mond. demi-lune; la moitié du corps de la lune.
Połksiężyczny. halbmondig. de demi-lune.
Połkufek, *g. połkufku.* halbes Oxoft, halbe Kufe. demi-muid, meſure de 70 pots.

Połkwarty, *conf.* kwarta. halb Quart, ein Achtel vom Polniſchen Topf-Maaß. demi-ſetier, chauveau, la meſure qui contient la moitié d'une chopine.
Połlata. } halber Sommer. la mi-été; la
Połlecie. } moitié de l'été.
Połlibry aptekarſkiey. drey Untzen in der Apothecke. meſure d'apoticaire qui péſe trois onzes.
Połłocie, *vid.* Połłota.
Połłokcia. 1) halber Arm. 2) halbe Elle. 1) demi-coudée. 2) demi-aune, la moitié d'une aune.
Połłokietny. einen halben Arm, oder eine halbe Elle lang oder breit. long ou large de demi-coudée ou de demi-aune.
Połłota, połłocie. halb Loth. deux gros; un quart d'once.
Połmacek. zwey Scheffel. meſure pour le grain qui contient deux boiſſeaux.
Połmałżeńſtwo, małżenſtwo doczesne. Art eines unerlaubten Eheſtandes. maniére d'un mariage illégitime.
Połmancie. Art Weiber-Mäntelchen. ſorte de manteline dont ſe ſervent les femmes.
Połmiarek. in einigen Provintzen ein Scheffel. un boiſſeau, meſure pour le grain dans quelques Provinces. § połmiarek Lwowſki, Samborſki.
Połmęża. halber Mann. demi-homme.
Połmiesiąca. 1) halber Monat. *2) halber Mond, ſ. Połksiężyca. 1) demi-mois. *2) demi-lune, *vid.* Połksiężyca.
Połmiesięcznik. Kriegsb. halber Mond. *Fortif.* demi-lune.
Połmiesięczny. halb monatlich. de demi-mois.
* *połmiesięczny, połksiężyczny.* halbmondig. de demi-lune.
Połmiſek, *g. a.* Mittel-Schüſſel. plat qui n'eſt pas trop grand ni trop petit.
Połnieba. Sternk. halber Himmels-Kreis. *Aſtron.* hemiſphère, *m.* motié du globe céleſte.
połnieba widome; połowica nieba widoma. Sternk. die Helffte des ſichtbaren Himmels oder des Welt-Kreiſes. *Aſtron.* l'hemiſphére du ciel viſible; l'hemiſphère ſupérieur.
połnieba niewidome. die Helffte des unſichtbaren Himmels unter der Erde. l'hemiſphère inférieur.
połnieba nadziemne; środek nieba nad głowami naſzemi; punkt środni nad ziemią. der Zenith, der Scheitel-Punct am Himmel. le zenit; le pole de l'horiſon; le point du ciel qui eſt immédiatement ſur nos têtes.
połnieba podziemne; środek nieba pod ziemią.

mią. der Nadir, der Fuß-oder Fersen-Punct unter der Erden. le nadir; le point qui est oposé au zenit.
Połnoc, Połnocy. 1) Mitternacht. 2) Nord; Nord-Gegend. 1) minuit. 2) le Nord, le Septentrion. § 1) dobrze z połnocy było; w połnocy bywaią pokuſy. 2) kray na połnoc leżący.
Połnocny. 1) mitternächtig. 2) nordlich, Nord-. 1) de minuit. 2) ſeptentrional, boreal, qui eſt de Nord. § 1) połnocny czas. 2) morze połnocne; kray świata połnocny.
połnocne narody. die Nord-Völcker. les peuples ſeptentrionaux.
wiatr połnocny. Nord-Wind. nord; vent de (du) Nord; le Borée; vent ſeptentrional.
Polny. 1) Feld-. 2) zum Feld-Lager gehörig. 3) Feld-, der bey der Armee ein Amt hat. 4) wild, Feld-, von Kräutern. 1) champêtre, de campagne; qui eſt aux champs. 2) de camp, qui concerne le camp. 3) de camp; qui a un emploi dans l'armée. 4) ſauvage qui vient ſans être cultivé. § 1) polne urodzaie. 2) zaſzańce polne. 3) Piſarz, Kapłan, cyrulik polny. 4) ziele polne, nie ogrodne, dźikie.
Hetman polny, vid. *Hetman Polny.*
buława polna. die Würde eines Unter-Feldherrn. la dignité d'un Général de Camp. § buława polna Koronna, Litewſka.
Połodwieczerze. die Zeit gegen Abend. la derniére partie du jour, le tems vers le ſoir. § ieſzcze nie ieſt po połodwieczerzu.
Połog. die Sechswochen; die Niederkunft. les couches, *f.* enfantement. § żona w połogu leży.
Połokręgu. halber Kreis. demi-cercle, *m.*
Polor, *vid.* Poler.
Połota. Wappenk. ein Arm der eine Fackel hält und mit einem Pfeil durchſchoſſen iſt; über der Krone ſtehen zwey Thürme, auf welchen eine Fahne und ein Krantz geſtecket iſt. *Blaſon.* un bras percé d'une flêche tenant un flambeau; une guirlande & une enſeigne pendent de deux tours qui ſe préſentent ſur la couronne.
Połow. Fang, Beute. priſe, proïe, capture, chaſſe; tout ce qu'on a pris. § połow ryb, ptakow; uſzedł owych złotych śiatek, ktoremi nas często ſzczęście w połow daie.
Połowa, *vid.* Połowica.
Polowanie. die Jagd, das Jagen der Thiere. la chaſſe; l'action de chaſſer, de pourſuivre les bêtes.
Połowica, połowa. die Helffte. moitié. § połowicę czynię, uymuię, daię, biorę; wywarz to do połowice; wykopano trupow do połowicę całych; połowicą mnieyſzy; połowicą uięty; nie doſzedł połowicy dni, żywota ſwoiego.
połowa iabłka. die Helffte vom Apfel. moitié de pomme.
na połowę. halb part, wenn einer etwas findet oder gewinnet. j'y retiens part.
połową więcey. um die Helffte mehr. plus de la moitié, la moitié plus.
połową mniey. um die Helffte weniger. la moitié moins.
połową bogatſzy od niego. er iſt um die Helffte reicher als er. il eſt plus riche de la moitié que lui.
na połowę podźielić. in zwey Helfften abtheilen. partager par moitié.
nad połowę. über die Helffte. d'à moitié, plus de la moitié. § wino nad połowę wypite.
Połowiczny. halb. de demi, de moitié.
połowiczny handel. Maſkopey-Handel. ſocieté, contract de ſocieté; aſſociation. § w połowiczny handel z kim wſtąpić.
Połownik. Beſitzer einer Helffte. poſſeſſeur de la moitié d'une choſe.
Połowię, *vid.* Rozpołowić.
Polowy. 1) Feld-, feldicht, Jagd-. 2) Feld, zum Feldlager gehörig. 1) de campagne, champêtre; de chaſſe. 2) de camp, qui concerne un camp. § 1) ſtroy polowy; uciechy polowe. 2) okopy polowe.
działo polowe. Feld-Stück, Feld-Canone. piéce ou canon de campagne.
Położenie. 1) Hinlegung. 2) Lage einer Stadt. 1) poſition, le poſage; l'action de mettre, de poſer. 2) ſituation, poſition, aſſiette d'une ville. § 1) położenie (kładźienie) słow nieprzyſtoynych. 2) z gory uważać miaſta położenie; okropne ſpraw moich położenie.
złym położeniem naylepſzego zepſuieſz; złym położeniem dobry śię zepſuie. Gelegenheit macht Diebe. l'ocaſion fait le larron.
Położnica. Sechswöchnerin, Wöchnerin. acouchée, femme qui eſt dans ſes couches.
Położniczy. zum Wochen-Bett gehörig; die Wöchnerin angehend. de couches; qui a du raport aux couches ou à l'acouchée.
Położnoproſty. Horizontal. horiſontal.
Położony, kładźiony. 1) hingelegt. 2) gelegen.

legen. 1) posé, mis. 2) situé. § 1) nie tykay się położonych na stole rzeczy. 2) przy rzece położony zamek, miasto.
Położyć, *F. położę.* ist die kurtze *Conjugation* von kładę. *c'est la brève conjugaison de* kładę.
Połpalca. halber Finger. demi-doigt. § na połpalca wysoki, szeroki.
Połpieniążka. ein halber Scherf, ein halber Heller. demi-obole.
Połpieniężny. einen halben Scherf werth. vaillant une demi-obole.
Połpięta. fünftehalb. quatre & demi.
Polpiętak, *vid.* Połtorak.
Połpiętrze. kleiner Gaden zwischen zwey Stockwercken. mezzanine entre deux grands étages.
Połpoprzecznik, *g. a.* ⎫ Meßk. der halbe
Połprzedział. ⎭ Durchschnitt oder Durchmesser. *Géom.* raïon, demi-diamètre, *m.*
Połpostu. halber Fast-Tag, halbes Fasten. un demi-jeûne, le jeûne qu'on n'observe qu'à demi. § połpostu tylko odpościć.
Połrękawek. Ermelchen; Halb-Ermel. une demi-manche, fausse manche, une manche faite de toile fine.
Połroka. ⎫ ein halbes Jahr. un semestre;
Połrocze. ⎭ six mois; un demi-an.
Połrolnik. Besitzer eines halben Ackers. possesseur de la moitié d'un champ.
Połrzyć, *f.* ⎫ eine Ars-Backe.
Połrzytek, *g połrzytka.* ⎭ fesse.
Połsetek, *g. połsetka.* 1) ein halbhundert. 2) funfzig Ellen oder ein Schock Leinwand. 1) demi-cent, deux quarterons. 2) cinquante aunes de toile. § 1) kup połsetek szpilek. 2) połsetek płotna ma w sobie arsynow 40, albo 50. łokci.
Połsiodma. siebendehalb. six & demi.
Polski. Polnisch. Polonois, qui regarde la Pologne & les Polonois.
Polski język. die Polnische Sprache. le Polonois; la langue Polonoise.
po Polsku. Polnisch. à la Polonoise. § po Polsku ubrany.
po Polsku mowi. er redet Polnisch. il parle Polonois.
Polska. Polen. Pologne. § w Polszcze ten iest zwyczay.
Połstaie roli. ein halber Morgen Landes. un demi-arpent de terre; la moitié d'un arpent.
Połstopnia. Meßk. halber Grad. *Géom.* demi-degré, trente minutes.
Połstopny, na pół stopy szeroki, długi. einen halb... Fuß breit, lang. large, long d'un demi-pié.
Połstopy miara. ein halber Fuß. un demi-pié.
Polszczyzna. die Polnische Sprache, die Eigenschaft derselben. la langue Polonoise, le Polonois, l'idiotisme Polonois; le stile Polonois.
Połszkrupułu. halber Scrupel, ein Apothecker-Gewicht. un demi-scrupule, *m.* un poids d'apoticaire.
Połszlachćica. halber Edelmann, dessen Mutter keine adliche gewesen ist. demi-gentil-homme; né d'une mère ignoble.
Połszosta. sechste halb. cinq & demi.
Połszostaka. ein halber Schostack; ein Kayser-Groschen. petite piéce de monoie blanche valant deux sous.
Połtalarek, *g. u.* ⎫ halber Thaler. demi-
Połtalara. ⎭ risdale, demi-écu; la moitié d'un écu.
Połtercyana. halbes Tertian-Fieber. la fiévre demi-tierce.
Połtonu. halber Ton in der Music. un demi-ton dans la musique.
Połtora. anderthalb. un & demi. § połtora garca, połtora kieliszka.
połtora funta. anderthalb Pfund. une livre & demie.
połtora tysięcy. anderthalb tausend. quinze cents.
połtora godźin. anderthalb Stunden. une heure & demie.
połtora dni. anderthalb Tage. un jour & demi.
połtora lata. anderthalb Jahr. un an & demi; une année & demie; un an & six mois; dix huit mois.
Połtorak, *g. połtoraka.* ein Poltorack oder halber Silber-Groschen, derer 60 auf einen Thaler gehen. petite piéce de monoie blanche qui vaút un sou & dont soixante font un écu.
Połtorny. noch halb so groß. de la moitié plus grand; qui contient une fois & demie autant.
Połtoro. anderthalb, bey den *Adjectivis.* un & demi; *ce mot se joint aux adjectifs.* § połtorofuntowy, połtorokufny; połtoromiesięczny czas; połtorostopna miara; połtorodniowy.
Połtory, *indec.* anderthalb, bey den *Substantivis.* autant & la moitié, *devant un substantif.*
połtory godźiny. anderthalb Stunden. une heure & demi. § połtory uncye; połtory włoki.
Połtrzećia czego. ⎫ drittehalb. deux &
Połtrzeći, *indec.* ⎭ demi. § połtrzeći stop w głąb.
połtrzećia tysięcy. drittehalb tausend. vingts cens & cinquante.

Połtużina. ein halb Dutzend. sixain; demi-douzaine.

Polubić sobie co, *F. polubię.* einen Gefallen an etwas haben. se plaire à; trouver du plaisir, du contentement en.

Polubowny. Schiedsrichterlich. arbitral; qui est d'arbitres. § polubowny sąd.

Południe. 1) Mittag, Mittagszeit. 2) der Mittag, Süden. 3) Höhe, Gipfel. 1) le midi, le milieu du jour. 2) midi, partie méridionale. 3) midi, le comble, le haut point; le plus haut période. § 1) z rana aż do południa. 2) kray świata na południe. ** 3) w nayświetleyszym wspaniałości swoiey stanął południu.

Południowy. 1) Mittags=. 2) südlich, gegen Mittag gelegen. 1) de midi. 2) méridional, méridien, austral. § 1) południowy czas. 2) południowy wiatr; południowe kraie.

południowy zegar. eine Mittags=Sonnen=Uhr, sie ist gegen Süden gerichtet. un cadran méridional qui est tourné vers midi.

Poluię. 1) jagen, der Jagd nachgehen. 2) im Schertz; lausen. 1) chasser les bêtes; chasser aux oiseaux; giboïer. 2) *burles.* chercher des poux; s'amuser à épouiller. § 1) po cudzych lasach polować. 2) w kołnierzu poluie.

Połuncyi. eine halbe Unze, ein Loth. demi-onze; la motié de l'once.

Połurćie. halber Orts=Thaler. demi-quart d'écu.

Polus, *vid.* Biegun 4) 5).

Połwiadra. halber Eimer ein Wein=Maaß. demi-eimer, mesure de vin de dix pots.

Połwiersza. halber Vers. un hemistiche, un demi-vers.

Połwłoczek. } halbe Hube. une mesure
Połwłoki. } de terre qui contient quinze arpens.

Połwożie przednie. Vorder=Wagen. le train de devant de chariot; le braquement.

połwożie tylne. Hinter=Wagen. le train de derriére de chariot.

Połwyspy. eine Halb=Insel. péninsule, presqu'ile.

Połykam, *v. m. F. połknę.* verschlingen, verschlucken. avaler, engloutir, absorber, gober. § połknąć pigułkę, łyszkę polewki; mortkie go połknęły głębokości; ta kopanica połknie w się wodę wprowadzoną.

połknę cię. ich könnte dich auffressen. je te mangerois avec un grain de sel.

połknął to. er hat dieses verbissen. il a gobé ce morceau; il a avalé cet afront doux comme le lait.

Połykacz. Verschlinger, Schlucker. gobeur, avaleur.

Połykanie. das Verschlingen, Hinterschlingen. l'action d'avaler; déglutination.

połknienie, połknięcie. Schluck. avalée.

Połyskiwanie. 1) das Wetterleuchten. **2) das Glänzen, Blitzen der Strahlen. 1) un tems plein d'éclairs. ** 2) resplendissement, splendeur, *f.* lueur, *f.* éclat.

Połyskiwam. } schimmern, blitzen. re-
Połyskuię się. } splendir, entreluire, briller, reluire.

połyskuie. es blitzet, es wetterleuchtet. il éclaire, il fait des éclairs.

Połzegarze. gewöhnliche Uhr mit einer Ziffer=Scheibe von 12 Stunden. une horloge ordinaire avec un cadran où douze heures sont marquées. § zegarów całych teraz prawie niemasz, a połzegarza zegarami się nazywaią.

Połzwierza. ein halbes Thier. demi-bête.

Połzwyciężca. Mitüberwinder, Mitsieger. vainqueur avec un autre.

Pomada. Pommade. pommade.

Pomadowanie. das Pommadiren. l'action de pommader.

Pomadowany. pommadirt. pommadé.

Pomaduię. pommadiren. pommader, graisser de pommade.

Pomagam, *v. m. F. pomogę.* 1) helfen, verhelfen. 2) helfen, gut seyn für eine Kranckheit. 3) beystehen, beyfallen, beypflichten, beystimmen. 1) aider, secourir, servir, contribuër. 2) servir, étre bon, étre utile contre une maladie. 3) aprouver, suivre, favoriser, défendre qu; étre favorable à; étre du parti, du coté de qu; tenir pour. § 1) pomoż mi twoią poradą; pomogł mi tey (w tey) pracy, do dalszego mu pomogło szczęście. 2) pomogło mu przećiw febrze; na febrę to pomaga lekarstwo; do spania ten trunek pomaga. 3) pomagam za (stoię przy) nim; pomaga za prawdą.

pomagać sobie. sich helfen, sich rathen. s'aider, se secourir, se servir, étre utile à soi même.

pomaga Bog, pomagay Bog. Gott helfe dir. Dieu vous conserve; Dieu vous soit en aide; Dieu vous aide.

tak mi Panie Boże pomoż. so wahr mir Gott helfe. ainsi Dieu me soit en aide.

ani pomoże ani zaszkodźi. es wird weder helfen noch schaden. c'est de l'onguent miton mitaine.

Pomaganie komu. Hülfsleistung. aide; l'action d'aider, de secourir.

pomaganie za kim. Beystimmung, Beypflichtung, Beyfall. aprobation favorable; l'acueil, le sufrage qu'on donne à.
Pomagranat, iabłko granatowe. ein Granat-Apfel. grenade, fruit de grenadier.
Pomału, *adv.* gemächlich, langsam. pas à pas, bellement, tout beau, doucement. § pomału stąpać, iść, robić, co czynić; ta rzeka pomału płynie.
Pomalować, *F. pomaluię.* bemahlen, anstreichen. peinturer, couvrir d'une seule couleur.
Pomalowany. angestrichen. peinturé.
Pomarańcza. 1) eine Pomerantze. 2) Pomerantzen-Baum. 1) orange, fruit d'oranger. 2) oranger. § 1) kupił mi pomarańczy kilka; śliczne to są pomarańcze.
pomarańcza wielka. Adams-Apfel. pomme d'Adam.
Pomarańczarnia. Gewächs-Haus. serre, bâtiment où l'on conserve les orangers.
Pomarańczowy. 1) Pomerantzen. 2) Pomerantzen-färbig. 1) d'orange. 2) orangé, de couleur d'orange.
pomarańczowe drzewo, pomarańcza. Pomerantzen-Baum. oranger.
Pomaszczam co, *v. m. F. pomaszczę.* 1) salben, mit Salbe beschmieren. 2) salben einen König. 1) oindre, froter avec une matiére onctüeuse. 2) sacrer un Roi.
Pomaszczenie, pamaszczanie. Salbung, Einsalbung. onction, oignement. § pomaszczenie krola.
Pomaszczony. gesalbt, eingesalbt. oint, froté d'onguent.
Pomawiam, *v. m. F. pomowię.* 1) ein Weilchen reden. 2) nachreden, eines Stimme im Reden nachspotten. 3) bereden, tadeln. 1) parler quelque peu de tems. 2) contrefaire la voix de qu. en se moquant. 3) blâmer, taxer, critiquer. § 1) tylko z nim kilka słow pomowię; iest tu o czym pomowić; pomow z nim. 2) pomawiał za nim. 3) pomowiono mię o to.
Pomazanie, pomazywanie. 1) Beschmierung. 2) Einschmierung, Einsalbung. 1) salissure, action de salir. 2) onction.
Pomazanie ostatnie; Namaszczanie ostatnie, Sakrament kośćielny. die letzte Oelung. l'Extréme onction. § chory ostatniego pomazania dostał.
pomazanie nad wolą, vid. *płynienie ćiała.*
pomazanie ćiała dobrowolne; psota. die Selbst-Besleckung. la pollution volontaire; perte de semence causée volontairement.
pomazanie ćiała nocne. Nacht-Besleckung. pollution nocturne.
Pomazaniec, *g. pomazańca.* der Gesalbte des Herrn; ein König. l'oint du Seigneur; un Roi. § uraził Nayiaśnieyszego Pomazańca; Pomazaniec Pański.
Pomazanka, *vulg.* chleb z masłem. Butter-Schnitte, Butter-Brod. beurrée.
Pomazany. 1) eingesalbt, beschmieret. *2) besudelt, befleckt. 1) oint, froté d'un onguent. 2) sali, souillé. § 1) rana maśćią pomazana. 2) ręce pomazane (pokalane, poszpecone, splugawione).
Pomazuię co, *F. pomażę.* 1) beschmieren, salben. 2) beschmieren, besudeln, beflecken. 1) oindre, froter d'onguent. 2) salir, souiller, barboüiller, encrasser.
pomazać śię. sich beschmieren. se salir.
pomazał gębę łaćiną. er hat sich das Maul mit Latein beschmiert; er hat etwas Latein erschnappt. il a tâté du latin. § pomazał sobie gębę lekarską nauką.
Pomek, *g. pomka.* Art Schlingen Vögel und Thiere zu fangen. colet, sorte de lacet pour atraper les oiseaux & les bêtes.
Pomerania, *vid.* Pomorstwo.
Pomian herb. Wappenk. Kopf eines Auer-Ochsen, an welchem ein Horn halb abgehauen ist; an der Stirne gehet ein Schwerdt herunter. *Blason.* tête d'un ure avec une corne entiére & l'autre mutilée; sur le front décend une épée.
Pomiar. / *Pomiara. } 1) Abmessung, Ausmessung. 2) Verhältniß, Proportion. 1) dimension. 2) proportion, raport à; simmetrie, justesse. § 1) pomiar mil, łokći; pomiar czasu określić. 2) budynek dobrego pomiaru; tych cnot pomiarem niedostatki swoie pokrywa; powinien przez pomiarę sprawiedliwą narownać we wszystkich pożytkach, tak wielkośćią iako też dobroćią.
Pomiarkować, *F. pomiarkuię.* mäßigen. moderer.
Pomiarkowanie. 1) Mäßigung. 2) Mäßigung, rechte Vermischung. 3) Mathem. Verhältniß. 1) moderation, temperance. 2) temperature, temperament, proportion. 3) *Matém.* raport, raison, *f.* proportion. § 1) pomiarkowanie w małżeństwie, w iedzy i piciu. 2) żelazo ma pomiarkowanie twardośći z miękkośćią; czterech żywiołow pomiarkowanie 3) takież pomiarkowanie pierwszey do trzeciey liczby, iakie iest teyże pierwszey do wtorey.
Pomiarkowany. gemäßigt, mäßig, proportionirt, temperirt. moderé, temperé, proportionné. § pomiarkowane żale;

le; pomiarkowane ciepło z wilgotnością.

** Pomiaro. Erbtheil. portion de succession, d'héritage. § znaczne na mię przypadło pomiaro.

* Pomiatam co, *vid.* Porzucam.

pomiatać płod, vid. Poroniam.

Pomiedzy, *pr. vid.* Miedzy, *pr.*

Pomiera tam. es ist da ein kleines Sterben: eine kleine Seuche gehet da herum. il y a là une petite mortalité, une petite contagion.

Pomiernie, *adv.* 1) mäßiglich, mit Maßen. 2) in gehöriger Verhältniß, in einem Ebenmaß, proportionirt. 1) modérément, modiquement, d'une maniére temperée. 2) par raport à; à proportion; proportionnément à; proportionnellement, d'une maniére proportionnelle. § 1) pomiernie piliśmy (w miarę) w tym posiedzeniu. 2) pomiernie (według działu, podziału) każdego z nich dochodziła nagroda.

Pomierność. 1) Verhältniß, Proportion. 2) Mäßigkeit, Maße. 1) raport, proportion. 2) médiocrité.

Pomierny. 1) ermeßlich, zählbar, meßbar, das man messen, zählen kan. 2) mäßig, mittelmäßig. 3) proportionirt, wohl eingetheilt. 4) Mathem. ermeßlich. 5) Eich, vom Maaß nach welchem andre geeichet werden. 1) mesurable; qu'on peut mesurer ou comter. 2) médiocre, modique, moïen. 2) proportioné, qui est fait avec proportion. 4) *Matém.* commesurable, proportionnel, qui a de la proportion & du raport. 5) sur qui on mesure ou étalonne les autres mesures. § 1) dni życia naszego są pomierne, ktore może zmierzyć. 2) pomierne ma bogactwa; pomierna miłość; szczęśliwy kto na pomiernym przestaie; pomierny obiad. 3) ciało w członkach swoich pomierne. 4) pomierna linia, luneta, anguł, ktore spolną maią miarę z drugą. 5) pomierna miara; korzec pomierny, podług ktorego się insze wymierzyły miary.

pomierne; podatek, zapłata od miary; miara. Meßgebühre, Meßlohn, was man vors Messen bezahlet. le mesurage, droit ou l'argent pour la peine qu'on a euë à mesurer.

zapłacić pomierne. das Messer-Lohn bezahlen. païer le mesurage.

człowiek pomierney kondycyi. ein Mensch vom Mittel-Stand. un homme de condition médiocre.

człowiek pomiernieyszey kondycyi. ein Mensch von schlechtem Stande. un homme de basse condition.

Pomierzam co czym, *v. m. F. pomierzę.* 1) ausmessen. 2) ermäßigen, proportionirt machen. 1) compasser, mesurer, arpenter. 2) proportionner, ajuster, égaler.

niech się pomierzą. sie mögen sich prüfen. qu'ils se tâtent; qu'ils s'éxaminent.

Pomierzenie. Ausmessung, Uebermessung. dimension, mesurage; l'action de mesurer.

Pomierzony. ausgemessen, gemessen. mesuré, compassé.

Pomierzwić, *F. pomierzwę*, pokudłać włosy. die Haare verwirren. décheveler; mettre en desordre les cheveux.

Pomieścić się, *F. pomieszczę się, vid.* Mieszczę się.

Pomieszać, *F. pomieszam.* 1) vermischen. 2) beschämen, bestürtzt machen. 3) verwirren, in Verwirrung bringen. 1) mêler, brouiller, mettre pèle-mêle. 2) confondre qu; donner de la confusion, faire de la honte à qu. 3) renverser l'ordre, embrouiller, brouiller, embarasser; mettre en desordre. § 1) wszystkie moie pomieszał rzeczy; pomieszay karty. 2) pomieszał go tym zarzutem. 3) pomieszał przyiaciol, porządek, Państwo.

pomieszać głowę. den Kopf verwirrt machen. renverser l'esprit, la cervelle.

pomieszał mu koncepty. er hat ihm den Compaß verrückt. il l'a déconcerté; il a dérangé ses desseins.

pomieszać się. 1) sich vermischen. 2) irre werden; bestürtzt, verwirrt werden. 3) sich mit einem verwirren. 1) se mêler, ensemble. 2) être confondu; se déferrer, se défaire. 3) s'embarquer, se lier, s'engager avec qu. § 1) kasza z ryżem się pomieszała. 2) srodze się od tego pomieszał. 3) pomieszał się z nim.

Pomieszanie. 1) Vermischung. 2) Verwirrung. 1) un mélange; une mixtion. 2) confusion, desordre, *m.* trouble, *m.*

pomieszanie głowy. Verrückung des Kopfs. aliénation d'esprit.

pomieszanie, adv. pomieszanym sposobem. verwirrt, vermischter Weise, durch einander. confusément, en desordre, pèle-mêle.

Pomieszany. 1) vermischt, verwirrt. 2) bestürtzt, beschämt. 1) mêlé, embrouillé, mis pèle-mêle. 2) qui est confondu; surpris.

pomieszana głowa. verruckter Kopf. cervelle renversée.

pomieszaney głowy. hirnloser Mensch. écervelé.

Pomieszkać, *F. pomieszkam.* an einem Ort einige Zeit verbleiben, sich aufhalten. séjourner, demeurer quelque tems en un lieu.

Pomieszkanie. kurtzer Aufenthalt; Wohnung. séjour; résidence, demeure qu'on fait en un lieu quelque tems. § podczas pomieszkania moiego w Paryżu; pomieszkanie Posła u Porty.

rozłączyć małżonkow od pomieszkania i łożka. Eheleute von Tisch und Bette scheiden. démarier; séparer les gens mariez de corps & de biens.

Pomilczeć, *F. pomilczę.* ein Weilchen schweigen. se taire quelque tems.

Pomilne. Meilen-Geld. l'argent qu'on païe pour une mille ou une lieuë. § pomilnego nie płaćił.

Pomiotek, martwe dźiećię. todte Leibes-Frucht, todtes Kind. un fetus mort.

Pomiot. } zusammen gekehrte Asche
Pomietlisko. } und Kohlen; todter Aschen-Haufen auf dem Herde. brasier éteint sur le foïer. § pomietlisko na kuchni; kot na pomietlisku leżał.

mieć co w pomiećie. etwas gering halten. mettre qu. ch. au billon; traiter qu. ch. en bagatelle.

Pomiotło. Ofen-Wisch beym Becker. un écouvillon avec quoi le boulanger nettéïe le four.

pomiotłem piec wyćierać. den Back-Ofen ausfegen. écouvillonner, nettéïer le four avec l'écouvillon.

mieć kogo za pomiotło. einen sehr gering schätzen. traiter qu. en bagatelle.

w pomiotlech leży. er wird sehr verachtet; er hat sein Ansehen verlohren. il est abandonné, il est sans réputation; il a perdu son crédit.

Pomknienie. Fortschiebung, Fortrückung. l'action d'avancer, de pousser.

pomknienie kogo na urząd. die Beförderung zu einem Amt. promotion, avancement à une dignité.

Pomkniony. 1) fortgeschoben. 2) befördert. 1) poussé, reculé. 2) avancé à une charge.

Pomnażam, *v. m. F. pomnożę.* 1) vermehren. 2) bereichern, überhäufen mit Ehren, Gütern. 1) acroître, augmenter, multiplier. 2) enrichir qu. en honneurs, en biens. § 1) pomnożył regimenta, woysko; co dźień grzechow pomnażam. 2) pomnaża go dwor w bogactwach, w powadzę, w honorach.

pomnażać śię. 1) sich vermehren. 2) zunehmen in etwas, sich bereichern. 1) s'augmenter, se multiplier. 2) croître, s'acroître en. § 1) kroliki śię barzo pomnażaią. 2) pomnożył śię w kśięgach, w naukach (w nauki) w bogactwach.

pomnażaiący. vermehrend. augmentatif, qui augmente.

Pomnażanie. das Vermehren. l'action d'augmenter.

Pomnię, } *ie, mniał, mnieli.* gedencken, sich
Pomnę, } besinnen, ausser dem *Præsenti* ist dieses Wort nur in den *Compositis* gebräuchlich. se souvenir de; *ce verbe n'est usité qu'au présent & dans ses composez.*

Pomnieyszy. 1) sehr klein. 2) von sehr geringem Stande. 1) fort petit. 2) d'une condition fort basse; fort bas. § 1) dźieći małe, wielkie, średnie i pomnieysze. 2) ludzie pomnieyśi; stanu iest pomnieyszego.

Pomnożenie. die Vermehrung. augmentation, acroissement. § pomnożenie wiary; pomnożenie bagactw, śił.

Pomnożony. vermehrt. augmenté, multiplié, redoublé, acru.

Pomnożyćiel. Vermehrer. celui qui augmente.

Pomoc, *f.* ratunek, wspomożenie. Hülfe, Beystand. aide, assistance, secours.

zawołać kogo na pomoc. einen zu Hülfe rufen. apeller qu. à son aide, à son secours.

za pomocą Boską. mit Gottes Hülfe. Dieu aidant; à l'aide de Dieu.

za pomocą czyią. mit eines Hülfe. à l'aide de quelqu'un.

Pomocnik. 1) Helfer, Mithelfer. 2) Amtsgenossen, Amtsgehülfe. 1) un aide, celui qui aide. 2) un aide, un colegue, compagnion de quelque charge. § 1) Bog nie iest pomocnikiem ku złemu i powodem. 2) pomocnik panowania.

Pomocny. helfend, behülflich, hülfreich. auxiliaire, secourable, subsidiaire, qui secourt, qui aide.

Pomokrzam co, *v. m. F. pomokrzę.* bepissen. pisser sur, remplir d'urine.

pomokrzyć śię w łożku. ins Bett pissen. pisser au lit.

Pomorczyk, człowiek z Pomorskiey. ein Pommer. un Pomeranien.

pomorczyk, g. u. *ziele.* (halimus, portulaca marina) Wasser-Burgel, Meer-Burtzel ein Küchen-Kraut. alimus, franche pute, blanche pute, espèce d'herbe potagére.

Pomorek, *g. pomorku.* kleines Sterben beym Anfang oder Ende einer Pest. mortalité au commencement ou à la fin d'une peste.

Pomorski.

Pomorſki. 1) am Meer gelegen, See⸗. 2) Pommriſch. 3) Pomereliſch, von Pomerellen. 1) maritime; voiſin de la mer; qui eſt auprès de la mer. 2) Pomeranien, de Pomeranie en Allemagne. 3) Pomeranien, de Pomeranie Polonoiſe. § 1) Pomorſkie miaſto. 2) Bogusław XIV. oſtatni Xiążę Pomorſki umarł R. P. 1627. 3) Woiewoda Pomorſki.

Pomorſka ziemia. } Pommern, ein teutſches
Pomorſka kraina. } Hertzogthum. Pome-
Pomorſka. } ranie, Duché en Al-
Pomorſtwo. } lemagne.

Pomorſzczyzna, wiatr połnocny. in der See⸗Fahrt: der Nord⸗Wind. *terme de mer:* vent du Nord; biſe, vent Septentrional.

Pomort. Bombarde, Baß⸗Pomert, ein groſſer Baſſon den die Italiäner bombardone nennen. bourdon, gros baſſon, c'eſt un inſtrument de muſique à vent que le Italiens apellent *bombardone.* § grać na pomorcie.

Pomorze. 1) See⸗Küſte. 2) Pomorellen eine Polniſche Provintz, die Haupt⸗Stadt derſelben iſt Dantzig. 1) la cote de la mer; le rivage de la mer. 2) Pomeranie, une Province de Pologne dont la Capitale eſt Danzig.

Pomośćić co, *F. pomoſzczę.* einen Weg mit Brettern belegen, einen Boden von Brettern ſchlagen. planchéïer, couvrir des planches; faire un chemin de planches.

Pomoſta, pokład. Boden von Brettern als auf einer Brücke. plancher; chemin couvert de planches.

Pomotać co, *F. pomotam.* verwickeln, verwirren. entortiller, brouiller, mettre en desordre.

Pomotanie. Verwicklung, Verwirrung. entortillement.

Pomotany. verwickelt, verwirrt. entortillé, brouillé.

Pomowić, *vid.* Pomawiam.

Pomowka. Stichel⸗Rede. brocard, mot piquant, expreſſion mordante; coup de bec; coup de langue.

Pompa. 1) eine Waſſer⸗Pompe. 2) Pompe, Pracht, Gepräng. 1) pompe, machine pour élever l'eau. 2) pompe, faſte, *m.* parade.

Pompatycznie, *adv.* prächtiglich. pompeuſement, faſtueuſement, avec pompe.

Pompatyczny. prächtig. faſtueux, pompeux. § był to człowiek barzo pompatyczny.

Pompuię. pompen, plumpen Waſſer. pomper; épuiſer l'eau avec la pompe.

Pomśćić się } czego. etwas rächen; ſich
pomśćić } rächen. venger qu. ch; ſe venger de; prendre vengeance de. § pomśćiy śię honoru twoiego, tey zelżywości, przyiaćiela twoiego.

pomśćił się ſwego. er hat ſich gerochen. il s'eſt vengé.

pomśćił śię nad nieprzyiaćielem ſwoim. er hat ſich an ſeinem Feinde gerochen. il s'eſt vengé de ſon ennemi.

Pomſta. die Rache. vengeance. § wźiąć pomſtę z kogo; to go do pomſty (na pomſtę) poruſzyło.

Pomſzczenie śię czego. Ausübung der Rache. l'action par laquelle on ſe venge.

Pomſzczony. gerochen. vengé.

Pomuchla. Dorſch, Pomuchel, ein Fiſch in der Oſt⸗See. eſpèce de poiſſon fort délicat dans la mer Baltique.

Pomulam co, *v. m. F. pomulę.* beſudeln mit Koth oder Schlamm. ſoüiller de fange; remplir de limon; croter.

pomulić śię. ſich mit Koth beſudeln. ſe croter; ſe ſoüiller de fange, de limon.

Pomulenie. Beſudelung mit Koth. l'action de croter, de ſoüiller de fange.

Pomulony. beſudelt mit Schlam̃ oder Koth. croté; rempli de crotes, de limon.

Pomurny. an der Mauer liegend; am Wall gelegen. proche les murs, le rempart.

pomurne żiele. } (*perdicium, parietaria*)
Pomurze. } Glas⸗Kraut, Tag und Nacht. purietaire, vitriol.

Pomuſkuię, *F. pomuſnę*, muſnąć, trochę namazać. ein wenig beſchmieren, beſtreichen mit etwas. paſſer qu. ch. par deſſus; enduire, froter un peu avec quelque matiére. § pomuſkay kołacz masłem.

Pomyie, *plur. g. pomyy.* Spülich, Spül⸗Waſſer. laveure d'écuelles, lavaille.

o pomyio! o du Unflat! o du Sau! ſouillon, ſalope que vous étes!

Pomyiowy. Spülich⸗. de laveure d'écuelles.

Pomykam, *v. m. F. pomknę.* 1) fortſchieben, fortrücken. 2) weiter rücken, erweitern. 3) befördern zu Ehren. 4) verlängern, verlegen auf eine andere Zeit. 5) weiter gehen, weiter mit etwas ſchreiten. 1) avancer, faire avancer; reculer, pouſſer. 2) élargir qu. ch; donner plus de place, plus d'ouverture à; avancer, étendre ſur. 3) avancer, élever, promouvoir. 4) diférer, prolonger, remettre, retarder. 5) *fig.* faire paſſer outre, faire aller plus avant, continuër. § 1) pomkniy ſtołu. 2) pomknąć domu, rowu. 3) pomknął go na wyżſzy ſtołek honoru. 4) pomkniono trybunał (trybunału) ſeym, czaſu komu; pomknęli weſele na inſzy

ſzy czas, do inſzego czaſu. 5) piora tu daley pomknąć nie mogę.

pomykać granice. die Grentzen erweitern. étendre les bornes de.

pomykać roku. eine gerichtliche Sache ſchleppen; den gerichtlichen Ausſpruch verſagen. trainer une procédure; diférer ou refuſer le jugement ou la ſentence dans une cauſe.

pomknął ſwoy oboz daley. er rückte ſein Lager weiter. il avança ſon camp.

pomykać; pomykać ſię. 1) von-ſeinem Platze fortrücken. 2) weiter gehen, weiter ſchreiten. 3) wornach ſtreben. 1) monter plus haut ou plus bas; s'ôter de place. 2) s'avancer, s'aprocher, aller plus en avant. 3) briguer, tâcher d'avoir. § 1) pomkniy ſię proſzę, abym tu mogł uśieść; słońce ſię pomyka. 2) co raz to daley w Polſkę pomykali. 3) darmo ſię do tego urzędu pomykaſz.

pomkniy ſię daley. rücke weiter. montez plus haut.

Pomykanie, pomknienie. 1) das Fortſchieben. 2) Beförderung zum Amte. 3) Erweiterung. 4) Verzögerung, Verlängerung. 1) action de pouſſer, de reculer qu. ch. 2) promotion, avancement à une charge. 3) élargiſſement, action d'étendre qu. ch. 4) retardement, ſurſéance, remiſe. § 1) pomykanie kamienia. 2) pomykanie, pomknienie kogo na godność. 3) pomykanie granic. 4) pomykanie roku, ſeymu.

Pomylam co, *v. m. F. pomylę.* etwas verwirren, in Unordnung bringen. brouiller, embrouiller; déranger; mettre en deſordre. § nie pomylay mi tych rzeczy; pomylił mi porządek liter.

pomylić komu ſzyki, zamysły, koncepty. einem das Concept verrücken. déranger les deſſeins à qu; rompre les deſſeins de qu.

*Pomysł, domysł. Muthmaſſung, Vermuthung. conjécture, préſomtion.

Pomyślać, *v. m. F. pomyślę.* 1) nachdencken, nachſinnen. 2) ein Lüſtchen zu etwas bekommen, nach etwas ſtreben; auf etwas eine Abſicht haben. 3) im Begriff ſtehen, ſchon Willens ſeyn etwas zu thun. 1) penſer, ſonger à; rêver, réflechir, faire réflexion à; agiter, rouler dans ſon eſprit; ruminer qu. ch. 2) en vouloir à; entreprendre, former un deſſein ſur. 3) être ſur le point de; vouloir dejà faire qu. ch; ſonger à. § 1) pomyśleć ſię więcey może niżli mowić, *prov.* pomyśl o tey rzeczy, (nad tą rzeczą) pomyślę ieżli uczynię. 2) pomyślił złodźiey do zegarka, do ſzkatuły moiey. 3) iuż do ſzable, do kiia pomyślałem.

pomyśl o ſobie. dencke an dich. ſongez à vous.

Pomyślenie. das Nachdencken; die Gedancken. penſée, reflexion, l'action de penſer. § niech to w pomyśleniu moim nie będźie; na bliźniego ſwoiego nie godźi ſię ani słowem, ani uczynkiem, ani pomyśleniem naſtępować; pomyśleniem zgrzeſzyć; wiem iego pomyślenie; w daremne ſię zabiera pomyślenia.

Pomyślnie, *adv.* myślą. mit Gedancken, in Gedancken. dans les penſées, en penſées. § pomyślnie zgrzeſzył.

Pomyślność. 1) Fähigkeit nachzudencken; Kraft zu dencken. 2) Vortheil, vortheilhaftige Gelegenheit. 3) guter Fortgang, glücklicher Erfolg; Glück. 1) faculté de penſer, puiſſance de l'ame de pouvoir penſer. 2) avantage, *m.* ocaſion favorable. 3) ſuccès, réüſſite qu'on peut eſpèrer de quelque choſe. § 1) pomyślnośći zwierzęta nie maią. 2) pomyślność do czego; wſzyſtką ma do tego pomyślność; pomyślność mieyſca. 3) pomyślność woyny go utwierdźiła; wſzelkich ći życzę pomyślnośći.

Pomyślny. 1) denckbar, das ſich dencken läßt. 2) gelegen, bequem, vortheilhaftig. 3) erwünſcht, glücklich. 4) Mathem. das man ſich in Gedancken vorſtellt. 1) concevable, imaginable, qui vient en penſée, qui peut tomber dans l'eſprit. 2) commode, avantageux. 3) heureux, plein de ſuccès; ſouhaitable. 4) *Matém.* imaginaire, qui n'eſt pas dans la nature des choſes. § 1) wſzyſtkich ſię tylko pomyślnych dopuśćił wyſtępkow. 2) pomyślne opuśćić mieyſce; pomyślna okazya do uderzenia na nieprzyiaćiela. 3) pomyślnego ći życzę przedśięwźięcia. 4) linia pomyślna; krąg pomyślny.

Pomyślony. gedacht. penſé.

Pomywaczka. Scheuer-Frau in der Küche. écureuſe qui écure la vaiſſelle; laveuſe d'écuelles.

Pomywadlnik, *g. a.* kuchenny do ſtatkow albo też koryto czworgraniſte. Waſch-Faß, Scheuer-Faß oder Trog auf drey Füſſen in der Küche. cuvier, cuveau ou petit timbre ſur trois pié, dans lequel on écure le vaiſſelle.

Pomywam, *v. m. F. pomyię.* ſcheuren ein Gefäß. écurer, laver la vaiſſelle. § pomyy ſtatki i cynę.

Pomyynik ſtatek do pomyy, umywadlnik.

wadlnik. 1) Spül-Faß, wo das Gefäß abgespület wird. 2) Guß-Stein, s. Stek. 1) baquet à laver où l'on nettéie encore mieux la vaisselle écurée. 2) lavoir, évier qui sert à faire couler les eaux de la cuisine dans le ruisseau de la ruë. § 1) wypłokać trzeba cynę w pomyyniku. 2) pomyynik za dom wypuszczony.

Poń, po niego, *vid.* On 3).

Pona, *pr. inf.* vid. *po*, pr. inf. 4).

Po nad, s. vor dem Wort Pobaczam. *voiez cette préposition devant le mot* Pobaczam.

Ponaprawiać co, *F. ponaprawiam.* viele Sachen zu rechte machen. refaire, réparer, racommoder, rajuster bien des choses.

Ponawiam, *v. m. F. ponowię.* erneuren. renouveller, faire revivre. § ponawiam prośbę moię.

ponawiać śię. 1) sich erneuren. 2) um sich greifen, grassiren; sich wieder blicken lassen, wieder kommen. 1) se renouveller. 2) se renouveller, recommencer, revenir, étre de nouveau. § 1) ponowiła śię ich przyiaźń. 2) woyna, choroba powietrze śię panawia.

Pończocha. Strumpf. un bas.

pończochy iedwabne. seidne Strümpfe. bas de soïe.

pończochy dźiane. gestrickte Strümpfe. des bas au tricot; des bas brochez; des bas à éguille.

pończochy tkane. gewebte Strümpfe. des bas au métier.

pończochy płócienne. leinwandne Unterzieh-Strümpfe. chaussons.

pończochy do iazdy; tyścianki, nogawice. Reut-Strümpfe. bas à étrier.

pończochy walkowane. gewalckte Strümpfe. bas drapez; bas foulez.

Ponczośnik. Strumpfwircker. faiseur de bas.

Ponękać, *F. ponękam*, pokonać. fig. stürtzen, fällen. assommer, renverser.

Ponęta, podnięta. 1) Köder. 2) Nahrung des Feuers. 3) Verführung, Lockspeise. 1) apast, leûrre, *m.* amorce pour y atirer un poisson, un animal. 2) l'aliment du feu. 3) *fig.* charmes, *m. plur.* amorce, apas, leûrre, *m.* séduction, plaisir qui atire. § 1) ponętą (nętą) wabić ptaka, ryby. 2) ztąd ogień, miłość swoię bierze ponętę. 3) odrzućić oka ponętę; tą poważną ponętą drugich za sobą poćiągnął.

Poniechywam czego, *v. m. F. poniechbam.* unterlassen. se desister de; laisser, abandonner, quitter. § poniechał zaczętego procesu.

Poniedźiałek, *g. poniedźiałku.* der Montag. lundi. § do poniedźiałku był u mnie.

Poniekąd, *adv.* einiger massen; in etwas. en quelque façon; tellement quellement. § poniekąd śię ziśćiło.

Poniewalam, *v. m. F. poniewolę.* nöthigen, zwingen. nécessiter, obliger, forcer.

Ponieważ, *adv.* dieweil; da. comme ainsi soit que; parceque, puisque; vûque.

ponieważeś bogaty. dieweil du reich bist. vûque vous étés riches.

Poniewazam, *v. m. F. poniewazę.* 1) verkleinern, verringern; beleidigen, gering halten, verachten. 2) verunehren, die schuldige Ehrerbietigkeit bey Seite setzen. 1) avilir; diminuër, amoindrir; faire tort à; mépriser. 2) deshonorer; manquer de respect & de révérence pour; perdre le respect qu'on doit avoir à; blesser, violer le respect dû à qu. § 1) poniewazał śiły iego; poniewazył iey czystość i cnotę. 2) poniewazyć zwierzchność Krola, Pana.

Poniewazenie. 1) Verkleinerung, Verringerung, Verachtung. 2) Ehrvergessenheit, Hindansetzung der schuldigen Ehrfurcht. 1) avilissement, mépris. 2) irréverence; peu de respect; défaut de respect. § 1) poniewazenie (zniepoważenie) godnośći, potęgi, sposobnośći czyiey. 2) poniewazenie krola, zwierzchnośći.

Poniewazony. verunehrt, verachtet. deshonoré, méprisé.

Poniewieram śię, potłukam śię, powłoczyć śię. umherziehen, herum treiben. se trainer; trainer de tous côtez; roder, errer de maison en maison, d'un païs en un autre; étre errant & vagabond. § wzgardzony teraz śię po mieśćie, po kraiu poniewiera.

poniewieraiący śię. umherziehend. vagabond, errant.

Poniewierca. } ein Herumtreiber. un homme errant & vagabond, qui va sans cesse d'un païs en un autre.
Poniewierek. }

Poniewoli, } *adv.* gezwungen, wieder Willen. par force, de nécessité, nécessairement; bon-gré malgré. § poniewolnie to uczynił.
Poniewolnie, }

Poniewolny. gezwungen. contreint, forcé.

Ponik, *g. u.* 1) kleiner Wasser-Strahl, Quellchen unter der Erde. 2) verdrüßlicher, verwirrter Handel. 1) surgeon d'eau, petit filet d'eau soûterraine. 2) méchante afaire; embarras. § 1) rzeka ukrytemi ponikami na ochłodę ziemie wypada; dźiś woda ma ponik iutro

ſtruſkiem pada, *prov.* 2) umyślnie śię w te wdał, napędźił poniki.

Ponikam. von Flüſſen: ſich unter der Erde verliehren, unter ſolcher hinflieſſen. s'enfoncer, ſe perdre, ſe jetter dans une cavité ſoûterraine; couler ſous la terre, *en parlant des riviéres*.

Poniż, } *adv.* unterhalb, unterwärts. par
Poniżu, } en bas, au bas de. § ſzedł poniżu Wiſły; kray poniż Niepru; poniż gory, miaſta.

Poniżam, *v. m. F. poniżę.* 1) erniedrigen, demüthigen. 2) erniedrigen den Preis. 1) humilier, abaiſſer, rabaiſſer, ravaler, avilir. 2) rabaiſſer le prix. § 1) poniżyć pyſznego, ſtan czyy. 2) poniżyć ſumy, ceny, podatkow.

Poniżanie. } Demüthigung, Erniedrigung.
Poniżenie. } humiliation, abaiſſement, ravalement, aviliſſement, reduction. § poniżenie ſtanu; do poniżenia go przywiodł.

poniżenie ceny towaru. das Abſchlagen im Preis. aviliſſement, rabaiſſement de prix.

Poniżony. gedemüthigt. humilié, avili, rabaiſſé, reduit au petit pié.

Pono, *adv.* vielleicht. peut-étre.

Ponocnik. 1) Nachtſchwärmer. 2) Nacht-Räuber, Nacht-Dieb. 1) coureur de nuit. 2) larron, voleur de nuit.

Ponocny. nächtlich. de nuit; nocturne, qui ſe fait de nuit, qui arrive de nuit.

Ponoſzę, *v. m. F. ponioſę.* 1) ein Weilchen tragen. 2) ertragen, leiden, dulden. 1) porter qu. ch. un peu de tems. 2) ſoufrir, ſuporter, endurer. § 1)ponieś trochę to dźiecię. 2) muśiał to wſzyſtko ponieść; poniosłem tę ſzkodę, ſtratę.

Ponſowy. klapproſen-färbig. de couleur de ponceau; fort rouge. § wſtążka ponſowa.

Ponta. ein Spitz-Bart, der unten ſpitzig zugehet. barbe pointuë.

*Pontał. Hals-Zierath, Anhängſel. chaine, colier ou quelque autre ornement qu'on porte au cou.

Pontyfikał. Kirchen-Buch, darinnen die Handlungen eines Biſchofs beym Gottes-Dienſte ſtehen. Pontifical, un livre qui contient les cérémonies qui regardent le miniſtère de l'Evéque.

Pontyfikalnie, *adv.* auf Biſchöfliche Art. pontificalement.

Pontyfikalny. einem Biſchoff anſtändig; Biſchöflich, pralatiſch. pontifical, qui regarde l'Evéque ou quelque autre Prélat.

*Ponura } wzrok ponury. finſtere Blicke,
Ponurość } muckiſches Weſen im Geſicht. ſombreté, mine morne, air rechigné.

Ponuro, *adv.* finſter. obſcurément. *ponuro patrzy.* er ſchlägt die Augen nieder, er ſiehet einen nicht frey an. il fait une mine rechignée; il a un air refrogné. § patrzy ponuro iak złodźiey.

Ponury. 1) düſter, finſter. 2) finſter, muckiſch, niedergeſchlagen. 1) morne, obſcur, ténébreux. 2) ſombre, qui a le viſage baiſſé, morne, ténébreux, refrogné, ſournois, mélancolique. § 1) noc ponura, czas ponury. 2) twarz ponura.

Ponurzam co, *v. m. F. ponurzę.* untertauchen. plonger en eau; ſubmerger, renfoncer.

ponurzyć głowę. den Kopf hängen. pancher la tête. § chodźi łeb ponurzywſzy.

ponurzyć śię. eig. u. fig. ſich untertauchen, ſich ſtürtzen. *prop. & fig.* ſe plonger, ſe ſubmerger.

Ponurzanie, ponurzenie. Untertauchung. ſubmergion.

Ponurzony. untergetaucht. ſubmergé, plongé.

Poobalać, *F. poobalam.* viele Sachen umwerfen. renverſer, démolir beaucoup de choſes.

Poobiedny. Nachmittags-. d'après-dinée.

poobiedne ſpanie. Mittags-Schlaf. méridiane, ſommeil après le diner.

Poorywam, *v. m. F. poorzę.* 1) ausackern, das letzte mahl ackern. 2) einackern den Miſt oder die Saat. 3) überpflügen, überackern. 4) die aufgegangene Saat nieder ackern; ſchrapen. 1) labourer entiérement. 2) enfoüir la ſemence ou le fumier avec la charruë. 3) paſſer encore une fois la charruë par deſſus la terre. 4) labourer, enfoüir les grains qui ſont déja venus. § 1) iuż wſzyſtkie role poorano. 2) poorywać gnoy, naśienie. 3) ieſzcze trzeba poorać tę rolą. 4) poorać weſzłe zboże.

ſtarość mu twarz poorała. das Alter hat ihm das Geſicht voll Runtzeln gemacht. la vieilleſſe a rempli ſon viſage de rides.

Poorany. geackert. labouré.

twarz poorana zmarſzkami. ein runtzlichtes Geſicht. un viſage ſilonné, tout plein de rides.

Poosme, *adv.* zum achten. en huitiéme lieu.

Pooſmny. achtmahlig. de huitiéme fois; qui a huit fois.

Pop. 1) heidniſcher Pfaffe. 2) im Spott: ein Pfaf. 3) der Laufer im Schachſpiel. 1) prétré païen. 2) *par mépris:* un moine. 3) le fou au jeu d'échecs.

Pop Ruski. Rußischer Pfaf. caloïer, pope, moine Grec ou Russien.

Popąchać się, *F. popącham się.* 1) von Hunden und andern Thieren: einander beriechen. 2) fig. sich einander verstehen, ein böses Verständniß mit einander haben. 1) *en parlant des chiens & d'autres animaux:* se flairer; se flairer l'un l'autre. 2) s'entendre; s'entre-entendre; avoir intelligence ensemble.

Popadam, *v. m. F. popadnę.* 1) befallen, anfallen. 2) befallen als einen das Fieber. 3) fallen in Ungnade. 1) ataquer, tomber sur. 2) saisir, ataquer qu. comme la fiévre; tomber sur qu. 3) tomber, venir en disgrace. § 1) stado nasze wilcy popadły. 2) popada kurcz w zimney wodźie; popadła go sromota za ten uczynek. 3) popadać komu (u kogo) w niełaskę, w podeyrzenie; popadł winę (*w winę) pieniężną; popadam szkodę, niebezpieczeństwo.

popada mię szkoda. ich leide Schaden; ich komme zu Schaden. je soufre; je fais une perte.

popadać się. börsten, zerfallen. s'entr' ouvrir, se tresaler, se fendre, se crévasser.

Popadanie, spadanie nog, rąk. Ritzen und Schrunden von Frost oder einem andern Zufall an Füssen oder Händen. les fentes qui viennent du froid ou par quelque autre accident aux piez & aux mains.

Popadya, Popowa. heidnische Priesterin. prétresse païenne.

Popądzca. der Stöber, ein Jagd-Hund der das Wild aufsuchet. chercheur; chien de chasse qui cherche la bête. § popądzca, pies łowczy co umie zwierze rozumem albo pilnośćią znaleść.

Poparćie, *vid.* Popieranie.

Poparty, *vid.* Popierany.

Popas, podpas, podkarm w drodze, podkarmianie koni albo mieysce podkarmiania. das Futter; Abfütterung der Pferde unterwegens; Ort wo man Futter hält. la descente du coche ou du cheval; l'halte; l'endroit où l'on fait halte. § popas ranny, południowy, wieczorny; nieprzyiaćiel wiedźiał nasze popasy.

na pierwszym, drugim popaśie we wśi tey. beym ersten, beym andren Futter in diesem Dorf. à la prémiére halte, à la seconde descente dans ce village.

pierwszy nas popas był w mieśćie, drugi we wśi. unser erstes Futter war in einer Stadt, das andre in einem Dorf. nous fimes la prémiére halte dans une ville, nous descendimes pour la seconde fois dans un village.

Popasam, *v. m. F. popasę;* podpasam, podkarmiam, pokarmiam. 1) abfüttern ein Pferd insonderheit auf der Reise; füttern. 2) *vulg.* an einem Orte oft seyn. 1) faire une halte, descendre pour donner à manger aux chevaux. 2) fréquenter un lieu. § 1) popasaliśmy w leśie, w karczmie.

popasać komu. einem ins Gehege gehen. venir chasser sur les terres d'autrui; mettre la faucille dans la moisson de qu.

nie popasay mi tu. laß dich hier nicht mehr von mir betreten. ne viens plus flairer la piste.

Popawa, *vid.* Papawa.

Popchnięćie. } Fortstossung, Treibung.
Popchnienie. } impulsion, l'action de pousser.

Popchnięty. zurück gestossen. poussé, repoussé de qu.

*Popchnica, szuflada. Schubladen. tiroir.

Popędliwie, *adv.* 1) über Hals und Kopf, in größter Eile. 2) hastig, übereilig. 1) subitement, soudainement, en grande hâte. 2) précipitanment, avec emportement, sans retenuë.

Popędliwość. 1) Eile, Eilfertigkeit. 2) Uebereilung, Jachzorn. 1) la hâte; grande hâte. 2) précipitation, fougue, saillie, véhémence, emportement, déreglement, transport. § 1) w wielkiey popędliwośći donoszę, że odiechał.

popędliwość choroby. Hefftigkeit der Kranckheit. la violence, la véhémence, le fort d'une maladie.

Popędliwy. 1) eilfertig. 2) hastig, ungestüm, unbesonnen. 1) subit, soudain, repentin 2) emporté, violent, véhément, précipitant, impétueux, qui ne se possede pas. § 1) popędliwy odiazd. 2) popędliwy to był postępek.

Popędzam, *v m. F. popędzę.* 1) treiben, jagen ein Vieh. 2) anhetzen einen Hund. 3) Jäger: auftreiben, aufjagen ein Wild. 1) pousser en avant, chasser, toucher, mener, faire marcher. 2) chasser qu. aux chiens. 3) *chasse:* lancer, faire partir une bête du gite § 1) popędzać bydło. 2) popędźić psa na kogo. 3) popędźić zaiąca.

Popędzenie. 1) Forttreibung des Viehes. 2) Anhetzung des Hundes. 3) Auftreibung eines Wildes. 1) l'action de chasser, de mener une bête. 2) l'action de lancer les chiens. 3) *chasse:* l'action de lancer une bête de la reposée.

Popędzony. 1) fortgetrieben, gejagt. 2) aufgetrieben als ein Haase. 1) chassé, poussé devant. 2) lancé, chassé du gîte comme un liévre.

Popek. (*rubicilla*) Thumpfaffe, Gimpel ein Vogel. pivoine, pirula un oiseau.

Popełniam, *v. m. F. popełnię.* verwircken, ausüben. commettre, faire quelque faute. § popełnić grzech, błąd, niecnotę.

Popełzły. verschossen. passé, décoloré, qui a perdu sa couleur.

Popi. pfäffisch, ist das *Adjectivum* von Pop. *c'est l'adjectif de* Pop.

popie iayka źiele. (taraxacum) Nappen, Mönch-Kopf, Pfaffen-Platte. de la dent de lion.

Popielarz. Aschen-Brenner in Wäldern. cendrier, qui fait les cendres dans les forêts.

Popielasty, myszaty. aschfärbig, maus-
Papielaty, färbig. cendré; qui est de
Popielisty, couleur de cendre. § koń popielaty.

Popielec, *g. popielca.* 1) geweihete Asche. 2) Ascher-Mittwoch. 1) cendres, *f. plur.* cendre bénite. 2) mécredi des cendres. § 1) wziąłem popielec. 2) będę tam na popielec.

Popielcowy dźień. Ascher-Mittwoch. le jour des cendres.

Popielica. Billich, Pillich, Art von Eichhörnchen. citel, rat d'Autriche, espèce d'écureuils.

popielice. Billich-Fellchen, Grauwerck. petit-gris, menuverk, fourure faite de l'animal mentionné.

Popieliczy. Billich-. de citel; de petit-gris.

Popielnik, co popioł robi albo przedaiąc nośi. Aschen-Brenner, Aschen-Verkäufer. cendrier, qui fait les cendres, qui les vend.

Popieniężny, *vid.* Pieniężny.

Popieram, *F. poprę.* 1) treiben, unterstützen, helfen, befördern, beystehen. 2) den Feind zum Weichen bringen, zurück treiben. 1) apuïer, soutenir, pousser, faire avancer, presser. 2) pousser, repousser l'ennemi, le faire fuïr, le faire reculer. § 1) krol popiera woynę; poprzeć tey sprawy obiecano; poparł starania moiego o ten urząd; poważną swoią przyczyną moiey poparł prośby; popieram zdania moiego tą racyą. 2) dobrze poparł nieprzyiaćiela.

popierać się z kim o co. einem etwas streitig machen. disputer qu. ch. à qu.

Popieranie. 1) die Beförderung, Treibung einer Sache. 2) die Zurücktreibung des Feindes. 1) l'action de pousser, d'apuïer, de soutenir. 2) repoussement, l'action de repousser l'ennemi.

poparćie. die Unterstützung, Beystehung. soutien, apuï, assistence. § na poparćie prośby, tey woyny, tey sprawy.

Popierany, poparty. getrieben, befördert, unterstützt. apuïé, poussé, soutenu. § sprawa na seymie poparta.

Popierzyć co, *f. popierzę.* voll Federn machen, befedern. couvrir, remplir de plumes.

popierzył śnieg źiemię. der Schnee hat die Erde bestreuet. la neige a blanchi la terre.

Popiętny. aus fünf bestehend. de cinq piéces. § grosz popiętny.

popiętna liczba. fünf, fünf Stück. cinq, cinq piéces.

Popiętrzyć, *F. popiętrzę.* Stockwercke, Gaden machen. plancheïer, faire des étages.

Popiętrzony. aufgethürmt, wie Stockwercke über einander. disposé par étages; l'un sur l'autre. § popiętrzone obłoki; sęki w ielenim rogu popiętrzone.

Popiiam sobie, po kąsku piię. nippen, zu wenigem trincken. goûter petit à petit; buvoter; boire à petits traits.

popiiam po czym. darauf trincken. boire encore après.

popili się. sie haben sich besoffen. ils se sont soulez.

Popilnować, *F. popilnuię,* czego. denn
*Popiłować, *F. popiłuię,* und wenn etwas abwarten. veiller, soigner à, diligenter qu. ch. de tems en tems.

popiłować, pogładźić, poćiosać. befeilen, auspußen. limer, fourbir, polir.

Popioł. 1) die Asche. 2) Asche als der Verstorbenen. 3) *fig.* Feuer, Brand. 1) la cendre. 2) les cendres des morts. 3) *fig.* feu, incendie, *m.* embrasement. § 1) zmiatać z ognis ka popioł; w popiele iesz cze żywe są węgle. 2) czćić martwe przodkow popioły; w popiołach niepamięći zagrzebiony. 3) nieprzyiaćiel miasto popiołem pokrył; groźił nam popiołem.

czćić martwe rycerzow popioły. die Asche der Helden verehren. révérer les cendres des héros.

**popioł gorący; zarzewie.* heisse Asche auf dem Herde. brasier.

Popiołek, *g. popiołka.* Asche von einer kleinen Sache. cendre d'une petite chose.

popiołek mośiężny. (spodium) Graunichts, so sich an den Wänden anleget, wo Kupfer geschmolzen wird. bluette qui s'atache aux murailles, où l'on fond du cuivre.

popiołek źiele. (senecio major, Jacobea) grosse Creutzwurtzel. grand senesson.

Popiołowy. zur Asche gehörig. de cendre.

Popis. 1) Schätzung des Volcks, der Güter. 2) Einrolirung, Einschreibung der neuen Soldaten

Soldaten bey einer Musterung. 1) taxe, cens & dénombrement des familles & des biens. 2) levée de gens de guerre; enrôlement de soldâs; montre, revûë où l'on enrôle les recruës. § 1) popis ludu, głow, maiętności, dochodow każdego; nie popisany u popisu krolewskiego; popis poborowy, czynszowy. 2) popis żołnierski; woysko podczas ostatniego popisu ogromno się stawiło.

popiś czynić. das Volck und die Güter im Lande schätzen. faire le dénombrement des biens & des gens dans un païs.

popisu żołnierskiego mieysce. Sammel-Platz, wo man die Neugeworbenen einschreibet. rendez-vous ou place où se fait l'enrôlement des recruës.

Popisowy. die Schätzung, Bestimmung der Vermögen-Steuer, oder die Einschreibung der neuen Soldaten betreffend. qui concerne la taxe, le denombrement des familles ou l'enrôlement des soldâs. § regiestr popisowy.

popisowy albo czynszowy urzędnik co u starych Rzymian lud według dochodow spisował. ein Censor bey den alten Römern, der über die Vermögen-Steuer gesetzet war. le censeur, un magistrat Romain qui tenoit un regître des biens des citoiens.

Popisowy woienny. Kriegs-Commissarius, Muster-Herr, der Soldaten anwirbt. commissaire de guerre qui a commission de lever des troupes.

Popisuię, *v. m. F. popiszę.* 1) beschreiben. 2) die Unterthanen und Güter eines Landes schätzen, Schatzung auflegen, in das Steuer-Verzeichniß eintragen. 3) bey einer Musterung die Angeworbenen einschreiben. 1) remplir d'écriture, écrire beaucoup sur. 2) désigner les biens, les habitans d'un païs, les mettre dans le rôle de cens; dresser un étât des biens des habitans; les taxer; faire le dénombrement des habitans, un étât d'un païs. 3) faire des troupes; faire des levées; enrôler les recruës pendant la montre. § 1) popisał ściany, papier, pismen napełnił. 2) popisać maiętności, dochody czyie. 3) popisać żołnierza.

popisać się. 1) sich schätzen lassen, sein Vermögen angeben. 2) sich zeigen, sich hervorthun. 1) désigner, déclarer ses biens; faire un dénombrement de ses biens. 2) paroître, se faire valoir, se produire, s'acréditer, se signaler. § 1) nie popisałeś się ieszcze; dał się popisać, wpisał się w pobor, i szacunek maiętności uczynił, zeznał. 2) popisał się męstwem, nauką swoią; źle, dobrze się popisał; prostakiem się popisał.

Popłacam, *v. m. F. popłacę.* 1) vieles bezahlen. 2) gelten, im Werth, im Preise seyn. 1) païer beaucoup de. 2) valoir, étre de mise, étre cher, avoir cours, avoir vogue. § 1) popłacił swoie długi. 2) zboże teraz popłaca; ten talar tylko 6. złotych popłaca.

Popłakiwam. anfangen zu weinen. se mettre à larmoier, à pleurer. § popłakiwać z radości.

Popłatek, *g. u.* Schoß, Abgabe. impôt, taille.

Popłatny. gültig. valable, qui est de mise.

popłatna to nie iest wymowka. diese Entschuldigung gilt nicht. cette excuse n'est pas de mise.

** Popławny. günstig, vom Winde; schiffbar, von Flüssen. navigable; favorable, *en parlant des fleuves & des vents.* § popławnym lotem, wiatrem płynie.

** Popłotniały. erblaßt, blaß. pâle, blême. § popłotniałe wargi.

Popoić. viele besäufen. enivrer, souler beaucoup de personnes. § popoił ich winem, miodem.

Popluwam, *v. m. F. poplunę.* einen bespeyen. cracher au ou contre qu. § popluwał mię.

popluwam sobie. vor sich hin speyen. s'amuser à cracher, à jetter de la salive.

Popołudniowy. nachmittägig. d'après-dinée.

popołudniowy czas. der Nachmittag, die nachmittägige Zeit. après-dinée, *m.* relevée; le tems d'après-dinée.

Popona. Plane, Wagen- oder Kahn-Decke von Leinwand. bache, banne, grosse toile dont on couvre les chariots ou la cabanne d'un bateau.

poponą opiąć, pokryć. mit einer Plane bedecken. bacheler, banner.

Popowa, *vid.* Popadya.

Popręg, *g. popręga.* Gurt, Bauch-Gurt am Pferdezeug. ventriére, souventriére, sangle dont on sangle un cheval. § poprąg konopny.

popręgi tragarskie. Träger-Riemen. bricoles, *f. plur.* dont les porteurs se servent.

popręgow mu przypnę. ich werde ihn kürtzer fassen, eintreiben. je lui riverai les cloux.

Poprawa. 1) Besserung, Verbesserung. 2) Ausbesserung, Reparation. 1) amandement de vie, correction des fautes. 2) réparation, retablissement d'une chose dans son prémier état. § 1) poprawa życia twoiego; a takaż to twoia poprawa?

poprawa? poprawa błędow drukarſkich. 2) poprawa domu, fortecy.

poprawa ⌉ das Verbeſſern. correction,
Poprawianie.⌋ l'action de corriger, de réparer.

Poprawca. 1) Verbeſſerer. 2) Jagd-Hund der einem aufgetriebenem Wilde nachſetzet. 1) correcteur, celui qui corrige. 2) chien de chaſſe qui pourſuit un animal lancé.

Poprawdźie, *adv.* im Ernſt. ſérieuſement, à la verité; tout de bon.

Poprawiacz. Verbeſſerer. correcteur.

Poprawiaczka. Verbeſſerin. correctrice.

Poprawiam, ⌉ *v. m. F. poprawię.* 1) beſſern,
Poprawuię, ⌋ verbeſſern, ausbeſſern. 2) zu rechte machen; zurechte biegen, legen, rücken, ſetzen. 3) beſſer machen. 4) noch einmahl zuſchlagen, einem noch eins geben. 1) corriger, ôter les fautes; amander. 2) virer, mettre en ordre, ranger, ajuſter, acommoder, redreſſer. 3) faire mieux. 4) réiterer les coups; fraper, batre mieux. § 1) popraw tych błędow, twego życia. 2) poprawiać w piecu, paſa, popręgu, czapki, świece. 3) obiad był ſkromny poprawiemy na wieczerzą. 4) poprawię mu, ieźli gęby nie ſtuli; poprawił mu, ba tak chćiał.

piſma poprawić. eine Schrifft verbeſſern. donner un coup de peigne, de rabot à un ouvrage; paſſer le rabot ſur un ouvrage; peigner, corriger, revoir un ouvrage.

ieſzcze raz piſma poprawić. noch einmahl eine Schrifft verbeſſern. retoucher, recorriger, retâter un écrit; donner à un écrit encore une touche, un coup de peigne.

poprawić piora. eine Schreib-Feder verbeſſern. préparer, adoucir la plume.

poprawić śię. 1) ſich beſſern. 2) etwas beſſer machen. 3) noch eins geben, noch beſſer zuſchlagen. 1) amander, s'amander, ſe corriger, ſe convertir, devenir meilleur. 2) ſe corriger, faire mieux, dire mieux. 3) batre encore mieux. § 1) za laty nieco śię poprawuie. 2) nie dobrzem rzekł, napiſał, ſtrzelił, niech śię poprawię. 3) poprawię śię, ieźli będźieſz ſwawolny.

poprawiło mu śię. es hat ſich mit ihm gebeſſert, er befindet ſich beſſer. le malade amande; il ſe trouve mieux.

Poprawiny, *plur.* der Großvater; die Nach-Hochzeit. l'arriére nôce, le ſecond feſtin qu'on fait le lendemain des noces.

* Popręga, *vid.* Poprąg.

Poprośić kogo, *F. poproſzę.* 1) ein wenig bitten. 2) mit Bitten von einen etwas zu erlangen ſuchen 1) prier qu. un peu. 2) tenter de gagner qu. par des priéres; eſſaier d'obtenir par des priéres.

Poproſtu, *adv.* ſchlecht weg. ſimplement, naivement.

Poprzątam, *v. m. F. poprzątnę.* wegräumen, abräumen. arranger, mettre en ordre bien des choſes. § poprzątnął ſtatki, kśięgi ſam i tam leżące.

Poprzecz, ⌉ *adv.* queer durch. de travers,
Poprzek, ⎬ en travers, au travers, trans-
* Poprzeki, ⌋ verſalément, obliquement.

Poprzecznik. Meßk. ein Durchſchnitt. *Géom.* un diamétre.

Poprzeczność. Queer-Seite einer Sache die in die Queere geleget wird. le travers d'une choſe miſe au travers.

Poprzeczny. Queer-. qui eſt de travers, qui traverſe.

Poprzedniczka. 1) Vorfahrin. 2) Vorbothin. 1) celle qui a précédé une autre en quelque lieu, en quelque charge. 2) avant-couriére, celle qui précéde.

Poprzednik. 1) Vorfahr. 2) Vorgänger, Vorbothe, Vorläufer. 1) prédéceſſeur. 2) avant-coureur, celui ou ce qui précéde quelque choſe.

Poprzedzony, poprzedzaiący. vorhergehend, vorig. précédent, anterieur, qui précéde, qui a été auparavant. § co na poprzedzoney poſtanowiono radźie.

Poprzedzam kogo, *v. m. F. poprzedzę.* 1) vorgehen, vorhergehen. 2) vor etwas kommen, zuvor kommen. 1) préceder; marcher devant; aller devant. 2) devancer, venir avant; venir auparavant. § 1) iutrzenka wſchodząca poprzedza słońce. 2) rozum częſto poprzedza lata; ſukceſy poprzedzaią nadźieie iego; ſkwapliwa śmierć czas poprzedźiła.

poprzedzaiący, *vid.* Poprzedzony.

Poprzek, *vid.* Poprzecz.

Poprzeſtaię, Poprzeſtawam czego, *v. m. F. poprzeſtanę.* ablaſſen, unterlaſſen, aufhören. ceſſer, quiter, abandonner, laiſſer qu. ch; déſiſter de; renoncer à. § poprzeſtałeś twoiey ku mnie miłośći, tobie na twe lata czas poprzeſtać świata.

Poprzyśięgam, *v. m. F. poprzyśięgę.* 1) einen eidlich verbinden. 2) etwas mit einem Eide beſtärcken, beſchwören. 3) einen beſchwören. 1) prendre qu. à ſerment; faire aſſermenter, obliger qu. par un ſerment. 2) afirmer, aſſurer par ſerment. 3) conjurer qu. par une choſe qui lui eſt chére. § 1) poprzyśiągł (przyśięgą przyćisnął) go

do

do tego. 2) poprzyśiągł mu wierność, przyiaźń. 3) poprzyśięgam ćię na naszę przyiaźń, na oyczyzny miłość.
poprzyśięgam ćię na Boga. ich beschwöre dich bey Gott. je vous conjure au nom de Dieu.
Poprzyśięganie. Poprzyśiężenie. 1) Eidesleistung. 2) Beschwörung, inständige Bitte. 1) l'action de jurer, de faire serment. 2) instante priére.
Poprzyśięgły. Poprzyśiężony. 1) vereidet. 2) beschworen, inständigst gebeten. 1) juré, obligé par un serment. 2) conjuré par une priére.
Popsować, *v. m. F. popsuię.* verderben. gâter, dépraver, pervertir.
popsować się. sich verschlimmern, sich verderben. se gâter, se pervertir, se dépraver. § popsowali się w naukach i w obyczaiach.
Popsućie, Psućie. Verderbung. l'action de gâter; dépravation.
Popsuty. verdorben. gâté, dépravé.
Popuszczam, *v. m. F. popuszczę.* 1) nachlassen, ablassen. 2) fahren lassen; in die Hosen gehen lassen. 1) lâcher, relâcher, laisser aller un peu; molir, détendre un peu ce qui est bandé. 2) laisser aller sous soi, lâcher un pet, de l'eau ou le ventre. § 1) Popuśćić sobie pasa. 2) dam mu kiiem aż popuśći.
popuśćić wodze koniowi; popuszczać cuglow. dem Pferde den Zügel schiessen lassen. lâcher la bride au cheval; rendre la bride, la main à son cheval.
popuszczam komu wodze, wędźidła wolnego. einem alle Freyheit zulassen. lâcher la bride à qu: laisser faire à qu. ce qui lui plait.
popuszczać ięzyka. zu frey reden; seiner Zunge den freyen Lauf lassen. lâcher la bride à la langue; n'étre pas assez retenu dans ses paroles.
Popuszczanie, popuszczenie. Nachlassung, das Abspannen einer gespannten Sache. relâchement, détention d'une chose bandée. § popuszczenie liny, pasa.
Popuszczony. nachgelassen. relâchée, un peu debandé, qui n'est pas si fort tendu.
Popycham czego, *v. m. F. popchnę.* fortstossen. pousser en avant.
popychać kogo do upadku. einen zu stürtzen suchen. tacher de perdre qu; causer la ruine de qu.
popchnąć kogo do upadku. einen ins Unglück stürtzen, zu Falle bringen. perdre, ruiner qu.
Popychanie. das Fortstossen. impulsion, l'action de pousser en avant.

Popyskuię kogo. Ohrfeigen geben. souffleter, donner des soufflets.
Popyskowanie. Austheilung der Maulschellen. l'action de souffleter.
Popyskowany. der Ohrfeigen bekommen hat. souffleté, maltraité à coups de soufflet.
Popyt. Nachfrage. recherche, demande. § ten towar tylko dla popytu mamy.
Por. 1) Gang, Weg einer Ader, eines Flusses. 2) Gang, Canal. 3) Schweiß-Loch. 1) conduit, cours d'une veine ou d'une riviére. 2) conduit, canal. 3) un pore du corps, petit trou par ou se fait la transpiration.
por, pory, plur. *łuczek.* (porrus) Aschlauch, Porro. du poireau.
Pora. 1) gehörige Lage, Grösse, Ordnung. 2) gute Gelegenheit, geschickte Zeit zu etwas. 3) Verfassung, Zustand, Beschaffenheit. 4) Blüthe, Höhe, Flor, das höchste Ziel, der höchste Punct oder Grad. 5) eine Jahrs-Zeit. 6) Witterung, Luft. 1) la juste grandeur; ordre, *m.* position, assiette d'une chose. 2) ocasion, chemin, sujet, tems propre à qu. ch. 3) sistème, *m.* situation, étât, disposition. 4) le sommet, le comble, le fort, le coeur, le midi, le haut point, la fleur, le haut période, le plus haut période de qu. ch. 5) une saison de l'année. 6) saison, *f.* tems, air. § 1) dobra głownia po zgięćiu do swoiey przychodźi pory; postanowić sprawę w swoiey porze; w rowney co trzymać porze; dobra wolność w samey zostaie porze, gdy z brzegow swoich nie wylewa; nieuwaga z słuszney swoiey wykracza pory. 2) Fizycy do tego naylepszą maią porę; gdy pora woienna ustawa, woysko z pola idźie; śiano kośić podług pory. 3) taka była pora Panstwa, dworskich spraw; wszystek z pory swoiey wzruszony stan krolestwa; nieprzyiaćiel w tey porze nie zostaie, aby się iakiey mogł podiąć imprezy; w dobrey Państwo synowi zostawił porze; nieznośna niewolniczego stanu pora. 4) Polskiey woyny porze był szkodliwy; w naylepszey porze czerstwośći i gładkośći swoiey była. 5) cztery są pory roku: wiosna, lato &c. 6) przywykły do ćiepłey, do zimney pory; pora teraz niezdrowa; pora ranna.
szczęśćie iego w samey iest porze. sein Glück ist aufs höchste gestiegen. sa fortune est à son midi.
pod samą porę. zu rechter Zeit. à tems; justement quand il faut.

pod samą tą porą. eben damahls, zu derselben Zeit. alors, pour lors, en ce tems là.

Porąb, *g. porębu.* 1) Gehäue, Ort im Wald, wo Holtz geschlagen und verkaufet wird. 2) das geschlagene Holtz, die gefällten Stämme. 1) la vente dans une forêt, lieu où l'on fait & vend du bois. 2) la coupe du bois, bois de coupe; l'abatis d'arbres; les arbres abatus; bois abatus. § 1) w porębie drwa wyrębuią na potrzebę. 2) porąb na opał, na czambrowinę.

porąb wolny w leśie. die freye Holtzung, das Recht der freyen Holtzung. usage, *m.* droit d'usage qu'on a de couper dans une fôret.

Porąbie, *vid.* Porębuię.

Porachować co, *F. porachuię.* zählen, rechnen. comter, suputer, calculer.

porachować śię z sobą, porachować śię z rozumem, z sumnieniem. sich selbst prüfen, untersuchen. se tâter; faire revûë de son coeur; mettre la main à la conscience; s'examiner soi même.

Porachowanie. Rechnung. calcul, suputation. § porachowanie ma według regiestru uczynić.

porachowanie śię z sumnieniem. Gewissens-Prüfung. sonde de la conscience.

Porachowany. 1) gezehlt, berechnet. 2) eingeschrieben, einroliert. 1) comté, calculé. 2) enrôlé, enregîtré. § 1) porachowane pieniądze. 2) porachowany żołnierz.

Porada. 1) Berathschlagung. 2) Beyhülfe, Beystand, Beyrath. 3) Rath den man giebet. 4) Erfahrung, Wissenschaft, Geschick mit etwas umzugehn. 1) déliberation, consultation. 2) aide, secours, assistence. 3) conseil qu'on donne à qu. 4) connoissance, habileté, expérience de traiter qu. ch. de s'occuper de qu. ch. § 1) bez porady to uczynił; poyść do kogo na porądę; człowiek to od porady; chować kogo od porady. 2) żadney od ćiebie nie mam porady; bez twoiey to sprawię porady (pomocy). *3) dał mi tę poradę (radę) uczynił za iego poradą.

ạ będźiesz wiedźiał koniom poradę dawać. wirst du auch mit Pferden umzugehen wissen. aurez vous aussi connoissance de chevaux; saurez vous panser, traiter les chevaux.

Poradlne. eine Art von Steuer. sorte de taille ou d'impôt. § poradlnego nie płaći.

Poradniczka. Rathgeberin. celle qui conseille, consultrice.

Poradnik. 1) Rath; Rathgeber. 2) Beysitzer im Gerichte. 1) conseiller, qui donne conseil à qu. 2) assesseur de la Justice. § 1) poradnik zły; poradnik ieden dobry stoi za kilku mocnych. 2) Sędźiego Poradnicy.

Poradność. Fähigkeit zum Rathgeben. prudence en conseil; capacité de donner conseil.

Poradny, radźić umieiący. geschickt zum Rathgeben. qui est habile à donner de bons conseils.

Poradzam co, *F. poradzę.* 1) einem rathen. 2) abhelfen. 3) gewachsen seyn. 1) conseiller, donner conseil à. 2) trouver un expédient, un remède à; pourvoir, remédier à quelque mal, y donner ordre. 3) avoir des forces sufisantes, assez de prudence, assez d'habileté pour qu. ch. § 1) skutecznie mi poradź w tey sprawie. 2) wielom nieporządkom poradźił. 3) temu urzędowi poradźić nie może.

poradzaiący zum Rathschlagen gehörig. déliberatif, consultant; celui qui donne conseil. § zdanie poradzaiące.

poradźić sobie. sich helfen, sich rathen. se tirer d'afaire; s'aider, se secourir.

poradźić sobie nie może. er kan sich nicht helfen noch rathen. il ne sait que faire; il ne sait quelle piéce y coudre; il ne peut que faire à cela.

poradźić śię kogo. einen um Rath fragen. demander conseil, l'avis de qu; consulter qu.

poradźić śię rozumem. die Vernunft um Rath fragen. suivre la droite raison; aller à la raison.

Poranek, *g. poranku*; zaranie. die Morgen-Zeit; der Morgen. matinée; le tems du matin. § do poranku przez całą noc czekałem.

Poranić śię, rano wstać, *F. poranię śię.* früh aufstehen. étre matineux; se lever matin.

Poranić, *F. poranię.* verwunden. blesser.

poranić śię. sich einander verwunden. s'entreblesser, se blesser l'un l'autre. § pobili śię i poranili śię.

Porankowy, zaranny. Morgen-, was des Morgens früh geschiehet. du matin, qui se passe, qui se fait le matin.

Poranu, *adv.* früh Morgens. matin, du matin.

Porastam, *v. m. F. porosnę.* bewachsen. se couvrir de qu. ch. en croissant. § policzki iefzcze mchem nie porosły.

Porażam woysko, *v. m. F. porażę.* eine Armee schlagen. défaire, batre, mettre en déroute une armée.

porażić

porażić na głowę nieprzyiaćiela. den Feind aufs Haupt schlagen. défaire entiérement les troupes des ennemis, les tailler en piéces, défaire une armée à plate couture.
Porażka. Niederlage. défaite, déroute des troupes.
Porażony. geschlagen. défait, mis en déroute, batu.
porażony strachem. vom Schrecken befallen. épouvanté; saisi, ateint, frapé d'une terreur.
Porcelana. Porcelain. de la porcelaine.
Porcelanowy. Porcelain, von Porcelain. de porcelaine. § porcelanowy talerz.
Porcya sztuka. 1) Portion, Stück vom Gantzen, Antheil 2) Portion Wein, Essen vor eine Person. 1) portion, partie de quelque chose. 2) portion de vin, de viande pour une personne.
porcya dla żołnierza. Portion, täglicher Unterhalt für einen Soldaten. étape, ce qu'on donne à un soldat pour sa nourriture. § porcye dawać, wybierać; porcya dla raytara i konia.
Porębniczy. Holtzschlager=. d'abateur de bois.
porębnicze. Holtzschlager-Lohn, Hauer=Lohn. abatage, *m* l'argent pour la peine d'abatre les arbres.
Porębnik. Zimmermann, der das Bauholtz im Walde zurichtet. charpentier qui ajuste les bois de charpente aux fôrets. § porębnik albo ćieśla czambrowinę w leśie gotuie.
Porębuię, *v. m. F. porąbię.* 1) fällen einen Baum. 2) Holtz hauen. 3) viele Personen zerhauen, zerfetzen. 1) dégrader un arbre, l'abatre par le pié. 2) fendre, couper, hacher du bois. 3) balafrer, blesser bien des personnes du sabre ou du taillant de l'épée. § * 1) porąbać (spuszczać) drzewo. 2) a porąbałeś drwa na kuchnią. 3) wielu strasznie porąbał.
porąbać na sztuki. in Stücke zerhauen. hacher en morceaux; tronçonner.
porąbali śię. sie haben sich unter einander gehauen. ils se sont entreblessez, il se sont batus à coups de sabre.
*Poręcz. Arm am Stuhl. bras du fauteuil, de la civiére.
Poręcze. Arm am Stuhl. bras du fauteuil, de la civiére. § poręcze u krzesła, u lektyki.
poręcze u mostu. Brücken=Lehne. gardefoux, apuis de deux côtez d'un pont.
poręcze u wschodow. Treppen=Lehne. l'apui d'un escalier.
Poręcznik. Bürge, Geissel. garant, répondant; la caution, la personne qui répond pour une autre.
Poręka. Bürgschaft, Caution. caution, cautionnement, garantie. § wźiąć kogo na porękę; porękę dawać; warować pokoy skuteczną poręką; ma porękę od trzech ludźi.
Porobić co, *F. porobię.* 1) ein Weilchen arbeiten. 2) unterschiedene Sachen machen. * 3) einen überwältigen, zu Boden werfen. 1) travailler peu de tems. 2) faire bien des choses. * 3) assommer, abatre, terrasser qu.
Poroczki, *plur.* vid. *Roki ziemskie.*
Porodźić co, *F. porodzę.* gebähren. enfanter, faire un enfant, acoucher d'un enfant; mettre au monde.
Porodzenie. Gebährung, Geburt. naissance, enfantement, acouchement.
Poronia. Wappen. eine Gozdawa oder duppelte Lilien=Blume zwischen zwey Rosen, die Krone ist mit drey Pfau=Federn gezieret. *Blas.* une double fleur de lis qu'on apelle *Gozdawa* entre deux roses, la couronne est parée de trois plumes de paon.
Poroniam, *v. m. F. poronię.* płod nad wolą porzucam, rodzę płod martwy. 1) ein todtes Kind gebähren. 2) von Thieren: verwerfen. 1) faire une fausse couche; se blesser. 2) *en parlant des bêtes:* avorter. § 1) druga ze sweywoli i kozłowania poroni; białegłowy łacniey w pierwszych trzech mieśiącach poroniaią, niżli w inszych.
poroniła. es ist ihr unrichtig gegangen. elle a cassé ses oeufs; elle a fait une fausse couche.
poronić płod chcąc, płod w żywoćie zatruć. ein Kind abtreiben. faire avorter, causer un avortement.
Poronienie, poronienie płodu, porzucenie; martwego porodzenie. Mißgebährung, Verschüttung der Frucht eines Weibes. 2) von Thieren: das Verwerfen, unzeitige Geburt. 1) fausse couche. 2) avortement. § 1) poronienie czyniące lekarstwo.
Poroniony, porzucony. todt gebohren, abortirt. avorté, né mort. § poroniony płod.
Poronny, poronienie sprawuiący. das eine Mißgebährung verursachet. qui cause une fausse couche, qui sert pour faire sortir les enfans avant le tems.
Porośliną źiemie. ein bewachsener Ort mit Kräutern. endroit couvert d'herbes. § porośliną źielskiem bywa okryta, na goliznie zaś nic nie rośnie.
Porosły. mit Kräutern bewachsen. couvert d'herbes.

Porost

Poroſt źiemny źiele, płucnik. (*pulmonoria*) Lungen-Kraut. pulmonaire.

poroſt wodny albo morſki, mech morſki, trawa morſka. (alga marina) See-Neſſel, wächſt am See-Ufer. algue, herbe qui croit au bord de la mer.

Poroſtowy. See-Neſſel-. d'algue; qui concerne l'algue ou la mouſſe de mer.

Porownanie. 1) Vergleichung, Gleichheit. 2) Proportion, Verhältniß. 1) comparaiſon, égalité. 2) proportion, raport. § 1) był mądry w porownaniu z nim; w niczym z tym ieſt w porownaniu; żadnego te rzeczy nie maią porownania. *2) porownanie (pomiar, proporcya) miedzy rzeczami.

porownania godny z kim. vergleichenswerth. digne d'étre égalé, qui peut étre comparé, égalé à qu.

porownania dnia i nocy punkt albo koło na niebie. Sternk. der Aequator, der Gleicher, die Linie; die Aequinoctial-Linie. *Aſtron.* l'Equateur, ligne Equinoctiale, cercle équinoctial; un grand cercle, qui coupe la Sphére en deux parties.

porownanie dnia z nocą, nocy ze dniem. Tag-und Nacht-Gleiche. l'équinoxe, *m.* tems de l'année où les jours ſont égaux aux nuits. § ieśienny, wieśienny czas porownania.

Porownywam, *v. m. F. porownam.* 1) gleich machen. 2) ebenen eben machen. 1) égaler, rendre égal, faire égal, égaliſer. 2) aplanir, unir. § 1) porownano to miaſto względem ſwobod z naſzym. 2) porownać ulice.

porownać. gleich kommen. ſe comparer, s'égaler, ſe rendre égal à qu. § nie pniy śię nie porownaſz z Panami.

Porownywanie. Gleichmachung, Gleichung. égaliſation, l'action d'égaler.

porownywanie Alexandra z Cezarem. Vergleichung des Alexandri mit dem Cäſar. la parallele d'Alexandre & de Céſar.

Poroz, *pr. inſ.* vid. *po*, pr. inſ. 4).

**Poroże. 1) Geweih, Horner eines Thieres. 2) Gewehr. 3) Wurf-Pfeil. 1) les cornes d'une béte, d'un cerf. 2) armes, *f. plur.* pour ataquer ou pour ſe défendre. 3) dard, javelot. § 1) woł drugiemu zrzućił poroże; ielenie poroże.

Porożnić kogo, *F. porożnię.* entzweyen, uneinig machen, veruneinigen. brouiller, déſunir qu; mettre la déſunion entre.

porożnić śię. uneinig werden, ſich entzweyen. avoir un diſpute, un diférend; ſe brouiller avec qu. § porożnili śię z ſobą; porożniſ śię ze mną bez przyczyny.

Porozumienie, porozumiewanie śię z kim. Verſtändniß. intelligence, colluſion, correſpondence.

porozumienie. 1) Meynung. 2) Philoſ. heimliche Neigung, Mitleiden, Sympathie, Gleichheit, Verwandſchaft. 1) opinion, ſentiment. 2) *Philoſ.* ſimpatie, conformité, raport. § 1) wielkie ma o ſobie porozumienie; ieſtem porozumienia tego że. 2) czarny kolor ma porozumienie z melankolikiem; ięzyk ma porozumienie z żołądkiem, bo ie iedna ſkorka okrywa.

Porozumiewam co. 1) muthmaſſen, zuvor ſehen, gewahr werden. 2) einen einſehen. 1) conjecturer, dévenir, preſſentir, aperçevoir. 2) pénétrer, concevoir, aprofondir qu. § 1) porozumiewam radę, wolą iego z tego. 2) porozumiewam go.

porozumiewać śię z kim. ſich mit einem verſtehen, ein Verſtändniß haben. s'entre-entendre, étre en (d') intelligence, s'entendre avec qu.

Porozumiewanie. Vermuthung, Muthmaſſung. conjecture.

Port. ein See-Hafen. havre, *m.* port. § w porćie ſzczęśliwie ſtanął okręt.

Porta. die Pforte; das Türckiſche Reich. Porte, l'Empire Turc.

Portatyl, *g. a.* ołtarzyk podrożny do Mſzy świętey ſprawowania. Altärlein zum herumtragen. autel portatif.

Portki, *plur.* Beinkleider. gregues, *f. plur.* haut-de chauſſe, *m.*

Portowy do portu należący. Hafen-. de port, de havre.

portowy, przełożony nad portem. Hafen-Meiſter, Hafen-Schlieſſer. intendant de port, maître de port.

Portowny. mit einem Haven verſehen. où il y a un havre.

Portugał. 1) ein Portugaleſer, goldne Müntz in Portugall von zehn Ducaten. 2) ein Gold-Stück; groſſe goldne Müntze. 1) portugaiſe, eſpèce d'or en Portugal valant dix ducats. 2) médaillon d'or.

Portugalczyk. Portugieſe. Portugais.

Portugalia. Portugal. Portugal.

Portugalka. eine Portugieſin. une Portugaiſe.

Portugalſki. Portugieſiſch. Portugais.

Portugalſki ięzyk. die Portugieſiſche Sprache. le Portugais.

po Portugalſku. Portugieſiſch. à la Portugaiſe.

po Portugalſku mowić. Portugieſiſch reden. parler Portugais.

Portulaka, kurza noga, źiele. (*portulaca*) Portulac. pourpier, porcelaine.

Portyera. Thür-Gardiene, Thür-Vorhang. avant-huis, portiére, rideau devant une porte.

Porubca. ⎫ Hurer, Huren-Jäger. un débauché après les femmes; fornicateur, paillard.
Porubnik. ⎭

Porubstwo. unehlicher Beyschlaf, Hurerey. paillardise, impudicité, fornication.

Poruczam, *v. m. F. poruczę*, polecam, zlecam. empfehlen, auftragen, heimstellen. remettre entre les mains de qu; recommender, abandonner, commettre à qu; charger qu. de. § opiece Boskiey (w opiekę Boską) go poruczyłem; co wszystko rozsądkowi i łasce twoiey poruczywszy zostaię; porucz mu tę sprawę; poruczyłem krzywdę Bogu.

poruczyć się komu. sich einem empfehlen, überlassen. s'abandonner, se recommender à qu.

poruczam się Bogu. ich empfehle mich Gott. je m'abandonne à Dieu, à la Providence.

Poruczanie, poruczenie komu czego. Heimstellung, Empfehlung. recommendation, l'action d'abandonner qu. ch. au soin de qu.

poruczony. empfohlen, anbefohlen. remis, recommendé, abandonné à qu. § poruczone mu rządy wielką prowadził mądrośćią.

poruczenie. Beschützung, Beschirmung. protection, défense.

z poruczenia Boskiego. auf Gottes Befehl. par la volonté, par le commendement de Dieu.

poruczenie prawne. gerichtliche Vollmacht. procuration.

*Poruczeństwo, przykazanie. Befehl. commandement, ordre, *m.*

Porucznik. ein Lieutenant. lieutenant, oficier qui commende la compagnie en absence de Capitaine.

Porucznicy, porucznicny. einen Lieutenant angehend. de lieutenant.

Porucznictwo. Lieutenants-Stelle. lieutenance, charge de lieutenant.

Poruszam, *v. m. F. poruszę.* 1) von der Stelle rücken, rühren. 2) vertreiben, wegbringen, verdringen. 3) erwecken, machen, verursachen eine Kranckheit. 4) rühren, bewegen einen Menschen. 1) remuër, mouvoir; déplacer en remuant. 2) faire changer le lieu, pousser par force de sa place, faire reculer, faire décamper. 3) faire, causer, exciter. 4) toucher, remuër, émouvoir les coeurs, les passions. § 1) poruszył tego ćiężaru z mieysca. 2) poruszył go nieprzyiaćiel z tego kraiu. 3) porusza to ckliwość, febrę, kichanie; porusza to mieśięczney choroby, wiatr; nawałnicę z grzmotem poruszył. 4) kaznodźieia ten dobrze porusza; te uwagi poruszyć go nie mogły.

poruszać wszystkich sił (wszystkie siły). alle Kräfte anwenden. remuër le ciel & la terre; faire tous ses éforts. § poruszał wszystkich sposobow.

poruszaiący. bewegend, rührend. afectueux, touchant, qui touche, qui émeut, qui excite.

poruszać się. 1) unruhig werden, sich rühren lassen, bewogen werden. 2) rege werden, erweckt werden, von Kranckheiten. 1) s'émouvoir, étre touché, se sentir ému. 2) se renouveller, s'exciter, s'émouvoir, *en parlant des maladies.* § 1) na ten widok ich umysły, ich serca się poruszyły. 2) febra się znowu poruszyła.

poruszył się w chorobie winem. er hat sein Uebel mit Wein rege gemacht. il a ému son mal, il a alteré, il a troublé sa santé par le vin.

Poruszanie, poruszenie. 1) Bewegung, Erschütterung. 2) Bewegung, Regung, Unruhe des Gemüths. 1) remûment agitation, remuage, *m.* 2) trouble, *m.* émotion, inquiétude. § 1) wiatry poruszenie wałow sprawiły. 2) poruszenie serdeczne, niećierpliwe; uskromił poruszenia umysłu.

poruszenie się. Erweckung der Kranckheit. émotion, ressentiment, ataque, accès de la maladie.

Poruszony. 1) eig. u. fig. gerührt, bewegt. 2) gereitzt von einem. 1) *prop. & fig.* remu, ébranlé, ému, touché, agité. 2) excité, incité, solicité. § 1) na te remonstracye poruszonym śię pokazał. 2) poruszony do tego od brata swoiego.

Porwanie, uniesienie, porywanie. Wegnehmung, Entführung. ravissement, rapt, enlevement.

Porwany, ⎫ porwan. hingeraft,
*Porwon, *adj. indec.* ⎭ mit Gewalt weggenommen. enlevé, pris, emporté, arraché. § do sądu porwany.

**porwoneś Panu Bogu; oddaię ćię Bogu.* Gott nehme dich in seinen Schutz. Dieu vous prenne dans sa protection; Dieu vous garde; Dieu vous soit en (à l') aide.

**porwonoć to Bogu.* das sey Gottes Willen heimgestellt. il faut abandonner cela à Dieu, à la Providence.

porwone to rzemiesło. hole doch der Hencker dieses Handwerck. peste de ce métier; la peste soit de cette profession.

§ porwonoć psom, poganom, złemu pochlebstwo; porwone szalbierstwa.

porwoneś katu; porwoniście katu. hole dich (euch) der Hencker. tes (vos) fiévres quartaines.

porwona katu iak piękna. der Hencker wie schön ist sie. la peste qu'elle est belle.

porwona katu iaka małpa. das dich der Hencker, wie garstig ist sie. peste de la guénon.

Porywacz. Wegraffer, Wegnehmer. arracheur, ravisseur, qui enleve par force, qui tire tout à soi.

Porywam, *v. m. F. porwę.* 1) mit Gewalt wegnehmen; wegraffen. 2) fassen, kriegen als bey den Haaren. 3) entzücken, rühren, bewegen. 4) anfallen, befallen als die Kranckheit. 1) ravir, arracher, rafler, enlever, prendre, emporter avec violence, se saisir de. 2) se jetter, sauter aux cheveux de qu; tirer, prendre qu. par les cheveux. 3) ravir, emporter l'esprit; émouvoir, toucher. 4) prendre, ataquer, surprendre le malade. § 1) sokoł kuropatwę porwał. 2) porwać kogo za głowę, za włosy, za brodę. 3) w zachwycenie, w zadumienie słuchaiących ta mowa porywa. 4) gorączka go porywa.

porwać się. 1) plötzlich auffahren, aufspringen. 2) anfallen mit Worten, mit Schlägen. 3) greifen als zum Degen. 4) wieder ausbrechen, wieder entstehen. 5) auffahren im Schlaf. 1) sauter en sursaut, s'emporter, s'échaper en colère. 2) se jetter sur qu; s'ataquer, se prendre à qu. de paroles, de coups. 3) tirer l'epée; mettre l'arme à main. 4) éclater, s'élever, sortir avec violence. 5) être agité au sommeil, se lever tout éfraïé. § 1) porwał się z krzesła. 2) porwał się kiiem na brata; porywać się na kogo zarzutami, fukami; porwał się motyką na słońce, *prov.* 3) zaraz się na niego do szpady porwał. 4) pożary, bunty ugaszone często się porywaią. 5) porywać się we śnie.

porywać się ze snu. aus dem Schlafe auffahren, aufspringen. se lever en sursaut.

porwał się w nogi. er machte sich auf die Beine; er fieng an zu laufen. il se mis à courir; il a gagné au piè.

Porywanie. das Wegnehmen, Entreissen. ravissement, enlevement.

porywanie się we śnie. das Auffahren im Schlaf. sommeil fort inquiet; agitation dans le sommeil.

Porywcze, } *adv.* über Hals und Kopf, hastig, eiligst. précipitanment, à la hâte; d'une maniére précipitée; turbulenment. § porywcze na koń wśiadali; porywcze co zrobić.
Porywczo, }

porywcze zrobiony. in aller Eil verfertigt. fait à la hâte.

Porywczość. Hastigkeit, Eilfertigkeit. impétuosité, précipitation, véhémence.

Porywczy. 1) hastig, übereilig, eilfertig. 2) jachzornig, der sich übereilt. 1) précipité, très-vîte, très-hâté. 2) précipitant, impétueux, fougueux. § 1) porywczy odiazd; porywcza skwapliwość. 2) porywczy to człowiek, umysł; porywcza młodość.

porywcza bitwa. ein Scharmützel, ein Rencontre. escarmouche, rencontre. § w porywczey poległ bitwie; potykał się z nim w przod porywczą, potym walną bitwą.

w porywczą. 1) in aller Eil. 2) als ein Scharmützel, auf Art eines Scharmützels. 1) d'une maniére précipitée; en grande hâte. 2) à la maniére d'une rencontre, ou d'un combat où l'on se rencontre par hasard. § 1) w porywczą (porywcze) zebrany żołnierz, list spisany. 2) bitwa w porywczą zaczęta; w porywczą się bili.

Poryzam, *v. m. F. poryżę.* anwiehern. hennir après; hennir à. § poryza koń do konia.

Poryzanie. das Anwiehern. l'action de faire un hannissement à.

Porządek, *g. porządku*; sporządzenie, rząd. 1) Ordnung. 2) Ordnung, Regiment, Policey. 1) ordre, *m.* arrangement, disposition. 2) regime, *m.* police. § 1) te rzeczy tym idą porządkiem; wprawić co w porządek; wywróćić porządek; porządek iest rzecz miła i pożyteczna. 2) czystość w mieśćie dobrego porządku iest znakiem.

Porządkowy. zur Ordnung gehörig. qui marque l'ordre, qui regarde l'ordre.

liczby porządkowe. Gramm. die ordnenden Zahlen. *Gramm.* nombres ordinaux.

Porządnie, } *adv.* 1) ordentlich. 2) nach den Gesetzen. 1) avec ordre, réglément, réguliérement, par ordre, de suite, dans un bel ordre. 2) légitimement, selon le droit. § 1) porządnie rzeczy swoie czyni; porządnie się sprawuie. 2) porządnie go obrano; porządnie testament spisany.
*Porzannie, }

Porządny. } 1) ordentlich. 2) gesetzmäßig. 3) wohlgeordnet, mit guten Ordnungen versehen. 1) régié, rangé, mis en ordre régulier; mis, disposé par ordre. 2) légitime, régulier, fait selon les loix, selon les régles.
*Porzanny. }

3) policé,

3) policé, bien réglé, où il y a une bonne police. § 1) porządny prowadźi żywot; porządni ludźie; porządne rzeczy. 2) porządna była elekcya. 3) miasto barzo porządne.

Porzę, *porze*, *prot.* 1) trennen mit dem Messer. 2) fig. schneiden, von einander theilen. 3) öffnen, seciren. 4) hintertreiben, vernichten, verhindern. 1) découdre, défaire ce qui est cousu. 2) *fig.* fendre, séparer. 3) disséquer; faire la dissection d'un corps; ouvrir un corps mort pour en voir les parties. 4) rompre, anéantir, empécher, déconcerter. § 1) proć szatę. 2) porzę źiemię pługiem, drzewo, skorę nożem, wały morskie wiosłami. 3) gdy go po śmierći proto. 4) Bog nieprzyiaćielskie porze zamysły.

każdy swoie porze. ein jeder siehet auf seinen Nutzen. chacun pense à faire son profit; chacun tire à son profit.

Porzeczka drzewko. Johañisbeer-Strauch. groselier.

porzecki, plur. Johannis-Beeren. groseilles, *f. plur.*

Porzucam, *v. m. F. porzucę.* 1) hinwerfen, wegwerfen. 2) abstehen, verlassen. 3) verwerfen, todt zur Welt bringen. 4) aussetzen ein Kind. 1) jetter par mépris. 2) rejetter, abandonner, laisser qu. ch; se déporter, se désister de qu. ch. 3) avorter. 4) exposer un enfant. § 1) porzuć ten niepotrzebny ćiężar; broń porzućili. 2) porzuć kupiectwo, nauki, zamysł ten. 3) krowa porzućiła; aby niewiasta płodu nad wolą nie porzućiła. 4) nierządnica dźiećię swoie porzućiła.

gdźieś to porzućił. wo hast du das hingethan. qu'avez vous fait de cela.

Porzucenie. 1) Wegwerfung. 2) Mißgebährung, Verwerfung. 1) action de jetter. 2) avortement, fausse couche.

porzucenie dźiećięćia żywego. Aussetzung, Hinwerfung eines neugebohrnen Kindes. exposition d'un enfant.

Porzucony. 1) weggeworfen. 2) todt gebohren, verworfen. 3) ausgesetzt; durch die Mutter heimlich auf die Gasse gelegt. 1) jetté. 2) né mort, avorté. 3) exposé, mis secrètement de la mére dans quelque coin de ruë.

Porzutek, porzucone dźiećię żywe, naleźionek. ausgesetztes Kind. enfant exposé.

porzutek, pomiotek. todtgebohrne, verworfene Frucht. avorton.

Porzygać się, *F. porzygam.* sich bespeyen, sich brechen. rendre gorge, dégaubiller, dégauler.

Posacka, *vid.* Posadzka.

Posadki, *plur.* Art eßbarer Schämme so bey den Bäumen wachsen. sorte de bons champignons qui croissent aux piez des arbres.

Posądzam, *v. m. F. posądzę.* einen wegen etwas in Verdacht haben; einem etwas zur Last legen. juger qu. coupable de; soupçonner qu. de qu. ch; avoir du soupçon de; prendre soupçon de. § posądzać kogo o cychę.

posądzam iego rozsądek. ich halte seinen Ausspruch vor verdächtig. sa décision me paroit soupçonnée, sujette à caution.

Posądzanie. Argwohn, Verdacht. suspicion, soupçon; doute qu'on a de qu. § posądzanie mieć na kogo.

w posądzaniu bydź. im Argwohn seyn. étre en soupçon.

Posadzam, *v. m. F. posadzę.* 1) setzen, stellen. 2) gefangen setzen. 3) hinsetzen was man getragen hat. 4) befördern zu einer Würde. 1) placer, poser, mettre. 2) arrêter, mettre qu. en prison. 3) mettre bas, mettre en terre ce qu'on porte. 4) mettre qu. sur; avancer, élever, promouvoir qu; revêtir qu. d'une charge. § 1) posadź chorego na stołku, na ławie, na źiemi. *2) posadźić (osadźić) więźnia. 3) posadziła dźiećię, ktore niosła. 4) cnotę iego wyżey posadzono; krol go na wyższy honor posadźił; na tron Polski go Stany pasadźili.

Posadzenie. 1) Hinsetzung. 2) Besetzung, Beförderung. 1) placement; le posage; la position; l'action de mettre, de poser. 2) promotion, avancement à une dignité; élevation. § 1) posadzenie dźiećięćia na źiemię. 2) posadzenie na tronie, na urzędźie.

Posadzka. 1) Blatt, Brettchen, Tafel von Holtz oder Marmor zur ausgelegten oder getäfelten Arbeit. 2) ausgelegter Fußboden. 3) mit Flur-Steinen ausgelegter Fußboden. 4) Tafel-Werck, ausgelegte Arbeit an der Wand. 1) planchette feuille, carreau de bois ou de marbre dont on lambrisse; pièce de raport, de placage. 2) parquet, plancher fait de plusieurs piéces de raport. 3) un pavé; pavé de carreaux, de pierres de diverses couleurs. § 1) posadzka drobna, kwadratowa, okrągława, sześćgranista. 2) posadzka kobiercami pokryta; posadzka sadzona drzewniana. 3) posadzka kamienna. 4) posadzka śćian marmurowa, futrowanie kamienne.

posadzka na skorcz to iest ukośnie sadzona.

Tafel-Werck in Gestalt der Korn-Aehren. lambris qu'on dispose en forme d'épis de blé.

Posag. der Braut-Schatz. la dote, le mariage. § posagu teraz pytaią, o cnotę mało dbaią, *prov.* posag barzo piękny pannie iest cnotliwe wychowanie; wziął po żenie posag; posag daie; w posagu tę sumę dostał.

Posąg. ein Säulen-Bild. statuë. § posąg lany, rzezany.

Posągowy. die Säulen-Bilder angehend. de statuë.

Posagowy. } zum Braut-Schatz gehörig. de
Posażny. } dot, qui regarde la dote. § pieniądze posażne; zapis posażny.

Pościć, *vid.* Poszczę.

*Pościałka. } 1) ein Bett, eine Streu. 2)
Pościel, *f.* } Feder-Bett, Gebett Betten. 1) lit, litiére. 2) fourniture de lit; toutes les pièces de plumes qui apartiennent à un lit.

pościel ladaiaka. elendes Bett. grabat, couche.

pościel śmiertelna. Sterbe-Bett. lit de mort.

Pościnać co, *F. pościnam.* viele Sachen abhauen. trancher, abatre beaucoup de choses avec un instrument tranchant. § kat pościnał zboycow.

Poseł, *g. posła.* 1) Abgesandter, Groß-Bothschafter. 2) Land-Bothe auf einem Polnischen Reichs-Tag. 3) Abgeschickter, Bothe. 4) Vorbote. 1) Ambassadeur. 2) un Nonce qu'un Palatinat a deputé à la Diéte de Pologne. 3) un messager; un envoié. 4) avant-coureur. § 1) Poseł Rzeczypospolitey u Porty; odprawić Posłow. 2) na Seymikach Posłow na Seym obieraią; Posłow na Seym, procz Pruskich, bywa 182. *3) otrzymałem list przez posła (posłańca, kursora) twoiego. 4) poseł to bliskiey śmierci.

Poseł nieprzyiacielski o pokoy albo o woynę. Herold, Friedens- oder Krieges-Bothe. heraut, roi d'armes, qui déclare la guerre ou publie la paix.

poseł urzędowy. Amts-Bothe, Gerichts- oder Amts-Diener. sergent, serviteur de Justice.

Posełkina, * Posłowa. Abgesandtin, die eines Abgesandten Stelle vertritt. ambassadrice, Dame qui a le caractère d'un Ambassadeur.

Poselski. 1) Abgesandten-. 2) Land-Bothen-. 3) überbracht durch einen Bothen. 1) d'Ambassadeur, qui regarde un Ambassadeur. 2) de Nonce d'un Palatinat. 3) aporté par un messager. § 1) poselska godność iest rzecz nienaruszona; poselska wyprawa; poselska gospoda.

Izba Poselska. die Land Bothen-Stube auf einem Polnischen Reichs-Tage. la chambre des Nonces à la Diète de Pologne.

Poselstwo. 1) Gesandtschaft, Würde eines Groß-Bothschafters. 2) Gesandtschaft, die Gesandten. 3) die Verrichtung eines Gesandten. 4) Land-Bothenschaft, Würde eines Land-Bothen. 5) Bothschaft, die man bringt. 1) ambassade, charge, fonction d'ambassadeur. 2) ambassade, gens envoïez en ambassade. 3) ambassade, commission dont est chargé un Ambassadeur. 4) la fonction ou digni-té d'un Nonce pour la Diéte. 5) ambassade, message, *m.* § 1) iachać w poselstwie; bez naruszenia poselstwa iego. 2) poselstwo do krola wyprawił, wysłał. 3) krol mu zlecił poselstwo do Elektorow. 4) obrany na poselstwo Woiewodztwa swoiego. 5) nieść poselstwo; poselstwo od kogo sprawić; mam poselstwo do niego.

Poselszczyzna; strawne Poselskie. Gesandschafts-Zehrung oder Unkosten. les frais d'une ambassade.

** Posępy, *plur.* 1) düsteres, dunckeles Wetter. 2) fig. Unfall, Unglück. 1) mauvais tems, vilain tems, intemperie de l'air. 2) desastre, *m.* contre-tems, malheur. § 1) now posępy znamionuie. 2) po tych posępach dźień iaśnieyszy będźie.

Posępny. 1) trübe, dunckel, vom Wetter. 2) melancholisch, verdrießlich, finster. 1) couvert, obscur, plein de nüages. 2) sombre, mélancolique, surnois, morne, refroigné. § 1) dźień dźiś posępny; posępne się wieszaią chmury. 2) posępna fantazya; uprzątnijmy posępne z serca smutki.

Posesya, ośiadłość, własność. 1) Besitz, Eigenthum. 2) Grund-Stück, liegendes Gut. 1) possession, jouïssance d'une chose. 2) possession, fonds ou terre qu'on possède. § 1) w posesyi domu swego kogo turbować. 2) aby niezmyśloną w Woiewodztwie swoim miał posesyą; do spokoynych swoich przyszedł posesyy.

Posesyonat. ein Angesessener. domicilié, qui a un domicile fixe; qui a du bien en fonds de terre.

Posiadam co, *v. m. F. posiądę.* 1) einem vorsitzen; die Ober-Stelle nehmen. 2) etwas besitzen. 1) se placer devant qu; préceder qu; aller au devant; prendre le pas devant qu. 2) posséder, tenir qu.

qu. ch. étre possesseur, jouïr, avoir la jouïssance de qu. ch. § 1) pośiadł mię. 2) śiła pośiadł włośći, kto uiął chći-wośći, *prov.*

Pośiadanie. 1) das Besitzen, der Besitz. 2) Vorsitz, Ober-Stelle. 1) possession, jouïssance de qu. ch. 2) préséance, pas, rang qu'on prend devant qu.

Pośiągam po co, *v. m. F. pośiągnę.* nach etwas langen, reichen. ateindre à qu. ch. pour la prendre; porter la main sur qu. ch.

Pośianie. das Besäen. l'action de semer.

Pośiany. besäet. ensemencé, semé.

Pośiec, *vid.* Pośiekać.

Pośiedmy, *vid.* Pośiodmy.

Pośiedźieć, *F. pośiedzę.* einige Zeit sitzen. se tenir assis quelque tems. § pośiedź przy kominku; pośiedź sobie.

pośiedźisz tu. du wirst hier lange sitzen und warten müssen. vous piquerez long tems ici le cofre.

Pośiedzenie. 1) das Sitzen. 2) Sitz, Ort wo man sitzen kan. 3) Sitz-Gesellschaft, Gesellschaft, das Sitzen in einer Gesellschaft. 4) das Brüten, Sitzen auf den Eyern. 1) l'action d'étre assis. 2) siége, *m.* place pour s'asseoir. 3) séance; assemblée assise; compagnie assise. 4) l'action de couver. § 1) w iednym pośiedzeniu tę książkę przeczytałem. *2) to pośiedzenie (śiedzenie) barzo iest niewygodne. 3) kwestya w iednym pośiedzeniu śię wniosła; pié wino w pośiedzeniu.

Pośiekać co, *F. pośiekę.* 1) zerhacken. 2) zerhauen, zersetzen. 3) zerpeitschen. 1) hacher, couper fort menu. 2) déchiqueter, balafrer; faire, donner plusieurs taillades du tranchant de l'épée. 3) écorcher, déchirer qu. à coups de fouët; donner le fouët bien serré à qu. § 1) pośiekay to mięso drobniuchno. 2) pośiekł wszystkich. 3) biczem, rozgą pośiec chłopca.

Pośiekany. 1) gehackt. 2) zerhauen, zersetzt. 1) haché, coupé fort menu. 2) balafré, déchiqueté.

Pośierzpowaty. Sensenförmig. fait en forme de serpe.

Pośiewam, *v. m. F. pośieię.* 1) säen, besäen. 2) übersäen, noch einmahl besäen. 3) bestreuen. 1) ensemencer, semer. 2) rensemencer, resemer, sursemer, ensemencer de nouveau. 3) parsemer; semer, repandre çà & là. § 1) pośiał rolą. 2) pośiey zaśianą rolą; pośiewać na zaśianey roli. 3) drogi kwiatkami pośiali.

Pośiewanie. das Uebersäen. action de sursemer.

Pośiewny. zur Saat tüchtig. qui est propre, qui est bon pour étre ensemencé. § przestrzegać trzeba iakie iest w sobie pośiewne źiarno.

Pośilam kogo, *v. m. F. pośilę.* stärcken. retablir les forces de qu; remettre en vigueur; renforcer, soulager.

pośilić śię. sich stärcken, an Kräften zunehmen. se ravoir; reprendre, retablir ses forces; se renforcer, se rafraîchir.

pośilaiący. stärckend. fortifiant, qui fortifie, qui donne de la vigueur.

pośilaiące lekarstwo. stärckende Artzeney. un médicament resumptif; remède confortatif ou corroboratif.

Pośilanie. das Stärcken. l'action de reparer les forces du corps épuisées.

Pośiłek. } Stärckung, Labsaal, Labung.
Pośilenie. } rafraîchissement, soulagement, ce qui repare les forces. § dobre to do pośiłku; piy na pośilenie (na pośiłek) wino.

pośiłek pieniężny. Beystand mit Geld, Hülfs-Gelder. subside, *m.* renfort d'argent.

pośiłek woienny. Hülfe, Hülfs-Völcker, Verstärckung. renfort, secours; soldâs qui viennent au secours. § bez pośiłkow ludnych; pośiłek woienny; dać pośiłek; przylećieć, przybyć na pośiłek.

Pośiłkowy. Hülfs-, verstärckend, behülflich. auxiliaire, qui est envoïé, qui vient au secours, au renfort. § pośiłkowy żołnierz, połek.

Pośiłkowanie. Verstärckung, Hülfsleistung. renforcement, action de renforcer, de secourir; augmentation des forces.

Pośiłkowany. mit Hülfe verstärckt. renforcé, secouru. § pośiłkowany ludźmi, pieniędzmi; wcześnie pośiłkowana forteca.

Pośiłkuię kogo. verstärcken, stärcker machen, einem zu Hülfe kommen. renforcer, secourir qu; donner secours à; courir, venir, aller au secours de.

Pośilność. Kraft, Saft, nahrhaftes Wesen einer Speise, eines Getränckes. substance; qualité nutritive d'une viande, d'une boisson.

Pośilny. kräftig, stärckend. nutritif, nourrissant, substantiel, substantieux. § pośilne źiele, pośilny napoy, pośilna potrawa.

Pośiodmny. aus sieben bestehend. septenaire; de sept, qui contient sept.

Poskakuię, *v. m. F. poskoczę.* hüpfen, aufspringen. sauter, sauteller, tringuer. § poskakiwać trzeba iako potęga zagra, *prov.* poskakuiąc przyszedł do mnie.

poſkakuiący. hüpfend., ſautellant.

Poſkładu, *adv.* reimweiſe; poetiſch. en rimes; en vers, poëtiquement.

Poſkok. Aufſprung, Sprung in die Höhe. ſaut qu'on fait en s'élevant de bas en haut; gambade. § poſkokami tańcowali.

poſkok piłki. Rückſprung eines Balles. le bond que fait la bale.

Poſkromić, *F. poſkromię.* zähmen, bändigen. domter, refréner, reprimer.

Posłać, *F. poślę, vid.* Poſyłam.

posłać łożko, F. pośćielę. ein Bett machen. faire un lit, une litiére.

Poślad, posledź, *adv.* hinter, hernach, nach. après; après un autre; poſtérieurement à un autre. § maią mieyſce podług dawnośći iako wprzod albo pośledź na urząd naſtąpili.

poślad iść. hinten nach gehen. ſuivre; aller après.

Poślad. die Ueberkehre; Auswurf der ſchlechten Körner. les criblures de grain, les ordures du blé vanné.

*Pośladek, *g. pośladku.* 1) Hintertheil. 2) der Hintere, der Podex. 1) le derriére, la partie poſtérieure. 2) le derriére, le cul, la feſſe, feſſier. § 1) pośladek (tył) domu. 2) ſzrotem go w pośladek (w śiedzenie) poſtrzelono; pośladek (zadek) u człowieka, u zwierząt; na pośladku śiedźieć.

pośladki. die Ars-Backen. les feſſes, *f.* § zadnica ieſt pośladkami obłożona.

Pośladkowy. 1) zum Hintern gehörig. *2) letzt, jünger, ſ. Pośledni. 1) de cu, de derriére. *2) poſtérieur, dernier, *v.* Pośledni.

Pośladować co, *F. pośladuię.* ⎫ 1) ausſpüh-
Poślakować co, *F. poślakuię.* ⎭ ren, auswittern. 2) einen bey etwas betreten, finden; einen Verdacht auf einen haben. 3) entdecken, aufſuchen. 1) ſuivre, trouver à la piſte. 2) atraper, ſurprendre qu. ſur qu. ch; ſoupçonner qu. de qu. ch. 3) découvrir, rechercher. § 1) poślakować zwierzę. 2) poślakowałem go w nieſzczerośći; poślakował żonę ſwoię.

Pośladowanie. ⎫ 1) das Ausſpühren. 2)
Poślakowanie. ⎭ das Ertappen bey etwas. 3) Entdeckung, Aufſuchung. 1) quête, l'action de quêter une bête. 2) ſurpriſe, l'action d'atraper qu. ſur un fait. 3) découverte, recherche.

Pośladowany. ⎫ 1) ausgeſpührt. 2) ertappt,
Poślakowany. ⎭ erwiſcht, angetroffen auf etwas. 3) entdeckt. 1) quêté, trouvé à la quête. 2) ſurpris, atrapé ſur; ſoupçonné de qu. ch. 2) découvert, devoilé.

§ 1) zaiąc poślakowany. 2) poślakowany w tey zdradźie; żona w cnoćie poślakowana. 3) poślakawane ſchadzki.

Posłańczy. Bothen-. de meſſager.

Posłanica, Posłanka. Bothin. meſſagére.

Posłanie, słanie, poſyłanie. Abſchickung, Abſendung. envoi; l'action d'envoïer.

posłanie, słanie. 1) das Betten. 2) Streue, Bett, Schlaf-Stelle. 1) l'action de faire le lit. 2) lit, couche, litiére. § 1) po posłaniu pośćieli Pańſkich w piec zapal. 2) posłanie dla podrożnych; twarde to dla mnie posłanie.

Posłaniec, *g. posłańca.* ⎫ Abgeſchickter, Bo-
Posłanik. ⎬ the. un envoïé,
Posłany. ⎭ perſonne envoïée, meſſager.

posłanik w ſprawach publicznych. ein Abgeſchickter in Staats-Sachen. un envoïé dans des afaires publiques.

Posłany, *adj.* 1) geſchickt, abgeſchickt. 2) gebettet. 1) envoïé. 2) dreſſé, fait, *en parlant des lits.* § 1) posłane liſty. 2) pośćiel to łożko, drugie iuż posłane.

Pośledni. 1) der letzte, der zuletzt iſt, der hintere. 2) ſchlecht, grob, von der ſchlechten Art. 3) Hinter-. 1) poſtérieur, qui eſt après, qui eſt derriére; tout le dernier. 2) gros, méchant, vilain, petit, vil, qui eſt de la derniére ſorte. 3) de derriére, qui eſt derriére. § 1) pośledni mieyſcem, czaſem; godnośćią ieſt pośledni. 2) poślednie wino, ſukno, pośledni chleb. 3) poślednie nogi wołowe, poślednie koła.

pośledniá potrawa. ein Nacheſſen, das letzte Gericht. le dernier mets.

poślednie mieyſce. letzter Ort, letzter Rang. endroit poſtérieur, rang poſtérieur; poſtériorité de rang.

pośledniá data. jüngeres datum. poſtériorité de la date; la date poſtérieure.

Pośledniey ſzy. der neueſte, der letzte, der hinterſte. dernier, qui eſt après tous les autres. § pośledniey ſze konſtytucye; pośledniey ſzy kredytor.

Pośliznąć śię, *F. pośliznę śię.* 1) rutſchen, ausgleiten, ausweichen, ausglitſchen. 2) ſtraucheln, einen Bock machen. 1) couler; gliſſer, griller, chanceler ſur un endroit gliſſant. 2) faire un pas de clerc; faire une faute. § 1) drabina śię poślizła (pośliznęła) pod nim; pośliznął śię i upadł.

Pośliznienie. Ausgleitung auf einem glatten Ort, das Abglitſchen. gliſſade, gliſſement.

Posłowa. Geſandtin, Gemahlin eines Geſandten. épouſe d'Ambaſſadeur; Ambaſſadrice.

Poślubić,

Poślubić, *F. poślubię.* 1) angeloben, ein Gelübde thun. 2) verloben, versprechen. 1) vouër; faire voeux de qu. ch; consacrer, promettre, dévouër à. 2) promettre, acorder sa fille en mariage; fiancer une fille. § 1) czystość Bogu poślubił. 2) poślubił mu corkę swoię.
poślubić sobie kogo. sich mit einem verloben. se fiancer avec qu; faire, célébrer les fiançailles avec qu. § poślubił sobie tę pannę.
poślubić się Bogu. sich Gott widmen. se vouër, se donner, se consacrer à Dieu.
Poślubienie. Gelobung, Angelobung. dévouëment.
Poślubiny, *plur.* Ehe-Verlöbniß. fiançailles, *f. plur.* acordailles, *f. plur.*
Poślubiony. 1) angelobt. 2) verlobt, versprochen. 1) voué, dévoué, consacré. 2) acordé, fiancé.
Posłuch, *vid.* Podsłuch.
**posłuch, wieść.* Nachricht. avis.
wiadomość z posłuchu. eine Nachricht vom Hörensagen. un ouï-dire.
idźie to w posłuch; znalazło to posłuch. das findet Gehör; das fällt ins Gehör. cela est acueilli; cela trouve des partisans; cela est goûté; cela trouve l'oreille ouverte. § wszystko szło w posłuch prostakom.
Posługa. 1) Dienst, Aufwartung. 2) Aufwartung, die man bey einem Herrn hat. 3) Dienst, Amt. 4) Dienst, Gefallen. 1) le service, condition d'une personne qui sert. 2) le service; quartier de service qu'on a chez un grand. 3) un service, emploi, fonction, charge. 4) service, *m.* plaisir, ofice, *m.* qu'on rend à qu. § 1) chłopiec od posługi. 2) posługa u Pana na mnie przypada. 3) na posługach dworskich, na posługach Rzeczypospolitey będący. 4) wszelką komu czynić posługę.
Posługacz. Aufwärter. valet, aide, *m.* celui qui sert, qui aide.
posługacz mularski. Handlanger beym Maurer. aide à maçon.
posługacz staienny. Stall-Jung. garçon de l'écurie.
Posługaczka. Aufwärterin. servante.
Posługowanie. das Aufwarten, Bedienen. l'action de valeter, de servir qu; service, *m.*
Posługuię komu, *F. posłużę.* 1) einen bedienen; einem aufwarten, dienen, zur Hand gehen. 2) dienen, einen Dienst, einen Gefallen erweisen. 3) dienen, behülflich seyn. 1) servir, aider qu. en qualité d'un domestique; valeter; faire le valet. 2) rendre un service, un ofice, faire plaisir à. 3) servir, être utile à qu. § 1) dobrze mi ten chłopiec posługował. 2) źle mi w tym posłużył. 3) i to mu posłużyło że.
posługować, służyć komu do stołu. einem bey der Tafel aufwarten; einen bey Tisch bedienen. servir qu. à table.
sam sobie posługuie. er bedienet sich selbsten. il se sert lui même; il se rend des services à soi même.
Posłuszeństwo. Gehorsam. obéïssance.
posłuszeństwo zakonne. Kloster-Gehorsam, eines von den drey Kloster-Gelübden. obédience, un de trois voeux de Religion.
Posłusznie, *adv.* gehorsam. d'une maniére obéïssante, avec obéïssance.
Posłuszny. gehorsam. obéïssant, soumis.
posłuszny bydź. gehorsam seyn, gehorchen. obéir; être obéïssant. § posłuszny zawsze twoim będę rozkazom.
Pośmiech, *vid.* Pośmiewisko.
Pośmiedźiałość. Unflat, Rost, Schimmel, ordure, crasse, moisissûre, rouille.
Pośmiedźiały. garstig, rostig, schimmlich, verrostet, verschimmelt. crasseux, moisi, rouillé.
Pośmiedźieć, *F. pośmiedźieię.* garstig werden, verrosten, verschimmeln. amasser de la crasse, de la rouille; s'enrouiller, se moisir.
Pośmienny. nichtswürdig, verächtlich. vil, bas, abject, méprisable. § pośmienni kuchczykowie; słow pośmiennych zażywa.
**Pośmiertność. Zustand der Seele nach dem leiblichen Tode. l'état de l'ame après la mort corporelle.
Pośmiertny. den Zustand der Seele nach diesem Leben betreffend. qui regarde l'état de l'ame après la séparation d'avec le corps. § pośmiertne karania trapią duszę.
*Pośmiewam się; uśmiecham się. lächeln. sourire.
**pośmiewać się, naśmiewać się z czego.* auslachen, verspotten. se rire, se moquer de.
Pośmiewisko, pośmiech, naśmiewisko. Gelächter. risée, dérision. § wystawiony na pośmiech całego narodu; w pośmiech przyszedł.
bydź pośmiewiskiem u każdego. bey einem jeden ein Gelächter seyn. être la risée de tout le monde; servir de spectacle; se traduire en ridicule.
pośmiewiska godźien. er ist Auslachens würdig. il est digne de risée.
Posmyczny wiatr. ein günstiger Wind. vent favorable; vent en poupe.

Posmyk. Schwung, den man einer Sache beym Werfen oder Umwerfen giebet. le branle qu'on donne à une chose, qu'on veut jetter ou renverser. § zepchnąć ciężar z woza posmykiem.

Posnąć, *F. pośniemy.* einschlafen, wenn man von vielen redet. s'endormir, *cè mot se dit en parlant de plusieurs personnes.* § posnęli wszyscy; kiedy posną furmani; iuż posnęła czeladź.

Pośniedziały, Pośniedzieć, *vid.* Pośmiedziały, Pośmiedzieć.

Pośnik. 1) *obs.* ein Essen, ein Gericht. 2) Abend-Essen am Fast-Tage. 1) *obs.* un mangé; un mets. 2) colation, leger soupé qu'on fait les jours de jeûne. § 1) pośnik (iedło) zdrowy. 2) proszę na pośnik (kolacyą) do siebie; pośnik wieczorny postny; mały miałem u siebie pośnik.

*Posobicą, Posobnie, *adv.* następnie, pò sobie. 1) einer nach dem andern; auf einander. 2) folglich, darauf. 1) l'un après l'autre, de suite; en se suivant les uns les autres. 2) conséquenment, subsécutivement, par conséquent.

Posobność, następność. Folge. raport, conséquence, tout ce qui suit un action.

Posobny. folglich, einfolglich, folgend. suivant, subséquent, qui vient, qui suit après.

Posocić, posoczyć co, *F. posocę, posoczę.* 1) blutig machen. 2) voll Eyter machen. 1) ensanglanter; remplir, couvrir, tremper de sang. 2) remplir de pus.

posocić się. voll Blut und Eyter werden, solches auswerfen. étre rempli de pus & de sang corrompu; jetter du sang corrompu & du pus.

Posoczony. Posoczysty. blutevtrig. plein du sang corrompu & du pus.

Posoka 1) Blut-Eyter, Materie so aus den Wunden und Geschwären fließt. 2) *fig.* Grundsuppe. 1) du sang pourri & corrompu; du pus; de la matiére; de la pourriture qui sort des plaïes, des ulcéres. 2) *fig.* lie, chose fort corrompuë. § posoka ciecze z ciała, z rany, z wrzodu. 2) niezbożność niech swoię posokę piie.

Posowa. Fuß-Boden in einer Bauer-Hütte. plancher dans une cabanne.

Pośpiech. Eilfertigkeit, Eile. la hâte; grande hâte. § dodało mu to pośpiechu do upadku.

*Pośpieię komu, *vid.* Nadążam za kim.

Pośpieszam, *F. pośpieszę.* 1) einen übereraschen, übereilen; nicht Zeit lassen. 2) antreiben. 1) surprendre, hâter, faire hâter qu. 2) pousser, presser qu. § 1) śmierć go (mu) pośpieszyła.

pośpieszyć się. eilen, hurtig machen. se hâter, se dépêcher, faire quelque chose en diligence.

Pośpieszanie, pośpieszenie. das Eilen, Eilfertigkeit. la hâte, l'action de hâter.

Pośpieszny. eilfertig. vîte, diligent, précipité.

Pospolicie, *adv.* gemeiniglich, insgemein. d'ordinaire; communément, ordinairement, fréquenment; pour l'ordinaire. § pospolicie tak piszą, czynią.

pospolicie mowią, dawno mowią, stara przypowieść. man sagt gemeiniglich; es ist ein altes Sprichwort. on dit communement; il a passé en proverbe; c'est un proverbe.

Pospoliciei. gemein werden. devenir commun, étre commun. § w tym domu ten honor nie iest gościem ale spospolicial.

Pospolito, *adv.* gebräuchlicher, gewöhnlicher Maßen, wie gewöhnlich. à l'ordinaire; de coutume, selon la maniére acoutumée. § pospolito chodzić, mowić.

pospolito; iest w używaniu. das ist so gebräuchlich. cela est en usage; cela est usité.

Pospolitość. 1) Gemeinschaft, Gesellschaft, gesammte Bürgerschaft, Gemeinde. 2) Allgemeinheit. 1) communauté, corps, societé, commune. 2) le général, universalité, généralité. § 1) obrali go Panem pospolitości swoiey; zawsze pożytek i dobro pospolitości upatrowane bydź ma. 2) osobność pospolitości szkodzić nie ma; lubo to w pospolitości, lubo w osobności.

**w pospolitości.* insgemein, überhaupt. en général, géneralement. § takie iest w pospolitości o tym rozumienie; iako w pospolitości Oyczyznie, tak w osobności Was Panu życzemy.

Pospolitowanie. 1) gemeiner Umgang. 2) Gemeinschaft, Gesellschaft. 3) Gemeinmachung, Gemeinwerdung. 1) habitude avec qu; fréquentation, conversation. 2) communauté, societé, union. 3) l'action de faire, de devenir commune. § 1) nie mam z nim żadnego pospolitowania. 2) w pospolitowaniu żyią. 3) pospolitowaniem drogie rzeczy i osoby tanieią.

Pospolituię co. gemein machen. rendre commun.

pospolitować z kim. mit einem stets umgehen. fréquenter qu; converser fréquenment avec qu.

pospolitować się. 1) sich gemein machen. 2) gemein

2) gemein werden. 1) se rendre familier, se familiariser avec qu. 2) devenir commun. § 1) z niższym pospolitować się iest uyma powagi twoiey. 2) iuż się ta wiadomość spospolitowała.

Pospolity. 1) gemein, allen oder vielen gehörig. 2) gemein, dem gemeinen Wesen zugehörig. 3) gemein, das gemeine Volk angehend. 4) gemein, ungekünstelt, schlecht, gewöhnlich, landesüblich. 1) commun, qui apartient à plusieurs ou à tous. 2) public; du public, qui regarde le public 3) public, qui est du peuple; du commun; simple. 4) vulgaire, commun, simple, ordinaire, usité. § 1) pospolity (wielom albo wszystkim służący) pożytek; nasz to nieprzyiaciel pospolity; pospolite igrzyska. 2) pospolitym do Turek iedzie kosztem; pospolite (pospolitey rzeczy należące) pieniądze. 3) dom pospolity, karczma pospolita, pospolita kobieta, pospolite dziecię. 4) pospolitych szat zażywa; pospolitym mowi ięzykiem; pospolita to powieść; w pospolitym się kocha stroiu; pospolity to zwyczay.

pospolity człowiek, ieden z pospolstwa. ein gemeiner Mann. homme du commun; un simple homme.

pospolite albo publiczne mieysce. öffentlicher Ort; Gasse, Platz wo ein jeder gehen kan. lieu public; ruë, place où tout le monde a droit d'aller.

pospolite dobro. gemeines Bestes. le bien public; utilité publique.

Pospolite Ruszenie. allgemeiner Aufgeboth. arriére-ban.

pospolitym imieniem, władzą. im Nahmen des Publici. au nom du public; par l'autorité du public.

imię pospolite. Gram. ein Nomen appellativum. *Gram.* un nom apellatif.

pospolita rzecz. ein gemeines Gut, gemeinschaftliche Sache, die allen zugehöret. commune; bien commun; chose commune qui apartient à tous.

pospolitym sposobem. ingemein, schlecht weg; auf gut bürgerlich. en bon bourgeois; à la commune, vulgairement, ordinairement.

Pospolstwo. 1) die Gemeine, das insgesammte Volk einer Stadt. 2) der Pöbel, der gemeine Mann. 1) le peuple, la commune, tout le corps du peuple d'une ville. 2) la populace. § 1) pospolstwu to należy. 2) pospolstwa niechęć; pospolstwu gmiśli mowić, czynić; pospolstwu się przymilać; roziuszone, szalone pospolstwo.

drobiazg pospolstwa; drobne pospolstwo. der schlechtste Pöbel. le menu peuple, le petit peuple.

pospolstwa łaska, chęć ku komu. die Gunst des gemeinen Volcks, Neigung desselben. afection du peuple.

pospolstwa przodkowanie, rządy. Volcks-Herrschaft, Democratie. démocratie, gouvernement populaire.

pospolstwu sprzyianie. Gunst gegen das gemeine Volck. afection qu'on a pour le peuple.

pospolstwa ustawa. Satzung vom gemeinen Volck gemacht. un plebiscite; ordonnance du peuple.

pospolstwa obrońca; pospolstwu życzliwy, przyiazny. Bürger-Freund, Liebhaber des gemeinen Volcks. homme populaire qui favorise le peuple, qui tâche de gagner les graces du peuple.

pospolstwu miły, przyiemny. das dem gemeinen Volck lieb und angenehm ist. populaire, aimé du peuple.

Pospołu, *adv.* spolnie, wespoł, społem, naspoł. zusammen, beysammen, zugleich. ensemble, de compagnie. § pospołu te rzeczy idą: dym za płomieniem, grzech za lubieznym spoyrzeniem; pospołu z kim sypiać, iadać.

nie pospołu mowić. von der Materie abgehen, von etwas anders reden. changer de propos; inserer, faire entrer quelque chose dans un discours.

nie pospołu mowiąc. im vorbeygehen. en passant, comme en passant.

Posrać, *vulg. F. posram*, poklaistrować, poszpecić odchodem przyrodzonym. bescheissen. embréner, remplir de merde.

posrać się. sich bescheissen. s'embréner, défoncer.

Posrany, *vulg.* beschissen. merdeux, rempli de merde.

Posrebrzam co, *v. m. F. posrebrzę.* versilbern. argenter.

Pośrzedni, *vid.* Srzedni.

Pośrzednictwo. Vermittelung, Unterhandlung. médiation, entremise.

Pośrzedniczka. Vermittlerin, Unterhändlerin. médiatrice.

Pośrzednik. 1) Vermittler. 2) Mathem. Mittel-Punct, Centrum. 1) médiateur, entremeteur, entrepos. 2) *Matém.* le centre.

Pośrzednikowy. Math. zum Mittel-Punct gehörig. *Matém.* central. § anguł albo kąt pośrzednikowy.

Pośrzedność. Math. Mittel-Punct. *Matém.* un centre.

Pośrzod, *adv. & pr. g.* in der Mitte. au milieu. § pośrzod iest ogrod; pośrzod ogroda stoi fontana.

Pośrzodek, *g. pośrzodku*, * *a.* 1) die Mitte. 2) fig. die Mittel-Strasse. 1) milieu, entre-deux. 2) *fig.* milieu, la voïe du milieu. § 1) w pośrzodku miasta stoi ratusz. 2) prawda pośrzodkiem idźie; naylepsza pośrzodku śię trzymać.

pośrzodek kośćioła od świątnice do drzwi. Schiff, mittler Raum, Mittel-Gang einer Kirche. le nef de l'Eglise depuis le Sanctuaire jusqu' à la porte.

w pośrzodek co podać. ein Mittel zu etwas vorschlagen. proposer, un moïen; trouver moïen de; moïenner; donner, fournir un expédient pour.

z pośrzodka śiebie, z liczby swoiey, z gromady swoiey. aus unsern, euren, ihren Mitteln, aus der Gesellschaft. de nôtre, de vôtre, de leur corps; de leur société. § z pośrzodka śiebie Kanonicy Biskupa obieraią; z pośrzodka śiebie wysłaliśmy posłańca do niego.

Pośrzodkowy, do pośrodku należący, w pośrzodku choć sam ieden leżący (śrzedni iest względem takich wielu albo dwu). zur Mitte gehörig; das in der Mitte ist. du milieu, au milieu, qui concerne le milieu, qui est au milieu.

Post. 1) ein Fast-Tag. 2) das Fasten; Enthaltung von Speisen. 1) le jeûne; jour maigre; jour de poisson. 2) abstinence du manger. § 1) dźień postu; post zgwałćić, złamać; trzy posty w tym tygodniu mamy.

post wielki; post czterdźiestodniowy. die Fasten, die Fasten-Zeit. carême, *m.* quarantaine.

post suchy. strenger Fast-Tag, da man nur truckne Speisen des Abends geniesset. jeûne très-rigoureux durant lequel on ne mange rien que de sec au soir.

Posta. eine Lauf-Kugel. poste, sorte de balles de plombe. § postami strzelać.

Postać, *f.* 1) Ansehen, Gestalt, Forme einer jeden Sache. 2) die Gestalt im heiligen Abendmahl. 1) air, posture, forme, figure de quoi que ce soit. 2) l'espèce de l'Eucharistie. § 1) postać w nim święta ale hayduckie sumnienie; złoto w naywiększym ogniu nic z postaći swoiey nie traći; pokazał mu śię duch w postaći dźiećięcia; postać człowieka poważnego; ładniuchna ustek i oczek twoich postać.

Postaię, postawam, *F. postanę.* wohin kommen, wo seyn; sich wo blicken, finden lassen; allemahl in einem verneinenden Verstand. être en un endroit; paroître; *toujours dans un sens négatif.* § nie postał od tego czasu u nas; nie postał ieszcze w miłosney nauce.

nie postanę tam więcey. ich werde nimmermehr an diesen Ort mehr kommen. je ne retournerai plus en ce endroit.

nie postaway mi tu. laß dich hier von mir nicht mehr betreten. que je te ne voie plus ici.

Postamt. Post-Amt. le bureau des postes. § na Postamćie Koronnym, Litewskim, Prus Polskich.

Postanawiam, *v. m. F. postanowię.* 1) ordnen, verordnen. 2) beschliessen, sich entschliessen, sich vorsetzen. 3) stellen, aufziehen eine Uhr. 1) ordonner, constituer, régler. 2) penser, se résoudre, prendre résolution, se déterminer à; prendre à tache de. 3) régler, monter une montre. § 1) nie wiem co krol o mnie postanowi; postanowić sposob podatkowania. 2) postanowił (postanowił u śiebie) iechać. 3) postanowić zegar.

postanowić prawa, podatki. Gesetze geben, Abgaben setzen. établir des loix, des impôts.

postanowić rzeczom cenę. den Sachen einen Preis setzen. mettre le prix aux choses.

postanowić przed wieki. von Ewigkeit her verordnen. ordonner de toute éternité.

postanowić śię. 1) sich wo setzen, sich niederlassen. 2) einen Stand, eine Lebens-Art erwählen. 1) s'habituer, se domicilier, s'établir en un certain lieu. 2) s'établir, se faire un établissement. § 1) postanowił śię (usadowił śię, uśiadł, mieśce obrał) w Warszawie. 2) postanowiła śię (stan przyięła, obrała) prętko i bogato.

Postanowienie. 1) Verordnung, Satzung, Einsetzung. 2) Entschluß, Vorsatz. 3) ein Contract. 4) Versorgung. 5) Verfassung, Zustand. 6) Leibes-Constitution. 1) établissement, réglement, constitution, ordonnance, disposition. 2) résolution, dessein, parti qu'on prend. 3) contrat. 4) établissement, retraite fixe. 5) disposition, état, situation, sistême, *m.* 6) complexion, temperament d'une personne. § 1) postanowienie komisyi, komisarzow; postanowienie (ustanowienie) takie stanęło. 2) postanowienie umysłu albo na umyśle; postanowienie miałem u śiebie. 3) takie postanowienie (kontrakt) miedzy niemi było; postanowienie iest iawne i skryte albo domyślne. 4) dźiewka poki ma opiekunow, poty śię iey iakie postanowienie nie trafi; postanowienie w zacnym stanie; do dalszego szczęśliwo-

śći

śći wspomoc postanowienia. 5) postanowienie Państwa, nieba, powietrza, mieysca, kraiu. 6) postanowienie ćiała; dobre postanowienie w ćiele.

Postanowiony. geordnet, gesetzt. ordonné, réglé, disposé, constitué.

postanowiony umysł. gesetztes Gemüth. esprit posé.

Postąpienie. 1) das Schreiten. 2) Fortgang s. Postępek. 3) Zug im Schach, in der Dame. 1) marche; l'action de s'avancer en marchant. *2) progrès, v. Postępek. 3) trait, l'action de tirer un pion aux échecs, aux dames.

Postaw sukna. Stück Tuch im Laden. piéce de drap chez le drapier.

Postawa. äusserliche Gestalt, Ansehen eines Menschen. 2) Verfassung, Beschaffenheit. 3) Webe, Werfte, Einschlag des Webers. 1) extérieur; mine, air d'une personne. 2) disposition, état, situation. 3) trame du tisserant, ce qui passe avec la navette entre les fils qui sont attachez au métier. § 1) więcey w nim postawy niż wątku; postawa a daley nic; powierzchowa człeka tego postawa co osobliwego obiecuie; na postawie baranek ale lis na myśli; w pochlebne śię przebiera postawy; składać, zmyślać postawę; ułożona postawa; uprząść, stroić postawę; pod postawą błaznow i cudakow po świećie biegaią. 2) w tey postawie rządy Państwa byli.

znać po postawie że błazen. man siehet es ihm an, daß er ein Narr ist. c'est un sot, on le connoit par l'extérieur, par l'encoulûre.

Postawam, *F. postoię.* 1) still stehen beym gehen. 2) ein Weilchen stehen. 1) faire halte; s'arrêter en son chemin. 2) se tenir debout par quelque tems.

postoy. warte nur; ich will es dir gedencken. remarque bien cette chasse; atends cela ne sera pas perdu, j'en ferai un mémoratif sur ton comte.

niepostoy mi tu. laß dich hier nicht mehr finden, betreten. que je te n' atrape (ne voie) plus ici.

postawam, F. postanę, *vid.* Postaię.

Postawanie w drodze. das Stillstehen im gehen. halte, repos, action de s'arrêter en chemin.

Postawek, *g. postawka.* Bälchen, Stückchen feine Leinwand oder Zeug. paqueton, une livre entiére de; petite piéce de quelques aunes de toile fine, de quelque étofe.

Postawić, *F. postawię.* setzen, stellen, aufsetzen. poser, mettre debout, dresser; mettre une chose droit. § postaw kręgle prosto; a postawiłeś śklanki i talerze na stole? beczkę na dno postawił.

Postawienie. das Setzen, Aufsetzen. le posage; l'action de mettre, de dresser sur qu. ch.

Postawiony. gesetzt, gestellt. posée, mis, dressé.

Postawnie, *adv.* afectirt, gezwungen. d'une maniére afetée.

Postawnik, *g. a.* Wachs-Licht, Wachs-Kertze auf dem Altar. gros cierge qu'on met sur l'autel.

Postawność. afectirtes, gezwungenes Wesen. aféterie, maniéres afétées.

Postawny. gezwungen, afectirt, gekünstelt. afécté, trop recherché, peu naturel.

twarz postawna. Amts-Gesicht, gezwungene Geberden. un visage de magistrat; air grave, mine afetée.

Postępek, *g. postępku.* 1) Fortgang, Wachsthum in etwas. 2) Verfahren, Aufführung. 1) acroissement, avancemement, progrès qu'on fait dans qu. ch. 2) conduite, comportement; un procédé. § 1) wziąć, mieć, czynić w naukach, w cnotach dobry postępek. 2) ganić, chwalić czyie postępki, postępek to barzo niepolityczny.

postępek prawny. Weg des Rechtens, gerichtliches Verfahren. un acte de Justice; procédure; voie de droit.

Postępowanie. 1) Fortschreitung. 2) das Zunehmen, Wachsthum. 1) le marcher; l'action de s'avancer, d'aller en marchant. 2) avancement, progrès dans. § 1) postępowanie z mieysca. 2) postępowanie w naukach.

postępowanie na urząd. Antretung eines Amts. avénement, arrivée à un emploi.

postępowanie po szczeblach, po stopniach. das Heraufsteigen auf Sprossen oder auf Stuffen. l'action de monter les échelons, les dégrez.

*Postępny, poważny. ansehnlich. aparent, grave.

Postępuię, *v. m. F. postąpię.* 1) schreiten, fortschreiten. 2) an etwas gehen, zu etwas schreiten. 3) schreiten, gehen von einer Ehren-Stelle auf die andre. 4) wachsen, zunehmen, in etwas einen Fortgang gewinnen. 5) verfahren, sich aufführen, umgehen. 6) zulegen, zusetzen zu einem Gehalt, solchen vermehren, erhöhen. 1) s'avancer en marchant, aller plus avant, passer outre. 2) se mettre à qu. ch. 3) passer d'une charge, d'une vertu à l'autre. 4) faire des progrès,

progrès, s'avancer, faire un avancement dans qu. ch. 5) agir, se comporter, se conduire; procéder avec; en user mal ou bien envers qu. 6) ajouter au prix, l'augmenter. § 1) postępuią z mieyśca na mieyśce; postąpmy daley w drodze naszey. 2) postąpmy do tey materyi, do pracy naszey. 3) postępuie co raz na wyższe urzędy, do cnoty, do korony. 4) dobrze w naukach, w cnotach postąpił. 5) postąpił sobie dobrze, źle; postąpił ze mną surowie, łaskawie, po przyiaćielsku, ludzko; nie umie z ludźmi postępować; mądrze na tym urzędźie postępuie. 6) postąpić więcey w targu; postąpiono mu roczney pensyi.

postępować w czym daley. etwas fortsetzen; fortfahren. continuer. § postępuy daley w staraniu twoim.

postępować prawem. verfahren, eine Rechts-Sache führen; proceßiren. procéder, faire une procédure; plaider; intenter, faire, instruire, dresser un procès.

a tak to trzeba postąpić? muß man denn also verfahren? est-ce ainsi qu'il faut user?

postąpmy ku temu mieyscu. laßt uns an diesen Ort hinschreiten. avançons nous vers cet endroit.

Postmagister. } Postmeister. maître de Postmayster. } poste.

Postmagistrostwo, posztmistrostwo. Postmeister-Amt. la charge de maître de poste.

Postnik. ein Faster, jeûneur, celui qui jeûne.

Postny. Fast-, Fasten-, fasttäglich. de carême, de jeûne.

w postny dźień mięso ieść. am Fast-Tag Fleisch essen. faire gras.

postne potrawy. Fasten-Speise. viande de carême.

postne potrawy suche. truckene Fasten-Speise. mendians.

*Postoły, *plur.* kurpie. Bast-Schuhe. galoches, *f. plur.*

Postoy, *vid.* Postawam, *F. postoię.*

*Postpast, wety. der Nachtisch. dessert.

Postrach, strach. Schrecken, Furcht. terreur, *f.* éfroi, épouvante, fraieur, *f.* § pownętrzny postrach w tych odrodkach opanował serce; w tym postrachu nie wiedźieli co czynić.

Postradać czego, *F. postradam.* verlieren, beraubet werden. perdre qu. ch; être privé, être dépouillé de qu. ch. § wszystkie postradał dobra i honory.

Postradanie. Verlierung, Verlust. perte; privation.

Postronek, *g. postronka.* ein Strick. une corde courte.

Postronkowy. Strick-. de corde.

postronkową karać ćięgą. einen mit einem Strick peitschen. donner à qu. des étreintes (des coups) de corde.

Postronność. Entlegenheit. éloignement.

Postronny. 1) der aus entfernten Landen ist. 2) entfernet, weit entlegen. 1) qui est de loin. 2) de loin, éloigné. § 1) postronny człowiek. 2) postronne narody, kraie.

Postrzał. 1) Schuß, Schuß-Wunde. 2) abgeschossener Pfeil oder Kugel. 1) coup d'arme à feu, blessure d'une balle, d'un trait. 2) fléche décochée ou fichée; balle déchargée. § 1) poległ od postrzału.

Postrzegam, *v. m. F. postrzegę.* innen werden, gewahr werden. observer, apercevoir, découvrir qu. ch; s'apercevoir de qu. ch. § postrzegł że zbłądźił; postrzedz czego albo co.

postrzedz że czego niemasz. etwas vermissen. trouver à dire qu. ch; avoir à dire à qu. ch.

postrzedz śię w czym. in sich gehen; sich besinnen. se reconnoître, se remettre, se corriger, revenir de son égarement.

Postrzeganie, postrzeżenie, obaczenie. Wahrnehmung, Beobachtung. découverte, observation, l'action d'observer, de découvrir ce qui se passe.

Postrzelić, *F. postrzelę.* einen schiessen. tirer quelqu'un ou à quelqu'un pour le blesser ou tuër.

Postrzelenie. 1) das Verwunden mit einem Schieß-Gewehr. 2) Schuß, Schieß-Wunde. 1) l'action de blesser d'un coup d'arme à feu qu. 2) blessure faite d'un coup d'arme à feu.

Postrzelony. geschossen. blessé d'une arme à feu.

Postrzemienny chart. Art von Wind-Hunden. sorte de lévriers.

Postrzygacz. Scheerer, Tuchscheerer, Wollscheerer. tondeur de draps, de moutons.

Postrzygam, *v. m. F. postrzygę.* 1) scheeren Tuch, Schafe. 2) mit der Scheere klein schneiden. 3) scheeren, machen zum Mönch, zum Bauer. 4) zernagen. 1) tondre le drap, un mouton. 2) découper, couper en petits morceaux avec les ciseaux. 3) tondre qu; raser à qu. la tête pour le mettre dans un couvent ou au nombre des païsans. 4) ronger entiérement. § 1) postrzygać owce, sukno, bukszpan. 2) kto ten papier tak postrzygł; postrzyż to drobno.

bno. 3) postrzydz kogo w chłopa, w popa. 4) myszy tę książkę postrzygły.
postrzygać sukno drugi raz. dem Tuch die andre Schur geben. tondre le drap en reparage.
Postrzygalny. das man zu bescheeren pflegt. que l'on tond. § krzak postrzygalny.
Postrzyganie, Postrzyżenie. 1) das Bescheeren. 2) das Kleinschneiden mit der Scheere. 1) l'action de tondre. 2) l'action par laquelle ou découpe qu. ch. avec les ciseaux.
drugie postrzyganie sukna. die andre Schur des Tuchs. le reparage.
Postrzyganie laika, mniszki, *vid.* Postrzyżyny.
Postrzygany, Postrzyżony. 1) beschoren. 2) klein geschnitten mit der Scheere. 3) zernagt. 4) geschoren zum Pfafen, zum Bauer. 1) tondu. 2) découpé. 3) tout rongé par les vers. 4) tondu pour étre mis au couvent.
postrzyżony w chłopa. den man zum Bauer gemacht hat. celui qu'on a mis au nombre des paisans pour le chatièr.
Postrzyżyny, *plur.* 1) Weihung einer Person zum geistlichen Stande. 2) Ehren-Mahl nach diesem Kirchen-Begängniß. 1) tonsure, cérémonie sainte pour entrer dans l'Etat Eclésiastique. 2) festin qu'on donne après cette cérémonie. § 1) postrzyżyny albo strzyżenie człowieka na duchowny stan; postrzyżyny mniszki. 2) byłem na iey postrzyżynach.
**postrzyżyny od sukna postrzyganego; barwica.* Scheer-Wolle. bourre, bourrelanice.
postrzyżyny, gdy owce strzygą, vid. *strzyżenie wełny.*
Postument, podstawek. Brustbild-Fuß; Säulen-Fuß. piédestal.
Postyla. eine Postille, ein Predigt-Buch. un sermonaire; un livre de sermons.
Postylion, *vid.* Pocztarz.
Posusza. grosse Dürre; dürrer Sommer. sécheresse; l'été sec. § wielka posusza była.
Posuwam, *v. m. F. posunę.* 1) rücken, gelinde fortschieben. 2) beym Tantzen den Fuß schleifen, an den Boden streichen. 1) pousser doucement d'une place en l'autre. 2) couler, faire un pas glissé en dansant. § 1) posuń ten stoł. 2) posuwać nogę po ziemi.
posuwam się, vid. *suwam się.*
na koń się posunąć. sich aufs Pferd schwingen. se mettre, se remettre en selle.
Posuwny. das sich schieben läßt. qu'on peut pousser.
krok posuwny w tańcu. ein Streich- oder Schleif-Schritt im Tantze. un pas glissé en dansant.
Poswarek, *g. poswarku.* Wort-Streit, *Poswarka. Wort-Wechsel, querelle, dispute, débat, contestation.
Poswarzyć drugich, *F. poswarzę.* zusammen hetzen, Hader unter Leuten anrichten. brouiller les gens, semer la discorde entre les gens.
poswarzyć się z kim. sich mit einem zancken, überwerfen. se prendre de paroles; se prendre à qu; se quereller avec qu.
Poswatać kogo z kim, *F. poswatam.* verkuppeln, zusammen kuppeln. acoupler qu. avec qu.
Poświącam, poświęcam, *v. m. F. poświęcę.* 1) heiligen, widmen Gott, einem Heiligen. 2) weihen mit Weihwasser; segnen. 3) weihen, verordnen einen Priester. 4) *fig.* widmen, opfern. 1) consacrer, dédier, dévouër à Dieu, à un Saint. 2) benir, faire un signe de croix acompagné d'eau benite. 3) ordonner; donner les Ordres sacrez à qu. 4) *fig.* vouër, dèvouër, consacrer, sacrifier; donner tout son tems à. § 1) poświęcić kościoł na chwałę Bożą, poświęcić, oddać co Bogu. 2) poświęcić ołtarz, wodę, chleb. 3) poświęcić kogo na kapłaństwo. 4) samo życie moie na zupełną poświęcę wdzięczność; do czego siły moie i sposoby poświęcę; poświęcił krew swoię na usługę Oyczyzny.
poświącać na Biskupstwo, na Opactwo. einen Bischoff, einen Abt weihen. sacrer un Evêque, un Abbé.
poświęcić znowu mieysce sprofanowane. einen entheiligten Ort von neuem wieder einweihen. reconcilier un lieu profané.
poświęcić się; kapłanem zostać; święcić się na kapłaństwo. sich zum Priester verordnen lassen. prendre l'ordre de Prétrise.
poświęcić się na co. sich einer Sache widmen. se consacrer, se dévouër, se mettre à.
Poświącanie. Einweihung. consécration, santification.
poświącanie na Biskupstwo, na Opactwo. Weihung eines Bischoffs, eines Abts. le sacre; cérémonie qu'on fait, lorsqu'on sacre & benit un Evêque, un Abbé.
poświącanie na kapłaństwo. Priester-Weihe. ordination, l'action de conférer les saints ordres.
poświącanie kościoła. Kirchen-Weihe, Einweihung einer Kirche. dédicace; santification, consécration d'une Eglise. § poświącania kościoła rocznica albo kiermas.

poświącanie

poświącanie mieyfca fprofanowanego. wiederer Einweihung eines entheiligten Orts. reconciliation d'un lieu profané.

Poświadczam, *v. m. F. poświadczę.* bestätigen, bezeugen, an den Tag legen. souscrire à qu. ch; aprouver, témoigner, faire connoître. § poświadczali radość krzykiem.

Poświadczanie. Bestätigung, Bezeugung. aprobation, témoignage, *m.*

Poświata. Mond=Schein. les rais, la lüeur, la clarté de la lune. § przez całą noc poświata była.

poświata iafna. eine helle Nacht. une belle nuit, une nuit claire.

poświata fzara. eine etwas dunckle Nacht. une nuit un peu claire.

Poświątny. } Gott geheiligt. consacré, dévoué à Dieu. § poświętne Bogu prowadzi życie.
Poświętny. }

poświątne. Kirchen Gut; Gott gewidmete Sache. bien Ecléfiaftique; fond qui apartient à une Eglife.

Poświecarz. Fackel-Träger, Laternen=Träger. porte-falot, porte-flambeau; porte-lanterne.

Poświęcam, *vid.* Poświącam.

Poświecam komu, *v. m. F. poświecę.* einem leuchten. éclairer qu; conduire qu. avec une lumiére.

Poświęcenie. Widmung, Gelübde. consécration, dévoüement.

poświęcenie znieść z czego, obrócić co na świeckie używanie porządnie. secularisiren, weltlich machen, aus dem geistlichen in den weltlichen Stand versetzen. séculariser, rendre ce profane qui étoit consacré.

zniesienie poświęcenia z czego. die Secularisation. sécularifation; action de séculariser.

Poświęciciel, Biskup albo Kapłan poświęcaiący. Geistlicher so etwas weihet, so einen Priester weihet. Consecrateur; Evèque ou Prêtre consécrant.

Poświęcony. 1) geweihet, geheiliget 2) gewidmet. 1) consacré, benit. 2) voué, sacrifié, dévoué. § 1) poświęcony chleb, woda, kościoł. 2) poświęcony pożytkowi Oyczyczny.

Poświętny, *vid.* Poswiątny.

Poswist herb, *vid.* Osorya.

Posforować psy rosforowane. die Hunde wieder zusammen kuppeln. racoupler, les chiens.

Posyłam, *v. m. F. poślę.* schicken, überschicken. envoier. § pośliy mu list, pieniądze.

posłać po kogo. nach einen schicken. faire venir quelqu'un.

posłać po co. nach etwas schicken. envoier querir quelque chose; envoier après qu. ch.

ta gora dalekie posyła widoki. dieser Berg hat eine weite Aussicht. cette montagne a un prospét de grande étenduë.

Posypek ziele. (*ambrosia*) Trauben=Korn, Tausend=Korn. ambroisie.

Posypka. 1) Vogel=Atz, Schnabel=Weide. 2) Lockspeise. 3) Schieß=Pulver auf der Pfanne. 1) mangeaille; les grains qu'on donne aux oiseaux. *2) amorce, apas. 3) amorce, poudre fine qu'on met au bassinet.

Posypuię, *v. m. F. posypię.* bestreuen soupoudrer; épandre, jetter par dessus. § posyp to solą.

Poszanowanie. Hochachtung. révérence, éstime, respect, vénération.

Poszargać co, *F. poszargam.* beschlumpern, mit Gassen=Koth besudeln. emboüer, croter, remplir des crotes.

poszargać się. sich beschlumpern. se croter; amasser des crotes de ruë en marchant.

Poszargany. beschlumpert, kothig gemacht. croté, rempli de bouë.

Poszarpać co, *F. poszarpam.* zerreissen, zerfleischen. déchirer, mettre en piéces.

Poszarpany. 1) zerreissen. 2) abgerissen, zerlumpt. 1) mis en piéces, déchiré. 2) déchiré, loqueteux, couvert de haillons, de méchans habits.

Poszczę, *ści, ścił.* 1) fasten, nicht essen. 2) fasten an einem Fast=Tag. 1) jeûner; ne point prendre d'alimens durant quelque tems. 2) jeûner, garder les jeûnes. § 1) tak długo pościć nie mogę. 2) pości do wieczora, przez cały dzień.

Poszczepać co, *F. poszczepię.* sehr zerspalten, viele Spalten machen. fendre beaucoup de choses; faire beaucoup de fentes.

Poszczepany. an vielen Orten, in viele Theile gespalten. fendu en plusieurs parties, qui a diverses fentes.

Poszczęścić się, *v. imper. F. poszczęści.* glücken, gelingen. succèder, réüssir, avoir de la réüssite, du succès.

Poszczuwam kim kogo, *v. m. F. poszczuię.* wider einen aufbringen, anhetzen. inciter, exciter, pousser, enflammer qu. contre qu.

Poszedł, *vid* Poyść.

Poszept. leise Worte; ins Ohr gesagte Worte. des paroles chuchetées aux oreilles. § poszeptem komu co powiedzieć.

Poszeptacz. der einem einhilft oder etwas leise ins Ohr sagt. chucheteur, soufleteur;

teur; celui qui chuchete, qui suggère à qu.

Poszeptuię, *v. m. F. poszeptam, poszepcę.* ins Ohr sagen, blasen, reden. chucheter; dire, parler tout bas à l'oreille; soufler à qu. aux oreilles. § poszeptał mu to w wielkim sekrecie; poszeptał mi to do ucha.

* Poszew, *f.* } *vid.* Poszwa.
Poszewka, }

Poszewnik, *vid.* Poszwarz.

Poszkapić się, *F. poszkapię.* stolpern, einen Bock machen, einen Fehler begehen. broncher, faire un mauvais pas, manquer de conduite; faire une bevuë.

Poszlakować, *vid.* Pośłakować.

Poszły z czego, pochodzący z drugiego. abstammend. né, sorti, issu, originaire, qui tire son origine de. § poszłe z łacińskiego języka słowa.

Poszła. } *vid.* Poyść.
Poszło. }

Poszosny, poszostny. 1) aus sechs bestehend. 2) sechsspännig. 1) de six, de six piéces. 2) tiré, atelé de six chevaux; à six chevaux. § 1) poszostny grosz. 2) poszostny woz; poszostne konie, woły.

Poszpecić co, *F. poszpecę.* 1) verunreinigen, garstig machen, besudeln. 2) verstellen, ungestalt machen. 1) salir, souiller, gâter. 2) défigurer, enlaidir, rendre laid.

Poszpecieć, *F. poszpecieię.* garstig, heßlich, ungestalt werden. devenir laid; être enlaidi; enlaidir. § poszpeciała po ospie.

Poszpecenie. Verunreinigung, Besudelung, Entstellung, Heßlichkeit. l'action de souiller, salissure, laideur, *f.* diformité.

Poszpecony. 1) besudelt, beschmutzt, garstig gemacht. 2) ungestalt, entstelt, verstellt. 1) souillé, gâte, sale. 2) défiguré, enlaidi; laid, diforme.

Poszta. 1) die Post. 2) das Post-Haus. 1) poste. 2) poste; bureau de poste. 1) posztą iechać; wsieść na posztę; posztą co posłać. 2) pobież na posztę po listy; niemasz listow na posztcie.

poszta wozowa. die fahrende Post. poste roulante, qu'on fait partir avec un chariot.

poszta extraordynaryyna. extraordinaire Post. poste extraordinaire.

poszta iezdna. die reutende Post. courier, poste qu'on expédie par un courier.

poszta ordynaryyna. ordinaire Post. ordinaire, *m.* poste ordinaire.

Posztarka. 1) Briefträgers-Frau. 2) Zeitungs-Trägerin. 3) die sich mit neuen Zeitungen gerne schleppt. 1) femme de facteur de poste. 2) gazetiére qui distribuë la gazette par mois. 3) celle qui aime à entendre & à dire des nouvelles.

Posztarski, *vid.* Posztowy.

Posztarz co listy roznosi. Briefträger. facteur qui porte les lettre aux personnes à qui elles sont adressées.

posztarz konny. reutender Postillon. courier.

posztarz wozowy. fahrender Postillion, oder Post-Knecht. postillon.

posztarz, obs. }
Posztmistrz. } Postmeister. maitre des postes.
Posztmagister. }

Posztmagistrostwo. Postmeister-Amt. charge de maitre des postes.

Posztarski, Posztowy. Post. de poste.

pisarz posztarski. Postschreiber. commis du bureau de poste.

koń posztarski. Post-Pferd. cheval de poste.

koń posztarski dla Postyliona konnego. Post-Reut-Pferd für den Postillion. malier.

koń posztarski dla Postyliona wozowego. Sattel-Pferd des fahrenden Postillons. porteur.

bat posztarski. Post-Boot. baquebot.

Poszwa, Poszewka. 1) Zieche, Ueberzug. 2) Ueberzug über eine Degen-oder Säbel-Scheide. 1) taïe de lit de plumes. 2) faux-fourreau qu'on met sur le fourreau de l'épée ou de sabre.

poszwa pościelna. Bett-Uberzug zu Betten und Küssen. garniture de taie.

Poszwarz. Ziechner, Zwilligmacher. tisserand qui fait du coutis.

Poszukać czego, *F. poszukam.* suchen. chercher.

Poszycie na domie. Stroh-Dach, Schilf-Dach. toit de gluy ou de chaume; chaume d'une chaumiére.

Poszyiek, *g. poszyyka.* Schlag auf den Hals. un coup sur le cou.

Poszyty. mit Stroh gedeckt. couvert de grosse paille.

Poszywam, *v. m. F. poszyię.* ein Bauer-Haus mit Stroh bedecken. couvrir une chaumiére de gluy. § poszyć chałupę, szopę.

Poszyykowanie. Nacken-Schläge; das Schlagen auf den Hals. des coups appliquez sur le cou ou sur la nuque.

Poszyykuię kogo. auf den Hals oder Nacken schlagen. fraper sur le cou ou la nuque de cou.

Pot. der Schweiß. la süeur. § z potem czoła pracować; zimnym potem się zmoczył; potem i prochem obozowym pachnie; w pocie teraz leży.

poty. vieles Schwitzen. les süeurs.

lekarstwo

lekarstwo na poty. Schweiß-Mittel. un remède sudorifique.
dać na poty choremu. den Krancken schwitzen lassen. faire süer le malade.
wziąć na poty. zu Schwitzen einnehmen. prendre un sudorique.
poty czynić. Schweiß machen. provoquer la süeur.
Potaczam co, *v. m. F. potoczę.* waltzen. rouler, remuër en tournant.
potoczyć się. torckeln, taumeln. chanceler, marcher comme un homme qui doit tomber à chaque pas.
potaczaiący się. taumelnd. chancelant, qui est sur le point de tomber.
Pataczanie się, potoczenie się. der Taumel, das Torckeln, das Taumeln. chancellement, le marcher chancellant.
Potąd, *adv.* 1) so lange. 2) bis jetzo. 1) tandis que; si long tems que, tant que. 2) jusqu'ici jusqu'à présent. § 1) potąd będę czekał, pokąd nie przyyjdźie. 2) potąd nie był u mnie.
Potaiemnie, taiemnie, *adv.* heimlich. sécretement, en sécret; à la dérobée, clandestinement.
Potaiemność, skrytość. das Verborgene; verborgner Ort. recoin; cachette; lieu où l'on se cache; lieu sécret.
Potaiemny, taiemny. heimlich, verstohlen. sécret, caché, clandestin.
Potakiwacz. ein Ja-Herr. un idemiste.
Potakiwam. zu allem ja sagen, Ja-Herr seyn. opiner du bonnet; dire toujours idem. § potakiwa do wszystkiego.
Potakiwanie. das beständige ja sagen. la coutume, l'habitude de dire toujours oui.
Potaś, *g. potaśia.* ⌉ Potage, Suppe. le potage. § potaś zabielany, rumiany, tretowany, tłuczony.
Potaż, *g. potażia.* ⌋
potaś źielny. Kräuter-Suppe. du potage aux herbes.
Potasz. Potasch. potasse, vedasse, pootasse, grise d'ours.
Potęga. 1) Macht, Gewalt, Ansehen. 2) Macht, Reich, Staat. 3) Macht, Kriegsvolck. 1) puissance, pouvoir. 2) puissance, état, roïaume, *m.* 3) forces, *f. plur.* troupes, *f. plur.* armée. § 1) miasto od potęgi swoiey sławne. 2) Potęgi Europskie. 3) potęgę swoię przećiw nam obróćił.
Potem, *vid.* Potym.
Potemny. 1) gelegen, bequem. 2) tauglich, geschickt. 3) willig. 1) commode, prêt à la main. 2) convenable; qui est à propos; bon, propre à qu.ch. 3) obligeant, facile, complaisant, prêt à servir, oficieux. § 1) potemny mu ten ogrodek, ta izba. 2) potemnych słow zażywa. *3) był to człowiek potemnego (powolnego) umysłu.
Potemu, *vid* Temu — *po temu.*
Potencya, *vid.* Potęga 2).
Potentat. ein Potentat, Regent. Potentat, Souverain.
Potępiam, *v. m. F. potępię.* 1) verdammen. 2) verurtheilen. 1) danner, reprouver; condanner aux enfers. 2) condanner. § 1) Bog złe ludźie potępia. *2) potępić (osądźić, skazać) kogo na śmierć; potępić, dekretem.
Potępienie. 1) die Verdammniß, die Höllen-Strafe. *2) das Verurtheilen. 1) dannation aux enfers. 2) condannation, arrêt ou sentence qui condanne. § 1) poydźie na wieczne potępienie.
potępienia godźien. verdammlich, straffällig. dannable, condannable.
Potępieniec. ⌉ ein Verdammter, eine verdammte Seele. un reprouvé, un danné; une ame dannée.
Potępiony. ⌋
potępiony. 1) verdammt zur Höllen-Pein. *2) verdammt durch ein Urtheil, verurtheilt. 1) danné, reprouvé, qui est aux enfers. 2) condanné. § 1) potępiony do piekła. 2) potępiony dekretem; potępiona (skazana, osądzona) niewinność.
potępionym bydź. verdammt seyn. périr, être danné.
Potężnie, *adv.* 1) mächtiglich. 2) sehr, viel. 1) puissamment, fortement. 2) beaucoup, très. § 1) potężnie go bronił. 2) potężnie go chwali, gani.
Potężność. Macht. puissance, forces, *plur. f.*
Potężny. mächtig. puissant, considérable, fort. § miasto potężne w murach, w pieniądze, w ludźie.
Potkanie 1) die Begegnung, das Begegnen. 2) Aufnahme, Begegnung. 3) ein Gefechte. 1) rencontre, l'action de rencontrer qu. 2) traitement, procédé, *m.* conduite qu'on tient à l'egard d'un autre. 3) rencontre, combat casuël. § 1) unika, uchodźi potkania moiego. 2) to potkanie niespodźiane go barzo zmieszało. 3) potkanie ze zwierzem; pierwszym potkaniem zwyćiężyliśmy nieprzyiaćiela.
Potkliwy, usterkliwy. strauchelnd, stolpricht. celui qui bronche, qui se heurte, qui fait de faux pas.
koń potkliwy. ein stolprichtes Pferd. cheval qui bronche, qui s'abat, qui fait des bronchades.
Potknienie, usterk. 1) Stolperung, Fehltritt. 2) Fehltritt, kleiner Fehler. 1) bron-

chade; faux pas, trébuchement. 2) bronchade, faute legére; faux pas. § 1) lędwiem go w potknieniu utrzymał. 2) w życiu naszym więcey potknienia niżli krokow.

*Potłaczam, *v. m. F. potłoczę*, natłaczam. voll stopfen, voll pfropfen embourrer, mettre avec force dedans; presser, fouler des mains.

*Potłukam się, *F. potłukę się*, *vid.* Poniewieram się.

potłuc, tłuc co. zerstossen. casser, piler.

Potłumiciel. Bezwinger, Unterdrücker. domteur, celui qui domte, qui abat, qui étoufe.

Potłumiam, *v. m. F potłumię.* unterdrücken, bändigen, ersticken. réprimer, domter abatre, étoufer, éteindre. § potłumił bunt, herezyą, niezgodę.

Potłumienie. Dämpfung, Unterdrückung. l'action de celui qui domte, qui étoufe.

Potłumiony. gedämpft, unterdrückt. domté, abatu, étoufé, éteint.

Potnieię. schwitzen. süer. § więcey potnieią śpiący niżli czuiący.

Potnik, *g. a.* 1) Schwitz-Banck, Schwitz-Stube. 2) Decke von Filtz unter dem Sattel. 1) banc à süer; logette aux étuves où l'on sué. 2) piéce de feutre qu'on met sur le cheval sous la sele.

Potocznie, *adv.* auf leichte Art in die Runde zu bewegen. d'une manière facile à tourner en rond.

Potocznik, *g. a.* ziele. (*baccabunga*) Bachbungen, Wasser-Gauchheil. berle de riviére.

Potoczność, potoczystość. Beweglichkeit im Umwälzen, in der Umwendung. volubilité, facilité à tourner en rond, à rouler. § obrotow niebieskich potoczność; wałka, gałki potoczność.

Potoczny, Potoczysty } co się łacno toczy. leicht umzukehren, umzudrehen. qui se tourne aisément; roulant. § taran na kołach przetoż potoczny.

potoczny, pospolity, zwyczayny. täglich, gewöhnlich, oft vorkommend. commun ordinaire, fréquent, vulgaire. § potoczne sprawy; potrzeby.

Potok. 1) Regen-Bach, Regen-Fluth, Feld-Fluth. 2) Thränen-Bach, Thränen-Fluth. 3) fig. Fluth, Fülle. 4) Blut-Eyter in einem Geschwür. 5) grosses Wasch-Faß. 6) Wappenk. ein Fluß, so mit einem S vorgebildet wird. 1) torrent, ravine, lavage, *m.* eau qui vient d'une lavasse, qui croit tout à coup & cause de grands ravages. 2) torrent des larmes. 3) *fig.* torrent, abondance. 4) matiére, sang pourri & corrompu dans un ulcère. 5) cuvier, cuvette propre à laver le linge. 6) *blason:* une riviére, on la répréſente par une figure en S. § 1) spadł deszcz tak gwałtowny i potoki z gor zebrały, że o przeprawie myśleć niepodobna było 2) łez potoki; w gorskie się rozpływać potoki. 3) panowanie iego złotym płynie potokiem. *4) rana potokiem (posoką) podeszła. 5) iuż chusty w potoku piorą.

Potomek. Nachkommen, Erbe, Kind. successeur, descendant, enfant, rejetton. § potomkowie to krola wielkiego.

Potomność, potomne czasy. die Nachwelt. la postérité; les siécles qui viendront après le nôtre.

Potomny, ktory potym będźie, albo był kiedy po kim. nachkommend; der auf einen folget oder folgen wird. d'après; qui suit ou qui viendra après qu; suivant. § w potomne wiekować będziesz czasy.

potomni ludźie; potomni naśi. die Nachkommen. la postérité; ceux qui viendront après nous au monde.

Potomstwo czyie. eines Nachkommen, Nachkommenschaft; Kinder. postérité, race, génération, lignée, les descendans de qu. § bez potomstwa umarł.

małżeństwo iest dla potomstwa. die Absicht des Ehestandes sind die Nachkommen. le mariage est à cause de la génération, de la lignée ou des enfans.

Potop. die Sündfluth. le déluge.

Potopowy. die Sündfluth betreffend. de déluge.

Potowy, od potu, dla potu, do potu. Schweiß-, den Schweiß und das Schwitzen betreffend. de süeur, qui regarde la süeur.

potowe lekarstwo. ein Schweiß-Mittel. un sudorifique; un remède sudorifique.

Potrącam, *v. m. F. potrącę.* 1) treiben, einschlagen. 2) an einen stossen. 3) abziehen, abbrechen, abrechnen. 1) chasser, pousser un clou. 2) heurter contre qu. 3) rabattre, décomter, déduire à qu. sur. § 1) potrąćić gozdźia. 2) potrąćić kogo koniem, wozem. 3) potrąć mu tę uczynioną szkodę w myćie.

Potrafić, *v. m. F. potrafię.* 1) einen treffen, mahlen als der Mahler. 2) treffen; nachmachen; eines Hand nachsch eiben, nachahmen. 3) errathen, treffen als eines Gedancken. 4) gewachsen seyn; können, vermögen. 1) répréſenter d'après nature, tirer, prendre qu; faire ressembler, rencontrer la ressemblance

comme le peintre. 2) contrefaire, imiter la main de qu. 3) deviner, rencontrer. 4) ſufire, étre capable à; ſavoir qu. ch. § 1) malarz go nie potrafił. 2) potrafił rękę iego z pieczęcią. 3) nie potrafiłeś myśli iego; wyrażić tego nie potrafię. 4) nie potrafiſz tego.

malarz go dobrze potrafił. der Mahler hat ihn gut getroffen. le peintre l'a bien pris.

Potrafienie. Nachahmung; das Treffen. imitation, l'action d'imiter, de rencontrer la reſſemblance; l'action de deviner. § to piſmo ieſt biegłe potrafienie ſtylu Cyceronowego; potrafienie charakteru czyiego, myśli czyych.

Potrafiony. 1) getroffen. 2) nachgemacht, nachgeahmt. 1) tiré, peint, répréſenté d'après nature. 2) contrefait, imité. § 1) dobrze potrafiony od malarza.

Potraw, ſianko. Kurtz-Grummet, Herbſt-Heu. regain la ſeconde herbe fauchée; le petit foin qui recroit depuis la ſeconde fenaiſon. § potraw pożyteczny ieżli wielki; potraw iuż zwieżiony.

Potrawa. Gericht, Eſſen. mets, viande, manger. § wiele potraw dano? potrawa mięsna, rybna, poſtna, mleczna.

Potrębuię, *v. m. F. potrąbię.* 1) die Stunden vom Thurm abblaſen. 2) Jäger: den Hunden mit dem Hüſt-Horn ein Zeichen geben. 1) avertir au ſon de trompette les heures ſonnées. 2) ſonner de la trompe aux chiens. § 1) potrębować po zegarze. 2) pſom potrębowano.

Potroſze, *adv. vid.* Trocha — *po troſze.*

Potroynik. } Kayſer-Groſchen, Silber-Groſchen. petite piéce d'argent valant deux ſous.
Potroyny. }

potroyny. 1) dreyfach, aus drey beſtehend. 2) dreyſpännig. 1) de trois, triple, compoſé de trois. 2) atelé, tiré de trois animaux. § 1) potroyny groſz. 2) potroyny woz, potroyny cug koni.

potroyny powroz. dreyfacher Strich. corde à trois cordons.

potroyna liczba. gedritte Zahl. le ternaire; un nombre de trois.

potroyny kwiat; potroyny fiołek, vid. *brat z ſioſtrą.*

Potrwożyć kogo, *F. potrwożę.* Furcht einjagen. épouvanter qu; donner de la terreur à qu. jetter la terreur dans qu.

Potrząs. Sache, die mit etwas beſtreuet iſt. choſe qu'on a ſaupoudrée de qu. ch.

Potrząſam, *v. m. F. potrząſnę.* 1) beſtreuen. 2) ſchütteln als mit dem Kopf. 3) ſchütteln ein Maaß beym Meſſen. 4) groß thun, prahlen mit etwas. 1) répandre par deſſus, ſaupoudrer; répandre ſur qu. ch. un peu de. 2) branler, hocher. 3) ſecouër une meſure pleine de grain. 4) faire parade de. § 1) potrząśniy to chlebem tartym, pieprzem. 2) potrząsnął laſką, głową, brodą. 3) potrząſać miary, korca, woru. 4) ſzlachectwem, nauką potrząſać.

Potrząſanie, potrząśnienie. Beſtreuung. l'action de ſaupoudrer.

potrząſanie czym. das Schütteln. branle, ſecouëment; l'action de celui qui branle.

potrząſanie głową. das Kopf-Schütteln. le hochement de tête.

Potrzaſk, śidełko na ptaki. ein Vogel-Sprenckel. ſorte de piége pour atraper les oiſeaux.

Potrzaſkać co, *F. potrzaſkam.* zerſchmettern. écraſer, fracaſſer, froiſſer, briſer, mettre en piéces.

Potrzeba. 1) Nothwendigkeit, Zwang, Noth. 2) Mangel, Dürfftigkeit, Armuth. 3) natürliche Nothdurft. 4) Nothdurft, Sache die man nöthig hat. 5) eine Feld-Schlacht. 6) Verrichtung, Sache die man verrichten muß. 1) beſoin, contrainte, nécéſſité qui oblige à faire qu. ch. 2) néceſſité, pauvreté, beſoin, indigence. 3) néceſſitez, *f. plur.* fonction naturelle. 4) le néceſſaire; choſe dont on à beſoin. 5) bataille. 6) afaire qu'on doit expédier. § 1) mam wielką potrzebę tam iść; potrzeba nauczy chleba; *prov.* potrzeba nie czeka pogody i wczaſu; uciśniony potrzebą; ieſt w oſtatniey potrzebie. 2) dogadzać potrzebie ubogich ludżi. 3) potrzeba potoczna, przyrodzona iako ieść, pić. 4) niewiele potrzebie ludzkiey trzeba; wſzyſtko potrzebie moiey służyło; potrzebie łacno dogodźić, zbytkowi trudna. 5) do potrzeby śię gotować; dać, wygrać, przegrać potrzebę. 6) mam tam rożne ſprawić potrzeby.

potrzeby. 1) nöthige Sachen. 2) Zubehör zu einem Kleide. 3) Zubehör, nöthiges Geräthe zum Haus-Weſen, zu einem Handwerck. 1) le néceſſaire, les beſoins; des choſes dont on a beſoin. 2) garniture d'habit, fourniture. 3) des meubles, des utenciles, des outils néceſſaires à une maiſon, à un métier. § 1) wſzelkie żiemia wydaie potrzeby. 2) potrzeby ſtołowe, kuchenne, łowcze. 3) potrzeby do ſzaty iako guźiki, prządki &c.

drobne

drobne potrzeby do szaty. kleine Zubehör zum Kleide als ein Hut, Handschuh. petite oïe, comme un chapeau, les gans.

drwa, mąka na potrzebę, na pochwilek. nöthiger Vorrath von Holtz, von Mehl. fourniture, provision de bois, de farine.

z potrzebę; z potrzeby; wedle potrzeby. nach Nothdurft, so viel es nöthig, genug ist. autant qu'il est de besoin; autant qu'il est nécessaire; autant qu'il en faut; assez. § pieniędzy mu z potrzeby dodawałem; weź pieprzu z potrzeby, wedle potrzeby.

z potrzeby się o tym mowiło. man hat hiervon so viel es nöthig ist, geredet. on en a parlé autant qu'il falloit, autant qu'on a jugé à propos. § dosyć się o tym obszernie i z potrzeby mowiło.

wedle potrzeby długi. lang genung. assez long.

ma z potrzebę pieniędzy do tego. er hat Geld genung darzu. il a autant d'argent qu'il en faut pour cela.

z potrzeby nieuchronney. aus einer unvermeidlichen Nothwendigkeit. par une nécessité inévitable; de nécessité.

co za potrzeby tam masz. was hast du da für eine Verrichtung; was hast du da zu thun? quelles afaires avez vous là? quelle nécessité vo[illegible] orte là?

nad potrzebę. mehr als nöthig. plus—qu'il n'est pas nécessaire; plus—qu'il ne faut. § nad potrzebę suknia długa.

w potrzebie przyiaciel. Freund in der Noth. ami dans le besoin.

w potrzebie przyiaciela poznać. den Freund erkennet man in der Noth. on connoit l'ami dans la nécessité, au besoin.

potrzebie (gwałtowney potrzebie) prawa (ustawy) ustępuią. die Noth hat kein Gesetz. la nécessité n'a point de loi; il faut céder, obéir à la nécessité.

po potrzebie gdźie iachać. in einer Verrichtung wohin reisen. partir dans une afaire pour un lieu.

Potrzeba, trzeba. nöthig seyn, müssen. faloir, avoir besoin, être nécessaire. § mam czego potrzeba; miałem czego potrzeba było; raz umrzeć trzeba; potrzeba było iechać; będźie trzeba pisać; trzeba mi pieniędzy do tego; trzebaby dać temu ubogiemu; nie tylko trzeba ale trzeba koniecznie drwa kupić; nie trzeba lekce ważyć nieprzyiaciela.

nie trzeba, nie potrzeba. es ist nicht nothwendig. il n'est pas nécessaire; il n'est pas besoin.

potrzeba ći tego. du hast das nöthig. vous en avez besoin; il vous en faut.

potrzeba tego. man hat es nöthig. il en faut.

trzeba mi ćię. ich habe dich nöthig. j'ai besoin de vous.

trzeba mi ćię na słowko. ich habe ein Wort mit dir zu reden. il me faut vous parler; j'ai un petit mot à vous dire.

potrzeba nam chlèba. wir brauchen Brod. il nous faut du pain.

powiedźieć co trzeba było mowić. sagen was man zu sagen nöthig hatte. dire ce qu'il faloit dire.

Potrzebnie, *adv.* nothwendiglich, unvermeidlich. nécessairement, de nécessité, absolument.

Potrzebny. 1) nothwendig, nöthig. 2) bedürftig, der etwas benöthigt ist. 1) nécessaire. 2) nécessiteux, disetteux, qui est dans la nécessité; qui a besoin de. § 1) te rzeczy są potrzebne. 2) potrzebnych wspomagasz; iest potrzebny łaski, powagi twoiey.

potrzebnym się czynić. sich in alles mengen, thun als wenn man unentbehrlich wäre. faire le nécessaire.

potrzebnym się uczynić. sich unentbehrlich machen. se rendre nécessaire.

potrzebne naczynie. ein Nacht-Stuhl. chaise percée; selle.

Potrzebuię czego. 1) brauchen, nöthig haben. 2) von einem haben wollen, erfordern. 3) herbey rufen; einen zu sprechen verlangen. 1) avoir besoin, avoir afaire de. 2) éxiger, demander, désirer, prétendre qu. ch. de qu. 3) demander qu. à parler. § 1) potrzebuię tey księgi. 2) potrzebuię tego po tobie; pytay się czego potrzebuie; potrzebuie tego po mnie miłość bliźniego. 3) pytał się kto go potrzebuie; potrzebuią Was Pana.

nie potrzebuię twego pochlebstwa; nic mi po twoim pochlebstwie. ich brauche nicht, ich habe deine Schmeicheley nicht nöthig. je n'ai que faire de vôtre flaterie.

nie potrzebuię ćię. ich verlange, ich brauche euch nicht. je ne veux pas de vous; je n'ai pas besoin de vous.

czegoż Was Pan potrzebuiesz? was beliebt sie? que vous plait-il Monsieur?

potrzebuię wina. ich habe Wein nöthig, ich brauche Wein. il me faut du vin.

Potrzećie, *adv.* trzeći raz. zum dritten. en troisiéme lieu.

Potrzos, wrobel trzćinny. Rohr-Sperling. passereau cannier, qui se nourrit aux joncs & aux roseaux.

Potrzymać, *F. potrzymam.* 1) ein Weilchen halten. 2) anhalten als das Wetter. 1) tenir un moment qu. ch. 2) continuër, *en parlant du mauvais ou du beau tems.* § 1) potrzymay mi kapelusz. 2) śniegi aż do nowiu potrzymaią.

Potucha, otucha. 1) Muth, gute Hoffnung. 2) gutes Anzeichen. 1) courage, *m.* bonne espèrance. 2) bon signe. § 1) dać, czynić komu potuchę.

Potulny. stoisch, streng, unbeweglich. stoïque, févere, grave, qui ne s'ébranle de rien; qui est d'une humeur singuliére. § potulnego umysłu człowiek.

Poturbowanie umysłu. Unruhe des Gemüths. inquiétude, chagrin, trouble, *m.*

Poturbowany na umyśle. unruhig, sorgen-voll. chagrin, inquiet.

Poturczony. ⎤ der ein Türck geworden ist.
Poturnacy. ⎦ qui est devenu Turc, qui a embarassé la religion Turque.

Poturczyć kogo. einen zum Türcken machen. faire qu. Turc.

poturczyć się. Türckisch werden. devenir Turc, se faire Turc.

Potuszyć komu czym, *F. potuszę.* 1) einem Muth, Hoffnung machen. 2) einem den Zügel schiessen lassen. 1) encourager qu; flater qu. d'un bon succès, faire espèrer, promettre beaucoup à qu. 2) lâcher, lâcher la bride à qu. § 1) pierwsza wygrana mu dalszemi potuszyła zwycięstwami. 2) potuszył Kozakom, aby kray ten niszczyli.

Potwarca. Verläumder, Lästrer. calomniateur, celui qui acuse faussement.

Potwarczyna. Verläumderin. calomniatrice.

Potwarliwie. ⎤ verläumderischer Weise. ca-
Potwarnie. ⎦ lomnieusement, faussement.

Potwarliwy. ⎤ verläumderisch. calomnieux,
Potwarny. ⎦ faux.

Potwarz, *f.* 1) Verläumdung, Lästerung. 2) *obs.* Antlitz. 1) calomnie, fausse acusation. 2) *obs.* le visage.

Potwarzam kogo o co. verläumden. calomnier, acuser, blâmer faussement, imposer à qu. des crimes.

potwarzyć kogo o teź. einen Lügen strafen. démentir qu.

Potwierdzam co albo czego, *v. m. F. potwierdzę.* bestätigen. confirmer, aprouver.

potwierdźić co przysięgą. eidlich bestärcken. afirmer.

potwierdźić co drugi uczynił. genehm halten, eines andern Handlung bestätigen. ratifier.

zdanie potwierdzaiące. ein bestätigender Satz. afirmatif; proposition afirmative.

Potwierdzanie, potwierdzenie. Bestätigung, Genehmhaltung. aprobation, confirmation, ratification.

Potwierdźiciel. Bestätiger. celui qui aprouve, qui ratifie.

Potwierdzony. bestätigt. confirmé, ratifié, aprouvé.

Potwora. Mißgeburth. un monstre.

potwora polna. Feld-Geist. un spèctre de campagne.

potwora leśna. Wald-Gott. un satire.

* Potworny, Podwoyny. duppelt. double.

* *potworna trąba, Puzan.* eine Posaune. trompette harmonieuse.

Poty, *adv.* 1) so lange. 2) bis hieher, bis an diesen Ort. 1) jusqu'à cette heure, jusqu'ici. 2) jusques là, jusques à ce lieu. § 1) poty czekay, aż przyydę. 2) poty woda stała.

Potyczka. Schlacht, Treffen. combat, bataille. § potyczkę zwieść.

potyczka walna. Haupt-Treffen, Haupt-Schlacht. bataille décisive. § do walney przyyść nie mogło potyczki.

Potyczkowy. zum Treffen gehörig; Schlacht. de combat, de bataille.

Potykam, *v. m. F. potknę.* 1) einen begegnen. 2) einem züstecken, heimlich geben. 3) einem etwas anbieten. 1) rencontrer qu; trouver qu. par hasard. 2) couler, faire glisser, fourrer qu. ch. à qu; mettre sécretement qu. ch. dans les mains de qu. 3) ofrir, faire une ofre de qu. ch. à qu. § 1) potkałem matkę twoię na drodze. 2) podetknął sędziemu w ręce; synowi pieniądze matka potknęła. 3) potknąłem go z talarem, z zegarkiem.

potyka mię co, trafia mi się. es begegnet mir etwas. il m'arrive qu. ch. § wielkie mię potkało nieszczęście.

to cię ode mnie potka. das wird dir von mir begegnen. c'est ce que vous aurez à atendre de moi.

nigdy mię to ieszcze nie potkało. niemahls ist mir dergleichen begegnet. je n'ai jamais eu de telle rencontre; il ne m'est jamais arrivé cela.

potka ćię ode mnie wdźięczność. erwarte von mir eine Danckbarkeit. atendez de moi une recompence, une reconnoissance.

potka mię za to wielki kłopot. davor werde ich grossen Verdruß haben. j'en aurai beaucoup d'embaras, beaucoup de peine.

potkać się. 1) sich begegnen. 2) sich mit einem in ein Gefecht, in eine Schlacht einlassen.

einlassen. 3) stolpern, straucheln. 4) stolpern, fehlen, irren. 1) se rencontrer avec qu. 2) se rencontrer par hasard; se batre, s'entrechoquer; en venir aux mains avec les ennemis. 3) broncher, choper, trébucher, faire un mauvais pas, un faux pas. 4) broncher, faire une legére faute, se tromper, se méprendre en. § 1) potkał się ze mną na drodze; potkaliśmy się z sobą. 2) nie śmiał się sam potkać; w ręcz się mieczami potykali. 3) koń się potknął; potknęła się na kamieniu. 4) w rachunkach się często potyka; potkał się w tym.

Potykanie, *vid.* Potkanie, Potknienie.

Potykiwam komu. einen dutzen, du heissen. tutaïer qu; parler à qu. par tu ou par toi.

Potykiwacz. Dutzer. celui qui tutaïe.

Potykiwanie. das Dutzen. tutoïement.

Potym, *adv.* hernach, nach diesem. après; après cela, ensuite. § potym dam.

na potym. in Zukunft, ins künftige, hernach. à l'avenir, après cela. § ludźie na potym mowić będą.

dźień potym. der Tag hernach. le jour suivant; le lendemain.

po tym, vid. Ten — *co mi po tym.*

Poufać komu co, *F. poufam.* einem anvertrauen. confier à qu. qu. ch.

poufać się komu. sich einem anvertrauen. se fier, se confier à qu.

Poufanie. Vertrauen. confidence.

Poufale, *adv.* auf eine vertraute Art. privément, confidenment.

Poufałość. 1) Vertrauen, Vertraulichkeit. 2) Freyheit die man sich nimmt. 1) confidence, familiarité, privauté. 2) liberté, *en terme de civilité.* § 1) w nienaruszoney z sobą żyli poufałości. 2) biorę sobie poufałość pisać do Was Pana.

Poufały. vertraut. familier, privé, afidé, intime. § poufały to moy przyiaciel.

Powab. Ankirrung, Lockspeise; Annehmlichkeit. apas; charme, *m.* attraits, *plur.* § dosyć to czyni powabu; kray ten od samego przyrodzenia ma wielki powab.

Powabnik. Anlocker. celui qui charme.

Powabniczka. Anlockerin. femme ou fille pleine de charmes; charmeuse, celle qui atire par ses atraits.

Powabny. anlockend, liebreitzend, angenehm. plein de charmes; charmant, qui plait, qui atire. § powabna w czytaniu księga; człowiek w prezencyi udatny, do Panow (Panom) powabny.

Powaga, poważność. 1) Ansehen, Credit. 2) Ansehnlichkeit, Ernsthaftigkeit. 1) autorité, crédit, réputation. 2) dignité, grandeur, *f.* noblesse, gravité. § 1) wielką ma powagę u dworu, u krola; powagę czynić, dać komu; powagi i godnośći przestrzegać. *2) powaga (poważność) tey sprawy wyćiąga po mnie: czczę powagę starca tego.

powagę stroić; uprząść postawę. ein Amts-Gesicht machen. prendre son sérieux; faire un visage de magistrat.

**na Pował, *adv.* rücklings, auf den Rücken, über den Haufen. sur le dos; à la renverse. § tnie go na pował; leżą trupy na pował; na pował padł.

Powała, strop. Bauk. getäffelte, gegypste oder gemahlte Zimmer-Decke. *Archit.* lambris, sofite, plat-fond. § powała w palacu malowana.

złoćić powałę. die Zimmer-Decke vergulden. lambrisser d'or un plat-fond.

powała herb, vid. Pogończyk.

Powalam, *v. m. F. powalę.* umwerfen, niederwerfen. terrasser, renverser, mettre à la renverse. § powalił sługę przez kiy, przez nogę.

powalić się. in die Länge hinfallen. se renverser, tomber par terre.

Powalenie. 1) das Umwerfen, Umsturtz. 2) ein Fall auf die Erde. 1) renversement, terrassement. 2) chûte, trébûchement, culbute.

Powałka. Art von Brödchen, so den Bettlern ausgetheilet wird. sorte de pain qu'on distribuë aux pauvres.

Powarzyć, *v. m. F. powarzę.* 1) viele Gerichte kochen. 2) rühren, als der Frost das Obst. 1) cuire au pot beaucoup de mets. 2) brouïr, embruiner, faire couler; gâter, brûler par le froid ou par frimas. § 1) powarzył potrawy na kilka dni. 2) mroz powarzył źioła, kwiaty, drzewa.

powarzyć się od mrozu. vom Frost gerühret werden. couler, périr, se gâter par le froid.

Powarzenie mrozem. der Brand an den Gewächsen von einem Frost. brouissure, le mal causé aux plantes par la gélée.

Powarzony mrozem. vom Frost gerührt, verwelckt. embruiné, gâté, brûlé par le froid.

Powąz, *g. powęza.* Heu-Baum, Ober-Baum, womit das Heu an den Wagen gedrücket wird. perche, grande bille dont on serre le foin lorsqu'on le transporte sur un chariot.

Poważam, *v. m. F. poważę.* 1) hochachten, ehren, werth halten. 2) davor halten, deuten. 1) estimer, avoir de l'estime pour;

pour; faire état de; honorer. 2) interpreter, croire, reputer; tenir qu. ch. à (pour). § 1) poważaią go u dworu. 2) tę deklaracyą tak sobie poważał, że &c.

poważać się. sich erkühnen; sich unterstehen. oser faire qu. ch; prendre la liberté de; entreprendre. § iesżcze się poważam uniżoną moię wnieść prośbę do Was Pana; ktoby stanąć upornie przy tym się poważał.

Poważenie. Hochachtung, Ansehen. estime, crédit, considération, réputation. § w wielkim iest poważeniu.

Poważnie, *adv.* mit Ernsthaftigkeit. gravement, avec gravité, sérieusement. § poważnie mowi, się sprawuie.

Poważność. 1) Wichtigkeit, Hoheit einer Sache. 2) Ansehnlichkeit, Ernsthaftigkeit. ernsthaftes Wesen. 3) Sternk. die Grösse eines Sterns. 1) gravité, importance, conséquence, considération. 2) le sérieux d'une personne; gravité; mine, air grave. 3) *Astron.* la grandeur d'une étoile. § 1) poważność urzędu, mowy, materyi tego wyciąga. 2) przy wrodzoney swoiey poważności łaskawym iednak na niego spoyrzała okiem. 3) oko bykowe iest gwiazda pierwszey poważności.

Poważny. 1) ansehnlich, ernsthaft, gravitätisch. 2) ernsthaft, wichtig. 1) grave, sérieux, qui a de gravité, qui est plein de gravité. 2) grave, important, de conséquence. § 1) poważny względem cnoty, wiary, mniemania dobrego; poważny chod człowieka, konia; poważny to człowiek a bez pychy; poważny autor, Kato; poważny w postępkach. 2) poważną trzymał mowę; poważna to materya, rzecz, sprawa.

poważne zdanie, *vid.* Wotum.

Powdowiały. 1) verwittwet. 2) Waysen-; seines Königs oder Ober-Herrn beraubet. 1) veuf; qui a survecu à sa femme ou à son mari. 2) veuf, privé de son Roi, de son souverain. § poiął powdowiałą siostrę moię. 2) powdowiały stan Rzeczypospolitey.

Powdowieć, *F. powdowieię.* zum Wittwer, zur Wittwe werden. devenir veuf ou veuve.

Powerek, *g. powerka*, drąg tragarski. Träger-Stange, Zober-Stange. tinet; barre ou long bâton de crocheteur.

Powiadacz. Erzehler. raconteur, narrateur.

powiadacz do ucha. Einhelfer, der einem ins Ohr saget. souffleur, celui qui suggère à qu. lorsqu'il parle.

Powiadam, *v. m. F. powiem.* 1) sagen. 2) erzehlen. 3) drohend: sagen, reden. 1) dire. 2) raconter; dire une chose qui s'est faite. 3) *en ménaçant:* dire donc, parler donc. § 1) powiedz prawdę; powiadałem ia to; są co powiadaią. 2) powiedział mi całą sprawę. 3) toć powiadam, że.

powiadayże. rede denn, sage was du zu sagen hast. parlez donc.

powiadaią. man saget. on dit. § tak powiadaią; takci powiadaią więc nie wiem; powiadano że.

iak powiadaią. wie man sagt. comme on dit; à ce qu'on dit.

powiadam że nie tak. ich sage, daß es nicht so ist. je dis que non.

powiadać piszącemu, dyktować. einem dictiren. dicter à qu.

niemasz co powiadać daley. davon kan man weiter nichts sagen. c'est tout ce qu'on en peut dire.

powiadać komu do ucha; ratować pamięć czyią poszeptem. einem in einer Rede einhelfen. soufler, suggérer à celui qui parle en public.

Powiadanie, rozpowiadanie, przekładanie. eine Erzehlung, das Sagen, das Erzehlen. le dire, l'action de dire; recit, narration, rélation; un narré.

zbytnie powiadanie. üble Nachrede. médisance, faux raport. § nie strzeże się zbytniego powiadania o sobie.

powiadanie z posłuchu. ein Hören-Sagen. un ouï-dire.

*Powiadomy, wiadomy. kundig, erfahren. expert, entendu en qu. ch.

*Powiara, *powieranie, zabobon. Aberglaube. superstition.

Powiastka. Histörchen, Sage. historiette, conte.

Powiat. Landschaft, Kreis; District einer Polnischen Woywodschaft. un cercle, terre, canton; un district d'un Palatinat en Pologne. § w Powiećie Ziemskie Sądy bywaią.

**Powiat duchowny; Biskupstwo.* Bißthum, Bischöfliche Pflege. un Diocèse.

Powiatowy. 1) Kreis-; zu einem Kreis gehörig. 2) Land-, das im Lande wächst oder gemacht wird. 1) du district d'un Palatinat, qui est de district. *2) du païs, du cru du lieu où l'on est. § 1) powiatowe Woysko pod iego regimentem. 2) wino, sukno powiatowe.

seymik powiatowy. Kreis-Land-Tag. diétine ou assemblée des gentils-hommes d'un district.

Powićie. 1) Windeln; Wickel-Zeug eines Kindes. 2) das Wickeln eines Kindes. 3) Nieder-

3) Niederkunft, Entbindung; Geburt eines Kindes. 1) maillot, couche; langes & bande dont on enmaillotte un enfant. 2) l'action d'enmaillotter un enfant. 3) acouchement; naissance d'un enfant. § 1) dziecię w powiciu leży. 2) byłem przy powiciu iego. 3) szczęśliwego małżonce Was Pana życzę powicia.

Powidła, *plur.* Mus, eingesottener Saft eines Obsts. rob, conserve liquide; suc de fruits cuits. § powidła smażyć; powidł (powideł) z węgierek smelcowanie.

Powieka. Augen-Lied. paupiére de l'oeil.

powieki wyższe. die Ober-Augenlieder. les paupiéres d'en haut.

powieki niskie. die Unter-Augenlieder. les paupiéres d'en bas.

powiek brzegi, z ktorych włosy wyrastaią. Rand der Augenlieder. le bord des paupiéres.

powiek włosy. die Augen-Wimpern. les poils des paupiéres.

powieki niskiey upadnienie, obwiśnienie. Verdrehung des Unter-Augenliedes. maladie des yeux, qui est cause que la paupiére d'en bas ne joint point celle d'en haut.

powieki wyższey podnieśienie. Hasen-Auge, Verdrehung des Ober-Augenliedes. lagophtalmie; oeil de liévre.

powieki otworzyć. die Augen öffnen. déciller les yeux.

Powiększam, *v. m. F. powiększę.* vergrössern, grösser machen; vermehren. agrandir, faire plus grand; augmenter. § Anglikowie powiększaią potęgę morską.

powiększa się czego, v. impers. es vermehret sich etwas. il s'augmente. § w tym leśie zwierza śię co dźień powiększa.

*Powieranie, *vid.* Powiara.

Powierzam czego komu, *v. m. F. powierzę.* 1) anvertrauen. 2) hinterlegen, in Verwahrung niederlegen, deponiren. 1) confier à qu. 2) déposer, mettre en depôt.

powierzyć się komu. sich einem anvertrauen. se fier, se confier à qu; s'abandonner à la fidelité de qu.

Powierzchnie, Powierzchownie, } *adv.* 1) von aussen, von oben, oben her, äusserlich. 2) äusserlich, dem äusserlichen Ansehen nach. 1) par les dehors; en dehors; superficiellement; en superficie. 2) en aparence, extérieurement, en extérieur. § 1) powierzchownie raniony. 2) pokazował powierzchownie że.

Powierzchność, Powierzchowność. 1) Fläche, Ober-Fläche, auswendige Seite. 2) äusserliches Wesen; äusserliches Ansehen. 3) Meßk. die Fläche einer Figur. 1) dehors, surface, face; la superficie de quoi que ce soit. 2) le dehors, l'extérieur, aparence. 3) *Géom.* surface, face, superficie d'une figure. § 1) powierzchność ćiała. 2) te powierzchowności nie mało do powagi są pomocne. 3) powierzchność figury pełney, bryły, kostki; do powierzchowności albo płaszczyzny dłuż i szerz należą, ale nie głębokość.

Powierzchowny, powierzchny, powierzchowy; nie wnętrzny, na wierzchu leżący. 1) auswendig, das von aussen ist. 2) Schein-, äusserlich. 1) superficiel, qui est en superficie, qui est en dehors, qui est de dehors. 2) extérieur, aparent, faux; qui regarde les choses de dehors. § 1) strona powierzchowna. 2) powierzchowna to tylko cnota, szczęśliwość.

Powierzenie komu czego. Anvertrauung. l'action de confier qu. ch. à qu. § 1) powierzenie komu czego na testamenćie; powierzenie komu pokładu, sekretu.

Powierzony. 1) anvertraut. 2) hinterlegt, deponirt. 1) confié. 2) mis en dépôt.

powierzona rzecz na testamenćie. ein Fideicommiß, vertrauliche Vererbung; Vermächtniß, so der Erbe einem andern aushändigen soll. fidei-commis; ce qu'on laisse à qu. à condition de le remettre entre les mains d'un autre.

powierzoną rzecz na testamenćie przyymuiący. vertraulicher Erbe. fidei-commissaire, celui à qui on a confié une chose pour la rendre à celui qu'on a nommé dans le testament.

Powieść. 1) Sage, Rede, Geschrey. *2) Sprüchwort, Spruch. 1) bruit qui court. 2) mots sententieux qui tiennent quelque choses du proverbe. § 1) powieść wczoray była że. *2) powieść (przypowieść) pospolita nieśie.

powieść znamienita. merklicher Spruch. un apophtegme; proverbe vif & court.

z powieśći. vom Hören-Sagen. par renommée, par un ouï-dire. § znam go z powieśći.

Powietrze. 1) die Luft. 2) die Pest. 1) l'air, un des quatre élemens. 2) peste, contagion. § 1) powietrze dobre, złe, zdrowe; ptak przez powietrze lata; służy, nie służy mu tu powietrze. 2) powietrze morowe; powietrze tam panuie.

powietrzem zarażony. verpestet. pestiferé; empesté.

powietrzem zarażić. mit der Pest anstecken. infecter qu; donner, aporter, communiquer la peste à.

Powietrznik, *g.a.* Wetter Hahn. girouëtte. § za wiatrem idą powietrzniki; za nim się iak powietrznik obraca.

Powietrzny. 1) Luft-, luftig. 2) Pest-. 1) aërien, qui tient de l'air, qui est de la nature de l'air. 2) pestilenciel, pestilent. § 1) piorun przepada przez powietrzny kray wielkim grzmotem. 2) powietrzna febra, zaraza.

powietrzne myślistwo. der Vogel-Fang, das Vogelstellen. oiselerie; la chasse aux oiseaux.

powietrzne ziele, żywiczka. (chamæpitis) Je länger je lieber, Feld-Cypreß, Schlag-Kräutlein. ive muscate, chamepiteos.

*Powiewaczka, wachlarzyk. ein Fecher. éventail.

Powiewam, *v. m. F. powieię.* 1) wehen. 2) Wind machen, fächeln. 3) worfen, sichten das Getreide. 1) soufler sur; agiter qu. ch. comme le vent. 2) éventer; faire, donner du vent, de l'air avec qu. ch. 3) vanner du blé. § 1) wiatr liście powiewa; powiewa mię wiatr. 2) powiewać co (na co) wachlarzem. 3) powiewać zboże, zmłocone.

idźie gdźie go wiatr powieie. er ist so veränderlich als der Wind. il tourne à tous vens comme une girouëtte.

powiewać śię. 1) sich fächeln. 2) vom Winde beweget werden. 1) s'éventer, se donner du vent à soi même. 2) étre exposé au vent, étre agité du vent; floter.

powiewaiący śię. flatternd, vom Wind bewegt, herum fliegend. flottant, agité du vent.

powiewa tu wiatr. hier ist es luftig. il fait ici bel air; cet endroit a de l'air.

Powiewanie. das Anwehen, Anblasen. doux soufle d'un vent; halcine du vent.

**Powiewny. günstig, erwünscht, angenehm. propice, favorable, agréable. § powiewnieysze otrzymał nowiny.

wiatr powiewny. günstiger Wind. vent favorable; vent en poupe. § powiewnym żeglować wiatrem.

Powiiam, *v. m. F. powinę.* 1) windeln, wickeln ein Kind. 2) niederkommen, gebähren. 3) *fig.* verursachen, hervorbringen. 1) bander, emmailloter, mettre un enfant dans son maillot. 2) mettre au monde, enfanter. 3) *fig.* faire naître, produire, causer. § 1) mamka iuż dźiećię powiła. 2) syna, corkę powiła. **3) interesa Francuskie to nieszczęśćie powiły.

Powiianie. das Wickeln eines Kindes. l'action d'enmaillotter un enfant.

Powikłać co, *F. powikłam.* 1) verwirren als Zwirn. 2) verwirren, in Unordnung bringen. 1) entortiller, entrelacer embarasser, embrouiller; mettre en desordre, troubler.

powikłać śię. sich verwirren, in Unordnung kommen. s'entortiller, s'embrouiller, s'embarasser, s'entrelasser.

Powikłanie. Gewirr, Verwirrung. entortillement, entrelacement, brouillerie.

Powikłanie, *adv.* verwirrt, auf eine verwirrte Art. d'une maniére embrouillée.

Powikłany. verwirrt. entortillé, embrouillé, entrelacé.

Powinąć, *F. powinę.* verrencken. disloquer, démettre. § powinął nogę.

Powinienie. Verrenckung. dislocation.

Powinien, *vid.* Powinny.

Powinność. 1) Obliegenheit, Pflicht, Schuldigkeit. 2) Amts-Pflicht. 3) Dienst so man seinem Obern zu leisten schuldig ist. 4) gehörige Arbeit, Pflege, die man bey Sachen beobachten muß. 1) devoir, obligation. 2) le dû, ofice, *m.* fonction d'une emploi. 3) service, *m.* charge personnelle qui oblige les sujets à faire qu. ch. 4) façon, labour, travail qu'on est obligé de faire en produisant qu. ch. § 1) zatrzymać kogo w powinności; powinności moiey zawsze przestrzegać będę. 2) Trybunał w powinności mieyskie wdawać śię nie ma; powinność to sędźiego; powinność swoię odprawować; ustąpić swoiey powinności. 3) libertacya od mieyskich powinności i podatkow; chłopi z powinności śię do roboty maią. 4) rolnik robotny żadney w uprawie roli nie uchybi powinności.

powinność mieśięczna. die Monats-Zeit der Weiber. les fleurs, *f.* les ordinaires, *m.* les mois, les régles des femmes. § powinności mieśięczney przestrzega.

Powinny, powinien. 1) schuldig, gehörig. 2) ein Verwandter; verwandt. 3) verwandt, das mit einer andern Sache eine Verwandschaft hat. 1) dû, ce qu'on doit, à quoi l'on est obligé; convenable; tel qu'il faut. 2) un parent; celui qui nous est uni par le sang; proche, aparenté, alié. 3) connèxe, qui a de la connèxité, du raport avec une autre chose. § 1) powinną ći świadczę posługę; powinne ći oddaię posłuszeństwo; powinney uchybił usługi. 2) powinny mu iestem; powinnych

(powi-

(powinowatych) swoich do siebie zaprosił. 3) te dwie rzeczy są powinne przez wzaiemną relacyą.
powinienem (*powinien iestem*) *to uczynić.* ich bin schuldig, ich bin gehalten, ich bin verbunden, das zu thun. je suis tenu, je dois, je suis obligé, j'ai de l'obligation de faire cela. § powinna matki swoiey słuchać; powinieneś był pisać.
powinienem komu. 1) einem etwas schuldig seyn. 2) einem vor etwas verbunden, verpflichtet seyn. 1) devoir à qu. qu. ch. 2) étre obligé, étre redevable à qu. de qu. ch. § 1) powinnam tobie wszelką usługę. 2) powinieneś mu barzo wiele za to dobrodzieystwo; będę za to barzo powinien.
powinno (*powinne*) *to bydź.* das muß seyn, das soll seyn. cela doit étre. § powinno to bydź, gdyby praw przestrzegano.
Powinowactwo, powinowatość. 1) Verwandschaft, Bluts-Freundschaft. 2) die insgesammten Verwandten. 3) Verwandschaft, Verhältniß der Dinge mit einander. 1) parenté, parentage, *m.* parentelle. 2) parenté, tous les parens de qu. 3) connèxité, raport d'une chose à une autre. § 1) mam z nim powinowactwo; sięga mię powinowactwem; wszytkie powinowactwo po nim w żałobie. 3) te cnoty powinowactwo maią.
powinowatość po oycu. Bluts-Freundschaft. consanguinité, parenté par la ligne masculine; agnation.
powinowatość z małżeństwa. Schwägerschaft. afinité.
Powinowaty. ein Verwandter. un parent.
powinowata. eine Verwandtin. parente.
powinowaty po oycu; przyrodzony po oycu. Bluts-Freund von väterlicher Seite. agnat, parent du coté paternel.
bliskim moim iest powinowatym. er ist mir nahe verwandt. il me touche de près.
powinowaty z małżeństwa. verschwägert. alié; uni d'aliance avec qu.
Powiślanin. Inwohner von jener Seite der Weichsel. habitant du païs qui est au delà de la Vistule.
Powiślny. jenseit der Weichsel wohnend. qui est au delà de la Vistule.
Powity. 1) gewickelt. **2) gebohren. 1) emmailloté. **2) né, venu au monde.
Powłaczam, } powłoczę, *v. m. F.* powło-
Powlekam, } kę. 1) beziehen, überziehen als ein Küssen. 2) beziehen, beblechen, mit Zinn, mit Leder beschlagen. 1) mettre une envelope par dessus une chose; enveloper, couvrir, garnir comme un coussin d'une taïe. 2) ferrer, plaquer, couvrir, revêtir, garnir de tole, de cuire. § 1) powlecz te poduszki i pierzynę; te ozdoby śmierć czarnym powłoczy cieniem. 2) niekształtnieto powlokł cyną, blachą, skorą.
powłoczyć się. herum treiben. roder, se trainer; étre vagabond.
rana się strupem powlekła. die Wunde hat sich mit einem Grind bezogen. la plaïe a fait une croute, s'est couverte d'une croute.
Powleczony. } 1) überzogen, bezogen. 2)
Powlekany. } beschlagen, belegt. 1) envelopé, couvert de. 2) plaqué, couvert, garni de. § 1) powleczona pościel. 2) złotem powlekana ładownica.
Powłok. Streich-Netz Rebhüner zu fangen, Tiraß. tirasse, traineaux, *plur.* sorte de filet pour prendre les perdrix.
Powłoka. 1) Ueberzug über eine Sache. 2) fig. Decke, Vorhang. 1) envelope, fourreau, tout ce qui sert à enveloper & couvrir une chose; couverture, garniture. 2) *fig.* bandeau, voile, *m.* tout ce qui cache qu. ch. § 1) powłoka na księdze. 2) oczy mu śmiertelną zaszły powłoką.
powłoka na pochwę. Ueberzug über eine Degen-Scheide. faux-fourreau de l'épée.
powłoka na pościel; poszewka. Bett-Ueberzug. taie.
powłoka czasu; odwłoka. Verschub. retardement, remise.
Pownętrznie, *adv.* inwendig, innerlich. intérieurement, en dedans, dans l'intérieur; au dedans. § każdy pownętrznie ma swoiego mola, *prov.*
Pownętrzność. das Innerliche, das Inwendige. l'intérieur, le dedans.
Pownętrzny. eig. u. fig. innerlich, inwendig. *prop.* & *fig.* intérieur qui est au dedans.
Powod. 1) Anfang, Ursprung. 2) Anlaß, Ursache, Gelegenheit. 2) Leitung, Lenckung. 4) Führung eines Hand-Pferdes. 5) Führung, Fortgang. 6) der Kläger in den Gerichten. 1) commencement, origine, principe, *m.* 2) ocasion, sujet, cause, lieu, prise. 3) guide, direction, maniment, conduite. 4) maniment du cheval de main. 5) succès, progrès. 6) complaignant, acteur, demandeur. § * 1) od powodu (początku) miasta tego. 2) tyś mi był powodem do tego; strzeż się powodu do złego; wielki powod daię komu do czego. 3) nierozumny za cudzym powodem chodzi. 4) rzemień do powodu konia. 5) fortuna pomyślnemi powo-

dami nadźeie iego uprzedza; z dobrym powodem co czynić.
konia na powodźie prowadźić. ein Pferd am Zaum führen. mener un cheval à la main sans monter dessus.
dać komu powod do czego. einem Anlaß zu etwas geben. donner lieu à.
Powodnik. ein Führer des Hand-Pferdes. meneur d'un cheval de main.
Powodny. anläßiglich; der Anlaß giebet. ocasionel, qui donne ocasion. § powodny to człowiek; powodna to rzecz do tego.
powodna strona. in den Gerichten: der Kläger. *Palais:* acteur, demandeur.
koń powodny; koń na powodźie. ein Hand-Pferd. cheval de main.
Powoduię. führen. leiten. conduire, guider, mener. § słaba go powoduie ręka.
Powodź, *f.* 1) Ueberschwemmung, Austritt eines Flusses. 2) Thränen-Guß. 3) *fig.* Ueberfluß, Gold-Grube. 1) inondation, débordement d'eaux. 2) torrent des larmes. 3) *fig.* abondance, richesse; source d'or. § 1) powodź rzeki, źrzodła; powodź albo wezbranie wod wielkie. ** 2) krwawą łez gromadnych zalewa się powodźią; płaczliwa powodź. 3) szukał sposobow iako osuszać złotą powodź poddanych swoich.
Powodzenie. 1) Wohlseyn, Wohlergehen. 2) Fortgang, Ausgang. 1) prosperité, bonne fortune. 2) progrès, succès, réüssite. § 1) wszelkiego ći z niebios życzę powodzenia; powodzenie złe, dobre. 2) powodzeniem ludźie sprawy mierzą, nie mądrym baczeniem; powodzenie dobre, złe.
Powodźi się, *v. imper. F. powiedźie.* 1) einem übel oder wohl gehen. 2) gelingen, von statten gehen. 1) se porter mal ou bien; être en bon ou en mauvais état ou santé. 2) aller bien ou mal; réüssir; tourner bien ou mal; avoir du succès. § 1) powodźi się mu dobrze, źle; iak śię Was Panu powiodło. 2) powiodła mu śię ta sprawa; nic mu śię nie powodźi; powodźiło mu śię wszystko, cokolwiek zamyślał; nie powiodło się; źle śię powiodło.
iak śię powodźi? wie gehet es? comment va-t-il?
Powodztwo. in den Gerichten: der Kläger. *Palais:* acteur, demandeur. § pozwanego powodztwo ma bydź nakazane.
Powołanie. 1) die Herbeyrufung, Berufung. 2) Beruf, Stand eines Menschen. 3) im Criminal-Proceß: Anklage und Vorladung des Verbrechers. 1) l'action de faire venir qu; l'action d'apeller qu. pour comparoître. 2) condition, état d'un homme. 3) *en matiéres criminelles:* l'ajournement de celui qui a commis un crime.
powołanie Boskie na iaki stan. göttlicher Beruf zu einem Stand. vocation; vocation divine.
powołanie, powoływanie o głowę. gerichtliche Vorladung und mündliche Anklage des Mörders bey der Beerdigung des Erschlagenen. un acte de Justice par lequel on cite & acuse l'homicide tout haut à l'enterrement de celui qui a étoit tué.
Powoli, *adv.* langsam, nach und nach, sacht. pas à pas; peu à peu, doucement, lentement, sans se hâter; tout beau. § powoli naydaley zaydźiesz, *prov.*
po woli, vid. Wola — *po woli.*
Powolnie, *adv.* willfährig, gehorsamiglich. oficieusement, souplement, avec obéïssance, d'une maniére obéïssante.
Powolność. 1) Willfährigkeit, Gehorsam, Dienstwilligkeit, Bereitwilligkeit. 2) Empfehl, Gruß, Ergebenheit. 1) complaisance, souplesse, obéïssance; humeur acommodante; bonne volonté d'une personne; facilité à rendre service à qu. 2) très-humbles compliments; respects, baisemains. § 1) powolnośći nasze sobie zniewolił; doznasz powolnośći moiey do wszystkiey przysługi. 2) dosyć czynię powinnośći w oddawaniu powolnośći moiey; uniżone małżonce Was Pana oddaię powolnośći.
Powolny. 1) willfährig, dienstwillig, dienstfertig, ergeben. *2) langsam. 1) complaisant, acomodant, serviable, souple, facile à servir, condescendant, obéïssant, traitable. *2) lent. § 1) iestem mu zawsze powolny.
Powołowszczyzna. 1) Auflage, Abgabe vom Horn-Vieh. 2) junges Horn-Vieh; junge Ochsen. 1) impôt sur le gros bétail ou les beufs; pié-fourchu, le cornage, *m.* maubouge, *m.* 2) de jeunes beufs. § 1) dać, płaćić powołowszczyznę, powołowszczyzna niepieniężna prywatna. 2) woły i powołowczyznę za granice gnać nie maią; od wołow źimowanych i powołowszczyzny nic nie maią płaćić.
Powoływam, *v. m. F. powołam.* 1) oft rufen, schreyen. 2) einen zum geistlichen Stande berufen. 3) einen Mörder oder andern Uebelthäter mit lauter Stimme vor

vor Gerichte fordern. 1) faire des aclamations, jetter souvent des cris. 2) apeller, porter qu. à se faire Ecclesiastique. 3) citer à comparoître; apeller en Justice tout haut un assassin ou un autre criminel. § 1) pospolstwo od radości po ulicach powoływało. 2) powołał go Bog do duchownego stanu. 3) powołano go o zaboy, o głowę, o kradzież albo inszy występek.

Powoływanie, *vid. powołanie o głowę.*

Powonienie smysł. der Geruch ein Sinn. l'odorat un des cinq sens. § powonienia ostrego, czułego człowiek.

Powoy, *g. powoia.* Wein-Reben-Raupe, so sich in die Wein-Blätter einspinnet. chenille de vignes, qui s'entortille dans les feuilles de la vigne. § powoie winną gryzą macicę.

powoy, g. powoiu, *ziele.* (clematis) weisse Winde. liseron. § powoy miesiączkowy (*clematis altera*) powoy motyli (*clematis tertia, clematis urens*),

powoy czarny. (convolvulus niger, volubilis media) Mittel-Winde. vitriole, petit liset, campanette.

powoy kolący, ościsty. (smilax aspera) stechende Winde, scharfe Winde. du smilax aspre, tan.

powoy Perwański. (smilax aspera Peruviana) Sassaparillen. salsepareille.

powoy płotowy; lilia płotowa; dzwonki płotowe. (smilax lævis) Winde, Zaun-Glöcklein. liset, campanette.

powoy wielki; chobotna wyka. (clymenum) Art von Hülsen-Früchten, welche den Platt-Erbsen ähnlich seyn. clymenum; espèce de légume qui ressemble à la gesse.

powoy kozi, wonny; przewiercień. (mater sylvæ, peryclymenos) Geis-Blatt, Wald-Gilgen, Wald-Winde. du chevrefeuille, periclimenum.

powoy ziemny; powoy mały. (helxine) Art der kleinsten Winde. le plus petit liset.

powoy zamorski, vid. Socznica ziele.

Powoynik, *g. u.* grosse Windel mit Spitzen, darein das Kind mit den Windeln geschlagen wird. tour de lange; morceau de toile embeli de dentelle dont on entourre le lange de l'enfant.

powoynik, g. u. } (*elatine*) Art von Lein-
Powończyk, *g. a.* } kraut oder wilden Flachs. élatine, espéce de linaire.

Powoz. 1) Fuhrwerck. 2) Ueberfuhr. 1) voiture, chariot, coche ou autre chose dans quoi on est mené. 2) le charriage, transport, l'action de voiture. § 1) każdy swoim powozem iedzie. 2) wolny powoz do oyczyzny.

Powożę, *zi, żił.* 1) kutschieren, fahren. 2) rudern. 1) conduire, mener, guider; faire marcher un cheval; faire rouler un chariot. 2) mener un bateau; ramer, tirer à la rame; faire aller à force de rames. § 1) powozić końmi nie umie. 2) powozić wiosłem.

powozić pole gnoiem. ein Feld düngen. amander, fumer; engraisser la terre avec du fumier.

Powożenie. 1) das Fahren, Kutschieren. 2) das Rudern. 1) l'action de mener ou de conduire un chariot; la conduite d'un chariot. 2) l'action de ramer, de mener une voiture par eau.

Powoźnik. 1) Kutschierer. 2) Reuter. 3) Rudrer. 1) meneur, cocher. 2) écuier, cavalier; celui qui va à cheval. 3) rameur, celui qui rame, qui mene un bateau. § 1) dobrym iest na karecie powoźnikiem. 2) zły powoźnik dobre ponarowi konie; zły powoźnik z dobrego konia zrzucony bywa. 3) powoźnik na wodzie.

Powracam co, *v. m. F. powrocę.* zurück geben. rendre, restitüer. § powroć mi moię książkę.

powrocić oko na co. das Auge auf etwas wenden. tourner l'oeil, jetter les yeux sur qu. ch.

powrocić; powrocić się. wieder zurück kehren, umkehren, zurück kommen. retourner; se retourner; revenir au lieu d'où l'on étoit parti. § powrocił się z podroży, z Francyi.

tąż drogą powrocić. eben den Weg zurück gehen; auf dem Wege wieder umkehren. se suraller; retourner sur ses pas.

Powrocenie. das Zurückgeben. restitution, action de rendre, de restituër.

Powrosło. Stroh-Seil. lien ou corde de paille.

powrocenie. } Rückkunft, Zurückkunft, Rück-
Powrot. } reise. retour, action de retourner.

powrot febry dnia swoiego. Anfall des Fiebers an dem gehörigen Tage. le paroxisme, l'accès de la fiévre à son jour.

Powrotny. ersetzlich, wiederbringlich. qu'on peut redresser, qu'on peut reparer.

Powroz, *g. a.* 1) Strang, Seil. 2) Seil-Täntzer-Seil. 3) Strang, Diebes-Strick, Galgen-Strick. 1) courte corde d'un moïenne grosseur. 2) corde à danser; grosse corde tenduë & élevée sur quoi danse le danseur de corde. 3) licou, tourtouse avec quoi on pend le criminel. § 1) pies na powrozie. 2) powroz kuglarski. 3) zemknął się katowi z powroza.

powrozie,

powrożie! o du Galgen-Dieb! pandart que vous étes!
Powrozek, *g. powrozka.* Strickchen. menuë corde, cordeau, courte cordelette.
Powroźiany. Strick-. de corde.
powroźiana drabina. Strick-Leiter. échelle de cordes.
Powroznictwo. das Seiler-Handwerck. le métier de cordier.
Powrozniczy. Seiler-. de cordier.
warſtat powrozniczy. Reif-Schlägerey, Ort wo Seile gemacht werden. corderie.
Powroźnik. Seiler. cordier, artiſan qui fait toutes ſortes de cordages.
Powrozobiegun, kuglarz powrozowy. Seil-Täntzer. danſeur de corde.
Powrozobiegunka. Seil-Täntzerin. danſeuſe de corde.
Powrozowy. Strick-. de corde.
ćięga powrozowa. ein Streich mit einen Strick. coup de corde.
śmierć powrozowa. der Strang; der Galgen; Todes-Strafe am Galgen. le gibet, la corde; le ſuplice qu'on fait ſoufrir à un criminel au gibet.
na śmierć powrozową go prowadzą. man führet ihn zum Galgen. on le mene au gibet.
na śmierć powrozową oſądzony. er iſt zum Strange verurtheilet. il eſt condanné à étre pendu.
Powśćiągacz. Abhalter, Abwender. opoſant, celui qui empêche quelque violence, qui la détourne.
Powśćiągam, *v. m. F. powśćiągnę.* an ſich halten, mäßigen, hemmen. retenir, retraindre, reprimer, domter, refréner, arrêter, empêcher qu. de. § powśćiągniy ięzyk, gniew; ochraniaiąc koſztu drukarſkiego piora powśćiągnąłem.
powśćiągnąć ſię. ſich mäßigen. ſe modérer, ſe retenir, s'empêcher de.
Powśćiąganie, powśćiągnienie. Hemmung. retenuë, conténance. § powśćiągnienie wolnośći ukraca; powśćiąganie ięzyka, gniewu.
powśćiąganie ſię od czego. Enthaltung von etwas. abſtinence de qu. ch; continence.
Powśćiągliwie, *adv.* mäßiglich. d'une maniére retenuë; avec modération.
Powśćiągliwość. die Mäßigkeit, Enthaltung. continence, abſtinence, retenuë, modération. § powśćiągliwość namiętnośći ſwoich.
Powśćiągliwy. mäßig, der ſich enthalten kan. continent, abſtinent, retenu; qui s'abſtient. § powśćiągliwy w mowie; powśćiągliwego ięzyka.
Powśinoga. Landläufer. ambulant, vagabond, celui qui rode, qui va d'un endroit à un autre.
Powſtaię, Powſtawam, *v. m. F. powſtanę.* 1) aufſtehen, ſich vom Stuhl in die Höhe richten. 2) ſteigen, empor kommen, wieder in Flor kommen. 3) entſtehen, ſich erheben. 4) ſich wider etwas auflehnen, ſich widerſetzen, ſich erklären wider etwas. 1) ſe lever de ſon ſiége, ſe mettre ſur ſes piez. 2) ſe lever, ſe hauſſer en dignité, en credit, ſe relever. 3) ſe lever, s'élever, commencer à ſe faire ſentir. 4) ſe ſoulever, s'opoſer, s'émouvoir, s'élever, ſe déclarer contre qu; réſiſter à qu. § 1) powſtań Pan wchodźi. 2) Holenderſka Rzeczpoſpolita z małych powſtała początkow. 3) powſtał wiatr, śnieg; powſtała woyna; powſtanie od tego powietrze. 4) wſzyſcy na niego powſtali; powſtawali przećiw niemu nieprzyiaznie.
powſtać ku komu. vor einem aufſtehen. ſe lever devant qu.
Powſtały. 1) der vom Stuhl aufgeſtanden iſt. 2) empor gekommen. 3) entſtanden. 4) aufgebracht, empört. 1) celui qui s'eſt levé de ſon ſiége. 2) élevé, agrandi, floriſſant. 3) élevé, ſurvenu. 4) ſoulevé, ému. § 1) zaſtał mię iuż powſtałego i odchodzącego. 2) co powſtałe poniża potęgi. 3) wiatr powſtały okręty w porćie zatrzymał. 4) co na niego powſtałe łagodźiło umysły.
Powſtanie. 1) das Aufſtehen vom Stuhl. 2) Erhebung, Erhöhung, Flor. 3) Entſtehung. 4) Widerſtehung, Aufſtand. 1) le lever, l'action de ſe lever de ſon ſiége. 2) élevement, agrandiſſement. 3) le tems où s'élève le vent, la guerre. 4) ſoulevement, revolte, réſiſtance. § 1) Boże tyś poznał śiedzenie i powſtanie moie. 2) powſtanie kraiu tego z burzenia miaſt przyległych pochodźi. 3) za powſtaniem tak krwawey woyny. 4) powſtania ſzlachty na niego był przyczyną.
Powſtydźić śię, *F. powſtydzę śię.* ſich eines Dinges ſchämen. avoir honte, rougir de. § maſz sługi za ktore śię nigdy nie powſtydźiſz.
Powſzechnie, *adv.* 1) durchgehends, insgemein. 2) allgemein, in einem allgemeinen Verſtande. 1) univerſellement, généralement, en général. 2) en termes univerſelles. § 1) powſzechnie chwalony. 2) powſzechnie o czym mowić, piſać.
Powſzechność. 1) Allgemeinheit, alle insgemein. 2) Logic: ein Genus, eines von

von den fünf Prædicabilibus. 1) universalité, généralité; le général. 2) *logique:* le genre, le prémier des cinq universaux. § 1) w powszechnośći i w szczegulnośći; wszyscy ludźie w powszechnośći, a obywatele w pospolitośći. 2) do powszechnośći zebrać co rozległego; pytanie o wszystkiey powszechnośći głowne; powszechność na rożnice rozdźielić; słowo zwierzę albo iego poięćie iest powszechność człowiekowi i niemym żywoćinom pospolita.

Powszechny. 1) allgemein. 2) Logic: zum Genere gehörig. 1) universel, général. 2) *logique:* universel, qui s'étend à d'autres idées qui sont universelles. § 1) powszechną pochwałą śię na tym urzędźie sprawuie; powszechny Zbor z wielu set Biskupow zgromadzony. 2) rozdźielić co powszechnym dźiałem.

czynić śię z kim powszechnym. sich mit einem gemein machen. se familiariser avec qu. § nie czyń śię z sługami powszechnym.

nauka powszechna. allgemeine Wissenschaft. science universelle.

słonecznik powszechny; co pod każdą służy nieba wysokośćią. allgemeine Sonnen-Uhr, die unter jeder Polus-Höhe zu gebrauchen ist. cadran universel dont on se peut servir à quelque élevation du Pole que ce soit.

powszechne lekarstwo na wszelkie choroby. eine Universal-Medicin. panacée; remède universel; remède à tous maux.

powszechna płeć. in der Latein. Gramm. das Genus omne. *terme de la grammaire latine:* tout genre; le genre universel, qui se joint aux noms masculins, féminins & neutres.

*Po wsze dni, *adv.* co dźień. täglich, alle Tage. tous les jours; chaque jour, journellement.

Powszedni. 1) täglich. 2) alltäglich, alltags-. 1) journailler, qui se fait chaque jour; de chaque jour, quotidien. 2) à tous les jours. § 1) day nam chleba naszego powszedniego.

powszednia szata. Alltags-Kleid. habit d'à tous les jours.

powszedni dźień. Werckel-Tag. jour ouvrier; jour ouvrable.

powszedni grzech. kleine, erläßliche, unverdammliche Sünde. un péché veniel; un péché qui n'est pas mortel.

Powszednie zgrzeszyć. erläßlich sündigen. pécher véniellement, d'un maniére qui se peut pardonner.

Powtarzam co, *v. m. F. powtorzę.* 1) etwas wiederholen, noch einmahl thun. 2) wiederholen Worte, eine Rede. 1) réïterer, faire qu. ch. une seconde fois. 2) repéter, redire de nouveau, rebattre.

powtarzam z sobą; repetuię. bey sich selbst wiederholen. repéter en soi-même.

Powtarzanie, Powtorzenie. 1) Wiederholung. 2) Wiederholung, wiederholte Rede. 1) réïteration, reprise; action de réïterer. 2) redite, répétition d'une même chose.

Powtarzalny. das zu erneuren ist, zu wiederholen ist. qu'on doit renouveller ou réïterer.

Powtarzany, Powtorzony. erneuert, wiederholt. répeté, réïteré, redoublé, renouvellé.

Powtore, *adv.* zweytens, zum zweyten. en second lieu, secondement.

Powtorki, *plur.* Wiederholung, wiederholte Sache, wiederholte Worte. réïteration, reprise, redite.

porwać śię na powtorki do czego. sich noch einmahl gelüsten lassen. retourner sur ses pas; s'aviser encore une fois de faire qu. ch; se laisser aller encore une fois à qu. ch.

Powtornie, *adv.* wiederholter Weise. d'une maniére réïterée; en repétant; en réïterant.

Powtornomowy. wiederholt mit Worten von einerley Bedeutung, oder der sich solcher Worte bedienet. taftologique, plein de taftologies ou celui qui se sert des taftologies.

Powtorny. wiederholt, abermahlig, nochmahlig. réïteré, renouvellé, nouveau. § powtorną do Was Pana o to wnoszę prośbę.

Powtorzenie. } *vid* Powtarzanie, Powtarzany.
Powtorzony. }

Powykopywam, *F. powykopam.* viele Sachen nach einander heraus graben. déterrer, tirer de terre bien des choses l'une après l'autre. § powykopywał drzewa, kamienie, trupy.

Powynośić, *F. powynoszę.* verschleppen, vertragen, viele Sachen nach und nach heraus tragen. emporter, porter d'un lieu une chose après l'autre. § wszystko z domu powynośił.

Powzdaię, } *v. m. F. powzdam.* nieder-
Powzdawam, } legen, aufgeben ein Amt. se démettre, se défaire d'une charge, la déposer, remettre à qu; renoncer à une charge. § powzdał tego urzędu.

powzdać komu beneficyum. einem seine Pfründe abtreten. résigner à qu. un bénéfice.

powzdaiący

powzdaiący urzędu, beneficyum. Abtreter seines Amts, seiner Pfründe. un résignant, celui qui résigne un bénéfice une charge à qu.
Powzdanie urzędu. 1) Niederlegung, Aufgebung eines Amts. 2) Uebergebung, Aushändigung einer Sache in die Hände des dritten. 1) démission d'une charge. 2) remise d'une chose entre les mains d'un autre.
powzdanie beneficyum. Abtretung einer Pfründe. résignation d'un bénéfice à la faveur de qu.
Powzdany. abgetreten, aufgegeben. remis, résigné. § urząd powzdany; beneficyum powzdane.
Powźiąć, *vid.* Poymuię.
Powźięćie. Erhaltung, Empfang. l'action de recevoir. § za powźięćiem wiadomośći.
Powźięty. bekommen, erhalten. receu.
Poymanie. Gefangennehmung, Gefangenschaft. prison, *f.* captivité, l'action de faire qu. prisonnier.
poymanie kogo. Gefangensetzung. saisissement, emprisonnement.
poymanie na gorącym uczynku. eine Personal-Citation. ajournement personnel; prise de corps.
Poymaniec, *g.* *poymańca.* Kriegs-Gefangener. captif, prisonnier de guerre.
Poymany. gefangen genommen. fait prisonnier; pris. § poymany iest; poymanego do Hetmana zaprowadzono.
Poymowanie, *vid.* Poięćie.
Poymuię, *v. m. F. poymę.* 1) gefangen nehmen. 2) begreifen, einsehen. 3) eine Frau nehmen. 4) voraus schlüssen, voraus sehen, vermuthen, folgern. 5) ansetzen; anfangen zu ziehen, von Pferden. 1) prendre qu; faire prisonnier. 2) concevoir, comprendre, pénétrer. 3) prendre, épouser une femme. 4) conjecturer, prévoir, voir. 5) *en parlant des chevaux:* se mettre à tirer; commencer, s'éforcer à tirer le chariot. § 1) poiąć nieprzyiaćielskie podiazdy. 2) poiąłem to dobrze; poymuiący rozumem. 3) nieprzestępną ztąd poymuię zawadę do dalszego szczęśćia moiego. 4) poiął szlachćiankę. 5) konie poymowały ale wozu z mieysca ruszyć nie mogły.
łacno, prętko wszystko poymuie. er begreifet alles leicht, hurtig. il saisit tout d'un coup les choses.
poiąć tego nie mogę. das kan ich nicht begreifen, das ist mir zu hoch. cela me passe; je ne puis cela assez compendre.
Poyrzeć, *vid.* Pogladam.

Poyrzenie, pogladanie. 1) der Anblick, das Anschauen. 2) Gegenstand des Gesichts. 1) regard, aspect, vuë. 2) objet de vuë, ce qui se présente à la vuë. § 1) niełaskawe na kogo poyrzenie. 2) takie mu śię pokazało poyrzenie.
poyrzenie, widok, prospekt, plac niezasłoniony, do patrzenia wolny. Aussicht, Prospect. prospét, aspect, vuë.
poyrzenie wesołe. lustige Aussicht. belle vuë.
na poyrzenie; na pozor. zum Schein. en aparence.
na poyrzenie piękny. schön anzusehen. beau à voir.
poyrzenie komu odiąć. einem die Aussicht benehmen, im Lichten stehen. boucher la vuë, ôter le jour à qu.
Poyść, *F. poydę, conf.* Idę. wohin gehen; gehen. s'en aller; aller à. § poydę do domu; iuż poszedł; poydź do niego; poszli do Pana.
poszedł, prov. er ist davon gelaufen. il s'éclipsa; il a fait un trou à la lune; il délogea sans trompette.
poszło wszystko dobrze. alles glückte, alles gelung. tout a réüssi heureusement.
nie poszło mu to. das ist ihm nicht gelungen. cela ne lui a pas réüssi
poydźie mi to dobrze. das wird mir wohl gelingen. cela ira bien pour moi.
nie podźie mu to. es wird ihm nicht gelingen. il en aura le dementi; il n'en viendra pas à bout. § nie poydźieć to.
poyść z dymem. im Rauch aufgehen, verbrennen. s'en aller en fumée, se consumer par les flammes. § dom moy poszedł dymem.
Pozabiiać. 1) nach einander niedermachen, tödten. 2) nach einander vermachen, mit Decken verhängen. 1) massacrer, tuër beaucoup de. 2) couvrir beaucoup d'ouvertures de rideaux, de voiles; tendre, mettre devant beaucoup de choses.
Pozad, *adv.* zurück, hinten nach. en arriére, derriére, par derriére. § pozad puśćić kogo.
pozad iść. hinter einem gehen. aller derriére, après qu; le suivre.
pozad zostać. zurück bleiben. demeurer en arrièrre.
pozad zanieść. zurück tragen. raporter.
pozad idący. Nachtreter, der einem nachfolget. celui qui suit, qui va après.
Pożądacz. Begehrer. celui qui recherche, qui désire avec empressement.
*Pożądam, żądam. begehren. désirer, avoir envie de qu. ch.
Pożądanie, *adv.* nach Wunsch, erwünscht. à souhait, selon son désir.

Pożądanie, żądanie, żądza. das Begehren. l'action de souhaiter, de désirer; désir, souhait.

Pożądany. erwünscht, gewünscht. désirable, souhaitable. § pożądanych ći życzę sukcesow.

Pożądliwie. mit Begierde. avec envie, avec passion.

Pożądliwość, zła żądza. Fleisches Lust; grosse Begierde nach etwas. concupiscence, cupidité; passion déréglée; grande envie. § pożądliwość ćielesna, pożądliwość w mężu nieporządna; pożądliwość, chćiwość złota i inne namiętności.

Pożądliwy, pożądliwośći pełen. lüstig; voller Lüsten. concupiscible, cupide, plein de concupicence. § śiła pożądliwa rzeczy lubych nie według rozumu.

**pożądliwy*, *vid.* Pożądany.

Pozaiutro, *adv.* übermorgen. après demain; dans deux jours.

Pozaiutrze. der übermorgende Tag. le jour d'après demain; le jour après le lendemain.

Pożalenie, pożałowanie. Beyleid, Mitleiden. compassion, pitié. § proszę o przyiaćielskie pożałowanie.

*Pożalić śię nad kim, *F. pożalę śię.* sich erbarmen, Beyleid tragen. avoir pitié, compatir à; étre touché de compassion.

pożal śię Boże, interj. Gott sey es geklaget. à Dieu les plaintes; à Dieu la vengeance.

Pozamorski. hinter dem Meer gelegen. qui est au delà de la mer. § pozamorskie kraie.

Pożar. Feuers-Wuth, grosses Feuer, um sich greifendes Feuer. grand feu, incendie, *m.* embrasement; la fureur, la violence du feu. § popioł i złoto naywiększym nie spłoną pożarem.

ogień pożarem idźie. das Feuer breitet sich aus, greift um sich. le feu se prend à, se répand, s'étend.

Pożarćie, pożeranie. das Auffressen. dévorement.

Pożarnice, *plur.* die Masern. rougeole.

Pożarty. gefressen. dévoré.

Pozbawiam, *v. m. F. pozbawię.* 1) einer Sache berauben, solche nehmen. 2) von etwas befreyen, erlösen. 1) ôter, arracher à qu. qu. ch; dépouiller, frustrer, priver qu. de. 2) délivrer, débarasser de. § 1) oczu, wzroku, tey nadźiei go pozbawił. 2) pozbaw mię braćie tego kłopotu.

pozbawić kogo żywota. einen ums Leben bringen. défaire qu; faire mourir qu; faire tant qu'il meurt.

Pozbawienie. / Pozbyćie. / Pozbywanie. } Beraubung, Verlierung. privation, retranchement.

pozbywanie. 1) das Verkaufen, das Veräussern. 2) Befreyung von einer verdrießlichen Sache. 1) l'action de débiter, d'aliéner, de se défaire. 2) l'action de se délivrer d'une chose fâcheuse.

pozbyćie. 1) Verkauf, Vertrieb, Veräusserung. 2) Befreyung von etwas. 1) débit, aliénation. 2) délivrance de. § 1) po pozbyćiu towarow moich zapłacę. 2) pozbyćie frasunku, choroby.

Pozbywam / *Pozbywam śię } czego, *v. m. F. pozbędę.* 1) vertreiben, verkaufen, veräussern. 2) los werden, frey werden von etwas. 1) se défaire de qu. ch; débiter, distribuër, vendre, aliéner. 2) se défaire, se débarasser, se délivrer de qu. ch. qui nuit. § 1) wszystkich pozbył towarow. 2) pozbyłem wielkiego kłopotu, natręta przykrego.

Pozdrawiacz. Grüsser. celui qui saluë qu.

Pozdrawialny. zum Grüssen gehörig, geschickt. propre à saluër qu.

pozdrawialny pokoy. Visit-Zimmer; Complimentir-Stube. chambre où l'on reçoit & rend visite.

pozdrawialny spadek. der Vocativus in der Grammatic. *Gram.* le Vocatif.

Pozdrawiam kogo, *v. m. F. pozdrowię.* 1) einen grüssen. 2) einem seinen Empfehl machen, hinterbringen. 1) saluër quelqu'un, lui donner le bon jour, lui faire la révérence. 2) faire ses complimens, ses baise-mains à qu. § 1) pozdrowił mię na drodze. 2) pozdrow go ode mnie przez posła; pozdrawia ćię matka.

pozdrowić tego co mię pozdrowił. einen wieder grüssen. rendre à qu. son salut; resaluër qu.

Pozdrawianie. das Grüssen. l'action de saluër qu.

Pozdrowienie. ein Gruß. saluade, salut, compliment, révérence.

Pozdrowienie Panny Maryi. der Englische Gruß. la salutation; la salutation Angélique, la salutation de l'Ange à la Vierge.

Pozdrowiony. gegrüsset. salué.

Pożdżę, *źi, źił.* aufschieben, zaudern mit etwas. retarder, diférer qu ch. aporter du retardement à. § pożdźić powrot, sprawę.

Pożęcie. Abschneidung des Getreides. l'action de moissonner; de couper le blé; recolte.

Pożegnać.

Pożegnać, *F. pożegnam.* 1) einen segnen. 2) zur Reise wünschen, Abschied von einem nehmen. 1) bénir qu; faire le signe de croix sur. 2) prendre congé de qu; dire adieu à qu.

pożegnać się. 1) von einander Abschied nehmen. 2) sich von einem trennen; mit einem brechen. 1) s'entredire adieu; faire ses adieux. 2) rompre avec qu. § 1) pożegnawszy się z nim odiadę. 2) pożegnał się (rozbraćił się) z nim.

pożegnać się z ćiałem, z światem. von der Welt scheiden, der Welt gesegnen, sterben. mourir, expirer.

mową się pożegnać. die Sprache beym Sterben verlieren perdre la parole. § niech w słup idą oczy, niech się mową pożegnam.

Pożer, *g. pożeru.* Fraß, Futter. pature, nourriture. § rybom, krukom taki na pożer będźie; wszyscy na pożer robakom będźiemy.

Pożeracz. Vielfraß, Fresser. goulu, gourmand, glouton.

Pożeram co, *v. m. F. pożrzę.* eig. und fig. fressen, auffressen, verschlingen. *prop. & fig.* dévorer, dégourmander, engloutir. § wszystkie pożarł potrawy; pożrzyy i to; wilcy konia pożarły; śmierć łakomie wszystkich pożera; zdał się był sobie pożrzeć państwa nasze.

Pożeranie, pożarćie. das Auffressen. l'action de dévorer.

Pożęty. geschnitten, abgeerndtet. moissoné, coupé.

Pozew. gerichtliche Ladung, Citation. assignation, ajournement pour comparoître devant un Juge. § dać komu pozew do Grodu, na Trybunał, o gwałt, o zaboy.

pozew do Sądu Duchownego. Citation vor ein geistliches Gericht. citation.

na pozew stanąć. auf die Citation erscheinen. comparoître à l'ajournement.

Poźiemka. Erdbeere. fraise, fruit de fraisier. § poźiemki nazwane bo po źiemi rostą, albo że są po źimie pierwsze.

poźiemki, plur. Erdbeer-Kraut. fraisier.

Poźiemkowy. Erdbeer-. de fraises, de fraisier.

Poźiemny. }
Poźiomy. }
Poźiomny. } 1) an der Erde wachsend, kriechend. 2) Land-, zu Lande, auf dem Lande. 3) Math. horizontal. 1) terrestre; qui croit, qui rampe sur la terre. 2) terrestre, de païs, de terre, qui regarde la terre & non pas la mer. 3) *Matém.* horisontal. § 1) źiele poźiemne. 2) drogą poźiemną a nie morzem iechał; zboyca poźiemny, morski; zwierzęta poźiemne. 3) osadźić słonecznik poźiemny.

**wieprz poźiemny; dźik.* ein wildes Schwein. un sanglier.

Poźieram; *v. m. F. poyrzę*, Poglądam. anschauen. regarder. § poźierał na mię po oku; poyrzał na matkę.

Poźiewam, *F. poźieię.* gähnen. baailler.

Poźiewanie. das Gähnen. baaillement, l'action de bâiller.

Pozłacam co, *v. m. F. pozłocę.* vergulden. dorer.

Pozłacanie. das Vergulden. l'action de dorer.

Pozłocenie, *vid.* Pozłota.

Pozłocany. }
Pozłocony. } verguldet. doré.
***Pozłoćisty** }

pozłocone śrebro. verguldetes Silber. vermeil doré.

pozłoćisty. mit Gold-Blech belegt. couvert, plaqué de lames d'or.

Pozłota. }
Pozłotka. } 1) Verguldung, verguldete Arbeit. 2) Beschönigung, Anstrich, Schein. 1) dorure. 2) prétexte, *m.* couverture, couleur, *f.* § 1) pozłota zblakowała. 2) na pozłotę swoich zmaz i sprośności.

pozłotka; pazłotka blaszana. Gold-Blech. lame d'or.

Pozłotnik. Vergulder. doreur.

Pozmyślać, *v. m. F. pozmyślam.* vieles nachmachen, ersinnen, erdencken, erdichten. contrefaire, feindre, beaucoup de choses. § szalbierz pozmyślał listy, potrafił pieczęći.

Poznań, *g. Poznania.* Posen eine schöne Stadt in der Woywodschaft Posen an der Warte in Groß-Pohlen. Posnanie ou Posen, belle ville du Palatinat de Posnanie sur la Warte dans la Grande Pologne.

Poznawacz. Kenner, Erkenner. qui connoit, qui pénétre.

Poznawać co, *F. poznam.* 1) einen erkennen, sich auf einen besinnen. 2) gewahr werden, mercken, sehen an etwas. 3) einen einsehen, erkennen. 1) reconnoître, remettre dans sa mémoire, dans son imagination. 2) s'apercevoir de; découvrir, apercevoir qu. ch. à qu. ch. 3) aprofondir, pénétrer qu. § 1) poznał mię; poznałem rzecz moię. 2) poznał po worku że mniey w nim, poznał mię po kapeluszu; poznał po węchu że wino; poznałem frantostwo, chytrość iego. 3) poznałem ćię w tey przygodźie, wiem teraz iakiś.

poznać z doświadczenia. aus der Erfahrung haben. savoir par expérience.

nie poznać kogo. einen verkennen, nicht kennen. méconnoitre qu; ne pas reconnoître une personne.
poznać śiebie samego. sich selbst kennen lernen. se reconnoitre; rentrer dans soi même; se connoitre soi même.
poznać śię z kim. mit einem bekannt werden. faire connoissance avec qu.
Poznanie, Poznawanie czego. Erkenntniß. connoissance, notion. § poznawanie rodźi śię z rzeczy poznaney i poznawaiącego; poznanie świata.
poznanie śiebie. die Selbst-Erkenntniß. la connoissance de soi même. § poznanie śiebie samego iest naytrudnieyszą na świećie nauką.
poznanie, poznawanie śię z kim. Bekanntschaft mit einem. connoissance, nouvelle habitude avec qu.
Poźnię śię, *vid.* Spoźnić śię.
Poźno, pozno, *adv.* spät. tard.
poźno; poźno iest. es ist spät. il se fait tard.
poźno w noc. spät in die Nacht. bien avant dans la nuit.
aż do poźna w noc. bis in die späte Nacht. jusqu'à la nuit fort avancée.
poźno ten zegarek idźie. diese Uhr gehet zu spät. cette montre retarde, va tard.
Poźnorod, pogrobek. eine Nachwaise. un posthume.
Poźny, pozny. 1) spät. 2) spät-reifend, spät hervorkommend, spät gebohren. 1) tardif, qui se fait, qui vient tard, qui arrive tard. 2) tardif, tard, de l'arriére-saison; qui mûrit trop tard, qui nait tard.
Pożog, *f.* } grosse Feuers-Brunst. grand
Pożoga. } embrasement, grand incendie.
Pożołknienie zębow. der Brand der Zähne, wenn sie gelb anlaufen. maladie de dens dont elles deviennent jaunes.
Pożołknione zęby. gelbe Zähne. des dents jaunes.
Pozor. Schein, äusserliches Ansehen. aparence, prètexte, *m.* extérieur. § pokrywać obłudną postawę szczerośći pozorami; nie cnotą ale pozorem idźie.
iest pozor. es hat einen Schein; es scheinet. il y a aparence, il paroit, il semble.
według wszystkiego pozoru. allem Ansehen nach. selon toutes les aparences.
pod pozorem. unter dem Schein. à titre, sous couleur, sous une belle couleur, sous ombre, sous aparence, sous un beau semblant. § pod pozorem przyiaźni go zdradźił.
na pozor. zum Schein. par faux semblant. § na pozor co czynić, uczyć śię.

*mieć *pozor (wzgląd) na kogo.* Achtung vor einen haben. avoir égard pour qu.
Pozorczyk, *g. u.* Schein; Mäntelchen, Vorwand. prètexte, *m.* couleur, *f.* § kształtnym pozorczykiem co uczynić.
Pozornie, *adv.* scheinbarlich, dem Scheine nach. spécieusement, en aparence, aparemment, extérieurement, selon les aparences. § pozornie i nieszczerze przepraszał.
Pozorny. scheinbar. spécieux, aparent, extérieur. § pozorna to tylko cnota.
Pozostaię, } *v. m. F. pozostanę.* 1) zurück bleiben. 2) übrig bleiben, übrig seyn. 3) überleben, hinterbleiben.
Pozostawam, } 1) demeurer en arriére. 2) rester, étre de reste. 3) survivre à qu. § 1) pozostał w drodze; nie pochlebuiąc wiekowi naszemu stara filozofia daleko od naszey pozostała. 2) te tylko pozostały pieniądze. 3) po śmierći braći moich iam tylko pozostał.
a co ieszcze pozostawa? was ist noch übrig? que reste-t-il encore?
Pozostały. 1) übrig geblieben. 2) hinterblieben, hinterlassen. 1) restant qui est de reste. 2) qui vit, qui est encore en vie, qui a survecu à qu. § 1) pozostałe długi, pieniądze. 2) pozostałe potomstwo.
Pozwalam czego, co, *F. pozwolę.* 1) erlauben, zulassen, gestatten. 2) in Berathschlagungen: bewilligen, einwilligen, seinen Willen darzu geben. 3) beym Disputiren: zugeben, einräumen. 1) consentir, permettre. 2) *dans les conseils:* consentir, donner son sufrage, son consentement à qu. ch. 3) *terme de dispute:* acorder à qu. qu. ch; admettre, aprouver, trouver raisonnable; tomber, demeurer d'acord. § 1) pozwolić komu wszelką swawolę; pozwolił mu tey wolnośći. 2) Stany na to nie pozwolili; Poseł na ten punkt niepozwoliwszy seym zerwał; nie pozwalam Mośći Panowie. 3) co mi pozwalasz: ktoć bowiem to pozwoli.
pozwalaiący. bewilligend. consentant.
Pozwanie, pozew. Citation vor Gericht, Ladung. assignation, ajournement pour comparoître devant le Juge. § pozwanie słowne, pozwanie listowne.
pozwanie na stanie tudźież. peremtorische Citation. assignation peremptoire; ajournement personnel.
Pozwaniec, *g. pozwańca.* ein Citirter, Beklagter. un ajourné. § pozwaniec barzo obwiniony.
Pozwany. citirt, vorgeladen. ajourné, assigné.

strona pozwana. der Beklagte. le défendeur, l'acusé.

Pozwalanie. das Zugeben, das Gestatten. l'action de permettre, de consentir.

Pozwolenie. Erlaubniß, Einwilligung. permission, consentement. § z pozwolenia zbytniego to uczynił; proszę o pozwolenie.

Pozwolony. erlaubt. permis, consenti.

Pożyć, *F. pożyię.* 1) ein Weilchen leben. 2) überwältigen, erlegen. 3) durchkommen mit einem Messer. 4) eingreifen, einschneiden. 5) einen gewinnen, auf seine Seite bringen. 1) vivre quelque tems. 2) défaire son enemi, le tüer, le mettre sur le carreau. 3) traverser avec un tranchant; venir à bout en coupant une chose fort dure. 4) entrer avant; percer, entrer dans une chose dure; prendre à. 5) gagner qu; atirer qu. en sa faveur. § 1) ieszcze pożyie dni kilka. 2) nieprzyiaćiela w biegu pożył. 3) tego sęku pożyć nie mogę. 4) piła pospolita drzewa Brezylskiego nie pożyie. 5) żadnym go nie pożyiesz podarunkiem.

dać śię pożyć. sich gewinnen lassen. se laisser prendre; se laisser gagner l'esprit.

nie pożyiesz go. du wirst ihm nichts anhaben, nichts mit ihm ausrichten. vous ne gagnerez rien sur lui; on n'a jamais fait avec lui.

ta śiekiera nie pożyie tego drzewa. diese Art wird nicht in dieses Holtz greifen. cette hache ne prendra pas à ce bois.

nie pożyię tey gałęźi tym nożem. ich werde mit diesem Messer nicht durch diesen Ast kommen. je ne saurois venir à bout de cette branche avec ce couteau; ce couteau ne vaut rien pour couper cette branche.

Pożyćie. Wandel, Leben, Lebens-Art, Stand. un genre de vie, train de vie; cours de la vie; état. § potrzebna to nauka ludzkiemu pożyćiu; w każdym pożyćiu szczęśliwym śię bydź godźi; nie pyta śię iakie będźie dalsze iego pożyćie; dożywotnie stanu małżeńskiego pożyćie.

Pożyczalnik, co pożycza komu, wierzyćiel. Leiher, Verborger, Creditor. créancier.

pożyczalnik, ktory u kogo pożycza. Entlehner, Borger. emprunteur, celui qui emprunte.

pożyczalnik, co pożyczył rzecz do oddania teyże a nie inszey rzeczy. Borger einer Sache, welche und keine andre wieder zu geben ist. un commodataire; celui qui a receu un commodat ou une chose qu'il doit rendre en même espèce.

Pożyczalny, pożyczkowy, czego kto u mnie albo ia u kogo pożyczyć mogę. das man einem oder von einem borgen kan. qu'on peut prêter ou emprunter.

Pożyczam, *v. m. F. pożyczę.* 1) einem borgen, leihen, verborgen, verleihen. 2) bey einem borgen, leihen. 3) aus einem Verfasser borgen, nehmen. 1) prêter. 2) emprunter; faire quelque emprunt. 3) emprunter, prendre d'un auteur. § 1) pożycz mi tey książki; nigdy lepiey pożyczam iako daruiąc; pożyczyć komu czego do używania, do strawienia a do oddania inszym. 2) pożyczył tych pieniędzy u kupca. 3) pożyczyć co u autora ktorego.

Pożyczanie, pożyczenie czego u kogo. das Leihen, Borgen bey einem; die Entlehnung. l'action d'emprunter. § pożyczanie czego u kogo do używania, do strawienia a oddania inszym.

pożyczanie, pożyczenie komu czego. das Verborgen, Leihung. l'action de prêter; prêt. § pożyczenie komu pieniędzy, książek.

Pożyczany. } geborgt, geliehen. prêté,
Pożyczony. } emprunté.

pożyczona rzecz do oddania teyże rzeczy. }
Pożyczek, *g. pożyczku.* }
geliehene Sache, die man, und nicht eine andre davor, wieder geben muß. commodat, prêt d'une chose qu'on doit rendre en essence.

pożyczek, wzaiem rzecz dana. Darlehn. prêt, emprunt chose prêtée ou empruntée. § pożyczek ten obroćiłem na budowanie domu.

nie mam pieniędzy na pożyczki. ich habe kein Geld zu verborgen. je n'ai point d'argent à prêter.

pożyczkiem; pożyczanym sposobem. 1) Entlehnungs-Weise, da man die entlehnte Sache selbst wieder geben soll. 2) als ein Darlehn. 1) par commodat; à la charge de rendre la chose en espèce. 2) par emprunt. § 1) wzaiem mu dałem pieniądze, żyto, a pożyczkiem księgi.

pożyczek czyni z przyiaćiela nieprzyiaćiela. borgen macht Feinde. à prêter ami, à rendre enemi; au prêter ami, au rendre enemi.

Pożyczkowy. geborgt, geliehen. prêté, emprunté.

Pożynam, *v. m. F. pożnę.* aberndten. moissonner, couper tout le blé. § iuż pożęto zboża.

Pozyskiwam, } *F. pozyskam, pozyszczę.*
Pozyskuię, } gewinnen, einnehmen. atirer

rer en sa faveur; captiver, gagner, prévenir qu. § pozyskał mię; wiele serc pozyskał; serca pożyszcz sobie.
Pożyskanie. } Gewinnung, Einnehmung.
Pożyszczenie. } l'action de gagner qu.
Pozyskany. gewonnen, eingenommen. gagné, atiré en sa faveur.
Pożytecznie, *adv.* nützlich. utilement, avec utilité, avantageusement, profitablement.
Pożyteczno iest. es ist nützlich, es ist zuträglich. il est avantageux; il est utile, il est profitable. § to mi pożyteczno będźie; wszystkim to pożyteczno było.
Pożyteczny. nützlich, zuträglich, ersprießlich. utile, profitable, avantageux.
Pożytek. Nutzen, Gewinn, Vortheil. utilité, gain, intérêt, profit, avantage, *m.* provenu. § pożytek czynić, mieć, dać, brać z czego; pożytek swoy upatruie; przy tym pożytku ma i ten.
pożytki. Erd-Früchte. fruits de la terre, biens de la terre. § pożytki źiemie, sadow, ogrodow.
pożytkow zbieranie. Einsammlung der Früchte. recolte; action de recueillir les fruits.
pożytek biorący. Nutznießer, der den Genuß aber nicht den Besitz eines unbeweglichen Guts hat. usufruitier, qui a l'usufruit d'un fonds, mais qui n'en a pas la proprieté.
Pożytkowy, pożytek rodzący. fruchtbar, das Früchte trägt. fruitier, qui porte du fruit.
pożytkowe drzewo. Obst-Baum. arbre fruitier.
Pożytkuię z czego. Vortheil, Nutzen haben; Nutzen ziehen. profiter, tirer quelque gain, quelque profit de qu. ch. § pożytkować z handlu, z czasu.
Pozytyw. 1) ein Positiv, kleine Orgel. 2) im Scherz: der Podex. 1) positif, petit orgue. 2) *burlesq.* le derriére, le cu. § 1) grać na pozytywie. 2) na swym pozytywie długo śiedźieć nie może.
Pozywam kogo o co, *v. m. F. pozwę.* vorladen, citiren. apeller qu. en Justice; ajourner, assigner pour comparoître devant un Juge. § pozwałem ią do Trybunału.
pozwać kogo ustnie; pozwać, zapozwać kogo w osobie, w personie. persönlich citiren. assigner qu. de comparoître en personne.
pozywam tego co mię pozwał. wieder klagen, Gegenklage anstellen. reconvenir qu; demander à celui qui demandoit.
pozwać kogo w (na) poiedynek. einen zum Zweykampf ausfordern. apeller, qu. en duel; faire un apel à qu. pour se batre avec lui.
Pożywam czego. Speise genießen, zu sich nehmen. se nourrir de; prendre des alimens. § pożywaią nabiału, pokarmu, mięsa.
Pozywanie. das Citiren vor Gericht. assignation; l'action d'assigner, d'ajourner qu.
Pożywanie. Genuß einer Speise. l'action de prendre une nourriture.
Pożywienie. Ernährung, Nahrung, Unterhalt. nourriture, entretenement, entretien, subsistance. § do pożywienia i wychowania dźieći wielkiego trzeba starania; skromne pożywienie; trudne teraz pożywienie; cnotliwego swego szuka pożywienia.
Pra, *obs. pr.* przed. vor, wird noch in den *Compositis* pradźiad, prapradźiad *&c.* gefunden, statt deren der gelehrte Fürst Joseph Jablonowski in seiner Polnischen Wappenkunst dźiad drugi, trzeći, czwarty setzet. devant, avant; *cette préposition se trouve encore dans les composez* pradźiad, prapradźiad *&c. au lieu desquels le savant Prince* Joseph Jablonowski *dans sa Science Heraldique Polonoise se sert de l'expression* dźiad drugi, trzeći, czwarty *&c.*
Prababa, prababka, nadbaba, przedbaba, druga baba. die Aelter-Mutter. la bisaieule; la mére de la grande mére. § prababy brat.
Prabut. Riesenburg, eine Stadt im Brandenburgischen Preussen. Risembourg ville de la Prusse Brandebourgeoise.
Praca. Arbeit. travail. § każda praca ma zapłatę; bez prace nie będą kołacze, *prov.* trawić wszystkę pracą na co.
praca rozumu. Philos. Kraft, Verrichtung des Verstandes. *Philos.* opération de l'esprit. § rozum ma trzy prace: uznanie, rozsądek i dyskurs.
uczona praca. gelehrte Arbeit, Buch, Werck. oeuvre, livre, *m.* volume, *m.* composition.
ustawiczna praca wszystko przemoże. eine beständige Arbeit überwindet alles. à force de travail on vient à bout de tout.
*Pracel, *g. pracla*; obarzanek. Kringel, Pretzel. craquelin. § świeże pracle.
Prać, *vid.* Piorę.
Prąćiany, z prąćia. aus Reisern gemacht. fait d'oizier ou d'autres petites branches tortillées.
Prąćie. Weiden-Gerte, schwanckes Reis zu Körben. ozier, petit branche pliable.

§ prącie drobne, gibkie do związania czego, do plećienia koszykow.
Prącik, *g. a.* Spieß-Gerte. baguette, verge.
Pracowićie, *adv.* arbeitsam. laborieusement, assidûment.
Pracowitość. Arbeitsamkeit. grand travail, industrie, assiduité, aplication continuelle.
Pracowity. arbeitsam, mühsam. laborieux, assidu au travail, qui travaille beaucoup, fait avec beaucoup de travail.
Pracowanie. das Arbeiten. le travail, l'action de travailler.
Pracuię. 1) arbeiten. 2) einen ermüden. 1) travailler. 2) lasser, fatiguer.
spracować się. sich ermüden. se lasser, se fatiguer, devenir las. § spracowałem się od biegania.
Pracz. Wäscher. blanchisseur de linge; buandier.
Praczka. Wäscherin. blanchisseuse de linge.
kobieta co praczce pomaga. Wäscherin, Wasch-Frau, so die Wäsche hilft waschen. lavendiére, femme qui aide la blanchisseuse à laver la lessive.
praczki albo praczow zapłata. Wäscher-Lohn. blanchissage, *m.*
Praczy. Wäscher-. de blanchisseur; de blanchisseuse.
Prąd, *g. prędu, prądu.* 1) Schuß, schneller Strohm eines Flusses. 2) versenckter Baum in einem Fluß, der den Fluß-Schiffen sehr gefährlich ist. 1) cours, courant de l'eau. 2) arbre caché sous l'eau qui est fort dangereux aux bateaux. § 1) gdy prąd nowy wart sobie czyni, wanną się zowie; po wirach i bistrych prądach tonęli. 2) na prądźie śię woda kędźierzawi.
Pradźiad, dźiad drugi. Aelter-Vater, Groß-Groß-Vater, Urgroß-Vater. bisaïeul.
Pradźiadow, } naddźiad. ält-väterlich.
Prażiadowski, } du bisaïeul, du pére de l'aïeul ou de l'aïeule. § pradźiadow brat.
pradźiadowe. das ält-väterliche Vermögen. les biens du bisaïeul.
*Prąg, } pręgierz. ein Pranger. pilori,
*Prąga, } carcan. § imię iego przybite do prągu; u prągi stawić kogo.
Pragnę, *gnie, gnął, gnęli.* 1) dürsten. 2) begehren, verlangen. 1) étre alteré, avoir soif. 2) désirer, souhaiter. § 1) pragnie i łaknie. 2) pragnął tego honoru.
pragnący czego. } 1) durstig. 2) fig. be-
*Pragnićiel. } gierig; ein Begehrender. 1) alteré, qui a soif. 2) alteré de qu. ch; qui désire, qui souhaite avec passion.
Pragnienie. 1) Durst. 2) Begierde. 1) la soif, alteration. 2) soif, *f.* désir, souhait, envie. § 1) pośilić, gaśić, czynić pragnienie; odwilżyć nieznośne pragnienie; ckliwe pragnienia ugaśić. 2) pragnieniu łaski twoiey dosyć uczyń.
czći pragnienie. Ehrbegierde. ambition.
pragnienie bogactwa. Begierde nach Reichthum. la soif des vains honneurs; la soif de l'or.
pragnienie czyniąca choroba. (dipsacus morbus) Heilk. Harn-Fluß, Harn-Ruhr eine Kranckheit, so grossen Durst erwecket. *Médec.* diabetés, maladie des reins qui cause une copieuse évacuation de la boisson & une soif excessive.
Praktyk. 1) der in etwas erfahren ist. 2) ein Rechtsgelehrter. 1) un homme expert en qu. ch. 2) Jurisconsulte, praticien; celui qui conduit un procès selon les formes de Justice. § 1) praktyk to w miłosney nauce. 2) praktyk (prawnik) sławny.
praktyk podły. schlechter Advocat, Zungen-Drescher. plaidereau, chicaneur.
Praktyka. 1) die Praxis, die Ausübung. 2) die Sterndeuter-Kunst. 4) Wahrsagerey. 4) Practike, Ranck, heimliche Abrede. 1) pratique, éxercice, *m.* action de pratiquer. 2) astrologie. 3) devination, prédiction, l'art de deviner. 4) pratique, intrigue, cabale, menée. § 1) łączyć praktykę do teoryi. 2) praktyka gwiazdarzow barzo iest omylna. 3) praktyka albo opowiadanie przyszłych a skrytych rzeczy.
Praktykant. ein Practicus der Rechte oder der Heilkunst. avocat, praticien; celui qui entend les diverses sortes de procédures; médecin qui a des pratiques, qui exerce son art. § w leczeniu nader doświadczony Praktykant.
Praktykarski. 1) sterndeuterisch. 2) Wahrsagerisch. 1) astrologique. 2) de divination, qui regarde la divination. § 1) praktykarska nauka gwiazdarzow.
duch praktykarski. Wahrsager-Geist. esprit de divination.
Praktykarka, wieszczbiarba. Wahrsagerin. devine, celle qui devine.
Praktykarz. 1) Wahrsager. 2) Wahrsager aus der menschlichen Gestalt. 3) Nativität-Steller. 1) devin; diseur de bonnes avantures. 2) phisionomiste, celui qui s'entend en Phisionomie. 3) faiseur d'horoscopes.

prakty-

praktykarz z gwiazd zabobonny. Stern-deuter. un astrologue.
praktykarz z gwiazd niezabobonny; gwiazdopis. Stern-Seher. un astronome.
Praktykowanie. 1) das Treiben einer Wahrsager-Kunst. 2) Anzettelung, Practiquen, heimliches Anschläge. 1) divination, éxercice, *m.* d'un art de deviner. 2) ménée, pratiques sécretes. § 1) praktykowanie z ręki.
Praktykuię. 1) wahrsagen; die Sterndeuterey oder eine andre Wahrsager-Kunst treiben. 2) Practiquen machen; anzetteln, schmieden. 3) sich mit einem verstehen, unter einer Decke liegen. 2) deviner par qu. ch; pratiquer, éxercer un art de deviner. 2) pratiquer; atirer à son parti; forger, brasser, tramer, machiner qu. ch. 3) s'entendre, être d'intelligence, agir de concert avec qu. § 1) praktykuie z gwiazd, z ręki, z twarzy. 2) po cichu bunty praktykuią; wszystek światby spraktykowali. 3) praktykuie (zmowił się) z nim.
Prałat. ein Prälat. Prélat.
Prałatski. Prälaten. de Prélat.
Prałatura. Prälaten-Würde. Prélature.
Prać, *vid.* Piorę.
Pralnia. Wasch-Haus. buanderie, lieu couvert ou l'on lave la lessive.
Pram, *pra, przał, vid.* Prę, *prze, przał.*
Pranie. das Waschen der Wäsche. le savon, blanchiment, le lavage; la maniére, l'action de laver le linge.
Prany. gewaschen in einer Wäsche. lavé, blanchi par la blanchisseuse.
Praprababi. die Vor-Elter-Mutter angehend. de trisaieule.
Praprababa, pradźiada albo prababy matka, trzećia baba. (*abavia*) Vor-Elter-Mutter, die Mutter des Elter-Vaters oder der Elter-Mutter. trisaieule, la mére du bisaieul ou de la bisaieule.
Prapradźiad, pradźiada albo prababy oyćiec, trzeći dźiad. (*abavus*) Vor-Elter-Vater, Vater des Elter-Vaters oder der Elter-Mutter. trisaieul, pére du bisaieul ou de la bisaieule.
Prapradźiadow, Prapradźiadowy, Prapradźiadowski. den Vorelter-Vater angehend. de trisaieul.
prapradźiadow oyćiec, dźiad pradźiada albo prababy, czwarty dźiad. (atavus) Groß-Elter-Vater, Groß-Vater des Elter-Vaters oder der Groß-Mutter. quartaieul; pére du trisaieul, ou de la trisaieule.
praprababia albo prapradźiadowa matka, czwarta baba. (atavia) Groß-Elter-Mutter, Groß-Mutter des Elter-Vaters oder der Elter-Mutter. quartaieule; mére du trisaieul ou de la trisaieule.
prapradźiadow dźiad, dźiad piąty. (tritavus) Urelter-Vater, Elter-Vater des Elter-Vaters oder der Elter-Mutter. quint-aieul, le bisaieul de mon bisaieul ou de ma bisaieule.
prapradźiadowa baba, baba piąta. (tritavia) Urelter-Mutter, Elter-Mutter des Elter-Vaters oder der Elter-Mutter. quint-aieule; bisaieule de mon bisaieul, ou de ma bisaieule.
prapradźiadow albo praprababi pradźiad, szosty dźiad. Urelter-Vaters oder Urelter-Mutter Vater. six-aieul, le pére du quint-aieul, ou de la quint-aieule.
praprababy albo prapradźiadowa prababa, szosta baba. Urelter-Vaters-Mutter, oder der Urelter-Mutter Mutter. sixaieule, la mére du quint-aieul ou de la quint-aieule.
prapraźiadow albo praprababy prapradźiad, dźiad śiodmy. Urelter-Vaters Groß-Vater. sept-aieul, le pére du six-aieul.
praprababy albo prapradźiada prababa, babka śiodma. die Groß-Mutter der Urelter-Mutter. sept-aieule, la mére du six-aieul ou de la six-aieule.
Praprawnuczka. die Nachnefe; Tochter der Urenckelin oder des Urenckels. fille de l'arriére petit-fil, ou de l'arrière petite fille.
Praprawnuk, syn prawnukow. Urenckels-Sohn, der Nachnefe. fils de l'arriére petit fils ou de l'arriére petite fille.
Prasa. eine Presse. la presse un instrument.
prasa, prasa drukarska. Drucker-Presse. presse dont on se sert pour imprimer des livres.
dać pod prasą. unter die Presse geben. faire imprimer; mettre, donner sous la presse; faire rouler la presse.
prasa winniczna, winna. Kelter, Wein-Presse. pressoir, machine à pressurer la vendange.
prasa oliwna. Oel-Presse. pressoir à tirer de l'huile.
prasa budownicza, szruba budownicza. ein Schraubwerck beym Bau, vermittelst welcher man Lasten in die Höhe hebt. sorte de machine ou de presse à guinder & placer les grosses matériaux.
Prask, plask, *interj.* klapp, klipp klapp. zone, flan, pouf; tic & tac.
prask o to masz. klaps, da hast du einen Schlag. flan! en voilà un.
na prask przyszedł, trafił. er kam, da der Rummel am größten war; er kam in den

den Wurf. il vint comme la bredouille étoit grande.
*Praſkur, opłatek. ein Oblat. oublie.
Praśnik, *g.a.* przaśnik. ungeſäuertes Brod. pain azime.
Praśny, } do pras albo do praſowania
Praſowy, } należący. Preß=, zum Preſſen gehörig. de preſſe, dont on ſe ſert à preſſer, qui ſert à preſſer. § praśna ſzruba.
Praſoł, co ſol przedawa. Saltz=Factor, Saltz=Verkäufer. vendeur de ſel, marchand de ſel; régratier, ſaunier.
Praſołka. Steuer vom Saltz=Verkauf. gabelle, impoſition ſur le ſel.
Praſołſtwo. Saltz=Handel, Saltz=Verkauf. le ſaunage, trafic de ſel.
Praſowanie. das Preſſen. l'action de preſſer.
Praſowany. gepreßt. preſſé, preſſuré.
Praſownia, praſownica, gdźie praſy ſą. Preß=Haus, Kelter=Haus. preſſoir, le lieu où l'on preſſe la vendange.
Praſownik. 1) Preſſer. 2) in der Buchdruckerey: der Drucker. 1) preſſureur. 2) imprimeur, compagnon qui travaille à la preſſe dans une imprimerie.
Praſuię co. preſſen, drücken. preſſer, preſſurer.
praſować żelaſkiem. Wäſche plätten. repaſſer le linge.
Praſzka, } *vid.* Prążka, Prążkowa-
Praſzkowaty, } ty.
Praſzczę. Spieß=Ruthe, Spieß=Gerte. gaule, houſſine.
puścić żołnierza przez (na) praſzczęta. einen Soldaten durch die Spieß=Ruthen jagen. paſſer un ſoldat par les baguettes.
Prątek, *g. prątka.* 1) Steckchen, kleine Gerte. 2) der Keim eines aufgehenden Krauts. 1) verge, petite baguette. 2) germe, jetton, pointe, plume radicale d'une plante. § 1) prątek wyrznąć z drzewa. 2) to źiele ſzczupłym wzchodźi prątkiem.
Praw, *vid.* Prawy.
Prawda. 1) die Wahrheit. 2) Schüſſel=Ring, eine Schüſſel darauf zu ſetzen. 3) Feuer=Sorge, Feuer=Pfanne. 1) le vrai, la verité. 2) un garde-nape; un porte-aſſiette. 3) un réchaut. § 1) po śmierći śię żaden z prawdy nie wywierći; częśćiey z uſt krotofilnych wyleći prawda, a niżeli z naygodnieyſzego; prawdę w żart obroćić; prawdźie trudno śię przećiwić; prawda w oczy kole, nie głaſzcze, lepſza niż pozor, przykra ale zdrowa, rzadka miedzy ludźmi; prawdy zdobić nie trzeba; prawda i pokora nie znaydźię mieyſca u dwora; prawdę mowić a nie obraźić trudno. 2) prawda ſtołowa. *3) poſtaw na prawdźie (fairce) talerz.
prawdy. Wahrheiten, unfehlbare Lehren. des véritez, des doctrines véritables, des choſes infaillibles. § Prawdy Ewangieliczne, Filozoficzne.
prawda herb. Wappenk. Vordertheil eines Löwen, welcher aus einer Mauer mit einem Ringe in einer Klaue hervor ſpringet. *Blaſ.* lion iſſant d'un mur & tenant un anneau.
prawdę mowić. die Wahrheit reden. dire vrai.
prawdę mowiąc, w prawdźie. die Wahrheit zu ſagen. en verité; à n'en point mentir.
mow prawdę. ſage die Wahrheit. dites au vrai ce qu'il y en a, ce qui en eſt.
nie od prawdy. es iſt der Wahrheit gemäß; es ſtreitet nicht wider die Wahrheit. cela n'eſt pas contre la verité; cela eſt conforme à la verité.
od prawdy, po prawdźie, do prawdy; bez żartu. im Ernſt. tout de bon; ſérieuſement.
to prawda. das iſt wahr. c'eſt vrai. § to nie prawda; tak to prawda, iakby śię ślepy iſkał.
a nie prawdaż to? iſt das nicht wahr? n'eſt-il pas vrai?
linia prawdy. Math. Grund=Linie, worauf die Perpendicular=Linie gezogen wird. baſe, ligne horiſontale ſur laquelle tombe à plomb la ligne perpendiculaire.
Prawdowierny, *vid.* Prawowierny.
Prawdomowſtwo, pradomowność. die Wahrhaftigkeit, aufrichtige Rede. verité en paroles; integrité du diſcours.
Prawdomowny. wahrredend, wahrliebend. véridique, qui dit la verité, qui dit vrai.
prawdomowna nauka. die Vernunft=Lehre. logique.
Prawdźie herb, *vid. prawda herb.*
Prawdźiwie, *adv.* würcklich, wahrlich. véritablement, vraîment.
Prawdźiwość. 1) die Wahrhaftigkeit. 2) Liebe zur Wahrheit. 1) le vrai. 2) l'amour de la verité.
Prawdźiwy. 1) wahr, was wahr iſt. 2) wahrliebend, der Wahrheit befliessen. 3) wahr, ächt, recht, unverfälſcht. 1) véritable, vrai. 2) véritable, véridique, qui aime, qui ſuit la verité. 3) vrai, pur, qui n'eſt pas faux. § 1) prawdźiwe dobro tylko w niebie; prawdźiwa miłość; rzecz to prawdźiwa. 2) prawdźiwy to człowiek. 3) prawdźiwe złoto, węgierſkie wino; prawdźiwy (pra-

(prawy) ſzlachćic, prawdźiwa (prawa) panna.

nic prawdźiwſzego. es nichts gewiſſer, nichts wahrhaftiger. il n'y a rien de plus sûr, de plus vrai, de plus aſſûré.

Prawica. 1) die Rechte, die rechte Hand. 2) eine wahre Jungfer. 1) la droite; main droite; la main de lance. 2) pucelle, fille qui a ſa virginité. § 1) tryumfalna prawica iego w rzecz nie słowy czyniła. 2) poiął prawicę.

Pradwidełko. klein Linial. petite régle; réglet; tringle.

Prawidło. 1) Richtſchnur, Richtſcheid, Linial. 2) fig. Richtſchnur, Regel. 1) régle, inſtrument qui ſert à dreſſer les longueurs. 2) *fig.* règle, modèle, *m.* exemple, *m.* ce qui préſcrit. § 1) prawidło z nići, z żelaza; prawidło pewne, wyborne, nieomylne, złe, fałſzywe. 2) Pan niech będźie wodzem i prawidłem twoim; iednoſtayne prawidło Piſma Swiętego.

Prawię. 1) reden von etwas. 2) handeln von etwas. 3) nur in den *Compoſitis:* verrichten, ausfertigen. 1) diſcourir ſur. 2) agir, traiter, raiſonner de qu. ch. 3) *dans les compoſez:* faire, expédier, dépêcher. § 1) rad o woynie prawi. 2) ta kśiążka o głębokich prawi materyach. 3) ſprawić co; wyprawić kogo.

nie praw. rede nicht; ſchweige. ne parlez pas; tais toi; ne raiſonnez point.

Prawie, *adv.* 1) recht, gerecht, eben recht. 2) gäntzlich, gantz. 3) faſt. 1) bien, juſtement; d'une maniére juſte. 2) entiérement, tout à fait. 3) presque. § 1) zrobił mu ſuknią prawie w miarę; prawie wczas przyſzedł; prawie było o pierwſzey. 2) prawie liczba rowna; te dwie rzeczy nie prawie rowne; prawie mu podobien. *3) prawie (ledwie, bezmała) nie upadł.

tak prawie. ſo iſts recht, ſo iſt es richtig. voilà qu'il eſt juſte, qu'il eſt bon. § tak nie prawie, ale tak będźie prawie.

prawie tak; prawie nie tak. faſt alſo. presque ainſi, à peu près ainſi. § prawie tak śię ſtroi, chodźi.

prawie liczyłem. ich habe richtig gezehlet. j'ai comté juſtement.

prawie tak dobrze. faſt ſo gut. presque ſi bien.

Prawnie, *adv.* geſetzmäßig, nach den Geſetzen. judiciairement; juridiquement; d'une manière juridique.

Prawnik. Rechtsgelehrter, Advocat. Juriſconſulte, praticien, avocat, qui ſait le droit.

Prawnuczka, nadwnuczka. Urenckelin. arriére petite fille; la fille de mon petit fils ou de ma petite fille.

Prawnuk, ſyn wnukow, nadwnuk. Urenckel, Enckels Sohn. arriére petit-fils; fils du petit-fils ou de la petite fille.

Prawny. 1) geſetzmäßig, rechtsmäßig. 2) Rechts-, zu den Rechten oder Gerichten gehörig. 1) légitime, qui eſt ſelon les loix. 2) du barreau; judiciaire, juridique, qui eſt dans les formes de la Juſtice. § 1) prawne obranie na urząd. 2) poſtępek prawny, w prawie opiſany.

nauka prawna. die Rechtsgelehrſamkeit. jurisprudence.

prawny ſkrypt. gerichtliche Schrift; Urkunde. un titre, piéce ou écrit qui ſert à prouver.

w Prawo, *adv.* 1) rechts, zur rechten Hand. 2) Kriegsw. rechts um. 1) à main droite; à droite. 2) *guerre:* demi-tour; à droit. § 1) poiedź w prawo.

Prawo. 1) ein Geſetz. 2) ein Recht. 3) Recht zu etwas; Rechts-Forderung. 4) Rechtsgelahrtheit. 5) ein Gericht. 6) ein Proceß, das Proceß führen. 7) Gerechtigkeit, ſo einer auf eines andern Grund und Boden auszuüben das Recht hat. 1) loi, *f.* ordonnance. 2) droit, loix, *f. plur.* 3) droit, titre, *m.* pouvoir, prétenſion. 4) jurisprudence. 5) Jugement, Tribunal, juſtice, lieu où l'on rend juſtice. 6) procédure, procès, plaidoirie. 7) ſervitude qu'on a le droit d'éxercer ſur le fonds d'autrui; le droit de. § 1) prawo dawać, piſać, ſtanowić, znośić, przeſtrzegać. 3) tym śię prawem albo uſtawami miaſto rządźi; prawo Koronne, Ziemſkie, Magdeburſkie: śiedźi pod prawem ſzlacheckim, mieyſkim; prawo iak paięczyna, bąk śię przebiie a na muchę wina, *prov.* 3) prawo albo należyſtość ktorą kto ma do czego albo do kogo; prawa ſwoiego wlanie na drugiego; żadnego do tego, do mnie nie ma prawa; oyćiec ma prawo do ſyna. 4) uczyć śię prawa; biegły w prawie. 5) pozwać do prawa; odpowiadać u prawa; poydź ze mną do prawa, chcę z tobą do prawa. 6) do prawa wor pieniędzy, a dwa pilnośći; *prov.* mieć, wieść z kim prawo. 7) prawo paśienia na cudzey łące.

prawu niepodległy. vom Geſetz befreyet, der kein Geſetz achtet. qui n'a point de loix; qui n'eſt pas ſujet aux loix.

prawu podległy. den Geſetzen unterworfen. ſujet aux loix.

prawo ma na przechod, przeiazd przez grunt

grunt sąśiecki. er hat das Recht auf dem Grunde seines Nachbares durch zu fahren. il a le droit de passage par le fond de son voisin.
prawo duchowne, kanoniczne. das Canonische Recht. droit canon.
prawo Cesarskie, cywilne, Rzymskie. Römisches Recht. droit civile.
prawo powszechne narodow, pogan i Chrześcian. das Völcker-Recht. droit des gens.
prawo przyrodzone, wrodzone. Natur-Recht. droit naturel.
prawo ostre, srogie, gorące. 1) scharfes Recht oder Gericht. 2) in Gerichten: frische That. 1) droit rigoureux, droit étroit; Justice rigoureuse. 2) flagrant délit. § 1) gorętszego nad Hyszpańską Jnkwizycyą niemasz prawa. 2) na gorącym prawie (uczynku) poymany.
prawa założenie. die Einfassung, Kriegs-Rechtens-Befestigung. litis contestation; contestation en cause.
prawa zawieszenie, vid. *sądow wywołanie.*
prawo z dawności używania. das Recht der Verjährung. le droit de préscription.
prawo na przywrocenie maiętności po więzieniu. Recht nach einer Gefangenschaft das seinige zurück zu fordern. droit de retour, par lequel on recouvre ses biens après sa captivité.
Prawodawca. Gesetzgeber. legislateur, celui qui fait des loix.
Prawokąt. Meßk. ein rechter Winckel. *Géom.* un rectangle.
Prawokątny. Meßk. winckelrecht, rechtwinckelicht. *Géom.* rectangle, rectangulaire, qui a les angles droits.
Prawokazca. } Uebertreter der Gesetze.
Prawołomca. } infracteur, violateur des loix.
Prawołomność. } Uebertretung der Gesetze.
Prawołomstwo. } infraction, violation des loix.
Prawosad. Math. ein Sinus, Abschnitt eines Winckels. *Géom.* sinus.
Prawość. Redlichkeit, Aufrichtigkeit, Liebe zur Gerechtigkeit. droiture, sincerité, integrité; l'amour de la justice.
Prawostawnica, *vid.* Srzodwaga.
Prawostawnie, *adv.* Perpendicular, senckrecht, bleyrecht. ortogonellement, perpendiculairement.
Prawostawność. senckbleyrechte Stellung. assiette perpendiculaire.
Prawostawny. 1) Meßk. perpendicular. 2) Befest. regulair. 1) *Géom.* perpendiculaire. 2) *Fortif.* regulier.
Prawowanie się. das Proceßiren. plaidoirie; l'action de plaider.
Prawowiernie, *adv.* rechtgläubig. d'une maniére ortodoxe.
Prawowierny. rechtgläubig. ortodoxe.
Prawuię się z kim. mit einem Proceß führen. plaider; se plaider; avoir un procès, être en procès avec qu. § prawowali się o tę wieś, o tę kamienicę.
Prawy, Praw. 1) recht, auf der rechten Hand gelegen. 2) recht, ächt, wahr. 3) richtig, genau. 4) gerecht, das wohl anpasset, wohl anlieget. 5) recht, gehörig, von der Zeit. 1) droit, du côté droit. 2) vrai, véritable; pur; qui n'est pas faux. 3) éxact, juste, fait avec justesse, avec éxactitude. 4) juste, qui va bien, qui sied bien; fait comme il faut. 5) juste, ponctüel, qui se fait à point nommé. § 1) na prawey stronie to leży; idź na prawą stronę. 2) prawy Polak, szlachćic, Biskup; a praweż też to złoto; prawa dźiewica. 3) prawe pieniądze; prawa zapłata. 4) ten trzewik mi nie praw na nogę. 5) prawy czas ieszcze nie minął.
prawa ręka. 1) die rechte Hand. 2) die rechte Seite. 3) die Ober-Hand, Ober-Stelle so man einem giebet. 1) la droite, la main droite. 2) le côté droit. 3) le pas, le rang qu'on donne à qu.
na prawey; na prawey ręce; po prawey; po prawey ręce. 1) rechter Hand, auf der rechten Hand. 2) oben an. 1) à droite, à main droite. 2) au haut bout, à la prémiére place, à la place d'honneur. § 1) na prawey leży miasto. 2) po prawey, na prawey ręce śiedźi, idźie.
praw mi. er ist mein Mann, er ist nach meinem Geschmack. c'est mon homme; il est à mon goût; je le trouve à ma fantaisie.
linia prawa obrony. Befest. die beständige Streich-Linie. *Fortif.* la ligne de défence fichante.
Prażę co, *ży, żył.* 1) pregeln. 2) trocknen, dörren, als die Sonne das reifende Getreide. 3) sehr feuren, scharf schiessen. 1) griller, faire sécher sur le feu. 2) rôtir, sécher, mûrir comme le soleil le blé. 3) foüetter, faire un grand feu. § 1) upraż groch dobrze. 2) słońce praży zboża na polu. 3) kule gęste nieprzyiaćiela prażyły.
prażyć kawę. Cafe brennen. griller du café.
prażyć na rożćie. rösten, auf dem Rost braten. griller, faire cuire sur le gril.
Prażenie. das Pregeln. l'action de faire rôtir, de griller.
Prążka. Streif, Strich, Linie. raie, verge, trait, ligne. § prążka na dłoni przyrodzona.

Prążkowa-

Prążkowaty. gestreift, gezogen. vergé, raïé.
Prażmo. Sangen, geröstete Aehren. grain rôti. § a chleba i prażma i nowego zboża ieść nie będźiećie, *Levit.* 23. *v.* 14.
Prażnik. ungesäuert Brod. du pain azime; du pain sans levain.
Prażony. geprregelt, geröstet. rôti ou séché sur le feu; grillé.
prażony groch. Pregel-Erbsen. de pois à la saugrenée; pois grillé.
Prę, *pry, pryt*, obs. sagen, reden. dire parler.
Prę, *prze, part, przeć.* schieben. pousser, faire avancer avec quelque force.
przeć się czego. verneinen, verleugnen. nier, désavoüer, renier, dénier.
Prę, *pre, przał*, pram. sich erhitzen, sich erbremsen, brennen als feuchtes Heu auf dem Heu-Boden. s'alumer, s'embraser ainsi que le foin trempé sur le fenil. § śiano, zboże zaprzało.
Prebenda. eine Präbende, Stifts-Einkommen. Prébende, sorte de bénéfice.
Prebendarz. Geistlicher der eine Präbende hat. un Prébendé, Prébendier, celui qui tient une Prébende.
Pręćiuchno, Pręćiuchny, Pręćiuczki, } *vid.* Prędźiuchno, Prędźiuchny.
Precz, *adv.* weg, hinweg, fort. arriére, loin.
poszedł precz. er ist weg gegangen. il s'est allé, il s'en alla; il est hors de chez soi.
precz odiechał. er ist weggereiset. il est dans le païs étranger; il est hors de son païs.
precz to; precz tym. weg damit. foin de cela; otez cela.
precz go; precz z nim. weg mit ihm. foin de lui; nargue de lui.
wszyscy zawołali precz z nim. alle schrien weg mit ihm. tout le monde a crié tolle contre lui.
precz ztąd, fora ztąd, wieź się ztąd, prowadź się ztąd. fort von hier; packe dich. loin d'ici, ôtez vous delà, arriére d'ici; hors d'ici; allez vous en; hors delà.
Predykant. Protestantischer Prediger, Diener des Worts. Ministre, Pasteur; Ministre de la Parole de Dieu; celui qui prèche la Parole de Dieu aux Protestans.
Prędzey, *vid.* Prętko.
Prędźiuchno, barzo prętko, *adv.* sehr geschwinde, in aller Eile. très-vite, en grande hâte, avec une grande vitesse.
Prędźiuchny, barzo prętki. sehr hurtig, sehr geschwinde. fort vite.
Prefekt. 1) der Pater Präfect bey den Jesuiten, so über die Classe gesetzet ist. 2) Aufseher einer Druckerey. 1) Préfet, Jésuite qui a soin des classes. 2) inspecteur d'une imprimerie.
Pręga. 1) Streif, Strich. 2) Schmiele von einem Schlag. 1) verge, ligne, raïe. 2) sillon, écourgée, marque livide d'un coup.
Pręgierz, *g. a.* ein Pranger. pilier, poteau public, pilori, carcan.
u pręgierza wystawić. an den Pranger stellen. pilorier, mettre qu. au pilori.
* Prelat, * Prelatura, *vid.* Prałat, Prałatura.
Prenumeruię na księgę. pränumeriren auf ein Buch. soûscrire à un livre; païer d'avance sur un livre; préter anticipation sur un livre. § prenumerowałem na tę księgę.
Prenumerata. Pränumerations-Schein oder der Preis. soûscription; le billet ou le prix de soûscription pour un livre. § prenumeratę uczynić, założyć; drukować książkę na prenumeraty.
Prerogatywa, zaszczyt. Vorzug. prééminence, prérogative, préference.
Preskrypcya, dawność trzymania. Gerichtsw. Verjährung, Präscription, Besitzeignung. *droit:* préscription, usucapion.
Preskrypt. 1) Vorschrift eines Arztes. 2) ein Recept. 3) *obs.* Verordnung, Befehl. 1) ordonnance d'un médecin. 2) récette, remède. 3) *obs.* ordonnance, ordre, *m.* § 1) z preskryptu Pana medyka lekarstwa zazywać. 2) preskrypt (recepta) na febrę.
Prespiter, *vid.* Prezbiter.
Pręt, *g. a.* 1) Stecken, Gerte. 2) kleine Stange von Metall. 3) Sonnen-Uhr-Weiser. 4) eiserner Vorhangs-Stab oder Stange. 1) verge, baguette, bâton delié. 2) verge, petite barre de métail. 3) verge, aiguille de cadran. 4) tringle, verge de fer pour y enfiler les rideaux.
pręt mierniczy. Meßk. Decimal-Ruthe; Meß-Ruthe von 10 Schuh. *Géom.* verge; tringle, toise, perche de dix piez pour mésurer les champs.
na Prętce, * w Prętce, z Prętka, } *adv.* in Eile, in aller Hurtigkeit. vite, à la hâte, avec vitesse. § zwięźliwie choć z prętka mowi.
Prętki. eig. u. fig. geschwind, hurtig. *prop. & fig.* vite, promt, soudain. § prętki w biegu, w pisaniu; prętki lot ptaka; sędźia nie ma bydź prętki w rozsądzeniu.
Prętko, *adv.* hurtig, geschwind. vitement, vite, avec vitesse, promtement. § prętko bież, rob.
prędzey. 1) hurtiger, geschwinder. 2) eher. 1) plus

1) plus vite. 2) plus-tôt. § 1) prędzey skończył. 2) prędzey przyszedł niż brat.

tak prętko zrobiłeś? hast du es so bald, so geschwind gemacht? avez vous fait sitôt?

iako nayprędzey; *czym prędzey*. aufs hurtigste, aufs geschwindeste. au-plûtôt; le plus-tôt, incontinent.

Prętkomowność. Geschwindigkeit, Hurtigkeit im Reden. volubilité de discours, de langue; fluidité, facilité naturelle du langage.

Prętkomowny. geschwind, hurtig im Reden. qui parle vite, qui a une volubilité de langue.

Prętkonogi. hurtig zu Fuß. qui marche très-vite; vite, leger sur les piez.

Prętkopomkły. } das sich leicht zuziehet
Prętkozawrzysty. } als eine Schlinge. coulant ainsi qu'un noeud. § sidło prętkopomkłe.

Prętkość. Hurtigkeit, Geschwindigkeit. soudainité, vitesse, promtitude, célérité.

** Prezbiter, kapłan. Priester. Prêtre. § Prezbiterem zostać.

Prezbiter Jan; *Car Abyssynski*. der grosse Negutz, der Priester Johannes in Abyssinien. le Prêtre Jean, le grand Negus en Abissinie.

Pręże, } *vid.* Wyprężam.
pręże się, }

* Prezencya, obecność, przytomność. Gegenwart. présence.

człowiek to w prezencyi udatny. das ist ein Mensch von gutem Ansehen. cet homme a un extérieur fort beau.

prezencya umystu. Fertigkeit des Verstandes, Gegenwart des Geistes. présence d'esprit. § wielką prezencyą (przytomnością) umysłu rzeczy sprawuie.

prezencya do beneficyum, *vid.* Prezenta.

Prezent, podarunek. Geschenck. présent, don. § książkę mi tę w osobliwszym darował prezencie.

Prezenta. } Vorstellung zu einem Amt,
Prezentacya. } zu einer Pfründe. présentation à une charge, à un bénéfice. § nikomu bez prezenty i nominowania J. K. M. beneficya dzierżeć nie pozwolono.

Prezentuię kogo, co; stawiam, podaię. einen oder etwas präsentiren. présenter qu. ou qu. ch.

prezentować broń; *skwerować broń*. das Gewehr präsentiren. présenter les armes.

prezentować się; *stanąć*. sich präsentiren, erscheinen, sich stellen. paroître, se présenter.

prezentować kogo na urząd, na beneficyum. einen zum Amte, zur Pfründe vorstellen. présenter qu. à une charge, à un bénéfice.

Prezydent. 1) Präsident im Rath. 2) Präses, Vorsitzer in einer Disputation. 1) Président, le prémier Juge. 2) Président, moderateur d'une assemblée, d'une dispute.

Prezydent Trybunalski. der Tribunals-Präsident, so ein Geistlicher ist, der Weltliche heisset Marszałek. Président du Tribunal de la Couronne ou de Lituanie, c'est une personne Ecclésiastique; le Président séculier s'apelle *Marszałek*.

Prezydentowa. Präsidentin, eines Präsidenten Ehe-Frau. Présidente, femme de Président.

Prezydenski, Prezydentowski. dem Präsidenten gehörig. Présidental, de Président.

Prezerwa. ein Präservativ. préservatif, un remède qui préserve.

Prężyna. die Feder in Uhren. ressort d'une montre. § prężyna w zegarze, w zamkach.

Proba. 1) eine Probe. 2) Probe, Probier-Stück, zur Probe gegebene Sache. 3) Rechenk. Probe. 4) Buchdruck. Correctur-Bogen. 5) Silber-Probe, Gehalt der Feine des Silbers. 6) jede Maschine oder Werckzeug einen Uebelthäter zu martern; Folter, Tortur. 1) preuve, essai, épreuve. 2) *Aritm.* preuve. 3) échantillon, petit morceau, petite partie de qu. ch. qui sert à juger du total. 4) épreuve, feuille imprimée pour en corriger les fautes. 5) denier de fin; titre, *m.* règle, essai, le dégré de la bonté de l'argent. 6) chaque machine ou instrument de torture qu'on donne aux criminels; torture, question. § 1) na probę co dać, uczynić; proba złota w ogniu. 2) proba wina, sukna; proba charakteru; skosztować proby. 3) proba liczby. 4) pierwsza, druga proba dla przeglądania i poprawy. 5) śrebro trzynastey proby. 6) kołowrot, drabina, kluba i insze proby do ciągnienia złoczyńcow.

śrebro dobrey, podłey proby. Silber von guter, von schlechter Probe. argent de bon de bas aloi, de bon de bas titre.

proba mincarska. Müntz-Probe, Probe-Stück von einer Müntze. peuille.

Probalnia. Probier-Ofen. fourneau d'essai.

Probata, dowod. in den Gerichten: Beweis. *Palais*: moïen, preuve. § iasna probata.

Probierz.

Prob'erz. 1) Probierer. 2) Müntz-Probierer, Wardein, Müntz-Guardein. 1) estimateur, connoisseur qui examine, qui essaie. 2) essaïeur, oficier qui voit à quel titre est la monoie. § 1) probierz to wina doświadczony. 2) moneta przez probierze uznana i doświadczona bydź ma.

Probka. eig. u. fig. Pröbchen, Probstück-chen. *prop. & fig.* petit échantillon. § probka wina, sukna; pokaźę ći probkę, z ktorey o ostatku sądźić możesz.

Probny. Probier-. d'essai, d'épreuve.

probny kamień. Probier-Stein. pierre de touche.

Probosczcz. Probst. Prévôt d'une Eglise Collégiale ou Catédrale.

Probostwo. Probstey. Prévôté, la dignité du Prévôt dans une Eglise.

Probosczczy. Probst-. Prévôtal, qui regarde le Prévôt d'une Eglise.

Probowanie, doświadczenie czego. das Probieren, Versuchen. l'action d'essaier.

Probowany, doświadczony. probiert, versucht. essaié, éprouvé.

Probuię czego. 1) probieren, versuchen. 2) kosten. 1) éprouver, essaier. 2) essaier, goûter une liqueur.

probować na kamieniu złotniczym. an dem Probier-Stein streichen. toucher, éprouver qu. ch. avec la pierre de touche.

sprobować szczęśćia swoiego. sein Glück versuchen. tenter sa fortune.

Proć, *vid.* Porzę.

Proca. 1) eine Schleuder. 2) Art von Feuer-Schwärmern, die mit einer Schleuder geworfen werden. 1) fronde. 2) sorte de fusée ou de serpenteau qu'on lance avec la fronde. § 1) proce szelka albo łoże.

proce nawiazanie. Schleuder-Riemen. les bras ou les brasses de la fronde.

procą bić; z proce ćiskać. schleudern, mit einer Schleuder werfen. fronder, jetter une pierre avec la fronde.

proca ręczna, nawiązana na toporzysku. Schleuder an einem Stock. fronde atachée à un bâton.

proca woienna staroświecka, murowa wielka. grosse Stein-Schleuder bey den Alten. baliste, acquereaux, *plur.* machine des anciens pour lancer des pierres.

Procarz, Procnik, co procą ćiska. ein Schleudrer. frondeur.

Proceder, postępek. Verhalten, Verfahren. un procédé, *m.* conduite à l'égard d'un autre. § w tym procederze żadney nie widzę słusznośći.

Proces, sprawa sądowa. Proceß. procès, procédure.

Procesya. eine Kirchen-Proceßion. procession du clergé & du peuple. § procesya idźie; z procesyą gdźie idą; procesya prowadźi Sakrament Nayświętszy; procesya prowadźi umarłego.

Procesya w Boże Ciało. Proceßion am Frohn-Leichnams-Fest. le Sacre; procession à la Fête Dieu.

Procesyonalnie, *adv.* in Proceßion. en procession.

Procesyonalny. Proceßion-. de procession.

Proch. 1) Staub. 2) fig. Staub, Asche. 3) Schieß-Pulver. 4) Brenn-Zunder, Zunder. 1) de la poudre, de la poussiére. 2) *fig.* poussiére, cendres, *f. plur.* très peu de chose. 3) poudre, poudre à canon, poudre à feu. 4) mèche dans le fusil pour faire du feu. § 1) prochem przypadły; prochem przypadło; w proch śię rozsypać, obroćić. 2) podły prochu, bo w proch będźiesz rozrzucony człecze; przed śmiertelnym prochem oka nie zmrużysz. 3) proch rusznicy, działowy. * 4) proch (prochno) do krzesania ognia.

prochem posypać. die Schrift mit Streu-Sand beschütten. mettre de la poudre sur l'écriture.

proch od zgrzebła. Pferd-Staub vom Striegeln. les ordures ou la crasse que fait tomber l'étrille.

iak prochu. sehr viel, wie Sand am Meer. en grande quantité; autant de — qu'il y a du sable au bord de la mer. § iak prochu tam pieniędzy.

iak prochu tam ludźi. es wimmelt da alles von Volck. tout fourmille là de peuple.

w proch zetrzeć. zu Pulver reiben. reduire, mettre en poudre; pulveriser.

prochy. Kriegs-Munition als Pulver, Bley. munition de guerre, comme de la poudre, du plomb. § w prochy i spiże opatrzyć fortecę.

prochu pełny. voll Staub. poudreux, plein de poussiére.

prochy stráćił z młodu. er hat seyn Pulver in der Jugend verschossen. ses grandes chaleurs sont passées; étant jeune il a tiré toute sa poudre au moineaux.

prochem i potem pachnie (przykryty) obozowym. mit Schweiß und Blut bedeckt. couvert de süeur & de poussiére.

Prochnieię. wurmstichig werden, anfaulen als Holtz. pourrir, se pourrir, se vermouler, se carier. § drzewo sprochniało, ząb sprochniał.

Prochnienie, sprochniałość. Fäulniß, Rottung. vermoulure, carie, pourriture.

Prochno,

Próchno, pruchno. 1) faules Holtz. 2) Brenn=Zunder aus Leinwand. 1) du bois pourri. 2) méche; méchant linge brulé pour faire du feu. § 1) próchno w nocy się świeći. 2) próchno w krześiwie; spalić płotno na próchno.

Prochowka. Art giftiger Piltze. sorte de champignons venimeux.

Prochownia. 1) Pulver=Mühle. 2) Pulver=Magazin. 1) moulin à poudre. 2) magazin à poudre.

Prochownica. 1) Pulver=Flasche, Pulver=Horn. *2) Pulver=Mühle. 1) fourniment, flasque, étui à mettre de la poudre. 2) moulin à poudre.

Prochowniczka. 1) kleines Pulver=Horn. 2) Streu=Sand=Büchse. 1) petit fourniment; poire. 2) le poudrier dans l'écritoire.

Prochownik. Pulvermacher. poudrier, faiseur de poudre à feu.

Procie. 1) das Trennen. 2) das Auftrennen, Aufschneiden der Haut. 3) beym Balbier: die Scarification. 1) l'action de découdre, de défaire ce qui est cousu. 2) incision, taillade qu'on fait dans la peau pour la séparer un peu du corps. 3) *terme de chirurgie*: la scarification, légére incision de la premiére peau. § *1) procie szaty do nicowania. 2) procie na wierzchu skory człowieka, bydlęcia, drzewa.

procie trupa, człowieka. Heilk. Section, Oefnung eines Körpers. *Médic.* dissection, l'action de disséquer.

Procnik, *vid.* Procarz.

Procny. Schleuder=. de fronde.

*Procz, oprocz, *pr. g.* ausser. outre, hormis. § procz nas było ich pięciu.

Produkt. Rechenk. Product, Zahl so aus der Multiplication entstehet. *Aritm.* produit, resultat de deux nombres multipliez.

Profanuię co. entweihen, profanieren, entheiligen. profaner, désacrer.

Profes, zakonnik co ślub iawny uczynił. angetretener Ordens=Bruder. Profés, Religieux qui a fait profession.

Profesor. Professor. Professeur.

Profesorstwo. Profeßion, Profeßion=Stelle. profession dans une science; la dignité, la chaire de Professeur.

Profesya, ślub zakonny publiczny. Ordens=Gelübde, Verlobung zu einem geistlichen Orden. la profession d'un Religieux ou d'une Religieuse. § profesyą uczynił.

profesya, stan. Gewerbe, Stand. profession, métier, art qu'on professe.

Profit, zysk, pożytek. Profit, Gewinst. profit.

Profitka. Licht=Knecht. binet où l'on fiche le bout de chandelle qui reste à brûler.

ogarek na profitkę postawić. ein Endchen Licht auf den Licht=Knecht setzen. faire le binet.

Profituię, zyskuię. profitieren. profiter, gagner.

Profos. ein Profoß, General=Gewaltiger. prévôt d'armée.

profos regimentowy. Regiments=Profoß. prévôt de Régiment.

Prog. Thür=Schwelle. seuil de porte; pas de porte. § na progu stoi.

progi na rzekach, gdźie woda na doł spada. Wasser=Fall auf den Flüssen, wo das Wasser abschiesset. cataractes, *f. plur.* catadoupes, *f. plur.* chute d'un fleuve avec grand bruit.

***oyczyste progi.* das Vaterland. la patrie. § w oyczyste przystąpić progi.

***w progach moich.* in meinem Hause. chez moi, dans ma maison. § witam ćię w progach moich.

Prognostyk. Wahrsagung, Weissagung. pronostic, prédiction, présage, *m.*

Prognostykuię co, wrożę. wahrsagen, prognosciren. pronostiquer, prédire.

Proklama, ⎫ obwołanie, zapowiedź.
Proklamata, ⎭ Verkündigung, Ausrufung. proclamation, ban, anonce, publication.

Prokuracya. ⎫ die Praxis eines Rechts=
Prokuratorstwo. ⎭ gelehrten. avocasserie, profession d'avocat; pratique.

prokuracyą się bawić. practiciren, advociren. avocaser.

Prokurator, rzecznik. Sachwalter, Advocat. procureur, praticien, avocat. § Prokurator powodney, odporney strony.

Prokurator zdrayca. verrätherischer Anwald. prévaricateur.

Prokurator podły, nie dobrey sławy, szczekacz. Kleffer, schlechter Advocat. brailleur, méchant avocat.

Prokuratorski. Advocaten=. d'avocat, de procureur.

Prom, *vid.* Prum.

Promień, *g. promienia.* 1) ein Strahl. 2) Meßk. halber Durchmesser. 3) Optic: der Strahl, der Weg des Lichts von einem Punct zum andern. 4) Spitze eines Sterns oder einer Sache, die wie ein Stern gemacht ist. 1) raïon. 2) *Géom.* raïon; démi-diamètre, *m.* 3) *Optique:* raïon ou ligne qu'on s'imagine d'aller d'un point à l'autre. 4) branche d'une étoile ou d'une chose faite en étoile. § 1) sło-

§ 1) słoneczne promienie ziemię oblewaią. 2) promień iest linia od pośrzednika do obwodu cyrkułowego przeciągniona; promienia długością cyrkuł zataczamy. 3) gdy wydziemy, wyraza się obraz na oku, tego promienie idą z duchami do tylney komorki mozgu i z nim się kleią. 4) promieniami gwiazdy korbowey walec się obraca; gwiazda wiatrowa ma 32. promieni.

promienie koło obrazow Swiętych. Schein um das Haupt eines Heiligen. cercle lumineux qui environne la tête d'un Saint.

promienie wypuszczam. } strahlen, Strahlen
Promienię się. } werfen. raïonner; jetter, répandre des raïons.

Promienisto, *adv.* mit Strahlen, wie Strahlen. avec raïons, en raïons.

promienisto czynię. strahlicht machen. rendre radieux; rendre éclatant, brillant.

Promienistość. das Strahlen, die Strahlen. radiation; production des raïons, les raïons d'un corps.

Promienisty. strahlicht. raïonnant; lumineux, éclatant qui jette des raïons. § słońce promieniste.

Promocya, podwyższenie na urząd. Beförderung zu Ehren. promotion, élevation, avancement à une dignité. § w nadziei promocyi.

Promocya akademicka. Academische Promotion. la promotion dans les Universitez; l'action de prendre ou de conférer les degrez.

Promowuię. 1) befördern, treiben, unterstützen. 2) befördern zu einem Amte. 3) promoviren, einen Academischen Gradum geben oder annehmen. 1) apuïer, soutenir, pousser, faire avancer. 2) promouvoir, élever, avancer à une charge. 3) donner ou prendre les degrez dans une Université. § 1) promowować (popierać) to ma poseł na seymie. 2) promowować (podwyższyć) kogo na urząd. 3) promowować na doktorstwo, na cyrulictwo.

promowować się. einander forthelfen. s'entre-aider, s'apuïer, se soutenir l'un l'autre. § kochaią się w sobie i promowuią się do podziwienia.

Promot. ein Graduirter, der einen Academischen Gradum hat. un gradué, celui qui a pris quelque degré dans une Université.

Promyczek, } *g. a.* ein kleiner Strahl. pe-
Promyk, } tit raïon.

Propek, *g. a.* Pfropf, Stöpsel. bouchon, tampon.

Proporcowy. zur Fahne gehörig. d'enseigne, de drapeau.

Proporcya, pomierność, pomiar, pomiarkowanie. 1) Verhältniß, Proportion. 2) Mathem. Verhältniß der Zahlen und Grössen. 1) proportion, convenance. 2) *Matém.* raport, raison, *f.* proportion, la relation que les nombres & les quantitez ont les unes aux autres. § 1) według proporcyi członkow Herkulesowych wymierzył ciała wielkość z krokow staia od niego zamierzonego; proporcyi to nie ma z sobą. 2) proporcya duplikowana iest ze trzech, a proporcya tryplikowana ze czterech nierozerwanych i proporcyonalnych pomiarkowanie, w tamtey pierwszey do trzeciey iakie iest teyże pierwszey do wtorey, w tey zaś pierwszey do czwartey iakie iest teyże pierwszey do czwartey.

Proporcyalność, stosowanie albo podobieństwo dwuch proporcyy. Math. Verhältniß einer Zahl oder Grösse zu der andern. *Matém.* raport, ou proportion d'un nombre, d'une grandeur à l'autre.

Proporcyalny, } pomierny. proportionirt.
Proporcyyny, } proportionnel, qui a de la proportion & du raport.

Proporczyk, *g. a.* kleine Fahne. petite enseigne, petit drapeau. § każdemu przekupniowi wolno po zdięciu proporczyka z Ratusza kupować.

**Propornik, chorąży. Fähnrich. un enseigne, porte-drapeau, porte étandart.

**Proporzec, *g. proporca.* 1) eine Fahne. 2) eine Schiff-Flagge. 3) *fig.* Kriegeszeichen, Waffen, Kriegesvolck. 1) drapeau, enseigne, étandart. 2) pavillon, banniére. 2) *fig.* enseignes, *f. plur.* armée, troupes, *plur. f.* § 1) rozwite Belony proporce. 2) nawa proporzec Francuski podniosła, rozwinęła; na proporcu Polskim iest ręka uzbroiona szablę trzymaiąca. 3) do tego kraiu ieszcze proporzec iego nie zaszedł.

proporce rozciąga, rozpościera. er maßt sich einer grossen Gewalt an. il prend un grand ascendant, il étend son pouvoir, son autorité.

Propozycya, założenie rzeczy, grunt rzeczy. Proposition; Sache von welcher man handelt. matiére, téme, *m.* proposition, sujet d'un discours.

propozycya logiczna. Satz eines Syllogismi. proposition d'un silogisme.

propozycya matematyczna. mathematischer Satz, der eines Beweises bedarf. proposition matématique, une verité qui a besoin d'une démonstration.

propozy-

propozycya, } podanie, pośrzodek. Vorschlag, Antrag. ofre, proposition, condition. § przyiąć propozycyą; okazała to propozycya; propozycyą komu czynić.
Propozyt, }

Propryetarz, dźierzawca. Eigenthums-Herr. propriétaire.

Prorocki. Prophetisch. prophétique, qui prophétise.

Proroctwo. die Prophezeyung eines Propheten. prophétie, prédiction faite par un prophéte. § proroctwo Jzaiaszowe; iuż śię stało co proroctwo prorokowało.

Prorok. ein Prophet. un Prophéte. § wielcy i mali Prorocy w Piśmie Swiętym.

Prorokini. eine Prophetin. Prophéteſſe.

Prorokowanie. Prophezeyung, das Prophezeyen. prédiction, l'action de prophétiser.

Prorokowany. prophezeyet. prophétiſé, prédit.

Prorokuię co. prophezeyen. prophétiser, prédire.

Prośba, *vid.* Prożba.

Prośćieię. 1) gerade werden. 2) einfältig werden. 1) devenir droit. 2) devenir simple.

Prośćina. 1) gerader Weg, gerade Aussicht. 2) einfältiger Mensch. 1) chemin tout droit; vuë droite & libre. 2) un homme fort simple.

Prośćiuśienko, *adv.* sehr gerade. fort droit; d'une maniére tout droite.

Prośćiuśienki. 1) sehr gerade. 2) sehr einfältig. 1) fort droit, tout droit, tout uni. 2) très-simple, très-niais.

Prośi śię. ferckeln, Ferckel werfen. cochonner; faire de petits cochons. § maćiorka śię opprośiła.

Prośiany, prosowy. Hirsen-, von Hirsen. de millet.

prośiana włoć źiele; trank. (virga aurea) gülden oder heydnisch Wundkraut. verge dorée; verge d'or.

Prośiątko. Ferckleiu. petit cochon de lait.

Prośićiel. ein Bitter. demandeur, celui qui prie.

Prośićielka. Bitterin. demandereſſe.

Prośię. Ferckel, Spann-Ferckel. cochon de lait, freſangeau. § prośię nadźiewane.

prośię odsadzone. abgeſetztes Ferckel. cochonnet, petit cochon qui ne téte plus.

Prośięniczka źiele. (*hyoseris, intubus porcinus*) klein Ferckleln-Kraut. eſpèce de cichorée.

Prośięnicznik, *g. a.* źiele; świni mlecz. (*hypochoeris, porcellia*) ein gewiſſes Kraut. ſorte de plante.

Proſkrybowanie, wywołanie. Verbannung, Landes-Verweiſung. exil, banniſſement.

Proſkrybowany, wywołany. verbannt, verwieſen. banni, exilé, proſcrit.

Proſkrybuię, wywoływam. verbannen, verweiſen. bannir, proſcrire, exiler.

*Proſkur, opłatek. Oblat. oublie.

Prosna herb, *vid.* Przosna herb.

Prośna świnia. trächtige Sau. truie pleine.

Prośność, Prośny, *vid.* Sprośność, Sprośny.

Proſo. Hirſen. du millet. § proſo czworakiego ieſt gatunku, ieſt czerwonaſe, ſzare, białe i czarne.

proſo wroble, vid. Wrobli—*wroble proſo.*

proſo wierćieć. wancken; ſeiner Sache ungewiß ſeyn oder mit der Sprache nicht heraus wollen, nicht dran wollen. chanceller, broncher, vaciler, branler çà & là; tergiverſer.

mogłbym go nad proſem poſtawić. das iſt ein Scheuſal, man könnte mit ihm die Vögel vom Hirſen jagen. c'eſt un épouventail de cheneviére; il pourroit chaſſer les oiſeaux ſi laid eſt-il.

Proſpekt, poyrzenie. Ausſicht. vuë, aſpect, proſpét; objet éloigné qui frappe la vuë.

proſpekt komu odiąć. einem die Ausſicht verbauen. boucher la vuë à qu. ou à quelque maiſon.

Proſt, proſtość drogi albo ſpoyrzenia, prośćina. das Gerade; gerader Weg, gerade Ausſicht. le droit; qualité d'une choſe droite; chemin droit; vuë droite & libre.

w proſt, adv. gerades Weges, gerade zu. droit à, en droite ligne à; en droiture à. § w proſt dokąd iechać.

w proſt; na proſt. adv. gerade vor ſich. directement devant ſoi; tout droit devant ſoi.

po proſtu; z proſta. 1) ſchlecht weg, ſchlecht, ohne Zierath. 2) gerade zu. 3) einfältig, auf eine einfältige Art. 1) ſimplement, ſans ornement. 2) directement, immédiatement. 3) naivement, niaiſement, ſans fineſſe, ſimplement. § 1) po proſtu a nie dwornie mowi; z proſta, po proſtu żyć, robić, po proſtu przybrany; z proſta zrobiony. 2) zgoła po proſtu mi odmowił; z proſta im w prawdźie nie rozkazuie. 3) po proſtu powiedźiał.

Proſtacki. einfältig, etwas dumm. peu fin, ſimple, niais.

po proſtacku. wie die einfältigen Leute. niaiſement; en bon homme.

Proſtactwo. 1) Einfalt, Dummheit. 2) die einfältigen Leute. 1) ſimpleſſe, ſimpli-

cité, niaiserie, bêtise. 2) les simples; bonnes gens qu'on trompe aisément.
Prostaczek, } prościna. ein einfältiger
Prostak, } Mensch. un allobroge; un simple; un homme simple; bon homme, qui ne rafine point sur qu. ch.
Prosto, *adv.* 1) gerade, in gerader Linie. 2) perpendiculair. 3) aufrichtig, gerade zu, einfältig. 4) schlecht, nicht gekünstelt. 5) *obs.* gleich, den Augenblick. 1) directement, droit, en ligne droite. 2) perpendiculairement. 3) simplement, sans détour, tout-à-plat, librement; nûment, sans dissimulation, avec sincerité; franchement. 4) simplement, sans parure, sans ornement. 5) *obs.* tout incontinent, tout à l'heure. § 1) prosto (nie krzywo, w prost) leży; prosto do mnie idźie. 2) prosto stoi; prosto na doł linia spuszczona; prosto ustawiony. 3) prosto i po przyiaćielsku go napominał. 4) prosto żyie, śię stroi.
Prostość. 1) Geradheit. 2) Einfalt, Unschuld, Aufrichtigkeit. 3) gemeine, schlechte Weise. 4) Einfalt, Unwissenheit. 1) qualité d'une chose qui est droite. 2) simplicité, droiture, rectitude, sincerité, candeur, *f.* naïveté. 3) simplicité, maniére simple qui est sans parure. 4) simplicité, bêtise, ignorance. § 1) dobra głownia do swoiey prostośći przychodźi. 2) prostość serca, umysłu. 3) prostość mowy, stylu. 4) prostość rozumu, obyczaiow.
prostość, linia boczna, wyprostowanie boczne. Meßk. gerade Seiten-Linie. *Géom.* ligne droite laterale.
Prostostawnie, *adv.* Mathem. senckrecht, bleyrecht. *Matém.* perpendiculairement; à plomb.
Prostostawność. Perpendicular-Linie. perpendiculaire; ligne perpendiculaire.
Prostostawny. perpendiculair, bley-recht. perpendiculaire.
Prostoszczerze, *adv.* aufrichtig, redlich, ohne Verstellung. droit, sincérement, honnêtement, à coeur ouvert, naïvement.
Prostoszczery. aufrichtig, redlich. droit, sincére, qui a le coeur droit; naif.
Prostoszyi, *g. prostoszyiego.* der aus Gewohnheit oder wegen des Hals-Krampfes den Hals steif trägt. celui qui s'est acoutumé à porter le cou tout droit, ou celui qui le porte droit aiant un retrécissement de nerfs, qui les empêche de se courber. § prostoszyi z choroby; prostoszyi dobrowolnie, z powagi. szyię napiętą prosto trzymaiący.

Prostota. 1) Einfalt, Unschuld. 2) gemeine, schlechte Weise, ungekünsteltes Wesen. 3) Einfalt, Unwissenheit. 4) ein einfältiger Mensch. 1) simplicité, naïveté, ingénuité. 2) simplicité; quelque chose simple & sans parure. 3) simplicité, niaise, bêtise, niaiserie. 4) un homme simple, un peu sot, un peu niais. § 1) prostota niech będźie bez głupstwa, a mądrość bez wyniosłośći, nie wyborem słow ale prostotą serca życzę; prostota wyrazow i podobieństw ewangielicznych w zachwycenie człowieka porywa.
Prostowanie. 1) das gerade Machen, gerade Biegen. 2) Richtung, Abmessung nach der Schnur. 1) redressement, l'action de rendre droit ce qui ne l'est pas. 2) alignement. § 1) prostowanie krzywey deski. 2) prostowanie drzew, ulic.
Prostowna linia obrony. Kriegsb. die beständige Streich-Linie. *Fortif.* la ligne de défence fichante.
Prostuię. 1) gerade machen, gerade beugen. 2) gerade setzen; richten, abmessen nach der Schnur. 1) redresser, remettre une chose qui est courbée ou forcée. 2) aligner qu. ch; mettre qu. ch. à la ligne. § 1) prostować szablę.
prostować sobie drogę, gośćiniec do czego. sich den Weg zu etwas bahnen. se fraïer le chemin à qu. ch.
prostuiący śię po nagięćiu, po zgięćiu; przychodzący ku swoiey prostośći, iako łuk miecz, laska. schmiegig, elastisch, das die Kraft hat wieder gerade zu werden. élastique, qui a du ressort, qui fait ressor, qui se remet dans son prémier état.
Prosty. 1) gerade, nicht krumm. 2) aufrecht, gerade von oben, bleyrecht. 3) gerade als ein Weg wohin. 4) schlecht, ungekünstelt, ohne Zierath. 5) schlecht, gemein. 6) einfältig, nicht listig. 1) droit qui n'est pas courbé. 2) perpendiculaire. 3) droit, qui va directement à un lieu. 4) simple, nud, qui est sans parure; naturel. 5) simple, bas, qui ne se distingue pas des autres. 6) simple, niais, bon, peu fin. § 1) szpada, kiy prosty. 2) słup prosty. 3) prostą drogą iadę do Warszawy. 4) dom prosty, szata prosta; styl prosty. 5) ludźie prostego stanu; prosty żołnierz, młynarz, malarz. 6) prosty człowiek niechytry, starego świata; rozum, umysł prosty.
prosta mowa. ungebundene Schreib-Art. la prose.
Proszak. ein Bitter. demandeur, qui prie,

Proszczek,

Proſzczek, *g. proſzczka.* (abrotonum ſilveſtre) wilde Stabwurtz. auronne ſauvage.

Proſzę, *ſi, ſił.* 1) bitten. 2) vor einen bitten. 3) bitten, einladen zu etwas. 4) um eines Willen bitten. 1) demander qu. ch; prier. 2) interceder, prier pour quelqu'un. 3) inviter à; prier de, convier de. 4) conjurer qu. par: prier au nom de. § 1) proś tey łaſki u niego; prośił matki o to. 2) proś za nim. 3) prośił mię na obiad, na weſele, na oglądanie czego. 4) prośić prze Bog, przez miłość Boſką, przez Oyczyznę.

proſzę ćię. ſey ſo gut; ich bitte. aïez la bonté; je vous prie.

proſzę. ich frage, ich bitte. je demande; je vous prie; de grace. § proſzę powiedz mi; proſzę iaka przyczyna?

pięknie prośić. mit verbindlichen Worten bitten. prier qu. en termes fort obligeans.

barzo prośić. inſtändigſt bitten. prier, ſuplier, inſtanment; prier tant qu'on peut.

prośić o chleb. betteln. demander ſon pain.

proſząc, proſzącym ſpoſobem, prośbą. Bittweiſe. par priére, en priant.

kiedy proſzę to proſzę; proſzę a niech inaczey nie będźie. drohend: wenn ich bitte ſo bitte ich; ich bitte, aber es muß ſo und nicht anders geſchehen. *en menaçant:* je ſuplie, mais il faut que cela ne ſe faſſe pas autrement.

prośić damę w taniec. ein Frauenzimmer zum Tantz auffordern. prier, prendre, inviter une dame à danſer.

prośić śię. 1) ſehr bitten. 2) ſich einladen. 3) um Aufnahme in eine Geſellſchaft anhalten; ſich angeben zu einem Amt. 1) prier, ſuplier inſtanment; demander qu. ch. avec empreſſement. 2) s'inviter, ſe convier ſoi même, s'engager à. 3) ſoliciter, briguer, prétendre un emploi; ſe préſenter, aſpirer à; déſirer ſa réception à. § 1) prośi śię ale nie uczynię; proſzę śię bytnośći twoiey, łaſki twoiey. 2) prośić śię na obiad, na przechadzkę.

proſzący śię do zakonu, do bractwa. der um die Aufnahme in einen Orden, in eine Brüderſchaft anhält. aſpirant; celui qui aſpire à étre receu dans un Ordre, dans une confrérie.

Proſzę co czym, *ſzy, ſzył.* beſtäuben, mit Staub oder Pulver beſtreuen. ſaupoudrer, poudrer; jetter deſſus quelque choſe menuë ou broïée.

Proſzek, *g. proſzku.* 1) Sonnen-Stäubchen, Stäublein. 2) Pulver zum Einnehmen. 3) Schnupf-Toback. 1) atome, *m.* pouſſiére fort menuë, fort fine. 2) poudre, médicament reduit en poudre. 3) tabac en poudre.

Proſzenie. das Bitten. l'action de prier.

Proſzkuię co. pulvern, zu Pulver ſtoſſen. pulveriſer, reduire en poudre.

Proſzony. gebeten. prié, celui qu'on a prié.

Protekcya, obrona, opieka. Schutz. protection, défence.

Proteſtacya, oświadczanie ſądowe. gerichtliche Proteſtation. proteſtation; opoſition, déclaration que l'on fait dans les formes. § proteſtacyą włożyć.

Proteſtuię śię, oświadczam śię. 1) proteſtiren, eine Proteſtation einlegen. 2) bezeugen, verſichern. 1) *Palais:* proteſter de qu. ch; faire des proteſtations. 2) proteſter, aſsûrer. § 1) proteſtował śię o gwałt ponieśiony; proteſtowali śię przećiwko niemu. 2) proteſtuię śię twoim bydź ſługą.

Protokoł, protukoł, ſpiſek. ein Protocol. protocole, *m.*

Protopop, pierwſzy Pop Ruſki. Rußiſcher oder Griechiſcher Ertz-Prieſter. archi-caloïer, archi-prêtre Grec ou Ruſſien.

Proty. 1) zertrennt. 2) Heilk. ſecirt. 1) découſu. 2) *Médic.* diſſèqué.

Prowad, prowadzenie. Führung, Begleitung. convoi, action de conduire. § byłem przy prowadźie ćiała iego.

Prowadzę, *dźi, dził.* 1) führen, leiten. 2) führen, begleiten einen Abreiſenden. 3) einen in einem Ort herumführen. 4) einen führen; einem den Weg weiſen. 5) gehen, führen als der Weg wohin. 6) aufführen, führen als eine Mauer. 7) einen auf etwas führen, bringen. 8) führen, treiben eine Handthierung. 9) führen, ausführen als eine Sache. 1) conduire, mener d'un lieu à un autre. 2) accompagner, conduire, reconduire qu. 3) promener qu. 4) guider qu; montrer à qu. le chemin. 5) aller, rendre, conduire, aboutir à. 6) conduire, élever, conſtruire, faire. 7) faire enfiler une matiére à qu; faire penſer, porter qu. à; donner à penſer à qu; faire tomber qu. dans. 8) exercer qu. ch; s'ocuper de qu. 9) conduire, manier, diriger, gouverner une afaire. § 1) prowadźić damę za rękę. 2) prowadźić (odprowadzać) odieżdżaiącego z miaſta na mile. 3) prowadźił mię po polu, po mieście, po ogrodach. 4) prowadźił mię przez pole do tego miaſta; drugich prowadzemy a ſami błądzemy, *prov.* prowadźić ku dobremu co. 5) ta droga

na

na zamek, do miasta prowadźi. 6) prowadźić mury, rowy, wieżą. 7) prowadzę go na tę materyą. 8) prowadźił gospodarstwo, handel. 9) prowadzę rzecz, sprawę iąką; prowadźił tak swoie; prowadźił daley, do końca rzecz swoię.

prowadźić woynę do kraiu ktorego. einen Krieg in ein Land spielen. porter la guerre dans un païs.

prowadźić rękę piszącemu. einem beym Schreiben die Hand führen. conduire la main de qu. pour écrire.

na użdeczce (za uzdeczkę) prowadźić konia. ein Pferd am Zaum führen. mener un cheval en main.

prowadźić żywot. ein Leben führen. mener une vie; passer la vie.

prowadźić inszych. andre anführen. marcher, se mettre à la tête de; mener les autres.

prowadźić kogo poćiesznie. einen im Gepränge führen. conduire qu. en cérémonie.

prowadźić umarłego do grobu. eine Leiche zum Grabe begleiten. acompagner un corps qu'on porte en terre; assister aux funerailles de qu.

prowadzę śię. 1) einziehen in eine neue Wohnung. 2) mit ansehnlichen Schritte gehen. 1) déloger, démenager, sortir de; changer de demeure. 2) se carrer, marcher d'un air fier.

prowadź śię. packe dich; fort mit dir. va te promener; allez vous en.

prowadźić kogo świecą. einem leuchten, mit dem Lichte begleiten. conduire qu. avec une lumiére; porter le flambeau devant qu; éclairer qu.

Powadzenie. 1) Führung, Leitung. 2) Aufführung, Erbauung. 3) Führung einer Angelegenheit. 1) l'action de mener, de conduire, de guider. 2) construction d'un mur; l'action de faire, d'élever. 3) conduite d'afaire; direction, maniment. § 1) prowadzenie konia. 2) prowadzenie muru, rowow, okopow. 3) prowadzenie sprawy do zamierzonego końca; prowadzenie handlu, gospodarstwa.

prowadzenie umarłego. Leichen-Begleitung. convoi funèbre.

prowadzenie poczesne. Aufzug, Gepränge. cortege, *m.* pompe, marche magnifique.

prowadzenie wody. Wasser-Leitung. conduit pour mener les eaux.

prowadzenie śię, przeprowadzanieś. das Aus- und Einziehen. déménagement; changement de demeure.

Prowadźićiel. Leiter, Führer. conducteur, meneur; celui qui mène, qui conduit.

prowadźićiel czyy poćieszny. Ehren-Begleiter. celui qui conduit qu. par honneur.

Prowadzony. geführt, geleitet. conduit, méné, guidé.

Prowent. Einnahme, Einkünfte. revenu, rente, provenu.

Prowiant. Kriegs- und Lebens-Mittel, Proviant. munition; provision de bouche; munition de bouche.

Prowiantmagister. Proviant-Meister. étapier, munitionnaire.

Prowiantowanie. Verproviantirung. avitaillement, ravitaillement.

Prowiantowy. Proviant-. de munition.

prowiantowy woz. Proviant-Wagen. fourgon, charette pour transporter des provisions de bouche.

Prowiantuię. verproviantiren. avitailler, ravitailler; fournir de vivres.

prowiantować śię. sich verproviantiren. se ravitailler.

Prowincya. 1) eine Provintz. 2) Provintz eines Ordens, Landschaft derer Klöster so unter einem Provianciał gehören. 1) province. 2) province; nombre de couvens qui sont sous le Provincial.

Prowincyał. der Provincial eines geistlichen Ordens. le Provincial, le chef des Religieux de sa Province.

Prowincyalstwo. die Würde eines Provincials. provincialat, la dignité d'un Provincial.

Prowincyalny. Provincial-, den Provincial, oder die Provintz eines Ordens betreffend. Provincial; qui regarde le Provincial ou la province d'un Ordre Religieux.

Prowizor. 1) Vorsteher eines Spitals. 2) Provisor in der Apothecke. 1) directeur, administrateur d'hôpital. 2) garçon pourvoieur dans une apoticairerie. § 1) prowizor szpitalną intratą zawiaduie.

Prowizya. 1) Vorrath. 2) Gehalt, Unterhalt, Besoldung. 3) Interesse, Provision. 1) provision, fourniture de choses nécessaires pour qu. 2) entretient, entretenement, gage, *m.* salaire, *m.* 3) interêt, rente de l'argent prêté. § 1) prowizyą (gotowiznę) żywności, drew na żimę czynić. 2) mieć prowizyą z urzędu swoiego. 3) na prowizyą (w płat) sumę mieć, dać.

Prozapas, w prozapas, na dorędziu, *adv.* bey der Hand, im Vorrath, im Nothfall. à main, à la portée, en cas de nécessité. § mieć co w prozapas wszelkiey okoliczno-

okoliczności; żołnierz aby miał amunicyą i kartusze prozapas.

Prozba, prośba. 1) Bitte. 2) Vorbitte, Bitte vor einen. 3) Gerichtsw. Bitte, Ersuchen, Ansuchung. 1) priére, demande, supplication. 2) intercession; priére, très-humble demande en faveur de qu. 3) *Palais*: requête, instance. § 1) nayniższą moię do Was Pana o to wnoszę prośbę; gorącą o co czynić prośbę. 2) prośbę za kim włożyć.

to prośba, to groźbą. hilft keine Bitte, so muß Gewalt helfen; halb mit Bitte, halb gezwungen. moitié figues, moitié raisins.

z prośbą. Bittweise. par priére, en priant.

na prośbę. auf Bitte. à la priére. § uczynię to na twoię prośbę.

Prożek, *g. prożka*. 1) eine kleine Schwelle. 2) der Grif, das Greif-Brett an der Geige, darauf die Saiten liegen. 1) petit seuil. 2) touche sur le manche d'un instrument, autour duquel sont les cordes. § 1) prożek w drzwiczki wprawić. 2) w prożek strony wpadaią; na prożku leżą strony.

Prożen, *vid*. Prożny.

Prożniacki. müßiggängerisch; müßig. faineant, paresseux, oisif.

Prożniak. Müßiggänger. un faineant, qui aime à ne pas travailler.

Prożno, *adv*. 1) ledig, leer. 2) vergebens, umsonst. 3) müßig. 1) à vuide, sans rien avoir. 2) en vain, vainement, inutilement. 3) en faineant; en faineantise. § 1) prożno idę, nie noszę nic, z gołemi rękoma. 2) prożno się frasować, go płakać; prożno temu skrzypać, co tańcować nie chce; *prov*. prożno robi. 3) prożno żyć.

Prożnomowność. unnützes, leeres Geschwätz. babil; vains discours; discours inutile.

Prożnomowny. der unnütze Reden führt. bibillard, diseur de rien.

Prożność. 1) leerer Ort, lediger Raum. 2) Eitelkeit. 1) le vuide, un espace qui n'est pas rempli. 2) vanité, inutilité, fragilité, futilité. § 1) Filozofowie twierdzą że żadney niemasz prożności. 2) wszystko na świecie prożność.

prożna chwała. eitle Ehre. vaine gloire.

prożny strach. vergebliche Furcht. terreur panique.

Prożnowanie. Müßiggang. oisiveté, faineantise, paresse. § prożnowanie powod do złego, *prov*.

prożnowanie nieprożne, albo prożnowanie uczciwie. müßige Zeit; Ruhe-Stunden. petit loisir, delâssement.

Prożnuię. müßig gehen. rien faire, être oisif; vivre en oisiveté, en faineantise.

prożnuiący. der müßig geht. oisif, faineant.

prożnuiąc, prożno. müßig, ohne etwas zu thun. sans rien faire, à loisir.

Prożny, prożen, prozny. 1) leer, ledig. 2) leer, unbesäet, ohne Früchte. 3) eitel. 4) vergeben, vergeblich. 5) frey, los von etwas. 6) müßig. 1) vuide, qui n'est pas rempli. 2) vuide, qui n'est pas sémé, qui ne porte point de fruits. 3) vain, frivole, futile, passager. 4) vain, inutile, qui est sans éfet. 5) libre, exemt, qui n'est pas sujet à quelque chose de fâcheux. 6) oisif, désocupé, qui est sans afaires. § 1) prożna szklanka, naley. 2) prożne zagony, drzewa. 3) prożne świata wspaniałości; niewiasta barzo prożna. 4) prożny żal, uciecha, nadzieia; prożna twoia groźba i prośba; nie będzie moia modlitwa prożna przed Bogiem. 5) prożny, prożen od kłopotu, od nienawiści i pochlebstwa. *6) możesz wniść do Pana bo prożny (niezabawny) teraz; prożny prowadzi żywot.

prożna to obietnica. das ist ein leeres Versprechen. c'est une simple, une vaine promesse.

prożny chleb. unnütze Last der Erden. un homme qui ne sert de rien; un fardeau inutile sur la terre.

Pruchno, *vid*. Prochno.

Prućie, *vid*. Proćie.

Pruciam. herum treiben. roder, errer, se trainer de païs en païs. § pruciać i latać po świecie.

Pruię, *vid*. Porzę.

Prum. eine Fähre. bac; grand bateau qu'on tire avec un cable pour passer les hommes & les chariots.

Prumownik. ein Fährmann. passager.

Prumowy, Prumowny. die Fähre betreffend. de bac, qui regarde le bac.

młyn prumowny. Wasser-Mühle auf einer Fähre. moulin à eau bati sur un bac.

Prunele, *plur*. Prunellen. prunelles, prunes sechées.

Prus herb, Turzyna, *vid*. Nagoda 2). dieses Wappen hat seinen Ursprung von drey Brüdern die Preußische Fürsten gewesen, und sich in Pohlen niedergelassen haben. *ces armes tirent leur origine de trois fréres & Princes de Prusse qui se sont autrefois établis en Pologne*. § o Prusach obacz: *Jos. And. Zaluskii Refer. Regni &c. Analecta de Prussiis Principum Jablonoviorum. Vars.* 1755. 4.

Pruśnica.

Prusnica. harter Boden zum Ackerbau. terre dure qui n'est pas bonne à labourer.
Prusak. ein Preusse. un Prussien.
Pruska. eine Preussin. une Prussienne.
Pruski. Preußisch. Prussienne.
Pruska ziemia. } Preussen. Prusse. § te-
Prusy, *plur.* } raz iest w Prusiech; Prusy krolewskie i Brandeburskie.
Pruty, *vid.* Proty.
Pry, *obs.* powiada. er saget. il dit.
Pryciacz, śladownik. Schnupfrer, Wittrer. celui qui quête, qui recherche.
Pryciam. schnuppern wittern wie die Jagd-Hunde. rechercher, quêter, haleiner, éventer ainsi que les chiens de chasse.
Pryćianie. das Schnuppern. quête, action de quêter quelque bête.
Prym, przodek. Vorzug. préference. § prym wziąć.
Prymas. ein Primas. un Primat. § Arcybiskup Gnieznieński iest Prymasem krolestwa Polskiego.
Prymasostwo. Würde eines Primatis. Primatie, dignité de Primat.
Prymasowki. } Primatisch. de Primat.
Prymicyalny. } § Prymicyalna godność; krzyż prymicyalny.
Pryncmetal. Printzmetall. prince-métal, métal de prince; prince de métal.
Pryncmetalowy. Printzmetallen. de prince-métal.
Pryncypał. ein Principal, Vorgesetzter. principal, chef, maître. § pryncypał moy mi rozkazał.
Pryncypalny, przednieyszy. vornehmster, erster. principal, prémier, considérable.
Pryścian, *g. a.* im Schertz: eine Lateinische Grammatic. *burlesq.* une grammaire latine.
Pryścianowi dał po gębie. er hat einen Schnitzer wider die Grammatic gemacht. il a donne un souflet à Rosard; il a fait une faute contre la grammaire.
Pryskam czym, *v. m. F. prysnę.* 1) bespritzen mit Koth. 2) spritzen als das Wasser. 1) faire rejaillir de l'ordure sur; éclabousser qu. 2) rejaillir, sauter, saillir. § 1) poprysnąć kogo błotem. 2) ciął go że mozg prysnął.
prysnął. er hat sich unsichtbar gemacht. il s'est éclipsé; il a fait des escampettes.
pryska nozdrzami koń. das Pferd brauset. le cheval s'ébrouë, ronfle.
Pryskanie, pryśnienie. Bespritzung. l'action d'éclabousser; rejaillissement; éclaboussure.
Pryskirnik, *g. a.* (*ranunculus*) Hahnen-Fuß eine wilde Blume. bassinet, grénoillette une fleur sauvage.

Pryskowanie. das Brandmarcken; das Aufschneiden der Nasen-Löcher. l'action de fleurdeliser un criminel, de fendre les naseaux.
Pryskowany. 1) gebrandmarckt. 2) mit aufgeschnittenen Nasen-Löchern. 1) fleurdelisé, qui a la fleur de lis. 2) qui à les naseaux fendus.
Pryskuię kogo. 1) brandmarcken. 2) die Nasen-Löcher einem Pferde aufschlitzen. 1) fleurdeliser, stigmatiser, marquer, flétrir un criminel. 2) fendre les naseaux à un cheval.
Pryszczę, *szczy, szczał, szczeli*; spryszczam. auf der Haut Blasen ziehen, brennen. produire des pustules à la peau; faire des éleveures ou des ampules sur la peau; faire élever la prémiére peau.
pryszczy się. Blasen werfen; ausfahren, ausschlagen. venir sur la peau comme les pustules.
Pryszczel, *g. pryszczela.* Brand- oder Hitz-Blase auf der Haut. éleveure, ampoule, pustule, vessie qui vient du feu ou de quelque autre accident sur la peau.
pryszczel na chlebie. eine Blase auf der Brod-Rinde. ampoule qui se fait sur la croute du pain.
Pryszczenica, rozchodnik pryszczący ziele. (*aizoum urens*) Art von Hauswurtz so Blasen ziehet. espèce de joubarbe de laquelle se font les pustules sur la peau.
Pryszczenie. das Ausfahren der Blasen auf der Haut. l'action de faire élever des ampoules sur la peau.
Pryszczeniec, *g. pryszczeńca ziele.* (flammula Jovis) Brenn-Wurtzel ein Kraut so Blasen ziehet. espèce de liseron qui produit des vessies sur la peau.
Prywat, prywatny człowiek bez urzędu w Rzeczypospolitey. ein Privat-Mann. un particulier, un homme privé. § prywatem się stać; prywatem bydź, nie mieć urzędu, domem się bawić.
Prywata, własny pożytek. Privat-Nutzen, Eigennutz. interêt particulier. § prywatą unieśiony; od prywaty zachęcony; prywaty pilnować, za prywatą się uganiać.
prywata zakonnicza, *vid.* Własnomaiętność.
Prywatnie, *adv.* nie publicznie. als ein Privat-Mann, still, nicht öffentlich. particuliérement, privément.
Prywatnik, } prywaty pilnuiący, na swoie
Prywatny, } koło wszystko ciągnący. der auf seinen Privat-Nutzen siehet, eigennützig. interessé; qui préfere son

 interêt

interêt particulier à l'interêt public; qui aime ses interêts.

prywatny. Privat-. particulier, privé, qui n'a point de charge, qui ne touche pas le public. § prywatny człowiek; prywatna sprawa; prywatny żywot.

Prywet, wychodek, wychod domowy. Privet, Secret, Abtritt, Häuschen. les lieux, des aisances *f.* chambre dorée; lieu secret.

Prywetnik. Secret-Feger. cureur de lieux, de retraits; maître fifi; maître des basses oeuvres.

Prywetny. ⎫ Privet-. de lieux. § drzwi
Prywetowy. ⎭ prywetowe.

prywetne, od prywetu zapłata. Geld vors Räumen eines Häuschen. l'argent qu'on paie pour faire vuider les lieux.

Pryzma. Mathem. ein Prisma, eine Eck-Säule. *Matém.* un prisme.

Prządca. Spinner. fileur.

Prząцka, *vid.* Przęcka.

Prządka. Spinnerin. fileuse, filandiére.

Prządziono, *vid.* Przędziono.

Prząślę konopie. Hanf hecheln. habiller du chanvre.

Prząśnik, ⎫ prząśny chleb niekwa-
Przaśny chleb, ⎭ szony. ungesäuertes Brod. du pain azime; du pain sans levain.

prząśnikow święto. im Alten Testament: Ostern, das Fest des ungesäuerten Brodes. *dans le vieux Testament:* la fête des asymes; la fête des pains sans levain.

*Prze, *pr. Ac.* przez. durch, wegen, der Gebrauch dieser *Præposition* ist vor den *Nominibus* sehr eingeschrenckt. par, à cause, *l'usage de cette préposition devant les noms est borné.* § prze żywy Bog proszę; prze boiaźń moię, prze głupstwo twoie.

prze co; przez co. 1) warum. 2) deswegen, deshalben. 1) pourquoi. 2) pour cela; à cause de cela.

prze (za) zdrowie twoie piię. ich trincke auf deine Gesundheit. je bois à vôtre santé.

prze (przed) ćię. vor dir. devant toi.

przeń, przedeń, przed niego, conf. On 3). vor ihm. devant lui.

* * *

prze, pr. insf. bey den *Verbis* findet sich diese *Præposition* sehr oft, sie giebet solchen folgende Bedeutungen. *cette préposition se trouve fort souvent devant les verbes à qui elle donne les significations suivantes.*

1) durch, bis ans Ende. par, outre, par delà; jusqu'au bout, entiérement.

przeczytać. durchlesen. lire jusqu'au bout.

przebiec. durchlaufen. parcourir.

2) ver, mit etwas Geld verthun. dépenser en; consumer, manger son bien en.

przepić. versaufen. dépenser à boire.

przegrać. verspielen. perdre au jeu.

przehulać. verludern. manger son bien en débauches.

3) durch, die Zeit mit etwas zubringen. passer le tems avec quelque action.

przechodźić noc. die Nacht durchlaufen. courir toute la nuit.

przedrzymać kazanie. die Predigt durchschlafen. dormir pendant le sermon.

4) über, durch. par; traverser, passer au travers, passer en volant, en courant *&c.*

przepłynąć. durchschwimmen. passer en nageant.

przelećieć. über oder durch etwas fliegen. passer en volant.

przebić. durchstechen. percer d'outre en outre, de part en autre.

5) ab, um, über, wieder. trans, re, de nouveau.

przenieść. übertragen. transporter, transferer.

przepisać. abschreiben. transcrire.

przedrukować. umdrucken. reimprimer.

6) über. sur.

przewyższyć, przechodźić. übertreffen. surpasser

7) vor, statt der *Præposition* przed. devant, *au lieu de la préposition* przed.

przekładać. vorlegen. mettre devant.

Przę czego, *prze, part,* zapieram śię czego. verläugnen, verneinen. nier, renier, desavoüer.

Przebaczam, ⎫ *v. m. F. przebaczę.* 1)
Przebaczywam, ⎭ vergessen. 2) verzeihen, vergeben. 3) zuvor sehen. 1) oublier. 2) pardonner. 3) prévoir, pressentir. § *1) przebaczyć (zapomnieć) czego. 2) przebaczyłem mu ten występek. *3) przebaczał (przeczuwał) to nieszczęśćie.

Przebaczanie. ⎫ Verzeihung, Vergebung.
Przebaczenie. ⎭ pardon, remission. § mieć przebaczenia nadźieię.

przebaczenia godny. vergeblich, was zu entschuldigen ist. pardonnable.

przebaczenia niegodny. unvergeblich. impardonnable.

Przebankietować, *F. przebankietuię.* verschmausen. dépenser en festins.

* Przebarczam, *v. m. F. przebarczę.* ⎫
* Przebarszczam, *v. m. F. przebarszczę.* ⎭ 1) wählen, ecklig seyn in Speisen. 2) mit einen Muthwillen treiben; einem unerträglich fallen. 3) anfallen, angreifen den Feind.

Feind. 1) choisir entre les mets, être de dificile goût. 2) outrager, insulter qu; sévir, enrager contre qu. 3) insulter, ataquer hautement l'ennemi. § 1) nie przebarszczay (przebieray) w potrawach. 2) przebarszcza (przewodźi) nad ubogim ludem. 3) przebarszczyć woysko, oboz.

*Przebarszczanie, Przebarszczenie Muthwillen, Beleidigung; unerträgliche Aufführung. insulte, *m.* outrage, *m.* insolence; une action fière & intolerable.

*Przebarszczony. beleidigt, verhöhnt, verspottet. insulté, outragé.

przebarszczone woysko. eine abgemattete Armee. une armée afoiblie.

Przebieg, przebieżenie. Uebergang. course d'un lieu à un autre.

przebiegi. listige Händel, listige Griffe; Räncke. intrigues, pratiques, menées. § rożne wie przebiegi.

młodźieńskie przebiegi. Liebes-Händel. les sophismes *m.* d'amour.

Przebiegacz, co śię przebiega. Spatzierer, Spatziergänger. celui qui court en se promenant; coureur.

Przebiegam, *F. przebieżę, przebiegnę.* 1) durchlaufen, durchgehen. 2) zum Feinde übergehen, überlaufen. 3) durchlaufen, durchgehen eine Wissenschaft, ein Buch. 1) parcourir, courir d'un bout à l'autre; traverser. 2) passer du côté de l'enemi; déserter vers l'enemi. 3) courir, toucher légèrement; parcourir une science, un livre; passer légérement sur; éfleurer une matiére. § 1) przebiegł wszystkie lasy; przebiegła przez dom moy. 2) przebież do obozu nieprzyiaćielskiego. 3) przebiec kśiążkę, Retorykę, Medycynę; przebiec co krotko czytaiąc, pisząc, powiadaiąc.

przebiegać śię. hin und wieder laufen; spatzieren laufen. troter, courir çà & là, de côté & d'autre; marcher à grands pas en se promenant. § przebiec śię po stole nie zawadźi.

Przebieganie, przebieżenie przez co. das Laufen von einem zum andern Ort. l'action de traverser, de parcourir.

przebieganie śię. Bewegung, die man sich mit Laufen macht. promenade qu'on fait à grands pas.

Przebieglec, *g. przebieglca.* Ueberläufer. un transfuge, soldat qui passe du côté des enemis.

Przebieracz. Kostwähler, Lecker-Maul. friand, qui aime à manger qu. ch. de bon.

Przebieram, *v. m. F. przebiorę.* 1) eine Wahl treffen, einen Ausschuß machen. 2) wählen. 3) lesen, auslesen als Erbsen. 4) einen verkleiden. 1) faire une choix; assortir, trier, choisir entre plusieurs choses. 2) choisir, élire. 3) trier, éplucher, ôter ce qui est inutile. 4) travestir qu. § 1) trzeba przebierać, (brak czynić) w naukach. 2) przebrali (obrali) sobie tego pana. 3) przebierz (obierz) te oliwki, gruszki. 4) przebrał go po Niemiecku.

przebierać w potrawach. in den Speisen wählen; ein Lecker-Maul haben. aimer de bons morceaux; faire la petite bouche; être délicat; ne vouloir manger ni de ceci, ni de cela.

przebrać miarę w czym. die Maß worinnen überschreiten, übertreiben. passer les bornes de qu. ch; outrer qu.

przebieram głosem, gardłem. allerhand Läufe mit der Stimme im Singen machen. faire des passages avec la voix.

przebierać palcami. 1) mit den Fingern spielen; fingern. 2) schlagen, rühren ein Instrument, solches spielen. 1) joüer des doigts. 2) toucher un instrument de musique. § 1) przebiera sobie po stole palcami. 2) przebierać palcami na piszczałce, na organach.

przebrać śię. 1) sich verkleiden. 2) sich umkleiden. 3) sich wohin begeben, sich wo niederlassen. 4) sich übernehmen, sich überladen als mit Speise. 1) se travestir. 2) se rendre, s'établir en quelque lieu. 3) changer d'habit; mettre un autre habit. 4) se remplir, s'engorger de viande; se pifrer. § 1) przebrał śię po Polsku. 2) przebiorę śię w insze szaty. *3) przebrał śię (udał śię) do Francyi. 4) przebrał śię w iedzeniu.

przebierać śię, v. imp. abnehmen, sich verringern, immer weniger werden. se diminuër, diminuër, décroître.

pieniędzy mu śię przebrało. sein Geld ist alle geworden. il est percé; les eaux sont basses chez lui; il n'y a plus guère d'argent dans sa bourse.

*Przebieranie, przebranie czego; obranie. die Wahl. choix, *f.* élection.

przebranie czego. Uebernehmung, Erschöpfung. épuisement, l'action d'épuiser, de tirer trop.

przebranie miary. Uebermaß, Ausschweifung. excès, ce qui est trop.

przebieranie, przebranie w iedzeniu, w piciu. Ueberfüllung, mit Speisen, mit Tranck. débauche, excès dans le manger; gourmandise.

**przebranie, wybor.* auserlesene Sache. élite, chose triée.

 przebiera-

przebieranie na instrumencie. das Schlagen, Spielen auf einem Instrument. le toucher d'un instrument de musique.
przebieranie głosem, gardłem. Läufe, Triller im Singen. fredon, passage, *m.* qu'on fait avec la voix.
Przebierny. lüstern, der gern niedliche Bissen ißt. qui est délicat dans son manger; friand.
Przebieżenie. 1) das Durchlaufen durch etwas. 2) das Durchlaufen einer Wissenschaft; Berührung derselben. 1) l'action de parcourir. 2) l'action de parcourir une science, de toucher légérement sur une science.
Przebieżony. durchgelaufen. qui est parcouru.
Przebiiam, *v. m. F. przebiię.* 1) durchstechen, durchschlagen. 2) erstechen, niederstossen. 3) erschallen, überschreyen; durchdringen. 4) durchschimmern, durchschlagen, hervorbrechen als ein Schein, eine Farbe, in solche fallen. 1) transpercer, faire passer au travers de; percer d'outre en outre. 2) transpercer, enferrer, larder avec l'épée; embrocher, enfiler; percer d'un coup d'épée; passer son épée au travers du corps de qu. 3) faire plus de bruit, un plus grand cris; crier plus haut; retentir, résonner plus fortement; percer, pénétrer de sa voix. 4) luire au milieu, entreluire, se répandre çà & là; tirer sur une couleur. § 1) przebiy drewno dłotem; przebić dziurę. 2) przebił go szpadą. 3) przebiia głos powietrze; płacz ubogich przebiia niebo. 4) przebiia w tey materyi czerwone, białe; promienie przez rąbek przebiiały.
przebiia ten papier. dieses Papier schlägt durch. ce papier perce, passe, boit.
**przebiiać, wybiiać wełnę.* Wolle schlagen. houper, carder de la laine.
przebić się. 1) sich erstechen. 2) auf etwas spitziges fallen. 3) sich durchschlagen, sich durchhauen, sich Platz machen. 1) se tuër à coups d'épée; se percer le coeur. 2) se jetter, se percer, tomber sur une chose pointuë. 3) se faire jour l'épée à la main; percer, rompre les ennemis; passer au travers des enemis. § 1) przebił się szpadą, nożem. 2) przebił się na palu. 3) przebił się przez woysko.
Przebiianie. das Durchstechen, Durchschlagen. l'action de percer.
Przebicie. Erstechung, Niederstossung. poignardement; massacre, *m.* meurtre commis avec une épée ou avec un poignard.

Przebity. 1) durchgeschlagen, durchgestochen. 2) erstochen. 1) percé. 2) poignardé; tué d'une épée. § 1) przebita ręka, drzewo. 2) poległ przebity.
Przebłyskiwać się, przebłyskiwać. 1) wetterleuchten, hin und wieder blitzen. 2) durchschimmern. 1) s'adoucir par les éclaires qu'il fait çà & là. 2) entreluire, luire par qu. ch.
Przebog, *interj. & adv.* 1) um Gottes Willen. 2) umsonst 3) mein Gott. 1) par l'amour de Dieu. 2) gratuitement. 3) o mon Dieu. § 1) przebog cię proszę. 2) przebog rad nie daie. 3) przebog iaka to złość.
ach przebog. ach Himmel! eh de grace.
Przebość co, *F. przebodę.* 1) mit einem Horn durchstossen. 2) durchstechen, erstechen. 1) fraper, percer qu. d'une corne outre en outre. 2) transpercer qu. d'un coup d'épée. § 1) przebodł go woł. *2) przebodł (przebił) go szpadą.
*Przeborek, *g. przeborka*, przedział na głowie. der Haar-Scheitel. raïe; séparation des cheveux.
Przebranie, *vid.* Przebieranie.
Przebrany. 1) eig. u. fig. übernommen, erschöpft. 2) auserlesen. 3) gar zu sehr mit etwas versetzt, vermischt. 1) *prop. & fig.* épuisé. 2) choisi, le meilleur. 3) trop chargé, trop mêlé de qu. ch. § 1) przebrane skarby; przebrana cierpliwość. 2) podiazd przebrańszy wyborem; co przebrańsze wyprawił polki. 3) miod, wino barzo przebrane.
Przebrnąć, *F. przebrnę.* 1) durchwaten. 2) überstehen, überwinden. 1) passer au gué. 2) surmonter, vaincre, franchir. § 1) przebrniymy rzekę. 2) przebrnął wszystkie przeciwności.
Przebrniony. durchgewatet. passé au gué.
Przebudować, *F. przebuduię.* 1) umbauen, anders bauen. 2) verbauen; mit Bauen Geld verthun. 1) rédifier, rebâtir, bâtir de nouveau, construire qu. ch. de nouveau. 2) joüer bien de la trüelle; dépenser, consumer en bâtimens. § 1) przebudowano kościoł bo był barzo niski. 2) przebudował wielką sumę.
Przebudowanie. 1) Umbauung. 2) Aufwand im Bauen. 1) l'action de rebâtir. 2) dépense qu'on fait en bâtimens.
Przebudowany. 1) umgebaut. 2) verbauet. 1) rebâti. 2) dépensé en bâtimens.
Przebudzam, *v. m. F. przebudzę.* 1) im Schlafe stöhren. 2) beunruhigen, aufbringen, wachsam machen. 1) interrompre le sommeil à qu; réveiller qu. d'un profond sommeil. 2) *fig.* inquiéter

quiéter qu; donner de l'ombrage à qu; rendre atentif. § 1) kuropoy dźiewkę przebudźił. 2) taki postępek szlachtę przebudźił.
Przebudzony. 1) im Schlaf gestört. 2) aufgebracht, wachsam geworden. 1) éveillé. 2) inquiété, troublé; mis en crainte, en ombrage. § 1) przebudzony tym krzykiem porwał się z łożka. 2) przebudzony tym postępkiem.
Przebyć, *vid.* Przebywam.
Przebyćie. 1) Ueberkunft, Uebergang über etwas. 2) Ueberstehung. 1) l'allée d'un lieu en un autre; le passage, la passée; l'action de passer un lieu. 2) l'action de vaincre, de surmonter. § 1) przebyćie gor, rzeki. 2) po przebyćiu tey trudnośći postąpmy do drugiey.
przebyćie. } Aufenthalt. sejour, demeure
Przebyt. } par quelque tems.
Przebytny. } eig. u. fig. ofen, übersteiglich,
Przebyty. } wegsam, durchgängig, da man durchkommen kan. *prop. & fig.* surmontable, ouvert, praticable, passable, par où l'on peut passer; qu'on peut surmonter. § wały, gory, trudnośći przebytne.
przebyty. 1) übersetzt, übergangen. 2) überstanden. 1) passé, qu'on a passé. 2) surmonté, vaincu. § 1) przebyta gora, droga, rzeka. 2) przebyte trudy.
Przebywam, *v. m. F. przebędę.* 1) sich wo aufhalten. 2) wo zu seyn pflegen. 3) setzen über etwas; übergehen, übersteigen. 4) überstehen, überwinden. 1) sejourner; demeurer quelque tems en un lieu. 2) fréquenter, hanter un lieu, y être souvent. 3) passer, franchir un mont. 4) surmonter, domter, franchir, vaincre. § 1) przebywa teraz w Warszawie. 2) nie przebywa więcey u mnie. 3) przebyć gorę, rzekę. 4) przebył wszystkie przećiwnośći.
Przebywanie. 1) Aufenthalt. 2) das Uebergehen über etwas. 1) sejour, tems de sejour. 2) passage, *m.* l'action de passer quelque lieu; la passée.
Przeć się, *vid.* Prę się.
Przecedzam co, *v. m. F. przecedzę.* durchseihen, filtrieren. passer, filtrer, couler, faire passer par le filtre.
Przecedzenie. das Durchseihen. filtration, transcollation.
Przecedzony. filtrirt, durchgeseihet. filtré.
Przeceniam co, *v. m. F. przecenię.* übersetzen, überbieten, zu viel bieten. outrer le prix; surfaire; demander trop de ses marchandises.
Przechadzam się. spatzieren gehen, herum gehen. se promener; faire un tour de promenade. § przechadzał się po lasach, po polach.
Przechadzanie. das Herumgehen. allée & venuë; l'action de se promener. § przechadzanie ludźi.
Przechadzka, * przechacka. 1) das Spatzierengehen, ein Spatziergang. 2) Spatziergang, Ort zum Spatzierengehen. 1) tour, promenade, action de celui qui se promène, qui fait un tour. 2) cours, promenoir, promenade, lieu où l'on va se promener.
iść na przechadzkę. spatzieren gehen. aller à la promenade; faire un tour de promenade; faire un tour à la campagne.
Przecharsły koń. abgetriebnes, übertriebnes Pferd. cheval à bout; cheval outré, éflanqué.
Przechera. naseweiser Spott-Vogel. moqueur, rieur.
Przechod. 1) Durchgang. 2) Durchzug, Durchmarsch. 3) Abtritt aufs Häuschen oder sein Wasser abzuschlagen. 1) le passage, lieu par où l'on passe. 2) la passée, le passage des troupes. 3) les nécessitez naturelles; afaires, *f. plur.* lieu où l'on lâche l'eau ou le ventre. § 1) kamienica z przechodem. 2) to miasto od przechodow żołnierskich uwolniono. 3) chłopca tego co noc na przechod budźić trzeba, to iest na mały albo na wielki dwor.
przechod czasu. Zeit-Verlauf, Zeit-Lauf. un espace, une période de tems.
przechod wału. Kriegsb. der Wallgang. *Fortif.* terreplein.
Przechodni, *vid.* Przechodźisty.
Przechodzę, *v. m. F. przeydę.* 1) durch einen Ort gehen, durchwandern. 2) circulieren, umlaufen als das Geblüt. 3) eine Zeit gehen, mit Gehen zubringen. 4) vorbey gehen, vergehen, verfliessen. 5) übertreffen, überlegen seyn in etwas. 1) aller, passer par un lieu; se transmettre, traverser, parcourir. 2) circuler, se mouvoir comme le sang. 3) aller, marcher quelque tems. 4) passer, s'écouler. 5) passer, surpasser, renvier qu; l'emporter, avoir le dessus sur; être supérieur en. § 1) przeydź przez dom; przeszedłem pole, iest go staian dwa; przeszedł z domu swoiego do moiego. 2) krew przez żyły przechodźi. 3) przecho[dź]iliśmy noc i cały poranek. 4) [prze]ydźie to, ta choroba, ten żal; czas przeszedł. 5) przechodźi go rozumem, laty, w naukach, w dostatkach, w urodźie.
przeyść mimo. vorbey gehen. passer; passer outre, passer devant.

przeyść przed czym. etwas vorbey gehen. passer un lieu; passer devant un lieu. § przed domem moim przeszedł.

przeyść drogę. den Weg querüber gehen. croiser le chemin.

przeyść komu drogę. einem in den Weg gehen; einem vorlaufen. couper le chemin à qu.

raz, cięcie przechodźi. der Hieb gehet durch. le coup traverse.

przechodząc. im Vorbeygehen. en passant.

przechodzący. ein Vorbeygehender. un passant; personne qui passe son chemin.

przechodźić się. spatzieren. se promener.

Przechodzenie. das Durchgehen, der Durchgang. l'action de passer à pié; passage, *m.*

przechodzenie dusze. die Seelen-Wandrung. métempsicose; la transmigration de l'ame d'un corps à un autre. § sekta Pitagory Filozofa dusze przechodzenie twierdźiła.

przechodzenie się. das hin und hergehen; das Spatzieren gehen. l'action de se promener.

Przechodźisty, przechodni. das einen Durchgang hat, wo man durchgehen kan. qui a un passage; par où l'on passe. § ratusze bywaią przechodźiste; dom przechodźisty.

przechodni szyk, vid. Szachowy szyk.

przechodnia linia. Kriegsb. Communications-Linie. *Fortif.* ligne de communication.

Przechodzony. abgetragen; abgerieben, abgenutzt vom vielen Gehen. usé, qui est détruit peu à peu à force de le porter. § przechodzona szata; przechodzone boty.

Przechowanie. Verwahrung, Aufbehaltung. garde, soin qu'on a de garder qu. ch. § przechowanie owocow.

Przechowywacz. ein Hehler. recéleur, un recetiere.

Przechowywaczka, eine Hehlerin recéleuse.

Przechowywam, *v. m. F. przechowam.* verhehlen. recéler; retirer des personnes suspectes.

to złodźiey co kradnie, ale i ten co przechowywa. der Hehler ist so gut wie der Stehler. le recéleur est pire que le voleur; autant péche celui qui tient le sac, que celui qui met dedans.

Przechowywanie, przechowanie. Verhehlung. le recélé; recélement.

Przechowywany, Przechowany. verhehlt. recélé.

Przechrzćić co, *F. przechrzcę.* umtaufen, einen andern Nahmen geben. rébatiser, batiser de nouveau.

przechrzćić się. 1) sich umtaufen lassen. 2) seinen Nahmen verändern. 1) se rébatiser. 2) changer de nom.

Przechrzta. ein getaufter Jude. Juif batisé.

Przechwalam co, *v. m. F. przechwalę.* preisen, zu sehr loben. préconiser qu. ch; donner trop grands éloges à qu.

przechwalać się czym. prahlen mit etwas. se glorifier, se vanter de quelque chose.

Przechwycenie, przeięćie. Auffangung. interception, surprise.

Przechwycony. aufgefangen. intercepté.

Przechwytacz, Przeymacz. Auffanger. celui qui intercepte, qui surprend.

Przechwytuię, Przechwytywam, *v. m. F. przechwycę.* entdecken, auffangen als Briefe. intercepter, surprendre, découvrir. § przechwyćili listy i rady nasze.

Przechylam co, *v. m. F. przechylę.* auf eine Seite biegen. incliner, pancher un peu. § przechyl ten słup na tę stronę.

przechylać się. sich auf eine Seite biegen, hängen. se pancher, s'incliner sur un côté. § przechyliwszy śię prez ławę dośiągnął tego.

Przechylenie. Neigung, Beigung auf eine Seite. inclination, pente de quelque corps.

Przechylony. auf einer Seite hangend. incliné sur un coté, panchant.

Przechytrzam, *v. m. F. przechytrzę.* beschnellen, überlisten. ruser avec qu; joüer au plus fin; jouër un tour de souplesse à qu; tromper un trompeur.

Przechytrzenie. Ueberlistung. tromperie, finesse.

Przechytrzony. überlistet. surpris d'une finesse; atrapé par adresse.

Przećiąg. 1) Durchmarsch, Durchzug. 2) Strecke, Weite 3) Dauer, Zeit-Lauf. 4) Kriegsb. die inwendige Polygone. 5) Meßk. der Diameter oder Durchmesser. *6) Meßk. Secante, eine durchschneidende Linie, s. Przećięcie. 1) passée, le passage des troupes. 2) étenduë; intervale, *m.* espace, *m.* 3) espace, *m.* durée de tems. 4) *Fortif.* coté intérieur. 5) *Géom.* le diamétre, ligne diamétrale. *6) *Géom.* sécante, *v.* Przećięcie. § 1) przećiąg wolny mu odmowiono. 2) niezmierne niebios przećiągi; przećiąg mieysca. 3) żyy szczęśliwie przez długie czasow przećiągi. 4) przećiąg linii gruntowney; przećiąg obrony, dośięgaiąca obrona.

Przećiągam, *v. m. F. przećiągnę.* 1) durchziehen. 2) einen bald auf diese, bald auf

auf jene Seite zerren. 3) durchziehen, durchmarschieren. 4) gewinnen, auf seine Seite bringen. 5) aufziehen, verschieben, verlegen. 6) die Sylben in der Aussprache schleppen. 1) tirer, passer qu. ch. par un trou, au travers d'un trou; enfiler. 2) tirailler qu; le tirer tantôt d'un, tantôt de l'autre côté. 3) marcher avec les troupes par; passer. 4) gagner, entrainer qu. de son côté; atirer qu. à son parti. 5) différer, trainer; tirer en longueur; proroger, prolonger; faire durer long tems. 6) trainer les silabes, les mots; parler lentement. § 1) przeciągniy linę przez kołko; przez okienko go przeciągnęli. 2) przeciągał go to na tę to na owę stronę. 3) woysko przez Polskę przeciągnęło. 4) przeciągnął go od tego do zdania do swoiego; przeciągnął go na swoie kopyto, na swoię stronę. 5) przeciągnęli tę sprawę na inszy czas; niech Bog tak długo przeciągnie twoie lata aż. 6) przeciągać sylabę, słowa w wymowie.

przeciągać się. 1) sich dehnen, sich recken. 2) hin und her marschiren. 3) sich mit einem herumzerren. 4) sich verzögern; sich verziehen. 1) s'étendre comme une paresseux; s'alonger; se dégourdir; s'étendre de tout son corps. 2) marcher & remarcher; faire marche & contre marche par ci par là. 3) se tirailler, se houspiler; se prendre l'un l'autre tantôt d'un côté tantôt de l'autre. 4) trainer, durer sans se faire. § 1) przeciąga się poziewaiąc. 2) woyska się przeciągały. 3) przeciągać się z kim. 4) przeciągnęło się to do roku.

Przeciąganie się. das Strecken, Dehnen. l'action de s'étendre de tout son corps.

przeciąganie się z kim. das Herumzerren mit einander. l'action de se tirer l'un l'autre de part & d'autre.

Przecicha, *v. imp. F. przecichnie.* es wird stille. il s'apaise; le bruit s'abat, se calme; le vacarme cesse. § skoro przecichło (przecichnęło).

przecichło na dworze. es ist draussen gantz stille geworden. le calme regne par dehors.

Przecię, *adv.* doch, dennoch. toute-fois, néanmoins, pourtant.

Przecięcie. 1) ein Durchschnitt; oder ein Hieb der durchgehet. 2) Meßk. eine Secante, eine durchschneidende Linie. 1) un coup de taille. ou coup d'estoc d'outre en outre, qui pénétre d'outre en outre. 2) *Géom.* sécante; ligne qui coupe la circonférence.

Przeciekam, *v. m. F. przeciekne.* durchfliessen, durchdringen, durchtröpfeln. passer, pénétrer, s'écouler par quelque endroit; couler par. § przeciekło tu.

Przecieram, *v. m. F. przetrę.* 1) durchreiben. 2) durchreiben als durch einen Durchschlag. 3) durchsägen, durchfeilen. 1) percer, passer d'outre en outre en frotant. 2) faire passer par le passoir quelque suc épais. 3) passer, traverser par qu. ch. en siant, en limant. § 1) prządka bot przetarła. 2) przetrzyy ryż przez durszlak. 3) przecierać żelazo piłką.

przecierać oczy. die Augen reiben, auswischen. froter les yeux en sortant du lit. § wyspałeś się przetrzyy sobie oczy.

przetrzeć komu oczy. einem die Augen öffnen, einen klug machen. ouvrir les yeux à qu; rendre qu. sage.

dobrze się przetarł miedzy ludźmi. er hat die Welt gesehen; er hat sich unter den Leuten gut versucht. il a vû le monde; il sait son monde; il a passé par l'étamine.

przetrzeć komu drogę. einem das Eis brechen. rompre la glace, fraïer le chemin à qu.

Przecięty. 1) durchgehauen. 2) Mathem. durchgeschnitten von einer Linie. 1) coupé, fendu, séparé en deux par un coup. 2) *Matém.* coupé par une ligne.

kiy przecięty. ein durchgehauener Stock. un bâton coupé en deux.

Przecinam co, *v. m. F. przetnę.* 1) durchhauen. 2) mit einem Wurf durchschmeissen. 3) hintertreiben, vernichten. 1) trancher en deux; fendre, couper par le milieu avec un sabre, avec une hache. 2) transpercer d'un jet d'outre en outre; crever à qu. un membre d'un coup de pierre, de trait. 3) couper, trancher, traverser. § 1) przeciął chłopa do razu. 2) przeciął mu wargę, oko kamieniem. 3) przecięli im wszystkę społeczność; przeciął zamysły moie; Parki życie iego przecięły.

ta śmierć nadzieię iego przecięła. dieser Tod hat ihm die Hoffnung vernichtet. cette mort a tranché son espérance.

przeciął im ręce przy ugodzie. er hat ihnen beym Vergleich die Hände von einander geschlagen. il a séparé les mains de deux tractans après leur contract fait.

Przecinanie. das Durchhauen. coupure; l'action de fendre, de trancher par le milieu.

przecinanie mowy. Abschnitt, Abtheilung einer

einer Rede. section, partie, membre, *m.* entrecoupure de discours.

Przeciskawam co, *v. m. F. przecisnę.* 1) über etwas werfen. 2) durchwerfen, durchschmeissen. 1) jetter par dessus. 2) transpercer d'un jet de part en part. § 1) przeciśniy kamień przez wieżą. 2) przęcisnął mu wargę kamieniem.

przecisnąć się. sich durchs Volck drängen. fendre la presse; se presser, se pousser par la foule. § przeciśniy się przez ten tłum ludzi.

Przeciw, *pr. D.* 1) wider. 2) gegen, Przeciwko, zu. 3) entgegen. 4) gegen über. 1) contre. 2) vers, envers. 3) au devant, à la rencontre. 4) vis à vis qu. ch; à l'oposite de. § 1) ciągnąć przeciwko nieprzyiacielowi; iest to przeciw prawom, przeciw woli Boskiey. 2) miłość przeciw Bogu; mały to respekt przeciw osobie twoiey. 3) wyiechać, wybieżeć, iść przeciwko komu. 4) mur przeciwko domowi wystawiony.

przeciwko wodzie (wzwodę). wider den Strohm. en remontant, contre le fil de l'eau.

przeciw wiatru (wzwiatr). wider den Wind. à contre-mont.

przeciwko gorze; w gorę, ku gorze. Berg an. amont, montant un montagne.

z przeciwka. von gegen über. de l'oposite.

na przeciwko, adv. vid. Naprzeciwko.

Przeciwiam się komu w czym. 1) wi- Przeciwię się derstreben, widerstreiten, zuwider seyn. 2) einem nachspotten. 3) nacheifern, nachahmen, nachthun; sich befleißigen einem gleich zu kommen oder es noch besser zu machen. 1) étre contraire, s'oposer à; contrepointer, contrarier, traverser qu; combattre, débattre, étre en diférend; contester. 2) contrefaire qu; imiter les maniéres de qu. par mépris. 3) étre touché d'émulation; faire qu. ch. à l'envi de; se débattre, s'éforcer d'égaler, de faire mieux; disputer à qu. qu. ch; tâcher de l'emporter sur qu. dans qu. ch. § 1) we wszystkim mi się przeciwi. 2) przeciwia się iego obyczaiom. 3) przeciwia się naysławnieyszym malarzom w malarskiey sztuce; przeciwiał mi się i chciał wyrazić co czynię.

przeciwiaiąc się. um die Wette. à l'envi; à qui mieux mieux; à qui l'emportera.

nie przeciw mu się. dulde es von ihm, leide es, ohne was zu sagen. soufrez cela de lui; soufrez le sans rien dire.

nie przeciw się chćiwości twoiey. folge deiner Begierde nicht. ne suivez pas votre cupidité. § nie przeciw się brzuchowi, gębie, ięzykowi.

nie przeciw się bezbożnym. thue Gottlosen nichts nach, folge ihren Exempeln nicht. n'imitez point les impies; ne suivez point leurs mauvais éxemples. § nie przeciw się heretykom, poganom, żydom.

Przeciwianie się, przeciwienie się. 1) Widerstrebung, Ungehorsam. 2) Streit, Wettstreit, Nacheifer, Nacheiferung. 1) répugnance, oposition, désobeïssance. 2) débat, éfort, émulation, empressement, désir d'imiter, de surpasser. § 1) bez przeciwiania się we wszystkim był posłuszny; przeciwienie się cielesnym namiętnośćiom.

przeciwianie się dobre, wyrażenia chęć. löbliche Nachahmung. une noble émulation; une belle émulation.

przeciwianie się komu złe. böse, tadelhafte Nachahmung. imitation ou émulation blâmâble.

Przeciwieństwo, *vid.* Przeciwność.

Przeciwnie, przeciwnym sposobem, *adv.* 1) zuwider, dagegen. 2) gegentheils. 1) au contraire, contradictoirement, d'une maniére oposée 2) au contraire.

Przeciwniczka. Widersacherin, Nacheiferin. une adversaire, émulatrice.

Przeciwnik. Widersacher, Nacheiferer. un adversaire, émulateur. § przeciwnicy to iego.

Przeciwnogowie, *plur.* Weltb. die Gegenfüßler. *Géogr.* les antipodes, les antéciens.

Przeciwnorożność rzeczy iakich mie- Przeciwność dzy sobą. 1) Widerstreit, Streit; das Gegentheil. 2) Widerspruch. 1) contrarieté, répugnance, oposition, oposite, *m.* contraste, *m.* 2) contradiction.

przeciwność. Widerwärtigkeit, Unfall. adversité; inconvenient; desastre, *m.* infortune, malheur, disgrace, travers. § wielka go potkała przeciwność; leda iaką uniesiony przeciwnośćią w niespodźiane wpada błędy.

przeciwność wrodzona; przeciwne przyrodzenie. natürliche Feindschaft: Antipatie. antipatie; répugnance secrete & naturelle.

Przeciwny. 1) widrig, das wider etwas ist. 2) widerwärtig. 3) widersprechend. 4) gegen über gesetzt. 1) contraire, oposé. 2) malheureux, sinistre, fâcheux. 3) contradictoire. 4) oposite; mis à l'oposite. § 1) stronę przeciwną trzyma; wiatr przeciwny; przeciwne zdanie.

zdanie. 2) przećiwne szczęśćie; nic przećiwnego nas potkać nie może. *4) dom przećiwny (naprzećiwny).
przećiwna rzecz. das Gegentheil, eine widrige Sache. le contraire; chose contraire.
iest mi przećiwny. er ist mir zuwider; er ist wider mich. il est contre moi.
przećiwne przyrodzenie, vid. *przećiwność wrodzona.*
przećiwne zdania, nauki. wider einander laufende Meynungen, Lehren. contradictions, *m. plur.* oposítez, *m. plur.*
przećiwne pisanie. Gegen-Schrifft; Gegen-Antwort. contredit; réfutation.
*Przecka. ⎫ eine Schnalle. boucle. § spień Przęcka. ⎭ w przęcce; para przęcek.
po przęcce; po przęckę. in seinen Grentzen; in gehörigen Schrancken; mäßig. dans les bornes; en se bornant; moderément, avec retenuë. § tey wolności po przęcce zażywać nie umieią; po przęcce piy.
Przecwiczam kogo w czym, *v. m. F. przecwiczę.* einen üben. éxercer, former, dresser qu.
przećwiczyć śię (śiebie) w czym. sich üben. s'éxercer, s'apliquer à.
Przecwiczenie. Unterricht, Zucht. instruction, discipline.
przecwiczenie śię w czym. Uebung. éxercice, *m.* pratique.
Przecwiczony w czym. geübt. éxercé, rompu à un métier.
*Przecz, *adv.* czemu. warum. pourquoi.
Przeczę, *czy, czył,* przećiwną stronę trzymam. streiten, widerstreiten, widersprechen, das Gegentheil behaupten. contredire qu. ch. s'oposer; être contraire à qu. ch.
przeczący. widerstreitend, widersprechend. contradictoire. § wiele iest powieśći z sobą przeczących.
Przeczenie. Widerrede, Widerspruch. contredit, contradiction, oposition.
Przeczekać śię, *F. przeczekam śię.* harren, lange warten. atendre long tems. § przeczekasz śię nim długu swego doztaniesz.
Przeczerpać co, *F. przeczerpam.* erschöpfen. épuiser.
Przeczerpanie. Erschöpfung. épuisement.
Przeczerpany. erschöpft. épuisé.
Przeczęstować, *F. przeczęstuię.* verschmausen mit Bekannten. dépenser en traitant ses amis. § przeczęstował substancyą swoię.
Przecznica; droga, ścieżka, albo ulica poprzeczna. Queer-Weg, Queer-Strasse, Quer-Fußsteig. traverse; chemin, ruë ou sentier qui traverse.
przecznica, miedza poprzeczna. Quer-Rain zwischen den Aeckern. traverse, mitoïerie qui traverse les champs.
Przecznokąt. ⎫ Math. die Zwerch-
Przecznokątna linia. ⎭ oder Diagonal-Linie. *Matém.* la diagonale.
Przecznokatnie, *adv.* Mathem. zwerch-durch. *Matém.* diagonalement.
Przecznokątny. Mathem. Zwerch-, Diagonal-. *Matém.* diagonale.
Przecznomiar. Mathem. Durchmesser. *Matém.* un diamètre.
Przeczny, sprzeczny. 1) widerstrebend, zänckisch. 2) streitig, das im Recht lieget. 3) quer-. 1) contentieux, litigieux, contredisant, querelleux, contrariant. 2) qui est disputé, contesté, qui est en litige; sur quoi l'on est en procès, en diférend. 3) qui est de travers; de traverse. § 1) tak przecznego nie widźiałem człowieka. 2) maiętność przeczna. 3) przeczną iść drogą.
Przeczuwam, *v. m. F. przeczuię.* 1) zuvor sehen; zum voraus sehen. 2) muthmassen, mercken, riechen, gewahr werden. 1) pressentir, prévoir. 2) hâleiner, flairer qu. ch; avoir le vent de. § 1) przeczuwałem to nieszczęśćie; przeczuł te przyszłe rzeczy. 2) młokosz przeczuwszy o pieniądzach; przeczuł o zdradach iego.
iakieś nieszczęśćie przeczuwam. es ahnet mir ein Unglück. j'ai je ne sais quel préssentiment.
przeczuwaiący. dem etwas ahnet. qui a des pressentimens de ce qui lui doit arriver.
Przeczuwanie. Vorempfindung. pressentiment.
Przeczyszczam, *v. m. F. przeczyszczę.* reinigen. nettéïer, purifier.
Przeczyszczenie. Reinigung. nettéiement, purification.
przeczyszczenie białogłowskie. monatliche Reinigung. les ordinaires, *m.* les régles des femmes.
Przeczyszczony. gereiniget. nettéïé, purifié.
Przeczytanie. Durchlesung. l'action de lire, de finir une lecture.
Przeczytany. durchgelesen. lû entiérement.
Przeczytuię co, *v. m. F. przeczytam.* durchlesen. lire entiérement, lire d'un bout à l'autre.
Przed, *pr. Inst.* 1) vor, vor einem Ort; auf die Frage wohin folget wie im teutschen der *Accusativus.* 2) vor, vor einer Zeit. 3) vor, wegen. 4) vor, bey, in Gegenwart. 1) devant, par devant un lieu; *le sens d'un mouvement d'un lieu*

lieu à un autre éxige l'acusatif après cette préposition. 2) avant, avant un tems. 3) à cause, de la part de, par peur pour. 4) devant; devant les yeux de, en présence de. § 1) stoi przed domem, przed ratuszem; poydź przed dom, przed ratusz; stąp przed stoł i posługuy; przed oczyma mi to stoi; przed oczy mu to przełożył; idźie przed krola, idźie przed krolem. 2) przed rokiem, przed czasy, laty; przed śmiercią rozkazał; przed założeniem miasta tego; przed nabożeństwem, przed obiadem to było: przed czasem co brać, czynić. 3) przed Panem moim tego uczynić nie mogę; przed nim pisać nie mogę; nie wiem gdźie śię przed nim podźieć. 4) przed krolem śię skarżyć; przed Senatem mowić utyskować; stanąć przed sądem.

* * *

statt przed wird vor etlichen *Consonanten*, um solche zu mildern, przede gesetzt. *pour adoucir le son de deux ou de trois consonnes on met devant eux* przede *au lieu de* przed. § stoi przede mną.

nie mam przed nim pokoiu. ich habe vor ihm keine Ruhe. il ne me laisse pas en repos: je ne sai ou me mettre à couvert de lui.

przed trzema dniami. vor drey Tagen; es sind drey Tage. avant trois jours; il y a trois jours.

skryć się przed kim. sich vor einem verstecken. se cacher devant qu.

iść przed zamkiem. vor dem Schloß gehen. se promener, marcher devant le chateau.

iść przed zamek. vor das Schloß gehen. aller devant le chateau.

idźie przed Panem. er gehet vor dem Herrn. il précede le maitre.

idźie przed (do) Pana. er gehet vor den, zu dem Herrn. il va à son maitre.

przed się, przed sobą. vor sich. devant soi. § przed się i w tył dobrze z pistoletu strzela.

*na Przedacz, *adv.* do przedania. zum Verkauf. à vendre.

Przedaię ⎫ co, *v. m. F. przedam.* ver-
Przedawam ⎭ kaufen. vendre. § przeday ten zegarek.

przedawać urzędownie. gerichtliches ausrufen; subhastiren. subhaster.

przedać rzecz kupioną nazad. eine gekaufte Sache wieder verkaufen. revendre une chose achetée.

drogo przedawać. theuer verkaufen. survendre.

Przedanie. Verkauf, Verkaufung. vente, débit.

przedanie warowne, urzędowne. gerichtliche Subhastation. subhastation.

do przedania. zum Verkauf. à vendre. § dom do przedania.

Przedarować, *F. przedaruię.* bestechen, gewinnen mit Geld. corrompre, gagner qu. par présens. § przedarował sędźiego.

Przedarowanie. das Bestechen. corruption; l'action d'obliger qu. à force d'argent.

Przedarowany. bestochen mit Geld. corrompu, gagné.

* Przedarownik, zakupnik. Bestecher. celui qui gagne, qui corrompt.

Przedarzny, *vid.* Przedayny.

Przedawacz. ⎫ Verkäufer. vendeur.
Przedawca. ⎭

Przedawanie. das Verkaufen. l'action de vendre.

Przeday, *obs. f. g. przedai.* ⎫ der Verkauf.
Przeday, *obs. m. g. przedaiu.* ⎬ vente. §
Przedaż, *f. g. przedaży.* ⎭ cnota złych iurystow iest na przedaży.

przedaż publiczna. Ausruf, Auction. encan.

Przedaynie, przedaynym sposobem, *adv.* verkaufsweise. d'une maniére vénale; vénalement.

Przedayność. Verkäuflichkeit. vénalité.

Przedayny. 1) käuflich, feil, verkäuflich. 2) erkäuflich, der sich bestechen läßt. 1) vendable, vénal qui se peut vendre; de vente. 2) vénal, qui se laisse corrompre à force d'argent. § 1) przedaynym prawem czego dostać. 2) przedayna sprawiedliwość, wiara i cnota.

*Przedbaba, prababa. Elter-Mutter. bisaïeule.

Przedbramny. vorstädtisch; vor dem Thor gelegen, in der Vorstadt wohnhaft. qui est hors des portes d'une ville, qui demeure aux faux-bourgs.

Przędca, *vid.* Prządca.

Przeddaszek. Wetter-Dach, Vordach. abavent; petit avant-toit.

Przędę, *przędźie, prządł, prząść, przęść.* 1) spinnen. 2) im Schilde führen. 1) filer. 2) *fig.* machiner, brasser. § 1) sprzęść kądźiel. 2) cośiś na niego przędźie.

Przedeń, przed niego, *conf.* On 3). vor ihm. devant lui.

Przededniem, *adv.* vor dem Anbruch des Tages. de grand matin; avant l'aube du jour.

Przededniowy. vor Tages-Anbruch geschehen. arrivé vers la pointe du jour.

Przedgraniczny. vor der Grentze liegend. limitrophe, frontiére, qui est devant les limites d'un païs.
Przędka, *vid.* Prządka.
Przedłużam co, czego, *v. m. F. przedłużę.* 1) verlängern. 2) verlängern, prolongiren. 3) lang ausſprechen. 1) alonger, faire plus long. 2) prolonger, proroger, diférer. 3) trainer les silabes. § 1) przedłuż szeregu. 2) niech mu Bog wieku przedłuży; radę na dwie niedźiele przedłużono. 3) przedłużyć sylabę w wymowie.
Przedłużanie. 1) das Verlängern. 2) das Verſchieben. 3) das Schleppen der Sylben in der Ausſprache. 1) l'action de prolonger. 2) l'action de proroger. 3) l'action de prononcer une sillabe longue.
Przedłużenie. 1) Verlängerung. 2) Verlängerung, Verſchub. 3) Accent, die Ausſprache einer langen Sylbe. 1) alongement. 2) prorogation, prolongation. 3) l'accent sur une silabe; une longue prononciation d'une silabe.
Przedłużnie, *adv.* przedłużaiąc, z przewłoką mowiąc. mit lang ausgeſprochenen Worten, mit langen Sylben. en trainant les silabes, en prononçant les silabes longues. § przedłużnie słowa wymawia.
Przedłużony. 1) verlängert. 2) verlängert, verſchoben. 3) lang ausgeſprochen. 1) alongé. 2) qui est prorogé, prolongé. 3) long comme une silabe. § 1) zagon na trzy łokćie przedłużony. 2) tyśiącami ći lat przedłużonych życzę. 3) przedłużonemi mowi sylabami.
Przedmieśćie. Vorſtadt. faux-bourg.
Przedmieszczanin. Vorſtädter. habitant de faux-bourg; un faux-bourgeois.
Przedmieyski. vorſtädtiſch. de fauxbourg; qui est aux faux-bourgs d'une ville.
Przedmowa, przemowa. 1) Vorrede in einem Buch. 2) Anrede. 3) Eingang in eine Rede. 1) préface, avant-propos. 2) propos, petit discours, compliment; courte harangue. 3) prélude, *m.* exorde, *m.* commencement d'un discours. § 1) przedmowa do czytelnika. 2) przedmowa przy witaniu krola Jego Mośći; przedmowę mam, czynię do kogo.
Przedmur, przedmurze. 1) Vormauer, gemauertes Werck vor der Stadt-Mauer. 2) *fig.* Schlüſſel, Vormauer eines Landes. 1) avant-mur, un ouvrage de mur devant les murailles d'une ville. 2) *fig.* boulevard, rempart; une clé d'un païs. § 1) iuż nieprzyiaćiel przedmurze opanował. 2) Kamieniec ow potężny przedmur Chrześćiaństwa.
Predmurek, *g. przedmurka*, przedmurze, murek mały przed większym. kleine Vormauer. petit avant-mur.
Przedmurny, Przedmurowy. zur Vormauer gehörig. d'avant-mur.
Przedmurze, *vid.* Przedmur, Przedmurek.
Przednarożnik, *g. a* } Kriegsb. halber
Przednarożny szańc. } Mond. *Fortif.* demi-lune.
przednarożny. vor den Bollwercken gelegen. qui est devant les bastions, qui est hors de la fortification.
Przedni. Kern-, Haupt-; der ſchönſte, der erſte, der beſte in ſeiner Art. 2) vornehm. 1) principal, le prémier, excélent; capital; qui est de la prémiére sorte. 2) grand, considérable, remarquable, illustre. § 1) przednia to księga w tey materyi; przedni to moy przyiaćiel; przednia to rzecz; przednie wino. 2) przedni to urzędnicy.
przednieyszy, *nayprzednieyszy.* vornehmer, der erſtere, der vornehmſte. le plus excélent; de la prémiére volée, de la prémiére qualité. § co przednieyśi mieszczanie, co przednieysza szlachta; winko to co przednieysze.
przedni, *przednieyśi*, *nayprzednieyśi Panowie.* die vornehmſten Herrn. les notables, les principaux.
Przednie, *adv.* vornehmlich. principalement.
Przedobiedni. vormittägig, was vor der Mittagsmahlzeit geſchiehet oder genoſſen wird. qui s'est fait, qui est mangé avant le diner. § przedobiedni trunek, konfekt.
Przednowek, *g. u.* das Nichtſcheinen des Mondes. le défaut de la lune.
Przedobożie. die Auſſenwercke eines befeſtigten Lagers. les dehors d'un camp fortifié.
Przedpiekło. die Vorhölle. le faux-bourg, l'entrée de l'enfer. § nad przedpiekłem nie czas chćieć o sobie radźić.
Przedpiorśiek, *g. przedpiorśka.* Kriegsb. die Bruſtwehr. *Fortif.* le parapet.
Przedpokoie. Vorzimmer. antichambre.
Przedpołudnie. der Vormittag. l'avant-midi.
Przedpołudniowy. vormittägig. de devant-midi; fait avant-midi.
Przedpropornik. der in der Schlacht der Fahne vorgehet. oficier, qui marche en bataille devant le porte-drapeau.
Przedrapać, *F. przedrapam.* } durchkratzen. percer en égratignant.
Przedrapnąć co, *F. przedrapnę.* }
Przedrażam, *v. m. F. przedrożę.* überſtheuern,

theuern, theuer verkaufen. survendre, vendre trop cher.
*Przedrażniać. necken. harceler, agacer, picoter qu.
Przedrożenie. Uebertheurung. survente, vente fort chère.
Przedrukować co, *F. przedrukuię.* umdrucken, wieder auflegen. reimprimer, faire une nouvelle impression, une nouvelle édition.
Przedrwiwam kogo, z kogo. einen durchziehen, vexiren. se moquer de.
przedrwiwać z siebie. einander vexiren. s'entremoquer, se moquer l'un l'autre. § często z siebie sami przedrwiwali.
Przedrwiwanie. Vexirerey. moquerie, gausserie.
Przedrzemać, Przedrzymać, Przedrzymać się, } *F. przedrzymam.* durchschlummern. sommeiller, roupiller. § całą noc przedrzymali.
Przedrzeźniacz. Nachäffer, Nachspotter. moqueur, rieur.
Przedrzeźniam z kogo, podrzeźniam kogo. nachspotten, spöttern. se moquer de.
Przedścienny. vor einer Wand gelegen. qui est devant une muraille ou devant une paroi.
przedścienny zaszaniec. Kriegsb. ein Ravelin. *Fortif.* un ravelin.
Przedsię, przecię, *adv.* doch. pourtant.
Przed się wziąć, *conf.* Biorę — *wziąć co przed się.* sich vorsetzen, sich vornehmen. se resoudre; avoir dessein.
Przedsięwzięcie. Vorsatz, Entschluß. propos, résolution, dessein.
Przedsięwzięty. vorgenommen, vorgesetzt. résolu, proposé.
Przedsionek, *g. przedsionka.* Vorhaus, Vorhof, Vorsaal. vestibule, *m.* petite sale devant un apartement.
Przedsobek, *g. przesobka.* Vordertheil eines Kleides. le devant d'un habit.
Przedsobny. forder, das vorwärts ist. antérieur, qui est du devant. § rana przedsobna; przedsobna część ciała.
Przedtem, przedtym, *adv.* 1) vorhero. 2) ehedessen. 1) auparavant. 2) autre fois. § 1) przedtym nigdy go nie widziałem. 2) przedtym to tak było.
Przedwałek, *g. przedwałka.* Kriegsb. ein Aussenwerck. *Fortif.* un dehors d'une fortification.
Przedwalny. vor dem Wall gelegen. qui est avant les remparts. § przedwalne okopy.
**Przedwieczny. ewig, was vor allen Zeiten gewesen ist. éternel, qui étoit avant tous les siécles.
Przedworze. Vorhof. avant-court.
Przedwodnik. Vorgänger, Vorläufer. avant-coureur.
Przedymam, *v. m. F. przedmę.* 1) durchblasen. 2) wehen als der Wind. 3) absetzen, Athem holen, sich verblasen beym Trincken. 1) soufler par, faire passer le vent par. 2) venter, faire vent. 3) prendre haleine, respirer en buvant. § 1) przedmiy tę rurkę. 2) wiatr przedyma. 3) przedyma piiąc.
Przedysputować kogo, *F. przedysputuię.* überdisputiren. vaincre qu. en disputant; avoir le dessus sur qu. dans une dispute.
Przędza, Przędziwo. 1) Gespinnst, Garn. 2) Lebens-Faden. 1) filure, fil, ce qui est filé. 2) la trame, le fil de nos jours. § 1) przędza lnana, konopiana. **2) Parka nieużyta iego iuż przędze dowiia.
przędza wełniana; przędziwo wełniane. wollen Garn. filet, laine filée.
przędza, nawicie, vid. Osnowa.
Przedział, przedzielenie. 1) Durchtheilung. Scheidung. 2) Scheide-Wand, Zwischen-Wand 3) Zwischen-Linie, Zwischen-Strich. 4) Meßk. der Durchmesser. 1) séparation, entredeux, ce qui sépare une chose d'une autre. 2) paroi mitoïenne; mur mitoïen. 3) tiret; petite barre entre deux mots. 4) *Géom.* un diamétre.
przedziały w pisaniu. Abtheilungs-Zeichen im Schreiben, als die Commata, Puncta. la ponctuation; les virgules & les points dont on se sert en écrivant.
przedział na głowie miedzy włosami. Haar-Scheitel. raie, séparation qu'on fait des cheveux sur la tête.
*Przedziałać co, przerabiać. umarbeiten. refaire; faire qu. ch. une seconde fois.
Przedzielacz, przedzielca. Unterscheider, Abtheiler. diviseur, celui qui sépare.
Przedzielam co, *v. m. F. przedzielę.* durchtheilen, absondern. séparer, diviser.
Przedzielenie. Durchtheilung. séparation, action de faire une séparation.
Przedzielnica. 1) eine Haar-Nadel der Weiber. 2) Faden, womit der Weber etwas abtheilet. 1) poinçon, aiguille de tête dont les femmes arrangent les cheveux. 2) entrefil, fil de diverse couleur dont le tisserant fait quelque séparation.
Przedzielony. durchgetheilet. séparé.
Przędzienie, przędzenie. das Spinnen. le filage, l'action de filer.
Przedzieram co, *F. przedrę.* durchreissen. rompre, déchirer entiérement.
przedzieram oczy. die Augen reiben nach

dem Schlaf. froter les yeux après le sommeil.

przedrzeć się. 1) sich durchreissen. 2) durchdringen, durchgehen. 3) durchbrechen, sich durchhauen. 1) se déchirer, s'user. 2) s'enfoncer, pénétrer, percer. 3) se faire place l'épée à la main, rompre les enemis. § 1) koszula się przedarła. 2) bułat marsowy przedrze się przez pancerze do ciała. 3) przez nieprzyiacielskie się przedarł szyki.

Przedźiergnąć co w co, *F. przedźiergnę.* eine Sache in eine andre verwandeln. convertir qu. ch. en une autre; métamorphoser, transformer.

przedźiergnąć się. sich verwandeln. se transmuër, se changer, se métamorphoser.

Przedźiergnienie, przedźierzgnienie. die Verwandlung. métamorphose.

Przedźiergniony, przedźierzgniony. verwandelt. métamorphosé.

Przędźiono, prządźiono. ein Strähn oder 40 Gebinde Garn. torse, liûre de quarante entraves ou écheveaux. § w przędźionie bywa 40. pasm.

Przędźiony. gesponnen. filé.

Przędźiwo. der Faden im Zeuge, die Art des Gespinnstes. la filure; qualité d'une chose filée. § sukno, płotno dobrego przędźiwa.

przędźiwo, przędza. Garn. fil, chose filée.

Przedźiurawić, *F. przedźiurawię.* durchlöchern. troüer, percer.

Przedźiurawienie. Durchlöcherung. l'action de troüer.

Przedźiurawiony. durchlöchert. troué.

Przeformować co, *F. przeformuię*, przekształtować co. umformen, eine andre Gestalt geben. transformer.

Przeformowanie. Umformung. transformation.

Przeformowany. umgeformet. transformé.

Przefrymarczenie. Vertauschung. change, *m.* échange, *m.* troc.

przefrymarczenie więźniow. Auswechselung der Kriegs-Gefangenen. l'échange des prisonniers.

Przefrymarczony. ausgewechselt, vertauscht. échangé, troqué.

Przefrymarczyć co, *F. przefrymarczę.* vertauschen, auswechseln. échanger, troquer, changer, harder.

Przegadać kogo, *F. przegadam, vid.* Przedysputować.

Przegadywacz. Unterreder. entre-parleur, discoureur.

Przegadywam się z kim o czym. sich mit einem von etwas unterreden. s'entreparler, discourir avec qu. de.

Przegadywanie się z kim. Unterredung. pourparler; entretient, discours qu'on a avec qu.

Przeganiam, *F. przegonię, przepędzę.* 1) durch etwas jagen. 2) übertreiben ein Vieh. 1) chasser par quelque lieu. 2) surmener, pousser trop, outrer une bête. § 1) przegnaliśmy nieprzyiaciela przez las, konie przez rzekę. 2) przegnał konia.

Przegara, przegorywa co, *v. imp. F. przegorzeie.* durchbrennen, vom Feuer durchgedrungen werden. brûler jusqu'au fond, au travers de qu. ch; être pénétré du feu. § przegorzało na drugą stronę.

Przegarzam kogo czym. einem die Ohren voll schreyen, beständig vorrücken. outrager, insulter qu; rompre les oreilles à qu; reprocher à qu. avec importunité.

Przegarzanie. beständige Vorrückung. outrage, *m.* insulte, *m.*

Przegibam co. umbiegen. recourber; plier d'un autre côté.

Przegięćie. / Przegięćina. / Przeginanie. } 1) Beugung, Biegung. 2) Bug, Fuge, Gelencke eines Gliedes. 1) courbûre, courbement, fléchissement. 2) le pli, le lieu dans une jointure d'un membre qui se plie. § 1) wyprostować przegięćie z czego. 2) słoń nie ma przegięćia w nogach.

Przegięty. umgebogen. replié, recourbé.

Przeginia herb, *vid.* Przegonia.

Przeginam co, *v. m. F. przegnę.* beugen, umbeugen. recourber, plier.

przeginać się. sich beugen. se recourber, se plier.

gąśienica przeginaiąc się leźie. die Raupe kriechet indem sie sich hin und her bieget. la chenille rampe en serpentant, en se pliant de tous les côtez.

Przeglądacz, *vid.* Przeględacz.

Przeglądam, *v. m. F. przeyrzę.* 1) durch etwas sehen; durchsehen. 2) übersehen, mit dem Gesicht bis ans Ende sehen. 3) durchsehen, revidiren, ob alles richtig ist. 4) einsehen. 5) übersehen, die Fehler bessern. 6) übersehen, verzeihen; durch die Finger sehen. 7) vorher sehen, zum voraus sehen. 8) Theol. vorher bestimmen, prädestiniren. 9) nach der Blindheit das Gesicht wieder bekommen; sehend werden. 1) voir par; voir à travers qu. ch. 2) voir à perte de vuë, voir qu. ch. d'un bout à l'autre. 3) revoir, visiter si tout est en ordre. 4) pénétrer, concevoir, aprofondir qu; percer dans; regarder une afaire dans le fond. 5) revoir, corriger, retoucher. 6) conniver à; user de connivence

pour;

pour; fermer les yeux aux actions de; être indulgent à; avoir de la complaisance pour; pardonner. 7) prévoir les choses à venir, les connoître avant qu'elles arrivent; voir auparavant. 8) *Théol.* prédestiner, ordonner auparavant. 9) recouvrer la vuë après un aveuglement. § 1) przeyrzyy przez tę dziurkę. 2) tego lasu, tego pola nie przeyrzysz, takiey iest długości. 3) przeyrzę bieliznę, ieźli czego nie dostaie. 4) rzetelnie i wskroś rzeczy przegląda; przeyrzałem myśl, serce iego. 5) przeyrzałem list twoy i błędy poprawiłem. 6) przegląda wady, występki iego. 7) przeyrzał te przypadki. 8) przegląda Bog ludźie dobre, złe; Bog to przeyrzał, postanowił i przed wieki ułożył. 9) iuż szczenięta przeyrzały; przeyrzał ślepy.

przeyrzeć. es ist durchzusehen; man kan durchsehen. on peut entrevoir au travers de cela. § przeyrzeć dach, kamień, szkło; przeyrzeć żołnierzow na szańcu stoiących.

przeyrzę to pismo ieszcze raz. ich werde diese Schrifft noch einmahl übersehen. j'y donnerai encore une touche; je retâterai cet écrit.

przeglądać się. 1) sich spiegeln. 2) einen einsehen; erkennen. 3) sich umsehen in einem Buch. 1) se mirer, se regarder dans le miroir. 2) étudier, sonder, aprofondir qu. 3) être versé, fouiller dans un livre, le lire, le feuilleter. § 1) przeglądać śię w zwierćiedle; przeyrzysz śię w tey miśie. 2) dobrzem śię w nim przeyrzał. 3) przeyrzał śię w Piśmie Swiętym, w tym autorze, w konstytucyach, w tey nauce.

Przeglądanie, przeyrzenie. 1) das Durchsehen durch etwas. 2) das Zuvorsehen, Fürsorge. 3) das Durchsehen, Durchzehlen; Untersuchung ob alles richtig ist. 4) Uebersehung einer Schrifft die Fehler zu verbessern. 5) Nachsicht; Ertragung eines Fehlers. 1) l'action de voir au travers de qu. ch. 2) prévision, l'action de prévoir les choses. 3) inspection examen, visite; l'action ou le soin de visiter, de compter, de revoir. 4) revision; la peine qu'on prend de retoucher quelque ouvrage. 5) connivence, complaisance pour.

Przegłaszam, *v. m. F. przegłoszę.* überstimmen, überschallen, stärcker schallen. retentir plus; faire un plus grand retentissement.

Przeględacz. Durchsucher, Visitator. visiteur, celui qui visite.

przeględacz świata. der die Welt gesehen hat. voïageur, celui qui a vû le monde.

Przegłownik. Bauk. Werckstück das von beyden Seiten der Mauer zu sehen ist. *Archit.* pierre parpaigne; pierre de taille qui fait deux paremens, l'un en dedans, l'autre en dehors d'un mur.

Przegłuszam kogo, *v. m. F. przegłuszę.* einen überschreyen, eine stärckere Stimme haben. crier plus haut qu'un autre; avoir une voix plus perçante.

Przegniewać kogo, *F. przegniewam.* einen erzürnen; böse, zornig machen. irriter; mettre en colère.

Przegniły. eig. u. fig. durchgefault. *prop. & fig.* pourri au travers; pénétré de la pourriture. § przegniły w grzechach.

Przegnić, *F. przegniię.* durchfaulen. pourrir au travers.

Przegon. 1) Weg, Durchgang durch des Nachbars Grund und Boden. 2) Zug im Ackern. 1) chemin par le fond voisin; droit de passage. 2) l'action de faire un sillon sur la terre.

Przegonia, Przeginia herb. Wappenk. ein Schwerdt zwischen zwey stehenden halben Monden, auf der Krone stehet ein Drache, aus dessen Rachen Flammen und eben diese Figur erscheinen. *Blas.* une croix entre deux croissans retournez; le dragon qui est sur la couronne vomit des flammes dans lesquelles paroit la même figure.

Przegorśniały. } ranzig. rance.
Przegorzkniały. }

Przegorzały. durchgebrannt. pénetré d'une brûlure; brûlé au travers.

przegorzały na poły. halb durchgebrannt. demi-brulé.

Przegorzec, *vid.* Przegara.

Przegradzam co, *v. m. F. przegrodzę.* verschlagen; ein Fach, eine Zwischen-Wand zwischen etwas machen. séparer en deux; faire une cloison, une séparation de quoi que ce soit. § przegrodźić poddasze ścianą, dźielnice linią.

Przegraię, } *v. m. F. przegram.* 1) verlieren, verspielen im Spiel, eine Wette, eine Schlacht, einen Proceß. 2) ein Vorspiel auf einem musicalischen Instrumente machen; präludiren. 1) perdre au jeu; perdre un jeu, une gageure, une bataille, un procès. 2) préluder, faire un prélude sur quelque instrument de musique. § 1) przegrał talar, zakład; przegramy bitwę, sprawę, proces. 2) przegrawa sobie.
Przegrawam, }

Przegranie. das verlieren eines Spiels, einer Schlacht, eines Processes. l'action de

de perdre au jeu; la perte d'une gageure, d'une bataille, d'un procès.

Przegrany. verlohren, verspielt. perdu. *przegrana*; *przegrana gra*, *bitwa*, *proces*. verspieltes Spiel, verlohrne Schlacht, verlohrner Proceß. jeu perdu, bataille perduë, procès perdu. § po przegraney często wygrana chodźi, *prov.*

Przegrawam, *vid.* Przegraię.

Przegrawek, *g. przegrawka.* Music: Vorspiel, Präambel. *Music.* prélude, *m.* avant-jeu, essai que fait le musicien.

Przegrażam komu; przegrażam śię na kogo. drohen. menacer.

Przegrażanie śię, groźba. Drohung. menace, l'action d'user de menaces.

Przegroda. 1) Verschlag, Zwischen-Wand, Unterscheid. 2) Pferde-Stand. 1) cloison, *f.* séparation, retranchement qui se fait pour séparer une chose en deux. 2) barre, perche qu'on atache entre deux chevaux dans écurie. § 1) przegroda w izbie; przegrody w szpichlerzu.

przegroda poprzeczna. Anat. Zwerch-Fell. *Anat.* le diaphragme.

Przegrodka. 1) kleines Fach, kleine Zwischen-Wand. 2) Sattel als in der Welschen-Nuß. 1) compartiment, petit quarré, passet, raïon, chambre, celule, petite séparation dans un cabinet, dans une boëtte & autres semblables endroits. 2) zest, l'entre-deux; grosse peau qui sépare le noix en deux. § 1) przegrodki w puzdrach, w szkatułach. 2) przegrodka w orzechu włoskim, w granatowym iabłku.

przegrodki albo komorki przegrodzone w szafach księżnych. Bücher-Fächer. des tablettes pour mettre des livres.

przegrodki do liter drukarskich. in der Druckerey der Schrifft-Kasten, die Fächer in selbigem la casse, les cassetins dans la casse, d'où l'imprimeur assemble les lettres.

Przegrodzenie, przegradzanie. Unterscheidung, Absondrung von etwas. l'action de séparer par une cloison ou par une autre séparation.

przegrodzenie, *vid.* Przegroda.

Przegrodzony. mit Fächern versehen. pourvû de cellules; separé d'une cloison, d'un quarré.

Przegrożka, groźba. Drohung. menace.

Przegryzam co, *F. przegryznę*, *przegryzę.* durchnagen, durchbeissen. percer à force de ronger.

Przegryzły. durchgebissen, durchgenaget. rongé, mordu de part & d'autre.

Przegrzmieć, *F. przegrzmi.* eig. u. fig. sich abdonnern, durchdonnern. *prop. & fig.* tonner assez; tonner tout l'espace d'un tems.

przegrzmiała noc z tego hałasu. der Lerm daurete die gantze Nacht durch. ce vacarme duroit toute la nuit, ne cessa qu'avec la nuit, il dura autant que la nuit.

Przegub. 1) Wieder- oder Hinter-Bengel, Hinter-Bug an den Hinter-Beinen der Thiere. 2) Büge, Bug, Gelencke eines Gliedes. 3) ein Keil im Kleide, im Hemde. 1) jarret; pli du jarret de derriére aux animaux. 2) joint, jointure, lieu où un membre se plie. 3) coin; chanteau au bas de l'habit ou de la chemise. § 1) przeguby w poślednich nogach zwierząt, u ptaszych nog. 2) przeguby w kolaniech, w łokćiach, w palcach. 3) przegub albo klin w sukni.

przegub u ręki. das Faust-Gelencke. poignet.

przeguby w zbroi. die Gelencke am Harnisch. écailles, *f. plur.*

koń przeguby złe, chore maiący. Pferd das die Durchfäule oder einen Geschwulst in den Fesseln hat. cheval qui a des tumeurs aux jambes qu'on apelle javarts ou éparvins.

Przehultaić co, *F. przehultaię.* verprassen. flûter son bien; dépenser son bien en débauches.

Przeiadam co, *v. m. F. przeiem.* verfressen. manger son bien, goinfrer. § przeiadł maiętność, pieniądze na konfektach, na łakoćiach.

przeiadło śię. es ist verfressen. on l'a mangé & goinfré.

Przeiaśnieć śię, *F. przeiaśnieie.* sich aufklären, sich aufheitern. s'éclaircir, devenir serein; se faire claire. § przeiaśniało śię niebo.

Przeiaszczka. } Spatzier-Fahrt, Spatzier-
Przeiażdżka. } Ritt. un promenade en chariot ou à cheval.

Przeiazd. 1) Durchfahrt, Durchfuhr. 2) das Durchfahren, die Durchreise. 3) Uberfurt, Furth. 1) un passage pour aller d'un lieu à un autre. 2) le passage, l'action de passer par quelque lieu. 3) trajet. § 1) las ten tylko dwa ma przeiazdy. 2) przeiazd komu dać, pozwolić, czynić; byłem u niego na przeiezdźie moim przez to miasto.

przeiazd maiący; *przebyty.* das eine Durchfahrt hat. qui a un passage, par où l'on peut passer.

Przeięćie. 1) das Auffangen. 2) Vorerkenntniß, das Zuvorsehen. 3) Benehmung

mung der Einwürfe; die Voreinnehmung der Zuhörer eine Rhetorische Figur. 1) interception, surprise. 2) connoissance anticipée; notion de ce qui peut arriver. 3) prolepse, figure de Rétorique par laquelle on prévient les dificultez que l'auditeur peut former. § 1) przeięcie listow. 2) przeięcie czego rozumem.

Przeiechać, *vid.* Przeieżdżam.

Przeiednanie, poiednanie. Versehung, Vertrag. réconciliation, retour en amitié; racommodement, rajustement.

Przeiednany. versöhnt, vertragen. reconcilié.

Przeiednywam, *v. m. F. przeiednam.* vertragen, versöhnen. réconcilier, acorder, racommoder des gens qui ont rompu. § przeiednać obrażonego.

Przeiemca. Spür-Hund, der das Wild zu erst auswittert. brachet, chien de chasse qui quête la bête le prémier. § przeiemca albo łowca opowiada zaiąca, że był tam gdźie go przeiął i zwoływa towarzystwo aby go szukały.

Przeięty, *conf.* Przeymuię. 1) aufgefangen. 2) gerührt, bewegt. 1) intercepté. 2) frapé, pénétré, transi. § 1) listy przeięte. 2) żalem serce przeięte; strachem przeięte woysko.

Przeieżdżacz. der Spatzieren reutet oder fährt. celui qui se promene à cheval.

Przeieżdżam, *v. m. F. przeiadę.* 1) durchfahren, durchreuten, durchsegeln, durchsetzen übersetzen. 2) vorbey gehen, vorbey fahren. 3) einen überfahren, überreuten. 4) ein Pferd auf- und niederreuten. 5) den Zoll verfahren. 1) passer, traverser quelque lieu à cheval, par eau, par terre. 2) passer par devant un lieu. 3) passer avec un chariot, avec un cheval par dessus une personne. 4) promener, passager un cheval, le faire passer & repasser, le faire aler & revenir pour l'essaier. 5) passer par haut; passer la doüane sans païer. § 1) przeiechałem przez Lipsk, przez morze; przeiechać wozem, nawą. 2) przeiechał podle Lipska; przed oczyma moiemi przeiechał. 3) woz go przeiechał; wozem dźiećię przeiechano. 4) przeieżdżać konia. 5) przeiechał cło.

koń go przeiechał. das Pferd hat ihn über den Hauffen geritten. le cheval lui passa par dessus le corps.

przeieżdżaiąc. im Vorbeyfahren. en passant; chemin faisant.

przeieżdżać śię. 1) herum fahren, herum reuten. 2) herum reisen zu Wasser oder zu Lande; umher reisen. 1) aller à cheval, en chariot ou par eau à l'entour; se promener, faire des tours de promenade par eau ou par terre. 2) courir çà & là; voïager de côté & d'autre; faire plusieurs voïages par terre ou par eau.

Przeieżdżanie, przeiechanie. das Durchfahren, Durchreuten. l'action de passer par quelque lieu.

przeieżdżanie śię. das Spatzieren-Reuten oder Fahren. l'action de se promener par terre ou par eau.

Przeistoczenie czego w co, przemienienie istoty iedney rzeczy w istotę drugiey. 1) Verwandlung. 2) in der Theologie: die Transsubstantiation. 1) transmutation, transformation, metamorphose. 2) *terme de Téologie:* la transsubstantiation.

Przeistoczyć co, *F. przeistoczę.* verwandeln. changer en; transformer, transmuër, transfigurer.

przeistoczyć śię. 1) sich verwandeln. 2) in der Gottes-Lehre: sich in den Leib und das Blut Christi verwandeln. 1) se changer en. 2) *Téologie:* se transsubstancier.

*Przek; w przek; poprzek, *adv.* querdurch. de travers, en travers, transversalément.

w przek z kim iść. einem zuwider seyn. tirer au court bâton avec qu; étre contraire à qu.

*Przekabaćić co, *F. przekabaczę*, przewyżyć. übertreffen. surpasser.

Przekalam co, *v m. F. przekolę.* 1) durchstechen. 2) erstechen. 1) pointer, piquer de la pointe; donner de la pointe; percer entiérement avec; percer d'outre en outre, transpercer. 2) transpercer, percer, tuër d'un coup d'épée. § 1) przekol to szydłem; przekłoł tę dźiurkę. *2) przekłoł (przebił) go szpadą.

przekala. es gehet durch, es sticht durch. la piquûre perce, passe entiérement.

Przekartować co, *F. przekartuię.* 1) durchkarten, die Karten mischen. 2) abkarten, abreden, abdreschen. 1) battre, faire, mêler les cartes. 2) concerter, machiner. § 1) przekartuy ieszcze raz karty. 2) dobrze przekartowali te zamysły, tę sprawę.

Przekąszenie. das Durchbeissen, ein Durchbiß. l'action de mordre outre en outre; morsure faite de part & d'autre.

*Przekaz, nakaz. Anbefehlung, Andeutung. déclaration, ordre, *m.* commendement.

Przekazca, gwałtownik. gewaltsamer Schänder, Stöhrer. infracteur, violateur.

Przekęſuię, *F. przekąſzę.* 1) durchbeiſſen, in zwey beiſſen. 2) verbeiſſen, ein wenig von etwas eſſen. 3) im Reden anſtoſſen, die Sylben, die Worte verbeiſſen. 1) mordre d'outre en outre. 2) pinocher; manger un peu de. 3) barbouiller, parler confuſément; manger, ravaler les ſilabes, les mots. § 1) przekąſał pies nogę; przekąśić orzech, koſtkę. 2) uznoiwſzy się przekąś chleba przed napoiem. 3) przekęſuie słowa.

Przekęśitytel, *vulg.* mędrek, przeżak. 1) der eine groſſe Einbildung von ſich hat. 2) ein Halbgelehrter. 1) un homme plein de philaſtie. 2) un demi-ſavant, q. i ne ſait les choſes que ſuperficiellement.

Przekęſywanie. 1) Dünckel, Eigenliebe, groſſe Meynung von ſeiner Geſchicklichkeit. 2) undeutliche Ausſprache. 1) philaſtie, grande opinion, haute idée qu'on a de ſoi même. 2) une confuſe pronontiation. § mądrość niech będźie bez wyniosłośći i przekęſywania.

Przekinąć, *F. przekinę.* 1) umwerfen. 2) verkehren, verderben. 3) auf eines Seite ziehen. 1) renverſer. 2) corrompre, débaucher, pervertir qu. 3) entrainer, atirer qu. à ſon parti.

przekinąć śię. 1) auf die Erde fallen. 2) übergehen, übertreten, auf die andre Seite treten. 1) tomber, ſe renverſer. 2) 2) changer de parti, tourner caſaque, paſſer du côté de l'autre parti. § 1) przekinął śię przez moię nogę. 2) przekinął śię do nieprzyiaćiela.

Przekład, przekładanie, przełożenie. 1) Vorlegung. 2) Ueberſetzung. *3) Auslegung, ſ. Wykład. 1) l'action de mettre devant. 2) traduction, verſion. *3) interprétation, expoſition, explication d'une choſe dificile, *v.* Wykład. § 1) przekładanie potraw. 2) przekładanie z języka na język.

Przekładacz. 1) Ueberſetzer. 2) Ausleger, Erklärer. 1) traducteur. 2) expoſiteur, interpréte, celui qui explique qui interpréte une choſe dificile à entendre.

Przekładam, *v. m. F. przełożę.* 1) in ein ander Gefäß thun, an einen andern Ort legen. 2) vorlegen bey Tiſch. 3) durchlegen mit etwas, darzwiſchen legen. 4) verlegen an einen andern Ort. 5) überladen, zu ſehr beläſtigen. 6) vorſtellen, vorlegen, zu erwägen geben. 7) einem vorſetzen, zum Aufſeher geben. 8) vorziehen. 9) überſetzen, dolmetſchen. 1) transporter, mettre dans d'autres vaſes, dans un autre endroit. 2) ſervir qu. ou à qu; préſenter de la viande à qu. 3) entremêler de; mettre de diverſes matiéres entre les autres; entrepoſer qu. ch. à qu. ch. 4) transmettre, faire paſſer à un autre endroit; mettre en une autre place. 5) ſurcharger, charger trop. 6) répréſenter, remettre devant les yeux; propoſer à qu qu. ch. 7) prépoſer qu. à; donner à qu. l'intendance, le commendement de qu. ch. 8) préferer, eſtimer d'avantage. 9) traduire. § 1) przełoż to masło w inſzą faſkę; te wilgotne ſzaty na ſuche przełożyć trzeba mieyſce. 2) przełoż ſobie, gośćiom ryby, pieczyſte. 3) poprzekładać iabłka słomą. 4) tę oſadę w inſza przełożyć trzeba fortecę. 5) furman przełożył konie, woz ćiężarem. 6) przełożył mu tę ſprawę; przełoż ſobie, bratu twoiemu to przed oczy; przełożył zdanie ſwoie Senatowi; zdanie przekładaiące. 7) krol go nad woyſkiem, nad konſyliarzami przełożył. 8) narod ten znośną służbę nad ubogą przekłada ſwobodę. 9) ktorą książkę z Francuſkiego na Polſki język przełożył.

przekładać śię. 1) ſich überladen. 2) ſich mit Speiſen überladen, ſich befreſſen. 1) ſe ſurcharger. 2) ſe pifrer, ſe remplir, s'engorger de viande. § 1) furmam śię towarami przełożył. 2) przełożył śię zbytnim iedzeniem.

Przekładanie, przełożenie. 1) die Verſetzung, Umlegung, Verlegung. 2) das Durchlegen, das Schichten. 3) Vorlegung, Vorſtellung. 4) Einſetzung eines Vorgeſetzten. 5) Ueberſetzung. 6) Auslegung, Erklärung. 7) Vorzug, Vorziehung. 8) Gram. eine Präpoſition. 1) transport, transpoſition; l'action de mettre d'un lieu en un autre. 2) ſtratification; l'action d'entrepoſer, d'étendre entre ou ſous les choſes qu'on range lit ſur lit. 3) propoſition qu'on fait à qu. 4) l'action de donner à qu. l'intendance ou le commendement de. 5) traduction, verſion. 6) explication, interprétation. 7) préference. 8) *Gramm.* prépoſition. § 1) przekładanie słow ſens zatrudnia; przekładanie towarow w inſze ſkrzynie. 2) przekładanie owocu liśćiem. 3) po przełożeniu tych punktow do rady poſtąpiono. 4) przełożenie kogo nad maiętnośćią, nad miaſtem. 5) przełożenie księgi na oyczyſty język. *6) przekładanie (wykład) rzeczy trudney.

dney. 7) przekładanie cnoty nad wszystkie bogactwa.

Przekładany, Przełożony. 1) versetzt, an einen andern Ort gelegt. 2) durchgelegt mit etwas; geschichtet. 3) übersetzt, verdolmetschet. 4) vorgelegt, vorgestellt. 5) vorgezogen. 1) transporté, transposé, mis en un autre endroit. 2) stratifié, entremêlé, entreposé de qu. ch. 3) traduit. 4) proposé, mis devant. 5) préferé.

Przeklęcie, Przeklęctwo, przeklinanie. 1) Fluch, Verfluchung. 2) Fluch, Schwur. 1) malediction, exécration imprécation. 2) jurement. § 1) przeklęctwo na nim będzie; to przeklęctwo niezasłużone nie przyydzie na niego; przeklęctwo siebie samego. 2) takie skarać trzeba przeklęctwa.

zwykłe to iego przeklęctwo. das ist sein Leib-Fluch. c'est son juron.

Przeklętnik, Przeklęty. ein Verfluchter; verflucht. un maudit homme; maudit, exécrable, détestable.

Przeklinam, *v. m. F. przeklnę.* verfluchen; böses wünschen. maudire qu; faire, pousser, donner des imprécations à (contre) qu; souhaiter qu'il arrive du mal à qu. § przeklinał go ziamaniem nogi; przeklina pamiątkę iego w sercu swoim.

przeklinać się. sich verfluchen; fluchen und schwören. jurer; faire des juremens.

Przeklinanie, *vid.* Przeklęcie.

Przekłocie, Przekłucie. 1) Durchstechung. 2) Stich-Wunde. 1) l'action de percer avec une chose aiguë. 2) blessure d'une chose pointuë. § 1) przekłocie bębla. 2) od przekłocia umarł.

Przekłoty. durchgestochen. percé, lardé, transpercé.

Przekluwam co, *v. m. F. przekluię.* durchpicken mit dem Schnabel. picoter, béqueter d'outre en outre; transpercer du bec.

przeklwać się; przekluć się. sich durchpicken, aus den Eyer-Schaalen kriechen. rompre la coque à coup de bec; percer avec le bec la coque des oeufs pour en sortir. § iuż się kurczęta z iaiek przekluły.

Przeko, *adv.* vor einigen *adject.* mit einer Farbe unterschieden. distingué d'une couleur, *on met cet adverbe devant quelques adjectifs.*

Przekobiały. mit weisser Farbe unterschieden. distingué du blanc.

Przekompendyować co, *F. przekompendyuię*; krotko ogarnąć. eine Schrifft ins kurtze bringen. abréger, racourcir un écrit, resserrer ce qui est difus.

Przekonanie kogo w czym. Ueberzeugung, Ueberführung. conviction.

Przekonany. überzeugt, überführt. convaincu. § przekonany iestem o nieuchronney potrzebie tego.

Przekonywam, *v. m. F. przekonam.* überführen, überzeugen. convaincre qu. de. § przekonałem go w tym; nie przekonasz go takim sposobem; ta uwaga musi nas przekonać.

Przekop. Graben, Wasser-Graben. une fosse, un fossé.

Przekopiować co, *F. przekopiuię.* 1) abcopiren. 2) nachthun, nachmachen. 1) copier, tirer de dessus quelque original. 2) contrefaire, imiter.

Przekopany. durchgegraben. creusé depuis un côté jusqu' à l'autre.

Przekopywam co, *v. m. F. przekopam.* durchgraben. fouir tout avant; bêcher par; traverser en creusant; fuir depuis un coté jusqu' à l'autre.

* Przekorny, nieskromny. geil, üppig, unmäßig. lacif, immoderé.

Przekory, *plur.* Geilheit, Uepvigkeit. lacivité, dissolution, libertinage, *m.*

Przekować, *v. m. F. przekuię.* 1) umschmieden. 2) Geld umschlagen, umprägen. 3) durchbrechen eine Wand. 4) fig. einen auf seine Seite bringen. 1) reforger, forger de nouveau; rebattre. 2) transbattre la monoie; reformer les espèces; donner aux vieilles espèces la forme d'une nouvelle monoïe. 3) percer, ouvrir un mur, y faire une ouverture. 4) atirer qu. à son parti. § 1) przekuymy teraz miecze na lemiesze. 2) przekowano (przekuto) talary, tynfy na szostaki. 3) przekować dziurę, ścianę, kamień. 4) przekował go na swoię stronę, na swoie zdanie.

Przekowanie, Przekucie. 1) Umschmiedung. 2) Umprägung des Geldes. 1) l'action de reforger. 2) l'action de transbattre la monoïe.

Przekrawam co, *v. m. F. przekroię.* durchschneiden. traverser avec un coup d'un côté à l'autre; séparer avec un couteau en deux.

Przekowany, Przekuty. 1) umgeschmiedet. 2) umgeprägt. 1) reforgé. 2) reformé, fabriqué de nouveau.

Przekrzćić, *vid.* Przechrzcić.

Przekręcić co, *F. przekręcę.* 1) verdrehen als einen Schlüssel. 2) gewinnen, auf seine Seite ziehen. 1) forcer, fausser une

une clé. 2) gagner qu; entrainer qu. de son côté.

Przekreſkować, F. *przekreſkuię*. überſtimmen, einem mehr Stimmen geben als dem andern. donner le plus grand nombre des voix à; préferer par la pluralité des voix le competiteur d'une perſonne, une choſe à une autre. § prekreſkowano go, wota mu dane.

Przekreſzam co, *v. m. F. przekreſzę*. }
Przekrześlam co, *v. m. F. przekrześlę*. } durchſtreichen, ausſtreichen mit der Feder. raïer, canceler, éfacer, raturer, biffer, barrer par des traits de plume.

Przekreſzenie, przekrześlenie. Durchſtreichung des Geſchriebenen. rature, éfaçure; choſe éfacée avec la plume; radiation; cancellation.

Przekreſzony, przekrześlony. durchgeſtrichen. raïé, éfacé, cancelé.

* Przekrywam co, *F. przekryię*; kryię. verſtecken. cacher.

Przekrzta. getaufter Jude. un Juif batiſé; un proſélite de Juif.

Przekrzywiam co, *v. m. F. przekrzywię*. krümmen, umbiegen. recourber, fauſſer.

Przekſztaltować co, *F. przekſztaltuię*. umformen; verwandeln in eine andere Geſtalt. transformer, transfigurer, transmuër.

Przekſztaltowanie. Verwandlung in eine andre Geſtalt. transmutation, transformation.

Przekſztaltowany. verwandelt. transformé, transfiguré.

Przekućie, *vid.* Przekowanie.

Przekup, przekupowanie. die Höckerey, Trödlerey. regraterie, commerce de petites denrées qu'on vend pour y gagner.

Przekupień, *g. przekupnia*. Höcker. revendeur, regratier, celui qui regrate. § przekupień rybi, chlebowy.

przekupień zboża. Korn-Jude, Aufkäufer des Getreides. revendeur de blé.

przekupień ſtarych rzeczy; wendetarz. Trödler. fripier, qui vend & achete de vieux habits.

przekupień ſtarych książek. Bücher-Trödler. bouquineur, étaleur; regratier de livres.

Przekupka. Höckin. revendeuſe, regratiére.

Przekupuię czym. höcken, trödeln. regrater, revendre.

przekupuię kogo, v. m. F. *przekupię*. mit Geld beſtechen. corrompre, gagner qu. à force d'argent.

Przekuty, *vid.* Przekowany.

Przekwaga, *vid.* Srzodwaga.

Przekwintarz. Koſtwähler, Lecker-Maul. un friand; un homme qui aime la bonne chère, les bons morceaux.

Przekwintowanie. }
Przekwinty, *plur.* } 1) Lüſternheit, Weichlichkeit im Eſſen. 2) Weichlichkeit, weibiſches Weſen. 3) affectirtes, gezwungenes Weſen. 1) friandiſe, délicateſſe, amour de la bonne chère. 2) moleſſe, délicateſſe lâche & éfeminée. 3) aféterię, maniéres afetées.

Przekwintuię. 1) lüſtern; lüſtern ſeyn. 2) affectiren. 1) faire la petite bouche; aimer de bons morceaux; ne vouloir manger ni de ceci, ni de cela; étre trop délicat dans ſon manger. 2) aféter; avoir de l'aféterie.

Przeładować co, *F. przeładuię*. eig. u. fig. überladen. *prop. & fig.* ſurcharger, charger trop. § przeładować woz, konie, okręt; siła umieć nie przeładuie głowy, *prov.* przeładował żołądek, poddanych podatkami.

Przeładowanie. das Ueberladen. l'action de ſurcharger; la ſurcharge.

Przeładowany. überladen. ſurchargé.

Przełakoćić co, *F. przełakocę*. }
Przełakotać, *F. przełakotuię*. } verpraſſen, vernaſchen. gourmander ſon argent; le dépenſer en friandiſes.

Przełamuię co, *v. m. F. przełamię*. 1) durchbrechen. 2) bändigen, überwinden, überwältigen. 1) briſer, rompre en deux. 2) domter, vaincre, refréner, reprimer. § 1) przełamać laſkę. 2) przełamał upor, nieprzyiaćiela.

przełamać śię. ſich zwingen, ſich mäßigen, ſich ſelbſt überwinden. ſe poſſeder, ſe modérer; vaincre, domter ſes paſſions.

Przelanie, *vid.* Przelewanie.

Przelany. 1) umgegoſſen. 2) vergoſſen. 1) transvaſé. 2) repandu, épanché.

Przelatam, }
Przelatuię, } *F. przeleię*. fliegen über oder durch etwas. voler par deſſus; voler par delà; paſſer par deſſus ou par qu. ch. en volant. § ptak przez drzewo, przez liśćie przelećiał.

przelatuię śię, często latam. hin und her fliegen, flattern. voleter, voltiger, voler ça & là, voler d'un côté & d'autre.

Przełażę, *F. przeleżę*. überklettern, überſteigen, durchkriechen. grimper par deſſus qu. ch. ou par un trou; traverſer, paſſer en montant; eſcalader. § przeleść płot, mur, gorę; tą dźiurą kot przelazł.

Przelękły. erſchrocken. épouvanté, éfraïé.

Przelęknąć, *F. przelęknę*. einen erſchrecken. épouvanter, étonner, éfraïer qu. § przelakł mię.

przelęknąć śię. erſchrecken. s'étonner, s'éfraïer.

Przelęknienie: ein Schrecken, Bestürtzung. éfroi, consternation.

Przelewam co, *v. m. F. przeleię.* 1) giessen in ein ander Gefäß. 2) umgiessen, umschmeltzen. 3) vergiessen. 4) zu viel giessen, übergiessen. 1) transvaser, faire couler, verser, faire passer une liqueur d'un vaisseau dans un autre. 2) refondre, fondre de nouveau. 3) verser, repandre, épancher. 4) verser par dessus; faire regorger une liqueur. § 1) przeley wino w inszy kieliszek. 2) przelano cynowe talerze. 3) przelewać (rozlewać) krew. 4) przelałem miarę.

Przelewanie, Przelanie. 1) das Umgiessen. 2) das Vergiessen, Vergiessung. 1) transfusion, l'action de verser une liqueur dans un autre vaisseau. 2) épanchement, regorgement.

Przelewek, *g. przelewku.* 1) Umguß. 2) übergelaufnes Getränck. *3) Lüsternheit, Weichlichkeit. 1) ce qu'on verse dans un autre vase. 2) liqueur qui est au delà de la mesure. *3) friandise, molesse.

widzi że nie przelewki. er siehet, daß es kein Schertz ist, daß es gefährlich aussiehet. il voit qu'il y a du danger; il voit qu'il y fait bien chaud.

nie przelewki to. das ist keine Kleinigkeit. ce n'est pas une bagatelle.

Przeleżeć, *F. przeleżę.* 1) eine Weile liegen bleiben. 2) an einem Ort immer liegen, offt zu seyn pflegen. 1) coucher quelque tems. 2) fréquenter, hanter un lieu. § 1) całe dni przeleżał.

przeleżeć się. faullentzen, im Bette liegen. faire l'acouchée; consulter le chevet; étre jour & nuit au lit.

Przełgać się, *F. przełgę się.* sich durchlügen. se délivrer, échaper d'une chose fâcheuse à force de mentir.

Przeliczyć co, *F. przeliczę.* 1) zu viel zählen. 2) zu viel anschreiben, zu viel anrechnen. 3) zählen, durchzählen. 1) comter trop. 2) mettre trop en ligne de comte. 3) comter, nombrer. § 1) przeliczyłeś kilka groszy. 2) niemasz szafarza coby nie przeliczył. 3) przelicz te pieniądze, tę trzodę.

Przełknąć, *vid.* Przełykać.

Przetknąć, *vid.* Przetykam.

Przełom, Przerwa. eine Bresche, Oeffnung in der Mauer, im Walle von Canonen-Kugeln. bréche, ouverture faite à une muraille, à un rempart par coups de canon.

Przełomikamień ziele, *vid.* Kropidło ziele.

Przełotrować co, *F. przełotruię.* liederlich verschwenden; verludern, verprassen. flûter son bien, le dépenser en débauches.

Przełożenie, *vid.* Przekładanie.

Przełożeństwo, zwierzchność. 1) die Obern. 2) die Oberaufsicht; die Obrigkeit. 1) les supérieurs. 2) supériorité, intendance; pouvoir de commander, de diriger.

Przełożony. 1) Oberer, Vorgesetzter, Vorsteher. 2) vorgesetzt, vorgezogen. 1) chef, intendant, supérieur, préposé, celui qui a la conduite, le commandement de. 2) préferé à. § 1) przełożony to moy; przełożony nad miastem, nad armatą; przełożony iestem. 2) przełożone były iego zasługi.

przełożona. eine Vorgesetzte. une supérieure.

przełożona w klasztorze. oberste Nonne in einem Kloster. Mére supérieure.

Przełożyć, *vid.* Przekładam.

Przemachlować co, *F. przemachluię.* mit Betrug vertauschen. tromper en change; troquer avec fourberie.

Przemacywam czego, *v. m. F. przemacam.* 1) zuvor berühren. 2) offt begreifen, befühlen, betasten. 1) toucher, manier auparavant. 2) tâtiner, tâtonner, tâter fréquemment.

Przemądry. superklug, überklug. trop sage.

Przemagam, *F. przemogę.* 1) vermögen; übermannen, überwältigen. 2) bewerckstelligen; zuwege bringen. 1) étre le maître; surmonter qu. en; prévaloir à; l'emporter, avoir le dessus, avoir l'avantage sur; vaincre, surpasser. 2) éfectuer, faire; mettre en éfet. § 1) zdanie iego przemogło; przemoc kogo; bitwa była rowna, że żadna strona nie przemagała; przemoż go. 2) wszystko przemogł, to przemoc nie może; wiele ich więcey przemogą.

na sobie przemagać. sich zähmen, sich überwinden. se posseder, se surmonter, se vaincre soi-même; l'emporter sur soi-même; domter ses passions; étre maitre de soi-même. § wiele ten na sobie przemaga, co gniew swoy hamuie.

przemagać się. sich angreifen; seine Kräfte anstrecken. s'éforcer.

przemagaiący. der die Ober-Hand hat; herrschend. dominant, qui est supérieur. § iednę tylko miał pasyą przemagaiącą zbierania pieniędzy.

Przemaganie. Uebermacht. supériorité, avantage *m.* qu'on a sur qu.

Przemakam, *v. m. F. przemoknę.* / **Przemiękam**, *v. m. F. przemięknę.* 1) durchweichen, durchdringen als der Regen. 2) durchweichen, durch und durch naß werden.

1) percer,

1) percer, pénétrer comme la pluie. 2) être bien trempé, baigné; tremper, se mouiller. § 1) żywe śrebro nie przemąka choć ciekące iest. 2) wszystek przemokłem; do koszule, do szczętu przemokł od deszczu.

Przemalować co, *F. przemaluię.* nachmahlen, copieren. contrefaire, copier un tableau.

Przemalowanie. 1) das Abmahlen. 2) Copey von einem Bilde. 1) l'action de copier un tableau. 2) la copie d'un tableau.

Przemalowany. nachgemahlt, copirt, abgemahlt. contrefait, copié; tiré de dessus quelque original.

Przemarnować, *F. przemarnuię.* verthun, verschwenden, verprassen. dépenser avec excès; dissiper, consumer, prodiguer. § przemarnował czas i pieniądze.

Przemarzam, *v. m. F. przemorzę.* einen aushungern. afamer qu; faire soufrir la faim à qu. § miasto obleżone nieprzyiaciel przemorzył.

przemorzyć się. zu sehr hungern. mourir de faim, soufrir une faim excessive; être pressé de la faim. § kto się przemorzył apetit traci.

Przemarznąć, *F. przemarznę.* durchfrieren, vom Frost erstarren. être saisi de froid; transir.

Przemarzły. starr, erfroren. transi; acablé, pénétré de froid.

Przemawiam, *v. m. F. przemowię.* 1) voraus reden, zuerst reden. 2) aussprechen; vorbringen, sagen ein Wort. 3) einen anreden. 4) zu reden anfangen als ein Stummer oder einer der lange geschwiegen hat. 5) abwendig machen. 6) vorsagen, vorsprechen, vorbeten. 1) parler le prémier; dire auparavant; dire par avance. 2) prononcer, dire, proférer quelque mot. 3) aborder qu; parler à qu. 4) commencer à parler, recouvrer la parole ainsi qu'un muët ou celui qui a gardé un long silence. 5) débaucher qu; détourner, dégoûter une personne de l'autre. 6) dicter haut les mots qu'on les prononce après nous. § 1) przedni Senator przemowiwszy do krola, drudzy prośby iego popierali. 2) i słowka przemowić nie mogł. *3) przemowił (mowił) do niego. 4) przemowił niemy; przemowił po milczeniu. 5) przemowić komu sługę; przemowić kogo na swoię stronę. 6) przemawiać z kim przysięgę; przemawiał mu wszystkę mowę.

przemow z dźiećięćiem paćierz. bethe dem Kinde vor. enseignez à l'enfant à prier Dieu.

przemawiać się z kim. sich mit einem unterreden. s'entretenir, s'entreparler avec qu; se parler les uns aux autres.

Przemędrzeć, *F. przemedrzeię.* gar zu klug thun wollen; gar zu klug werden, zu sehr klügeln. devenir trop sage, trop subtil; rafiner trop; faire le sage.

Przemiana. Przemianki, *plur.* } Wechsel, Abwechselung, Umwechsel, abgewechselte Ordnung. alternative; ordre alternatif, succession mutuëlle. § częste szczęśćia i nieszczęśćia przemiany.

na przemiany. wechsels-weise, eins ums andre. l'un après l'autre, successivement, tour à tour, alternativement. § na przemiany co czynić.

Przemiękam, *vid.* Przemąkam.

Przemieniam co, *v. m. F. przemienię.* verwandeln. transmuër, changer en; transfigurer.

przemienić co z ręki w rękę. aus einer Hand in die andre nehmen. prendre d'une main à l'autre.

przemienić się. sich verwandeln. se transformer, se transfigurer, se changer en.

Przemienienie. Verwandlung. transmutation; changement d'une chose en une autre. § przemienienie ołowiu w złoto.

Przemienienie Pańskie. das Fest der Verklärung Christi. la Transfiguration; la Transfiguration de Nôtre Seigneur.

Przemienny. was verwandelt werden kan. transmuable, qui peut être changé.

Przemieniony. verwandelt. transmué.

Przemieram głod, *F. przemrę*; przemarzam się. grossen Hunger leiden; sich aushungern. être afamé; mourir de faim; soufrir une faim excessive. § kto przebiera, ten przemiera, *prov.*

przemierać czego; długo czego nie mogę mieć do iedzenia. nach etwas hungern, sich sehnen etwas zu essen. être afamé de; avoir un desir ardent, un apetit véhément de manger qu. ch; en manger volontiers. § gardźisz chlebem przemrzesz go nie długo.

Przemierzam co. ausmessen, eines nach dem andern durchmessen. mesurer, mesurer l'un après l'autre. § przemierz to sukno, wino; przemierzać drogę idąc, morze iadąc; przemierz te zboża.

Przemierżle, *adv.* abscheulig. hideusement, afreusement.

Przemierzłość. Häßlichkeit. laideur, *f.*

Przemierzły. garstig, heßlich. laid, hideux, afreux.

Przemieszkiwam gdźie czas ktory, *v. m. F. przemieszkam*. sich an einem Ort aufhalten, einige Zeit wohnen. sejourner, demeurer quelque tems en un lieu.

Przemknięćie. Durchschiebung. l'action de faire passer, de pousser, de ficher qu. ch. par qu.

Przemknięty. durchgeschoben. passé, poussé par.

Przemiiam, *F. przeminę*. 1) vorbey gehen. 2) übergehen, auslassen. 3) vergehen, vorüber gehen, übergehen. 1) passer par delà; passer par devant; passer devant un endroit. 2) passer, omettre. 3) passer, s'écouler, s'évanoüir, disparoitre. § 1) okręty port nasz przeminęły. 2) przeminąłem to piorem; przeminął dwa wiersze. 3) źima, lato przemiia; i ten dźień przeminie; źiemskie rzeczy przemiiaią, niebieskie trwaią.

przeminie i to; przeydźie i to. das wird auch vorbey gehen. cela passera aussi.

przemiiaiąc. im vorbeygehen. en passant; & comme en passant; chemin faisant.

przemiiaiący. vergänglich. périssable, fragile, transitoire; qui passe, qui est de peu de durée.

Przemiianie. das Vorbeygehen. l'action de passer devant un endroit, d'un endroit à un autre.

Przeminienie. Uebergang, Aufhörung. le tems ou passe quelque chose.

okręt czeka na przeminienie nawałnośći. das Schiff wartet, bis der Sturm aufhören, übergehen wird. le vaisseau atend jusqu'à ce que l'orage ait passé, ait cessé.

Przeminiony. vergangen. passé, qui n'est plus. § przeminiona dawno pięknośći cera.

Przemogę. können, vermögen, Kräfte zu etwas haben. pouvoir, savoir, étre en état de faire qu. ch. § nie przemogł to uczynić.

* * *

przemogę, ist das *Futurum* von Przemagam. *c'est le Futur de* Przemagam.

Przemoknąć, *vid.* Przemąkam.

Przemocować, *F. przemocuię*. übermannen, überwältigen. surmonter qu. en; prévaloir à: avoir le dessus, l'avantage sur: l'emporter par dessus un autre; vaincre, domter, défaire, surpasser.

Przemocowanie. Ueberwältigung, Uebermannung. l'action de l'emporter sur qu.

Przemocowany. überwältigt, übermannet. vaincu, domté.

Przemorzenie. das Hungerleiden; das Hungern, Mangel der Nahrung. l'action de soufrir la faim; la faim; manque de nourriture. § z przemorzenia żołądka ta pochodźi choroba.

Przemorzony. ausgehungert, verhungert. pressé, acablé de la faim; afamé.

Przemorzyć, *vid.* Przemarzam.

Przemowa, *vid.* Przedmowa.

Przemowić, *vid.* Przemawiam.

Przemowienie do kogo. das Anreden. l'action d'aborder qu; de parler à; abord.

Przemowiony. 1) ausgesprochen. 2) beredet zu etwas; abwendig gemacht. 1) prononcé, proferé, dit. 2) débauché; détourné de qu. § 1) wiele go te przemowione kosztowały słowka. 2) sługa, przyiaćiel przemowiony.

Przemożenie. Vermögen, Kräfte. pouvoir, forces, *f. plur.* le possible. § według przemożenia mego pracować będę.

według przemożenia swego czynił. er hat gethan so viel es ihm möglich gewesen ist. il a fait selon son possible; il a fait tout ce qu'il a pû.

Przemożność. Macht, Uebermacht; Gewalt. superiorité, avantage, *m.* qu'on a sur; forces excessives.

Przemożny. hochmögend, vielvermögend. très-puissant, fort considérable, qui a un grand pouvoir.

Przemuszam co, *v. m. F. przemuszę*. zwingen, übertreiben. forcer, outrer.

Przemuszony. übertrieben. forcé, outré. § przemuszonemi pisze expresyami; styl przemuszony.

Przemycam co, *v. m. F. przemycę*. den Zoll verfahren. frauder la doüane, les droits du Roi ou de la Republique; manquer au péage; passer des marchandises en fraude; passer par haut. § przemyćić cło; kupiec co przemyćił przemyćie popada.

Przemyćie. Strafe vors Zoll-Verfahren; Verfallung der Waare. peine dont on chatie ceux qui ont passé devant la doüane sans déclarer les marchandises; confiscation des marchandises qui ne sont pas déclarées à la doüane.

Przemycenie. das Zoll-Verfahren. l'action de frauder la doüane.

Przemycony. unangesagt. passé sans étre déclaré à la doüane. § towary przemycone.

Przemytnik. Zoll-Verfahrer. celui qui a passé par haut, qui a trompé les droits de la doüane.

Przemyk morski, *vid.* Przesmyk morski.

Przemyiam, *v. m. F. przemyię*. 1) verplämpern; mit Baden und Waschen Geld verthun.

thun. 2) verplämpern, verschwenden, verthun. 1) dépenser en se baignant, en se lavant. 2) dissiper, prodiguer.
przemyło się. das Geld ist verprasset; ist fort. tout est fricassé; l'argent est dépensé.
Przemykam co, *v. m. F. przemknę.* 1) durchschieben. 2) von Jagd-Hunden: davon schleichen, auf der Fährte nicht anschlagen. 1) faire passer par; pousser par. 2) *en parlant des chiens de chasse:* suraller, passer les voïes sans crier.
Przemysł. 1) Scharfsinnigkeit; Witz, Verschlagenheit. 2) Erfindung, erfundene Sache. 1) invention, subtilité, adresse, esprit, industrie. 2) invention, ce qu'on a trouvé à force de penser. § 1) przemysł kupiecki. 2) przemysł to wygodny.
przemysł żołnierski. Krieges-List. un stratageme, ruse & finesse de guerre.
Przemyśl miasto, *g. a.* Prsemisl, eine Stadt in Schwartz- oder Roth-Reussen. Premislie ville de Russie Rouge ou Noire.
Przemyski. } von Prsemisl. de Premis-
Przemyślski. } lie. § Biskup Przemyski.
Przemyśliwam. } überdencken; vorher über-
Przemyślam. } legen, vorher betrachten. prémediter; rouler qu. ch. en son esprit; penser & repenser par avance à. § przemyśliwa o tym; głowa moia przemyśliwała.
Przemyślanie, przymyśliwanie. die Ueberlegung, das Nachsinnen, die Vorherbetrachtung. préméditation; action de l'esprit qui prémedite, qui prévoit; l'action de penser par avance à ce qui doit arriver.
Przemyślnie, *adv.* witzig; mit Verschlagenheit. industrieusement, avec esprit, avec adresse, adroitement.
iako nayprzemyślniey. aufs witzigste, aufs verschlagenste. avec beaucoup d'industrie.
Przemyślny. witzig, verschlagen. ingénieux, industrieux, adroit.
Przeń, przez niego, *conf.* On 3). durch ihn. par lui.
Przenagabam. scheren, necken, anfechten. picoter, véxer, agacer, tâcher d'irriter.
Przenagabanie. Scherercy, Neckerey, Vexirerey. picoterie, petite querelle, petite véxation.
Przenaięcie. Verleitung, Anstiftung, Beredung zum Bösen. subornation.
Przenaięty. angestifftet, verleitet einem zu Schaden. suborné à nuire à qu.
Przenaymuię, *v. m. F. przenaymę.* heimlich bestellen, anstifften, bereden einem zu schaden. suborner, aposter, débaucher, séduire une personne pour nuire à qu. § świadkow przenaiął na to; przenaiął bandyta na niego.
przenaymuiący. Anstiffter, Verführer. suborneur, celui qui suborne.
przenaymuiąca. Anstiffterin, Verleiterin. suborneuse.
*Przenica, pszenica. Weitzen. froment.
Przenie czego; przenie się czego. Verläugnung, Läugnung, Verneinung. désaveu, négation, l'action de nier, de désavoüer.
Przeniesienie, *vid.* Przenoszenie.
Przeniewierca. ein Treuloser. un infidèle, qui a manqué à sa foi.
Przeniewierczyny. eine Treulose. une infidèle.
Przeniewierzam się komu, *v. m. F. przeniewierzę się.* 1) einem nicht Farbe halten; wider einem Untreue begehen. *2) lügen. 1) manquer de fidélité; agir de mauvaise foi; fausser, rompre sa foi envers qu; ne demeurer pas fidèle. *2) mentir.
Przeniewierzenie się komu. Untreue; Brechung der schuldigen Treue. infidélité; mauvaise foi; manquement de foi.
Przeniewierzony. untreu, treulos, der seine Treue gebrochen. infidèle, qui a manqué de fidélité.
Przenikaiący, } przerażliwy. eig. u. fig.
Przenikliwy, } durchdringend. *prop. & fig.* pénétrant, perçant, qui pénétre, qui entre dedans; touchant. § mroz przenikliwy; ogień przenikliwy; rozum przenikaiący.
przenikliwy. durchdringlich, das kan durchgedrungen werden. pénétrable, qui peut être pénétré.
Przenikliwość. die Durchdringlichkeit. pénétrabilité.
Przenikam co czym, *v. m. F. przeniknę.* 1) durchdringen. 2) durchdringen, rühren. 3) durchdringen, einsehen. 1) pénétrer, transir, percer. 2) pénétrer, toucher de passion. 3) concevoir, aprofondir, pénétrer qu. ch; entrer en qu. ch. § 1) grot pancerz przeniknął; mroz wszystkie członki przenika. 2) żal go ten przeniknął. 3) gruntownie co przeniknąć; przeniknąć skrytości serca iego.
Przenikanie, przeniknienie. das Durchdringen, die Durchdringung. pénétration, l'action de pénétrer.
Przenikniony czym. durchgedrungen. pénétré.
mrozem przenikniony. erstarret vor Kälte. transi; acablé, pénétré de froid.

Przenocować, *F. przenocuię*. übernachten. passer la nuit, coucher dans une lieu; gîter.

Przenocowanie, nocleg. Uebernachtung, Nachtlager. l'action de gîter; gîte, *m.* couchée.

Przenocowany. übernachtet, der ein Nachtlager gehalten. qui a gîté, qui a couché en un lieu.

Przenos. Verlegung, Uebertrag einer Gerichts-Sache vor ein anderes Gericht. translation; transport, action de transferer une procedure devant un autre Juge. § zapisy do przyszłego terminu transportować pozwolono, za ktorym przenosem swoię ważność mieć maią.

Przenośiciel. der etwas wo anders überbringet, überträgt. celui qui transporte, qui transfère.

Przenośiny, *plur.* 1) das Einziehen in eine andere Wohnung. 2) Versetzung des Wohn-Sitzes, Wegziehung in ein anderes Land. 3) Nach-Hochzeit, Heimführung. 1) le remu-ménage, déménagement, délogement; l'action de se loger dans une autre maison. 2) transmigration; changement de païs. 3) l'arrière-nôce; l'après-pucellage, *m.* le second festin; le lendemain des nôces. § 1) dopomoż mi przenośin moich. 2) Lech się w Polsce osadził podczas przenośin tak wielu narodow. 3) zaprośić na przenośiny; wesela przenośiny; przenośiny czynić.

Przenośny. überbringlich; das man von einem Ort zum andern tragen kan. portatif, qu'on peut porter. § most, zegar słoneczy przenośny.

Przenoszę co, *v. m. F. przenioſę.* 1) eig. u. fig. an einen Ort tragen, überbringen, übertragen. 2) vor ein ander Gericht bringen. 3) auf einen bringen. 4) einführen, aufbringen. 5) mehr seyn, mehr machen, übersteigen. 6) übertreffen. 7) etwas einer Sache vorziehen. 8) zu hoch schiessen, zu hoch tragen, über das Ziel schiessen. 9) betrügen, berücken. 1) *prop. & fig.* transporter, transferer, transmettre, porter d'un lieu à un autre. 2) transporter, traduire de Jurisdiction en Jurisdiction, à un autre Juge. 3) porter, transporter, transmettre sur un autre. 4) introduire, faire recevoir. 5) faire plus de. 6) surpasser, passer, surmonter. 7) préferer; estimer d'avantage. 8) porter, tirer trop haut; donner par dessus le but. 9) tromper, fourber, prendre. § 1) przenieś moie rzeczy z woza do gospody. 2) przenieśiono tę sprawę na Trybunał, na inszy rok. 3) przeniosł to prawo na brata twoiego. 4) przenieśli tę naukę, tę modę do Polski. 5) przenośi to dwa talary. 6) przenośi go rozumem, dostatkami. 7) przenośić kogo nad kogo, woynę nad pokoy. 8) przeniosłeś cel; ta fuzya przenośi. *9) przeniosł (oszukał) mię.

przeniosł swoy oboz. er hat sein Lager wo anders hingeleget. il a transporté son camp.

przenośić kogo okiem (oczyma). einen über die Achsel ansehen. regarder qu. de travers.

przenośić co przez co. eine Sache über oder durch etwas wegtragen. porter qu. ch. par dessus ou par qu. ch. § przenieśćie to przez most, przez bramę.

przenieść śię. 1) sich wo anders hin begeben, einen andern Ort wählen. 2) ausräumen, ausziehen aus einem Hause. 3) sich in ein ander Land begeben. 4) einem zufallen, auf einen kommen. 5) sich einem vorziehen, mehr von sich als einem andern halten. 1) se transporter, se rendre en un autre lieu. 2) remuër, démenager, changer de logis. 3) se transplanter, se transporter dans un autre païs. 4) échoir à; tomber, étre transporté sur une autre personne; passer d'une personne à une autre. 5) se préferer; préferer sa personne à une autre. § 1) woysko śię na insze pole przeniosło; przeniosł śię ten zwyczay do nas. *2) przenioſę śię (przeprowadzę śię) z tego domu do ćiebie. 3) starzy Gotowie do Włoch śię przenieśli. 4) przeniosło śię krolestwo na tę familią. 5) nie wiem czemu śię nad niego przenośi.

Przenoszenie, przenieśienie. 1) das Tragen an einen Ort, das Ueberbringen. 2) Verzicht, Abtretung seines Rechtes. 1) transport, l'action de porter d'un lieu à un autre. 2) cession, transport de son droit. § 1) zapłaćić od przenieśienia rzeczy swoich; przenieśienie sprawy do inszego sądu. 2) przenoszenie długu, prawa iakiego na kogo.

przenoszenie śię. das Wandern in ein ander Land. transmigration; changement de païs; transport dans un autre païs.

przenoszenie czego nad co. Vorzug, Vorziehung. préference.

Przeor. ein Prior. un Prieur, cloîtrier.

Przeorany. gezwiebracht; zum andern oder zum dritten mahl geackert. biné ou tiercé; qui a receu la seconde ou la troisiéme culture. § przeorana rola.

Przeorski. einen Prior angehend. de Prieur.
Przeorstwo. die Würde, Stelle eines Priors. Priorat, dignité d'un Prieur.
Przeorywam rolą, F. *przeorzę*. stürtzen, zwiebrachen einen Acker. biner, donner la seconde façon, le second labour a une terre.
przeorywać drugi raz. den Acker das dritte mahl ackern, oder den Weinberg umhacken. rebiner, tiercer, donner le troisiéme labour à la terre, à la vigne.
Przeorysa. }
Przeorysza. } eine Priorin. une Prieure.
Przeorzysa. }
Przeorywanie roli. das Zwiebrachen, das Umstürtzen des Feldes, die andre oder dritte Art so man einem Acker giebet. le binement d'une terre; la seconde ou la troisiéme culture qu'on donne à une terre.
*Przepad, kąkol. Lulch, taub Korn. ivraïe.
Przepadam, *v. m. F. przepadnę.* 1) durchfallen. 2) versincken, einfallen, einbrechen. 3) verfallen, erlöschen als ein Pfand. 4) zufallen, auf einen kommen. 5) verfallen, confiscirt werden. 6) verlohren gehen. 7) hurtig durchlaufen. 1) tomber par, passer par delà en tombant. 2) s'abîmer, se rompre, tomber; tomber en ruine; s'enfoncer, s'ébouler, s'abattre. 3) échoir, s'amortir, s'éteindre, étre éteint comme un gage. 4) échoir, étre dévolu à; tomber sur qu. 5) étre saisi, étre confisqué. 6) se perdre, se ruiner; étre perdu, étre ruiné. 7) parcourir, § 1) źiarka przez śito, przez dźiurki przepadaią. *2) przepadło (zapadło) miasto; wieża źiemię przepadła. 3) zastaw przepadł. 4) ta maiętność w zastawie do ćiebie przepadła. 5) przepadły dobra iego do skarbu. 6) przepadły pieniądze moie; przepadłem kiedy to prawda. *7) od strachu przepadł (przebiegł) przez las.
winę przepadać. in Geld-Strafe fallen. échoir d'amende; étre condamné a une peine pécuniaire. § przepada do Starosty sto grzywien.
przepaść rok, termin. einen gerichtlichen Termin versäumen, und dadurch den Proceß verlieren. encourir defaut; perdre son procès faute de l'avoir poursuivi dans le tems.
przepaść zakład. eine Wette verlieren. perdre la gageure.
przepada deszcz. es regnet Strich-weise, wechsel-weise; bald regnet es, bald ist es gut Wetter. tantôt il pleut, tantôt il fait beau tems.
przepadło. es ist verlohren; man muß es verschmertzen. adieu la valise; tout est perdu; c'est fait de cela; il faut cela digerer. § przepadło iakby psa ogolił.
**przepadać się; padać się.* börsten, zerfallen; aus einander gehen. se crevasser, s'entr'ouvrir, se rompre, se résaler.
Przepadek, *g. u. vid.* Przezysk.
Przepadły. 1) verfallen. 2) confiscirt. 1) amorti, éteint. 2) confisqué. § 1) dług przepadły. 2) dobra przepadłe.
rok, termin przepadły. verfallner, versäumter Termin in Gerichten. defaut; lorsque celui qui est ajourné ne comparoit point.
Przepadniony. Jägerey: aufgetrieben. *chassé:* lancé, qu'on a fait partir du gîte. § trąbić na przepadnionego zaiąca.
Przepadźisty. abwechselnd, unbeständig, veränderlich; bald naß, bald trucken, vom Wetter. inconstant; entre-mêlé de beau tems & de pluïe; où il pleut, où il fait beau tems tour à tour. § przepadźisty rok, mieśiąc.
Przepalam, *v. m. F. przepalę.* 1) durchbrennen. 2) brennen, abziehen, distilliren. 3) brandmarcken. 4) überheitzen eine Stube. 1) brûler par, pénétrer, percer avec un fer chaud, ou par le feu. 2) distiler, faire passer par l'alambique. 3) fleurdeliser, marquer, flétrir un criminel. 4) chaufer trop une chambre. § 1) przepalił deskę żelazem. 2) przepalać wodkę. 3) przepalić złodźieia na czele. 4) przepalić izbę, piec.
Przepalanie, przepalenie. 1) das Durchbrennen. 2) Distillirung. 3) Ueberheitzung. 1) l'action de brûler par. 2) distilation. 3) l'action de chaufer trop une chambre.
Przepalony. 1) durchgebrannt. 2) distillirt. 1) brûlé par, pénétré par le feu. 2) distilé.
*Przepamiętać czego, *F. przepamiętam.* vergessen. oublier.
Przeparty. überführt, überzeugt. convaincu. § przeparty w złośći.
Przeparzyć, *v. m. F. przeparzę.* 1) brennen, anziehen, schneiden, wie die Kälte. 2) überheitzen eine Stube. 1) pénétrer, piquer au vif; foüetter comme le froid. 2) chaufer trop un poile, une chambre. § 1) przeparzył go kańczug, mroz, wiatr źimny; dźiała nieprzyiaćiela przeparzyły. 2) przeparzyć piec.
Przepas Rycerski. Ordens-Band. cordon, colier de l'Ordre.
Rycerz Przepasu Rycerskiego, vid. Złoty Rycerz 1).

Przepasa-

Przepasanie. 1) das Umgürten. 2) eine Schärpe, Binde die man ehedessen um den Leib trug. 1) l'action de ceindre. 2) espèce d'écharpe dont on se ceignoit autrefois.

Przepasany. gegürtet, gebunden. ceint, lié, bandé; qui a une ceinture, qui a un bandeau. § głowa chustką przepasana; kawaler przepasany.

Przepaść. 1) eig u. fig. Abgrund. 2) steiler Felsen, steiler Berg, steiles Ufer. 1) *prop.* & *fig.* un abîme; un goufre, un précipice. 2) roc escarpé, montague escarpée; escore ou côte escarpée sur le bord de la mer. § 1) zbytek w przepaść nieszczęścia lud wtrąca; przepaść morska; przepaść iest otchłań albo głębia w ziemi bezdenna. 2) przepaść iest skała, brzeg albo gora wysoka przykrourwana.

w przepaść wtrącić. in einen Abgrund stürzen. abîmer dans un goufre.

w przepaść skoczyć. sich in den Abgrund stürzen. s'abîmer dans un goufre.

z przepaści skoczyć. sich von einem steilen Berge stürzen. se précipiter.

z przepaści strącić, zepchnąć. herunter stürzen. précipiter qu.

Przepaścisty, przykry zbytnie. sehr steil. fort escarpé.

Przepaska. 1) Stirn-Band, Kopf-Binde. 2) Haupt-Binde der alten Könige. 3) kleine schmalle Binde. 1) bandeau, bande de quelque étofe qui couvre le front. 2) bandeau roïal, un diadême. 3) bandelette, petite bande.

**przepaska, fartuch.* Schürtze. tablier.

przepaska piersi, napierśnik białogłowski. Brust-Tuch, Brust-Köllerchen der Weiber. un couvre-gorge; *m.* écharpe que les femmes portent sur le sein.

Przepasuię, *v. m. F. przepaszę.* 1) umgürten. 2) umschlingen. 1) ceindre, lier, bander. 2) entortiller, entrelacer tout autour. § 1) krol go przepasował na kawalerstwo. 2) straszny wąż go przepasuie.

przepasać kogo kańczugiem, biczem. einen mit der Peitsche ausgerben. sangler qu; donner à qu. des coups fortement avec une anguillade, avec un foüet.

przepasuiący. umgürtend, umfassend. qui ceint tout autour.

przepasać się. sich umgürten. se ceindre.

Przepatruię co. vorher sehen. prévoir les choses à venir.

Przepatrzony. vorher gesehen. prévu. § przepatrzone nieszczęścia, konsekwencye.

Przepchnięcie, przepchnienie. Durchstossung, Durchschiebung. l'action de pousser au travers d'une ouverture.

Przepchnięty. durchgestossen, durchgeschoben. poussé par quelque ouverture étroite.

Przepędzam, *v. m. F. przepędzę.* 1) durchjagen, durchtreiben. 2) übertreiben, überjagen ein Pferd. 3) leben, zubringen seine Jahre, sein Leben. 1) chasser par, faire passer par un lieu. 2) outrer flanquer, forcer, surmener un cheval. 3) mener, faire une vie; passer ses jours, sa vie. § 1) przepędzić bydło przez pole, przez rzekę. 2) przepędzić konia. 3) przepędził lata, dni na woynie na urzędach.

Przepełniam co, *v. m. F. przepełnię.* überfüllen. verser par dessus; remplir trop; faire déborder, faire si plein que ce qu'un vaisseau contient va par dessus.

Przepełnienie. Ueberfüllung. plénitude, l'action de remplir trop; regorgement.

Przepełniony, nazbyt pełny. zu voll, überfüllt. trop rempli, trop plein.

Przepełzły. verfallen, versäumt. échu, éteint, négligé. § przepełzły dzień, rok, termin.

Przepicie. Rausch, Trunckenheit. crapule. § po przepiciu kwaśne rzeczy dobre.

Przepieczony. zu sehr gebraten oder gebacken. trop cuit. § kołacz przepieczony; pieczenia przepieczona.

Przepiekam co, *v. m. F. przepiekę.* zu starck braten; im Ofen zu scharf backen. rôtir trop; faire cuire au feu ou au four plus qu'il ne faut.

przepiec się. ausbraten; zu viel braten. trop cuire, être trop rôti ou trop cuit au four. § nazbyt się kuropatwy przepiekły.

nie przepiecze ci się to. das wird dir nicht vor genossen ausgehen. cela ne vous peut passer; tu n'en sera pas quitte à si bon marché; tu n'en auras pas si bon marché; tu le paîeras. § nie spodziewał się, aby mu się to przepiec miało.

przepiekł się ten chleb. dieses Brod ist zu scharf gebacken. ce pain a trop de four, il est trop cuit.

Przepielam co, *F. przepielę.* durchgäten. sarcler; arracher les mauvaises herbes par ci par là. § przepiel te zagony.

Przepieram, *F. przeprę.* 1) antreiben, nöthigen, verfolgen. 2) eintreiben, überzeugen, überführen, widerlegen. 1) pousser, poursuivre ardenment, presser qu. vivement. 2) rembarrer, déferrer, réfuter qu; convaincre qu. de. § 1) nie

przepieray

przepieray go daley, bo ći da odpor. 2) przeparł ią tym uczynkiem, tym listem; przepreć kogo słowy.

Przepieruię. 1) schlagen, schmettern, von Vögeln. 2) mit übertriebener Stimme singen. 3) im Essen lüstern seyn. 1) tirelirer, gazouiller, ramager, chanter comme un oiseau. 2) forcer trop sa voix; faire trop de fredons en chantant. 3) être trop délicat dans son manger; faire la petite bouche. § 1) podczas wiosny ptaszek głoskiem przepieruie.

skowronek przepieruie. die Lerche schlägt. l'alouette fredonne son tire lire; elle tire lire.

Przepiiam co na czym, *v. m. F. przepiię.* versaufen. perdre, dissiper en bûvant; dépenser qu ch. en vin, en bierre; dépenser à boire; boire son argent. § przepił wioskę na gorzałce.

przepiło się. es ist versoffen. es ist durch die Gurgel gejagt. cela est bû; cela est consumé en vin; tout est fricassé; on l'a dépensé en boisson.

przepiiać się. seinen Geburts-Tag mit einem Wein-Schmaus begehen. boire avec ses amis au jour de sa naissance.

Przepiłować, *F. przepiłuię.* durchfeilen. limer d'outre en outre.

Przepiorczę. eine junge Wachtel. cailleteau, jeune caille.

Przepiorka. eine Wachtel. caille un oiseau. § przepiorka wielka cudzoziemska.

Przepis. } 1) Abschrifft. 2) Vorschrifft
Przepisanie. } so dem Schüler zum Nachschreiben vorgeleget wird. 3) Vorschrifft, Verordnung. 1) copie d'une écriture; transcrit. 2) une exemple, modèle d'écriture qu. donne à un écolier. 3) ordonnance, ordre, *m.* § 1) przepis listu, testamentu. 2) przepis inkaustem popluskany; prawie podług przepisu pisze. 3) żyć podług przepisu Pana Medyka.

pełnamoc bez przepisania. eine uneingeschrenckte freye Vollmacht. un plein pouvoir sans restriction, sans limitation.

Przepisany. 1) abgeschrieben. 2) vorgeschrieben einem Schüler. 1) transcrit, copié. 2) tracé à un écolier.

Przepisowanie. das Abschreiben. l'action de copier une écriture; transcription.

Przepisuię, *v. m. F. przepiszę.* 1) abschreiben. 2) einem Schüler vorschreiben. 3) vorschreiben, verordnen. 1) copier, transcrire. 2) tracer les lettres à un écolier. 3) prescrire, ordonner. § 1) przepisz te listy chędogo. 2) przepisować dziecięciu. 3) przepisać choremu ustawę, komu reguły o czym; przepisać co słudze, poddanym.

Przepłacam co, *v. m. F. przepłacę.* 1) überzahlen, theuer kaufen, zu viel bezahlen. 2) mit Geld bestechen. 1) surpaïer, acheter trop cher; païer une chose plus qu'elle ne vaut. 2) corrompre, gagner qu. à force d'argent.

Przepłakiwam } czas. die Zeit mit Weinen
Przepłakuię } zubringen. passer son tems avec des pleures; pleurer jour & nuit. § dni i nocy przepłakuię.

Przeplatam co czym, *v. m. F. przeplotę.* durchflechten, zwischen einlegen, setzen; untermengen. entrelasser, larder, entremêler, entrelarder, diversifier, varier, brocher, bigarrer; mêler l'un dans l'autre. § niech Naywyższy dni twoie szczęśliwym przeplata powodzeniem.

Przeplatanie. angenehme Vermischung, Untermengung; das Durchflechten. un agréable mêlange, l'action d'entremêler, de diversifier.

Przeplatany. durchgeflochten; vermengt. entremêlé, diversifié. § życzę dni szczęściem przeplatanych.

Przepławiam, *v. m F. przepławię.* 1) durch ein Gewässer treiben, jagen. 2) ausspielen die Wäsche. 1) chasser une bête par une grande eau. 2) guéer, laver du linge dans une eau.

Przepleniam, *v. m. F. przeplenię.* dünner, weniger machen; entkräften. dégraisser; épuiser, afoiblir. § dobrze ich przeplenił i osłabił, płonu im zabieraiąc.

przeplenił zboycow na morzu. er hat die See-Räuber auf dem Meer dünne gemacht, vertrieben. il a netteïé la mer de corsaires.

Przepłokać, *F. przepłoczę.* ausspielen Wäsche. guéer le linge.

Przepływam, *v. m. F. przepłynę.* 1) durchschwimmen, überschwimmen. 2) übersetzen, überfahren zu Wasser. *3) überstehen als eine Gefahr. 1) traverser, passer à la nage une eau. 2) passer, traverser un fleuve dans un bateau, la mer dans un navire. 3) surmonter, vaincre. § 1) przepłynął rzękę przebył pływaiąc, w pław. 2) przepłynęli nawą rzekę, morze. *3) te przepłynął trudności, niebezpieczeństwa.

przepłynąć podle. vorbey schwimmen, rudern oder segeln. passer par devant un lieu en nageant, en ramant, en faisant voile.

Przepłynienie. das Ueberschwimmen, Uebersetzen über einen Fluß. l'action de passer

ſer une riviére en nageant ou dans quelque navire.

Przepominam co, v m. F. przepomnę. übergehen, vergeſſen. ometrre, oublier.

Przepośćić śię, F. przepoſzczę. 1) lange faſten. 2) lange warten, harren. 1) jeûner trop, ſuporter long tems le jeûne. 2) atendre long tems; piquer le cofre.

Przepowiadacz. 1) Verkündiger, Anſager. 2) Wahrſager. 1) celui qui anonce. 2) devin, celui qui devine, qui prédit les choſes à venir.

Przepowiadam, v. m. F. przepowiem. 1) zuvor ſagen. 2) verkündigen, ankündigen. 3) vorſagen, repetiren. 1) prédire, deviner, dire ce qui doit arriver. 2) anoncer, dire, publier à qu. 3) repéter qu. ch. avec qu. § 1) przepowiadało mi to ſerce moie; przepowiedźiał mi te przypadki. 2) przepowiadał słowo Boże ludowi. 3) przepowiada z nim lekcyą.

przepowiadać ſobie co. etwas vor ſich repetiren. repéter en ſoi même qu. ch.

Przepowiadanie. / Przepowiedzenie. 1) Vorherſagung. 2) Verkündigung, Ankündigung, ſ. Opowiadanie. 1) prédiction, divination. 2) l'action d'anoncer, v. Opowiadanie.

Przepowiedźiany. vorher geſagt. prédit.

Przepracować, F. przepracuię. mit Arbeit zubringen. paſſer le tems à travailler. § dni i nocy przepracować.

Przepracowany. in Arbeit zugebracht. paſſé en travail. § gdźie śię podźiały dni moie przepracowane.

Przepragnąć śię, F. przepragnę śię. ſchmachten, verſchmachten vor Durſt. mourir de ſoif; ſoufrir une ſoif exceſſive.

Przepragnienie. Verſchmachtung vor Durſt. ſoif exceſſive; foibleſſe cauſée par une ſoif exceſſive.

Przepragniony. 1) verſchmachtet. 2) übermäßig, übertrieben, hefftig, als eine Leidenſchaft. 1) acablé de ſoif; afoibli par une extréme ſoif. 2) outré, violent, véhément, trop ardent comme une paſſion. § 1) przepragniony koń. **2) przepragnione żądze.

Przepraſzacz. 1) Abbitter. 2) Vorbitter. 1) celui qui demande pardon. 2) interceſſeur, celui qui intercéde pour qu.

Przepraſzam, v. m. F. przeproſzę. abbitten; um Verzeihung bitten. demander pardon. § przeproś matki; przepraſzam uniżenie za tę śmiałość.

przeprośił go. er hats ihm abgebeten; er hat ſich mit ihm verſöhnt. il a obtenu pardon de ſa faute; il s'eſt reconcilié avec lui.

przeprośić śię. einander abbitten. demander pardon l'un l'autre.

Przepraſzanie. das Abbitten. l'action de demander pardon à qu.

Przeprawa. 1) Ueberfurt, Ort wo man über einen Fluß ſetzet. 2) Ueberſetzung über einen Fluß. 3) Paß, enger Weg, enger Durchgang. *4) Verſöhnung, Vertrag. 1) trajet, paſſage, m. lieu où l'on paſſe une riviére. 2) action de paſſer une riviére. 3) pas, détroit, un défilé, un paſſage ou avenuë dans un païs fort étroit. *4) réconciliation, acord. § 1) u przeprawy prumu nie było. 2) przeprawa woyſka. 3) przeprawy żołnierzem oſadzone były. *4) ich śię przeprawy (poiednania) nie ſpodźieway.

Przeprawiam co, v. m. F. przeprawię. 1) überführen, überſetzen über einen Fluß. 2) verſöhnen, vertragen. 1) faire traverſer, faire paſſer une riviére, une montagne à qu; conduire, transporter au delà. 2) remetre qu. en grace; reconcilier qu. avec qu. § 1) przeprawił woyſko przez morze, przez rzekę, przez Alpy. 2) przeprawił (przeiednał) mu u Oyca.

przeprawić śię. ſich überführen laſſen, überſetzen als über einen Fluß, über einen Berg. paſſé par un fleuve, par une montagne.

Przeprawny. wegſam, darüber man ſetzen, kommen kan. praticable, par où l'on peut paſſer aiſément. § przeprawne teraz drogi.

Przeprawować co. verrechten, verproceßiren. dépenſer ſon bien en procès.

Przeprawowanie. 1) das Verproceßiren. 2) das Ueberſetzen über einen Fluß. 1) l'action de dépenſer en procès. 2) l'action de paſſer par un fleuve.

Przeprośba. / Przeproſzenie. die Abbitte. priére par laquelle on démande pardon.

Przeproſzyny, plur. Vertrags-Schmaus. feſtin de réconciliation.

Przeprowadzam, v. m. F. przeprowadzę. 1) durchführen, überführen, hinüberführen. 2) in eine neue Wohnung bringen. 1) conduire, mener, faire paſſer d'un lieu à un autre; transporter au delà. 2) transporter qu. dans une autre demeure. § 1) przeprowadźił woyſko przez gory. 2) przeprowadźił go na inſze mieſzkanie.

przeprowadźić śię zkąd. 1) ausziehen aus einer Wohnung. 2) ziehen in ein ander Land. 1) ſe remuër, déloger, démenager,

ger, aller demeurer ailleurs, changer de logis. 2) changer de païs.
Przeprowadzenie. Ueberführung. l'action de conduire d'un lieu à un autre.
przeprowadzenie się, przeprowadzanie się. 1) das Ausziehen aus einer Wohnung. 2) Abzug in ein ander Land. 1) déménagement, délogement. 2) transmigration, changement d'habitation.
Przeprowadźiciel. Ueberführer. meneur, conducteur, qui méne, qui fait passer qu. d'un lieu à un autre.
Przeprowadźiny. Schmaus beym Ausziehen. festin de remuménage qu'on fait dans son nouveau logis.
Przeprzągam, *v. m. F. przeprzągnę.* umspannen ein Pferd. changer de place dans un atelage; mettre tantôt au timon, tantôt au milieu ou à la volée. § przeprzągniy tego konia z prawey na lewą stronę; przeprzągnęliśmy konie na pierwszym popaśie.
Przepuklina, } przerwanie brzuchowey
Przepukłość, } błony. Netz-Bruch, Darm-Bruch. rupture, épiplocele, enterocele.
przepukłość. Aufbörstung, Riß. crevasse, fente, ouverture dans un corps solide.
Przepukły. aufgeborsten, geborsten. rompu, crevé, crevassé.
Przepuknąć śię, *F. przepuknę śię.* durchbrechen, börsten, platzen als ein Geschwür. se crevasser, se crèver. § wrzod śię przepuknął; od trućizny śię przepukł.
Przepuknienie, *vid. przepukłość.*
Przepuszczam, *v. m. F. przepuszczę.* 1) durchlassen, durchgehen lassen. 2) durchlassen, durchseihen. 3) von Gott: zulassen. 4) Kriegsw. schonen, pardoniren. 5) verzeihen, vergeben. 6) umschmeltzen. 7) zerlassen, schmeltzen. 1) laisser passer qu; acorder, donner passage à qu. 2) filtrer, passer, couler qu. ch. au travers de. 3) *en parlant de Dieu:* permettre. 4) *guerre:* pardonner à; acorder la vie; épargner, ménager; s'abstenir des meurtres & des incendies. 5) passer, pardonner à qu. une faute. 6) refondre, fondre de nouveau. 7) fondre, rendre coulant par le feu, par l'eau. § 1) warta dźiewkę przez wrota, w dom przepuśćiła. 2) przepuść gorzałkę przez dwoistą chustę. 3) Bog przepuśćił nań czarta, na oyczyznę woynę. 4) przepuszczali miastu, budynkom, mieszczanom. 5) przepuść (odpuść) mi tę winę, obrażę. *6) dzwon ten przepuśćić (przetopić) trzeba. *7) przepuśćić (roztopić) łoy, wosk.
moy kapelusz przepuszcza wodę. mein Hut läßt Wasser durch. mon chapeau perce à l'eau.
szkło światło przepuszcza. das Glas läßt das Licht durch. le verre transmet la lumiére.
Przepuszczanie, Przepuszczenie. 1) Durchlassung. 2) Vergebung. 1) l'action de donner passage à qu. 2) pardon, remission. § 1) przepuszczenie przez granicę, przez miasto. *2) proszę o przepuszczenie (odpuszczenie) występku tego.
przepuszczenie Boskie. göttliche Zulassung. la permission divine.
Przepuszczony. 1) durchgelassen. 2) vergeben, verziehen. 1) qu'on a laissé passer. 2) remis, pardonné. § 1) takie towary przez granice przepuszczone nie będą. *2) przepuszczona (odpuszczona) wina.
Przepych. Wett-Streit, ehrgeitzige Nacheiferung. une ambitieuse émulation; envi, empressement de surpasser.
na przepych co czynić. etwas um die Wette thun; etwas zuvor zu thun suchen. faire qu. ch. à l'envi, à qui mieux mieux, avec beancoup d'empressement; s'éforcer de l'emporter sur qu.
Przepycham co, *v. m. F. przepchnę.* 1) durchstossen, durchdrängen. 2) durchstechen, durchbohren mit dem Degen, mit etwas spitzigem. 1) passer qu. ch. dans; pousser qu. ch. au travers d'une étroite ouverture. 2) enfiler, passer son épée au travers de; percer d'un coup d'épée ou de qu. ch. aiguë.
Przepyskuie. 1) vom Vieh: im Fressen wühlen, nicht recht fressen wollen. 2) einem zusetzen; übel mit einem umgehen. 1) *en parlant de bétail:* chipoter, fouiller dans la nourriture sans manger beaucoup. 2) maltraiter; mener qu. rudement.
Przepytywam kogo, *v. m. F. przepytam.* einen ausfragen, ausforschen. questionner qu; tirer les vers du nez à qu.
Przerąbl, *f. g. przerębli, vid.* Przerębla.
Przerabialny. das sich umarbeiten läßt. qu'on peut refondre ou faire de nouveau.
Przerabiam co, *v. m. F. przerobię.* 1) umarbeiten, wieder machen, anders machen. 2) gewinnen, bestechen. 1) refondre, refaire, faire autrement, faire de nouveau, racommoder, rajuster. 2) gagner, corrompre; tirer à son parti. § 1) przerobić suknią. 2) przerobić sędźiego; przerobił go na swoie kopyto.
przerobić kapelusz. einen getragenen Hut ausformen. repasser, rajuster un chapeau.

przerabiam

przerabiam się; robię dla zdrowia. sich eine Bewegung machen. travailler pour se donner du mouvement à cause de la santé.

Przerabianie, przerobienie czego. Umarbeitung. l'action de refaire, de renouveller qu. ch.

przerabianie się dla zdrowia. Motion, Bewegung die man sich der Gesundheit wegen machet. éxercice, *m.* mouvement qu'on se donne à cause de sa santé.

Przerabiany, przerobiony. 1) umgearbeitet, umgewendet. 2) bestochen, gewonnen. 1) refait, racommodé, rajusté. 2) corrompu, gagné. § 1) przerobiona szata. 2) sędzia przerobiony, nieprzerobiony.

Przerastały. mit Fett durchgewachsen. entrelardé, mêlé de gras & de maigre.

przerastała słonina. Schrot Speck; durchgewachsen Speck. petit lard; lard entrelardé.

Przerastam, *v. m. F. przerosnę.* durchwachsen. croitre au travers de.

Przerażam co, *v. m. F. przerażę.* 1) eig. u. fig. rühren, durchdringen. 2) Bergw. zum andern mahl das Ertzt waschen. 1) *prop. & fig.* fraper, pénétrer, transir, toucher. 2) *Métal.* laver le métail la seconde fois. § 1) blask oczy przeraża; strach go przeraził; nowina ta go przeraził: kule nieprzyiaciela przerażały; przerażić kogo strachem; przeraził mię temi słowy do żywego.

to mi serce przeraża. das durchdringet mein Hertz. cela me pénétre le coeur.

przerażić warzechą, aby nie wykipiało. mit dem Kochlöffel einfahren, damit es nicht überlaufen möchte. arrêter, rabattre avec une écumoire ce qui bout de peur qu'il ne verse.

Przerażenie. Durchdringung. pénétration.

Przeraźliwie, *adv.* auf eine durchdringende Art. d'une maniére pénétrante.

Przeraźliwy. } durchdringend. pénétrant,
Przerażny. } qui pénétre, qui entre dedans. § przerażne głosy.

przeraźliwy. durchdringlich. pénétrable; qui peut étre pénétré.

Przerażony. durchgedrungen. pénétré.

Przerębla. eine Eis-Wuhne; aufgeeisetes Loch in einem gefrornen Gewässer solches zu lüften. ouverture faite l'hiver dans la glace par où l'air peut sortir & entrer.

Przerębuię co, *F. przerąbię.* 1) durchhauen, in zwey Stücke hauen. 2) durchhauen einen Wald. 1) couper, hacher en deux. 2) percer une forêt, faire un passage par un bois; donner du jour à une forêt. § 1) przerąb to drewno. 2) przerąbać las, gay.

Przerepetować, *F. przerepetuię.* durchrepetiren. repéter, faire une repétition de.

Przerowa herb. Wappenk: Fahne mit einem halb abgebrochenen Stiel. *Blason:* une enseigne ou drapeau dont la lance est rompuë.

Przerwa. 1) Klufft, Durchbruch, grosse Oeffnung in der Erde. 2) Kriegsw. eine Bresche, Oeffnung in einer Mauer oder einem Wall. 1) goufre, *m.* précipice, *m.* grande ouverture de terre. 2) *guerre:* bréche, ouverture dans une muraille, dans un rempart. § 1) woda wielką przerwę w groblę uczyniła; przerwa w gorze od trzęsienia ziemie. 2) uczynić w murze przerwę.

przerwa w mowie. unanständiges Stillhalten im Reden. une pause desagréble qu'on fait en parlant.

Przerwanie, przerywanie. 1) Durchreissung. 2) Unterbrechung. 1) rupture; l'action de rompre, de déchirer en deux. 2) interruption, discontinuation. § 1) przerwanie powroza, rzemyka. 2) bez przerwania pracuie; przerwanie roboty.

przerywanie mowy cudzey. Unterbrechung der Rede eines andern. l'action d'interrompre qu. quand il parle.

przerywanie swoiey mowy albo rzeczy wtrąceniem czego inszego. Zwischen-Satz, Zwischen-Rede, eine Redner-Figur. interruption de son discours, figure Rétorique par laquelle l'orateur interrompt le fil de son discours. § częste albo długie przerywania mowy sens barzo zatrudniaią.

Przerwany. 1) durchgerissen. 2) unterbrochen, gestört, hintertrieben. 1) d'chiré, rompu en deux. 2) interrompu, empêché.

Przerywacz. 1) Durchreisser. 2) Unterbrecher. 1) celui qui rompt. 2) celui qui interrompt. § 1) przerywacz powroza. 2) przerywacz mowy, wesela.

Przerywam, *v. m. F. przerwę.* 1) durchreissen. 2) eine Oeffnung machen, eine Bresche legen. 3) durchbrechen, über den Haufen werfen; trennen. 4) unterbrechen, stöhren, hintertreiben. 5) untermengen, abwechseln mit etwas. 6) aufhören, unterlassen. 7) abreissen, abbrechen ein Gebäude. 8) ein Vieh mit Arbeit übertreiben, abmatten. 9) ein Pferd bey der Träncke stöhren; einem Pferd nicht satt saufen lassen. 1) rompre par le milieu; déchirer en deux.

2) rompre;

2) rompre; faire une brêche à. 3) rompre, renverser, mettre en desordre. 4) discontinuër, interrompre, empêcher, détourner. 5) entremêler, entrelarder, inserer; entrecouper qu. ch. de. 6) faire cesser, abandonner, quitter qu. ch. 7) démolir, abatre. 8) harasser, fatiguer trop une bête. 9) interrompre le boire à un cheval, l'empêcher de boire assez. § 1) przerwiy postronek. 2) kule mur, wał przerwały. 3) przerwał szyki nieprzyiaćielskie. 4) przerwać komu mowę; przerwał smętek to wesele; przerwało to nadźieię, ućiechę moię; odgłos przerywa głosy; przerwał mi pracę moię swoią wizytą. 5) rożnemi ich ćiężkie prace przerywa rozrywkami. 6) przerywam sprawę iaką. *7) przerwać (zrzućić) most. 8) przerwać konia, osła. 9) przerwać koniowi.

przerwać zamysły czyie. eines Absichten hintertreiben. rompre les dez à qu.

przerywać się. 1) untermischet, unterbrochen werden, sich untermengen. 2) sich trennen als die Glieder in einer Schlacht-Ordnung. 1) s'interrompre; s'entremêler, s'inserer, s'entrecouper. 2) se rompre, s'entre-percer comme les rangs dans une bataille. § 1) przerwało śię smutkiem to wesele. 2) iuż śię szyki przerywały.

Przerywanie, *vid.* Przerwanie.

Przerywany, *vid.* Przerwany.

*Przerzasły. bestürtzt. étonné; épouvanté, surpris, consterné.

*Przerzasł śię. er ist gantz bestürtzt. il est fort consterné; il est fort surpris.

Przerzeczony. vorgedacht, erwehnt. mentionné, ledit, prédit, préalégué.

Przerzedzam, *v. m. F. przerzedzę.* 1) dünner machen, durchhauen, einen Wald aushauen. 2) beschneiteln, behauen einen Baum. 3) durchpflücken, dem Baum das überflüßige Obst oder Laub benehmen. 1) percer une forêt, donner du jour à un bois en abatant les arbres superflus. 2) ébrancher, émonder, tailler, élaguer un arbre. 3) éclaircir, éfeuiller, ôter les feuilles inutiles ou les fruits superflus à un arbre par ci par là. § 1) przerzedzać las, sad. *2) przerzedźić, (obćinać) drzewo. 3) przerzedźić owoc, liśćie.

przerzedźiło śię; przebrało śię. es ist dünne gesäet; es giebt derer wenig; es hat sehr abgenommen. on n'en trouve que fort peu; il y en a peu. § przerzedźiło śię teraz poczćiwych ludźi.

Przerzedzanie, Przerzedzenie lasu, sadu. Aushauung eines Waldes, eines Garten. l'action d'abatre les arbres pour donner du jour à une forêt, à un jardin.

przerzedzanie, przerzedzenie drzewa. das Ausschneiteln, das Abhauen unnützer Aeste. ébranchement, l'action d'ébrancher un arbre.

Przerzedniały. } Przerzedzony. } ausgeschneitelt, abgeblattet, geköpft. élagué, ébranché, éclairci, éfeuillé.

las przerzedzony. ein dünn gemachter Wald. une forêt où les arbres sont rares.

Przerznięćie. 1) Durchschnitt, Ort der durchgeschnitten ist. 2) Mathem. Durchschnitt, Durchschneidung zweyer Linien. 1) coupure, endroit coupé par le milieu. 2) *Matém.* intersection, entrecoupement des lignes.

Przerznięty. 1) durchgeschnitten. 2) von einer Linie getheilt, durchgeschnitten. 1) coupé par le milieu. 2) entrecoupé d'une ligne.

Przerzucam, *F. przerzucę.* 1) auf einen andern Ort werfen. 2) über etwas wegwerfen. 3) umwerfen, über sich werfen ein Kleid. 1) jetter qu. ch. d'un lieu à un autre. 2) jetter par dessus qu. ch. 3) s'afubler de; jetter quelque habilement sur soi, le passer par dessus ses épaules. § 1) przerzuć to z izby do komory albo na stołek. 2) przerzucę ztąd drzewo kamieniem. 3) przerzućić płaszcz, szatę przez śię.

przerzucać kogo okiem. einen über die Achsel, verächtlich ansehen. regarder qu. par dessus l'épaule; le mépriser.

przerzućić, przewinąć kogo przez nogę. 1) einem ein Bein stellen, einen über sein Bein umwerfen. 2) einen berücken, betrügen. 1) faire tomber qu. en mettant son pié devant sa jambe. 2) tromper, prendre qu.

przerzućić śię do. übergehen, übertreten. s'engager dans le parti oposé; tourner casaque; changer de parti. § przerzućił śię do Szwedzkiey partyi.

Przerzucenie. das Ueberwerfen über etwas. l'action de jetter par dessus.

Przerzucony. übergeworfen. jetté par dessus.

Przerzynam co, *v. m. F. przerznę.* durchschneiden. couper qu. ch. par le milieu; traverser avec un couteau. § przerzniy ten chleb.

przerzynać śię. sich durchschneiden, einander durchschneiden. s'entrecouper, se couper, se croiser, se traverser. § te linie, te kręgi śię przerzynaią; tam śię śćieżki przerzynaią.

Przesąd. Vorurtheil. prejugé, *m.* prévention. § za przesąd albo uprzedzony umysł to poczytał.

przesądy, wina prawna; nagroda prawna od sędziego nakazana. Wiedererstattung der Proceß-Unkosten und Schäden die derjenige so den Proceß verlohren hat zahlen muß. restitution des dépens & des dommages à laquelle celui est condanné qui a perdu le procès.

przesądy nakazać komu. einen zu den Proceß-Unkosten und den Schäden verurtheilen. condanner qu. aux dépens & dommages.

Przesadzam, *v. m. F. przesadzę.* 1) versetzen, umsetzen, umpflanzen eine Pflanze. 2) umwechseln einen Beamten; in ein anderes Amt versetzen. 3) übersetzen, überladen, übertreiben, die Maße überschreiten. 1) transplanter, planter à un autre endroit. 2) transmettre, tranférer qu. dans un autre emploi; faire passer qu. d'une charge à une autre. 3) outrer, surcharger, charger trop, passer la mesure; exceder en. § 1) przesadzać zioła, płonki. 2) przesadzić urzędnika do inszego powiatu, na inszy urząd. 3) przesadzić lekarstwem chorego, winą pieniężną występnego; przesadzić działo, rusznicę.

przesadzić kogo przez kiy. einem ein Bein setzen; einen übertölpeln. suplanter tromper qu.

przesadzać drugiego; przesadzać się. sich sehen lassen, sich mit etwas vorthun; einen mit etwas zuvor zu thun suchen. se piquer de qu. ch; afecter de; tâcher de faire paroitre; s'éforcer de l'emporter sur qu; d'exceller en; vouloir étre considérable par quelque chose; se distinguer trop des autres par. § przesadzaią się barzo, aby mieć dobrę konie i dzid dobrze zażywać; przesadzanie i się w (na) konie, w namioty; na broń radzi się przesadzaią; przesadza ieden drugiego pysznemi szatami.

rozumem się nie barzo przesadził. er hat nicht zuviel Verstand. il n'a pas trop d'esprit; le trop d'esprit ne l'incommode point.

Przesądzam co, *v. m. F. przesądzę.* 1) abúrtheilen, verurtheilen. 2) tadeln, richten. 1) juger une cause. 2) blâmer, reprendre, critiquer. § 1) przesądził sędzia tę sprawę. 2) przesądzać czyie postępki.

Przesadzanie, Przesadzenie. die Umsetzung, Umpflanzung, Versetzung der Pflanzen. transplantation, transplantement, l'action de transplanter les plantes. § przesadzanie płonek, drzew.

przesadzenie urzędników. Umwechselung, Versetzung der Beamten. l'action de transmettre les oficiers.

przesadzanie się na co. die Hervorthuung. afectation; l'action de s'éforcer, de l'emporter sur.

przesadzanie czym. 1) Ueberladung, Ueberlast. 2) Uebertreibung, Uebermaß. 1) surcharge, l'action de surcharger. 2) excez de qu. ch; superfluité.

Przesadzony. 1) umgepflanzt, versetzt. 2) übertrieben, übersetzt überladen. 3) versetzt auf eine andre Ehren-Stelle. 1) transplanté, planté ailleurs. 2) surchargé, outré. 3) transferé, qui a passé dans une autre dignité § 1) drzewo przesadzone. 2) przesadzony lekarstwem; przesadzona strzelba. 3) przesadzony urzędnik.

Przesądzony. verurtheilt. jugé, condanné.

Przesalam co, *v. m. F. przesolę.* 1) übersaltzen, zu sehr saltzen. 2) mit Saltz bestreuen. 3) zu theuer verkaufen. 1) saler trop; mettre trop de sel dans. 2) saupoudrer avec du sel; repandre sur qu. ch. un peu de sel. 3) saler une chose; faire trop païer d'une chose; vendre trop cher. § 1) kucharka przesoliła ryby. *2) przesol (solą potrząśniy) chleb. 3) przesala swoie towary.

Przesalany. Saltz-, Pöckel-. salé, assaisonné avec du sel pour la conservation. § przesałane mięśiwo, ryby.

Przeschły, nazbyt suchy. zu sehr ausgetrucknet, gantz dürr. fort sec, fort aride.

Przeście, *vid.* Przeyście.

Prześcielam co czym, *v. m. F. prześcielę.* 1) durchlegen mit etwas. 2) ein Bett anders wohin betten. 3) anders Betten, umbetten. 1) stratifier; étendre entre deux; entreposer qu. ch. à. 2) transporter un lit, le dresser ailleurs. 3) refaire le lit. § 1) cytryny papierem albo liściem do przewozu poprześcielać (przekładać) trzeba. 2) prześciel łożko do komory. 3) twardo posłano prześciel mi pośćiel.

prześcielać sobie do czego. sich zubereiten, den Weg zu etwas bahnen. se préparer, se fraïer le chemin à.

przesłać się. sich umbetten, sich an einen andern Ort betten se coucher, transporter son lit ailleurs.

Prześcielanie czym. die Durchlegung. stratification; l'action de mettre de diférentes matiéres lit sur lit. § prześcielanie

ściełanie ziołmi, korzeniami, słomą; prześciełanie solą oliwek do chowania.

Prześciełany, *vid.* Przesłany.

Prześcieradło. Bett-Tuch. linceul, drap de lit.

prześcieradło do uwinienia umarłego. Leichen-Tuch. drap mortuaire.

* Przesedni, trzećiegodniowy, co trzeći dźień. alle drey Tage, dreytägig. tierce, qui revient au troisiéme jour.

Prześiadacz z konia na koń w biegu. ein Reuter so von einem Pferd auf das andre springt. celui qui saute d'un cheval sur un autre.

Prześiadam śię, *v. m. F. prześiądę śię.* 1) sich an einen andern Ort setzen. 2) sich von etwas auf etwas begeben. 3) von einem Pferd auf das andre springen. 1) s'asseoir ailleurs, changer de place, prendre une autre place pour s'asseoir. 2) se mettre, se placer d'un endroit à un autre; passer à un autre endroit; se transporter sur. 3) sauter de dessus un cheval sur un autre. § 1) prześiądź śię z krzesła na ławę. 2) prześiedliśmy śię z wody, z woza na konie. 3) prześiadł śię z konia na konia.

prześiada czego komu. 1) einem im Halse stecken bleiben; einen würgen. 2) büssen, mit seiner Haut bezahlen. 1) engouër, faire de la peine à avaler. 2) porter la peine, païer de sa peau. § 1) prześiadło (prześiadźiało) mu tych grużek ćierpkich.

Prześiadanie śię. Wechsel des Sitzes. changement de place pour s'asseoir; l'action de s'asseoir ailleurs. § prześiadanie śię z krzesła na łożko.

prześiadanie śię z konia na inszego. Wechsel der Pferde, da man sich von einem auf ein andres setzet. l'action de sauter de dessus un cheval sur un autre.

Prześiadywam. durchzusitzen pflegen. avoir la coutume de passer son tems à faire qu. ch. étant assis; être acoutumé à un travail sédentaire. § nad księgami całe nocy prześiadywa.

Prześiadźieć komu, *vid. prześiada czego* 2).

Prześianie, *vid.* Prześiewiny.

Prześiedźieć, *F. prześiedzę.* 1) durchsitzen. 2) lange sitzen und warten. 3) mehr sitzen können als ein andrer. 1) passer son tems à qu. ch. assis. 2) piquer le cofre; atendre long tems assis. 3) être plus sédentaire qu'un autre. § 1) prześiedźiał noc i drugą nad kartami. 2) prześiedźisz śię tam, nim śię go doczekasz. 2) nie prześiedźisz go.

Prześięgam, *v. m. F. prześięgnę.* 1) über oder durch etwas langen, reichen. 2) überstreichen, erreichen als ein Gewehr. 1) toucher qu. ch; ateindre à qu. ch. étendant le bras par dessus ou à travers. 2) commander sur ou à; ateindre un endroit; porter les coups jusqu'à un endroit. § 1) prześięgniy po księgę przez stoł na okno. 2) z iedney fortecy do drugiey dźiała prześięgaią, tak dalece że iedna drugiey bronić może.

Prześiewacz. die Klapper in der Mühle so an den Rumpf schlägt. cliquet, claquet, traquet de moulin qui fait tomber le grain sur la meule.

Prześiewam co, *F. prześieię.* durchsieben. cribler, passer par l'étamine, au travers du crible; tamiser, sasser; passer au sas.

Prześiewanie. das Durchsieben. cribration, l'action de cribler.

Prześiewany, prześiany. durchgesiebet. criblé, tamisé, sassé.

Prześiewiny, *plur.* das Durchgesiebete. les criblures, *f.*

Prześilam co, kogo, *v. m. F. prześilę.* übernehmen, übertreiben, entkräften. outrer, forcer, surcharger, énerver; pousser trop. § strzeż śię abyś twoiey natury nie prześilił i nie przeładował.

prześilić śię. 1) matt werden, sich abmatten. 2) zu weit gehen, sich übernehmen, der Sache zu viel thun, übertrieben seyn. 3) austoben, sich legen, nachlassen, aufhören. 4) ausbrechen, nach einer Hefftigkeit sich zu etwas neigen. 1) s'afoiblir; épuiser, perdre ses forces; se lasser à force de. 2) éforcer trop, s'exceder, être outré; être trop poussé, être forcé. 3) se ralentir, s'apaiser, revenir de sa rage, de sa violence; cesser, finir, diminuër. 4) se terminer à; se tourner, tomber en; pancher vers ou à qu. ch. après les derniers éforts. § 1) od roboty, od biegania śię prześilił. 2) prześilili śię pochwały iego; prześilił śię w wysokich konceptach, w przysługach. 3) wiatry, upały słoneczne śię prześilily. 4) zbytnia wolność śię zawsze ku swéywoli i niepostuszeństwie prześila.

dźień śię dźiśiay prześila. wir haben heute den längsten Tag. nous avons aujourd'hui le plus long jour.

noc śię prześila. die Nacht wird lang. nous avons aujourd'hui la plus longue nuit.

Prześilenie. 1) Entkräftung, Abmattung. 2) Uebertreibung. 3) Nachlassung. 1) épuisement, foiblesse, langueur, *f.* 2) épuisement, l'action de forcer, d'outrer. 2) ralentissement, le tems ou

cesse le fort ou la violence de qu. ch; relâche. § 1) prześilenie śił. 2) prześilenie natury mocnemi napoiami, tęgiemi lekarstwami. 3) prześilenie żalu, bolu.

prześilenie choroby. Heilk. die Crisis, plötzliche Veränderung der Kranckheit. *Méd.* crise; changement soudain qui arrive dans les maladies.

prześilenie dnia; *śrzodek lata*; *naykrotsza noc lećie*; *naydłuższy dźień lećie.* der längste Tag im Sommer; die Sonnen-Wende im Sommer. le solstice d'été; le plus long jour de l'été.

prześilenie nocy; *dźień naykrotszy źimie.* der kürtzte Tag, der Anfang des Winters. le solstice d'hiver; le plus court jour de l'hiver.

prześilenia dnia kres. der Sonnen-Wender des Krebses. le Tropique du Cancer.

prześilenia nocy kres. der Sonnen-Wender des Steinbocks. le Tropique du Capricorne.

Prześilony 1) abgemattet, entkräftet. 2) übertrieben. 1) afoibli, épuisé. 2) outré, trop poussé, trop forcé, excessif.

Przeskakowanie, przeskoczenie. das Ueberspringen. l'action de sauter par dessus qu. ch

Przeskakuię, *v. m. F. przeskoczę.* 1) überspringen. 2) verspringen, vertantzen. 3) überhupfen, auslassen eine Zeile. 4) die Zeit mit Springen zubringen. 1) franchir, sauter par dessus, passer en sautant. 2) dépenser à danser. 3) sauter, passer, ometrre un vers. 4) passer son tems en dansant, en sautant. § 1) przeskocz ten murek; przekoczył w nawę; koń ze mną row przeskoczył. 2) przeskakuie na tańcach swoy zarobek. 3) przeskoczyć prawa, mieysce w księdze, wiersz w pisaniu. 4) całe dni i nocy przeskakuie.

przeskakować śię z kim. mit einem um die Wette springen. sauter à qui mieux mieux.

Przeskoczenie. 1) Ueberspringung. 2) Auslassung einer Stelle. 1) l'action de franchir. 2) omission; l'action d'omettre, de passer.

Przeskoczony. 1) übersprungen. 2) ausgelassen. 1) franchi, par où l'on a sauté. 2) omis, oublié, qu'on a passé par méprise.

Przeskoki, *plur.* 1) Neben-Wege, heimliche Wege. 2) Seiten-Sprünge, Räncke, Ausflüchte, List. 1) chemins couverts; détours; avenuës cachées. 2) détours, intrigues, pratiques, ménées, biais, refuites, tours de souplesse. § 1) wiedząc przeskoki szła tyłem do kamienicy. 2) wiem iego preskoki.

Przeskotnica, Jeżowka Włoska drzewo. Erdbeer-Baum. arbousier.

Przeskrobuię co, *F. przeskrobię.* 1) durchschaben, durchkratzen. 2) *fig.* die Saiten zu hoch spannen; zu viel fordern. 1) percer en ratissant; racler entiérement. 2) *fig.* le porter haut; faire des grandes prétensions.

Prześladowanie. Verfolgung. persécution, poursuite.

Prześladowca. ⎫ Verfolger. persécu-
Prześladownik. ⎭ teur.

Prześladuię. verfolgen. persécuter; faire soufrir persécution à qu.

Przeslagwa źiele, *vid. wilczy pieprz.*

Przesłanie. Ueberschickung. envoi, l'action d'envoier.

przesłanie, vid. Prześćiełanie.

Przesłaniec, *g. przesłańca.* 1) Vorangeschickter; Abgeschickter. 2) Vorbote. 1) homme envoié vers qu. 2) avant-coureur.

Przesłany. 1) abgeschickt, übergeschickt. 2) umgebettet. 3) durchgelegt mit etwas. 1) envoié. 2) refait comme un lit. 3) stratifié; entreposé de. § 1) otrzymałem listy przesłane. 2) pośćiel przesłana. 3) owoce świeżem przesłane (prześćiełane) liśćiem.

Przęślica. 1) Kunckel, Rocken-Stecken. 2) Saflor, wilder Safran. 1) le pié, la partie la plus basse de la quenouille. 2) quenouille sauvage une plante.

Przęślik, *g. a.* Einspann, Würtel den die Spinnerin an die Spindel machet. péson que la fileuse met au bout de fuseau.

Przęśka, skrzyp, strzepeczka, koteze ogonki źiele. (*equisetum*) Roß-Schwantz, Pferd-Schwantz, Katzenkraut. queuë de cheval; queuë de chat, aprelle, prelle.

Przesłkowy. von Roß-Schwantz. d'aprelle.

Przęsło. 1) Fach von Stangen oder Bretern zwischen zwey Zaun-Pfählen. 2) Reihe von Aesten, die um einige Bäume schichtweise über einander wachsen. 1) rangée de perches ou d'ais entre deux palis ou poteaux dans une clôture. 2) un étage de branches autour de quelques arbres qui les poussent par étages. § 1) słup wkopany w źiemię dla przęseł płotu. 2) przęsła gałęźi w drzewach iako świerku, iedlinie.

Przesłuchać, *F. przesłucham.* verhören, abhören, überhören. ouïr auparavant; examiner, écouter, interroger quelqu'un. § przesłuchay chłopca ieżli

pens

pens umie; sędziom krzywdy przesłuchać należy.

przesłuchać świadkow. die Zeugen verhören. recenser les témoins.

Przesłuchanie Verhör, Ueberhörung. audience, interrogation.

świadkow przesłuchanie. Verhör der Zeugen. recensement, audition.

Przesłuchany. überhört, verhört. écouté, examiné, interrogé.

Prześmiardnąć, F. *prześmiardnę.* stinckicht werden, zu stincken anfangen. devenir püant, commencer à sentir mauvais. § trup iuż prześmiardł.

Przesmyk. Enge, Paß. détroit, défilé, *m.* passage étroit.

przesmyk morski. Meer-Enge. détroit, bras de mer entre deux côtes peu élognées.

Przespać, *vid.* Przesypiam.

Prześpiewywam się z kim. mit einem um die Wette singen. chanter à l'envi l'un de l'autre; s'éforcer de l'emporter sur qu. par le chant; disputer à qui chantera le mieux.

Prześpiewuię co, *F. prześpiewam.* durchsingen, absingen. chanter une chanson; achever un air.

Przestaię, Przestawam, } *v. m. F. przestanę:* 1) aufhören, nachlassen. 2) sich legen, etwas aufhören, etwas nachlassen, in folgenden Bedeutungen wird die kurtze *Conjugation* nicht gebraucht. 3) zufrieden, vergnügt seyn. 4) es bey etwas bewenden lassen. 5) bey etwas bleiben, nicht abgehen. 6) mit einem umgehen. 7) sich erstrecken. 1) cesser, se désister; se déporter de. 2) discontinuër, s'apaiser, cesser un peu, se ralentir, se relâcher, *la brève conjugaison est hors d'usage dans les significations suivantes.* 3) se passer à; se contenter, être content de. 4) en demeurer là, en passer par, aquiescer à qu. ch. 5) s'en tenir à, tenir ferme dans. 6) converser avec qu. 7) s'étendre d'un bout à l'autre. § 1) przestał zamysłow swoich; przestał pisać, tańcować; przestano go tak zwać. 2) bol na chwilę przestał; wiatr, mroz nie przestanie. 3) wiele ma, kto na male przestaie, *prov.* 4) na twoim słowie, na tey sumie przestaię. 5) na swoim zdaniu przestaie; przestawać przy prawdzie. 6) przestawam z kim. 7) żyły przez całe ciało przestawaią.

przestaie na swoim. er ist mit seinem Stande zufrieden. il est content dans sa condition, dans son état.

przestawaiąc. ruckweise. par reprises, par échapées, à diverses reprises, par intervalle. § przestawaiąc pracuie.

nie przestawaiąc. ohne Aufhören. sans-cesse, sans discontinuation.

Przestanek, poprzestanie, przestawanie, *g. n.* das Aufhören. intermission, discontinuation, interruption.

bez przestanku. ohne Unterlaß. sans cesse, sans intermission.

Przestanny, przestawaiący. aufhörlich, abwechselnd, das nicht stets an einander währt. intermittant; qui est discontinué, qui a de l'intermission, qui vient par intervalle.

Przestały. überstanden, zu lange gestanden, von Geträncken und Früchten. *parlant des boissons & des fruits:* trop long tems gardé; qu'on a laissé trop long tems sur le pié; qui est coupé trop tard. § z przestałego lnu siła bywa paciesży; piwo przestałe; ten ięczmień iuż przestały.

Przestąpienie. 1) Ueberschreitung, das Ueberschreiten. 2) Uebertretung. 3) Auslassung. 1) l'action de passer par dessus qu. ch. en faisant un pas; l'action d'enjamber par dessus. 2) transgression, violement, contravention, infraction de quelque loi. 3) omission qu'on a fait par mégard. § 1) przestąpienie rynsztoku. 2) przestąpienie prawa, ustaw. *3) przestąpienie (opuszczenie) wiersza, słowa w pisaniu.

**przestąpienie się z mieysca na mieysce, vid.* Przeyście.

Przestąpiony. 1) überschritten. 2) übertreten als ein Gesetz. 1) passé d'un pas. 2) violé, enfreint, outre-passé.

Przestawam, *vid.* Przestaię.

przestawaiący, vid. Przestanny.

Przestawam, *F. przestoię.* durchstehen, eine Weile stehen. être debout, se tenir debout quelque tems. § przestał godzinę i drugą; przestoiał obiad, noc całą na straży.

przestać się. sich überstehen; vom langen Stehen vor dem Genuß oder Gebrauch verderben. se gâter avant l'usage; se corrompre n'étant pas emploié à tems. § przestawa się obiad, potrawa; iedzmy teraz te ryby, bo się do wieczerzy przestoią; len się na zagonie przestał.

Przestawanie. das Aufhören. discontinuation, intermission.

przestawanie na swoim. Genüglichkeit, Zufriedenheit mit seinem Zustand. contentement, tranquillité de celui qui est content de sa condition.

przestawanie z kim. gemeiner Umgang mit einem.

einem. conversation, entretient familier avec qu.
Przestawiam co, *F. przestawię.* von einem Ort auf den andren setzen, stellen. transporter; dresser, mettre sur un autre endroit. § przestaw te miski i kieliszki na drugi stoł; przestaw drabinę do tego drzewa.
przestawiać słowa. die Worte wider die Ordnung. transposer les mots.
Przestawianie, Przestawienie. Versetzung an einen andern Ort. l'action de dresser, de mettre une chose sur un autre endroit.
przestawianie słow. Versetzung der Worte wider ihre Ordnung. transposition des mots contre l'ordre naturel.
przestawianie imion. Versetzung der Buchstaben eines Nahmens. une anagramme; déplacement des lettres d'un nom pour trouver un autre mot.
Przestawiony. an einen andern Ort gesetzt. mis, dressé sur quelque autre endroit.
Przestek, *vid.* Przęsłka ziele.
Przestęp biały. (*brionia*) weisse Zaunrübe, Stückrübe, Stückwurtz. couleuvrée blanche; feu ardent.
przestęp czarny. (tamnus) Stückwurtz, schwartze Zaunrübe. couleuvrée noire, de nôtre Dame; racine vierge.
Przestępca. } Uebertreter. violateur, con-
Przestępnik } trevenant, infracteur; celui qui contrevient à quelque loi.
przestępnik, grzesznik. Sünder. pécheur, transgresseur, prévaricateur.
Przestępnica. Uebertreterin. celle qui viole la loi, qui commet quelque crime.
Przestępny. 1) überschreitbar. 2) strafbar, missethäterisch. 1) où l'on peut enjamber par dessus. 2) criminel, qui a commis un crime; condannable.
przestępny rok. ein Schalt-Jahr. un an bissextil; une année bissextile; une année de bisexte.
przestępny, przybytny, przydatny, wstawiony dzień. Schalt-Tag. un jour du bissexte; un bissexte, un jour intercalaire.
Przestępstwo. Uebertretung. violement; contrevenance, crime, *m.* délit.
Przestępuię, *v. m. F. przestąpię.* 1) überschreiten. 2) übertreten, wider das Gesetz handeln, mißhandeln. 1) passer par dessus une chose en marchant; enjamber par dessus. 2) violer, outre-passer, trangresser la loi; contrevenir à quelque loi. § 1) przestąpił rynsztok. 2) przestąpić prawo, ustawę.
koń przestąpił. das Pferd ist über den Stall-Baum oder über den Sielstrang getreten. le cheval s'est embarré, s'est empêtré.
przestąpić się. 1) auf einen andern Ort treten. 2) sich mit gehen eine Bewegung machen. 3) übertreten, übergehen zur andern Parthey. 1) se mettre sur une autre place, changer de place en faisant un pas. 2) se promener pour se donner du mouvement. 3) changer de parti; passer du côté du parti oposé. § przestąp się z tego na to mieysce. 2) przestąp się trochę po obiedzie. * 3) przestąpił się (przerzucił się, przekinął) do Szwedow.
Przestka ziele, *vid.* Przęsłka.
Przestrach. Schrecken, Furcht. la terreur; la fraïeur, éfroi. § z przestrachu to uczynił.
Przestraszam, *v. m. F. przestraszę.* Schrecken einjagen. éfraïer, épouvanter; porter, repandre l'éfroi; intimider; causer à qu. une grande crainte. § przestraszał mię; czym nieprzyiaciel wszystkę przestraszył okolicę.
Przestraszenie. das Einjagen einer grossen Furcht. intimidation; l'action d'épouvanter, d'éfraïer.
Przestroga. 1) Warnung. 2) Anmerckung in den Büchern. 3) Kriegsw. Paß, Durchgang. 1) précaution, avertissement, avis. 2) avis au lecteur; avertissement, remarque, observation, annotation dans un livre. 3) pas, défilé, étroit passage. § 1) daięć tę przestrogę. 2) przestroga pierwsza, druga. 3) przestroga osadzona, dobyta.
niech ći to będzie przestrogą. das laß dir zur Warnung dienen. tenez vous mieux sur vos garde une autre fois.
Przestroić, *F. przestroię.* 1) verkleiden, in Kleidern verthun. 2) sich verkleiden. 3) einen nach einer andern Landes-Art kleiden, als Spanisch, Frantzösisch. 4) aus einer andern Sprache in seine Mutter-Sprache einführen; einem fremden Wort das Bürger-Recht geben. 1) dépenser en habits. 2) travestir. 3) habiller qu. à la manière d'un autre païs, comme à l'Espagnole, à la Françoise. 4) franciser un mot d'une autre langue, lui donner une terminaison de sa langue maternelle. § 1) przestroił swoię fortunę. 2) przestroiła corkę w męskie szaty. 3) przestroił syna po francusku. 4) przestroił to słowo z tureckiego.
przestroić się. 1) sich verkleiden. 2) sich nach Art eines andern Volcks kleiden. 1) se travestir, se déguiser. 2) s'habiller à la maniére d'une autre nation.
przestroiło się. man hat es auf Putz und Kleider

Kleider verwendet. on a consumé son bien en habits.
Przestronnie, *adv. vid.* Przestwornie.
Przestronność, *vid.* Przestwor.
Przestronny, *vid.* Przestworny.
Przestrugać co, *v. m. F. przestrugam.* 1) durchschnitzeln. 2) übertreiben, der Sache zu viel thun. 1) planer trop un bois. 2) outrer qu. ch; passer les bornes de qu. ch.
przestrugało się. er ist reif zur Strafe; das Maaß ist voll. le sac est plein; il est tems qu'il soit puni de ses crimes.
Przestrzegacz. 1) Warner. 2) Halter, Beobachter. 1) donneur d'avertissement; celui qui avertit, qui donne un admonition. 2) observateur des loix.
Przestrzegam, *v. m. F. przestrzegę.* 1) warnen. 2) halten, beobachten. 3) einen beobachten, auf einen oder dessen Thun Achtung geben. 1) avertir, admoneter qu. 2) observer, garder. 2) observer, remarquer, épier qu. ou les actions de qu. § 1) przestrzeż śiostry w tym. 2) przestrzegał prawa, rozkazow. 3) przestrzegam czyich postępkow.
przestrzegać powagi czyiey. eines Würde, Ansehen behaupten. soutenir la dignité, l'autorité de qu.
przestrzegać powagi swoiey. sich beym Ansehen erhalten. maintenir son autorité.
Przestrzelić co, *F. przestrzelę.* durchschiessen. transpercer, percer d'un coup de trait ou d'arme à feu. § przestrzelił szyszak, żołnierza kulą, strzałą.
przestrzelić co do kogo. einem eine heimliche und schnelle Nachricht geben. donner avis à qu. sous main & sans aucun delai.
Przestrzelon, obieżyświat źiele. (*hypericum*) Johannis-Kraut. mille-pertuis, perce-feuille.
na Przestrzeni. im freyen, an einem geraumen Ort. au large. § na przestrzeni dobrze się szablą zawinął.
Przestrzeństwo. 1) grosser Raum. 2) fig. Vergrösserung, Vermehrung. 1) étenduë, grand espace. 2) agrandissement, acroissement, l'augmentation. § 1) wielkie do tych czas przestrzeństwo Państwa tego. 2) to dało wielkie przestrzeństwo władzy krolewskiey.
Przestrzeżenie. das Warnen. l'action d'avertir qu.
Przestrzeżony. gewarnet. averti.
Przestrychować farbę pęzlikiem, *F. przestrychuię.* durchstreichen, mit dem Pinsel eine Farbe vermischen. méler une couleur avec le pinceau.

Przestudzam co, *v. m. F. przestudzę.* kühl machen, kalt machen. refroidir, faire devenir froid.
Przestwor. Weitläuftigkeit, grosser Raum. le large; étenduë; un espace large & long.
Przestwornie, } *adv.* przestronnie. 1) geräumlich. 2) weitläuftig,
Przestworno, } mit vielen Worten. 1) spatieusement, d'une maniére vaste & spatieuse; au large. 2) amplement, avec exagération, d'une maniére hiperbolique. § 1) przestworno mieszka; przestworno tam było. 2) przestronniey go chwalił niżli brata iego.
Przestworny, Przestronny. 1) geraum, weit. 2) weitläuftig, übertrieben, mit Worten vergrössert. 3) frey, ungebunden. 4) groß, ansehnlich. 1) spatieux, ample, étendu; long & large. 2) ample, outré, exageré, hiperbolique, excessif. 3) absolu, indépendant, libre. 4) grand, considérable. § 1) w przestwornych chodźi trzewikach; przestronne mieszkanie, suknie; przestworna droga. 2) barzo to przestronne pochwały. 3) przestronnieyszego się dopina panowania. 4) przestronną ma fortunę; przestrzeńszey życzy sobie powagi.
przestronny ięzyk; przestronna gęba. freyes Maul; grosses Maul; Großsprecherey. rodomontade, fanfaronnade; paroles de fanfaron; braverie en paroles. § o potrzebach rozprawuią, ale ich serce z tak przestronnym ięzykiem śię rzadko zgadza.
głos przestworny. starcke, volle Stimme. une voix mâle; une voix forte.
przestworne sumnienie. weites Gewissen. consience large.
Przesuszam co, *v. m. F. przesuszę.* sehr austrucknen. déssécher trop; faire devenir trop sec.
przesuszać się gdźie. offt wohin gehen. hanter, frequenter un lieu.
Przesuszenie. die Austrucknung. désséchement.
Przesuszony. ausgedürrt, trocken gemacht. déséché.
Przeswarzyć kogo, *F. przeswarzę.* überstreiten, einen im Zancken überlegen seyn. avoir le dessus sur celui avec qui on se querelle.
Przeświadczam, *v. m. F. przeświadczę.* überzeugen, mit Zeugen überführen. convaincre avec des témoins. § przeświadczył go w tym występku; przeświadczył to na niego.
Przeświadczenie. Ueberzeugung. conviction.

Przeświadczony. überzeugt. convaincu.

Prześwietnie, *adv.* erleucht, herrlich majestätisch. magnifiquement; majestueusement, d'une maniére illustre

Prześwietność. Herrlichkeit, Majestät. majesté, grandeur, amplitude.

Prześwietny. hocherleuchtet, durchlaucht, herrlich. très-illustre, magnifique, majestueux, très-noble. § prześwietny dom, Senat; prześwietne imię twoie znaią krolestwa postronne.

Przesycham, *v. m. F. przeschnę.* austreugen, sehr trocken werden. sécher trop, devenir trop aride.

Przesyłam, *v. m. F. prześlę.* 1) voranschicken. 2) durch einen schicken. 1) envoier auparavant, par avance. 2) envoier qu. ch. par qu. § 1) prześliy chłopca. 2) przesłał książkę przez chłopca.

Przesyłanie. das Ueberschicken. envoi, l'action d'envoier.

przesyłanie w przod. das Voranschicken. l'action d'envoier par avance.

Przesypiam, *v. m. F. prześpię.* 1) durchschlafen. 2) verschlafen, versäumen. 1) dormir quelque tems. 2) négliger, manquer de faire qu. ch. § 1) przespał noc dobrze. 2) przespać sprawę, posztę.

przespać całą noc i poranek. die gantze Nacht und den Morgen durch schlafen. dormir toute la nuit & le matin.

przespać się. 1) schlafen, ausschlafen. 2) ausschlafen einen Rausch. 1) dormir; domir assez; dormir son sou. 2) cuver son vin, sa bière. § 1) niech się w twoiey izbie prześpię. 2) przespał się upity.

przespać się w południe. einen Mittags-Schlaf halten; nach Mittag schlafen. faire la méridiane, dormir après dîné; se reposer après midi; faire le poltron; se reposer un petit dessus après dîné. § lepiey się po obiedzie przespać, niżli się swoią gryść i biedzić naturą.

Przesypianie się poobiednie; sen, spanie przypołudniowe. der Mittags-Schlaf. la méridiane; le repos du midi.

Przesypuię co, *v. m. F. przesypię.* 1) umschütten, in ein ander Gefäß schütten. 2) überschütten. 3) etwas theuer kaufen. 1) mettre, faire passer, verser une chose sèche dans un autre vaisseau. 2) combler, remplir un vaisseau de grain jusqu'à le faire déborder; faire un vaisseau si plein de grain qu'il va dessus. 3) survendre; vendre plus qu'il ne faut. § 1) przesyp rozenki w inszy statek. 2) przesypałeś miarę. *3) przesypuie swoie towary.

przesypać konia, *vid.* Ochwacić.

Przestka ziele. (*equisetum*) Roß-Schwantz. aprelle.

Przeszcie, *vid.* Przeyście.

Przeszkadzam, *v. m. F. przeszkodzę.* hindern, verhindern, stöhren. empêcher qu. ch. ou qu. de; embarasser qu; mettre empêchement à qu; distraire qu. de. § przeszkodził im w Państwo wkroczyć; przeszkadzał pracuiącemu, śpiącemu, zabawnemu; przeszkoda prawna do tego urzędu.

Przeszkadzanie. das Hindern. empêchement; l'action d'empêcher.

Przeszkoda, to co przeszkadza; zawada. Hinderniß, Verhinderung. empêchement, obstacle, *m.* oposition; traverse.

przeszkoda prawna. in den Gerichten: eine Ehehaffte. *Palais:* un empêchement légitime, qui est selon les loix.

Przeszkodnik. / Przeszkodziciel. Hindrer, Verhindrer, Stöhrer. l'oposant, celui qui forme une oposition, qui met un empêchement; qui interrompt, qui empêche une chose.

Przeszkodny. hinderlich. qui empêche, embarassant.

Przeszkodzenie. Verhinderung. empêchement.

Przeszkodzony. verhindert. empêché.

Przeszło, *adv.* über, mehr als. plus que; plutôt au delà de. § po tey przeszło trzygodzinney bitwie.

Przeszłogodniowy. / Przeszłodniowy. / Przeszłodzienny. vortägig, gestern. de veille d'un jour; du jour d'auparavant; qui s'est fait le jour d'auparavant; d'hier.

Przeszłogodzinny. vor der Stunde geschehen. qui s'est fait l'heure d'auparavant.

Przeszłomiesięczny. vor einem Monat geschehen. qui s'est fait le mois d'auparavant.

*Przeszłorocze. das vorige Jahr. l'année passée, l'antan, l'année derniére.

Przeszłoroczny. vorjährig. de l'année derniére; de l'année passée; d'antan.

Przeszłotygodniowy. die Woche zuvor geschehen. arrivé la semaine d'auparavant.

Przeszły. vorig, vergangen, verflossen. précédent; qui a été auparavant; passé. § przeszły pan; przeszła godzina; przeszłe rzeczy, czasy.

Przeszywam, *v. m. F. przeszyię.* 1) steppen, durchnehen. 2) durchstechen, durchbohren mit einem Gewehr. 1) piquer, arrière-pointer, coudre une rangée de points. 2) percer, enfiler, larder, transpercer, enferrer, embrocher. § 1)

przeſzywać kołdrę, kaftan, ſpodnicę. *2) przeſzył go mieczem, ſzpadą, ſtrzałą. *wſkroś mi to ſerce przeſzyło.* dieſes hat mein Herz verwundet. cela m'a transpercé le coeur.

Przeſzywanie. 1) das Durchnehen. 2) das Durchſtechen. 1) l'action, la maniére de piquer, de faire avec l'éguille plusieurs points en quarrez ou autrement. 2) l'action de transpercer avec une arme à pointe.

Przeſzycie. 1) durchgenehte Arbeit. 2) Stich der durchgehet. 1) piquûre; besogne piquée avec l'éguille à piquer. 2) piquûre, bleſſure faite d'une arme à pointe d'outre en outre.

Przeſzywany, przeſzyty. 1) dúrchgeneht. 2) durchgebohrt, durchgeſtochen. 1) piqué avec une éguille. 2) percé d'outre en outre. § 1) przeſzywany rzemień; przeſzywana kołdra. 2) ſtrzałą przeſzyty.

Przetaczam, *v. m. F. przetoczę.* 1) abziehen, umzapfen. 2) umwälzen, auf einen andern Ort wälzen. 1) transvaſer, rentonner, tirer une boiſſon dans un autre tonneau. 2) faire rouler qu. ch. d'un lieu à un autre.

Przetak. Baſt- oder Binſen-Sieb mit weiten Löchern. un crible à grands trous, qui eſt fait de jonc ou d'écorce de bois.

Przetarćie. die Durchreibung, das Durchſägen, Durchfeilen. l'action de percer en frotant, en limant, en ſiant.

przetarćie drogi. fig. die Bahnung des Weges zu etwas; Anweiſung, Eingang. l'action de fraïer le chemin à qu; introduction, entrée. § w czym ćiebie przetarćie drogi moie nie zawiedźie.

Przetarnica. ⎫ (*veronica minor femina*)
Przetarznica. ⎭ Ehrenpreis das Weiblein. la petite veronique.

Przetartnik, ⎫ *g. a.* źiele. (*veronica recta*
Przetarznik, ⎭ *mas*) Heil aller Welt, Ehrenpreis das Männlein. veronique mâle; la grande veronique.

Przetarty. durchgerieben, durchgefeilt, durchgeſägt. percé à force de froter, de limer ou de ſier. § rzemień od pręczki przetarty; przetarte żelazo, drzewo.

Przetęſknić, *F. prętęſknię.* in Sehnſucht zubringen. trainer ſa vie, paſſer ſon tems en langueur.

przetęſknić noc bezſennie. die Nacht ſchlaflos zubringen, unruhig ſchlafen. révaſſer toute la nuit.

Przetęſkniony. in Sehnſucht zugebracht. paſſé en langueur.

Przetknienie. Durchſteckung durch etwas. l'action de pouſſer, de paſſer par une petite ouverture.

Przetkniony, Przetknięty. durchgeſteckt. pouſſé, fiché au travers de qu. ch. *nić przetknięta.* eingefädelter, durchgeſteckter Faden. fil enfilé.

Przetłuczenie. Durchſtoſſung. l'action de caſſer avec un coup.

Przetłukiwam co, *v. m. F. przetłukę.* durchſchlagen, mit einem Schlag zerſchmettern. caſſer en battant, en frapant; briſer à grands coups. § przetłukł mu goleń.

Przetłumaczyć co, *F. przetłumaczę.* überſetzen, verdolmetſchen. traduire, interpréter.

Przeto, dla tego, *conj.* deswegen. c'eſt pourquoi; c'eſt pour cela.

przeto iż. dieweilen; weil. parce que, puisque.

przetoż; a dla tego; a przeto. dannenhero, folglich. par conſéquent, ainſi, donc.

Przetrącam, *v. m. F. przetrącę.* durchſtoſſen. rompre, caſſer à force de donner des coups, de heurter. § przetrąćił mu kość.

Przetrębuią śię trębacze. die Trompeter certiren mit einander. les trompettes ſonnent à l'envi pour voir qui reusſira mieux.

Przętro, *vid.* Piętro.

Przetrwać, *F. przetrwam.* aushalten, durchdauren. ſuporter, endurer, perſéverer, demeurer jusque au bout; avoir de la perſéverance; être ferme & conſtant dans § przetrwał w tych pracach; całe dni i nocy przetrwał piſząc.

Przetrząſam, *v. m. F. przetrząſnę.* 1) durchſchütteln, aufſchütteln als Heu. 2) einem auf den Zahn fühlen, einen erforſchen. 3) erforſchen, unterſuchen. 1) remüer, agiter, manier, éventer comme du foin. 2) ſonder, étudier, tâter, virer qu; tâcher de découvrir les ſentimens, le ſavoir de qu. 3) éxaminer, péſer, conſidérer, éplucher qu. ch. § 1) przetrząśniy śiano, pośćiel. 2) przetrząsnąłem go, ale nauk w nim nie baczę. 3) ktoby chćiał ćiekawiey to przetrząsnąć; przetrząſać czyie życie, ſprawy, materyą iaką.

Przetrząſanie, Przetrząśnienie. 1) Durchſchüttelung. 2) Unterſuchung. 1) remûment, l'action de remuër comme le lit. 2) éxamen, épluchement.

Przetrząśniony. 1) durchgeſchüttelt. 2) unterſucht. 1) remué, agité. 2) éxaminé, éplaché, peſé, conſideré. § 1) pośćiel przetrząśniona. 2) materya dobrze przetrząśniona.

Przetrzepać, *F. przetrzepam.* 1) durchklopfen, ausklopfen. 2) ausklopfen, ausprügeln. 1) houssiner, housser, époussetér avec une houssine. 2) houssiner qu; donner des coups de bâton ou de houssine à qu.

Przetrzepacz. 1) Ausklopfer, Ausstäuber. 2) Pritsch-Meister, Hannswurst. 1) housseur, celui qui housse, qui épousséte. 2) zani, Jean-boudin; boufon qui frape avec le sabre de bois.

Przetrzucać, *obs.* wybadać. ausforschen. s'enquêter, s'informer.

Przetrzymać, *F. przetrzymam.* 1) etwas lange halten. 2) in etwas zu lange legen, zu lange halten. 1) tenir long tems. 2) tenir, mettre qu. ch. trop long tems dans une autre chose. § 1) nie przetrzyma tego ciężaru godzinę, do południa. 2) przetrzymał żelazo w ogniu.

przetrzymał koń. das Pferd hat nicht gestallet, hat sein Wasser verhalten. le cheval a retenu trop long tems l'urine, il ne sauroit lâcher son eau.

Przetwarzam, *v. m. F. przetworzę.* umformen. transformer, métamorphoser, changer en une forme toute autre. § nie będzie inszy, chybaby go przetworzyć; przetworzyć ser.

Przetyczka. 1) Zahnstocher. 2) Reih-Nadel; Einzieh-Nadel. 1) une cure-dent pour nettéïer les dens. 2) aiguille à grand oeil avec quoi on lace. § 1) przetyczka albo szpilka do zębow.

Przetykam, *F. przetknę.* 1) durchstecken, einreihen. 2) verschleudern, verstossen, wohlfeil verkaufen. 1) mettre au travers de; enfiler, passer, ficher qu. ch. au travers d'un trou étroit, comme un bouton dans la gance, un ruban par un anneau. 2) mévendre, ne pas vendre avec profit; vendre moins que la chose vaut. § 1) sznurek przetykaią przez figi, przez iabłka do suszenia; przetkniy nić, igłę, perłę; nie przetknął dobrze knafla 2) przetkać towary, ladaiako przedać, odbyć.

Przeuczyć się, *F. przeuczę się.* sich überstudieren. s'abîmer dans les études; afoiblir son esprit à force d'étudier.

Przewabiacz cudzego Ausschreiber, Schmierer. compilateur.

Przewabiam, *v. m. F. przewabię.* 1) auf seine Seite locken 2) ausschreiben, ausschmieren aus einem Buch. 1) atirer à son parti; atraire, gagner qu. par des maniéres charmantes 2) compiler, ramasser de plusieurs auteurs.

Przewąchać co, *F. przewącham.* mercken. haleiner, flairer qu. ch; avoir vent de.

Przewaga, *vid.* Przeważność.

Przewarzam, *v. m. F. przewarzę.* 1) überkochen, zu sehr kochen. 2) noch einmahl kochen. 3) aufwärmen, wiedersagen, wiederholen. 1) bouillir trop, cuire trop dans le pot. 2) recuire, faire cuire une seconde fois ce qui n'est pas assez cuit. 3) redire, dire de nouveau. § 1) przewarzono tę ćielęćinę. 2) przewarzyć iescze trzeba tę potrawę. 3) przewarzyć mowę.

Przewarzany, Przewarzony. zu sehr gekocht. trop cuit.

przewarzona woda. abgekochtes Wasser. de l'eau bouillie & ensuite refroidie.

przewarzona mowa. wiederholte Rede. redite, répetition d'une même chose.

Przeważam co, *v. m. F. przeważę.* 1) überwiegen, schwerer seyn. 2) überwiegen, übertreffen, mehr gelten. 1) étre plus pésant, péser d'avantage; trébucher. 2) surpasser, surmonter, l'emporter sur. § 1) złoto ołow przeważa, a ołow insze kruszce. 2) rada mądrego wielu prostakow przeważy rady.

przeważać się na co. keinen Aufwand, keine Arbeit scheuen; viel drauf geben lassen. s'éforcer; emploier tout son argent, toutes ses forces à qu. ch; dépenser, étre somptueux, aimer l'éclat dans qu. ch.

Przeważność, przewaga, ważenie kosztu albo pracy na co. 1) Pracht, grosser Aufwand. 2) Anwendung vieler Arbeit, vieler Mühe. 1) magnificence, somptuosité, grande dépense. 2) grand travail; éfort; toutes les forces qu'on emploïe à qu. ch. § 1) buduy ale bez przeważnośći; w przeważnośći inszych Panow przechodźił. 2) w nagrodę iego dla Oyczyzny na poselstwach przewag, rycerzowi śiły, przeważnośći i ochoty potrzeba.

Przeważnie, *adv.* prächtiglich; mit einem Aufwand und Arbeit. somptueusement; avec magnificence; avec une grande dépense & avec beaucoup de travail; avec éclat.

Przeważny. kostbar, prächtig; der Staat und Pracht liebet; der keinen Aufwand und Arbeit scheuet. magnifique, somptueux, qui aime l'éclat, qui a de la magnificence, qui fait des éforts à emploier à qu. ch. son argent & ses forces. § Pan to był w okazałośći przeważny; przeważne i zacne służby iego w Oyczyźnie.

Przewdźiewam, *F. przewdźieię.* verkleiden. travestir.

przewdżiał śię. sich verkleiden. se travestir. § przewdżiał śię (przebrał śię) po francusku.

Przewiąska, *vid.* Przepaska.

Przewiązanie. Umbindung, Verbindung als des Kopfs. l'action de ceindre, de bander comme la tête.

Przewiązany. umgebunden, quer über gebunden. bandé, lié, ceint. § przepaską przewiązana głowa

Przewidżieć. vorher sehen. prévoir, voir ce qui peut arriver.

Przewidżiany. vorher gesehen. prévû.

Przewiędły. halb verwelckt. demi-fané, dèmi-flétri.

Prewiedżieć drogi dokąd. der Wege, der Gegend eines Landes kundig seyn, solche wissen. savoir les chemins, la situation d'un païs.

Przewiedzenie. Einholung einer Nachricht, Erkundigung. l'action de demander avis, de s'informer, de s'enquérir.

Przewiedżiony (przewodzony) prawny proces; przewiedżione prawo, przewod prawa (prawny) na kogo. nach geschehenem Vortrag ausgefallener gerichtlicher Ausspruch wider einen. arrêt prononcé contre quelqu'un, lorsqu'on a instruit & raporté le Procès aux Juges. § *jure victus* ten śię zowie, ktory po przewiedżionym na sobie prawnym proceśie, po uczynioney inkwizycyi, po daniem do iustyfikowania czaśie, dekretem iest potępiony; proces nań ma bydź przewodzony.

Przewielebny. in Gott andächtig; Ehrwürdig. révérend, *titre qu'on donne aux personnes Eclésiastiques.*

*Przenaywielebnieyszy, *Nayprzewielebnieyszy.* Hochwürdig, Titel der Cardinäle, Bischöffe und Ertz-Bischöffe. Illustrissime; très-Révérend, Révérendissime, *titre qui se donne aux Cardinaux, aux Archevêque & aux Evêques.* § Jaśnie Wielmożny i Nayprzewielebnieyszy X. Biskupie.

Przewielebność. 1) Heiligkeit, Titel der den Päbsten öffters gegeben wird. 2) Hochwürden, Titel der Ertz-Bischöffe und Bischöffe. 1) Sainteté, *titre qu'on donne quelque fois aux Papes.* 2) Grandeur, *f.* Excellence, *titre d'un Archevêque ou Evêque.* § 1) Wasza Przewielebność, Oycze Swięty, podaiesz zbawienną nam przestrogę.

Przewierciany, Przewiercony. durchgebohrt. percé d'un perçoir.

Przewierćieć co, *F. przewiercę.* durchbohren. percer d'un perçoir.

Przewierćień, powoy koźi wonny źiele. (*peryclymenos*) Geißblatt. du chevrefeuille.

Przewierzgam, *v. m. F. przewierzgnę.* 1) einem mit Fleiß über etwas umwerfen. 2) auf seine Seite bringen. 3) übertölpeln, betrügen, hintergehen. 4) verdrehen, verkehren. 1) suplanter; faire tomber qu. en mettant son pié devant sa jambe; renverser qu. à dessein par qu. ch. 2) atirer à son parti; gagner qu. 3) prendre, tromper, tricher qu. 4) tordre, détordre, détorquer, fausser pervertir le sens. § 1) przewierzgnąć kogo przez kiy, przez nogę. 2) przewierzgnął go na szwedzką stronę. 3) nie da śię przewierzgnąć. 4) przewierzgnął prawo tak iasne; prostość oyczysta i niewinność ona, iest przewierzgniona.

Przewietrzam co, *v. m. F. przewietrzę.* 1) an die Luft legen, Luft zu wehen. 2) mercken, den Braten riechen. 1) éventer, exposer à l'air, donner du vent, de l'air à; mettre qu. ch. au vent. 2) haleiner, flairer qu. ch; avoir vent de.

przewietrzyć śię. frische Luft schöpfen. prendre l'air. § muśiemy śię dźiśiay przewietrzyć.

Przewiewam, *v. m. F. przewieię.* 1) durchwehen, durchstreichen. 2) das Getreide würfeln. 1) soufler, venter au travers de. 2) vaner, jetter en haut le blé pour le nettéier. § 1) przewiewa wiatr. 2) przewiewać zboże.

przewiewa tu. es wehet hier durch. ce lieu est exposé au vent; le vent passe ici.

wiatr izbę przewiewa. der Wind gehet durch die Stube. le vent enfile cette chambre.

Przewiewanie. das Durchwehen. le souflement du vent à travers un lieu.

Przewieźienie, *vid.* Przewożenie.

Przewięźisty. 1) gekerbt als eine Raupe. 2) sehr schwanck von Gestalt. 1) entaillé comme une chenille. 2) fort souple, très-découplé.

Przewieźiony. überführt auf einem Wagen oder einem Schiff. transporté, voituré par terre ou par eau.

Przewięzuię, *v. m. F. przewiążę.* in der Helfte binden, verbinden. bander, lier par le milieu. § przewiąż sobie chustką chorą głowę.

Przewiiam kogo przez nogę, *v. m. F. przewinę.* 1) einen über ein gestelltes Bein werfen. 2) übertölpeln, betrügen, berücken. 1) suplanter qu; donner la jambette, donner le croc en jambe à un personne

personne & la terrasser. 2) tromper, tricher qu. § 1) przewinął go przez kiy, przez nogę.

przewiiać się. 1) durch einander gehen, kreutzen. 2) wimmeln, hin und her laufen. 3) vorkommen, vorfallen. 4) vergehen, vorbey gehen. 1) s'entrecouper, se croiser, se traverser, passer les uns par les autres. 2) fourmiller, étre plein des gens qui passent & repassent. 3) se rencontrer, survenir, se présenter. 4) passer, écouler. § 1) rzeki się tam przewiiaią. 2) przewiiaią się tam (ustawicznie tam i sam idą) ludźie. 3) wiele się tam trud przewiia. 4) przewinie się to; wiele się tego przewinęło.

Przewiniam co, *v. m. F. przewinę.* verwürcken, verbrechen, verschulden, in Strafe fallen. commettre, faire quelque crime; mériter une peine, une punition; étre coupable. § przewinił w tym.

Przewinienie. Schuld, Uebertretung. faute, transgression, crime, *m.*

przewinienie urażonego maiestatu. Hochverrath. crime de haute trahison; crime de léze majesté. § proces o rebelią i insze urażonego maiestatu przewinienia formować.

przewinienie kogo przez nogę. verursachter Fall über ein gestelltes Bein. l'action de suplanter; un croc en jambe.

przewinienie się przez nogę czyią. Fall den man über ein gestelltes Bein thut. chute de celui qu'on a suplanté.

Przewiniony. der etwas verwürckt, begangen hat; strafbar; ein Verbrecher. punissable, qui mérite d'etre puni; coupable, celui qui a commis une faute. § przewiniony o cudzołoztwo; przewinionego karać.

przewiniony przez nogę. der über ein gestelltes Bein gefallen ist. suplanté; terrassé par un croc en jambe.

Przewłaczam co, *v. m. F. przewłokę.* aufschieben, verschieben. ditérer, remettre, retarder, suspendre, aporter du retardement.

przewlec życie. das Leben verlängern. prolonger la vie.

przewłaczać słowa. die Worte schleppen. trainer les paroles.

przewlecze się to. das wird überhin gehen; man wird es vergessen. on passera l'éponge sur cela; on l'oubliera.

przewłoczę, F. przewłokę. 1) sich umkleiden. 2) einfädeln; durchstecken. 1) changer d'habit; mettre un autre habit. 2) enfiler, passer qu. ch. au travers d'un trou. § 1) przewłokł szatę inszą. 2) przewlec igłę, nić przez igłę; przewlecz sznurek przez owoce do suszenia.

**Przewładny, wielowładny. vielvermögend, hochmögend. très-puissant.

Przewlekłość. Verschub, Aufschub. délai, retardement. § pożność i przewlekłość w sprawach często potrzebna.

Przewlekły. 1) aufgeschoben, verschoben. 2) spät in Zukunft. 1) retardé, prolongé. 2) d'après; qui suivra; suivant, reculé, éloigné. § 1) przewlekła sprawa, rada. **2) pomyślnych w nayprzewlekleysze czasy, lata, ći życzę sukcesow.

Przewłoka. *1) Verschub, Aufschub. 2) das Schleppen der Worte im Reden. 3) langer Stoß, langer Zug auf dem Jäger-Horn. 1) remise, retardement, délai. 2) des mots trainans; prononciation trainante. 3) mot; long tran, son long que le chasseur sonne avec la trompe. § *1) bez żadney przewłoki (odwłoki). 2) z przewłoką mowić. 3) z przewłoką, to iest iednym tonem, trąbić.

przewłoka ziele. (smyrnium Cretium) Cretische Meisterwurtz. maceron de Créte.

Przewod. Führung, Leitung, Zurechtweisung. conduite; action ou la peine de guider qu; de montrer le chemin à qu. § za przewodem moim wstąp na tę drogę; przymuśili chłopa do przewodni w drodze.

przewod prawa, vid. Przewiedźiony proces.

Przewodni, *vid.* Przewodniczy.

Przewodnia Niedźiela, Biała Niedźiela. der Sonntag Quasimodo. la Quasimodo; le dimanche de l'Octave de Pâque.

Przewodniczy. das Wegweisen oder den Wegweiser betreffend. de guide; qui regarde le guide & l'action de guider.

***przewodnicza gwiazda. fig.* Leit-Stern, Glücks-Stern. *fig.* étoile; planéte bénéfique, constellation heureuse. § przewodniczą do tego miał gwiazdę.

przewodnicze. Wegweiser-Lohn. l'argent qu'on paie au guide.

Przewodnik. 1) Wegweiser. 2) Wegweiser, Vorgänger. 1) un guide, celui qui conduit, qui mène qu. 2) guidon, conducteur. § *1) przewodnika (wodza) znaleść trudna. **2) dobro pospolite mieymy za przewodnika rad naszych; szczęśliwy kto ćiebie ma za przewodnika.

Przewodzę, *v. m. F. przewiodę.* 1) den Weg weisen, durchführen, überführen. 2) über-

2) überführen, überzeugen. 3) bewerckstelligen, dahin bringen. 4) mit einem übel umgehen, übel spielen. 1) guider, faire passer qu. 2) convaincre qu de qu. ch. montrer, faire voir sensiblement à qu. 3) éfectuer, mettre en éfet. 4) mener rudement, maltraiter qu; user rigoureusement envers qu. § *1) przewiodł (przeprowadził) mię przez gory, przez drogi. 2) przeprowadzić kogo racyami. 3) śmierć tego przewieść nie może, abyśmy go zapomnieli, aby się pamięć iego z ziemi wymazać mogła; nigdy tego nie przewiedziesz. 4) przewodzi iak chce nade mną.

przewodzić swoie. nicht abgehen; von seinem Vorhaben nicht weichen. ne vouloir démordre; ne démordre point d'une resolution; s'opiniâtrer à l'emporter.

przewodzę prawo, proces. nach geschehenen Vortrage einen gerichtlichen Ausspruch wider einen erhalten. obtenir un arrêt contre quelqu'un lorsqu'on a instruit & raporté le procès aux Juges.

przewieść co na sobie. sich überwinden, übers Hertze bringen. gagner sur soi; sur son esprit; se contraindre, se surmonter, se vaincre. § nie mogł na sobie przewieść, aby się nie śmiał.

przewodzić konia. ein Pferd auf-und niederreuten. passager, promener un cheval.

Przewodzenie nad kim. hartes Verfahren. mauvais traitement; dur procédé. § przewodzenie i pastwienie się nad mizernym ludem.

Przewodzony proces, prawo, *vid.* Przewiedziony.

Przewora. 1) Stall-Baum zwischen den Pferden. 2) Toll-Haus. 1) barre, perche entre les chevaux dans l'étable. 2) prison pour les fous; les petites maisons, *f.* § 1) przewory miedzy konie wprawić. 2) szalony do przewory zawierany bywa.

Przewoz. 1) die Ueberfuhr; Ort, wo man über einen Fluß oder eine Meer-Enge setzet. 2) das Uebersetzen, das Uberführen über einen Fluß oder Meer-Enge. 3) das Ueberschiffen der Waaren. 4) Schiff-Lohn, Fähr-Geld. 1) trajet de riviére; bras de mer, trajet; lieu par où l'on passe une riviére ou un trajet. 2) le passage d'un fleuve; l'action de passer une riviére, un trajet. 3) voiture, transport par eau. 4) naulage, *m.* passage, *m.* ou le prix qu'on paie pour le transport par eau. § 1) iechać do przewozu; przewoz szeroki, niebezpieczny. 2) zapłacić od przewozu koni i karety. 3) przewozem się bawić, się żywić; przewoz towarow teraz na Wiśle niebezpieczny.

przewoz płacić. Schiff Lohn zahlen. naulager; paier le naulage.

Przewożę, *v. m. F. przewiozę.* einen übersetzen, über einen Fluß überführen. faire passer qu. une riviére; passer qu. sur une riviére. § przewież go prumem, czołnem.

przewożę z powinności. zur Fröhne übersetzen, auf Flüssen fortbringen. transporter, voiturer de service par eau.

przewożę się nawą. über einen Fluß setzen; sich übersetzen lassen. passer, traverser une riviére dans un navire.

przewożący się nawą, iadący nawą. Reisender zu Wasser. passager qui va par eau.

Przewożenie, przewiezienie czego. die Ueberfahrt, das Ueberführen, Ueberschiffen. l'action de transporter, de voiturer par eau.

Przewoźni. } zum Ueberführen über
Przewoźniczy. } die Flüsse gehörig. de
Przewozowy. } transport, qui regard le trajet.

przewoźne; przewoźnicze, vid. Przewoz 4).

przewoźne płacić, vid. *przewoz płacić.*

Przewoźnik. Fährmann, der Leute und Sachen übersetzet. passeur d'eau, celui qui passe les gens & les hardes sur une riviére. § prezewoźnik czołnem, prumem, łodką.

Przewozowy, *vid.* Przewoźniczy.

przewozowe pieniądze, vid. Przewoz 4).

Przewracam, *v. m. F. przewrocę.* 1) umwenden, auf die andre Seite legen. 2) einen umwerfen, umschmeissen. 3) umwerfen als einen Wagen. 4) nachschlagen, suchen im Buch. 5) verderben, verkehren. 1) tourner d'un autre côté; coucher, mettre qu. ch. sur un autre côté; retourner de divers cotez. 2) culbuter, renverser, mettre à la renverse; jetter par terre; faire tomber. 3) verser comme un chariot. 4) tourner un feuillet; feuilleter, chercher dans un livre. 5) gâter, pervertir, corrompre. § 1) przewracać siano na łące. 2) przewrocił go na ziemię. 3) przewrocił karetę, czołn. 4) przewroćmy wszystkie prawa.

przewrocić kapelusz. einen Hut aufformen, über den Stock schlagen. rajuster un chapeau.

przewrocić się. 1) sich auf die andre Seite legen. 2) fallen, daß man die Beine in die Höhe kehrt. 3) umschlagen, umschmeissen als ein Wagen. 4) umwerfen

sen einen Wagen; mit solchem umwersen. 1) se mettre, se coucher, se tourner sur un autre côté. 2) culbuter, tomber à la renverse. 3) se renverser comme un chariot. 4) verser un chariot. § 1) wstań a nie przewracay się w pośćieli. 2) padł że się przewróćił. 3) czołn się przewróćił. 4) przewróćił się wozem.

patrz iak się ći chłopcy przewracaią. sehet wie diese Jungens einander umwerfen. voiez comme ces garçons se renversent, se saboulent.

Przewracanie, przewrocenie. 1) die Umwendung auf die andre Seite. 2) Umwendung als des Getreides. 3) die Umwerfung. 1) l'action de tourner d'autre côté. 2) le remuage des grains, du foin. 3) renversement, l'action de renverser.

przewrocenie wozem. Umwerfung eines Wagens. l'action de verser un chariot.

Przewroćićiel, obalacz. Umwerfer. renverseur.

Przewrot. Przewrotność. verkehrtes Wesen, Bosheit. perversité, méchanceté, extravagance.

Przewrotnie, *adv.* verkehrt. perversement, d'une maniére perverse. § przewrotnie o wszystkim sądźi.

Przewrotnik. verkehrter Mensch. un pervers.

Przewrotny. 1) das leicht umfällt, das man leicht umwerfen kan. 2) verkehrt, boshaft. 1) qui est facile à renverser. 2) tortu, pervers, méchant. § 1) przewrotny to barzo woz. 2) przewrotne to zwyczaie; przewrotna mądrość.

przewrotna ślanka. Tummelchen; Trinck-Glas das nicht stehen kan. boi-tout; verre qui n'a point du tout une pate.

przewrotne teraz umysły i czasy. die Gemüther und Zeiten sind jetzo verkehrt. les esprits sont tortus dans ce siécle tortu.

świat przewrotny. die verkehrte Welt. le monde renversé.

Przewrzaskiwam. gräßlich schreyen, gräßlich bellen; lermen. faire un terrible vacarme; crier, aboïer horiblement. § muśi bydź złodźiey bo pies przewrzaskiwa.

Przewyćiężam, przezwyćiężam, *v. m. F. przewyćiężę.* 1) eig. u. fig. überwinden, überstehen. 2) einem überlegen seyn. 1) *prop. & fig.* domter, vaincre, surmonter, passer au travers de. 2) passer, surpasser; qu. en qu. ch; exceller par dessus un autre en. § 1) wszystkie przezwyćiężył trudnośći. **2) przezwyćięża go w tey nauce.

przezwyćiężyć się. sich überwinden. se surmonter, se vaincre soi même.

Przewyćiężony, Przezwyćiężony. überwunden. vaincu, surmonté, domté. § nieprzyiaćiel, upor przezwyćiężony.

*Przewykam, *v. m. F. przewyknę,* przeymuię. zuvor lernen. aprendre auparavant.

Przewyżka. Mathem. Differenz, Unterschied, Rest so übrig bleibt, wenn man eine Grösse von der andern abzieht. *Matém.* la diférence ou le reste d'une grandeur de laquelle on a soustrait une autre. § przewyżka iest liczba, ktorą iedna liczba iest większa od drugiey.

Przewyższam, *v. m. F. przewyższę.* übertrefen. surpasser, passer par dessus un autre. § przewyższa Francya narod Hyszpański; wszystkie to przewyższa skarby; przewyższa go w tym.

przewyższyć, zwyćiężyć kogo chćieć w czym; ubiegać się z kim do czego. mit einem certiren, um den Vorzug in etwas streiten. faire à l'envi qu. ch; s'éforcer de l'emporter sur qu; disputer à qu. qu. ch.

Przewyższenie. Uebertreffung, Vorzug, Uebermacht. supériorité, préfe rnce, avantage *m.* qu'on a par dessus un autre. § przewyższenie śił.

Przeymacz. Auffanger, der etwas auffängt. celui qui surprend qu. ch.

Przeymuię, *v. m. F. przeymę.* 1) durchgreifen als mit der Klaue. 2) einziehen lassen als das Saltz ins Fleisch; einträncken. 3) sich einziehen; etwas mit seiner Eigenschaft durchziehen. 4) Jäger. auswittern, auftreiben ein Wild. 5) vor der Zeit etwas erfahren, aufschnapfen, auswittern. 6) auffangen Briefe. 7) einem den Weg verrennen, abschneiden. 8) einen ergründen, einsehen. 9) durchdringen. 1) percer, transpercer avec ses serres ou avec ses grifes. 2) laisser entrer du sel dans quelque viande, l'en abreuver, imbiber, imprégner. 3) s'imbiber, s'imprégner. 4) *chasse:* rencontrer, découvrir, lancer, haleiner une bête. 5) aprendre auparavant, haleiner, pressentir qu. ch; avoir vent de qu. 6) intercepter, surprendre. 7) couper le chemin à qu. 8) aprofondir, pénétrer qu; découvrir tous les sentimens de qu. 9) pénétrer au vif; transir, prendre, saisir, fraper. § 1) sokoł przeiął kuropatwę szponą. 2) przeiąć mięso solą, pieprzem. 3) sol

mięſo przeięła. 4) ogar zaiąca przeiął. 5) przeięto rady naſze. 6) liſty iego przeiąwſzy. 7) nieprzyiaciel przeiął drogi na zabronienie żywności. 8) przeiąłem go, umysł iego. 9) przeiął mię żal, mroz.

Przeyrzały, poſtrzegły, ktorego może przeyrzeć. das zuvor zu ſehen iſt. qu'on peut prévoir.

Przeyrzany. zuvor geſehen. vû auparavant; qu'on a prévu, à quoi l'on s'eſt atendu.

przeyrzany od Boga. von Gott vorher geſehen, vorher beſtimmt. qui eſt prévû, déterminé de Dieu avant tous les ſiécles.

Przeyrzeć, *vid.* Przeglądam.

Przeyrzenie 1) das Durchſehen durch etwas 2) Ueberſehung, Durchſehung die Fehler zu verbeſſern. 1) l'action de voir par. 2) reviſion, l'action de revoir, de retoucher quelque ouvrage. § 1) ztąd wolne do tego mieyſca przeyrzenie. 2) bez przeyrzenia rachunkow ie podpiſał; do przeyrzenia pisma tego wſzyſtkiego przykładał ſtarania.

przeyrzenie Boſkie. Vorherſehung Gottes deſſen ſo zukünftig iſt. la préviſion divine de l'avenir.

przeyrzenie po ślepocie. die Erlangung des Geſichts nach einer Blindheit. la faculté de voir après un aveuglement.

drzwi otwarte wolne czynią przeyrzenie. durch die ofne Thür kan man alles ſehen. on voit par la porte, lorsqu'elle eſt ouverte, ce qui ſe paſſe au dehors.

przeyrzenie. } 1) Durchſichtigkeit. 2) Przeyrzyſtość. } Ausſicht, Durchſicht. 1) diaphanité, transparence. 2) proſpét, vuë, choſe au travers de laquelle on peut voir.

Przeyrzyſto, *adv.* durchſichtig, durchbrochen. à claire voïe, à jour, avec des ouvertures. § koſzyk przeyrzyſto plećiony.

Przeyrzyſty. 1) durchgebrochen als Goldſchmieds-Arbeit. 2) gegittert, zierlich ausgeſchnitten. 3) blanck, hell, darinnen man ſich ſpiegeln kan. 4) frey, offen, dadurch man ſehen kan; durchſichtlich. 5) durchſichtig als Glas. 1) fait, travaillé à jour, à claire voïe. 2) frété, ciſellé en forme de grille. 3) clair, net & poli, dont la ſurface eſt uni. 4) clair, bien percé, éclairé qui a beaucoup de lumiére. 5) diaphane, transparent. § 1) przeyrzyſta robota złotnicza. 2) przeyrzyſta robota ſznicerſka. 3) żeby przeyrzyſte były rynſztunki, tedy ie hałunem poćierać i zawſze będą czyſte; cyna przeyrzyſta. 4) przeyrzyſte gmachy, ulice. 5) przeyrzyſty kamień; ſkło ieſt przeyrzyſte.

Przeyśćie. 1) das Uebergehen, Durchgehen. 2) Durchgang. 3) ein Paß, enger Weg. 4) Uebertritt, Uebergang zum Gegenpart. 1) l'allée d'un lieu à un autre; l'action de paſſer à pié. 2) le paſſage, lieu où l'on paſſe. 3) pas, paſſage, *m.* défilé, *m.* 4) changement de parti, l'action de paſſer dans le parti opoſé.

przeyśćie maiący, vid. Przechodźiſty.

przeyśćie w mowie do inſzey rzeczy. Uebergang in der Rede von einer Materie zur andern. tranſition; l'action de paſſer d'une matiére à une autre.

Przez, *pr. Ac.* 1) durch. par, au travers de; à travers qu. ch; par dedans de. § przez dom przeſzedł; przez deſkę przeſtrzelić; przez miaſto przeiechać; przez świat słynie; przez Lipſk iechać do Drezna.

2) durch, über; zu Waſſer, zu Lande ꝛc. in dieſem Verſtande wird ſtatt przez offt der *Inſtrumentalis* geſetzet. par; par mer, par terre *&c. on trouve dans ce ſens ſouvent l'Inſtrumental au lieu de cette prépoſition.* § przez las, przez pole (laſem, polem) iechać; przez brod (brodem) iść, Wisłą, morzem, lądem przyiechał.

3) durch, während. par, pendant, durant. § przez dwie niedźiele był w Warſzawie; przez ſeym, przez iarmark tam mieſzkać będę.

przez noc. die Nacht durch. de la nuit.

przez całą noc. die gantze Nacht durch. tout du long (tout le long) de la nuit.

przez cały czas. die gantze Zeit durch. tout du long du tems.

przez dźień, przez cały dźień. den gantzen Tag durch. tout de jour, tout le long du jour.

4) über, um. de deux — l'un.

przez dźień, co trzeći dźień. jeden dritten Tag, einen Tag um den andern. de deux jours l'un; à chaque troiſiéme jour. § przez tydźień, przez rok (co trzeći tydźień, co trzeći rok) tu bywa.

5) durch, vermittelſt, vermöge. par, par conſidération, moiennant, en vertu de. § przez liſt śię z kim rozmawiać, przez ćiebie to doſtałem; prośiłem go przez ćiebie; trzymać wieś przez adminiſtracyą, przez arendę.

6) auf, ohngefehr. ſur, environ, près. § przez milę od Krakowa.

7) über. par deſſus. § ptak przez dom (nad domem) przelećiał.

Przezacny.

Przezacny. vortreflich, hochansehnlich. très-renommé, très-célébre; magnifique; illustre. § przezacna familia.
Przezdrożny. das quer über den Weg gehet. qui traverse un chemin.
przezdrożne kamienie. Schreit-Steine im Pflaster, über den Koth zu schreiten. caniveaux; *plur. m.* grandes pierres dans un pavé par où passent les gens quand il fait fort croté.
Przeżegnać, *F. przeżegnam.* segnen; ein Kreutz machen. benir, faire le signe de la croix à qu.
przeżegnać się. sich segnen. se crucifier.
Przeżegnanie. der Seegen des Priesters. la bénédiction sacerdotale. § Przeżegnanie Papieskie, Biskupie, Kapłańskie.
Przezeń, przez niego, *conf.* On 3). durch ihn. par lui.
Przezgłownik, *g. a.* Bau-Stein, so durch die Breite der Mauer gehet. pierre parpaigne, pierre de taille qui tient toute l'épaisseur d'un mur.
Przeziębienie. Verkältung. refroidissement.
Przeziębiony. verkältet. morfondu.
Przeziębnąć, *F. przeziębnę.* sich verkälten. se morfondre, se refroidir. § przeziębłem, przeziąbłem na dworze.
Przezimować, *F. przezimuię.* überwintern. passer l'hiver.
Przezmian. Schnell-Wage, Bolz-Wage. péson; balance à croc ou à crochet; statére; balance Romaine; Romaine; crochet.
Przezmianowy. zur Schnell-Wage gehörig. de péson, de statére.
przezmianowa waga. das Gewicht an der Schnell-Wage. le contrepoids de péson.
Przeznaczam, *v. m. F. przeznaczę.* 1) anzeigen, zuvor andeuten, vorbedeuten. 2) verordnen, verzeichnen, bestimmen. 3) von Gott: prädestiniren, zuvor bestimmen. 4) ein Register über ein Buch machen, die besten Materien in ein Register tragen. 1) présager, prédire; marquer l'avenir; porter présage; faire connoitre par avance ce qui doit arriver. 2) ordonner, prescrire, régler. 3) *en parlant de Dieu:* destiner, prédestiner pour; ordonner auparavant; choisir de toute éternité. 4) faire une liste, une table de toutes les matiéres principales d'un livre. § 1) co dobrą pogodę przeznacza. 2) przeznaczyłem mu codzienne sprawy. 3) przeznaczył (przeyrzał) go Bog do tego. 4) przeznaczyć nayprzednieysze książki materye.
Bog go do nieba przeznaczył. Gott hat ihn zur Seligkeit versehen, erwählet. Dieu l'a prédestiné pour étre sauvé.
Przeznaczenie. 1) Andeutung, Anzeichen. 2) Register, Verzeichniß. 3) die göttliche Vorherbestimmung; die Prädestination. 1) présage, *m.* augure, *m.* un signe d'une chose à venir. 2) table, liste; régître, *m.* 3) la prédestination, la prévision divine. § 1) przeznaczeniem śmierci iego i to było. 2) przeznaczenie rzeczy przednieyszych w tey książce. 3) przeznaczenie (przeyrzenie) Boskie do czego.
przeznaczenie, przeyrzenie Boskie do nieba. Gnaden-Wahl, göttliche Vorsehung zur Seligkeit. la prédestination; choix pour étre sauvé que Dieu a faite de toute éternité.
Przeznaczony. 1) zuvor angedeutet. 2) bestimmt. 3) von Gott bestimmet, prädestiniert. 1) prédit, presagé. 2) déterminé, destiné à. 3) prédestiné de Dieu.
przeznaczony do nieba. ein Auserwählter; erwählt zur Seligkeit. prédestiné, élu, qui est choisi de Dieu pour la beatitude éternelle.
przeznaczony do piekła. ein Verworfener, ein Verdammter. un reprouvé.
Przeznanie. die Vorerkenntniß, das Vorherwissen. connoissance anticipée; connoissance de ce qui aviendra.
Przezornie, *adv.* vorsichtiglich. avec prévoïance.
Przezorność. Vorsorge, Vorsicht. prévoïance.
Przezorny. vorsichtig, vorsorglich. prévoïant, qui a de la prévoïance.
Przeźrzoczystość. Durchsichtigkeit. transparence.
Przeźrzoczysty. 1) durchsichtig, klar. 2) hell, blanck, darinnen man sich spiegeln kan. 1) diaphane, transparent, cristalin. 2) clair, net & poli, où l'on se peut mirer. § 1) dyament iest przeźrzoczysty; woda przeźrzoczysta. 2) rynsztunck polerowany i przeźrzoczysty.
Przezroczysty. was ein Jahr ums andre geschiehet. qui se fait, qui arrive de deux ans l'un.
Przeżuwać, *v. m. F. przeżuię.* wiederkauen als ein Ochs. ruminer, remâcher, ronger comme un boeuf. § przeżuwa, zucha woł; przeżuwaiące bydło.
przeżuwać dziecięciu. einem Kinde die Speise vorkauen. mâcher la nourriture pour un enfant; faire le bec à l'enfant.
Przeżuwacz. 1) Wiederkauer. 2) Mewer, Käuer, Käu-brassen ein See-Fisch der wiederkauet.

verkauet. 1) celui qui rumine, qui remâche. 2) ſcarre, *m.* ſcarricot, un poiſſon qui rumine.

Przeżuwanie. die Wiederkäuung. l'action de ruminer, de remâcher comme font les boeufs.

Przeżuwam, *v. m. F. przeżuię*; przeżuwać ſię. andres Geſchuhe oder ein andres Kleid anziehen. changer d'habit ou de chauſſure; s'habiller, ſe chauſſer autrement. § przezuy ten trzewik, obow; przezuł ſzatę; przezuł ſię w inſze ſzaty, w inſze boty.

Przezwać, *vid.* Przezywam.

Przezwany. genannt, zubenahmt. ſurnommé, apellé, nommé.

Przezwiſko. 1) Zunahme; Geſchlechts-Nahme. *2) Nahme, Benennung einer jeden Sache. 3) Zunahme, Eckel-Nahme. 1) ſurnom, nom ajouté au nom propre; nom de la famille, de la parenté. 2) nom, mot qui ſert à nommer chaque choſe. 3) villain ſurnom, ſobriquet qu'on donne à une perſonne pour s'en moquer. § 1) autorow imionami i przezwiſkami wyliczyć trzeba; przezwiſko człeka każdego do własnego przydane; przezwiſko toż mam z nim; tegoż ieſt przezwiſka. *2) przezwiſko (nazwiſko) iakieykolwiek rzeczy; przezwiſka miaſt, drzew, ziol. 3) przezwiſko uſzczypliwe.

przezwiſkiem. mit den Zunahmen. avec le ſurnom. § Piotr przezwiſkiem Olgierdowicz.

Przezwyciężam, *vid.* Przewyciężam.

Przeżyć, *F. przeżyię.* 1) überleben. 2) überleben, erleben ein gewiſſes Jahr ſeines Alters. 3) leben bis an; erreichen, erleben den Abend, den Morgen. 4) in ſeinem Leben etwas brauchen. 1) ſurvivre qu. ou à qu; vivre d'avantage qu'un autre. 2) paſſer quelque année de ſon âge. 3) ateindre l'âge de; vivre jusqu'au matin; jusqu'au ſoir. 4) conſumer, en avoir aſſez durant ſa vie. § 1) ta cnota wieki przeżyie; oyćiec ſyna przeżył. 2) przeżywſzy lat ośmdźieśiąt umarł. 3) przeżyie do iutra, do wieczora, do ſta lat. 4) maſz tak wiele ſzat, tak wiele pieniędzy, że ich nie przeżyieſz; nie ſtrawiſz pokiś żyw; przeżył ſwoię maiętność a dźiedźicom długi zoſtawił.

Przezyſk, przepadek prawny. Gewinn, Nutzen von einem gewonnenen Proceß. gain ou lucre, *m.* qu'on remporte pour avoir gagné un procès. § ten co prawo wygrał, przezyſk ſądowy otrzymawa; preſkrypcya nie idźie o rany, ani w przezyſkach; przezyſki na grunt krolewſki ſię ściągać nie maią.

Przezyſkuię co na kim. einem etwas abproceßiren; durch Proceſſe etwas abgewinnen. gagner, remporter, obtenir qu. ch. par un procès.

Przezywam, *v. m. F. przezwę.* 1) nennen, benennen. 2) einen zubenahmen; einem einen Eckel-Nahmen geben. 3) anders nennen, einen andern Nahmen geben. 1) nommer, apeller. 2) ſurnommer, donner un ſobriquet, un ſurnom à qu. 3) changer de nom; apeller autrement; donner un autre nom à. § *1) przezywam (nazywam) tę rzecz dobrą. 2) przezwę go ſkąpigroſzem, liczykrupą. 3) kray ten zwano Azyą, a potym Anatolią przezwano.

Przeżżak. ein Halbgelehrter. un demi-ſavant.

Przmiel, *vid.* Trzmiel.

Przod. 1) die forderſten Reihen. 2) Vorzug, Vortritt. 1) le devant, les prémiers rangs, les prémiéres files. 2) rang, préference, pas. § 1) w przedźie będą ſzli Duchowni.

nikomu przodu (w przod) nie daie. er läßt keinem einen Vorzug; er macht jedem den Vorzug ſtreitig. il ne donne à perſonne la préference; il ne céde à perſonne.

w przod, naprzod, pierwey. zuerſt, erſtlich. auparavant, prémiérement. § w przod dokończę, a potym poydę.

w przod niż, w przod nim. ehedann, bevor, eher als. avant que.

w przod odpowiada niż go pytaią. er antwortet eher, denn er gefraget wird. il répond avant que d'étre interrogé.

w przod, przodem iść, iechać. voran gehen. préceder, dévancer, gagner, prendre le devant.

chłopcze poydź przodem. Junge gehe voran. petit garçon marche devant.

w przod wſzedł. er gieng zuerſt herein. il entra le prémier.

w przod co czynić. etwas voran thun. faire qu. ch. par avance, auparavant.

w przod tańcować. voran tantzen. danſer devant; mener le branle.

przodem. zum voraus. par avance.

przodem zapłaćić. voraus bezahlen. avancer, païer par avance.

z przodu. von forne. par devant. § z przodu i z tyłu na niego uderzyli.

Przodek, *g. przodku.* 1) das Vordertheil einer Sache. 2) Vorzug, vornehmſte Stelle. 3) ein Vorfahre im Amt. 4) erſter Vorfahr, Stiffter eines Geſchlechts. 1) le

1) le devant, la partie antérieure d'une chose. 2) rang, préference, avantage, *m.* primauté, prééminence, prérogative 3) devancier, celui qui en a precedé un autre en quelque charge. 4) auteur d'une maison. § 1) przodek domu; przodek głowy; nosa przodek albo koniec. 2) ten autor przodek ma miedzy wszystkiemi; rzućić los o przodek; przypadł przodek iemu. 3) przodek iego w urzędźie. 4) przodek to moy, wasz.

przodkowie. 1) die Vorfahren, von welchem wir abstammen. 2) Vorfahren, so vor uns gelebet haben. 1) les ancétres, les majeurs de qui nous décendons. 2) les ancétres, les gens qui ont vecu avant nous. § 1) przodkow sławnych zły potomek szpeći, *prov.* przodkow rodu swoiego zapomniał.

przodek końſki. Vordertheil eines Pferdes. train de devant d'un cheval.

przodkiem, adv. voran. devant. § kawalerowie szli przodkiem a potym inśi dworzanie.

z przodku. 1) von forne, vom Anfang, vom Ursprung an. 2) zuerst, anfänglich. 1) dès (depuis) le commencement. 2) au commencement. § 1) z przodku poczynać, prowadźić rzecz. 2) wino z przodku słodkie a potym ćierpkie.

na przodku. 1) forne, voran. 2) am vornehmsten Ort. 1) devant; sur le devant. 2) par dessus les autres; avant les autres; à la prémiére place; au haut bout. § 1) na przodku stał regiment pieszy; na przodku leży, przybito; na przodku karety śiedźiał. 2) na przodku u stołu śiedźiał, stoiał.

Przodkowanie. Vorzug, Vorgang vor andern. primauté, supériorité, prééminence.

żadnego w tym niemasz przodkowania. darinnen ist kein Vorzug. il n'y a en cela aucune primauté.

chcenie przodkowania. Bestrebung um den Vorzug. desir de l'emporter, d'avoir le dessus sur les autres.

Przodkowy, na przodku leżący, przedni. das forne ist; vorder. de devant; placé devant.

Przodkuię. 1) voran gehen. 2) den Vorzug haben; einen übertreffen. 1) marcher devant; préceder. 2) préceder, surpasser qu. en; exceller par dessus; étre plus excellent. § 1) przodkuy Was Pan. 2) przodkować w czym; miedzy wszystkiemi rycerzami przodkuiesz.

przodkuiący przed kim. vorzüglich, der den Vorzug hat. prééminent; qui a la préférence sur.

Przosna herb. Wappenk. gehender Löwe an drey Thürmen, aus der Krone steigen fünf Strauß-Federn. *Blason:* un lion rampant tout contre trois tours; cinq plumes de paon s'élevent de la couronne.

Przy, *pr. Loc.* 1) bey, neben, neben an. près de, proche de, auprès de, contre qu. ch. § przy krolu stoi, śiedźi; przy moim domu mieszka; przy rzece oboz położył.

2) dicht an oder bey etwas. tout proche de; tout contre qu. ch. § przy korzeniu, przy samym korzeniu drzewko urzniy.

przy samym końcu. ganz gegen das Ende. tout vers (à) la fin.

przy źiemi. dicht an der Erde. tout contre le sol; tout contre terre; rez terre; à chausse de rez.

tuż przy sobie; iedno przy drugim. nahe, dicht bey einander. près à près.

przybiy deski iednę przy drugiey. schlag die Breter dicht an einander. atachez les planches près à près, les unes auprès des autres.

3) bey; in Beyseyn, in Gegenwart. vis à vis de qu; en présence de qu. § przy krolu to mowił; przy matce śię to działo.

bydź przy czym. bey etwas seyn. étre présent à qu. ch.

iest przy stole. er ist bey der Tafel. il est à la table.

przy świecy śię uczy. er studieret bey Licht. il étudie à la chandelle.

iest przy dworze, przy woysku. er ist bey Hofe, bey der Armee. il est à la cour, à l'armée.

przy kuflu, przy winie rycerz. beym Wein ist er ein Held. c'est un héros au travers du vin.

4) bey, zur Zeit. pendant, durant qu. ch. § pełniono przy hucznym dźiał strzelaniu; przy obiedźie, przy koronacyi to było.

5) bey. dans, en faisant qu. ch.

przy robóćie śpiewa, piie. er singet, er trinket bey der Arbeit. il chante, il boit dans le travail (en travaillant).

6) bey, in. en, dans.

przy dobrym iest zdrowiu. er ist bey guter Gesundheit. il est en bonne santé.

iest przy pieniędzach. er ist bey Geld. il est en argent.

iest przy rozumie, przy myślach. er ist bey Verstand, bey Sinnen. il est dans son bon sens.

przy robocie go znalazłem. ich fand ihn bey der Arbeit. je l'ai trouvé au travail.
7) bey; nach einem musicalischen Instrument. au, à, au son de quelque instrument de musique.
przy skrzypcach, przy muzyce tańcować. nach der Violine nach der Music tantzen. danser au violon, à la musique. § przy hoboiach skakać.
8) bey. chez.
księgi są przy (u) mnie. die Bücher sind bey mir. les livres sont chez moi.
przy sobie co mieć. etwas bey sich haben. avoir qu. ch. sur soi. § ma pieniądze przy sobie.
przy mnie to będzie. 1) das bleibt bey mir; ich werde es niemanden sagen. 2) das soll bey mir bleiben, nehmlich in meiner Verwahrung. 1) je le garderai en moi. 2) cela demeurera chez moi.

* * *

[*Przy* vor einem *Positivo* oder *Comparativo* verkleinert solches und bedeutet: ein wenig. *cette préposition* przy *jointe à un positif ou à un comparatif en diminuë un peu la signification, & se traduit par* un peu.
przyskępszy. ein wenig zu geitzig. un peu avare.]
Przy, pr. insf. diese *Præposition* theilet den *Verbis* folgende Bedeutungen mit. *cette préposition donne aux verbes les significations suivantes.*
1) zu. à.
przysądzić. zusprechen durch ein Urtheil. adjuger à qu.
przypuszczać. zulassen. admettre.
2) an, zu, darzu. à; une action d'ajoûter.
przydać. zugeben. ajouter.
przyszyć. annehen. apiécer, coudre à qu. chose.
przybudować. anbauen. ajoûter un bâtiment.
3) herzu, herbey, zu, eine Annäherung. à, vers, un action d'aprocher.
przybiec. herzulaufen. acourir.
przyskoczyć. herzuspringen. sauter vers, à.
przybliżyć. annähern. aprócher.
4) nahe bey, dicht an etwas. tout contre, tout proche de.
przyciąć. dicht an etwas abhauen. couper tout contre qu. ch.
5) ziemlich. assez.
przydusżyć. ziemlich dämpfen. suprimer assez.
*Przybarzam, Przybarzony, *vid.* Przybarszczam.
Przybeczeć czego, czemu, *F. przybeczę*, *vulg.* etwas büssen, mit seiner Haut bezahlen. porter la peine; païer de sa peau. § przybeczesz temu.
Przybicie. 1) das Anschlagen, Annageln. 2) Anschlag; Sache so angeschlagen ist. 1) l'action d'atacher avec des cloux. 2) une afiche; ce qu'on a afiché.
Przebiegam, *F. przybiegnę, przybieżę.* herzulaufen. acourir; venir très-promtement à. § przybiegł do mnie; przybiegli krewni na ratunek.
Przybieganie, przybieżenie. das Herzulaufen. l'action d'acourir, de concourir; concours.
Przybieram, *v. m. F. przybiorę.* 1) noch darzu nehmen. 2) putzen. 3) wählen, erwählen. 4) einen bessern oder dergleichen finden, antreffen. 5) versehen, versorgen. 6) wachsen, zunehmen. 1) prendre encore, prendre plus de. 2) embellir, parer, ajuster. 3) choisir, élire. 4) trouver, rencontrer quelqu'un qui soit semblable ou meilleur. 5) pourvoir, fournir, garnir de. 6) croitre, s'augmenter, s'acroitre. § 1) ieszcze sobie trzech ludźi przybrać muszę. 2) przybrać pokoie. 3) przybieray ostrożnie przyiaćiela; przybrał sobie małżonkę; przybrał sobie za małżonkę śiostrę twoię. 4) rownego, uczeńszego, cnotliwszego mu nie przybierzesz 5) przybrać okręt w liny, fortecę w żywność. 6) Wisła przybrała; potęga iego co dźień przybiera; dźień, noc co dźień teraz przybiera.
przybrać konia. ein Pferd anschirren; das Pferde Zeug auflegen. harnacher un cheval.
przybrać się w co. sich versorgen, sich versehen mit etwas. se pourvoir, se fournir de qu. ch. § przybrał śię w oręże.
przybrać śię do oręża. zu den Waffen greifen. prendre les armes.
Przybiiam, *v. m. F. przybiię.* anschlagen. cloüer, aficher, atacher avec des cloux. § przybić herb na przodku nawy; przybić deskę, kartę do ściany.
przybić; przybić śię do lądu. anländen. mouiller au rivage, terrir, aborder un vaisseau; arriver au bord, prendre terre dans un païs. § przybił śię okręt do portu.
przybiiać do okrętu. an ein Schiff legen. joindre un vaisseau pour entrer dedans.
Przybiianie. das Anschlagen. l'action d'atacher avec des cloux.
przybiianie do brzegu. das Anländen, die Anländung. abord, descente, débarquement.
Przybity. 1) angeschlagen, angenagelt. 2) angeländet. 1) cloüé, ataché avec

des cloux afiché. 2) abordé, arrivé au bord.
Przybłąkać się, F. *przybłąkam się*. auf einen Irrweg wohin kommen. venir en quelque lieu s'étant égaré.
Przybliżam co do czego, v. m. F. *przybliżę*. nähern. aprocher de qu. ch; mettre proche de.
przybliżyć się. sich nähern. s'aprocher, aprocher, se raprocher de; avancer.
Przybliżanie, przybliżenie. Annäherung. aproche, raproche, raprochement.
Przybliżony. genähert. aproché, raproché.
Przyboleć czego, od czego, F. *przyboleię*. etwas büssen, mit der Haut bezahlen. païer; païer de sa peau; porter la peine. § przyboleiesz życia rozwiozłego.
Przybrany. 1) angeputzt. 2) gewählt, darzu genommen. 1) paré, orné, embelli de qu. ch. 2) choisi, élu à. § 1) pokoie w bogate przybrane obicia. 2) przyiaciel przybrany.
przybrany w oręże. der mit Waffen versehen ist. qui est équipe d'armes; armé.
koń przybrany, *stroyny*. geputztes Pferd. cheval harnaché.
klucz przybrany. ein Nachschlüssel, Haupt-Schlüssel. passe-par-tout; une clé qui ouvre plusieurs serrures.
Przybudować co do czego, F. *przybuduię*. darzu bauen. bâtir tout contre, tout auprès; ajoûter un bâtiment.
przybudować wzgorę. höher bauen. élever plus haut un bâtiment.
Przybycie. 1) Ankunft. 2) Anländung. 1) venuë, arrivée. 2) abord d'un vaisseau.
Przybycień, g. *przybytnia*, przybywaiący zkąd inąd; przybyły. 1) ein Ankömmling. 2) über completer Soldat. 1) un nouveau-venu; un étranger. 2) un soldat surnumeraire.
przybycień. } przybyły miesiąc.
Przybysz, g. a. } Schalt-Monat. mois intercalaire; embolisme, m.
przybysza włożenie, *wstawienie*. Einschaltung eines Tages. intercalation.
przybysz wkładać, *wstawiać*. einen Tag einschalten. intercaler un jour; faire l'intercalation d'un jour.
Przybyły. angekommen. arrivé, rendu, revenu. § woyska przybyłe.
**dzień przybyły*, *dzień przestępny*. ein Schalt-Tag. un bis-sexte; jour intercalaire. § dla dnia przybyłego rok się nazywa przestępny.
Przybyszowy. den Schalt-Monat betreffend. intercalaire, embolismique. § miesiąc przybyszowy.
**rok przybyszowy*; *rok przestępny*. ein Schalt-Jahr. un an bissextil.
Przybytek, g. u. 1) Zuwachs. 2) in geistlichen Schriften: die Hütte des Stiffts, Hütte, Wohnung des Herrn. 1) acroissement. 2) *terme de dévotion*: les tabernacles éternels; un tabernacle; la maison de Dieu. § 1) usta powinne bydź z przybytkiem prawdy; z przybytkiem co raz dnia większego. 2) mieszkać w przybytku Bożym; Bog rugowany ze swoich przybytkow; w świętym (Pańskim) przybytku mieszkać pragnę.
Przybytny, *vid*. Przydatny.
**przybytny*, *przestępny rok*. ein Schalt-Jahr. une année bissextile.
Przybywam, v. m. F. *przybędę*. anlangen, ankommen. arriver en un lieu. § przybywszy do Warszawy pisałem.
przybywa czego. zunehmen, wachsen, sich vermehren. s'acroitre, s'augmenter. § przybyło ksiąg.
Przybywanie. 1) das Ankommen. 2) das Zunehmen; der Anwachs. 1) le tems de l'arrivée; l'action d'arriver. 2) augmentation, acroissement.
Przychęcam, F. *przychęcę*. anlocken, ankirren. atraire; atirer par quelque apas.
przychęcaiący. anlockend. atraïant.
Przychęcenie. Anlockung, Lock-Speise. l'action d'atraire; atraits, *plur*. apas; aléchement. § na przychęcenie ludzi prostych.
Przychęcony. angelockt. atraïé, atiré, gagné agréablement.
Przychera, *vid*. Przechera.
Przychłodnieyszy. etwas kühle. un peu frais.
Przychmurnieyszy. ein wenig trübe, ein wenig dunckel. un peu obscur, un peu couvert.
*Przychod, dochod. Einkünfte, Einnahme. revenu, rente. § przychod z tego wydatkom nie wyrowna.
Przychodniowy. 1) fremd, der angekommen ist. 2) Heilk. fremd, das nicht zum Cörper gehöret. 1) forain, étranger. 2) *Médec*. étranger, accessoire, qui vient au corps par surcroit.
Przychodzę, v. m. F. *przyydę*. 1) kommen zu Fuß zu einem oder an einen Ort. 2) zu etwas kommen, gelangen. 3) Gefahr laufen um etwas zu kommen. 4) fallen, gerathen in Unglück. 5) auf einen kommen, fallen als eine Erbschaft. 6) kommen vor einen, einem zu Ohren. 7) für einen seyn, einem zukommen, gehören. 8) einem zukommen; eines Schul-

digkeit seyn; genöthiget, verbunden seyn etwas zu thun. 9) einem nutzen. 10) einem kosten, kommen, zustehen kommen. 11) es zu etwas kommen als zu Schlägen. 12) noch — müssen; es mit einem dahin, dazu kommen, daß er — muß. 1) venir à piè, aller à qu; en quelque endroit. 2) venir, parvenir à; obtenir qu. ch. 3) courir risque, étre en peril de perdre qu. ch. 4) tomber dans quelque malheur. 5) échoir, passer, venir, étre dévolu à qu. 6) revenir à qu; fraper les oreilles de qu. 7) revenir, apartenir à qu; étre pour qu. 8) falloir à qu; étre obligé, se trouver obligé de. 9) servir, étre utile, étre profitable à qu. 10) revenir à une somme; monter, coûter. 11) en venir comme aux mains; se tourner en; se terminer à. 12) étre reduit à. § 1) przyszedł do ciebie po pieniądze; przyszedł z miasta do mnie z tą wiadomośćią; przyydź do Pana. 2) przyszedł do bogactw, do honorow. 3) przychodźi o niesławę, o zdrowie; przychodźi w niebezpieczeństwo sławy, zdrowia. 4) przyszedł do niesławy, do nieszczęśćia, do uboztwa, do nędze; przyyść o usterk. 5) przyszły te dobra po śmierći iego do domu tego. 6) przyszła ta sprawa do krola. 7) przychodzą mi tyśiąc złotych z tey maiętnośći, z tego urzędu; przychodźi mi talar od ćiebie. 8) przychodźi mi pisać do Was Pana; przyszło mu prośić nieprzyiaćiela swoiego; przychodźi mi dać mu talar. 9) co ći przyydźie z tego płaczu, z tey pracy, z handlu? 10) przychodzą mi te szaty sto talerow; przyszło mi to drogo, łacno. 11) do guzow przyydźie; przyszło do rozruchu, do woyny. 12) przyydźie mu żebrać, ućiekać.

przychodźi talar na osobę. es kommt einen Thaler auf eine Person. il fait un écu par tête, par personne.

przyszła muzyka do mała, do niewielu, przy niewielu śię została. die Music ist bey wenigen geblieben, wird von wenigen getrieben. la musique est reduite à peu de gens qui l'aprennent; peu de gens s'apliquent à la musique.

przyyść w wzgardę, w pośmiech. in Verachtung, ins Gelächter kommen. tomber dans le mépris; s'exposer au mépris, à la risée.

morze przychodźi. die See läuft an. la mer monte. § morze przychodźi i odchodźi.

koley na ćiebie przychodźi. die Reihe kommt an dich, trift dich. à vous la bâle, le dé.

przychodźić ksobie, ku sobie, do śiebie. 1) zu sich kommen, sich besinnen. 2) sich erholen, zu sich kommen, sich bessern, von Sachen. 1) revenir à soi, reprendre ses sens; se rassurer, se recolliger, se redresser. 2) revenir; se rétablir, se corriger, venir en son premier état, *en parlant des choses.* § 1) przyszedł ksobie po boiaźni, po spaniu. 2) wino ksobie przyszło; drzewko to ksobie przychodźi.

żgięta głownia do śiebie przychodźi. eine gebogne Klinge wird wieder gerade. une lame forcée se redresse.

przychodźić ksobie po chorobie; przyyść ku śiłom; wzmagać śię po chorobie. sich nach einer Kranckheit erholen. revenir d'une maladie; reprendre ses forces; se ravoir.

powoli ksobie przychodźi. er erholt sich nach und nach wieder. il revient peu à peu.

przyyść ku swemu. seinem Schaden beykommen, sich wegen eines Schadens erholen. se dédommager; se remettre d'une perte.

przyyść do rozumu. 1) zu Verstande kommen. 2) in die verständigen Jahre treten. 1) se remettre, se reconnoitre; revenir de son égarement. 2) ateindre l'âge de discretion.

przyszło mi na pamięć, na myśl. ich bin auf die Gedancken gerathen. il m'est venu dans l'esprit, il m'est tombé dans la pensée.

przyyść do rąk czyich; wpaść w ręce czyie. einem in die Hände, in eines Gewalt fallen. tomber entre les mains de qu. § przyszedł do rąk nieprzyiaćiela swoiego.

przyyść na ręce czyie. eines Aufsicht anvertrauet werden. étre confié, étre abandonné aux soins, à la conduite de qu.

gdyby zaś przyszło. wenn es aber geschehen sollte. mais s'il arrive.

przyyść o utratę czego. kommen um etwas; Schaden an etwas, den Verlust einer Sache leiden. perdre qu. ch; étre privé, étre dépouillé de qu. ch. § przyszedł o prętką utratę zdrowia, maiętnośći, sławy.

coby mi z tego przyszło. was hätte ich davon. que me reviendroit-il.

Przychodzenie. das Ankommen zu Fuß l'action de marcher, de venir d'un lieu à pié.

przychodzenie morskie. die Fluth, der Anlauf des Meers. le flux de la mer. §

przychodzenie morskie przez sześć godzin zwykło bywać.
Przychodźień, *g. przychodnia.* ein Ankömmling. un étranger qui arrive; un nouveau-venu.
Przychorszy. ein wenig kranck. un peu malade.
Przychowek, *g. u.* 1) junges Zucht-Vieh; neuer Anwachs, Zuwachs. 2) Schaafe in der Heerde die dem Schäfer gehören. 1) renaissance, nourri de bétail. 2) l'aquis du berger; les brebis dans le troupeau qui apartiennent au berger.
Przychudszy. ein wenig mager. un peu maigre.
Przychylam, *v. m. F. przychylę.* 1) beugen gegen etwas. 2) fig. beugen, lencken. 1) incliner, pancher vers qu. ch. 2) porter, tourner, disposer qu. à. § 1) przychyl tey gałęzi ku mnie. 2) przychylać kogo do czego.
przychylać śię. sich nach etwas richten, bequemen. s'accommoder à. § przychylaiąc śię do tey konstytucyi, do woli twoiey.
Przychylność. Neigung, Zuneigung. inclination, pente à.
Przychylny. geneigt. enclin à qu. ch.
Przyćiągam, *v. m. F. przyćiągnę.* 1) anziehen, zu sich ziehen. 2) einen gewinnen, an sich ziehen. 1) atirer, tirer à soi. 2) atirer, gagner qu. § 1) magnes żelazo przyćiąga; przyćiągniy czołn do brzegu. 2) przyćiągnąć kogo do swoiey fakcyi.
przyćiągnąć woyskiem. mit einer Armee ankommen. arriver avec une armée.
Przyćiąganie, przyćiągnienie. die Anziehung. atraction, qui atire.
Przyćiemny. ein wenig zu dunckel. un peu obscur.
Przyćieńszy. ein wenig dünn. un peu mince; un peu menu.
Przyćierpieć, *F. przyćierpię.* ein wenig leiden. soufrir un peu.
Przyćieram, *v. m. F. przytrę.* 1) wund reiben. 2) bändigen, zähmen. 1) écorcher un peu; blesser un peu en frotant. 2) brider, domter, refréner, reprimer. § 1) aby koń nie wyprzedzał i drugiego nie przytarł. 2) przytrzeć komu rogow; przytarł śił iego; dużo tey ogromney przytarł potęgi.
Przyćieś, *f.* Podwalina. Unterzug, Unterlage eines hölzernen Gebäudes. la semelle d'un bâtiment de bois.
Przyćioska, przyczoska. kleine Unter-Schwelle. petite semelle.
Przyćieśnieyszy. etwas enge. un peu serré, un peu étroit.

Przyćięty przy czym. dicht an etwas abgehauen. coupé tout contre qu ch. § przy drzewie ućięta gałąź.
Przyćięższy. etwas schwer. un peu pésant; un peu lourd.
Przyćinam, *v. m. F. przytnę.* 1) dicht an etwas abhauen. 2) sticheln auf einen. 3) dämpfen, hemmen, bändigen. 1) couper tout contre. 2) pincer qu; donner un coup de langue, de bec à qu. 3) domter, refréner, arrêter. § 1) przytniy, (utniy) gałąź przy pniaku. 2) przyćina na śiostrę (śiostrze). 3) przyćiąć chorobę; nieprzyiaćielskiey przyćiął śiły.
przyćiąć komu piorek, skrzydełek. einem die Flügel beschneiden. rogner les ailes, les ongles à qu.
Przyćiskam, *v. m. F. przyćisnę.* 1) andrücken. 2) drücken, verfolgen. 1) comprimer, presser, serrer contre. 2) presser, pousser, oprimer, poursuivre qu. § 1) przyćiśniy plastr do rany. 2) przyćiskać kogo o co.
choroba go do łożka przyćisnęła. er liegt kranck darnieder. la maladie le fait garder le lit; il est tombé malade.
przyćiskać śię do źiemi. sich an die Erde drücken. se moter, raser, se blotir, se tapir contre terre.
Przyćiskanie. } 1) Andrückung. 2) Be-
Przyćiśnienie. } drängniß, Verfolgung. 1) compression, pressement, l'action de presser, de serrer. 2) opression, poursuite. § 1) śiność przyćiśnieniem uczyniona. 2) na przyćiśnienie niewinności moiey.
Przyćiśniony. 1) angedruckt. 2) bedrängt, verfolget. 1) pressé. 2) oprimé, poussé.
przyćiśniony do łoża. bettlägrig. qui garde le lit. § dla ćiężkiey choroby przez niemały czas do łoża przyćiśniony będąc.
Przycmić co, *F. przycmię.* etwas verdunckeln. obscurcir un peu.
Przycmiony. etwas verdunckelt. un peu obscurci.
***przycmiony dom umbrą (ćienią) śmiertelną.* ein Haus in tiefer Trauer. une maison qui est en deuil.
Przyczepka. Seiten-Fleck an alten Schuhen. dresse, bout qu'on met à de vieux souliers.
przyczepka do podeszwy. Fleck am Rand der Sohlen. hausse.
Przyczepnąć, *F. przyczepnę.* niederkauern, nieder hucken, als wenn man seine Nothdurft verrichtet. s'acroupir comme pour faire se nécessitez.

Przy-

Przyczernieyſzy. ein wenig ſchwartz; ſchwärtzlich. noiratre; un peu noir.

Przyczołek, *g. przyczołka.* 1) Vorgiebel eines Hauſes. 2) Krieg*s*b. die Face, die Geſichts-Linie am Bollwerck. 1) le frontiſpice. 2) *Fortif.* la face d'un baſtion. § 1) przyczołek domoſtwa malowany. 2) przyczołek lewy, prawy.

Przyczołgiwam śię, *F. przyczołgam śię* (*przyczołgnę śię*). 1) herbey kriechen. 2) ſich in Demuth nähern. 1) ramper, ſe trainer ſur le ventre à un lieu. 2) ramper à, s'aprocher avec humilité de qu. § 1) gadźina śię do tego źiela przyczołgnęła. 2) przyczołgiwam śię do tronu twoiego, do nog twoich.

*Przyczę, *vid.* Przeczę.

Przyczyna. 1) Urſache. 2) Vorſprache, Vorbitte. 1) cauſe, raiſon, *f.* 2) interceſſion, priére qu'on fait en faveur de qu. § 1) tyś tego nieſzczęśćia, zguby naſzey przyczyną; bez przyczyny gniewa śię. 2) za moią to otrzymał przyczyną.

dla słuszney przyczyny. aus billiger Urſache. par juſte cauſe; par bonne raiſon & juſte ſujet.

przyczyna Swiętych. Vorbitte der Heiligen. ſufrages *m. plur.* des Saints.

Przyczyńca. 1) Vorſprecher, Vorbitter. 2) Verurſacher, Werckzeug. 1) interceſſeur, qui prie, qui intercède pour un autre. 2) inſtrument, celui qui cauſe qu. ch. § 1) wysłuchał przyczyńcę za przewinionym. 2) on ieſt przyczyńcą zguby naſzey.

Przyczynek. 1) die Zugabe, Uebermaß. 2) Vergröſſerung, Zuwachs, Vermehrung. 1) le par-deſſus; le ſurplus, ce qu'on donne au delà de la meſure. 2) agrandiſſement, ſurcroit, augmentation. § śiła chceſz przyczynku. 2) dla przyczynku ſubſtancyi ſwoiey.

Przyczyniacz. Vermehrer. qui augmente, qui étend une choſe.

Przyczyniam, *v. m. F. przyczynię.* darzu thun, vermehren. agrandir, augmenter, ajoûter. § co przyczyniało iego powagi; rolą do roli przyczynił; odległość wielkośći sławy przyczynia.

przyczynić śię. 1) mitwürcken. 2) vorbitten, eine Vorbitte einlegen. 1) coopérer; aider à faire, à agir. 2) intercéder, prier pour qu. § 1) przyczynił śię słowem i uczynkiem do rozerwania (ku rozerwaniu) ſeymu. 2) przyczynił śię za nim u krola.

*Przyczynianie, przyczynienie czego. Vermehrung. augmentation, acroiſſement, agrandiſſement. § przyczynienie dochodow.

przyczynienie śię. Vorbitte. interceſſion.

Przyczyniony. vermehrt. augmenté.

Przyczynka. eine kleine Urſache. petite raiſon, légére cauſe.

Przyczytuię, *F. przyczytam.* zuſchreiben, beymeſſen, zurechnen. atribuër, imputer à qu. § głupſtwu twoiemu to przyczytał; nie łaſce twoiey przyczytać muſzę.

przyczytać komu za złe. einem vor übel halten, verübeln, übel auslegen. tourner à qu. une choſe en mal; trouver à qu. mauvais; prendre à qu. en mauvaiſe part. § poczytał mu to za złe, że.

Przydaię, } *v. m. F. przydam.* 1) zufügen, zugeben, zuſetzen. 2) verſetzen mit etwas, darzu thun. 3) zugeben, zugeſellen. 1) y mettre, y ajoûter; ajoûter à. 2) ajoûter, mettre ou mêler parmi. 3) acompagner qu. de qu; commettre qu. à la garde; aſſocier qu. avec qu. § 1) przydał ieſzcze do tego frymarku zegarek. 2) przyday pieprzu do tey potrawy. 3) przydał ſynowi gubernatora, ſługę.
Przydawam, }

przydać co w mowie nad potrzebę, nad prawdę. fälſchlich hinzuſetzen, wider die Wahrheit etwas beyfügen. ajoûter qu. ch. du ſien à un raport, y mêler des choſes fauſſes.

przydać śię. 1) nutzen zu etwas. 2) ſich fügen, geſchehen, ſich zutragen. 1) ſervir, être bon à qu. ch. 2) arriver, avenir, ſe paſſer. § 1) gnuśny do niczego śię przyda. 2) przydało śię że; przydał śię przypadek taki.

przydać tyle drugie. verdoppeln, zweyfältig vermehren. doubler qu. ch; mettre une fois autant.

*Przydalſzem, *adv.* Opodal. etwas weit. un peu loin.

Przydalſzy. ein wenig entfernet. un peu éloigné.

Przydany. zugefügt, zugegeben. ajoûté, y joint.

Przydawanie, przydanie. 1) die Zufügung, Beyfügung, das Zugeben. 2) Rechenk. die Addition. 1) l'action d'ajoûter, d'y joindre, d'y mettre; adjonction. 2) *Aritm.* l'addition. § 1) przydanie dobrego nauczyćiela; przydanie korzeni do potrawy, przykładow do mowy.

przydanie patrona. Zufügung eines Sachwalters. adjonction d'un Procureur.

Przydatek, *g. u.* 1) Zugabe im Meſſen. 2) Zugabe, Beyfuge in Schrifften. 3) *Gram.* eine Præpoſitio inſeparabilis die zu einem Verbo gefüget wird. 1) bonne meſure;

mesure; le par-dessus. 2) addition suplement qu'on ajoûte à quelque ouvrage d'esprit. 3) *Gram.* une préposition inséparable; une préposition jointe à un verbe. § 1) przydatku nie daię. 2) przydatki uczone. 3) *roz, wy, s,* są przydatki słowne.

przydatek do wagi: przydatek w ważeniu. die Zugabe, der Ausschlag im Wiegen. le surplus de poids.

przydatek do wagi dawaią. sie geben einen Ausschlag. ils donnent par dessus; ils donnent du poids.

przydatek w umowie, w kontrakcie; kondycya, dokład, zawieszona zmowa. beygefügte Bedingniß. une condition ajoûtée à un contract.

Przydatkowy.} fremd, zufällig, dasjenige
Przydatny. } was ausserhalb herkommt; hinzugesetzt, hinzugethan. venu d'ailleurs; de dehors; extérieur, étranger; ajoûté, joint à.

imię przydatne. Gram. ein Adjectivum, ein Beywort. *Gram.* un adjectif.

przydatny. tüchtig, nützlich zu etwas. convenable, propre, utile à qu. ch. § łakomy gdy umiera w ten czas nayprzydatnieyszy ludźiom.

Przydeptać, *F. przydeptam.* auf eines Rock treten. marcher du pié sur l'habit de qu. § przydeptałeś mi podołek.

przydeptać trzewik. seinen Schuh hinten niedertreten. éculer son soulié.

Przydługi, przydłuższy. ein wenig lang. un peu long; longuet.

Przydomek, *g. przydomka.* Abkunft, Neben-Stamm, Sprosse einer Familie. branche d'une famille. § dom ten szlachecki na rożne śię dźieli przydomki.

Przydrobić, *F. przydrobię.* darzu brocken, darzu krümeln. égruger, émier encore plus.

Przydrożny. an der Strasse gelegen. qui aboutit sur le chemin.

Przydrzezniam, *vid.* Podrzezniam.

Przydussam, *F. przydusżę.* 1) eine siedende Sache dämpfen, damit sie nicht überlaufe. 2) dämpfen, ersticken, erdrücken, bändigen. 1) abattre ce qui bout. 2) domter, étoufer, arrêter, refréner. § 1) przydusząć pokrywką, warzechą, aby nie wykipiało. 2) przydussono wiele buntow pierwey nim w płomień wybuchnęły.

Przydussenie. 1) das Dämpfen einer siedenden Sache. 2) Dämpfung, Unterdrückung. 1) l'action d'abatre une chose liquide qui bout. 2) l'action de domter, d'arrêter.

Przydussony. gedämpft, unterdrücket. abatu, arrêté, domté. § ogień przydussony; gniew przydussony.

Przydybać kogo na czym, *F. przydybam.* belauren, beschleichen. surprendre, atraper, ratraper.

Przydymiam co, *v. m. F. przydymię.* eine Speise rauchricht machen. donner la fumée à une viande.

przydymić się. rauchricht werden; nach Rauch schmecken. sentir la fumée.

Przydźiwnieyszy. etwas wunderlich. un peu étonnant.

przydźiwnieysza mi że. es kommt mir sehr wunderlich vor, daß. cela me surprend, cela m'étonne que.

Przyfrant. ein gar zu schlauer Mensch. un matois très-fin; un renard très-fin.

Przygadzam śię, *F. przygodzę śię.* 1) sich zufügen, geschehen. 2) dienen, sich schicken zu etwas. 1) arriver, aveindre, se passer. 2) servir, être bon; convenir, être propre à qu. ch. § *1) przygodził śię (trafił śię) taki przypadek. 2) a przygodźiż śię też ta rzecz na to? każda rzecz na co śię swego czasu przygodźi.

w ten czas śię przygodźi. alsdenn wird es dienlich seyn. alors il sera convenable, il sera utile.

Przygana. Tadel, Vorwurf. blâme, *m.* critique, censure, reproche. § wielka to przygana na niego; naydą ludźie przyganę; nie znaydźiesz mu (na niego) przygany; ta przygana śćiąga się na mnie; bez przygany pochlebstwa rzekę.

Przyganiacz. Tadler. censeur qui blâme, qui trouve à redire, qui reprend, qui censure; un critique.

Przyganiam, *v. m. F. przyganię.* tadeln. blâmer, reprocher, critiquer, censurer, reprendre, trouver à redire. § drugiemu przygania a sam nie czyni, *prov.* łacniey przyganiać niż wyraźić, *prov.* przyganiał mu to, że skrzyćie odiechał.

przyganiam, v. m. F. przygonię, przypędzę. herbey jagen. chasser vers qu. ou vers quelque lieu.

Przygannie, *adv.* z przyganą. tadelhafter Weise. d'une maniére blâmâble.

Przyganny, naganny. tadelhaft. blâmâble, qu'il faut blâmer.

Przygarnąć, *F. przygarnę.* zu sich oder an etwas streichen, scharren. rafler, assembler, amasser, tirer, raser à soi ou vers qu. ch. § przygarniy te pieniądze do śiebie; przygarniy do garka węgle.

Przygarść.

Przygarść. } Gauf; beyde Hände voll; so *Przygarśnie. } viel in beyde Hände gehet. jointée; la quantité qu'on peut tenir dans deux mains.

Przyginam, *v. m. F. przygnę.* anbiegen. plier vers; courber vers.

Przyglądam czego, *v. m. F. przyyrzę.* auf etwas Achtung geben; etwas abwarten, in Acht nehmen. regarder, vaquer, veiller, soigner à qu. ch.

Przygnanie. das Herzutreiben. l'action de chasser vers. § przygnanie bydła.

Przygoda. 1) Zufall, Begebenheit, Ausgang. 2) Nothfall, Noth. 1) accident, avanture, événement; cas fortuit. 2) cas de nécessité, l'avenir, reserve. § 1) głupia wierzyć że po tey śmierci niemasz złey ani dobrey przygody; ratuy go przy takiey przygodzie; kto mądry cudzą się przygodą karze, *prov.* 2) mam zboża na przygodę; przygody nauczą zgody, *prov.* kiedy są pieniądze, będzie przyiaciel w przygodzie, nie szukaiąc go przed czasem.

na przygodę co schować trzeba. man muß etwas auf den Nothfall verwahren. il faut reserver qu. ch. pour l'avenir.

mieć co na przygodę. etwas auf den Nothfall haben. avoir qu. ch. de (en) reserve.

od przygody; dla przygody. 1) auf allen Fall. 2) auf einen Nothfall. 1) à tout événement. 2) pour un cas de nécessité.

z *przygody,* } *adv.* zufälliger Weise; von Przygodnie, } ohngefehr. fortuitement, casuellement, accidentalement; d'une manière casuëlle & fortuite. § z przygody na mię trafił; przygodnie się to trafiło.

Przygodny. 1) zufällig. 2) gut, tauglich, geschickt, nützlich zu etwas. 1) casuël, fortuit, nonprévu; sujet au hazard; arrivé par hazard. 2) bon, convenable, propre, utile à qu. ch. § 1) przygodne to przypadki. 2) przygodne (przygodzi się) do tey siekiery to toporzysko.

Przygorek, *g. przygorka.* Anhöhe. coline, un tertre.

Przygorzec, *F. przygorze.* 1) anbrennen als eine Speise. 2) sich entzünden, Feuer fassen, verbrennen. 1) se brûler un peu étant cuit; sentir le brulé. 2) s'embraser, prendre feu; se brûler, se consumer par le feu. § 1) przygorzała gorzałka; miesza warzechą, aby do garka nie przygorzało. 2) Jkarowi przygorzały skrzydła.

Przygorzałość. 1) das angebrannte im Topf. 2) Heilk. Entzündung als des Geblüts. 1) gratin, le brulé d'une viande. 2) *Médec.* adustion comme du sang.

Przygorzały. 1) angebrandt von Speisen. 2) angebrannt. 3) Heilk. Entzündung, verbrannt als das Geblüt. 1) cuit & un peu brûlé; qui sent le brûlé. 2) brûlé autour, dont quelque chose est déja brûlé. 3) *Médec.* aduste comme le sang. § 1) przygorzała potrawa. 2) wbić pal przygorzały w ziemię. 3) krew iego przygorzała.

przygorzała gorzałka. Brandwein, der einen Brand-Geschmack hat. l'eau de vie qui sent le brûlé.

Przygorzkniały. etwas angelaufen; ein wenig galstrig, etwas ranzig. un peu rance. § przygorskniała słonina.

Przygorzknieć, *F. przygorzknie.* ranzig werden. devenir un peu rance; rancir; commencer à rancir.

Przygorzknienie. ranziger Geschmack, Galstrigkeit. rancissure, qualité de ce qui est un peu rance.

Przygotować co, *F. przygotuię.* zubereiten. aprêter, préparer, apareiller; tenir prêt, faire tout l'aprêt, tout l'apareil, toute la préparation qu'il faut pour une chose. § iuż wszystkie do odiazdu przygotował rzeczy.

przygotować się. sich zubereiten, sich fertig machen. se préparer, s'aprêter, se mettre en état de faire qu. ch. § przygotował się do potyczki, na potyczkę, na nieprzyiaciela, w drogę.

przygotować się do śmierci. sich zum Tode zubereiten. se préparer à la mort.

przygotuiący, przygotowaniu służący. zubereitend. préparant; préparatoire.

Przygotowanie. Zubereitung, Vorbereitung. préparation, préparatif, apareil, aprêt.

przygotowanie potrawy, napoiu, lekarstwa. die Zubereitung einer Speise, eines Getränckes, einer Artzeney. aprêt, préparation, d'un mets, d'un breuvage, d'un médicament.

przygotowanie na śmierć. die Zubereitung zum Tode préparation à la mort.

z *przygotowaniem.* zubereitet, fertig. avec préparation; bien préparé.

Przygotowany. zubereitet. aprêté, préparé.

Przygramolić się do czego, *F. przygramolę się.* herzukriechen. se trainer, ramper à un lieu; s'aprocher d'un lieu en se trainant.

Przygrawam, gram przy czym. auf einem musicalischen Instrument accompagniren. acompagner qu. d'un instrument de musique.

Przygrubſzy. 1) etwas dick. 2) etwas grob; ein wenig roh und ungesittet. 1) un peu épais. 2) un peu incivil, un peu groſſier.

Przygryzam co, *v. m. F. przygryzę, przygryznę.* annagen. ronger un peu.

Przygrzewam, *v. m. F. przygrzeię.* 1) aufwärmen eine gekochte Speiſe. 2) einem zuſetzen, einheitzen. 1) rechaufer une viande déja cuite. 2) preſſer, pourſuivre qu; faire de la peine à qu. § 1) przygrzey mu tey potrawy. 2) iaſnemi mu przygrzewa argumentami.

Przyiachać, *vid.* Przyieżdżam.

Przyiaciel. 1) Freund, Bluts-Freund. 2) Freund, Muths-Freund. 1) parent. 2) ami. § 1) przyiaciel (powinowaty, krewny) to moy. 2) ſtał śię moim przyiaćielem; przyiaćiele za ſzczęśćiem idą, *prov.* miła rzecz przyiaćiel; przyiaćiel odległy niepożyteczny; poki komu ſzczęśćie płuży, przyiaćioł mu wiele służy, *prov.* przyiaćiel to naſz ſpolny.

przyiaćiel herb. Wappenk. ein Hertz in einer Schaale, das mit einem Pfeil durchſchoſſen iſt. *Blaſ.* un coeur percé d'une flèche & mis dans une coupe.

w potrzebie przyiaćiela poznaſz. in der Noth erkennet man einen Freund. au beſoin l'on connoit l'ami.

przyiaćiel możny, ktory podleyſzego w przyiaźń, w obronę przyymuie. Gönner, Patron, Beſchützer. Patron, protecteur, défenſeur.

przyiaćiel przywiązany, przypowiedźiany, dla obrony przyięty, dobrodźieyſtwy obowiązany; podpadły pod kogo. Client, Schutzgenoß, Günſtling. une créature d'un grand; celui qui ſe met ſur la protection d'un plus puiſſant.

przyiaćiel gośćinny, u ktorego gośćiną ſtawam, albo on mię przyymuie. 1) Gaſt. 2) Wirth, der den Gaſt aufnimmt. 1) un hôte, celui qui eſt reçû dans une maiſon. 2) un hôte, celui qui reçoit chez lui une perſonne.

Przyiaćielſki. freundſchaftlich, geneigt. ami, favorable.

po przyiaćielſku. } in Freundſchaft, in Güte. en ami, à amiable.
*Pzyiaćielſkie. }
Przyiaćielſko. } § przyiaćielſko śię ściſkali; po przyiaćielſku tę ſprawę zakończyli.

Przyiaćielſtwo. 1) die Freundſchaft. 2) eines guten Freunde. 1) l'amitié. 2) tous les amis d'une perſonne. § *1) do przyiaćielſtwa ſwoiego (przyiaźni ſwoiey) kogo przyiąć. 2) wſzyſtkie przyiaćielſtwo go obſtąpiło, na ratunek przylećiało.

przyiaćielſtwo gośćinne. Gaſt-Freyheit, Gaſt-Recht bey ſeinem Freunde zu wohnen. la liberté de loger chez ſon ami; droit d'hoſpitalité.

przyiaćielſtwo przypowiedźiane. Schutz, den die Vornehmen in Rom den armen Bürgern ehedeſſen angedeyhen lieſſen. clientelle; protection que les grands Seigneurs de Rome donnoient aux pauvres citoiens.

Przyiaćiołka. 1) Freundin. 2) *fig.* Schweſter, Verwandtſchaft zwiſchen zwoen Dingen. 1) amie. 2) *fg.* ſoeur, raport entre deux choſes. § 1) ſerdeczna to moia przyiaćiołka. 2) ſprawiedliwość przyiaćiołka ſkromności.

Przyiadam śię czemu, *v. m. F. przyiem.* 1) einer Speiſe gewohnt werden. *2) einer Sache gewohnt werden, ſ. Nakładać śię. 1) s'acoutumer à un manger. *2) s'acoutumer à qu. ch. *v.* Nakładać śię.

przyiada śię co. ecklig, überdrüßig werden als eine Speiſe die man offte genieſſet. cauſer du déboire; donner du dégoût comme une viande dont on mange ſouvent.

każda rzecz śię przyie. man wird jeder Sache überdrüßig. on ſe ſoule, on devient ſoul de toute choſe.

przyiadło śię to. dieſes iſt gantz überdrüſſig, zum Eckel geworden. cela a cauſé de l'ennui, du dégout.

Przyiazd. Ankunft zu Land oder zu Waſſer. arrivée par terre ou par eau.

Przyiaźliwy, } przyiaćielſki. freundſchaftlich, gewogen. amiable, afectioné, favorable, proſpère, propice.
Przyiazny, }

Przyiaźń. 1) die Freundſchaft. 2) *fig.* Verwandtſchaft, Verhältniß. 1) amitié. 2) *fig.* raport, convenance, conformité. § 1) życzliwey śię twoiey oddaię przyiaźni; doznana przyiaźń. 2) te dwa ięzyki maią nieiaką przyiaźń i towarzyſtwo miedzy ſobą.

*** dożywotnia nierozdźielnego życia przyiaźń.* der Eheſtand, das eheliche Band. mariage, le lien conjugal; les liens de mariage.

Przyiaznię śię. mit einem Freundſchaft machen. aquérir l'amitié; faire amitié; ſe faire ami de qu. § ſprzyiaźniłem śię z nim.

Przyiechać, *vid.* Przyieżdżam.

Przyięcie, przyymowanie. 1) Annehmung, Aufnahme. 2) Aufnahme in eine Geſellſchaft. 1) accueil, réception, acceptation, ſuſception. 2) réception, admiſſion, l'action de recevoir qu. dans

dans un corps. § 1) coż ći po tym przyymowaniu męża moiego. 2) przyięćie miedzy urząd, na urząd; przywźięćie, przyobranie do rady, miedzy społurzędnikow.

przyięćie śię. das Wachsen, Fortkommen, Aufkommen einer Pflanze. la végétation d'une plante. § drzewo sposobne do przyięćia śię.

Przyiemka ziele. (*Flaus, oenanthe quarta seu aquatica*) die vierte Art von Wasser-Filipendel. la quatriéme espèce d'oenanthe.

Przyiemnie, *adv.* wdźięcznie. angenehm. agréablement, doucement.

Przyiemność, wdźięczność. Anmuth, Annehmlichkeit. grace, agrément, suavité, douceur, *f.*

Przyiemny, wdźięczny. angenehm, anmuthig. agréable, doux, qui plait, qui agrée.

przyiemnym co czynić. verschönen; etwas angenehm machen. enjoliver; rendre qu. ch. agréable.

Przyięty, *conf.* Przyymuię. 1) angenommen: 2) bestätiget, ratificirt. 1) receu, accepté. 2) ratifié, aprouvé, confirmé.

przyięty sługa. ein angenommener Diener. valet retenu.

Przyieżdżam, *v. m. F. przyiadę.* ankommen zu Lande oder zu Wasser. arriver par terre ou par eau. § przyiechał dźiśiay z Krakowa do nas.

Przyimuię, *vid.* Przyymuię.

Przykadek, *g. u. vid.* Polkadek.

Przykaz. Befehl. ordre, *m.* commandement. § przykaz dać, otrzymać; przykaz ma woysko do ćiągnienia.

Przykazanie. Theol. Gebot, Befehl. *Téolog.* commandement. § według przykazania Boskiego i kośćielnego.

przykazania Boskie; dźieśięćioro przykazań Boskich; przykazania Boże dźieśięćioro. die zehn Gebote. les dix commandemens de Dieu; le décalogue.

przykazanie rodźićielskie. ein väterliches Gebot. un commandement paternel.

Przykazuię co komu, *v. m. F. przykażę.* einem anbefehlen. commander absolument. § nie tylko rozkazał, ale mu i surowie przykazał pod karaniem.

Przykład. 1) Zugabe, Beyfuge. 2) Beyspiel, Exempel. 3) Anschlag an der Kolbe. 4) die Kolbe einer Flinte. 1) addition, suplement. 2) exemple, *m.* modèle, *m.* 3) couche; la partie du fût du fusil, qu'on couche auprès de la jouë. 4) crosse; le gros bout du fût du fusil. § 1) przykład do drugiego, trzećiego rozdźiału. 2) ukazuię przykład; przykład lepszy niż nauka; *prov.* przykład przełożonych ważny; daię przykład dobry, zły.

na przykład. zum Exempel. par exemple.

karać na przykład kogo. ein Exempel an einem statuiren. faire, prendre un exemple sur qu; punir qu. pour donner l'exemple.

dać kogo na przykład. einen zum Exempel anführen. alleguer qu. pour exemple.

bez przykładu. ohne Beyspiel. sans exemple.

brać z kogo przykład. sich an einem spiegeln. tirer exemple de qu; suivre, imiter l'exemple de qu; se mirer dans les actions de qu.

Przykładam, *v. m. F. przyłożę.* 1) ansetzen, anlegen, legen auf, an etwas. 2) zufügen, hinzusetzen. 3) zusetzen, zulegen, mehr geben. 1) mettre, apliquer une chose sur une autre; mettre dessus, par dessus; mettre auprès de. 2) ajoûter, joindre à qu. ch. 3) donner plus; ajoûter par dessus; païer davantage, ajoûter qu. ch. au prix. § 1) przyłoż plastr na ranę. 2) przyłożyłem do każdego słowa przykłady; przyłożyć znak do listu. 3) nie przyłożę i grosza; przyłoż ieszcze talar.

przyłożyć rękę do ust. die Hand auf den Mund legen. aprocher la main de la bouche; mettre la main sur la bouche.

przyłożyć pieczęć do czego. ein Siegel auf etwas drücken. aposer un sêlé; mettre un seau.

przykładać rąk do czego. Hand anlegen, arbeiten. mettre la main à une chose; travailler.

przyłożyć ostrog. ein Pferd anspornen. donner du talon, de l'épron à un cheval.

muśisz więcey przyłożyć. ihr müsset noch mehr geben, zusetzen. il vous faut bien chanter plus haut.

przykładać komu miecz, pięść do głowy, vid. Przymierzam 2).

przyłożyć śiły (śił) do czego. / *przyłożyć śię do czego.* } sich einer Sache widmen, seine Kräfte zu etwas anwenden; sich befleißigen. apliquer, atacher son esprit; s'atacher, s'apliquer, s'atacher avec aplication, se donner tout entier à qu. ch. § przyłożyć myśl, serce, chęć (myśli, serca, chęći) do nauk; przykłada staranie, doskonałą uwagę (starania, doskonałey uwagi) do tey sprawy (o tę sprawę); przykłada śię do nauk; przyłoż śię myślą, staraniem do tey pracy.

przyłożyć

przyłożyć się. 1) mithelfen, mit beytragen. 2) einem beystehen, helfen. 3) sich angewöhnen. 1) coopérer; contribuër à faire; aider à agir à faire. 2) assister, aider qu. 3) s'acoutumer; prendre l'habitude de. § 1) przyłożył się z nim do tego uczynku; do ktorey sumy się trzecią mieszczanie przykładać maią części. *2) przykładał mu się (pomagał) mu do tego. *3) przykłada się (nakłada się) do brzydkich nałogow.

Przykładanie, *vid.* Przyłożenie.

Przykładek, *g. u.* Zugabe, Zulage. le surplus, le par-dessus, ce qu'on ajoûte au delà de la juste portion. § przykładek im większy, tym gorsze mięso.

Przykładnie, *adv.* exemplarisch. éxemplairement; d'une maniére éxemplaire.

Przykładność. Beyspiel, Exempel; Muster zur Nachfolge. exemple, *m.* modèle à imiter. § przykładność brał z niego.

Przykładny. exemplarisch. éxemplaire; illustre par des bons exemples. § przykładnym świeci życiem; w życiu i nauce przykładny; iesteś przykładnym wizerunkiem w nieprzeliczone wieki.

Przykładzik, *g. u.* ein kleines Exempel. un petit exemple.

Przykleiam co, *v. m. F. przykleię.* ankleben. atacher avec de la cole.

Przyklękam, *v. m. F. przyklęknę.* niederknien bey einem. s'agenouiller à qu. § przyklekniy do nog Pańskich prosząc o wybaczenie.

Przyklękły. kniend. qui est à genoux.

Przyklęskam rękoma. einem seinen Beyfall geben und in die Hände klopfen. aplaudir à qu; fraper des mains en faveur de qu.

Przekłoć, *vid.* Przekalam.

Przekłocie. Stich der durchgehet. piqûre d'outre en outre.

Przykłota. Stroh für das Vieh. de la paille pour le bétail.

Przekłoty. durchgestochen. percé, transpercé de part en part.

Przykomorek, *g. a.* Neben-Zollhaus, wo man die Waaren verzollet, die nicht auf der offnen Land-Strasse geführet werden. bureau à l'écart, où les marchandises paîent la doüane, qui n'entrent pas par le grand chemin.

Przykop. Graben, Beygraben. fossé qui est près d'un autre.

przykopy. die Laufgräben. les aproches, *f.* devant un ville assiégée.

Przykopać, *F. przykopię.* dabey graben. fouir auprès.

Przykopycie. Hackleder, Fersen-Leder, Riemen so die Polnischen Hosen an die Ferse hält. talonniére; un morceau de cuir avec quoi on atache la culotte Polonoise au talon.

Przykora, *vulg.* } Muthwillen, Leichtfer-
Przykosz, *f.* } tigkeit. insolence, pétulance. § przykorę komu uczynić.

Przykorny. muthwillig. pétulant, insolent.

Przykorzeniam co, *F. przykorzenię.* würzen. épicer; assaisonner avec des épices.

Przykować, *v. m. F. przykuię.* 1) anschmieden. 2) verbinden, verpflichten. 1) forger qu. ch. à une autre; forger dessus; ajoûter, atacher en forgeant. 2) atacher, lier, engager qu. § 1) przykuto iedney podkowy do drugiey. **2) krolu przykowałeś nas do poddaństwa twoiego.

Przykowany. 1) angeschmiedet. 2) verbunden, verpflichtet. 1) forgé à qu. ch. 2) *fig.* ataché, lié, engagé. § 1) przykowane żelazo. 2) życzliwością do usług twoich przykowany.

Przykradam się, *v. m. F. przykradnę.* sich darzu schleichen. venir à pas de loup à qu; surprendre qu; venir à l'impourvu, survenir. § przykradła się cicho do niego; lis do kur się przykradszy.

Przykrawam, *v. m. F. przykroię.* zuschneiden, als der Schneider. couper, tailler pour faire quelque vétement. § przykroić szatę, boty, koszulę.

Przykro, *adv.* 1) steil. 2) verdrüßlich, beschwerlich, unangenehm. 1) d'une maniére escarpée. 2) désagréablement, avec peine, d'une maniére fâcheuse.

przykro mi to; przykro mi to iest. dieses ist mir unangenehm, zuwider, verdrüßlich; es fällt mir beschwerlich. cela me fâche; cela me cause du chagrin; cela me fait de la peine; cela ne me plait pas; c'est un grand désagrément pour moi. § przykro mu było słuchać, widzieć.

z przykra. von einer verdrüßlichen Seite. du côté qui fâche, qui déplait, qui n'est pas agréable. § z przykra mu tę rzecz pokazał.

Przykroiony. zugeschnitten. taillé, coupé pour quelque vétement.

Przykromowność. verdrüßliche Rede. discours choquant; paroles fâcheuses; rudesse d'un discours.

Przykromowny. der verdrüßliche Reden führet. qui fait des discours impertinans; qui parle d'une maniére fâcheuse.

Przykrość. 1) Steilheit eines Berges. 2) Herbigkeit eines Obstes; Widrigkeit, widriger Geschmack. 3) Beschwerlichkeit, Verdruß, Widerwärtigkeit. 1) la roideur d'une montagne; une hauteur rude & dificile. 2) une ſaveur désagréable; âpreté, aigreur, *f.* d'un fruit, dégoût que donne la viande. 3) fâcherie, déplaiſir, adverſité, travers. § 1) przykrość gory. 2) przykrość w ukuſzeniu. 3) wszelkie przykrośći ćierpliwie znośił; czynić komu rożne przykrośći; przykrośći moiey to początek.

Przykroſchodźiſtość. die Steile. panchement d'une hauteur fort roide.

Przykroſchodźiſty. ſteil herab. eſcarpée; dificile à deſcendre.

Przykrotſzy. etwas zu kurtz. un peut court.

Przykrowſtępny, przykry ku gorze. ſteil, gäh. très-dificile à monter; roide, inacceſſible.

Przykruſzyć, *F. przykruſzę*, przydrobić. darzu brocken. ajoûter une matiére miſe en miē ou égrugée.

Przykry. 1) ſteil, gäh. 2) widrig. das einem äusserlichen Sinne zuwider iſt. 3) herb, ſauer, von Früchten. 4) widrig, beſchwerlich, verdrüßlich. 1) roide, eſcarpé. 2) dégoûtant; désagréable, fâcheux à un ſens extérieur. 3) âpre, qui a de l'âpreté. 4) dégoûtant, fâcheux, incommode, pénible, acablant, rude. § 1) przykra gora; przykre mieyſce ku gorze. 2) przykry do wonienia, do koſztowania, do słuchania. *3) ieſzcze przykre (ćierpkie) gruſzki. 4) zimno ieſt przykre; człowiek przykry; ſtarość przykra.

przykry ku dołowy; przepaśćiſty. ſteil, abſchüßig. eſcarpé, qui eſt dificile à deſcendre; qui a un panchement.

przykra to rzecz. das iſt eine verdrüßliche Sache. c'eſt une choſe fâcheuſe.

Przykryćie, nakryćie. } Decke. couvertu-
Przykrywadło. } re, couvercle, *m.*

przykrywadło na pośćiel. Bett-Decke. couverture pointée.

Przykrywam co, *v. m. F. przykryię.* zudecken. couvrir.

Przykrzę śię, *y, ył*, komu. einem beſchwerlich fallen. importuner, incommoder, fâcher, moleſter, ennuier qu; donner du déplaiſir à qu.

Przykrzenie śię komu. Beläſtigung, Beſchwerung. importunité, action de la perſonne, qui incommode, qui donne du plaiſir.

Przykrzykam do czego albo komu, *v. m. F. przykrzyknę.* frohlocken, mitſchreyen. faire des aclamations; s'écrier, crier de joïe.

Przykrzyki, *plur.* Freuden-Geſchrey. aclamations, *f. plur.* cris de joïe.

Przykrzynąć śię, *F. przykrzynę śię*, *vid.* Uſkrzynąć śię.

Przykulia, *vid.* Marzana.

Przykupuię czego, *v. m. F. przykupię.* darzu kaufen. acheter qu. ch. pour l'ajoûter à une autre. § przykupił gruntow do ſwego, ksiąg do Biblioteki.

Przykurzam co czym, *v. m. F. przykurzę.* 1) beſtäuben. 2) mit Moder oder Unflath belegen. 1) couvrir de pouſſiére. 2) couvrir, remplir de moiſiſſûre, d'ordures.

przykurzyć śniegiem. mit Schnee beſtäuben. couvrir de neige.

Przykurzenie. 1) Beſtäubung. 2) Bedeckung mit Moder, mit Unflath. 1) l'action de couvrir de pouſſiére. 2) l'action de remplir de moiſiſſûre, d'ordures.

Przykurzony. 1) beſtäubet. 2) mit Moder bedeckt. 3) beſchnieen, beſtübert. 1) couvert de pouſſiére. 2) rempli de moiſiſſûre, d'ordures. 3) blanchi, couvert de neige. § 1) przykurzony kurzawą. 2) przykurzony prochem węgielnym. 3) drogi teraz śniegiem przykurzone.

Przykwaśnieć, *F. przykwaśnieię.* ſäuerlich werden. devenir un peu aigre; commencer à s'aigrir.

Przykwaśny. ſäuerlich. un peu aigre; aigrelet.

Przyłączam co do czego, do kogo, *F. przyłączę.* zu etwas fügen, hinzufügen. joindre avec; ajoûter; atacher, anexer, unir, joindre une choſe à une autre.

przyłączyć śię do kogo. ſich mit einem verbinden, zu einem treten. s'atacher, ſe joindre, s'engager à.

przyłączaiący ſpoſob. Gram. der Subjunctivus. *Gram.* le Subjonctif.

Przyłączanie. 1) das Zufügen, Zuſetzen. 2) Gram. eine Conjunction, ein Füg-Wort. 1) l'action d'atacher, d'ajoûter. 2) *Gram.* conjonction, conjonctive.

Przyłączenie. Beyfügung, Verbindung, Beytretung. conjonction, liaiſon, *f.* union, *f.* atache, jonction.

Przyłączony. zugefügt, verbunden. joint, ataché, uni, annexé, conjoint.

Przylac, *vid.* Przylewam.

Przyłamuię co, *F. przyłamię.* knicken. rompre un peu; briſer à demi.

Przylądek, *g. u.* Geogr. eine Halb-Inſel. *Geogr.* cherſoneſe, presqu' isle.

Przylądować, *F. przyląduię.* anländen, ans

ans Land stoßen. aterrir, terrir, aborder; prendre terre.

Przylanie. das Zugießen. l'action de verser davantage dans une liqueur.

Przylany. zugegossen. versé dans une liqueur.

Przylatuię, *F. przyleię.* 1) herzu fliegen. 2) herzueilen, herzulaufen. 1) voler, aller en volant vers. 2) acourir promtement; venir en hâte, en grande diligence. § 1) przylećiały iuż iaskołki. 2) zaraz do niego na pośiłek przylećieli.

Przylatanie, przylećienie. das Herbeyfliegen oder Herbeyeilen. l'action de voler vers quelque lieu ou d'acourir à.

Przyłażę, *F. przyleżę.* herzukriechen. ramper, se trainer vers un lieu.

Przyłażenie, przyleżienie. das Herzukriechen. le rampement vers un lieu.

Przyłbica. Sturm-Hut, Sturm-Haube. casque, *m.* bourguignote; pot-en-tête; *m.* heaume, *m.* § w polerowney przyłbicy rycerz; przyłbicę biorę, kładę na głowę.

Przyłbiczka. kleine Sturm-Haube. armet, petit casque.

Przyłbicznik. Helmmacher. faiseur de casques; heaumier.

Przylećienie, *vid.* Przylatanie.

Przylegam, *F. przyleżę.* 1) anliegen. 2) sich mit dem Leibe auf etwas legen. 3) mit einer Kranckheit etwas büssen. 1) toucher; s'atacher à; se coler contre; étre colé, étre ciré sur; se mettre, se jondre fort près d'une chose. 2) péser sur; se mettre avec tout son corps sur. 3) étre païé d'une débauche; païer la peine d'un mauvais regime avec sa santé. § 1) kobierzec dobrze do stołu przylega; ten trzewik nie dobrze przylega. 2) niech przylega kilka chłopow drugi koniec drzewa, aby go przeważyli. 3) przyleżysz tego piaństwa.

Przyległość. 1) das Dranliegen; das an einander stoßen der Länder, der Sachen. 2) Beding, Vorbehalt. 1) contiguité, voisinage, *m.* proximité de deux choses qui se touchent. 2) cautelle, reserve, condition. § 1) przyległośći tego miasta są barzo żyzne. 2) pod tą wypłacę podległośćią.

Przyległy. anliegend, an einander stoßend, dabey liegend. tenant, continu, contiguë, voisin à un autre fonds; qui se joint & touche. § wśi, państwa przyległe.

te dwie maiętnośći są sobie przyległe. diese zwey Land-Güter stoßen an einander, ce deux héritages sont tenans l'un à l'autre.

przyległy w okolicy. umher liegend. situé autour, aux environs.

przyległy iest. es stößet an, es lieget an. il touche à; il est situé auprès, il est adjacent; il est contigu à une autre chose.

Przyleń, *g. przylenia.* Faullentzer. un paresseux.

Przyleniwszy. etwas nachläßig, faul. un peu paresseux, un peu lent.

Przylepiam co, *v. m. F. przylepię.* ankleben. atacher avec une matiére gluante.

przylepić się do kogo, do czego. sich an einen hängen. s'atacher à; s'embarquer, se lier avec qu.

Przylepka u chleba. Kleber-Ranft am Brod. biseau, l'endroit à côté du pain, où il n'y a pas de la croute.

Przylewam czego, *F. przyleię.* zugiessen. verser d'avantage; mettre encore dans une liqueur.

Przylewek, *g. u.* Zugabe zu einem abgemessenen Getrâncke. surmesure, ce qui est au delà de la mesure.

Przyłgać co, *F przyłgę.* darzu lügen. ajoûter quelque chose du sien à un raport; raporter des mensonges.

przyłgać śię. sich mit Ohren-Bläserey einschmeicheln. gagner l'amitié de qu. par les faux raports; atraire qu. par des paroles flateuses & malignes.

Przylgnąć, *F. przylgnę.* } 1) sich ankleben.
Przylnąć, *F. przylnę.* } 2) sich an einen hängen. 1) s'atacher à, s'engluer, se prendre à une matiére gluante; tenir à. 2) s'engluer, s'atacher à; se donner tout entiére à; s'embarquer, se lier avec qu. § 1) lep nie dobrze do roszczki przylgnął. 2) przylgnął do niey, do tey księgi.

przylnie mu wnet co do rąk. es bleibt ihm bald etwas an den Fingern kleben; er läßt die Finger kleben. ses mains sont faites à chapon rôti. § pieniądze mu do rąk przylgnęły.

Przylgnienie, przylnienie. 1) Anklebung. 2) das Anhängen an etwas, grosse Zuneigung. 1) l'action par laquelle une chose s'atache à une matiére visqueuse. 2) atachement, engagement. § 1) przylnienie kurzawy. 2) wiem ia o iego do niey przylgnieniu.

Przyliczam, *v. m. F. przyliczę.* 1) noch darzu zählen. 2) in die Zahl setzen. 1) ajoûter à un nombre. 2) mettre au nombre, au rang de. § 1) przyliczyć co nad wzwyż; do tego ieszcze cztery

ry przyliczę. 2) przyliczył go do nayuczeńszych w mieście ludzi.

Przylipam, *F. przylipnę, vid.* Przylgnąć.

Przyliznę się do kogo, *F. przyliżę się.* sich anschmeicheln, sich einschmeicheln; einem ums Maul gehen. pateliner, amadoüer, caresser qu; se glisser dans les bonnes graces de qu.

Przylnąć, Przylnienie, *vid.* Przylgnąć, przylgnienie.

*Przylog, odłog. 1) ein Brach-Feld. 2) ein wüster Acker. 1) jachere, guéret. 2) une friche, un savart.

Przyłożenie, przykładanie. 1) das Anlegen, Auflegen. 2) Zusetzung, Zufügung. 1) aplication des choses, l'action d'apliquer, d'aposer, de mettre une chose sur ou à une autre. 2) addition; ce qu'on ajoûte, qu'on y joint. § 1) przyłożenie plastru do rany, pieczęći do listu. 2) przyłożenie punktu do ugody.

przyłożenie się do czego. Angewohnheit. acoutumance, habitude.

przyłożenie chęći. Anwendung der Seelen-Kräfte zu etwas, Befleißigung. atention, atache, aplication, ardeur, *f.* atachement de l'esprit ou d'un des cinq sens à qu. ch. § przyłożenie chęći, myśli, serca, baczenia, słuchania, rozumu, uwagi do nauk, do sprawy iakiey.

Przyłożony. 1) aufgelegt, aufgedrückt. 2) zugegeben, zugefügt. 3) angewendet als eine Seelen-Kraft. 1) aposé, apliqué, mis dessus, mis proche. 2) ajoûté, cijoint. 3) apliqué, emploié, *en parlant des facultez de l'ame.* § 1) przyłożona pieczęć. 2) przyłożonych przestrzegać będę kondycyy. 3) przyłożone starania do czego.

Przyłuda. Anlockung, Liebkosung, Lockspeise. apas, charmes, *m. plur.* atraits, *m. plur.*

Przyłudzam kogo do czego, *v. m. F. przyłudzę.* anlocken, ankirren. atraire, atirer par quelque apas; alécher.

Przyłudzanie, przyłudzenie. Anlockung, Ankirrung. aléchement, atraits, *plur.*

Przyłudzony. angelockt. atiré par caresses; aléché.

Przylutować co, *F. przylutuię.* anlitten, anschweissen. souder, joindre deux piéces de métail.

Przymawiacz. Tadeler. un critique, censeur.

Przymawiam komu co albo o co, *v. m. F. przymowię.* tadeln, sticheln. reprendre, trouver à dire; blâmer, critiquer, censurer, broquarder qu.

przymawiaiący, uszczypliwy. anzüglich, spitzig. piquant, choquant.

przymawiać na co. auf etwas im Reden zielen. y toucher dans son discours.

zdaie się na to nie przymawiać. es scheinet als wenn er nicht darauf zielet. il semble qu'il n'y touche pas.

przymawiać się o co. etwas berühren. toucher qu. ch. de.

Przymędrszy. ein wenig schlau, etwas klug. un peu sage, un peu fin.

Przymiarek, *g. u.* Zugabe beym Messen. surmesure, ce qui est au delà de la mesure.

Przymiąższy, *vid.* Przymięższy.

Przymierać, *F przymrze.* einem zusterben, zufallen durch einen Tod. échoir à qu; tomber sur qu. par la mort de qu. § przymiera to wszystko na brata, na Oyca względem naturalney sukcessyi.

Przymierzam co, *F. przymierzę.* 1) anpassen, als ein Kleid. 2) nach etwas zielen, das ist hauen, schlagen oder stossen wollen. 1) essaïer un habit, un soulier à qu; voir si quelque chose est en état qu'elle doit être. 2) ménacer, faire semblant de porter un coup à quelque membre; vouloir fraper qu. sur quelque partie du corps. § 1) przymierz mi szaty, obuwia; trzy razy w przod przymierz, nim raz zatniesz nozycami, *prov.* 2) przymierzać komu mieczem (przykładać komu miecz) do boku, do głowy, do gęby.

nie przymierzaiąc. seines Zeichens. de son coin. § strzelono go w głowę nie przymierzaiąc.

nie przymierzay bo złe wnet przytrąći, prov. mahle den Teufel nicht an die Wand, er kommt von sich selbsten. ne parlez pas du loup il viendra sans vous.

Przymierze. Bündniß. alliance, traité, *m.* paix, *f.* § przymierze z kim uczynić; w przymierze co włożyć; przymierze łamać.

przymierze; przymierze na czas. Stillstand. treuve, suspension d'armes. § przymierze na dwadźieśćia dni uczynili; przymierze wyszło; przymierze chować, łamać, gwałćić; nie dotrzymać przymierza.

skrzynia przymierza. im alten Testament: die Bundes-Lade. *dans le vieux Testament:* l'arche de l'alliance.

***przymierze dożywotne, nierozerwane, nierozwiązane.* der Ehestand; das eheliche Band. le mariage; les liens du mariage; le lien conjugal. § w dożywotne przymierze oddany przyiaćiel.

przymierza gwałćićiel. ein Bundsbrüchiger. violateur, infracteur de la paix.

Przymie-

Przymieszanie. Untermengung, Versetzung mit etwas. l'action d'entr'eméler; mélange, *m.* mixtion d'une petite quantité entre une plus grande.

Przymieszany. versetzt mit etwas, untermengt. entr'emélé; mélé parmi.

Przymieszawam, ⎫ *v. m. F. przymieszam.*
Przymieszywam, ⎭ versetzen, darzu mischen; untermengen. méler une petite quantité parmi une plus grande; entr'emêler. § przymieszał wody do wina, śrebra do złota.

przymieszać się do czego. sich darzu mengen, mischen. se méler, s'entremettre, s'ingérer de qu. ch. § przymieszało się wiele złego do ich nabożeństwa; przymieszał się tey sprawie, (do tey sprawy) do nich się przymieszał.

Przymięższy. 1) etwas dick. 2) etwas tief, ein wenig grob als eine Stimme. 1) un peu épais. 2) un peu grave, un peu bas. § 1) przymięższa to do tego deska. 2) przymięższym głosem mowi, śpiewa.

Przymilam się komu, *v. m. F. przymilę się.* sich bey einem einschmeicheln, sich einliebeln. s'insinuër par flaterie, par caresses; se glisser dans les bonnes graces de qu.

Przymiot. 1) Philos. etwas zufälliges; ein Accidens. 2) Eigenschaft. 3) natürliche Neigung; Gabe, Geschick zu etwas. 1) *Philos.* accident, proprieté accidentelle; atribut. 2) proprieté, qualité, nature, propre, *m.* 3) naturel, genie, *m.* caractère naturel. § 1) świałość ani ćiężka ani letka bo iest przymiotem; białość, okrągłość są przymioty (przypadłośći, przypadki) rzeczy. 2) ta maiętność ma ten przymiot, że iest wolna od przechodow żołnierskich. 3) przymiot przyrodzony dobry.

przymiot źiele, starzec. (senecio minor) Creutz-Kraut, Jacobs-Kraut. petit senesson.

Przymiotny. ⎫ angebohren, eigen. vir-
Przymiotowy. ⎭ tuel, naturel. § przymiotna to ludźiom cnota, wada.

przymiotowe źiele, starzec wielki, Jakuba Swiętego źiele, popiołek, łomikość. (senecio major) grosse Creutzwurtzel. senesson grand.

Przymnażam czego, *v. m. F. przymnożę.* vermehren. augmenter, multiplier redoubler.

Przymnożenie. Vermehrung. accroissement, surcroit, augmentation redoublement.

Przymorek, *g. u.* kleines Sterben unter den Leuten. mortalité au commencement ou à la fin d'une peste.

Przymorski. an der See gelegen. maritime; qui est auprès de la mer.

Przymorze. eine See-Küste. cote, rivage *m.* de la mer.

Przymowka. Stich, Stichel-Rede. coup de langue, brocard, mot piquant. § przymowki godźien; na przymowkę zasłużył.

przymowka żartowna. Spaßrede, Schertz. raillerie; bon mot; plaisante allusion; mot plaisant & satirique.

Przymrozek, *g. a.* kleiner Nacht-Frost. petite gélée pendant la nuit.

Przymuię, *vid.* Przyymuię.

Przymurek mały. kleine Mauer vor einer grossen. petit avant-mur.

Przymurować, *F. przymuruię.* darzu mauern. alonger ou élever plus haut un mur.

Przymurze, podmurze. Platz an einer Mauer. place proche d'un mur.

Przymus. Zwang. contrainte, violence, force, sujétion. § z przymusu na to zezwolił; z przymusu a nie z dobrey woli to uczynił; przymusem w niemiłe złączony iarzmo.

Przymuśićiel. Zwinger, Nöthiger. exacteur, celui qui contraint, qui oblige à faire qu. ch.

Przymuskać, *F. przymuskam* ⎫ sanft andrü-
Przymusnąć, *F. przymusnę.* ⎭ cken, sachte anreiben. froter doucement, presser contre, passer par dessus. § przymuśniy złoto płatkowe wełną.

iak przymusnął. als wenn es angewachsen, gedrechselt wäre. cela est fait comme au tour; il est à peindre.

Przymuszam, *v. m. F. przymuszę.* zwingen, nöthigen. contraindre, forcer, violenter qu. à qu. ch. § przymuśił mię do podpisania; przymuśić dźiewkę do małżeństwa.

przymuszać się. sich zu etwas zwingen, sich Zwang anthun. se géner; faire qu. ch. contre son genie, s'éforcer vainement. § na słowa się przymusza; gwałtownie się do tego przymuszał.

Przymuszczek. Schmeichler, der sich anschmieret. cajoleur, flateur.

Przymuszenie. Zwang. contrainte; sujétion, force, nécessité. § gwałtowne to było przymuszenie.

Przymuszony. 1) erzwungen, gezwungen. 2) gezwungen, nicht natürlich, übertrieben. 1) contraint, forcé. 2) afeté, outré, afecté, trop étudié, trop recherché. § 1) przymuszona miłość się nie darzy,

darzy, *prov.* 2) chod przymuszony; styl przymuszony.

Przymykam czego, *v. m. F. przymknę.* näher anrücken, anschieben. faire avancer vers soi; pousser tout contre; aprocher en poussant; mettre plus près. § przymkniy stołu do ściany.

przymykać się do kogo. zu einem rücken. s'aprocher de qu.

Przynaglam, *v. m. F. przynaglę.* 1) treiben, antreiben. 2) eilen mit etwas, eilfertig etwas machen. 1) pousser, presser, exciter avec chaleur. 2) faire avancer, faire aller plus vite; faire hâter; faire avec hâte. § 1) przynaglał mu, aby co rychley robił. 2) przynaglali tym robotom.

Przynaglanie. Antreibung. l'action de pousser, de hâter.

Przynaglony. angetrieben, übereilt. hâté, avancé avant le tems.

Przynalegam. einen nöthigen, einem zusetzen. obliger, forcer qu. à; soliciter qu. avec ardeur. § przynalegam komu do spełnienia, do iedzenia.

Przynależę 1) zugehören. 2) gehören zu etwas. 3) zukommen, gehören, das Recht etwas zu thun haben. 4) ankommen, auf etwas beruhen. 1) apartenir, être à qu. 2) apartenir; être nécessaire. 3) convenir à qu; quadrer avec; être décent à. 4) dépendre de. § 1) przynależę Panu temu; przynależy mu ten dom. 2) do poczćiwego pożyćia wiele przynależy. 3) przynależały takie szaty na niego; przynależy mi takie nośić szaty. *4) wiele na tey przynależy (zależy) sprawie.

Przynależący. } 1) zugehörig, zuständig.
Przynależyty. } 2) gerichtbarlich, das für ein Gericht gehöret. 1) apartenant, qui est à qu. 2) compétant, légitime.

Przynależność. } 1) Gerichtbarkeit. 2) Zu-
Przynależytość. } behör, Pertinentz-Stücke zu einem Amt, zu einem Gute. 1) compétance, puissance de juger. 2) apartenance. § 1) przynależność sądu. 2) przynależytośći urzędu tego są dochody z przyległych wśiow; i wszystkie tey maiętnośći przynależytośći.

Przynamniey, } *adv.* wenigstens; zum we-
Przynaymniey, } nigsten. tout au moins; pour le moins; à tout le moins; du moins; au moins.

Przynawek. ein Schaal-Fisch, der eine Art von Thun-Fischen ist, und gerne nahe bey den Schiffen schwimmet. poisson de caille semblable au thon, qui suit les navires de près.

Przynękam, *v. m. F. przynęcę.* anlocken, ankirren. alécher, atraire, atirer par quelque apas.

Przynęta. Lockspeise. apas, amorce, charmes, *m. plur.* § tak słodką go opoiwszy przynętą.

Przynieśienie. das Bringen. l'action d'aporter.

Przynieśiony. gebracht. aporté.

Przyniewalam, *v. m. F. przyniewolę.* zwingen, nöthigen. contraindre, violenter, forcer.

Przynogi płużne. Pflug-Stertze. les mancherons de la charruë.

Przynoszę, *v. m. F. przyniosę.* 1) bringen. 2) vortragen, vorbringen, referiren. 3) mit sich bringen, machen, verursachen. 1) aporter. 2) aporter, raporter, proposer. 3) aporter, engendrer, causer, faire. § 1) przynieś z sobą książkę; przyniosł mi list. 2) co Rewizorowie uznać i na przyszły Seym przynieść maią; przyniosł tę sprawę do krola. 3) przynośi to żal, smutek, chorobę; takie lekarstwa śmierć przynoszą; zły uczynek gryzotę przynośi; wielkie światło to prawdźie przynośi; aby to wątpliwośći i rozsterkow nie przynośiło.

Przynoszenie, *vid.* Przynieśienie.

Przynukam kogo do czego. einen sehr antreiben, mit Gewalt zwingen. violenter, forcer, contraindre qu. à.

Przynukanie. Antreibung. contrainte, l'action de violenter.

Przynukany. angetrieben, gezwungen. contraint, forcé.

nieprzynukana wola. freyer Wille. libre-arbitre, franc-arbitre; la liberté de faire & de ne faire pas.

Przyobiecuie, obiecuię. angeloben, versprechen. promettre. § przyobiecał mi tę książkę, to uczynić.

Przyobieram co, *v. m. F. przyobiorę.* erwählen, erkiesen, aufnehmen in eine Zahl. élire, agreger, admettré, associer, recevoir dans un corps.

Przyoblec, *F. przyobłokę.* einem ein Kleid anziehen. mettre un habit à qu.

przyoblec się w co. sich ein Kleid anziehen. s'habiller, se vêtir soi même.

Przyobranie. Aufnahme in ein Amt, in ein Collegium; Aufnehmung, Erkiesung. réception, agrégation, choix, élection.

Przyobrany, przywźięty. aufgenommen, erkohren. agregé, élu, associé.

*Przyochędażyć co, *F. przyochędążę,* zdobić. putzen, verschönern. embellir, parer, enjoliver.

*Przyochędożka, ozdoba. Putz, Zierath. embellissement.

Przyodźiewam, *v. m. F. przyodźieię*, odźienie dawam, odźieżą opatruię. einen kleiden, einem Kleider geben. vêtir, habiller; fournir des habits à. § przyodźiać ubogiego.
** *przyodźiać śię.* sich kleiden, sich bedecken. se vêtir, s'habiller, se couvrir. § ptak śię pierzem, drzewo liśćiem przyodźiewa.
Przyodźiany. 1) gekleidet. 2) bedeckt. 1) vêtu. 2) couvert.
Przyodźienie. } Kleidung. vêtement, habillement.
Przyodźiewek. }
Przypadam, *v. m. F. przypadnę.* 1) neben einem fallen, der gefallen ist. 2) herzukommen, herzueilen, herzulaufen. 3) überfallen, unversehens darzu kommen. 4) anfallen, angreifen. 5) beschüttet, bedecket werden mit Staub, Schnee. 6) bedecken, belegen als der Staub eine Sache. 7) beyfallen, beystimmen. 8) kommen, fallen auf etwas. 9) einfallen als ein Gedancke. 10) überfallen, bemeistern als einen die Furcht. 11) anliegen, sitzen als ein Kleid. 12) geschehen, sich fügen, sich zutragen, sich ereignen. 13) fallen auf einen Tag. 14) auf einen fallen, einem zufallen als eine Erbschaft. 1) tomber près d'une personne qui est à terre. 2) venir en hâte, voler à; acourir à. 3) survenir, venir à l'impourvû; arriver inopinément. 4) se jetter, fondre, tomber sur l'ennemi, l'ataquer vivement. 5) étre couvert de neige, de poussiére; contracter, amasser. 6) couvrir ainsi que la poussiére une chose. 7) tomber dans le sens de qu; demeurer d'acord, tomber d'acord de qu. ch. 8) tomber sur quelque sujet. 9) tomber, venir en (dans) l'esprit, en pensée. 10) saisir, fraper, prendre qu. comme la terreur. 11) venir à qu; étre juste, étre colé, étre ciré sur le corps. 12) survenir, arriver, se passer. 13) échoir sur un jour; tomber un tel jour; se rencontrer. 14) revenir, échoir à qu; tomber, venir, étre échu à qu. § 1) upadłem a on też przypadł przy mnie. 2) matka do dźieći przypadła (przybiegła). 3) bez wieśći na mię przypadł. 4) zbroyną ręką przypadło woysko na nieprzyiaćiela. 5) prochem, śniegiem przypadłem; mięso pleśnią, żelazo rdzą przypadło. 6) przypadł śnieg zagony, peł szatę. 7) przypadam do niego, na iego rozumienie, na tę naukę. 8) przypadł na te myśli. 9) taka mu myśl przypadła. 10) strach na woysko przypadł. 11) ta szata dobrze na niego przypadła. 12) z szczęśćia to przypadło; w tym kłotnie miedzy niemi przypadły; tym czasem woyna niespodźianie przypadła. 13) przypada iarmark, seym na S. Michał. 14) przypadła na niego ta kamienica, maiętność.
przypada dźień, mieśiąc na niego do straży, do służby. der Tag, der Monat fällt auf ihn zur Wache, zum Herrn-Dienst. il est de jour, de mois pour la garde, pour le service.
przypadam na twoie zdanie. ich pflichte deiner Meynung bey. je me raporte à vous; je suscris à tout ce que vous demandez.
przypadać na wzgardę. in Verachtung fallen. courir du mépris; tomber dans le mépris.
przypaść na pośmiewisko. zum Gelächter werden. devenir la (servir à la, s'exposer à la) risée du monde.
przypadła mu dobra myśl. er war bey guter Laune. il étoit en train, en humeur.
te słowa do serca przypadły. diese Worte rühreten das Hertz. ces paroles le pénétrerent jusqu'au coeur.
przypadać do nog czyich. einem zu Füssen fallen. se prosterner, se jetter aux piez de qu.
Przypadek, *g. u.* 1) Philos. Zufälligkeit. 2) Zufall, Begebenheit 3) gerichtlicher Fall, ein Casus. 1) *Philos.* un accident. 2) cas, évenement, avanture, accident, rencontre. 3) cas. § 1) każda rzecz ma przypadki swoie. 2) smutny, szczęśliwy, nieszczęśliwy to przypadek. 3) przypadek prawny osądźić.
z przypadku. zufälliger Weise. fortuitement, casuëllement; par rencontre. § twoie gdy u kogo z przypadku ginie, nikomu innemu nie ginie tylko tobie.
w przypadku. im Fall. en cas; au cas. § w przypadku woyny zupełną zachowamy karność.
Przypadkowy. zufällig. accidentel, casuël, fortuit.
Przypadłość. 1) Philos. Zufälligkeit, das Zufällige. *2) Eigenschaft. 1) *Philos.* accident. *2) qualité, vertu. § 1) przypadłość rzeczy, przypadłośći pomiarkowane; niemasz rzeczy bez przypadłośći.
Przypadły, 1) befallen mit Staub, Asche. 2) niedergefallen, der zu eines Füssen lieget. 3) Philos. zufällig. 4) vorgefallen, zugestossen. 1) couvert de poussiére, de cendre. 2) tombé au genoux, prosterné. 3) *Philos.* accidentel. 4) survenu,

venu, arrivé. § 1) przypadły kurzawą, mchem, śniegiem, rdzą. 2) nie odpychay mię do nog twoich przypadłego. 3) rzeczy przypadłe są białość, gorzkość. 4) sprawy o to przypadłe; przypadła w ten czas woyna.

Przypalam co, *v. m. F. przypalę.* 1) anbrennen, überbraten beym plötzlichen Feuer. 2) das Ende von etwas bebrennen. 3) ein wenig schwärtzen wie die Sonne. 1) faire havir, rôtir trop en faisant un grand feu. 2) brûler qu. ch. autour du bout. 3) brûler, hâler un peu, rendre un peu bazané. § 1) nie przypal pieczeni. 2) przypalić pale do wkopania. 3) słońce go przypaliło.

słońce przypala. die Sonne brennet, sticht. le soleil brûle, frape.

Przypalenie. 1) das Ueberbraten eines Bratens. 2) das Gebrennen eines Endes. 3) Schwärtze von der Sonne. 1) l'action d'havir. 2) brûlure autour du bout d'une chose. 3) hâle, noirceur causée par le soleil.

Przypalony. 1) überbraten. 2) bebrandt. 3) verbrandt von der Sonne. 1) qui est havi; trop rôti. 2) brûlé autour d'un bout. 3) hâlé.

Przyparćie, *vid.* Przypieranie.

Przyparty. gedränget, in die Ende getrieben. mis aux abois; poussé à bout; pressé, poursuivi. § przyparty od woyska.

Przypasam zboże. das Getreide auf dem Acker abetzen, abweiden, abhüten. faire paître le bétail le blé dans le champ.

Przypasuię, *v. m. F. przypaszę.* umgürten, angürten. mettre son épée à son côté. § przypasuy miecz ten na ledźwie twoie; przypasał szablę do boku; na to wam Rzeczpospolita szablę przypasała.

***przypasać się do żelaza.* vom Degen Profeßion machen. faire profession de l'épée.

Przypatruię się, *v. m. F. przypatrzę.* 1) zusehen, zuschauen, betrachten. 2) betrachten, erwegen, untersuchen. 1) regarder avec atention; contempler, considérer, envisager. 2) considérer, examiner, péser. § 1) przypatrz się ćiarlatanowi, komedyi, igrzysku, bitwie. 2) sędźia się sprawie przypatrzyć ma.

przypatruiący się. } Betrachter, Zuschauer.
Przypatrownik. } spectateur, regardant,
Przypatrzyćiel. } contemplateur; qui regarde, qui considère.

Przypatrowanie się; przypatrzenie się czemu. das Zuschauen, Zusehen, die Betrachtung. l'action de regarder de près, considération, contemplation.

Przypędzam, *v. m. F. przypędzę.* 1) herzutreiben. 2) jagen, herzueilen. 1) chasser, mener vers qu. 2) voler, pousser, courir vers qu. § 1) przypędź gęsi. 2) goniec przypędził do krola.

Przypędzenie. 1) das Herzutreiben. 2) plötzliche Ankunft. 1) l'action de chasser vers qu. 2) une arivée subite.

Przypiecek, *g. przypiecka.* Hintertheil des Ofens mit dem Schlund. la partie du four où est la gueule.

Przypiekam czego, *v. m. F. przypiekę.* rösten, pregeln, ein wenig braten. griller, frire, rôtir un peu, rôtir à demi.

przypiekło to na niego. das blieb auf ihn sitzen. cela est tombé sur lui; cela reste sur son comte.

przypiec się. sich an den Topf anbrennen. s'atacher au pot étant cuit.

Przypiekanie. die Röstung, das Pregeln. l'action de griller.

Przypiekany. geröstet, gepregelt. grillé.

Przypiekle. } Höllen-Pforte. fauxbourg,
Przypiekło. } l'entrée de l'enfer.

Przypielam, *v. m. F. przypielę.* hin und wieder jäthen. sarcler, arracher les mauvaises herbes par ci par là. § przypiel te zagony.

Przypieram, *v. m. F. przyprę.* 1) anklemmen, andrücken, anrücken. 2) eintreiben. 1) serrer, presser ou pousser contre. 2) pousser, presser, repousser, faire plier; refuter, rembarrer, reduire au silence. § 1) przyprzyy stoł do śćiany. 2) dobrze przyparł heretykow.

przyprzeć kogo do ćiasnego kąta. einen in die Enge treiben. serrer de près, pousser à bout, reduire qu. au petit pié; presser les mors à qu; reduire qu. au pié du mur; tenir l'épée sur la gorge de qu.

Przypieranie, przyparćie. 1) das Anschieben, Anrücken. 2) das Zusetzen. 1) l'action de serrer, de presser tout contre. 2) poursuite, l'action de pousser qu. à bout.

Przypięty. angeheftet, angesteckt, angeschnallt. agrafé; fiché; ataché avec une épingle, avec une boucle.

Przypiiam śię, *v. m. F. przypiię śię.* 1) sich ansaugen, sich anhängen. 2) sich an einen Tranck gewöhnen. 1) se coler, s'atacher à qu. ch. par le moien de l'haleine. 2) s'acoutumer à une boisson. § 1) piiawka śię do nogi przypiła. 2) przypiiać śię winu, piwu.

Przypilnować czego, *F. przypilnuię.* } fleißig
* Przypilować, *F. przypiluię.* } abwar-

abwarten. veiller ſoigneuſement, regarder, vaquer, ſoigner à.

Przypilnowanie. genaue Abwartung. aplication, aſſiduité de la perſonne qui prend garde à qu. ch; atachement de l'eſprit à; action d'obſerver, de prendre garde.

Przypilnowany. abgewartet, in Acht genommen. obſervé avec ſoin; fait, gardé ſoigneuſement.

Przypinam, *v. m. F. przypnę.* 1) anſtecken mit Stecknadeln; anhäften. 2) angurten, anſchnallen. 3) einen eintreiben. 1) ficher, atacher avec des épingles à qu. ch; agrafer. 2) boucler, atacher par le moien d'une boucle. 3) ſerrer, pouſſer, rembarrer qu. § 1) przypiąć co ſzpilką; przypniy dźiećięćiu czapeczkę. 2) przypiąć oſtrogi, koniowi popręgu. 3) przypiął dobrze nieprzyiaćiela, przećiwnika.

przypiąć śię do czego. ſich anhängen. s'atacher, ſe coler.

*Przypinka, haftka. Häfft, Häfftlein. petite agrafe, petit crochet à atacher qu. ch.

Przypiorſek, *g. u.* Kriegsb. die Bruſtwehre. *Fortif.* parapet.

Przypis. / Przypiſek, *g. u.* / Przypiſanie. } Beyſchrift, zugeſchriebene Worte; Gloſſe. apoſtille, gloſe, addition, petit note qu'on ajoûte.

przypiſanie kśięgi komu. Zuſchrifft, Dedication. dédicace; épitre dédicatoire.

przypiſanie komu czego. Beymeſſung, Beſchuldigung, Anſchuldigung. imputation, l'action d'atribuër quelque faute à qu.

Przypiſany. 1) beygeſchrieben. 2) zugeſchrieben, zugeeignet als ein Buch. 3) aufgenommen in eine Zahl, in eine Geſellſchaft. 1) annoté, ajoûté à un écrit. 2) dedié, voué à qu. 3) agregé, receu, mis au nombre de. § 1) przypiſane słowa do czego. 2) przypiſana komu kśięga. 3) przypiſany ſzlachćic, mieſzczanin.

Przypisny. zum Einſchreiben gehörig. qui ſert à ajoûter à un écrit.

przypiſne; zapłata od wpiſania. Einſchreibe-Geld. païement pour l'enregîtrement.

Przypiſowanie. 1) das Beyſchreiben. 2) das Zueignen, Zuſchreiben eines Buchs. 1) l'action d'ajoûter qu. ch. à un écrit. 2) dédicace d'un livre.

Przypiſuię, *v. m. F. przypiſzę.* 1) beyſchreiben. 2) einem etwas löbliches zuſchreiben, zueignen. 3) beymeſſen, zurechnen, beſchuldigen. 4) zuſchreiben, zueignen ein Buch. 1) ajoûter qu. ch. à un écrit, ajoûter en écrivant. 2) atribuër à qu. qu. ch. de bon. 3) imputer, atribuër quelque faute ou quelque choſe de mal à qu. 4) dedier, adreſſer un livre à une perſonne. § 1) przypiſał uczone przeſtrogi. 2) przypiſował mu ſzczęśćie ſwoie. 3) przypiſuią mu tę zdradę, tę ſzkodę. 4) przypiſać komu kśiążkę.

Przypłacam czego, *v. m. F. przypłacę.* büſſen, mit ſeiner Haut bezahlen. recevoir la punition d'une faute; païer de ſa peau; païer, porter la peine de quelque faute; l'expier; en avoir ſur les doigts. § przypłaćił dobrze tey rozpuſty; ſkorą, grzbietem, gardłem, ſzubienicą tego przypłaćiſz.

mnie tego przypłaćić. ich muß davor ſtehen, davor büſſen, man hält ſich an mich. j'en aurai ſur les doigts; on ne s'en prendra qu' à moi.

Przypłakiwam, popłakiwam. mitweinen. pleurer avec qu.

Przyplatam co do czego, *v. m. F. przyplotę.* hinzu flechten. ajoûter en ourdiſſant.

Przypławiam, *v. m. F. przypławię.* herbey ſchwemmen. aprocher qu ch. du rivage. § przypławiły go żagle, wiatry do lądu.

Przypłodek, *g. a.* 1) junges Zucht-Vieh; Zuwachs. 2) Schaafe in der Heerde, die dem Schäfer zugehören. 1) renaiſſance, nourri, croît de bétail. 2) l'aquis du berger; les brebis dans un troupeau, qui ſont ſon propre bien.

Przypływam, *F. przypłynę.* anländen. aborder, arriver au bord; prendre terre dans un païs. § okręt do portu przypłynął; ſkoczywſzy z okrętu przypłynął do brzegu.

Przypłynienie. Anlandung. abord, deſcente, débarquement.

Przypochlebiam śię komu, *v. m. F. przypochlebię śię.* ſich einſchmeicheln. s'inſinuër par flaterie, par careſſes; ſe gliſſer dans les bonnes graces de qu.

Przypochlebianie śię. Einſchmeichelung. inſinuation, careſſes, *plur. f.* cajolerie, flaterie.

Przypodobywam śię komu, (*od podobania*) *F. przypodobam śię.* einem zu gefallen ſuchen, zu Gefallen leben. complaire à qu; gagner la faveur de qu.

Przypodobywam śię komu, (*od podobieńſtwa*) *F. przypodobam śię.* einem ähnlich zu werden ſuchen; einem nachahmen. tâcher d'imiter qu. de reſſembler à qu; ſe faconner, ſe faire, ſe tourner aux maniéres de qu; repondre à; ſe former ſur.

przypodobywać co czemu, do czego, podobnym

dobnym czynić (od podobieństwa) ähnlich machen, bilden nach etwas. former, façonner qu. ch. sur.

Przypodobanie, przypodobanie się. Wohlgefälligkeit, Willfährigkeit. complaisance, maniére complaisante. § przypodobanie go zaleca.

przypodobanie czego do czego. Vergleichung. comparaison, *f.*

Przypodobywanie, podobieństwa wyrażanie. die Bildung nach etwas. l'action de former qu. ch. sur une modèle.

Przypołnica, *vid.* Przypołudnica.

Przypołudni. } nachmittägig. d'après
Przypołudniowy. } midi; qui se fait après midi.

Przypołudnie. die erste nachmittäge Zeit; der Nachmittag. après-dinée, après-midi.

*Przypołudnica. 1) Mittags-Gespenst. 2) Hexe. 1) malin esprit, mauvais ange de midi. 2) sorciére.

Przypominacz. Erinnerer. donneur d'avis ou celui qui fait souvenir.

Przypominam, *v. m. F. przypomnę.* erinnern. faire souvenir qu; rapeller qu. ch. en la mémoire de qu. § przypomniałem mu to; na przyrzeczoną z tobą przyiaźń przypominać się teraz ważę.

przypominać sobie co. sich einer Sache erinnern. se souvenir, se ressouvenir de; se remettre, se mettre qu. ch. dans la mémoire.

Przypominanie, wspominanie sobie kogo. das Erinnern, das Andencken. l'action de se ressouvenir.

Przypomnienie. die Erinnerung. le resouvenir, la mémoire qu'on a d'une chose.

Przypomniony. erinnert. remis dans la mémoire.

Przypowiadam co, *F. przypowiem.* ansagen, ankündigen, verordnen. anoncer, dénoncer, notifier, déclarer, ordonner. § przypowiedzieć służbę żołnierzowi, poddanym.

przypowiedzieć się. in Gerichten: sich ansagen, sich anmelden. s'anoncer, se faire nommer au Juge. § na przypozew się przypowiedział.

Przypowiastka, *vid.* Przypowieść.

Przypowiedny. ansagend, ankündigend. qui anonce, qui ordonne.

list przypowiedny. 1) Notification-Schreiben. 2) Zeugniß-Brief, Kundschafft, Zeugniß so einem gegeben wird. 3) Werbe-Patent. 1) lettres de notification. 2) atestation, temognage, *m.* qu'on donne à qu. par écrit. 3) lettres patentes pour faire la levée de soldâs. § 1) rotmistrzem nikt zostać nie może bez przypowiednego listu krola albo Hetmana. 2) kupcy i rzemieślnicy czeladnikow bez przypowiednych listow przyymować nie maią. 3) bez przypowiednego listu J. K. Mći nikt werbować nie ma.

Przypowiadam, *v. m. F. przypowiem, vid.* Przypowieszczam.

Przypowiedzienie, *vid.* Przypowieszczenie.

Przypowieść. ein Sprichwort. proverbe, *m.* sentence, adage, *m.* § przypowieści Salomonowe.

przypowieść iest. es ist ein Sprichwort; man sagt. c'est un proverbe commune; on dit communément; il a passé en proverbe.

Przypowieszczam, *v. m. F. przypowieszczę.* 1) ankündigen, ansagen. 2) den Beklagten zur Vollstreckung des Urtheils vorladen. 1) anoncer, publier. 2) ajourner, sommer l'acusé pour l'acomplissement de l'arrêt.

Przypowieszczanie, Przypowieszczenie. 1) Ankündigung, Verkündigung. 2) Vorforderung des Beklagten zur Erfüllung des Urtheils. 1) publication, déclaration. 2) assignation ou sommation donnée à l'acusé pour mettre la sentence en éxécution.

Przypowieszczony. 1) angekündigt, angesagt. 2) zur Vollstreckung des Urtheils vorgeladen. 1) anoncé, publié. 2) sommé ou ajourné pour l'éxécution de l'arrêt. § 1) przypowieszczone roki.

Przypozew. } 1) Neben-Citation, Vor-
Przypozywanie. } ladung vor die höchste Instanz. 2) Erneurung eines Processes. 1) ajournement pardevant les Juges en dernier ressort. 2) reprise de procès, d'instance. § 1) nie ma nikt dekreta sądow nowych, ani na seymie, ani za dworem przypozwami podnosić.

Przypozywam, *v. m. F. przypozwę.* vor ein höheres Gericht vorfordern. assigner qu. par devant un plus haut Jugement.

Przyprawa. 1) Bereitung, Zubereitung. 2) Zurichtung der Speise. 3) Zurichtung, Zuthat, Gewürtz zu einem Gericht. 4) das Einmachen, Einlegen des Obstes. 5) Zubehör, Zusatz zu einer Sache. 6) Zusatz zum Metall, die Legierung desselben. 8) fig. Schmuck, Zierath, Sache die etwas verschönert. 1) préparation, composition. 2) l'action, la maniére d'assaisonner, de préparer. 3) assaisonnement, aprêt, tout ce dont on assaisonne une viande. 4) confitures, *f. plur.* assaison-

assaisonnement de certains fruits du sucre, du sel & du vinaigre. 5) accessoire, *m* aprêt; ce qu'on ajoûte à, qu'on mêle parmi la chose principale. 6) mélange, *m.* aliage, *m.* la trempe qu'on donne aux métaux. 7) du fard. 8) *fig.* assaisonnement, aprêt, tout ce qui relève qu. ch. § 1) przyprawa napoiu, lekarstwa. 2) przyprawa potrawy. 3) zaprawić potrawę tłustą, kwaśną, pieprzną przyprawą. 4) przyprawa owocow, ogorkow na chowanie. 5) przyprawa do wina, do glancowania kapeluszow. 6) przyprawa miedzi. *7) przyprawa (bielidło) do twarzy. 8) przyprawa dla ozdoby, dla krasy.

przyprawa owocu cukrem; warzenie owocu w cukrze. das Sieden des Obstes in Zucker. compôte.

przyprawa octem, solą. das Einlegen in Eßig, in Saltz. confitures, *f. plur.* au vinaigre, au saumure, au sel.

przyprawa żelaza, stali. Härtung des Eisens, des Stahls. trempe du fer, de l'acier.

przyprawa do śmierci. Zubereitung zum Tode. préparation à la mort.

przyprawa oczna do czernienia brwi albo trafienia powiek. Schmincke zu den Augen-Braunen. fard pour les paupiéres.

Przyprawiacz. Zurichter, Zubereiter. aprêteur, celui qui aprête, qui prépare, qui tempère qu. ch.

Przyprawiam, *v. m. F. przyprawię.* 1) anmachen, anschlagen, anstecken, anhäfften, anschmieden u. d. g. 2) ein Metall legiren, gehörig vermischen. 3) zurichten, anmachen eine Speise mit Gewürtze. 4) anmachen, zurichten, vermischen ein Getränck. 5) einmachen, einlegen in Eßig, in Zucker. 1) atacher, faire tenir; clouër ficher, coudre, forger qu. ch. à. 2) alier un métail, lui donner la trempe comme il faut. 3) assaisonner, faire une viande, l'acommoder avec des épices. 4) aprêter, préparer qu. ch. en la mélangeant d'une autre. 5) confire, acommoder un fruit avec du sucre, du vinaigre ou avec du sel. § 1) przyprawić chustkę szpilką do sukmie, deskę do ściany, podkowę do kopyta. 2) przyprawić miedź. 3) przypraw potrawę korzeniem. 4) przyprawiono wino piołunem 5) przyprawiają owoc cukrem, solą, octem.

przyprawić żelazo. das Eisen härten. tremper le fer; donner la trempe au fer. § przyprawić igły.

przyprawić kogo o co, na co. einem etwas Uebels verursachen, zuwege bringen. aporter, causer à qu. quelque mal. § przyprawił go o wielki kłopot.

przyprawił go o śmierć. er hat ihn ums Leben gebracht. il a fait tant qu'il est mort; il l'a fait mourir, il est la cause de sa mort.

przyprawił go o złą sprawę. er hat ihm einen bösen Handel zugezogen, zuwege gebracht. il lui a causé, a atiré une méchante afaire.

przyprawił go o ubóztwo. er hat ihn an den Bettel-Stab gebracht. il l'a réduit à (dans) la pauvreté.

przyprawił go o upad. er hat ihn gestürtzet. il l'a ruiné; il est la cause de sa perte.

**przyprawiać się, gotować się na co, do czego.* sich zubereiten, sich fertig machen. se préparer, s'aprêter à.

przyprawić się o co. sich ein Uebel zuziehen, verursachen. se causer quelque mal.

przyprawić się o śmierć. sich ums Leben bringen, seinen Tod selbst verursachen. se donner la mort; être la cause de sa mort.

Przyprawienie, przyprawianie. das Anmachen, Anhefften, die andern Bedeutungen s. unter Przyprawa. l'action d'atacher d'une maniére que ce soit, *les autres significations se trouvent sous le mot:* Przyprawa.

Przyprawiony. } Przyprawny. } 1) angemacht, angeheftet, angesteckt. 2) zugerichtet, zubereitet zum Essen oder Trincken. 3) angemacht mit etwas. 4) angemacht, eingelegt als Obst. 5) gemacht, nachgemacht, nicht natürlich, verfälscht 1) ataché, fiché à, afiché. 2) assaisonné, aprêté, préparé pour manger ou pour boire. 3) mixtionné, mêlé de quelque drogue bonne ou mauvaise. 4) confit, assaisonné avec du sucre, du sel ou avec du vinaigre. 5) artificiel, fait, contrefait, qui n'est pas naturel. § 1) przyprawione do szat ozdoby. 2) potrawy przyprawione. 3) ocet rożami przyprawiony; wino piołunkiem przyprawne. 4) przyprawne rzeczy; owoc przyprawny do chowania w cukrze, w occie; lubię co przyprawnego.

włosy przyprawne. falsches Haar. fausse perruque; cheveux postiches, qui ne sont pas naturels, qu'on aplique sur la tête.

przyprawione wino. angemachter, nachgemachter, angeschmierter Wein. du vin frelaté.

przyprawny ogień. ein Feuerwerck. feu d'artifice.

przyprawna

przyprawna mowa; mowa, rzecz. eine oratorische Rede. une harangue, un discours étudié; un discours orné & embelli des fleurs de la Rétorique.

Przyprawki, *plur.* falsches Haupt-Haar, Weiber-Tour von Haaren um den Kopf. tour de cheveux; cheveux empruntez.

Przyprowadzam, *v. m. F. przyprowadzę.* 1) herzuführen. 2) führen, leiten als Wasser. 3) zu etwas bringen, leiten. 1) faire venir, mener, amener, conduire à. 2) conduire, faire venir de l'eau de quelque endroit. 3) mener, porter, faire pancher, incliner, amener qu. à. § 1) przyprowadź konia do mnie 2) przyprowadzono wodę rurami do miasta. 3) przyprowadziłem go do tego zdania, na nienawiść ku niemu.

Przyprowadzenie. Herbeyführung. l'action d'amener à un lieu.

Przyprowadzony. herbey geführet. mené, amené à un lieu.

Przyprzęgam, *v. m. F. przyprzęgę.* darzu spannen. mettre plus de chevaux à un chariot. § moie konie do twoich przyprzęgłem.

Przyprzykrzeyszy. ein wenig beschwerlich. un peu fâcheux, un peu pénible.

Przypustnice, *plur.* na dole krokiew leżą dla obdachow szerszych. Träger, Stützen unter den Sparren, so die Dach-Traufe breiter machen. gousets, *m. plur.* ou esseliers, *m. plur.* pièces de bois pour avancer le batelement d'où l'eau découle du toit.

Przypuszczam, *v. m. F. przypuszczę.* 1) zulassen zu etwas, aufnehmen. 2) einem Thiere belegen lassen, bespringen lassen. 3) zur Mutter lassen, saugen lassen. 4) ins Hertz, in den Sinn kommen lassen; einer Leidenschaft nachhängen. 1) admettre, recevoir, faire ou laisser entrer. 2) donner le mâle à la femelle, la faire saillir par le mâle. 3) alaiter, laisser têter un petit; donner les petits à la mére pour les nourrir. 4) admettre une passion au coeur; s'adonner à une agitation de l'esprit. § 1) przypuścili go do rady. 2) przypuścić stadnika do klacze. 3) przypuścić iagnię do owcy, cięlę do krowy. 4) przypuścić do serca, do myśli frasunek, smętek, miłość.

przypuścić kogo do prawa. Gerichtsw. einem mit seinem Anbringen Gehör geben. *Palais*: recevoir, admettre qu.

nie przypuścić kogo do czego. einen ausschliessen, nicht annehmen. exclurre, repousser qu. de; donner l'exclusion, interdire l'entrée à qu.

Przypuszczanie, przypuszczenie. 1) Zulassung, Einlassung, Zutritt. 2) Zulassung des Männleins zum Weiblein. 1) l'action d'admettre; reception, éntrée. 2) le tems ou l'action de donner le mâle à la femelle.

Przypuszczony. zugelassen. admis.

Przypyszniejszy. ein wenig stoltz. un peu arrogant.

Przypytywam się o czym, *v. m. F. przypytam.* 1) etwas ausfragen, erfragen, durch Fragen etwas erfahren. 2) sich einliebeln, sich mit glatten Worten einschmeicheln. 1) s'enquerir, s'enquéter de; questionner. 2) s'insinuër par flateries, par caresses. § 1) przypytał się o tey taiemnicy; drogi nie wiedząc do tego miasta się przypytywać musiał. 2) przypytał się do głębszey poufałości, ktora miedzy niemi małżeński związek utwierdziła.

Przyradzam się, *v. m. F. przyrodzę.* 1) nach etwas gebohren werden. 2) seinem Vater oder Mutter ähnlich sehen. 3) mit einem verwandt seyn. 1) naître après. 2) ressembler à son pére ou à sa mère de visage. 3) toucher de parenté; apartenir de parenté à qu. § 1) przyrodził się po śmierci oycowskiey. 2) przyrodziła się do matki, do babki swoiey. * 3) przyradza mi się (bliskim mi iest powinowactwem) w drugim stopniu.

Przyrastam, *v. m. F. przyrosnę.* 1) an etwas anwachsen. 2) zuwachsen, sich vermehren. 1) surcroître à qu. ch; s'atacher à qu. ch. en croissant; croître avec; acroître auprès. 2) s'augmenter, s'acroître, s'agrandir. § 1) to drzewo do drugiego przyrosło. 2) przyrasta co rok pożytku, dochodow, przybytku, substancyi.

Przyrastanie, przyrośnienie czego. 1) das Anwachsen. 2) Zuwachs, Vermehrung. 1) l'action par laquelle deux choses se joignent en croissant. 2) acroissement, augmentation, agrandissement, croît.

Przyrodność. 1) Gleichärtigkeit, natürliche Verwandtschafft. 2) Bluts-Freundschaft. 1) liaison, *f.* union, *f.* simpatie, raport naturel; conformité naturelle. 2) parenté, consanguinité; parentage, *m.*

Przyrodny. 1) gleichärtig. 2) befreundet, verwandt. 3) der aus eben dem Hause, aus eben dem Geschlecht ist. 4) Erb-, mit gebohren, angebohren; mit auf die Welt gebracht. 5) natürlich. 1) qui est de même genre; ressemblant; conforme.

forme. 2) qui touche qu. de parenté; proche. 3) lignager; qui est de même sang, de même race. 4) originaire; né, produit avec; engendré ensemble, qui vient de naissance, qu'on aporte en naissant. 5) naturel. § 1) przyrodne to są zioła. 2) iest mu przyrodny w trzećim stopniu. 3) przyrodny to twoy. 4) grzech przyrodny; przyrodne ma znamie; przyrodna skaza. *5) przyrodne i wlane dary; przyrodna (przyrodzona) ludźiom umierać.

brat przyrodny. Halb=Bruder; Bruder von einer Mutter aber von unterschiedenen Vätern. frére utérin, né d'une même mére mais de divers péres.

Przyrodzenie, natura. 1) die Natur. 2) die gantze Welt, alle Geschöpfe. 3) angebohrne Eigenschaft, Neigung. 1) la nature. 2) l'univers, toutes les choses créés. 3) proprieté naturelle; pente naturelle. § 1) przyrodzenie małem się obeydźie, *prov.* 2) Filozofowie przez przyrodzenie rozumieią cały świat, iako gdy mowią nayduie się to w przyrodzeniu, czasem istotę rzeczy, czasem komplekssyą, iako gdy mowiemy, takie on ma przyrodzenie. 2) przyrodzenie trudno odmienić; *prov.* przyrodzenie albo własność kraiu tego.

z przyrodzenia. natürlicher Weise; von Natur. naturellement; selon la pente naturelle.

Przyrodzony. 1) natürlich; der Natur gemäß. 2) angebohren. 3) natürlich, ungekünstelt. 1) naturel, qui vient de nature. 2) originaire, qu'on aporte en naissant; de naissance. 3) naturel, coulant, facile, aisé. § 1) spanie, iedzenie są przyrodzone rzeczy, przyrodzona to przyczyna. 2) przyrodzona i nabyta sposobność; przyrodzona przećiwność, skłonność. 3) styl iego przyrodzony i łatwy.

opiekun przyrodzony. Vormund, so der nächste Anverwandte des Unmündigen ist. tuteur légitime; le plus proche parent qui est tuteur d'un enfant. § opiekun przyrodzony a nie zapisany.

śmierć przyrodzona. ein natürlicher Tod. mort naturelle. § przyrodzoną śmierćią dni swoie skończyć.

przyrodzonym sposobem. natürlicher Weise. naturellement; selon la nature; selon la pente naturelle.

przyrodzonych rzeczy nauka. die Natur-Lehre. la Phisique.

przyrodzonych rzeczy nauczyćiel. Natur-Lehrer. un Phisicien.

Przyrok, *vid.* Urok.

Przyrosły. angewachsen. qui est surcrû; qui est crû avec; qui s'est ataché en croissant.

Przyrośnienie. das Anwachsen. l'action de croître au corps par-dessus la nature; surcroissance, surcroit.

Przyrostek, *g. przyrostka.* 1) Reis, Schoß am Baume. 2) ein Gliedmaaß so am Körper zu viel ist, als der sechste Finger. 1) jet, pousse d'arbre. 2) membre survenu de trop au corps comme le sixiéme doigt. § *1) przyrostki (latorośle) do wszczepienia. 2) przyrostek iest członek przyrosły, zbytni.

przyrostek ząb. aus der Reihe gewachsener Zahn. un surdent.

Przyrowa herb, *vid.* Przerowa herb.

Przyrownanie, Przyrownienie. Vergleichung comparaison, *f.*

Przyrownywam co do czego, *v. m. F. przyrownam.* vergleichen. comparer à, avec; faire comparaison.

przyrownywaiąc do. in Vergleichung mit. en comparaison, à comparaison, à l'égal de.

Przyrychleyszy. etwas hurtig. un peu vîte, un peu promt.

**przyrychleyszym,* adv. *wczas.* bey Zeiten. de bonne heure.

Przyrykam, *v. m. F. przyryknę.* nachbrüllen, mit Brüllen antworten. meugler après, meugler à; repondre à un meuglement. § krowa przyryka.

Przyrywam co, *v. m. F. przyrwę.* an der Erde eine Pflantze abreissen, abpflücken. cueillir, arracher une herbe tout contre terre. § przyrwać ziołko przy korzeniu, przy źiemi.

Przyryzam, *v. m. F. przyrzę.* nachwiehern, anwiehern. henir après, henir à.

Przyrządzam co, *v. m. F. przyrządzę.* 1) zubereiten; fertig machen, anschaffen. 2) mit Nothwendigkeiten versehen. 1) apréter, apareiller, préparer, arranger, disposer. 2) pourvoir, fournir, garnir de. § 1) przyrządzono wszystko do wesela. *2) przyrządźić (opatrzyć) żywnośćiami fortecę.

przyrządzam się do czego. sich zubereiten, sich fertig machen. se préparer, s'apréter, se mettre en état de faire qu. ch.

Przyrządzenie. Versehung mit etwas; Anschaffung der Nothwendigkeiten. l'action de pourvoir; arrangement; disposition.

przyrządzenie się do czego. Zubereitung, Vorbereitung zu etwas. préparation, préparatif, apareil.

Przyrządzony. zubereitet, versehen, eingerichtet.

gerichtet. aprêté, préparé, arrangé, diſpoſé.

Przyrzecze. Anfurth, Anlände, Platz am Fluß die Waaren aus- und einzuladen. lé, *m.* quai, place ſur le rivage pour la charge & décharge des marchandiſes.

Przyrzeczenie, przyrzekanie. Angelöbniß, Verſprechen. proteſtation, promeſſe.

Przyrzeczny. am Fluß gelegen. qui eſt proche de riviére; ſitué ſur un fleuve. § przyrzeczne miaſta.

Przyrzekam co komu, *v. m. F. przyrzekę.* angeloben, verſprechen. proteſter, promettre à qu. § przyrzekł mi, że to uczyni; przyrzec mi miłość, przyiaźń. **przyrzec. ręczyć za kogo.* vor einen gut ſagen. faire bon, repondre pour qu.

Przyrznięty, *conf.* Przyrzynam. ein wenig beſchnitten. rogné, coupé par les extremitez.

Przyrzucam czym co, co do czego, *v. m. F. przyrzucę.* 1) mit etwas bedecken, bewerfen, auf etwas werfen. 2) zufügen, hinzuſetzen. 3) wieder bringen, zurückſchicken, zurück geben als mangelhaffte Waare. 1) jetter deſſus; couvrir qu. ch. de. 2) y joindre, y ajoûter. 3) rendre, renvoïer comme des marchandiſes qui ont un défaut. § 1) przyrzućić trup ziemią, słomą. 2) uczone do tey księgi przyrzućił przydatki. 3) przyrzućić kupcowi towar borgowany. *przyrzuca się ta choroba.* dieſe Kranckheit ſtecket an. cette maladie infecte, ſe communique. § katar się do człowieka przyrzuca.

Przyrzucenie, rzucenie na wierzch czego. das Bewerfen, Beſchütten mit etwas. l'action de jetter qu. ch. par deſſus, de couvrir qu. ch. de. *przyrzucenie choroby, zaraza.* Anſteckung, Anfälligkeit einer Kranckheit. infection; la communication d'une maladie. § ta choroba przychodźi z przyrzucenia, zarazą ieden od drugiego.

Przyrzucony. 1) beworfen, mit etwas bedeckt. 2) wegen eines Fehls zurückgegeben, zurück geſchickt. 1) couvert d'une choſe qu'on a jettée par deſſus. 2) rendu, renvoié à cauſe d'un défaut; qu'on eſt obligé de reprendre.

Przyrzut, przyrzutna choroba. eine anſteckende Kranckheit. maladie contagieuſe, mal contagieux, qui ſe gagne, qui ſe communique.

Przyrzutny. 1) hinzugethan, fremd, was auſſerhalb herkommt. 2) anſteckend, anfällig, graßierend, herumgehend. 1) acceſſoire, venu d'ailleurs; étranger, ajoûté, joint à. 2) ſporadique, communicatif, contagieux. § 1) przyrzutnych nie ma na tym urzędźie dochodow. 2) przyrzutne teraz panuią choroby. *przyrzutne imię.* Gram. ein Adjectivum. *Gram.* un adjectif.

*Przyrzykanie, *vid.* Przyrzeczenie.

Przyrzynam czego, *v. m. F. przyrznę.* 1) die Enden, den Rand einer Sache beſchneiden. 2) dicht an etwas abſchneiden. 1) ronger, couper les extrémitez, le bord d'une choſe. 2) couper tout contre qu. ch.

Przyrzynany. das man auf dem Garten-Beet beſchneidet als Peterſilge. qu'on coupe ſur le potager ou la planche comme du perſil.

Przyſada. 1) Hinzuſetzung, Hinzufügung, Zuſatz. 2) Zuſatz, Sache, damit etwas verſetzet wird. 3) Zuſatz zu einem Metall; die Legierung. 4) Putz, Lieblichkeit, Schmincke. 5) Philoſ. die Zufälligkeit. 1) addition. 2) acceſſoire, *m* mélange; *m.* mixtion; ce qu'on aujoûte à une choſe; ce dont elle eſt entremélée. 3) aliage, *m.* mélange, *m.* qu'on donne aux métaux. 4) aſſaiſonnement, fard, tout ce qui relève une choſe. 5) *Philoſ.* accident, atribut. § 1) bez przyſady punktu tego umowa naſza się rozerwie. 2) przyſadami malarz farby odmienia. 3) przyſada w talerach ma bydź według konſtytucyi; przyſada miedźi, żelaza. 4) twarz iey bez wſzelkiey przyſady i wodek.

Przyſadzka. Bergw. Zuſatz zu einem Metall. *Métal.* aliage, *m.* ce qu'on ajoûte à un métail.

Przyſadny. 1) verſetzt, zugeſetzt, zugegeben. 2) hinzugeſetzt, hinzugethan. 1) entremélé; qui eſt mixtionné, qui a une mixtion. 2) acceſſoire, ajoûté à une choſe; venu d'ailleurs.

Przyſądne, *g. przyſądnego.* Urthel-Gebühren. taxe pour un arrêt qu'on païe aux Juges. § przyſądnego ſędźia ma brać trzy częśći, a Piſarz iednę.

Przyſadzam, *v. m. F. przyſadzę.* 1) anſetzen. 2) hinzufügen, zuſetzen, darzu miſchen, darzu thun, mit etwas verſetzen. 3) an die Bruſt zum Saugen ſetzen, legen. 4) einem Thiere das Männlein zulaſſen. 1) dreſſer, planter qu. ch. contre une autre. 2) ajoûter, mixtionner, méler un peu de qu. ch. parmi la choſe principale; entreméler. 3) alaiter, mettre l'enfant à la mamelle. 4) donner le mâle à la femelle, la faire ſaillir, la faire couvrir par le mâle. § 1) przyſadźić (przyſtawić) drabinę do muru. 2) przyſadź do lekarſtwa

tego słodyczy. 3) przyſadźić dźiećię do pierśi. *4) przyſadzić (przypuśćić) ſtadnika do kobyły.

Przyſądzam, *v. m. F. przyſądzę.* einem gerichtlich zuerkennen, zuſprechen. adjuger, étrouſſer par décret qu. ch à qu; donner une choſe à qu. dans les formes de Juſtice. § przyſądzono mu tę maiętność.

Przyſadzenie. 1) Anſetzung an etwas. 2) Zuſatz, Vermiſchung. 3) das Setzen eines Kindes an die Bruſt. 1) l'action de dreſſer contre. 2) mixtion, mélange, *m.* l'action d'entreméler. 3) l'action d'alaiter un enfant.

Przyſądzenie czego komu. gerichtliche Zueignung, Zuſpruch eines Dinges. adjudication, étrouſſe de qu. ch.

Przyſądzony. zugeſprochen. adjugé à.

Przyſadzony. 1) angeſetzt. 2) verſetzt, vermiſcht mit etwas. 1) dreſſé, planté contre. 2) entremélé, mixtionné de qu. ch.

Przyſalam co, *v. m. F. przyſolę.* 1) mehr ſaltzen. 2) *fig.* einen angieſſen, angeben. 1) ajoûter plus de ſel, ſaler davantage. 2) *fig.* noircir qu; mettre mal qu. dans l'eſprit de qu.

Przyśćie, *vid.* Przyyśćie.

Przyſchły. angetrucknet. ataché par ſécheresſe; colé, acolé contre qu. ch.

Przyſchnienie. Antrucknung. l'atachement qui ſe fait par la ſécheresſe; acolement.

Przyśćignąć, *F. przyśćignę.* einholen, ertappen. ateindre, atraper, ſurprendre. § przyśćignęli złoczyńcę; nie przyśćigłem go.

Przyśćignienie. Einholung, Ertappung. ſurpriſe, l'action d'atraper.

Przyśćigniony. eingeholt, ertappt. atrapé, joint, ateint.

Przyśiadam, *v. m. F. przyśiądę.* 1) ſich auf eine Sache ſetzen, die worauf lieget. 2) einen mit dem Leibe andrücken, auf ihm liegen. 3) zuſetzen, verfolgen, im Zwange halten. 1) ſe mettre, s'aſſeoir, étre aſſis ſur une choſe qui eſt ſur quelque ſiége. 2) preſſer qu. avec ſon corps contre. 3) domter, preſſer, tenir en échec, pourſuivre. § 1) przyśieść komu ſzatę, czapkę. 2) rzućiwſzy go o źiemię, przyśiadł go że nie drgnął. 3) tym mężniey przyśiada nieprzyiaćiela, im barźiey śię odpiera; przyśiadł nieprzyiaćielſkie hufce.

przyśieść śię do kogo albo do czego. ſich zu oder neben etwas ſetzen. s'aſſeoir auprès de; étre aſſis auprès de. § przyśiądz śię do mnie; Herkules przyśiadł śię do kądźieli.

Przyśięga. ein Eid. un ſerment. § przyśięgą kogo obowiązać, do czego przyćiſkać; z przyśięgi kogo wypuſzczam; pod przyśięgą to zeznał; wypełnić, łamać, dotrzymać przyśięgę; przyśięgi dotrzymanie; przyśięga na imię czyie; wźiąć przyśięgę na imię Pana ſwoiego.

odpuśćić komu przyśięgę. einem den Eid erlaſſen. diſpenſer qu. du ſerment.

przyśięgę komu ſpuſzczam. einem den Eid deferiren. défere un ſerment, ofrir à qu. de prouver une choſe par ſerment.

wykonać, uczynić, odprawić przyśięgę. einen Eid leiſten. faire, prêter ſerment à qu.

odebrać od kogo przyśięgę. ſich einen Eid leiſten laſſen. faire prêter ſerment à qu; recevoir le ſerment de qu.

przyśięga wiary i poddaństwa. Eid der Treue. ſerment de fidelité.

przyśięgą zbyć pożyczalnika. ſchwören, daß man nicht bezahlen kan. jurer qu'on n'a pas de quoi païer, qu'on eſt inſolvable.

Przyśięgacz, przyśiężnik. ein Schwörer, der einen Eid ableget. celui qui prête ſerment.

Przyśięgam, *v. m. F. przyśięgę.* ſchwören, einen Eid thun. jurer; faire, prêter ſerment. § przyśiąż, żeś tego nie uczynił; przyśiąc muśi że nie odiedźie.

przyśięgać za śię. vor ſich, vor ſeine Perſon ſchwören. jurer pour ſa perſonne; jurer en ſon particulier.

przyśięgać / *przyśięgać śię* } *przez (na) co.* bey etwas ſchwören. jurer par ou ſur. § przyśięga przez Boga, przez (na) ewangielią; przyśięgać śię na Boga.

przyśięgać na co. ſchwören, daß man etwas halten wolle. jurer qu'on obſervera, qu'on gardera qu. ch; promettre avec ſerment de garder qu. ch. § przyśięgli krolowi na wierność, na prawa naſze.

przyśięgać komu. in eines Hände den Eid ablegen. prêter le ſerment entre les mains de qu.

pod przyśięgą, vid. Przyśiężnie.

Przyśięgły, *vid.* Przyśiężny 1).

Przyśiek, *g. a.* eine Hohl-Axt, eine Hohl-Haue der Zimmerleute. bec de cicogne; eſpèce de hache avec quoi les charpentiers creuſent le bois.

Przyśiew. / Przyśiewek, *g. u.* } Beyſaat, Zuſaat. ſemence qui ſert à surſemer.

Przyśiewam co, *v. m. F. przyśieię.* überſäen, einen ſchon beſäeten Acker aufs neue beſäen, oder neben ſolchem ſäen. surſemer,

mer, ſemer ſur une terre ou auprès d'une terre qui eſt deja ſemée.
Przyśiężnie, *adv.* pod przyśięgą. bey einem Eide; eidlich. avec ferment; par ſerment.
Przyśiężnik. } 1) Schwörer, der geschworen hat. 2) ein Schöppe, Schöppenherr. 1) celui qui a fait ſerment. 2) un jurat, un échevin.
Przyśiężny. }
Przyśiężny. 1) beeidet. 2) zum Eide gehörig, eidlich. 1) juré; qui a prêté ſerment, qui a fait ſerment. 2) qui concerne, qui regarde le ſerment. § 1) przyśiężni urzędnicy.
Przyśiodłać, *F. przyśiodłam*, pod moc podbić. einen bezwingen, überwältigen, unter den Fuß, unters Joch bringen. domter, ſubjuger, reduire. § przyśiodlał to kroleſtwo, te narody.
Przyśionek, *g. a.* Neben-Sälchen. petite ſale, cabinet, reduit à l'entrée d'un apartement.
Przyſkakowanie, przyſkoczenie. das Herzuſpringen, das Herzueilen. l'action de ſauter ou d'acourir à.
Przyſkakuię, *v. m. F. przyſkoczę.* 1) herzuſpringen. 2) herzueilen. 1) s'élancer, ſauter, ſe jetter contre, ſur ou vers qu. ch. 2) voler à; acourir promtement, venir en hâte, en grande diligence, s'aprocher précitanment. § 1) przyſkoczywſzy do niego za łeb go uchwyćił. 2) w tym pośiłki przyſkoczyły.
przyſkakuiąc. im Sprunge, Sprungs-weiſe, im Hüpfen. en ſautant, par ſaut, de plein ſaut vers.
Przyſkępſzy. ein wenig genau, ein wenig geitzig. un peu ménager, un peu avare.
Przyſkoczony. der herzugeſprungen, herzugekommen iſt. venu en ſautant; acouru.
Przyſkorka, *vulg.* ćiężkość, przykrość. Beſchwerlichkeit, Verdruß, Widerwärtigkeit. amertume, déplaiſir, adverſité.
Przyſkrzynąć co, *F. przyſkrzynę.* klemmen. pincer un membre.
przyſkrzynąć śię. 1) ſich klemmen. 2) fig. ſich die Finger verbrennen, ſich verbrennen, Schaden leiden. 1) ſe ſerrer, s'engager un membre entre deux choſes; s'étreindre, ſe pincer un membre. 2) *fig.* ſe brûler; ne pas ſortir heureuſement d'une afaire; ſoufrir quelque perte. § 1) przyſkrzynął śię w palec. 2) czaſem śię kupcowi nada, czaſem mu śię przyſkrzynie; tak śię przyſkrzynął, że śię wſzyſtkich odrzekł amorow.
Przyſkwieram komu. eintreiben, zu Chor jagen, zuſetzen. ſerrer de près, pouſſer vivement, pourſuivre qu. § nieprzyiaćiel nam przyſkwarł był.
Przysłabſzy. etwas ſchwach. un peu foible, un peu débile.
Przysłodſzy. ein wenig ſüſſe, ſüßlich. doucereux, douçâtre, un peu doux.
Przysłońſzy. ein wenig ſaltzig. un peu ſalé.
Przysłowie. 1) Spruch, Sprichwort. 2) Gram. ein Adverbium. 1) proverbe, *m.* 2) *Gram.* un adverbe.
według dawnego przysłowia. nach dem alten Sprichwort. ſelon l'ancien proverbe; comme dit le vieux proverbe.
Przysłownie. 1) ſprichwörtlich, ſprichwörterweiſe. 2) Gram. adverbialiter. 1) proverbialement, d'une maniére proverbiale. 2) *Gram.* adverbialement.
Przysłuchywać śię czemu, *v. m. F. przysłucham.* zuhören. écouter, entendre avec atention; prêter l'oreille à. § przysłuchałem śię temu chelpliwemu człowiekowi; przysłuchywał śię ćiarłatanowi.
Przysługa. Dienſt, Gefallen, Gefälligkeit. ſervice, *m.* plaiſir, bon ou mauvais oſice.
ieżli w tym moiey potrzebuieſz przysługi. wenn du hierinnen meine Dienſte nöthig haſt. ſi vous avez en cela beſoin de mon miniſtère.
z przysługi aus Gefälligkeit. d'oſice.
z przysługi i powinności to uczynił. er hat es aus Gefälligkeit und Schuldigkeit gethan. il a fait cela d'oſice & par devoir.
Przysługiwam śię } komu. *F. przysłużę*
Przysługuię śię } *śię.* einem dienen, einen Dienſt oder Gefallen erweiſen. obliger, ſervir qu; faire plaiſir, rendre ſervice à qu. § przysłuż mu śię w tey ſprawie; źle, dobrze mi śię przysłużył.
przysługiwać śię Pannie. einer Jungfer aufwarten, ihr zu gefallen ſuchen. ſervir, muguetter une fille; chercher à plaire à une fille.
Przysługowanie śię komu. Dienſterweiſung. ſervice, *m.* action de ſervir qu. de rendre à qu. de bons ſervices.
Przysmak. 1) Beykoſt, Tuncke, gewürtzte Brühe, Safft zu einer Speiſe. 2) Nachgeſchmack. 3) Vorgeſchmack, Lockſpeiſe. 1) aſſaiſonnement; ragoût, ſauſſe, jus, tout ce qui reveille l'apetit. 2) déboire, *m.* une ſaveur déſagréable de quelque liqueur. 3) avant-goût, charmes, *m. plur.* apas, beauté; tout ce qui fait goûter qu. ch. § 1) przysmak to dobry do chleba; przysmak wyborny głod i robota, *prov.* głodny nie ſzuka przysmakow; macać chleb, mięſo w przysmaku; przysmak mokry do amaczania

czania potraw. 2) to wino ma przysmak zły, kwaskowity. 3) dać dobry przysmak z czym; przysmak albo powab do nauk, do żołnierskiego rzemiesła.

przysmaki. Naschwerck, Leckerbißchen. friandises, *f.* choses délicates & bonnes à manger.

Przysmażam, *v. m. F. przysmażę.* nicht zu sehr in der Pfanne backen, ein wenig pregeln. frire un peu.

Przyśmiardły. ein wenig galstrig. un peu rance.

Przyśmiardnąć, *F. przyśmiardnę.* etwas galstrig werden. devenir un peu rance. § przyśmiardła (przyśmiardnęła) słonina.

Przysmutnieyszy. etwas betrübt. un peu triste.

Przyśnić się komu, *F. przyśni.* einem träumen. songer, rever; faire, avoir un songe. § przyśniło mi się nad świtem, iakobym go widział.

Przysparzam, *v. m. F. przysporzę.* 1) vermehren, vergrössern. 2) beschleunigen ein Uebel, solches einem eiligst zuziehen, verursachen. 1) augmenter, acroître, agrandir. 2) atirer, causer, faire soudainement quelque mal. § 1) wiele sobie przysporzył powagi; co śmiechu i żartow przysporzyło. 2) przysporzył sobie śmierć, nieszczęście; przysporzyło to zgubę iego.

nie przysporzysz tym. davon wirst du nicht reicher werden; damit wirst du dich nicht aufhelfen. cela ne vous acommodera pas; vous ne vous en engraisserez pas.

Przyśpieszam, *F. przyśpieszę.* 1) zueilen, eilfertig seyn, eilfertig etwas arbeiten; beschleunigen. 2) eiligst verursachen, ein plötzliches Unglück zuziehen, befördern, machen. 1) aller vîte, hâter le pas, se hâter; accelerer, diligenter, presser qu. ch; faire diligence, doubler le pas. 2) avancer, faire avancer, précipiter, atirer soudainement un mal. § 1) przyśpiesza do kresu; przyśpieszyłem zaraz do niego. 2) przyśpieszył mu zgubę, sobie nieszczęście.

przyśpieszyć komu śmierci. einem das Leben verkürtzen, seinen Tod beschleunigen. avancer la mort à qu; hâter la mort d'une personne.

Przyśpieszenie. Beschleunigung, Eile. hâte, précipitation, accélération, diligence.

Przyśpieszony. eilfertig, schleunig. précipité, hâté. § przyśpieszonym idę krokiem.

** Przyśpiewam, *v. m. F. przyśpieię.* kommen, erscheinen. venir, paroitre. § poki rozum nie przyśpieie, statkować nie będzie; kiedy przyśpieie włos śiwy, a człowiek na doł idźie; śmierć przyśpiała.

* *przyśpiało to na mnie.* das blieb auf mich sitzen. la faute tomba sur moi.

Przyśpiewuię. } 1) mitsingen. 2) beystimmen, beyfallen, beypflichten. 1) chanter avec ou après. 2) aprouver, tomber d'acord; donner sa voix. § 1) miłym do muzyki przyśpiewywała (przy muzyce śpiewała) głosem; śiostra mu przyśpiewywała. ** 2) czemu i drugi Poeta przyśpiewuie mowiąc.
Przyśpiewywam. }

Przysporszy. etwas groß. un peu grand.

Przysposabiam, *v. m. F. przysposobię.* 1) zustutzen: geschickt, tüchtig zu etwas machen. 2) an Kindesstatt annehmen. 3) verursachen, zuwege bringen, machen. 1) 1) adapter, dresser, façonner, former, préparer, disposer, ajuster, rendre propre, rendre habile à qu. ch. 2) adopter qu; prendre qu. pour fils ou pour fille. 3) faire, causer, aporter, éfectuer, procurer. § 1) przysposobił go do żołnierskiego rzemiesła; przysposobić naukę do łacnego poięćia. 2) przysposobił go za syna. 3) więcey mu to przysposobiło sławy.

przysposobić się do czego. sich zu etwas geschickt, fertig machen. se former, s'appliquer, se préparer, se rendre habile à qu. ch.

Przysposobićiel. der einen an Kindesstatt aufnimmt. père par adoption; père adoptif.

Przysposobienie czego do czego. 1) Einrichtung einer Sache zu ihrem Gebrauch. 2) Uebung, dadurch man einen zu etwas geschickt macht. 3) Aufnehmung an Kindesstatt. 1) acomodement, ajustement d'une chose à son usage; l'action par laquelle on met un chose ou une personne en état de bien agir. 2) exercice par lequel on rend qu. propre & habile à qu. ch. 3) adoptation, l'action d'adopter. § 1) przysposobienie piora do grubego pisma, ręki do żelaza marsowego. 2) przysposobienie kogo do spraw publicznych.

przysposobienie się do czego. Zubereitung; unternommene Uebung sich zu etwas geschickt zu machen. préparation, l'action de se préparer, de s'exercer à qu. ch.

Przysposobiony. 1) zu etwas eingerichtet, geschickt, tauglich. 2) der an Kindesstatt angenommen ist, adoptirt. 1) propre conve-

convenable, préparé, ajuſté, façonné à qu. ch. 2) adopté, adoptif qui eſt adopté.

Przyſtaię, przyſtawam, *v. m. F. przyſtanę.* 1) bey einem Dienſte nehmen, in Dienſte treten. 2) eine Parthey ergreifen. 3) beypflichten, beytreten, beyſtimmen. 4) dicht an etwas ſtehen. 5) anliegen. 1) s'engager à qu. pour; ſe mettre en ſervice. 2) s'atacher à; ſe ranger ſous les drapeaux de; prendre le parti de. 3) s'y acorder; demeurer, tomber d'acord; ſuivre l'opinion, être du ſentiment; donner ſa voix à. 4) toucher, être contigu, être tout proche, ſe toucher, ſe joigner. 5) ſe coler, tenir, être ataché à qu; être colé, être ciré ſur. § 1) przyſtał do Pana za Sekretarza, za pokoiowego; przyſtań do mnie służyć, robić. 2) przyſtań do tey ſtrony; do nas przyſtał na tę perſwazyą. 3) przyſtał na rozumienie iego. 4) ſzafa nie przyſtaie do ściany. 5) ſuknia dobrze do ciała przyſtała.

Przyſtałość. Anſtändigkeit, Wohlanſtändigkeit. bienſéance.

Przyſtanie. 1) Annehmung, Antretung der Dienſte. 2) Verbindlichkeit, Beytritt zu einer Parthey. 3) Beypflichtung, Beyfall. 1) l'action de ſe mettre en ſervice de qu. 2) engagement, atache, atachement à quelque parti. 3) acord, aprobation, l'action de ſuivre une opinion.

Przyſtąpienie, *vid.* Przyſtępowanie.

Przyſtąpiony. der zugetreten iſt. qui s'eſt aproché de.

Przyſtaw. } 1) Beyſteher, Begleiter, der
*Przyſtawa. } auf einen Achtung giebet. 2) Hof-Cavalier, ſo einem angekommenen Groß-Bothſchaffter zur Geſellſchafft, oder vielmehr deſſen Unternehmen zu beobachten, zugegeben wird. 3) Beyſtand, Begleiter. 1) aſſiſtant, conducteur, obſervateur, celui qui ſe tient auprès d'une perſonne pour l'aſſiſter, pour l'obſerver. 2) un Przyſtave, c'eſt un Gentil-homme de la Cour qui eſt chargé d'acompagner un Ambaſſadeur à ſon arrivée ou plutôt d'obſerver ſa conduite. § 1) nie dba na ſurowość przyſtawa ſwoiego; anioł przyſtaw i ſtróż Jzraelſkiego Państwa. 2) przyſtawa dać Posłowi.

Przyſtawam, *vid.* Przyſtaię.

Przyſtaweczka, *vid.* Przyſtawka.

przyſtaweczki, plur. *ziele*, vid. *rzęſa wietrzna.*

Przyſtawiam, *v. m. F. przyſtawię.* 1) ſetzen nahe an etwas. 2) anſetzen an etwas als eine Leiter. 3) eine Leiche beyſetzen. 1) mettre auprès de. 2) planter, dreſſer qu. ch. contre une autre. 3) dépoſer un corps mort. § 1) przyſtaw do tego słupa drugi. 2) przyſtawić drabinę do muru. 3) wczoray przyſtawiono ciało niebofzczyka.

przyſtawić; przyſtawić do ognia. zuſetzen einen Topf ans Feuer. mettre un pot au feu. § przyſtawić garniec do ognia; kucharko kiedy przyſtawićie.

Przyſtawianie, Przyſtawienie. das Zuſetzen eines Topfs, das Anſetzen an etwas. l'action de mettre un pot au feu, de mettre auprès de, de planter, de dreſſer tout contre.

przyſtawienie zmarłego. Beyſetzung einer Leiche. dépoſition d'un corps mort.

Przyſtawiony. beygeſetzt, zugeſetzt. mis auprès; planté, dreſſé tout contre.

przyſtawione ciało. beygeſetzte Leiche. un corps mort dépoſé.

przyſtawiona linia. } Math. eine Tangens.
Przyſtawka. } *Matém.* tangente.

przyſtawka, przyſtaweczka. Tunck-Schüſſelchen. ſauſſiére, petit plat.

Przyſtawſtwo. 1) das Amt eines zugeſellten Beyſtehers oder Aufſehers. 2) die Würde eines Hof-Cavaliers, der einen fremden Geſandten Geſellſchafft leiſten ſoll, ſ. Przyſtaw 2). 3) die Hof-Cavaliers, die dieſes Amt haben. 1) la conduite, la charge d'un aſſiſtant, d'un conducteur. 2) la dignité d'un Przyſtave, *v.* Przyſtaw 2). 3) les Przyſtaves, les Gentilshommes de la Cour qui ont la charge d'être auprès d'un Ambaſſadeur. § 1) pod twoim nie zbłądzę przyſtawſtwem. 2) przyſtawſtwo mu u Posła Francuſkiego dano. 3) przyſtawſtwo Posłom cudzoziemſkim dawane bywa.

Przyſtęp. 1) Zutritt. 2) Zugang zu einem Ort. 3) Anleitung zu etwas; Eingang in eine Wiſſenſchafft. 1) accès, abord, entrée dans un lieu ou auprès d'une perſonne. 2) avenuë, chemin à un lieu. 3) porte, entrée, commencement, introduction à une ſcience. § 1) mam przyſtęp do domu tego, do niego; przyſtęp daię, czynię komu gdzie; bronić komu przyſtępu. 2) przyſtępy do miaſta oſadził; przyſtęp zagrodźić. 3) przyſtęp do matematyki, do Prawney nauki.

przyſtępy. Kriegsb. die Laufgräben. *Fortif.* les aproches, *f.*

Przyſtępny. zutrittlich. acceſſible; où l'on peut aprocher; accoſtable, abordable.

Przyſtępowanie, przyſtąpienie. 1) das

Hin-

Hinzutreten. 2) die Schreitung zu etwas. 1) aproche, action de celui qui s'aproche de qu. 2) action de passer à quelque matiére, à qu. afaire. § 1) wolność ma do przystąpienia. 2) przy przystąpieniu do traktatow.

przystępowanie do stołu Bożego; *Komunia Swięta*. das Werck des heiligen Abendmahls, die Communion. l'action de recevoir le Sacrement de l'Eucharistie; la Communion.

Przystępuię, *v. m. F. przystąpię*. 1) auf etwas treten. 2) zu etwas treten, sich nähern. 3) zu einem treten, zu einem gehen. 4) darzu kommen. 5) schreiten zu etwas, etwas zu thun anfangen. 6) beystimmen, beypflichten, beytreten. 1) marcher du pié, mettre le pié sur qu. ch. 2) aprocher, venir proche, s'aprocher de qu. ch. en marchant. 3) acoster, aborder qu. pour lui parler. 4) survenir, venir sur les entrefaites. 5) passer à quelque matiére, à quelque afaire, commencer à la traiter; entrer en matiére. 6) demeurer, tomber d'acord, suivre l'opinion, étre du sentiment de qu. § 1) przystąpiłeś mu szatę. 2) przystąpił do słupa; nieprzyiaciel przystąpił pod miasto. 3) przystąpiwszy do niego powiedział mu. 4) nie uczynię tego aż przystąpi rozkaz i wola twoia; przystąpiło do tego i to nieszczęście. 4) przystąpmy do rzeczy; przystąpił do tego punktu, do tey materyi. *5) przystępuię (przystaię) do rozumienia, do zdania twoiego.

przystępować do stołu Bożego. zu Gottes Tische gehen; communiciren. communier, recevoir le S. Sacrement de l'Eucharistie.

Przystoi, *v. imperf. F. przystanie*. 1) es stehet an, es läßt, es ziemet einem. 2) es stehet einem, es kleidet einem. 1) il est convenable, il convient, il est bienséant à qu. 2) il sied, il vient, il convient bien ou mal à qu. § 1) przystało żądaniu wielu w tak słuszney rzeczy dogodźić; nie przystoi to bratu (na brata); nie przystoi nikomu głupim bydź, *prov.* 2) łowczy przyodźiewek barzo mu przystoi.

wszystko mu przystoi. 1) alles läßt, steht ihm wohl. 2) alles ist ihm erlaubet. 1) tout lui sied bien. 2) tout lui est permis.

nie przystoi. es läßt nicht, es geziemet sich nicht; es ist unanständig. il n'est point séant, il est indécent, il est messéant.

Przystosować, *F. przystosuię*. etwas nach etwas gleichen, einrichten. apliquer, acommoder, ajuster, conformer une chose à une autre; faire quadrer une chose avec une autre. § przystosować deskę do drugiey; prawa do skłonności i pożytku narodu przystosować trzeba.

przystosować się. sich nach etwas richten, bequemen. se raporter, s'acommoder, se conformer à. § przystosował się do iego woli, fantazyi.

Przystosowanie. 1) die Einrichtung nach einer Sache. 2) *Gram.* die Comparation. 1) ajustement, l'action de conformer à qu. ch. 2) *Gram.* le comparatif d'un adjectif.

Przystosowany. eingerichtet nach etwas. conforme, acommodé, ajusté à qu. ch.

Przystoynie, *adv.* anständig. décemment; d'une maniére décente; convenablement avec grace & décence; de bonne grace.

przystoynieyby mu było do mnie przyyść. es würde ihm besser anstehen zu mir zu kommen, als mir zu ihm. il auroit meilleure grace de venir chez moi, que de prétendre que je vienne chez lui.

Przystoyność. Anständigkeit, Wohlstand. bienséance, décence, grace, bonne grace. § w tym stanie ma na uczćiwość i przystoyność szlachecką; przystoyność tego nie pozwala.

Przystoyny. anständig. décent, bienséant, convenable. § przystoyną ma subsystencyą.

przystoyne ma maniery. er hat wohlanständige Manieren. il a des maniéres fort revenantes.

Przystroić co, *F. przystroię*. anputzen, verschönern. parer, orner, embellir, enjoliver.

Przystrychnąć co, *F. przystrychnę*. gerade streichen, gelinde andrücken. passer qu. ch. par dessus, froter doucement; presser doucement contre. § przystrychniy papier paznokćiem, aby się wygładził.

Przystrzegam, *v. m. F. przystrzegę*. 1) genau beobachten, nachleben, halten. 2) auf einen genau Achtung geben. 1) observer, garder, tenir. 2) observer avec soin, épier qu; veiller sur. § 1) przystrzegał miary, powinności, rozkazania. 2) przystrzega postępkow iego.

Przystrzeganie czego. Beobachtung, Haltung eines Gesetzes. observation d'une loix.

Przystrzygam, *v. m. F. przystrzygę, przystrzygnę*. 1) mit einer Scheere verschneiden, die Spitzen verschneiden. 2) mit der Scheere abschneiden. 1) tondre; couper

couper les extrémitez d'une chose avec les ciseaux. 2) emporter qu. ch. avec le même outil. § 1) przystrzygł sobie włosow. 2) przystrzygniy (ustrzygniy) karteczkę od tego arkusza.
** Przysuć co. verschütten, beschütten, bedecken. jetter dessus, repandre dessus; couvrir de qu.
Przysurowszy. 1) ein wenig roh, halb gar. 2) ein wenig scharf, etwas streng. 1) un peu crud, demi-crud; qui est à moitié cuit. 2) un peu rigide.
Przysuty. zugeschüttet, verschüttet. couvert d'une chose qu'on a jetté dessus. § przysuty śmiertelnym, marsowym prochem.
Przysuszam co, *v. m. F. przysuszę.* abtreugen, abtrocknen. sécher; faire sécher.
Przyswędzić potrawę, *F. przyswędzę.* anbrennen ein Gericht beym kochen; verbrennen einen Braten. brûler une viande au pot; faire havir une viande qu'on rôtit.
Przyświecam komu, *v. m. F. przyświecę.* 1) einem leuchten. *2) einen aufhetzen, aufbringen. *3) nach dem Maule fuchsteln, nach dem Maule reden. 1) éclairer qu. avec une lumiére. *2) inciter, exciter, pousser qu. *3) cajoler, flater, dorloter qu. § 1) przyświeć mi świecą, pochodnią.
Przyświetnieyszy. ein wenig hell, ein wenig licht. un peu clair, un peu lumineux.
Przysycha, *v imp. & m. F. przyschnie.* 1) es trocknet, es dorret an. 2) es bleibt sitzen, kleben auf einen. 1) il se cole, il s'atache contre qu. ch. en devenant sec. 2) il tombe sur lui; il reste sur son comte. § 1) pęcherz do flaszy przyschła. 2) przyschło (przyschnęło) to na mnie; na niego ta niesława przyschła.
Przysypuię czego, *v. m. F. przysypię.* 1) zuschütten, mehr darzu thun. 2) bestreuen. 1) mettre, ajoûter plus de grains ou de drogue broïée; y mettre de qu. ch. 2) épandre, jetter par dessus; couvrir qu. ch. de poudre. § 1) przysyp do ryżu cukru. 2) przysyp ten proszek na skazę.
Przyszańce, *plur.* Kriegsb. die Laufgräben. *Fortif.* les aproches, *f.*
Przyszańcować się, *F. przyszańcuię.* 1) sich einer belagerten Stadt vermittelst der Laufgräben nähern. 2) sich anschmeicheln. 1) s'aprocher d'une ville par le moien des aproches. 2) gagner qu. par flaterie.
Przyszczepka. Schuh-Fleck. dresse, bout qu'on met à un vieux soulier.
Przyszłem, Przyszła, Przyszło, *vid.* Przychodzę.
Przyszły. zukünftig. futur, qui est à venir.
Przyszpetnieyszy. ein wenig garstig. un peu laide.
Przyszpilkować co, *F. przyszpilkuię.* mit Nadeln anstecken. ficher contre; atacher par le moien des épingles.
Przyszto, *vulg.* Przyszło, *conf.* Przychodzę. man kam. on venoit.
Przyszwa. 1) Vorder-Fuß, Fuß-Wurtzel, der Ober-Rist am Fuß. 2) das Oberleder am Schuh. 1) le tarse; le coup, le haut du pié. 2) l'empègne, tout le dessus du soulier.
Przyszycie. } das Annehen, Anflicken.
Przyszywanie. } apiécement, l'action de coudre à qu. ch. de rapiéceter qu. ch.
Przyszyty. 1) angenehet. 2) fremd, hinzu gesetzt, hinzugethan. 1) rapiéceté; cousu à. 2) étranger, ajoûté, joint à; accessoire.
Przyszywam co, *v. m. F. przyszyię.* 1) annehen, an etwas nehen, anflicken. 2) verknüpfen, verbinden. 1) rapiéceter, coudre à, coudre avec. 2) lier, unir, joindre. § 1) przyszył guzik do kapelusza. 2) przyszył cudzy interes pozornie do swoiego; do cnoty dobre obyczaie przyszyć trzeba.
przyszyć się do kogo. sich an einen hängen. s'atacher à; se lier avec. § przyszył się do kupcow; pod tą konfederacyą się przyszywali; do czego się inszy ludzi rodzay przyszył.
Przytaczam, *v. m. F. przytoczę.* 1) herbey wältzen. 2) anführen, anziehen. 1) rouler un fardeau vers un endroit. 2) aléguer, aporter qu. ch. pour preuve. § 1) przytoczyć kamień, kłodę. 2) piękny przytoczył przykład; przytoczyć powieść, Autora.
Przytaczanie, przytoczenie. 1) die Herbeywältzung. 2) Anführung einer Stelle. 1) l'action d'aprocher un fardeau en le faisant tourner. 2) alégation, citation d'un passage.
Przytarcie. 1) Aufreibung der Haut, Wunde vom Reiben. 2) Bändigung, Bezwingung. 1) écorchure; peau écorchée. 2) l'action de domter, de refréner.
Przytarty. 1) wund gerieben. 2) gedämpft, gebändigt. 1) écorché, blessé sur la peau par un frotement. 2) domté, refréné.
Przytęchły. etwas dumpfig, ein wenig mauchlich. un peu relant; qui sent un peu le relant.
Przytępiam co, *v. m. F. przytępię.* 1) stumpfen, stumpf machen. 2) kaltsinnig, schläfrig,

frig, stumpf machen. 3) schwächen, dämpfen. 1) émousser; reboucher la pointe ou le tranchant d'un ferrement. 2) hébeter, émousser l'esprit, rendre stupide, diminuër l'esprit ou l'afection. 3) domter, refréner, abattre, afoiblir. § 1) przytępił noż. 2) co żywość dowćipu, przyiaźń i miłość przytępiało. 3) nie raz nieprzyiaćielskie przytępił śiły.
przytępić śię. stumpf werden. se reboucher.
Przytępiały. stumpf, schläfrig, laulicht. hébeté, pésant, négligent, tiéde. § przytępiała ochota.
Przytępienie. Stumpfmachung. rebouchement.
Przytępiony. 1) stumpf, stumpf gemacht. 2) geschwächt, gebrochen. 1) émoussé. 2) afoibli, diminué.
Przytępszy. ein wenig stumpf. un peu émoussé.
Przytknięćie. das Anstecken mit Nadeln. l'action d'atacher avec des épingles.
Przytknięty szpilką. mit Nadeln angesteckt. fiché, ataché avec une épingle.
Przytłuc, *F przytłukę.* 1) niederschlagen. 2) einen befallen als eine Mauer. 1) abattre. 2) encombrer; acabler qu. comme une muraille. § 1) grad zboże przytłukł. 2) mur ich przytłukł.
Przytłuczenie. das Niederschlagen. l'action d'acabler, d'abatre; acablement.
Przytłuczony. niedergeschlagen. acablé, abatu.
Przytłustszy. ein wenig zu fett. un peu gras.
Przytoczony. 1) herbey gewälzt. 2) citirt, angeführt. 1) roulé à un endroit. 2) alégué, cité.
Przytomnie, *adv.* gegenwärtig, in Gegenwart. en présence, aux yeux; par devant qu.
Przytomność. Gegenwart. présence.
przytomność umysłu; *przytomność smystow.* Gegenwart des Geistes. présence d'esprit. § potykał śię z wielką przytomnośćią umysłu
Przytomny. gegenwärtig. présent, qui n'est pas absent.
przytomny sobie. 1) Philos. der seiner bewußt ist. 2) der einen lebhafften, fertigen Verstand hat. 1) *Phil.* qui sait qu'il éxiste; qui se sent. 2) qui a une présence d'esprit; qui a un esprit présent; qui a la repartie vive. § 1) iestem, bom sobie przytomny. 2) kto żywey nie ma pamięći, nie może bydź sobie przytomny.
Przytrącam co, *v. m. F. przytrącę.* 1) ein wenig abstossen. 2) Stösse geben, schwächen. 1) séparer un peu de qu. ch. en frapant. 2) refréner, afoiblir.
przytrąćić śię. sich in etwas mischen, mengen. se méler, s'entreméler, s'ingerer de. § nie przytrącay śię do tey sprawy; złe śię wnet przytrąći, *prov.*
Przytrafić śię, *F. przytrafi śię.* 1) sich begeben. geschehen. 2) passen. sich schicken zu etwas. 1) arriver, avenir. 2) convenir, étre juste, étre propre à. § 1) przytrafiło śię raz że; taki śię przypadek przytrafił. *2) nie przytrafi śię (zgodźi śię) to do tego.
Przytrudnieyszy. ein wenig schwer zu thun. un peu dificile.
Przytrząsnąć, *F. przytrząsnę.* 1) ein wenig bestreuen. 2) ein wenig erschüttern. 3) erschüttern, schwächen, dämpfen. 1) saupoudrer, repandre un peu de qu. ch. sur; parsemer, repandre çà & là. 2) secouër un peu, agiter un peu. 3) secouër, domter, refréner, afoiblir. § 1) przytrząśniy to pieprzem; śćieżkę rożami przytrząśniono. 2) koń go przytrząsnął; nawałność okręt przytrząsnęła. 3) przytrząsnę mu czubu; przytrząsnał śił nieprzyiaćielskich.
przytrząsnąć śię. 1) sich erschüttern. 2) sich berappen, sich bereichern. 1) se secouër, étre secoué. 2) s'emplumer, devenir riche. § 1) przytrząsnął śię na wożie. 2) dobrze śię na tym urzędźie przytrząsnął.
Przytrząśnienie. 1) Bestreuung. 2) eine kleine Erschütterung. 3) fig. Stoß, Erschütterung. 1) l'action de saupoudrer un peu. 2) léger secouëment; légére secousse. 2) *fig.* choc, secousse.
Przytrząśniony. 1) bestreuet. 2) ein wenig erschüttert. 1) saupoudré, parsemé. 2) un peu secoué.
Przytrzymanie. Anhaltung, Aufhaltung. retention, détention, l'action d'arrêter.
Przytrzymany. angehalten, aufgehalten. retenu, arrêté, détenu.
Przytrzymuię co, *F. przytrzymam.* aufhalten, anhalten. retenir, arrêter, détenir.
Przytulam do śiebie, *v. m. F. przytulę.* 1) aus Liebe an die Brust drücken. 2) fig. einen gütigst aufnehmen, einem viel Güte erweisen. 1) serrer, presser tendrement contre la poitrine. 2) faire acueil à; recevoir qu. avec beaucoup de grace. § 1) matka dźiećię do piersi przytuliła. 2) ubogich a cnotliwych do śiebie przytula.
przytulić śię. 1) sich an etwas schmiegen, lehnen. 2) sich zu einem wenden, Zuflucht nehmen. 1) s'apuïer contre. 2) s'adres-

2) s'adresser, avoir recours à qu; s'apuier sur qu. *przytulić się, przyćisnąć się do źiemie.* Jäger: sich an die Erde drucken. *Chasse:* se blotir, se moter, se raser. § kuropatwa śię przed sokołem do źiemie przytuliła.

Przytulek, *g. u.* eine Freystätte. un azile. *przytulek.* } Zuflucht, Schutz, Aufnahme.
Przytulenie. } azile, *m.* accueil, protection, recours, refuge, *m.* § znalazł u niego przytulenie; użyczyć komu przytulenia.

Przytulia, zaprzałek, konicza wiczka, mleczne źiele. (*galium*) Wald-Stroh, unsrer Frauen Bett-Stroh. du caillelait, petit muguet.

**przytulia*, vid. *komonica swoyska.*

Przytwardszy. etwas zu hart. un peu dur.

Przytyk, *g. u.* Stich, Stichel-Wort. mot piquant, brocard, picoterie, pinçon, coup de dent. § nie daway mi takich przytykow.

Przytykam, *v. m. F. przytknę.* anstecken mit Nadeln. atacher avec des épingles; ficher contre. § przytknąć co szpilką; przytkniyćie mi kornety.

Przyuczam, *v. m. F. przyuczę.* zu etwas halten, gewöhnen. acoutumer, dresser, former, apliquer qu. à. § przyuczyłem go do pracowania. *przyuczać się do czego.* sich an etwas gewöhnen. s'habituër, s'acoutumer, se faire à qu. ch.

Przywabiam, *v. m. F. przywabię.* anlocken, ankirren. alécher, amorcer, atraire, atirer par quelque apas.

Przywabienie. Anlockung. aléchement, atraits, *m. plur.*

Przywabiony. angelockt. aléché; atiré par caresse, par amorce.

*Przywachrolić śię, *F. przywachrolę śię*, *vid.* Przybłąkać śię.

Przywalam, *v. m. F. przywalę.* 1) hinzu, vor oder auf etwas wältzen. 2) befallen, beschütten. 1) rouler une grosse piéce vers, devant ou sur un endroit. 2) encombrer; acabler d'un grand fardeau. § 1) przywal ten kamień do muru; przywalić dźiurę, grob, drzwi do piwnice kamieniem. 2) mur go przywalił.

Przywałek, *g. u.* Kriegsb. die Brustwehr. *Fortif.* le parapet.

Przywalny. Wall-, am Wall gelegen. situé au pié du rempart. § przywalne śćie albo chodzenie.

Przywalony. 1) zugewältzt, vorgewältzt. 2) befallen; durch eine eingefallne Last beschüttet. 1) roulé à ou devant un endroit. 2) acablé sous un fardeau, sous les ruïnes; couvert des ruïnes. § 1) przywalona kamieniem dźiura. 2) miasto ruiną przywalone; przywalony murem.

Przywara. 1) das Angebrannte im Topf. 2) Fehler, Mangel, Gebrechen. 1) le gratin, la croûte ou la peau qui s'atache au coté ou au fond d'un pot. 2) defaut, blâme, vice, *m.* § 1) nie iadam przywary. 2) nikt nie iest bez przywary; bez przywary pochlebstwa rzec możemy.

Przywarzam co, *v. m. F. przywarzę.* etwas aufsieden, aufkochen, halb gar kochen. faire bouillir à demi.

Przywarty. angelehnt, nicht recht zugemacht, von Thüren. entr'ouvert, un peu ouvert comme une porte. § drzwi przywarte; okna nie są zawarte, ale tylko przywarte.

Przywianek, *g. u.* Mitgifft, Mitgabe, so ein Eheweib ausser des Brautschatzes zu ihrem Mann bringet. trousseau; biens paraphernaux; tout ce qu'une femme aporte à son mari outre sa dot.

Przywiązanie. 1) Anbindung, Band. 2) das Anhängen an einen, Zuneigung zu einem. 1) l'action d'atacher; liaison, *f.* lien, ligament. 2) atachement, engagement. § 1) przywiązanie konia do żłobu; u ćiężarney w pierwszych miesiącach płod na słabym wiśi przywiązaniu. 2) wiem o iego do niey przywiązaniu; z prawdźiwego ku tobie to czynię przywiązania.

Przywiedzenie, *vid.* Przywodzenie.

Przywiedźiony. 1) herbey geführt. 2) zu etwas gebracht. 3) gebracht, verleitet zu zu etwas. 4) angeführt, angezogen. 1) mené, amené, conduit à. 2) reduit à. 3) porté, amené, poussé à qu. ch. 4) alégué, cité. § 1) przywiedźiony (przyprowadzony) koń. 2) przywiedźiony do ubostwa. 3) przywiedźiony do gniewu, do zamysłu tego. 4) przywiedźione z autora słowa.

Przywieram drzwi, *v. m. F. przywrę.* anlehnen, etwas offen lassen als eine Thüre. laisser une porte entr'ouverte, ne la pas fermer entiérement. § przywrzyy drzwi; przywarł okiennicę.

Przywiera, *F. przywrze.* anbrennen, sich anlegen, als eine Speise in einem Topf. brûler; s'atacher au côté du pot. § przywrzała kasza.

Przywieźienie. die Zufuhr zu Wasser oder Lande. transport, voiture d'une chose en un lieu.

Przywieźiony. zugeführt zu Wasser oder zu

zu Land. transporté, amené par terre ou par eau; voituré à un lieu.

Przywiężowanie. das Anbinden. l'action de lier, d'atacher.

Przywiężuię co do czego, *v. m. F. przywiążę.* anbinden. atacher avec un lien. § przywiązać psa do drzwi; przywiąż sznurkiem.

przywiązać za nogę bydło. ein Vieh am Fuß anbinden empêtrer une bête.

przywiązać czołn. ein Kahn anbinden, anlegen. garrer un bateau.

przywiązać się do kogo. sich an einen hängen. s'atacher à qu.

Przywiiam, *v. m. F. przywinę.* drauf binden, verbinden als eine Wunde. mettre, apliquer une bande, un morceau de toile sur une blessure. § proszek ten na ranę przysypawszy przywiń.

Przywileiowany. privilegirt. privilegié.

Przywileiować, Uprzywileiować. privilegiren. donner, acorder un privilége à qu.

Przywiley. 1) ein Privilegium, Freyheits-Brief. 2) Adels-Brief. 1) un privilége. 2) lettres d'anoblissement. § 1) mam przywiley od krola na to; dać komu przywiley; nie chcę tego przywileiu zażywać. 2) przywileie gryzą gdźieś mole.

Przywinieyszy. ein wenig schuld an etwas. un peu coupable.

Przywitać, *F. przywitam*, Przywitany, Przywitanie, *vid.* Witam &c.

Przywłaszczam, *v. m. F. przywłaszczę.* 1) einem etwas zueignen, mit Gewalt das Eigenthum verschaffen. 2) an Kindesstatt annehmen. 1) atribuër, arroger qu. ch. à qu; procurer avec quelque violence à qu. la proprieté d'une chose. 2) arroger, adopter un enfant. § 1) przywłaszczył bratu swoiemu ten dom. *2) przywłaszczyć (przysposobić) kogo za syna.

przywłaszczać sobie co. sich zueignen, sich des Eigenthums anmassen. s'aproprier, s'arroger, s'atribuër, usurper, prendre qu. ch. pour propre; se suposer d'une chose.

Przywłaszczanie, przywłaszczenie czego. Anmassung, Zueignung. usurpation, l'action d'usurper.

Przywłaszczyćiel cudzego. Anmasser. usurpateur.

Przywłaszczyćielka. Anmasserin. usurpatrice.

Przywłoczę co, *v. m. F. przywłokę.* herzuschleppen. trainer à. § przywłokł go do mnie za włosy.

Przywodzę, *v. m. F. przywiodę.* 1) herzuführen. 2) anziehen, anführen, sich auf etwas berufen. 3) vorbringen, anbringen, vortragen, angeben. 4) bringen, verleiten als zum Zorn. 5) einen bringen, treiben, zwingen zu etwas. 6) machen, verursachen, wircken, hervorbringen. 1) amener, conduire qu. à. 2) aléguer, raporter, citer, aporter une chose pour preuve. 3) présenter, proposer à qu; porter une afaire devant qu. ou en quelque Justice. 4) porter, pousser, obliger, amener, faire pancher qu. à. 5) reduire, contraindre, pousser à. 6) faire, causer, aporter, faire naître qu. ch. § 1) przywiodł do niego barana na powrozie. 2) przywodźi (przytacza) Pismo Swięte i autorow sławnych. 3) przywiodł tę sprawę do sądu. 4) przywiedźiesz go do gniewu. 5) do szkody, do ostatniego ubostwa, do wzgardy kogo przywieść. 6) przywiedźie to lekarstwo pot dobry; mrok ćiemny słodki sen przywodźił.

przywieść kogo o utratę czego. einen um etwas bringen. causer la perte de quelque bien à qu; faire perdre qu. ch. à qu; frustrer, priver qu. de. § przywiodł go o utratę zdrowia, fortuny, żyćia, sławy, łaski krolewskiey.

przywieść kogo o usterk, o nieszczęśćie. einen stürtzen, zu Falle bringen. battre qu. en ruïne; procurer la perte de qu; perdre qu; jetter qu. dans le malheur.

przywodźić co w wątpliwość. etwas in Zweifel ziehen. mettre, révoquer une chose en doute. § aby tego iuż w wątpliwość nie przywodzono.

przywodźić co do skutku, do końca. bewerckstelligen. éfectuër, mettre en éfet.

przywodźić co do exekucyi, w exekucyą. Gerichtsw. vollziehen, zur Execution bringen. *Palais:* mettre à (en) éxécution.

przywodźić komu co na pamięć, na myśl. einen eines Dinges erinnern; einem in die Gedancken bringen. faire souvenir à qu; mettre dans la mémoire; remettre en mémoire de qu; rapeller dans l'esprit à qu; faire songer à qu. ch.

przywieść sobie na pamięć, na myśl. sich einer Sache erinnern; gedencken an etwas; betrachten, erwegen. se ressouvenir; se remettre qu. ch. dans la mémoire; songer, considérer.

Przywodzenie. 1) Herbeyführung. 2) Anführung, Beziehung, Citation. 1) amenement; l'action de mener à. 2) alégation, passage, *m.* citation.

przywodzenie na pamięć. Erinnerung. ressouvenance, ressouvenir.

Przywodzony, *vid.* Przywiedźiony.

Przywo-

Przywoływam, *v. m. F. przywołam.* herbey rufen, vorfordern. apeller à soi; mander, faire venir qu. § przywołay śiostrę do matki.
Przywołanie. das Herbeyrufen. l'action de faire venir à qu.
Przywołany. herbey gerufen. apellé, mandé.
**Przywoyca. Anführer. conducteur, chef. § przywoycą i regimentarzem był na każdą woynę.
Przywoz. Zufuhr, Einfuhr. transport, voiture d'une chose à un lieu.
Przywożę, *v. m. F. przywiozę.* zuführen auf der Art oder zu Wasser. aporter, voiturer, amener, transporter par terre ou par eau. § przywiozł końmi, nawą, wozem towary.
Przywożenie. das Zuführen der Sachen. voiture des choses; l'action d'amener, de voiturer en quelque lieu.
Przywożićiel. ein Zuführer. voiturier, qui transporte des choses à un lieu.
Przywoźny. eingeführt zu Wasser oder zu Lande. transporté; amené, voituré en un lieu par eau ou par terre.
Przywracam, *v. m. F. przywrocę.* 1) wieder herstellen, wieder einführen. 2) ersetzen, wieder geben. 3) einen wieder einsetzen, wieder herstellen. 1) rétablir; remettre dans l'ancien état, remettre ce qui étoit hors d'usage; renouveller. 2) restituër, rendre qu. ch. à qu. 3) réintégrer, rétablir, restituër qu. dans. § 1) utraconą wolność, prawa, swobodę, dobry porządek przywróćił; chwalebny ten zwyczay był ustał, ale go przywrocono. 2) przywróćił mu władzę nad miastem; przywróćił mu wzrok, zdrowie. 3) przywrocono wygnańca tego do Oyczyzny; przywróćić kogo do czći, do godnośći, do szlachectwa.
przywróćić kogo ksobie. einen zurechte bringen, wieder auf den rechten Weg bringen. redresser qu; ranger qu. à la raison, le ramener dans le bon chemin.
Przywrocenie. 1) Wiederherstellung. 2) Wiedergebung. 1) rétablissement, restauration, réparation, reintégration. 2) restitution; l'action de rendre. § 1) przywrocenie do łaski; przywrocenie kogo do Oyczyzny, do czći, do urzędow; dać mu muśiał czći przywrocenie. 2) przywrocenie rzeczy pożyczoney.
Przywroćićiel. Hersteller, Wiederbringer. restaurateur, celui qui remet qu. ch. dans son prémier état.
Przywroćićielka. Wiederherstellerin. celle qui rétablit qu. ch.

Przywrocony. 1) hergestellt. 2) zurück gegeben. 1) reintegré, rétabli, remis. 2) restitué, rendu.
Przywrot źiele. *(alchimilla)* Löven-Fuß, Sinau. du pié de lion.
Przywrotny. 1) zur Wiederherstellung gehörig. 2) wiederruflich, ersetzlich. 3) abwechselnd, das ordentlich wieder kommet. 1) de restitution, qui sert à se rétablir. 2) révocable, réparable. 3) periodique, qui revient réglément.
Przywykam czemu albo do czego, *v. m. F. przywyknę.* gewohnt werden. s'acoutumer à. § przywykł do tego pożyćia; przywykniy pracom.
Przywykły do czego. gewöhnt, gewohnt. acoutumé.
Przywyż, } *adv.* etwas höher. un peu
Przywyższym, } plus haut.
Przywyższy. ein wenig hoch. un peu haut.
Przywźięćie na urząd, do towarzystwa. Aufnahme in ein Amt, in eine Gesellschafft. réception, admission à une société, dans une charge.
Przywźięty. aufgenommen, angenommen. receu, admis dans une société.
Przyymacz. } Annehmer, Aufnehmer.
Przyymićiel. } accepteur, receveur.
Przyymowacz. }
przyymowacz do domu. Hehler. receleur qui reçoit & recelle.
Przyymaczka. Hehlerin. recelleuse.
Przyymowanie das Annehmen. reception, l'action de recevoir; acceptation.
Przyymuię, *v. m. F. przyymę.* 1) annehmen. 2) aufnehmen. 3) annehmen, genehm halten. 4) aufnehmen in ein Amt. 5) annehmen, behalten, miethen einen Diener. 6) nehmen Dienste, in solche treten. 1) accepter, recevoir, prendre ce qu'on nous présente. 2) recevoir, acueillir. 3) admettre, recevoir, accepter, ratifier, aprouver, agréer. 4) recevoir, admettre qu. à une société; mettre qu. au rang des; recevoir au nombre des. 5) prendre à son service, retenir un serviteur. 6) prendre service, se mettre en service, s'engager. § 1) przyiął ode mnie podarunek. 2) przyiąć kogo do domu, pod swoie posłuszeństwo. 3) przyięli te kondycye. 4) przyiąć kogo do cechu, do rady, miedzy przyiaćioły. 5) przyiąć sługę, Sekretarza. 6) przyiąć służbę u kogo; przyiął służbę żołnierską.
przyiąć żołnierza. Soldaten werben. lever des troupes.
przyiąć mieyskie. das Bürger-Recht erhalten, annehmen. obtenir le droit de bour-

bourgeoisie; étre receu au nombre des citoiens.
przyiąć kogo do herbu. einen in sein Adliches Geschlecht aufnehmen; einem sein Wappen erlauben. recevoir qu. à porter son nom & ses armes, le faire de sa famille, l'admettre à ses armes.
przyiąć wymowkę, racyą. eine Entschuldigung, eine Ursache annehmen. se paier d'excuse, de raison; accepter une excuse.
przyiąć kupno wrocone. eine verkaufte Sache wieder annehmen. reprendre une chose qu'on a venduë.
przyiąć za dobre. genehm halten. trouver bon; aprouver, ratifier.
przyymować się. fortkommen, bekleiben, sich erholen, Wurtzel schlagen. revenir, reprendre; prendre, pousser racines; commencer à faire de bonnes racines. § to drzewo przyiąć się nie może; przyymuie się szczep, nasienie, ziarno.
Przyyście. 1) Ankunft eines Gehenden. 2) Anfall, Anfang eines Uebels. 1) l'arrivée, la venuë d'une personne. 2) venuë, accès, commencement d'un mal. § 1) za przyyściem moim uspokoili się. 2) przyyście choroby, nieszczęścia, woyny.
Przyżarliwszy. ein wenig eifrig. un peu zélé.
Przyzimnieyszy. 1) ein wenig kalt. 2) ein wenig kaltsinnig. 1) un peu froid. 2) un peu froid, un peu lent.
Przyzimnieyszym, *adv.* etwas kaltsinnig. un peu froidement, d'une maniére un peu froide.
Przyznaię, Przyznawam, } *v. m. F. przyznam.* 1) gestehen, erkennen, bekennen. 2) einem zugestehen, einräumen. 3) in Gerichten: recognosciren, sich zu einer Schrifft bekennen. 4) einem gerichtlich zusprechen, zuerkennen. 1) avoüer, confesser, reconnoître. 2) atribuër, acorder, donner, concèder à qu; donner à qu. l'avantage de. 3) *Palais:* avoüer, reconnoitre une écriture. 4) adjuger à qu. qu. ch. § 1) przyznawał sam w sobie że; to mi sam brat przyznał. 2) przyznawam mu rozumu; przyznawał mu całość i zdrowie swoie po łasce J. K. Mći; każdy ci przyznaie, żeś grzeczny; względem tey nauki wiele mu przyznaię. 3) przyznał zapis w Grodzie. 4) przyznano (przysądzono) miastu to prawo; przyznał matce opiekę nad synem swoim.
przyznać się. 1) gestehen. 2) sich zu etwas bekennen. 1) avoüer, confesser. 2) s'avoüer à. § 1) przyznał mi się że; przyznał się sumnieniem przyciśniony. 2) przyznam się do moiey opinii a ta iest taka; przyznaie się do tey wiary.
przyznaię temu. ich gebe es zu; ich gestehe es. j'en conviens.
przyznaię to sobie, to do siebie. ich bekenne, daß ich dieses an mich habe. j'avoüe que je suis sujet à cela.
przyznać komu lata. einen vor mündig erklären. déclarer qu. majeur.
Przyznanie. 1) Geständniß, Bekenntniß. 2) Zuerkenntniß, Adjudication. 1) aveu, confession. 2) adjudication.
przyznanie lat komu. Zusprechung der Mündigkeit. acte par lequel on déclare un mineur d'étre en âge de joüir de ses droits.
Przyznany. 1) bekannt, gestanden. 2) zuerkannt. 3) gerichtlich recognoscirt. 1) avoué, confessé. 2) adjugé. 3) reconnu devant le Juge.
Przyzwalacz. Beypflichter, Einwilliger. qui est de même avis qu'un autre, qui donne son consentement.
Przyzwalam, *v. m. F. przyzwolę.* 1) bewilligen, einwilligen, einräumen, beytreten, beystimmen. 2) einen gewinnen, verpflichten, verbindlich machen. 1) acorder, consentir; étre de même avis, de même sentiment. 2) gagner, obliger qu. par quelque bonté. § 1) przyzwolił na to zdanie. 2) swoią uczynnością tak go sobie do swoiey fakcyi przyzwolił i prawie zniewolił.
przyzwolić głową. mit dem Kopfe zum Zeichen seines Willens wincken. faire signe de la tête qu'on veut une chose.
Przyzwanie, *vid.* Przyzywanie.
Przyzwany. vorgefordert. mandé, qu'on a fait venir.
Przyzwoićie, *adv.* gemäß, gehöriger Weise, geziemend. convenablement, conformément, d'une maniére convenable.
Przyzwoito mu, przyzwoito iest mu. es ist ihm eigen; es ist ihm gemäß. cela lui convient; cela s'acorde avec lui. § zawsze to ludzkiey przyzwoito było naturze.
Przyzwoitość. Gleichförmigkeit, Uebereinstimmung, Gleichmäßigkeit. proportion, convenance, raport, conformité. § co barzo kochamy, o to się tez nad przyzwoitość obawiamy.
Przyzwoity. eigen, gemäß, übereinstimmig. propre, convenable, conforme, qui s'acorde avec une chose.
Przyzwolenie. Einwilligung, Zulassung. consentement, aveu.
Przyzwyczaiam kogo do czego, *v. m. F. przyzwyczaię.* einen zu etwas gewöhnen. acoutumer qu. à.

przyzwyczaić się. ſich zu etwas gewöhnen. s'acoutumer à.

Przyzwyczaienie. Angewöhnung. habitude, acoutumance. § pochodzi to za przyzwyczaieniem, ponieważ natura ieſt do nałogu ſkłonna.

Przyzwyczaiony do czego. gewohnt; gewöhnt zu etwas. qui eſt acoutumé à.

Przyzywacz. Vorforderer, Herbeyrufer. qui va apeller ou querir qu.

Przyzywam, *v. m. F przyzwę.* einen vor ſich beſcheiden, rufen laſſen vor ſich kommen laſſen, vorfordern. faire venir, apeller, faire apeller qu. § kazał przyzwać corkę do ſiebie.

Przyzywanie, przyzwanie. das Vorfordern, die Vorforderung. un ordre de paroître devant qu.

przyzywaniu służący. Gram. der Vocativus. *Gram.* vocatif.

Pſalm. ein Pſalm. Pſeaume, *m.*

Pſalmy pokutne. die Buß-Pſalmen. les pſeaumes pénitentiaux.

Pſalmiſta. Pſalmiſt. Pſalmiſte.

Pſalmowanie. Pſalmen-Geſang. Pſalmodie.

Pſalmuię. Pſalmiren, Pſalmen ſingen. pſalmodier; chanter les pſeaumes.

Pſałterz, *g. a.* ein Pſalter-Buch pſautier.

Pſałterzyk, *g. a.* ein Pſalter-Büchlein. petit pſautier.

Pśi. iſt der *Plur.* von Pies. *c'eſt le pluriel de* Pies.

Pśi. Hunds-, hündiſch. de chien, qui tient de chien.

pśie pole. Hundsfeld, eine Meile von Breslau, wo Boleslaus III einen groſſen Sieg über die Teutſchen erhielt. le champ des chiens à une lieuë de Breslau, où Boleslas III. remporta une grande victoire ſur les Allemands.

pśia gwiazda, vid. *gwiazda pśia.*

**pśie dni*; *kanikuła.* die Hunds-Tage. la canicule; les jours caniculaires.

pśia zapłata, *pśie pieniądze.* ſchlechte Zahlung; Hunde-Geld, Spott-Geld. méchant paiement; vil prix; un chien de paiement, un chien d'argent.

pśia mucha. eine Hunds-Fliege. mouche de chien.

pśi ięzyk ziele. (cynogloſſus) Hunds-Zungenkraut. cynogloſſe, *m.*

pśi len, *płeſznik*, *ſzlachtawa więkſza.* (pſyllium) Pſillenkraut, Flöh-Saamenkraut. herbe aux puces.

pśi rumień; *pśi rumianek.* (cotula fœtida) ſtinckende Camillen, Küh-Dillen. oeil de vache.

pśia cebula, *ſzpilanka*, *podeyrzon żołty.* (bulbus vomitorius) Art von Mertz-Blumen. eſpèce de Jacinte.

pśia pacha. (bardana) Kletten-Kraut. bardane.

pśia paſza. (gramen caninum) Hunds-Gras, Quäcken-Gras. de la dent de chien; chien-dent, *f.*

pśia roża. (ciſtus) 1) Ciſten-Röslein. 2) Ladanum-Bäumlein. 1) ciſte, *m.* 2) ladanon un arbriſſeau.

pśia rzeżucha. (iberis) wilde Kreſſe. du chaſſerage, du paſſerage ſauvage.

pśie mleko, vid. *wilczy mlecz.*

pśie wiśnie, vid. Miechunki.

Pśiarnia. Hunde-Stall. chenil.

Pśiarz. 1) Hunde-Wärter. 2) Hunde-Peitſcher. 3) Hunde-Schläger. 1) valet de chiens. 2) chaſſe-chien. 3) tueur de chiens.

*Pśica, ſuka. Hündin, Petſe. chienne, la femelle du chien.

*Pśię, ſzczenię. junges Hündchen. un petit d'une chienne.

Pśik koćie, *interj.* Katze, wenn man ſolche wegjagen will. chu! chu! *mot imaginaire dont on ſe ſert pour chaſſer un chat.* § cyt mężu kiedy Jey Mość pśik koćie rzecze.

Pśikus. Schabernack, Bosheit, Poſſen, den man einem ſpielet. méchanceté, piéce, fraſque.

pśikus komu wyrządźić. einem einen Poſſen ſpielen. joüer un mauvais tour, faire une chaſſe, donner une ſou-barbe, un ſoubreſaut à qu.

Pśinki, *plur.* (*ſolanum*) Nachtſchatten, ein Kraut von unterſchiedenen Gattungen. de la morelle, une plante dont il y a pluſieurs ſortes.

Pśiogłowy. der einen Hundskopf hat. qui a la tête d'un chien.

Pśiſko. garſtiges Aas; garſtiger Hund. chien de voirie; un méchant chien.

Pſota. 1) die Selbſt-Befleckung. 2) Poſſen, Schabernack, Leichtfertigkeit. 1) polution volontaire. 2) méchanceté, miévrerie, farce. § 1) pſotę pełnić z ſamym ſobą ieſt grzech ſtraſzny, ktory i duſzę i ćiało zatraca. 2) pſotę mi wyrządźił.

Pſotliwie, *adv.* geil. laſcivement.

Pſotliwy. 1) geil, unflätig in der Geilheit. 2) los, muthwillig, ſchabernäckiſch. 1) laſcif, paillard. 2) méchant, pétulant. § 1) ſtraſzna pſotliwych czeka kara. *2) pſotliwy (ſwawolny) to gość.

Pſowanie, każenie. Verderbung, Verderbniß. déſtruction, dépravation, corruption.

Pſtrąg. eine Forelle. truite; truite de riviére.

pſtrąg ieźiorny. Lachs-Fore, Lachs-Forelle. truite ſaumonée.

Pſtrocina. } 1) bunte Flecke. 2) ſche-
Pſtrociny, *plur.* } ckichter Zierath, bunte Kleider. 1) moucheture, bariolage, *m.* un mélange de divers couleurs. 2) bigarrure; des habits bigarrez.

Pſtrokaty koń, pſtry koń. Schecke ein Pferd. pie, ſorte de cheval.

Pſtry bunt ſcheckig, vielfärbig, mannigfärbig. barriolé, bigarré, tavelé, veron, tacheté, marqueté, gare; marqué de diverſes couleurs.

Pſtrzę co, *y*, *ył*. 1) ſcheckig machen. *2) putzen, verzieren. 1) bigarrer, moucheter, tacheter; marquer de diverſes couleurs. 2) embellir, orner, parer, enjoliver.

pſtrzyć śię. 1) flinckern mit bunten Farben ſpielen. 2) in Spaß: ſich putzen. 1) ſe taveler, ſe panacher, ſe bigarer. 2) *burlesq.* ſe parer.

wſzyſtko śię tam pſtrzyło. im Schertz: alle waren da in Staats-Kleidern; da war alles geputzet. *burlesq* tous y étoient en habits de parade; tout y étoit dans ſon luſtre; tout y étoit magnifique; on n'y voïoit que magnificence.

biało śię pſtrzyło. die vielen Farben ſpieleten ins Weiſſe. les diverſes couleurs tirerent ſur le blanc.

Pſtrzenie. das Buntmachen. l'action de bigarrer.

Pſubrat. Hunde-Bruder. un bélitre, maraud; coquin, chien de coquin.

Pſućie. das Verderben. l'action de gâter; dépravation, corruption.

Pſuię, *pſuie*, *pſuł*, (*pſował*). 1) verderben. 2) *fig.* verderben die Sitten. 3) ſchmälern, anſchwärtzen, verhaßt machen. 4) die Zeit müßig zubringen. 5) mißbieten, ein Mißgebot thun. 6) einander überbieten. 1) gâter une choſe. 2) détruire, gâter, abuſer, détraquer, dépraver, corrompre, pervertir. 3) décrediter, détruire, noircir une perſonne, faire perdre l'afection pour elle; nuire à la réputation de qu. 4) perdre, mal emploïer le tems. 5) mesofrir, ofrir moins que la choſe ne vaut. 6) courir ſur le marché de qu; encherir ſur qu. § 1) czas wſzyſtko pſuie; popſułeś zegarek; nie pſuy noża. 2) rozkoſzy ćiało i dobre obyczaie pſuią; pſuie mi nadźieię. 3) pſuie mu łaſkę Pańſką; pſuł go u Pana; ludźi poczćiwych pſować grzech. 4) nie pſuy czaſu pokić śidła golą, *prov.* 5) pſuieſz mi targ, towar. 6) ieden drugiego w kupnie pſuie i podkupuie.

pſuiący. Verderber. gâteur de qu. ch; déſtructeur; qui conſume, qui corrompt.

pſuć ſobie czym głowę. ſich mit etwas den Kopf zerbrechen. s'alambiquer, s'embaraſſer l'eſprit de qu. ch.

pſuć śię. 1) ſich verderben. 2) ſich den Magen verderben, nicht verdauen, von einer unverdaulichen Speiſe kranck werden. 3) ſich verderben in Anſehung der Sitten. 1) ſe gâter, ſe détruire. 2) ſe gâter l'éſtomac; ne digérer point; devenir malade d'une crudité d'eſtomac. 3) ſe corrompre, ſe pervertir, devenir plus méchant. § 1) śiekiera śię popſuła. 2) popſuł śię złą, ſurową potrawą, zbytnim iedzeniem; popſuie śię od tego żołądek. 3) popſuły śię do ſzczętu dobre obyczaie; pſuie śię w obyczaiach, w nauce, w cnoćie.

Pſykam, *v. m. F. pſyknę*. praſſeln, ziſchen als Feuer. ſifler, petiller, ciſtrer, faire un petit bruit aigu comme le feu. § kaganek, świeca pſyka i trzeſzczy.

Pſykkoćie, *vid.* Pſyk koćie.

Pſzczelnik, *g. a.* 1) Bienen-Garten, Ort, wo die Bienen-Stöcke ſtehen. 2) Beſchreibung der Bienen. *3) Bienen-Wärter, ſ. Bartnik. 4) Meliſſen, Bienen-Kraut. 1) lieu ou ſont les ruches de mouches à miel. 2) traité, *m.* déſcription des abeilles. 3) le gouverneur des mouches à miel, celui qui éleve les abeilles, *v.* Bartnik. 4) méliſſe une plante propre aux abeilles. § 1) w pſzczelniku albo w ułownicy ſtoią ule, a na paśiece pſzczoły śię paſzą.

Pſzczelny. Bienen-, die Bienen betreffend. d'abeille; qui tient de l'abeille.

Pſzczoła. eine Biene. abeille; mouche à miel. § pſzczoły śię roią; matka pſzczoł.

pſzczoła niepożyteczna. Drehne, Biene die nicht arbeitet. bourdon, groſſe mouche qui ne fait point de miel.

Pſzczołka. ein Bienlein. petite abeille.

*Pſzeńca. } Weitzen. du froment.
Pſzenica. }

pſzeńca krochmalna. Sommer-Weitzen. du froment à petit grain; du froment de trémois.

pſzenica Turecka. Türckiſcher Weitzen. blé de Turquie; blé d'Inde.

pſzenica łuſkna; *orkiſz*. Dinckel. épautre, *m.*

pſzeńca krowia, vid. *krowia rez.*

Pſzenićiſko. ein Weitzen-Acker. champ au froment.

Pſzeniczny. } Weitzen-, von Weitzen. de
Pſzenny. } froment. § chleb pſzenny.

pſzenna mąka. Weitzen-Mehl. fromentée; farine de froment.

Pſzonak,

Pszonak, *g. u. vid.* Gorczyca polna.
Pszonka, *vid. iaskołcze ziele mnieysze.*
Ptak. 1) ein Vogel. 2) ein Wasser-Huhn. 1) oiseau. 2) mouette, poule d'eau un oiseau. § 1) ptak polny, leśny, drapieżny, czasowy. 2) ptak deszczowy, ptak popielaty.
ptak domowy. eines vom Feder-Vieh. oiseau domestique.
ptak drewniany do ktorego strzelaią. hölzerner Vogel zum abschiessen. papegai; oiseau de bois qui sert du but à celui qui tire.
ptak łowczy. abgerichteter Stoß-Vogel. oiseau; oiseau de chasse.
ptak śpiewaiący. ein Sing-Vogel. oiseau de chant, de ramage.
znać ptaka po pierzu. den Vogel erkennet man an den Federn. on connoit l'oiseau à la plume.
każdy ptak według nosa swego śpiewa. ein jeder Vogel singet, wie ihm der Schnabel gewachsen ist. à gens de village trompettes de bois; chaque oiseau chante de son bec.
ptacy w polu, a on rożenki na nie struże. er bauet auf ungewisse Dinge. il mange la merluë qui nage encore; il taille les brochettes pour rôtir les oiseaux qui volent encore en l'air.
Ptastwo, *collec.* die Vögel. les oiseaux; la volatille.
ptastwo domowe. Feder-Vieh. volaille, poulaille; oiseaux domestiques.
ptastwo powietrzne, polowe. Vogel-Wild, Weidwerck. poulaille sauvagine.
Ptaszazob, *vid.* Ptaszy—*ptasza zob.*
Ptaszę. junges Vögelchen. petit d'oiseau; oisillon au nid.
Ptaszek. ein Vögelchen. oisillon, oiselet.
ptaszki na kuchnią. kleine Vögelchen zum Speisen. de petits piez.
Ptaśnica. eine Vogel-Flinte. fusil propre à tirer les oiseaux.
Ptasznictwo. 1) der Vogel-Fang, das Vogelstellen. 2) Wartung der Vögel oder des Feder-Viehs. 1) oisellerie, la chasse aux oiseaux. 2) l'art, le soin d'élever, de nourrir les oiseaux ou la volaille.
ptasznictwem się bawić. dem Vogelstellen nachgehen. oiseller.
Ptaszniczy. dem Vogelsteller gehörig. d'oiselier, qui regarde l'oiselier.
ptaszniczy. / Ptasznik. 1) Vogelsteller, Vogelhändler. 2) Vogelfänger, Vogler. 3) Hünerwärter, Hünermäster. 1) oiselier qui gagne sa vie à prendre les oiseaux. 2) oiseleur, celui qui s'amuse à chasser aux oiseaux. 3) poulalier, qui gagne sa vie à élever & à vendre la volaille. § 1) ptasznicy ptakow nie przedali. 2) lepszy to ptasznik od ciebie. 3) ptasznik ptaki domowe, gęsi, kury opatruie.
ptasznik, g. a. 1) Hüner-Hof, Behältniß für das Feder-Vieh. 2) ein Vogel-Buch, so von Vögeln handelt. 1) basse-cour, *f.* lieu ou l'on nourrit les oiseaux domestiques. 2) onothologie, un livre qui traite d'oiseaux. § 1) w ptaszniku kury gęsi i insze ptastwo domowe chowaią.
Ptaszoryba. ein gewisser See-Fisch der etwas fliegen kan. sorte de poisson de mer qui vole un peu. § ptaszoryba iest skrzydlasta i z morza na powietrze wylatuie.
Ptaszowieszczba, wieszczenie z ptakow. Vogel-Wahrsagerey. divination par les oiseaux.
Ptaszowieszczek. Wahrsager aus dem Flug und Gesang der Vögel. un augure; qui prédit l'avenir par le chant & le vol des oiseaux.
Ptaszy. 1) Vogel-. 2) einem Vogel ähnlich. 1) d'oiseau. 2) ressemblant à un oiseau.
ptasze pole. Vogel-Heerd. l'aire d'oiselier.
ptasza rutka ziele, vid. *ruta ptasza.*
ptasza wyka ziele, vid. *wyka ptasza.*
ptasza zob drzewko. (ligustrum) Rain-Weide, Heckholtz, Hartriegel ein Strauch. troene, frésillon un arbrisseau.
ptasze gniazdo ziele, vid. *Marchew polna.*
ptasza nożka. (ornithobodium) Vogel-Fuß. pié d'oiseau.
ptasze mleko. (ornithogalum) Vogelkraut, Vogel-Milch, Feld- oder Acker-Zwiebeln. ornitogale, ornitogalon.
Ptaszyna. ein armes Vögelchen. un pauvre oisillon.
Ptaszyniec, *g. ptaszyńca.* 1) Vogel-Hecke. 2) Hüner-Hof, Behältniß zum Feder-Vieh. 1) voliére. 2) basse-cour, *f.* lieu ou l'on nourrit les volailles.
Ptyzana, tyzana, woda z ięczmienia, z owsa warzona. Ptisane, Gersten-Wasser, Haber-Tranck. de la tisanne; potion d'orge ou d'aveine.
Publicznie, *adv.* öffentlich, öffentlicher Weise, vor aller Welt. publiquement, en publique, à la vuë du monde.
Publiczny. öffentlich. publique.
Publika. öffentliches Begängniß. solennité, action publique. § wyiechać na publikę; z wielką publiką się to odprawuie; tę kamienicę od gości podczas wszelkich publik uwolniono.
Pucek, *g. a.* 1) der Kröbs, die Blüthe auf einem

einem Apfel, auf einer Birne. 2) Stöpsel, fettes Kind. 1) oeil de pomme ou de poire. 2) un enfant potelé; un enfant qui est gras.

pucki, plur. 1) im Scherz: Backen, Wangen. 2) Hahnen-Läppchen, Hahnen-Bart. 1) la barbe ou la chaire qui pend au dessous du bec d'un coq. 2) *burlesq.* les jouës, *f.*

*Pucełowaty. pausbäckig. jouflu, qui a de grosses jouës.

Puch. Pflaum-Feder. duvet.

***puchy wodne.* Wellen, Wasser-Wogen. les flots; les ondes, *f. plur.*

Puchała. Wappenk. Kreuz auf einem Hufeisen mit zwey und einem halben Quer-Holz. *Blason.* une croix à cinq bras qui est au dessus d'un fer à cheval.

Pucham, *v. m. F. puchnę.* 1) hauchen, anhauchen, einen Dampf von sich geben; von sich dampfen. 2) aus dem Rachen geben, aus solchem dampfen. 1) jetter une boufée; pousser une vapeur en souflant, en respirant. 2) sortir de la bouche; être jetté, être poussé. § 1) puchnął na mię; iadowitą puchał parę; smok ognie puchaiący. 2) iądowita z niego para puchała; puchaiące ze smoka ognie.

Puchanie, puchnienie. gifftiges Anhauchen. l'action d'empester avec son haleine, avec sa vapeur; une boufée empestée.

Puchacz, *vid.* Puhacz.

Puchar, *vid.* Puhar.

Puchlina. eine Geschwulst, eine Aufschwellung. enflure; tumeur, *f.* boufissure.

puchlina; walna puchlina. die Wassersucht. hidropisie. § puchlina do serca wstąpiła.

do puchliny należący. wassersüchtig. hidropique.

puchlinę walną cierpiący. ein Wassersüchtiger. un hidropique.

puchlina żywota. Trommelsucht, die Windsucht. le tympanites; hidropisie timpanique; enflure de bas ventre.

puchlinę żywota cierpiący. ein Windsüchtiger. un timpanite; un hidropique timpanique.

puchlina macharzyny albo iądrek, vid. *kila.*

Puchlnieię. locker werden. devenir mol & spongieux; fermenter.

Puchlność. Lockerkeit. qualité molle & spongieuse. § puchlność chleba, ziemie.

Puchlny. locker, schwammig. spongieux.

ziemia puchlna. aufgeschwellte, lockere Erde. terre molle & grasse. § czynić ziemię puchlną.

chleb puchlny. schwammig, lockeres Brod. du pain rare.

Puchnę, *puchnie*, *puchnął* (*pucht*). 1) schwellen, aufschwellen. 2) die Wassersucht bekommen. 1) s'enfler, se tumefier, se boufir. 2) se boufir d'hidropisie; devenir hidropique. § 1) twarz mu puchnie; spuchł mu palec.

Puchowy. von Pflaum-Federn. de duvet.

Pucki, *vid.* Pucek.

Pucołowaty, *vid.* Pucełowaty.

Pudek, *g. a.* Ließ-Pfund, ein Gewicht von 14 Pfund. un poids de quatorze livres.

Pudełko. klein Schächtelchen. petite boëte de cerche.

Puder. Puder. de la poudre; poudre de Cypre.

Pudło. eine Pudel, eine Schachtel. boëte de cerche ou de bois fort léger & fort mince.

iak w pudło uderzył. es klinget wie ein holer Topf. cela sonne comme une cruche.

pudło w kręglach. Fehl-Wurf, Fehl-Schub im Kegel-Spiel. passe-volant en joüant aux quilles.

pudło rzucić. eine Pudel machen, die Kegel nicht treffen. passer les quilles; passer; faire un passe-volant.

Pudrowanie. das Pudern. l'action de poudrer.

Pudrowany. gepudert. poudré.

Pudruię co. pudern. poudrer.

Pugilares, *indec. plur.* Schreibe-Tafel. tablettes sur lesquelles on écrit qu. ch.

Puginał, *vid.* Puinał.

Puhacz. 1) Uhu, Schufhut ein Nacht-Vogel. 2) Haase, feiger Mensch. 1) le grand duc; chat huant un oiseau de nuit. 2) poltron, pagote, un homme qui n'a point de coeur. § 1) puhacz iest ptak nocny z natury swoiey, tylko że większy. 2) puchacz sprośny nie rad w słońce patrzy, woli za krzem śiedźieć.

Puhar. grosser Trinck-Becher. grande coupe qui est propre pour boire.

Puinał, sztylet, tulich. ein Dolch. poignard. § przy puinale (puinału) wiśi szabla.

puinałem przebić. mit einem Dolch erstechen. poignarder qu.

Puinalik, *g. a.* kleiner Dolch. petit poignard.

Puk, *interj.* Puf. buffe, toc, tape, pouf.

puk. 1) Schall, Knall. 2) Schlägerey, Kopfstöße, Händel. 1) éclat, grand bruit que fait une chose qu'on frape ou qui se crève. 2) baterie; prise; coups. § 1) to uderzenie puk uczyniło. 2) tam groźby, łaiania i puki na koniec były; co po tym huku i puku.

Pukam,

Pukam, *v. m. F. puknę.* 1) anschlagen, lermen. 2) knallen, schallen. 3) *fig.* vergehen, verschwinden, sich vereiteln. 1) heurter, fraper. 2) éclater, faire grand bruit, faire du bruit comme une chose qui tombe. 3) *fig.* disparoître, s'évanouïr. § 1) kto tam do drzwi (we drzwi) tak puka. 2) spadszy balka strasznie puknęła. 3) puknęła i ta nadźieia.

pukać śię. 1) platzen, springen, bersten. 2) platzen als die Blüthe. 3) *fig.* platzen, bersten. 1) se fendre, se désunir, s'éclater, se rompre, se crèver. 2) crèver, s'épanouïr, s'ouvrir, s'élargir. 3) *fig.* crèver, se fendre, enrager. § 1) strzelba śię naybarźiey w tym mieyscu puka, gdźie kula leży; pęcherz śię rozpukła; puka śię orzech, owoc. 2) puka śię drzewo, roża. 3) gdyby śię pukać, swego dopiąć muśi; pukać śię od żalu na to serce muśi; prawda śię pukać nie będźie.

kasztany nienarznięte śię pukaią. die Castanien platzen, wenn man sie nicht anschneidet. les marons pétent si l'on ne les fend.

by śię spukał, stać śię muśi. wenn er bersten sollte, muß es geschehen. il faut que cela soit, quoi qu'il en crève.

od litośći serce mi śię puka. das Hertz will mir aus Erbarmen zerspringen. le coeur me fend de pitié.

Pukawka. Knall-Büchse, Schlec-Büchse. canoniére de sureau.

Pukiel, *g. pukla.* 1) Buckel von Metall zum Zierath. 2) Mathem. die Bauchrunde. 1) bossette, bouteille de métail faite pour l'ornement. 2) *Matém.* figure en bosse; convexité. § 1) pukle na rzędźie końskim, na drzwiach, na księgach. 2) okrągłość powierzchna puklem śię nazywa.

pukiel na tarczy. Buckel an einem Schild. bouge, *f.* bosse de bouclier.

puklami osadźić, ozdobić. mit Buckeln zieren. bosseler; orner de bossettes.

Pukielnik, rutgiser co pukle odlewa. Rothgiesser. bossetier, fondeur de petits ouvrages d'airain ou de cuivre.

Puklasty. 1) bucklicht, mit Buckeln geziert. 2) bauchrund. 1) bosselé; orné de bossettes, de bouteilles. 2) convèxe; courbé en dehors.

Puklat wozowy. der Sprügel, runder Wagen-Deckel. couverture faite en berceau ou en voute pour les chariots.

Puklerz, *g. a.* ein Schild. bouclier. § pukiel w puklerzu; puklerze rożnego są gatunku.

Puklerzany. Schild-, ein Schild betreffend. de bouclier, qui regarde le bouclier.

puklerzane nakryćie; sklep z puklerzow nad głowami żołnierzow, ktorym śię niegdy w szturmie od razow zostaniali. Sturm-Dach, Schild-Dach. das ehedessen alle Soldaten mit den Schildern über ihren Köpfen machten, wenn sie Sturm liefen. tortuë militaire que tous les soldâs faisoient autre fois de leurs boucliers sur leur tête, pour s'en servir dans les ataques contre les traits des ennemis.

Puklerznik, co robi puklerze. Schildmacher. faiseur de boucliers.

puklerznik, noszący puklerz. Schild-Träger. qui porte un bouclier; armé d'un bouclier.

Puknąć, *vid.* Pukam.

* Puł, *vid.* Poł.

Pułhak, *vid.* Połhak.

Pułkonia. Wappenk. Vordertheil eines Pferdes. *Blason.* le devant d'un cheval.

Pułk, Pułkownik, *vid.* Połek, Połkownik.

Pułkozic. Wappenk. ein Esels-Kopf im rothen Felde mit dem Vordertheil einer Ziege auf der Krone. *Blason.* une tête d'âne avec le devant d'une chèvre sur la couronne.

Pułorła. Wappenk. ein halber zweyköpfiger Adler. *Blas.* la moitié d'un aigle double.

Pulpety, *plur. vid.* Figatele.

Pulpic. Schreibe-Pult. un pupître. § w pulpićie list będźie.

pulpit kośćielny. Kirchen-Pult. lutrin, aigle, *m.* dressoir à mettre les livres d'Eglise.

pulpit na chorze. Chor-Pult. orchestrie.

pulpit do mszała. Pult zum Meß-Buch. porte-missel.

Pulpitowy. Pult-. de pupître, de lutrin.

Puls. ein Puls. le pous; batement des artères. § puls dobry, zły, słaby; pulsu ustanie; puls słabo biie.

pulsu komu macać. 1) einem nach dem Puls fühlen. 2) einem auf den Zahn fühlen, einen ausholen. 3) einen ausprügeln. 1) tâter le pous à qu. 2) tâter le pous à qu; sonder, tâter, virer; tourner qu. de tous les sens. 3) batre, savonner qu.

pulsu bićie. das Schlagen des Pulses. pulsation.

Pulsowy. Puls-. de pous; qui regarde les pous.

pulsowe mieysce. Ort am Faust-Gelenck, wo man den Puls fühlet. endroit au poignet où l'on tâte le pous.

Pultynek, *g. pultynka.* *1) Pult. 2) Nähe-Pult.

Pult. *1) un pupître. 2) carreau en forme de pûpitre qui sert à coudre le linge.

Pulweres. Tinten-Pulver. composition pour faire de l'ancre.

Pulwerzak, *g. u.* naboy. die Pulver-Kammer im Feuer-Rohr. chambre de poudre; endroit dans un canon à feu où l'on met la poudre.

Punkiel, *g. punkla.* der Kegel oder Stempel zur Mutter oder Forme der Buchdrucker-Buchstaben. tête, poinçon dont on frape la matrice d'une lettre d'imprimeur.

Punkt. 1) ein Punctum im Schreiben. 2) Punct, Stelle eines Orts. 3) Mathem. ein Punct. 4) schwerer Punct, Schwierigkeit. 5) Punct, Artickel einer Schrifft. 1) un point à la fin d'une période. 2) point, partie d'un lieu. 3) point de matématique. 4) point, noeud, dificulté. 5) point; un article d'un discours, d'un écrit. § 1) punkt przy każdym peryodźie śię kładźie. 2) punkt względem mieysca; słońce co dźień na inszym punkćie wschodźi. 3) punkt matematyczny iest nierozdźielny; punkt szerzy i długośći nie ma, iest początkiem i końcem każdey linii. 4) punkt to barzo trudny w tey nauce; na tym punkćie cała sprawa zawisła. 5) artikuł, punkt rzeczy, mowy; położyć punkt pierwszy, drugi; punkta pokoiu umowione.

punkt czasu. Zeit-Punct. moment de tems; instant; quelque partie du tems.

punkt honoru. eine Ehren-Sache, Ehre. point d'honneur. § punkt honoru sobie w tym zakłada.

Punktowanie. die Punctuation, Unterscheidungs-Lehre, wie man eine Schrifft durch Puncte und Striche unterscheiden soll. ponctuation; science de distinguer un écrit par les points & les virgules.

Punktualnie, *adv.* richtig, genau. ponctüellement, exactement. § punktualnie płaći, prawa przestrzega.

Punktualność Richtigkeit, genaue Beobachtung. ponctualité, grande exactitude. § punktualność zapłaty.

Punktualny, niezawodny. richtig, genau. ponctüel, exact. § punktualna zapłata.

Punktuię. 1) punctiren, mit Puncten und Strichen unterscheiden. 2) punctiren, Puncte mit der Feder machen. 1) ponctüer; mettre les virgules & les points. 2) ponctüer, faire des points avec la plume.

Pupki, *plur.* Art von Billig oder Pilligfelchen; ist ein theures Grauwerck von grossen Ratten. sorte de petit-gris ou de fourrure fort chère faite de certains rats.

Purchatka. } (*crepitus lupi, fungus rotundus*) Bofist, Bubenfist, runder Schwamm so voll Staub ist. vesse de loup; rond champignon qui est plein de poudre.
Purchawka. }

zbić kogo, komu łeb iako purchatkę. einen braun und blau schlagen. blomber, pocher le visage à qu; battre qu. comme plâtre, mettre la tête à qu. à la compote.

Purgacya. } 1) eine Purgans. 2) das Purgiren. 1) purgation, médicament purgatif. 2) purgation, l'action de purger qu. § 1) purgacyą brać, dać. 2) to lekarstwo purgacyą (wypróżnienie, ulżenie ćiała) czyni.
Purgans. }

Purgansik. eine gelinde Purgans, ein abführendes Mittel. un remède laxatif.

Purguię. einen purgiren. purger avec un remède. § to lekarstwo żołądek purguie; purgować chorego.

purgować. } purgiren. se purger par un médicament.
purgować śię. }

purgować dołem. purgiren, von unten abführen. purger par bas.

purgować wierzchem. vomiren, von oben abführen. vomir, purger par haut.

Purpura. 1) eine Purpur-Schnecke, daraus man ehedessen eine kostbare Purpur-Farbe machte. 2) Purpur-Farbe. 3) der Purpur, Purpur-Tuch, Purpur-Kleid. 4) hohe Würde derjenigen die im Purpur gehen. 1) pourpre, *f.* un poisson à coquille dont on tiroit autrefois la prétieuse couleur de pourpre. 2) pourpre, *m.* 3) pourpre, *f.* drap ou habit de pourpre. 4) pourpre, *f.* la haute dignité de ceux qui sont revétu de poupre.

**Purpurat. Cardinal, Ertzbischoff, Bischoff. Cardinal, Archevêque ou Evêque.

Purpurowy. Purpur-. de pourpre. § szata purpurowa.

**Purpuryzowany. mit Purpur gefärbt. teint de pourpre. § krwią purpuryzowany.

**Purpuryzuię. } mit Purpur färben. teindre de pourpre. § posoka źiemię upurpurzyła.
**Purpurzę. }

Purt, *vid.* Japurt.

Puśćizna. erblose Verlassenschaft; Vermögen eines Menschen der keine Bluts-Freunde hat. dépouille; les biens de celui qui décede sans héritiers. § majętność po krewnym spadkiem, a po kimkolwiek niekrewnym, ani powinowatym, puśćizną śię nazywa.

puśćizna

puścizna zakonika. die Habe eines Ordens-Bruders. défroque, dépouille d'un Moine.

Puslisko. ein Steigbügel-Rieme. étriviére.

Pustelniczy. Einsiedler-, einsiedlerisch. érémitique.

Pustelnik. ein Einsiedler. hermite, anacorete.

Pustka. Brache; ungebauter, wüster Acker. friche; terre inculte; terre vaine & vague; champ désert.

pustki, plur. unbewohntes Haus oder Häuser; wüste Oerter. retraite de hibous, lieu désert, maison abandonnée. § w pustkach naywiększe echo.

pustkami stoieć. wüste stehen, unbewohnt seyn. être dépeuplé, être désert, être sans habitans. § dom ten długo pustkami stoiał; miasta w tym kraiu stoią pustkami.

zbyć pustek z domu. die Einsamkeit aus dem Hause bannen; ein Haus lebhaft machen. chaſſer la ſolitude d'une maiſon; faire fréquenter une maiſon par beaucoup de gens, la rendre fort fréquentée du monde.

pustki doma. alles ist aus dem Hause weg. cette maiſon eſt dégarnie, dépouillée de tous les meubles.

pustki; pustki sa. } 1) es ist einsam; es sind Pusto, pusto iest } keine Leute da; es ist alles weg. 2) es ist leer, es ist nichts oder wenig drinnen. 1) il y a peu de monde, il n'y a point de monde. 2) il y a du vuide dans; il n'y a rien dans. § 1) pustki przed domem; pustki (pusto) na rynku. 2) pustki były (pusto było) w głowie, w szpiżarni, w szkatule; pusto rozumu.

w mieszku pustki; pusto w mieszku. der Beutel ist ledig. la bourſe eſt bien plate; il y du vuide dans la bourſe.

Pustołka. Wannenweher, Buchard, eine Art von Sperbern. creſſerelle, ſorte d'épervier.

Pustoszę co, *szy, szył.* verwüsten, verheeren. ravager, déſoler, ſacager, déſerter, dépeupler; faire le dégât, du ravage dans un païs.

mieczem i ogniem pustoszyć. mit Feuer und Schwerdt verheeren. mettre tout à feu & ſang.

Pustoszeię. wüst werden. être dépeuplé; étre déſolé, devenir déſert.

Pustoszenie. das Verwüsten, die Verwüstung. dévaſtation, ruïne, déſolation, ravage, *m.* dépeuplement.

Pustoszyciel. Verwüster, Verderber. déſtructeur, celui qui ravage, qui fait le dégat.

Pustoszycielka, pustoszaca. Verwüsterin. celle qui détruit, qui ruïne tout.

Pustuię. Muthwillen, leichtfertige Possen treiben; toben, rasen. être inſolent, folâtrer; faire une terrible rage; faire l'enragé; faire le diable à quatre.

Pusty. 1) wüst, unbewohnt, unbebaut, öde. 2) Herrnlos, das keinen Eigenthümer hat. 3) muthwillig, leichtfertig. 1) déſert, inhabité, dépeuplé, inculte. 2) qui n'a point de poſſeſſeur. 3) pétulant, inſolent. § 1) dom pusty, miasta, kraie, pola puste. 2) pusty grunt, las, pole, rola. *3) pusty (rozpustny) to chłopiec.

Pustynia. 1) Wüstenev. 2) Einsiedeley. 1) déſert, grande place inhabitée; ermes, *m. plur.* 2) hermitage, *m.*

Puszcz ptak. Nachtrabe ein Nacht-Vogel. freſaie un oiſeau de nuit.

Puszcza. 1) Wildniß, Wüstenev. 2) sehr grosser Wald. 1) déſert. 2) une grande fôret.

Puszczadło. Laß-Eisen; Schnepper. flammette, flamme, ſcarificateur. § do koła tey rany puszczadłem pośiekay.

Puszczam, *v. m. F. puszczę.* 1) herein lassen. 2) entlassen, von sich lassen. 3) gehen lassen, heraus lassen. 4) eines Willen überlassen, es einem heimstellen. 5) überlassen, abtreten. 6) ausstreuen, unter die Leute bringen. 7) führen, aufwerfen einen Graben. 8) einem nachsetzen lassen; auf einen loslassen, schiessen lassen. 9) nachlassen etwas gespanntes. 10) abfeuren, abschiessen, losgehen lassen ein Gewehr. 11) losgehen als ein Gewehr. 12) zulassen als den Hengst zur Stutte. 13) bekommen, treiben als Federn, Zähne. 14) aus einander gehen, losgeben, nicht halten. 15) einen fahren lassen, sich bethun. 16) aufgehen, aufthauen, vom Wetter. 17) abgehen, vergehen, ausgehen als Flecke. 18) aufgehen, keimen, ausschlagen. 19) einen Saft tropfenweise herabfallen lassen. 1) faire entrer, laiſſer entrer, donner entrée à qu. 2) congédier, laiſſer aller, renvoïer. 3) lâcher, laiſſer aller, mettre en liberté, donner la liberté de s'en aller. 4) laiſſer, remettre, abandonner à qu. 5) délaiſſer, céder, donner, transporter la poſſeſſion à qu. 6) divulguer, repandre qu. ch. par tout. 7) conduire, jetter, creuſer, faire un foſſé. 8) lâcher, faire partir, laiſſer courir après qu. 9) relâcher, lâcher, détendre une choſe bandée. 10) décharger, décocher; lâcher un coup d'arme

d'arme à feu, un trait, une flèche; tirer, débander, laiſſer aller. 11) tirer, ſe décharger. 12) donner le mâle à la femelle; acoupler; joindre pour la génération. 13) jetter, pouſſer, produire des plumes, des dents. 14) ſe désunir, ſe détacher, ſe déjoindre. 15) lâcher un vent; laiſſer aller. 16) dégeler; ſe dégeler. 17) s'ôter, s'en aller, ſe perdre comme une tache. 18) pouſſer des germes, des bourgeons. 19) diſtiller; jetter, rendre, faire dégouter une liqueur. § 1) puść go do Pana, do domu. 2) faſkawie go od śiebie puśćił. 3) puſzczono (wypuſzczono) więźnia; puść ią z domu. 4) co puſzczam na wolą i zdanie Was Pana. 5) puśćił mu ten dom, tę wieś w poſag, karczmę w arendę, ten towar za ſto talerow. 6) puſzczać wieść, nowinę miedzy ludźmi. 7) puſzczać row, okopy ku miaſtu. 8) puſzczono za nim Kozakow; puśćić pſy na kogo. *9) puść trochę (popuść powrozu) powroz. 10) puśćić ſtrzelbę, działo, ſtrzałę. 11) puśćiła ſtrzelba, działo. 12) puſzczać klaczę do ſtadnika. 13) ptak puſzcza pierzę, dźiećię zęby puśćiło. 14) puſzcza zamek, ſklep, nawa; nity puſzczaią. 15) puśćił od ſtrachu. 16) puśćiła źiemia, źima, mroz, rzeka. 17) brud puſzcza z chuſty, plama z materyi. 18) puſzcza źiarno; ieſzcze nie puśćiło naśienie korzonkow; drzewo iuż pąkowie puſzcza. 19) puſzcza drzewo żywicę, ſok.

słońce puſzcza promienie. die Sonne wirft die Strahlen. le ſoleil repand ſes raions.

puśćić przed śię. vor ſich laſſen. admettre. § ſąd takowe ſprawy przed śię puſzczać nie ma.

puśćić konia. ein Pferd ſchieſſen, laufen laſſen. faire partir le cheval.

puśćić konia truchtem, czwałem. ein Pferd den Trab, den Galop gehen laſſen. lever, mener un cheval au trot, au galop.

puśćić ogary. die Jagd-Hunde anhetzen, ſolchen nachſetzen laſſen. laiſſer courre les chiens.

puśćić co na ſtronę; puśćić mimo śię; puśćić mimo, etwas bey Seite ſetzen; mit Still-ſchweigen übergehen. laiſſer qu. ch. à part, la paſſer en ſilence. § puśćmy mimo wſzyſtkie urazy, tę krzywdę.

puśćić komu wprzod, cug. einem den Vorzug laſſen; einem weichen. céder, laiſſer à qu. la préférence.

puśćmy to. laß es ſeyn; ich gebe es zu. ſupoſé; & poſé que; ſoit; faites que cela ſoit.

puſzczać krew komu. einem zur Ader laſſen. ſaigner qu.

puſzczać urynę, wodę. ſein Waſſer abſchlagen. lâcher de l'eau; piſſer.

nie puśćiła ſtrzelba. das Gewehr hat verſaget. l'arme à feu a manqué, a pris un rat.

puśćić uſzy miedzy ludźie. horchen was die Leute ſagen. écouter quel bruit il en court; entendre ce que les gens en diſent.

puſzczać kogo z kim na ſztych. zwey Perſonen, die ſich ſchlagen wollen, zuſammen laſſen. commettre qu. avec un autre, les faire batre enſemble.

puśćić ſtrach komu w oczy, w ſerce. einem Furcht einjagen. donner l'épouvante à qu; mettre l'épouvante dans le coeur de qu.

puſzczać śię. 1) ſich an einen entferneten Ort begeben. 2) ſich der Gefahr ausſetzen. 3) fahren laſſen. 4) aufgehen, hervorbrechen, wachſen, hervorkommen als der Saame. 1) ſe rendre, aller en un lieu éloigné. 2) ſe mettre en danger; s'expoſer au danger. 3) laiſſer, abandonner, quitter. 4) naître, commencer à venir, à paroître, à ſortir; croître, pululer, germer, bourgeonner, pouſſer. § 1) puśćił śię na morze; puśćił śię morzem do Anglii, lądem do Francyi; puśćił śię w drogę. 2) puśćić śię na niebezpieczeńſtwo (w niebezpieczeńſtwo) na nieſzczęśćie. 3) puśćił śię tey pracy, tego zamyſłu. 4) puſzcza śię kłos, zboże z źiarna; broda mu śię puśćiła.

dźiećięćiu śię zęby puſzczaią. die Zähne brechen beym Kinde durch. les dens commencent à percer à cet enfant.

puśćić śię na morze. ſich auf die See begeben. ſe mettre ſur mer; confier ſa vie aux vents.

puśćić śię na ſzczęśćie. ſein Heil verſuchen, eins wagen. tenter le hazard, la fortune; mettre au hazard.

Puſzczanie, puſzczenie. das Laſſen, das Loslaſſen. l'action de laiſſer, de lâcher.

puſzczanie krwie. das Aderlaſſen. ſaignée, phlebotomie.

puſzczanie krwie zaſkorney; rzezanie ſkory. die Schröpfung. ſcarification.

puſzczanie zębow. das Zahnen. la pouſſe des dents.

puſzczanie wody. das Waſſer abſchlagen. l'action de lâcher de l'eau.

puſzczanie maiętności, uſtąpienie. Abtretung

tung eines Guts. cession de son bien; délaissement.

Puszczony. 1) eingelassen. 2) freygelassen. 3) losgelassen. 4) abgetreten. 1) qu'on a laissé entrer. 2) lâché, mis en liberté. 3) lâché. 4) cedé, délaissé. § 1) puszczony do domu. 2) wolno puszczony. 3) pies z łancucha puszczony. 4) dobra w posagu puszczone.

Puszczyk. eine Nacht-Eule. chevêche, choüette, hulote, huet, hulot, huette, oiseau de nuit de mauvais augure.

Puszę, *szy*, *szył*. 1) befedern, voll Federn machen. 2) aufblasen, aufblehen. 3) stolz machen. 1) couvrir, remplir de plumes. 2) enfler, boufir. 3) enfler, enorgueillir, rendre orgueilleux. § 1) upuszył suknią. 2) wiatr żagle puszył. 3) duch go puszy; szczęście go napuszyło.

puszyć się. 1) sich voll Federn machen. 2) sich aufblasen; sich aufblehen. 3) sich aufblasen, stolz werden. 1) se couvrir de plumes. 2) s'enfler, se boufir. 3) s'enfler, s'enorgueillir. § 1) upuszysz się tu. 2) puszy się pęcherz od wiatru. 3) nie trzeba się puszyć ieżli chcemy sławy.

Puszka. eine Bůchse. étui, boëte de quelque matiére que ce soit. § niemasz nic w puszce.

puszka pieniężna. Geld-Bůchse. boëte où l'on met de l'argent.

* *puszka pieniężna*; *skarbuszka*, *karbonka*. Spar-Bůchse. tire-lire, esquipot.

puszka igielna, *igielnica*. Nadel-Bůchse. aiguillier, étui à aiguilles.

puszka do Sakramentu Nayświętszego; *puszka kościelna*. Bůchse zu den geweiheten Hostien. ciboire, *m*.

Puszkarnia. Gieß-Haus; Stůck- oder Glocken-Giesserey. fonderie.

Puszkarski. Feuerwercker-. de canonnier; pyrotéchnique. § puszkarskie palono ognie.

puszkarska nauka. } Feuerwercker-Kunst.
Puszkarstwo. } pyrotéchnie.

Puszkarz. 1) Stůck- oder Glocken-Giesser. 2) Feuerwercker, Canonnier, Constabel. 1) fondeur, ouvrier qui fond les canons & les cloches. 2) artificier, canonnier, pyroboliste. § *1) puszkarz (ludwisarz) działa, dzwony leie. 2) puszkarz ten dobrze działa rychtuie.

Puszkowy. Bůcksen-. de boëte, d'étui. § puszkowe wieko.

puszkowe ciasto. Gebackenes in Formen. patisserie cuite dans une moule.

Puszysty. aufgeblasen, stolz. enflé, orgueilleux, boufi.

Puzan, *g. a.* eine Posaune. une trompette lugubre ou harmonieuse; saquebute.

Puzanista. Posaunister. un trompette qui sonne de la saquebute.

Puzderko. 1) kleines Besteck. 2) kleines Flaschen-Futer. 1) petit étuit. 2) petite cantine.

Puzdro. 1) Futeral, Besteck. 2) die Sachen in einem Besteck. 3) Flaschen-Futter. 4) das Getränck in einem Flaschen-Futter. 5) der Schlauch am Geschäffte eines Thieres. 6) Kasten, Gehäuse als einer Wagen-Winde. 1) boëte, étui de quelque matiére que ce soit. 2) les choses qui sont dans un étui. 3) cantine, cave; petite laïete ou l'on met des bouteilles. 4) la boisson dans une cantine. 5) fourreau, où s'enferme le vit d'une bête. 6) boëte, tambour, barrillet comme du glossocome. § 1) puzdro skorą powleczone. 2) trzy puzdra łyżek, czarek, nożow mu darował. 3) w puzdrze iest flasz sześć i więcey. 4) całe puzdro wypił. 5) puzdro końskie. 6) puzdro drewniane, w ktorey iest sztaba lewarowa.

puzdro do świec. Licht-Korb. corbeille à chandelle.

dobądź oczu z puzdra. thue die Augen auf. prenez vos yeux; prenez vos bessicles.

Pużyna. das Oberste, die Spitze an der Aehre. le poil, qui est au bout d'un épi de blé mûr.

Pycha. Stolz, Hochmuth. arrogance, orgueil. § kto się biedney oprze pysze; pychę teraz złożył.

Pychalec, *g. pychalca*. } ein Hochmůthiger.
Pychałek, *g. pychałka*. } un superbe, un
Pychałka. } arrogant.

Pycham, *vid.* Pcham.

Pychawiec ziele, *g. pychawca*. (geranium) Storch-Schnabel. bec de gruë, bec de cicogne.

Pypeć, *m. g. pypcia*. der Pips. pépie. § pypeć ma kokosz, kruk.

zedrzeć pypeć komu. fig. einem die Flůgel beschneiden. *fig.* rogner les ailes à qu.

Pyplę, *le*, *lał*, } co. eig. u. fig. besudeln.
Pysklę, *le*, *lał*, } *prop.* & *fig.* souiller.

pysklać się czym. eig. u. fig. sich besudeln. *prop.* & *fig.* se souiller. § grzechami się spyklać.

ia się tobą pysklać nie chcę. ich will mich an dich nicht besudeln, mit dir nicht einlassen. je ne me veux pas souiller avec toi.

Pysk, *g. a.* 1) Maul, Fresse, Schnautze, einiger Thiere. 2) im Spott: Fresse, Maul eines Menschen. 1) museau, mufle, *m.* bec de quelques animaux. 2)

par

par mépris: museau, bouche d'homme. § 1) pyska rozdźiewienie; pysk u ryby, u kreta. 2) pysk mu przećięto; w pysk weźmiesz; z pyska mu śmierdźi.
pysk u świnie. Sau-Rüssel. groin, boutoi.
dać komu w pysk. einem eins auf die Fresse geben. donner sur le museau, sur le groin à qu.
dobrze mu w pysku. er hat ein gutes Maul-Leder. il a bon bec; il a la langue bien affilée, bien penduë.
*Pyskam, Pyszczę, kał. 1) wühlen. 2) schlecht ackern. 1) fouger, vermiller; remüer la terre avec le groin. 2) labourer méchanment. § 1) pyszcze (ryie) świnia w ziemi. 2) ten chłop tylko pyszcze w roli.
Pyszczek, *g. pyszczka.* 1) eine kleine Fresse. 2) im Schertz: ein Mäulchen, Schnäutzchen. 3) im Schertz: ein Mäulchen, ein Kuß. 1) petit bec, petit mufle. 2) *burlesq.* petite bouche, petit bec. 3) *burlesq.* tour de bec, baiser. § 1) pyszczek myszy. 2) niech pyszczek twoy pocałuię. 3) day mi pyszczek.
Pyszka ięczmienna, *vid.* Pęczak.
Pysznię śię, *szni, sznit.* stoltz, hochmüthig seyn oder werden. étre arrogant; s'enfler d'orgueil. § nie wiem czemu śię z tego tak pyszni.
Pysznieię. stoltz werden. s'enorgueillir, devenir orgueilleux.
Pyszno, *adv.* stoltz, hochmüthiger Weise. orgueilleusement, arroganment, fiérement.
Pysznopochlebnie, *adv.* mit Stoltz und Schmeicheley. avec fierté & avec flaterie.
Pysznopochlebny. der einen auf eine stoltze Art schmeichelt. qui flate d'une maniére pleine d'orgueil.
Pysznomowny. der stoltze Reden führet. qui parle fiérement.
Pysznomowność. Prahlerey; Großsprecherey. discours fier, fanfanronnade, gasconnade; maniére de s'exprimer arrogante.
Pyszny. 1) stoltz, hochmüthig. 2) ein Stoltzer. 3) prächtig, schön. 1) orgueilleux, arrogant, superbe. 2) un arrogant. 3) superbe, magnifique. § 1) pyszna to panienka. 2) lekarstwo na pysznego nie dbać o niego, *prov.* **3) pyszne w tym mieśćie pałace.
Pytacz. ein Frager. interrogateur.
Pytam. *pytam śię.* 1) fragen. 2) nach etwas fragen, sich erkundigen. 3) erfordern, worauf sehen, mit einer *Negation.* 1) demander qu. sur (de) qu. ch; faire une demande; interroger. 2) s'informer, s'enquerir, s'enquéter de; demander qu. ou après qu. 3) requerir qu. ch; réfléchir sur; avoir égard à. § 1) pytał matki o tę rzecz; pytay, pytay śię tego (o to) śiostry. 2) za tym towarem (o ten towar) śię pytano; pytaią śię za nim; pytał śię za iego zachowaniem; iak śię za nim (o niego) mam pytać? 3) rządu, nauk tam nie pytay; nie pytaią teraz cnoty ale posagu.
pytać śię pilno. fleißig, offt fragen. demander souvent.
pytam. ich frage; ich bitte. je vous prie; de grace; je demande. § pytam co to za porządek, co za wolność.
pytać śię kogo o co. einen um (nach) etwas fragen. demander quelqu'un qu. ch.
pytać śię dokąd. nach dem Wege fragen; fragen: wo der Weg nach einem Ort gehet? prier de nous dire le chemin à; demander le chemin à (pour) un lieu. § pytał śię do Krakowa.
pytaią śię coby to było. sie fragen was das wäre? ils demandent ce que c'est.
za kim śię pytasz? nach wem fraget ihr? à qui en voulez vous; qui demandez vous?
pytaiące namiestnictwo. Gramm. ein Pronomen interrogativum. *Gramm.* un pronom interrogatif.
Pytanie. 1) eine Frage. 2) aufgeworfene Frage. 1) demande, interrogation. 2) question, point de quelque art. § 1) odpowiedźiał mu na to pytanie. 2) iest pytanie; trudne rozwiązał pytanie.
słysząc głupie pytanie, nie odpowiaday na nie. eine einfältige Frage verdienet keine Antwort. à sole demande (question) point de réponse; à sote demande sote réponse.
pytaniu służący; pytaiący. Gramm. der Genitivus. *Gramm.* le Génitif.
Pytany. gefragt. interrogé, demandé.
pytanym sposobem, adv. Fragweise. par interrogation; par forme d'interrogation.
Pytel, *g. pytla.* der Beutel in der Mühle. le bluteau, dont on se sert pour passer de la farine.
słowa iak z pytla. das Maul gehet wie eine Rade-Breche. la langue va comme un cliquet de moulin; bien du babil & du verbiage.
Pytelnik, pytlowy młynarz. der Beutler ein Mühlknapp. bluteur.
Pytki, *plur.* Tortur, Marter. torture, question. § iuż trzy razy był na pytkach; na pierwszych pytkach go maią; na pierwsze, drugie wźięto go pytki; pierwsze wytrzymał pytki.

Pytlik,

Pytlik, *g. a.* siatkowy worek. Netz-Beutel, Netz-Sack. filet; bourse tissuë à jour.

Pytlowanie. das Beuteln. l'action de bluter.

Pytlowany. gebeutelt. bluté. § mąka pytlowana.

Pytluię mąkę. Mehl beuteln. bluter; sasser, passer la farine avec le bluteau.

Pytlowy. Beutel-. de bluteau.

pytlowa komora. Beutel-Kammer, Beutel-Kasten. bluterie, où l'on blute de la farine.

R.

R. P. mit diesen Buchstaben verkürzet man folgende Ausdrücke. *c'est l'abréviation des expressions suivantes.*

Roku Pańskiego. im Jahre des Herrn. l'an de grace, de salut.

Rzymskie Państwo. das Römische Reich, Teutschland. l'Empire, l'Alemagne.

Rąbacz, *vid.* Rębacz.

Rąbalny, do rąbania służący. zum Hauen geschickt. qui sert à hacher.

siekiera rąbalna. Holtz-Axt. coignée, hache pour fendre le bois.

Rąbam, **Rąbię** co. hauen. hacher, couper, fendre, abatre à coup de hache, de sabre; taillader.

rąbać wołu. einen Ochsen zuhauen. découper un boeuf en piéces; faire le boeuf. § rąbać iesiotra.

rąbać drzewa. Bäume fällen. abattre les arbres.

rąbać drwa. Holtz hauen. hacher, couper le bois.

rąbaią się. sie hauen sich. ils estramaçonnent; ils se batent à coups d'estramaçon, à coups de sabre.

Rąbanie. 1) das Hauen, das Fällen der Bäume. 2) das Zuhauen eines geschlachteten Viehes. 1) coupe, taille; l'action de couper, d'abatre avec la hache. 2) action de faire le beuf.

rąbanie drew. das Holtzhauen. l'action de hacher du bois.

Rąbanina, siekanina. Blutbad, Metzeln. boucherie, grand carnage, tuerie.

Rąbany. gehauen. coupé, taillé.

rąbany las. gehauener Wald. bois taillis; abatis, coupe de bois.

Rabarbarum. Rhabarber. Rubarbe.

Rąbek, *g. rąbku.* 1) Schleyer ein Zeug. 2) Haupt-Schleyer der Weiber. 1) linon; linomple, *m.* 2) voile, *m.* dont les femmes se couvrent la tête.

iak z rąbka zrobione; iak z rąbka wywinąt. es ist sehr niedlich; als wenn es gedrechselt wäre. il est tiré sur le volet; il est fait à peindre.

Rąbię, *vid.* Rąbam.

Rabin. 1) ein Rabine. *2) ein Schwein-Schneider. 1) rabin. *2) châtreur de cochons. § 1) Rabin to uczony. 2) rabina sprawnego trzeba, aby muszkułu nie przerznął; do obrzynania ciołkow, baranow, wieprzow rabina szukaią.

Rąbkowy. von Schleyer. de linon.

Rabowanie. das Rauben. volerie; brigandage, *m.*

Rabuię. rauben. voler, détrousser, dévaliser.

Rabownik, **Rabuś.** Räuber. brigand, voleur, détrousseur, dévaliseur.

Raca. eine Rachete, Steig-Raquette. fusée, cartouche pleine de poudre atachée à une baguette. § puścić racę.

raca chłopcow. Schwärmer, Luft-Schwärmer. serpenteau, pétard.

raca po linie biegaiąca. Schnur-Schwärmer, so an einer Linie hinläuft. courantin.

Rachmistrski. zum Rechen-Meister, zur Rechenkunst gehörig. aritmetique; qui regarde l'aritmeticien ou l'aritmetique.

rachmistrska nauka. Rechenkunst. l'aritmetique.

Rachmistrz. Rechen Meister. aritmeticien; maitre d'aritmetique.

Rachowanie. 1) das Rechnen. 2) die Rechenkunst 1) suputation; calcul 2) l'aritmetique.

Rachowniczy. Rechen-, Rechnungs-, zur Rechenkunst gehörig. aritmetique; qui regarde le calcul ou l'aritmetique. § rachownicze litery, znaki; rachownicza nauka; błąd rachowniczy.

rachowniczy, subs. vid. Rachownik.

rachownicza tablica albo stoł, **Rachownica** liczmanica. Rechentisch. comtoir à suputer avec des jétons.

Rachownik, **Rachowniczy**, co rachunki odbiera. Rechner, Rechnungs-Beamter. calculateur, commis des comtes; qui tient les livres de comtes, qui examine les comtes.

Rachuię co. 1) rechnen. 2) zählen. 1) calculer, suputer. 2) comter. § 1) porachuy to na talary. 2) nie rachuię, (nie liczę) tego; rachować co pospołu; rachować z czym.

rachuię się. 1) vor sich rechnen, ausrechnen. 2) überlegen, einen Ueberschlag machen. 1) calcu-

1) calculer, comter. 2) s'éxaminer soi même; se tâter; faire revuë de son coeur, de ses forces &c. § 1) porachuy śię sam z sobą, a obaczyśz że tak wiele wynośi. 2) porachuy śię z rozumem, z sumnieniem, z laty i śiłami twoiemi.

rachuię śię z kim; rachunek odbieram od kogo; rachunku słucham. Rechnung von einem fordern; mit einem Rechnung halten. comter avec qu; demander à qu. comte de qu. ch.

rachuię śię komu z czego. einem von etwas Rechnung ablegen. comter devant quelqu'un; rendre ses comtes à qu.

i to śię rachuie. man rechnet auch dieses. on comte aussi cela.

rachuymy śię iak żydźi, a miłuymy śię iak braćia. richtige Rechnung erhält Freundschaft. les bons comtes font les bons amis.

Rachunek, *g. rahunku.* Rechnung, Auszug. calcul, suputation, comte, *m.* § chować na rachunku; rachunek oddać, uczynić komu; rachunkow oddawanie; rachunki dobre, złe; wypuśćić kogo z rachunku.

wźiąć na rachunek. auf Rechnung nehmen. recevoir à comte.

wnośić, włożyć w rachunek. in die Rechnung bringen, tragen. mettre en ligne de comte.

na twoy rachunek. auf deine Rechnung. à vôtre comte.

Rachunkowy. zur Rechnung gehörig. ce qui regarde les comtes; de comtes. § rachunkowe księgi.

rachunkowy regiestr. Rechnungs-Bücher. livre de comtes; comtes, *m. plur.* registres, *m. plur.* un livre de recette & de dépense; livre de mise & de recette.

Raćica. Jäger: Fuß und Huf eines Schwartz- oder Roth-Wildprets. *chasse:* le pié avec la corne d'une bête noire ou fauve.

Raćiczka. kleiner Huf, halber Huf eines schwartzen oder rothen Wilds. demi-corne au pié d'une bête noire ou fauve.

Racya, przyczyna. 1) Ursache. 2) Ration; tägliche Kost eines Soldaten; tägliches Futter eines Pferdes. 1) raison, *f.* sujet, cause. 2) ration, portion de pain de munition ou de nourriture qu'on distribuë à chaque soldat pour sa personne ou pour son cheval. § 1) bez racyi śię gniewa. 2) racye żołnierzom wydawać; by żadnych nie wybierano racyy.

racyi nie daię; wola za racyą stoi. denn das ist mein Begehr. tel est nôtre plaisir.

Rącz, — z obu rącz. mit beyden Händen; aus allen Kräften. avec deux mains; en faisant tous ses éforts; avec toutes ses forces. § z obu rącz konia śiecze; z obu rącz go porywa.

Raczę, *czy, czył.* 1) geruhen, belieben. 2) nöthigen zum Essen, Trincken. 3) ehren, eine Ehre anthun. 4) würdig halten. 1) daigner, vouloir bien faire qu. ch; avoir la bonté de faire. 2) prier qu. à manger ou à boire. 3) traiter, régaler qu. *4) croire, réputer qu. digne de qu. ch. § 1) racz (chćiey) Was Pan rozkazać; ieżli Bog raczy; raczćie dać. *2) nie racz (nie proś) mię Waszeć tak mile, wieśz kiedym głodny nie daię śię raczyć. *3) uraczył (poczęstował) mię winem.

**raczyć śię.* sich würdig halten, schätzen. se croire, se réputer digne. § nie takći śię barzo raczę (godnym śię rozumiem) abym &c.

Raczek, *g. raczka.* kleiner Krebs. petite écrevise.

raczkiem leść. auf allen vieren kriechen. se trainer à quatre pattes.

Raczenie. Lobes-Erhebung. éloge, *m.*

Raczey, *adv.* vielmehr. plutôt.

Rączka. 1) ein Händchen. 2) der Uhr-Zeiger. 1) petite menote, petite main. 2) aiguille de montre, de quadran.

rączka, człowiek rękę złą maiący. der eine krancke Hand hat. celui qui a une main malade.

rączka ziele. (palma Christi) Kreutz-Blume, Kreutz-Baum. palma Christi; palme de Christ.

Rączo, *adv.* frisch, munter. alaigrement, d'une maniére agile; vîtement; vivement.

Rączość. Munterkeit, Hurtigkeit. vîtesse, agilité, vivacité, alaigresse.

Rączy. munter, hurtig, geschwind. vîte, agile, alaigre, vif. § konia rączego chlustać nie trzeba, *prov.*

rączego zaćina. er giebt Fersen-Geld; er ergreift das Haasen-Panier. il prend la fuite; il gagne le haut.

Rączynka. kleines Händchen. petite menote. § rączynkę mu ućięli.

Rad. dieses *Adjectivum* wird nur im *Nominativo sing.* und *plur.* gebrauchet. 1) gerne, willig. 2) gern, leicht, von Sachen, Thieren und Pflantzen. *cet adjectif n'est usité qu'au Nominatif singulier & pluriel.* 1) volontiers, de bon gré, de bonne volonté, de bon coeur, avec plaisir. 2) facillement, aisément, d'une maniére aisée; *en parlant des choses, animaux & des plantes.* § 1) rada

twoy

twoy rozkaz pełniła; to dźiećię rade (rado) śię uczy; radźi biorą ale nie radźi dawaią; niewiasty rade (rady) widzą podarunki. 2) prochno w kąćie rado śię świeći; z pustey stodoły rady sowy lecą, *prov.* krowy śię rady bydlą.

z serca rad. von Hertzen gern. de plein coeur; de tout son coeur.

rad że; rad bydź że; rad widźieć że. gern sehen daß. étre bien aise, étre content que; avoir de la joïe, du plaisir de ce que. § rad był że go bito, że przyiechał; radźiby byli żeby, kiedyby był pokoy.

rad czemu, komu; rad co, kogo widźieć. etwas oder einen gerne sehen. aimer à voir; aimer qu. ch. ou qu; étre bien aise de; étre bien aise de voir qu. ch. ou qu. § białegłowy rade (rady) pochlebstwom, pochlebcom, podarunkom.

rad komu; rad kogo widźieć. einen gerne sehen. voir, regarder qu. de bon oeil. § radźi wam będźiemy; proszę rad mi bądź; takim gośćiom radźi będźiemy; rad ćię widźieć będę; gdźieć rado rzadko bywav, gdźie nie rado nigdy, *prov.* radźi go widzą.

rad co czynić. etwas gerne thun. trouver du plaisir à; aimer à faire qu. ch; se plaire à; prendre plaisir à. § rada księgi czyta.

rad wino piie. er trinckt gerne Wein. il aime à boire du vin; il aime le vin. rad poluie, pływa.

rad gdźie bywać. gerne wo seyn. aimer un lieu; se plaire à un lieu. § rad w tym ogrodźie bywał.

radbym. ich möchte gerne; ich wünschte; ich wünsche. je souhaiterois; je souhaite; je voudrois bien. § radbym go widźiał; radbyś to sobie kupił.

rad nie rad. wider seinen Willen; er mag wollen oder nicht. malgré lui; à regret; contre son gré; bon gré malgré; contre le désir & la volonté. § rad nie rad muszę to uczynić.

radźi nie radźi. sie mögen wollen oder nicht. qu'ils le veüillent ou qu'ils ne le veüillent pas. § radźi nie radźi krolem go obrać muszą.

nie rad ale muśi. er thut es nicht gerne, aber er muß. il n'aime à faire qu'il n'y soit forcé; il n'aime à faire si ce n'est qu'il y soit forcé.

Rada. 1) Rath, den man giebet. 2) Rath, die Raths-Personen, die Raths-Versammlung. 3) Berathschlagung. 4) Raths-Stube. 1) conseil, avis qu'on donne sur quelque afaire. 2) conseil, assemblée de conseillers. 3) consultation, déliberation sur qu. ch. 4) conseil, lieu, chambre où l'on tient conseil. § 1) radę biorę, mam; chwyćił śię, iął śię tey rady; dał mi dobrą, złą radę; z iego rady uczyniłem; moia rada iest. 2) zwołano radę; krol rozpuśćił radę. 3) Panowie zaśiedli na radę; rada śię u dworu teraz trzyma. 4) idę do rady.

rada woienna. Kriegs-Rath. conseil de guerre.

rada taiemna. geheimder Rath. conseil privé.

ani do rady ani do zwady. er taugt weder zum Degen, noch zur Feder. il n'a ni bouche, ni éperon.

rady sobie dać nie może. er weiß sich nicht zu helfen. il ne sait que faire; il ne sait quelle piéce y coudre.

Radlę, Przeorywam. zwiebrachen. biner une terre, donner la seconde façon à un champ. § radlić bez pokładania.

Radlenie. das Zwiebrachen eines Ackers. le binement; le second labour qu'on donne à une terre.

Radlica. Pflug zum Zwiebrachen. charruë qui sert à biner.

Radło. Pflug-Eisen zum Zwiebrachen. un coutre de charruë qui est propre à biner.

Radlonka. 1) gezwiebrachter Acker. 2) Schwein-Bruch, Schwein-Wühle. 1) un champ biné. 2) fouge; terre que les sangliers ont vermillée. § 1) radlonkę bronami zewlec; radlonka czyśći rolą z chwastow i perzow. 2) świnska radlonka.

Radniey, *adv.* 1) lieber. 2) eher, vielmehr. 1) plus volontiers, de meilleur gré. 2) plutôt. § 1) radniey to czynię. *2) radniey (raczey) przyydź do mnie.

Radny Pan. Herr des Raths. conseiller.

Radość. die Freude. joie, plaisir.

z radośćią. mit Freuden; von Hertzen gern. avec plaisir; de bon coeur.

z radośći. vor Freuden. de joïe.

Radośny, wesoły. frölich, freudig. joieux, gai.

Radostka, wrotycz włoska źiele. (*heliochrysos*) Sonnen-Gold-Blume. immortelle.

Raduię śię. sich freuen. avoir de la joie, se rejoüir, étre joieux. § wielce śię z tego raduię.

raduie śię pies Panu swoiemu. der Hund schmeichelt seinem Herrn. le chien caresse son maitre.

Radwan, Wirbow herb. Wappenk. Kirchen-Fahne, darauf eine Figur wie ein *m* ist. *Blason:* gonfanon ou banniére d'Eglise avec une figure en *m*.

Radyki ziele, *plur.* (*dens leonis*) Pfaffen-Platte. de la dent de lion, pissenlit.
Radzę. 1) einem rathen, einen Rath geben. 2) sorgen vor etwas. 3) einer Sache gewachsen seyn. 1) conseiller qu; donner conseil à qu. 2) songer à; avoir soin de. 3) avoir assez de forces, assez d'habileté pour. § 1) nie radzęć; nie radzęć nic; poradzę ći w tey sprawie; radził mi to. 2) radzą o mnie nieba. 3) nie poradźisz temu urzędowi.
nie radzę mu nic. ich richte nichts mit ihm aus. je ne trouve pas mon comte avec lui; je ne saurois rien faire de lui.
radźić o sobie. vor sich sorgen, an sich denken. songer à soi.
radźić śię, dokładać śię kogo. einen um Rath fragen. prendre conseil de qu; consulter qu; demander avis, conseil à qu. § radził śię żony; kśiąg śię poradźić trzeba; radziłem śię Medyka.
Radźiec, *g. radzca.* Collegium eines Raths, der Richter. conseil, colège, *m.* corps des Conseillers, des Juges. § wezwał do śiebie radźiec ławnikow.
Radźićiel. Rathgeber. conseiller, ami qui conseille.
Radźiecki. Raths-. de conseiller. § radźiecki urząd; radźiecka powinność.
radźiecka izba, sala. Raths-Stube. bureau; chambre où l'on tient conseil.
radźiecki dom. 1) ein Haus wo Rath gehalten wird. *2) Rathhaus, *s.* Ratusz. 1) maison où est conseil, où s'assemblent les conseillers. *2) une maison de la ville, *v.* Ratusz.
Rafa. Felsen unter dem Wasser. brisant, rocher caché sous l'eau. § rafa albo szkopuł iest kamień co pod wodą śiedźi.
Raguzanin. ein Raguser. un Ragusien.
Raguzański. Ragusisch. Ragusien, de Raguse.
Raguzańska Rzeczpospolita., Raguzy, *plur.* die Republic Ragusa. Raguse, la République de Raguse.
Raię, *i, it.* 1) vorschlagen, anrathen, zuweisen. 2) einem heirathen helfen, eine Heirath stiften. 1) donner un serviteur, procurer, faire avoir. 2) ménager une aliance, un mariage avec qu. § 1) dobrego ći naraię sługę. 2) raić komu żonę, męża.
raiący wałostaw. die Offensiv-Kriegs-Baukunst. l'architecture militaire ofensive.
Rak. 1) ein Krebs. 2) Krebs ein Himmels-Zeichen. 3) Krebs ein schmerzliches Geschwür. 1) écrevisse. 2) écrevisse, cancer, l'un des douze signes du zodiaque. 3) cancer, chancre, *m.* une tumeur maligne. § 1) rak ieźiorny, rzeczny. 2) słońce teraz w raku. 3) ma rak (kancer).
rak morski. Hommer, grosser See-Krebs. homard, grosse écrevisse de mer.
rak morski okrągły. eine Krabbe, Taschen-Krebs, kleiner See-Krebs. squille, salicot, petite écrevisse de mer.
rak prętkonogi. eine See-Heu-Schrecke. langouste de mer; crabe, *m.*
raki, plur. das Rack; hölzerne Kugeln um einen Mast-Baum. racages; *f. plur.* raque, trosse; petites boules de bois autour d'un mât.
na raku iechać. mit der Ochsen-Post, mit langsamer Gelegenheit gehen. aller à pas de tortuë, avec une voiture qui va fort lentement.
raka upiec; raki piec. erröthen, sich schämen, schamroth werden. rougir; devenir rouge comme sebille d'un pressoir.
Rakowaty. krebsärtig. qui a quelque chose de l'écrevisse.
Rakowy. Krebs-; von Krebsen gemacht. d'écrevisse; fait d'écrevisse. § rakowe nożyce; rakowa maść.
rakowy kamień. (carcinias) ein Edelstein, so die Farbe eines See-Krebses hat. pierre prétieuse de la couleur de cancre marin.
rakowe kamienie. Krebs-Augen. yeux d'écrevisse.
Rakusy, *plur.* Austrya. Oesterreich. Autriche.
Rakuski. Oesterreichisch. Autrichien, d'Autriche.
Rakuszanin. Oesterreicher. un Autrichien.
Rama., Ramy, *plur.* 1) jeder Rahm, worinnen etwas eingefasset wird. 2) ein Bilder-Rahm. 3) ein Fenster-Rahm. 4) ein Nehe-Rahm. 1) chassis, tout ce qui enferme ou enchasse quelque chose. 2) bordure; quadre, *m.* qui renferme quelque image. 3) chassis; chassis à panneaux de vître. 4) métier, sur quoi travaillent les brodeurs & les couturières. § 1) ramy parabonowe; piła wodna w ramie osadzona do tarćia desek; ramy albo listwy drzewiane do przybićia obrazow. 2) rama albo ramy do obrazow pozłocone. 3) ramy do okien. 4) ramy do rozćiągania płoćień; ramy (krosnka) do wyszywania.
ramy sukiennicze. Tuch-Rahmen. tendoires, *f. plur.*
w ramę oprawić. in einen Rahm fassen. enchasser, mettre dans un chassis, dans une bordure, dans un quadre. § ramamy (w ramy) oprawiony obraz.

Ramię.

Ramię. }
*Ramień, *g. ramienia.* } 1) die Achsel, das Achsel-Bein, so den Arm an die Schulter füget. 2) Schulter, Achsel, worauf man etwas trägt. 3) der Arm, Schwengel an einer Unruhe einer Uhr, eines Braten-Wenders. 4) das Kreutz im Mühlrad. 5) Befest. die Streich-Linie. 1) épaule; l'os d'épaule qui lie le bras avec l'omoplate. 2) épaule ſur laquelle on porte qu. ch. 3) bras comme d'un balancier d'horloge, de tourne-broche. 4) la croix dans une rouë de moulin. 5) *Fortif.* le flanc d'un baſtion. § 1) mam bol w ramieniu. 2) noſić co na ramieniu; wielki ciężar na moie włożono ramiona; weźmiy to na ramię. 3) ważki na ramionach minuty zegarowey. 4) ramiona przechodzą przez wał końcami obwod koła trzymaiąc. 5) flank kortyny albo ramię.

z ramienia ſwego. aus ihren Mitteln; seines theils; von seiner Seite. de ſon côté; de la part de qu; de par le qu. § z ramienia ſwego posłow zesłali; krol dziękuie z ramienia ſwego krolewſkiego.

ramionami ruſzać. mit den Achseln zucken. hauſſer les épaules.

ramienia rog, vid Rog ramienny.

Ramieniſty. hochschultrig, breitschultrig. qui a les épaules hautes; bien traverſé d'épaules, qui a les épaules fortes.

Ramienny. Achsel-. d'épaule.

Ramiki, *plur.* Rähmchen, kleiner Rahm. petit chaſſis.

Romionko. kleine Achsel. petite épaule.

Ramota. zusammen geschmierte Schrifft; schlechtes Gedicht. rapſodie; méchant poëme. § ramota fawoniuſzami nadziana; ramotę piſać.

Ramult herb. Wappenk. fünf Rosen in Gestalt der Fünf auf den Würfeln, die Krone ist mit einem Pfau-Schwantz gezieret. *Blaſ.* cinq roſes rangées comme le cinq ſur la face d'un dé; la couronne eſt ornée d'une queuë de paon.

Rana. 1) eine Wunde. 2) Einschnitt, Hieb in einen Baum oder in ein Bauholtz. 3) fig. Wunde, Schmertz. 1) bleſſure, plaïe. 2) inciſion, coupure, taille qu'on fait dans un arbre, dans un bois de charpente, 3) *fig.* plaie, afliction, peine. § 1) oblicżną ranę zadać; rana od ſzpady, od ſtłuczenia, od ognia. 2) przez ranę ſok z drzewa uchodźi; dla zaciągania balce głębokie i ſzpetne zadano rany.

rana od poſtrzału. eine Schuß-Wunde. un coup de feu.

rana tłuczona albo bita. Schaden von einer Quetschung, von einem Schlage. contuſion, meurtriſſure; coup, plaie, bleſſure de quelque contuſion, de quelque coup.

Rang. Rang, Ordnung. rang. § oficer pierwſzego rangu.

Ranię. eig. u. fig. verwunden. *prop. & fig.* bleſſer. § ranić kogo w głowę; ranić ſerce żalem; ſerce mu zraniła.

Ranienie. Verwundung. l'action de bleſſer.

Raniony, *vid.* Ranny.

Ranka. eine kleine Wunde. atache, entamure, légére bleſſure.

Rankor, chrap. Groll. pique, rancune; rancoeur, *f.*

Ranny, raniony. 1) eig. u. fig. verwundet. 2) ein Verwundeter. 1) *prop. & fig.* bleſſé. 2) un bleſſé, celui qui a receu une bleſſure. § 1) raniony na ſercu; raniony w głowę; ranna ręka. 2) rannych było pięć ſet.

ranny, do rany należący. Wund-, zu den Wunden gehörig. de bleſſure; qui regarde les bleſſures. § ranny plaſtr.

Rano, *adv.* 1) früh. 2) frühzeitig, vom Obst. 3) zu früh, vor der Zeit, zu zeitig gesäet, abgenommen. 1) matin. 2) hâtivement, d'une maniére précoce. 3) avant la ſaiſon, avant le tems. § 1) rano nie ſpi; raniey wſtaię. 2) to drzewo rano rodźi; raniey możeſz mieć ten kwiat. 3) owoc ten rano trzęſiono; rano ſiana iarzyna.

barzo rano. sehr früh. bien matin, de bon matin, de grand matin.

barzo rano ieſt. es ist sehr früh. il eſt bien matin.

rano wſtaiący. der früh aufstehet. matinal, matineux.

kto rano wſtaie, temu Bog daie. Morgen-Stunde hat Gold im Munde. l'aurore eſt amie des Muſes; la diligence de matin aporte beaucoup de biens.

iutro rano. morgen früh. demain matin; demain au matin.

z rana. 1) von früh an. 2) des Morgens. depuis le commencement du jour; dès matin. 2) au matin.

Ranoſć, rane rodzenie. Frühzeitigkeit des Obstes, der Blumen. hâtiveté, précocité des fruits, des fleurs.

Rantuch. Decktuch der Weiber, so bis an die Knöchel gehet. grande voile de lin dont les femmes ſe couvrent jusqu'aux talons. § rantuch płocienny na doł wiſzący; rantuch żałobny.

Rany. 1) frühzeitig. 2) zu frühzeitig gesäet oder eingesammelt. 3) fig. unreif, vorzeitig. 1) hâtif, précoce, inûr avant

le tems. 2) cueilli ou semé avant le tems. 3) *fig.* prématuré, précoce, qui vient avant le tems.

Rapa ryba. (*ſalanx, corvus fluviatilis*) Rappe ein Fiſch. corbeau de riviére, eſpèce de poiſſon.

Rapcia. Jäger: Fuß und Huf des Roth-Wildprets. *chaſſé:* le pié & la corne d'une bête noire ou fauve.

Rapir, *g. a.* ein Rapier. fleuret, une épée avec un bouton au bout.

Rapontykum Moſkiewſki. (*radix Ponti*) Rhapontic, Pontiſche Rhapontic, Art von Rhebarber. rapontic du Levant, responti, ſorte de rubarbe.

Rarog, rarog Polſki, kreczoł. (*falco, accipiter cyanopus*) Blaufuß ein Falcke. laneret; ſorte de faucon qui a les piez bleux. § kukułka rarogiem zoſtaie.

rarog ſamica. Blaufuß, das Weiblein. lanier, *m.* la femelle du laneret.

Raſa. ⎫ Raſch ein Zeug. ſerge une éto-
Raſza. ⎭ fe.

Raśiniec, *g. raśińca.* Wappenk. zwey Pfeile, zwiſchen welchen ein Hufeiſen mit einem Kreutzchen ſtehet, auf dieſem ſitzet ein Rabe mit einem Ring im Schnabel; die Krone iſt mit eben dieſem Raben gezieret. *Blaſ.* un fer de cheval avec une croix entre deux flèches, ſur laquelle s'eſt perché un corbeau; le même corbeau paroit ſur la couronne.

Raſzka. ein Rothkelchen. rouge-gorge un oiſeau.

Raſzmudło ſtolarſkie. ein gewiſſes Werckzeug der Tiſchler. ſorte d'inſtrument de menuiſier.

Raſzpla. eine Raſpel, groſſe Feile. rape, eſcuéne, grande lime.

raſzpla ryba. (ſquatina) groſſer platter See-Fiſch, mit deſſen Haut man Elfenbein poliren kan. eſquaque, ange, *m.* eſcaïe, un gros & plat poiſſon de mer dont la peau ſert à polir l'ivoire.

Raſpluię. raſpeln. raper avec une grande lime. § raſzplować brezylią.

Raſzplowany. geraſpelt. rapé avec une grande rape.

Rata, ratuyćie, *interj.* helfet, rettet. à l'aide; au ſecours. § rata na ulicy wołaią.

Rata. 1) Geld-Poſt ſo man zahlen oder empfangen ſoll; Termin. 2) ein Termin zur Zahlung. 1) un terme, une ſomme à païer ou à recevoir. 2) un terme, le tems à païer. § 1) ratę otrzymać; ratę mam dźiś płaćić. 2) na cztery raty zapłacę.

ratami. Terminweiſe. par terme.

*Ratay, *g. rataia,* włodarz. Verwalter eines Guts. intendant, économe, qui a ſoin de quelque village, de quelque ferme.

**ratay, kmieć, rolnik.* Bauer, Ackermann. païſan, laboureur.

*Ratayſki. dem Verwalter oder Ackermann gehörig. qui regarde un économe ou un païſan. § ſzlachćic co ratayſkim pługiem orze.

Ratuię. 1) retten. 2) helfen, beyſtehen. 1) ſauver, délivrer de danger & de peine, empêcher de périr. 2) aider, ſecourir, aſſiſter. § 1) ratuy śioſtry (śioſtrę) w złym rażie; ratować cnotę. 2) ratować przyiaćiela w koſztach.

ratować czyią pamięć poſzeptem. einem in einer Rede einhelfen. ſoufler, ſuggérer à celui qui parle en public.

ratować śiebie. ſich retten. ſe ſauver, ſe tirer d'un danger.

ratować śię. einander beyſtehen, helfen. s'entreſecourir; ſe ſecourir l'un l'autre. § przyiaćiele ratować śię powinni.

ratuyćie, interj. rettet, helfet. à l'aide.

Ratult herb. Wappenk. ein Kreutz ſo in einem halben Reif ſtehet; die Krone hat drey Strauß-Federn. *Blaſ.* une croix plantée dans un demi-cercle; la couronne eſt ornée de trois plumes de paon.

Ratunek. Rettung. délivrance, ſecours, aide. § żadnego nie widzę ratunku.

Ratuſz, *g. a.* ein Rathhaus. maiſon, *f.* ou hôtel de la ville. § ieſt na ratuſzu.

Ratuſzny. ⎫ Raths-; zum Rathhaus ge-
Ratuſzowy. ⎭ hörig. d'hôtel de la ville. § wieża ratuſzna.

Ratyfikacya ⎫ za dobre mienie; uznanie.
Ratyhabicya ⎭ Ratihabition, Beſtätigung. ratification.

Ratyfikuię, Potwierdzam co. etwas ratihabiren, beſtätigen. ratifier, aprouver.

Rawelin. Kriegsbauk. ein Ravelin. *Fortif.* ravelin.

Rawicz herb, urſyn. Wappenk. eine Königliche Prinzeßin, ſo auf einem Bären ſitzet, auf der Krone erſcheinet der Vordertheil eines Bärs zwiſchen zwey Hirſch-Hörnern. *Blaſ.* une Princeſſe roïale aſſiſe ſur un ours; ſur la couronne ſe préſente un ours naiſſant entre deux bois ou cornes de cerf.

Ray, *g. raiu.* eig. u. fig. Paradies. *prop. & fig.* paradis. § chćiałaby duſza do raiu, ale iey grzechy przeſzkadzaią; *prov.* ieſt w raiu.

Rayca, Pan radny. Rathsherr. Conſeiller de la ville.

Rayczanka. eines Rathsherrn Tochter. fille d'un Conſeiller de la ville.

Rayczyna.

Rayczyna. eines Rathsherrn Frau. épouse d'un Conseiller de ville.
Rayfura. Schaffner, der den Fuhrmann Fracht verschafft. aide de cocher qui amene la charge à voiturer.
Rayski. zum Paradies gehörig. de Paradis.
rayskie iabłko. Paradies-Apfel. pomme de paradis.
rayska trawa, wielblądowa plewa, trawa wonna, trćina wonna, śitowie wonne. (squinanthum, juncus odoratus) Cameel-Heu, Cameel-Stroh. squinanthum, jonc odoriférant; scoenante, *m.*
rayskie drzewo; aloe drzewko. (agallochum) Paradies-Holtz. calembac, bois de Paradis.
rayskie ziarnka. Paradies-Körner, die gröste Art von Cardamomen. graine de Paradis; maligette, maniquette.
rayski ptak. Paradies-Vogel. oiseau de Paradis.
Raytar. Teutscher Reuter, ein Soldat. reîter, cavalier Alemand.
Raytarski. Reuter=. de reîter.
Raytarya. Reuterey. les reîtres.
Raz, *indec.* ieden. eins, im zählen. un, *en comptant.* § raz, dwa, trzy.
Raz. 1) mahl. 2) einmahl, an einem Tage, zu einer gewissen Zeit, in Erzählen. 3) Hieb, Stoß, Schlag, Schuß. 4) Gefahr, gefährlicher Handel. 1) fois, *f.* coup. 2) une fois, un jour, *en racontant.* 3) coup, bote, estafilade, blessure. 4) coup, accident fâcheux, danger, peril. § 1) pierwszy raz był szczęśliwy drugi nieszczęśliwy; za trzećim razem przećiął; raz się powiedźie a trzy nie. 2) raz dwuch sąśiadow było; razu iednego się stało. 3) na szyszaku się razy opieraią; zepsować raz; dać komu raz; raz śmiertelny. 4) natrafił na raz; na zły raz nawodźić; zły tu raz; odbiec, ratować kogo w gwałtownym raźie.
razem, w raz. auf einmahl, zugleich. tout de suite; tout à la fois; tout d'un coup; en même tems. § w raz dwie rzeczy robić; wszyscy razem (w raz, raz w raz) wołali.
raz na zawsze. einmahl für allemahl. une fois pour toutes; une fois pour toujours.
nie raz. nicht ein mahl. pas une fois. § nie raz to mowił.
raz a dobrze. ein mahl und gut. une bonne fois.
nie razem. nicht auf einmahl, zu unterschiedenen mahlen. par diverses reprises; de tems en tems.
raz w rok. einmahl im Jahr. une fois l'an. § raz przez dźień, w tydźień.
co raz. jedes mahl. toutes les fois.
tylko raz. nur einmahl. une seule fois; une petite fois.
raz ten, drugi raz ow. einer um den andern. l'un après l'autre; tour à tour.
raz to, drugi raz owo. bald dieses, bald jenes. tantôt cette chose, tantôt une autre.
raz twierdźi, drugi raz się zapiera. einmahl bejahet er es, das andre mahl leugnet er es. tantôt il l'afirme, tantôt il le nie.
dwa razy daie, kto prętko daie. wer hurtig giebt, giebt zweymahl. qui donne promtement, donne deux fois.
na raz. auf einmahl, zu einem mahl. pour une fois, pour une prise. § na raz będźie wina, farby, wapna; na dwa razy przynieś piwa z piwnicy.
na raz, za ieden raz, do razu; iednym razem. zusammen auf einmahl. à la fois; ensemble, tout d'un coup; tout à la fois. § nieprzyiaćiel wszystko za ieden raz zabrał; do razu przećiął.
na ten raz. auf dieses mahl. pour cette fois.
na drugi raz. auf einander mahl. à une autre fois.
odłożmy na drugi raz. wir wollen es auf ein ander mahl verlegen. remettons cela à une autre fois.
drugi raz dam. 1) ich werde ein ander mahl geben. 2) ich werde noch einmahl geben. 1) je donnerai une autre fois. 2) je donnerai encore une fois.
na raźie. 1) gelegen, bey der Hand. 2) bey Gelegenheit. 1) commodément, à la main, à la portée. 2) dans l'ocasion, à propos, selon ocurrence. § 1) na raźie to leży; dom na raźie. 2) na raźie ludzkiego afektu zażyway.
na raźie, z razu. beym Anfang, bey der ersten Hitze, anfänglich. au commencement, d'abord, au prémier regard. § z razum nie postrzegł; upornym na raźie nie cale się sprzećiwiay.
po razu. jeder zu einem mahl. chacun une fois; chacun un coup. § po razu wszyscy uderzyli; każdy pił po dwa, trzy razy.
raz po raz; dwa razy. einmahl auf das andre; Schlag auf Schlag. coup sur coup.
ile razy. so vielmahl. toutes les fois.
tak wiele razy. so offt, so vielmahl. tant de fois.
*Raza — tą razą. dieses mahl. cette fois, pour cette fois. § tą razą nie powiem; tą razą nic nie dał; tą razą idź.

inszą razą. einander mahl. une autre fois.
* Rażę, *żi, żił*. beleidigen. ofenser, blesser.
Rażno, *adv*. 1) bequem; zur Hand. 2) hurtig, munter. 1) à l'aise, commodément, à la main. 2) vîtement, promtement. § 1) krzesło tu stoi rażno. 2) rażno bież; rażno sprawił.
rażno; rażno mi iest. es ist mir bequem. il m'est commode. § nie rażno mi tu będzie.
Rażny. 1) gelegen, bequem, wohl gelegen. 2) hurtig. 1) commode, oportun, bien plancé, bien situé, avantageux. 2) vîte, promt. § 1) rażne ma na karecie mieysce; dom rażny; piwnica rażna. 2) chłopiec rażny.
Razowa mąka. schlechtes, grobes Mehl. recoupette, farine noire.
Raztag. Kriegsw. Rast-Tag. *Guerre*: jour de repos.
Rdest biały, pieprz wodny. (*hydropiper*) Wasser-Pfeffer, Mückenkraut. du poivre d'eau, du curage. § rdest czarny (*persicaria mitis, maculata*).
rdest wodny, cwiklany list. (potamogiton) Schwemmen-Kraut, Samkraut. herbe des étangs.
Rdza. 1) Rost. 2) Brand im Getreide. 3) der Rost, an Bäumen und Früchten. 4) Bienen-Speise, klebrichte Materie womit sie ihr Werck zusammen hängen. 1) roüille qui vient aux métaux. 2) roüille, brûlure; nielle qui gâte le blé. 2) gale; chancre, *m*. nielle, blanc, roüille qui est jaune & quelque fois blanche, qui se met sur les arbres, sur les fruits & les fait périr. 4) la nourriture des mouches à miel; c'est une humeur visqueuse, dont elles se nourrissent & avec quoi elles joignent leurs raïons. § 1) rdza żelazna, mosiężna. 2) rdza we zbożu. 3) rdza na drzewie; rzdza iest żołta zaraza, iako na ogorkach, na melonach. 4) rdza miodowa w plastrach.
Rdzawy. ⎫ 1) rostig, voller Rost. 2) von
Rdzisty. ⎭ Pflantzen und vom Getreide, das den Brand hat. 3) eisenfärbig, rostfärbig. 1) roüilleux, couvert de roüille. 2) gâté par la nielle, par la roüille. 3) de couleur de roüille ou de fer.
Rdzębina, ostrożenie. mit Pallisaden befestigter Ort. endroit fortifié de palisades.
Rdzewieię. rosten, rostig werden. s'enroüiller; se roüiller; roüiller.
Real, *vid*. Rehał.
Realista. ein Mensch der die That, die Würcklichkeit liebet; ein Werckthätiger. un homme qui veut des réalitez. § był wielkim realistą a ztąd przećiwny wszystkim ceremoniom; zbytnim bydź realistą nie zawsze dobrze.
Realnie, *adv*. rzetelnie. würcklich. réellement, éfectivement.
Realny, rzetelny. würcklich, thätlich. réel, actuël, éfectif.
realny, nietytularny urzędnik. ein würcklicher und nicht ein Titel-Bedienter. un oficier éfectif.
Rębacz ⎫ Holtzhauer, Holtzhacker. fendeur
Rębca. ⎭ de bois; tailleur de bois; bucheron.
Rebelizant, buntownik. Aufrührer, Rebelle. rebelle; mutin.
Rebelizuię, odpadam od posłuszeństwa. rebelliren. revolter, se rebeller, se mutiner.
Rębny las. Hau-Wald, Gehäue; Wald der zu gewissen Zeiten gehauen wird. taillis, une forêt qui se coupe de tems en tems.
Ręby, *plur*. 1) Saum, Rand. 2) die ebbichte oder inwendige Seite eines Zeuges, eines Kleides. 1) bord, ourlet. 2) l'envers, le côté d'une étofe, d'un habit qui est dedans. § 1) ręby koło czego czynić, szyć. 2) wywroćić suknią na ręby.
Recepta. ein Recept. recipé, *m*. recette, un remède pour guerrir qu. § według recepty uczynić lekarstwo.
Reces. ein Receß, ein Vergleich. recès, pacte, *m*. convention.
Recydywa, odpadnienie w chorobę. ein Recidiv, neuer Anfall einer Kranckheit. récidive, retour, reprise d'une maladie; ressentiment. § recydywa komu przypada; recydywę mieć; w recydywę wpaść.
Recituię co, na pamięć mowię. auswendig hersagen, recitiren. reciter.
Ręcz — *w ręcz* *(*w ręce*) przyyść*. zum Handgemenge kommen, sich nahe mit dem Feinde schlagen. combatre main à main avec l'ennemi; étre aux mains, en venir aux mains, en venir aux prises avec qu. § w ręcz śię bić z nieprzyiaćielem.
Ręczę, *czy, czył*. bürgen, Bürge vor einen seyn. faire bon de qu. ch. pour qu; étre caution pour qu; répondre de (pour) qu; pleiger, apléger, cautionner qu. § ręczę za niego; ręczy za szkodę.
kto ręczy ten ięczy. den Bürgen muß man würgen. qui répond paie.
Ręczenie za kogo. das Bürgen, die Stellung einer Caution vor einen. aplégement, cautionnement, action de donner caution.

Ręcznie,

Ręcznie, *adv.* 1) mit der Hand. 2) auf eine geschickte Art. 1) manuellement, avec la main. 2) adroitement, d'une maniére adroite.

Ręcznik, *g. a.* ein Handtuch, Handquelle. un essuïe main.

Ręczność. Geschicklichkeit, Behändigkeit. adresse, activité, habileté.

Ręczny. 1) Hand-, mit der Hand gemacht oder umzufassen. 2) behånd, geschickt. 1) de main; manuël, qui est fait à la main ou qu'on peut empoigner avec la main. 2) adroit, habile. § 1) ręczna robota; broń ręczna; księga pismem ręcznym spisana. 2) we wszystkich ręczny sprawach.

ręczny zapis. Handschrifft, Obligation. seing manuël; obligation, promesse par écrit.

młynek ręczny. Hand-Mühle. moulin à bras.

młynek ręczny do kawy. Cafee-Mühle. moulin à café.

Ręczyna, rączka. Håndchen. petite main.

Reduta. Kriegsb. eine Redute. *Fortif.* redoute.

Rędzina, ziemia tłusta. fetter Boden, fettes und feuchtes Land. nuë; terre forte; terre grasse.

Rędzinny. fett, von Aeckern. gras, fort, *en parlant des champs labourez.* § grunta rędzinne; rędzinna rola.

Refa. eiserner Reif um etwas zur Befestigung. fréte; un cercle de fer; lien de fer autour de qu. ch. pour la fortifier. § kloc refą opasany; refa u kosturka, u kopii, u strzały dla utwierdzenia grotu.

refami umocnić. mit eisernen Reifen befestigen. fréter qu. ch.

Refektarz, *g. a.* stołowa izba. der Remter, der Speise-Saal in den Klöstern. refectoir, la chambre où mangent les Réligieux.

Referendarz. ein Referendarius. Référendaire.

Referendarz Koronny Duchowny. geistlicher Kron-Referendarius. Référendaire Eclésiastique de la Curonne. § Referendarz Litewski Duchowny.

Referendarz Koronny Swiecki. weltlicher Kron-Referendarius. Référendaire séculier de la Couronne. § Referendarz Litewski Swiecki.

Referendarski. einem Referendario gehörig. de Référendaire.

Referendarstwo. die Würde eines Referendarii. la dignité de Référendaire.

Refka. kleiner eiserner Reifen oder Band. petit cercle ou lien de fer.

Reflexya, uwaga. Betrachtung. réflexion.

Reforma. Abdanckung einiger Truppen. réforme; retranchement de quelques gens de guerre. § reforma miedzy raytaryą się stała.

Reformacya. 1) Reformation, Verbesserung der Sitten, der Gebräuche. 2) Verbesserung der Regeln eines Ordens. 1) réformation, correction des moeurs, des coutumes. 2) réforme; retablissement de la discipline qui s'étoit relachée dans un Ordre.

Reformat. Reformat, ein Ordens-Bruder. un Réformé, un Réligieux qui est dans la Réforme. § Reformat Reguły S. Francifzka.

Reformatski, Reformacki. reformatisch. de Réformé.

po Reformacku. nach reformatischer Weise. à la maniére des Réformez.

po Reformacku mowić. durch die Nase reden. parler du nez. § po Reformacku śpiewać.

Reformuię. reformiren; die Sitten, Lehren, Regeln verbessern. réformer; rétablir les moeurs, la doctrine, la discipline qui s'étoit relachée. § reformować klasztor, kościoł.

Regał, *g. a.* Regal; Schnarrwerck ein musicalisches Instrument. régale, sorte d'instrument de musique.

regał. } Regal-Bogen. feuille de papier roïal.
Regałowy arkusz. }

regałowy papier. Regal-Papier. du papier roïal; fort grand papier.

na regałowy kształt księgi. in Groß-Folio. in grand folio.

Regent, Regient. 1) Actuarius, Unter-Cantzley-Schreiber, Unter-Gerichts-Schreiber. 2) Capell-Meister. 1) gréfier ou plûtôt le second gréfier. 2) maître de Musique de la Chapelle. § 1) Pisarz Trybunalski dwoch Regientow na pomoc prac swoich mieć może. 2) Regient u Muzykow.

Regient Kancelaryi Wielkiey Korony. Regent der grossen Kron-Cantzeley. Régent (Directeur) de la grande Chancelerie de la Couronne. § Regent Kancelaryi Wielkiey W. X. L.

Regient Kancelaryi Mnieyszey Koronney. Regent der Unter-Kron-Cantzley. Régent de la Chancelerie de la Couronne. § Regient Kancelaryi Mnieyszey W. X. L.

Regient Kancelaryi Skarbowey Koronney. Regent der Kron-Schatz-Cantzley. Régent de la Chancelerie du Trésor de la Couronne. § Regient Kancelaryi Skarbu Litewskiego.

Regient Woyskowy Koronny. Regent der Kriegs-Cantzeley der Kron-Armee. Ré-

gent de la Chancelerie de l'Armée de la Couronne. § Regient Woyſkowy Litewſki.

Regieſtr, Regeſtr. 1) Verzeichniß, Regiſter. 2) Blattzeiger, Regiſter eines Buchs. 3) Erb-Regiſter, Verzeichniß der Land-Güter, Zinſen und Einnahme. 4) Rechnung; Schuld-Buch, Rechnungs-Buch. 5) Regiſter der gerichtlichen Streit-Sachen. 6) Aufſchlag-Bändchen in einem Buch. 7) das Regiſter in einem Orgel-Werck. 8) das Gebiß der Zähne eines Pferdes. 1) regître, *m.* catalogue, *m.* liſte. 2) table de livre; indice, *m.* 3) papier terrier; dénombrement de tous les héritages, de tous les cens & rentes. 4) borderau; comte, *m.* un livre de raiſon, un livre de recette & de dépenſe. 5) le rôle ou le regître des cauſes judiciaires. 6) ſignet, bref, petit ruban dans un livre qui aide à tourner les feuillets. 7) un regître dans les orgues. 8) denture, rang des dens d'un cheval. § 1) regieſtr kupcow, mieſzczan, Kozakow; taki towarzyſz ma bydź z regieſtru wymazany; regieſtr kśiąg do przedania. 2) kśięga bez regieſtru toż ieſt co zegar bez indekſu; regieſtr ukazuie gdźie co w kśiążce leży. 3) regieſtr, ſpiſek albo inwentarz dobr publiczny; regieſtr dobr i dochodow prywatny. 4) regieſtr rachunkowy goſpodarſki; chować co na regieſtrze; włożyć, wpiſać co w regieſtr; brać towary na regieſtr. 5) ſprawy wſzyſtkie według regieſtru przypadać maią. 6) regieſtr iedwabny, nićiany w kśiędze. 7) reieſtr u organ. 8) końſkie lata z regieſtru poznać; w regieſtr koniowi patrzyć.

regieſtr dni Sądowych. Gerichts-Calender, in welchem die Gerichts-Tage verzeichnet ſind. almanac du Palais où ſont marquez le jours plaidoiables.

***regieſtr białego potomſtwa.* das weibliche Geſchlecht. le beau ſèxe.

regieſtr poborowy. Steuer-Regiſter. un rôle des tailles.

iak z regieſtru. nach dem Tact, gar zu gekünſtelt. avec compas, avec un ajuſtement afecté; d'une maniére trop étudiée, trop ajuſtée. § iak z regieſtru chodźi, śię ſtroi, wſzyſtko czyni; z regieſtru ſtąpa.

wziął na regieſtr. er hat ſie auf Abſchlag des künftigen Eheſtandes berühret, geküſſet. il a pris un pain ſur la fournée; il a pris un baiſer en rabatant ſur le mariage; il a fait un enfant à crédit.

z regieſtru służy. er thut nichts als was ihm befohlen iſt. il ne fait que ce qu'on lui commande. § zły sługa co z regieſtru robi.

ſądźić według regieſtru. die Gerichts-Sachen nach der Ordnung ihres Verzeichniſſes vornehmen. juger les procès à tour de rôle.

Regieſtrowanie. Regiſtrierung, Einſchreibung in ein Regiſter. enrôlement, enregîtrement.

Regieſtrowany. regiſtriert. enrôlé, enrégîtré.

Regieſtrowy. 1) Regiſter-. 2) regiſtriert, eingeſchrieben. 1) de regître; qui concerne un indice, un regître. 2) enrôlé, enrégîtré. § 1) regieſtrowy porządek. 2) regieſtrowy Kozak.

regieſtrowey formy kśięga. ſchmal Folio, Regiſter-Folio. un livre in folio à la maniére des livres de comtes dont les feuilles ſont pliées en quatre de haut en bas; un livre en forme de régître, à feuille pliée.

Regieſtruię co. regiſtriren. enrôler, enrégîtrer, mettre dans un regître.

Regieſtrzyk, *g. a.* 1) kleines Regiſter eines Buches. 2) Auszug, Rechnung. 3) Rechnungs-Büchlein. 1) petite table d'un livre. 2) comte, *m.* parties, *f. plur.* 3) petit livre de comte.

Regiment. 1) ein Regiment zu Fuß oder zu Pferde. 2) Commando über eine Armee. 1) régiment d'infanterie ou de cavalerie. 2) commandement de l'armée. § 1) Regiment pieſzy, łanowy, konny; Regiment Gwardyi Pieſzey; Regiment Buławy Polney. 2) pod iego regimentem ſtoi woyſko.

Regimentarſki. einen Befehlshaber oder Regimentarium betreffend. de Régimentaire, qui regarde le Chef de l'armée.

Regimentarſtwo. die Würde eines Regimentarii. la dignité d'un Régimentaire, d'un Chef.

Regimentarz. 1) General-Regimentarius, der nach dem Abſterben des Groß- und des Unter-Feldherrn die Armee commandiret, bis der König ihre Stellen vergeben hat. 2) Befehlshaber über einige Truppen. 1) Régimentaire Général qui après le décès du Grand & du Petit Général commande à l'armée jusqu'à ce que le Roi ait conféré les batons vacans par leur mort. 2) Chef, Oficier Général qui commande quelque corps, quelque détachement de l'armée.

Regimentowanie. das Commandiren einer Armee. le commandement d'une armée. § regimentowanie i prowadzenie powiatow na Poſpolite Ruſzenie.

Regiment-

Regimentskwartermistrz, Oboźny. Regiments-Quartiermeister. quartier-mestre, maréchal des logis d'un régiment.
Regina. Regine ein Weiber-Nahme. Reine nom de femme.
Reguła. eine Regel. règle, principe, *m.*
**reguła, liniał, prawidło.* ein Linial. régle de bois ou de métail.
Reguła zakonna; założenie; wyznanie. Regel, Satzung eines geistlichen Ordens. régle, constitution selon laquelle les Réligieux d'un certain Ordre doivent vivre. § zakonnik Reguły (założenia) Swiętego Franciszka.
Regularnie, *adv.* porządnie. 1) ordentlich. 2) Mathem. regulair. 1) réglément, réguliérement. 2) *Matém.* réguliérement.
Regularność. 1) Regularität, Ordnung, Richtigkeit. 2) Mathem. Regularität, Gleichheit der Winckel und Seiten. 1) régularité, ordre éxact. 2) *Matém.* regularité, égalité des angles & des côtez. § 1) kręgi niebieskie wielką się obracaią regularnością. 2) regularność (doskonałość) figury, fortecy, budynku.
Regularny. 1) ordentlich. 2) Mathem. regulaire, gleichseitig und gleichwincklich. 1) réglé, régulier, qui est dans l'ordre. 2) *Matém.* régulier, qui a ses côtez & ses angles égaux. § 1) regularny (porządny) w postępkach swoich człowiek. 2) regularna (doskonała) forteca.
Rehał. Real, eine Spanische Gold- oder Silber-Müntze. une réale, espèce de monoie Espagnole d'or ou d'argent.
Reia. eine Seegel-Stange, Raa, Ree. vergue, bois sur lequel est atachée la voile.
Reient, *vid.* Regient.
Reiestr, *vid.* Regiestr.
Regułka. 1) ein kleines Linial. 2) ein Maß-Stab als der Tischler. 1) petite régle. 2) réglet, mésure comme celui des menuisiers.
Ręka. 1) die Hand. 2) ein Arm. 3) Hand, Seite. 4) Hand so einer schreibt., 5) Vorsitz, Vorhand im Spiel. 6) eines rechte Hand, eines Gehülfe. 7) Hand, Gewalt, Macht. 1) la main. 2) le bras. 3) la main, le côté. 4) la main, l'écriture, la lettre de qu. 5) la primauté, la main de celui qui est le prémier au jeu. 6) un aide de qu. 7) main, *f.* pouvoir, puissance. § 1) ręka iest członek po staw albo członek pierwszy; zawarta ręka; ręki czyiey uięcie; nie idź do Doktora gołemi rękoma; wźięcie, porwanie za rękę; przemieniam z ręki w rękę; ręce złożyć, załamować; każda ręka piękna co daie, *prov.* iedną ręką głaszcze drugą policzkuie, *prov.* podniosł rękę na brata. 2) na ręku go wynieśli; umarł na ręku moich, miedzy rękoma moiemi. 3) na prawey, na lewey to leży ręce. 4) szalbierz potrafił rękę iego; znam rękę iego. 5) za ręką śiedźi; rękę (pierwszą rękę) ma. 6) ręka to moia. 7) iest to w ręce twoiey; mam to w ręku moich.
ręka Boska. der Finger, die Hand Gottes. le doigt de Dieu, la puissance de Dieu. § ręka Boska go dotknęła; słodkie dotknięćie ręki Boskiey nas doświadcza.
ręka po łokieć. die Hand bis an den Ellbogen. la main jusqu'au plis du bras; la main avec la coudée.
ręka po ramię cała. die gantze Hand bis an die Achsel. la main avec la coudée & le bras; la main jusqu'à la jointure de l'épaule.
ręka pierwsza, vid. Ręka 5).
mam to z pierwszey ręki. ich habe, ich weiß dieses von der ersten Hand. je sais cela d'original, de source.
mam ten towar z pierwszey ręki. ich habe diese Waare aus der ersten Hand. j'ai cette marchandise de la prémiére main.
ręka herb. Wappenk. 1) gewafneter Arm, der mit einem Pfeil durchschossen ist. 2) dergleichen so drey Pfeile hält. 3) dergleichen so eine Krone hält, auf der Krone stehet ein Haushahn. *Blas.* 1) un bras armé & percé d'une fleche. 2) le même tenant trois fléches. 3) le même tenant une couronne; sur l'autre couronne paroit un coq domestique.
ręce komu nasmarować. einem die Hände schmieren. graisser la main, la patte à qu.
przyydźiesz do rąk moich; wpadniesz mi w ręce. du wirst mir in die Hände fallen. vous passerez par mes mains; vous tomberez dans mes mains.
do wiernych rąk, w dobre ręce dać. deponiren. mettre en dépôt; mettre, déposer entre les main de qu.
ręki przegub; członek miedzy dłonią i łoktami. das Gelenck an der Hand; die Hand-Wurtzel. le carpe, le poignet.
do ręki; na rękę. zur Hand, gelegen. prêt à la main, à main, en main, à la portée. § iest mi to do ręku; do ręki mam co.
nie na rękę mi to. dieses ist mir nicht zur Hand. je ne suis pas en main.
na rękę. auf die Hand, auf Abschlag. à rabatre sur ce qu'on vous doit. § dać, wźiąć na rękę.
pismo pod rękę. Cursiv-Schrifft, nach der lincken Hand liegende Buchstaben. des lettres Italiques; l'Italique; la courante,

pisać pod rękę. mit liegenden Buchstaben schreiben. écrire à contre main.

po ręce. bequem, gemächlich. commodément, à l'aise, à la main. § po ręce, nie po ręce robisz, stoł postawiłeś.

dobra po zmarłey ręce. abgestorbene, erblose Güter. héritage en main morte; des bien caduques, à qui personne ne se porte héritier.

od ręki. oben hin; schlecht, nachläßig, von der Hand weg. par maniére d'aquit; négligemment. § od ręki robi.

z ręki do ręki. aus einer Hand in die andere; Zug gegen Zug. manuellement; de main en main.

na ręce wziąć. unter seine Aufsicht nehmen, vor etwas sorgen. prendre, avoir soin de qu. ch. § wziął na ręce swoie całość Oyczyzny.

przez ręce dać. durch einen dritten Mann geben. donner par une personne entreposée.

złą ręką co podać. etwas mit Widerwillen geben. donner qu. ch. à regret, avec répugnance.

w ręce co dać, do rąk oddać. 1) in die Hände geben. 2) überliefern, aushändigen. 1) mettre, donner en mains de qu. 2) livrer, donner mettre qu. ch. au pouvoir de qu.

do rąk własnych. in eigne Hände. à ses propres mains.

obiema rękoma robić. frisch arbeiten. travailler de toutes mains.

dać rękę. bewilligen, nachgeben. consentir; donner les mains, céder à qu.

podawać rękę. 1) die Hand reichen. 2) beystehen, helfen. 1) donner, présenter, tendre la main à qu. 2) tendre, porter la main à qu; secourir, aider qu. dans une afaire; prêter main forte à qu. § 1) podać upadaiącemu rękę. 2) wyciągnioną do łaski mi podaie rękę.

długą rękę ma. er läßt die Hände kleben. il a les mains crochuës; il glisse de la main; il détourne; il dérobe.

ręką swoią się stracić, zabić; paść swoią ręką. die Hand an sich legen; sich selbst ums Leben bringen. se tüer soi même, se tüer de sa propre main.

ręka ręką umywa rękę, noga nogę wspiera. eine Hand wäscht die andere. une main frote l'autre.

ręki przykładay a Boga wzyway. bete und arbeite. par ouvrage & oraison l'on fera ce qui est bon.

wyrwać, wydrzeć co z rąk. etwas aus den Händen reissen. arracher, ravir qu. ch. d'entre les mains.

Rękaw, *g. a.* 1) ein Ermel. 2) ein Muff. 3) ein Aufschlag am Kleide. 1) une manche, partie de la chemise ou de l'habit qui couvre le bras. 2) manchon. 3) parement d'un habit. § 1) rękaw przestronny; lepiey rękaw stracić niżli suknią, *prov.* 2) rękaw popielcowy. 3) rękaw (wyłoga) u szaty.

rękaw niedźwiedźi. Bären-Muf. urson.

nie da sobie rękawa urwać. er läßt sich den Ermel nicht abreissen. il ne se laisse pas déchirer la robe, tirer l'oreille pour faire cela. § nie da sobie rękawa urwać, gdy gdzie darmo gardło zalać.

Rękawica. } 1) ein Handschuh. 2) im Scherz: Handschelle Handfessel. 1) gant. 2) *burlesq.* menote, fer qu'on met à la main.
Rękawiczka. }

rękawica żelazna. eiserner Handschuh zur Rüstung. gentelet, gant de fer d'un homme armé.

rękawiczki niepalczaste. Handschuh ohne Finger. des mitaines, *f.* des moufles, *f.*

Rękawicznictwo. Handschuhmacher-Handwerck. ganterie, métier de gantier.

Rękawicznik. Handschuhmacher. gantier.

Rękawiczniczy. Handschuhmacher-. de gantier.

rękawicznicze towary. Handschuhmacher-Waaren. ganterie, marchandises de gans.

Rękawiczkowy. } Handschuh-. de gans.
Rękawiczny. }

rękawiczny podarek; rękawiczne. Geld zu Handschuh. argent pour les gans. § Poborca kwitowego i rękawicznego żadnego wyciągać nie ma.

Rękodayny. 1) verbindlich, verpflichtet. 2) der einem verpflichtet ist; ein Schutz-Genoß, der unter dem Schutze eines Grossen lebet. 3) Lehn-Träger. 1) obligatoire, qui oblige à faire qu. ch; engageant. 2) client, créature qui est sous protection d'un Grand. 3) vasal, homme, client. § 1) rękodaynemi się przed sędzią obowiązał słowy. 2) rękodayny to iego.

Rękodaystwo. 1) Schutz eines Grossen. 2) Lehn-Verbindlichkeit, Lehn-Pflicht. 1) protection qu'un Grand donne à sa créature. 2) tenure, hommage, *m.*

Rękodzielny. mit Händen gemacht. manuël, qui est fait avec la main. § rzeczy rękodzielne i wymyślne.

Rękognicya, zeznanie. 1) Handschrifft. 2) Quittung. 3) Danckbarkeit, Erkenntlichkeit. 1) obligation, seing. 2) quitance, aquit, reçû; un récépisse. 3) ressentiment, reconnoissance.

Rękoiemski. die Bürgschaft oder rechtliche Tagleistung betreffend. qui regarde la [illegible]

fidejussion ou la promesse de comparoître en Jugement. § rękoiemskie prawo.

Rękoiemstwo. rechtliche Tagleistung, Angelöbniß vor Gericht zu erscheinen. fideijussion, caution, obligation de comparoître en Justice à assignation. § stawić śię na dzień rękoiemstwa; wypuśćić kogo z rękoiemstwa; przyiął rękoiemstwo a nie stawił śię u sądu.

rękoiemstwo za kogo przyiąć. angeloben vor einen vor Gericht zu erscheinen. promettre de comparoître en Justice pour un autre; se rendre pleige; pleiger, cautionner qu. en Justice.

Rękoieść. Grif, Handgrif, Heft. un manche, une poignée, où l'on empoigne quelque outil.

rękoieść u szpady. Degen-Grif. poignée d'épée.

rękoieść u szal. der Klobe oder Grif an der Wage. chasse de balance.

**rękoieść armaty;* *łożę.* die Stück-Lavette. afût, logement d'une piéce d'artillerie.

rękoieść wprawić w co. einen Stiel einsetzen. emmancher un outil.

Rękoimia, *m.* zaręcznik. ein Bürge, Gutsprecher vor einen. fidei-jusseur, caution, *f.* répondant, garant; pleige, *m.* qui s'oblige de répréfenter qu. ou de paier pour lui. § rękoimie brać, przyiąć; rękomie albo zarącznika dobra, maiętność.

rękoimia, f. Bürgschaft. caution, fidejussion en Justice; garantie. § rękomią od kogo biorę, daię; tę czynię rękoimią że dozgonnie zostawać będę.

rekoimie stawić, dać. Bürgen stellen. donner des pleiges ou des répondans.

Rekoliguię śię. sich besinnen, sich recolligiren. se recolliger.

Rekolekcya. in der mystischen Theologie: innerliche Einkehre. *terme de Téoligie mistique:* recollection; recueillement d'esprit.

Rekoncyliować; poświącać znowu mieysce sprofanowane. einen entheiligten Ort wieder einweihen. reconcilier un lieu profané. § kośćioł rekoncyliowano.

Rekonwencya, obwinienie od pozwanego. Reconvention, Wiederklage. reconvention, action par laquelle on reconvient qu.

Rękopismo, ręczne pismo. ein Manuscript, eine Handschrifft. un manuscrit.

Rekordacya } zebranie ucześwe sług
Rekordatum } kośćielnych z śpiewaniem od domu do domu. 1) die Currente; das Singen der Kirchen-Diener an den Thüren. 2) das gesammelte Geld bey der Currente. 1) une courante en musique, qu'on fait en chantant par les maisons. 2) collecte, quête; les deniers qu'on a demandez dans une courante. § 1) poydźmy na rekordatum. 2) dobrąśmy rekordacyą mieli.

Rekreacya, rozrywka. Zeitvertreib, Belustigung, Ergötzung. divertissement, passe-tems, récréation.

rekreacya szkolna. Spiel-Stunden der Schul-Knaben. récréation; tems de divertissement acordé aux écoliers. § poydźmy na rekreacyą.

Rekreować śię. sich ergötzen, sich belustigen. se divertir, se rejoüir, se recréer.

Rekrut, zaciążny żołnierz. ein Recroute, neugeworbner Soldat. soldat recruté; un recruté; soldat nouvellement enrôlé.

rekruty, plur. Recruten. la recruë.

Rekrutować co. recrutiren. recruter; faire des recruës.

Rektanguł. Meßk. ein rechter Winckel. *Géom.* un rectangle.

Rektangułowy. rechtwincklich. rectangule, rectangulaire.

Rektor. ein Schul-Rector. Recteur, Principal; chef du Colège.

Rektorski. rectorisch. de Recteur.

Rektorstwo. Rector-Stelle, Rector-Dienst. rectorat, principauté; dignité de Recteur.

Rekwizycya. Ersuchung. requisition, recherche, demande.

rekwizycya sądowa. gerichtliche Requisition, Steck-Briefe. requisition; lettres de requisition. § rekwizycya sądowa go nie zastała.

Relacya. 1) Bericht, Nachricht. 2) Verhältniß, Gleichheit, Verwandschaft. 1) rélation, information, avis. 2) raport, rélation; une liaison entre les choses. § 1) doskonałą o tym relacyą (wiadomość) daię. 2) te rzeczy miedzy sobą relacyą (przyrodność, powinowactwo śiestrzeństwo) maią.

Relacyyny Seymik. Relations-Land-Tag, die gleich nach einem Reichs-Tag gehalten werden. diètine de rélation; elles se tienent après la Diète générale.

sądy relacyyne. Relations-Gericht. Jugement de rélation.

Religia, wiara, sposob chwalenia Boga. Glauben, Religion. Réligion, le culte envers Dieu. § ktorey iesteś Religii?

Relikwialny — Msza Relikwialna; suma relikwialna. eine Seelen-Messe. une Messe de requiem; la Messe des morts; obit.

Relikwiarz, *g. a.* Reliquien-Kästchen. reliquaire,

quaire, *m.* petite boëte où l'on met des reliques.

Relikwie, *plur.* Reliquien, etwas vom Leichnam eines Heiligen. relique, quelque chose du corps d'un Saint.

Remis. } verlegte Sache auf einen andere Remisya. } ren Reichs- oder Gerichts-Tag. renvoi, article remis, afaire remise à une autre diéte, à la décision d'une cour souveraine. § remisy na seym maią bydź odsyłane; we czwartek remysy od Sądow na seymach sądzone bydź maią.

Remy, *plur.* Reims, eine Stadt, Ertzbisthum und Universität in Franckreich. Rheims, ville, Archevéché & Université en France.

Remisz, Remiz, śikora Litewska. (*parus minimus, pendulinus Bononiensis*) die Volhinische Beutel-Meise. serein de Rome, rémice, mourie, la plus petite sorte de mézanges. § o Remizach obacz *Gabr. Rzączyński Soc. Jesu auctuarium Hist. Nat. Polon. Ged.* 1736.

Renifer zwierz. Rennthier, ein Hirsch in Schweden. renne, *m.* rengier un cerf en Suede.

Reparacya. Reparation, Ausbesserung eines Gebäudes. réparation d'un bâtiment.

reparacya dachu, bruku. Ausbesserung des Daches, des Stein-Pflasters. recherche de toit, de pavé.

Repetowanie. Wiederholung. répétition.

Repetowany. repetiert. repété.

Repetuię co, powtarzam. repetieren, wiederholen. repéter. § repetował lekcyą.

Replika, odpor słowny. Gegen-Antwort, Replique auf des Klägers Anbringen. repliques, *f. plur.* réponces à ce que la partie averse a dit contre nous.

Replikuię na co. repliciren, wider den Kläger einbringen. repliquer au demandeur; fournir ses repliques.

Reponuię na argument. wider ein Argument einen Einwurf machen; ein Argument anfechten. combatre un argument.

Repugnancya, wstręt wzdryganie. Widerwillen. répugnance.

Reścik, *g. a.* ein Restchen. petit reste.

Respekt, wzgląd. Achtung, Erwegung. égard, considération.

respekt, poszanowanie. Hochachtung, Verehrung. respect, déference.

Respektuię na co; wzgląd mam, oglądam śię na co. Achtung vor etwas oder einen haben. avoir égard à qu. ch. ou pour qu. § respektuie (ma wzgląd) na przyiaźń, łaskę, powinowactwo, potęgę, na przyiaćiela.

Responsoryum. das Responsorium, ein Kirchen-Gesang nach der Früh-Mette. répons, chant éclésiastique après les matines.

Resygnacya } ustąpienie urzędu. Re-Resygnowanie } signation, Abtretung einer Pfründe, eines Amts. résignation d'un bénéfice; la démission d'une charge.

Resygnuię urząd. resigniren, abtreten ein Amt. resigner un bénéfice à qu; faire la résignation d'un bénéfice; se démettre d'une charge, la quiter.

Reszt, ostatek. das äusserste, das letzte. le reste; l'extrémité où l'on est poussé.

o reszt idźie. es gehet um das übrige. on joüe du reste.

o reszt czynić; resztem gonić. das äusserste unternehmen, wagen. joüer de son reste; coucher son reste; faire un dernier éfort; hazarder tout.

Reszta. 1) Rest, rückständige Schuld. 2) der Rest, Ueberschuß, das Uebrige, der Ueberbleibsel. 1) le reste d'une déte, somme restante. 2) residu, revenant-bon, surplus, l'excédant, le reste, tout ce qui reste de qu. ch. § 1) resztę iutro zapłacę; reszty winien. 2) odlicz z tego worka sto talerow a resztę schoway; reszta sukna, wina.

żadney niemasz reszty. es ist kein Rest, es ist nichts übrig geblieben. il n'y a rien de reste.

resztę odday. gieb den Ueberschuß zurück. rendez le surplus.

w reszćie. übrigens. au reste, du reste, au surplus.

Resztuię co komu. einem restieren, noch schuldig bleiben. rester, être de reste à qu; redevoir de comte fait quelque somme à qu.

resztuiący. restierend. redevable de; restant; qui doit de reste.

dźieśięć talerow resztuie. er restieret zehn Thaler. il est en reste de dix écus.

Reta, marzana. Färber-Röte. garance.

Retenta, *plur.* rückständige Gelder, Retardaten, Rückstand. arrerages, *m. plur.*

Retentowy. rückständig. d'arrerages. § retentowe pieniądze.

Retor. Schüler in der Redekunst. rétoricien; écolier de rétorique.

Retoryka szkoły. die Rhetoric, Schul-Classe, wo die Rhetoric gelehret wird. la rétorique; classe de rétorique. § iest w Retoryce.

Retorta. eine Retorte. retorte.

Retyrada, odwrot. Kriegsw. Retirade, Rückzug einer Armee. retraite d'une armée, l'action de se retirer.

Reubarbarun. Rhabarber. rubarbe.

Reweren-

Rewerenda. eine Reverende. robe que portent quelques personnes Ecclésiastiques.

Rewers. Fries, ein rother Zeug zum Unterfutter. revêche; étofe frisée pour servir de doublure. § rewersy zagrzewaią naturę.

Rewiduię co. 1) revidiren, durchsehen. 2) visitiren. 1) revoir, retoucher, faire la revision de. 2) visiter.

Rewizor. Revisor, Durchseher. reviseur, visiteur.

Rewizya. Revision, Uebersehung, Durchsehung. revision, visitation, visite.

Rewokacya, odwołanie. Widerruf. révocation.

Rewokuię, odwoływam. widerrufen. revoquer.

Rey, *g. reiu.* Vortantz, Aufführung eines Tantzes. prémiére danse

**rey, przodek.* Vorzug. préference.

rey wodźić. 1) vortantzen, den Tantz aufführen. 2) anführen. 1) mener la danse, mener le branle, commencer le bal. 2) marcher, se mettre à la tête de; mener une troupe.

*Reż, *f. g. rży*, żyto. Rocken, Korn. du ségle.

nie będźie z tey rży mąka. aus diesem Handel wird nichts werden. cette afaire échouëra, ne réussira pas.

reż krowia, vid. Krowi — *krowia reż.*

*Reza, *vid.* Ryza.

Rezerwa. Vorbehalt, Ausnahme. reservation, exception, reserve.

Rezerwuię sobie co. sich etwas vorbehalten. se reserver.

Rezolucya, postanowienie. Entschliessung, Entschluß. résolution.

Rezolut, gotowiec. 1) ein resoluter Mensch, der sich bald entschließt. 2) der sich nicht lange auf der Nase spielen läßt, der bald zuschlägt. 1) résolutif; homme hardi; esprit résolu. 2) un déterminé à qui l'épée ne tient pas au fourreau; homme à n'entendre point raillerie; un franc escogrife.

Rezolwuię śię, postanawiam. sich entschliessen. se résoudre, se déterminer, prendre une résolution.

rezolwować śię inaczey. andres Sinnes werden. se raviser, changer de résolution, de dessein, d'avis.

Rezydencya. 1) Residentz, Residentz-Stadt. 2) Sitz, Wohnstätte eines Beamten. 3) Aufenthalt eines hohen Bedienten zu den Diensten des Königes. 1) résidence d'une Prince. 2) résidence, demeure d'un oficier à l'égard de sa charge. 3) résidence, fonction d'un oficier qui réside pour le service du Roi. § 1) Warszawa iest rezydencya krolow Polskich. 2) rezydencya Plebana, Starosty; Opactwa rezydencya.

rezydencya przy boku krolewskim. Residentz der Senatoren, so bey der Königlichen Person eine gewisse Zeit wohnen müssen. résidence des Sénateurs assistans, qui sont obligez de résider quelque tems près de la personne du Roi.

rezydencya przy ćiele krolewskim. die Residentz der Reichs-Räthe, so bey der Königlichen Leiche sich aufhalten müssen. résidence des Sénateurs nommez pour rester auprès du corps du Roi.

Rezydencyalny. Residentz-. de résidence. § rezydencyalne miasto; rezydencyalna kamienica.

Rezydent. 1) ein Resident eines ausländischen Herrn. 2) ein Senator, so bey der Person oder bey der Leiche des Königs sich einige Zeit aufhalten muß. 3) vornehmer Gast, der bey einem einkehret. 1) Résident d'un Prince étranger. 2) Sénateur Résident par quelque tems auprès de la personne ou du corps mort du Roi. 3) un hôte d'extraction qui loge chez nous. § 1) przy Rezydenćie Cesarskim śię to stało; Szwedzki i Duński Rezydentowie u dworu naszego. 2) Senator Rezydent przy boku krolewskim, przy ćiele krolewskim.

Rezyduię gdźie. residiren, wohnen. résider, demeurer.

Rezygnacya, Rezygnuię, *vid.* Resygnacya.

Ro, *pr. inf. vid.* Roz.

Robacy. ist der *plur.* von Robak. *c'est le plurier de* Robak.

Robaczek, *g. robaczka.* ein Würmchen. vermisseau, petit ver.

robaczek iednodniowy Tage-Thierlein, Würmchen das nur einen Tag lebet. petit ver qui ne vit qu'un jour.

robaczek nawodny. Wasser-Spinne, Würmchen mit sechs Füssen, so auf dem Wasser schnell laufen kan. araignée d'eau, un insecte à six piez, qui court sur l'eau avec une extréme vitesse.

Robaczkowaty, robaczkom podobny. wurmártig, wurmförmig. vermiculaire, vermiforme, ressemblant aux vers.

Robactwo. } *Robasztwo. } 1) Gewürme, Geschmeiß. 2) Ungeziefer. Läuse. 3) Ungeziefer. 1) vermine; les vers & les vermisseaux. 2) vermine, poux. 3) un insecte. § 1) wymiec to robactwo. 2) robactwo go kąsa. 3) robactwo (owad) naćinane, łażące, lataiące.

Robaczywieię. wurmstichig werden, von den Würmern gefressen werden. se vermouler;

mouler; étre, devenir vermoulu; étre rongé, étre mangé des vers.

Robaczywość, toczenie od robakow. Wurm=Stich, Wurm=Fraß. vermoulure, piqûre de vers.

Robaczywy. wurmstichig. vermoulu; verreux, mouliné, gâté par les vers, piqué des vers. § rzodkiew robaczywa.

Robak. Wurm, Made. un ver. § robacy to drzewo toczą; robacy w żywoćie albo glisty; robacy w mięśie albo pandry; robacy w ięzyku psa szalonego; robacy w szaćiech albo mole.

i robak piśnie gdy go przydepcesz. auch ein Wurm krümmet sich, wenn man auf ihn tritt. un ver se recoquille bien quand on le presse.

robak w żyćie; robak żytny albo w mące. Korn=oder Mehl=Wurm. un charenson, un insecte qui mange le blé & la farine.

robak w mące. Mehl=Wurm. mite, petit insecte qui mange la farine.

robak winnicę psuiący, gąśienica winna. grüne Fliege so sich in die Wein=Blätter einspinnen oder selbige verderben. lisette, coupe-bourgeon, ver qui ronge les vignes; ver-coquin qui s'envelope dans les feuilles.

Robdyszan. ein Schlaf=Rock. robe de chambre.

Robię. 1) machen, verfertigen. 2) machen, zubereiten ein Getränck. 3) arbeiten. 4) arbeiten in Eisen, in Holtz. 5) arbeiten im Fasse, gähren. 6) bey etwas arbeiten, mit etwas umgehen. 7) arbeiten als mit dem Kopf. 8) thun, machen, leben. 1) faire, fabriquer, manufacturer, produire quelque ouvrage. 2) faire, préparer une boisson. 3) travailler. 4) travailler le bois, (en bois) le fer. 5) travailler, rejetter, bouillir dans le tonneau. 6) faire un métier, l'éxercer, le pratiquer; travailler à qu. ch; s'ocuper de. 7) travailler comme de l'esprit. 8) faire, vivre, se gouverner, se conduire. § 1) robić papier, sukno, pończochy; a zrobiłeś mi trzewiki, szatę; robić cegły, grządki, zagony. 2) robić wino, miod, gorzałkę, lekarstwo. 3) robię Panu memu, robić o swoiey strawie, o swoim chlebie; robi (pracuie) pilno; w święta robi. 4) robić żelazem, drzewem, złotem. 5) piwo, wino w beczkach robi. 6) robi koło ziemie, sprawuie rolą; robi koło koni, bydła. 7) robi głową, myślą, ręką, nogą. 8) każdy na tym świećie według swoiey robi fantazyi.

co robisz? 1) was machst du? 2) was machst du, wie befindest du dich? 1) que faites vous? 2) comment vous portez-vous?

dać, kazać co zrobić. etwas machen lassen. faire faire qu. ch; commander, donner ordre qu'on fasse qu. ch.

robi pieniędźmi. er legt das Geld nützlich an; er giebt es auf Interessen, er handelt damit. il met son argent à interêt; il l'emploie avec profit.

robić rzemiesło. ein Handwerck treiben. faire un métier.

robić rzemiesło rycerskie. Kriegs=Dienste thun; vom Degen Profeßion machen. servir à la guerre; faire profession de l'épée.

robić dla sławy; robić na sławę; robić sławę. nach Ruhm streben, um die Ehre arbeiten. travailler pour la gloire, pour l'honneur. § sławę robiąc szukali nieprzyiaćiela.

robić dla zdrowia; przerabiać się. sich eine Bewegung machen. travailler à cause de la santé.

robić chleb. Brod würcken, solches aus dem Teige machen. faire du pain, lui donner la figure. § robić, toczyć placki, bochny, kukle.

robiąc, przy roboćie. bey der Arbeit. en travaillant.

robi śię to żelazem, świdrem. das wird mit Eisen, mit einem Bohr gemacht. cela se fait de fer, de perçoir.

Robienie. 1) das Machen, Verfertigen. 2) auf ein Mahl verfertigte Sache. 1) fabrication, confection, production de la main, l'action par laquelle on fait une chose. 2) prise; quantité d'une chose qu'on fait pour une fois. § 1) robienie papieru, chleba, szaty, sukna, wodek, piwa, lekarstwa. 2) robienie iedno, drugie, troie wina, oliwy.

robienie czego wielkiego. Unternehmung eines grossen Wercks. entreprise d'un grand ouvrage.

mam dwa robienia (wary) piwa. ich habe zwey Gebräusel Bier. j'ai deux brassins de biére.

* *iedno robienie chleba; iedno pieczywo.* ein Schub Brod. une fournée de pain.

Robiony. 1) gemacht, nicht von der Natur gezeuget. 2) gearbeitet, das nicht roh ist. 1) factice, artificiel, qui n'est point naturel. 2) ouvré, travaillé, mis en oeuvre, qui n'est pas crud. § 1) robiony (niesamorodny) kolor; robiony cynobr. 2) robione a nie surowe śrebro.

Robocizna. Frohn=Arbeit mit der Hand. maneuvrée, faisances, *f. plur.* travail de service, de plaît.

Roboczy.

Roboczy. Arbeits=. de travail.
roboczy ludźie; robotnicy. 1) Arbeits-Leute. 2) Arbeiter, Schanzer, Schantz-Gräber. 1) des gens de travail; gens de journée; les ouvriers, les maneuvres. 2) les travailleurs, les pionniers. § 1) nędzny roboczych ludźi żywot. 2) roboczych ludźi w polu zabito.

Roboracya Sądowa. gerichtliche Bestätigung. enterinement, aprobation judiciaire.

Roboruię co. 1) gerichtlich bestätigen. *2) blutig machen. 1) enteriner, confirmer, aprouver judiciairement. *2) ensanglanter.

Robota. 1) Arbeit, verfertigte Sache. 2) die Arbeit, das Arbeiten. 3) Arbeit; die Art, die Gestalt einer verfertigten Arbeit. 1) un ouvrage de main; oeuvre, besogne; production de la main. 2) le travail, l'action de travailler. 3) travail, fabrique, ouvrage, *m.* la façon dont une chose est faite; la maniére de travailler. § 1) piękną zrobił robotę; robota złotnicza, malarska. 2) trwała młodź na robotę; roboty dość, pożytku mało; *prov.* 3) zegarek Angielskiey roboty; sztuczna pierścienia tego robota.
robota, praca rozumu. Philos. Würckung, Verrichtung des Verstandes. *Philos.* opération, action de l'esprit, travail d'esprit.
zapłata od roboty. Macherlohn. façon, *f.* l'argent qu'on paie pour une besogne.
robota dźienna, za dźień nakazana. ein Tagewerck. tache, journée d'un homme de travail; le travail du jour.
robota dla zdrowia, przerabianie śię. Motion. Bewegung zur Gesundheit. travail, éxercice, *m.* mouvement à cause de sa santé.
robota własna sławnego rzemieślnika. eigenhändige Arbeit eines grossen Meisters, Original-Stück. original; ouvrage fait de la main d'un artiste célébre.
z roboty rzemieślnika poznać. das Werck lobet den Meister. à l'oeuvre on connoit l'ouvrier.
zła robota źle śię płaći. wie die Arbeit so der Lohn. comme tu semeras, tu moissonneras.
do roboty, od roboty. zur Arbeit, zum verarbeiten. qui sert à travailler.
kamienie od roboty. Steine so man verarbeitet, zum Bau brauchet. des pierres qu'on peut mettre en oeuvre, dont on se sert à bâtir.
woł, bydło od roboty, vid. *robotny* 2).
robota chłopska na pańskim, vid. Robocizna.

Robotka. kleine Arbeit. léger travail, petit ouvrage.
piękną zrobił robotkę. ihr habt eine schöne Arbeit gemacht, was schönes gestifftet. vous avez fait là une belle maneuvre, un bel ouvrage, une belle opération, de belles besognes.

Robotnica. Arbeiterin. ouvriére, manouvriére, femme qui gagne la vie à travailler.

Robotniczy. Arbeiter=. de travailleur, d'ouvrier.
robotniczy, subs. Aufseher der Tage-Löhner. intendant des ouvriers.

Robotnik. 1) Arbeiter. 2) Tage=Löhner, Handlanger. 1) travailleur. 2) ouvrier, maneuvre, manouvrier. § pilni to robotnicy.
robotnik od iedwabiu, od wełny, od żelaza. Arbeiter in Seide, in Wolle, in Eisen. ouvrier en soie, en laine, en fer.

Robotny. 1) arbeitsam. 2) Joch=, Last=, zur Arbeit gehörig, vom Vieh. 1) laborieux. 2) de charge, de somme; qu'on atache au joug, *en parlant des bêtes.* § *1) robotny (pracowity) człowiek. 2) robotny (od roboty) woł, robotne bydło, robotny koń.
dźień robotny. Werckel-Tag. jour ouvrable, jour ouvrier, jour de travail.

Roch, *g. a.* der Rochen im Schach=Spiel. la tour, une piéce du jeu des échecs.
roch albo pierzchała, herb. Wappenk. 1) ein Thurm mit Zinnen. 2) eine Lilie auf dem Stiel, die auf drey Stuffen stehet. *Blas.* 1) tour crenelée. 2) une fleur de lis tigée & plantée sur trois dégrez.

*Rochmanny. zahm. privé, domestique. § rochmanne (domowe) zwierzę w dźikie śię obroći.

Roczeń, *g. rocznia.* } jährige Vieh. bête
Roczniak. } d'un an, qui a un an.

Roczki, *vid.* Rok — *roki.*

Rocznica, święto uroczyste. Jahrgang; jährliches Fest. fête aniversaire, qui retourne d'année en année au même jour.
rocznica poświącania kośćioła; kiermasz. Kirchmesse, Kirchweihe. dédicace, fête d'Eglise.

Rocznie, *adv.* jährlich. annuellement, par chaque année.

Roczny. 1) jährlich, das alle Jahr geschieht. jährig, ein Jahr alt. 3) jährig, das ein Jahr dauret. 1) annuël, qui vient tous les ans. 2) âgé d'un an, qui n'a qu'un an. 3) annal, annuël, qui dure un an. § 1) roczne dochody; roczna pensya, iurgielt, roczne święto. 2) roczne dźiećię. 3) roczna praca.

tak roczny. vorjährig. de l'année précedente. § tak roczne śliwy.
roczne dźieie. Jahr-Geschichte. des annales, *f.* histoire de ce qui s'est passé chaque année.
Rod. 1) Herkommen, Herkunft, Abkunft, Geburt. 2) Geschlecht, Haus, Familie. 3) Art, von Thieren. 1) tige, origine, sang, race, naissance. 2) maison, *f.* famille. 3) race, *en parlant des bêtes.* § 1) z ktorego iest rodu; rownego iest ze mną rodu; rodu zacnego, szlacheckiego, książęcego człowiek. 2) niemasz takiego w naszym rodźie. 3) dobrego rodu koń, pies, woł.
rodem zkąd. von Geburt. natif de; — de naissance, — de nation.
rodem Polak; rodem z Polski. ein Pohle von Geburt, ein gebohrner Pohle. un Polonois de nation.
Piotr rodem Krakowczyk; Piotr rodem z Krakowa. Peter ein gebohrner Cracauer. Pierre natif de Cracovie; Pierre de Cracovie; Pierre est un Cracovien.
z tego miasta wyszedł rodem. seine Abkunft ist, er stammt aus dieser Stadt. il tire son origine de cette ville.
rodowi służący. Gramm. der Genitivus. *Gramm.* le Génitif.
Rodak, rodowic, rodźic czyy, tegoż rodu. der aus eben dem Geschlecht ist. lignager; qui est de la même famille.
Rodny, *vid.* Rody.
Rodomont. Groß-Maul, Prahl-Hans. capitan; rodomont, fanfaron. § rodomont to szczery.
Rodopis, rodu czyiego pisarz. Genealogist. Généalogiste.
Rodopisarski. genealogisch. généalogique.
Rodopisarstwo, rodu czyiego opisanie.
Rodopismo, Genealogie. Généalogie.
Rodowitość. mächtiges Haus, ansehnliches Geschlecht. un considérable parentage; puissante maison, illustre famille. § rodowitośći domu tego początki.
Rodowity. 1) vornehm, ansehnlich, zahlreich, von Geschlechtern. 2) der aus einem mächtigen Hause ist, der viel Verwandte hat. 3) gebohrner, als ein Franzos. 1) puissant, illustre, nombreux, *en parlant d'une maison.* 2) bien apparenté, qui est d'une grande parenté. 3) celui qui est né dans le païs; de nation. § 1) rodowite i znaczne w szlachtę miasto; rodowita tak zacnych domow i przydomkow familia. 2) szlachćic rodowity, wiele rodowicow w swoim rodźie maiący.
rodowity Włoch. ein gebohrner Italiäner. un Italien de nation.
rodowići obywatele. die Eingebohrnen; Landes-Kinder. les naturels.
Rodowic, *vid.* Rodak.
Rodowy, z rodu poszły. zum Geschlecht gehörig; abstammend, herkommend aus demselben Geschlecht. qui est de la même race; qui apartient à toute une race ou famille.
Rody, rodny. zeugend, hervorbringend, wird nur in einigen *Compositis* gebraucht. produisant, engendrant; abondant en; *l'usage de cet adjectif n'est que dans quelques composez.* § palmorodny, deszczorodny, winorodny.
Rodzay. 1) Art, Geschlecht, Gattung. 2) Stamm, Geschlecht. 1) espèce; genre, *m.* 2) race, famille. § 1) rodzay drzewa, koni; iednego albo rożnego rodzaiu rzeczy albo iedney natury rożnice; w rodzaiu dobrym ludzkich umysłow kładą łagodne umiarkowanie, w złym albo przećiwnym rodzaiu kładą śię popędliwość &c. *2) pochodźi z rodzaiu (rodu) szlacheckiego.
rodzay ludzki. das menschliche Geschlecht. le genre humain; tous les hommes.
rodzay ludźi. eine Art Leute, Menschen. espèce, sorte d'hommes, de gens. § iest rodzay ludźi z długiemi uszyma; do czego śię przyłączył inszy rodzay ludźi.
**iest rodzay ludźi; są ludźie.* es giebt Leute. il-y-a des gens; il y a des personnes, il y a de certaines gens.
rodzaiu albo rodu, rodzenia czyiego pisarz, opisanie, vid. Rodopis, Rodopisarstwo.
rodzaie, plur. die Thiere und Bäume auf dem Felde. les animaux & les arbres sur la campagne. § May zwykł rodzaie i urodzaie ogrzewać.
rodzaiem, *adv.* według rodzaiu. dem
Rodzaynie, Geschlecht, der Art nach. selon le genre ou l'espèce.
Rodzayny. 1) zeugend, gebährend, fruchtbar. 2) das sich fortpflantzet. 3) zu den Geburts-Gliedern, zur Zeugung gehörig. 1) génératif, qui engendre, qui produit, qui a la vertu d'engendrer; fécond, fertil. 2) qui s'engendre. 3) génital, qui sert à la génération. § 1) każde zwierzę iest rodzayne i rodźić może; drzewa rodzayne. 2) duchy są rodzayne i rodźić śię mogą. 3) rodzayna kość w białeygłowie.
rodzayna śiła. Physic: die Zeugungs-Kraft. *Phisique:* la vertu générative.
rodzayne mieysce. die Geburts-Glieder. partie génital; partie naturelle.
Rodzę. 1) gebähren, zur Welt bringen. 2) Früchte hervorbringen, tragen. 3) fig. machen,

machen, zuwege bringen, hervorbringen 1) acoucher, enfanter, mettre au monde. 2) produire des fruits, porter du fruit. 3) *fig.* engendrer, causer, produire, faire naître. § 1) prawie bez boleśći rodźi; corkę porodźiła. 2) drzewa rodzą owoce; to drzewo rychło, sporo rodźi. 3) rodźi to synowską miłość.

białagłowa rodźi, oyćiec płodźi. die Mutter gebieret, der Vater zeuget. la mére enfante, le pére engendre.

rodźić śię. 1) gebohren werden. 2) eig. u. fig. wachsen, entstehen, gezeuget werden. 3) aufgehen als die Sonne. 1) naître; venir au monde. 2) *prop.* & *fig.* naître, croître, s'engendrer, étre produit. 3) se lever, renaître, commencer à paroître sur l'horison. § 1) mowi po włosku iakby śię Włochem urodźił; ieszcze śię nie urodźiło a iuż ochrzcono, *prov.* syn mu śię urodźił. 2) kruszce śię w gorach rodzą; rodźi śię ztąd nienawiść. **3) rodźi śię z łona morskiego słońce.

rodzący, co rodźi. zeugend, gebährend. génératif, qui engendre.

rodzący spadek. Gramm. der Genitivus. *Gramm.* Génitif.

rodzący śię. gebohren, das zur Welt kommet. naissant, qui naît. § dźiećię śię rodzące.

iakbym śię znowu urodźił. es ist mir als wenn ich von neuem gebohren wäre. je respire, je me remets, je reviens à moi; je suis comme si je ne fesois que de naître; il me semble que je suis nouvellement né.

Rodzenie. 1) das Gebähren. 2) die Zeugung, Hervorbringung, Fortpflantzung. 1) l'enfantement, l'acouchement. 2) génération, procréation, production, l'action de produire. § 1) przybliża śię czas rodzenia, wydania na świat płodu. 2) coroczne owocow rodzenie.

rodzenie śię. 1) die Geburt. 2) die Entstehung. 1) naissance. 2) génération; production; l'action d'étre produit.

Rodzeniec źiele. (*phyllum*) Gattung von Bingelkraut. phyllon, espèce de mercuriale.

rodzeniec barszcz prosty. (acanthus) Bärenklau. acante.

Rodźić. Rodźićiel. } der Vater, wird von erbaren Leuten gesagt. le pére, *en parlant des gens de bien.*

**rodźicy; rodźice.* die Eltern. le pére & la mére.

rodźic ztąd; tuteyszy. hiesiges Kind. qui est du païs; naturel; qui est dans le lieu de sa naissance.

rodźic, tegoż rodu, vid. Rodak.

Rodźićielka. die Mutter. mére.

Rodźieństwo. das Geschwister, Schwester und Brüder. les fréres & les soeurs de qu. § pominął w swoim testamenćie rodzonych i z rodźieństwa pochodzących; rodźieństwo iego na cztery głowy śię dźieli.

Rodźina. 1) die Verwandten; die Freundschaft. 2) Geburts Ort, Heimath. 1) les parens; parenté, parentage, *m.* 2) lieu de naissance; patrie. § 1) wszystka rodźina iego po nim w żałobie. 2) poiadę do rodźiny moiey.

rodźiny, plur. *dźień rodźin.* Geburts-Tag. jour de naissance.

Rodzony. 1) gebohren. 3) leiblich als ein Vater, ein Bruder. 1) né. 2) naturel, propre, comme le pére, le frére de qu. § * 1) rodzone, narodzone dźiećię. 2) rodzony oyćiec, dźiad.

ślepo rodzony. blind gebohren. aveugle né. § głucho rodzony.

rodzony; brat. Bruder. frére. § rodzony twoy był u mię.

rodzona; śiostra. Schwester. soeur.

rodzony Polak. er ist ein gebohrner Pohle. il est Polonois de nation.

rodzony Krakowczyk. gebohrner Cracauer. il est né Cracovien, il est de Cracovie.

Rog. 1) Horn am Kopf der Thiere; das Geweihe. 2) Horn am Huf, an den Klauen der Thiere. 3) Horn, Spitze die wie ein Horn gekrümmet ist. 4) ein Arm an grossen Leuchtern. 5) Ecke. 6) Ecke einer Gasse, eines Hauses. 1) corne qui vient à la tête de quelques animaux. 2) de la corne; os dur aux piez, aux ongles des animaux. 3) corne, bout d'une chose courbé en forme de corne. 4) bras d'un lustre. 5) coin, angle, *m.* 6) coin d'une rue, d'une maison. § 1) rog ieleni; woł rogow podniosłych, zakrzywionych. 2) rog od kopyta, od pazura. 3) rogi kusze, łuku, gdźie są wręby do ćięćiwy; księżyc iasne, nieiasne ma rogi; księżyc z rogami wzgorę, drugi raz na bok śię pokazuie. 4) lichtarz z rogami. 5) rog stołu; zabiie śię poduszki rogiem, *prov.* rogi biretowe. 6) na rogu mieszka, ma kamienicę.

***rog obfitośći.* das Füll-Horn. corne d'abondance.

rog ramienny. Kriegsb. Ecke am Schulter-Winckel. *Fortif.* orillon.

rog spiczasty. Kriegsb. vorspringender, bestrichener Winckel. *Fortif.* angle saillant, angle flanqué.

rogi na mnie widzą. sie sehen mich an als wenn

wenn ich Hörner auf dem Kopfe hätte. on me regarde comme si j'étois cornu.
ma chleb rogi. Ueberfluß macht übermüthig. l'abondance engendre la pétulance.
rogi mu wyrastaią. er bekömmt Hörner; er wird frech. il devient fier & insolent.
rog utrąćić. ein Horn abstossen. écorner; rompre une corne.
przytrąćić, przytrzeć, utrzeć komu rogow. einem die Hörner abstossen, die Flügel beschneiden. rogner à qu. les ailes, les ongles; river à qu. les cloux.
rogi komu przyprawić. einem Hörner aufsetzen. planter, faire porter les cornes à qu. § kto komu rogi przyprawuie, niech się sam ie nosić gotuie.
nosić rogi. Hörner tragen. porter les cornes.
Rogacz, *g. a.* 1) Horn-Fisch, ein grosser See-Fisch. 2) Kriegsb. Horn-Werck. 1) un grand poisson de mer qui est cornu. 2) *Fortif.* un ouvrage à cornes.
Rogal ptak. (*tragopan*) Art grosser Adler mit Hörnern oder hohen Federn auf dem Kopf. espèce de fort grand aigle qui à des cornes ou plutôt de hautes plumes sur la tête.
rogal chleb. eine Art Brod, das wie ein Horn gebacken wird. sorte de pain cuit en forme d'une corne.
Rogala herb. Wappenk. eine Perpendicular-Linie zwischen einem Hirsch- und Ochsen-Horn, über der Krone ist eben diese Figur mit einem Raben, auch ohne solchen. *Blason.* une ligne perpendiculaire entre deux cornes l'une de beuf & l'autre de cerf, sur la couronne paroit la même figure sans ou avec un corbeau.
Rogalica. } (*dactylos*) Art von Igels-
Rogata trawa. } Kolben, ein scharfes Gras. espèce de sparganium.
Rogaty. 1) hornicht, gehörnt. 2) eckicht. 1) cornu, qui a des cornes. 2) qui a des angles ou des coins. § 1) bydło rogate. 2) czapka rogata.
sylogism rogaty. ein Syllogismus der schwer aufzulösen ist. un silogisme dificile à resoudre; un silogisme cornu.
rogata w nim dusza. er hat ein zähes Leben. il a la vie bien dure; il a l'ame colée contre la peau.
kopanina rogata; zaszanc rogaty, vid. Rogacz 1).
Rogonogi. hornfüßig, hüffüßig. qui a le pié de corne.
*Rogorog, nosorożec. Nasen-Horn ein Thier. Rinoceros un animal.
Rogowaćieię, w rog się obracam. zum Horne werden. devenir dur comme de la corne; se changer en corne.

Rogowaty. hornärtig. qui tient de la corne; qui a quelque chose de la dureté de la corne.
Rogowka. Bügel-Rock, Reifen-Rock. pannier, baleine; jupe de baleine.
Rogownik. Hornrichter, der das Horn für die Handwercker zurichtet. cornetier, refendeur de cornes.
Rogowy, z rogu. hörnern, von Horn. de corne; fait de corne.
rogowe. Vieh-Zoll. le cornage, un impôt sur le bétail.
Rogoż, *f.* (*juncus holoschoenus*) glatte Binsen zum Flechten. jonc lisse à nater, il est sans noeuds & produit au somet des massués.
Rogoża. eine Binsen-Matte. natte de jonc.
Rogożnik. Binsen-Mattenmacher. natier.
Rohatyna. Art Spiesse, die man auch zum werfen brauchen kan. javeline; un épieu, qu'on peut aussi lancer. § tęga barzo do pośiłku rohatyna.
Rohr herb. Wappenk. drey Ziegeln in einer Reihe, auf welchen zwey Ziegeln und auf diesen einer lieget. *Blas.* trois pierres de brique, sur lesquelles sont posées deux autres & par dessus celles-ci encore une autre.
Roię pszczoły, *isz, ił.* einen Bienen-Schwarm ausfliegen lassen. échemer, faire essaim d'abeilles.
roię się. schwärmen als die Bienen. essaimer; faire un essaim. § pszczoły się roią.
roić co w głowie. etwas im Kopfe schmieden. forger, machiner, rouler quelque chose dans son esprit.
roią mu się wydatki w głowie. die Ausgaben gehen ihm im Kopf herum. les dépenses le martelent, le rendent inquiet.
to mu się mniemanie w głowie zaroiło. er hat sich diesen Wahn in den Kopf gesetzt. il s'entêta de cette opinion.
roić sobie. sich einbilden, sich in den Kopf setzen. s'imaginer, se mettre une chose en tête, dans l'esprit. § roił sobie iakby go chćiano otruć.
Roiownik, Pszczelnik ziele. Melissen. melisse.
roiownik pieprzny pryszczący, vid. Rozchodnik trzeći naymnieyszy.
roiownik własny, vid. Rozchodnik mały.
Roiowy. zum Bienen-Schwarm gehörig. d'essaim.
Rok, *g. u.* 1) ein Jahr. 2) Termin, Citation, Vorladung vor Gericht. 1) an, année. 2) assignation, ajournement pour comparoître devant un Juge. § 1) rok gdźie mieszkam; rok mię doma niemasz;

masz; trwa to tylko rok; w roku iest 365 dni; rok podeyrzany; cztery pory roku. 2) rok zawity, licowny, przepadły; rok zadworny; dać komu rok na Trybunał, za dworem.

* * *

Rok ein Jahr wird in *plur.* wie folget decliniret. *ce nom pris dans la signification d'une année se décline au plurier ainsi:*

N. A. V. lata, *G.* lat. *D.* latom. *Inst.* latami. *Loc.* *latach, leciech.

rok święty; miłościwe lato. ein Jubel-Jahr. un Jubilé.

co rok. alle Jahr. tous les ans.

co drugi rok. ein Jahr ums andre. de deux ans l'un.

przed rokiem; tak rok. vorm Jahre. en l'année précedente.

rok temu iako, rok iako. es ist ein Jahr als. il y a un an que. § dwa, trzy lata temu.

do roku raz. des Jahres einmahl. une fois l'an.

rok w rok. ein Jahr ins andre gerechnet. bon an mal an; d'année en année; un an portant l'autre.

Roku Pańskiego. im Jahr des Herrn. l'an de grace, l'an de salut.

przed laty. vor Zeiten, ehedessen. autrefois, au tems passé.

za laty. mit den Jahren. avec l'âge.

za laty człowiek mądry. Verstand kömmt nicht vor den Jahren. avec l'âge l'on devient sage.

do lat przychodzić. zu Jahren kommen. avancer en années.

lata przeszedł. er ist schon aus den Kinder-Jahren. il a deja quatorze ans acomplis; il est en âge d'homme.

lata prawne maiący. ein Mündiger. majeur, qui a l'âge de joüir de son droit.

w leciech człowiek. ein Mensch bey Jahren. un homme qui est dans un âge mûr, qui est avancé en âge.

lat prawnych niedoszły. ein Unmündiger. mineur, qui est en tutelle, qui est dans les années pupillaires.

Roki, Sądy Grodzkie. ein Grod-Gericht, das unter dem Vorsitz des Starosten in Criminal-Sachen gehalten wird. séance de Chatelet, qui se tient en causes criminelles sous la direction du Staroste.

Roki, Sądy ziemskie, poroczki. Tagefahrt, adliches Land- und Grentz-Gericht in einem Kreise. Justice de suserainеté en fait de limites & autres diferens entre la noblesse d'un district.

Roki skargowe, kwerele, roczki. Adliches Quatember-Gericht in kleinen Streit-Sachen unter dem Vorsitz des Unter-Starosten. séance en fait de querelles dans les petites causes des gentilshommes où préside le Vice Staroste.

Rokićina. geschmeidige Weiden-Ruthen zum Flechten. osiers, branches de jeune saule pour faire divers ouvrages de vannerie.

Rokićinowy. von zarten Weiden-Ruthen. d'osier.

Rokiet. Art von Chor-Hemden so die Bischöffe und Thumherrn tragen. rochet; sorte de surplis que portent les Evéques & les Chanoines.

Rokosz. Aufstand des Adels wider den Senat. un rokos; revolte de la Noblesse contre le Sénat.

podnieść rokosz; zawołać na rokosz. vor die Freyheit zum Gewehr greifen, zum Aufstand wider den Senat schreiten. crier à pleine tête aux armes contre les opresseurs de la liberté; se revolter contre le Sénat; prendre les armes pour la liberté.

Rokoszanin. ein Rokoßianer. un Rokossien; l'un de ceux qui se sont revoltez contre le Sénat.

Rokowanie. Muthmassung, Zuvorsehung. conjecture; raisonnement.

Rokuię. 1) vernünftig von etwas reden. 2) schliessen, muthmassen, vermuthen, zuvorsehen. 1) raisonner, discourir de bon sens. 2) conjecturer, prévoir par quelques conjectures. § *1) rokuymy, (rozmowmy się) o tey materyi. 2) rokować przyszłe odmiany woyny, seymu; rokować o dobrey, o złey zimie, o przyszłych biedach.

zdanie rokuiące. ein problematischer, streitiger Satz. proposition problématique, sur quoi on peut disputer de part & d'autre.

Rola. ein Acker. terre, champ, piéce de terre cultivée. § sprawować rolą.

rola sprawiona, niezasiana. zugerichteter Acker. terre labourée.

rola sprawiona, zasiana. ein besäeter Acker. terre ensemencée.

rola, regiestr. Kriegsw. eine Rolle, Liste. *Guerre:* rôle, *m.* liste. § spisać rolę żołnierską.

rola herb. Wappenk. drey Pflug-Scharten so aus einer Rose gehen. *Blas.* trois socs de charruë qui sortent d'une rose.

Rolka. ein kleiner Acker, kleines Feld. petit champ, petit coin de terre.

Rolnik. ein Ackersmann. laboureur.

Rolny. zum Acker oder Ackern gehörig. qui apartient aux champs; de champ; qui regarde les champs ou l'agriculture.

rolne naczynia, *narzędźia*. Acker-Geschirr. le ménage de campagne.
Romanc. ⎫ ein Roman, erdichtete Liebes-
*Romania. ⎭ Geschicht. roman, fiction amoureuse.
Romanek źiele, kołowrot. (*quarta species tithymali*; *helioscopius*) die vierte Art von Wolfs-Milch. la quatriême espèce de titimal.
Romanowe źiele. (*tithymalus dendroides*) eine Art von Wolfs-Milch. espèce de titimale.
Rombek, *vid.* Rąbek.
Rondela. rundes Schild. rondache, rondelle, bouclier rond.
Ronię. fallen lassen, als Thränen. laisser tomber comme des larmes. § roniéby łacniey łzy niźli mowić.
ptak roni, *pierze mu pada*. der Vogel mauset sich. l'oiseau muë, change de plumes; les plumes lui tombent.
ieleń roni. der Hirsch wirft die Hörner ab. le cerf change de cornes.
koń roni, *zęby mu padaią*. das Pferd verliert seine Zähne. le cheval change de dents.
wąż roni. die Schlange wirft ihre Haut ab. le serpent muë, change de peau.
Ronienie. 1) das Mausen der Vögel. 2) das Abwerfen der Hörner, der Haut, der Zähne. 1) la muë des oiseaux. 2) le tems où les cerfs changent de cornes, où les serpents se dépouillent.
Ropa. Eiter. du pus, sanie, de la matiére. § plastr ropę ćiągnie, wyćiska; rana ropą ćiecze; ropę wypuszcza.
Ropię co. Eiter machen. faire supurer.
ropi się. eitern. supurer; jetter du pus, de la matiére.
ropiący. eiternd, eiterziehend. supuratif, qui fait venir à supuration.
Ropienie. die Eiterung. supuration.
Ropisto, *adv.* Eiter-voll. avec supuration; avec du pus, où il y a du pus.
Ropisty. 1) eitricht, voll Eiter. 2) dem Eiter ähnlich. 1) virulent, purulent, supuré; plein de pus. 2) semblable au pus.
Ropucha, *vulg.* eine grosse Kröte. un grand crapaud.
odyma się iako ropucha. er bläst sich wie ein Frosch auf. il s'enfle comme la grenouille d'Esop; il s'enfle (par vanité ou par rage) comme un crapaud.
Roraty, *plur.* 1) Roraten-Andachten, Weihnachts-Metten. 2) Advents-Zeit, die vier Advente. 1) les Roratez, les matines pour se préparer à la nativité de Jésus-Christ. 2) les quatre Avans.
Ros, *pr. insep.* diese *Præpofition* mit ihren *Compositis* stehet unter der Sylbe Roz. voiez cette préposition avec ses composez sous la silabe Roz.
Rosa. der Thau. rosée.
rosa pada. der Thau fällt. la rosée tombe.
rosa wieśienna. Frühlings-Thau. perle de chimiste.
rosa ranna. der Morgen-Thau. égail.
Rosada, *vid.* Rozsada.
Rośćiągam, Roćiągły &c. ⎫
Rośćięty, ⎬ *vid.* Rozćiągam &c.
Rośćinam &c. ⎪
Rośćinek, ⎭
Rosforny, ⎫ *vid.* Rozworny, Rozworo-
Rosforować, ⎭ wać.
Rośiata. dick gesottene Milch mit Eyern. du lait bouilli avec des oeufs.
Rośiczka źiele, *vid.* Rośnik.
Rośiewam, *vid.* Rozśiewam.
Rośiniec herb, *vid.* Raśiniec.
Rośisty. Thau-, bethaut, voll Thau. fait de rosée; arrosé, trempé, moüillé, plein, couvert de rosée.
Roskazanie, Roskazuię &c. *vid.* Rozkazanie, Rozkazuię.
Roskosz, Rozkosz. 1) Wollust. 2) Vergnügen, Lust. 1) volupté, molesse. 2) plaisir, joïe, délices, *m. plur.* contentement. § 1) za roskoszy oka mgnienie wieczne potępienie; nieczyste roskoszy dowćip gubią; roskosz młodemu barzo smakuie; roskoszow zażywać; roskosz w żyćiu. 2) wielką mam z tego roskosz; każdy niech ma roskosz z pracy swoiey; roskosz czytać te wiersze; roskosz czynić komu.
owoce roskosz moia. Obst ist mein Leben. les fruits sont ma vie, mes délices.
Roskoszniczy. 1) zur Wollust gehörig. 2) wollüstig. 1) de volupté, de plaisirs, qui regarde la volupté. 2) voluptueux. § 1) roskosznicza nauka, roskosznikom służąca. 2) roskoszniczy prowadźi żywot.
roskoszniczy, subst. *urzędnik od wynaydowania i przyprawy roskoszy*. Aufseher der Dinge, die seinem Herrn zum Vergnügen gereichen. maitre, directeur des plaisirs.
Roskosznie, *adv.* 1) wollüstiglich. 2) köstlich, niedlich. 1) voluptueusement, avec volupté, dans les plaisirs. 2) délicatement, délicieusement.
roskosznie kogo chować. einen zärtlich halten, pflegen, warten. dorloter qu; traiter qu. avec délicatesse.
roskosznie żyć. köstlich leben. vivre délicieusement; avoir un grand soin de soi; se délicater; faire bonne vie.

Roskosznik.

Roſkoſznik. } ein wollůſtiger Menſch. un
Roſkoſzny. } homme ſenſuël; un voluptueux; douillet, qui aime ſes plaiſirs.

roſkoſzny. 1) wollůſtig, der Wolluſt ergeben. 2) wollůſtig, das Wolluſt und Vergnůgen macht. 3) luſtig, ergőtzlich, angenehm. 4) delicat, niedlich, leckerhaft. 5) empfindlich, ſinnlich, zu den ſinnlichen Sachen geneigt. 6) fein, ſcharf, gut, delicat. 1) voluptueux, délicieux, qui aime les plaiſirs, adonné aux plaiſirs. 2) voluptueux, plein de plaiſirs & de délices. 3) divertiſſant, qui rejoüit, qui plait. 4) délicat, délicieux, de bon goût. 5) délicat, chatouilleux, pointilleux, ſenſuël. 6) délicat, fin, ſubtil, bon. § 1) roſkoſzny to człowiek. 2) roſkoſzne życie prowadźi. 3) roſkoſzna to praca; roſkoſzne ogrody. 4) roſkoſzna potrawa. 5) roſkoſzny wnet i barzo każdą rzecz czuie, wnet śię obraźi, ztąd obraźliwym śię nazywa. 6) ſmak ma roſkoſzny; roſkoſzne w słuchaniu muzyki ucho.

Roſkoſzuię kogo, *obſ.* roſkoſz czynić komu. einem ein Vergnůgen machen. faire plaiſir à qu.

roſkoſzuię ſobie. wollůſtig leben. ſe délicater, faire bonne vie, ſe donner du bon tems.

Rosławiam, *vid.* Rozsławiam.

Rosłek, *g. rostka,* wyrosłek. junger Kerl, Aufſchößling. garçon; juvenceau.

Rosłość. grőſſer Wuchs. acroiſſement, croiſſance; groſſeur, *f.* la grandeur qui vient de l'acroiſſement; l'augmentation ſenſible d'un corps en ſa propre ſubſtance.

Rosły. groß gewachſen, ſtarck vom Wuchs. qui eſt devenu grand en croiſſant; grand & gros; d'une grandeur raiſonnable. § człowiek, woł rosły, rosłe drzewa.

rosłym czynić. groß wachſen laſſen, den Wuchs einer Sache treiben. rendre grand par croiſſance; pouſſer à une raiſonnable grandeur; faire profiter une choſe qui croit.

Rośmiać śię, } *vid.* Rozśmiać, Rozśmie-
Rośmieſzam, } ſzam.

Rosnę, *rośnie, rosnał, vid.* Roſtę.

Rośnienie. eig. u. fig. das Wachſen. *prop. & fig.* croiſſement, acroiſſement, cruë, croiſſance.

Rośnik źiele. (*ros ſolis*) Sonnen-Thau ein Kraut. rorelle, roſolis.

Roſocha, Rozſocha. 1) eine Gabel; zwey Zacken. 2) zackichte Stange, Gabel-Holtz, Fordel, Stifftel. 1) fourche, deux branches qui ſe fourchent. 2) bois fourchu, pieu fourchu. § 1) wyrzniy tę roſochę; roſocha u drzew, u rogu ieleniego. 2) śieć na roſochach rozpiąć.

roſochy pługowe. die Pflug-Stertzen. les mancherons de la charruë.

Roſochaćieie. ſich zweigen, ſich in Zweige zertheilen. ſe ramifier; ſe fourcher; fourcher, finir en maniére de fourche; pouſſer des branches l'une d'un côté, l'autre de l'autre. § gałąź ta roſochaćieie; drzewa obćięte barzo roſochaćieią.

Roſochacz, roſochate kobylenie. Kriegsb. Spaniſche Reuter. *Fortif.* cheval de Friſe.

Roſochatość. Spalte zwiſchen zwey Zacken. fourchon, fourchure; l'endroit où une choſe ſe fourche. § roſochatość miedzy palcami.

Roſochaty. zackig, zweyſpitzig. rameux; fourchu, qui eſt fait en fourche; fourché. § roſochate pale; ieleń ma rogi roſochate.

roſochate kobylenie, vid. Roſochacz.

Roſoł. 1) Suppe, Brůhe von einer gekochten Sache. 2) Brůhe, Fleiſch-Brůhe. 3) Tuncke, Titſche zu einer Speiſe, Ueberguß, Brůhe, damit ein Gericht zugerichtet wird. 4) Lacke, Peckel, Saltz-Lacke. **5) Unruhe, Verwirrung, Kummer. 1) jus, bouillon, ſubſtance liquide d'une choſe qu'on à cuite. 2) bouillon, jus, potage, *m.* de boeuf, de mouton. 3) ſauce. 4) ſaumûre, reſſel, liqueur ſalée. 5) *fig.* trouble, *m.* deſordre, *m.* déréglement, peine, confuſion. § 1) roſoł warzonych rzeczy, iako mięśiw, owocow. 2) mięſo pod roſoł z pietruſzką. 3) roſoł, ſalſza, roſołowa potrawa do omaczania; roſoł Węgierſki, roſoł Polſki. 4) roſoł do ſurowych rzeczy, ryb, mięſa. **5) Oyczyzna w tym roſole z ſobą śię biedźi.

niechay w ſwym zoſtanie roſole. er mag in ſeinem Sode bleiben. qu'il meuriſſe dans ſon jus.

złodźiey zawſze w tym roſole zoſtać muśi, że kradnie. wer einmahl ſtielt, heißt immer ein Dieb. on n'a qu'à voler une fois pour être toujours apellé voleur.

Roſolis. Roſolis ein angenehmer Brandwein. roſſolis, ſorte de liqueur agréable.

Roſołkowy kolor, na kſztałt oczek w roſole. äuglicht, ſuppenfärbig. de couleur de graiſſe.

Roſołowy. 1) Suppen-, zur Brůhe gehőrig. 2) Peckel-, Saltz-, in Saltz gelegt. 1) de bouillon, qui concerne les ſauſſes. 2) ſalé, qui a trempé dans la ſaumûre. § 1) roſołowe oczki.

rosołowe, nasalane mięso. Peckel-Fleisch. de la saline, du salé; de la chaire salée.
rosołowa strawa mokra, iako mięso, ryby do rosołu. eingesalzenes Fleisch oder Fische. de la saline; chaire salée, poissons salez.
rosołowa strawa sucha, iako wędzonki, ryby suszone. geräuchert Fleisch, gedörrte Fische. chair enfumée, poissons secs.
rosołowych rzeczy, ryb suchych przekupień. Heerings-Krâmer. vendeur de saline, de poissons secs.
rosołowych albo wedzonych rzeczy przekupień. Speck-Kramer. charcutier, qui vend de la chair fumée.
rosołowy statek, solanka. Gefäß, worinnen Fleisch oder Fische eingesaltzen werden. saloir, vaisseau dans quoi on sale la chair ou les poissons.
Rosomak. 1) Vielfraß ein Thier in Schweden. 2) Vielfraß, Fresser. 1) goulu, animal sauvage en Suede. 2) goulu, gourmand. § 1) rosomak iest zwierzę czarne tey co pies wielkośći i barzo obżarte.
**Rosorodny. Thau bringend. qui donne, qui aporte de la rosée. § noc rosorodna.
Rospacz, Rospadam, Rospałam, Rospamiętywam, Rosparam, Rospasuię, Rospęcznieć, Rospędzam, Rospętać, Rospieram, Rospierschnąć, Rospieśćić, Rospiiam, Rozpinam, } *vid.* Rozpacz *&c.*
Rospi kamień. (*pimpinella saxifraga*) Herrgotsbärtlein, Stein-Bimbinell. boucage, *m.*
Rospisty. dick gekocht, als Grütze. épais, cuit à la mittonnée. § rospista kasza; rospiste warzenie.
Rospisto, *adv.* dick gekocht. à la mitonnée. § ryż rospisto warzony.
Rospisanie, Rospisuię, Rospłakać, Rospłaszam, } *vid.* Rozpisanie *&c.*
Rostę, *rośćie, rosł, rość,* rosnę. 1) wachsen. 2) wachsen, zunehmen an etwas. 3) entstehen, erwachsen aus etwas. 1) croître. 2) croître, s'acroître, s'augmenter, profiter, avancer, devenir plus considérable en qu. ch. 3) naître, venir, provenir, s'engendrer. § 1) drzewo, człowiek rośćie; złoto, kamienie w gorach rostą; naylepsze wino w Węgrzech rośćie. 2) w nim mądrość rosła i urosła; rosł dowćip w złośći; z cudzey szkody lichwiarz rośćie; rośnie dowćipem, bogactwami, naukami, w honorach. 3) to ztąd rośćie; urosł z tey woyny ten pożytek.
rostący, rosnący. wachsend. croissant, s'augmentant.
*Rostek, *g. rostka.* Sprosse, Schößling. jet d'arbre, surgeon, rejetton.
Rostfarki, *vid.* Rosztfarki.
Rostnica, *vid.* Spolnica.
Rostopacz, *f.* ziele, *vid. jaskołcze ziele.*
Rosterk, Rostropny, } *vid.* Rozsterk, Roztropny.
Rostruchan, *g. a, *u.* grosser Zech-Becher. grand godet; grande coupe qui est propre à boire. § rostruchan pozłocony.
Rostruchanik, *g. a.* kleiner Sauf-Becher. petit coupe; godet, gobelet dont on se sert pour boire.
Rostrucharski. 1) mäcklerisch. 2) roßhändlerisch. 1) de courtier. 2) de maquignon.
Rostrucharstwo. 1) Mäcklerey. 2) Pferde-Handel. 3) Pferde-Zucht. 1) courtage, *m.* 2) maquignonnage, *m.* profession de maquignon. 3) le soin de nourrir les chevaux.
Rostrucharz. 1) Mäckler, Unterhändler. 2) Roß-Händler. 1) courtier, moïenneur. 2) courtier de chevaux; maquignon.
Rostrzygam, *vid.* Rozstrzygam.
Rosuwam, Roświecam, } *vid.* Rozsuwam *&c.*
Rosya. Rußland, Moscau. Russie, Moscovie.
Rosyanin. Russe, Moscowiter. un Russe, un Russien, un Moscovite.
Rosypanie, Rosypka, Rosypuię, *vid.* Rozsypanie *&c.*
Rosyyski. Rußisch, Moscowitisch. Russien.
Rosyyski iezyk. die Rußische Sprache. le Russiote.
Rosyyskie Państwo. das Rußische Reich. l'Empire Russien.
Roszczę, *ści, śćił.* *1) vergrössern, wachsen machen. 2) *fig.* vergrössern, vermehren, groß machen. 1) croître, faire acroître, faire profiter une chose qui croit. 2) *fig.* augmenter, grossir, agrandir. § *1) śćierwy roszczą (rosłemi czynią) drzewa. 2) co sławę iego urośćiło; urośćił mu mocną nadźieię.
rośćić sobie co. sich machen; sich etwas grösser einbilden als es ist. se faire, s'imaginer; se mettre dans la tête, dans l'esprit. § daremne sobie rośći skrupuły.
Roszczepić, *vid.* Rozszczepić.
Roszczepierzam, *vid.* Rozszczepierzam.
Roszę, *si, sił.* bethauen, mit Thau benetzen. arroser de rosée; faire tomber la rosée. § rośi niebo.

roši się. der Thau fällt. la rosée tombe; il fait rosée.
zrošić się. vom Thau naß werden. se moüiller de rosée.
Roszczka. Rüthlein, Sprößlein. petite verge, petit sion, petit jet d'arbre.
Roszt, *g.a.* 1) ein Brat-Rost. 2) Bergw. Ertz-Maß von 10 Topf oder *Garniec.* 1) gril. 2) *Métal.* mésure de dix pots ou *garniec.* § 1) piec kiełbaski na roszćie.
roszty winniczne. Rebenstude; Latten daran man die Wein-Reben bindet. le treillage ou les lates où l'on atache les branches de vigne.
Rosztfarki, *plur.* Bergw. gebranntes Ertz. *Métal.* du métail qu'on a passé par le feu.
Rosztowanie mularskie. 1) Mauer-Gerüste. 2) Rüstung, Aufrichtung des Gerüsts bey einem Bau. 1) échafaut sur lequel les maçons travaillent. 2) échafaudage, *m.* construction des échafaux pour bâtir.
dźiura w murze do rosztowania. Rüst-Stangen-Loch. boulin.
drzewa do rosztowania. Rüst-Bäume. baliveaux; boulins.
kozły w rosztowaniu. Rüst-Böcke. chevalets.
Rosztowisko Bergw. ein Rost-Hügel, auf welchem das Ertz gebrannt oder gebraten wird. *Métal.* coline sur laquelle l'on brûle les métaux.
Rosztuię. 1) rüsten, ein Mauer-Gerüste bauen. 2) rösten, auf dem Roste braten. 3) Berg. ein Ertz brennen. 1) échafauder, faire des échafaux pour bâtir. 2) griller, faire cuire sur un gril. 3) *Métal.* passer le métail par le feu, le brûler.
Rota. Rotte, Haufen Kriegs-Leute. bande, petite troupe de soldâs.
rota przysięgi. Eides-Rotel, Eides-Formel. formule de serment.
rota ciągnąca pieszych albo konnych. marschierende Krieges-Schaar, Krieges-Haufen zu Fuß oder zu Pferde. troupe de fantassins ou de cavaliers, batalion ou escadron en marche.
rota pieszych żołnierzow. Rotte von funfzig Fuß-Knechten. ploton, une troupe de cinquante fantassins.
rota konnych żołnierzow. Schwadron, Geschwader Reuter. escadron.
w roty konne uszykować. in Schwadronen stellen. escadronner.
rotami. Rotten-weise, Schwadron-weise. par plotons, par escadrons, par bandes, par compagnies.
rotami ciągnąć. Rotten-weise ziehen. marcher, défiler par plotons, par manches; marcher par escadrons.
Rotgiser, *vid.* Rutgisser.
Rotman. Lootsmann, Botsmann der den Schiffen den Weg weiset. lamaneur, pilote cotier; pilote routier.
Rotmański. den Botsmann betreffend. de lamaneur.
Rotmaństwo. das Amt eines Botsmanns; die Zurechtweisung eines Schiffes. lamanage, *m.* charge, travail de celui qui conduit un vaisseau.
Rotmistrz. Hauptmann, Rittmeister. une Capitaine, qui commande une compagnie de soldâs. § Rotmitrz iezdny albo pieszy.
Rotmistrz przedni; Połkownik. Oberster, erster Rittmeister. Colonel, prémier Capitaine.
Rotmistrstwo. Rittmeister-Stelle. la charge d'un Capitaine.
Rotmistrzowski. Rittmeister-. de Capitaine.
Row. ein Graben. fossé, *m.* canal. § rowy koło miasta.
row do sprowadzenia wody z roli, z ogroda. Graben das Wasser von einem Acker oder Garten abzuschlagen. saignée.
rowem na nieprzyiaćiela uderzyć. aus einem Graben den Feind anfallen. ataquer l'ennemi par un fossé.
Rowek, *g. rowka.* 1) ein kleiner Graben. 2) Einschnitt, ausgehohlter Streif; Rinne. 1) petit fossé, petit canal. 2) coulisse, cannelure.
Rowiennica. / Rowienniczka. die gleiches Alters oder gleiches Standes ist. celle qui est de même âge ou de même condition.
Rowiennictwo. Gleichheit des Alters, des Standes. égalité de condition, d'âge.
rowiennictwo stanu szlacheckiego. das Recht der Gleichheit des Polnischen Adels, laut welchem kein Fürstlicher noch Gräflicher Titel einem Polnischen Edelmann einen Vorzug vor dem andern giebet. le droit d'égalité entre les citoiens ou les gentils-hommes Polonois, selon lequel les titres de Prince & de Comte ne changent rien à leur état, & leur ne servent d'aucune prérogative.
Rowiennik. / *Rowieśnik. 1) der einem gleich ist am Alter, am Stande; eines gleichen. 2) der mit einem zu gleicher Zeit gelebet hat. 1) égal en âge, en condition; mon pareil. 2) contemporain, qui a vécu au même tems qu'un autre.
Rowisty, rowow pełny. voller Gräben. coupé par plusieurs fossez; plein de fossez § kray rowisty.

Rownam. 1) gleich, eben machen; ebenen. 2) richten, gleichen nach der Schnur. 3) 3) vergleichen mit einander, gegen einander halten, einander gleich machen. 1) aplanir, unir, rendre égal; mettre de niveau; mettre tout à l'uni. 2) aligner. 3 égaler, égaliser, qu. ch. à qu. ch; rendre égal, reduire à l'égalité. § 1) rownać ziemię, ścianę. 2) rownać po sznurze (pod sznur) drzewa, ulice. 3) rownać iedno z drugim; rownać rożne persony, obraza iedney strony; *prov.*

rownać co z ziemią. der Erde gleich machen niederreissen. raser, démolir, mettre qu ch. rez pié rez terre.

nie zrownamy sobie. wir sind einander nicht gleich. nous ne sommes pas égaux.

rownać się, sich vergleichen: gleich kommen; eben so gut seyn. s'égaliser, s'égaler à qu; ne lui ceder en qu. ch; se comparer à qu. § złotu (do złota) się to rowna; nie rownay się lichoto Panom.

rownać się w kolorze. in der Farbe gleichen. tirer sur une couleur.

Rownanie. 1) das Ebenen, die Gleichmachung. 2) Vergleichung. 1) aplanissement, l'action de rendre égal. 2) égalisation, l'action d'égaler, de comparer.

rownanie pod sznur. Richtung nach der Schnur. alignement.

rownaniu służący; ktorego może rownać z drugim. vergleichlich, das zu vergleichen ist. comparable; qui peut être comparé à.

Rownany, *vid.* Rowny.

Rownia. 1) Ebene, Blachfeld. 2) eig. u. fig. Gleich-Gewicht. 1) plaine, païs plain, plaine compagne, rase campagne. 2) *prop. & fig.* un équilibre. § 1) wyprowadził woysko na rownią. 2) waga w rowni stoi; bitwa w rowni trwała; uderzyli w się, ale obie strony w rowni były; coby rownią sił przerwało.

rownia herb. Wappenk. drey Schwerdter, so mit ihren Spitzen in einem halben Monde stehen, aus der Krone gehet ein Pfau Schwantz. *Blason:* trois épées fichées dans un croissant, la couronne est ornée d'une queuë de pân.

nie rownia tobie ze mną. du kommst mir nicht gleich; es ist keine Gleichheit zwischen mir und dir. vous ne m'égalez point; vous ne m'étes pas égal. § nie rownia mi z nim.

nie rownia to. das schickt sich nicht zusammen; diese Dinge sind unterschieden, haben keine Gleichheit. cela ne s'acorde pas ensemble; ces choses sont tout diférentes, n'ont du raport.

Rownianka. Blumen-Straus. bouquet.

Rowniatki, *plur.* ziele. (*crithmum tertium*) die dritte Art von Meer-Fenchel. la troisiéme espèce de fenoüil marin.

Rownie, *adv.* gleich, auf gleiche Art. également. § wszyscy rownie pracują.

rownie iak. eben so als. pareillement comme; ainsi que. § rownie mu miły iak był oćiec iego.

Rownieyszy. ist der *Comparativus* von Rowny. *c'est le comparatif de* Rowny.

Rownina. eine Ebene. plaine.

Rowniutenki. gantz gleich. tout égal.

Rowniutenko, *adv.* auf eine gantz gleiche Weise. tout de même; d'une maniére tout égale.

Rowno, *adv.* 1) gleich, eben, nicht holpricht. 2) gleich, eins so lang, so breit u. d. g. als das andre. 3) gerade, in gleicher Linie. 4) gleich, in gleiche Theile. 1) également; de niveau; à niveau; uniment; à l'uni; d'une maniée ni haute, ni basse. 2) également, d'une égale longueur, de pareille largeur, profondeur *&c.* 3) droit, en droite ligne. 4) également; en égales parties. § 1) deska nierowno heblowana; rowno tu chodźić. 2) dwie laski rowno (nie krocey, nie dłużey) oberznięte; rowy rowno (nie głębiey) kopane. 3) drzewa rowno pod sznur sadzone; rowno, nierowno piszę. 4) rowno co podźielić.

rowno to; iedna to. es ist einerley, es ist gleich viel. cela est tout un; cela est tout la même chose; cela est tout égal. § rowno mi było wszystko; rowno to, pisać albo nie pisać.

za rowno ma wszystko. es ist ihm alles gleich. tout lui est indiférent; tout lui est un.

rowno się z tobą kładźie. er hält sich so gut als du bist. il se met au niveau de vous; il vous traite d'égal à égal.

rowno wyćiągniony, napięty. gleich gespannt, gleichstimmig als Sayten. bandé, tendu également comme les cordes d'un instrument de musique.

w rowno, rowno z nim idźie. er ist ihm gleich. il va d'égal avec lui.

rowno odległy, vid. Rownoodległy.

Rownoboczny. Meßk. gleichseitig. *Géom.* équilatère, équilateral, qui a ses côtez égaux. § tryanguł rownoboczny.

Rownobok. Meßk. eine gleichseitige Figur. *Géom.* une figure équilatère.

Rownokąt. Meßk. ein Recht-Eck, rechter Winckel. *Géom.* un rectangle. § rownokąt

wnokąt ieſt figura ktora ma anguły rowne.

Rownokątny. Meßk. recht-eckig, das gleiche Ecken hat. *Géom.* rectangulaire, rectangle, qui a un ou pluſieurs angles droits.

Rownoobwod. Meßk. Figur, die überall einen gleichen Umfang hat. *Géom.* une figure iſoperimetre.

Rownoobwodny. Meßk. gleiches Umfanges, gleich weit umfangen. *Géom.* iſoperimetre, d'un égale circuit. § rownoobwodnych figur rowny ieſt obwod, choćby pole nie było rowne ſtoiące w takim obwodźie.

Rownoodległość. / Rownoſworność. Meßk. Parallel-Linien; gleiche Weite von ein ander. *Géom.* parallelisme, *m.* paralléle.

Rownoodległy. / Rownoſworny. Meßk. gleichabgelegen; parallel. *Géom.* paralléle, ce qui eſt également diſtant de qu. § rownoodległe od śiebie linie.

Rowność. 1) die Ebene; Gleichheit einer gleich gemachten oder ebenen Sache. 2) Gleichheit. 3) Vergleichung. 1) ſurface unie; égalité d'une choſe unie ou aplanie. 2) égalité. 3) égalité, comparaiſon, *f.* reſſemblence § 1) rowność ulicy, deſki heblowaney. 2) rowność ſtanu, wieku, ſtylu. 3) nie idźie to z tym w rowność.

rowność wagi. Gleichgewicht. équilibre, *m.* égalité de poids.

rowność ſtanu ſzlacheckiego, vid. *rowiennictwo ſtanu ſzlacheckiego.*

Rownowyſoki. gleich hoch. de la même hauteur.

Rowny. 1) gleich, eben, nicht holpricht. 2) flach, eben, ſchnur-eben. 3) gleich, dergleichen; eben ſo hoch, eben ſo breit. 4) gleich, das einmahl wie das andre iſt. 5) gleichgültig. 6) gleichgeſinnet, den nichts beweget. 7) gleich am Alter, an Kräften. 8) ſeines gleichen. 1) égal, aplani, uni, qui n'eſt pas raboteux. 2) nivelé, plain, plat, plan, qui ne panche ni de part ni d'autre. 3) égal, pareil, ſemblable; aprochant de; qui eſt de la même hauteur, de pareille largeur *&c.* 4) égal, qui ſe fait d'une égale maniére. 5) égal, indiférent, tout de même. 6) égal, qui ne s'émeut de rien, qui eſt toujours dans la même aſſiette de l'eſprit. 7) égal en âge, en condition; du même âge, de la même condition. 8) un égal; mon, ton, ſon pareil. § 1) rowną, niedołkowatą, niegorzyſtą iść drogą; deſka rowna. 2) plac rowny, nieſtoczyſty, niepochyły; rowne pole. 3) rowną miarą odmierzyć; towary rowney wagi; rowney ſzerzy materye; rowne to ſą rzeczy. 4) rownym piſze ſtylem; rownym idę krokiem. 5) rowne mi ſą te rzeczy. 6) rownego umysłu człowiek; rowny w dobrym i w złym powodzeniu. 7) rowny mu ieſt w śiłach, w wieku; rownego ieſt z nim ſtanu; zachowaniem i maiętnośćią rowni ſobie byli. 8) z rownym wdźięcznieyſze towarzyſtwo; bądź rownym uczynny.

ſtan rowny. gleicher Stand. condition pareille.

rownieyſzego ſtanu. von geringerem Stande. d'une plus baſſe condition. § poiął żonę rownieyſzego ſtanu.

rowniśmy ſobie we wſzyſtkim. wir ſind in allem einander gleich. nous ſommes en tout égaux; nous voilà pair à pair.

w tym rowni. darinnen ſind ſie gleich. ils ſont égaux en cela.

rowny rad rownemu. gleich und gleich geſellt ſich gerne. chacun aime ſon ſemblable.

rownego gatunku. gleichärtig. ſimilaire.

rownym bydź komu. einem gleich ſeyn. aller du pair avec qu.

iak z rownym. wie mit ſeines gleichen. d'égal à égal.

Roy. Bienen-Schwarm. eſſaim, jet de mouches à miel. § pſzczoły co rok roy iako nową oſadę wypuſzczaią; w tym roiu więcey ieſt pſzczoł.

Roz, *pr. inſ.* dieſe *Præpoſition* bedeutet: 1) zer, aus einander, von einander. *cette prépoſition inſéparable marque:* 1) les particules françoiſes *dis, des*, c'eſt à dire une diviſion, diſtraction, ſéparation.

rozpraſzam. von einander ſtreuen. diſſiper, éparpiller.

rozłączam. von einander ſondern. déſunir, ſéparer.

2) zuſammen, eine Vermehrung. 2) une augmentation, une quantité.

rozkupić. zuſammen kaufen. acheter beaucoup de.

rozprzedać. vieles verkaufen. vendre beaucoup de.

3) den teutſchen Ausdruck: in etwas kommen, nicht aufhören können. 3) une action de ſe livrer, de s'abandonner de ſe porter tout entier à une choſe; ne faire que; ſe mettre en train de.

rozigrać śię. er iſt ins Spielen gerathen. il ne fait que joüer; il s'abandonne aux jeux.

* * *

Statt Roz kan man auch vor einem *c, k, p, t,* ros und ro vor einem *s* ſetzen; zur

zur Vermeidung der Unordnung im Suchen, hat man alle diese *Composita* unter die Sylbe Roz gebracht. *cette préposition* Roz *se peut changer en* ros *devant* c, k, p, t *& en* ro' *devant une* ſ; *on a mis tous ces composez au rang de la ſilabe* Roz, *pour les trouver plus facilement.*

Roża. 1) eine Rose. 2) Rose, Röschen zum Zierath. 3) Rose von einem Bande. 4) Bauk. Einsetz-Rose in den Felder-Decken. 5) das heilige Feuer, Rose eine Kranckheit. 1) roſe une fleur. 2) roſe, roſette, ornement en forme de roſe. 3) roſe, noeud lié en forme de roſe. 4) *Archit.* roſace, réſon, grande roſe aux plat-fond. 5) éréſipèle, feu Saint Antoine. § 1) rożey co ſzkodźi choć w pokrzywach ſtoi; *prov.* udatną rożę czernie otaczaią; *prov.* z oſtrego ćiernia miętka wſchodźi roża; roża więcey ma ćiernia kolącego aniżeli liſtkow pachnących; roża nierozwita, czerwona, biała, ćieliſta; roża oſom i pſzczołom podlegla. 2) roża w oknach kośćielnych; materya w roży tkana. 3) roża ze wſtęgi. 4) roża na ſtropie, na podniebieniu ſklepow.

wſtążkę w rożę związać. eine Rose binden. lier en forme de roſe.

niemaſz rożу bez ćiernia. es iſt keine Rose ohne Dornen. il n'eſt point de roſes ſans épines.

w rożу diament. ein Diamant der wie eine Rose geſchliffen iſt. un diamant à roſette.

roża, poray herb. Wappenk. eine weiſſe Rose im rothen Feld, und eine über der Krone. *Blaſon:* deux roſes blanches, l'une au champ de gueles, l'autre au deſſus de la couronne.

roża czarna, ożimia, ślazowa, słoneczna. (malva arborea, malva roſea) Garten-Pappeln; Pappel-Rosen, Herbſt-Rosen. malve ou mauve de jardin; mauve cultivée.

roża bobkowa, vid. Płochowiec.

roża polna. (cynosbaton) Heck-Rosen-Stock; Hunds-Rosen, wilde Rosen, Feld-Rosen. églantier, roſe ſauvage; cynorrhodon; roſe de chien.

**roża polna; głog.* (oxyacantha) Hage-Dorn. oxiacantha.

roża pſzczelna, vid. Pśi — *pśia roża.*

Rożaniec, *g. rożańca.* 1) ein Rosen-Krantz, Bet-Krantz von hundert und funfzig Corallen. 2) der Rosen-Krantz der Mutter Gottes; Andachten oder Betrachtungen über hundert und funfzig Artickel, die aus ihrem Leben gezogen ſind. 3) Klarheit, Helligkeit. 1) un roſaire, chapelet à quinze dizaines. 2) le roſaire de la Vierge; il contient des priéres ou des méditations ſur quinze dizaines points tirez de ſa vie. 3) clarté, ſérénité. § 1) mowić rożaniec albo koronkę P. Maryi, P. Jezuſowi. 2) rożaniec, rożany wianek, rozmyślania albo modlitwy z żywota i ſpraw Bogorodźice zebrane. **3) po tych poſępach dźień ſwoy iaśnieyſzy rozwiia rożaniec.

Rożany. 1) Rosen-, von Rosen. 2) roſenroth; roſen-färbig. 3) roth, das eine angenehme Röthe hat. 1) de roſes; roſat; fait de roſe. 2) de couleur de roſe. 3) de roſe, vermeil, qui a un beau rouge. § 1) rożane klobuczki. 2) rożaney maśći ſukno. 3) zorza rożana; rożane iagody, policzki.

rożany ogrodek. Rosen-Garten. roſoïe, lieu planté de roſes.

rożanego liśćia ſpodek biały. weiſſe Spitze am Rosen-Blatt. bout blanc d'une feuille de roſes.

rożany konfekt. Rosen-Zucker. conſerve de roſes.

rożany ocet. Rosen-Eßig. vinaigre roſat.

rożany oleiek. Rosen-Oel. de l'huile roſat; de l'huile de roſe.

rożany wieniec. ein Rosen-Krantz. couronne, guirlande de roſe.

rożany wianek. Rosen-Strauß. bouquet de roſe.

rożany wianek P. Maryi, vid. Rożaniec 2).

rożany chroſt, krzew, płonka. Rosen-Stock. roſier.

rożane iagody. 1) Hagen-Butten, Hiefen, die Frucht von Feld-Rosen. *2) Hage-dorn-Beeren, ſ. Głog. 1) le fruit d'églantier. *2) baïe d'aubepine, *v.* Głog.

rożany kamień. roſen-rother Stein. eſpèce de pierre de couleur de roſe.

rożany kwiatek. Jungfer-Krantz; Jungferſchaft. pucelage, *m.* virginité.

utraćiła rożany wianek. ſie hat ihr Jungfer-Kräntzchen verlohren. elle a perdu ſes gans.

Rozbadzam, *v. m. F. rozbodę.* von ein ander preſſen, von einander ſtämmen. faire crèver; faire ouvrir; percer, rompre. § woda groble rozbodła.

Rozbićie. 1) Zerſchmettrung. 2) Schiffbruch. 1) fracaſſement, briſement. 2) naufrage, *m.*

Rozbieg. Zurücktritt, Anlauf zum Springen, zum Laufen. eſcouſſe, ſecouſſe qu'on prend pour ſauter. § z rozbiegu ſtrony w śię uderzyły; w rozbiegu row przeſkoczył.

Rozbiegam śię, *v. m. F. rozbiegę śię, rozbieżę śię.* 1) ſchieſſen, rennen nach einem genomme-

genommenen Anlaufe. 2) sich verlaufen, aus einander laufen. 1) étre en train de courir; s'élancer avec éfort pour bien sauter ou bien courir; courir après avoir pris sa secousse. 2) se débander, courir, fuïr à la débandade, quiter la troupe; courir épars çà & là; se disperser de tous cotez dans. § 1) rozbiegł śię i przeskoczył. 2) po tey klęsce po lasach śię rozbiegli.

rozbieżały śię, rozbiegały śię konie. die Pferde haben Reißaus genommen. les chevaux se sont égarrez, ils courent à toute bride.

rozbieżały śię koła. die Räder sind im Schuß, man kan sie nicht aufhalten. les rouës courent avec impétuosité, on ne les sauroit arrêter.

Rozbieracz. Zerleger, Zergliedrer. dissecteur; celui qui démembre, qui défait, qui démonte.

rozbieracz sztuczny zwierząt; anatomik. ein Anatomicus. un anatomiste.

Rozbieram, *v. m. F. rozbiorę* 1) zerlegen, zergliedern. 2) transchiren, zerschneiden, zerlegen bey Tisch 3) anatomiren, zergliedern. 4) zerlegen, von einander nehmen 5) abnehmen von den Wänden. 6) abladen. 7) ausziehen, auskleiden. 8) von einander schleppen, tragen. 9) erwegen, überlegen. 10) untersuchen. 1) démembrer, détacher, séparer les membres; diviser quelque tout en parties. 2) démembrer, dissequer, trancher, découper, couper la viande à table 3) anatomiser, dissequer un corps; faire l'anatomie d'un corps. 4) démonter, desassembler, défaire. 5) dégarnir, ôter tout ce qui garnit une muraille, une chambre. 6) décharger, ôter la charge de. 7) deshabiller qu; ôter les habits à qu. 8) disperser; porter çà & là. 9) considérer qu. ch; faire réflexion sur qu. ch. 10) éxaminer à fond, éplucher, péser, anatomiser qu. ch. § 1) rozbierz tę księgę na części, tę rzecz na członki. 2) rozebrał potrawę, kapłuna, zaiąca. 3) cyrulik ten umieiętnie trupy rozbiera. 4) rozbierz zegarek, woz, szafę, fuzyą. 5) rozbieraią w pałacu obićia i obrazy. 6) rozbierz ćiężary z muła, z osia. 7) chłopcze rozbierz Pana; rozbierała sobie ochędożkę. 8) w niebytności moiey księgi rozebrali. 9) rozbierz to sobie; rozbieram co w rozumie. 10) rozbierać (roztrząsnąć) sprawę.

rozbieram co komu. einem etwas zu erwegen geben, vorstellen, zu Gemüthe führen. remontrer, représenter à qu. qu. ch.

rozbierać śię. sich ausziehen, sich auskleiden. se deshabiller.

iak rozbiera śpiewa, mowi. er rühret die Hertzen, wenn er redet, wenn er singet. il pénétre, il touche les coeurs quand il parle, quand il chante.

Rozbieranie, Rozebranie. 1) Zerlegung, Zergliederung. 2) Zerschneidung, Zerlegung der Speise bey Tisch. 3) Entkleidung, Auskleidung 4) Ueberlegung, Erwegung. 5) Untersuchung. 1) dissection, démembrement, l'action de séparer les membres d'un corps, de diviser qu. ch. en parties. 2) dissection, l'action de couper la viande à table. 3) l'action de deshabiller. 4) considération, réflexion sur. 5) éxamen, épluchement d'une afaire. § 1) rozbieranie czego na członki. 2) rozbieranie potrawy, kapłuna. 3) po rozebraniu Pana poydźiesz po Panią. 4) rozbieranie rzeczy 5) rozbieranie sprawy.

nauka rozbierania zwierząt po członkach; anatomia. die Anatomie anatomie.

Rozbieżały. ins Rennen gekommen. celui qui s'est élancé pour courir, qui coure avec éfort, à toute bride. § rozbieżałe konie, koła.

trudno rozbieżałe koła hamować; trudno rozbieżałym kołom zabieżeć. es ist schwer eine Sache in ihrer Heftigkeit aufzuhalten quand les rouës sont en train de courir, il n'y a plus moïen de les arrêter.

Rozbieżeć śię, *vid.* Rozbiegam śię.

Rozbieżenie gromady, kupy. das von einander Laufen eines Hauffens. la fuite de plusieurs personnes, qui d'un côté qui d'un autre; l'action de quiter une troupe en allant çà & là.

rozbieżenie śię. schneller Lauf desjenigen der einen Anlauf genommen hat. élancement, course de celui qui a pris sa secousse.

Rozbiiam, *v. m. F. rozbiię.* 1) zerschlagen, zerschmettern. 2) scheitern, zerscheitern ein Schiff. 3) See-Rauberey treiben. 4) Strassen-Räuberey begehen: vom Strassen-Raub leben. 5) ein Zelt aufschlagen. 6) aufhängen Tapeten, ein Zimmer mit solchen beschlagen. 7) fig. zerscheitern, hintertreiben, vernichten. 1) briser, froisser, fracasser, mettre en piéces. 2) échouër, briser un navire. 3) pirater, faire le métier de pirate. 4) voler sur les grans chemins, vivre de brigandage; détrousser, dévaliser, brigander. 5) dresser des tentes. 6) tendre; étendre la tapisserie; garnir de.

7) briser,

7) briser, détruire, renverser. § 1) głowę wilkowi pałką rozbito; rozbić dzban o pal. 2) szyper niedoświadczony lada o co nawę rozbiie. 3) rozbiiać po morzu; Algirczykowie dwa chrześćiańskie rozbili okręty. 4) rozbiia po drogach, po polu. 5) rozbiymy tu namioty. 6) rozbiiać kobierce, szpalery, obrazy.

rozbić śię. 1) scheitern, Schiffbruch leiden. 2) vernichtet, hintertrieben werden. 1) échouër; périr par un naufrage; faire naufrage. 2) échouër, ne pas réüssir dans une entreprise. § 1) rozbił śię okręt o skałę. 2) rozbiły śię iego zamysły.

Rozbiianie. 1) das Zerschlagen, Zerschmettern. 2) Strassen-Raub. 3) See-Räuberey. 1) brisement; l'action de mettre en piéces. 2) brigandage, *m.* vol sur les grands chemins. 3) piraterie, métier de pirate. § 1) rozbiianie bryły. 2) rozbiianie po drogach. 3) rozbiianie po morzu, rozbiianie okrętow.

Rozbit. Schiffbruch. naufrage, *m.*

Rozbity. 1) zerschmettert. 2) gescheitert. 1) brisé, fracassé, froissé. 2) échoué, qui a fait naufrage.

rozbite ostatki. die Stücke von einem gescheiterten Schiffe. les débris d'un navire.

Rozboy, *g. rozboiu.* 1) Strassen-Raub. 2) See-Räuberey. 1) brigandage, *m.* vol sur les grands chemins. 2) piraterie, métier de pirate.

Rozboynia, gdźie rozbiiaią, gdźie odźieraią. Mörder-Grube, Mord-Loch. coupe-gorge, *m.* écorcherie, lieu où l'on tuë, où l'on écorche les gens.

Rozboynik, zboyca. Strassen-Räuber. brigand, voleur de grans chemins; détrousseur, dévaliseur.

rozboynik morski. See-Räuber. pirate, corsaire, voleur de mer; écumeur de mer.

Rozboyniczy. Strassen- oder See-räuberisch. de brigand, de pirate.

Rozboynicze, *adv.* nach Art der Strassen- oder See-Räuber. en brigand, en pirate.

Rozbraćić śię z kim, *F. rozbracę,*
Rozbratać śię z kim, *F. rozbratam śię,* pożegnać śię z kim, wypowiedźieć komu przyiaźń. die Freundschaft auffagen, mit einem brechen. rompre; rompre la paile, briser avec quelqu'un; cesser d'étre ami.

Rozbrat, odstąpienie od towarzystwa, od przyiaźni. Auffagung der Freundschaft, aufgehobene Freundschaft. rupture; amitié rompuë. § rozbrat z kim uczynić.

Rozbuiać śię, *F. rozbuiam śię.* 1) wilde werden, ausreissen, herum rennen. 2) ausgelassen werden, sich vergehen. 1) vaguer, courir çà & là. 2) devenir insolent, étre dissolu; s'échaper. § 1) woł śię rozbuiał i zabłąkał. 2) swawola śię rozbuiała.

Rozchełznąć, *F. rozchełznę.* 1) auszäumen. **2) einem alle Freyheit zulassen. 1) débrider, ôter la bride. **2) lâcher la bride à qu.

rozchełznąć śię. 1) sich auszäumen. 2) ausgelassen werden. 1) se débrider. 2) se licencier, s'émanciper, devenir insolent. § 1) koń śię rozchełznął. **2) rozchełznął śię na wszelką swawolę.

Rozchełznany. ausgezäumt. débridé.

Rozchod, roschod. 1) Gebrauch, Verbrauch. 2) Aufgang, Aufwand. 1) consomption, emploi d'une chose qui se consomme. 2) dépense. § 1) owoc, wino, piwo na rozchod a nie na chowanie. 2) wielki w tym domu rozchod (wydatek).

Rozchodnik wielki, *g. a.* (*sedum majus*) Haus-Wurtzel, Donner-Bart. grande joubarbe; ouïe.

rozchodnik mały; roiownik własny. (sedum minus) kleine Haus-Wurtzel. petite joubarbe, couille au loup.

rozchodnik trzeći; roiownik pieprzny. (sedum minimum) Mauer-Pfeffer. la plus petite joubarbe.

rozchodnik pryszczący, vid. Pryszczenica.

Rozchodowy. zum Verbrauch, zur Ausgabe bestimmet. de consomtion, de dépense. § rozchodowe wino, piwo; rozchodowe pieniądze.

rozchodowe ustawy. Gesetze wider den Ueberfluß und Verschwendung. loix somptuaires, qui réglent la dépense des particuliers.

Rozchodzę śię, *v. m. F. rozeydę.* 1) von einander gehen, sich theilen. 2) von einem gehen. 3) von einander gehen als ein Hauffen. 4) sich verbreiten, sich ausbreiten. 1) se désunir, se diviser, se séparer, se partager comme une riviére en deux branches. 2) s'en aller, se séparer d'avec qu; quiter qu. 3) se débander, se séparer d'une compagnie, d'une assemblée en allant çà & là. 4) s'épandre, se répandre en, dans, par; se disperser; passer par tout. § 1) rzeka śię tu rozchodźi. 2) to powiedźiawszy rozszedł śię z nim. 3) gromada śię rozeszła z koła; z gromady śię wszyscy rozeszli. 4) pożar po domach śię rozchodźił; krew śię po żyłach rozchodźi; zapach z cytryn śię po ogrodźie

dźie rozchodźi; nowina, nauka śię po ludźiach rozeszła.
rozchodzę nogę zmilkłą, zdrętwiałą. einen eingeschlafnen Fuß mit gehen zu rechte bringen. dégourdir une jambe en se promenant.
Rozchodzenie. Theilung, Scheidung als eines Gewässers. partage comme des eaux; l'endroit où une chose se sépare en deux.
rozchodzenie się z kupy, vid. *rozbieżenie gromady.*
Rozchodźisto, *adv.* ausbreitender Weise. en passant de l'un à l'autre; en se répandant. § śiła magnesowa rozchodźisto skutek swoy wydaie.
Rozchodźistość. Physic: die ausbreitende Kraft. *Phisique:* expansion, difusion, proprieté d'une chose qui se répand. § rozchodźistość światła, powietrza, wody.
Rozchodźisty. sich ausbreitend; sich ergiessend. expensif, qui s'étend, qui se répand. § rozchodźiste gałeźie; powietrze i ogień są rozchodźiste.
Rozchorować śię, *F. rozchoruię.* } sehr
Rozchorzeć śię, *F. rozchorzeię.* } kranck werden, in eine grosse Kranckheit fallen. tomber dans une grande maladie; devenir dangereusement malade.
Rozchwiewam co, *F. rozchwieię.* von einander wehen, blasen. éparpiller, dissiper qu. ch. en souflant; porter çà & là par le vent.
rozchwiać śię. 1) sich verwehen, vom Winde zerstreuet werden. 2) fig. vergehen, sich zerstreuen. 1) se dissiper par le vent, par un soufle. 2) *fig.* disparoître, s'évanouir. § 1) kwiećie śię z drzew rozchwiało. 2) cała fakcya śię rozchwiała.
Rozćiągadło, rośćiągadło. das Reckholtz, womit das Leder ausgerecket wird. paumelle; un instrument de bois pour étendre le cuir.
Rozćiągam, rośćiągam, *v. m. F. rozćiągnę.* 1) ausdehnen, ausrecken. 2) strecken, treiben mit dem Hammer. 3) ausstrecken die Leibes-Glieder. 4) erstrecken, ausbreiten. 5) vergrössern, etwas grösser vorstellen. 1) étendre, tendre, élargir, faire plus large, plus long; détirer. 2) étirer, alonger, tirer, bosseler, bossuer un métail. 3) étendre, élargir les membres. 4) étendre, porter plus loin. 5) étendre, exagérer par le moïen des paroles. § 1) rozćiągniy to sukno, tę skorę. 2) rozćiągać młotem śrebro, żelazo rozpalone. 3) rozćiągnął ręce, palce; ptak skrzydła rozćiągnął. 4) rozćiągnąć moc, potęgę swoię na kim; nie rozćiągay twego urzędu na mnie. 5) barzo chwały iego rozćiągał.
rozćiągać chorągiew. eine Fahne aufwickeln. déplier une enseigne, un drapeau.
rozćiągnąć chłopca na ławce. einen Jungen über die Banck ziehen, überlegen. apliquer un garçon au banc pour le foüeter; faire embrasser le banc à un enfant pour lui donner la bastonnade.
rozćiągać śię. 1) sich recken, sich dehnen. 2) sich erstrecken, sich ziehen, gehen bis. 1) s'étendre, se dilater. 2) s'étendre, se jetter bien avant; aboutir, se terminer, aller jusqu'à. § 1) rozćiąga śię płotno w krosnkach. 2) rozćiągało śię to Państwo od morza do morza; iurysdykcya iego daleko śię rozćiągała; to prawo śię rozćiąga w okręgu miasta.
skora śię rozćiąga. das Leder recket sich, dehnet sich aus. le cuir prête.
rozćiągać śię w łożku. sich im Bette ausrecken, dehnen. s'étendre tout de son long dans le lit.
Rozćiągle, } *adv.* weitläuftiger Weise. di-
Rozćiągło, } fusement, prolixement, d'une maniére difuse.
Rozćiągłość, } rozwłokłość. Weitläuf-
*Rozćiągnienie, } tigkeit. prolixité, longueur, étenduë.
rozćiągnienie, rozćiąganie. Ausdehnung. extension, élargissement, tension; l'action d'étendre.
rozćiągnienie członkow. die Ausstreckung der Glieder. extension des membres, distention. § rąk, skrzydeł rozćiągnienie.
rozćiąganie sukna, skory. das Recken des Tuches, des Leders. le tirage.
Rozćiągły. } weitläuftig. difus, proli-
Rozćiągniony. } xe, vaste, élargi. § rozćiągły charakter, mowa; rozćiągłe kraie.
rozćiągniony. ausgedehnet, ausgebreitet, ausgestreckt. étendu, tendu. § orzeł z rozćiągnionemi skrzydłami.
Rozćięćie. das von einander hauen. la séparation qui se fait par un coup d'épée, de sabre ou de hâche.
Rozćieka śię co, *F. rozćieknie.* von einander fliessen, sich ergiessen. couler çà & là; s'épancher.
Rozćieram co, *F. rozetrę.* von einander reiben, zerreiben. étendre en broïant.
nie rozćieray bo będźie barźiey śmierdźiało. jemehr man den Unflath aufrühret, jemehr stincket er. plus on remuë la fange (la merde) plus elle put.
Rozćięty. von einander gehauen. tranché en deux parties; fendu, coupé en deux.

Rozćinam co, rośćinam, *F. rozetnę.* 1) von einander hauen, in zwey Theile hauen. 2) fig. vernichten. 1) fendre; fendre en deux; trancher par le milieu; couper en deux parties. 2) *fig.* trancher, anéantir, renverser. § 1) rozćiął chłopa iednym zamachem.

rzeźnik rozćina. der Fleischer hauet zu. le boucher taille, découpe en piéces.

Rozćinek, rośćinek, *g. rozćinku*, odćinek. Abschneidsel. rognure, retaille.

Rozćiskać co, *v. m. F. rozćisnę.* aus einander, hin und her werfen. jetter çà & là.

Rozćiśniony. von einander geworfen. jetté çà & là, épars çà & là.

Rozczesany. } aus einander gekämmt, aufRozczosany. } gekämmt. peigné, démêlé avec un peigne.

Rozczesuię, } *v. m. F. rozczeszę.* aus einRozczosuię, } ander kämmen. peigner; démêler avec un peigne. § rozczesać włosy, konopie.

rozczosuię śię, v. m. F. *rozczosnę.* sich spalten, Ritze bekommen. se fendre, se gercer, se crevasser, s'entre-ouvrir.

Rozczyniam, *v. m. F. rozczynię.* einmachen, einrühren, knöten. détremper, pétrir, délaïer, mêler avec une chose liquide. § rozczynić ćiasto, farbę.

rozczynić wapno, gips. Kalck, Gyps einrühren, einschlagen. gacher de la chaux, du plâtre.

Rozczynianie, Rozczynienie. das Einrühren, Einknöten, Einschlagen. l'action de détremper, de pétrir, de délaïer. § rozczynianie mąki, wapna wodą.

Rozczyniony. eingerührt, eingeknötet. détrempé, pétri, délaïé.

rozczynione ćiasto. } eingemachter Teig. pâ-
Rozczyny, *plur.* } te, farine détrempée avec un peu de levain. § weź rozczyn z dźieży od chleba.

Rozczytawam. fleißig lesen und wieder lesen. lire & relire.

Rozdaię, Rozdawam, *v. m. F. rozdam.* 1) austheilen, unterschiedenen geben. 2) vergeben die Aemter. 1) distribuër, donner à plusieurs; départir, dispenser. 2) distribuër les charges. § 1) rozdayte pieniądze miedzy ubogich. 2) krol urzędy szlacheckim rozdaie osobom.

rozdawaiący, rozdźielaiący, wydaiący, udźielaiący. austheilend. distributif, qui distribuë.

Rozdany. ausgetheilt. distribué, départi.

Rozdarty. aufgerissen. dechiré.

Rozdarćie. Riß. déchirure, rupture, chose déchirée.

Rozdawacz. } Austheiler. dispensateur, di-
Rozdawca. } stributeur.

Rozdawanie, rozdanie. Austheilung. distribution, dispensation; le partage de quelque chose entre plusieurs personnes.

rozdawanie urzędow. die Vergebung, Besetzung der Aemter. distribution des charges.

Rozdęćie, *vid.* Rozdymanie.

Rozdęty. aufgeblasen. enflé, rempli de vent.

Rozdmuchnąć co, *F. rozdmuchnę.* 1) von einander blasen. 2) fig. zerstreuen. 1) éparpiller; dissiper de son soufle. 2) *fig.* dissiper, renverser; jetter çà & là; disperser.

*Rozdobruchać śię. Liebe, Freundschaft gegen einen fassen. concevoir de l'estime, de l'amitié pour qu.

Rozdrapać co, *F. rozdrapię.* mit den Nägeln zerreissen, in zwey reissen. déchirer avec les ongles.

Rozdraźnić kogo, *F. rozdraźnię.* 1) einen böse machen, aufbringen, zum Zorn reitzen. 2) reitzen als die Begierde. 1) irriter qu; exciter la colère de qu; mettre qu. en colère. 2) exciter, irriter une passion. § 1) psa rozdraźnił. 2) rozdraźnić apetyt, żądze.

Rozdraźnienie. Aufbringung, Reitzung. irritation.

Rozdraźniony. aufgebracht, sehr gereitzt. excité, aigri, irrité, mis en colère. § zaiadłość rozdraźnionego pospolstwa.

Rozdroga. } 1) Scheid-Weg, Weg-Schei-
Rozdroża. } de, Ort, wo sich zween Wege scheiden. 2) fig. Abweg, Umweg, Irrthum. 1) chemin fourchu; chemin biviaire. 2) détour, erreur, *f.* égarement. § 1) stanąć na rozdrodze. 2) ćiągnąć kogo na rozdrogę.

Rozdwaiam co, *v. m. F. rozdwoię.* 1) in zwey Theile theilen. 2) entzweyen, Zwist erwecken. 1) partager, diviser en deux. 2) diviser; mettre en dissension; partager en deux factions.

rozdwoić śię. sich entzweyen; uneinig werden. se diviser en deux factions; rompre, se brouiller avec qu.

Rozdwoienie. 1) Theilung in zwey Theile. 2) die Furche, zwey Striche so ein Schiff im Wasser hinter sich läßt. 3) Zwietracht, Zwiespalt. 1) division en deux parties. 2) silon; la trace qu'un vaisseau laisse après soi sur l'eau. 3) désunion, discorde, division, mes-intelligence. § 1) rozdwoienie głowy iednym machem. 2) okręt żegluiący, człowiek pływaiący rozdwoienie, rozdźielenie wody brozdźie podobne za sobą zostawuie. 3) rozdwoienie umysłow.

Rozdwoie-

Rozdwoiony. 1) in zwey Theile getheilet. 2) entzweyt. 1) divisé, partagé en deux. 2) partagé en deux factions; brouillé avec qu.
kopyto rozdwoione. gespaltne Klaue der Thiere. pié fendu, ongle divisé d'une bête.
bydło z rozdwoionym kopytem. Vieh, das gespaltene Klauen hat. pié fourché (fourchu) bête qui a le pié fendu.
Rozdymam, *v. m. F. rozedmę,* 1) aufblasen als eine Blase. 2) anblasen Feuer. 1) enfler, remplir de vent; boufer. 2) ralumer, atiser le feu; soufler le feu. § 1) rozdmiy tę macharzynę. 2) rozdął ogień przygasżony.
Rozdymanie, rozdęcie. Aufblasung. enflure; l'action de grossir avec le vent.
Rozdźiał. 1) Theilung. 2) Theil, Abtheilung, abgetheiltes Stück. 3) Abtheilung, Capitel in den Büchern. 4) Abschied, Trennung. 5) Zwietracht, Trennung, Zwiespalt. 1) partage, *m.* action de partager. 2) partie, part, *f.* portion d'une chose. 3) un chapitre dans un livre. 4) adieu, séparation; congé, *m.* 5) désunion, discorde, scission, division, dissention. § 1) nie był przy rozdźiele zdobyczy. 2) na trzy rozdźiały dobra iego podźielono. 3) księga pierwsza ośm, a wtora sześć ma rozdźiałow. 4) żałosny rozdźiał z tronu w doł. 5) seym ten był bez zamieszania i rozdźiałow.
Rozdźielam co, *v. m. F. rozdźielę.* 1) theilen, eintheilen. 2) unterscheiden. 1) partager, diviser, départir. 2) distinguer, séparer.
Rozdźielenie. Eintheilung. département; l'action de partager, de diviser.
Rozdźielnie, *adv.* rozłożnie. deutlich, unterschiedlich, stückweis. avec distribution, distinctement, par parties.
Rozdźielność. Theilbarkeit. divisibilité.
Rozdźielny, snadny do dźielenia albo oddźielenia. 1) theilbar, theilsam, das man theilen kan. 2) zertrennlich, das man absondern kan. 1) divisible qu'on peut diviser. 2) séparable, qui peut étre séparé.
rozdźielne ięzyki iako ogień w Ewangelii. die feurigen Zungen im Evangelio. les langues de feu dans l'Evangile.
rozdźielny. } 1) abgetheilt, eingetheilt.
Rozdźielony. } 2) unterschieden. 1) divisé, partagé. 2) distingué, séparé.
Rozdźieram, *v. m. F. rozedrę.* aufreissen, von einander reissen. déchirer, mettre en deux piéces. § rozdarł z żalu suknie swoie.
rozdźierać, przedźierać oczy. die Augen nach dem Schlaf aufreissen. déciller, ouvrir, entr'ouvrir les yeux; ouvrir les paupiéres après le sommeil.
rozdźierać, obracać oczy, ostro patrzyć na kogo. einen steif ansehen; einen durchsehen wollen. envisager qu; regarder qu. entre deux yeux.
rozdźieram gębę, vid. Rozdźiewiam.
Rozdźiergam, *v. m. F. rozdźiergnę.* } auf-
*Rozdźierzgam, *F. rozdźierzgnę.* } knüpfen, aufziehen einen Knoten. dénouër, délier, défaire un noeud. § rozdźiergniy ten węzeł.
rozdźiergnąć gardźiel, gębę. im Schertz: den Hals, das Maul aufsperren. *burlesq.* ouvrir la gueule. § rozdźiergnie drugi gardźiel na wino choć gęba nie chce.
Rozdźiewiam gębę, *v. m. F. rozdźiewię,* rozdźieram gębę. das Maul aufsperren. béer; ouvrir la bouche par admiration. § rozdźiewaiąc gębę śię przypatrował; rozdźiewi żaba gębę na wołu, ale go nie źie, *prov.*
Rozdźiewienie gęby. Aufsperrung des Mauls. l'action de tenir la bouche ouverte.
Rozdźiewiona gęba. aufgesperrtes Maul. gueule béante; bouche ouverte, bouche entre-bâaillée.
Rozebranie, *vid.* Rozbieranie.
Rozebrany. 1) zergliedert. 2) von einander genommen. 3) transchirt, zerschnitten als eine Speise. 4) ausgekleidet. 1) démembré. 2) défait, démonté. 3) dissequé, coupé comme une viande. 4) déshabillé.
Rożeczka źiele. (*ros solis*) Sonnen-Thau ein Kraut. rorelle.
Rozedniеć, *F. rozednieie.* es wird heller Tag; es wird gantz licht. le jour paroit; le jour se fait; il fait jour. § skoro rozedniało odiechaliśmy.
Rożek, *g. rożka.* 1) ein Hörnchen. 2) ein Vogel-Näppchen. 1) cornichon, petite corne. 2) auget, pompe où l'on donne à boire à l'oiseau qui est en cage.
Rozen, } *g. rozna.* 1) ein Brat-Spieß.
*Rożen, } 2) der Zeiger, der andre Finger. 1) broche. 2) l'index, le second doigt de la main.
rozen trzyma a drugi pieczenią. er hält die Kuh, ein andrer melcket sie. il a la vache, un autre en a le lait; c'est pour un autre que sa vache fait du lait; ce n'est pas pour lui que la chevre broute.
Rozenek, *g. rozenka.* 1) Spießchen. 2) höltzernes Spießchen. 1) petite broche. 2) brochette de bois. § 1) wetkniy kure-

kuropatwę na rozenek. 2) ſtruże ro-zenki na ptaſzki.

Rożenka, *vid.* Rożynka.

Rozerwać, *vid.* Rozrywam.

Rozerwanie. 1) die Zerreiſſung, Riß, Zer-ſprengung. 2) Zerſtreuung der Gedan-cken. 3) Zwietracht, Uneinigkeit, Zerrüt-tung. 4) Zerreiſſung, Aufhebung als ei-nes Reichs-Tages. 1) rompement, dé-chirement, rupture; action de mettre, ou de ſe mettre en piéces. 2) diſtra-ction, inaplication d'eſprit. 3) ruptu-re, diſcorde, diſſention. 4) rupture comme d'une diéte. § 1) rozerwanie rzemyka; od rozerwania działa zabi-ty. 2) w wielkim był rozerwaniu; rozerwanie myśli. 3) wielkie teraz miedzy ſtanami rozerwanie. 4) po ro-zerwaniu ſeymu ſtany śię roziechały.

śił rozerwanie. Kriegsw. Unterbrechung, Trennung, Abwendung der feindlichen Macht. *Guerre:* diverſion qu'on fait à l'ennemi.

rozerwanie śię. Ergötzlichkeit, Erquickung. divertiſſement, délaiſſement. § cho-dźił na łowy dla rozerwania śię.

Rozerwany. 1) von einander geriſſen. 2) zerſtreut als die Gedancken. 3) zerrüttet, uneinig. 4) zerriſſen als ein Reichs-Tag. 5) unterbrochen als die Macht des Fein-des. 1) rompu, déchiré en deux. 2) diſtrait, diſſipé. 3) déſuni, diſcordant, diviſé en factions; brouillé. 4) rom-pu, diſſout comme une diète, une aſ-ſemblée. 5) diverti, comme les forces de l'ennemi. § 1) powroz rozerwany. 2) rozerwany na myślach; myśl ro-zerwana na rożne rozdroże; barzo ieſt rozerwany. 3) rozerwani i rożni w wierze ludźie; rozerwana na rożne fakcye Polſka, 4) ſeym, ſeymik ro-zerwany. 5) rozerwane teraz śiły nie-przyiaćielſkie.

Rozerznięty. von einander geſchnitten. cou-pé en deux avec un taillant.

Roześćie, *vid.* Rozeyśćie.

Rozesłać, *vid.* Rozſyłam.

Rozesłanie, *conf.* Rozſyłam. die Ausſchi-ckung vieler Perſonen, Ueberſendung an viele. l'action d'envoier beaucoup de choſes ou à pluſieurs perſonnes.

Rozesłany. ausgeſchickt, verſchickt an un-terſchiedene Oerter. envoié en pluſieurs lieux.

Rozeſchnąć, *vid.* Rozſycha.

Rozeſchły. zerlechzet. tresalé par ſéche-reſſe.

Rozeſpać śię, *F. rozeſpię śię.* nicht aus dem Schlafe kommen können; in einen tiefen Schlaf fallen, liegen; feſt ſchlafen. tom-ber dans un profond ſommeil; avoir peine de ſe desendormir; dormir d'un profond ſommeil; ne faire que dormir.

Rozewrzeć, *vid.* Rozwieram.

Rozeym, *vid.* Roziem.

Rozeymuię, *v. m. F. rozeymę.* Leute ſchei-den, von einander bringen, die ſich zan-cken, ſchlagen. décharpir, ſéparer des gens qui ſe batent, qui ſe querellent; vuider, terminer leur diférend. § rozeymo-wać niezgodnych; rożiął biiących śię.

Rozeyśćie, *conf.* Rozchodzę śię. Abſchied von einem; Scheidung, Trennung. ſépa-ration, départ de qu; l'action de qui-ter qu; de s'en aller de qu.

rozeyśćie śię. das von einander gehen eines Haufens. l'action par laquelle une com-pagnie, une troupe ſe ſépare. § ro-zeyśćie śię rady, gromady, woyſka.

Rozeznawam, *v. m. F. rozeznam.* 1) unter-ſcheiden, einen Unterſcheid machen. 2) erkennen, entſcheiden. 1) diſtinguer, di-férencier, diſcerner qu. ch. d'avec; mettre de la diférence entre; faire la diférence d'une choſe avec une autre. 2) connoître d'une afaire, juger, vuï-der, décider, apointer. § 1) rozeznać kąkol od pſzenicy; rozeznać u niego nie było, ieżli go barźiey miłość al-bo łakomſtwo zwiodło. 2) rozeznać ſprawę.

rozeznać dobre od złego. das Gute vom Böſen unterſcheiden. dicerner le bien d'avec le mal.

Rozeznanie. 1) Unterſcheidung, Unterſcheid. 2) Erkenntniß, Einſicht. 3) Erkenntniß, Ausſpruch, Entſcheidung. 1) diſtinction, diférence. 2) dicernement, pénétra-tion, jugement, action de dicerner. 3) déciſion, jugement. § 1) miedzy temi rzeczami rozeznania nie czyni. 2) barzo niedyſkretnego ieſteś rozezna-nia; do słuſznego nigdy nieprzyydźie rozeznania. 3) Komiſarze ſkończyły ſwoim rozeznaniem ſprawę; odesłać ſprawę na rozeznanie.

rozeznanie prawdy od fałſzu. die Unter-ſcheidung der Lüge von der Wahrheit. la diſtinction du vrai d'avec le faux.

Rozeznawca. Beurtheiler, Erkenner, Ent-ſcheider. connoiſſeur, juge; celui qui dicerne qu. ch.

Rozforny, *vid.* Rozſworny.

Rozga. 1) Ruthe, kleiner Aſt. 2) Ruthe zum Peitſchen. 3) Ruthe, Gerte. 4) die Wippel, der Wipfel, der oberſte Schoß eines Baumes. 1) verge, petit rameau. 2) des verges, *f.* une poignée de ver-ges dont on foüette. 3) verge, hous-ſine,

ſine, gaule, baguette. 4) la cime d'un arbre. § 1) nasmarować rozgi lepem. 2) śiec, bić rozgą; rozgami ſmagać. 3) wyrznąć rozgę (praſzczę) z drzewa. 4) rozga ćienka, długa, gibka na wierzchu drzewa.

karać kogo pędzeniem przez rozgi; puśćić kogo przez rozgi. einen Spießruthen laufen laſſen. paſſer qu. par les baguettes.

rozg rzezanie. das Ruthen-Schneiden. recolte des branches; la coupe des verges, des branches.

podać na śię rozgę. er hat ſich eine Ruthe auf den Rücken gebunden; er hat ſich ſelbſt eine Ruthe gebunden. il a coupé (donné) des verges pour ſe faire fouëter; il a fait la verge dont il eſt batu.

Rozgadać śię, *F. rozgadam.* in ein weitläuftiges Geſchwätze fallen; ins Reden kommen; immer ſchwatzen. s'échaufer dans ſon diſcours: diſcourir à perte de vuë; ne faire que cauſer, que diſcourir; ne déparler point.

Rozganiam co, *F. rozgonię.* von einander jagen. écarter; diſperſer çà & là; chaſſer çà & là; diſſiper.

Rozgardyas; bieśiada rozpuſtna; hoyne nazbyt bieśiady. Schwelgerey, Wolleben, Sauf und Freß-Gelag. débauche, ripaille, robillare, gogaille, rocambole, carrouſe.

rozgardyas ſtroić. zechen, ſchmauſen, ein Gelagchen halten. ſe goguer; faire de grands gaudeamus; faire la débauche.

Rozgarnąć co, *F. rozgarnę.* von einander ſcharren. éparpiller; fouïller, ſéparer un tas; jetter les choſes d'un tas çà & là. § rozgarniy te węgle.

Rozgarnienie. die von Einanderſcharrung. l'action de ſéparer les choſes d'un tas; fouillûre d'un monceau.

rozgarnienie; rozgarnienie umysłu. aufgewecktes Weſen, Lebhaftigkeit des Geiſtes. dicernement, vivacité d'eſprit. § nie ma tyle rozgarnienia.

Rozgarniony. 1) von einander geſcharrt. 2) aufgeräumet, aufgewecket, munter. 1) diſperſé, éparpillé, ſéparé d'un tas. 2) vif, eveillé. § 1) rozgarniona kupka pieniędzy. 2) rozgarniony umysł.

Rozgdakać co, *vulg. F. rozgdaczę.* ausſchreyen, ausbreiten. divulguer, publier par tout.

Rozgłaſzam co, *v. m. v. F. rozgłoſzę.* ausbreiten, ruchtbar machen. rendre public; répandre, divulguer, épandre, publier, débiter, manifeſter; ſémer par tout; faire courir un bruit de qu. ch.

rozgłaſza śię co. es wird ruchtbar, es breitet ſich aus. il ſe divulgue, il ſe répand; il court un bruit; le bruit s'épand par. § rozgłośiło śię że; rozgłośiła śię nowina.

Rozgłos. 1) Erſchallung, Schall in der Luft von einer Stimme. *2) Geſchrey, Gerede, ſ. Pogłoſka. *3) Wiederſchall, ſ. Odgłos. 1) rétentiſſement, reſonnement. *2) bruit qui court, *v.* Pogłoſka. *3) une éco, *v.* Odgłos.

Rozgłoſzenie. Ausbreitung, Kundmachung. publication; l'action de rendre public.

Rozgłoſzony. ruchbar, ausgebreitet. divulgué, publié, rendu public.

Rozgniewać kogo, *F. rozgniewam.* erzürnen, böſe machen. fâcher, courroucer, mettre en colère.

rozgniewać śię. ſich erzürnen. s'irriter, ſe mettre en colère, s'emporter; ſe fâcher contre qu.

Rozgniewanie śię. die Erzürnung. indignation, déchainement, emportement contre qu.

Rozgniewany. erzürnt. courroucé, irrité, emporté; aigri.

Rozgorywam śię, *F. rozgorzeię śię.* ſich erhitzen. s'échaufer, prendre quelque échaufaiſon.

Rozgorzały. erhitzt. échaufé, malade d'une échaufaiſon. § rozgorzały od upału.

Rozgośćić śię, *F. rozgoſzczę śię.* 1) eingewohnen; wie zu Hauſe ſeyn; an einem fremden Ort wie zu Hauſe leben. 2) ſich einer Leidenſchaft ergeben, in ſolcher leben. 3) *fig.* in einem herrſchen; einen beſitzen. 1) faire comme ſi l'on étoit chez ſoi. 2) s'adonner à une paſſion. 3) *fig.* avoir le deſſus, s'étendre dans le coeur; poſſeder, ocuper qu. § 1) przyiechawſzy z drogi tu śię rozgośćił. 2) rozgośćił śię w rozkoſzach, w czaſiech, w delicyach. 3) wſzyſtkie żądze w nim śię rozgośćiły.

niechay śię u Was Pana rozgoſzczę. erlauben ſie mir, daß ich ſo thue als wenn ich zu Hauſe wäre. permettez que je faſſe comme ſi j'étois chez moi.

Rozgrać śię, *vid.* Rozigrawam śię.

Rozgradzam co, *v. m. F. rozgrodzę.* die Zwiſchen Wände, die Zäune wegnehmen. ôter les ſéparations, les cloiſons.

Rozgraniczam co, *F. rozgraniczę.* ein Land begränzen; abgränzen; Gränze ſetzen. donner des limites; terminer les limites; mettre des bornes à un païs.

Rozgraniczenie. Gränzſetzung. le bornage; l'action de borner, de donner des limites. § komiſarze na rozgraniczenie tych woiewodztw wysłani.

Rozgraniczony. in Gränzen abgetheilt. borné, limité.

Rozgramiam, *v. m. F. rozgromię.* den Feind zerstreuen, von einander jagen. dissiper, rompre, renverser, défaire, chasser, mettre en déroute. § rozgromił nieprzyiaćielskie hufce.

Rozgryść, *F. rozgryzę.* von einander beissen, aufbeissen. casser, fendre avec les dents. § rozgryść orzech.

Rozgrzeszam kogo, *v. m. F. rozgrzeszę.* einen entsündigen; einem Sünde vergeben. absoudre qu. d'un péché; donner l'absolution; remettre les péchez à un pénitent.

rozgrzeszyć się. sich von etwas loszehlen, ausschliessen. se dispenser, s'exemter de. § rozgrzeszyli się potym od tey powinności.

Rozgrzeszenie. Absolution, Entsündigung. absolution de tous les péchez.

Rozgrzeszony. absolvirt, entsündiget. absous; qui a receu l'absolution.

Rozgrzewam co, *F. rozgrzeię.* wärmen. chaufer, rendre chaud.

Rozgurtować co, *F. rozgurtuię.* aufgurten. dessangler, défaire les sangles.

Rozhultaić się, *F. rozhultaię się.* gantz lüderlich werden. s'acoquiner, s'acagnarder.

Roziadłość, } *vid.* Roziusżony, Roziusze-
Roziadły, } nie.

Roziaśnieć, *F. roziaśnieię, vid.* Jaśnieię 2).

Roziątrzam co, *v. m. F. roziątrzę.* 1) entzünden, schwürend machen. 2) erbittern, verbittern. 1) ulcérer, exulcérer, causer des ulcéres. 2) irriter, aigrir.

roziątrzaiący. Geschwüre verursachend. exulcératif, qui a la force d'ulcérer.

Roziątrzenie. 1) Schwürung, Eiterung. 2) Verbitterung. 1) exulcération, ulcération. 2) aigreur, *f.* irritation.

Roziątrzony. 1) zum Schwären gebracht, entzündet. 2) verbittert. 1) exulcéré. 2) aigri, irrité.

Roziechać się, *vid.* Rozieżdżam się.

Roziem, Rozeym. 1) Aussöhnung, Vergleich, Vertrag. 2) Ausspruch, Entscheidung der Schiedrichter. 1) reconciliation, acord. 2) arbitrage, *m.* décision des arbitres.

Roziemca. Aussöhner, Schiedsmann. reconciliateur, aimable compositeur; arbitre.

Roźiemczy, } rożiemowi należący. schied-
Rożiemny, } lich, schiedrichterlich, schiedmännisch. arbitral; qui est d'arbitre, qui est de reconciliateur.

roziemny. } das sich aus einander nehmen
Rozięty. } oder trennen läßt; zerleglich, zertrennlich, auflöslich. séparable, qui se défait facilement; qu'on peut désassembler ou séparer.

Rozieść się, *F. roziem się.* ins Essen kommen, nicht aufhören zu essen. ne faire que manger; manger goulument, avec avidité; se mettre en train de manger.

rozieść się na kogo, vid. *roziuszyć się.*

Rozżiewiam, *vid.* Rozdżiewiam.

Rozieżdżam się z kim, *F. rozieżdżę się, roziecham się.* von einem abreisen. partir de quelqu'un.

roziechać się; roziechać się z sobą. aus einander fahren. se séparer d'une assemblée en partant. § roziechali się (roziechali) stany.

Rozigrawam się, *F. rozigram się.* ins Spielen kommen; zu spielen nicht aufhören können. se laisser emporter, se porter, s'abandonner au jeu; ne faire que jouër. § rozigrał się i przestać nie może; rozigrali się w szachach.

Roziuszam, *v. m. F. roziuszę.* 1) wild, grimmig machen ein Thier. 2) aufbringen, verbittern. 1) éfaroucher, rendre farouche, rendre sauvage. 2) acharner, irriter, déchainer. § 1) roziuszyć wieprza. 2) roziuszył na się pospolstwo.

roziuszyć się, rozieść się na kogo. ergrimmen. s'acharner; se déchainer, enrager, étre dans une grande colère contre qu.

Roziuszenie, Roziadłość. Grimm, Verbitterung. rage, déchainement; grand emportement, furie, fureur, *f.* transport plein de colère & de rage.

Roziuszony, Roziadły. ergrimmt. enragé, acharné, déchainé, furieux; transporté de rage & de fureur.

Rozkaz, } roskaz; roskazanie komu
Rozkazanie, } czego, dane od kogo; to co rozkazano. Befehl; Geheiß etwas zu thun. ordre, commandement de faire qu. ch.

Rozkazany. befohlen, anbefohlen. commandé, ordonné.

Rozkazowanie. 1) das Befehlen. 2) Gewalt, Regierung über etwas. 1) l'action de commander. 2) empire, *m.* commandement, pouvoir.

Rozkazuię, Roskazuię, *v. m. F. rozkażę.* 1) befehlen. 2) Geld assigniren, anweisen, verordnen, vermachen, verschreiben. 3) auftragen, anbefehlen. 4) verordnen, Befehl geben als die Obrigkeit. 5) herrschen, gebieten, regieren. 1) commander; donner ses ordres. 2) assigner, disposer, léguer, ordonner; donner ordre à païer. 3) charger qu. de; commettre à qu; donner ordre à faire qu. ch. 4) commander, faire des ordonnances; ordonner comme le supérieur. 5) régner; commander, maitriser, étre

maître

maître, gouverner, dominer. § 1) rozkazałem mu tę rzecz; czekam aż mi rozkażesz to uczynić. 2) rozkazał tyśiąc talerow na kośćioł. 3) sprawiłem co do mnie przez twoiego posłanika rozkazałeś. 4) sądy to rozkazały. 5) nie rozkazował ieszcze Rzym świątu; w tym kraiu krol Francuski rozkazuie.
rozkazuiąc, *pod rozkazaniem*. Befehlsweise. en commandant, en maitre, avec ordre.
rozkazać co zrobić. etwas machen lassen. commander qu. ch; faire faire qu. ch.
rozkazuiący sposob. Gramm der Imperavus. *Gramm*. l'impératif.
Rozkładacz. Anordner, Verordner. ordonnateur, celui qui arrange, qui dispose, qui met en ordre.
Rozkładam, *v. m. F. rozłożę*. 1) zerlegen, von einander nehmen. 2) verlegen, hin und wieder legen. 3) *fig*. einrichten, eintheilen 1) défaire, desassembler, démonter. 2) mettre, partager, répandre en (dans) plusieurs lieux. 3) ranger, arranger, mettre en ordre, placer d'ordre; régler. § 1) rozłoż kołka zegarkowe na stole. 2) rozłożyć woysko po fortecach i granicach; kto tu księgi porozkładał. 3) księgę na ośm rozdźiałow rozłożył; czas swoy dobrze rozłożył.
Rozkładanie, *vid*. Rozłożenie.
Rozkochać śię, *F. rozkocham śię*. sich verlieben. devenir éperdument amoureux; s'amouracher de; s'abandonner, se livrer, se laisser emporter tout entier à l'amour de. § rozkochał śię w siostry moiey.
Rozkochany. verliebt. amoureux de qu. § rozkochany wdowiec.
Rozkopywam, *v. m. F. rozkopam*. schleifen, niederreissen ein Werck von Erde. démolir, abatre, raser un ouvrage de terre. § rozkopać gorę, grobla, wały.
Rozkorzeniam co, *v. m. F. rozkorzenię*. 1) Wurtzel treiben, ausbreiten. 2) pflantzen, vermehren, ausbreiten. 1) jetter, pousser, étendre les racines. 2) étendre, planter, augmenter, acroitre.
Rozkosz, Rozkosznik, Rozkoszuię &c. *vid*. Roskosz &c.
Rozkrącam } co, *v. m. F. rozkręcę*. von
Rozkręcam } einander drehen, aufdrehen. détortiller, détordre, défaire une chose torduë.
Rozkraczam, *v. m. F. rozkroczę*. einem die Beine von einander schräncken, weit aufsperren. écarquiller, séparer, écarter, entr'ouvrir, ouvrir à qu. les jambes. § rozkroczcie mu nogi.
rozkroczyć śię. die Beine aus einander sperren. tenir les jambes en traîteaux.
rozkraczywszy śię chodźić. mit von einander gesperrten Beinen gehen. enjamber; marcher les jambes ouvertes; marcher écarquillé; écarter les jambes en marchant.
rozkraczaiący śię. der im gehen die Beine weit von einander thut. qui marche écarquillé; qui marche les jambes trop ouvertes.
Rozkraczenie. die Aufsperrung der Beine. écarquillement des jambes; enjambement.
Rozkraść co, *F. rozkradnę*. zusammen stehlen; viele Sachen stehlen. voler beaucoup de choses.
Rozkrawam co, *v. m. F. rozkroię*. 1) von einander schneiden. 2) zerlegen, zerschneiden bey Tisch. 1) couper, tailler d'un taillant en deux. 2) disséquer, trancher la viande. § 1) rozkray to iabłko. 2) rozkrawa sposobnie potrawy.
Rozkroczenie. die Aufsperrung der Beine. l'action d'écarquiller; élargissement des jambes.
Rozkroczony. der die Beine von einander sperret. qui fait une enjambée; qui se tient écarquillé.
Rozkrwawić, *F. rozkrwawię*. blutig machen. ensanglanter; remplir, couvrir de sang. § twarz mu rozkrwawił; rozkrwawił śiebie samego.
Rozkrwawienie. das Blutigmachen. l'action d'ensanglanter.
Rozkrwawiony. blutig. ensanglanté; couvert, rempli de sang.
**Rozkrzewiam co, *v. m. F. rozkrzewię*, krzewię. 1) fortpflantzen, pflantzen. 2) vermehren, ausbreiten. 1) planter, provigner. 2) étendre, augmenter, multiplier, acroitre.
**Rozkrzewienie. 1) das Pflantzen. 2) Vermehrung. 1) l'action de planter. 2) acroissement, augmentation.
Rozkrzewiony. gepflantzt, vermehrt. planté, augmenté, multiplié.
Rozkrzyżować ręce, *F. rozkrzyżuię*. die Arme ausstrecken. étendre, élargir les bras.
Rozkuglować śię, *F. rozkugluię*. ausgelassen werden; viele Possen treiben. ne faire que folâtrer, que badiner.
Rozkudłać, *F. rozkudłam*. } zerzausen, die
Rozkudlić, *F. rozkudlę*. } Haare verwirren. décoifer, décheveler; mettre en desordre les cheveux. § włosy rozkudlił.
Rozkudłany, pokudłany. zerzauset; mit zerzauseten, verworrenen Haaren. échevelé.

velé. § rozkudłana po domie chodźi; rozkudłana głowa.

Rozkupuię co, *v. m. F. rozkupię.* aufkaufen, alles oder vieles einkaufen. acheter tout ou une grande quantité de choses. § wszystkie towary kupcy rozkupili.

*Rozkurczam, Rozćiągam, *F. rozkurczę.* ausstrecken, ausdehnen. étendre, élargir. § rozkurczyć rękę, palce, skorę.

Rozkuśić, *F. rozkuszę.* verführen; zum Bösen verleiten. soliciter qu. au mal; pousser, inciter à pécher.

rozkuśił go diabeł. der Teufel reutet ihn, hat ihn geritten. il a le diabel au corps, le diable le tente, le possède.

Rozkwilam, *v. m. F. rozkwilę.* zum hefftigen Weinen bringen. faire pleurer & crier qu; faire pleurer à chaudes larmes. § rozkwilił dźiećię; trudno płaczących ćieszyć a nie rozkwilić.

rozkwilić śię. greinen, ins Weinen kommen. pleurer à haute voix; pleurer étant vivement touché; ne faire que pleurer; jetter de tendres larmes; répandre des pleurs par tendresse.

Rozkwilenie. Bewegung zum Weinen. production de chaudes larmes.

Rozkwilony. weinend vor Zärtlichkeit. larmoïant par tendresse; qui pleure par joïe, par tendresse. § rozkwilone poćiechami serce.

Rozkwita śię, Rozkwita, *v. m. F. rozkwitnie.* aufblühen. s'épanouïr, s'ouvir, éclorre, se déplier. § rozkwitły (rozkwitnęły) drzewa; rozkwitła śię roża.

Rozkwitanie, rozkwitnienie. das Aufbrechen, das Aufblühen, die Aufblühung. épanouïssement.

Rozkwitły. aufgeblühet. éclos, ouvert, épanouï.

** *wiek rozkwitły.* das männliche, das reife Alter. le bel âge; le bon âge; âge florissant, âge mûr.

Rozłączam, *v. m. F. rozłączę.* absondern, trennen. disjoindre, séparer, détacher, mettre à part, desunir. § 1) rozłączył te owce od stada.

rozłączyć od pomieszkania i łożka. von Tisch und Bette scheiden. dissoudre un mariage; séparer les mariez de corps.

rozłączyć śię. sich absondern. se séparer, se détacher de.

rozłączyć śię światem. von der Welt scheiden. quiter ce monde.

Rozłączenie. Absondrung. séparation, disjonction, désunion.

Rozłączony. abgesondert. séparé, détaché.

Rozłączysty, rozłączeniu podległy. zertrennlich. dissoluble, séparable, qu'on peu desunir ou séparer.

Rozłakomić kogo na co, *F. rozłakomię.* einem wernach das Maul wäßrig machen. faire apetit; faire naître l'envie à qu. à qu. ch.

rozłakomić śię na co. sich etwas gelüsten lassen. avoir envie, devenir friand de qu. ch.

Rozłamuię co, *F. rozłamię.* von einander brechen. briser; rompre en deux.

Rozlanie. Vergiessung. éfusion, profusion, épanchement, l'action d'épancher ou de s'épancher.

Rozlany. vergossen. épanché, versé.

Rozlata śię, *F. rozlęći.* 1) von einander fliegen wie Vögel. 2) zerfallen als ein altes Kleid. 1) se disperser en s'envolant; se séparer; voler, s'envoler çà & là. 2) tomber en piéces; s'en aller par, en lambeaux. § 1) rozlećiały śię ptacy. 2) rozlata śię suknia.

Rozłaźi śię, Rozłaźi, *F. rozleźie.* 1) von einander kriechen. 2) von einander gehen, nicht fest seyn, nicht halten. 3) vergehen, verschwinden. 1) se disperser, se séparer en rampant; ramper çà & là. 2) s'érailler; se desunir, se séparer comme du fil qui n'est pas bien filé. 3) disparoitre, passer, s'évanoüir. § 1) rozłazły żaby, żołwie, mrowki. 2) to sukno, to przędźiwo śię rozłaźi. 3) rozleźie to marnie.

Rozłaźisty, Rozłazły, niesłoczony, nieręgi, nietrwały. locker, das leicht von einander gehet. qui se sépare aisement; qui n'est pas bien serré, qui n'est pas bien tordu ou tissu, qui s'éraille; nonserré, non-pressé. § przędźiwo, sukno rozłaźiste.

Rozłaźistość. Lockerkeit einer gesponnen oder gewebten Sache. propriéte transparente d'une chose qui n'est pas serrée ou pressée.

Rozlega śię. 1) erschallen. 2) erschallen, kund werden. 1) rétentir, résonner. 2) devenir public, se divulguer, se répandre, s'étendre. § 1) rozlegał śię po powietrzu krzyk, głos, wrzawa. 2) rozlega śię sława iego po świećie; szept i nowina po ludźiach (miedzy ludźmi) śię rozlegały.

Rozleganie śię głosu. Erschallung; Schall von einer Stimme in der Luft. rétentissement, résonnement; son qui reste dans l'air d'une voix.

Rozleisty, *vid.* Rozlewny.

Rozlewam, *v. m. F. rozleię.* 1) vergiessen, ergiessen. 2) ergiessen, ausbreiten, verbreiten.

breiten. 1) épancher, répandre. 2) étendre, pouſſer de tous cotez, répandre par tous les cotez. § 1) rozlał wino z kieliſzka. 2) ſerce krew po żyłach rozlewa; słońce moc ſwoię po wſzyſtkiey rozlewa ziemi.

łzy rozlewać. Thränen vergieſſen. répandre, verſer des larmes, des pleurs.

rozlewać krew. Blut vergieſſen. épandre le ſang, verſer du ſang.

rozlewa rzeka. der Fluß tritt aus. la riviére déborde. § morze rozlało; często ta rzeka rozlewa.

rozlewać śię 1) ſich ergieſſen. 2) ſich ſich ergieſſen, ſich ausbreiten. 1) s'épancher. 2) ſe répandre de tous côtez; décendre par tout le corps; ſe déborder dans; paſſer par tout.

Rozlewanie, *vid.* Rozlanie.

Rozlewca. Vergieſſer. celui qui épanche, qui verſe. § krwie rozlewca.

Rozlewny, rozleiſty. flüßig, das ſich ergießt. liquide, coulant, fluide, qui coule aiſement. § woda ieſt rozlewna.

Rozleżeć śię, *F. rozleżę.* ſich dem Faullenzen, dem langen Schlafen ergeben. ne faire que dormir; faire l'acouchée; ſe plaire à paſſer ſon tems dans le lit.

Rozliczam co, *v. m. F. rozliczę.* abzählen, in Zahlen eintheilen. diſtribuër en nombres; dénombrer; départir.

Rozlicznie, *vid.* Rozmaićie.

Rozliczność, *vid.* Rozmaitość.

Rozliczny, *vid.* Rozmaity.

Rozłki, *plur.* ziele. (*phu*) gemeiner Baldrian. phu.

Rozłog ziele. (*umbilicus veneris minor*) die andere Art von Frauen-Nabel oder Donnerkraut. la ſeconde eſpèce d'eſcuelles.

Rozłożenie, Rozkładanie, *conf.* Rozkładam. das von einander Legen oder Nehmen. l'action de déſaſſembler, de démonter, de mettre çà & là; étalage, *m.*

rozłożenie czego. Eintheilung, Einrichtung, Ordnung. entente, diſpoſition, arrangement, ordre, *m.* dans lequel on met les choſes.

Rozłożyć, *vid.* Rozkładam.

Rozłożystość. Raum, Weite einer Sache die ſich ausbreitet. étenduë, eſpace d'une choſe qui s'étend. § rozłożyſtość drzewa, dachu; połowa rozłożyſtośći koła młyńſkiego od centrum wału aż do obwodu.

Rozłożysty. weit, breit, ausgeſtreckt; ſich ausbreitend als die Aeſte eines Baums. étendu, large; qui s'étend, comme les branches d'un arbre. § rozłożyſte drzewa, gałęzie.

Rozłup ziele, łomikamień wielki. (*ſaxifraga major*) groſſe Steinbreche. la grande ſaxifrage.

Rozłupienie. Aufſpaltung, Spalt. action de fendre; fente.

Rozłupuię, *v. m. F. rozłupam, rozłupię.* aufſpalten. fendre, caſſer en deux. § rozłupać orzech, kloc.

Rozmącam, *v. m. F. rozmącę.* 1) aufrühren, ſehr trübe machen. 2) einrühren. 1) brouiller, troubler trop. 2) délaïer, détremper; moüiller dans une choſe liquide. § 1) powoli, rozmąćiſz piwo we dzbanie. 2) rozmąćić mąkę, farbę.

Rozmaczam, *v. m. F. rozmoczę.* 1) aufweichen, durchweichen. 2) aufleimen. 1) détremper, ramolir par une choſe liquide. 2) décoler, ſéparer les choſes qui ſont colées. § 1) deſzcz źiemię, bryły rozmoczył. 2) rozmocz ten kley, kartę przykleioną.

w Rozmączki, w Rozmaczki, *adv.* dünn eingerührt, flüßig. liquidement; d'une maniére délaïée, fort détrempée. § rozczyń mąkę w rozmaczki.

w rozmączki iaie. ſehr weich gekochtes Ey. un oeuf fort mollet; oeuf à la coque.

Rozmaićie, *adv.* unterſchiedlich, auf vielerley Art. diverſement, diférenment, de diférentes maniéres, en diverſes façons. § rozmaićie o tym powiadaią; rozmaićie to brzmi słowo.

rozmaićie co czynić. auf unterſchiedene Art etwas machen. diverſifiër, variër.

Rozmaitość. Unterſchiedenheit, allerhand Arten. diverſité, varieté, multiplicité.

Rozmaity. mancherley, allerhand, unterſchieden. divers, diférent, multiple. § rozmaite potrawy rozmaite rodzą choroby.

Rozmaryn; rozmaryn cudzoźiemſki. Roßmarin. romârin, cachryz.

rozmaryn naſki. (libanotis coronaria, anthos) Art von Roßmarin. eſpèce de romârin.

rozmaryn Czeſki, świnie bagno. (roſmarinum ſilveſtre, ledum) Porſch, Poſt; wilder Roßmarin. romârin ſauvage.

Rozmarynowy. Roßmarinen. de romârin.

Rozmarſzczam co, *v. m. F. rozmarſzczę.* ausrunzeln, glätten. dérider, dépliſſer, ôter les rides, les faire paſſer.

Rozmarznąć, *F. rozmarznę.* 1) aufgehen, aufthauen. 2) zergehen, ſchmeltzen vom Eis. 1) dégeler, étre au dégel; ſe radoucir, s'adoucir. 2) ſe dégeler, ſe réſoudre par la chaleur.

Rozmarzyć, *F. rozmarzę.* den Kopf einnehmen; dumm, truncken machen. eni-

vrer, troubler qu; troubler la cervelle, faire perdre la raison à qu. § wino go rozmarzyło.

Rozmawiam, *v. m F. rozmowię* 1) discuriren, von etwas reden. 2) sich mit einem unterreden, von etwas reden. 3) durch Briefe oder Abgeschickte mit einem handeln. 4) abspenstig, abwendig machen. 1) discourir, raisonner, faire quelque discours. 2) discourir, parler, confabuler, s'entretenir avec qu. 3) entretenir qu. par; négocier quelque afaire par 4) débaucher qu; détourner, dégoûter une personne de l'autre. § 1) rad rozmawia; rozmawia o woynie a nigdy nie był na niey. 2) rozmawiał z synem o iego postanowieniu; rozmawiali sobie na drodze. 3) rozmawiać z kim przez posły, przez listy o sprawie iakiey. 4) rozmowił mi sługę.

rozmawiać się. sich mit einem unterreden, sich berathschlagen. communiquer à qu; conférer ensemble; avoir conférence avec qu; consulter quelqu'un. § wprzod się z oycem o tym rozmowię; rozmowiwszy się z sobą, odpowiedźieli.

Rozmaźisty. schmiericht, das sich von einander schmieren läßt. onctueux, qu'on peut étendre sur qu. ch.

Rozmęt. weiches Eisen, das spröde damit geschmeidiger zu machen. du fer mol qui sert à donner la trempe à l'aigre.

Rozmiar. 1) Ausmessung, Abmessung. 2) 2) Schenck-Kanne, Trinck-Kanne, Trinck-Maß. 1) dimension. 2) cruche, pot, vaisseau pour mettre quelque liqueur à boire. § 1) rozmiar roli. 2) day mi rozmiar piwa, wina.

Rozmiatam co, *v. m. F. rozmiotę.* 1) von einander fegen. 2) von einander werfen. 1) épandre, jetter çà & là les balaïures amassées; renverser ce qu'on a balié. 2) écarter, dissiper; disperser, jetter de côté & d'autre. § 1) rozmiotę coś zmiotł. 2) wiatr okręty rozmiotł.

Rozmierzam co, *v. m. F. rozmierzę.* 1) ausmessen. 2) messen ein Feld. 1) mesurer. 2) arpenter, mesurer les distances. § 1) rozmierzyć bieg słońca, postaw sukna. 2) rozmierzyć rolą, winnicę.

Rozmierzanie, rozmierzenie. 1) Ausmessung. 2) das Messen eines Feldes. 1) mesure, mesurage, *m.* 2) arpentage, *m.* mesurage, *m.*

Rozmierzony. ausgemessen. mesuré.

Rozmiiam się z kim, *v. m. F. rozminę się.* von einem scheiden, gehen. se séparer de qu; quiter qu. § rozminął się z nim ...ińcielsku.

Rozmiłować się, *F. rozmiłuię się.* sich verlieben; sehr lieben. devenir, être éperdument amoureux; aimer fortement, passionnement. § rozmiłował się siostry moiey.

Rozmiłowany. verliebt. amoureux de qu.

Rozmnażam, *F. rozmnożę.* vermehren. augmenter, multiplier, acroître. § rozmnożyć winne macice, stado.

rozmnożyć lud. bevölkern. peupler.

rozmnażać liczbę przez drugą. Rechenk. multipliciren. *Aritmét.* multiplier

rozmnożyć się. sich vermehren. multiplier, s'augmenter, s'acroître.

Rozmnożenie. Vermehrung. augmentation, multiplication, propagation acroissement. § drzewka na rozmnożenie zostawione; rozmnożenie granic.

rozmnożenie iedney liczby drugą. Rechenk. die Multiplication. *Aritmét.* multiplication.

Rozmnożyciel. Vermehrer. amplificateur, dilateur; celui qui augmente, qui étend.

Rozmnożysty. das man vermehren kan. multipliable; qu'on peut multiplier.

Rozmoczyć co, *F. rozmoczę.* aufweichen. détremper avec de l'eau; délaïer.

Rozmoczenie. } Aufweichung. l'action
Rozmoczki, *plur.* } de détremper avec de l'eau.

w rozmoczki, vid. w Rozmączki.

Rozmowa. 1) Unterredung. 2) ein Gespräch. 1) pourparler, confabulation, discours, abouchement, entretien qu'on a tête à tête avec un autre. 2) un dialogue.

iest rozmowa, gadka o wilku. vom Wolf ist die Rede. on parle du loup.

Rozmowność. Gesprächigkeit, Redseligkeit. afabilité, qualité de celui qui prend plaisir à parler aux gens.

Rozmowny. 1) redselig, gesprächig. 2) zur Unterredung, zum Gespräch gehörig. 1) afable, conversable, qui aime à discourir, à s'entretenir avec les gens. 2) de dialogue, d'entretien.

Rozmrażam co, rospuszczam co zmarzłego, *v. m. F. rozmrożę.* etwas aufthauen; schmeltzen. dégeler, fondre, resoudre une chose gelée.

Rozmrożenie. Aufthauung. l'action de dégeler.

Rozmrożony. aufgethaut. dégelé.

Rozmykać, *v. m. F. rozemknę.* aufschieben, von einander thun, aufmachen. élargir, ouvrir. § rozmykać, zamykać cyrkiel.

rozmykać się. sich von einander schieben. s'élargir, se desunir, se séparer; s'érailler. § to przędźiwo się rozmyka.

Rozmysł.

Rozmysł. Ueberlegung; Bedencken. déliberation, réflexion. § zwierzęta rozmysłu (rozmyślności) nie maią; nie pozwolił mi czasu do rozmysłu; brać, dać co na rozmysł.

Rozmyślam, *v. m. F. rozmyślę.* 1) erwegen, überdencken, dencken. 2) meditiren, betrachten, eine geistliche Betrachtung haben. 1) penser; contempler, considérer, peser & repeser qu. ch. en son esprit; faire réflexion sur; songer profondement à qu. ch. 2) méditer; faire quelque méditation sur; être en méditation d'une chose divine. § 1) kiedy rozmyślam (rozważam) cnoty iego. 2) rozmyślam co nabożnie; rozmyślay zawsze o Panu Bogu.

rozmyślaiący. 1) nachsinnend, nachdenckend. 2) ein Nachsinner. 1) méditatif, contemplatif, adonné à la contemplation. 2) contemplateur, celui qui contemple.

rozmyślam się. 1) überlegen; sich bedencken. 2) sich entschliessen. 1) méditer, déliberer. 2) aviser; prendre une résolution; se déterminer, se résoudre. § 1) rozmyśla się ieźli ma uczynić. 2) iuż się rozmyślił.

rozmyśliłem się. ich habe mich entschlossen. je suis déliberé à cela; j'ai résolu cela; je me suis résolu à cela.

rozmyśliwszy się. nach überlegter Sache. après une mûre déliberation. § rozmyśliwszy się przyszedł.

rozmyślaiący się. der sich bedencket. qui met qu. ch. en déliberation; qui délibère sur une chose.

Rozmyślanie. 1) Betrachtung, Erwegung, Gedancken. 2) geistliche Betrachtung. 1) méditation; discoussion, contemplation; réflexion de l'esprit; pensée. 2) méditation divine; contemplation des choses divines. § 1) rozmyślania iego o tey rzeczy druku są godne. 2) rozmyślania nabożne, duchowne.

Rozmyślnie, *adv.* 1) mit Bedacht. 2) vorsetzlich. 1) considérément, avec bien de la réflexion; après y avoir bien pensé. 2) de propos déliberé, à dessein, exprès. § 1) rozmyślnie, nierozmyślnie wyrzekł to słowo. *2) rozmyślnie (umyślnie) to uczynił.

Rozmyślność. Krafft der Seelen zu überlegen, zu überdencken; Ueberlegung, Erwegung. faculté de l'ame de pouvoir penser & déliberer; réflexion, considération.

Rozmyślny. 1) vorsichtig, der alles überlegt; bedachtsam. 2) überlegt, überdacht. 1) atentif, considérant, circonspect, qui fait réflexion, qui ne fait rien précipitanment. 2) déliberé, considéré, bien avisé.

Rożnica. 1) Unterscheid. 2) Philos. eine Species. 3) Zwist, Mißhelligkeit, Uneinigkeit. 4) Faction, Parthey. 1) diférence, distinction, diversité. 2) *Philos.* espèce. 3) dissention, discorde, diférend, mesintelligence. 4) faction, partie, brigue. § 1) dla rożnice (rożności) w wierze prześladować prawa zakazuią; z tą rożnicą; żadney nie czynią rożnicy charakteru w duchownych i świeckich; zachodźi rożność wielka miedzy temi rzeczami. 2) powszechność na rożnice rozłożyć. 3) mała się miedzy nami rożnica wszczęła; o małą rzecz miedzy nami zachodźi rożnica. 4) w tym Państwie dwie są znaczne rożnice.

co za rożność? was ist für ein Unterscheid? quelle diférence il y a-t-il?

rożnica, rożność mowy, własność ięzyka. eigne Redart einer Sprache. idiotisme, *m.*

rożnica mowy iednegoż narodu; ięzyka rożność. besondre Aussprache, Mundart. une dialecte.

Rożnie, rożno, *adv.* unterschiedlich, auf mancherley Weise. diféremment; diversement.

Rożnię. 1) verändern, unterschiedlich vorstellen. 2) entzweyen, uneinig machen. 1) diversifiër, variër, aporter la diversité. 2) diviser, mettre en dissention, partager en factions; brouiller, desunir. § 1) rożnić trzeba rzeczy, kiedy się spodobać maią. 2) fakcye ich porożniły; porożnić kogo z kim.

rożnię. / *rożnię się.* } 1) sich unterscheiden. 2) nicht übereinstimmen, uneins seyn. 1) se distinguer; diférer avec qu. en. 2) être en diférend, n'être pas d'acord, n'acorder pas avec qu; être de sentiment contraire, être diférent de; disconvenir; ne pas convenir de. § 1) w tym się urzędnicy woyskowi od inszych rożnią. 2) w tym rożnię się od niego; z sobą rożniemy, ale wnet zgoda będźie.

Rozniecam co, *v. m. F. rozniecę.* 1) Feuer anmachen. 2) fig. entzünden, anflammen. 1) faire du feu. 2) *fig.* enflammer, alumer, atiser.

Rożnienie. 1) Ungleichheit, Verschiedenheit. 2) Widerstreit. 1) diversité. 2) contrarieté des sentimens, disconvenance.

*Rozniemoc się, *F. rozniemogę się*, zachorzeć. sehr kranck werden. devenir dangereusement malade.

Rożnik ziele. (*ros solis*) Sonnen-Thau ein Kraut. rorelle, une plante.

Rożno, *adv. vid.* Rożnie.
Rożnoboczna figura. } Meßk. Figur die aus verschiedenen
Roznobok. } Winckeln bestehet. *Géom.* figure qui a des angles inégaux.
Rożnokąt, rożnowęgiel. Meßk. Triangel mit drey ungleichen Seiten. *Géom.* un scalene; un triangle dont les trois côtez sont inégaux.
Rożnoodległy. nicht parallel. qui n'est pas parallèle.
Rożność, *vid.* Rożnica 1).
Roznoszę, *v. m. F. rozniosę.* 1) von einander tragen. 2) austragen, kundmachen. 1) disperser, porter çà & là. 2) divulguer, porter, répandre, semer, faire courir un bruit. § 1) kto te księgi rozniosł? 2) roznosić nowinę po mieście.
na szablach go roznieśli. sie haben ihn in Stücken gehauen. l'on a mis, ils l'ont taillé en piéces.
Rożnowęgiel, *vid.* Rożnokąt.
Rożnowierca. der von einer andern Religion ist. celui qui est de diverse réligion.
Rożny. 1) unterschieden, unterschiedlich, nicht gleich. 2) nicht übereinstimmig, uneinig. 1) divers, dissemblable, diférent. 2) discordant, contraire, oposé, diférent, qui ne s'acorde pas avec qu. § 1) rożna to rzecz od tey. 2) rada była rożna i z sobą się zgodzić nie mogły.
rożnym czynić. unterscheiden. distinguer, dicerner.
rożny kształt natury, vid. Twarzność.
Rozoki. schiel, ein Schieler. bigle, louche, qui a les yeux de travers.
Rozokowatość. das Schielen. le strabisme.
Rożowy. Rosen=. de rose; rosat.
***rożowe lata.* die jungen Jahre: die Blüthe der Jugend. le bel âge; le bon âge; l'âge florissant; la fleur de son âge. § przeżył w prawdzie rożowe lata, nie doszedł iednak doyrzałey lilii śiwizny.
Rozpączam, *F. rozpęcznię.* aufplatzen, aufbrechen. éclore, s'ouvrir; crever en se gonflant.
Rozpacz, Rospacz, *f.* Verzweifelung. desespoir. § w nayostatnieyszą lękliwych ludźi wprowadza rozpacz; w oczywistą nadźiei wpadł rozpacz.
bronić się na rozpacz. sich verzweifelt wehren. se défendre en desesperé.
Rozpaczam, *v. m. F. rozpaczę.* verzweifeln. desespérer de; perdre l'espérance. § Boże nie day mi rozpaczać o twoiey łasce; nie rozpaczay o miłośierdźiu Bożym, o zbawieniu, o grzechow odpuszczeniu.
rozpaczaiący list. Trost=loses Schreiben. une lettre qui desespére qu.
rozpaczaiąc, } *adv.* verzweifelter Weise.
Rozpacznie, } desespérement, sans espérance.
Rozpaczny. verzweifelt. desespéré; qui a perdu toute espérance.
Rozpadam się, *v. m. F. rozpadnę się.* bersten, zerspringen, zerfallen; Risse bekommen. se crever, se percer de soi même; se fendre; se tresaler; se rompre, s'entr'ouvrir, féler. § pasztet się rozpadł; śklanka się rozpadła.
Rozpadlina, *f.* sa. 1) Riß, Berst, Ritze, Spalt. 2) Niet=Nagel am Finger. 3) Ritz im Glas von der Hitze. 1) crevasse, fente, lésard; ouverture qui se fait dans quelque corps solide. 2) envie, petite peau qui vient à la racine des ongles. 3) gerçure, félure, fente dans un verre. § 1) rozpadlina w murze, w desce; rozpadlina na ręku, na nogach. 2) rozpadlina palca przy paznokćiu. 3) rozpadlina we śkle od gorąca.
Rozpadły, rysuiący się. voller Ritzen. plein de fentes, rempli de crevasses.
Rozpaiać co, *v. m. F. rozpoię.* aufleimen, zergehen lassen. décoler ce qui étoit colé; délaïer, détremper.
Rozpalam co, *v. m. F. rozpalę.* 1) heiß, glüend machen. 2) *fig.* erhitzen. 1) rendre tout chaud; rougir au feu; chaufer, échaufer tellement un métail par le feu, qu'il paroisse tout rouge. 2) *fig.* enflammer, échaufer, alumer, exciter.
rozpalić się. 1) glüen. 2) *fig.* sich erhitzen. 1) être tout rouge; devenir plein de feu, comme le fer chaud. 2) *fig.* s'échaufer; se mettre en fougue, s'enflammer, s'emporter, prendre feu.
Rozpalanie. das Glüendmachen. l'action de rougir, de chaufer un métail.
Rozpalenie. 1) Glut einer glüenden Sache. 2) Hitze in einer Kranckheit. 1) l'ardeur, *f.* la chaleur d'un métail enflammé, d'un corps plein de feu. 2) inflammation; chaleur, *f.* échaufure qui vient d'une maladie.
Rozpalisty. das man glüend machen kan. aisé à rougir au feu.
Rozpalony. 1) glüend. 2) *fig.* erhitzt. 1) rouge, chaud; rougi au feu, enflammé. 2) ardent, chaud, enflammé, bouillant, échaufé; plein d'ardeur & de feu. § 1) rozpalone żelazo. 2) rozpalona dama za mąż śpieszy.
Rozpamiętywam co, czego, *v. m. F. rozpamiętam.* erwegen, überdencken. repenser, penser & repenser, considérer, péser.

péſer. § rozpamiętywa poniesioney ſtraty.

Rozpar słoneczny. die Sonnen-Hitze. l'ardeur, *f.* la chaleur du ſoleil.

Rozparam co, *v. m. F. rozporzę.* 1) zertrennen, auftrennen. 2) *fig.* eine Freundſchaft trennen, aufheben. 1) découdre, défaire quelque couture. 2) rompre, découdre l'amitié avec qu. § 1) rozproi krawiec ſzatę. 2) rozproć towarzyſtwo, przyiaźń z kim.

Rozpaſany. 1) aufgegürtet, ohne Binde um den Leib. 2) ausgelaſſen, leichtfertig. 1) déceint; à qui on a ôté la ceinture, qui n'a point de ceinture. 2) déreglé, diſſolu, débauché, libertin. § 1) rozpaſany (nieopaſany, bez paſa) chodźi. 2) rozpaſany na wſzyſtkie niecnoty, na wſzyſtkę ſwawolę; rozpaſany prowadźi żywot.

Rozpaſuię, *v. m. F. rozpaſzę.* 1) die Leib-Binde abnehmen; aufgürten. 2) einem freyen Lauf laſſen. § 1) ôter la ceinture à qu; déceindre qu. 2) rendre diſſolu; abandonner qu. à ſa conduite, lâcher la bride à qu. § 1) rozpaſz chłopca. 2) prawo takie wſzyſtkie rozpaſuie pożądliwości.

rozpaſać śię. 1) ſich aufgürten. 2) ſich zu einer Arbeit aufgürten, fertig machen. 3) ausſchweifen; ausgelaſſen, leichtfertig ſeyn. 1) ſe déceindre; ôter ſa ceinture. 2) ſe déceindre à un travail; ſe diſpoſer, s'apréter à. 3) ſe relâcher à qu.-ch; ſe donner carriére; s'émanciper, ſe licencier; mener une vie diſſoluë. § 1) tak śię obżarł że śię roſpaſać muśiał. 2) rozpaſał śię na tę robotę, do biegu. 3) rozpaſał śię na wſzelką ſwawolę, rozpuſtę.

Rozpęcznieć, *F. rozpęcznieie.* aufquillen. s'enfler, ſe gonfler trop comme un grain. § rozpęczniało źiarno.

Rozpędzam, *v. m. F. rozpędzę.* 1) zerſtreuen, jagen, von einander treiben. 2) zerſtreuen den Feind. 3) vertreiben, zertheilen eine Geſchwulſt. 1) écarter, pouſſer, jetter çà & là, diſſiper, diſperſer. 2) écarter, diſperſer, chaſſer çà & là, renverſer, mettre l'ennemi en déroute. 3) diſſiper, réſoudre, diſſoudre une tumeur. § 1) wiatr deſzcz, mgłę, chmurę rozpędźił. 2) rozpędźić ſwawolną kupę, nieprzyiaćielſkie hufce.

rozpędzaiące lekarſtwo. zertheilendes Mittel. médicament diſcuſſif ou réſolutif, qui a la vertu de réſoudre les humeurs amaſſées.

Rozpędzanie, rozpędzenie. 1) das Zerſtreuen, die Zerſtreuung. 2) die Zertheilung eines Geſchwulſtes. 1) l'action de chaſſer, de diſperſer; diſgrégation; chaſſe. 2) réſolution, diſſolution d'une tumeur.

Rozpędzony. 1) zerſtreut, von einander gejagt. 2) zertheilet als eine Geſchwulſt. 1) diſperſé; écarté, chaſſé çà & là; diſſipé, épars, épandu de côté & d'autre. 2) diſſout, qu'on a réſolu avec un médicament.

rozpędzone, rozbieżałe konie. Pferde die Reißaus nehmen. des chevaux qui courent à bride abatuë.

Rozpękać śię, *rozpęknę.* platzen, aufplatzen. ſe crever, ſe percer de ſoi même, ſe rompre. § beczka śię rozpękła; rozpęknął śię od trućizny.

Rozpętać, *F. rozpętam.* entfeſſeln, die Feſſeln abnehmen. déchainer; ôter les chaines à qu.

rozpętać śię. ſich von den Banden los machen, ſie zerbrechen. ſe déchainer; romper ſes chaines; ſe défaire de ſes chaines.

Rozpieram co, *v. m. F. rozeprę.* 1) von einander dehnen, preſſen, als das Getreide den Sack. 2) blehen, aufblehen als eine Speiſe. 1) étendre, percer les cotez; pouſſer de dedans vers les côtez comme le blé dont le ſac eſt trop rempli. 2) enfler le corps, cauſer des flatuoſitez. § 1) zboże rozpiera wor, ſtodołę; rozpierać boki, brzuch. 2) rozpiera mię coś.

rozpieram. } 1) ſtreiten, fechten, diſpu-
rozpieram śię. } tieren. 2) rechten, proceſſiren. 1) diſputer; combatre, débatre, conteſter, avoir une controverſe avec qu. 2) plaider, ſe plaider, être en procès avec qu. § 1) rozpierać z kim o wiarę (o wierze) o prawdę. 2) rozpieraią śię ſądem, prawem o to.

rozpierać śię. ſich von einander preſſen, dehnen. s'élargir vers les côtez. § zboże śię w worze rozpiera.

Rozpieranie śię. Streit, Wort-Wechſel. diſpute, combat, conteſtation. § rozpieranie śię o prawdę.

Rozpierzcham śię, *v. m. F. rozpierzchnę śię.* von einander ſpringen, ſich verlaufen; ſich zerſtreuen. ſauter çà & là; ſe diſſiper, ſe diſperſer; fuïr çà & là; fuïr à la débandade.

Rozpierzchnienie. Zerſtreuung eines Haufens Leute; Flüchtung vieler Perſonen. fuite à la débandade; fuite de pluſieurs perſonnes, qui d'un côté qui d'un autre.

Rozpieſzczam kogo, *F. rozpieſzczę.* einen weichlich, weibiſch machen, verzärteln. amolir, éféminer, rendre qu. éféminé.

rozpieśćić śię. weibiſch, wollüſtig werden. s'étémi-

s'éféminer, s'amolir, ſe rendre éféminé.

Rozpięćie, *vid.* Rozpinanie.

Rozpięty. 1) von einander geſpannt. 2) aufgeknöpfet, aufgeſchnallet, aufgehäckelt, aufgegurtet. 1) étendu, tendu, bandé. 2) déboutonné, débouclé, dégrafé, desſanglé. § 1) rozpięte płotno nad czym. 2) rozpięty chodźi.

Rozpiiam śię, *v. m. F. rozpiię.* ins Sauſen kommen, ſich aufs Sauſen legen, es gewohnet werden. flûter tout ſon tems; ne faire que boire; s'acoutumer à boire toujours.

Rozpinam co, *v. m. F. rozepnę.* 1) von einander ſpannen, ausbreiten. 2) aufknöpfen, aufſchnallen, aufhäckeln, aufgurten. 1) étendre, tendre, bander. 2) déboutonner, déboucler, dégrafer, désſangler. § 1) rozpiąć śieć, żagle; rozepniy płaſzcz na źiemi. 2) rozpiął Pana.

rozpiąć śię. ſich aufknöpfen, ſich aufſchnallen u. d. g. ſe déboutonner, ſe déboucler *&c.*

Rozpinanie, Rozpięćie. 1) das Aufſpannen, die Aufſpannung. 2) das Aufknöpfen, Aufſchnallen u. d. g. 1) élargiſſement, tenſion, l'action d'étendre, de bander. 2) l'action de déboutonner, de déboucler.

Rozpiſanie, Rozpiſowanie. 1) Umlauf, Ausſchreiben, ſchriftliche Verordnung an viele etwas zu thun. 2) Abtheilung der Leute in Rotten. 1) lettre circulaire; ordonnance, ordre par écrit, par lequel on ordonne à pluſieurs perſonnes de faire qu. ch. 2) diſtribution d'hommes par bandes, par compagnies; repartition en. § 1) rozpiſanie goſpod dla gośći; rozpiſanie kontrybucyy. 2) rozpiſowanie żołnierza na roty, na kompanie.

rozpiſanie roku, odwłoka prawna. gerichtliche Friſt. délai de jugement.

Rozpiſto, *vid.* Roſpiſto.

Rozpiſany. 1) ſchriftlich vielen verordnet. 2) vertheilt in kleine Haufen Leute. 1) ordonné à pluſieurs par écrit. 2) diſtribué par bandes.

**rospiſany, zawieſzony.* aufgeſchoben, verlegt. remis, diféré, renvoié.

Rozpiſuię, *v. m. F. rozpiſzę.* 1) ausſchreiben, ſchrifftlich vielen verordnen. 2) abtheilen, eintheilen in Claſſen. 1) indiquer, ordonner, ſignifier par écrit qu. ch. à pluſieurs perſonnes. 2) diſtribuër, par claſſes, par compagnies; repartir, diviſer en. § 1) rozpiſano lud na oſadę miaſta; rozpiſać kontrybucye; rozpiſano żołnierzom goſpody. 2) rozpiſać żołnierza na roty, na kompanie, na dźieśiątki.

rok rozpiſać, zwłaczać ſprawę, vid. *pomykać roku.*

Rozpłakać śię, *F. rozpłaczę.* in Thränen zerflieſſen, ins Weinen kommen. fondre en larmes, ne faire que pleurer; répandre, verſer des larmes en abondance.

Rozpłaſzam, *v. m. F. rozpłoſzę.* von einander ſcheuchen. chaſſer çà & là comme les oiſeaux, les épouvanter, débucher.

Rozpłaſzczam co, *v. m. F. rozpłaſzczę.* platt machen, platt ſchlagen. aplatir, rendre plat, écacher.

Rozplatam, *v. m. F. rozplotę.* 1) aufflechten, aufdrehen, aufknüpfen. 2) hintertreiben, vernichten. 1) défaire; dénouër, défaire un noeud; déſourdir, détortiller, décorder, dénater. 2) interrompre, empêcher, détourner. § 1) rozplotł ten węzeł, ten koſz; rozpleć mu włoſy. 2) rozpleść czyy propozyt.

Rozpłatać rybę, *F. rozpłatam.* reiſſen einen Fiſch. habiller un poiſſon, le mettre en deux piéces.

Rozplećienie. die Aufflechtung. l'action de défaire un neud, la toile ou une corde.

Rozplećiony. aufgeflochten, aufgeknüpft. défait; dénoué, détortillé, dénaté.

Rozpleniam co, *v. m. F. rozplenię,* rozkrzewiam. fortpflantzen, vermehren, ausbreiten. planter, augmenter, acroître, multiplier.

Rozpływam śię, *v. m. F. rozpłynę śię.* 1) von einander ſchwimmen als Fiſche. 2) zerflieſſen. 3) zerſchmeltzen, zergehen, ſich auflöſen. 4) leben, ſchweben im Ueberfluß einer Sache. 1) ſe ſéparer de ſa troupe en nageant comme font les poiſſons. 2) s'épandre, s'écouler çà & là; ſe répandre; ruiſſeler de tous les côtez; couler de toutes parts. 3) ſe fondre; ſe réſoudre. 4) vivre, nager, ſe répandre, être comme fondu dans; abonder en. § 1) ryby śię rozpłynęły. 2) ćiało śię w pot (w poćie) od pracy rozpływa; woda śię po gorze rozpłynęła. 3) lod, śnieg, woſk śię rozpływa; ſol śię rozpłynie na wilgotnym mieyſcu; ſer tak kruchuchny żeby śię niemal na języku rozpłynął. 4) rozpłynąć śię w radość, w weſele.

gruſzka na języku śię rozpływaiąca. eine Birne die auf der Zunge zergehet. poire fondante.

rozpływać śię w rześite łzy (w rześiſtych łzach) in Thränen zerſchmeltzen. fondre en larmes; pleurer amèrement

rozpły-

rozpływaiący śię; *rozlewny*. zerfliessend, von einander fliessend, flüßig. coulant, liquide, fluide.

Rozpoczynam, *v. m. F. rozpocznę*. 1) viele Dinge anfangen. 2) anstifften, anfangen als einen Krieg. 1) commencer plusieurs choses. 2) exciter, commencer, entreprendre comme une guerre. § 1) rożne rozpoczyna raboty, a żadney niedokończy. 2) nie na co inszego woynę z sąśiadami rozpoczął.

Rozpodźiewam, *v. m. F. rozpodźieię*. zu unterschiedenen Sachen anwenden. dépenser en; emploier à diverses choses. § na coś te pieniądze rozpodźiał?

Rozpoławiam, *v. m. F. rozpołowię*. in zwey Theile theilen. partager en deux parties. § iednym machem głowę mu rozpołowił; niebytność twoia poćiechę naszę rozpoławia.

Rozpor. gemachter Schlitz im Kleid. fente, ouverture faite dans un habit. § suknia z rozporem.

rozpor w ubraniu. Hosen-Schlitz. fente de haut-de chausse.

Rozpora, *vid.* Rozwora.

Rozporządzam, *v. m. F. rozporządzę*. 1) einrichten, veranstalten, anordnen, verordnen. 2) zurichten, zubereiten. 1) régler, disposer, arranger, ordonner. 2) préparer, aprêter, assaisonner. § 1) domowe rozporządził sprawy; rozporządził woysko na rożne strony.

Rozporządzenie. Einrichtung, Anordnung, Veranstaltung. disposition, ordre, *m.* arrangement.

rozporządzenie domu. Einrichtung des Haus-Wesens. disposition des afaires domestiques.

Rozporządzony. angeordnet, veranstaltet. disposé, réglé, arrangé.

Rozpośćieracz. Ausbreiter, Ausspanner. celui qui étend, qui élargit.

Rozpośćieram, *v. m. F. rozpostrę*. 1) von einander legen, ausbreiten. 2) ausbreiten, vermehren. 1) étendre, étaler, déplier, élargir. 2) *fig.* étendre, augmenter, porter plus loin. § 1) rozpośćierać namioty, chorągwie; rozpostarła chustkę; rozpostrzyy te źioła w ćieni. 2) ropostrzeć powagę swoię, granice państwa.

rozpośćiera proporce; *rozpośćiera śię*. er macht sich breit, er thut groß. il se quarre, il se panade. § rozpośćiera śię bez przyczyny.

rozpośćierać śię. 1) sich ausbreiten, seine Theile von einander legen. 2) sich ausbreiten, sich vermehren, um sich greifen. 3) weitläuftig seyn. 1) s'étendre, s'élargir. 2) s'étendre, se répandre, se multiplier, s'augmenter. 3) être difus, s'étendre sur; répandre en. § 1) drzewo śię rozpostarło. 2) rozpośćiera śię to licho; sława iego śię po całym świećie rozpostarła; rozpośćierało śię to Państwo aż do morza. 3) rozpośćiera śię rzeczą, mową.

Rozpośćieranie. das Ausbreiten. l'action d'étendre, d'élargir, de tendre.

Rozpostarćie. } 1) die Ausbreitung. 2) das
Rozpostrzenie. } Firmament, die Veste des Himmels. 1) élargissement, étalage, *m.* 2) firmament.

Rozpostarty. } ausgebreitet, ausgestreckt,
*Rozpostrzony. } ausgereckt. étendu, tendu, élargi. § rozpostarte namioty, proporce; z rozpostrzonemi rękoma bieżał ku mnie.

Rozpowiadam co komu, *v. m. F. rozpowiem*. umständlich erzehlen. circonstancier qu. ch; raconter avec toutes les circonstances; faire un éxact recit; conter qu. ch. de fil en aiguille. § rozpowiedźiał mi tę sprawę wywodem szerokim.

Rozpowiadanie, rozpowiedźienie czego. umständliche Erzehlung. un ample recit; un succint & long narré. § rozpowiedźienie nowin.

Rozpożyczam co, *v. m. F. rozpożyczę*. an viele verborgen. prêter à beaucoup de gens. § rozpożyczył pieniądze i rzeczy.

Rozprászam, *v. m. F. rozproszę*. 1) zerstreuen. 2) zerstreuen, von einander jagen den Feind, einen Haufen. 3) verschwenden, verthun. 4) ausstreuen, unter die Leute bringen. 1) éparpiller, disperser, épandre çà & là. 2) disperser, chasser çà & là, renverser, mettre l'ennemi en déroute; dissiper, disgréger, écarter quelque foule de peuple. 3) dissiper, consumer, manger son bien. 4) semer, divulguer, épandre, répandre, faire courir quelque bruit. § 1) rozproszył piasek po stole. 2) rozproszyć nieprzyiaćiela, kupy swawolne. 3) rozproszył dobra, maiętność swoię. 4) rozprászał po mieśćie paskwile, nowiny.

rozproszyć śię. 1) sich zerstreuen. 2) sich zerstreuen, von einander laufen. 1) se disperser, se répandre çà & là. 2) se disperser, se débander de sa troupe, ne pas aller en troupe.

Rozprawa. 1) Gerichtsw. Vergleich zur Güte. 2) eine Handlung, Abrede, Unterhandlung. 3) Disputation, gelehrte Untersuchung. 4) Feldzug. 1) *Palais*: transaction,

action, convention. 2) négociation; l'action de traiter, de négocier qu. ch. 3) dissertation, disquisition. 4) action, campagne, expédition. § 1) do rozprawy im mieysce naznaczono w mieyskich sądach; bez rozprawy sądził; rozprawę przyiąć. 2) szczęśliwie tak trudney i zawikłaney w poselstwie swoim dokończył rozprawy. 3) krotką a uczoną o tym napisał rozprawę. 4) po tey pomyślney z nieprzyiacielem rozprawie.

Rozprawiam, } v. m. F. rozprawię. 1) von
Rozprawuię, } etwas handeln, reden, schreiben. 2) tractiren, handeln mit einem. 3) einrichten, anordnen, zu recht machen, zurichten. 1) traiter, raisonner, discourir, faire un discours de qu. ch. 2) traiter, négocier quelque afaire. 3) régler, disposer, arranger, aprêter, préparer, ajuster. § 1) rozprawiaią o woynie, a tchorze wierutni; o tym krotko rozprawiać będę. 2) rozprawiłem z nim tę sprawę. 3) rozprawić dom; rozprawić farbę malarską.

rozprawiać się z kim. mit einem den Vergleich der Güte pflegen. transiger, faire une transaction avec qu; acommoder, terminer un diférend.

Rozprawianie, rozprawienie. 1) Unterhandlung. 2) Einrichtung, Anordnung. 1) négociation, l'action de traiter, de transiger. 2) disposition, arrangement.

Rozprawiony. 1) verglichen, beygelegt. 2) eingerichtet. 3) zugerichtet, zubereitet. 1) terminé, vuidé, débatu. 2) disposé, arrangé, réglé. 3) aprêté, préparé, acommodé, ajusté.

Rozprawnie, *adv.* auf eine ausrichtsame Weise. d'une maniére expéditive.

Rozprawniś. hurtiger Verrichter; ausrichtsamer Mann. un résolutif; homme d'expédition.

Rozprawny, rezolut, nie długo śię namyślaiącey. hurtig im Verrichten, ausrichtsam. expéditif; qui expédie, qui fait vite, qui dépêche vite.

Rozprawniśia. geschickte Ausrichterin. femme expéditive.

Rozprostować co, *F. rozprostuię.* gerade machen, gerade biegen. rédresser; rendre droit ce qui ne l'est pas.

Rozproszenie. Zerstreuung, Ausstreuung. dispersion, dissipation, éparpillement, disgrégation.

Rozproszony. zerstreut. dispersé, éparpillé, épars çà & là, répandu çà & là; dissipé.

rozproszone myśli. zerstreute Gedancken. des pensées dissipées.

rozproszony umysł. ein Gemüth das zerstreuet, nicht gesetzt ist. un esprit dissipé ou distrait qui n'est jamais apliqué.

Rozproszyćiel. Zerstreuer. dissipateur.

Rozproszysty. zerstreulich. aisé a dissiper.

Rozprowadzam, *v. m. F. rozprowadzę.* von einander führen. séparer, desunir; méner, conduire, faire passer en divers endroits. § rozprowadźćie ie od śiebie.

Rozprućie. Zertrennung. décousure.

Rozpruty. zertrennet. décousu.

Rozpryskać, *F. rozprysnę.* 1) von einander spritzen, sprengen. 2) zerstreuen, von einander jagen. 1) faire rejaillir; faire sauter, faire voler une chose liquide de tous côtez. 2) disgréger, disperser, chasser une troupe.

rozprysnąć śię. sich von einander laufen, zerstreuet werden. se disperser, s'enfuïr, fuïr à la débandade; se débander.

Rozprzedanie. häufiger Verkauf, grosser Vertrieb. grand débit; vente de beaucoup de choses.

Rozprzedawam, *v. m. F. rozprzedam.* vieles Verkaufen. vendre beaucoup de choses, vendre à diverses personnes. § wszystkie rozprzedał towary.

Rozprzęgam, *v. m. F. rozprzęgę.* 1) von einander spannen als Pferde. 2) *fig.* scheiden, trennen. 1) séparer les bêtes atelées; dételer, découpler, desatéler une bête de l'autre. 2) *fig.* rompre, séparer, découdre. § 1) rozprzęgniy te woły. 2) rozprzęgła śmierć małżeństwo twoie; rozprzęgać ligę.

Rozprzęganie, *vid.* Rozprzężenie.

Rozprzestrzeniam, *v. m. F. rozprzestrzenię.* eig. u. fig. ausbreiten, erweitern. *prop. & fig.* étendre, épandre, élargir. § ciepło rozprzestrzenia powietrze; rozprzestrzenił państwo, dobra swoie.

rozprzestrzenić granice krolestwa. die Gräntzen eines Königreichs erweitern. étendre, reculer les bornes du roïaume.

rozprzestrzenić śię. sich erweitern. se dilater, s'élargir.

Rozprzężenie, rozprzężanie. das von einander Spannen angespannter Thiere. la séparation des bêtes atelées; le découplement.

Rozprzężony. von einander gespannt. dételé d'une autre bête.

Rozpuk. das Aufplatzen, Aufbersten. crevasse, fente.

śmiać śię do rozpuku. lachen, daß man platzen möchte. s'éboufer de rire; se crever de rire; rire fort.

Rozpuknąć śię, *F. rozpuknę śię.* platzen, aufbrechen, bersten, aufspringen.

ver, se rompre, se crevasser, s'ouvrir. § rozpuknął (przepukł) wrzod; beczka rozpukła.

Rozpukły. ⎫ geplatzt, zerplatzt. crevé,
Rozpukniony. ⎭ rompu.

Rozpukłość. ⎫ das Zerplatzen. rupture,
Rozpuknienie. ⎭ crevasse.

Rozpusta. 1) Leichtfertigkeit, Muthwillen. *2) Frechheit, Ueppigkeit. 1) insolence, pétulance, relâchement, égarement. 2) laciveté, libertinage, *m.* dissolution; déreglement de vie. § 1) z rozpusty to uczynił.

Rozpustnie, *adv.* 1) leichtfertig. 2) üppich, frech. 1) insolenment, pétulanment. 2) lacivement.

rozpustnie żyć. wollüstig leben. faire la vie; mener un vie voluptueuse.

Rozpustnik. leichtfertiger, üppiger Mensch. insolent, libertin, homme dereglé.

Rozpustny. 1) leichtfertig, ausgelassen, muthwillig. 2) üppig. 1) insolent, pétulant. 2) lacif, dereglé. § 1) rozpustnych karać ludźi. 2) rozpustny na nieczystość Sodomową.

Rozpuszczam, *v. m. F. rozpuszczę.* 1) entlassen, beurlauben, eine Gesellschaft von sich lassen. 2) auf einen los lassen; nach einen ausschicken; einem nachgehen, nachsetzen lassen. 3) ausbreiten, aufspannen, von einander thun. 4) einem nachsehen, alle Freyheit lassen; den Zaum schiessen lassen. 5) schmeltzen, zerlassen, zergehen lassen. 6) verdünnen, zerlassen mit etwas flüßigem. 1) congédier, renvoier, licencier, donner pouvoir à une assemblée de s'en aller. 2) lâcher, hâler après, faire courir ou voler après qu. 3) étendre, tendre, déplier, élargir; répandre. 4) lâcher la bride à qu; laisser faire à qu. ce qui lui plait. 5) fondre, liquefier; dissoudre, résoudre; réduire en forme liquide, faire fondre par le moien de l'eau ou du feu. 6) délaïer; détremper avec une chose liquide. § 1) rozpuścił gromadę, radę, woysko. 2) rozpuśćić podiazdy za nieprzyiaćielem, psy, sokoły za zwierzem. 3) rozpuśćić śieći; fartuch koło śiebie rozpuśćiła; drzewo gałęźie, korzenie rozpuszcza. *4) syna rozpuśćił (popuśćił synowi). 5) rozpuśćić perłę; cukier w wodźie; kruszce rozpuszczać. 6) rozpuść mustardę octem ieżliby była barzo gęsta.

rozpuśćić wino z wodą. den Wein mit Wasser vermengen. tremper son vin.

rozpuśćić włosy. die Haare aufbinden, fliegen lassen. délier, défaire, laisser floter, éparpiller les cheveux.

rozpuśćić żagle. die Segel aufspannen, mit vollen Segeln gehen. apareiller les voiles, les deploïer & mettre en état de prendre le vent; faire aller à pleines voiles

rozpuśćić konia dem Pferde die Zügel schiessen lassen. faire partir, pousser son cheval à toute bride.

rozpuszczać śię. 1) zergehen, schmeltzen. 2) ausgelassen, lüderlich werden, ausschweifen. 3) sich ergeben, nachhängen einer Leidenschaft. 1) se résoudre, liquefier, fondre; se fondre. 2) se jetter à corps perdu dans les voluptez; se licencier, se débander, s'émanciper; devenir dissolu. 3) s'adonner, se donner, s'abandonner entiérement à; se repandre dans. § 1) gdy śię lod na stawach rozpuśći; cukier śię w uśćiech rozpuszcza. 2) teraz śię wcale rozpuśćił; rozpuśćić śię na swawolę, na rozkoszy. 3) rospuśćił śię na radość, na smętek.

Rozpuszczenie, rozpuszczanie. 1) das Schmeltzen, Zerlassen. 2) Entlassung, Beurlaubung. 1) liquefaction, fonte; l'action de liquefier, de fondre. 2) congé, *m.* permission de se retirer; licenciement.

rozpuszczenie śię, vid Rozpusta.

Rozpuszczony. 1) zerlassen, zergangen, geschmoltzen. 2) entlassen, beurlaubet. 3) auf einen losgelassen; einem nachgeschickt. 4) ausgelassen, leichtfertig, lüderlich. 1) liquefié, fondu. 2) congedié, licencié. 3) lâché après qu. 4) dissolu, libertin, licencieux, débauché. § 1) wosk, ołow rozpuszczony. 2) woysko rozpuszczone; gromada rozpuszczona. 3) rozpuszczonym krogulcem ptaki gonić. 4) rozpuszczony człowiek; w rozpuszczonym porządku nikt nie czyni co powinien; rozpuszczone prowadźi życie.

włosy rozpuszczone. zerstreuete, aufgebundene Haare. des cheveux épars. § w poł rozpuszczone włosy.

rozpuszczone konie. Pferde die im vollen Lauf sind. des chevaux qui courent à toute bride.

Rozpycham co, *v. m. F. rozepchnę*, rozpieram. von einander stemmen oder stossen. rompre, faire crever en poussant de dedans vers lez côtez.

Rozpytywam śię, ⎫ *v. m. F. rozpytam.* nach-
Rozpytywam, ⎭ fragen, nachforschen. s'enquéter, s'enquerir; interroger par tout.

Rozrachować co, *F. rozrachuię.* berechnen, ausrechnen. calculer, compter, supputer

Rozradzam co komu, *v. m. F. rozradzę.* abrathen déconseiller, disſuader qu. ch. à qu.

Rozradzam śię, *F. rozrodzę śię.* } 1) ſehr
Rozraſtam śię, *F. rozrosnę.* } wachſen. 2) zunehmen, ſich vermehren. 1) croitre trop, pouſſer exceſſivement, devenir grand & gros. 2) s'acroître, s'augmenter, ſe multiplier. § 1) drzewo śię w gałęźie rozrosło. 2) rozrosła śię cnota; w morzu śię barźiey rozraſtaią beſtye niźli na źiemi.

Rozradzony. abgerathen. diſſuadé, déconſeillé.

Rozrodzony. reich an etwas; begabt mit etwas. abondant, riche en. § kray w rzeki i laſy rozrodzony.

rozrodzeni bracia. Brüder die ſich in beſondre Stämme getheilet haben. des fréres qui ſe ſont ſéparez en diverſes branches.

Rozraſtanie. } Vermehrung, Wachs-
Rozrośnienie. } thum, Anwachs. acroiſſement, augmentation.

Rozrosły. ſehr groß gewachſen. dévenu fort grand & gros par croiſſance. § rozrosły człowiek.

Rozrożniam, *v. m. F. rozrożnię.* entzweyen, Mißhelligkeit anrichten, uneinig machen. brouiller, desunir, diviſer; mettre en diviſion.

rozrożnić śię. ſich entzweyen, nicht übereinſtimmen, uneins ſeyn. n'étre pas, ne tomber pas d'acord; avoir diférend, diſconvenir avec qu.

Rozrożnienie. Mißhelligkeit, Mißverſtändniß. démélé, *m.* diférend, diviſion, diſſention; meſintelligence. § rozrożnienie w wierze; nieiakież miedzy niemi zachodźi rozrożnienie.

Rozrożniony. zwiſtig, mißhellig. brouillé, diviſé.

Rozrucam, *vid.* Rozrzucam.

Rozruch. 1) Getümmel, Lerm. 2) Unruhe, Verwirrung, Aufſtand. 1) rompement de tête, huéë, bagarre, bruit qui étourdit. 2) remûment, tumulte; rumeur *f.* mouvement, trouble, *m.* confuſion, desordre, *m.* alarme, mutinerie. § 1) w obozie dał śię słyſzeć wielki rozruch. 2) rozruchy woienne; wzniećiło to rozruchy; nieſpodźiany to rozruch w pośrzodku weſołośći publiczney; rozruchy wnętrzne i zamieſzania domowe.

Rozruchać, *v. m. F. rozrucham.* 1) hefftig bewegen, erſchüttern. 2) einem Bewegung machen, einen in Bewegung bringen. 1) agiter, émouvoir, remuër. 2) agiter, remuër qu. § 1) wiatr morze rozruchał. 3) chorego po febrze rozruchać bieganiem trzeba.

rozruchać śię. 1) ſich hefftig bewegen. 2) ſich bewegen, in Bewegung kommen durch eine Motion. 1) ſe remuër, s'agiter. 2) s'agiter, ſe donner du mouvement; porter ſon corps çà & là, lui donner des mouvemens & de l'agitation. § 1) drzewa śię od wiatru rozruchały. 2) rozruchał śię i rozgrzał śię.

Rozruchanie. hefftige Bewegung. agitation, mouvement, remûment.

Rozrutnie, Rozrutność, Rozrutny, *vid.* Rozrzutnie *&c.*

Rozrywam, *v. m. F. rozerwę.* 1) von einander reiſſen. 2) ſprengen, zerſprengen. 3) zerreiſſen als einen Reichs-Tag. 4) brechen einen Frieden. 5) durchbrechen, über den Haufen werfen den Feind. 6) diejenigen ſo ſich ſchlagen von einander reiſſen, von einander bringen. 7) dem Feinde eine Diverſion machen. 8) unterbrechen, abwenden, aufhalten, ſtöhren. 9) einen ſehr beſchäfftigen. 10) vertreiben, zerſtreuen als eine Betrübniß. 1) rompre, lacerer, déchirer en deux piéces. 2) rompre, faire crever, mettre en piéces; faire ſauter. 3) rompre comme une diète. 4) rompre, violer la paix. 5) rompre, renverſer, mettre en desordre, en déroute. 6) ſéparer, décharpir, detacher ceux qui ſe batent. 7) divertir l'ennemi; faire diverſion à l'ennemi. 8) détourner, diſtraire, interrompre, empêcher. 9) ocuper, embaraſſer. 10) chaſſer, diſſiper, éloigner la triſteſſe. § 1) rozerwiy ten ſznurek. 2) ſtare nabićie rurę rozrywa; mina mur rozerwała. 3) rozerwał (zerwał) ſeym, ſeymik. 4) tym poſtępkiem przyiaźń, ligę, pokoy rozerwał. 5) rozrywać hufce. 6) zabiią śię, rozerwać ich trzeba; ledwie ich rozerwano. 7) wpadł w Państwo, aby śiły iego rozerwał; rozrywać woyſko. 8) rozerwał zamysły moie, rozrywać zabawnego. 9) wielkie ſprawy go rozrywaią. 10) weſołe towarzyſtwo ſmętek rozrywa.

rozrywać śię. 1) berſten, zerſpringen, platzen. 2) ſich trennen. 3) ſich womit beluſtigen. 1) ſe crever; crevaſſer, s'entr'ouvrir, ſe rompre. 2) ſe ſéparer, ſe desunir. 3) ſe divertir, ſe réjouïr, ſe delâſſer l'eſprit. § 1) działo śię rozerwało. 2) rozerwać śię nie damy. 3) rozrywa śię łowami, naukami.

Rozrywanie, Rozerwanie. 1) Zerreiſſung. 2) Zerreiſſung als des Reichs-Tages. 3) Vertreibung, Zerſtreuung. 1) l'action de

rompre.

rompre, de déchirer en deux. 2) l'action de rompre une diéte ou une autre assemblée. 3) diversion, détour, dissipation.

rozrywanie swoiego frasunku, smętku. Vertreibung seines Kummers, seiner Betrübniß. diversion de son chagrin, de sa tristesse.

rozrywanie śił nieprzyiaćielskich. Trennung der feindlichen Macht. diversion qu'on fait aux ennemis.

Rozrywka. 1) Zeitvertreib, Lustbarkeit, Ergötzlichkeit. 2) Witz, aufgewecktes Wesen. 1) divertissement, amusement, delâssement, réjouissance. 2) esprit; présence d'esprit; résolution. § 1) polowanie iest rozrywką uciesznq. 2) żadney nie ma rozrywki; rozrywki do tego urzędu trzeba.

Rozrządzam, *v. m. F. rozrządzę.* einrichten, veranstalten, anordnen. disposer, régler, arranger. § rozrządził domowe sprawy; dni i lata swoie w złotey rozrządził swobodźie.

Rozrządzenie. Einrichtung, Anordnung. disposition, arrangement.

Rozrządzony. eingerichtet. réglé, arrangé disposé.

Rozrzadzam, } *v. m. F. rozrzedzę.* 1) verdünnen, dünn machen mit
Rozrzedzam, } etwas flüßigen. 2) verdünnen, dünner machen was zu nahe an einander stehet. 1) délaïer; détremper avec quelque liqueur. 2) éclaircir les choses qui sont trop près, rendre moins dense; rendre clair ce qui étoit trop épais. § 1) rozrzedźić wapno. 2) rozrzedźić las, drzewa; kule szeregi nieprzyiaćielskie rozrzedźiły.

Rozrzedzenie. 1) Verdünnung, Einrührung. 2) Verdünnung der gar zu dicht gesetzten Sachen. 1) délaïement; l'action de détremper. 2) l'action d'éclaircir les choses trop druës.

Rozrzedzony. 1) verdünnt mit einer Feuchtigkeit. 2) dünner gemacht, weiter von einander gesetzt. 1) délaïé, détrempé. 2) éclairci, qui est rendu moins dense.

Rozrzewniam, *v. m. F. rozrzewnię.* einem Thränen auspressen; einen zärtlich machen, zum Weinen bringen. arracher, exciter des pleurs; atendrir, émouvoir aux larmes; tirer les larmes des yeux; faire pleurer qu. § rozrzewniłeś mię twemi ku kochaniu namowami.

Rozrzewnienie. Erpressung der Thränen, Bewegung, Rührung. arrachement des larmes; atendrissement. § w takim rozrzewnieniu serca naszego.

Rozrzewniony. der zum Weinen ist beweget worden. atendri à pleurer à chaudes larmes; tout éploré.

rana rozrzewniona. eig. u. fig. aufgeritzene Wunde. *prop. & fig.* une plaie irritée.

Rozrzucam, *v. m. F. rozrzucę.* 1) von einander werfen, zerstreuen. 2) abbrechen, niederreissen, der Erde gleich machen. 3) verschwenderisch austheilen; verschwenden. 1) écarter, jetter de côté & d'autre; disperser çà & là. 2) raser, démolir, renverser, abatre. 3) dissiper, manger, dépenser son bien; prodiguer. § 1) ta fuzya barzo rozrzuca; wiatr okręty, owoce z drzewa rozrzućił. 2) kazał rozrzućić wały i mury. 3) rozrzuca pieniądze, upominki.

Rozrzucenie. 1) die von einander Werfung, Zerstreuung. 2) Abbrechung, Niederreissung. 1) séparation des parties d'un tout; dispersion; l'action de jetter çà & là. 2) démolition, destruction d'un bâtiment.

Rozrzucony. 1) zerstreut, von einander geworfen. 2) niedergerissen. 1) dispersé, répandu, épars; éparpillé, jetté çà & là. 2) démoli, rasé, abatu.

Rozrzutnie, *adv.* verschwenderischer Weise. prodigalement, avec profusion, en prodigue. § rozrzutnie żyie.

*Rozrzutnik, marnotrawca. Verschwender. dissipateur, avaleur, mangeur; prodigue.

Rozrzutność. Verschwendung. prodigalité; dissipation de biens; profusion.

Rozrzutny, marnotrawny, nieoszczędny. verschwendisch. prodigue.

Rozrzynam co, *v. m. F. rozerznę.* von einander schneiden. tailler, couper avec un taillant en deux.

Rozsada, Rosada. Kraut-Pflanze, Setz-Pflanze, Pflanze zum Pflanzen. plant; jeune plante de choux ou de quelque herbe potagére qu'on ôte pour la replanter.

Rozsądca. 1) Schiedsmann. 2) Beurtheiler, Zuerkenner. 1) arbitre. 2) juge, connoisseur.

Rozsądek, *g. rozsądku.* 1) die Beurtheilungs-Kraft. 2) Urtheil, Meynung, Gutachten von etwas. 3) schiedsrichterlicher Ausspruch; Endscheidung, Gutachten eines Schiedsmannes. 1) jugement; faculté de l'ame par laquelle on juge. 2) jugement, raisonnement, sentiment, pensée. 3) arbitrage, *m.* décision, sentence arbitrale; jugement arbitral. § 1) rozsądek iest druga robota rozumu, ktory sądźi, iż rzecz iest taka albo owaka; piękny, wielki, bystry u tego

człowieka rozsądek. 2) rozsądek czynić o czym; proszę o twoy rozsądek; rozsądek surowy. 3) rozsądek przyiacielski, iednacki.

Rozsądnie, *adv.* vernünftig. prudenment, avec dicernement.

Rozsądnik. Beurtheiler. juge, connoisseur, qui examine, qui donne son sentiment.

Rozsądność. 1) die Beurtheilungs-Kraft. 2) Klugheit, Urtheil, Achtsamkeit. 3) die Logic oder Vernunft-Lehre 1) la faculté de l'ame, qui la fait juger des choses. 2) dicernement, jugement, prudence. 3) logique, dialectique.

Rozsądny. verständig, vernünftig, der wohl urtheilet. judicieux, qui a beaucoup de jugement.

Rozsadzam, *v. m. F. rozsadzę.* 1) von einander stellen oder setzen. 2) hin und her säen, pflanzen. 3) zersprengen 1) mettre, poster, placer, poser par ordre; disposer, arranger, ranger. 2) semer, planter çà & là. 3) rompre, faire crever, faire sauter. § 1) porządnie rozsadził woysko, aby mogło prętko do kupy przyyść; straż, warty rozsadzić. 2) rozsadzić drzewa, szczepy. 3) rozsadzić kamień prochem.

rozsadzić konie. Pferde auf der Reise unterlegen; frische Pferde haben. relaïer; avoir des chevaux de relai.

rozsadzić goście. Gäste nach ihrem Stande an die Tafel setzen. ranger les hôtes à la table selon leur condition.

rozsadzić się. sich an unterschiedene Oerter stellen. se poster en divers endroits. § na wartach się rozsadzili.

Rozsadzenie. Stellung; Einrichtung der Sachen, die man an unterschiedene Oerter stellet. disposition, arrangement des choses qu'on place en divers endroits.

Rozsadzony. von einander gestellt, gesetzt. arrangé, placé, posté en divers endroits.

rozsadzone konie. Vorspann; untergelegte Pferde. chevaux de relais.

Rozsądzam, *v. m. F. rozsądzę.* 1) ein Rechts-Urtheil sprechen. 2) entscheiden, erkennen, urtheilen. 1) juger, déterminer par arrêt, par sentence. 2) décider, juger, raisonner, connoitre. § 1) rozsądzono tę sprawę. 2) rozsądź proszę przyczynę zwady naszey; w rozumie swoim dobrze co rozsądzić.

zdanie rozsądzaiące. entscheidendes Gutachten. sentence, proposition décisive.

Rozsądzenie. Erkenntniß, Entscheidung. jugement, décision, dicernement. § odesłać sprawę na rozsądzenie; nie-rozsądne często spraw bywa rozsądzenie; rozsądzenie doskonałe wszystkich sporek.

Rozsądzony. abgeurtheilt, entschieden. décidé, arrêté, terminé, jugé.

Rozśiad ziele. *(colchicum)* wilder Safran; Zeitlosen, nackende Huren. colchique, chienne, mort au chien.

Rozśianie, *vid.* Rozśiewanie.

Rozśiany. ausgesäet. semé çà & là.

Rozśiadam śię, *v. m. F. rozśiądę.* platzen, sich aufthun. se crever, se fendre, s'entr'ouvrir.

Rozśiekać, *v. m. F. rozśiekam, rozśieknę.* zerhauen, in Stücken hauen. déchiqueter; mettre, tailler en piéces.

Rozśiewacz. 1) der Säemann. 2) Ausstreuer einer Zeitung, einer Lehre. 1) semeur. 2) semeur, celui qui fait courir, qui répand un bruit, une doctrine.

Rozśiewam, *v. m. F. rozśieię.* 1) aussäen. 2) ausstreuen, ausbreiten. 1) parsemer, semer çà & là. 2) semer, divulguer, répandre, épandre. § 1) rozśiał zboże. 2) rozśiewać sektę, nowiny, paskwile.

Rozśiewanie. 1) das Aussäen. 2) Ausstreuung, Ausbreitung einer Zeitung. 1) l'action de semer. 2) l'action de répandre un bruit; la publication d'une nouvelle.

Rozśiodłać, *F. rozśiodłam.* absatteln. desseller; ôter la selle de dessus le dos d'un cheval.

Rozśiodłanie. das Absatteln. l'action de desseller.

Rozśiodłany. abgesattelt. dessellé.

Rozskakuię śię, *v. m. F. rozskoczę śię.* von einander springen. se séparer d'une troupe en sautant; sauter çà & là.

Rozskoczenie. das von einander springen. l'action de fuir d'une troupe en sautant çà & là.

Rozskosz, Rozkosznik *&c. vid.* Roskosz *&c.*

Rozsławiam co, *v. m. F. rozsławię.* 1) ausbreiten, ruchtbar machen. 2) berühmt machen. 3) ausschreyen. 1) répandre, divulguer, publier. 2) célébrer, renommer qu. par tout, le rendre célébre. 3) difamer.

Rozsławianie, Rozsławienie. Ausbreitung eines Ruhms, einer Zeitung. publication des louanges de qu. ou d'un bruit.

Rozsławiony. ruchbar, berühmt, überall bekannt gemacht. célébré; publié; renommé.

rozsławiam śię. 1) ruchbar werden. 2) berühmt werden. 1) se divulguer. 2) devenir célébre. § 1) rozsławiło śię to

po

po mieście. 2) rozsławiła się iego umieiętność.

Rozśmiać się, *F. rozśmieię.* überlaut lachen. rire; éclater de rire.

Rozśmieszam kogo, *v. m. F. rozśmieszę.* einen zum Lachen bringen. faire rire qu. *rozmieszyć się.* lächeln. sourire; faire quelque souris.

Rozśmieszenie kogo. verursachtes Lachen. un rire causé à qu.

Rozśmieszony. zum Lachen gebracht. qu'on a fait rire.

Rozsocha, Rozsochacz *&c. vid.* Rosocha, Rosochacz *&c.*

Rozstaię się, Rozstawam się, } *v. m. F. rozstanę.* 1) von einem scheiden. 2) etwas verlassen. 1) se séparer d'avec qu; dire son adieu (ses adieux) à qu; quiter qu. 2) quiter, abandonner, laisser. § 1) rozstał się z nim; rozstała się z mężem przez śmierć. 2) rozstać się z naukami.

rozstali się z sobą. sie giengen von einander, sie nahmen von einander Abschied. il se quitèrent; ils se sont séparez l'un de l'autre.

rozstać się z światem, z ciałem, z śmiertelnym życiem. von der Welt scheiden, sterben. quiter le monde, la vie; mourir; dire adieu au monde.

Rozstanie z kim, rozeyście. Abschied, Scheidung, Trennung. séparation, départ de qu; adieu. § rozstanie z miłemi śmierci się rowna; na rozstaniu serdecznym go uściskał obłapem.

rozstanie drog. Wegscheide. chemin fourchu, endroit où deux chemins se coupent.

rozstanie z światem. Abschied aus der Welt. la sortie de la vie.

Rozstąpienie ziemie, nieba. Kluft, Abgrund, grosse Oefnung in der Erde; Oefnung des Himmels beym Blitzen. goufre, *m.* abime, *m.* grande ouverture dans la terre; enfoncement de ciel, ouverture de l'air lorsque les éclairs fendent les nuës.

Rozstawiam co, *v. m. F. rozstawię.* von einander setzen, stellen. planter, poster, tendre, poser, dresser çà & là; mettre par ordre; disposer, arranger. § rozstawić sieci, kolumny, warty.

Rozstawianie. das hin und hersetzen. disposition, arrangement des choses plantées ou dressées par ci par là.

rozstawianie sieci. das Stellen der Vogel-Netze. tente, l'action de tendre les filets.

Rozstayna droga. Scheide-Weg. chemin fourchu; chemin biviaire.

Rozstękać się, *F. rozstękam się.* sehr kranck werden. devenir, tomber dangereusement malade. § rozstękał się na śmierć.

Rozstępny, rozstępuiący się. das sich öffnet, sich aufthut. entr'ouvert; béant; qui s'enfonce, qui s'entr'ouvre. § rozstępna ziemia; błyskawice z nieba rozstępnego spadały.

Rozstępuię się, *v. m. F. rozstąpię.* sich öfnen, sich aufthun als die Erde, der Himmel. s'ouvrir, s'entr'ouvrir, se fondre. § niebo nad nim się rozstąpiło.

rozstępuią się mu ludzie. die Leute treten vor ihm in zwey Reihen. les gens se rangent des deux côtez pour lui faire place.

rozstępuie się ziemia pod nim. die Erde öffnet sich unter ihm. la terre s'entr'ouvre, se fond sous ses pas.

Rozsterk, rosterk. Uneinigkeit, Zwiespalt, Zwietracht, Rebellion, Empörung. discorde, dissention, trouble, *m.* desunion, mutinerie, rebellion, remûment.

Rozsterkliwy. uneinig, voll Zwietracht; aufrührisch. desuni, divisé; plein d'émotion, turbulent, mutiné.

Rozstrzelać kogo, *v. m. F. rozstrzelę.* arquebusiren, einen Uebelthäter erschiessen lassen. passer quelqu'un par les armes; faire tuër un criminel par les coups de mousquet.

rozstrzelić się. aus einander laufen. se disperser, courir çà & là d'une troupe.

Rozstrzygam co, *v. m. F. rozstrzygnę.* 1) mit der Scheere von einander schneiden. 2) entscheiden, aufheben. 1) couper en deux avec des ciseaux. 2) démêler; trancher, vuider, décider, finir, terminer. § 1) rozstrzygniy ten papier. 2) rozstrzygnął tę trudność, sprawę, spor dekretem.

Rozstrzygnienie. 1) von einander Schneidung mit der Scheere. 2) Entscheidung, Aufhebung. 1) l'action de fendre avec des ciseaux. 2) décision, détermination.

Rozstrzygniony. 1) mit der Scheere von einander geschnitten. 2) entschieden, abgethan. 1) séparé, fendu avec des ciseaux. 2) vuidé, tranché, terminé, fini.

Rozsuwam co, *v. m. F. rozsunę.* von einander schieben, von einander sperren. élargir, ouvrir.

rozsuć się; rozsunąć się. 1) sich von einander schieben. 2) von einander gehen, zerfallen. 3) sich ausbreiten, ruchbar werden. 1) s'élargir, s'ouvrir. 2) se tresaler; tomber, se mettre en pièces. 3) se divulguer, devenir public; courir comme une nouvelle. § 1) te deski w ma-

w machynie ſame śię rozſuwaią i zaſuwaią. **2) człek śię w grobie rozſunie. 2) po całym mieśćie śię te nowiny rozſuły.

Rozświecam, *v. m. F. rozświecę*, roświecam. licht, helle machen. éclairer par le moïen de la lumiére; donner du jour, de la lumiére. § rozświec w izbie; słońce w komorze rozświećiło.

rozświeca śię co, zaświeca śię co. 1) helle werden, erleuchtet werden. 2) fig. helle leuchten, berühmt seyn. 1) devenir éclairé; étre éclatant; éclater, reluire, briller. 2) *fig.* reluire, paroître, briller, être célébre. § 1) rozświećiła śię noc od gwiazd, od księżycą; rozświećiły śię gwiazdy. 2) rozświećiła śię sława, cnota iego.

rozświecaiący. erleuchtend. illuminatif.

ſto mu śię rozświećiło świeczek; rozświećiło mu śię w oczach. das Feuer sprang ihm aus den Augen. il a vu des anges violets.

Rozświecenie. Erleuchtung. illumination, action d'éclairer.

Rozświtnąć, *F. rozświtnie*, roświtnąć. 1) helle, licht werden. 2) leuchten, berühmt seyn. 1) faire jour; devenir clair. 2) reluire, étre renommé. § 1) ſkoro dźień rozświtnął. 2) rozświtnęła mądrość iego; rozświtnie sława twoia po wſzyſtkie kraie.

Rozſworny. nicht parallel. qui n'eſt pas parallèle.

Rozſworowáć, *F. rozſworuię.* 1) loskoppeln, von der Koppel lassen. 2) den Zügel schiessen lassen, einem allen Willen lassen. 1) decoupler, ôter la couple. 2) lâcher la bride à; rendre qu. diſſolu. § 1) rozſworować pſy. 2) rozſworować ięzyk, życie, młodź.

Rozſycha, rozſycha śię, *v. m. F. rozeſchnie.* zerlechzen, zerfallen als ein Faß. ſe treſaler, tomber en piéces par ſécheresse comme une futaille. § rozſechł śię ſtatek; rozeſchła śię beczka; rozſychała śię beczka, a tyś iey nie polewał.

Rozſyłam, *v. m. F. roześlę*, roſyłam. hin und her schicken. envoïer de toute part, dépecher çà & là, de côté & d'autre. § rozesłał po miaſtach liſty, ſzpiegow.

Rozſypanie. Verschüttung, Zerstreuung. l'action d'éparpiller, de répandre des choſes aſſemblées.

Rozſypany. verschüttet, zerstreut. épars, répandu çà & là. § papiery po ſtole rozſypane; rozſypaną zbieray kawę.

Rozſypka. 1) verschüttete, zerstreuete Sachen. 2) Flucht, Zerstreuung der Feinde. 1) choſes diſperſées ou éparſes; choſes répanduës çà & là. 2) vauderoute, déroute, fuïte des ennemis diſperſez.

rozſypką, w rozſypce. 1) zerstreut, hin und wieder. 2) zerstreut auf dem Felde. 3) zerstreut als die Feinde. 1) çà & là, d'une maniére diſperſée par. 2) épars çà & là; çà & là dans la campagne. 3) à la débandade, à vauderoute. § 1) te nauki rozſypką śię w książce położyły. 2) w rozſypkę (w rozſypce) po laſach i polach mieſzkaią.

rozſypką uchodźić. zerstreut fliehen, in Unordnung die Flucht nehmen. s'enfuïr à vauderoute; fuïr en déroute.

do rozſypki nieprzyiaćiela przywieść. den Feind in die Flucht schlagen. mettre l'ennemi en déroute, en vauderoute.

Rozſypuię, *v. m. F. rozſypię*, roſypuię. 1) verschütten. 2) aufzetteln, aufflechten. 3) zerstreuen, von einander jagen. 1) éparpiller, répandre, verſer, épandre le grain, des choſes aſſemblées. 2) défaire, des-ourdir, décorder, dénater. 3) mettre l'enemi à la déroute, le renverſer. § 1) rozſypałeś pieniądze, groch, piaſek. 2) rozſypać miotłę, płotno, koſz. *3) rozſypał (rozproſzył) woyſko nieprzyiaćielſkie.

rozſypać granice, kopce. die Gränz-Steine, die Gränz-Haufen wegnehmen, niederreissen. renverſer les bornes, les habouts ou les marques entre les héritages. § ktoby granice rozſypał, powinien ie zaśię uſypać.

rozſypać śię. 1) sich verschütten. 2) sich krümeln, sich brockeln, von einander fallen. 3) zerfallen, von einander gehen als ein Faß. 4) sich zerstreuen, in Unordnung die Flucht nehmen. 1) s'éparpiller, ſe répandre, ſe verſer comme le grain. 2) ſe briſer, ſe caſſer, ſe réſoudre, s'en aller en petits morceaux. 3) ſe desunir, ſe treſaler, ſe deſaſſembler; ſe mettre, tomber en piéces. 4) ſe diſſiper, fuïr à la débandade, en déroute. § 1) zboże śię rozſypało. 2) zbotwiałe w proch śię rozſypuią kośći; bryła, kamień, ſol śię rozſypuią. 3) rozſypała śię beczka; okręt ſpruchniały śię rozſypuie. 4) rozſypały śię hufce nieprzyiaćielſkie.

Rozſzarpać, *F. rozſzarpam.* zerreissen. déchirer; mettre en piéces avec les mains ou les grifes. § zwierz krowę rozſzarpał; na ſztuki ſukno rozſzarpał.

rozſzarpać kogo cęgami. einen mit Zangen kneipen. tenailler un criminel, le pincer avec des tenailles.

rozſzarpać kogo koniami. einen mit Pferden zerreissen. tirer qu. à quatre chevaux.

Rozſzarpanie. Zerreiſſung. déchirement; laceration; l'action de déchirer.

Rozſzarpany. zerriſſen. déchiré, mis en pièces, laceré.

Rozſzczepić, *F. rozſzczepię.* aufſpalten. fendre, ouvrir en fendant. § rozſzczepić pniak.

rozſzczepić komu głowę. einem den Kopf ſpalten. faire ſauter, faire voler la cervelle à qu; fendre la tête à qu.

Rozſzczepienie. 1) das Aufſpalten. 2) Spalt. 1) l'action de fendre. 2) fente.

Rozſzczepiony. aufgeſpalten fendu.

Rozſzczepierzam, *v. m. F. rozſzczepierzę.* ausſtrecken die Glieder. étendre les membres. § rozſzczepierzyć ręce, palce, ſkrzydła.

Rozſzemrać, *F. rozſzemram.* zerreuten, zernagen, zerfreſſen als die Würmer. manger, ronger, rendre tout vermoulu.

robacy trup rozſzemrali. die Würmer haben die Leiche zernaget, zerfreſſen. le corps mort eſt tout rongé par les vers.

Rozſzerzacz. Ausbreiter, Vermehrer. dilatateur, amplificateur, qui augmente, qui étend qu. ch.

Rozſzerzam, *v. m. F. rozſzerzę.* 1) eig. u. fig. erweitern, ausbreiten, vergröſſern 2) vergröſſern mit Worten. 1) *prop. & fig.* élargir, épandre, étendre, augmenter, agrandir. 2) exagérer, amplifier, agrandir par des paroles. § 1) rozſzerzył państwo, granice, ſławę. 2) rozſzerzać, ſzerzyć, rozwodzić co słowy.

rozſzerzać ſię. ſich ausbreiten. s'étendre, s'élargir.

rozſzerzać ſię słowy, rzeczą. weitläuftig ſchreiben, reden. être difus, ſe répandre en; s'étendre ſur.

Rozſzerzanie, Rozſzerzenie. czego. Ausbreitung, Vermehrung, Vergröſſerung. élargiſſement; dilatation, agrandiſſement, l'action de rendre plus large, plus grand. § do rozſzerzenia Państwa tego, wiary tey i to powodem było.

rozſzerzanie rzeczy; rozſzerzanie słowne. Groſmachung eines Dinges mit Worten. amplification, exagération, expreſſion pouſſée au delà de la verité.

Rozſzerzony. ausgebreitet, vermehret, vergröſſert. élargi, étendu, augmenté, agrandi.

Rozſznurować, *F. rozſznuruię.* aufſchnieren. délacer.

Roztaczam, *F. roztoczę.* 1) von einander thun; von einander laſſen; ausbreiten. 2) umzapfen. 1) étendre, déplier, élargir, étaler. 2) rentonner, tirer une boiſſon dans un autre tonneau. § 1) roztoczyć chorągiew; roztoczył (rozpuścił) włoſy po grzbiecie. *2) roztocz (przetocz) to wino.

paw roztacza ogon. der Pfau macht ein Rad. le pân fait une roüe, étale ſa queue.

roztoczyli go robacy. die Würmer haben ihn durchfreſſen. les vers l'ont rongé.

Roztapiam co, *v. m. F. roztopię.* ſchmelzen, zerlaſſen fondre, diſſoudre, liquefier.

Roztarcham, *v. m. F. roztarchnę.* verwirren, zerzauſen als Stroh. brouiller, mettre en desordre comme de la paille.

roztarchać włoſy. das Haar verwirren décheveler; mettre les cheveux en desordre.

Roztarchanie. Verwirrung als des Strohs. embrouillement, l'action par laquelle on brouille comme de la paille.

Roztarchany. verwirrt, zerzauſet. brouillé, mis en desordre.

roztarchane włoſy. verwirrtes Haar. cheveux échevelez.

słoma roztarchana. Wirr-Stroh. de la paille brouillée.

Roztargiwam co, *v. m. F. roztargnę.* 1) in zwey reiſſen. 3) fig. auf etwas anderes bringen; zerſtreuen, abwenden, hindern, unterbrechen. 1) déchirer, mettre en deux piéces. 2) divertir, détourner, diſtraire. § 1) roztargać powrozek. 2) czym śiły nieprzyiaćielſkie roztargnął; rożne myśli nas roztargiwaią.

roztargać złoczyńcę końmi. einen Uebelthäter mit Pferden zerreiſſen. écarteler, tirer un criminel à quatre chevaux. § czołnami go roztargano.

Roztarganie, roztargnienie. das Zerreiſſen. déchirement, l'action de déchirer en pièces.

roztargnienie. 1) die Zerreiſſung der Glieder eines Uebelthäters. 2) Zerſtreuung, Stöhrung, Unterbrechung. 1) la peine d'être écartelé; l'action d'écarteler, de tirer un criminel à quatre chevaux. 2) diſtraction, diverſion, interruption. § 1) oſądzony na roztargnienie końmi, cęgami, drzewami. 2) roztargnienie fraſunku, śił nieprzyiaćielſkich; domowe trudnośći niemałe we mnie czynią roztargnienie.

Roztargany, roztargniony. von einander geriſſen. déchiré en pieces.

roztargniony. 1) zerriſſen von Pferden. 2) zerſtreut, unterbrochen, geſtört. 1) écartelé, tiré par les chevaux. 2) diſtrait, diverti, interrompu, détourné. § 1) za ten zaboy końmi był roztargniony. 2) umysł roztargniony; roztargnione boiaźnią ſerce.

żywo roztargniony. lebendig zerrissen. écartelé tout vif.

Roztoczenie. das Ausbreiten, das von einander Legen. élargissement, l'action d'étaler, d'étendre.

Roztoczony. ausgebreitet, von einander gelegt. étalé, étendu, élargi. § ogon pawi roztoczony.

Roztok. Aufbrechung des Eises; letztes Thauwetter. le dernier dégel qui resoud la gelée & détrempe la terre.

roztok iest, puszcza ziemia, zima schodzi. das Wetter gehet auf, bricht auf; der Winter endigt sich. il dégele tout à fait; l'hiver est en son déclin; l'hiver passe.

Roztopaść ziele, *vid. Jaskolcze ziele.*

Roztopienie. das Schmeltzen. l'action de fondre; la fonte.

Roztopiony. zerschmoltzen. fondu.

Roztrącam co, *v. m. F. roztrącę.* von einander stossen; zerschellern, zerstossen. fracasser, briser, casser, froisser.

roztrącić się. scheitern, sich zerstossen. se briser, se casser.

Roztrącenie. Zerstossung. l'action de briser.

Roztrącony. zerstossen, gescheitert. brisé, fracassé. § okręt szalonym roztrącony wichrem.

Roztroić, *F. roztroię.* in drey Theile theilen. diviser en trois.

Roztroiony. in drey getheilt. divisé en trois.

Roztropnie, rostropnie, *adv.* weislich, mit Vernunft. sagement, sensément, prudenment.

Roztropność, rostropność. Klugheit, Scharfsinnigkeit, Geschicklichkeit. prudence, sagacité, dexterité.

Roztropny, rostropny. klug, verständig, scharfsinnig, vernünftig. sage, sensé, prudent, avisé.

Roztruchanik, Roztruchan, *vid.* Rostruchanik, Rostruchan.

Roztrucharstwo, Roztrucharz, *vid.* Rostrucharstwo, Rostrucharz.

*Roztrwanić co, *v. m. F. roztrwanię*; lada iako odbyć, przedać. verstossen, wohlfeil verkaufen; verschleudern. mévendre, ne pas vendre assez; vendre moins que la chose vaut.

Roztrząsam, *v. m. F. roztrząsnę.* 1) aufschütteln, von einander schütteln. 2) ausbreiten, aussprengen, bekannt machen. 3) untersuchen, prüfen, erwegen, überlegen. 1) sécouër, remuër, agiter en jettant çà & là. 2) répandre, semer, divulguer, publier, faire courir 3) examiner, éplucher, sonder, péser, démêler, débrouiller, discuter. § 1) roztrząśniy siano, słomę, pościel. 2) roztrząsa nowiny po mieście. 3) roztrząsnął dobrze tę sprawę; roztrząsnąć co w rozumie.

roztrząsnąć się. sich zerstreuen. se disperser, se dissiper, s'écarter. § roztrząsnęły się okręty po morzu; kwiateczki się roztrząsły po szerokiey ziemi.

Roztrząsanie, roztrząśnienie. 1) die Aufschüttlung. 2) Untersuchung, Prüfung. 1) l'action de sécouër; remûment, agitation. 2) examen, discussion. § 1) roztrząsanie pościeli. 2) roztrząśnienie sprawy, rzeczy.

roztrząśnienie sumnienia swoiego. Untersuchung seines Gewissens. la sonde de sa concience.

Roztrząśniony. 1) aufgeschüttelt. 2) untersucht. 1) sécoué, remué, agité. 2) examiné, consideré, pésé.

Roztrzaskać co, *v. m. F. roztrzaskam.* zerschmettern. fracasser, briser, mettre en piéces avec éclat.

roztrzaskać się. sich zerschmettern. se fracasser, se briser.

Roztrzeźwiam kogo, *v. m. F. roztrzeźwię.* 1) ermuntern; nüchtern machen. 2) aufgeweckt, munter machen. 1) désenivrer qu; ôter, chasser, dissiper l'ivresse à qu. 2) éveiller l'esprit; rendre qu. éveillé.

Roztrzeźwieć, *F. roztrzezwieię.* 1) nüchtern werden. 2) aufgeweckt werden. 1) se désenivrer, perdre l'ivresse, cuver son vin. 2) devenir éveillé.

Roztrzeźwienie. das Nüchternmachen, Vertreibung der Trunckenheit, eines Rausches. l'action de désenivrer qu.

Roztrzeźwiony. 1) nüchtern gemacht oder geworden. 2) aufgemuntert, aufgeweckt. 1) désenivré. 2) vif, eveillé.

Roztwarzam co, *v. m. F. roztworzę.* 1) ein Getränck mit Wasser vermischen; taufen. *2) einmachen, einrühren. 1) tremper une boisson; mettre de l'eau dans; méler la boisson avec de l'eau. 2) délaïer; paitrir, détremper avec de l'eau. § 1) wino roztworzyć; miod octem roztworzył. 2) roztworzyć (rozczynić) mąkę.

roztworzył barzo wino. er hat den Wein zu sehr getaufet. il a trempé trop le vin.

Roztworzony. mit etwas flüßigen vermischt. trempé, délaïé, detrempé avec une chose fluide.

wino roztworzone. Wein mit ein wenig Wasser. de l'eau rougie; vin où il y a un peu d'eau.

Roztykam, *v. m. F. rozetknę.* mit Spannhöltzern oder Sperrhöltzern ein geschlachtetes Vieh von einander spannen; aufspeilern. étaïer le ventre d'un bête tuée

tuée avec des traversins; tenir le ventre béant d'une bête tuée avec des brochetres de bois. § rozetkniy wieprza.

Roztyćie. Fettigkeit des Leibes. grosse corpulence; trop grande repletion, trop d'embon-point.

Roztył śię, *F. roztyię śię*. sehr fett werden. devenir trop gras & replet.

Roztyły. starck von Leibe, sehr dick, sehr fett. replet, gras, qui a de la graisse, qui est de grosse corpulence; gros & gras.

Rozum. 1) die Vernunft, der Verstand. 2) Empfindung, Klugheit einiger Thiere. 3) Gemüth. 1) raison, *f.* entendement, sens, esprit. 2) sagacité; sentiment qu'ont quelques bêtes. 3) ame, esprit, coeur. § 1) rozum ma trzy roboty: uznanie, rozsądek i dyskurs; wielki u tego człeka rozum; rozum wolą ma rządźić; pod rozum żądze podbiiać; to czynić co sam rozum radźi; sam rozum tego uczy, to pokazuie; rozumem śię to zgadza, od niego śię to rożni; masz rozum w głowie; rozum śię wysoko wzbiia, wspina; rozum tego nie dośćignie, temu nie sprosta; 2) rozumu i czuchu psu trzeba, bo ktory nie czuie albo głupi nie wiele sprawi; pies ieden szuka rozumem, drugi pilnośćią. 3) rozum (umysł) łaskawy, ćierpliwy.

kto rozumu nie ma i kowal go nie ukuie. wer einmahl keinen Verstand hat, wird ihn nimmermehr bekommen. quiconque est né sans esprit, n'en aura jamais; qui une fois pour toute n'a point d'esprit, n'en aura point.

po rozumie. mit Verstand. de bon sens; avec raison. § po rozumie tak postąpił.

zdrowy rozum. gesunde Vernunft. bon sens; droite raison.

rozum nayprostszy. natürlicher Verstand. sens commun.

człowiek wielkiego rozumu. ein Mensch von grossem Verstande. un homme de grand sens.

rozumu nie ma. er hat keinen Verstand. il manque de sens.

nie zupełnego iest rozumu; rozum mu w głowie nie z pełna śiedźi. er ist nicht wohl bey Verstande. il a l'esprit en écharpe; il a la raison blessée.

w rozum to nie idźie. das fällt nicht in die Sinne. cela ne tombe sous les sens.

a rozumże to? ist das Vernunft? ist das vernünftig gehandelt? est ce quelque chose de raisonnable, une action raisonnable, un tour d'esprit?

rozum temu nie sprosta. das kan die Vernunft nicht begreifen. cela passe la raison.

do rozumu przyszedł. er ist zu Verstande gekommen; er ist zu sich selber gekommen. il est retourné à son bon sens.

rozumu dorasta; do rozumu przychodźi. er kommt zu Verstande; er wird verständig. il est en âge de discrétion; il ateind l'âge de discrétion.

od rozumu odszedł; nie iest przy rozumie. er ist nicht bey Sinnen, bey Verstand. il a perdu le sens, son bon sens; il est hors de son bon sens.

rozumem śię miarkuie. er handelt vernünftig, er thut nichts ohne Ursache. il agit de bon sens; il ne fait rien sans raison.

brać sobie co w rozum. etwas begreifen, mercken. comprendre, retenir qu. ch.

nie omyliłem śię na moim rozumie. ich habe mich in meiner Meynung nicht betrogen. je ne me suis pas trompé dans mon raisonnement.

przed laty rozum nietrwały. ein frühzeitiger Verstand dauret selten. l'esprit avant le tems est rarement de longue durée.

rozumu kogo uczyć. einen klug machen. rendre qu. sage.

rozumu z laty przybywa. der Verstand wächst mit den Jahren, vor den Jahren kömmt kein Verstand. la raison croit avec l'âge.

rozumu doskonałość, dożrzałość. die Reife des Verstandes. la maturité d'esprit.

myśli że wszystkie poiadł rozumy. er denckt daß er alle Weisheit, allen Verstand gefressen hat. il se pique d'une sagesse à toute épreuve.

Rozumek, *g. a.* Witzlein, kleiner Verstand. un esprit nabot; un petit esprit. § rozumkowi swoiemu ufa; rozumkiem swoim tego nie przeniknie.

Rozumiem, *mie, miał, mieli.* 1) wissen, verstehen, kennen. 2) einsehen, verstehen, sehen, begreifen. 3) glauben, halten, sich einbilden. 1) entendre, savoir. 2) entendre, comprendre, concevoir, voir, pénétrer. 3) croire, se persuader, juger, estimer, penser, s'imaginer. § 1) rozumie tę naukę, rzecz, słowa, ięzyk; nie rozumiesz tego. 2) rozumiem teraz zdanie, wolą twoię. 3) ia zaś rozumiem że; ieżli krzywdę w tym rozumieią, niech; ia tego o nim nie rozumiem; rozumiem śiebie bydź godnym tego urzędu; godnym go tey pochwały rozumiem.

nie rozumieć komu. einen nicht kennen, nicht einsehen, seine Kräfte nicht wissen. ne pas comprendre qu; ignorer la capacité, les forces de qu.

nie rozumieć go. man kan ihn nicht einsehen, man verstehet ihn nicht. on ne le pénétre, comprend pas.

wiele o sobie rozumie. er hält viel von sich; er bildet sich viel ein. il a une grande présomption de soi même; il a bonne opinion de soi.

rozumieć się. 1) von sich glauben, sich einbilden. 2) den Verstand, den Sinn haben. 3) sich verstehen, ein Verständniß mit einem haben. 4) etwas kennen, wissen, verstehen. 1) présumer de soi même. 2) avoir le sens, signifier. 3) s'entre-entendre; s'entendre, étre d'intelligence avec qu. 4) s'entendre, se connoitre en quelque chose. § 1) rozumiał się bydź barzo mądrym. 2) zrozumieć się to ma w obszernym swych własności zważeniu. 3) rozumieią się, dowierzać im nie trzeba. 4) rozumiał się na tey nauce, na tym rzemieśle, na muzyce.

rozumie się to pod tym. das verstehet sich darunter. cela s'en va sans dire; on sous-entend cela; cela s'entend.

Rozumienie. 1) Wissenschaft, Erkenntniß. 2) Meynung, Urtheil, Dünckel. 3) Sinn, Verstand eines Worts. 1) intelligence, connoissance de quelque art. 2) sentiment, opinion, pensée, jugement. 3) sens, signification d'un mot. § 1) rozumienie nauki, ięzyka, rzemiosła. 2) uporem swego rozumienia zdięty; dogadzać w tym trzeba rozumieniu ludzkiemu; rozumienie o czym złe, dobre; według rozumienia moiego; rozumienia tego iestem; rozumienie czego za niegodność; dziwne mu się w głowie zaroiło rozumienie; chełpliwe i prożne o sobie ma rozumienie. 3) rozumienie tego słowa iest dwoiakie.

rzecz nad pospolite rozumienie. abentheuerliche Meynung, Sache die über die gemeine Meynung gehet. un paradoxe.

Rozumnie, *adv.* 1) verständig. 2) verständlich, deutlich. 1) raisonnablement, de bon sens, avec raison. 2) clairement, nettement, distinctement. § 1) rozumnie, z rozumem, według rozumu mowi, czyni. 2) rozumnie pisze, mowi.

Rozumny. 1) verständig, der Verstand hat. 2) klug; vernünftig eingerichtet. 3) deutlich, vernehmlich, verständlich. 1) intelligent, raisonnable, prude, qui a de la raison, du sens. 2) raisonnable, sage, fait avec raison. 3) intelligible, clair, distinct. § 1) miła z rozumnemi konwersacya; rozumny (rozum maiący) to człowiek. 2) rozumną mi dał radę; rozumny list napisał. 3) głos, sens rozumny.

Rozuwam, *vid.* Rozzuwam.

Rozwadzam, *v. m. F. rozwadzę.* entscheiden; Zanckende aus einander bringen. démêler; acorder, séparer ceux qui se querellent; faire cesser, vuider la querelle entre qu.

Rozwalam, *v. m. F. rozwalę.* 1) schleifen, abbrechen, niederreissen. 2) spalten, von einander hauen. 1) raser, démolir, abatre, ruïner, renverser, détruire. 2) fendre, ouvrir en fendant. § 1) rozwalić dom, mur.

rozwalił mu głowę na dwoie. er hat ihm den Kopf gespalten. il lui fit voler la cervelle.

rozwalić brzuch. den Wanst ausbreiten, hervor recken, vor sich strecken. élargir, étaler, tendre le ventre.

rozwalić się. sich in die Länge hinstrecken. s'étendre tout de son long. § rozwalił się na łożku, na krześle; rozwaliwszy się w cieniu drzewa zasnął.

Rozwalenie. 1) das Niederreissen. 2) das Aufspalten. 3) das von einander Legen oder Strecken der Glieder. 1) démolition, destruction, ruïne d'un bâtiment. 2) l'action de fendre. 3) l'action d'étendre, de tendre les membres du corps.

Rozwalony. 1) niedergerissen, abgebrochen. 2) von einander gespalten. 3) der seine Glieder ausstreckt; ausgestreckt. 1) démoli, rasé, abatu. 2) fendu entiérement. 3) étendu; qui étend ses membres. § 1) dom rozwalony. 2) rozwalony (rozłupany) pień. 3) siedźi w krześle rozwalony.

brzuch rozwalony. ein ausgebreiteter Wanst. ventre tout tendu. § siedźi iako Pan z rozwalonym brzuchem.

Rozwalina. Kriegsb. eine Bresche, ein Bruch in der Mauer, im Wall. *Fortif.* brèche; ouverture faite à la muraille, à un rempart. § forteca wielką miała rozwalinę w kortynie; rozwalina od armat wybita.

rozwaliny, plur. verfallnes, eingefallenes, niedergerissenes Gebäude, die Steine von solchem; der Abraum. ruïnes, *f. plur.* masure; démolition; bâtiment qui est en ruïne; les pierres qui restent d'une maison démolie.

gruz rozwalin. der Schutt. décombres, *f. plur.*

Rozwartokąt. Meßk. ein stumpfer Winckel. *Géom.* un angle obtus.

Rozwar-

Rozwartokątny. } Meßk. ſtumpf, der einen
Rozwarty. } ſtumpfen Winckel hat. *Géom.* obtus, qui a un angle obtus.
rozwartokątny tryangul. ein ſtumpfwincklichter Triangel, in welchem ein ſtumpfer Winckel iſt. un ambligone, un triangle qui a un angle obtus.
rozwarty. aufgeſperrt béant, élargi, ouvert. § rozwarta gęba; rozwarte drzwi, cyrkiel rozwarty.
rozwarte oko. ein Zerrauge, Sperrauge. oeil éraillé.
rozwarty bieg. ſchneller Lauf. cours rapide.
rozwartym biegiem. ſpornſtreichs, im vollen Lauf. à toute bride; de toute la viteſſe; en courant à perte d'haleine.
Rozwarzam co, *v. m. F. rozwarzę*, przewarzam barzo. zerkochen, zu Brey kochen, zu weich kochen. cuire trop, cuire exceſſivement, rendre une choſe trop molle, trop tendre à force de cuire.
Rozważacz. Erweger, Ueberleger. qui conſidère, qui examine; un contemplateur.
Rozważam co, *v. m. F. rozważę*, rozważam co ſobie. überlegen, erwegen. conſidérer, péſer, examiner, contempler.
rozważać co komu. einem vorſtellen, zu Gemüthe führen, zu erwegen geben. repréſenter, remontrer, faire conſidérer, remettre qu. ch. devant les yeux à qu.
rozważaiące zdanie. problematiſcher Satz. propoſition problématique.
Rozważanie, roztrząſanie, uważanie, rozbieranie. Ueberlegung, Erwegung. conſidération de qu. ch; réflexion ſur. § rozważenie czaſu i okoliczności.
rozważanie komu czego. Vorſtellung, Vermahnung. remontrance, avis.
nauka rozważania. die Vernunft-Lehre. logique, dialectique.
Rozweſelam, *v. m. F. rozweſelę.* einen erluſtigen, erfreuen, aufgeräumt, luſtig machen. récréer, égaier, rendre gai, réjoüir qu. § ta nowina mię rozweſeliła.
rozweſelaiący. luſtbringend, ergötzlich. divertiſſant, réjoüiſſant.
rozweſelić ſię na co. ſich über etwas erfreuen. ſe réjoüir, s'égaier, avoir de la joie de.
Rozweſelenie. Beluſtigung. divertiſſement, réjouïſſance, plaiſir, joïe. § z rozweſeleniem patrzących.
Rozweſelony. erfreut. réjouï, qui a de la joïe.
Rozwiązanie. 1) Auflöſung, Aufbindung. 2) Entbindung, Niederkunft. 3) Auflöſung eines Zweifels. 4) Auflöſung, Zerſtöhrung eines Körpers. 5) Scheidung, Trennung. 1) dénoüment, action de délier, de dénoüer. 2) délivrance, enfantement, acouchement. 3) dénoüment, ſolution, réſolution d'une doute. 4) diſſolution, deſtruction du compoſé. 5) diſſolution, ſéparation. § 1) rozwiązanie węzła, ſnopu. ** 2) cieſzę ſię z ſzczęśliwego żony twoiey rozwiązania. 3) rozwiązanie trudności, argumentu, gadki. 4) rozwiązanie kruſzcow, ciała. ** 5) rozwiązanie przyiaźni, małżeńſtwa przez śmierć.
rozwiązanie ciała i duſze. die Scheidung der Seele vom Körper, der Tod. la diſſolution de l'ame d'avec le corps; la mort.
Rozwiązano, *adv.* aufgebunden los, ohne Band. d'une maniére déliée, ſans liens, ſans atache. § pies rozwiązano chodzi.
Rozwiązany. 1) aufgelöſet, aufgebunden. 2) aufgelöſet, gehoben. 3) aufgelöſet wie Ertz. 4) aufgelöſet, geſchieden, getrennet. 1) délié, dénoüé. 2) dénoüé comme une dificulté. 3) diſſout comme du métail. 4) diſſout, ſéparé.
Rozwiedziony, *conſ.* Rozwodzę. 1) ausgebreitet, von einander gelegt. 2) getrennet, geſchieden. 3) weitläuftig als eine Schreibart. 1) élargi, étalé, étendu, répandu. 2) ſéparé, déjoint. 3) difus, vaſte, étendu. § 1) rozwiedzione drzewo, gałęzie. 2) rozwiedzionych znowu pogodził. 3) w ſzerokie granice rozwiedziona oyczyzna; rozwiedzionym piſze ſtylem.
rozwiedziona. eine Geſchiedene. une répudiée; femme ſéparée de ſon mari. § z rozwiedzioną ſię ożenił.
Rozwidoczyć ſię, *F. rozwidoczę.* helle werden als der Tag, die Augen. s'éclaircir, devenir clair comme le jour, les yeux. § rozwidoczył ſię dobrze dzień.
Rozwieram, *v. m. F. rozewrę.* 1) aufſperren, öffnen. 2) aufſperren das Maul. 3) ein Pferd ſchieſſen laſſen, ſolchem die Spornen geben. 4) etwas ſehr weich kochen. 1) ouvrir, écarquiller, élargir. 2) ouvrir la bouche; béer. 3) pouſſer, piquer, laiſſer échaper le cheval, lui donner du talon; le faire courir à bride abatuë. 4) cuire qu. ch. exceſſivement. § 1) lew rozwierał na niego paſzczękę. 2) rozwarł konia i oſtrą ku niemu pędził dzidą; rozewrze rumaka i z trwogi uchodzi.
rozwieram gębę na kogo. wider einen reden; auf einen mit Worten losgehen. déclamer, invectiver, ſe déchainer, s'emporter de paroles, faire des invectives contre qu.

rozwierać się. 1) sich spalten, Risse bekommen, von einander gehen, abstehen. 2) zerkochen, zerfallen. 1) se fendre, se crevasser, s'entr'ouvrir, créver, se séparer, se desunir. 2) cuire trop. § 1) rozwiera się drzewo, kopyto, rozwarł się ganek, woz od suszy. 3) niech się mięso jak ćiasto rozewre.

Rozwieść, *vid.* Rozwożę.

Rozwieszam co, *v. m. F. rozwieszę.* etwas hin und her hängen. pendre les choses en divers endroits, de côtez & d'autres.

Rozwiewam co, *v. m. F. rozwieię.* 1) von einander wehen, blasen. 2) zerstreuen, vernichten. 1) dissiper en souflant; jetter çà & là par le moïen d'un soufle; porter çà & là par le vent. 2) disperser; rendre sans aucun éfet; renverser, détruire.

wiatr włosy moie rozwiewa. der Wind wehet meine Haare von einander. le vent éparpille mes cheveux.

rozwiać się. 1) verwehet, zerstreuet werden. 2) vergehen, sich zerstreuen. 1) se dissiper par le vent. 2) se disperser, s'évanouïr, disparoitre. § 1) rozwiały się listki kwieczyte po ziemi. 2) buntownikow ostatek się rozwieie.

Rozwieźienie. Verführung. transport des marchandises en divers endroit.

Rozwieźiony. von einander geführt. voituré, transporté en divers endroits.

Rozwięzowanie, *vid.* Rozwiązanie.

Rozwięzuię, *v. m. F. rozwiążę.* 1) aufbinden, auflösen. 2) auflösen, heben. 3) auflösen, flüßig machen. 1) défaire, detortiller, délier, dénoüer, débander. 2) dénoüer, résoudre, déveloper, décider, soudre. 3) résoudre; dissoudre, reduire un corps dur en forme liquide. § 1) rozwiąż worki, wstążkę. 2) rozwiązał trudność, wątpliwość, argument. 3) serwaser kruszce rozwięzuie.

komu rozwiązać ięzyk. einem die Zunge lösen. délier la langue à qu.

rozwiązać się. 1) eig. u. fig. sich aufbinden, sich auflösen. 2) sich auflösen, flüßig werden. 1) *prop. & fig.* se délier; se dénoüer. 2) se résoudre; étre dissout. § 1) węzeł się rozwiązał; rozwiązał się niemego ięzyk; rozwiązała się ta trudność.

Rozwiiam, *v. m. F. rozwinę.* 1) entwickeln, von einander wickeln. 2) fig. ausbreiten. 1) déplier, déveloper, dérouler, défaire une chose envelopée ou roulée. 2) déplier, répandre, épandre, étaler, élargir. § 1) rozwiiać pieluchy; rozwinąć list; rozwiń żagle, chorągwie. 2) rozwiiay iasności twoiey promienie; rozwiiać złe nauki.

rozwiiać się. 1) sich aufwickeln. 2) platzen, ausschlagen, aufbrechen, aufblühen. 1) se déveloper, se déplier. 2) éclorre; poindre; se pousser en avant; s'épanouïr. § 1) rozwinęła się belka płotna niedobrze związana. 2) rozwiia się drzewo, kwiatek, pąkowie.

rozwinęło się woysko. die Armee ist aus einander gegangen. l'armée s'est licenciée, a pris son congé.

Rozwiianie. } 1) die Entwickelung, Aufwickelung. 2) die Aufbrechung, Aufplatzung, Aufblühung. 1) évolution, l'action de déveloper, de dérouler, de déplier. 2) épanouïssement des fleurs, des boutons.
Rozwićie.

Rozwikłać co, *v. m. F. rozwiklę.* eig. u. fig. auswirren, aufwickeln, loswickeln, aufflechten. *prop. & fig.* dépetrer, débrouiller, détortiller, défaire, démêler, débarasser.

rozwikłać się. sich aufwickeln, sich entwickeln. se dépetrer, se débarasser.

Rozwikłanie. Entwirrung, Auswirrung. debroüillement, action par laquelle on démêle, on débarasse une chose broüillée.

Rozwikłany. ausgewirrt, aus einander gesetzt. démêlé, détortillé, débarassé.

Rozwiniony. } 1) aufgewickelt. 2) aufgebrochen, aufgeblüht. 1) dévelopé, déplié, déroulé. 2) épanouï, éclos. § 1) list rozwity, chorągiew rozwita. 2) kwiat rozwity.
Rozwity.

woysko rozwite. entlassenes Krieges-Heer. une armée licenciée.

Rozwiozłość życia. Ausschweifung, lüderliches Leben. dissolution; déreglement de vie; libertinage, *m.*

Rozwiozły. ausgelassen, lüderlich. dissolu, débauché, libertin. § 1) ludźie rozwiozłego życia; młodź w obyczaiach rozwiozła.

Rozwłacza się, } *v. m. F. rozwlecze się.* von einander gehen als schlechter Zwirn. s'érailler, se desunir, se séparer comme du fil qui n'est pas bien filé. § rozwłoczy się ta przędza; rozwlekł się postronek.
Rozwłoczy się,

Rozwlekły. } 1) von einander gegangen. 2) groß, weitläuftig. 1) éraillé, désuni. 2) grand, vaste, difus, prolixe. § 1) nići to rozwlekłe. 2) rozwlekłe państwa; Goliat rozwlekły; charakter rozwlekły.
Rozwlokły.

rozwlekły styl. weitläuftige Schreibart. stile trainant; stile difus.

Rozwleczony. weitläuftig. difus, prolixe, vaste. § rozwleczony charakter.

Rozwle-

Rozwlekłość. } Strecke, Weite, Weitläuf-
Rozwlokłość. } tigkeit. étenduë, grande espace; prolixité.
Rozwod. } die Ehescheidung di-
Rozwodźiny, *plur.* } vorce, *m.* répudiation. rozwod małżeństwa albo małżonkow uczynić; rozwod małżeński.
Rozwodny. } Scheide-, zur Ehescheidung
Rozwodowy } gehörig. de divorce, qui regarde le divorce.
rozwodowy list. ein Scheide-Brief. lettre de divorce; un acte de répudiation.
Rozwodzę, *v. m. F. rozwiodę.* 1) von einander führen. 2) von einander reissen, von einander schräncken, sperren. 3) von einander, aus einander wickeln, breiten. 4) weitläuftig vorlegen, mit vielen Worten erzehlen, beschreiben. 5) vorstellen. 6) absencken, durch Absencker fortpflanzen. 7) Leute die sich schlagen oder zancken von einander bringen, reissen. 1) déjoindre; conduire, mener de côté & d'autre; mener en divers lieux. 2) séparer, écarquiller, ouvrir, élargir. 3 élargir, épandre, étendre, répandre, déplier, dérouler. 4) étendre, étaler, faire voir, représenter amplement. 5) remontrer, représenter, faire considérer. 6) provigner, augmenter par provins; faire provins. 7) décharpir, démêler, séparer les gens qui se batent, qui se querellent. § 1) rozwiodł psy z kupy. 2) rozwiedźcie mu ręce, nogi, kiedy dobrowolnie nie chce. 3) rozwodźić żagle, chorągwie. 4) rozwodźi swoie lamenty, chwałę iego. 5) rozwodźiłem mu co ma czynić. 6) rozwodźić winne maćice. 7) zabiią śię rozwieść ich trzeba.
rozwodźić śię z rzeczą. weitläuftig seyn im Schreiben, im Reden. étre difus, s'étendre sur qu. ch.
rozwieść małżeństwo, małżonkow. eine Ehe, oder Eheleute scheiden. défaire, désoudre le mariage; démarier qu.
rozwodźić śię z małżonkiem, z żoną. sich vom Manne, von der Frau scheiden. se séparer de son mari, de sa femme; faire divorce avec son mari, avec sa femme; répudier, renvoïer sa femme.
rozwodźić koncepta, myśli o czym. überlegen, überdencken. ruminer en son esprit, machiner, forger, rouler qu. ch. § koncepta rozwodźi z iakim terminem wygrać złą sprawę.
Rozwodźisty. weitläuftig. élargi, étendu, difus, prolixe, vaste.
Rozwoływam, *v. m. F. rozwołam.* ausschreyen, ausbreiten, ausposaunen, unter die Leute bringen. trompetter; divulguer qu. ch. à haute voix. § rozwołać co na wszystek świat, po całym mieśćie.
rozwoływać głos. ausschreyen seine Stimme; sich im Schreyen, im lauten Reden üben. déclamer; s'éxercer à crier à haute voix; se former la voix à force de parler à haute voix; aprendre à parler, à chanter à haute voix.
rozwołać komu głowę. einem den Kopf voll schreyen. rompre, étourdir la tête à qu. à force de bruit ou de caquet.
Rozwolniały. nachgelassen. relâché, adouci, débandé.
Rozwolniec, *F. rozwolnieię.* nachlassen, weit gelinder werden. n'étre plus si ferme, si violent; s'adoucir, relâcher de quelque chose; se relâcher, se débander § tak barzo tam rozwolniało posłuszeństwo, że ie poddani prawie wcale wyzuli; mroz rozwolniał.
Rozwolnienie. Nachlassung. relâchement, adoucissement.
Rozwora. der Sperrleisten, so die Wagen-Leiter-Bäume zusammen hält. treseille qui tient les deux ridelles en état.
Rozwożę co, *v. m. F. rozwiozę.* Waaren an unterschiedene Oerter verführen. transporter, voiturer en divers endroits.
rozwieść śię. ausgelassen, lüderlich werden. s'émanciper, se licencier, devenir dissolu.
Rozwoźisto, *adv.* weitläuftig: weit und breit. d'une maniére vaste & étendu; prolixement.
Rozwoźisty. weitläuftig, das sich weit erstreckt oder mit vielen Worten ausgedrücket ist. vaste, étendu, prolixe, difus.
Rożyczka. ein Röslein. rosette, petite rose.
rożyczka źiele. (aquileia) Agley, Ackley. ancholie, ancolie.
rożyczka Panney Maryi. (lychnis coronaria) Marien-Röslein. passe-fleur, *f.* passe-rose, oeillet-Dieu.
**rożyczka Panney Maryi; sowia strzała.* (pimpinella) Bibinel. pimprenelle.
Rożynka. } eine Rosine. raisin de passe,
Rozynka. } raisin sec.
rozynki małe, drobne. kleine Rosinen; Corinthen. raisins de Corinthe.
Rozzeznawam, Rozzeznanie, *vid.* Rozeznawam, Rozeznanie.
Rozżalić śię czym, *F. rozżalę.* in Betrübniß fallen, sich hefftig betrüben. étre acablé de tristesse; étre inconsolable.
Rozżalony. sehr betrübt, sehr gekränckt. douloureux, penetré de douleur, désolé. § rozżalony braterską śmierćią.
Rozżarzam, *v. m. F. rozżarzę.* 1) Feuer anblasen. 2) verbittern, aufbringen. 1) atiser, soufler le feu. 2) irriter, aigrir.

§ 1) nie rozżarzay tak barzo ognia. 2) rozżarzyło to szlachtę.
Rozzuwam kogo, *v. m. F. rozzuię.* einem Strümpfe und Schuhe ausziehen. déchausser qu.
rozzuć się. sich Strümpfe und Schuhe ausziehen. se déchausser.
*Rteć, żywe śrebro. Queckſilber. argent vif.
Rubel Moskiewski. ein Rubel, ein Rußischer Thaler so zwey Loth wiegt. un rouble; un écu-blanc Russien pésant une once d'argent.
Rubin. 1) ein Rubin. 2) Bier-Brüderchen, Hitz-Blatter im Gesicht. 1) rubis, une pierre précieuse. 2) rubis, pustule rouge & luisante qui vient sur le visage. § 1) rubin iest pierwszy kamień drogi po dyamenćie 2) ma rubiny na twarzy; nosek rubiny przyozdobiony.
*Rubość, grubość, miąższość. die Dicke. grosseur, *f.* épaisseur, *f.*
*Rubo, *adv.* dick. d'une maniére épaisse.
Rubrycela. eine Rubric im Breviario; kleine Regel wie man beten soll. rubrique; petite règle pour dire le breviaire.
Rubryka źiemia, farba. Röthel, Rothstein. rubrique une terre rouge, épaisse & pésante.
rubryka, napis czerwony albo pismo czerwone miedzy czarnym. Rubrique, rother Titel, Aufschrift eines Capitels. rubrique, un titre d'un chapitre écrit en lettres rouges.
rubryka; glinka do rysowania. Röthel zum Zeichnen. alane, arcanne, rubrique, craïe rouge. craïon rouge.
**rubrika, krwawnik.* Blutstein. sanguine.
Ruby, miąższy. dick. épais, gros.
Ruch. 1) Bewegung. 2) Sache die sich beweget. 1) mouvement. 2) le mobile; corps qui se meut. § 1) luminarze iednostaynym ruchem śię obracaią; ćiało od dusze ruch i żywot bierze.
ruch morski, ruch wodny. Wasser-Thier; Thier das im Wasser lebet. animal aquatique; poisson, insecte aquatique.
ruch źiemny. Wurm, Ungeziefer. vers; un insecte terrestre.
Ruchacz. Beweger. moteur; qui agite, qui remuë.
Rucham. schütteln, wackelnd machen. émouvoir une chose qu'on veut arracher; branler, secoüer; agiter & remuër pour ébranler. § rucham ząb, kol, gozdź, słup.
ruchać się. wackeln, sich bewegen. s'agiter, branler, ne tenir pas ferme, chanceler, se remuër. § ruchaią śię gałęźie, zęby.
Ruchanie. das Schütteln. le branle, action de celui qui branle; agitation.
Ruchawość. 1) Beweglichkeit. 2) Munterkeit. 1) mobilité, facilité à se mouvoir. 2) agilité, activité vivacité. § 1) ruchawość żywa. 2) ruchawość albo żywość w rzeczach i racyach do rady służy.
Ruchawy. 1) beweglich. 2) frisch, munter. 1) mobile, qui peut se mouvoir. 2) éveillé, vif, actif. § 1) machyna ruchawa. 2) oczy ruchawe; hoży i ruchawy pachołek.
*Ruchmanny. 1) zahm. 2) gütig, gelinde. 1) aprivoisé, domestique, privé. 2) doux, gratieux. § *1) ruchmanne (domowe) zwierzęta. *2) ruchmanny (łaskawy) ludzki i przystępny.
Rucho. 1) Schleppe am Weiber-Kleide. 2) Verhängniß, Schicksal. 1) queuë de robe, d'habit long. 2) le destin, la destinée. § 1) rucho u szaty pocholę dworskie za Damą nośi, trzyma. **2) natura, wrog, czas były pod nogami, wieczne rucho z inszemi sługami.
Ruchomie, Ruchomo, *adv.* beweglich. par un mouvement; d'une maniére mobile.
Ruchomość. 1) Bewegung, Beweglichkeit. 2) bewegliche Güter. 1) mobilité, mouvement. 2) meubles, *m. plur.* les biens qu'on peut transporter. § 1) ruchomość dać rzeczy nieruchomey. 2) ruchomość w maiętnośći.
Ruchomy. beweglich, bewegend. mobile, qui se meut. § ruchomym sposobem; wiatrem, wodą ruchomy.
ruchome dobra; ruchome rzeczy. bewegliche Güter. biens meubles; biens mobiliaires. § ruchome rzeczy w budowaniu, w grunćie przedawacz sobie wyymuie.
Rućiany. Rauten-. de ruë; qui regarde la plante de ruë.
Rućiany wieniec. 1) Rauten-Krantz. **2) Sachsen. 1) couronne de ruë. **2) la Ruë; la Saxe.
Ruczay. Sumpf, Morast. marais, marécage, *m.*
Ruda. 1) Ertz-Stufe, Ertz-Erde, Berg-Stufe. 2) Bergw. gegrabnes und nicht gewaschenes Ertz. 3) Schmeltz-Hütte, Schmeltz-Ofen. 1) marcassite; pierre métalique, terre métalique. 2) *Métal.* métail qu'on n'a pas lavé. 3) fonderie, le lieu ou la fournaise où l'on fond les métaux. § 1) ruda żelazna ołowna, śrebrna. 2) rudy do ryn zawieść. 3) koła w rudach.
ruda ognista. (ampelitis, pharmacitis) schwartzes Erd-Hartz so dem Berg-Wachs ähnlich

ähnlich ist. ampelite, terre noire semblable au bitume.
Rudawka. 1) ein Fluß bey Cracau. 2) Fluß aus dem Wasser zur Wasser-Leitung geführet wird. 1) un fleuve de ce nom près de la ville de Cracovie. 2) fleuve d'où l'on conduit l'eau dans l'aqueduc.
Rudawy. röthlich, von Haaren und Zähnen. roux, *en parlant des cheveux & des dents.* § rudawa czupryna.
Rudnia. Gieß-Haus, Stückgiesserey. fonderie, où l'on fond les piéces d'artillerie. § w rudni armaty odlewaią.
Rudnica, następ herb. Wappenk. stehendes Huf-Eisen, zwischen dessen Enden ein Pfeil in die Höhe gehet. *Blas.* fer de cheval mis sur les crampons, entre lesquels est dressée une flêche.
Rudnik. Bergwerck-Arbeiter, Berg-Knapp. mineur, qui travaille dans les mines.
Rudel, *g. rudla;* } ster. 1) Steuer-Ruder.
Rudło, } 2) *fig.* Ruder, Regierung. 1) gouvernail d'un navire. 2) *fig.* gouvernail, timon, gouvernement.
Rudelnik. Ruder-Knecht, Boßknecht. rameur, vogueur, celui qui tire à la rame.
Rufa. das Hintertheil des Schiffes. poupe, arriére; la derniére partie du navire.
Rufian, nierządnik, co nierząd chowa. Huren-Wirth. rufien, maquereau; maquignion de chair humaine.
Rufianka. Huren-Wirthin. maquerelle, rufienne.
Rufiański. den Huren-Wirth oder die Huren-Wirthschaft betreffend. de maquerau, de maquerage.
dom rufiański. Huren-Haus. bordel; une maison de débauche; une maison de scandale.
rufiańską trzymać. Huren-Wirthschaft treiben. exercer le maquerelage; tenir bordel.
Rufiaństwo. Huren-Wirthschaft. maquerelage, *m.* le commerce de maquereau.
Rug. } Rüge, Inquisition, Rügung.
Rugowanie. } inquisition, perquisition, recherche, information.
rugowanie. das Vertreiben, die Vertreibung. deplacément; l'action de chasser.
Rugowany. 1) inquirirt, gerügt. 2) vertrieben, verjagt. 1) recherché judiciairement. 2) chassé, déplacé. § 1) aby ten uczynek był rugowany. 2) Bog rugowany ze swoich przybytkow.
Ruguię kogo, co. 1) inquiriren, untersuchen. 2) vertreiben, verjagen. 1) rechercher; faire une perquisition; faire une enquête; informer contre qu. d'un crime. 2) chasser, déplacer, faire déloger qu.
Ruina. Verfall. ruïne, destruction.
Ruinuię. ruiniren. ruïner, détruire.
Ruka } ziele. (*eruca*) weisser Senf,
Rukiew, *f.* } Raucke. roquette.
rukiew Hyszpańska mała. (reseda minor) Spanische Raucke. du phiteuma.
*Rum, z drogi, *interj.* Platz an die Seite. place, faites place, gare le corps.
Rum. 1) Platz der vor einem gemacht wird. 2) Platz, Raum. 3) Raum, Platz in einem Schiffe für die Waaren. 4) Schutt von Häusern. 1) place faite devant qu. 2) lieu, place. 3) rum, espace dans le fond d'un navire pour les marchandises. 4) décombres, *f. plur.* § 1) marszałkowie rum czynią zwierzchności. *2) niemasz rumu (mieysca) u mnie. 3) rumu dosyć na łodzi do tego zboża. *4) rum (gruz) wywozić.
rum ziele, neut (rhaponticum vulgare) gemeine Rhapontic. rapontic vulgaire.
rum Moskiewskie, rapontyk. Rhapontic, Pontische Rhapontic, so in Rußland am Flusse Rha wächst. rapontic du Levant, qui croit en Moscovie le long de la riviére de Rha.
**rum Tureckie.* Rhabarber. de la rubarbe.
Rumacya, prowadzenie od prawa nakazane. gerichtlich anbefohlene Räumung eines Orts. délogement ordonné par le Juge.
Rumak. Gaul, Reut-Pferd, Streit-Hengst. roussin, beau cheval de selle.
Rumel. 1) Rummel-Picket. 2) der Rummel. 1) piquet, un jeu de cartes. 2) ronfle, les points au piquet.
trafił na (w) rumel. er kam in den Wurf. il est bien venu comme un chien dans le jeu des quilles.
Rumianek ziele, *vid. rumień ziele.*
Rumiano, *adv.* röthlich, bräunlich. d'une couleur rougeâtre, qui tire sur le brun; d'une maniére dorée. § rumiano warzy potrawę; pieczenia rumiano pieczona.
Rumianość, rumień, rumieniec. 1) die Röthe des Antlitzes. 2) das Gold, die Röthe des Himmels. 3) das Braune an einer Speise. 1) sang, vermeil, teint vermeil. 2) l'or, le vermeil, la rougeur du ciel. 3) la dorure d'une viande; le brulé, la dorure du rôti. § 1) purpurowym przyozdobiona rumieniem; wdzięczny iey rumieniec Pestańskie wstydźi roże. ** 2) iuż Tytan rumieniem swoim zdobił nieba.
Rumiany. 1) roth, leibfärbig. 2) roth, vom Himmel. 3) braun-röthlich, braun angemacht als eine Speise. 1) vermeil, rouge.

rouge. 2) doré, rouge, rougeâtre, qui tire sur le rouge, *en parlant du ciel.* 3) bruni, doré. § 1) rumiana twarz. 2) dźień rumiany. 3) rumiana potrawa.

Rumień, *g. rumienia*, vid. Rumianość.

rumień źiele, rumianek, rumieniec. (chamæmelon) Hermelchen, Camillen. camomille.

psi rumień, rumieniec śmierdzący. (cotula fœtida) Kuh-Dille, stinckende Camillen, Methran, Meterkraut. oeil de vache; camomille püante.

Rumienidło. rothe Schmincke. du rouge; fard rouge pour le visage.

Rumienię 1) roth schmincken, roth färben. 2) in der Küche: braun machen, anmachen. 1) rougir, rendre rouge, embellir avec du fard rouge 2) dorer une patisserie, un rôti; faire un manger au beure brûlé; mettre une sauce brune à quelque mets. § 1) rumienić twarz; słońce niebo rumieni. 2) przyrumienić, zarumienić potrawę.

rumienię się. 1) roth werden, sich schämen. 2) roth werden als der Himmel. 3) braun werden als ein Braten. 1) rougir, devenir rouge à cause de la honte. 2) se dorer, devenir rougeâtre comme le ciel. 3) se dorer comme un rôti. § 1) od wstydu śię rumieni. 2) rumieni śię, zapala śię niebo.

Rumieniec, *g. rumieńca*, vid. Rumianość.

rumieniec źiele, vid. *rumień źiele.*

Ruminuię sobie co w głowie. etwas in den Gedancken haben, bey sich überlegen, einer Sache nachdencken. rouler, ruminer qu. ch en son esprit; rèver à qu. ch; agiter qu. ch en soi même.

Rumor, wrzask. Getümmel, Geschrey. rumeur, *m.* bruit.

*Rumuię co. 1) ausräumen, Platz machen, ausleeren. 2) ein Haus, eine Wohnung räumen. 1) désemplir, vuider. 2) démeubler, quiter son logis.

rumować (wyprzątać) rzekę, studnią. einen Fluß räumen. curer, écurer un puits, un fleuve.

**rumuię śię.* 1) Platz machen, von der Stelle gehen, weichen. 2) ausziehen, ausräumen aus einem Hause. 3) ledig werden. 1) ceder, faire place à qu. 2) démenager, remuër ménage. 3) se désemplir.

*Rumowanie. 1) das Ausräumen aus einer Wohnung. 2) das Weichen, das Platz machen. 1) démenagement, transport des meubles de son logis. 2) l'action de faire place à qu.

rumowanie studźien. das Ausräumen der Brunnen. l'action d'écurer les puits.

*Ruma, *vid.* Rama.

Runąć śię, *F. runę*, z grzmotem śię obalić. knallend fallen; prasseln, krachen. se renverser, tomber en faisant un grand éclat; craquer, craqueter. § runęły śię piorunowe kliny.

Runo Fell mit der Wolle pane, peau garnie de sa laine. § runo owcze.

order złotego Runa; złote Runo; ** *Runo Jasonowe u Kolchow* das güldne Vließ, der Orden des güldnen Vliesses. l'ordre de la toison.

Runta. Kriegsw. die Runde. *Guerre:* la ronde.

Rup, *g. rupia.* 1) Wurm in einem lebendigen Thiere. *2) fig. Wurm, Kummer. 1) vers dans un animal vivant. *2) *fig.* vers, souci, peine, chagrin. § 1) rupie końskie.

*Rupi. 1) zwicken, nagen, beissen als ein Ungeziefer. 2) fig. nagen, quälen. 1) pincer, piquer, ronger, mordre, manger comme un vers. 2) piquer, tourmenter, faire soufrir, chagriner. § 1) rupi mię coś na grzbiećie. *2) ta hańba go rupiła.

Rupieći, *plur.* alter Plunder, Gerille, Gerümpel. vieillerie, choses vieilles & usées; vieux meubles de peu de valeur; bagatelles.

Ruptura, przerwanie, przetarćie błony brzuchowey; przepuklina. Netz-Bruch, Darm-Bruch. rupture; épiplocele, enterocele.

Rura. 1) eine Röhre. 2) Rohr, Röhre zum Schieß-Gewehr. 3) Rohr, Flinte. 4) Anat. Röhre, Canal. 5) Röhre, Röhr-Knochen. 6) Röhre an einem musicalischen Instrument. 7) ein Blas-Rohr. 1) tuïau. 2) canon d'une arme à feu. 3) fusil, mousquet. 4) *Anat.* canal, conduit, endroit par où coule qu. ch. 5) os à moile, os creux. 6) tuïau d'un instrument de musique. 7) sarbacane, tuïau dont on se sert pour jetter de petites boules. § 1) rura gliniana, ołowiana; rura do pieca żelaznego; rura aptekarska do podkurzania w nos, w zęby, w uszy. 2) rura do pistoletu, do fuzyi. 3) ta rura przenośi, w stronę biie. 4) rura w gardle albo ktań; rura do płuc oddechowa; rura ktorą wchodźi pokarm do żołądka. 5) rura łokćiowa, goleniowa, biodrowa. 6) rury u surmy, w organach. 7) rura ktorą tchem groch, kule rzucamy.

rura spikowa; rura ze spikiem. Röhr-Knochen. os moileux.

rura na dalekie spoyrzenie; perspektywa. Seh-

Seh-Rohr, Perspectiv, Kucker. lunette de longue vuë; lunette d'aproche; telescope, *m.*

rura do mowienia w odległości. Sprach-Rohr. sarbacane, porte-voix, *m.* trompette parlante.

rura wężykowata alembikowa. Schlangen-Röhre am Brenn-Kolben. le serpentin de l'alembic.

rura wodna. eine Wasser-Röhre. tuïau de fontaine; canal.

rura kluczowa. Schlüssel-Röhre. le canon, le tige de clé.

Ruraczek, *g. ruraczka.* Rühr-Hacken, damit das Metall im Schmeltz-Tiegel umgerühret wird. coquillon, crochet, dont on remuë le métail au creuset.

Rurka. Röhrchen, kleine Rohre. canule, chalumeau. petit tuiau, petit canon. § rurka klisterowa.

Rurmistrski. den Röhrmeister und dessen Kunst angehend; wasserkünstlich. hidraulique; de fontainier, qui regarde le fontainier & l'hidraulique.

rurmistrskie prawidło. Wasser-Wage. niveau dont on nivelle les eaux.

Rurmistrstwo. Röhrmeister-Kunst; Wasser-Leitungskunst. l'hidraulique; l'art hidraulique, qui enseigne la maniére d'élever & de conduire l'eau.

Rurmistrz. Röhrmeister, Brunn-Meister. fontainier.

Rurmus, *g. a.* 1) Wasser-Kunst. 2) Röhr-Wasser-Ständer, daraus das Wasser in den Röhr-Trog fliesset. 1) machine d'eau; machine hidraulique pour faire entrer l'eau par un aqueduc dans une ville. 2) le tuiau de fontaine ou le poteau d'où l'eau sort dans le réservoir. § 1) rurmus albo wodociąg wodę podnosi popycha i leie. 2) z rurmusa woda w skrzynię rurmusową ciecze; w rurmusie albo w rurnym słupie cewka wodę w skrzynię puszcza.

Rurmusowy. zur Wasser-Kunst gehörig. hidraulique, de fontainier.

rurmusowa skrzynia; wododzielna skrzynia. der Blind-Born, grosser Wasser-Kasten, daraus das Wasser durch die Röhren in die kleinen tritt. bassin, regard de fontaine; le grand réservoir ou le grand réceptacle, qui distribuë les eaux aux petits réservoirs. § rurmusowa skrzynia wprzod wody nabiera potym ią drugim przez rury rozdaie.

rurmusowe koło. Wasser-Rad, damit man das Wasser treibet. rouë creuse pour élever l'eau.

rurmusowy row, kanał; rurmusowe rury. Wasser-Leitung. acqueduc; conduit d'eau, watergang.

Rurnica. das Kühl-Faß beym Distilliren. réfrigerant; cuvette pléine d'eau par laquelle passent les tuiaux de l'alembic.

Rurny. Röhr-; zur Wasser-Kunst gehörig. hidraulique; de tuïau hidraulique; qui regarde le tuïau de la fontaine. § rurna albo rurmusowa cewka, ktora wodę udziela.

rurna skrzynia. Wasser-Trog, Röhr-Trog. réservoir d'eau.

rurna czasza, misa, panew. der Becken, die Schaale eines Spring-Brunns, wo das Wasser aufbehalten wird. le bassin d'un jet d'eau; bassin de fontaine; espace ronde ou demeure l'eau de fontaine. § woda z cewek w rurną czaszę stryka, a z niey w skrzynię opada.

rurna woda. Röhr-Wasser, Fließ-Wasser. eau de fontaine.

słup rurny, vid. Rurmus 2).

Rurnik. der Röhr-Wasser in seinem Hause hat. qui a de l'eau de fontaine dans sa maison.

Rurowy. Röhr-, zur Röhre gehörig. de tuiau, de canon; qui regarde un tuiau.

rurowa kość. ein Röhr-Knochen, Marcks-Knochen. os à moile.

Ruś, *f.* 1) Reussen, ein Hertzogthum und drittes Stück von Pohlen. 2) die Reussen, die Inwohner dieses Hertzogthums. 1) Russie, un Duché & la troisiéme partie de la Pologne. 2) les Russiens, les habitans de ce Duché. § 1) iest teraz na Rusi. 2) Ruś mu te towary przedała.

Ruś czerwona. Roth-Reussen, Pohlnisch Reussen, Klein-Reussen. Russie rouge, Russie Polonoise.

Ruś biała. Weiß-Reussen. Litauisch Reussen. Russie blanche; Russie Lituanienne.

Ruś czarna, Rosya, Moskwa. Groß-Reussen, Schwartz Reussen, Rußland, Moskau. Russie, Russie noire; Moscovie.

na Rusi robić trzeba. man muß überall arbeiten. il faut travailler par tout.

Rusin, *vid.* Rusnak.

Ruski. 1) Reußisch, das Pohlnische Reussen betreffend. *2) Rußisch, Moscowitisch, s. Rosyyski, Moskiewski. 1) Ruthenien, Russien, qui regarde la Russie Polonoise. *2) Russien, qui concerne la Moscovie, *v.* Rosyyski, Moskiewski.

Ruski ięzyk. Rußisch, die Rußische Sprache. le Russiote.

Ruski dar. ein Geschenck das man wieder fordert. un présent de raquedor; don qu'on rédemande. § Ruski dar, dawszy się znowu upominać.

Rusnak,

Rusnak, Ruśniak, Rusin. ein Reuſſe. Rusſien; habitant de la Ruſſie Polonoiſe.

Ruſowaćieię, ruſowatym śię ſtaię. roth werden, rothe Haare bekommen. rouſſir; devenir roux.

Ruſy, liſowaty. 1) ein Rothkopf. 2) roth, rothhärig. 1) un rouſſeau. 2) ardent, de vache, roux, *en parlant des cheveux.*

Ruſzam, *v. m. F. ruſzę.* 1) rühren, bewegen. 2) anrühren. 3) angreifen, unterschlagen, mauſen, entwenden. 4) einen vertreiben, von ſeinem Orte drängen. 5) abſetzen vom Amte. 6) einen angreifen, befallen als eine Kranckheit. 7) würcken als eine Artzeney. 8) purgieren, den Leib öfnen. 9) bekümmern, zu Gemüthe gehen. 10) verſuchen, anſtrengen, angreifen. 11) bewegen, verleiten zu etwas. 12) der Armee eine Bewegung, einen Zug thun laſſen. 13) Jäger: ein Wild auftreiben. 1) mouvoir, remuër. 2) toucher de la main ou de quelque autre choſe. 3) gaſconner, dérober, divertir, détourner. 4) déplacer, chaſſer qu; ôter la place à qu; faire qu. en aller. 5) dépoſer, démettre, dégrader qu. de ſa place. 6) ataquer, prendre comme une maladie une perſonne. 7) opérer, faire quelque opération, quelque éfet; exciter le malade à; faire vomir, faire ſuer *&c. en parlant des remèdes.* 8) émouvoir, lâcher le ventre. 9) agiter, toucher, inquieter, troubler. 10) bander ſes eſprits, ſes forces; apliquer avec atachement; faire, emploïer ſes eforts, ſes forces. 11) exciter, émouvoir, fraper, prendre, toucher, pouſſer, porter. 12) faire faire un tour, un mouvement à l'armée. 13) *Chaſſe:* faire lever, faire vuider, faire partir la bête du gîte, du liteau, du lieu ou elle ſe retire. § 1) ramionami, rękoma ruſzać; ogar dobry trąbą zawſze ruſza. 2) ruſzył te rzeczy. 3) rad ruſzy; ruſzył pańſkich pieniędzy. 4) ruſzył go z mieyſca. 5) ruſzyć kogo z urzędu, z Rady. 6) ruſza mię choroba, febra. 7) ruſzyło mię lekarſtwo, trućizna. 8) ruſzyły mię pigułki. 9) ruſza (obchodzi) go barzo śmierć ſynowſka. 10) ruſzał wſzyſtkich śił; rozumu ruſzał do tego; ruſzyć mocy, całey duſzy, wſzyſtkich ſpoſobow na co. 11) ruſzyła go ta powieść, miłość; ruſzyła go tez myśl do niey. 12) ruſzyć lewe, prawe ſkrzydło; ruſzył woyſko, połki przećiw nieprzyiaćielowi, ku temu mieyſcu. 13) ruſzyć zaiąca z mieyſca.

nie ruſzay tego. rühre das nicht an. n'y touchez pas; ne groüillez pas cela.

ruſzyć do wyżſzego ſądu. an ein höheres Gericht appelliren, gehen. apeller, ſe pourvoir à un Juge ſupérieur.

ruſzam koniem. das Pferd anſpornen. pouſſer, piquer, talonner ſon cheval.

ruſzaiąc. bewegend. mouvant.

ruſzaiący rad. der die Finger gerne kleben läſt. qui a les mains crochuës, qui eſt habile à détourner.

oboz ruſzyć; obozem śię ruſzyć. das Lager abbrechen. romper, lever un camp.

ruſzyć kogo w żywe, w ſedno. einen hefftig beleidigen. piquer, toucher qu. au vif.

ruſzać śię. 1) ſich bewegen, ſich rühren. 2) ſich rühren von einem Orte weichen, gehen. 3) gerühret, bewogen werden. 4) Kriegsw. ſich bewegen, ſich in Bewegung ſetzen. 1) ſe demener, ſe mouvoir dans la place où l'on eſt; ſe groüiller, ſe remuër. 2) ſe mouvoir, ſe remuër; changer de lieu, de place. 3) étre touché d'une paſſion; ſe ſentir ému; s'émouvoir de. 4) *Guerre:* faire un mouvement pour aprocher ou pour s'éloigner de l'enemi. § 1) ruſza śię bez przeſtanku na ſtołku. 2) ruſz śię ze ſtołka, z mieyſca. 3) ruſzyć śię zawiśćią, miłośćią. 4) ruſzam śię z woyſkiem na kogo; wići wydano i ſzlachta śię zbroyną ruſzyła ręką.

Ruſzanie, ruſzenie. 1) Anrührung. 2) Bewegung. 1) atouchement; action de toucher qu. ch. 2) mouvement, remûment, action de remuër, § 1) ruſzenie czego palcem. 2) ruſzenie ćiała, ięzyka.

ruſzanie ręką, wargami. Bewegung mit der Hand, mit den Lippen. remûment des levres, des mains.

ruſzenie. 1) fig. Bewegung, Unternehmen. 2) Bewegung, Zug, Ruck, Aufbruch einer Armee. 1) mouvement, action, conduite, entrepriſe. 2) *Guerre:* mouvement, marche; décampement. § 1) wgląda w moie naymnieyſze ruſzenia. 2) ruſzenie woyſka, obozu; nakazać ruſzenie powiatow.

ruſzanie śię. die Bewegung einer Sache die ſich beweget, die ſich rühret. agitation, mouvement d'une choſe qui ſe remuë; action de ſe mouvoir.

ruſzenie poſpolite. General-Aufgebot. ban & arriére ban; arriére ban. § wydać wići na poſpolite ruſzenie.

ruſzenie powietrzem, paraliż. der Schlag; Rührung vom Schlage. paraliſie.

ruſzenie do wyżſzego ſądu. eine Appellation an

an ein höheres Gericht. apel, appellation, provocation à un Juge supérieur.

Ruſzczek ziele. (*ruſcus*) Bruſch, Mäuſe-Dorn, Stech-Palmen. bruſc, mirte ſauvage.

Ruſzczkowy. von Mäuſe-Dorn de bruſc.

Ruſznica. Feuer-Rohr, Büchſe. fuſil, mousquet, arquebuſe.

Ruſzniczka. ein kleine Flinte. petit fuſil. § ruſzniczka za paſem.

Ruſznikarz. Büchſenmacher. armurier, arquebuſier; faiſeur de toutes ſortes d'armes à feu.

Ruſzony. 1) berührt, angerührt, angegriffen. 2) fig. bewegt, verleitet. 3) befallen, gerührt von einer Kranckheit. 1) touché, atouché. 2) *fig.* emû, touché, agité. 3) ataqué, pris, ateint d'une maladie. § 1) ruſzony ten papier, muśiał go kto czytać. 2) zazdrośćią ku temu ruſzony.

Ruta, rutka ziele. (*ruta*) Raute. ruë une plante. § rutą przyprawiony.

rutkę śieie. ſie kommt ins alte Regiſter; ſie wird zur alten Jungfer. elle monte en grain; elle ne peut trouver parti.

ruta gorna, hoynóroſtka. (ruta altera ſilveſtris) Berg-Raute. ruë de montagne.

ruta polna. (fumaria) Erd-Rauch. fumeterre, pié de géline.

ruta albo rutka ptaſza. (fumaria montana) Berg-Erd-Rauch. fumeterre de montagne.

ruta ſkalna, zanokćica. (ruta muraria) Mauer-Raute; Stein-Raute. perce-pierre.

ruta kozia. } (*ruta capraria*) Geis-Raute.
Rutewka. } le galega.

Rutgiſer, co leie mośiądzowe rzeczy. Rothgieſſer. boſſetier, qui fait des ouvrages d'airain, de cuivre.

Rwanie. 1) das Reiſſen, Abreiſſen. 2) Zerreiſſung, Brechung des Friedens. 3) das Zerreiſſen eines Reichs-Tages. 1) arrachement, déchirement, l'action de cueillir. 2) violation, rupture. 3) l'action de rompre une diéte.

Rwantes, *interj.* rips, raps. à la ripaille, à la gribouillette, *mot imaginé pour exprimer l'action de rafler.* § o jakie tam przy ſtole bywaią rwantes.

Rwany. abgeriſſen, geleſen als Obſt. arraché, cueilli avec la main. § rwany owoc.

Rwę, *rwie, rwał.* 1) abreiſſen, leſen Obſt. 2) zupfen, reiſſen. 3) zerreiſſen. 4) brechen als den Frieden. 1) cueillir, pincer des fruits. 2) arracher, ôter en tirant; tirer par les cheveux. 3) déchirer, rompre. 4) violer, romper, violenter. § 1) rwać owoc kwiatki. 2) rwę włoſy komu; rwie go za włoſy, za brodę. 3) rwać, zerwać poſtronek. 4) rwał tym pokoy, przyiaźń.

rwać, rozerwać ſeym. den Reichs-Tag zerreiſſen. rompre une diéte.

rwać ſobie (śię) włoſy od żalu. ſich vor Leid die Haare ausreiſſen. s'arracher les cheveux, déchirer ſes cheveux par douleur.

rwie śię. 1) reiſſen. 2) ſich wornach reiſſen, ſich nach etwas drängen. 3) zergehen, ſich zerſchlagen; aufgehoben werden als eine Unterhandlung. 1) ſe déchirer, ſe rompre. 2) s'empreſſer pour, de; ſe preſſer de; courir, voler à. 3) ſe rompre, ſe caſſer comme une conférence. § 1) ſzaty moie śię rwą. 2) rwie śię do krwawey okazyi. 3) ſeym, pokoy, zgoda śię rwie, na tym punkćie ſeym śię zerwał.

Ryba. ein Fiſch. un poiſſon. § ryby śiećią, wędą łowić; ryba morſka, rzeczna.

ryby. Fiſche, Fiſchwerck. du poiſſon.

ryba woda; rybki grzybki. Fiſche geben ſchlechte Nahrung. le poiſſon n'eſt pas un ſolide aliment. § rybki grzybki, chleb trawa mięſo dobra potrawa.

ryby przez ſen łowić; w łożku ryby w nocy łowić. ins Bett piſſen. piſſer au lit.

wielkie ryby małe zrą. groſſe Diebe hängen die kleinen auf. les gros poiſſons mangent les petits.

ryba Azyańſka; ryba grecka, vid. Nawſkrosłuſka.

ryba lądowa, co na lądźie czeſto bywa i ſypia. eine Art Fiſche ſo auf dem Lande ſchlafen gehen. ſorte de poiſſon qui ſort de l'eau & dort ſur terre.

ryby na niebie gwiazdy. die Fiſche ein Himmels-Zeichen. les poiſſons, un ſigne céleſte.

Rybaczka. 1) eine Fiſcherin. 2) Fiſcher-Weib. 1) femme de pêcheur. 2) harangère, femme qui vend des poiſſons.

rybaczka nocna. Bettpiſſerin. une piſſenlit.

Rybak. 1) Fiſcher. 2) Fiſchhändler. 1) pêcheur de poiſſon. 2) marchand de poiſſon.

klnie iak rybak na wodźie. er flucht wie ein Fuhrmann. il jure comme un chartier embourbé.

rybak nocny. Bettpiſſer. un piſſenlit.

Rybałt. Pſaltiſt, Schüler, ſo die Pſalmen ſinget. un écolier qui chante les pſeaumes.

Rybi. Fiſch-. de poiſſon. § rybia łuſka ość, rybi ogon.

*Rybitw, rybak. ein Fiſcher. pêcheur, qui pêche des poiſſons.

rybitw, mewa. See-Mewe, Waſſer-Reiger. aigrette,

aigrette, mauvis, un oiseau aquatique. § rybitw trzonek; rybitw kulik, rybitw popielasty większy albo iaskołka morska.

Rybitwi. Fischer=. de pêcheur, qui regarde le métier de pêcher. § rybitwi podatek, rybitwia lina.

rybytwie rzemiesło. ⎫ der Fischfang. pêche-
Rybitwia. ⎭ rie, pêche; l'art, l'action de prendre du poisson. § łowami i rybitwią się bawią.

Rybka. Fischlein. petit poisson.

rybko moia! mein Hertzchen. mon ame! mon coeur! ma chere pouponne!

zdrowy iak rybka. er ist gesund wie ein Fisch. il est frais comme un gordon.

rybki drobne; *brak*, *drobiazg rybi.* kleine Fische. blanchaille; petits poissons.

Rybny 1) Fisch=, zu den Fischen gehörig. 2) Fisch reich. 1) de poisson, qui regarde les poissons. 2) poissonneux; plein de poissons, abondant en poissons. § 1) rybny przekupień. 2) rybne w tym kraiu ieźiora.

dźień rybny. Fisch=Tag; Fast=Tag. jour maigre.

rybne ławy, rybne iatki. der Fisch=Marckt. poissonnerie, le marché aux poissons, où l'on vend le poisson.

Ryboiad. ⎫ Fisch=Esser; der sich mit Fi-
Ryboiedź. ⎭ schen nähret. ichthiophage; mangeur de poisson, qui se nourrit de poisson.

Rybok, ⎫ kamień rybiemu oku podo-
Rybook, ⎭ bny. durchsichtiger Opal so einem Fisch=Auge gleichet. sorte d'opale semblable aux yeux de poissons.

**Rybołow. ein Fischer. pêcheur, qui prend les poissons.

rybołow nocny. Bettpisser. pissenlit, qui pisse au lit.

Rybołowny. zur Fischerey gehörig. de pêche; qui sert à l'art de prendre les poissons.

rybołowna księga. ein Buch von Fischen und Fischereyen. un traité sur le poissons & la pêche.

Rycerka. 1) eine Heldin. 2) Ritterin, Ritter=Ordens=Schwester. 1) une héroïne. 2) chevaliére d'un Ordre de chevalerie.

Rycerski. 1) Helden=; ritterlich. 2) Adlich, Ritter=. 3) Ritter=, zu einem Ritter=Orden gehörig. 1) héroique, noble, courageux. 2) noble, d'une noble extraction; équestre. 3) de chevalerie. § 1) rycerskie dzieła. 2) rycerski człowiek, rycerski stan.

po rycersku, adv. ritterlich. en héros, noblement, bravement.

szkoła Rycerska. eine Ritter=Schule, Ritter=Academie. academie; école militaire, où la jeune Noblesse aprend tous les éxercices nécessaires.

rycerska nauka. Krieges=Kunst, Soldaten=Handwerck. science de la guerre, art militaire.

Rycerstwo. 1) der Adel, der Adel=Stand. 2) die Adlichen, die Edelleute, der Adel. 3) Ritter=Orden. 4) Soldaten=Stand; die Soldaten. 1) noblesse, l'état, le rang des nobles. 2) noblesse, les nobles. 3) chevalerie, dignité de chevalier. 4) l'état, la condition de soldat; les soldâs; les gens d'armes.

Rycerz. 1) Ritter, Held. 2) Ritter eines Ordens. 3) Soldat. 4) der Springer im Schach=Spiel. 1) le héros. 2) chevalier qui a un ordre de chevalerie. 3) soldat, capitaine. 4) chevalier, une piéce du jeu des échecs. § 1) sławni to są rycerze. 2) rycerz (kawaler) Orła białego.

rycerz złoty, rycerz złoćisty, vid. *złoty rycerz, złoćisty rycerz*.

Rychło, *adv.* bald, hurtig, in kurtzer Zeit. vîte, promptement, bientôt, tout sur l'heure. § rychło się nazad wroćił.

co rychley; *iak nayrychley.* aufs baldigste, aufs hurtigste. au plus vîte; incontinent; au plûtot.

Rychły. baldig, hurtig. promt, vîte; qui se fait dans peu de tems. § rychły powrot obiecuię.

rychła śmierć. ein frühzeitiger Tod. mort prematurée. § rychła śmierć te iego przerwała zamysły.

Rychtowanie. das Richten als einer Canone. braquement, afûtage, *m.* l'action de disposer une piéce d'artillerie, une arme à tirer au but. § rychtowanie dział, kuszy.

Rychtuię co. richten eine Canone. dresser, compasser, afûter, braquer, pointer un canon.

Rycie. 1) das Umgraben, Umhacken der Erde. 2) das Stechen, Graben mit einem Grabstichel. 3) Kunst zu graben, auszustechen. 4) gegrabne, ausgestochne Arbeit. 1) le bêchement; le houëment de la terre; l'action de bêcher, de huër la terre. 2) gravûre; l'action de graver avec le burin. 3) gravûre; cizelure, l'art de graver. 4) gravûre, cizelure; chose gravée; un ouvrage de graveur; de ciseleur. § 1) rycie ogroda, winnice. 2) rycie, rzezanie pereł, obrazow, pieczątek.

rycie wypukłe. ausgeschnitzte erhabene Arbeit. relief entier, haut relief, plein relief.

ryćie wklęsłe; ryćie w głąb. tief gegrabene, gestochne Arbeit als in den Siegeln. gravûre; ouvrage creusé, gravé, enfoncé comme dans les cachets.

ryćie płaskie. flach erhabene Arbeit. bas-relief.

ryćie w poł wypukłe. halb erhobene Schnitzer-Arbeit. demi-relief.

Rycwerki, *vid.* Wycwerki.

Ryczałtem, *adv.* ogołem. überhaupt, im gantzen, nicht stückweise. en gros; en bloc & en tas. § ryczałtem co kupić, przedać.

ryczałtem z tego autora, z tey kśięgi bierze. er schmiert gantze Stellen aus diesem Verfasser, aus diesem Buche. il pille cet Auteur, il prend des passages entiers de ce livre.

Ryczart. ein Darlehn mit der Bedingniß, vor jede Verfall-Zeit die Schuld zwiefach zu bezahlen. un prêt à condition de païer le double de la somme duë pour chaque écheance. § ryczart ieſt pożyczek taki, że gdy na czas kto nie odda we dwoynasob pierwszego pożyczku przepada, gdy drugi raz we dwoynasob wtorego przypadku dać ma, gdy trzeći we dwoynasob trzećiego i tak daley.

Ryczę, *v. m. czy, czał, czeli, F. ryknę.* 1) brüllen wie ein Ochse. 2) fig. sausen, brausen. 1) mugir, meugler, beugler comme un beuf. 2) *fig.* mugir, bruire, faire un bruit sourd & confus. § 1) krowa zaryknęła, zarykła. **2) morze ryczało, ziemia śię trzęsła.

ryczy lew. der Löwe brüllet. le lion rugit.

ośieł ryczy. der Esel schreyet. l'âne brait.

Ryczenie, *vid.* Ryk.

Rydel, *g. rydla.* Spaten, Grabscheit. bêche, louchet, pioche. § przy rydlu leżą grabki; rydle do kamienistego gruntu.

rydlem kopać. mit dem Spaten graben. bécher, piocher.

Rydlik, *g a.* Jät-Haue, Jät-Eisen. sarcloir.

Rydwan. 1) Land-Kutsche. 2) Bagage-Wagen. 1) un coche; un coche de terre. 2) chariot de bagage.

na rydwanie wedle kiia chodźić. auf des Schusters Rappen reuten. battre la semelle; aller à pié.

Rydwanarz. Land-Kutscher. cocher, messager, roulier, qui amene par terre des gens & des ballots de marchandises; un coche.

Rydz, *g. a.* Reitzche, Reißke, Ritzke, Art eßbarer gelber Schwämme zum Einmachen. cignon, un champignon jaune qu'on confit au sel & au vinaigre.

rydz lepszy niżli nic. ein Pfifferling ist besser als gar nichts; ein kleiner Gewinn ist besser als nichts. toujours pêche qui en prend un; un zest est toujours quelque chose.

Rydzawy, iasnoćisawy. }
Rydzy, } bleich-roth, feuer-roth. de couleur de feu; de couleur fiamette. § płomień ieſt rydzawy albo złotoczerwony.

koń rydzawy. gelb oder fahles Pferd. cheval baillet; cheval roux tirant sur le blanc.

Rydzowy. zu den Reißken gehörig. qui regarde les champignons jaunes; de cignon. § rydzowy statek.

Ryga. eine Reihe Zahlen. rang, ligne de nombres.

Rygiel, *g. rygla.* 1) Riegel; Vorschieber. 2) Schloß-Riegel. 3) höltzerner Riegel, Keil. 1) un verrou. 2) pêle, pène de serrure. 3) traversine, entretoise, coin comme dans un treteau. § 1) rygle żelazne. 2) rygiel zamkowy. 3) rygiel u nog stołowych.

rygiel okienny. Fenster-Riegel. tergette, targette.

zamknąć na rygiel. }
Rygluię co. } 1) verriegeln. 2) vernieten. 1) veroüiller; fermer au verou. 2) river un clou.

Ryię, *ryie, rył.* 1) graben mit dem Spaten. 2) graben, stechen, schneiden Figuren. 3) wühlen, von Schweinen. 1) bécher, creuser, piocher. 2) graver, cizeler, tailler avec un burin; buriner, faire une gravûre. 3) vermiller, fouger, remuër la terre comme les cochons. § 1) ryć ziemię, ogrod, winnicę. 2) ryć obrazy, perły, pieczątkę. 3) świnie łąkę poryły.

Ryk, *g. u.* ryczenie. 1) Brüllen des Viehes. 2) das Brausen, das Sausen. 1) le mugissement, meuglement de bétail. 2) *fig.* mugissement, bruissement, bruit sourd & confus. § 1) bydło w leśie śię rykiem ozwało. **2) ryk źiemie, morza.

ryk lwi. das Brüllen des Löwen. le rugissement de lion.

ryk osli. das Geschrey des Esels. le cris naturel de l'âne.

Ryknąć, *vid.* Ryczę.

Rylec, *g. rylca.* Grabstichel. burin, avec quoi on grave. § te rylce są tępe; na dobrym rylcu wiele należy.

Rym. 1) ein Reim. 2) ein poetischer Vers. 1) rime, deux mots qui se riment. 2) rime, vers, poësie. § 1) satyry Polskie Opalinskiego bez rymow są pisane. 2) miodopłynne rymy (wiersze) pisze.

podłe rymy. schlechte Verse. rimaille.

podłe rymy pisać. schlechte Verse schreiben. rimasser, rimailler.
nie w rym. es reimet sich nicht. il n'y a ni rime ni raison.
Ryma. Fluß, Schnuppen, Cathar. rûme, *m.* caterre, *m.* § rymę ma, cierpi.
rymy pozbawić. den Schnuppen vertreiben. desenrûmer.
Rymarczyk. Riemer-Geselle. garçon harnacheur.
Rymarka. Riemerin. femme de harnacheur.
Rymarz. Riemer. le harnacheur, ceinturier.
Rymarski. Riemer-. de harnacheur.
Rymarstwo. Riemer-Handwerck. métier de harnacheur.
** Rymopis } poeta. Dichter, Poet.
** Rymotworca } poëte, rimeur, un rithmique. § rymopisom wszystko wolno; rymotworca lirykowy.
rymopis prosty. schlechter Poet. rimailleur, poëtereau, un méchant petit poëte.
Rymowanie. das Reimen, Dichten. composition de rimes, l'action de rimer.
Rymownie, *adv.* rymem. gereimt. en rimes, d'une maniére rimée.
Rymowny. gereimt. rimé.
Rymuię, rymy piszę. reimen, Verse schreiben. rimer, faire des vers.
rymuie się. 1) es reimet sich. 2) es schickt sich. 1) cela se rime. 2) cela convient, est convenable à; cela quadre avec. § 1) rymuią się te słowa. 2) nie rymuie się to z tym.
Ryn, *g. u.* der Rhein. Rhin; la riviére du Rhin.
Rynek, *g. a.* der Marckt in einer Stadt. le marché; place de ville; place publique dans une ville.
rynek zielony ogrodkowych rzeczy. der Nasch-Marckt. le marché aux herbes.
Ryngort. } Sattel-Gurt mit zwey Küßchen.
Rynkort. } sangle pour un cheval de selle avec deux coussinets. § przyszyć do rynkortu kołko i poduszki; podpiąć konia rynkortem.
Rynienka. eine kleine Rinne. une petite goutiére.
Rynka, tygiel. Küchen-Tiegel. capucine, écuelle de terre à queuë; une poële à frire.
Rynkowy. zum Marckt gehörig. de marché.
Rynna. Rinne. canal, piéce de bois creusée au long.
rynna dachowa. Dach-Rinne. goutiére, dans laquelle découle l'eau de dessus le toit.
trafić ze dżdżu pod rynnę. aus dem Regen unter die Traufe kommen. tomber de la poële dans le feu; tomber d'un petit mal à un plus grand.

Rynoceros, Nosorożec. ein Nasen-Horn. rinocerot, un animal sauvage.
Rynski. Rheinisch, Rhein-. de Rhin, qui regarde la riviére de Rhin.
Rynski Elektor. der Churfürst von der Pfaltz. l'Electeur Palatin.
Rynski złoty; Rynski. ein Kayser-Gulden. un florin imperial.
Rynskie wino. Rhein-Wein. du vin de Rhin.
Rynsztok. Rinnstock, Rinnstein. égoût, ruisseau, rigole dans une ruë.
Rynsztunek, } *g. a.* Rüstung, Waffen. ar-
Rysztunek, } mes, *f. plur.* armure; armement; apareil; équipage, *m.* § rysztunek od złota żołnierz nie ma mieć, ale od żelaza.
Rypnąć, *F.* rypnę. rülpsen. roter; faire un rot.
Rypnienie. Rülps. rot.
Rys. Riß, Zeichnung. dessein, plan.
Ryś, pardus. Panter-Thier; Leopard. léopard. § ryś czego po trzecim skoku nie dopada puszcza.
ryś ze psa nie będzie. aus einem Esel wird kein Spanisches Pferd. jamais bourrique ne devendra étalon d'Espagne; on ne sauroit faire d'un hibou un épervier.
ryś samica, pantera. Panter-Thier. une pantere.
Rysa. 1) Riß im Kleide. 2) Riß, Spalte, Ritz. 1) déchirure, acroc, rupture qu'on se fait à son habit. 2) fente, fracture, éraillure, crevasse.
rysa w murze. Borste, Riß in der Mauer. lésard, crevasse, fente dans un mur.
Ryścia. Pferde-Trab. trot de cheval. § ryścią konia puścić.
Rysi. Leoparden. de léopard.
Rysię. ein junger Leopard. petit de léopard.
Rysowanie. 1) Zeichnung, Abzeichnung, Aufriß. 2) Ritz, Spalt. 3) das Graben, Stechen der Figuren; gestochene, gegrabene Arbeit. 4) mit Gold in einem Metall gezogene, gestreifte Arbeit. 1) l'action de dessiner, de tracer. 2) fente crevasse. 3) gravure, cizelure; l'action de graver, de cizeler; un ouvrage de graveur. 4) raïure d'or faite dans un métail.
Rysowany. 1) aufgerissen, gezeichnet. 2) gegraben, gestochen mit dem Grabsichel. 3) gestreift mit Gold oder Silber. 1) tracé; dessiné. 2) cizelé, gravé. 3) vergé, raïé d'or ou d'argent. § 1) rysowany budynek. *2) rysowane (ryte) na kamieniu figury. 3) rysowany złotem, to iest złotem w rysy napuszczony.
Rysownik. Zeichenmeister, Zeichner. dessinateur.
Rysuię co. 1) abzeichnen, abreissen. 2) stechen,

chen, schneiden, graben Figuren. 3) mit Gold oder Silber streifen. 4) reissen, Spalten machen. 5) reissen einen Fisch. 1) tracer, dessiner, ébaucher 2) cizeler, graver, tailler. 3) raïonner, incruster, raïer d'or ou d'argent. 4) fendre, érafler, faire crevasser, faire entr'ouvrir; gercer, féler. 5) habiller, fendre, mettre un poisson en deux piéces. § 1) rysować co węglikiem, ołowkiem, piorkiem; odrysować budynek. 2) rysować co na kamieniu, na drzewie. 3) rysować żelazo złotem. 4) upał słoneczny rolę porysował. 5) zrysować rybę, szczupaka.

rysować się. springen, Ritze bekommen. gercer, se gercer, féler, se crever, se fendre, crouler.

Rysunek. Riß, Abriß, Zeichnung, Entwurf. dessein, plan, ébauche.

Rytm, Rym. ein Reim. rime.

**Rytmotworca, **Rymopis, Poeta. ein Poet. Poëte.

Rytmuie, Rymuie. reimen. rimer.

Ryty. 1) mit dem Grabscheid gegraben. 2) gegraben, gestochen mit einem Grabstichel. 1) béché avec la béche. 2) gravé, taillé, cizelé. § 1) ryty ogrod, zagon. 2) ryte herby.

Rywuła. Reinfall ein Wein aus Istrien in Italien. sorte de vin d'Istrie en Italie.

Ryż. Reis. du ris. § ryż z mlekiem warzony.

ryż w rosole warzony. Reis mit Fleisch-Brühe. pilau.

Ryza. 1) Einschnitt, wo der Faden von der Bley-Wage einfällt. 2) ein Ries Papier. 3) das Absegeln eines Schiffes. 4) fig. Ordnung. 1) entaille ou petite canelure pour le filet d'un plomb. 2) rame de papier. 3) partance, départ d'un vaisseau. 4) *fig.* bon ordre. § 1) u śrzodwagi, u szynwagi sznurek z bleyczykiem wpada w ryzę. 2) ryza papieru ma 20. liber. 3) nawy tak piły wodę, że nie mogły pierwszy raz ryzy z mieysca odprawić. 4) bunty i zamieszania czasem wprawuią w ryzę zepsowane rządy; rządy teraz w ryźie zostaią; przyiaćielskie do iednostayney ryzy przywodźić serca.

w ryzę wprawić, wstawić co. etwas in Ordnung bringen. mettre qu. ch. en ordre.

z ryzy wypaść. in Unordnung kommen. venir, tomber dans le desordre.

poł ryzy papieru. ein halb Ries Papier. marque, demi-rame de papier.

Ryżowy. Reis-. de ris.

ryżowy zagon. } Reis-Bett. riziére.
Ryżowisko. }

Rżący. der da wiehert. hannissant.

Rząd, *g. rzędem.* 1) Ordnung. 2) Reihe Sachen, die hinter oder auch neben einander sind. 3) Rechenk. eine Zeile Zahlen. 4) eine Reihe Felder auf dem Schach-Brete. 5) Regierung, Befehl, Verwaltung, meistens im *plurali.* 6) Zeche in der Schencke. 7) Reutzeug, Pferdezeug. 1) ordre, *m.* arrangement, disposition. 2) file, rang, rangée; enfilade, suite de plusieurs choses rangées les unes après les autres ou à côté des autres. 3) *Aritm.* ligne, rangée de chifres. 4) rangée de cases ou de carreaux de l'échiquier. 5) ordre, *m.* administration, conduite, régence, commandement, gouvernement, *dans ce sens ce mot est bien plus en usage au plurier.* 6) écot, cote, cote-part, *f.* ce qu'on païe pour avoir bû ou mangé au cabaret. 7) harnois du cheval de selle; tout l'équipage de cuir pour un cheval de sel. § 1) rządu tam nie pytay ani sprawy; nie trzeba rządu w Polszcze, stoi bez niego, *prov.* 2) kupię sobie z rząd zemel; rząd zębow. 3) rząd iest wiersz liczby iakiey od iedney ręki ku drugiey wypisany. 4) w czwartym rzędźie stał krol, a w drugim baba. 5) rządy w iego ręku zostaią; rządy naywyższe Państwa; rząd dać komu nad czym. 6) szlachćic z chłopy często w rzędźie śiedźi i piie; pobergować komu rząd piwa; zapłaćić arendarzowi rząd miodu. 7) kosztowne ma rzędy końskie.

rząd drzew, pokoiow. eine Reihe Bäume, Zimmer. une enfilade d'arbres, de chambres.

nie twoy tu rząd. du hast hier nichts zu befehlen. ce n'est pas à vous de dominer, de commander ici.

dać na rząd. zur Zeche geben. donner, païer sa cote-part.

nie doydźiesz z nim rządu. du wirst ihn nicht zu rechte, in Ordnung bringen. vous ne le rangerez pas; vous ne le mettrez pas à son devoir, à la raison; vous ne sauriez rien faire de lui.

rząd czynić. 1) anordnen 2) aufführen als die Täntzer. 1) arranger, disposer, ranger, mettre d'ordre, de rang. 2) mener, conduire comme les danseurs.

rzędem. Reihweise. à la file, en rang, de rang. § rzędem szli, stoieli, rzędem rozładźić, rozłożyć.

rzędami Reihen-weise. file à file, par rangs, rang après rang, file après file, par rangées. § rzędami drzewa stoią; rzędami idą.

iednym rzędem; *w iednym rzędźie.* nach oder neben einander; in einer Reihe. tout de suite.
cztery pokoie w iednym rzędźie. vier Zimmer in einer Reihe. quatre chambres tout de suite; une enfilade de quatre chambres.
rząd przeczny. Reihe Sachen oder Personen neben einander. rang, suite des personnes ou des choses les unes à côté des autres. § rzędem przecznym albo ławą iść.
Rządek, *g. a.* Reihe, Zeile von kleinen Sachen. rang, rangée de petites choses. § rządek żemel; długi rządek guźikow.
Rzadki. 1) dünn, etwas aus einander. 2) dünn, nicht dicht. 3) dünn, flüßig, fliessend. 4) dünn, sehr fein, zart. 5) selten, seltsam, das nicht offt geschiehet oder vorkommt. 6) der selten geneigt ist etwas zu thun. 7) dünn, blaß, nicht hoch, von Farben. 1) clair, rare, un peu dispersé. 2) clair, qui n'est pas épais. 3) fluide, liquide, coulant. 4) rare, subtil, fin, délié. 5) rare, qui arrive, qui est peu souvent. 6) rarement disposé, peu souvent enclin à faire qu. ch. 7) lavé, pâle, qui n'est pas chargé, *en parlant des couleurs.* § 1) w tym leśie rzadkie drzewa. 2) płotno, sukno rzadkie. 3) woda iest rzadka; rzadka kasza. 4) rzadkie (ćienkie) powietrze; ogień rzadki. 5) rzadkie rzeczy są smacnieysze; o iak rzadkie teraz stare pieniądze; rzadcy to gośćie, rzedszy to ptak. 6) rzadki w wychodzeniu, do wychodzenia; rzadki do dawania. 7) rzadki to kolor; rzadka to farba czerwona.
rzadszy, rzedszy. seltner. plus rare.
nayrzedszy. allerseltnester, überaus seltsam. rarissime, le plus rare.
Rzadko, *adv.* 1) nicht dicht an einander. 2) dünn, nicht wohl geschlagen, dünn gewebet. 3) dünn, flüßig. 4) seltsam, selten, nicht offt. 1) clair, d'une maniére un peu dispersée; clair mis ou planté. 2) clair, à claire voie. 3) liquidement, d'une maniére délaiée. 4) rarement, peu souvent. § 1) drzewa rzadko sadzone; rzedzey te zagony zaśiey. 2) sukno, płotno rzadko tkane; kosz rzadko pleciony. 3) kasza rzadko warzona; rzadko co rozczynić. 4) rzadko u mnie bywa.
z rzadka. selten, denn und wenn. peu souvent, rarement.
nayrzedzey. am seltesten, überaus selten. très-rarement.
Rzadkość. 1) Dünnheit, Dünne, Feine. 2) Flüßigkeit. 3) Dünnheit, Lockerheit einer Sache. 4) Dünnheit gesetzter Sachen. 5) Seltenheit, sehenswürdige Sache. 6) Seltenheit, Mangel, Wenigkeit, Seltsamkeit. 1) subtilité, qualité de ce qui est subtil. 2) fluidité. 3) rareté, qualité d'une chose qui n'est point serrée, qui n'est pas condensée. 4) situation, rareté des choses qui sont mises loin à loin, qui sont un peu éloignées les unes des autres. 5) rareté, curiosité, chose digne à voir. 6) rareté, le peu de; petit nombre, faute de. § 1) rzadkość ognia, powietrza. 2) rzadkość wody. 3) rzadkość sukna, płotna; rzadkość plucom przyzwoita. 4) rzadkość drzew rozsadzonych. 5) rożne w tym mieśćie są rzadkośći. 6) księga wielkiey rzadkośći, rzadkość kupcow na iarmarku; dla rzadkośći zboża, towarow takich handel ustaie; dla rzadkośći (niedostatku) pierwszych exemplarzow księga przedrukowana.
Rzadkowłosy. dünn-härig. der wenig Haare hat. qui a peu de poil, guère de cheveux.
*Rządnie, dobrze, porządnie, grzecznie, *adv.* gut, ordentlich, richtig zur Sache. bien, avec ordre, réglément, à propos, convenablement.
Rządny. 1) ordentlich, richtig; trefflich. 2) bestellt, gemiethet, gedungen, angenommen. 1) réglé, rangé, régulier. 2) arrêté, loüé, engagé pour servir.
Rządca, rządzca, rządźiciel. Befehlshaber, Verwalter, Regent, Verweser. régent, gouverneur, administrateur, intendant.
rządzca naywyższy. Ober-Regent. prémier gouverneur, supérieur, chef.
Wielki Rządca, *vid.* Wielkorządca.
Rządczyna, rządźićielka. Regentin, Befehlshaberin. gouvernante; femme régente, administratrice; femme qui gouverne, qui commande.
Rządzę. 1) herrschen, regieren; Herr seyn, befehlen. 2) miethen, annehmen einen Diener. 3) aufziehen, stellen, richten eine Uhr. 1) gouverner, régenter, dominer, régner, être le maître, régir, commander. 2) arrêter, engager, loüer un serviteur. 3) monter, ajuster une horloge, une montre. § 1) rządźić Pańſtwem (Pańſtwo), woyskiem (woysko), ludźmi (ludźie). 2) rządźić, urządźić sługę. 3) zegarmistrz rządźi zegar.
rządźić się. 1) sich vermiethen. 2) sich aufführen. 3) einen mustern, hofmeistern, meistern,

meistern, einem befehlen wollen. 4) sich richten nach etwas. 5) einem nachahmen, sich einen zum Muster vorstellen. 1) s'engager pour servir; se mettre dans le service de qu. 2) se conduire, se comporter. 3) maitriser qu; régenter, faire le maître; vouloir commander à qu. 4) se régler sur; se conformer à; vivre, agir selon. 5) se mouler, se former sur. § 1) urządźił śię za lokaia, za hayduka. 2) dobrze, źle śię rządźi. 3) rządźić śię nad kim, albo u kogo. 4) rządźić śię rozumem, słusznośćią, prawem. 5) rządźi śię na wzor iego.

Rządzenie. Regierung, Verwaltung. gouvernement, administration, commandement, l'action de gouverner, de commander. § wygrana batalia za iego rządzeniem i sprawą.

Rządźićiel, *vid.* Rządca.

Rządźićielka, *vid.* Rządczyna.

Rzany. Roggen=. de seigle.

słoma rzana albo żytna. Rocken=Stroh. gluy.

Rzap, } *g. rzapia*, w ogonie bydlęcym.
Rząp, } der Sturtz im Schwantz der Thiere. le tronçon de la queuë aux chevaux; tige, verge de la queuë aux bêtes.

**rzap wodny*, *krynica*; *skrzynia wodna.* Röhr-Kasten, Röhr=Trog, eine Cisterne. reservoir d'eau, citerne.

Rzasa, *vid.* Rzęsa.

Rzaz. Ausdruck der Handwercker: Stoß, Schnitt, Zug. *terme d' artisans:* coup, tirage, *m.* § przytrzymay piłę, gdy trzy rzazy uczyni.

Rdzeń, *vid.* Drzeń.

Rżę, *e*, *rzał.* wiehern. hanir.

Rzechocę, } *ce*, *tał.* 1) rasseln, prasseln.
Rzechotam, } 2) quäcken wie die Frösche. 2) craqueter, craquer. 2) coasser comme les grenouilles.

Rzechot. 1) das Gerassel. 2) das Quäcken der Frösche. 1) cliquetis. 2) coassement.

Rzecz, *f. g. rzeczy.* 1) eine Sache, ein Ding. 2) Rede, Antrag, Ausführung. 3) Sache, Angelegenheit, Geschäfte. 4) Materie, Stoff, Sache von der gehandelt wird. 5) That, Würcklichkeit, Würckung. 6) Schuldigkeit, Amt. 7) Haufen, Menge, mit einem *Adjectivo.* 1) chose, tout ce qui subsiste. 2) propos, discours, harangue, proposition. 3) chose, afaire dont on est chargé, commission, emploi. 4) chose, matiére, sujet de quelque discours. 5) éfet, chose éfective; réalité. 6) devoir, charge ofice, *m.* 7) grand nombre, beaucoup, grande quantité, *dans ce sens on joint quelque épitète à ce mot.* § 1) wiele rzeczy im rozwodźił; piękna to rzecz. 2) mam rzecz do kogo; rzecz swoię tak prowadźił; tak mowił rzecz do nich; uczynił rzecz do uczniow. 3) idą mu rzeczy iako sam chce, rzecz od kogo sprawuię; rzecz przed krolem sprawił; konać rzecz. 4) rzecz do mowienia, do pisania wźięta; o tey rzeczy będę mowił; wtaczać co w rzecz; przystępuię, znowu powracam do rzeczy; w rzecz śię z tobą o wiarę wdawać nie chcę; mało o słowa, kiedy w rzeczy iest pewność i zgoda; rzecz moię czynię; należytym każdą rzecz pisz stylem, ogrodniczą prostym a nie wysokim. 5) więcey w tym okazałośći niźli rzeczy; rzecz to pokaże; rzeczą nie słowy czyni; mowę rzeczą potwierdźić; słow wiele a rzeczy o kość; wiele o sobie trzyma, a rzeczy niemasz. 6) rzecz to krolewska, senatorska była; twoia to rzecz. 7) sroga, niezmierna, wielka rzecz ksiąg, ptakow, pieniędzy, hultaiow.

rzecz głowna przednia. die Haupt=Sache. le principal; chose principale.

insza to rzecz, vid. Jnszy — *insza.*

nie rzecz to moia. das ist nicht meine Sache. cela n'est pas mon fait.

do rzeczy mowić. reden das sich zur Sache schickt. parler bien à propos.

nic do rzeczy nie mowić. nicht zur Sache reden. parler hors d'oeuvres, hors de propos.

do rzeczy śię wroćić, *do rzeczy przystępować*, *mieć śię do rzeczy*, *w rzecz wstąpić.* zur Sache schreiten; zum Werck greifen. mettre la main à la pâte; venir au fait.

to nic do rzeczy; *nie do rzeczy to.* das thut nichts zur Sache. cela ne fait rien à l'afaire.

nic do rzeczy nie robi. er macht nichts recht. il ne fait rien qui vaille.

od rzeczy. zur Unzeit, nicht zur Sache. hors de propos; mal à propos; à contretems.

odstępuie od rzeczy; *z rzeczy zstępuie.* er gehet von der Sache ab; er bleibet nicht bey der Klinge. il sort du propos; il extravague.

nie od rzeczy. es schickt sich; es dienet zur Sache. il est à propos; il n'est pas hors de propos. § nie od rzeczy mi śię widźi że tu namienię; nie od rzeczy to.

w rzecz przyszło; *do rzeczy przyszło.* es kam zur Sache, zu Thätlichkeiten. on est venu au fait, aux prises.

z rzeczy. nach Beschaffenheit der Sache. à propos; selon le fond de l'afaire. § z rzeczy mowi, pisze.
w rzeczy samey, rzeczą samą, rzeczywiście, skutkiem. mit der That selbsten. en efèt; éfectivement, de fait. § rzeczą samą to pokaż; rzeczą samą sługą twoim zostaię.
w rzeczy samey ma racyą. in der Sache selbst hat er recht. au fond il a raison.
rzecz taka. so ist die Sache; so verhält sich die Sache. telle est la chose, l'afaire.
ieszcze to rzecz wątpliwa. es ist noch eine Frage; es ist noch eine ungewisse Sache. c'est un fait de question.
rzecz to pewna, niewątpliwa. das ist eine ausgemachte Sache. c'est un fait qui n'est plus contesté.
kiedy mu z rzeczy przydźie. wenn es ihm Zeit, Gelegenheit zu seyn scheinet. quand il lui semble d'étre à propos.
przy każdey rzeczy. bey jeder Gelegenheit. à tout propos; à tout moment. § przy każdey rzeczy swoiey wspomina odwagi.
długo kogo trzymać na rzeczy. einen lange aufhalten. faire languir, amuser qu; faire atendre long tems une personne.
w rzeczy, wrzkomo. zum Schein. en aparence; par faux semblant; en faisant semblant.
Rzeczenie. Spruch, Sage, Ausdruck. une diction; un dire, un dit, une expression.
trefne rzeczenie. sinnreicher Ausdruck; Schertz-Wort. bon mot.
Rzeczka. Flüßlein. ruisseau, petite riviére.
Rzeczki, *plur.* gebrauchte Sachen, Gerille, Gerumpel. vieillerie; choses vielles & usées.
Rzecznictwo. Sachwalterey. avocasserie, profession d'avocat, pratique.
Rzecznik. Advocat, Sachwalter. procureur, praticien, avocat.
Rzeczny. Fluß-, Strohm-. de fleuve, qui apartient à la riviére.
Rzeczpospolita. eine Republique. République. § rzeczypospolitey sprawowanie; rzeczypospolite Europskie.
Rzeczyſko. Arm eines Flusses. bras d'un fleuve. § na rzeczyskach głębokie przykopy podbieray.
Rzeczywiście, *adv.* würcklich, in der That. en éfet; réellement, éfectivement.
Rzeczywisty, rzeczą samą taki, w rzeczy samey będący. 1) würcklich, thätig. 2) werckthätig, der sein Wort hält. 1) réel, éfectif. 2) véritable; ponctuël, homme de parole, qui tient ce qu'il a promis.
rzeczywista to prawda. es ist die lautere Wahrheit. c'est la verité toute nuë, toute pure.

Rzednieię, *vid.* Rrzedzeię.
Rzedżę co, *dźi, dźit.* 1) dünne, flüßig machen. 2) verdünnen, dünne machen, ausdehnen. 3) dünner machen, was dicht an einander gestanden hat. 1) délaïer, détremper, rendre fluide. 2) raréfier, étendre, dilater, étendre d'avantage ce qui étoit épais. 3) éclaircir, rendre clair ce qui étoit dru.
Rzedzeię, rzednieię. 1) sich verdünnen, flüßiger werden. 2) sich verdünnen, weiter werden. 3) sich verdünnen, dünner werden, weiter von einander zu stehen kommen. 1) se délaïer, se détremper, devenir fluide. 2) se raréfier, se dilater, s'élargir. 3) s'éclaircir, devenir plus clair, moins épais ou dru. § 1) zrzedziała (zrzedniała) kasza. 2) powietrze od ciepła rzedzeie. 3) zrzedniał ten las; staremu zęby rzednieią; szeregi od kul zrzedniały.
Rzedzey. ist der *Comparativus* von Rzadki. *c'est le comparatif de* Rzadki.
Rzedziuchny. 1) sehr dünn, sehr flüßig. 2) sehr dünn als klare, durchsichtige Leinwand. 3) sehr dünn, sehr weit von einander gesetzt. 1) fort détrempé, fort fluide. 2) fort clair comme la gaze. 3) très-rare, fort éclairci, peu dru.
Rzeka. ein Fluß. riviére, *m.* § na rzece flisowka spuszczana bywa.
Rzekczę, *rzekcze, rzektał, vid.* Rzekoczę.
Rrzekę, *rzecze, rzekł.* } sagen, spre-
Rrzeknę, *rzeknie, * rzeknął.* } chen. dire; dire un ou quelques mots. § te rzekł do mnie słowa; co rzekszy odszedł; nie wie co na te zarzuty rzec ma.

* * *

Das *Præsens* dieses *Verbi* vertritt offt die Stelle des *Præteriti* und allemahl des *Futuri*; Rzekący, Rzekąc, werden ausser nierzkąc nicht gebraucht. *le Présent de ce verbe se prend souvent au lieu du Préterit & toujours à la place du Futur*; Rzekąc, Rzekący *ne sont en usage qu'en l'expression* nierzkąc. § na co tak rzekę (rzekłem) i odszedłem; rzecze mi kto?
nie rzkąc, vid. Nierzkąc.
rzekłbyś że; rzekłby kto że. man würde sagen daß. on diroit que.
rzec na co komu. auf etwas einem erwiedern. repliquer qu. ch. à qu.; repartir.
na to co mi rzeczesz? was wirst du mir darauf sagen? qu'en voulez vous me dire, me repliquer.
nic więcey nie rzekę. ich sage nichts mehr dazu. je ne dirai plus un mot; haïe au bout.

ono rzekę, vulg. dieses wollte ich sagen. je voulois dire cela.
rzekł do siebie. er sagte zu sich selbsten. il a dit en soi-même.
dobrze rzekłeś. du hast wohl gesaget. c'est bien dit à vous.
nic nie rzec. nicht ein Wort sagen. ne dire mot.
iakby mi kto rzekł; czuło to serce moie. das Hertz hat es mir gesagt. le coeur me le disoit.
rzekłem. ich habe ausgeredet, ich habe alles gesagt. j'ai tout dit; j'ai fini mon discours.
Rzekocę, *koce, kotał.* 1) quacken wie die Frösche. 2) Music: rumpeln, lermen, rasseln. 3) schnattern, plaudern. 1) coasser, crier comme les grenouilles. 2) *musiq.* faire un bruit agréable; faire des tremblans harmonieux. 3) babiller, caqueter, causer.
Rzekomo, *adv. vid.* Rzkomo.
Rzekot. das Quacken der Frösche. le coassement, le cri naturel des grenouilles.
Rzekotliwy. 1) quackend. 2) Music: rasseln, bebend auf eine angenehme Art. 3) plauderhaft. 1) qui coasse. 2) *Musiq.* tremblant, qui fait un bruit agréable & harmonieux. 3) babillard, qui a du babil.
Rzemień, *g. rzemienia.* 1) Leder. 2) ein Riemen. 1) du cuir. 2) laniére, courroïe, lien de cuir. § 1) rznąć z rzemienia (ze skory wyprawioney) rzemyki. 2) rzemieniem związany.
ma w rzemieniu. er hat Geld. il est tout d'or, tout cousu d'or; il a de la mazille.
ma gębę z dobrego rzemienia. er hat ein gutes Maulleder. il a le bec bien afilé; il a beaucoup de caquet.
Rzemienny. ledern; von Leder. de cuir; fait de cuir, ou de courroie.
Rzemiślniczka. - Handwerckerin. femme d'artisan.
Rzemieślniczy, rzemieśniczy. Handwercks-. d'artisan.
Rzemieślnik, rzemieśnik. Handwercker. artisan, homme de métier.
rzemieślnikami miasta, a miastami państwa stoią. die Handwercker bringen die Städte, und die Städte ein Reich in Aufnahme. les villes s'acroissent par les artisans & le roïaume par les villes.
Rzemiesło. 1) Handwerck. 2) Jäger: Amt, Verrichtung eines Hundes. 1) métier, profession. 2) métier que fait un chien de chasse. § 1) rożnych iest rzemiosł; rzemiosła są potrzebne. 2) psy maią pięcioro rzemiosł; pies ten robi dobrze rzemiosło dwoie, troie, bo iest przeiemcą, popądcą i gończą.
zna się na swoim rzemieśle. er verstehet sein Handwerck. il entend bien son fait; c'est un maitre en fait de son métier.
rzemiesło robić. ein Handwerck treiben. exercer un métier, faire un métier.
rzemiesło żołnierskie, rycerskie. Krieges-Handwerck. profession de l'épée, le métier de la guerre.
Rzemyczek, *g. rzemyczka.* Riemchen, kleiner Riemen. petit lien de cuir.
Rzemyk, *g. a.*
Rzemyszek, *g. rzemyszka.*
rzemyki u botow; wstążki. Bänder; Anzieh-Riemen am Stiefel. les tirans; le rubans atachez au dedans de la tige des botes.
Rżenie. das Wiehern. hanissement.
Rzep wielki, *g. rzepia.* (*lappa major*) groß Kletten-Kraut. bardane, glouteron; herbe aux glouterons.
rzep śrzedni, rzep świni, łopian mały. (lappa minor) klein Kletten-Kraut, Spitz-Kletten. petite bardane, petit glouteron, grapelles, *f. plur.*
Rzepa okrągła; rzepa. eine Rübe; runde Rübe. rave.
rzepa podługowata słodka. (napus) Steck-Rübe. navet, naveau blanc des jardins, sorte de rave.
rzepa leśna; gduła. (cyclamen) Schwein-Brodt, Erdäpfel. ciclamen, pain porcin.
rzepa dzika; kolnik dziki. (rapunculus) Rapunzel. réponce.
rzepa świnia; lwi list. (Leontopetalon) Löwen-Fuß. feuille de lion, patte de lion.
Rzepiasty. rübenartig, weich wie eine Rübe. semblable aux raves; qui tient de rave.
Rzepik ziele, *g. a.* (*eupatorium, agrimonia*) Odermenig, Leberkletten. éupatoire des Grecs; agrimoine.
rzepik leśny ziele. (anserina) Gänserich. laiteron, bec d'oïe.
Rzepisko. Rüben-Acker. champ semé de raves; raviére, navetiére.
Rzepka. eine kleine Rübe. une petite rave.
rzepka zaięcza. (cardopatium) weisse Eberwurtzel. carline, chameleon blanc.
Rzepnica ziele. (*rapistrum*) Hedrich, Heiden-Rettig, wilder Senf. tortelle, velar.
Rzepniczek, *g. rzepniczka.* (*pseudobunion*) Art von Steck-Rüben. sorte de navet.
Rzepnik, *g. a.* (*bunion*) eine Art Steck-Rüben, davon der Saamen ein trefliches Widergift ist. espèce de navet dont la semence est un excellent antidote.
Rzepny. Rüben. de rave, qui regarde les raves ou les navets.

rzepna nać. zarte Rüben-Blätter. les feuilles les plus tendres des raves.

Rzepoli. schlechter Fiedler, Schraper, Bier-Fiedler. mauvais joüeur de violon; méchant violon.

Rzęsa, rząsa, kotki, owieczki, bagniątka. Zöpfchen, Würstchen, Katzen-Pfötchen an einigen Bäumen. chats, *m. plur.* chatons, *m. plur.* qui naissent sur quelques arbres. § rzęsa leszczynowa, wierzbowa, bagnowa.

rzęsa, rząsa wodna, żabia zob, mech wodny, dżierzęga. (lens palustris) Meer-Linsen, Enten-Grütze. lentille de marais ou de mer.

rzęsa wietrzna, przystaweczki, pokryweczki. (cotyledon, umbilicus veneris alter) Frauen-Nabel, Donner-Kraut. escuelles, *f. plur.*

rzęsa skalna. (androsace) Manns-Haar. androsace.

rzęsa skalna druga. (politrychum, adjantum rubrum) goldner Wiederton, Stein-Brech, eine von den vier Arten vom Fraun-Haar. politric, perce-mousse, capilli Veneris, l'une des quatre capilaires.

Rześćia, *vid.* Ryśćia.

Rześiśćie, Rześisto, *adv.* häufig, überflüßig, reichlich, in Menge. en quantité, abondanment.

Rześistość. 1) Menge, Haufen. 2) Ueberfluß. 1) multitude, grande quantité; grand nombre. 2) abondance.

Rześisty. 1) häufig, dicht, starck. 2) vollbeericht, reich an Beeren. 3) körnicht, groß von Korn. 4) körnicht, das viel Körner hat. 5) überflüßig, reichlich. 1) dru, épais, près l'un de l'autre. 2) plein de baïes, qui a beaucoup de baïes. 3) grêné, qui a beaucoup de grains. 4) qui a de gros grains. 5) abondant, fertile. § 1) rześiste deszcze źiemię skropiły; rześiste światło świec; rześistemi świecami pokoy oświecony. 2) grono rześiste. 3) kłosy rześiste. *4) rześiste (iędrne) w tym roku zboże. 5) rześiste żniwo.

Rzeski, rzeźwi, darski. 1) flinck, hurtig, gewandt. 2) muthig. 3) frisch, munter, gesund. 4) deutsch, das Deutsche Reich betreffend. 1) adroit, agile, vite, alaigre, actif, promt. 2) vaillant, courageux, alègre. 3) vif, vigoureux, sain. 4) allemand, germanique, de l'Empire. § 1) rzeski obrot ciała. 2) rzeski żołnierz. 3) rzeskie zdrowie. 4) Rzeskie (Niemieckie) stany; Rzeski książę.

Rzeski talar. Reichs-Thaler. richedale, risdale.

Rzesko, *adv.* rzeźwo. frisch, munter, muthig. alaigrement, vigoureusemet, vivement, agilement, avec vigueur, avec force.

Rzeskość, rzeźwość. Hurtigkeit, Munterkeit, Muth, Lebhaftigkeit. alaigresse, activité, vivacité, vigueur, *f.* agilité, force.

* Rzesza, gromada ludźi, tłum. Haufen, Menge Leute. foule, multitude de gens.

Rzesza Niemiecka. das Reich; das teutsche Reich, die Stände. l'Empire, les Etâts de l'Empire. § Seym Rzeszy Niemieckiey.

Rzeszki, *vid.* Rzeski 3).

Rzeszoto. Sieb mit grossen Löchern. gros crible; un crible à grands trous.

Rzetelnie, *adv.* 1) in der That, mit der That. *2) augenscheinlich, deutlich. 1) en éfet, éfectivement, réellement. *2) évidemment, clairement, expressément.

Rzetelność. 1) Würcklichkeit, Werckthätigkeit. 2) Deutlichkeit. 1) solidité, réalité; chose réelle & éfective. 2) clarté, évidence.

Rzetelny. 1) werckthätig, würcklich, wesentlich. *2) deutlich. 1) réel, solide, essentiel. *2) clair, évident, dont on ne peut douter.

Rzewliwie, Rzewnie, *adv.* 1) bitterlich, mit Thränen. 2) mit Fleiß im Ernst. 1) aigrement, avec aigreur; amérement, avec larmes, avec amertume. 2) sérieusement, tout de bon, véritablement. § 1) rzewliwie skwierczy, narzeka; rzewnie płacze. 2) rzewnie o czym myśleć.

Rzewię, Rzewnię, *i, ił,* rozrzewniam. zum Weinen bewegen bringen. faire qu. pleurer; émouvoir qu. aux larmes.

Rzewno mi; rzewno mi iest; chce mi się płakać. das Weinen ist mir nah; die Augen wollen mir übergehen. je suis prét de pleurer; les pleurs me prennent. § rzewno tobie i nam było.

Rzewliwy. Rzewny. 1) bitter, schmertzlich. 2) frisch, munter, muthig. 1) amer; à grans flots; chaud, *en parlant des larmes.* 2) vif, promt, vite. § 1) rzewne łzy rozlewa. 2) rzewne za kim czynić kroki.

rzewny żal. hefftiger Schmertz. vive douleur.

Rzeź, *f.* 1) Metzger-Handwerck. 2) Schlachtbanck, Niederlage, Blutbad. 1) métier de boucher. 2) massacre, *m.* carnage, *m.* boucherie, tuërie. § 1) rzeźnik wieyski od rzeźi podatkow nie płaći. 2) na szrot i rzeź wydać, prowadźić; z tey rzeźi tylko ieden żołnierz został.

zabił

zabić na rzeź; bić na rzeź. Vieh schlachten. tuër, égorger, assomer, saigner, abatre une bête. § zabić wołu, cielę na rzeź.
bydło na rzeź. Schlacht-Vieh. tuërie; les bêtes qu'on veut tuër; bêtes engraissées § woł, owca na rzeź.
rzeź świnska. das Schweine schlachten. le tuage, l'action de saigner & d'acommoder des cochons.
Rzeżączka ziele. (*butomon*) Blumen-Binsen. butomus, jonc fleuri.
rzeżączka choroba. 1) kalte Pisse, schneidendes Wasser; Harn-Zwang. 2) Bauch-Grimmen, Schneiden im Leibe. *3) Triper; Saamen-Fluß 1) strangurie une une maladie. 2) tranchées, *f. plur.* des douleurs dans les boïaux. *3) chaudepisse, gonorrée virulente.
Rzezak, *g. a* strug. Schnitz-Messer, Schneide-Messer. plane, un instrument dont on se sert à planer un bois.
rzezak ogrodniczy. Jät-Messer, Hippe der Gärtner. serpette de jardinier.
Rzezanie. 1) das Schnitzeln, Schneiden. 2) das Schneiden, Stechen, Graben der Figuren. 3) Schnitt, Stich; gegrabene gestochne Arbeit. 4) das Schneiden eines Schadens. 5) das Verschneiden, Castriren. 1) action de couper; coupe, coupure, taillade. 2) l'action de graver, de cizeler. 3) gravûre, cizelûre; un ouvrage de graveur. 4) opération, incision, section, que fait le chirurgien. 5) l'action de châtrer. § 1) rzezanie sieczki; rzezaniem, rycíem i heblowaniem wystawiona robota. 2) rzezanie obrazow. 3) sztuczne rzezanie. 4) rzezanie chorego. 5) rzezanie rzezańca.
rzezanie na kamień choruiącego; rzezanie kamienia. das Schneiden des Steins. taille.
rzezanie w kroku; rzeżączka. kalte Pisse. strangurie.
rzezanie sklepu, stropu, vid. Sklep — *sklepu rzezanie.*
Rzezaniec, *g. rzezańca.* ein Verschnittener. évnuque; châtré.
Rzezany. 1) geschnitzt, ausgeschnitten, gegraben, gestochen. 2) ausgeschnitten, aufgeschnitten als ein Spanisches Wams. 3) verschnitten, castrirt. 1) gravé, cizelé. 2) tailladé, découpé par des taillades comme un pourpoint à l'Espagnole. 3) châtré. § 1) rzezany obraz. 2) rzezany kabat, trzewik.
Rzeźba. 1) geschnitzte Arbeit. 2) das Schlachten. 1) cizelûre, gravûre, ouvrage gravé ou cizelé. 2) l'action d'égorger, de couper les bêtes. § 1) rzeźba kunsztowna z drzewa, z kamienia. 2) rzeźba baranow na ofiarę.
Rzeżę, *że, zał.* 1) schneideln, schneiden in die Länge. 2) schneiden, öffnen einen Schaden. 3) schneiden, castriren, entmannen. 4) Figuren graben, stechen, schnitzeln, schneiden. 1) tailler, couper au long. 2) inciser, faire une incision, une ouverture pour la guérison du malade 3) châtrer, couper. 4) graver, cizeler. § 1) rzeżę, (strużę) drewno. 2) cyrulik ranę rzezać muśi; rzezać chorego. 3) rzezać chłopca. 4) rzeżę (ryie) kamienie.
rzezać na kamień choruiącego. einem den Stein schneiden. tailler un homme.
*Rzezewie, Zarzewie. glüende Kohlen mit der Asche. brasier, brase du feu.
*Rzeźnica, *vid. rzeźniczy warstat.*
Rzeźnictwo. Fleischer-Handwerck. le métier de boucher.
Rzeźniczy. Fleischer-. de boucher; qui concerne le boucher.
rzeźniczy warstat. Schlacht-Hof, Schlacht-Haus. échaudoir, lieu où les bouchers tuent leurs bêtes. § w rzeźniczym warstaćie biią rzeź, oprawuią, mięso robią.
Rzeźnik. Fleischer. boucher. § rzeźnik biie rzeź i mięso przedaie.
Rzeżucha ziele. (*nasturtium*) Kresse. du nasitort.
rzeżucha wodna. (nasturtium aquaticum) Wasser-Kresse. cresson.
**rzeżucha wodna; potocznik.* (beccabunga) Bachbungen, Wasser-Gauchheil. berle de riviére.
rzeżucha ogrodna. (nasturtium hortense) Garten-Kresse. cresson allenois, cresson de jardin.
rzeżucha polna. (iberis) wilde Kresse. passerage sauvage; nassitort sauvage.
rzeżucha włoska; pieprzyca. (lepidium) Pfeffer-Kraut. poivrée, passerage, *m.* poivrette, chasserage, *m.*
rzeżucha Turecka. (nasturtium orientale) Indianische oder Türckische Kresse. drave.
Rzeźwi. frisch, munter, muthig, starck. adroit, vif, agile, vigoureux, plein de feu. § rzeźwi albo gotowy umysł; rzeźwie zdrowie.
Rzeźwieię, *ie, iał, ieli.* wachsen; frisch, munter, starck werden. croître; devenir vif & vigoureux. § dowćip rzeźwieie.
Rzeźwo, *adv.* frisch, muthig, munter. vivement, agilement, avec vigueur.
*Rzezwiość. } Munterkeit, Leben, Muth,
Rzezwość. } Lebhaftigkeit. vigueur, *f.* force,

ie, activité, vivacité. § rzezwość zdrowia, rozumu, umysłu; przyiemna rzezwość oczu i twarzy; w rzezwośći kwitnie to panię.

Rzeżyćiel rzezańcow. einer der caſtriret. châtreur; celui qui châtre quelqu'un.

Rzeżymieſzek, *g. rzeżymieſzka.* Beutel-Schneider. coupe-bourſe; tire-ſoie; tire-laine, chevalier de la courte épée; tire de laine, eſcamoteur.

Rzkę, *vid.* Rzekę.

Rzkomo, w rzkomo, *adv* zum Schein. en aparence, par faux ſemblant; pour ſervir de montre. § wrzkomo nie chce; wrzkomo dla przyſtoynośći wyſzedł ku niemu.

Rznę, *rznię, rznął.* 1) ſchneiden. 2) ſtechen ſchneiden, graben Figuren. 3) ſtreichen mit den Fiedelbogen. 1) couper, tailler, mettre en piéces avec un couteau. 2) graver, cizeler, buriner, travailler avec un burin. 3) faire raiſonner, toucher de l'archet un inſtrument à cordes; joüer de. § 1) rznąć mięſo. 2) rznąć figury w drzewie; rzniy herby, pieczątki. 3) pięknie rznie na ſkrzypcach, na wioli.

Rznięćie. 1) Schnitt. 2) Stich, geſtochene, geſchnittene Arbeit. 3) das Streichen mit den Fiedelbogen. 1) coupure, coupe, taille, taillade. 2) gravûre, cizelure; ouvrage gravé, cizelé. 3) l'action de toucher avec l'archet.

Rznięty. 1) geſchnitten. 2) geſtochen, gegraben. 1) coupé, taillé. 2) gravé, cizelé.

na blaſze rznięta figura; koperſztych. ein Kupfer-Stich. taille-douce; eſtampe.

Rzodkiew, *f.* Rettig. raifort.

rzodkiew dźika. (ramoracea) wilder Heyderreich, Waldrettig, wilder Meerretig. iſchas, rave ſauvage, rafan.

Rzodkiewka. kleiner Rettig, Radießchen. petit rave; jeune raifort.

Rzodkwiany. Rettig-. de raifort, qui concerne le raifort.

Rzucalny, do rzucania służący. Wurf-, zum Werfen tauglich. de trait; aiſé à darder, à jetter de loin; qu'on lance, qu'on jette.

Rzucam, *v. m F. rzucę.* 1) werfen. 2) werfen als einen Wurfſpieß. 3) werfen, würfeln. 4) das Auge werfen, einen Blick thun. 5) ausſtreuen, bekannt machen. 6) verlaſſen. 7) einen rütteln, zauſen, ſchütteln. 8) ſich brechen, ſich übergeben. 1) jetter, ruër, élancer. 2) lancer, darder, jetter avec éfort. 3) jetter les dez; amener des points. 4) jetter les yeux ſur. 5) ſemer, divulguer. 6) abandonner, quiter, laiſſer. 7) ſécouër houſpiller, branler, faire eſquiver qu. 8) vomir. § 1) rzućił kamień wzgorę; rzućić kamieniem; rzućić komu co w oczy, co na kogo, to działo kulę o ſześć funtach rzuca. 2) dźiryt (dźirytem) rzućić. 3) rzućił koſtki, kuty o to; rzućił cynki. 4) rzućić okiem (oko, wzrok) na co, na kogo. 5) rzućił tę wieść miedzy ludźie. 6) rzuca świat, wſtępuie do klaſztoru. 7) rzucał nim, ale go nie powalił. *8) krwią rzuca.

rzućić pod nogi. zu eines Füſſen werfen. jetter aux piez de qu. § rzućić pod nogi komu broń, chorągwie.

rzućić kość o co. ſein Glück verſuchen. mettre à l'avanture, au haſard; haſarder, riſquer.

rzucać row ku miaſtu. gegen eine Stadt approſchiren. aprocher de la ville par le moien de la tranchée; faire les aproches.

rzucać oczyma ſam i tam. die Augen hin und her werfen. porter les yeux çà & là, promener la vuë de côté & d'autre.

rzućić kogo (kim) o źiemię; rzućić kim iako worem. einen auf den Erdboden werfen. jetter par terre, terraſſer, renverſer qu.

rzućić broń od śiebie. das Gewehr ſtrecken, ſich ergeben. jetter bas les armes; ſe rendre. § na ſamo imię iego broń od śiebie rzucali.

rzućić śiebie. ſich ſtürtzen, herunter ſpringen. ſe précipiter; ſe jetter dans un abîme.

rzucać śię. 1) zappeln, ſich hin und her werfen. 2) ſich werfen, böſe thun. 3) greifen als nach dem Gewehr. 4) einen anfallen, angreifen mit Worten, mit Schlägen. 5) ergreifen als eine Handthierung. 6) einen befallen; ſich ſpühren laſſen als eine Kranckheit. 7) ergreifen als der Roſt das Eiſen. 1) ſe jetter, ſe veautrer d'un côté à l'autre. 2) ſe jetter de colère. 3) tirer l'épée; mettre l'arme à main. 4) s'élancer vers; ſe lancer, ſe jetter, ſe ruër ſur qu; s'ataquer à qu; mettre la main ſur qu; ſe prendre à qu. de paroles, de coups. 5) ſe mettre à l'étude, au burreau, à un métier. 6) ſaiſir, ataquer qu; tomber, ſe jetter ſur qu; ſe gagner, commencer à paroitre, ſe faire ſentir comme une maladie. 7) tomber ſur; couvrir comme la rouille le fer, la contracter, l'amaſſer. § 1) ryba śię w śieći rzuca. 2) rzuca śię i dąſa. 3) rzućił śię do ſzabli, do broni, do kamienia. 4) rzućił śię kiiem, potwarzami na niego. 5) rzućił śię do kśiążek, do kupiectwa. 6) rzućiło

się powietrze miedzy ludźie; febra się na niego rzućiła. 7) rdza się rzućiła na żelazo.
płacz mu śię rzuca. er fängt an zu Weinen, die Thränen treten ihm in die Augen. il se met à pleurer; il laisse couler quelques larmes; les larmes lui tombent des yeux.
ta rura śię w tył rzuca. dieses Feuer-Rohr stößt. cette arme à feu repousse, fait un éfort en arriére.
rzućić śię komu do nog. einem zu Fusse fallen. se prosterner, se jetter aux piez de qu.
rzuca śię to w oczy. das fällt von sich selbsten in die Augen. cela saute aux yeux.
rzuca śię na niego śiwizna. er bekommt graue Haare. il commence à grisonner, à avoir les cheveux blancs.
Rzucanie, rzucenie. das Werfen. jet, l'action de jetter, de lancer. § rzucanie kamienia albo kamieniem.
rzucenie. ein Wurf. jet. § na rzucenie kamienia był od niego; rzucenie kostki.
rzucenie oka. Augenblick, Augen-Winck. oeillade.
rzucanie nawy na morzu. das hin und her Werfen eines Schiffes. le brandillement, l'oscillation d'un navire.
rzucanie śię. starcke Bewegung des Körpers. agitation du corps.
rzucenie śię do broni. Ergreifung der Waffen. la prise d'armes.
Rzucony. geworfen. jetté, lancé, dardé.
Rzumpiarz. Bergw. der die unnütze Erde und Steine wegbringet. *Métal.* ouvrier qui charie les pierres & la terre inutile.
Rzumpie, *plur.* Bergw unnütze Steine und Erde so vom Ertz abgehen. *Métal.* terre & petites pierres inutiles qui se dérachent du métail.
*Rzyć, *f. vulg.* der Hintere, der Podex. le derriére, le cu, les fesses, *f.*
Rzygam, *v. m. F. rzygnę.* 1) rülpsen. 2) sich brechen. 1) roter. 2) vomir, rendre gorge.
Rzyganie, rzygnienie. 1) das Rülpsen. 2) das Erbrechen. 1) action de faire des rotes; les rotes. 2) vomissement.
Rzygliwy. rülpsicht, göcksicht. qui fait roter.
Rzym, *g. u.* Rom. Rome. § w Rzymie bydź a Papieża nie widźieć, *prov.*
Rzymianin. Römer. un Romain.
Rzymianka. Römerin. une Romaine.
Rzymski. Römisch. Romain, de Rome.
Rzysko. Stoppeln auf dem Acker. éteule, chaume, étouble.
rzysko wyrywać. stoppeln, die Stoppeln ausreissen. chaumer.
rzyska wyrywanie. das Ausreissen der Stoppeln. le chaumage.

S.

S. ist die Verkürtzung des Wortes Swięty: heilig. *c'est l'abréviation du mot:* Saint. § S. Paweł; S. P. R. (Swięte Państwo Rzymskie.
s. p; *świętey pamięći.* gottseligen Andenckens. d'heureuse mémoire.
S. *pr. inf.* vid. Z. *pr. inf.*
Sa sa, *interj.* Te, te, komme her; wenn man einen Hund rufet. to to; tai; hourua à moi the hau; *mots pour apeller un chien.*
Sabas. / Sabat. der Sabas der Juden. sabat; le samedi des Juifs.
Sabauczyk. ein Savoyard. Savoïard.
Sabaudya. Savoyen. Savoïe.
Sabaudski. Savoyisch. de Savoïe.
Sabina, sawina; szawina płodna, choinka klafztorna. (*sabina*) Sada-Baum, Seven-Baum, Sadel-Baum, so Beeren trägt. sabine, savinier qui porte des baïes.
sabina niepłodna. Sadel-Baum so keine Beeren trägt. sabine qui ne porte pas des baïes.
Sący. 1) saugend an der Brust. 2) saugend, an sich ziehend. 1) qui téte. 2) qui suce; suceur.
Sączę śię, *czy, czył.* auströpfeln; lecken, näßen, couler; faire eau par les cotez, suinter; dégouter. § ta beczka śię sączyła; teraz śię brzozy sączą.
Sączek, *g. a.* Knötlein am Korn-Halm darauf die Aehre stehet. l'extremité du tuïau qui soutient l'épi. § na sączku kłos stoi.
Sad. Frucht-Garten, Obst-Garten. fruitier; verger, jardin fruitier.
sad zaięczy, krolikowy. Haasen- oder Caninchen-Busch, Ort wo man sie heget. garenne où l'on enferme les liévres ou les lapins.
Sąd. 1) das Gericht, die Richter. 2) die Gerichte, Gerichts-Ort. 3) Gerichte, Zeit da gerichtet wird. 4) Gerichte so gehalten werden; Rechts-Erkenntniß, Rechts-Sache, Proceß, Urtheil. 5) Gerichte, Gerichtsbarkeit. 1) Justice, les Juges. 2) justice, plaids, *m. plur.* cour, *f.* barreau, palais, parquet, siége, *m.* lieu ou l'on rend Justice. 3) plaids, *m. plur.* plaidoirie, tems où l'on rend Justice.

ce. 4) jugement qu'on tient; plaidoirie, connoissance, procédure, procès. 5) le siége, justice, jurisdiction. § 1) stanąć przed sądem, zapozwać do sądu. 2) w sądach Trybunalskich, Marszałkowskich agitowana sprawa. 3) sądy obwołano, zawieszono; pomkniono. 4) sąd o głowę, o zaboy, o poczćiwość; sąd łaskawy, ostry; sąd o szkodę. 5) ta sprawa należy do sądu mieyskiego, duchownego.

sąd wyższy, sądy wyższe. höheres Gericht, Ober-Gericht. cour supérieure; un Tribunal plus haut; les plaids de l'épée; la haute Justice.

sądy niższe. Unter-Gericht. Justice fonciére; basse Justice.

sąd ostateczny; sąd Boży ostatni. das jüngste Gericht. le dernier jugement.

sąd Pański; sąd Boski. die Gerichte Gottes. les Jugement de Dieu. § srogie piekło przede mną, sąd Pański nade mną.

sąd przyiaćielski. Entscheidung eines Schiedsmanns. jugement arbitral; arbitrage, *m.*

sąd w niebytności iedney strony. Gericht in Abwesenheit der Parthey die nicht erschienen ist; Versäumung des Termins; Verjährung der Klage. péremtion d'instance, lorsque on perd son procès faute de l'avoir poursuivi dans le tems.

sądow wywołanie. Verlegung des Gerichts auf eine andre Zeit. délai de jugement.

sąd powtorzony. Untersuchung des geendigten Processes. révision d'un procès.

sąd poprzedzam, vid. *sądzę przed sądem.*

sądy zawieśić. einen Rechts-Aufschub setzen. remettre le jugement à un autre tems.

sądow wywołanie, zawieśienie prawa. Rechts-Aufschub; Gerichts-Stillstand. surséance, délai, cessation de droit.

sądy wywołane przywrocić. einen Rechts-Aufschub aufheben. interrompre la surséance.

sądy zapowiedźieć, obwołać. eine Gerichts-Fahrt ankündigen. annoncer un jugement.

daię to pod twoy sąd. ich überlasse es eurem Urtheil. je laisse cela à vôtre jugement.

bez sądu. ohne zu hören; ohne mit seinem Einbringen gehört zu werden. sans avoir entendu; sans avoir été entendu avec sa défence.

Sądek, *g. sądka.* faska masła. Butter-Hose, Färchen Butter. beurriére, tinette à beurre.

Sadek, *g. sadka.* kleiner Obst-Garten. un petit verger.

Sadliczka źiele. (*alysson*) Waldmeister, Alösenkraut, es ist wider den Biß eines rasenden Hundes gut. alisson, espèce de plante qui est bonne contre la morsure d'un chien enragé.

Sadło. Schmeer. oing, axonge, pane; graisse qui n'est pas fonduë.

sadła przed psem nie miotay. Gelegenheit macht Diebe. l'ocasion fait le larron.

Sadnisty, Sadno, } *vid.* Sednisty.

Sadowię. einem einen Wohn-Platz anweisen; einen etabliren. placer en un lieu pour y demeurer; établir qu; donner à qu. un établissement. § sadowił w Polszcze Holendrow.

sadowić śię. 1) sich häuslich niederlassen; sich fest setzen. 2) sich setzen, auf den Boden fallen, sich abklären. 1) s'établir, se domicilier, s'habituër, se faire un établissement. 2) reposer, rassoir, s'eclaircir. § 1) sadowi śię w Warszawie; omylne ma mieszkanie, kto śię na źiemi sadowi. 2) fuz śię sadowi.

Sądny, *vid.* Sądowy.

Sądny dźień. der jüngste Tag, das jüngste Gericht. le dernier jour; jour du jugement; jour épouvantable; jour terrible; jour du Seigneur, jour de jugement.

Sądownie, *adv.* gerichtlich. judiciairement.

Sadownik, Sadowy, ogrodnik drzewny. Baum-Gärtner. pépinieriste, jardinier pépiniériste; jardinier qui cultive les arbres.

*Sądowny. Sądowy. } richterlich, Gerichts-. de Palais; judiciaire, qui est selon l'ordre de la pratique, qui regarde la Justice. § sądowa sprawa.

dźień sądowy. Gerichts-Tag. jour de plaid; jour de palais, jour plaidoïable.

sądowe. Gerichts-Gebühren. les vacations qu'on païe à un Juge, aux Notaires, aux Grefiers; les dépens d'un procès. § sądowego nie zapłaćił.

sądowa stolica. Gerichts-Stuhl. tribunal, le siége.

sądowa sala, izba. Gerichts-Stube. chambre de Justice; barreau, lieu où sont les Juges.

sądowy urząd. richterliches Amt. ofice de Judicature.

Sadowy. zum Baum-Garten gehörig. de verger.

sadowy trank. (achillea) Gliedgarben-Kraut. achilée, espèce de mille-feuille.

Sadz, *g. u, a.* 1) Köfig, kleiner Stall. 2) Hunde-Stall. 1) serre, logement où l'on nourrit quelque bête. 2) chenil, logement des chiens.

*Sędz.

*ſadz świni, chlew, karmnik świni. Schwein⸗Stall. tai, toit, étable à cochons.
ſądz ptaſzy. Vogel⸗Haus. volier, lieu où l'on nourrit des oiſeaux.
ſądz rybi. Fiſch⸗Behälter. vivier; reſervoir, pour y nourrir des poiſſons.
ſadz rybi ruchomy, vid. Sadzawica.
Sadzam. zu ſetzen pflegen, die andren Bedeutungen ſiehe unter Sadzę. avoir la coutume de mettre, de planter, de dreſſer; les autres ſignifications ſe trouvent ſous le verbe Sadzę. § rad ſadzał ſklenice i kufle koło śiebie: zawſze go podle śiebie ſadzał.
ſadzać gośćie. Gäſte nach der Ordnung an die Tafel ſetzen. ranger les hôtes à la table.
Sadzawica, ſadź ruchomy. Fiſch⸗Kaſten mit Löchern. banneton, boutique; un petit reſervoir où l'on garde le poiſſon.
Sadzawka. 1) ein Teich. 2) Pfütze in der Stube vom Vergieſſen. 1) étang vivier. 2) gachis; mare, lavage, m. eau repanduë par mégarde dans une chambre. § 1) ſadzawka rybna; narybić ſadzawkę. 2) ſadzawkęś uczynił.
ſadzawka do kąpania. kaltes Bad; Teich wo man ſich badet. nageoir, reſervoir d'eau; lieu où l'on ſe baigne.
Sadzawkowy. Teich⸗. d'étang.
Sadzawnik. Teich⸗Auſſeher oder Beſitzer derſelben. intendant ou poſſeſſeur d'un étang.
Sadze, plur. Ruß. de la ſuïe.
Sadzę. 1) ſetzen, pflantzen. 2) ſetzen, einfaſſen, einſetzen; beſetzen mit Edelſteinen. 3) auslegen; geſtickte, eingelegte Arbeit machen. 4) aufs Spiel ſetzen. 1) planter, mettre un plant ou une plante en terre. 2) enchaſſer, mettre en oeuvre, en chaton; garnir de pierres précieuſes. 3) marqueter, raporter, faire une choſe de pluſieurs piéces miſes enſemble. 4) mettre au jeu. § 1) ſadźić kapuſtę, płonki, drzewa, macice. 2) ſadźić drogie kamienie; ſadźić co perłami, rubinami. 3) ſadźić śćiany marmurem, alabaſtrem, drzewem. *4) ſadzić (ſtawić) co we grze.
proſto ſadźić; futrować. täfeln, belegen; beziehen. plaquer, boiſer, revétir une choſe d'une autre.
iayca ſadźić. in der Küche: Eyer ſetzen. terme de cuiſine: pocher des oeufs.
ſadzący płonkę. Pflantzer. planteur.
ſadźić gniazdo. ein Neſt bauen. ſe nicher; faire ſon niche. § orłowie tam gniazda ſadzą.
ſadźić się na co. ſich in einer Sache angreiſen, ſehr bemühen. s'éforcer en; faire un éfort pour; tacher de réüſſir en; ſe diſtinguer trop des autres en.
ſadźić się na czym. ſich gründen, Staat machen auf etwas. ſe fonder; faire fond ſur qu. ch. § ſadźi śię na omylney rozumu ſkażonego śile; ſadzę śię na liśćie twoim, na ſtatućie, na prawie.
Sądzę. 1) urtheilen. 2) richten, Recht ſprechen. 3) halten ein Gericht. 1) juger, donner ſon jugement. 2) juger qu. ch; ou quelque perſonne; faire Juſtice de; déterminer par un arrêt ou ſentence. 3) tenir quelque jugement. § 1) ſądzę tak o tym; z tey probki o oſtatku ſądźić możeſz; nie ſądź aż ſkoſztuieſz. 2) ſądźić urzędownie ſprawy; złoczyńcow ſądźić będą. 3) Lublin ieſt miaſto gdźie Trybunał ſądzą.
ſądźić kogo niewinnym czego. abſolviren, einen vor unſchuldig erklären. abſoudre, déclarer qu. innocent de quelque crime.
ſądźić kogo winnym czego. einen verurtheilen. condamner qu; rendre ſentence contre qu.
ſądźić ſurowie. ein ſcharfes Urtheil ſprechen. prononcer un arrêt rigide.
ſądźić przed ſądem; ſąd uprzedzać. unzeitig richten, ein Urtheil ſprechen ehe man die Sache eingeſehen hat. préjuger; faire un préjugé dans une afaire; juger par avance; rendre un jugement ſans voir au fond de l'afaire.
ſądźić śię. 1) ſich halten; glauben. 2) ſich rechten, mit einem einen Proceß führen. 3) haben ein gewiſſes Recht. 1) ſe croire; ſe tenir; s'eſtimer. 2) ſe plaider, étre en procès avec qu; ſe plaider l'un contre l'autre. 3) ſe juger ſelon quelque droit. § 1) ſądźi śię bydź ſzczęśliwym i niegodnym łaſki krolewſkiey. 2) ſądźi śię z ſąśiadem o grunt. 3) obywatele kraiu tego prawem Magdeburſkim śię ſądzą.
Sądzel, g. ſądzela. ein Leibes⸗Schaden als ein Schwär, eine Wunde. un mal; une plaïe; un apoſtume.
Sądzenie. das Richten. l'action de juger, jugement.
Sądzony. gerichtet. jugé, décidé par un ſentiment.
Sadzenie. 1) das Pflantzen, Setzen. 2) das Auslegen, ausgelegte Arbeit. 3) Bekleidung mit Marmor. 1) la plantaiſon, la plantation, le plantage; l'action de planter les herbes, les arbres. 2) l'action de marqueter, de raporter; marqueterie. 3) l'action d'incruſter; incruſtation. § 1) ſadzenie płonek, ziol.

2) koſzto-

2) kosztownym pokoie przyozdobione sadzeniem. 3) sadzenie ścian marmurem.
proste sadzenie. getäfelte Arbeit, Tafel-Werck. un assemblage de menuiserie; placage, *m.* boisage, *m.*
sadzenie się na co. zu hefftige Bestrebung. éfort; s'eforcement, l'action de se forcer.
Sadziec, *g. sadźca,* wodna konop ziele. (*eupatorium canabinum*) Wasser-Dost. agrimoine aquatique.
Sadzony. 1) gepflantzt. 2) ausgelegt als mit Holtz, mit Stein. 3) bezogen, getäfelt. 1) planté, mis en terre. 2) raporté, marqueté, fait de piéces de raport; incrusté. 3) plaqué, boisé. § 1) sadzone drzewo. 2) ściana kamieniem sadzona.
sadzone zioła, drzewka. gepflantzte Kräuter, Bäume. le plantage.
sadzona robota. bezogene oder ausgelegte Arbeit. boisage, *m.* placage, *m.* marqueterie, mosaique, tableterie, ouvrage de raport, aplique.
Sagapeński kopr ziele. (*ferula*) Garten- oder Ruthen-Kraut. férule, sagapenum.
sagapeński sok. (serapenum) Ruthenkraut-Saft. suc de férule; serapinum.
Saia. } Sey, ein gewisser leichter seidner
Saieta. } oder wollner Zeug. saiette, petite serge de soïe ou de laine.
Saietowy. von diesem Zeuge gemacht. de saiette. § kontusz saietowy.
Saian. ehedessen ein Waffen-Rock, Leib-Rock der Soldaten. saie, hoqueton, sorte de vêtement dont les soldats se servoient autrefois.
Sak. 1) Sack-Netz Fische zu fangen, rundes Fischer Netz. 2) lange Kappe über dem Kopf in Processionen. 1) épervier; espèce de filet rond qui se jette au fond de l'eau. 2) longue chape que portent quelques confréres dans une procession.
**sak, wor.* Sack, Beutel. sac, bourse.
będziesz w saku. du wirst in die Falle kommen; man wird dich im Sack haben. vous goberez les hameçons; vous tomberez, vous ferez dans la nasse, dans le tremail. § małoś nie był w saku.
Sakra. Päbstliche Bestätigung eines Bischofs. le sacre; confirmation Papale d'un Evêque.
Sakrament. ein Sacrament. un Sacrement.
Sakrament Nayświętszy. das heilige Abendmahl. le Saint Sacrement.
Nayświętszego Sakramentu wystawienie. Ausstellung des heiligen Sacraments. l'exposition de Saint Sacrement.

Sakson. das Sächsische Recht. le droit Saxon.
Saksonia. Sachsen. la Saxe.
Sakwy, *plur.* Quersack. bésace.
Sala. ein Saal. sale.
sala wielka. ein grosser Saal. un salon.
Sałaciany, *vid.* Sałatowy.
mlecz sałaciany ziele. (endivia) Endivien. endivie.
Salamandra, iaszczorka ogniowa. Salamander. salmandre.
salamandra herb. Wappenk. ein Salamander im Feuer, über der Krone sind zehn Pfau-Federn in zwey Reihen. *Blas.* une salamandre qui est au feu, la couronne est ornée de dix plumes de paon en deux rangs.
Sałata. 1) Lactuc, Lattig. 2) Salat. 1) laituë une plante. 2) salade.
sałata głowiasta. Kopf-Salat. laituë pommée.
Sałatny. } Lattig-, Salat-. de laituë, de
Sałatowy. } salade, à salade. § sałatne ziela.
miska sałatowa. Salat-Schüssel. saladier.
Sałwa herb, *vid.* Szalawa.
Salcyson. } geräucherte Wurst. saucisson.
Salceson. }
Saletra. Salpeter. du salpêtre.
Saletrzany. } Salpeter-. de salpêtre.
Saletrowy. }
saletrzana szyba. Salpeter-Hütte. salpêtriére, lieu d'où l'on tire le salpêtre.
Saletrzysty. salpetricht. de salpêtre; nitreux. § saletrzysta woda.
Salka. ein Sälchen. une petite sale; salette.
Salmiak, salmoniak. Salmiac. sel armoniac.
Salnitra. Salniter. du nitre.
Salomonek, *g. salomonka,* ziele iadowite. (*napellus*) Teufels-Wurtzel, Eisen-Hütlein ein sehr giftiges Kraut. napel une plante très-vénimeuse.
Salsafy, *plur.* ziele. (*salsifix*) Haber-Wurtzel. salsifix.
Salsa, salsza. Salse; saure Soose oder Tuncke. vinaigrette; sauce de vinaigre.
salsza pieprzna. Ueberguß von Pfeffer und Eßig. poivrade.
pierna salsza. (nasturcium orientale) Türckische Kresse. drave.
Salwa. 1) Salve der Soldaten. 2) Gerichtsw. Vorbehalt, Ausnahme. 1) salve, décharge de la mousqueterie ou de l'artillerie. 2) *Palais:* réserve, précaution; sauf de. § 1) salwą ognistą i muzyką witany; z dział dać salwę. 2) bez żadney salwy i regresu; żadney salwy do tego sobie nie zachowuię;

salwy (ochrony, warunki) są rożne, iako salwa praw szlacheckich.

Salwegarda. Schutz-Brief, Salvegarde. sauvegarde.

Sam, *adv.* hier, hierwärts, hieher. ici; ici là; en ce lieu ci; de ce côté là. § sam się wozem obroć.

sam i tam. hier und da. par ci par là; çà & là.

sam, sama, samo, adj. 1) allein, ohne jemand, ohne jemandes Hülfe. 2) selbsten der, selbsten die, selbsten das. 3) gantz bis an oder in etwas. 4) beym oder im Anfang, da etwas angefangen worden ist. 5) selbst, von sich selbsten. 6) derjenige den man suchet; er selbst, sie selbst. 1) seul, sans compagnie, sans aide de qu. 2) même, *en ajoutant ce mot à un autre.* 3) entierement jusqu'à, jusque dans; tout à, tout dans &c. 4) dans le cours de, au commencement de; dejà commencé. 5) de lui même, de sa propre force. 6) lui-même, elle-même, la personne qu'on demande. § 1) sam ieden to uczynię; sama iest doma; ia sam to uniosłem; sam iada; sam śpi; samym odźieniem żołnierz; samą wymową złośliwy; samą brodą Filozof; sam stoł mi tyle stoi; ia sam; ty sam; on sam (bez drugiego) to sprawił. 2) sam krol kazał; sam to czart wymyślił; on sam tu był. 3) w samym wierzchu śiedźi ptak. 4) w sam seym, w samo wesele brat przyiechał. 5) same się drzwi otworzyły; zegar sam chodźi; młyn sam koła obraca. 6) iest sam doma? chcę z samą mowić; a iestże brat u ćiebie, samego mi trzeba.

przy samym końcu. gantz am Ende. tout, entierement au bout. § przy samym końcu utniy.

on to sam. er ist es selbsten. c'est lui même.

do samego wieczora. bis an den Abend. entierement jusqu'au soir. § do samego południa, poniedźiałku, końca czekać nie będę.

w samey źimie. in der Mitte des Winters. en plein hiver; au fort de l'hiver.

na samym morzu. auf der Höhe, auf der hohen See. à la hauteur de; sur la haute mer.

o tym samym czaśie. eben um diese Zeit. en ce tems-là même

w tym samym dniu iako. an eben demselben Tage als. le jour-même que.

sam nie swoy; zabawny barzo. der sehr beschäfftiget ist; der nicht sein Herr ist. qui est fort ocupé, fort embarassé; qui n'est pas maitre de soi.

sam od śiebie; sam z śiebie. vor sich selbsten. par soi même, de soi même. § kazał mu żeby, mię przestrzegł iako by sam od śiebie.

sam z śiebie. selbsten, aus eignen Kräften. de moi-même; de vous même; de lui-même; de ses propres forces; par sa propre industrie. § pisarz co sam z śiebie pisze; nie sam z śiebie te skomponowałeś wiersze.

sam a sam. Mann gegen Mann; einer gegen einen. corps à corps, seul à seul, face à face, tête à tête; tout proche l'un de l'autre. § sam a sam się bili.

Samcołożnik. ein Knaben-Schänder. péderaste; lesbin, ragazze, bougre, sodomite.

Samcołoztwo. Knaben-Schänderey. pédérastie.

Samczyk, *vid.* Samiec.

Samica. 1) das Weiblein, von Thieren und Kräutern. 2) der Fluß selbsten, sein Arm heißt lacha. 1) femelle, *parlant des animaux & des plantes.* 2) le fleuve lui-même, *dont le bras s'apelle* lacha. § 1) paproć samica; boćian samica; karas samica; ptastwa drapieżnego samica większa i śilnieysza iest od samca. 2) samica starym płynie wartem.

Samiec. das Männlein, der Thiere und Kräuter. le mâle, *ce mot se dit des animaux & des plantes.* § płoćica samiec; kawka samiec; samiec miedzy zwierzętami zawsze śilnieyszy.

Samit. (*amarantus*) Tausendschön, Sammet-Blume. passe-velours, fleur d'amour, amarante.

Samiuchny. } *vid.* Sumuchny.
Saamiuczki. }

Samo, *neut. vid.* Sam.

samo. selbst, bey einer Zahl. moi, toi, lui, *quand on ajoute ce mot à un nombre.*

samowtor. selbst andrer. lui-deuxiéme. § samotrzeć, samoczwart &c.

Samoboyca. Selbst-Mörder. meurtrier de soi même.

Samoboyski. selbst-mörderisch. d'homicide de soi même.

Samoboystwo. Selbst-Mord. homicide de soi même. § samoboystwo popełnił.

Samobrotnik. 1) eine gehende, bewegliche Maschine. 2) ein Bratenwender. 1) chaque machine qui tourne qu. ch. 2) tourne-broche, *m.*

Samobrzmiąca litera. Gram. ein Selbst-Laut. *Gram.* une voïelle.

Samochcąc, *adv.* selbst wollend; mit Willen. de son plein gré. § samochcąc temu winien.

Samochcący. der selbst will. qui veut lui même.

Samochwał. Prahler der sich selbst rühmet. vanteur, qui se glorifie, qui se vante.

Samoczwart. ſelbſt-vierter. lui-quatriéme.

Samodział. 1) grobe Haus-Leinwand. 2) grobes Tuch zu Kleidern. 1) groſſe toile de ménage. 2) bure, ſorte de drap de peu de prix.

Samodźierca. Selbſtbeherrſcher, Selbſthalter. autocrateur. § Samodźierca całey Rośiy.

Samodźieśiąt, *adj.* & *adv.* ſelbſt-zehender. lui-dixiéme. § ſamodźieśiąta przyſzła; ſamodźieśiąt przyſzedł.

Samoiedź. Menſchen-Freſſer. antropophage, canibale, homme qui mange la chair humaine.

Samoiedz, *f.* das Freſſen der Thiere ſeines Geſchlechts. l'action de s'entremanger les unes les autres. § gdy o połow trudno wielkie ſowy ziadaią ſowięta i ſamoiedzą śię żywią.

Somokupiec. der ein Monopolium hat. un traitant, qui a un monopole.

Samokupſtwo. ein Monopolium. un monopole; un privilége de vendre ſeul une marchandiſe.

Samołowka. 1) eine Falle. 2) fig. Falle, Netz. 3) Kriegsb. Wolfs-Grube, Mord-Grube, Fall-Klappe in den Thoren. 1) atrapatoire, *m.* trébuchet, piége, *m.* 2) *fig.* piége, *m.* embuches, *f. plur.* 3) *Fortif.* caſemate. § 1) ptak śię w ſamołowce złapał. 2) na ſamołowkę te słowa były; boię śię aby to chytra ſamołowka na mnie nie była.

Samołoſtwo. Selbſt-Befleckung. pollution volontaire.

Samołożnik. Selbſt-Schänder. miſérable qui ſe polluë.

Samoosmy, *adj.* ſelbſtachter. lui-huitiéme.

Samopał. ein gezogen Rohr. un fuſil raïé.

Samopas, *adv.* 1) ausgelaſſen, ohne Aufſicht, ohne Hüter. 2) einzeln, nicht Heerden weis. 1) diſſolument, d'une maniére diſſoluë; ſans garde, ſans gouverneur. 2) ça & là; à la débandade; en allant ſeul. § 1) rad ſamopas żyie. 2) bydło ſamopas po łąkach śię paśie; ptacy co ſamopas lataią.

Samopasny. ausgelaſſen, frey, ungebunden. diſſoluë, licencieux. § gruby i ſamopaśny prowadźi żywot.

Samopięt, *adj.* & *adv.* ſelbſt-fünfter. lui-cinquiéme.

Samopſza. Sommer-Waitzen. froment à petit grain; petit froment.

Samorodnie, *adv.* 1) nach ſeiner natürlichen Neigung. 2) ohne Zuthun der Menſchen-Hände; natürlich. 1) par ſon inclination, par ſa pante. 2) d'une maniére naturelle; ſans aide des mains d'un homme.

Samorodny. natürlich, nicht gemacht. vif, non-ouvré, naturel, qui n'eſt pas fait par adreſſe; produit de la nature. § ſamorodne nośi włoſy; ſamorodny cynobr.

Samoroſt, *vid.* Winny — *winne źiele.*

Samoruſzność. eine gehende Maſchine. un machine qui ce meut.

Samoruſzny. das ſich ſelbſt bewegt als eine Maſchine. qui ſe meut de lui-même comme une machine.

Samośiodm, *adj.* & *adv.* ſelbſt-ſiebender. lui-ſeptiéme. § ſamnośiodma była.

Samoſzoſt, *adj.* & *adv.* ſelbſt ſechſter. lui-ſixiéme.

Samotność. Einſamkeit. ſolitude; vie ſolitaire.

Samotnie, *adv.* einſamer Weiſe. ſolitairement.

Samotny. einſam. ſolitaire, écarté. § ſamotne mieyſce do nauk ieſt nayſpoſobnieyſze

Samotrzeć, *adj.* & *adv.* ſelbſt dritter. lui-troiſiéme § ſamotrzećia grała.

Samotreść. trucken Beeren-Wein. mére-goute; du vin qui vient ſans étre preſſuré.

Samowładnie, *adv.* ungebundner Weiſe. ſouverainement, indépendanment.

Samowładny. ungebunden, eigenmächtig. ſouverain, abſolut.

Samowładzca. Selbſtbeherrſcher. ſouverain, monarque.

Samowładztwo. Selbſtbeherrſchung. ſouveraineté, pouvoir abſolu.

Samuchny, Samutenki. iſt ein *diminutivum* von Sam, gantz allein. *c'eſt un diminutif de* Sam, ſeulet, tout ſeul.

Samowtor, *adj.* & *adv.* ſelbſtandrer. lui-deuxiéme. § ſamowtora tu przyſzła.

Samſon herb, wata. Wappenk. Samſon ſo einen Löwen zerreißt, über der Sturm-Haube ſtehet eine Krone und drey Pfau-Federn. *Blaſ.* Samſon qui déchire un lion; une couronne parée de trois plumes de paon eſt miſe au deſſus d'un casque.

Sandarak żywica. Sandarac ein Gummi. ſandarac, ſandaraque, *m.* ſorte de gomme. § ſkrobanina na papierze od inkauſtu śię nie zalewa, kiedy ią ſanda rakiem potrzeſz.

Sandaraka, farba czerwona. Rauſch-Gelb, rother Schwefel ein Gifft. ſandaraque, un minéral d'un rouge fort vif, qui eſt une ſorte poiſſon.

Sandarakowy. den Sandarac oder das Rauſch-Gelb betreffend. qui regarde le ſandarac ou la ſandaraque.

Sanica.

Sanica. 1) Schlitten-Bahn. 2) Schlitten-Kufe. 1) chemin couvert de neige qui est propre aux traineaux. 2) bois long & courbé sous le corps du traineau. § 1) iest teraz sanica albo sanna droga, 2) kupić parę sanic.

Sanie, *plur.* 1) grosser Schlitten. 2) Schleife eine Last wegzuschleifen. 1) ramasse, grand traineau pour mener quelques personnes. 2) poulain; traineau à trainer les fardeaux. § 1) iechaliśmy na saniach. 2) te towary zawlec trzeba na saniach.

na saniach iechać. auf grossen Schlitten fahren. se faire ramasser.

na saniach wozić. auf einem Schlitten führen. ramasser; voiturer, mener dans un traineau.

Sanie, ssanie. das Saugen. sucement, sucion, l'action de teter, de sucer. § sanie u piersi, sanie mleka.

Sanka ziele, *vid.* Sasanka.

Sanki, *plur.* 1) Schlitten, Jagd-Schlitten. 2) Anat. die Schlüssel-Beine. 1) traineau pour deux personnes. 2) *Anat.* les clavicules qui lient l'épaule au brichet.

na sankach iechać. auf Schlitten fahren. se promener en traineau; se faire trainer sur la neige.

Sanny. zum Schlitten, zur Schleife gehörig. de traineau.

sanna droga, vid. Sanica 1).

Sapam, *v. m. F. sapię.* 1) schnieben, schnauben. 2) schnauben vor Zorn. 1) haleter, soufler, respirer; jetter, pousser dehors en souflant; faire un espèce de ronflement. 2) fremir, bouser de colère; jetter le feu de sa colère. § 1) ledwie sapnął tak spał smaczno. 2) sapał od gniewu.

koń sapa. das Pferd schnaubet. le cheval s'ébrouë.

Sapanie. das Schnieben. l'action de haleter; respiration qui se fait avec un petit bruit.

Sapię, *vid.* Sapam.

Sapient akademicki. Pedel. apariteur, bedeau.

Sapiasty. schnuppig. enchifréné, qui a une rûme au cerveau, qui tient de la rûme.

Sapka. der Haupt-Schnuppen enchifrénement, rûme qui est au cerveau; pésenteur de tête.

Sapor. Soose. Tuncke zum Braten. sausse, jus liquide pour manger quelque rôti.

Sapowaty 1) verdrießlich, sauertöpfisch. 2) verstockt, verdorben, vermodert. 1) fâcheux, refroigné, rechigné. 2) relant, gâté par moissure. § 1) twarz sapowata. 2) rola kwaśna i sapowata.

Sapowato, *adv.* unfreundlich, sauer. d'un mauvais oeil; d'une mine réchignée. § sapowato na mię spoyrzał.

Sapy, *plur.* das Schnauben vor Zorn. les frémissemens de colére. § sapy to daremne.

Saray, *g. sarâiu.* ein Serail, das Frauenzimmer eines Türckischen Herrn. serrail; lieu où sont les femmes d'un Seigneur Turc.

Sardela. Sardelle ein kleiner Fisch. sardine, anchoi, anchovis, un petit poisson.

Sardonik kamień drogi cielistey maści. (*sardonychus*) Sardonich-Stein. sardoine, sardienne, sorte de pierre précieuse.

Sardyk. Carneol ein Edelstein. vermeille, cornaline, pierre précieuse.

Sarkam, *v. m. F. sarknę.* 1) schnüffeln, den Rotz oder den Athem in die Nase ziehen. 2) schnuppern, herumriechen. 3) schnuppen, eine feuchte Sache in die Nase ziehen. 4) schlürfen, ausschlurfen. 5) zucken vor Schmertz. 6) fig. klagen, wimmern. 1) renifler, faire remonter la morve dans les narines; retirer son vent, son haleine par le nez. 2) flairer, sentir en faisant quelque bruit avec son nez. 3) sucer; atirer un suc avec son haleine, avec son nez. 4) humer, avaler une chose liquide. 5) retirer un membre par douleur. 6) *fig.* se plaindre. § 1) ustawicznie sarka. 2) po wszystkich kątach sarkał. 3) wysarkniy ten likwor nosem. 4) wysarknął polewkę gębą. 5) sarkać na co; kto nie sarknie kiedy zaboli, *prov.*

Sarkanie, Sarknienie. 1) das Schnüffeln. 2) das Schlurfen. 1) reniflerie, l'action d'atirer qu. ch. avec son nez. 2) l'action de humer, d'avaler.

*Sarkasm, koncept subtelny. hoher Gedancke im Schreiben. une pensée sublime, un sarcasme.

Sarkokola żywica i drzewko. 1) Fleisch-Leim, ein Safft der die Wunden schliesset. 2) Fleischleim-Baum. 1) sarcocole; une gomme de Perse qui a la vertu de fermer les plaïes. 2) sarcocole l'arbre.

Sarmacki. Sarmatisch. de Sarmatie; Sarmate.

Sarmacya. 1) Sarmatien. **2) Pohlen. 1) Sarmatie. **2) Pologne.

Sarmat. 1) ein Sarmat. **2) ein Pohle. 1) un Sarmate. **2) Polonois.

Sarn. ein Reh-Bock. chevreuil; le mâle de la chevrette.

Sarna. 1) ein Reh. 2) die Rick, Rehziege. 1) chevreuil. 2) chevrette.

Sarnka. ein kleines Reh. chevreuil qui n'est pas grand.
Sarni. Reh-. de chevreuil, de chevrette.
sarni ud. Reh-Keule. cuissot, cuisse de chevreuil.
Sarnię. junges Reh. le petit d'une chevrette.
Sas. ein Sachs. Saxon.
Sas herb. Wappenk. halber Mond mit aufwärts gekehrten Hörnern, auf jedem ist ein Stern, zwischen welchen ein Pfeil in die Höhe steiget. *Blas.* croissant montant avec une étoile sur chaque corne, entre lesquelles monte une flèche.
Sasanka. (*flos adonidis, anemone sylvestris*) braune Mägdlein, Brunette, Feuer-Röslein. espèce d'anemone, une fleur.
Saska. eine Sächsin. une Saxonne.
Saski. Sächsisch. Saxon, de Saxe.
Saska ziemia, Saksonia. Sachsen. Saxe.
Sasina. gehacktes Schilf zum Düngen der Aecker. roseau haché pour engraisser les champs.
Sąśiad. ein Nachbar. un voisin. § sąśiad iest bratu moiemu; sąśiad zły za nieprzyiaćiela stoi, *prov.*
wiedzą sąśiedźi, iako kto śiedźi. eines Zustand ist den Nachbarn am besten bekannt. les voisins savent bien l'état de leur voisin.
sąśiad za przyiaćiela (brata) stoi. bey einem guten Nachbar ist gut wohnen. qui a bon voisin, a bon matin.
sąśiadow nawiedzać. die Nachbaren besuchen. voisiner.
Sąśiada. } eine Nachbarin. une voisine.
Sąśiadka. }
Sąśiecki. nachbarlich. voisin. § sąśiecka zgoda rzadka; *prov.* oko sąśieckie złe, zazdrośćiwe, *prov.*
Sąśiectwo, Sąśiedztwo. 1) Nachbarschaft. 2) die Nachbaren. 1) le voisinage, le quartier. 2) le voisinage, les voisins.
Sąśiek, *g. u.* das Viertel, der Panse in der Scheine wo das Getreide liegt. las, lossiére, l'enfoncement dans une grange où l'on met le blé.
Sasy, *plur.* Saksonia. Sachsen. Saxe. § iest w Saśiech.
Saszor, orla herb. Wappenk. ein rother Adler der statt des Kopfs einen Stern hat. un aigle de gueules aiant une étoile au lieu de la tête.
Saturn. } der Saturnus, ein heidnischer Gott und einer von den sieben Planeten. le Saturne Dieu païen & un des sept Planètes.
Saturnus. }
Satyr, dźiki mąż. ein Wald-Gott. un Satire, un Faune, un silvain. § Satyr iest u Poetow dźiw rogaty, od głowy do pasa człowiek, ostatek poł kozy.
Satyra. eine Satyre, Stichel-Schrifft. une satire.
Satyrycznie, *adv.* satyrisch. satiriquement.
Satyryczny. satyrisch. satirique, mordant, piquant.
Satyryk. Satyren-Schreiber. poëte satirique; écrivain satirique.
Satyruie co. beym Mahler: mit einer Farbe versetzen. *terme de peintre:* nuancer, mêler avec une couleur. § satyrować farbą białą, brunatną minią.
Saydak, *g. a.* Köcher. carcois, trousse. § saydak do łuku; w saydaku są strzały.
Saxon, Saxonia, *vid.* Sakson, Saksonia.
Sążeń, *g. sążnia.* } eine Klafter. toise.
*Sążeń, *f. g. sążni.* } § drwa na sążnie rozmierzyć.
w sążnie układać. Klaftern; in Klaftern legen. toiser, mouler.
wymierzaiący na sążnie. ein Klaftrer. toiseur.
wymierzony na sążnie. geklaftert. toisé.
Sążniowy. Klafter-. de toise.
sążniowa rama, miara do mierzenia. Klafter-Maaß, Klafter-Rahme zum Holzmessen. membriére.
sążniowe. Klafter-Geld, das man dem Messer giebet. le mesurage qu'on paie aux toiseurs. § sążniowego nie płaćił.
Sążenisty. groß, hoch gewachsen, von Gliedern und der Gestalt der Menschen. grand, d'une taille avantageuse. § chłop sążenisty; sążenista ręka.
Scena w komedyi; pokazanie. Auftritt, Scene in der Comödie. une séne d'une comédie.
Sceptra, *plur.* Wappenk. zwey ins Kreutz gelegte Zepter. *Blas.* deux sceptres mis en croix. § sceptra są herbem Akademii Krakowskiey.
Schab, *g. a.* Ribben-Speer, Schulterblatt mit den Ribben vom Schwein. paleron, épaule de porc avec les cotelettes.
Schacka, *vid* Schadzka.
Schadzam, zchadzam. weichen, fliehen. fuïr, se retirer; montrer les talons.
schadzam się z kim. mit einem zusammen zu kommen pflegen. se voir, se rencontrer souvent avec qu.
schadzaią się, schodzą się. sie laufen zusammen. ils s'atroupent. § schadzaią się ludźie.
schadzam, schodzę na kogo. auf einen lauren, einem auf den Dienst passen. guêter qu. au passage.
Schadzka, Zchadzka, Schacka. 1) heimliche, verbotene Zusammenkunft. 2) kleine Versammlung, Zusammenkunft. 3) Ort

der

der Zuſammenkunft. 4) das Meeſch, das erſte Bier im Brauhauſe. 1) conventicúle, *m.* aſſemblée ſécrette pour faire quelque brigue. 2) petite aſſemblée; petite compagnie. 3) rendez-vous, reduit; lieu où ſe tient une aſſemblée. 4) la prémiere biére qu'on tire dans la braſſerie. § 1) wſzyſtkie ſkryte ſchadzki zakazano. 2) liczna dziś ſchadzka była. 3) poydźmy na ſchadzkę; na ſchadzce to ſłyſzałem. 4) ſchadzka pierwſzego piwa w browarze.

Schnę, *ſchnie*, *ſchnął*, *ſechł*. 1) trocknen, treugen. 2) verweicken, verdorren, welck werden. 3) vertrocknen, verdorren, ſchwinden, abnehmen; mager, elend werden. 4) ſchmachten vor Begierde, vor Liebe u. d. g. 5) vergehen, verſchwinden. 1) tarir, ſe desſécher, ſe ſécher, devenir ſec. 2) ſe faner, ſe flétrir, ſe ſécher. 3) ſécher, devenir ſec, ſécher ſur le pié; ſe conſumer; devenir défait & miſérable; s'extenuër, fondre. 4) ſécher, languir, ſe conſumer, mourir d'envie, de déſir &c. 5) paſſer, ſe faner, évanoüir, ſe diſſiper. § 1) ſchnie bielizna, oſycha z wody, mokrośći, wilgotnośći pozbywa; ſchną (oſychaią) oczy. 2) ſchnie trawa na łące. 3) to drzewo ſchnie, uſchnęło; ta żyła uſchnęła; ręka mu uſchła; to bydlę ſchnie; ſchnął na ćiele; ſchnie ten człowiek. 4) ſchnie nieborak; ſchnie w nadźiei, od miłośći; oſechł na nadźiei 5) ſchnie ta nauka; oſchła partya z kandydatem ſwoim.

ſchnąć od pragnienia. vor Durſt ſchmachten. ſécher de ſoif.

Schnienie das Trocknen, Verdorren. desſéchement, l'action de desſécher.

ſchnienie na ćiele. Abzehrung, abzehrende Kranckheit. le maraſme; conſomption de toute la ſubſtance du corps.

Schod, zchod. 1) Neige; Zeit gegen das Ende. 3) Hinabgang, Ort wo man herunter gehet. 1) déclin, décours de qu. ch. 2) décente; lieu incliné par où l'on ſe met de haut en bas. § 1) ſchod źimy, lata, iarmarku; na ſchodźie wieku ſwego; na ſchodźie ieſt mieśiąc. 2) ſchodem zchodzą na doł, a wſchodem na gorę.

ſchod księżyca. das Abnehmen des Mondes. le déclin, le décours de la lune.

Schodzę, zchodzę, *v. m. F. zeydę.* 1) von oben herunter gehen. 2) von einem Platz gehen, ſolchen verlaſſen; aus dem Felde gehen als der Soldat. 3) einen Fluß herunter gehen. 4) von der Tafel unberührt zurück kommen. 5) abgehen von einem Amt 6) von der Welt ſcheiden, dieſelbe verlaſſen; ſterben. 7) ſich neigen, zu Ende gehen. 8) vergehen, verflieſſen als die Zeit. 9) mangeln, abgehen, fehlen. 10) einen beſchleichen, antreffen; unvermuthet darzu kommen. 11) auf einen lauren, einem auf den Dienſt paſſen. 12) abtragen ein Kleid. 13) durchwandern, herumlaufen 1) décendre, aller de haut en bas. 2) aller de ſa place; quitter, finir comme les ſoldâs la campagne. 3) décendre la riviére, aller ſelon le cours de la riviére; aller avau l'eau, par embas. 4) retourner de la table tout entier, ſans étre entamé. 5) quitter, dépoſer ſon emploi, ſa charge; s'en défaire. 6) quitter le monde; paſſer, déceder, expirer, mourir. 7) ſe baiſſer, ſe finir, aller à la fin, toucher la fin; décliner, abaiſſer, diminuër. 8) s'écouler, paſſer, couler comme le tems. 9) manquer à qu. qu. ch; manquer, avoir beſoin, étre en néceſſite avoir faute de qu. ch. 10) ſurvenir, arriver inopinément; ſurprendre, atraper ſur qu. ch. 11) guêter qu; guêter qu. au paſſage. 12) uſer un habit. 13) roder le païs; aller çà & là, d'un bout à l'autre; parcourir, viſiter. § 1) ſchodźić (zſtępować) z gory. 2) kiedy żołnierz z pola zeydźie; iuż woyſko z pola zeſzło. 3) towary, ſzkuty Wisłą ſchodzą do Gdańſka. 4) śiła zawſze ze ſtołu naſzego ſchodźi; pieczyſte zeſzło ze ſtołu. 5) ieden ſchodźi z urzędu a drugi naſtępuie. 6) powietrzem zſzedł; zſzedł w tym roku krol; zeyść z świata tego. 7) źima, lato ſchodźi; ſeym ſzedł. 8) czas, lata ſchodzą; chcę tu zoſtać aby mi czas zſzedł. 9) nie zchodźiło mu na ſpoſobach, na ludźiach ſpoſobnych; co iey zeſzło na urodźie, obfitośćią i cnotą nagradza; ma ſpoſobność, ale mu zeydźie (ſchodźić będźie) na pilnośći; wiem na życzliwośći twoiey nic nie zchodźi. 10) zſzedłeś nas Was Pan; zchodźić kogo na czym złym. 11) ſchodźił (ſchadzał) na niego, aby go zabił. 12) ſchodźić ſzatę. 13) zchodźić laſy, pola, miaſto.

na mnie nie ſchodźić nie będźie. an mir ſoll nichts liegen, nichts ermangeln; ich werde alles thun was in meinen Kräften iſt. je ferai tout ce qui tiendra à moi, qui dépendra de moi; je ne manquerai pas en quoi que ce ſoit.

na niczym mu nie ſchodźi. es gehet ihm an nichts was ab. il ne lui manque rien.

na pieniądzach mu ſchodźi. das Geld gehet ihm ab. il manque d'argent; l'argent lui manque.

nie schodźi mu na staraniu ani na sposobności. es gehet ihm weder an Bemühung noch Geschicklichkeit was ab. il ne manque ni de soin, ni de dexterité; ni le soin ni la dexterité lui manque.

schodzący. sich neigend, zu Ende gehend. révolu, qui est sur son déclin, sur son décours. § zchodzący rok, życie; na schodzącym seymie stanęła i ta konstytucya.

zchodźić komu z oczu. sich einem aus den Augen verlieren. se perdre à qu. de vuë.

schodźi źima. der Winter geht auf, endiget sich. l'hiver se passe, est sur son déclin.

schodźić śię. 1) zusammen kommen; sich versammeln. 2) mit einem zusammen kommen, einen sehen, einen sprechen. 3) einen begegnen. 4) zusammen laufen, zusammen gehen, zusammen fliessen. 5) sich müde laufen. 6) hingehen, vor genossen ausgehen. 7) sich schicken, lassen für einen; einem anstehen. 8) zu etwas dienen. 9) sich abtragen als ein Kleid. 1) s'assembler, s'atrouper, s'amasser, se ramasser, se rendre en un lieu avec d'autres. 2) aller trouver, aller voir, aborder, aboucher qu; parler à qu; conférer avec qu. 3) rencontrer qu; faire rencontre de qu. 4) se joindre comme deux fleuves; se réjoindre, se ramasser, se rassembler, se réunir pour ne faire qu'un corps. 5) étre las de marcher; se fatiguer, étre fatigué, étre harassé, étre las du chemin; se lasser, devenir las à force de courir. 6) passer à qu; en étre quitte, à bon marché; n'étre pas corrigé ou chatié. 7) quadrer, convenir, étre propre, étre convenable à. 8) servir, étre utile, étre propre à. 9) s'user, se détruire peu à peu, comme un habit. § 1) zchodzą śię na nabożeństwo, na radę gromada ludźi śię zeszła; lud śię do kupy schodźi. 2) zeydź śię z nim dla ugody. 3) zeszli śię z sobą na drodze, w kośćiele. 4) rzeka śię tu zchodźi; rzeki, drogi śię tu zeszły; w czym śię wiele niesprawiedliwośći zchodźi; w nim śię pospołu zeszło i niepowśćiągliwość i łakomstwo; wosk i smoła topiona w iedno śię zchodzą. *5) zszedłem śię (ubiegałem śię) daley nie mogę. 6) wszystko mu śię schodźi, zeydźie. 7) zeydźie śię to mu; toby śię tu zeszło było; zeszłoby śię to białeygłowie. 8) kśiążka taka na pieprz śię zeydźie, nie tobie; na nic te rzeczy śię nie zniydą. 9) schodźiła śię suknia twoia.

Schodzenie, zeyśćie. 1) das Heruntergehen. 2) Absterben, Hintritt. 1) décente; action d'aller d'en haut en bas. 2) décès, la mort. § 1) przykre z tey gory zchodzenie. 2) ćwiczyć młodych do urzędu trzeba dla zchodzenia starych urzędnikow.

Schodźistość. Abhang; abhängiger Ort. pante, panchant.

Schodźisty. abhängig. panchant; allant en pante.

Schodzony. 1) durchgewandert. 2) kahl, abgetragen als ein Kleid. 1) parcourru, visité. 2) tout usé, ras, qui n'a point de poil.

Scholasterya. die Würde eines Scholasters. la prébende ou dignité d'une Ecolatre.

Scholastyk. Scholaster, Scholasticus, Thumherr so die jungen Thumherren unterrichtet. Ecolatre, Chanoine qui enseigne les jeunes Chanoines.

Schorzały, Zchorzały. sehr hinfällig, sehr kranck. très-malade; dangereusement malade, qui ne peut jamais rétablir.

*Schorbuk, Szkorbut. der Scharbock. scorbut.

Schować, zchować, *F. schowam.* etwas verwahren. garder, serrer, reserver qu. ch. § schował pieniądze; chowam to iako skarb.

schoway śię z tym. verstecke dich damit, weg damit. c'est un rien; arriére cela. § schoway śię z twoiemi pieniędzmi do zabitey śmierći.

Schowalny. worinnen man etwas verwahren kan. propre à y serrer; bon pour y garder qu. ch.

Schowalnia. } Behältniß, wo man etwas
Schowanie. } verwahret. conservoir, réservoir; un réceptacle, garde-manger, garderobe ou quelque autre lieu propre à y serrer quelque chose.

schowanie. Verwahrung. garde, l'action de garder.

dać do schowania. zu verwahren geben. donner en garde.

Schowany. 1) verwahrt. 2) erzogen. 1) gardé, serré. 2) élevé, instruit. § 1) schowane wydaty pieniądze. **2) schowany w dobrym cwiczeniu.

Schraniam śię, zchraniam śię, *v. m. F. schronię.* sich in Sicherheit bringen; entfliehen. se sauver, se retirer; se mettre en sûreté. § zchronił śię do Rzymu przed niełaską krolewską.

Schranianie. die Entfliehung retirade.

Schronienie. Sicherheit, Zuflucht. récours, retraite, lieu de sureté, asile, *m.* § żeby nikt nie dawał żadnemu z nieprzyiaćioł zchronienia.

Schudzić,

Schudzić, *F. ſchudzę*, wychudzić. mager machen. amaigrir; rendre maigre; exténuër.
*Schwał. } Lobes-Erhebung. éloge, *m*.
*Schwalenie } grande louange.
na ſchwał tylko nur wegen des Ruffes; nur wegen der Ehre. ſeulement à cauſe de, pour la renommée. § na ſchwał co mieć, co kupić; żeby na ſchwał dobrze było.
Schylam, zchylam, *v. m. F. ſchylę* 1) neigen, herunter biegen. 2) fig. erniedrigen, herunter laſſen. 1) pancher, incliner, bailler, mettre plus bas. 2) abaisſer, humilier. § 1) zchyl (nachyl) uſz twoich do proſby moiey; ſchyl głowy. 2) krolewſką wyſokość do dolegliwośći poddanych zchylił.
ſchylić się. 1) ſich bücken, ſich neigen. 2) ſich neigen, zu Ende gehen. 1) s'incliner, ſe pancher, ſe baiſſer. 2) ſe baisſer; décliner, abaiſſer, diminuër. § 1) ſchylił śię z poſzanowania ku niemu; zchyl śię po tę rzecz. 2) noc, dzień, źima śię zchyla.
Schyłek, zchyłek. Ablauf, Zeit gegen das Ende, Niedergang, Untergang. déclin, bout, fin, *f* décours, occident, expiration. § ſchyłek roku, wiosny, lata; na ſchyłku ſeymu dużo śię uwiiano, na ſchyłku źimy przyiechał; abyś nam świećił bez wieczornego ſchyłku i zachodu.
wino ieſt na ſchyłku. der Wein iſt auf der Neige. le vin eſt au bas, il ſent la lie.
Sciągam, zćiągam, *v. m. F. śćiągnę*. 1) zuſammen ziehen, feſt binden. 2) ausrecken, ausſtrecken ein Glied. 3) abziehen einen Braten. 4) abziehen, abzapfen ein Getränck. 5) ableiten, abführen, abſchlagen das Waſſer. 6) ableiten, abführen die Feuchtigkeit. 7) auf etwas ziehen, deuten. 8) zuſammen ziehen als die Kriegs-Völcker. *9) verſchieben, verlegen, aufſchieben. 1) garroter, étrangler, étreindre un ſac; ſerrer, lier fortement. 2) étendre, tendre, alonger un membre. 3) tirer la viande de la broche; ôter hors de la broche. 4) tirer du vin jusqu'à la lie; tirer à clair. 5) ſaigner un foſſé; dériver, détourner, tirer, faire écouler l'eau de quelque lieu. 6) détourner, faire décendre les humeurs. 7) réferer, raporter à. 8) atrouper; aſſembler les troupes. *9) remettre, diférer, tirer en longueur; trainer, tarder. § 1) węzeł ktory dwa liny śćiąga; śćiągniy ten pęk powrozem. 2) śćiągnął rękę ku mnie, palec na mnie. 3) kucharka iuż śćiągnęła pieczenią, kuropatwy z rożna. 4) śćiągnąć wino piwo z beczki. 5) śćiągnąć wodę z roli. 6) śćiągnąć wilgotność z głowy, z ręki trzeba. 7) nie śćiągay tych słow na to, ku temu. 8) krol woyſka śćiąga do kupy. *9) śćiągam (zwłoczę) co.
śćiągać ſzyię. den Hals hinrecken. étendre, prêter, préſenter ſon cou.
śćiągać się. 1) ſich zuſammen ziehen, ſich verſammeln. 2) ſich beziehen, abzwecken, zur Abſicht haben. 3) ſich hinziehen als eine Feuchtigkeit. 1) s'atrouper, s'asſembler. 2) regarder qu; ſe raporter, ſe réferer, viſer, tendre, buter à qu. ch. 3) s'éculer par divers canaux. § 1) śćiągaią śię roty, regimenty. 2) śćiąga śię to na ten koniec, ku temu. 3) śćiąga śię woda, wilgotność w człowieku.
Sćiąganie, śćiągnienie. } 1) das Zuſammen-
Sćiąganie śię, śćiągnienie śię. } ziehen, das Feſtbinden. 2) die Zuſammenziehung der Völcker. 1) reſerrement, conſtriction, étreinte, l'action de ſerrer, de lier. 2) l'action d'amaſſer, d'asſembler les troupes. § 1) śćiſłe woru powrozkiem śćiągnienie. 2) czas śćiągnienia śię obozu na May pomkniono.
śćiąganie się na co. die Beziehung auf etwas. reciprocation, rélation.
śćiągania mieyſce. Sammel-Platz der Soldaten. le rendez-vous d'une armée.
śćiągnienie członka. Ausſtreckung eines Gliedes. extenſion d'un membre; l'action de le tendre, de l'étendre. § śćiąganie ręki, palca.
Sćiągniony. zuſammen gezogen. ſerré, reſſerré.
pierśi śćiągnione. eine eingeſchrenckte Bruſt. un ſein bien ſerré.
Sćiana. 1) eine Wand. 2) Mauer; gemauerte Wand. 3) Grentze. 4) Schlüſſel zu einem Reich; Grentz-Feſtung. 5) Kriegsb. die Courtine. 6) Rechenk. Quadrat-Wurtzel-Zahl. 7) Meßk. Seite einer Figur. 1) paroi, *f*. mur, muraille. 2) un mur, muraille de brique, de pierre. 3) bornes, *f. plur*. limites, *f. plur*. 4) clé, boulevard, barriére d'un païs. 5) *Fortif*. la courtine. 6) *Aritm*. racine quarrée. 7) *Géom*. le côté d'une figure. § 1) wyſtawić śćianę gruntowną, całą, bez frambug, lochow, murkow, okien; śćiana ſadzona kamieniem. 2) śćiana we dwie, we trzy cegle. **3) ſtara, nowa śćiana gruntu; śćiana Państwa ogołocona, obnażona. **4) Kamieniec ieſt śćianą kroleſtwa

leſtwa Polſkiego. 5) kortyna albo ściana ieſt miedzy dwiema narożnikami. 6) ściana liczby kwadratowey ieſt liczba, ktora w śię multyplikowana daie produkt ſobie przyzwoity. 7) ściana albo bok figury.

ściana pleciona. eine geflochtene Wand. un claïonnage.

ściana z deſk, z tarćic. Verſchlag, breterne Wand. cloiſon, *f.* mur fait de planches; mur de cloiſon.

ściana gliniana, lepiona. Leim-Wand. muraille pétrie de terre.

ściana w ogrodźie. Wand = Geländer von fruchtbaren Bäumen oder von Wein-Stöcken. eſpalier, treille; vignes ou arbres atachez contre la muraille.

ściana przeczna dźieląca mieſzkanie. Scheide-Wand, mittlere Mauer. mur mitoïen.

ściana ſpolna z ſąśiadem. Brand-Mauer; Scheide-Wand zwiſchen zwey Häuſern. mur mitoïen entre deux maiſons.

ściana liczby pełney. Mathem. die Cubic-Wurtzel. *Matém.* racine cubique.

o ścianę mieſzkać. neben an wohnen. demeurer tout joignant.

za ścianą słyſzał. er iſt um die Schule gelaufen. il a fait l'école buiſſonniére.

*Sciangwa, pluſkwa. eine Wantze. punaiſe, un inſecte plat.

Sćianka. 1) eine kleine Wand. 2) der Sattel in der Welſchen Nuß. 1) petit mur. 2) zeſt, qui ſépare la noix en deux.

ścianki. 1) die Schlippe zwiſchen Häuſern. 2) Enge; ſehr enger Ort. 3) das Anſchlagen; ein Spiel, in welchem die Kinder das Geld an die Mauer anſchlagen. 1) entreval; un eſpace entre deux murs par où la pluïe décend. 2) détroit, défilé; un endroit fort étroit. 3) pare, un jeu d'enfans, où l'on jette quelque monoïe contre un mur.

Sćie. 1) Gang, ſ. Chod. 2) Befeſt. der Wall-Gang. *3) Nachfolge, ſ. Naśladowanie. 1) allûre, port, démarche, *v.* Chod. 2) *Fortif.* terre-plein. *3) imitation, *v.* Naśladowanie.

Sćięćie. Enthauptung. décapitation, l'action de trancher la tête.

ścięćie Swiętego Jana. die Enthauptung Sanct Johannis. la décolation de Saint Jean.

Sćięgacz, żyła kleiowata. Anat. Flächſe eines Muſcels. *Anat.* tendon; queuë du muſcle.

Sciegno, śćięgno. 1) Anat. die Hüfte. 2) Anat. Sehne, Flechſe, ſo die Gliedmaßen an einander halten. 1) *Anat.* les hanches. 2) *Anat.* ligament qui atache les parties & compoſe les muſcles. § 1) pod śćiegnem udy ſą. 2) śćiegna członki wiążą i śćiągaią.

śćiegno, obſ. *ślad.* Spur, Fuß-Tappe. trace, veſtige, *m.*

Sćiekam, zciekam, *v. m. F. śćiekę.* 1) herunter tropfeln abflieſſen. 2) zuſammenflieſſen. 1) diſtiller, décendre, dégoutter, découler, écouler. 2) couler enſemble; ſe joindre enſemble; joindre ſes eaux. § 1) ſćieka fluks z głowy; z gory śćiekała woda. 2) śćiekła w ten row wſzyſtka woda.

Sćiekanie, śćieknienie. Abfluß, Zufluß; das Abflieſſen. découlement; concours des eaux. § śćiekanie wody z roli w rowy. śćiekanie wilgotności z głowy.

śćiekanie rzek wſpoł Einfall, Einfluß eines Fluſſes in den andern, Zuſammenflieſſung zweyer Flüſſe. le confluans; le confluent; la conjonction de deux fleuves.

Sćielę, *śćiele, słał.* 1) betten. 2) bauen ein Neſt. 3) ſtreuen, legen, bahnen einen Weg; ſchütten als einen Wall; ſchlagen eine Brücke. 4) einem das Eis brechen, den Weg bahnen. 5) zu eines Füſſen werfen, legen. 6) einen erlegen; mit Todten belegen. 1) faire, dreſſer le lit. 2) nicher; faire nid. 3) joncher, couvrir, jetter, étendre par terre; battre, aplanir, fraïer, faire, dreſſer un chemin, un rempart, un pont. 4) *fig.* fraïer le chemin à qu. 5) mettre, jetter aux genoux, au piez de qu. 6) couvrir la terre de corps morts; étendre qu. mort ſur la terre; jetter ſur le carreau; défaire, tuër. § 1) pośćiel mi pośćiel, łożko. 2) ptak ſobie tu usłał gniazdo. 3) usłać drogę, wały, moſty, śćieżkę z krzakow. 4) usłał ſobie tym zwyćięſtwem drogę do korony; usłał mu materyą do tego. 5) śćielę tę prośbę pod nogi twoie. **6) śmierć trupem śćiele; trupem ſwoim nieprzyiaćiel pole usłał; posłać trupem nieprzyiaćiela.

iak ſobie pośćieleś tak śię wyśpiſz. wie du dir betteſt ſo wirſt du ſchlafen. comme on fait ſon lit on ſe couche; qui bien fera, bien trouvera.

śćiele śię droga do czego. der Weg eröffnet ſich zu etwas. le chemin s'ouvre, ſe fraïe à. § i tak śię droga do pokoiu usłała.

słać śię; słać śię moſtem u nożek czyich. einem zu Füſſe fallen. ſe proſterner; ſe jetter aux piez, aux genoux de qu.

Sćielenie, słanie. das Machen eines Bettes, eines Neſtes, eines Weges. le ſoin, l'action de faire un lit, un nid, un chemin.

chemin. § ściclenie łoża, gniazda, drogi.
Scieńczam, *vid.* Scieńszam.
Ścienik, ściennik, *g. a.* Strähn, Zaspel, viertzig Gebinde Garn. torse, liûre de quarante entraves ou écheveaux. § w ścienniku czterdzieści pasm bywa.
Ścienny. 1) Wand, zur Wand gehörig. **2) nachbarlich, angrenzend. 1) de paroi, de mur. **2) voisin, frontiére.
ścienny zegar. Wand-Uhr. horloge qu'on adosse au mur.
ścienny zegar słoneczny. Sonnen-Wand-Uhr; Vertical-Uhr quadran vertical.
ścienny zaszańc. Kriegsb. ein Ravelin. *Fortif.* un ravelin.
Ścieńszam, ścienszam co, *v. m. F. ścieńszę.* 1) dünner machen, behobeln, beschneiden. 2) verdünnen als die Luft. 1) amenuiser, rendre plus menu comme une planche avec le rabot. 2) subtiliser, rarefier, dilater comme l'air. § 1) ścieńsz cokolwiek tę deszczułkę. 2) ciepło ścieńsza powietrze.
ścieńszaiący. Philos. verdünnend. *Philos.* atenuant, raréfactif, qui a la proprieté de rarefier.
Ścieńszanie. 1) Verdünnung, Beschneidung der Flächen. 2) Phil. Verdünnung als der Luft. 1) l'action de rendre menu. 2) *Phil.* subtilisation, raréfaction.
Ścieńszony. 1) verdünnet, dünner gemacht, dünner geschnitten. 2) Philos. verdünnt. 1) amaigri; rendu, coupé plus menu. 2) *Phil.* subtilisé, rarefié. § 1) ścieńszona deska. 2) powietrze, humory ścieńszone.
Ścieracz. Reiber. froteur, broïeur.
Ścieram, zcieram, *v. m. F. zetrę.* 1) abwischen, abreiben, abtrocknen. 2) eine Sache mit der andern reiben. 3) aufreiben, zerschmettern, vernichten, zermalmen. 1) torcher, froter netteïer, écurer, essuïer; froter qu. ch. pour en ôter l'ordure. 2) froter l'un contre l'autre. 3) détruire, défaire, écraser, fracasser, pulveriser, ruïner. § 1) zetrzyy stoł; nie starłeś dobrze krety; chustką sobie zetrzyy twarz z potu; zetrzyy z twarzy pot. 2) ściera drewno z drewnem aby ognia niecił. 3) ztarł nieprzyiaciela, woysko.
na (w) proch co zetrzeć. etwas zu Pulver reiben, stossen, stampfen. reduire en poudre; triturer, broïer, pulveriser.
ścieraiące lekarstwo. abstreichendes, reinigendes Mittel; ein Detersiv. un médicament détersif, qui ôte, qui netteïe & déterge.

ścierać się. 1) sich abwischen, sich abreiben. 2) sich an einander reiben. 3) mit einem anbinden; sich an einem reiben. 4) sich mit einem schlagen. 1) se froter, s'essuier. 2) se blesser en se frotant l'un contre l'autre; se froter. 3) se froter, s'ataquer, se joüer, se prendre à qu. 4) se batre, s'entre batre, se batre l'un l'autre; étre aux prises, aux mains avec qu. § 1) ścierać się chustką. 2) poprzekładay owoc liściem, aby się nie ztarł. 3) zetrzyy się z nim słowy. 4) starł się ze mną ręką, orężem.
Ścieranie, Starcie. 1) das Abwischen, Abreiben. 2) die Zusammenstossung, Aneinanderstossung zweyer Dinge. 3) Heilk. das Reiben, starckes Wischen mit Tüchern. 1) l'action de torcher, de froter, d'essüier; frotement. 2) frotement, rencontre de deux corps l'un contre l'autre; l'action de froter une chose contre une autre; l'action par laquelle les choses se touchent avec force. 3) *Médec.* friction, frotement. § 1) ścieranie plugastwa. 2) ścieraniem dwoch kamieni ogień wywabisz. 3) ścieranie suche członka, to iest suchemi chustami.
ścieranie się. das Reiben mit eignen Händen. l'action de se froter soi-même; l'action de se servir, d'user de friction.
ścieranie się z kim. 1) Händel, Schlägerey. 2) Wortwechsel. 1) rencontre, prise, baterie, combat. 2) débat, contestation, dispute.
ścieranie, starcie w proch. Zerreibung, Zerstossung zu Pulver. trituration, l'action de reduire en poudre; broïement.
ścieraniu służący. Heilk. Detersiv, reinigend. *Médec.* détersif, nettoïant.
Ścierka. 1) Hader, Scheuer-Lappen. 2) Reibe-Hader, Reibe-Lappen. 3) Schnupf-Tuch. 1) frotoir, lavette, torchon, drapelet, chifon à torcher. 2) frotoir, linge à froter le corps. 3) mouchoir. § 1) day ścierkę bo mokro na stole. 2) ścierka do głowy po myciu; ścierka gruba do drapania ciała. *3) utrzyy ścierką (chustką) nos.
Ściernie, *plur.* } Acker mit Stoppeln; Stoppel-Feld. un champ moissonné qui est plein de chaume.
Ścierniſko. }
Ścierpnieć, Ścierpnienie, *vid.* Cierpnę, Cierpnienie; Tarnę, Tarnienie.
Ścierw. Aas, Luder. un animal mort; corps mort d'une bête.
Ścierwisko. Schind-Anger. écorcherie, voirie.
Ścierwowy. vom Aas. d'une bête morte.
Ścieśniam, zcieśniam co, *v. m. F. ścieśnię.*

śnię. enger machen. étrécir, rétrécir, faire plus étroit.

Ściefzka, Ściefzkowy, *vid.* Ścieżka, Ścieżkowy.

Ścięty. *1) abgehauen. 2) enthauptet, geköpfet. *1) abatu d'un coup d'epée, de hache. 2) décapité; qui a la tête tranchée. § 1) ścięte (ucięte) gałęzie. 2) ściętego pod fzubienicą zagrzebiono.

ścięta śmierć. Todes-Strafe mit dem Schwerdt. peine capitale; le dernier fuplice d'avoir la tête tranchée. § ściętą śmierćią kogo zkarać.

o ściętą fzyię. 1) bis auf den letzten Bluts-Tropfen. *2) schlechterdings nicht, durchaus nicht. 1) jusqu'à la derniére goutte de fang. *2) non abfolûment, nullement, point du tout, en aucune maniére. § 1) o ściętą fzyię przy nim ftoię, tego bronić będę.

Ścieża — na ścieżą, *adv.* eig. u. fig. sperrweit offen. *prop. & fig.* tout ouvert; tout arriére ouvert. § na ścieżą drzwi otworzyć; widzę otwartą na ścieżą miłość, ferce, przyiaźn.

Ścieżka. 1) ein Fußsteig. 2) Steig, schmaler Gang im Garten. 1) fentier. 2) fentier, petit chemin; allée étroite au jardin. § 1) na ścieżce co znaleść. 2) nie udeptał ogrodnik ścieżek fzerokich miedzy zagonami.

ścieżka na gościniec idąca. Fußsteig zur Landstrasse, Querpfad. radresse.

ścieżka flifowfka, vid. Trel.

Ścieżkowy. zum Fußsteig gehörig. de fentier, qui regarde les fentiers.

Ścigam. 1) nachjagen, nachsetzen. 2) sich rächen. 3) Bothen oder Briefe nach einander schicken. 1) talonner, pourfuivre, aller, courir après qu; étre toujours fur le talon de qu. 2) fe venger. 3) envoier courier fur courier, lettres fur lettres; redoubler les couriers. § 1) ścigaliśmy nieprzyiaćioł. 2) ścigać tego na nim będę. 3) lift liftem ścigam.

ścigam się. nach einander kommen, als Briefe, Zeitungen. arriver l'un après l'autre. § lifty moie śię ścigaią a nie mam refponfu; zwyćięftwa, niefzczęśćia śię ścigaią.

ścigać śię z kim. mit einem um die Wette laufen. courir à qui mieux mieux.

Ściganie. eig. u. fig. das Nachsetzen, Nachjagen. *prop. & fig.* pourfuite. § zacna i ściganiá godna cnota.

Ścinam, *v. m. F. zetnę.* 1) abhauen. 2) köpfen, enthaupten. 1) couper; abattre, faire tomber par le moien de quelque épée ou d'une hache. 2) trancher la tête à qu; décapiter qu; faire fauter la tête à qu. § 1) iednym zamachem śćiął to drzewko. 2) mężoboycę śćięto; pośćinano zboycow.

śćiął. 1) er biß die Zähne zusammen. 2) er starb. 1) il a grincé; il a montré les dents de colére. 2) il eft mort, il expira.

śćinać śię. 1) gefrieren. 2) gerinnen, starren. 1) geler, prendre, fe prendre par le froid. 2) prendre, s'épaiffir, fe glacer comme le fang. § 1) śćina śię woda, rzeka od mrozu. 2) śćina śię krew w żyłach.

Ścinanie. 1) das Abhauen, Fällen eines Baumes. 2) das Enthaupten. 1) l'action d'abatre un arbre; abatement, abatage, *m.* 2) décapitation, l'action de trancher la tête à qu.

Śćifk, *g. u.* Auflauf, Gedränge. foule, preffe.

Śćifkam, zćifkam, *v. m. F. śćifnę.* 1) zusammen drücken. 2) drucken als ein enges Kleid. 3) einen umarmen. 4) drücken, einschräncken, eintreiben. 5) einschräncken, einziehen, genauer einrichten, sparsam mit etwas umgehen. 6 Physic. zusammen drücken. 1) ferrer, refferrer, étreindre. 2) ferrer. gener, étrangler comme un habit fort étroit. 3) embraffer une perfonne. 4) preffer, acabler, reftraindre, borner, reffeier, retrancher; reduire au petit pié. 5) reduire; retrancher, diminuer, reftraindre la dépenfe; ménager. 6) *Phifiq.* comprimer; preffer avec force. § 1) śćiśniy żelazo klefzczami; śćisnął mi rękę; śćifka i otwiera cyrkiel; śćifkać rękę w pięść. 2) ta fzata mię pod pachą śćifka. 3) śćisnął go za fzyię; ferdecznym go śćifkam afektem. 4) nędza go teraz śćisnęła; tak nieprzyiaćioł śćisnął, że śię rufzyć nie mogli. 5) śćisnął rozchody, wydatki; śćifka worek, pieniądze. 6) zimno powietrze śćifka.

śćifkać co związkiem. scharf binden, zuziehen. garroter, lier fortement.

kto wiele obeymuie, mało śćifka. wer viel fassen will behält wenig in der Hand. qui trop embraffe, mal étreint.

śćifkać śię. sich enge zusammen schliessen. fe ferrer; fe preffer; fe mettre plus près. § w kupę śię śćisnęli.

Śćifkanie, *vid.* Sciśnienie.

Śćisle, } *adv.* enge. étroitement, ferré-
Śćisło, } ment; d'une maniére ferrée.

śćisło żyie. er lebet sehr eingezogen. il vit ferré.

Śćisłość. genaue Verbindung. étroite alliance. § śćisłość przyiaźni nafzey.

Śćisły. 1) enge, genau an einander. 2) scharf, strenge,

strenge, hart. 3) genau, sparsam. 4) genau; genau verbunden als eine Freundschaft. 1) étroit, serré, resserré. 2) sévere, rigide, étroit, rigoureux. 3) chiche, trop tenant. 4) étroit comme une amitié. § 1) ściśły związek. 2) klasztor nayściśleyszego zakonu; w ściśleysze kogo wziąć kluby; ściśły prowadźi żywot; nie iest ściśły w swoim życiu. *3) ściśły (skąpy) to człowiek. 4) ściśła między niemi przyiaźń, ściśły nas z sobą wiąże związek.

szyk ściśły. Kriegsk. eine eng geschlossene Schlacht-Ordnung. *Guerre:* ordre de bataille bien serré, bien joint.

Ściśnienie, Ściskanie. 1) die Zusammendruckung. 2) Physic. Druckung, Druck. 1) serrement, étreinte, l'action de serrer. 2) *Phisiq.* compression, compressibilité, pressement. § 1) ściśnienie ust, palcow. 2) powietrze od źimna się kurczy i podległe ściśnieniu; ściśnienie zewsząd iedney rzeczy od drugiey, mocnieyszey albo przećiwney.

Ściśniony. 1) zusammen gedrückt. 2) eingeschränckt, bedrängt, eingetrieben. 1) serré, resserré. 2) pressé; acablé, restraint, serré. § 1) w pięść ściśniona ręka. 2) prawem, niedostatkiem, potęgą czyią ściśniony.

ściśnione żalem serce. ein vom Schmertz beklemtes Hertz. un coeur serré de douleur.

Scmiel. eine Wald-Bühne, sie ist kürtzer als die Haus-Bühne. abeille de forêt, elle est plus courte que les domestiques.

Scyatyczny. 1) der das Hüft-Weh hat. 2) Hüft-Weh. 1) qui a la goute siatique 2) siatique; de siatique.

Scyatyka, biedrzna choroba. das Hüft-Weh. siatique; goute qui vient aux hanches.

Scyla. Scylla, eine Klippe in Sicilien, die jetzo la Fare heisset. Scylla, roche dans le détroit de Sicile, qui s'apelle aujourd'hui la Fare.

**frogą Scylę minął a w Charybdym zapłynął.* er ist aus einer Gefahr in eine grössere gerathen. il est tombé dans l'écueil de Scylla en voulant éviter celui de Charybde; en évitant un danger il est tombé dans un plus grand.

*Scyżoryk, Szczyżoryk. ein Feder-Messer canif.

Sę co, Sśę, *śie, sał.* 1) saugen. 2) saugen, in sich ziehen. 1) teter. 2) sucer, tirer à soi par le moien de l'haleine. § 1) sać mleko, pierśi; sać przestać. 2) ptak śie wodę.

powoli sać. gemächlich saugen. sucoter.

sać dać. zu Saugen geben, die Brust geben. alaiter un enfant, le nourrir de son lait.

Sebastena, śliwka. Brust-Beerlein, Brust-Pfläumlein, Sebesten. sebeste, sorte de petites prunes.

Sędacz ryba. Zandat, Zander ein Fisch. tendre, *m.* sendin, un poisson.

Sednisty. geil. lascif. § trafił na sednistą.

Sedno, sadno. 1) der Wolf vom Reuten oder Gehen. 2) gedruckter Schaden eines Pferdes als am Wiederrüst. 3) *fig.* empfindlicher Ort, schmertzlicher Schade. 1) écorchure; blessure qui arrive aux piétons, aux cavaliers. 2) foulure, blessure d'un cheval égarroté ou encrainé. 3) *fig.* endroit sensible, mal très-douloureux. § 1) sedno u człeka od starćia iest i od iazdy. 2) sedno końskie.

ruszyć kogo w sedno; w żywe komu dotknąć sadno; tknąć kogo w sedno; tam trafić gdźie boli. einem das rechte Fleckchen treffen; einen hefftig beleidigen. piquer qu. jusqu'au vif.

Sędźia, *g. Ac.* sędźiego. *D.* sędźiemu. *V. L.* sędźiu *I.* sędźią (sędzim). *plur. N.* sędziowie *&c.* ein Beurtheiler, Richter. Juge, connoisseur. § sędźiemu Marszałkowskiemu przynależy te sprawy sądźić; Naywyższego Sędziego żywych i umarłych biorę sobie na świadectwo; sędźia od stron obrany.

Sędźia źiemski. Land-Richter. baili, Juge terrestre.

Sędźia mieyski. Stadt-Richter. Lieutenant civile; Juge de ville.

Sędźia wieyski. Dorf-Richter. Juge pédane.

Sędziwie, *adv.* reiflich, mit Verstand. mûrement, avec réflexion.

Sędziwość, sedźiwość. 1) hohes Alter. 2) gesetztes Wesen; Gründlichkeit. 1) les vieux jours; âge décrépit; décrépitude, la derniére vielleſſe. 2) solidité, réalité. § 1) na żadney mu w sędźiwośći swoiey nie zchodźi śile. 2) sędźiwość w radźie nie tylko z lat ale też i z statku bywa nazwana, bo i stary może dać niedoyrzałą radę.

Sędźiwy, *adj. & subst.* 1) stein-alt, eisgrau. 2) gesetzt, gründlich, reif. 1) un viellot; décrépit; suranné, fort vieux; qui est sur le retour de l'âge, fort avancé en âge. 2) mûr, sage, posé, rassi. § 1) sędźiwy starzec; sędźiwy wiek zmarski i śiwizne przynośi. 2) sędźiwy w swoim umyśle albo postanowiony.

Segieta, lektyka. eine Sänfte. chaise à porteurs.

Sęk, *g. u.* 1) Ast, Knorren im Baum. 2) Knoten, Schwierigkeit. 1) neud d'arbre, 2) neud,

2) neud, enclûûre, dificulté. § 1) sęki są twarde do przerznięcia. 2) twardego dobył sęku.
tu sęk. hier liegt der Hund begraben. c'est là où gît le liévre; voilà le tu autem; voilà le hic.
w sitowiu sęku szukać. Schwierigkeit machen, wo keine ist. chercher midi à quatorze heures; chercher un neud dans un jonc; chercher des dificultez à plaisir, où il n'y en a pas.
sęki, kuniuszki u ieleniego rogu. Zacken, Sprossen am Hirsch-Geweih. les épois, les andouillers de bois de cerf.
Sekans, } Przecięcie. Meßk. eine Secan-
Sekansa, } te. *Géom.* sécante.
Sękowatość. Menge Aeste, astiges Wesen. quantité de neuds; qualité noüeuse.
Sękowaty. astig, knorrig, knotig. noüeux, plein de noeuds.
Sekret. 1) ein Geheimniß. 2) Mittel, vor oder zu etwas. 3) das heimliche Gemach. 1) sécret, chose qu'on tient cachée. 2) sécret, rémède, *m.* 3) les lieux; aisement. § 1) miey to w sekrecie. 2) sekret na tę niemoc.
Sekretarski. dem Secretär gehörig. de Sécrétaire.
Sekretarstwo. Secretariat. le Sécrétariat; la dignité de Sécrétaire.
Sekretarya. Secretariats-Stube. Sécrétairerie.
Sekretarz. Secretair. Sécrétaire.
Sekretarz Wielki Koronny. Kron-Groß-Secretarius. Grand Sécrétaire de la Couronne. § Sakretarz W. X. L.
Sekretarz Pieczęci Wielkiey Koronney. Secretair des grossen Kron-Siegels. Sécrétaire de seau de la Grande Chancelerie de la Couronne. § Sekretarz Pieczęci Wielkiey W. X. L. Sekretarz Pieczęci mnieyszey Koronny, albo W. X. L.
Sekretarz kabinetowy. Cabinets-Secretaire. Sécrétaire du Cabinet.
Sekstern. 1) eine Lage Papier. 2) Bogen Papier, der in sechs Blätter gebrochen ist. 1) caïer, liasse; quelques feuilles de papier cousuës ensemble. 2) une feuille de papier plié en six parties.
Sekta, Strona rozrożniona. eine Secte. secte.
Sektarski. sectirisch. de séctaire.
Sektarz. Sectirer. séctaire.
Sekundant. Secundant beym Zweykampf. second, personne qui en défend une autre en quelque combat. § o dobrych sekundantow się postarać trzeba.
Sekutnica. böses Weib, Hexe. diablesse; vielle sorciere.
Sekutny. böse; garstig. méchant, malin. § sekutna to baba.
Sekwela. Anlaß; Folge Nachtheil. préjudice, *m.* conséquence, suite, dérogation. § poydzie to w sekwelę; żadney to nie uczyni sekweli.
Sekwestr, odłożenie, zostawienie sporney rzeczy do ugody. Sequestrirung; Uebergebung einer streitigen Sache in die Hand des dritten. séquestration; remise en main tierce. § biorę, przyymuię, daię co na sekwestr albo sekwestrem; rzecz na sekwestr podana.
sekwestrem co biorący; na sekwestr przyymuiący. Sequester, gerichtlicher Verwalter streitiger Güter. un séquestre.
Sekwestrowanie. das Sequestriren. séquestration, entiercement, l'action de séquestrer.
Sekwestrowany. sequestrirt. séquestré, mis en séquestre.
Sekwestruię co. sequestriren. entiercer, séquestrer; mettre en main tierce.
Sekwito, *indec* pacholstwo, poczet. Gefolg, wird nur im *Nom.* und *Ac. sing.* gebrauchet. suite, gens qui acompagnent quelque grand Seigneur; *ce mot n'est usité qu'au Nom. & Ac. singulier.*
sekwito dobre ma za sobą. er hat viel Bedienten hinter sich. il a bien du monde à sa queuë.
Selera. Sellery. du céleri, une racine potagére.
Selerowy. Sellery. de céleri.
Sen, *g. snu.* 1) der Schlaf. 2) ein Traum. 1) sommeil, somme, *m.* 2) songe, *m.* réve, *m.* § 1) sen iest obrazem śmierci; sen twardy. 2) snom wierzyć nie trzeba; ten sen się na iawie sprawdził, z iścił; sen plugawy, lubieżny; dziwny sen mi się śnił.
snow wykładacz, *vid.* Sennik 1).
snow wykładanie nauka, vid. *senna nauka.*
sen południowy. der Mittags-Schlaf. méridiane.
sny mieć. träumen, Träume haben. faire des réves; faire des songes; songer.
sen mara Pan Bog wiara. Träume sind Träume. les songes sont des mensonges; les songes sont trompeurs.
przez sen. im Schlaf, im Traum. en songe, en révant. § przez sen rzucę się na niego, a w tym się ocucę; przez sen go widziałem.
Sena, *vid.* Senes.
Senat. 1) der Senat, der Reichs-Rath. 2) die Reichs-Räthe, die Senatores. 3) Senatoren-Stube, wo die Reichs-Räthe Rath halten. 1) le Sénat, le corps du Sénat. 2) le Sénat, les Sénateurs.

3) le Sénat, la chambre où s'assemblent les Sénateurs.
Senator. Reichs-Rath. Sénateur, Magnat.
Senatorka. Gemahlin eines Reichs-Raths. Sénatrice; épouse d'un Sénateur.
Senatorski. Senatorisch. de Sénateur, Sénatorien, Sénatorial. § Senatorska godność; Senatorska i Poselska izba.
Senes, sena ziele i liście. (*sena*) Senes-Blätter ein Kraut. du séné; feuilles Orientales, feuilles de séné.
Senesowy. Senes-. de séné.
Sennik. 1) Traum-Deuter. 2) Träumer, der wunderliche Träume hat und solche gerne erzehlet. 1) onirocritique, interprête de songes. 2) songeur; réveur qui est sujet aux réves; raconteur de songes.
Senny. 1) Schlaf-. 2) Traum-. 1) de sommeil. 2) songeur; réveur, de songe.
senna nauka, snow wykładaniu służąca. Traum-Deuterey. onirocratie, oniromance, l'art d'interpréter les songes.
Sens. 1) Bedeutung, Sinn, Verstand. 2) Gedancke in Schrifften. 1) sens, valeur, *f.* signification d'un mot. 2) pensée dans un écrit. § 1) sens peryodu; sens własny, niewłasny słowa. 2) piękne, subtelne pisze sensa.
na ten sens; w ten sens. auf diese Art; in dieser Bedeutung. dans ce sens. § na ten sens mowił, napisał.
Sentencya. 1) ein Denck-Spruch, Lehr-Spruch. 2) Ausspruch, Meynung. 1) sentence. 2) dicton, propos, énonciation, probléme, *m.* axiome, *m.* § 1) sentencye po autorzech łapa; sentencya iest powieść poważna do obyczaiow albo życia służąca. 2) ta sentencya (wyrzeczenie, mowa) nie iest iasna.
sentencyami mowiący, piszący; sentencyy pełen. sinnreich, lehrreich, der sich der Denck-Sprüche bedienet; der voll Lehr-Sprüche ist. sentencieux, qui se sert, qui est plein de belles sentences.
Sep, *f. g. plur.* * *sepi, spy; g. plur. spow.* Malterate, Zuschütte, Metz-Getreide so dem Herrn vom Messen gegeben wird. le minage, droit Seigneural d'éxiger une certaine quantité sur le grain qu'on mesure. § sep krolowi, panu należąca.
Sęp. der Geyer ein Raub-Vogel. vautour, oiseau de proie. § sęp popielasty; sęp z głową białą.
Sepa morska, kałamarz. Tinten-Fisch. calmar, un poisson de mer.
Sepećik, *g. a.* kleiner Kuffer. un petit cofre; cofret.
Sepet. ein Kuffer. un cofre. § niemasz tego w szepećie.
sepet wielki. grosser Kuffer. bahut.
Sępi. ⎫
Sępowy. ⎭ Geyer-. de vautour.
Sępię. runtzeln, rümpfeln die Stirne. froncer, rider le front, le sourcil. § zasępił na te słowa czoło.
sępić się sauer aussehen. se refrogner, se rechigner; faire une mine refrognée ou rechignée.
Ser, *g. a.* ein Käs. du fromage. § niemasz robaczkow w tym serze.
** Seraficki. englisch, seraphisch. séraphique.
Serb. ein Sorbe, ein Wende un Serbe. § Serbowie koło Lipska mieszkali.
Serbski. Sorbisch. de Serbe.
Serbska ziemia. das Land der Sorben. le païs des Serbes.
Serce. 1) das Hertz. 2) Hertz, Muth. 3) Hertz, Sinn, Gemüth, Seele. 4) der Glocken-Knöppel. 5) Kern, Seele, Riegel in einer Maschine, so dessen Theile zusammen hält. 1) le coeur. 2) coeur, courage, *m.* hardiesse. 3) coeur, esprit, ame. 4) batail, batant, hune qui pend au milieu de la cloche. 5) coeur, barre qui tient toutes les piéces d'une machine. § 1) serce krew rozsyła, mu biie, drga; jakby mi noż w serce wraził; serca bolenie; boiaźliwe zwierzęta serca barzo wielkie maią. 2) serce tracę, upada mi serce. 3) serce mi boleie; serce zażalone, zakrwawione, przeięte, roztargnione, rozżalone, zbolałe; nakłonić serce swoie do kogo; gdybyś mogł weyrzeć w serce; wyrzucam co mam na sercu; z sercem się komu otworzyć. 4) przyrownał ktoś prawo bez exekucyi do dzwona bez serca. 5) serce albo waleczek w kłotce Salomonowey.
serce w flećie, w piszczałce. der Kern in der Flöte. le tampon de flûte.
serce moie! mein Hertz! mon coeur!
serce małe. Kleinmüthigkeit. abatement d'esprit; pusillanimité; peu de courage.
serca ściskanie albo upadanie. Niedersinckung des Hertzens beym Athmen. resserrement de coeur dans la respiration.
serca podnoszenie. Erweiterung des Hertzens. dilatation de coeur.
człowiek małego serca. ein kleinmüthiger Mensch. un homme pusillanime; homme sans coeur.
serca wielkiego człowiek. der einen Löwen-Muth hat. un homme qui à un grand coeur, un coeur de lion.
serce mu upada. der Muth sinckt ihm. il perd courage.

do

do ferca fkładać; w ferce brać. zu Hertzen nehmen. prendre à coeur; mettre bien avant dans fon coeur.
ferce mi to przepowiadało; czuło to ferce moie; ferce mi to tufzyło. das hat mir mein Hertz gefaget; das hat mir geschwanet. le coeur m'en difoit; j'ai eu je ne fais quel preffentiment.
po fercu go głafzcze. er redet ihm nach dem Maul. il le grate par où il lui démange.
iakby go po fercu pogłafkał. er denckt der Haafe hat ihn geleckt. il croit avoir trouvé la pie au nid.
do ferca mowi; przeraża ferce. er redet ins Hertz; er rühret das Hertz. il frappe, il touche le coeur.
z ferca; z fercem; z ferca całego. von Hertzen. au fond de coeur, de fort bon coeur, du fond du coeur; de tout fon coeur.
co na fercu to ma i na ięzyku. er trägt fein Hertz auf der Zunge. il a le coeur fur les levres.
odyma mu to ferce. das bläst ihn auf. cela lui enfle, lui hauffe le coeur.
puka mi śię, kraie mi śię na to ferce. das Hertz möchte mir darüber zerfpringen. le coeur m'en fend. § kraiać śię na to muśi ferce sławy chćiwe.
głębokość ferca. das innerste des Hertzens. les recoins, les replis du coeur.
to mi ferce pfuie. das macht mir das Hertz fchwer. cela me ferre le coeur.
ferce komu pfować. 1) einem das Hertz fchwer machen, den Muth niederfchlagen. 2) eines Hertz von einem wenden. 1) abatre le courage à qu. 2) aliéner à qu. l'efprit, l'afection de qu. § 1) tylko mi tym ferce pfuiefz. 2) dobre iego ku mnie pfuiefz i słabifz ferce.
pfuć fobie ferce. fich das Hertz abnagen. fe ronger le coeur; avoir le poignard au coeur.
ferce komu czynić, ferca komu dodawać. einem Muth machen. donner courage, donner du coeur, rehauffer le courage à qu.
ferce brać. Muth faffen. prendre coeur.
powiem wfzyftko co mam na fercu. ich werde alles fagen was ich auf dem Hertzen habe. je dirai tout ce que j'ai fur mon coeur.
to mam na fercu. das lieget mir auf dem Hertzen. cela me tient au coeur.
Serdak, *g. a.* Bruftfleck, Bruftlatz. pourpoint, chemifette.
Serdeczko. 1) Hertzchen. 2) Hertzchen von Gold oder einem andern Metall. 1) un petit coeur. 2) coeur d'or ou d'autre métal.
Serdecznie, *adv.* 1) von Hertzen. 2) muthig. 1) cordialement; tendrement; paffionnément. 2) courageufement.
Serdecznik, *g. a* marchew polna ziele. (*daucum*) Mohren-Kümmel. carotte fauvage.
ferdecznik, ferdeczny korzeń, ieleni korzeń czarny ziele. (thymoleon; cervaria) fchwartze Hirfchwurtz. efpèce de gripaume.
ferdecznik drugi, gęśia ftopa, kotcza fzanta. (cardiaca) Hertzgefpann, Hertzwurtz. agripaume, gripaume, cheneveufe.
ferdecznik kamień drogi. Hertzftein, ein Türckis in Geftalt eines Hertzens. efpèce de turquoife de la figure d'un coeur.
Serdeczny. 1) Hertz-, zum Hertzen gehörig. 2) hertzftärckend. 3) hertzlich. 4) der ein gutes Hertz hat. 5) frifch, muthig zum Angriff. 1) de coeur, qui regarde le coeur. 2) cordial qui eft bon pour le coeur. 3) cordial, fincére, tendre. 4) qui a bon coeur. 5) courageux, brave qui a du coeur. § 1) dwie fą komorki ferdeczne, w ktorych śię krew w duchy obraca. 2) ferdeczne lekarftwo. 3) ferdeczna miłość, przyiaźń. 4) ferdecznieyfzego pokazać trudno. 5) ferdeczny do woyny człowiek; ferdeczny przed czafem ćichy, ale w okazyach żartko czyni.
Serdufzko. } ein Hertzchen. un petit
Serdynko. } coeur.
moie ferdufzko; moy ferdufzko. zu einer Manns-Perfon: mein Hertzchen. *parlant à un homme:* mon ame, mon petit coeur.
moie ferdufzko; moia ferdufzko. mein Hertzchen, zu einer Weibes-Perfon. mon ame, m'amie, *en parlant à une perfonne du fèxe.*
Sernik, *g. a.* Käs-Korb. cage, cagerotte, fromagerie, claïon à fromage; lieu ou l'on defféche les fromages.
Serowy. Käs-. de fromage.
ferowy kołacz. Käfe-Kuchen. talemufe.
Serwafer. } Scheidewaffer. l'eau
Serwaferowa wodka. } forte; l'eau de départ; eftomac d'autruche. § ferwafer krufzce rozwięzuie.
Serwatka. 1) Molcken. 2) Anat. Molcken fo zu den Nieren gehet. 1) megue, du petit lait; du lait clair. 2) *Anat.* la partie fereufe & aqueufe qui paffe au reins. § 1) ferwatkę wyćifkam; z ferwatki mleko ofączam. 2) ferwatka do nerek przechodźi.
Serwatkowy. Molcken-. de petit lait.

Serwet-

Serwet. Zerbst, Stadt in Sachsen. Zerbst une ville en Saxe.
Serwetſki. Zerbſter. de Zerbſt. § Serwetſkie piwo.
Serweta. eine Serviette. ſerviette dont on ſe ſert à la table.
ſerwetę ſkładać eine Serviette zuſammen legen. redoubler une ſerviette.
Serwis. 1) Servis, Tiſch-Geräthe. 2) Servis ſo man den einquartierten Soldaten giebet. 1) le ſervice, toute la vaiſſelle qu'il faut pour ſervir ſur table. 2) uſtencile, *m.* qu'on donne ou païe en argent aux ſoldâs. § 1) ſerwis srebrny, porcelanowy. 2) wydatki na ſerwiſy.
Serwitorka w klaſztorach do ſtołu. Tiſch-zeug-Verwahrerin im Nonnen-Kloſter. réfectoriai. qui a ſoin de la table & des couverts pour les Réligieuſes.
Serżant. ein Scherſant bey einer Compagnie. Sergent d'une compagnie.
*Serzec, ſer. ein Käſe. fromage, *m.*
Serzyſko. Milch-Laab; Laab, davon die Milch gerinnet. preſſure pour faire cailler le lait. § ćielęce albo zaięcze ſerzyſko w ćiepłey roztworz wodźie.
Seſam, łogowa cudzoźiemſka. (*ſeſamum*) Siſamkraut. ſeſame, *m.* bled de Turquie.
Seſamowy. Siſam-. de ſeſame.
Seſya, zaśiadanie do rady. eine Seßion, Sitz-Tag. ſéance, le tems qu'on eſt aſſis pour déliberer.
Setkowanie, na ſto rozkładanie. Eintheilung in hundert. diviſion, diſtribution par centaines.
ſetkowanie, ſetnego karanie. Abſtrafung des hunderſten. punition du centiéme.
Setkowany. zu hundert abgetheilt. diſtribué par centaines.
Setkuię, na ſto rozkładam. zu hundert abtheilen. diſtribuer par centaines.
ſetkować, ſetnego karać. den hundertſten abſtrafen. punir le centiéme.
Setnictwo. die Würde eines Hundert-Manns. la charge de centurion.
Setnik. ein Hundert-Mann. centurion, centenier. § ſetnicy w Gdańſku od mieſzczan obierani bywaią.
ſetnik, liczba ſto maiąca. hundert Stück. centaine; un nombre composé de cent; cent piéces.
Setny. der hundertſte. centiéme. § ſetny temu wierzyć nie będźie.
ſetny, ſto w ſobie maiący. das aus hundert beſtehet. composé de cent.
ſetny rok. das hundertſte Jahr. l'année ſéculaire; la centiéme année.
Seym. ein Reichs-Tag. diète; diète générale; les Etats. § ſeym konny, walny; ſeym zerwać, przerwać; ſeym ſtanął.
Seymik, *g. u.* ein Land-Tag. diètine, diète particuliére. § ſeymik antekomicyalny albo przedſeymowy, relacyyny, powiatowy.
ſeymik deputacki. Land-Tag zur Wahl der Tribunals-Deputirten. diètine d'élection des Députez pour le Tribunal.
Seymikowy. Land-Tags-. de diètine.
Seymikowanie. die Haltung eines Land-Tages. la tenuë de la diètine.
Seymikować. Land-Tag halten. tenir une diètine.
Seymowanie. die Haltung eines Reichs-Tages. la tenuë des Etats, de la diète.
Seymowy. Reichs-Tags-. de diète, qui regarde la diète; comitial, général. § ſeymowe rady; ſeymowe mieyſce albo koło.
Seymuię. einen Reichs-Tag halten. tenir une diète; tenir les étâs.
Sfera, gałka. eine Sphäre. ſphére.
Sferycznie, *adv.* ſphäriſch. ſphériquement.
Sferyczny. ſphäriſch. ſphérique. § anguł ſferyczny.
Sfora, ſwora. Hunde-Koppel, Koppel-Band. un couple; lien dont on couple deux chiens enſemble. § trzydźieśći ma ſwor w pśiarni, chartow kilkanaśćie ſmyczy; ſfora dla pſow.
w iedney ſforze. fig. zuſammen; in einer Reihe. *fig.* dans le même rang; enſemble; au niveau avec qu. § w iedney ſforze chodzą godność i ſkromność; w iedney ſforze cnota i chwała; w iedney z nim ſtoi ſforze.
Sforcuię. anſtrengen, antreiben. faire ſes éforts; emploier ſes forces. § Turczyn ſwoię potęgę ſforcuie.
ſforcować śię. 1) ſich anſtrengen, ſich beſtreben. 2) kämpfen, ringen. 1) s'éforcer; s'évertuer; ſe débattre, s'éventrer; tacher à venir à bout. § 1) ſforcować śię na co. 2) prożną śię ſforcowali nadźieią.
ſforcować śię z śmierćią, z żywotem. mit dem Tode ringen. agonizer; faire ſon dernier éfort contre la mort.
Sforny, *vid.* Sworny.
Sforuię. Hunde zuſammen koppeln. coupler, ameuter, harder des chiens.
posforować pſy rozforowane. Hunde wieder koppeln. racoupler les chiens.
Sforowany. angekoppelt. couplé. § pſy ſforowane.
Si, *vid.* Sio.
Siadalny, na ktorym śiadaią. Sitz-, wo man ſich zu ſetzen pfleget. propre à s'aſſeoir.
Siadam. 1) ſich zu ſetzen, zu ſitzen pflegen. 2) ſich ſetzen, ſich niederlaſſen. 1) s'aſſeoir ſouvent;

souvent; avoir coutume de s'asseoir sur un lieu. 2) s'asseoir, prendre place, se mettre; se placer. § 1) na tym stołku rad śiada. 2) śiadł na stołku; śieść proszę; nie wiem gdźie śiądźiemy.
śiadać do rady, w radźie. im Rathe sitzen. se trouver, assister au conseil.
śiedli gośćie. die Gäste haben sich zur Tafel gesetzt. les hôtes se sont mis à table.
śiądźmy do stołu. wir wollen uns zu Tische setzen. mettons nous à table.
śiadaią kury. die Hüner setzen sich, gehen schlafen. les poules juchent, vont jucher, vont au juc.
ptak śiada. der Vogel setzet sich. l'oiseau se perche.
* *śiadłem, zginąłem.* ich bin verlohren. je suis perdu.
Siadanie. die Einnehmung seines Sitzes. l'action de s'asseoir.
Siadło, śiedlisko. Hüner- oder Vogel-Stange, worauf sie sitzen. perchoir; bâton où se perchent la volaille ou les oiseaux. § śiedlisko kurow, ptakow.
Siadłość. untergesetzte Gestalt des Leibes. taille ramassée, bien rassemblée.
Siadły, krępy, karłowaty, zawiązały. untergesetzt, untergesetzt. ramassé, bien reuni, rassemblé.
* Siąg, g. śięgu, sążeń. eine Klafter. toise. § siąg drew ma trzy łokćie.
Sianie, śiew, śiewba. das Einsäen. action de semer.
Siano. Heu. foin. § śiano wołowe łońskie; śiano grube, wiszowate; śiano w kopie, w styrćie stawiać.
śianem śię wykręćił. er hat den Kopf aus der Schlinge gezogen; er hat sich listig herausgedrehet. il l'a échapé belle; il s'est tiré de ce peril; il a fait le plongeon.
Sianko, potraw. Herbst-Heu, Grummet. regain; second foin d'un pré.
** Sianożęć, łąka. eine Wiese. pré, *m.* prérie.
** Sianożętny. Wiesen-; wo man Heu hauen kan. de pré; où l'on peut faucher du foin.
Siany. gesäet. semé.
Siara, pierwsze mleko. Beest, die erste Milch nach der Geburt. le prémier lait; jeune lait; lait qui vient aux femmes nouvellement acouchées, ou aux bêtes qui ont mis bas tout récemment.
gorączka przy śiarze. Milch-Fieber, Milch-Schauer. fievre de lait.
Siarczany. Schwefel-. de soufre. § śiarczany kolor; śiarczany smrod.
Siarczę, *vid.* Siarkuię.
Siarczystość. 1) schwefelichte Eigenschaft. 2) die Schwefelung. 1) parties sulphureuses; proprieté de soufre. 2) l'action de soufrer.
Siarczysty. 1) schwefelicht. 2) geschwefelt. 1) sulfureux. 2) soufré, sulfuré. § 1) ieźioro śiarczyste.
Siarka. Schwefel. du soufre.
śiarka; śiarka ćiągniona, śiarka do krzesania ognia, śiarczysta nitka, śiarczyste zapały albo podpały. Schwefel-Höltzlein, Schwefel-Lichterchen. alumettes; bois, papier ou filet trempé un peu en soufre pour alumer.
Siarkowany. geschwefelt. soufré, sulfuré.
Siarkowy. Schwefel-. de soufre. § śiarkowy rzemieślnik, gornik albo zlewacz.
śiarkowa huta. Schwefel-Hütte. fonderie de soufre.
śiarkowy korzeń źiele. (peucedanum) Haarstrang, Sau-Fenchel. peucedane, *m.* queuë de pourceau; fenouil de porc.
Siarkuię co. schwefeln, mit Schwefel anmachen, beschmieren. soufrer, tremper dans du soufre; ensoufrer; enduire de soufre; faire prendre la fumée du soufre.
Siatczany, } *vid.* Siatkowaty.
Siatczysty, }
Siatka. 1) kleines Netz. 2) Flor-Kappe der Weiber. 3) Netz-Haube der Weiber. 4) jede Sache die wie ein Netz gemacht ist, als das Gewebe einer Spinne, ein Netz-Beutel, das Netz im Leibe, das Netz vom Lamm oder Kalbe. 1) petit filet, petits rets. 2) voile *m.* cape de crépe, de gaze dont les femmes se couvrent la tête & le visage. 3) couvre-chef à claires voies; coife des femmes claire à réseaux, faite de réseau. 4) une chose qui resemble à une filet, comme la toile d'areignée, un filet ou bourse tissuë à claires voies, la coife de ventre, la crépine d'agneau ou de veau. § 1) śiatkę na ptaszki zastawił. 2) obaczył pod śiatką twarzyczkę i zaraz zalśnął. 3) śiatką warkocz opięła. 4) śiatka pajęcza; nieść w śiatce mięso; śiatka słakowa; śiatka w oknie rozpięta.
w śiatki, w śiatkę. gantz dünn wie ein Netz, wie Flor. à réseaux, en forme de filet, à la vermicelle. Jw śiatki co robić pokraiać.
śiatka na konie. Fliegen-Netz für die Pferde. volettes.
śiatka na przepiorki. Wachtel-Netz. fillet à caille.
śiatka łowcza. kleines Jäger-Netz. réseau.
Siatkowaty, śiatczany, śiatczysty. Netzförmig, wie ein Netz gestaltet. retiforme, fait à réseaux, en forme de rets; fait à claires voies. § śiatkowaty sznurek, worek.

śiatkowy,

śiatkowy, vid. Siatny.

Siatnik. Netz=Stricker. faiseur de rets.

Siatny, śiatkowy. Netz=, zum Netz gehörig. de filet; qui regarde le filet ou les rets. § sznurek śiatny.

Siatkuię. 1) wie ein Netz machen. 2) mit einem Gitter von Drat verwahren, vermachen. 3) klein schneiden; schneiden daß es sich zieht. 1) faire qu. ch. à réseaux, en forme de rets. 2) fermer d'une grille faite en forme de rets. 3) vermiceller, couper à réseaux, à la vermicelle. § 1) śiatkuię woreczek. 2) zaśiatkować dziurę drotem. 3) pośiatkuy (w śiatki pokray) kapustę, tutuń.

Sidełko. kleine Schlinge Vögel zu fangen. petit lasset pour atraper les oiseaux. § śidło na ptaszki.

Sidlę. eig. u. fig. bestricken, verstricken. *prop. & fig.* enlacer, enveloper dans les rets, dans les piéges. § iey uroda śidlić go poczęła.

śidlić śię. eig. u. fig. sich verstricken, sich fangen. *prop. & fig.* s'empêtrer; s'embarasser dans les piéges, s'y prendre. § ptak śię uśidlił; strzeż śię byś śię nie uśidlił.

Sidło. eine Schlinge Vögel, Thiere zu fangen. laqs, *plur.* lasset, colet. § śidło prętkopomkłe na ptaki, na zwierz.

śidła. fig. Falle, Grube. *fig.* laqs, *m. plur.* filets, *plur. m.* embuches, *f. plur.* piéges, *plur. m.* tramail, tente.

w napięte wpadł śidła. er ist in die aufgestellte Netze gefallen. il est tombé dans le filet.

śidła na kogo kręćić. einem eine Falle stellen. tendre à qu. des piéges.

Się, *pronom. Sing. & Plur. G.* śiebie. *D. L.* sobie. *Ac.* się. *Inf.* sobą. 1) ich, du, er. 2) mich, dich, sich, bey den *verbis reciprocis.* 3) man —, es — sich, bey den *verbis* so *impersonaliter* gesetzet werden. 4) sich, einander. 1) moi, toi, soi. 2) me, te, se, *avec un verbe reciproque.* 3) on —, il se —, *quand on veut exprimer un verbe impersonnel.* 4) se, s'entre, l'un l'autre. § 1) mam pieniądze dla śiebie; wezmę to z sobą. 2) gniewasz śię, dźiwuią śię. 3) tańcuie śię tu dobrze; płaćiło śię talar od tego; bedźie śię tu smaczno spało. 4) bili się, wadźili śię.

* * *

1) Das *Pronomen* śię hat keinen *Nominativum*, es behält allemahl die Bedeutung der *Person*, in welcher das *Verbum* gesetzet ist. 2) ist das *Pronomen* der *Casus*, der vom *Verbo* oder von der *Præposition* regieret wird, setzet man nicht śię, sondern die *Pronomina:* ia, ty, on. 3) śię, wird bey einem *Verbo reciproco* zierlich ausgelassen, wenn man antwortet. 1) *le pronom* śię *n'a point de Nominatif, & se prend toujours dans le sens de la personne dans laquelle le verbe est mis.* 2) *quand un pronom personnel est le cas régi du verbe ou de la préposition, on ne se sert jamais de* śię, *mais toujours des pronoms:* ia, ty, on. 3) *en répondant on omet élegamment le* śię *après un verbe reciproque.* § 1) kocha śię, kupiłem sobie. 2) kocha ćię, kupiłem ći. 3) a gniewasz śię? nie gniewam.

myślę o sobie. ich dencke an mich. je pense à moi.

myśli o sobie. er dencket an sich. il pense à lui.

myślą o sobie. sie dencken an sich. ils pensent à eux.

myślę o tobie. ich dencke an dich. je pense à toi.

sobie. 1) mir, dir, sich. 2) zu meiner, deiner, seiner Lust; zum Zeitvertreib, zum Vergnügen. 3) gleich, von gleichem Schlage, von gleichem Gelichter. 1) à moi, à toi, à soi. 2) à mon, à ton, à son aise; prendre plaisir, s'amuser à faire qu. ch. 3) de même trempe, de même caractère. § 1) dał sobie w pysk, kupiłem sobie konia. 2) leżę sobie, patrzę sobie na to, dyszkuruią sobie. 3) braćia to sobie; śiostry to sobie.

sobie pan. er ist sein eigner Herr. il n'est sujet à personne; il est hors de page.

sobie dobry. er siehet auf seinen Nutzen. il se regarde en toutes choses. § sobieś dobry.

bydź przy sobie. seiner bewust seyn, bey seinen Sinnen seyn. se sentir; être dans ses bons sens.

nie iest przy sobie. er ist nicht wohl bey Sinnen. il est hors du sens.

od śiebie. 1) von sich. 2) bey den Fuhrleuten: auf die rechte Hand, hotte. 1) de soi. 2) *mot dont se servent les voituriers:* hur-haut, tournez à droite.

po sobie. 1) bey sich. 2) vor sich, zu seinem Besten. 3) nach einander, auf einander. 4) an sich selbsten, an seiner Person selbst. 1) sur soi. 2) pour soi, en sa faveur. 3) l'un après l'autre; l'un sur l'autre. 4) à soi-même. § 1) mam zegarek przy sobie. 2) prawo maćie po sobie; masz po sobie sędźiego. 3) po sobie mowili, następowali; tańcowali po sobie. 4) baczę, znam to po sobie, że; sam widźisz po sobie.

przez ſię. von ſich ſelbſten, durch ſich ſelbſten. de ſoi (de lui, d'elle) même. § przez ſię nauczyłem ſię tego.

za ſię każdy z oſobna. ein jeder vor ſich ins beſondere. chacun pour ſoi en ſon particulier.

z ſię, z ſiebie. vor ſich ſelbſten. de ſoi-même. § mam z ſię roboty; mamy z ſię pieniędzy, ſtrawy, ſił.

z ſobą. 1) bey ſich, mit ſich. 2) mit ſich ſelbſten. 3) mit einander. 1) ſur ſoi, avec ſoi. 2) avec ſoi-même. 3) enſemble; tête à tête. § 1) weź mię z ſobą; nie mam pieniędzy z ſobą. 2) z ſobą ſię ſwarzy; z ſobą na ulicy zawſze gadaſz. 3) piią z ſobą; potkali ſię i mowili z ſobą.

Sieć, *f.* 1) ein Netz Vögel, Thiere zu fangen. 2) ein Fiſcher-Netz. 3) *fig.* Netz, Falle. 1) rets, *plur.* filet. 2) filet de pécheur. 2) *fig.* filet, pieges, *m. plur.* embouches, *f. plur.* § 1) ſieć ptaſza; ſieci lotowe na tykach na chruściele, na drozdy. 2) ſieć rybia. 3) ſubtelnoſtkami ſwoiemi mię pod ſieć wprawił; w ſieć kogo napędzić.

ſieć na ſkowronki. Netz die Lerchen zu ſtreichen. nape, filet à prendre les aloüettes.

ſieć wielka rybia do zaſtawienia rzeki. groſſes Fiſcher Netz einen Fluß zu beſtellen. dideau, grand filet à barrer une riviére.

ſieć łowcza na ſoſzkach; ſieć na zwierz. Jäger-Garn. panneau, pan de rets pour environner les bêtes.

roztoczyć ſieć. die Netze, das Garn aufſtellen. tendre les toiles, les panneaux, les filets. § roztoczono ſieć na dziki, na zaiące.

Siecz, *f.* Verhack; verhauener Sitz eines Coſacken-Haufen. abatis d'arbres pour la demeure d'une troupe de Coſaques.

Sieczka. 1) Häckerling, Hächſel. 2) Schmeltz-Glas; Schmeltz. 1) paille coupée, de la pourraine. 2) de la verroterie faite en forme de paille coupée.

Sieczkowy. 1) Häckerling-. 2) Schmeltz-, Schmeltz-Glas. 1) de paille coupée. 2) de veroterie. § 1) słoma ſieczkowa. 2) galon ſieczkowy.

Sieczyſty. ſchneidend, mit einer Schärfe oder Schneide verſehen. tranchant, qui tranche, qui coupe, qui a un tranchant.

broń ſieczyſta. Hau-Gewehr. armes tranchantes; armes blanches.

Siedliſko. 1) offner Platz in einer Stadt. 2) Sitz für die Vögel; Hüner- oder Vogel-Stange. 1) place publique dans une ville. 2) juc, perchoir; lieu où couche un oiſeau. § 1) to miaſto sławne od ſiedliſk ſwoich. 2) gołębniki mocne czynić dla ſiedliſk; ſiedliſko kurze, ptaſze.

ſiedliſko. } Sitz. Wohnung eines Volcks.
Siedliſzcze. } établiſſement, habitation d'un peuple. § Słowiańſki narod ſwoie przeniosł ſiedliſka.

Siedm. ſieben. ſept.

Siedmak, *vid.* Siodmak.

Siedmdźieśiąt. ſiebenzig. ſoixante & dix.

ſiedmdźieśiąt i ieden. ein und ſiebenzig. ſoixante & onze.

ſiedmdźieśiąt kroc. ſiebenzig mahl. ſoixante & dix fois.

Siedmdźieśiątny, ſiedmdźieśiąt w ſobie maiący. von ſiebenzig Stück. de ſoixante & dix piéces.

Siedmdźieśiąty. der ſiebenzigſte. ſeptantiéme; ſoixante & dixiéme.

Siedmdźieśiątletni. ſiebenzig-jährig. de ſeptante ans; ſeptuagénaire.

Siedmigrod, Siedmigrodzka ziemia. Siebenbürgen. Tranſilvanie.

Siedmigrodſki. Siebenbürgiſch. Tranſilvain, de Tranſilvanie.

Siedmigrodźian. }
Siedmigrodźianin. } Siebenbürger. Tranſilvain.
Siedmigradźin. }

Siedmiodniowy. }
Siedmiodźienny. } ſiebentägig. de ſept jours.

Siedmiokąt. Meßk. ein Siebeneck. *Géom.* un heptagone, *m.* figure à ſept angles. § ſiedmiokąt ieſt figura o ſiedmiu angułach i ścianach.

Siedmiokątny. Meßk. ſiebeneckig. *Géom.* heptagone.

Siedmioletni. ſieben-jährig. de ſept ans. § ſiedmioletni czas.

Siedmioraki. ſiebenartig, ſiebenfältig. de ſept ſortes, de ſept maniéres.

Siedmioro, *g.* *ſiedmiorga.* ſieben Stück. ſept piéces.

Siedmiorako, *adv.* ſiebenfältig. en ſept ſortes.

w Siedmiornaſob, *adv.* ſiebenmahl ſo viel. ſept fois autant.

Siedmiornaſobny. ſiebenmahlig ſo viel. de ſept fois autant.

Siedmkroć. ſiebenmahl. ſept fois.

Siedmliſt ziele. (*tormentilla*) Tormentill, Siebenfinger-Kraut. tormentille.

Siedmmieſięczny. ſiebenmonatlich. de ſept mois.

Siedmnaśćie. ſiebenzehn. dix-ſept.

Siedmnaſtny. ſiebenzehen Stück in ſich haltend. compoſé de dix-ſept piéces.

Siedmnaſty. der ſiebenzehende. le dix-ſeptiéme.

Siedmſet. ſiebenhundert. ſept cents.

Siedmsetny. 1) der siebenhundertste. 2) aus siebenhundert bestehend. 1) le septcentiéme. 2) de sept cents.
Siedmstopny. sieben Fuß lang oder breit. de septpiez en longueur ou en largeur.
Siedzący.
Siedzany. } Sitz-. sédentaire.
Siedzialny.
śiedźianą śię bawić zabawką; wieść śiedzący żywot. die meiste Zeit mit Sitzen zubringen. ein Sitz-Leben führen. avoir, mener une vie sédentaire; étre sédentaire.
Siedzę, *dźi*, *dźiał*, *dźieli*. 1) sitzen. 2) sitzen, brüten. 3) über etwas sitzen, fleißig seyn. 4) sitzen im Gefängniß. 5) zu Pferde sitzen. 6) bey Tische seyn, bey Tische sitzen. 7) still sitzen, sich still aufführen. 8) sitzen stecken als ein Zahn. 9) sitzen, stehen als ein Kleid. 1) étre assis, s'asseoir, étre séant; se tenir assis sur. 2) couver les oeufs; coucher, étre assidûment sur les oeufs. 3) étre cloué sur qu. ch; s'apliquer assidûment, étre ataché à; travailler avec aplication. 4) étre emprisonné; étre en prison, tenir prison; étre enfermé en prison. 5) étre à cheval; étre assis à cheval; étre monté sur quelque bête. 6) étre à table; étre assis à table. 7) étre coi; se tenir, demeurer en repos. 8) étre fiché dans qu. ch. 9) venir, aller, seoir à qu. mal ou bien comme un habit. § 1) śiedźiał podle brata; śiedźieliśmy na ławie; śiedźi przy ogniu, śiedźi w ćiepłey wodźie, nad węglami. 2) ptak, kokosz śiedźi na iaycach. 3) śiedźi nad tą pracą; śiedźi dźień i noc na tey zabawie, nad księgami. 4) śiedźiał wieżą; śiedźi w więźieniu, na zamku. 5) dobrze, źle śiedźi na koniu. 6) gośćie iesżcze śiedzą; długo u stołu (przy stole) śiedźieliśmy. 7) kazałem ći śiedźieć; śiedź ty; by był śiedźiał. 8) ząb w dźiąsłach, w błonce, żyła u tłustych głęboko śiedźi. 9) szata ta mi dobrze, źle śiedźi.
Śiedząc. sitzend. étant assis; étant séant.
ptak śiedźi na gałęźi. der Vogel sitzt auf einem Ast. l'oiseau s'est perché, se vient percher sur une branche.
Śiedźieć na poły. sich niederhucken, niederkauren. s'apuier sur ses cuisses; s'acroupir; se baisser sur le derriére.
Ćicho nigdy nie śiedźi. er sitzt niemahls still. il n'arrête jamais en place.
Źle na koniu śiedźi. er sitzt übel zu Pferde. il est mal à son cheval.
prożno śiedźieć. müßig sitzen, müßig seyn. étre oisif; étre sans rien faire.
śiedźieć przy kim. bey einem sitzen. étre assis contre qu. à côté de qu.
śiedźieć proszę. ich bitte zu sitzen. je vous prie de vous asseoir; asseiez vous.
śiedźieć na gardło, na żywot. auf den Tod, aufs Leben sitzen. étre en prison avec expéctance de mort.
śiedźieć, po Turecku, przyśieść nogi. kreutzweis auf seinen Füssen sitzen. se croiser, s'asseoir en mettant les jambes l'une sur l'autre.
nad głową, nad szyią śiedźieć. über dem Halse sitzen. assiéger, importuner, obséder qu; rompre la tête à qu. § niemiła kompania mu nad głową śiedźiała.
Siedzenie. 1) das Sitzen. 2) Sitz, Ort zum Sitzen. 3) das Brüten, Sitzen der Vögel. 4) das Sitzen über etwas; beständiger Fleiß bey etwas. 5) das Absitzen, das Sitzen im Gefängniß. 6) der Podex, das Gesäß. 7) der Boden in den Hosen. 8) das Sitzen zu Pferde. 9) Sitz im Sattel. 10) das Kreutz des Pferdes, worauf der Sattel lieget. 1) l'action d'étre assis. 2) le siége, lieu où l'on assied. 3) incubation, couvement, l'action de couver, d'étre sur les oeufs pour en éclorre les petits. 4) assiduité, aplication continuelle à qu. ch. 5) prison, *f.* punition d'étre enfermé dans une prison. 6) siége, *m.* séant, cu, derriére, *m.* 7) le fond de haut de chausse. 8) le siége, l'assiette de cavalier; la maniére d'étre assis sur le cheval. 9) le siége de selle à cheval, qui est rempli de bourre. 10) le dos du cheval, où l'on met la selle. § 1) śiedzenie przy stole, przy pełney, przy winie; śiedzenie podle kogo; śiedzenie w wodźie ćiepłey. 2) naiąłem sobie śiedzenie w karećie; śiedzenie w ogrodach; śiedzenie na widokach. 3) śiedzenie ptaka na gniezdźie, na iaycach. 4) ustawiczne nad księgami, nad pracą śiedzenie. 5) śiedzenie na gardło; na śiedzenie w wieży na dnie skazany; śiedzenie wieży; śiedzenie głownikow. 6) śiedzenie (pośladek) w ćiele ludzkim. 7) śiedzenie u ubrania, u pluder. 8) śiedzenie ładne, złe na koniu. 9) nie miętkie w tym śiedle śiedzenie; Usarz rzućiwszy dźiryt przed sobą, podnośi go nic śię w śiedzeniu nie ruszywszy.
krzepkie, mocne na koniu śiedzenie. das Festsitzen im Sattel. tenuë, assiette ferme d'un homme à cheval.
Sięgam, *v. m. F. śięgnę.* 1) reichen, langen. 2) erreichen als mit einem Schuß. 3) Musick: einen Thon erreichen. 4) ei-

nen mit Briefen erreichen. 5) ergründen, weit gehen, forschen. 6) suchen; nach etwas streben. 7) anführen, hervorsuchen. 8) mit einem verwandt seyn. 1) ateindre; venir jusqu' à. 2) ateindre, toucher avec une arme. 3) *Musiq.* ateindre un ton; élever, hausser sa voix jusqu' à un certain ton. 4) ateindre qu. avec une lettre. 5) ateindre, aller aussi loin, aussi haut qu'on peut; vouloir aprofondir ou pénétrer; atraper qu. ch. 6) chercher, tâcher d'avoir; aspirer, briguer qu. ch. 7) chercher, aléguer, raporter. 8) toucher qu; apartenir de parenté à qu. § 1) śiągłem po to, ale nie dośiągłem; śięgać czego głęboko albo wysoko leżącego. 2) śięgać czego kulą, strzałą. 3) śięga głosem, trąbą; nie mogł dośiąc śpiewak. 4) śięgał go listem. 5) śięga głęboko w rządy Boskie; daleko myślą swoią śięga; czćią nieba śięga. 6) nadźieią tego urzędu śięga; nie śięgay po tę rzecz. 7) obcych nie śięgaiąc przykładow. 8) powinowactwem mię w trzećim stopniu śięga.

ten karzeł do pasa mię nie śięga. dieser Zwerg reichet mir nicht an den Gurt. ce nain ne me vient pas jusqu'à la ceinture.

śięgać po pieniądze. nach Geld langen. mettre la main à la bourse.

Sieię, *śieie, śiał.* 1) säen. 2) sieben. 3) fig. säen, ausstreuen. 1) ensemencer, sémer. 2) cribler, tamiser, sémer, répandre, divulguer, rendre public. § 1) śieią jedlinę; śiali zboże na roli. 2) śiać śitem. 3) śiey nowiny, bezbożne nauki.

śiać na zaśianey roli, pośiewać. einen besäeten Acker wieder besäen. remblaver; resemer un champ ensemencé.

Siek, *g. u.* 1) ein Hieb. 2) Schwantz-Stück vom geschlachteten Vieh. 3) Steinbeisser ein Fisch. 1) coup d'un instrument tranchant. 2) queuë; piéce de chair avec la queuë. 3) loche un poisson. § 1) iednym śiekiem przećiał; przenikaiący to był śiek.

śiek ryba morska, vid. Ostropysk, Jglica.

Siekacz, *g. a.* 1) Hack-Messer in der Küche. 2) Hippe, Garten-Messer. 3) Hauer. 4) Eisenfresser, Schläger. 1) hachoir couperet, grand couteau de cuisine. 2) serpete, petit couteau recourbé, qui sert au jardinier. 3) celui qui tranche, qui coupe; coupeur. 4) un duëliste, ferrailleur, fendeur de naseaux, qui se plait à se batre. § 1) pośiekać mięso śiekaczem. 2) śiekacz ogrodniczy; śiekacz gnipiasty.

*Siekam co, rąbam. hauen. hacher, couper, trancher avec un sabre.

Siekanie. das Hauen, Hacken. l'action de couper, de hacher.

Siekanina. } Lungen-Muß; gehackt Fleisch, Siekanka. } Fische u. d. g. hâchis, farce, viande, poisson haché. § śiekanka z ryb, z mięśiwa; śiekanka do kiełbas.

śiekanina, bitwa. Schlägerey. boucherie, carnage, *m.* massacre, *m.*

Siekę, *śiecze, śiekł, śiec.* 1) hauen, peitschen. 2) stechen wie die Fliegen. 3) zerhacken. 4) hauen mit einer Axt, mit einem Schwerdt. 5) Gras hauen, mähen. *6) das Korn schneiden, erndten. 7) brechen Steine. 1) foüeter, donner des coups de foüet, de verges. 2) mordre, piquer comme les mouches. 3) hacher, couper fort menu avec un couteau. 4) hacher, couper avec une hache, un sabre. 5) couper l'herbe. 6) couper le blé; moissonner. 7) tailler, tirer les pierres à bâtir. § 1) śiekł dźiećię rozgą, biczem. 2) śieką muchy konia. 3) śiekę mięso na śiekankę. *4) śiekę (rąbam) drwa; śiekł (ćiął) go mieczem. 5) śiekę (koszę) śiano, łąkę. *6) śiec (żąć) owies. 7) śiec (łamać) kamienie.

wiatr śiecze. der Wind schneidet. le vent gerce.

Siekiera. Axt, Holtz-Axt. hache, cognée.

śiekiera ćieśielska, topor. eine Zimmer-Axt. une hache à l'usage des charpentiers.

śiekiera obośieczna. eine Zwerch-Axt. besaigue; hache à deux tranchans.

zła śiekiera nie zginie. Unkraut kommt nicht um. il mouroit bien plûtôt quelque bon chien au berger; mauvaise herbe croit toujours.

Siekierka, śiekiereczka. Aextlein. hachette, petite hache.

Siekiernica, wyka wonna, wilcy groch źiele. (*securidaca*) Beilkraut. grave, féve de loup.

Siekiernik. (*dryitis*) Art von Edelsteinen, so in den Baum-Wurtzeln gefunden werden. espèce de pierre précieuse qu'on trouve dans le tronc des arbres.

Siekierowaty, śiekierze podobny. Axtförmig. fait en forme de hache.

Siekierzysko. schlechte Axt. méchante hache.

*Sięknę, Ośiąkam. abtriefen, abtröpfeln. dégouter, tomber goute à goute.

Sielanka. Sinn-Gedicht, kleines Gedicht. rondeau, un poëme de quelques vers.

Sielawa } sułwica. (*smaris, selava*) Mo-
Sielawka } rene, Murene, Art Weiß-Fische

oder

oder Heringe. picarel, hiaret, eſpèce de harangs ou de poiſſon blanc.

Siemię konopne. Hanf, Hanf-Saamen. chenevi; ſemence de chanvre.

śiemię lniane. Lein- oder Flachs-Saamen. linette, ſemence de lin.

Sień, *f. g. śieni.* Vorſaal, Vorhaus. l'entrée, veſtibule, *m.* la prémiére ſale d'une maiſon, d'un apartement. § śień podługowata miedzy mieſzkaniem iako w klaſztorach kurytarz.

Siennica. } Heu-Boden, Heu-Stall.
Siennik, *g. a.* } fenil; grénier à foin.

Sienny. 1) Heu-. 2) zum Vorſaal gehörig. 1) de foin. 2) de veſtibule; qui regarde l'entrée d'une maiſon. § 1) koſa śienna. 2) drzwi śienne otwarte.

Siepacz. 1) Häſcher. 2) Preller. 1) archer. 2) eſcroqueur.

Siepam, *v. m. F. śiepnę.* 1) einen ſchütteln, rütteln. 2) ſcheren, vexiren. 3) ſtechen, brennen als eine Wunde. 1) ſecouër, houſpiler, branler qu. en le ſerrant avec la main. 2) ſecoüer, picoter, aigrir, malmener. 3) piquer, brûler comme une plaïe.

Siepanie. 1) das Stechen, Brennen einer Wunde. 2) das Rütteln, Schütteln. 1) douleur, *f.* tourment que cauſe une plaïe. 2) l'action d'houſpiller qu.

Sierć, } *f.* 1) Haar, wird ſelten vom
*Sierść, } Menſchen geſagt. 2) Farbe des Haares eines Thieres. 3) abgeſchorne Haare eines Thieres. 1) poil, *ce mot ſe dit rarement des hommes.* 2) poil, le pélage; la couleur du poil d'une bête. 3) bourre.

śierć krowia do wytkania. Küh-Haare. bourre, poil de vache pour bourrer.

Sierćiſty, śierśćiſty. kurtzhaarigt, mit kurtzen Haaren verſehen. plein de courts poils.

śierć pśia, kożia. Hunds-Haare, Ziegen-Haare. ploc, poil de chien, de chèvre.

iakiey śierći koń, woł? was hat das Pferd, der Ochs für eine Farbe? de quel poil eſt le cheval, le beuf.

Sierdzę śię, *dźi, dźił.* böſe thun, ergrimmen. ſe mettre en colére; s'emporter de colére; ſe courroucer, enrager, ſe dépiter.

Siedzenie. } Grimm, Zorn, Wuth, Be-
Sierdźiſtość. } gierde zur Schlägerey. courroux, fureur, *f.* grande envie de ſe battre.

*Sierdźił, gniewliwy. ein zorniger Menſch. qui ſe met facilement en colère.

śierdźił a nie duży. er iſt ſehr zornig und hat doch keine Gewalt. c'eſt un homme colérique ſans pouvoir.

Siermięga. 1) Haar-Tuch, grobes Zeug aus Vieh-Haaren. 2) Haar-Hemd. 3) grobes Hemd. 4) ſchlechter Rock, grober Kittel 1) ſorte d'étofe groſſiére tiſſuë de poils de bête. 2) haire, robette, chemiſe faite de crin. 3) chemiſe groſſiére. 4) vilain habit, robe groſſiére. § 1) kołdra z śiermięgi. 2) w śiermiędze chodźi.

Sieroctwo. 1) der Waiſen-Stand. 2) die Waiſen. 1) l'état d'orphelin. 2) les orphelins & les orphelines.

Sieroći. Waiſen-; unmündig. pupillaire; d'orphelin.

Sierota. 1) ein Waiſe, ein Kind dem die Eltern abgeſtorben ſind. 2) Waiſe, Unmündiger, der Vormünder hat 1) un orphelin; une orpheline. 2) un pupille, qui a des tuteurs.

śierotki; dźiurki potowe. die Schweiß-Löcher. les pores, *m.* dans la peau.

Sierp, *g. a.* eine Sichel. faucille. § owies śię iuż do śierpa godźi.

Sierpień, *g. śierpnia.* der Auguſt-Monat. le mois d'Août; Août.

Sierpik, *g. a.* eine kleine Sichel. petite faucille.

śierpik żiele. (ſerratula) Scharte, Färber-Scharte. bétoine à feuilles dentelées comme une ſcie.

Sierpniowy. Auguſt-. d'Août.

Sierpowaty. ſichel-förmig. fait, formé en faucille; arqué.

Sierſzeń. eine Horniſſe. frélon, mouche plus groſſe que la guêpe.

śierſzenie ma w nośie. er iſt böß. il eſt en colère.

Sieść, *vid.* Siadam.

Sieſtrzan, *g. a.* Unterlage, Unterzug; Quer-Balcken, worauf die andren liegen. tirant, poutre qui traverſant d'une muraille à l'autre porte les ſolives.

Sieſtrzanek, *g. śieſtrzanka.* } Schweſter-
Sieſtrzeniec, *g. śieſtrzeńca.* } Sohn. neveu; fils de la ſoeur.

Sieſtrzenica. Schweſter-Tochter. niéce; fille de la ſoeur.

Sieſtrzenny. } ſchweſterlich. de ſoeur, qui
Sieſtrzeńſki. } regarde la ſoeur. § ſyn śieſtrzeńſki.

Sieſtrzeńſtwo. 1) Schweſterſchaft. 2) Gleichheit, Verwandtſchaft. 1) l'étât, la liaiſon de ſoeur. 2) raport, conformité; la liaiſon entre les choſes. § 1) w ścisłym z ſobą żyły śieſtrzeńſtwie. 2) śierſtrzeńſtwo i powinowactwo te cnoty z ſobą maią.

Sieſtrzyczka. Schweſterchen. petite ſoeur.

Siew. } das Säen, die Ausſaat. l'action
Siewba. } de ſemer; ſémaille.

siew. die Saat-Zeit. les semailles, *f.* le tems où l'on seme.

Siewca, Siewiarz, śiewnik. ein Säemann. semeur, celui qui sème du grain.

Siewierszczyzna, Sybierz. Syberien. Siberie.

Siewka. 1) Saat, Aussaat, das Säen. 2) zwey Reihen Steine die in einem gewissen Spiele gewinnen. *3) heimliches Verständniß. *4) Unbeständigkeit. *5) Schlupf-Winckel, Ausflucht. 1) l'action de semer; semaille. 2) deux rangs de pierres ou de jettons, qui gagnent un certain jeu. *3) complot, intelligence. *4) inconstance. *5) échapatoire, excuse frivole. § 1) śiewką śię iesżcze trzeba zatrzymać. 2) mam śiewkę.

śiewka. Siewniczka. Sieyka. (*numenius*; *arquata major* & *minor*) Brach-Vogel, Brach-Huhn, Art delicater Vögel mit einem krummen Schnabel, die zur Saat-Zeit erscheinen. pluvier, sorte d'oiseaux fort delicats, qui ont le bec courbé & se laissent voir pendant les semailles. § śiewniczka ieśt ptak szary iako wrobel pod brzuchem biały, specyalny do iedzenia; są ich trzy gatunki i tylko śię wielkośćią rożnią, pierwsze większe iak szpaki, drugie wielkie iak gołębie, a trzećie iak kaczki.

Siewny, śianiu służący. 1) Säe-, Saat-; zur Saat tüchtig. 2) zur Saat gehörig, die Saat betreffend. 1) de semaille, qui est propre à semer. 2) qui apartient aux semailles. § 1) śiewne zboża. 2) dźień śiewny; ludźie śiewni.

Sikam, *v. m. F. śiknę.* 1) mit der Spritze spritzen. 2) spritzen, springen als das Wasser. 1) seringuer. 2) rejaillir; sortir par jet; pisser, saillir.

Sikawka. 1) eine Spritze. 2) Spritz-Wallfisch, so das Wasser sehr hoch wirft. 1) seringue. 2) soufleur, espèce de baleines qui jette beaucoup d'eau par ses naseaux.

Sikora. eine Meise. mésange; vermontant oiseau. § śikora czarna wielka, czarna mała, leśna, modra albo dźięćioł modrawy, z długim ogonem, czubata, popielata.

Sikulski. Sicilianisch. Sicilien, de Sicilie. ** *Sikulska gora.* der Berg Aetna. le mont-étna dans la Sicile.

Siła, *Siłe, *adv. & subs. n.* wiele. *g.* siłu. *D.* siłom. *L.* siłu. *I.* siłą. viel. beaucoup de; force qu. ch. § ma siła żołnierzow; do siłu pisał przyiaćioł; siłom daie; to siła, ale to więcey.

siłu było. es waren ihrer viel. il y en avoit beaucoup.

nie siła trzeba że. es fehlt wenig so. peu s'en faut que; il ne s'en faut guere que. § nie siła trzeba że go odprawię.

siła ma książek. er hat viel Bücher. il a beaucoup de livres; il a force livres.

* * *

Man findet offt den *Genitivum* allein ohne siła; den Unterscheid zwischen dieser Auslassung und dem Sinn eines *Verbi activi*, ersiehet man aus folgendem Exempel. *on trouve souvent le génitif seul sans* siła, *qu'il faut sous-entendre; voici un exemple pour avoir la diférence entre cette élipse & un sens actif.*

mam karet, koni, pieniędzy. ich habe viel Kutschen, viel Pferde, viel Geld. j'ai beaucoup de carosses, de chevaux, d'argent.

mam karety, konie, pieniądze. ich habe Kutschen, Pferde, Geld. j'ai des carosses, des chevaux, de l'argent.

Siła, *subs. f.* 1) eig. u. fig. Stärcke, Kraft. 2) Kraft, Eigenschaft, Tugend eines Krautes. 1) *prop. & fig.* force. 2) vertu; propriéte, force d'une herbe. § 1) wielką ma śiłę; śiła z rozumem może śiła, *prov.* śiła bez głowy szaleie, a rozum bez śiły mdleię; *prov.* śiły nieprzyiaćielskie; śiły krzepię, rozruchywam, odeymuię. 2) śiły źiela, lekarstwa tego są rożne.

śiły. Lebens-Geister. les esprits vitaux. § śiły ze krwią uchodzą.

ze wszystkiey śiły. aus allen Kräften. avec toutes ses forces; en emploiant toutes ses forces; à double rebras. § dał mu w pysk że wszystkiey śiły.

Siłę co. erzwingen, übertreiben. forcer, violenter, outrager. § śilił miłość; swoie barzo śili koncepta.

śilić śię. 1) die Kräfte anspannen, sich angreifen. 2) stärcker, hefftiger werden. 1) s'éforcer, s'exceder, faire plusieurs éforts. 2) redoubler; s'augmenter de nouveau, devenir plus violent, plus impétueux. § 1) śiląc śię to uczynił; śilili śię z myślami w tak okrutnych swoich trudnośćiach. 2) ztamtąd śię wyrwał, gdźie śię bitwa śiliła; mroz śię śili; choroba śię śili.

śilić śię głosem. die Stimme angreifen. crier, chanter fort haut; forcer, élever la voix.

Silen, *vid.* Silny.

Silenie śię. 1) Anstrengung der Kräfte. 2) grössere Hefftigkeit. 1) éfort; action de s'éforcer. 2) redoublement, augmentation, violence; le fort de qu. ch.

§ 1) to ostatniey śilenie śię konaiącey wolnośći. 2) śilenie śię choroby, mrozu.
śilenie śię na stolcu; chęć do stolca daremna. Stuhl-Sucht, Stuhl-Zwang. le ténéme; l'envie d'aller à la selle sans pouvoir rien faire.
Silnie, *adv.* inständigst, sehr. fortement, instamment. § śilnie ćię proszę.
Silny. 1) starck, mächtig, der Kräfte hat. 2) kräftig als eine Artzeney. 3) hefftig. 4) inständig. 1) fort, puissant, qui a de la force. 2) éficace, qui produit un bon éfet. *3) impétueux, violent. 4) instant, ardent. § 1) przy zgodźie byłaby Polska śilna sąśiadom. 2) śilne lekarstwo. 3) gorączka śilna, mroz śilny. 4) śilną wnoszę prośbę.
śilen mi; nie rowna mi z nim. er ist mir gewachsen; ich habe genug mit ihm zu thun. il me tient tête; il a assez de forces, de capacité pour me resister.
Sinawy. untergelaufen, etwas blaulicht. un peu livide.
Sinieię. blau werden von Kälte oder einem Schlage. devenir livide ou noir d'un coup ou du froid. § rana bita śinieie; śiniały mu ręce od mrozu.
Siniło źiele. Waid, Waid-Kraut. pastel, guede, une herbe propre pour les teinturiers.
Sino co czynię. blau schlagen. rendre livide; meurtrir de coups.
Sinogarlica. eine Turtel-Taube. tourterelle. § śinogarlica ma śine gardło.
Sinogarlicę. Turtel-Täubchen. tourtereau.
Sinokrwawy. blutrünstig. meurtri.
Sinośc. 1) blaues Mahl, blauer Schlag. 2) blaue Haut vom Frost. 3) Bley-Farbe. 1) lividité, contusion, meurtrissûre; coup orbe; marque livide de quelque coup. 2) noirceur de la peau causée par le froid. 3) la couleur de plomb; la couleur livide.
Siny. 1) blau vom Schlage. 2) bleyfärbig. 1) meurtri, livide, terni, noir d'un coup. 2) de couleur de plomb.
Sio; śi, *interj.* Sch, saget man wenn man Hüner wegjaget. mot immaginé pour chasser les poules.
*Siodłak, kmieć. Ackermann, Bauer, Unterthan. laboureur, païsan, sujet.
Siodłam. satteln. seller; mettre la selle sur une bête.
Siodłany. gesattelt. sellé.
Siodłaty. mit einem Rücken von andrer Farbe. emmantelé, aiant le dos d'une autre couleur. § gęś śiodłata; wrona śiodłata.
Siodło. 1) ein Sattel. 2) das Holtz im Sattel. 3) Saum-Sattel. 1) selle à chevaux. 2) la monture de bois dans une selle. 3) bât sur une bête de somme.
śiodło Angielskie płaskie. flacher Englischer Sattel. selle rase.
Siodłowy koń. ein Reut-Pferd. cheval de selle; cheval porteur.
Siodmak. 1) eine Zahl von sieben. 2) ein Sieben-Kreutzer in Schlesien. 1) un nombre de sept. 2) piéce de sept kreucers en Silesie.
Siodmka w kartach. die Sieben in der Karte. le sept aux cartes.
Siodmy. der siebende. le setiéme.
Sionka. Vorsälchen. un vestibule.
Siostra. 1) eine Schwester. 2) Schwester, Sache die der andren gleich ist. 1) soeur. 2) soeur, chose qui ressemble à l'autre. § 1) śiostrze (śiestrze) dałem. 2) cnota i chwała są dwie śiostrze; śiostry to sobie.
Siostrzeniec, *vid.* Siestrzeniec.
Siostrzeński, Siostrzyński, *vid.* Siestrzenny.
Siostroboyca. Schwester-Mörder. parricide qui a tué sa sőeur.
Sit, *interj.* Wort der Schäfer, womit sie die Schafe fort treiben. huë, *mot dont les bergers se servent pour chasser les brebis.*
Sit, śitowie, spław. (*juncus*) Semden, Binsen, so in Teichen und Morästen wachsen. jonc, une plante de marais & d'étang.
śit morski. Meer-Binsen. jonc marin.
śit, śitowie ostre. (carex) Ried-Gras; Ried. gramen de marais. § miedzy śitowiem zaiące śię chowaią.
śitowia pełny. voll Binsen. plein de jonc.
śit gładki. glatte Binsen ohne Knoten. scirpus.
śitowie wonne, vid. *Rayska trawa.*
Sitarz. Siebmacher. faiseur de cribles.
Sitko. kleines Haar-Sieb. sasset; petit crible.
śitko z wiekiem. Deckel-Sieb. tamis à poudre.
Sitny. Sieb-. de crible.
Sito. ein Sieb mit Löchern. grand tamis, sas. § śita dno, łub; śito gęstsze ma dźiurki niźli przetak.
śito gęste. ein Haar-Sieb. sas delié fait de crin.
Sitowi. 1) Binsener, aus Binsen gemacht. 2) Binsen-, zu Binsen gehörig. 1) de jonc, fait de jonc. 2) qui regarde le jonc.
Sitowie, *vid.* Sit.
Sitowiec, *g. śitowca.* } *vid.* Kośćieniec.
Sitowa trawa. }
Sitowisko. Ort wo Binsen wachsen. jonchaie, lieu ou il croit du jonc.

Sitowy, sitny. Sieb-, zum Siebe gehörig. de tamis.

Siwaczek, *g. siwaczka.* } Grau-Kopf, alter
Siwiec, *g. siwca.* } Mann. viellard; grison. § siwiec to poczciwy.

siwiec, morze, vid. *siwy Oyciec.*

Siwieię. grauen, graue Haare bekommen. blanchir, grisonner, devenir blanc; commencer à avoir les cheveux blancs. § siwieie ale ieszcze nie osiwiał.

Siwiosnka, siwe głowki ziele. (*polium*) Berg-Poley. polium.

Siwizna. graues Haar. chenure, cheveux gris ou blancs; le blanc; la blancheur. § rzuca się na niego siwizna; przeżył rożowe lata ale nie doszedł dozrzałey lilii siwizny; siwizna końska.

Siwy. 1) grau vor Alter. 2) grau, graufärbig, von Thieren. 1) chenu, gris, blanc, qui a les cheveux blancs. 2) gris, de poil gris. § 1) włos siwy iuż przyodział głowę; siwy na głowie, na brodzie, na brwiach. 2) kroliki siwe; baranki siwe.

na poły siwy. halb grau. demi-grison.

koń siwy. ein Schimmel. grison, cheval gris.

siwy oyciec, siwiec. Seefahrt: die See. *Marine:* la mer.

Siwoiabłkowity koń. ein Apfel-Schimmel. cheval gris pommelé.

Skaczę, } *v.m. F. skoczę.* 1) springen. 2)
Skakam, } springen, tantzen einen Tantz. 3) auf einen zu springen, einen ergreifen, erreichen. 4) sich auf etwas berufen; anführen, vorschützen eine Schriftstelle. 5) steigen als der Preis. 1) sauter. 2) danser, sauter une danse au son de quelque instrument. 3) s'élancer, se jetter vers qu; ateindre, joindre qu. en sautant. 4) recourir, avoir recours à un passage qu'on alégue. 5) monter, rencherir, se hausser comme le prix d'une chose. § 1) skakay po izbie; skocz do mię. 2) skakać galardy; skakać po muzyce. 3) w tym skoczył do nieprzyiaciela; skoczył ogień do kościoła i ogarnął go. 4) naprzod do tey księgi, potym do konstytucyy skoczył. 5) skoczyło zboże, cena.

skakać. springen, viel Sprünge machen. sauter, faire des sauts.

skoczyć. springen, einen Sprung thun. sauter, faire un saut.

z iednego na drugie skakać. von einem auf das andre fallen. sauter d'un sujet à un autre; sauter de branche en branche; aller du blanc au noir; tomber de file en aiguille.

skakać konnu; skakać po czyiey woli. einem aufspringen; nach eines Pfeife tantzen. être à la miséricorde de qu; faire le pié de veau; naqueter, valeter.

skakać od radości, od wesela. vor Freuden springen. tressaillir d'alégresse, de joïe.

serce mu skacze. 1) das Hertz springet klopfet ihm. 2) das Hertz hüpfet ihm vor Freude. 1) le coeur lui palpite, remuë vite. 2) le coeur lui tressaut de joïe. § 1) skakało (drgało) mu serce. 2) młoda w nim krew i żywe serce skacze; aż mi serce skacze o tym myśląc.

skakać na iedney nodze. hickseu, auf einem Fusse springen. sauter avec une pié courbé élevant l'autre; sauter à cloche-pié.

wiatr skacze. der Wind springet, ändert sich. le vent saute, change.

w zad skoczyć. zurücke springen. sauter en arriére.

Skadłubina. Ritz in einer Wand. crevasse, fente dans un mur. § wetknąć papierek w skadłubinę muru, ściany.

Skakać, *vid.* Skaczę.

Skakanie. 1) das Springen, Tantzen. 2) das Hertzklopfen, Schlagen des Pulses. 1) l'action de sauter, de danser; danse. 2) batement de coeur, de poux; palpitation. § 1) skakanie wesołe, chybkie. 2) skakanie (drganie) serca; skakanie pulsu.

skakanie; skakanie na iedney nodze. Hinckbahn, das Hicksen oder Springen auf einem Fuß ein Kinder-Spiel. morelle; jeu de cloche-pié, lorsque les enfants sautent avec un pié élevant l'autre.

Skala. der verjüngte Maaß-Stab auf den Land-Charten. l'échelle dont on se sert dans les cartes géographique § skala na mapach i abrysach archytektońskich i gieometrycznych, w łokcie, w staie, w łany albo w mile podzielona.

Skała. 1) hoher Felsen. 2) Klippe, Stein-Klippe, Felsen im Wasser. 1) haut rocher. 2) écueil, brisant, rocher dans l'eau. § 1) skała wysoka, ostra. 2) skała podwodna, z wody wyglądaiąca.

**skała,* } rozpadlina. Ritz, Spalt. cre-
*Skalina, } vasse, fente.

Skałam co, zkałam, *F. skolę.* zerstechen. trouër, percer, piquer, pointer en beaucoup d'endroits. § skłoć igłą papier.

Skalisto, *adv.* felsicht. comme un rocher; en rocher.

Skalisty. felsicht, steinigt. plein d'écueils, de rochers; pierreux. § mieysca skaliste.

skalista Arabia. das steinichte Arabien. Arabie petrée.

Skałka. 1) kleiner Felsen. 2) ein Flinten-Stein. 3) Artzeneyk. weisser Fleck auf dem

dem Auge. 1) petit rocher. 2) pierre à fusil. 3) *Médec.* taïe, petite tache qui se forme sur la prunelle.

Skalny. Felsen=; bey oder in einem Felsen wachsend, sich aufhaltend. de rocher; saxatile; qui vit, qui croit parmi les rochers. § ziele skaliste, ryba skalista.

skalna rutka ziele, vid. Włoski Panney Maryi.

skalna rutka ziele, vid. *Ruta skalna.*

skalna rzęsa, vid. Rzęsa.

Skamiałość. 1) Versteinerung. 2) Verhärtung des Herzens. 1) pétrification, changement en pierre. 2) endurcissement; dureté de coeur.

Skamiały, skamieniały. 1) versteinert. 2) hart, unempfindlich. 1) pétrifié. 2) dure, endurci, insensible. § 1) Nioba skamiała. 2) skamiały grzesznik.

Skamiam co, skamiałym czynię. 1) versteinern. 2) verhärten, verstocken. 1) pétrifier, convertir en pierre. 2) endurcir.

skamiaiący. versteinernd. qui change en pierre.

Skamieć, *F. skamieię.*
Skamienieć, *F. skamienieię.* } 1) sich versteinern, zu Stein werden. 2) unerbittlich, hart werden. 1) se pétrifier, devenir pierre. 2) s'endurcir le coeur.

Skamieniały, *vid.* Skamiały.

Skapać, *F. skapię.* 1) gantz abtröpfeln. 2) vergehen, elend werden. 1) dégouter entiérement. 2) périr, se consumer, fondre, trainer.

Skąpię, *vid.* Skępię.

Skąpigrosz. ein Knicker, Knauser. mesquin, taquineur, pince-maille.

Skąpo, *adv.* genau, sparsam; nicht überflüßig. chichement, mesquinement, avec épargne. § skąpo daie; skąpo się obchodzę.

skąpo o to. dieses ist nicht wohl zu haben. cela est devenu rare; il y a disette de cela. § skąpo teraz o zboże; skąpo było o ten towar, o takich ludzi.

Skąpy. 1) genau, karg, nicht freygebig. 2) sparsam, knapp, dessen nicht viel vorhanden ist. 3) theuer, mager als ein Jahr. 1) mesquin, chiche, tenant, épargnant. 2) mince, rare, qu'on ne peut trouver aisément, qui n'est pas en abondance. 3) chiche, disetteux, où il y a de la disette, comme une année. § 1) skąpy starzec. 2) skąpa żywność; skąpy był obiad; skąpe teraz siano. 3) skąpy teraz rok; skąpe mamy czasy, zarobku niemasz.

Skaranie. Strafe. punition, chatiment.

Skarany. gestraft. puni, chatié.

Skarb. 1) Schatz=Kammer. 2) der Schatz, das Geld, die Edelsteine in selbigem. 1) 1) le trésor, la chambre du trésor; l'épargne. 2) trésor; l'argent, les priéries dans le trésor. § 1) w skarbie Rzeczypospolitey korony chowaią; wybierać ze skarbu. 2) niezmierne ma skarby; skarbu dobywa.

skarb znaleziony. gehobener Schatz. bonne fortune.

skarb kościelny, vid. Skarbnica 2).

Skarbek.
Skarbnik.
Skarbownik. } Caßirer; der das Geld oder den Schatz in Verwahrung hat. caissier, sou-trésorier. § skarbnik powiatowy.

skarbek, skarbnik. Schatz=Sammler. amasseur de trésors.

Skarbię co. eig. u. fig. Schätze sammeln; in den Schatz legen. *prop. & fig.* tésoriser, amasser, acumuler des trésors. § skarbił sobie miłość poddanych; skarbić sobie czyią łaskę.

Skarbiec, *g. skarbcu.*
Skarbieniec, *g. skarbieńca.* } 1) Schatz=Kammer. 2) Schatz, Titel einiger Bücher. 1) trésor, lieu du trésor. 2) trésor, recueil, *un titre de quelques livres.* § 1) w skarbcu proznuią pieniądze. 2) skarbiec sekretow gospodarskich.

Skarbienie. das Sammeln der Schätze. l'action d'amasser des trésors.

Skarbnica. 1) Schatz=Kammer, Ort des Schatzes. 2) Gottes=Kasten; Allmosen=Kasten. 3) fig. Freygebigkeit, Quelle der Freygebigkeit. 1) trésor; lieu où se garde un trésor. 2) tronc d'Eglise pour y recevoir les charitez. 3) *fig.* fond des bienfaits; source de la liberté. § 1) niezmierną ma w skarbcu gotowiznę. 2) skarbnica albo skarb kościelny w ktorym skład na ubogich kładą. 3) wszakiem tego nie własnemi siłami ale z skarbnice szczodrobliwych rąk W. K. M. nabył.

Skarbniczka, *vid.* Skarbuszka.

Skarbnik, *vid.* Skarbek.

Skarbnikostwo. Schatzmeister=Amt in einer Provintz, bey einem Herrn. trésorerie, charge de trésorier de quelque Canton, de quelque Seigneur.

Skarbny,
Skarbowy, } *subs.* Schatzmeister; Ober=Einnehmer; Ober=Caßierer. receveur, trésorier, caissier. § skarbowy w klasztorze.

Skarbny Wielkiego Xięstwa Litewskiego. Litthauischer Schatz=Bewahrer. Garde du Trésor de Lituanie.

skarbny kościelny. Kirchen=Vater, Kirchen=Vorsteher. marguillier; trésorier ou administra-

ministrateur des choses qui apartiennent à l'Eglise.

skarbny, skarbowy. zur Casse, zum Schatz gehörig. de trésor, de caisse.

skarbny woz, vid. *woz skarbny.*

skarbowy. Schatz-; den Schatz eines Reichs betreffend. d'épargne; de trésor, qui regarde le trésor publique. § Trybunał skarbowy; sprawy skarbowe, sądy skarbowe; Pisarz Skarbowy Koronny; Pisarz Skarbowy Litewski.

Skarbuszka, skarbniczka. Spaar-Büchse. tirelire, esquipot.

Skarga. 1) Anklage, Klage. 2) gerichtliche Klage. 1) plainte. 2) plainte qu'on forme, acusation qu'on intente judiciairement contre qu.

Skarłupa. 1) schuppichte Haut einiger Meer-Thiere. 2) Muschel, Schaale einer Muschel. 1) la peau dure qui couvre le serpent ou quelques bêtes de mer. 2) écaille, coquille. § 1) skarłupa krokodyłowa, smocza; skarłupa wężowa. 2) skarłupy pławow morskich.

skarłupa żołwia. Schildkröten-Schaale. écaille de tortuë.

Skarpa, pochyłość wału. Kriegsb. Böschung, Doßirung, Abdachung. *Fortif.* pente, escarpement, escarpe, talus.

Skarpetka. eine Socke, Fuß-Socke. chausson de toile.

Skarpownica. Kriegsb. der Böschungs-Quadrante. *Fortif.* quadrant, quart de cercle dont on se sert à donner le talus aux parties de la fortification.

Skarzę, Skarzyć się,] *rzy, rzył.* über einen klagen; einen anklagen. acuser qu; se fâcher, se plaindre de; faire des plaintes contre qu. § skarzyłem (skarzyłem się) na niego o tę krzywdę; ten, ktory skarzył, świadkow nie miał.

skarzą sobie swoie krzywdy. sich klagen einander ihr Leid. ils se consolent l'un l'autre de leur tort, de leur perte.

skarzący się. der Kläger. acusateur.

Skarzew, Skarzewo,] *g. a.* Schöneck in Preussen. Schenec, une ville de la Prusse Polonoise.

Skąsać, zkąsać, *F. skąszę, si.* vielmahl beissen. mordre beaucoup de fois.

Skąsany. vielmahl gebissen. mordu bien des fois.

Skaza. 1) Seuche, Verderbniß, Gifft. 2) Schaden, Wunde. 1) corruption, peste, poison; ce qui gâte, qui corrompt. 2) mal, blessure, plaie. § 1) skaza się wszędzie za czasem wprowadza; przeciw tey powszechney zarazie i skazie biią prawa. 2) przyłoż ten plastr na skażę i wszystek iad wyciągnie.

na skażę to iego było. das war zu seiner Schande. cela étoit à son deshonneur, à sa honte.

przyrodzona skaza. die natürliche Verderbniß. la nature corrompuë.

Skazanie, skaźń. 1) Sentenz, Ausspruch; Urtheil. 2) eine ausgemachte Rechts-Sache. 1) arrêt, sentence, décret. 2) une afaire jugée. § 1) dość czynić skazaniu Grodzkiemu; skazanie Hetmana w wątpliwość nie ma bydź pociągnionia.

skazanie przytoczone. ein Interlocut. jugement interlocutoire.

skazanie po kim. Absolution. absolution; sentence par laquelle ont est declaré innocent.

skazanie przećiw komu. Verurtheilung. condannation; acte qui condamne une personne.

Skazany. verurtheilt. condanné. § na kopanie kruszcow skazany.

Skażca, *vid.* Skaźićiel.

Skażenie, zepsowanie. Verderbniß. corruption; l'action de corrompre; dépravation.

Skaźićiel, skażca, kaźićiel. Verderber. corrupteur, qui corrompt. § skażca młodźi, pospolitego prawa, dobrych obyczaiow.

Skaźitelność. Vergänglichkeit Verderbniß. corruptibilité, destruction; caducité.

Skaźitelny. vergänglich, dem Verderbniß unterworfen. corruptible, sujet à corruption; dissoluble, périssable.

Skaźń, *f.* kaźń. Urtheil, Verurtheilung. décret, arrêt, sentence.

Skażony, zepsowany. verderbt. corrompu, gâté, dépravé. § skażony rozum.

Skazuię, zkazuię, *F. skażę.* 1) mit den Fingern weisen. 2) ein Urtheil sprechen; verdammen, verurtheilen zu etwas. 1) montrer au doigt, faire voir au doigt. 2) prononcer; rendre quelque arrêt, contre qu. condanner qu. à. § 1) palcem na mię skazał. 2) skazał sędźia; skazał mu sędźia winę pienięźną; skazano (osądzono) złoczyńcę na gardło, na szubienicę.

skazać kogo na śmierć. einen zum Tode verurtheilen. faire mourir qu; faire justice de qu; condanner qu. à la mort.

skazać za (po) kim; osądźić kogo niewinnym. einen frey sprechen, absolviren. absoudre, déclarer qu. innocent.

skazuiący za kim. lossprechend, loszehlend. absolutoire, qui porte absolution.

skazuią-

ſkazuiący; ſkazuiący ſpoſob. Gramm. der Indicativus. *Gramm.* l'indicatif.

ſkazuiące zdanie. End-Urtheil, Definitiv-Urtheil. arrêt difinitif, ſentence déciſive; ſentence définitive.

ſkazac przeciw komu; oſądźić bydź winnym. condemniren verdammen; ſchuldig erklären. condanner qu; prononcer un arrêt contre qu.

Skażyćiel, ktory co pokazuie. 1) Weiſer, Zeiger. 2) Anzeiger, Verräther. 3) der Zeige-Finger. 1) perſonne ou choſe qui montre, qui enſeigne. 2) délateur, dénonciateur, qui découvre qu. ch. 3) index, le prémier doigt d'après le pouce.

Skępca. Knicker; genauer Mann. meſquin, avare, taquin. § ſkępca własnym ſwoim ieſt niewolnikiem.

Skępię, ſkąpię. knickern, knauſern, genau ſeyn. menager, épargner; être chiche de qu. ch. § ſkępi potrzebnych wydatkow; w ten czas ſkępić gdy iuż na dnie, *prov.*

Skępieię, ſkąpym śię ſtaię. genau werden. devenir chiche; devenir avare.

Skępſtwo. Geitz; Knickerey, Knauſerey. trop grande épargne, meſquinerie, taquinerie.

Skiba. Abſchuß zwiſchen zwey Acker-Furchen, welchen der Pflug von beyden Seiten aufgeworfen hat. terre relevée entre deux ſilons dans un champ labouré.

ſkiba chleba. eine groſſe Brod-Schnitte. coupe, grande tranche de pain.

Skiełko. ein Stückchen Glas. petit morceau de verre.

Skinąć, *F. ſkinę.* wincken, ein Zeichen geben. incliner; cligner, faire ſigne de la tête ou de la main. § ſkinął głową, ręką na niego.

Skinienie. 1) Winck. 2) Wille, Winck, Befehl. 1) ſigne, *m.* mouvement qu'on fait avec la téte ou avec la main pour marquer ſa volonté. 2) volonté, ordre, commandement. § 1) ſkinieniem głową, ręką go pokazał. 2) Bog wſzyſtkie rzeczy ſkinieniem ſwoim rządźi; ſtany tam pełnią naymnieyſze krola ſkinienie.

ſkinieniem kogo pokazać. mit einem Winck eine Perſon anzeigen, zu erkennen geben. déſigner, montrer une perſonne par un ſigne.

Sklący śię. ſchimmernd, gläntzend. brillant, reluiſant, reſplendiſſant. § ſklące śię śkiełka ſą ſplendory świata.

Skład. 1) Einlage; Anlage, Geld, das man zuſammen ſchieſſet. 2) Einlage, Zeche die ein jeder giebet. 3) Niederlage, Vorraths-Kammer, Waaren-Lager. 4) Stapel; Stapel-Gerechtigkeit, Ort wo man die Waaren verkaufen muß. 5) Bau, Geſtalt eines Menſchen eines Thieres. 6) Sammlung, Titel einiger Bücher. 7) Gramm. die Wortfügung. 1) collecte, quête de deniers; l'argent qu'ont contribué quelques perſonnes pour un ouvrage. 2) cote, cote-part, écot, ce que chacun paie pour ſa portion. 3) magazin, lieu où l'on ſerre un quantité de marchandiſes. 4) étape; entrepôt; droit d'étape; lieu où l'on eſt obligé de vendre ſes marchandiſes. 5) ſtructure, taille d'un homme, d'une bête; proportion entre les parties. 6) recueil, *titre de quelques livres.* 7) *Gramm.* la conſtruction. § 1) ſkład pieniędzy (składane, złożone pieniądze) na budynek. 2) ſkład na wino, na ucztę. 3) ſkład owocu, żywnośći, zboża; ſkład kupi, towarow. 4) to miaſto ma ſkład; ſkład minął. 5) młodź ſkładu dobrego i grzecznego. 6) ſkład ſekretow lekarſkich. 7) ięzyk Polſki śię wynośi bogactwy słow, pięknośćią ſkładu, głęboką węzłowatośćią, iednak nie bez wyrozumienia.

ſkład wiary. der Glaube, die Artickel des Chriſtlichen Glaubens. le ſimbole; le credo.

ſkład budynkowy. Bauk. Aufriß, Aufzug, Zeichnung eines Gebäudes nach dem Durchſchnitt. *Archit.* ortographie; profil. § ſkład wnętrzny, powierzchowny.

po ſkładu, adv. geſchickt; wohl zuſammengefügt. d'une maniére bien aſſemblée, bien choiſie.

wdźięczny ſkład twarzy. angenehme Geſichts-Bildung. un tour de viſage qui charme.

Składacz. 1) Verfaſſer Verfertiger. 2) der Setzer in der Druckerey. 3) Zuſammenſetzer, der etwas zuſammen ſetzet. 4) Zuſammenleger, der etwas zuſammen leget. 5) Einleger, der ſeinen Antheil zu etwas giebet. 1) auteur, écrivain. 2) compoſiteur d'imprimerie. 3) compoſiteur celui qui compoſe, qui met pluſieurs choſes enſemble. 4) plieur, qui plie une choſe. 5) celui qui contribuë, qui paie ſa cote-part.

Składainy, *vid* Składany 3).

Składam, zkładam, *v. m. F. złożę.* 1) ablegen, niederſetzen eine Laſt. 2) abpacken, abladen. 3) ablegen, ausziehen die Kleider. 4) ablegen ein Kleid, ſolches nicht mehr tragen. 5) aufgeben, niederlegen ein Amt. 6) einen abſetzen; des Amts entſetzen. 7) ablegen, übergeben, machen

machen als seine Aufwartung. 8) ablegen seinen Stoltz, von solchem ablassen. 9) zusammen legen, in die Falten schlagen. 10) zusammen setzen, zusammen fügen. 11) setzen in der Druckerey. 12) componiren, verfertigen. 13) zusammen legen, zusammen schiessen eine Geld-Summe. 14) vergleichen, zusammen halten. 15) auf einen schieben eine Schuld; einem aufbürden. 16) fig. setzen, als die Hoffnung in etwas. 17) ansetzen, ansagen ein Begängniß auf eine bestimmte Zeit. 18) halten, anschlagen, richten das Gewehr auf einen. 19) Jägerey: sich verkriechen, sich verbergen. 1) coucher en terre; mettre bas; poser à bas; se décharger d'un fardeau. 2) dépaqueter, décharger; ôter la charge à qu. 3) deshabiller, ôter les habits. 4) abandonner, quiter un habit. 5) quiter un emploi; se démettre, se défaire de son ofice. 6) démettre, déposer qu. de sa charge. 7) rendre, faire, présenter ses complimens. 8) se déporter, se désister, se défaire, revenir de son orgueil; changer de ton; filer doux. 9) plier, mettre par (dans) ses plies. 10) composer, assembler, rassembler, mettre plusieurs choses ensemble pour en faire une. 11) composer dans l'imprimerie. 12) composer, faire un ouvrage d'esprit. 13) contribuër; assembler, amasser l'argent de plusieurs personnes pour quelque ouvrage. 14) comparer, faire une paralléle d'un chose avec une autre. 15) jetter, rejetter, faire retomber la faute sur qu. 16) mettre, fonder son espérance, sa confiance en, sur. 17) indiquer, signifier, ordonner, marquer quelque acte, quelque solennité à un tems. 18) pointer, dresser, tenir, mettre un arme en état de fraper son ennemi; tendre, présenter quelque arme à son ennemi. 19) *Chasse:* se rembucher, se cacher. § 1) złoż wor na źiemię. 2) a złożyliśćie towary; składać z osła, wino z woza do piwnice. 3) iuż złożył szaty swoie; złożył zbroię z śiebie. 4) złożył żałobę, trzewiki. 5) pisarstwo, skarbnikostwo złożył. 6) posłuszeństwo krolowi i krola z tronu składaią; złożono go z urzędu. 7) stany swoie przed krolem złożyli powinszowanie; składam suplikę do rąk, do nog twoich. 8) złoż pychę twoię; nie złożył nic z fantazyi; dla spadnioney nagle przećiwności złożył pierwszą surowość. 9) składa postaw sukna; złożywszy szaty moie, schoway ie; złoż pięknie ten list, ten papier. 10) składać kołka zegarkowe. 11) składać litery, arkusz. 12) składać wiersze, mowę, słowa. 13) obywatele tę sumę na kośćioł złożyli. 14) bogactwa z cnotą złożywszy poydą w braki. 15) składa winę na mię; ieden składał na drugiego. 16) składam dźiś fortunę moię na ręku twoich; składam w łasce twoiey tę ufność. 17) krol złożył seym; ziazd na Marzec. 18) złożył fuzyą do niego; składa grot, kopią, pistolet ku niemu. 19) pies ruszył zaiąca gdźie złożył.

składać. 1) das Lager abbrechen. 2) sich fortpacken. 1) décamper, lever le camp. 2) dévaliser, plier bacage.

składać namioty. die Zelter abbrechen. plier les tentes.

choroba go w łożku złożyła. die Kranckheit hat ihn aufs Bett geworfen. la maladie le fait garder le lit, l'a jetté sur le lit.

składać ręce. die Hände zusammen legen, falten. joindre les mains.

składać z śiebie. 1) von sich legen als eine Last. 2) von sich schieben; sich entschuldigen. 1) se décharger d'un fardeau. 2) se décharger, se disculper, s'excuser.

składać kostki. die Würfel kneipfen. piper les dez.

składam głowę. sich ergeben, sich unterwerfen. plier; se ranger sur la puissance de qu. § nieprzyiaćiel składał głowę pod szczęśćiem broni iego.

składam co z myśli. etwas aus dem Gedancken schlagen. chasser, éloigner qu. ch. de sa pensée. § złożmy z myśli kłopoty, frasunki.

składać śię. 1) sich zusammen legen. 2) Köpfe setzen, sich haupten als der Sallat. 3) zusammen schiessen, zusammen legen Geld zu etwas. 4) pariren, auffangen, abwenden einen Hieb, einen Stoß. 5) sich entschuldigen, vorschützen, einwenden. 1) se plier, se mettre dans ses plies. 2) pommer, s'arondir, se former en maniére de pomme comme les laitües. 3) boursiller, liarder; contribuër de son argent pour. 4) parer, éviter, empêcher un coup. 5) prétexter; s'excuser, se servir de quelque prétexte, de quelque excuse. § 1) noż śię ten dobrze składa. 2) iuż śię sałata składa. 3) złożmy śię na wino, na bankiet; składa śię z nim na druk tey księgi. 4) złożył śię przed razem szablą, kiiem; widźiemy te razy przed sobą, a złożyć śię im nie możemy. 5) listem, chorobą, z kumnieniem śię składa;

ſkłada; tak śię ći ſkładali; gdyby śię kto złożył, że nie wiedźiał.

**złożyć śię, nakładać śię do czego.* ſich an-gewöhnen. s'habituër, s'accoûtumer à qu. ch.

Składanie, złożenie. 1) Zuſammenlegung. 2) Zuſammenſetzung, Verfaſſung, Verfertigung aus unterſchiedenen Stücken. 3) Verfertigung einer Schrifft. 4) Gram. die Conſtruction, die Wortfügung. 5) Gram. Compoſition, Zuſammenſetzung zweyer Wörter. 1) pliage, *m.* pliment; l'action de plier. 2) compoſition, confection, aſſemblage, *m.* union, conjunction de pluſieurs choſes pour en faire une. 3) compoſition d'un ouvrage d'eſprit, l'action de le compoſer. 4) *Gram.* la conſtruction, l'arrangement des mots. 5) *Gram.* la compoſition qui fait de deux mots un. § 1) ſkładanie, złożenie płotna, liſtu, papieru. 2) ſkładanie recepty. 3) ſkładanie wierſzy. 4) złożenie w tey mowie zawiłe. 5) ſkładanie, złożenie dwoch słow.

złożenie. 1) Bau, Proportion, Zuſammenhang der Glieder eines gantzen. 2) Schlaf-Gemach. 1) juſteſſe, ordre, *m.* proportion des parties d'un tout. 2) cabinet, chambre à coucher. § 1) pięknego złożenia człowiek, koń, budynek. 2) rady śię w iey złożeniu odprawowały.

ſkładanie obozu. das Abbrechen des Lagers. décampement; levée du camp.

ſkładanie, złożenie urzędu. Niederlegung eines Amtes. démiſſion; l'action de ſe démettre de ſa charge.

ſkładanie kogo, złożenie z urzędu. Abſetzung vom Amt. dépoſition, privation d'ofice.

ſkładanie na kogo. Ablehnung der Schuld, die man auf einen andern ſchiebet. la décharge qu'on fait ſur un autre; le transport qu'on fait de quelque crimes; l'action de rejetter ſa faute ſur qu.

ſkładanie śię, złożenie śię na co. das Zuſammenſchieſſen der beſtimmten Gelder. collecte, l'action de contribuër de ſon argent pour quelque deſſein.

złożenie śię, ſkładanie śię czym. Vorſchützung, Entſchuldigung. prétexte, *m.* excuſe.

Składany, złożony. 1) zuſammen gelegt. 2) zuſammengeſetzt, gefügt, aus vielen beſtehend. 3) Zuſammenlege-; das ſich zuſammen legen läßt, als ein Feld-Stuhl. 4) geſtückt, angeſtoſſen, das nicht aus einem Stück iſt. 5) zuſammen gelegt, darzu jeder ſeinen Antheil gegeben hat. 1) plié, mis enſemble, mis dans ſes plis. 2) compoſé; aſſemblé; fait de pluſieurs choſes. 3) pliant, pliable, briſé comme un ſiége. 4) joint & lié enſemble; fait, aſſemblé de pluſieurs piéces. 5) fourni, donné par pluſieurs perſonnes; à quoi pluſieurs ont contribué. § 1) złożona z pięknych słow mowa; złożona z grzecznych ludźi kompania. 3) ſkładany (ſkładźiſty, ſkładalny) stołek, ſtoł; ſkorupa ślimacza ſkładana dwoiſta, nieſkładana, iednoſtayna. 4) robota z rożnych ſztuczek ſkładana; balka ſkładana. 5) ſkładana wieczerza; ſkładany obiad.

złożony. 1) niedergeſetzt, herunter geſetzt. 2) abgeſetzt von ſeinem Amte. 3) niedergelegt als ein Amt. 4) gerührt, gefaßt, angegriffen von einem Schmertz. 1) mis à bas, couché en terre. 2) dépoſé, démis de ſa charge. 3) démis comme une charge. 4) frapé, pénétré d'une douleur. § 1) ćiężar z ramion złożony. 2) z urzędu, z godnośći złożony. 3) złożona korona. 4) złożony z żalem, ſmętkiem.

w grob, w grobowiec złożony. begraben, ins Grab geſetzt. enſeveli, mis dans le tombeau.

bydź złożony chorobą. bettlägrig ſeyn. s'aliter; être mis au lit par une maladie.

Składnie, *adv.* 1) wohl zuſammen gefügt. 2) geſchickt, niedlich, das wohl paßt. 1) proprement; d'une maniére bien jointe; juſtement. 2) avec juſteſſe, par ordre, d'une maniére bien juſte, bien convenable.

Składność. 1) genaue Zuſammenfügung. 2) Uebereinſtimmung, Gleichförmigkeit, feine Ordnung der Theile einer Sache. 1) agencement, juſte jointure. 2) harmonie, convenance, conformité, juſteſſe, acord qui ſe trouve dans les parties d'un tout.

ſkładność rozumu. Richtigkeit des Verſtandes. juſteſſe d'eſprit.

Składny. 1) das wohl paßt, wohl ſchließt, wohl zuſammen gehet. 2) gleichförmig, übereinſtimmig. 1) agencé, bient joint; qui ſe bien joint, bien s'aſſemble. 2) juſte, conforme, agencé, harmonieux. § 1) cyrkiel ma bydź ſkładny. 2) ſkładnego śpiewania miło słuchać.

miaſto ſkładne. Stapel-Stadt. ville d'entrepos.

ſkładne. Abgabe vom Waaren in der Niederlage. droit qu'on paie pour les marchandiſes miſes dans un magazin. § ſkładne winne, ſukienne płaćić.

Składźiſty. 1) das ſich zuſammen legen läßt als

als ein Tisch. 2) schalicht, das aus Stücken oder Schaalen bestehet, wie eine Zwiebel. 1) pliant, brisé comme une table. 2) ligamenteux; fibreux; couvert de plusieurs peaux. § 1) noż, składźisty. 2) korzeń składźisty; skora z łusek składźista.

*Sklaneczka. ein Bier-Gläschen. petit verre à bierre.

stłukła śklaneczkę. sie hat ihr Kräntzchen verlohren. elle a perdu ses gans, son pucelage.

Skłaniam, zkłaniam, F. *skłonię.* 1) bücken. 2) wenden, lencken. 1) incliner, baisser. 2) faire pancher; exciter, persuader, porter, tourner qu. à qu. ch. § 1) skłonić głowę, skłonił kark do iarzma. 2) skłoniła myśl, serce do niego; skłaniać chłopca do nauk.

skłonić się. 1) sich bücken, sich neigen. 2) sich wenden, sich begeben. 3) geneigt seyn; sich neigen zu etwas. 1) s'incliner, se pancher. 2) se retirer, se rendre, aller en un lieu. 3) se porter, pancher, incliner, avoir une inclination à. § 1) skłonił się nisko przed nim aż do ziemi. 2) skłoniłem się do domu twoiego. 3) zwyczay skłania się do francuskiey mody; skłania się do woli, do zdania twoiego; skłonił się do tey rady.

*Sklanka. Bier-Glas. verre à bierre. § w śklance iest piwo.

*Sklany. 1) gläsern. 2) glas-färbig. 1) de verre; de vitre. 2) de couleur de verre. § 1) śklane naczynia. 2) śklany kolor.

śklana przegroda z okien. gläserne Scheide-Wand. le vitrage.

śklane pieniądze. Geld womit die Kinder spielen. monoie de singe.

*Sklarstwo. 1) Glas-Handel, Glaser-Handwerck. 2) Glasmacher-Kunst, das Glas-Blasen. 1) vitrerie, l'art & le commerce de vitrier. 2) le souflage, l'art de faire le verre.

*Sklarz. 1) Glaser. 2) Glasmacher. 1) vitrier. 2) verrier, faiseur de verres.

śklarz strażniczy. Brillen- und Perspectiv-macher. lunetier; faiseur de lunettes & de lunettes d'aproche.

*Sklenica. } grosses Bier-Glas. grand verre à bierre.
*Sklenica. }

śklenica kurowa. ein Paß-Glas. un verre fort haut.

Skleiony. zusammen geleimet. colé avec de la cole.

*Sklenicznik ziele, *vid. Pomurne ziele.*

Sklep. 1) ein Gewölbe. 2) ein Kaufmanns-Gewölbe, Laden. 1) voute. 2) magazin; boutique de marchand. § 1) sklepu obłączystość zwierzchnia, spodnia. 2) sklep korzenny, sukienny.

sklep łamany, niegładki. ein gebrochenes Gewölbe. voute poligone; voute à plusieurs angles.

sklep wysoki. hohes Kirchen-Gewölb. voute surhaussée.

sklep okrągły. Gewölbe, das einen halben Circkel-Bogen macht. voute à demi-globe; plein ceintre; voute à plein ceintre.

sklep spłaszczony. gedrucktes Gewölb. voute surbaissée.

sklep podługowaty. ein Tonnen-Gewölb. berceau; voute en berceau.

sklep podziemny. unterirrdisches Gewölbe. voute souterraine; voute sous terre; caverne.

sklep dolny koło domu. schmales Gewölbe um ein Gebäude. corridor, galerie voutée autour d'un bâtiment.

sklepu rzezanie, rycie floryzowanie. Krantz, Verzierung eines Gewölbes. les ornemens d'une voute; les corniches, les festons.

Sklepię co. 1) wölben. 2) candiren, mit Zucker beziehen. 1) vouter, chambrer. 2) candir, encrouter du sucre. § 1) sklepić, zasklepić pokoy. 2) sklepić, zasklepić wiśnie w cukrze.

Sklepienie. 1) das Wölben. 2) eine gewölbete Arbeit. 1) l'action de vouter; chambrure. 2) voute; ouvrage vouté.

**sklepienie lodowate.* Eis auf einem Fluß oder Teich. couverture, voute de glace; glace qui couvre un fleuve ou un étang. § gdy się na stawach lodowate otworzą sklepienia.

Sklepiony, zasklepiony. 1) gewölbet. 2) candirt; mit Zucker überzogen. 1) vouté. 2) candi; encrouté avec du sucre.

Sklepisto, *adv.* na kształt sklepu. auf Art eines Gewölbes. en voute.

Sklepisty. gewölbt; wie ein Gewölb gemacht. fait en voute.

Sklepizna. schlechtes Gewölb. méchante voute.

**sklepizna żołwia.* die obere Schildkröten-Schaale. l'écaille d'en haut de tortuë.

Sklepowy. 1) zum Gewölbe gehörig. 2) in einem Gewölbe wohnhaft. 1) de voute; qui regarde la voute. 2) qui loge dans une boutique voutée. § 1) sklepowe okno. 2) sklepowy przekupień.

Sklęsło co czynić. machen daß sich etwas setzt, zusammen fällt. desenfler qu. ch.

Sklęsły. zusammen gefallen als ein Geschwür. desenflé.

sklęsłych

ſklęsłych goleni. krumm-beinigt. qui a des jambes en arc, tournées en dedans ou en dehors.
Sklęsnąć, *F. ſklęśnie.* 1) ſich ſetzen, zuſammen fallen. 2) fig. abnehmen, verſchwinden, ſich verkriechen. 1) ſe desenfler; s'afaiſſer. 2) *fig.* s'éclipſer, évanoüir, diſparoître. § 1) pęcherz nadęty ſklęśnie od ſzpilki; wrzod zkląsł; ſklęsło to. 2) ſkląsł Biſurmański księżyc.
*Szkło. Glas, die Materie. du verre la matiére.
szkło robić. Glas blaſen. ſoufler.
szkła, szklane naczynia. Glas-Geſchirr; Gläſer. vereries, *f. plur.*
szkło kamienne, szkło Moſkiewſkie. Frauen-Eis, Marien-Glas, Frauen-Glas, Katzen-Stein. miroir d'âne; pierre ſpéculaire.
Skłoć, *vid.* Skalam.
Skłoćie. das Zerſtechen, Stechen; Stiche. piquûre; trous faits avec une pointe.
Skłonienie. 1) Abtritt, Herberge. 2) Zuflucht, Freyſtätte. 3) Verleitung, Beredung; Lenckung des Gemüths. 1) reduit, retraite; lieu où l'on ſe retire. 2) azile, *m.* refuge, *m.* lieu où l'on ſe met à couvert de la perſécution. 3) induction, perſuaſion. § 1) użyczył mi w domu ſwoim ſkłonienia. 2) aby bundownikom żadnego nie dawano ſkłonienia. 3) ſkłonienie umysłu, ſerca, myśli ku czemu.
ſkłanianie kogo do czego. das Lencken, Bereden, Bewegen zu etwas. l'action d'incliner, de perſuader, de diſpoſer qu. à qu. ch.
ſkłonienie się dokąd. die Begebung nach einem Ort. l'action de ſe retirer en un lieu.
Skłonność. 1) Neigung, Zuneigung. 2) Kriegsbauk. Abhang, Abhängigkeit. 1) panchant, inclination, pente naturelle. 2) *Fortif.* pente, talus.
ſkłonność przyrodzona. 1) natürliche Zuneigung. 2) Sympathie, Mitleiden. 1) inclination; pente naturelle. 1) ſimpatie. § 1) przyrodzone śmierzyć ſkłonności. 2) ſkłonność przyrodzona iedney rzeczy do drugiey.
Skłonny. geneigt. enclin, porté, ſujet à.
Skłoś — w ſkłoś go brzytwa zarywa. das Putz-Meſſer raufet ihn. le raſoir l'écorche, s'acroche au poil.
Skłoty. zerſtochen. percé, piqué en beaucoup d'endroits.
Sknera. Knicker. feſſe-mathieu; mesquin, vilain, pince-maille, taquin, grigou.
ſknera bogaty. reicher Geitzhals. tantale.
Sknerowato, *adv.* auf eine knauſerige Art. ſordidement, taquinement.

Sknerowatość. Knickerey, Knauſerey. mesquinerie, leſſine, ſordidité, gredinerie, taquinerie.
Sknerowaty. knickrig, genau. mesquin, chiche, ſordide, taquin, tenace, tenant, gredin.
Skobel, Skobl, *g. a.* 1) Aufwurf; die Thür-Kettel mit dem Hacken. 2) der Hacken, worauf die Thür-Kettel geleget wird. 3) Hacken im Schloß ſo den Riegel anhält. 4) eine Schrauben-Rolle, Schrauben-Spille. 5) der Hacken zum Thür-Band. 1) crochet, chainette atachée à une porte pour la fermer. 2) croc ſur quoi on met la chainette. 3) crochet, picolet dans la ſerrure pour arrêter la pêle. 4) la vis, un cilindre creuſé dans ſa ſurface, qui entre dans un écroit. 5) pivot, gond de la porte. § 1) drzwi na ſkobel zawarte. 2) przy ſkoblu wiśi wrzęćiądz. 3) ſkobel do zamku. 4) ſzruba ze ſkoblem. 5) naſmaruy ſkoble zawiaſowe, aby drzwi nie ſkrypiały.
Skoćiec, ſkoyćiec, *g. ſkoyca.* Schott-Gewicht, acht Scrupel oder der dritte Theil einer Unze. huit ſcrupules; poid qui péſe la troiſiéme partie de l'once. § w uncyi trzy ſkoyce śrebra i złota.
Skoczek. 1) Springer, Täntzer. 2) Springer ein Pferd. 3) ein Mittel-Karpen. 4) Gras-Pferd, Feld-Grille. 5) im Schertze: ein Haaſe. 1) ſauteur, voltigeur, danſeur. 2) ſauteur, cheval qui fait des ſauts avec ordre. 3) une carpe de moïenne grandeur. 4) une cigale. 5) *burleſq.* un liévre.
ſkoczek większy, kleſzczowina. (ricinus) Wunderbaum. ricin, palma Chriſti.
ſkoczek mnieyſzy. (tithymalus) Spring-Kraut; Spring-Körner, groſſe Wolfsmilch-Kraut. le tithimale de montagne.
Skoczenie, *conf.* Skakam. Sprung. ſaut, bond; l'action de faire un ſaut.
Skoczka. Springerin, Täntzerin. ſauteuſe, danſeuſe.
Skoczno, *adv.* zum Sprung, zum Tantze, luſtig. pour danſer. § ſkoczno gra muzyka.
Skoczny, ſkokliwy. hüpfend, zum Springen, zum Tantzen eingerichtet. de danſe; ſautelant, gaillard, frétillant; propre aux ſauts & aux danſes.
*Skofia, czepiec nocny. eine Schlaf-Mütze von Leinwand. bonnet de nuit de toile.
Skoiec, *vid.* Skoćiec.
Skok. 1) ein Sprung. 2) Waſſer-Fall. 3) Mathem. Progreßion, in welcher die Zahlen und Gröſſen einerley rationem haben.
1) ſaut,

1) saut, élancement. 2) saut, chute d'eau. 2) *Matém.* progreſſion, dans laquelle les nombres ou les grandeurs ont la même raiſon ou rélation d'un à autre nombre ou grandeur. § 1) w trzećim dośiągł tego drzewa ſkoku. 2) dać ſkok wodźie. 3) ſkok liczby, albo ſkok arytmetyczny (*progreſſio arithmetica*) ieſt poſtępek przez przydawanie albo multyplikowanie iednąż liczbą terminow oſtatnich, iako ieſt: 2. 4. 6. 8. roſnących przez przydawanie 2. Także 2. 4. 8. 16. 32. roſnących przez multyplikowanie przez 2. Skok gieometryczny (*progreſſio geometrica*) ieſt poſtępek wielkośći przez multyplikowanie iednąż wielkość terminow oſtatnich iaki ieſt 1. 2. 4. 8. 16. Skok dźiwny (*progreſſio monſtroſa*) powſtaie przez multyplikowanie produktow przez naſtępuiące liczby porządkiem przyrodzonym; iako

0. 2. 3. 4. 5.
1. 2. 6. 24. 120.

Skokiem. ſpringend, hüpfend. en ſautant, par ſauts. § ſkokiem (ſkacząc) bieży.

ſkokiem, w ſkok. aufs hurtigſte, zum Sprunge en grande hâte. § ſkokiem przybiegł do mnie.

iednym ſkokiem. in einem Sprung. de plein ſaut.

ſkoki. Jagd: die Sprünge oder Füſſe eines Haaſen. *Chaſſe:* les piez de liévre.

Skolę, ſkulę. } Skomlę, } winſeln, ſchreyen, wie ein Hund der ſich freuet. clatir, faire un cris aigu & perçant en japant, comme un chien qui flate ſon maître. § ſkomli pies, liſzka; pſy za dźikiem haf huf huf ſkolą; pſa słyſzeć ſkolącego.

Skolenie, ſkulenie. } Skomlenie, } das Winſeln eines Hundes. glapiſſement, japement, cri d'un chien qui fait ſigne de ſa joïe ou d'une découverte.

Skołatanie. Erſchütterung. ſecouëment; afoibliſſement par des frapemens.

Skołatać, *F. ſkołatam.* erſchüttern, mit Stöſſen ſchwächen. ſecoüer, rompre, afoiblir par des coups. § wiatry okręt ſkołatały.

Skołatany. ein. u. fig. erſchüttert, zerſtoſſen. *prop. & fig.* ſecoué, batu, rompu. § ſkołatana forteca.

Skołozrzy. } Skororzywy. } frühzeitig, vom Obſt. précoce, *en parlant des fruits.*

owoce ſkołożrze. frühzeitiges Obſt. des précoces, *m.*

Skoma. groſſer Apetit. grande envie, grand apétit. § chwaleniem uczynił ſkomę; dłużey czynić nie chcę ſkomy.

ſkoma mu. 1) das Maul wäſſert ihm darnach. 2) der Argwohn, der Neid plaget ihn. 1) cela lui fait venir l'eau en bouche; cela lui fait l'envie de; il lui a pris envie de. 2) le ſubçon, la jalouſie, l'envie le porte, le prend, le tourmente. § 1) ſkoma mu tego co drugi ie. 2) ſkomać, boleieſz; ſkoma mu było na to patrzać.

Skomlę, Skomlenie, *vid.* Skolę ſkolenie.

Skomoroch, niedźwiednik. Bären-Führer. meneur d'ours.

Skonać, *F. ſkonam.* verſcheiden, ſterben. trépaſſer, expirer, paſſer, rendre l'ame.

Skonanie. Abſterben, Lebens-Ende, Ende. decès, la fin de la vie de qu; la derniére heure, les derniers momens de qu. § byłem przy iego konaniu, miał baczenie i rozum aż do ſkonania.

Skonany. nur geſtorben. trépaſſé.

Skończenie. Endigung. achevement, finiſſement, l'action de finir, d'achever.

Skończony. 1) geendigt. 2) endlich, das ein Ende hat. 1) achevé, fini. 2) limité, borné, qui n'eſt pas infini. § 1) praca ſkończona. 2) ſkończony (określony, ograniczony) ieſt rozum ludzki.

Skończyć co, *F. ſkończę.* endigen. achever, finir.

Skop, *g. & Acc. u.* baran czyſzczony. ein Schöps. un mouton.

Skopek. ein kleiner Schöps. un petit mouton.

ſkopki, ſiołki. Veilchen. violettes, *f. plur.*

ſkopki białe. weiſſe Veilchen. violettes blanches.

Skopowina. Schöpſen-Fleiſch. du mouton.

ſkopowina rzepą. Schöpſen-Fleiſch mit Rüben. haricot.

Skopowy. Schöpſen-. de mouton, qui regarde le mouton.

ſkopowa pieczenia zadnia. eine hinter Schöps-Keule. éclanche, gigot, cuiſſe du mouton.

Skopuły, *plur.* die Scheeren, Klippen in der See. les dangers naturels; les briſans; rochers cachez ſur l'eau. § okręt śię uſkrzynął miedzy ſkopułami.

Skopytam. trampeln wie ein Pferd. battre la pouſſiére; trépigner comme un cheval. § rumak ſkopytał.

Skora. 1) die Haut am Menſchen, Thieren, Ungeziefer. 2) die Baum-Rinde. 1) peau, *f.* cuir, dépouille d'animal. 2) l'écorce d'arbre. § 1) ſkora na ćiele, na głowie; ſkora odarta z ćiała, z zwierzęćia; ſkora lwia, niedźwiedźia, owcza, wołowa, wężowa, świnia. 2) ſkora albo kora na drzewie; ſkorą obrosłe drzewo.

ſkora wyprawna, rzemień. Leder. du cuir.

ſkora

skora ludzka. Menschen-Haut. charnure, derme, *m.*
pierwsza skora na człowieku. die erste Haut am Menschen. la surpeau, cuticule, épiderme, *m.*
skora świeżo odarta. frisch abgezogne Thier-Haut. carbatine.
skora z sierćią albo wełną. Haut, daran die Haare oder Wolle ist. pane; peau garnie de son poil.
skorą swoią płaćić. mit seiner Haut bezahlen; sich die Finger verbrennen. païer de sa peau; se brûler; soufrir un perte. § nie ieden skorą płaćił.
dałby, gdyby miał pod skorą. er gebe es wenn er es unter der Seele hätte. il donneroit s'il en avoit entre le cuir & la chair.
Skorek. Nassel, Hundertfüßchen. scolopendre un insecte.
skorek morski. Meer-Nassel, Scolopender, ein haarichter Meer-Wurm mit vielen Füssen. scolopendre aquatique; mille pieds.
Skorka. 1) Balg, Fell eines kleinen Thieres. 2) Brod-Rinde. 3) Schaale am Obst. 4) die Haut auf der Milch, auf einer flüßigen Sache. 5) Anat. Häutchen. 6) die Baum-Rinde. 1) petite peau, peau mince & déliée; la peau d'un petit animal. 2) croute, crouton, croutelette, croustille, grignon. 3) pelure, la peau qui couvre un fruit. 4) la peau, la robe de lait & d'autres choses liquide. 5) *Anat.* membrane. 6) écorce de bois. § 1) skorka iagnięca. 2) skorka na chlebie. 3) skorka na owocu. 4) skorka na mleku.
skorka chlebowa oderznięta. abgeschnittene Brodt-Rinde. chapelure.
skorka na drzewie ćienka, miętka pod korą. die inwendige zarte Baum-Rinde. parchemin, petite peau déliée entre l'écorce & l'arbre.
Skornie, *plur.* Stifleten, Gamaschen. guétres, *f. plur.* gamaches, *f. plur.* botines, *f. plur.*
Skornik. Leder-Bereiter, Leder-Händler, Gerber. peaucier, courroieur.
Skorny, skorzany do skory należący. ledern. de cuir, de peau.
handel skorny. Leder-Handel. peaucerie.
Skoro, *adv.* so bald. aussitôt.
**skoro, prętko, skwapliwie.* hurtig, eilig. promtement, vite.
skoro tylko, skoro ieno. so bald nur. aussitot que; après que; si-tôt que; soudain que.
Skoropis. flüchtige Hand, oder mit verkürzten Worten geschriebene Schrifft, une écriture écrite à la hâte ou avec des abréviations.
*Skorość, nagłość. Eilfertigkeit, Hastigkeit, Hitze. la hâte, promtitude, précipitation.
Skorozrzały, Skororźliwy, } *vid.* Skołozrzy.
Skorupa. 1) Scherbel. 2) Schaale als von Muscheln, Eyern. 3) Estrich von Muscheln, Scherbeln, Stückchen Ziegeln. 1) tesson, têt, morceau de pot cassé. 2) un couvercle dure comme la coquille d'oeufs, de noix, la coquille, la conque, l'écaille ou moule d'un poisson. 3) plancher pavé de coquilles, de tessons ou de petits morceaux de brique. § 1) wyrzuć z kuchni te skorupy. 2) skorupa iaiowa; skorupa żołwia, ślimacza składana, nieskładana.
skorupa zimowa. die harte Schaale womit der Winter die Erde beziehet. la croute dont l'hiver couvre la surface de la terre. § gdy się ziemia z zimowey otworzy skorupy; gdy skorupa zimowa zeydźie z pola.
czego się nowa skorupa napiie, tym zawsze trąći. jung gewohnt, alt gethan. la caque sent toujours le harang; une vieille habitude passe en nature; on se ressent toujours de son éducation.
Skorupiany, z skorupy glinianey. irrden. de terre, qui est de terre cuite. § skorupiana robota.
ozdoba skorupiana. Bauk. Scherbel-Zierath, Muschel-Werck. *Archit.* coquillage, *m.* ornement de coquilles. § ozdoba skorupiana z kamienia rzezana albo na gipśie wybiiana bywa.
Skorupiasty, Skorupy, } skorupie podobny. schaalicht; scherbel- oder schaalen-förmig, muschel-ärtig. testacée, *adj. f.* façonné en forme de coquille ou de têt de pot cassé.
Skorupieię. eine Schaale oder Rinde bekommen; schalicht werden. se couvrir de croute, de coquille; devenir coquille ou écaille.
rana ieszcze nie oskorupiała. die Wunde hat noch nicht eine Rinde, ist noch nicht verharrscht. la plaïe n'a pas encore de croute.
Skorupka. 1) ein kleiner Scherbel. 2) kleine Muschel, Schälchen. 3) Schälchen, Forme, worauf etwas gebacken wird. 1) petit têt de pot cassé. 2) petite coquille d'oeuf ou de poisson; moulette. 3) petite moûle dans laquelle on cuit une pâte au four.
skorupki gra. das Scherbel-Spiel der Kinder. jeu de tessons où les enfans jettent

tent des teſſons ſur l'eau, & celui gagne dont le teſſon nage plus avant.

Skory. 1) unreif. 2) frühzeitig, hastig. 1) vert, qui n'eſt pas mûr. 2) précoce, prématuré, véhément, qui ſe fait ou qui arrive plûtôt qu'il ne devroit. § 1) ſkory rozum, ſkora ochota, ſkora pilność iako ſkory koń, prętko ſię wyśiliwſzy uſtanie; ſkore rzeczy nietrwałe, *prov.* ſkory to i porywczy człowiek.

ſkoryś nazbyt. du biſt zu hitzig vor der Stirne. vous avez la tête près du bonnet.

Skorzany. ledern Haut. de cuir, de peau.

**ſkorzany, korkowy.* von Baum-Rinde. d'écorce d'arbre.

*Skorzec, ſzpak. Staar ein Vogel. étourneau un oiſeau.

Skośćieć, *F. ſkośćieię.* } 1) zu Knochen werden. **2) erſtarren, erſtaunen. 1) devenir os, ſe convertir en os. **2) s'étonner, étre ſurpris.
Skośnieć, *F. ſkośnieię.* }

Skorzyſtać, *F. ſkorzyſtam,* } w czym. gewinnen, profitiren. profiter, gagner.
Skorzyśćić, *F. ſkorzyſzczę,* }

Skośnoćiąg. Kriegsb. die kurtze Streich-Linie. *Fortif.* la ligne de défence raſante ou flanquante.

*Skot, bydło. Vieh. béſtiaux, *plur.*

*Skotarz } paſtuch, paſterz. Vieh-Hirt. gardeur de béſtiaux.
*Skotopas }

Skotnik, *vid.* Wygon.

Skotopaſki, *plur.* pioſnki paſtuſze. Schäfer-Lieder, Hirten-Gedicht. paſtorale, un poëme qui repréſente une action de bergers.

Skorzypięta. Haaſe, furchtſamer Menſch. pagote, poltron.

Skować, *v. m. F. ſkuię.* 1) ſchweiſſen, zuſammen ſchmieden. 2) einen einſchmieden. 1) corroier, jondre deux fers enſemble. 2) mettre qu. aux fers, le charger de fers. § 1) ſkuy te żelaza. 2) ſkować komu ręce i nogi.

Skowanie. 1) das Schweiſſen. 2) das Einſchmieden. 1) l'action de corroier. 2) l'action de mettre qu. aux fers.

Skowany. 1) geſchweißt. 2) eingeſchmiedet. 1) corroié. 2) mis aux fers.

Skowronek. eine Lerche. alouëtte.

Skowyczę, *czy, czyt.* 1) heulen, winſeln wie ein geſchlagner Hund. 2) *fig.* jammern, wimmern, ſehr klagen. 1) hurler, japper, ſe plaindre comme un chien battu. 2) *fig.* hurler, ſe plaindre, ſe fâcher, crier, ſe lamenter, gémir.

Skowyczenie. das Geheul. glapiſſement, hurlement, lamention, cri & gémiſſement.

Skoyćiec, *vid.* Skoćieć.

Skracam, *v. m. F. ſkrocę.* 1) verkürtzen, kürtzer machen. 2) verkürtzen, eine Schrift ins kurtze faſſen, ziehen. 3) dämpfen, bändigen. 1) acourcir, racourcir, rapetiſſer, rendre une choſe plus courte. 2) abréger, rendre plus court, reſſerrer un écrit qui etoit difus. 3) domter, ranger à ſon devoir. § 1) ſkracam, komu czas; ſkroćił ſobie żywota opilſtwem; ſkroćić komu życie; malarz to dobrze ſkraca; ſkroćić ſzatę. 2) ſkroćić kśiążkę, mowę. 3) ſkroćić mieczem bezecnych ludźi.

Skręcam co, *F. ſkręcę.* zuſammen drehen. tordre.

Skradam śię, *F. ſkradnę śię.* 1) ſich wegſchleichen, einen einſamen Ort ſuchen. 2) beſchleichen, lauren. 1) ſe retirer à la dérobée. 2) guêter qu. § 1) ſkradał śię do ſwoiego pokoiu. 2) lis śię do kur, a kotka do myſzy czołgiem ſkrada.

ſkradaiąc śię, ukradkiem. verſtohlner Weiſe, geſchlichen. à la dérobée.

Skraiany, *vid.* Skroiony.

Skrępować co, *F. ſkrępuie.* mit einem Strich zuſammen ziehen. garotter, biller, corder, ſerrer avec une corde.

Skręt. Lütze, einfacher Strick. cordon; une ſimple corde faite ſeulement d'un cordon.

ſkręty, ſznice. der Arm worinnen die Wagen-Deichſel ſteckt. le bois fourchu au milieu du train d'un chariot où l'on arrête le bout du timon.

Skrętnie, } *vid.* Skrzętnie, Skrzętność, Skrzętny.
Skrętność, }
Skrętny, }

Skrewnić śię z kim, *F. ſkrewnię śię.* ſich verſchwägern. s'alier, s'unir par mariage.

Skrewnienie. Verſchwägerung. liaiſon, *f.* aliance qui ſe fait entre les perſonnes par le mariage.

Skrewniony. verſchwägert. alié, joint à une famille par le mariage. § afekt ſkrewniony.

Skrobacz. Reiber, Schraper. racler, celui qui racle, qui ratiſſe.

Skrobaczka. Schrap-Eiſen, Kratz-Eiſen, Schab-Eiſen bey den Handwerckern. ratiſſoire, racloire, inſtrument à l'uſage de pluſieurs artiſans.

**ſkrobaczka, tarka.* das Reibeiſen der Köche. la rape, utenſile de cuiſine.

Skrobak, *g. a.* noż. Schab-Meſſer, Schnitt-Meſſer. plane; couteau à l'uſage des artiſans pour planer, pour polir le bois.

Skrobanie.

Skrobanie. das Abschaben, Abkratzen. l'action de ratisser, de racler. § skrobanie drzew, płonek.
Skrobanina. ausgekratzte Schrift-Stelle. rature, éfaçure faite avec un canif.
Skrobany. abgeschabt, glatt. raclé, ratissé, uni.
Skrobię, *bie, bał.* 1) schaben, schrapen. 2) abschuppen einem Fisch. 3) schrapen, reissen, kratzen im balbieren. 1) ratisser, racler. 2) écailler un poisson; ôter les écailles. 3) écorcer en faisant la barbe; raser qu. avec un méchant rasoir. § 1) skrobać drzewo. 2) oskrob tę rybę. 3) cyrulik go barzo skrobał.
skrobać się. sich kratzen, sich schrapen. se grater, se froter la peau avec les ongles.
skrobać się w głowę. es hinter den Ohren suchen. se grater l'oreille. § po takim bankiećie w głowę śię zaskrobiećie; w głowę śię skrobie i konceptow dobywa.
skrobać papier. das Papier abschaben. grater le papier.
skrobać rzemień. einen Riemen dünn kratzen, schaben. ravaler la courroie.
Skrobina. 1) das Abschabsel. 2) ausgekratzte Schrift-Stelle. 1) raclure, ratissure. 2) endroit ratissé dans un écrit; rature; ce qu'on ôte d'une chose qu'on a ratissée.
Skrocenie. 1) Verkürtzung. 2) Verminderung. 3) Bändigung. 1) acourcissement, racourcissement, abrégement. 2) amoindrissement. 3) l'action de domter. § 1) skrocenie pisma, czasu, żyćia. 2) skrocenie wydatkow.
Skrocony. 1) verkürtzt. 2) gebändiget. 1) racourci, rendu plus court. 2) domté.
Skroić, *F. skroię.* 1) zuschneiden als der Schneider. 2) zerschneiden. 1) tailler, couper quelque étofe pour en faire un habit. 2) couper en morceaux. § 1) skroić szatę, kontusz; skroić takiey szaty nie każdy krawiec umie.
Skroiony. 1) zugeschnitten. 2) zerschnitten. 1) taillé pour un habit. 2) coupé en morceaux.
Skromię, *obs. vid.* Uskramiam.
Skromnie, *adv.* 1) gelassen, auf eine bescheidene Art. 2) mäßig. 1) discrètement, modestement, avec retenuë, posément. 2) modérement, frugalement. § 1) skromnie mu odpowiedźiał, skromnie tę urażę znoszę. 2) skromnie zażyway; skromnie żyie.
Skromność. 1) Bescheidenheit, Sittsamkeit. 2) Mäßigkeit. 3) Speis-Ordnung, Diät. 1) modestie, retenuë, discretion. 2) modération, tempérance, frugalité, sobrieté. 3) la diéte, un régime de vivre. § 1) skromność w obyczaiach. 2) skromność w życiu; skromność w dostatku a nie w nędzy poznać. 3) skromność w życiu zdrowiu dogadzaiąca, albo miarkowanie zdrowia życiem; samą skromnośćią tey choroby pozbyć możesz.
Skromny. 1) bescheiden, sittsam. 2) mäßig, sparsam. 3) mäßig, mittelmäßig, nicht gar zu dick, nicht zu fett. 1) discret, retenu, tranquile, modeste. 2) frugal, sobre. 3) moïen, qui est ni grand ni petit. § 1) skromny w obyczaiach, w postępkach. 2) skromne żyćie lepsze niż hoyne; skromny w życiu; skromne obiady zdrowiu ludzkiemu służą. 3) człowiek skromnego brzucha.
Skroń, *f.* der Schlaf am Kopf. la temple. § ledwo Sarmacką koroną skronie swoie opasał.
Skroniowy, do skroni należący. Schlaf-; das Schlaf-Bein betreffend; zu den Schläfen gehörig. temporal, de temple, qui concerne la temple. § muszkuł skroniowy; kość skroniowa.
*Skropawy, Skropowaty, } chropawy. uneben, holpricht. scabreux, raboteux.
Skroś, *obs. vid.* Wskroś.
*Skrowity, *vid.* Skromny.
Skrucha, skruszenie serca. Zerknirschung des Hertzens. brisement de coeur, contrition, resipiscence, componction; la doleur de ses pechez.
Skrudle, *i, ił,* włoczę rolą. eggen. hercer la terre. § po zaśiewie rolą skrudlić trzeba.
Skrudlenie, włoczenie roli. das Eggen. l'action de hercer.
Skrupić co, *F. skrupię.* schroten, gröblich mahlen, zerstossen. égruger, piler au moulin.
Skrupienie. das Schroten. l'action de gruger.
Skrupiony. geschrotet. égrugé, pilé.
Skrupuł, *vid.* Szkrupuł.
Skruszyć co, *F. skruszę.* 1) brocken, krümeln. 2) klein reiben, klein stossen. 3) zermalmen, verderben, stürtzen. 1) émiër, mettre en miës. 2) briser, égruger, broïer. 3) pulveriser, perdre, ruiner qu.
skruszyć się. 1) sich zerkrümeln, in kleine Brocken zerfallen. 2) Reue haben, mit einem zerknirschten Hertzen bereuen. 1) se miër, se casser, se mettre en morceaux. 2) venir à resipiscence, être contrit, être percé de douleur de ses péchez. § 1) i kamień śię od starośći skruszy.

Skruszeć, *F. skruszeie.* mürbe werden. s'atendrir; devenir plus tendre à manger. § iuż skruszało mięso.

Skruszenie. geschehene Zerbrockung. l'action finie d'émiër, de mettre en petits morceaux.

skruszenie serca. Zerknirschung des Herzens. brisement de coeur; resipicence.

Skruszony. 1) zerkrümelt. 2) zerknirscht, bußfertig. 1) émié, brisé, broié. 2) contrit, touché de ses fautes. § 1) weż cukru skruszonego. 2) serce skruszone.

Skrutator. der Vater Scrutator in einigen Klöstern. le Pére Scrutateur dans quelques couvens.

Skrutynium. 1) gerichtliche Untersuchung. 2) in einigen Klöstern: Scrutinium, die Sammlung der gegebenen Stimmen oder der Ort wo der Provincial die Mönche über etwas befraget. 1) enquéte, perquisition, recherche judiciaire. 2) scrutin, c'est un recueil des voix des Réligieux ou le lieu où le Provincial les interroge sur quelque fait. § 1) skrutynium sąd ma odprawować.

skrutynium wywodźić. eine Inquisition anstellen. faire enquête.

Skrwawić co, *F. skrwawię.* blutig machen. ensanglanter, remplir, couvrir de sang.

Skrwawienie. das Blutigmachen. l'action d'ensanglanter.

Skrwawiony. blutig. ensanglanté.

Skrybent. 1) Schreiber. 2) Verfasser. 1) écrivain. 2) écrivain, auteur.

Skryć co, *F. skryię.* verstecken. cacher.

skryć się przed kim. sich vor einem verstecken. se cacher de devant qu.

Skryćie, *adv.* heimlich, ins geheim. en cachette, en secret, à la dérobée.

Skryćie. das Verstecken. cachement.

Skrytość, skryćie. 1) Schlupf-Winckel, verborgener Ort. 2) Geheimniß, Heimlichkeit, das Verborgene. 1) cache, cachette; lieu où l'on cache qu. ch. 2) secret, chose cachée.

skrytośći serca. das Verborgene des Herzens. les recoins de coeur.

Skrypt. eine Schrift. écrit; écriture.

Skryptura. Schreibe-Buch, Exercitien-Buch in der Schule. livre de papier pour y écrire ou faire des compositions ou des témes.

stare skryptury. altes Papier. paperasses, *f. plur.*

Skryptural. / **Skrzypturalik**, *g. a.* } ein Feder-Messer. canif.

Skryty. 1) versteckt, heimlich. 2) voll Schlupf-Winckel und Oerter wo man sich verstecken kan. 3) heimlich, nicht einem jeden bekannt. 4) heimlich in seinen Sachen. 1) caché, couvert. 2) plein de caches ou de lieux propres à cacher. 3) caché, secret, couvert, qui est éloigné de la connoissance des hommes. 4) caché, couvert, dissimulé, entortillé. § 1) skrytych nie znaydźiesz pieniędzy. 2) skryte w tym leśie są mieysca. 3) skryta tego iest przyczyna; skryte rzeczy własnośći. 4) skryty swoie myśli i zamysły kryie.

skryte sądy Boskie. die heimlichen Gerichte Gottes. les jugemens de Dieu cachez.

skryte to są rzeczy. das sind verborgene Dinge. ce sont lettres closes.

skryte postanowienie. Gerichtsw. stillschweigende Einwilligung. *Palais:* consentement tacite.

Skrzeczę, *cze, czał, czeli.* 1) quäcken als ein Frosch. 2) klingeln, gnarren als der Adler. 1) coasser. 2) trompetter, crier comme l'aigle. § 1) skrzeczą żaby. 2) orzeł skrzecze.

Skrzeczek, mysz źiemna wielka. ein Hamster, eine grosse Feld-Maus. mulot, un grand rat de blé.

Skrzeczenie. / **Skrzek.** } das Quäcken der Frösche und einiger Vögel. coassement; le cri naturel de grenouilles, & de quelques oiseaux.

Skrzeczki, skwarki, *plur.* in der Pfanne gepregelte Speck Griefen. de petits morceaux de coine qu'on a fait griler dans une poële.

Skrzele, *plur.* oskrzele. Kiemen, Fisch-Ohren. ouïes des poissons.

skrzele rakow. Krebs-Scheeren. les serres, *f.* les bras ou les pinces des écrevisses.

Skrzepły. 1) geronnen, kalt geworden. 2) frostig, kalt, todt. 1) pris, figé. 2) mort, tiéde, languissant, refroidi. § 1) tłustość, polewka skrzepła; skrzepłe zagrząć mięso. **2) skrzepłe ożywiać popioły, serce.

Skrzepnąć się, *F. skrzepnę.* 1) gerinnen, kalt werden. 2) fig. kaltsinnig werden. 3) erstarren, steif werden als eine Leiche. 1) se figer, se prendre comme la graisse. 2) se refoidir; tiedir dans une passion. 3) devenir dur, se roidir comme le corps d'un décedé.

Skrzepnienie. das Gerinnen. l'action de se figer.

Skrzętnie, *adv.* 1) mit Emsigkeit. 2) unbesonnen, unbedachtsamer Weise. 3) mit Ungestümm, unabläßlich. 1) avec empressement, assidûment. 2) précipitanment, inconsidérément. 3) avec instance, instanment.

Skrzętnik. loser Mensch, listiger Kerl. finet, fin matois, fin renard. § stoyno skrzętniku.
Skrzętność. 1) Emßigkeit, Fleiß, Geschäftigkeit. 2) Eifer, Dringlichkeit. *3) Hastigkeit, Unbedachtsamkeit. 1) industrie, empressement, assiduité, activité. *2) instance, ardeur, *f.* *3) inconsidération, précipitation.
Skrzętny. 1) emsig, geschäfftig, der immer was thun muß. 2) unruhig, los, der immer was vor hat. 3) dringend, zusetzend. 4) unüberlegt, übereilt. 1) industrieux assidu, agissant, empressé, actif. 2) inquiet, intriguant, qui est toujours en agitation. 3) urgent, pressant. 4) inconsideré, maldigeré, malavisé. § 1) skrzętna gospodyni; skrzętna do usług przyiaćielska życzliwość. *2) skrzętnych (niespokoynych) się wystrzegay ludźi. 3) na tak skrzętną propozycyą pozwolenie i odmowa niebezpieczne- mi były. *4) skrzętny (nierozmyślny) to był uczynek.
Skrzybaczka, łopata, łopatka do skrzybania. Schüppe, Schaufel den Koth wegzunehmen. ratissoire, pėle avec quoi on nettéie une chose en ratissant.
Skrzybam. schaben, schrapen. ratisser, ôter les ordures en raclant, en ratissant.
Skrzydełko. ein Flügelchen. petite aile.
Skrzydlasty. geflügelt. ailé; qui a des ailes; volatile.
zwierzę skrzydlaste. ein fliegendes Thier. volatile, *m.*
Skrzydło. 1) ein Flügel. 2) einem Flügel gleichende Sache als ein Flügel vom Segel; Flügel, Seite eines Gebäudes, einer Schlacht-Ordnung, eines Befestigungs-Wercks u. d. g. 1) aile. 2) aile; chose qui réssemble à une aile, comme le côté d'une voile, d'un bâtiment, d'un ordre de bataille, d'un ouvrage de fortification *&c.* § 1) orzeł skrzydła rozpośćiera. 2) skrzydło u żaglow, skrzydło pałacu; skrzydło prawe, lewe w szyku; skrzydło albo ramię w narożniku; skrzydło kortyny; wyćiąg skrzydła narożnika aż do śćiany; skrzydło śćienne.
skrzydło gęśie do umiatania. Fleder-Wisch. plumart, houssoir, plumail, plumasseau à soufler & à nettéier.
skrzydło u drzwi, u wrot. Thür- oder Thor-Flügel. vantail, battant, manteau d'une porte qui s'ouvre de deux côtez.
skrzydło okienne. Fenster-Flügel. battant de fenêtre.
skrzydła wiatrakowe. die Windmühl-Flügel. les volans, la volée d'un moulin à vent.
skrzydła u ryby. die Floß-Federn an den Fischen. les nageoires, *f.* les ailerons de poisson.
skrzydła mu obćięto, przyćięto. man hat ihm die Flügel beschnitten. on lui a rongé les ailes, les ongles.
Skrzydłobłonisty. versehen mit häutigen Flügeln statt der Federn. ailé d'une membrane au lieu des plumes. § nietoperze, muchy są skrzydłobłoniste.
**Skrzydłolotny. geflügelt. ailé; qui vole avec des ailes. § skrzydłolotny Pegaz.
**Skrzydłonogi. geflügelt an den Füssen. ailé aux piez. § Fortuna skrzydłonoga.
Skrzydłowaty. gleich einem Flügel. semblable à une aile.
Skrzydłowy. Flügel-. d'aile, qui regarde l'aile.
Skrzynia. 1) Küste, Kasten, Lade. 2) Waaren-Küste. 1) grande caisse. 2) caisse, caisson pour des marchandises. § 1) kupił sobie skrzynię. 2) skrzynia wapna ma takow dwanaśćie.
skrzynia Pańska; skrzynia przymierza Pańskiego. in der Bibel: die Bundes-Lade. *dans la Bible:* arche d'alliance.
skrzynia wodna. ein Röhr-Kasten oder ein Röhr-Trog. bassin de fontaine, réservoir d'eau. § z rurmusa w skrzynię woda ćiecze.
skrzynia rurmusowa, vid. Rurmusowy — *rurmusowa skrzynia.*
skrzynia puklasta, sépet wielki. grosser Coffer, runde Lade. bahu, caisse à dos courbé.
skrzynia wapienna. ein Kalck-Bette, Kalck einzutragen. le bassin où les massons detrempent la chaux.
Skrzyńczasty. mit Fächern versehen plein de petites cavitez; où il y a beaucoup de cellules & de cassetins.
koło skrzyńczaste. das Fach-Rad in der Mühle, in dessen Fächer das Wasser fällt. roüe de moulin à cellules dans lesquelles l'eau tombe & fait aller le moulin. § korzecznik ma koło skrzyńczaste, ktore bierze na śię wodę.
Skrzyneczka. sehr kleines Kästchen. petite laiette, petite cassette.
skrzyneczka wotowa. Kästlein worinnen die Stimm-Zettelchen geleget werden. petite laiette ou l'on jette une balotte pour donner sa voix.
**skrzyneczka, szkatułka pisarska.* Schreib-Zeug. écritoire.
Skrzynka. 1) Kasten, Kästlein. 2) Kutschen-Kasten. 1) caisse, cassette. 2) caisse,

 panier

panier de chariot, de carosse. § 1) zamknąć co w skrzyncę. 2) skrzynka na przodku woza.

Skrzyp, Skrzypienie. 1) das Geknarre, Knarren. 2) Kannenkraut, Roßschwanz ein Kraut. 1) cri, bruit aigu que font deux choses qui se frotent. 2) aprelle, queuë de cheval une plante.

Skrzypam. 1) knarren, knirren mit etwas. 2) fiedeln, geigen, streichen auf der Violine. 1) crisser avec qu. ch; faire, causer un bruit perçant avec deux choses qu'on frote. 2) toucher avec un archet; joüer du violon. § 1) skrzypa drzwiami. 2) miło skrzypał na skrzypcach.

Skrzypek. ⎫ Geiger, Violist. violon;
Skrzypćista. ⎬ joüeur de violon. § ła-
Skrzypka. ⎭ godnie rznie ten skrzypek.

skrzypek podły. Bier-Fiedler. racleur, méchant ménétrier.

skrzypek, g. u. das Röcheln eines Sterbenden. le râlement d'une personne à l'agonie; le hoquet de la mort. § skrzypek w piersiach konaiącego; gra, śiedźi ostatni skrzypek w pierśiach iego.

Skrzypica, ryba morska. ⎫ Lyra ein rother
Skrzypca. ⎭ See-Fisch mit einem monströsen Kopf. un rouge poisson de mer avec une tête monstreuse.

**skrzypice; skrzypce*, plur. 1) Geige, Fiedel, Violine. 2) die Leyer ein Nord-Gestirn. 1) violon, un instrument de musique à cordes. 2) lire, une constellation septentrionale. § 1) skrzypce wielkie, małe; grać na skrzypcach; do skrzypcow (skrzypic) fletnie przyłączono. 2) skrzypce na niebie z dźieśięći gwiazd są złożone.

skrzypce basowe. eine Baßgeige. viole.

Skrzypiczny, do skrzypic należący. Geigen-. de violon.

Skrzypię, *i, iał, ieli, v. m. F. skrzypnę.* 1) knarren, knirren als Räder am Wagen, die man nicht eingeschmieret hat. 2) unangenehm klingen. 3) schläfrig gehen, hincken, nicht recht fort wollen. 4) einen fahren lassen. 1) crier, mener un bruit aigu, comme les rouës de chariot mal graissées. 2) jurer, écorcher l'oreille, racler, rendre un son aigre, *en parlant des instrumens de musique.* 3) n'aller pas bien, languir, tiédir, se refroidir dans. 4) peter, faire un pet. § 1) drzwi skrzypieć przestały; woz, piła, lina skrzypi; skrzypiąc koła śię toczyły. 2) skrzypi tą muzyka 3) skrzypiąc twoie idą rzeczy; skrzypi sprawa iego. 4) ktoś tu skrzypnął.

skrzypieć na piersiach. röcheln in der Todes-Noth. râler en agonizant. § iuż mu skrzypi na pierśiach.

skrzypiały skrzypce na tym weselu. die Geigen liessen sich auf dieser Hochzeit hören. les violons ont ronflé à cette noce.

skrzywił śię trzewik. der Schuh ist krum getreten. le soulier fait un grimace.

Skrzypiec, *g. skrzypca.* die Fiedel, eine Art von Tortur. espèce de question qu'on donne à un criminel.

bydź iak na skrzypcu. wie auf Nadeln stehen. être comme sur des épines.

Skrzypienie, skrzypnienie, *vid.* Skrzyp 1).

Skrzypka, *vid.* Skrzypek.

Skrzypki, *plur.* Stock-Fiedel. violon de poche.

Skrzypliwie, *adv.* mit einem Geknirre. avec un cri ou bruit aigu.

Skrzypliwy, skrzypiący. knarrend. qui crie, qui fait un son aigu.

Skrzywiam co, *v. m. F. skrzywię.* krümmen, krumm machen. courber, plier, forcer.

skrzywić śię. 1) sich werfen, krumm werden. 2) ein saueres oder klägliches Gesicht machen; ein Gesicht zu etwas schneiden. 1) se courber, se tourmenter. 2) rechigner; faire un grimace; faire un visage d'un homme, qui est en mauvaise humeur. § 1) deska śię skrzywiła. 2) skrzywi śię na tę propozycyą; skrzywił śię iakby chorował na glisty.

Skrzywianie. das Krümmen. l'action de courber.

Skrzywienie. die Krümme, Beuge. courbûre.

Skrzywiony. gekrümmet, gebogen. courbé, forcé, plié, courbe.

Skubanka. Wolle von verreckten Schafen. pleures, *f. plur.* de la laine d'une brebis morte.

Skubię, *v. m. skubie, skubł, skubał, F. skubnę.* 1) rupfen, pflücken, auszupfen Federn, Haare, Wolle. 2) einen rupfen, ums Geld bringen. 1) plumer un oiseau; tirer, arracher, ôter les plumes, le poil, la laine à. 2) plumer, apauvrir qu; escroquer, griveler. § 1) skuść tę gęś trzeba; skubał ptaka; skubać śierć, wełnę. 2) grzech skubać bliźniego; skubnął go po kalećie.

skubać śię, vulg. zaudern, tändeln, lausen. barguigner, dandiner, tarder.

Skubienie, Skubanie. das Pflücken. l'action de plumer, d'arracher les plumes ou le poil.

Skubnienie. ein Zug im Pflücken, im Rupfen. un coup de celui qui plume, qui arrache.

Skuć, *vid.* Skować.

Skudlany.

Skudlany. zerzauset. échevelé.

Skudlić, *F. skudlę.* zerzausen die Haare. décheveler qu; mettre en desordre les cheveux. § skudlić komu włosy.

Skulę, Skulenie, *vid.* Skolę, Skolenie.

Skup. Verkauf, Sache zum verkaufen. vente, chose à vendre. § szołtystwa, Woytostwa są na skupie.

skup; skup powinowatemu należący. Vorkauf nach dem Recht der Verwandtschaft. retrait lignager; droit de préférence qu'on a d'acheter un propre de sa famille. § oprawa zawsze iest dzieciom na skupie.

skupem dziedziny nabyć. vermöge des Vorkaufs-Rechts ein Gut an sich kaufen. retraire; retirer un héritage de sa famille qui est à vendre.

Skupiam co, *v. m. F. skupię.* häufen, sammlen. amasser, amonceler, ramasser, entasser.

Skupień, *g. skupnia,* skupuiący potrzeby strawne. Aufkäufer, Einkäufer der Lebens-Mittel. acheteur, pourvoieur, qui fait la provision de vivres.

Skupienie. 1) das Häufen, die Zusammenhäufung. 2) Aufkaufung, Einkaufung 1) entassement, l'action d'amasser. 2) emplette, achat qu'on fait de plusieurs choses.

Skupiony. 1) gehäuft, vereinigt, zusammen gebracht. 2) aufgekauft, eingekauft. 1) entassé, amassé, assemblé, joint. 2) amassé par achat, acheté de diverses personnes. § 1) te dwie potęgi skupione byłyby silne Turczynowi. 2) skupione żywności.

Skupność. das Aufkaufen. achat de plusieurs choses.

Skupny. 1) bestimmt oder leicht zu verkaufen; abgehend. 2) der sich bestechen läßt. 1) vénal; de bonne vente, de bon débit; qui a fort grand débit. 2) vénal; qui se laisse corrompre; aisé à gagner. § 1) skupny to towar; ryśie futro im cynkowatsze tym skupnieysze; nie skupne to są zboża. 2) skupny to szczekacz.

Skupowanie. das Aufkaufen. l'action d'acheter une grande quantité de. § skupowanie zboża, żywności, wina.

Skupuię, *v. m. F. skupię.* 1) aufkaufen, zusammen kaufen. 2) einem durchs Aufkaufen schädlich seyn; einen auskaufen. 1) acheter beaucoup de choses. 2) faire du tort à qu. en achetant les choses qui lui seroient nécessaires. § 1) skupił wszystkie żywności. 2) skupił sąsiada.

Skurczam, kurczę co, *v. m. F. skurczę.* einziehen, krümmen. racornir, resserrer, retrécir.

skurczyć się. zusammen laufen wie Leder. se racornir, se resserer, se retirer comme du cuir.

Skurczenie, *conf.* Kurczę. 1) Einziehung eines ausgereckten Gliedes 2) das Zucken, Einziehen der Spann-Adern. 1) retrécissement, resserrement, l'action de resserrer un membre qui est étendu. 2) convulsion, contraction de nerfs.

Skurczony. 1) eingezogen, gekrümmet als ein Finger. 2) zusammen gelaufen als Leder. 3) eingezogen als Ausgaben. 1) resserré comme un doigt. 2) retréci, racorni comme du cuir. 3) reserré, retranché comme les dépenses.

Skurłat. Leder-Fleck; altes, schlechtes Leder. rafe, reyfort, morceau qu'on a coupé du cuir; vétilles de cuir.

Skurwysyn. 1) Huren-Sohn, Schelm. 2) im Scherz: leichtfertiger Vogel 1) fils de putain, fripon. 2) *burlesq.* petit larroneau; petit fripon. § 1) słysz skurwysynie. 2) skurwysyn to szczwany; skurwysyn miło rznie na skrzypcach.

Skuść, *vid.* Skubię.

Skuśić czego, *F. zkuszę.* 1) kosten. 2) versuchen. 1) goûter, essaïer, savourer. 2) tenter. § *1) skuś (skosztuy) tych iabłek. 2) skuśił szczęścia swoiego.

Skuszenie. *1) das Kosten. 2) das Versuchen. *1) action de goûter. 2) tentative.

Skuszony. gekost, versucht. goûté, essaïé.

Skutecznie, *adv.* kräftiglich, nachdrücklich. éficacement, avec éficace; en éfet; éfectivement.

Skuteczność. 1) Würcksamkeit, würckende Kraft. 2) Einfluß der Sterne. 1) éficacité, éficace, vertu éfective. 2) influence. § 1) przykład iego skuteczność wydaie. 2) gwiazdy skuteczność swoię na źiemię wylewaią.

Skuteczny. würckend, das seine Würckung hat. éficace; éfectif, éficient, qui produit son éfet. § napomnienie iego skuteczne było.

lekarstwo skuteczne. ein würcksames Hülfs-Mittel. un puissant remède.

Skutek, *g. u.* Würckung. éfet, éficacité, chose produite par sa cause. § przywodźić co do skutku swego; lekarstwo skutku swego nie miało, nie doszło; prętkiego ći nadźiei życzę skutku.

skutek czynię, wydaię. } bewerckstelligen,
do skutku przywodzę. } würcken, erfül-
Skutkuię. } len. éfectuër; mettre en éfet.

Skuty, *vid.* Skowany.

Skwadron, hufiec. ein Geschwader, Schwadron. un escadron.
Skwapiam się, kwapię się. sehr hastig seyn, zu sehr eilen. hâter trop; agir précipitanment.
Skwapianie się; skwapienie się; skwapliwość. Hastigkeit, Uebereilung, gar zu grosse Eilfertigkeit. grande hâte, trop grande précipitation.
Skwapliwie, *adv.* zu eilig, zu hastig. précipitanment, avec trop de précipitation.
Skwapliwość, *vid.* Skwapienie się.
Skwapliwy. hastig, zu eilig, übereilig. précipité, trop hâté.
Skwara. 1) Schwüle, heisses Wetter. 2) Schlacken von Ertz. 1) tems vain; grand chaud; chaleur étoufante. 2) loppe, crasse du métail. § 1) skwara teraz. 2) stalna, mosiężna skwara.
skwara na mię, vid. Skwarno mi.
Skwareczki, Skwarki, *plur.* gepregelte Fett- oder Speck-Griefen. miettes, morceaux de graisse ou de coine frites jusqu'à ce que toute la graisse en est sortie. § skwarki dobrze wyskwarzone.
Skwarno mi; skwara na mię. 1) es ist mir bange vor Hitze. 2) das macht mir Sorge, Unruhe. 1) la chaleur m'étoufe. 2) cela me fait de la peine; cela me cause du chagrin. § 1) skwarno mi było.
Skwarny. heiß, schwül. étoufant, vaine, trop chaud.
skwarne. Brech-Mittel für einen Stoß-Vogel. cure vomitive qu'on fait avaler à un oiseau de chasse.
Skwarzę co, *y, ył.* frischen, auskrischen, das Fett ausspregeln. frire; griller qu. ch. dans une poêle jusqu'à ce que la graisse en sort.
Skwaśniały. säuerlich geworden. devenu un peu aigre. § skwaśniałe piwo.
Skwaśnienie. Versäuerung. l'action par laquelle une liqueur s'aigrit.
Skwaśnieć, *F. skwaśnieię.* sauer werden. s'enaigrir, s'aigrir, devenir aigre.
Skweruię, prezentuię broń. Kriegsw. das Gewehr präsentiren. *Guerre:* présenter ses armes.
Skwierczę, *czy, czał, czeli.* 1) zischen, rasseln, als heisses Eisen im Wasser. 2) girren, zitschern, von Vögeln. 3) jammern, wimmern, klagen, winseln. 1) petiller, bruire, cistrer, faire un bruit semblable à celui que fait du fer rouge plongé dans l'eau. 2) gasouiller comme un oiseau. 3) gemir, se lamenter, se plaindre. § 1) skwierczy żelazo gorące w wodźie, woda w ogniu, oley w lampie; skwierczy świeca. 2) wrobel na dachu skwierczał. 3) skwierczy lud ubogi na takie ciężary.
skwierczący. Skwierczek. Skwierkliwy. Klager, Pinsler, Greiner, Wimmrer. esprit chagrin; plaintif, crève-oreille, Jéremiassier; qui a toujours quelque fer qui loche. § strzeż się skwierkliwych, bo im nigdy słusznie, dosyć nie dogodźisz.
Skwierczenie. Skwierk, *g. u.* 1) das Zischen, Rasseln als des Feuers. 2) das Zitschern der Vögel. 3) das Gewimmer, das Klagen, das Jammern. 1) forte de bruissement que fait le feu. 2) le gasouillement d'un oiseau. 3) lamentation, gemissement, plainte.
**skwierk drzewo, vid.* Swierk.
Skwinancya. die Hals-Bräune. l'esquinancie, squinancie, une maladie qui vient à la gorge. § skwinancya ślinne iagody w uściech zapala.
Sła, *vid.* Szła.
Słabieię. schwach, matt werden. s'afoiblir, perdre de ses forces; se faner, déchoir, languir, baisser.
Słabizna. 1) die Weiche der Seiten. 2) die Schwäche. 1) les hipocondres, *m. plur.* défaut des côtes; parties au dessous de derniéres côtes. 2) le foible, la foiblesse. § 1) żebra od pachy zaczęte kończą się na słabiźnie. 2) wywiodł co za potęga Państwa, co też za słabizny, za ktoreby go nayspośobniey uymować i psować.
Słabiuchny. sehr schwach. très-foible.
Słabo, *adv.* 1) schwach, matt. 2) leicht, obenhin, nicht gehörig. 1) foiblement, avec peu de forces, débilement. 2) légérement, à la légére, sans beaucoup de préparatifs. § 1) słabo się broni; słabo udaie. 2) słabo się w drogę opatrzyłem.
Słabość. Schwäche, Kraftlosigkeit, Schwachheit, Mattigkeit. foiblesse; peu de forces; débilité, infirmité, imbécilité, langueur, *f.* § słabość zdrowia tego nie dozwala; zmocnił słabość Państwa swoiego.
słabość serca. Kleinmüthigkeit, Zaghaftigkeit. lâcheté, abatement de coeur, manque de courage, timidité.
Słaby. 1) schwach, matt, kraftlos. 2) lucker, nicht steif, nicht straf aufgespannt. 1) foible, débile, langoureux, languissant. 2) lâche qui n'est pas assez bandé, qui n'est pas assez roid. § 1) słabe siły; słaby w ręku, na nogi; słabe zdrowie, wino; słaba farba; słaby wzrok i rozum. *2) słaby (nienaćiągniony) łuk.
za słabe kogo wziąć mieyśce. einen an seiner Schwä-

Schwäche fassen. prendre qu. par son foible.
slaba to nadżieia. das ist eine schwache, schlechte Hoffnung. c'est une foible, une petite espérance.
Slachćic, Slachectwo, *&c. vid.* Szlachćic.
Slachtawa, *vid.* Szlachtawa.
'Slad. 1) eig. u. fig. Fußtapfe, Spuhr. 2) Linie, Strich, den der Zimmermann auf dem Holtze mit der Leine schlägt. 3) Zeichen an von einander genommenen Stücken, wo solche zusammen gesetzt werden. 4) Hufe Landes, s. Łan. 1) *prop. & fig.* la trace de celui qui marche; piste; le vestige, pas. 2) rameneret, trait que fait le charpentier sur le bois avec le cordeau 3) repaire, *m.* marque, sur les piéces d'un ouvrage démonté, pour voir où l'on les doit assembler. 4) trente arpens de terre, *v.* Łan. § 1) ślad za sobą zostawić; niemasz tam żadney reszty, ani naymnieyszego śladu dawney wolności. 2) ślady ćieśielskie są linie krećiane na drewnie; naznaczyć ślad rubryką, kretą.
ślad zwierza, trop. die Fahrt, Spuhr eines Thieres. la passée, la trace d'une bête.
śladem. in die Fußtapfen, auf der Spuhr. à la piste; à la trace; en suivant les traces; sur les voïes, sur les pas, sur les vestiges de. § śladem zwierza szukać.
śladem iego idźie. er tritt in seine Fußtapfen, er folget seinem Exempel. il le suit à la piste; il suit ses traces; il marche sur ses talons, sur ses pas. § idź pracą oyca twoiego naznaczonym śladem.
ślad okrętowy; ślad za okrętem. Strich, Strudel, Schiffs-Spuhr, so solches hinter sich macht. ovaiche, sillon, sillage, *m.* remoux; la trace d'un vaisseau qu'il fait après soi.
ślad traćić. 1) die Spuhr hinter sich verwischen, verreiben, verdecken. 2) beschönigen, verdecken eine Absicht. 1) brouiller, cacher les traces. 2) plâtrer; couvrir, cacher son dessein.
'Sladowanie. das Spühren, Nachforschen. recherche à la piste.
'Sladownik. Spührer, Nachforscher. qui cherche comme à la piste.
'Sladuię co albo czego. nachspühren, auf der Spuhr folgen. aller, chercher, rechercher à la piste. § pies zaiąca śladuie.
'Slak, 'Slakuię, *vid.* Szlak, Szlakuię.
'Slam, muł. Schlamm, dicker Satz. sédiment, lie, limon.
'Slama, *vid.* Szlama.
'Slamowanie. das Räumen, Ausschlämmen der Wasser-Röhren, der Brunnen. dégorgement; l'action de curer les tuiaux, les puits.
'Slamowatość. Heilk. schleimiges, schlammiges Wesen. *Médec.* viscosité, mucilage, *m.* qualité mucilagineuse.
'Slamowaty. schlammig, schleimig. mucilagineux, visqueux, limoneux.
ślamowata, ślizka materya. Schleim als von Baum-Früchten. glaire; humeur visqueuse de quelques fruits.
'Slamuię. Ausschlämmen, räumen, reinigen einen Fluß. dégorger un tuiau; curer, nettéïer un fleuve. § ślamować rzekę, studnią, rurę rurmusową, staw.
ślamować czyy mieszek. eines Beutel fegen. vuider la bourse, nettéïer le gousset à qu.
Słanie, *conf.* 'Slę. das Schicken, Verschicken. envoi, l'action d'envoier.
słanie łoża, gniazda, drogi, vid. Scielenie.
Słap, *f.* grosse Schritte eines Thieres oder Pferdes. grands pas d'une bête ou d'un cheval. § koń ten ma dosyć słapi; słapią iść.
Słapisty. weit schreitend. qui fait de grands pas. § koń słapisty; bydło słapiste.
Słapak. } Paßgänger ein Pferd. cheval
Słapaczek. } de pas. § słapaczek ten letko nieśie.
Słapię. 1) grosse Schritte thun. 2) treten, zertreten, niedertreten. 1) faire de grands pas en allant. 2) marcher sur; fouler aux piez; mettre sous les piez. § 1) koń ten barzo słapi. 2) tam trawa nie rośnie, gdźie raz iazda Turecka kopytem zasłapi.
'Sląsk, *g. u.* } Schlesien. Silesie.
'Slązko, *g. a.* }
'Sląski. Schlesisch. de Silesie; Silesien.
Sława. 1) guter Ruf, Ruhm. 2) Ehre, Lob. 1) renommée, réputation, renom, célébrité, grand nom, vogue. 2) gloire, honneur. § 1) sławy komu uymować, uwłaczać; sława iest rozgłoszenie rzeczy, iest corką fortuny; miedzy chwałą a sławą iest ta właśnie rożność, ktora iest miedzy szczęściem i szczęśliwością. 2) Bog ći plećie z sławy nieoszczędną ręką niezwiędłe korony.
dobrey sławy człowiek. ein Mann der einen guten Ruhm hat. un homme qui a un bon renom.
złey, podeyrzaney sławy człowiek. ein Mensch der keinen guten Nahmen, keinen guten Ruf hat. un homme décrié; celui qui a peu de réputation.
ma sławę. er hat den Ruhm. il a réputation & du nom; il est en vogue; i a renom.

sława to parszywa. das ist ein schlechter Ruhm. ce n'est pas un bon renom; c'est une réputation délabrée.
z własney gęby sława nie popłaca. eigen Lob stinckt. qui se louë s'embouë; la loüange de soi même est contre la bienséance.
Sławak, *vid.* Słowianin.
Sławię co, kogo; wsławiam, rozsławiam. rühmen, preisen, berühmt machen. renommer; rendre qu. considérable, fameux; célebrer qu; donner du renom, de la réputation à qu.
sławię się. berühmt werden. devenir renommé; devenir célébre; avoir la vogue.
sławią się nowiny. die Zeitungen breiten sich aus. les nouvelles se repandent; le bruit court.
Sławienie. das Rühmen, Preisen. l'action de rendre fameux; célebration.
Sławnie, *adv.* berühmt, mit Ruhm. d'une maniére fameuse, avec renommée.
Sławny. im guten und bösen Verstand: berühmt, berufen, berüchtigt. *ce mot se prend en bonne & en mauvaise part:* signalé, illustre, renommé, célébre, fameux, connu. § sławny kray od wina kosztownego; sławny Doktor, Patron; sławne miasto z mądrych praw; człowiek dla godności i dostatkow swoich sławny; sławny dziś dzień; sławny w kosterstwie, w piiatyce; sławny to łotr, złodziey.
'Slaz, żołądek prawy bydlęcia. der Salter, der letzte Magen der wiederkäuenden Thiere. la caillette, le vrai ou le quatriéme ventricule dans les animaux qui ruminent. § pokarm w bydlęciu z książek do żołądka prawego albo ślazu się spuszcza.
ślaz ziele. (malva) Pappeln-Käse oder Hasen-Pappeln. de la mauve.
ślaz wielki leśny. (ibiscum) Eibisch, Ibisch, Heilwurtz. guimauve.
ślaz wysoki leśny; ślaz wiąneczny. (abutylon) Groß-Eibisch, hohe wilde Pappeln. abutilon, mauve sauvage.
ślaz płonny, pięćlisty. (alcea) Siegmars-Wurtz, Felleiß. bimauve, alcée.
ślaz ogrodny. (malva arborea) Garten-Pappeln, Pappel-Rosen. mauve de jardin.
'Slążak, *vid.* 'Slężak.
'Slazowaty. Pappeln gleich. semblable à la mauve.
'Slazowy. Pappeln-. de mauve.
ślazowy, ślazowaty kamień. ein gewisser Pappel-färbiger Edelgestein. espèce de pierre précieuse de la couleur de fleur de mauve.

'Slę, *śle, słał.* schicken. envoïer.
'Sledź, *m.* ein Hering. le haran.
śledź wędzony. Bückling, geräucherter Hering. haran soré; craquelot-apétit; apétit; sor.
śledź nowy, świeży. neuer Hering. haran pec, haran e[illegible]rac.
oczy mu iak ś[illegible]owi w głowę wlazły. er siehet wie ein gewässerter Hering aus; er hat eingefallene Augen. il a les yeux enfoncez, creux.
i na śledzia mu nie stanie. er hat keinen Heller. il n'a pas vaillant un sou; il n'a ni croix, ni pile.
'Sledzę, *dzi, dził.* spühren, wittern. aller, chercher à la piste; quêter; aller en quête. § ogar zaiąca śledzi.
'Sledziona, słodzona. die Miltz. la rate.
śledziony choroba, dolegliwość. Miltz-Beschwerung. mal de rate.
śledziony chorobę cierpiący. ein Miltzsüchtiger. rateleux; qui a mal à la rate; un splenique, splenetique.
lekarstwo na śledzionę. Artzeney vor die Miltz-Verstopfung. médicament splenique.
'Sledzionowy. Miltz-. de rate, qui regarde la rate.
śledzionowe ziele, vid. Stonogowiec.
'Sledziowka, solanka, beczka do śledzi, do słonych ryb. eine Tonne zu gesaltzenen Fischen; Herings-Tonne. tonne; un caque aux harans, au poisson salé.
'Sledziowy. zum Hering gehörig. de haran, qui concerne les harans.
'Slep, *g. ślepia,* 'Slepak, 'Slepek, } niedowid, ciemnowid, ciemnowidz, słabego wzroku. der ein schwaches Gesicht hat; ein Kurtzsichtiger. un miope, qui a de la peine à voir; qui a la vuë fort courte ou basse; qui n'a pas bonne vuë.
ślep, mucha iadowita. eine Hornüsse, grosse Fliege, die sehr stechen. taon, grosse mouche qui a un éguillon fort piquant.
'Slepiam, 'Slepnę, *ślepnie, ślepnął (ślepł).* 1) nicht mehr wohl sehen; anfangen blind zu werden. 2) blind seyn, irren, fehlen. 1) commencer à perdre sa vuë; ne voir si bien qu' auparavant. 2) *fig.* être aveugle; être ébloui de qu. ch; s'aveugler, se tromper, errer. § 1) ślepiawszy czytać przestał.
'Slepianie, 'Slepnienie. das Blindwerden; Verdunckelung, Blendung der Augen. obscurcissement de la vuë; le tems où l'on perd l'usage de ses yeux.
'Slepo, *adv.* eig. u. fig. blind. *prop. & fig.* aveugle, aveuglement.

ślepo

ślepo się narodźił. er ist blind gebohren. il est né aveugle.

co się ślepo narodźiło, ślepo zginie. aus einem Esel wird kein Spanisches Pferd. on ne sauroit faire d'un hibou un épervier.

'Sleponarodzony. } blind gebohren. aveu-
'Sleporody. } gle né. § kret śleporody.

'Slepota. 1) Blindheit. 2) fig. Blindheit, Verblendung. 1) aveuglement des yeux; cecité; perte de vuë. 2) aveuglement de l'esprit, éblouissement. § 1) ślepota na obie oczy, na iedno oko. 2) słusznie śię ślepoćie narodu tego dźiwuiemy.

ślepota iasna. der schwartze Staar; Blindheit in welcher man äusserlich den Augen nichts ansehen kan. amaurose, goutte-sereine, privation entiére de la vuë, sans qu'il y ait aucun vice sensible dans les yeux.

'Slepowron, nocny kruk. Nachtrabe, Ohreule, Kautz. cheveche, frésaie, espèce de hibou.

ślepowron herb. Wappenk. stehendes Hufeisen mit einem Creutzchen, auf welchem ein Rabe sitzet. *Blason.* fer de cheval qui est debout avec une croix sur laquelle s'est perché un corbeau.

'Slepucha. 1) Blindschleiche eine kleine sehr gifftige Schlange. 2) im Spott: ein Mensch der ein schwaches Gesicht hat. 1) sorte de petit serpent qui paroit aveugle & dont le venin est mortel. 2) *en se moquant:* un aveugle, qui ne voit bien.

'Slepy. 1) blind, der nicht sehen kan. 2) blind, verblendet, unbesonnen. 3) blind, gemahlt als eine Thüre. 4) blind, heimlich, künstlich aufzumachen. 1) aveugle; celui qui a perdu la vuë, qui ne voit point. 2) aveugle, inconsideré. 3) faux, peint, comme une porte. 4) caché, secret, perdu comme l'ouverture à quelque chose. § 1) ślepy od narodzenia, z przypadku, z choroby. 2) ślepy każdy co miłuie. 3) ślepe drzwi; brama ślepa. 3) ślepa kłotka; ślepy zamek.

ślepym bydź. blind seyn, nichts sehen. étre aveugle; ne voir goute; ne pas voir la lumiére; ne pas avoir l'usage des yeux.

ślepy na iedno oko. ein Einäugiger. un borgne, qui n'a qu'un oeil.

ślepe okno. ein Fenster mit blinden Scheiben. fenêtre à vitre dormant.

zna śię na tym iak ślepy na maśći. er urtheilet davon wie ein Blinder von der Farbe. il en juge comme un aveugle des couleurs.

ślepyby to widźiał. auch ein Blinder würde das sehen. un aveugle y mordroit, y pourroit mordre.

ślepa babka gra. blinde Kuh ein Kinder-Spiel. cligne-musette, colin-maillard un jeu d'enfant.

'Slężaczka. eine Schlesierin. une Silesienne.

'Slężak, 'Slążak. ein Schlesier. un Silesien.

'Slimaczę śię. einen Schleim von sich geben wie die Schnecken. baver, jetter de la bave ou de la glaire comme les limaçons.

ślimaczący śię. klebrig, schleimicht. visqueux, mucilagineux.

'Slimaczek. eine kleine Schnecke. limas; limace.

Slimaczy. 1) zu Schnecken und Muscheln gehörig. 2) mit einer Schaale bedeckt. 1) d'éscargot, de limaçon. 2) testacée, *adj. f.* couvert de coque, de coquille, de têt dur. § 1) ślimaczy sadź; ślimacza skorupa. 2) pław ślimaczy.

ślimaczy kamień. Schnecken-Stein. pierre de limaçon qu'on trouve dans la tête de limaçon.

'Slimak. Schnecke. escargot, limaçon. § ślimak morski, rzeczny, źiemny, drzewny.

ślimak bez skorupy. Weg-Schnecke ohne Haus. limaçon sans coquille.

'Slina. Speichel, Saber. salive, bave.

mowi co mu ślina do gęby przynieśie. er redet was ihm vors Maul kommt. il a un flux perpetuël de la bouche.

przynośi mi to ślinę do gęby. das macht mir das Maul wäßrig. cela me fait venir l'eau en (à la) bouche.

'Sliniak, co śię ślini mowiąc. Saberer. baveur, celui qui bave.

'Sliniasty. schleimicht, sabricht. baveux, visqueux.

'Slinię co. mit Speichel naß machen. enduire, humecter de salive. § bawełnę do pozłocenia naślinić, poślinić.

ślinię śię. sabern. baver; rendre, jetter de la salive, de la bave; saliver.

'Slinienie. das Sabern. l'action de saliver; crachement.

'Slinny. Speichel-, zum Speichel gehörig. salivaire, salival, qui regarde la salive.

ślinne iagody w uśćiech; baki, mandle. die Mandeln im Halse. les amigdales; deux glandes proche de la racine de la langue.

'Slinogorz, ślinienie śię. (*fielismus*) Speichel-Kranckheit, da dem Krancken der Speichel beständig aus dem Maule läuft. sorte de maladie qui provoque au ma-

 lade

lade un fréquent crachement dangereux.
'Sliſkacz. Glitſcher, Schliederer. gliſſeur, celui qui s'amuſe à gliſſer.
'Sliſkam ſię, vid. 'Sliżam ſię.
'Sliſkanie ſię na lodźie. das Glitſchen auf dem Eiſe. gliſſement, l'action de gliſſer ſur la gliſſoire.
'Sliſki. 1) ſchlüpferig. 2) fig. ſchlupferig, betrüglich, ungewiß, gefährlich. 1) gliſſant, grillant. 2) fig. trompeur, incertain. § 1) węgorz śliſki. 2) na śliſkim śiedźi urzędźie.
'Sliſko, adv. glatt, ſchlüpfrig. gliſſant, d'une maniére gliſſante.
śliſko tu barzo. es iſt hier ſehr glatt. il fait ici fort grillant, fort gliſſant.
śliſko co czynić. etwas glatt machen. rendre qu. ch. gliſſante.
'Sliſkość. 1) Schlüpfrigkeit. 2) fig. Gefährlichkeit, Unbeſtändigkeit. 1) le gliſſant; proprieté gliſſante. 2) fig. danger, incertitude, inconſtance. § 1) śliſkość lodu. 2) na wſzelkie puśćił ſię śliſkośći.
'Sliwa. / 'Sliwina. ein Pflaumen-Baum. prunier.
śliwa. / 'Sliwka. eine Pflaume. prune, fruit de prunier.
śliwy leśne. wilde Pflaumen. des prunes ſauvages; prunelles.
śliwki iedwabne; ſebaſteny. (ſebaſtenæ prunæ) Bruſt-Beerlein, Bruſt-Pfläumlein. ſebeſtes, f. plur.
śliwki Węgierſkie. Ungariſche Pflaumen; Damaſcener Pflaumen. prunes d'Hongrie; prunes de Damas.
śliwki wielkie. Spillinge; groſſe gelbe Roß-Pflaumen. poitrons; des prunes jaunes & fort grandes.
śliwki ſuche. getrucknete Pflaumen. pruneaux; prunes ſéchées.
'Sliwny. Pflaumen-. de prune; qui regarde les prunes.
śliwny ogrod. Pflaumen-Garten. prunelaïe.
'Sliż. / 'Sliżyk. Schmerling, Steinbeiſſer, ein kleines Fiſchchen der Schmerle nicht ungleich. loche, petit poiſſon de riviére.
'Slizam ſię, v. m. F. śliznę, śliſkam ſię. 1) glitſchen, ausglitſchen. 2) zuſcheln auf dem Eiſe. 1) gliſſer ſur un lieu gliſſant. 2) gliſſer, ſe pouſſer ſur une gliſſoire.

* * *

Die kurtze *Conjugation* von 'Slizam ſię wird nur in den *compoſitis* gebraucht. *la bréve conjugaiſon du verbe* 'Slizam ſię *n'eſt uſitée que dans les compoſez.*

'Slizawica. Glatt-Eis. verglas.
ślizawica. / 'Slizawka. / 'Slizgawka. die Zuſchel, Eisbahn, Schlieerbahn. gliſſoire, chemin glacé ſur quoi on gliſſe. § pośliznął śię i upadł; chłopcy śię ślizali (śliſkali) na tey ślizawce.
'Slocham, v. m. F. ślochnę. ſchluckſen und weinen. ſangloter, pouſſer des ſanglots.
'Slochanie. das Schluckſen. les ſanglots; l'action de ſangloter.
Słoboda. Colonie, Pflantz-Stätte. colonie. § ſadźi śię tam naſza słoboda.
Słod. Maltz. du malt, drèche, du blé germé & rôti dont on braſſe de la biére.
Słodek, ſardela. eine Sardelle. ſardine un petit poiſſon. § beczka słodkow.
Słodkawy. ſüßlich, ein wenig ſüß. un peu doux, douceatre, doucet.
Słodki. 1) ſüß. 2) fig. ſüß, angenehm. 1) doux, qui eſt de ſaveur douce. 2) doux, agréable.
słodki korzeń, lakrycya. (glycyrrhiza) Süßholtz. de la régliſſe.
słodkie drzewo. (celtis) Zirgel-Baum. moucoulier.
słodkie ſtrącze drzewo i owoc. (ſiliqua dulcis) 1) Johannis-Brodbaum. 2) Johannis-Brod, die Frucht oder Schoten dieſes Baums. 1) le carouge l'arbre. 2) la carouge, fruit ou gouſſes de cet arbre.
Słodko, adv. ſüß. doucement; d'un goût doux; avec douceur.
** Słodkomruczny. das angenehm raſſelt oder rauſchet. qui murmure agréablement; bruiſſant d'une maniére douce & harmonieuſe. § słodkomruczna wiola.
** Słodkopłynący. wohlflieſſend als eine Schreib-Art. coulant, mielleux, agréable, qui coule doucement comme le ſtile.
Słodkość. 1) Süßigkeit einer Sache. 2) Anmuth. 1) la douceur, la ſaveur douce d'une choſe. 2) douceur, f. plaiſir. § 1) słodkość cukru, miodu.
słodkośći, łakotki. Naſchwerck. petites friandiſes, f. douceur, f.
Słodnę, / Słodnieię, ie, iał, ieli. ſüß werden. s'adoucir, devenir plus doux, ſe rendre plus doux.
Słodownia. Maltz-Haus. bâtiment où l'on fait germer & rôtir le blé pour l'uſage de la biére.
Słodownik. Maltzer. ouvrier qui prépare le blé pour en braſſer de la biére.
Słodycz, f. / * Słodź, f. Süßigkeit, eine Sache, damit man etwas ſüß macht. douceur, f. matiére dont on ſe ſert d'adoucir quelque choſe. § przyday słodyczy do tego.
Słodzę, dźi, dźił. eiņ. u. fig. ſüß machen, verſüſſen. prop. & fig. ſucrer, adoucir, rendre

rendre plus doux. § osłodźić wino; słodźić życie nadźieią; słodźi mu małżeństwo.

Słodzenie. Versüssung, das Süßmachen. adoucissement, l'action par laquelle on adoucit qu. ch.

Słodzony. süß gemacht. adouci, rendu plus doux.

Słodźiny, *plur.* 1) Trebern. 2) allerhand Hülsen, Kleyen, damit man die Schweine füttert. 1) de la drague; du marc de malt; le blé cuit qui demeure dans le brassin, après qu'on à tiré la biére. 2) gousses, *f. plur.* du son dont on engraisse les cochons.

Słodźiuchny, słodźiuczki. sehr süß. trop doux; liquoreux.

*Słodzona, *vid.* Sledźiona. die Miltz. la rate.

Słoiek, *g. słoyka*, słoyszek. Apothecker-Büchschen von Thon oder Glas. boëte; burette d'Apoticaire de terre ou de verre pour y mettre quelque médicament. § słoiek na oleyki.

słoiek malarski. Oel-Näpfchen beym Mahler. godet, petit vaisseau ou les peintres mettent de l'huile.

słoyki kuglarskie. höltzerne oder blecherne Taschen-Spieler-Becher. gobelets de bois ou de fer blanc pour faire divers tours.

Słoiowatość, słoy. hartzige Adern in gewissen Bäumen. les veines d'un arbre resineux qui sont pleines d'un suc gras. § słoiowatość w sośnie, w modrzewie.

Słoiowaty. 1) hartzig, voll hartziger Adern. 2) Büchsen-; Büchsen-förmig. 1) resineux; plein de veines resineuses. 2) de boëte, fait en boëte. § 1) słoiowate drzewo.

słoiowate spoienie. Büchsen-Verbindung als zweyer Röhren, deren Enden in einander geschoben sind. un assemblage ou joint fait en forme de boëte comme les tuiaux qu'on engage les uns dans les autres par les bouts. § słoiowate spoienie w rurach wodnych, w puzanach, dudach.

Słoma. Stroh. de la paille.

żytna słoma. Rocken-Stroh. gluy, paille de ségle.

spać na słomie. auf dem Stroh schlafen. coucher sur la fretille, sur la paille.

słomy do ognia nie przymykay. Gelegenheit macht Diebe. l'ocasion fait larron.

Słomianka. 1) Korb oder ein anderes Gefäß von Stroh. 2) ein Stroh-Hut. 1) grand panier, grand vaisseau fait de paille. 2) chapeau de paille.

Słomiany, słomny. 1) strohern. 2) fig. strohern, schwach. 1) de paille. 2) *fig.* foible; de paille. § 1) słomiany kosz.

słomianego koloru. Stroh-färbig. de couleur de paille, qui tire sur la couleur de paille.

mata słomiana. Stroh-Matte. paillasson.

słomiany wor. ein Stroh-Sack. paillasse.

Słomka. ein Stroh-Halm. fétu, brin de paille, petit paille.

**słomka, kuropatwa.* ein Rebhun. une perdrix.

Słomiasty. strohern. de paille. § słomiasty nawoz.

Słoń. } 1) ein Elephant. 2) der Rochen
Słonie. } im Schachspiel. 1) élephant. 2) la tour, une piéce du jeu des échecs.

słoń ryczy. der Elephant schnurret. l'élephant brait.

Słońce. 1) die Sonne. 2) Sonne, Ort der von der Sonne beschienen wird. 3) Licht, Ort wo man etwas recht sehen kan. 4) Schönheit, schöne Weibes-Person; etwas schönes. 1) le soleil une planette. 2) soleil; lieu exposé au soleil. 3) soleil naissant; beauté; belle femme. 4) quelque chose de beau & de brillant. § 1) słońce 1367631 razy większe od okręgu źiemie; rano piękne słońce swoie po źiemi rozpuszcza, roztacza promienie; słońce wschodźi, zachodźi, piecze, świeći; słońce iednym źiemiom umyka świała swego, żeby drugim udźiedlić i wszystkim dostawało; dłużey nie bawię bo przy słońcu świecy (słońcu iasności przydawać) nie trzeba. 2) słońce do suszenia. 3) słuszna na tak śliczne słońce śię zapatrować, do ktorego oczy tesknica zdeymuie.

słońce podwoyne, potroyne. eine oder zwey Neben-Sonnen, die vom Schein der rechten Sonne in den dicken Wolcken erscheinen. parelie; une ou deux images du soleil qui se forment sur une nuée fort épaisse, de sorte qu'on voit deux ou trois soleils.

słońce maiący, nasłoneczny. an der Sonne gelegen, das von der Sonne beschienen wird. exposé au soleil, aux ardeurs, aux raïons du soleil; où le soleil donne.

słońca widźieć. ans Licht treten, das Licht erblicken. voir le soleil, voir le jour; devenir public.

pod słońcem niemasz lepszego człowieka. unter der Sonnen ist kein besserer Mensch. c'est le meilleur homme que le soleil éclaire.

na słońce; na słońcu. 1) an die Sonne, in der Sonne, gegen die Sonne. 2) ans Licht, an einem öffentlichen Orte; an einem

nem Ort wo man etwas recht deutlich sehen kan. 1) au soleil, dans un lieu exposé au soleil. 2) au public; au jour à la lumiére, dans un lieu éclairé où l'on peut voir tout. § 1) na słońcu pokoy, sala; wypuszcz kurczęta na słońce; na słońcu bielić, suszyć, mieć, trzymać co. 2) cudze złe na słońce swoie w cieniu stawiamy.
na słońce wystawiać. 1) an die Sonne setzen, legen. 2) ans Licht setzen, legen. 1) insoler, exposer au soleil. 2) mettre au jour.
na słońce wystawianie. Stellung an die Sonne. l'action d'exposer, de mettre au soleil; l'insolation.
na słońcu rad bywać. gerne in der Sonne seyn. aimer le soleil; aimer de se tenir au soleil, d'être au (devant le) soleil.
* *mam kogo, co na słońcu; naśladuię czego, kogo.* einem nachahmen. imiter qu; prendre qu. pour modèle.
słońce pięknie świeci. die Sonne scheinet schön. il fait fort beau soleil; il fait un jour de beau soleil.
iedno słońce dość na niebie. der Zepter leidet keinen Mitregenten. l'empire ne veut point de compagnon.
będzie i przed naszemi wroty słońce. die Sonne wird auch vor unsrer Thüre scheinen; nach Ungewitter folget Sonnenschein. après les épines on cueille les roses; la rose nait des épines.
porwać się z motyką na słońce. auf Leute schmählen, denen man nichts schaden kan. aboïer à (contre) la lune.
** Słońconośny. die Sonne tragend. qui porte le soleil.
** Słońcorodny. Sohn der Sonne. le fils du soleil.
Słończysty. der Sonne ähnlich. ressemblant au soleil.
Słonecznica, choroba szkapia. der Sonnen-Schuß, Koller der Pferde. le vertigo, une maladie des chevaux. § koń słonecznicę cierpiący.
Słonecznik, *g. a.* 1) eine Sonnen-Uhr. 2) Hof oder Kreis so um die Sonne erscheint. 3) Heliotropium, ein kostbarer grüner Edelstein. 1) cadran; une horloge au soleil. 2) aire, couronne du soleil. 3) heliotrope, *m.* pierre de heliotrope, une pierre très-précieuse. § 1) iuż na słoneczniku (zegarze słonecznym) pierwsza.
słonecznik ziele. (heliotropium) Sonnen-Wende, Krebskraut. l'heliotrope; herbe aux verruës.
słonecznik mleczysty, kozia brodka. (tragoponon) Bocksbart. barbe de bouc.
słonecznik gronisty; kleszczowina. (ricinus) Wunder-Baum, Kreutz-Baum. ricin.
słonecznik strączysty. (lupinus) Wolf-Bohnen, Feig-Bohnen. lupins; pois lupins.
słonecznik Perwański. (flos solis) die grosse Sonnen-Blume in den Gärten. soleil; fleur du soleil, tourne-sol, maurelle.
Słoneczny. Sonnen-. solaire, qui regarde le soleil. § rok, bieg słoneczny; mieysce słonecznym promieniem oblane.
Słonie. ein Elephant. élefant.
Słonieię salzig werden; im Böckel liegen. devenir salé; tremper dans la saumûre; gagner le goût de sel.
Słonina. Speck. du lard.
Słoniowy. 1) Elephanten-. 2) elfenbeinern. 1) d'élefant. 2) d'ivoire, de l'ivoire. § 1) słoniowa trąba. 2) słoniowy grzebień.
kość słoniowa. Elfenbein. ivoire.
ząb słoniowy. Elephanten-Zahn. morfil, marfil.
słoniowy ieżdżiec; słoniowy rządzca. Elephanten-Führer. conducteur d'élephant.
Słono, *adv.* saltzig. salé, d'une maniére salée, assaisonnée avec beaucoup de sel.
słono co uczynić. etwas starck saltzen. rendre une chose salée, la saler trop.
słono iada. er isset gerne gesaltzene Speisen. il aime à manger ce qui est salé.
Słoność. Saltzigkeit. salure.
Słony. Saltz-, saltzig, gesaltzen. salant, salin, salé.
Slos, *vid.* Sloz.
Slosarczyk. Schlosser-Gesell. garçon serrurier.
Slosarka. Schlosserin. femme de serrurier.
Slosarski. Schlosser-. de serrurier.
Slosarstwo. Schlosser-Handwerck. métier de serrurier; serrurerie.
Slosarz. Schlosser. serrurier.
Słota. garstiges, nasses Wetter. mauvais tems; vilain tems, intempérie de l'air.
Słowacki. }
Słowiański. } Sclavonisch. esclavon.
Słowieński. }
Słowieńska ziemia. Sclavonien, Illyrien. Esclavonie, Illyrie.
Słowak, Sławak. ein Slave, Sclavonier. Esclavon.
po Słowacku. Sclavonisch. en esclavon, à l'esclavonne.
Słowianin. 1) ein Sclavonier. ** 2) ein Pohle. 1) un Esclavon. ** 2) un Polonois.
Słowik. 1) eine Nachtigall. 2) ein Vogel, Pfeife von Thon, so die Kinder mit Wasser füllen. 1) rossignol. 2) turelure,

pipeau

pipeau ou oiseau de terre que les enfans remplissent d'eau. § 1) słowik po S. Wit śpiewa.

Słowko. ein Wörtchen. petit mot; petite parole.

na słowko; proszę na słowko. auf ein Wörtchen; ich habe mit dir was zu reden. j'ai un petit mot à vous dire.

i słowka nie mowić. auch nicht ein Wort sagen. ne sonner mot de qu. ch; avoir la langue morte; ne dire mot; faire le tacet.

Słownie, *adv.* 1) mündlich, mit Worten. 2) buchstäblich, dem Buchstaben nach. 3) wahrlich, unfehlbar, gewiß. 4) nur mit Worten; nur zum Schein; nicht im Ernst. 1) verbalement; de bouche. 2) literalement; à la lettre. 3) éfectivement; avec promesse de tenir sa parole; immancablement; sans faute, sans manquer. 4) en mots; aparenment, en aparence. § 1) słownie mi obiecał. 2) słownie sens tylko potrafił. 3) słownie (prawdziwie) to uczynię. 4) słownie to tylko mowisz.

Słownik, *g. a.* ein Wörter-Buch. nomenclature; vacabulaire, *m.* § poszukay tego słowa w Mowniku kiedy go w słowniku niemasz.

Słowny. 1) mündlich, aus Worten bestehend; wörtlich. 2) gewiß, untrüglich, der sein Wort hält. 3) der viel Worte macht, aber keines hält, der es nur bey Worten bewenden läßt. 4) Gramm. Verbal; die Zeit-Wörter angehend. 1) verbal, qui est de bouche. 2) infaillible, inmanquable, réel, éfectif, qui tient sa parole. 3) qui ne consiste qu'en paroles, qui fait beaucoup de promesses, beaucoup de paroles sans les acomplir. 4) *Gramm.* verbal, qui regarde les verbes. § 1) słowny, ze słow złożony, pozew, dekret, testament. *2) słowną (pewną, nieomylną) mi dał obietnicę, słowny (pewny, niezawodny) to człowiek. 3) słowna to tylko obietnica z rzeczy nic nie będzie. 4) słowne przydatki albo prepozycye słowne; czasy, spadki słowne.

słowny to człowiek. das ist ein Mensch der sein Wort hält. c'est un homme de parole; c'est un homme entier.

słowne wyrozumienie, sens słowny. der buchstäbliche Verstand. le sens literal.

Słowo. 1) ein Wort. 2) Wort, Versprechen. 3) Gramm. ein Verbum oder Zeit-Wort. 1) un mot. 2) parole, promesse. 3) *Gramm.* un verbe. § 1) słowo uszczypliwe, karczemne, dwuwykładne, łagodne, iedwabne, wysokie, trudne, wspaniałe, niedomowione, zaiąkliwe; słowem zepsowanym, skażonym to miasto tak nazywaią. 2) dał słowo swoie; nie dotrzymał słowa; pod kawalerskim słowem; obiecać co dobrym, cnotliwym słowem.

słowa część wymowna; sylaba. eine Sylbe. une sillabe.

mieć słowo od kogo. von einem das Wort haben. avoir, tirer le mot de qu.

słowem. kurtz mit einem Wort. au dernier mot. § słowem; słowem powiem; słowem mowiąc.

po czemu to iednym słowem? wie theuer ist dieses mit einem Wort? de quel prix cela est-il au dernier mot?

powiedz słowem. sage den letzten Preis. dites le dernier prix, le dernier mot.

słowem nie uczynię tego. mit einem Worte ich werde es nicht thun. somme toute je n'en ferai rien; en un mot je ne ne ferai pas cela.

słowem; w słowie. nur mit Worten, zum Schein. seulement en paroles, en aparence. § słowem, w słowie to obiecał; w słowie ta tylko obietnica; w słowie tylko uczynny.

w słowie się stawić. sein Wort halten, erfüllen. tenir sa parole; s'aquiter de sa promesse.

słowa swego nie dotrzymać. sein Wort nicht halten. manquer à sa parole.

zostaię w słowie; zostaię na słowie. ich habe es versprochen; ich muß mein Wort halten. j'ai donné ma parole; je suis obligé de tenir ma parole.

trzymać kogo na słowie. einen mit Worten aufhalten. amuser qu. de paroles; donner de l'eau bénite à qu.

do słowa; od słowa do słowa. 1) bis aufs letzte Wort; alle Worte. 2) von Wort zu Wort. 1) jusqu'au dernier mot; tous les mots. 2) mot pour mot; mot à mot; de mot à mot. § 1) do słowa mowę iego powiem. 2) do słowa przetłumaczyć, przepisać.

od słowa do słowa. Wort gegen Wort. de paroles.

od słowa do słowa, aż za łby poszli. von Worten kam es zu Schlägen. de paroles ils en sont venus aux prises, aux mains; ils se sont pris de paroles & après aux crins; il s'en vinrent de parler aux mains. § od słow do szpad, do pięściow.

dać, brać na słowo. auf Credit geben, nehmen. donner prendre à crédit.

dać słowo komu. einem das Wort geben. engager sa foi à qu.

na moie słowo. auf mein Wort. sur ma parole. § na moie słowo uczyń.

proszę

proszę na słowo, vid. Słowko — *na słowko.*
na słowo iego wźiął ſto talerow. auf ſeinen Nahmen hat er hundert Thaler genommen. il a touché cent écu ſur ſa parole.
słowo ſzkody nie nagrodźi. Worte heilen keinen Schaden. les paroles ne réparent pas le dommage.
słowa to tylko; prożne to tylko słowa. es ſind nur leere Worte. ce ſont de vaines paroles; ce n'eſt que verbiage, que des paroles inutiles.
Słoy, *g. słoiu.* 1) Apothecker-Büchſe von Thon oder Glas. 2) hartziges Geäder in Bäumen. 1) boëte d'apoticaire de terre ou de verre. 2) veines reſineuſes dans quelques arbres.
Słoyſzek, *g. słoyſzka.* Apothecker-Büchschen. petite boëte d'Apoticaire.
Sloz. } Waſſer-Schleuſſe, Schleuſſe bey
Sloza. } den Wehren. abbée, écluſe. § slozy na ſpuſtnych iazach, na rzekach.
Slozem, *adv.* queer durch, überzwerch, von der Seite. de biais, de travers, de côté, obliquement, d'une maniére oblique. § słozem ćiąć, uderzyć, zerznąć.
'Slub, 1) ein Gelübde. 2) Eyd, Verſprechen, Angelöbniß. 3) die Trauung. 1) voeu; promeſſe qu'on fait à Dieu. 2) voeu, promeſſe, parole. 3) épouſailles, *f. plur.* célébration du mariage; bénédiction nuptiale. § 1) ślub ſwoy złamał, zgwałćił, Bogu obiecany wypełnił. 2) ślubem kogo zawiązać. 3) byłem przy ich ślubie; ślub małżeński.
śluby Bogu czynić. Gott ein Gelübde thun. faire voeu; vouër à Dieu ſes voeux.
* *ślub komu czynić; obiecować komu.* einem verſprechen, angeloben. prommettre à qu.
ślub dawać komu. neue Eheleute trauen. donner la bénédiction nuptiale à; épouſer qu; bénir un mariage. § ślub im dawał X. Proboſzcz; ślub kazano mu dać z tą damą.
ślub brać. getrauet werden. recevoir la bénédiction nuptiale. § ślub dźiśiay biorą brat moy z śioſtrą twoią.
na ślubie. auf Parole. ſur ſa foi, ſur ſa parole. § na ślubie z więźienia wyſzedſzy wroćić śię muſiał.
ślubu winien. er hat ſein Gelübde noch nicht erfüllet. il n'a pas encore acompli ſes voeux; il eſt encore engagé par voeux; il n'a pas encore ſatisfait à ſon voeu.
'Slubię. } 1) angeloben, ein Gelübde thun.
'Slubuię. } 2) angeloben, verſprechen. 3) davor ſtehen als vor die Mängel des verkauften Pferdes. 1) prononcer ſes voeux; faire des voeux, promettre, vouër qu. ch. à Dieu. 2) promettre, faire un promeſſe. 3) garantir comme un cheval de toutes ſortes de vices. § 1) ślubował to Bogu, Swiętemu. 2) ślubię, że śię tego nigdy nie dopuſzczę. 3) ślubować chromotę, ślepotę powinien, kto konia przedaie.
'Slubiny, *plur.* Verlöbniß. fiancailles, *f. plur.* acordailles, *f. plur.*
'Slubny. 1) angelobt. 2) angetraut als eine Frau. 3) Trau-; ehelich, Ehe-; im Eheſtand gebohren, den Eheſtand betreffend. 1) voué, votif, conſacré par voeu. 2) légitime, joint par mariage. 3) légitime; de mariage; né en mariage. § 1) ślubny podarek, ślubne zawieſzenie. 2) ślubna (poślubiona) iego żona. 3) ślubne to iego dźiećię.
kontrakt ślubny. Ehe-Pacten, Ehe-Stiftung. contrat de mariage.
kontraktem ślubnym z nią żyie, mieſzka. er lebt mit ihr im ehelichen Stande. il vit avec elle en mariage.
Słuch. 1) das Gehör ein Sinn. 2) Gehör, Ohr. 3) Zeitung, Geſchrey, Gerücht, Ruf. 4) Jäger. Ohr eines Thieres. 1) l'ouïe; le ſens de l'ouïe. 2) acueil, oreille qu'on prête à qu. ch. 3) bruit commun; renom, un ouï-dire, ce qu'on entend dire. 4) *Chaſſe:* oreille de bête. § 1) słuchu ieſt słabego, oſtrego, ćienkiego. 2) użyczyć komu słuchu, mow co chceſz ia nie mam słuchu. 3) słuch (wieść) odległych rzeczy większy, niż ſą, bywa. *prov.*
wiem to ze słuchu. ich habe dieſes vom Hörenſagen. je ſai cela par un ouï-dire.
słuch puſzczać miedzy ludźie. ein Gerücht unter die Leute bringen. faire courre un bruit.
kiedy go ten słuch doydźie. wenn ihm dieſes zu Ohren kommen wird. ſi cela vient à ces oreilles.
Słuchacz. Zuhörer. auditeur, celui qui écoute.
słuchacze. die Zuhörer, die Verſammlung derſelben. auditoire, *m.* les auditeurs; l'aſſemblée qui écoute.
Słuchalnia; mieyſce, ſala do słuchania. ein Hörſaal, Auditorium. auditoire, *m.* ſale où l'on écoute, où l'on parle en public.
Słuchalny, do słuchania należący. das Gehör betreffend. de l'ouïe, qui regarde l'action d'écouter.
Słucham. 1) zuhören, hören eine Weile. 2) gehorchen, gehorſam ſeyn. 3) Gehör, Audienz geben, anhören, vernehmen. 1) écouter, atentivement; entendre avec atention, prêter l'oreille pour entendre.

tendre. 2) obéïr, faire ce qu'on ordonne; étre obéïſſant à qu. 3) donner audience à; écouter, entendre une perſonne ou une afaire. § 1) słuchać kazania, mowy, lekcyi. 2) słuchay Przykazania Boſkiego, matki, oyca. 3) słuchać posłow w radźie; słuchał krol ſam tey ſprawy.

słuchać ſpowiedźi. Beichte ſitzen. confesſer qu; entendre les perſonnes en confeſſion.

słuchać Mſzy. Meſſe hören. ouïr Meſſe; ouïr la Meſſe.

wiele słuchay, mało mow. höre viel, rede wenig. entendez beaucoup, parlez peu.

słuchać. man höret; es läſt ſich zuhören; es iſt zu hören. il eſt — à entendre; il ſe fait ouïr; on écoute. § słuchać miło mowiącego o tym; słuchać go przykro, pożyteczno było.

Słuchanie. 1) das Hören. 2) das Gehorchen, Gehorſamen. 1) l'action d'entendre. 2) l'action d'obéïr.

słuchanie komu ziednać. einem Audientz verſchaffen. procurer audience à qu.

Słuchany. gehört. écouté, entendu.

Słuchowy. den Sinn des Gehöres betreffend. de l'ouïe, qui regarde le ſens de l'ouïe.

Sługa. 1) ein Diener, Bedienter. 2) Diener, Dienerin, im Complimentiren. 1) ſerviteur, valet, domeſtique, celui qui ſert. 2) ſerviteur, ſervante, *en terme de civilité.* § 1) sługa z pierwſzego razu zawſze dobry, *prov.* sługa podły; day słudze moiemu; ma sług śiła. 2) ieſtem twoim sługą; zoſtaię twoią sługą.

sługa kośćielny. Kirchen-Vogt, geringer Kirchen-Diener der den Prieſtern Platz machet und ihnen zur Hand gehet. porte-verge, bedaut, celui qui fait place aux Prêtres & leur rend d'autres petits ſervices.

ſtarſzy sługa. der älteſte Diener, der die Aufſicht über die andern hat. maître-valet.

słudzy. die Bedienten eines Herrn. les gens, les domeſtiques d'un Seigneur.

słudzy go źiedli. die Bedienten haben ihn arm gemacht. les ſerviteurs l'ont ruïné.

sługa mieyſki, urzędowy, ſądowy. Stadt-Diener, Stadt-Knecht; Gerichts-Diener. ſergent, huiſſier; ſerviteur, valet de Juſtice.

wiele sług ma za ſobą. er hat viel Bedienten hinter ſich. il a bien du monde à ſa queuë.

Sługuię. bey einem Herrn dienen. ſervir, être en ſervice. § Pan nowy ma wiedźieć, kędy przyięty sługa i iak długo sługował.

Słup, *g. a.* *u. eine Säule, ein Pfeiler. colonne, pilier, poteau; montant, pilaſtre, *m.* § słup wkopany dla przęseł; słup publiczny gdźie zawieſzaią dla wiadomośći wſzyſtkich; słup do przywiązania koni; słup wſpieraiący budowanie; słup kamienny w budowaniu albo filar całkowity; słup nagrobkowy albo na pamiątkę wyſtawiony; słup w ołtarzach; słup przed domem dla odwrotu wozow; słup kwadratowy, okrągły.

słup czworograniſto pochodźiſty ku gorze; piramida. eine Spitz-Säule. Piramide.

słup kilimu, obićia. Fach, Streif von Tapeten. une piéce de tenture de tapiſſerie.

słup kwadratowy. viereckigte Säule. un ſtele.

słup kręcony. gewundene Säule. une torſe; colonne torſe.

w słup. 1) gerade in die Höhe. 2) in den Stamm, ins Holtz. 1) en ligne perpendiculaire de bas en haut, en montant droit en haut. 2) en tige, en tronc § 1) przeſuſzone ſnopy w słup porozſtawiać na polu; pogoda pewna gdy dym z komina w słup w gorę idźie. 2) to drzewo w słup rośćie; złe naśienie w słup rośćie.

w słup idą oczy. die Augen brechen ſich, erſtarren als einem Sterbenden. les yeux s'éteignent, ſe ferment à la lumiére, ſe couvrent des ténébres de la mort. § niech w słup idą oczy, niech śię mową pożegnam; oczy mu w słup zaſzły.

ſtoi iak słup. er ſtehet wie eine Säule. il eſt planté comme une quille.

Słupie źiele. (*ricinus*) Wunder-Baum, Creutz-Baum ein Kraut. ricin, Palma Chriſti.

Słupiec, *g. słupca.* 1) Säulen-Schafft, Säulen-Stamm. 2) eine Pfoſte, Säule. 1) la tige, le corps, le vif, le fût de la colonne. 2) colonne, pilier. § 1) słupiec słupowy. § 1) słupiec rzezany z kamienia, z drzewa iako w ołtarzach.

słupiec wiatrakowy. die Spindel, worauf ſich die Windmühle drehet. le pilier de moulin à vent, ſur quoi tourne le corps du moulin.

słupiec u lichtarza kośćielnego na wiele świec. Leuchter-Schafft, hoher Leuchter-Stuhl. torchiére; tige d'un grand chandelier.

słupiec w wiązaniu. eine Dach-Stuhl-Säule, ſo das gantze Dach oder den Dach-Stuhl träget. jambe, force; piéce de bois plantée tout droite qui porte

la couverture d'un bâtiment. § słupiec w wiązaniu do płatew albo do bałek śrzodkiem idźie i bunty trzyma.
słupiec zawiasowy. die Angel-Pfoste in einer Thüre. le montant, où sont engagez les gonds de la porte.
słupiec (*słup*) *wschodu kręconego*. die Spille in einer Wendel-Treppe. le noïau, la vis de montée; limon d'escalier. § około słupca stopnie idą.
Słupik, *g. a.* ein Säulchen. potelet; petite colonne.
Słupnik, na słupie mieszkaiący. der auf einer Säule wohnet. qui loge sur une colonne.
Słupowy. Säulen-, eine Säule betreffend. de pilier, de colonne.
słupowy zegar. eine Horizontal-Sonnen-Uhr. un quadran horizontal.
Słups, *g. a.* Stolpe, Stadt in Pommern. Stolpe ville de Pomeranie.
*Słusz, *f.* Billigkeit billige Sache. équité, justice, raison; chose équitable.
*Słuszа.
Słuszność.
Słusznie, *adv.*, billig, von Rechtswegen mit Recht. équitablement, selon l'équité, avec toute l'équité; raisonnablement, justement. § iako nayslusznicy z nim postępuie; słusznie oskarżony.
Słuszność, *vid.* Słusz.
Słuszny. 1) billig, gerecht. 2) rechtschaffen; von gutem Stand. 1) équitable, plein d'équité; juste, raisonnable. 2) honnête, raisonnable; de condition; d'une condition honnête. § 1) słuszny postępek; słuszny żal. 2) trudna tam przyyść z kim słusznym do poznania.
Służały. 1) ein Dienst-Bothe, Diener. 2) dienend, der ein Dienst-Bothe ist. 3) in Sold stehend, der als Soldat dienet. 1) un domestique, serviteur. 2) domestique; de serviteur, de servante; servant. 3) soudoïé; qui est à gage, qui sert en qualité de soldat, § 1) poszliy służałego na posztę. 2) służali ludźie, służała czeladź. 3) porządna i służała piechota.
służała. Dienst-Bothin, Dienst-Magd. servante, femme ou fille qui sert.
Służba. 1) Dienst. 2) Gruß, Dienst den man einem anbietet. 3) Herrn-Dienst, Frohne, Frohn-Dienst. 4) Credentz-Tisch, Schenck-Tisch. 5) das Gefäß auf dem Credentz-Tisch. 1) le service, la condition de celui qui sert. 2) salut; service, *m.* bon office qu'on ofert, qu'on présente, compliment qu'on fait à qu. 3) oeuvres tributaires; faisances, *f. plur.* maneuvrée; corvée; un service de plaît. 4) bufet, dressoir. 5) service; bufet toute la vaisselle qu'il faut pour servir sur la table. § 1) przyiąć służbę u kogo; w pańskiey zostawać służbie; służbę komu wypowiedźieć; z służby szedł; na służbie czyiey bydź. 2) służba moia Was Panu; powiedz mu służbę moię; służby moie zalećić proszę. 3) danina Panu służb sześć (na służby sześć) na te dobra; dano przywiley na tę wioskę na służb cztery, na służeb połtory. 4) służba stołowa. 5) służba śrebrna, śklana.
Służba Boża. Lob Gottes, Dienst Gottes. le service; le service divin, l'ofice divin.
służba sług; *służba czeladźi*. Dienst-Bothen-Dienste; Dienste. le valetage; service de valet.
bez służby bydź. ausser Diensten leben. étre hors de service.
służbisty. dienend, der in Diensten lebet. servant, qui sert.
służbista. Dienst-Bothin, Dienst-Magd. servante, fille ou femme qui est en service.
Służę, *ży*, *żył*. 1) bey einem dienen, in Diensten seyn. 2) einen Dienst haben; bey einem als — dienen, seyn; in diesem Verstande wird das *Substantivum* służba offt ausgelassen und nur das *Adjectivum* gesetzet. 3) dienen Gott. 4) einem dienen, behülflich seyn, einen Gefallen erweisen. 5) dienen, zu statten kommen, günstig seyn. 6) einem dienen, dienlich, zuträglich, gesund seyn. 7) zu etwas seyn, dienen. 8) fort wollen, haben die Kräfte zu einer Verrichtung, von den Gliedern des Leibes. 9) zukommen, zugehören, anstehen. 1) servir qu; étre en (au) service de qu. 2) étre — de qu; avoir un service de —; avoir la charge, l'emploi de —; *dans ce sens on sous-entend souvent le substantif* służba *en mettant seulement l'adjectif*. 3) servir, adorer Dieu. 4) servir, aider qu; rendre services à une personne, avoir soin de ses avantages. 5) servir, favoriser, étre utile à qu; étre, faire pour qu. 6) servir, étre convenable, utile à la santé de qu. 7) servir à; étre à l'usage de. 8) faire ses fonctions, *en parlant de quelques parties du corps lorsqu'elles font bien ou mal ce qu'elles doivent*. 9) convenir, étre décent à qu. § 1) służyć komu albo u kogo, posługować komu z umowy w tym albo w owym; służyć na małe, na wielkie myto. 2) służyć pisarską (pisarską służbę) urzędniczą, hayducką u kogo; służyć za lokaia, za Sekretarza u kogo. 3) Bogu

gu służ a czarta nie draźniy, *prov.* 4) służyć oyczyznie; służyć Was Panu w tey sprawie będę. 5) pracować nie zaniecham poki lata posłużą; szczęście mu we wszystkim służy; to prawo nam służy. 6) nie służy mu tu powietrze; to lekarstwo mi barzo służyło. 7) to żelazo do polerowania miedźi, noż do kraiania służy; lekarstwo do tey choroby, na tę chorobę służy. 8) służy, nie służy mu głowa, zdrowie, ięzyk, nogi. *9) nie służy (nie przynależy) tobie takie szaty nośić; służy mi to.

służyć na koń. zu Pferde dienen. servir à cheval; servir dans la cavalerie. § służy na koń usarską, raytarską.

służyć piechotą. zu Fuße dienen. servir à pié; servir dans l'infanterie.

służyć żołnierską, służyć woynę u kogo, pod kim. einem oder unter einem Kriegs-Dienste thun. mener le fer; faire profession de l'épée; servir à ou sous qu; sous la conduite de qu.

służy za to, miasto tego. dieses dienet zu. cette chose sert de. § służy mu to za naukę, za przestrogę.

służyć do Mszy. zur Messe dienen; den Priester bey der Messe bedienen. servir la Messe; servir des Messes; aider le Prêtre à dire la Messe.

służyć komu przećiw godnośći swoiey. einem wider seine Würde aufwarten, zur Hand gehen. servir qu. contre sa dignité; valeter, faire le valet, faire servilement la cour à qu.

mnieć to służy. das kommt mir zu statten; das ist vor mich. cela est pour moi; cela est à ma faveur.

służyć do stołu. bey Tische aufwarten. servir à table; servir pendant le repas.

pies służy. der Hund wartet auf. le chien sert. § piesek służyć umie.

Służebna. } Aufwärterin, Nachtreterin.
Służebnica. } servante, fille suivante.

służebnica, sługa. Dienerin, ein Wort der Höflichkeit. servante, *en terme de civilité.*

Służebnicze, *adv.* knechtisch, auf knechtische Art. servilement, d'une maniére servile, comme un serviteur; en serviteur.

Służebniczy. } 1) Dienst-Bothen-, Dienst-.
Służebny. } 2) Dienst-, der in Diensten stehet, der besoldet wird. 1) de serviteur, de valet, de servante. 2) soudoïé, qui est gagé pour quelque service. § 1) ludźie służebni. 2) żołnierz służebny; łowiec służebny.

służebna czeladź. Dienst-Bothen. valetaille; les domestiques.

służebna, vid. Służebnica.

służebny. }
Służek. } Aufwärter, Diener. serviteur valet.
Służka. }

Służenie. das Dienen. service, *m.* l'action de servir.

służenie woyny. Kriegs-Dienste. service, *m.* emploi dans la guerre.

Słych, *obs. vid.* Słuch.

ni słychu, ni widu. man hört und siehet nichts davon. on n'en a ni vent ni voix; on n'a ni vent ni voix de; il n'en est pas resté une queuë.

Słychać; słyszeć. man hört; man vernimmt, es ist zu hören, es gehet die Rede. on entend dire; on entend sonner; le bruit court; on oit, on entend des oreilles. § co słychać? słychać że krol na łowach; słychać tym czasem były pioruny, krzyki; słyszeć było o pokoiu.

słychać było ale to nie prawda. man redete es, aber es ist nicht wahr. on le disoit, mais cela n'est pas vrai.

słychać o tym będźie wszędźie. man wird davon überall hören. ce sera un bruit tout commun.

miło słychać. es ist angenehm zu hören. il est beau à entendre.

teraz o tym nie słychać. man höret jetzo davon nichts. on n'en entend plus.

Słychany, Słyszany. gehört, erhört. écouté, ouï, entendu. § czy rzecz słychana; niesłychane powiada rzeczy.

Słynę, *nie, nął.* blühen, berühmt seyn. fleurir, étre célébre en; vivre; avoir la vogue, le crédit, la réputation; étre en vogue, en réputation; voler, se repandre par tout le monde. § słynie w lekarskiey nauce; słynie sposobność, nauka iego.

imię iego wszędźie słynie. sein Nahme ist überall berühmt. son nom vole, vogue par tout.

Słysz, *interj.* halt, hör. hem, holà écoutez; écoutez. § słysz bracie nie ścierpię tych przytykow.

Słyszę, *szy, szał, szeli.* 1) hören, ein Gehör haben. 2) hören, mit dem Ohr etwas vernehmen, das nicht lange dauret. 3) vernehmen, verstehen. 4) vernehmen, sagen hören. 1) entendre, avoir le sens de l'ouïe. 2) ouir; ouir des oreilles; entendre un son, étre frapé d'un son; entendre un son qui ne dure pas beaucoup. 3) entendre, comprendre. 4) entendre, aprendre, ouïr dire. § 1) nie słyszy na iedno ucho; są bestye

ktore nie słyszą. 2) czy czuiesz, a słyszysz? nie słyszy nayważniejszego szumu; słuchaiąc kazania słyszałem ten huk; słyszałeś co mowił; a słyszysz-że; słyszałem alem nie dobrze zrozumiał; słyszę ale nie dbam o to. 3) słyszę to dobrze. 4) słyszałem że brat odiechał; słyszałem tę nowinę; słyczeć mi się zdarzyło; coż to o Was Panu słyszeć mi się trafia?

dać się słyszeć. sich hören lassen, sich vernehmen lassen, zu verstehen geben. donner à entendre, faire connoitre qu. ch. à qu; se faire entendre. § tym się dał przede mną słyszeć; nie przed iedną osobą z wielkiemi się słyszeć dała pretenzyami; dało się słyszeć, że pokoy będzie.

słyszeć nie słysząc. nicht hören wollen; sich stellen als wenn man nicht höret. faire le sourd; faire la sourde oreille. § słysz nie słysząc.

dobrze słyszeć. wohl hören. entendre clair; avoir bonne oreille.

nie dobrze słyszeć. übel hören. ouïr, entendre dur; avoir l'oreille dure.

słyszeć o tym, vid. Słychać.

słyszący; słuch maiący. der ein Gehör hat; der Ohren zu hören hat. qui a des oreilles; qui a une bonne ouïe.

w uszy swoie usłyszemy. wir werden es mit unsern Ohren hören. nous l'entendrons de nos oreilles.

nie słyszeć. 1) ganz taub seyn, nicht das geringste hören. 2) kein Gehör haben, geben; taub zu etwas seyn. 1) n'entendre goute; étre sourd. 2) avoir l'oreille sourde; se boucher les oreilles; n'avoir point d'oreille pour; étre sourd à qu.

Słyszenie, słuch. das Gehör. l'ouïe; l'action d'entendre, d'ouïr.

Smaczeń, *vid.* Smaczny.

Smaczno, *adv.* schmackhaftig. d'une maniére qui éveille l'apetit; délicieusement, savoureusement, d'une maniére apetissante. § smaczno potrawy warzyć, ieść.

smaczno śpi. er schläft süß, sanft. il dort d'un bon somme.

Smaczny. 1) schmackhaft. 2) sanft, süß, fest als der Schlaf. 3) schmackhaft, angenehm. 4) schön, auserlesen, von Sachen in Büchern. 1) délicieux, savoureux, plein de saveur, apetissant, plein de bon goût. 2) doux comme le sommeil. 3) savoureux, agréable, doux. 4) beau, choisi, recherché comme les matiéres d'un livre. § 1) smaczna potrawa. 2) sen smaczny. 3) smaczna to praca. 4) smaczne są w tey księdze rzeczy.

smaczna gąbka. schmackhaftes Mäulchen. un baiser savoureux ou délicieux.

Smagacz. Peitscher. foüeteur.

Smagam. 1) zur Staupe schlagen; den Staup-Besen geben. 2) stäupen, peitschen. 1) donner le foüet à un criminel. 2) foüeter, donner des coups de foüet. § 1) smagano dźiśiay złoczyńcę. *2) smagać (śiec) rozgą biczem.

Smaganiec, *g. smagańca.* } ein Gestäupter. Smagany, wysmagany. } celui qui est foueté par le bourreau.

Smagliczka ziele. (*moly*) Moly ein Kraut mit blauen und gelben Blumen. moli, une plante à fleurs bleuës & jaunes.

Smagło, *adv.* geschmeidig. avec flexibilite; d'une maniére pliable.

smagło zaciąć. mit der Peitsche einen Hieb geben, der sich um den Leib schlinget. donner un coup de foüet qui entortille le corps.

Smagłość. 1) Geschmeidigkeit. 2) schwancke Gestalt eines Menschen. 1) fléxibilité, qualité pliable. 2) suplesse, agilité & manîment d'un corps.

Smagły. 1) geschmeidig, biegsam. 2) schlanck, schwanck, von guter Leibes-Gestalt. 1) fléxible, pliant, pliable, maniable. 2) dégagé, découplé, souple, d'une belle taille.

smagła skora. schmeidig Leder. cuir moliant; cuir doux; peau douce.

Smak. 1) der Geschmack. 2) der Schmack den eine Sache hat. 3) Geschmack, Gefallen, Sinn, Urtheil. 1) goût, un des cinq sens. 2) le goût, la saveur, la qualité de la chose qu'on goûte. 3) goût, plaisir, fantaisie, jugement. § 1) zaostrzyć komu w czym smak; dogadzać smakowi; smak stracić; mieć smak dobry. 2) smak w potrawach, trunkach; zmienić, odiąć, zepsować iakiey rzeczy smak; przykrego smaku w tey rzeczy nie usmakował. 3) smak ma dobry; smak dobrze rozumie; to smak psuie, kaźi; przypadł ludźiom do smaku; nie w smak (do smaku) mi to; nie czuię tu smaku; nie tam w smak nie bywa; mieć w czym smak.

o smak szkoda się wadźić. vom Geschmack kan man nicht disputiren. il ne faut point disputer des goûts.

smak mieć dobry. einen guten Geschmack haben. avoir le goût bon.

dobrego smaku. gut von Geschmack. de bon goût. § gruszki, iabłka dobrego, złego, kwaśnego smaku.

Smakowanie. das Schmecken. l'action de savourer.

Smako-

Smakowićie, } *vid.* Smaczno.
Smakowito, *adv.* }
Smakowitość. Schmackhaftigkeit. bonne ſaveur, délicateſſe; qualité ſavoureuſe de ce que nous mangeons ou buvons.
ſmakowitośći dodawać. einen guten Geſchmack einer Sache geben. donner de goût à une choſe.
Smakowity. ſchmackhaftig. ſavoureux, plein de bonne ſaveur; délicieux.
Smakuię. 1) ſchmecken, einen Geſchmack haben. 2) koſten, ſchmecken. 3) einen Geſchmack an etwas finden. 4) einem ſchmecken. 5) einen Geſchmack nach einer Sache haben. 1) goûter; avoir ſon goût; joüir du ſens du goût. 2) goûter, ſavourer, eſſaïer, ſe ſervir du goût. 3) trouver une choſe à ſon goût; goûter, aprouver, agréer qu. ch. 4) étre au goût de qu. 5) avoir un goût, une ſaveur de; ſe ſentir de qu. ch. § 1) chory ieſzcze nie ſmakuie. *2) ſmakuiąc iem, popiiam; ſmakować (koſztować) czego. 3) przykry ſmak w tym uſmakował, chleb Polſki ſmakowali. 4) nie ſmakaie mi to wino. 5) cebulą to ſmakuie.
iak to wino ſmakuie? wie ſchmeckt dieſer Wein? quel goût a ce vin?
nie ſmakuie mi to. das ſchmeckt mir nicht. cela n'eſt pas à mon goût; je trouve cela mauvais.
dobrze to ſmakuie. das ſchmeckt gut. cela a bon goût.
ſmakować ſobie. eig. u. fig. einen Geſchmack, einen Gefallen an etwas finden. *prop. & fig.* goûter; trouver une choſe à ſon goût; prendre plaiſir à qu. ch; s'y plaire. § tę naukę, (w tey nauce) ſobie ſmakuie; chleb Polſki ſobie ſmakowali; nic tam ſobie nie ſmakuie.
ſam śię ſobie ſmakuie. er gefällt ſich ſelbſten. il ſe loüe de ſoi-même; il eſt content, il eſt ſatisfait de ſa perſonne.
Smakowniczek. Koſter, Schmecker. celui qui goûte qu. ch.
Smalcowany } z ſmalcem, oſmalczony.
Smalczyſty } mit Schmaltz angemacht. graiſſé, aſſaiſonné avec du ſain-doux.
Smalec, *g. ſmalcu*, ſadło topione. Schmaltz. ſain-doux; de la graiſſe de porc fonduë.
Smardz, *vid.* Smarz.
Smark, *g. u.* } Rotz, Unflath aus der
Smarki, *plur.* } Naſe. morve, muco-
Smarkoćiny, *plur.* } ſité, bave; pituite qui ſort du nez.
Smarkacz. } 1) Rotzer. 2) unfläthiger Menſch.
Smarkaty. } 3) Geel-Schnabel, Rotz-Löfel. 1) renifleur, celui qui renifle, un morveux, un baveur. 2) ſouillon, cochon, un homme mal-propre. 3) un morveux, jeune levron; baveur; bé-jaune, jeune niais.
ſmarkaczowi tęmu nos utrę. ich will dieſer Rotznaſe den Barth wiſchen. ſe lui ferai païer ſon bé-jaune; je lui torcherai le bec.
ſmarkaty. rotzig. morveux.
ſmarkaty koń. ein rotziges Pferd. un cheval morveux.
Smarkaczka. rotziges Mägdchen. renifleuſe, baveuſe, morveuſe.
Smarkam, *v. m. F. ſmarknę.* ſchnüffeln, den Rotz in die Naſe ziehen, rotzen. renifler; faire remonter la morve dans le nez.
Smarkanie. das Rotzen. reniflerie.
Smarkatka. 1) rotziges Mägdchen. 2) Kockel-Licht; ſchwartzes Licht von dem letzten Talg. 1) baveuſe, renifleuſe. 2) chandelle brune faite du ſuif impur.
Smarowanie. das Schmieren. l'action d'oindre.
ſmarowaniu ſłużący. zum Einſchmieren geſchickt. qui ſert à oindre, à engraiſſer.
Smarowany. geſchmiert. oint, engraiſſé, froté de quelque graiſſe.
Smarowidło. } 1) Schmiere, Sache zum
Smarowiny. } Einſchmieren. 2) Schmiererey, Sudeley, Geſchmiere; ſchlecht zugerichtete Speiſe, zuſammen geſchmierte Artzeney, Kleck-Mahlerey. 1) onguent, graiſſe pour oindre. 2) barbouillage, *m.* tripotage, *m.* viande mal aprêtée; miton-mitaine, *m.* médicament mal préparé; méchante peinture. § 1) woz bez ſmarowidła, taniec bez dźiewki za nic nie ſtoi, *prov.* 2) ſmarowiny Doktorom drogo płaći.
Smarownia, do ſmarowania mieyſce. Schmier-Stübchen, Schwitz-Kaſten der Krancken. petit cabinet deſtiné pour oindre les malades; étuve ſéche.
Smarownie, *adv.* wie geſchmiert, von ſtatten, nach Wunſch. à ſouhait; à même, avec tout le ſuccès qu'on peut eſpèrer.
wszyſtkie mu ſmarownie idą rzeczy. alles gelinget ihm. tout lui réüſſit; les choſes lui viennent à ſouhait; tout lui rit.
Smarownik. Schmierer. froteur; celui qui oint.
Smaruię. 1) ſchmieren, einſchmieren. 2) einſalben. 3) ſchmieren, Geld geben. 1) froter avec une matiére onctueuſe; graiſſer, engraiſſer. 2) oindre. 3) graiſſer la pâte, gagner par préſents § 1) ſmarować woz, drzwi, aby nie ſkrzypiały. 2) naſmarować ranę maśćią. 3) naſmarował mu ręce.
ſmarować chleb masłem. Brod mit Butter ſchmieren. étendre du beurre ſur du pain.

kto smaruie ten iedźie. wer schmiert der fährt. quand l'argent marche, tout va bien; la savonnete adoucit le poil.

Smarz, Smardz. eine Morchel. morille, espèce de champignon.

Smażę, *ży*, *żyt.* 1) in der Pfanne pregeln, braten, rösten. 2) im Kessel sieden, zubereiten wird nur von einigen Sachen gesagt. 3) distilliren. 4) übertreiben, angreifen, anstrengen, erschöpfen eine Gemüths-Gabe; sich worüber den Kopf zerbrechen. 1) frire, fricasser; faire cuire dans la friture; griler. 2) brasser, cuire, préparer dans un chaudron; *ce mot ne se dit que de quelques choses.* 3) distiller. 4) s'alambiquer l'esprit; s'épuiser l'esprit à force de réflexion; distiler son esprit sur qu. ch. § 1) smażyć rybki w maśle. 2) smażyć chmiel do piwa, powidło. *3) smażyć (przepalać) wodkę. 4) długo nad tym listem rozum i obłudne serce (myśli) smażyć muśiał.

Smażenie. das Pregeln. l'action de frire.

Smażony. gepregelt, gebraten in Butter. frit au friture. § pyszka smażona w maśle, w oliwie.

Smęcę śię, *ći*, *ćił*, smucę śię. sich betrüben, sich grämen. s'atrister, se chagriner, s'afliger, se fâcher; étre triste.

Smelc. 1) Schmeltz, Schmeltz Glas, Schmaltz. 2) Schmeltz, Schmeltz-Arbeit, Schmeltz-Werck. 1) émail, fondant, composition qui sert aux émailleurs. 2) émail, ouvrage fait d'émail.

Smelcarstwo. Schmeltzer Kunst, Schmeltz-Mahler. l'art de peindre en émail.

Smelcarz. } 1) Schmeltz-Mahler. 2)
Smelcerz. } Schmeltzer in den Berg-
Smelcmistrz } wercken der das Ertz schmeltzet. 1) émailleur, metteur en oeuvre; peintre en émail. 2) *Métal.* fondeur, ouvrier qui fond le métail.

smelcarz w leśie. Pech-Sieder. faiseur de poix; ouvrier qui cuit la poix.

Smelcowanie. das Mahlen mit Schmeltz. la maniére, l'action de peindre en émail.

Smelcowany. mit Schmeltz gemahlt. émaillé, peint en émail.

Smelcowy piec. Bergw. Schmeltz-Ofen, wo das Ertzt geschmoltzen wird. *Métal.* fournaise pour y fondre les métaux.

Smelcuga. Waid-Asche. vedasse, espèce de cendre gravelée qui est propre pour la teinture.

Smelcuię. 1) Schmeltz-Arbeit machen, in Schmeltz mahlen. 2) in einem grossen Kessel brauen, sieden. 1) émailler, peindre en émail. 2) brasser, faire cuire dans un brassin, dans un grand chaudron. § 1) smelcować na żeleźie, na miedźi. *2) smelcować (warzyć) piwo, miod, powidło.

*Smergiel, Szmergiel. Schmergel ein Stein. émeri une pierre.

Smętek, *g. u.* Gram, Harm, Betrübniß. tristesse, chagrin, afliction. § w smętku do ćiebie śię ućiekam.

*Smętliwy. } betrübt. triste, chagrin,
Smętny. } afligé.

*Smętliwie, } *adv.* betrübter Weise. tri-
Smętnie, } stement.

'Smiadawy, 'Smiadość, 'Smiady, *vid.* 'Sniadawy *&c.*

'Smiałek, *g. śmiałka.* ein Wagehals, ein Verwegener. un téméraire, un déterminé. § nagrodę tym śmiałkom obiecano, coby go zabić mieli.

'Smiałość. 1) Kühnheit, Muth. 2) im Complimentiren: Freyheit, Kühnheit. 1) une belle, une noble audace; assurance, courage, *m.* hardiesse, résolution pour entreprendre. 2) hardiesse, liberté qu'on prend; *en terme de civilité.* § 1) natarczywość i śmiałość iego chwalebna; wielką na nieprzyiaćiela nastąpił śmiałośćią. 2) miał śmiałość mi powiedźieć; proszę nie zganić mi tey śmiałośći.

śmiałość zła, zbytnia. Verwegenheit, Keckheit. audace, trop grande hardiesse; témérité; hardiesse mélée d'éfronterie.

'Smiały. 1) kühn, muthig. 2) ein unerschrockner Mensch. 3) keck, verwegen, zu kühn. 1) courageux, entreprenant, hardi, intrépide, résolu. 2) un homme intrépide. 3) audacieux, fier, témeraire, trop hardi. § 1) od śmiałośći śmielszy; śmiały to uczynek; śmiały iest w okazyi. 2) śmiałemu nie tknie strach serca; *prov.* inszy śmiały, insza śmiałek; śmiałek zawsze przed czasem wykrzykuie, w rzeczy zaś truchleie. 3) nazbyteś braćie śmiały.

'Smianie śię z czego. das Lachen. le rire, l'action de rire de qu. ch.

'Smieć, *vid.* Snieć.

'Smiech. 1) das Lachen. 2) Gelächter. 1) ris; le rire d'une personne. 2) risée, moquerie, raillerie. § 1) przy śmiechu i żartach śię to dźiało. 2) śmiech (naśmiewisko) z śiebie, z kogo uczynić.

śmiech iałowy, zmyślony. verstelltes Lachen. un ris forcé; un ris qui ne passe pas le neud de la gorge; ris Sardonique; ris de Saint Medard; un ris qui n'est pas du fond du coeur.

śmiech zbytni; śmiech do zdechu. lautes Gelächter.

Gelächter. éclat de rire; ris déreglé, démesuré; rire immoderé.
śmiech z płaczem łączyć umie. er kan zugleich Lachen und Weinen. il est Héraclite & Démocrite tout à la fois.
śmiechu godźień, śmieszny. auslachens werth. risible, ridicule, qui mérite la raillerie.
nie do śmiechu mi teraz. es ist mir jetzo nicht lächerlich. je ne suis pas en humeur de rire; il n'y a pas lieu de rire.
śmiechowi podległy. der lachen kan; der das Vermögen hat zu lachen. risible; qui peut rire.
śmiechem. im Lachen. par ris, en riant.
'Smiechowy. zum Lachen gehörig. qui regarde les ris.
śmiechowe dołki na twarzy. die Grübchen in den Backen. les fossetes, *f.* deux petits creux aux jouës de quelques personnes lorsqu'elles rient.
śmiechowe zęby. die vorderſten Zähne. les dens gelasines, les dens de devant qui paroissent lorsqu'on rit.
'Smieći, } *plur.* Kehricht, Auskehricht.
*'Smiećie, } balaiures, *f. plur.* ordures amassées avec le balai.
na stare się wraca śmieći. er fängt es wieder an, wo er es gelassen hat: er fängt sein voriges Leben wieder an. il retourne sur ses pas; il y retourne; il retourne dans son vomissement.
na swoich śmieciach. in dem seinigen: in seinem Hause, auf seinem Mist. sur son paillier; chez soi. § każdy na swoich śmieciach śmielszy.
'Smiećisko. Kehricht-Haufen. tas, amas de balaiures.
'Smieciuch 1) unflätiger Mensch. 2) eine Wiesen-Lerche. 1) souillon, homme mal propre. 2) aloüette de pré.
'Smiedźieie co. verschiessen sich verdunckeln, die Farbe verlieren. se décharger, se passer, se déteindre, devenir décoloré.
'Smięię się, *ie, iał, ieli.* 1) lachen. 2) anlachen. 3) auslachen. 4) fig. sich freuen, lachen. 1) rire de qu. ch; faire un ris. 2) rire à qu. 3) rire, se rire, se moquer, se railler de qu. 4) *fig.* rire, se rejoüir, étre agréable. § 1) nie wiem czemu się śmieiesz; śmiać się z kogo, z czego. 2) śmiać się komu; rozśmiać się komu. 3) śmiać się (naśmiewać się) z ludźi. ** 4) aż się serce śmieie; gdźie się źielona łąka śmieie; wszystko się tam śmieie.
śmiać się iałowie. sich stellen als wenn man lachte. ne rire que du bout des dens.
śmiać się zbytnie, śmiać się do zdechu, do rozpuku. sehr lachen, laut lachen. s'ébouffer de rire; rire à ventre déboutonné; rire à gorge déploiée; éclater de rire; rire tout son sou; rire outre mesure.
śmiać się sam w sobie; skrytie się śmiać. ins Fäustchen lachen. rire dans sa barbe.
'Smiele. kühn, unerschrockener Weise. hardiment, avec intrépidité.
śmiele nazbyt. verwegen avec trop de hardiesse; audacieusement.
'Smiem, *ie, iał, ieli.* sich erkühnen, sich unterstehen, sich entblöden. oser faire qu. ch; avoir l'hardiesse de faire qu. ch. § śmieią listownie się odezwać do Was Pana.
'Smierć. der Tod. la mort. § śmierć nieomylna, skwapliwa, wszystkim pospolita, nieuchronna, nieubłagana, straszna; człowiek co dźień śmierći bliżey; człecze pamiętay że śmierć goni, wieczność czeka; śmierć i nayprętszego dogoni; śmierć każda muśi mieć przyczynę; śmierć za pasem, wszędźie na człowieka dybie; śmierć koniec wszystkiego; śmierć komu odwlec; śmierć rychła te przerwała nadźieie.
śmierći iego dźień. der Tag seines Todes. le jour de sa mort.
śmierći pragnie. er wünschet sich den Tod. il souhaite la mort; il souhaite d'étre mort.
śmierć widoma. ein Todten-Gespenst, Schreck-Bild, so sich in Gestalt des Todes sehen läßt. la mort; un épouvantail ou esprit revenant qui paroit sous la figure hideuse d'un squelet, § śmierć widoma ma bydź obłuda chodząca po miastach przed powietrzem i w po wietrze.
śmierć, zguba wieczna. der ewige Tod, die Verdammniß. la mort éternelle; la damnation aux enfers.
śmiercią gwałtowną umrzeć. eines gewaltsamen Todes sterben. mourir de mort violente.
zaglądać śmierći w oczy. dem Tode trotzen. afronter, envisager, mépriser la mort.
śmierć mu iuż w gardle; śmierć mu w oczy zaglada. er ist dem Tode nah, der Tod siehet ihm aus den Augen, sitzet ihm auf der Zunge. il a la mort sur le bord des levres; il a la mort entre les dens; il est à deux doigts de la mort.
do śmierći. 1) tödtlich, auf den Tod. 2) Zeit Lebens, bis an den Tod. 1) à mort, mortellement. 2) jusqu' à la mort; jusqu' au tombeau. § 1) nie iest raniony do śmierći. 2) do śmierći się

tego nie dopuſzczę; do śmierći twoim ieſtem ſługą.

na śmierć oſądzony. zum Tode verurtheilet. jugé à mort.

na śmierć ſkarany. am Leben geſtraft. exécuté à mort.

śmiercią nagłą umrzeć. eines plötzlichen Todes ſterben. mourir de mort ſubite, ſoudaine.

po śmierćby go posłać. man könnte ihn nach den Tod ſchicken; er hat das Wiederkommen vergeſſen. il eſt allé à la bonne eau; il ſeroit bon à aller querir la mort.

'Smierduch, *vid.* Smierdźiuch.

'Smierdzę, *dźi, dźiał, dźiéli.* 1) ſtincken. 2) einem vor etwas grauen, anſtincken, zuwider ſeyn. 3) fig. nach etwas riechen, das Anſehen haben. 1) puër, ſentir mauvais. 2) puër à qu; donner de l'horreur, étre en averſion à qu. 3) *fig.* ſentir, puër qu. ch; avoir l'apparence de. § 1) śmierdźi tu śiarką. 2) śmierdźi mu woyna, praca, wino. 3) śmierdźi to gardłem, proſtactwem, mieſzczaninem.

śmierdźiſz gorzałką. du ſtinckeſt nach Brandwein. vous püez l'eau de vie.

gorzałka mi śmierdźi. der Brandwein ſtinckt mich an. l'eau de vie me pût.

'Smierdźiuch, śmierduch. Stäncker. un püant, celui qui pût, qui ſent mauvais. § śmierdźiuch ten niech idźie na ſtronę.

'Smiertelnie, *adv.* tödtlich. à mort, mortellement, d'une maniére qui cauſe la mort. § wywrotem karety śmiertelnie ſtłuczony.

'Smiertelność. Sterblichkeit. mortalité; état mortel. § pokiśmy w tey śmiertelnośći.

dla śmiertelnośći. Lebens und Sterbens wegen. à cauſe qu'on ne ſait de la mort & de la vie; à cauſe de la mortalité. § dla śmiertelnośći waranku mi od ćiebie trzeba.

'Smiertelny. 1) ſterblich. 2) tödtlich, den Tod verurſachend. 3) Leichen-, Todes-. 4) Tod-, tödtlich als eine Feindſchaft. 1) mortel, ſujet à la mort. 2) mortifère, mortel, qui cauſe la mort. 3) mortuaire, qui regarde la mort. 4) mortel, capital, grand comme une inimitié. § 1) wſzyſcyśmy śmiertelni. 2) śmiertelną chorobą złożony; ma ranę śmiertelną. 3) śmiertelny kamień; śmiertelna koſzula, trumna, deſka; śmiertelne łoże; o śmiertelnych rzeczach myśleć. 4) śmiertelna nieprzyiaźń; śmiertelny nieprzyiaćiel.

śmiertelny grzech. eine Tod-Sünde. péché mortel.

'Smierzę, *rzy, rzył.* dämpfen, erſticken. domter, refréner, reprimer. § śmierzył domowe wrzawy; uśmierzył ſwawolę buntownikow.

'Smieſzę kogo, *ſzy, ſzył.* zum Lachen bringen. exciter qu. à rire; faire rire qu.

'Smieſzek. 1) der gerne lachet, Lach-Narr. 2) luſtiger Menſch, Spaß-Vogel, der einen zum Lachen bringt. 2) Hans Wurſt, luſtiger Rath, Poſſen-Reiſſer. 1) riard, rieur. 2) un homme éveillé; un plaiſant; celui qui plaiſante, qui fait rire les gens, jodelet. 3) baladin, fagotin, divertiſſant; farceur, joüeur de farces; harlequin.

śmieſzek, g. u., *źiele.* (gelotophyllis) Lach-Kraut, deſſen Blätter ein Lachen machen ſollen, wenn man ſie genieſſet. eſpèce d'herbe qui fait rire quand on en mange les feuilles.

śmieſzki, plur. luſtige Poſſen, luſtige Schwäncke. farces, *f. plur.* action qui fait rire.

śmieſzki ſtroić. luſtige Poſſen machen, pickeln. faire le plaiſant, joüer des farces; plaiſanter.

'Smieſzenie. das Spaßen, das Kurtzweilen. plaiſanterie; l'action de faire rire qu.

śmieſzenia nauka. Kunſt zu ſpaßen. l'art de plaiſanter, de faire rire.

'Smieſzka. 1) Lach-Närrin. 2) kurtzweilige Weibes-Perſon. 1) rieuſe, celle qui rie aiſément. 2) femme ou fille plaiſante.

'Smieſzki, *plur. vid.* 'Smieſzek — *śmieſzki.*

'Smieſznie, } *adv.* lächerlich, auf eine lä-
'Smieſzno, } cherliche Weiſe. ridiculement d'une maniére ridicule. § śmieſzno w tym poſtąpił.

śmieſzno mi to. das kommt mir lächerlich vor. cela me paroit tout-à-fait riſible.

'Smieſzność. lächerliches Weſen. le ridicule; le caractère ridicule des gens. § śmieſzność wieku teraźnieyſzego.

'Smieſzny. 1) lächerlich, luſtig, ſpaßhaft. 2) lächerlich, Auslachens werth. 1) plaiſant, propre à faire rire. 2) riſible, ridicule, digne de riſée; qui mérite la raillerie. § 1) śmieſzna ći powiem rzecz. 2) śmieſzny to człowiek.

śmieſzna to; śmieſzna to rzecz. das iſt lächerlich. il eſt ridicule; c'eſt une choſe ridicule.

nie śmieſzna mi teraz. es iſt mir jetzo nicht lächerlich. je n'ai point de ſujet à rire préſentement.

'Smietana. } Sahne, Milch-Rahm. de la
*Smiotana. } crême, de la fleur de lait.

'Smietanik

'Smiętanik ziele. (*consolida Saracenica*) heydnisch Wundkraut. consoude Sarrazine.

Smiga, *vid.* Szmiga.

Smigowica. Feld-Schlange, kleine Feld-Canone. coulevrine, une longue piéces d'artillerie. § śmigowica nośna.

Smirald kamień drogi. ein gewisser Edelstein. espèce de pierre précieuse.

Smirgiel, *vid.* Szmergiel.

Smłod ziele, *vid.* Zebrzyca.

Smoczyca. eine Drachin. la femelle du dragon.

Smok. 1) ein Drache. 2) der Türckische Drache, das Türckische Reich. 3) Cartaune, grosses Stück. 1) dragon, gros serpent. 2) *fig.* le dragon Turc; la Porte Otomane. 3) gros canon, grosse piéce d'artillerie. § 1) smok samym tchnieniem zabiia. 2) wydarł te kraie smokowi Tureckiemu. 3) krol kazał smoka wielkiego wytoczyć.

Order smoka wywroconego. Ritter-Orden des umgekehrten Drachen. Ordre du dragon renversé.

Smoła. Pech. de la poix.

smoła gęsta, żywica przepuszczona przez ogień. Theer. goudron; poix fluide.

smoła rzedziuchna, subtelna. Spiegel-Hartz, das feinste Pech. la fleur de poix; la plus fine poix.

smoła sucha twarda; smoła z rzadkiey przepalona. hart gesottenes Pech. poix séche & dure.

smoła skrobana z naw. abgekratztes Schiff-Pech. zopissa, de la poix qu'on racle des navires.

smoła do naw. Schiff-Theer. brai; brai liquide, goudron, tarc, sorte de resine pour goudronner les navires.

smoła kleiowata. (pissa sphaltum) Erden-Hartz, verfälscht Juden-Hartz. poix de terre; poix mêlée avec du bitumen; pissa sphaltum.

smoła biała. weisses Pech. poix de Bourgogne; poix blanche.

smoła czarna. schwartz Pech. arcançon; poix noire.

smołę palić, robić. Pech sieden. cuire la poix.

smołą trącić. nach Pech riechen, schmecken. sentir la poix.

smołą co polewać. pichen mit Pech, mit Theer begiessen. enduire de la poix; poisser, braier, goudronner.

smołę ma w ręku. er läßt die Finger kleben. il ne va point sans les mains; il est habile à succéder, à gasconner; il a les mains crochuës.

ma smołę za paznokciami. er hat blauen Zwirn hinter den Nägeln. il a des ongles veloutées.

Smolanka, smolanki ziele. (*cuculi flos*) Gauch-Blume, Guckgucks Blume, sie sind roth und weiß. espèce de fleur, qui sont rouges & blanches.

Smolany. Pech-, aus Pech, zum Pech gehörig. de poix, qui regarde la poix; à poix. § dym smolany.

smolany piec, huta smolana. Pech-Siederey, Pech-Hütte. lieu où l'on cuit la poix.

Smolarz. 1) Pech-Sieder. 2) Picher, der etwas picht. 1) ouvrier qui fabrique la poix. 2) celui qui enduit qu. ch. de poix.

Smolę co. 1) besudeln, beschmieren. *2) pichen. 1) barbouiller, noircir, saler, souiller. 2) poisser, enduire de poix. § 1) posmolił sobie ręce. *2) smolić (nasmalać) beczkę.

*Smolenie, *vid.* Nasmalanie.

*Smolnica, *vid.* Maźnica.

Smolno, *adv.* voll Pech. d'une maniére resineuse & pleine de poix.

wybić kogo smolno. einen durchprügeln, durchwammsen, ausschmieren. savonner qu; graisser les épaules à qu; battre qu. comme il faut.

Smolny. kienicht, fett. plein de poix, resineux, qui jette bien de la resine.

Smolony, nasmalany; smołą napuszczony, polewany. gepicht. poissé, enduit de poix.

Smorgonia. Schlaraffen-Land. païs de Cocagne; païs de Caux.

Smroczyna, *vid.* Swierk.

Smrod. 1) Gestanck. 2) Stäncker, Schweinhund, Mistfincke. 1) puanteur, *f.* 2) un püant; souillon, vilain, salope, homme qui pût.

smrod podpaszny, parkot. Bocks-Gestanck. bouquain, gousset, bouc.

Smrodliwie, *adv.* stinckend, mit Gestanck. püanment, avec püanteur.

Smrodliwy, śmierdzący. stinckend. püant.

smrodliwe mieysce. stinckender Ort, Schind-Grube. un lieu püant; cloaque.

Smrodynia drzewo, czeremcha, kocierpka, pocierpka. Scheißbeer-Baum, ein wilder Baum der rauche, schwartze und herbe kleine Beeren Trauben-weise trägt. espèce d'arbre sauvage qui porte de petites baïes en forme de grape de raisin, elles sont rudes, noires & trèsâpres.

Smrodzę, *dzi, dził.* 1) stänckern, einen Gestanck machen. 2) stänckern, einen streichen lassen oder seine Nothdurft verrichten. 1) empüantir, remplir de püanteur.

teur. 2) lâcher un vent; laiſſer aller; faire ſes néceſſitez. § 1) zaſmrodźiłeś czoſnkiem. 2) kto tu ſmrodźi?

poſmrodźić śię. ſich beſcheiſſen. défoncer, s'embrener.

Smrodźieniec, *g. ſmrodźieńca.* (*aſſa foetida*) Teufels-Dreck. laſer, aſſa-foetida, *f.*

Smrok, *vid.* Swierk.

Smucę, *ći, ćił.* betrüben. attriſter, rendre triſte, affliger.

ſmućić śię. ſich betrüben. s'affliger.

Smuk, *g. u.* lange Wieſe zwiſchen den Acker-Feldern oder längſt einem Walde. pointe de pré qui avance entre les terres cultivées ou le long d'une forêt.

Smukam, *v. m. F. ſmuknę.* dieſes Zeit-Wort wird nur in den *Compoſitis* gebraucht: ausleſen, ausſuchen, abſondern eines vom andern. *ce verbe n'eſt uſité que dans ſes compoſez:* trier, aſſortir, ſéparer l'un de l'autre. § wyſmukać żyto z pſzenicy.

Smukarz. Schmücker, Staffierer. enjoliveur, acomodeur.

Smukły, *vid.* Wyſmukły.

Smuśik, } *g. a.* ein Lamms-Fellchen, Smużyk, } Schmäschen. agnelin; petite peau d'agneau.

Smutek, *g. u.* Betrübniß. triſteſſe, affliction d'eſprit, chagrin.

Smutnie, *adv.* betrübt. triſtement, d'une maniére triſte.

Smutny. betrübt. triſte, marri, dolent, affligé, atriſté, funeſte.

Smycz, *f.* 1) Hetz-Rieme Hetz-Strick, Hänge-Seil daran die Jagd-Hunde geführet werden. 2) ein Strick Hunde 1) laiſſe, trait qui ſert à conduire les chiens à la chaſſe. 2) les levriers en laiſſe; meute. § 1) ſmycz ze dwu ſmyczy albo ſmycz podwoyna; puśćić charta ze ſmyczy; zbierać pſy na ſmycz; charty na ſmyczy pobrać. 2) ma kilka ſmyczy.

Smyczek, *g. ſmyczka.* ein Fiedel-Bogen. archet d'un violon.

Smyk, *interj.* rips, raps, wenn einer etwas ſtiehlt. hapin-hapon; à la gripe, à la rafle, à la gribouille; tout à la ripaille; *mot imaginé pour exprimer l'action de voler, de rifler.*

Smyk. 1) Gehl-Schnabel. 2) Abſinger auf den Jahr-Märckten. 3) ſchlechter Poet, Meiſter-Sänger. 4) Beutelſchneider, Mauſe-Kopf. 5) Jagd-Hund der das Wild heimlich auffrißt. 1) jeune levron, bé-jaune, jeune niais. 2) vaudevillier, chanteur aux foires; qui chante en montrant les hiſtoires peintes avec une baguette. 3) poëtereau, un méchant poëte. 4) coupeur de bourſe, fripon, petit voleur. 5) *chaſſé:* querelleur, chien pillard. § 1) rzekła z takim ſmykiem tańcować nie będę.

*Smykam co, *v. m. F. ſmyknę.* entwenden, mauſen, Kleinigkeiten ſtehlen. griper, rifler, détourner, dérober ſans qu'on s'aperçoit; friponner, prendre quelque petite choſe avec adreſſe. § nie ſmykniéſz tu niczego; kto mi pierśćionek ſmyknął.

Smysł, Zmysł. ein Sinn, einer der fünf äuſſerlichen Sinne. ſens, un des cinq ſens extérieurs. § pierwſzy ſmysł powierzchny ieſt dotykanie; ieſt na wſzyſtkich ſmysłach zdrowy.

* * *

Es iſt gründlicher ſmysł, ſmyślność, ſmyślny mit einem S als mit einem Z zu ſchreiben, um ſie von zmyślność, zmyślny zu unterſcheiden die vom Zeit-Wort Zmyślam abſtammen *on écrit avec plus de raiſon les mots:* ſmysł, ſmyślność, ſmyślny *par une S que par un Z, pour les diſtinguer de* zmyślność, zmyślny *qui dérivent du verbe* Zmyślam.

ſmysł wnętrzny, wewnętrzny, duſzny. ein innerlicher Sinn. ſens intérieur. § ſmysły wnętrzne ſą ſmysł ſpolny, fantazya i pamięć; wnętrzne zmysły dane ſą abyś czuł i poymował.

ſmysł ſpolny. die allgemeine Empfindung, der allgemeine Sinn. le ſens commun. § ſmysł ſpolny ieſt początkiem wiedzenia naſzego, mieſzka pod przodkiem głowy albo ćiemieniem i rzeczy widźiane, ſłyſzane, koſztowane, i dotknione wyrażenie przyymuie.

wſzyſtkie ſmysły zwabić do rozumu. alle Sinne oder Gedancken zuſammen nehmen. y mettre tous ſes cinq ſens de nature; faire tous ſes éforts; bander ſon eſprit; mettre, apliquer tous ſes ſens.

ſmysłem poiętny. empfindlich, das man mit einem Sinn empfindet. ſenſible; qui tombe ſous les ſens.

ſmysłem albo ſmysłami poymowanie. die Empfindungs-Kraft. la ſenſibilité, la faculté de ſentir.

ſmysłem niepoiętny; nieczuły. unempfindlich, das man mit einem Sinn nicht empfindet. inſenſible; qu'on ne ſent pas.

Smyślność; czułość ſmysłow pieśćliwa; ſmysłom lubieżne dogadzanie. Weichlichkeit, Sinnlichkeit, Fleiſches-Luſt. ſenſualité; panté aux plaiſirs.

Smyślny.

Smyślny. } die fünf Sinnen betreffend.
Smysłowy. } de sens, qui regarde les cinq sens.

Sna, *obs.* } *adv.* 1) wie es scheinet, dem
Snać, } Scheine nach, dem Ansehen nach.
Snadz, } 2) vielleicht. 1) aparenment;
*Snaść, } selon les aparences. 2) peut-être. § 1) snać iakoby się poprawił; snać żeś pił. 2) snać przyiedzie.

Snadnie, } *adv.* füglich, leichtlich. aisément,
Snadno, } sans peine, facilement, d'une maniére propre pour quelque qu. ch; sans dificulté. § snadnie to uczyniſz.

Snadność 1) gute, bequeme Gelegenheit zu etwas. 2) Geschicklichkeit, natürliche Gabe zu etwas. 1) commodité, ocasion favorable de faire qu. ch; conjecture favorable 2) adresse, habileté; facilité, disposition, aptitude à qu. ch; maniére aisée dont on fait qu. ch. § 1) opożniwszy tey do pomyślnego skutku snadności; w snadności wszystko należy. 2) wielką snadnością sprawy wszystkie sprawuie; ma wielką snadność do nauk.

snadność rozumu. Fertigkeit des Verstandes. facilité, beauté d'esprit.

snadność w uięciu. Handgrif, Behändigkeit. belle maniére, bonne façon de faire qu. ch. avec la main; bon manîment; tour, adresse de la main.

wielką snadność ma do mowienia. er hat eine grosse Fertigkeit zum Reden. il a bien de la facilité à parler.

snadność rozsądna, krotkomowna o rzeczach. die Logic, die Vernunft-Lehre. la Logique, la Dialectique; facilité de raisonner.

Snadniuśienko. } auf sehr leichte, sehr be-
Snadniutenko. } queme Art. d'une maniére tres-facile, très-aisément, très-commodément.

Snadniutenki. } sehr füglich, sehr leicht.
Snadnuśienki. } très-aisé, très-facile, très-commode. § snadniutenką mam do tego drogę.

Snadny. füglich, leicht, geschickt, bequem zu etwas. facile, aisé, commode, propre, convenable à qu. ch. § snadny sposob do tego; snadna rzecz do wynależienia.

*Snażny, chędogi. reinlich. net, propre.

*Sneſzka, synowa. die Schnur, Schwieger-Tochter. la bru, la belle-fille.

Snę, *śnie, snął.* 1) einschlafen, meistens in den *Compositis.* 2) absterben, sterben, von Fischen. 1) s'endormir, *ce verbe n'est presque usité que dans les composez.* 2) mourir, *en parlant des poissons.* § 1) już zasnął. 2) ta ryba śnie a ſzczupak już usnął.

'Sni mi się. es traumet mir. je songe; je rève; j'ai, je fais un songe; je fais des rèves. § co gdy mu się śniło; o tym tobie się śniło; pięknie, plugawie mi się śniło.

nic mi się nie śniło. es hat mir nichts getraumet. je n'ai rien songé.

śnić (śni ci) się. traumest du; du redest, wie im Schlaf, du handelst wie im Traume. vous rèvez; vous rèvez à la Suisse; vous radotez; vous ne savez ce que vous dites, ni ce que vous faites.

ani mi się śniło. es ist mir nicht in den Sinn, in die Gedancken gekommen. je ne m'en suis jamais avisé; la pensée ne m'en étoit jamais venuë. § 1) ani mi się śniło amorami się bawić.

'Sniadam co. frühstücken. dejeûner.

'Sniadanie. 1) das Frühstücken. 2) ein Frühstück. 1) l'action de dejeûner. 2) un dejeuné.

'Sniadowy, śmiadawy. schwärtzlich, Adlerfärbig, wasser-färbig, bräunlicht wie Wasser. de couleur de fumée, noirâtre; tirant sur le brun; aprochant de couleur d'aigle; noir comme eau.

'Sniado, śmiado, *adv.* braun, dunckel, schwärtzlich. en couleur de fumée.

śniado czynić. fahl, rauchfärbig, braun machen als die Sonne. rendre bazané; hâler, brunir, rendre obscur.

'Sniadość, śmiadość. Erd-Schwärtze; braune, dunckle Farbe. brun tané; couleur minime; gris enfumé, noir obscur, la couleur de garance.

'Sniady, śmiady. braun, verbrannt, schwartz von der Sonne. brulé, sombre, halé, qui tire sur le noir; bazané; tané.

Snice, *vid.* Sznice.

Snicerz, *vid.* Sznicerz.

'Snieć, *f.* 1) Brand-Korn, schwartze Körner im Korne. 2) Trespen, Lulch ein Unkraut. 1) grain bis dans le blé. 2) ivraïe. § 1) śnieć we zbożu. 2) śnieć iest chwast w owśie; pszenica się w żyto ba i w kąkol i śnieć wyradza.

'Sniećić się, w śnieć się obracać. vom Getreide: schwartze Körner bekommen. biser; devenir bis; se changer en grain noir.

'Sniećisty, śnieczyste. schwartz, das schwartze Körner hat, vom Getreide. bis, changé en grain noir, devenu bis. § śnieczyste zboża.

'Sniédek, śniodek źiele. (*ornithogalum*) Vogel-Kraut, Vogel-Milch, Feld- oder Acker-Zwiebeln. churles, espèce d'oignon ou de plante bulbeuse qui croit parmi le blé.

śniedek, oszłoch nagi, ogrodne warzywo. Eschlauch, ein jedes eßbares Zwiebel-Gewächs. chaque plante bulbeuse qui est bonne à manger.

*'Sniednik. Speise-Meister. pourvoïeur, dépensier.

'Sniedny, co się zeydźie ieść. Speise-, eßbar, zum Speisen dienlich. qui est bon à manger, mangeable. § śniedna rzecz; żiele śniedne.

'Sniedźieie, śmiedźieię, *ie, iał, ieli.* anlaufen, den Glantz verlieren, unscheinbar werden. se passer; perdre son lustre, son éclat, perdre sa couleur, se déteindre. § naczynia spiżowe, miedźiane od fuzu oliwnego będą czyste i nie pośniedźieią.

'Snieg. der Schnee. nége. § w śniegu leży.

śnieg pada. es schneyet. il nége; il tombe de la nége.

'Sniegowy. Schnee-, zum Schnee gehörig. de nége; qui regarde la nége.

'Snieguł. } *(lagopus)* Steinhuhn, Schnee-
'Sniegułą. } huhn, weisses Rebhuhn mit rauchen Füssen. perdrix blanche à piez velus.

'Sniegułka. } *(emberiza varia, passer nivalis)* Schnee-Vogel von
'Snieżniczka. } der Grösse einer Lerche oder Wachtel, so in Pohlen und Preussen mit dem Schnee kommen; sie sind weiß, etwas schwartz gesprengt und schmecken köstlich. espèce de guignards, c'est un oiseau blanc un peu moucheté de petits points noirs, il est gros comme une alouëtte ou comme une caille; ils vient en Pologne & en Prusse avec la nége & sont excellens à manger.

'Snieżnica. Schnee-Wetter. tems où il nége beaucoup; tems négeux.

'Snieżny. Schnee-, schneeig, voller Schnee. négeux, plein de nége; abondant en nége. § śnieżna pogoda; śnieżne obłoki.

śnieżna iazda. Schlitten-Fahrt. promenade en traineau.

'Snieżno, *adv.* mit vielem Schnee. avec beaucoup de nége. § pierwsza kwadra śnieżno zapocznie.

'Snieży. es schneyet. il nége, il tombe de la nége.

Snop, *g. a.* 1) eine Garbe. 2) ein Bund als Stroh. 1) gerbe. 2) bote de paille. § 1) snop zboża, żyta; snopy wiązać, zbierać. 2) przynieś snop słomy i wiązań śiana.

snop niedomłocony. eine Garbe die nicht recht ausgedroschen ist. gerbée, bote de paille à demi-batuë.

snop żelaza. ein Bund eiserne Schienen. une bote de barres de fer liées ensemble. § snop żelaza ma dwanaśćie szyn.

w snopy wiązać. in Garben, in Bunde binden. gerber, engerber, boteler, mettre en gerbes, en botes.

Snopek, *g. a, u.* Bündel, kleine Garbe. gerbillon, bote, torse, liûre de petites choses liées ensemble. § snopek stron, źioł, szparagow.

snopek kwiatkow. ein Blumen-Straus. un bouquet.

Snowidło. Garn-Winde, Weife. dévidoir.

Snuię, *snuie, snuł, snuć.* von einander rollen; abwickeln, auswickeln, aufwickeln als einen Knaul. dérouler, déploier une chose qui étoit roulé; dévider, déveloper.

snuię się. 1) sich fortschieben als eine Schlange, ein Schiff. 2) entstehen, entspringen. 3) fliessen, beyfallen als die Gedancken. 1) se pousser, se faire aller & avancer avec force comme un serpent, un navire. 2) naître, provenir, venir, dériver de qu. ch. 3) naître, couler, venir, rouler dans l'esprit comme des pensées. § 1) snuie się wąż; okręt za wietrznym śię snuie obrotem; snuł śię okręt do portu. 2) z tego początku wszystko złe śię snuie. 3) przy hałaśie i nędze koncepta śię nie snuią.

Sobaczka. kleine Hündin. petite chienne.

Sobaka. Petze, Hündin. chienne. § day gnaty sobace.

Sobek. Sebastian ein Manns-Nahme. Sebastien, nom d'homme.

Sobie, *vid.* Się.

sobie dobry. der sich nur bedenckt. qui se regarde dans les choses.

sobie Pan. sein eigner Herr. qui ne dépend, qui ne relève de personne; qui est à soi.

sobie państwo. freyer Stand, ungebundene Lebens-Art. indépendance.

*Sobię się w co. sich mit etwas versehen, bereichern. se pourvoir, se fournir, s'enrichir de qu. ch. § sobił się w sławę.

Sobol, *g. a.* 1) ein Zobel. 2) Zobel-Fell, Zobel-Peltz. 1) zibeline, souris de Moscovie. 2) fourrure de martre zibeline; une peau de la zibeline.

Sobolowy. Zobel-. de zibeline.

Sobolubieżność. Eigen-Liebe. philavtie, amour propre, amour de soi-même.

Sobolubieżny. voll Eigen-Liebe. plein d'amour propre. § umysł sobolubieżny, to iest sam w sobie śię kochaiący.

Sobota. Sonnabend. Samedi.

Sobotka. Johannis-Feuer, das die Landleute den Abend vor dem Johannis-Tage mit

mit Stroh oder Heu machen. feu de joïe, feu de Saint Jean, que les païsans font de paille la veille de Sainte Jean.
Sobotny. Sonnabend=. de samedi.
Socha. zweyzackichte Stange; Gabel=Holtz, Fordel, Stiftel. bois fourchu, pieu fourchu pour soutenir qu. ch.
Socyusz. ein Mönch der dem andern zur Begleitung gegeben wird. compagnon de Réligieux.
Socyuszka. zugegebene Nonne, die eine andre begleitet. compagne de Réligieuse.
Soczewicza. } eine Linse. lentille.
Soczka. }
Soczewiczny. 1) Linsen=. 2) Linsen=förmig. 1) de lentille, qui regarde la lentille. 2) lenticulaire, qui est en forme de lentille.
soczewiczna figura. Linsen=Figur. lentille; figure de lentille.
śkiełko soczewnicze w perspektywie. Linsen Glas in einem Kücker. lentille; verre taillé en forme de lentille qui sert aux lunettes d'aproche.
Socznica, czas puszczania soku; oskoły. Baumsaft=Zeit. la saison où la séve revient aux arbres.
socznica, powoy zamorski, szkamonia ziele. (scamınonium) Winde, Wind=Kraut. scamonée une plante.
Soczę śię, sok puszczam. 1) einen Saft von sich geben, tröpfeln, in den Saft treten als gewisse Bäume. 2) zu Saft werden. 3) sich blutig machen. 1) venir en séve, être en séve; jetter de l'eau, pleurer comme quelques arbres. 2) devenir suculent, se changer en suc. 3) s'ensanglanter, se remplir de sang. § 1) winna maćica, brzoza śię soczy. 2) te gruszki śię ieszcze nie soczą. 3) posoczyć śię krwią.
Soczysty, sokiem płynący. 1) das einen Saft fliessen läßt. 2) saftig, voller Saft. 1) qui pleure, qui jette de la séve. 2) 2) plein de suc, fondant, suculent.
Sodomczyk, co śię grzechem Sodomskim bawi. ein Sodomit, der Sodomiterey treibet. un Sodomite, celui qui commet le péché de Sodomie.
Sodomia, Sodomski grzech. sodomitische Sünde, Sodomiterey, Sodoms=Sünde. péché de Sodomie; sodomie.
Sodomowy. } Sodomitisch. de Sodomie.
Sodomski. } § para śię z Sodomskim grzechem; poszli za obrzydliwośćią Sodomską; skłonny do sromoty Sodomskiego narodu.
Soia, *vid.* Soyka.
Sok. 1) Saft. 2) Baum=Saft. 3) Saft, Tütsche, Tuncke zum Braten. 1) suc, eau substance succulente ou fondante d'une chose. 2) suc, séve; larmes, *f. plur.* qui tombent de certains arbres. 3) jus, suc de fruit qu'on mange avec le roti. § 1) w sok obroćić; sok wytłoczyć, wyćisnąć; sok z źiela, owocu. 2) sok brzozowy do pićia barzo zdrowy. 3) sok do pieczystego; weź soku malinkowego.
sok gęsty w aptyce. dick gekochter Saft von Früchten in der Apotheck. rob.
sok z iagod winnych niedoźrzałych. unreifer Trauben=Saft. verjus; liqueur de raisin qui n'est pas mûr.
sok cytrynowy. Citronen=Saft. jus de citron.
sok z drzewa wypuszczam narznieniem. den Baum=Saft abzapfen. tirer les larmes, la séve d'un arbre par incision.
sok żywotny z pokarmu. der Nahrungs=Saft. suc nurricier.
sok miodowy na źiołach, na liśćiu drzew. klebrichter Saft wie Honig, so sich an die Baum= und Kräuter=Blätter hänget. suc mielleux qui s'atache aux feuilles des arbres & des plantes.
Sokoł, sokoł samica. 1) ein Falcke. 2) ein jeder Vogel, der sich zur Jagd abrichten läßt. 1) faucon, oiseau de chasse. 2) faucon; oiseau; *en ce sens on ajoute le nom de l'oiseau de chasse.* § 1) sokoł mężny; sokoł drzewny, wodny; wprawienie sokoła do łowow zależy na tym, żeby go często na ręku nośić. 2) sokoł białozor, sokoł drzemlik, sokoł jastrząb, sokoł kania, sokoł kobułek, sokoł krogulec, sokoł rarog.
sokoł samiec. das Männlein unter den Falcken, Tierzellot. tiercelet de faucon; le mâle du faucon.
Sokola herb Wappenk. Figur so aus dem Vordertheil eines wilden Schweins und Hintertheil eines Bären bestehet, auf der Krone stehet der Vordertheil eines Bärs. *Blas.* figure qui répresente le devant d'un sanglier & le derriére d'un ours, sur la couronne paroit un ours issant.
Sokolnica. Falkonet, Falkune, kleines Stück. sacre, *m.* fauconneau; petite piéce d'artillerie.
Sokolnictwo. Falcknerey. fauconnerie, l'art de dresser les faucons.
Sokolnik. Falcken=Meister, Falckner. fauconnier.
Sol, *f.* Saltz. du sel. § prawdy i żartow jako soli zażyway, bo prętko przesolisz; sol ma bydź chędoga a nie błotna; sol oczkowata, suchedniowa; warzenie, kopanie soli.

balwam

bałwan soli. ein Stück Stein-Saltz. un bloc de sel; pain de sel; salignon.
sol bałwaniasta; *sol kruszczowa* gegrabenes Saltz in Stücken. du sel fossile.
sol lodowata, *sol kryształowa*. Crystallen-Saltz, Stein-Saltz. sel gemme.
sol zamorska. See-Saltz. sel de mer; sel marin.
sol warzona. gesottenes Saltz. sel de fontaine; sel de salines.
sol gruzłowa, *gradowa*, *krupiasta*. grobes Saltz. gros sel.
z soli wymoczyć. das Saltz auswässern. dessaler
soli sypanie w żupach. das Aufschütten des Saltzes in den Speichern. emplacement.
sol w żupach sypać. Saltz aufschütten. emplacer.
chleb z solą. Brod mit Saltz. du pain à la croc au soleil.
chleb z solą a z dobrą wolą. ein freundliches Gesicht ist die beste Aufnahme. prenez la volonté pour l'éfet.
sol na dom, na gospodarstwo. Saltz-Deputat. salé, *m.* provision de sel.
przedać co solą i pieprzem. etwas theuer verkaufen. saler, vendre trop cher; saler comme il faut.
sol babia ziele (crithmum) Meer-Fenchel, Meer Bacillen crête marine; herbe de Saint Pierre, bassille, fenouil marin.
sol babia mnieysza. (crithmum minus) kleiner Meer Fenchel. perce-pierre, passe-pierre, casse-pierre.
Soł sołek. Speise Kammer eines Bauern. garde-manger, célier, lieu ou le païsan garde ses vivres.
Solanka. Tonne, Faß zu Saltz-Fischen. saloir, tonne à saler.
Solę co. 1) etwas saltzen. 2) saltzen, saltzig machen. 1) saler, acommoder, assaisonner avec du sel. 2) saler, étre salant. § 1) solić potrawę. 2) sol czarna lepiey soli nizli biała.
posolić. mit Saltz bestreuen. saupoudrer; saler un peu.
Solenie. das Saltzen. l'action de saler.
Solennie, *adv.* feyerlich, auf feyerliche Weise. solennellement, avec solennité.
Solennizacya. feyerliches Begängniß. solennisation, solennité.
Solennizant. Geistlicher, der eine feyerliche Kirchen-Handlung begehet. célébrant; Ecléśiastique qui célébre & qui oficie en cérémonie.
Solennizuię co. feyerlich begehen. solenniser, célébrer.
Solennizowanie. feyerliche Begehung. solennisation, célébration.
Solennizowany. feyerlich begangen. solennisé, célebré. § fest corocznie solennizowany.
Solenny. feyerlich, öffentlich. solennel, plein de solennitez.
Solfy, *plur.* musicalische Noten. tablature, notes de musiques.
Solnica. Saltz-Mäste, Saltz-Faß in der Küche. saloir, sauniére à mettre du sel.
Solniczka na stole. Saltz-Faß auf dem Tisch. saliére dans quoi on sert du sel sur table.
Solniczy, Solnik, } Solny pospolity, Pisarz komor solnych. Saltz-Schreiber, Saltz-Factor, der das empfangene Saltz registriret. grénetier, facteur, commis pour le sel, gréfier du grenier à sel.
solnik, *solne ziele*. (anthyllis, salsola) gelber Hasen-Klee, Gauver-oder Jven-Kraut. antillis.
**solnik*, *prasoł co sol przedawa*. Saltz-Factor, Saltz-Verkaufer. saunier, gabelleur, qui vend du sel.
Solny. Saltz-, das Saltz, die Saltz-Bergwercke, die Saltz-Siederey betreffend. salin; de saline, de sel, touchant le sel. § dochod solny; solna stępa; solny tłuk; solny gornik.
solna gora; *żupa*. Saltz-Bergwerck saline, mine de sel d'où l'on tire le sel.
solna huta; *karbarya*. Saltz-Kote, Saltz-Siederey. saunerie, saline, où l'on fabrique les sels.
solna kurzawa. Saltz-Blume. la fleur de sel.
Solony. gesaltzen. salé, acomodé avec du sel.
Solowaty. saltzig. salin, salace, qui a les qualitez du sel. § solowate ma humory.
Sołtan, *vid.* Sułtan.
Sopel, *g. sopla.* 1) Nasen-Tropfen. 2) ein Eis-Zapfen. 3 der Dorn im Schloß. 1) roupie, goutte qui tombe du nez. 2) glaçon pendant; chandelle de glaçon qui pend d'une goutiére. 3) la broche laquelle entre dans la clé. § 1) sopel mu zawsze u nosa wiśi. 2) sople zmarzłe u dachow. 3) sopel w zamku, w kłotce, ktory w klucz wchodźi.
Sorok, *g. u.* ein Decher, Bund Rauchwerck von einem Dutzend. deker, timbre, *m.* douzaine, cordon de martres; douze pelleteries en masse. § sorok soboli kupiłem; sorok soboli ma sztuk dwanaśćie.
Sosna; sosna borowa albo leśna; choyka. (*pinus*) Fichte, Kiefer, Kiefer-Baum, wilder Fichten-Baum. pin sauvage, pinastre, *m.* un arbre.

sosna

ſoſna ſadzona ogrodna. Zirbel-Baum, Kraft-Nüßlein. pin domeſtique.
ſoſna tłuſta w łuczywo obrocona. Kien-Baum pin gommeux dont on fait des flambeaux & dont on tire la poix reſine.
Sośnina. 1) ein Fichten-Wald. *2) eine Fichte, ſ. Soſna. 1) pinaïe, lieu planté de pins. *2) pin un arbre, *v.* Soſna.
Sosnka wielka ziele. (*eſula maior*) groſſe Wolfs-Milchwurtz. tuibit noir.
ſosnka mała albo mnieyſza. (tithymalus Cypariſſias, eſula minor) kleine Wolfs-Milchwurtz. la cinquiéme eſpèce de tithymale.
ſosnka wodna, *vid.* Płodzieniec.
Sosnorodny. voll Fichten, Fichten-reich. qui porte des pins; fertile, abondant en pins.
Soſnowy. Fichten. de pin. § ſoſnowy las, bor; ſoſnowa ſzyſzka.
ſoſnowa żywica. Fichten Hartz. galipot, réſine de pin.
Soſzka. zweyzackigte Stütze, Fordel, Stieftel, einen Aſt zu ſtützen. bois à deux fourchons; baton fourchu par le haut pour ſoutenir une branche.
ſoſzki, widły łowcze do ſieci. Netz-Gabeln, Garn-Stangen. pieux-fourchus; bâtons fourchus dont les chaſſeurs ſe ſervent pour tendre les toiles.
ſoſzki ſromotne w ſtarożytnośći na kſztałt ſzubieniczy. drey in Geſtalt eines Galgens geſetzte Speere, durch welche man die überwundnen Feinde in die Dienſtbarkeit führte. fourches patibulaires; pique miſe en travers ſur deux autres fichées en terre, ſous laquelle on faiſoit paſſer en ſervitude les ennemis vaincus.
Sowa. (*noctua*) eine Eule, Nacht-Eule. hibou, chat-huant, un oiſeau de nuit. § ſowa huczy, we dnie nie doyrzy, w nocy widźi.
ſowa uſzata. (ſtrix maior) Käutzlein eine Gattung der Nacht-Vögel. freſaïe, éfraïe, oiſeau de nuit.
nie urodźi ſowa ſokoła. wie der Vater ſo der Sohn; der Apfel fällt nicht weit vom Stamm. tel pére tel fils; un bon chien chaſſe de race.
ſowy piſzczą. es frieret ſehr; es frieret das alles knackt. il ſerre bien; il fait un grand froid.
ſowa gdy ziaſtrzębieie, wyżey niż ſokoł chce latać. gewesene Knechte regieren ſtreng. un eſclave devenu roi gouverne ſévèrement; il n'eſt pire maître qu'un homme ſorti d'une baſſe condition.
ſowa łężna, *vid.* Puhacz 1).

Sowgryn, ſok koſacowy farba malarſka. Saft-Grün eine Mahler-Farbe. verd d'iris, une couleur pour peindre.
Sowi. Eulen-. de hibou, d'oiſeau de nuit.
ſowia ſtrzała, różyczka Panny Maryi, krewnik, płowogłow ziele. (pimpinella ſanguiſorba) die Welſche Bibinell. éſpèce de pimprenelle.
ſowia żob, ſowi groch. (faba ſylveſtris) Wald-Bohnen. fève ſauvage.
Sowićie, Sowito, } *adv.* 1) zweyfältig, noch einmahl ſo viel. 2) reichlich, mit groſſem Nutzen. 1) doublement, au double, une fois autant. 2) abondamment, avec un grand profit.
ſowito komu oddać. einem zwiefältig vergelten. rendre à qu. au double.
Sowieię. die Flügel hängen als ein matter Vogel. avoir les ailes pendantes; laiſſer aller, baiſſer les ailes; languir comme fait un triſte oiſeau. § znak deſzczu gdy gołębięta ſowieią.
Sowitość. reichliche, zwiefache Vergeltung oder Strafe. le double de la peine, de la recompenſe.
Sowity. 1) duppelt, zwiefach. 2) reichlich. 1) double, qui augmente une fois. 2) abondant, très-profitable. § 1) ſowita nagroda, ſowita kara, praca. 2) ſowite od niego odbiera dobrodźieyſtwa; ſowitą ći płaćić będę wdźięcznośćią.
Sowizrzał. 1) der Eulenſpiegel, Poſſenreiſſer. 2) luſtige Gedichte, Sammlung luſtiger Geſchichte, Eulenſpiegel-Poſſen. 1) eſpiégle, boufon. 2) ſotiſier, eſpiégleries, *f plur.* badinage, *m.* recueil de contes ou de vers plaiſans; boufonnerie, choſes boufonnes.
Sowizrzałowaty. poſſenreiſſeriſch, eulenſpiegleriſch. boufon, groteſque. § ſowizrzałowaty umyſł.
Sowizrzałowy. Eulenſpiegel-. eſpiégle, d'eſpiégle, qui regarde un boufon.
Sowka. Käutzlein, Kautz. choüette, huëtte, hulotte, chevêche, oiſeau de mauvais augure.
ſowka na dachu kwili, komuś umrzeć po chwili; ſowka woła poydź. das Käutzchen ſchreyt, es wird einer ſterben. la huette crie, il mourra quelqu'un; l'éfraïe crie & ſe fait entendre.
iak wroble na ſowkę na niego biią. alle ſchreyen auf ihn, verfolgen ihn. tout le monde crie contre lui; tous le perſecutent furieuſement.
Soyka. (*pica glandaria*) 1) Holtz-Krähe, Schwartz-Specht. 2) Häher, Hätzel, Här, Herrn-Vogel, Holtzſchreyer, Art Aelſter ſo Eicheln freſſen. 1) agace eſpèce de pie. 2) geai, eſpèce de pie vivant de gland.

Spachać

Spachać co, *F. spacham.* etwas riechen, spühren, wüttern. flairer, sentir par l'odorat.

spachać się. 1) sich beriechen wie die Hunde. 2) sich mit einen verstehen. 3) entstehen, seinen Ursprung haben. 1) s'entreflairer, se flairer l'un l'autre comme les chiens. 2) s'entr' entendre; s'entendre, être d'intelligence avec qu. 3) dériver, naître, provenir de qu. ch. § 1) spachały się psy. 2) spachali się ci szalbierze. 3) spachał się ten ięzyk od Tureckiego.

Spać, *vid.* Spię.

Spad. Fall von der Höhe herunter. chute, l'action de tomber. § spad kamienia.

spad i skok wody. der Fall und das Steigen des Wassers. la chute & le saut d'eau.

Spadam, *v. m. F. spadnę.* 1) herunter fallen. 2) zufallen; auf einen kommen, fallen als ein Erbtheil. 3) fallen, wie der Preis. 4) abnehmen, schlechter werden. 5) abfallen, mager werden. 6) Kriegsw. auf einen fallen, einen überfallen. 1) tomber de qu. ch; du haut de qu ch. 2) tomber sur qu; tomber en partage; revenir, échoir, être échu, être dévolu à qu. 3) ravaler; diminuër, rabaisser de prix. 4) rabaisser en qualité, en valeur; ravaler, déchoir; diminuër peu à peu. 5) maigrir, amaigrir, devenir maigre. 6) venir rabatre sur, aller tomber sur, aller fondre sur. § 1) spadła cegła z dachu; spaść na głowę, na szyię; spadł z konia. 2) spadła na niego po braćie ta maiętność. 3) spadła moneta, cena; zboże spadło. 4) spada iey uroda, iego potęga. 5) spadł barzo na udach ten woł. 6) spadł na niego woyskiem.

spaść z nadźieie. die Hoffnung verlieren. être frustré de son espérance.

spadł mi czopek. das Hals-Zäpfchen ist mir gefallen. j'ai la luette alongée.

spaść się. börsten, zerfallen, platzen. se crèver, se crevasser, se tresaler, s'entr' ouvrir.

serce mu się od żalu spadać muśi. sein Hertz möchte aus Mitleiden zerspringen. le coeur lui fend de pitié.

Spadanie. 1) das herunter Fallen. 2) Bruch, Spalte, Riß. 1) chute, action de tomber du haut de qu. ch. 2) crevasse, fente. § 1) spadanie kamienia z gory. * 2) spadanie (rozpadlina) od gorąca.

spadanie kośći. Bein-Bruch. fracture, rupture des os.

Spadek, *g. u.* 1) Erbfolge, Erbnahme, Erbfall. 2) Heilk. Abfluß der Dünste, der Feuchtigkeiten zu einem Gliede des Leibes. 3) Gram. ein Casus. 1) échoite, échûte, succession; droit de succession. 2) *Médec.* fluxion, débord, écoulement d'humeurs sur quelque partie du corps. 3) *Gram.* un cas. § 1) na spadki rezygnować; spadek maiętności po krewnym; spadkiem dźiedźicznym tę wieś trzyma. 2) spadek (descens) wilgotnośći; bolenie gardła przychodźi ze spadku głownego.

Spadlisty, *vid.* Spadźisty.

Spadły. ⎫ 1) herunter gefallen. 2) zu-
Spadniony.⎭ gefallen als eine Erbschaft. 3) vorgefallen, zugestossen als ein Unglück. 1) tombé en bas. 2) dévolu, échu à qu; tombé sur qu. 3) survenu, arrivé comme un malheur. § 1) ze stołka spadłe dźiećię podnieść. 2) spadłą na mię przedałem maiętność. 3) spadniona nagle na mię przećiwność.

spadłe głowy. abgeschlagne Köpfe. têtes abatuës; têtes coupées.

Spadnienie. ein Fall von der Höhe. chute du haut de qu. § spadnienie z drabiny, z konia, z wieży.

spadnienie czopka. geschwolner Hals-Zapfen. luëtte abatuë.

Spadlisty. ⎫ abschüßig, steil. dificile à mon-
Spadźisty. ⎭ ter; roide, escarpé. § spadźiste mieysca na polu.

Spadźisto, *adv.* abschüßig. d'une maniére escarpée. § spadźisto orać; zagon szczytem spadźisto orany.

Spadźistość. Abschüßigkeit. la roideur d'une hauteur; une hauteur rude & dificile.

Spaiam co, *v. m. F. spoię.* zusammen fügen; verbinden, zusammen leimen, zusammen nageln u. d. g. assembler, unir, joindre en un corps; joindre, lier ensemble, joindre l'un à l'autre; rejoindre, faire reprendre; coler, cloüer ensemble &c. § spoić dwie deski; paćierzowa kość spaia członki; spoić ranę; spoy te dwa papierki.

spoić się. sich zusammen fügen. se joindre, s'assembler, s'unir, se reprendre, se réünir.

Spalenie. das Verbrennen, die Verbrennung. brûlement; l'action de consumer par le feu.

spalenia godny. ⎫ der das Feuer ver-
Spaleniec, *g. spaleńca.* ⎭ dienet. qui mérite le feu; digne d'être brûlé; qu' il faut brûler ou jetter, mettre au feu.

Spalić co, *F. spalę.* verbrennen. brûler, consumer par le feu. § spalić co na proch, na popioł; spalono bluźniercę.

spalił proch z panewki. er hat das Pulver von der Pfanne gebrannt ohne loszuschiessen.

sen. il a fait un rat; il a brûlé l'amorce sur le bassinet sans tirer.

Spalony. 1) verbrannt. 2) verdurstet, sehr durstig. 3) dürr, ausgetrucknet. 1) brûlé, consumé par la flamme. 2) trop altéré; qui a une soif ardente.. 3) brûlant, devenu sec par les ardeurs du soleil. § 1) dom spalony. 2) pragnieniem spalony. 3) upalem spaloną deszcz odwilżył ziemię.

*Spamponata, mowa ciemna niezrozumiana. unverständliche Rede. galimatias, discours obscur. § ludźi godni takich spamponat mowić nie maią.

Spanie. das Schlafen, der Schlaf. le sommeil, le dormir; l'action de dormir § spanie (sen) twarde, słodkie.

spanie przypołudniowe. der Mittags-Schlaf. la méridiane; le dormir après le diner.

spanie oczy otworzywszy iako zaiąc. der Hasen-Schlaf, nehmlich mit offnen Augen. le dormir avec des yeux ouverts, comme dorment les lièvres.

spanie czyniący, przynoszący; usypiaiący kogo. Schlaf machend. soporifique, somnifère, soporatif, soporifére, qui fait dormir.

spanie czynić. Schlaf machen. soporifer; endormir qu.

lekarstwo spanie czyniące. Schlaf-Trunck, schlafmachendes Mittel. un somnifére, un soporatif, un remède somnifére.

Spanoszyć się, *F. spanoszę się.* reich, vornehm werden. s'agrandir, devenir grand & puissant; s'enrichir; s'élever à une fortune plus considérable.
Spanoszeć, *F. spanoszeię.*

§ pyszny nadzka kiedy spanoszeie, *prov.* spanoszył się teraz.

Spanoszenie się. grosse Aufnahme; Zunehmung an Ehre und Reichthum. agrandissement; élevation à une meilleure fortune.

Spany. geschlafen, ruhig. dormi, reposé; couché. § noc wszystkim dobrze, mało spana.

Spara. 1) Spalte, Ort zwischen zwey Fingern oder Klauen. 2) Fuge, Spalte, Ritz. 1) fourchure des doigts, des ongles; la fente, la séparation, l'ouverture entre deux doigts. 2) jointure, rainure, endroit où deux choses sont jointes. § 1) spara miedzy palcami, w kopyćie, miedzy pazurami. 2) spara miedzy klepkami w beczce, w ścienie miedzy deskami.

patrzyć na co przez spary. eig. und fig. durch die Finger sehen. regarder à travers les doigts; faire semblant de ne le voir pas; dissimuler; fermer les yeux à.

spara w ielenim kopyćie. Spalte in der Hirsch-Klaue. comblette; fente du pié de cerf.

spara rękawiczna. Schüchtel, Finger-Stück am Handschuh. fourchette.

Sparny. die Spalte zwischen zwey Fingern angehend. qui regarde la fourchure entre deux doigts.

sparny wrzod. Geschwür so sich zwischen den Fingern oder Krallen ansetzet. fourchet, un froncle ou apostume, *m.* qui vient entre deux doigts. § sparny wrzod u owiec.

Sparzelina. Sparzenie. Verbrühung, Verbrennung, Brand-Wunde. brûlure, mal causé par le feu.

Sparzony. verbrüht, verbrannt. brûlé, échaudé.

Sparzyć, *F. sparzę.* verbrühen, verbrennen. échauder, brûler, causer de la douleur par le feu.

sparzyć się na czym. 1) sich verbrennen. 2) anlaufen, anrennen, sich verbrennen. 1) se brûler, s'échauder, se faire du mal par le feu. 2) se brûler à la chandelle; se jetter dans un peril.

sparzył sobie palce. er hat sich die Finger verbrannt. il s'est grilé les doigts.

Sparzysty, spary maiący. mit Spalten zwischen den Fingern oder Krallen versehen. qui a des fourchures entre les doigts; fourché entre les doigts.

Spaś, *f.* Spaśienie, szkoda we zbożu, na łącę. Abweidung eines Feldes, Schaden den das Vieh auf selbigem gemachet hat. l'action de faire paître un champ; le dégat, le dommage que les bestiaux y ont fait.

zabiegać kogo od spaśi. 1) einem ins Gehege gehen. 2) einem einen Ranck ablaufen. 1) mettre la faucille dans la moisson de qu. 2) prévenir qu; gagner l'avantage sur qu.

Spasam, *v. m. F. spasę.* abweyden, auf einem Felde Schaden thun. faire paître un champ, un pré, y faire dommage. § spaśe bydłem łąkę, zboże.

Spaśiony. abgeweydet, vom Vieh beschädigt, verheert. endommagé, ruiné par les bestiaux; mangé par le bétail. § spaśiona łąką, rola.

Spaśne, *g. spaśnego.* 1) Weyde-Geld, Hut-Geld vor das Vieh. 2) Geld vor den Schaden, welches das Vieh auf einem Felde gemacht hat. 1) herbage, *m.* blairie; l'argent qu'on paie pour ses bestiaux qui paissent dans le pré d'autrui. 2) l'argent pour dédommager le dégat qu'ont fait les bestiaux.

Spatrzenie. 1) das Besehen, Besichtigen. 2) das

2) das Anprobieren, Anpassen. 1) inspection, vuë; regard, action de regarder. 2) l'action d'essaier une chose.

Spatrzony. 1) besehen, besichtigt. 2) anprobiert, angepaßt. 1) regardé, vû, visité. 2) essaié.

Spatrzyć, *F. spatrzę.* 1) beschauen, besehen. 2) anpassen. 1) voir, regarder, considérer atentivement. 2) essaier, voir si une chose est bonne. § 1) spatrz Was Pan ten towar, każdemu wolne obeyrzenie; a spatrzyłeś dom do przedania? 2) spatrzyć komu suknią, trzewik.

poydźmy spatrzyć zboże. laßt uns das Getreide besehen. allons nous en voir au blé.

Specyał. | Specyalik, *g. a.* ein Leckerbissen, Schnapsbissen. un gobé; friandise, morceau friand, quelque chose d'excellent à manger.

Specyalny. Lecker-; niedlich. friand, délicat, délicieux.

Specyfikacya. Specification, Verzeichniß. spécification, dénombrement.

Specyfikowany. specificiert, verzeichnet. spécifié, dénombré.

Specyfikuię co. specificiren, verzeichnen. spécifier, dénombrer.

Spektator. Zuschauer. regardant, spectateur.

Spędzam, *v. m. F. spędzę.* 1) zusammen jagen, auf einen Haufen jagen. 2) wegjagen. 1) chasser, pousser en un; forcer plusieurs personnes ou animaux de se retirer en un lieu. 2) chasser, faire sortir qu. d'un lieu. § 1) spędził bydło do kupy. 2) spędzić nieprzyiaciela z pola.

Spękać się, *v. m. F. spękam się.* eig. und fig. platzen, zerplatzen. *prop. & fig.* crever, se crever. § spękała się bęczka; choćby się mężowi spękać, musi dla Jey Mości bydź.

Spełna, z pełna, *adv.* voll, daran nichts mangelt. sans aucune manque; complet, d'une maniére complete. § spełna iest bielizna; spełna tyśiąc ich było; nie spełna są księgi moie.

Spełniam, *v. m. F. zpełnię.* 1) erfüllen, bewerckstelligen. 2) einem beym Trincken Bescheid thun. 1) acomplir, exécuter qu. ch; s'aquiter de qu, ch. 2) faire raison à qu. § 1) spełnił obietnicę, rozkaz. 2) spełniy mi Was Pan proszę.

spełnić się. sich erfüllen, wahr werden. s'acomplir. § spełniła się wrożka.

Spełnianie, Spełnienie. das Gesundheittrincken; das Bescheid thun im Trincken. l'action de boire à la santé de qu; la raison qu'on fait à qu. en buvant. § pierwsze było spełnianie zdrowia J. K. Mći.

Spełniony. 1) erfüllt. 2) getruncken auf eines Gesundheit; Bescheid gethan. 1) acompli, exécuté. 2) bû à la santé. § 1) spełniona wrożka. 2) dźiękuię za spełnione zdrowie brata moiego; spełnione za zdrowie moie kieliszki.

Speza, koszt. Unkosten, Aufwand. dépense; les frais; les dépens. § kośćioł wielką spezą budowany.

Spełzły. 1) verschossen, unscheinbar. 2) erloschen. 1) décoloré, déteint, morne, délavé, terni, terne. 2) éteint, cassé, aboli.

Spełznąć, *F. spełnę.* 1) verschiessen, vergehen. 2) sich vereiteln, vergehen, verschwinden. 3) erlöschen als ein Recht. 1) se ternir, se passer, se déteindre. 2) s'évanouïr, disparoitre, passer. 3) s'éteindre, étre aboli comme un droit. § 1) kolor ten wcale spełznął. 2) spełzła nadźieia; spezł prętko ten ogień. 3) aby żadna sprawa sądowa nie spełzła; spełzło prawo iego na tę wieś.

Spełznienie. 1) Verschiessung. 2) Erlöschung. 1) muance, ternissure, décolorement. 2) extinction comme d'un droit.

Spętać, *F. spętam.* fesseln, Fessel anlegen. enchainer; mettre les fers aux piez ou aux mains. § spętano mu nogi.

Spętanie. die Fesselung. l'action d'enchainer.

Spętany. gefesselt. enchainé, mis au fers.

'Śpiączka choroba. die Schlafsucht. létargie. § śpiączkę czyniące, odganiaiące lekarstwo.

śpiączkę maiący. ein Schlafsüchtiger. létargique, qui est ataqué de létargie.

śpiączkę mieć. an der Schlafsucht kranck liegen. étre ataqué de létargie.

w śpiączki, adv. im Schlaf. en dormant, au sommeil. § w śpiączki go widźiałem a nie na iawie.

Spidwas, *obs. vid.* Szafa.

'Spię, *śpi, spat.* schlafen. dormir, prendre le sommeil. § śpią tęgo iakby ich porzezał; śpisz do białego dnia; śpiy smaczno po pracy.

spać nie śpiąc; spać słabo. nicht fest schlafen. dormir d'un léger somme.

spać iść. schlafen gehen. se mettre au lit; se mettre à dormir, se coucher.

śpiąc co robić. spielende etwas machen. faire qu. ch. en dormant, en jouant.

spać na obie uszy. fest schlafen. dormir d'un profond sommeil.

śpi on na to dobrze. das bekümmert ihn wenig, es rührt ihn gar nicht. il se soucie peu de cela; il ne se met en peine pour cela.
spać oczy otworzywszy; spać iak zaiąc. wie ein Haase mit offnen Augen schlafen. dormir en liévre; dormir les yeux ouverts.
śpi się. es schläft sich, man schläft. on dort. § a spało się Was Panu dobrze?
Spięcie, *vid.* Spinanie.
'Spieg. } ein Spion. espion, mouche,
'Spiegierz. } mouchard. § mieć śpiegow po kim.
'Spiegi, *plur.* } das Spioniren. l'action
'Spiegowanie. } d'épier.
w śpiegi kogo posłać. einen zum Spioniren ausschicken. envoier qu. pour espionner.
w śpiegi iechać, na śpiegi iść. auf Kundschaft ausgehen. battre l'estrade; étre en campagne; aller à la decouverte.
'Spiegierski. Spion-. d'espion.
'Spieguię. spioniren. épier, observer, espionner qu.
śpieguię na kogo. auf einen lauren; einen beobachten. observer la conduite de qu.
'Spieię, *ie, iał, ieli.* 1) müßige Zeit haben. 2) fig. schnell folgen auf etwas; verfolgen, nacheilen, nachkommen. 1) n'étre pas ocupé; avoir le tems, le loisir. 2) *fig.* poursuivre qu; suivre qu. pas à pas; aller après qu. § 1) nie śpieię teraz. 2) za grzechami w tropy karanie śpieie.
Spiekam co, *v. m. F. spiekę.* zusammen backen, zusammen trucknen, als die Hitze, die die Sonne die Erde. brûler, cuire ensemble comme la chaleur ou le soleil la terre. § słońce ziemię śpiekło.
spieka się. sich zusammen backen, zusammen trucknen vor Hitze. se cuire, se prendre en croûte, devenir sec & dur aux ardeurs du soleil. § spiekła się ziemia od słońca.
Spiekły. zusammen gebacken an der Sonne. brûlé, sec; devenu dur du soleil. § spiekłą ziemię deszcz odwilżył.
Spień, *g. śpienia.* ein Schnallen-Dorn. ardillon de boucle.
śpień albo szpilka czołnka tkaczego dla cewki. die Zunge am Weber-Schiff zu der Spuhle. languette, goupille qui tient l'espuelle à la navette de tisserand.
Spieniężenie. Umsetzung in Geld; Verkauf. vente, débit pour de l'argent.
Spieniężony. zu Geld gemacht, vor Geld verkauft. vendu, débité pour de l'argent.
Spieniężyć co, *F. spieniężę.* 1) zu Geld machen, ins Geld setzen. 2) theuer verkaufen. 1) fondre qu. ch; débiter pour de l'argent; faire de l'argent de qu. ch; mettre qu. ch. en argent. 2) vendre trop cher.

Spieram się, rozpieram się z kim o co. um etwas streiten, fechten. disputer, débatre, contester, combattre.
Spieranie. Streit, Wortstreit, Wiederstreit. cotestation, combat, débat, dispute.
'Spieszę się, *szy, szył.* eilen. se hâter, se dépêcher, se presser.
'Spieszenie. Eile, Eilfertigkeit. la hâte, diligence.
'Spieszno, *adv.* eilfertig, eilig. hâtivement, en hâte, à la hâte. § śpieszno co robić; śpieszno wszedł do izby.
'Spieszny. eilfertig, eilig. se hâtant, qui se hâte, empressé, diligent.
Spięty, *conf.* Spinam. vereinigt, zusammen gefügt. joint, assemblé, joint ensemble. § obiedwie te rzeczy pospołu spięte.
'Spiewaczka. Sängerin. chanteuse.
'Spiewak. Sänger. chanteur.
'Spiewam. 1) singen. 2) singen ein Lied. 3) singen, Verse schreiben. 4) reden, zeugen. 5) krähen als der Hahn. 1) chanter. 2) chanter une chanson. 3) chanter, faire des vers. 4) chanter, dire, parler, temoigner. 5) chanter comme le coq. § 1) śpiewać przy instrumenćiech. 2) śpiewać piosnkę. 3) sobie śpiewam a Muzom. 3) dawne o kobiecym piemieniu śpiewa doświadczenie. *4) śpiewa (pieie) kur.
śpiewaiąc co sprawić. spielende etwas thun. faire, expédier qu. ch. en badinant, en chantant.
inszą teraz śpiewa. er singet jetzo ein anderes Lied; er giebt es jetzt wohlfeiler. il change présentement de note; il chante à présent sur une autre note.
'Spiewanie. das Singen, Gesang der Singenden. l'action de chanter; le chant des chanteurs.
'Spiewany. gesungen. chanté. § na to kował śpiewany, żebyś słyszał ktora niemota.
Spigle, *plur.* Gold- oder Silber-Plättlein, geschliffene oder polierte Rauten oder Vierecke in einer Goldschmieds-Arbeit. paillettes, *f. plur.* petites lames d'or ou d'argent; facettes, *f. plur.* petites figures taillées & polies en lozange ou en plusieurs angles dans une piéce d'orfevrerie. § szabla złotemi śpiglami i takowemi pałkami.
Spiglica, *vid.* Spikulec.
Spik, *g. u.* 1) fester Schlaf; Verschlafenheit, Schlafsucht. 2) Marck in den Knochen. 1) assoupissement, létargie, endormissement. 2) moile.
Spikanarda, *vid.* Szpikanarda.
Spiklerz, Spichlerz, *vid.* Szpichlerz.

Spiknąć się, *F. spiknę.* sich verschwören. comploter, conspirer qu. ch; se bander. § na Pana (przeciwko Panu) się spiknęli; spikną się na oyczyzny zgubę.
Spiknienie. Verschwörung. conjuration, complot, conspiration, cabale.
Spikowaty, spiku pełny. voll Marck. moîleux, plein de moîle.
Spikowy. Marcks-, den Marck angehend. medullaire, moîleux, de moîle.
rura spikowa. Röhr-Knochen, Marcks-Knochen. os moîleux; os à moîle.
Spikuię co czym. spicken. larder; entrelarder, piquer qu. ch. avec qu. ch. § spikuy zaiące; szołdrę gozdzikami spikować trzeba.
Spikulec, *g. spikulca.* } Spick-Nadel. lardoir.
Spikulca.
Spiło się, *F. spiie.* es ist versoffen, es ist durch die Gurgel gejagt. tout est bû; tout est fricassé; tout est dépensé en boisson.
Spinam co, *v. m. F. zepnę.* 1) anschnallen, zuschnallen. 2) fassen, zusammen machen, zusammen schlagen, zusammen nageln, zusammen leimen oder klammern. 1) emboucler, fermer avec une boucle. 2) atacher, lier, ficher, assembler, joindre, serrer l'un à l'autre; clouër, coler, cramponner ou moiser; faire tenir, atacher avec des cloux, avec la cole, avec des crampons, ou d'une autre maniére. § 1) spiąć konia ryngortem, śpiąc co sprzączką; zepniy te deski gozdźmi, kleiem, te balki klamrami.
spinam konia ostrogami. dem Pferde die Sporne geben. talonner, piquer le cheval des deux; donner des deux éprons à un cheval.
Spinanie, śpięcie. Zusammenmachung, Zusammenfügung mit Nägeln oder auf eine andere Art. l'action de joindre deux piéces avec des cloux, ou d'une autre maniére.
Spinka. ein Hemd-Knöpfchen. bouton de chemise.
Spionka, *vid.* Spieg.
Spirytusek, *g. spirytuska.* böser Geist, Spiritus familiaris, den einer haben soll. esprit familier qu'on croit servir à qu.
Spis, *g. a.* Wurf-Spieß, Soldaten-Spieß. sorte de lance ou de javelot.
Spis, g. u. *Spiskie Starostwo; Spiska ziemia.* die Starostey Zips, sie bestehet aus dreyzehn Städten, welche Hungarn 1412 an Pohlen versetzet hat. Scepus, une Starostie de tréze villes qui sont engagées par les Hongrois aux Polonois depuis 1412.
spis, g. a. } 1) Verzeichniß, Register. 2) geschriebnes Gesetz, geschriebner Vergleich; Verordnung, Satzung. 1) dénombrement, inventaire, *m.* détail qu'on fait de qu. ch. 2) droit écrit, concordat, paction, convention écrite, ordonnance, constitution. § 1) spisek praw, dobr. 2) spisom unii to iest przeciwne; spiski przodkow naszych; ktoby się spiskow i schadzek zakazanych dopuścił.
Spisek, *g. u.*
Spisglas. Spießglas, Antimonium. de l'antimoine, *m.*
Spiski. Zipser-, die Starostey Zips angehend. de Scepus, qui concerne la Starostie de Scepus.
Spisne, *g. spisnego.* Schreibe-Gebühren. le païement, la recompense, le prix pour le travail de l'écrivain.
Spiśnik. Spieß-Soldat. soldat qui porte une javeline, une pique ou une lance.
Spisany. verzeichnet. dénombré, inventoiré.
Spisowanie, Spisanie. Verzeichnung, Verfertigung eines Verzeichnisses, Inventur. dénombrement; l'action d'inventorier.
Spisuię co, *v. m. F. spiszę.* inventiren, verzeichnen. inventorier; faire un inventaire, un dénombrement.
Spiwrzod ziele, *vid.* Pienięźnik.
Spiż. } Glocken-Ertz, Glocken-Speis. bronze, *m.* bronze de fonte. § ze spiżu działo odlewane.
Spiża.
spiża co w spiżarni naspiżowane iest. Vorrath an Eßwaaren. provision, fourniture de vivres.
spiża; spiża woienna; pica. Proviant, Mund-Provision. munition de bouche. § spiżą fortecę opatrzyć; prochy i spiże.
Spiżanin, ze Spisu rodem. ein Zipser, Inwohner aus Zips. habitant de la Starostie de Scepus; qui est de Scepus.
Spiżarni, *vid.* Szafarz.
*Spiżarka. } Speise-Kammer. dépense, célier, magasin, crèdence, garde-manger; chambre où l'on serre les vivres.
Spiżarnia.
Spiżarny, do spiżarni należący. die Speise-Kammer betreffend. de célier, de dépense.
Spiżownik. Proviant-Meister. munnitionnaire, commisaire de vivres; étapier.
Spiżowy. von Glocken-Ertz. de bronze. § spiżowe działo.
Spiżuię. verproviantiren. avitailler; fournir de vivres, de provisions. § spiżować wozy, fortecę.
Spłacam co, *v. m. F. spłacę.* auszahlen. paier; donner la paie.

Spłacheć, *m. g. ſpłachćia.* *1) Hader, Lappen, Fleck. 2) Habe, kleines Vermögen. 3) armer Schlucker. 1) drapeau, drapelet, loque, lambeau. 2) petits biens, petite poſſeſſion; petites facultez. 3) cancre; pauvre homme; haire, pié plat. § * 1) ſpłachćiem (ścierką) to zetrzyy. 2) iać na chudym ſpłachćiu oyczyzny moiey wytrwać mogę, ale służyć Panu i Oyczyznie nie mogę. 3) ubogi to ſpłacheć.

*Spłacz, *vid.* Płacz.

Spłaſzam co, *v. m. F. ſpłoſzę.* verſcheuchen, verjagen. épouvanter, chaſſer en épouvantant.

Spłaſzczam co, *v. m. F. ſpłaſzczę,* płaſzczę. platt machen. aplatir, rendre plat.

ſpłaśćić ſię. platt werden. s'aplatir.

Spłaſzczenie. das Plattmachen. l'action d'aplatir.

Spłaſzczony. platt gemacht. aplati, rendu plat.

kwadrat ſpłaſzczony. Meßk. geſchobenes Viereck, Rauten-Figur. *Géom.* rhombe, *m.* loſange, *m.*

Spław. 1) der Abſchuß, Abfluß eines Fluſſes. 2) die Schwimm-Höltzer am Fiſcher-Netz. 1) eau qui va en avalant; découlement, le cours naturel de l'eau en bas. 2) le liége qui eſt au tremail ou au filet de pêcheur.

ſpław ziele, vid. Sit, Sitowie.

Spleć, *f. choroba końſka.* eine gewiſſe Pferde-Kranckheit. eſpèce de maladie de chevaux.

Splećić ſię, *F. ſplecę ſię.* ſich mit dem Rücken an etwas ſtellen. s'aculer, s'adoſſer, ſe mettre le dos contre qu. ch.

Splećienie. das Flechten, Zuſammenflechten. l'action d'entrelacer, entrelacement.

Splećiony. zuſammen geflochten. entrelacé, ourdi, cordé, naté.

Splendeca. Herrlichkeit, Pracht. ſplendeur, *f.* pompe, parade.

*Spleśniały. verſchimmelt, kahnicht. moiſi, chanci. § chleb ſpleśniały, ſpleśniałe wino; trup ſpleśniały.

***ſtarzec ſpleśniały.* ein ſchwacher, krancker Greis. vieillard décrepit, tout caſſé.

Spleśnieć, *F. ſpleśnieię.* ſchimmeln. ſe moiſir, ſe chancir.

Splokać, *F. ſplocze.* abſpühlen. rincer; jetter un peu d'eau ſur une choſe déja lavée pour la netéier entiérement.

Spłonąć, *F. ſpłonę,* opłonąć. verlodern, ſchnell verbrennen, ſich in Aſche verwandeln. brûler, ſe conſumer rapidement par le feu; ſe reduire, être reduit en cendres. § złoto naywiękſzym nie ſpłonie pożarem.

Spłoſzenie. Verſcheuchung. l'action de chaſſer par épouvante.

Spłoſzony. verſcheucht, verjagt, ſchüchtern gemacht. fuſté; épouvanté, chaſſé par épouvante.

Spłowiały. verſchoſſen, unſcheinbar. décoloré, déteint, terni, terne.

Splugawić co, *F. ſplugawię.* beſudeln, beflecken. ſalir, ſouiller, remplir d'ordures.

ſplugawić ſię. ſich beſudeln, ſich mit Koth unrein machen. ſe ſouiller, ſe remplir d'ordures ou de merde; s'embrener. § Wenceslaw Ceſarz przy Chrzćie Swiętym ſię ſplugawił.

Splugawienie. Befleckung, Beſudelung. ſouillure, l'action de ſouiller.

Splugawiony. befleckt, beſudelt. ſali, ſouilé, rempli d'ordures.

Spluwacz. Spucker, Speyer. cracheur, baveur.

Spluwam, *F. ſplunę,* popluwam. offt ſpucken, ſpeyen, auswerfen. crachoter, jetter ſouvent de la ſalive hors de la bouche.

Spluwanie. das öfftere Auswerfen. crachotement.

Spływam, *v. m. F. ſpłynę.* 1) herunter flieſſen. 2) ſich auf etwas beziehen. 3) *fig.* ſich ergieſſen, ſich ausbreiten über etwas. 1) décendre, découler, couler, ſe jetter en bas. 2) regarder qu; ſe raporter, viſer, tendre à qu. ch. 3) *fig.* ſe repandre ſur qu. § 1) ſpływała woda z gory; ſpłynęła tu woda. 2) ſpływa to na mię. 3) niech na dom iego wſzelkie ſpływaią ſzczęśliwośći.

Spocznienie, Odpocznienie. Ausruhung, Ruhe. repos, délaſſement.

Spod. } der Unter-theil, das Spodek, *g. ſpodku.* } Unterſte, der untere Theil. le deſſous, le fond, la partie inférieure de qu. ch.

na ſpodku, na ſpodźie. unten. au deſſous, au bas.

ſpod wału. Unter-Wall, Wall-Fuß. le pié de rampart.

Spodni, odſpodni. unterer, Unter-. de deſſous, inférieur.

Spodnica. 1) Unter-Rock der Weiber. *2) das unterſte Stockwerck eines Gebäudes, das unterſte Fach im Schrancke. 1) jupe, cote, cotillon. *2) le plus bas étage d'un bâtiment; la plus baſſe ſéparation dans une armoire.

ſpodnica pierwſza zwierzchnia. der Ober-Rock, der auswendige Unter-Rock. jupe d'entredeux.

ſpodnica druga. der Unter-Rock. jupe de deſſous.

Spodniczka. Unter-Röckchen. petite jupe.

Spodnik, *g. a.* Apetits-Röckchen, letzter Unter-Rock der Weiber. jupon, petite jupe sous la jupe d'entre deux. § ſpodnik z tabinu

Spodobać śię komu, *F. ſpodobam śię.* einem gefallen. plaire à qu.

Spodźianie, *adv.* vermuthlich, hoffentlich. aparenment, selon tout eſpèrance.

Spodźiewam śię czego, *v. m. F. ſpodźieię.* hoffen, verhoffen. eſpérer, ſe promettre.

ſpodźiewać śię po kim. von einem erwarten, die Hoffnung haben. eſpérer de qu.

Spoić, *vid.* Spaiam.

Spoienie. Zuſammenfügung, Verbindung, Band. liaiſon, *f.* aſſemblage, *m.* joint, jointure.

członkow ſpoienie iako w palcach. Zuſammenfügung der Gelencke, wie im Finger. jointure dans un membre, comme dans un doigt.

ſpoienie ćiała naſzego ieſt z kośći, z chrząſtek. die Zuſammenſetzung unſres Leibes beſtehet aus Knochen, Knorpeln. la ſtructure, l'aſſemblage de nôtre corps eſt composé d'os, de cartilages.

Spoiony. zuſammen gefügt, verbunden. uni, joint, lié, aſſemblé.

Spoiſto, *adv.* złączyſto, ſkładnie. auf eine zuſammengefügte Weiſe. d'une maniére liée ou jointe en un.

Spoiſty. 1) fügbar, leicht zuſammen zu fügen. 2) das die Kraft hat ſich mit etwas zuſammen zu fügen. 1) aiſé à joindre, à aſſembler. 2) qui s'atache, ſe joint facilement à qu. ch; qui a la proprieté de ſe joindre avec.

Spokoynie, *adv.* 1) geruhig. 2) geruhig, gelaſſen, ohne Bewegung des Gemüths. 1) tranquillement, paiſiblement, coi. 2) de ſang froid, de pié ferme. § 1) ſpokoynie żyie. 2) ſpokoynie śmierći czeka.

Spokoyność. Ruhe. tranquilité, repos de vie.

ſpokoyność morſka. Meer-Stille. bonace, le calme de la mer.

ſpokoyność umysłu. Gemüths-Ruhe. repos d'eſprit, tranquilité de l'eſprit.

Spokoyny. geruhig. paiſible, tranquil, coi. § ſpokony ieſtem; ſpokoyne czaſy.

ſpokoyny umyſł. geruhiges Gemüth. un eſprit fort raſſis; eſprit tranquil, l'ame tranquile.

Spokrewniam śię z kim, *F. ſpokrewnię śię.* ſich mit einem verſchwägern. s'alier, s'unir par le mariage.

Społ. mit, halb, dieſes Wort ſtehet niemahls allein. *ce mot ne ſe trouve jamais ſeul & s'exprime ſouvent en françois par* co, con, avec.

Społarendarz. Mitpachter. qui tient une ferme à motié de profit.

Społbankietnik. Mitſchmauſer. perſonne qui eſt priée de faire avec les autres un repas; un des conviez.

Społbrat. 1) Halb-Bruder. 2) Mitbruder. 1) frère uterin. 2) confrére.

Społbraterſki. mitbrüderſchaftlich. de frére uterin.

Społbraterſtwo. Halbbrüderſchaft, Mitbrüderſchaft. liaiſon, *f.* fraternité de fréres uterins.

Społbieżę, *ży, żył.* mitlaufen. courir avec, courir enſemble.

Społdźiedźic. ein Miterbe. cohéritier, celui qui eſt héritier avec un autre.

Społdźiedźictwo. Miterbſchaft. participation à un héritage.

Społdźierzawca. Mitbeſitzer. conſeigneur, parager, comperſonnier, coproprietaire.

Społdźierzenie. Mitbeſitz, Miteigenthum. parage, *m.*

Spolę śię. ſich gemein machen mit einem. ſe familiariſer avec qu. § ſpolili śię i kleili śię z ſobą.

Społeczeńſtwo, *vid.* Społeczność.

Społecznie, *adv.* ſpołem. gemeinſchaftlich, zuſammen, einer den andern. en commun, enſemble, l'un l'autre, mutuellement.

Społecznik. 1) Mitgeſell, Mitgehülfe. 2) Mitſchuldiger. 1) compagnon, aide. 2) complice, qui a part d'un crime. § 1) nie ma ſpołecznika. 2) ſpołecznik zaboiu tego.

Społeczność, ſpolność, ſpołeczeńſtwo, ſpołkowanie. 1) Gemeinſchaft, Geſellſchaft. 2) Gemeinſchaft, Umgang mit einem. 3) Beywohnung, Beyſchlaf. 4) Gemeinſchaft, Gleichheit der Nahmen, der Völcker, der Arten. 1) communauté, ſociété. 2) ſociété, commerce, *m.* communication, entretien avec qu. 3) cohabitation; le commerce de l'homme avec la femme. 4) afinité d'un nom, d'une nation, d'une eſpéce avec l'autre. § 1) wykląć, wyrzućić kogo z ſwoiey ſpołeczności. 2) czym wſzyſtkę im przećiął ſpołeczność z ſobą; żadnego z nim nie ma ſpołeczeńſtwa. 3) tę chorobę z białągłową częſta ſprawuie ſpołeczność; zdrowe potomſtwo z pomierney pochodźi ſpołeczności. 4) przywiódł narody pograniczne do ſpołeczności ſwego nazwiſka i ſprawił, że śię narodu iego nazwiſkiem zwali.

ſpołeczność ludzka. die menſchliche Geſellſchaft. ſociété humaine.

te korzenia ſą ſpołecznośćią bliſkie cynamonowi.

nowi. diese Gewürtze sind mit dem Zimmet von gleicher Art. ces épices sont de la même espèce que la canelle.
społeczność dobr. Gemeinschaft der Güter. communauté de biens.
od społeczności Kościoła kogo odciąć, odstrychnąć. einen in den Bann thun, von der Gemeinschaft der Kirche ausschliessen. séparer qu. de l'union de l'Eglise; anatématiser, excommunier qu.
Społeczny, spolny. 1) gemeinschaftlich. 2) gemein, gleich den Dingen; von gleicher Art, von gleicher Herkunft. 1) commun, qui est autant à l'un qu'à l'autre. 2) commun, qui est de même espèce; qui a le même origine. § 1) spolny zarobek; złożyć się na spolne kupienie maiętności; handel spolny. 2) cosiś spolnego to ma z tą rzeczą; pisał o początkach spolnych wszystkim materyalnym rzeczom.
spolne dzierzenie maiętności. gemeinschaftlicher Besitz eines Guts. le pariage.
dobra przyiaciół są społeczne. die Güter der Freunde sind gemeinschaftlich. entre amis les biens sont communs.
Społem, *adv. vid.* Społecznie.
Spolegam na kogo, *v. m. F. spolegę,* polegam. sich auf einen verlassen, die kurtze *Conjugation* wird selten gebraucht. compter, se reposer sur qu. *la brève conjugaison est rarement en usage.*
Społgraiący. 1) Mitspieler, der ein Spiel mitspielet. 2) der auf einem musicalischen Instrument accompagniret. 1) un des joüeurs, celui qui jouë avec. 2) qui acompagne qu. d'un instrument de musique.
Społhandluię, społkupczę, handel spolny z kim prowadzę. in Compagnie mit einem handeln. trafiquer avec qu. en compagnie, en societé.
Społhetmani, *g. społhetmaniego.* Mitbefehlshaber. colégue du Général d'armée.
Społiadę. mitfahren, mitreuten. aller avec qu. en voiture par terre ou par eau.
społiadący. Mitfahrer, der mit fährt, Reise-Gefährte. compagnon de voiage, qui va par terre ou par eau avec qu.
Społiadam. mitessen. manger ensemble avec qu.
społiadaiący. Mitesser, der mitspeiset. compagnon de table.
Społiał. Raub, Beute. butin, proie. § społiałem został hordy.
Społidę. mitgehen, zusammen gehen. aller en compagnie, aller avec qu.
Społigraiący. der mittändelt, mitspielet. qui badine avec qu.
Społistotnie, *adv.* in Einigkeit des Wesens. consubstantiellement.
Społistność. Einigkeit des Wesens. consubstantialité.
Społistotny. mitwesentlich, einig im Wesen. consubstantiel, coëssentiel.
Społkostera, społgraiący. Mitspieler. compagnon ou camerade de jeu.
Społkowanie. 1) Gemeinschaft, Umgang. 2) Beywohnung, Beyschlaf. 1) commerce, *m.* entretien avec qu. 2) cohabitation; l'union de l'homme & de la femme. § 1) żadnego z nim nie mam społkowania. 2) małżeńskie społkowanie; nieporządne z białągłową społkowanie.
Społkrolowanie. Mitregierung, Mitbeherrschung. l'action de régner avec.
Społkroluię. mitregieren, mitbeherrschen. régner conjointement.
Społkroluiący. Mitregent eines Königs. corrégent, celui qui régne avec.
Społkuię. 1) Gemeinschaft haben; umgehen. 2) zweyen Dingen gemein seyn; etwas gemein an sich haben. 3) beywohnen, sich vermischen. 1) hanter, fréquenter, pratiquer qu; avoir un commerce avec qu. 2) étre commun à; avoir qu. ch. de commun en. 3) coucher, habiter avec une femme. § 1) nie społkuię z tobą. 2) w tym rzeczy materyalne z niematerylnemi społkuią. 3) społkować z żoną.
społkować się. in der Brunst seyn. étre en rut. § wilcy w Lutym kupą chodzą i społkuią się.
społkuiący. Consorte, Theilnehmer, Mitconsorte. un interessé, participant, consort, compagnon.
Społkupczę, *vid.* Społhandluię.
Społkupczenie. Gesellschafts-Handel, Mascopey. un négoce, un commerce en compagnie; société, compagnie, association des marchands.
Społmieszczanin. Mitbürger. combourgeois, concitoien.
Społmieszkam. mitwohnen, zusammen wohnen. demeurer, loger ensemble.
społmieszkaiący; społmieszkańcy. Personen die beysammen wohnen. chambrée; personne qui logent ensemble.
Społmieszkanie. Stuben-Gesellschaft, Mitbewohnung einer Stube, eines Hauses. habitation avec qu; l'action de loger ensemble.
Społmieszkaniec, *g. społmieszkańca.* Stuben-Gesell, Mitwohner. camerade de logis; compagnon de chambre.
Spolnica, bo zawsze społem z drugiemi pływa. ein See-Welß, Art von Thun-Fischen, so niemals allein schwimmen.

 bonite,

bonite, bise, poisson de mer semblable au tôn qui ne va jamais seul.

* *społnica rzeczna, vid.* Sum.

Społnie, *adv. vid.* Społecznie.

Społniewola. Mitsclaverey. commune servitude; commun esclavage.

Społniewolnik. Mitsclave; Mitgefangner. compagnon d'esclavage, de prison.

Społnik, *vid.* Społecznik.

społnik urzędu Amtsgenossen, Amts-Bruder. Colégue, compagnon dans quelque charge.

Społność, *vid.* Społeczność.

społność urzędu. Amtsgenossenschaft. la condition, l'êtat des Colégues.

społności albo towarzystwa reguła. Rechenk. Gesellschafts-Regel. *Aritm.* régle de compagnie.

Społny, *vid.* Społeczny.

społny handel, vid. Społkupczenie.

Społobwiniony. } Mitbeschuldigter, Mit-
Społobżałowany. } beklagter. un des défendeurs; qui est acusé avec un autre.

Społpanowanie. Mitregierung, Reichsgenossenschaft. participation au gouvernement; le pouvoir de régner avec qu.

Społpanuię. mitregieren. régner conjointement; gouverner avec qu.

Społpasę. mitweiden. paître ensemble.

Społpiiam. mitsaufen, mitzechen. boire, faire débauche ensemble.

Społpiianie. mitsaufen, mitzechen. débauche qui se fait en compagnie avec qu.

Społpiianica. } Mitsäufer, Mittrincker,
Społpiiący. } Sauf-Bruder. bon compagnion; compagnon de débauche, compagnon de bouteille; camerade de taverne; qui boit & ivrogne avec qu.

Społposłaniec. Mitgeschickter, Mitgesandter. colégue de mission, d'ambassade.

Społpracuię. mitarbeiten, mitwircken. travailler ensemble; coopérer.

Społpracuiący. Mitarbeiter. qui travaille conjointement avec qu.

Społproszę. mitbitten, mitwerben. demander qu. ch. ensemble; prétendre à la même chose.

społproszący. Mitbitter, Mitwerber. compétiteur, celui qui brigue, qui recherche la même chose.

Społrękoimia. Mitbürge. qui est en caution, qui est répondant, qui est caution avec qu. pour qu.

Społrobię. mitarbeiten, zusammen arbeiten. travailler ensemble, partager le travail.

Społrobotnik. Mitarbeiter. compagnon de peine, de travail.

Społrostę. mitaufwachsen. croître avec qu; devenir grand ensemble.

Społrurnik, społwodnik, wodę z drugim społwiodący. einer von zweyen Nachbarn die mit einander einen Röhr-Trog haben. l'un des deux voisins qui ont une fontaine ensemble.

Społrządca. Mitregent. corrégent; qui régne, qui gouverne en colégue.

Społsiadaiący z kim. } Beysitzer. assesseur,
Społsiedzący. } qui est assis auprès ou avec qu.

Społsiedzę. mitsitzen, bey andren sitzen. être assis ensemble ou avec qu; s'asseoir avec qu.

Społsłużę. neben einem dienen, mit einem zusammen dienen. servir avec qu.

Społsłużenie. das dienen mit andern Knechten. un commun service.

Społsłużebnica. Mitmagd, die mit einer dienet. compagne de service.

Społsłużebnik. Mitknecht, der mit einem dienet. compagnon de service.

Społsprzężony, społzaprzężony. mit eingespannt. atelé avec une autre bête.

Społstadnik. einer von den Schaf-Böcken, von den Bullen oder Beschecleru einer Heerde. un des béliers, des taureaux ou des étalons d'un troupeau.

Społstoię. mitstehen, neben einem stehen. être debout ensemble.

Społswiekier. einer von den Schwieger-Vätern. frére par aliance; un des deux péres qui ont marié leurs enfans.

Społsypiam. mitschlafen, in einem Bett schlafen. dormir ensemble, coucher avec qu.

społsypiaiący. Mitschläfer, Schlaf-Gesell. compagnon de lit.

Społszykowany. mit in der Schlacht-Ordnung gestellet. rangé avec qu. en ordre de bataille.

* Społu, *adv.* Pospołu. zusammen. ensemble.

Społuczeń. Mitschüler. condiciple, compagnon d'étude.

Społuczeństwo. der Stand der Mitschüler. la condition, l'état de ceux qui étudient ensemble.

Społuczeńictwo. Mittheilnehmung. participation de quelques personnes à une chose.

Społucześnik. Mittheilnehmer, der mit Theil an etwas hat, Mitparticipant. copartageant, l'un de ceux qui participent à qu. ch.

Społurodzony, przyrodzony. angebohren, mitgebohren. originaire; de naissance; qu'on aporte au monde; qui est né avec.

Społurzędowy. Amtsgenossen, Amts-Gehülfe, Amts-Bruder. colégue; compagnon d'ofice, de charge.

Społwieczny. 1) gleich ewig. 2) der mit einem zur gleichen Zeit gelebet hat. 1) coëternel, éternel avec un autre. 2) contemporain, qui eſt du même tems qu'un autre. § 1) Syn, Duch Swięty i Bog Oyćiec ſą społwieczni. 2) społwieczni Senatorowie.

Społwiedzący co. der mit von etwas Wiſſenſchaft hat. qui ſait qu. ch. avec un autre.

Społwięźień. Mitgefangner. compagnon de priſon; priſonnier avec qu.

Społwładnie, *adv.* auf eine democratiſche Art. d'une maniére démocratique.

Społwładność. Volcks-Herrſchaft. démocratie.

Społwładny. democratiſch. démocratique.

Społwodnik, *vid.* Społrurnik.

Społwoiownik. Bundsgenoſſen wider einen; Mitkrieger, der wider einen mit Krieg führet. alié, conféderé contre qu; celui qui eſt en ligue ofenſive contre qu; qui fait la guerre avec qu. à qu.

Społwoiuię. wider einen mit Krieg führen. faire la guerre à qu. conjointement avec qu.

ſpołwoiuiący, vid. Społwoiownik.

Społwychowaniec, ſpołwychowany. Mitertzogner, der mit einem iſt erzogen worden; der mit einem eine Bruſt geſauget hat. frére de lait, celui qui eſt nourri & élevé avec qu.

Społwychowanica. Mitſchweſter, die zugleich mit einem iſt auferzogen worden. ſoeur de lait; celle qui a été nourrie & élevée en compagnie d'une autre enfant.

Społwyzwoleniec. Mitbefreyter, Mitfreygelaſſener. afranchi par le même maître.

Społzaletnik. Mitbuhler, Neben-Buhler. rival, compagnon d'amour.

Społżałowanie. Beyleid. compaſſion.

Społżałuię. mitbedauren. compatir, avoir compaſſion; étre touché de compaſſion.

Społżarłok. Zech-Bruder, Schmaus-Bruder. compagnion à manger & à boire; camerade de bouteille & de table; compagnon de débauche.

Społżołdowanie. Spieß-Geſellſchaft, Cameradſchaft. la condition des compagnons de guerre.

Społżołdownik. Camerad, Spieß-Geſell, der mit einem Kriegs-Dienſte thut. camerade, compagnon de guerre.

Społżyćie, życie iednego z kim. Zeit, in welcher man mit einem zugleich lebet. la vie des ceux qui ſont ou étoient contemporains.

Społżyię. zu gleicher Zeit oder an einem Ort mit einem leben. vivre au même tems ou en même lieu qu'un autre.

ſpołżyiący. der mit einem zugleich lebet. contemporain, qui a vécu au même tems qu'un autre.

Spona. 1) Klaue eines Raub-Vogels oder Thiers. 2) Zwinge, Klammer. 1) doigt, ongle, *m.* griſe, ſerre. 2) ancre, lieu, crampon. § 1) ſponę iaſtrząb wyćiągnął, ſponą kuropatwę przeiął. 2) ſpona na wyprężoną ścianę; ſponą czambry uiąć.

ſpona, oſtrzyca ziele. (aparine) Bettler-Läuſe, Klebekraut. aparine, grateron.

Sponiſty. mit Klauen verſehen. qui a des griſes ou des ſerres.

Spopadać ſobie. 1) Gelegenheit ergreiſen, 2) nachhängen, ſich ergeben, ſich einnehmen laſſen; dem Strohme einer Sache folgen. 1) prendre l'occaſion, ſe ſervir de l'ocaſion. 2) céder au torrent; ſuivre le torrent; ſe laiſſer aller, ſe laiſſer entrainer à.

Spor, } ſpieranie, ſprzeczanie. Streit,
Sporka, } Streitigkeit. diſpute, combat, débat, querelle, conteſtation, contention, controverſe. § mieć z kim ſpor o co; ieſt ſpor o to; w ſporki z kim wſtąpić; w rzeczy iaſney ſpor wieść, trzymać.

ſpor w ſądzie. Streit-Sache, Rechts-Streit, Rechts-Sache. litige, *m.* droit litigieux.

Spornie, *adv.* mit Streit und Widerſtreit; mit Zanck. contentieuſement, d'une maniére de débat.

Sporność, ſkłonność do ſprzeczania się, do zwady. Zanckſucht, Streit-Luſt. humeur querelleuſe, naturel querelleux; paſſion, démangeaiſon de quereller.

Sporny. 1) zänckiſch, zum Zancken geneigt. 2) ſtreitig, darum geſtritten wird; im Rechts-Streit befangen. 1) litigant, contrediſant, querelleux, contrariant. 2) conteſté, qui eſt en litige; contentieux, litigieux; conteſtable; ſur quoi l'on eſt en diférend.

Sporo, *adv.* 1) reichlich, genungſam. 2) mit groſſen Schritten. 1) abondanment, en abondance en quantité. 2) à grands pas. § 1) do ſałaty oliwy ſporo, a octu mniey przyley. 2) ſporo chodźi; ſporzey ſtąpać nie mogę.

ſporo mi. es gehet mir von ſtatten; ich komme fort. j'ai de la réuſſite, il me ſuccéde bien.

nie ſporo, vid. Nieſporo.

Spory. 1) groß, geraum. 2) groß, groß gewachſen. 3) ſparſam, rathſam, räthig, das ſich nicht hurtig verbrauchen läßt. 4) för-

4) förderlich, bequem, nützlich; das hurtig von Händen gehet. 1) grand, ample, qui a de la largeur. 2) grand, qui a une grandeur réelle; qui est devenu grand en croissant. 3) profitable, ménager, qui se consume avec ménage. 4) avantageux, qui avance bien; utile commode en usage; qui fait avancer l'ouvrage. § 1) spora nawa; spory dom. 2) spory chłop, spore drzewo; spore, niespore ziarno, zboże. 3) bukowe drzewo sporsze niżeli sosnowe 4) spora, niespora to praca, spore, i spore takie litery.

kroki spore. grosse Schritte. grands pas.

droga spora. ein bequemer Weg, darauf man wohl fortkommen kan. un chemin aisé & commode où l'on s'avance bien.

wzrost spory. ein grosser Wuchs. taille avantageuse.

Sporyż ziele, ziarno wielkie podługowate w zbożu, *vid.* Mącznik.

sporyż wielki samiec; wroble ięzyczki. (polygonum mas) Weggras, Wegtritt, Denngras, Blutkraut. trainasse, renoüée, corrigiole, centinode.

sporyż drugi, płonnik rolny, wodny. (sanguinalis femina) Nagel-Kraut, ein Blut stillendes Kraut. sanguine herbe propre à étancher le sang.

sporyż trzeci, żabie gronka. (herniaria, polygonum minus) kleiner Wegtritt, Bruchkraut. boutonnet, petite renouée, herniole, hergnére, l'herbe pour la rupture.

Sporządzam, *v. m. F. sporządzę*, rozprawiam, rozporządzam, rozrządzam. ordnen, einrichten, zurechte machen. régler, ordonner, arranger, disposer, préparer, ajuster. § sporządzić igrzyska; wszystko według upodobania swego sporządza.

sporządzić się. sich setzen, sich zurechte machen, sich einrichten. s'établir, s'équiper, s'agencer.

Sporządzenie. Einrichtung, Veranstaltung. disposition, ordre, *m.* arrangement, ajustement.

sporządzenie Boskie. Prädestination, Gnaden-Wahl. prédestination.

Sporządziciel. Verordner, Einrichter. celui qui arrange, qui dispose.

Sporządzony. eingerichtet, verordnet. reglé, ordonné, arrangé, ajusté. § szkoły dobrze sporządzone; sześć się na iednego dobrze sporządzonego żołnierza składać maią.

Sposabiam. } zubereiten, tüchtig, geschickt
Sposobię. } machen. aprêter, apareiller, former; rendre habile, préparer à. § sposobił swoie myśli i serce do tego; sposobię go do usług moich; sposobił go na to.

sposobić się. sich zubereiten. se préparer, s'acommoder, s'agencer à.

sposobić się w co. in etwas zunehmen, wachsen. avancer, faire du progrès dans; s'acroître en. § przysposobił się w nauki, w cnoty, w dostatki.

Sposob. 1) Art, Mittel. 2) Gram. ein Modus. 1) moien, voïe, façon, *f.* 2) *Gram.* un mode. § 1) kształtnym komu co wydrzeć sposobem; żadnego do tego nie widzę sposobu.

wszystkich do tego poruszał, ruszał sposobow. er suchte alle Mittel hervor. il a emploié le verd & le sec; il a remué ciel & terre; il a mis tout en oeuvre, toute sorte de remèdes en oeuvre.

iakim sposobem? auf was für Art? de quel moïen?

takim sposobem że. auf solche Art, daß. si bien que; de sorte que.

w ten sposob, tym sposobem. auf diese Art. de cette sorte.

Sposobienie. Zubereitung. préparation, ajustement; action par laquelle on met une personne ou une chose en état d'agir. § sposobienie ciała i umysłu do czego.

Sposobnie, *adv.* geschickt, auf eine geschickte Art. habilement, avec habileté, avec adresse, dextrement.

Sposobność. Geschicklichkeit, Fähigkeit. adresse, dexterité, habileté. § sposobność nałogiem nabyta; wielką do piora ma sposobność.

Sposobny. 1) geschickt. 2) geschickt, fähig, geübt, tüchtig in etwas. 1) habile, adroit. 2) fort entendu, expert, intelligent dans. § 1) tak sposobny do tego iako osieł do tańca, *prov.* 2) sposobny to Medyk, Malarz; sposobny w ięzykach i naukach.

sposobne zdrowie. frische, gute Gesundheit. une bonne, une vigoureuse santé.

Spospolitować co, *F. spospolituię.* gemein machen, ausbreiten. divulguer; rendre commun, répandre.

spospolitować się. 1) gemein werden. 2) sich mit einem gemein machen. 1) devenir commun; se repandre. 2) se familiariser avec qu.

Spospolitowanie. Ausbreitung, Bekanntmachung. l'action de rendre commun.

Spospolitowany. allgemein geworden, ausgebreitet. commun; devenu commun. § spospolitowane opinie.

*Spostrzeć się, *vid.* Zmieścić się.

Spotwarzyć kogo, *F. spotwarzę.* einen verleumden. calomnier, blâmer qu.

Spoufalić kogo, *F. fpoufalę.* vertraut machen. rendre qu. familier; gagner la confiance de qu. § fpoufalić fobie damę.

Spowiadam śię. beichten. fe confeffer; fe confeffer de fes péchez. § fpowiadać śię z grzechow; będźie śię dźiśiay fpowiadał.

fpowiadać kogo. Beichte hören. confeffer qu; entendre une perfonne en Confeffion. § ten kaznodźieia dobrze fpowiada.

Spowiadany, fpowiedźiany. 1) gebeichtet. 2) der gebeichtet hat. 1) confeffé, déclaré à fon Confeffeur. 2) confès, qui s'eft confeffé.

Spowiednia. der Beicht-Stuhl. Confeffional; tribunal de la Confeffion.

Spowiednik. der Beicht-Vater. Confeffeur, directur, Prétre qui confeffe.

Spowiedny. zur Beichte gehörig. de Confeffion, qui regarde la Confeffion.

Spowiedź. die Beichte. confeffion, déclaration de fes péchez à un Prétre. § z grzechow fpowiedź uczynić; fpowiedź żywotną uczynić.

do fpowiedźi iść. zur Beichte gehen. aller à confeffe; fe confeffer.

fpowiedźi fłuchać. Beichte fitzen. confeffer, entendre qu. en cenfeffion.

Spowiedźiany, *vid.* Spowiadany.

Spowinowacam kogo, *F. fpowinowacę.* verschwägern. alier par le mariage; faire l'aliance d'une perfonne avec une autre par le mariage.

fpowinowaćić śię z kim. fich mit einem verschwägern. s'alier, s'unir avec une perfonne par le mariage.

Spowinowacenie. Schwägerschaft. afinité, aliance.

Spowinowacony. verschwägert. alié par le mariage.

Spoyrzeć, *F. fpoyrzę.* 1) anfehen, anblicken, anfchauen. 2) zufchauen, zufehen was andre thun. 1) envifager, regarder, jetter, porter les yeux, le regard fur. 2) voir, aller voir; prendre garde. § 1) fpoyrzał na mię łafkawie. 2) fpoyrzyy, co dźieci robią?

Spoyrzenie. ein Anblick, das Anfehen. oeillade, regard, coup d'oeil.

Spoźnić śię, *F. fpoźnię śię.* fich verfpäten, fpät werden. fe faire tard. § czas śię znacznie fpoźnił.

iuż śię fpoźniło. es ift fchon fpät geworden. il fe fait deja tard.

Spracować kogo, *F. fpracuię.* einen abmatten, ermüden. laffer, fatiguer qu.

fpracować śię. fich abarbeiten, fich müde arbeiten. fe fatiguer, fe laffer, devenir las, étre abatu de laffitude.

Spracowanie. Müdigkeit, Abmattung, Ermüdung. laffitude, abatement, épuifement.

Spracowany. ermüdet von Arbeit; abgemattet, müde. travaillé, las, fatigué, abatu, rendu. § fpracowanego pośilić; fpracowane lata i zdrowie.

Sprawa. 1) Sache, Gewerb, Verrichtung, Angelegenheit. 2) Arbeit, That, Werck. 3) Ordnung, Einrichtung. 4) gerichtliche Sache; Proceß, Action. 5) Schlacht-Ordnung. 6) Schlacht. 7) Aufficht, Vorforge. 8) Befcheid, Nachricht. 9) Beyfchlaf, Beywohnung. 1) afaire, expédition, chofe qu'il faut faire, ce qui apartient à une perfonne de faire; chofe qui fe paffe. 2) ouvrage, *m.* oeuvre fait, exploit, action. 3) ordre, *m.* arrangement. 4) action judiciaire, caufe qui doit étre plaidé; procès, procedure. 5) ordre de bataille. 6) combat, bataille. 7) conduite, direction, foin qu'on prend de qu. ch. 8) raport, nouvelle, reponfe. 9) afaire, habitation charnelle, cohabitation; le commerce de l'homme avec la femme. § 1) iechałem w tey fprawie do niego; mam tam fprawę; dobrze, źle fprawę fprawić. 2) sławne fprawy iego; fprawa karmienia wnętrznego. 3) rozboy, nie fprawa, gdźie śię wfzyftko godźi; bez fprawy wfzyftko robi. 4) fprawa o głowę; fądową fprawę wygrać, mieć z kim, przegrać. 5) woyfko w fprawie idźie, ftanęło; nieprzyiaćiel fprawą, bez fprawy uchodźił. 6) fprawę (potrzebę) wygrał, przegrał. 7) za fprawą i rządzeniem tego Hetmana. 8) nie umiem fprawy dać; uczyń mi fprawę o tym; infzey fprawy dać nie mogli, tylko że to było z rozkazania krolewfkiego. 9) miała z nim fprawę; iefzcze z żoną żadney nie miał fprawy.

fprawa karania godna; fprawa o głowę. eine Criminal-Sache. caufe criminelle.

fprawa uczćiwa. bürgerliche Streit-Sache; eine Civil-Sache. caufe civile.

fprawa o uczćiwe. Injurien-Klage. action pour raifon d'injures.

fprawa o fzkodę. gerichtlicher Anfpruch wegen eines verurfachten Schadens. action qu'on intente contre qu. par raifon du dommage qu'il nous a caufé.

fprawa niebiefka. Einfluß des Himmels. influence.

fprawy ludzkie. die Welt-Händel. la conduite, les actions des hommes.

fędźia z nim krotką uczyni fprawę. der Richter wird mit ihm einen kurtzen Proceß machen. le Juge lui fera un court procès.

mieć z kim sprawę. mit einem zu thun haben. avoir afaire avec qu.
bez sprawy, nie w sprawie. unordentlich, durch einander. tumultuairement, en tumulte, en désordre.
niemasz z nim sprawy; zła sprawa, zły rząd z nim. man kan mit ihm nicht auskommen; man hat mit ihm viel zu schaffen. on ne sauroit rien faire de lui; vous ne le mettrez pas à son devoir, à la raison.
dać komu o sobie sprawę. einem von seiner Aufführung Rechenschaft geben. rendre compte à qu. de sa conduite.
iaka sprawa, taka odprawa. wie die Arbeit, so der Lohn. comme tu semeras, tu moissonneras; selon l'argent la médecine.
Spraweczka, Sprawka. 1) kleine Angelegenheit. 2) schöner Handel, feine Sache, leichtfertiger Streich. 1) besognette; petite afaire. 2) étrange afaire; jolie afaire; belle operation, mauvais tour. § 1) mam tu sprawkę. 2) piękna to spraweczka; pięknąś zrobił spraweczkę.
Sprawca, Sprawićiel. 1) Urheber, Stiffter. 2) der Kläger in den Gerichten. 3) Bevollmächtigter. 1) auteur, ministre, instituteur; celui qui est cause d'une afaire. 2) le demandeur en Justice. 3) ami, procureur subdélégué, qui a un pouvoir. § 1) głową i sprawcą był buntu; sprawca bankietu; był sprawcą krolewskiey pomsty; sprawcą natury iest Bog. 2) sprawca (powod) sprawę przegrał; na prośbę sprawce. 3) stanąć przez sprawcę swoiego.
Sprawczyna, Sprawićielka. Verrichterin. celle qui expédie qu. ch.
Sprawdźić co, *F. sprawdzę.* wahr machen. verifier, avérer.
sprawdźić śię. wahr werden, erfüllet werden. devenir vrai, s'acomplir, verifier.
Sprawiam co, *vid.* Sprawuię.
sprawiam bydlęćia. ausschlachten, ein geschlachtetes Vieh zurichten. faire, habiller une bête; travailler sur qu. bête, l'acommoder comme il faut.
sprawiać ryby. einen Fisch ausnehmen, zurechte machen. habiller un poisson.
sprawiać gnoiem rolą. einen Acker mit Mist düngen. fumer, engraisser la terre avec du fumier.
Sprawianie. 1) das Verrichten. 2) das Schlachten, Zurichten eines Viehes, eines Fisches. 1) l'action, action de faire, d'expédier une afaire; expédition. 2) habillage *m.* d'une bête ou d'une poisson.
sprawianie śię u sądu, odpowiadanie na żałobę. die Defension des Beklagten bis aus End-Urtheil. la défense de l'acusé; jusqu' à la décision du Procès.
Sprawićiel, Sprawićielka, *vid.* Sprawca, Sprawczyna.
Sprawiedliwie, *adv.* gerechter Weise. justement, avec justice.
sprawiedliwie albo niesprawiedliwie. mit Recht oder Unrecht. à tort & sans cause.
Sprawiedliwość. Gerechtigkeit. Justice. § sprawiedliwość iest wszystkich cnot źrzodłem; sprawiedliwość każdemu swoie oddawa; zawikłana prawem często sprawiedliwość.
czynić każdemu sprawiedliwość. einem jeden Gerechtigkeit verschaffen. rendre, faire justice à chacun.
sprawiedliwości dostać. Gerechtigkeit bekommen. obtenir justice.
uczynić z kogo sprawiedliwość. einem den Proceß machen. faire procès à qu; faire justice de qu.
czynienie, sprawowanie sprawiedliwośći. 1) Ausübung der Gerechtigkeit. 2) Gerichtbarkeit, Jurisdiction. 1) un exèrcice de justice. 2) juridiction.
dozorca sprawiedliwośći. Aufseher der Gerechtigkeit, ehedessen ein Beamter der die Gerechtigkeit handhabete. Inspecteur de Justice, c'étoit autre fois un oficier qui avoit l'oeil sur l'exércice de la Justice.
sprawiedliwość odmienna albo odmieniaiąca. Gerechtigkeit so man zwischen Privat-Leuten beobachtet. justice commutative.
sprawiedliwość rozdźielaiąca. die austheilende Gerechtigkeit so in öffentlichen Angelegenheiten beobachtet wird, als die Vergebung der Aemter. justice distributive.
Sprawiedliwy. 1) ein Gerechter. 2) gerecht, billig. 3) gehörig, richtig, mit allem versehen. 1) un juste, un homme juste. 2) juste, qui aime la Justice, qui est conforme à la Justice. 3) juste, bon, éxact; qui est en bon état. § 1) pamięći wieczney będźie sprawiedliwy. 2) sprawiedliwy człowiek, uczynek. 3) 30000 było woyska sprawiedliwego; sprawiedliwa waga, miara.
Sprawienie czego. das Verrichten, die Verrichtung. l'action finie; expédition faite; exécution, acomplissment.
wiele mieć do sprawienia. viel zu thun haben. avoir beaucoup à faire.
Sprawiony. 1) verrichtet. 2) zugerichtet, bestellt als ein Acker. 3) verfertigt, gemacht als ein Kleid. 4) in Schlacht-Ordnung gestellt. 1) expédié, dépêché, fait, exécuté, acompli. 2) cultivé; labouré

bouré & ensemencé. 3) fait, procuré à qu. comme un habit. 4) rangé en bataille. § 1) po sprawionych sprawach miła odpocząć. 2) sprawiona rola ogrod, sprawione zagony. 3) nowo sprawione szaty wiele go kosztuią. 4) sprawione woysko, szyki.

Sprawka, *vid.* Spraweczka.

Sprawnie, *adv.* 1) ordentlich, in gehöriger Ordnung; auf eine ausrichtsame Weise. 2) in guter Ordnung, in Schlacht-Ordnung. 1) en bon ordre; en homme d'expédition. 2) en bon ordre; en ordre de bataille. § 1) sprawnie wszystkie prowadźi rzeczy. 2) sprawnie woysko ustępowało.

Sprawność. Geschicklichkeit in Verrichtung, Ausrichtsamkeit. routine, adresse; habileté, pratique dans les afaires; maniére expéditive; la qualité d'un homme expéditif. § iego wielkiey sprawności ugody i pokoie są świadkami.

Sprawny. 1) ausrichtsam, geschickt, geübt in Verrichtungen. 2) geschickt, tüchtig zu etwas. 1) actif, expéditif; qui expédie bien. 2) propre, bon pour qu. ch; qui produit un bon éfet. § 1) sprawnego mi do tey sprawy trzeba człowieka; sprawny radą i rzeczą; sprawny to narod; barźiey do dobrego niźli do złego sprawny. 2) narod do łuku sprawny; oley i pokost sprawny do pozłocenia; dobre i sprawne rozporządzenie palcow na kole młyńskim.

Sprawowanie. 1) das Ausrichten, Verrichten; Führung einer Sache. 2) Verwaltung, Führung, Regierung. 3) Bestellung, Zurichtung als eines Ackers. 4) Begehung, Anstellung, Ausrichtung eines öffentlichen Begängnisses. 1) l'action de faire, d'expédier; maniment, conduite, gestion des afaires. 2) maniment, gouvernement, conduite, inspection, direction, intendance. 3) culture de la terre, l'action de la labourer & ensemencer. 4) célébration d'un festin, d'une réjouïssance. § 1) sprawowanie, odprawowanie rzeczy ktorey; ochota, biegłość w sprawowaniu rzeczy. 2) sprawowanie Państwa, rządow, urzędu, ludźi, woyska. 3) sprawowanie roli, ogroda. 4) sprawowanie bankietu, wesela, igrzysk.

sprawowanie się komu w czym. Verantwortung, Rechenschaft. justification; l'action de rendre comte, raison à qu. de qu. ch.

Sprawuię, *v. m. F. sprawię.* 1) verrichten, ausrichten, zu Stande bringen. 2) etwas verwalten, führen; über etwas die Aufsicht haben. 3) ausrichten, begehen ein Begängniß. 4) machen lassen, schaffen als Kleider. 5) zurichten, bestellen als einen Garten. 6) zurichten, ausnehmen, zu recht machen als eine Gans. 7) bewerckstelligen, zuwege bringen. 8) machen, verursachen. 9) in einem würcken, wie eine Artzeney. 10) berichten, Nachricht geben. 11) Bergw. das Ertz zum letzten mahl waschen. 1) faire, expédier, exécuter, faire sa commission; venir à bout; faire, manier des afaires. 2) manier, gouverner, administrer, gerer; avoir le soin, le manîment, la conduite de; exèrcer, avoir une charge. 3) faire, faire célébrer un festin. 4) faire faire, procurer, acheter qu. ch. à qu; pourvoir qu. de; avoir soin qu'on fasse qu. ch. pour qu. 5) cultiver un terre, lui donner toutes les façons. 6) habiller, faire, acommoder, comme il faut une bête, un poisson. 7) éfectuer, produire quelque éfet. 8) faire, causer, engendrer. 9) agir, opérer dans le malade, l'exciter; le faire vomir, suër, *&c.* 10) donner avis, raporter. 11) *Métal.* laver le métail la derniére fois. § 1) co sam sprawić możesz drugiemu nie zlecay; sprawił ten sprawny Minister, że pokoy stanął; sprawić co źle, dobrze; spraw dobrze com rozkazał. 2) Rządy Państwa, Państwo, woysko, urząd sprawował; gwiazdy świat sprawuią. 3) sprawił wesele, bankiet, igrzysko. 4) sprawić komu suknią, woz, karetę i konie; sprawił sobie szaty Niemieckie. 5) sprawować ogrod, rolą. *6) sprawować (oprawić) ryby, wołu, ptaka. 7) co mogł dobrego sprawić? nic nie sprawisz groźbą i prośbą, złotem więcey sprawić możesz. 8) to lekarstwo konkokcyą lepszą sprawuie; co kłotnie wielkie sprawiło. 9) sprawiło (ruszyło) mię lekarstwo; to lekarstwo poty, womity sprawuie. *10) sprawiłem go (oznaymiłem mu). 11) sprawić kruszec.

mam te rzeczy sprawić. ich soll diese Sachen verrichten. je dois faire, expédier ces choses.

sprawuiący, do skutku wiodący. zum Zweck, zur Vollführung behülflich. qui sert, qui agit à produire son éfet; qui coopére.

nic nie sprawił. er hat nichts ausgerichtet. il s'en est allé comme il est venu.

nie sprawiwszy nic. unverrichteter Sachen. sans rien fairę; sans rien éfectuer. § nie sprawiwszy nic odeszli.

sprawić co kazano. verrichten was befohlen

len ist. exécuter les ordres; faire ce qu'on a commandé.
sprawić złoczyńcę do końca. einen Uebelthäter hinrichten. exècuter, faire mourir le criminel.
sprawowáć śię. 1) sich rechtfertigen, Rechenschaft geben. 2) sich aufführen. 1) se justifier, faire raison, rendre comte de. 2) se comporter, se gouverner, se conduire; agir bien ou mal. § 1) sprawowáć śię komu o co, u sądu; sprawiać mu śię kazano. 2) źle, dobrze śię na tym urzędźie sprawował.
sprawuiący śię. 1) Rechtfertiger. 2) der Beklagte. 1) qui fait raison, qui se justifie. 2) le défendeur.
Sprężyna, prężyna. die Feder in Uhren, in Flinten-Schlössern. ressort, arrêt d'une montre, d'un fusil. § sprężyna w zegarach, w kłotkach, w zamkach.
Sprochniałość. Fäulniß, Wurmstich. vermoulure, carie, pourriture.
Sprochniały. vermodert, verfault. pourri, vermoulu.
Sprochnieć, *F. sprochnieię.* wurmstichig werden, anfaulen als Holtz. pourrir, se vermouler, se carier.
Sprofanować co, *F. sprofanuię.* entweihen, profaniren. désacrer, profaner. § sprofanować co świętego, obroćić na świeckie i pospolite używanie.
Sprofanowanie. Entweihung. profanation.
Sprofanowany. entweihet. profané.
Sprośnica. ein unzüchtiges Weib. une impudique, une vilaine.
Sprośnie, *adv.* 1) unzüchtig, üppich. 2) niederträchtig, schändlicher Weise. 1) d'une maniére obscène, sale & des-honnête; impudiquement. 2) honteusement, d'une maniére honteuse & infame, vilainement. § 1) sprośnie mowi, żyie. 2) sprośnie pouciekali.
Sprośnik. eine unzüchtige Manns-Person. un impudique.
Sprośnomowca. der unflätige Reden führet, Zoten-Reißer. ordurier, diseur de saletez.
Sprośnomowność. unflätige Reden, Zoten, Unfläterey. paroles sales, ordures, *f. plur.* obscènitez, *f. plur.*
Sprośnomowny. unflätig im Reden, zotenmäßig. ordurier, impudique, qui dit des paroles sales.
Sprośność. 1) Unzucht, Unflätigkeit in Sitten. 2) Niederträchtigkeit, Schändlichkeit. 1) ordures, *f. plur.* obscenité, impureté, impudicité, des-honnêteté; ordures dans les actions & les paroles. 2) bassesse, infamie, vilenie.

Sprośny. 1) schandbar, unflätig, unkeusch. 2) niederträchtig, schändlich. 3) grob, unhöflich, ungesittet. 1) obscene, sal, vilain, mal-honnête, impudique. 2) vilain, infame, bas, vil, abject. 3) incivil, grossier, vilain. § 1) sprośna to dźiewka, sprośny uczynek. 2) Nero będąc w złośćiach naysprośnieyszy; skępiec i naysprośnieyszego śię dopuśći postępku. *3) sprośne (grube) te narody.
Sprowadzam, *v. m. F. sprowadzę.* 1) herunter führen. 2) herbey ziehen, herbey führen. 1) conduire, mener du haut en bas; faire descendre. 2) atirer, faire venir. § 1) prowadź go na doł z gory. 2) sprowadźił rzemieślnikow z cudzych kraiow; mądry zaiąc co na drugiego ogary sprowadźi, *prov.*
Sprych kołowy. Rade-Speiche. rais de roue.
Sprys. 1) Gegen-Pfeiler, Strebe-Pfeiler im Gebäude. 2) eine Schiffer-Stange, Boots-Hacken, Fischer-Stange. 1) arcboutant dans un bâtiment. 2) croc, longue perche pour conduire un bateau sur l'eau.
Spryśz. Spriß, Auswurf, der sich auf den geschmoltznen Silber aufwirft. matiére que l'argent fondu pousse au dehors
Sprzyszczony. ausgefahren, voll Blasen. plein d'ampulles ou d'élevûres.
Sprostać czemu, *F. sprostam.* womit zurechte kommen; einer Sache gewachsen seyn; helfen, rathen. remedier à; étre en état de. § rozum temu nie sprosta.
Spruchniały, *vid.* Sprochniały,
Sprząg, *g. sprzęgu.* Fuhrwerck, Gespann. atelage de chevaux, de beufs. § ten furman dobry ma sprząg.
Sprzągam, *vid.* Sprzęgę.
Sprzęganie, Sprzężenie. das zusammenspannen der Ochsen, Pferde. acouplement des beufs, des cheveaux à une charruë. § sprzęganie koni, wołow.
sprzęganie psow. das Zusammenkoppeln der Jagd-Hunde. ameutement des chiens de chasse.
Sprzątam, *v. m. F. sprzątnę.* 1) wegräumen, abräumen, aufräumen. 2) wegputzen, mausen, stehlen. 3) aus dem Wege räumen, tödten. 4) räumen, abräumen das Feld; die Feld-und Garten-Früchte einfahren. 1) ôter les choses, les mettre en ordre; arranger ce qui est en desordre. 2) détourner, dérober, prendre sans qu'on s'aperçoit; gascònner. 3) se défaire de qu; tuër qu. 4) engranger; mettre le blé coupé en grange; recueillir la moisson, les fruits;

faire la recolte. § 1) ſprzątniy izbę. 2) złodźiey te rzeczy ſprzątnął. 3) śmierć go ſprzątnęła; ſprzątnąć kogo z świata; ſprzątnął nieprzyiaciela. 4) iuż ſprzątniono z pola; ſprzątnąć urodzaie.

ſprzątnąć że ſtołu. den Tiſch abräumen, abnehmen. deſſervir; ôter la table; ôter la nape.

ſprzątniy te rzeczy ze ſtołu. räume dieſe Sachen vom Tiſche. otez les choſes de deſſus la table.

Sprzątnienie. 1) das Abräumen. 2) das Einführen der Feld-Früchte. 1) arrangement; l'action d'arranger, d'ôter les choſes. 2) l'action de recueillir les fruits; la recolte. § 1) ſprzątnienie rzeczy ze ſtołu. 2) po ſprzątnieniu zboż z pola.

Sprzątniony. 1) weggeräumet. 2) eingeführet, von Feld-Früchten. 1) arrangé, mis en ordre. 2) engrangé, recueilli, ôté de deſſus la terre.

Sprzećiwiam śię komu, *F. ſprzećiwię śię, vid.* Przećiwiam śię.

Sprzećiwianie śię, Sprzećiwienie śię, *vid.* Przećiwianie śię.

Sprzeczam śię, ſpor wiodę z kim o co. ſtreiten, widerſtreiten, einen Streit haben. conteſter de paroles; diſputer, débatre avec qu.

ſprzeczać czemu. 1) etwas leugnen. 2) widerſprechen, wider etwas laufen. 1) nier qu. ch. 2) contredire, s'opoſer, étre contraire à. § 1) nikt temu nie ſprzecza. 2) oczywiśćie to prawom, tey propozycyi ſprzeczało.

Sprzeczanie śię. } 1) Streit, Streitigkeit.
Sprzeczka. } 2) Widerſpruch. 1) combat, débat, querelle, contention, diférend, démêlé, *m.* controverſe, diſpute. 2) contradiction. § 1) na uprzątnienie tych ſprzeczek; zaſzła o tym ſprzeczka; co po tey ſprzeczce. 2) te dwie rzeczy ſprzeczkę miedzy ſobą maią; ſprzeczanie śię dwuch propozycyy.

Sprzeczny. 1) zänckiſch, zum Zancken geneigt. 2) ſtreitig, darum geſtritten wird. 3) widerſprechend, wider einander lauffend. 1) contrediſant, querelleux, contrariant. 2) litigieux, contencieux, conteſté, qui eſt en litige, dont on eſt en diſpute. 3) contradictoire, opoſé. § 1) ſprzeczny to barzo człowiek. 2) ſprzeczna to rzecz, maiętność. 3) ſprzeczna ta rzecz prawu temu; niepodobna aby dwie ſprzeczne propozycye oraz prawdźiwe były.

Sprzęgacz. 1) Zuſammenkuppler, Anſpanner. 2) Gelegenheit-Macher, der die Leute von beyderley Geſchlecht zuſammen bringet. 1) celui qui atelle, qui couple, qui atache les bêtes enſemble. 2) entre-metteur d'amour, courtier d'amour.

Sprzęgam, *v. m. F. ſprzęgę.* 1) zuſammen kuppeln, zuſammen jochen. 2) *fig.* verknüpfen, zuſammen fügen. 1) coupler, ateller, mettre, atacher les chevaux, les bêtes enſemble au chariot. 2) *fig.* ajouter à; joindre avec. § 1) ſprzęglem bydło; ſprząż te konie. 2) ſprzęgać wioſki, kamienice.

ſprzęgać pſy. Hunde zuſammen kuppeln. coupler, ameuter, atacher les chiens enſemble.

Sprzęgły. zuſammen gekuppelt oder geſpannt. couplé, atellé, ataché enſemble.

Sprzęt. Zubehör, Werckzeug, Geſchirr, Hausgeräthe. outil, utencile, *m.* inſtrument, meuble, *m.* § ſprzęty rzemieślnicze; opatrzyć ſprzętem (ſprzętami) dom, okręt, ogrod, łowy.

ſprzęty domowe. Hausrath, Hausgeräth. ménage, *m.* meubles, *m. plur.* ameublement.

ſprzęty kuchenne. Küchen-Geräthe. le ménage de cuiſine; vaiſſelle, les meubles de cuiſine.

ſprzęty woyſkowe. Kriegs-Geräthe, Heer-Geräthe, Bagage. bagage, *m.* équipage, *m.* de gens de guerre.

ſprzęty goſpodarſkie, oracze. Acker-Geſchirr; Feldbau-Geräthe. le ménage de campagne.

ſprzętami dom opatrzyć. ein Haus mit Geräthe verſorgen. ameubler, meubler une maiſon.

Sprzętowy. das Geräthe betreffend. de meubles, qui regarde les meubles.

Sprzężay. Geſpann, Zug Pferde, Ochſen mit oder ohne Wagen. un atelage de chevaux, de beufs, ſans ou avec le chariot. § kupił ſprzężay i naczynia goſpodarſkie; ſprzeżay to ieſt bydło i naczynie wozowe, pługowe.

Sprzężenie, *vid.* Sprzaganie.

Sprzężne żebro. die Spann-Ribbe ſo zwiſchen den Schultern eines Ochſen genommen wird. piéce de beuf qu'on leve entre les épaules de cet animal.

Sprzężony. zuſammen gekoppelt, zuſammen geſpannet. couplé, atellé, ameuté enſemble.

Sprzężyſty. vereinbarlich, das ſich leicht vereinigen läßt. aiſé à joindre, facile à conjoindre.

Sprzyiam komu. 1) gewogen, günſtig ſeyn, wohlwollen. 2) einem wünſchen, gönnen. 1) favoriſer, afectionner, ſuporter qu; donner

donner les mains à qu. 2) vouloir, souhaiter du bien à qu; féliciter qu. de qu. ch. § 1) wiem że mi sprzyia. 2) sprzyiali mu tego honoru; będą mu sprzyiać szczęśliwego przybycia.

Sprzyianie, życzliwość. die Gunst, Wohlgewogenheit. bienveillance, faveur, *f.* graces, *f. plur.*

Sprzyiaźnić sobie kogo. sich einen zum Freunde machen. gagner qu; atirer qu. en sa faveur.

sprzyiaźnić się z kim. Freundschaft machen. faire amitié avec qu; aquerir l'amitié de qu; se faire ami de qu.

Sprzyiaźnie, *adv.* günstiger Weise. favorablement.

Sprzyiazny, Sprzyiaźliwy, życzliwy komu. günstig, gewogen. propice, favorable, prospère.

sprzyiazny nieporządnie. der einem wider seine Pflicht gewogen ist. qui favorise qu. contre son devoir.

Sprzykrzyć komu co, *F. sprzykrzę.* einem einen Eckel vor etwas machen. donner à qu. du dégoût, du déplaisir pour qu. ch.

sprzykrzyć się komu. einem überdrüßig fallen. importuner, molester, incommoder, dégouter, ennuier qu.

sprzykrzyć sobie co. etwas überdrüßig werden. se rebuter, se dégoûter de qu. ch.

Sprzymierzam się z kim, *v. m. F. sprzymierzę się.* ein Bündniß machen. s'alier, se conféderer.

Sprzymierzenie. Bündniß, Bund. ligue, conféderation, aliance.

Sprzymierzony, *subs.* ein Alliirter, Bundsgenossen. un conféderé, un alié. § sprzymierzeni na to nie pozwolili.

sprzymierzony, adj. mit Bündniß verwandt, alliirt. conféderé, alié.

Sprzysięgam się, *v. m. F. sprzysięgę.* sich verschwören. conjurer; faire conjuration; s'engager par serment de faire une chose.

Sprzysięglec, Sprzysięgły. ein Verschworner, der sich mit verschworen hat. un conjuré; un de ceux qui ont conjuré.

sprzysięgły. verschworen. qui a fait serment avec d'autres de faire qu. ch.

sprzysięgły nieprzyiaciel. geschworner, abgesagter Feind. un enemi déclaré qui a juré la perte de qu; un mortel enemi. § sprzysięgły nieprzyiaciel imienia Chrześciańskiego; nieprzyiaciel głowny na zdrowie, koronę i dostoieństwo J. K. Mci sprzysięgły.

Sprzysiężenie. Verschwörung. conjuration, complot.

*Spuchlina, puchlina. Geschwulst. enflure, bouffissure.

Spuchnąć, *F. spuchnę.* aufschwellen. s'enfler, se boufir.

Spuchły. 1) geschwollen. 2) wassersüchtig. 1) enflé. 2) hidropique.

Spust. 1) das Abschlagen, Ablassen eines Teiches. 2) Abfluß eines Wassers. 3) das Heruntergehen auf einem Fluß. 4) Fall-Gatter, Schutz-Gatter in einem Thor. 5) eine Fall-Thüre als zum Keller. 1) l'action de débonder, de vuider un étang. 2) découlement, canal, endroit par où l'eau découle. 3) la voiture qui va avau l'eau, selon le courant naturel de l'eau. 4) herce, sarrazine, orgues, *f. plur.* dans une porte. 5) trape, porte de cave qu'on abat en fermant & éleve en ouvrant. § 1) spust, spuszczanie stawow, sadzawek. 2) to ieżioro spustu nie ma. 3) towary do spustu (na spust) iako smoła, drwa. 4) spust w bramie podnieść.

spust rowu. Ablaß eines Grabens, dadurch das Wasser aus solchem abgeführet wird. douve.

Spustny. 1) schiffbar, von Flüssen. 2) das man abschlagen, ablassen kan als ein Teich. 3) Fall-, das man herunter lassen kan, als eine Fall-Thüre. 4) das man nachlassen und anziehen kan. 1) navigable, sur quoi on peut voiturer. 2) qu'on peut vuider ou débonder comme un étang. 3) qu'on abat pour fermer & éleve pour ouvrir fait comme une trape. 4) qu'on peut débander ou lâcher. § 1) spustna rzeka. 2) staw spustny. 3) drzwi, kraty spustne. 4) strony na instrumenciech są spustne.

Spustoszyć co, *F. spustoszę.* verheeren, verwüsten. boulverser, ravager, sacager.

Spustoszenie. Verwüstung, Verheerung. dégat, ravage, *m.* dévastation.

Spustoszony. verwüstet, verheert. ravagé, sacagé, désolé, ruiné.

Spuszczam, *v. m. F. spuszczę.* 1) herunter lassen. 2) fallen lassen als den Rock. 3) fallen lassen, zumachen eine Fall-Thüre. 4) niederlassen, niedriger machen, hängen. 5) abspannen, nachlassen etwas gespanntes. 6) abdrücken, abschiessen einen Pfeil, ein Gewehr. 7) den Strohm herunter lassen, herab fahren, führen. 8) ableiten das Wasser, abschlagen, ablassen einen Teich. 9) auf einen loslassen, losgehen lassen. 10) los lassen einen angebundenen Hund. 11) zusammen lassen als Zanckende. 12) gelindere Saiten aufziehen, nachgeben, nachlassen. 13) nachlassen, abschlagen als die Kälte. 14) abschlagen, wohlfeiler werden. 15) abtreten, cediren

ren ein Recht, eine Schuld. 16) überlassen, verkaufen. 17) schmeltzen, zerlassen. 1) décendre, faire décendre, avaler qu. ch. en bas. 2) détrousser un vétement. 3) abatre, fermer une trape, un batant. 4) abaisser, baisser. 5) débander, détendre, lâcher, relâcher, laisser aller une chose qui est tenduë. 6) lâcher un trait, un coup d'arme à feu. 7) voiturer avau l'eau; faire décendre sur une riviére. 8) vuider, saigner, débonder un étang; lâcher les exclusses, la bonde d'un étang; détourner, faire aller l'eau d'un endroit. 9) lâcher, envoier, faire partir, laisser courir après qu. 10) lâcher, déchainer, détacher un chien ataché. 11) commettre, engager qu. avec un autre, les faire disputer ou battre ensemble. 12) filer doux; changer de ton, baisser la lance; plier, se relâcher. 13) s'adoucir, se relâcher, devenir moins rude comme le froid. 14) rabaisser; diminuër de prix. 15) céder, délaisser, donner, transporter, transmettre la possession à qu. 16) laisser, vendre, donner une chose à qu. à prix d'argent. 17) fondre, liquefier, résoudre, faire fondre par le moien de l'eau ou du feu. § 1) spuszczać z gory drzewa. 2) spuścić płaszcz, spodnicę. 3) spuść spust. 4) spuść linę niżey. 5) spuścić zegar, zamek, łuk, stronę, strzelbę. 6) spuścili na nich strzały. 7) spuszczam towary rzeką (na rzece) wodą. 8) spuszczać staw, sadzawkę; spuścić rowy, wodę z rowu. 9) raytarow na tych swawolnikow spuszczono. 9) spuścić psa na kogo. 10) spuścić psa z łancucha, ze smyczy. 11) spuścić psa ze psem, kogo z kim na szablę, na pistolety. 12) spuścił teraz; łżey, wolniey postępuie; spuścił z kwinty, z pychy. 13) spuszcza powietrze, upał. 14) zboże spuściło. 15) spuścić komu dług, prawo, urząd. 16) spuść mi ten zegarek za pieniądze; spuścił mu maiętność. 17) spuszczać wosk, łoy.

spuść. gieb Feuer, schieß loß. feu; tirez.

spuszczać flisowkę, trafty. Holtz flössen. floter du bois.

spuszczać do piwnice po powrożie. einkellern, in den Keller herab lassen. filer, encaver, dévaler, mettre en cave.

**spuszczać, doić krowy.* die Kühe melcken. traire les vaches; tirer, traire le lait.

spuścić żagle. die Segel streichen. baisser, amener, caler les voiles.

spuszczać drzewo. einen Baum fällen. abatre par le pié, dégrader un arbre.

spuścić cenę. nachlassen im Preise. abatre, abaisser. diminuër le prix.

spuszcza mroz. der Frost läßt nach, schlägt ab. le froid s'adoucit.

spuszcza zima. der Winter bricht auf, gehet auf. il dégèle.

spuszcza wiatr. der Wind legt sich, läßt nach. le vent s'apaise, molit.

spuścić woysko na czyie kraie. eines Land mit einem Kriegs-Heer überziehen. envahir les terres, les païs d'autrui.

spuścić, zwieśić głowę. den Kopf hängen. baisser la tête.

spuścił ręce. er ließ die Hände sincken. il a laissé aller les mains; les mains lui échapérent.

spuścić z ręku. aus den Händen fallen, fahren lassen. laisser tomber, laisser échaper.

spuścić głos, połgębkiem mowić. leiser reden. baisser la voix.

spuszczać łzy. Thränen fallen lassen. verser, laisser tomber des larmes.

spuścić oczy; w ziemię patrzyć. die Augen niederschlagen. baisser les yeux, la vuë.

spuścić kogo, co z oczu, z oka. einen oder etwas aus den Augen lassen, auf einen oder etwas nicht Achtung geben. détourner ses yeux de dessus qu. ou qu. ch; n'avoir plus soin de; ne tenir plus, n'avoir plus l'oeil sur.

spuszczać śię. 1) sich herunter lassen, herunter klettern. 2) sich herunter lassen, sich erniedrigen zu etwas geringern. 3) sich auf einen verlassen. 1) grimper, décendre d'une hauteur en bas en se trainant. 2) décendre dans; se ravaler, s'abaisser, jusqu'aux moindres choses, s'acommoder à la portée, à la basse condition de qu. 3) se reposer, s'apuier, comter sur; se confier à. § 1) spuścił śię z wieży, z drzewa. 2) spuszcza śię do iego tępego rozumu; Panie spuściłeś śię do podłośći stanu moiego. 3) spuszczę śię na twoie słowo, na twoię pilność i sposobność.

Spuszczanie, spuszczenie. 1) das Herunterlassen, die Herunterlassung. 2) Abspannung, Nachlassung einer aufgespannten Sache. 2) das Fällen der Bäume, Holtz-Schlag im Walde. 4) die Zusammenlassung derjenigen, so mit einander kämpfen sollen. 5) Überlassung des Eigenthums; Verkauf. 6) Cession, Abtretung. 7) die Schmeltzung, das Schmeltzen. 1) l'action de décendre qu. ch. 2) débandement, relâchement, détention d'une chose bandée. 3) coupe du bois, abatage, *m.* taille d'un bois. 4) l'action de faire battre ou disputer les gens

gens ou les bêtes ensemble. 5) l'action de vendre; vente. 6) cession, transport de son droit à qu. 7) fonte, l'action de fondre; liquefaction. § 1) spuszczanie czego na doł. 2) spuszczanie zamku, strzelby, liny. 3) spuszczanie drzew. 4) spuszczanie szermierzow, psow z sobą. 5) spuszczanie towarow komu. 6) spuszczanie komu prawa, długu. 7) spuszczanie kruszcu, wosku.

spuszczanie po powrożie do piwnice. Einkellerung, das Hinablassen in den Keller. encavement, action de décendre dans une cave. § spuszczenie brwi i podnieszenie.

spuszczanie stawu. Abschlagung eines Grabens, eines Teichs. l'action de vuider un étang; saignée d'étang, de fossé.

spuszczanie rzeką, wodą. die Herabschiffung auf einem Strohm. la voiture avau l'eau.

spuszczanie dźwięku, głosu w mowie. Nachlassung des Schalles, der Stimme. abaissement du son, de la voix.

spuszczenie mrozu. das Abschlagen der Kälte. adoucissement du froid.

spuszczanie flisowki. das Holtzflössen. flotage, *m.*

spuszczenie psa z łancucha, z powrozu. Loslassung eines Hundes von der Kette, vom Stricke. l'action de lâcher un chien ataché à une chaine ou à une corde.

Spuszczony. 1) herunter gelassen. 2) niedergelassen als ein Mantel. 3) niedergelassen, tiefer gehängt. 4) abgespannt als ein Gewehr. 5) losgelassen von der Kette. 6) abgeschlagen als ein Teich. 7) überlassen, verkauft. 8) cedirt, abgetreten. 9) geschmoltzen, zerlassen. 1) 1) qu'on a décendu; avalé, encavé. 2) détroussé comme un manteau. 3) abaissé. 4) détendu, débandé comme une arme. 5) lâché, détaché de la chaine, de la corde. 6) vuidé, débondé comme un étang. 7) vendu. 8) cedé, transporté comme un droit à qu. 9) fondu, liquefié. § 1) spuszczone działa do okrętu. 2) spodnica spuszczona. 3) niżey spuszczona lina. 4) spuszczona strzelba, łuk spuszczony. 5) przywiąż znowu psa spuszczonego. 6) staw, row spuszczony. 7) zapłacę ći spuszczony zegarek. 8) dług komu spuszczony. 9) łoy, wosk spuszczony.

Spycham co, *v. m. F. zepchnę.* 1) herunter stossen. 2) fig. herunter stossen, herunter jagen. 1) faire qu. tomber de sa place; pousser, jetter de haut en bas. 2) *fig.* chasser qu. de son poste, de sa charge; faire quiter à qu. son lieu avantageux; dégrader qu; déposseder qu. de; lui ôter une charge. § 1) okręt na morze zepchnięto; zepchniy go z ławy na źiemię. 2) z tronu krola tego zepchnęli.

zepchnąć kogo na szyię, na głowę. einen von etwas auf den Hals, auf den Kopf herunter stürtzen; herunter werfen. culbuter, renverser, jetter, précipiter qu. de haut en bas.

Spychanie, zepchnięćie. das Herunterstossen. l'action de pousser, de jetter en bas.

Sracz. Scheusser. foireux.

Sraczka. Scheusserin. foireuse.

Sram. scheussen. chier, faire corps neuf, lâcher le ventre.

'Srebrnik, *g. a.* ein Silberling, eine Jüdische Müntze von reinem Silber. un sicle, monoïe des Hebreux d'argent pur. § śrebrnik wielki albo sykiel żydowski połtalera nasze stare; śrebnik mały.

śrebnik źiele, złotnik, rzepik leśny. (anserina) Gänseria. bec d'oïe; herbe aux oïes.

śrebrnik włoski źiele, białawiec, szczerzyca, żebro białe. (leuce, argentina Mompeliaca) eine Art von Bingel-Kraut mit einen weissen Strich in der Mitte. espèce d'herbe semblable à la mercuriale traversée au milieu d'une ligne blanche.

śrebrnik drugi. (rhodora) die andere Art dieses Krauts. seconde espèce de cette herbe.

śrebrnik mały, szostak z szczerego śrebra. ein alter Polnischer Schostack von feinem Silber. un ancien choustak ou monoïe de Pologne d'argent pur.

śrebrnik kamień drogi. (androdamas) eine Art Blutsteins oder vielmehr Magnets. espèce de sanguine ou plûtôt d'aimant.

'Srebrny. silbern. d'argent, qui concerne ce métail. § śrebrna łyszka; śrebrna żuzel.

śrebrna piana. Silber-Schaum, Silber-Glätte. l'écume d'argent.

śrebna ruda. Silber-Stuffe. marcassite d'argent; pierre métalique qui tient de l'argent.

śrebna gora. Silber-Bergwerck. mine d'argent d'où l'on tire cet métail.

'Srebro. Silber. l'argent un métail. § śrebro robione, nierobione w blachach, w osełkach.

w śrebrze. in Silber, in Silber-Müntze. en argent; en espèce d'argent. § połowa we złoćie, połowa w śrzebrze ma bydź płacona.

śrebra, plur. *śrebro stołowe.* Silber-Zeug. argenterie.

śrebro

śrebro szczere, brant śrebra. reines Silber. argent pur.
śrebro wyborne. fein Silber. argent fin.
śrebro wypalone. ausgebranntes Silber. du brûlé.
śrebro nitkowe. gesponnen Silber. fil d'argent.
śrebro płatkowe albo malarskie. Silber-Blättchen. couche, feuille d'argent.
śrebro żywe. Queckfilber. vif argent.
'Srebrogorz. im Schertz: Geld-Begierde, Geldsucht. *burlesq.* la soif de l'or, de l'argent.
**śrebrogorz mu gardło zaśiadł.* er hat das Geld sehr lieb. la soif de l'or le dévore.
'Srebrowy, *subs.* kredencerz. Silber-Diener, Credentzer. garde-vaisselle, argentier.
śrebrowy. zum Silber-Zeug gehörig. d'argenterie; qui concerne l'argenterie. § śrebrowe puzdro.
'Srebrzę co, *y, yt.* versilbern. argenter.
'Srebrzysty. versilbert. argenté.
'Sredni, *vid.* 'Srzedni.
Sreżoga, *vid.* Srzeżoga.
Sroczńik herb. Wappenk. eine Elster auf einem dürren Ast. *Blas.* une pie perchée sur une branche sèche.
Srodze, *adv.* 1) gräßlich. 2) erschrecklich, viel, sehr. 1) afreusement, horriblement. 2) afreusement, terriblement, fort, beaucoup. § 1) srodze go bił; srodzey się gniewał. 2) srodze ma pieniędzy; srodze bogaty, brzydki.
'Sroda, 'Srodek, *vid.* 'Srzoda, 'Srzodek.
Srogi. 1) grimmig, hefftig, streng. 2) greulich, gräßlich, abscheulich. 3) sehr groß, abscheulich. 1) févere, rigide, rigoureux. 2) afreux, terrible, épouvantable, qui épouvante, qui inspire de la crainte. 3) énorme, très-grand; excessif. § 1) srogi w postępkach; srogi to Pan; sroga zima, zwierzę srogie. 2) sroga twarz; srogi na weyrzeniu. 3) sroga wieża; srogi olbrzym, srogi występek.
sroga to rzecz. es ist eine greuliche Sache. c'est une chose horrible.
nie barzoś mi srog (srogi). du wirst mich nicht fressen. vous ne me mangerez pas.
srogim kogo czynić. grimmig machen, ergrimmen. rendre cruël, feroce; rendre barbare & inhumain.
Srogo, *adv.* 1) grausam, strenge. 2) gräßlich, mit einem gräßlichen Anblick. 3) sehr, erschrecklich, viel. 1) cruellement, rigoureusement, rigidement, rudement, sévèrement. 2) afreusement, d'un regard afreux. 3) afreusement, beaucoup, très. § 1) srogo z nim postępuie. 2) srogo na kogo spoyrzeć. 3) srogo go pobił.
Srogomowność. Droh-Worte, Schreck-Reden. des discours menacans.
Srogomowny. der Droh-Worte führet. qui menaces; qui mene des discours menaçans.
Srogość. Grimm, Strenge, Härte. férocité, rigidité, rigueur, *f.* févèrité.
srogość zimy. die Strenge des Winters. la rigueur de l'hiver.
srogość wyst.pku Abscheulichkeit eines Verbrechens. énormité d'un crime.
Sroka. Elster, Aglaster. pie un oiseau.
sroka zawsze pstra zostaie, w ktorekolwiek leći kraie. ein Gänschen flog übers Meer, eine Gans kam wieder her. on change bien de poil (de païs) mais non pas de naturel; jamais homme ne s'amende pour avoir été à Rome.
sroka ze krza a dźieśięć w kierz. das findet man überall; einer gehet, zehen kommen wieder. on trouve cela à la douzaine; l'un s'en va, dix en reviennent.
sroka przylećiała będą gośćie. das Kätzchen putzet sich, wir werden Gäste bekommen. le chat se léche nous aurons des conviez.
i iam sroce nie wypadł z pod ogona. ich bin auch nicht auf einem Mist-Haufen gewachsen. je ne suis pas cru parmi les potirons.
Srokacz. } eine Schecke, ein Pferd. pie, *srokaty koń.* } margot, *f.* un cheval. § koń srokaty z wilczata.
srokaty, strokaty. scheckig, weiß mit schwartzen Flecken. tavelé, qui a des taches ressemblantes à celles d'une pie.
Srokos ptak, dźierzba. *(lanius major)* Wild- oder Krück-Elster, Neuntödter, Neunmörder, Warkengel ein Raub-Vogel. pie-grièche un oiseau de proie.
srokosz mały. der kleine Neuntödter. la petite pie-grièche.
*Srom, *vid.* Sromięźliwość.
*Sromam śię z czego, za co; wstydzę się. sich schämen. avoir honte; rougir de honte.
Sromięźliwość, wstyd, wstydliwość. Schamhaftigkeit, Scham. pudeur, *f.* bonne honte.
*Sromięźliwy, wstydliwy. schamhaftig. honteux, qui a de la honte.
Sromocę kogo. einen schänden, lästern. blâmer, injurer, difamer, noircir, outrager.
Sromocenie. Schändung, Lästrung. blâme, *m.* injure, outrage, *m.*
Sromota. 1) Schande, Schändlichkeit. 2) Schande, schändliche That. 3) die Scham, die

die Scham-Glieder. 1) mal-honnêteté, ignominie, oprobre, *m.* infamie, turpitude. 2) infamie, action infame. 3) les parties honteuses. § 1) sromota go rusżyła. 2) wielkiey się dopuścił sromoty. 3) dźik go ranił u sromoty.

Sromotnie, *adv.* schändlich. honteusement, ignominieusement, avec ignominie, mal-honnêtement. § sromotnie ućiekli.

Sromotnik. schändlicher Mensch. homme infame; homme mal-honnête.

Sromotny. schändlich. ignominieux, infame, mal-honnête. § sromotna to rzecz na niego.

Srożę się na (nad) kim, *ży*, *żył*. mit einem hart, grausam verfahren. traiter rudement, tiranniser, rudoïer qu; sévir contre; exercer sa cruauté sur.

gniew iego się sroży. sein Zorn wird heftiger. son courroux, sa colère redouble.

Srożeię, *żeie*, *żał*, *żeli*. ergrimmen, grimmig werden; toben, wüten. redoubler, se renforcer; devenir plus furieux, plus fort, plus véhément. § morowe powietrze srożeie; wiatry srożali; co raz barźiey srożeie.

'Srzedni, pośrzedni. 1) mittler, mittelst. 2) Philos. mittelbar. 3) Mittel-, mittelmäßig, nicht zu schlecht. 1) qui est entre-deux, au milieu; du milieux. 2) *Philos.* mediat, qui n'est pas immediat. 3) moien, médiocre. § 1) brat śrzedni; śrzedni palec. 2) śrzednie to do tego przyczyny. 3) śrzednie piwo, wino; śrzedni miod, chleb.

przez śrzednie (pośrzednie) tego dostał osoby. er hat dieses durch Vermittelung, durch Mittels-Personen erhalten. il a obtenu cela par les entremetteurs, par entremise d'autres.

śrzedni punkt, *pośrzedność*. der Mittel-Punct. centre, *m.* point milieu, point central.

śrzednia proporcyonalna, *pośrzednia proporcyonalna*, *linia miedzy dwiema skraynemi śrzodkuiąca*. Geom. die mittlere Proportional-Linie zwischen zwoen Linien. *Géom.* ligne moïenne proportionnelle entre deux lignes.

śrzednich lat człowiek. ein Mann in den besten Jahren. un homme entre deux âges, qui n'est ni jeune ni vieux.

'Srzednica. } 1) die Mitte. 2) fig. die Maß,
*'Srzedźina. } die Mittel-Straße. 3) ein Mesolabium, ein Instrument zwey mittlere Proportional-Linien zwischen zwey andern zu finden. 4) die mittelsten Fächer in einem Schranck. 5) das Mittel-Gebäude, das Haupt-Gebäude, nehmlich zwischen zwey Flügeln. 1) le milieu d'une chose. 2) *fig.* un milieu dans les choses. 3) mesolabe, *m.* un instrument avec lequel on trouve entre deux lignes la moïenne proportionelle. 4) les raions ou cellules du milieu dans une armoire. 5) le corps de logis qui est entre deux ailes d'un bâtiment. § *1) śrzednica (śrzodek) ogrodu. *2) śrzednicą (śrzodkiem, miarą) iść. 3) śrzednica iest naczynie do wynaleźiena śrzodku.

'Srzednie, miernie, *adv.* mittelmäßig, mäßig. moiennement, médiocrement.

Srzeniawa. Wappenk. ein weisser Fluß mit einem Kreutz im rothen Feld; auf der Krone kucket ein Löw zwischen zwey Blas-Hörnern hervor. *Blas.* un fleuve d'argent avec une croix au champ de gueules, sur la couronne se présente un lion naissant entre deux cornets. § do Srzeniawy należą prześwietne Lubomirskich, Poniatowskich, Grabowskich, Bielinskich i inszych domy.

Srzenieie, *ie*, *iał*, *ieli*. bereifen, vom Reif bedecket werden. se couvrir de la gelée blanche ou de frimas. § chłop osrzeniał; drzewa srzeniały.

Srzenisty, *vid.* Srzonisty.

Srzeżoga. 1) Brand der Bäume vom Nebel. 2) Mehlthau. 1) brûlant, brûlure des plantes causée par les brouillards. 2) la nielle, une humeur maligne qui tombe sur les plantes. § 1) srzeżoga, zwarzenie albo uschnienie liśćia. 2) srzeżoga zda się bydź dymem, farby niby błękitney, a iest rozwłokła i wieszaiąca się po powietrzu.

'Srzod, w śrzod czego, *pr. g.* in der Mitte. au milieu de. § śrzod pokoiu, śrzod rynku; śrzod lata, źimy, roku.

'Srzoda. die Mittwoch. mécredi.

'Srzodek, *g. u.* 1) die Mitte. 2) Mittel zu etwas. 3) der Kröbs im Obst. 4) die Mittel-Straße. 1) le milieu de quelque chose. 2) milieu, moien, voie. 3) nombril, coeur, oeil de fruit. 4) milieu entre deux choses; temperament, modération. § 1) śrzodek wiosny, rynku, podworza. 2) upatrować śrzodki do czego; przedśięwźiąć śrzodki do utrzymania pokoiu, praw. 3) śrzodek iabłka, gruszki. 4) iść śrzodkiem, śrzodku się trzymay, *prov.*

'Srzodkowy, pośrzodkowy. mittelst, so in der Mitte lieget. du milieu, au milieu, qui concerne le milieu.

'Srzodkowanie. 1) die Beobachtung der Mittel-Straße; Mittel, Mittel-Weg. 2) Vermittlung, Unterhandlung. 1) modération

dération temperament, milieu; l'action de tenir le milieu entre deux extremitez. 2) médiation, entremise. § 1) cnoty na środkowaniu zawisły. 2) za śrzodkowaniem krola Francuskiego pokoy stanął.

'Srzodkuię. 1) zwischen zwoen Dingen die Mittel-Strasse halten. 2) in etwas ein Vermittler seyn. 1) tenir le milieu entre deux choses. 2) étre médiateur dans une afaire entre qu; s'entre-mettre. § 1) mądrze śrzodkował miedzy boiaźnią a zbyteczną śmiałością; mądry zawsze śrzodkuie. 2) śrzodkował w tey sprawie miedzy niemi.

Srzodopoście. die Mit-Fasten. le mi-carême.

'Srzodoziemny, 'Srzodźiemny, Odmorski. vom Meer entlegen, das mitten im festen Lande lieget. éloigné de la mer; situé au milieu de la terre.

śrzodoziemne morze. das mittelländische Meer. la méditerranée, la mer méditerranée.

'Srzodwaga, krokiewka. Bley-Wage der Mäurer und Zimmerleute. chas, niveau, plomb; un instrnment dont les maçons & les charpentiers prennent les aploms.

Srzon, *m.* gefrorner Reif. gelée blanche, frimas; givre, *m.*

Srzonisty, srzenisty. bereift. plein de frimas, couvert de gelée blanche.

Srzonowaty koń, *vid. pleśniwy koń.*

Sſący, *vid.* Sący.

Sſanie, *vid.* Sanie, Sſanie.

Sſę, *ſſie*, *ſſał*, *vid.* Sę.

Stać, *vid.* Stoię.

Staćiwy u krośień, *plur.* das Stellwerck; Stütz-Höltzer des Weber-Stuhls. les soûtiens ou étaïes du métier de tisserand.

Stacya. 1) Servis; Mund-Provision oder Geld davor, so dem Soldaten gegeben wird. 2) Einquartierung, Quartier eines Soldaten. 3) Post-Station. 4) Stand des Land-Messers, Ort von welchem gemessen wird. 1) utencile, *m.* ce que l'hôte donne ou paie au soldat qui loge chez lui. 2) logement, logis d'un soldat. 3) station de poste où l'on prend des chevaux de relais. 4) station, endroit d'où le géometre mesure. § 1) żadna chorągiew więcey stacyy nad sześć złotych z łanu wybierać nie ma; pobocznych stacyy żołnierze wybierać nie maią. 2) aby się każdy żołnierz w stacyi swoiey cicho sprawował. 3) odprowadźiliśmy do pierwszey stacyi (do pierwszego pokarmu) twoiego brata. 4) niedostępne mieysca ze dwuch stacyy mierzyć trzeba.

stacya kośćielna. Bet-Stand, Bet-Fahrt, die in den Kirchen gehalten wird. station qu'on fait dans les Eglises. § po Procesyi stacya bywa; gdźie się stacye i odpusty odprawuią.

stacya okrętow, stanowisko. Schiff-Rhede. rade, lieu dans la mer où les vaisseaux jettent les ancres.

Staczam, *v. m. F. stoczę.* 1) herunter wältzen. 2) abziehen, abzapfen. 3) zerfressen, zernagen wie die Würmer. 1) rouler en bas. 2) tirer, faire sortir quelque boisson du tonneau. 3) ronger, manger comme les vers. § 1) stocz ten kamień z gory. 2) stoczyć piwo, wino. 3) robacy to stoczyły.

staczać na gałki, na pigułki masę. aus einer Masse Pillen drechseln, machen. faire, former d'une masse des pigules, de petites pelotes.

staczać działa. Canonen aufführen, pflantzen. pointer, dresser les canons.

stoczyć bitwę. eine Schlacht liefern. présenter, livrer, donner une bataille.

stoczyć się. sich herunter wältzen. se rouler de haut en bas.

z tronu się korona iego stoczyła. er ist um die Krone gekommen. il a perdu son septre & sa couronne; son septre lui est arraché.

stoczony. 1) herunter gewältzt. 2) abgezapft. 3) zernaget von Würmern. 1) roulé en bas. 2) tiré d'un tonneau. 3) vermoulu, rongé de vers.

Stadło. ein Paar Thiere zum fortpflantzen. une couple de bêtes pour la génération. § stadło gołębi, trukawek.

***stadło, stadło małżeńskie.* ein Ehe-Paar, der Ehestand. un couple; les mariez; le mariage. § w nierownym stadle trudno się spodźiewać zgody.

Stadnicze, *g. stadniczego*, myto od stadnika. der Lohn vor einen Spring-Hengst. le prix qu'on donne pour un étalon qui a couvert une cavalle.

Stadnik. 1) ein Spring-Hengst. *2) ein Eber, s. Kiernoz. *3) ein Pferde-Treiber oder Hüter, s. Koniuch. 1) étalon, cheval de haras, cheval destiné pour saillir les cavales. *2) porc nonchartré; verrat, *v.* Kiernoz. *3) conducteur d'un troupeau de chevaux, *v.* Koniuch.

stadnik, wodz stada. Anführer der Heerde; ein Thier so vor der Heerde gehet. le chef du troupeau; bête qui est le conducteur d'un troupeau.

Stadny. } zur Heerde gehörig. du trou-
Stadowy. } peau, qui concerne le troupeau. § klacza stadowa; parobek stadowy; bydło stadowe; stadowe mieysce.
Stado. eine Heerde. troupeau. § stado bydła, koni.
stado ieleni, dzikow. eine Heerde Hirsche, wilde Schweine. meute, harde, compagnie de cerfs, de sangliers.
stado ptakow. ein Volck, Hauffen Vögel. une volée d'oiseaux.
stado kuropatw. ein Volck Rebhüner. troupe, compagnie de perdrix.
stado ryb, zwierząt. ein Haufen Fische, Thiere. troupe de poissons, d'animaux.
stadami. Heerden-weise. par troupes, en troupes.
stadem, in einer Heerde. en troupe.
Stafier, *obs.* lokay. ein Lackay. laquais.
Stągiew, *f.* ein Faß mit einem Boden als ein Wasser-Ständer. tonneau enfoncé d'un coté seulement; barrique à gueule bée; cuveau de cuisine à y mettre de l'eau.
stągiew masła. ein Faß Butter. tinette pour y mettre du beurre.
Staie. 1) Morgen Landes, Jochart, Tagewerck-Acker, so viel man mit zwey Ochsen in einem Tage umackern kan. 2) Feld-Weges, Roßlauf von 125. Geometrischen Schritten. 1) un arpent de terre ou quatre vergées de terre, qu'on peut labourer dans un jour par une paire de beufs. 2) un stade, c'est une distance de cent vint cinq pas géometriques. § 1) staie roli ośmnasta iest część łanu. 2) staie gieometryczne ma krokow 125. albo 625. stop, mila liczy 32. stay; na kilka stay (staian) ztąd wieś leży.
Staie, *v. m. imperf. F. stanie*; stawa, zstaie, zstawa. zureichen, zulangen. sufire, étre assez; durer. § poki mi wieku, siły, pieniędzy stawać będzie.
kogo stanie na te urzędy? wer kan diesen Aemtern gewachsen seyn? qui peut sufire à ces charges?
nie staie czego. es mangelt, es gehet ab, es reichet nicht zu. il ne sufit pas, il manque, il défaut; avoir manque, avoir faute de qu. ch. § nie stawało (stało) nam sił, głosu, pieniędzy.
nie staie mi tego. es mangelt, es gehet mir ab, es reichet nicht zu. il ne me sufit pas; il me manque.
stać się. 1) geschehen, vorfallen. 2) werden. 3) einem wiederfahren. 1) arriver, se passer, se faire, avenir. 2) devenir, étre, se faire. 3) arriver, venir par accident à qu. § 1) to się stało w tym roku; a kiedy się to stanie, co mam czynić? 2) nazwał Bog światłość dniem a ciemność nocą, i stał się wieczor i stał się zaranek. 3) co się z twym synem (twoiemu synowi) stało.
niech się co chce stanie. es geschehe wie es wolle. quoi qu'il en arrive.
nie wiem co się ze mną stanie. ich weiß nicht was mit mir geschehen wird. je ne sai ce qui se trame contre moi.
nie wiedzieć co się z nim stało. man weiß nicht wo er hingekommen ist. on ne sait ce qu'il est devenu.
stań się; niech się tak stanie. Amen; es geschehe. amen; ainsi soit fait; ainsi soit dit.
stać się to może. das kan wohl geschehen. il se pourra bien faire.
Staienny. 1) Stall-, zum Stall gehörig. 2) ein Stall-Knecht. 1) d'étable. 2) valet d'étable. § 1) staienna miotła, czeladź staienna. 2) zawołay staiennego.
staienne. Stall-Geld. droit d'atache; établage, *m.*
Staiowy, na staie długi. eines Feldweges lang. long d'un arpent ou d'un stade.
Stal, *m. & f.* Stahl. acier. § stali dobrey (stalu dobrego) do tego trzeba.
***stal marsowa.* ein Degen, ein Säbel. l'épée, le sabre.
wszystko to stal. es sind alles liederliche Leute. ce sont des gens dereglez; ce sont des débauchez.
Stala. Sitz, Stuhl auf dem Kirchen-Chor. forme, stale, un siége dans le choeur de l'Eglise.
Stalę. 1) verstählern. 2) *fig.* verhärten. 3) stärcken. 1) acerer, mettre de l'acier avec du fer. 2) *fig.* endurcir. 3) fortifier, encourager. § 1) zastalić siekierę. ** 2) choćby serce ustalić chciała. **3) powolności nasze na dożywotnią służbę zastalasz.
Stale, mocno, statecznie, *adv.* fest, beständig. constanment, ferme, avec constance, avec fermeté.
Stalenie. das Verstählern. l'action d'acerer.
*Stalmach, kołodziey. Stellmacher, Wagner. charron.
Stalny. } Stählern, zum Stahl gehörig.
Stalowy. } d'acier. § stalowe przączki; stalna skwara.
Stalony. gestählt. aceré.
Stałość. 1) Beständigkeit. 2) Reife des Obsts. 3) Reife, gesetztes Wesen, gesetztes Alter. 1) constance, fermeté, perséverance, stabilité. 2) maturité comme du fruit. 3) maturité, consistence de l'âge. § 1) stałość (stateczność) w miłości. 2) ten owoc tu nigdy do stałości nie przychodzi. 3) dorosł był stałości wieku ludzkiego.

Stalwarki,

Stalwarki, *plur.* Stellwerck in den Bergwercken, das Wasser in die Höhe zu ziehen. piéces de bois aux mines, qui servent à tirer l'eau de bas en haut.

Stały. 1) beständig, fest, unveränderlich. 2) Kriegsb. regulair. 1) stable, constant, ferme, qui n'est pas léger. 2) *Fortif.* régulier.

człowiek stały. gesetzter Mensch. un homme fait, qui est dans l'âge de consistence.

Stami, *adv.* zu hundert; hundert weise. par cents.

Stan. 1) Stand eines Menschen. 2) Stand eines Reichs. 3) Stand, Vermögen, Zustand. 4) die Wieste, Gestalt des Leibes. 5) die Wieste am Kleide. 1) état, ordre, *m.* condition d'un homme. 2) état, ordre politique entre les hommes d'un Roïaume. 3) état, disposition, pouvoir. 4) la taille, la partie du corps depuis les épaules jusqu' à l'échine. 5) la quarre, partie de l'habit qui couvre la taille. § 1) stan szlachecki, duchowny, świecki; stan czyy odmienić w podleyszy. 2) stany krolestwa nie pozwolili. 3) stan krolestwa tego z pory swoiey wzrzuszony; o stanie zdrowia twoiego wiedźieć sobie życzę. 4) stanby iey iedną obiął ręką; pięknego stanu człowiek.

trzeći Stan Państwa. der dritte Reichs-Stand, nehmlich die Städte. le tiers état ou les villes d'un Roïaume.

stan małżeński. der Ehestand. le mariage.

osoby oboiego stanu. Personen von beyden Geschlecht. personnes de deux séxes.

stanu pierwszego osoba. ein Mensch von vornehmen Stande. personne de la prémiére volée.

Stanąć, *vid.* Stawam.

Stanczyk, błazen. Possen-Reißer, Hof-Narr. boufon, baladin.

Standar. eine Standarte. étandart.

Stangierka. Weiber Hals-Tuch mit Gold oder Silber durchzogen. mallemole, mouchoir de cou brodé d'or ou d'argent.

Stangret. Kutscher einer Carosse. cocher de carosse. § stangrećie nawroć tu.

Stanie. 1) das Stehen, die Art zu stehen. 2) Positur, Lage eines Fechters. 3) Stellung, Erscheinung vor Gericht. 4) Stallung, Ort wo man Pferde oder Vieh einstallet und füttert. 1) l'action de se tenir debout; la maniére de se dresser, de se soûtenir. 2) figure, garde, posture de celui qui se bat. 3) comparition devant le Juge. 4) étable, établerie, écurie, lieu ou l'on étable & nourrit des chevaux ou des bêtes. § 1) stanie (stoienie) długie mu się uprzykrzyło; przy krześle Pańskim skromne ma bydź stanie. 2) w takim staniu obrona pewna. 3) stanie, stanienie, stawienie się u prawa. 4) mam dwa konie, wołow tyle na staniu.

stania albo stoienia mieysce. Stand, Ort zum Stehen. poste, *m.* lieu où l'on est debout.

stanie gospodą u kogo. das Stehen im Quartier bey einem. la demeure dans un logement chez qu.

* *stanie, stanowisko, gospoda.* Quartier eines Soldaten. le logement d'un soldat.

Stanieć, *F. stanieie.* abschlagen, wohlfeil werden. diminuër de prix. § zboże staniało.

Stanienie. 1) das Stehenbleiben, das Stillhalten. 2) das Bestehen, die Endschaft; Bestehung eines Reichstags, eines Urtheils. 3) Abschlagung des Preises. 1) l'action de s'arrêter en chemin. 2) achévement; conclusion d'un diéte, d'un arrêt. 3) abaissement, diminution de prix. § 1) stanienie na drodze. 2) po szczęśliwym seymikow i seymu stanieniu. 3) stanienia zboża ta iest przyczyna.

stanienie u prawa, vid. Stanie 3).

Stankaryn herb. Wappenk. ein schwartzer Adler, über dessen Krone eine Fahne, auf der Brust aber ein Schwerdt zu sehen ist, auf dessen Spitze ein halber Mond mit den Hörnern in die Höhe lieget. *Blas.* un aigle noir couronné aiant sur la couronne un étandart & sur la poitrine un croissant montant sur la pointe d'une épée.

Stanowićiel. Stiffter, Verordner. fondateur, legislateur; qui fait des loix, qui ordonne.

Stanowię. 1) setzen, ordnen, verordnen, beschliessen. 2) einen Preis setzen, verordnen. 3) ein Wetter anzeigen, bedeuten. 4) einen ausstatten, etabliren, in den Stand der Nahrung setzen. 5) etwas bey sich beschliessen. 6) verlegen, legen, hinstellen Kriegs-Völcker. 7) ins Quartier legen, einquartieren. 1) ordonner, conclurre, faire, établir arrêter, déterminer. 2) ordonner la taxe, le prix des denrées & des marchandises. 3) signifier de la pluie, un beau ou un mauvais tems. 4) établir qu; mettre qu. à son aise; donner un établissement à. 5) conclurre, resoudre qu. ch. 6) poster, placer; mettre des troupes en un poste. 7) mettre qu. dans un logement; loger qu. § 1) stanowiemy tedy za

zgodą wſzech ſtanow; kondycye pokoiu ſtanowić; nie godźi śię krolowi ſtanowić pokoy. 2) hetman ma żywnośći ſtanowić. 3) druga kwadra mrozy ſtanowić będźie. 4) ſtanowić ſyna. 5) ſtanowić (przed śię wźiąć) poſtanowić co u śiebie. 6) Hetman ſtanowił woyſko na granicy. 7) ſtanowić (ſtawić goſpodą) goście, żołnierze u kogo, u śiebie.

ſtanowić śię. 1) ſich lagern. 2) ſich einquartieren. 3) ſich häuslich niederlaſſen. 1) ſe camper; aſſoir ſon camp. 2) ſe loger, prendre ſon logement. 3) s'établir; ſe faire un établiſſement. § 1) ſtanowił śię pod miaſto nieprzyiaćiel.

zdanie ſtanowiące. unwiederruflicher Ausſpruch. ſentence poſitive.

Stanowienie. 1) Verordnung, Abſchied. 2) Einquartierung, Anweiſung der Quartiere. 3) das Aufſchlagen eines Lagers. 4) Taxe, Setzung des Preiſes einer Waare. 1) ordonnance, conſtitution, réglement, établiſſement d'une loix. 2) logement des gens de guerre ou de cour. 3) campement, action de ſe camper. 4) taxe, prix réglé des marchandiſes; ordonnance de police pour le prix des vivres. § 1) ſtanowienie prawa. 2) ſtanowienie gośći, żołnierzy z powinnośći, z urzędu. 3) ſtanowienie obozu. 4) ſtanowienie żywnośći i inſzych kupi.

Stanowiſko. 1) Stand, Ort zum ſtehen. 3) Quartier der Soldaten, der Hofleute. 3) Lager, Heerlagerung, Stand eines Kriegs-Volcks. 4) Wirthshaus wo man unterwegens einkehret; eine Poſt-Station. 5) ein Vieh-Marckt. 6) eine Schiff-Rhede. 7) fig. Sitz, Wohnung, Aufenthalt. 1) poſte, *m.* place où une perſonne ou un animal ſe tient debout. 2) quartier, logis, logement de ſoldats, de gens de cour. 3) quartier; le lieu, le terrain du campement d'un corps de troupes. 4) ſtation de poſte, halte; l'hotelerie où l'on couche en voiage. 5) marche aux chevaux, au bétail. 6) rade; lieu en mer pour jetter l'ancre. 7) *fig.* demeure, ſiége, *m.* § 1) ſtanowiſko (ſtanie, mieyſce do ſtania) do przypatrowania śię; ſtanowiſko zwierza, łowca. 2) ſtonowiſko zapiſać żołnierzowi; gośćiom ſtanowiſka (goſpody) naznaczyć. 3) naieżdżać nieprzyiaćielſkie ſtanowiſka. *4) ieſzcze do ſtanowiſka (pokarmu) daleko. 5) ieſt wołow, koni doſyć na ſtanowiſku; ſtanowiſko wołowe. 6) kotwice na bezpiecznym ſtanowiſku wyrzucono; nawy ſtoią na ſtanowiſku.

ſtanowiſko naw na lądźie. Schiff-Zimmer-Hof. magazin de marine; le lieu où l'on conſtruit & radoube les navires.

ſtanowiſko do karet. Kutſchen- oder Wagen-Platz, wo viele Wagen ſtehen. chantier; grande remiſe où l'on met beaucoup de caroſſes & de chariots.

**ſtanowiſko, ſtanie.* Stallung für Vieh und Pferde. établerie, écurie, lieu où l'on étable les chevaux ou le bétail.

Stanowniczny, goſpody rozpiſuiący. Quartier-Meiſter, Fourier, der Quartiere anweiſet. maréchal de logis; fourrier; quartier-meſtre.

Stanowny oboz. Heerlagerung, Lager einer Armee auf einige Zeit. quartier des troupes, campement d'une armée pour quelque tems.

Stąpam, *v. m. F. ſtąpię.* 1) ſchreiten. 2) einen Stein ziehen, einen Zug thun. 1) faire des pas; marcher. 2) tirer un pion, *en terme de jeu.* § 1) na to mieyſce ſtąpił, 2) ſtąpił z krolem.

ſporo ſtąpać. groſſe Schritte thun. faire de grands pas, doubler les pas.

z mieyſca ieſzcze nie ſtąpił. er iſt noch nicht von der Stelle gekommen. il n'a pas encore bougé; il n'a pas encore fait un pas.

Stąpanie. das Schreiten, der Gang. le marcher; l'action de faire des pas; démarche, marche.

Stąpienie. 1) Schritt. 2) Zug im Schach, in der Dame. 1) un pas. 2) trait, l'action de tirer un pion. § 1) za trzećim ſtąpieniem met dał krolowi.

Stąpor. 1) Stempel in einer Walck-Mühle, in einer Stampfe. 2) Pompen-Stock, Sauger in der Pompe. 1) pilon à piler; martinet des moulins à papier, à foulon. 2) piſton de pompe. § 1) ſtąpor okuty. 2) ſtąpory w pompach rurmuſowych.

Staram śię. 1) ſorgen; ſich bemühen um etwas. 2) anhalten um ein Mägdchen. 1) tacher, avoir ſoin, s'éforcer, travailler, s'empreſſer de. 2) demander en mariage; rechercher une fille. § 1) ſtarał śię o ten urząd; poſtaram śię żeć tego żal nie będźie. 2) ſtarał śię o twoię śioſtrę w ſtan małżeńſki.

Staranie. 1) Sorge, Sorgfalt, Bemühung. 2) Werbung um ein Frauenzimmer. 1) ſoin, ſouci, éfort, ſolicitude, empreſſement. 2) recherche de mariage, demande. § 1) uczynić o co ſtaranie; na to wyſzły ſtarania moie. 2) ſzumieć w ſtaraniu a potym z żonką nędzę klepać;

klepać; w ſtaraniach ſwoim ſię rozumem miarkuy; według twoich lat i urodzenia czyń ſtaranie.
Starbam ſię. } beben, ſich ſchüttern als ein
Starbocę ſię. } Kinder-Kreuſel. ſe trémouſſer, trembler, ſe tourner d'une maniére tremblante comme une toupie. § ſtarba ſię cyga, koło.
Starćie. 1) das Zerreiben. 2) das Abtreiben, Abwiſchen. 3) der Wolf vom Reuten oder Gehen. 1) l'action de broïer. 2) l'action de nettéïer en frotant. 3) écorchure, loup qu'on gagne d'un long chemin à pié ou à cheval.
ſtarćie w proch. das Reiben zu Pulver. trituration.
Starczę w czym, *czy*, *czył*. nur in den *Compoſitis*: zur Gnüge thun, haben. avoir aſſez, ſufire; pouvoir faire aſſez, *ce verbe n'eſt uſité que dans les compoſez.* § doſtarczać, wyſtarczać.
Starcowſki. einen alten Mann betreffend. de vieillard, qui regarde les vieillards.
Starcowſkie, *adv.* als ein alter Mann. en viellard.
Starczyn, ſtarczynny. großmütterlich. de grande-mére.
ſtarczynne. Großmütterliches. les biens de la grande-mére.
Starek. 1) Groß-Vater. 2) altes Väterchen, Greis. 1) aïeul, grand-Pére. 2) viellard, griſon.
Starenki. ſehr alt. fort vieux.
Stargać co, *F. ſtargam*, *vid.* Targam.
Stargany. 1) zerrüttelt, geſchüttelt. 2) zerriſſen mit Gewalt. 3) entkräftet, geſchwächet. 1) ſécoué, agité. 2) rompu, déchiré avec force. 3) caſſé, énervé, afoibli.
Stargować co, } *F. ſtarguię.* etwas be-
ſtargować ſię o co, } dingen, mit einem des Preiſes einig werden. faire, arrêter un marché, convenir du prix avec qu.
Starka, baba. die Groß-Mutter. grande-mére.
Starnienie, *vid.* Tarnienie.
Starodawnie, *adv.* in den alten Zeiten, vor Alters. anciennement.
Starodawność. alte Zeit, Alterthum. ancienté, antiquité.
Starodawny. uralt, in uralten Zeiten geſchehen. ancien. § dom to ſtarodawny.
** Starodrzewny, Stein-alt, von Bäumen. fort vieux, *en parlant des arbres.* § ſtarodrzewny dąb.
Staropolak. ein alter Pohle, ein Pohle aus der alten Welt. un Polonois de la vielle roche; un vieux Polonois.
Staropolſki. alt-pohlniſch; die Sitten und Gebräuche der alten Pohlen betreffend. qui regarde les moeurs des anciens Polonois. § gdźież owa Staropolſka cnota i proſtota?
**Starorodny, *vid.* Starodrzewny.
Starość. das Alter, die letzten Jahre eines Menſchen, eines Thieres u. d. g. vieilleſſe. § ſtarość człowieka, zwierza, drzewa, wina, miodu; ſtarość ćiało kaźi.
Staróśći } do Staroſty należący. Sta-
Staróśćinny } roſtiſch, einen Staroſten angehend. de Staroſte, qui regarde le Staroſte. § urząd Staróśći.
Staróśćic. Sohn eines Staroſten. fils d'un Staroſte.
Staróśćianka. Tochter eines Staroſten. fille d'un Staroſte.
Staróśćina. Staroſtin, die Gemahlin eines Staroſten. Staroſtine; l'épouſe d'un Staroſte.
Staroſta. 1) ein Staroſt. 2) in auswärtigen Ländern ein Verweſer, Vogt. 3) in einigen Provinzen: Verwalter eines Dorfs. 1) Staroſte, oficier qui a une Staroſtie. 2) gouverneur, prefect, ſurintendant dans un païs étranger. 3) *dans quelques Provinces:* intendant d'un village.
Staroſta Zmudzki. der Staroſt von Samogitien, der zwölfte weltliche Senator. Staroſte de Samogitie, c'eſt le douziéme Sénateur ſéculier.
Staroſta grodowy; *Staroſta ſądowy*; *ſtaroſta głowny.* Staroſte, der zugleich Gerichts-Herr iſt. Staroſte avec la Juridiction. § Staroſtow grodowych ieſt w Koronie 69. a w W. X. L. 25.
Staroſta niegrodowy; *Staroſta nieſądowy*; *dźierzawca.* ein Staroſte ohne Gerichtbarkeit. un Staroſte ſans Juridiction.
Staroſtwo. 1) eine Staroſtey in Pohlen. 2) Vogtey, Verweſer-Amt bey den Fremden. 1) une Staroſtie; charge & dignité d'un Staroſte. 2) gouvernement, préfecture, ſurintendance chez les étrangers. § 1) Staroſtwo Sądowe, nieſądowe.
Staroświecki. altväteriſch, altmodiſch. du vieux tems, du tems paſſé; ſurannć; gaulé. § ſtaroświeckie obyczaie.
po ſtaroświecku, } *adv.* auf altväteriſche
* Staroświeckie, } Art. à l'antique; à la vieille mode, à la maniére ancienne.
Staroświeckość. } die alten Zeiten: alt-
Staroświetczyna. } väteriſche Gebräuche. les ſiécles paſſez, le vieux tems; antiquailles, *f. plur.* quelque choſe de vieux & d'antique; les moeurs, les maniéres des anciens.
**Starowieczny. uralt. fort vieux, ancien,

cien, antique. § sława starowiecznych przodkow.
Starożytnie, *adv.* nach Art unsrer Väter. à la façon des anciens; comme au tems passé.
Starożytność, starodawność. 1) das Alterthum, die alten Zeiten, die alten Gebräuche. 2) das Alterthum als eines Hauses. 1) antiquité, ancienneté; les siécles passez; les moeurs des anciens. 2) l'antiquité, la vieillesse, l'ancienneté comme d'une maison. § 1) starożytność zgrzybiała, zaświała; starożytności zakrawa; błędna starożytność. 2) domu, Państwa starożytność; pismo starożytnością tak wytarte że go trudno czytać.
Starożytny. alt, uralt. antique, ancien.
Starszeństwo. 1) die Obern; die Vorgesetzten. 2) Alter, Vorzug desjenigen, der länger in einem Amte als sein Amts-Bruder gewesen ist. 1) les supérieurs, les chefs. 2) ancienneté; rang qu'une personne a à cause qu'il possede plus long tems une charge que son colégue. § 1) starszeństwu bądź posłuszny. 2) ci urzędnicy według starszeństwa zasiadać maią.
Starszy, *vid.* Stary.
Starszyna, Starszyzna. die Vorgesetzten. les supérieurs.
Starty. 1) zerrieben. 2) vernichtet. 1) broié, égrugé. 2) anéanti. § 1) na proch starty. 2) zazdrością starte iego zasługi.
Staruchny. sehr alt. très-vieux.
Staruszek. Greis, altes Väterchen. vieillard fort vieux.
Staruszka. 1) ein altes Mütterchen. 2) im Scherz: der Podex. 1) une vielle honorable. 2) *burlesq* le derriére, le cu.
Stary. 1) alt, der bey Jahren ist. 2) ein Alter. 3) alt als ein Freund. 4) alt als Kleider und andere Sachen. 1) vieux, qui a beaucoup d'âge. 2) vieillard. 3) vieux, ancien comme un ami. 4) vieux, en parlant des habits & d'autres choses. § 1) stary człowiek, dąb, ieleń; stara głowa rozum pusty, *prov.* stary a głupi, *prov.* 2) stary każdy płupi co się kocha. 3) pamiętay na starego (dawnego) przyiaciela; stary żołnierz, stary sługa. 4) stary dom, stara szata, stara to przypowieść; stare wino.
starych żebranie albo mieszkanie; *szpital.* ein Spital. hôpital.
po staremu nach unsrer Väter Weise; nach altem Gebrauch. à l'antique, à la maniére ancienne. § żyymy po staremu.
starszy. 1) älterer. 2) ein Vorgesetzter. 1) plus vieux. 2) supérieur, chef. § 1) dwiema laty ode mnie starszy. 2) starszy to moy; szanuy starszych; starszy zwierzchnością.
syn starszy. der älteste Sohn. l'ainé.
starsze. die Bilder in der Karte. les têtes dans le jeu de cartes.
stara pani. im Scherz: der Podex. *burlesq.* le derriére, le cu.
Starykoń herb. Wappenk. ein weisses Pferd das mit einer schwartzen Binde umgürtet ist im rothen Feld, auf dem Helm stehet eine Krone, in welcher ein Beil mit der Spitze stecket. *Blas.* un cheval d'argent ceint d'une bande de sable; une coignée est fichée d'un bout dans la couronne qui est placée sur le timbre.
Starza, Topor herb. Wappenk. ein weißes Beil mit einem goldnen Stiel im rothen Feld; eben dieses Beil stecket mit der untern Spitze in der Krone, die über den Helm gesetzet ist; dieses alte Wappen ist schon unter dem Lecho berühmt gewesen. *Blas.* une cognée d'argent avec un manche d'or au champ de gueules; la même cognée est fichée du bout de dessous dans la couronne qui est posée sur le timbre; ces armes sont si anciennes qu'on les trouve sous le régne de Lech. § Starza Ossolinskich, Tęczynskich i inszych prześwietnych domow iest kleynotem.
starza herb inszy, *vid.* Osorya.
Starzałość, *vid.* Starzenie.
Starzec, *g. starca.* ein Alter. vieillard. § czerstwy starzec.
starzec, vid. *przymiot ziele.*
starzec wielki, vid. *przymiotowe ziele.*
Starzeię, starzeię się. 1) eig. u. fig. alten; alt werden. 2) vergessen werden, ins Vergessen kommen; abnehmen. 1) *prop. & fig.* vieillir, s'envieillir; commencer à devenir vieux. 2) commencer à être oublié; se mettre en oubli; se passer; diminuër, être sur sa fin. § 1) iuż teraz starzeie; starzał się od kłopotu; sława w tym domu starzała. 2) przyiaźń nasza, ktora do tych czas w świeżey zostawała pamięci, starzeć się poczyna.
Starzenie się; starzałość. das Alten, das Altwerden. le tems où l'on vieillit; le commencement de la veillesse.
Starzuchny, starzuśienki. sehr alt. très-vieux.
Starzyzna. 1) Lumpen, alte Kleider. 2) Gerille, alter Plunder. 1) haillon, guenille, drilles, *f. plur.* 2) vieillerie.

*starzyzna,

**starzyzna*, *starszyzna*. die Vorgesetzten. les supérieurs.
Staś, *vulg.* Stänzel. Stanislas.
Stateczek, *g. stateczku.* 1) Gefäßlein. 2) Galanterie; etwas artiges; niedliches Geräthe. 1) petit vase. 2) bijou, petite chose belle & jolie; gentillesses, *f. plur.* § 1) stateczek ładnie toczony. 2) kosztowne kochance swoiey kupuie stateczki.
Statecznie, *adv.* 1) beständig. 2) gesetzt, mit gesetztem Gemüth, ernsthaft. 1) constanment, ferme, avec constance. 2) posément, de sang froid, gravement.
Stateczniec. gesetzt werden. devenir sage, posé; commencer à avoir l'esprit rassis.
Stateczność. 1) Beständigkeit, Standhaftigkeit. 2) Ernsthaftigkeit, gesetztes Wesen. 1) tenuë, constance, fermeté, perséverance. 2) gravité; air grave; esprit rassis.
Stateczny. 1) beständig, unveränderlich. 2) ernsthaftig, ansehnlich. 1) constant, ferme, stable, perséverant. 2) grave, sérieux.
statecznym w czym bydź. beständig seyn, aushalten. étre constant, perséverer dans.
Statek, *g. statku.* 1) ein Gefäß von Holtz, Thon u. d. g. 2) Werckzeug, Instrument. 3) Beständigkeit, Aushaltung. 4) gesetztes Wesen, Ernsthaftigkeit. 1) vase, *m.* vaisseau de bois, de terre ou d'une autre matiére. 2) instrument, outil. 3) tenuë, fermeté, perséverance. 4) gravité; mine, air grave. § 1) statki bednarskie; skopiec, miednicę albo inszy statek pod co podstawić; statki śrebrne, miedziane; statku dziurawego nie napełnisz, *prov.* 2) mierniczy statek celowy. 3) statek w pracy. 4) żarty przy statku bydź muszą.
Statera, przezmian. eine Schnell-Wage. un péson, sorte de balance. § na staterze co zważyć.
Statheder. Statthalter in Holland. Statouder.
Stathederat, Welkorządy Holenderskie. Statthalterschaft der Vereinigten Niederlande. Statouderat des Provinces unies.
Statkuię. 1) aushalten, beständig bleiben. 2) gut thun, sich gut aufführen. 1) perséverer, persister, étre ferme & constant dans. 2) se bien comporter; faire son devoir; se bien conduire. § 1) statkuy w zawodźie, w pracy. 2) sługa moy nie statkuie; statkuy Was Pan rzekła do niego.
pogoda statkuie. das gute Wetter hält an, ist beständig. le beau tems dure, continuë, est constant.
**Statut*, ustawa. Gesetz, Verordnung. reglément, ordonnance.
statut. 1) altes Reichs-Gesetz, so vor diesem auf den Reichs-Tägen ist gemacht worden; ein neueres Gesetz heisset konstytucya. 2) die Statuten; das Gesetz-Buch der älteren Gesetze. 1) statut, *constitution faite autrefois dans une Diète, une nouvelle constitution s'apelle* konstytucya 2) le livre de ces statuts; les vieilles constitutions.
Statyka, nauka o miarkowaniu ćiężarow. Mathem. die Wage-Kunst. *Matém.* la statique ou la science des poids.
Statysta. ein Staats-Mann. un prudent politique. § z Marsem ziednoczony statysta.
Staw. 1) ein grosser Teich. 2) ein Gelenck zwischen den Knochen. 1) grand étang. 2) joint, jointure dans le corps. § 1) w stawie łowić. 2) staw w ćiele; staw biodrowy.
według stawu grobla. strecke dich nach der Decke. selon le drap la robe; selon le bras la saignée.
*Stawa, *Stawa śię, *vid* Staie, *staie śię.*
Stawam, *v. m. F stanę.* 1) zu stehen pflegen. 2) eig. u sig stehen bleiben halten, still halten. 3) auf etwas stehen, mit den Füßen zu stehen kommen. 4) von Schiffen: anckern. 5) sich stellen als ein Kriegs-Volck. 6) herzutreten, zu einem treten, kommen. 7) ankommen, anlangen. 8) erscheinen, sich stellen. 9) bey einem stehen, einkehren, Quartier nehmen. 10) beschlossen, vollzogen werden; bestehen; zu Stande kommen. 11) werden; gewählet werden. 12) zu Stande kommen; fertig, geendigt werden. 13) bestehen auf etwas; bey etwas bleiben, sich erhalten; etwas oder einen vertheidigen. 14) zufrieren als ein Fluß. 1) se tenir souvent debout. 2) *prop. & fig.* s'arrêter, demeurer; cesser de marcher, d'aller, de continuer. 3) se soûtenir avec les piez sur qu. ch; se soûtenir sur ses piez, sur ses doigts. 4) mettre le vaisseau sur le fer; mouiller, jetter l'ancre; mouiller, ancrer. 5) se ranger, se mettre comme une armée en ordre de bataille. 6) s'aprocher de; venir à; se mettre auprès de qu. 7) arriver, venir, se rendre en un lieu destiné. 8) se présenter, paroître, se représenter, comparoître devant. 9) loger; étre logé, avoir son logement chez qu. 10) passer; se conclurre; s'arrêter; se consommer, se terminer, étre conclu, étre arrêté. 11) devenir, étre élu à quelque dignité. 12) s'achever,

ver, se terminer, se finir comme un bâtiment. 13) persister, persévérer dans; soûtenir, défendre. 14) se prendre; être couvert de glace comme un fleuve par lequel on peut passer à pié; se glacer. § 1) stawał rad pod tym drzewem. 2) stanęła kareta przed domem. 3) spadszy stanął na trupie, na kamieniu; stanął na nogach. 4) na takiey głębiznie okręt stanąć nie mogł. 5) woysko stanęło taborem, obozem, w szyku. 6) stań przy stołku; stanąwszy przy mnie rzekł. 7) szczęśliwie stanął w Warszawie, w porcie, na okręcie. 8) stawam nayniższym moim powinszowaniem; anioł przede mną stanął; nie stanął na poiedynek; stanąć u prawa sam albo przez plenipotenta; nie stanąć na rok; stanął w Grodzie zdrow na rozumie i na ciele. 9) stawam u kupca; stanąłem w tym domu gospodą. 10) stanął dekret na niego; stanęła rada; stanęła ta konstytucya na seymie. 11) na elekcyi stanął Krolem, Biskupem, Posłem, Deputatem. 12) stanął budynek, pałac. 13) mocno w tym stanął; stawa przy nim, przy prawdzie, przy tym zdaniu. 14) stanęła wczoray Wisła.

iednostaynym stanęło głosem. es kam einstimmig zu Stande. cela a passé tout d'une voix.

seym, seymik stanął. der Reichs-Tag, der Land-Tag kam zu Stande. la diéte, la diétine se fit.

stawać do ksiąg. zur Registratur, ad acta erscheinen. comparoître à l'enregîtrement d'une cause.

kiedyby nie stanął. wenn er nicht vor Gericht erscheinen sollte. à son défaut.

stawać pięknie. sich wohl anlassen, wohl aufführen. se prendre bien à se bien conduire.

stanąć za szkodę. ich stehe dir vor den Schaden; ich will dich schadlos halten. je vous dédommagerai.

stanąć wszędy i zawsze. ich werde mich dir überall und allemahl stellen. je vous atends de pié ferme; je vous prêterai colet par tout & toujours.

Stawiączka. Schrifft mit gerade stehenden Buchstaben. un caractère en lettres écrites perpendiculairement. § stawiączką pisać.

stawiączką co postawić, stawiączką co do gory postawić. etwas gerade in die Höhe setzen, stellen. mettre qu. ch. debout, dresser qu. ch.

Stawiam, *v. m. F. stawię.* 1) setzen, stellen. 2) aufrichten, aufführen, setzen ein Gebäude. 3) setzen im Spiel. 4) stellen, aufstellen eine Falle. 5) stellen, liefern als der Fuhrmann eine Person. 6) schaffen, verschaffen. 7) vor Gerichte stellen. 8) einquartieren. 1) placer, poser, mettre debout, mettre droit, dresser. 2) élever, construire, ériger un bâtiment. 3) coucher, mettre au jeu. 4) dresser, tendre, acommoder quelque piége, le mettre en étât de prendre ce qui donne dedans. 5) livrer, remettre à tems comme le voiturier une personne. 6) procurer, livrer, fournir. 7) fournir, produire, prèsenter devant le Juge. 8) loger qu; mettre qu. dans un logement, dans un quartier. § 1) stawiam lichtarze na stole. 2) stawiać budynek, pałac, słup, kolosy komu. 3) stawić płatkę, stawkę, zegarek; stawił talar w kostki; kto ieszcze nie stawił? 4) stawić na ptaka sidło. 5) furman podrożnego na czas umowiony nie stawił; stawił towar na iarmark. 6) staw mi człowieka takiego coby. 7) stawił świadkow, dowody, zarącznikow; przyrzekł brata stawić u sądu. 8) stawić (stanowić) goście u kogo, u siebie.

stawiać komu co przed oczy, na umyśle. vor Augen stellen, zu erwegen geben. représenter, remettre, mettre devant les yeux.

stawiać na to mieysce. an statt eines andern stellen, hinsetzen. substitüer; mettre une autre chose en la place.

stawić oboz. ein Lager aufschlagen. poser un champ.

stawiać banki. Schröpf-Köpfe setzen. apliquer les ventouses.

na przeciwko, przeciwko sobie co stawiać, vid. *naprzeciwko stawiać.*

stawić pole, potrzebę nieprzyiacielowi. dem Feinde eine Schlacht liefern. présenter une bataille à l'enemi.

stawiać kogo na nogi. 1) einen auf die Füsse setzen. 2) einem aufhelfen. 1) mettre qu. sur les piez. 2) mettre qu. sur pié; aider, secourir qu.

stawiać na co gardło. sein Leben wegen etwas wagen. mettre sa vie au hazard, hazarder sa vie pour qu. ch.

stawić się. 1) erscheinen, sich stellen vor Gericht. 2) einem begegnen, mit einem umgehen, verfahren. 3) sich bezeugen, sich beweisen. 4) sich stellen, sich verstellen. 1) paroitre, comparoitre, se présenter devant le Juge. 2) se montrer à qu; traiter qu; agir à l'égard d'une personne d'une certaine maniére. 3) se montrer, se faire paroitre; paroitre, se

ſe produire. 4) ſe dire, ſe porter, ſe qualifier. § 1) ſtawił śię w Grodźie, przed krolem; ſtawił śię na poiedynek. 2) ſtawił mi śię iako oćiec, iako nieprzyiaćiel, ſrogo, ſurowo, łaſkawie. 3) ſtawił śię mężnie, dobrze. 4) ſtawiał śię w powierzchownych znakach Katolikiem; ſtawiaſz śię moim przyiaćielem.

ſtawiłem mu śię, aby mię trafił; ſtawiłem mu śię za cel. ich ſtellte mich hin, daß er mich treffen möchte. je me ſuis mis, je me ſuis poſté en un lieu, pour lui ſervir du but.

ſtawić śię wſzędźie. ich werde mich dir überall ſtellen. je vous prêterai par tout le colet; je vous atends par tout de pié ferme.

ſtawić śię w obietnicy. ſein Verſprechen erfüllen. ſatisfaire à ſa promeſſe.

Stawianie, *vid.* Stawienie.

Stawiarka. Schlamm aus den Teichen zum düngen der Aecker. du limon d'étang qui ſert à engraiſſer les champs.

Stawidło. 1) das Schutz-Brett an den Teichen. 2) Fall-Brettchen in einer Falle. 1) bonde, pale, pele, lançoir d'un étang; vanne; piéce de bois qui ſert à boucher un étang. 2) échelle, ais delié dans un trébuchet, dans une trape. § 1) ſtawidło u młyna, u upuſtu ſtawow zaſtawić. 2) zaſtawić na widrę żelazne śidło, aby ſtawidło (podſtawek) na śię ruſzyła.

Stawienie, Stawianie. das Setzen, das Hinſetzen. poſition; l'action de mettre, de poſer.

ſtawienie śiebie, ſtawienie śię. die Erſcheinung als vor Gericht. la comparition; l'action de ſe préſenter.

ſtawienie u prawa. Anweiſung, Vorlegung, Darſtellung vor Gericht. exhibition, production, répréſentation. § ſtawienie świadkow, dowodow.

ſtawienia śię mieyſce. beſtimmeter Ort zur Zuſammenkunft. rendez-vous.

Stawinoga. im Scherz: Brodt. *burlesq.* du pain.

Stawka. 1) der Satz oder Einſatz im Spiel. 2) Einlage in einer Lotterie. 1) *terme de jeu:* en-jeu, au-jeu, couche, poule, miſe. 2) en-jeu de loterie. § 1) kto po cudzą ſtawkę iedźie trzeba żeby ſwoię ſtawił i zapłaćił.

Stawnoćiąg.
Stawnoproſt.
Stawnoproſta linia. } Math. eine Perpendicular-Linie. *Mathém.* une perpendiculaire.

Stawnoćiągły.
Stawnoproſty. } bleyrecht, perpendicular. perpendiculaire.

Stawnoćiągle,
Stawnoproſto, } *adv.* perpendicular. perpendiculairement.

Stawnoproſtownica, Prawoſtawnica. eine Bleywage, ein Inſtrument die bleyrechte Linie zu finden. niveau, chas, inſtrument qui a un perpendicule pour trouver une perpendiculaire.

Stawowy. 1) zu den Gelencken des Leibes gehörig. 2) Teich-. 1) de jointure, qui regarde les jointures dans le corps; qui vient aux jointure. 2) d'étang. § 1) ſtawowa niemoc; ſtawowych kośći końce dołkowate i głowiaſte. 2) ſtawowa woda; ryby ſtawowe.

Staynia. ein Pferde-Stall. écurie. § kilka ma ſtaien.

do ſtayni zaprowadźić. einſtallen, in den Stall führen. établer, mettre dans l'écurie.

Stęchnąć, *F. ſtęchnę.* muchlicht werden. devenir relant; gagner une odeur relante. § ſtęchła mąka.

Stęchlina. muchlichter Geruch, Dumpfigkeit. le relant, odeur relante.

Stęchły. muchlicht, dumpfig. relant, qui a une odeur relante.

*Steczka. Irrweg, Umweg. détour; chemin ou ſentier détourné. § z krzywych ſteczek na otworzyſtą wracam drogę.

*Stęga, *vid.* Wſtęga.

*Stegno,
*Stegniſko, } *vid.* 'Slad.

Stek, *g. n.* 1) Zuſammenlauf des Gewäſſers. 2) Zuſammenfluß der Flüſſe. 3) groſſe Pfütze, Moraſt. 4) Grundſuppe, Pfütze der Laſter, der Böſewichter. 1) découlement, concours d'eaux. 2) le conflans, le confluent, la conjonction de quelques fleuves. 3) bourbier, mare, fondriére, patrouillis, amas d'ordures. 4) amas de crimes; amas, bande de gens de mauvaiſe vie. § 1) ſtek ladaiaki wody. *2) ſtek (zbieganie) rzek. *3) ſtek, kałuża na polu; ſtek plugaſtwa. 4) tam był ſtek wſzyſtek tych woien i ruin; ſtarość ſtek chorob i przykrośći; gdźie ſtek był łotrow, Aryanow.

ſtek poſpolſtwa. der gemeinſte Pöbel. la lie du peuple.

ſtek poſpolity. Haupt-Goſſe, wo der Unflath aus den Gaſſen zuſammen läuft. égout; cloaque; l'endroit d'une ruë, ou tous les eaux ſe vont rendre.

ſtek domowy, odbyt kuchenny, pomyynik za domem wypuſzczony. Guß-Stein, Goſſe an einem Hauſe. lavoir, évier, d'où coule l'eau d'une maiſon dans le ruiſſeau de la ville.

ſtek

ſtek okrętowy. Grundſuppe in einem Schiffe. ſentine.
Stękam, *v. m. F. ſteknę.* die kurtze *Conjugation* findet man ſelten. 1) ſtöhnen, krächzen. 2) ſeufzen, klagen über etwas. *on trouve rarement la brève conjugaiſon de ce verbe.* 1) gemir, pouſſer un gemiſſement. 2) déplorer qu. ch; ſe plaindre de; gemir. § 1) oſtatni raz ſtęknął i ſkonał. 2) ktoby nad tą ſtratą ſtękać nie miał.
ſtękać ciałem i duſzą. ſehr krächzen, von Hertzen ſtöhnen. gemir de tout ſon coeur.
ſzkatuła iego na ſuchotę ſtęka. ſein Beutel hat die Schwindſucht, iſt ledig. ſa bourſe eſt bien plate; les eaux ſont baſſes chez lui.
Stękanie. das Stöhnen, Krächzen. gemiſſement.
Stempel, *vid.* Sztempel.
Stendar. Rüſt-Baum, Rüſt-Stange in einem Mauer-Gerüſte. baliveau, étaïe d'échafaut de maçon. § wyruchać ſtendar do mularſkiego ruſztowania.
Stengierka. mit Gold oder Silber ausgenähetes Weiber-Halstuch. mallemolle, ſorte de mouchoir de cou raié d'or ou d'argent au bord.
Stępa. 1) Stampfe, Stampf-Mühle. 2) Stampf-Trog. 3) Stampfe, Keule. 1) moulin à piler. 2) mortier de bois; auge où l'on pile. 3) pilon, martinet, grande piéce de bois qui ſert pour piler. § 1) ſtępa oliwna, ſolna. 2) w ſtępie tłuc. 3) ſtępą otłuczone ziarno.
Stępak. Paß-Gänger, Klepper, der einen ſehr ſanften Schritt gehet. un traquenard, cheval qui va l'amble fort commode, qui a le pas très-léger. § ſtępak ſzewſzym bieży krokiem niżli iednochodnik.
Stępia. leichter Paß oder Zelter-Gang eines Pferdes. un amble, *m.* un pas très-commode qu'un cheval fait. § ſtępią iachać, bieżeć.
Stępić co, *F. ſtępię.* 1) ſtumpfen, ſtumpf machen. 2) fig. ſtumpf oder kaltſinnig machen. 1) émouſſer, reboucher la pointe ou le tranchant. 2) *fig.* hébéter, émouſſer, diminuër l'eſprit ou l'afection.
Stępica. Falle, Schlag-Falle Thiere zu fangen. trape, un piége à prendre des bêtes. § ſtępica na zaiące, na kunie.
Stępienie. das Stumpfmachen. l'action d'émouſſer.
Stępiony. 1) eig. u. fig. ſtumpf gemachet. 2) was ſtumpf gemachet werden kan. 1) *prop. & fig.* émouſſé, hébété. 2) qu'on peut émouſſer.
Stępka. 1) eine kleine Stampfe. *2) eine Mörſel-Keule, *ſ.* Tłuk. 1) moulinet à piler. *2) pilon de mortier, *v.* Tłuk.
Stępluię, *vid.* Sztępluię.
Stepnowanie, Stepowanie. das Steppen, geſteppte Nath. piquûre, rentraïeure, rentraiture; arriére-point.
iedwab do ſtepnowania. Stepp-Seide. ſoïe à ourler.
ſtepowanie Tureckie. Türckiſches Geſteppe. point à la Turque.
Stepnowany. geſteppt. picoté, piqué, broché.
Stepnuię. } *Stepuię. } ſteppen. picoter, rentraire, brocher, piquer.
ſtepuiący. Stepper. rentraïeur.
Stępuię. Tuch krimpen, einlaufen laſſen. ôter la preſſe à un drap. § ſtępować ſukno w praśie albo gorącym żelazem.
ſtępować ſię. einlaufen, krimpen, wie Tuch. ſe retrécir, ſe retirer, comme du drap.
Ster. 1) Steuer am Schiff. 2) Stertz, Deichſel, womit die Wind-Mühle gedrehet wird. 1) gouvernail, timon d'un vaiſſeau. 2) queuë de moulin à vent, qui ſert à le tirer.
Sternik. Steuer-Mann. timonier, pilote, qui ſe tient au gouvernail.
Sterowanie. das Regieren eines Schiffes. conduite d'un navire; le pilotage.
Steruię co. ſteuern, das Schiff lencken. conduire le vaiſſeau; piloter.
Stężam co, *v. m. F. ſtężę.* ſteif machen. roidir.
Stężeć, *F. ſtężeię.* ſteif werden. ſe roidir, devenir roid.
Stłaczam co, *v. m. F. ſtłoczę.* 1) zuſammen drücken. 2) walcken in der Walcke. 1) preſſer avec force, comprimer. 2) fouler, acommoder dans la fouloire.
Stłaczanie. das Zuſammendrucken. compreſſion, l'action de preſſer en un tas.
Stłoczyſtość. Eigenſchaft ſich zuſammen zu drucken. compreſſibilité.
Stłoczyſty. das ſich zuſammen drücken läßt. compreſſible.
Stłuc, *F. ſtłukę, vid.* Tłukę.
Stłuczenie. das Zerſchlagen, Zerbrechen; die Zerbrechung. froiſſement, l'action de caſſer, de briſer.
Stłuczony. zerſchlagen, zerbrochen. caſſé, rompu, froiſſé, briſé.
Sto. hundert. cent. § w rachmiſtrſkiey liczbie ſta na trzecim ſtoią mieyſcu.
ſtami. hundert weiſe. par cents.
*Stochmal, omieciny. Staubmehl. pouſſiére de moulin; la menuë pouſſiére de la farine.

Stoczek, *g. stoczka.* ein Wachs-Stock. bougie.

stoczek zwity. gewickelter Wachs-Stock. pain de bougie; bougie en pain.

Stoczenie. 1) das herunter Wältzen. 2) das Abzapfen, Abziehen eines Getränckes vom Faß. 1) l'action de rouler de haut en bas. 2) l'action de tirer la boisson d'un tonneau.

Stoczkarz. Wachs-Stockzieher, Wachs-Lichtzieher. cirier, faiseur de bougie.

Stoczki, *plur.* die Neige eines Getränckes. baissiére, boisson qui est au bas.

Stoczysto, } *adv.* abhängig. panchant, en Stoczyście, } pente.

Stoczystość. Abhängigkeit, Abhang. panchant, pente d'un lieu.

Stoczysty. abhängig. panchant, qui va en pente.

Stodoła. Scheure, Scheune. grange, lieu où l'on entasse & bat le blé.

pusta stodoła. wüste Scheune. retraite de hibous.

z pustey stodoły rady lecą sowy. ein leerer Kopf bringt schlecht Zeug zu Marckte. tête vuide, peu de sens; jamais cerf n'est sorti d'une garenne.

Stofuncie, cętnar. ein Zentner. quintal, un poids de cent livres.

Stofuntowy, cętnarowy. Zentner, hundert-pfündig. de cent livres.

Stogroszowy. hundert Groschen werth oder austragend. de cent gros; vaillant cent gros.

Stog. Heu-Schober von funfzig Wagen. moilon de foin; un gros tas de foin pour cinquante chariots.

w Stoiączki. 1) stehende; stehendes Fusses. 2) aufrecht, in die Höhe. 1) à piez joints. 2) debout. § 1) w stoiączki skoczyć. 2) w stoiączki szczeble kłaść.

postawić co w stoiączki. etwas aufrichten; gerade in die Höhe stellen. mater, dresser.

Stoiak. Faullentzer, der immer müßig stehet. un paresseux, qui est toûjours debout sans rien faire.

Stoię, *stoi, stał, stoiał; stali, stoieli.* 1) stehen auf den Füssen. 2) stehen, aufgerichtet seyn, als ein Baum, ein Gezelt. 3) stehen, gestellet, hingestellet seyn als ein Soldat. 4) stehen, vorhanden seyn; an einem Orte seyn, als ein Haus, ein Stern. 5) stehen, nicht gehen wie die Uhr. 6) stehen, zugefrohren seyn als ein Fluß. 7) stehen, dauren, noch nicht geendiget seyn. 8) anstehen; übereinstimmen mit etwas. 9) zu stehen kommen, kosten. 10) gelten so viel als; werth seyn, so gut seyn als; die Stelle vertreten. 11) kostbar seyn, viel Geld kosten. 12) stehen, liegen im Quartier. 13) achten; fragen nach etwas. 14) einen vertheidigen; bey etwas oder einem verharren, bleiben, von einem nicht wancken. 15) stehen, blühen, dauren, fortdauren, im Flor bleiben. 1) se tenir debout, être debout; se trouver sur ses piez. 2) être planté, être érigé, être dressé tout droit; être, être mis comme un arbre, une tente. 3) se trouver; être posté, être rangé, être mis, *en parlant des troupes.* 4) être mis, être dans un lieu; paroître; subsister. 5) s'arrêter, ne pas aller comme une horloge. 6) être pris, glacé; être couvert de glace. 7) être en activité, subsister, durer encore, ne pas être interrompu. 8) seoir, être séant à; s'acorder avec; convenir, se conformer à. 9) couter, valoir une certaine somme d'argent; revenir à une somme. 10) servir de; passer qu. ch; valoir autant qu; valoir mieux que; valoir plus que. 11) être fort cher; être de prix; couter beaucoup. 12) être logé chez; loger chez qu. chemin faisant. 13) se soucier de; faire atention à; faire cas de. 14) demeurer dans un sentiment; se tenir ferme à; être d'un avis; persister en un sentiment; être pour; être du côté, du parti de; soûtenir, défendre. 15) florir; durer; être en bon poste, en belle passe, en bon état, sur un bon pié. § 1) stoiał na drabinie; stoieć przed kim, wedle albo u kogo; stać u drzwi; stoiał orzeł nad herbem; stoiał nieboraczek zdala. 2) lichtarz stoi na stole; stoi drzewo, namiot. 3) stoi żołnierz na warcie, woysko na granicy; stoi ten regiment osadą, gwarnizonem; woysko w sprawie stało. 4) słońce na niebie stoi; okręt stał na kotwicach; stał dom na tym mieyscu; to miasto ieszcze w ten czas stało. 5) zegar, młyn stoi. 6) stoi Wisła, iezioro. 7) stoi seym, iarmark. 8) dobrze mu ta szata stoi; miłość z boiaźnią nie stoi. 9) stoi ten towar trzy talary; nie wiele go ta suknia stała. 10) kamienica iego stoi (warta) za dziesięć tysięcy; obaczmy czego rzecz każda stoi; stoi za trzech; złe sumnienie stoi za kata; przyiaciel stoi za skarb drogi. 11) wiele go ten synek stoi; stoią go gry i tańce; zaleta stoi. 12) stać gospodą u kogo; stoię u kupca; stałem gwarnizonem w tym mieście. 13) nie stoię o łaskę iego. 14) stać przy kim obroną, poradą, pomocą; stałem przym nim do

gardła;

gardła; stoię przy tym com powiedział; stoi przy prawdźie, przy wolności. 15) miasta rzemieślnikami stoią; radą i poradą twoią Państwo stoi.

stać śię, F. stanię śię, vid. *staie śię.*

stoieć prosto. gerade stehen, sich aufrichten, den Leib gerade halten. se dresser.

stoiąca woda. stillstehendes Wasser, als das Wasser in den Teichen. eau dormante qui ne coule point, comme les eaux des étangs.

stoi klepsydra. die Sand-Uhr stehet. le sable dort, ne coule pas.

stoieć lata. die Jahre ausstehen. étre à métier, étre sous un maitre pour aprendre une profession. § stać lata u kupca, u rzemieślnika.

stoię w (przy) słowie, w umowie. ich bin verbunden mein Wort zu halten. je suis obligé de tenir la parole, l'acord.

stoi cena w mierze. der Preis stehet, er ist wie vorhero. le prix est tel comme auparavant.

stać na (o) zdrowie czyie; stać komu na gardło. einem auf den Tod verfolgen, einem nach den Leben trachten. poursuivre qu. à cor & à cri; entreprendre sur la vie de qu.

stać koło czego albo kogo. um einen oder etwas herum stehen. environner qu; étre debout autour de qu. ou de qu. ch.

stać o swoiey mocy. auf seinen Füssen stehen. se soûtenir, avoir assez de force pour se tenir sur ses piez. § tak chory że o swoiey stać nie może mocy.

stać przy kim osobą. einem in Person beystehen. défendre, assister qu. en personne.

w oczach mi to ieszcze stoi. das schwebet mir noch vor Augen. cela paroit encore devant mes yeux.

stoi więcey. es ist mehr werth. il vaut plus; il vaut d'avantage.

stoi za moie; stoi mi za to. es lohnt sich der Mühe. il vaut la peine.

nie stoi to za to. es lohnet sich der Mühe nicht. il ne vaut pas la peine. § to mi za to nie będźie stoiało, com omieszkał.

nie stoi za to co kosztuie. man kommt nicht auf seine Unkosten. il ne vaut pas ce qu'il coute.

stoi w brzegach rzeka. der Fluß stehet seinen Ufern gleich. le fleuve remplit son lit, son canal, s'enfle jusqu'aux bords.

stoy. halt; steh still. faites halte; demeurez là; halte-là.

stoy albo ćię zabiię. stehe oder du must sterben. demeure ou je te tuë.

Stoik. ein Stoicker. un stoicien.

Stok. 1) eine Cisterne. 2) Zusammenfluß des Gewässers. 1) citerne, reservoir d'eau de pluïe. 2) confluns, concours des eaux. § 1) napić śię wody ze stoku.

Stokfisz, *g. u.* Stockfisch. stockfiche, *m.* vergadelle, sorte de merluche ou de moruë sèche.

stokfisz podły. schlechter Stockfisch. lingue.

Stokowy. Cisternen-. de citerne, de fontaine. § woda stokowa i studzienna.

Stokłos, Stokłosa źielsko, *vid.* Owiesek.

Stokroć, *adv.* hundert mahl. cent fois.

stokroć większa. (bellis major) Maslieben. marguerite, une plante à fleur.

stokroć mnieysza. (bellis minor) kleine Maslieben, Zeitlosen, Gänse-Blümchen. paquerete, pasquette.

stokroć biała. (bellis alba) weisse Maslieben. pergoute.

Stokrocę, stokrotno czynię. Hundertfältigen. mettre cent fois autant.

Stokrotnie, *adv.* hundertfältig. au centuple.

Stokrotny. hundertfältig. centuple, *m.* cent fois double.

Stoł, *g. u,* **a.* 1) ein Tisch. 2) Tisch, Kost. 1) table. 2) table, pension. § 1) za stołem śiedźi. 2) masz stoł u mnie; tu są pieniądze od stołu.

stoł iednonogi. ein Tisch auf einen Fuß. table à un pié.

stoł kuchenny do rąbania mięsa. Hack-Bret, Hack-Tisch in der Küche. hâchoir, table de chéne où l'on hâche la viande avec un couperet.

Stol, *f.* Gebälcke, Boden zwischen den Stockwercken. entablement, travaison, *f.* la séparation des étages. § pierwsza stol iest z drzewa, druga iest sklepionia.

Stoła. ein Stollen auf den Bergwercken. conduit dans une mine par où l'on tire le métail.

Stolarż. ein Tischler. menuisier.

Stolarczyk. Tischler-Gesell. garçon menuisier.

Stolarstwo. Tischer-Handwerck. menuiserie.

Stolcowy. 1) Nacht-Stuhl-. 2) zum Hintern gehörig. 1) de selle; qui regarde la chaise percée. 2) de derriére, de cu. § 1) stolcowa dźiura. 2) ma wrzod stolcowy.

stolcowa chęć daremna. der Stuhl-Zwang. le ténéme; l'envie d'aller à la selle sans pouvoir rien faire.

stolcowa bania albo donica. Nacht-Stuhl-Becken. bassin d'une chaise percée.

Stolec, *g. stolca.* 1) Stuhl, Stuhlgang. 2) der Hintere. 3) ein Nacht-Stuhl. 4) der grosse Baum mitten in der Wind-Mühle.

Mühle. 5) Säulen-Fuß, Säulen-Stuhl. 1) selle; les excremens, la décharge de ventre. 2) siége, *m.* derriére, *m.* cu. 3) selle, chaise percée pour y mettre un bassin de chambre. 4) chaise de moulin à vent, sur quoi tourne le moulin. 5) stilobate, piédestal de la colonne. § 1) mieć stolec. 2) ma wrzod w stolcu. 3) śiedźi na stolcu. 4) na stolcu śię cały młyn wietrzny obraca. 5) stolec słupa sznicerskiego.

stolca trudność; *stolec trudny*. Hartleibigkeit. ventre constipé; ventre paresseux.

stolca trudnego, *twardego człowiek*. ein Hartleibiger. un constipé, qui a le ventre paresseux.

stolec łacny. offner Leib. ventre libre; ventre lâche. § człowiek stolca łacnego.

stolca chęć daremna. der Stuhl-Zwang. ténême, *m.* constipation, dureté de ventre.

stolec zatwardzać. hartleibig machen. constiper, resserrer le ventre.

czynić stolec. den Leib öffnen; laxiren. relâcher le ventre.

Stołeczek, *g. stołeczka*. Stühlchen. sellete, petite chaise.

Stołeczny. Haupt-; von Städten. capital, prémier, *en parlant des villes*.

stołeczne miasto. die Haupt-Stadt eines Landes. capitale; ville capitale d'un païs.

Stołek, *g. stołka*. 1) ein Stuhl. 2) *fig.* ein Ehren-Amt. 1) siége, *m.* chaise sur quoi on s'assied. 2) *fig.* dignité, charge. § 1) uśiądź na stołku. 2) godnego dostał stołka.

stołek bez wspory. ein Stuhl ohne Lehne. banquette, tabouret.

stołek obrotny. Dreh-Stuhl. chaise qui tourne sur un pié; siège tournant.

Stoletni. hundertjährig. séculaire, de cent ans.

Stolica. erhabner Regenten- oder Richter-Stuhl. siège élevé pour un Souverain, ou pour un Juge.

na stolicy śiedźieć. auf einem Richter- oder Regenten-Stuhl sitzen. siéger; tenir quelque siége.

Stolica Naywyższego. der Sitz des Höchsten. le siége, le trône du Tout-puissant.

Stolica Apostolska. der Päbstliche Stuhl. le Saint Siége. § świadczyć zwierzchność Stolicy Apostolskiey.

Stolica krolewska; *tron*. Königlicher Thron. siége Roial; trône, *m.*

Stolica sądowa. ein Richter-Stuhl. Tribunal; un siége de Juge.

Stolik, *g. a*. ein Tischchen. petit table.

stolik pisarski. Schreib-Tisch. étudiole, bureau.

**Stoliman, olbrzym. ein Riese. géant.

Stolistny. hundertblättrig. de cent feuilles.

Stolka. Bergw. gemauerter Graben von Ziegeln unter dem Treib-Ofen, welcher denselben die Feuchtigkeit benimmt. *Métal.* canal fait de la brique sous la fournaise pour en tirer toute l'humidité.

Stolnica. 1) Tischblatt, hölzerne Tafel zu einem Tisch. 2) das Hackbret, der Hack-Tisch in der Küche. 1) le dessus d'une table; table sans treteaux. 2) hâchoir dans la cuisine. § 1) stolnica (stołowa tablica) śrebrna, marmurowa.

Stolniczka. ist das *Dimin.* von Stolnica. *c'est le diminutif de* Stolnica.

Stolnik. Tafel-Decker. écuïer de bouche; écuier-bouche; dapifer.

Stolnik koronny. Kron-Groß-Tafel-Decker. Grand maître d'hotel de la Couronne.

Stolnik Litewski. Lithauischer Groß-Tafel-Decker. Grand maître d'hotel de Lituanie.

Stolnikostwo. Tafel-Decker-Amt, Truchses-Amt. dapiferat.

Stolny. zu den Berg-Stollen gehörig. qui regarde les conduits qui sont dans les mines aux métaux.

Pisarz stolny. Berg-Stollen-Schreiber. gréfier des conduits de mines.

Stołownik. 1) Tisch-Gänger, Kost-Gänger. 2) Tisch-Decker. 1) pensionnaire qui paie pension pour la table, qui a la table chez qu. 2) celui qui met la nape sur la table. § 1) stołownikow (strawnikow) nie wiele ma.

Stołowy, *subst.* Vorschneider. écuïer tranchant qui sert les viandes.

stołowy. 1) Tisch-, zum Tisch gehörig. 2) Tisch-, Kost-, zur Tafel und Speisen gehörig. 1) de table. 2) de pension; qui regarde la table ou la nourriture qu'on a chez qu. § 1) stołowa tablica; stołowe lichtarze; stołowa służba.

stołowe wino. Tisch-Wein. vin de dépense.

stołowe nogi. das Gestelle unter dem Tisch-Blatt. les piez de table.

krzyż stołowy. ein Kreutz zum Tisch. treteau de table.

stołowe dobra. Tafel-Güter. table, mense, les biens de table d'un Seigneur.

dobra stołowe krolewskie; *Ekonomia*. Königliche Tafel-Güter. les biens de la table Roïale; la table Roïale; Economie apartenante à la table Roïale.

stołowa izba, *sala*. Speise-Stube, Speise-Saal. pitancerie, chambre ou sale à tenir table.

stołowa grzeczność. Wohlstand bey Tisch. bonne conduite à la table.

stołowe,

stołowe, pieniądze od stołu, strawne. Kost-Geld, so man vor einen Tisch bezahlet oder bekommt. pension, qu'on donne ou receoit pour la nourriture d'une personne.
stołowe, stołowy dochod, pieniądze, zboże &c. Einkünfte zur Tafel eines grossen Herrn. les revenus destinez pour la table d'un Seigneur.
Ston, *vid.* Szton.
Stonasobny. hundertfältig. centuple; cent fois autant.
Stonog robak. Hundertfuß, Schabe, Keller-Wurm, Keller-Eselein. cloporte; chate peluë; pourcelet.
stonog morski robak, skorek. ein Scolopender, Meer-Nassel, ein Meer-Wurm. scolopendre, millepieds, sorte d'insecte de mer.
Stonogi. hundertfüßig. à cent piez; qui a cent pieds.
Stonogowiec źiele, *g. stonogowca.* (scolopendrium) Steinfarren, Hirschzunge, Miltz-Kraut. le ceterach; scolopendre.
Stopa. 1) Fußsohle. 2) eig. u. fig. Fußtapfe. 3) Fuß, Schuh, ein Maaß. 4) fig. ein Fuß. 1) la plante du pié de l'homme. 2) *prop. & fig.* semelle, vestige, *m.* marche, pas d'un homme. 3) pié, *m.* semelle, mesure de la grandeur du pié. 4) *fig.* un pié. § 1) stopa u człowieka, łapa u zwierząt. 2) stopy na źiemi wyrażone; iego idę stopą; naśladuie go stopa w stopę. 3) stopa ma dłoni cztery. 4) złożyłem u stop twoich moię prośbę; składam tę pracę pod twoie stopy.
pśia stopa. Hunds-Tappe, Hunds-Pfote. pate de chien.
stopy dołek. der hohle Fuß. la fossette de la plante du pié.
stopy obłączystość. der Ober-Rist auf dem Fuß. le haut de la plante.
stopa kozia źiele, vid. Podagrycznik.
Stopka. ein Hund mit schwartzen Füssen oder Tappen. chien à piez noirs ou à pates noires.
Stopień, *g. stopnia.* 1) Stufe, Staffel. 2) Staffel, Ehren-Stelle. 3) Grad. 1) un dégré; marche, échelon. 2) *fig.* un degré d'honneur. 3) grade, *m.* dégré, *m.* § 1) po stopniach schodźić. 2) na wysokie postępuie stopnie; stopień honoru. 3) naywyższy powagi stopień; pokrewny moy w trzećim stopniu; w stopniu wtorym powinowactwa; cyrkuł na 360 śię dźieli stopniow; ćiepłe, źimne to źiele w trzećim stopniu.
stopień u karety, u woza. der Fußtritt am Wagen. le marche-pié de carosse, de chariot.
stopniami. Stufen-weise. par dégrez.
Stopnik. 1) ein junger Karpen. 2) Maß-Stab darauf die Schuhe abgemessen sind. 1) carpeau qui a la longeur d'un pié. 2) reglette ou mesure où son marquez les piez. § 1) stopnik pod żołtą podlewę. 2) na stopniki plac wymierzyć.
Stopnisto, *adv* Stufen-weise. en dégrez, en façon de degrès.
Stopnisty. Stufen-weise gesetzt. rangé en forme de dégrez.
Stopny. zur Fußsohle gehörig. qui regarde la plante du pié.
stopna kość. das Fußbret, der Unter-Rist; Theil zwischen der Hacke und den Zehen. le metatarse du pié, partie mitoïenne du pié.
Storcz. Bauk. der Sturtz die Ober-Schwelle an Thüren und Fenstern. *Archit.* orbe; linteau d'enhaut d'une porte, d'une fenêtre. § storcz nade drzwiami gzemsu.
**storcz, krawądź.* Kante, Rand-Schärfe eines Dinges. chanfrein, carne, *m.* § na storcz co postawić.
Storczę, *vid.* Nastorczyć.
Storczyk żołty, *g. a.* (*satyrium*) Stengelwurtz, Ragwurtz, Knaben-Kraut. du satyrion une plante.
**Storęki. hundert-händig. qui a cent mains.
Storzę, *vid.* Nastorczyć.
Storzypiętka. Großsprecher, Groß-Maul. fanfaron, rodomont.
Storzyszek, *g. storzyszka*, źiele. (*clinopodium*) Mastix- oder Amber-Kraut. clinopodion.
Stos. 1) ein Stoß, Haufen als Bretter. 2) ein Scheuter-Haufen. 3) Unfall, Anfall, Stoß. 1) pile, tas de choses rangées les unes sur les autres. 2) bucher, pile de bois pour y brûler un criminel. 3) choc, desastre, *m.* secousse. § stos drew dębowych. 2) na stos złoczyńcę wsadźić. 3) stos przećiwny na woynie; stos ten wzbudźił żołnierzow; otrzymał ale wytrzymał stos przećiwny.
w stos układać. aufstappeln. empiler, enchanteler; mettre en pile. § w stos układać gonty, klepki, drwa.
nauka iego stosem pachnie. seine Lehre drohet ihm mit dem Scheiter-Haufen. sa doctrine sent le fagot.
Stosił ziele. (*polemonia, philetaria*) ein gewisses Kraut. sorte de plante.
stosił, vid. Panak.

Stosowanie czego do czego. die Einrichtung einer Sache nach einer andern; Anpassung. ajustement, aplication, raport, conformité entre les choses; l'action d'ajuster & d'acommoder une chose à une autre.

Stosuię co z czym, do czego, ku czemu. anpassen; etwas nach etwas gleichen, einrichten. faire convenir, faire acorder un avec l'autre; assortir, ajuster, apliquer, acommoder, conformer une chose à une autre.

stosować w co. auf etwas zielen. tendre à qu. ch; avoir pour but, pour fin.

stosować się. sich schicken, passen, übereinstimmen. se raporter à, s'acommoder, se conformer à. § krzywe z prostym nigdy się nie stosuie; stosuie się to prosto do tego kazusa; stosuie się to Pismu świętemu, do konstytucyi.

stosować się do woli czyiey. sich nach eines Willen richten. s'acommoder à la volonté, au gré de qu.

stosuiące imię. Gram. ein Comparativus. *Gram.* nom comparatif.

Stowarzyszenie. Cammeradschaft, Bündniß, Gemeinschaft. societé, familiarité, liaison, *f.* association.

Stowarzyszyć kogo z kim, *F. stowarzyszę.* Cammeradschaft stifften. associer; faire lier une societé entre les personnes, les unir, les joindre.

stowarzyszyć się z kim, towarzystwo przyiąć. mit einem Cammeradschaft machen, in Gemeinschaft treten. entrer en compagnie, en societé; se lier, s'unir, s'associer avec qu.

Stowrzod ziele, *vid.* Pieniężnik.

Stoy, *interj.* steh, halte, warte. halte-là, demeurez là, atendez. § stoyno szalbierzu.

Stożiarn ziele, *vid* Molownik.

Stożiarnisty. hundert-körnigt. de cent grains; qui porte cent grains.

Strącam co, *v. m. F. strącę.* 1) herunter stossen, abstossen, abschlagen. 2) herunter stürtzen. 1) abattre, jetter bas. 2) précipiter. § 1) strącić gruszkę kamieniem, żerdzią. 2) strącił go z mostu, z gory.

strącić komu karki, vid. *karki komu strącić.*

Strącenie. das Abstossen, Herunterstossen. l'action d'abatre, de jetter en bas, ou dans un lieu très-profond.

Stracenie. 1) das Verlieren. 2) Ausrottung, Vertilgung. 3) Hinrichtung, Execution. 1) perte, l'action de perdre. 2) perte; destruction, anéantissement, extirpation. 3) exécution; le suplice d'un criminel.

Strach. Schrecken. éfroi, terreur, *f.* grande peur; grande fraieur, épouvante. § od strachu włosy na mnie wstaią; strachem przerażony; strachu kogo nakarmić, nabawić.

strach. es ist abscheulich, es ist gräßlich. il est horrible, il est afreux à; cela fait peur de, c'est une chose abominable que de; il fait soulever le coeur. § strach o tym słyszeć, mowić, strach tam wniść; strach wspominać.

strach nagły. plötzliches Entsetzen. souleur, *f.* fraieur subite & violente.

strach mię (*strach mię iest*) *o niego.* ich lebe seinet wegen in Furcht. j'ai peur, je tremble, je suis fort en peine pour lui.

strach we śnie; *strachy nocne.* das Auffahren, Schrecken im Schlaf. l'épouvante nocturne; le soursaut en dormant.

strachy nocne. Nacht-Gespenster. fantômes nocturnes, lutins, spectres; les esprits malins qui courent la nuit.

strach dziecinny; *strach prożny*; *strach zmyślony.* ungegründetes Schrecken. terreur panique.

Stracham się. sich sehr fürchten. avoir horreur; étre saisi de terreur, s'épouvanter, prendre l'épouvante.

Stracić, *F. stracę*, *vid.* Tracę.

Stracony. 1) verlohren. 2) vertilget, vernichtet. 3) hingerichtet. 1) perdu. 2) perdu, anéanti, ruiné. 3) excécuté, mis à mort. § 1) stracony czas, proces. 2) wieża przez piorun stracona. 3) stracony złoczyńca.

za straconą mieć. vor verlohren halten. croire perdu.

na straconą, interj. es sey gewaget. vogue la galére.

na straconą co dać, puszczać. grosser Gefahr aussetzen. mettre au hazard; exposer à un danger évident.

nie iuż stracona. es ist noch nicht alles verlohren, noch nicht alles aus. tout n'est pas encore perdu; la chose est encore à remedier.

Strącze, *collec.* die Schoten an einer Staude. toutes les cosses d'une plante.

strącze puszczać. } Schoten treiben. pousser des cosses; venir, se former en gousse ou cosse.
Strączeie. }
Strąkowaćieie. }

Strączyna. Schoten-Schale, leere Schote. gousse vuide; envelope qui couvre plusieurs sortes de légumes.

Strączysty. Schoten-, schoticht qui se forme en cosse; plein de cosses. § ziele strączyste.

Stradam czego, zgubić co, *obs.* verlieren. perdre.

*Stradny. armselig, unglücklich. indigent, pauvre, misérable. § nieboże stradny.
Stradza, *obs.* grosse Armuth. indigence.
*Strafiam się, *v. m. F. strafię się.* 1) einem begegnen. 2) übereinstimmen. 1) se rencontrer. 2) s'acorder avec; convenir, se conformer à. § 1) strafiłem się (potkałem się) z nim. 2) te rzeczy się z sobą nie strafiaią.
Strąk. eine Schote. cosse, gousse. § w strąku iest bob, groch.
strąk czczy, vid. Strączyna.
Strąkowy. Schoten-. de cosse. § łuska strąkowa.
Strangurya, uryny trudność z bolem. Harnsucht. strangurie.
Strapiony. gekränckt, betrübt, niedergeschlagen. atristé, afligé, abatu de. § strapione żalem serce; strapiona Oyczyzna; strapiony chorobami.
Straszę, *szy, szył.* einem Furcht einjagen; einen schrecken. épouvanter, intimider, éfraïer. § straszyć dziecię.
Straszenie. das Schrecken. l'épouvante, intimidation.
Straszliwie, Strasznie, *adv.* erschrecklich. terriblement, horriblement; avec horreur.
strasznie. viel, sehr. terriblement, afreusement, très, beaucoup. § strasznie bogaty; ma strasznie pieniędzy; strasznie się gniewa.
Straszliwy. Straszny. erschrecklich, fürchterlich. horrible, terrible, épouvantable, éfroïable. § straszny lew; straszny nieprzyiaciel.
kogo strasznym komu czynić. einen einem fürchterlich machen. rendre qu. à qu. terrible.
Straszno, *adv.* fürchterlich. d'une maniére terrible; terriblement.
straszno mi. es ist mir fürchterlich. étre saisi d'horreur, de terreur. § straszno mu samemu było.
**Strasznomowny, groźny. der Droh-Reden führet; fürchterlich in Reden. menaçant, qui parle d'une voix menaçante.
**Strasznoszalony, szalony od strachu. rasend, der vor Furcht rasend ist. furieux, plein de furie, enragé par la peur.
Straszydło. 1) Schreck-Bild, Scheuche, Scheusal. 2) Knecht Ruprecht, Popantz. 1) épouvantail; priape, *m.* épouvantail de cheneviére pour épouvanter. 2) ogre, *m.* moine bourru dont on menace les enfans. § 1) straszydło na ptaki widome, urobione dla straszenia. 2) straszydło dziecinne zmyślone.
**Straszydłorodny. voll Schreck-Bilder. plein d'épouvantail, de figures épouvantables.
Straszyniec. Kriegsb. Redute, viereckichte Bastey. *Fortif.* redoute.
Strata. 1) Verlust. 2) Untergang. 1) perte. 2) perte, ruïne. § 1) niepowetowana strata czasu, pieniędzy. 2) na stratę moię uknowane zamysły.
Strawa. 1) Kost, Speise. 2) Physic. Nahrung. 1) alimens, *plur.* nourriture, vivre, *m.* tout ce dont se nourrit l'homme. 2) *Phis.* aliment, nourriture, pâture. § 1) strawa to posilna. 2) tłustość iest strawą ogniową.
z strawy robić. vor die Kost arbeiten. travailler pour la nourriture.
strawa bydlęca. Futter fürs Vieh. fourrage, *m.* mangeaille, nourriture qu'on donne aux animaux.
psia strawa. schlechte Speise, Hunde-Kost. un manger de chien; tripotage, *m.* gargotage, *m.*
drzewo iest strawą ogniową. das Holtz ist des Feuers Nahrung. le bois est la pâture du feu.
Strawić, *F. strawię.* 1) verdauen. 2) verthun, verschwenden. 3) die Zeit zubringen. 4) verschmertzen, verbeissen. 1) digerer. 2) dépenser avec excès; manger son bien; consumer, dissiper. 3) perdre, mal emploier son tems. 4) digerer, avaler, endurer, soufrir patiemment un afront. § 1) żołądek tego pokarmu strawić nie może. 2) strawił pieniądze; więcey strawił niżli przemogł. 3) strawić czas, godziny nad czym. 4) strawić tę hańbę musiał.
Strawienie. 1) Verdauung, Däuung. 2) Verzehrung. 3) Aufwand, Verthuung. 4) Verdauung eines Schimpfs. 1) concoction, digestion des viandes dans l'estomac. 2) consommation, consomption des vivres. 3) dépense excessive, mauvais usage qu'on fait de ses biens. 4) l'action de digerer un afront. § 1) strawienie pokarmu. 2) strawienie żywności. 3) strawienie pieniędzy, maiętności swoich.
strawienie czasu. Zeitverlust. perte du tems.
ta zelżywość trudna do strawienia. dieser Schimpf ist schwer zu verdauen. cet afront est de dificile digestion.
Strawne, *vid. strawne pieniądze.*
Strawnik, co strawę u kogo za pieniądze ma. Kost-Gänger. pensionnaire, celui qui paie pension pour la table.
Strawno, *adv.* es ist theuer zu leben. il fait vivre cher. § strawno w tym mieście było.
Strawność. Verdaulichkeit, Eigenschaft die Speisen

Speisen wohl zuverdauen. facilité de digerer bien les viandes.

Strawny. 1) Kost-, zur Kost oder Nahrung gehörig. 2) Tisch-; darinnen man Lebens-Mittel verwahret. 3) verdaulich, leicht zu verdauen. 1) de vivres, qui regarde les vivres ou la nouriture. 2) qui sert à mettre les vivres. 3) facile à digerer; de facile digestion. § 1) strawne rzeczy teraz drogie. 2) kosz strawny. 3) strawny ma żołądek.

strawne; strawne pieniądze. 1) Kost-Geld, das man giebet oder nimmt. 2) Auslösung, Zehrung, Unterhalt auf der Reise oder in einer Verrichtung. 1) pension, l'argent pour la table, le prix qu'on païe ou receoit pour étre nourri. 2) les pourvivres, *m.* defraïement; l'entretient qu'on est obligé à donner à celui qui voiage dans nos afaires. § 1) strawnego nie zapłacił za miesiąc. 2) strawne poselskie, prokuratorskie.

Strawowanie kogo. Unterhaltung, Unterhalt in der Kost. provision, pension alimentaire, entretenement; l'action d'alimenter qu.

Strawowany. beköstigt. nourri, alimenté, entretenu.

Strawuię kogo. 1) einen beköstigen, unterhalten. 2) einen auslösen, der in unserer Angelegenheit verschicket ist. 1) alimenter, nourrir, sustenter, entretenir qu. 2) fournir qu. de la dépense dans un voïage pour nos afaires; fournir les frais du voiage; entretenir qu. en dépenses de voiage. § 1) każdy oćiec dźiećię strawować powinien. 2) strawować Posła na seym, Deputata na Trybunał, prokuratora do Grodu.

strawować śię. sich beköstigen, sich unterhalten. s'entretenir, se nourrir, se sustenter. § strawować śię i konie do Rzymu muśiałem.

Straż, *f.* ⎫ 1) Wache, Bewachung. 2) Wa-
*Straża. ⎭ che, die Wächter oder ein Wächter. 3) eine von den vier Nacht-Wachen bey den alten Römern. 4) eine Wache so aus Soldaten bestehet. 5) Patrouille, Schaarwache, so des Nachts auf den Strassen gehet. 6) eine Schildwache. 1) guet, garde, l'action de garder, de veiller. 2) guet, un garde, celui ou ceux qui font la garde. 3) une des quatre veilles chez les anciens Romains. 4) garde, guet, les soldâs qui font le guet. 5) guet, patrouille qui va la nuit par les ruës. 6) sentinelle, soldat qui est en faction. § 1) straż odprawować, trzymać. 2) straż okrętow nieprzyiaćielskich postrzegła. 3) Rzymianie cztery mieli straże, pierwsza była po zachodźie słońca, druga trzy godźiny po pierwszey, trzećia o połnocy, a czwarta trzy godźiny przed świtem. 4) straż (warta) zaraz przyszła. 5) straż na ulicy hułtaiow zabrała. 6) straż (szylwacha) śię pytała: kto *vivat*.

po straż, po wartę posłać. nach die Wache schicken. aller querir la garde.

straż go wźięła. die Wache hat ihn weggenommen. la garde l'a pris, l'a emmené.

straż nocna. Nachtwache im Feld-Lager. biouac; garde de nuit dans un camp.

straże poboczne. die Seiten-Posten. les postes des côtez d'un camp.

pierwsza straż. Vorwacht, Vor-Post. garde avancée, garde fole.

straż plecowa. die Hinter-Posten. les postes qui sont derriére une armée.

straż konna. Wache zu Pferd. guet à cheval.

straż piesza. Wache zu Fuß. guet à pié.

straż na boćianym gnieźdźie. Schildwache auf dem Mast-Korb. vigie, garde au mât.

straż trzymać, odprawować. wachen. faire la garde, le guet, la sentinelle; étre en garde.

straż nad sobą. das Achtung geben auf sich selbsten. l'action de veiller sur sa conduite, de prendre garde à soi même.

Strażni. ⎫ zur Wache gehörig. de gar-
Strażniczy. ⎭ de, de guet.

strażnia izba. die Wacht-Stube. le corps de garde.

Strażnica. 1) Warte, Wach-Thurm. 2) Kriegsb. eine Redoute. 1) échauguette, béfroi; une tour ou un lieu élevé d'où l'on découvre ce qui se passe au loin. 2) *Fortif.* redoute. § 1) strażnica nadmorska.

strażnica dla szylwachy. ein Schilderhäuschen. guérite pour une sentinelle.

strażnica dla upatrowania biegu gwiazd. ein Observatorium den Lauf der Sterne zu beobachten. un observatoire ou un bâtiment d'où l'on observe le cours des astres.

Strażniczy, *vid.* Strażni.

Strażniczy. ⎫ 1) Wächter. 2) Aufseher der
Strażnik. ⎭ Wächter. 3) Visitator, Zöllner. 1) un garde. 2) intendant de gardes. 3) doüanier, péager, gabelier, commis, emploié. § 1) strażnik wieży.

Strażnik Wielki Koronny. Kron-General-Wachtmeister. Géneral de l'avant garde de la Couronne. § Strażnik Wielki Litewski.

Strażnikostwo. die Würde eines General-

Wachtmeisters. la dignité de Géneral de l'avant garde.
Strecha, *vid.* Strzecha.
Stręczę co komu, *czy*, *czył.* zuweisen. faire avoir, procurer à qu. § stręczę komu Pana, slugę, towary.
Stręczyćiel. Zuschanzer, Zuweiser. celui qui procure, qui fait avoir qu. ch.
Stręczyćielka. Zuschanzerin. celle qui fait avoir qu. ch.
Stręczyfura. Schaffner, Aufdinger der dem Fuhrmann die Fracht verschafft. aide de cocher qui procure & amene la charge à voiturer.
Strefa. 1) Streif im Zeuge. 2) Borte, Galaun. 1) raie, raiure dans une étofe. 2) galon, passement. § 1) ręcznik biały czerwonemi strefami. 2) strefa na szaćie.
strefy albo żyły papierowe; *strefy w papierze.* Streifen von der Forme im Papier. les raies dans une feuille de papier.
strefa szeroka. breiter Streif. liteau.
strefa świata. Weltbeſ. eine Zone; ein Welt-Strich. *Géogr.* une Zone.
Strefisty. / Strefowany. } gestreift. raié.
Stregonia herb, *vid.* Kośćiesa.
Strekuię broń. Kriegsw. das Gewehr strecken. *Guerre:* poser le mousqueton à terre.
Stręt — *na stręćie.* zur Hand gelegen. à main, à la portée.
Stretować, *F. stretuię*, *vid.* Tretuię.
Stretowany. 1) zertreten. 2) vernichtet. 1) foulé aux piez. 2) ruïné, anéanti.
Strętwa ryba morska, *vid.* Drętwik.
Strofowanie. Verweis, Bestrafung mit Worten. censure, repréhension, reprimande, châtiment de paroles.
strofowania godny. verweislich, sträflich. repréhensible, qui mérite d'étre repris.
Strofuię. einem etwas verweisen, einen mit Worten züchtigen, bestrafen. reprendre, reprimander, châtier qu. de paroles. § strofuy corkę o to.
strofować śiebie. sich selbsten züchtigen, sich einen Vorwurf machen. s'acuser soi-méme, faire des reproches à soi même.
strofuiący. Bestrafer, Züchtiger mit Worten. repreneur.
Stroię. 1) putzen, zieren. 2) stimmen ein musicalisches Instrument. 3) vorstellen, spielen als ein Lust-Spiel. 4) schneiden, machen Capriolen. 5) machen ein Gesicht, solches verstellen. 1) orner, parer, embellir, enjoviler. 2) acorder, ajuster un instrument de musique. 3) jouër une piéce de téatre. 4) faire une capriole, une courbette &c. 5) faire, tenir mine d'étre content, d'étre fâcheux &c. § 1) stroię co w kwiaty (kwiatami). 2) stroić lutnią, harfę, organy. 3) stroić komedyą, igrzyska. 4) stroić korwety. 5) a tym czasem iako naylepszą mogł sobie ustroił twarz, fantazyą, postawę.
stroić śię. sich putzen. se parer, s'ajuster.
stroić żarty. Spaß treiben. plaisanter; faire, dire les choses plaisanment.
stroić gadki. schwatzen; sich die Zeit mit schwatzen vertreiben. causer; passer le tems à causer, à discourir.
stroić komu inwektywę. Schelt-Worte, Straf-Reden geben. faire des invectives à qu.
stroić z kogo igrzysko. Kurtzweil mit einem treiben. jouër qu.
Stroienie. 1) das Putzen. 2) das Stimmen eines musicalischen Instruments. 1) embellissement, parure, enjolivement, enjolivûre. 2) l'action d'acorder un instrument de musique; l'ajustement d'un instrument.
stroienie śię. Sorgfalt sich zu putzen. l'action, les soins de se parer.
Stroiony. gestimmt als ein Clavier. acordé comme un clavier.
Stroka. Borte auf einem Kleide. galon, passement. § stroka iedwabna na szaćie.
Strokaty koń. Schecke ein Pferd. la pie, un cheval.
Strona. 1) die Seite einer Sache. 2) Gegend, Theil, Seite eines Landes. 3) Saite zu musicalischen Instrumenten. 4) Parthey, Faction. 5) eine Parthey in Gerichten. 6) Seite, Sinn, Verstand, Bedeutung. 7) Mathem. die inwendige Polygone. 1) le côté droit ou gauche d'un corps. 2) côté, *m.* lieu, quartier, partie, contrée d'un païs. 3) une corde pour les instruments de musique. 4) parti, faction, cabale. 5) *Palais:* partie; le demandeur ou le défendeur. 6) côté, *m.* sens, part bonne ou mauvaise. 7) *Matém.* la poligone intérieure. § 1) na lewey, na prawey stronie leży. 2) w owey stronie był ieden; na wszystkie strony listy, śpiegow rozesłał. 3) strony do lutni; drotowa strona; strona albo łancuszek w zegarze. 4) moy bracie iednę baczysz stronę, dwa masz uszy obie też wysłuchay strony. 5) obie przesłuchać strony; w tey sprawie z iedney i z drugiey strony takowa ugoda stanęła; miedzy J. M. Panem N. z iedney, a z Panem N. z drugiey strony. 6) tak oboiętnie odpowiedźiał, że śię na obie strony rozumieć

rozumieć może; bierze się to na dobrą, na złą stronę; wszystko na gorszą stronę kieruie; na tę stronę się rozumieć może; z oboyga stron zakrawa, ani zły ani dobry.
strona powodna; powod, aktor. der Kläger in den Gerichten. le demandeur.
strona odporna, pozwana, obwiniona. der Beklagte. défendeur.
strona w księdze. Seite im Buch. page.
strona muru, ściany, budynku. die Seite einer Mauer eines Gebäudes. la face d'un mur, d'un bâtiment.
cudze strony. fremde Länder; die Fremde. les païs étrangers. § w cudzę strony iechać.
stronami. Strich-weise, hin und wieder, Fleckweise. ça & là, par divers endroits; par ci par là, de côté & d'autre. § stronami grzmi, deszcz pada.
strony tego. was dieses betrifft; betreffend. pour, concernant, touchant cela; quant à, pour ce qui est de, pour ce qui regarde, qui concerne; du côté de.
z strony, strony. von wegen, von Seiten des. de par le qu; de la part de; du côté de. § z strony J. K. Mći; z strony konfederacyi.
z iedney strony — z drugiey —. von dieser Seite — von der andern —. d'une — & de l'autre —, d'un part — de l'autre.
z iedney strony to widzę, a z drugiey czego się mam spodziewać. von dieser Seite sehe ich dieses, was soll ich von der andren verhoffen. d'une je vois cela, & de l'autre que je dois esperer.
z drugiey strony. anderseits; von der andren Seite. de l'autre côté. § z drugiey strony kiedy uważam.
ze wszystkich stron. von allen Seiten. de toutes parts.
z moiey strony. meines Theils, von meiner Seite. de mon côté; de ma part.
na tey tu stronie. auf dieser Seite hier. de ce côté ici.
na stronę co kłaść. auf die Seite legen. mettre à part; mettre de côté, à l'écart. § odłożyć tę sprawę na stronę trzeba; niech to na stronę odłożone będzie.
na stronę iść, ustąpić. auf die Seite gehen. se mettre à part, se tenir à part.
na stronę kogo brać, odwieść. auf die Seite führen. tirer qu. à coté; prendre qu. à l'écart, à part; prendre qu. en particulier.
na stronę z tym. weg damit. arriére cela.
na stronę z tobą. weg mit dir; verstecke dich. courez vous cacher.
na swoię stronę (koło) ciągnie. er siehet auf seinen Nutzen. il raporte tout à ses interêts; il se regarde dans les choses.
na obie strony gadać. dafür und dawider reden. parler pour & contre.
po żadney to nie będzie stronie. das wird keiner Parthey gefallen. aucun parti n'en sera pas content; cela ne plaira pas à aucun parti.
stron uchodzić; ni do tey ni do owey przystać strony. keinem Theil anhängen; neutral seyn. demeurer, étre neutre; n'étre ni de l'un ni de l'autre des partis qui sont en diférend.
z obu stron. von beyden Seiten; beyderseits. de deux côtez; de part & d'autre; decà & delà.
z onę stronę; z tamtę stronę; z tamtey strony. hinter, jenseit. outre; de delà; au delà de; delà de. § z onę stronę gory, rzeki leży zamek; z tamtey strony Warszawy.
z tę stronę; z tey strony. diesseit. deçà; de ce côté-là; au deçà.
Stronię. vor etwas fliehen; einen meiden. éviter, fuïr qu; avoir de l'aversion pour. § stroni ode mnie; stroni od woyny, od pracy.
Stronka. eine kurtze Saite, Stückchen Saite. une courte corde pour les instruments de musique. § stronka w zegarku.
Strop. Decke eines Gemachs. plancher d'enhaut, plancher de dessus.
strop sklepisty. gewölbte Decke. lambris en voute; plat-fond en voute.
strop wytworny, futrowany, malowany. verzierte, getäfelte oder gemahlte Felder-Decke. plat-fond, soffite, lambris.
strop zdobić. die Stuben-Decken verzieren. plat-fonner, embellir le plancher d'enhaut.
Stroskany. gekränckt, betrübt. afligé, abatu, atristé.
Stroy. 1) Putz, Zierath. 2) Tracht, Art, Mode der Kleidung. 3) Mundstück an einen musicalischen Instrument. 4) Reut-Zeug. 5) eine Geile in den Hoden. 1) ornement, parure, embellissement. 2) maniére de s'habiller, mode, façon, *f.* mode de se vétir, de se parer. 3) bocal, embouchure pour emboucher un instrument de musique. 4) harnois du cheval de selle; tout l'équipage de cuir pour un cheval de selle. 5) un testicule. § 1) pomiarkowany w stroiu wybor. 2) nowy stroy w szaciech; stroy pacholikow, haydukow; na stroy francuski włos ma utrafiony; stroy Polski. 3) stroy u surmy. 4) stroy na konie albo rząd koński.

ſtr y bobrowy. Bibergeil castorée.
Str vnik. ein Stimm-Hammer. acordoir, mar-elet dont on ſe ſert d'acorder les instr mens.
Stroyno, *adv.* wohl geputzt. d'une maniére bien ajuſtée, bien parée. § ſtroyno ſię noſi; ſtroyno ubrany.
Stroyny. 1) geputzt. 2) geſtimmt, von muſicaliſchen Inſtrumenten. 1) paré, bien ajuſté. 2) acordé, *en parlant des inſtruments de muſique.*
Stroż. 1) Hüter, Wächter. 2) die Nuß in der Armbruſt, ſo den Abzug anhält und abſchnappt. 3) ein Wagen-Nagel, Schier-Nagel, Deichſel-Nagel. 1) un garde. 2) la noix, la clé d'arbalette qui ſert à débander ou à tenir la détente. 3) ateloire. § 1) ſtroż ogniowy, pochodniowy; ſtrożowie poſtrzegli złodźieiow. 2) ſtroż u kuſze; kołko do podnieśienia ſtroża do bićia godźin. 3) ſtroż wozowy, pługowy.
ſtroż domowy. Haus-Knecht. valet de maiſon.
ſtroż więźniow. Stock-Meiſter. géolier.
Struć kogo, *F. ſtruię.* vergiſten. empoiſonner.
Struchlałość. Beſtürtzung. conſternation, ſurpriſe.
Struchlały. beſtürtzt, erſchrocken. conſterné, éfraïé, ſurpris.
Strućie. Vergiſtung. empoiſonnement.
Strucla. ein Strützel. gâteau de Noël cuit en forme oblongue.
Strudzony. ſehr beſchäftigt. embaraſſé, chargé d'embaras, ſurchargé d'afaires.
Strug, rzezak. Schnitz-Meſſer. plane.
Struga. 1) ein groſſer Fluß. 2) Regen-Bach, Regen-Fluth. 1) fleuve, *m.* grande riviére. 2) avalaiſon, *f.* lavage, *m.* torrent des eaux de pluïe. ** § 1) Dnieſtrowa ſtruga kray ten ogranicza. 2) deſzczu gwałtownego ſtrugi wezbrały.
Strugam, *v. m. F. ſtrugnę.* ſchnitzen mit einem Meſſer oder einem Schneid-Meſſer. rogner, planer avec un couteau ou avec une plane. § ſtrugłem patyk.
ſtrugał, ſtrugał aż przeſtrugał. endlich mußten die Saiten ſpringen; endlich mußte das Maaß überlaufen. il a paſſé les bornes; il a tant rongé qu' à la fin il n'a plus de dens; il a tant tiré que l'arc s'eſt rompu.
Strukczaſy, Stołowy. Vorſchneider bey Tiſch. écuïer tranchant.
Strumień, *g. ſtrumienia.* 1) ein Bach. 2) Thränen-Fluth. 1) ruiſſeau. 2) torrent des larmes. § 1) ſtrumień z zrzodła pochodźi; Dunay śiedmią ſtrumieni sławny. 2) ſtrumień płaczu obfity.
ſtrumieniem. Bach-weiſe, Strom-weiſe. par des ruiſſeaux.
ſtrumieniem ćiec. Bachweiſe flieſſen. ruiſſeler. § krew ſtrumieniem ćiekła.
Štrum. der Kropf, ein Geſchwulſt am Halſe. goître, *m.* groſſe gorge, écrouëlles, *f. plur.* enflure fort groſſe qui vient au cou. § oprutowa woda ſtrumy na gardłach rodźi.
Strumyczek, *g. a.* ſtruſek. ein Bächlein.
Strumyk, petit ruiſſeau; ſurgeon d'eau. § woda ſtruſkiem ſpada.
Strup, *g. a.* Grind auf einer Wunde. croûte, écaille qui ſe fait ſur une plaie. § ſtrup na ranie, na wrzedźie.
ſtrup słodki. (meliceris) Honig-Geſchwulſt, eine Räudigkeit des Haupts. meliceris, eſpèce de gale qui vient à la tête. § Doktor ten ſtrup słodki dźiećięćiu zegnać nie może.
ſtrupy na głowie ćieknące. (achor) der Anſprung, ein Kopf-Grind der Kinder. tigne, ſorte de gale qui vient à la tête des enfans.
Strupiaſty. grindig. couvert de croûtes ou d'écailles.
Strus. der Strauß ein Vogel. autruche un oiſeau.
Struśi. Strauß-. d'autruche.
ſtruśie pioro. Hut-Feder. plume, plumet pour parer les chapeaux.
ſtruśie pioro źiele. (dryopteris) Steinfarn, Baumfarn, Eichelfarn. fuchiere de chêne, plante ſemblable à la fougere.
Struż, *f.* der Schnitzel, abgeſchnittene
Strużyna. Späne vom bearbeitetem Holtz. planure, rognûre, ce qu'on plane, qu'on rogne de qu. ch.
Strużę, *vid.* Strugam.
*Strych. 1) ein Greis. 2) Art, Geſtalt. 1) viellard. 2) façon, *f.* figure, maniére. § 1) każdy ſtrych (ſtarzec) głupi co zaloty ſtroi. * 2) pod tym ſtrychem (kſztałtem, poſtaćią) po świećie chodzą.
ſklanka w ſtrych, pod ſtrych. geſtrichen volles Glas. raſade, verre tout plein; rouge-bord.
pić pod ſtrych. ein volles trincken. boire une raſade, à rouge bord, à plein verre.
nalać pod ſtrych. geſtrichen voll gieſſen. verſer tout plein.
miara pod ſtrych. ein geſtrichenes Maaß. meſure tout pleine; meſure raſe.
**ſtrych, vid.* Strzecha.
ſtrychy. Bergw. Striche, Höltzer im halben Mond am Blasbalg. *Métal.* piéces de bois en demi-lune apliquées au ſouflet de forge.
Strychacz. der das gemeſſene mit einem Streich-

Streich-Holtz abstreicht. celui qui coupe d'une racloire le blé mesuré.
Strycharstwo. das Ziegelbrennen. le métier de briquetier.
Strycharz. Ziegel-Streicher, Ziegel-Brenner. tuilier, briquetier, celui qui fait de la brique.
Strychowanie. 1) das Bestreichen. 2) das Bestreichen mit Canonen. 1) l'action de passer par dessus, de froter. 2) l'action de tirer des coups de canon qui rasent. § 1) postrychowanie masłem rozpuszczonym. 2) pagorek sposobny do lepszego strychowania z dział.
Strychowany. abgestrichen. rasé.
strychowana miara. abgestrichenes Maß der Körner. mesure rasé.
Strychownica, *vid.* Srzodwaga.
Strychowność. Mathem. die Horizontal-Linie. *Matém.* ligne horizontale.
strychowność. Strychowna obrona wyćieczki. } Kriegs-bauk. die kleine Streich-Linie. *Fortif.* la ligne de défense rasante ou flanquante.
Strychuię. 1) streichen, abstreichen beym Messen des Getreides. 2) durchstreichen, durchlaufen, durchwandern. 3) bestreichen als eine Canonen-Kugel. 1) racler, rader le blé en le mesurant. 2) parcourir, courir le païs; troler, troter. 3) raser, flanquer comme un coup de canon. § 1) strychować zboże strychulcem. 2) strychować pole, knieie. 3) działa z zamku po całym mieśćie strychuią.
działo, wał strychuie nieprzyiaćieła. die Canone, der Wall bestreichet den Feind. le canon, le rampart voit, rase l'ennemi.
strychować żagle. die Segel streichen. caler, baisser les voiles.
**strychować czym, vid.* Drasnę.
Strychulec, *g. strychulca.* Streich-Holtz beym Messen. radoir, racloire à couper le blé mesuré ou le boisseau.
pod strychulcem śmierći nikt głowy nie ochroni. der Tod verschonet niemand, wir müssen alle sterben. la mort n'épargne personne; tout ce qui vit est sujet à la mort.
Stryczek, *g. stryczka.* dünner, fester Strick. cordelette; petite & forte corde à lier.
Stryiaszek. liebster Vetter, ist das *diminutivum* von Stryy. très-cher Oncle, *c'est le diminutif de* Stryy.
Stryieczny. des Vaters-Bruders-Kinder betreffend. de cousin germain, ce qui regarde les enfans de mon oncle paternel.
braćia stryieczni. Brüders-Söhne. cousins germains de deux fréres.
syn stryieczny. Vetter, Vaters-Bruders-Sohn. cousin, le fils de mon oncle paternel; cousin germain.
stryieczna corka. Vaters-Bruders Tochter. cousine; cousine germaine; fille de mon oncle paternel.
Stryienka. Base; Vaters-Schwester. tante paternelle; la soeur du pére.
Stryiowski. dem Vaters-Bruder eigen. de l'oncle paternel. § stryiowskie dobra; stryiowskie cnoty.
Strykać, *v. m. F. stryknę.* 1) strudeln, spritzen, sprengen. 2) picken, zwicken, kneipfen, stechen als eine Wunde. 1) rejaillir, sortir par jet. 2) faire le tic; picorer, piquer, brûler comme une plaïe. § 1) stryknęła woda z cewki, krew z rany. 2) stryka mię cośis w bokach.
Strykanie, stryknienie. 1) das Strudeln, Spritzen. 2) stechender Schmertz; Stechen. 1) rejaillissement, les jets de l'eau. 2) tic, douleur piquante, tourment causé par des humeurs acres & piquantes. § 1) strykanie wody. 2) strykanie po kośćiach, w stawiech.
Stryszek, *g. stryszka.* Nußknacker. casse-noisette. § stryszkiem orzech rozdwoić.
Stryy, *g. stryia.* 1) Vetter; Vaters-Bruder. 2) Seef. der Wind. 1) oncle paternel. 2) *terme de mer:* le vent.
Strzała. 1) ein Pfeil. 2) Meßk. ein Pfeil; Stück vom Diameter eines Circkels. 1) flèche. 2) *Géom.* flèche, une partie du diamétre. § 1) wypuszczona strzała; szyię strzałami. 2) strzała w cyrkule iest linia miedzy ćięćiwą a miedzy lunety wysokośćią.
strzała ognista do zapału woiennego. Feuer-Pfeil des Feindes Häuser in Brand zu stecken. brûlot, sorte de flèches dont on se sert pour mettre le feu aux maisons des ennemis.
strzałę nałożyć. den Pfeil auf den Bogen legen. encocher une flèche.
strzała procna spora. ein Schleuder-Pfeil. matras, grand dard qu'on lance avec une fronde.
strzała wodna źiele. (sagitta) Pfeilkraut, Art von Wasserhahnen-Fuß. sagette, herbe qui ressemble à une flèche.
strzały źiele iadowite, psinki, nocny ćień, źiele iadowite. (dorycnion) Art von Nachtschatten, ein gifftiges Kraut. doricnion une plante venimeuse, c'est une sorte de morelle.
Strzałka. 1) kleiner Pfeil. 2) eine Magnet-Nadel. 3) der Strahl im Pferde-Huf. 4) Meßk. der halbe Durchmesser. 1) petite flèche. 2) aiguille; aiguille aiman-

aimantée. 3) fourchette; corne tendre sur le milieu de la sole d'un cheval. 4) *Géom.* raïon, le demi-diamétre d'un cercle. § 1) materya w strzałki tkana; strzałka na mapach kraiopisarskich. 2) strzałka magnesowa. 3) strzałka w kopyćie końskim. 4) strzałka w cyrkule.

strzałka biała na łbie końskim. die Blesse, der weisse Stern an der Pferde-Stirne. étoile ou plote au front du cheval.

Strzałowy, do strzał należący. Pfeilen-. de fléche. § strzałowe pierze; strzałowa trćina.

Strzecha. 1) ein Stroh-Dach auf einem Bauer-Haus. 2) Giebel, Boden unter dem Stroh-Dach. 1) chaume; toît ou la paille dont les maisons des païsans sont couvertes. 2) galetas, endroit sous la chaume d'une cabane. § 1) strzechy poszywać; chłopi na strzechach swoich boćianom radźi.

Strzegę, *strzeże*, *strzegł*, *strzec.* hüten, bewachen, bewahren. garder, observer qu; veiller sur ou à; prendre garde à. § matko strzeż corki; strzegł domu; strzec na strażnicy.

strzec na kogo. 1) auf einen, auf eines Schritte und Tritte Achtung geben; einen beobachten. 2) auf einen lauren, passen. 1) observer qu; veiller sur ou à qu; prendre garde à ce qu'il fait. 2) épier, guêter qu.

strzec się czego. sich in Acht nehmen, fliehen vor etwas; sich hüten, auf der Hut stehen. se garder; se donner garde de; se garer; se tenir en ses gardes, songer à soi.

strzeż się. nehmet euch in Acht. prenez garde à vous.

Strzelam, *v. m. F. strzelę.* 1) schiessen, abschiessen. 2) nach etwas, auf einen schiessen. 3) schiessen als das Wasser. 1) tirer, décharger une arme à feu; décocher; tirer, débander, laisser aller une flèche. 2) faire feu sur; tirer une personne, un animal ou contre une chose. 3) s'élancer, se jetter avec impétuosité. § 1) strzel z pistoletu; z muszkietow, z łukow, z kusz (muszkietami, łukami) strzelano; pobiegł iak strzelił. 2) strzelił do niego, do celu a tego nie trafił. 3) woda, skała, strumieniem strzeliła.

strzela bąki. er bringt seine Zeit mit Fliegenfangen zu. il vole le papillon.

strzelać się. auf einander feuern, Feuer geben; sich herum schiessen; Kugeln wechseln. se battre à coup de balles, à coup de pistolet.

w łeb śię strzelić. sich eine Kugel durch den Kopf jagen. se casser la tête, se brûler la cervelle d'un coup de balle.

strzelać, bić z dźiał. canoniren, die Stücke lösen. cannoner, battre à coups de canon.

Strzelanie. das Schiessen. décharge, l'action de tirer; plusieurs coups d'arme à feu.

strzelanie z muszkietow kulmi. Musketen-Feuer mit Kugeln. mousquetade.

strzelanie z muszkietow bez kul. Salve, Musketen-Feuer ohne Kugeln. mousqueterie; salve.

strzelanie z dźiał. Canonen-Feuer. canonnade, action de canonner.

strzelanie z łuku. das Abschiessen eines Pfeils. l'action de décocher une flèche.

Strzelba. eine Büchse, ein Schieß-Gewehr. arme à feu.

Strzelczy. Schieß-, Schütz-. qui regarde les tireurs d'arc ou d'arme à feu; qui concerne les chevaliers d'arquebuse. § strzelcza żuławа, strzelcze pole.

Strzelec, *g. strzelca.* 1) ein Schütz. 2) Schieß-Schlange, Pfeil-Schlange, welche vom Baum auf die Menschen springet. 3) der Schütz ein Himmels-Zeichen. 4) ein Jäger. 1) tireur, celui qui tire bien un arc ou quelque arme à feu. 2) javelot, espèce de serpent qui se met sur les arbres & se lance sur ceux qui passent. 3) le sagittaire, l'archer, un signe de Zodiaque. 4) un chasseur.

strzelec łuczny. Bogen-Schütz. tireur d'arcs; archer.

strzelec kuszny. Armbrust-Schütze. arbalêtrier.

strzelec kulny. Büchsen-Schütze. arquebusier, qui tire de l'arquebuse.

strzelec do tarczy. Scheiben-Schütz. chevalier d'arquebuse.

Strzelecki. Schützen-. qui regarde les chevaliers d'arquebuse.

strzelecki krol. Schützen-König. roi des chevaliers d'arquebuse.

Strzelenie. ein Schuß. coup d'une arme. § poszli do celu obeyrzeć strzelenie.

na strzelenie z muszkietu od miasta. einen Schuß weit von der Stadt. à la portée de mousquet de la ville. § daley niźli na strzelenie ode mnie leży; na strzelenie iedno, dwoie z łuku.

Strzelnica. 1) Schieß-Haus, Schieß-Garten, Vogel-Wiese. 2) Schieß-Scharte, Schieß-Loch in der Mauer. 3) Kriegsb. Stück-Bett, Batterie. 1) bute; une maison des tireurs; place à s'exercer à tirer. 2) barbacane, creneau, meurtriére, canonniére, embrasure, ouverture

ture dans le mur par laquelle on tire. 3) *Fortif.* baterie où l'on pointe les canons.

Strzelony. geschossen, abgeschossen, geworfen. tiré, déchargé, décoché, élancé. § strzała, kula strzelona; strzelony grom z obłoku.

Strzemię. 1) Steig-Bügel. 2) Kutschen-Tritt, Wagen-Tritt. 1) étrier. 2) marche-pié, *m.* bote de carosse, de chariot.

strzemię lewe. der lincke Steigbügel. montoir, l'étrier du côté gauche.

Strzemionko. 1) ein Steigbügelchen. 2) Strippe, Zieh-Band am Stiefel. 3) Anatom. Steggreif, ein Knöchlein im Ohr. 1) petit étrier. 2) tirant, qui est ataché au dedans de la tige des botes pour se boter aisément. 3) *Anat.* étrier, un petit os de l'oreille intérieure. § 1) strzemionka dla chłopczyka. 2) strzemionka u botow do przyćiggania. 3) strzemionko w uchu.

Strzepać, *F. strzepię, vid.* Trzepię.

Strzępczysty. fasicht, voller Fasen. éfilé, cotonné, cotonneux, éfaufilé.

Strzępeczka źiele, *vid.* Przęsłka.

Strzępek, *g. strzępka.* Fase am abgeschnittenen Zeuge. menu filet d'une étofe coupée. § ustrzydz strzępki.

Strzępię. 1) auffasern, aufzetteln. 2) fig. kräuspeln, kraus machen. 1) éfaufiler, éfiler, détacher les filets de l'étofe. 2) *fig.* friser, rider. § 1) strzępić płotno. 2) wiatr wodę strzępił.

strzępić głos. trillern, Triller mit der Stimme schlagen. fredonner; faire des fredons ou des passages avec la voix.

strzępić śię. 1) sich ausfasern, sich fasern. 2) fig. kraus werden. 1) s'éfiler, se défaire en petits filets. 2) *fig.* se rider, créper, moutonner. § 1) strzępi śię urznięte płotno. 2) obłoczki śię strzępiły.

Strzępienie. das Auffassern. l'action d'éfiler.

strzępienie głosu, wycwerki. Triller mit der Stimme. fredons qu'on fait avec la voix; roulade, roulement de la voix.

Strzeż ptaszek, *vid.* Strzyż.

Strzeżenie. das Bewachen, die Inachtnehmung, Hut. veille, garde, l'action de garder. § strzeżenie więźniow aby żaden nie ućiekł.

strzeżenie śię czego. Vermeidung, Ausweichung, Inachtnehmung vor etwas. l'action de se garder de qu. ch; d'éviter qu. ch. § strzeżenie śię, ustrzeżenie śię omyłki w rachunku.

Strznadel, *vid.* Trznadel.

* Strzygalnia, barwiernia. die Balbier-Stube. boutique de barbier.

Strzygę, *strzyże, strzygł.* 1) scheeren mit der Scheere. 2) scheeren die Schafe. 3) mit der Scheere zerschneiden. 4) zerbeissen, zernagen als die Würmer. 1) tondre; couper les cheveux. 2) tondre les moutons. 3) couper qu. ch. avec les ciseaux. 4) ronger, couper fort menu avec les dents, comme font les vers. § 1) strzygł mi głowę, brodę; strzydz kogo. 2) strzydz wełne, owce. 3) strzygą dźieći papier. 4) w kąćie tę księgę strzygą mole.

strzydz włosy komu pod grzebień. die Haare verschneiden. faire les cheveux à qu.

strzydz śię. sich selbsten die Haare verschneiden. se couper les cheveux à soi même; donner à ses cheveux un tour de ciseaux.

Strzykać, *vid.* Strykać.

Strzymać co, kogo, *F. strzymam,* wstrzymać. 1) einen von etwas abhalten. 2) die Speisen bey sich behalten, vom Magen. 1) retenir qu. de qu. ch. 2) retenir les alimens comme l'estomac. § 1) strzymać kogo od czego. 2) strzymać pokarm.

strzymać śię od czego. sich von etwas enthalten. se contenir, se retenir de qu. ch.

Strzyż, } strzyżyk. Gold-Hähnlein, Art
Strzyżek, } von kleinen Zaun Königen. un roitelet plus petit que les ordinaires.

Strzyżenie. das Zerschneiden mit der Scheere. coupe avec des ciseaux; action de couper avec les ciseaux. § strzyżenie papieru.

strzyżenie włosow. das Verschneiden des Haupt-Haars. tonsure; l'action de faire les cheveux.

strzyżenie laika, vid. Postrzyżyny 1).

strzyżenie wełny. Schaf-Schur, Woll-Schur, Schur-Zeit. tonture, l'action, le tems de tondre les moutons.

Strzyżony. geschoren. tondu.

Strzyżyk, *vid.* Strzyż.

Stuć, *m.* } 1) ein Futeral, ein Be-
Stućiec, *g. stućia.* } steck. 2) Schreibe-Zeug. 1) étui. 2) calemar, écritoire.

stućiec do nożow. Messer-Besteck. coutéliere.

stućiec do zębow. Zahnstocher-Büchse. étui pour y mettre les cure-dents.

Student. Student. étudiant.

Studnia. ein Brunnen. un puits. § studnią bić; kopanie studźien; studnie tam są głębokie.

studnia żywey wody. lebendiger, wasserreicher Brunnen. un puits d'eau vive.

studnia sucha, miałka. ein versiegener Brunnen

nen, der kein Wasser hält. puisard; puits perdu.
Studniarz, *vid.* Studźiennik.
Studnica. Brunn, Brunnen-Quell. source qui est propre pour un puits.
Studzę co. mit wehen kalt machen; abkühlen, kühl machen. refroidir, faire devenir froid en faisant du vent. § studźisz mi izbę.
studźić się. erkalten; vom Winde kühl oder kalt werden. refroidir, devenir froid par le vent.
Studzenie. Abkühlung, Erkaltung vom Winde. refroidissement par le vent.
Studźiany. Studźienny. Brunnen-. de puits. § studźienna woda.
studźienne wieko, nakrywka. die Decke über dem Brunnen. un couvercle de puits.
Studźienka. kleiner Brunnen. petit puits.
Studźiennik, studniarz. Brunnen-Gräber. faiseur de puits; fontainier. § studniarze ocembrowanie w studniach biią.
studźiennik źiele, vid. Płucnik.
Stuk śiana. Heuschober von etlichen Wagen. moilon, tas de foin pour charger quelques chariots.
Stuła kapłańska, kościelna. eine Priester-Stole; geweihete Binde, so der Priester in der Kirche um den Hals hat. étole; bande benite que le Prêtre met sur le cou.
Stulam, *v. m. F. stulę.* schliessen, zusammen drücken, zusammen halten als den Mund. serrer, presser, fermer comme la bouche. § stulić gębę, oczy.
otwierać i stulać oczy. die Augen auf- und zumachen. ouvrir & fermer les yeux.
patrzyć śmiele nie stulaiąc oczu. frey ansehen ohne die Augen zu blintzen. regarder, voir hardiment sans cligner les jeux.
stul gębę. halt das Maul. tai toi donc; parlez à ton écot. § stul gębę albo wezmiesz w nię.
stula pies ogon pod śię. der Hund stecket den Schwantz unter sich. le chien prend la queuë entre les jambes.
Stulenie. das Zusammendrücken, die Schliessung als der Augen, des Mundes. l'action de fermer, de serrer comme les yeux.
Stulisz źiele, *vid.* Wrzodowiec.
Stulony. 1) zusammen gedruckt, geschlossen als die Lippen. 2) unaufgeblüht, geschlossen. 1) serré, fermé comme les lévres. 2) enfermé dans son bouton; qui n'est pas éclos. § 1) stulone oczy. 2) stulona albo nierozwiniona roża.
Stumiec, *g. stumca.* Art von Handwerckern. sorte d'artisans.
Sturśam, *v. m. F. sturśnę.* 1) anstossen, stossen mit etwas spitzigen. 2) einen mit dem Elnbogen anstossen. 1) pousser, toucher qu. d'une chose pointuë; donner, porter à qu. des coups. 2) coudoïer qu; pousser qu. avec son coude. § 1) sturśniy laskę. 2) sturśnąłem go, abym go przestrzegł; łokćiem mię sturśał.
Sturśacz. Antreiber, der einen mit etwas anstosset. pousseur, piqueur, celui qui pousse qu. avec une chose aiguë.
Sturśanie. Sturśnienie. das Stossen, Antreiben mit einer spitzigen Sache. l'action de pousser, de toucher avec une chose aiguë.
Sturśniony. angestossen. heurté, poussé.
Stwardniały. Stwardźiały. 1) hart geworden, gehärtet. 2) dickhäutig, hart als die Haut in den Händen. 3) verhärtet, verstockt. 1) durci, devenu dur. 2) calleux, plein de cals & de durillons. 3) endurci, obstiné, opiniâtre.
Stwardnienie. 1) Härtung, Hartmachung. 2) Verhärtung, Verstockung. 1) l'action de durcir. 2) obstination, endurcissement, opiniâtreté. § 1) stwardnienie kiia przy ogniu. 2) stwardnienie przez upor we złym.
Stwardzam co, *v. m. F. stwardzę.* 1) härten, hart machen. 2) verhärten, verstocken. 1) durcir, rendre dur. 2) endurcir, rendre obstiné; obstiner qu.
Stwarzam co, *v. m. F. stworzę.* schaffen, verschaffen. créer.
** Stwolin, olbrzym. ein Riese. un géant.
*Stworny, *vid.* Skromny.
Stworzenie. 1) Erschaffung. 2) Anfang, Entstehung eines Reichs. 3) ein Geschöpf. 1) création. 2) la fondation; le commencement d'un Roiaume. 3) créature. § 1) stworzenie świata. 2) od stworzenia Polski śię to nie stało. 3) wszystkie stworzenia chwalćie Boga; wielorakość stworzeniow.
Stworzony. erschaffen. créé.
Stworzyćiel. 1) Schöpfer, Gott der Schöpfer. 2) Gönner, Beförderer, der einen forthilft. 1) Créateur; Dieu le Créateur. 2) auteur de la fortune de qu; protecteur; celui qui établit, qui protége une personne, qui fait une créature. § 1) Stworzyćiel nieba i źiemie. *2) stworzyćiel (dobrodźiey) iest tey kreatury i iuż wiele urobił godnych ludźi.
Stworzysty, ktory może bydź stworzony. erschaflich, das erschaffen werden kan. qui peut être créé.
Stychwasser. Scheide-Wasser. eau forte; eau de départ.

Styczeń, *g. ſtycznia.* der Monat Jenner. Janvier. § w Styczniu tam będę.
Styczniowy. den Jenner betreffend. de Janvier.
Styg. der Styx, ein Höllen-Fluß in der Mythologie. le Styx, un fleuve des enfers dans la mitologie. § w ſtygu dźiewiętobrzegim śię kąpał.
Stygnę, *ſtygnie, ſtygł, ſtygnął, ſtygnąć.* erkalten, kalt werden als Speiſen. ſe refroidir, devenir froid comme les viandes.
Styk, *vid.* Kożica.
* Stykam kogo, *v. m. F. ſtyknę,* potykam. einem begegnen. rencontrer qu; faire rencontre de qu.
Bog ćię ſtykay! Gott ſey mit dir, führe dich auf der Reiſe! Dieu vous conduiſe! Dieu vous aſſiſte dans vôtre voiage!
ſtykać śię. 1) ſich begegnen. 2) anſtoſſen, angräntzen. 1) ſe rencontrer avec qu. 2) ſe toucher, toucher qu. ch; être contigu; tenir à; confiner qu. ch; aboutir à qu. ch. § * 1) ſtykał śię (potkał śię) z bratem twoim. 2) Prowincya z Polſką śię ſtyſkaiąca.
ten dom z moim śię ſtyka. dieſes Haus ſtößt an meines. cette maiſon touche la mienne.
Stykanie śię, potkanie śię. das Begegnen. rencontre d'une perſonne; l'action de rencontrer qu.
ſtykanie śię z czym. das Anſtoſſen, Angräntzen. les aboutiſſans; contiguité, voiſinage, *m.* proximité de deux choſes qui ſe touchent.
Stymbork, *vid.* Sztymbork.
Styl. 1) Schreib-Art. 2) Zeiger an der Sonnen-Uhr. 1) ſtile, *m.* maniére de s'exprimer dans un diſcours. 2) ſtile, *m.* aiguille de cadran. § 1) o ſtylu książka; ſtyle nadęte.
ſtyl ſtary, nowy. der alte, der neue Stylus im Calender. le vieux (l'ancien) le nouveau ſtile dans l'almanac.
Stylam, ſzpetnie chodzę iako krzywonogi. grätſcheln, latſchen, im Gehen die Beine von einander wie ein Krummbeinigter ſetzen. marcher écarquillé; marcher les jambes ouvertes; écarter les jambes en allant comme un cagneux.
Stylowy. zur Schreib-Art gehörig. de ſtile.
Styma, poważenie. Achtung, Hochachtung. eſtime.
Stympalideyſki. Poet. Stymphaliſch, die Stadt Stymphalien in Arcadien, oder die Stymphaliſchen Vögel oder Mißgeburten betreffend. *Poëſie:* Stimphalien, de Stimphale; qui regarde la ville de Stimphale en Arcadie ou les oiſeaux de Stimphale qui étoient des monſtres.
Stypa. Begräbniß-Mahl, Trauer-Eſſen. banquet, repas funébre.
Stypſel, *g. ſtypsla,* zatyczka. Propf, Stöpſel. bouchon, tampon.
ſtypſel korkowy. Korck-Stöpſel. bouchon de liége.
Styr, *g. ſtyra.* ein junger Stöhr-Fiſch. jeune eturgeon un poiſſon.
* *ſtyr,* g. ſtyru, *ſter.* Steuer-Ruder. gouvernail.
Styrak, *g. u.* drzewo i żywica. Storax, ein Baum und wohlriechender Baumſaft. Storax, un arbre & une gomme odoriférante.
Styrkam, *v. m. F. ſtyrknę.* nur in den *Compoſitis.* ſtolpern. broncher, *ce verbe n'eſt en uſage que dans ſes compoſez.*
Styrta. 1) Heuſchober von funfzig Wagen. 2) Düben, Feim, Feimen-Berg, hoher Schober von Garben ohne Stroh-Dach. 1) grand moilon de foin pour en charger cinquante chariots. 2) gerbiére, tas de gerbes élevé en forme piramidale ſans une couverture de paille.
Styſkowanie. das Klagen, Wimmern. plainte; lamentation.
Styſkuię. ſeufzen, klagen, ſich beklagen. ſe plaindre, ſe fâcher, faire des plaintes de. § ſtyſkuię na tę chorobę; na to nieſzczęśćie.
ſtyſkuiący. klagend. plaintif.
Subaltern. ein Subalterne, nachgeordneter Bedienter. un ſubalterne, celui qui eſt inférieur à un autre Oficier.
Subdyakon. Unter-Diaconus. Soudiacre.
Subet, śpiączka. Schlafſucht. létargie, aſſoupiſſement.
Sublewacya. Gericht. Verlängerung des Termins einer Achts-Erklärung. délai, prolongation du terme de baniſſement à un autre tems. § ſublewacya mu ieſt dana; Trybunał dać nie ma ſublewacyi, gdy proces dobry uzna.
Subprzeor. Unter-Prior. Sou-prieur.
Subprzeoryſza. Unter-Priorin. Sou-prieure.
Subſtancya. 1) Vermögen, Haabe. 2) Beſtand-Weſen, die beſten Theile von einer Sache. 1) ſubſtance, biens, *plur.* facultez, *f. plur.* 2) ſubſtance; les parties les plus ſolides d'une choſe. § 1) niewielką ma ſubſtancyą. 2) weź kapłuna w ſubſtancyi.
ſubſtancyą ſwoię przemarnował. er hat ſein Vermögen verpraſſet. il a mangé ſon bien, ſon frusquin à la débauche.
Subſyſtencya, wyżywienie. Unterhalt. ſubſiſtence, entretenement.
Subtelnie, *adv.* 1) zart, fein. 2) ſubtiler Weiſe,

Weise, scharf, mit Einsicht. 1) délicatement, d'une maniére mignone. 2) délicatement, finement, subtilement, d'une maniére subtile. § 1) subtelnie szyie, przędźie; proszek subtelnie stary. 2) subtelnie odpowiedźiał.

Subtelnieię. 1) fein werden. 2) witzig, scharfsinnig werden. 1) s'afiner, devenir fin & délié. 2) se subtiliser, devenir subtil, se rendre plus subtile, plus fin.

Subtelniucki. sehr zart, sehr fein. fort subtile, fort délicat, tres-fin.

Subtelno, *adv.* fein subtil. subtilement, délicatement. § subtelno co czynić.

Subtelność. 1) Zartheit, Feinheit. 2) Scharfsinnigkeit. 1) subtilité, délicatesse, tenuité. 2) sagacité, subtilité; adresse d'esprit.

Subtelnostki, *plur.* Spitzfindigkeit, Arglist. les délicatesses, *f.* les tours d'adresse; finesses, *f. plur.* pointilles, *f. plur.* sophismes, *m. plur.* § subtelnostkami swemi mię pod śieć wprawił.

subtelnostkami się w czym bawić. gar zu sehr worinnen klügeln. pointiller, rafiner sur; fendre un cheveu en deux; quintessencier une afaire.

Subtelny. 1) zart, fein, dünn, leicht. 2) scharfsinnig, fein, scharf, subtil. 3) scharf, fein, von den Sinnen. 1) subtil, délié, mince, léger, tenu, délicat, menu. 2) fin, subtile, adroit, sophistique. 3) délicat, fin, subtil, *en parlant des sens.* § 1) nitka subtelna; powietrze iest barzo subtelne. 2) rozum, rozsądek subtelny; doktor to subtelny. 3) wzrok ma subtelny.

subtelnym czynić fein, subtil machen. subtiliser, rendre subtile.

Sucha, *vid.* Suchy — *sucha.*

Suchar. 1) grosser Zwieback. 2) Schiff-Zwieback. 1) un grand biscuit. 2) galette, biscuit, pain cuit deux fois qu'on mange sur la mer.

Sucharek. kleiner Zwieback. petit biscuit.

Suchednie, *vid.* Suchy — *suche dnie.*

Suchedniowy. die Quatember betreffend. qui regarde les quatre tems.

sol suchedniowa. das Quatember-Saltz, so die Saltzwercke dem Adel alle Viertel-Jahr um einen wohlfeilern Preis als andren Leuten verkauffen müssen. sel de la République, sel trimestre; sel quartal, sel de quarte, que les salines sont obligées à vendre tous les trois mois à la Noblesse à moindre prix qu'aux autres.

Suchekomnaty herb. Wappenk. mit Silber beschlagenes Jäger-Horn, in dessen Mitte ein Kreutz stehet; die Krone ist mit drey Strauß-Federn gezieret. *Blason.* un cornet de chasse ferré d'argent au milieu duquelle se présente une croix; la couronne est parée de trois plumes d'autruche.

Sucho, *adv.* 1) trocken. 2) trocken, mager. 1) séchement, en un lieu sec, à sec. 2) d'une maniére séche; séchement, rudement; sans ornement. § 1) sucho to schoway. 2) sucho mu odpowiedźiał.

sucho; *sucho iest.* es ist trocken. il fait sec; il est sec. § nie sucho tam będźie.

sucho uszedł. er ist mit einem blauen Auge davon gekommen. il a sauvé le moule de pourpoint; il s'en est tiré bagues sauves.

rzekę sucho przeszedł. er ist trockenes Fusses durch den Fluß gegangen. il a passé la riviére à pié sec.

podczas sucha. zur Zeit der Dürre. pendant la siccité.

Suchodniowy, *vid.* Suchedniowy.

Suchooki; twardy do płaczu. der nicht leicht weinet. qui a les yeux secs; qui n'est point pleureux; qui n'est touché de rien; qui regarde les choses d'un oeil sec.

Suchorlawy. hager, mager von Gestalt. fort maigre, décharné, sec, éfilé.

Suchość. das Trockne, die Trockenheit, die Dürre. sec; siccité, sécheresse.

Suchota. / Suchoty, *plur.* } 1) die Schwindsucht, Lungensucht, die Darre. 2) Schwindsucht, Geld-Mangel. 3) im Schertz: Mangel der Nahrung, Fasttag, sparsame Mahlzeit. 1) étique, chartre, phthisie; maladie qui déseche le corps; amaigrissement du corps. 2) défaut, disette, manque d'argent. 3) *burlesq.* disette de vivres; un maigre diner, très-méchant repas. § 1) na suchotę chorować; suchoty mieć, ćierpieć, czynić. 2) szkatuła na suchotę stęka. 3) po iednym dostatnim obiedźie, często na kilkanaśćie dni suchot bywa.

suchotom podległy. zur Schwindsucht geneigt. tabide, qui a quelque disposition à la phthisie.

suchoty ćierpiący. / Suchotnik. } ein Schwindsüchtiger. tabide; phthisique; celui qui est malade, qui est ateint de phthisie.

Suchotny. schwindsüchtig. tabide, phthisique.

suchotne źiele. (chamæpitis) Feld-Cypresse, Je länger, je lieber. ivete; ive musquée.

Suchy. 1) trocken. 2) dürr, trocken als das Wetter, ein Land. 1) sec, aride. 2) sec comme

comme le tems, une terre. § 1) suchą do tego weź chustkę. 2) rola sucha; sucha barzo pogoda.
suchy post, vid. *post suchy*.
sucha Niedziela. der andre Sonntag in den Fasten. le Reminiscere, le seconde dimanche du carême.
suche dnie; *suche dni*. 1) ein Quatember. 2) Quartal-Geld. 1) quatre-tems, *plur.* tems des ordres; jeune de trois jours qu'on fait en chaque saison de l'année. 2) quartier, terme, *m.* païe pour trois mois.
sucha; *sucha gra*. Matsch, Schneider in einigen Spielen. *terme de quelques jeux*: jean, maître-jean, celui qui porte la hote.
dać komu suchą. einen zum Schneider machen. passer maître qu; mâter qu. au jeu.
sucha żyta. eine Nerve. nerf.
suchą nogą. trocknes Fusses. à pié sec.
suchą uszedł nogą, vid. *sucho uszedł*.
mieysce suche, *vid.* Susza 1).
Suczka. Petzchen, kleine Hündin. babiche, petite chienne.
*Sudamny. 1) galant, geputzt. 2) glatt, geglättet. 1) paré, bien-ajusté. 2) poli, lisse.
Sufragan. Sufragan, Weyh-Bischof. Sufragant, Coëvêque.
Suię, *suie*, *sut*. 1) schütten, aufschütten. 2) aufwerfen als einen Wall. 1) verser épandre une chose sèche. 2) faire, élever comme un rampart. § 1) suiemy kupę zboża. 2) suć wały na wały.
Suka. Petze, Hündin. chienne.
Sukces. Fortgang, glücklicher Ausgang. succès, progrès, réüssite.
Sukienka. Röcklein, Kleidchen. robette, jaquette, cassaquin.
Sukiennica. Tuch-Haus, Gewand-Haus. bâtiment publique où l'on vend du drap.
Sukiennictwo. 1) Tuchmacher-Handwerck. 2) Tuch Handel. 1) draperie, commerce & trafic de drapier. 2) draperie, le métier de drapier.
Sukienniczy. Tuch-Macher-. de marchand drapier; de drapier ou d'ouvrier qui fait le drap. § sklep sukienniczy; sukiennicze rzemiesło.
Sukiennik. Tuch-Händler. drapier; marchand drapier.
sukiennik co sukno robi. ein Tuchmacher. emplaigneur, drapier, ouvrier qui fait du drap.
Sukienny. tuchen, von Tuch. de drap; qui regarde le drap pour le vêtement.
*Sukman. } Kittel, schlechter Rock, Jacke.
Sukmana. } vilain habit, casaque.
Suknia. schlechter Rock. un simple habit. § ma suknią zdartą, poszarpaną; suknia zwierzchnia, spodnia.
Sukno. Tuch, Gewand. du drap dont on fait des habits.
niewalkowane, *surowe sukno*. ungewalcktes Tuch. drap en toile.
Sukolektor. Eintreiber der Gerichts-Sporteln. receveur; exacteur des dépens ou des frais judiciaires.
Sukurs, posiłek. Hülfe, Hülfs-Völcker. secours; soldâs qui viennent au secours.
przybydź komu w (na) sukurs. einem zu Hülfe kommen. donner du secours à qu; venir au secours de qu.
Sulima herb. Wappenk. drey Edelsteine über welchen, wie auch über der Krone und dem Helm sich ein Adler ohne Schwantz und Beine sehen läßt. *Blas.* trois pierres prétieuses au dessus desquelles, comme aussi sur le timbre & la couronne paroit un aigle sans piez & sans queuë.
Sultan. der Sultan. Sultan.
Sultan herb. Wappenk. Figur wie ein Lateinisches W auf dessen Mitte ein Duppel-Kreutz mit einem Sternchen stehet. *Blas.* figure en W sur le milieu de laquelle est plantée une croix à double traverse avec une étoile.
Sultanka. Sultanin, Kebs-Weib eines Sultans. Sultane, la Dame du Sultan.
Sulwia, *vid.* Sielawa.
Sum. Wels, ein weitmäuliger See- und Fluß-Fisch. boniton, bise, glanis, un poisson de mer & de riviére qui a la gueule fort large. § sum iest ryba rzeczna i morska i często na trzy łokcie długa.
Suma. 1) eine Summe in Rechnen. 2) eine Geld-Summe. 3) kurtzer Inhalt. 1) *Aritm.* somme; le montant d'un compte. 2) somme d'argent. 3) sommaire, *m.* contenu, abregé, *m.* § 1) co wynosi sumę taką; suma iest rząd liczby zebraney z wielu rządow. 2) wielkie spłacił sumy; sumy pieniężne. 3) oto masz sumę (zebranie) listu, całego kazania.
suma głowna. der Stamm; das Capital. capital; somme principale; le principal, le gros de. § suma głowna czynszu, lichwy, dochodow.
Suma; *Msza wielka*. das hohe Amt; die hohe Messe. la grande messe; messe haute. § Sumę śpiewaną miał, sumę relikwialną celebrował X. Biskup.
Sumę mieć. das hohe Amt halten. faire l'ofice.
to suma wszystka. darauf kommt alles an;

das

das ist das Haupt-Wesen. tout roule la dessus, sur ce point; c'est le neud de l'afaire.
summa summarum. Summa Summarum. somme toute; somme totale.
Sumaryusz. summarischer Inhalt. sommaire, *m.* abregé, *m.* § sumaryusz rzeczy, sprawy; strony sumaryusze sobie wydawać maią.
Sumaryynie. summarischer Weise. sommairement; en abrégé; succintement.
Sumka. eine kleine Summe. une petite somme.
Sumki; *plur.* Sattel-Tasche, Wadsack: Art von Fell-Eisen. bougette, *f. plur.* sorte de poche de cuir qu'on porte à cheval.
Sumnienie. das Gewissen. consience, conscience. § sumnienie dobre niczego się nie boi; sumnienie dobre wielka uciecha i obrona; czyste sumnienie stoi za modlitwę; złe sumnienie za kata stoi; *prov.* gwałt czynić sumnieniu ludzkiemu; rusza mię sumnienie; roztrząsać swoie sumnienie; ubezpieczyć to nikogo na sumnieniu nie może; sumnienie przećiwko niemu woła; sumnieniem przyćiśniony, przekonany, potępiony.
gryźie go sumnienie. das Gewissen naget ihn. il a les remords de consience; sa consience le trouble.
wolność sumnienia. die Gewissens-Freyheit. la liberté de consience.
sumnienie dobre. gutes Gewissen. bonne consience. § sumnieniem dobrym tego uczynić nie mogę.
sumnienia dobrego człowiek. ein Mensch der ein gutes Gewissen hat. homme d'une bonne consience.
sumnienie złe. ein verletztes, böses Gewissen. une consience cautèrisée, blessée.
złe ma sumnienie. er hat ein böses Gewissen. il n'a pas l'ame nette.
hayduckie sumnienie. ein weites Gewissen. consience large.
sumnienie trwożliwe, boiaźliwe; szkrupuł. Gewissens-Zweifel, Scrupel. un vain scrupule.
pod sumnieniem moim; na sumnienie moie. auf mein Gewissen. par ma foi; selon ma connoissance intérieure; sur ma consience; en consience.
sumnieniem (*pod sumnieniem*) *kogo obowiązać; obowiązać sumnienie czyie.* eines Gewissen verbinden. obliger la consience de qu.
porachować śię z sumnieniem. mit seinem Gewissen einen Ueberschlag machen. mettre la main à sa consience.
mieć sumnienie. ein Gewissen haben. avoir de la consience.
sumnienie czynić. ein Gewissen machen. faire scrupule, faire consience. § ten mu uczynek sumnienie czynił.
sumnienie sobie czynić. sich ein Gewissen machen. se faire réligion.
sumnienie obłędliwe czynić. einen Scrupel machen; das Gewissen irrig machen. donner du scrupule à; jetter, mettre du scrupule dans la consience.
na sumnienie twoie. auf dein Gewissen. sur votre consience.
na oswobodzenie sumnienia swoiego. sein Gewissen zu befreyen. pour (à) l'aquit de sa consience.
oswobodźić sumnienie. das Gewissen befreyen. décharger la consience.
złożyć sumnienie. das Gewissen bey Seite setzen. tourner, mettre à côté la consience.
ogrodźić sumnienie. sein Gewissen bedencken ménager sa consience.
zawodźić sumnienie swoie. wider sein Gewissen handeln, solches verletzen. interesser sa consience, l'engager par une conduite injuste.
Sumniennie, *adv.* mit gutem Gewissen; gewissenhaft. consientieusement; en sureté de consience; en consience.
Sumnienny. gewissenhaft. consientieux; scrupuleux, qui a de la consience.
Sumowanie. 1) das Summiren oder Addiren im Rechnen. 2) kurtzer Begriff, Inhalt, Auszug. 1) addition, l'action de sommer. 2) abregé, *m.* sommaire, *m.* épitome, *m.* précis. § 1) sumowanie toż iest co przydawanie. 2) sumowanie albo ogarnienie księgi, rozdźiału, nauki.
Sumownie, *adv.* summarisch, kurtz, im kurtzen Begriff. en abregé; en racourci; sommairement, en peu de paroles.
Sumowany. summirt. sommé, jetté en somme.
sumowany ⎫ krotko ogarniony. ins kurtze
Sumowny ⎭ gezogen, gebracht. abregé, racourci; reduit en sommaire.
Sumpt, koszt wielki. grosse Unkosten, grosser Aufwand. grande dépense; somptuosité.
Sumuię co. 1) summiren. 2) verkürtzen, ins kurtze bringen, einen Inhalt oder Auszug machen; kürtzlich wiederholen. 1) sommer, nombrer, jetter une somme. 2) faire un abregé, une recapitulation; abréger, recapituler, resserrer ce qui est difus & étendu.
Sumułka. kurtzer Inhalt. petit contenu ou sommaire; racourci, petit abregé. § listu tego sumułkę kładę.

Sunąć, *vid.* Suwam.
Superintendencya. Ober-Aufsicht der Zölle, Schatzungen u. d. g. surintendance des péages, des finances &c. § superintendencya nad solnemi składami Ekonomii Samborskiey.
Superintendent. Ober-Aufseher. surintendant.
Suplikacya. Suplika. Supplic, Bittschrift. requête, supplication. § do nog twoich tę składam suplikę; prośba w suplice wyrażona.
suplika do krola, sędźiego, urzędnika wysokiego. Bittschrift an den König, an einen Richter oder einen hohen Beamten. requête, placet.
suplika w duchownych sprawach. Bittschrift in geistlichen Sachen. suplique.
Suplikuię. supliciren, demüthigst bitten. suplier, prier respectueusement. § suplikuię pokornie maiestatowi Boskiemu; suplikował Woiewodźinę (do Woiewodźiny) o tę łaskę.
Supozytoryum, czopek lekarski. Stuhl-Zäpfchen. suppositoire, *m.*
Surdut, *vid.* Surtut.
Suremka. eine kleine Zincke darauf zu blasen. petit cornet à bouquin.
Surma. Zinck, eine Art grosser Pfeifen. cornet; cornet à bouquin, sorte de flûtes. § stroik u surmy; surmy proste z miedźi.
surmy w organach. das Zincken-Register in der Orgel. clairon, jeu d'orgues qui ressemble au bruit d'un cornet.
Surmacz. 1) Zincken-Blaser. 2) Zincken-Macher. 1) joüeur de cornet à bouquin. 2) faiseur de cornets, ou de flûtes.
Surmactwo. Pfeifer- oder Schalmey-Kunst. l'art de joüer des cornets & des flûtes.
Surmaczy. die Zincken, den Zincken-Blaser, den Zincken-Macher angehend. qui regarde les cornets, le joüeur ou le faiseur de cornets & de flûtes.
Surogacya. Amt eines Surrogatoris. la dignité d'un oficier subrogé à la place d'un autre.
Surogator. Surrogator; der eines Stelle vertritt. lieutenant, substitut d'un oficier; oficier subrogé à un autre; celui qui fait la fonction d'un autre. § surogator Staroście nieſądowemu do odprawowania Sądow Grodzkich i urzędowych i do inszych aktow publicznych dawany bywa.
Suropiecki, *plur.* längliche Schnittchen. petites tranches. § pokraiać pieczenią na suropiecki.
Surowie, *adv.* scharf, genau, streng. rigidement, sévèrement, rigoureusement. § subtelnie nazbyt i surowie prawo wykładać; surowie co czynić, śię sprawować, śię chować.
Surowizna. 1) rohes Wesen; Rohigkeit, Eigenschaft einer rohen Sache. 2) Heilk. unverdaute Cruditäten im Magen; die Unverdaulichkeit. 1) crudité, qualité des choses cruës. 2) *Médec.* crudité d'estomac; indigestion.
Surowo, *adv.* 1) roh. 2) strenge, scharf. 1) d'une maniére cruë. 2) austerement, rigidement, rigoureusement.
surowo co ieść. etwas roh essen. manger une chose cruë.
surowo śię z kim obchodźić. mit einem strenge verfahren. rudoïer qu; traiter qu. rudement.
Surowość. Schärfe, Strenge. sévérité, rigidité, rudesse, austerité. § surowość prawa; surowość w obyczaiach, w mowie, w życiu.
Surowy. 1) roh, ungekocht. 2) roh, nicht gar. 3) roh, unzugerichtet, ungearbeitet. 4) kalt, rauh als die Luft. 5) streng, scharf. 1) crud, qui n'est pas cuit. 2) saignant, crud, qui n'est pas bien cuit. 3) crud, verd, nontravaillé; nonouvré, qui n'est pas aprêté. 4) âpre, rude, frilleux comme le tems. 5) sévère, rigoureux, rude, rigide, austère. § 1) surowe mięso. 2) dowarzyć trzeba tego mięsa bo ieszcze surowe. 3) surowe płotno, sukno; surowy, niewyrobiony iedwab; surowe śrebro. 4) nie wychodźić na surowe powietrze. 5) surowy człowiek, sędźia; surowe prawo; surowe zdanie o czym; surowe prowadźi życie.
Sus. das Hüpfen, die Sprünge der Thiere. sauts, *plur.* bondissement des animaux.
susy stroić. hüpfen, springen. bondir; faire des sauts.
Suscept w prawie. gerichtliche Annehmung. *Palais*; acceptation, l'acte de celui qui agrée, qui reçoit qu. ch.
Suśieł, *g. susła.* ein Hamster. mulot, grand rat champêtre.
susły. Hamster-Felle. fourrure de mulots.
susłow szukać. Hamster suchen. muloter.
Susłowy. Hamster-. de mulot. § futro susłowe.
Suspensa w prawie. Frist, gerichtlicher Aufschub. *terme de pratique*: délai, prolongation. § suspensę brać, dostać.
Sustentacya, wyżywienie. Unterhaltung. entretenement, entretient.
Susz drzewny. dürre, abgestorbene Baum-Aeste. branches mortes, bois de serpe; brossailles séches; les argots d'un arbre.

suſz obrzynać, wyrzynać. die dürren Aeſte abſchneiden. argoter; couper les branches ſèches.
suſz pſzczelny. Bienen-Häuslein, Honig-Kammer in dem Waben. bornal; petite cellule, petit trou dans les raïons du miel.
Suſza. 1) trockner Ort; das Trockne. 2) dürre, truckne Jahrs-Zeit, Trockenheit des Landes. 1) lieu ſec; lieu hors de l'eau; lieu où l'on eſt à ſec. 2) ſécherеſſe de la ſaiſon, du païs. § 1) woz ieden na ſuſzą wyiachał, drugi zawiązł; na ſuſzy ſtoiéć. 2) ſuſza powietrza, źiemie.
*Suſzalnia. Treuge-Platz. eſſui; grenier, place à ſécher.
Suſzalny. Treuge-, zum Treugen eingerichtet. à ſécher; d'eſſui; propre à y être ſéché. § ſuſzalna izba; gmach, drewnik ſuſzalny.
Suſzę, *y, ył.* 1) trocknen. 2) ausdürren, ausżehren, mager werden als ein Feld. 3) trocknen, dürre oder durſtig machen. 4) zerbrechen den Kopf, die Sinne angreifen. 5) faſten, wenig eſſen, ſich mit trocknen Speiſen beköſtigen. 1) ſécher, desſécher, rendre ſec. 2) ſécher un champ, l'amaigrir, le rendre aride & ſtérile. 3) ſécher, rendre aride, cauſer la ſoif. 4) diſtiler ſon eſprit ſur; s'alembiquer l'eſprit; ſe rompre la tête. 5) manger peu; ne manger rien que de ſec. § 1) ſuſzyć bieliznę. 2) wyſuſzyć rolą. 3) piwo to ſuſzy. 4) ſuſzyć mozg, głowę podeyrzeniem, trudnemi naukami. 5) dla dukatow ſuſzy i pośći; ſuſzy, pośći o ſuchey ſtrawie.
ſuſzyć na powietrzu. an der Luft trocknen. eſſorer.
ſuſzyć śię. trocknen, trocken werden. ſe ſécher; devenir ſec, s'éſſorer; ſe desſécher. § w gorączce ięzyk śię ſuſzy.
Suſzenie. das Treugen, Trocknen. l'action de faire ſécher; desſèchement.
Suſzony. getreugt. ſéché.
Sutana. Leib-Rock der Geiſtlichen, der Doctorum. ſoutanne, robe des Ecléſiaſtiques, des Docteurs.
Sutanka. kleiner Leib-Rock. ſoutanelle, petite ſoutanne.
Sutanny. 1) zum Leib-Rock gehörig. 2) der einen Leib-Rock trägt. 1) de ſoutanne, qui regarde la ſoutanne. 2) qui porte une ſoutanne. § 1) ſutanne rękawy. 2) Sutanny Doktor.
iedwab ſutanny. gedrehete Seide. organſin; de la ſoïe torſe & aprêtée.
Suto, *adv.* 1) aufgehäuft, mit einem Hauffen. 2) reichlich, zulänglich, genug. 1) avec un comble, à meſure comble. 2) abondanment; aſſez, bien. § 1) kupa ſuto uſypana. 2) ſuto płaći, ſuto pozłocony.
Suty. 1) geſchüttet. 2) beſtreuet, beſetzt. 3) aufgereihet, angereihet. 1) fait, élevé comme un rampart. 2) parſemé, repandu çà & là. 3) enfilé; rangé ſur un fil. § 1) ſute wały. *2) ſute po niebie gwiazdy. 3) ſute z pereł ſznury.
Suwam co, *v. m. F. ſunę*, poſuwam. ſchieben, ſachte fortrücken pouſſer doucement qu. ch. devant ſoi. § poſuń ſtoł daley.
ſunąć; ſunąć śię. 1) auf einen losgehen. 2) ins Gewehr, in den Degen laufen; ſich ſpieſſen. 3) ſtreben, trachten nach etwas, nach etwas laufen. 1) ſe jetter, ſe lancer, courir, aller vîte vers (ſur) qu. 2) s'enferrer, s'enfiler; ſe jetter ſoi même dans l'épée, contre la pique de ſon enemi. 3) aſpirer, voler, courir à une choſe pour l'obtenir. § 1) ogniſtą śię ku nieprzyiaćielowi ſunął ochotą; w tym niebezpieczeńſtwie do nog iego śię ſunął. 2) ſam śię na moię ſunął, naſunął ſzpadę; zwierz na oſzczep śię ſuwa. 3) ſunąć śię ku sławie; wyżey śię poſunął.
ſuwać śię z ſobą. ſich fortſchieben im Gehen oder im Kriechen als eine Schlange. ſe couler, couler & avancer en même tems; s'avancer en faiſant des gliſſemens ou pluſieurs arcs comme le ſerpent qui rampe.
Suwanie, Sunienie. Fortſchiebung. l'action de pouſſer doucement.
ſuwanie śię. die Fortſchiebung ſeines Körpers. l'action de ſe trainer, de ſe couler; la trainée de ſon corps.
Swa, *vid.* Swoy.
*Swach, dźiewosłąb. Braut-Werber, Braut-Diener. courtier de mariage, marieur.
*Swachna, dźiewosłabica. Braut-Führerin. marieuſe, conductrice de l'épouſée.
Swad, *g. ſwędu.* 1) Brand-Geruch, Küchen-Geruch; Dunſt. 2) übler Geruch, Geſtanck. 1) rouſſi, odeur *f.* de la cuiſine ou vapeur *f.* d'une choſe qui brûle ou qui rôtit. 2) puanteur, *f.* § 1) przepalone mięſo ſwąd wydaie; zarażą głowy ieſt ſwąd z pieca, gdy go przepalą, albo gdy głownia przy kachlu przypali. 2) ſwąd z trupow niechowanych naſtąpił.
**Swadźiebny. hochzeitlich. de nôces, nuptial.
*Swak, mąż śieſtrzyn, ſzwagier. Schwager. beau-frére.

Swar.

Swar. Zanck, Streit. querelle, noiſe, débat, diſpute.
Swarliwy. zänckiſch. querelleux, réchigné, hargneux, qui aime à quereller.
Swarnia. 1) Zanck-Stube, Zanck-Geſellſchaft. *2) Bier-Banck, Schencke, ſ. Karczma. 1) lieu, compagnie où l'on ſe querelle. *2) treteaux, *plur.* taverne, guinguette, *v.* Karczma.
Swarzę ſię z kim o co, *rzy, rzył.* ſich zancken. quereller, diſputer, débatre.
*Swat, *vid.* Swach.
Swaty, *plur.* Kundſchaft im Kriege. *Guerre:* nouvelles, *f. plur.* langue.
w ſwaty posłać. auf Kundſchaft ausſchicken. envoïer à la découverte, aux nouvelles.
w ſwaty iechać. recognoſciren reuten, auf Kundſchaft ausgehen. batre l'eſtrade; aller à la découverte; prendre langue.
Swatam. verkoppeln, zuſammen bringen. unir, joindre les gens. § kſztałtnie ią z tą poſwatał damą; ſwatał go z ſioſtrą ſwoią.
ſwatać ſię. ſich an einen hängen. s'empêtrer de qu; s'unir, faire compagnie, ſocieté avec qu.
Swatanie. das Verkoppeln; die Zuſammenbringung der Leute. l'action d'unir, de joindre les gens.
Swawola. ⎤ 1) Muthwillen, Leichtfertigkeit, Uebermuth.
**Swawoleńſtwo. ⎦ 2) zerrüttetes Reich, das ohne Obrigkeit und Ordnung iſt. 1) licence, inſolence, pétulance. 2) anarchie; forme de gouvernement où il n'y a point de chef. § 1) na ſwawolę (ſwęwolę) ſię udać.
Swawolniczka. ein loſes Mägdchen, muthwilliges Weib. une fille ou femme pétulante.
Swawolnie, *adv.* los, leichtfertig. licencieuſement, pétulanment, inſolemment.
Swawolnik. loſer, leichtfertiger Menſch. un homme inſolent.
Swawolny. los, leichtfertig, übermüthig, muthwillig. licencieux, pétulant, inſolent.
ſwawolny chłopiec. leichtfertiger Junge. poliſſon; petit fripon.
Swawoluię. loſe ſeyn, leichtfertig ſeyn. s'émanciper, ſe licencier; poliſſonner, agir pétulanment, être inſolent.
Swędliwy. dunſtig, Brand-. de rouſſi, qui ſent l'odeur de la cuiſine.
Swędnieie. 1) dunſten, nach angebranntem riechen. 2) übel riechen, ſtincken. 1) ſentir le rouſſi, rendre une odeur d'une choſe qui vient d'être brûlée ou rôtie. 2) ſentir mauvais, puër. § 1) piec ſwędnieie. 2) ptaſtwa kilka dni po zabiciu ſwędnieią.
Swędzę. mit etwas angebranntem einen üblen Geruch machen. remplir, empeſter de rouſſi.
ſwędźić ſię. 1) in der Küche prudeln. 2) ſich grämen. 1) cuiſiner, marmitonner, faire la cuiſine. 2) ſe chagriner; ſe ronger le coeur.
'Swiadczę, *y, ył.* 1) zeugen, ein Zeugniß ablegen, geben. 2) bezeugen, ablegen, erweiſen. 3) zum Zeugen rufen, nehmen. 1) témoigner, ſervir de témoin, ateſter; porter, rendre témoignage. 2) témoigner, faire voir, faire paroitre, préſenter à qu. 3) ateſter qu; apeller à témoin; prendre à témoignage, pour témoin de qu. ch. § 1) fałſzywie to świadczył. 2) świadczył krolowi zwierzchność; świadczyć łaſkę, powinność, nieudolność, ućiechę ſwoię. 3) świadczę Bogiem, świadczył przytomnemi w ten czas oſobami.
świadczyć w ſądach. gerichtlich zeugen. dépoſer.
świadczyć za kim. vor einen zeugen. ſervir de témoin, être témoin pour qu.
świadczyć przećiwko komu. wider einen zeugen. ſervir de témoin, dépoſer contre qu.
'Swiadczenie. 1) das Zeugen. 2) die Bezeugung, Erweiſung, Ablegung. 1) le témoignage, l'action de témoigner; dépoſition de ce qu'on a vû. 2) témoignage, *m.* marque, preuve, l'action de témoigner qu. ch. à qu. § 1) świadczenia twego trzeba. 2) świadczenie komu łaſki, życzliwośći, poddaństwa.
'Swiadectwo. Zeugniß. ateſtation, témoignage, *m.* dépoſition d'un témoin. § daię komu świadectwo.
na świadectwo, adv. zum Zeugen, à témoin; en témoignage.
biorę was wſzyſtkich na świadectwo. ich nehme euch alle zu Zeugen. je vous pren tous à témoin.
na świadectwo tego. zum Zeugniß deſſen. en témoin de quoi.
na świadectwo tego to podpiſałem. zum Zeugniß deſſen habe ich dieſes unterſchrieben. en témoin de quoi j'ai ſigné la préſente.
według świadectwa Doktorow. nach dem Zeugniß der Lehrer. témoin les Docteurs.
'Swiadecznie, *adv.* mit Zeugen, in Gegenwart der Zeugen. témoin; à témoin.
'Swiadeczny. zum Zeugniß und Zeugen gehörig. de témoignage; qui regarde les témoignages & les témoins.
liſt świadeczny; kredens. Credentz-Brief,

Creditiv. lettres de crédit; lettres de créance.
list świadeczny; *świadeczne pismo*. geschriebenes Zeugniß. atestation, témoignage qu'on donne à qu. en écrit.
świadeczny list od Biskupa do inszey Dyecezyi. Bischöfliches Zeugniß-Schreiben für einen der sich in eine andre Diöces begiebet. dimissoire, *m*. atestation d'un Evêque donnée à celui qui va dans une autre Diocèse.
'Swiadek. ein Zeuge. témoin. § świadek oczywisty.
świadek w sądach. ein Zeuge in den Gerichten. déposant, témoin.
świadkiem bydź. Zeuge seyn. servir de témoin; déposer.
świadek poczciwy i dobrey sławy; *świadek poważny, pewny*. ein gewisser, untadelhafter Zeuge. bon témoin; témoin irréprochable.
świadek fałszywy. falscher Zeuge. un faux témoin.
świadkow stawić. Zeugen stellen. produire les témoins.
świadkow stawienie. Stellung der Zeugen. production des témoins.
daię na świadkow. sich auf Zeugen berufen. s'en raporter aux témoins.
świadkiem, adv. zum Zeugen. à témoin; témoin.
biorę ich świadkiem. ich nehme sie zum Zeugen. je les pren à témoin.
'Swiadom. } 1) erfahren, kundig. 2) bekannt, notorisch. 1) experts, expérimenté, fort, habile, entendu en qu. ch. 2) connu, manifeste, notoire.
'Swiadomy. }
§ 1) świadomemu wierzyć się godźi, *prov*. wiara iego przy dozrzałey radźie świadoma; świadom spraw dworskich, świadomego mi do tego trzeba. * 2) świadoma (wiadoma) mi ta rzecz; świadomsza to wielom.
iestem świadom twoiey szczerości. deine Redlichkeit ist mir bekannt. vôtre sincerité m'est connuë.
'Swiadomia. Zeuge der einer Sache kündig ist; die besten Meister die zu Zeugen genommen werden. témoin qui connoit qu. ch. qui s'entend en qu. ch; les experts, les gens les plus habiles, les plus expérimentez d'un métier. § świadomia iest człowiek świadomy albo ludźie świadomi, ktorych może kto brać za świadki.
'Swiadomie, *adv*. mit Erfahrung. avec expérience, d'une maniére expérimentée.
'Swiadomo, } *adv*. świadecznie. mit Zeugen, in Beyseyn der Zeugen. témoin, à témoin.
po świadomu, }
świadomo mi to. das ist mir bekannt. cela m'est connu. § nie świadomo nam to było.
'Swiadomość. Erfahrung, Kenntniß. routine, expérience, savoir, connoissance.
'Swiadomy, *vid*. 'Swiadom.
'Swiat, *g. a*. 1) die Welt, nehmlich Himmel, Erde und alles Geschöpfe. 2) die Welt, die Erd-Kugel. 3) die Welt; die jetzigen Zeiten oder Menschen. 4) die Welt, das Licht, das Tages-Licht. 5) Welt, Welt-Weise, Welt-Händel, Welt-Leben. 6) Wappenk. eine Welt-Kugel. 1) le monde, l'univers; les cieux, la terre & toutes les créatures. 2) le monde, le globe terrestre. 3) le monde, nôtre siécle, ce siécle, les gens du monde; le gens de siécle. 4) le monde, le public, la lumiére, le jour. 5) le monde; les afaires du monde; mondanité. 6) *Blas*. un monde. § 1) od stworzenia świata tego nie było. 2) cztery częśći świata. 3) taki teraz świat; zły świat teraz; nie świata tego człowiek. 4) na świat wyniść, ukazać śię; na publiczny świata wystawić widok. 5) rzuca świat i zamyka śię w klasztorze; nie dba o świat; tobie na twoie lata, czas poprzestać świata. 6) na koronie krolewskiey iest świat z krzyżem, a na mitrach świat bez krzyża kładą.
na świat wydać. ans Licht stellen. mettre, en lumiére, au jour.
nowy świat; *Ameryka*. die neue Welt, America. le nouveau monde, l'Amérique.
wszędy świat; *wielki świat*; *szeroki i długi świat*. die Welt ist überall offen; die Welt ist groß. le monde est par tout; il n'y a point de pourpris autour du monde.
na końcu świata. am Ende der Welt. au bout du monde.
dźiwnie się plećie na tym tu świećie. es gehet wunderlich in der Welt zu. ainsi va le monde.
w świat poszedł. er ist in die Welt gegangen. il court le monde. § poydę w świat gdźie mię same tylko poniosą oczy.
poki świat światem. so lange die Welt stehet. depuis que le monde est monde.
niemasz lepszego na świećie. es ist kein besserer Mensch auf der Welt. c'est le meilleur homme du monde; c'est le meilleur homme que le soleil éclaire.
ma cośiś świata. er ist ein Welt-Mann. il a un esprit mondain.
świat opuśćić. der Welt absagen, gute

Nacht

Nacht geben. faire retraite; renoncer au monde.

żeświatbym uciekł. ich möchte aus der Welt laufen. je voudrois me cacher au centre de la terre.

żyć według świata. sich nach der Welt richten. étre du monde; s'acommoder aux gens.

na świat nie wychodzi. er steckt beständig zu Hause; er lebet im Winckel. il ne voit pas le soleil; il est toujours renfermé dans sa tanniére.

obrzydził sobie światem. er hat einen Eckel für die Welt-Händel. il a une éternel horreur du monde.

Swiąteczny. zu den Feyer-Tagen gehörig. ferial, qui regarde une ferie ou une fête. § dni świąteczne.

Swiątka. Wehlblatt in der Karte; ein Trumpf. tourne, retourne aux cartes; triomphe.

Swiątki, *plur.* Pfingsten. Pentecôte.

na zielone świątki. auf den Nimmers-Tag; niemahls. trois jours après jamais; la semaine de (à) trois jeudis; à la venuë des coquesigrües.

Swiatło. } 1) in der Bibel: ein Licht an
Swiatłość. } der Feste. 2) Licht, Schein des Feuers, eines Gestirns. 3) Tag, Licht, Tages-Licht. 4) brennendes Licht oder Lampe. 5) die Oefnung, das Loch in einer Röhre. 6) fig. Glantz, Pracht, Herrlichkeit. 1) *dans la Bible:* luminaire, *m.* 2) lumiére, clarté du feu, d'un astre. 3) jour, lumiére qui éclaire un lieu. 4) lumiére, chandéle ou lampe alumée. 5) lumiére, trou dans un tuïau. 6) *fig.* splendeur, *f.* éclat, lustre, *m.* § 1) i uczynił Bog dwoie światła (świetniki, świetliki) wielkie, aby dzieliły światło i ciemności. 2) światło słoneczne, miesiąca; Merkuryusz i księżyc biorą światło od słońca; światło Saturna tępa. 3) wynieść na światło; światło okienne, niebieskie w okna bijące; światło komu odiąć, zabudować. 4) ołtarze i chory przy rzeźistym widziane były świetle. 5) światło w rurze rurmusowey, w trąbie. 6) światłem fortuny zaćmiony; nie widzi cienia za sobą ale światło przed sobą.

*** trzy światła w iedney światłości.* die heilige Dreyfaltigkeit. la Sainte Trinité.

światło malarskie. Licht in einem Gemähl-de. la lumiére, les rehauts, le jour d'un tableau.

światło rozumu. das Licht der Vernunft; die gesunde Vernunft. lumiére raisonnable; bon sens; droite raison; sens commun. § do naymnieyszey iskierki zgasił w sercu światło przyrodzonego rozumu, ktorym nas Bog obdarzył, i ktore iest dostateczne do uznania złego i dobrego.

'Swiatły. *1) glänzend, hell, s. Jasny. **2) schneeweiß, bleichhell. *1) éclatant, lumineux, reluisant, clair, *v.* Jasny. **2) plus blanc que la neige, blanc & fort luisant.

światła mąka. Semmel-Mehl. la fleur de farine; la farine la plus pure.

'Swiątnica. 1) Heiligthum; Tempel, Wohnung des Herrn. 2) Jüdischer oder heydnischer Tempel. 1) le Sanctuaire, le Temple du Seigneur. 2) un temple des Juifs, des Païens. § 1) Bog nam ześle pomoc z Swiątnice swoiey; Swiątnica Pańska. 2) świątnica żydowska, pogańska.

'Swiątnik. Aufseher, Vorsteher der Kirchen-Güter. administrateur des fonds Ecclesiastiques.

'Swiątobliwie, *adv.* gottselig, gottesfürchtig. saintement, réligieusement; d'une maniére sainte. § świątobliwie żyie.

'Swiątobliwość. Gottesfurcht, Gottseligkeit. sainteté, pieté.

'Swiątobliwy. gottselig, heilig. pieux, saint, réligieux. § świątobliwy to człowiek; świątobliwe prowadzi życie; świątobliwe J. K. Mści panowanie i obmysły; krol ten świątobliwey pamięci.

'Swiątość. 1) Heiligthum, Heiligkeit einer Gott geheiligten Sache. 2) Gottseligkeit, s. Swiątobliwość. 1) la Sainteté des choses sacrées ou consacrées à Dieu; chose sainte. 2) sainteté, pieté, *v.* 'Swiątobliwość. § 1) świątość Wieczerzy Pańskiey; świątość Sakramentow.

'Swiatopis. } Welt-Beschreiber. un Co-
'Swiatopisarz. } smographe.

'Swiatopisarski. zur Welt-Beschreibung gehörig. cosmographique.

'Swiatopisarstwo, Swiatopisanie. die Welt-Beschreibung. Cosmographie.

'Swiatowy. 1) weltlich, die Welt angehend. 2) weltlich, fleischlich, weltlich gesinnet. 1) qui est du monde, qui est habitant du monde. 2) mondain, charnel, peu devot, qui est du monde. § 1) światowy mieszkaniec. 2) człowiek to światowy.

'Swiątynia, *vid.* Swiątnica.

'Swider, *g. świdra.* ein Bohr. tériére, foret, instrument à percer. § świder do piasty wozowey.

świder do beczek. Faß-Bohrer. perçoir.

'Swiderek, *g. świderka.* ein kleiner Bohr. petite tériére; gibelet.

'Swidrowaty. krumm geschlungen; wie ein Bohr gewunden. tortueux, tortu, tortillé en tériére.
'Swidrzę oczyma. 1) liebäugeln. 2) die Augen hin und her werfen. 1) oeillader jetter des oeillades; faire les yeux doux. 2) porter, tourner les yeux de toute part, çà & là; rouler les yeux; regarder par tout; promener la vûë de côté & d'autre.
świdrzące oczy. Augen die im Kopfe herum gehen, alles betrachten, alles sehen wollen. des yeux curieux qui furetent, qui jettent curieusement des regards par tout.
'Swidrzenie oczyma. das Verwenden der Augen. le roulement.
'Swidwa, 'Swidwina, chrośćina. (*virga sanguinea*) Art von Cornell-Baum mit einer röthlichen Rinde. sorte de cornoüillier à écorce rougeâtre; cornoüillier femelle.
'Swieboda, Swiebodny, *vid.* Swoboda, Swobodny.
'Swiec, *g. a.* Schwetz, Stadt in Pohlnisch Preussen. Swetz, ville de la Prusse Polonoise.
'Swieca. 1) ein Licht zum Brennen. 2) brennende Fackel von Kien-Holtz bey der Tortur. 1) chandéle. 2) flambeau ou torche de bois de pin qu'on aplique au criminel dans la question. § przy świecy pisać; świece łoiowe.
świeca lana. gegossenes Licht. chandéle moulée.
świeca ciągniona, moczona. gezogenes Licht. chandéle plongée.
świeca woskowa. Wachs-Licht. cierge, *m.* chandéle de cire.
świeca nocna. Nacht-Licht. chandéle de veille.
z świecą tego szukać trzeba. man muß dieses mit Diogenis Laterne suchen. il faut chercher cela avec la lanterne de Diogene.
lepsza świeca przed sobą, niż dwie za sobą. besser ich habe, als hätte ich. il vaut mieux un avoir que deux tu l'auras; la chandéle qui va devant vaut mieux que celle qui va derriére.
'Swiecarz. Lichtzieher. chandèlier, faiseur de chandéles.
'Swiecę. 1) einem leuchten. 2) scheinen, seine Strahlen ausbreiten. 1) éclairer qu; conduire qu. avec une lumiére; porter le flambeau devant qu. 2) repandre ses raions; donner, luire. § 1) świećić idącemu, robiącemu do czego. 2) miesiąc nam świećił.
słońce świeći. die Sonne scheinet. il fait soleil.
słońce tu świeći. die Sonne scheinet hier. le soleil donne ici.
świećić śię. eig. u. fig. glänzen, schimmern, blitzen. *prop. & fig.* luire, reluire, étinceller, briller, éclater, resplendir. § od słońca morze śię świeći; iak złoto śię świeći; woienne śię świecą znaki; świecą śię cnoty iego; rozświećiło śię panowanie krola łaskawego.
świeći śnieg. der Schnee glänzet. la nége est d'un blanc brillant.
świeći mi śię w oczy. es leuchtet mir in die Augen; es blendet mir das Gesicht. une lüeur m'ofusque la vuë, me donne aux yeux.
ogień czerwono śię świeći. das Feuer hat einen rothen Schein. le feu tire sur le rouge.
świećić iako gwiazdy. funckeln wie die Sterne. étinceller, étre éclatant, étre brillant commes les étoiles.
'Swięcę. 1) heiligen, feyren einen Feyer-Tag. 2) weihen. 3) wehlen, aufwehlen, aufschlagen, einen Trumpf machen. 1) fêter, célebrer, chomer. 2) benir, consacrer, sacrer. 3) retourner; faire une triomphe. § 1) święćić 'Swięto. 2) święcę (poświącam) kogo na kapłaństwo.
czerwień święćić. roth oder Hertzen wehlen. retourner de coeur.
święcę śię na kapłaństwo. sich zum Priester verordnen lassen. prendre l'ordre de Prétrise. § nie na to śię święćił, aby taki prowadźił żywot.
święćić na kapłaństwo, vid. Poświącam 3).
święćić śię. 1) gefeyret werden. 2) Trumpf seyn. 3) am meisten gelten; am meisten auf etwas ankommen. 1) être fêté, se féter, se célébrer. 2) étre la retourne ou la triomphe. 3) étre de mise, valoir le plus, avoir cours, avoir vogue. § 1) w Austryi teraz wiele świąt śię nie święcą. 2) co śię święći? *3) pieniądze śię teraz święcą.
czerwień śię święći. roth ist Trumpf. la retourne, la triomphe est de carreau.
nie wie co śię święći. er hat lauten hören, aber er weiß nicht in welchem Dorf. il prend panier pour corbeille; il ne dépense guères en espions.
'Swięcenie. das Feyren eines Fest-Tages. célébration d'une fête; l'action de féter une féte. § święcenie święta; święcenie 'Swiętego Jana.
święcenie kośćioła. Kirchen-Weihe. dédicace, consécration d'une Eglise.
'Swięcenie pierwsze. die erste Priester-Weihe, da demselben die Platte geschoren wird.

wird. tonsure; céremonie sainte pour entrer dans l'Etat Ecclesiastique.
święcenie na Biskupstwo, na Kapłaństwo, vid. *Poświacanie na Biskupstwo, na Kapłaństwo.*
'Święci. ist der *Pluralis* von Swięty. *c'est le plurier de* Swięty.
**'Swięćica, 'Swięta. eine Heiligin. une Sainte.
'Swiećidełko. Flitterwerck, kleiner Putz. mignardise, agrément, colifichet, agios, fanfriluche, gentillesses, *f. plur.* § świećidełko z drogich kamieni; świećidełko dziecinne.
'Swiecki. 1) Welt=, das die Welt angehet. 2) weltlich, nicht geistlich. 3) weltlich, der ein Geistlicher aber kein Ordens=Mann ist. 1) qui est du monde; qui regarde le monde. 2) civil, profane, laique, séculier, qui n'est pas Eclésiastique. 3) séculier, qui n'est pas Réligieux. § 1) świeccy mieszkańcy. 2) Swieckie i Duchowne prawo; świecki człowiek.
'*Swiecki Kapłan.* ein weltlicher Priester. Prétre séculier.
po świecku. auf weltliche Art. séculiérement; d'une maniére séculiére.
świecki stan. der weltliche Stand. sécularité.
świecka moc, władza. weltliche Gewalt, Herrschaft. temporalité; temporel.
świecka jurysdykcya Arcybiskupa, Biskupa. die weltliche Gerichtbarkeit eines Ertz=Bischofs, Bischofs. la temporalité d'un Archevêque ou Evêque.
'Swięcony. geweihet. benit, sacré, consacré.
święcona woda. Weih-Wasser. l'eau benite.
święconą wodą co pokropić. mit Weih=Wasser etwas besprengen. asperger; faire aspersion sur.
święconą wodą tego nie skropisz. das wird dir nicht vor genossen hingehen. cela ne vous demeurera pas impuni; tu ne l'auras pas fait impunement.
'Swiecuch, światło noszący. Fackel=Träger, Laternen=Träger. porte-flambeau, porte-falot, celui qui porte un flambeau ou un falot.
'Swieczka. 1) ein Lichtchen. 2) das Marcks im Rückgrad. 1) petite chandéle. 2) la moëlle spinale; la moëlle de l'épine du dos.
świeczki ziele, *vid.* 'Swietlik ziele.
świeczki mu w oczach stoią. die Thränen stehen ihm in den Augen. les larmes lui sont venuës aux yeux; il a les larmes à l'oeil.
sto mu się rozwieciło świeczek. das Feuer sprang ihm aus den Augen. il a vû les anges violets; il a vu mille chandéles.

'Swieczkowy. Licht=, zu den Lichtern gehörig. de chandéle, qui regarde les chandéles. § knot świeczkowy.
świeczkowy, świeczkowy taniec. ein Fackel=Tantz, den eine jede Manns=Person mit einer Fackel oder einem Licht in der Hand tantzet. danse où chaque homme porte un flambeau ou une chandéle. § świeczkowy iest na to, abyś ią lepiey widział przy świecy.
'Swiecznik, urzędnik co świece, laternie opatruie. Lampen=Mann, Aufseher der Lichter und Lampen. falotier, oficier qui alume les falots & les chandéles.
**świecznik*, g. a. lichtarz. ein Leuchter. chandélier.
'Swieczyc, Swienczyc, *g. a.* herb. Wapenk. ein Patriarchen=Kreutz, nehmlich mit zwey Quer=Stücken im himmelblauen Feld; die Krone und der Helm sind mit drey Strauß=Federn gezieret. *Blas.* une croix à double traverse au champ d'azur; trois plumes d'autruche parent la couronne & le timbre.
'Swiędzę, *dział*, *dzieć*, sprawić swiędzienie albo świerzbienie. Jucken verursachen. causer des démangeaisons.
'Swiędzienie, *vid.* 'Swierzb, 'Swierzbienie.
*'Swiegotam. } 1) zwitschern. 2) schnattern, plaudern, schwatzen.
'Swiegocę, *ce, tał.* }
1) gasouiller, ramager. 2) lanterner, causer trop; babiller, jaser, caqueter. § 1) świegoce (świerkoce) jaskołka. 2) nie świegoc więcey.
'Swiegot. Plaudrer. babillard, bavard, causeur, jaseur, lanternier.
'Swiegotka. Plauderin. babillarde, causeuse, jaseuse.
'Swiegotanie. das Plaudern. babil; caquet, verbosité, verbiage, *m.* jaserie, lanternerie.
'Swiegotliwie, *adv.* plauderhaft. avec bien du caquet; en parlant beaucoup; en beaucoup de paroles.
'Swiegotliwy. schwatzig, plauderhaft. babillard, qui a bien du caquet, où il y a bien du verbiage.
'Swiekier, *g. świekra.* Schwieger=Vater; der Vater des Ehe=Manns. le beau-pére, pére de l'époux.
świekier, cieść. Schwieger=Vater, der Ehe=Fraun Vater. le beau-pére; le pére de l'épouse.
'Swiekra, teszcza. Schwieger=Mutter. belle-mére; mére de l'épouse ou de l'époux.
'Swierb; } *vid.* Swierzb, Swierzbiączka.
'Swierbiączka, }
'Swiercz, } świerczyk. Grille, Heimchen, Heime. grilon, gresillon.
'Swierczek, }

świerczki mu w oczach stoią. die Thränen stehen ihm in den Augen. les larmes lui montent, viennent aux yeux.
'Swierczek herb, *g. świerczka.* Wappenk. Figur wie ein N im blauen Feld, Crone und Helm sind mit drey Strauß-Federn gezieret. *Blason.* une figure en N au champ d'azur, trois plumes d'autruche sortent de la couronne posée sur un timbre.
'Swierczyna, smrok, smroczyna. (*picea,*
'Swierk, *g. u.* *pinus nigra, abies rubra*)
'Swierka, die Roth-Tanne; die schwartze oder rothe Tanne, ein sehr hoher Baum. sapin noir, pinasse, pesse, pignet; garipot un arbre fort haut.
*'Swiergotam. tschitschern, gittern,
'Swierkotam. zitschern. pepier, ga-
'Swierkocę, *ce, tal.* souiller, ramager, gresillonner, gringoter. § świerkocę ptak, świercz, konik.
wrobel świerkoce. der Sperling zitschert. le moineau chuchete.
Swierkotanie. das Gezitschre der Vögel. gasouillement; ramage, *m.*
'Swierkotliwy. zitschernd. qui gasouille, qui chant son ramage.
świerkotliwa iaskołka. die zitschernde Schwalbe. la babillarde hirondelle.
'Swierkowy. schwartz-tannen-. de sapin noir.
'Swierzb, świerzbienie ciała przemiiaiące bez krost. das Jucken. démangeaison, *f.* picotement. § świerzb ognisty iako od pokrzyw.
świerzb czynić. ein Jucken machen. causer une démangeaison.
świerzb. die Krätze. petite gale,
'Swierzbiączka. la gratelle; mal saint main. § świerzb suchy, wilgotny ślimaczący się; świerzb mieć, cierpieć.
świerzb maiący. krätzig. qui a la gratelle; grateleux.
świerzbiączka go świerzbi, grzyżie. die Krätze beisset ihn. la gratelle le ronge.
'Swierzbi mię co. jucken. démanger; piquer; avoir quelque démangeaison à la peau. § świerzbi mię oko, głowa.
świerzbi mię grzbiet. der Rücken jucket mir. le dos me démange.
świerzbi cię grzbiet. das Fell jucket euch; ihr wollet Schläge haben. la peau vous démange; vous voulez être batu. § świerzbią cię znać skora i zęby.
świerzbi go ręczka. er läßt die Finger kleben. il a une furieuse envie à détourner; il a les mains crochuës.
świerzbi mię ucho, (oko). mein Auge jucket; man redet von mir. les oreilles me cornent; il me semble qu'on parle de moi.
świerzbi go język. die Zunge jucket ihm; er hat Lust zu plaudern. il a une furieuse démangeaison de parler; la langue lui démange, il a envie de parler; il brûle d'envie de caqueter.
Swierzbienie. das Jucken. démangeaison.
'Swierzobka. 1) Stutt-Fohlen. *2) ungeschickte Kuh; tummes, ungeschicktes Weib. 1) pouliche, pouline, petite femelle de cavale. 2) vache, ânesse, femme lourdaude.
'Swieść. Schwägerin, des Mannes oder der Fraun Schwester. belle-soeur; soeur de l'époux ou de l'épouse.
'Święta. ist das *Adjectivum f.* von Święty. eine Heiligin. *c'est l'adjectif feminin de* Święty. une Sainte.
'Swietliczka ryba morska. ein See-Fisch dessen Zunge des Nachts glänzet. un poisson de mer qui a une langue reluisante pendant la nuit.
świetliczka, iaśniotka, ognik, gęśiboy, ziele co się w nocy świeci. (nyctegretum) Mond-Viole, ein gewisses Kraut so des Nachts leuchtet. lunaire; espèce de plante qui brûle la nuit.
'Swietlik, *g. a.* światło. Licht; jede hell-
'Swietnik, leuchtende Sache. luminaire, *m.* lumiére; chose qui est pleine d'éclat & de clarté.
świetlik ziele; świeczki, (euphrasia) Augentrost. euphraise, ou euphrage.
świetlik modry większy (euphrasia cærulea) blauer Augentrost. euphraise qui est de couleur bleuë.
świetlik ryba morska, vid. Błyszczak.
Swietły, *vid.* Swiatły.
'Swietnie, *adv.* 1) glänzend. 2) herrlich,
'Swietno, prächtig, reich. 1) avec lueur, d'une maniére luisante. 2) avec faste, magnifiquement, pompeusement, avec éclat, splendidement; d'une maniére splendide & magnifique. § 1) kiedy księżyc świetno wschodzi. 2) świetno się nośi, stroi.
'Swietnieię, iaśnieię. eig. u. fig. glänzen. *prop. & fig.* briller, reluire, éclater.
*'Swietność. 1) Glantz. 2) Pracht, Herrlichkeit. 1) splendeur, *f.* clarté, éclat lueur, *f.* 2) splendeur, *f.* éclat, magnificence, lustre, *m.* § 1) świetność słońca, gwiazdy. 2) na świetność imienia, twoiego narody na kolana padaią; wielką świetnośćią się stawił.
'Swietny. 1) licht, hell, glänzend. 2) herrlich, prächtig, erlauchtet. 1) luisant, éclatant, brillant, clair. 2) splendide, magnifique, éclatant, illustre. § 1) świetne słońce. 2) świetny obgiey płci orszak; prześwietny Senat.

'Swięto.

Swięto. ein Feyertag. fête, jour de fête.
święta. die Feyertage als Ostern. bonnes fêtes; fêtes à bâton; fêtes célèbres.
święto uroczyste. hohes Fest; hoher Feyertag. bon jour; fête célébre; grande fête.
święto ruchome. beweglicher Feyertag. une fête mobile, une fête qui change.
święto nieruchome. unbeweglicher Feyertag. une fête immobile.
święto do południa. halber Feyertag. demi-fête; fête simple; fête d'Eglise.
'Swiętoiański. das Johannis-Fest betreffend. qui concerne la Sainte Jean.
świętoiańskie; świętoiański grosz. Hand-Geld, so man bey einem Kauf oder einem gemietheten Bedienten giebet. les erres, *f.* denier-à-Dieu, qu'on donne pour asſûrance du marché ou à la perſonne qu'on louë.
świętoiański kwiat, vid. *ſtokroć większa.*
Swiętokradzca. Kirchen-Räuber, Kirchen-Schänder, Gottes-Schänder. un ſacrilège, celui qui commet un ſacrilège.
Swiętokradzkie, *adv.* po świętokradzku. Kirchen-oder Gottesſchänderiſcher Weiſe. ſacrilègement; d'une maniére ſacrilège.
'Swiętokradzki. Kirchenräuberiſch; Kirchen-oder Gottesſchänderiſch. ſacrilège; ſouillé d'un ſacrilège. § świętokradzka się tknęła ręką; świętokradzką na Krzyż podniosł rękę.
'Swiętokradztwo, 'Swiętokraystwo. Kirchen-Raub, Entheiligung Gott geheiligter Dinge. ſacrilège, *m.* profanation des choſes ſaintes.
'Swiętokupiec. Käufer oder Verkäufer geiſtlicher Aemter. un ſimoniaque.
'Swiętokupiecki. die Simoney betreffend. ſimoniaque; qui tient de la ſimonie.
'Swiętokupſtwo. Simoney; Kauf und Verkauf geiſtlicher Aemter. ſimonie, le trafique des choſes ſpirituëlles.
Swiętomarciński. das Martins-Fest betreffend. qui concerne la Sainte-Martin.
świętomarcińskie lato. der alte Weiber-Sommer. l'été de Saint Martin.
Swiętopietrze. der Peters Pfennig, den jeder Pohle ehedeſſen wegen der Diſpenſation Caſimiri I vom Kloſter-Leben, dem Päbſtlichen Stuhl ſoll gezahlet haben. l'obole de Saint Pierre, que chaque Polonois, à ce qu'on prétend, étoit autrefois obligé de païer au Saint Siége pour avoir diſpenſé Caſimir I de la vie monaſtique.
Swiętoſzek. Mucker, Kopfhänger. tartufe, bigot, torticolis. § oſobnyż ty świętoſzek.
Swiętuię. Feyertage halten. faire la fête de quelque Saint; fêter.

'Swięty, *ſubſ.* ein Heiliger. un Saint. § mieć nabożeńſtwo do ktorego 'Swiętego; 'Swięći i Błogosławieni w niebie.
święty. 1) heilig. 2) heilig, gottſelig, gottsfürchtig. 3) heilig, geweihet. 1) Saint, qui eſt canoniſé. 2) ſaint, pieux, réligieux, dévot. 3) ſaint, ſacré. § 1) Swięty Jan, Swięta Anna; Troyca Nayświętſza. 2) święty to człowiek. 3) kośćioł ieſt święte mieyſce.
dźień święty. ein heiliger Tag, der gefeyret wird. un jour ſaint, féte fétée.
chleb święty. Brocke, Brod-Krume die man von der Erde aufhebet. miette, petite parcelle de pain qu'on ramaſſe de terre.
Swieżo, *adv.* 1) friſch, unverwelckt. 2) neulich, ohnlängſt, nicht lange. 1) frais, en fraicheur. 2) fraichement, nouvellement, depuis peu, il n-y-a-pas long tems; nouveau; recemment. § 1) owoce świeżo rad iadam. 2) świeżo się ożenił; świeżo z Włoch powroćił; kwiat świeżo urwany.
wino świeżo zaczęte. neuangezapfter Wein. du vin nouveau percé.
świeżo po. im kurtzen nach, gleich nach. incontinent après. § świeżo po Apoſtołach.
za świeża. ſo lange es friſch iſt. durant ſa fraicheur, en fraicheur. § kwiat za świeża pachnie; kwiat poty wonny, poki ieſt za świeża, potym wiednieie.
Swieżość. Friſchheit, friſche Eigenſchaft des Obſts. la fraicheur d'un fruit. § świeżość roży, śliwy przyiemna.
'Swieży. 1) friſch. 2) neu, neulich, ohnlängſt geſchehen. 3) friſch, ausgeruhet, nicht abgemattet. 1) frais, qui n'eſt pas vieux. 2) recent, nouveau, qui vient d'arriver, qui eſt depuis peu. 3) frais; qui eſt repoſé, qui n'eſt point fatigué. § 1) świeże mięſo; świeży kwiat, owoc. 2) świeżſza konſtytucya; świeża miłość, rana; ſprawy świeżego uczynku; świeże mam nowiny; świeżą tę wysławiał odwagę. 3) świeżych nam trzeba koni; świeże ſtanęły połki.
świeży chleb. friſch Brod. pain molet; pain tendre; pain frais.
masło świeże. friſche Butter. du beurre frais, nouvellement batu.
ſer świeży. junger Käſe. frommage frais fait.
świeże pieniądze. friſche Gelder. de nouvel argent.
'Swini. Schwein. de cochon, qui regarde les porcs & les cochons. § świnia trzoda, ſkora; gnoy świni.

świni raz; świni sztych. ein Sau=Hieb, Sau=Stoß. coup bâtard; coup de bottes mal réüssi, fait contre les régles. § dał mu sztych świni.
świnia kałuża. Schwein=Lache, Suhle, wo sich die Schweine wältzen. souil, bauge, margouillis, bourbier où se vautrent les sangliers.
świnie ryćie. ein Schwein=Bruch, eine Schwein=Wühle. boutis, fouge, lieu où les sangliers fougent ou fouillent.
nie tak srogo, świnia nogo! nicht so grimmig, du grobe Sau! pas tant de pétarades, méchante rosse!
świni kasztan albo orzech. (balanocastanum) Rüben=Körfel. la terre-noix une plante.
świnia wesz. (cicuta) Schierling, Wüterich, Dollkraut, ein gifftiges Kraut. ciguë, une plante venimeuse.
świni wrzod, vid. Skwinancya.
świnie bagno, vid. *rozmaryn czeski.*
świni chleb, vid. 'Swiniak ziele.
świnia mlecz, vid. Papawa.
'Swinia. 1) ein Schwein, eine Sau. 2) Schwein, eine unflätige Manns=Person. 3) Sau, Saunickel, ein unflätiges Weib. 1) cochon, porc, pourceau. 2) cochon, pourceau, souillon, un homme mal-propre. 3) truïe, souïllon, une femme mal-propre. § 1) paść świnie. 2) świnia obżarty porzygał się. 3) z taką świnią ieść nie będę.
świnia morska ryba. Meer=Schwein. dauphin, un poisson de mer.
świnia rzezana. geschnittenes Schwein. coche taillée.
świnia maćiora; maćiorka. eine Saumutter. une truie qui cochonne.
świnia dźika. eine wilde Sau. laïe.
'Swiniak, *vid.* 1) Kmin leśny. 2) Gduła ziemna. 3) Marchew polna.
'Swiniarka. unflätiges Weib, Saunickel. souillon, salison, femme mal-propre.
'Swiniarski. säulsch, unflätig. mal-propre, vilain, salope.
po świniarsku, vid. Swinskie.
'Swiniarstwo. Sauerey, Schweinerey. saloperie, vilenie.
'Swiniarz. Schweinhund. sagouin, cochon, homme mal-propre.
świniarz. ⎫ Schwein=Hüter. porcher,
'Swiniopas.⎭ celui qui garde les cochons.
'Swiniopastwo. 1) das Schweinhüten. 2) Schweinerey, Sauerey. 1) le métier de garder les cochons. 2) saloperie, patrouillage, *m.*
'Swinka. junges Schwein. cochonnet, petit cochon.
świnka, świnki herb. Wappenk. eine Schweins=Kopf im rothen Felde, den eine Hand am Hauzahne hält, über der Krone stehet eine Jungfer. *Blas.* une hure de sanglier au champ de gueules qu'une main tient à la défense; sur la couronne se présente une vierge naissante.
'Swinnik, *g. a.* ein Schwein=Stall. un étable à pourceaux; toit à cochons.
'Swinski. säuisch, unflätig. vilain, salope, mal-propre.
po świnsku, ⎫ po świniarsku. schweinisch,
'Swinskie, ⎭ säuisch. salopement, vilainement, avec saloperie; en cochon, à la maniére des cochons.
'Swist. das Pfeifen des Windes, einer Peitsche. le siflement de vent, de foüet.
'Swistacz. Pfeifer mit dem Maule. sifleur.
'Swistam, *v. m. F. świsnę.* ⎫ pfeifen mit dem
'Swiszczę, *y, ał, eli.* ⎭ Maul, mit einer Peitsche. sifler, faire un bruit perçant, § świsnął na kluczu; świszczy strzała.
świszczy wiatr. der Wind pfeifet. le vent murmure.
'Swistanie. das Pfeifen. siflement.
'Swiszcz, *g. u.* ein Pfeil der in der Luft pfeifet. une flèche qui sifle en volant.
świszcz, g. a. ein Murmel=Thier. marmote, un animal de la grandeur d'un chat.
'Swiszczę, *szczy, szczał, szczeli*, vid.* 'Swistam.
'Swit, 'Switanie. Tages=Anbruch. l'aube du jour; le point (la pointe) du jour; le petit jour; l'avant-jour; le chant du coq. § nad świtaniem było.
z świtem. mit Tages=Anbruch. au point du jour; à jour ouvrant.
przed świtem. vor Tages=Anbruch. avant le jour.
'Swita. es wird licht, der Tag bricht an. le jour commence à éclorre; il fait jour; il commence à faire jour, à poindre.
'Switny. licht, hell, von Farben. clair, *en parlant des couleurs.*
Swoboda. 1) Willkühr, ungebundene Lebens=Art, freyer Stand. 2) Freymüthigkeit. 3) Freyheit. 4) Wappenk. ein Greif im rothen Felde. 1) indépendance, franchise, l'état d'une personne qui est à soi. 2) franchise, ingénuité, naiveté. 3) liberté, immunité, exemption. 4) *Blas.* un grifon au champ de gueules. § 1) przekładać znośną służbę nad ubogą swobodę. 2) swoboda go ludźiom zalećiła. 3) widźieć się na swobodźie; prawa i swobody szlacheckie,
gdyś na swobodźie myśl o prygodźie. bey guten Tagen dencke auch an die bösen.
quand

quand la fortune rit, il faut craindre ses revers; pensez au carème quand vous faites mardi gras.
Swobodnie. frey, freymüthig. franchement, ingénûment. § swobodnie żyie; swobodnie prawdę wyznał.
Swobodny. 1) frey. 2) freymüthig. 1) libre, franc. 2) franc, ingénu, naïf.
swobodny bydź. nach seinem Gefallen leben. vivre à sa volonté, à sa fantaisie.
Swoię sobie co. sich etwas zueignen, für das seinige halten. s'aproprier qu. ch. § obmowa nie szkodźi, kto iey sobie nie swoi, *prov.*
Swora, *vid.* Sfora, Zwora.
Sworcuię, *vid.* Sforcuię.
Sworowany. verbunden, eingelassen, verzapft. enclavé l'un dans l'autre, joint, ataché, lié.
psy sworowane, vid. Sforowany.
Sworuię. zusammen klammern. cheviller, enclaver, lier, atacher avec des crampons.
sworować psy, vid. Sforuię.
Sworzeń, *g. swornia.* 1) Spann-Nagel, Deichsel-Nagel, Wagen-Nagel, Schloß-Nagel im Wagen. 2) eiserner oder hölzerner Zapfen. 1) ateloire, cheville ouvriére qui se met dans le timon des chariots. 2) cheville de fer ou de bois.
Swowolnie, Swowolność, *vid.* Swawolnie, Swawolność.
Swoy, *m. g.* swoiego, *swego; swoia, *swa, *f.*; swoie, *swe, *neut.* 1) mein, dein, sein &c. 2) der meinige, der deinige, der seinige &c. 1) mon, ton, son. 1) le mien, le tien, le sien. § 1) swoię (*swoią) ma księgę. 2) krzywdząc swoich obcych bogaći.

* * *

1) Dieses *Pronomen Adjectivum* bekommt die Bedeutung der Person des *Verbi*. 2) ist aber der *Casus* des *Verbi* oder einer *Præposition* nöthig, muß man moy, twoy, iego, ich hierzu nehmen. 1) *ce pronom adjectif reçoit la signification de la personne du verbe.* 2) *mais quand on se doit servir du cas régi d'un verbe ou d'une préposition, alors il faut mettre les pronoms* moy, twoy, iego, ich. § 1) poydę do swoiego (moiego) ogroda; iesteś w swoim (twoim) domie. 2) poydę do twoiego, do iego ogroda, iesteś w moim domie.
swoie. das meinige, das deinige, das seinige. le mien, le tien, le sien. § z swoiego (z moiego) dałem; z swoiego (twoiego) dałeś; z swoiego dał.
każdemu swoie. einem jeden das seinige. à chacun le sien n'est pas trop.
swoim na pomoc przybydź. den seinigen zu Hülfe komen. venir au secours des siens.
po swoiemu. nach seiner Weise. à sa guise; à sa fantaisie. § każdy po swoiemu żyie.
w swą znowu idźie. er folget wieder seinem Kopfe; er geht wieder auf den vorigen Wegen. il y retourne; il prend son ancien train; il a sa propre boussole dans la tête.
swoyże. sein eigner. son propre. § ze swoieyże winy w to wpadł nieszczęście.
swoy bydź. seyn eigner Herr seyn, seiner mächtig seyn. être à même; être à soi; être indépendant; ne dépendre de personne.
iak nie swoy chodźi. er gehet als wenn er vor den Kopf geschlagen wäre. il est triste comme un bonnet de nuit sans coëfe.
swoy swoiemu rad; swoy do swego lnie. gleich und gleich gesellt sich gerne. chacun aime son semblable.
Swoyski. 1) der meinige, der deinige, der seinige. 2) unsrig, einheimisch, inländisch. 3) zahm, Haus-. 1) le mien, le tien, le sien. 2) le nôtre; de nôtre païs. 3) aprivoisé; domestique. § 1) day mi swoyski (moyski, moy) noż; swoyskiego (swoiego) nie ma mieysca. 2) swoyskie sukno; swoyscy rzemieślniczy. 3) gęsi swoyskie i dźikie.
Syberya, Syberszczyzna, Syber, Sybierz, Sybior. Siberien, eine grosse Moscowitische Provintz. Siberie, une grande Province de Moscovie. § do Syberzu na wygnanie posłany.
Sybila. Sibylle, eine Römische Wahrsagerin. Sibile, une devine Romaine. § dźieśięć, a według inszych dwanaśćie było Sybil.
Sybilski. Sibyllisch. des Sibiles, qui apartient aux Sibiles. § wiersze Sybilskie.
Sycę miod, *ći, cił.* 1) säumen den Honig, solchen über dem Feuer vom Wachs absondern. 2) Meth brauen. 1) épurer le miel, le séparer de la cire. 2) brasser de l'hidromel.
Sycylia. Sicilien, die größte Insel im Mittelländischen Meer. Sicile, la plus grande des îles de la Méditerranée.
Sycylianin, Syczylczyk. ein Sicilianer. un Sicilien.
Sycylianka. Sicilianerin. une Sicilienne.
Sycyliyski. Sicilisch. Sicilien.
Sydon. Sidon, ehedessen eine See-Stadt in Phönicien. Sidon autrefois une ville maritime de Phenicie.
Sydończyk. ein Sidonier. un Sidonien.
Sydoński. Sidonisch. Sidonien; de Sidon.
Sydońska suknia. Poet. Purpur. *Poëtiq.* pourpre; habit de pourpre.

Syę, *obs.* śię. sich. se.
Sygnet, pieczęć. Petschier, Petschier-Ring. cachet, seau.
Sygnetuię, pieczętuię co. petschieren, siegeln. cacheter, séler.
Sykam, *v. m. F. syknę.* 1) zischen wie die Schlange. 2) zucken vor Schmertz. 1) 1) sifler comme un serpent. 2) retirer un membre par douleur. § 1) wąż syka. 2) choć wrona owcę skubie, iednak nie syknie.
Sykiel, *g. sykla, vid.* 'Srebrnik.
Sylaba. eine Sylbe. silabe.
po sylabie. Sylbenweis. par silabes.
Sylabizuię. Buchstabiren. épeler.
Sylabizowanie. das Buchstabiren. l'action de former les silabes & les mots; épelement.
Sylabizowany. buchstabiert. épelé.
Sylabny, sylabowy. sylbicht. de silabe, silabique.
Sylabka. Sylblein. petite silabe.
*Sylam co. offt schicken. envoïer souvent.
Sylogism. Schluß-Rede. un sillogisme. § sylogism to rogaty.
Symbolicznie, *adv.* symbolischer Weise. simboliquement.
Symboliczny. symbolisch, das eine geheime Bedeutung hat. simbolique.
Symbolizuię. unter einem Vorbilde vorstellen. représenter sous un simbole. § ktoś symbolizował.
symbolizować się. ein Vorbild seyn; Gleichheit haben. simboliser; avoir du raport avec qu. ch; étre l'hieroglife, le simbole de qu. ch. § w ślicznym kwieciu marność ludzka śię symbolizuie.
Sympatya. Sympathie. simpatie.
Sympla. die Simpel, die einfache Zahlung einer Steuer. le simple paiement d'un droit, d'un impôt; ce qu'on païe une fois. § sympla podymnego, pogłownego; dwie symple podymnego złożono.
Symplicista. Kräuter-Kenner, Wurtzel-Mann. un simpliciste, botaniste.
Syn. Sohn. fils. § synie (*synu) moy ukochany; bywa ten tytuł krolom od Papieża dawany: Naymilszy w Bogu Synu.
syn chrzesny, vid. *chrzesny syn.*
syn Oyczyzny. Sohn des Vaterlandes. fils de la patrie.
Synaczek, synek. 1) Söhnlein. 2) Mutter-Söhnchen. 1) fils qui est encore enfant. 2) papadoux, mamadoux; fils gâté; fils de sa mére.
Syndyctwo. ein Syndicat. sindicat, charge de sindic.
Syndyczny. einen Syndicum oder dessen Amt betreffend. sindical, qui regarde le sindic ou le sindicat.
Syndyk, prokurator zgromadzenia iakiego. Syndicus, ein Rath einer Gesellschaft. Sindic, conseiller d'une communauté.
Syndykuię. ein Syndicus seyn. étre Sindic.
Synod, ziazd Duchownych. Synodus, Kirchen-Versammlung in einem Bißthum. un sinode ou assemblée des Eclesiastiques d'un Evêché.
Synodalnie. auf Art eines Synodi. sinodalement.
Synodalny. einen Synodum betreffend. sinodal.
*Synogarlica, *vid.* 'Sinogarlica.
Synowa. Schwieger-Tochter, Schnur; Sohns-Frau. belle fille, la femme du fils; la bru.
Synowstwo. Stand, Kindschaft eines Sohns. filiation, état de fils.
Synowica. Bruders-Tochter. niéce; la fille du frére.
Synowiec. Bruders-Sohn. neveu; le fils du frére.
Synowski. söhnlich. filial, de fils.
po synowsku, *adv.* / Synowskie, söhnlicher Weise, wie ein Sohn. filialement, d'une maniére filiale; en fils.
Syntaxa. Gram. der Syntax, die Wort-Fügung. *Gram.* la sintaxe.
Syp, *f. vid.* Sep.
Sypanie. 1) das Schütten. 2) das Aufwerfen eines Berges. 1) l'action de verser une chose séche. 2) l'action de faire, d'élever une hauteur de terre. § 1) sypanie zboża w wor, na kupę. 2) sypanie wału, kopcow, groble.
Sypany. 1) geschüttet, aufgeschüttet. 2) aufgeführt als ein Wall. 1) versé, repandu. 2) élevé, fait comme un rampart.
Sypialnia. Schlaf-Kammer, Schlaf-Stube. dortoir; chambre où l'on couche.
Sypialny. Schlaf-, zum Schlafen eingerichtet. de dortoir; à dormir; où l'on couche. § sypialna komora, salka, izba.
Sypiam. zu schlafen pflegen. gîter; avoir la coutume de coucher en un lieu. § rad sypia w chłodźie; sypiał w tey komorze.
Sypianie. das Schlafen an einem Ort. la gîte; l'action de coucher en. § sypianie na źiemi, na materacu, bez pośćieli.
Sypam, *obs.* / Sypię, *pie, pał.* 1) schütten. 2) aufwerfen einen Berg. 3) Geld verthun. 1) verser, engrener, agencer, mettre une chose séche en, sur. 2) élever, faire un mont. 3) dépenser, disperser de

de l'argent. § 1) ſypać zboże w wor, piaſek na papier. 2) ſypać groblą, wał, kopce. 3) ſypać śiła na brzuchow wytuczenie; ſypie pieniędzmi.

ſypać na kupę, kupą, kupami. aufſchütten, einen Haufen machen, ſchütten. amonceler, entaſſer; mettre en monceau, en tas.

ſypać śię. 1) ſich ſchütten. 2) wimmeln, kriebeln, haufenweiſe kriechen. 3) in Menge heraus kriechen, aufgehen, hervorkommen, hervorbrechen, ausſchlagen. 1) ſe repandre, ſe verſer, *en parlant d'une choſe ſèche.* 1) fourmiller, groüiller, ſe remuër en grand nombre. 3) pululer, germer, bourgeonner, commencer à venir, à croître en quantité. § 1) ſypie śię z woru, dźiurę mieć muśi. 2) lud śię ſypie z miaſta; ſypało śię robactwo z trupa; ſypią śię mrowki z mrowiſka, pſzczoły z ula.

Sypień, *g. ſypnia.* 1) groſſer hölzerner Trichter, das Getreide dadurch zu ſchütten. 2) die Schöpf-Kelle, iſt ein Fäßchen am langen Stiel damit das Bier aus der Brau-Pfanne geſchöpfet wird. 1) une tremie ou un grand entonnoir de bois par lequel on paſſe le grain. 2) puiſoir; ſorte de vaiſſeau à longue queuë fait par le tonnelier avec quoi on tire la biere de la chaudiére.

Syptan, *vulg. vid.* Dyptan.

Syrakuzy, *plur.* Syracuſa, eine Stadt in Sicilien. Siracuſe, une ville de l'île de Sicile.

Syrakuzanin. Siracuſer. un Siracuſien.

Syrakuſki, Syrakuzański. Siracuſiſch. Siracuſien.

Syrop. Syrop, Zucker-Syrup. du ſirop, de la melaſſe.

Syrty, *plur.* Sand-Bäncke, Untiefen. les ſirtes, *f.* des endroits périlleux aux navires à cauſe des ſablons. § okręt na piaſzczyſtych zawiązł ſyrtach.

Syſma, Syſmatyk, *vid.* Szysma, Szysmatyk.

Syt, *adj. vid.* Syty.

ſyt, naſycenie. Erſättigung. aſſouviſſement, raſſaſiement.

do ſytu. mehr als genug; zur Gnüge; zum Ueberfluß. tout ſon ſoul; à regorge muſeau; exceſſivement. § iadłem i piłem do ſytu.

* *ſyt miodowy. miod.* Meth. de l'hidromel.

*Sytek, *g. ſytku*, cyc. 1) Weiber-Bruſt. 2) Wartze an der Weiber-Bruſt. 1) mamelle, teton, mamelon. 2) bouton, bout de teton.

Sytka (*od ſytośći*) źiele, pomorczyk, mlecznik pomorſki. (*balimus*) Waſſer-Bürgel ein Gewächs. alimus, franche pute, blanche pute.

Sytość. 1) Ueberfüllung. 2) Fettigkeit, Dicke des Leibes. 1) repletion, plénitude de viandes. 2) repletion; trop d'embon-point; la groſſeur, la graiſſe du corps. § 1) ſytość zdrowiu i cnoćię ſzkodliwa. 2) ta choroba z ſytośći ćiała pochodźi.

wydarte rzeczy w ſytość nie idą. übel gewonnen, übel zerronnen. ce qui vient par la flûte, s'en va par le tambour.

Sytny. ſättigend. raſſaſiant, nourriſſant, ſoulant. § chleb każdy ieſt ſytny i pośilny; przepiorki ſą pokarmem ſytnym.

Syty, ſyt. 1) geſättiget, ſatt. 2) *fig.* ſatt, überdrüßig einer Sache. * 3) zu fett, der gar zu ſehr bey Leibe iſt. 1) raſſaſié, aſſouvi, repu. 2) *fig.* ſoul, aſſouvi de qu. ch. * 3) replet; gros & gras. § 1) ſytem teraz. 2) nie ſyt ieſzcze krwie pospolitey; ſyt marnośći świeckiey.

ſyt teraz ſławy. er iſt jetzt der Ehren ſatt. il eſt à préſent ſoul de la gloire.

* Sywiosnka źiele, *vid.* Siwiosnka.

Szabla. 1) ein Säbel. 2) Pritſche, Säbel von Holtz. 1) un ſabre. 2) un ſabre de bois. § 1) dobyto ſzabel; rada w pokoiu, a ſzabla w boiu, *prov.* 2) maydkowie ćię wzbiorą ſzablą na burćie.

ſzablą ćiąć kogo. einen mit dem Säbel hauen. ſabrer, écharper qu; donner un ou quelques coups de ſabre à qu.

Szabraka. eine Schaberacke. la houſſe de cheval.

Szach, *g. u.* 1) ein Schach-Stein im Schach-Spiel. 2) Schach, ſo man in dieſem Spiel dem Könige bietet. 1) une piéce du jeu des échecs. 2) échec, qu'on donne au Roi dans le jeu des échecs. § 1) day ſzachy będźiemy grać; kto ſzachu ruſzy ten iedźie. 2) kiedy krol ſzachu nie wźiął taki met nie płaći.

krol ieſt w ſzachu. der König iſt im Schach. le roi eſt en priſe, en échec.

dać ſzach krolowi. dem Könige Schach bieten. donner, faire échec au roi.

ſzachy, plur. das Schach-Spiel. le jeu des échecs.

ſzachy grać. Schach ſpielen. joüer aux échecs.

albo ſzach albo met; lub ſtrata lub zyſk. Verluſt und Gewinn iſt mir gleich. perte ou gain tout m'eſt égal.

Szachowany. gevierecft, gewürfelt. à deſſein de carreau; à carreau; échiqueté; fait en échiquier. § ſzachowana materya.

Szachowni-

Szachownica. Schach-Bret. échiquier, tablier.
ſzachownica herb, *vid.* Wczele.
Szachowniczy. auf Art des Schach-Brets geſetzt, gemacht. rangé, fait en maniére d'échiquier.
ſzachownice ſadzenie, rozſadzenie drzew; w koſtkę ſadzony ſad. in Vierecke gepflanzte Bäume. des arbres plantez en quinconce ou en échiquier.
Szachowy. Schach-, zum Schachſpiel gehörig. d'échec; qui regarde le jeu des échecs.
ſzachowy ſzyk albo w ſachownicę uſzykowany; pośiłkowy ſzyk; ſzyk przechodźiſty. eine Schaarweiſe geſtellte Schlacht-Ordnung. une armée rangée par bataillons, par pelotons.
Szachrowanie. das Jüdeln, Schachern. friperie, regraterie, l'action d'acheter & de vendre d'une maniére indigne.
Szachruię. ſchachern, jüdeln. regrater, maquignonner; acheter & vendre des choſes de peu de valeur pour gagner la vie.
Szacht. eine Schacht in den Bergwercken. un puits dans les mines aux métaux.
Szacowanie. 1) Würdigung, Schätzung. 2) das Tadeln, Durchziehen. 1) eſtimation, apréciation, taxation, priſée. 2) blâme, *m.* critique, repréhenſion.
Szacowany. 1) geſchätzt. 2) getadelt. 1) aprécié, taxé. 2) blâmé, critiqué.
Szacownik. 1) Schätzer, Taxator. 2) Tadler, Spötter. 1) apréciateur, priſeur qui régle le prix de qu. ch. 2) éplucheur, critique, cenſeur, épilogueur, gloſeur.
Szacuię. 1) ſchätzen, einen Preis geben. 2) Schatzung auflegen. 3) durchziehen, durchhecheln. 4) ſchätzen, hochhalten. 1) eſtimer, aprécier, aforer, priſer, taxer; mettre le taux ſur; régler le prix de quelque marchandiſe. 2) taxer, impoſer quelque taxe. 3) éplucher niveller, ſindiquer, vanner, blâmer, reprendre. 4) eſtimer qu; avoir de l'eſtime pour. § 1) kamienicę moię za 2000 talerow oſzacowano; ſzacować kupie; oſzacować obce pieniądze. 2) ſzacować kupcow, rzemieślnikow, maiętność. 3) cudze ſzacuie uczynki; ſzacować ludzkie ſprawy; poſtępki czyie. 4) wyżey ſobie co nad co ſzacować; to ſobie ſzacuią ludźie czym obfituią; lekko ſobie co ſzacować.
Szacunek, *g. ſzacunku.* 1) Taxe, geſetzter Preis. 2) aufgelegte Schatzung. 3) Preis, Werth. 1) aforage, *m.* le taux; taxe. 2) taxation, taxe, impôt, que les taxez doivent paier. 3) prix, valeur, *f.* § 1) sędźia ſzacunek czyni, według ktorego przedawać maią. 2) kupcy ieſzcze ſzacunku nie zapłaćiły. 3) drogie w ſzacunek perły.
Szacunkarz, *vid.* Szacownik.
Szacunkowy. Schätzung-, zur Schätzung gehörig. d'apréciation, qui concerne l'eſtimation & la priſée des denrées.
Szadź, *f.* śrzon. der Reif des Winters. gélée blanche; frimas.
Szadźieię. bereifen. étre couvert de givre, blanchir de frimas.
Szafa. ein Schaf, ein Schrancken. armoire.
Szafarka. Ausgeberin, Haushälterin, Schlüſſerin. femme de charge; une économe, ménagére, gouvernante.
ſzafarka w klaſztorze. Schafnerin eines Kloſters. céleriére, dépenſiére, adminiſtratrice.
Szafarſki. den Ausgeber, die Wirthſchaft betreffend. économique; qui regarde l'économe ou l'économie.
Szafarſtwo. 1) Haushaltung, Haus-Weſen, Haushaltungs-Wiſſenſchaft. 2) Verwaltung als des Getreides, der Eßwaaren. 1) économie, l'art de bien gouverner une maiſon; de conduire une famille. 2) adminiſtration, intendance du blé, des vivres; le ſoin de diſtribuër les vivres.
Szafarz. 1) Haushalter, Ausgeber, Haus-Verwalter, Speiſemeiſter. 2) Caßierer, Zahlmeiſter. 3) Verwalter. 1) pourvoïeur, économe, celui qui a la conduite d'une famille; intendant d'une maiſon. 2) caiſſier, tréſorier, qui a le ſoin de la caiſſe. 3) adminiſtration, intendance des vivres, du blé. § 1) ſzafarz ſtrawowy. 2) ſzafarz pieniężny. 3) ſzafarz zboża, obrokow, żywnośći.
ſzafarz wina. Kellermeiſter. ſommelier.
ſzafarz w klaſztorze. Schafner in einem Kloſter. célerier, dépenſier.
Szafian. Safian, Türckiſches Leder. marroquin de Levant.
ſzafian czerwony. rother Safian. marroquin rouge.
ſzafian czerwony podły. rothes Leder, ſchlechter Safian. baſane tannée.
ſzafian Arbiryſki. der beſte rothe Safian. du marroquin rouge fort fin de Levant.
ſzafian Jaromſki. der beſte gelbe Safian. le meilleur marroquin jaune de Levant.
ſzafian Roſyyſki. Rußiſcher Safian, ſo der ſchlechteſte iſt. marroquin de Ruſſie qui eſt de petit prix.
Szafianowy. Safian-, Safianer. de marroquin

roquin de Levant; de basane tannée. § boty szafianowe.
Szafir. Saphir ein Edelstein. saphir, sorte de pierre prétieuse. § szafirem sadzony.
Szafirowy. Saphir-, Saphirner. de saphir.
Szafka. ein kleines Schränckchen. petite armoire.
Szaflik. Schöpf-Fäßchen. baquet, baillotte, écuelle de bois.
Szafowanie. die Verwaltung, Anwendung. administration, disposition, manîment, conduite de quelque bien.
Szafowy. Schrancken-; ein Schaf betreffend. d'armoire, qui regarde l'amoire.
Szafran. (*crocus*) Safran. du safran.
szafran domowy, nafki, szafran polny, vid. Krokos.
szafran polny, Turecki, lilia wielkonocna, narcißzek żołty. (narcissus tertius) Art von Feld-Narcissen. sorte de narcisse champêtre.
szafran dziki, zimowit. (ephemerum colchicum) Zeitlosen, wilder Safran. mort au chien; chiennée.
Szafranek, szafraniasty kamień. (*crocias*) Art safran-färbiger Perlen. espèce de perle de couleur de safran.
Szafraniasty. Safran-färbig. safrané; de couleur de safran.
Szafranica. (*cyperus Indicus*) Gelbsucht-Wurtz, Gilbwurtz, Curcuma. souchet des Indes; curcuma.
Szafranię co. mit Safran färben, anmachen. ensafraner, safraner; teindre en safran, ou mettre du safran en qu. ch.
szafranić się. gelb wie Safran werden. se safraner, devenir jaune comme le safran.
Szafraniony. mit Safran gefärbt, angemacht. safrané.
Szafranowy. Safran-. de safran, qui regarde le safran. § szafranowy oleiek.
Szafuię czym, *co. ein Gut verwalten. administrer, manier quelque bien; avoir le manîment, l'administration d'un bien. § pospolitą fortuną szafował; szafować pieniędzmi cudzemi; dobrami swoiemi jak chce szafuie; żywot i dobra iego podług upodobania swoiego szafuie.
szafować czym barzo. verschwenden. dissiper, dépenser qu. ch.
Szafunek. 1) die Verwaltung. 2) fig. Gewalt, Gesetz. 1) administration, emploi, manîment. 2) *fig.* pouvoir, loix, *f.* § 1) z szafunku pieniędzy rachunek uczynić. 2) pod szafunek iego przychodzi iey serce, życie moie.
Szaia, *vid.* Saia.

Szakłacina } Szakłak } ziele, *vid.* Szekłak.
*Szała. ein rasender Mensch. un homme furieux.
Szala. eine Schaale an einer Wage, eine Wagschaale. plat, bassin de balance. § na szale waga funtowa leży; szale na rękoieści wiszą.
szala drewniana. höltzerne Schüssel oder Wagschaale. plateau.
szale, plur. die Wage. balance. § na szalach (na wadze) ważyć; szal rękoieść, kluba, ięzyczek, gozdzik albo biegun, kołowrot, dziurka w ktorey bieguny kołowrotne chodzą.
rowna szala; szal stanie w klubie rowno. eig. u. fig. das Gleich-Gewicht. *prop. & fig.* équilibre, *m.* pareil poids. § trzymał w rowney szale obu powodzenie.
Szałamaie, *plur.* eine Schalmey, eine Art von Haut-bois, nur daß sie kein Loch zum Daumen haben. un haubois sans trou pour le pouce.
Szalaput, szaławiła. Händelmacher, Schläger, Balger. breteur, ferrailleur, fendeur de naseaux.
Szałasz. Feld-Hütte, Lager-Hütte der Soldaten. barraque, hutte pour le soldat faite dans le camp pour s'y loger. § ranieni w poł się sforcowali żywotem w szałaszach; po namiotach i szałaszach był hałas.
Szałasnica. ein Teufel vom Weibe. diablesse, méchante fille ou méchante femme.
Szalawa, salawa, naworotnik herb. Wappenk. drey Kreutzer in zwey Zirckeln, über der Sturm-Haube ist eine Krone, aus welcher ein gewafneter Arm mit einem blossen Säbel gehet. *Blas.* trois croix entourrées de deux cercles, de la couronne qui est sur le timbre sort un bras armé tenant un sabre.
Szalba ziele. (*verbascum salvifolium*) eine Art von Wullkraut. espèce de bouillon.
Szalbierka. Betrügerin. trompeuse, friponne, pipeuse.
Szalbierowanie. die Betrügerey, das Betrügen. tromperie, déception, action de tromper.
Szalbierski. betrügerisch. captieux, trompeur, fourbe.
szalbierski słoiki. Taschenspieler-Becher. des gobelets pour faire divers tours.
po szalbiersku, } *adv.* betrügerischer Weise.
Szalbierskie, } frauduleusement, en fourbe, en fripon.
Szalbierstwo. Betrug, Betrügerey. tromperie, friponnerie, fourberie, fourbe.
Szalbieruię kogo. betrügen. fourber, tromper, friponner, piper, frauder.

Szalbierz.

Szalbierz. Betrüger. un fourbe, trompeur, fripon, fraudeur, imposteur, tricheur.

Szalę, *obs.* 1) betrügen. 2) rasen. 1) tromper. 2) être enragé.

Szaleię. 1) unsinnig, sinnlos seyn, rasen. 2) rasen, toben, ausschweifen. 3) rasen, lüderlich leben. 1) être en délire, rêver, rafolir, tomber en rêverie; avoir un transport au cerveau, devenir fou; être hors de son bon sens. 2) extravaguer, faire le diable à quatre, faire l'enragé; faire une terrible rage. 3) vivre dans la débauche, dans la dissolution, dans le déreglement, en débauché. § 1) oszalał od strachu, od miłości; szalał spokoynie, szkodliwie.

szaleć od gniewu. wüten, toben vor Zorn. enrager; être dans une grande colère; être enragé.

Szaleń, *vid.* Szaley.

Szalenie, szalono, *adv.* 1) rasend, rasender Weise. 2) rasend, sehr. 1) sans raison, folement, d'une maniére insensée. 2) furieusement, beaucoup, très. § 1) szalenie postępuie. 2) szalenie się uczy; szalenie się iey rozmiłował.

szalenie się rozgniewać. vor Zorn rasen. se mettre furieusement en colère.

szalenie się zakochać. sich rasend verlieben. s'amouracher, devenir furieusement amoureux.

Szaleństwo. 1) Wahnwitz, Raserey. 2) Ausschweifung, Tollheit. 3) lüderliches, üppiges Leben, Lüderlichkeit. 1) forcenerie, phrénesie, délire, *m.* démence; le trouble d'esprit. 2) folie, extravagance. 3) déreglement de vie, dissolution, libertinage, *m.*

szaleństwo dzikie, popędliwe albo wściekczenie. Raserey, Unsinnigkeit im Zorn. la fureur, trouble d'esprit causé par la colère.

**szaleństwo psie, wściekczenie.* Raserey eines Hundes. la rage qui vient aux chiens.

Szaleniec, *g. szaleńca.* eig. u. fig. ein Rasender. *prop. & fig.* un homme furieux, forcenné, insensé.

Szaleśnik ziele, *vid.* Sytka.

Szaley ziele. (*hyoscíamus*) Bilsenkraut; Tollkraut, Schlafkraut. jusquiame, hanebane.

szaley wielki, psinki. (solanum manicum vel furiosum; solatrum maius, bella donna) Nachtschatten, ein giftiges Kraut. solatrum dormitif, belladonna.

szaley szkapi ziele. (hippomanes) eine Art von Bilsenkraut davon die Pferde rasend werden. espèce de jusquiame qui fait entrer le chevaux en fureur.

Szalka. Wage-Schälchen. petit plat de balance.

szalki na czerwone złote. Gold-Wage, Ducaten-Wage. trébouchet, une petite balance pour péser l'or.

Szalny. Wage-Schalen-. de bassins de balance. § szalne sznurki; szalna misa.

Szalono, *vid.* Szalenie.

Szalony. 1) eig. u. fig. wahnwitzig, unsinnig, sinnlos, rasend, von Sachen und Personen. 2) sehr groß, rasend. 3) rasend, ungestümm als der Wind. 1) *prop. & fig.* phrénetique, insensé, furibond, furieux, maniaque, *ce mot se dit des personnes & des choses.* 2) furieux, très-grand, très-véhément. 3) furieux, mutiné, véhément, tourmenteux comme le vent. § 1) szalonego uzdrowić; szalony od strachu; szalony to uczynek, człowiek. 2) szaloną ku niey zdięty miłością. **3) szalony wiatr, morze; szalone okręt roztrąciły fale.

szalonym czynić. rasend machen. faire entrer en fureur; causer une fureur.

szalony głupie spokoynie. der nicht bey Sinnen ist. insensé, fou, qui est hors du bon sens.

szalony zuchwale, wściekły. rasend, toll. furieux, qui est en furie; forcené.

szalony aksamit. Plüsch-Sammet. peluche, sorte de velours.

szalone koło w młynie. ein flaches Mühlrad mit einem sehr breiten Rande. roue de moulin fort plate avec un bord très-large.

Szalszanowe ziele, *vid.* Czosnkowe ziele.

Szałwia. (*salvia*) Salbey. sauge une plante odoriférante.

szałwia świętego Jana, albo zwieśinosek pachnący. (matrisalvia) Scharley, Garten-Scharlach. orvale, toutebonne, ormin.

szałwia leśna. (stachys) Roß-Poley, riechender Andorn. sauge mole, sauge de montagne; stachis.

szałwia Rzymska, vid. Miętka Grecka.

Szamerowany. bebrämt, schameritt. galonné, chamaré. § galonem szamerowany płaszcz.

szamerowanie. Schamerirung. chamerure.

Szameruię. bebrämen, schameriren. chamarer, galonner, garnir un habit de passemens ou de galons.

Szamet. Kron-Rasch. ras ou rache d'Angleterre, une étofe.

Szamlot, czamlot. Camlot ein Zeug. chamelot une étofe.

*Szamotam. } 1) einen schütteln, er-
Szamocę, *ce, tać.* } schüttern, rütteln. 2)

ausſchelten, ausfilzen. 1) ſecouër, houſpiler, branler, agiter qu. 2) laver la tête à qu; ſecouër, lauſſer, poüiller qu.
ſzamotać ſię z kim. ſich mit einem müde arbeiten, ſich mit einem herum zerren. ſe fatiguer avec qu; ſe tirailler, s'houſpiler, ſe prendre l'un l'autre d'un côté tantôt de l'autre. § ſzamotać ſię z tym koniem trzeba, że podczas i bokow naderwieſz.
kaſzel mię barzo ſzamotał. der Huſten hat mich gantz abgemattet. j'ai l'eſtomac tout rompu à force de touſſer.
Szampanata, *vid.* Spampanata.
** Szampierz. Mitbuhler. rival.
Szańc. Schantze, Verſchantzung. fort, redoute, retranchement. § z ſzańcu wiele mu ludźi nabito.
na ſzańc nieść, wydawać. in Gefahr ſetzen, in die Schantze ſchlagen. hazarder, risquer; expoſer en danger. § nieść na ſzańc głowę, sławę, życie.
ſzańc kawalerſki. Kriegsb. der Cavalier. *Fortif.* le cavalier.
Szańczyk, *g. a.* kleine Schantze. fortin, petit fort.
Szańcowanie. das Schantzen. remuëment de terre; travail de fortification.
Szańcowy. Schantz-, zur Schantze gehörig. de fort, de fortin.
ſzańcowy koſz. Schantz-Korb. gabion, panier.
ſzańcowemi koſzami umocnić. mit Schantz-Körben verſehen. gabionner.
ſzańcowy kopacz. Szańckopnik. } Schantzer, Schantzgräber. pionnier.
ſzańcowa nauka. Szańcoſtawność. } Schantz-Kunſt, Kriegsbau-Kunſt. fortification, l'art de fortifier les places.
Szańcuię. ſchantzen, aufwerfen. élever, faire quelque rampart; travailler à un ouvrage de fortification.
uſzańcować, uſypać górę. eine Höhe aufwerfen. élever une hauteur de terre.
ſzańcować ſię. 1) ſich verſchantzen. 2) approſchiren. 1) ſe retrancher, ſe fortifier de quelque retranchement. 2) pouſſer la tranchée vers la ville; aprocher de la ville. § 1) oſzańcowało ſię woyſko. 2) ſzańcować ſię pod miaſto.
wſzyſtko mu ſię ſzańcuie. alles gehet ihm glücklich von ſtatten; das Glück will ihm wohl. tout lui réüſſit; la fortune lui rit, lui eſt favorable.
Szanowanie. Ehrfurcht, Hochachtung, Verehrung. conſidération, déferance, reſpect; vénération, égard, ſentiment de reſpect, ménagement qu'on a pour qu.
ſzanowanie czego. die Schonung, das Schonen. l'action de ménager, d'épargner.

Szanta biała źiele. (*marrubium album*) weiſſer Andorn, Lungen-Kraut. ſaupaume, marrube.
ſzanta czarna. (marubium nigrum) ſchwartzer oder ſtinckender Andorn. marroubin noir.
ſzanta kotczà. (cardiaca) Hertzgeſpann. gripeaume, cheneveuſe.
Szanuię. 1) verehren, ehren, Hochachtung haben. 2) ſchonen, behutſam womit umgehen. 1) reſpecter, réverer, honorer, ménager qu; avoir du reſpect, des ſentimens d'eſtime pour qu. 2) ménager, épargner qu. ou qu. ch. § 1) ſzanuy oyca i matki. 2) ſzanować ſzaty, ksiąg; ſzanuię sławę, łaſkę iego.
ſzanować ſię; ſzanować zdrowia. 1) ſich ſchonen; vor ſeine Geſundheit ſehr ſorgen. 2) ſich ſchonen; ſein Leben nicht wagen, nicht recht dran gehen wollen. 1) ſe mitonner, ſe tâter, s'épargner. 2) s'épargner, ſe ménager, ne s'emploier pas vertement dans l'ocaſion. § 1) ſzanuie ſię i nic nie ie niezdrowego. 2) w żadney ſię krwawey nie ſzanował okazyi.
Szar. Reihe Dach-Pfannen oder Schindeln eines Daches. rangée de tuiles ou de bardeaux ſur un toît.
ſzar oſtatni z ktorego woda ſpada. Dach-Traufe, Vordach zum Abſchuß des Waſſers. chalate, ſeveronde, ſubgronde batelement, le bas d'un toît qui avance pour jetter les eaux au delà du mur.
Szarań, Szaranek. ein Mittel-Karpfen. une carpe d'une moïenne grandeur.
Szarańcza. 1) eine Heuſchrecke. 2) Heuſchrecken, Heuſchrecken-Haufen. 3) eine Wolcke, groſſe Zahl, Menge. 1) ſauterelle. 2) grande quantité de ſauterelles, un nuage de ſauterelles. 3) nuage, *m.* nuë, multitude. § 1) w Abyſynii ſzarańczą na węglikach pieką i iedzą. 2) ſzarańcza pola wypasła. 3) poraźił ſzarańczą woyſk nieprzyiaćielſkich.
Szarawary, *plur.* groſſe Pomp-Hoſen oder Pluder-Hoſen; ſind groſſe Ober-Hoſen welche die Pohlen beym ſchlechten Wetter über die Kleider ziehen. chauſſes à la Candale, culote fort large à la Suiſſe pour y mettre le bas de l'habit Polonois pendant le tems pluvieux.
Szarawy. graulicht. griſâtre, qui tire ſur le gris.
Szarek. ein Grau-Rock; der grau gekleidet iſt. un griſon, celui qui eſt habillé de gris.
ſzarek, podło ubrany iakieykolwiek maśći ſzatę podłą maiący. ein ſchlecht gekleideter Menſch. un homme habillé de méchans

chans habit; qui est pauvrement habillé.

Szarga. 1) Sturm-Wetter zur See. 2) schlechtes, nasses Wetter. 1) tempête, ouragan. 2) vilain tems; tems pluvieux.

Szargam. mit Gassen-Koth beschlumpern; zurichten. embouër, croter; amasser la bouë en marchant. § uszargała spodnicę.

szargać się. sich beschlumpern; sich zurichten. se croter. § poszargała się.

Szarkam, *v. m. F. szarknę.* zucken vor Schmertz. tirer un membre par douleur. § cyrulik go w skłos zarywa on szarka a milczy.

Szarłacę co. mit Scharlach färben. teindre d'écarlate.

Szarłat. 1) Scharlach, scharlachner Zeug. 2) Scharlach die Farbe. 3) Kermes-Baum, Scharlach-Baum, der die Kermes-Beeren trägt. 1) écarlate, sorte de drap ou d'étofe. 2) écarlate, une couleur rouge fort belle. 3) kermes, un arbrisseau qui porte la graine d'écarlate. § 1) w szarłaćie chodźi. 2) szarłatem farbować. 3) z szarłatu krzewinki iagody na farbę zbieraią.

szarłat źiele, vid. Granatek 2).

szarłat farbowny, szarłatne źiele. (sandyx) Art eines Krauts so Scharlach-Beeren trägt. sorte de plante qui porte de la graine d'écarlate.

szarłat, g. a. *purpura, małż morski, z którego szarłatną farbę wyćiskano.* eine Purpur-Schnecke, daraus ehedessen die Scharlach-Farbe zubereitet wurde. buret, cornet de pourpre, pourpre; poisson à coquille dont on tiroit autrefois la couleur d'écarlate.

szarłat, g. u. }
Szarłatek, } samit kwiat. Tausendschön, Sammet-Blume. passe-velours, *f.* amarante, fleur d'amour.

Szarłatnieię, rumienię się iak szarłat. purpurfärbig werden. tirer sur la pourpre; éclater en couleur d'écarlate.

Szarłatnik. 1) Scharlach-Färber. 2) eine Purpur-Schnecke. 1) teinturier qui met en écarlate. 2) cornet de pourpre; pourpre.

Szarłatno, *adv.* 1) in Scharlach, im scharlachnen Kleide. 2) Scharlachfärbig. 1) en écarlate, en habit d'écarlate. 2) en pourpre. § 1) szarłatno chodźi. 2) szarłatno czynić, farbować.

Szarłatnorodny. Scharlach hervorbringend. qui porte de la graine d'écarlate.

Szarłatny, Szarłatowy. 1) Scharlachfärbig. 2) den Scharlach-Baum betreffend. 1) de couleur d'écarlate. 2) d'arbrisseau de kermes. § 1) szarłatna szata. 2) szarłatowe drzewo.

szarłatne iagody. Kermes-Beeren. vermillon, graine d'écarlate.

Szaro, *adv.* grau. gris, d'une maniére grise. § szaro ubrany.

szaro farbować, malować. grau färben, mahlen. grisailler; enduire, teindre de couleur grise.

****Szaropiory.** mit grauen Federn bedeckt, federgrau. couvert de plumes grises. § szaropiora kaczka.

Szarota źiele, *vid.* Kocenki.

Szarpa. 1) Schärpe von Taft, damit sich die Weiber die Brust bedecken. 2) Officier-Schärpe, Feld-Zeichen. 1) écharpe de tafetas dont les femmes se couvrent le sein. 2) écharpe d'oficier.

Szarpacz. Leuteschéerer, Placker, Händelmacher. chicaneur, agresseur, celui qui vexe, qui ataque les gens.

Szarpam, *v. m. F. szarpnę.* 1) zerreissen, in Stücken reissen; zerfleischen mit Fingern oder Klauen. 2) zersprengen, zerreissen. 3) einen schänden, lästern. 4) schinden, raffen, an sich reissen. 1) déchirer, mettre en piéces avec les ongles. 2) rompre, briser, casser, faire sauter, séparer avec force les parties d'un tout. 3) déchirer à coups de langue, mordre; mettre, tailler en piéces qu; la réputation de qu. 4) piller, tondre, écorcher, dévorer le bien d'autrui; rançonner qu. § 1) szarpać ćiało, mięso, lew go rozszarpał, poszarpał mu balwierz głowę iak nowinę na odłogu. 2) poszarpał okowy. 3) szarpać czyią sławę. 4) dobra iego nieprzyiaćiele szarpaią; żydow kto chce szarpa.

szarpać złoczyńcę cęgami. einen Uebelthäter mit Zangen reissen. tenailler un criminel.

szarpać się. reissen, springen. se rompre, se mettre en piéces. § gdy dźwięk zbyt wielki w uszach, błonka się szarpie.

Szarpanie. 1) das Reissen, Zerreissen. 2) Schindung, Schinderey. 3) Lästerung, Schändung. 1) déchirement, laceration, l'action de mettre en piéces. 2) pillage, rançonnement. 3) l'action de déchirer, de noircir la réputation de qu.

Szarpanina. 1) das Jäger-Recht so den Hunden gegeben wird. 2) Raub, Plünderung, Schinderey, Rapuse. 1) le menu droit, curée, droit des chiens, forhus, foüaille qu'on donne aux chiens. 2) pillage, *m.* pillerie, rançonnement, dépouillement. § 1) szarpanina psom dana. 2) nieszczęśliwy kray, gdźie

ubogi

ubogi ſzarpaninie możnieyſzych podległy; dobra iego idą w ſzarpaninę.

w ſzarpaninę miaſto podać. eine Stadt Preis geben. donner, mettre une ville au pillage, la commettre à l'abandon & au pillage.

Szarſza, Szarza. Scharſche ein Zeug. ſerge, une étofe de laine.

zarſza ſukienna. Lacken-Scharſche, Tuch-Scharſche. double ſerge.

Szarwark. Scharwerck, Frohn-Dienſt. corvée, arbans, *plur.* faiſances, *f. plur.* oeuvres tributaires.

Szarza, godność, urząd. Amt, Würde. charge, emploi, dignité.

Szary. grau von Farbe. gris; de couleur griſe.

ſzary papier. grau Papier. gris papier.

ſzara poświata. dunckler Mondſchein. clair, rais obſcur de la lune; lune obſcure.

Szarzyzna. graue Kleidung. gris; habit gris.

w ſzarzyznę ubrany. grau gekleidet. habillé de gris.

Szaſt, *vid.* Trzaſk.

Szaſtam, *v. m. F. ſząſnę.* 1) peitſchen. 2) ausſpülen als Wäſche. 1) foüeter, donner des coups de foüet. 2) guéer, laver en grande eau. § 1) wyſzaſtać tego chłopca trzeba. 2) ſzaſtać chuſtę w wodźie.

*Szaſzek. Poſſenreiſſer. boufon, plaiſanteur, baladin.

nie podeymuy śię ſzaſzku legawego pola. nimm nicht Sachen auf deine Hörner die du nicht verſtehest. n'entreprenez pas une choſe qui eſt hors de vôtre ſphère, hors de la portée de vôtre eſprit, au deſſus de vôtre connoiſſance.

Szaſzor. Geräuſche einer fliegenden oder lauffenden Sache. bruit que fait un choſe qui vole ou qui court. § wozy śię ruſzyły ſtraſznym ſzaſzorem; co żywo ſunie ſzaſzorem.

Szata. ein Kleid eines ehrwürdigen Mannes. habit, vétement d'une perſonne honnête. § ſzata ſpodnia, zwierzchnia, męſka, białogłowſka, żołnierſka, ſenatorſka, krolewſka, komedyalna; ſzata długa po koſtki; ſzata wydaie człeka obyczaie, *prov.*

ſzata domowa. Haus-Kleid. un négligé; un habit ſans façon.

ſzata powſzednia. Alltags-Kleid. habit à tous les jours.

ſzata do ludźi, ſzata odświętna. Ausgeh-Kleid, Ehren-Kleid, Sonntags-Kleid. habit des dimanches, de bonnes fêtes, de parade.

ſzata letnia. Sommer-Kleid. habit d'été.

ſzaty czynią człowieka. Kleider machen Leute. la belle plume fait le bel oiſeau.

Szatan. der Satan. ſatan, démon, ſatanas. § precz ode mnie ſzatanie.

Szatańſtwo. Teufeley, Teufels-Werck, Teufels-Lehre, Hexerey, Zauberey. diablerie; oeuvres, doctrine de ſatan; ſorcellerie, magie. § ſzatańſtwo w tym pańſtwie panuie.

Szatnica, Szatownia. Kleider-Cammer, Kleider-Schranck. garde-robe; cabinet où l'on met les habits.

Szatniczy, Szatny, *ſubſ.* Kleider-Wärter, Kleider-Verwahrer, Cämmerierer, Cammer-Diener. qui garde les habits; camerier, maître de chambre.

Szatny. 1) Kleider-, zu den Kleidern gehörig. 2) wohl gekleidet, mit Kleidern verſehn. 1) d'habit, qui regarde les habits. 2) qui eſt bien mis, bien vétu.

Szatownia, *vid.* Szatnica.

Szawina, *vid.* Sabina.

Szawłok. Schlauch voller Falten. un outre à beaucoup de plis.

Szćie, *vid.* Sćie.

Szczak. Piſſer. piſſeur.

*Szczątek, *g. ſzczętku.* Szcząt, *g. ſzczętu,* **ſzczęta.* Schatten, Funcken, Spur, kleiner Ueberbleibſel von etwas. brin, ombre de qu. ch. § nie widać teraz i ſzczętu ſtaropolſkiey cnoty.

do ſzczętu, w ſzcząt, ſzczętem. gäntzlich, bis auf den letzten Mann; aufs Haupt. tout-à-fait; à plate couture; jusqu'au fond du ſac; de bout en bout. § w ſzcząt zepſowany; do ſzczęta zginęli; do ſzczętu ich wyćięto; nieprzyiaćiel ſzczętem zbity.

Szczaw, *g. ſzczawiu.* (*acetoſa*) Sauer-ampf. oſeille, aceteuſe, ſurelle, vinette, ſaliette.

ſzczaw kobyli. (oxylapathum) Lenden-Kraut, Buben-Kraut, ſpitziger Mangold. patience, lapais, lampe, parelle.

Szczawik, *g. u.* troyliſtny, zaięczy. (*trifolium acetoſum*) Sauer-Klee, Hertz-Klee, Gukucks-Klee. aléluia, pain de cocu.

Szczawowy. von Sauerampf. d'aceteuſe.

Szczę, *ſzczy, ſzczał.* Piſſen. uriner, piſſer.

Szczebel, *g. ſzczebla.* Leiter-Sproſſe. échelon; roulon, dégré d'échelle. § ſzczeble w drabinie; na trzećim ſzczeblu ſtoi.

po ſzczeblach. auf Leiter-Sproſſen herum. par échelons.

Szczebiecę, Szczebiocę, *ce, tal.* 1) zwitſchern, girren, von Vögeln. 2) plaudern, ſchnattern. 1) gaſouiller, ramager comme les oiſeaux. 2) jaſer, caqueter, babiller,

babiller, jargonner. § 1) żoraw, sroka szczebioce.

Szczebietliwie, *adv.* mit vielen Worten. en beaucoup de paroles.

Szczebietliwość. Geschwätz, Plauderhaftigkeit. paroles inutiles; verbiage, *m.* babil, caquet.

Szczebietliwy. schnatterhaft. babillard, qui fait beaucoup de paroles. § szczebietliwa zazdrość, sroka.

Szczebiotanie. das Plaudern. l'action de causer.

Szczebiot. Schnattrer, Plaudrer. bavard, causeur, jaseur.

Szczebiotka. Plauderin. causeuse, jaseuse, babillarde.

Szczeć, *f.* szczotka, panieńskie wiadro ziele. (*dipsacus*) Karten-Distel, Weber-Distel, Weber-Karten. chardon à bonnetier; chardon à carder. § szczeć ogrodna, biała czerwona.

szczeć polna głucha. (dipsacus minor, virga pastoris minor) kleine Karten-Distel. petit chardon à carder.

szczeć morska, ostromleczny korzeń. (hippophaës) ein fremder kleiner Strauch aus Morea, den die Walcker brauchen. petit arbrisseau qui vient de la Morée & sert aux foulons.

Szczecin, *g. a.* Stetin die Haupt-Stadt von Pommern. Stetin, la capitale de Pomeranie. § Xiążę na Szczecinie.

Szczecina. eine Schweins-Borste. soie de porc.

Szcześcinianin. ein Stetiner. habitant de Stetin.

Sćiećinski. Stetinisch. de Stetin.

Szczecisty. borstig, voll Borsten. plein, couvert de soies.

Szczędzę, *dźi*, *dźił*, oszcządzam. sparen. épargner, ménager.

Szczegulnie, *adv.* 1) nur allein. 2) allein, unbegleitet. 1) seulement. 2) seul, sans compagnie. § 1) szczegulnie to łasce twoiey przypisuie. 2) szczegulnie (sam) rad nie chodzę.

Szczegulność. 1) Einsamkeit, abgesonderter Ort. 2) besondrer Umstand, Inhalt. 1) solitude, lieu écarté, retraite. 2) particularité, chose particulier, détail de qu. ch. § 1) w szczegulności się nie kocha. 2) szczegulności tey rozmowy te były; nie wiemy o szczegulnośćiach tego ziazdu.

w szczegulności. insbesondere. en particulier. § każdy w szczegulności krola prosił.

w szczegulności i w powszechności. insbesondere und überhaupt. tant en particulier qu'en général. § Bog nam daie pomoc w pospolitośći i w szczegulności.

Szczegulny. 1) nur allein, gantz allein. 2) unbegleitet, der gantz allein ist. 1) seul, tout seul. 2) seul, qui n'est pas accompagné. § 1) z szczegulney ku tobie pochodźi miłości. 2) szczegulni nigdy nie chodzą.

Szczęk, *g. u.* der Klang einer Sache. cliquetis, son, bruit d'une chose qu'on touche. § szczęk zbroi, kotła.

Szczęka, kość czeluści w ktorey zęby. Kinnlade, Kinnbacken. machoire.

Szczekacz. 1) Beller, Läſtrer. 2) Kleffer, Zungen-Drescher, schlechter Advocat. 1) clabaudeur, calomniateur, difamateur. 2) brailleur, plaidereau, chicanneur.

Szczękam, *v. m. F. szczęknie.* hol klingen, einen unlauten Klang von sich geben. faire un bruit sourd, rendre un son sourd. § szczęka garniec, dzwon; szczęknął garnek; szczęknęły zbroie.

szczękać zębomą. mit den Zähnen klappern. claquer des dents. § szczękaią zębami od głodu, od źima.

zęby szczękaią od źimna. die Zähne klappern vor Kälte. les dents tremblent de froid.

Szczekam, *v. m. F. szczeknę.* 1) einen anbellen. 2) lästern, Uebels nachreden, schmähen. 1) aboïer, japer, clabauder; japer contre qu; aboïer qu. ou contre qu. 2) aboïer, médire, calomnier, difamer qu. § 1) psy na złodźieia szczekaią; szczekały psy we wśi. 2) szczekać o kim; niech na mnie szczeka.

lis szczeka. der Fuchs bellet. le renard glapit.

szczeknął pies. der Hund hat angeschlagen. le chien a parlé, a sonné.

Szczekanie. 1) das Bellen. 2) das Lästeren, Schmähen. 1) japement, clabaudage, *m.* l'action d'aboïer. 2) difamation, médisance.

Szczękanie zęboma. das Zähnklappern. le claquement des dents.

Szczekuła. Hund der immer belfert. chien qui clabaude toujours.

Szczelina. * 1) langer Ritz, Spalte, Klunze. 2) Streif, langer Span, Schiene. 1) fente, lésar, crevasse. 2) long copeau, éclisse. § * 1) przez szczelinę (rozpadlinę) patrzać. 2) szczelina z gonta odłupiona.

*Szczeniątko. } 1) ein junger Hund der
Szczenię. } noch sauget. 2) junges eines reissenden Thieres. 1) un petit d'une chienne. 2) cheau; le petit d'un animal rapace. § 1) szczenię iuż spore.

ſpore. 2) ſzczenię lwie (lwię) ſzczenię wilcze (wilczę).
Szczenięcy. von einem jungen Hündlein. de petit chien; qui régarde les petits d'une chienne.
Szczenienie. Wurf junger Hunde. portée, tous les petits d'une chienne. § pies pierwſzego a ogarzyce drugiego ſzczenienia naylepſze.
Szczeniuk. kleiner Hund. chien qui n'eſt pas grand. § ogromny zwierz na oſzczek drobnego nie dba ſzczeniuka.
Szczenna, *adj. f.* trächtig, von Hündinnen und reiſſenden Thieren. pleine, qui porte, *parlant des chiennes & des femmelles des animaux carnaſſiers.* § ſzczenna lwica, ſuka.
Szczep, drzewko ſzczepione. gepfropfter Baum. ente, gréfe; un arbre gréfé ou enté.
Szczepa, klofta. Scheit Holtz. bûche. *iak ſzczepa chudy.* er iſt nur Haut und Knochen. il eſt maigre & ſèc comme un ſquelete, comme une alumette.
Szczepam co. ſpalten Holtz. fendre du bois.
ſzczepać ſię; padać ſię. ſich ſpalten. ſe fendre, crevaſſer, s'entr' ouvrir.
Szczepan. Stephen ein Manns-Nahme. Etienne, nom d'homme.
Szczepanie. das Spalten. l'action de fendre.
Szczepany. geſpalten. fendu.
Szczepek, *g. ſzczepka.* gepfropftes Bäumchen. petit arbre enté.
Szczepię. 1) pfropfen einen Baum. 2) pflantzen, ausbreiten eine Lehre. 1) gréfer, enter, mettre une gréfe. 2) planter la foi, une doctrine. § 1) ſzczepić drzewo. 2) ſzczepić wiarę Swiętą.
Szczepienie. das Pfropfen der Bäume. l'action de gréfer un arbre. § ſzczepienia czas.
nożyk do ſzczepienia. Pfropf-Meſſer. gréfoir, entoir, écuſſonnoir.
Szczepiony. gepfropft. grefé, enté.
Szczepka. abgeſpaltener Splitter. éclat, petit ais délié & ſéparé de quelque bois.
Szczepnik. 1) Pfropfer. 2) Pflantz-Schule im Garten. 1) jardinier qui gréfe. 2) pépiniere.
Szczepniſty. } leicht zu ſpalten. qui ſe laiſ-
Szczepny. } ſe fendre.
ſzczepny. gepfropft. enté, grefé.
ſzczepny. } Pfropf-, zum Pfropfen und
Szczepowy. } Pfropf-Reiſern gehörig. d'ente, de gréfe; qui regarde l'action & l'art de gréfer.
Szczer, *vid.* Szczyr.
ſzczerbię co. ſchartig machen. ébrécher, faire une bréche dans qu. ch.
ſzczerbić ſię. Scharten bekommen, ſchartig werden. égréner; s'ébrécher.
Szczerba, *vid.* Szczerbina.
Szczerbak, *g. u.* ziele, Endywia. Endivien. endivie.
Szczerbaty. 1) ſchartig, voller Scharten. 2) der Zahnlücken hat; dem Zähne fehlen. 1) ébreché, plein de bréches. 2) brèchedent; celui ou celle qui a perdu quelques dents; bréchu. § 1) ſzczerbaty noż, garniec. 2) ſzczerbaty człowiek; ſzczerbata niewiaſta.
ſzczerbata gęba. Haſen-Scharte. bec de liévre; fente aux lévres de certaines perſonnes.
Szczerbina, ſzczerba. eine Scharte in einer Klinge, in einem Topf. brèche; dent, *f.* fracture dans une lame, dans un pot.
Szczerka, *v. m. F. ſzczerknie.* ſehr rauſchen wie Waſſer. murmurer trop, bruire comme l'eau. § ſzczerka krew woda.
**Szczeropłynny. } voll Redlichkeit und
**Szczerożyczliwy. } Gewogenheit; aufrichtig, redlich. ſincére & afectionné; plein de ſincérité, plein d'afection, de zèle & d'eſtime. § ſzczerożyczliwe do nożek ſkładam powinſzowanie; ſzczeropłynne chęci.
**Szczeropłynność. } Redlichkeit, auf-
**Szczerożyczliwość. } richtige Liebe und Hochachtung. ſincérité; amour ſincère; vraïe eſtime.
Szczeroproſty. 1) Philoſ. einfach. 2) einfältig und dabey redlich. 1) *Philoſ.* ſimple, qui n'eſt pas compoſé. 2) naïf jusqu'à la ſimplicité; plein de ſimplicité & de ſincérité, naïf, ingenu. § 1) żywioły ſą ſzczeroproſte. 2) ſzczeroproſta życzliwość.
Szczerość. 1) Aufrichtigkeit, Redlichkeit. 2) Lauterkeit als des Goldes. 1) ſincérité, integrité, bonne foi, candeur, *f.* 2) la loïauté, pureté comme de l'or. § 1) w chrześciańſkiey żyć z ſobą ſzczerości. 2) ſzczerość złota.
Szczery. 1) aufrichtig, redlich. 2) lauter, fein, unverſehrt, rein als Gold. 3) lauter, nur allein. 1) naïf, ſincére, franc, candide. 2) pur, fin, loïal qui eſt ſans mélange comme de l'or. 3) pur, tout. § 1) ſzczery człowiek; ſzczerym wyznaie ſercem. 2) wino, ſrebro ſzczere. 3) ſzczere to plotki; ſzalbierz to ſzczery; ſzczerych kupcow woźi na ſwoim rydwanie.
ſzczere złoto. gediegen Gold. de l'or vierge.
ſzczere wino. reiner Wein. du vin net, loïal.
Szczerze. aufrichtig, redlich. ſincérement, candi-

candidement, naïvement, ſans déguiſement, de bonne foi. § ſzczerze śię obchodźić z kim.

Szczerzyca źiele, *vid. śrebrnik włoſki.*

Szczęśćie. 1) das Glück. 2) Glücksfall, zufällige Begebenheit. 1) bonheur, fortune, proſperité. 2) le hazard, coup de hazard, de fortune. § 1) ſzczęśćie rozum odeymuie, a nieſzczęśćie go dodaie; wielkie mię ſzczęśćie potkało; ſzczęśćie mu ſłuży, posłużyło; o iak inaczey ſzczęśćie mię obraca; nie dufay ſzczęśćiu bo nie ieſt ſtateczne; ſzczęśćie obłudne, ułterkliwe, nieſtateczne; ſkuśić ſzczęśćia ſwoiego; nie miey w ſzczęśćiu nadętośći, a w nieſzczęśćiu upadłey myśli, ſzczęśćie ieſt ſen czuiącego; obrot, podwrot ſzczęśćia; day ći Bog ſzczęśćie. 2) na wątpliwy los ſzczęśćia pamiętać trzeba; ſzczęśćie mi tego kawalera na ratunek narażyło; na ſzczęśćie to puſzczam; na to ſzczęśćie wyſzedł.

ſzczęśćie wſzelakie; oboie ſzczęśćie. Glück und Unglück. le bonheur & le malheur; la bonne & la mauvaiſe fortune. § nierozerwane w oboim ſzczęśćiu towarzyſtwo.

na ſzczęśćie wſzelakie miey ſerce iednakie. man muß Glück und Unglück mit gleichem Muth ertragen. contre fortune bon coeur; ne ſois fier en proſperité, ni confus en adverſité.

ſzczęśćie dobre. gutes Glück, Wohlſeyn. bonheur, bonne fortune.

ſzczęśćie złe. Unglück. malheur, deſaſtre, *m.* mauvaiſe fortune. § złemu uſzedł, uleciał ſzczęśćiu.

ſzczęśćie naywyżſze; ſzczęśliwość, weſele wieczne. das höchſte Gut, die Seligkeit. le ſouverain bien; la béatitude.

ſzczęśćia znak. ein gutes Zeichen. bon ſigne; bon & heureux préſage.

z ſzczęśćia. von ohngefehr. par hazard. § z ſzczęśćia to przypadło.

na ſzczęśćie. zu allem Glück, zu gutem Glück. par bonheur. § na ſzczęśćie przyſzedł.

na ſzczęśćie moie. zu meinem Glück. heureuſement pour moi.

mieć ſzczęśćie do czego. Glück zu etwas haben. avoir du bonheur à qu. ch. § mam ſzczęśćie do pſzczoł; nie ma ſzczęśćia do koni, we grze.

to ſzczęśćie moie że. das iſt mein Glück daß. bien me prend que &c.

to ſzczęśćie twoie że maſz przyiaćioł. das iſt dein Glück, daß du Freunde haſt. bien vous en prend que vous avez des amis.

puſzczać śię na ſzczęśćie. ſich dem Glück überlaſſen s'abandonner au hazard.

upaść w ſzczęśćiu. 1) unglücklich werden. 2) im Unglück verzagen. 1) devenir malheureux. 2) ſuccomber à ſes maux, à ſon malheur; être acablé, vaincu, abatu par la mauvaiſe fortune.

uznaię do śiebie ſzczęśćia tego że. ich halte dieſes für mein Glück, daß. je reconnois que c'eſt un bonheur pour moi de.

ſzczęśćia na co ſzukać, probować. ſein Glück zu etwas verſuchen. tenter ſa fortune.

gdy ſzczęśćie raczy, na gonćie wypłynieſz. wer das Glück hat führt die Braut heim. tout réüſſit à qui la fortune en veut.

Szczęśćię. glücken, beglücken, Glück geben, ſegnen. benir, rendre heureux, combler de proſperité. § ſzczęść ći, (ćię) Boże w tym przedśięwźięćiu.

ſzczęśćić śię. glücken, gelingen. ſuccéder; proſpérer, être heureux, réüſſir. § poſzczęśćiła mu śię ta praca.

wſzyſtko mu śię ſzczęśći. als gelinget ihm nach Wunſch. tout lui vient à ſouhait, tout lui réüſſit.

Szczęśliwie, *adv.* glücklicher Weiſe. heureuſement. § ſzczęśliwie mu śię powodźi.

Szczęśliwość. 1) die Glückſeligkeit. 2) Wohl, Glück, Wohlſeyn, Wohlfahrt. 1) felicité, ſouverain bien. 2) bonheur, état heureux, proſpérité. § 1) ſzczęśćie ieſt fortuna ślepa, niedoſkonała, cnoćie nieprzyiazna i nieſprawiedliwa; ſzczęśliwość ieſt cnota, ktora i w nieſzczęśćiu doſkonałym bydź może ſzczęśćiem. 2) wſzelakiey ći życzę ſzczęśliwośći; do dalſzego ſzczęśliwośći twoiey poſtanowienia i to należy.

Szczęśliwy. glücklich. heureux. § ſzczęśliwy do koni, we grze; ſzczeſliwego powodzenia pierwſzy wſtęp przyczynił mu ſerce i ludźi; znak ſzczęśliwy.

ſzczeſliwa Arabia. das glückliche Arabien. l'Arabie heureuſe.

Szczęſna. Feliciana ein Weiber-Nahme. Felicité, nom de femme.

Szczęſny. Felix ein Manns-Nahme. Fiacre, Felice, Felix, nom d'homme.

Szczęśnie, *adv.* mit vielem Glück. avec beaucoup de bonheur; heureuſement.

Szczęſny, ſzczęśćie czyniący. glückhaft, Glück bringend. heureux; qui porte bonheur, favorable, propice.

do Szczętu, *vid.* Szcząt.

*Szczeżuia, łuſka. Fiſchſchuppe. écaille de poiſſon.

**ſzczeżuia, łupina.* Nußſchale. coque de noix.

Szczkam,

Szczkam, *v. m. F. szczknę.* } schlucken, den Szczka mi się. } Schlucken haben. hoqueter; avoir le hoquet. § szczknął dwa razy.
szczkam. mit wenigen Stichen nehen; zustechen, zunehen. pointer; fermer, atacher, coudre à quelque points. § zaszczkniy tę dziureczkę iedwabiem.
szczkaiąc. mit Schlucken. en hoquetant.
Szczkanie. } Szczkawka. } der Schlucken. le hoquet.
szczkanie. } ein Schluck im Schlucken. Szczknienie. } un coup de hoquet. § szczknienie iedno, dwoie.
Szczodrobliwie, } *adv.* freygebig, mildig- Szczodrze, } lich. libéralement, avec libéralité.
Szczodrobliwość. } Freygebigkeit, Mildig- Szczodrość. } keit. libéralité, largesse. § szczodrobliwość iest cnota krolewska.
Szczodrobliwy. } freygebig. libéral, qui Szczodry. } donne volontiers, large.
szczodry w słowa, w obietnice. der viel verspricht. prometteur; qui fait de grandes promesses; celui qui promet beaucoup & qui tient peu.
Szczodrak. Brod, Kuchen oder ein anderes Geschenck, so man am Fest der heiligen drey Könige den Armen giebet. pain, gâteau ou quelque autre largesse, qu'on fait aux pauvres la fête des Rois.
Szczodrzeniec, *g. szczodrzeńca*, mawrot ziele. (*cytisus*) Geis-Klee. citise.
Szczotka. 1) Kleider-Bürste, Kehr-Bürste. 2) eine Bürste zu unterschiedenem Gebrauch, 1) brosses, *f plur.* vergette pour nettéïer les habits. 2) brosse, pinceau de poil de cochon à divers usages. § 1) przy szczotce wiśi miotełka. 2) szczotka do włosow, do lnu; szczotka mularska.
szczotka żelazna do lnu. eine Flachs-Hechel. seran, grege, un peigne de fer avec quoi on peigne le chanvre.
szczotką chędożyć, czesać. bürsten. brosser.
szczotka do trzewikow. Schuh-Bürste. décrotoir.
szczotka ziele, vid. Szczeć.
Szczotkarz. Bürstenbinder. brossier.
*Szczublatko, } *Szczubiałka, } *vid.* Szczupaczek. *Szczublica, }
Szczudłek, *g. szczudłka.* 1) Kopf-Nuß, Hirn-Preller. *2) Stich, Stichel-Rede. 1) chiquenaude, croquiniole; coup qu'on donne sur la tête avec les neuds des doigts. 2) piquûre, morsure; coup de langue, coup de dent. § 1) od szczudłkow chłopcu głowa opuchła. *2) dał mi szczudłek.
Szczudło. 1) eine Stelze, auf welcher man über einen kothigen Ort schreitet. 2) Stelzer, der auf Stelzen gehet. 3) Stelze, höltzernes Bein eines Lahmen. 4) ein Lahmer, der auf einem höltzernen Bein gehet. 1) échasse dont on se sert pour passer un chemin bourbeux. 2) celui qui marche sur des échasses. 3) jambe de bois. 4) celui qui marche sur une jambe de bois. § 1) na szczudłach chodźić.
Szczuię, *szczuie, szczuł, *szczwał.* 1) einen Hund hetzen, anhetzen. 2) hetzen ein Thier. 3) aufhetzen, anhetzen, aufbringen. 1) hâler, lancer, lâcher, laisser couler, donner les chiens après qu; chasser qu. aux chiens. 2) courre, forcer une bête; combatre une bête par les chiens. 3) inciter, exciter, pousser, enflammer qu. contre qu. § 1) szczuto złodźieia psami; wyszczuy go z domu. 2) szczuć zaiącę, świnie. 3) szczuć kogo kim.
Szczuka. grosser Hecht. brochet carreau.
szczuka morska. Meer-Wolf. loup marin, loup de mer.
Szczupak. ein Hecht. brochet. § szczupaki są rzeczne, ieziorne, stawowe.
Szczupaczek. } kleiner Hecht, Gras-Hecht. Szczupiel. } brocheton, lanceron.
Szczupakowy. Hecht-. de brochet.
Szczuplę co. 1) verdünnen, dünner machen. 2) hager, schmanck, dünne machen. 3) vermindern, verringern. 1) amenuiser, rendre plus menu. 2) amaigrir, atenuër, exténuër, faire devenir maigre ou grêle. 3) amoindrir, diminuër, rendre moindre.
Szczupleię. 1) mager, dünn werden. 2) weniger werden, geringer werden. 1) amaigrir, devenir maigre ou grêle. 2) devenir moindre, diminuër, se retrancher. § 1) wcale po chorobie szczupłał. 2) intrata się kurczy i szczupleie.
Szczupło, *adv.* 1) dünn. 2) mäßig, sparsam, knapp. 1) d'une maniére mince. 2) maigrement, exiguement, pauvrement; chichement, médiocrement. § 1) kiiek szczupło oberznąć. 2) szczupło daie, iada.
Szczupłonogi. dünnbeinig, dünnfüßig. celui qui a des jambes menuës.
Szczupłość. 1) Dünnheit, Kleinheit, Hagerheit, Magerheit. 2) Wenigkeit, Schwäche. 3) Wenigkeit, kleine Anzahl. 1) petitesse, exiguité. 2) modicité, sécheresse, petite quantité. 3) rareté, le peu,

peu de, petit nombre de. § 1) szczupłość osoby, listka, drzewka. 2) szczupłość rozumu i powagi iego. 3) szczupłość woyska, kupcow na iamarku.

Szczupły. 1) zart, dünn, schwanck, hager. 2) sparsam, knapp, schlecht. 3) schwach, arm, mager an etwas. 1) grêle, mince, menu, délié. 2) mince, modique, succint, chiche. 3) maigre, sec, pauvre en qu. ch. § 1) szczupły człowiek; drzewko szczupłe. 2) obiad był szczupły; szczupłe ma dochody. 3) szczupły w powagę, w rozum, w pieniądzę człowiek.

Szczur. eine Ratte. rat.

Szczurczy. Ratten=. de rat.

Szczurek. kleine Ratte. raton.

szczurek, szczur cudzoziemski, dziki(glis). Hasel=Maus, grosse wilde Ratte, die den Winter durch schläft. loir, rat des Alpes, un animal qui dort tout l'hiver.

śpi iak szczurek. er schläft wie eine Ratze. il dort comme un loir, comme un sabot.

Szczury, *vid.* Szczupły.

Szczutka. ein Nasen=Stüber. nasard.

szczutki komu dawać. einem Nasen=Stüber geben. nasarder qu; donner des nasards à qu.

Szczuty, *vid.* Szczwany.

Szczwacz. Hetzer; ein Jäger=Junge der die Hunde anhetzet. valet de chiens de chasse qui les forhuë.

Szczwaczka, żołta śliwka. Zwetschen, gelbe Pflaume, Spilling. poitron; prune jaune.

Szczwał, *vid.* Cwał.

Szczwany. 1) gehetzt. 2) gehetzt, verschlagen, durchgetrieben, gewitzigt, der mehr dabey gewesen ist. 1) forcé, combatu, chassé par les chiens. 2) qui a vu le loup; rutiné, leurré, rafiné, déniaisé; qui est ferré.

Szczycę się, *ći, ćit.* vorschützen, anführen, sich steifen auf etwas; sich einer Sache rühmen. se faire fort, se louer, se glorifier, se piquer de quelque chose. § szczyci się szlachectwem, Panem swoim; szczycę się na łasce twoiey.

Szczygieł, *g. szczygła.* Stieglitz ein Vogel. chardonneret un oiseau.

ile w szczygłu sadła. nichts; so viel die Mücke Fett hat. pas un zest; autant qu'on peut soufrir dans l'oeil.

Szczykam kwiatek, *v. m. F. szczknę*, szczypię kwiatek paznokciem. abbrechen eine Blume. cueillir une fleur.

Szczypacz. 1) Kneiper. 2) Tadler, After=Redner. 1) celui qui pince avec le bout des doigts. 2) un médisant, celui qui se plait à pincer les gens; esprit satirique; esprit mordant, piquant.

Szczypanie. 1) das Kneipen. 2) Sticheley, Stichel=Reden. 1) pincement, l'action de pincer. 2) coup de dent, de bec, qu'on donne à qu; médisance, critique.

Szczypany. gekniпen. pincé.

ranką szczypana. ein Kniff. pinçon.

Szczypawka. } 1) schwartzes, harthäutiges
Szczypawica. } Ungeziefer, so sehr kneipet. *2) Blut=Igel, s. Piiawka. 3) kleiner Vogel, der sehr beisset, als ein Sperling, Fincke. 1) sorte d'insecte qui a la peau dure & noire & qui pince terriblement. *2) sangue-suë, *v.* Piiawka. 3) chaque petit oiseau qui pince extrémement comme le passereau, le pinçon.

Szczypce, *plur.* Licht=Putze. des mouchettes, *f. plur.* § szczypców niemasz.

Szczypię, *pie, pał.* 1) kneipen mit den Nägeln. 2) beissen mit dem Schnabel. 3) brechen, pflücken Blumen, Kräuter. 4) beissen, sticheln. 1) pincer. 2) mordre, pincer avec le bec. 3) pincer, cueillir des fleurs, des herbes. 4) pincer, lardonner, brocarder ronger, morder, piquer de paroles; donner un coup de langue, de dent à qu. § 1) szczypać kogo w rękę. 2) zięby barzo szczypaią. 3) szczypać, rwać kwiaty, zioła. 4) szczypać kogo słowy.

śmiejąc się szczypie; żartuiąc szczypie. er saget im Lachen die Wahrheit. il mord, il pince en riant.

szczypać w ięzyk. in die Zunge beissen als Pfeffer. cuire, piquer, avoir un goût piquant; mettre la bouche en feu comme le poivre. § ocet ten szczypie.

wiatr szczypie. der Wind schneidet. le vent perce, cingle, foüette, coupe.

Szczypior. junge Zwiebel=Röhrchen; grüne Zwiebeln. jeunes tiges des oignons.

Szczypiorek. Schnitter=Lauch. ciboule, petit porreau.

Szczypka. } Pfötchen, so viel man zwischen
Szczypta. } den Fingern fassen kan. prise, pincée, pugile, *m.* ce qu'on prend tout d'un coup avec le bout des doigts. § day mi szczypkę soli.

szczypką. } 1) Pfötchens=weise. 2) zu
Szczypkiem. } wenigen. 1) par pincées. 2) en petite quantité; tantôt peu tantôt moins; chiquet à chiquet. § 1) szczypką sol bierze. 2) szczypkiem daie.

Szczyr ziele, merkuryał. (*mercurialis mas*) Bingelkraut das Männlein. vignoble, mercuriale mâle.

szczyr leśny. wild Bingelkraut. mercuriale sauvage.

ſzczyr włoſki, *vid.* Płodźieniec.
Szczyrzyca. (*mercurialis femina*) Bingel-kraut das Weiblein. mercuriale femelle.
Szczyt. 1) der Gipfel eines Gebäudes. 2) Berg, Haufen als auf dem Scheffel. 3) Gipfel, höchste Staffel der Ehren. 4) Vorzug, Vorrecht. 5) Wappenk. die Mitte eines Schildes. 1) faît, faîtage, *m.* comble, *m.* le haut d'un bâtiment. 2) comble, *m.* petit tas ſur les choſes ſéches qu'on meſurées; meſure comble. 3) le comble, le plus haut point, le ſommet de la gloire. 4) préference, prérogative. 5) *Blaſon.* le centre ou le milieu de l'écu. § 1) ſzczyt domu, kośćioła. 2) ſzczyt z korca ſtrychować. 3) na naywyżſzy ſzczyt honorow śię poſunął. 4) ſzczyt to iego; w tym ma ſzczyt. 5) ſzczyt tarczy.
ſzczytem. 1) mit einem gehäuften Maß. 2) abhängig, schräg, spitzig zu. 1) à meſure comble. 2) en dos d'âne; d'une maniére panchante des deux côtez. § 1) ſzczytem mierzyć. 2) zagon z ſzczytem ſpadźiſto orany.
Szczyżoryk, *g. a.* ein Feder-Messer. canif, tranche-plume, *m.*
Sędźiwość, *vid.* Siędźiwość.
Sędźiwy, *vid.* Siędźiwy.
*Szefelin, *vid.* Włocznia, Oſzczep, Rohatyna.
Szefergryn, *vid. kley złotniczy.*
Szekłak, ſzakłak, *g. u.* (*rhamnus catharticus*) Creutz-Beeren, Wege-Dorn. nerprum un arbriſſeau.
Szekłakowy. 1) von Creutz-Beeren. 2) dunckel-grün. 1) deNerprum. 2) de verd brun.
ſzekłakowy kolor. eine grüne, gelbe und auch rothe Farbe, die aus Creutz-Beeren zubereitet wird. ſorte de couleurs dont on a une verde, une jaune & une rouge & qu'on prépare de baïes de nerprum.
Szeląg. 1) Pohlnischer Schilling, er gillt einen Heller. 2) ein Schilling in andern Ländern. 1) chelon, denier Polonois, une petite monoïe de cuivre. 2) eſcalin, une petite monoïe qui a cours én pluſieurs païs. § 1) groſz ma trzy ſzelągi. 2) ſzeląg Pruſki, Hamburgſki.
nie ma złamanego ſzeląga. er hat keinen Heller Geld. il n'a pas vaillant un liard.
znaią go iak zły ſzeląg. man kennet ihn wie böse Müntze; er ist im Geschrey. connu comme de la fauſſe monoïe.
Szelbag, ſzelbląg, *g. a* Schlaf-Banck, Schlaf-Tisch. lit pliant en banc, en table.
ſzelbag. ⎫ Topf-Bret in der Küche.
Szelbaki, *plur.* ⎭ armoire à vaiſſelle.
Szeleſt. Gerassel, Geschärre, Geräusch. bruiſſement, trac, fracas, bruît que font les hommes, les animaux en courant, les chariots en roulant. § ſzeleſt sług bieżących.
Szeleſzczę, *ści, ścił.* rasseln, rauschen. bruire, tracaſſer, faire un bruit. § ſzeleści woda.
Szelężny. 1) Schilling-, die Schillinge betreffend. 2) schlecht, das nicht viel kostet. 1) de denier, qui regarde les deniers, les eſcalins. *2) vil, mauvais, méchant; de très-vil prix. § 1) ſzelężna Mynica. *2) ſzelężną (podłą) kogo golić brzytwą.
Szelężyſko. schlechter Schilling. un méchant denier.
Szeliga herb. Wappenk. ein Kreutz im liegenden halben Mond, über dem Helm und der Krone stehen zwölf Pfau-Federn in drey Reihen. *Blaſon.* une croix plantée dans un croiſſant montant; le timbre & la couronne ſont ornez de douze plumes de pâon én trois rangs.
Szelina, *vid.* Szczelina.
Szelka procna. das Schleuder-Leder. le panier, la poche de la fronde où l'on met la pierre qu'on veut jetter.
Szelma. Schelm. coquin, maraud, pendart, homme infame.
Szelmuię, bezecnym czynię. zum Schelm machen. rendre, déclarer qu. infame. § kazać ſzelmować żołnierza.
Szemle, *plur.* Bergw. Schemmel. Schenckel, Höltzer an der Kette, so den Blasbalg aufziehen. *Métal.* piéces de bois atachées à la chaine qui lèvent le ſouflet.
Szemracz. Brummer, der unvernehmlich redet. marmoteur, qui parle entre ſes dents.
Szemranie. 1) Gemurmel, unvernehmliche Reden. 2) das Geräusch als des Wassers. 1) murmure, *m.* bruit confus de pluſieurs perſonnes qui murmurent. 2) le murmure, le bruit agréable que font les eaux. § 1) ſzemranie żydowſkie w bożnicy. 2) ſpi śię dobrze przy miłym wody ſzemraniu,
Szemrzę, *rze, rzał, rzec.* 1) brummeln, murmeln, unter dem Bart reden. 2) rauschen wie Wasser. 1) gronder, marmoter, parler entre ſes dents. 2) murmurer, faire un bruit agréable comme une fontaine.
ſzemraią o tym. man redet davon. on ſe le dit à l'oreille; un bruit ſourd courre, veut que.
Szeptam, *v. m. F. ſzepnę.* ⎫ leise reden, zischeln, zischbern,
Szepcę, *pce, ptał.* ⎭ fischbern. chucheter, marmoter, parler tout bas, ſoufler à l'oreille. § z drugiey

giey strony diabeł mu to za uchem szepce; szepnął mu to do ucha.
Szepietlawo, *adv.* lispelnd. en béguaïant. § śiepietlawo mowi.
Szepioł, szepiołka. Fischbrer, Ohrenbläser. chucheteur, semeur de raport, soufleur, marmoteur. § szepiołka zdradny.
Szepielak. Lispler. un bégue, qui bégaïe
Szepluń. en parlant.
Szeplunka. eine Lisplerin. une bégue.
Szeplunię. lispeln, nicht recht aussprechen.
*Szeplenię. beguaïer, avoir la langue grasse; grasseïer; parler gras.
Szeplunienie. das Lispeln. bégaîment, grasseiement.
Szept, szeptanie. Gezische, leises Gerede. murmure, *m.* petit bruit sourd des gens qui parlent bas; l'action de chucheter.
szeptu, szeptu daley nic. viel Worte nichts dahinter; das sind nur leere Worte. ce ne sont que des mines; ce n'est que verbiage, que des paroles inutiles.
Szeptam, *vid.* Szepcę.
Szereg. 1) Glied, Reihe Soldaten. 2) Reihe Leute; Rząd aber wird von Leuten und Sachen gesagt. 1) rang, ligne, haie que font les soldâs rangez les un à cotez des autres. 2) haie, rang, rangée des gens; *on dit* Rząd *mais en parlant des choses & des personnes.* § 1) w szeregu stoieć; szeregi przerywać. 2) mieszczanie we dwa szeregi zobu stron stanęli.
szeregiem iść. Reihen-weise gehen. marcher file à file.
wpisać kogo do szeregu. einen werben, zu Kriegs-Diensten annehmen. enrôler un soldat.
Szereguię. in Reihen, in Glieder stellen. ranger les soldas; les mettre en ordre; les mettre de rang. § szeregować żołnierza, regiment.
Szerm. Hieb mit einem Gewehr. estafilade, coup d'une arme tranchante. § iednym szermem wołowi ściął głowę.
Szermierska, szermierska nauka. 1) die
Szermierstwo, Fechterkunst der alten Römer. 2) Fechterkunst, Klopf Fechterkunst. 1) pugilat, gladiature, exercice, *m.* profession de gladiateur autrefois à Rome. 2) escrime, l'art de faire les armes.
Szermierski. 1) fechterisch. 2) die Fechter der Römer betreffend. 1) d'escrime, de maitre d'armes. 2) de gladiateur. § 1) szermierski skok, fortel. 2) szermierskie igrzysko; szermierski plac.
szermierski mistrz. Ober-Klopf-Fechter. maitre des gladiateurs; maitre d'escrime.
szermierskie rzemienie. Kolbe, Fechter-Riemen mit Bley an den Enden, mit welchen die Römischen Klopf-Fechter zu fechten pflegten. ceste, *m.* courroïes, gentelets armez de plomb par le bout, dont les gladiateurs Romains se servoient en combatant.
po szermiersku, *adv.* nach der Fechter-
*Szermierskie, Art, fechtermäßig. en maitre d'armes.
Szermierz. 1) Fechter der alten Römer. 2) Schläger. Fechter, Klopf-Fechter, Spadonist. 1) gladiateur, qui se batoit autrefois à Rome publiquement. 2) joüeur d'épée; maitre d'armes, tireur d'armes.
Szermuię. 1) spadoniren, fechten. 2) fechten, sich schlagen. 3) prahlen mit etwas. 1) faire des armes; joüer de l'espadon, faire la rouë avec son épée; tourner son épée avec vitesse autour de sa tête; escrimer. 2) se battre à coups d'épée. 3) se vanter, se glorifier de qu. ch. § 1) szermować szpadą, szablą. 2) szermował ze mną, ale nic nie sprawił. 3) szermuie szlachectwem, odwagą; nie szermuy kiedy nie umiesz, *prov.*
szermuie gębą. er prahlet mit dem Maul. son discours est plein de vanité.
szermować z sobą. mit einander fechten, sich herum fuchteln. s'entrechamailler; se batre à coups d'épée; se porter des coups d'épée. § szermowali z sobą przez godźinę.
szermować na wiatr. Wind-Streiche, Luft-Streiche machen. porter des coups en l'air.
Szeroce, *vid.* Szeroko.
Szeroki. 1) breit. 2) weitläuftig. 1) large. 2) ample, prolixe, difus, grand. § 1) deska na poł łokćia szeroka. 2) szeroka mowa, szeroki dom, ogrod.
Szeroko, *adv.* 1) breit. 2) weitläuftig. 1) largement. 2) amplement, prolixement. § 1) szerzey urznąć trzeba. 2) szeroko wywiodł.
Szerokolistny. das breite Blätter hat. qui a des feüilles larges.
Szerokorogi. mit Hörnern die weit von einander stehen. qui a des cornes trop séparées.
Szerokość. 1) Breite. 2) Weitläuftigkeit. 1) largeur, *f.* 2) prolixité, étenduë, grandeur. § 1) szerokość deski. 2) szerokość drogi, świata.
szerokość koła. Breite, Durchschnitt eines Rades. la largeur, le diamétre d'une rouë.
Szerokostopy; stopy u nogi szerokiey. breitfüßig. qui a les plantes de ses piez fort larges.

Szerz,

Szerz, *f.* } Breite. largeur.
Szerza. }
w szerz. in die Breite. en largeur.
szerza wiosła. Laffe, Blatt, Fläche am Ruder. palée, palme; le plat d'un aviron.
Szerzę, rozszerzam co. erweitern. élargir, étendre, épandre.
szerzyć się. 1) sich ausbreiten. 2) weitläufig sein in Worten. 3) um sich greifen, um sich fressen. 4) groß thun, sich breit machen. 1) s'élargir, s'étendre. 2) s'étendre sur; étre difus. 3) se répandre, s'augmenter de jour en jour; s'avancer peu à peu; croître de plus en plus. 4) se vanter, se panader, étre glorieux de qu. ch. § 1) szerzy się drzewo, Państwo, powaga iego. 2) szerzyć się w tey materyi nie będę. 3) szerzy się wrzod, choroba, ta nowina. 4) niech się takim zdradziectwem nie szerzy.
Szerzyzna. die Breite. largeur, *f.*
Sześć. sechs. six. § sześć książek.
Sześćdziesiąt. sechzig. soixante.
Sześćdziesiątletni. 1) sechzigjährig. 2) ein sechzig jähriger. 1) sexagénaire, de soixante ans. 2) un sexagénaire; homme qui a soixante ans.
Sześćdziesiąty. sechzigster. le soixantiéme.
Sześciograń. } MeßK. ein Sechseck. *Géom.*
Sześciokąt. } un hexagone; figure qui a six angles & six côtez.
Sześcioletni. sechsjährig. de six ans. § sześcioletni czas.
Sześcionogi. sechsfüßig. qui a six piez. § mrowka, mucha sześcionoga.
Sześciorak, *g. u.* ięczmień. Gerste, so in sechs Reihen wächst. espèce d'orge qui a six rangées de grains dans l'épi. § sześciorak w sześcioro rzędow żiarno w kłosie wiąże.
Sześcioraki. sechsartig, sechsfältig. de six maniéres.
Sześciorako, *adv.* auf sechs Arten. en six maniéres, de six façons.
Sześcioro. sechs Stück. six piéces; sixain.
Sześcioroskrzydły. sechsflüglich, mit sechs Flügeln versehen. pourvu de six ailes.
Sześćkroć. sechsmahl. six fois.
Sześćkrotny. sechsmahlig. de six fois.
Sześćmiesięczny. sechsmonatlich. de six mois.
Sześćnaście, Sześćnasty, *vid.* Sesnaście.
*Sześćniedziałka, położnica. Sechswöchnerin. acouchée.
Sześćrzędy. sechsreihig. de six rangs.
Sześćset. sechs hundert. six-cens.
Sześćsetny w rzędzie. der sechs hundertste. le six-centiéme; le dernier de six cens.
sześćsetny, sześć w sobie maią. aus sechshundert bestehend. de six-cens.
Sześćwęgielny. sechseckig. qui a six angles.
Sześćstopny. sechs Fuß breit oder lang. de six piez en largeur ou en longueur.
Szesnaście. sechzehn. seize.
Szesnasty. der sechzehnte. le seiziéme.
Szew, *m. g.* *szwu,* **szwa.* die Nath. couture.
szew ślepowana. gestopfte Nath. rentraïure.
szew w kości głowiey. Anat. Nath in der Hirnschale. suture; jointure des os du crane. § głowa ludzka szwow ma sześć, z ktorych te trzy są widome: pierwszy szew, albo ząbkowate zchodzenie nad czołem, drugi idźie z tyłu i formuie literę łacińską V, a trzeci idźie wierzchem głowy.
po szwie mu się porze. es geht ihm nach Wunsche. tout lui rit; tout lui vient à souhait; tout lui réüssit. § nie po szwie mu się w tey sprawie proło.
Szewc. ein Schuster. cordonnier.
bieży iako szewc z botami. er läuft wie ein Faßbinder. il court comme un râle.
szewcze patrzay twego rzemiosła. tadle nicht, was du nicht verstehest; urtheile nicht von Sachen, die über deinen Begriff sind. ne sortez pas de votre sphère; ne reprend ce que tu n'entends; ne traitez point des choses qui sont au dessus de vôtre connoissance.
Szewczy. } Schuster=. de cordonnier. §
Szewski. } § szewski warsztat.
Szewstwo. Schuster-Handwerck. cordonnerie, métier de cordonnier.
Szkadłuba, rysa. Riß, Klunße. fente, crevasse, ouverture dans un mur.
Szkalowanie. Lästrung, Schmähung. injure, calomnie.
Szkaluię z kogo, na kogo, z czego. lästern, schmähen. injurier, calomnier, outrager, difamer qu.
Szkamonia, socznicza żiele. (*scammonium*) Winde, Windkraut. scammonée une herbe.
szkamonia, sok z korzenia tego żiela. zubereiteter Saft aus der Wurzel der Winde. scammonée, suc condensé de la racine de la scammonée.
Szkapa, *m.* & *f.* Schindmähre. haridelle, rosse, mazette, bourrique. § ukołatał się na tey szkapie; wiele dał za takiego szkapę; na złey szkapie brodu nie probuy, *prov.* zła (zły) szkapa i z gory nie pociągnie, *prov.*
Szkapi. Pferde=. de cheval.
Szkapina. Pferde-Fleisch. de la chair de cheval.
Szkapisko. elende Schindmähre. chetive mazette, méchante haridelle.
Szkaplerz, *g. a.* ein geweihetes Scapular, so von vielen aus Andacht am Halse ge-

tragen wird. un scapulaire, morceau d'étofe benit que plusieurs personnes portent au cou par dévotion.

szkaplerz mniski. ein Latz der Mönche und der Nonnen. un scapulaire que les Religieux & les Religieuses portent par devant & par derriére. § szkaplerz dzienny, nocny.

Szkaradzę co, *dźi*, *dźił*. häßlich machen, verstellen. défigurer, rendre diforme.

Szkaradnie, *adv.* häßlicher Weise. diformement.

Szkaradność. Häßlichkeit, Abscheulichkeit. diformité, turpitude. § szkaradność występku, twarzy.

Szkaradny. ⎫ abscheulich, häßlich, verstellt,
Szkarady. ⎭ ungestalt. diforme, defiguré, horrible, afreux. § szkaradny człowiek, występek; szkaradna bestya.

Szkarłat, Skarłatny *&c. vid.* Szarłat, Szarłatny.

Szkarpetka. Socke von Leinwand. chausson; maniére de petite chaussure de toile.

Szkatuła. Schatulle, Geld-Schatulle. chatouille; cassette à plusieurs petits quarrez ou chambres pour les laïettes dans quoi on serre de l'argent ou des bijoux.

korzenna szkatuła. Gewürtz-Lade; Gewürtz-Büchse. boite aux épiceries

Szkatułka. kleine Schatulle. petite chatouille.

szkatułka pisarska. Schreibezeug. écritoire.

Szkło, Szklanka *&c. vid.* Skło, Sklanka *&c.*

Szkobel, *vid.* Skobel.

Szkoda. 1) Schade, Verlust, Kürtze. 2) Schaden den das Vieh, der Feind machet. 1) dommage, *m.* perte, tort, détriment. 2) dommage, *m.* dégât que font les bestiaux, les ennemis. § 1) wielką ponieść szkodę; mądry co się cudzą szkodą karze; *prov.* żadna ći się nie stanie szkoda. 2) bydło, nieprzyiaćiel, ogień, powodź wielką szkodę uczyniły.

na moię szkodę. auf meinen Schaden und Unkosten. c'est à mon dam, à mes risques, à mes périls.

szkoda; szkoda iest. 1) es ist Schade daß. 2) Schade um —; es ist Schade um —. 3) es ist vergebens; es ist umsonst. 1) c'est dommage que. 2) c'est dommage de cette chose. 3) c'est en vain; on a beau dire, faire. § 1) szkoda żeś nie był; szkoda żeś nie burmistrem Starostą; szkoda że nie woźnym z taką gębą. 2) szkoda tego człeka godnego; szkodaż tego rozumu w kąćie; szkoda krasy gdźie rozumu niemasz. 3) szkoda się o przyszłe przypadki kłopoćić; szkoda mu co powiedźieć, rozwoła; szkoda mu dać, przepiie; szkoda i mowić o tym; szkoda się wymawiać.

szkodaż mu tego daru. es ist Schade um diese Gabe, die er besitzet, er ist solcher nicht werth. c'est dommage de ce don qu'il possede, il n'en est pas digne. § szkodaż iey tey urody; szkodaż mu tego głosu, tego rozumu, tey wymowy.

wielka to szkoda. das ist ein grosser Schade. c'est grand dommage; c'est un meutre.

większa szkoda tego. es ist mehr Schade darum. il est plus dommage de cela.

nie wielka szkoda. es ist kein grosser Schade. ce n'est pas grand dommage. § nie wielkaby była szkoda, kiedyby umarł.

po szkodźie Polak mądry. durch Schaden wird man klug. dommage fait sage; après dommage chacun est sage.

szkoda szkodę w dom goni. ein Unglück kommt selten allein. un abîme apelle un autre abîme; un malheur ne vient jamais seul.

Szkodka. kleiner Schade. petit dommage. § lepsza szkodka niżli szkoda; strzeż się aby ze szkodki cała nie była szkoda.

Szkodliwie, *adv.* 1) schädlich. 2) gefährlich, tödtlich, von Wunden. 1) avec dommage, d'une maniére nuisible. 2) à mort, mortellement, dangereusement, *parlant des plaies.* § 1) szkodliwie tego uczy. 2) w potrzebie szkodliwie raniony, postrzelony.

Szkodliwy, szkodny. 1) schädlich. 2) gefährlich, von Wunden. 1) nuisible, dommageable, pernicieux. 2) dangereux, mortel, *en parlant des plaies.* § 1) szkodliwe to lekarstwo; szkodliwy, szkodny to człowiek. 2) szkodliwa rana.

Szkodnik. ⎫ Beschädiger, Schadenmacher.
Szkodzca. ⎭ un homme nuisible; celui qui porte, qui fait dommage. § szkodnik drzew; szkodnik to w domu moim.

lepszy mierny szkodzca byle rozumny sługa. ein kluger Diener, der sich Schwänzel-Pfennige macht, schadet nicht so sehr als ein einfältiger. un benet de domestique fait plus de tort qu'un sage qui ferre la mule.

Szkodnie, ⎫ *vid.* Szkodliwie.
Szkodno, ⎭

szkodno czego; szkodno czego iest. es ist Schade um. c'est (il est) dommage de. § szkodniey trzewika niż nogi, mowi skąpy i ubogi, *prov.*

Szkodny,

Szkodny, Szkodźien, } *vid.* Szkodliwy.

sam sobie szkodźien. er schadet sich selbsten. il se fait tort à soi même. § sames sobie był szkodźien; sam sobie szkodźien, kto sługi złego za wczasu nie pozbywa.

Szkoduię, szkodę popadam, podeymuię. Verlust, Schaden leiden, tragen; zu kurtz, zu Schaden kommen. faire une perte; soufrir un dommage; perdre. § w tym szkoduie, że żadnych nie ma obrywek.

Szkodzę, *dźi, dźił.* 1) einem schaden, Schaden zufügen, machen. 2) beschädigen, verwunden. 1) nuire à qu; causer du dommage, une perte à qu; endommager qu; étre nuisible à. 2) blesser. § 1) ten sługa swoiego szkodźi (uszkadza) Pana; zdrowiu to szkodźi; źielsko zbożu szkodźi. 2) nauczyłem go czegoś, że mu broń nie zaszkodźi do śmierći.

Szkoła. 1) eine Schule, der Ort und die Jugend. 2) Schule, Secte. 3) *fig.* Schule, Uebung. 1) école, *le lieu ou la jeunesse.* 2) école, secte, principes, *m. plur.* 3) *fig.* école, éxercice, *m.* pratique. § 1) idź do szkoły; wielką, małą ma szkołę; szkołę trzymać, zacząć, założyć. 2) Filozof ze szkoły Pitagoresowey. 3) nie był, nie postał iesżcze w miłosney szkole; woysko iego szkołą było, zkąd mężow walecznych śiła wychodźiło.

wysoka Szkoła. hohe Schule. Université.

szkoła malarska, snicerska. Mahler-, Bildhauer-Academie. Academie de peinture, de sculpture.

szkoły. Collegium, Schule, die in Classen eingetheilet ist. Colège, *m.* classe; école repartie en classes. § szkoły Jezuickie, Piarskie.

Szkoły Pobożne. der Orden Scholarum Piarum. l'Ordre des Ecoles Pieuses. § Oyćiec Szkoł Pobożnych.

szkoła Marsowa, Rycerska; szkoła na cwiczenie młodźi w Rycerskim dźiele. Ritter-Academie; Ritter-Schule zur Uebung des jungen Adels in der Krieges-Kunst. Academie; école militaire pour y éxercer la jeune noblesse dans l'art de la guerre.

szkoła dźiećinna, gdźie śię czytać i pisać uczą. Kinder-Schule. les petites écoles.

za szkołą śię uczyć; za szkołą chodźić. um die Schule laufen. friper les classes; faire l'école buissonniére.

szkołę opuśćić. die Schule verlassen. finir ses classes; abandonner les écoles.

ledwo śię wyklut ze szkoły. er ist kaum trucken hinter den Ohren; er ist nur aus der Schule gekrochen. il ne fait que sortir de la coque; il n'a pas encore jetté la gourme.

Szkolny, nad szkołami przełożony, *subst.* Schul-Aufseher, Schul-Herr. Principal d'un Colège; Directeur de l'école.

szkolny, adj. Schul-, zur Schul gehörig. d'école, qui est de l'école; qui regarde l'école. § szkolna zabawa praca.

szkolna zwada. Schul-Zanck, Feder-Gefecht. dispute, controverse d'école.

szkolna choroba. Schul-Kranckheit. maladie d'école.

Szkopiec, *g. szkopca.* Melck-Faß, Melck-Eimer, Melck-Kübel. seau à lait; seille à traire; pot à traire. § w szkopcu iest mleko; dwa szkopce mleka.

szkopiec do podstawienia pod beczkę. Leck-Faß unter dem Hahn. sebile, couloire, vaisseau pour mettre sous le robinet.

Szkoma, *vid.* Skoma.

Szkopuły, *vid.* Skopuły.

Szkorbut. Scorbut, Scharbock. scorbut, stomacacé, *m.* mal de terre.

szkorbut ustny; gnilec. die Mundfäule. pourriture des gencives.

szkorbut drugi, wnętrzny albo nożny. der Scharbock in den Füssen. le scorbut aux jambes.

Szkorpion, niedźwiadek. ein Scorpion. scorpion, un insecte venimeuse.

Szkorzec, *vid.* Szpak.

Szkot, Szkocya, *vid.* Skot, Skocya.

Szkrupuł. 1) Scrupel ein Apothecker-Gewicht. 2) Meßk. ein Scrupel, ist der 60ste Theil eines Grades. 3) Scrupel, Gewissens-Zweifel. 1) un scrupule, poids d'apoticaire. 2) *Géom.* minute, la soixantiéme partie d'un dégré. 3) un scrupule ou doute qui trouble la conscience. § 1) uncya aptekarska ma szkrupułow 24, a szkrupuł źiarn 20. 2) stopień ma szkrupułow 60. 3) schoway te szkrupuły na spowiedź.

Szkrupułacki. zu Gewissens-Zweifeln geneigt, voll Gewissens-Zweifel. scrupuleux, sujet aux scrupules, plein de scrupules, de doutes qui troublent la conscience. § szkrupułackiemi głowę sobie nabił opiniami.

Szkrupułat. Nachgrübler, Grübler, der sich über alles ein Gewissen macht. qui est trop scrupuleux; qui agit trop scrupuleusement, avec trop de religion. § nabożniczkom i szkrupułatom cela, pustynia i osobność należy.

Szkrutynium, *vid.* Skrutynium.

Szkrybent, Szkrypt, Szkryptura, Szkrypturał, *vid.* Skrypt &c.

*Szkudła,

*Szkudła, gont. Dach-Schindel. bardeau, petit ais dont on couvre les maisons.

Szkudłny, gontowy. von Schindeln. de bardeux.

Szkudłarz. Schindelmacher, Dachdecker. faiseur de bardeaux; couvreur de toit.

Szkut włoski. Scudi, eine Italiänische Gold- und Silber-Müntze. scudi, monoie d'or & d'argent qui est en usage en Italie. § szkut śrebrny płaći sześć tynfow a złoty dźiewięć tynfow i szostak.

Szkuta. grosses Fluß-Schiff zur Ueberfuhr des Getreides. foncet, grand bateau qui sert à voiturer le blé sur les riviéres.

Szkutnik, flis. Schutnickel. batelier, voiturier par eau.

Szla, sla. die Siele, Zug-Seil, Art von Kummet fürs Zug-Vieh. trait, sorte de colier pour les bêtes de trait. § we szli ćiągnąć, iść; na końcu dyszla przekładaią od szle (chomąta) wiszące naszelniki.

Szlacharz. grosser Taucher, grosses Wasser-Huhn. grand plongeon, un oiseau. § szlacharze są ptacy rodzaiu nurkow.

Szlachćianka. 1) eine Adliche, eine Edel-Frau. 2) ein Fräulein. 1) Dame, épouse d'un gentilhomme. 2) Demoiselle, fille noble, frèle

Szlachćic ein Edelmann, ein Adlicher, der *pluralis* dieses Worts wird selten angetroffen statt desselben setzet man das *collectivum* Szlachta. gentilhomme, *le plurier de ce nom se rencontre rarement, au lieu duquel on se sert du nom collectif* Szlachta. § dwuch ze szlachty (*dwuch szlachćicow) szlachta się zgodźili; szlachćic stary, dawny, ośiadły; szlachćicem został.

szlachćicem czynić. adeln. anoblir, faire noble.

szlachćic urodzony. gebohrner Edelmann. gentilhomme de naissance; né gentilhomme.

Szlachecki. adlich. noble; de gentilhomme; qui apartient à la noblesse; équestre, de chevalier. § stanu szlacheckiego ludźie; szlacheckie swobody i wolności; szlechecka krew.

po szlachecku, } *adv.* adelmäßig. en gen-
Szlacheckie, } tilhomme, cavalierement, noblement.

Szlachectwo. der Adel, der Adel-Stand. noblesse; l'honneur, l'éclat d'une famille noble. § szlachectwo bez cnoty z łykow forboty, *prov.* szlachectwo stare, starodawne, nowe.

list na szlachectwo. Adel-Brief. anoblissement; lettre, titre de noblesse.

Szlachetnie, *adv.* edler, vortreflicher Weise. noblement, excellenment; d'une maniére noble.

Szlachetnie urodzony. Wohlgebohrner, Titel den ein Edelmann aus der Cantzeley bekommt. noble, *titre que la chancelerie donne aux gentilshommes.*

Szlachetność. 1) Vortreflichkeit. *2) der Adel. 1) noblesse, excellence. *2) noblesse, état d'un gentilhomme.

szlachetność umysłu. Edelmuth. la noblesse du naturel; générosité.

szlachetność urodzenia. edle Geburt. une noble naissance.

Szlachetny. 1) edel, vortreflich, edelmüthig. 2) vortreflich, kostbar. 1) noble, excellent, généreux, grand. 2) excellent, prétieux. § 1) szlachetne ma serce; szlachetną to czyni manierą. 2) szlachetne drewno; alabaster iest kamień szlachetny.

Szlachta. 1) der Adel, die Edelleute. 2) die Edelleute, als der *Pluralis* von Szlachćic. 1) noblesse; les nobles. 2) le gentis-hommes, *c'est le plurier de* Szlachćic. § 1) szlachta ośiadła, świadeczna; szlachta zgołocona co w mieśćiech mieszkaią i lichwę biorą. 2) nie wiele tam szlachty było; sześć szlachty się powadźili.

Szlachtawa, chlastawa, pleśnik mnieyszy, chmielik; złoty trank źiele. (*conyza*) gemeine Dürr-Wurtzel. conise.

szlachtawa większa, vid. *pśi len.*

*Szlachthuz, rzeźniczy warsztat. Schlacht-Haus, Schlacht-Hof. échaudoir, boucherie.

Szlad, Szladuię, *vid* 'Slad, 'Sladuię.

*Szlaftrunk, *g. u.* Schlaf-Trunck. vin de veille, de nuit; trait, coup qu'on boit avant que de se coucher.

Szlag, *vid.* Szlag.

szlagi, vid. *słaby.*

Szlaga. grosser höltzerner Schlägel; grosse Keule. grand maillet, grand massüe.

Szlak, ślak, *g. u* 1) Paß, enger Weg in ein Land. 2) Tauben-Schlag; Schlag-Bauer. 3) der Schlag eine Kranckheit. 4) Fußtapfen. 5) Rand, Grentze. 6) Saal-Leiste, Leiste am Zeuge. 1) pas, détroit, defilé, *m.* gorge, étroit passage dans un païs. 2) volet, trape d'un colombier, d'un trébuchet. 3) apoplexie, paralisie. 4) trace, piste, vestige, *m.* pas. 5) lisiére, bord, frontiére. 6) lisiére, cordeau, extremité de l'étofe, du drap. § 1) szlak dobrze osadzony, zatarasowany; szlak Wiednia iest bramą i ubezpieczeniem Niemieckich i Włoskich kraiow. 2) szlak w gołębieńcu;

bienću; ſzlak na śikory. *3) ſzlak (paraliż) go ruſzył. *4) iego ſzlakiem (śladem) idę. *5) na ſzlaku (kraiu) świata. 6) ſzlak u poſtawow ſukien, kitaiek, akſamitow.

ſzlak kruſzcow, żużel. Schlacken von einem Metall. écume, craſſe de métail.

Szlakuię, ślakuię. ſpühren, der Spur nachgehen. quéter à la trace; tracer, ſuivre la (à la) piſte; aller, chercher à la piſte. § ſzlakować zwierzę po tropach.

Szlam, Szlamuię, } *vid.* Slam, Slamuię.

Szlama, ślama u futra. Bauch und Hals von einem Fellchen zum Futter. la gorge & le ventre d'une peau pour une fourrure. § ſzlamy liśie.

Szlap, Szlapak, Szlapię *&c. vid.* Słap, Słapak *&c.*

Szleyfuię, *vid.* Szlufuię.

*Szlichtuię. ſchlichten, gleich machen. unir, aplanir. § tkacz ſzlichtuie płotno.

Szlocham, Szlochanie, *vid.* Slocham, Slochanie.

Szłopa, *vid.* Łapa.

Szlufirz, oſelnik. Scheeren-Schleifer. gagne-petit; émouleur à petites planchettes; émouleur.

Szlufowanie. das Schleifen, Schärfen auf einem Schleif-Stein. émoulure, éguiſement.

Szlufowany. geſchliffen, geſchärft auf einem Schleif-Stein. afilé, éguiſé.

Szlufuię co, oſtrzę. ſchleifen auf dem Schleif-Stein. afiler, émoudre; paſſer ſur la meule.

Szluz, sloz. Waſſer-Schleuſſe. écluſe.

Szłyk, *g. a.* eine hohe und ſpitzige Peltz-Mütze. bonnet fait à la dragonne de peau d'un animal.

ſzłyk twardy ſkorzany, ſzyſzakowaty. dergleichen Mütze von ſteifem Leder. un bonnet haut & pointu de cuir roid.

Szmaćik. kleiner Lappen. drapelet, loquette.

Szmaćiſko. Lappe, Hader. lambeau, loque.

Szmaragd. Schmaragd ein Edelſtein. émeraude, ſorte de pierre prétieuſe.

Szmaragdowy. Schmaragden. d'émeraude.

Szmat. Stück, ſo von gantzen abgeſchnitten oder abgehauen iſt. morceau, lopin, partie coupée de la piéce entiére. § porąbać drzewo na ſzmaty; ſzmat ſukna.

Szmata. Hader, Scheuer-Lappen. drapelet, lavete, torchon, chifon à torcher.

Szmelcuga. Weid-Aſche. vedaſſe, eſpèce de cendre gravelée.

Szmer. Geräuſche, Gemurmle, Getöſe. bourdonnement; bruit ſourd & obſcur; murmure, *m.* gargoüillement, gargoüilis, bruïſſement. § ſzmer ludzi z ſobą mowiących; wiatr po ſznurach okrętowych ſzmerem igrał.

ſzmer czynić. ein Getöſe machen. faire un bourdonnement, un bruit ſourd. § pſzczoły ſzmer czynią.

ſzmer naſki żiele, vid. *rozmaryn czeſki.*

ſzmer Włoſki, vid. Dżięćielnica.

Szmergiel. Schmergel. émeri. § ſzmergiel ſklarſki, ſznicerſki, złotniczy.

Szmerla. eine Schmerle. loche un poiſſon.

Szmiot żiele, *vid.* Opich.

Szmiga. aufgeſpaltener Stock zum Steinwerfen. bâton fendu à un bout pour jetter une pierre. § ſzmigą kamień ćiſkać.

przerznąć co na ſzmigę. etwas am Ende ſpalten. fendre le bout de qu. ch; fendre en ente.

Szmigownica, *vid.* Smigownica.

Szmirgiel żiele, *vid.* Kniat.

Szmuklerſki. Bortenwürcker-. de paſſamentier.

Szmuklerſtwo. das Handwerck des Bortenwürckers; Knopfmacher-Handwerck. le métier de paſſamentier, de boutonnier.

Szmuklerz. Bortenwürcker, Knopfmacher, Paſſamentirer. boutonnier, paſſamentier, rubanier.

Sznice, *plur.* der Arm worinne die Deichſel ſtecket. le milieu du train de devant d'un chariot où l'on met le timon. § wyiąć dyſzel ze ſznic.

Sznicernia. Werckſtatt eines Bildhauers. atelier où le ſculpteur travaille.

Sznicerſki. Bildhauer-. de ſculpteur.

Sznicerſtwo. Bildhauerey, Bildſchnitzerey. ſculpture, ſtatuaire, cizelûre.

Szniceruię co, ryię. ſchnitzen, ausſchnitzen, ausſchneiden. ſculper; graver, tailler avec un burin, cizeler.

Sznicerz. Bildhauer, Bildſchnitzer, Schnitzer. ſculpteur, cizeleur. § ſznicerz kamienny, drzewny, kruſzczowy, kośćiany; ſznicerz od ſadzoney roboty.

Sznor, Sznoruię, *vid.* Sznur, Sznuruię.

Sznupka. Stichel-Rede. coup de bec, de dent; picoterie, brocard. § dać komu ſznupkę.

Sznur, *g. a, u.* 1) Schnur, Leine. 2) Meß-Kette, Meß-Ruthe, Meß-Schnur. 3) Richt-Schnur, Schnur der Zimmerleute, der Gärtner. 4) Hutſchnur, Mützenſchnur. 5) fig. Regel, Richtſchnur. 1) cordeau, corde menu. 2) ligne, chaine d'arpent. 3) cordeau, ligne dont ſe ſervent les charpentiers, les jardiniers. 4) cordon, leſſe de chapeau, de bonnet. 5) *fig.* régle, modèle; ce qui preſcrit. § 1) gałka ruchoma u ſznuru.

2) morg

2) morg ma trzy ſta ſtop albo ſznurow pięć; ſznur mierniczy mu ſtop ſześćdźieśiąt albo prętow ſześć. 3) ſznurem (dłużą) ślady czynić. 4) ſznur do czapki, do kapeluſza. 5) rządźić śię według ſznura rozumu; według ſznuru Słowa Bożego.

pod ſznur. nach der Schnur. au cordeau, à la ligne. § iak pod ſznur.

pod ſznur ſadźić. nach der Schnur ſetzen. aligner.

dochodźić czego iak po ſnurze. hinter etwas kommen. découvrir le pot aux roſes; découvrir la méche, la mine.

Sznura, binda. breite Schnur, Binde. bande, bandelette, cordon plat.

Sznurek, *g. ſznurka*. 1) ein Schnürchen. 2) ein Schnürchen Perlen, Corallen. 1) lignette, cordelette, corde menuë. 2) colier, fil de perles, de grains; ſoie qu'on paſſe à travers les grains. § 1) ſznurek iedwabny. 2) ſznurek pereł, korału, burſztynu.

ſznurki. Schnüre auf den Kleider-Näthen. gance, tavelle, nervure, qu'on met ſur les coutures des habits.

Sznurkuię co. mit Schnüren beſetzen. mettre des gances ſur les coutures.

Sznurowanie. das Schnüren. l'action de lacer.

dźiurka do ſznurowania. Schnür-Loch. oeillet.

Sznurowany. geſchnürt. lacé. § obuwie białogłowſkie ſznurowane; dźiewka ſznurowana.

Sznurowka. Schnürleib, Schnür-Bruſt. corps de jupe, piquûre; corps de toile qui eſt rempli de baleine.

Sznuruię co. 1) ſchnüren. 2) binden, zuſammen ziehen, zuſchnüren. 1) lacer, paſſer un lacet au travers de qu. ch. 2) enficeler, lier, garoter. § 1) ſnurować tłomok, ſznurowkę.

ſznurować gębą. Geſichter ſchneiden; ein Amts-Geſicht machen. faire des ſimagrées; grimacer; faire des grimaces; prendre une mine ſérieuſe, un viſage de magiſtrat.

Sznypka, *vid.* Sznupka.

Szołdra. eine Schweinskeile. jambon ou cuiſſe de porc. § ſzołdra ſolona.

ſzołdra wędzona, *ſzynka*. ein Schincken. un jambon de derriére; cuiſſe de porc ſalée & fumée.

Szołki, *plur. g. ſzołkow*. Schollen, gedörrete Fiſche. ſoles, *f. plur.* plies, *f. plur.* ſorte de poiſſons ſecs.

Szołectwo. } Schultheiß-Amt. la charge
Szołtyſtwo. } d'un juge de village.

Szołtys. Dorf-Schultz, Schultheiß. juge d'une village.

Szołtyśik. eines Dorf-Schultzen Sohn. fils d'un Juge de village.

Szopa. 1) ein Schuppen, Schirm-Dach. 2) Wahl-Schuppen mit drey Thüren auf den Wahl-Felde beym Dorf Wola, wo die Könige in Pohlen gewählet werden. 1) angar, remiſe, apentis. 2) ſzopa, un couvert avec trois portes en pleine campagne proche du village *Vola* qu'on éleve pour l'élection d'un Roi de Pologne.

ſzopa woienna, *budowanie nakryte do dobywania miaſt ruchome albo nieruchome*. hölzerner beweglicher oder unbeweglicher Thurm, den die Alten zu Beſtürmung einer Stadt-Mauer gebrauchten. une tour de bois mobile ou immobile, d'où l'on donnoit autrefois aſſaut à une ville aſſiegée.

Szor. Zimmer, zwantzig Paar von Rauchwerck. vint paires de peaux qui ſervent de fourrure. § ſzor liſow, brzuſzkow liſowych.

ſzor końſki, *vid.* Szur.

Szorarz. Bergw. der Zuſcheurer, der in den Scheuer-Ofen Holtz einwirft. *Métal.* ouvrier qui met du bois dans la fournaiſe à écurer les métaux.

Szorboch, *vid.* Szkorbut.

Szorc, *vid.* Szuſtfal.

Szorowanie. das Scheuren. l'action d'écurer la vaiſſelle.

Szorownia. Bergw. Scheuer-Ofen an der Seite des Trieb-Ofens. *Métal.* fournaiſe à écurer, elle eſt à côté de celle où l'on fond le métail.

Szorſtfal, *vid.* Szuſtfal.

*Szorſtki, marny. eitel, vergänglich. vain, perriſſable, frivole. § minęliśmy te ſzorſtkie rzeczy; ſzorſtka myśl.

** Szorſtyn, komin. Schorſtein. cheminée.

Szoruię co. 1) ſcheuren. 2) Bergw. Holtz in den Scheuer-Ofen werfen. 1) écurer, ſablonner, torcher les plats, nettéier avec un torchon. 2) *Métal.* mettre du bois dans la fournaiſe à écurer.

*Szorulec, *g. ſzorulca*, pogrzebaczka. Ofen-Krücke. fourgon, rable, *m.* inſtrument pour remuër le bois du four.

ſzorulec kamienniczy. hölzerne Tafel, nach welcher der Stein-Metz den Stein gleich hauet. le calibre ou la table de bois ſur laquelle le tailleur de pierre égale les pierres.

Szos. Schoß, Zins. taille, impôt ſur les immeubles. § płaćić ſzos z domow mieyſkich, z dobr.

Szoſtak, *g. a.* 1) halb Dutzend, ſechs Stück. 2) Scho-

2) Schostack eine Silber-Münze, so 19⅓ Sächs. Pfennige austrägt. 3) der sechs Finger an der Hand hat. 1) sixain, six piéces. 2) choustak, monoie d'argent de la valeur de quatre sous. 3) qui a six doigts à la main. § 1) szostak wierszy, czerwonych złotych. 2) trzy szotaki tynf czynią a pięć tymfow talar.

Szostka. die Sechse im Karten-Spiel. le six au jeu de cartes.

Szosty. der sechste. sixiéme.

szosta część. ein Sechstheil, der sechste Theil. un sixiéme.

Szot. ein Schottländer. un écossois.

Szotski, Szocki. Schottländisch. écossois.

Szocka ziemia. Schottland ein Königreich. Ecosse un roïaume.

Szpaczkuię. scheren, schrauben, Spaß treiben. faire, dire des pointes en parlant; plaisanter; faire le plaisant; se moquer.

Szpada. ein Degen. épée.

szpada długa. Rauf-Degen. bréte, estocade.

Szpąga. Band, Quer-Stück, so Bretter oder ein anderes Zimmerholtz zusammen hält. queuë d'aronde, traversin, traverse, traversant, lien, clé, cheville; piéce de bois qui a un tenon ou mortaise à chaque bout pour enfermer un panneau ou quelque charpenterie.

śrzednia szpąga. Quer-Band in der Mitte. demi-traversant; le traversant du milieu.

szpąga stolarska naczynie. Tischler-Zwinge, Tischer-Schraube. forceur, un instrument de menuisier.

szpągami uiąć. verzapfen, zusammen schlagen, verbinden. enchasser, assembler, cheviller un ouvrage de charpente.

szpąga w okręcie, w szkućie, bunt. Bauch-Stück, Schiffs-Ribbe. varangue, courbe, côte, liûre de vaisseau.

Szpak. der Stahr ein Vogel. sansonnet, étourneau un oiseau.

szpak to; szpakami karmiony. es ist ein verschmitzter Gast. c'est un fin merle; c'est un finet; il a vu le loup.

Szpakowaty. von Farbe wie ein Stahr; Stahr-färbig. de couleur d'étourneau. § koń szpakowaty, iasno szpakowaty, brudno szpakowaty.

Szpalera. 1) ein Stück Tapeten. 2) Spalier, Geländer in den Lust-Gärten. 1) piéce de tapisserie. 2) treille, èspalier dans un jardin. § 1) złotem tkana szpalera. 2) szpalery w ogrodach przy płotach przypinaią.

szpalery. Tapeten. tapisserie, tenture.

Szpanag, Szpanak, } *vid.* Szpinak.

Szparag, gromowe ziele. Spargel. asperge.

Szpargał. geschriebenes Concept. barbouillage, *m.* ébauche, minute, brouillard, plumitif, brouillon.

szpargały. 1) allerhand Papiere und Schriften. 2) Gerülle. 1) paperasses, *f. plur.* vieux papiers. 2) vieillerie; des choses vieilles & usées.

Szpaszerbię, *obs. vid.* Przeczę.

Szpecenie. Verunzierung. enlaidissement.

Szpecę co, *ći, ćił.* verstellen, verunzieren, heßlich machen. défigurer, enlaidir, rendre laid. § nieumieiętność szlachectwo szpeći; ten stroy ią szpeći.

Szpećiąg. heßlicher Mensch. un homme fort laid.

Szpelta. Spelte, Dünckel. épautre, sorte de blé.

Szperacz. ein Grübler. fureteur, éplucheur, qui recherche soigneusement.

Szperam. } grübeln, suchen, untersuchen,
Szperlam. } nachforschen. éplucher, pointiller, rafiner, fouiller, rechercher, fureter, s'enquerir. § anatomik szpera w brzuchu ludzkim; przeszperał filozofow w swoich początkach; sperlać w naturze; wywodniey o tym szperać, rzeczby była uprzykrzona.

Szperanie. Nachforschung, Nachgrüblung. recherche, perquisition, enquête.

Szperka. Speck-Griefe, Stückchen Speck. griblette, miette, morceau de lard.

Szperowanie, *vid.* Szacowanie.

Szperownik, *vid.* Szacownik.

Szperuię, *vid.* Szacuię.

Szperunk. 1) Nachforschung, Untersuchung. 2) Schoß, Schatzung. 1) recherche, perquisition. 2) taille, taxe, impôt. § 1) szperunk czego uczynić. 2) szperunk (szacunek) maiętnośći zapłaćić.

szperunk budowniczy, vid. Zastrzał.

Szpetnie, *adv.* heßlich, garstig. laidement, vilainement.

Szpetność. Heßlichkeit. laideur, *f.* turpitude, diformité.

Szpetny. 1) garstig, heßlich. 2) heßlich, schändlich. 1) laid, hideux, have. 2) vilain, honteux. § 1) szpetna twarz, niewiasta. 2) szpetny uczynek.

Szpica. 1) eine Spitze. 2) Gipfel, Spitze eines Gebäudes. 3) eine Rade-Speiche. 1) pointe. 2) la pointe, le haut, le comble d'un bâtiment. 3) un rais de rouë.

Szpiczastograniasty. spitzsäulig, zugespitzt. piramidal, en façon de piramide.

Szpiczasty. 1) spitzig. 2) gespeicht, mit Speichen versehen. 1) pointu, aigu, fait en pointe. 2) qui a des rais. § 1) noż szpiczasty; kupa spiczasta. 2) koło szpiczaste.

Szpichlerz; * ſzpiklerz, *g. a.* ein Speicher. magazin au blé; garde-blé, *m.* grénier.
Szpieg, Szpiegi *&c. vid.* Spieg *&c.*
Szpiglica, *vid.* Szpikulca.
Szpik, *vid.* Spik.
Szpikanarda ziele. (*ſpica*) Spicanard, Spicke. aſpic une plante odoriférante.
Szpikanardowy. Spick=. d'aſpic. § ſzpikanardowy oleiek.
Szpikowaty, Szpikowy, Szpikuię, *vid.* Spikowaty *&c.*
Szpikulec, *g. ſzpikulca.* } eine Spick=Nadel.
Szpikulca } lardoire.
Szpila. Spindel, Spille, an beyden Enden zugeſpitzter Stock. fuſeau, brochette, petit bâton pointu par les deux bouts.
ſzpila do ſpikowania, vid. Szpikulec.
ſzpila rzeznicza. Sperr=Holtz, Spann=Holtz, ein geſchlachtetes Vieh offen zu halten. traverſin, brochette qui tient le ventre d'une bête ouverte.
ſzpila do ryſowania. Reiß=Griffel. piquet, traſſoir, outil pour tracer & déſiner.
ſzpile, plur. *oſtrze.* Kriegesb. Spaniſche oder Frieſiſche Reuter. *Fortif.* heriſſon, chevaux de Friſe.
Szpilanka ziele, *vid.* Pśi — *pśia cebula.*
Szpileczka. kleine Steck=Nadel. camion, petite épingle.
Szpilka, ſzpilka miedziana, głowiaſta igła. eine Steck=Nadel. épingle.
ſzpilka drewniana, vid. Szpila.
pieniądze na ſzpilki. Stecknadel=Geld, ein Geſchenck ſo den Weibern gegeben wird. les épingles, l'argent pour les épingles, ſorte de préſent qu'on donne aux femmes.
ſzpilka do zębow. Zahn=Stocher. un cure dent.
ſzpilki ſzukaiąc świecę ſpalił. die Sache koſtet mehr Mühe als ſie ſich verlohnet. le jeu ne vaut pas la chandéle.
* Szpilkuię co. 1) mit Steck=Nadeln anſtecken 2) ſpicken mit Speck. 1) ficher, atacher avec des épingles qu. ch. 2) larder, piquer, entrelarder qu. ch. de qu. ch.
Szpinak, *g. u.* Spinat. les épinars une plante.
Szpinet. Spinet ein muſicaliſches Inſtrument. épinette un inſtrument de muſique.
Szpinka. ein Hemd=Knöpfchen. bouton de chemiſe.
Szpital, *g. a.* 1) ein Spital. 2) armer Schlucker. 1) l'hotel-Dieu, hopital, maiſon-Dieu, hôtel de Dieu. 2) hopital, pauvre homme; pauvre haire.
ſzpital chorych. ein Lazaret, Krancken=Spital. lazaret.
ſzpital dzieci, ſierot. Wayſen=Haus, Kinder=Haus. une maiſon des orphelins.
ſzpital ubogich. Armen=Haus, Spital. hopital pour les pauvres.
ſzpital ſtarych. Spital vor alte Leute. hopital pour les vieillards.
ſzpital pielgrzymow. Spital vor die Reiſende. hopital ou ſe retirent les paſſans.
ſzpital ſkaleczonych, Invaliden=Haus. invalide, *m.* hotel des invalides.
Szpitalny, *ſubſ.* Vorſteher eines Spitals. directeur, adminiſtrateur de l'hopital.
Szpitalny. Spital=. d'hopital, qui regarde un hopital.
Szpłacheć, *vid.* Spłacheć.
Szpocę co, *ce, tał.* verſtellen, heßlich, krumm machen. défigurer, enlaidir, rendre laid ou courbe.
Szpotawy, krzywonogi. krumm=beinicht. cagneux, qui a des jambes arquées.
Szpruch, *obſ.* Spruch, Weiſe zu reden. diction, façon de parler.
twoie to ſą zawſze ſzpruchy. es iſt immer dein altes Lied. vous revenez toujours à votre premiére chanſon.
Szprych. eine Rade-Speiche. rais de rouë.
Szpunt. 1) ein Spunt im Faß. 2) Loch, Oeffnung in einer Waſſer=Röhre. 3) bleyerner Deckel über dem Zündloch eines Geſchützes 4) Stück=Zapfen, in die Stück=Mündung zu ſtecken. 1) bondon, verteau. 2) lumiére, trou, ouverture dans le tuïau d'une fontaine. 3) platine de plomb qu'on met ſur le ſécret ou la lumiére de canon. 4) tampon, bouchon, pour boucher la bouche de canon.
Szpuntowanie. das Verſpünden. l'action de bondonner.
Szpuntuię co. 1) ſpünden, zuſpünden. 2) ein Gefäß feſt zumachen, mit Pech vergieſſen, verkleben. 1) bondonner, boucher avec un bondon. 2) ſéeler, coifer, boucher bien un vaiſſeau; coler, poiſer une embouchure. § 1) zaſzpuntuy ten antał. 2) zaſzpuntować garnek, flaſzę ſmołą.
Szpuntowy. Spunt. de bondon. § ſzpuntowa dziura.
ſzpuntowe. Spunt=Geld eine Tranck-Steuer. boutage, *m.* aides, *f. plur.* impôt que paient les boiſſons.
Szragi, *plur.* ein Schragen, zwey Säulen die ein Quer=Band tragen. forces, *f. plur.* potence; une charpente de deux montans ou poteaux qui portent une traverſe.
Szram. eine Schramme, eine Narbe. cicatrice, couture, ſuture.

szram na twarzy. Schramme im Gesicht. balafre.
Szramowaty. schrammig, voll Narben. balafré; plein, couvert de cicatrices.
Szranki, *plur.* 1) Schrancken, Renn-Platz, Renn-Bahn, Kampf-Platz, ein mit einem Geländer umgebener Ort. 2) *fig.* Gränzen, Schrancken. 1) lice, carriére, barreau; place fermée de barriéres & destinée pour les courses & pour les combats publics. 2) *fig.* borne, limite, au delà de laquelle on ne doit pas sortir. § 1) szranki albo mieysce okreszone albo ogrodzone do potyczki, do igrzysk.
w szranki wstąpić. in den Kampf-Platz treten. entrer en lice, en carriére.
w szranki z kim wchodźić, wstąpić. mit einem anbinden. entrer en lice avec (contre) quelqu'un.
w szranki włożyć. einschräncken, Schrancken setzen. borner, refrèner qu; mettre des bornes à.
*Szreter. Narr, Possenreisser. boufon; baladin; franc Gautier Garguille.
Szroba, Szrobuię, *vid.* Szruba, Szrubuię.
Szropa, grzebło. eine Striegel. étrille.
Szrot. 1) Schrot zum Schiessen. 2) Schrot, langes Stück Fleisch oder Fisch. 1) menu plomb, dragée qui sert à tirer les oiseaux. 2) grande tranche, grande piéce de viande ou de poisson coupée en long. § 1) szrot do strzelby. 2) szrot (pas) mięsa, ryby.
szrot ptaszy. Dunst, Vogel-Schrot. poudre de plomb; larme de plomb; cendrée.
na szrot i rzeź wydać. auf die Schlacht-Banck liefern. mèner à la boucherie.
Szrotowanie, krupienie. das Schroten in der Mühle. l'action d'égruger au moulin.
Szrotowany. geschrotet. égrugé, pilé.
Szrotowy. 1) zum Schrot oder langen Stück Fleisch gehörig. 2) Schrot-. 1) qui regarde un aloïau. une grande tranche de viande. 2) de dragée. § 1) szrotowa pieczenia wołowa. 2) szrotowy ołow.
Szruba. eine Schraube. une vis. § szruba u prasy; szruba żelazna, bądź prosty gwozdź, bądź że skoblem; szruby obwod albo gwinty; obartel albo biegun do szruby; szruba u flaszy.
szruba leżąca z kołem zębatym. Schraube ohne Ende. une vis sans fin.
szruba rurowa. die Schwantz-Schraube im Feuer-Rohr. culasse.
szrubę rurową wkręćić. die Schwantz-Schraube einschrauben. enculasser; mettre la culasse à une arme à feu.
szruba bodownicza, vid. *prasa budownicza.*
Szrubsztaczek, *g. a.* kleiner Schraub-Stock. petit étau.
Szrubsztak, *g. a.* ein Schraub-Stock. étau.
Szrubuię co. schrauben. tourner une vis; ouvrir ou fermer une vis.
szrubuię się w co. 1) sich einschrauben, sich einschmeicheln, sich einschleichen. 2) in in den Besitz einschleichen: sich anmassen. 1) se couler, se glisser, se fourer, entrer en. 2) glisser, entrer, se mettre en possession sans aucun droit. § 1) wszrubował się w przyiaźń iego. 2) wszrubował się w tę wieś.
Sztab. der Stab eines Regiments zu Fuß oder zu Pferde. état major d'un régiment d'infanterie ou de cavalerie.
sztab gieneralny. General-Stab. état général.
Sztaba. 1) eiserne Stange. 2) Vordertheil des Schiffs. 1) barre, barreau de fer. 2) la prouë d'un vaisseau. § 1) sztaba żelazna ząbkowata w lewarze.
sztaby, legary, szlagi wschodowe. Treppen-Geländer, Treppen-Säulen, worinnen die Stufen liegen. l'échifre, *m.* les montans, les arbres d'un escalier, où sont enclavez les dégrez.
Sztak. Schiff-Thau. cable, *m.*
Sztakietuię. verpalisadiren. palissader; mettre, planter des palissades.
Sztakiety, *plur.* częstokoł. Palissaden, Stacketen. palissade; palissades, *f. plur.*
Sztalmach, kołodziey. Rademacher. charron, artisan qui fait des chariots.
Sztechuię, *vid.* Sztychuię.
Sztemberg herb, *vid.* Szternberg.
Sztępel, *g.* sztępla. 1) Müntz-Stempel. 2) das Gepräge auf der Müntze. 3) Sprützen-Stöpsel. 4) Lade-Stock. 5) Stütze, Rüst-Baum zu einem Gerüste. 1) poinçon, coin, avec quoi on marque l'argent. 2) empreinte du coin; frape, coin. 3) bâton de seringue. 4) baguette d'une arme à feu. 5) baliveau, étaïe, écoperche qui sert à échafauder. § 1) pod sztęplem Saskim biie pieniądze. 2) sztępel na tey monećie piękny. 3) sztępel w sikawce, do pukawki. 4) sztępel do muszkietu, pistoletu. 5) sztępel w rosztowaniu mularskim; sztępel pod krokwami.
ser iest sztęplem pokarmow. vom Käse schliesst sich der Magen. le frommage est le bouchon de l'estomac. § ser iest sztęplem pokarmow i po iedzeniu strawę w żołądku tłoczy.
sztępel do litery drukarskiey. der Kegel zum Buchdrucker-Buchstaben. tête.
sztępel do głowy na monećie. Geld-Stempel zum Bildniß. trousseau, poinçon d'efigie.

Sztęplowanie. das Unterstützen; Aufrichtung einer Rüstung. échafaudage, *m.* l'action d'étaïer, d'échafauder.
sztęplowanie gor kruszcowych. der Stollen-Bau in den Bergwercken. l'action de faire des conduits dans les mines.
Sztępluię. 1) mit Bäumen unterstützen. 2) mit dem Lade-Stock laden, stossen. 1) étaïer, échafauder; faire des échafaux. 2) bourrer, pousser avec la baguette.
Szternberg herb. Wappenk. ein Stern mitten in einem Schilde, über der Sturm-Haube und Krone stehen zwölf Pfau-Federn in zwey Reihen. *Blas* une étoile au centre d'un écu; de la couronne posée sur un timbre sortent duoze plumes de paon en deux rangs.
*Sztof, bławat. Stof. étofe de soie.
Sztok. eine Cisterne. citerne.
opił się iak sztok. er ist blind voll; er ist voll wie ein Sack. il est neïé de vin; il est sou qu'il en a jusqu'au gavion.
*Sztokada, sztych. Stoß mit einem Degen. estocade.
Sztokowy. Cisternen-. de citerne. § woda sztokowa i zdroiowa.
Szton. eine Spiel-Marque. marque dont on se sert en divers jeux.
Sztorc, *vid.* Storc.
Sztort. Storte, Basson. tarot, basson, un instrument de musique.
Sztrzegomia herb, *vid.* Kościesa.
Sztućiec, *g. sztućca.* Besteck, Futeral. étui. sztućiec do nożow, do łyżek.
sztućiec do brzytew. Balbier-Zeug; Besteck zu den Putz-Messern. trousse pour y mettre les rasoirs.
sztućiec cyrulicki do plastrow. Pflaster-Büchse, Binde-Büchse des Balbiers. le boitier où les chirurgiens mettent leurs onguens.
Sztuczek, *g. sztuczka.* kleines Besteck. petit étui.
Sztuczka. Stückchen. petit morceau, loquette, petite tranche. § ukroy sztuczkę tey szynki.
Sztucznie, *adv.* 1) künstlich, kunstmäßig. 2) fein, geschickt. 1) artificiellement; artistement, avec art. 2) ingenieusement, finement, avec esprit; avec adresse. § 1) sztucznie co robić. 2) sztucznie o czym mowić; sztucznie odpowiedział; sztucznie się wykręcił.
Sztuczność. Kunst, Künstlichkeit. artifice, *m.* subtilité d'un artifice.
Sztuczny, foremny, misterny. 1) künstlich. 2) fein, verschmitzt. 1) artiste, qui travail avec art; artificiel qui est fait avec art. 2) artificiel, ingénieux, fin, adroit. § 1) sztuczny rzemieślnik; sztuczna robota. 2) sztuczny złodźiey; sztuczna mowa.
Sztufada, duszona potrawa. ein gedämpftes Gericht. une étuvée; viande à l'étuvée, à la daube.
Sztuka. 1) ein Stück vom Gantzen. 2) eine Portion Essen. 3) ein Stück Waare, Stück Arbeit. 4) Kunst. 5) Meisterstück, schönes Werck, schöne Arbeit. 6) Meisterstück der Handwercker. 7) Stückchen, List, Ranck, Streich. 8) Stück vom Bösewicht, vom Diebe. 1) piéce, morceau, tronçon, une partie séparée d'un tout, 2) portion de viande pour une personne. 3) une piéce de marchandise ou de quelque autre chose. 4) artifice, *m.* art. 5) une piéce achevée, chef-d'oeuvre, *m.* ouvrage très-beau. 6) essai, preuve, chef-d'oeuvre, *m.* que les aspirans sont obligéz de faire. 7) piéce, tour, ruse, finesse. 8) une méchante piéce de scélerat, de larron. § 1) day mi sztukę chleba, sera, żelaza; na sztuki pokraiać, porąbać; złoto, śrebro w sztukach. 2) posłał mi smaczną sztukę. 3) sztuka przędźiwa ma 24. ścienikow; sztuka płotna. 4) wielką sztuką malarską malowany obraz. 5) sztuka malarska, sznicerska. 6) do czechu przyięty sztukę rzemieślniczą wystawiwszy; sztukę pokazać, wyprawić. 7) sztukę mi wyrządźił; sztuki zażyć; sztuką zachodzę na kogo; sztuka prawna, wykrętna. 8) sztuka to diablicy, łotra, złodźieia.
pierwsza sztuka urznięta. der Anschnitt. entame, entamure.
sztuka chleba. 1) ein Stück Brod. 2) ein Stück Brod, Unterhalt. 1) quartier de pain; quignon. 2) pain, entretient, subsistance. § 1) nie ziesz tey sztuki chleba. 2) dam mu sztukę chleba; dopomogł mu do sztuki chleba.
sztuka na złe; psikus. Bosheit, Betrügerey. malice, friponnerie, piéce, méchanceté.
sztuka obroczna. Brod-Kunst. gagne-pain; métier dont on gagne sa vie.
sztuka żołnierska. Krieges-List. un stratagéme; ruse de guerre.
sztuka muzyczna, teatralna. ein musicalisches, theatralisches Stück. piéce de musique, de téatre.
sztuka w zamku strzelbowym. die Nuß in einem Schloß zu einem Feuer-Gewehr. la noix dans un ressort d'une arme à feu.
sztuką na sztukę. List gegen List. à bon rat bon chat; à renard renard & demi.

sztukami.

sztukami. Stückweise; in Stücken. par piéces, par morceaux.
o sztukę iść. sein bestes thun; sich bemühen es besser zu machen. faire de son mieux; faire qu. ch. à l'envi d'un autre; à qui mieux.
sztuka w sztukę. beym dingen: ein Stück ins andere gerechnet. *en marchandant:* une piéce portant l'autre.
Sztukator. Gypser, Stucatur-Arbeiter. Stucateur, ouvrier qui travaille en stuc.
Sztukmistrz. Kunstmeister, Künstler, Werckmeister. artiste, ouvrier qui travaille avec art.
sztukmistrz od dział; puszkarz. Feuerwercker. artificier.
Sztukowanie. 1) Zerstückung, Zerhauung. 2) Zusammensetzung der Stücke. 1) dépecement. 2) l'action de rapiéceter.
Sztukowy. Stück-. de piéce, qui regarde une piéce.
sztukowe. Zoll von jedem Stück Vieh. piéfourchu, cornage, *m.* impôt sur chaque piéce de bétail.
Sztukuię co. 1) zerstücken, Stücke aus etwas machen. 2) zusammen stücken, flücken, zusammen setzen. 1) déchiquetter dépecer, lopiner, tronçonner; couper, mettre en morceaux, en piéces. 2) rapiécetter, alonger qu. ch; mettre une piéces à. § 1) poisztukuy pieczenią na sztufadę; boday go kat sztukował. 2) sztukować tę deskę trzeba.
Szturm, Szturmowanie. 1) Sturm, Bestürmung. 2) Sturm, See-Sturm. 1) assaut. 2) tempête; orage; *m.* tourmente. § 1) szturm odbić, wytrzymać. 2) w tym szturm przypadł, powstał gwałtowny.
szturmem dobyć. mit Sturm erobern. prendre d'assaut; prendre d'emblée.
szturm wytrzymać. einen Sturm aushalten. soufrir, soutenir un assaut.
Szturmowy. Sturm-. d'assaut.
Szturmuię. 1) stürmen, bestürmen, Sturm laufen. 2) einen bestürmen, anfallen, anfechten. 1) donner l'assaut; aller à l'assaut; monter à l'assaut. 2) ataquer, assaillir qu. § 1) szturmować do miasta. 2) szturmować na kogo.
szturmuiący. ein Bestürmer. assaillant; qui donne l'assaut.
Sztych. 1) die Spitze eines Gewehrs. 2) Stoß, Stich mit einem Gewehr. 3) Stich, die Wunde. 4) Stich im Nehen. 5) Stich in Holtz, in Kupfer; Holtz-Stich, Kupfer-Stich. 6) fig. Gefahr. 1) pointe, bout aigu & pointu d'une arme. 2) estocade, bote; coup d'épée, coup de bote. 3) piquûre, blessure d'une pointe. 4) point qu'on fait avec une aiguille. 5) ciselure, gravûre; les figures gravées; taille de bois; estampe, taille-douce. 6) *fig.* coup, danger, péril. § 1) sztych u szpady. 2) sztych dać; poległ od sztychu; sztychem zabity. 3) sztych głęboki, śmiertelny. 4) bez sztychow igielnych wzoru nie wyszyiesz. 5) sztychy albo rysy na tablicy miedzianey; sztych to kunsztowny. 6) nieodbity to sztych; na ten sztych nieodbity stawić się muszę.
na sztych. auf den Stoß. à coups d'épée. § na sztych poszli, się bili.
na sztych kłaść. in Gefahr setzen, ins Gelächter bringen. exposer, mettre au danger, à la risée. § na sztych go wydał, wystawił.
Sztycham, *v. m. F. sztychnę.* stossen, stechen mit einem Gewehr. porter un coup d'épée; percer d'un coup d'arme.
Sztycharz. Petschier-Stecher. graveur de cachets.
sztycharz blach. Kupfer-Stecher. graveur de tailles-douces.
Sztychowanie, *vid.* Sztych 5).
Sztychowany. gegraben, gestochen mit dem Grabstichel. ciselé, gravé.
Sztychowy. Stich-, einen Stich betreffend. d'estoc, qui regarde le coup d'épée ou d'une autre arme. § sztychowa (kłota) rana albo sztych.
Sztychuię co. 1) graben, stechen, mit dem Grabeisen arbeiten. 2) übertreffen, zuvor thun. 3) dargegen halten, gegen einander stellen. 4) tauschen. 5) Bergw. stechen, das Metall aus dem Ober-in den Unter-Herd lauffen lassen. 1) ciseler, graver, travailler avec le burin. 2) surpasser, passer qu; emporter, avoir le dessus sur. 3) comparer à; mettre en parallèle. 4) troquer, échanger, harder. 5) *Métal.* faire couler le métail de la fournaise d'en haut dans celle qui est en bas. § 1) sztychować blachę, pieczęć, figury. 2) nikt go w tey nie sztychuie (nie przechodźi) nauce. *3) sztychować (naprzećiwko stawiać) co czym. *4) sztychować (frymarczyć) towar.
sztychować serwaserem. radiren, mit Scheide-Wasser ätzen. graver à l'eau forte.
sztychować w drewnie. in Holtz Figuren schneiden. graver en bois.
sztychować się dobrze. Bergw. sich gut stechen; in acht Stunden zwey Centner Bley haben. *Métal.* couler bien, se dit du plomb quand on en a deux quintaux en huit heures. § taki się ołow źle sztychuie.

Sztychwaser. Scheide=Wasser. l'eau forte; l'eau de départ.
Sztylam, *vid.* Stylam.
Sztylet. ein Dolch, Stilet. poignard.
Sztylfa u bota niemieckiego. die Stülpe oder Stolpe am teutschen Stiefel. genouillére; la partie de la bote Alemande qui couvre le genou.
Sztymbork. der Steuer=Bord; die rechte Seite oder Helfte eines Schiffes. stribord, tribord; le côté droit, la droite partie du navire.
Szuba, kożuch obszyty suknem. eine Schaube; ein Peltz; gefütterter Ober=Rock mit Rauchwerck. pelisse, une robe de dessus fourrée de quelque peau. § szuba sobolami podszyta.
Szubet, *vid.* 'Spiączka.
Szubienica. 1) ein Galgen. 2) Galgen, Strang, Galgen=Strafe. 3) Kreutz, daran vor diesem die Uebelthäter hingerichtet wurden. 1) gibet, potence. 2) gibet; le suplice d'être ataché au gibet. 3) la croix, potence en forme de croix où l'on faisoit anciennement mourir les coupables. § 1) złodziey na szubienicy wiśi. 2) zasłużył szubienicę; od szubienice odprosżony. 3) szubienica u starodawnych narodow była na kształt krzyża, ktorą złoczyńcow karano.
szubienica pospolita; dwa albo trzy drewna. ein Galgen mit einem Balcken. gibet à un bras.
szubienice, plur. der Rabenstein, das Gericht. le suplice, le lieu où le gibet est planté. § idź, poydźiesz do szubienic.
Szubka. kleiner überzogner Peltz=Rock. petite pelisse. § nocną śię tylko ogarnął szubką.
*Szubienicznik, wiśielec, obiesżony. 1) ein Gehangener. 2) Galgen=Vogel, Galgen=Dieb. 1) un pendu; celui qui est pendu par le bourreau à la potence. 2) pendart, scélerat, fripon.
Szubraniec, *g. szubrańca.* / Szubrawiec, *g. szubrawca.* 1) lüderlicher Kerl. 2) abgerissener Kerl; Lumpen=Hund. 1) vaurien, pendard. 2) un homme couvert de haillons.
Szufla. eine Schaufel. pèle de bois.
szufla pełna czego. eine Schaufel voll. une pèlée, péletée.
Szuflada. eine Schublade. tiroir.
Szufladka. ein klein Schublädchen. chetron, petit tiroir.
Szufluię co. schaufeln. prendre, remuër avec une pèle de bois.
Szuia, *vulg.* niederträchtiger, heßlicher Mensch. vilain, faquin.
Szukacz. Sucher. chercheur, celui qui cherche.
Szukam czego. suchen. chercher.
szukać w książce. in einem Buche nachschlagen, suchen. voir, regarder dans un livre.
Szukanie. das Suchen. l'action de chercher.
*Szukayło. 1) beständiger Sucher. 2) Busch=Klepper, Straßen=Räuber. 1) chercheur perpetuël. 2) bandoulier, brigand.
Szuler, kostera. Schuler, Doppler. brelandier, joüeur de dez & de cartes.
Szulerstwo, kosterstwo. Spieler=Profeßion. le métier de brelan.
Szum. das Sausen, Brausen. frémissement, mugissement, bruissement, grand murmure, bourdonnement sourd. § szum wietrzny; szum wody, lasu.
szumy. Wind, Stoltz. fumée, vent, orgueil, arrogance. § te szumy śię w nim iesżcze nie ukołysały.
Szumię, *i, iał, ieli.* sausen, brausen. bruire, frémir, murmurer, mugir, faire un bruit sourd. § szumi morze.
szumi mu w uszach. es sauset ihm in den Ohren. il a un tintement d'oreille.
we łbie mu szumi. es gehet ihn im Kopf herum. il a la puce à l'oreille; il a martel en tête.
Szumileb. Grillenfänger, wunderlicher Kopf. un misantrope; bizarre, quinteux, tetu, fantasque.
*Szumno, / Szumnie. *adv.* geputzt, stattlich, zierlich. magnifiquement; d'une maniére bien ajustée, bien parée. § izby szumnie obite; szumno ustroiony.
szumno stąpać. sich brüsten, einher treten als ein vornehmer Herr. se pavanner, se carrer, se pannader, marcher avec une gravité afectée.
*Szumny. 1) geputzt, stattlich, köstlich. 2) im Spott: trefflich. 1) paré, orné, ajusté; propret. 2) *ironiquement:* excellent, admirable, beau.
Szumowiny, *plur.* Schaum vom Sieden. l'écume du pot.
Szumuię co. abschäumen. écumer.
Szupinka na ziarnie nieodbitym. Balg, Bälglein, Hülse, worinnen ein Korn stecket. gousse, bourse, bale, pericarpe, *m.* pellicule qui envelope une graine. § szupinka z ziarna otłuczona plewa śię nazywa.
Szur. Pferde Geschirr, Geschirr auf ein Wagen=Pferd. harnachement, harnois pour un cheval de trait. § szur z konia zdiąć.
szuru na konia włożenie. das Anschirren eines Pferdes oder Maul=Esels. le harnachement

chement d'un cheval de trait, d'un mulet; l'action de harnacher.
włożyć szur na konia. ein Wagen=Pferd anschirren. harnacher un cheval de chariot.
*Szurny, przykroschodźisty. steil, abschüßig. escarpé, roid.
Szupryna, *obs. vid.* Czupryna.
Szust. das Sausen der Winde. mugissement, frémissement, sifflement du vent. § szust wiatrow; wiatr po drzewach szustem igrał.
Szustfal, szorstfal. Schurtzfell der Handwercker. tablier, morceau de cuir qu'un artisan met devant soi pour ménager son habit.
Szuszfałki, *plur.* 1) Flocken, Fasen so im Weben abgehen. 2) Pappen=Stiel, eine Kleinigkeit, nichtswürdige Sache. 1) petits flacons, filets inutiles qui tombent du métier de tisserand. 2) bagatelle, niquet, rien, zest, fétu; une chose de néant.
Szwab. ein Schwabe. un Sueve, qui est de Souabe.
Szwabski. Schwäbisch. de Souabe.
Szwabia, Szwabska ziemia. Schwaben, der Schwäbische Kreis in Teutschland. la Souabe, le cercle de Souabe en Alemagne.
Szwaczka, szwaszka. 1) Nätherin. 2) Strumpf=Strickerin. *3) Stückerin. 4) Spilling. Roß=Pflaume, gelbe Pflaume. 1) couturiére. 2) tricoteuse. *3) brodeuse. 4) poitron, prune jaune. § 1) stroyna szwaczka. 2) szwaczka pończochy drobi.
Szwadron iazdy. Schwadron, Reuter=Schaar. esquadron.
Szwagier, *g. szwagra.* Schwager. beaufrére; mari de la soeur.
szwagrowie. die Ehemänner zweyer Schwestern. les époux de deux soeurs.
Szwagierka. } Schwägerin, des Bruders
Szwagrowa. } Frau. belle-soeur, l'épouse du frère.
Szwank, *g. u.* 1) das Straucheln, Taumeln. 2) Schaden, Nachtheil, Abbruch, Unfall, Unglück, Stoß. 1) bronchement, chancelement. 2) dommage, *m.* perte, préjudice, *m.* ateinte, brêche, tort. § 1) w tym szwanku upadł. 2) nieprzyiaćiel bez szwanku uchodźił; poniosłem szwank przez niechęć twoię; honor swoy na szwank narażać; szczęśćie iego szwank odniosło; maćiorki wielą prośiąt nie osadzay dla szwanku inszych; z szwankiem wolnośći się to dźieie; po spadnieniu, gdy kto szwank poczuie.

oddam bez szwanku. ich werde es ohne Schaden wieder geben. je le rendrai sans aucun dommage.
przywieść kogo o szwank. einen zu Falle bringen. perdre qu; jetter qu. dans le malheur; procurer, causer la perte de qu.
przywieść sławę czyią o szwank. eines Ruhm Nachtheil bringen. donner d'ateinte à la gloire de qu; ravaler la gloire de qu.
Szwankuię. 1) taumeln, wancken, torckeln, straucheln. 2) an etwas abnehmen; Schaden, Nachtheil, Abnahme leiden. 3) in Verfall kommen, abnehmen, schlechter werden; fallen, in Abfall kommen. 1) chanceler, vaciller, branler; n'étre pas ferme sur ses piez; molir; faire un faux pas; étre prêt à tomber. 2) déchoir de qu. ch; soufrir, sentir avoir un perte, un diminution de qu. ch; se sentir défaillir qu. ch; commencer à passer, à évanoüir, à flètrir. 3) diminuër, ravaler, s'afoiblir, étre afoibli; tomber, aller en décadence, dans le déclin. § 1) od tey rany szwankował; koń z nim szwankował; szwankował z koniem. 2) szwankować na sławie, na łasce pańskiey, na rozsądku, na pamięći. 3) pamięć iego szwankuie od starośći; w nieporządnym pań
stwie miasta i rzemiosła szwankuią.
szwankuie na oczy; oczy mu szwankuią. sein Gesicht nimmt ab, wird schwach. les yeux obscurcissent, la vuë vient à lui défaillir; il est cassé de vuë.
na nogi (na nogach) szwankuie; nogi mu szwankuią. seine Füsse wollen nicht mehr fort, werden steif. les piez lui defaillent, ne font leur devoir; il tâte le pavé.
szwankował na siłach; siły mu szwankowały. seine Kräfte nahmen ab. les forces lui defalloient.
szwankuiący. strauchelnd. chancelant.
Szwarc. Schuh=Wachs oder schwartzes Wachs einen Faden zu schwärtzen. du cirage à noircir les souliers; cire noire à cirer un fil.
Szwarcuię co. schwärtzen, wichsen mit Schuh= oder schwartzem Wachs. noircir, cirer avec de la cire noire ou avec du cirage.
Szwayca. eine Pfrieme. alêne, poinçon à percer.
złota szwayca wszystko przeniknie. Gold dringt überall durch. monoie fait tout; l'or pénétre par tout.
Szwaycar. ein Schweitzer. un Suisse.
Szwaycarski. Schweitzerisch. de Suisse.

po Szwaycarsku, adv. auf Schweitzerisch, nach Art der Schweitzer. à la Suisse.
Szwaycarska ziemia. Schweitzer-Land, die Schweitz. la Suisse.
Szwecya. Schweden ein Königreich. la Suede un Roiaume.
Szwed. ein Schwede. un Suedois.
Szwedzki. Schwedisch. Suedois.
szwedskie morze. das Baltische Meer, der Belt. la mer Baltique.
*Szwiec, *g. szewca*, szewc. ein Schuster. cordonnier.
Szwidnica Schweidnitz, Stadt in Schlesien. Sweidnitz une ville de Silesie.
Szyb. Spicker, Wurf-Pfeil der Kinder, nehmlich ein kurtzes Stöckchen mit Papier oder Federn darein eine eiserne Spitze gestossen wird. flèche d'enfant, c'est un petit bâton armé de papier ou de quelques plumes à un bout & à l'autre d'un aiguillon.
szyb, ryba morska. (dromon) ein gewisser sehr schneller See-Fisch. sorte de poissons de mer qui est fort vite.
szyb. } Schacht in den Bergwercken. un
Szyba. } conduit dans une mine aux métaux. § hutmani u szybow w Wieliczce i Bochni; szybą się gornicy na doł spuszczaią.
szyba w oknie. Raute, Scheibe, Fenster-Scheibe. lozange, morceau de verre mis au plomb dans un paneau.
szyba okrągła. runde Scheibe. boudine, rond de verre.
szyba kwadratowa. viereckichte Scheibe. carreau, piéce de verre taillée en quarré.
szyba, okno złote herb. Wappenk. eine viereckichte Scheibe in einem Schilde, und zwey dergleichen an den drey Pfau-Federn über der Krone. *Blas*. trois carreaux, dont l'un est placé au milieu de l'écu & deux aux cotez des trois plumes de paon qui sont sur la couronne.
*Szybal, *szybała, szyderz, szalbicerz. Spötter, Betrüger. moqueur, tompeur.
Szybiasty. scheibenförmig, rantenförmig. qui a une figure en lozange. § gwiazda Saturn iest raczey szybiasta niżli okrągła.
Szybki, chybki. schnell, flinck. léger, vite. § z szybkiey procy kamienie lecą.
Szybkość, chybkość. Hurtigkeit. vitesse, légerté.
Szybuię czołn. ein Kahn mit Schiffer-Stangen gegen den Strohm fortstossen, fortschieben. faire aller, pousser, mener, conduire un bateau avec les perches contre le cours de l'eau.
Szych falsches, tolles Gold oder Silber. clinquant faux; l'or ou l'argent faux.
szych biały. Leonisch Silber; tolles Silber. argent faux; pleinspec.
szych żołty. Leonisch Gold; tolles Gold. or faux, oripeau; semi l'or.
Szychtarz. Ertz-Schlichter, der die Schlacken absondert. ouvrier aux mines qui ôte la crasse des métaux.
Szyćie. Nätherey, das Nehen. couture; l'action, la maniére de coudre.
szyćie strzałą. Abschiessung eines Pfeils; Durchschiessung mit einem Pfeil. décochement, l'action de décocher une fléche, de percer avec une fléche.
Szyderka. Spötterin. moqueuse, rieuse.
Szyderski. spötterisch. moqueur.
po szydersku, } *adv*. spötterischer Weise.
Szyderskie, } d'un maniére piquante; par moquerie; en moqueur.
Szyderstwo. Spötterey. moquerie, gausserie, dérision. § w szyderstwo co obroćić.
Szyderz. Spötter, Spott-Vogel. moqueur, plaisant, gausseur, rieur.
Szydło. eine Schuh-Aale. alêne de cordonnier; poinçon.
iako na szydłach. wie auf Steck-Nadeln. sur des épines; en danger; en grande hâte. § iak na szydłach stoię, stąpam, śiedzę.
szydłem mu w głowie układano. er ist unter dem Hut nicht wohl verwahrt. il a un coup de hache; il a le timbre un peu felé.
szydła mu golą. alles gehet ihm wie geschmiert. la fortune lui rit; tout lui rit. § wszędźie mu szydła golą.
nie psuy czasu gdy ći szydła golą. man muß die Gelegenheit nicht versäumen. il faut prendre l'ocasion par les cheveux; tirez de l'eau pendant que la corde est au puits.
zgadzaią się iak szydła w worze. sie leben zusammen wie Katz und Hund. il s'acordent comme chiens & chats.
nie zatai się szydło w miechu, w worze. dieses wird nicht verborgen bleiben, es wird an den Tag kommen. cela éclatera; cela déviendra public.
złotym szydłem wnet przekolesz. mit Geld kan man alles ausrichten. l'argent fait tout.
Szydrzeniec, *g. szydrzeńca*. Narren-Käfig, Narren-Häuschen. piloris, cage de fer pour y exposer un coupable à la risée de tout le monde.
Szydzę, *i, it*. schrauben, scheren, spöttern, spotten. se moquer, se jouër, se rire d'une personne; joüer, railler, gausser qu. § wey iako z nas szydźi; szydźić babę (z baby) słowy, rzeczą; z czyiey szydźić łyśiny.

Szydzenie. Spötterey. moquerie.

Szyia. 1) der Hals. 2) Hals, Weiber-Brust. 3) Hals als an der Laute. 4) Hals an einem Gefäß. 5) Hals, Hals-Kragen an einer Kleidung. 6) Hals, schmaler Gang, schmale und lange Oeffnung. 7) Kriegsbauk. die Kehle, die Kehl-Linie am Bollwerck. 1) cou, gorge. 2) gorge, sein de femme. 3) manche, *m.* colet d'un instrument de musique. 4) goulot, gorge, partie d'un vaisseau par où coule le boisson. 5) colet, cou d'un vêtement. 6) gorge; passage étroit; entrée qui est fort serré. 7) *Fortif.* la gorge de bastion. § 1) gardło iest przodek szyie. 2) szyia białosmukła, pełna, okazała. 3) szyia u lutni, u cytry, u skrzypcow. 4) szyia u dzbana, u flaszy. 5) szyia u koszule. 6) szyia do piwnicy; szyia w budowaniu drzewiana; szyia w gorach; szyia podkopna. 7) szyia u narożnika.

szyie przodek; gardło. der Vordertheil des Halses, die Kehle. le devant du cou; la gorge.

szyie tył. der Nacken. le chignon du cou.

szyie kołowatość; szyie nakrzywienie twarde. die Steife des Nackens. la roideur du cou.

szyia końska; nakrzywienie szyie końskiey. der Pferde-Hals; die Rundung desselben. cou de cheval; l'encoulûre du cou de cheval.

nad szyią. über dem Hals. sur les bras, sur le dos. § nad szyią mu wiśi, stoi nieszczęście, nieprzyiaciel.

na szyię spaść. auf den Hals stürtzen, fallen. tomber la tête la prémiére; faire la culbute; se préciter.

na szyię zepchnąć, zrzućić. einen über den Haufen werfen, herunter werfen, herab stürtzen. culbuter, renverser cu par dessu tête, précipiter qu; jetter qu. de haut en bas, jetter dans un précipice.

następuię komu na szyię. einem auf den Hals treten; einen in Zwang halten. tenir le pié sur la gorge à qu.

szyię komu uciąć. einem den Hals abschlagen, köpfen. couper le cou, trancher la tête à qu.

porwać kogo za szyię. einen an den Hals fassen. coleter qu; prendre, saisir qu. au colet, à la gorge.

szyię łamać. den Hals brechen. rompre, casser le cou.

Szyię, *szyie, szył.* 1) nähen. 2) schiessen, werfen einen Pfeil, mit solchem durchschiessen. 1) coudre, faire un couture. 2) décocher, darder, lancer contre qu; percer, enfiler, larder, transpercer, embrocher qu. d'une flèche, d'un dard. § 1) szyy koszulę, boty. 2) szyć strzałą, strzelać z łuku do czego; szyć, trafić kogo strzałą, dzirytem.

Szyiowaty. 1) dickhälsig, starck von Hals. 2) drüsicht um den Hals. 1) qui a une grande gorge, un grand cou. 2) glanduleux au cou.

Szyk, *g. u.* 1) eine Schlacht-Ordnung. 2) Poet. Schaar, Heer, Ordnung. 1) un ordre de bataille; les lignes de gens de guerre. 2) *Poët.* ordre, *m.* rang, choeur, armée. § 1) szyku głębokość, miałkość, czoło, tył; szyk ścisły albo obławny, wyćieczkowy, przechodni. 2) wyiskrzonych gwiazd szyki; wszystkie aniołow szyki chwalćie Boga.

pomieszać, pomylić komu szyki. einem das Concept verrücken. déconcerter les desseins de qu.

Szykuię. 1) in Schlacht-Ordnung stellen. 2) ordnen, einrichten. 1) ranger, ordonner une armée; la ranger, mettre en ordre de bataille. 2) disposer, arranger. § 1) szykować woysko; połki. **2) gładkie szykować dyskursy; według narodzenia bracią szykuie.

uszykował woyśko we trzy szeregi, linie. er hat die Armee in drey Linien gestellet. il a ordonné l'armée en (sur) trois lignes.

szykować. sich schicken. quadrer, convenir, s'ajuster avec qu. ch. § kiedy śię rzeczy i sposoby szykuią.

**szykuiący śię.* schicklich anständig. convenable, propre. § nieszykuiące śię przytacza rzeczy.

szykować pomieszane woysko. eine zerstreuete Armee wieder herstellen. ralier une armée; rassembler les troupes; retablir un combat.

Szylwach. } Schildwach. la sentille; sol-
Szylwacha. } dat qui fait faction. § podmowić szylwacha; szylwacha śię pyta; kto *vivat*; szylwacha przechodzącym żołnierzom skweruie.

Szyna. 1) eine Schiene Eisen. 2) Rade-Schiene. 1) barre de fer. 2) bande, bandage, *m.* lien de fer qui couvre quelques jantes de roüe. § 1) snop żelaza ma szyn 12. 2) szyna wozowego koła.

Szynal. Rade-Kuppe, Rad-Nagel. clou à bandes; clou de charréte.

*Szynduię co, łupię ze skory. schinden, die Haut abziehen. écorcher, ôter la peau avec un couteau.

Szynk, szynkowanie. der Schanck, das Schencken eines Getränckes. taverne, vuindange, *m.* débit; l'action de vendre

une boiſſon à pot & à pinte. § ſzynk trzymać; ſzynk teraz dobry, zły.
Szynka, ſzołdra wędzona. ein geräucherter Schincken. jambon de derriére, cuiſſe de porc ſalée & fumée.
Szynkarka. eine Schenckerin, Weib die in der Schencke das Bier ſchenckt. femme dans un cabaret qui donne, qui débite une boiſſon.
Szynkarſki. Schenck=; eine Schencke, das Schencken betreffend. de taverne, qui regarde le cabaret, ou le métier de vendre la boiſſon en détail.
Szynkarſtwo, ſzynk. das Gewerbe eines Schenckers. la taverne; profeſſion de cabaretier ou de tavernier.
Szynkarz. Wein oder Bier=Schencker. poteleur; cabaretier, tavernier. § ſzynkarz piwny, winny.
Szynkiel, *g. ſzynkla.* das Ende an der Wagen=Achſe, wo der Lins ſtecket. le bout de l'eſſieu où l'on fiche l'eſſe ou la cheville de fer.
Szynkowanie, *vid.* Szynk.
Szynkowny. Schenck=; eine Schencke oder den Schanck angehend. de cabaret; qui regarde le cabaret ou la boiſſon qu'on donne à pot & pinte. § ſzynkowne wino, piwo.
ſzynkowny dom. Schencke, Bier=Haus. cabaret, taverne, maiſon où l'on donne à boire.
Szynkuię. ſchencken, Bier, Wein. vendre à pinte & à pot, faire cabaret. § ſzynkować wino, piwo miod.
ſzynkować i ieść dawać. Gäſte ſetzen; ſchencken und ſpeiſen. vendre de la boiſſon à l'aſſiette; vendre à pot & à l'aſſiette.
Szynwaga. Bleywage der Zimmerleute, wie ein umgekehrtes ⊥ damit ein Bau=Holtz bleyrecht geſetzet wird. niveau, perpendicule, *m.* chas en un ⊥ renverſé, qui ſert à planter une charpente perpendiculairement. § ſzynwaga ieſt budownicze albo ſtolarſkie naczynie na kſztałt wywroconego ⊥ na ktorym ſznurek od gory wiſi.
Szypel, *g. ſzypla.* *1) ein Knoten. 2) Knötlein im Garn, in der Leinwand. 1) neud. 2) petit neud, inégalité dans la filaſſe, dans la toile. § *1) ſzypel (węzeł) rozdziergnąć. 2) to przędziwo wiele ma ſzypłow.
Szyper. Schipper, Schiff=Herr, Schiffmann eines kleinen See= und groſſen Fluß=Schiffes, der Waare und Leute zu Waſſer führet. freteur; patron, maitre voiturier par eau d'un petit navire ou d'un grand bateau, qui voiture par eau hommes & marchandiſes.

Szyperſki. einen Schipper angehend. de freteur, qui regarde le maitre de navire.
Szyperſtwo. Schipper=Stand, Schipper=Wiſſenſchaft. la profeſſion de voiturer par eau.
*Szypka, *vid.* Szypułka.
Szyplanie. das Zupfen, Auszupfen. l'action de tirer, d'arracher avec les doigts.
ſzyplanie chorego. das Umſichgreifen des Krancken vor ſeinem Tode. mouvement convulſif des doigts d'un malade qui eſt à l'extremité.
Szyplę co, *e, ał, eli.* klauben, zupfen mit den Fingern. éplucher, arracher, ôter avec le bout des doigts qu. ch.
ſzyplać komu koło mieſzka. 1) einem den Geld=Beutel mauſen wollen. 2) einem auf den Beutel liegen, ſolchen mißbrauchen. 1) en vouloir à la bourſe de qu; vouloir couper la bourſe à qu. 2) vivre ſur la bourſe d'autrui, la malmener.
chory ſzyple koło ſiebie. der Krancke greift und zupft um ſich herum. le malade fait des mouvemens convulſifs avec les doigts; le malade cherche les vers.
Szypruię. ſchippern; Leute, Waaren zu Waſſer überführen. voiturer par eau, faire le métier de transporter dans ſon vaiſſeau les marchandiſes & les perſonnes.
Szypułka. 1) Stiel am Obſt. 2) eine Feder=Kiel einer groſſen oder kleinen Feder. 1) queuë de fruit, pédicule, *m.* 2) tige de plume; tuïau d'une grande ou petite plume. § 1) ſzypułka u gruſzki, wiśni 2) ſzypułka piora odartego.
ſzypułka przez całe grono idąca, około ktorey iagody wiſzą w koło. der Kamm an einer Weintraube. la rafle d'une grape de raiſin.
ſzypułka bez iagod. Kamm einer Traube ohne Beeren. rape.
Szysloch, ſtrzelnica. Schieß=Loch. embraſſure, canonniére.
Szyſma, odſzczepieńſtwo. Trennung von der Kirche. ſchiſme, *m.*
Szyſmatycki. abtrünnig von der Kirche. ſchiſmatique.
Szysmatyk, odſzczepieniec. ein Abtrünniger von der Kirche. un ſchiſmatique.
Szyſzak, przyłbica. ſpitziger Sturm=Hut. un caſque qui va en pointe. § żołnierz w ſzyſzaku.
Szyſzakowy. Helm=. de caſque. § ſzyſzakowa kita, federpuſz; ſzyſzakowa albo pod ſzyſzak czapka ſkorzana.
ſzyſzakowy wierzch. der Obertheil an der Sturm=Haube. le haut du caſquet.
Szyſzka. 1) ein Tannen= oder Fichten=Zapfen. 2) eine Feige=Wartze im Hintern. 3)

Blutschwär in den fleischichten Theilen. 4) Pappen-Stiel; ein Nichts, Kleinigkeit. 1) pomme de pin, de sapin. 2) fic, un froncle à la fesse. 3) froncle, *m.* clou, une tumeur impure dans les parties charnuës. 4) zest, bagatelle, un rien, un fétu. § 1) szyszka drzewna. 2) szyszka, wrzod w śiedzeniu na kształt figi. 3) szyszka, guz w ćiele bolący. 4) za szyszkę go maią; za borową przedał szyszkę.

szyszka miętka podługowata iako ogonek na niektorych drzewach, iako leszczynie; rzęsa. Würstchen an einigen Bäumen als an den Hasel-Stauden. chaton qui nait sur quelques arbres comme sur le coudrier.

Szyszkorodny. das Zapfen trägt. conifére, qui porte des pommes longues comme le sapin. § szyszkorodne drzewo.

Szyszkowy. Zapfen-. de pomme.

szyszkowe, liubowe orzeszki. Zürbel-Nüßlein. pignons, noiaux de pin.

Szyty. genähet. cousu.

Szyyka. Hälslein, kleiner Hals. petit cou.

* Szyynica, chustka. Weiber-Halstuch. colerette, mouchoir de cou.

Szyyny. Hals-. de cou, de gorge.

T.

Ta, *vid.* Ten. diese. cette.

Tabacznik. 1) Tabacks-Händler, Tabacks-Macher. 2) Tabacks-Schmaucher, Tabacks-Schnupper. 1) marchand de tabac; fileur, faiseur de tabac; torqueur 2) fumeur ou preneur de tabac.

Tabaczny. Taback-. de tabac.

tabaczne. Tabacks-Steuer. droit, impôt sur le tabac.

Tabaka 1) Tabacks-Kraut. 2) Rauch- oder Schnupp-Taback. 1) nicotiane; petun une plante. 2) tabac en fumée ou en poudre. § 1) tabaka (zdrowiec, wrzodowe źiele, bielun cudzoźiemski) rolą wyplenia. 2) brać tabakę.

tabaka proszkowa. Schnupf-Taback. tabac en poudre.

tabaka kręcona. gesponner Taback. tabac en corde ou torqué.

kurzyć tabakę. Taback rauchen. fumer avec la pipe; petuner; prendre du tabac.

Tabakiera, tabakierka. Tabacks-Dose. tabatiére.

Tabakierowy. Tabacks-Dosen-. de tabatiére.

Tabela. eine Tabelle. table, disposition, ordre naturel des matiéres d'une sience.

Tabelan. (*radix cipneon*) runde Cipneon eine Wurtzel. sorte de racine.

Tabin. } Tabin ein Zeug. tabis, sorte
Tabinek. } d'étofe.

Tabinki, *plur.* Stücken Zeug oder rothes Leder, so an beyden Seiten des Pohlnischen Sattels gemacht sind. quartiers d'étofe ou de basane tannée aux côtez d'une selle à cheval à la Polonoise.

Tablatura. 1) die Tabulatur, Vorschrifft eines musicalischen Stücks. 2) Leinwand worauf der Mahler mahlet. 3) übertriebene Ordnung, Sorgfalt. 1) la tablature en musique. 2) toile sur laquelle peint le peintre. 3) ajustement trop afecté; air, soin trop recherché. § 1) tablaturę pisać. 2) rzućić farbę na tablaturę. 3) z tablatury czyni, chodźi.

z tablatury zakręt, robota za fraszkę. viel Aufhebens wenig Arbeit. beaucoup de plaid & peu de fait; plus de bruit que de besogne.

według tablatury ubrany. nett, nach dem Schnürchen angeputzt. ajusté au niveau, avec compas; qui est propret.

Tablica. 1) eine Tafel, Platte. 2) Tabelle in den Büchern. 1) table. 2) table dans un livre qui contient les matiéres selon leur ordre naturel. § 1) tablica gładka, rowna drzewiana, kamienna; kruszcowa, miedźiana tablica. 2) tę umieiętność na tablice rozłożono.

tablica ołtarzowa. Stein auf dem Altar. table d'autel.

tablica miernicza. Meß-Tisch, Meß-Brett des Feld-Messers. planchette d'arpenteur. § pachołek pod tablicą mierniczą.

tablica zegarowa. Ziffer-Blatt, Uhr-Scheibe. cadran d'une horloge.

tablica Pitagoresowa. Rechenk. das Ein-mahl eins. *Aritm.* table Pitagorique.

tablica do pisania. Schreibe-Tafel. table à écrire.

tablica prożna. leere, unbeschriebene Tafel. table rase.

twarz iak tablica. ein plattes Gesicht. un visage plat; camus.

tablica stołowa, stolnica. ein Tisch-Blatt. le dessus, la piéce de dessus, l'ais d'une table qui est soutenu des piez ou des treteaux.

tablicami, ławami, na tablice co podźielić, rozłożyć. etwas in Vierecke eintheilen. repartir, disposer qu. ch. par quarrez, par tables.

Tabliczka. ein Täflein. tabelle, petite table.

z tabliczką po mieśćie chodźi. er findet an jedem etwas zu tadeln. il glose sur tout.

Tabliczny, do tablicy należący. Tafel=. de table.

Tabor. 1) eine Wagenburg. 2) Schäfer=Hütte, Feld=Hütte so die Schäfer auf Karren von einer Weide zur andren bringet. 1) baricade faite de chariots; retranchement, parc, où sont les voitures qui servent dans un camp. 2) cabane, cahute, logette que les bergers transportent sur une charrette d'un paturage à l'autre. § 1) taborem się stawić, stanąć, następować. 2) tabor pastuszy iest przenośna owczarnia.

Taborećik, *g. a.* / Taboret. } ein Sessel. tabouret, banquette.

Tabułat. blecherne Decke über einen Spring=Brunnen. couvercle de fer blanc sur une fontaine.

Taca. 1) Thee= oder Cafee=Bret. 2) eine Tasse, Trinck=Schale, s. Czasza. 1) bandeche, cabaret pour mettre des tasses de café. 2) tasse, coupe, *v.* Czasza.

Tacher. 1) Techer, Bund von zehen Stück oder ein Dutzend Rauchwerck. deker, timbre, *m.* cordon de peleterie en masse; dix ou douxe peaux atachées ensemble. § tacher ma sztuk dwanaście.

Tacka. ein kleines Thee=Bret. un petit cabaret pour y mettre les tasses.

tacka do Chrzćilnicy służąca. das Tauf=Becken. bassin qu'on emploie à l'eau baptismale.

Taczam co. etwas langsam wältzen. rouler, faire rouler qu. ch. lentement.

taczać się. 1) sich wältzen. 2) torckeln, taumeln. 1) se rouler, se vautrer. 2) chanceler, faire des esses; tortillier. § 1) taczać się po (na) ziemi. 2) pijany się tacza.

Taczanie. das Wältzen. roulage, *m.* l'action de rouler.

taczanie się. 1) das Herumwältzen. 2) das Taumeln, Torckeln. 1) l'action de se vautrer, de se rouler. 2) chancelement; les esses *f.* le marcher d'un enivré. § taczanie się leżąc. 2) taczanie się pijanego.

Taczki, *plur.* Schubkarren. broüette; civiére, petit tombereau à roué.

Tafla. grosse Tafel als Glas. table de verre; grand carreau de glace.

tafla karetowa. Glas=Spiegel in einer Kutsche. glace de carosse.

Tafta. Kleidung von dünnem und durchsichtigem Zeuge. vétement de tafetas fort delié, d'étofe transparente.

Taię czego (co), *i, ił.* verheelen, verbergen. celer, cacher, ne pas découvrir.

taić się. sich verbergen. se cacher; se tenir couvert, caché; étre caché. § niepodobna tak się taić życzliwości, aby kiedykolwiek na oczy się wyiawić nie miała.

Taie, *e, iał, iały, (ieli).* aufthauen, zergehen. se dégeler, fondre, se resoudre par la chaleur. § śnieg od słońca taieć muśi.

Taiemnica. ein Geheimniß. mistère, secret, chose qu'on tient cachée. § nauka taiemnic duchownych; ma to w sobie taiemnice.

pod taiemnicą. / Taiemnie, *adv.* } mystischer Weise. mistiquement, mistérieusemement.

taiemnie, potaiemnie. verborgen, heimlich. sécretement, en sécret, à la dérobée.

Taiemny. 1) heimlich, verborgen. 2) mystisch, geheim, verborgen, zum Vorbild gehörig. 1) secret, caché, couvert. 2) tipique, mistique, mistérieux.

taiemne to rzeczy. das sind verborgene Dinge. ce sont lettres closes.

taiemne mieysce. verborgner Ort. cache, cachette, lieu propre à cacher qu. ch.

Taienie czego. das Verheelen, Verbergen. regous, regousement, cachement, l'action de cacher.

Taistra, torba. Tornister, Reise=Tasche, Schnappsack. bougette, sacoche, grande bourse ou le passager met les vivres & les hardes.

taistra myśliwca. Jäger=Tasche. gibéciere.

Tak. ein Schubkarren voll. une brouette pleine de qu. ch. § skrzynia wapna ma takow dwanaście; ieszcze taku piasku trzeba.

*taki, plur. taczki. ein Schubkarren. brouette.

Tak, *conj.* 1) so, also, auf diese Art. 2) so, dergestalt, dermaßen, bey einem *adv.* oder *adjec.* 3) im vorigen Jahre, Monat, in voriger Woche. 1) ainsi, de telle maniére; de telle sorte, de cette sorte, tellement. 2) si, tellement, *devant un adv. ou un adjec.* 3) l'année passée, le mois passé, la semaine passée. § 1) tak rob; tak odpowiedź; tak rozumiem; tak, tak trzeba mowić; tak ma być. 2) tak stary; tak długi; tak daleko, tak dawno; tak zaślepiony, tak drogo. 3) tak rok; tak tydźień; tak miesiąc; tak roczny.

tak też. eben so, nicht anders. tout de même.

tak długo. so lange. si long-tems.

tak iest. 1) ja; so ist es. 2) im Spott: du hast es getroffen. 1) oüi; si fait; c'est vrai. 2) *en se moquant:* justement; ouida vous y étes; vous l'avez atrapé. § 1) tak iest umarł. 2) tak iest, zgadłeś; tak iest iużeś panem.

a że

a że to tak. daß dem also sey; zum Beweis dessen. & qu' ainsi ne soit.
byłem u niego, a że to tak oto listek iego. ich bin bey ihm gewesen und zum Beweis dessen sehet sein Briefchen. j'ai été chez lui & qu' ainsi ne soit voilà son billet.
a nie iestże to tak. ist das nicht also. n'est ce pas ainsi.
iedni mowią że tak, drudzy że nie tak. einige sagen ja, die andren nein. les uns disent que si, les autres que non.
tak wiele. so viel. autant. § tak wiele iak ty mam pieniędzy.
tak barzo; tak dalece. so sehr. tant, si. si fort, tellement, de telle sorte. § miłuie go tak barzo że.
tak — a iednak; tak — a. so — er ist, — er doch. tout — qu'il est, il —. § tak stary (tak barzo stary) a iednak zaloty stroi.
tak uczony a tego nie wie. so gelehrt er ist, weiß er dieses doch nicht. tout savant qu'il est, il ne sait cela.
tak — iako. so — wie. si — comme; si — que; ainsi — comme. § tak żyie, iako uczy; tak dobry iako ty.
tak ia człowiek iako i ty. ich bin so ein Mensch wie du. je suis homme comme vous.
tak iakoby. so, als wie. tout ainsi que.
tak — owak; tak — sak. bald so, bald wieder anders. de cette façon ou de l'autre. § stroi się to tak, to owak.
albo tak albo owak. oder so oder so; eins von beyden. à prendre ou à laisser; ou ceci ou cela.
tak nie rychło. so spät; so langsam. si tard, si lentement.
tak w czas. eben zu rechter Zeit. justement à tems.
tak a tak. 1) so und so, dieses Inhalts. 2) so und so, auf diese Art. 3) so hin, mittelmäßig. 1) ainsi, en ce sens. 2) ainsi, de telle manière. 3) là là; tellement quellement; médiocrement, passablement. § 1) tak a tak (w ten sens) rzekł do niego. 2) tak a tak go bił, go łaiał; tak a tak pracuie.
tak sobie; tak; tak też. weil es mir so gefällt, in einer Antwort. comme il nous plait; car c'est ma volonté, mon plaisir; car tel est mon plaisir. § po coż to przyszedł? tak też; czemu to robisz? tak.
niech tak będzie. es mag so seyn. soit.
tak mowiąc. also zu reden. pour ainsi dire.
nie tak. 1) nicht so; nicht recht. 2) nicht so; anders. 1) pas ainsi, pas justement. 2) pas ainsi, autrement, d'autre sorte, d'une autre manière. § 1) nie tak, źle mowię omyliłem się; nie tak, trzeba to słowo tak wymowić napisać. 2) nie tak, ale tak rob.
nie tak iest. es ist nicht also. cela n'est pas ainsi.
tak się ma rzecz., sprawa. so verhält sich die Sache. telle est la chose, l'afaire.
tak iako mię widzisz. so wie du mich siehest. tel que vous me voiez.
takci. zum Zeitvertreib, nur so, nicht im Ernst. pour badiner, pour passer le tems, pas sérieusement. § takci rad żartuie; takci on mowi, nie będzie z tego nic.
takci było. es war ja so. cela étoit assurément ainsi.
takli? takli to? ist das also? ist das an dem? est-il ainsi? est-ce ainsi que? § takli to było.
**takież*, *vid.* Także.
Taki. } dergleichen, solcher. tel, sem-
Takowy. } blable. § ale wiele takich? nie pytay takowych teraz; taką księgę miałem; tacy teraz ludzie; taki teraz świat.
wcale taki. ganz und gar ein solcher. tout tel.
iaki taki. so so; so hin; nicht gut nicht schlimm. tel quel, médiocre. § umieiętność iego iaka taka.
takie było woysko nasze. unser Kriegs-Volck war also beschaffen. telle étoit nôtre armée.
takim on iest, iakim ia iest. ich bin eben so als er. je suis comme lui.
takiego iak mię widzisz. so wie du mich siehest. tel que vous me voïez.
takiż. eben solcher, eben so. tout semblable, tout pareil.
taką rzeczą. solchergestalt. de sorte que, de manière que, tout de même, de cette façon, de cette sorte. § takąż miałem książkę.
taki owaki. 1) dieser und jener. 2) dergleichen. 1) celui-ci & celui-là. 2) tel; de cette sorte; de semblable sorte. § 1) taki owaki rzecze. 2) takich owakich dosyć na świecie.
iest takich co. es giebt dergleichen Leute die. il y en a tel qui; il y a des gens qui.
iest to człek taki owaki. es ist ein berüchtigter, verdächtiger Mensch. c'est une fausse, une méchante bête; il est décrié comme la fausse monoie; c'est une créature suspecte. § taka owaka to niewiasta.
Tako, *adv.* allerdings; freylich, ohne Zweifel, ja, in der Antwort auf iako. oüi, assurément, sans doute, sans contredit; *on se sert de ce mot en répondant à l'adverbe interrogatif* iako. § iako ty mi masz rozkazować? tako.

Takowy, *vid.* Taki.
Takſa. Taxe, geſetzter Preis. taux, taxe; prix reglé; aforage, *m.* priſée, apréciation.
Takſuię co. ſchätzen. taxer, priſer, aprécier.
Takt. der Tact in der Muſic. meſure, certain mouvement réglé dans la muſique. § ſkoki taktem odprawuie; nogi taktu dobieraią.
takt dawać. den Tact geben. battre la meſure.
ćwierć taktu. Viertel-Tact. tems, quart de méſure. § dwie, cztery części taktu.
w takt. 1) nach dem Tact. 2) alle auf einmahl, alle zugleich. 1) ſelon la meſure, en cadence. 2) tous d'un coup, en même tems, au même tems. § 1) w takt śpiewa, tańcuie. 2) wſzyſcy w takt śię na niego porwali.
puls w takt biie. der Puls ſchlägt gantz gleich. le pous eſt tout égal.
Takuchny. } ſehr gleich, ſehr ähnlich. fort
Takuczki. } ſemblable; tout pareil, tout de même, tout égal.
Także, *adv.* desgleichen, wie auch, auch. de même, auſſi, même. § to także napiſz; piſał także do mnie.
nie także, nie w tąż, nie iednako. es iſt nicht gleich, nicht einerley. cela n'eſt pas tout un; cela n'eſt pas la même choſe; il ne va pas de même que. § nie także wierſze iako liſty piſać trzeba.
Talar, *g. talera,* * *talara.* ein Thaler. écu, risdale, *m.*
talar; talar bity; talar twardy. harter Reichs-Thaler. écu en eſpèce.
talar Slaſki; talar gładki. Schleſiſcher Thaler, er gilt 21 gute Groſchen. un écu Sileſien valant deux livres cinq ſous.
talar Lewkowy. Löwen-Thaler, er gilt in den Niederlanden 42 in Pohlen 50 Stüver. écu des Païs-bas qui y vaut 42 & en Pologne 50 ſous.
Talarek. geſchnittenes Scheibchen. rouelle, morceau coupé en rond.
na (w) talarki co pokraiać. etwas Scheiben-weiſe zerſchneiden. couper qu. ch. par rouelles. § pokray iabłko na talarki.
Talent. 1) ein Talent, eine Rechnungs-Müntze der alten Griechen. 2) Talent, Gabe, Geſchick. 1) talent, ſorte de monoïe de comte chez les anciens Grecs. 2) talent, don de nature. § 1) talent w ſtarożytnośći płacił 750 talerow. 2) piękny ma do tego talent.
Talentowy. Talent-. de talent.
** Talentuie. mit guten Gaben begaben. pourvoir qu. de beaux talens; donner des talens à qu. § Bog go wielkiemi utalentował darami.

Talerz, *g. a.* ein Teller. aſſiette. § na talerzu leży; talerze cynowe.
talerz drewniany. hölzerner Teller. tranchoir, tailloir, aſſiette de bois.
Talerzyk, *g. a.* Tellerchen. petite aſſiette.
* Talia, *vid.* Stan 4).
Tam, *adv.* 1) da. 2) dahin. 1) là, en ce lieu, en cet endroit. 2) là, y, vers ce lieu. § 1) tam mieyſce ieſt prożne. 2) tam idę.
tamże. eben da. en ce même lieu.
tam i ſam. hier und da. çà & là.
Tama. Wehr, Tamm von Steinen oder Erde. un mole, rempart de pierres; digue, amas de terre contre l'impétuoſité des vagues.
traktat tamy. Barriere-Tractat. traité de barriére.
Tamaryndy, *plur.* Tamarinden, eine Frucht ſo in Indien wächſt. tamarins, *plur.* un fruit qui croit aux Indes.
Tamarzyſzek, *g. a.* drzewo. (*tamarix*) Tamariſken-Baum. tamariſc un arbre.
Tameczny. der daſige. de ce lieu là; du même endroit là.
Tampień, *g. a. vid.* Prośiany — *prośiana włoć.*
Tamowanie. das Hemmen, die Hemmung. l'action d'empêcher, d'arréter; empêchement.
Tamtędy, *adv.* dadurch. par là, par delà.
Tamten. jener da. celui là. § tamtego nie widział; tamći Panowie tu byli.
Tamuię. 1) dämmen, einen Tamm aufwerfen. 2) hemmen, aufhalten. 1) faire, élever une digue. un mole, une chauſſée. 2) reprimer, refréner, contenir, retenir. § 1) tamować rzekę aby nie wylewała. 2) tamować wkroczenie nieprzyiaćielſkie.
tamować koło. ein Rad hemmen mit einem durchgeſteckten Stock. enraïer une rouë.
Tamże. eben daſelbſt. en ce même lieu.
Tańcowanie. das Tantzen. danſe, l'action de danſer.
Tańcuię. } tantzen. danſer. § tań-
Tańczę, *czy, czył.* } cować na weſelu; tańcować taniec, gonionego, galardę, taniec Polſki, Angielſki; tańcować po czyim graniu.
po czyiey tańcować woli. nach eines Willen auffſpringen, leben. plier ſous les volontez de qu; ſe comporter à la volonté de qu.
Taneczek, *g. taneczka.* Täntzchen. petite danſe.
Taneczníca. 1) Täntzerin. 2) Tantz-Boden, Tantz-Saal. 1) danſeuſe. 2) ſale à danſer.
Tanecznik. Täntzer. danſeur.

taneczniey. Tantz-Gesellschaft, die Täntzer. les danseurs; bande, compagnie de danseurs.
Tańcowy. ⎫ Tantz-, Täntzer-. de danse;
Taneczny. ⎭ de danseurs. § śpiewanie, granie taneczne; tańcowe podskoki.
Tangiensa, *vid.* Tkliwoćiąg.
Tangient u organ. Tangent an einer Orgel, Clavier. touche, sauterau, languette d'orgue, de clavecin.
Tani. wohlfeil. qui est à bon marché. § tańsze teraz zboże.
tani to towar. diese Waare ist wohlfeil. cette marchandise se donne à vil prix, à bon prix.
Tanie, ⎫ *adv.* wohlfeil. à bon marché,
Tanio, ⎭ bon marché; à grand marché, à bas prix. § tanio przedać, kupić.
taniey. wohlfeiler. à meilleur marché.
tanio co czynić. etwas wohlfeil machen. faire ravaler le prix de qu. ch; faire tomber le prix de qu. ch.
tanio tam żyć. es ist da wohlfeil zu leben. il y fait bon vivre; il y a passablement vivre.
Taniec, *g. tańca.* ein Tantz. danse. § taniec Polski, Angielski; gray, śpieway mi ten taniec; taniec w koło.
Tanieczńica, Taniecznik, *vid.* Taneczńica, Tanecznik.
Tanieie. 1) wohlfeil werden. 2) *fig.* geringer, schlechter werden. 1) ramander, ravaler; tomber de prix, devenir à bon marché. 2) se ravaler, devenir moins considérable; rabaisser, diminuër. § 1) stańiało po drogośći zboże. 2) poufałość teraz staniała.
Tanio, *vid.* Tanie.
Taniość. wohlfeiler Preis. vileté de prix, petit prix, trop bon marché, vil prix. § taniość czynić.
Tantoni śię ogień. das Feuer greifet um sich. le feu se repand; la flamme s' augmente.
Tąpam, tępam. mit den Füssen stampfen. trépigner.
Tarabany, *plur.* Art von Heer-Paucken. sorte de timbales.
Taradayka, *vid.* Taredayka.
Taram. wältzen im Koth. veautrer, rouler, tourner de côté & d'autre dans la bouë.
tarać śię. sich wältzen. se vautrer, se tourner ça & là dans la bouë. § gronostay w błoćie śię nie tara, *prov.*
Taran Mauer-Brecher, Sturm-Bock der Alten. mouton, fauteau, bélier, autrefois une machine de guerre. § niemasz tak potężnego muru, ktoregoby złotym nie przełamał taranem, *prov.*
taranem bić. mit einem Sturm-Bock die Mauer stürmen. batre avec un bélier.
Tarant ziele. (*gentiana*) Entzian, Bitterwurtz. gentienne.
Tarantowaty koń. Apfel-Schimmel, mit weissen und schwartz-gesprengten Flecken. cheval pommelé, qui a les rouelles blanches mélées du noir.
Tarantula, krzeczek. eine Tarantel. tarantule.
Taras. Gefängniß, Kercker. prison, cachot, geole.
Tarasowy. Gefängniß-. de prison.
tarasowe; od tarasu płaca. Sitz-Geld, Schließ-Geld. le geolage.
tarasowy, subst. Stockmeister, Kerckermeister. geolier, guichetier.
Tarasuię. verrammeln. barrer, barricader. § drzwi, bramę zatarasować.
Taratan. ⎫ erdichtetes Wort den Trom-
Taratantara. ⎭ peten-Schall auszudrücken. tantarare, tarare, fanfare; mot imaginé pour exprimer le son de la trompette. § trąby zahuczały taratan Marsowy.
Tarchać, *v. m. F. tarchnę, vid.* Targam.
tarchać słomę. Stroh verwirren. brouiller de la paille.
Tarćica. eine Diele. grande planche; grand ais.
tarćicami pokładać, nakryć. dielen. plancheier.
Tarćie drew. das Holtz-Sägen. la sîûre, l'action de sier.
tarte drwa. gesägtes Holtz. bois de siage.
*Tarcz, *f.* ⎫ 1) eine Tartsche, kleines Reu-
Tarcza. ⎭ ter-Schild. 2) eine Schieß-Scheibe. 3) *fig.* Schild, Hert, Schutz. 1) un léger bouclier dont les cavaliers se servent. 2) but; un rond ou quarré à quoi tirent les chevaliers de l'arquebuse. 3) bouclier, défense, protection. § 1) kula tarczą przedarła. 2) strzelać do tarczy.
za tarczą z kim żyć. mit einem behutsam leben, nicht vertraut umgehen. vivre, se comporter avec qu. avec reserve, avec circonspection. § ludźie w ten czas nie za tarczą z sobą żyli.
tarcza wesoła. Wappenk. schwartzes Schild, durch welches zwerch durch zwey Reihen Schach-Fächer gehen. *Blas.* un écu de sable traversé diagonablement de deux rangs de cases d'echiquier.
tarcze. Wappenk. drey Schilder, darüber ein Helm mit einer Krone ist. *Blas.* trois écus ornez d'un timbre & d'une couronne.
Tarczała. Wappenk. ein Kranich so auf einem Fuß stehet und zwey Schilder über sich hat; Kron und Helm zieren dieses Wappen.

pen. *Blas.* une gruë qui se tient sur un pié & qui a deux écus au dessus de soi; ces armes sont ornéez d'une couronne & d'un timbre.

Tarczonoś. Schild-Träger. écuïer qui porte les armes de son maitre.

Tarczowy. 1) Schild-. 2) zur Schieß-Scheibe gehörig. 1) de bouclier. 2) qui concerne le rond ou le quarré à quoi on tire.

ruśznica tarczowa. Scheiben-Rohr, womit man nach der Scheibe schiesset. arquebuse à tirer au rond.

Targ. 1) Marckt, Marckt-Platz. 2) Wochen-Marckt, Marckt-Tag. 3) geschlossener Kauf oder Handel zwischen dem Käufer und Verkäufer. 4) Marckt-Preis. 5) Marckt-Geld, das man auf dem Marckt gelöset hat. 1) aport, marché, *m.* lieu publique où l'on aporte des marchandises pour vendre. 2) le marché, le jour de marché. 3) marché arrêté entre le vendeur & l'acheteur. 4) le prix du marché. 5) argent qu'on a fait au marché. § 1) byłem na targu. 2) targ dźiśiay. 3) targ stanął; z nieprzyiaćielem targi czynić o części Państwa; na dobry targ trafił. 4) żołnierz ma żyć z (według) targu. 5) targ dźiśiay mam dobry.

* *targ, zwada.* Zanck. querelle, dispute.

Targam co, *v. m. F. targnę.* 1) zausen, reissen, schütteln. 2) reissen, zerreissen, 3) *fig.* brechen, übertreten. 1) secoüer branler, agiter, tirer. 2) déchirer, mettre en piéces. 3) *fig.* rompre, violer, transgresser, enfraindre. § 1) targać kogo za suknią. 2) targał sobie od żalu włosy; potargał łyka. 3) stargać prawa; targać pokoy.

potargać słomę. Stroh verwirren. brouiller de la paille.

targać kleszczami. einen Uebelthäter mit Zangen zerreissen. tenailler un criminel.

targać się. 1) greifen als zum Gewehr. 2) angreifen, anfallen. 3) sich entkräften, sich abmatten. 4) stossen als ein Feuer-Rohr im Schiessen. 1) se jetter aux armes; prendre les armes; mettre une arme à la main. 2) se rüer, se jetter sur qu; ataquer qu; se prendre de paroles, de coups à qu. 3) s'afoiblir, s'épuiser; perdre ses forces. 4) reculer, repousser comme un fusil quand on tire. § 1) targnął się (rzućił się) do szpady, do pistoletu. 2) targnąć się na kogo (przećiw komu) słowy nieuczćiwemi. 3) stargałem się od tey pracy. 4) taka się targa (się cofa) ruśznica.

targnąć konia uzdeczką. einen Ruck dem Pferde mit dem Zügel geben. secouër la bride, donner une sacade à un cheval.

Targanie, szarpanie. das Schütteln,
Targnienie, Rütteln. agitation, secoüement.

targanie rury, fuzyi. das Stossen eines Rohrs, einer Flinte. repoussement d'un canon, d'un fusil.

targnienie konia uzdeczką. Ruck mit dem Zügel den man einem Pferde giebt. ébrillade, sacade, coup de bride que le cavalier donne au cheval.

targnienie się. Angriff, Anfall, Eingriff. atentat contre, entreprise sur; ateinte à, l'action d'empiéter sur. § targnienie się na wolność, na prawa.

Targowanie. das Dingen beym Kaufen. l'action de marchander.

Targowisko. Marckt Platz; Marckt. aport, marché, *m.* vente. § targowisko wołowe.

Targownik, targuiący. Dinger, der um etwas handelt. barguigneur, celui qui marchande.

Targowy. Marckt-. de marché.

targowe. Stand-Geld, Stäte-Geld. plassage, *m.* coutume, établage, *m.* tonlieu.

Targuię co (czego). dingen beym Kaufen.
Targuię śię o co. marchander. § podawać targuiąc śię.

targować. marckten, lösen. faire argent au marché. § źiębnę tu a nie targuię pieniędzy.

targować śię długo. lange dingen. barguigner, marchander long tems.

Tarka. ein Reib-Eisen. rape, utencile de cuisine. § trzeć muszkatową gałkę na tarce.

tarka pieprzowa. Pfeffer-Mühle, Pfeffer-Stampfe. moulin, égrugeoir à poivre. § tłuc i trzeć pieprz w tarce.

* *tarka, tarnka.* eine Schlehe. prunelle.

tarka do tabaki. Reib-Eisen zum Schnupf-Toback. grivoise.

na tarce tabakę trzeć. Taback reiben. grivoiser, raper du tabac.

Tarkaią o tym. man munckelt davon. on se le dit à l'oreille; un bruit sourd en court. § ludźie o tym tarkali.

Tarkocę, *ce, tał.* rasseln. bruire, faire un
* Tarkotam. fracas. § liny okrętowe tarkotały.

Tarkot. das Geraßle der Stricke. le bruit que font les cordes.

Tarlica, ćierlica. Flachs-Breche. brisoir instrument qui sert à briser le lin.

Tarlisko rybie. Laich, Satz, Fisch-Saame. alevin, frai de poisson.

Tarń,

Tarń, *f. vid.* Tarnina.
Tarn. Dorn, Stachel von einem Dorn-Strauch. épine; pointe, piquant d'une épine.
tarn drzewko, vid. Tarnośliwka.
Tarnawa. Wappenk. ein Kreutz mit einem halben Monde im lincken Winckel, den Helm und Krone zieren fünf Strauß-Federn. *Blas.* une croix de sable avec un croissant dans l'angle gauche; cinq plumes d'autruche ornent la couronne & le timbre.
Tarnę, *nie, nął.* ein empfindliches Jucken haben als wenn Ameisen auf der Haut liefen. fourmiller, sentir une démangeaison comme si les fourmis couroient sur la peau.
tarnąć się. sich wältzen. se vautrer, se ventrouiller. § świnie w kałużach się tarnią i chłodzą.
Tarnek. kleiner Dorn-Strauch. petit épinaie; petit prunelier.
tarnek się ostrzy z młodu, prov. was ein Häckchen werden will, krümmet sich bey Zeiten. une épine sort pointuë de sa tige; bien est né oreillard ce qui veut devenir liévre.
Tarnienie. grosses Jucken, als wenn Ameisen auf der Haut liefen. fourmillement; picotement; une démangeaison comme si l'on sentoit des fourmis courir sur la peau.
Tarnina, tarń. Dorn-Strauch. épinaïe.
Tarnka. eine Schlehe. prunelle, fruit de prunelier.
Tarnkowy. Schlehen-. de prunelier.
tarnkowe drzewko, } tarn. Dorn-Strauch.
Tarnośliwka, } prunelier, prunier, sauvage.
tarnośliwka owoc. eine Schlehe. prunelle.
Tartak, *g. a.* Säge-Mühle, Schneide-Mühle. moulin à fier.
Tarto, *vid.* Tarka.
Tarty gerieben, zerrieben. broié.
Tartufole, tertyfole, *plur.* Trüffeln. trufle, masse charnuë qui croit dans la terre sans tige & sans racine.
Taryfa. 1) Tarife, Ausrechnung der Verhältnisse der Ellen, Müntzen u. d. g. 2) Zoll-Rolle, Zoll-Register. 1) tarif, table porportionelle qui marque la diférence des aunes des espèces. 2) tarif, pancarte des droits que païe chaque marchandise.
Tasak, *g. a* 1) Duseck, ein kurtzer breiter Degen. 2) breites Küchen-Messer. 1) courte épée large en forme de langue. 2) couperet; couteau large de cuisine.
Taśbir. Tisch-Bier, dünnes Bier. petite-biére.

Taśiemka. } Fützel-Band, Zwirn-Band,
Taśma. } Klöppel-Band. tissu; bandelette, petit ruban de fil.
Tasuię. die Spiel-Karten mischen. mêler, batre les cartes.
Tasz, *f.* *m.* 1) Kramer-Decke über eine Kramer-Bude. 2) Kramer-Bude mit einer Decke. *3) eine Tasche. 1) bache, banne, grande piéce de toile pour couvrir un boutique. 2) étau, boutique couverte d'une bache. *2) poche, gibéciere.
Taszka. 1) Täschchen. 2) Geld-Tasche der Weiber. 1) petit bourse. 2) bourson; une bourse avec un ressort que les femmes portent au côté droit.
taszka } ziele. (*bursa pastoris*) Tä-
Tasznik, *g. a.* } schel-Kraut. tabouret, bourse à berger.
* *tasznik ziele*, vid. *kropidło ziele*.
Tata. Papa, Schmeichel-Wort der Kinder. papa, *mot des petits enfans pour apeller leur pére.*
Tatam. Papa nennen. apeller quelqu'un papa.
Tatar. } ein Tarter. un Tartare. § Ta-
Tatarzyn. } tarzy wszystko zabrali; na Tartarzyna więcey trzeba czułośći niżli natarczywośći, *prov.*
Tatarczak, *g. u.* Strützel oder Kuchen von Heide-Korn. gâteau fait de blé sarrazin.
Tatarczysko. 1) Heide-Korn-Feld. 2) ein elender Tarter. 1) champ semé de blé sarrazin. 2) un méchant Tartare.
Tatarczyzna. } die Tartarey. Tartarie. §
Tatary, *plur.* } był w Tatarzech; Wielka
Tatarya. } Tatarya, niegdy Scytya nazwana, iest w Azyi północney.
Tatarka, gryka, pohanka. 1) Heide-Korn, Buchweitzen. 2) eine Tartarin. 1) blé sarrazin; blé noir; du sarrazin. 2) femme ou fille tartare.
Tatarski. Tartarisch. Tartare, qui est de Tartarie.
tatarski język. die Tartarische Sprache. le tartare, le langage des Tartares.
tatarska ziemia. die Tartarey. Tartarie.
tatarskie ziele. (acorus) gemeiner Calmus, Ackerwurtz. acorus.
po tatarsku. 1) auf Tartarische Art. 2) grausam. 1) en Tartare, à la maniére des Tartares. 2) de Turc à Maure, sévérement, avec la derniére sévérité. § 1) po tatarsku mowić. 2) po tatarsku się z kim obchodźić.
Tatarzyn, *vid.* Tatar.
Tatry, *plur.* das Carpatische oder Schnee-Gebürge zwischen Pohlen und Ungarn, les

les Carpates, une montagne entre la Pologne & la Hongrie.

Tatuś. } Papachen, Väterchen. petit papa, très-cher Pére; *mot de caresse dont l'on apelle un pére ou un vieux homme.*
Tatynek. }

Tatuszeię. im Scherz: zum alten Väterchen werden. *burlesq.* devenir vieux; vieillir. § iuż sobie potatuśiał.

Tayno, taiemnie, *adv.* geheim. secretement.

tayno iest. es ist verborgen. il est caché.

Taynik, *g. a.* skryte, mieysce. geheimer Winckel. cache, cachette, lieu où l'on cache qu. ch.

Tayny, taiemny. geheim, verborgen. secret, couvert.

w Tąż; w tąż stronę. 1) eben so, desgleichen, einerley. 2) auf eben die Seite. 1) tout ainsi, également, tout de même. 2) vers le même côté.

Tąże, *ży, żył*, tęsknię po kim, za kim. sich nach einem sehnen, von Menschen ist das Wort tęsknię gewöhnlicher. désirer avec ardeur, passionnement; souhaiter quelqu'un qui est absent; brûler du désir de; soupirer après; ne pouvoir soufrir l'absence de; *en parlant des hommes qui désirent, on se sert plûtôt du verbe* tęsknię. § pies tąży za panem.

Tchnę, *nie, nął, nęli.* 1) athmen, Athem holen; schnieben. 2) anhauchen. 3) dürsten nach etwas, einer Sache voll seyn, solche im Sinn haben. 1) respirer, pousser son haleine en respirant. 2) aspirer qu; pousser son haleine contre qu. 3) respirer, désirer avec ardeur une chose, en joüir, la goûter. § 1) tchnie (dyszy) co w izbie; nie umarł, ieszcze tchnie. 2) tchnął na dźiećię. 3) zawźiętym, miłośnym, rycerskim tchnął duchem; iednoż tchną, iednymże żyią sercem; nic tylko wolność tchnie; tchnął im z oczu Mars surowy; dozgonną tchnął życzliwośćią; mina szczerym Marsem tchnąca; szczerą zawsze dobrą pospolitego tchnął życzliwośćią.

nic tchnie ieno okrućieństwo i pomstę. er ist voll Grausamkeit und Rache. il ne respire que la cruauté & la vangeance.

tchnąca rzecz. ein belebtes Geschöpf. une créature animée, ce qui est animé, qui a une ame. § tchnąca rzecz, dech albo duszę maiąca iest ruch, samoruch, co się samo rusza, zwierzę, ryba, ptak człowiek.

Tchnienie. 1) das Athmen der Athem. 2) in der Französischen Gramm. starcke Aussprache, Hauchlaut des Buchstaben H. 1) respiration, soufle, *m.* haleine. 2) *terme de la grammaire Françoise:* l'aspiration, prononciation aspirée de la lettre H. § 1) do ostatniego tchnienia twoim sługą zostaię. 2) H francuskie aspiracyą albo letkim tchnieniem śię wymawia.

Tchorz. 1) Haus-Marder, Stein-Marder, so sich in Gebäuden aufhalten. 2) fig. ein Hase; zaghafter Mensch. 1) fouïne, un martre domestique. 2) pagnote, poltron; un homme qui n'a point de coeur. § 1) zastawić śidło na tchorza. 2) człek to tchorzem podszytego serca; tchorzem okadzony.

tchorz to. das ist ein furchtsamer Hase. il fait la poule mouillée; c'est une vraïe pagnote.

Tchorzowaty. zaghaft, furchtsam. lâche, poltron. § tchorzowata fantazya.

Tchorstwo. Zaghaftigkeit. pagoterie, poltronnerie, lâcheté.

Tchorzę, *y, ył.* 1) kein Hertz haben, furchtsam seyn. 2) stänckern, einen fahren lassen. 1) n'avoir point de coeur; être lâche; n'avoir ni courage ni hardiesse. 2) lâcher un vent; peter.

Tchu, Tchowi, Tchu *&c. vid.* Dech.

Tczę, *vid.* Tkę.

Tczow, *g. a.* Dirschau, eine Stadt in Pohlnisch-Preussen. Dirsavie, ville de la Prusse Polonoise.

Teatrum, widowisko. eig. u. fig. Schaubühne. *prop. & fig.* un téatre. § kray ten iest teatrum woyny krwawy.

Teatyn. Theatiner, ein geistlicher Ordens-Bruder. Téatin, un Religieux. § OO. Teatyni pobożnośćią i naukami słyną.

Teatyński. Theatiner-. de Téatin. § zakon Teatyński fundowany R. P. 1524.

Tęchlina. dumpfigter, fauler Geruch. relant, remugle, *m.* renfermé, *m.*

Tęchły. dumpfigt, muchlicht. chanci, qui sent la moisissure; relant.

Tęchnę, *chnie, chnąć.* sich setzen, zusammen fallen, wie eine ledige Blase. se desenfler, s'abaisser comme une vessie vuide. § wrzod iuż tęchnie.

tęchnę: } muchlicht werden. devenir relant, gagner une odeur relante; sentir le renfermé.
Tęchnieię. }

*Tęcz, *f.* } ein Regen-Bogen. arc-en-ciel; iris, *f.*
Tęcza. }

Tedy, *adv. & conj.* 1) dahero; denn, folglich. 2) damahls. 1) donc, par consequent, or. 2) alors; pour lors; à ce tems. § 1) trzeba tedy pisać do niego. *2) tedy (wtedy) byłem u niego.

ieźli — tedy. wenn — so. — si —; — pourvûque.

ieźli

ieżli moy przyiaciel, tedy to uczyni. wenn er mein Freund ist, so wird er es thun. il fera cela s'il est mon ami; il fera cela pourvuqu'il soit mon ami.
tedy owedy. denn und wenn. de tems en tems; quelque fois.
Tędy, *adv.* hierdurch. par ici; par ce chemin-ci. § tędy iechał.
tędy owędy. hierdurch und dadurch. par ici & par là, par ici par deçà.
Tęga, *vid.* Tesknica.
tęga mię po (za) kim, vid. Tążę.
Tęgi. 1) steif, fest, starck; straf, stramm. 2) hefftig, streng, starck als ein Frost. 1) roide, ferme, fort. 2) roide, vif, véhément, rude, rigide. § 1) tęgie to sukno; tęgie żelazo; tęgi (nierozlazły, krzepki, trudny do rozerwania) to powroz. 2) tęższa teraz zima; wiatr, mroz to tęgi; teższy nurt tey rzeki.
tęgi sen. ein harter, fester Schlaf. un profond sommeil.
Tęgo, *adv.* 1) steif, straf. 2) sehr, scharf. 2) genau, scharf, streng. 1) roidement d'une maniére roide. 2) beaucoup, rudement. 3) aprement, rudement, violemment, rigidement. § 1) tęgo stronę nakręcić. 2) tęgo marznie; tęgo piie. 3) tęgo się zdania trzyma; trzymać tęgo prawa.
tęgo śpi. er schläft fest. il dort un bon somme; il est dans un profond sommeil.
Tegodniowy, tego dnia uczyniony o ktorym się mowi. desselbigen Tages. de ce jour; de ce jour où nous sommes. § praca to tegodniowa.
Tegomieśięczny desselbigen Monats. de ce mois. § listy tegomieśięczne.
Tegoroczny. desselbigen Jahres. de cette année ou nous sommes
Tęgość. 1) Steife, Festigkeit. 2) Hefftigkeit, Strenge. 1) roideur, *f.* force, fermeté. 2) véhémence, rigeur, *f.* § 1) tęgość barkow, nitki. 2) nieprzełamaną się tey fakcyi trzyma tęgośćią.
tęgość zimy. Strenge des Winters. l'apreté, la violence, la rigueur de l'hiver.
Teka. eine Thecke. porte-cahier.
Tekst. Text. texte, *m.*
tekst do pieśni. der Text zu einem musicalischen Stück. les paroles d'un air.
Telet. Art eines reichen Zeuges. sorte d'une riche étofe.
Tema. Gram. ein Primitivum. *Gram.* mot primitif, mot originaire. § dźiryt pochodźi od temy tureckiey *zeryt.*
Temblak. ein Degen-Riemen. courroie, ruban ataché à la garde de l'épée.
Temperatura u organistow. bey den Organisten; *terme d'organiste:* temperament.
Templaryusz, Bożogrobca. Tempel-Herr. templier.
Temporalik, szczyżoryk. ein Feder-Messer. un canif.
Temperuię. eine Feder schneiden. tailler une plume. § utemperować pioro.
Temu, *vid.* Ten — *temu.*
Ten, ta, to. dieser, diese, dieses. ce, cette, ce, cela; celui, celle. § znam tego człowieka, tę pannę; ći Panowie tu byli.
ten tu. dieser hier. celui-ci, celle-ci, ceci. § tego tu człowieka pytay; ta tu wieś.
to tu nie dobrze wyrażono. dieses hier ist nicht wohl ausgedrücket. ceci n'est pas bien exprimé.
to. 1) das, dieses, mit einem *subs. neut.* 2) das, es. 3) das ist es ist. 1) ce, *avec un substantif neutre.* 2) ce, ceci, cela. 3) c'est. § 1) to imię. 2) to wiedz. 3) to pewna; twoyże to brat; dobrze to, źle to, toć to sztuka; toć to oyćiec co dobre daie wychowanie; to mi oyćiec, co mię ratuie.
to, adv. *vid.* To, *adv.*
to dźiwna. das ist wunderlich. ceci est étrange.
iam to. ich bins. c'est moi. § tyś to; on to.
my to. wir sinds. c'est nous.
poczćiwy to człowiek. es ist ein ehrlicher Mann. c'est un honnête homme.
Francuźi to byli. das waren Frantzosen. c'etoit des Francois.
kiedyby to ubodzy byli. wenn das arme Leute wären. si c'avoit été des pauvres.
ktora to godźina. was ist die Uhr. quelle heure est ce.
on to albo nie on? ist er es oder nicht? est ce lui ou ne l'est ce pas?
toć powiadam ich sage dir es. je vous dis cela; m'entendez vous bien.
toć to iest. das ist ja dieses. oüi voilà ce que c'est; voilà l'afaire; c'est justement cela.
to co. das was. ce que; ce qui. § to co widźisz; to przyiemney co prędzey.
to co drogo. das was theuer ist. ce qui est cher.
czyń to co rozkazuię. thue das, was ich befehle. faites ce que je commande.
temu; od tego czasu. seit dem, von der Zeit an. de ce tems, depuis, dès ce tems. § tydźień temu będźie.
rok temu; iest rok temu. es ist ein Jahr. il y en a un an. § iuż temu rok; iakom ćię nie widźiał.
temu. dla tego. na to. deswegen, darum, darzu, zu dem Ende. c'est pourquoi; de ce que; c'est pour cela, pou. cette raison; à cause de cela, à cette fin.

§ czemu to czynisz? temu że mi się tak podoba; na to mowię.

do tego. darzu, zu diesem Gebrauch, hierzu. à cela, pour cela, à cet usage. § do tego noża używaią, do tego lekarstwo, rzecz dobra.

do tego mi; *na tym mi.* das gehet mir an; daran ist mir gelegen. cela me regarde; cela me touche; cela m' importe; cela m' est de conséquence.

na tym iestem. ich bin im Begriff. je suis à le veille de, au point de.

do tego przyszło, że. *na tym stanęło, że.* es kam darzu daß. on arrêta que; cela se termina à cela; cela se tourna en cela.

do tego przyyść. darzu kommen. survenir; venir là-dessus.

o to. 1) darum, um dieses. 2) daran, an dieses. 1) en, pour cela. 2) à qu. ch; y, en. § 1) o to ćię karać muszą. 2) uderzył się o to.

o to ćię proszę. ich bitte dich darum. je vous en prie.

po temu. 1) so theuer; um diesen Preis. 2) darzu, zulänglich, so viel als darzu nöthig ist. 1) pour ce prix, à ce prix, pour cela. 2) sufisanment pour cela, assez pour cela, comme il faut. § 1) po temu łokieć przedaią. 2) nie ma sił, sposobnośći pieniędzy po temu.

po temu mi; po temu mi iest. es ist mir gelegen, es ist mir bequem. j'ai le loisir; cela me vient à propos, à point.

nie po temu mi. es ist mir nicht gelegen, ich habe keine Lust, keine Zeit, ich bin nicht aufgelegt. je ne suis pas d'humeur, de loisir, de commodité; je n'ai pas le tems, le loisir.

ieszcze nie po temu. es ist noch nicht so weit gekommen; es ist noch nicht in diesem Faß. ce n'est pas encore fait de cela.

o tym. 1) daran. 2) davon. 1) y, en, de cela, à cela. 2) en de quoi.

podobnoś o tym nie myślał. vielleicht hast du daran nicht gedacht. peut-étre n'y avez vous pas pensé.

mowiliśmy o tym. wir haben davon geredet. nous en avons parlé.

z tego. daraus, aus diesem. en; de cela.

nic z tego nie będźie. daraus wird nichts. il n'en sera rien

z tym. damit, mit diesem. en, avec quoi.

wiem co z tym uczynię. ich weiß was ich damit thue. je sai que j'en ferai.

za to. dafür, für dieses. en, pour cela. § zapłać mu za to talar; talar mię kosztuie, ty nie kupisz za to.

wiele za to? wie viel kostet dieses? de quel prix cela est-il? combien cela? que? à quel prix cela?

po tym. nach diesem, hernach. après; après cela.

co mi po tym. was nützet es mir. je n'ai que faire de cela.

Tenći, taći, (tać) toći (toć). dieser da, dieser selbst ꝛc. celui-ci, celui là &c. § tenći był; ćić ukradli.

Tenli? tali? toli? ist es dieser? ꝛc. est-ce celui-ci; est-ce celui-là, &c. § tenli albo nie?

toli to miasto? ist das diese Stadt? est-ce là cette ville?

tenli to człowiek? ist das der Mensch? est-ce cet homme?

Tenor. 1) Music: der Tenor, die Tenor-Stimme. 2) Inhalt einer Schrifft. 1) *Musiq.* taille. 2) teneur, *f.* contenu. § 1) tenor trzymać. 2) tym mowił tenorem.

tenorem śpiewać. den Tenor singen. faire, chanter la taille.

Tenorista. Tenorist. la taille, la basse-taille, musicien qui fait la taille.

Tenorowy. Tenor-, Mittel-. de taille, qui regarde la taille en musique, qui tient de la taille. § głos tenorowy; tenorową te narody mowią mową.

instrument tenorowy. ein Tenor-Instrument. taille, un instrument.

Tentam. der da. celui-là. § ćitam ludźie powiedźieli, tatam kobieta była.

Tenten, *vid.* Tępanie.

Tentu, *vid. ten tu.*

Tenuta, dźierzawa, dożywoćie. Königliches Lehn-Gut, so der König einem wegen seiner Verdienste Zeitlebens zu geben pflegt. tenute, terre ou bien roial que le Roi confére à vie à une personne qui a bien servi l'état.

Tenutaryusz, dźierzawca, dożywotnik. Besitzer auf Zeit Lebens eines Königlichen Lehn-Guts. tenutaire, tenancier; possesseur viager d'une terre ou d'un bien roial.

Tenże. 1) eben derselbe. 2) ist es dieser? 1) le même. 2) est ce celui-là? § 1) tenże powiedźiał. 2) tenże to? a taż to białagłowa? toż to dźiećię? a ćiż to byli?

Teolog. ein Gottesgelahrter, Theologus. Téologien, qui sait la Téologie. § Teologowie (Teolodzy) twierdzą, że.

Teolog kanonik. Stiffts-Herr, so ein Doctor Theologie ist. Téologal; Docteur de Téologie qui est pourvu d'un Canonicat.

wielki, sławny Teolog. ein grosser Theologus.

gus. Téoſophe; un profond, un célébre Téologien.
Teologia. 1) Theologie, Gottesgelahrtheit. 2) die Pfründe eines D. Theologiæ. 3) die Schul-Claſſe wo die Theologie gelehret wird. 1) Téologie. 2) Téologale, une prébende. 3) Téologie, la claſſe où l'on enſeigne la Téologie.
Teologicznie, *adv.* theologiſch, auf theologiſche Art. Téologiquement, d'une maniére Téologique.
Teologiczny. theologiſch. téologique, qui eſt de Téologie.
Teologſki, Teologowi służączy, einem Theologo anſtändig. téologal, qui regarde un Téologien. § cnoty, życie Teologſkie.
Teologuię. von göttlichen Dingen handeln, theologiſch reden, unterſuchen. expliquer les choſes divines; traiter, raiſonner des choſes qui regardent la Téologie.
Teorban. eine Teorbe, ein muſicaliſches Inſtrument. tüorbe, un inſtrument de muſique à cordes.
Tępam. mit dem Fuſſe ſtampfen. trépigner, piétiner; batre, fraper, taper du pié.
Tępanie, tenten. das Stampfen mit Füſſen. bruit de piez; batement, triquetrac de piez; trépignement.
tenten koni. das Pferde-Getrample. triquetrac, patata, bruit que font le chevaux en courant.
Tępię, *i, it.* 1) ſtümpfen, ſtumpf machen. 2) ſchwächen, dämpfen, ſtumpf machen. 1) émouſſer, reboucher une pointe ou un taillant. 2) abater, domter, refréner; hébéter, afoiblir. § 1) ſtępiłeś noż moy. 2) tępił powoli nieprzyiaćiela; tępić nędznego; piiańſtwo rozum i oczy tępi.
tępić się. ⎫ eig. u. fig. ſtumpf werden. *prop.*
Tępieię. ⎭ *& fig.* ſe reboucher, s'émouſſer. § tępi śię pioro moie.
tępiący. ⎫ der ſtumpf machet. celui qui
Tępićiel. ⎭ émouſſe.
Tępo, *adv.* ſtumpf. d'une maniére émouſſée.
Tępość. 1) Stumpfheit einer Schärfe. 2) Stumpfheit, Schwachheit als des Verſtandes. 1) defaut d'un taillant, d'une pointe, qui ne pique pas, qui ne coupe pas. 2) foibleſſe, afoibliſſement, diminution, defaut comme de l'eſprit; lourdiſe, ſtupidité. § 1) tępość noża. 2) tępość słuchu, oczu, rozumu.
Tępy. 1) ſtumpf. 2) ſtumpf, langſam, nicht ſcharf. 1) mouſſe, émouſſé, qui n'eſt point aigu; qui n'a point, de tranchant ou de pointe. 2) foible, hébeté, péſant; tardif, épais, mouſſe, obtus, bouché, lourd. § 1) noż tępy. 2) tępy rozum.
tępy wzrok. ſchwaches Geſicht. vuë courte; vuë foible.
tępym bydź. ſtumpf ſeyn, hartlehrig ſeyn. avoir l'eſprit lourde.
węgieł tępy, kąt tępy. Meßk. ſtumpfer Winckel. *Géom.* angle obtus; ambligone, *m.*
tępa podkowa herb. Wappenk. ein ſtehendes Hufeiſen mit einem Kreutz zwiſchen den Stollen. *Blaſ.* un fer de cheval avec une croix entre les crampons.
tępa podkowa, tępy iaſtrzębiec herb. Wappenk. ein Kreutz zwiſchen den Stollen eines ſtehenden Hufeiſen; ein Habichts-Flügel ſtehet auf der Krone über dem Helm. *Blaſ.* une croix entre les crampons d'un fer de cheval qui eſt debout; ſur la couronne & le timbre eſt dreſſée une aîle d'autour.
Teraz, *adv.* jetzo, anjetzo. pour le préſent; préſentement, à préſent, maintenant.
teraz zaraz. gleich jetzo. tout préſentement.
Teraźnieyſzy. der jetzige. d'à préſent. § krol teraźnieyſzy.
Terćionela. Terzionel ein Zeug. ſorte d'étofe.
Tercyana. das dreytägige Fieber. tierce, fiévre qui revient au troiſiéme jour.
Terebint, Terebintowy, *vid.* Terpentyn.
Teredayka, bieda. ein Cariol, ein Wagen auf zwey Rädern. chaiſe roulante; phaëton.
Tere fere; tere fere bzdere, *interj.* ey doch, ey nicht doch. turelure; lere lan-lere.
tere fere nic nie wierzę. ey Poſſen ich glaube nichts. tarare je n'en crois rien.
Tereśnia, *vid.* Trześnia.
Terlica. Sattel der hinten einen kleinen Sattel-Bogen hat. ſelle à piquer; ſelle à la Holandoiſe, avec un petit trousſequin ſur l'arçon de derriére.
Terlikam. 1) zwitſchern, tſchitſchern, ſingen. 2) trillern, ein Liedlein vor ſich ſingen. 1) ramager, gringoter, gaſouiller, comme les oiſeaux. 2) gringoter, degoiſer; s'amuſer à chanter quelque air.
Terlikanie. das Gezwitſcher der Vögel. ramage, *m.* gaſouillement, chant d'oiſeaux.
Termes, gałąſka z owocem urwana. abgebrochner Zweig mit Frucht und Blättern. branche arrachée avec le fruit & les feuilles.
Termin. 1) ein Kunſt-Wort. 2) Tagefahrt; Termin in den Gerichten. 3) Termin, beſtimmte Zahlungs-Zeit. 4) Zuſtand,

Stand einer Angelegenheit. 5) Meßk. das Ende einer Grösse. 1) un terme d'art, de ſience. 2) ajournement, aſſignation; le terme pour comparoître devant le Juge. 3) le terme, écheance, jour auquel il faut païer ou faire qu. ch. 4) état, ſituation; le terme d'un afaire. 5) *Géom.* le terme; l'extremité de qu. grandeur. § 1) termin (wyraz) ſzkolny, lekarſki, aptekarſki. 2) na termin (na rok) ſtanąć. 3) zapłacić termin; te ſumę na trzy terminy płacić trzeba. 4) w tak deſperowanym terminie nie wiedział rady; w dobrym, w złym terminie ſprawy iego.

na termin ſądowy nie ſtanąć. in termino nicht erſcheinen. faire defaut; ne pas comparoitre devant le Juge.

Terminata. 1) Gerichts-Formel. 2) Verzeichniß, Liſte. 1) formule pour les procédures. 2) liſte, rôle, *m.* régître, *m.* § 1) terminata przyśięgi. 2) ſpiſać terminatę.

Terminatka, memoryalik. Denck-Zettel. mémoire, *m* petit papier où l'on écrit les choſes dont on ſe veut ſouvenir.

Terminuię. 1) ein Handwerck lernen; die Lehre, die Jahre ausſtehen. 2) aufzeichnen, notiren. 1) faire ſon tems, ſon aprentiſſage; aprendre un métier, étre à métier, en aprentiſſage. 2) noter; écrire qu. ch. en peu de mots. § 1) ſyn moy u kupca terminuie. 2) naterminował ſobie wſzyſtkie wydatki.

Terminowanie. die Jahre, Lehr-Jahre. aprentiſſage, *m.* § terminowanie u kupca, u rzemieślnika.

Terpentyna. Terpentin. térébintin, une réſine liquide.

Terpentynowy. Terpentin-. de térébentine, de térébinte. § liśćie terpentynowe.

terpentynowe drzewo. Terpentin-Baum. térébinte, *m.* un arbre.

Tertufole, *plur.* tartyfole. trüffeln. trufle.

*Teryaka, dryiakiew. Theriac. tériaque.

Teſak, *vid.* Taſak

Teſkliwie, Tęſkliwie, *adv.* 1) bang, ängſtlich. 2) ſehnlich. 1) d'une maniére ennuieuſe, avec ennui. 2) paſſionnement, tendrement, en ſoupirant après, pour qu. § 1) podczas woyny tęſkliwie żyć muśiemy. 2) tęſkliwie twego wyglądam powrotu.

Teſkliwy, Tęſkliwy. 1) ängſtlich, unruhig, betrübt. 2) betrübt, bang. 3) verdrießlich, beſchwerlich. 4) ſchmachtend, ſehnlich nach etwas. 1) inquiet, triſte. 2) ennuieux, qui cauſe d'ennui; triſte, ennuiant. 3) fâcheux, pénible, incommode. 4) languiſſant, paſſionné; plein de langueurs. § 1) tęſkliwe wzdychania; tęſkliwy to często człowiek. 2) tęſkliwe zimie pola 3) tęſkliwy ćiężar noſzę. 4) tęſkliwe wzdychania.

Teſknica, teſkność, teſknienie, teſknota.
Tęſknica, tęſkność, tęſknienie, tęſknota. 1) Bangigkeit, Angſt. 2) Sehnſucht, Schmachtung. 1) inquiétude, triſteſſe, ennui. 2) grand déſir, déſir ardent, langueur amoureuſe; paſſion. § 1) mam tęſknicę. 2) słuſzna śię na taką urodę zapatrować, do ktorey tęſknica oczy i ſerce zdeymuie.

Teſknię.
Tęſknię. 1) ſich die Zeit lange werden laſſen, lange Weile haben. 2) ſchmachten, ſich nach etwas ſehnen; etwas ſehnlich verlangen, wünſchen. 3) verdrießlich, beſchwerlich fallen. 1) s'ennuier, étre ennuié; il me tarde bien; le tems me dure; je trouve le tems long. 2) ſoupirer après une perſonne ou une choſe abſente; tomber dans de douces langueurs; brûler de déſir; languir, mourir d'atente de. 3) fâcher, ennuier qu; donner, cauſer un ennui à qu. § 1) nie tęſkniy Was Pan, zaraz ieść dadzą; tęſknić z kim. 2) tęſknię (tążę) za (po) ſynem; matka do ſyna ſwoiego tęſkniła; tęſkniło dotąd ſerce naſze; tęſkni duſza moia zbawienia; tęſknię ſobie z tak długiego milczenia. 3) aby nie urażić i ſtęſknić ucha Pańſkiego; prętko poymuie ale mu śię praca wſtękni.

ſtęſknić śię ſam z ſobą. ſich ſelbſt zur Laſt ſeyn, werden. étre à charge à ſoi même. § ſtęſkniwſzy śię ſam z ſobą, nie wiem co mam czynić.

ſtęſknić śię czym. etwas überdrüßig ſeyn. s'ennuïer de qu. ch. § ſtęſknił śię z ſwoią gnuśnośćią.

Tęſkno mię; tęſkno mię ieſt. es iſt mir bange; die Zeit wird mir lange. il me tarde; je m'ennuie; le tems me dure, je ſuis faché. § tęſkno mię bez niego było.

tęſkno mię ſamemu. allein wird mir die Zeit lang. je m'ennuïe étant ſeul, d'étre ſeul.

Teſtament. letzter Wille, Teſtament. teſtament; derniére volonté. § uczyniwſzy teſtament umarł; teſtamentem komu co odkazać.

Stary Teſtament. das Alte Teſtament in der Bibel. le vieux ou l'ancien Teſtament de la S. Ecriture.

Nowy Teſtament. das Neue Teſtament. le Nouveau Teſtament.

Testamentarz. Testierer, Testaments-Verfasser. testateur.
Testamentowy, do testamentu należący. Testaments-. de testament.
Testymonialny, autentyczny. Gerichtsw. urschriftlich, authentisch, Original-. *Palais:* autentique, original.
*Tesz, } *conj.* auch, desgleichen, so auch.
Też, } aussi, de même, même, pareillement. § byłem też u niego; więc też i to namienię; wszak też tu był.
*Teszarz, Stolarz. ein Tischler. menuisier.
*Teszarstwo, Stolarstwo. Tischler-Handwerck. menuiserie.
Teszcz. Schwieger-Vater; Vater des Ehemannes. beau-pére; pére de l'époux.
Teszcza. Schwieger-Mutter. belle-mére, mére de l'épouse.
Tetryczny. grillig, grillenfängerisch, verdrüßlich. fâcheux, refroigné, tetrique. § tetrycznego umysłu człowiek.
tetryczne czasy. nahrlose, schwere Zeit. morte-saison; saison morte; tems, siécle de fer.
Tetryk. Grillen-Fänger; verdrüßlicher Mensch. misantrope, bizarre. § iakiś tetryk moy braćie.
Tetrykowaty. wunderlich, grillenfängerisch. bizarre, bourru, quinteux, fantasque.
Tężę, *ży, żył.* steifen, steif, hart machen. roidir, faire roide. § ktoby żywe śrebro stężył i dym z niego merkuryalny wypędził w złotoby ie obróćił.
Tężeię. steif werden, stramm werden, starren. se roidir, devenir roide. § gdy łuk zegną ćięćiwa stężeie; powietrze od ćiepła tężeie; żyły w chorym stężiały.
Tkacki, *vid.* Tkaczy.
Tkacz, tkacz płotna, płóciennik. Leinweber. tisserand.
tkacz sukna; sukiennik. Tuchmacher. drapier, ouvrier qui fait du drap.
Tkaczka. Weberin. tisserande, femme de tisserand.
Tkaczownia. Weber-Werckstatt. ouvroir où le tisserand travaille.
Tkacztwo. Weber-Handwerck. métier, profession de tisserand.
Tkaczy, Tkacki. Weber-. de tisserand.
Tkam. stopfen, pfropfen, stecken in etwas. embourrer, feutrer, pousser avec force dans. § tkać w wor słomę, w krzesła barwiczkę.
tkać w śię. sich bestopfen, sich befressen. se gorger, se remplir de viandes, se pifrer. § to dźiećię wiele w śię tka potraw.
**tkam, tkę.* weben. tître.
Tkanica. sehr breiter Streif in einem Zeuge. raie large; raion large dans une étofe. § tkanica przez obrus kośćielny.
tkanica, tkanka. ehedessen ein Kopf-Putz, Staats-Mütze insonderheit der Weiber. ornement de tête, bonnet richement brodé qui étoit autrefois à l'usage des femmes. § tkanka perłowa; tkanica perłami osadzona.
Tkanie. 1) das Stopfen in etwas. 2) das Weben, das Gewebe. 1) l'action d'embourrer, de pousser avec force dans. 2) tissu, tissure, l'action de faire un tissu. § 1) tkanie słomy w wor. 2) tkaniem zrobiony.
Tkanka, *vid tkanica, tkanka.*
nierowne, niekształtne tkanie. ungleiches Gewebe donillage, *m.*
Tkany. gewebt. tissu. § tkana rzecz.
tkany nierowno. ungleich gewebet. donilleux.
Tkę, } *tcze, tkał.* 1) weben im Weber-
Tczę, } Stuhl. 2) zusammen zetteln, knöpeln, stricken. 1) titre sur un métier, faire de la toile, du drap. 2) faire un tissu, faire quelque ouvrage de fil; tisser, entrelacer. § tkaczu krzepko tczey to płotno.
tkać sukna. Tuch weben. draper.
tkać koronki. Spitzen knippeln. faire du point
pończochy tkać na krosnach. Strümpfe weben. faire des bas sur le métier.
Tkliwoćiąg, tangiensa, linia przystawiona, przystawka. Meßk. die Tangens, gerade Linie so eine krumme in einem Punct berühret. *Géom.* tangente, une droite ligne qui touche une ligne courbe en un point.
tkliwoćiąg odwrocony. Meßk. der Sinus versus, ein Stück des semi diametri. *Géom.* le sinus verse, une partie du demi-diamètre.
Tknięty, tkniony, *conf.* Tykam śię. 1) angerührt. 2) angerührt, bewegt. 1) touché, qui a été touché. 2) frapé, ému de; qui se sent touché de. § 1) tknionym szachem postąpić trzeba. 2) tknięty miłośierdźiem; tkniony w głębokośći serca.
Tknuie, knuię. etwas übles schmieden, vorhaben, im Schilde führen. machiner brasser, rouler, former quelque mauvais dessein. § tknuie ten koncept, zdradę na mnie.
Tkwię, *tkwi, tkwiał, twkieli.* 1) stecken worinnen. 2) fig. schweben, stecken; gegraben, eingepräget seyn. 1) demeurer, être fiché dans. 2) être empreint, être gravé ou imprimé dans. § 1) tkwiał noż w drzewie, strzała w sercu; tkwi

mu ieſzcze z gęby moy chleb, a iednak naybarźiey na mię biie. 2) tkwi mu to w pamięći; niech ći tkwi w ſercu głos mędrca.

tkwi mu to w głowie. dieſes ſteckt ihm in dem Kopf; das gehet ihm im Kopf herum. cela le martele, l'inquiéte.

Tłam. ⎤ glimmen. étinceller,
Tlę, *tle, tlał, tleli.* ⎦ fumer, brûler un peu, n'ètre pas entiérement éteint. § cośiś tu tle; tlała ieſzcze świeca.

Tlę co, *tli, tlił.* glimmend machen. alumer un peu; faire étinceller, faire fumer.

tlić węgle. Kohlen brennen. faire les charbons.

Tło, 1) ein Eſtrich. 2) ein Fußboden. 3) 3) das Parterre, der Raum vor der Schau-Bühne in der Comödie. 1) plancher ou un pavé de plâtre; air batu avec la hie; terre aplanie & batuë. 2) un pavé, un plancher. 3) le parterre dans la comédie. § 1) tło proſte, po proſtu ubite; tło nabiiane cegłą tłuczoną, ſkorupą; tło ubiiać. 2) tło tynkowane marmurem tłuczonym, gipſem, tło poſadzką wytworną ſadzone; tło poſadzką na ſtorcz, ukośnie ſadzone. 3) tło ieſt ogrodzenie w komedyi na źiemi dla poſpolſtwa.

tło poſadzką kamienną ſadzone. Fußboden von Fließ- oder Quader-Steinen. un pavé de pierres de divers couleurs.

tło ſadzone poſadzką drzewianą. mit Holtz ausgelegter Fußboden. un pavé fait de marqueterie.

Tłoczę, *czy, czył.* 1) einſtopfen, eindrücken. 2) preſſen, keltern Wein. 3) einzwingen, einprägen. 1) comprimer, preſſer avec force, fouler; embourrer, feutrer; mettre, pouſſer avec force. 2) preſſer, preſſurer les grapes des raiſins; fouler le vendange; exprimer, tirer; faire ſortir le ſuc de; épreindre. 3) *fig.* imprimer, inſpirer qu. ch. avec force. § 1) tłoczyć słomę, mąkę w wor. 2) tłoczyć wino, oliwki. 3) miłość w ſerce tłoczyć ſzkoda.

tłoczyć śię. ſich eindrücken, ſich zuſammendrücken. ſe preſſer, ſe ſerrer, ſe mettre plus près les uns des autres; ſe comprimer.

Tłoczek, *g. tłoczka.* Stöpſel. bouchon, tampon.

tłoczek do śikawki. Sprützen-Stöpſel. bâton de feringue.

Tłoczenie. 1) das Zuſammendrücken. 2) das Preſſen, Auspreſſen eines Saftes. 1) compreſſion; l'action par laquelle l'on preſſe ou l'on reſſerre quelque corps. 2) expreſſion, l'action de preſſurer, d'exprimer un ſuc. § 1) tłoczenie chuſt w ſkrzynię. 2) tłoczenie wina, oliwy, ſoku.

Tłoczna źiemia, *vid.* Tłok 1).

Tłoczony. 1) eingeknötet, eingeſtopft. 2) gepreßt, gekeltert. 1) preſſé. 2) preſſé, épreint, exprimé, preſſuré comme un ſuc.

wino tłoczone. Kelter-Wein. du preſſurage; du vin de preſſurage ou de preſſoir.

Tłok. 1) Acker der aus Unachtſamkeit einige Zeit wüſt gelegen hat. 2) Gehäuſe, Kaſten, Büchſe zu einer Maſchine. 3) Litze in einem Strick. 1) ſavart, champ inculte par quelque tems. 2) boëte, cage, barrilet; le corps d'une machine. 3) cordon, méche de corde, touron, quelques fils pour faire une corde. § 1) tłok ieſt rola co z niedbalſtwa długo odłogiem leży, pokładać tłok na rolą pożytkową. 2) tłok w pompie; zbić cztery deſki na tłok. 3) ſznur ze czterech tłokow kręcony.

Tłokarnia. Wein-Kelter, Oel-Kelter oder Preſſe. foulerie, preſſoir, lieu où l'on preſſure ou foule le vin ou l'huile.

Tłokarſki. Kelter-. de fouleur, de preſſureur; qui travaille à preſſer, à fouler la vendange.

Tłokarz. Wein- oder Oel-Keltrer. fouleur, preſſureur, celui qui foule qui preſſe les grapes des raiſins ou les olives.

Tłomoczek, *g. tłomoczka,* 1) kleiner Bett-Sack, Mantel-Sack. 2) Päckchen, Gebündel. 1) valiſe; petit ſac au lit. 2) paquet, peloton, fagot, bouchon. § 1) w tłomoczku moim to znaydźieſz. 2) połoź twoy tłomoczek; tłomoczek chuſt związanych.

Tłomok, *g. a.* Bett-Sack, groſſes Fell-Eiſen. ſac au lit.

Tłomokowy. 1) zum Bett-Sack gehörig. 2) Saum-; Pack-. qui regarde un ſac au lit. 2) de ſomme, de charge, de bagage, de bât. § 1) tłomokowy rzemień.

tłomokowy koń. ein Saum-Roß. cheval de bât.

Tłucz, *f.* ⎤ Hunde-Futter von Mehl und
Tłucza. ⎦ Haber. de la farine mélée avec de l'aveine qu'on donne à manger aux chiens de chaſſe.

Tłuczenie. ſtarckes, öffters Schlagen. un véhément, un fréquent batement.

Tłuczony. geſchlagen, geprügelt. batu.

tłuczony, miedlony len, konopie. gebrochner Lein, Hanf. du lin, du chanvre broïé ou maqué.

Tłuk, *g. a.* 1) Schlägel, Stößel. 2) Mörſel-Keule. 3) ſtumpfer Pfeil, der ſtatt

der

der Spitze einen kleinen Ballen hat. 1) bate, batoir, massuë ou un autre instrument propre à batre qu. ch. 2) pilon, instrument pour piler. 3) flèche mornée, qui a un bouton au bout au lieu de la pointe.

Tłuka. 1) die Wein=Lese. 2) Weinlesen=Schmaus, Erndten=Schmaus. 1) la vendange; la coupe des grapes des raisins. 2) festin de vendange ou de recolte. § 1) tłukę mieć; na tłukę zaprośić. 2) sprawić tłukę czego iako postrzyżyn owiec, żniwa.

Tłukę, *tłucze, tłukł, tłuc.* 1) sehr schlagen, zerprügeln. 2) im Mörsel stossen, stampfen. 3) zerbrechen, zerschmeissen, zerschlagen. 4) buttern. 5) zerklopfen als Eyer. 1) fraper, batre fréquenment, donner plusieurs coups. 2) piler, batre avec un pilon. 3) casser, briser, mettre en piéces. 4) beurrer; faire du beurre, batre le beurre. 5) batre, brouiller comme les oeufs. § 1) stłukł sługę kiiem iak purchatkę, tłuc mur taranem. 2) tłuc pieprz w możdżerzu; tłuc w stępie. 3) potłuc, stłuc garniec, śklankę. 4) tłuc masło. 5) tłuc iayka do potrawy.

grad potłukł zboże. der Hagel hat das Getreide zerschlagen. les blez ont été batus de la grêle; la grêle a haché les blez.

tłuc we drzwi. an die Thüre schlagen. fraper, heurter à la porte.

tłukę śię. 1) sich zerbrechen, börsten, springen. 2) herum treiben, herum liegen. 3) herum treiben, umherziehen. 1) se casser, se rompre, se feler. 2) trainer de tous cotez, étre en desordre. 3) rouler par le monde; courir le monde; aller d'un païs à un autre. § 1) śklenica śię od gorąca, od uderzenia stłukła; tłukły śię okna od dźiał. 2) tłuką śię księgi po izbie. 3) po cudzych śię tłucze kątach.

tłucze śię w tym domu. es spucket, es wancket, es gehet in diesem Hause um. les spèctres y reviennent; il y a des revenans dans cette maison.

tłuc śię po domie. im Hause von einem Ort zum andern herum laufen. toupier, aller çà & là dans une maison sans rien faire.

tłucze śię po bruku. es ist ein Pflaster=Treter. c'est un bateur de pavé; il bat le pavé.

Tłum. 1) Haufen, Gedränge. 2) Menge, Vielheit. 1) foule, presse. 2) multitude, grande quantité. § 1) tłumami śię do niego kupili. 2) tłum obłudney pochwały go unośi.

Tłumacz. 1) Dolmetscher. 2) Uebersetzer. 3) Erklärer, Deuter. 1) trucheman. 2) traducteur. 3) interpréte, celui qui explique une chose dificile. § 1) tłumacza wiernego używać; przez tłumacza mowić. 2) sensa na rowney ważyć sali tłumacza iest powinność. 3) tłumacz snow.

tłumacz w wschodnich kraiach. Dolmetscher in Orient. dragoman.

Tłumaczę, *y, ył.* 1) übersetzen, dolmetschen. 2) deuten, auslegen. 3) halten vor etwas. 4) auslegen übel, gut. 1) traduire; mettre, tourner en une autre langue. 2) interpreter, expliquer un chose dificile. 3) tenir à; reputer comme. 4) prendre en bonne, en mauvaise part; trouver mauvais, bon; prendre mal, bien. § 1) tłumaczę tę książkę na polski ięzyk. 2) sen ten tak tłumaczy. 3) tłumaczę to sobie za honor. 4) za złe, za dobre co komu tłumaczyć.

wszystko źle tłumaczyć. alles übel auslegen. prendre toutes choses à la gauche.

Tłumaczenie. 1) Uebersetzung. 2) Auslegung. 1) traduction, version. 2) interprétation. § 1) tłumaczenie księgi z Francuskiego ięzyka. 2) świątobliwy ten uczynek opaczne ponośi tłumaczenie.

Tłumaczy.⎫ dolmetscherisch. d'interpréte,
Tłumacki.⎭ de traducteur.

Tłumaczony. übersetzt. traduit, interprété.

Tłumićiel, potłumićiel. Unterdrücker. domteur, opresseur.

Tłumię. 1) dämpfen, ersticken ein Feuer. 2) bändigen, hemmen, ersticken, unterdrücken. 1) amortir, étoufer, éteindre, reprimer la flamme, le feu. 2) amortir, apaiser, reprimer, arrêter, refréner, domter, oprimer, acabler, abatre. § 1) tłumić ogień popiołem. 2) tłumić żywość czyią; tłumił gniew swoy; tłumić heretykow, swawolę; z hukiem głosy wolne tłumili.

tłumić długi. die Schulden tilgen. amortir les detes.

Tłumienie. 1) Dämpfung, Löschung des Feuers. 2) Dämpfung, Unterdrückung. 1) amortissement, extinction, l'action d'éteindre une chose alumée. 2) amortissement, adoucissement, l'action de domter, de refréner.

Tłuśćieię. fett werden. engraisser, devenir gras; s'engraisser.

Tłuste, *g. tłustego, vid.* Tłusty — *tłuste.*

Tłusto, krasno, *adv.* fett. gras, grassement; d'une maniére grasse; avec graisse. § tłusto przyprawiona potrawa.

tłusto rad iada. er ißt gerne fett. il aime le gras, les viandes grasses.

Tłustość, tłuszcz, tłuste. 1) Fett, Fettigkeit. 2) die Fettigkeit als der Erde. 3) Leibes-Fettigkeit. 1) graisse. 2) graisse comme de la terre. 3) obésité; la grosseur du corps. § 1) weź do tego dosyć tłustości. 2) tłustość roli. 3) tłuszczu, tłustości (otyłości) pozbył.

Tłustosz ziele, *vid.* Kurzy — *kurza noga.*

Tłusty. 1) fett, wohl bey Leibe. 2) fett als Fleisch, eine Pflantze, ein Gericht. 3) fett, fruchtbar, von der Erde. 4) ölicht, fett, von Geträncken. 1) gras, qui a de la graisse, qui est dans un embonpoint considérable. 2) gras comme la chair, une plante, une viande assaisonnée avec de la graisse. 3) bon, fort, gras, fertile comme une terre. 4) gras, moilleux, *parlant des boissons.* § 1) tłusty człowiek, koń, woł. 2) tłuste mięso; polewka, kapusta tłusta; sosna tłusta. 3) tłusta ziemia, rola.

tłusta dziewka. fettes Mägdchen. puissante fille.

tłusty brzuch. dicker Bauch. un ventre plein de cuisine.

tłuste. Fett. graisse qu'on mange. § tłustego nie rad iada.

tłuste do lampy. Fett, Talg zur Lampe. graisse, vieux oint pour brûler dans les lampes.

ziemię tłustą czynić. das Land düngen. fienter, engraisser, enfumer, amender la terre.

Tłuszcz, *m. vid.* Tłustość.

** Tłuszcza, tłum. Haufen Leute. grande foule de gens. § tłuszczą rożnych ludźi widźiałem; tłuszcze pospolitwa tam były.

Tłuszczę, *ści, ścił.* 1) fettig machen, mit Fett beschmieren. 2) düngen den Acker. 3) schmieren; bestechen mit Geld. 1) engraisser; salir avec de la graisse. 2) engraisser la terre; donner l'amende à la terre. 3) graisser la patte à qu; gagner qu. par présens. § 1) utłuśćił obrus. 2) tłuśćić (tłustą czynić) ziemię. 3) tłuśćić komu ręce.

Tnę ist das *Futurum* von ćinam. *c'est le Futur de* ćinam.

To, *pron vid.* Ten.

To, *adv.* so. donc. § to był u ćiebie; to w więzieniu śiedźiał; toś doktor kiedy *&c.* toś mi rycerz, orator.

toć; toć tedy. so — dann. il faut donc que; enfin. § toć ia nieszczęśliwy.

toć tedy poydę. so muß ich dann gehen; so gehe ich dann. il faut donc que j'aille; j'irai donc; enfin j'irai.

to — to. bald — bald. tantôt — tantôt; tant — que. § to idą, to stoią; to tam, to sam; to to, to owo; to tak, to owak mowi.

Toboła. 1) Hirten-Tasche. 2) Reise-Tasche; Tornister, Räntzel. 1) gibéciére de berger. 2) canapsa, sac que porte un pauvre voïageur.

Toboika. kleine Hirten-Tasche. petite gibéciére de berger.

tobołki ziele. (thlaspi) Biesen-Kraut. senevé sauvage, thlaspi.

Toć, *pron. vid.* Tenći.

Toc, *adv. vid.* To — *toć.*

Toczarnia. Schleif-Mühle. moulin à afiler.

Toczę. 1) wältzen, fortwältzen. 2) zirckeln, abzirckeln, mit dem Zirckel machen. 3) schleifen als Glas. 4) drechslen. 5) mit der Hand rund drechseln, rund machen. 6) zapfen ein Geträncк. 7) führen als den Degen, umgehen mit einem Gewehr. 8) wühlen, zernagen als die Würmer. 1) rouler, faire rouler, pousser une chose en tournant. 2) mesurer, travailler du compas; apliquer le compas, compasser. 3) tailler du verre. 4) tourner; faire, façonner au tour. 5) arondir qu. ch. entre les doigts; faire, amasser, former en rond, en peloton. 6) tirer un breuvage du tonneau. 7) manier, faire, tirer des armes; manier. 8) mouliner, creuser, ronger comme les vers. § 1) toczyć kamień, pień z mieysca na mieysce; toczyć ćiężar na wałkach. 2) toczyć cyrklem; zatocz cyrklem lunetę. 3) toczyć brzytwę; kołem ludwisarskim skła, drogie kamienie toczą. 4) toczyć kręgiel. 5) toczyć pigułki, gałkę. 6) toczyć piwo; utocz dzban miodu z beczki. 7) broń, szablę, dobrze, ostrożnie toczy. 8) toczą robacy drzewo.

paiąk barzo kunsztownie swoię toczy pnięczynę. die Spinne webet sehr künstlich die Spinnwebe. l'araigne fait sa toile avec beaucoup d'art.

woynę, boy z kim toczyć. Krieg mit einem führen. faire la guerre à qu.

toczyć z koniem; wykręcać na koniu. ein Pferd herum tummeln. caracoler, manier, faire; faire manier, travailler un cheval.

toczyć śię. 1) kullern, sich wältzen. 2) gehen, stehen als eine Streit-Sache. 3) rollen, laufen, fliessen. 1) rouler, avancer en tournant. 2) rouler, tourner, aller comme une afaire. 3) rouler, couler. § 1) kamienie śię z gory toczyły. **2) sprawa iego dobrze, źle śię toczy;

toczy; na świećie śię rzeczy według Boſkiey toczą woli. **3) krew śię w człowieku toczy; krew śię z rany toczyła; łzy mu śię po iagodach toczyły.

toczą śię pieniążki; toczą śię pieniądze bo okrągłe. das Geld giebt ſich leicht aus. l'argent roule car il eſt rond; l'argent eſt gliſſant; l'argent fond, s'éclipſe entre les mains.

Toczenie, obracanie. Wältzung, Umwendung. roulage, *m.* action de rouler.

toczenie tokarſkie. das Drechſeln; gedrechſelte Arbeit. l'action de tourner, de façonner au tour; tournure, l'ouvrage des tourner.

toczenie koniem. das Tummeln mit einem Pferde. paſſade, caracol; tour en rond que le cavalier fait faire à ſon cheval.

Toczony. gedrechſelt. tourné, façonné au tour.

Toczkiem, *adv.* 1) wältzend. 2) in die Runde, taumelnd. 1) en roulant. 2) en tortillant, en faiſant des eſſes.

Toga. langer Rock der alten Römer zur Friedens-Zeit. toge, robe que portoient le anciens Romains en tems de paix. § Rzymſką togę w Sarmacką przemienił ſzatę.

Toiad ziele. (*aconitum, lycoctonon*) Wolfswurtz, Narrenkappen. aconit, herbe venimeuſe.

Toieść ziele. (*aſclepias*) Schwalbenwurtz. aſclepias.

toieść wielka ziele. (lyſimachia) Weiderich. corneille, ſouci d'eau.

Toina, toyna ziele. (*apocynon*) Hundstod. apocin, apocynum.

Tok, *g. u.* 1) Art wie etwas gewickelt wird. 2) hohles Loch zu einer Pfanne, worinnen ein Zapfen läuft. 3) Lantzen-Schuh, worinnen eine Lantze geſetzet wird. 4) Gang, Weg einer Ader, eines Fluſſes. 5) Blutfluß, Blutgang. 1) entortillement; façon, maniére d'entortiller. 2) le creux, la concavité, l'enfoncure pour une fontaine ou pour la virole, dans laquelle ſe tourne un pivot. 3) braſer, eſpèce de ſachet pour planter le bâton de drapeau. 4) tour que prend une veine, un fleuve. 5) flux de ſang, perte de ſang. § 1) urzędnicy tureccy rożnią śię od inſzych oſobliwym tokiem zawoiu. 2) panewka w toku ſwoim w ktorey śię czop obraca; czop żelazny na hartowney panewce w toku drewnianym śię obraca. 3) tok do kopii na koń; tok żelazny w ziemię wbity dla proporca ſtawiania. 4) żyły rożnemi idą tokami. *5) tok krwie albo krwotok.

Tokarka. Drechslerin. tourneuſe.

Tokarſki. Drechsler-. de tourneur, qui regarde le tourneur. § tokarſkie heblowiny, dłoto.

tokarſki warſtat. Drechſel-Banck. banc de tourner; tour. § tokarſkiego warſtatu czopy, co wałek obrotny trzymaią.

tokarſkie wrzećiono; wał, wałek tokarſki. Drechſel-Baum. rouleau de tourneur.

tokarſki drąg. Drechsler-Stange. perçoir.

Tokarſtwo. Drechſel-Handwerck. tournure, l'art de tourneur.

Tokarz. Drechsler. tourneur.

Tokay, *g. Tokaiu.* Tockay, ein Städtchen in Hungarn. Tokay une petite ville de Hongrie.

Tokayſki. Tockayiſch. de Tokay.

Tokayſkie wino. Tockaier, Tockaier-Wein. vin du Tokay.

Tolę, *vid.* Tulę.

Tolombaſy, *plur.* Art Zimbeln. ſorte de cimbales.

Tolw, *g. tolwia, vid.* Tułow.

Tom, dźiał. 1) Band, Theil eines Buchs. 2) Bergw. kleiner Teich, daraus das Waſſer in die Rinnen gehet, das Ertz zu waſchen. 1) tome, *m* volume d'un livre. 2) petit étang aux mines d'où l'eau vient pour laver les métaux.

Tomik, *g. u.* kleines Bändchen eines Buchs. petit volume; petit tome.

Ton. der Thon einer Stimme. ton de voix. § ton w śpiewaniu, w mowieniu; pięknym śpiewa tonem.

z tonu wykroczyć, nie w ton śpiewać. aus dem Thon fallen, kommen. détonner, ſortir de ton.

Toń, *f.* tonia. 1) Strich, Umfang den die Fiſcher mit den Netzen umſtellen. 2) ein Fiſch-Zug, die Fiſche im Netze. 1) enceinte que les pécheurs ſont avec les filets. 2) jet, coup de filet; pêche.

**Tonia. Gefahr, äuſſerſte Noth. abois, danger, péril. § przywieść kogo do oſtatniey toni; w złą zabrnął tonią; z złey toni kogo wyrwać; iuż w oſtatniey ieſt toni; wybrnął z toni.

Tonę, *nie, nął, nęli*, grząznę. unterſincken, erſaufen, untergehen. aller à fond; enfoncer, s'enfoncer dans l'eau.

okręt tonął. das Schiff gieng unter. le vaiſſeau couloit à fond.

Tonienie, grążenie. das Untergehen, Verſinckung. enfoncement; ſubmerſion, l'action par laquelle une choſe va à fond.

Topażyn, kamień drogi źielonawy, złotoźielony. Topas-Stein. topaſe, pierre précieuſe.

Topazynowy. Topas=. de topase.

Topię. 1) ersäufen; versencken. 2) schmeltzen. 1) néier, plonger, enfoncer, abîmer, submerger. 2) fondre. § 1) niesprawiedliwa topić czarownice. 2) topić wosk, śrebro.

topić się. 1) sich ersäufen, untersincken. 2) schmeltzen, zergehen. 2) sich versencken, tief herein gehen, sich verlieren. 1) se néïer, s'abîmer. 2) se fonder. 3) s'enfoncer, se perdre, aller en enfonçant; aller plus avant. § 1) od żalu śię utopił. 2) śnieg śię od słońca topi. 3) żyły w mozgu śię topią.

Topiel, *f.* }
Topielisko, } przepaść wodna. Abgrund, Wasser=Schlund, Strudel. un goufre; un abîme dans les eaux.

Topielnik. }
Topień. } Wasser=Nix, Wasser=Gespenst, vermeinter Wassermann so die Leute ersäufet. habitant, demon des fleuves, ogre aquatique, homme imaginé qui doit habiter les eaux & néier les gens.

topień. der in Wasser=oder andrer Gefahr gewesen, oder in solcher umgekommen ist. échapé d'un naufrage ou de quelque danger de la vie; celui qui a perdu la vie dans l'eau ou dans un autre péril.

Topienie. 1) das Ersaufen. 2) das Schmeltzen. 1) l'action de néier qu. 2) fonte, l'action de fondre.

Topnieie. eig. u. fig. schmeltzen. *prop. & fig.* se fondre. § wosk od ognia topnieie; topnieie od żalu; serce w pośiesze topnieiące.

Topnistość. Schmeltzbarkeit. fusibilité, proprieté de ce qui se peut fondre.

Topnisty. schmeltzbar, das sich schmeltzen läßt. fusible, fusile.

Topola. (*populus*) Pappel=Baum. peupliers; peuplier blanc.

topola czarna; osika. schwartzer Pappel=Baum. le tremble; peuplier noir.

Topolina, topolowy gay. Pappel=Wald. peupliére; lieu planté de peupliers.

Topolorodny. Pappelnreich. qui porte des peuplier, abondant en peupliers.

Topolowy. Pappeln. de peuplier.

topolowa maść. Pappel=Salbe. populeum, onguent preparé des boutons de peuplier.

Topor. ein Beil. hassart, sorte de hache.

topor berb, vid. Starza.

Toporek, *g. toporka.* 1) kleines Beil. 2) Barbe ein Fisch. 1) aissette, erminette; petite hache. 2) mulet, barbeau sorte de poisson.

Toporzysko. 1) Helm, Axt=oder Beilen=Stiel. 2) schlechtes Beil. 1) un manche de hache, d'aissette. 2) méchante aissette.

Tor. 1) Bahn, bequemer Weg. 2) Strasse, Lauf, Weg eines Schiffes. 3) fig. Weg, Bahn, Mittel. 1) chemin fraïé; chemin batu. 2) bordée, cours, voie d'un vaisseau. 3) *fig.* chemin, voie, trace. § 1) z toru zstąpił. 2) tym torem biegła szkuta. 3) na tor pierwszy kogo naprowadźić; toru łaskawośći nigdy nie ustąpił; idźmy starożytnym torem i zwyczaiem przodków naszych.

Torba. 1) Tornister; Räntzel, Schnapsack, Bettelsack, Tasche. 2) im Schertz: Menge, Haufen. 1) malette, panetiére, gibéciére de berger ou de gueux. 2) *burlesq.* grande quantité, grand nombre. § 1) schoway to do torby twoiey. 2) torbę komplimentow ći od niego przynoszę.

torba dwoista. zwey Beutel, duppelte Tasche. bissac; besace.

z torbą poydźiesz. du wirst an den Bettelsack kommen. vous serez (serez mis) à la besace.

Torbeczka. kleiner Tornister. petite gibéciére ou panetiére.

Torćik, *g. a.* Tortchen. tartelette.

Torowany. gebahnt. fraïé, batu. § torowana droga.

Tort. eine Torte. tourte, tarte.

tort iabłeczny. Aepfel=Torte. tarte aux pommes.

Toruię co. eig. u. fig. bahnen. *prop. & fig.* fraïer.

Toruń, *g. nia.* Thoren, die erste der drey grossen Städte in Pohlnisch=Preussen. Thorn, la prémiére des trois grandes villes dans la Prusse Polonoise.

Torun, *g. u.* ziele. (*dracunculus esculentus*) Dragun, Kaysers Salat. targon.

Toś, *vid.* To, *adv.*

Towaglia, *vid.* Tuwalnia.

Towar. Waare. marchandise.

Towarzyski. 1) gesellig, verträglich, freundschaftlich. 2) einen Mitgesellen, einen Bundgenossen angehend; conföderirt. 1) social, sociable, amiable, familier. 2) alié, confédéré; des aliez, des confédéré; qui regarde un alié ou un compagnon. § 1) towarzyski to człowiek; towarzyska rozmowa. 2) towarzyski okręt; towarzyskie miasto, woysko; towarzyska zgoda.

towarzyska miłość. eheliche Liebe. l'amour conjugal entre le mari & la femme.

po towarzysku. }
** Towarzyskie. } als ein Geselle. en compagnon; d'un maniére sociable, sociablement; en associé.
* Towarzysko. }

Towa-

Towarzyſkość. 1) Geſelligkeit, Liebe zur Geſellſchaft. 2) gemeiner Umgang. 1) ſocieté, mouvement de l'ame qui nous porte à la ſocieté. 2) familiarité.
towarzyſkość zbytnia. zu gemeiner Umgang, zu groſſe Gemeinſchaft. trop grande familiarité. § towarzyſkość zbytnia ſługę pſuie i wzgardę u niego Pana gotuie.
zbytniey ſię dopuſzcza towarzyſkości. er macht ſich gar zu gemein. il prend trop de familiarité.
Towarzyſtwo. 1) Umgang, Geſellſchaft, Gemeinſchaft. 2) die Geſellſchaft, die Mitgeſellen. 1) ſocieté, familiarité, commerce, *m.* amitié, liaiſon, *f.* 2) la compagnie; les compagnons, les camarades, les confréres; ceux qui ſont de même profeſſion, de même compagnie. § 1) mieć, przyiąć, uczynić z kim towarzyſtwo; ſkępſtwo z głupſtwem w iednym towarzyſtwie chodzą; uchodź, ſtrzeż ſie towarzyſtwa złego. 2) towarzyſtwo podrożne.
towarzyſtwo woienne. Kriegs-Cameradſchaft. ſocieté de guerre; compagnie qu'on a faite avec un autre ſoldat; confraternité de ſoldâs.
** *towarzyſtwo nierozerwane, nierozwiązane.* der Eheſtand. le mariage; le lien conjugal, les liens du mariage.
weſołe towarzyſtwo. luſtige Geſellſchaft, luſtige Brüder. frérie.
towarzyſtwo kupieckie. Maſcopey, Handels-Geſellſchaft. compagnie, aſſociation des marchands. § kontrakt towarzyſtwa kupieckiego.
towarzyſtwa reguła. Rechenk. die Geſellſchafts-Regel. *Aritm.* la régle de compagnie.
Towarzyſz. 1) Gefehrte, Mitgeſell. 2) Towarſiſch, ein Pohlniſcher Soldat zu Pferde, der einen oder zwey Reut-Knechte hat. 1) compagnon, camarade. 2) cavalier Polonois qui a un ou deux pacholets ou valets.
towarzyſz woienny. Camerad, Spieß-Geſell. compagnon de guerre; compagnon, camarade d'armes.
towarzyſz kupiecki. Handlungs-Geſell. aſſocié.
towarzyſz podrożny. Reiſe-Gefehrte; Reiſe-Geſell. compagnon de voïage.
towarzyſz na urzędźie, ſpołurzędowy. Amtsgenoſſen, Amts-Bruder. Colégue.
towarzyſz w mieſzkaniu; ſpołmieſzkaniec. Stuben-Geſell. camarade de logis, compagnon de chambre.
Towarzyſzka. Geſellin, Gefehrtin. compagne.

Towarzyſzę z kim, *ſzy, ſzył.* mit einem Gemeinſchaft haben, machen. faire avoir des habitudes avec; hanter, fréquenter qu.
Towarzyſzenie z kim. gemeiner Umgang mit einem. fréquentation, habitude qu'on a avec qu.
Toyna, *vid.* Toina.
Toż, *vid.* Tenże.
Trąba. 1) eine Trompete. 2) Blas-Horn, Horn. 3) das Mühl-Gerinne. 4) breite Dach- oder andre Rinne mit einer weiten Oeffnung, woraus ſich das Waſſer ergieſſet. 5) Jäg. eine Hundes-Schnautze. 1) une trompette. 2) cor, trompe. 3) un auge de moulin. 4) décente, goutiére, chenau à pavillon de trompette; un conduit ou canal à l'embouchure fort large par où l'eau ſe dégorge. 5) *Chaſſe:* les naſeaux; front, nez, muſeau de chien. § 1) uderzyć w trąby; trąb krzyk, dźwięk. 2) trąba paſterſka, łowcza. 3) z trąby woda na koła wypada. 4) trąba ſtawowa albo upuſtowa zbita bywa ze czterech forſztow; trąby miedźiane u kamienic, u pałacow. 5) ogar dobry zawſze trąbą ruſza.
trąbą pław morſki. Meer-Trompete, Art von Schnecken. trompette de mer; cor de mer, poiſſon à coquille.
trąba potworna, podwoyna. eine Poſaune. ſaquebute.
trąba słoniowa. Elephanten-Rüſſel. la trompe, le muſeau de l'éléfant.
trąby. Wappenk. 1) drey ſchwartze Blas-Hörner; Helm und Krone zieren fünf Strauß-Federn. 2) drey ſchwartze Blas-Hörner unter zweyen Adlers-Flügeln, über der Krone und Helm aber ſtehet ein geharniſchter Mann mit drey Strauß-Federn. 3) drey Blas-Hörner in einer Linie. 4) ein Schwerdt zwiſchen zwey Blas-Hörnern. *Blaſ.* 1) trois cors noirs, la couronne & le timbre ſont parez avec cinq plumes d'autruche. 2) les mêmes cors au desſous de deux ailes d'aigle; un homme armé ſe préſente ſur la couronne & le timbre. 3) trois cors l'un auprès de l'autre. 4) une épée entre deux cors.
Trąbię. 1) trompeten, auf dem Horn blaſen. 2) ſummen als eine Mücke. 3) austrompeten, poſaunen, kund machen, ausbreiten. 1) ſonner; ſonner de la trompette; corner, ſonner du cor. 3) trompetter, publier; dire par tout avec éclat. § 1) trąbią na odwrot, na trwogę. 3) niech sława trąbi świeżą odwagę.

co żywo trąbi na woynę. alle wollen Krieg haben, schreyen zu den Waffen. tous trompettent, sonnent la guerre.

komor trąbi. die Mücke summet. le cousin bourdonne.

Trąbienie. das Trompeten; das Blasen auf einem Horn. l'action de sonner de la trompe ou de la trompette.

Trąbirog. Horn-Bläser. celui qui sonne du cor.

Trąbka. 1) kleines Blas-Horn. 2) Tüte von Papier. 1) petit cor, cornet. 2) cornet, papier roulé en forme de cornet.

w trąbkę schować. in eine Tüte thun. encorneter.

trąbki. das Neue Jahr bey den Juden. la fête de trompettes, le nouvel an des Juifs. § trąbki albo nowe lato żydowskie przypadaią w nowiu Pazdziernika.

trąbka posztarska. Post-Horn. cor, dont se sert le postillon.

w trąbkę zwinąć wie eine Tüte zusammen wickeln. recoquiller.

Trąbnik. Blas-Horn-macher. faiseur de cors & de trompettes.

Trącam, *v. m. F. trącę.* stossen, anstossen. heurter, cogner contre; fraper, toucher, pousser qu. de qu. ch. § trącił (stursnął) śiostry łokćiem, aby milczała.

trąćić głową o mur. mit dem Kopf an eine Mauer stossen. se cogner, se heurter la tête contre la muraille.

trąćić konia ostrogami. das Pferd spornen. piquer, talonner le cheval.

trąćił kufla, konwie, beczki. er hat zu tief in die Kanne gekucket, er hat sich die Nase begossen. il a pinté; il a fluté; il a avalé un pot.

trąćić konia uzdeczką. dem Pferd einen Ruck mit dem Zügel geben. secoüer la bride à un cheval.

trącę. 1) nach etwas schmecken oder riechen; einen Nachgeschmack haben. 2) nach etwas schmecken, das Ansehen einer bösen That haben. 3) verdienen eine Art von Strafe. 1) se sentir de qu. ch; avoir, retenir l'odeur ou le goût de. 2) sentir qu. ch; avoir l'air, la mine, l'aparence d'une méchante action. 3) avoir l'aparence d'une punition; mériter d'être puni de. § 1) wino to śiarką trąći. 2) trąći to szalbierstwem. 3) takie życie stosem, szubienicą trąći.

wino beczką trąći. dieser Wein schmeckt nach dem Faß. ce vin sent du fut.

Tracę. 1) verlieren, im eigentlichen Verstande sagt man gubię. 2) dämpfen, stumpf machen den Schall in einem Gebäude. 3) abthun, hinrichten. 3) zu Grunde richten. 1) perdre, *au sens propre on dit* Gubię. 2) reprimer, étoufer le son dans un édifice. 3) éxécuter, faire mourir, suplicier. 4) perdre ruïner; faire périr § 1) tracić wolność, kredyt, nadźieię, sprawę; stracić kogo z oczu; stracić ślad; serce stracił. 2) polepa gruba śćian głos traći. 3) dźiś złoczyńcę tracą; iutro go stracą. 4) piorun wieżą stracił.

chory stracił mowę. der Krancke hat die Sprache verlohren. le malade a perdu la parole.

stracić czas. um die Zeit kommen. perdre son tems.

Tracenie. 1) das Verlieren. 2) die Hinrichtung. 1) perte, l'action de perdre. 2) éxécution, derniére suplice. § 1) tracenie czasu, serca. 2) byłem przy iego traceniu.

Trącenie. 1) das Anstossen. 2) das Schmecken oder Riechen nach etwas. 1) frapement; l'action de pousser, de toucher. 2) le goût, l'odeur qu'une chose retient d'une autre.

trącenie konia uzdeczką. Ruck mit dem Zügel. petite sacade, ébrillade, coup de bride que le cavalier donne à son cheval.

Trach herb. Wappenk. aufgerichteter Drache im blauen Felde an drey blauen Fächern: drey Strauß-Federn zieren die Krone und den Helm. *Blas.* un dragon au champ d'azur élevé sur les piez de derriére à côté de trois quarrez d'azur, autant de plumes d'autruche ornent la couronne & le timbre.

Traćiknot. Wolf, Licht-Räuber. larron, petite parcelle de la méche qui fait fondre la chandèle.

iest traćiknot w świecy. es ist ein Räuber im Lichte. il y a un larron dans la chandèle.

Trącony. angestossen. heurté, poussé, cogné.

Tracz. 1) Bretschneider. 2) ein Feiler oder Säger. 1) sieur de long. 2) sieur de bois; celui qui lime.

tracz ryba morska. Art eines See-Fisches der die Angel-Schnur zerschneiden soll. anthie, poisson de mer qui coupe la ligne du pêcheur. § tracz grzbietem ostrochropawym sznur wędny przećiera i uchodźi.

Trąd, *g.* trędu. (*elephantiasis*) 1) Raude, eine Art von Aussatz. 2) Kupfer im Gesicht. 1) ladrerie, maladie de ladre. 2) la rougeur d'une trogne enluminée, d'un visage boutonné ou couperosé. § 1) o parchu prawym mowią Doktorowie.

*2) ma

*2) ma trąd (czerwoność zbytnią) twarzy.

trąd, g. trąda. Hummel, Drehne, die den Bienen den Honig wegfrißt. bourdon, mouche qui mange le miel aux abeilles.

*Traf, trefunek Zufall. accident, hazard.

na traf. auf gut Glück. à l'avanture, au hazard.

Trafiacz. ein Treffer, der das Ziel gut trifft. tireur, celui qui tire bien quelque arme.

Trafiam, *v. m. F. trafię.* 1) treffen mit einem Wurf oder Gewehr. 2) treffen als derMahler. 3) nachmachen nachschreiben, nachahmen. 4) treffen, antreffen, finden; fallen auf etwas; auf etwas kommen. 5) treffen, errathen. 1) tirer, donner au but, au blanc; tirer une personne ou une bête; toucher, ateindre, atraper qu. d'un coup; assener sur qu. un coup de. 2) tirer, prendre, peindre qu; atraper la ressemblance de qu. 3) contrefaire, imiter. 4) rencontrer, atraper, trouver; tomber sur. 5) rencontrer, déviner. § 1) do celu (w cel) trafił; wronę trafił; trafił podle celu, sążeń od celu; szablą go w nos, szpadą w serce trafił; trafiłem go kiiem, psa kamieniem. 2) malarz dobrze śiostrę trafił. 3) potrafił rękę, robotę moię. 4) paćierza, piosnki (na paćierz, na piosnkę) trafił; trafiła kosa na kamień, kula na guźik; trafiliśmy na tego kawalera, na to szczęśćie. 5) trafiłem że tak będźie.

nie trafić. fehlen. manquer son coup; tirer à faux.

nie trafiłeś. du hast es nicht getroffen. vous n'avez pas rencontré le mot de l'énigme; vous n'y étes pas; vous avez manqué le coup.

trafiłeś. im Scherz: du hast es getroffen, es errathen. *burlesque.* vous y étes; voilà bien chanté.

strzelenie nie trafiło. der Schuß hat nicht getroffen. le coup ne porta pas.

trafić komu; trafić kogo w sedno, w raz. einen treffen, wo es ihm wehe thut. piquer qu. au vif.

trafił swoy na swego. er hat seinen Mann gefunden. à bon rat bon chat.

trafić na co w mowie. in der Rede auf etwas fallen. tomber sur quelque matiére dans un discours.

trafić się. 1) geschehen, sich ereignen, sich zutragen. 2) sich begegnen, sich antreffen. 3) sich finden zu etwas. 4) einem ähnlich seyn. 1) avenir, arriver rencontrer qu. 3) se rencontrer, se trouver propre à. 4) tenir; de ressembler à qu. § 1) trafiło mu śię to nieszczęśćie; aby śię to więcey moim listom nie trafiło; czytać mi śię trafiło. 2) trafili śię na drodze; trafiłem śię z nim. 3) trafiły śię trzewiki na nogę. *4) trafił śię na (podobny do) oyca.

Trafię. kräuseln. friser. § trafić włosy, płoćienne rzeczy.

Trafienie 1) das Treffen. 2) das Aufkräuseln der Haare. 1) ateinte, l'action d'ateindre avec un coup. 2) frisûre, l'action, la maniére de friser les cheveux.

Trafiony. 1) getroffen. 2) gekräuselt. 1) ateint d'un coup. 2) frisé. § 1) trafiony niedźwiedź. 2) trafione włosy rozpuśćił.

Trafna. der Treffer in der Lotterie und in einigen Spielen. le billet rouge dans les loteries; le mieux dans quelques jeux.

trzymam na trafną. ich halte auf den Treffer. je parie au mieux.

*Trafny, trefny. spaßhaft. plaisant.

Trafta, } pławа. Holz-Flösse. radeau; train de bois; plusieurs piéces de bois atachées ensemble, qui flotent sur l'eau.
Trafty, *plur.* }

traft spuszczanie das Holzflössen. le flotage.

Traftarz. Flösser, Flössen-Fahrer. meneur de train de bois; qui conduit un radeau.

Trafunek, *vid.* Trefunkowy.

Tragant, Tragamant. Tragant-Saft, Gummi-Dragant. gomme adragant.

Tragary, *plur.* Lager-Bäume im Keller. chantier sur lequel les tonneaux sont rangez en cave.

Tragarz, drążnik. Träger. porte-faix, crocheteur, gagne-denier.

tragarz, balka, vid. Tram.

Tragi, *plur.* dragi tragarskie. eine Trage, Reff, Trage-Gerüst. crochets ou civiére de porte-faix.

Tragicznie, *adv.* trahisch, auf eine betrübte Weise. tragiquement; d'une maniére tragique.

Tragiczny, trahyczny. trahisch, betrübt. tragique, funeste.

Tragiedya. } 1) ein Trauer-Spiel. 2) fig. Lerm, Unruhe. 1) tragédie. 2) vacarme, *m.* bruit, desordre, *m.*
Traiedya. }

Tragiedus. } Tragödien-Schreiber. poëte tragique.
Traiedus. }

Trakarz. Bergw. Träcker, der das Ertz auf einem Schubkarren herbey führet. ouvrier aux mines qui mene les métaux avec une brouette.

Trakt. 1) Weg, Strasse. 2) Lauf. 3) Gegend; Strich. 1) route, traite, voïe, chemin. 2) cours. 3) contrée, quartier, côté, *m.* § 1) trakt żołnierzom opisano,

no, gdźie popaſować i noclegować maią. 2) w dalſzym trakćie ſeymu. 3) kaſztel broni wſzyſtkiego traktu miaſta od naiazdu nieprzyiaćielſkiego.

Traktament, uczta, ochota. Tractament, Schmaus. feſtin, regale, *m.* bonne chère.

Traktat. 1) ein Tractat, gelehrte Abhandlung. 2) Tractat; Friedenshandlung. 1) traité, *m.* raiſonnement, diſcours ſur une ſience, ſur un art. 2) traité, *m.* acord, convention entre les Princes. § 1) znaydźieſz to w traktaćie o herbach. 2) traktat z kim uczynić, zawrzeć.

Traktowanie. 1) Staats-Unterhandlung. 2) Erweiſung einer Ehre, Aufnahme, Bewirthung. 1) négociation. 2) traitement l'action de régaler qu.

Traktowany. 1) abgehandelt, geſchloſſen. 2) tractirt, aufgenommen. 1) traité, débatu. 2) traité, régalé, receu. § 1) traktowany pokoy, kweſtya. 2) traktowany (częſtowany) winem.

Traktuię. 1) handeln von etwas; etwas abhandeln. 2) handeln, tractiren in einer öffentlichen Angelegenheit. 3) tractiren, aufnehmen, einem eine Ehre erweiſen. 1) traiter de qu. ch; raiſonner, écrire de qu. ch. 2) traiter, négocier quelque afaire. 3) traiter, régaler. § 1) ſubtelnie o tym traktował. 2) ſtraktowawſzy z Francuzami o pośiłek, poiechał do domu. 3) traktować (częſtować) kogo winem.

Tram. Tram, Laſt-Balcken, Haupt-Balcken. poutre, grande piéce de bois qui porte les ſolives.

Trank, *g. u.* źiele. (*ſolidago Saracenica ſecunda*) heidniſch Wundkraut. verge dorée; verge d'or.

trank Anielſki źiele, vid. *Anielſki trank.*

trank ieleni, vid. *ieleni trank.*

złoty trank. (conyza) Dürrwurtz. la conize une plante.

Translaps, rok przepadły. verfallener Termin in Gerichten. defaut au préſentation, *en terme de Palais.*

Transportowy okręt. Transport-Schiff. un navire de transport.

Tranſumpt, przepis. Abſchrifft, Copey einer gerichtlichen Schrifft. copie, tranſcription d'une piéce de procédure.

Trapićiel. Quäler, Placker, Peiniger. chicaneur, agreſſeur, celui qui tourmente, qui vexe les gens.

Trapię. 1) ſehr betrüben, quälen; zuſetzen. 2) ſchmertzen, weh thun; ſtechen. 3) creutzigen das Fleiſch. 1) afliger, chagriner, fâcher; tourmenter, oprimer, acabler; cauſer du chagrin, de la peine. 2) cauſer de la douleur, du mal; piquer, ronger. 3) afliger, mortifier ſon corps. § 1) śmierć iego matkę trapi. 2) trapi mię co w żołądku. 3) trapić ćiało.

trapić śię. ſich quälen, ſich grämen, ſich betrüben. s'afliger, ſe fâcher, ſe donner de la peine.

trąpiący. ſchmertzlich, das Schmertzen verurſachet. afligeant, qui donne de l'afliction.

Trapienie śię. Schmertz, Gram, Harm. afliction, tourment, peine, ſouci.

trapienie kogo. Plage, Quaal, die man einem anthut. perſécution, véxation, l'action de perſécuter, de tourmenter qu.

trapienie żołądka, ielit. Bauch-Grimmen. les tranchées, *f.* de grandes douleurs dans l'inteſtin.

Trawa. 1) Gras auf dem Feld. 2) Gras ein Kraut von vieler Art. 1) herbage, *m.* herbe, verdure, verd. 2) laiche, chiendent, *m.* une herbe dont il y a beaucoup d'eſpèces.

turza trawa, vid. *oſtrzyca druga.*

trawa ieża albo oſtra. (ſparganium) Igels-Kolben. ſparganium.

trawa morſka, vid. *porośl wodny.*

trawa wonna, *vid.* Rayſka trawa.

Trawićiel. Verzehrer. celui qui conſume.

Trawię. 1) verdauen. 2) verbrauchen, verzehren. 3) zehren, ſchwächen, auszehren. 4) zubringen als die Zeit. 5) drängen, ſcharf zuſetzen, verfolgen. 1) digerer, faire la digeſtion; cuire comme l'eſtomac. 2) uſer, conſumer en mangeant, en buvant. 3) conſumer, afoiblir, énerver, ronger. 4) conſumer le tems, paſſer, couler ſes jours dans. 5) mettre aux abois, preſſer vivement, acabler. § 1) trawić pokarm; żołądek iego nie trawi, źle, dobrze trawi. 2) wino, zboże ſtrawić; co mieśiąc wołu trawiemy. 3) wrzod, febra, kłopot ćiało trawi; trawić dowćip na czym. 4) trawił lata w młodośći ſwoiey na zabawach Palady, na naukach, żyćie nad zbrodniami, na woynie; ſtrawili mi ſztukę czaſu; dobrze, źle czas trawić. 5) niedzwiedźia pſy trawią.

trawić czas darmo. die Zeit unnütz zubringen. perdre ſon tems.

trawić pieniądze. Geld verthun. dépenſer de l'argent.

ogień drewno trawi. das Feuer verzehret das Holtz. le feu conſume le bois.

trawi to śiły. das verzehret die Kräfte. cela conſume, mine les forces.

trawić śię. 1) ſich verdauen. 2) ſich verzehren, vergehen. 3) ſich ausgeben, ſich vom Gelde entblößen. 1) ſe digerer. 2) ſe conſumer, s'uſer, s'afoiblir, s'énerver.

ver. 3) se débourser; se mettre à sec; dépenser tout son argent.

Trawienie. 1) die Dauung, Digerirung. 2) das Zehren, die Zehrung. 1) digestion, coction des viandes. 2) consomption, l'action par laquelle se consume qu. ch. § 1) wino do trawienia pokarmow służy; trawienie pierwsze w żołądku. 2) trawienie czasu, pieniędzy; nieoszczedne żywności trawienie.

Trawiany. aus Gras. d'herbe. § trawiany wieniec.

Trawisko. schlechtes Gras, Unkraut. méchante herbe. § zamnożyły się w zbożu trawiska.

Trawisty. voll Gras, grasicht. herbu, fertile en herbes; rempli, garni d'herbes.

kolor trawisty. Gras-grün. verd de porreau; la couleur d'herbe.

Trawka. Gräslein. petit herbe.

trawka Boża ziele, vid. Boży — *Boża trawka.*

Trawnik, *g. a.* Rasen-Platz, Gras-Stück, Gras-Platz. boulingrin; verdure, place pleine d'herbes.

Trawny. 1) grasicht, voll Gras. 2) Gras-, aus Gras. 3) Weid-, auf der Weide gemästet. 1) herbu; couvert d'herbes; abondant en herbes. 2) d'herbe; fait d'herbes. 3) nourri d'herbes; engraissé dans le pré. § 1) trawna rola. 2) trawny snopek. 3) trawny (trawą się) pasący (pastewny) woł.

Trćia. 1) Rohr-Pusch, Röhrig. 2) Menge, grosse Anzahl von Sachen die gerade in die Höhe stehen. 1) cannaie, rosoïe; lieu plein de roseaux ou de cannes. 2) moisson, *f.* multitude, grand nombre des choses qui hérissent, qui sont debout. § 1) tę trćią (to trćinisko) wyćiąć trzeba. 2) ludźi iaka trćia tam stoi; trćia tam była kopiy Tatarskich.

Trćialka, *vid.* Trćionka.

Trćina, trzćina. 1) Rohr, Schilf, Rohr-Schilf. 2) ein Spanisches Rohr. 1) roseau. 2) canne, roseau d'Inde à s'apuïer. § 1) bać się trzeba trćinie, gdy wiatr dąb wywinie, *prov.* 2) trćiną go uderzył.

trćina cukrowa. Zucker-Rohr. cannamelle, canne de sucre. § z trćiny cukrowey cukier warzą.

trćiną poszywać. berohren. roseler le toit d'une maison; couvrir le toit de roseaux.

trćina wonna, vid. Rayski — *rayska trawa.*

na słabey się wspierać trćinie. sich auf eine schwache Hülfe verlassen. s'apuïer, se fier sur une planche pourrie.

Trćinik, potrzos. ein Rohr-Sperling. passereau cannier.

Trćinka, trzćinka. 1) kleines Schilf-Rohr. 2) Schilf Röhrchen in d. Weber-Spuhle. 3) Rohr, Halm. 1) petit roseau. 2) cannete, petit tuïau de roseau dans la navette. 3) tuïau, chalumeau pour tirer quelque liqueur d'un vaisseau. § 1) świstać na trćince. 2) trćinka w cewce dla obracania.

Trćiniany. aus Schilf. de roseaux; fait de roseaux, de cannes. § row trćiniany; poszyćie trćiniane.

Trćiniasty. Schilf-ärtig. semblable aux roseaux.

Trćinisko, trćia. Rohrsumpf. cannaie.

Trćinisty, trćiny pełny. schilficht, rohrig. plein de roseau.

Trćinny. 1) Schilf-, zum Schilf-Rohr gehörig. 2) Schilf-Rohr-; das sich im Schilf aufhält. 1) de roseau, qui regarde le roseau. 2) cannier, qui demeure, qui se nourrit au roseaux. § 1) trćinne pierzysko. 2) wrobel trćinny albo trćinik.

Trćionka. Rohr, Halm, ein Getränck aus dem Faß zu ziehen. petit tuiau, chalumeau pour tirer quelque liqueur d'un vaisseau.

Trę, *trze, tarł, trzeć.* 1) reiben. 2) zerreiben, reiben. 3) reiben, wund reiben. 4) feilen. 5) sägen. 6) brechen den Flachs. 1) froter l'un contre (avec) l'autre. 2) broïer, gruger, rendre menu. 3) froter, blesser en frotant, presser. 4) limer, travailler avec la lime. 5) sier, couper avec la sie. 6) broïer, tiller du lin. § 1) trzeć członek chory ćiepłemi chustami; trzeć głownią szmerglem. 2) trzeć farby malarskie. 3) trzewik mię trze. 4) trzeć żelazo piłą. 5) trzeć drwa. 6) trzeć (miedlić) len, konopie.

trzeć tarćice. zu Brettern sägen, schneiden. sier en long; refendre.

trący. Reiber, der etwas reibet; Reiber, Säger, Feiler. broïeur, froteur, sieur, celui qui lime. § trący farby.

trzeć się. 1) sich an etwas reiben, schaben. 2) sich abreiben, sich abtragen. 1) se froter, se fraier contre (à) qu. ch. 2) s'user en frotant. § 1) koń się o żłob trze. 2) ta suknia barzo się trze, starła, wytarła.

trą się ryby. die Fische leichen. les poissons fraïent.

ieleń się trze o drzewo i rogi zrzuca. der Hirsch reibet den Kopf an die Bäume und wirft sein Geweihe ab. le cerf fraie; le cerf

cerf fraïe ſa tête aux arbres pour faire tomber ſon bois.

Trębacz. Trompeter. le trompette; celui qui ſonne de la trompette.

Trębaczy. Trompeter-. de trompette; qui regarde le trompette.

Trędowacieię, na trąd choruię. raudig werden, die Raude bekommen. étre malade de la ladrerie, de la lépre.

Trędowaty. ausſätzig; raudig. ladre, lépreux.

trędowata. eine Ausſätzige. une ladreſſe.

ſzpital dla trędowatych. Spital für die Ausſätzigen. ladreries, *f. plur.* léproſerie.

trędowaty na twarzy. kupfrig im Geſicht. qui a le viſage plein de rougeurs; boutonné, couperoſé.

Trędowizna, trąd. Ausſatz. ladrerie, lépre.

trędowizna na twarzy. Kupfer im Geſicht. les rougeurs, *f.* puſtules rouges qui viennent au viſage.

Trędownik, *g. a.* ziele. (*ſcrophularia major*) Braunwurtzel. grande ſcrophulaire.

trędownik mnieyſzy. (ſcrophularia minor) Feigen-Wartzen, kleine Braunwurtz. couillons de Prêtres, petite eſclere, petite ſcrophulaire.

Trefnie, *adv.* auf eine ſpaßhafte Art. facétieuſement, plaiſanment.

Trefniczek. } Trefniś. } Spaß-Vogel, Schertzer. diſeur de bons mots; plaiſant, railleur, celui qui plaiſante.

Trefność. Spaßhaftigkeit, Schertz-Wort, luſtiger Schwanck. joïeuſetez, *f. plur.* plaiſanterie, facétie, bon mot.

Trefnuię. ſpaßen. plaiſanter; dire de bons mots; faire le plaiſant.

Trefny. ſpaßhaft, luſtig, ſchertzhaft. facetieux, plaiſant, divertiſſant, agréable. § trefna to gra; trefny człowiek.

Trefunek, *g. trefunku.* Zufall. accident rencontre, avanture, hazard, ſort. § trefunek i ſzczęście tylko ſą wymyſły pogańſkie.

trefunkiem, z trefunku. zufälliger Weiſe, von ohngefehr. par hazard, fortuitement, par fortune; par avanture; par accident. § trefunkiem czego doſtać.

z trefunku przypadły. } Trefunkowy. } zufällig, von ungefehr geſchehen. fortuit, arrivé par hazard. § nie uniknieſz razom trefunkowym.

Trel, ścieżka fliſowſka. Treck- oder Treib-Weg am Fluſſe. tirage, *m.* marche-pié, *m.* chemin ſur lequel on hâle un bateau.

Trela. ein Triller. tremblement, fredon, roulement, agrément de muſique.

Trelowanie. das Ziehen eines Schiffes wider den Strohm. tirage, *m.* remorque, le halage, le tirage; l'action de tirer un bateau contre le fil de l'eau.

Trelownik, pies. Trecker, der ein Fluß-Schiff am Seile trecket. hâleur, arracheur de perſil, qui remonte un bachot avec un cable.

Treluię. 1) trillern, einen Triller ſchlagen. 2) treilen; buchſiren, trecken; ein Schiff mit Pferden, Leuten oder einem Boot ziehen. 1) trembler, fredonner. 2) remorquer, hâler, tirer un vaiſſeau par un autre, par des gens, ou par des chevaux en remontant.

** Tren. Trauer-Lied, Klage Lied. lamentation; poëme, vers lugubre; plainte, gemiſſement. § Treny Jeremiaſzowe; nócić ſmutne, płaczliwe treny; weſołe wota w grobowe przemienić treny; to żałosne treny, to weſołe się odzywaią odgłoſy.

Trepele, *plur.* Spaniſcher Hals-Kragen, wie ſie ehedeſſen getragen wurden. fraiſe, linge pliſſé qu'on portoit autrefois au cou.

Trepka. Holtz-Schuh, Klotz-Schuh einiger Mönche. ſocque, ſoc, patin de bois dont ſe ſervent quelques Religieux.

Treſa. eine Treſſe von Gold oder Silber. galon d'or ou d'argent.

Treść. 1) der Kern im Baum. 2) Chymie: die Blume, das feinſte von einer Berg-Art. 3) der Kern, die Blume, das beſte von einer Sache. 4) Inhalt. 5) Hauptſtück, Hauptſache. 1) le coeur, le vif d'arbre. 2) *Chimie:* fleur, *f.* les particules les plus ſubtiles d'un minéral. 3) quinteſſence, graiſſe, moële, fleur, *f.* le ſuc & la moële de qu. ch. 4) contenu, teneur, *f.* 5) ame; choſe principale, le principal. § *1) treść (drzeń) drzewa. 2) treść mośiężna. 3) treść to całego woyſka; treść młodźi, ſzlachty. 4) treść liſtu tego w ſobie zawiera. 5) na tym punkćie cała treść zawiſła; treść właſnośći i iſtotę krotkiemi wyraża słowy.

treść wina. Vorlauf; Kern-Wein. mére-goute; vin de la mére-goute.

treść miodu. klarer, geläuterter Honig. du miel clair, bien afiné.

* Treſkcę, *ce, tał*, trapię, fraſuię. betrüben, plagen. chagriner, tourmenter.

* Treſktanie, fraſunek, kłopot. Sorge. ſouci, peine, chagrin, tourment.

Treſurka, wiśiadło. Treſſur, Tabletchen. tablette qu'on atache dans une chambre pour y ranger de petites choſes.

Tret. Trödel-Marckt, Trödel. friperie; lieu où l'on vend de vieux meubles.

tak się na trećie baby wadzą. ſo zancken ſich die Spitals-Weiber. ils font les harangéres;

géres; ils se prennent de paroles comme des harangéres.

Treter, *obs.* ucieczka. die Flucht. fuite.

Tretowy. Trödel-, zum Trödel gehörig. de friperie; qui regarde la friperie.

Tretuię. 1) niedertreten, treten, zertreten. 2) zertreten, vernichten, zerstreuen. 3) am See oder Fluß-Ufer hinsegeln. 4) in der Küche: in Butter braten, abziehen. 1) fouler qu. ch. aux piez. 2) écraser, ruiner, dissiper. 3) cotoier, aller le long d'un rivage. 4) *en terme de cuisine:* mettre au beurre brûlé. § * 1) bydło stretowało (podeptało) rolą. ** 2) nieprzyiacielską stretował potęgę. 2) tretować do lądu, przy lądzie 3) stretować co w maśle, to iest spuszczać co na gorące masło.

tretować, przyrumienić masło. Butter braun schmelzen. brûler du beurre.

Trętwa, *vid.* Drętwik.

Trętwię, Trętwieię, *vid.* Drętwię.

Trewirz, *g. a.* Trier, die Haupt-Stadt des Churfürstenthums von Trier. Tréves, *m.* la capitale de l'Electorat de Tréves.

Trewirski, Trierisch. de Tréves. § Elektorat Trewirski.

Trocha, troszka. 1) ein weniges; etwas. 2) wenig, nicht viel. 3) wenig, nicht lange. 4) wenig, nicht sehr. 1) un peu; un petit nombre, petitesse. 2) un peu; pas beaucoup. § 1) weź trochę wina. 2) trochę miey przyiaciół ale dobrych.

trochę, troszkę, adv. 1) ein klein wenig, nicht lange. 2) sanft, nicht sehr. 1) tantin, tantinet, un peu, un moment. 2) un peu, doucement, pas trop. § 1) poczekay trochę. 2) trochę go uderzył; trochę (trochą) silneyszy.

kochay mię trochę. liebe mich ein wenig. aimez moi un petit.

trochę potym. kurz hernach. un peu après.

trochę przed tym. kurz vorhero. un peu auparavant.

trochę wiele. ein bißchen viel. un peu trop.

trochę więcey. ein wenig mehr. un peu plus.

tochę mniey. ein bißchen weniger. un peu moins.

o trochę. fast, bey nahe. presque. § o trochę nie uszedł, nie upadł.

po trosze. 1) nach und nach. 2) zu wenigen. 1) peu à peu. 2) brin à brin; petit à petit; chiquet à chiquet; tantôt peu tantôt moins. § 1) po trosze i z nienagła kogo w cnoty wprawować. 2) po trosze daie.

Trociczko. Räucher-Kertzchen, Apothecker-Küchlein. pastille, trochique. § słowo *trociczko* albo od trocin węgla lipowego albo z Greckiego pochodzi.

Trocina. } Säge-Spähne, Feil-Spähne. sciûre, limaille, ce qui tombe lorsqu'on sie ou lime. § trociny od piły stolarskiey, ślosarskiey.
Trociny, *plur.* }

trociny brezylowe, słoniowe geraspelt Brasilien-Holtz, Elfenbein. rapures d'ivoire, de Bresil.

Troczę, *rzy, czył.* fesseln, binden einen Gefangenen. enchainer, mettre aux fers, lier un prisonnier.

Troi, (trey) troia, troie, *adj.* drey, das aus drey bestehet. trois, triple, de trois. § troie zwycięstwo; ta rzecz troiey iest farby, rożności.

troie nosżenia na stoł. drey Trachten auf eine Tafel. service de table à trois plats.

Troiaczek, *g. troiaczka.* ein Kreutzer. Dreyer. creuxer, piéce de trois liards.

Troiak, *g. n.* 1) eine Zahl von drey Stück. 2) ein Silber-Groschen, Düttchen. 3) Dreyling, einer von drey Zwillingen. 1) un nombre de trois. 2) petite monoie d'argent valant deux sous. 3) l'un des trois fréres jumeaux.

troiacy, trzey razem urodzeni. Dreylinge, drey Zwillinge. trois fréres ou soeurs jumeaux.

Troiaki. dreyfältig, dreyerley. de trois maniéres, de trois façons.

Troiako, *adv.* troyką, w troie. auf dreyerley Art. triplement; en trois maniéres; en trois façons; en triple façon.

Troiakość. Dreyfältigkeit. triplicité, qualité d'une chose triple. § Bostwo iedno w troiakości.

Troianek, *g. troianka,* troyczyk, wilcza stopa, wątrobnik ziele. (*hepatica nobilis*) edles Leberkraut. épatique double.

Troie czego. drey Stück, drey Personen. trois piéces ou trois personnes. § Troyga Panow tu było.

na troie; troisto in drey Theile. en trois parties.

we troie. 1) dreyfach. 2) in drey Seiten. 1) triplement, en triple. 2) vers trois côtez. § 1) we troie papier złożyć. 2) we troie za nim posłano.

Troię co, *i, ił,* na troie dzielę. in drey Theilen. diviser en trois parties.

troię, tyle troie czynię. dreyfältigen; dreyfach machen. tripler; faire, composer de trois; mettre trois fois autant.

Troienie, tyle troie czyniąc. dreyfache Vermehrung, das Dreyfältigen. le triplement; l'action de tripler.

Troieść, *f. vid.* Toieść, Bażanowiec.

Troisto, *adv.* in drey Theile. en trois parties.

Troistość. gedritte Zahl. le ternaire; un nombre de trois.

Troisty, na troie rozdźielony albo rozdźielisty. dreyfältig, in drey getheilet. triple; composé de trois; divisé, partagé en trois.

*Trok, chochoł. Flausch. touse, toupillon.

troki, plur. 1) Stricke, Riemen, Bande für Gefangene. 2) Stricke zu grossen Lasten. 3) Stricke, Riemen Jagd-Hunde zu binden. 4) Riemen hinten am Sattel, damit man das Fell-Eisen anzubinden pflegt. 1) liens, *plur.* fers, *plur.* chaines, *f. plur.* tout ce avec quoi on lie un prisonnier. 2) cordage, *m.* pour lier ou garroter un fardeau. 3) cordes, courroïes pour atacher les chiens. 4) liens de cuir pour atacher la valise sur la croupe du cheval. § 1) wsadźić więźnia w troki. 2) wywiązać z trokow ćiężar. 3) zebrane psy w troki uwiązać. 4) walizon trokami do śiodła przywiązać.

Tron, stolica. ein Thron. trone, *m.* un siége pour un souverain.

z tronu zepchnąć, zrzućić. vom Throne stossen. détroner.

Trop. 1) eig. u. fig. Fußtapfe. 2) Jäger: Fahrt, Spur. 3) Kriegsw. die Vergaderung, die Versammlung der Soldaten. 1) *prop. & fig.* vestige, *m.* trace. 2) voie, passée d'une bête. 3) *Guerre:* assemblée, l'action de s'assembler en un lieu. § 1) tropem (śladem) oycow swoich. 2) w tropy psa puśćić. 3) bębnić, trąbić do tropu.

w tropy za kim iść, się puśćić. einem auf dem Fusse verfolgen. poursuivre qu. pas à pas; être toujours sur les talons de qu; suivre les traces de qu.

trop śnieżny. Jäg. Fährte auf dem Schnee. *chassé:* surneigées, *plur. f.*

trop dżdżowy. Regen-Fährte. les surpluïées.

Troska. 1) Gram, Harm, Sorge. 2) Art kleiner gedörrter Fische. 1) chagrin, peine, souci. 2) sorte de petits poissons secs.

Troskam, Troszczę, *szczy, szczył.* betrüben, bekümmern. afliger, chagriner qu; causer de la peine, donner du chagrin à qu.

troskać się. sich grämen, sich betrüben. se chagriner, se fâcher; se mettre en peine; se consumer d'ennui.

nie troszcz sobie tym głowy. gräme dich darüber nicht; sorge nicht dafür. ne vous en souciez point; soiez en repoz de cela.

Troskliwy. betrübt, Sorgenvoll. chagrinant. afligeant, triste. § troskliwy z tego przypadku.

Troszka, *vid.* Trocha.

po Trosze, *vid.* Trocha — *po trosze.*

Troy, *adj. vid.* Troi.

Troybarwisty. dreyfärbig. tricolor.

Troyca Święta. die heilige Dreyfaltigkeit. la Sainte Trinité. § Święto Troycy Świętey.

Troyczyk ziele, *vid.* Troianek.

Troydrogi. Troydrożny. dreywegig, wohin drey Wege gehen. où trois chemins aboutissent; coupé par trois chemins.

Troygłowy. dreyköpfigt. qui a trois têtes; à trois têtes. § troygłowy Cerber.

Troygrotny. dreyzinckig, dreystachlicht. qui a trois fers ou pointes; à trois pointes.

Troyka. eine Drey als auf den Würfeln, auf einer Karte. un trois aux dez, ou aux cartes.

troyką, adv. *vid.* Troiako.

Troykąt ein Dreyeck, Triangel. un triangle.

Troykształtny. dreyärtig. façonné en trois maniéres; qui a trois formes ou figures.

Troykwiat, kośćielne ziele. (*narcissus sextus, leuconarcissolirium*) Art von Narcissen-Blumen. espèce de narcisses.

Troylist ziele. (*satyrion*) Stengelwurtz, Knabenkraut. satirion.

Troynasobny. dreyfach, dreyfältig. triple.

Troynik, *g. a.* 1) guter Meth, darzu nur drey Theile Wasser genommen werden. 2) eine Drey in unterschiedenen Spielen. 1) sorte d'hidromel fort bon & brassé seulement de trois parties d'eau. 2) un trois dans quelques jeux.

Troynitny. 1) dreymahl genіethet. 2) dreydrätig gewebet. 1) garni de trois clavettes. 2) tissu de trois fils, qui est d'un triple tissu.

Troypaszczęki. mit drey Rachen versehen. qui a trois gueules ou gosiers.

Troyoczny. dreyäugig. qui a trois yeux.

Troyśćienny. dreyseitig. qui a trois côtez; triangulaire. § troyśćienna figura to iest o trzech śćianach.

Troysercy, trzy serca maiący. das drey Hertzen hat. de trois coeurs.

Troystopnisty. dreystufig. qui à trois dégrez; à trois dégrez. § Bolesław zbudował troystopnisty maiestat.

Troytak, *g. a.* kleiner Molter, kleine Schleife darauf das Ertz fortgeschleifet wird. sorte de petit traineau pour transporter les métaux.

Troyuszny statek. ein Gefäß mit drey Henckeln. vaisseau à trois anses ou oreilles.

Troywęgieł, *g. troywęgła.* ein Triangel. un triangle.

Troywę-

Troywęglasty. dreyeckig. triangulaire.
Trozęby dreyspitzig, dreyzackigt. garni de trois pointes ou trois dents.
troyzębe widły Neptuna. spitzige Gabel des Neptuns. le trident de Neptune.
*Trtec, *f.* } żywe śrebro. Quecksilber. ar-
*Trtecz, *f.* } gent vif.
Truchleie. 1) schmachten, matt seyn. 2) erstarren erstaunen. 3) zittern vor Furcht; erschrecken, verzagen. 1) languir; étre abatu; étre dans un abatement d'esprit, dans une consternation. 2) étre tout interdit, étre saisi d'étonnement, d'admiration. 3) trembler de peur; s'éfraier, s'épouvanter, se décourager. § 1) truchleie nieboraczek od żalu, od kłopotu, od miłości, od tey straty. 2) język truchleie na te dobrodzieystwa Boskie. 2) śmiałek przed czasem wykrzykuie, a w rzeczy zaś samey truchleie.
Trucht. Dreller, Hunde-Trab, Pferde-Trab mit kleinen hurtigen Schritten. trot tride, pas tride d'un cheval.
trucht Tatarski. der Tarter Trab, in welchem die Tartern das Pferde-Fleisch gar reuten, das sie unter den Sattel legen. le trot de Tartares, lorsqu'ils trotent le cheval jusqu'à ce que la chair de cheval mise sous la selle dévienne tendre à manger.
Trućiciel, trućiżnik. Vergiffter. empoisonneur, celui qui empoisonne.
Trućicielka. Vergiffterin. empoisonneuse.
Trućie kogo, trućizny zadawanie komu. 1) das Vergifften. 2) das Abtreiben einer Leibes-Frucht. 1) empoisonnement, l'action d'empoisonner. 2) avortement volontaire; supression de part.
Trućień, *g. trućnia*, trad. Hummel, Raub-Biene. bourdon, abeille inutile.
Trućizna. 1) Gift zum vergiften, vom Gift der Thiere und Kräuter sagt man iad. 2) Gift, eine schädliche Lehre. 1) poison, venin qui donne la mort; *en parlant du venin des insectes & des herbes on dit:* iad. 2) poison de l'ame, venin, mauvaise doctrine. § 1) trućizna iest z iadu, soku, z prochow *&c.* ktorą sobie kto albo drugiemu zadaie; trućizny dopadł. 2) taka nauka iest trućizna dla młodzi.
trućizną co napuścić. etwas mit Gift vermischen. mêler du poison avec qu. ch.
Trućiżnik. vergiften empoisonneur.
trućiżnik, trućiznę robiący, przedaiący. Gift-Verkäufer, Giftmacher. vendeur, faiseur de poison.
Trućiznowy. Gift-. de poison, qui regarde le poison.

Trud, *g. u, a.* 1) Beschwerlichkeit, Mühe, wird meistens in *plur.* gebraucht. 2) Fährte, Spur eines Thieres. 1) fatigue, peine, travail, incommodité, *ce mot se prend le plus souvent au pluriel.* 2) voïe, passée, la forme du pié d'une béte en terre. § 1) wiele miał trudow. 2) pies zna truda (trudy) za zaiącem.
Trudnię co. schwer machen, aufhalten. empêcher, embarasser qu. ch; mettre empêchement; aporter des obstacles à. § zatrudnił dużo iego sukcesy; trudnił ile mogł naszych interesow.
trudnić się w czym; trudnić sobie co. sich Schwierigkeit machen, sich etwas schwerer machen. se faire dificulté; se peiner.
Trudno, *adv.* schwer dificilement, avec peine, avec dificulté. § trudno z wilka uczynić barana, *prov.* trudno to czynić, zrozumieć.
z trudna. von der schweren Seite; von der Seite, wo viel Schwierigkeiten sind. du côtez où il y a beaucoup de dificultez. § z trudna to pokazał.
trudno mi. ich habe nicht Zeit; ich habe zu thun. j'ai fort à faire; je suis très-embarassé d'afaires; je n'ai aucun loisir.
trudno mi to. das ist mir schwer. cela m'est dificile. § trudno ći to będźie.
Trudność. 1) Schwierigkeit, Mühe Beschwerlichkeit. 2) Heilk. Beschwerlichkeit; schwere Verrichtung. 1) dificulté, peine, travail, obstacle, *m.* empêchement. 2) *Médec.* dificulté, supression, retention. § 1) nic nie iest bez trudnośći; każda rzecz ma swoię trudność; trudnośći komu czynić; rozwiązać trudność; po przebytych trudnośćiach i trudach; nowe zachodzą trudnośći. 2) trudność oddychania; uryny, stolca trudność.
trudność zadać, czynić komu. einem zu schaffen machen. donner un os à ronger à qu; faire dificulté, mettre un obstacle à qu.
Trudnomowność. Rede, die schwer zu verfertigen, oder zu verstehen ist. dificulté d'un discours; discours dificile à faire, à entendre.
Trudny. 1) schwer, mühsam 2) schwer durchzukommen. 3) schwierig hart undienstfertig, unerbittlich. 4) wo keine Artzeney anschlägt; hartnäckig, schwer zu heilen. 1) dificile, pénible, plein de dificultez; mal-aisé. 2) dificile à passer, impracticable. 3) dificile, roide, dur, inflexible, intraitable 4) dificile à guérir; retif aux remèdes; intraitable. § 1) trudna nauka, sprawa; trudny do zrozumienia, do sprawienia,

2) trudny przeiazd. 3) trudny człowiek; day śię użyć nie chćiey nam bydź trudny. 4) choroba ta była barzo trudna do uleczenia.
trudne to czasy. das sind schwere Zeiten. c'est une morte-saison; la saison est morte; c'est un siécle de fer.
trudna. es ist schwer. il est dificile. § trudna było z tey śię sprawy wybładźić.
Trudzę kogo, *dźi, dźił.* beschweren, beschwerlich fallen. fatiguer, molester, incommoder qu.
trudźić śię. sich beschweren. s'incommoder, se fatiguer.
trudźić ćiało. das Fleisch kreutzigen. mortifier, crucifier la chair.
Truię, *truie, truł.* 1) vergiften, mit Gift hinrichten. 2) ein Kind abtreiben. 1) empoisonner qu; donner du poison à qu. 2) blesser, faire périr son fruit; causer une fausse-couche; faire avorter. § 1) otruł, zatruł żonę. 2) struła płod niedoszły chcąc.
truć śię. 1) sich vergiften, Gift nehmen. 2) abortiren, todt zur Welt kommen. 3) abtreiben ein Kind. 1) s'empoisonner, prendre du poison. 2) périr, avorter, venir au monde sans ame. 3) se blesser à dessein, faire périr le part. § 1) złodźieie śię w więźieniu zatruli. 2) płod śię struł. 3) struła śię brzemienna.
Trukam. trummeln als eine Taube. roculer comme un pigeon. § truka trukawka, sowa, puhacz.
Trukawka. kleine Holtz-Taube, Loch-Taube; Ringel-Taube. biset, croiseau, pigeon à collier, sorte de pigeon sauvage.
Truksés, Stolnik. Truchses, Tafel-Decker. maître d'hotel.
Trumna. } ein Sarg. bière, cercueil, caisse de mort.
Trunna. }
trumna mu z oczu patrzy. der Tod siehet ihm zu den Augen heraus. il a la mort entre les dens sur les lévres.
Trunę, *nie, nął*; pisnąć, gębę otworzyć, bąknąć, tchnąć. muchsen; statt des *Futuri* wird das *Præsens* dieses *Verbi* gesetzet. parler entre ses dens, oser dire mot; *au Futur on prend le présent de ce verbe.* § truń ieno.
nie trunąć. nicht mucksen, sich nicht rühren. ne dire mot, ne sonner mot, n'oser soufler. § żaden ze sług nie trunie.
Trunek, *g.u.* napoy, *g.u.* 1) Tranck, Getränck. 2) Heilk. Tränckchen. 1) boisson, *f.* breuvage, *m.* 2) *Médec.* potion; un remède liquide. § 1) w tym trunku day lekarstwo choremu; trunek zdrowy, mocny. 2) trunek purgansowy; trunek pierśiom pośilny.
trunek piiany. ein rauschendes Geträncke. casse-tête; boisson forte, qui enivre.
trunek na rozstaniu, na walećie. Valet-Trunck, Abschieds-Trunck. vin de l'étrier; le vin qu'on présente à celui qui est sur le point de partir.
Trunienie. das Muchsen; furchtsames Gemürmel eines Redenden. le murmure entre ses dens, l'action de parler bas par crainte.
Trunienka. Särglein. petite bière, petit cercueil.
Trunkowy. Tranck-. de boisson; qui regarde les breuvages.
Trunny. Sarg-, zum Sarge gehörig. de cercueil; de biére.
Trup, *g. a.* 1) eine Leiche, im höflichen Verstande sagt man ćiało. 2) der Cörper eines Erschlagenen. 3) Kriegsw. ein Todter. 4) Kahlkopf, abgelebter Mann, Graukopf. 1) corps mort, *en terme de civilité on dit* ćiało. 2) cadavre, *m.* le corps d'un tué; un sujet anatomique. 3) *Guerre:* un mort; celui qui a perdu la vie, qui est tué dans une bataille. 4) vieillard décrépit; vieux barbon. § 1) trup (ćiało) iego do grobu złożono. 2) sądy trup zabitego obdukowały; Doktorowie trup pruły. 3) 3000 trupa było. 4) trupie gotuy śię na mary.
paść, polec trupem. auf den Platze bleiben. demeurer, rester sur la place, sur le carreau, sur le pavé; étre tué.
trupem kogo położyć. einen erlegen, niedermachen, niederstossen. jetter, mettre sur le carreau; tuër qu; se défaire de qu.
Trupam śię. sich stauchen, sich erschüttern, auf der Reise; gestauchet, gerüttelt werden. cahoter; soufrir des secousses; étre cahoté, étre secoué par chariot.
Trupanie. vielfältiges wiederholtes Stauchen. cahotage, *m.* cahos, *plur.* les sauts que fait un chariot; le secouëment causé par un chariot.
Trupi. zur Leiche gehörig. qui concerne un corps mort.
trupia głowia. 1) Todten-Kopf. 2) Wapenk. ein blosser Säbel der auf einem Todten-Kopf lieget. 1) tête-morte. 2) *Blas.* un sabre posé sur une tête-morte.
trupia, trupiasta twarz. ein Leichen-Gesicht, ein blasses Gesicht. un visage très-pâle; visage d'excommunié; un visage de mort.
Trupiasty. einer Leiche gleich. semblable à un cadavre.
Trusia. ein Schniegel-Fleck; ein Mägdchen oder Weibchen das sich gerne putzt. pimbê-

pimbêche; une fille pimpante, une femme proprette. § truśia domowa upstrzyła się choć dworskich nie zna strojow.

Truskawka. 1) grosse Erdbeere; Prassel. *2) Stachelbeere, Grosselbeere, s. Kosmatki, agrest. 1) capron, sorte de grosses fraises. *2) gadelle, v. Kosmatki, agrest.

Trutyna. nur fig. eine Wage. *ce mot ne se dit qu'au figuré:* balance.

na trutynę co wźiąć. ⎫ etwas erwägen, über-

Trutynuię co. ⎭ legen. péser, considérer, examiner qu. ch.

Trutynowany, zważony. erwogen, überlegt. pésé, consideré, examiné. § te punkta trutynowane były w Senaćie.

Trużelnik. Stöhrer, Beunruhiger. un trouble-fête; celui qui trouble le plaisir & la joie des autres.

Trwale, trwało, *adv.* beständig, dauerhaft. fermement, constanment, avec perséverance.

Trwałość. 1) Beständigkeit, Dauer, Dauerhaftigkeit. 2) Dauerhaftigkeit eines Obstes, eines Getränckes. 1) stabilité, continuité, perséverance, durée, fermeté. 2) fermeté, dureté de fruit, de boisson. § 1) trwałość na robotę; trwałość w przyiaźni. 2) trwałość owocu, wina na chowanie.

sukno na trwałość. Tuch das auf die Dauer ist. drap d'un bon usé.

Trwały. 1) dauerhaft, anhaltend, daurend. 2) dauerhaft. 1) permanent, stable, ferme, constant, perséverant, durable. 2) durable; ferme & de garde. § 1) trwała przyiaźń; trwała choroba; trwały w cnotach, w naukach, na robotę. 2) trwały owoc, napoy na chowanie.

Trwam. 1) dauren, anhalten. 2) beständig seyn, beharren; fortsetzen. 3) aushalten, unbeweglich bleiben; sich nicht bewegen lassen, nicht gerühret werden. 1) durer, subsister, étre long tems. 2) continuër, perséverer, persister, demeurer ferme. 3) n'etre pas touché, tenir bon, demeurer sans étre ébranlé; demeurer inébranlable. § 1) sława twoia na wieki trwać będźie. 2) trwa w robo-ćie, w pracach; trwa w tym przedsięwźięćiu, w cnotach. 3) trwa choć go tak poważni proszą ludźie.

trwa w swoim; trwa w swoim zdaniu. er bleibet bey seiner Meynung. il s'arrête, il s'atache à son opinion; il est entier, il est ferme en son opion.

Trwanie. die Beharrlichkeit, das Aushalten. perséverance, durée.

Trwoga. 1) Lärm, Getümmel, Aufstand. 2) Gefahr. 3) Furcht, Schrecken. 4) Kriegsw. Lärm. 5) Lärm, Sturm so man schlägt oder lautet. 1) tumulte, *m.* rumeur, *m.* émotion, trouble, *m.* 2) péril, danger. 3) éfroi, épouvante, fraieur, *f.* 4) *Guerre:* alarme, *m.* 5) un alarme qu'on sonne, qu'on bat. § 1) niespodźiana w mieśćie powstała trwoga. 2) w ustawiczney żyie trwodze. 3) trwoga na niego pada; trwoga się wźięła nie wiedźieć zkąd; naymnieyszy huczek wielką trwogę w woysku sprawował; trwoga sroga obozowa, woienna. 4) obłudne w nocy uderzenie na trwogę; uderzyć obłudnie na trwogę.

trwoga zmyślona; trwoga obłudna. blinder Lärm. fausse alarme.

bębnić na trwogę. Lärm schlagen. battre alarme.

trąbić na trwogę. Sturm blasen. sonner l'alarme.

dzwonić na trwogę. die Sturm-Glocke lauten. sonner le tocsin.

Trwożę, *ży, żył.* bestürtzen, bestürtzt, verzagt machen; Schrecken einjagen. alarmer, troubler, épouvanter, éfraier; jetter, mettre dans le trouble, dans l'alarme.

trwożyć się; trwożyć z sobą. in Furcht gerathen, bestürtzt werden, verzagen, den Muth verlieren. se troubler, s'épouvanter, s'éfraïer; prendre l'épouvante, l'alarme; s'alarmer, perdre courage, se désésperer.

Tryanguł, trzykąt. Triangel. un triangle.

Tryb. 1) Art. 2) Kriegesw. Fuß, Art zu exerciren. 3) Getriebe, Trieb-Rad so ein grösseres Rad treibet. 4) Bergw. das Abtreiben der Glätte vom Bley. 1) maniére, façon, *f.* train, moien. 2) *Guerre:* pié, *m.* maniére du maniment des armes. 3) pignon, arbre de rouë; ou une petite rouë qui fait tourner une grande. 4) *Métal.* la séparation de la letarge ou glette du plomb. § 1) pospolitym szedł trybem; tryb w sądach niemiecki, polski; liszka trybem zaiąca rożne psom czyni figle i skoki; iednym trybem zrobiony. 2) regiment trybem Pruskim exercytowany; piechota trybem cudzoźiemskim; trybem konwoiu szedł przy woysku. 3) tryby u zegarmistrza to są, co cewy u młynarza; tryby w lewarze o czterech zębach co kołko obracaią.

żołnierze oboiego trybu. Soldaten von den Regimentern so wohl auf dem Pohlnischen als Teutschen Fuß. les soldâs sur l'un & l'autre pié; les soldâs tant sur le pié Polonois qu' étranger.

Trybik, *g. a.* 1) kleiner Treib-Ofen. 2) kleines Getriebe, *s.* Tryb 3). 1) petite fournaise pour separer la letarge. 2) roüette qui tourne une grande, *v.* Tryb 3).

Trybowy piec. ein Treib-Ofen, worinnen die Silber-Glätte abgesondert wird. fournaise où la glette se separe du plomb.

Trybula ziele. (*chærefolium*) Kürbel ein Garten-Kraut. cerfeuil une herbe potagére.

Trybunał. ein Tribunal. Tribunal, Cour souveraine, Parlement. § Trybunał Koronny w Lublinie i w Piotrkowie, a Litewski w Wilnie i Nowogrodku się odprawuie.

Trybunał skarbowy. Schatz-Gericht. Tribunal du Trésor. § Trybunał skarbowy Koronny w Radomie, a Litewski w Grodnie bywa.

Trybunalista. Tribunals-Assessor. Assesseur de Tribunal.

Trybunalski. Tribunals-. de Tribunal. § Prezydent, Marszałek, Deputat Trybunalski.

*Trybus, *g. a.* dynarek. Dreyfuß. trépié, *m.*

Trykam, *v. m. F. tryknę.* } mit den Hör-
Trykśam, *v. m. F. trykśnę.* } nern oder dem Kopfe stossen wie ein Widder. heurter des cornes ou de la tête. § chodzi iak owieczka a trykśa iak baran, *prov.* koziel tryknął owieczkę.

trykśać się. sich mit den Hörnern stossen; stutzen. se doguer, se cosser, cosser; heurter de la tête l'un contre l'autre. § woły się bodą, kozy się trykśaią.

Trykśanie. das Stutzen, Stossen mit den Hörnern. l'action de se doguer.

Tryksnienie. } 1) Stoß den ein Widder dem
Tryks, *g. a.* } andern giebet. 2) Kopfnuß, Stirnschneller. 1) coup de tête qu'un bélier donne à l'autre. 2) chiquenaude, croquiniole. § 1) skop od tryksow rogi utracił. 2) miasto przeprószyn tryksy odbierała.

Tryngield, pieniądze na piwo. Tranck-Geld. argent pour boire, pour les dragées.

Trynitarz. Maturiner, Trinitarius, Ordens-Bruder, so für die Lösung der Christlichen Gefangenen aus der Gefangenschaft bey den Unglaubigen Sorge tragen. Maturin; Trinitaire; Réligieux de la Sainte Trinité & de la rédemtion des captifs.

Trynald ptak, *vid.* Trzynald.

Tryp. Tripp, Tripp-Sammet. tripe de velours.

Trypela, Trypla. Tripel, Stein zum Polieren. tripol, pierre qui sert à éclaircir la vaisselle.

Tryplikuię co, troię, iednę miarę biorę trzy razy, we troie przyczyniam. dreyfachen, tripliciren. tripler, mettre trois fois autant.

Tryumf. Triumph, Sieges Gepränge, Sieg. triomphe, *m.* l'honneur de triomphe.

nie noc tryumfu przed bitwą. vor dem Siege muß man nicht Triumph schreyen. il ne faut pas chanter le triomphe avant la victoire.

tryumfuiący. triumphirend, siegend. triomphant.

Tryumfator zwyciężca się wracaiący. Triumphirer. Triomphateur.

Tryumfalnie, tryumfem, w tryumfie. siegend, mit Triumph, im Triumph. en triomphe, triomphanment. § wieżdżał tam trymfalnie.

Tryumfalny. } Triumph-. triomphal, qui
Tryumfowy. } regarde le triomphe; triomphant.

wiazd tryumfalny. Triumph, Einzug des Siegers. entrée triomphale.

tryumfalna brama. Triumph-Bogen, Sieges-Pforte. arc triomphale.

Tryumfatorski. den Sieger angehend. de triomphateur.

Tryumfuię. 1) triumphiren, siegen. 2) über etwas triumphiren, frohlocken. 1) triompher de qu; recevoir l'honneur du triomphe; remporter la victoire. 2) triompher, se rejoüir. § 1) z nieprzyiaciół (nad nieprzyiaciołmy) tryumfować, wrócić się zwyciężcą albo zwycięstwem. 2) nie tryumfuy (niewykrzykuy) przed czasem.

Trząsam, *v. m. F. trząsnę*, trzęsę. schütteln. branler, agiter, secouër. § Neptun morzem i ziemią trząsa.

trząsać głową. mit dem Kopf schütteln. faire la nique à qu.

Trząsanie. wiederholtes Schütteln. une fréquente agitation.

trząśnienie. das Schütteln. agitation, secouëment.

trząśnienie głową z wzgardy. das Kopfschütteln aus Verachtung. nique, mouvement de tête fait par mépris.

Trząsawice, *vid.* Trzęsawica.

*Trząsca, zimnica. kaltes Fieber. fièvre de cheval, c'est une fièvre acompagnée de frissons.

Trzask, szast, *interj.* klapp, puff. pouf, zone, crac; cric & crac; mot imaginé qui marquent qu'une chose rompt.

Trzask. } 1) Knall. 2) das Poltern,
Trzaskanie } Wettern. 1) éclat, bruit, éclatant; craquement. 2) fracas horrible; tem-

600

tempête, vacarme, m. criaillerie. § 1) kula z rury z trzaſkiem wychodźi. 2) co po tych trzaſkach i hukach.

z trzaſkiem, adv. mit Poltern, mit Ungeſtüm. tumultuairement; avec beaucoup de fracas; impétueuſement.

Trzaſka, drzazga. ein Splitter. éclat de bois; écharde. § obroćić, potrzaſkać co na trzaſki; trzaſka w ćiało wpadła. *gdźie drwa rąbią tam trzaſki lecą.* wo Holtz gehauen wird, fallen Spähne. il n'y a forêt où il ne tombe des feuilles par terre; dans un tel jardin il n'y a pas d'autres fleurs à cueillir.

trzaſka, białynia, biała, lubiewia herb. Wappenk. zwiſchen zwey abgebrochenen Säbel-Griffen lieget ein halber Mond; Krone und Helm werden von einem Pfau-Schwantz gezieret, auf welchem eben dieſe Figur erſcheinet. *Blaſ.* croiſſant montant entre deux gardes de ſabre rompuës; les mêmes armes paroiſſent ſur la queuë de paon, qui orne la couronne & le timbre.

Trzaſkam, *v. m. F. trzaſnę.* 1) knallen, krachen. 2) mit etwas klatſchen, knallen. 3) wettern, ſchelten. 1) éclater avec bruit, craquer, craqueter; faire un éclat, un bruit éclatant; faire crac. 2) faire un bruit avec qu. ch; faire craqueter qu. ch. 3) tempêter, tonner, mener du bruit; quereller. § 1) trzaſkały pioruny; trzaſnął *(trzaſł) grzmot; tak kichnął ze w całey izbie trzaſło, zatrzaſło. 2) trzaſkać biczem, drzwiami. 3) uſtawicznie na męża trzaſka.

trzaſnął. er hat einen knallen laſſen. il a fait un pet; il a laché un vent avec bruit.

Trzaſkliwy. knallend, krachend. éclatant; qui fait un bruit éfroiable; qui craquete.

Trząśnienie, *vid.* Trząſanie.

Trzćina, trzćinny *&c. vid.* Trćina.

Trzeba, *vid.* Potrzeba.

*Trzebię, czyſzczę. verſchneiden, caſtriren. chatrer, ſener.

*Trzebieniec, *g. trzebieńca*, rzezaniec. ein Verſchnittener évnuque, chartré.

Trzebula, trybula źiele. Körbel. cerfeuil.

Trzech Reguła, *vid.* Trzy — *trzech Reguła.*

Trzech krolow święto. das Feſt der heiligen drey Könige. les Rois une fête.

Trzeći. der dritte. troiſiéme. § trzeći dźiś dźień; trzeći w cenie, w godnośći; trzećiego brantu śrebro; trzećie tłoczenie wina.

trzeći ſtan w Pańſtwie. der dritte Reichs-Stand. le tiers état; le tiers Ordre.

po trzećie; trzeći raz. zum dritten. troiſiémement; en troiſiéme lieu.

trzećia oſoba. die dritte Perſon. le tiers.

trzećia część. Dritthel. tiers; la troiſiéme partie d'une choſe.

trzeći raz orać. dem Acker die dritte Art geben. tiercer; donner le troiſiéme labour à un champ.

trzećia. 1) drey Uhr. 2) die Tertie im Rummel-Piquet. 1) trois heures. 2) la tierce au piquet. § 1) iuż trzećia (trzećia godźina) uderzyła; o trzećiey przyydę. 2) trzećia od krola, od tuza.

trzećiego dnia. übermorgen, am dritten Tage. après demain; le troiſiéme jour.

*Trzećiaczka, tercyana. dreytägiges Fieber. tierce-continuë une fièvre.

Trzećiegodniowy. das am dritten Tage geſchiehet. qui arrive d'après demain, qui ſe fait de deux jours l'un.

gorączka trzećiegodniowa (trzećiodniowa), vid. Trzećiaczka.

Trzećiodniowy. dreytägig. de trois jours; qui dure trois jours. § czas trzećiodniowy.

Trzećizna. Verpachtung eines Ackers, davor der Beſitzer den dritten Theil der Früchte bekommet. moiſon, *f.* ſorte de ferme d'une terre pour laquelle le poſſeſſeur prend le tiers du grain ou des fruits qu'elle porte. § z trzećizny orać; z tey roli trzećizna Panu należy.

Trzemcha krzak. (*phillyrea*) Mundholtz, Beinholtz, Hartriegel, eine Art von Rheinweide. filaria, *f.* phillirea, *f.*

Trzemdała, poley włoſki źiele. (*pſeudodictamnum*) falſcher Diptam. pſeudodictamne, *m.* faux-dictamne, *m.*

Trepaczka. 1) Wedel, Abſtieber; ein Roßſchweif am Stiel, damit man die Pferde abſtäubet. *2) eine Peitſche. 1) houſſoir; une queuë de cheval atachée à un bâton dont on houſſe les chevaux. 2) un ſabre de bois; férule fenduë. § 1) trzepaczka ieſt ogon końſki na patyku uwiązany.

*Trzepam co.
Trzepię, *pie, pał.* } 1) klopfen, ausklopfen als die Kleider. 2) einen mit einem Steckchen ausklopfen, durchklopfen; ausprügeln. 1) houſſer, épouſſeter, nettéier avec une baguette, avec une houſſine. 2) houſſiner, épouſſeter qu. à coups de houſſine, de baguette. § 1) wytrzep mi ſuknie. 2) przetrzepał, wytrzepał go dobrze za tę ſwawolę.

Trzepiecę ſię, *ce, tał.*
Trzepocę, *ce, tał.*
Trzepiotam, trzepotam.
Trzepoczę, *cze, tał.* } 1) mit den Flügeln ſchlagen, flattern. 2) ohne Gedancken herſagen,

herfagen, ohne Andacht herplappern. 1) batre, tremousser des aîles. 2) prononcer, reciter qu. ch. sans atention; dire qu. ch. comme l'oiseau en cage. § 1) kuropatwy w śieći trzepiecą. 2) trzepotać modlitwy.

trzepiotać śię. sich schütteln, sich rütteln. se secouër; se secouër soi même. § kaczki w wodźie śię trzepiotaią.

*Trzepieniec, *g. trzepieńca, vid.* Trzebieniec.

Trzepietanie. 1) das Schlagen mit den Flügeln. 2) das Herschnattern, Herplappern. 1) vibration, mouvement, batement d'aîles. 2) un discours en l'air, paroles prononcées sans atention.

trzepietanie w locie. Flügel-Schwung, Flügel-Schlag des Vogels. tire d'aîle.

Trzepietarz. Pritsch-Meister, Hans-Wurst. Jean-boudin, zani, fagotin; boufon qui a un sabre de bois. § trzepietarz trzepie nieoczosanych.

trzepietarz. / Trzepiot, Trzpiot. } Plaudrer, Schnattrer. lanternier, caqueteur, qui parle sans atention.

Trzęsawica. / Trzęsawisko. } Mohr; sumpfigtes Erdreich das unter den Füssen bebet, das nicht fest ist. terre tremblante; crouliére; terre qui n'est pas ferme sous les piez.

trzęsawica choroba; trzęśienie, drzenie członkow. das Zittern der Glieder eine Kranckheit. le tremblement des membres, une maladie.

trzęsawice, plur *trzęśidło, trzęśidełko.* eine Zitter-Nadel. aigrette de pierres prétieuses.

Trześć, *vid.* Treść.

Trzęsę, *trzęśie, trząsł, (trzęsł) trzęśli*, trzasam. 1) schüttern, schütteln. 2) abschütteln, schütteln Obst. 3) stossen, schüttern, stauchen als ein Wagen. 4) einen durchsuchen. 1) secouër, ébranler, remuër, agiter qu. ch; houspiller, secouër, branler qu. 2) secouër un arbre; abatre, faire tomber en secouant. 3) secouër, agiter, tourmenter, cahoter; donner des cahos. 4) fouiller qu; chercher sur qu. § 1) trząść (trzęść) drzewo (drzewem). 2) trząść owoc, gruszki. 3) woz ten, koń ten trzęśie. 4) trzęśiono go ale nic ni znaleźiono.

trzęsę gardłem, wycwerkuie. trillern. fredonner, trembler.

trzęsą o tym ludźie. die Leute reden davon. un bruit surd en court.

trzęść śię. 1) sich erschüttern, sich schütteln. 2) sich selbsten schütteln. 3) beben, wancken, einfallen wollen. 4) fig. beben, zittern. 1) se secouer, branler. 2) se secouër soi meme. 3) crouler, branler sur ses fondemens pour tomber. 4) trembler, tressaillir, s'agiter, tremousser, palpiter. § 1) drzewo śię od wiatru trzęśie. 2) koń śię trzęśie. 3) domy śię od dźiał trzęsą. 4) trzęść śię od żalu; pierś śię od żalu trzęsła.

źiemia śię trzęśie. es ist ein Erdbeben. il fait tremblement de terre.

głowa mu śię trzęśie. er zittert mit dem Kopf. la tête lui grouille.

trzęść śię od źimna. vor Kälte beben. frissonner, greloter; trembler de froid.

Trzęśidło, trzęśidełko, *vid. trzęsawice.*

Trzęśienię. 1) Erschütterung, Schüttelung. 2) das Stauchen eines Pferdes, eines Wagens. 1) secouëment, secousse violente, agitation; l'action de secouër. 2) cahot, cahotage, *m.* secouëment d'un cheval d'un chariot.

trzęśienie źiemie. Erdbeben. tremblement de terre.

trzęśienie śię budynku. das Sincken, Beben, Weichen eines Gebäudes. crulement, ébranlement d'un édifice.

trzęśienie gardła; wycwerki. ein Triller, Läufer in der Music. tremblement, fredon.

Trzęśiogonek, pliszka. Bachsteltze ein Vogel hochequeuë, branlequeuë, un oiseau.

Trzęśiony. geschüttelt. secoué, ébranlé.

trzęśiony owoc. geschüttelt Obst. fruits abatus par un secouëment.

Trzeska, trćionka. Röhrchen das Getränck aus einem Faß zu saugen un larron, petit tuiau pour tirer la boisson d'un vaisseau. § trzeską sać wino z beczki.

*Trzeskcę, *kce, ktał.* quälen, plagen. tourmenter, vexer.

Trześnia, *plur.* czereśnia. May-Kirsche, Ammer; grosse Kirsche. griote, sorte de grosse cérise.

trześnie poźiemne. (chamæcerasus) Zwerg-Kirschen so auf einem niedrigen Strauche wachsen, sorte de cérises qui croissent sur le cérisier nain.

Trzeszczę, *szczy, ał, eli.* knastern, knickern, prasseln. petiller, criquer, peter, crisser, crier, éclater; faire des cracs. § wszy w ogniu trzeszczą; kiy trzeszczy gdy śię łamię.

świeca trzeszczy. das Licht prasselt. la chandèle petille, éteincelle avec bruit.

trzeszczący. knasternd, prasselnd. petiliant, craquant.

Trzeszczenie. das Prasseln. petillement, craquetement, craquement.

Trzeszczki, *plur.* kostki małe drobne w stawie ręku, nog Anat die Gleich- oder Saamen-Beine, sind kleine Beine so

zwischen

zwischen den Gelencken der Finger und Zehen sitzen. *Anat.* os sésamoides, petits os placez dans les jointures des doigts.

Trzewo. ein Darm. tripe, boiau.

trzewa, to iest kiszki, żołądek, błony. das Eingeweide, Gedärme eines Menschen, eines Thieres. les intestins, les boiaux d'un homme, la tripaille ou toutes les tripes d'un animal.

Trzewowy. 1) was zum Eingeweide gehöret. 2) worein das Eingeweide eines Viehes gethan oder gekocht wird. 1) intestinal. 2) où l'on met, où l'on fait cuire la tripaille ou les entrailles des animaux.

Trzewik, *g. a.* ein Schuh. soulié, *m.* soulier. § w tym trzewiku niemasz przączki.

nie godzieneś mu zzuć, utrzeć trzewikow. du bist nicht würdig ihm die Schuh-Riemen aufzubinden. vous n'étes pas digne de porter ses souliers.

wiem gdźie mię trzewik ućiska; piękny trzewik widźisz, a nie wiesz gdźie mię ućiska. du weißt nicht, wo mich der Schuh drückt. vous ne savez où le soulier (le bât) me blesse.

Trzey, Trzy. drey Manns-Personen. trois hommes. § trzey tu byli.

Trzeźwi. 1) nüchtern, nicht betruncken. 2) nüchtern, mäßig. 1) sobre, qui n'est pas enivré. 2) sobre, temperant, qui a de la sobrieté. § 1) trzeźwi teraz. 2) trzeźwie prowadźi życie.

po trzezwiu. im nüchtern Muth. sobrement; n'étant pas enivré; pendant qu'il n'est pas ivre. § po trzezwiu rozumu nie wiele, dopieroż po piianu.

Trzeźwię. 1) einen Trunckenen nüchtern machen. 2) einen Ohnmächtigen wieder zu sich bringen, wieder zu rechte bringen. 1) desenivrer qu; ôter l'ivresse à. 2) faire revenir à soi; faire revenir une personne d'une défaillance. § 1) nagle niebezpieczeństwo często piianego trzeźwi. 2) ludźie skoczyły go trzeźwić, a on był bez dusze.

trzeźwię się, roztrzeźwiam się. Trzeźwieię. } 1) nüchtern werden. 2) von einer Ohnmacht zu sich kommen, wieder zu Verstande kommen. 1) se desenivrer; perdre l'ivresse. 2) revenir à soi; reprendre ses sens; revenir d'une évanoüissement. § 1) trzeźwić się po piiaństwie, zbywać głowy zarazy z piiaństwa.

Trzeźwo, *adv.* 1) nüchtern, unbetruncken. 2) mäßig. 1) sobrement, sans étre enivré. 2) sobrement, avec sobrieté. § 1) trzeźwo wyrzekł te słowa. 2) trzeźwo żyie.

Trzeźwość. 1) Nüchternheit. 2) Nüchternheit, Mäßigkeit. 1) sobrieté l'état de celui qui n'est pas ivre. 2) sobrieté, abstinence.

Trzmiel, Trzmielina, } *g. trzmielu,* przmiel drzewko. (*fusaria, evomynus*) Spindel-Baum. fusain, un arbrisseau.

trzmiel, g. a. *trąd.* eine Hummel, Raub-Biene. bourdon; une abeille qui mange aux autres le miel.

Trzmielowy. Spindel-Baum. de fusain.

Trznadl, trznadel, *g. trznadla.* Goldammer, Emmerling ein Vogel. bruant, bréant un oiseau jaune de la grandeur d'un moineau.

Trzoda. 1) eine Heerde als Schafe. 2) Heerde, Kirche. 1) troupeau comme de brébis. 2) troupeau, église, les ovailles, *f.* § 1) w trzodźie było owiec sto. 2) będźiesz pasł trzodę moię; za wiarę, trzodę i wolność.

Trzonek, *g. trzonka.* Stiel, Griff. manche, *m.* queuë, partie par où l'on empoigne de certains instrumens. § trzonek śierpowy, nożowy; trzonek u śiekacza.

trzonek pęzłowy. Pinsel-Stiel. la hampe, le manche de pinceau.

trzonek ptak. (larus cinereus major) Art von Wasser-Hünern. sorte de mouettes.

Trzonowy ząb. Backen-Zahn. dent molaire.

Trzos, *g. a.* ein Geld-Gurt; eine Katze. gibéciere dans quoi on serre de l'argent; ceinturon à l'argent qu'on atache autour de soi avec une ceinture.

Trzpiatam śię, Trzpiotam śię, } *vid.* Trzepiotam śię.

Trzpiot, *vid.* Trzepiot.

Trzy. drey. trois. § bez trzech szelągow; trzem dałem; z trzema odszedł; w trzech miastach są iamarki.

trzy po trzy. durch einander; in den Tag hinein; wie es vors Maul kommt; ohne Zusammenhang. à boule vuë; inconsidérement; à perte de vûë; de but en blanc; sans liaison; sans connéxion.

iakoby trzech zliczyć nie umiał. als wenn er nicht drey zählen könnte. comme s'il ne savoit ni a ni b; comme s'il ne savoit troubler l'eau.

trzech reguła. Rechenk. die Regula de tri. *Aritm.* régle de trois; règle de proportion. § reguła trzech iest sposob wyrachowania ze trzech liczb wiadomych czwartą niewiadomą.

trzech reguła obrocona. die verkehrte Regel de tri. règle de tri inverse.

**na trzy zbyty; zbytnie.* sehr viel, überflüßig. beaucoup, trop, abondamment.
trzy ćwierći. drey Viertel. trois quarts.
Trzyćwierćiowy. dreyviertelich. de trois quarts.
Trzy części. drey Theile. trois parties.
Trzyczęściowy. dreytheilig. de trois parties.
Trzydźieśći. dreyßig. trente.
trzydźieśći kroć. dreyßig mahl. trente fois.
Trzydźiestoletny. dreyßigjährig. de trente ans.
Trzydźiestny, potrzydźiestny. dreyßig in sich haltend. de trente. § trzydźiestna liczba.
Trzydźiesty. der dreyßigste. trentiéme.
Trzyfuntowy. dreypfündig. de trois livres.
Trzygarcowy. drey Topf oder Garniec in sich haltend. de trois pots ou *garniec.*
Trzygodźinny. dreystündig. de trois heures.
Trzygrań, *f.* Trzykąt. ein Dreyeck. un triangle.
Trzygraniec na niebie, *g. trzygrańca*, der Triangel ein Nord-Gestirn von vier oder fünf Sternen. le delteton, le triangle, une constellation septentrionale de quatre ou cinq étoiles.
Trzygraniśto, *adv.* na trzy węgły. mit drey Ecken. en trois coins; en triangle.
Trzygraniastość. } 1) ein Dreyeck. 2) Sternkunst: gedritter Schein. 1) triangle, *m.* 2) *Astron.* trigone, *m.*
Trzygraniśtość. }
Trzygraniśty. } Trzygraniasty. dreyeckigt.
Trzykątny. } triangulaire.
Trzykąt, *g. a.* tryanguł. ein Dreyeck. un triangle.
Trzykątnomiar. die Trigonometrie, Ausmessung der Dreyecke. trigonometrie.
Trzyięzyczny. dreyzüngig. qui a trois langues.
Trzykłykty palec. ein Finger der drey Gelencke hat. un doigt à trois jointures.
Trzykroć, *adv.* dreymahl. trois fois.
Trzykrocrodny. das im Jahr dreymahl Früchte trägt. qui porte trois fois l'an.
Trzykwartowy. drey Quart von einem Polnischen Garniec haltend. tenant trois quart d'un pot ou *garniec* Polonois. § trzykwartowa miara.
Trzylećie. dreyjährige Zeit. espace de tems de trois ans; triennalité.
Trzyletny. dreyjährig. de trois ans; triennal.
Trzylistnik, *g. a.* źiele. (*nigina, nyma*) ein gewisses Kraut, daß drey lange Blätter hat, die den Cichorien-Blättern ähnlich sehen. une plante à trois feuilles, qui sont semblables aux feuilles de cichorée. *trzylistnik, insze źiele, vid.* Storczyk żołty.
Trzylistny. dreyblättrig. de trois feuilles.
Trzyłokćiowy. dreyellig. large ou long de trois aunes.
Trzymacz. ein Halter. celui qui tient.
Trzymam. 1) halten mit der Hand. 2) halten, nicht losgehen, nicht abgehen. 3) behalten, nicht gehen lassen. 4) halten als eine Schule, einen Laden, einen Rath, eine Rede. 5) halten, unterhalten, haben. 6) inne haben, besitzen. 7) haben, singen den Alt, den Baß. 8) halten auf einen Preis. 9) halten, wetten auf etwas. 10) halten im Gehorsam, in Furcht. 11) aufhalten, verweilen. 12) abhalten von etwas. 13) halten als sein Wort. 14) an sich halten, im Zaume halten eine Leidenschaft. 15) es mit einem halten, eines Meynung seyn. 16) einen für etwas halten. 17) hoch; gering schätzen, von einem viel oder wenig halten. 1) tenir, empoigner. 2) tenir, étre bien ataché. 3) tenir, retenir, arrêter. 4) tenir, avoir école, lever boutique; tenir conseil, un discours. 5) tenir, entretenir, avoir. 6) étre maitre de; tenir, ocuper, posséder. 7) tenir la haute-contre, la basse *&c.* 8) tenir pour un prix; s'en tenir à un prix. 9) toper; tenir, parier, gager qu. ch. ou sur qu. 10) tenir, retenir en devoir, en crainte. 11) tenir, entretenir, amuser qu; tenir l'esprit de quelqu'un ataché. 12) tenir, retenir qu. de qu. ch; empêcher qu. de. 13) tenir parole, garder sa promesse. 14) se retenir de; retenir, tenir, borner, arrêter, reprimer une passion. 15) tenir pour; tenir un parti; adhérer à un sentiment; s'atacher à; étre du parti, suivre le parti de. 16) tenir, prendre pour; croire, reputer. 17) estimer; faire estime, cas, comte de; avoir une grande, une petite opinion de. § 1) trzymać ksiąźkę w ręku (ręką) kogo za suknią. 2) goźdź ten, ta tarćica trzyma. 3) trzymać kogo w domu, w więźieniu. 4) trzymać stoł dobry, trzymał karczmę, szkołę; trzymał do nich tę mowę; trzymać seym, radę. 5) trzyma konie, lokaiow. 6) trzymać maiętność; trzymał nieprzyiaćiel miasto; trzymać wieś przez arendę, rolą na trzećiznie, na dźiesiątym groszu. 7) trzymać dyszkant, alt, tenor. 8) trzymał na trzy talery, ale tylko dwa dostał. 9) trzymam na niego, na tę kartę, na trafną, na cetno. 10) trzymać kogo na wodzy, chłopca w karności, w groźbie i w cwiczeniu, w stymie. 11) trzymać kogo słowy, rozmową. 12) trzyma mię przyiaźń od

od tego. 13) trzymać komu słowo, wiarę, obietnicę. 14) umie trzymać gniewu swoiego impety. 15) trzymać z kim, z zdaniem czyim; trzymaysz ze mną; nie trzymam z tobą; trzymam za tą nauką. 16) trzyma go za rownego sobie, to za pewne, to za zniewagę; trzymay tyle po dyskrecyi moiey, po rozeznaniu iego, tak o tym. 17) trzymać o kim, o sobie wiele, mało, słabo, źle, dobrze.

trzymać co za co. einen an etwas halten. tenir qu. ch. à, par. § za kołnierz, za rękaw go trzymał.

trzymać wilka za uszy. den Wolf an den Ohren halten. tenir le loup par les oreilles.

trzymać ręką, w ręku. mit der Hand halten. tenir à (avec) la main.

trzymać gazety. Zeitungen halten. lire les nouvelles.

trzymać co za wielki honor. etwas vor eine grosse Ehre halten. tenir qu. ch. à grand honneur.

trzymać na sobie co, kogo. aufhalten; wiederstehen; abwehren. tenir, tenir bon contre; suporter, soutenir qu; résister à. § wielką odwagą trzymał na sobie siły nieprzyiacielskie.

**trzymać kogo; serca dodawać.* einem Muth machen, zusprechen. donner courage, du coeur à qu.

trzymay te słowa na pamięci. behalte diese Worte. souvenez vous de ces paroles, retenez ces paroles.

trzymać taiemnicę. ein Geheimniß bey sich behalten. retenir un secret.

trzymać co skąpo; nie użyczać, nie przedawać, zatrzymać na drogi czas. etwas auf theure Zeit zurück halten, nicht verkaufen. retenir, ne pas vendre, reserver une chose, la garder jusqu'à une disette.

trzymać dziecię do chrztu. ein Kind aus der Taufe heben. tenir un enfant sur les fonts de batême.

trzymać słuchacze. die Zuhörer aufmercksam erhalten. tenir les auditeurs en atention; tenir les esprits atentifs.

trzymać, zatrzymać kogo aby nie upadł. einen halten, daß er nicht fallen möchte. tenir qu. qu'il ne tombe.

trzymać straż. Wache halten. faire la garde, le guet, la faction.

trzymać kogo na słowie, na rzeczy. einen mit Hoffnung unterhalten, abspeisen. amuser qu. sur le tapis; tenir qu. en suspens.

trzymać się. 1) sich an etwas anhalten. 2) sich aufhalten; bleiben. 3) mit einem oder etwas halten; einem anhängen. 4) gehalten werden als ein Rath. 5) sich halten, sich schätzen. 6) sich halten, sich wehren. 1) se tenir à qu. ch. 2) se tenir, demeurer en un lieu, le garder, n'en bouger, n'en point sortir. 3) être du parti, suivre le parti de; s'atacher à; se tenir à l'opinion de qu; à un sentiment. 4) se tenir, être assemblé comme un conseil. 5) se tenir, se croire. 6) se tenir, se défendre. § 1) trzymać się drzewa, gałęzi. 2) trzyma się w domu, nie wychodzi. 3) trzyma się tey nauki, błędow iawnych. 4) trzyma się seym, rada, trybunał. 5) trzymam się za szczęśliwego. 6) ieszcze się fortéca trzymała; lepszko się trzyma.

trzymać się od gniewu. seinen Zorn zurück halten. retenir sa colère.

cicho się trzymayćie. haltet euch stille; führet euch still auf. tenez vous coi.

Trzymanie czego. 1) das Halten mit der Hand. 2) das Halten eines Raths. 1) tenuë, l'action, la maniére de tenir. 2) la tenuë d'une assemblée. § 1) mocne, słabe szable trzymanie. 3) trzymanie seymu, rady, sądu.

Trzymany. eig. u. fig. gehalten. *prop. & fig.* tenu. § pioro ksztaltnie trzymane; rada, mowa trzymana; za błazna trzymany.

Trzymiesięczny. dreymonatlich. de trois mois.

Trzymilny, trzy mile maiący. dreymeilig. de trois lieuës; éloigné à trois lieuës.

Trzymonaw, trzymonawek ryba morska. (*remora*) Remora, ein kleiner See-Fisch, derer sich etliche an ein Schiff hängen und es im Lauf etwas aufhalten. remore, un petite poisson de mer, dont plusieurs s'atachent à un navire & le retardent un peu dans son cours.

Trzynarożny. dreyeckig. triangulaire.

Trzynaście. dreyzehn. tréze.

Trzynasty. der dreyzehnte. tréziéme.

Trzynocny. dreynächtig. de trois nuits.

trzynocny czas. dreynächtige Zeit. espace de trois nuits.

*Trzynog, dynarek. Dreyfuß. trépié, *m.*

Trzynogi. dreyfüßig. qui a trois piez; à trois piez.

Trzynold, strzezknadel ptak. (*emberyza*) ein gewisser Vogel. sorte d'oiseau.

Trzynożek, *g. a.* kleiner Dreyfuß. un petit très-pié.

Trzypalcowy. } 1) mit drey Fingern oder
Trzypalczasty. } Krallen versehen. 2) drey Zoll breit oder lang. 1) qui a trois doigts ou ongles. 2) large ou long de trois pouces.

Trzypiędźisty. drey Spannen lang oder breit. long ou large de trois empans.
Trzypienięzny. drey Heller werth. valant trois oboles ou mailles.
Trzypiętry. drey Stock hoch; drey Gaden hoch. de trois étages. § trzypiętre w tym mieśćie domy.
Trzyradł herb. Wappenk. drey Pflug-Eisse im blauen Feld; Kron und Helm zieren drey Strauß-Federn. *Blas.* trois coutres de charruë au champ d'azur; trois plumes d'autruche embelissent la couronne & le timbre.
Trzyrzeki herb. Wappenk. drey Flüsse oder schräge Streifen unter einem Stern; drey Strauß-Federn stehen auf der Krone und Helm. *Blason.* trois fleuves ou barres placez sous une étoile; trois plumes d'autruche servent de parure à la couronne & au timbre.
Trzysączny, o trzech sękach albo rogach. dreyästig oder dreyhornig. qui a trois cors ou trois neuds ou cornes.
Trzysta. drey hundert. trois cens.
Trzystam. alle Teufel fluchen; abscheulich fluchen. pester, faire sermens de tous étages; jurer le cent mille diables.
Trzystopny, na trzy stopy długi, szeroki, wysoki. drey Fuß lang, breit oder hoch. qui a trois piez de long, de large, de haut.
Trzywdar herb. Wappenk. drey Sterne zwischen drey Kreutzern, so mit den Enden an einander stossen; das unterste hat nur einen Arm. *Blas.* trois étoiles placées entre trois croix qui se touchent par les bouts; celle d'en bas n'a qu'un bras.
Trzywęglasty. dreyeckig. triangulaire.
Trzywłosy. dreyhärig. de trois cheveux.
Trzywzorny. dreyfach gewebt, geschlungen, geringelt. qui est d'un triple tissu; triplement entrelassé, tricoté; garni de triples anneaux.
Trzyźiarnisty. dreykornig. qui a trois graines.
Tu, *adv.* 1) hier. 2) hieher. 3) hier, zu dieser Zeit. 1) ici, en ce lieu, *en signification de repos.* 2) ici, ici là, vers ce lieu; vers ce côté, de ce côté où nous sommes. 3) en ce tems, alors. § 1) tu (na tym mieyscu) stoię. 2) tu (na to mieysce) przyydź. 3) tu (dopiero w ten czas) żale, płacze powstały.
tuż. 1) eben hier. 2) eben zu derselben Zeit. 1) justement ici. 2) en même tems.
tuś? bist du hier? êtes vous ici?
tuś mi. finde ich dich hier. voilà je te tiens.
tu i owdźie; mieyscami. hier und da. çà & là; par ci par là.
tu sęk. hier liegt der Hund begraben. c'est ici le neud Gordien.
Tuberosa. Tuberose, Herbst-Hyacinthe. Tubereuse, sorte de fleur blanche sur une haute tige.
Tuchola. Tauchelu eine Stadt in Pohlnisch Preussen. Tuchole, ville de la Prusse Polonoise.
Tucya, miedźiane zużele. Tutia, Tutien in der Apothecke. tutie qu'on trouve dans l'apoticairerie.
Tucz, *obs.* Szpik. Marck in den Knochen. la moële dans les os.
Tuczę, *czy, czył.* mästen. rengraisser, engraisser; faire devenir gras. § tuczyć brzuch, geś.
tuczyć kłoskami. stopfen, mit Klösern mästen. apâter, apâteler; donner de la pâtée.
Tuczeć, *g. tuczćia.* eine gewisse Pferde-Kranckheit. espèce de maladie qui arrive aux chevaux.
Tuczenie. das Mästen, die Mast. l'engrais, l'action d'engraisser le bétail.
Tuczny. nahrhaft. nourrissant, nutritif, nourrissier, alimenteux.
Tuczony. gemästet. engraissé.
Tudźież, *adv.* 1) wie auch, hiernächst, desgleichen. 2) zu eben der Zeit. 3) an eben dem Ort. 1) comme aussi, de même. 2) en même tems. 3) en même lieu.
Tuk, *obs.* szpik. Marcks. moële.
Tułacz. Herumtreiber. avanturier, homme vagabond, rodeur.
Tułaczki. herumtreiberisch, umherziehend. vagabond, errant.
Tułaczko, *adv.* als ein Herumtreiber. en vagabond. § tułaczko żyć.
Tułactwo. das Umherziehen. vie vagabonde & errante.
Tułam śię. herumtreiben, im Lande herumlaufen. vaguer, roder, errer, être vagabond; mener une vie vagabonde & errante. § tuła śię teraz po kraiach; tułaiący śię po świećie ludźie.
Tulbant, *vid.* Turbant.
Tulę. 1) schweichen; die Thränen, den Schmertz hemmen. 2) liebreich an die Brust drücken. 1) arrêter, flater, apaiser les larmes, la douleur de qu. 2) serrer, presser tendrement contre la poitrine. § 1) tulić dźiećię, żal czyy. 2) matka dźiećię do piersi tuliła.
pies ogon pod śię tuli. der Hund stecket den Schwantz unter sich. le chien prend la queuë entre les jambes.
tulić śię. 1) zu weinen aufhören. 2) sich an die Erde drücken als ein Haase. 3) sich anschmiegen, Schutz, Zuflucht suchen. 1) cesser de pleurer; apaiser sa douleur, cesser

ceſſer ſes plaintes, ſes pleurs. 2) ſe blotir, ſe moter contre la terre comme un liévre. 3) s'apuier ſur qu; avoir recours, s'adreſſer à qu. § 1) dźiećię ſię utuliło. 2) kuropatwy przed krogulcem ſię tulą. 3) tulę ſię do nożek twoich.
Tulich, *g. a.* ein Dolch. poignard.
Tulipant, *vid.* Turban.
Tułow, *g. tułowiu.* Rumpf eines Körpers; ein Körper ohne Kopf, Hände und Füſſe. torſe, tronc; un corps ſans tête, ſans bras & ſans jambes.
Tułowity, *vid.* Tyłowity.
Tulpant, *vid.* Turbant.
Tum. Thum, Dom, Stifts-Kirche. Egliſe, ſe, catédrale.
Tum tututum. Worte den Trommel-Schlag auszudrucken. pata par pan, *mots imaginez pour exprimer le ſon du tambour.*
Tuman. aufſteigender Staub. tourbillon, nuée de pouſſiére.
Tuńczyk ryba morſka. Thun-Fiſch ein groſſer See-Fiſch. thon, tun, un grand poiſſon de mer. § tuńczyk czeſto ſto funtow waży, ſmaku tego co ćielęćina.
tuńczyk ſolony. eingeſalzener Thun-Fiſch. tonnine.
Tunet. } Tunis, Haupt Stadt des Königreichs Tunis in Africa. Tunis, capitale du Roïaume de Tunis en Afrique.
Tuniſa. }
Tunetański. Tuniſer. de Tunis.
*Tupam, *v. m. F. tupnę*, tępam. mit den Füſſen ſtampfen. fraper du pié; trépigner.
Tur. Urochs, Auer-Ochs. un ure, beuf ſauvage.
tur mięſopuſtny. der Knecht-Ruprecht. moine bourru; ogre, *m.* monſtre imaginé pour épouvanter les enfans. § tura mięſopuſtnego dźieći ſię ſtrachaią.
Turbacya. Bemühung, Unruhe, Beſchwerlichkeit. fatigue, incommodité, peine.
Turban } zawoy. ein Türckiſcher Bund. turban.
*Turbant. }
Turbit biały. (*turpetum*) Turbith, eine Purgierwurtzel. turbit, une plante purgative.
turbit czarny. (turpetum nigrum) falſcher Turbith aus Thaſpienwurtzel. turbit faux ou bâtard pris de la racine de thapſie.
turbit ſerapinowy, *vid.* Odmienikwiat.
Turbowanie. Beläſtigung, Bemühung, Verhinderung. l'action de fatiguer, d'incommoder; empêchement, interruption.
Turbowany. bemüht, beläſtigt. incommodé, inquieté.
Turbuię. 1) bemühen, beläſtigen, unterbrechen, verhindern. 2) beunruhigen, bekümmern. 1) empêcher, importuner, ennuier, incommoder. 2) agiter, fâcher, inquiéter, tourmenter. § 1) turbowałem ćię w pracach twoich. 2) poturbowało to duſzę moię.
nie turbuy mi głowy. mache mir den Kopf nicht verwirrt, nicht warm. ne me rompez pas la tête; ne m'échaufez pas les oreilles.
turbuię ſię. 1) ſich bemühen, ſich beläſtigen. 2) ſich grämen, ſorgen, ſich beunruhigen. 1) s'incommoder; avoir la peine. 2) ſe fâcher, ſe tourmenter, étre en peine. § 1) kilka razy ſię do niego turbował. 2) turbuie ſię (fraſuie ſię) o ſyna ſwoiego.
Turczyn, Turek. ein Türck. Turc, qui eſt de Turquie. § woiować Turkiem; Turczyn ieſt nieprzyiaćiel i bluźnierca krzyża Swiętego; Turcy z pola zbići.
Turki, plur. die Türckey. Turquie. § poiechał do Turek; ieſt w Turczech.
Turczynka. eine Türckin. une Turque.
Turczyzna. Türckiſche Sprache und Sitten. la Turqueſſe; la langue, les coutumes des Turcs.
Turecki. Türckiſch. Turc, qui eſt de Turquie.
Turecki ięzyk. die Türckiſche Sprache. le Turc, la langue Turque.
iakby go na Tureckiego konia wſadźił. er denckt der Haaſe hat ihn gelecket. il croit avoir trouvé la pie au nid.
po Turecku, adv. 1) türckiſch, in der Türckiſchen Sprache. 2) nach Türckiſcher Gewohnheit. 1) en Turc; dans la langue Turque. 2) en Turque; à la Turqueſſe; à la Turquie, à la maniére des Turcs. § 1) po Turecku piſze, mowi, umie. 2) ſtroi ſię po Turecku.
Turek, *vid.* Turczyn.
Turki, *vid* Turczyn — *Turki.*
Turkinia. eine Türckin. une Turque, fille ou femme de Turquie.
turecki papier. Türckiſch Papier. papier marbré.
Turkus kamień. Türckiſch ein Edelſtein. turquoiſe, ſorte de pierre prétieux.
Turma. Gefängniß im Thurm. un cachot ſouterrain daus une tour.
*Turniey, *g. turnieia.* } Turnier. tournoi.
Turnieie, *plur.* } § w gończy i turnieiu ſpoſobny kawaler.
turnieie. 1) Unruhe, Unordnung. 2) Geberden, Poſſen, Fratzen. 1) troubles, *m. plur.* déſordre, *m.* 2) grimaces, *f. plur.* fadaiſes, *f. plur.* actions ou diſcours ridicules. § 1) w tych oyczyzny turnieiach. 2) baba, a ſtroi turnieie.

Turodo-

Turodowiec, *g. turodowca.* ein Jngebohrner. qui est du païs, natif du païs où je suis.
turodowce. die Landes-Kinder von hier. les naturels d'ici.
Turybularz, *g. a.* kadzidlnica. Räucher-Pfanne. cassolette, encensoir.
Turzyma. Wappenk. ein Spanisches oder Patriarchen-Kreutz daran ein Arm fehlet. *Blas.* une croix à double traverse, à qui manque un bras. § Turzyma Prześwietnych Jabłonowskich.
Turza trawa ziele, *vid. ostrzyż wonny.*
Tuś, *vid.* Tu—*tuś.*
Tusa. Jndianische Tusche. l'encre de la Chine,
Tusowanie. das Zeichnen mit Tusche. l'action de dessiner à l'encre de la Chine.
Tusowany. getuscht, mit Tusche gezeichnet. touché, dessiné à l'encre de la Chine.
Tusuię co. tuschen, mit Tusche zeichnen. toucher; dessiner à l'encre de la Chine ou avec la bistre.
Tuszę, *szy, szył.* einem versprechen, Muth, Hoffnung zu etwas machen, mit etwas schmeicheln. promettre qu. ch. à qu; flater qu. de; faire espèrance, courage que. § żaden mu zdrowia nie tuszył; wszyscy mu tuszą sił dawnych, łaski utraconey przywrocenie.
tuszyłem że to uczyni. ich vermuthete daß er es thun würde. je m'atendois bien qu'il fairoit cela.
nic dobrego o (po) tym nie tuszą. man erwartet davon nichts gutes. on n'atend rien de bon de cela.
tuszył mu dobrze; potuszył mu. er gab, machte ihm gute Hoffnung; er versprach ihm einen guten Ausgang. il lui a fait bonne espèrance; il lui a promis un heureux évenement, un bon succès.
tuszył mu źle. er machte ihm keine gute Hoffnung er machte ihm das Hertz schwer, er versprach ihm nichts guts. il l'a découragé; il lui a ôté le courage.
tyszyło mi to serce. das Hertz sagte es mir. le coeur m'en disoit.
tuszyć sobie. sich mit etwas schmeicheln, sich etwas versprechen; Staat, Hoffnung auf etwas machen. s'atendre à; se flater que; se fondre, s'apuïer, mettre confiance sur; se fier sur, en qu. ch; se promettre qu. ch. de. § tuszę sobie po łasce Pańskiey że; o skutku sobie dobrze tuszy.
tuszyć sobie dobrze, źle o czym. gutes, böses von etwas hoffen. s'atendre à qu. ch. de bon, de mauvais.
Tuteczny, } *adj. & subs.* 1) hiesig, Land-,
Tuteyszy, } was in dem Lande wächst oder gemacht ist. 2) ein hiesiger, ein Jnwohner von hier. 1) du païs; faitissier; qui croit, qui est fait ici. 2) celui d'ici; habitant du païs où je suis. § 1) tuteczne wino. 2) tutecznych do siebie zaprosił.
Tutuń, *g. tutunia.* Rauch-Toback. tabac en fumée.
Tuwalnia. grosse Handquehle oder Handtuch. touaille; un grand essuie-main.
Tuz, *g. a.* 1) die Zwey auf der Würfel. 2) das Taus im Karten-Spiel. 1) le deux; la face de dez qui est marquée de deux points. § 1) rzucił obie tuzy. 2) ma tuza żołędnego.
ma tuza i dzwonki na łbie. er hat den Kopf voll Beulen. il a des bosses à la tête.
Tuż, *vid.* Tu—*tuż.*
Tużin, *g. a.* ein Dutzend. douzaine.
tużinami. Dutzendweise. à la douzaine; par douzaines.
Tużinek, *g. a.* 1) Dutzend, von kleinen Waaren. 2) Mittel-Tuch zu Kleidern. 1) douzaine; *parlant de menuës marchandises.* 2) sorte de drap de laine de moien prix. § 1) tużinek szpinek.
Twardnę, *dnie, dnął,* } twardzieię. hart
Twardnieię, } werden. devenir dur, s'endurcir, se durcir. § twardnieie mi skora na rękach.
Twardo, *adv.* 1) hart, nicht weich. 2) hart, herb, streng. 1) durement, dur, d'une maniére dure. 2) rudement. § 1) twardo leżeć, iayko twardo warzone. *2) twardo (surowo) z nim się obchodzi.
twardo, tęgo spać. fest schlafen. dormir d'un bon somme.
Twardość. Härte. dureté.
Twardoskorupy iako pław. hartschälig. testacée; à têt dur, qui est couvert d'une écaille dure & forte. § żołw twardoskorupy.
Twardoskory. harthäutig couvert d'une peau dure; qui a la peau rude. § twardoskore iagody.
Twardost. Wappenk ein Hertz mit Schach-Fächern im rothen Feld, das Schild ist mit einer Krone und Helm gezieret. *Blas.* un coeur échiqueté au champ de gueules, l'écu est orné d'un timbre & d'une couronne.
Twardoszyi. harthälsig, der einen steifen, kurzen Hals hat. aiant la tête baissée, le cou dur & roide.
Twardousty koń. hartmäuliges Pferd. cheval fort de (en) bouche.
koń ten iest twardousty. dieses Pferd ist hartmäulig. ce cheval n'a point de bouche, n'obéït point à la main, a la bouche fausse.

Twardowłosy. hart-hárig, der harte Haare oder Wolle hat. aiant le poil ou la laine dure.

Twardy. 1) hart. 2) hart, unempfindlich, unerbittlich. 3) schwer zu etwas zu bringen als zum Weinen. 4) hart, empfindlich, beleidigend. 5) gefährlich, scharf. 1) dur, qui n'est pas tendre. 2) dur, insensible, dur à émouvoir; roide, inéxorable. 2) dificile à qu. ch. comme aux pleurs; il est dificile à le faire pleurer. 4) dur, ofensant, choquant, fâcheux. 5) dur, dangereux, sanglant, cruël, où il y a bien des grands dangers à passer. § 1) twarde drzewo do rznięcia; twarde iesczce mięso; twarde iayko; czym twardym wysworowaney zatkać mu trzeba gęby. 2) nie bądź tak twardy na moie prośby. 3) twardy do płaczu, na łzy. 4) nie zaraz do twardych słow. 5) na naytwardsze się narażał okazye.

twardey (mocney) głowy; twardy na trunek. es ist schwer ihn zu besaufen, er kan viel vertragen. il est dificile de l'enivrer; il est dificile à s'enivrer.

twardą ma głowę. er hat einen langsamen, schweren, harten Kopf zum lernen c'est un esprit dur, une tête dure, pesante.

twardy; twardy talar. harter Thaler. un écu en espèce.

sen twardy. fester Schlaf. un sommeil profond.

poł twardego. halber Thaler. un demi-écu.

poczynay od wolnego co raz do twardszego. man muß vom leichten zum schweren schreiten. il faut passer par les choses faciles aux dificiles; il faut commencer par a, b, c, pour aprendre à lire.

Twardzę co, *dźi, dźił.* härten, hart machen. durcir, endurcir, rendre dûr. § ogień twardźi i suszy.

Twardźieię, *vid.* Twardnieię.

Twardźizna. harter Grund, fester Boden. dure; terre dure.

Twarog. Quarg, Glomse zum Käse. fromage du lai pris; fromage du caillé.

Twarz, *f.* 1) Angesicht, Gesicht. 2) Gesicht, Mine. 1) visage, *m.* 2) visage, mine, front; l'air du visage. § 1) twarz iest strona głowy przednia w ktorey są czoło, oczy, nos, gęba; małpa ma twarz śmieszną. 2) twarz postawna, ustroiona nazbyt; twarz afekt wynurza, wyraża; twarz pochmurna; ochotną pokazać twarz a w sercu zdradę taić.

twarz swobodna, wesoła. frohes Angesicht. un visage solaire; un visage de prospérité; visage riant.

twarz bez cery. blasses Gesicht, das keine frische Farbe hat. visage délavé; visage pâle.

w twarz. ins Gesicht. en face, au visage. § w twarz wzięta rana.

twarz w twarz. nahe bey einander; Mund gegen Mund. tête à tête; face en face; l'un devant l'autre. § mowiłem z nim twarz w twarz.

wiatr w twarz. ein widriger Wind. un vent contraire.

słońce w twarz. die Sonne scheinet gerade ins Gesicht. le soleil donne au visage.

na twarz upaść. 1) aufs Maul fallen. 2) auf das Antlitz fallen, niederfallen aus Verehrung. 1) tomber sur le visage. 2) se prosterner devant.

twarz odmienić. das Gesicht, die Gesichts-Farbe verändern. changer de couleur.

twarzy ksztalt, fizyonomia. die Physionomie, das Ansehen eines Menschen. phisionomie.

Twarzność. Philos. eine Species. *Philos.* espèce.

Twarzyczka. niedliches, kleines Gesicht. petit visage; visage beau. § obaczył pod siatką twarzyczkę i zalsnął.

szpetna twarzyczka. garstiges Gesicht, häßliches Mägdchen. peronelle; fille laide; une laidron.

Twierdza. 1) Burg, Festung. 2) Besatzung. 3) *fig.* Burg, Schutz, Schirm. 1) fort, forteresse. 2) garnison, *f.* 3) *fig.* bouclier, protection, défense. § 1) twierdzą (twierdzę) tę opatrzyć trzeba. 2) nieprzyiaciel 1000 twierdzy w niewolą zabrał. 3) Panie tyś moią twierdzą i tarczą.

Twierdzę co. 1) befestigen. 2) behaupten, bejahen. 1) enforcir, fortifier, afermir, rendre plus fort. 2) afirmer, soutenir, protester. § 1) twierdzę, utwierdzam co ręką, robotą. 2) twierdźić co słowy; twierdźi że.

twierdząc. behauptend, bejahend. afirmativement.

twierdzący. der da behauptet, bejahet. afirmatif, soûtenant.

prosto twierdzące zdanie. bekräftigender Satz. assertion; proposition qu'on établit & qu'on soûtient.

twierdzące zdanie. Bejahungs-Satz. afirmative; proposition qui afirme.

Twierdzenie. Bekräftigung, Behauptung. afirmation.

Twierdźiciel. Behaupter, Bejaher. celui qui afirme.

*Twor, stworzenie. ein Geschöpf. créature. § każdy twor ma się do rownego; tworow dźikich srogość.

*Tworca,

*Tworca, Stworzyćiel. der Schöpfer. Créateur.
Tworność, *vid.* Twarzność.
Tworzę, *y*, *yt*, *vid.* Stwarzam. erschaffen. créer; faire de rien qu. ch.
tworzyć. formiren. former, figurer.
tworzyć ser. Käse machen. faire du fromage.
tworzyć pigułki. Pillen drehen. former, tourner des pillules.
tworzyć słowo. ein Wort machen. faire, inventer un mot.
tworzyć śię. entstehen, sich formiren. se former, naître. § tworzą śię w człowieku obrazki gdy na rzecz patrza.
Tworzydło. 1) Käse-Napf; Käse-Forme. 2) Näppchen, Schälchen, ausgehöltertes Loch. 1) chasseret, cage, cagerotte, où l'on forme un fromage. 2) petit godet; cavité creusée; creux fait dans qu. ch. § 1) serki z tworzydeł wyiąć. 2) wydłub w kreće tworzydło i ley w nie tę farbę.
Tworzytko. Förmchen, Näppchen, Schälchen. petit godet, petit vaisseau, vasette. § tworzytko kośćiane do farby.
Twoy. 1) dein. 2) der deinige. 1) ton. 2) le tien. § 1) twoy to obyczay; twoię mi day kśięgę. 2) kochay twoiego.
twoie. das Deinige. le tien, qui t'apartient, qui est à toi. § nie chcę twoiego, nie pragniy moiego, *prov.*
po twoiemu. ⎫ nach deiner Weise. selon
**po twoysku.* ⎭ vôtre coutume; selon vôtre maniére, à vôtre façon, à vôtre ordinaire.
*Twoyski, twoy. dein; dich, deine Person betreffend, das für dich ist. tien, ton, qui te regarde; qui est pour toi; qui est acomodé pour toi. § nie twoyskich (twoich) to śił sprawa; twoyskiego sługę widźiałem.
Ty. du. toi, tu. § bez ćiebie to zrobię; dałem ći; tobie dałem; ty tak myślisz.
ty sam. du selbst. vous même, toi même. § ćiebie samego prośiłem.
Tyara. eine Krone der alten Persischen Könige. Tiâre, sorte de couronne des anciens Rois de Perse.
Tyara Papieska. die Päbstliche Krone. Tiâre, régne, *m.* bonnet à trois couronnes que les Papes portent.
Tyatyn, *vid.* Teatyn.
Tyćie. das Zunehmen, Fettwerden. repletion, obésite, engraissement.
Tycz, *m.g.a.* ⎫ 1) Wein-Pfahl, Reben-
Tycz, *f. g.y.* ⎭ Stock. 2) Stabel-Reis, dünner Stecken, dünne Stange. 1) échalas de vigne. 2) perche de houblon, gaule, rame pour ramer une plante. § 1) tycz, tyka, tyk, pal albo drzewko iakie po ktorym śię pnie wino; wiąz wspieraiący maćicę winną miasto tycza. 2) groch, chmiel, korbas po tyczach rośnie.
Tycze śię mnie to. dieses gehet mich an; dieses Wort wird nur in *præsenti* gebraucht. cela me regarde; cela me touche, me concerne; *ce verbe n'est usité qu'au présent.* § to śię ćiebie tycze a to śiostry śię tykało.
co śię tego tycze. was dieses betrift. en matiére de; touchant une chose; en fait de; ce qui regarde cela. § co śię tey nauki tycze, barzo iest pożyteczna.
tyczący śię czego. betreffend. concernant touchant.
Tyczny. 1) Stengel-, das sich zu Reben-Stecken schickt. 2) Stabel, das am Stecken fortwächst. 1) propre à soutenir les plantes, à faire des perches, des échalas. 2) ramée; qui s'acroche à une rame en croissant. § 1) wierzba tyczna. 2) groch tyczny; płonka tyczna
wyka tyczna. (anagyris) Bohnen-Baum. bois puant, albour, un arbrisseau.
Tydźień, *g. tygodnia*, **tydnia.* eine Woche. semaine.
Tygiel, *g. tygla*, rynka. ein Tiegel. poêle à frire; poêlon. § w tyglu smażyć; tygle gliniane miedźiane.
tygiel. ⎫ Schmeltz-Tiegel. creuset.
Tyglik, *g. a.* ⎭ § w tygliku to rozpuść.
Tyglowy. Tiegel-. de creuset, de poêle à frire.
Tygodniowy. wöchentlich. de semaine.
tygodniowa robota. Wochen Arbeit. semaine; le travail de la semaine.
Tygr. ein Tieger, ein Tieger-Thier. un tigre.
Tygrys. ⎫ das Weiblein des Tiegers. ti-
Tygrzyca. ⎭ gresse. § kotna Tygrys.
Tyię, *tyie*, *tył.* zunehmen, fett werden. s'engraisser, devenir gras, devenir replet.
Tyk, Tyka, *vid.* Tycz.
Tyk tak. Tictac, erdichtetes Wort den Puls-Schlag anzudeuten. tic & tac; tic & toc; *mot imaginé pour exprimer le batement du pous.*
Tykam komu. einen dutzen. tutaïer qu; parler à une personne par tu, ou par toi.
Tykam czego, tykam śię czego, *v. m. F. tknę.* anrühren. toucher, mettre en usage le sens de toucher.
nie tykay śię tego. sachte, rühre das nicht an. tout beau; ne touchez pas à cela; n'y touchez pas.

tknąć. 1) einen anrühren, sich an einen vergreifen. 2) anrühren, ziehen wollen einen Spiel-Stein. 3) rühren, befallen als die Furcht. 4) sticheln. 1) toucher qu. pour lui faire du tort; s'ataquer, se prendre à qu. 2) toucher dans un jeu; vouloir tirer un pion. 3) saisir, prendre comme la peur une personne. 4) toucher, pincer qu; donner un coup de langue à qu. § 1) tkniy go ieno obaczysz coć uczyni, poznasz go; tknąć go nie dam; tknąć się praw czyich. 2) tknąłeś krola, warcaba tego, iedźże tedy. 3) śmiałemu nie tknie boiazń serca; miłość go ieszcze nie tknęła. 4) nie tykay go tu; tknął go w tym punkcie.

rad tyka. er hat lange Finger; er läßt die Finger gerne kleben. il gasconne; il est habile à succéder; il a les mains crochues.

czymeś tknął tym iedź. den Stein den man anrühret, muß man ziehen touché joué.

tknąć kogo do żywego, w sedno, gdźie boli. das rechte Fleckchen treffen; einen treffen wo es ihm wehe thut. froter qu. à l'endroit sensible; piquer qu. au vif. § tknęły go do żywego te słowa.

tykać śię. 1) zusammen laufen, an einander stoßen. 2) einem angehen, mit einem verwandt seyn. 3) angreifen fremdes Geld. 4) auf sich ziehen, sich selbst betrachten. 5) angehen, betreffen, anlangen. 1) toucher, tenir à; être contigu; être tout proche; confiner qu. ch. 2) toucher qu. en un dégré de parenté. 3) toucher, divertir, détourner l'argent d'autrui. 4) tirer, raporter à soi-même; se regarder soi-même. 5) toucher, concerner, se raporter à. § 1) Sląsko Polski śię tyka. 2) tyka śię męża moiego w trzećim powinowactwa stopniu. 3) moich śię tknął pieniędzy. 4) tkniy śię każdy i osądź. 5) to śię brata tykało, a to śię śiostry tycze.

tkniy śię sam. zupfe dich selbst bey der Nase. fourrez vôtre nez dans vôtre manche.

Tykanie, tknienie. das Anrühren. atouchement, contact.

tykanie komu. das Dutzen. l'action de tutaïer qu.

Tyktak, *vid.* Tyk tak.

*Tykwia, bania. Kürbs. courge.

Tył. Rücken, Hintertheil. le dos, le derriére, la partie oposée à celle de devant. § tył u szaty; tył księgi, głowy, domu; w tył raniony; w tyle ranę dostał.

tył końśki. Hintertheil eines Pferdes. le train de cheval de derriére.

tył w szyku. das Hinter-Treffen. arriére-garde.

tyłem ku. mit dem Rücken gegen. le dos contre.

tyłem ku sobie. mit dem Rücken gegen einander. dos à dos; dos contre dos.

tyłem ku czemu śiedźieć, stoieć. mit dem Rücken an etwas sitzen, stehen. s'adosser contre.

tyłem; z tyłu. von hinten. par derriére, de revers. § z tyłu go mieczem uderzył.

tyłem wszedł do domu. er ist zum Hinter-Hause herein gegangen. il est entré dans la maison par derriére.

tył, tyłu podać. die Flucht ergreifen. tourner le dos aux ennemis.

w tył kogo ubiec. einem in den Rücken fallen, kommen. prendre, ataquer qu. par le derriére.

Tylczak, *g. a.* der Rotz, eine Kranckheit der Pferde. la morve une maladie des chevaux. § tylczakiem nosata szkapa zaraża.

Tyle, *adv. & subs.* so viel, so sehr. autant, tant. § tylu ludźi godnych było; tyle ma pieniędzy; w tylu ludźi przyiechał; tyle kupił sukna; honoru mego za tyle nie szacuię; tyle (tak barzo) go kocham.

tyle—iako; tyle—ile. so sehr als; so viel—als. autant—que. § mam tyle pieniędzy iako on.

tyle kroć; tyle razy. so viel mahl. autant de fois.

tyle drugie. noch einmahl so viel. encore une fois autant.

tyle dwoie; tyle dwoy. zweymahl so viel. deux fois autant. § tyle troy, tyle czworo, pięćioro, szcześćioro *&c.*

tyle pracował, ile mogł. er hat so viel gethan als er vermocht hat. il a fait son possible; il a fait, il a travaillé tant qu'il pouvoit.

tyle wart. er ist so viel werth. il vaut tant.

tyle chce. er will so viel. il veut tant.

tyleż. eben so viel. tout autant.

Tylec, *g. a.* der Rücken an einem scharfen Werckzeug. le dos d'un instrument tranchant. § tylec noża, szable, brzytwy.

Tyledwoyny. duppelt so viel. double, deux fois autant.

Tylesetny. hundertfältig. centuple; cent fois autant.

Tyletroyny. dreymahl so viel. trois fois autant; triple.

Tyli. } so groß, so klein. si grand, si
Tylki. } petit.

Tylko, *adv.* 1) nur. 2) nur—; nichts—als. 1) seulement. 2) ne—que. § 1) tylko

ko ich dźiewięć; tylko zrob; tylko słowem nie uczynkiem. 2) tylko śpi. *tylko ie i piie.* er thut nichts als essen und trincken. il ne fait que manger, que boire; il ne fait que manger & boire.

co tylko. so bald als; wenn nur — so. pour peu que —; dèsque —; aussitôt que —. § co śię tylko ruszy zaraz go maią na oku; co śię tylko rany dotkniesz wrzeszczy.

**tylko nie*; *ledwie.* es fehlet wenig; fast, beynahe. presque; peu s'en faut.

tylko dopiero przyiechał. er ist nur allererst angekommen. il ne fait que d'arriver.

tylko, tyle, adv. & subs. so viel. tant, autant. § i tylka nie dał.

Tylkory, tak rozliczny; tyle gatunkow, tyle części maiący. so viel artig, aus so viel Arten, Theilen bestehend. de tant de sortes, de tant de parties.

Tylny, zadni. Hinter=. de derriére.

tylny dom. das Hinter=Haus. le derriére d'une maison.

Tylo, *subs. vid.* Tyle.

Tylo, *adv. vid.* Tylko.

Tyłowitość, otyłość. die Völligkeit, Fettigkeit des Leibes. grosse corpulence du corps; obésité.

Tyłowity, otyły. fett, wohl bey Leibe, feist. grosset, gras, qui a trop d'embonpoint; replet.

Tyluczki. so sehr klein. si très-petit; tentin, tentinet, tantet.

Tyluczko, *adv.* so sehr wenig. si très peu; tant soit peu.

Tyły, otyły, *vid.* Tyłowity.

Tym, dźięćielina źiele. (*thymus*) Thymian. thim.

Tym, *adv.* desto, diese Particel stehet bey einem *Comparativo.* tant, *on met cette particule avec un comparatif.*

tym barźiey, tym więcey. um destomehr. tant plus; d'autant plus; à plus forte raison.

tym mniey. um destoweniger. tant moins.

tym gorzey desto schlimmer. tant pis.

tym — im; im — tym. desto — desto; je — je. plus — plus. § tym bogatszy, im głupszy.

Tymblak, *vid.* Temblak. Degen=Riemen, Stock=Band. courroie d'épée, ruban de canne.

Tymf, *g. a.* ein Timpf, eine Pohlnische Silber=Müntze von 18 Kreuzer. timfe, *m.* Dantzig-or, une monoie d'argent en Pologne valant douze sous ou la cinquiéme partie d'un écu. § Tymf 5. szostakow płaći; Mincarz Tymf pierwsze bił tymfy za Jana Kaźimierza.

Tynguię masłem, *vid.* Inguię.

Tynk materya, do tynkowania. Tünch zum Tünchen, zum Bewerfen. enduit dont on enduit les murailles. § pokładać śćianę tynkiem.

tynk gruby z piasku. Sand=Tünch. crépi.

tynk marmurowy. Marmer=Tünch. stuc, mortier fait de marbre pilé.

tynk na śćienie. der Tünch auf der Mauer. enduit de mortier, de plâtre ou de marbre sur la muraille.

Tynkarz. Tüncher. maçon qui travaille aux enduits des murailles.

tynkarz marmurowy. Stucatur=Arbeiter. stucateur.

Tynkowanie. das Tünchen. enduisson, crépissement, crépissure, l'action d'enduire les murailles.

Tynkowany. getüncht, mit Tünch belegt. crépi; enduit de mortier ou de plâtre.

Tynkuię co. tünchen, mit Tünch bewerfen. enduire, crépir une muraille; revétir, couvrir une muraille de plâtre ou de stuc.

Tyram, *obs.* Nadwerężam. schwächen, verletzen. gâter, afoiblir.

Tyran. ein Tyran tiran.

Tyranka. 1) eine Tyrannin. 2) Tyrannin, grausame Schöne. 1) tiranne, une femme qui régne tiraniquement. 2) cruelle; maitresse cruelle. § 1) Zenobia tyranką była. 2) tyranka serca mego.

Tyranoboyca. Tyrannen=Mörder. un tiranicide, meurtrier d'un tiran.

Tyranoboystwo. Tyrannen=Mord. un tiranicide, le meurtre d'un tiran.

Tyrański. tyrannisch. tiranique.

po tyrańsku, Tyrańsko, *adv.* tyrannisch, grausam. tiraniquement.

Tyraństwo. Tyranney, Grausamkeit. tiranie, cruauté.

Tyras. Tiraß, grosses Rebhüner=oder Lerchen=Netz. tirasse; filet pour prendre les perdrix, les aloüettes.

Tyrlarz. Stollen=Zimmermann in den Bergwercken. charpentier des conduits aux mines.

Tyrlicz źiele. (*gentiana minor*) Creutz=Entzian, Creutzwurtz. la petite gentiene

*Tyryaka, dryiakiew. Theriac. tériaque.

Tyśiąc. tausend. mile, *m.*

tyśiąc lat. tausend Jahr. mile ans, un milenaire.

po tyśiąc razy; tyśiąc kroć. tausend mahl. mile fois, très-souvent. § po tyśiąc razy prośiłem.

tyśiąc tyśięcy, milion. eine Million. milion.

Tyśiączny. 1) tausend in sich haltend. 2) der Tausende. 1) milenaire, de mile. 2) miliéme.

Tyśiącznik, *g. a.* ein Tausend, eine Zahl von tausend Stück. mile, un milier.
* *tyśiącznik, oberster, połkownik.* Oberster. Colonel.
** Tytan. die Sonne. soleil, phaëton. § Tytan czarne ćienie oświeca; Tytan złote promienie z morza wynurza; Tytan złotogrzywy.
Tytel, *g. tytla.* Verkürtzung, Abbreviation. titre, *m.* abréviation. § pismo tytlami pisane.
tytel księgi. Titel eines Buchs. le titre, le
Tytuł. frontispice d'un livre. § tytuł księgi, rozdźiału.
tytuł. 1) Titel. 2) Titel, Schein, Vorwand. 1) titre, *m.* 2) titre, *m.* aparence, prétexte, *m.* § 1) tytuł krola, krolowy, Cesarza, Biskupa; tytuły do listow; tytuł (napis) obrazu; tytuł w księgach, tytuł rozdźiału. 2) pod okazałym Oyczyzny obrony tytułem; iakimkolwiek tytułem ta sprawa nakryta; tytułem cnoty to przyodźiał.
tytuł, przyczyna albo napis na śmierć zdanego. Aufschrift die einem zum Tode verurtheilten angehefftet wird. inscription qu'on atache à un criminel condanné à mort.

Tytularny, *vid.* Tytułowy.
Tytułarz, *g. a.* Titel-Buch. un livre aux titres.
Tytułat. der nur den Schein hat; der nicht in der That ist, als ein Schein-Freund. un homme qui n'est qu. ch. qu'en aparence, comme un ami prétendu, un brave en aparence. § siła iest bankietowych tytułatow.
Tytułowy, tytularny. 1) Titel-. 2) der über die gesetzte Zahl ist. 1) titulaire, revetu de quelque titre; titré. 2) surnumeraire, supernumeraire. § 1) tytułowy (tytuł maiący) konsyliarz; tytularny ale nie realny urzędnik. 2) tytułowy żołnierz.
Tytułowany. tituliert. qualifié, qui a quelque titre.
Tytułuię kogo czym. titulieren. traiter qu. de; donner un titre, un caractère, une qualité à. § tytułuią go krolem; ten postępek cnotą, tę księgę wstępem do prawa tytułował.
tytułować się. sich titulieren, sich nennen. se qualifier, prendre le titre de. § Sułtan krolem krolow się tytułuie.
Tyzana, ptyzana. Ptisane. tisanne.

U.

U, *interj.* O, ach. o, ah, helas, oh. § u iużći źle!
U, *pr. g.* 1) bey, zu Hause. chez, au logis. § byłem u Burmistrza; mieszkam u matki; u ćiebie iest.
pochowany u Kapucynow. er ist bey den Capucinern begraben. il est enterré aux Capucins.
byłem u siebie. ich bin zu Hause gewesen. j'ai été chez moi.
iest teraz u siebie. er ist jetzt zu Hause. il est présentement chez soi.
niemasz Pana u siebie. der Herr ist nicht zu Hause. le maître n'est pas chez soi.
masz to u siebie. du hast das zu Hause. vous avez cela chez vous.
masz to u siebie, przy sobie. du hast das bey dir. vous avez cela sur (par devers) vous.
2) bey, von. de, chez. § kupiłem to u kupca obcego.
3) bey, in. dans. § u białego lwa mieszka; był u woyska, znaydźiesz to u Cycerona.
4) bey, an. à, auprès de. § siedźi u stołu; stoi u bramy.

* * *

U, *pr. ins.* diese *Præposition* bedeutet bey den *Verbis* 1) er, ver, das ist eine Vollendung. 2) ent, ab, oder eine Verminderung. *cette préposition devant un verbe* a 1) le sens d'une action achevée, ou 2) d'une diminution. § 1) utonął, utopił, uszykował. 2) uiął, uciął.
* Ubaczam co, *v. m. F. ubaczę, vid.* Upatruię.
** Ubarwić, *v. m. F. ubarwię.* putzen, zieren. embellir, parer.
wiosna łąki ubarwiła. der Frühling bestreute die Wiesen mit Blumen. le printems a tapissé la terre de fleurs.
Ubespieczam, Ubezpieczam, *F. ubezpieczę.* 1) versichern. 2) beruhigen; sicher, ruhig machen. 1) assurer, rendre certain d'une chose. 2) assurer, rassurer, rendre seur. § 1) ubezpieczono matkę, że syn żyie; ubezpieczył mu koronę. 2) ubezpieczyć to nikogo na sumnieniu nie może.
ubezpieczyć się na kim. auf einen Staat machen. conter, faire cas sur qu.
ubezpieczam się. 1) sich beruhigen. 2) sich versichern, sicher werden. 1) se rassurer, reprendre l'assurance. 2) s'assurer, se rendre seur; devenir seur.
Ubezpieczanie. das Versichern. l'action d'assurer.
Ubezpieczenie. Versicherung. assurance.
Ubićie, *vid.* Ubiianie.

Ubiegam, *F. ubiegnę, ubieżę.* 1) vergehen als die Zeit. 2) entwischen, entfliehen. 3) zurück legen mit Laufen als eine Meile. 4) einem zuvorkommen, einen einholen. 5) überfallen, überrumpeln. 1) passer, se passer, s'écouler comme le tems. 2) échaper; s'enfuïr. 3) courir; tirer païs, avancer chemin. 4) dévancer, prévenir qu. 5) surprendre, prendre à l'impourvû. § 1) czas ubiega; godźiny prętko ubiegły. 2) ubiegł do Rzymu. 3) ubieży co godźina milę. 4) ubiegłem go do kresu; ubiegł mi mieysce, urząd; śmierć nie ubieży mędrca ostrożnego; nie myślałem aby mię miał ubiec; ieden przed drugim ubiega tego. 5) nieprzyiaćiel ubiegł fortecę i ośiadł.

ubiec kogo w tył. einem in den Rücken fallen. surprendre qu. par le derriére.

nie ubieżysz franta tego. du wirst diesem schlauen Gast den Ranck nicht ablaufen. vous ne joüerez pas à ce finet un tour de souplesse; vous ne tromperez pas ce fin matois.

krew go ubiegła. er hat sich verblutet. il a perdu tout son sang.

ubiegać się. 1) sich müde laufen. 2) um die Wette laufen. 3) etwas um die Wette thun; um die Wette nach etwas streben. 1) étre las de marcher. 2) courir à qui mieux, mieux. 3) faire à l'envi qu. ch; s'éforcer de l'emporter sur qu; disputer à qu. qu. ch; prévenir qu. § 1) ubiegałem śię dźiśiay. 2) ubiegali śię do kresu. 3) co walecznieyśi ubiegali śię do zguby, do krwawey okazyi, popisuiąc śię męstwem swoim; rożnych śię ubiegało do korony Panow.

ubiegaiąc śię. um die Wette. à l'envi; à l'envi l'un de l'autre; à qui mieux mieux; à qui l'emportera.

Ubieracz. Anputzer, Putzer, Schmücker. enjoliveur, acommodeur.

Ubieraczka. Putzerin, Schmückerin. coiffeuse; celle qui habille, qui pare.

Ubieram, *F. ubiorę.* 1) abnehmen von etwas, vermindern. 2) anziehen, anputzen. 1) ôter un peu d'un tout; diminuër, amoindrir. 2) habiller, parer, ajuster. § 1) takim sposobem ubierzesz pieniędzy twoich. 2) ubierz Pannę; pięknie konia, izbę ubrał; poganie krolow w bostwo ubierali.

ubrać głowę białeygłowie. einer Weibes-Person den Kopf-Putz aufsetzen. coifer une femme.

ubieram śię. 1) sich vermindern, weniger werden. 2) sich anziehen, sich ankleiden, sich anputzen. 1) se diminuër, s'amoindrir. 2) s'habiller, se parer, s'ajuster. § 1) pieniędzy śię ubrało. 2) ieszcze śię Jego Mość nie ubrał.

Ubieżeć, *vid.* Ubiegam.

Ubieżenie. 1) Vorsprung. 2) Uberrumpelung einer Festung, Uberfall. 1) avance; dévancement; action de celui qui gagne & prend les devans. 2) surprise d'une forteresse.

Ubiiacz tła. Estrich-Stampfer. bateur, ouvrier qui bat & aplani une aire, un pavé.

Ubiiam, *v. m. F. ubiię.* 1) todt werfen, todt schiessen. 2) schmeissen, werfen als Kegel. 3) ausprügeln. 4) gleich stampfen, gleich machen. 5) klopfen als Eyer. 1) tirer qu; tuër qu. à coups d'arme, ou à coups de pierre. 2) abatre, tirer, faire tomber par le moien d'un boule comme des quilles. 3) rosser, batre comme il faut. 4) hïer; raboter, aplanir avec la hïe, avec la bate. 5) pétrir, délaïer, batre, brouiller comme des oeufs. § 1) ubił ptaka. 2) dźiewięć ubił kręglow. *3) ubił (wybił) go. 4) ubiiać tło, źiemię. 5) ubić iayca do iaiecznicy.

Ubiianie, ubićie. 1) das Gleichstampfen, Gleichschlagen des Bodens. 2) das Einschlagen, Einrühren. 1) aplanissement d'une aire, d'une pavé avec la bate. 2) l'action de brouiller, de batre, de pétrir.

Ubior, to co do ubierania służy. Putz, Tracht, Kleidung. parure, ornement; habillement; vétement, tout ce qui sert à parer, à ajuster ou à habiller. § ubior żołnierski, żałobny.

ubior niewieśći wytworny. Weiber-Putz, Weiber-Schmuck. ajustemens de femmes; atours, *plur.* parure de dame.

ubiory, plur. Beinkleider. gregues, *f. plur.* haut-de chausse, *m.*

Ubity, *conf.* ubiiam. 1) geschlagen. 2) gleich geschlagen, eben gemacht. 3) eingeschlagen, eingerührt. 1) batu. 2) batu, aplani, uni, pavé avec la bate, avec la demoiselle. 3) batu, brouillé, pétri, détrempé. § 1) za to był ubity. 2) ubite tło. 3) ubite iayko.

Ubłądźić śię w czym, *F. ubłądzę.* sich irren. faillir, manquer, se tromper.

Ubłagać co, kogo, *F. ubłagam.* besänftigen. calmer, apaiser la colère de qu.

ubłagać śię. sich besänftigen. s'apaiser. § dał śię ubłagać.

Ubłagalny, Ubłagany, } łacny do ubłagania. versöhnlich, der sich leicht besänftigen läßt. aisé d'apaiser, à reconcilier; qui peut étre apaisé.

ubłagany. besänftiget. apaisé, calmé.

Ubłaganie.

Ubłaganie. Besänftigung. adoucissement, l'action d'apaiser la colère de.
Ubliżam, *F. ubliżę.* entziehen, zu kurtz thun, abbrechen; Nachtheil verursachen. préjudicier, faire du tort à qu; rabater, ravaler, ravilir. § i groszamu nie ubliżyłem; ubliżyć komu sławy; w tym zaś co do łaskawości należało nigdy nie ubliżył.
ubliżyć się. einem Kürtze geschehen. se faire tort; être préjudiciable, nuisible à. § nic się prawu i powadze iego ode mnie nie ubliżyło.
ubliżaiący. schädlich, nachtheilig, abbrüchig. préjudiciable, nuisible.
Ubliżenie. Nachtheil, Kürtzung, Schaden. préjudice, *m.* perte, dommage, *m.* lézion, ateinte. § z ubliżeniem honoru moiego się to działo.
Ubliżony. verletzt, geschwächt. ateint, blessé.
Ubliżyciel. der einem Kürtze thut. qui fait tort, qui porte dommage; homme nuisible.
Ubłocić co, *F. ubłocę.* kothig machen. embouër, croter; remplir de crote.
ubłocić się. sich beschlumpern. se croter, se remplir de bouë.
Ubłocony. beschlumpert. croté.
Ubogacam kogo, co, *F. ubogacę.* eig u. fig. bereichern, reich machen. *prop. & fig.* enrichir; rendre riche.
ubogacić dom swoy. sein Haus, seine Bluts-Freunde reich machen. faire sa famille.
Ubogacenie. das Bereichern, die Bereicherung. enrichissement.
Ubogacony, eig. u. fig. bereichert, reich an etwas. *prop. & fig* enrichi de; riche en. § ubogaconych znowu zubożył; w honory, w rozum i w dowcip zdrowy ubogacony człowiek.
Ubogi. 1) ein Armer. 2) arm, dürftig. 3) arm an etwas. 1) un pauvre. 2) pauvre, misérable, nécessiteux. 3) pauvre en qu. ch. § 1) ubogi złe ma rozumienie u ludźi; *prov.* o ubogim źle pospolićie rozumieią; ubogi z nędze grzeszy; ubogiego zdanie nie dba nikt na nie; ubogi mało ma przyiaćioł. 2) ubodzy to ludźie.
ubogi w duchu. geistlich arm. pauvre en esprit.
ubogi w rozum. arm am Verstand. pauvre d'esprit.
na ubogiego wszędźie kapie; ubogiemu wszędy piskorz. auf den Armen trippt es überall. à barbe de pauvre on aprend à raire.
Ubogo, *adv.* arm. pauvrement, petitement. § ubogo ale chędogo, *prov.* żyię ubogo.

Ubostwo. 1) die Armuth. 2) das Armuth, die Armen. 3) das arme Thier, betrübter Mensch. 1) pauvreté. 2) les pauvres. 3) pauvre créature; pauvre homme, pauvre femme; pauvre bête; un homme triste; une femme afligée. § 1) w ubostwie żyie. 2) pastwi się nad ubostwem. *3) śiostra ubostwo ustawicznie płacze.
Ubostwiony. verarmet. apauvri, pauvre.
Ubożę, *-ży, -żył.* arm machen. apauvrir, rendre pauvre. § nieprzyiaćiel te zubożył kraie.
ubożący, zubożaiący. arm machend. qui apauvrit, qui rend pauvre.
Ubożeię. verarmen, arm werden. s'apauvrir, devenir pauvre.
Ubożuchny. blutarm, sehr arm. indigent, très-pauvre.
Ubranie. Beinkleider. culote; haut-de chausse, *m.* § śiedzenie u ubrania.
Ubrany. geputzt, angezogen, gekleidet. paré, ajusté, habillé.
Ubrudzam, *v. m. F. ubrudzę.* schwartz machen Wäsche, die Hände. salir, souiller le linge, les mains.
ubrudźić się. schwartz werden. s'encuirasses, se salir, s'encrasser.
Ubrudzony. } schwartz, schmutzig. noir, sale.
Ubrukany. }
* Ubryzować, *F. ubryzuię.* ausputzen. agencer, parer, ajuster trop.
ubryzować się. sich schniegeln. s'agencer, se requinquer.
ubryzowała się. sie ist geschniegelt und geputzt. elle est leste & pimpante.
Ubryzowany. geschniegelt, gar zu sehr geputzt. requinqué, pimpant, propret.
Ubywa, *v. m. F. ubędźie.* abnehmen, weniger werden. diminuër, s'amoindrir, décroitre, se perdre peu à peu; baisser. § ubywa febry; ubyło pieniędzy.
dnia ubywa. der Tag wird kürtzer, nimmt ab. le jour déchoit, baisse. § ubyło dnia z poł godźinę.
ubywa go; na doł idźie, wnet umrze. es gehet mit ihm auf die Neige, es wird bald mit ihm aus seyn. il déchoit visiblement; il décline, il va passer; il commence fort à se passer.
Ubywanie. das Abnehmen, die Abnahme, Verringerung. amoindrissement, diminution, décroissement, déclin.
ubywanie dnia. das Abnehmen des Tages. décours, déclin du jour.
Ucho. 1) ein Ohr zum hören. 2) Ohr, Gehör. 3) Ohr, Oehr, Henckel zum anfassen. 1) oreille, partie du corps déstinée à l'ouïe. 2) oreille, ouïe. 3) oreille, orillon, anse, anneau pour tenir une

 chose

chose avec la main. § 1) ucho zwierzchne głos zbiera aby szedł do wnętrznego, gdźie iest bębenek; uszu pisk; uszu brzmienie; ucha krzywa dźiurka; miękisz albo ucha część dolna miętka; do ucha mowić, szeptać, w ucho włożyć; kłaść komu co do ucha. 2) dwa masz uszy obie też wysłuchay strony; ucho iedno day skarżącemu, drugie choway obwinionemu; wszystkie przestrogi mimo uszy puszczał; przyymiy to w uszy; ucho ma subtelne. 3) ucho u czaszy.

* * *

[Ucho in der Bedeutung eines Henckels wird in *plur.* ordentlich aber in der Bedeutung eines Ohrs oder Gehörs auf folgende Art declinirt. ucho *pour dire une anse est toujours régulier au plurier, mais pour l'oreille ou l'ouie il a ce pluriel:*

N. A. V. uszy. *g.* usz. *D.* uszom. *Ins.* uszami. *Loc.* uszach.]

uszy rybie, oskrzele. Fisch-Ohren. les ouïes, les oreilles de poisson.

ucho u wora. Zipfel am Sack, solchen anzufassen. poignée, oreille où l'on prend un sac.

ucho u klucza. Schlüssel-Ohr. anneau de clé.

szal ucho, rękoieść u szal. der Grif an der Wage. chasse de balance.

ucho u trzewika. Schulasche. oreille de soulié.

ucho iglane. Nadel-Oehr. chas, cu d'aiguille.

ucho u garca. Ohr am Topf. oreille de pot.

ucho w księdze. ein Ohr im Buch. oreille de livre.

usz. bolenie. Ohren-Zwang, Ohren-Weh. otalgie.

po same uszy. bis an die Ohren. jusqu'aux oreilles. § po same uszy w złoćie siedźi; wpadł w długi po same uszy.

dochodźi to ucha (usz) iego; do usz, do ucha iego to przychodźi, się donośi. das kommt ihm vor seine Ohren. cela vient à ses oreilles.

chętnego komu pozwolić ucha. einem ein geneigtes Ohr gönnen, ein Gehör geben. prêtre l'oreille à qu.

ucho mię świerźbi. das Ohr juckt mir; man redet von mir. les oreilles me cornent; on parle de moi.

iednym uchem do głowy wpada, a drugim iak drzwiami wypada. zu einem Ohr herein zum andern heraus. cela entre par une oreille & sort par l'autre.

ledwo z uszyma uszedł. er ist mit einem blauen Auge davon gekommen. il s'en est tiré bagues sauves; il a sauvé le moule du pourpoint.

do ucha komu mowić. einem ins Ohr sagen. parler à l'oreille de qu.

śpi on na to na obie uszy. es rühret ihn gar nicht; er schläft ohne Sorgen darüber. il se sécouë les oreilles de tout cela; il ne s'en soucie point; il dort tranquilement de ses deux yeux.

ucho to uraża. das verletzet das Ohr. cela choque, cela écorche l'oreille.

natrzeć komu uszy. einem den Kopf waschen. rabatre, froter les oreilles, laver la tête à qu.

Uchod. Entweichung, Weichung. retraite, l'action de se retirer. § w tym nagłym uchodźie do obozu swoiego straćił nie mało ludźi.

uchod wału, brzeg. Kriegsb. der Wallen-Rand, Unter-Wall. *Fortif.* fausse-braïe.

Uchodzę, *F. uydę.* 1) weichen, fliehen, austreten. 2) entkommen aus einer Gefahr. 3) vermeiden, sich vor etwas in Acht nehmen. 4) gehen, zurück legen eine, zwey Meilen. 5) angesehen, gehalten werden. 6) mitgehen, gelten, hingehen. 7) gut, böse ausgelegt, aufgenommen werden. 8) für genossen ausgehen. 9) vorbey gehen, vergehen als die Zeit. 10) sincken, sich sencken als eine Wand. 1) se retirer, se dérober, s'éloigner, sortir, fuïr d'un lieu; s'évader, s'enfuïr. 2) se sauver, échaper d'un danger, se tirer d'un mauvais pas. 3) éviter, fuïr qu. ch; se garder, se donner garde de qu. ch. 4) faire, aller une, deux lieuës; tirer païs; faire chemin de. 5) passer, étre reputé pour. 6) passer; étre admis, étre receu. 7) étre receu, étre interpreté bien ou mal. 8) passer, demeurer impuni. 9) passer, s'écouler, couler comme le tems. 10) s'afaisser, s'abaisser par sa propre pesanteur. § 1) ledwo ztąd nieprzyiaćiel uszedł; ledwie to woysko uszło; uszedł z miasta, z więźienia. 2) nie uszedł tego nieszczęśćia, niebezpieczeństwa. 3) uszedł mow ludzkich; iego niełaski uyść nie może. 4) uszliśmy teraz milę. 5) uydźiesz teraz za Doktora, za szalbierza. 6) te pieniądze uchodzą; słowo to uydźie; uydźie ten talar. 7) uchodźi to źle, dobrze. 8) uchodźi czas; godźiny, lata uchodzą. 9) snadno mu to uszło; nie uydzie mu ten występek. 10) mur ten uchodźi.

uszedł z duszą, z zdrowiem, cało, zdrowo, żywo. er ist mit den Leben noch davon gekommen. il l'a échapé belle; il est échapé vie & bagues sauves.

nie

nie uszła ich noga. kein Gebein ist von ihnen davon gekommen. il n'en est pas rechapée une ombre.
nie uszedł matki. er ist der Mutter ähnlich. il tire sur sa mére; il ressemble à la mére.
chce pięknie uyść. er will sich davon auf eine gute Art loswickeln. il s'en veût débarasser, se dépétrer d'une belle maniére.
uchodźić co drogi. etwas vom Wege zurück legen. avancer un peu son chemin; s'avancer en marchant.
krew go uchodźi. er verblutet sich. il soufre une perte de sang; le sang lui manque.
uchodźić śię. sich müde gehen. étre las de marcher.
Uchodzenie. 1) Entweichung, Entkommung. 2) Vermeidung. 1) retraite, fuïte, éloignement, l'action de quiter un lieu dangereux. 2) fuïte, l'action d'éviter qu. ch.
Uchować, *F. uchowam.* 1) ernähren können; zum Säugen zulängliche Milch haben. 2) beschützen, bewahren für etwas. 1) nourrir & élever; nourrir & avoir soin; avoir assez de lait pour nourrir un petit. 2) garder; veiller sur, à. § 1) ta mamka sama nie uchowa te dźieći; maćiora często ośm prośiąt uchowa.
uchować śię. 1) sich erhalten, groß werden; fortkommen, bekleiben. 2) sich für etwas bewahren. 1) se nourrir; devenir grand; se dénoüer, se faire. 2) se garder, se donner garde de; se garer. § 1) uchowa śię to dźiećię, iagnię, drzewko. 2) nie uchowasz śię od miłośći.
uchowa mię tego (od tego) Bog. Gott wird mich davor behüten. Dieu m'en gardera; Dieu m'en préservera.
uchoway Boże. Gott behüte. à Dieu ne plaise que; Dieu vous préserve de. § uchoway Boże śmierći twoiey, tego nieszczęśćia na ćię.
Uchrona. 1) Zuflucht, Freystatt. 2) Schutz, Schirm. 3) gerichtliche Exception, Ausnahme. 1) azile, *m.* refuge, *m.* lieu où l'on se sauve. 2) azile, protection, recours. 3) *Droit:* exception, disculpation, moien de se défendre.
z uchroną omyłkow rachunkowych. mit Vorbehalt der Rechnungs-Fehler. sauf erreur de calcul.
uchrona słabego zdrowia. die Ehehaften, wenn man wegen einer Kranckheit vor Gerichte nicht erschienen ist. empéchement légitime de comparoitre devant le Juge à cause d'une maladie.
uchrona prawna dla nienależytego sądu. die Exceptio der unbefugten Gerichten. l'exception d'incompétence.
Uchronić śię, *F. uchronię śię.* 1) sich vor etwas in Acht nehmen; etwas vermeiden. 2) abwenden, abschlagen einen Stoß, einen Schlag, solchem ausweichen. 1) se garder, se donner garde de; esquiver, éviter, fuïr qu. ch. 2) parer, éviter un coup; gauchir à un coup. § 1) ktoż śię bezdenney uchroni miłośći. 2) uchronić śię kiia, razu uskoczeniem.
Uchronienie śię czego złego. Vermeidung eines Uebels. la fuïte d'un mal; le moien, l'action, la maniére d'éviter.
Uchronny. vermeidlich. évitable.
Uchwała. 1) Ausspruch, Erkenntniß, Rathschluß, Verordnung einer Versammlung. 2) Lehr-Satz der Gelehrten. 1) resultat, arrêt, ordonnance, réglement fait dans une assemblée. 2) dogme, *m.* doctrine des savans. § 1) uchwała Panow Radnych, Senatu, seymika, pospolstwa w niektorych Państwach.
Uchwalam co, *F. uchwalę.* 1) erkennen, verordnen, einen Rathschluß machen. 2) einsetzen, bestätigen. 1) ordonner, constituër, régler dans une assemblée; faire un resultat. 2) confirmer, aprouver dans un corps, dans un colége. § 1) stany ten podatek uchwalili. 2) Rada nowego Burmistrza uchwaliła.
Uchwalony. von vielen erkannt, bestätigt. aprouvé, confirmé, réglé, ordonné par plusieurs personnes. § uchwalone podatki; ktory kontrakt iest od Jurystow uchwalony za dobry.
Uchwycenie. Ergreifung, Fassung. saisissement, prise, l'action d'empoigner.
Uchwyćić, *F. uchwycę.* 1) ergreifen, fassen. 2) eins bekommen; einen Schlag kriegen. 1) empoigner par; prendre avec la main; s'acrocher à. 2) en avoir; recevoir un coup. § 1) uchwyćić upadaiącego; uchwyć go za łeb, za włosy. 2) uchwyćisz; uchwyćił guz.
uchwyćić kogo za słowo. einen bey seinem Worte fassen. prendre qu. au mot, par le bec. § kręćił śię długo, aż go sędźia za słowo uchwyćił.
inszego uchwyćił sposobu. er ergrif ein anderes Mittel. il a pris, il a choisi un autre moïen.
uchwyćiło go to za serce. das rührete ihm das Hertz. cela a touché son coeur.
Uchybiam, *F. uchybię.* 1) fehlen, vorbey schiessen. 2) verfehlen, ermangeln lassen. 1) manquer son coup; porter à faux, ne pas donner dans. 2) manquer, négliger.

gliger. § 1) celu, drogi uchybił. 2) uchybił należytego respektu Panu.
Uchybienie. 1) das Fehlen, das Vorbeyschiessen. 2) Hindansetzung. 1) manque, l'action de manquer le but. 2) manquement, defaut de qu. ch.
uchybił tego urzędu. diese Bedienung ist ihm fehl geschlagen. il a raté, il a manqué cette charge.
uchybienie wierności. Hindansetzung der Treue. manquement de foi.
Uchylam, *v. m. F. uchylę.* 1) ein wenig öfnen, abrücken. 2) etwas abschieben, abbiegen, abrücken. 3) fig. biegen, nachgeben. 1) entr'ouvrir, ouvrir un peu. 2) incliner, plier qu. ch. d'un lieu. 3) s'acommoder, céder, s'abaisser, condécendre à. § 1) uchylić drzwi, okna. 2) uchyl tey gałęźi. 3) krol dla miłośći poddanych władze i dostoieństwa swoiego uchyla; uchylić nieco praw w tey okoliczności trzeba.
uchylam śię. ausweichen einem Hieb. gauchir à un coup; éviter un coup en gauchissant.
Uchylenie. Ausweichung einem Schlage. action de gauchir à un coup.
Ućiągnąć, *F. uciągnę.* erziehen, ertrecken eine Last; fortschleppen. avoir la force de tirer ou de trainer un fardeau. § ućiągnie to ieden koń.
Uciążam, *v. m. F. uciążę.* beschweren, bebelästigen, überladen. surcharger, acabler. § uciążał podatkami państwo, poddanych.
Ućicham, *v. m. F. ucichnę.* 1) still, ruhig werden. 2) aufhören als ein Gerücht. 1) devenir coi, tranquille; se calmer, s'apaiser. 2) cesser comme un bruit. § 1) ućichło morze; ućichło potym to państwo. 2) ućichła ta nowina.
ućicha wiatr. der Wind leget sich. le vent molit, relâche.
Ućiecha. Lust, Vergnügen. joïe, plaisir. § z duszney a nie z ćielesney ućiechy; z niewypowiedźianą ućiechą i pilnośćią tey mowy słuchali; tę książkę dla moiey napisałem ućiechy; ućiechy polowe, ogrodowe, domowe.
Ućięćie. das Abhauen. amputation, retranchement d'un membre par un coup d'arme tranchante.
Ućieczka. 1) Flucht, Ort der Zuflucht. 2) Flucht. 3) Ort durch welchen man entfliehen kan. 1) azile, *m.* refuge, *m.* lieu où l'on se met à couvert de la persécution. 2) fuite. 3) lieu par où l'on peut échaper d'un péril. § 1) Dwor iego zawsze był ućieczką poczćiwych ludźi. 2) w ućieczkę poszli; w ućieczkę śię rzućić. 3) wszystkie osadźił ućieczki.
ućięczki publiczne, gdźie poymać nie wolno. Freystatt. un azile.
Ućiekacz. Flüchtling. fuïard.
Ućiekam, *v. m. F. ućieknę.* laufen, fliehen, entlaufen. fuïr, s'enfuïr, échaper. § prędszy ten co ućieka, niż ten co goni, *prov.* ućiekł przed dźikiem na drzewo.
ućiekł w nogi. er hat Fersen-Geld gegeben. il a lâché le pié; il a gagné le haut.
ućiekać. / *ućiekać śię.* } Zuflucht nehmen. se refugier, recourir; avoir recours à. § ućiekać śię do łaski Pańskiey, do prawa, do krola, do tego lekarstwa.
krew z twarzy mu ućiekła. er erblaßte. il a pali.
Ućiekanie. das Fliehen. fuïte, l'action de fuïr.
ućiekanie śię do czego, do kogo. Zuflucht. refuge, *m.* recours à; action de recourir à.
Ućieram, *v. m. F. utrę.* 1) abwischen. 2) lindern, verbessern. 3) abreden, abthun, richtig machen als einen Frieden. 1) torcher, curer; nettéïer, essuier en frotant. 2) adoucir, aplanir, rendre moins dificile. 3) aplanir, débatre qu. ch; convenir ensemble de; mettre la derniére main à. § 1) utrzyy łzy z twarzy. 2) ućierać słowa, trudnośći, rzeczy. 3) zesłano komisarzow aby pokoy utarli.
utrzyy sobie nos. wische dir die Nase. mouchez vous.
utrzyy świecę; utrzyy nos świecy. putze das Licht. mouchez la chandèle.
utrzeć rogow. 1) die Hörner abstossen. 2) einem die Flügel beschneiden. 1) écorner une bête. 2) rogner à qu. les ongles, les aîles. § 1) utrzeć wołowi rogow. 2) utarto mu rogow.
ućierać drogę do czego. den Weg zu etwas bahnen. fraïer, battre le chemin à.
Ućieranie, utarćie. 1) das Abwischen. 2) Verbesserung, Einrichtung, Abthuung. 1) action de torcher, de froter, de nettéïer en frotant. 2) aplanissement, arrangement; l'action de débatre une afaire. § 1) do ućierania tego obrazu weź subtelną chustkę. 2) dla ućierania artykułow do pokoiu na dwanaśćie dni przymierze uczynili; komisarze do ućierania konstytucyy.
ućieranie rogow. 1) das Abstossen der Hörner. 2) Demüthigung, Bändigung. 1) mutilation des cornes, l'action de rompre les cornes. 2) l'action de domter qu; abaissement, humiliation. § 1) ućieranie rogow wołu boiaźliwym czyni.

czyni. 2) sposob ten iest dobry do ucierania Baszom rogow, kiedy zbyt wyrosną.
ucieranie nosa. das Abwischen der Nase. l'action de moucher le nez.
Ucieszenie. Belustigung. divertissement, rejouïssance, plaisir.
Ucieśznie, *adv.* lustig, auf eine lustige Art. plaisanment, joïeusement. § ucieśznie żartuie, rzekł; napatrzyłeś się ucieśznie.
Ucieśznik. Spaß-Vogel. un plaisant.
Ucieszno, *adv.* ucieszno iest; ucieszną rzecz iest. es ist lustig, vergnügt; es ist eine lustige Sache. c'est une chose plaisante; il est plaisant. § ucieszno było patrzać na to.
Ucieszny. 1) lustig, spaßhaft. 2) im Spott: wunderlich, artig. 1) plaisant, divertissant. 2) *ironiqu.* plaisant, étrange, joli. § 1) ucieszny człowiek; ucieszne pismo; polowanie iest ucieszną rozrywką. 2) uciesznyś Waszeć, że z nim mowić nie chcesz; ucieszna to rzecz.
Ucieszyć, *F. ucieszę.* erfreuen, belustigen, vergnügen. divertir, rejoüir, récréer, donner de la joïe. § wielce mię list twoy ucieszył.
ucieszyć się. sich belustigen, sich erfreuen. se divertir, se rejoüir. § ucieszyłem się z twego powodzenia.
ucieszyć się do woli. sich recht lustig machen. se donner au coeur joïe.
Ucięty. 1) abgehauen. 2) unterbrochen. 1) abatu par un coup, amputé. 2) entrecoupé, coupé, interrompu. § 1) ucięta ręka. 2) ucięte słowa.
uciętę wzdychanie. Stoß-Gebet, Seufzer. oraison jaculatoire; soupir entrecoupé.
Ucinam, *v. m. F. utnę.* 1) abhauen. 2) unterbrechen. 1) couper, trancher, abatre, faire voler, emporter, amputer. 2) interrompre. § 1) uciął mu rękę; utniy gałąź. *2) uciął (przerwał) mowę.
jak uciął. als wenn es angepaßt wäre; eben recht. précisement, justement; ni plus ni moins. § deszczułka jak uciął do tego długa i szeroka.
Ucinanie. das Abhauen. retranchement d'une chose avec un fer; amputation.
Ucinek, *g. ucinku.* 1) Abschnitt, Abschneidsel. 2) Ort, wo etwas abgeschnitten oder abgehauen ist. 3) Ueberbleibsel von einer Schrift. 1) retaille, rognure, morceau coupé de qu. ch. 2) coupure, endroit où l'on a coupé. 3) fragment; lambeau d'un auteur.
Ucisk, *g. u.* uciśnienie. Bedrängniß. opression, persécution. § w wielkim żyiemy ucisku; ucisk cierpię.
Uciskam, *v. m. F. ucisnę.* 1) drücken als der Schuh. 2) bedrängen, verfolgen. 3) werfen als Augen mit den Würfeln. 4) todt schmeissen, herunter werfen. 1) serrer, presser, étreindre, blesser comme le soulier. 2) oprimer, acabler. 3) jetter, amener des points avec les dez. 4) jetter, abatre d'un jet de pierre. § 1) nie wiesz gdźie mię trzewik uciska. 2) uciskać lud podatkami. 3) ucisnąłeś zez. 4) ciskał ciskał, ale tylko trzy ptaki ucisnął.
Uciskanie. 1) das Zusammendrücken. 2) das Bedrängen. 1) serrement, étreinte, compression, pressement. 2) opression.
Uciśnienie, *vid.* Ucisk.
Uciśniony. bedrängt. oprimé, acablé.
Uciszam, *v. m. F. uciszę.* stillen, ruhig machen. calmer, apaiser, tranquiliser. § ten rozruch uciszył swoią namową.
uciszyć się, ucicha. sich beruhigen, still seyn; schweigen. se calmer, s'apaiser, se tenir coi. § kazał wszystkim uciszyć się; powietrze, morze się ucisza; uciszyło się.
wiatr się ucisza. der Wind leget sich. le vent tombe, relache.
ucisz się. schweig. taisez vous.
uciszyło się, ucichło na ulicy. es ist still auf der Gasse. tout est tranquile dans la ruë.
Uciszenie. Stillung, Besänftigung. adoucissement, l'action par laquelle on apaise.
uciszenie powietrza. stilles Wetter. la tranquilité de l'air; tems calme.
uciszenie morskie. Meer-Stille. calme, *m.* bonace; tranquilité de la mer.
uciszenie umysłu. Beruhigung des Gemüths; Gemüths-Ruhe. l'action de tranquiliser le coeur; tranquilité de l'esprit.
Ucknienie, ckliwość. Ueberdruß, Eckel. ennui, dégoût. § bez ucknienia pracował.
*Uczarować, oczarować. behexen. ensorceler, charmer.
Uczarowanie. das Behexen. ensorcelement.
Uczarowany. behext. ensorcelé.
Uczątek, *g. uczastku.* Theilchen. parcelle, petite partie. § twoiey sławy niech mam uczątek.
Uczęszczam. } Uczęszczam. } 1) mit einem oft umgehen; einen Ort oft besuchen. 2) oft geschehen, oft seyn. 1) fréquenter, hanter qu. ou quelque lieu; aller souvent à qu. ou en un lieu. 2) être souvent; arriver souvent. § 1) w cudzych kraiach ludźi (do ludźi) uczonych uczęszczay; co popłaca z tym na targ uczęszczaią; uczęszczać do kościo-

 ła;

ła; uczęszczać do S. Sakramentow. 2) wiatry, deszcze teraz uczęszczaią.
uczęszcza mi do gęby. ich rede oft von ihm. je parle souvent de lui; il me vient souvent dans la bouche.
Ucząszczanie. } fleißiger Besuch eines Orts,
Uczęszczanie. } öfterer Umgang mit einem. fréquentation, hantise.
Uczatować co, *F. uczatuię.* erlauren, ablauren. atraper en guetant.
Uczćić, *F. uczczę.* 1) einem eine Ehre mit etwas anthun. 2) verehren. 1) regaler, traiter qu. 2) honorer, réverer qu.
uczćił mię wizytą swoią. er hat mich mit seinem Besuch beehret. il m'a fait l'honnêteté de me rendre visite.
Uczćiwie, *adv.* ehrbar; mit Ehren. honnétement, honorablement. § uczćiwie żyie; uczćiwie go przyiął.
uczćiwie mowiąc. } mit Ehren zu melden.
Uczćiwszy ćię. } sauf le respect; respect de vous; sauf votre révérence; respect de vôtre caractére.
Uczćiwość. 1) Ehrbarkeit. 2) Verehrung; Ehre die man einem erweiset. 1) honnêteté. 2) respect, réverence; marque d'honneur qu'on fait à qu. § 1) uczćiwość słow, stanu, urodzenia; uczćiwośći naruszyć. 2) uczćiwość komu świadczyć; z powinną zostaię uczćiwośćią.
uczćiwośći przywrocenie. das Ehrlichmachen; Ehren-Erklärung. reparation d'honneur; réabilitation.
uczćiwośći narodzenia przyznanie. Aechtung unehelicher Kinder. legitimation, l'action de legitimer un enfant naturel.
dla uczćiwośći. 1) Ehren halber, wegen des Wohlstandes. 2) mit Ehren zu melden. 1) pour garder, pour ne pas choquer la bienséance. 2) sauf le respect.
Uczćiwy. 1) ehrbar, verehrungswürdig. 2) ehrlich, anständig. 3) ehrbar, züchtig, nicht unflätig. 4) der einem jeden die gehörige Ehre giebet. 1) honnéte, honorable, digne d'honneur, respectable. 2) honnête, bienséant. 3) honnête, qui n'est pas gras, qui ne contient aucune impureté. 4) honnête envers les autres. § 1) uczćiwy z narodzenia, z nauk, z wychowania. 2) uczćiwe miał wychowanie. 3) uczćiwe słowo. 4) uczćiwy drugich rad czći.
uczćiwe komu przywrocić. einen ehrlich machen. réabiliter qu; retablir, reparer l'honneur à qui on l'a ôté.
uczćiwe komu przyznać, ktorego nie miał; łoża przywiley albo stan komu dać. echten, legitimiren, ehelich und erbhaftig erklären. légitimer un enfant naturel.
uczćiwe żołnierzowi przywrocić. einen Soldaten ehrlich machen. passer un soldat sur le drapeau.
Uczę, *czy, czył.* lehren, unterrichten. enseigner, instruire qu; montrer, aprendre à qu. § uczyć dźiećię (dźięćięćia) łaćiny; uczę dźiećięćia grać na lutni; uczył Filozofii publicznie.
uczyć śię. 1) lernen, unterrichtet werden. 2) studieren. 1) aprendre, étudier, s'instruire. 2) étudier; faire ses études. § 1) uczyć śię czego od (u) kogo; z ich cnot przykładow i obyczaiow wieleby śię ludźi uczyć mogło. 2) po obiedźie uczyć śię szkodźi; uczyć śię Teologii, Filozofii.
uczyć śię czego na pamięć. etwas auswendig lernen. aprendre qu. ch. par coeur.
Uczeń, *g. ucznia.* 1) Schüler, Lehrling. 2) Jünger Christi. 1) diciple, écolier, aprentif. 2) un des diciples de Jésus-Christ. § 1) wiele ma uczniow. 2) Uczniowie Chrystusa Pana.
Uczenie, *adv.* gelehrt. savanment, doctement.
Uczenie czego. das Lehren, die Unterrichtung, Unterweisung. enseignement, instruction, l'action d'aprendre à qu.
uczenie się czego. 1) das Lernen, Erlernen. 2) das Studieren. 1) étude, aprentissage, *m.* aplication de l'esprit, action d'aprendre. 2) les études; aplication de celui qui fait ses études.
Uczepnąć, *F. uczepnę*, przyczepnąć. sich niederkauern. s'acroupir; se baisser sur le derriére.
Uczęszczam, *vid.* Ucząszczam.
Uczestnictwo. 1) Theilnehmung, Theilhabung. 2) ein Participium eines Zeit-Worts, ein Mittel-Wort. 1) participation. 2) le participe d'un verbe.
Uczestnik. } Theilnehmer, der einer Sache
Uczesnik. } theilhaftig ist. participant, qui a part d'une chose, qui y participe.
uczestnik we złym. ein Mitschuldiger. un complice.
uczestnikiem iestem. theilhaftig seyn, Theil an etwas haben. étre participant de; avoir part, participer à qu. ch.
uczestnikiem kogo czego czynić. einen theilhaftig machen. faire part de qu. ch. à qu; rendre participant qu. de.
Uczęstować kogo czym, *F. uczęstuię.* 1) aufnehmen, tractiren. 2) prügeln. 1) régaler, traiter qu. 2) maltraiter, batre qu.
Uczony, nauczony. 1) ein Gelehrter. 2) gelehrt, unterwiesen. 1) un savant. 2) savant, lettré, docte, habile en.
uczona praca. gelehrtes Werck. ouvrage, veilles, *f. plur.*

uczony przez się. der von sich selbsten ohne Lehrmeister studiret hat. automate, un savant qui a étudié sans précepteur.

Uczosnąć, odczosnąć gałąź, *F. uczosnę.* einen Ast abnehmen. arracher, ôter une branche d'un arbre.

uczosnąć niepożyteczne gałęzie. die unnützen Aeste abhauen. ébrancher un arbre; couper les branches inutiles.

Uczośnienie, odczośnienie. Abnehmung der Aeste. ébranchement.

Uczta. Schmaus, Tractament. régale, *m.* bonne chère, traitement, festin.

Uczuć, poczuć, *F. uczuię.* empfinden, fühlen. sentir; connoitre une chose par un des sens.

Uczućie, czućie. Empfindung, Gefühl. sensibilité, sentiment, faculté de sentir.

*Uczyćiel, *vid.* Nauczyćiel. Lehrer. docteur, précepteur, maitre.

Uczynek, *g. uczynku.* That. fait, acte, *m,* exploit, action. § nie słowami ale uczynkiem twoim jestem sługą; nie tylko słowem, ale i uczynkiem śię do tego przyczynił; uczynek zły, bezecny; uczynek pobożny albo miłośierdny.

dobry uczynek. gutes Werck. bonne oeuvre. § dobre czynić uczynki każdy Chrześćianin powinien.

Uczynić, *F. uczynię,* czynię. thun. faire.

uczynić sobie co złego. sich ein Leid anthun, Hand an sich legen. se faire du mal; se tuër.

Uczynkowy, do uczynkow albo w uczynku należący. thätig, werckthätig. actif, qui consiste dans l'action.

Uczynnie, *adv.* willfertig, verbindlich, gefällig. oficieusement, obligeanment.

Uczynność. Gefälligkeit. bon ofice qu'on rend à qu; plaisir; maniére obligeante. § uczynność wyrządźić, pokazować; przestrzegać uczynnośći.

Uczynny. gefällig. oficieux, courtois, obligeant; prèt à rendre service.

Ud, *g. a.* Udźiec, *g. udźca.* 1) ein Schenckel, dickes Bein. 2) Hinter-Viertel eines Thieres. 1) la cuisse. 2) cuisse, cuissot partie de derriére d'un animal

udźieć sarni, ieleni. Reh-Keule. Hirsch-Keule. cuissot de chevreuil, de cerf.

udźiec skopowy. Schöps-Stoß. gigot, éclanche de mouton.

udźiec srzedni. Huf-Stück aus der Mitte einer Hinter-Keule. culotte, piéce qu'on leve du milieu de la cuisse d'une bête.

Udaię, Udawam, *v. m. F. udam.* 1) zulepern, nach und nach zahlen, geben. 2) ausgeben, halten vor etwas. 3) deuten, vorstellen von der guten oder bösen Seite einer Sache; ein gutes, ein böses Ansehen geben. 4) vorgeben, vorschützen. 5) ausgeben, unter die Leute bringen eine ungangbare Müntze. 1) donner chiquet à chiquet, paier tantôt peu tantôt moins. 2) faire passer, tenir pour; reputer comme. 3) répréſenter de bon, de mauvais côté; donner une bonne, une mauvaise idée de. 4) prétexter; prendre le prétexte, se servir du prétexte de. 5) mettre, passer, exposer, faire passer, faire accepter une espèce qui n'est pas de mise. § *1) udaie (kapaniną, szczyptką, kąskami płaći) długu swoiego. 2) udaie go za Doktora, za szlachćica. 3) udaie pięknie swoie rzeczy; łagodnieyszym to udał kształtem, udawać co źle, dobrze. 4) udaie podroż, chorobę; udawał że iest żołnierzem. 5) udawać złe pieniądze.

udawaią go umarłym, bogatym. man sagt ihn todt; man giebt ihn vor reich aus. on le dit, on le fait mort, riche.

udawać kogo źle. einen verunglimpfen, ausschreyen, angiessen, übel abmahlen. décrier, décrediter, noircir qu.

udawać lekko, słabo. verkleinern. amoindrir, extenuër, diminuër.

udawać fałszywie. fälschlich vorgeben. dire faussement; débiter à faux.

udawać inaczey. anders vorgeben als es ist. dire, expliquer une chose autrement qu'elle n'est pas.

udawać śię. 1) sich ausgeben vor etwas. 2) sich begeben, sich wenden, sich verfügen. 3) Zuflucht zu einem nehmen. 4) sich einer Sache widmen, sich ergeben; sich legen auf etwas. 5) greifen, schreiten zu etwas. 6) nutzen, dienen zu etwas. 7) ausschlagen, von statten gehen; gelingen. 8) einem lassen, anstehen. 1) passer pour; se dire, se porter, se qualifier. 2) se tourner, se rendre en un lieu, à qu. 3) recourir, avoir recours à. 4) se mettre, se dévoüer, s'apliquer, se donner tout entier à. 5) se mettre, passer à. 6) servir, être utile, être bon à. 7) tourner, succéder, réüssir. 8) aller, être séant, convenir, venir à qu. § 1) udawał śię bydź zacnym Doktorem; udawać śię cnotliwym. 2) udał śię do Francyi; udał śię tą drogą; udał śię do oyca swoiego. 3) udaię śię do nog twoich, pod twoię opiekę. 4) udał śię na kupiectwo, na ten stan, na ten żywot, na nauki; udał śię na swawolą, na piiatykę. 5) udał śię do tego sposobu, do tego lekarstwa. 6) na co śię to uda, że wielu wiedźieć będźie; uda śię to na usługę twoię.

7) pięknie mu się to udało; ten skutek mu się udał; nauki mu się nie udadzą. 8) dobrze mu się komplementa udawaią.

udać się do ostatnich rzeczy. das äusserste ergreifen, wagen. faire un dernier éfort; hazarder tout; passer à une extremité.

**udaie mu się płacz; rzuca mu się płacz.* die Thränen treten ihm in die Augen. les larmes lui tombent des yeux; il se met à pleurer.

udać się na lewą, na prawą stronę, rękę. sich zur lincken, zur rechten Hand wenden. prendre à gauche, à droit.

nie wiem iak się ta sprawa uda. ich weiß nicht wie diese Sache ausschlagen wird. je ne sais comment cette afaire tournera.

udaie się za co wielkiego. er giebt sich vor etwas grosses aus. il tranche du grand seigneur; il fait le grand.

udaie się za szlachćica. er giebt sich vor einen Edelmann aus. il tranche du gentilhomme.

Udanie, Udawanie. 1) Ausgebung, Ausgabe verruffener Geld-Sorten. 2) Vorstellung, Vorgebung. 3) Ausgebung vor etwas. 1) exposition des espèces qui sont decriées. 2) répréfentation de qu. ch. 3) l'action de se dire, de se qualifier. § 1) udawanie takich pieniędzy zakazano. 2) na udaniu wiele należy; udawanie dobre, złe. 3) udawanie się za szlachćica wiele go kosztowało.

Udany, Udawany. 1) ausgegeben als falsches Geld. 2) vorgegeben, ausgegeben vor etwas. 1) exposé comme une fausse piéce de monoïe. 2) répréſenté d'un bon ou mauvais côté. § 1) udawana taka moneta bydź nie ma. 2) rzecz pięknie udana.

**Udarować, *F. udaruię.* eig. u. fig. beschencken. *prop. & fig.* faire un présent; donner. § siostrę swoię francuską udarował księgą; Bog go mądrą i pobożną udarował małżonką.

**Udarowany. beschenckt, begabet. doué, pourvû d'un présent, d'un bien. § cnotami od natury udarowany.

Udatnie, *adv.* wohlanständig, mit Wohlstand. avec grace, de bonne grace; spécieusement; d'une belle maniére.

Udatność. gute Art, gute Manier, Wohlstand, gutes, äusserliches Ansehen; guter Schein. belle maniére, bonne grace, bon air, belle aparence; extérieur fort beau.

Udatny. 1) ansehnlich, prächtig, das in die Augen fällt, ein gutes Ansehen hat. 2) gangbar, vom Gelde. 1) qui a un bon extérieur; qui fait qu. ch. ou qui est fait avec grace; spécieux, qui tombe sous la vuë. 2) métable, qui est de mise, qu'on peut passer. § 1) w prezencyi człowiek to był udatny; bankiet był poważny i udatny. 2) udatny talar; dobre i udatne pieniądze.

Udawacz fałszywych pieniędzy. Ausgeber falscher Müntzen. expositeur de fausses monoïes.

Udawam, *vid.* Udaię.

Udawanie, *vid.* Udanie.

Udawić, *F. udawię.* erwürgen. étrangler suffoquer. § udawisz to kurczę.

udawić się. sich erwürgen, ersticken. s'étoufer, s'étrangler. § boday się udawił.

udawił się kośćią. er ist an einem Knochen erstickt. il s'étrangla d'un os.

Udawienie. Erwürgung eines Menschen oder Thieres. l'action d'étrangler.

udawienie się. die Erstickung seiner selbst. la sufocation de soi même.

Udawiony. erstickt. étoufé, étranglé, sufoqué.

Udeptać, *F. udeptam.* gleich treten. unir, aplanir une terre en la foulant aux piez. § udepc śćieżki miedzy zagonami.

Udeptanie. 1) Gleichmachung mit den Füssen. 2) Niedertretung, Aufhebung. 1) aplanissement des piez; l'action d'aplanir la terre par les piez, de piez. 2) violation, anéantissement. § 1) udeptanie zagonu cebulą zasianego. 2) zasadził się na udeptanie reputacyi i animuszu iego.

Udeptany. nieder oder gleich getreten. aplani par les piez.

Uderzam, *v. m. F. uderzę.* 1) schmeissen, einem einen Schlag, einen Stoß geben. im *Præsenti* ist Biię gewöhnlicher. 2) schlagen als die Uhr. 3) auf einen losgehen, einen verfolgen; sich wider einen auflehnen. 4) anfallen, angreifen den Feind. 5) befallen, einnehmen als die Furcht. 6) stechen eine ausgespielte Karte. 7) schliessen, machen einen Frieden. 1) fraper qu. sur, à; cogner, heurter, fraper qu. contre ou avec; porter, donner un coup à, *le verbe* Biię *est plus usité au présent.* 2) sonner, *parlant de l'horloge.* 3) ataquer, persécuter, combatre qu; se soulever, s'émouvoir, s'élever contre qu. 4) ataquer, choquer, charger l'ennemi. 5) saisir, fraper, prendre qu. comme la fraïeur. 6) couper, lever une carte jouée. 7) conclure, faire la paix. § 1) uderzę ćię; uderzyć kobietę kijem, kamieniem;

niem; krol z lekka po ramionach uderzaiąc kawalera kreuie; uderzyć we drzwi, kogo w łeb, w gębę; uderzył głowę (głową) o ścianę. 2) iuż osma biła; dziewiąta zaraz uderzy. 3) wszyscy na niego uderzyli. 4) uderzył rowem ku miastu; uderzył na woysko z tyłu, przez przednią straż, przez skrzydła, przez odwod; uderzyć o nieprzyiaciela. 5) strach na niego uderzył; uderzyła trwoga na ich serca. 6) uderzyć tuzem, kozerą. 7) uderzyć mir, pokoy.

* * *

[Man findet selten die lange *Conjugation* dieses Zeit-Worts. *on trouve rarement la longue conjugaison de ce verbe.*]

uderzyć kogo nogą. einen mit dem Fuß stoßen. donner un coup de pié à qu.

uderzyć o ziemię. an die Erde schmeissen. terrasser; mettre, jetter par terre. § uderzył nim (go) o ziemię iako worem; uderzył sklankę o ziemię.

**uderzyć co o ziemię; przestać czego.* von etwas ablassen, abgehen. abandonner qu. ch; se désister, se déporter de.

uderzyć nogą o co; uderzyć się nogą o co. sich mit dem Fuß an etwas stoßen. choquer, heurter du pié contre qu. ch.

uderzyć nogą o ziemię. mit dem Fuß auf die Erde stampfen. batre, taper, fraper du pié.

uderzyć z sobą o ziemię. fallen, sich auf die Erde schmeissen, werfen. tomber, se terrasser; se jetter, se renverser par terre.

uderzyć w bębny, w kotły. rühren, schlagen die Trommel, die Paucken. batre, fraper la caisse, les timbales.

uderzyć w trąby. in die Trompete stoßen. sonner la trompette.

trwogę uderzyć. Lärm blasen, schlagen. sonner, batre l'alarme; sonner le tocsin. § dzwony i chrapliwe trąby trwogę uderzyły.

uderzyć z działa. aus einem Stücke mit Kugeln schiessen. foudroier, batre, ruïner à coups de canon.

nie wie w ktorą uderzyć. er weiß sich weder zu rathen, noch zu helfen. il ne sait où se mettre; il ne sait plus quel ordre il peut mettre à ses afaires; il ne sait sur quel pié danser; il ne sait à quel Saint se vouër.

uderzyła go Boska ręka. Gottes Hand hat ihn heimgesucht. la puissance de Dieu, le doigt de Dieu l'a frapé.

uderzyć w się. 1) an einander stoßen. 2) einander anfallen. 1) s'entrechoquer, s'entreheurter; se choquer, se heurter l'un l'autre. 2) s'entrebatre, ataquer l'un l'autre.

uderzyć się. sich stoßen. se fraper, se heurter, donner la tête contre. § uderzył się w głowę o rog.

uderzyć się o kogo. sich an einen reiben. se prendre, vouloir à qu.

*Uderzanie, bićie. das Schlagen, Stoßen. percussion; l'action de fraper.

uderzanie się o co. das Anrennen mit dem Leibe an etwas. l'action de heurter, de cogner contre.

uderzanie w się. Angrif, Anfall so von beyden Theilen geschiehet. l'action de s'entrechoquer, d'ataquer l'un l'autre.

Uderzenie 1) das Schlagen, Stoßen. 2) Streich, Schlag, Stoß. 3) Angrif, Anfall. 1) l'action de fraper. 2) choc, heurt, taloche, coup. 3) ataque, choc, rencontre. § 1) uderzenie kogo kiiem w głowę. 2) umarł od uderzenia. 3) uderzenie na nieprzyiaćiela.

uderzenie się o co. das Anstoßen an etwas. chopement, coup qui se fait en heurtant contre.

uderzenie czego o co. die Anstossung einer Sache an die andere. choc d'une chose contre une autre.

Uderzony. 1) geschlagen, gestoßen. 2) geschlagen als eine Stunde. 3) geschlossen als ein Friede. 1) frapé, batu, heurté, cogné. 2) sonné, *en parlant des heures.* 3) conclu, fait comme la paix. § 1) uderzony poległ. 2) po uderzoney pierwszey przyydź zaraz do mnie. 3) pokoy, mir uderzony.

Uderzyćiel, ten co uderzył kogo. der einen schlägt. celui qui frape, qui bat, qui heurte qu.

Udobruchać się, *F. udobrucham się.* sich besänftigen, sich begütigen. s'apaiser, se radoucir en faveur de.

Udoić, *F. udoię.* melcken, abmelcken. traire, tirer une quantité de lait.

Udolność. Vermögen, Kraft, Geschicklichkeit. force, pouvoir, habileté, capacité.

Udolny. vermögend, geschickt. qui a le pouvoir, la force; capable.

Udoskonalić, Udoskonalenie, Udoskonalony, *vid.* Wydoskonalić *&c.*

Udowy. zum Schenckel oder Hinter-Viertel der Thiere gehörig. de cuisse, de cuissot, d'éclanche. § udowa pieczenia.

udowa kość. das Hüft-Bein. os de cuisse.

Udręczenie, Utrapienie. Schererey, Plackerey, Plage. véxation, tourment, peine. § z udręczeniem serca i głowy.

Udry, *obs.* Hartnäckigkeit. opiniâtreté.

na udry z kim iść. mit einen anbinden. tirer au court bâton avec qu.

Udusić co, *F. uduszę.* 1) erwürgen. 2) in der Küche: dämpfen. 1) étrangler, engouer, étoufer. 2) *en terme de cuisine:* faire cuire à l'étuvée, à la daube.
udusić się. 1) sich erwürgen. 2) sich dämpfen. 1) s'engouer, s'étoufer. 2) cuire à l'étuvée. § 1) poduszką się udusił. 2) gdy się mięso dobrze udusiło.
Uduszliwy. schwül, bang, vom Wetter. étoufant, vain. § uduszliwy czas, dzień.
Udyszeć się, *F. udyszę.* sich aus dem Athen laufen. être hors d'haleine.
Udziec, *g. udzca, vid.* Ud.
Udział, Antheil, abgetheiltes Stück Land, Leibgedinge, Leibzucht für einen jüngern Sohn. apanage, *m.* terre donnée en apanage au cadet ou puiné. § byli krolewiczowie ktorzy z oycow udzielnych mieli swoie udziały; ten Pan z udziału swoiego boy ma toczyć.
Udzielam komu czego, *v. m. F. udzielę.* mittheilen. communiquer; faire participer qu. ch; faire part, donner part de; faire participant qu. d'une chose.
Udzielanie. das Mittheilen l'action de communiquer à qu; l'action de faire qu. participant.
Udzielenie. Mittheilung. participation, communication.
Udzielnie, *adv.* unbeschränckt. souverainement, indépendanment. § udzielnie panuie; udzielnie tego księstwa zażywa.
Udzielony. mitgetheilet. communiqué.
Udzielny. ungebunden, frey; ober-herrschaftlich, selbstwaltend. souverain, indépendant, absolu; qui ne dépend, qui ne reléve de personne. § ze krwie wysokiey i udzielney pochodzi; udzielne książę; udzielny Pan kraiu; udzielny w rządzeniu; udzielne panowanie; gdzie udzielna władza rządzi nie tak o styl iako o rzecz dbaią; miecz iest znak udzielney władzy; z udzielney dziedzicki spłodzony.
udzielne księstwo. Fürstenthum, das keinen Ober-Herrn als seinen Fürsten erkennet. une principauté.
Udzierzeć, *F. udzierzę, vid.* Utrzymuię.
Uf, Ufiec, *vid.* Hufiec.
Ufałość, Dufałość. Vertraulichkeit, Zeichen eines Vertrauens. confidence, marque qu'on donne de sa confiance. § ufałość iest znakiem ufności; w wielkiey z sobą żyią ufałości.
Ufam, Dufam. 1) gute Hoffnung, guten Muth haben. 2) vertrauen, sich verlassen, sich steifen auf etwas. 3) sich verlassen, trotzen, pochen auf etwas. 1) se flatter, s'assûrer; avoir bon courage & bonne espérance. 2) se confier, se fiër, se remettre sur; faire fonds, mettre, avoir sa confiance, son espèrance. prendre confiance, fonder ses espèrances, s'apuïer, comter, se fonder sur, en, dans; s'assûrer sur, de. 3) étre fier de; se fonder très-fort sur; avoir une présomtion mal fondée de. § 1) ufam (tuszę) że mię Bog nie opuści, że mię krol nie oddali od boku swoiego. 2) ufam krolowi (w krola) że; ufam łasce (w łasce) twoiey. 3) ufa w siły, w dostatki swoie; ufa rozumowi swoiemu, umieiętności swoiey.
ufaiąc łasce krolewskiey. sich auf die Königliche Gnade verlassend. se confiant, s'apuïant sur la grace du Roi.
Ufanie, dufanie. das Zutrauen, Vertrauen. confiance, assûrance, bonne espérance, assûrance qu'on a de, en qu. ch.
ufanie zbytnie, głupie. Vorurtheil, Dünckel. présomtion; présomtion malfondée.
Ufnal, *g. a.* Huf-Nagel. caboche, clou pour atacher le fer de cheval. § dla ufnala konia zepsuć, *prov.*
Ufnie, dufnie, *adv.* im Vertrauen, vertraulich, in guter Hoffnung. en confiance, confidenment, en bonne espèrance. § ufnie do krola suplikowałem.
Ufność, dufność. Vertrauen, Zutrauen. confiance, bonne espèrance. § mam ufność w Bogu.
Uformować co, *F. uformuię.* formiren. former, façonner.
Uformowanie. Formirung. formation; l'action de former.
Uformowany. formiert. formé, façonné.
Ugadzam, *v. m. F. ugodzę.* 1) treffen mit einem Gewehr. 2) sich einem bequemen, einem willfahren, nachgeben, nachsehen. 3) vergleichen, vertragen, vereinigen. 1) tirer, donner au; tirer qu; toucher, ateindre d'un coup; assener sur qu. un coup. 2) s'acommoder, conniver, faire plaisir à qu; avoir de complaisance pour. 3) racommoder, reconcilier, remettre ensemble; apointer, vuider. § 1) ugodzić w cel, kogo śmiertelnym żelazem; w kogo śmiertelne żelazo ugodzić; ugodził go w serce. 2) ugadzay mu ile ci podobna. 3) ugodził niesnaski nasze.
ugodzić się z kim. sich vergleichen, mit einem einen Vergleich, einen Vertrag treffen, machen. faire une transaction, pactiser, transiger, s'acommoder, se reconcilier avec qu.
Uganiam, *v. m. F. ugonię.* 1) nachsetzen, jagen, haschen, einholen. 2) fremdes Vieh

Vieh wegtreiben. 3) laufen, fliehen. 4) erschnappen, erjagen, vor dem Maule wegnehmen. 1) courir après qu. pour l'atraper; poursuivre pour ateindre qu. 2) enmener, enlever le bétail d'autrui. 3) fuïr; prendre la fuïte. 4) atraper, gagner, obtenir, remporter; enlever sur la mustache, sur la barbe de qu. § 1) pies ugonił zaiąca; myśliwiec z płachta kuropatwy ugania; ugoniłeś mię; uganialiśmy nieprzyiaćiela aleśmy go nie ugonili. 2) uganiać bydło przed kim. *3) ugania (ućieka) przed nim. 4) więcey sławy źli przed dobremi uganiaią.

uganiać śię. 1) scharmützeln. 2) laufen, rennen nach etwas; einer Sache nachjagen, nachstreben. 1) escarmoûcher, faire quelque escarmouche. 2) aspirer à; avoir dessein d'obtenir; voler, courir après qu. ch; la poursuivre avec empressement. § 1) uganialiśmy śię, utarczkę czyniliśmy z niemi. 2) uganiać śię do cnoty, za prawdą, za dostatkami.

Ugara mię. 1) es wird mir heiß; es überfällt mich eine Hitze. 2) es gehet mir im Kopf herum. 1) j'ai chaud; la chaleur m'étoufe. 2) il m'embarasse; cela me martele.

Ugaśić, *F. ugaszę.* 1) gänzlich auslöschen. 2) löschen den Durst. 3) stillen, dämpfen. 1) éteindre entiérement, étoufer le feu. 2) étancher la soif. 3) éteindre, étoufer, apaiser, faire cesser. § 1) ugaśić ten ogień trzeba. 2) ugaśił pragnienie iego. 3) ugaś proszę tę wrzawę.

ugaśić śię. 1) sich gänzlich löschen. 2) den Durst löschen. 3) erlöschen, sich stillen, nachlassen. 1) s'éteindre entiérement. 2) étancher sa soif. 3) s'éteindre, cesser, se relâcher, se ralentir. § 1) pożar śię ugaśił. 2) day piwa, abym śię ugaśił. 3) pilność, miłość śię iego ugaśiła.

Ugaszenie. 1) Erlöschung. 2) fig. Stillung, Dämpfung, Unterdrückung. 1) extinction. 2) *fig.* anéantissement; l'action d'étoufer. § 1) ugaszenie ognia. 2) ugaszenie herezyi, niezgody, woyny.

ugaszenie pragnienia. Löschung des Durstes. epanchement de soif.

Ugaszony. 1) gelöscht. 2) erloschen, beygelegt. 1) éteint. 2) apaisé, éteint, étoufé, reprimé. § 1) ugaszony dom. 2) ugaszona niezgoda.

Ugęszczam, *vid.* Uczaszczam.

Ugierowy kolor malarski. eine gewisse Mahler-Farbe. sorte de couleur de peintre.

Ugięćie, *vid.* Uginanie.

Ugięty, co śię zgiął. gebogen in der Mitte. courbé, enfoncé par le milieu.

Uginam, *v. m. F. ugnę.* 1) biegen, krumm machen. 2) aufschürtzen. 1) afaisser, abaisser, courber. 2) trousser. § 1) ćiężar dachowy tę śćianę ugina. *2) uginać (podkasać) suknią.

uginam śię. sich werfen, sich sencken, sich beugen von einer Last. se courber, s'abaisser, travailler, se tourmenter, se déjetter, s'afaisser, peiner d'une pesanteur; pousser au vuide. § ugiąć śię pod ćiężarem; ugięła śię deska, śćiana; ugiął śię strop, mur.

Uginanie. } das Sincken einer Mauer; das
Ugięćie. } Krummwerden eines Balckens. afaissement, abaissement, courbure comme d'une poutre trop chargée.

Ugłaskać co. 1) mit der Hand gleich streicheln. 2) besänftigen, begütigen, beruhigen. 1) coucher le poil en passant par dessus doucement la main. 2) apaiser, tranquiliser, calmer.

Ugnić, *F. ugniię.* 1) anfaulen, abfaulen. *2) sich überliegen, zu faulen anfangen, vom Obst. 1) commencer à pourrir; se séparer du corps par pourriture. 2) *en parlant des fruits:* entisser, commencer à pourrir.

Ugoda. 1) Vergleich, Vertrag. 2) Erpressung eines Geldes, das man nicht schuldig ist zu geben. 1) acord, qu'on fait pour terminer quelques diférens; transaction, convention, acommodement, composition. 2) exaction, ce qu'on éxige & tire des gens contre le droit. § 1) tak stanęła ugoda; do ugody tak przyszło; ugoda pokoiu miedzy niemi taka uderzona. 2) ugody i podugody brać zakazano; ugody od szkoł żydow nikt nie ma wyćiągać.

Ugodliwy. 1) zum Vergleich gehörig. 2) das man beylegen, vergleichen kan. 1) de transaction, qui regarde la transaction. 2) aisé à transiger, à acorder.

Ugodzenie. 1) das Treffen mit einem Gewehr. 2) Vergleichung; Beylegung eines Streits. 1) l'action de tirer, de blesser qu. avec une arme. 2) acommodement, ajustement, reconciliation.

Ugodźić, *vid.* Ugadzam.

Ugodzony. 1) getroffen, verwundet, geschossen, gestochen. 2) beygelegt, verglichen. 1) tiré; frapé, blessé d'un coup. 2) acordé, transigé, reconcilié.

Ugor. Brach-Feld, Brach-Acker. jachere, terre en jachere, gueret; recassis, terre qu'on laisse reposer. § trawa na ugorze; ugor przez cały rok dla przyszłego lepszego urodzaju odpoczywa.

Ugoro-

Ugorowy. Brach=. de gueret.
Ugorzeć, *F. ugorzę.* abbrennen von etwas. se séparer du corps par le feu; brûler. § ugorzały Jkarowi piora.
Ugrabić, *vid.* Grabię.
Ugrożić, *F. ugrożę.* abschrecken; Schrecken, Furcht einjagen. épouvanter, mettre en épouvante. § nienawiść nie ugroźi nami.
Ugruntować co, *F. ugruntuię.* eig. u. fig. gründen, Grund legen. *prop. & fig.* fonder, faire un fondement.
ugruntować śię. sich fest setzen, einen guten Grund legen in einer Wissenschaft. se bien fonder en; jetter les fondemens d'un art. § ugruntował śię w tey nauce, w przyiaźni iego.
Ugruntowany. fest, fest gesetzt, gegründet. fondé, qui a un bon fondement. § ugruntowana kamienica; dobrze w tey nauce ugruntowany.
Ugryść, *vid.* Ugryznąć.
Ugryzek, *g. ugryzku.* Abbiß, das Abgebissene. tronçon, morceau emporté avec les dents.
ugryzek. ⌉ Hertzeleid, Biß, Verdruß.
Ugryźienie. ⌋ creve-coeur, déplaisir extréme. § westchnał na te ugryzki ugryzki to ćiężkie na mnie były; z czego miał ugryźienie.
ugryźienie. das Abbeissen. l'action d'emporter avec les dens.
Ugryznąć, *F. ugryznę.* 1) abbeissen. 2) beissen. 1) tronçonner, ôter avec les dens. 2) mordre. § 1) ugryzniy kawałek cukru. 2) pies chłopa ugryzł.
Ugryźiony, ugryzniony. abgebissen, gebissen. séparé avec les dens; mordu.
Ugubam śię, *F. ugubię śię.* sich aufschürtzen. se trousser.
**Ugwiazdźić co. besternen, mit Sternen auszieren. embellir d'étoiles.
**Ugwiazdżenie. Besternung. embellissement avec des étoiles.
**Ugwiazdżony. bestirnt. étoilé, plein d'étoiles. § sklep ugwiazdżony niebo ugwiazdżone.
Uhamować, *F. uhamuię.* hemmen. reprimer, arrêter, refréner. § uhamować gniew swoy.
Uhamowanie. Bändigung, Hemmung. frein, bride; l'action de refréner.
Uhamowany. gehemmet, gedämpft. reprimé, réfrené.
Uiąć, *vid.* Uymuię.
Uiadł mię pies w nogę. der Hund hat mich ins Bein gebissen. le chien m'a mordu au pié.
Uiątek, *g u.* Abnahme, Verringerung. retranchement, diminution.

Uiazd. ⌉ heimliche Abreise, Entweichung. départ secret; l'action de s'éclipser; départ fait à la dérobée.
Uiachanie. ⟩
Uiechanie. ⌋
Vice, Vice Instygator &c. *vid.* Wice, Wiceinstygator.
Uięćie, *conf.* uymuię. 1) Nachtheil, Verringerung, Abnahme. 2) das Anstossen. 3) Grif, Angrif, Ort wo etwas anzufassen ist. 4) Grif an einem Werckzeug. 5) Antretung, Besitznehmung eines Amts. 6) Gewinnung als des Richters. 7) Einfassung eines Edelsteines. 1) retranchement, diminution, amoindrissement. 2) action d'empoigner, de prendre avec la main. 3) poignée, prise, endroit pour prendre une chose. 4) poignée, par laquelle on tient un instrument. 5) prise, ocupation, l'action d'entrer en charge, dans la possession de qu. ch. 6) l'action de gagner les bonnes graces de qu. 7) enchâssure, enchâssement, oeuvre d'une pierre prétieuse. § 1) z uięćiem moiey sławy śię to działo. 2) na sposobnym uięćiu często wiele należy. 3) bela, skrzynia tak duża a nie ma uięćia. 4) uięćie u szpady, u klamki. *5) uięćie (obięćie) urzędu. 6) podarunek iest sposob do uięćia sędźiego.
**uięćie śię, nawrocenie śię.* Bekehrung. conversion, retour à son bon sens.
Uiednanie. 1) Verschaffung, Auswirckung. 2) Miethung. 1) provision; l'action de procurer, d'éfectuer. 2) loüage, *m.* § 1) uiednanie komu urzędu.
Uiednany. 1) verschaft, ausgewirckt. 2) gemiethet. 1) procuré, éfectué. 2) loué, arrêté.
Uiednywam, *v. m. F. uiednam.* 1) verschaffen, ausmachen, zuwege bringen. 2) miethen, annehmen. 1) procurer, éfectuer, causer. 2) loüer, arrêter, prendre à loüage; engager. § 1) uiednał mu kardynalstwo, ten urząd, te pieniądze. 2) dla dźieci studenta uiednano, aby ich w naukach cwiczył; uiednać kogo do czego.
uiednać śię u kogo. sich bey einem vermiethen, Dienste nehmen. s'engager, se loüer pour service; prendre service.
Uięty. 1) gefaßt. 2) eingefaßt. 3) gewonnen, eingenommen. 1) empoigné, pris avec la main. 2) enchâssé, mis en oeuvre. 3) gagné, atiré en sa faveur. § 1) uięty statek za ucho. 2) uięty rubin w srebro pozłocone. 3) uięty cnotami iego, podarunkiem od przećiwney strony.

Uieżdżam, *v. m. F. uiadę.* 1) entweichen; heimlich abreisen. 2) mit Reuten oder Fahren zurücklegen; reuten, fahren eine, zwey Meilen. 3) einander in die Güter einreuten. 4) ein Pferd ansprengen; wegsprengen; mit dem Pferde auswei-chen. 1) s'éclipser, se dérober, s'échaper, s'enfuïr secretement; se sauver par un départ secret. 2) faire une, deux lieuës; tirer chemin d'une, de deux lieuës à cheval, en chariot ou en bateau. 3) s'entrearracher les terres, les frontiéres en y entrant à cheval. 4) faire partir le cheval, le pousser de vitesse. § 1) uiechał precz; uiechał z wielkim skarbem na bezpieczne miey-sce. 2) uiechaliśmy nieco drogi; uiedźmy ieszcze trzy mile. 3) ten szlachcic z drugim zawsze granice uieżdża. 4) uieżdżać na koniu; uieżdżać koniem; pięknie widzieć iak się iedni z iazdy następuią, drudzy ochraniaiąc uieżdżaią.

uieżdżać konia. ein Pferd zureuten. dresser un cheval.

Uiszczam się komu, *v. m. F. uiszczę.* sein Versprechen erfüllen, solchem ein Gnüge leisten. satisfaire à sa promesse, l'acomplir, la garder; tenir, observer sa parole.

Uiszczenie się, dosyć uczynienie. Genugthuung. satisfaction.

Uiszczony. erfüllt. satisfait, acompli.

Vivat, *neutr. indec.* 1) Vivat, ein Freuden-Geschrey. 2) Kriegsw. wer da? was für Krieges-Volck? 1) vive. 2) *Guerre:* qui vive? qui va là? quelle partie tenez vous? § 1) iednogłośne, wielogłośne poddanych *vivat.* 2) szylwacha pyta się kto *vivat.*

vivat krol nasz. es lebe unser König. vive notre roi.

*Ukaianie, *vid.* Ukrocenie.

Ukalać co, *F. ukalam.* besudeln, mit Koth beschmieren. salir, encrasser, barboüiller.

Ukalany. besudelt. sale, souillé.

Ukanąć, *F. ukanie,* krople spuścić, kapnąć. tröpfeln, Tropfen-weise fallen. tomber goute à goute; distiler, dégouter.

Ukapki, *plur.* Leck Wein; Leck-Bier. baquetures, *f. plur.* § ukapki wina, piwa pod beczką.

Ukarzam, *v. m. F. ukorzę.* demüthigen. humilier, abaisser, rendre humble.

ukarzać się. sich demüthigen. s'abaisser, s'humilier.

Ukąsić, *vid.* Ukęsuię.

*Ukasuię, *F. ukasam*, Podkasuię. aufschürtzen. trousser.

Ukąszenie. 1) ein Biß. 2) Biß, Stich vom Ungeziefer. 3) das Abbeissen. 1) morsure. 2) morsure, piquûre, blessur faite par un insecte. 3) l'action de mordre de qu. ch.

Ukąszony. 1) gebissen. 2) abgebissen. 1) mordu. 2) séparé par une morsure.

Ukaz Rosyyski. Ukase oder ein Rußisches Manifest. ukase, ordonnance Russienne.

Ukazanie. in Gerichten; Production, Aufweisung, Vorweisung. *Palais:* production, exhibition, l'action de produire. § nakazano powodowi ukazanie.

ukazanie się. Erscheinung. aparition.

**ukazanie,* pakazowanie. das Weisen.
*Ukazowanie, l'action de montrer.

Ukazuię, *v. m. F. ukażę.* 1) zeigen, weisen. 2) in den Gerichten; produciren, darthun. 3) aufweisen, präsentiren als einen Wechsel, einen Schein. 1) faire voir, montrer. 2) *Palais:* produire, exhiber, représenter. 3) présenter une lettre de change, un bilet. § *1) ukaż (pokaż) mi to; ukazuię co palcem (skazuię na co). 2) ukazać maią że służby woyskowey czynić nie powinni. 3) ukazać na bank, na loteryą; iuż kupcowi weksel ukazał.

ukazać komu drogę. 1) einem den Weg weisen. 2) zu etwas den Weg weisen, Gelegenheit machen. 1) montrer le chemin à qu. 2) faire la planche, tracer, montrer le chemin, ouvrir la porte à qu. ch.

ukazać się. erscheinen. paroitre, aparoitre, se faire voir, se présenter. § ukazało mu się we śnie.

ukazać się komu na oczy. einem vor Augen kommen, treten. se présenter aux yeux de qu.

ukażeć zęby. er wird dir die Zähne weisen. il vous montrera les dents; il vous resistera en face.

ukazać się na świat. sich den Leuten weisen; unter die Leute gehen. paroitre en public; voir le monde.

Ukęsuię. 1) abbeissen. 2) beissen. 3) beissen, stechen als ein Vogel, ein Ungeziefer. 4) stechen, sticheln. 1) mordre de qu. ch; emporter avec les dents, tronçonner. 2) mordre qu. ch. ou dans qu. ch; prendre avec les dens; mordre à un membre ou un membre du corps. 3) mordre comme un oiseau, un insecte. 4) mordre, médire, piquer de paroles. § 1) ukąś sztukę, kawałek; złoczyńca na pytkach sobie ięzyk ukąsił. 2) pies go w nogę ukąsił. 3) wąż, robak go ukąsił. 4) ustawicznie szczypie i kąsa.

ukąsać się w ięzyk. eig. u. fig. sich in die Zunge beissen. *prop. & fig.* mordre sa langue.

langue. § ukąś śię w ięzyk a nie mow tak; niźli śiebie w ięzyk, woli przyiaćiela ukąśić.

Układ. Bau, Zusammensetzung, Verbindung. assemblage, *m.* conjonction, construction. § piękny słow i sensow układ.

Układacz. Zusammensetzer, Zusammenleger. compositeur, celui qui range, qui met plusieurs choses ensemble.

układacz w drukarni. der Setzer in der Druckerey. compositeur d'imprimerie.

układacz ryb w beczkę. der gesalzene Fische in die Tonnen schlägt. paqueur.

Układam, *v. m. F. ułożę.* 1) einpacken. 2) einrichten. 3) zusammen setzen. 4) setzen in der Druckerey. 1) empaqueter, mettre en paquet, en caisse, en sac. 2) arranger, disposer, régler, mettre en ordre. 3) composer, mettre plusieurs choses ensemble. 4) composer dans l'imprimerie. § 1) iuż towary w paki, pośćiel w tłomok ułożono. 2) dobrze tę sprawę ułoż; Bog tak przed wieki ułożył. 4) pięknie te słowa, list ten ułożył.

układać ryby w beczkę. gesalzene Fische in die Tonne schlagen. paquer.

układać śię. 1) sich legen. 2) pariren, abwenden einen Hieb oder Stoß. 3) sich schmiegen, sich biegen für einem. 1) se coucher. 2) parer, éviter, empêcher un coup. 3) naqueter, valeter, faire le valet, faire servilement la cour à qu; ramper, faire le chien couchant devant qu. § * 1) układaią śię (kładą śię) na źiemię. * 2) układa śię (składa śię, zakłada śię) mieczem. 3) układać śię mu dłużey nie będę.

Układanie. 1) das Einpacken. 2) die Zusammensetzung. 3) Einrichtung. 1) empaquetement. 2) composition. 3) arrangement, disposition.

układanie ryb w beczkę. das Einsalzen der Salz-Fische in die Tonnen. le paquetage.

Układnie, *adv.* auf eine sehr höfliche, willfertige Art. complaisanment, obligeamment, oficieusement.

Układność. Höflichkeit, Wohlgefälligkeit, verbindliche Art, Gefälligkeit. civilité, complaisance, politesse, maniére obligeante. § pięknych obyczaiow układność; układność nad lata w obyczaiach; źle tam, gdźie śię nic układnośćią sprawić nie może; układność iedna ludzka miłość; uroda bez układnośći nie przyćiągnie wiele gośći.

Układny. höflich, gefällig, zuthätig. déférant, complaisant, civil, galant, oficieux, obligeant. § układnych obyczaiow człowiek.

Ukley, *f.* } Ueckeley, Witte, Weiß-Fisch, ein
Ukleyka. } kleiner Fisch so getrucknet wird. ablette, sorte de poisson qu'on séche. § ukleyki suszone na rożnach.

Uklękam, *v. m. F. uklęknę.* niederknien. s'agenoüiller, se mettre à genoux. § uklęknął przy stolicy krolewskiey, przed obrazem.

Ukłon. 1) Verehrung auf Knien; Fußfall, Kniebeugung. 2) Ehrerbietigkeit, Gehorsam, Unterthänigkeit, die man einem bezeuget. 3) Gruß, Empfehl den man einem hinterbringet. 1) adoration, genuflexion, fléchissement de genoux devant qu. 2) révérence, soûmission, salüade, qu'on fait à une personne. 3) compliment, respects, *plur. m* baisemains, *plur. m.* assûrance de respect. § 1) opatrzność Boska wszelkiey czći, poszanowania i ukłonu iest godna. 2) przy nayniższym u tronu stanął ukłonie. 3) bratu twoiemu nayniższy oddaię ukłon.

ukłon swoy komu oddać. bey einem seine Aufwartung machen. faire la révérence, présenter ses respects à qu.

ukłony, komplimenta. Begrüssungen, Complimenten. bonnetade.

Ukłonić śię, *F. ukłonię.* 1) einen grüssen, einem eine tiefe Verbeugung machen 2) nach eines Willen leben, einem nachgeben, weichen. 1) faire la révérence, une salüade à qu; saluër qu. 2) plier; céder, s'accommoder à la volonté de qu. § 1) ukłonił się przede mną. 2) muśiał śię ukłonić i słuchać.

Ukłonność. Ergebenheit. respect, soûmission. § przy ukłonnośći moiey zostaię.

Uknować co, *F. uknuię.* schmieden, im Schilde führen. machiner, brasser un mauvais dessein.

uknować sobie co w głowie. sich etwas in den Kopf setzen. s'entêter, se coifer de; se mettre qu. ch. folement dans l'esprit.

Ukoić, *F. ukoię.* besänftigen. apaiser, tranquilliser, adoucir.

Ukoienie. Besänftigung, Begütigung. adoucissement, modération.

Ukoiony. besänftigt, begütigt. apaisé.

Ukołatać śię, *F. ukołatam.* sich erschüttern, gestauchet, gerüttelt werden. se secoüer, cahoter, soufrir le cahotage, étre agité, étre cahoté. § ukołatałem śię na tey szkapie.

Ukołysać, *F. ukołyszę.* 1) einwiegen. 2) besänftigen. 1) endormir qu. en berçant 2) adoucir, apaiser; modérer, faire

re cesser. § 1) ukołysać dziecię. 2) ukołysać gniew, wściekłe morze.
** *ukołysać się.* sich besänftigen, sich legen als die Winde. s'apaiser, se relâcher, se modérer; se calmer, mollir, n'être plus si violent comme le vent.
Ukontentować, *F. ukontentuię.* vergnügen, befriedigen. contenter, satisfaire qu; donner du contentement.
Ukontentowanie, wesołość, uciecha. Zufriedenheit, Vergnügen. contentement, satisfaction. § ukontentowanie wnętrzne.
Ukontentowany. zufrieden, vergnügt. content, satisfait.
Ukorzenie. Demüthigung, Erniedrigung. humiliation, abaissement.
Ukorzony. gedemüthigt. humilié, abaissé, rendu humble.
Ukorzyć, *vid.* Ukarzam.
Ukoś, *f.* / Ukos, *m. g. a.* 1) Zwerch-Seite; schräge Lage. 2) die Heu-Erndte, das abgehauene Heu auf einer Wiese. 1) biais, biaisement. 2) la fenaison; les foins; le foin fauché d'un pré. § 1) ukoś drogi; z ukosa ku lewey ręce.
ciąć na ukoś. überzwerg hauen. écharper.
ukosem. / *na ukoś.* / Ukośnie. schräg, schief, überzwerg. en écharpe, de biais, obliquement, de guingois. § ukosem się miał ku gorze; krzyż S. Jędrzeia na ukoś; na ukoś przecięty.
Ukośność. Kriegsb. Abhängigkeit einer Gegend. *Fortif.* l'obliquité; situation d'un terrain qui a une pente.
Ukośny. schief, schräg. qui est de travers; oblique.
ukośne pismo, vid. *pismo pod rękę.*
ukośna; *linia ukośna obrony.* Kriegsb. die kurtze Streich-Linie. *Fortif.* la ligne de défense rasante; ligne fichante ou flanquante
kwadrat ukośny. Meßk. geschobenes Viereck. *Géom.* un rombe, une losange.
Ukować co, *F. ukuię.* schmieden. forger.
* *ukować*, *vid.* Uknować.
Ukracam, *v. m. F. ukrocę.* 1) verkürtzen. 2) bändigen, beruhigen. 3) beschneiden, schmälern. 1) acourcir, racourcir, rendre plus court. 2) reduire, refréner, domter, apaiser. 3) rogner, retrancher. § 1) ukrocił deski na łokiec; ukrocić sobie żywota. 2) ukrocił ich krol, kazawszy herszom szyie poucinać. 3) ten zamach ukraca wolności.
Ukrącam co, *v. m. F. ukręcę*, *ukrącę.* abdrehen. séparer une partie du corps en tordant.
ukręcić; *ukręcić głowę*, *szyię gołębiowi.* einer Taube den Hals abdrehen. tordre le cou à un pigeon.
Ukradam co, *F. ukradnę.* stehlen. voler, dérober.
ukraść komu czas. einen um die Zeit bringen. causer une perte de tems à qu.
ukradam się. sich wegschleichen, sich wegstehlen. se dérober, s'échaper, s'esquiver.
Ukradanie. Jäger: das Wegschleichen eines Hundes, der auf der Fährte nicht anschlägt. *Chasse:* la surallure du chien secret; l'action de suraller, de passer sur les voies sans crier.
Ukradkiem, *adv.* / *w Ukradki, verstohlner Weise, geschlichen. à la dérobée, en cachette; furtivement, secretement. § wziąć, czynić co ukradkiem.
rodził się w ukradki. er darf seinen Vater nicht nennen. il est du côté gauche; il est comme le loup qu'il n'a vu jamais son pére.
Ukradziony. gestohlen. volé, dérobé.
Ukraina. 1) *obs.* die Gränzen eines Landes. 2) die Ukraine, Nieder-Podolien. 1) *obs.* limites, confins, frontiéres. 2) l'Ukraine, la basse Podolie.
iak na Ukrainie. es gehet da wie im Kriege, wie in der Hölle zu. c'est le fauxbourg de l'enfer; c'est la cour du Roi Petaut.
Ukrainiec, *g. ukrainca.* Innwohner in der Ukraine. un habitant d'Ukraine.
Ukrainski. Ukrainisch. d'Ukraine.
Ukręcam, *vid.* Ukracam.
Ukręcony. abgedrehet. tordu; separé, arraché d'une chose à force d'avoir été tordu.
Ukrocenie. 1) Verkürtzung. 2) Bändigung, Einschränckung, Zähmung. 1) abréviation, acourcissement, abregé, *m.* abregement. 2) retranchement frein, bride, diminution. § * 1) ukrocenie (skrocenie) mowy. 2) ukrocenie wolności swobodnego narodu; na ukrocenie (ukaianie) takich postępkow.
Ukrocony. 1) verkürtzt. 2) gebändiget, beschnitten. 1) abregé, racourci, acourci. 2) retranché, domté, refréné.
Ukroić, *F. ukroię.* abschneiden. couper une partie d'un tout.
ukroy mi dziesięć łokci. schneide mir zehen Ellen ab. coupez m'en dix aunes.
ukroić się. abwerfen, abtriefen, eintragen. rendre, raporter qu. ch. à qu; faire avoir à qu. quelque petit profit. § talar mu się w tey sprawie ukroił; nie ukroiło mu się tam niczego.
Ukrop, *wer.* siedendes Wasser. de l'eau chaude.
** Ukrywać się, *F. ukryię.* sich verstecken. se cacher. § perła w głębi się ukrywa.

Ukrzywdźam kogo, *v. m. F. ukrzywdzę.* einem Unrecht thun. faire, causer du tort, préjudicier à qu.

Ukrzywdzenie. Unrecht, Nachtheil. tort, préjudice, *m.* dommage, *m.*

Ukrzywdzony. verlest, benachtheiligt: dem Unrecht geschehen ist. lezé, qui a receu dommage, à qui on a fait tort.

Ukſeſt. ein Oxoft. muid, bote. § ukſeſt wina Francuſkiego.

Ukſztałtować co, *F. ukſztałtuię.* formiren, bilden, gestalten. faire, former, façonner.

Ukſztałtowanie. Formierung, Bildung. formation; l'action de former.

Ukſztałtowany. formiret, gestaltet. formé, façonné.

Ukurzyć co, *F. ukurzę.* bestäuben, voll Staub machen. remplir, couvrir de pouſſiére.

Ukuśić czego, *F. ukuſzę.* kosten, schmecken. goûter, ſavourer.

Ukuſzenie. 1) das Schmecken. 2) der Geschmack ein Sinn. 1) l'action de goûter, de ſavourer. 2) le goût un des cinq ſens.

Ukuty. geschmiedet. forgé.

Ukwap, bawełna poziemna ziele. (*liberi ſuper parentem, herba impia*) ein gewisses Kraut. eſpèce de plante.

**ukwap ziele, kocenki.* (gnaphalium) Ruhrkraut. gnaphalium.

Ukwapić, *F. ukwapię.* übereilen. précipiter, hâter, faire trop vite.

**Ukwapiony. übereilt, eiligst, verflossen. tranſitoire, qui court, qui paſſe en hâte. § ukwapione lata.

Ul, *g. a.* Bienen-Stock. ruche; ruche à abeilles.

Ulacniam co, *F. ułacnię.* ⌉ erleichtern. faciliter, rendre
Ulatwiam co, *F. ułatwię.* ⌋ facile & aiſé. § ułacwił ſobie tę pracę.

ułacnić śię. von der Arbeit ausruhen: Zeit, Muße haben. ſe délâſſer, ſe débaraſſer; prendre quelque relâche; avoir du loiſir. § ſkoro śię ułacniſz przyydź do mnie.

Ulacnienie, Ulatwienie. 1) Erleichterung. 2) Muße, übrige Zeit von der Arbeit. 1) alégement, l'action de faciliter. 2) loiſir, delâſſement, repos.

Ulacniony, Ulatwiony. 1) erleichtert. 2) müßig, unbeschäftigt. 3) aufgeweckt, aufgeräumt. 1) qui eſt facilité; aiſé. 2) débaraſſé, qui a du repos, du loiſir. 3) éveillé, vif. § 1) tym barzo ulacniona praca. 2) ulacniony (niezabawny) teraz. 3) był ten człowiek Polityk wielki i ulacnionego umysłu.

Ulakomić śię na co, *F. ułakomię śię.* auf etwas verleckert seyn. étre friand de qu. ch; ſe laiſſer ſéduire à l'apas de qu. ch.

Ulapić, *F. ułapię.* erwischen, erschnappen. atraper, emporter, obtenir. § ułapił talar, faworek.

Ulapienie. Erschnappung. obtention, l'action d'atraper. § układa śię mu dla ułapienia lichey wakanſyyki.

Ulamuię, *F. ułamię, ułomię.* abbrechen. rompre qu. ch. de qu. ch. § ułamał gałąź z drzewa.

Ulan. Ulan, ein Pohlnischer Tarter. Ulan, un Tartare Polonois.

Ulański. Ulanisch. d'Ulan. § Ulańſkie chorągwie.

Ulany. abgegossen. ſurvuidé; qui eſt verſé un peu d'une liqueur.

Ulaſkawić kogo, *F. ułaſkawię.* begütigen. apaiſer, adoucir, aléger.

ułaſkawić śię. sich besänftigen, sich begütigen. s'adoucir, s'apaiſer.

Ulatam, ⌉ *F. ulecę.* 1) wegfliegen. 2) ver-
Ulatuię, ⌋ gehen, verfliessen als die Zeit. 1) s'envoler, s'en aller à tire d'aille. 2) voler, paſſer, écouler comme le tems. § 1) ulećiał, polećiał ptak; temu ulećiał nieſzczęśćiu. 2) ulatuie czas niepowrotny.

Ulecenie. das Wegfliegen. l'action de s'envoler.

Uleczenie. Heilung. guériſon, *f.* cure de quelque mal.

Uleczony. geheilt. guéri.

uleczony, do uleczenia podobny. heilbar, das zu heilen ist. guériſable, qu'on peut guérir.

Uleczyć co, *F. uleczę.* heilen, curiren. guérir.

Ulegam, *F. ulegę.* 1) sich auf etwas lehnen. 2) einem durch die Finger sehen, nachgeben. 1) ſe repoſer, ſe ſoûtenir, s'apuier ſur. 2) conniver à qu; uſer de connivence; avoir de complaiſance pour qu. § 1) uległ na ſtole. 2) ulega ſynowi ſwoiemu we wſzyſtkim.

ulegać śię. sincken, sich sencken. s'afaiſſer, travailler; s'abaiſſer par ſa propre péſanteur. § ulega śię śćiana; uległ śię mur.

Uleganie. die Senckung eines Gebäudes. 2) das Nachgeben. 1) afaiſſement. 2) indulgence, complaiſance, connivence. § 1) to uleganie śćiany budynkowi zawaleniem grozi. 2) ſpoſobny do ulegania rządom białogłowſkim.

Ulęknąć śię czego, *ulęknę.* erschrecken. s'éfraier, s'étonner.

Ulęknienie. Schrecken, Bestürtzung. éfroi, conſternation. § z ulęknienia zachorował.

Ulęknio-

Ulękniony. bestürzt, erschrocken. surpris consterné.
Ulepek. Tränckchen in der Apothecke. julep, potion.
Ulewam, *v. m. F. uleię.* 1) abgiessen. 2) abgiessen in Formen. 1) desemplir un peu une liqueur, survuider. 2) mouler, jetter en moule.
iakby ulał. niedlich; als wenn es gedrechselt wäre. fait à peindre; fait comme au tour. § grzbiet ma iakby go ulał; iakby ulał litery te są pisane.
Uleżeć się, *F. uleżę.* 1) sich fatt schlafen; des Liegens überdrüßig werden. 2) vom Obst: vom Liegen mürbe werden, sich mürbe liegen. 1) dormir tout son sou; s'ennuier, étre las de coucher. 2) *en parlant des fruits:* devenir tendre sur la paille, s'atendrir à force d'étre sur la paille. § 1) śpi twardo ieszcze się nie uleżał. 2) smakowity to owoc kiedy się uleży.
Ulga. Linderung. mitigation, alégement, adoucissement. § bez żadney ulgi w żalu.
miał ulgę w podagrze. er hatte in der Gicht eine Linderung. la goute lui a donné quelque trêve.
Ulgnąć, *F. ulgnę.* im Kothe stecken bleiben. s'embourber, demeurer, se mettre dans la bourbe.
Ulgnienie. das Steckenbleiben im Koth. l'action de s'engager dans la bourbe.
Ulgniony. im Koth steckend. embourbé; engagé dans la bourbe.
Ulica. 1) eine Gasse, Strasse. 2) Gang im Garten. 1) ruë dans une ville. 2) allée dans un jardin. § 1) iest na ulicy; szerokie w tym mieście ulice.
ulica bez wyiazdu kątna. ein Sack, eine Gasse ohne Ausgang. cu-de sac; ruë sans issuë.
ulica poprzeczna. Quergasse. traversine; traverse; ruë qui traverse.
Uliczka. Gäßchen. venelle, fuïte, ruëlle, petite ruë.
Ulicznik, grube dźienie koło dźiur ulowych, *vid.* Pierzga.
Uliczny. Gassen-. de ruë.
Ulipki, *plur.* Hüpelchen, Gebackenes wie Oblate. cornets, *plur.* petit-métier, oublies, *f. plur.* pâte de farine qu'on fait entre deux fers.
Ulnąc, *vid.* Ulgnąć.
Ulomek. 1) Splitter, abgebrochnes Stückchen. 2) Werckzeug mit einer abgebrochenen Spitze. 3) Schwachheit, Gebrechen. 1) fragment, petite parcelle, éclat, morceau enlevé du corps d'une chose. 2) un instrument à pointe rompuë. 3) débilité, fragilité. § 1) ułomki marmurowe. 2) ułomek, rzecz ktorey się koniec ułomił, iako noż, igła, rozen.
Ułomiony, ułamany. abgebrochen. rompu, brisé de qu. ch.
Ułomność. Schwachheit, Unvermögen, Schwäche. débilité, foiblesse, fragilité, impuissance, éxiguité. § wyznaię ułomność moię.
Ułomny. schwach, unvermögend. foible, débile, fragile.
Ułowić, *F. ułowię.* eig. u fig. fangen, ertappen, erwischen. *prop. & fig.* prendre, atraper qu; se saisir de qu. § ułowić zwierzę, błazna.
ułowisz. du wirst eines kriegen, bekommen; du wirst aufs Maul bekommen. vous en aurez; vous serez batu.
ułowić się. 1) sich fangen. 2) sich fangen, anbeissen. 1) se prendre. 2) mordre à l'apas, à l'hameçon; donner dans les piéges, dans le panneau. § 1) ptak się w sidle, na lepie ułowił. 2) sam się ułowi; małom się nie ułowił.
Ulownica. Bienen-Garten, wo die Stöcke stehen. lieu où sont les ruches.
Ulowy. zum Bienen-Stock gehörig. de ruche.
ulowe oko. das Flug-Loch im Bienen-Stock. l'entrée, l'ouverture, le trou dans la ruche.
ulowy owad pszczołom szkodliwy. kleine Spinnen und anderes Gewürme im Bienen-Stock. petites araignées & autre vermine dans une ruche.
Ułożenie. 1) Zusammensetzung. 2) Plan, Einrichtung. 3) ein System in den Wissenschaften. 1) composition, construction, assemblage, *m.* 2) sisteme, *m.* plan, arrangement, disposition. 3) un sistéme dans une sience. § 1) wyborne słow ułożenie; ułożenie członkow, ciała. 2) według ułożenia tego rzecz pierwsza była Panow możnych poniżyć. 3) ułożenie świata, nauki iakiey.
ułożenie Kopernika względem słońca. das Systema Copernicanum. der Welt-Bau des Copernici; le sistéme de Copernic.
Ułożony. 1) zusammen gesetzt. 2) eingerichtet. 1) composé. 2) arrangé, disposé.
Ułożyć, *vid.* Układam.
*Ultay, Hultay. lüderlicher Mensch. libertin, débauché
Ultramaryna, farba malarska. Ultramarin, eine schöne und theure blaue Mahler Farbe. ultramarin, couleur bleuë très-chére de laquelle on se sert pour peindre.
Ultyma, Msza ostatnia. die letzte Messe. Messe musquée; la belle Messe.

Ulubić sobie co, *F. ulubię.* herzlich lieben, einen grossen Gefallen an etwas haben. aimer éperdument; se plaire fortement dans; trouver du plaisir, de la satisfaction en.

** Ulubienica, oblubienica. eine Verlobte. acordée, fiancée.

** Ulubieniec, *g. ulubieńca,* oblubieniec. ein Verlobter. acordé, fiancé.

Ulubiony. herzlich geliebt, erwählet. très-aimé; très-cher. § ulubiona małżonka.

Ułudzić kogo, *F. ułudzę.* fangen, verstricken, ins Netz bringen. prendre; enlacer, enveloper dans les rets, dans les piéges.

Ułupać, *F. ułupię.* abspalten. éclater de qu. ch; ôter, séparer un morceau en fendant.

ułupać się. sich abspalten. s'éclater de qu. ch.

Ułupek, *g. a. ułupka.* Splitter, abgespaltenes Stückchen. recoupe, éclat, petite parcelle qui s'est éclatée du corps d'une chose.

Ulżenie, Ulżywanie. Linderung, Milderung. adoucissement, lénitif, soulagement, mitigation, alègement, amortissement. § ulżenie bolu, żalu.

ulżenie ciężaru. Erleichterung der Last. amoindrissement, diminution du poids d'une chose.

nauka ulżenia ciężarow. die Mechanic, eine Mathematische Wissenschaft. la mécanique, une sience matématique.

Ulżywam, *v. m. F. ulżę.* 1) erleichtern eine Last. 2) lindern, mildern. 1) rendre une charge plus légére; alèger; diminuër le poids d'une charge. 2) adoucir, alèger, mitiger, amortir, lénifier, soulager. § 1) ulżyć ciężaru; cieśle przy zaciąganiu siekierą drzewo ulżywaią. 2) ulżyć komu, sobie frasunku, bolu; ulżył mi żalu.

ulżyło mi się. meine Schmertzen haben nachgelassen. mes douleurs se sont adoucies.

to lekarstwo ulżywa. diese Artzeney lindert. ce remède adoucit, lénifie.

ulżywa co. nachlassen. se relâcher, molir, s'adoucir; être moins violent. § ulżyła zima, mroz; choroba mu ulżyła.

ulżywaiący. lindernd, mildernd. adoucissant.

ulżywaiące lekarstwo. lindernde Artzeney. un lénitif; un remède lenitif ou adoucissant.

Umacniam co, *v. m. F. umocnię.* stärcken, befestigen. fortifier, afermir, rendre plus fort.

Umarły. 1) todt, gestorben. 2) ein Todter, eine Leiche. 1) mort, trepassé, qui est mort 2) un mort; un corps de mort. § 1) umarły człowiek. 2) umarły był człekiem zacnym a przyiacielem brata moiego zmarłego; wynieśli, niosą prowadzą umarłego do grobu; włożyć umarłego do trumny.

modlić się za umarłych. vor die Todten Gott bitten. prier Dieu pour les trepassez.

Umartwienie, martwienie. Züchtigung, Casteyung. mortification.

Umartwiam, *v. m. F. umartwię,* martwię. züchtigen, casteyen. mortifier.

Umartwiony, martwiony. gezüchtigt, casteyet. mortifié.

Umarzam, *v. m. F. umorzę,* morzę. 1) verhungern lassen. 2) dämpfen, bändigen. 3) einem zusetzen, beschwerlich fallen, Verdruß thun. 1) afamer qu; faire souffrir, causer une faim à qu. 2) mortifier, domter, reprimer. 3) assassiner, fatiguer, incommoder qu. § 1) kazał go w więzieniu umorzyć. 2) umarzać swoie chćiwości, domowe rozruchy, naukę iaką. 3) umorzysz mię twoim częstowaniem, tą mową.

umorzyć się głodem. verhungern. mourir de faim.

umarzać się głodem. mit Fleiß hungern, sich mit Hunger casteyen. mortifier sa chair par la faim.

Umarzany. oft gebändigt. souvent mortifié.

umorzony. gebändigt. mortifié.

Umarzanie. das Dämpfen. l'action de mortifier; mortification.

umorzenie. geschehene Dämpfung. mortification achevée.

Umarzły, Umarzniony. erfrohren. mort par le froid; corrumpuë par une gelée.

Umarznąć, *F. umarznę.* abfrieren, erfrieren. se corrompre, se séparer par la gélée.

umarznął, umarzł mu nos. die Nase ist ihm erfrohren. il a son nez mort par engelure.

Umatać, *vid.* Umotać.

Umawiam, *v. m. F. umowię.* 1) etwas abreden, zur Richtigkeit bringen. 2) miethen, besprechen, annehmen. 1) apointer, concerter, transiger, pactionner qu. ch; convenir de. 2) arrêter, loüer, retenir, prendre en service. § 1) umowili z sobą tę sprawę. 2) umowić sobie sługę, rzemieślnika, sekretarza, mieszkanie.

umowić dzień z kim. einen Tag mit einem setzen, abreden. prendre jour avec qu.

umowmy. beym Disputiren: wir wollen setzen, gesetzt. *terme de dispute:* suposons, suposé; & posé que; soit; posé que cela soit.

umowiłem się. ich habe mich müde geredet. le suis las à force de parler; je me suis ennuié, lassé de parler.
Umbela } ciennik. ein Sonnen-
*Umbrela } Schirm. parasol.
Umbrakulum }
* *umbrakulum*, * *umbela*, *baldekin.* ein Trage Himmel. dais, baldachin.
Umber. Art von Jagd Hunden. espèce de chiens de chasse.
Umbry, *plur.* cienie malarskie. Schatten eines Gemähldes. l'ombre d'une peinture.
Umiarkować co, *F. umiarkuię*, miarkuię. mässigen. temperer, modérer.
Umiarkowanie, miarkowanie, pomiarkowanie, pomiar. Mäßigung. modération, temperanment.
Umiarkowany. gemäßigt. moderé, temperé. § umysł umiarkowany.
Umiatacz. Ausfeger, Gassen-Feger, Kehrmann. balieur, boüeur, celui qui balie les maisons, les ruës.
Umiataczka. Fegerin, Kehr-Frau. balieuse, femme qui balie.
Umiatam co, *v. m. F. umiotę*, miecę. auskehren, ausfegen. balier. § umiec izbę. *iak umiotł; nic nie zostało.* als wenn es weggefeget wäre; es ist nichts übrig. jusqu'au fond du sac; de bout en bout; il ne reste rien.
Umiecenie, Umiotanie. das Ausfegen, Auskehren. l'action de balier.
Umiecony, Umiotany. ausgefegt, ausgekehrt. balié, nettéié avec un balai.
Umieiętnie, *adv.* auf eine gelehrte, gründliche Art. sientifiquement, doctement, savanment.
Umieiętność. Wissenschaft. sience, savoir, érudition. § to prawdziwa umieiętność wiedźieć że Bog iest wszystkim a ty niczym; umieiętność iest rzeczy poznanie przyczyny.
walna, powszechna umieiętność; umieiętność wszystkiego. allgemeine Wissenschaft, die alles in sich schliesset. polimathie, connoissance universelle; sience universelle; amas de toutes les siences.
Umieiętny. geschickt, gelehrt, erfahren. expert, habile, sientifique, savant, plein de sience, de savoir. § umieiętny człowiek w prawie, w Filozofii, w ięzyku łacińskim; umieiętnieysze koło siebie to sprawi staranie.
Umiem, *ie, iał, ieli.* kennen, verstehen. savoir, entendre. § umie lekarską naukę; umiał po polsku, po francusku.
każdą bronią umie. er ist in allen Waffen geübt. il manie bien les armes.
nie umiem. nicht können. ignorer, ne savoir.

Umieram, *v. m. F. umrę.* 1) sterben, von Thieren sagt man zdycham. 2) beständig über etwas sitzen, liegen, schwitzen. 3) vor Leidenschaft sterben. 1) mourir de; trepasser, déceder, cesser de vivre; expirer, *en parlant des animaux on dit* zdycham. 2) se tuër, se fatiguer à; se donner bien de la peine pour; ahaner; suër, être cloué sur. 3) mourir d'une passion. § 1) z (od) głodu, żalu (głodem, żalem) umrzeć; umrzyy za niego. 2) umiera (śiedźi) nad księgami. 3) umiera od pragnienia, łakomstwa, od miłośći, od zazdrośći.
raz umrzeć. man muß einmahl sterben. il faut finir par un bout; il faut mourir.
śmierćią umrzeć. des Todes sterben. mourir de mort. § przyrodzoną, gwałtowną umarł śmierćią.
swoią śmierćią zginąć; swoią śmierćią umrzeć. eines natürlichen Todes sterben. mourir de sa belle mort.
pszczoły teraz umieraią. die Bienen sterben jetzo. les abeilles meurent présentement.
Umierzyć, *F. umierzę.* 1) abmessen. 2) treffen, zielen. 1) mesurer; mesurer une partie d'un tout. 2) tirer qu; tirer, viser au but. § 1) umierz mi z korzec zboża. 2) dobrze w cel umierzył; kto dobrze umierzy, dobre trafi.
Umierźić komu co, *F. umierzę*, omierzam. vereckeln. afadir; donner du dégoût pour.
Umierźienie, Omierźienie. Eckel, Verdruß, Abscheu. dégoût, repugnance, aversion.
Umierźiony, Umierzły, Omierzły. eckelhaft, garstig. dégoûtant, abominable.
Umiezgać śię, *vid.* Umizgać śię.
Umilknąć, *F. umilknę*, zamilknąć. 1) verstummen, nicht ein Wort sagen können. 2) sich stillen, aufhören, sich legen. 1) se taire tout court; ne pouvoir dire mot, devenir comme muët. 2) s'apaiser, cesser, s'étouser, se calmer, se tranquiliser. § 1) umilkł (umilknął) na te słowa. 2) i tak te rozruchy umilkły.
Umilknienie. Verstummung, Stillschweigung. le silence de celui qui est devenu court.
Umiłować co, *F. umiłuię*, ulubić. sehr lieben. aimer qu. avec passion, tendrement; avoir une passion, être passionné pour.
Umiłowanie, ulubienie. grosse, zärtliche Liebe. tendre amour, passion pour.
Umiłowany. sehr geliebt. très-cher; aimé passionnément.

Umizgać się, *F. umizgam się, umizgnę się.* sich schniegeln, sich sehr putzen. se parer trop.

Umknienie. 1) Wegrückung. 2) Entziehung. 3) Erschleichung einer Gnade durch falsche Vorstellung beym Landes-Herrn. 1) déplacement, reculement. 2) privation, frustration, perte de. 3) subreption, obreption, surprise faite au souverain pour obtenir une grace. § 1) umknienie stołu od ściany. 2) umknienie okazyi do zwycięztwa. 3) umknienie przywileiu, libertacyi.

umknienie się. 1) Ausweichung. 2) Math. Abweichung. 1) l'action de se retirer, de reculer. 2) *Matém.* déclinaison, *f.* § 1) umknienie się komu z drogi. 2) umknienie się słońca od linii porownanie dnia z nocą.

Umkniony. 1) weggerückt. 2) entzogen, genommen. 1) retiré, déplacé; tiré, poussé de sa place; reculé. 2) frustré, privé de qu. ch; arraché à qu. § 1) umkniony stoł z mieysca swoiego. 2) umknione zwycięstwo.

Umnieyszam czego, *v. m. F. umnieyszę.* verkleinern, verringern. rapetisser, diminuër, amoindrir, rendre plus petit, rendre moindre; retrancher, avilir, déroger. § umnieyszono podatkow, ogroda; umnieyszał słowy sposobność iego.

umnieyszaiący. in Gerichten: abbrüchig, das Abbruch thut. *Palais:* dérogatoire.

Umnieyszanie, umnieyszenie. Verkleinerung. diminution, amoindrissement, retranchement, dérogation.

Umnieyszony. verkleinert. diminué, amoindri.

Umocnienie, utwierdzenie. Verstärckung, Befestigung. afermissement.

Umocniony. gestärckt, verstärckt. afermi, fortifié.

Umocować kogo, *F. umocuię.* einen bevollmächtigen, einem Vollmacht geben. donner un plein pouvoir à qu.

Umocowanie kogo. Bevollmächtigung. l'action de donner un plein pouvoir à qu.

Umocowany, *adj. & subst.* bevollmächtigt, ein Bevollmächtigter. procureur subdélégué; homme; celui qui a un plein pouvoir. § stanął przez umocowanego swoiego.

umocowany od krola, Księżęcia. Plenipotentiarius, Bevollmächtigter von einem König oder Fürsten. plenipotentiaire, celui qui a un pleinpouvoir d'un Roi, d'un Prince.

*Umor, usiłowanie. hefftige Bemühung. grand éfort, dernier éfort.

na umor; do umoru. 1) hefftig, starck, aus allen Kräften, sehr. 2) bis auf den Tod. 1) avec véhémence, excessivement, fortement. 2) jusqu'à la mort. § 1) bronić kogo, czego do umoru; pili na umor; grać kart na umor. 2) bić kogo kiymi, puszczać kogo przez praszczęta na umor.

Umorzenie, Umorzony, Umorzyć, *vid.* Umarzanie, Umarzany, Umarzam.

Umotać, *F. umotam.* verwirren, verwickeln, verstricken. enlacer, enveloper dans des lacets. § ptak umotał głowę i skrzydła.

umotać się. sich verwickeln, sich verstricken. s'empêtrer, se prendre dans les lacets.

Umowa. 1) Vertrag, Vergleich, Contract. 2) Abrede, abgelegter Handel. 1) convention, acord, transaction; contract. 2) concert; intelligence. § 1) stała się (stanęła) umowa.

umowy małżeńskie. Ehe-Pacten. contract de mariage.

Umowić, *vid.* Umawiam.

Umowiony, Umowny. 1) abgeredet, verglichen. 2) gemiethet, angenommen. 1) fixé, déterminé, pris, convenu, concerté, transigé. 2) loüé, arrêté. § 1) tak umowiona sprawa. 2) umowiony sługa.

umowiony dzień. abgeredeter Tag. jour pris, jour fixé.

Umownie, *adv.* abgeredeter Weise. de concert.

Umrażam, *v. m. F. umrożę,* odmrażam. ein Glied erfrieren. faire mourir un membre par le froid.

umrożić się. vom Frost gerühret werden; erfrieren. s'engéler. § gdy się człek umroźi.

Umrożony. von Frost gerühret, erfrohren. corrompu par la gelée.

Umurzam, *obs.* Ubrudzam. schmutzen. salir.

Umurzony, *obs.* ubrudzony, brudny. schmutzig, schwartz. noir, sale.

Umykam, *v. m. F. umknę.* 1) wegrücken, wegschieben, wegziehen. 2) einem etwas entziehen, nehmen; einem einer Sache berauben, um etwas bringen. 3) einen einem Uebel entziehen. 4) entwenden, heimlich wegnehmen, mausen. 1) déplacer, reculer; retirer, tirer, pousser une chose de sa place. 2) soustraire, arracher à qu. qu. ch; priver, fruster qu. de qu. ch. 3) soustraire, détourner, délivrer qu. d'un mal. 4) soustraire, dérober, prendre sans qu'on s'aperçoit. § 1) umkniy tego stołka, tey misy; umknął ręki rozdze; głowy przed razami nie umykał. 2) umknął mu

zarobku,

zarobku, nadźiei, zwyćięstwa. 3) krol go praw surowośći, temu nieszczęśćiu umknął. 4) rad umyka; kto moy zegarek umknął.

umykać głowy przed kulami. den Kopf für den Kugeln an die Seite rücken. retirer la tête devant les boules.

umykać. } 1) sich wegrücken, sich abrücken, weichen, nachgeben. 2) sich entfernen. 3) abgehen, abweichen, sich unterscheiden; entfernet, unterschieden seyn. 4) Mathem. abweichen. 5) einem ausweichen, aus dem Wege gehen. 6) ausweichen einem Stoß, einem Unglück 7) entweichen, entfliehen, sich in Sicherheit begeben. 8) sich von etwas loswickeln, losreissen, los machen wollen; sich einer Schuldigkeit entziehen. 1) se déplacer, reculer, glisser, échaper. 2) s'éloigner. 3) s'éloigner; diférer, étre diférent, étre éloigné de qu. ch. 4) *Matém.* décliner de. 5) se retirer, s'ôter de sa place; faire place à qu. 6) se soustraire à un coup, à un malheur, l'éviter, le parer; gauchir, se garer. 7) se soustraire, se dérober, se retirer, reculer, décamper. 8) se soustraire, se détourner, s'écarter de; gauchir, tergiverser, biaiser. § 1) drabina śię umknęła; piasek naćiśniony nogą śię umyka. 2) umknął śię okręt z oczu. 3) mało śię taki pokoy od otwartey umyka woyny; łakomstwo nie wiele śię od szalbierstwa umyka. 4) igiełka magnesowa od połnocy śię umknęła. 5) umknął mu z drogi; umkniy mi śię. 6) umknąć śię przed razem, przed kulą, przed niełaską, nieszczęśćiem. 7) umknął ztąd; woysko śię ztąd umknęło; w potyczce śię umyka. 8) umyka, umyka śię przyśięgi swoiey; umyka tego co był obiecał.
umykać śię. }

kamyczki śię pod nogami umykaią. die Steinchen schlupfen unter den Füssen hervor. les petites pierres glissent, passent au dessous des piez, échapent aux piez.

Umykanie, umknięćie, umknienie. das Wegrücken. l'action de reculer, de soustraire, de retirer.

Umykanie śię, umknienie śię. das Ausweichen. reculement; l'action de se retirer.

umikanie śię przed kim. das bey Seite treten; Ausweichung für einen. l'action de faire place à qu.

Umylam czego, *F. umylę.* verfehlen. manquer qu ch; s'écarter, s'égarer de. § umylił drogi, prawdy.

Umysł. 1) Gemüth, Sinn. 2) Vorsatz, Absicht. 1) l'ame, l'esprit de l'homme. 2) intention, dessein. § 1) umysł od duszę pochodząc daleko wyższego iest dostoieństwa niżli ćiało; umysł ludzki karmi śię nauką. 2) mam umysł iechać ztąd.

dobrym umysłem, z umysłu. mit gutem Bedacht, vorsetzlich. de propos délibéré; de guet à pens; de dessein prémédité. § dobrym umysłem to uczynił.

umysł uprzedzony. Vorurtheil. préjugé, *m.* prévention.

nie dobrze śię ma na umyśle. er ist nicht recht bey Sinnen. il est hors de son bon sens.

wewnętrzny umysł w maszkarę ubrać. sein Gemüth verstellen. dissimuler; cacher, couvrir son coeur, son intention.

Umyślić co, *F. umyślę.* sich vorsetzen, sich vornehmen, sich entschliessen. se résoudre, étre resolu; prendre resolution. § umyślił iechać do Warszawy.

Umyślnie, *adv.* vorsetzlich. tout exprès, de propos déliberé; exprès, expressément.

Umyślny. 1) vorsetzlich. 2) ein Expresser; ein eigner Bothe. 1) exprès, prémedité; fait à dessein. 2) un exprès, celui qu'on a envoié expressément. § 1) umyślny zaboy. 2) posłać umyślnego.

Umyty, *conf.* umywam. gewaschen als die Hände. lavé comme les mains.

Umywadlnik, Umywalnik, *g. a.* } lawaterz. Handbecken, Handfaß. bassin à laver les mains; un lavemain.
***Umywalnia.** }

Umywadliny, *plur.* Spülig, Wasser darinnen etwas abgewaschen ist. lavûre.

umywadliny rąk. Spülig, worinnen man die Hände abgewaschen hat. lavûre, l'eau qui a servi à laver les mains. § umywadliny nog.

Umywam co, *v. m. F. umyię.* waschen, abwaschen die Hände, das Gesicht. laver, nettéïer avec de l'eau les mains, le visage. § umyy sobie twarz, ręce; umyłem dźiećięćiu nogi.

Umywanie, Umyćie. das Waschen, Abwaschen der Hände, des Gesichts. le lavement des mains, du visage.

Unaszam, *v. m. F. unieśę, vid.* Unoszę.

Uncya. eine Unze. once.

Uncyowy. Unzen-. d'once.

Ungielt. Bergw. Verlust an Geld; unnützer Aufwand. *Métal.* perte en argent; dépense inutile.

Unia, ziednoczenie. Vereinigung. union, jonction.

Unia; *Unia Litewska*. die Vereinigung des Groß-Hertzogthums Lithauen mit der Kron Pohlen. l'union de la grande Duché de Lituanie avec le Roïaume de Pologne.
Uniacki, do Unitow należący. Unitisch, die Uniten in Pohlen betreffend. d'unite, qui concerne les Unis en Pologne.
Uniesienie. 1) Forttragung, Ertragung einer Last. 2) Entführung eines Weibsbildes. 1) l'action de porter, d'emporter, de suporter une charge. 2) rapt, enlévement qu'on fait d'une femme ou d'une fille.
Uniesiony. 1) ertragen, weggetragen. 2) hingerissen. 3) verleitet, verführet. 4) entführet. 1) porté, suporté, emporté. 2) entrainé, emporté, enlevé. 3) porté, emporté, séduit, entrainé, poussé par. 4) enlévé, ravi. § 1) uniesiony z mieysca bałwan. 2) tłukły się po morzu okręty uniesione. 3) uniesiony miłością, gniewem. 4) uniesiona panna.
Unita. ein Unite; ein Grieche der sich mit der Catholischen Kirche vereiniget hat. Unite, Uni, Grec uni avec l'Eglise Catolique. § o Unitach i Dysunitach obacz Kronikę Piaseckiego na stronie 138.
Unikam, *v. m. F. uniknę*. 1) vermeiden. 2) den Zoll verfahren, vorbey fahren. 1) éviter qu. ch; se soustraire à. 2) passer par haut; passer des marchandises en fraude. § 1) uniknął tego nieszczęścia. 2) unikać cła, myta.
Unikanie, Uniknienie, Vermeidung. l'action d'éviter.
Unikniony. vermieden. évité.
Uniwersał, powszechny list. ein Universal, Ausschreiben des Königs von Pohlen, als vor der Haltung eines Reichs-Tages. universal, édit du Roi de Pologne, comme celui avant la tenuë d'une Diéte.
*Uniżam, *v. m. F. uniżę*. 1) erniedrigen, niedriger machen. 2) erniedrigen, demüthigen. 1) abaisser; rendre, mettre plus bas. 2) rabaisser, humilier, abaisser. § 1) uniżyć (zniżyć) żagle (żaglow) po wiatrach burzliwych. 2) uniżyło (poniżyło) go to nieszczęście.
**uniżać się*; *zniżać się*. 1) niedrig werden. 2) sich erniedrigen, sich demüthigen. 1) s'abaisser, devenir plus bas. 2) s'humilier, s'abaisser, se ravaler.
Uniżenie, *adv*. gehorsamst. humblement, trés-humblement. § uniżenie proszę.
*Uniżenie czego, zniżenie. Erniedrigung einer Sache. l'abaissement d'une chose.
**uniżenie*. } Gehorsam, Unterthänigkeit.
Uniżoność. } soûmission, obéïssance. § przy nayniższey się piszę uniżoności.
Unkoszta, *plur*. Unkosten. fraix, *plur*. dépens, *plur*.
Unośiciel. Entführer. enléveur, ravisseur.
Unoszę, *v. m. F. uniosę*, unaszam. 1) tragen, ertragen, forttragen eine Last. 2) mit sich nehmen, mit sich hinreissen. 3) entführen. 4) verleiten, veranlassen, bringen zu etwas. 1) porter, soutenir suporter une charge. 2) entrainer, emporter, enléver avec soi. 3) ravir, emporter, enléver. 4) emporter, séduire, pousser qu. à. § 1) most taki wiele ludźi nie uniesie; rzeka zamarzła artyleryą uniosła; woz tak dobry z kilka dźiesiąt cetnarow uniesie; wor tak ćiężki że go unieść nie mogę. 2) wały go aż do brzegu szczęśliwie uniosły. 3) uniosł Pannę; uniosł ią od męża; uniosł skarb wielki. 4) pycha, miłość go do tego uniosła; unośi go gorno fantazya.
unośić kogo za włosy, za łeb. einen bey den Haaren herum schleppen. prendre qu. aux crins; tirer, entrainer, trainer qu. par les cheveux.
Siła czas unośi. die Zeit ändert, lindert vieles. le tems guérit, adoucit tout. § upornym na razie nie cale się przećiwiay, siła czas unośi.
unośić ptaka. einen Stoß-Vogel mit Wachen und Tragen zur Jagd abrichten; berichten. oiseller, veiller, dresser l'oiseau.
unośić się. 1) schweben als ein Vogel in der Luft; über etwas schweben. 2) zu weit laufen, nachsetzen. 3) sich vergehen; sich verleiten lassen. 1) planer, ne remuër presque les ailes en volant; étre en air, demeurer, se tenir suspendu en air, se mouvoir sur le dessus de qu. ch. 2) se porter loin; s'avancer trop en courant, en poursuivant. 3) se laisser aller à; s'emporter à; se laisser porter, se laisser emporter par qu. ch; se porter à. § 1) duch Boży unaszał się nad wodami, miecz się nad twoim unośi karkiem; chmury gradowe się unoszą. 2) w pogonią się nasz uniosł ochotnik, uniosł się zaćiekiem, zapędem. 3) nie day się unośić gniewowi, afektom się unośić daie; unieść się pychą, szczęśćiem; uniosł się daley niżli należało w żarliwośći swoiey.
daie się unośić. zahm werden; sich zahm machen lassen. s'aprivoiser, devenir doux & traitable.
Unoszenie. 1) das Ertragen, Wegtragen. 2) das Abrichten, Zahmmachen eines Vogels

gels durchs Tragen. 1) l'action de soûtenir, de porter. 2) l'action de veiller l'oiseau.

Unoszony. 1) zahm, gezähmt. 2) leutselig. 3) zahm getragen von Stoß-Vögeln. 1) aprivoisé. 2) traitable, doux. 3) famil, dressé comme un oiseau de chasse. § 1) unoszony (ogłaskany) lew. 2) unoszony umysł. 3) ptak unoszony.

Unteroficer, namieśnik. Unter-Oficier zu Pferd oder zu Fuß. un bas oficier à cheval ou à pié.

Upad, *vid.* Upadek.

Upadam, *v. m. F. upadnę.* 1) fallen, abfallen, hinfallen. 2) zu Fusse fallen. 3) fallen, bleiben auf dem Platz. 4) sich setzen als ein Getränck. 5) fallen als ein Fluß. 6) auffallen als ein Pferd. 7) fallen, geringer, schlechter werden 8) verfallen als Güter. 9) verfallen in Strafe. 10) verlohren werden als eine Rechts-Sache. 11) fallen als der Muth. 1) tomber; tomber à terre; se laisser repandre, se laisser tomber par terre. 2) se prosterner, se jetter aux piez de qu. 3) tomber par terre, périr; rester mort, demeurer sur la place. 4) faire un sédiment; se rasseoir, se reposer, s'éclaircir comme une liqueur. 5) baisser, s'abaisser, décroitre, ravaler, devenir plus bas comme un fleuve. 6) pancher d'un côté, *en parlant des chevaux.* 7) tomber, ramander, ravaler, rabaisser; diminuër de prix; n'étre plus si cher, si considérable. 8) étre saisi, étre confisqué. 9) étre condanné à; encourir une peine. 10) échouër; ne pas réüssir, périr comme un procès. 11) manquer de coeur, de courage; se décourager; perdre courage; s'abatre. § 1) łzy mu z twarzy upadaią; upadła mi książka na ziemię. 2) upadniy mu do nog; upadł przed krolem. 3) upaść klęską, trupem; niech pod miecz upadaią. 4) już na doł, na dno upada. 5) morze, rzeka upada. 6) koń ten na pośladek, na prawą nogę upada. 7) upadło zboże; upadły obce pieniądze; upadła powaga iego. 8) dobra mężoboycy upadaią, a dzieciom zabitego należą. 9) upadać w eksekucyą, w karę. 10) takie sprawy upaść maią. 11) upada mu serce, otucha, nadzieia; upadł w nadziei swoiey.

upaść na twarz, na głowę. aufs Gesicht, auf den Kopf fallen. faire la culbute; se laisser aller la tête en bas; donner du nez en terre.

upaść na kogo. auf einen fallen. tomber dessus.

upaść pod ciężarem. unterliegen unter einer Last. sucomber sous un fardeau.

upadać w błędy. in Irrthümer fallen. tomber dans les erreurs, dans les fautes.

upadać w sprawie. einen Proceß verlieren. perdre un procès.

puchlina upada. die Geschwulst schwindet, setzet sich. la tumeur se desenfle.

o ziemię upaść. vergehen, verschwinden. tomber, disparoître, s'évanouïr, trébucher, périr. § ta nadzieia, reputacya iego o ziemię upadła.

upadła; bez małżeństwa panieństwo utraciła. sie ist zu Falle gekommen. elle a fait faux-bond à son honneur.

Upadanie. 1) das Fallen. 2) das Fallen der Flüsse. 1) l'action de tomber. 2) abaissement, decroissement des eaux. § 1) upadanie na ziemię. 2) upadanie rzeki, wod, wylewek, morza.

Upadek, *g. upadku.* *1) Fall auf die Erde. 2) Unfall, Unglück. 1) chûte, action de tomber; trébuchement. 2) chûte, malheur, choq, desastre, *m.* § *1) umarł od upadku (upadnienia). **2) w tych wysokie szczęście, w owych upadek baczemy.

upadku bliski. der dem Fall nahe ist. qui va tomber; qui est sur le point de tomber; qui est à quatre doigts de sa perte.

pierwszy upadek w raiu. der Fall Adams. la chûte, le péché d'Adam.

upadek sprawy. Verlust, Verlierung eines Processes. la perte d'une procédure.

w upad leci. er stürzet sich. il se perd, il se ruïne.

Upadly. 1) gefallen, ein Gefallener. 2) niedergeschlagen als ein Gemüth. 3) Jäger: ausgespühret, ausgewittert. 1) chut, tombé; celui qui est tombé. 2) abatu, désolé qui a perdu courage. 3) *Chasse:* éventé, découvert à la piste; rencontré. § 1) podnieść upadłego. 2) upadłego serca człowiek; nadętości w szczęściu a w nieszczęściu upadłey myśli. 3) zaiąc upadły.

do upadłey, adv. bis auf den Tod; verzweifelt. à toute outrance; à fer moulu. § do upadłey się bronił.

upadła. eine zu Falle gekommene. une béte épaulée; celle qui a fait un enfant sans étre mariée.

Upadnienie. 1) ein Fall auf die Erde. 2) Bucht, Senckung. 3) das Fallen des Preises, des Ansehens. 4) das Fallen der Flüsse. 5) Heilk. eine schnelle und grosse Ohnmacht. 1) trébuchement, chûte. 2) afaissement, abaissement. 3) rabais, rabaissement de prix, de crédit. 4) le décroissement, l'abaissement d'une

riviére

riviére. 5) *Médéc.* fincope; foudaine défaillance de coeur; fubite chûte des forces. § 1) ma tę bliznę od upadnienia. 2) upadnienie, ustąpienie ziemie, tła. 3) upadnienie monety, ceny, powagi. 4) po upadnieniu, opadnieniu Wisły. 5) lekarstwo na upadnienie albo śił ustanie.

upadnienie na umyśle. Niederschlagung des Gemüths. abatement, acablement d'esprit.

Upaiam kogo, *v m. F. upoię.* einen besaufen. enivrer qu. § upoił kobietę gorzałką.

Upał. 1) Hitze. 2) fig Hitze, Feuer, Heftigkeit. 1) hâle, ardeur, *f.* chaleur, *f.* 2) chaleur, *f.* feu, véhémence. § 1) upał słoneczny dogrzewa. 2) w pośrzod nieprzyiacielskich upałow.

Upalam, *v. m. F. upalę.* 1) ein Stückchen von etwas abbrennen. 2) absengen, versengen, besengen. 1) brûler une partie d'un tout. 2) rouffir, brûler, l'extrémité, la furface d'une chofe. § 1) upalić balki, drewna, świece. 2) upalił sobie włosow.

upalić się na słońcu, u ognia. sich an der Sonne, vom Feuer erhitzen. devenir chaud, s'échaufer, prendre une échauffaifon au foleil, au feu.

Upalenie czego. das Abbrennen von etwas. l'action de brûler l'extrémité d'une chofe; brûlure autour du bout.

upalenie (upalenie się) na słońcu. Erhitzung von der Sonne. échaufaifon caufée par le foleil; hâle.

Upalony. 1) abgebrandt an Ende. 2) erhitzt von der Sonne. 1) brûlé au bout, rouffi. 2) échaufé, brûlé par l'ardeur du foleil; hâlé.

Upamiętanie. Besserung, Bekehrung. refipicence, converfion, retour à fes bons fens. § pogrożka to ludźiom na upamiętanie.

Upamiętywam się, *v. m. F. upamiętam.* sich besinnen, sich bekehren, sich bessern. fe reconnoître, fe remettre, fe corriger, fe convertir; revenir de fon égarement. § nigdy się w grzechach nie upamiętasz.

Upamiętany. bekehrt, gebessert. converti; revenu de fon déreglement. § upamiętany grzesznik.

Uparcie, } *adv.* hartnäckiger Weise, halsstarriglich. obftinément, opiniâtrément.
Uparto, }

Upartość. Hartnäckigkeit. opiniâtreté, obftination.

Uparty. hartnäckig, halsstarrig. opiniâtre, obftiné.

Upatrowanie. das Absehen auf etwas. la vuë, la vifée qu'on a fur une chofe; l'action de la perfonne qui cherche, qui choifit.

Upatrowany. der in Betrachtung gezogen wird, auf den gesehen wird. qu'on a pour but, qui donne dans la vuë.

Upatruię, *v. m. F. upatrzę.* 1) ersehen, außersehen, mit den Augen wählen. 2) nach dem Wetter sehen, den Himmel betrachten. 3) auf etwas sehen, seine Absicht, sein Auge, sein Absehen auf etwas haben. 1) chercher des yeux, regarder de tous côtez pour choifir entre plufieurs; porter la vuë fur. 2) obferver le tems, le ciel. 3) avoir l'oeil (les yeux) fur, à; trier entre plufieurs; avoir égard à; avoir pour but; vifer, tendre, buter à; dreffer, prendre la vifée à; choifir une chofe pour l'obtenir. § 1) upatrzył fobie tę wieś do kupienia, to drzewo do fpuszczenia. 2) upatrować po gwiazdach przyszłą pogodę; upatrzył po mieśiącu przyszłe deszcze. 3) upatrować dostatkow, urodzenia; upatrować dobro pospolite; upatrować co rozumem, baczeniem.

tegom tylko upatrował. das war nur mein Absehen. çà étoit là tout mon but.

upatrzyć czas. seine Zeit absehen, abpassen. prendre fon tems.

Upatrzenie. Außersehung, getroffne Wahl. un choix fait.

Upatrzony. außersehen, gewählet. trié, choifi, qui a donné dans la vuë.

Upętać, *F. upętam.* fesseln. enchainer.

upętać się. sich verstricken. s'empêtrer, s'embaraffer dans les piéges, s'y prendre.

Upewniam kogo o czym, w czym. *v. m. F. upewnię.* versichern., affurer qu. ch; rendre qu. certain d'une chofe.

Upewnienie. Versicherung. affurance.

Upewniony. versichert. affuré, certain, feur.

Upiec, *F. upiekę.* braten, backen. rôtir, faire cuire, cuire au feu. § upiecz tę kuropatwę, te kołacze.

dałby się za niego upiec. er würde sich für ihn hängen lassen. il fe feroit crucifier (pendre) pour lui; il mettroit fa main au feu pour lui.

Upieczony. gebraten. rôti, cuit au feu.

Upiękrzyć. *F. upiękrzę.* ausputzen. embélir, parer, enjoliver.

Upiękrzony. geputzt. embéli, orné.

Upieram się na co, *v. m. F. uprę.* auf etwas hartnäckig bestehen. s'opiniâtrer, s'obftiner dans. § uparł się na to.

Upierzyć co. *F. upierzę.* 1) befedern, voll Federn machen. 2) einem Flügel machen, einen hurtig machen. 1) blanchir, cou-

couvrir de plumes. 2) donner à qu. des ailes; rendre qu. vite. § 1) upierzył szatę. 2) upierzyć żołwia trudna. *prov.*
śnieg ziemię upierzył. Der Schnee hat das Erdreich bedecket. la neige a blanchi la terre.
upierzyć się. sich befedern, voll Federn werden. se couvrir de plumes.
Upiiam się. *v. m. F. upiię się.* 1) sich besauffen. 2) fig. taumeln, truncken werden, * 3) hoffen. 1) s'enivrer, devenir ivre. 2) *fig.* être soul, s'enivrer, être enivré de. 3) espérer. § 1) upiłeś się przespiy się; chłop się ten upiiał. 2) tą się upił nadzieią, szczęściem; w tey się upili nadziei. * 3) upił się na to (spodziewa się tego).
Upiłować czego. *F. upiłuię.* abfeilen. ôter avec la lime.
Upior. g. a. Blutsauger, Wampir. vampire. *m.* § upiory (upiorowie) się ziawili.
Upity. besoffen. enivré, soul.
Upłakać się. } sich satt weinen; die Au-
Upłakać oczy. } gen mit Thränen benetzen. pleurer assez; fondre en larmes; baigner les yeux de larmes.
Upłakany. mit Thränen benetzt; verweint. baigné de larmes; larmoiant; plein de larmes.
Upłatać. *F. uplotę.* flechten. entrelacer, ourdir, nater.
upłatać się. } sich verstricken,
Upłątać się. *F. upłątam.* } sich verwickeln. s'embrouiller, s'empêtrer, s' embarasser dans.
Upleniam czego. *v. m. F. uplenię.* weniger, kleiner machen; verringern. amoindrir, diminuër. § uplenił oyczyztey substancyi, nieprzyiaciół Oyczyzny.
Uploteczka. } 1) geflochtene Arbeit. 2) Haar-
Upłotka. } zöpfchen. 1) tissu, ourdissure; ouvrage entrelacé. 2) chevelure natée; tourillon de cheveux.
Upływam. *v. m. upłynę.* 1) mit Schwimmen oder Seegeln entkommen. 2) vergehen, verfließen als die Zeit. 1) échaper à force de nager ou de naviger. 2) découler, passer, s'envoler, couler comme le tems. § 1) okręt na ucieczce szczęśliwie upłynął. 2) upływaią lata.
Upodobać, upodobać sobie co. *F. upodobam.* Gefallen an etwas finden. se plaire, trouver, avoir du plaisir en. § musiałeś upodobać, sobie upodobać te cnoty, te księgi.
upodobać się, einem gefallen wollen. vouloir complaire à qu.
czyń iak się upodoba. thue wie es dir gefällt. faites comme vous plaira.

Upodobanie. Gefallen, Willen, Lust, Wohlgefallen. plaisir, fantaisie, contentement. § będzie to do upodobania iego.
mieć w czym upodobanie. Gefallen an etwas haben. se plaire à qu. ch; trouver du plaisir en qu. ch. § żadnego w komedyach nie mam upodobania.
według upodobania. nach Belieben. à plaisir.
według upodobania moiego, twoiego, swoiego. nach meinem, deinem, seinem Gefallen. à mon, ton, son gré.
upodobanie się sobie. Wohlgefallen an sich selbsten. contentement qu'on a de sa propre personne.
Upodobany. angenehm, daran man einen Gefallen findet. agréable, plaisant, où l'on trouve bien du plaisir.
Upokarzam. *v. m. F. upokorzę.* demüthigen. humilier, rabaisser, rendre humble. § upokorzył pychę iego.
upokorzyć się. sich demüthigen; demüthig werden. s'humilier, se ravaler.
Upokorzanie, upokorzenie. Demüthigung. humiliation, abaissement.
upokorzanie się, pokora. die Demuth. humilité.
Upokorzony. gedemüthigt. humilié, abaissé.
Upominalny. ermahnend. d'exhortation; qui exhorte.
list upominalny. Erinnerungs-Schreiben, Mahn-Brief. lettre d' exhortation; lettre de ressouvenance; lettre pour demander un paiement.
* Upominam kogo o co, w czym, *v. m. F. upomnę,* napominam. einen vermahnen, erinnern. avertir qu. de; admonêter qu.
upominać. } einen mahnen. sommer
upominać się. } son débiteur, l' avertir de païer, lui demander la déte; demander, éxiger un paiement, une déte. § upominał (upominał się) dłużnika o dług, o zapłatę; daią się upominać, a płacić nie żądaią; z dobrego dłużnika uczynisz złego nie upominaiąc się.
upominać się czego od (u) kogo. von einem etwas fordern, wiederfordern; sich wegen etwas an einen halten. demander, exiger, redemander qu. ch. de qu; sommer qu. de; demander qu. raison de; s'en prendre à qu. § upominaiąc się rzekłem; upomną się tey krzywdy od ciebie; moy Pan upomnie się obelgi, ieżli mię iaka potka.
Upominanie } napominanie. Vermah-
Upomnienie. } nung, Erinnerung. exhortation, avis qu'on donne à qu.

upominanie się czego. Forderung, Einforderung. demande, requisition, sommation; l'action d'exiger. § upominanie się krzywdy, długu.

Upominek, *g. v. upominku.* Andenken, Geschenk zum Andenken, présent, don fait en gage de son afection.

w upominku co wziąć. etwas zum Geschenke bekommen. recevoir qu. ch. en présent.

upominek małżeński. Mahl-Schatz. les arres, *f.* le gage de mariage.

upominek komu czym uczynić. } *F. upominkuię.*
Upominkować kogo czym. }
einen beschenken. faire des présens à qu.

Upominkowanie. die Beschenkung, das Beschenken. l'action de donner un présent.

Upominkowany. beschenkt, der ein Geschenk zum Andenken bekommen hat. comblé de dons; qui a receu un présent pour arres de l'afection.

Upor, } krnąbrność. Hartnäckig-
Uporczywość. } keit, Eigensinn. opiniâtreté, obstination. § na upor lekarstwa niemasz *prov.* trwa w swoim uporze.

na upor. } *adv.* hartnäckig. obstinément,
Upornie. } avec opiniâtreté; opiniâtrément.

Uporczywy. } hartnäckig, eigensinnig. opi-
Uporny. } niâtre, fantasque, tétu, obstiné.

uporna choroba. hartnäckige Krankheit. une maladie opiniâtre, rétive aux remèdes.

koń uporny. ein stätiges, widerspenstiges Pferd. un cheval rétif.

Uporniczka. hartnäckiges Weib. une obstinée.

Upornik. ein Hartnäckiger. un obstiné, un tétu.

Upośledzam, *v. m. F. upośledzę.* 1) *obs.* hinter einem gehen, einem folgen. 2) hintansetzen, nachsetzen, 3) einen in etwas hintansetzen; einem weniger Gaben mittheilen. 1) *obs.* suivre qu; aller après qu. 2) postposer qu. ch. à, mettre en arrière qu. ch; faire moins d'état d'une chose que d'une autre. 3) négliger qu. en; douër, pourvoir qu. d'une vilaine qualité; frustrer, priver, dépourvoir qu. d'un bien. § 1) *obs.* upośledza mię, (idzie za mną). 2) upośledził mię w podarunku 2) natura go w wzroście, w oczach, w dowcipie upośledziła.

nie daie się w tym nikomu upośledzić. er läßt sich hierinnen von niemanden hintansetzen, den Vorzug nehmen. il ne donne pas en cela la préference, le devant à personne.

Upośledzenie. 1) Hintansetzung, Nachsetzung. 2) Mangel eines Guts. 1) l'action de postposer, de négliger qu. en qu. ch. 2) manque, defaut d'un bien.

Upośledzony. 1) hintangesetzt. 2) entblößt; nicht reichlich versehen mit einer Gabe. 1) postposé, mis après. 2) doué d'une vilaine qualité du corps ou de l'ame. § 1) upośledzony będąc w łasce Pańskiey. 2) upośledzony w dowcipie, w urodzie.

Upospolicić co, *F. upospolicę.* etwas gemein machen, unter die Leute bringen. divulguer, rendre public.

Upracować się, *F. upracuię się.* sich abarbeiten, sich müde arbeiten se fatiguer, se lasser, être abatu de lassitude.

Upracowany, abgemattet von der Arbeit. abatu, fatigué, rendu.

Upragnąć się, upragnąć, *F. upragnę.* lechzen, sehr dürstig seyn. mourir de soif; s'altérer.

Upragnienie. großer Durst. ardente soif; soif extrême.

Upragniony. 1) sehr durstig, lechzend. 2) sehr begierig nach etwas. 1) altéré, qui a une grande soif. 2) altéré de qu. ch; qui désire avec passion.

Uprászam, *v. m. F. uproszę.* ersuchen, bitten, anhalten. soliciter, prier qu; demander qu. ch. § będę uprászał matki o tę łaskę; uprászay go aby.

uprászaiący. der leicht etwas erbitten kan. qui obtient facilement ce qu'il demande.

uprászać. bitten. prier, convier.

uprosić. erbitten. obtenir par priéres; avoir à force de priéres, impétrer qu. ch. de qu. § uprosił żywot; niech to uproszę u Was Pana; uprosił sobie dla brata tę łaskę.

uprosić się u kogo; uprosić sobie u kogo. sich losbitten sich bey einem beurlauben, Erlaubniß nehmen wegzugehen. prendre, demander, obtenir la permission de s'en aller. § ledwiem się u niego uprosił; uproś sobie tedy z tobą poydę na spacer.

uprosić się daie. er läßt sich erbitten. il se laisse apaiser; il se laisse gagner par priéres; il se laisse fléchir.

Uprászanie. das Bitten, Ersuchen, Anhalten um etwas. solicitation, priére, demande.

uproszenie. Erbittung, Erhaltung des Gebethenen. impétration, obtention.

bez uproszenia. unerbittlich, ohne zuerbitten. d'une manière infléxible, sans se laisser fléchir aux priéres.

Uprawa,

Uprawa, uprawienie roli. die Art, die Zurichtung, der Bau eines Ackers. culture de la terre, oeuvre, façon, *f.* labour qu'on donne à un champ.

uprawa umysłu. Verbesserung des Gemüths. culture de l'esprit.

uprawa ogrodna. Garten-Bau. jardinage, *m.* culture des jardins.

Uprawiam, *v. m. F. uprawię.* zurichten, bauen ein Feld. labourer, préparer, cultiver la terre, un jardin.

Uprawiony. } zugerichtet, gebauet, geackert
Uprawny. } und besäet. cultivé; labouré et ensemencé.

uprawiona rola. zugerichtetes Feld. silon, champ cultivé.

uprawny, urbar. flugbar. labourable, qui peut être labouré.

Uproszenie, *vid.* Upraszanie, — *uproszenie.*

Uproszony, za prośbą dany. erbeten, mit Bitte erhalten. impétré, obtenu à force de prier.

uproszony, co się da uprosić. erbittlich, der sich erbitten läßt. exorable, qui se laisse fléchir par des priéres.

Uprośiciel. Erbitter. un impétrant, celui qui a emporté par ses priéres ce qu'il a demandoit.

Uprożniam, czego, *v. m. F. uprożnię.* ein wenig ausleeren, verringern, vermindern. survuider, desemplir un peu; diminüer, amoindrir.

Uprząść. *F. uprzędę.* abspinnen. achever sa tâche à filer. § dźiewka pasmo iuż uprzędła.

uprząść sobie co w głowie. sich etwas in den Kopf setzen. s'embeguiner, s'entêter de qu. ch; se mettre qu. ch. en tête. § w głupiey swoiey to uprządł głowie.

uprząść postawę. ein Amts-Gesicht machen; eine ernsthafte Mine annehmen. faire, prendre un visage de Magistrat.

Uprzątam, *v. m. F. uprzątnę.* 1) wegräumen, wegnehmen was hinderlich ist. 2) aufräumen die Sachen an ihren Ort thun. 3) aus dem Wege räumen; heben, überstehen. 1) débarasser, vuider un endroit des choses qui nuisent; les ôter. 2) ranger, arranger une chambre, mettre chaque chose en ordre, en sa place. 3) ôter, remporter, léver, franchir, trancher, surmonter. § 1) uprzątniy izbę, księgi. 2) uprzątnąć kamienie z roli. 3) uprzątnął te trudności, te zawady.

uprzątnąć kogo. einen aus dem Wege räumen, ums Leben bringen. se défaire de qu; tuër qu. § uprzątnął głownego nieprzyiaćiela.

uprzątniy w sercu te myśli nieprzystoyne. verbanne aus dem Herzen diese unanständige Gedanken. débarassez vôtre coeur de ces pensées indécentes.

Uprzątanie, Uprzątnienie. 1) das Wegräumen. 2) das Aufräumen. 1) l'action d'ôter les choses d'une place où elles embarrassent. 2) arrangement des meubles.

uprzątnienie nieprzyiaćiela. die Vertilgung seines Feindes. l'action de se défaire de son ennemi.

Uprzątniony. 1) weggeräumet. 2) aufgeräumet. 3) aus dem Wege geräumet. 1) ôté, emporté d'une place pour la débarrasser. 2) arrangé, mis en ordre. 3) levé, franchi, ôté. § 1) uprzątnione na tę kupę porzuć kamienie. 2) uprzątniona izba, uprzątnione rzeczy. 3) uprzątnione trudności.

Uprzec, *F. uprę.* sich erhitzen, sich erbremsen, als feuchtes Heu. s'échaufer comme le foin qui n'est pas bien sec. § zboże uprzało; śiano wilgotne w śienniku uprze.

Uprzedzam, *v. m. F. uprzedzę.* 1) vorkommen, vorhergehen. vorgehen. 2) einem Uebel vorkommen, vorbauen. 3) einem in etwas vorkommen. 4) übertreffen. 1) préceder; marcher devant, aller devant; gagner, prendre les devans; dévancer qu. 2) prévenir, aller au devant d'un mal pour le détourner. 3) prévenir qu. dans; prévenir le désir de qu; aller au devant de ce qu'on souhaite. 4) primer, excéler en; dévancer qu. en; passer, surpasser, renvier, emporter, avoir le dessus sur. § 1) letkie chorągwie woysko uprzedzały; w uprzedzaiącym to znaydźiesz rozdźiale. 2) uprzedźić lekarstwem chorobę; nieprzyiaćiela uprzedźić wolno. 3) uprzedził mię do tego urzędu; nie dał nikomu uprzedźić do tego; uprzedźiłeś mię w przyiazney usłudze. 4) w rozumie ćię uprzedza; w sztukach, go uprzedza; uprzedza ćiebie w tey sposobności.

uprzedźił woysko na trzy mile. er ist der Armee auf drey Meilen zuvorgekommen. il a dévancé l'armeé de trois lieuës.

uprzedzać sądem; sędźiemu przykład, sposob postępowania w iakiey sprawie dawać. vor dem Urtheil dem Richter ein Beyspiel vorlegen. faire un préjugé; fournir au Juge des exemples pour les suivre dans les décisions.

Uprze-

uprzedzaiący. vorgehend, vorhergehend. précédent, anterieur, qui précede, qui a été auparavant.

Uprzedzanie, Uprzedzenie. 1) das Vorhergehen, Vorgehn. 2) das Vorkommen, Zuvorkommen. 1) dévancement, l'action de dévancer, de préceder. 2) l'action de prévenir. § 1) uprzedzanie do brania części iakiego działu. 2) uprzedzenie w czym, do czego przeciwnika swoiego.

uprzedzenie sądu, dekretu; sędziemu danie pochopu, przykładu. in den Gerichten: ein gesprochnes Urtheil das man einem Richter anzeiget, sich desselben vor dem End-Urtheil in einem gleichmäsigen Falle zubedienen. *Palais*: un préjugé; une sentence renduë qu'on fournit au Juge pour s'en servir avant le jugement définitif dans une semblable afaire.

Uprzedzony. 1) vorgekommen. 2) vorgefaßt, eingenommen, übereilt. 1) dévancé. 2) prévenu, préocupé. 1) uprzedzony w tym będąc. 2) uprzedzone zdanie, rozsądek, umysł; uprzedzony zdaniem, sądem, rozsądkiem mniemaniem.

uprzedzony w sztukach. übertölpelt, überlistet. atrapé par une finesse.

uprzedzony w rozumie. ein mäsiger Verstand; ein Mensch der wenig Verstand hat. doué, pourvû d'un petit esprit; un esprit médiocre.

Uprzeymie. *adv.* aufrichtig, redlich; vertraulich; von Hertzen. sincérement, avec franchise; franc, sans déguisement; intimement; du fond du coeur; de tout son coeur; de bon coeur. § ludzie uprzeymie z sobą nie za tarczą żyli. uprzeymie zapłakać; uprzeymie życzyć, prosić, służyć, kochać.

Uprzeymość. Aufrichtigkeit, gute Meinung, Redlichkeit, Gefälligkeit. sincérité, candeur, *f.* franchise, bonne intention. § stateczna przyiaźń swoie ma uprzeymości; ma dziwne zalecenia się kazdemu uprzeymości; niechay Bog tę uprzeymość Was Panu nagrodźi; wielkie miedzy niemi są serc i woli uprzeymości; afektu moiego uprzeymość; uprzeymość moię Was Panu ofiaruie.

Uprzeymy. gefällich, geneigt, freundschafftlich, innigst; vertraulich, redlich. sincére, franc, intime, candide. § uprzeymy moy przyiaciel; sercem uprzeymym tego ći życzę; uprzeyma usługa, życzliwość; z uprzeymey mię zraził nadźiei, uprzeyme żarty.

uprzeyma zazdrość. Wett-Streit der Freundschafft. émulation d'amitié.

Uprzykrzam się komu, *v. m. F. uprzykrzę*, sprzykrzam się. beschwerlich fallen. molester, importuner, dégouter, ennuier qu.

Uprzykrzenie. Ueberdruß, Eckel. dégout, ennui.

uprzykrzenie się. Belästigung, Beschwerung. importunité; action de la personne qui incommode.

Uprzykrzony. überdrüßig, verdrüßlich. ennuieux, qui donne de l'ennui; dégoûtant, fâcheux.

umysł uprzykrzony. verdrüßliches Gemüth. une humeur chagrinante ou fâcheuse.

Uprzywileiować kogo, einen privilegiren, einem ein Privilegium verleihen, geben. octroier, donner, acorder à qu. un privilège.

Uprzywileiowanie. Ertheilung, Verleihung eines Privilegii. octroi, concession d'un privilège.

Uprzywileiowany. privilegiert. privilègié, pourvû d'un privilège, qui jouït d'un privilege

* Upsnąć się, *upsnę.* 1) etwas verfehlen, nicht treffen. 2) stolpern, einen Fehler machen. 1) porter à faux; manquer son coup. 2) broncher, faire une faute, un faux pas; faillir.

Upstrzenie, Auszierung mit bunten Farben; die Mannichfaltigkeit der Farben. l'action d'orner de diverses couleurs; bigarrure; un mélange de couleurs.

Upstrzony, pstry. bunt, scheckicht, vielfärbig, bigarré.

Upstrzyć, *w F. upstrzę*, bunt, scheckicht machen. marquer de diverses couleurs; bigarrer.

Upudrować co. *F. upudruię.* pudern. poudrer.

upudrować barzo. starck pudern. enfariner.

Upust, spust w stawie. Schleisen-Loch, Teich-Loch, Zapffen-Loch eines Teichs. ouverture d' une écluse; d'un étang; la décharge d'eau.

Upuszczam. *v. m. F. upuszczę.* 1) aus den Händen entwischen lassen, fahren lassen. 2) fallen lassen. 3) versäumen, vorbey gehen lassen. 4) nachlassen; weniger vor etwas nehmen. 5) nachlassen sich legen, sich mindern. 6) nachlassen, abnehmen, abschlagen, gelinder werden. 1) laisser échaper des mains; lâcher prise. 2) laisser tomber par terre; repandre. 3) négliger, perdre; laisser passer; laisser échaper. 4) remettre à qu. une partie de la déte, d'une somme; en rabattre. 5)

rabatre,

rabatre, relâcher, diminuër. 6) s'abatre, s'adoucir, se relâcher, s'apaiser. § 1) upuśćił z rąk cugle, więźnia, ptaka.; 2) upuśćił ſklankę na źiemię. 3) piękną upuśćił okazyą. 4) upuſzczam komu z ſumy, z długu, z karania; upuśćił talar w targu. 5) nic z dumy ſwoiey nie upuśćił. 6) upuſzcza gniew iego.

upuſzcza mroz. die Kälte ſchlägt ab. il dégele.

upuśćić sprawę. eine Rechts-Sache verlieren. perdre un procès.

Upuſzczenie. das Fallen laſſen. l'action de laiſſer tomber. § upuſzczenie zegarka z ręki.

upuſzczenie zmowne. Untreu eines Advocaten. prévarication; la trahiſon qu'un avocat fait à ſa partie.

Urabiam, *v. m. F. urobię.* 1) machen, verfertigen 2) machen, erziehen. 1) faire, former, façonner. 2) faire, former, élever, inſtruire. § 1) urob ćiaſto na kukielkę; urobił ſzatę, dom, pierśćień. 2) wiele godnych ludźi urobił; urobił go do cnoty.

Uraczenie. 1) Würdigung, Vorzug. 2) Aufnahme, Bewirthung. 1) caractère, *m.* prérogative, honneur. 2) traitement, acueil, reception d'une perſonne. § 1) porownano ich godnośćią i uraczeniem.

Uraczam kogo czym. *v. m. F. uraczę.* einem eine Ehre anthun; mit etwas beehren. faire de l'honneur à qu; acueillir, recevoir, traiter, regaler qu; honorer qu. de qu. ch; faire un acueil, faire beaucoup d'honnêtez à qu.

Uraczony. beehrt. honoré, acueilli, bien receu; bien traité.

Uradzam śię. *v. m. F. urodzę.* tragen, geben, bringen. porter, produire, rendre, raporter. § urodza śię z tey roli dwieśćie korcy, z takiego zaśiewku, (taki zaśiewek da, wynieśie) trzysta korcy; urodźiło śię z tego ſadu ſto korcow iabłek.

urodźić śię, narodźić śię. 1) gebohren werden. 2) zu etwas gebohren ſeyn. 1) naitre. 2) étre né à qu. ch. 1) urodźiła mu śię corka. 2) urodźił śię myśliwcem, żołnierzem, do malarſtwa.

iakbym śię znowu urodźił. vid. Rodzę — *iakbym śię. etc.*

Uradzam, *F. uradzę.* einen Rath beſchlieſſen; einen Rathſchluß machen. faire un reſultat; conclure de faire qu. ch; fixer, déterminer qu. ch. dans une aſſemblée; ſe déterminer à qu. ch. § uradzono tę ſprawę, woysko, obronę.

Uradzenie. Rath-Schlüß. reſultat d'un conſeil; concluſion, arrêt fait dans un conſeil.

Urągam. } Spott treiben; höhnen, verhöhnen, outrager qu; inſulter qu; à ou contre qu; couvrir qu. d'oprobres; faire outrage à qu. § urągać śię komu, z kogo; każdy ią urąga.
Urągam śię. }

urągaiący śię. verhöhnend ſchmachvoll. outrageant; outrageux; inſultant.

urągaiąc śię. ſchimpflich, mit Hohn. outrageuſement; avec outrage.

Uraganie śię. } Schmach, Verhöhnung, Verſpottung. inſulte; *m.* outrage. *m.* § urągania, fukow, łaiania tyśiącami.
Uraganie. }
Urągowiſko. }

Uraniam. *vid.* Uroniam.

Uraſtam, *F. urosnę.* 1) groß wachſen. 2) entſtehen. 3) zu großem Anſehen, zu Ehren kommen, gelangen. 1) grandir; devenir plus grand en croiſſant; s'acroitre, croitre. 2) revenir, naitre, s'engendrer. 3) s'agrandir; s'élever, monter à une fortune plus grande; s'acroitre en richeſſes, en honneur, en pouvoir. 1) ieſzcze nie urosł a iuż tak duży. 2) urosł ztąd i ten pożytek; urosło to ztąd. 3) urosł prętko; pod tak roztropnym panowaniem to Państwo urosło.

chwała, ktora ći ztąd urosła. Die Ehre die dir daraus erwächſt. la gloire qui vous en revient.

Uraz. Verrenkung des Rückgrats vom heben; Rücken-Weh; Schmertz von einer Verhebung. mal d'épine du dos quand on a fait quelque éfort de ſon corps. § maść od urazu.

uraz, } *obraza.* * 1) Wunde, Verwundung. 2) Beleidigung, Verletzung. * 1) bleſſure. 2) ofenſe, ateinte, outrage, *m.*
Uraza. }

uraza, urażenie krolewſkiego maieſtatu, krolewſkiey doſtoyności. das Verbrechen der beleidigten Majeſtät; ein Hochverrath. le crime de léſe-majeſté.

Urażam, *v. m. F. urażę.* 1) mit Anrühren verletzen, weh thun. 2) beleidigen, verletzen, verwunden. 1) ofenſer; faire tort, nuire à une bleſſure; faire, cauſer du mal en touchant une bleſſure. 2) ofenſer, bleſſer, outrager qu. 1) trudno ranę leczyć a nie urażić; urażić komu wrzod; uraźiłem ſam śiebie. 2) uraźił go twoy liſt; uraźić maieſtat, czyy honor; ta nauka tak gruba uraża rozum by naymnieyſzy.

urażić śię. ſich an etwas verwunden, ſich verletzen. ſe bleſſer à qu. ch; ſe faire du

du mal avec. § uraźił śię w palec o gozdź.

urażić śię czym. sich womit beleidigt finden. s'ofenser de; se tenir pour ofensé.

urażić śię. sich verbrechen, sich verheben, sich weh thun. se faire mal en faisant quelque éfort de son corps. § dzwigałem żem śię uraźił.

Urażenie. Verletzung, Beleidigung, ofense.

Uraźliwy. anzüglich, beleidigend. ofensant outrageant.

Urażony. verletzt, beleidigt. ofensé, blessé, outragé.

Urban. Urban ein Manns-Nahme. Urbain nom d'homme.

źiele świętego Urbana. (scabiosa). Apostem-Kraut. scabieuse.

Uret źiele, *vid.* Urzet.

Urlab. Uhrlaub bey den Soldaten. le congé qu'on donne à un soldat à charge de revenir.

Urobić *vid.* Urabiam.

* Urobek. *g. urobku,* zarobek. Verdienst, Gewinnst. profit, gain, acquêt. § każdy śię z swoiego urobku raduie.

Urobienie. das Machen, Verfertigen, Formiren. confection, formation.

Urobiony. 1) gemacht, verfertigt, formirt. 2) gemacht, erzogen, unterrichtet. 1) fait, formé, façonné. 2) fait, formé, instruit, élevé.

Uroczyśćie *adv.* feyerlich, auf feyerliche Weise. solennelement. § ten dźień uroczyśćie obchodzony bywa.

Uroczysko, kopiec, mieysce graniczne. Gränz-Stein, Mahl-Haufen. borne d'un champ; habout; marque de limite.

Uroczystość. feyerliche Begehung, Feyer. solennité d'un jour. § wielka Swiąt uroczystość; uroczystość dnia narodzenia twoiego.

Uroczysty. feyerlich. solennel, plein de solennitez. § dźień uroczysty narodzenia iego.

święto uroczyste. großer Fest-Tag. fête solennelle.

Uroda. 1) Schönheit des Cörpers eines Menschen, eines Thieres. 2) eine Schönheit, eine schöne Weibes-Person. 1) la beauté du corps d'un homme, d'un animal. 2) une beauté; fille ou femme fort belle. § 1) znaczney urody i urodzenia człowiek; urodą swoią go nieco śidlić poczęła; koń okazały w urodźie wyższey ceny niżli naylepszy niedorostek; uroda psa, ptaka łowczego. 2) uroda bez krwie wygra i mago zwyćięży.

w nocy gody, we dnie głody, kto śię żeni z urody. wer nur allein aus Liebe heyrathet, hat gute Nächte aber magere Tage. qui se marie par amour, a bonnes nuits et mauvais jours.

Urodzay. / Urodzaie, *plur.* } 1) Landes-Früchte; Früchte. 2) Ueberfluß, Fruchtbarkeit der Baum-Früchte. 1) raport, gagnages, *m. plur.* les revenus, les fruits, la production, les biens de la terre; fruits que les terres aportent au possesseur. 2) fertilité, abondance des fruits que portent les arbres. § 1) urodzaie ogrodowe, polne; urodzay corocznie tyle wynośi. 2) urodzay wina, oliwek, iabłek.

własnego urodzaiu; własney krescencyi; vom eignen Gewächs, auf seinem eignen Boden gewachsen. de son cru, produit sur son champ. § zboże, wino to własnego moiego urodzaiu.

Urodzayny. zu den Geburths-Gliedern gehörig. génital, qui sert à la génération. § członek urodzayny; mieysce urodzayne.

Urodzenie. 1) Geburth. 2) Geburth, Ankunfft, Herkunfft, Abkunfft. 1) naissance. 2) naissance, extraction. * 1) od urodzenia (narodzenia) iego trzeći rok. 2) człowiek urodzenia (rodu) wysokiego.

Urodźić śię. *vid.* Uradzam śię.

Urodźiny. *plur.* 1) Geburths-Tag, 2) Schmaus am Geburths-Tage. 1) jour de naissance. 2) un festin au jour de la naissance de qu.

Urodźiwie. *adv.* edel, edelmüthig. noblement, d'une maniére noble.

Urodźiwość. Edelmuth, Großmuth. la noblesse de coeur; générosité, magnanimité.

Urodźiwy. 1) wohlgestaltet, schön. 2) edel, edelmüthig. 1) beau, bien fait, charmant. 2) noble, généreux, grand, excellent. § 1) urodźiwa Panna; koń urodźiwy. 2) myśl urodźiwa; serce urodźiwe.

Urodzony. 1) gebohren. 2) Edler, Wohlgebohrner. Titel, so die Edelleute aus der Cantzeley bekommen. 1) né. 2) noble, *titre que les Chanceleries donnent aux gentils-hommes.* § 1) urodzone dźiećię; urodzony ze krwi szlacheckiey; 2) Urodzonemu N. N. przywiley dano.

zacnie urodzony. aus einem guten Haus, von adlicher Geburth. de naissance, d'extraction.

dobrze

dobrze urodzony. von ehrlicher Geburth. d'une bonne maiſon, d'une honnête naiſſance.

Uroić ſobie co w głowie. *F. uroię.* ſich etwas in den Kopf ſetzen, ſich etwas einbilden. s'embeguiner, s'entêter de qu. ch; s'imaginer, ſe perſuader fauſſement qu. ch.

Uroiony. vermeint. imaginaire, imaginé, qui n'eſt que dans l'imagination.

uroiony w głowie krol. ein vermeinter König. un roi imaginaire.

Urok, *g. u.* 1) das Berufen, Beſchreyen, die Behexung eines Menſchen; Anhexung einer Krankheit. 2) Fluch, Anwünſchung eines Unglücks; Verfluchung. 3) Rath-Schluß. 1) facination, ſort, charme jetté ſur une perſonne pour la rendre maigre et languiſſante. 2) malédiction, exécration, imprécation. 3) reſultat, arrêt d'une aſſemblée. § 1) urok częśćiey na dźieći ma padać niżli na dorosłe. ** 2) wszystkie uroki (przeklęctwa) na niego wypuśćił. * 3) urok (uchwałę) uczynili.

Uroniam. *v. m. F. uronię.* 1) eine unzeitige Geburth gebehren 2) ſich mauſen, die Federn verlieren. 3) verlieren; Verluſt, Schaden leiden. 1) faire une fauſſe couche, ſe bleſſer. 2) muër; changer de plumes. 3) perdre; ſoufrir une perte de. * 1) uroniła (poroniła w trzećim mieśiącu. 2) ptak uronia piora. 3) nie mało ludźi w tey potyczce uronił.

koń zęby, ieleń rogi uronia. das Pferd verlieret ſeine Zähne, der Hirſch wirft die Hörner ab. le cheval change de dents, le cerf change de cornes.

Urość. *vid.* Uraſtam.

Urośćić ſobie co. *F. uroszczę.* 1) ſich in den Kopf ſetzen. 2) machen, aushecken, ſchmieden. 1) s'embeguiner de qu. ch; ſe mettre folement qu. ch. dans l'eſprit, dans la tête. 2) forger, machiner, braſſer, fabriquer. 1) urośćił ſobie koronę. 2) urośćił ſobię tę pretenſyą.

Urosły. erwachſen. qui eſt cru.

Urośnienie. Erwachſung. cruë; croiſſance achevée.

Urſułka Urſuliner-Nonne. Urſeline une Religieuſe.

Urſyn herb, *vid.* Rawicz.

Urt, *g. a.* 1) Orts-Thaler, ein Viertheil eines Thalers. 2) bey den Goldſchmieden: der vierte Theil eines Ducaten. 1) quart d'écu; urt de riſdale; quinze ſous. 2) *terme d'orféwre:* un quart de ducat. § 1) dwa to koſztuie urty. 2) u złotnikow czerwony złoty waży cztery urty.

urtami rzucać; porzygać się. Ulrich rufen; ſich übergeben. écorcher le renard; rejetter, rendre; rendre gorge.

Urwa / Urwiſko. 1) Klufft; Ort wo ſich ein Stück Erde abgeriſſen hat. 2) abgeriſſenes Erdreich von einer Kluft. 1) précipice, *m.* grande et profonde ouverture de terre. 2) grande piéce de terre détachée d'un précipice. § 1) pod urwiſkiem gory; wierzch gory urwę maiący. 2) urwa ieſt ſztuka źiemie od urwy ſtoiącey upadła.

na urwę; w dorywczą. ruckweiſe, dann und wann. à batons rompus; à pluſieurs repriſes. § na urwę tylko pracuie; ani służyć ani robić nie chcą, ieno na urwę.

Urwanie. das Abreißen. arrachement, l'action d'arracher une partie d'un tout.

Urwaniec, *g. urwańca.* / Urwipołeć, *g. urwipołćia.* Galgen-Strick. Galgen-Dieb, Galgen-Aas, Galgen-Schwengel. traine-potence; pendard; homme de ſac et de corde.

Urwany. abgeriſſen. emporté avec force; arraché.

Uryantowka. eine Glocken-Birne. poire clochée.

Uryna, mocz, mokrz, woda. Urin, Harn. urine. § urynę puſzczać albo odlewać.

urynę ruſzaiące lekarſtwo. Harn treibendes Mittel. un diuretique; un médicament diuretique.

uryny ćieczenie zbytnie (diabetes.) die Harn-Ruhr, der Harn-Fluß. diabetes; copieuſe évacuation de l'urine acompagnée d'une ſoif preſſante.

uryny zaſtanowienie. (iſchuria) die Harn-Verſtopfung, iſchurie; entiére ſupreſſion ou retention d'urine.

uryny trudność proſta. (dyſuria) Harnſtrenge, Harnwinde. la dificulté d'urine; la diſurie.

uryny trudność z bolem; rzezanie w kroku, rzeżączka (ſtranguria). kalte Piße. ſtrangurie.

uryny trudność ćierpiący. der die Harn-Strenge hat. qui a la diſurie.

uryny obłoczek. kleine Wolke, ſo im Urin zu ſehen iſt. nubecule, petit nuage dans l'urine. § uryny obłoczek powierzchny; obłoczek uryny przy dnie pływaiący.

Urynał. Nachtſcherbel, Großvater. pot de chambre; pot à piſser.

urynał ſklany lekarſki. ein Urin=Glas. urinal.

Urynny. Urin=, Harn=. d'urine. § urynny obłoczek.

Urywam *v. m. F. urwę.* 1) abreißen. 2) abreißen, abbrechen eine Blume. 3) abziehen, abknickern, abbrechen, erbeuten, zu ſich reißen, an ſich ziehen; abzwacken. 4) mit einem Gewehr erreichen, faſſen. 1) arracher d'une choſe une partie; emporter en arrachant. 2) cueillir un fruit, une fleur. 3) rabatre, déduire ſur ce qu'on doit; arracher à qu. une partie de ſon bien; atraper, rifler, grifer, grimeliner, graveller, grapiller. 4) atteindre, aſſener qu. d'une arme. § 1) urwiy gołębiowi głowkę. 2) urwać kwiatek, gruſzkę z drzewa. 3) nie wiele wam urywa pieniędzy; urwał mu talar od zapłaty; urwałbym więcey pieniędzy, urwać komu gruntu, roli. 4) urwał go w łeb, w rękę.

Urwało śię. man hat Schwenzel=Pfennige gemacht. on a ferré la mule.

Urywcza. Urywek. Urywka. } außer dem Inſtrumentali findet man dieſe Wörter ſelten in einem andern *Caſu.* 1) Abbrechung, Abreißung. 2) Abbrechung, Abzug, Rabat. 3) Schwenzelpfennige. *hors de l'inſtrumental on trouve rarement ce mot dans un autre cas.* 1) arrachement, l'action d'arracher, de cueillir. 2) rabais, écomte. *m.* 3) grivelée, anſe de panier, un profit petit et illégitime.

urywką, urywkiem, urywczą. Urywcze. *adv.* } Ruckweiſe, zu ſich rafend; rips raps; wie verſtohlen; denn und wenn. en arrachant, en prenant cà et là; comme à la dérobée; par échapées, par épaulées; à la ripaille, à la griboüillette. § urywkiem co doſtać; urywczą piſać, czytać.

Urząd. 1) Amt, Pflicht. 2) Amt, Bedienung, 3) die Obrigkeit, der Rath; der Magiſtrat, die Regierung, das Gericht. 1) charge, devoir, ofice, *m.* le deu de ſa charge; obligation. 2) charge, miniſtére, *m.* ofice, *m.* dignité. 3) magiſtrature, magiſtrat, régence; conſeil, cour, juſtice; les perſonnes qui font la fonction de Magiſtrature. § 1) Rady ieſt urząd porządku w mieśćie doglądać; ma urząd na ſobie to mowić, to czynić. 2) krol Polſki rozdaie urzędy; urząd źiemſki, grodzki, nadworny; ſprawować, obiąć, złożyć urząd. 3) liſty do urzędu dane; rozkazał to urząd; ſtawił śię przed urzędem; zapozwać do urzędu; urząd w Rzeczypospolitey, w mieśćie poſpolity.

z urzędu. Amts wegen, ex officio; Kraft ſeines Amts. par devoir; par maniére d'aquis; en vertu de ſa charge.

na urząd; umyślnie. vorſetzlicher Weiſe. de guet à pens, de propos déliberé, de deſſein prémédité. § uczynił to iak na urząd.

urzędu proszący, czekaiący. vid. Zabiegam — *zabiegaiący godnośći, doſtoieńſtwa, urzędu.*

Urządzenie. 1) Miethung, Annehmung eines Bedienten. 2) Ordnung, Einrichtung. 1) l'action d'arrêter, d'engager un ſerviteur. 2) arrangement, diſpoſition. § 1) urządzenie sług. 2) według urządzenia tego iechać muśiał.

Urządzam. *v. m. F. urządzę.* 1) miethen, annehmen. 2) einrichten, ordnen. 1) loüer, retenir, arrêter, prendre. 2) diſpoſer, arranger. § 1) urządźić ſobie sługę na rok. 2) dni i lata ſwoie w złotey urządza ſwobodźie; urządźił odiazd, wszyſtkie potrzeby do odiazdu.

urządźić śię u kogo. ſich bey einem vermiethen, Dienſte nehmen. s'engager, prendre ſervice, ſe mettre en ſervice de qu.

Urządzony. 1) gemiethet, angenommen. 2) eingerichtet, geordnet. 1) loué, arrêté, engagé. 2) arrangé, diſpoſé.

Urzędniczka. eine Beamtin, eine Weibs=Perſon die ein Amt hat, oder die Ehe=Frau eines Beamten. officiére, une femme ou fille qui a une charge, ou qui eſt la femme d'un oficier.

Urzędnie, urzędownie. Gerichtlich. judiciairement, ſelon les formes de Juſtice. § urzędownie dać, przedać, wźiąć za własne.

Urzędnik. Beamter, Bedienter. oficier, celui qui a quelque ofice, quelque charge. § urzędnicy źiemſcy potym naſtępuią; urzędnik krzesłowy, ſądowy, mieyſki.

urzędnik we wśi. Dorf=Verwalter. intendant de village.

Urzędny. Urzędowny. Urzędowy. } gerichtlich, Gerichts=. publique, qui regarde un magiſtrat; judiciaire, qui eſt dans les formes de Juſtice. § urzędowne kupno; urzędowną czego doſtać mocą.

Urzędowna oſoba. Perſon die im öffentlichen Amte lebet. perſonne publique.

urzędowy sługa. Amts=Diener, Gerichts=Diener. ſergent, ſerviteur de Juſtice.

Urzekacz. Beſchreyer, Behexer eines Geſundheit. enforceleur qui uſe des charmes contre la ſanté de qu.
Urzekam. einen beſchreyen; eines Geſundheit aus Neid behexen. uſer des charmes contre la bonne ſanté de qu; jetter un ſort ſur l'embonpoint de qu.
Urzekanie. Beſchreyung, Behexung eines Geſundheit. faſcination; enforcelement d'une perſonne qui devient maigre et languiſſante.
Urzet, farbownik ziele (*glaſtum.*) Waid Paſtel. paſtel, vouëde, guêde.
urzet iaſny. (iſatis ſylveſtris.) Wald-Weid. paſtel ſauvage.
Urznięcie. } das Abſchneiden, der Ab-
*Urznienie. } ſchnitt. coupure, l'action de couper, l'endroit où une choſe eſt coupée.
*Urzniony. } abgeſchnitten. coupé; ſé-
Urznięty. } paré ou emporté avec un tranchant.
Urzucam. *v m. F. urzucę.* 1) in einigen Spielen: werfen, ſchmeißen. 2) mit einem Stein herunter werfen. 1) *terme de jeu*: jetter. 2) abatre d'un coup de pierre. § 1) urzucił obie eſy. 2) urzucił ptaka.
urzucić dziewięć kręglow. alle neun Kegel werfen. rabatre, abatre neuf quilles.
Urzynam co, *v. m. F. urznę.* abſchneiden, beſchneiden. couper; ſéparer, enlever avec un tranchant. § urznął ſobie poznokcie.
urznięto bluznierce iężyk. man hat dem Läſterer die Zunge ausgeſchnitten. on a coupé la langue au blaſphemateur.
Uſadowić, *F. uſadowię.* einem eine Wohnſtäte anweiſen. établir qu; donner un établiſſement à qu.
uſadowić się. ſich ſetzen, ſich häuslich niederlaſſen. ſe domicilier, s'habituër, s'établir.
Uſadzam, *v.m. F. uſadzę.* 1) ſetzen, ſtellen. 2) pflanzen. 3) zuſammen ſetzen. 1) placer, mettre. 2) planter, mettre en terre. 3) faire, compoſer, aſſembler, conſtruire. §*) 1) uſadź (poſtaw, poſadź) to na ziemię. 2) uſadźić winnicę. 3) pięknie uſadza peryody.
uſadźić się, ſadźić się, napinać się na co. auf etwas beharren, halsſtarrig beſtehen. s'opiniâtrer dans; inſiſter opiniâtrément.
Uſadzenie. 1) das Setzen, Stellen. 2) das Pflanzen. 3) das Zuſammenſetzen. 1) poſition, placement. 2) plantation, plantaiſon, *f.* l'action de planter. 3) compoſition, conſtruction, arrangement. § 1) uſadzenie krzeſeł. 2) uſadzenie drzew. 3) piękne słow uſadzenie.
uſadzenie się na co. Beharrung, halsſtarrige Beſtehung auf etwas. éfort opiniâtre, action de celui qui s'éforce, qui inſiſte opiniâtrément.
Uſadzony. 1) eingefaßt. 2) zuſammengeſetzt. 1) enchaſſé, mis en oeuvre. 2) aſſemblé, arrangé, diſpoſé. § 1) zbroie uſadzone drogiemi kamieńmi. 2) w polerowne mowa uſadzona peryody.
Uſarſki. huſariſch. d'huſar.
uſarską służyć. Huſaren-Dienſte thun, étre huſar, ſervir dans un régiment de huſſars.
Uſarz. ein Huſar. huſſar, huſar.
Uſchły. vertrocknet, verdorret ſéché, ſec, aride, qui eſt devenu tout ſec.
uſchłe drzewo. truckenes holtz. bois mort.
uſchła ręka. verdorrte Hand. une main ſéchée.
Uſchnąć *vid.* Uſycham.
Uſchnienie. 1) Verdorrung, Vertrocknung, 2) Schwindung, Auszehrung eines Gliedes. 1) flétriſſement, l'action par laquelle une choſe eſt devenuë tout ſéche et aride. 2) atrophie, maladie de conſomtion qui fait ſécher entiérement un membre du corps; enſéchement d'un membre. 1) uſchnienie drzewa. 2) uſchnienie ręki.
Uście. Mündung, Oeffnung eines Gefäßes, eines Flußes. embouchure, ouverture, bouche d'un vaiſſeau, d'un fleuve. § uście u dzbana, u konwie; uście rzeki, gory Etny; ſpodnie, zwierzchne uście żołądkowe; gardła uście.
uście. vid. Uyście. Entgehung. l'action d'éviter.
Uścielam, *v. m. F. uścielę vid.* Ścielę.
Uśiadam. *v. m. F. uśiądę.* 1) ſich ſetzen. 2) ſich ſetzen, ſich häuslich niederlaſſen. 3) *fig.* ſich einwurtzeln. 1) s'aſſoir, ſe placer, ſe mettre dans une place. 2) s'établir, ſe faire un établiſſement. 3) *fig.* prendre racine, s'enraciner, s'imprimer. 1) uśieść proszę; uśiądź na krześle. 2) uśiadł w Niemczech. 3) dobrze uśiadło to fałszywe mniemanie.
Uśidlić. *F. uśidlę.* eig. u. fig. verſtricken. *prop. et fig.* enlacer, enchainer, embaraſſer, prendre dans le filet; faire tomber dans un piége.
uśidlić się. ſich verſtricken, hängen bleiben. s'empétrer, ſe prendre dans le filet, tomber dans le piége; s'embaraſſer dans; étre pris au piége.
Uśidlenie. Verſtrickung. enlacement, piége, *m.* l'action de prendre au filet.
Uśidlony. verſtricket. embaraſſé, arrêté, pris,

pris, mis au filet. § od nieprawośći uśidlony.

Uśiedźieć śię. sich überdrüßig sitzen. étre las de se tenir assis.

Uśiedzenie, übermäßiges Sitzen. lassitude d'une personne qui a été long tems assise.

Uśilnie *adv.* 1) aus allen Kräften. 2) sehr, inständigst, mit Nachdruck. 1) avec éfort, de toutes ses forces, de tout son pouvoir. 2) instanment, ardenment, pasionnément, avec instance, avec empressement; d'une maniére pressante. § 1) uśilniey pracować będę, o to śię postaram. 2) uśilnie o to proszę.

Uśilność. } Bemühung, Bestrebung,
Uśiłowanie. } Darsetzung der Kräfte Nachdruck. éfort à faire qu. ch; empressement; entreprise faite avec éfort. § gotował śię wszystkim uśiłowaniem ieszcze raz pokuśić fortuny swoiey; uśiłowanie przećiw komu.

Uśilny. 1) nachdrücklich, groß, mühsam. 2) inständig. 3) dringend. 1) fait avec aplication, avec éfort; qui s'est éforcé; grand, empressé. 2) instant, ardent, pressant. 3) pressant, urgent. § 1) na to wyszły uśilne moie starania. 2) uśilna prośba; 3) uśilna go śćisnęła potrzeba.

Uśiłuię. } w czym, o co. sich bestreben,
Uśiłuię śię. } sich bemühen. s'éforcer, s'empresser, faire des éforts pour; tâcher de venir à bout d'une chose, d'obtenir une chose. § uśiłuie o ten urząd; uśiłował w tym długo; darmo śię uśiłuie; nikt Cezarowi nie zgani, że śię o Alexandra wielkiego uśiłował cnoty.

Uskakiwam. } czego *v. m. F. uskoczę.* 1)
Uskakuię. } entspringen, entfliehen. 2) vor einem Schlage an die Seite springen. 1) s'en aller, s'enfuïr en sautant; échaper, fuïr. 2) gauchir à un coup; éviter un coup en sautant. § 1) uskoczył do klasztoru. 2) uskoczył razu.

Uskoczenie. Entspringung. fuïte faite à sauts.

Uskoczony. entsprungen. qui est échapé.

Uskąpić czego. *F. uskąpię.* ergeitzen, abbrechen, erschaben, erknickern. profiter une bagatelle; gagner mesquinement, épargner qu. ch. d'une manieré sordide; grimeliner qu. ch. sur qu. ch; ménager un petit profit. § rad że talar uskąpił.

uskąpić śię. abgehen, mangeln, nicht zureichen, sparsam seyn. manquer à qu; avoir besoin de qu. ch; ne pas sufire.

§ prędzey śię cudzoźiemcom niźli Polakowi uskąpi wymowy.

Uskarzam śię. *v. m. F. uskarzę.* die kurze *Conjugation* dieses *verbi* findet man selten: sich beschweren, sich beklagen. *la brève conjugaison de ce verbe se trouve rarement*: se plaindre contre qu. de; acuser qu. de. § uskarzał śię u krola (przed krolem) na niego o ten gwałt.

Uskarzanie śię. Beschwerung, Klage. plainte, acusation.

Uskarzliwy. zum Klagen geneigt. plaintif, esprit chagrin; qui a toujours quelque fer qui loche.

Uskromićiel. Bändiger, Bezwinger. domteur; celui qui réfréne.

Uskramiam co, *v. m. F. uskromię.* bändigen, zähmen. domter, réfréner, reprimer.

uskromić śię. sich bändigen, sich mäßigen. se domter, se modérer, se borner.

Uskromienie. Bändigung, Zähmung. l'action de domter; frein.

Uskromiony. gebändigt, gezähmt. domté, réfrené.

Uskrzynąć, *F. uskrzynę.* abklemmen, abquetschen. enlever, ôter en pinçant, en serrant. § uskrzynął sobie pół palca.

uskrzynąć śię. 1) sich klemmen. 2) zu Schaden kommen, Schaden leiden. 1) se pincer, se serrer, se blesser étant pincé. 2) se brûler; soufrir une petite perte. § 1) uskrzynieśz śię w palec. 2) okręt śię uskrzynął miedzy skopułami; drugi miłostek nie zaniecha, aż śię uskrzynie.

Uskwieram kogo. einen plagen, quälen, einem zusetzen. tourmenter, presser, manier qu; faire de la peine à qu.

Usłać *vid.* Śćielę.

Usłuchać kogo. *F. usłucham.* einen gehorchen; einem folgen, Gehör geben. obeïr à qu, au conseil, à la volonté de qu; suivre, écouter le conseil de qu. § usłuchał matki swoiey; o ia za głupi ćiebie usłuchać.

Usłuchanie. Gehorchung. l'action d'écouter qu; complaisance de suivre le conseil de qu.

Usługa. 1) Dienst. 2) Dienst, Gefallen. 1) le service de celui qui sert. 2) un service, un bon ofice. § 1) na usługę, Rzeczypospolitey powinien chorągiew stawić; do usług go moich zażywam. 2) wszelką komu świadczyć usługę.

Usługowanie. Aufwartung, Bedienung. les services de celui qui sert.

Usługuię. *v. m. F. usłużę.* einem dienen, einen Dienst erweisen. servir qu; rendre

dre service, un bon ofice, étre utile à qu. § usłużę ći w tey sprawie.

usługowáć komu. F. będę usługował. einem aufwarten, einen bedienen. servir qu; étre valet. § usługuie gośćiom do stołu.

sam sobie usługuie. er bedienet sich selbsten. il se sert; il se rend des services à soi même.

*Usmolić, *F. usmolę.* 1) verpichen, pichen. 2) beschmieren, besudeln. 1) poissonner, goudronner. 2) salir, souiller. 1) usmolić (nasmolić) beczkę. 2) usmolić, (posmolić) ręce.

Usmarkać śię, *F. usmarkam śię.* sich berotzen, sich besabern. baver, jetter de la bave; se remplir de morve.

Uśmiać śię. *F. uśmieię śię.* zur Gnüge lachen. rire tout son sou.

Uśmiech. das Lächeln. souris. § rzekł z uśmiechem.

Uśmiecham śię, *v. m. F. uśmiechnę śię.* lächeln. sourire; faire un sourire. § z zartem na to odpowiedźiał uśmiechaiąc śię; uśmiechnął śię na to.

uśmiecham śię komu; śmieię śię społem; śmiechem poświadczam. einen anlachen. soûrire, rire à qu.

uśmiechaiący śię. lächelnd. riant. § z uśmiechaiącą rzekł twarzą; uśmiechaiące śię usta.

Uśmiechanie śię. das Lächeln. le sourire, le souris.

Uśmierzam co. *F. uśmierzę.* bändigen, stillen. domter, réfréner, apaiser, étoufer, reprimer. § uśmierz tę wrzawę.

Uśmierzenie. Zähmung, Bändigung, Stillung. frein, bride; l'action de domter, de réfréner.

Uśmierzony. gezähmt, gestillt, gebändigt. réfréné, reprimé, domté.

Usmolony. 1) gepicht. 2) besudelt, beschmiert. 1) poissé, enduit de poix. 2) sale, souillé.

Usnąć, *F. usnę. vid.* Usypiam.

Uspić kogo, *F. uspię.* 1) einschläfern. 2) in die andre Welt schicken; einen tödten, 1) assoupir, endormir qu; ensevelir qu. dans le sommeil. 2) tuër, assommer qu. à coup de; dépécher qu. 1) piastunka dźiećię uśpiła. 2) uśpił go tym kiiem.

uśpię go. ich werde ihm eins geben, daß er das Aufstehen vergessen soll. je lui appliquerai un coup qui l'assoupira d'un éternel sommeil.

Uśpiony. eig. u. fig. eingeschläfert. *prop. et fig.* endormi, assoupi. § nieuśpiona czułość.

Uspokoić co. *F. uspokoię.* befriedigen, beruhigen. apaiser; tranquiliser, pacifier, assoupir, calmer; rendre tranquile. § uspokoić wrzawę domową; uspokoić myśl od zabaw niepotrzebnych.

uspokoić śię. sich beruhigen, sich stillen. s' apaiser, se pacifier; se mettre l'esprit en repos; se tranquiliser; se calmer.

Uspokoiciel. Beruhiger, Friedmacher, Friedstifter. pacificateur; qui fait la paix.

Uspokoienie. Beruhigung. pacification; l'action d'apaiser les troubles; de rendre tranquile.

uspokoienie morskie. Meer-Stille. tranquilité de la mer.

Usprawiedliwiam co. *v. m. F. usprawiedliwię.* rechtfertigen. justifier.

usprawiedliwiaiący. rechtfertigend. justifiant.

Usprawiedliwienie. die Rechtfertigung. la justification.

Usprawiedliwiony. gerechtfertigt. justifié.

Usta *plur.* die Lippen, der Mund la bouche; les lèvres *f.* § w uśćiech to trzymay lekarstwo.

usta cuchnące. übler, stinkender Athem. haleine forte, mauvaise, puante.

usta cuchnące maiący. dem es aus dem Maul riechet. qui a une forte haleine.

usta leczący, die Lippen, den Mund heilend. propre à guérir les inflamations de la bouche.

Ustaię. } *v. m. F. ustanę.* 1) gänzlich
Ustawam. } aufhören, ein Ende nehmen. 2) aufhören, vergehen, erlöschen, sich verlieren. 3) aufhören, sich legen, nicht so heftig seyn. 4) unterliegen, erliegen, nicht weiter können, nicht fortkommen können. 5) abnehmen an einer Kraft, solche verlieren, zu haben aufhören. 6) aus Mangel der Kräffte von etwas ablassen, etwas liegen lassen. 1) cesser tout à-fait. 2) cesser, s'évanoüir, se passer entiérement; disparoitre, 3) cesser, s'apaiser, s'adoucir, n'étre pas si violent. 4) déchoir; soufrir, sentir, avoir une entiére perte d'une force du corps; se sentir défaillir une force, la perdre. 5) mourir; cesser d'agir; n' en pouvoir plus; sucomber, étre tout abatu; étre tout destitué de forces; ne pouvoir tenir. 6) se désister de qu. ch. l'abandonner par manque de forces. § 1) ta wrzawa, ta woyna ustała. 2) ustawa pobożność, dobry porządek; kiedy żywotne ustawać będą siły. 3) ustał wiatr; gniew, śnieg; ustanie nawalność kiedy się prześili. 4) ustał w rzezwośći, w pracowitośći swoiey. 5) koń ustał; ustał w tey pracy od starośći.

starości. 6) nie ustał, ale tylko przestał.

ustaie w siłach; siły iego ustawaią. die Kräfte entgehen ihm, verlaßen ihn. il se sent défaillir les forces; il manque de forces; il est dans un grand abatement; les forces lui manquent, le délaissent.

ustał roku; na rok nie stanął. er hat den gerichtlichen Termin versäumet, er hat sich contumaciren lassen. il a fait défaut; il est condanné par défaut; il a été contumacé.

ustaię się. } *v. m. F. ustoię się.* 1) sich
ustawa się. } überdrüßig stehen. 2) sich abklären, sich setzen, von Getränken. 3) sich setzen, sich legen; gesetzt, klug werden. 1) se lasser à être debout; être las à force de se tenir debout. 2) aller au fond du vase, se reposer, rassoir, s'éclaircir, *en parlant des liqueurs.* 3) se rassoir, s'apaiser, devenir posé. § 1) ustoiałem się ale darmo. 2) ten napoy się ustoi. 3) gniew się iego nie rychło ustoi.

kiedy się młodość ustoi. wann sich die Hitze der Jugend leget. quand le feu de la jeunesse est passé; quand les bouillons de la jeunesse se sont apaisez.

day się tey ustoić wodźie. man muß sich diesem Waßer setzen lassen. laissez reposer, faites reposer, faites rassoir à cette eau.

Ustanie, Ustawanie czego. das Aufhören. cesse, cessation, entiére interruption. § po ustaniu biegu, woyny, gniewu, choroby.

ustanie sił. große Ohnmacht, Entkräfftung. abatement; manque de forces; foiblesse.

ustanie roku, niestanie u prawa. Versäumung eines gerichtlichen Termins, Erlöschung einer Streit-Sache wegen der Ausbleibung. peremtion d'instance; le défaut commis par la partie contumacée; la désertion d'un procès, qui périt faute de l'avoir poursuivi dans le tems.

Ustanny. das aufhört; aufhörlich. qui cesse, qui n'est pas perpétüel.

ustanny rok. verlohrner Proceß; ein erloschner Termin durch das Ausbleiben. défaut aux présentations; procès perdu faute de l'avoir poursuivi au tems.

Ustanowienie, postanowienie Anordnung, Einsetzung, Stiftung. établissement, disposition, réglement, fondation. § od ustanowienia Polski.

Ustanowić. *F. ustanowię*; postanowić. 1) setzen, ordnen, einrichten. 2) sich vorsetzen, sich vornehmen. 1) ranger, arranger, régler, disposer, ordonner, mettre en ordre. 2) se résoudre, prendre résolution. § 1) August II. ustanowił Order Białego Orła; ustanowić okręt na kotwicach; ustanowić woysko do sprawy. *2) ustanowiłem (postanowiłem) iechać; ustanowił że tego nie wypełni.

Ustąp. *vid.* Ustęp.

Ustąpienie. 1) Abtritt, das Beyseitetreten. 2) das Ausweichen. 3) Abweichung von etwas. 4) das Weichen, Ausreißen in einer Schlacht. 5) Abtretung, Ueberlassung, Cession. 6) Verlaßung, Räumung eines Orts. 7) die Senckung einer Mauer. 1) retraite, action de se retirer, d'aller à part. 2) l'action de faire place à qu. 3) écart, égarement; l'action de s'écarter de. 4) la désertion pendant la bataille; l'action d'abandonner son poste. 5) cession, délais, délaissement, desaisissement; un acte de la personne qui cède. 6) évacuation d'une place; l'action d'évacuër une place. 7) afaissement; abaissement d'un mur causé par sa propre pesanteur. § 1) powodowi ustąpienie nakazano. 2) o ustąpienie proszę. 3) ustąpienie z drogi, od przedsięwźięćia. 4) ustąpienie z placu, z pola, z szyku. 5) ustąpienie komu maiętności, prawa, długu. 6) po ustąpieniu nieprzyiaciela z Państwa, z fortec. 7) ustąpienie bałki, muru, źiemie.

Ustawa. 1) Satzung, Verordnung, Gesetz. 2) Taxe, gesetzter Preis der Waare. 3) Arzeneyk. ein Recept. 1) ordonance, réglement, loix, *f.* statut, constitution. 2) aforage, *m.* taux; taxe. 3) *médéc:* ordonnance, récette. § 1) według ustaw Państwa tego; ustawa od Boga pochodząca; według ustawy Boskiey wszystko się dzieie; nieprzestępna to ustawa, ustawę czynić, pisać. 2) ustawa żywności; ustawę kupcom czynić; przedawać według ustawy Marszałkowskiey; Woiewoda kupcom i rzemieślnikom ustawę czynić ma. 3) przepisać choremu ustawę.

ustawa kościelna. Kirchen-Satzung, Kirchen-Geboth. sanction.

ustawa osobna, prywatna; przywiley. ein Privilegium. un privilége.

ustawy z ktorey miary nieprzyymować. eine Satzung schmälern, nicht annehmen. déroger à un droit, à une constitution.

Ustawiam. *v. m. F. ustawię.* 1) gerade nach der Bley-Wage aufrichten, stellen, setzen

setzen. 2) setzen, verordnen, Gesetze geben. 3) gerichtlich taxiren. 1) dresser perpendiculairement; ériger, élever, poser, mettre qu. ch. à plomb. 2) ordonner, conclurre, établir, arrêter; faire, donner une ordonnance. 3) ordonner la taxe, le prix des denrées; priser, taxer, aforer, aprécier. § 1) ustawić kamień, słup prosto. * 2) ustawić (stanowić) komu prawo. 3) ustawić kupcom towary, żywności, takżę rzeczy.

Ustawianie, ustawienie. das Setzen, Stellen. l'action de dresser, de planter, d'assoir.

ustawianie prosto. gerade Setzung, Aufrichtung in gerader Linie. érection en ligne perpendiculaire.

Ustawicznie. } *adv.* beständig, ohne Aufhören. perpétuellement, toûjours, sans relâche; incessanment; assidûment, continuellement, sans cesse.
Ustawnie. }

Ustawiczność. 1) Beharrlichkeit beharrliche Emsigkeit, beständiger Fleiß, Stetigkeit. 2) Länge der Zeit, Dauer, dauerhafte Anhaltung, Währung. 1) assiduité, continüelle aplication à qu. ch; continuë; continuation d'un travail. 2) perpetuité, durée, continuation de longue durée. § 1) ustawiczność wiele może i wszystkie trudności przemoże; nie odpoczywaiąca w pracach ustawiczność; ustawiczność woyny; ustawiczność wszelka uprzykrzona. 2) ustawicznością rzeczy powszednieią.

ustawicznością. in die Länge, nach langer Zeit. à la longue, par la suite du tems; à la continuë.

Ustawiczny. 1) emsig stetig, fleissig, unablässig. 2) anhaltend, lang, immerwährend. 1) assidu. 2) perpétüel, continüel. § 1) ustawiczna praca. 2) ustawiczne choroby.

Ustawiony. aufgerichtet, gestellt, gesetzt. dressé, planté.

ustawiony prosto. nach der Bley-Wage gesetzt. dressé, élevé à plomb.

** Ustawodawca, ** Ustawotworca. Gesetz-Geber. legislateur.

Ustęp. 1) Abtritt, das Beyseitetreten. 2) Mathem. Abweichung der Magnet-Nadel. 3) Kriegsb. Abschnitt. 1) retraite, l'action d'aller à part. 2) *Matém.* déclinaison. *f.* 3) *Fortif.* coupure, retranchement. § 1) ustęp z teatrum dworu tego; dać komu ustęp. 2) ustęp igiełki magnesowey od połnocy.

iść na ustęp. einen Abtritt nehmen. aller à part; se retirer.

ustęp z świata tego. der Hintritt aus dieser Welt. décès, mort; la fin de la vie.

ustęp wału. } Kriegs-Bank: der Wall-Fuß, die Berme. *Fortif.* retraite, berme, relais.
ustępny wał. }

Ustępek w murowaniu. Bank. Einziehung der Mauer, die durch Auslassung einer Reihe Ziegeln oben schmäller gemachet wird. *Archit:* retraite, retrecissement ou diminution d'épaisseur d'une muraille dont le corps est retiré d'un rang de briques.

Ustępny, weichend abweichend. qui décline, qui détourne.

Ustępowanie. *vid.* Ustąpienie.

ustępowanie w zad. das Zurückweichen, die Zurückziehung. retraite, l'action de se retirer avec les troupes. § ustępowanie w zad woyska.

ustępowanie morskie. die Ebbe, der Rücklauf des Meers. le reflus, le retour des flots de la mer.

Ustępuię, *v. m. F. ustąpię.* 1) aus dem Wege gehen, treten. 2) entweichen, entfliehen, entgehen. 3) abweichen, abgehen von etwas. 4) einem weichen, nachgeben. 5) nachlassen im Preise. 6) gerichtlich cediren, abtreten, überlassen. 7) Mathem. abweichen vom Nord-Pohl. 8) weichen, sich senken als eine Mauer. 1) s'ôter, se retirer du chemin; se retirer; faire place à qu. 2) se retirer en; faire retraite; sortir, s'évader; se sauver, se mettre en un lieu de sureté. 3) s'égarer, s'écarter, se détourner, s'éloigner de. 4) céder, se rendre, déferer à qu. 5) remettre, rabattre qu. ch. d'un prix; diminuer qu. ch. du prix. 6) céder, délaisser qu ch. à qu; faire transport de; se dessaisir de qu. ch. 7) *Matém.* décliner du Nord; varier. 8) afaisser, s'enfoncer, s'abaisser par sa propre pesanteur. § 1) ustąp Panu. 2) ustąpił z Polski do Niemiec; nieprzyiaciel ieszcze z tych kraiow nie ustępował. 3) ustąpił drogi, prawdy, powinności; ustąpił z kolei, z drogi. 4) w tym mędrszemu ustąpić (ustąpić placu, przodek dać) trzeba. 5) bogato zacenił ale wiele ustąpił; nie ustąpił i grosza w cenie. 6) ustąpić komu domu, prawa swoiego. 7) igiełka magnesowa często od połnocy ustępuie. 8) ustępuie balka, ściana, ziemia.

ustąpić z drogi; ustąpić na stronę. auf die Seite treten. se retirer à part, à l'écart, se garer.

ustąp; z drogi. aus dem Wege; bey Seite. gare; faite place; retire vous.

każ tym ludziom ustępować. laß diese Leute auf

auf die Seite treten. faites un peu ranger ce monde; faites retirer ce monde.
ust. puie morze. es ist Ebbe; das Meer tritt zurück. la mer reflue.
ustepować w zad. zurücktreten, zurückweichen. reculer, se reculer, faire quelques pas en reculant; s'en aller en arriére.
ustępować komu placu. 1) das Feld räumen; weichen. 2) einem nachgeben. 1) se retirer du combat, quiter sa place, son poste. 2) céder à qu.
Usterk. *vid.* Ustyrk.
Ustnie. *adv.* mündlich. de bouche; verbalement, de vive voix.
Ustny. 1) Mund, Lippen-. 2) mündlich. 1) de bouche; qui sert à la bouche ou aux lévres. 2) oral, vocal, verbal, proferé de bouche. § 1) ustne lekarstwo. 2) ustna rozmowa.
Ustoieć się. *vid.* Ustaię się.
Ustoiny. *plur.* to co się ustoiało. dicker Satz. sédiment, fondrilles. *f. plur.* lie; matiére la plus épaisse d'une liqueur.
Ustoiony. 1) klar, abgeklärt. 2) gesetzt, sittsam. rassi, purifié, clarifié. 2) rassi, posé, prudent, retenu. § 1) ustoiony odley napoy. ** 2) orszak ustoioney (stateczney) i grzeczney młodzi.
Ustroić, *F. ustroię.* ausputzen, zieren. parer, embélir, enjoliver, orner.
Ustroienie. Ausputzung, Verzierung. embélissement, enjolivement, ornement.
Ustroiony. geputzt, geziert. paré, orné, embéli.
Ustronie. abgelegener Ort. retraite, lieu écarté.
na ustroniu. abwerts, abgelegen. à écart, à part, à quartier, en un lieu écarté.
na ustroniu leżący. } abgelegen. écarté,
Ustronny. } éloigné, reculé.
Ustrzedz się czego. *F. ustrzegę się.* sich vor etwas in Acht nehmen, etwas vermeiden. se garder, se donner de garde de qu. ch; fuïr, éviter, qu. ch. § nie ustrzegł się zdrady iego.
Ustrzelić co. *F. ustrzelę.* etwas abschießen, wegschießen. faire tomber en tirant; emporter d'un coup d'arme à feu.
Ustrzelenie. Abschießung, Wegschießung. emportement d'un coup d'arme à feu.
Ustrzelony. abgeschossen, weggeschossen. abatu, emporté d'une bale. § ustrzelona ręka.
Ustrzeżenie się. die in Achtnehmung, Vermeidung. l'action d'éviter. § ustrzeżenie się omylki w rachunku.

Ustrzeżony. 1) davor man sich in acht nehmen kan. 2) vermieden. 1) évitable, qu'on peut éviter. 2) évité, qu'on a évité.
Ustrzygam co. *F. ustrzygnę.* mit der Scheere abschneiden. couper, ôter avec des ciseaux. § ustrzygł sobie włosy.
Ustrzyżony. mit der Scheere abgeschnitten. coupé, ôté avec des ciseaux.
Ustrzyżyny, *plur.* 1) Abschneidsel, das unnöthige so man mit einer Scheere abschneidet. 2) Licht-Schnuppe. 1) cisailles, *f. plur.* retailles *f. plur.* petis morceaux coupez de qu. ch. avec des ciseaux. 2) mouchure, ce qu'on a mouché du lumignon de chandéle. § 1) zmiec te ustrzyżyny papierowe. 2) ustrzyżyny świecy, knota.
*Ustyrk, usterk, usterknienie, potknienie. 1) das Stolpern, ein Fehltritt. 2) Fall, Unfall, Unglück. 1) un faux pas, bronchade, bronchement. 2) chute, malheur, choq. § 1) ledwie w tym ustyrku nie upadłem. 2) przyszedł o ustyrk; narażać kogo na ustyrk.
Ustyrkam się. *v. m. F. ustyrknę.* eig. u. fig. stolpern, einen Fehltritt thun. *prop. et fig.* broncher, choper, faire un mauvais pas.
Ustyrkliwy, Usterkliwy. 1) stolpernd, zum Stolpern geneigt. 2) stürzend, gefährlich, der zu Falle bringt. 1) qui bronche, qui se heurte. 2) menaçant ruine, ruineux, dangereux. § ostrożnie z koniem ustyrkliwym. 2) tak szczęście pokazało ustyrkliwey i niestateczney swoiey fantazyi wizerunek.
Ustyrknienie, *vid.* Ustyrk.
Usuć, *F. usuię.* einen Haufen schütten, aufschütten. amonceler, amasser; faire un tas; amasser un tas de; entasser; mettre en tas. § usuł wał, gorę, zboże.
Usućie. die Aufschüttung eines Haufens. amoncelement.
Usuty, Usypany. aufgeschüttet, aufgehäufet. élevé; mis en un tas; amoncelé. § usuta z głow nieprzyiaćielskich gora.
Usycham. *v. m. F. uschnę.* eig. u. fig. verdorren, vertrocknen, vergehen. *prop. et fig.* se sécher, sécher, mourir, périr.
Usypanie. 1) die Abschüttung von einem Haufen. 2) das Aufhäufen, Aufschütten eines Haufens. 1) la diminution d'un tas; l'action d'ôter qu. ch. d'un monceau. 2) entassement § 1) usypanie z kupy, z woru. 2) usypanie kopy, gory.
Usypany. 1) abgeschüttet. 2) aufgehäufet, aufgeschüttet. 1) versé, ôté, emporté d'un monceau. 2) amoncelé, mis

mis en un tas, entassé. § 1) usypane zboże. 2) gora, kupa usypana.

Usypiam, *v. m. F. usnę.* 1) einschlafen, einschlummern. 2) absterben von Fischen. 1) s'assoupir, s'endormir, étre abatu de sommeil; étre pris d'un sommeil, se laisser abatre par le sommeil. 2) mourir, *en parlant des poissons.* § 1) twardo usnął; dziecię usnęło. 2) szczupak usnął.

dam mu że uśnie. ich will ihm eins geben, daß er das Aufstehen vergessen soll. je lui donnerai un coup, qu'il dormira d'un éternel sommeil.

usypiaiący, sen przynoszący, vid. *spanie czyniący.*

Usypuię, *v. m. F. usypię.* 1) abschütten von einem Haufen. 2) schütten, aufschütten, einen Haufen machen. 1) ôter d'un tas en versant. 2) amonceler, entasser, mettre en tas. § 1) usyp z tego woru z kilka garcy. 2) usypać gorę, kupę z czego.

Uszańcować, *F. uszańcuię.* aufwerfen, schanzen. élever une hauteur de terre.

uszańcować się. sich verschanzen. se retrancher.

Uszańcowany. verschanzt, aufgeworfen. retranché, fortifié d'un retranchement.

Uszargać się, *F. uszargam.* sich beschlumpern. s'embouër, se croter.

Uszargany. beschlumpert mit Gassen-Koth. terreux, croté.

Uszarpnąć. *F. uszarpnę, uszarpam.* ein Stück abreissen. ôter, enlever, arracher une piéce de qu. ch. § uszarpniy szmat płotna.

Uszarpniony. abgerissen von etwas. emporté avec force; arraché de qu. ch. § uszarpniona sztuka sukna.

Uszaty. 1) langöhrig. 2) gehenkelt, mit Henkeln versehen. 1) qui a de grandes oreilles. 2) oreillé, qui a des anses. § 1) zaiąc, człowiek uszaty. 2) naczynie uszate.

uszaty ogar. ein wohlbehangener Jagd-Hund, ein Jagd-Hund der lange Ohren hat. chien clabaud, coifé; chien dont les oreilles passent le nez.

Uszcie, *vid.* Uyście.

Uszczepiam co. *v. m. F. uszczepię.* 1) abspalten, absplittern. * 2) eine Scharte machen. s. *uszczerbiam.* 1) fendre, éclater un peu; ôter un éclat du corps d'une chose. 2) déroger, préjudicier; faire du tort à.

uszczepić się od czego. se fendre de; se séparer du corps de.

Uszczepanie. ⎫ 1) Abspaltung. *2) Scharte. s. Uszczerbek. 1)
Uszczepienie. ⎭ l'action d'emporter un éclat de. * 2) brêche, *v.* Uszczerbek.

Uszczepany, uszczepiony. 1) abgespalten. * 2) schartig. 1) emporté, ôté, fendu d'une chose comme un éclat; séparé du corps par un éclat.

Uszczerbek. *g. u.* 1) Scharte. 2) Nachtheil, Schade. 1) bréche; dent, *f.* cran; petite fracture dans un tranchant. 2) préjudice *m.* tort; breche, dommage, *m.* § * 1) uszczerbek (szczerbina) w szpadzie. 2) uszczerbek odniosł; z nieiakim moim się to dzieie uszczerbkiem.

Uszczerbiam. *v. m. F. uszczerbię.* 1) schartig machen. 2) schmälern, beschneiden, entziehen. 1) ébrécher, faire une dent dans une lame. 2) faire bréche; rogner, retrancher à qu. qu. ch.; endommager, ravaler qu. ch. § 1) uszczerbił noża. 2) uszczerbić komu maiętności, sławy, dochodow.

Uszczerbienie. 1) Einbrechung der Scharten. 2) Nachtheil, Schaden. 1) l'action d'ébrécher. 2) préjudice, *m.* tort.

Uszczerbiony. 1) schartig gemacht. 2) geschmälert, gemindert. 1) ébréché. 2) retranché, diminué, ravalé. § 1) noż uszczerbiony. 2) sława uszczerbiona.

Uszczęśliwiam, *v. m. F. uszczęśliwię.* beglücken. rendre heureux, combler de bonheur. § uszczęśliwiłeś mię, progi moie twoią bytnością; Bog iego uszczęśliwi potomstwo.

Uszczknąć, *vid.* Uszczykam.

Uszczuplić. *F. uszczuplę.* 1) dünne, weniger machen; schmälern, mindern, abbrechen. 2) *fig.* sparen, ersparen. 1) diminuër, amoindrir, retrancher, rendre moindre; diminuër le nombre de. 2) *fig.* épargner. § 1) uszczuplić woysko, miast w Państwie. 2) drogich uszczuplił godzin dla tey pracy.

Uszczuplenie. Verringerung, Abnahme. diminution, amoindrissement, retranchement.

Uszczuplony. vermindert, verringert. diminué, amoindri, retranché. § ledwo mu z uszczuplonym ostatkiem na okręty umknąć przyszło.

Uszczykam. *v. m. F. uszczknę, uszczyknę.* 1) kneipen. 2) abzwicken, abkneipen eine Blume. 3) stechen als die Biene. 1) pincer; 2) pincer, cueillir des fleurs; prendre avec les ongles. 3) piquer comme une abeille. § 1) uszczyknął go w bark. 2) uszczyknąć kwiatek.

kwiatek. 3) pſzczoła, gadźina go uſzczknęła; uſzczknął mię komor.
uſzczknąć ſię; uſkrzynąć ſię. ſich klemmen. ſe pincer. § uſzczkniesz ſię tu w palec.
Uſzczknienie. 1) das Kneipen, ein Kniff. 2) Abbrechung einer Blume. 3) Stich, Biß eines Ungeziefers. 1) pincement, l'action de pincer; bleſſure faite en pinçant. 2) l'action de cueillir les fleurs. 3) morſure, piquûre d'un inſècte.
Uſzczypać, *v. m. F. uſzczypam, uſzczypnę.* 1) kneipen. 2) abkneipen. 1) pincer. 2) cueillir, pincer une fleur. § 1) uſzczypnął mię w policzek. 2) uſzczypał kwiatek.
Uſzczypek, *g. uſzczypku*; co śię uſzczypnęło. das Abgekneippte. morceau emporté avec les ongles.
uſzczypek } ein Kniff, Stich, Stichel-
Uſzczypka } Wort. mot piquant, picotêrie, pinçon, coup de dents; brocard, lardon.
Uſzczypliwie, *adv.* empfindlich, verletzlich. d'une maniére choquante; en mots piquans.
Uſzczypliwość, do ſzczypania ſnadność. Sticheleien, Neigung zum Sticheln. mordacité; humeur mordicant.
Uſzczypliwy, stichelnd, Stichel-. choquant, mordant, piquant, mordicant, ſatirique.
Uſzka. Ohr-Löffel, cure-oreille.
uſzka lekarſka, rurka uſzna. Ohr-Spritze, Ohr Röhrchen damit man einen Saft ins Ohr ſpritzet. eſpéce de ſeringue ou de tuiau pour ſeringuer une liqueur dans l'oreille.
Uſzko. 1) Oehrlein. 2) Henkelchen; Oehrchen. 1) petite oreille. 2) petite anſe; oeil. § 1) ładne uſzki. 2) uſzko w rurze przez ktore w łożu drot przechodźi.
uſzko dolne. Ohrläpchen. bas d'oreille; bout d'oreille.
uſzko u trzewika. Schu-Riemen. oreille de ſoulié.
Uſzkodźić kogo. *F. uſzkodzę.* einem ſchaden, Abbruch thun. endommager qu; faire dommage à qu. § nie uſzkodźił Turkow i Tatarow.
Uſzkodzony. beſchädiget. endommagé.
Uſzny. Ohren-. d'oreille, qui regarde l'oreille. § uſzny bol; gnoy uſzny.
uſzne źiele, uſzyca, uſzne liśćie, wodna ſtrzała. (ſagitta) Pfeil-Kraut. ſagette, renoncule des champs.
Uſzyca. *vid.* uſzne źiele.
**Utalentować czym. *F. utalentuię.* mit einem Talent begaben. pourvoir, douër qu d'un talent, d'un don de nature. § Bog tę duſzę wſzyſtkiemi utalentował natury darami.
**Utalentowanie. Begabung mit natürlichen Gaben. acumulation de toutes ſortes d'avantages de nature.
**Utalentowany. begabet, beſchenkt mit natürlichen Gaben. doué, pourvû de talens; né avec un talent.
Utaborować. *F. utaboruię.* mit einer Wagen-Burg befeſtigen. barricader; fortifier avec une barricade. § utaborował woyſko.
utaborować śię. eine Wagen-Burg ſchlagen. faire une barricarde de chariots; ſe barricader, ſe retrancher, ſe fortifier d'un parc.
Utapiam, *v. m. F. utopię.* 1) erſaufen, verſenken. 2) ſtoßen als einen Dolch ins Herz. 1) néier, ſubmerger, enfoncer dans l'eau. 2) planter, plonger, enfoncer, mettre comme un poignard dans le coeur. 1) utopiono czarownicę. 2) utopić ſzpadę w kogo, ſzablę komu w głowie.
utopił ſubſtancyą w brzuchu. er hat ſein Vermögen verfreſſen. il a mangé tout ſon bien.
utopić myśl, utopić śię, utonąć w czym. ſich in etwas vertiefen, ſich einer Sache gänzlich widmen, einer Sache nachhängen, nachſinnen. ſe néier, s'enſévelir, étre repandu, étre enſéveli dans; ſe donner tout entier à; paſſionner qu. ch; bander ſon eſprit, ſon imagination, appliquer ſes penſées, ſon eſprit à. § utonął, utopił śię w rozkoſzach; utopił w tey nauce, w tey grze myśl i wzrok; utonął w naukach, w tym rozmyślaniu.
Utarćie. *vid.* Ućieranie.
Utarczka. 1) kleines Gefecht, Anfang eines Gefechts, Scharmützel. 2) Kampff, Kampff-Jagen der Thiere. 1) combat léger, rencontre; commencement d'un combat, eſcarmoûche. 2) combat de bêtes. § 1) w utarczce nieprzyjaćiela wiele ubito. 2) utarczka z bykami w Hyſzpanii.
utarczkami. auf Art eines Scharmützels. en eſcarmoûchant; par eſcarmoûche.
Utarczkowy. zum kleinen Gefecht, zum Anfang eines Scharmützel gehörig. de combat, d'eſcarmoûche; qui regarde le commencement d'une eſcarmoûche.
Utargować co. *F. utarguię.* 1) abdingen, abhandeln, vom Preiſe abbrechen. 2) löſen Geld beym Verkauf. 1) rabattre qu. ch. du prix en marchandant. 2) faire

de

de l'argent au marché. 1) talar mu utargowałem. 2) iuż dźieśięć talerow dźiś utargowałem.
Utarty, *conf.* Ućieram. 1) abgewischt. 2) gebahnt, eben, eben gemacht. 3) richtig, abgethan, geschloßen. 4) angenommen, gebräuchlich, gewöhnlich, von Worten 1) nettéié, torché, curé. 2) aplani, batu, fraié. 3) aplani, réglé, débatu, conclu. 4) receu, uſité, qui eſt en uſage, *en parlant des mots.* § 1) stoł ieſzcze nie utarty. 2) utarta (torowana) droga. 3) artykuły pokoiu ſą utarte. 4) to słowo ieſt utarte, nieutarte.
Utęchnąć, *F. utęchnie.* ſich ſetzen, fallen als eine Geſchwulſt. ſe deſenfler; perdre l'enflure.
Utęchły. gefallen, geſetzt als eine Geſchwulſt. deſenflé, qui a perdu l'enflure.
Utęchnienie. geſetzter, gefallner Geſchwulſt deſenflure.
Utemperować. pioro. *F. utemperuię.* eine Feder ſchneiden. tailler une plume.
Utemperowanie piora. das Feder-Schneiden. taille; l'action, la maniére de tailler une plume.
Utemperowane pioro. eine geſchnittene Feder. une plume taillée.
Utęſknić śię, *F. utęſknię. vid.* Tęſknię śię.
Utęſknienie. 1) Bangigkeit, lange Weile. 2) Sehnſucht. 1) ennui. 2) langueur *f.* paſſion amoureuſe. § 1) ćiężkie moie utęſknienie. 2) z wielkim go czekamy, wyglądamy utęſknieniem.
Utęſkniony. 1) bange, langweilig. 2) ſehnlich. 1) ennuieux, languiſſant, paſſionné, plein de langueur. § 1) utęſkniona czaſy, prace takie. 2) utęſknionym ćiebie ſercem czekam.
Utłaczam. *v. m. F. utłoczę.* 1) eindrücken. einſtopfen. 2) erdrücken, erſticken. 1) fouler, preſſer, ſerrer; farcir, remplir; mettre, pouſſer avec force dedans. 2) étoufer, ſufoquer. § 1) utłoczyć pośćiel w tłomok. 2) matka leżąc dźiećię utłoczyła.
utłoczono go w ćiżbie. man hat ihn im Gedrange erdrücket. on l'a étoufé dans la foule.
Utłoczenie. 1) Eindrückung. 2) Erdrückung. 1) compreſſion, l'action de mettre, de remplir avec force dans. 2) ſufocation; l'action d'étoufer.
Utłoczony. 1) eingeſtopft. 2) erdrückt, erſtickt. 1) embourré; pouſſé, preſſé, mis avec force dedans. 2) étoufé. § 1) tłomok dobrze utłoczony.
utłoczony był w ćiżbie. er ward im Gedräng erſtickt. il fut étoufé dans la foule.
Utłuc co *F. utłukę.* zerſtoßen, zermalmen. piler, briſer, égruger, caſſer.
Utłuczony, geſtoßen, geſtampft. pilé, égrugé, caſſé. § pierprz miałko utłuczony.
Utłuśćić co. *F. utłuſzczę.* fettig machen, mit Fett beſchmieren. engraiſſer, ſalir avec de la graiſſe.
utłuśćić śię. ſich mit Fett beſchmieren. s' engraiſſer, ſe ſalir avec de la graiſſe.
Utłuſzczenie. Beſchmutzung mit Fett, Fett-Schmutz, Fett-Flecke. l'action d' engraiſſer; ſaliſſure, tache faite avec de la graiſſe.
Utłuſzczony. mit Fett beſchmiert. engraiſſé, ſouillé avec de la graiſſe.
Utok, *vid. wał krośienny.*
Utonąć, *F. utonę.* erſauffen, ertrinken. ſe néier, perdre la vie dans l'eau. § utonął w rzęce.
utonąć, utopić śię w czym vid. Utapiam -- *utopić myśl.*
Utonienie. die Ertrinkung, das Erſauffen. mort qu'on ſoufre dans l'eau; l'action de ſe néier ou de néier qu.
Utopiony. erſäufft. néié, qui a perdu la vie dans l'eau.
utopiony w czym. vertieft, erſoffen in etwas; einer Sache ergeben. enſéveli, repandu, plongé dans; adonné entiérement à. § utopiony w naukach, w księgach, w rozkoſzach, w nadętych rożnemi nadźieiami obietnicach.
Utracam. *v. m. F. utracę.* 1) verlieren, einbüßen; um etwas kommen. gubię wird im eigentlichen Verſtande geſetzt. 2) verſchwenden, durchbringen. 1) perdre qu. ch; étre privé, étre fruſtré de; laiſſer échaper, ſoufrir la perte de; *au propre on dit* gubię. 2) perdre; diſſiper, dépenſer ſon bien; prodiguer. § 1) utraćił przyiaćiela, okazyą, zwyćięſtwo, honor, życie, wzrok, ſprawę ſądową, nadźieię do korony. 2) utraca, żałować tego będźie; poutracał wioſki; utraćiwſzy wiele ludźi w bitwie.
utraćić na czym. 1) an etwas verlieren, Schaden haben. 2) auf etwas verſchwenden, viel Geld wenden. 1) perdre en, à; avoir un dommage en qu. ch. 2) perdre, dépenſer, faire de la dépenſe en, à qu. ch. § 1) utraćił na towarze talar. 2) utraca, (zbytnie wydaie) na délicyach, na łowach, na kartach.
utracać dłużnikom. Bankerut machen, das Vermögen der Schuldner verthun. faire banqueroute à ſes créanciers, dépenſer leur bien.

Utracam

Utrącam co, *v. m. F. utrącę.* 1) abstoßen. 2) bezwicken, beschneiden; Abbruch, Schaden thun; schwächen 1) abatre d'un choc une partie d'un corps. 2) écorner; retrancher, afoiblir, diminuër. § 1) utrąćił rękę posągowi. 2) w tey potyczce ludzi mu coś utrącono.

utrąćić zwierzęciu rogi. die Hörner einem Thier abstoßen. écorner une bête, lui rompre les cornes.

*Utracanie, rozrzutność. Verschwendung. prodigalité, profusion, dissipation.

Utracenie. Einbuße, Verlust. perte, privation. § pod utraceniem czći i dobr zakazano.

Utrącenie. Abstoßung. l'action d'abatre qu. ch. d'un corps.

Utrącony. abgestoßen. abatu, emporté, separé par un choc.

Utracony. verlohren, eingebüßet. perdu dont on a fait perte.

Utracyusz. im Scherz: ein Verschwender. *burles:* dissipateur, prodigue. § dał corkę za utracyusza.

Utrapienie. Kümmerniß, Kränkung, Bedrängniß. afliction, tourment, crevecoeur, peine, soufrance.

utrapienie ciała. Kreuzigung des Fleisches. mortification de sa chair.

Utrapiony. gekränkt. afligé, qui soufre, qui a de la douleur.

Utrata. Verlust, Einbuße. perte, déchet, privation. § utrata zdrowia, sprawy sądowey.

utrata na czym. Verlust an etwas. déchet, perte en qu. ch. § wielką utratę na tych pieniędzach ponoszę.

pod utratą prawa. bey Verlust seines Rechts. à peine de décheance de son droit.

Utratniczek. } Verschwender. dissipateur;
Utratnik. } prodigue.

Utratny. verschwenderisch. prodigue.

syn utratny. der verlohrne Sohn. l'enfant prodigue.

Utrudzenie. große Beschwerniß, Beschwerlichkeit grande fatigue.

Utrudzony. beschwert, bemühet, abgemattet fatigué, lassé, abatu.

Utrudźić kogo. *F. utrudzę.* einen sehr beschweren, abmatten. fatiguer extrémement; lasser qu; causer de la fatigue à qu.

Utrząsnąć, *F. utrząsnę.* 1) abschütteln. 2) einen erschüttern als ein Wagen. 1) secoüer qu. ch; remuër, agiter pour faire tomber qu. ch; abatre qu. ch. en secouant. 2) cahoter, secouër qu; donner des cahots à qu. § 1) iedną gruszkę tylko utrząsnął. 2) woz, koń go utrząsnął.

utrząsnąć się. sich erschüttern, sich erstauchen. se secoüer, se cahoter. § utrząsł się na koniu; utrząsnął się od spadnienia.

Utrzęśnienie. Erschütterung, Erstauchung. secoüement, cahot, cahotage, *m.* § te bole pochodzą z utrzęśnienia i z oberwania.

utrzęśnienie białogłowskie; utrzęśnienie maćicy. Vorfall der Mutter. dislocation, émotion, décente de matrice.

Utrzymanie. 1) Erhaltung, Ertragung. 2) Zähmung, Bändigung einer Leidenschaft. 3) Erhaltung, Beschirmung, Handhabung. 1) l'action de soutenir. 2) frein, bride, l'action de domter, de réfréner. 3) conservation, maintien.

Utrzymany. 1) erhalten, ertragen. 2) gebändigt, gezähmet. 3) erhalten, beschirmet. 4) behauptet, vertheidigt. 1) apuié, soutenu. 2) domté, réfrené. 3) conservé. 4) soutenu, défendu.

Utrzymuię, Utrzymywam, *v. m. F. utrzymam.* 1) erhalten, tragen. 2) erhalten, aufhalten, zurückhalten. 3) zähmen, bändigen eine Leidenschaft. 4) erhalten, beschirmen. 5) behaupten, vertheidigen eine Meynung. 1) soutenir, apuier, rétenir en portant, en tenant. 2) tenir, rétenir, arrêter, empécher de faire qu. ch. 3) rétenir, reprimer, domter, réfréner comme une passion. 4) conserver, maintenir. 5) soutenir, défendre, maintenir, tenir. § 1) ta balka taki ćiężar nie utrzyma. 2) utrzymał konie rozpędzone. 3) utrzymać afekt, gniew swoy. 4) czym prawa, państwo, całość, zdrowie swoie utrzymuie. 5) ten co zaczął rozprawę utrzymywał stronę krola walecznego, a drugi spokoynego; utrzymywał barzo uczenie konkluzye.

utrzymać śię. 1) sich halten, sich erhalten an etwas. 2) sich halten, sich mäßigen. 1) se tenir, s'atacher, s'arrêter à qu. ch. pour ne pas tomber. 2) se tenir, s'empêcher de; se modérerer en qu. ch. § 1) ledwie śię za gałąź utrzymał. 2) utrzymać śię dłużey nie mogł; utrzymać śię w gniewie.

Utulić. *F. utulę.* 1) schweichen, stillen einen schreyenden. 2) beruhigen, stillen, hemmen einen Schmertz. 1) apaiser, faire taire celui qui crie. 2) apaiser, arrêter, modérer une douleur. § 1) utul to dźiećię. 2) utulił żal moy ćiężki, łzy iego.

utulić śię. sich trösten; stillen seinen Schmertz. se consoler; se rétenir, se tenir de larmes;

mes; apaiser sa douleur. § od żalu, od płaczu utulić się nie mogę.

Utulenie żalu, płaczu. Stillung, Beruhigung, Hemmung der Thränen, des Schmerzes. consolation; l'action d'apaiser la douleur de qu.

Utulony. geschweicht, gestillt, beruhiget. apaisé, consolé dans sa douleur.

Utwierdzam. v. m. F. *utwierdzę.* 1) befestigen. 2) bestätigen. 1) munir, fortifier, afermir; rendre plus fort, plus ferme, plus stable. 2) confirmer. § 1) utwierdźić fortecę, naukę, zdanie, państwo, ścianę podporami. 2) seym utwierdźił te uchwały.

utwierdźić kogo. einem Muth zusprechen. assurer l'esprit de qu. § krol go utwierdźił, aby się nie bał.

Utwierdzenie. 1) Befestigung, Stärkung. 2) Bestätigung. 1) afermissement, l'action d'afermir. 2) confirmation. § 1) utwierdzenie fortecy, państwa, czerstwośći. 2) po utwierdzeniu tego prawa.

Utwierdzony. 1) befestigt. 2) bestätigt. 1) afermi, fortifié. 2) confirmé.

gwiazda utwierdzona. ein Fix-Stern. étoile fixe.

Utwierdźićiel. Bekräftiger, Befestiger, Bestätiger. celui qui fortifie, qui afermit, qui confirme.

Utyć, F. *utyię.* fett werden. s'engraisser; devenir gras.

Utyczna linia. Kriegsb. die beständige Defens- oder Streich-Linie. *Fortif.* la ligne de défense fichante.

Utykam. *v. m. F. utknę.* 1) zustecken, zustopfen. 2) etwas in etwas spicken, stoßen. 3) mit dem Gesicht, mit dem Kopf auf die Erde fallen. 1) boûcher, fermer un trou avec quelque bouchon; calfeutrer, boûcher les fentes. 2) ficher, planter, mettre avec force qu. ch. dans. 3) donner du nez en terre; tomber la tête la prémiére; tomber tout plat à terre sur le nez, sur le visage. § 1) utkniy (zatkniy) tę dźiurę; utykać fugi mchem, wełną. 2) utknął go nożem, włocznią w głowę, w serce. 3) utknął głową, gębą na źiemię.

Utyrać, F. *utyram.* nadwerężam. verschlimmern, schwächen, verringern. afoiblir, empirer, détériorer.

Utyskliwy. der kläglich thut, der offt klaget. plaintif, qui se plaint souvent. § umysł utyskliwy.

Utyskowanie. das Klagen. plainte, lamentation.

Utyskuię na co, na kogo. klagen, wimmern. se plaindre, de; faire se plaintes contre.

Uwaga. 1) Erwegung, Ueberlegung. 2) Betrachtung, Gedanke über etwas 1) considération, réflexion. 2) méditation, pensée. § 1) twoiey to podaie uwadze. 2) uwagi moralne, nabożne.

w ścisłą co wźiąć uwagę. etwas in genaue Ueberlegung ziehen. mettre qu. ch. en balance; péser qu. ch.

Uwarować się czego, *F. uwaruię.* uchodźić czego. sich für etwas in acht nehmen. se garder de; éviter qu. ch.

Uważam co, *v. m. F. uważę.* 1) etwas überwiegen, überwägen. 2) erwägen, überlegen, bedenken. 1) emporter la balance; faire baisser le poids; faire pancher la balance qui étoit en haut; faire balancer une balance qui étoit en équilibre. 2) considérer, péser, balancer, éxaminer. § 1) uważyć, unieść co na doł ćiężarem. 2) uważ zasługi iego; uważyć co rozumem, prawdą; uważyłem to u śiebie.

uważać co z sobą. sich auf das Ende einer Sache legen, die man überwiegen will. péser sur une chose; se mettre avec son corps sur le bout d'une chose dont on veut emporter ou contrebalancer la pesanteur.

dobrze wszystko uważywszy. wenn man alles wohl überleget. à tout prendre.

uważać się. 1) überwiegen; sich herunter senken wegen seiner größeren Schwere. 2) schweben, nicht aus dem Gleichgewichte kommen wie ein schwebender Vogel. 3) von Pferden. auffallen; sich auf eine Seite mehr senken als auf die andere. 1) trébucher; s'abaisser, aller en bas à cause d'une plus grande pesanteur; emporter l'équilibre sur qu. ch. 2) se balancer, se tenir en équilibre comme un oiseau qui plane. 3) *parlant des chevaux*: péser sur, s'assoir, s'abandonner sur une partie du corps. § 1) ten bałwan się uważa, na doł idźie ćiężarem. 2) orzeł się na powietrzu uważał.

koń ten się uważa na pośladek. dieses Pferd setzet sich auf die Hacken. ce cheval s'assied sur les hanches.

nie uważa się to na żadną stronę. dieses stehet im Gleich-Gewicht. cela est, se tient en équilibre.

Uważanie, uważanie się. das Schweben, das hin und her Wägen. balancement, état d'une chose qui balance. § pracy uważaniem los rządzą.

uważanie. das Erwägen, Ueberlegen. l'action de péser, de considérer.

Uważenie, uwaga. 1) die Ueberlegung, Erwägung. 2) Achtung. 1) considération, réflexion. 2) considération, égard. § 1) proszę o rozumne uważenie.
Uważnie, *adv.* mit Bedacht. considérément, prudenment.
Uważny. bedachtsam. prudent, considérant.
Uważony. erwogen, bedacht, überlegt. considéré, pésé, éxaminé.
Uweselam kogo. *v. m. F. uweselę.* einen lustig machen. égaier, réjoüir, recréer, divertir.
uweselić się. sich vergnügen, sich lustig machen. se divertir, s'égaier, se rejouïr.
Uweselenie, rozweselenie. Ergötzung, Vergnügen. divertissement, rejoüissance.
Uweselony, rozweselony. erfreut, ergötzt. rejoüi, diverti.
Uwiadomiam. *v. m. F. uwiadomię.* benachrichtigen, hinterbringen. avertir, faire savoir, donner avis. § uwiadomić śiostrę tą taiemnicą proszę.
Uwiadomienie. Benachrichtigung. avertissement, avis.
Uwiadomiony. benachrichtiget. averti.
Uwiarować śię. *vid.* Uwarować śię.
Uwiązany. angebunden. ataché, lié à qu. ch.
Uwiązanie. das Anbinden. l'action d'atacher, de lier à qu. ch.
uwiązanie. ⎫ Band; jede Sache so zum
Uwiązek, *g. u.* ⎭ binden geschickt ist. lien, atache; tout ce qui sert à lier. § łyko, łancuch, sznurek albo inszy uwiązek z iakieykolwiek materyi; wielbłąd ieden za drugim idźie będąc na uwiązaniu.
uwiązek, szrubsztak. ein Schraub-Stock. un étau.
Uwielbiam. *v. m. F. uwielbię.* in geistlichen Schriften: preisen, verherrlichen. *dans les matiéres de pieté:* glorifier, combler un homme de gloire. § Bog uwielbia człowieka, a człowiek wielbi Boga; uwielbił go honor kaznodźieyski; Bog uwielbi wybranych swoich.
Uwielbienie. Verherrlichung, Preisung. glorification, élevation à la gloire éternelle.
Uwielbiony, gepriesen verherrlicht. glorifié, élevé à la gloire.
** Uwieńczam. *v. m. F. uwieńczę.* bekränzen. couronner d'une couronne de fleurs; environner la tête de qu. d'un chapeau de fleurs. § uwieńczyć skronie laurem.
** Uwieńczenie. Bekränzung. l'action de couronner qu. de fleurs.
** Uwieńczony. bekränzt. couronné d' une guirlande.
* Uwieśić, *F. uwieszę. vid.* Wieszam.
Uwięzbić, obs. *vid.* Uwięźić.
Uwięźić co, kogo. *F. uwiężę.* 1) einen fesseln, gefangen setzen. 2) fesseln, bestricken. 3) beschweren, behaften ein Grund-Stück mit Schulden. 1) enchainer, arrêter, emprisonner qu. 2) *fig.* enchainer, prendre, enlacer, faire tomber dans le piége. 3) charger de détes, obérer un fonds.
uwięźić pieniądze; pieniądźmi robić. Geld in eine Handthierung stecken. emploier, mettre son argent dans, à un métier.
Uwięziony. 1) eig. u. fig. gefangen, gefesselt, verstricket. 2) mit Schulden behaftet. 1) *prop et fig.* enchainé, arrêté, emprisonné, mis aux chaines, au filet. 2) chargé de détes; oberé.
pieniądze uwiężione. in einer Nahrung gestecktes Geld. de l'argent emploié à un métier.
Uwięzły. 1) im Koth steckend. 2) der sich in einen üblen Handel gestecket hat; verstricket. 1) embourbé, engagé dans la bourbe. 2) engagé dans une mauvase afaire.
Uwięznąć, *F. uwięznę.* 1) stecken bleiben im Koth. 2) fallen, stecken, gerathen in einen üblen Handel. 1) s'embourber, se mettre dans la bourbe. 2) s'empiéger, s'engluër, s'embarasser, s'engager, tomber dans une méchante afaire. § (i woz, furman uwiązł (uwieznął) w kałuży.
uwiązł. er ist gefangen, er ist in die Falle gekommen. il est pris au piége; il est enfilé.
Uwięznić, *F. uwięznię. vid.* Uwięźić.
* Uwięzuię co. *v. m. F. uwiążę,* przywięzuię. anbinden. lier à; atacher avec un lien.
uwiązać bydło za nogę. ein Vieh an einen Fuß anbinden. empêtrer une béte; lier la jambe d'une béte.
Uwićie. 1) die Einwickelung. 2) Umschlag, worinnen etwas gewickelt ist. 1) envelopement. 2) envelope, tout ce en quoi on envelope qu. ch.
Uwiiam, *v. m. F. uwinę, uwiię.* 1) eig. u. fig. einwickeln, einhüllen. 2) winden, binden, machen einen Straus. 1) *prop. et fig.* enveloper en, couvrir de; mettre en. 2) entortiller, faire, lier, joindre ensemble comme un bouquet. § 1) uwin to w płatek; uwinął to w papier; uwiiał te propozycye w przy-

przyiaźni i szczerości pozory. 2) uwiiała wieniec iakom przychodził.

uwiiać się. 1) sich einhüllen, sich einwickeln. 2) sich tummeln; emsig, geschäftig thun. 3) herum fuchteln, mit einem Gewehr Luft-Streiche machen. 1) s'enveloper, s'emmitoufler, s'emmailloter en; se couvrir de. 2) s'empresser, tracasser, être empressé. 3) ferrailler, manier; faire avec une arme des coups en l'air. § 1) w płaszcz się uwinął. 2) dużo się na seymie uwiiano; uwiiali się koło wesela, na weselu. 3) uwiiać się szablą, szpadą.

Uwiianie. das Einwickeln. l'action d'enveloper.

uwiianie się koło czego. Geschäftigkeit. empressement, tracas.

Uwikłać co, *F. uwikłę.* verstricken, bestricken. entortiller, entrelacer, embrouiller, embarasser, enveloper. § paiąk muchę uwikłał; uwikłała go w te sprawy.

uwikłać się. 1) sich verwickeln, sich verstricken. 2) sich verwickeln, sich einlassen in etwas. 1) s'empétrer, s'enlacer, s'embarasser. 2) s'embarquer, s'embarasser, s'embrouiller, s'enfiler, s'empétrer dans une mauvaise afaire. § 1) zwierz się w sieci uwikłał. 2) uwikłać się w niepotrzebne nauki; nie uwikłay się takiemi sprawami.

Uwikłanie. Verstrickung, Verwirrung. entortillement, embrouillement, entrelacement.

Uwikłany. verwickelt, verstrickt. entortillé, entrelacé, embrouillé, embarassé, envelopé dans. § uwikłany ptak w sieci; uwikłany błędami, w rozkoszy, w obcych interesach.

Uwinienie. *vid.* Uwićie.

Uwiniony, uwity. 1) in etwas gewickelt. verblümt, zweydeutig, dunckel. 1) envelopé, couvert d'une envelope. 2) envelopé, couvert, obscur, équivoque. 1) ciało w płachtę uwinione. 2) w łakome słowa, uwinione przymierze.

uwity. gewunden, gebunden als ein Kranz. lié, fait comme une guirlande.

Uwisły. abhangend, hangend. pendant, qui pend. § ogar z obwisłemi uszyma.

Uwisnąć u czego, *v. m. F. uwisnę.* 1) an etwas hängen bleiben. 2) *fig.* an etwas kleben, hängen bleiben. 1) pendre de; étre pendu à qu. ch. 2) *fig.* s'acrocher, demeurer ataché à qu. ch.

Uwity, *vid.* Uwiniony.

Uwłaczam, *v. m. F. uwłokę.* 1) wegschleppen. 2) eggen. 3) schmälern, nachtheilig seyn. in diesem Verstande ist dieses Zeitwort nur in der langen *Conjugation* gewöhnlich. 1) entrainer, trainer; tirer et mener derriére soi, transporter, emporter en trainant. 2) herser, briser les motes avec la herce. 3) faire tort, préjudicier, déroger à; ôter, diminuër, faire perdre l'estime qu'on a pour qu. ch. *dans ce sens ce verbe n'est usité que dans la longue conjugaison.* § 1) nie uwlokł tey kłodziny. 2) uwłoczyć dobrze rolą. 3) prawom to uwłacza szlacheckim; uwłaczać komu nauki, sposobności, honoru.

uwłaczaiący czego. nachtheilig, schmälernd. dérogatoire, qui déroge.

uwłóczyć, unosić kogo za łeb, za włosy, za nogi. einen bey dem Kopf, bey den Haaren, bey den Füßen schleppen. trainer qu. par les cheveux, par la tête, par les jambes.

uwłaczać, uymować komu sławy. eines Ehre schmälern. ravaler la gloire de qu.

uwłaczać komu wiary. einen verkleinern, um seinen guten Glauben bringen. empêcher qu'on ajoute foi à qu; ôter le crédit à qu. décréditer qu; faire perdre à qu. la créance qu'on avoit en lui.

Uwłaczanie komu czego. Nachtheil, Kürze, Schmälerung. préjudice, *m.* tort, détraction, dérogation.

Uwłoczyćiel, obmowca. Verkleiner, Bereder. médisant, détracteur.

Uwodzę. *v. m. F. uwiodę.* 1) entführen. 2) aus einer Gefahr führen. 3) verleiten, verführen. 1) ravir, enlever, emporter. 2) tirer, arracher qu. d'un danger. 3) porter, séduire, entrainer, pousser à. § 1) uwiodł ią i skarb do Francyi; konie z łąki uwieść. 2) szczęśliwie uwiodł woysko; krolestwo od następuiącey burze uwiodłeś. 3) uwieść kogo obietnicami, podarunkami; to go uwiodło.

uwodźić się. sich verleiten lassen; sich übereilen lassen, sich vergehen. se laisser séduire à; se porter, se laisser entrainer, se laisser aller à; se prendre par. § nie uwiodł się iego pieniędzmi; kto podeyrźliwy, ten się uwodźi, a kto się uwodźi nie może bydź mężny, ani sprawiedliwy; żadnemi obietnicami uwodźić się nie będę; dał się tą nadźieią uwieść.

Uwodzenie. 1) Entführung. 2) Verführung. 1) ravissement, enlévement 2) séduction.

Uwodźićiel. 1) Entführer. 2) Verführer. 1) ravisseur, enléveur. 2) séducteur, qui entraine doucement.

Uwodźićielka. Verführerin. séductrice.

Uwolniam co, *v. m. F. uwolnię.* 1) nachlassen, lindern. 2) befreyen. 1) lâcher, relâcher, détendre un peu. 2) dégager, délivrer de. § * 1) uwolnić (popuśćić) pęta. 2) uwolnić kogo od podatkow, z niewoli.

Uwolnienie. *1) Nachlassung. 2) Befreyung. * 1) relâchement, détention. 2) délivrance, franchise, exemption, affranchissement de.

Uwolniony. 1) nachgelassen. 2) befreyet. 1) relâché. 2) délivré, exemt, affranchi. § * 1) uwolnione (popuszczone) pęta. 2) miasto od hybern i przećiągow uwolnione.

Uwolnićiel. Befreyer. libérateur, délivreur, celui qui délivre. § uwolnićiela swoiego oczekiwaią.

Uwożę co, *v m. F. uwiozę.* 1) auf einem Wagen oder Schif fortbringen, wegführen. 2) auf einem Wagen oder Schiff entführen, in Sicherheit bringen. 1) tirer, mener d'un lieu par eau ou par terre. 2) emmener, emporter, enlever sur un chariot ou par un vaisseau. § 1) nie uwiozę tego ćiężaru czterema końmi. 2) uwiozł skarb za granice.

Uwroć, *f.* } Uwrot. } die Pflug Wendung; die Kehre, der Ort wo der Pflug umwendet und eine Furche anfängt. le tournant, la versure; l'endroit ou les beufs retournent avec la charruë pour reprendre un sillon.

Uwrzeć, *F. uwrze.* gar sieden, gar kochen. bouillir assez.

Uwrzały. gar gekocht, gar gesotten. cuit assez; qui a bout assez.

Uwźiąć się, *F. uwezmę się.* sich recht vornehmen, halsstarrig auf etwas bestehen. opiniâtrer qu. ch; s'opiniâtrer; se rendre opiniâtre; persister dans. § uwźiął się na to; uwźiąłeś się mię prześladować.

uwźiął się na mnie. er ist halsstarrig wider mich erbittert. il s'est obstiné contre moi.

Uwźięćie, *adv.* hartnäckig. obstinément, opiniâtrément.

Uwźięćie, Uwźiętość, zawźiętość. Halsstarrigkeit obstination, opiniâtreté. § śiły często dla niepomiarkowanego uwźięćia szwankuią.

Uxeft, *vid.* Ukseft.

Uyść, *F.* uydę. *vid.* Uchodzę.

Uyma, ubliżenie. Nachtheil, Abnahme préjudice *m.* tort, rabais, décroissement, diminution. § czynić uymę własney swoiey sławie, swoiey umiejętnośći.

Uymacz. Verringerer, Schmäler, Beschneider. détracteur, celui qui diminue, qui fait tort.

Uymowanie. 1) das Abnehmen. 2) Rechenk. die Subtraction. 1) diminution, retranchement; action de diminuër. 2) *aritmét:* subtraction.

Uymuię co, *F. uymę.* 1) fassen, anfassen. 2) abnehmen von etwas. 3) abnehmen, ablösen ein Glied vom Leibe 4) schmälern, vermindern, abbrechen, verringern. 5) einen fassen, in der Zucht, im Zwange halten. 6) rühren, bewegen, treiben. 7) einen fassen bey etwas. 8) gewinnen, einnehmen. 9) Rechenk. subtrahiren. 10) einfaßen einen Stein. 11) in Besitz nehmen. 1) empoigner par qu. ch; prendre avec la main. 2) ôter avec la main, prendre quelque partie d'un tout. 3) découper, retrancher, ôter un membre du corps; faire l'amputation d'un membre. 4) diminüer, retrancher, amoindrir qu. ch; rabattre, retrancher qu. ch. de. 5) domter, réfréner, réprimer, retenir; tenir, retenir en crainte, en devoir. 6) se saisir de; prendre, piquer, fraper, émouvoir, pousser, inciter qu. 7) prendre qu. par, à. 8) posseder, gagner qu; atirer qu. en sa faveur. 9) *Aritmét.* soustraire. 10) enchâsser, sertir en; mettre en oeuvre, monter. 11) s'emparer de; prendre possession d'une charge, d'une terre. § 1) uiął rękę iego (go za rękę) uymiy go za płaszcz, za rękaw; kto dobrze uymie lekko nieśie. *prov.* 2) uiął ręką cukru. 3) uięto mu członek, rękę. 4) uiąć płochośći, niestatku iego; uiąć komu iurgieltu; uiąć (uwłaczać) komu sławy. 5) dobrze chłopca tego uiąć trzeba; uiąć kogo w kleszcze, w krygi. 6) do żywego go ta mowa uięła; miłość, nowy ogień go uymuie. 7) uiąć sztucznie za słabe mieysce, za afekt, za słabiznę. 8) uymuie sobie ludźie, sędźiego. 9) uiąwszy sto od tey liczby zostanie dźiesięć. 10) złotnik ładnie uiął kamień. * 11) uymuie (obeymuie) maiętność, urząd.

uymować sobie. sich selber, seinem eigenen Nutzen nachtheilig seyn. préjudicier, faire tort, déroger à soi même, à son propre bien.

uymować sobie sławy. seinem eigenen Ruhm schaden. se perdre de réputation; nuire à sa réputation.

uiąć swoiey gębie. seinem Maul abbrechen. se refuser les choses nécessaires à la vie; épargner

épargner sur sa bouche, sur son nécessaire.
uymować sąśiadowi gruntu. von des Nachbars Grund etwas an sich ziehen; seine Gränzen fortrücken. soustraire quelque partie au fond de son voisin; donner des bornes plus étenduës à son héritage.
uymować śię. 1) sich an oder bey ein Glied fassen, kriegen, greifen. 2) etwas fassen, ergreifen. 3) sich eines annehmen. 4) sich hemmen, sich mäßigen, sich zähmen. 1) se prendre soi même par quelque partie du corps. 2) empoigner par, s'acrocher à, prendre avec la main; saisir. 3) venger qu. du tort; s'intéresser pour, prendre part à, en, dans; prendre le parti, les intérets de qu. 4) se retenir, s'arrêter, se modérer, se borner. § 1) uiął śię za włosy, za rękę. 2) nie upadł, uiął śię słupa. 3) za tę rzecz, za niego śię uymiy; nie uymuie śię żadney rzeczy; uiął śię tego listem. 4) wie kiedy śię sam ma uymować w radośći, w gniewie.
uiąć śię za głowę. eig. u. fig. sich beym Kopfe kriegen. *prop. et fig.* se prendre par la tête.
Uyrzeć. co. *F. uyrzę.* erblicken, gewahr werden. apercevoir, observer, découvrir qu. ch; s'apercevoir de.
uyrzeć śię z kim; uyrzeć kogo. mit einem sprechen; einen sprechen, sehen. s'aboucher avec qu; se voir; aboucher, voir qu. § ia ćię iutro uyrzę; z tobą śię uyrzę; proszę ćię, uyrzyy śię z nim.
uyrzemy śie ieszcze. wir werden uns wiedersehen. nous nous reverons; nous nous verrons encore.
Uyrzany. erblickt. aperçu, vû, observé.
Uyrzenie kogo, czego. Erblickung, Anblick. vuë, regard.
stronić od uyrzenia czyiego. sich scheuen vor einen zu treten. fuir la présence de qu; n'oser paroitre, se montrer devant qu; éviter la rencontre de qu.
uyrzenie śię z kim. das Wiedersehen eines Bekannten. abouchement, vuë, rencontre.
do uyrzenia. bis aufs Wiedersehen. jusqu' au revoir; jusqu' à nôtre prémiere vuë.
Uyśćie, Entkommung, Entweichung. die anderen Bedeutungen s. unter Uchodzę Fuite, action d'éviter. *on peut trouver les autres significations sous le verbe* Uchodzę.
Użalenie, litość. Mitleid, Beyleid. pitié, compassion. § proszę o użalenie chrześćiańskie; wielkie pokazował po sobie użalenia nad złą fortuną iego znaki; tknięty użaleniem nad opaczną szczęśćia iego surowośćią.
użalenia godny. Erbarmungswürdig, der zu bedauren ist. digne de compassion.
użalenia niegodny. der nicht zu bedauren ist. dont on n'a point de compassion; qui n'est plaint de personne.
Użalić śię nad kim. Mitleiden mit einem haben; einen jammern; einen bedauren. plaindre qu; prendre pitié, avoir compassion de qu.
Użalony. vom Mitleiden bewegt. ému, touché, frapé de compassion.
Uzbroić kogo, co. *F. uzbroię.* eig. u. fig. einen wafnen, bewafnen, ausrüsten. *prop. et fig.* armer, munir qu. § uzbroić żołnierza, okręt.
uzbroić śię. sich wafnen, sich ausrüsten. s'armer, se munir.
Uzbroienie. Bewafnung, Ausrüstung. armement; l'action d'armer.
Uzbroiony. bewafnet, geharnischt, gewafnet, ausgerüstet; armé, muni.
Uzda, uzdeczka. Pferd-Zaum. bride, filet.
uzda krygowa, krygi. ein Brechzaum. siguette, caveçon, mords très-rude.
uzdę zdiąć; z uzdy puśćić. abzäumen. débrider; ôter la bride à.
*Uzdam, ouzdać. zäumen, einen Zaum anlegen. brider; mettre une bride à.
Uzdeczka. *vid.* Uzda.
Uzdrawiam, *v. m. F. uzdrowię.* wieder gesund machen, wieder herstellen. guérir, rétablir un malade; rétablir la santé à qu; rétablir, remettre qu. en santé; remettre un malade sur pié; rendre à qu. la santé; § Doktor uzdrowił corkę moię.
Uzdrowienie. die Genesung; die Wiederherstellung der Gesundheit. rétablissement de la santé; rétablissement d'une personne en santé; guérison *f.* rétablissement, recouvrement de santé; convalécence.
Uzdrowiony. genesen, gesund gemacht. guéri, rétabli, convalécent.
Uzdźienica. ein Halfter. licou.
uzdźienicę włożyć. Halftern, die Halfter anlegen. enchevêtrer.
uzdźienicę zdiąć. die Halfter abnehmen. déchevêtrer.
Użega. *v. m. F. użgnie.* brennen, stechen als die Nesseln. piquer, brûler comme l'ortie. § pokrzywy go użgnęły; żal go użega.
Użeram śię. *v. m. F. użrę.* sich befreßen. se souler, manger trop, se remplir, se gorger de viandes. § użarł śię iak świnia; kiedy śię uzrze choruie.

Użętek *g. u.* das abgeschnittene Getreid. cueillette; du blé moissonné; récolte des grains.

Użęty. abgeerndet. moissonné.

Uznaię, Uznawam. *v. m. F. uznam.* 1) erkennen, überzeuget seyn; gestehen. 2) erkennen, erklären vor etwas. 3) erkennen; sprechen, geben ein Urtheil. 4) eine Schrift recognosciren, sich zu solcher bekennen. 1) reconnoître, avoüer, déclarer, sentir qu. ch. 2) avoüer, reconnoître qu. pour; déclarer qu. 3) reconnoître, juger, se déclarer là-dessus, décerner, bien voir, prononcer. 4) reconnoître, avouer une écriture. § 1) uznaię ten honor, tę łaskę; serce moie większey nie uznało radości. 2) matka dźiećię uznała; uznano go za krola. 3) Trybunał uznał. 4) uznał swoy zapis, swoię rękę.

uznaię do śiebie takowe szczęśćie. ich erkenne, daß dieses ein Glück für mich ist. je reconnois, j'avoüe que c'est un bonheur pour moi.

uznaię śię. 1) bekennen; gestehen. 2) in sich gehen, sich bekehren. 1) se déclarer, reconnoitre le sentiment qu'on a de; avoüer. 2) se reconnoitre, se repentir, entrer en soi, se convertir. § 1) uznał śię zawinionym, obowiązanym. 2) w złośćiach śię nawszy uciekł śię do Zbawićiela; aby śię każdy człowiek uznał i żałował.

Uznanie. 1) Erkentniß, Bekentniß, Bekehrung. 2) Erklärung vor etwas. 3) Erkenntniß, Ausspruch, Urtheil. 4) in den Gerichten: Erkennung, Recognition, Bestätigung einer Schrift. 5) Philosophie: die Erkenntniß eines Dinges. 1) reconnoissance, aveu, confession. 2) déclaration, action de la personne qui avouë, qui reconnoit qu. pour. 3) déclaration, décision, arrêt, sentence. 4) *Palais:* reconnoissance, aveu, l'action de reconnoître une écriture. 5) *Philos.* connoissance, notion. § 1) uznanie błędu swoiego. 2) uznanie kogo za Pana. 3) uznanie Trybunalskie; komisya dla uznania krzywd; odesłano sprawę do uznania. 4) uznanie ugody; ugoda posłana do Pryncypałow dla uznania. 5) proste uznanie iest pierwszy akt rozumu, gdy rzecz poznawa, iakoby tylko na nią patrzał; bestye iakiekolwiek uznanie maią.

uznanie dobrodźieystwa. Erkenntlichkeit. reconnoissance, gratitude.

Uznany. erkannt, bekannt. reconnu, avoué.

Uznawca. Bekenner, Erkenner. celui qui avouë, qui reconnoit. § uznawca Boga.

* Użrzały, dożrzały. reif. mûr.

* Użrzewam, *v. m. F. użrzeię*, dożrzewam. reif werden. mûrir.

Użyć. *vid.* Używam.

Użyćie, Używanie. Anwendung, Gebrauch einer Sache. l'usage d'une chose; aplication. § użyćie ziela tego na lekarstwo iest te: palą z niego popioł *etc.*

Użyczam czego komu, *v. m. F. użyczę.* 1) einem borgen, leihen. 2) einem vergönnen, verleihen, vergünstigen. 1) prêter, communiquer à qu. 2) permettre, acorder, donner, octroier à qu. § * 1) użycz (pożycz) mi tey księgi. 2) użycz mi tey łaski: tey pomocy; użyczyła mu Zwierzchność tego przywileiu, tego prawa.

Użyczenie. Vergönnung, Vergünstigung, Verleihung, Erlaubniß. permission, concession de qu. ch.

Użyczony. vergönnt. permis, acordé, concédé, octroié.

Użynam. *v. m. F. użnę.* aberndten. moissonner, couper le blé. § użęto zboże.

Użyteczny. 1) nutzbar, profitabel. 2) gewöhnlich, gebräuchlich. 1) profitable, utile. 2) usité, qui est en usage. § 1) złoto użytecznieysze niźli inne srebrne pieniądze; użyteczny ludźiom będźie. 2) * użyteczna (zwyczayna) to rzecz.

Użytek, *g. u.* Nutzen, Profit, Gewinn, Gebrauch. profit, utilité, gain, provenu, usage. *m.* § przynośi im to użytek znaczny; te nieszczęśćia są złączone z naszym użytkiem i dobrem; każda śię rzecz na iaki trafi użytek.

użytki. Erd-Früchte. fruits de la terre; biens de la terre; fruits que les arbres et la terre aportent.

użytki własne. Feld-Früchte. die auf eignem Boden gewachsen sind. raport; gagnages. *m. plur.* fruits de son cru; fruits produits sur le champ de qu.

Użyty. 1) gebraucht, genoßen. 2) biegsam, willig, der sich gewinnen läßt. 1) pris comme un médicament, une nourriture. 2) souple, traitable, complaisant, acommodant. § 1) takim sposobem użyte lekarstwo. **2) użytego (powolnego) ma przyiaćiela.

Używalny, używaniu służący, do używania. bräuchlich, täglich, zum Gebrauch oder Verbrauch bestimmt. de dépense; qui se consume par usage, usuel; dont on se sert, dont on a l'usage pour ses besoins.

używalne pieniądze. Ausgabe-Geld. de l'argen destiné aux dépenses ordinaires.

Używam, *v. m. F. użyię.* 1) gebrauchen, sich bedienen. 2) genießen, essen oder trinken. 3) brauchen, einnehmen eine Arzeney. 4) einen gewinnen, bewegen. 1) se servir, jouïr de qu. ch; user. emploier qu.ch. 2) prendre, user; manger ou boire qu. ch. 3) user, prendre un médicament. 4) gagner, fléchir, émouvoir qu. § 1) użyy go do (w) tey sprawie; miasto prawey lewey używa ręki; użyć zboża na piekarkę; używać człeka do posługi; żelaza do tego użył; często tego słowa, tego wyrazu używa. 2) używać pokarmu, napoiu. 3) użyy tego lekarstwa. 4) day śię użyć, nie chćiey nam bydź trudny; nie użyiesz go w tey sprawie.

używać; używać sobie. sich pflegen; wohl leben; sich gute Tage machen. se donner du bon tems; faire bonne vie; se donner du menu.

używać źle czego. mißbrauchen. abuser, user mal; mésuser, se servir mal de.

Używanie. 1) Gebrauch. 2) Gebrauch, Nutzung. 3) Genießung, Genuß einer Speise eines Trankes: das Brauchen einer Arzeney. 1) usage *m.* d'une chose; 2) usage, *m.* jouïssance. 3) l'action de prendre une nourriture ou un remède. § 1) używanie słow zarzuconych; 2) używanie dobr swoich. 3) używanie pokarmu, napoiu, lekarstwa.

* *ma używanie; ma byt dobry.* er hat sein gutes Auskommen. il est bien à son aise; il a les piez chauds.

używanie złe, nieporządne czego. Mißbrauch. abus, mauvais usage qu'on fait d'une chose.

Używany. gebraucht. usé, qu'on a usé.

W.

W, dieser Buchstabe findet sich als eine Verkürzung in folgenden Titeln: *cette lettre sert d'abréviation dans les titres suivans:*

W, Wielki. groß. grand. § Alexander W; W. X. L, Wielkie Xięstwo Litewskie.

W, Wielce. sehr hoch. très.

MWM P; Moy Wielce Mośći Pan. mein hochgeehrter Herr. mon très-honoré Monsieur.

W, Wielebny. Ehrwürdiger. Révérend. § Wielebny Oycze.

W, Was, Wasz. Ihr, Euer. Vous, Vôtre.

W. P; Was Pan. Sie Mein Herr. Vous Monsieur.

W. K. M. Wasza Krolewska Mość. Eure Majestät. Votre Majesté.

W, We, *pr.* diese Präposition regiert wie im Teutschen den Accus. auf die Frage wohin und den Loc. auf die Frage wo? dans, en, dedans, au dedans de, au, à. *cette préposition gouverne l'Accusatif lorsque l'on marque le mouvement pour passer en quelque lieu, et le Local lorsqu' il n'y a point de mouvement d'un lieu à un autre.* § *Acc.* w dom wniść; w (do izby) izbę wchodźić; w morze wrzućić. *Local.* w domu śpi, w izbie chodźi; w morzu są ryby.

* * *

Wegen der Milderung der Aussprache, wird vor etlichen *consonanten* We statt W gesetzet. *On met* We *devant plusieurs consonnes au lieu d'un* W, *pour adoucir leur prononciation.* § byłem we wśi, we Łwowie.

w ten czas; w tym czaśie. zu dieser Zeit. dans ce tems.

w te słowa, w ten sens. mit diesen Worten; dieses Inhalts. en ces paroles, en ces termes, en ce sens.

we dwa dni. in zwey Tagen. dans deux jours.

w naszych czaśiech. zu unsren Zeiten. de nôtre tems.

we dnie. am Tage, zur Zeit des Tages. de jour; pendant le jour.

w nocy. in der Nacht. de nuit, pendant la nuit.

w krotkim czaśie. in kurzer Zeit. en peu de tems.

2) zum, zum Geschenk. en, *avant un mot de largesse.* § w posagu, w podarunku (w posag, w podarunek) w wienie co posłać, dać, wźiąć.

3) in, mit. bey einer Zahl. en, dans, avec *devant un nombre.* § Herman w pięć set koni (pięćią stami końmi) wyiechał; poszedł w pogoń w tyśięcu koni.

* * *

folgende Bedeutungen wollen die Präposition *W* mit einem *Accusativo* haben. *Les suivantes significations veulent avoir la préposition* W *avec un Acusatif.*

4) an, in, zur Zeit. à, dans, pendant, durant. § w Swięta, w sam seym przyiechał;

iechał; w połnoc bywaią pokusy; w południe, w deszcz, w wiatr, w mroz, w wieczerzą przyszedł.
w dźień świętego Michała. am Michaelis-Tage. au jour de Saint Michel; à la Saint Michel.
w niedźielę, w poniedźiałek u was będę. am Sontag, am Montag werde ich bey euch seyn. je serai chez vous Dimanche, Lundi.
w sam czas; w czas. zu rechter Zeit. à tems; tout à point.
5) in Gestalt, auf Art. en, en façon de; à la maniére de; à dessein de. § materya w bukiety, w kwiaty drobne; w talarki, w śiadkę pokraiać; udrobiła woreczek w pończochę; w cyrkiel co uczynić; w kwadrat co zrobić.
materya w kostkę. gewürfelter Zeug. étofe à dessein de carreau; étofe à carreau.
6) in, an, wider. à, contre, sur. § we drzwi kołatać; w łeb, w pysk uderzyć, w mur strzelić.
7) zu, nehmlich schreiten, sich begeben zu etwas. à, *c'est à dire, commencer, se mettre, passer à qu. ch.* § nuż w śmiechy z nieboraka; Kupido w beki, w krzyki.
w nogi. lauft zu. sauvez vous à la fuïte; mettez vous à fuïr.
w żarty. man fieng zu scherzen an. on s'est mis à plaisanter.
8) einer so als der andre. l'un si que l'autre.
byli to ludźie chłop w chłop wszyscy. das waren Leute, einer so groß als der andre. ils étoient tout aussi beaux l'un que l'autre; ils étoient beaux l'un quesl'autre; ils étoient des gens d'une même grandeur, d'une même taille, d'une même beauté.
koń w koń. das sind Pferde eins so schön als das andre. ce sont des chevaux d'une même beauté.

* *

W, pr. ins. diese *Verbal*-Präposition bedeutet: herein, ein. *cette préposition verbale a le sens des particules François* en, in, dedans.
wpisać. einschreiben. inscrire, enrôler, enrégitrer.
wprowadźić. einführen. introduire.
Wab, *g. wabia.* 1) ein Lock-Vogel. 2) Anlocker, Ankirrer. 1) apeau, apellant, perchant, chanterelle, oiseau qui atire dans le piége les autres oiseaux. 2) pipeur; qui atire, qui gagne les gens par apas.
Wabię. locken, anlocken ankirren. atirer doucement, atirer par apas; leurrer, alécher, afriander, apâter, amorcer. § zwabił go do śiebie.
wabić ptaki. Vögel locken. reclamer, apeller, atirer les oiseaux.
wabić ptaki piszczałką, wabikiem. Vögel mit der Lock-Pfeiffe locken. piper, froüer les oiseaux.
wszystkie smysły zwabił do rozumu. er hat alle Verstands-Kräfte zusammen genommen. il a assemblé toutes les forces de son esprit.
Wabienie. das Locken, die Anlockung. l'action de gagner, d'atirer par apas; apas, atraits, aléchement.
Wabik, *g. a.* 1) Lock-Pfeife der Vogelsteller. 2) Anlocker, der zu etwas Anlaß giebet, Gelegenheit macht. 1) reclame, apeau, pipée d'oiselier. 2) celui qui ocasionne qu. ch. qui atire doucement, qui fait ocasion à qu. ch; séducteur. § 1) wabić wabikiem. 2) ta dama gotowy wabik do kompanii, do bieśiadowania i krotofil.
Wabiony. gelockt. celui qu'on atire par apas.
Wabny. 1) anlockend, reitzend. 2) der sich anlocken läßt; angelockt. 1) charmant, atrajant. 2) celui qui se laisse atirer; gagné par apas. § * 1) wabna (powabna) to do czytania księga. 2) wabny był na te miłostki.
Wacek. *g. a.* 1) Geld-Tasche der Weiber mit einem Schloß. 2) Jäger-Tasche. 1) bougette, bourson avec un ressort que les femmes atachent au côté droit. 2) gibéciere de chasseur. § 1) w wacku niemasz pieniędzy. 2) zrzućić co psu z wacka.
Wącham czego. etwas riechen. flairer, éventer, sentir par l'odorat. § powąchay tego kwiatka.
Wąchanie, wonianie. das Riechen, Empfindung durch den Geruch. le flairer; l'action de flairer.
*Wachel. } Küchen-Fächer, Feder-Fächer.
Wachlarz. } évantoir, plumasseau, dont on se sert de soufler les charbons. § poddymać wachlem.
wachlarz białogłowski. } ein Weiber-Fächer. une éventail.
Wachlarzyk. *g. a.* }
Wachluię co, na co czym. fächern. éventer, soufler; faire du vent avec une chose.
Wachmistrz, Strażnik. Wach-Meister. sergent major.
* Wachta, straż. Wache. garde, guet.
Wachtuię. Wache halten. faire garde; garder.
Wada. Fehler, Mangel, Tadel. défaut, vice

vice *m.* faute. § wadę ma w kroku; cudzą wadę prędzey niżli swoie widziemy *prov.*

wadę ma w rozumie. er ist nicht wohl bey Verstande; er hat einen Schuß zu viel. il a l'esprit de travers, en écharpe; il n'a pas l'esprit en bonne assiete, il a l'esprit mal tourné.

wadę maiący. mangelhaft, fehlerhaft, der einen Fehler hat. vicieux, qui a un défaut.

Wadka. ein kleiner Fehler. petit défaut, petit vice.

Wądka, Wędka. kleine Fisch-Angel. petite ligne à pécher; petit hameçon.

**Wądoł, **wędoł. 1) ein Grab. 2) eine Grube. 1) tombeau, sépulcre, *m.* 2) fosse, creux.

Wadwicz herb. Wappenk. eine Linie zwischen zwey stehenden Fischen; Helm und Krone haben drey Strauß-Feder. *Blas.* deux poissons debout entre lesquels il y a une ligne perpendiculaire; le timbre et la couronne sont parez de trois plumes d'autruche.

Wadzę. 1) zusammen hetzen, Zank anrichten. 2) hindern, schaden, im Wege stehen. 1) inciter, brouiller les gens; semer la discorde entre les gens. 2) empêcher, nuire. 1) wadźić inszych; powadźił matkę z corką. 2) wadźisz mu; wszystkoć wadźiło.

wadźi mi to u niego. das stehet mir bey ihm im Wege. cela me met obstacle, cela me traverse, cela m'empêche auprès de lui.

wadźi mi to. dieses stehet mir im Wege. cela m'empêche; cela me traverse; cela me met obstacle.

wadźić się z kim. sich zanken. débattre, disputer, se quereller, avoir noise, se harpailler avec qu.

Waga. 1) eine Wage, Wagschalen, die zum Wiegen. 2) ein Gewicht zum Wiegen. 3) das Gewicht, die Schwere einer abgewogenen Sache 4) Schwere eines Dinges. 5) die Wage ein Himmels-Zeichen. 6) der Ausschlag, Zugabe beym Wiegen. 7) Ansehen, Ausschlag, Credit. 8) das Gewicht an der Uhr. 9) der Klotz, das Gewicht am Brunnen-Schwengel. 10) die Wage am Wagen. 11) Baum an der Wind-Mühle, womit das Gewerk, im Lauf gehemmet wird. 1) balance, instrument dont on se sert pour péser. 2) un poids qu'on met dans des balances. 3) le poids d'une chose pesée. 4) le poids, la pesanteur d'une chose. 5) les balances, un signe céleste; le signe des balances. 6) le poids, bon poids, trait; ce qui fait pancher la balance. 7) poids, balance, importance, considération, conséquence. 8) le poids, le contrepoids d'une horloge. 9) le contrepoids, tapecu d'une bascule. 10) joug, balance au timon où l'on atache les palonneaux. 11) bascule de moulin à vent qui abat le frein du moulin et qui sert à l'arrêter. § 1) wźiąć co na wagę; ważyć co na wadze; waga do ważenia wielkich ćiężarow; waga na drobne rzeczy. 2) weź wagę funtową, cetnarową, cwierćfuntową. 3) dobrą wagą to odważono; weź pieprzu na wagę ćwierć funta; pieniądze dobrey wagi. 4) waga, ćiężar przyrodzoney rzeczy. 5) waga osmy znak niebieski na zodyaku. 6) przydać co dla wagi. 7) wagi żadney nie ma; Ian III. pokazał iak wielką wagę pospolitym Europy sprawom Polska dać może. 8) waga u zegarow. 9) waga u kobylicy. żorawiow studziennych. 10) waga u wozow. 11) waga ktorą młyn zastanawiaią.

waga mieyska; waga publiczna. Stadt-Wage. balance publique.

waga do wody. Wasser-Wage. niveau à niveler les eaux.

waga za drzwiami ktora ie zamyka. Gewicht hinter der Thüre, so sie zumacht. valet de porte, morceau de bois ataché derriére une porte qui sert à la fermer.

waga mincarska. Müntzer-Wage. ajustoir, balance pour péser et ajuster les monoïes.

wagi rownosć; waga rowna. eig. u. fig. das Gleichgewicht. *prop. et fig* balance, équilibre, *m.* pareil poids. § w rowney wadze trwała bitwa; strachy, nadźieia w rowney wadze wisiały; honor moy życiem w rowney kładę wadze.

waga rowna iest. die Wage stehet gleich. la balance est en équilibre; la balance égale la fente, ne panche, ne trébuche; la balance se tient en arrêt.

rowney wagi. gleichwichtig. qui est en équilibre, qui est de niveau; qui a un pareil poids.

Wągiel, } *g. węgla.* eine Kohle. charbon.
Wągl. } § w węglu ogień się żarzy; niemasz wiele węgli; kupić, tlić węgle.

wągl zarzysty, ognisty, żywy. glühende Kohle. charbon alumé; charbon de feu.

wągl niezarzysty, bez ognia. todte Kohle. charbon éteint.

wągl kopany albo z kamienia palony. ein Stein

Stein-Kohle. charbon de terre, charbon de la houille; charbon de pierre.

Wąglik, *g. a.* 1) ein Köhlchen. 2) eine Reiß-Kohle. 1) petit charbon. 2) charbon de ſaule; charbon à deſſiner.

wąglik ptak, ognik, zapalacz. fabelhafter Vogel der glüende Kohlen wegtragen und mit ſolchen anzünden ſoll. boute-feu, un oiſeau fabuleux qui doit porter un charbon alumé pour embraſer.

Wagmiſtrz. Wage-Meiſter. maitre du poids; péſeur; balancier; maitre de la balance.

Wagoćiąg. ſenkrechte Linie. une perpendiculaire.

Wagorowny. Wagoſtrychowny. } wagrecht, der Erden gleich. horiſontal; qui eſt de niveau.

Wagorownie. Wagoſtrychownie. } *adv.* wagerecht. horiſontalement; de niveau.

Wagorowność. Wagoſtrychowność. } 1) wagrechte Linie. 2) gleiche Erde; ebenes Feld. 1) ligne horiſontale. 2) ſituation horiſontale; niveau de la campagne.

Wagoſtrychownica, śrzodwaga. Richt-Wage, Waßer-Wage. niveau, un inſtrument pour niveler.

Wągry, *plur.* * Węgry. Finnen der Schweine. lèpre, marques de ladre, petits grains blancs que les cochons ont ſur la langue et dans la chair.

Wągrowaty. finnig. ladre. § wągrowata świnia.

Waguię ze ſzkoł. hinter der Schule wegläuffen, die Schule verſäumen. friper les claſſes; ne pas aller en claſſes.

Waiu. *vulg.* wy obadwa. ihr beide, euch beide. vous deux. § ieden z waiu.

Wakacya ſzkolna, wolność od nauk. Schul-Ferien; Zeit da keine Schule gehalten wird. vacances, *f. plur.* le tems qu'on ne va plus aux claſſes. § na wakacye ſtudentow rozpuſzczaią.

wakacye ſądowe. Gerichts-Ferien. vacations, *f. plur.* vacances, *f. plur.*

Wakancya. Wakans. } eine Vacantz, eine erledigte Stelle. charge vaquante. § krol ma rozdawać wakanſe.

wakans duchowny. erledigte Pfründe. vacance, vacation.

wakancya krolewſka, bezkroleſtwo. eine Zwiſchenregierung. interregne, *m.*

Wakancyyka. ein lediges Dienſtchen. une petite charge vacante. § dla uſapienia lichey wakancyyki.

Wakuie. erledigt ſeyn, unbeſetzt ſeyn, von Aemtern. vaquer, être vacant, n'être pas rempli; *en parlant des charges.* § wakuie ten urząd, Woiewodztwo, Biſkupſtwo, ſtolica.

wakuiący. erledigt. vacant, qui vaque.

Wał. 1) ein Wall. 2) fig. Schutz-Mauer, Vormauer. 3) Welle, Waßer-Woge. 4) eine Walze etwas gleich zu walzen. 5) eine Welle als im Mühl-Rad. 6) Meßk. ein Cylinder. 7) ſtarcker Galop eines Pferdes. 1) rampart. 2) *fig.* rampart, boulevard, avantmur, défence. 3) vague, flote, onde. 4) tour, rouleau, cilindre, *m.* piéce de bois longue et ronde qu'on roule pour aplanir qu. ch. 5) arbre, *m.* tournant dans une roue de moulin. 6) *géom.* un cilindre. 7) galop, galopade, cours du cheval à toute bride. § 1) wałamy miaſto opaſane. 2) to miaſto ieſt wał pograniczny i klucz do Państwa. 3) okręt po morſkich śię tłucze wałach. 4) wałem co wałkować, wyrownać. 5) wał wiatrakowy w głowie trzymaiący ſkrzydła; wał u koł młynſkich, rurmuſowych; wał praśny albo ſzruba u praſy; wał u windy. 6) wał nachylony. * 7) wałem, (cwałem) bieżeć.

wał od pośćieli. runder Haupt-Pfühl. traverſin, chevet de lit.

wał krośienny na ktory płotno zwiiaią; utok. Weber-Baum, darauf die Leinwand gerollet wird. enſuble, rouleau autour duquel le tiſſerand roule la beſogne.

wał w kafarze. Winden-Welle. rouleau dans un engein.

wał tokarſki Docke der Drechſel. mandrin, rouleau de tourneur, l'arbre qui tourne avec la piéce qu'on veut tourner.

wał płotna. ein Ballen Leinwand. rouleau de toile; piéce de toile roulée en forme cilindrique.

wał praśny, ſzruba u praſy. vid. *wałek praśny.*

Wałach. 1) Wallach ein Pferd. 2) Caſtrat ein Sänger. 1) un hongre; un cheval hongre. 2) un châtré; un chanteur qui eſt châtré. § 1) pięknego kupił wałacha. 2) krolewſcy śpiewaią wałaſzy.

wałach angielſki; wałach anglicki. ein Engliſcher-Wallach. guilledin; cheval d'angleterre hongré.

Wałam. 1) wältzen im Koth, in Staub. 2) beſudeln, beſchmieren. 1) veautrer; rouler, tourner de côté et d'autre dans la bouë, dans la pouſſiére. 2) croter, barbouiller, ſalir. § 1) wałał go w błoćie, w kałuży. * 2) powałał *ſ.* (pokalał) ſzaty.

walam się. sich im Koth wälzen. se veautrer, se tourner çà et là dans la bouë. § wałał się po ziemi, w błocie; konie się trą i przewalaią w piasku; wałał się we krwi swoiey.
dzik się wala. das wilde Schwein wälzet sich im Schlamm. le sanglier se souille.
Walanie się. das herunterwälzen. roulement; l'action de se veautrer.
walania się mieysce. 1) Ort wo sich ein Thier wälzet. 2) die Suhle, die Lache der wilden Schweine. 1) lieu ou se veautre un animal. 2) souil, lieu ou se veautre le sanglier.
Wałaski. Walachisch. de Valachie.
Wałaszę, *szy*, *szył*, konia. ein Pferd wallachen. hongrer, bistourner, chartrer un cheval.
Walbach, herb. *vid.* Wolbock.
Walczę *czy*, *czył*, z kim, przeciw komu. 1) Kämpfen, streiten. 2) fechten, Krieg führen. 1) joûter, luter, combatre. 2) faire la guerre.
walczą się piorami. sie fechten mit Federn, sie führen einen Feder-Streit. ils ont un combat d'esprit; ils se font une guerre literaire, une guerre de bec.
Walę co. 1) niederreißen. 2) zerstöhren verwüsten. 3) beladen, belegen, belästigen. 4) brechen Steine in Stein-Brüchen. 5) walcken als Tuch. 1) ébouler, renverser, ruïner, démolir, raser, bouleverser, abatre. 2) sacager, renverser, ruïner. 3) charger, surcharger qu. de; imposer trop sur qu. 4) tirer la pierre des carriéres. 5) fouler la besogne dans la fouloire. § 1) działa mur, wał walą; wiatr, rzeka lasy wali, gwałtem porywa, niesie. 2) walić Państwa, miasta. 3) walić na poddanych podatki. 4) walić kamienie, w gorach. 5) walić sukno.
walić się. 1) einfallen, einstürzen. ** 2) herbey rollen. 3) einhertreten, sich brüsten. 1) s'écrouler. s'ébouler, se renverser, tomber à terre. 2) se rouler; venir, aller en roulant. 3) se quarrer, marcher les bras aux côtez; marcher d'un air fier et orgueilleux. § 1) dom, gora, ściana się wali. ** 2) wali się rzeka do morza; niedźwiedź się wali; mrok, chmury się walą. 3) wali się iako Pan iaki.
walący się. baufällig. rufneux, qui menace ruïne, qui tombe, qui s'en va en ruïne.
Wale, *indec.* Waleta. Abschied. adieu. § ostatnie ci daię wale; smutne wale
Walec. *g. walca.* eine Waltze. cilindre, *m.* rouleau.
walec prosty z drągami. Kreutz-Winde, ist eine Walze mit Hebe-Bäumen am Ende. singe, *m.* un treuil ou tour avec des léviers à chaque bout.
Walecznie, *adv.* tapfer, auf eine kriegerische Art. vaillanment, d'une maniére guerriére.
Walecznik Krieger, guter Soldat. guerrier, capitaine.
Waleczny. Kriegerisch, streitbar. vaillant, belliqueux, brave, aguerri. § waleczna ręka; waleczny narod.
walecznym czynić. streitbar machen, in den Waffen üben. aguerrir, rendre propre à la guerre.
Waledykcya, Abschied von einem Freunde. congé, *m.* adieu qu'on dit à un ami en le quitant.
Waledykcyyny. Abschieds-. de congé, d'adieu. § waledykcyyną Poseł miał audyencyą.
Wałek. *vulg.* Velten ein Manns-Nahmen Valentin nom d'homme.
na Swięty Walek niemasz pod lodem balek. Matheis bricht Eiß oder bringt Eiß. à la saint Valentin la glace est sur son déclin.
Wałek. *g. a.* 1) Rolle, kleine Walze. 2) ein Wickel als von Strümpfen. 1) rouleau; bâton rond ou piéce de bois tournée à divers usage. 2) rouleau, qu'on fait du haut d'un bas à canon. § 1) wałek do toczenia ciężarów. 2) wałki u kolan nosi.
wałek prasny, wał u prasy. die Preß-Spindel. la vis qui entre dans l'écrou.
wałkiem sobie szyię obwiązał. er hat mit einem dicken Halstuch den Hals bewickelt. il a entortillé le cou d'un mouchoir épais, d'une cravate épaisse.
wałek do ciasta; wałek pasztetyczny. Walcker-Holz, Treib-Holz den Teig auszudehnen. rouleau, bâton tourné dont on étend la pâte.
* Wałem, cwałem. sporustreichs, in vollem Lauf. à toute bride, de toute la vitesse du cheval. § wałem bieżeć, iechać.
Walenie. 1) das Abreissen, Niederreißen. 2) das Walcken der Tücher. 1) démolition, bouleversement, renversement, éboulement. 2) foulure, dégorgement; l'action de fouler les draps. § 1) walenie muru, wałow. 3) folusz do walenia sukien.
walenie się. das Einfallen, Einstürzen. éboulement, l'action de s'ébouler.
Walenty. Valtin, Velten, ein Manns-Nahme Valentin nom d'homme.
świętego Walentego niemoc. schwere Noth, böses

böses Wesen. l'épilepsie; le haut mal; maladie de saint Jean.
Wałęsam się. herum treiben, herum schwärmen. aller çà et là; roder, courir le païs; trainer, se trainer de tous côtez. § sam i tam, od kraiu do kraiu wałęsa; pszczoły się nie daleko od ulow wałęsaią.
Waleta, wale, rozstanie. 1) Abschied, Abreise, Abschieds-Kuß. 2) Abschieds-Schmaus, Abschieds-Trunck. 1) le congé, l'adieu qu'on dit à une personne en partant. 2) vin de l'étrier; le repas, le vin qu'on donne à ses amis en partant.
Walis, Waliz, *g. a.* } ein Felleisen. valise,
Walizon, } male.
Walka. Kampf, Streit, Krieg. combat, débat, guerre.
Walkarczyk. Glätter-Geselle. garçon calandeur.
Walkarz. Mangler, Glätter der den Zeugen auf der Rolle einen Glantz giebet. calandeur, ouvrier qui presse avec la calandre.
Wałkowanie. das Glätten der Zeuge auf der großen Rolle. l'action de calandrer.
Wałkowany. auf der großen Rolle geglättet. calandré.
Wałkowato, *adv.* waltzig. en rouleau; en maniére de cilindre.
Wałkowaty. lang-und, waltzig, waltzförmig. cilindrique, rond et long comme un rouleau
Wałkownica. 1) große Rolle oder Mangel, worauf die Zeuge geglättet werden. 2) Walktafel beym Hüter. 1) calandre, machine dont on se sert à donner du lustre aux étofes. 2) fouloire de chapelier.
Wałkuię co. mangeln, rollen als Wäsche. calandrer; presser avec la calandre.
Walnik, *g. a.* Art von Mühlen. sorte de moulin.
Walny. Haupt-, allgemein. général, capital, principal, grand, considérable. § podkał się z nim w przod porywczą, potym walną bitwą; walne krolestwa zamieszanie; walny seym.
walne działo. ein Haupt-Stück, eine Haupt Canone. grand canon; piéce d'artillerie de la prémiére espèce.
Wałokop, Wałostaw, Wałostawność. die Schantz-Kunst, Befestigungs-Kunst, Kriegs-Bau-Kunst. fortification; l'art de fortifier les places.
wałokop obronny. die Defensiv-Fortification. fortification défensive.
Walor, cena. Werth, Preis. prix, valeur. *f.*
§ walor monety im daley tym większy się podnosi.
Wałowy. Wall-, zum Wall gehörig. de rampart; qui regarde les ramparts.
Walторna. ein Wald-Horn. cor de chasse; tortil.
Waltornista. ein Waldhornist. sonneur de cor de chasse.
Wampir, upior. Wampir. vempire. *m.*
Wanczos. Faßholtz, Wagenschoß, Stabelholtz zu dünnen Tafeln und andrer Tischler-Arbeit. futaillerie, douvain, merrein, boiserie; bois qui est propre pour des futailles, pour des panneaux et d'autres ouvrages de menuiserie
wanczos topolowy. dünne Bretter von Pappelnholtz. volilles, *f. plur.*
Waniek, *obs.* wino wywietrzałe. schaler, umgeschlagener Wein. vin poussé, tourné.
Wanienka, wanna mała. eine kleine Wanne. tinette, petit cuvier.
wanienka do płokania kieliszkow. Schwenk-Faß. cuvette.
Wanienny, wannie służący. Wannen-. de baignoire, de cuvier.
*Wankuie, tłucze się. es spucket, es wanket, es gehet um. les spéctres reviennent.
Wankus. Bergw. eine Wasser-Schwenke, Art von Schauffeln, damit das Wasser auf die Rinne geschauffelt wird. *Métal.* sorte de machine qui jette l'eau avec des pêles dans un canal.
Wanna. eine Wanne. cuveau, cuvier.
wanna do kąpania. Bade-Wanne. baignoire, vaisseau ou l'on se baigne.
wanna sucha. trucknes Bad. bain sec.
Wantor. *vid.* Wątor.
Wantuch. grobe Pack-Leinwand, haarner Zeig zu Säcken. serpilliére, sorte de grosse toile qui sert pour emballer les balots; rapetelle, toile faite du poil de cheval qui sert à faire des sacs.
*Wap, *vulg. g. wapia,* żołądek. der Magen. pance, estomac. § kręci mi się, zwiia mi się na wapiu.
Wapiennica. } wapienny piec. Kalk-
Wapiennia. } Ofen. chaufour, fourneau à faire de la chaux.
Wapiennik. Kalk-Brenner. chaufournier.
Wapienny. Kalk-, de chaux. § wapienny piec; wapienna skrzynia, gruba.
Wapnię. mit Sandkalk bewerfen, weißen. crepir, blanchir une muraille. § powapnić ścianę wapnistą wodą.
Wapnisty. kalkig.
Wapno. Kalk. chaux. *f.*

wapno niegaszone. ungelöschter Kalk. de la chaux vive.
wapno gaszone. gelöschter Kalk. de la chaux éteinte.
wapno piaskiem rozczynione. Mörter. chaux détrempée avec du sable; mortier.
wapno dawno zalane. alter Kalk, den man lange hat liegen lassen. de la chaux éteinte et amortie long tems.
wapno rozczynione do pobielania. Kalk zum weissen. de la chaux à blanchir.
War. 1) siedendes Wasser. 2) Gebräusel als Bier, Meth. 1) de l'eau chaude; de l'eau qui bout. 2) brassin, cuve pleine de biére ou d'hidromel. § 1) waremby mu oczy wyparzyła. 2) war piwa, miodu; dosyć drew do iednego waru; mam trzy wary starego miodu.
Wara. *interj.* vorgesehen, Platz, an die Seite; nimm dich in acht; sachte. prenez garde; gare le corps; hors du chemin; donnez vous de garde de; prenez garde que. § wara z drogi, pchnę cię; wara, strzeż się, iest tu ogień pod tą pokrywką.
wara by cię od mnie co nie potkało. hüte dich vor Schlägen. gare les coups.
Warcab, *g. a.* ein Damen-Stein. dame, une piéce pour joüer aux dames.
warcabow gra. die Dame, das Damen-Spiel. jeu de dames; les dames, *plur.*
warcaby stawiać. die Damen-Steine setzen. tabler; placer les dames.
Warcabnica. Bret-Spiel. tablier, damier.
Warch, Groll. rancune, pique. § mam warch na niego.
Warchlak, dzik młody roczny. ein jähriges wildes Schwein. un sanglier d'un an.
Warchoł. Händelmacher, Zänker. querelleur.
* Warcholę się z kim; wadzę się. sich zanken. se quereller.
Warczę, *czy, czył.* gnorren. gronder, rechigner, grincer comme le chien. § pies warczy i kły wyszczerza.
nie warcz mi nad głową. belle mir den Kopf nicht voll. ne me romps pas la tête; ne m'étourdis pas la tête.
warczy mi w brzuchu. es gurrt mir im Leibe. le ventre gronde dans mon corps; le ventre me gronde, me grouille.
Warczenie. das Gnorren. grondement, grognement, grogner.
* Wardawy, mańkuty, ktory lewey ręki miasto prawey używa. der links ist. gaucher.
Wardęga, Herumtreiber. rodeur; homme vagabond; homme errant.

Warga. 1) ein Lippe. 2) der Rand am Schrauben-Gang. 3) der Rand eines Gefäßes. 1) lévre. 2) bord, extremité des pas de vis. 3) le bord d'un vase. § 1) wargi osypanie; wargom przyległy dołek. 2) wargi gwintow u szruby.
warga zwierzchna, wyższa. die Ober-Lippe. la lévre d'en haut.
warga spodnia. die Unter-Lippe. la lévre d'en bas.
wargi końskie. Pferde-Lefzen. les lévres de cheval.
wargi szrubsztakowe. das Maul an einem Schraub-Stock. le mords d'étau.
wargi z gniewu gryźie. er beißt vor Zorn die Lippen zusammen. il mord son frein; il mord ses lévres de rage.
Wargaty. der große Lefzen hat. lipu, qui a les lèvres pendantes.
Wargielt. 1) Gerichts-Wort: Wehr-Geld, Erstattung des Schadens. 2) Ueberbietung. 1) *Palais:* dédommagement, indemnisation, reparation de dommage; les deniers acordez pour un dommage. § 1) zapłacić wargielt za szkodę, za ranę, za zabićie z przypadku; cały wargielt iest ośmnaśćie funtow albo grzywien.
Wark, *g. u.* warczenie. das Gnorren. Gegnorr eines Hundes. le grincement de chien.
mam na niego wark. ich habe einen Groll auf ihn. j'ai une dent de lait contre lui.
Warkocz. *g. a.* Haar-Zopf der Weibe, daraus sie das Nest auf dem Kopfe machen. nate, tortillon, toufe, tour de cheveux que les femmes font au haut de la tête. § warkocz rozpuszczony, rozwity.
wielka moc w warkoczu. die Weiber-Schürze hat eine große Gewalt. le beau séxe a un grand pouvoir sur les hommes; d'une femme le deventeau est un formidable bandeau.
** *czesze warkocz do ślubu.* sie wird sich bald trauen lassen. elle va se marier; elle s'ajuste à l'himen, au lit nuptial.
Warnia herb. Wappenk. ein Krebs mit den Scheeren in die Hohe im Schilde und einer über der Kron und Helm. *Bls:* deux écrevisses mises avec les serres en haut; l'un dans l'écu, et l'autre sur la couronne et le timbre.
Warownie, *adv.* z warunkiem urzędownym. Gerichtlich, mit einer gerichtlichen Bestätigung, unter einer Gewerleistung. judiciairement; avec une garantie judiciaire. § warownie wes kupił.

waro-

Warownik, iściec. Gewehr=Leiſter. garant, répondant.

Warowny. 1) bedeckt; der ſich vorgeſehen hat; ſicher, Gefahrlos, beſchirmet. 2) befeſtiget. 1) garanti; muni d'une garantie, d'une précaution; ſeur. 2) fortifié, muni. § 1) warowne kupno. 2) warowne miaſto.

Warſt ⎫ 1) eine Schicht, Reihe. 2) Spalte, Columne auf der Seite eines
Warſta. ⎭ Buchs. 3) Bergw. der Boden in den Gängen unter der Erde. 1) couche, lit des matiéres qu'on couche et étend les unes ſur les autres; rang, rangée. 2) colonne de livre; partie d'une page ſéparée du reſte par une ligne. 3) *Métal.* dure; terre, carreau, plancher dans un conduit ſouterain. § 1) Połóż warſtę tłuſtości, korzenia, a warſtę mięśiwa; gonty w ſwoim warśćie rozłożone.

varſtami. Schichtweiſe, Reihenweiſe. par coucher, par rangées; lit ſur lit.

varſtami układać. Schichtweiſe legen. ſtratifier; ranger de diférentes matiéres lit ſur lit.

varſtami układanie. die Schichtung. ſtratification.

varſtami ryby ſolone układać. eingeſalzene Fiſche ſchichten. liter du poiſſon ſalé.

Varſtat. Werckſtatt. atelier, ouvroir, lieu où un ouvrier travaille. § warſtat rzemieślniczy, ſzewcki.

Varſzawa. Warſchau. Varſovie.

Varſzawianin. ein Warſchauer. Varſovien.

Varſzawſki. Warſchauiſch. Varſovien, de Varſovie.

Vart. 1) der Haupt=Strom eines Fluſſes, wo die groſſen Schiffe gehen. 2) der Lauf eines Schiffes. 1) le fil de l'eau; le fort d'un fleuve; le cours ou courant du fleuve où vont les grands navires. 2) bordée, cours d'un vaiſſeau.

wrtem płynąć. mit dem Strome ſchimmen, den Fluß herab gehen. ſuivre le fil de l'eau; aller à vau l'eau.

Wart. ⎫ dieſes *adjectivum* wird nur
*Warty ⎭ im *Nomin. ſing.* und im *Nom. plur.* gebrauchet. 1) werth, das einen Werth hat. 2) werth, würdig der etwas verdient. 3) taugbar, geſchickt zu etwas. *cet adjectif n'eſt uſité qu'au Nominatif ſingulier et au Nominatif pluriel.* 1) valant; de prix de; qui vaut, qui a la valeur de. 2) digne, qui mérite qu. ch. 3) propre, convenable, qui ſert à qu. ch. § 1) koń ten wart ſto talerow; maiętność warta ſto tyśięcy; te towary wiele, śiła, mało warte; to ſukno ieſt warte talar, talera nie warte. 2) tacy rzemieślnicy kiia warći. 3) dłoto nie wiele warte do takiey roboty.

nic wart. er tauget nichts, er iſt nichts werth. il ne vaut rien.

Warta. 1) eine Soldaten=Wache. 2) die Warte, ein Fluß bey Poſen. 1) garde, guet, les ſoldâs qui font la garde. 2) le Vart un fleuve qui arroſe la ville de Poſen. § 1) wartę komu dać, posłać, przydać.

pod wartą śiedźi. er hat die Wache. il eſt arrêté.

pod wartę wźiąć. in die Wache nehmen. arrêter qu; mettre qu. en priſon.

Wartaczka, wartołka. ein Spinn=Wirtel. péſon, que les femmes mettent au bout de leur fuſeau lorsqu'elles filent.

Wartam wrzećionem. mit der Spindel drehen beym ſpinnen. tourner le fuſeau en filant.

* Wartki, obrotny. gewandt, behänd. alaigre, agile, promt, ſouple.

Wartkość, obrotność. Behändigkeit. agilité, adreſſe, ſoupleſſe.

Wartogłow. ⎫ mozgowiec. Grillen=Fänger, unruhiger Kopf. broüillon, tétu, fantasque.
Wartołeb. ⎭

Wartogłowieię. den Koller haben, kollern. avoir le vertigo. § w kanule gdy bydło wartogłowieie.

Wartołka. 1) Spinn=Wirtel. 2) Kreuſel der Kinder; die Nonne. 1) péſon de filleuſe. 2) ſabot, toupie.

Wartowanie w księgach. das Blättern in Büchern; das Leſen derſelben. l'action de feuilleter les livres; la lecture des livres.

Wartuię. 1) blättern, aufſchlagen im Buche; leſen ein Buch. 2) bewachen. 1) tourner les feuillets d'un livre; feuilleter, chercher dans un livre; lire un livre. 2) garder, veiller qu. § 1) wartować w księdze. * 2) ściśło wartuią (ſtrzegą) więźnia.

* *wartować się*; *dźiać się.* vorfallen, vorgehen. arriver, avenir. § wartuią śię codźień nagłe miedzy nami odmiany.

wartuie pies. ⎫ der Hund wartet auf. le
Waruie pies. ⎭ chien ſert.

waruię co komu. einem Gewehr leiſten. aſſurer qu; guarantir à qu. qu. ch; reſpondre à qu. de l'évenement de.

waruię ſobie co; *gwaruię*; *ewikcyą biorę od kogo.* ſich vorbehalten, ſich etwas bedingen. recevoir les aſſurances, un repondant de; ſe garantir, ſe préſerver de.

waro-

warować się. sich in acht nehmen, etwas vermeiden. se garder, se garer, se donner de garde de; être en garde contre; se précautionner contre. § waruy się złego; kto się gniewu waruie; waruie się dobrze, aby go kiiem nie trafiono.

Warunek. *g. u.* in den Gerichten: Sicherheit, Vorbehalt, Gewährleistung, Bedingniß. *Palais:* assurance, sureté, obligé, *m.* clause. § warunek kontraktowy.

z warunkiem. mit Vorbehalt. avec reserve; avec clause.

Warunkowy. ausdrücklich bedungen, vorbehalten. qui renferme une clause; muni d'une assurance judiciaire.

Waryacya. in Gerichten: Widerspruch, wider einander lauffende Rede, oder Aussage. *Palais* contradictoire, *m.* contradiction, contrarieté. § a tak przez te waryacye wdali się w kryminał.

Warza. } Gekochsel, gekochte Speisen.
Warzyste. } bouilli; viande bouilli.

Warzę, *rzy, rzył.* 1) kochen, sieden. 2) brauen als Bier. 3) schweißen; zwey Stück-Eisen zusammenschmieden. 4) rühren als der Frost die Gewächse. 5) hegen, vorhaben. 1) faire bouillir, cuire. 2) brasser comme de la bierre. 3) corroier, souder, brasser deux morceaux de fer. 4) brouir, embruïner, gâter, brûler par le froid. 5) couver, brasser, machiner, forger, fomenter quelque mauvais dessein. § 1) warzyć kaszę w wodzie. 2) warzyć miod, piwo. 3) zwarz te żelaza. 4) mroz zioła powarzy. * 5) gniew w swoim sercu warzy.

warzyć sol. Saltz sieden. fabriquer, faire du sel; sauner,

warzyć przy wolnym ogniu. beym gelinden Feuer sieden. mittonner, faire bouillir doucement.

Warzęcha. ein Koch-Löffel. une cuilier à pot. §) przy warzęsze noż leży.

warzęcha dziurkowata; zufan. Schaum-Löffel mit Löchern. écumoire; cuilier percée de plusieurs trous qui sert à écumer le pot.

warzęcha ziele; warzęchowe ziele(cochlearia) Löffel-Kraut. herbe aux cuilliers; cuilerée.

Warzęchowy. Koch-Löffel-. de cuillier à pot.

Warzenie. 1) das Kochen. 2) das Brauen. 1) cuite, l'action de cuire, de faire bouillir. 2) l'action de brasser.

Warzewny. koch-, zum kochen dienlich; küchen-. potager, qui est propre à cuire au pot. § iarzyna warzewna; zioła warzewne.

warzenie soli. das Saltz-Sieden. l'action de sauner, de faire du sel.

Warzonka. gesotten Saltz. du sel fabriqué; sel des fontaines.

Warzony. gekocht, gesotten. bouilli; qui a bouilli, cuit au pot.

warzysty. zum Kochen tauglich. qui est propre à cuire au pot.

warzyste. vid. Warza.

Warzywo, co się godzi albo zwykło warzyć. Hülsen-Früchte, Küchen-Kräuter. legumes *m. plur.* herbes potagères. § warzywo ogrodne, polne.

Was. Euch, ist der *G.* und *Accus. plur.* von Ty. Vous. *c'est le Génitif et l'Acusatif plurier de* Ty.

Was Pan, Waść Pan. Sie; Sie mein Herr. Vous Monsieur. § prosiłem Was Pana; dałem was Panu.

Was Pani. Sie; Sie Meine Frau. Vous Madame.

Was Panna. Sie Meine Jungfer. Vous Mademoiselle.

Was Mościwy Pan. Sie, Mein Hochgeehrter Herr. Vous, mon très-honoré Monsieur.

Wąs, *g. a.* } Knebel-Bart, Stutz-Bart.
Wąsy, *plur.* } moustache, barbe au dessus de la lèvre d'en haut. § wąsa był żołtawego; wąs mu się sypie; gęba mu wąsem porosła; co z wąsa drugiemu spadło, to ieść muśi.

wąsem potrząsać. pochen, trotzen. lever haut le menton; secoüer le menton, faire le brave, braver. § nie każdy kąsa, co wąsem potrząsa.

wąsy mu dobrze pogolił. er hat ihn brav zerfetzt. il lui a donné bien des estafilades au visage; il l'a bien balafré.

wąsy kotwiczne. die Schauffel-Haken am Anker. les oreilles d'ancre.

wąsow na karę odżałować muśi. er muß wohl zur Strafe den Bart im Stiche lassen; man wird ihm davor den Bart ausrupfen. il paiera cela de sa peau, de sa moustache; on lui en arrachera la moustache; il hazarde la peine d'avoir la moustache épluchée.

szarpać kogo za wąsy. einem den Bart rupfen; einen an Schnur-Bart herum zausen. tirer qu. par la moustache.

Wasąg. *g. a.* 1) Fosig-Wagen, Flecht-Wagen, Korb-Wagen. 2) das hölzerne Gerüst zu einem Flecht-Wagen. 1) claïonne, banne; chariot garni d'une claie d'ozier. 2) le corps du chariot avec une manne ou claïonne. § 1) na wasągu co wożić.

Wąsatek. Art von krausem Haber. sorte d'avoine barbuë.

Wąsatka. Art Weitzen mit Bärtchen. sorte de froment barbu. § wąsatka iest w sobie ostra i ośćista.

Wąsaty, schnurbärtig, der einen Schnur-Bart hat. avec une moustache; qui a une moustache.

Waść. *vid.* Waszeć.

Wąśienica.} gąśienica drzewna. Baum-
Wąśionka.} Raupe. chenille d'arbre. § wąśienica szczypie, gryzie liśćie; wąśienice wygubić.

Waśki. *vulg.* der eurige. le vôtre.

Wąski. schmal. étroit, peu large.

Wąsko. *adv.* schmal. d'une maniére étroite, étroitement.

Wąskość. die Enge, die Schmäle. étrecissure, retrécissement; éspace étroit.

Wąskulka. Fläschlein zum heiligen Oel in der Kirche. ampoule, petite phiole où l'on met les saintes huiles.

Waśń. *f.* Feindschafft, Groll. inimitié, rancune, haine, brouillerie.

Waśnię. aneinander hetzen, Feindschaft unter Leuten anrichten. brouiller les gens, les mettre mal ensemble; semer la discorde, mettre l'inimitié entre. § zwaśnił te baby.

waśnię sobie, na śię kogo. sich einen gehässig, zum Feinde machen. rendre qu. enemi.

waśnić śię na kogo. auf einen Feindschafft werfen, einen Groll fassen; einen hassen. étre enemi de; avoir en haine qu; se nourrir de l'inimitié, avoir une dent de lait contre qu.

zwaśnić śię z sobą. Feinde werden; zerfallen. se brouiller, rompre avec qu; étre brouillez; devenir enemis.

Waśniwy. feindsüchtig, zur Feindschafft geneigt, der sich oder andern gerne Feinde macht. brouillon, qui se plait à se brouiller ou à brouiller les autres. § waśniwych śię strzeż.

Wasz. 1) euer. 2) der eurige. 1) vôtre. 2) le vôtre, qui est à vous. § 1) oddam waszę księgę; waszego widźiałem Pana. 2) waśi przegrali.

Waszeć, * Waść. Ihr, höflicher Ausdruck dessen man sich gegen das Gesinde bedienet. Vous, *en terme de civilité envers les domestiques.* § poydź Waszeć ze mną; bez Waszeći śię to stać może.

* * *

1) *Waszeć, Waść* hat im *Nom. plur.* desgleichen Waszeć, Waść. im *Gen.* und *Accus.* aber Waszećiow.

2) Wenn Pan, Pani, Panna auf Waszeć folget, wird waszeć nicht decliniret und bedeutet: Sie mein Herr u. s. w. 1) Waszeć *ou* Waść *a au Nominatif plurier la même terminaison, mais au Génitif et Acusatif* Waszećiow; *ou* Waśćiow. 2) *quand les mots* Pan, Pani, Panna *suivent ce* Waszeć *ou* Waść, *alors il est indéclinable et signifie: vous Monsieur. etc.* 1) poślę Waszećiow do niego; dałem Waszećiom; poydę z Waszećiami; iest przy Waszećiach. 2) poydę z Waść (z Was) Panem, z Waszeć Panami; proszę Waść (Was) Pani, Waść Panny.

Waszećiam komu. zu einem mit dem Ausdruck Waszeć reden. *parler à qu. par le titre* Waszeć.

Waszmość, Wasz Mość. Euer Liebden, Euer Edlen. vôtre dilection; Monsieur, Mademoiselle, Madame. *titre qui se donne à des personnes considérables.* §) waszmośći pisałem; witay waszmość.

Waszmość Pan. Mein Hochgeehrter Herr. mon très-honoré Monsieur. § Waszmość Pani, Panna.

waszmość Moy Wielce Mośći Pan. Euer Hoch-Edlen. Monsieur. *ce terme de civilité se donne aux personnes dignes de respect.*

* * *

1) *Waszmość.* bleibet im *Nom. plur.* ungeändert, aber in *G.* und *Accus. plur.* sagt man Waszmośćiow. 2) Waszmość vor den Worten Pan, Pani, Panna wird von einigen declinirt, von andern nicht. 1) Waszmość *ne se change point au Nominatif plurier masculin, et fait son Génitif et Accusatif plurier* Waszmośćiow. 2) *les une déclinent ce* Waszmość. *les autres le regarde comme un nom indéclinable devant* Pan, Pani, Panna. § waszmość mowićie. 2) Waszmość Panom i Pannom tę wiadomość daię.

Waszmośćiam. in Scherz; sich oft des Titels waszmość bedienen. *burlesq.* se servir souvent du titre *Waszmość.*

Waszyniec. *g. waszyńca.* einer der eurigen. un de vôtre parti.

Wata herb. *vid.* Samson

Wątek. *g. u.* 1) der Weber-Einschlag, Eintrag. 2) *fig.* Vorrath, Ueberfluß. 3) Wirklichkeit, That. 1) trame; du fil que le tisserand passe au travers de la chaine. 2) *fig.* provision, fourniture, abondance. 3) réalite, solidité; quelque chose d'éfectif et de solide. § 1) tkacz depcąc podnożki do osnowy wątek przydaie. 2) w mieszku wątku nie staie. 3) więcey w nim postawy niżli wątku; wątku mało, postawy nazbyt; słow siła wątku mało.

Wątlę

Wątłe. schwächen. afoiblir, rendre foible, débiliter. § wątli moię nadźieię, wątlić śiły czyie.
Wątlenie. die Schwächung. débilitation, afoiblissement.
Wątło. *adv.* schwach. matt. débilement; d'une maniére foible.
Wątły. 1) schwach. 2) schwach, nicht fest. 1) débile. 2) foible, léger, mince, petit, qui n'est pas durable. § 1) wątłe śiły. 2) wątłe sukno; wątły dom.
Watmam. *vid.* Rotman.
Wątor. ⎫ die Kannte eines Fasses. le
Wątory, *plur.* ⎭ bord de futaille. § kufę wątorami nachylić.
Wątpiciel. Zweifler. celui qui doute.
Wątpię o czym. zweiffeln. douter. § wątpi o moiey przyiaźni; wątpię bym to stawił; wątpić połowica do mądrośći.
wątpić nieco. etwas zweiffeln. balancer; s'en douter, douter un peu; étre un peu en doute.
nic nie wątpić. gar nicht zweiffeln. ne douter point.
Wątpienie. das Zweiffeln, ein Zweifel. doute, *m.* incertitude; l'action de douter. § wątpienie droga do mądrośći; wątpienie rodźi pytanie, a pytanie poznanie.
wątpienie czynić. Zweifel machen. faire, faire naitre un doute.
Wątpliwie. *adv.* 1) zweifelhaftig; mit Ungewißheit. 2) zweydeutig. 1) douteusement, en suspens, en doute, avec doute. 2) douteusement, ambigument, équivoquement.
Wątpliwość. Zweifel. doute, *m.* § aby to żadney wątpliwośći nie czyniło.
trzymać ludźie na wątpliwośći. die Leute in Ungewißheit erhalten. tenir les espris en suspens.
Wątpliwy. 1) zweifelhaft; der einen Zweifel hat. 2) zweifelhaft, ungewiß, zweydeutig. 3) Gram. zweifelhaftig; das bald ein masculinum, bald ein femininum ist. 1) douteux, incertain, qui doute. 2) douteux, dont on doute; équivoque, problematique. 3) *Gram:* douteux, qui est du genre masculin ou féminin. § 1) wątpliwego ćię w tym widzę. 2) boy wątpliwy; sens wątpliwy i dwuwykładny. 3) wątpliwa płeć; szkapa iest imię wątpliwe.
żestem wątpliwy. ich bin zweifelhaft. je suis en suspens.
Wątroba. die Leber. foie, *m.* § w wątrobie śię pokarm w krew obraca; wątroby iest urząd krew czyśćić, dźielić, wywarzać.
wątroba ryba. vid. Wątrobnik.
wątroby choroba. Leber-Sucht, Leber-Krankheit. maladie épatique, maladie du foie.
wątroby chorobę ćierpiący. Leber-süchtig. qui a mal au foie; maladie du foie.
Wątrobka. 1) kleine Leber. 2) zugerichtete Leber. 3) Groll. 1) un petit foie. 2) un foie aprêté, cuit. 3) rancune, pique, petite chaleur de foie. § 1) wątrobka ćięleca. 2) wątrobka smażona, pieczona. 3) mam wątrobkę (chrap) na niego.
Wątrobnik, wątroba morska ryba. (*hepatus*) ein gewisser großer See-Fisch. hépatus, poisson de mer.
wątrobnik drugi (jecorarius) Gattung großer Scheel-Fische. aigrefin, poisson de mer qui est une espéce de gros merlan.
wątrobnik źiele (hepatica herba). Leber-Kraut. hépatique, porcoreau.
Wątrobny. 1) Leber-. 2) Heilk: Leber- 1) de foie. 2) *médic:* hépatique; qui apartient au foie.
wątrobny kamień (hepatites) Leber-Stein, ein leberfärbiger Edelstein. hépatite, *m.* pierre précieuse qui a la couleur du foie.
wątrobna kiszka, kiełbasa. Leber-Wurst. boudin de foie.
wątrobne lekarstwo. Leber-Arzeney. reméde hépatique.
wątrobne źiele. vid. *wątrobnik źiele.*
wątrobne źiele gwiazdźiste (hepatica stellata. Wald-Meister. hépatique étoilée.
wątrobna żyła. Leber-Ader. veine hépatique.
*Wąwor, *g. a.* *Wąworek. *g. a.* Węborek. ein Wasser-Eimer. un seau à l'eau.
Wąwoz. Hohl-Weg, hohler Weg. cavée, cavin, détroit; un defilé; un passage étroit et dificile; ravin, ravine.
wąwoz, szyia w gorach. enger Thal zwischen den Bergen. gorge; valée ou entrée serrée par les montagnes.
Wawrzyniec. *g. Wawrzyńca.* Laurentz ein Manns-Nahme. Laurent, nom d'home.
Waxman herb. *vid. zbroyny mąż.*
Waystyn. Wein-Stein. du tartre.
waystynem czyśćić, przyprawić. mit Weinstein reinigen, anmachen. tartariser.
Waystynowy. Weinstein-; tartarisch. tartareux.
Wąż, *g. węża,* wąż ziemny. eine Schlange. serpent; couleuvre. § są tu węże iadowite.
wąż herb. Wappenk. ein Schlange, man hat sechs Arten dieses Wappens. *Blason;* un serpent, dont il y a six espèces.

wąż wodny. Waßer - Schlange. serpent d'eau, hidre; serpent aquatique qui vit dans l'eau. § w Kalabryi ma bydź wąż wodny iakowoł wielki.
wąż ziemnowodny. eine Erd- und Wasser-Schlange. un serpent amphibie qui vit dans l'eau et sur la terre.
wąż ślepy. Blindschleiche. espèce de serpent aveugle et fort venimeux.
wąż dwugłowny. zweyköpfigte Schlange; sie scheinet statt des Schwantzes noch einen Kopf zu haben, weil sie überall gleich rund ist. amphisbene, espèce de serpent à deux têtes, il paroit les avoir étant d'une égale rondeur.
wąż wielogłowy. vielköpfige Schlange. serpent à plusieurs têtes.
wąż domowy nieszkodliwy. Haus-Unke, Haus-Schlange. milort.
wąż maluczki iadowity. eine kleine Brenn-schlange oder Otter in Lybien, die sehr giftig ist. serpent brûlant en Libie, il est très petit et très-venimeux.
wąż ze dzwonkiem w Ameryce co ludźie pożera. die Schellen-Schlange in America, so Menschen frißt. serpent à sonnette en Amerique qui dévore les gens.
wąż strzelec. vid. Strzelec.
węża ma w kieśieni. er giebt nicht gern; das Geld sitzet bey ihm fest. sa bourse ne dit mot; ce n'est pas son vice que de donner; il a un cadenat à sa bourse; il ne trouve jamais l'entrée à sa bourse.
wąż w tey trawie (pod tym źiołkiem) dyszy. es stecket Betrug dahinter. il y a anguille sous roche.
Wazal. hołdownik. ein Vasal, Lehnmann. Vasal.
* Wążę, Węzę. schmall machen. étrecir.
Ważę, *ży, żył.* 1) wichtig seyn; sein Gewicht haben. 2) haben, wiegen, ein gewisses Gewicht. 3) wiegen, abwiegen auf der Wage. 4) achten, schätzen, halten. 5) fig. gelten, geschätzet werden. 6) in Gefahr setzen, wagen. 7) einen Groll haben. 1) péser, avoir son poids. 2) péser, avoir quelque poids. 3) péser, voir la pésanteur d'une chose avec la balance. 4) estimer, honorer qu; faire cas, faire état de. 5) *fig.* valoir; être éstimé, être reputé. 6) hazarder, risquer. 7) avoir une dent de lait contre qu. § 1) czerwony złoty waży, ważny iest, ma wagę. 2) głowa cukru waży cztery funty; zaważy ten bałwan trzy kamienie. 3) ważyć, odważyć towar na wadze. 4) ważyć sobie co albo kogo; za nic sobie to waży. 5) więcey w mężnych sercach waży punkt honoru niżli życie; myśl waży u Boga iak uczynek; w prawie kośćielnym to nie waży; nie waży to nic. 6) ważyć na co, za kogo gardło, zdrowie. 7) *obs.* ważę (wrę) na niego.
ważyć co lekko, za nic. etwas gering halten. ne pas faire grand cas de.
ważę śię. 1) sich hin und her wiegen, sich schauckeln. 2) zweiffeln, anstehen. 3) keinen Ausschlag geben, im Gleichgewichte stehen. 4) unternehmen, sich erkühnen. 1) se balancer, se brandiller, se faire aller du côté et d'autre. 2) être irresolu, incertain; hésiter; balancer entre, sur. 3) balancer, ne se déclarer pas. 4) oser faire qu. ch; avoir l'hardiesse, entreprendre de. § 1) waży śię na stołku. 2) ważyłem śię długo, niżelim śię odważył pisać do Was Pana; ważył śię wątpliwy miedzy nadźieią i upadkiem. 3) ważyła śię tam długo wątpliwa krwawego boiu fortuna, aż męztwo twoie przeważyło chwieiące śię na przemiany szale. 4) nie ważż śię takiey rzeczy; ważę śię prosić Was Pana.
Ważenie. das Wiegen. *n.* pesée, l'action de péser qu. ch.
ważenia nauka. die Wäge-Kunst. statique.
ważenie śię czego. Unternehmen, Versuch. entreprise, risque, tentative.
Ważka 1) eine kleine Wage. 2) Gewichtlein an der Unruh einer Uhr. 1) trébuchet, petite balance. 2) petit poids dont on charge le balancier d'horloge. § 1) ważyć na ważce czerwone złote. 2) ważki na ramionach minuty zegarowey.
Ważiłek źiele (*ocymum*). Basilien-Kraut. basilic.
Ważnica. die Wage in der Stadt wo man wieget. la balance publique dans une ville.
Ważniczy. Wage-; Wäge; zum Wiegen oder Wieger gehörig. statique; qui regarde la balance ou le péseur.
ważnicza nauka. die Wiege-Kunst. statique, la science des poids.
Ważnik. Wieger. péseur, balancier, celui qui pèse.
Ważno. *adv.* gültig. valable, validement, valablement. § ważno co przyiąć.
ważno co czynić. rechts gültig machen. valider, rendre valide qu. ch.
ważno, ważno iest. es ist gültig. cela est valable. § nie ważno to było; niech ważno będźie.
Ważność. 1) Vollwichtigkeit. 2) Gültigkeit. 3) Werth, Preis. 1) juste poids, justesse de poids. 2) validité, autorité.

3) va-

3) valeur, *f.* prix d'une chose. § 1) ważność monety, złota. 2) ważność prawa tego ieszcze trwa. 3) ważność rzeczy zapłacić.

Ważny. 1) vollwichtig. 2) gültig. 3) wichtig von Wichtigkeit. 1) qui a son poids, qui est de poids; pésant, fort, trébuchant. 2) valable, valide. 3) important, d'importance, considérable, § 1) ważny dukat. 2) testament, cyrograf ważny. 3) ważne są u niego słowa moie; ważne to są listy.

Ważyniec, *g. ważyńca.* (*allium silvestre*). wilder Knoblauch. ail sauvage.

Wbićie, *vid.* Wbiianie.

Wbiegam. *v. m. F. wbiegnę, wbieżę.* 1) hinein laufen. 2) in ein Land gehen, in solches streifen. 1) courir dedans; entrer en courant. 2) étre enclavé, s'étendre, aller dans une autre terre. § 1) wbiegł do miasta. 2) rola iego w moią wbiega.

wbiegać na wierzch, na gorę. in die Höhe steigen, gehen. monter en haut.

Wbieganie. Wbiegnienie. Wbieżenie. das Hereinlauffen. l'action de courir dedans.

Wbiiam co. *v. m. F. wbiię.* 1) einschlagen, 2) einem Ruhm, Ansehen erwerben einen in solche setzen. 1) coigner; chasser, pousser avant à force de fraper; enfoncer une chose en frapant. 2) mettre qu. en crédit, en renommée. § 1) wbiłem pal w ziemię. 2) wbił Polakow w sławę, w potęgę.

wbić pale. Pfähle einschlagen. enfoncer les pieux.

wbić na pal. einen pfählen, spießen, auf den Pfahl stecken. empaler qu.

wbić na krzyż., krzyżować. kreutzigen. crucifier; aficher à la croix.

wbić w głowę. in den Kopf setzen. mettre dans la tête.

wbić w pamięć. ins Gedächtniß prägen. imprimer, graver dans la mémoire, dans l'esprit. § wbiy to sobie dobrze w pamięć iak wielką rzecz.

wbić komu ćwiek w głowę. einem einen Floh ins Ohr setzen. mettre la puce à l'oreille à qu.

wbić się w powagę, w potęgę. sich in Ansehen, in Gewalt setzen. se mettre en autorité, en pouvoir.

Wbiianie, Wbićie. das Einschlagen. l'action de chasser, de fraper une chose pour la faire avancer.

wbiianie palow. das Einrammeln der Pfähle. le hiement; l'action de batre les pieux pour les enfoncer.

Wbity. eingeschlagen, eingerammelt. enfoncé, fiché.

wbity na pal. ein Gepfählter. empalé.

wbity na krzyż. gekreutziget, ans Kreutz geschlagen. crucifié; mis, afiché à la croix.

Wcale. *adv.* gänzlich. tout, tout-à-fait, totalement. § wcale zakochany, dom wcale obalony; wcale iestem twoy sługa; wcale bitwę przegrał.

wcale zadumany. gantz erstaunet. tout étonné.

wcaleby wielka szkoda nie była. es wäre gar nicht ein großer Schade. il ne seroit jamais grand dommage.

wcale inszy. ein ganz andrer. tout autre.

wcale nie. gar nicht, nichts weniger. point du tout; pas moins.

wcale nie iest taki iaki się zdaie. er ist nichts weniger als was er zu seyn scheinet. il n'est rien moins que ce qu'il paroit.

wcale nic. gar nichts. rien du tout.

Wchod. Eintritt, Eingang. entrée, avenuë d'un lieu. § wchod w puszczach; wszystkie osadził wchody.

Wchodzę, *v. m. F. wniydę.* 1) herein gehen. 2) hereinkommen, darzu genommen werden. 3) sich in etwas mengen, einlassen, in etwas treten. 4) aufkommen; werden zur Gewohnheit, zum Sprichwort. 1) entrer, aller au dedans. 2) entrer dans ou en; étre mêlé dans. 3) entrer, s'embarquer, s'engager, se mêler dans; goûter qu. ch. 4) s'introduire, aller, venir en usage en proverbe; s'établir; commencer à étre. § 1) wniydź do pokoiu, iuż wszedł do izby; tam rzeka w morze wchodźi; rola iego w las wchodźi. 2) to źiele do tego lekarstwa weszło. 3) w taiemne wszedł rady; wszedł z nim w dysputę; wchodzę w woynę z kim, w wiązek; wchodźi w zdanie moie. 4) wchodźi to w zwyczay, obyczay; weszło to w przysłowie.

wchodźić w śię. in sich gehen. descendre en soi même; se recolliger; rentrer dans soi même.

Wchodźisty, pochodźisty. das einen abhängigen Eingang hat. qui a une entrée panchante; aiant une avenuë qui va en pante.

Wćiągam. *v. m. F. wćiągnę.* 1) herein schleppen, herein ziehen. 2) herein ziehen, einflechten in etwas. 1) tirer, trainer en dedans. 2) entrainer qu. de son côté; entrainer, engager qu. dans. § 1) wćiągniy linę, człeka tego w nawę. 2) wćiągnął go w wiązek, w woynę.

wciągnąć się. 1) sich einlassen, treten in etwas. 2) etwas gewohnt werden. 1) s'engager, s'entrainer, entrer dans. 2) s'acoutumer à; prendre l'habitude, la coutume de. § 1) wciągnąć się w zdanie czyie, w pracę iaką. 2) wciągnął się w czytanie, w piiatykę.
Wciągnienie. das Hereinziehen. l'action de tirer en dedans.
Wciągniony. herein gezogen. tiré, entrainé en dedans.
Wciąż do. *adv.* gerade nach. droit en, à; à droiture; à droite ligne à.
wciąż iść. gerade zu gehen. aller de droit fil, à droite ligne.
* Wcibiam. *vid.* Wścibiam.
Wcięcie, Wcinanie. das Einhauen in etwas. hachure, ce qu'on a haché dans qu. ch; un signe qu'on a fait avec un instrument à hacher.
Wcieczenie, wciekanie. das Hereinflüssen l'action de couler dedans.
Wciekły. hereingeflossen. coulé dans.
Wciekam, *v. m. F. wciekę, wcieknę.* hereinflüßen, herein laufen. couler dedans, entrer. § woda przez dziurę w izbę, pod balki wciekła.
wciekanie. das Hereinflüßen. le coulement dedans.
Wcięty, *conf.* wcinam. in etwas gehauen. haché à qu. ch. avec un instrument à hacher. § wcięty herb w drzewo.
Wcielenie Boże. die Menschwerdung Christi. incarnation; union du Fils de Dieu avec la nature humaine.
Wcielił się Bog, ciało na się przyiął. Gott ist Mensch geworden. Jésus-Christ s'est incarné; Dieu a pris un corps de chair.
Wcielony. der die Menschheit angenommen hat, der Fleisch geworden ist. incarné, revétu d'un corps de chair.
Wcinam. *v. m. F. wetnę.* 1) einhauen. 2) verzapffen, verbinden zwey Höltzer. 1) hacher quelques traits, queque signe à qu. ch; tailler, faire, couper avec un instrument à hacher. 2) enter, emmortaiser, enclaver deux piéces de bois l'une dans l'autre. § 1) wciął znak w drzewo. 2) wcinać tram ieden w drugi.
Wciskam. *v. m. F. wcisnę.* 1) hereinwerfen. 2) hereindrücken, hereinknöten. 1) jetter dedans, en dedans. 2) presser, fouler des mains; pousser, mettre avec force dedans. § 1) wciśniy kamień w dziurę. 2) wścisnąć pościel w tłomok.
Wściskanie, Wściśnienie. 1) das Hereinwerfen. 2) das Hereindrängen. 1) l'action de jetter dedans. 2) action de pousser dedans, de presser dans.
Wciśniony. 1) hereingeworfen 2) herein gedrängt. 1) jetté dans. 2) poussé, pressé dans.
Wczas. 1) Gemächlichkeit, Bequemlichkeit. 2) gutes Wetter. 1) aise, commodité, loisir. 2) beau tems. § 1) wczasow zażywać. * 2) wczas (pogoda) teraz.
wczas sobie czynić. seine Nothdurft verrichten. lâcher son ventre; étre à l'aisement.
wczas, za wczasu, w czas. bey Zeiten. de bonne heure. § za wczasu o tym myśleć trzeba.
ma wczas sway i wygodę. er hat sein Auskommen, seine Bequemlichkeit. il est bien à son aise; c'est un homme à son aise.
Wczasik, *g. a.* / Wczasiczek, *g. a.* } kleine Pflege, kleine Gemächlichkeit. petite aise, petite commodité. § wczasiczek domowy.
Wczasuię się. sich pflegen, sich warten. prendre, chercher, avoir ses aises; se donner du bon tems; se donner du menu.
Wczele, szachownica herb. Wappenk. ein Schachbret im Schilde und eines über dem Helm und Krone, das eine Mohrin in einer Krone hält. *Blas:* un échiquier dans l'écu et un autre sur le timbre et sur la couronne tenu par une Moresque en couronne.
Wcześnie. *adv.* 1) bey zeiten, zu rechter Zeit. 2) gemächlich, bequem. 1) à tems; à tems dû; de bonne heure; au tems qu'il faut. 2) à l'aise, à loisir, commodément. § 1) przyydź wcześnie tu spać, pracować, tańcować.
wcześnie mi tu; wcześnie mi tu siedzieć. ich habe hier meine Gemächlichkeit; ich sitze hier bequem. je suis ici à mon aise; j'ai ici ma commodité.
Wczesność. Bequemlichkeit, Füglichkeit, bequeme Gelegenheit. ocasion; saison, *f.* tems commode, favorable, propre à.
Wczesny. 1) bequem, gelegen. 2) gehörig, erforderlich, gerecht. 1) commode: 2) convenable, juste, propre à; requis; comme il faut. § 1) wczesne wschody; tak wczesny ogrod, że się zdawa iż samo przyrodzenie go założyło. 2) wczesny obiad; uwarz to przy wczesnym (miernym) ogniu.
Wczora. / Wczoray. } *adv.* gestern. hier.

wczoray w wieczor. gestern Abend. hier au soir.
od wczora. von Gestern an. depuis hier.
za wczoray, przed wczorem. ehe gestern. avant-hier.
Wczorayszy. gestrig. d'hier.
Wczwornasob. *vid.* Weczwornasob.
Wdaię, Wdawam, *v. m. F. wdam.* einen aussetzen, in Gefahr geben, einflechten. exposer, mettre, livrer qu. au danger; faire entrer qu. dans un péril. § wdałeś mię w niebezpieczeństwo, w wielki kłopot.
wdać się. 1) sich aussetzen. 2) sich einlassen; anfangen etwas mit einem. 3) sich einlassen, sich mischen in etwas. 4) sich eines annehmen. 1) s'exposer, se mettre, s'embarquer dans une afaire dangereuse. 2) s'engager, entrer dans; commencer qu. ch. avec qu. 3) s'entremettre de; se mêler, s'ingerer dans. 4) s'entremettre, s'emploier pour. § 1)wdać się w trudność, w zwadę, niesławę. 2) wdał się z nim w rzecz, w rozmowę. 3) wdał się w niepotrzebne hałasy.
wdać się w sprawę sądową. sich in einen Proceß einlaßen. s'engager à poursuivre un procès; former la demande d'un procès.
Wdanie się. 1) Einlaßung. 2) Vermitteiung, Unterhandlung. 1) entremise, embarquement, engagement. 2) entremise, interposition, médiation. § 1) wdanie się w niepotrzebne kłopoty. 2) za wdaniem się Cesarza Iego Mości pokoy stanął.
wdanie się w prawo. Gericht: Kriegsbefestigung, Einlaßung. *Palais.* litis contestation.
Wdarcie się, *vid.* Wdzieranie — *wdarcie się.*
Wdeptać, *F. wdepcę.* eintreten. trépigner, pousser avec les piez dans la terre.
Wdłuż, *adv. et pr. g.* längst, in die Länge. le long, de long, au long. § wdłuż rzeki; wdłuż ulicy; wdłuż murować, stoieli wdłuż.
Wdowa. Wittwe, Witt-Frau. veuve.
Wdmuchnąć. *F. wdmuchnę.* herein blasen. soufler dans.
u wdowy chleb gotowy. mit einer Wittwe bekommet man einen gedeckten Tisch. en épousant une veuve vous trouverez la table couverte.
Wdowi, Wdowski. Wittwen-, Wittwer-. veuf; qui n'a plus de mari ou de femme
stan wdowski. vid. Wdowstwo.
Wdowiec. *g. wdowca.* Wittwer. un veuf.
Wdowka. eine junge Wittwe. jeune veuve.
wdowki, plur. (*Flos Trinitatis*). Dreyfaltigkeits-Blume, Stiefmütterlein. pensée, sorte de fleur.
Wdowski, *vid.* Wdowi.
Wdowstwo, stan wdowski. Wittwen- oder Wittwer-Stand. viduité; veuvage. *m.*
Wdrobić co w co. *F. wdrobię.* einbrocken, einkrumen. broïer, émier dedans ou parmi; mettre l'égrugeure d'une chose dans une autre.
Wdrożyć się. *F. wdrożę.* des Reisens gewohnt werden. s'acoutumer aux voiages, à s'acheminer.
Wdymam co w co, *v. m. F. wedmę.* mit dem Maul einblasen. soufler qu. ch. dans qu. ch. § wedmiy w pęcherz wodę.
Wdzięczen. *vid.* Wdzięczny.
Wdzięcznie. *adv.* 1) anmuthig. 2) mit Dank. 1) agréable; d'une maniére agréable, agréablement. 2) avec gratitude, avec reconnoissance. § 1) wdzięcznie patrzyć, słuchać było; wdzięcznie to pachnie. 2) wdzięcznie tę łaskę przyiął.
wdzięcznie brzmieć. wohl lauten. avoir un son agréable; sonner agréablement; chatouiller l'oreille.
Wdzięcznomowność. Schertz-Reden, anmuthige Worte. bons mots; belles pointes; la douceur de langage; un parler doux et agréable.
Wdzięcznomowny. anmuthig im Reden, in Ausdrücken. plein d'une douce éloquence; doux en mots, en expressions; qui a de la douceur dans son langage, dans son parler.
** Wdzięcznopamiętnie. *adv.* mit einer unvergeßlichen, ewigen Dankbarkeit. avec une gratitude éternelle.
** Wdzięcznopamiętny. voll ewiger Dankbarkeit; unvergeßlich. plein d'une éternelle reconnoissance; digne d'un éternel resouvenir, d'une reconnoissance sans bornes. § wdzięcznopamiętnym to przyymuię sercem; wdzięcznopamiętne czyny.
Wdzięczność. 1) Anmuth, Annehmlichkeit. 2) Dank, Dankbarkeit. 1) l'agréable, *m.* grace, agrément, douceur, *f.* 2) reconnoissance, gratitude, ressentiment de quelque faveur. § 1) wdzięczność mowy, twarzy. 2) wdzięcznością płacić będę; taka to wdzięczność za dobrodzieystwo.
Wdzięczny. 1) anmuthig, angenehm. 2) dankbar. 3) ein Dankbarer. 1) agréable,

able, doux, qui plait, qui agrée. 2) reconnoissant, qui est sensible aux graces qu'il a receuës. 3) un homme reconnoissant. § 1) wdzięczny głos, muzyka, panna. 2) wdzięczen dobrodzieystwa tego będę; bydź wdzięcznym; wdzięcznych nie wiele *prov.*

Wdźwięk, dźwięk. Reiz, Anmuth, Schönheit. charme, *m.* apas, beauté.

Wdzieram się. *v. m. F. wedrę.* 1) eindringen, mit Gewalt herein gehen. 2) sich eindringen; ein Amt wiederrechtlich erlangen 3) einfallen in ein Land. 1) entrer de force, se jetter dans un lieu avec impétuosité. 2) s'intrure dans une charge, se mettre en possession d'une charge; l'emporter sans aucun droit. 3) faire irruption dans un païs. § 1) wdarła się woda przez mur do miasta; wdzierał się do pokoiu ale go nie puszczono. 2) wedrze się na ten urząd, do tego beneficyum. 3) nieprzyiaciel wdarł się do Państwa.

Wdzieranie się. 1) das Eindringen. 2) widerrechtliche Besitznehmung eines Amts. 1) l'action d'entrer avec force. 2) l'action d'ocuper une charge contre le droit.

wdarcie się. 1) die Eindringung. 2) wiederrechtlicher Besitz eines Amts. 1) l'entrée forcée. 2) intrusion; obtention d'une charge contre les droits.

Wdziewalny. geschickt zum Aufsetzen, zum Aufstecken. propre à mettre ou ficher sur.

Wdziewam, *v. m. F. wdzieię.* 1) aufsetzen als eine Mütze. 2) anziehen, anlegen ein Kleid. 3) auf etwas stecken. 1) mettre un bonnet sur la tête couvrir la tête de; se couvrir de. 2) prendre, mettre un habit; s'habiller en; se revétir, se couvrir de. 3) ficher; pousser une chose sur une autre. § 1) wdziey czapkę, szyszak. 2) wdział dziś żałobę, zbroie. *3) ściąwszy go wdział (wetknął) głowę na dzidę.

wdziać sobie okulary na nos. sich die Brille aufsetzen. se mettre les lunettes sur le nez.

wdziać pierścień na palec. einen Ring an den Finger stecken. mettre une bague au doigt.

wdziać komu kwew. das Kopfzeug auf einem setzen. coifer qu.

Węborek. *g. węborka.* Waßer = Eimer, Schöpf=Eimer. godet; seau, un vase à puiser l'eau.

węborek studzienny. Brunnen = Eimer. soignole de puits.

Webrnąć w co. *F. webrnę.* 1) ins Wasser herein waten; tief ins Wasser gehen. 2) fallen, gerathen in Irrthümer. 1) aller, se mettre dans un gué trop avant. 2) tomber, s'embarrasser, s'embarquer, s'enveloper dans. § 1) konie webrnęli w rzekę, w wodę. 2) webrnął w biędy, w długi.

We, pr. *W, pr.* vid. W, *pr.*

Węch, wąchanie. 1) der Geruch, das Riechen. 2) Wind, Spur, Witterung, Geruch des Jagdhundes, so er vom Wilde bekommt. 1) le flairer, l'action de flairer et de sentir par l'odorat. 2) flair, sentiment que le chien de chasse a du gibier. § 1) pies ma powonienie naylepsze a zatym węch ostry; sępowie za węchem trupów lecą. 2) wyżeł po tropach węchem szlakuie.

pies ten ma węch dobry. dieser Hund hat eine gute Nase, er spüret gut. ce chien a un bon nez, est de haut nez.

węchem szukać, dochodzić czego; węszyć, pąchać. 1) schnuppern. etwas mit dem Geruch suchen. 2) riechen, erforschen etwas; hinter etwas zu kommen suchen. 1) flairer; chercher à la piste; chercher en flairant. 2) chercher à la piste, découvrir; suivre pas à pas; pressentir, flairer, haleiner qu. ch.

doszedł tego węchem. er hat den Braten gerochen. il a découvert le pot aux roses; il a senti le vent de cette chose; il a éventé cela.

Węchacz. ein Riecher. flaireur; un homme qui flaire.

Węchorz. Spürhund. chien de quête; braque *m.*

* Wecuię co, wyostrzam. schleifen, wetzen. aiguiser, afiler, émoudre.

Weczwornasob. / Weczwornasobnie. } *adv. conf.* Nasob. vier mahl so viel. quatre fois autant; au quadruple.

Weczwornasobny. vierfach. quadruple.

Węda. eine Angel. l'hameçon; la ligne avec l'hameçon.

Wędkarz. Fisch = Angler. pécheur à la ligne.

Wędny. Angel=. d'hameçon.

wędny pokarm. Köder, Lockspeise, so man auf die Angel steckt. amorce, éche qu'on met à l'hameçon.

wędna nić, sznurek, włos, bywa i tancuszek. die Angel = Schnur. ligne de pécheur.

wędnym pokarmem nałożyć. den Köder an die Angel stecken. écher une ligne; mettre l'éche à la ligne.

Wedla *pr.* 1) nahe bey, bey, neben an. 2) längst. 1) proche de, auprès de; tout contre. 2) le long de. § 1) wedla rzeki iść. 2) wedla ciebie siedzę.

Wedle

Wedle, } *pr. g.* laut, nach, vermöge.
Według. } selon, en vertu, suivant. § według prawa, woli moiey, powinności moiey, zdania moiego.
według przemożenia moiego, według sił moich. nach meinem Vermögen, nach meinen Kräfften. selon mon pouvoir, selon mes forces.
według upodobania. nach Gefallen. à plaisir.
według teraźnieyszey mody, według zwyczaiu teraźnieyszego. nach ietzigem Gebrauch. à la moderne.
Wędoł. *vid.* Wądoł.
Wędrowanie. das Wandern, daß Reisen zu Fuß. voiage, *m.* chemin à pié.
Wędroweszka, mendroweszka. eine Filzlaus. morpion.
Wędrowka. 1) Wanderzeit, Wanderschaft, der Handwerker. 2) im Scherz: Wanderschaft, Reise. 1) les pour-mieux, le tems que les compagnons de métier sont obligez à voiager. 2) *burlesque:* le voiage dans les païs étrangers.
Wędrownik. Wandrer, Wandersmann. voiageur à pié; passant, personne qui passe son chemin à pié; passager.
Wędrowny. 1) bewandert, der viele Reisen zu Fuß gethan hat. 2) auf Reisen, auf der Wanderschaft erlanget, erlernet. 1) qui a fait bien des voiages à pié; qui a parcouru les païs. 2) aquis en voiageant, qu'on aquiert en voiages. § 1) wędrowny to człowiek. 2) z wędrownego to mam doświadczenia.
Wędruię. 1) wandern, zu Fuß gehen. 2) wandern, auf der Wanderschaft seyn, als ein Handwerks-Gesell. * 3) reisen, auf Reisen seyn. 1) batre l'estrade; parcourir un païs en voiageant à pié; s'acheminer vers un lieu. 2) faire, chercher ses pour-mieux comme font les compagnons de métier.
wędruy. packe dich, fort mit dir. hors d'ici; allez vous en; hors delà; va te promener.
Wedwoie, we dwoie. in zwey Stücke, doppelt. en deux piéces, en deux parties; doublement. § złożyć chustkę we dwoie; we dwoie co przerznąć.
Wedwoynasob, *adv.* duppelt, zweymahl so viel, zwiefach. deux fois autant; au double.
Wędzę co, *dźi, dźił.* räuchern Fleisch, Fische. sécher à la fumée; prendre à la fumée; fumer de la viande, du poisson.
wędzić śledźie. Pickelheringe räuchern. saurer des harangs.
wędzić ryby, wędą łowić, łapać. angeln. prendre du poisson à l'hameçon; pêcher à la ligne.
wędzić śię; wędzić śię pośty. hunger leiden, knapp leben. vivoter; jeûner; ne prendre point assez d'alimens.
Wędzenie. das Räuchern. l'action de sécher à la fumée.
wędzenie śledźi. das Räuchern der Picklinge. sorissage. *m.*
wędzenie, wędą łowienie. das Angeln. la péche à l'hameçon.
Wędzidło, munsztuk. 1) Gebiß, Mund-Stück am Pferde-Zaum. 2) *fig.* Gebiß, Zwang. 1) embouchure; le mords qui se place dans la bouche du cheval. 2) *fig.* frein, bride, contrainte.
Wędziśko. die Angel-Ruthe, der Angel-Stock. scion qui est à la ligne de pécheur; bâton ou verge de pécheur.
Wędźisty. Angel-; mit einer Angel versehen. d'hameçon; garni d'un hameçon.
Wędzonka, wędzone mięso. geräuchert Fleisch. de la viande fumée; du petit fumé. § z częstego wędzonek używania krosty, wrzody przydaią się.
Wędzony. 1) geräuchert. 2) geangelt, mit der Angel gefangen. 1) séché à la fumée. 2) péché à l'hameçon. § 1) wędzone ryby, wędzone mięso. 2) wędzony połow albo wędą nabyty.
Węgar. *plur.* Podwoy. eine Thür-Pfoste. poteau, jambe; le pié droit d'une porte.
Węgiel. *g. węgla,* wągl. eine Kohle. charbon.
Węgieł. *g. a.* Winkel, Ecke zwischen zwoen Wänden. 2) Meßk. ein Winkel. 1) coin, encognure entre deux murs. 2) *géom.* un angle. § 1) budynek we trzy, we cztery węgły.
Węgielnica. Winckel-Maß, Winkel-Haken. équerre. § węgielnicą wymierzony
Węgielnia, węglarski piec. 1) Kohlgrube, wo Kohlen gebrannt werden. 2) Kohl-Kammer. 1) charbonniére, faudes, *f. plur.* fourneau à faire du charbon. 2) charbonnier; lieu où l'on met les charbons de la maison.
Węgielny, węglasty, do węgłow należący, węgłowy. Winkel-, Eck-, zum Winkel gehörig. angulaire, qui est en angles.
węgielna linia. die Diagonal-Linie. ligne diagonale. § węgielna linia w kwadratach i w inszych wielościennych figurach iest naydłuższa miedzy przećiwnemi węglami.
węgielny kamień. der Eck-Stein. pierre angulaire.

Węgierka. 1) eine hungarische Pflaume. 2) ein hungarischer Manns- oder Weiber-Pelz. 1) prune d'Hongrie; damas, prune de damas. 2) hongreline, sorte de vétement d'homme ou de femme.

Węgierski. hungarisch. hongrois, qui est d'Hongrie. § węgierskie wino.

węgierski; węgierski złoty. hungarischer Ducaten. un Hongre; un ducat Hongrois. § dwoisty węgierski.

węgierska suknia. hungarischer Rock. hongroise; habit hongrois.

węgierska ziemia. vid. Węgry.

Węglarka. Kohlenträgerin, Kohlenbrennerin. charbonniére; femme qui vend ou qui porte du charbon.

Węglarnia. eine Kohl-Kammer. charbonnier, lieu où l'on garde le charbon.

Węglarski. Kohl-Brenner-. de charbonnier; qui regarde le métier de charbonnier.

Węglarz. Kohl-Brenner. charbonnier; païsan qui fait le charbon.

Węglasto, *adv.* vieleckig. à plusieurs angles.

Węglasty; węgły maiący; węgłow pełny, graniasty. vieleckig. poligone, qui a plusieurs angles; plein d'angles et de coins.

węglasty, węgłow umiarkowanych, węgielnicą wymierzony. winklicht, nach dem Winkel-Maaß eingerichtet. ortogonelle, ortogone; qui est à angles droits; fait à l'équerre.

Węgle. *collec.* Kohlen. des charbons.

Węglisty, Węglowy. 1) Kohlen-. 2) kohlschwartz. 1) de charbon. 2) de couleur de charbon; noir comme un charbon.

Węgłowy. *vid.* Węgielny.

Węgorz. der Aal ein Fisch. anguille un poisson. § węgorze rzeczni, ieziérni.

węgorz morski. See-Aal. un congre.

wyśliznął się iak węgorz. er ist durchgeschlupfet wie ein Aal. il est échapé comme une anguille qu'on veut tenir.

Węgorzny. Aal-, wo sich Aale aufhalten. d'anguille; qui regarde les anguilles; où il y a des anguilles.

węgorzny iaz. Aal-Fang. anguilliére.

* Węgorzowy. *vid.* Węgorzny.

Węgorzyca. Art kleiner Aaale. espéce de petites anguilles.

Węgorzyk. kleiner Aal. anguillete; petit anguille.

Węgrowaty. finnig, von Schweinen. ladre, *parlant des cochons.* § węgrowata świnia.

Węgry, *plur.* węgierska ziemia. Hungarn. Hongrie. § odiechał do Węgier; w Węgrzech mieszka.

* *węgry, wągry.* Schweins-Finnen. lépre de cochon.

Węgrzy. *plur.* die Ungarn. les Hongrois.

Węgrzyn. 1) ein Hungar. 2) hungarischer Wein. 1) un Hongrois. 2) du vin d'Hongrie. § 1) słyszę Węgrzynie * 2) dobrego Węgrzyna (Węgierskiego wina) zażywać; barziey o Węgrzynie niżli oyczyznie myśli.

Węgrzynka. eine Hungarin. une Hongroise.

Wękiera. eine Keule, kurzer Stock mit einem dicken Ende. courte massue; rondin qui a le bout fort gros. § wekiera iest kiy krępy niedługi z gałką.

Weksel, *g. wekslu.* 1) Wechsel, Wechsel-Brief. 2) Wechsel-Handel. 1) lettre de change. 2) banque; le négoce de banquier, de changeur. § 1) zawrzeć na kogo weksel; wekslu iesżcze nie otrzymałem.

Wekslarz. Wechsler. banquier, changeur, cambiste.

Welens. Waffen-Rock, Ueber-Wurff über die Waffen. hoqueton de guerre, sorte de casaque que le soldat met par dessus ses armes.

Wełknąć, *F. wełknę.* einschlucken. avaler, engloutir.

* Wełn na wodźie, wał. Wasser-Welle. onde, flot.

Wełna. Wolle. de la laine. § wełną robić; wełna Niemiecka podleysza od Polskiey, Angielska lepsza od Polskiey a Hyszpańska naylepsza.

wełną robienie. Zubereitung, Verarbeitung der Wolle. l'art d'aprêter de la laine, de la mettre en oeuvre; manufacture de laine.

wełna surowa. rohe, unzubereitete Wolle. laine surge; de la toison.

wełna nieochędożona. ungewaschene Wolle. de la laine grasse telle qu'on prend de dessus la brebis.

wełny owczey sok albo plugastwo. Schmiere, Fettigkeit von der Schafs-Wolle, ehe sie gewaschen wird. la crasse qu'on tire de la laine avant qu'on la lave.

wełna. Wełnianka. Flocken, Wolle an einigen Kräutern. laine, duvet, coton sur une herbe.

wełnianka. ein wollen Kleid, wollner Rock. habit de laine.

wełnianka. Wełniak. ein grober Zeug von Flachs und Wolle. tiretaine, sorte de grosse étofe faite de laine et lin. § wełniak iest z partu i wełny.

Weł-

Wełniany. Wollen. de laine, fait de laine.
Wełniarz. 1) Wollen-Zubereiter. 2) Wollen-Händler. 1) ouvrier en laine. 2) marchand de laine.
Wełnisty. 1) wollicht; das viel Wolle hat. 2) voll Wasser-Wellen; wallend. 1) qui a beaucoup de laine. 2) ondoïant, plein d'ondes et de flots.
bydło wełniste; owce i skopy. Schaf-Vieh. brebiaille, moutonnaille, bêtes à laine.
Wełnisto. wallend, Wällen-Weise. en onde; qui s'agite comme les flots de la mer. § wełnisto strzępiony.
** Wełnołomny. die See-Wellen brechend. qui rompt les flots, qui brise les vagues.
Wełnorodny. Wolle tragend. qui porte, qui engendre de la laine.
Welon białogłowski. Haupt-Schleyer der Weiber. le voile dont les femmes se couvrent la tête.
Wemknąć. *vid.* Wmykam.
Wemknienie, Wemknięcie. *vid.* Wmykanie — *Wemknienie.*
Wemknięty. } eingeschoben. fourré, glissé dans.
Wemkniony. }
Wempir, Upior. Blutsauger, Vempir. vempire *m.*
Weń, w niego. in ihn. dans lui.
Wen ztąd; fora ztąd. packe dich fort von hier. loin d'ici; arriére d'ici; va te promener.
Wena Poetycka. Poetischer Geist; Feuer der Dichter. verve, fougue des Poëtes; la fureur Poëtique.
Wendeta. 1) der Trödel, der Trödel-Markt. 2) das Trödeln. 1) friperie, lieu où l'on vend de vieux habits. 2) le métier de fripier. § 1) byłem na wendecie. 2) wendetą się bawi, się żywi.
trzyma wendetę. er hat eine Trödel-Bude. il tient une boutique de fripier.
wendeta niewolnikow. bey den Morgenländern ein Sclaven-Markt. un marché aux esclaves chez les levantins.
Wendetarka. Trödlerin. revendeuse.
Wendetarski. Trödler-. de fripier.
Wendetarz. Trödler, Trödelmann. revendeur.
wendetarz szat. Kleider-Trödler. fripier.
wendetarz księżny. Bücher-Trödler. étaleur.
Wendetny. Trödel-. de friperie. § starzyzny wendetne.
Wenecya. Venedig. Venise.
Wenecki. Venetianisch, Venetisch. venitien. § Wenecka Rzeczpospolita we Włoszech.

Weneczyk, } Venetianer, Venediger.
Wenetańczyk. } un Venitien.
Wenera. Beywohnung, Beyschlaf. cohabitation. § wenery zbytek w samym małżeństwie szkodliwy; zbytnie używanie wenery; zbytkowanie wenery kaźi człowieka.
Wenus, *f. g. wenery.* 1) Venus, Liebes-Göttin. 2) die Venus, der Venus-Stern, ein Planet. 1) Venus, la déesse des amours. 2) Venus, *f.* l'un des sept Planettes. § 2) Wenus iest gwiazda wieczorna i zaranna.
Wenus. *m. g. Wenusa.* der Venus-Stern. Venus, *f.* une Planette.
Wenusowy. 1) die Göttin Venus angehend. 2) Liebes-. 1) de Venus. 2) galant, amoureux. § 1) wenusowey mocy kto się oprze? 2) Wenusowe listy, wiersze.
Werbarz, Werbownik. Werber. enrôleur; oficier qui enrôle.
Werbowanie. das Werben. enrôlement de soldâs.
Werbowany. } angeworben. enrôlé. § *werbowny.* } werbowny żołnierz, werbowne chorągwie.
Werbownik. *vid.* Werbarz.
Werbuię. werben Soldaten. enrôler; battre le tambour dans une ville, dans une province.
Werbunek, *g. u.* Werbung. enrôlement.
Wersal. Versailles ein Lust-Schloß in der Gegend von Paris. Versailles, une maison de plaisance aux environs de Paris. § krol iest w Wersalu.
Wersal. ein Versal-Buchstabe; großer Buchstabe. lettre capitale.
Wersat. erfahrner Mensch. un homme expérimenté; un homme expert. § wersat doskonały w tym ięzyku, w tey nauce.
Wersatka. erfahrne Weibs-Person. une femme experte.
Werteba. Neben-Weg, Seiten-Weg. redresse, détour, chemin détourné.
Wertykalny zegar; ścienny zegar. Vertical-Sonnen-Uhr. une horloge verticale. § wertykalny południowy, wertykalny połnocny zegar.
Weście, Weyście. Eingang. entrée.
Wesele. 1) Lust, Freude. 2) Vergnügen, Zufriedenheit. 3) eine Hochzeit. 1) plaisir, divertissement, joie. 2) contentement, satisfaction. 3) noce; noces. *f. plur.* § 1) mam z tego wesele wielkie, zbytnie. 2) mądry w sobie prawdziwe wesele znaydzie; insze wesele powierzchowne, insze prawdziwe. 3) na weselu iestem u kogo; wesele

teraz; na trzy dni weſela, a do śmierći ſmutku.
Weſelę kogo, rozweſelam. einen erfreuen. rejoüir qu.
weſelić się. ſich freuen. ſe rejoüir, avoir de la joie. § weſelić się z cudzego nieſzczęścia.
Weſelnik. } Hochzeit-Gaſt. un convié de
Weſelny. } noces; celui qui eſt des noces.
weſelny. Hochzeit-, hochzeitlich. nuptial, qui regarde les noces; de noces. § weſelni goście; weſelny Marſzałek.
liſt weſelny. Hochzeit-Brief. lettre d'invitation à une nôce.
weſelna piosnka; weſelne pienie. Hochzeit-Lied, Hochzeit-Gedicht. chant nuptial; épitalame, *m.* vers nuptial.
Węśik, *g. a.* Schnur-Bärtchen eines jungen Menſchen; Milch-Bart. duvet; mouſtache d'un jeune homme. § węśik mu się ſypie.
Wesołek. *g. weſołka.* 1) luſtiger Menſch, luſtiger Bruder. 2) *vulg.* Spiel-Mann, Fiedler, Pfeiffer. 1) eſcarbillat, bon compagnon; gaillard, égrillard, éveillé, rejoui; bon frére, bon chaland, bon pelerin. 2) *vulg.* muſicien, violon, fifre, joüeur de flûte.
Weſołniśia. eine luſtige Weibes-Perſon. une femme ou fille éveillée; gaillarde, égrillarde.
Weſoło, *adv.* luſtig, vergnügt. joieuſement, gaïement, gaillardement, agréablement, plaiſanment.
weſoło tu; weſoło tu ieſt. es iſt hier luſtig. il eſt plaiſant ici; voilà qu'il y fait bon, qu'il y fait gaillard; il y a de quoi ſe divertir ici.
weſoło patrzyć; pokazować na twarzy weſele. luſtig, vergnügt ausſehen. paroitre content; faire une mine enjouée; faire paroitre ſa joie dans les yeux, ſur ſon viſage.
Weſołość. 1) Fröhligkeit. 2) Lieblichkeit, Anmuth. 3) Vergnügen, Zufriedenheit. 1) gaïeté; les plaiſirs. 2) agrément, douceur, *f.* 3) contentement. § 1) z tobą w dom moy weſołość wſtępuie. 2) weſołość dnia, pola, oczu, czoła, twarzy. 3) weſołość toż ieſt co ukontentowanie.
Weſoły. 1) fröhlich, vergnügt, luſtig. 2) anmuthig, luſtig. 1) joieux, jovial, gai, riant, content. 2) agréable, riant, plaiſant, joieux, qui cauſe de la joie. § 1) bądź weſoł że; weſoły z odiazdu iego. 2) dzień weſoły; mieſzkanie, pola weſołe.
zawſze weſoły. er iſt immer luſtig. il a toujours un pié en l'air.
Wespoł } *adv.* poſpołu. zuſammen,
* Weſpołek. } mit einander. enſemble, de compagnie. § byłam wezpoł z tobą.
Weſtchnąć, *vid.* Wzdycham.
Weſtchnienie, wzdychanie. ein Seufzer. élan, ſanglot, ſoupir.
Weſtyarnia w klaſztorach. die Kleider-Kammer in den Klöſtern. le veſtiaire dans les couvens.
Weſz, *f.* ein Laus. pou. § ma wſzy.
weſz wielka. große Laus. guenaut, grand pou.
weſz wodna robak. eine Waſſer-Laus, ſo die Waſſer-Thiere haben. pou d'eau, un inſecte qui mord les animaux aquatiques.
weſz wodna żiele. (dracunculus aquaticus) Waſſer-Schlangen-Kraut. ſerpentaire aquatique.
wſzy go gryzą, kąſaią. die Läuſe freſſen ihn. il ſe laiſſe mordre aux poux.
nie zdeymuy czapki, by się wſzy nie rozlazły. nimm den Deckel nicht ab, die Läuſe möchten erfrieren. couvrez vous, la ſueur eſt bonne.
Weſzło, } *vid.* Wchodzę.
Weyść. }
* Wet. } Nachtiſch. le deſſert. § iużći
Wety, *plur.* } dano wety; wety cukrowe, owocowe.
wet za wet. Wiedergeld. peine du talion.
wet za wet. wie du mir, ſo ich dir. à ſon tour; à beau jeu beau retour; choux pour choux.
wet za wet komu oddać. einen mit gleicher Müntze bezahlen. paier qu. tout comtant; rendre à qu. la pareille; donner des fèves pour les pois.
Wetknąć. *vid.* Wtykam.
Wetknienie, Wetknięćie. *vid.* Wtykanie — *wetknienie.*
Wetknięty. } herein geſteckt. fiché de-
Wetkniony } dans; mis dedans.
Wetroynaſob. dreymahl ſo viel. trois fois autant.
Wetuię. 1) ein gleiches vergelten, eine Gütigkeit wieder vergelten. 2) etwas rächen. 3) ſich erholen an etwas; einholen, einbringen, nachholen. 1) reſſentir qu. ch; rendre une grace receuë; reconnoitre, recompenſer. 2) reſſentir qu. ch; ſe reſſentir, ſe venger, avoir du reſſentiment de. 3) ſe rédommager, ſe relever, ſe remettre de; réparer une perte, raquiter, ravoir ce qu'on a perdu. § 1) tey łaſki wſzelakim odwdźiękiem wetować będę. 2) za ten żart powetował i oddał ſwoim dworſtwem;

weto-

wetować takiey krzywdy na nim będę. 3) wetuią przeszłą ścisłość rozpustą, gdy się widzą na swobodźie. 4) wetował tym sposobem umknionego sobie obłowu; wetuiąc posztą do Warszawy pobieżałem; wetuię tego com omieszkał; wetować szkody swoiey

Wety, *plur.* vid. Wet.

Wewnątrz. *adv.* 1) inwendig, drinnen. 2) herein; hinein. 1) dedans, par dedans, au dedans, intérieurement. 2) en dedans, céans.

Wewnętrzny. inwendig, innerlich. intérieur, de dedans.

Wey, bawey; *interj.* schau, siehe da. voilà.

Weyrzeć, *vid.* Wglądam.

Weyrzenie. *vid.* Wglądanie — *weyrzenie.*

Wężaty. schlangenförmig. fait, façonné en serpent

wężate Merkuryusza berło. der Mercurius-Stab. le tirse de Mercure ou baguette entourrée de deux serpents.

Wezbrać, *vid.* Wzbieram.

Wezbranie. Austretung eines Strohms; Ergießung. débordement, dégorgement, enflement; inondation, regorgement de l'eau; avalaison, *f.* ravine.

Wezbrany. 1) aus dem Ufer getreten. 2) ein wenig geschlagen. 1) débordé; sorti de son lit. 2) frapé, batu légérement.

* Wężę, *ży, żył,* zwężam; schmall machen. étrecir.

Węzeł. *g. węzła.* 1) ein Knoten. 2) Gebinde, Pack. 3) *fig.* Band, Verbindlichkeit. 4) Knoten, Schwierigkeit, Hinderniß. 1) neud. 2) paquet, tapon, fagot. 3) *fig.* neud, lien. 4) neud dificulté, obstacle, *m.* § 1) węzeł rozdźiergnąć, rozwiązać. 2) a dokądże z tym węzłem chcećie; rozerzniy ten węzeł sukna, bielizny. 3) ten węzeł cały świat ściąga. 4) węzeł rozplatać; trudny to na mię węzeł; zakładam to naprzod za fundament, aby się ten węzeł dosyć trudny mogł rozwiązać.

węzeł prętki. Schleife, Schlinge. lacet à neud coulant, neud coulant, neud courant. § dźieci na palcach czynią węzłe prętkie, są także u śideł.

węzeł bez zadźiergu. Knoten der leicht aufzuknüpfen ist. un neud facile à dénoüer.

węzeł z zadźiergiem. unauflöslicher Knoten. neud serré, dificile à dénoüer.

węzeł Gordyyski. Gordianischer Knoten, große Schwürigkeit. neud gordien; grande dificulté. § chyba miecz nieprzyiaćielski ten węzeł Gordyyski rozetnie.

węzłem zawiązać. zuknüpffen. noüer, faire un neud.

Węzełek, *g. węzełka.* ein Knötchen. petit neud.

węzełek wyszywany. ausgenehetes Knötchen. pomette, petit ploton de fil.

Wezgłowie. } Polster, Küßen. carreau, Wezgłowko. } oreiller, coussin couvert de quelque étofe, sur quoi on se met. § wezgłowie pod łokćie, pod kolana, wezgłowie do okna.

Węzłę. *vid.* Węzłuię.

Węzłowanie. das Knotenbinden. l'action de faire des neuds.

Węzłowaćie. } *adv.* 1) knotig, mit Knoten. Węzłowato. } 2) kurzgefaßt, mit wenig Worten. 1) avec bien des neuds. 2) succintement, laconiquement; en peu de paroles.

Węzłowatość. Kürze, Bindigkeit einer Schreib-Art. laconisme, *m.* discours succint; stile serré. § węzłowatość mowy, ięzyka; zażywać węzłowatośći.

Węzłowaty. 1) knotig. 2) bündig, kurz, mit kurzen Worten ausgedrückt. 1) noüeux, plein de neuds. 2) nerveux, laconique, succint, coupé, serré.

Wezmę. ist das *Futurum* vom *verbo* Biorę. *c'est le Futur du verbe* Biorę.

Wezmiy. ist der *Imperativus* desselben verbi. *c' est l'Imperatif du même* verbe.

Wężoiedz, Wężoiedzca, człek węże iedzący. Schlangen-Freßer. mangeur de serpens.

Węzłuię. Knoten binden. noüer, faire des neuds.

** Wężorodny. von Schlangen gebohren. né, engendré d'un serpent.

** Wężorody. der Schlangen zeuget. qui engendre des serpens.

Wężowaty. schlangenscheckig, schlangenartig. de serpent; serpentin; fait, tacheté en serpent.

Wężowka. Art giftiger Pilze. espèce de champignons venimeux.

Wężownica. Feld-Schlange, eine lange Canone. couleuvrine, une longue pièce d'artillerie.

Wężownik, *g. a.* 1) Schlangen-Träger ein Nord-Gestirn. 2) Serpentin-Stein. 1) le Serpentaire, l'Esculape, une constellation septentrionale. 2) serpentin sorte de marbre.

wężownik, wężownik czerwony, gadowe źiele, gaiowa miodunka. (bistorta britannica) Natter-Wurz. bistorte.

wężownik wielki, zmiiowiec. (dracontium majus) Schlangen-Kraut. serpentine, serpentaire, la grande serpentaire.
wężownik biały; obrazki (arum) kleine Natter-Wurz, deutscher Imber. vit de chien; pié de veau.
Wężowy. Schlangen-. de couleuvre, de serpent.
wężowy trank ziele (Achillea) Glied-Garben-Kraut. Achillée, sorte de mille feuille.
wężowy ięzyk ziele; naśieżrzał, narda indyyska. (ophioglossum.) Natter- oder Schlangen-Zünglein. langue de serpent, herbe sans couture, ophioglossum.
wężowa skora stara zwleczona; wylina. abgestreifte Schlangen-Haut. dépouille de serpent.
Wezwanie. *vid.* Wzywanie.
Wezwany. herbey gerufen, ersuchet. apellé, invité. § wtrąca śię w rzeczy nie będąc wezwany.
Wężyk, wąż mały. eine kleine Schlange. serpenteau; tortueux, petit serpent.
wężyk herb. vid. *wąż herb.*
wężykiem. bogen-weise, wie ein Lateinisch S. tortueusement, en ziczac, en esse, en divers plis. § wężykiem przeginaiąc śię lezie gąśienica; wężykiem śię potykać.
wężykiem iść. 1) wie eine Schlange kriechen. 2) wie ein trunkener gehen, taumeln. 1) ramper, serpenter, aller en serpentant. 2) faire des ziczacs, des esses comme un ivre.
Wężykowaty. schlangen-ähnlich. serpentin, tortueux.
Wężymord ziele. (*scorzonea*) Scorzoner, Schlangen-Mord. scorsonere.
Wężysko. 1) Meßk. zehn Kreutz-Ruthen, zehn Ruthen ins gevierte. 2) Schlangen-Laich; Schlangen-Eyer. 1) *géom.* dix perches cubiques. 2) oeufs de serpens. § 1) wężysko ma 10. prętow w dłuż i w szerz, albo sto prętow kwadratowych; morg ma trzy wężyska albo trzysta prętow kwadratowych.
Wganiam. *F. wgonię.* herein jagen. chasser dans, en dedans. § wgoń kury do kurnika.
Wglądam. *v. m. F. weyrzę.* 1) herein sehen, in etwas kucken. 2) ansehen, anschauen, anblicken; in diesem Verstande findet die lange *Conjugation* dieses *verbi* nicht statt. 3) einsehen ergründen. 1) regarder dedans; regarder dans. 2) envisager, regarder qu; jetter, porter les yeux, le regard sur. *la longue conjugaison de ce verbe ne sauroit entrer dans ce sens.* 3) pénétrer, approfondir, percevoir. § 1) weyrzyy w zwierćiadło; nie śmiał na mię weyrzeć od wstydu; weyrzał mu w oczy. 2) weyrzyy na niego śmiele, łaskawie. 3) we wszystko daley wglądał; weyrzeć w sprawę, w serce.
weyrzeć w się. in sich gehen. regarder dans son coeur.
weyrzyy w śię. zupfe dich selbst bey der Naase. prenez vous par le nez; fourrez vôtre nez dans vôtre manche.
Wglądanie. 1) das Hereinsehen; das Ansehen. 2) das Einsehen. 1) l'action de regarder dedans; inspection. 2) l'action de pénétrer.
weyrzenie. 1) Blick, Anblick. 2) Einsicht. 1) aspect, vuë, coup d'oeil, regard dans ou sur une chose. 2) pénétration.
na weyrzenie; na weyrzeniu. beym ersten Anblick. à le voir; à voir; à la prémiére vuë. § na weyrzenie dobry, zły.
Wgoniony, wpędzony. hereingejagt. chassé dans un endroit.
Wgramolić śię. *F. wgramolę śię.* herauf kriechen, mit Mühe herauf kommen. grimper, se trainer sur un lieu.
Wgrodźić co. *F. wgrodzę.* etwas in einen Bezirk einschließen. enclaver; mettre dans une enceinte, dans une cloture.
Wgrodzenie. die Einschließung in einen Bezirk. l'action de placer dans une cloture.
Wgrodzony. mit eingeschloßen in einen Bezirk. enclavé, enfermé; inclus dans une enceinte. § kośćioł w murmieyski wgrodzony.
Wiaderko. kleiner Eymer. baillotte, chapelet, petit seau.
Wiadomo, świadomo *adv.* kund, bekannt. notoirement, manifestement.
wiadomo; wiadomo iest. es ist Stadtkündig. cela est notoire; cela est de notoriété.
Wiadomość. 1) Erkenntniß, Wissen, Wissenschafft. 2) Nachricht. 1) connoissance, notice, savoir. 2) avis, avertissement, relation. § 1) z wiadomośći swoiey słabośći; żyie ten narod bez naymnieyszey wiary chrześćiańskiey wiadomośći; stwierdził sobie wiadomość cwiczeniem. 2) mam wiadomość od niego o tym.
wiadomośći. Nachrichten, Kundschafften. memoires. *plur. m.*
wiadomość dać komu. einem zu wissen thun, Nachricht geben. faire savoir, notifier à qu.
bez wiadomośći moiey to uczynił. er hat dieses ohne mein Wissen gethan. il a fait

cela à mon insceu, sans que je le sache.

bez iego wiadomości. ohne sein Wissen. à son insceu.

Wiadomy, świadomy. 1) kundig, geübt. 2) kund, bekannt. 1) expert, expérimenté, entendu, fait. 2) connu, notoire. § 1) wiadomy świata, tey nauki. 2) wiadoma to każdemu rzecz.

Wiadro. 1) Waßer-Eymer. 2) ein Eymer, ein großes Wein-Maß von 26 Pohlnischen Töpfen. 1) seau à puiser de l'eau. 2) feuillette, demi-muid, une mesure de vin contenante deux fillettes, ou vingt six pots Polonois. § 1) nieczysta woda w wiedrze. 2) wiadro wielkie albo Edymburskie ma garcy 26. wiadro małe albo Morawskie trzyma garcy 20.

wiadro skorzane. lederner Eimer. seau de cuir.

wiadro panieńskie ziele. Karten-Distel. chardon à bonnetier; chardon à carder.

Wiadrowy. 1) zum Eymer gehörig. 2) einen Eymer-Maß in sich haltend. 1) de seau. 2) qui concerne, qui contient la mesure de vin qu'on apelle *Wiadro* § 1) dno wiadrowe. 2) wiadrowa miara; wiadrowy (wiadro w się maiący) statek.

* Wiaduk, świadom czego, wersat. ein erfahrner Mensch. homme expérimenté.

Wianeczek. *g. a. wianeczka.* ein Blumen-Sträußchen; Blumen Kräntzchen. petit couronne de fleurs; petit bouquet.

w wianeczku umarła. sie ist im Jungfer-Kräntzchen gestorben. elle est morte pucelle; elle a conservé son pucelage jusqu'aux tombeaux.

Wianek. *g. wianka.* Blumen-Krantz. guirlande; chapeau, couronne de fleurs. § wić wianki; w wianku chodzi rożanym.

Wianie. das Wehen des Windes. le soufle d'un vent; l'action de soufler.

Wianny. } Wianowy. } 1) die einen Mahlschatz mitbekommt. 2) zum Mahlschatz gehörig. 1) femme qui a un douaire. 2) de doüaire; qui regarde la donation faite en faveur de mariage. § 1) Pani wianna. 2) dobra wianne; kondycye wianowe.

Wiano. Mahl-Schatz, Wittwen-Sitz. ousclage *m.* doüaire, *m.* donation en faveur de mariage; les erres, *f.* le gage de mariage; les biens que le mari donne à son épouse par le contrat de mariage. § wzięła, dostała, trzyma tę wieś wianem.

Wiara. 1) Glauben, Zutrauen. 2) Glaube, Treue, Standhaftigkeit eine Tugend. 3) Glauben eine theologische Tugend. 4) Glauben, Religion. 1) foi, créance. 2) foi, promesse, fidélité. 3) foi, une vertu Téologale. 4) foi, religion. § 1) dać komu wiarę; niech będzie każdemu swoia wiara, pewnieysza to za świadectwem Autora. 2) wiarę komu zachować, złamać. 3) wiara iest dar Boży. 4) ktorey iesteś wiary; wiara Chrześciańska, żydowska, turecka; przystał na tę wiarę; nauczać wiary.

wiarę komu psuć. einen verkleinern, um seinen guten Nahmen, um seinen Glauben bringen. discréditer qu.

na cudzą wiarę. auf eines Nahmen. sur le comte, sur le crédit d'un autre. § na cudzą wiarę wziął towary.

wiary temu dać nie mogę. ich kan dieses nicht glauben. je ne saurois ajouter foi à cela.

ledwie do wiary są te rzeczy. das ist nicht wahrscheinlich; man kan diese Dinge fast nicht glauben. ces choses sont dificiles à croire; elle ne sont pas probables; cela n'est pas vraisemblable.

wiary godzien. man kan ihm glauben. il est digne de foi.

Wiardunk. 1) zwölf Pohlnische Groschen, eine Rechnungs-Müntze in den Pohlnischen Gesetzen. 2) ein Dutzend, zwölf Stück. 1) douze gros, une monoie de comte dans les Constitutions Polonoises. 2) douzaine, douze piéces. § 1) ma płacić grzywnę i dwa wiardunki. 2) chłopi przez krzyże, wiardunki (tuziny) mędle i kopy rachuią.

** Wiarołomca. ein Treubrüchiger. un perfide.

** Wiarołomnie, *adv.* treubrüchiger Weise. perfidement.

** Wiarołomność. Treulosigkeit, Untreue. perfidie, déloiauté, infidélité.

** Wiarołomny. treulos, treubrüchig. perfide, déloial.

* Wiaruię się czego; chronię się czego. sich in acht nehmen. éviter qu. ch; se garder de.

Wiąska, wiązanka. Bund, Bündlein. petite bote.

Wiatr. 1) Wind. 2) die Luft wornach etwas schmecket, riechet. 3) *fig.* Wind, Einbildung; ein Nichts. 4) Wind, Blehung. 1) vent. 2) climat, l'air que sent un chose. 3) *fig.* fumée; rien, vent. 4) ventosité, vent, flatuosité. § 1) gdy wiatr nie służy do wioseł *prov.* po wietrze deszcz nastąpił. 2) wiatrem to pachnie, śmierdzi. 3) kto się

wiatrem

wiatrem karmi nie utyie; wiatr gonić po świecie; w wiatr czyie zamysły obrócić; wiatru pełna głowa. 4) wiatr przyrodzony u człowieka, u bydląt; upuszczenie wiatru; wiatrow chory nie ma; wiatry odchodzą.

wiatrom otworzysty. den Winden ausgesetzt. exposé à tout vent.

wiatr kręty. Wirbel-Wind. tourbillon.

wiatr wielki. Sturm-Wind. vent folet; vent violent, véhément.

wiatr ciągły. Zug-Wind. vent coulis.

wiatr suchy. truckner-Wind. essui, vent sec.

wiatr dobry, powiewny. günstiger-Wind. vent favorable.

wiatr odbiiaiący się. Rück-Wind, gebrochner Wind, der von etwas zurück prallet. un vent qui se fait sentir par le retour; revolain.

wiatr dżdżysty. Regen-Wind. vent pluvieux.

watry porządne. ordentliche, gewöhnliche Winde. embattes, *m. plur.* vens reglez, vens alizez.

wiatr zły przeciwny. widriger Wind. vent contraire; vent d'avant; vent qui vient d'avant.

wiatry coroczne. gelinde Hunds-Tage Winde. étesies, *m. plur.* vens étesiens; vens anniversaires vers la fin de la canicule.

wiatr łagodny, wiatrek. sanftes Lüftchen. petit vent doux.

wiatr z ziemie, z morza. ein Wind der von Lande, von der See her wehet. vent qui s'éleve de la terre, de la mer.

* *z wiatru, po wietrze.* mit gutem Winde, den Wind in den Rücken. aiant le vent en poupe, en arriére. § po wietrze stoieć, żeglować, płynąć.

od wiatru, wzwiatr. wider den Wind. contre le vent; à vent contraire; de l'avant; de bout au vent; aiant le vent par proue.

na wiatr. in den Wind, in die Lust, vergebens. en l'air, envain.

na wiatr psi szczekaią. die Hunde bellen den Wind an. les chiens aboient contre le vent.

na wiatr strzelić. in die Lust schießen. tirer en l'air.

na wiatr prożne ciskać razy. Luft Streiche machen. faire des coups en l'air.

na wiatr iść; z wiatrem zginąć, minąć. wie der Wind vergehen. s'en aller en fumée, se passer en un moment; se passer avec le vent; s'évanoüir, ne faire que blanchir. § poszło to na wiatr; na wiatr to wszystko; wszystkie proroctwa, zamysły na wiatr poszły.

leci iak wiatr. er ist geschwind wie der Wind. il vole, il court avec grand empressement. § lecą iak wiatr, zaraz czynią co Pan każe.

wiatr iest. es ist windig. il fait vent; il vente.

wiatr czynić. Wind machen. faire du vent.

wiatrem żyie. er lebet von der Luft; er isset wenig. il se nourrit d'air; il mange peu.

wiatr przyrodzony upuścić. einen fahren laßen. lâcher un vent; laisser échaper un vent.

cztery wiatry głowne albo przednieysze die vier Haupt-Winde. les quatre vens cardinaux.

wiatr wschodny prawy. Morgen-Wind, Ost-Wind. levant, vent d'Orient, vent d'est, vent d'amont.

wiatr południowy prawy śrzedni. Mittags-Wind, Süd-Wind. vent méridional, vent marin; sud.

wiatr zachodny prawy. Abend-Wind, West-Wind. vent d'Occident, Oüest.

wiatr połnocny, pomorszczyzna. Mitternachts-Wind, Nord-Wind. vent de septentrion, bise, tramontaine, vent du Nord.

wiatry poboczne. die Seiten oder Neben-Winde. les vens mitoïens ou colateraux. § wiatrow pobocznych iest dwadzieścia ośm, ktore naysnadniey na wieńcu wiatrowym obaczysz.

wiatr wschodnemu poboczny ku południowi. Süd-Ost. Sud-est, Siroc; le vent qui tient le milieu entre l'Orient et Midi.

wiatr wschodnemu poboczny na połnocy. Nord-Ost-Wind. Nord-est, galerne.

wiatr zachodnemu poboczny ku południowi. Süd-West. Sud-Oüest, vent entre le vent de Midi et d'Occident.

wiatr zachodnemu poboczny na połnoc, Nord-West. Nord-oeust.

wiatr południowemu poboczny ku wschodowi. Süd-Süd-Ost. Sud-Sud Est.

wiatr południowemu poboczny ku zachodowi. Süd-Süd-West. Sud-Sud-Oüest, vent d'autan.

wiatr połnocnemu poboczny ku wschodowi; wiatr wschodopołnocny. Nord-Nord-Ost-Wind. Nord-Nord-Est.

wiatr połnocnemu poboczny ku zachodowi. Nord-Nord-West-Wind. Nord-Nord-Oüest.

Wiatraczek, *g. wiatraczka.* 1) eine kleine Wind-Mühle. 2) eine Wind-Mühle der Kinder. 1) petit moulin à vent. 2) piroüet-

piroüette; moulinet; une croix de carton que les enfans atachent au bout d'un bâton avec un clou pour la faire tourner en la portant au vent.

Wiatrak, *g. a.* eine Wind-Mühle. moulin à vent.

Wiatrakowy. Wind-Mühl-. de moulin à vent.

wiązanie wiatrakowe. Auffatz einer Wind-mühle. cage; le corps d'un moulin à vent.

Wiatrek. *g. wiatrka*, wiatr łagodny. Windchen, angenehmer Wind. ornitie, petit vent doux.

** Wiatronogi. schnell-füßig, schnell wie der Wind. vite comme le vent; trés-léger sur les piez.

Wiatrowisko. Wind-Ecke, wo die Winde zusammen laufen. lieu où les vens se font sentir de tous côtez.

Wiatrowy, do wiatrow należący, wiatru pełny, z wiatru złożony Windig; voll Winde. venteux; qui regarde les vens; plein de vens, sujet aux vens.

pobor wiatrowy, nieznośny pobor z niczego. eine unerträgliche Auflage; übermäßige Steuer von geringen Sachen. gros impôt qu'on met sur les choses de peu de valeur.

Wiatrożył. } Chamäleon, Art von Eide-
Wiatrożyła. } xen. Caméléon, espéce de lezard.

Wiatyk, *g. u.* nadrożne. Reise-Geld, Zehr-Pfennig, so man einem Mönch oder Reisenden giebet. viatique *m.* passade; tout ce qu'on donne à un Religieux ou à un passant pour faire la dépense de son voiage.

Wiąz, *g. wiązu.* Ulm-Baum, Rüster. orme, *m.* un grand arbre.

wiąz, g. więzu. Band, Art zu binden. liaison, *f.* lieure, façon de lier. § snop rożny w swoim więzu.

więzy, plur. *łyka, trok, łancuch.* 1) Bande, Fesseln. 2) fig. Band, Zwang. 3) Anat. Flächsen, Senn-Adern. 1) liens, chaines, *f. plur.* fers. 2) *fig.* liens, frein, bride, contrainte. 3) *anat.* ligamens. *plur.* § 1) w nieszczęśliwych zostaie więzach. 2) poki go więzy prawa i respektow ściskaią, trzymaią. 3) chrząstki i więzy w ciele.

Wiązań siana, *f.* Bund-Heu. bote de foin; trousse.

Wiązanie. 1) das Binden. 2) Verbindung, Zusammenhang. 3) Gebälcke, Zimmerwerk, Auffatz, Verbindung eines Gebäudes. 1) l'action de lier. 2) connèxion, connèxite, raport. 3) travaison, *f.* entablement, trabéation; la charpente d'un bâtiment; un assemblage des piéces de charpente enclavées les unes dans les autres. § 1) wiazanie paku towarow, snopow. 2) namiętności maią wiązanie z apetytem materyalnym; wiazanie rzeczy iest sposobne, gdy co za czym idźie. 3) wiązanie albo zrąb w budowaniu.

wiązanie dachowe. Dachwerk. cage, faitage, *m.* l'assemblage de toutes les piéces de bois d'un toit.

wiązanie wiatrakowe. das Gestelle einer Wind-Mühle. la chaise de moulin à vent.

wiązania, przywiązania reguła. Rechenk. die Regel alligationis. *Aritmét.* la régle d'alliage.

wiązanie się owocu. das Ansetzen eines Obstes nach der Baum-Blüthe. le noüement d'un fruit aprés la fleurison.

Wiązanka, wiązka, snopek. Bund kleiner Sachen. bote; petit paquet, quantité de petites choses lieés ensemble. § wiązanka rzodkiewek, szparagow.

wiązanka drewek. Bund klein Holz. fagot; menus bois liez ensemble.

wiązankami. Bundweise. par botes.

wiązanek wiązanie. das Bündel binden. botelage, *m.* l'action de mettre en botes.

Wiązany. 1) gebunden. 2) gebunden als Bücher. 3) gebunden, Poetisch. 4) gezogen, in einen Zug gebracht, als die Anfangs-Buchstaben eines Nahmens. 5) geschrieben mit an einander hangenden Buchstaben. 6) geknöppelt, geschlungen als Spitzen. 1) lié. 2) relié comme un livre. 3) poëtique, écrit en vers. 4) mis en chifres comme les lettres initiales d'un nom. 5) écrit par ligature, en lettres qui se tiennent. 6) noué, lié, entrelacé comme les dentelles. § * 1) wiązany (zwiazany) pęk chrostu. 2) wiązane w pergamin, w skorkę książki. 3) wiązaną pisać mową. 4) litery początne w serce wiązane. 5) Niemcy wiązanemi piszą literami. 6) wiązana robota.

Wiązarek, *g. wiązarka.* Angebinde. présent qu'on fait à qui au jour de sa naissance ou de son nom.

wiązarek chrzestny. Pathen-Geld; Eingebinde. le présent du bon bon; pour le bon bon; présent qu'on donne aux enfans qu'on vient de tenir sur le fonds de bâtême.

Wiazd. 1) Einfahrt, Ort wo man mit einem Wagen einfährt. 2) Einzug eines großen Herrn. 1) entrée, porte-cochére, endroit par où l'on entre avec un chariot.

chariot. 2) entrée qu'un Grand fait dans une ville. § 1) wiazd Pałacu tego wąski, wcześny. 2) wiazd Woiewody się odprawił.

Wiążę, *że, zat.* 1) binden. 2) verbinden, verzapfen, einlassen, zusammen fügen die Bauhölzer. 3) binden, einbinden Bücher. 4) knöppeln als die Spitzen-Knöpplerin. 5) an einander hängen die Buchstaben. 6) einen binden, verbinden, verpflichten. 7) verbinden, connectiren, in einen Zusammenhang bringen. 8) ansetzen, häupten als eine Frucht. s. *wiązać się.* 6] 1) lier, atacher avec quelque lien. 2) assembler, enclaver, emmortaiser, joindre les piéces de bois par le moien des chevilles. 3) relier un livre. 4) lasser, entrelasser, noüer comme la faiseuse de points. 5) entrelasser, joindre les lettres en écrivant. 6) obliger, engager qu. à qu. ch. 7) lier, joindre ensemble, enchainer les matiéres les unes aux autres. 8) se noüer comme un fruit, *v. wiązać się.* 6) § 1) związałem tłomok powrozem, pęk stryczkiem. 2) wiązać drzewo, tramy, balki w budowaniu. 3) wiązać księgi w pergamin. 4) wiązać koronki, sieć. 5) litery w pisaniu pięknie wiąże. 6) ścisłą kogo wiązać obligacyą, przysięgą; wiązać kogo do sekretu. 7) wiązać materye listowne. 8) ziele poczyna w sobie na nasienie wiązać.

wiązać wiązki. Bündel binden. boteler, faire des botes.

wiązać snopy. Garben binden. gerber, engerber, mettre en gerbes.

wiązać wianek, bukiet. einen Kranz, einen Strauss binden. monter, assembler une guirlande, un bouquet.

wiązać kogo dowodami, argumentami. einen mit Beweisen binden, überzeugen. lier, convainquer qu. avec des preuves, avec des argumens.

wiązać się. 1) sich anhängen, sich schlingen, sich winden als der Wein-Stock. 2) zusammen hängen, einen Zusammenhang haben. 3) sich mit einem verbinden, einem anhängen. 4) mit einem anbinden; einen angreiffen, auf einen los gehen. 5) sich an etwas binden, sich richten nach etwas. 6) ansetzen, sich schlüßen, sich zusammen geben sich häupten als eine Frucht. 1) s'atacher s'entortiller autour d'une chose. 2) se lier, se joindre, avoir ensemble une liaison, une connèxion. 3) s'atacher, se lier à; se joindre, s'unir avec; suivre le parti de qu. 4) s'ataquer à; se jetter sur; se saisir, se serrer l'un l'autre; être aux prises avec. 5) s'acommoder, s'abaisser à; se régler sur. 6) noüer; se former après la fleur; se pommer; se mettre à fruit; prendre chair. § 1) wino się z topolą wiąże. 2) nie wiążą się materye w tym liście. 3) wiazali się do Szwedow (przy Szwedach) z buntownikami się powiązał; związał się z twoim nieprzyiacielem. 4) psy z niedźwiedziem się wiążą. 5) mądry wiąże się do nieudoli prostych ludzi; mowca wiązać się ma do afektu, miarkuiąc co barziey poruszyć może. 6) to drzewo na owoc się wiąże; kapusta, owoc się wiąże.

Wić, *f.* 1) eine Gerte, ein Stecken. 2) Bind-Weide, Bind-Gerte, Ruthe zum binden. 3) Band womit die Königlichen Befehle an eine Stange gebunden werden. 4) Riemen das Joch an den Pflug zu binden. 1) baguette, bâton long et delié. 2) hard, *f.* osier, branche pliable pour lier qu. ch. 3) atache, lien dont on atache à un long bâton les Ordres Roiaux pour un arriére-ban. 4) lien, courroie pour atacher les beufs à la charruë.

wići; wići woienne na pospolite ruszenie. Aufboth des Adels; Königlicher Befehl zum Auffitzen. convocation de la noblesse pour un arriére-ban; ordre roial de se trouver au rendez-vous pour servir la Patrie; publication de l'arriére-ban.

wići wydać. den Aufboth des Adels ankündigen. publier, convoquer l'arriére ban.

zagrać komu w dębową wić. einen brav ausklopfen, ausprügeln. nettéïer qu. sans verges; sangler, savonner qu.

dębowa wić uczy robić. der Stock zwinget zur Arbeit; Noth lernet arbeiten. les coups de bâton les meilleures leçons; la bride et le bâton font le cheval bon.

Wice, namiestnik czyy. Vice-, der statt eines ist. Vice-; lieutenant; oficier qui exerce en la place d'un autre.

Wicegierent. Unterrichter, Verweser eines Richters. Vice-gérant, lieutenant d'un Juge. § wicegierent Grodski Mazowiecki.

Wiceinstygator koronny. Cron-Vice-Instigator. Vice-Instigateur, Sous-Procureur général de la Couronne. § Wiceinstygator Litewski.

Wicekomendant. Vice-Commendant in einer Stadt oder Bestung. Vice-Commandant; oficier qui commande dans une place après le commandant.

Wicekrol. Vice-König, Königlicher Stadthalter.

halter. Vice-Roi, celui qui fait la fonction d'un Roi.
Wicekrolewſki. Statthalter:. de Vice-Roi. § wicekrolewſkie Prymaſa Rzady.
Wicelegat. Päbſtlicher-Vice-Statthalter. Vice-Legat.
Wiceprezydent. Vice-Präſident. Vice-Préſident.
Wicerey, *g. wicereia.* Vice-König. Vice-Roi.
Wicher. Wirbel-Wind. tourbillon.
Wichrowaty. } 1) ſtürmiſch, ungeſtüm
Wichrzaſty. } vom Wetter. 2) ſtürmiſch, zänkiſch, wunderlich, unruhig. 1) tourmenteux, tourbillonneux, venteux, tempêtueux, orageux. 2) querelleux, bourru, tétu, inquiet.
Wichrzę, *rzy, rzał, rzył.* 1) ſtürmiſch Wetter ſeyn. 2) toben, raſen, graßiren, verwüſten. 1) faire tempête, faire orage; venter extrémement; ſoufler avec impétuoſité. 2) faire rage; tempêter; faire le diable à quatre. § 1) wiatr wichrzał przez całą noc; wichrzyć (wichrzec) przeſtało. 2) wichrzył w tym kraiu nieprzyiaciel.
Wićina. Witwine, ein großes Fluß-Schif. foncet, un grand navire de riviére.
Wiczka konicza ziele. *vid.* Zaprzałek.
Wid, *obſ.* widzenie. das Sehen. l'action de voir.
ani słychu, ani widu. man höret und ſiehet nichts. on n'en a ni vent ni voix.
Widać co, *imperſ.* es iſt in der Ferne zu ſehen. il eſt à voir de loin; il ſe préſente aux yeux de loin; il paroit de loin; il ſe laiſſe voir.
widać las. der Wald iſt zu ſehen. la forêt paroit, eſt viſible. § na ſto ſtaian łunę od ognia widać było.
nie widać laſu. der Wald iſt nicht zu ſehen. man ſiehet keinen Wald. on n'aperçoit pas la fôret.
Widam. } offte ſehen, zu ſehen pflegen.
Widywam. } voir ſouvent; être acoutumé à voir.
Widanie. das öftere Sehen. l'action de voir ſouvent.
nieczęſte widanie gotuie nieznanie. man vergißt einen endlich wenn man ihn nicht ſiehet. quand on ſe voit rarement, on s'oublie aiſément; l'éloignement eſt le tombeau du ſouvenir.
Widany. offt geſehen. qui eſt ſouvent vû.
*Widelca. } eine Gabel bey Tiſch.
Widelce *plur.* } fourchette dont on ſe
Widełki *plur.* } ſert à table.
widełki łowcze. vid. *widły łowcze.*
widelca kuchenna. Küchen-Gabel. fourchette de cuiſine.
Widłak ziele. *g. a. vid.* Woroniec.
widłak, widłaſty zaſzaniec. Kriegs-Bauk: eine Scheere, iſt ein Auſſenwerk das aus zwey facen beſtehet. *Fortif.* tenaille; un ouvrage à tenaille; un dehors à deux faces.
Widłaſty, roſochaty. zackicht, gablicht. rameux, fourchu.
Widły. *plur.* große Gabel. fourche.
widły do gnoiu, do ſiana. Heu- oder Miſtgabel. fourche-fiére; fourche à prendre du foin, à remüer du fumier.
wydły łowcze. die Forcheln, Förkeln, Stiftel, Netz-Gabeln, Netz-Stangen. pieux fourchus, bâtons fourchus qui ſervent aux chaſſeurs à tendre les toiles.
Widłatość Gabel-Zink, Gabel-Spalt. fourchon, fourchure. § widłatość palcow u ręki.
Widma. *vid.* Wiedma.
Widno. *adv.* hell, licht, wo man gut ſehen kan. clairement, avec bien du jour; d'une maniére éclairée.
widno tu. es iſt hier hell, man kan hier wohl ſehen. il y a aſſez de jour ici; il fait jour ici; l'on diſtingue bien les objets. § widno w izbie było; iuż mi nie widno przynieś świecę.
Widny, iaſny. hell, licht, wo es gut zu ſehen iſt. bien percé, clair, éclairé, qui a bien de la lumiére. § widne wſchody, pokoie.
widnym co uczynić. etwas licht machen. donner du jour à.
Widocznie, *adv.* augenſcheinlich. à vuë d'oeil.
Widoczny. ſichtbarlich, das zu ſehen iſt. viſible, aparent, ouvert, découvert, qu'on peut voir, qui eſt à la vuë.
widoczna obrona. Kriegs-Bauk. die beſtändige Streich-Linie. la *Fortif.* ligne de défence fichante.
Widok. 1) die Schau, Ort wo etwas gut zu ſehen iſt. 2) Licht, Augen, Anblick, Angeſicht der Welt; Schau Platz. 3) Anblick, Gegenſtand des Geſichts, das was man ſiehet. 4) Schau-Spiel, Luſt-Spiel. 5) Geſicht, Erſcheinung. 6) Ausſicht, Proſpect. 1) un lieu ouvert, endroit découvert où les choſes ſont viſibles à tout le monde. 2) les yeux du public; téatre, *m.* le jour, la lumiére, la vuë de tout le monde. 3) objet; objet de vuë; choſe ou l'on arrête les yeux. 4) ſpectacle, *m.* comédie. 5) viſion, aparition. 6) vuë, proſpét, aſpect, objet éloigné, qui frape la vuë. § 1) na
widok

widok co wynieść, położyć. 2) stanać na widok całego miasta; kray ten był widokiem dzieł Marsa zażartego. 3) pięknieyszego niemasz widoku, iako 4) widoki albo dziwowiska krótofilne, publiczne; w ten czas były gonitwy, widoki i igrzyska. 5) widoki niebieskie albo powietrzne; widok na niebie, dziwny, strafzny. 6) wesołe ztąd na pola idą widoki; ten ogrod. budynek ma piękne widoki.

widok fałszywy, mara, obłuda. falsche Erscheinung. vision fausse, fantome, *m.* spectre, *m.*

wystawić się na widok. sich den Leuten zu Beurtheilung aussetzen. se donner en spectacle; s'exposer aux yeux du public.

na widok iść. ans Licht treten. paroitre au public, au jour.

na widok wystawić. ans Licht stellen. mettre au jour; mettre en lumiére.

na widoku. vor dem Gesicht, im Gesicht. à la vuë de tout le monde; à decouvert.

widok odkryty; odkrytość oka. das Aussehen; freye Aussicht. prospét libre; vuë découverte, ouverte de tous les côtez.

widok okopow zawalny: odkrytość okopow zawalnych. Kriegs-Bauk. Prospect der Aussenwerke. *Fortif.* la vuë des dehors d'une forteresse.

Widokowy. 1) theatralisch, zu den Schauspielen gehörig. 2) Aufseher der Schauspiele. § 1) téatral; de téatre; qui concerne le téatre et les spectacles. 2) directeur des comédies, des plaisirs. 1) widokowy koszt; widokowe mieysce.

widokowa linia. in der Optic. die Gesichts-Linie. *terme d'optique.* la ligne visuël; ligne de vuë.

Widomie, *adv.* sichtbar, sichtbarer Weise. visiblement; d'une maniére visible.

Widomy. sichtbar. visible, qui se voit; aparent.

Widymusz. Gericht. ein Vidimus, vidimirte Schrifft. *terme de Pratique:* vidimus, titre collationé avec son original.

Widymuię co. Gericht. vidimiren. *Palais.* vidimer.

Widywam co. oft sehen. voir souvent; avoir la coutume de voir.

Widz. 1) Aufseher. 2) Zuschauer. 3) Ausspeher, Spion. 4) Liebling. 1) intendant, hâteur, surveillant, inspecteur 2) spectateur. 3) éspion. 4) favori.

Widzę, *dźi, dźiał, dźieli.* 1) sehen, das Vermögen zu sehen haben. 2) etwas sehen. 3) einen sehen, besuchen. 4) sehen erkennen. 1) voir, avoir la faculté de voir. 2) voir qu. ch. 3) voir, visiter, aller voir qu. 4) voir, apercevoir, connoitre. § 1) ślepy nie widźi ale tylko patrzy; wzrok ma dobry i widźi dobrze; patrzę nie to iest co widzę, bo może kto patrzyć a nie widźieć, że złe ma oczy, albo daleko iest na co patrzy. 2) dobrze to widźiał choć było daleko; gdy co widźiemy, wyobraża śię obraz na smyśle oka, tego *species* albo promienię idą do tylney komorki mozgowey, ztamtąd w mozg idą kleiąc śię do niego. 3) poydę go widźieć (nawiedźić) w domu. 4) widźiał że zbłądźił.

widźieć oczyma; widźieć w (na) swoie oczy. mit seinen Augen sehen. voir de ses yeux.

widzący. äugig, der Augen hat, der sehen kan. oculaire, qui a des yeux; qui voit de ses propres yeux.

Bog wszystko widzący. Gott der alles siehet. Dieu qui voit toutes les choses.

widźieć. impers. 1) es ist zu sehen 2) man kan sehen, es ist licht, es ist hell. 3) es ist zu ersehen, es ist abzunehmen. 1) il y a à voir; il se présente aux yeux; il paroit de loin; on aperçoit de loin. 2) il n'est pas obscur; il est clair; il y a assez de jour; on voit clair; il fait jour. 3) il se fait voir, il paroit, il est évident, on peut s'apercevoir, il est à voir, il s'ensuit. § 1) widźieć były gonitwy, igrzyska. 2) mrok padał już nie dobrze widźieć było; ieszcze tu widźieć nie day świecy. 3) iuż to widźieć że nie chcesz.

piękna widźieć. es ist schön, angenehm zu sehen. il est beau à voir; il fait beau voir; il paroit beau; il est digne d'étre regardé.

dać śię widźieć. sich sehen lassen, erscheinen. paroitre, étre vu; se montrer; se faire voir. § dały śię widźieć pokusy; dał śię widźieć obcy kuglarz.

krył śię dotąd teraz śię znowu widźieć daie. er hat sich bishero verborgen gehalten, jetzt läßt er sich wieder sehen. il a été caché jusqu'ici mais le voilà revenu.

widzę do śiebie żem. ich sehe daß ich; ich sehe an mich, ich merke daß ich. je me sens bien que je; je m'aperçois que je. § widzę do śiebie żem słaby; nie miło mu widźieć do śiebie że podły.

sam do śiebie nic złego nie widzę. ich bin mir nichts Böses bewußt. je ne trouve rien, je n'ai rien à me reprocher.

widźieć nie widząc. sich stellen als wenn man nicht sehe. faire semblant comme on ne voioit pas.

iak ćię widzą, tak ćię piszą. an den Federn erkennet man den Vogel. on juge du bois par l'écorce; on connoit le drap à la filure.

widźiałby to ślepy. ein blinder könte das sehen. un aveugle y mordroit, y pourroit mordre.

widźieć śię. 1) scheinen, das Ansehen haben. 2) sich mit einem sehen, einen sprechen. 1) sembler, paroitre; avoir la mine. 2) se voir, se fréquenter. § 1) widźi mi śię, że grzeczna; te iabłka nie widzą się złe; raczey im śię bogami a nie ludźmi widźieli. 2) nie widźiałem śię z tobą w tym tygodniu.

widźieć śię z sobą. einander sehen; sich einander besuchen. s'entrevoir, voir l'un l'autre.

Widzenie. 1) das Sehen, einer der fünf Sinne. 2) das Sehen. 3) Gesicht, Erscheinung. 4) Gegenstand des Gesichts, Sache die man siehet. 5) gerichtliche Besichtigung. 6) *obs.* Meinung. 1) vuë, un des cinq sens. 2) vision, vuë, l'action de voir. 3) vision, aparition. 4) objet; objet de la vuë, chose qui se présente aux yeux. 5) *Palais.* transport, chevauchée, inspection; vuë et montrée. 6) *obs.* opinion, sentiment. § 1) widzenie albo wzrok iest smysł, ktory ma w sobie rzeczy przezroczyste i iasne; wpadanie promieni w oko przez humor widzenie czyni. 2) paść oczy widzeniem przyiemnych rzeczy. 3) we śnie miał widzenie. *4) to widzenie (ten widok) wielce nas uwesełił. 5) iść, iechać, brać świadkow na widzenie.

znać z widzenia. vom Ansehen kennen. connoitre de vuë.

widzeniu albo patrzeniu służący. optisch, zum Sehen gehörig. optique, qui regarde la vuë.

Widziadło, widok. Gegenstand des Gesichts. objet de la vuë, ce qu'on voit. § miasto kunsztu malarskiego szpetne wymalował widziadło.

Widźialny. sichtbar. visible, aparent.

Widźiany. gesehen. vu.

Więc. *conj.* 1) so, dahero, folglich. 2) wohlan. 3) aber, so, zu dem, hiernechst. 4) inzwischen. 5) sollte man nicht? bey einer fragenden Verneinung. § 1) donc, par conséquent, c'est pourquoi, or. 2) hé, hé bien, çà, orçà. 3) donc, mais, outre cela. 4) cependant, pendant ce tems. 5) ne faudroit-il pas? *devant une interrogation négative.* § 1) więc to nie prawda; więc tak zrobić trzeba; więc też nie poydę; więc nie był. 2) więc przyydź do mnie, więc tańcuymy. 3) więc i to trzeba upatrować. 4) więc zostaię Was Pana nayniższym sługą; więc uśiądź. 5) więc ćię tu nie związać, za to nie karać.

więc powiedz. so sage denn! dites donc.

więc tedy. dannenhero. c'est pourquoi, donc.

więc to nie płaći. sonsten gilt das nicht. autrement cela n'est pas valable; d'ailleurs cela ne vaut pas.

Wieca, *plur.* adliches Gericht in Erbschafts- und Besitz-Streitigkeiten, der Landgüter. justice entre la noblesse en fait des causes qui regardent la succession ou la possession des terres. § gdy wieca albo roki woiewodze sądzone będą; wieca nie doszły.

Więcey. *adv.* mehr plus; davantage; bien plus. § wiele mowił więcey mowić nie chćiał; siła masz pieniędzy, on więcey rozumu; naywięcey on daie.

więcey niż. mehr als. plus que. § więcey niż trzy godźiny bitwa trwała.

więcey trochę. ein bischen mehr. un peu plus.

naywięcey, vid. Naywięcey.

Wiecha. Bier-Zeichen, Bier-Kegel. bouchon de cabaret; enseigne, bouchon de biére à vendre. § wiecha bez wina i piwa, tytuł bez rzeczy. *prov.*

sprawiedliwość iak pod wiechą przedawaią. wer viel giebt, der hat den Proceß gewonnen. la justice est venale; on gagne les procès à force d'argent.

od wiechy do wiechy piie. er gehet kein Wirthshaus vorbey; er zecht in allen Schencken herum. il prend plaisir de boire de bouchon en bouchon; il est souvent entre deux treteaux.

wiecha mysza drzewko. vid. *iglica włoska.*

Wiechać. *vid.* Wieżdżam.

Wiecheć, *g. wiechćia.* 1) ein Wisch von Stroh, Heu; ein Stroh-Wisch in der Küche, im Stalle. 2) Stroh so man in die Stiefeln thut. 1) bouchon de paille, poignée de foin, de paille tortillée; torche de paille dans la cuisine, dans l'écurie; torchon à écurer. 2) poignée de paille qu'on met dans les botes. § 1) wiechćie śiana, słomy targaney; przy wiechćiu leży śiekiera.

trzeć wiechćiem. mit einem Stroh-Wisch reiben. bouchonner; froter avec un bouchon.

wiecheć piekarski do piecow. Ofen-Wisch beym Bäcker. écouvillon de boulanger

piec wiechćiem wyćierać. den Back=Ofen ausreiben. écouvillonner le four.

Więćierz, *f.* Fisch=Reuse, so aus einem Netz gemacht ist. nasse faite d'un filet. § więćierze rozstawić.

**Wieczę, *czy, czył*, wiecznie trwam. ewig dauren. durer éternellement.

Wieczerza. Abend=Mahlzeit, Abendessen, le soupé; le soir, le repas du soir, le repas qu'on fait sur le soir. § wieczerza hoyna noc niespokoyna, *prov.* po wieczerzy przyydę; na wieczerzą kogo zaprośić.

wieczerza składana. Abend=Mahlzeit darzu jeder Gast sein Gericht bringet. un soupé à la piquenique.

Wieczerza Pańska; Wieczerza Przewielebna. das heilige Abendmahl. la sainte Communion. § świątość wieczerzy Pańskiey; Sakrament Przenayświętszy wieczerzy Pańskiey.

Wieczernik, wieczerznik. *g. a.* Eß=Saal, wo man des Abends speiset. sale à souper.

Wieczerny, wieczerzny. die Abend=Mahlzeit betreffend. qui concerne le soupé.

Wieczko. Deckelchen. petit couvercle d'un vase.

Wiecznie, *adv.* na wieki. ewig, immerwährend. éternellement, perpétuellement, à perpétuïté.

Wieczność. 1) die Ewigkeit, ewige Währung. 2) Unwiederruflichkeit, beständige Währung eines Rechts. 1) éternité, perpétuïté. 2) perpétuïté, durée d'un droit qui ne cesse point. § 1) wieczność grzesznikowi straszna. 2) kupić maiętność na wieczność nie do czasu; wieczność dźierżawy maiący.

Wieczny. 1) ewig. 2) beständig, ewig, lebenslang. 3) in den Rechten: ewig, unwiederruflich. 1) éternel. 2) perpétüel, continuel. 3) *droit:* perpétüel, constitué à perpétuïté. § 1) Bog sam iest wieczny, bo iest bez początku i bez końca; wieczne zbawienie, potępienie. 2) wieczną ći przyrzekam miłość; na wieczne skazany więźienie. 3) czynsz wieczny.

wiecznym uczynić. verewigen. immortaliser, éterniser, perpétuer, rendre perpétüel.

wieczna materya. Baumbast ein Zeug. du canepin, biabonées *f.* bois gentil, mude une étose.

Wieczor. *g. a.* der Abend. le soir.

ku wieczoru się ma, wieczor nadchodźi, wieczor iest. es wird Abend. il se fait tard.

pod wieczor. / Wieczorem. / w Wieczor. } *adv.* des Abends. au soir, pendant le soir, sur le soir.

Wieczorny. Abend=, die Abend=Zeit angehend. du soir, qui regarde le soir.

wieczorna pogoda, wieczorne powietrze w lećie. die Abendluft des Sommers. le serein.

czas wieczorny. die Abend=Zeit. soirée.

Wieczyśćie. *adv.* auf immer, immerwährend. à perpétuïté, pour toujours, perpetuëllement. § wieczyśćie poddany.

Wieczysty. in den Rechten: ewig, unwiederruflich. *droit.* perpétüel, constitué à perpétuité. § wieczysta robocizna; wieczysty poddany, więźień.

Wiedeń, *g. wiednia.* Wien, die Hauptstadt von Oesterreich. Vienne, capitale d'Autriche. § mieszka w Wiedniu; R. P. 1683. Ian Sobieski w odśiecz przybywszy Wiedeń od Tureckiego uwolnił smoka.

Wiedeński. wienerisch. de Vienne.

Wiedma. 1) Wahrsagerin, die kluge Frau. 2) Nacht=Gespenst, Erscheinung * 3) Hexe. *f.* Czarownica. 1) dévineresse, fée, pitonisse. 2) un spectre de nuit; fantôme. *m.* 3) sorciére, *v.* Czarownica. § 1) wiedmy się pytay. 2) wiedma daie się w nocy widźieć.

Wiednę, *dnie, dnął, dnęli.* welken se faner, se flétrir, se gâter. § wiednął (wiądł) kwiatek od upału.

* Wiedz, *vid.* Widz.

Wiedźiał, Wiedząc, *vid.* Wiem.

* Wiedza. / * Wiedzenie. } wiadomość. das Wißen; die Wissenschaft. connoissance, savoir.

bez wiedzy moiey to uczynił. er hat es ohne mein Wissen gethan. il a fait cela à mon insceu, sans mon savoir.

Wiedźma, *vid.* Wiedma.

Wieiacz, co wieie, wywiewa zboże. Kornsichter. vanneur, celui qui vanne le blé.

Wieiaczka, szufla do wieiania. Wurff=Schauffel in der Scheune. pèle à vanner.

Wieianie. das Sichten des Getreydes. l'action de vanner le blé.

Wieię, *wieie, wiał.* 1) wehen als der Wind. 2) wehen, flattern, fliegen, vom Winde beweget werden als eine Fahne. 3) sichten, wurffeln das Getreide. 1) soufler comme le vent. 2) floter, être agité par le vent, voltiger au gré des vens. 3) nettéier le grain, vanner le blé avec une pèle. § 1) wiatr zewsząd wieie. 2) iuż chorągiew biała z wieży wiała.

ła. 3) wiać, wywiewać zboże na boiewifku.

wiatr wieie. es ift windig. il vente.

Wiek. *g. u.* 1) ein Jahrhundert. 2) eines Menfchen Alter. 3) Lebens-Zeit, Leben, Lebens-Lauff. 1) un fiécle, un efpace de cent ans. 2) âge *m.* certain tems de la vie. 3) le tems, le cours, la durée de la vie. § 1) w fzoftym po narodzeniu Pańfkim wieku. 2) umarł w dwudzieftym wieku fwego roku. 3) poki mi wieku (życia) ftawać będźie.

wiek dożrzały. reifes Alter. âge meur, raffis; âge de maturité.

wiek rozkwitły. beftes Alter, männliches Alter. le bel âge; la fleur de l'âge; âge fait.

dobry wiek żyć. lange leben. vivre long tems; étre fur l'âge; étre fur le retour de l'âge.

na wieki. in Ewigkeit. à perpétuïté; pour jamais; perpétüellement, éternellement.

na wieki wieczne; na wieki wiekow. von Ewigkeit zu Ewigkeit. à tous les fiécles; aux fiécles des fiécles.

od wieku. von Ewigkeit. de tout tems; de toute éternité. § świat nie ieft od wieku.

Wieko. Deckel einer Schachtel, eines Gefäßes. le couvercle d'une boëte, d'un vafe.

**Wiekopomnie. ins zukünfftige Alter. dans la pofterité; dans les fiécles à venir.

**Wiekopomność. Nachwelt, fpätes Alter, fpäte Zeiten. les fiécles aprés nous, la pofterité, les tems, les gens à venir.

**Wiekopomny. das ins fpäte Zeiten dauren wird. qui durera dans l'avenir, qui viendra aprés nôtre fiécle.

Więkfzość Uebermacht, gröffere Gröffe. fuperiorité; un avantage par deffus les autres; une plus grande grandeur. § więkfzość śił, budynku.

Więkfzeię. gröffer werden, fich vergröffern. s'engroffir; devenir plus grand, s'agrandir.

Więkfzy. ift der *Comparativus* von Wielki. *c'eft le comparatif de* Wielki.

Wiekuię. ewig bleiben; ewig dauren. durer, étre éternellement.

imię iego w sławie wiekować będźie. fein Nahme wird in einem ewigen Andenken bleiben. fon nom fera immortel dans la mémoire des hommes.

Wiekuiście *adv.* ewig. éternellement, à perpétuïté.

Wiekuifty, wieczny. ewig. éternel, perpétuël.

Wielą *vid.* Wiele — *wielą.*

Wielbię, sławię; wielkim albo wielmożnym bydź wyznawam. preifen, rühmen, loben. glorifier qu; rendre gloire à qu; rendre qu. glorieux. § wielbmy Boga na wyfokości.

Wielbienie. die Preifung. l'action de glorifier; un éloge magnifique.

Wielbład. ein Cameel. chameau.

wielbłądow opatrowanie. Cameelen-Zucht, Wartung der Cameele. le foin qu'on prend des chameaux.

Wielbładoryś. ein Cameelopard, eine Art gefprengter Cameelen in Africa. une girafe; chameau moucheté qu'on trouve en Afrique.

Wielbładnik. Cameel-Treiber, Cameel-Hüter. chamelier, qui a foin des chameaux.

Wielbładowy. Cameel-. de chameaux.

wielbłądowa plewa źiele. vid. *Rayfka trawa.*

Wielce *adv.* hoch, fehr. grandement, très. § wielce sławny.

Mnie wielce Mći Panie. Mein Hochgeehrter Herr. Monfieur; mon très-honoré Monfieur.

Wiele, *adv. et fubft.* (*g.* wielu, * wiela. *D.* wielom. *Inft.* wielą *Loc.* wielu.) viel. beaucoup, trop, bien. § wiele dnia, nocy ubyło; wiele pifał; wielu było autorow co twierdzą; wiele ma części; wiele ma kśiążek; dla wiela przyczyn nie mogę.

wiele? wieleż? wie viel? combien? § wiele ma pieniędzy? wiele części ma? wiele razy był u ćiebie?

wiele za to; wiele to kofztuie, ftoi. das koftet viel. cela coute beaucoup.

wiele za to? iak wiele za to? wiele, wieleż to kofztuie, ftoi? wie viel koftet diefes? combien coute cela? à combien cela? combien vaut cela?

wiele kroć; wiele razy. viel Mahl. beaucoup de fois.

wiele razy? wiele kroć? wie viel Mahl? combien de fois?

wiele was; wielu was. ihr feyd viele. vous étes en grand nombre; il y a beaucoup de vous.

wiele was? wie viel find euer? combien en étes vous?

tak wiele, tak śiła chce. er will fo viel. il en veut tant.

tak wiele, tak śiła. fo viel, als diefes. tant que cela.

wielą. weit. plus — de beaucoup que; bien plus — que. § wielą więkfzy.

wielą bogatfzy ode mnie. er ift weit reicher als ich. il eft plus riche de beaucoup

 que

que moi; il eſt bien plus riche que moi.

nie barzo wiele (wielą) większy ode mnie. er iſt nicht viel größer als ich. il n'eſt guerres plus grand que moi; il n'eſt pas plus grand de beaucoup; il n'eſt que tant ſoit peu plus grand que moi.

wiele na tym; wiele na tym należy. es iſt viel daran gelegen. il importe beaucoup.

wiele, śiła to na ćię. 1) das iſt zu viel für dich; das kanſt du nicht auf deine Hörner nehmen. 2) du unterſteheſt dich ein vieles, du geheſt in deinem Muthwillen zu weit; du biſt ganz ausgelaßen. 1) vous prenez vôtre vol un peu haut; c'eſt au deſſus de vôtre portée, au deſſus de vos forces; c'eſt trop fort, trop ſublime pour vous. 2) vous entreprenez trop; vous étes trop entreprenant, trop inſolent.

* * *

1) Auf wiele oder śiła folget der *Genitivus.* 2) ſtehet aber wiele oder śiła im Dat. Inſtr. und Locali, folget das *Subſtantivum* in eben dieſen *caſibus.* 3) Wiele oder śiła werden verſchwiegen wenn ſich ein *Genitivus* bey einem Zeit-Wort findet, das einen *Accuſativum* regieret. 1) *après* wiele *ou* śiła *ſuit le Génitif.* 2) *mais quand ils ſont mis au Datif Inſtrumental, et Local on met plus éleganment les Subſtantifs aux mêmes cas.* 3) wiele *ou* śiła *ſont ſous-entendus quand on trouve le génitif avec un verbe qui gouverne l'Accuſatif.* § 1) wiele ma gruntow, wśiow. 2) wielom ubogim daie; z tak wielą ludźmi ſtanął; w wielu ludźiach ſzczerośći niemaſz. 3) ma książek, (wiele książek) sług.

kupiłem kapeluſze. ich habe Hüte gekaufet. j'ai acheté des chapeaux.

kupiłem kapeluſzow; kupiłem wiele kapeluſzow. ich habe viel Hüte gekaufet. j'ai acheté beaucoup de chapeaux.

Wielebny. Ehrwürdig; Titel der Geiſtlichen. Vénérable, *titre qu'on donne aux Ecléſiaſtiques.*

Wielekroć. *adv.* vielmahlen. beaucoup de fois.

Wieleraz. Rechenk. der Quotient, die Zahl ſo aus einer diuiſion heraus kommt. *Aritm:* quotient. § wieleraz ieſt liczba, ktora wychodzi, gdy pytamy: wiele razy liczba mnieyſza znayduie śię w więkſzey?

Wielgokwiat, Wielgook. *etc. vid.* Wielkokwiat, Wielkook. *etc.*

Wielgouchy. *vid.* Wielkouchy.

Wieliczka. Wieliżka ein Saltzbergwerk bey Cracau. Vilicka une mine de ſel près de Cracovie. § Wieliczka ieſt cudem świata powſzechnie uznana; żupy ſolne w Wieliczce.

Wieliczki. Wieliżkiſch. de Vilicka.

Wielkanoc. *vid.* Wielki — *Wielkanoc.*

Wielki. 1) groß. 2) groß, lang, anſehnlich, hoch von Wuchs, von Perſonen. 3) groß, vom Maaß und Gewicht. 4) groß, übermäßig. 5) groß, merklich, anſehnlich, vortrefflich, berühmt. 6) groß, edel, großmüthig. 7) groß, wichtig. 8) Groß- von hohen Aemtern. 1) grand, gros. 2) grand, qui a une taille avantageuſe, *en parlant des perſonnes.* 3) grand, fort, *en parlant de la meſure ou des poids.* 4) grand, exceſſif. 5) grand, remarquable, conſidérable, illuſtre. 6) grand, noble, généreux. 7) grand, très-important, d'une grande importance, d'une grande conſéquence. 8) grand, prémier, *parlant des ofices ou des dignitez.* § 1) dom wielki, głowa wielka, oczy wielkie, woyſko wielkie; woł to większy. *2) wielki (duży, rosły) to chłop. 3) większy funt Gdańſki od naſzego. 4) wielkie wydatki, dochody, zbytki; wielka to złość, nieprzyiaźń. 5) wielcy Panowie; wielki to był żołnierz; wielkie były zasługi iego; wielki w rozum, w zasługi, w cnoty człowiek; dowćip, rozum wielki. 6) wielka to duſza, w ſpaniałość; wielkie ma ſerce. 7) wielka rzecz śię dźieie; wielkich rzeczy małe początki. *prov.* wielkie rzeczy pomału rostą. 8) wielka buława, pieczęć; wielki Hetmann, Kanclerz koronny.

wielka noc. Oſtern. le Pâque; la fête de Pâque.

wielki czwartek. Grüner Donnerſtag. jeudi ſaint.

wielki piątek. Char-Freytag. vendredi ſaint; Paraſcève.

wielka ſobota. der heilige Abend vor Oſtern. le ſamedi Saint.

wielki tydźień; niedźiela Męki Pańſkiey. die Marter- oder Char-Woche. la ſemaine peneuſe; la ſemaine ſainte.

wielki (wielkie) książę. Groß-Hertzog. grand duc.

wielkie kśięſtwo. Groß-Hertzogthum. grand duché.

wielka linia. Befeſt. die beſtändige Streich-Linie. *Fortif.* la ligne de défence fichante.

wielka niemoc, kaduk. ſchwere Noth, böſes Weſen. le haut mal, le mal caduc, l'épilepſie.

wielka

wielka liczba. 1) große Anzahl. 2) Gram. der *Pluralis.* 1) un grand nombre. 2) *Gram:* le plurier.
wielki głos. laute, helle Stimme. haute voix.
wielkym czynić. vergrößern, groß machen. agrandir, rendre grand.
większy. größer. plus grand.
większy trochę. etwas größer. un peu plus grand.
większy nierownie. weit größer. plus grand de beaucoup.
a co większa. und was noch mehr ist. et de plus; et qui est plus; et que plus est.
a co naywiększa. und was am meisten ist. et qui est le plus; ce qu'il y a de plus; le plus est.
o naywiększą. aufs höchste. pour le plus; au plus haut; tout au plus.
wielki rządzca. vid. Wielkorządca.
wielkie rządy. vid. Wielkorządy.
Wielkierz, *g. a.* ustawa pospolita potwierdzona od zwierzchności. Willkühr, Satzung des Volks, die von der Obrigkeit bestätiget ist. ordonnance du peuple confirmée par le Magistrat.
wielkierz ziele. vid. Brzoskiew polna.
Wielkobrzuch, wielgobrzuch. ein Dickbauch. pançu, ventru, pataud, bedon, qui a un gros ventre.
Wielkoczynny. der große Thaten zu thun sich bemühet; groß, hoch. qui s'éforce de faire de grands exploits; élevé, haut. § umysł wielkoczynny.
Wielkogęby, Wielgogęby. Groß-Maul. boursouflé, joufflu.
Wielkokwiat, wielgokwiat drzewo. (*laburnum*). Bohnen-Baum, der ein sehr hartes Holz hat und stinket. laburnum, espéce d'arbre puant et fort dur.
Wielkoczoł, wielgoczoł. der eine große Stirne hat. qui a un large front.
Wielkomyślnie. *adv.* großmüthig. généreusement.
Wielkomyślność. Großmuth, Edelmuth. générosité, magnanimité.
Wielkomyślny. großmüthig, edelmüthig. généreux, magnanime.
Wielkook, wielgook ryba morska. ein See-Fisch der große Augen und einen schwarzen Fleck auf dem Schwantz hat. un poisson de mer qui a les yeux grans et une tache noire sur la queüe.
wielkook, insza ryba morska. vid. Wołok.
Wielkooki. großäugigter Mensch. un homme à grand yeux.
Wielkonocny. Oster-, Osterlich. pascal, qui regarde la fête de Pâque.
wielkonocne nabożeństwo. vierzehen tägige Oster-Andacht. pâques; *plur. m.* les dévotions qu'on fait pendant la quinzaine de Pâque.
wielkonocny baranek. Oster-Lamm. agneau pascal; la pâque.
Wielkonogi, wielgonogi, nogal. ein Langbein, Storchbein. jambabateau, longueloureau, long gigot; une personne qui est haute de jambes.
Wielkonosy, nosal. ein Großnäsiger. gros nez; un homme qui a un nez à triple étage.
Wielkopolak. } ein Groß-Pole. celui
** Wielkopolanin. } qui est de la grande Pologne.
Wielkopolska. Groß-Polen. la Pologne majeure, la grande Pologne.
Wielkopolski. Groß-Polnisch. de la grande Pologne, qui regarde la grande Pologne.
Wielkorządca. 1) Statthalter. 2) königlicher Schloßhauptmann. 3) Ober-Aufseher einer Königlichen Oeconomie. 1) gouverneur d'une Province, d'une ville. 2) Chatelain, bourggrave roïal dans un chateau. 3) surintendant d'une économie roïale; grand Procureur.
Wielkorządczyny. 1) Statthalterin. 2) Schloßhauptmanninn. 3) Gemahlin eines Ober-Aufsehers einer königlichen Oeconomie. 1) gouvernante, épouse d'un gouverneur de quelque place. 2) épouse d'un Châtelain. 3) surintendante, l'épouse d'un surintendant d'une domaine.
Wielkorządy, *plur.* 1) Statthalterschaft. 2) Schloßhauptmannschaft. 3) königliche Cammer-Güter oder Oeconomie. 4) Ober-Aufsicht über selbige. 1) gouvernement d'une place, d'une Province. 2) châtelenie. 3) grande procuration; économie ou domaine roïale. 4) surintendance d'une économie roïale.
Wielkość. 1) eig. u. fig. die Größe. 2) Größe, Uebermaß. 3) Vielheit, Menge, Haufen, große Anzahl. 1) *prop. et fig.* la grandeur. 2) grandeur, *f.* énormité. 3) grande quantité, grand nombre. § 1) wielkość drzewa, świata, łaski, miłości, dobrodzieystwa. 2) wielkość grzechu, wystęрku. * 3) wielkość (mnogość) ludzi przed pałacem stała.
Wielkośny. 1) hoch, hochgewachsen, von Bäumen. 2) hoch, erhaben, von Gebäuden. 1) haut, grand, *en parlant des arbres et des bois de haute futaie.* 2) haut, élevé comme un édifice.
Wielkouchy, Wielgouchy. ein Langohr. celui qui a de grandes oreilles pendantes et abatuës.

Wielkozęby. der große Zähne hat. qui a de grandes dens.

Wielmi, *adv. obs. vid.* Wielce.

**Wielmożę. *ży. żył.* ⎫ erheben, verherr-
**Wielmożnę *żni, żnił.* ⎭ lichen, mächtig machen, erhöhen. avancer, élever à une haute dignité; combler de gloire. § krol tę familią wielkiemi uwielmożnił honorami.

Wielmożność. 1) Macht, Vermögen, Herrlichkeit. 2) Ihro Herrlichkeit, Ihro Hochgebohrnen, Titel so ehedessen gebräuchlicher gewesen ist. 1) puissance, splendeur, *f.* éclat, lustre, *m.* excélence. 2) grandeur, *f.* excélence, *un titre qui étoit autrefois plus usité.* § ** 1) wielmożność narodu tego ztąd swoy ma początek. 2) każdy Wielmożnośći twoiey to przyzna; waśza Wielmożność będźie raczyła.

wielmożność Boska. die Allmacht Gottes. la toute puissance divine.

Wielmożny. 1) mächtig, vielvermögend, herrlich, wichtig vortreflich. 2) Hochgebohrner, Titel so den Starosten und hohen Bedienten gegeben wird, die nicht *Senatores* sind. 1) puissant, éclatant, illustre, fameux, important. 2) excélent, éminent, *cette epitète se dit des Starostes et des personnes de qualité qui ne sont pas Sénateurs.* § ** 1) wielmożne i dźiwne to są rzeczy. 2) Wielmożnemu Iego Mośći Staroście.

Jaśnie Wielmożny. Durchlauchtiger, Hochgebohrner. Titel der Reichs-Räthe, Marschälle, Feldherren auch Grafen. Monseigneur, *un titre qu'on donne aux Sénateurs Maréchaux, Chanceliers, Généraux de la Couronne et de Lituanie comme aussi aux Comtes.* § Jaśnie Wielmożny Mośći Dobrodźieiu, I. W. I. M. P. Woiewoda Poznański.

Wieloboczny. Meßk. vielseitig. *géom.* multilatére, qui a beaucoup de côtez.

Wielobok. Meßk. eine vielseitige Figur. *Géom.* un multilatére, figure multilatère.

Wielodźielnie, *adv.* rozlicznie. in vielen Theilen. en plusieurs parties.

Wielodźielny, na wiele częśći rozdźielony. aus vielen Theilen bestehend, vieltheilig. qui est de plusieurs parties; partagé en plusieurs parties.

Wielogłośny. vielstimmig. qui est de plusieurs sons; à plusieurs voix.

Wielogłowy. vielköpfig. qui a beaucoup de têtes.

Wielograni. Meßk. vielseitig, vieleckig. *Géom.* multilatère; qui a plusieurs côtez ou angles.

Wielogroch, groch tyczny. Wind- oder Stabel-Erbsen. pois ramez.

*Wieloilki, iak rozliczny? wie mancherley? combien? en combien de façons, de sortes.

Wielokąt, *g. a.* wielowęgieł. eine vieleckigte Festung oder Figur. une figure ou fortification multilatère.

Wielokrotnie, *adv.* vielmahlig. beaucoup de fois.

Wielokrotny. vielmahlig. de plusieurs fois.

Wielokształtnie, *adv.* in unterschiedenen Gestalten. en plusieurs façons ou figures.

Wielokształtny. auf unterschiedene Art gestaltet. qui a plusieurs formes ou figures.

Wieloletnie. *adv.* Wielorocznie. in vielen Jahren. en beaucoup d'années.

Wieloletni, Wieloroczny. vieljährig. qui a plusieurs années; qui est de beaucoup d'années.

Wieloliczny. 1) Zahlreich. 2) *Gram.* der Pluralis. 1) qui est en grand nombre. 2) *Gram:* le pluriel.

Wielomownie, *adv.* in, mit vielen Worten. en beaucoup de paroles; en disant beaucoup de paroles.

Wielomowność. ⎫ Gerede; lange Re-
Wielomowstwo. ⎭ den, viele Worte; weitläuftiges Geschwätze; langes Wort-Gepränge. batologie, verbiage *m.* verbiosité; paroles inutiles; long discours; multiplicité de paroles; torrent de paroles.

wielomowstwa zażywać. sich vieler Worte im Reden bedienen. verbaliser, verbiager.

Wielomowny. *adj. et subst.* geschwätzig, der viel Worte macht, Plaudrer, Wäscher. verbieux, verbiageux; grand discoureur, languard, caqueteur.

Wielonog ziele (*polycnemum*). wilder Wohlgemuth. Origan sauvage.

Wielonog, ośmnog pław morski. der Polyp ein See Fisch mit acht langen und dicken Pfoten. polype, *m.* poulpe, *m.* poisson de mer, qui a huit longs et gros piez.

Wielonogi. vielfüßig. qui a plusieurs piez.

Wielooczny. ⎫ vieläugigt. qui a plu-
Wielooki. ⎭ sieurs yeux.

Wieloraki. mannigfaltig, mancherley, vielerley. de plusieurs sortes, de plusieurs façons.

Wielorakość. Mannigfaltigkeit. multiplicité.

Wieloroczznie, *adv.* Wieloletnie. viele Jahre durch. dans le cours de plusieurs années; en beaucoup d'années.
Wieloroczny, wieloletny. 1) vieljährig. 2) wie viel jährig? 1) de plusieurs années. 2) de combien d'années?
Wielorodny. das vielerley Sachen hervor bringt; sehr fruchtbar. qui produit beaucoup de choses; qui porte beaucoup; très-fécond.
Wieloryb. ein Wallfisch. la baleine, un grand poisson de mer.
Wielorybi. Wallfisch=. de baleine.
Wielorybię. junger Wallfisch. balenon; jeune baleine.
Wielość. Vielheit, Menge. multitude, grand nombre. § wielość przyiaciół.
Wielościenny. Meßk. vielseitig, vieleckigt. *géom.* multilatèral, multilatére, qui a plusieurs côtez. § wielościenna forteca, figura.
Wielosił ziele, *vid.* Panak.
Wielosilny. mit vielen Kräfften begabet. pourvu, doué de beaucoup de forces; qui a plusieurs propriétez.
Wielotylki? } wie groß, wie klein? de
Wielotyli? } quelle grandeur? de quelle petitesse? § wielotyli był chleb? tyledwoyny, tyletroyny.
Wieloumieiętnie, *adv.* mit vieler Wissenschaft. avec beaucoup de savoir.
Wieloumieiętny, der viel weiß. qui sait beaucoup.
Wieloumieiętność. Vielwissenschaft, Erkenntniß vieler Dinge. grand savoir; connoissance de bien des sciences.
Wielowęgieł *g. wielowęgła. vid.* Wielokąt.
** Wielowładny. viel vermögend. fort, puissant, qui peut beaucoup. § pod zasłoną i obroną tak wielowładney tarczy.
Wielowładztwo. Aristocratie, Regierung die von den Vernünftigsten verwaltet wird. aristocratie, gouvernement où commandent les plus honnêtes gens.
wielowłos ziele (adjantum aureum.) goldner Wiederthon. politric capilaire.
Wielowtor? *adj.* mit wie viel Personen. avec combien de personnes? le quantiéme.
wielowtoreś? samotrzeć iestem. wie viel Personen sind bey dir? ich bin selbst dritter. le quantiéme étes vous, combien de personnes il y a avec vous? moi troisiéme.
wielowtorego napastowali? wie viel Mann waren bey ihm als sie ihn anfielen? en combien de personnes ils l'ont ataqué?

Wielożądny. unersättlich im Begehren. insatiable.
Wielożeński. die Vielweiberey angehend. poligame, de poligamie.
Wielożeństwo. vielweiberey. poligamie, mariage avec plusieurs femmes.
Wieloznaczny. das viele Bedeutungen hat. de plusieurs significations.
Wiem, *wie, wiedział, wiedzieli.* wissen, Nachricht haben. savoir, n'ignorer qu. ch; étre informé, avoir nouvelle, avis, connoissance de qu. ch. § wiedzą co o tym trzymasz; wiedział o iego gniewie; wiem co uczynię; wiedzieć sobie o tym życzę; wiem nowinę; wiedz to pewnie.
wiedzieć przed tym. zuvor wissen, zuvor sehen. prévoir; savoir ce qui arrivera.
wiedzieć kogo kim. wissen, daß einer was ist. savoir que quelqu'un est. § wiem go modnym.
wiem ią kobietą, wiem go błaznem. ich weiß, daß sie ein Weib, daß er ein Narr ist. je sais qu'elle est femme, qu'il est fou.
wiedzieć co na kogo. auf einen etwas wissen. savoir une chose desavantageuse à qu.
wiedziec do siebie. sich kennen, von sich wissen; wissen, daß man. connoitre son temperament; se connoitre, savoir qu'on; savoir bien ce que l'on. § wiem do siebie żem gniewliwy; wie do siebie że ludzi ukiwa.
wiem to do siebie, że. ich weiß dieses von mir daß. je sai cela de moi que.
wiedzieć co pewnie. etwas ganz gewiß wissen. savoir qu. ch. de sience certaine.
wiedzieć nie wiedząc. thun, sich stellen, als wenn man es nicht wüßte. en faire ignorant; faire semblant d'ignorer qu. ch.
wiedz nie wiedząc. wisse es als wenn du es nicht wüßtest. faites semblant comme on ne savoit pas; afectez l'ignorant.
to wiedz wiedząc. wiße daß einmahl vor allemahl. sachez une fois pour toute.
wiedząc. wissend. sachant.
wiedzący. der da weiß. qui sait.
wiedzący, wiedząc. wißentlich, mit gutem Wißen, wißend. scienment, en le sachant, à son escient; à bon escient. § wiedząc nic nie opuściłem; nie wiedzący to uczynił.
nie wiedząc. unwißende, ohne mein Wißen. sans mon insceu; sans que je l'aie sceu.
wiedzący wszystko. allwißend. qui sait tout.
co wiedzieć. 1) wer weiß, man weiß nicht. 2) was man nur wuste; alles ersinnliche, alles

alles nur mögliche. 1) qui sait; on ne sait pas. 2) tout ce qu'on a pû, qu'on a sçû. § 1) co wiedzieć ieźli przyiedzie. 2) co wiedzieć iakiego lekarstwa zażywał.
nie wiem. ich weiß nicht? j'ignore; je ne sai pas. § nie wiem tego; nie wiedział o tym.
nie wiem co czynić; nie wiem co począć. ich weiß nicht was ich anfangen soll. je me trouve court; je ne sai plus où j' en suis; je ne sais plus que faire.
nie wiem co z nim czynić. ich weiß nicht was ich mit ihm anfangen soll. je ne sai que faire de lui. § ani wiem co z nim czynić, począć.
nie wiedzieć. man weiß nicht. on ne sait, on ignore, qui sait. § nie wiedzieć dokąd się na świat udał; nie wiedzieć było na co ta rzecz; nie wiedzieć po co przyiechał; nie wiedzieć kiedy to będzie.
wież. to Bog. Gott weiß es. Dieu le sait. § wież go Bog co z niego będzie.
wiedziałoć to serce moie. das hat mir mein Hertz gesaget. le coeur m'en disoit.
Wieńcowy. zu Kränzen dienlich, gehörig. de guirlande; qui sert à faire les guirlandes. § wieńcowy łubek; wieńcowe kwiatki, zioła.
Wieńcuię, *vid.* Wieńczę.
Wieńczarka. eine Straus = oder Krantz-Winderin faiseuse de guirlandes, de bouquets; bouquetiére.
Wieńczarz. ein Straus- oder Kranz-Winder, faiseur de bouquets, de guirlandes.
Wieńczę, *czy; czył.* wiencuię. bekränzen. courronner d'une guirlande. § głowę iego wieńcuyćie laury; wieńczyć skronie kwiatami.
** *wieńczyć się.* sich bekränzen, sich einen Kranz aufsetzen. se parer, se couronner d'une gairlande. § głowa się iego w laury wieńczy.
** Wieńczyny, *plur.* poślubiny, zrękowiny. Verlöbnis. fiançailles *f. plur.*
Wieniawa, Perszten herb. Wappenk. ein schwartzer Auer Ochsen-Kopf im gelben Felde mit einem Ring in der Nase, über dem Helm und Krone stehet ein Vordertheil eines gekrönten Löwens mit einem Sebel in der rechten Klaue. *Blason.* tête noire d'un ure avec un anneau aux naseaux au champ jaune, le devant d'un lion couronné tenant un sabre avec la pate droite fort du timbre et de la couronne.
Wieniec, *g wieńca.* 1) Blumen-Kranz, Kräuter-Kranz. 2) Ehren-Kranz, Krone der alten Römischen-Helden. 3) ein Wein-Kranz der Weinschenker. 4 fig. Jungferschaft, Kränzchen. 1) guirlande, couronne ou chapeau de fleurs. 2) couronne dont les anciens Romains ornèrent la tête de leurs héros. 3) bouchon de cabaret fait de quelques branches qu'on met devant le cabaret où l'on vend du vin à pot. 4) *fig.* virginité, pucelage, *m.* § 1) wiycie wieńce laurowe; wieniec z ziół, z kwiatow, wieniec poćiesżny; zwyćiężca w wieńcu do miasta wieżdżał; 2) wieniec żołnierski albo woienny u starych Rzymian. 3) niepotrzebny wieniec skupnemu towarowi. *prov.* 4) w wieńcu umarła.
wieniec gudzinny; tablica. das Ziffer-Blatt an einer Uhr. quadran de montre où sont les heures marquées.
wieniec wiatrowy. die Wind-Rose. rose des vents.
zwyćięski wieniec. Sieges-Krone. couronne triomphale.
w wieńcu chodzić; wieniec nośić. im Kranze gehen; einen Kranz tragen. porter, avoir une couronne de fleurs sur la tête.
wieniec straćiła, sie hat ihr Kränzchen verlohren. elle a perdu son pucelage.
odśieczny wieniec u Rzymian. Entsatz-Krone, mit welcher die Römer denjenigen beehreten der einen Ort von einer Belagerung befreyet hatte. couronne obsidionale, que les Romains donnoit à celui qui faisoit lever le siége d'une place.
towarzyski wieniec. die Bürger-Krone, war für denjenigen, der einen römischen Bürger vom Tode errettet hatte. couronne civique qu'on a donnoit à celui qui avoit sauvé la vie à un citoien Romain.
murowy wieniec. die Mauer-Krone, bekam derjenige, so im Sturm zu erst die feindliche Mauer erstieg. couronne murale étoit pour celui qui sautoit le prémier sur les murailles dans un assaut.
obozowy wieniec. die Schanz-Krone, so demjenigen gegeben wurde, der eine feindliche Schanze erstieg. couronne castrense, couronne vallaire dont on couronnoit celui qui avoit forcé le prémier le retranchement des enemis.
wodney bitwy wieniec. die Schiffs-Krone war für denjenigen, der sich zuerst an ein feindliches Schif angeklammert hatte. couronne navale qui étoit pour celui qui s'acrocha le prémier à un vaisseau ennemi.

Wien-

Wienny. zum Mahl-Schatz gehörig. qui regarde les erres ou le gage de mariage

wienna Pani. eine Frau die einen Mahlschatz hat. une femme qui a un gage de mariage.

Wieperzec, *vid.* Wieprzec.

Wieprz. 1) Bornig, Bork ein Schwein. 2) ein Fluß dieses Nahmens in der Lublinischen Woywodschaft. 1) porc, pourceau, cochon. 2) une riviére de ce nom dans le Palatinat de Lublin. § 1) wieprz karmny. 2) rzeczka Bystrzna w Wieprz wpada.

wieprz dźiki; dźik. wildes Schwein. sanglier, porc sauvage.

wieprz dźiki morſki. Meer-Schwein, ist ein Geschlecht der Delphinen. cochon de mer, marsoüin; sanglier, porc marin, c'est une espèce de dauphin.

wieprz tuczony. gemästetes Schwein porc d'engrais.

wieprzow karmienie. die Schwein-Mast. la maniére d'engraisser les cochons.

Wieprzak. } ein halbjähriger Bork. por-
Wieprzek. } celet, petit porc.

wieprzak dźiki, warchlak. Keyler, junges wildes Schwein das ein Jahr alt ist. un sanglier d'un an.

wieprzak dźiki dwuroczny. Keyler von zwey Jahren. sanglier de deux ans; un sanglier qui est à son tiéran.

Wieprzec, *g. wieprca.* ein Fluß bey Zamosc. un fleuve qui arrose la ville de Zamosc.

Wieprzowina. Schwein-Fleisch. du porc; de la chair de cochon; triballe.

Wieprzowy. 1) Borck-, Schwein-. 2) Wild-Schwein-. 1) de porc, de cochon. 2) de sanglier.

Wieprzyniec, *g. wieprzyńca,* świnnik. Schwein-Stall. toit, étable à cochons,

wieprzyniec żiele(peucedanum.)Haarstrang. Saufenchel. queuë de pourceau; fenouil de porc, peucedanum.

Wiera. *adv.* wahrlich, in Wahrheit. en verité, vraiment, certainement. § wiera ten był.

wiera tak. in Wahrheit, wahrlich es ist so. vraiment la chose est ainsi; en verité c'est ainsi.

wiera tak. im Zorn. 1) so soll es seyn, so muß es geschehen. 2) so verfährt man denn also. *ces mots se disent par colére;* 1) point de replique; il faut que cela se fasse ainsi. 2) est ce ainsi qu'on en use; agit-on ainsi

Wierać się. *vulg.* oft wahrlich sagen. se servir souvent des mots vraiment, en verité.

Wiercę. *ći, ćiał, ćieli.* 1) bohren. 2) reiben mit der Reibe-Keule. 1) troüer, percer qu. ch; faire un trou avec une teriére ou un perçoir. 2) broier avec un pilon ou piston. § 1) wierćieć dźiurę świdrem. 2) wierćieć mak w donicy.

piętą wierćieć. vid. Pięta — *wierći piętą.*

wierćieć w kruſzcu. ein Loch im Metall bohren. forer une piéce de metail. § klucz wierćieć.

wierćieć się. 1) sich drehen, herum laufen, herum fliegen. 2) sich drehen, sich tummeln, geschäftig thun. 1) voltiger, piroüetter, tourner, courir de tous côtez; voler çà et là. 2) s'empresser, tracasser, faire l'empressé; travailler, faire avec empressement. § 1) pszczoły się wiercą, kiedy się roią; wierći się burza; wiercą się obłoki. 2) kręcna się wierći gospodyni; wierć się aby prętko było.

wiercą mu się łzy z oczu. die Thränen treten ihm in die Augen. les larmes lui sont venuës, sont montées aux yeux; il a les larmes à l'oeil.

wierći się iak mucha w grochu. er thut sehr emsig; er thut als wenn er alle Hände voll zu thun hätte. il fait fort l'empressé.

Wiercenie. 1) das Bohren. 2) das Reiben mit der Reibe-Keule. 1) percement avec quelque perçoir. 2) broiement avec un pilon.

Wierćimak. *g. a.* } eine Reibe-Keule.
Wierćioch. *g. a.* } piston ou pilon à broier.

Wierćipiętkuię komu. einem aufpassen, aufspringen faire le pié de veau; naqueter, valeter; faire sa cour servilement à qu.

Wierdunk. *vid.* Wiardunk.

* Wierę, *vid.* Wierzę.

Wiernek, *g. wiernka.* Favorit, Liebling. mignon, favori.

Wiernie. *adv.* treu. fidélement; de bonne foi.

Wierność. die Treue. fidélité, loïauté, bonne foi.

przyśiega wierności. der Eid der Treue. serment de fidélité.

Wierny. treu. fidéle, loïal. § wierny towarzysz; wierna miłość; wierny i życzliwy twoy poddany.

wierni ſobie. sie sind einander treu. ils sont fidéles l'un à l'autre; ils se sont fidéles.

Wierszopis, Poet, Dichter. un Poëte.

wierſopis podły. Reime-Schmied, schlech-

ter Poet. rimeur, poëtereau, rimailleur, méchant poete.

Wierſopiſarſki. Poetiſch. poëtique.

Wierſopiſarſtwo, die Dicht Kunſt, Vers-Kunſt. poëſie, poëtique, verſification, l'art poëtique.

Wierſopiſzyni. Dichterinn, Poetinn. une poëte, femme qui fait des vers.

Wierſz. *g. a.* * *u.* 1) eine Zeile. 2) Rechenk eine reihe Zahlen. 3) ein Vers in der Bibel. 4) Poetiſcher Vers. 5) Poetiſches Gedicht. 1) ſtique, ligne d'écriture, de caractères. 2) *aritmet:* ligne, rangée de chifres. 3) un verſet dans la Sainte Ecriture. 4) vers Poëtique, rime. 5) un poëme. § 1) wierſzy kilka napiſał; proſte piſze wierſze; 2) wierſz liczby w rachowaniu. 3) o tym Paweł święty w Liśćie do Efezow rozdźiale śiodmym, w dźieśiątym wierſzu tak piſze. 4) podać, piſać, przetłumaczyć co wierſzem. 5) wierſz na zwyćięſtwo Choćimſkie, na śmierć żony ſwoiey.

wierſze z kadencyami; *rytm.* gereimete Verſe. rimes; vers rimez.

wierſze piſać. Verſe ſchreiben. poëtiſer, rimer; faire, compoſer des vers; mettre en rimes, en vers.

pol wierſza. ein halber lateiniſcher Vers. un hémiſtiche ou la moitié d'un vers latin.

wierſzem i proſtą mową. in gebundener und ungebundener Schreib-Art. en vers et en proſe.

wierſzow piſania nauka. vid. Wierſopiſarſtwo.

wierſzow piſarz. vid. Wierſopis.

Wierſza. eine geflochtene Fiſch-Reuſe. naſſe, un ouvrage d'oſier à claire voie que le pêcheur poſe dans l'eau pour faire entrer le poiſſon. § ryby w wierſzą weſzły; wierſze i więćierze pełne ryb były.

Wierſzopis, Wierſzopiſarſki. *vid.* Wierſopis *etc.*

Wierſzyk. *g. a.* 1) Zeilchen. 2) Vers in der Bibel. 3) Poetiſches Verschen. 1) petite ligne d'écriture. 2) petit verſet dans l'Ecriture Sainte. 3) petit vers poëtique.

Wiertel, *g. wiertla.* ein Scheffel in einigen Provinzen. un boiſſeau dans quelques provinces. § wiertel Kaliſki mnieyſzy dwiema garcami od korca Krakowſkiego.

Wieruſzowa herb. Wap. ein ſchwarzer Bock, deſſen Hintertheil mit Schach-Fächern gezieret iſt, auf der Krone und dem Helme ſtehen fünf Straus-Federn. *Blaſ.* un bouc noir avec le derriére échiqueté, cinq plumes d'autruche parent le timbre et la couronne.

Wierutny. ausgelaßen, abgefeimt, recht. achevé, vrai, franc, fiéfé, déteſtable; véritable. § wierutny łotr, złodźiey, nierządnik, hultay; wierutna to złość.

wierutna to marność. das iſt eine wahre Eitelkeit. c'eſt une véritable vanité.

Wierzba. (*ſalix*). eine Weide; ein Weiden-Baum. un ſaule.

wierzba włoska złotowierzbie podobna. (ſalix americana, agnus caſtus.) Schafs-Mülbe, Keuſch-Baum Keuſch-Lamm ein Weiden-Strauch. agnus caſtus, un arbriſſeau qui jette des branches ſouples. § wierzba włoſka bywa w ogrodachu nas.

wierzba do ſadzenia. Satz-Weide. plançon, plancard.

iakby pieniądze na wierzbie rosły. als wenn das Geld auf den Bäumen wüchſe. comme ſi l'on n'avoit qu'à froter le bonnet pour en faire ſortir de l'argent.

Wierzbca. Weiden-Band, Weiden-Baſt-Strick. lien, corde d'écorce de ſaule.

Wierzbina. } wierzbo-
Wierzbiniec, *g. wierzbyńca.* } by gaiek.
Weiden-Platz. ſauſſaie, ozeraie, lieu où l'on a planté des ſaules. § w wierzbińcu śię przechodzi.

Wierzbna herb. *vid. lilie, wierzbna.*

Wierzbowka źiele, *vid.* Wieśiołek.

Wierzbowniczka ptaſzek. (luſcinia ſalicaria). Art von Graß-Mücken, die ſich in Weiden-Püſchen aufhalten. eſpéce de fauvette qui aime les ozeraies.

Wierzbowny. weiden, Weiden-. de ſaule, d'ozier.

Wierzch. 1) das Oberſte, der Obertheil einer Sache. 2) die Oberfläche, das auswendige einer Sache. 3) der Gipfel, Giebel eines Gebäudes. 4) Baum-Gipfel Kraut-Gipfel 5) Haufen auf einer gemeßenen Sache. 1) le deſſus, le haut, la partie la plus haute d'une choſe. 2) ſurface, dehors, ſuperficie, face d'une choſe. 3) le comble, le faîte d'un bâtiment. 4) tête, ſomité, cime *m.* d'un arbre, d'une plante. 5) ſurmeſure; le comble, le tas ſur le grain meſuré. § 1) wierzch i ſpodek ſklanki, tarczy. 2) wierzch (ſzczyt) domu. 3) to iabłko z wierzchu śię zda świeże; wierzch ſukni, źiemi; okręty wierzch morza okryły. 4) wierzch drzewa, liśćia, źiela. 5) bez wierzchu (gory) miara.

wierzch gory. der Gipfel eines Berges. ſommet, coupeau, cime, *m.* le haut d'une

d'une montagne. § wierzch gory zawiesisty, przykry, urwę maiący.
wierzch wału. Kriegs-Bauk: Wallplan, Wallgang. *Fortif.* terre-plain; sommet de rempart.
wierzchem mierzyć. mit einem Haufen meßen. mesurer mesure comble.
wierzch czynić, kłaść; wierzchowato czynić. einen Gibel einen Haufen setzen, machen. élever, faire une pointe, un comble, former en pointe, en dos d'âne.
na wierzchu. oben. dessus, au dessus. § na wierzchu oliwa pływa; na wierzchu w skrzyni leży.
na wierzchu nosić szatę. ein Kleid über die andern ziehen, tragen. mettre, porter un habit par dessus les autres.
na wierzchu; po wierzchu. äusserlich, von aussen aussen, obenher, aussenher. dehors, au dehors. § po wierzchu, na wierzchu pozłocone.
po wierzchu von außen, äußerlich, zum Schein. extérieurement, à l'extérieur, au dehors, aparemment. § ostre po wierzchu prowadzi życie.
na wierzch, na wierzchu kłaść. oben legen. mettre dessus, mettre par dessus.
moie na wierzch meines muß zu erst seyn. il faut que le mien soit le prémier.
wierzchem, z wierzchu. von oben her, von außen her. par dehors, par dessus.
wierzchem zu Pferde. à cheval. § wierzchem iechać
wierzchem purgować. brechen, vomiren, von oben purgiren. purger par le haut.
Wierzchnica. 1) das oberste Stockwerk eines Gebäudes. 2) das oberste Fach eines Schrankens. 1) le plus haut étage d'un bâtiment. 2) la plus haute séparation dans une armoire.
Wierzchołek. *g. wierzchołka.* 1) Spitze, Gipfel eines Baumes, eines Krautes. 2) der Kröbs, die Blüthe auf einem Apfel, auf einer Birne. 1) tête, coupeau, cime *m.* sommité d'un arbre, d'une plante. 2) l'oeil de pomme, de poire. § 1) wierzchołek prąszczęcia, drzew gibki. 2) wierzchołek (pucek) iabłka; wierzchołek u grochu, u wielogrochu.
wierzchołek uciąć. einen Baum abkolben, abspitzen. étêter un arbre; couper la tête d'un arbre.
Wierzchołkowy. 1) auf einer Höhe wachsend. 2) den Kröbs eines Obstes angehend. 1) qui croit sur un lieu haut. 2) qui regarde l'oeil d'un fruit.
Wierzchowato, *adv.* z wierzchem. mit einem Haufen avec un tas, avec un comble; à mesure comble.
Wierzchowaty. gespitzt gegipfelt. comblé; qui a un tas; élevé en comble, en pointe.
Wierzchowisko, wierzchołek. der Obertheil eines Baumes, einer Pflanze. le dessus, la tête, la partie supérieure d'un arbre, d'une plante
** Wierzchowładny. gebietend, ober, oberherrschaftlich. souverain, supérieur, haut; qui a le pouvoir de commander aux autres. § wierzchowładna moc, ręka.
Wierzchowy. 1) Ober, zum Obertheil gehörig. 2) das auf einer Höhe wächst. 1) haut, supérieur, de dessus, qui regarde le dessus d'une chose. 2) qui croit sur une hauteur. § 1) część wierzchowa i spodnia. 2) wierzchowa iodła.
wierzchowy koń. Reitpferd. cheval de selle; cheval à monter.
Wierzę, *rzy, rzył.* 1) glauben. 2) einem anvertrauen, trauen, borgen. 1) croire; être persuadé de; ajouter foi à. 2) confier qu. ch. à. § 1) wierzę że to tak będzie; wierz mi; uwierzono że umarł. 2) wierzyć komu pieniędzy.
wierzę w Boga. an Gott glauben. croire en Dieu.
wierzę temu iako Bogu; vulg. ich glaube dieses steif und feste. je crois cela comme l'Evangile.
wierz kto chce. glaube es wer da will. croira qui veut; à d'autres.
wierzący łacno; skłonny do wierzenia. leichtgläubig. crédule, qui croit trop aisément.
iak ci wierzą, tak ci namierzą. wie man dir traut so wirstu es haben. le traitement qu'on vous fera sera conforme à la confiance qu'on a en vous.
Wierzenie. das Glauben, das Trauen. créance, confiance.
Wierzgam, *v. m. F. wierzgnę.* 1) ausschlagen wie ein Pferd. 2) widerstreben, widerspänstig seyn. 1) regimber, tirer, rüer. 2) regimber contre qu; ne pas obeïr; resister. § 1) koń wierzgnie i chluśnie wilka; koń krowę wierzgnął. 2) synaczek wierzga
wierzgać na kogo. mit den Füßen nach einen stoßen. rüer après qu; pousser qu. avec les piez.
wierzgaiący. 1) ausschlagend. 2) der mit den Füßen nach etwas stößet. 1) qui est acoutumé à rüer. 2) qui frape avec les piez; qui donne des coups de pié. § 1) uderzenie od konia wierzgaiącego.
Wierzganie. das Ausschlagen eines Pferdes.

des. action de regimber; regimbement.

Wierzgnienie. Schlag von einem ausschlagenden Thiere. ruade, coup d'un animal qui rüe.

Wierzyćiel. 1) Leiher, Gläubiger, Creditor. 2) der einem trauet. 1) créancier. 2) celui qui ajoute foi, qui se fie.

Wierzynkowa herb. *vid.* Łagoda.

Wierzyfko. 1) Zimmerhof, Bauhof. 2) viele Späne; Spanhaufen. 1) chantier, lieu où les charpentiers travaillent. 2) copeaux. *m. plur.* tas de copeaux. § 1) czembrowinę na wierzyfku ćiosać. 2) pod wierzyfkiem lęgą się węże.

Wieś, *f. g. wśi.* ein Dorf. un village. § wśie krolewfkie; wśiow ma wiele.

wśią się bawić auf dem Lande leben. mener une vie rustique.

kupiłbym wieś, ale pieniądze gdżieś. ich kaufte ein Dorf, wenn kleine Steine Geld wären. je m'acheterois une terre, si elle se païoit avec des cailloux.

Wieść. *vid.* Wiodę.

* Wieść, Wieźć, *vid.* Wiozę.

Wieść, *f.* 1) Geschrey, Gerede, Sage. 2) Nachricht. 1) bruit qui court; une rumeur qu'on repand. 2) avis, nouvelle, avertissement. § 1) ta wieść chodźi po ludziach; wieść iest że. * 2) tę wieść (wiadomość) miałem.

wieść niepewna z tretu. ein ungewisses Gericht. un bruit qui n'est pas bien seur; nouvelle sujette à caution.

przykra wieść. böses, übles Gerücht. une fâcheuse nouvelle.

przykra wieść o tey Pannie pószła miedzy ludźie es gehet von dieser Jungfer eine bedenckliche Rede unter den Leuten. il s'est repandu, il court un bruit desavantageux de cette fille; on parle sinistrement de cette fille.

Wieśiadło. *vid.* Wiśiadło.

Wieśienny. Frühlings=. printannier, qui vient au printems.

Wieśniactwo. 1) Bauerschafft, Dorf=Leute. 2) Bauer=Sitten, bäurische Aufführung. 1) les païsans, les gens de village. 2) rusticité, maniére d'agir qui sent le païsan.

Wieśniaczka. 1) Bauer=Weib, Bauer=Magd. * 2) Dorf=Jungfer, Dorf Fräulein. 1) villageoise; païsanne. * 2) dindoniere.

Wieśniak. Bauer, Landmann, Dorf=Mann. villageois; païsan.

Wieśiołek ziele. *g. wieśiołka,* wierzbowka, błagacz, (*oenotheras, salicaria*). Weidereich. salicaire, corneille, souci d'eau.

* *wieśiołek ziele.* vid. *ćwikła pomorska.*

* Wieszam. etwas hängen, aufhängen. pendre, suspendre qu. ch.

wieszać kogo; trzymać kogo na słowie. einen mit guter Hofnung abspeisen. tenir qu. en suspens; tenir qu. au filet.

wieszać się. 1) entern, sich an das feindliche Schif hängen. 2) sich an einen hängen. 3) einem auf den Nacken seyn, im Eisen liegen. 1) aborder, acrocher un vaisseau ennemi; 2) s'atacher à qu; suivre le parti, avoir de l'atachement pour. 3) chausser de près les éperons à l'ennemi, le poursuivre vivement; joindre l'ennemi; pancher, venir fondre, étre prét de tomber sur lui. 1) iuż śię do okrętu nieprzyiaćiel wieszał. 2) wieszali śię do Szwedow. 3) nieprzyiaćiel śię co dźień nad obozem naszym wiesza; po brzegach, przed portem śię okręty wieszały nieprzyiaćielskie.

na niebie chmury się wieszaią. die Wolken bedecken den Himmel. les nuages couvrent le ciel çà et là.

na tym się myśl iego wiesza. darauf sind seine Gedanken gerichtet, er denkt diesem nach. ses pensées s'y atachent; il a l'esprit tendu à cela; il en pense mûrement.

Wieszanie, das Hängen, Aufhängen. le pendre.

Wieszczba. 1) Wahrsager = Kunst. 2) Wahrsagung. 1) l'art de deviner. 2) divination, présage, *m.* augure, *m.* pronostication. § wieszczba z nieba, z powietrza.

wieszczba, wieszczenie z ptakow; ptaszowieszczenie. Wahrsagerkunst, Wahrsagung aus dem Flug der Vögel. auguration, auspice, *m.* divination par le vol des oiseaux.

wieszczba z bydlęcych trzew. Wahrsagung aus dem Ingeweide eines Schlacht = Opfers. aruspicine; divination par l'inspection des entrailles des victimes.

Wieszbiarnia. Wieszczenica. Ort wo sich die Wahrsager zu versammeln pflegten, wo sie wahrsagten. lieu où s'assembloient où prédisoient les devins.

Wieszczbiarski. *vid.* Wieszczy.

Wieszczbiarz. *vid.* Wieszczek.

Wieszczę co, *szczy, szczył.* wahrsagen. deviner, prédire, découvrir l'avenir; pronostiquer, augurer.

wieszczę z ptakow. aus den Vogel = Flug wahrsagen. augurer, prédire par les moins des oiseaux.

wie-

wieszczyć z trzew. aus dem Ingeweide wahrsagen. deviner par les entrailles.

Wieszczek, Wieszczbiarz. Weissager, Wahrsager. diseur de bonne avanture; devin, pronostiqueur. § wieszczka się radźić, się pytać; wieszczek z niebieskich widokow.

wieszczek z ptakow, ptaszowieszczek. Wahrsager aus dem Vogel-Flug. auspice, augure; devin par le vol des oiseaux.

wieszczek z trzew. Wahrsager aus dem Ingeweide des geschlachteten Viehes. aruspice, devin qui prédisoit les choses à venir par la vuë des entrailles des bêtes.

Wieszczka. Wahrsagerinn. pitonisse, fée, devine, devineresse.

Wieszczenica *vid* Wieszczbiarnia.

Wieszczy, Wieszczbiarski. wahrsagerisch, Wahrsager-. de devin; augural; qui regarde les devins ou les divinations.

wieszczy, wieszczący. wahrsagend, zukünftige Dinge andeutend, der eine Vorempfindung hat. qui présage; qui a des pressentiments, quelque connoissance de ce qui doit arriver; qui donne quelque présage. § wieszczego iest cośiś w człowieku.

Wieszczyca. 1) Nachtweib, Teufel, der in Gestalt eines Weibes sich zu einem Mann legen soll. 2) der Alp. 1) une incube, une sucube; diable qui habite avec un homme en figure d'une femme. 2) un incube, cochemare.

wieszczyca go splotła. vulg. das Nachtweib hat ihm die Haare in einen Wichsel-Zopf geflochten. l'incube a fait une plique de ses cheveux.

Wieszę. obs. *si, śił.* obieśić kogo. einen hängen. pendre qu.

Wietrzę, *trzy, trzył.* 1) durchwehen lassen; in den Wind setzen. 2) wittern, spüren, forschen. 1) éventer; donner, faire du vent, de l'air; airier; mettre à l'air. 2) éventer, haleiner, quêter; chercher, suivre à la piste. § 1) wietrzyć stodołę. 2) pies wietrzy po ziemi, wietrzy ślad; zwietrzył dzika.

wietrzyć po kuchniach gdźie się kurzy z garkow. herum schmarotzen, von einem Ort zum andern schmarotzen. mandier son pain de cuisine en cuisine; aller de porte en porte comme le pourceau de Saint Antoine.

wietrzyć owies. den Haber würffel. vanner de l'avoine.

Wietrzeię. verwittern, auswittern, verrauchen. s'éventer, s'évaporer.

Wietrzenie. 1) Aussetzung an die Luft. 2) das Wittern, Spüren, Aufsuchen, Ausspüren eines Thieres. 1) exposition à l'air, au vent. 2) quête, l'action d'haleiner, de quêter une bête.

wietrzenie po kuchniach das Schmarotzen, Herumschmarotzen. écornifierie; l'action, le métier d'écornifleur.

Wietrznik. *g. a.* 1) Wetterhahn. 2) die Wimpel, kleine Fahne auf einem Schiff. 1) girouette sur une maison. 2) banderole, petite enseigne qu'on arbore au haut des navires. § 1) za wiatrem idą wietrzniki. *prov.*

Wietrznośnieżny. windig mit Schnee. venteux et plein de négé. § wietrznośnieżna teraz pogoda.

Wietrzny. 1) windig, voll Wind; was vom Winde bewegt wird. 2) luftig an die Luft gestellt, wo die Luft durchstreichet. 3) pneumatisch, vom Wind getrieben. 1) venteux, agité par les vents, plein de vent. 2) exposé aux vents, à l'air; qui est en bel air. 3) pneumatique; qu'on fait mouvoir par le vent. § 1) wietrzne mieyśca koło kośćiołow bywaią. * 2) na wietrzne, nawietrzne mieysce wystawić, zawieśić. 3) wietrzne organy.

pies wietrzny co za wiatrem goni. Spürhund, der vermittelst des Windes die Spur suchet. chien de quête qui quête par le moien du vent.

Wietrzyk. *g. a.* Windchen, sanffter Wind. ventolet, ventolin, ornitie.

Wietrzysty, wiatru dość maiący. windig, voll Wind. venteux, plein de vent, sujet au vent.

Więtszeię. *vid.* Większeię.

Wietszeię. modern, mürbe werden. s'user se consumer, se détruire par le tems; passer; perdre son lustre.

Więtszy. *vid* Wielki — *Większy*.

Wiewam na co, na kogo. fechern, wehen, Wind machen. soufler sur; faire du vent.

Wiewanie. das Fechern, Wehen. le souffle d'un vent.

Wiewiorka. Eichhörnchen. écureil.

Wieyski. Dorf-, Land-. rustique, champêtre, rural. § wieyski żywot prowadźi.

po wieysku. } *adv.* auf dorfmäßige Art; Wieskie. } baurisch. en paisan; à la maniére des villageois.

* Więź, *f.* więźienie. ein Gefängniß. prison, *f.*

Wieźć, *vid.* Wiożę.

Wieża. 1) ein Thurm. 2) der Thurm, der Grund im Thurm; Gefängniß-Strafe im Thurm. 1) tour, *f.* béfroi. 2) basses

basses fosses, cu de fosse, cachot, prison souteraine et obscure où l'on met un criminel pour le châtier. § 1) wysoką wieżę (wieżą) wystawiono; wież (wieżow) kilka. 2) śiedżi w wieży; głownik wyśiedźiał wieżę, skazano mu wieżę.

Wiezdny. Einzugs=. d'entrée, qui regarde l'entrée d'un seigneur. §. wiezdna włokła śię pompa.

Wieżdżam. *v. m. F. wiadę.* 1) einfahren, herein reuten, hereinsegeln. 2) einreuten in ein Gut. 1) entrer, aller au dedans à cheval ou en quelque voiture. 2) entrer à cheval pour prendre possession d'une terre. § 1) okręt w port wiechał; wiechać do miasta; wiechać w bramę. 2) wieżdżaią, wiechano mu w maiętność.

Więżę, *źi, źił,* więźnię. eig. u. fig. fesseln, binden. *prop. et fig.* enchaîner, mettre aux fers, emprisonner. § miłość więżi.

Więźień, *g. więźnia.* ein Gefangener, ein Arrestant. prisonnier, celui qui est tenu en prison. § wypuszczeni więźniowie; trzymać więźnie (wieźniow) na więźieniu.

Wieźienie, wożenie. das Führen, Fahren zu Waßer oder zu Lande. voiture par terre ou par eau; le transport qui se fait par des chariots ou par des navires.

Więźienie. 1) Gefängniß, Stockhaus. 2) Gefängniß Verhaftung, Arrest. 1) prison, *f.* lieu où l'on enferme les prisonniers. 2) prison, *f.* emprisonnement. § 1) taras, kluza, wieża, gąsior i inszych więźieniow gatunki; śiedźi w więźieniu; trzymaią go w więźieniu; ziechał z więźienia. 2) do więźienia (na więźienie) dać, wziąć kogo; więźienie, zatrzymanie gdźie poniewolne albo przynaymniey niewobodne; sam iest przyczyną więźienia swoiego.

wsadźić do więźienia. ins Gefängniß setzen. mettre en prison; emprisonner, nicher qu.

swobodne więźienie. Haus=Arrest; weiter Arrest. arrêt domestique.

bydź na swobodnym więźieniu. einen weiten Arrest haben; nicht aus der Stadt dürfen. avoir la ville pour prison.

wieczne więźienie. ewiges Gefängniß. oubliette, prison perpétuelle.

zdać kogo na wieczne więźienie. einen zum ewigen Gefängniß verurtheilen. condanner qu. aux oubliettes.

więźniow stroż. Kercker=Meister. géolier.

Więznę, *więźnie, wiązł, więznął.* 1) hängen bleiben, stecken bleiben. 2) stecken bleiben im Kothe. 1) s'empêtrer, s'empiéger, être pris à qu. ch; ne s'en pouvoir tirer; s'y atacher, se prendre. 2) s'embourber; se mettre dans la bourbe. § 1) sarna uwięzła w śieći; ptacy więzną na lepie. 2) furman, woz uwiązł.

Więźnię, *źni, źnił.* 1) fesseln, anbinden, binden. 2) einen gefangen setzen, ins Gefängniß bringen. 1) enchainer, mettre aux fers, à la chaine. 2) emprisonner, mettre en prison. § 1) więźnić poymańca, okręt. 2) więźnić kogo o dług.

Więźnienie. Gefangen=Setzung, Verhaftung, Arrest. emprisonnement. § więźnienie kogo o dług, o potwarz.

Więzowy. vom Ulmbaum. d'ormes.

więzowy las. Ulm=Baum=Wald. ormaïe; lieu planté d'ormes.

Więzożołd samiec, dąb skamiały; drzewo cudzoźiemskie więzowi i dębowi podobne żołądź rodzące. (ilex) Stein=Eiche, so Eicheln trägt, die gut zu essen sind. chêne verd, yeuse, espèce de chêne qui porte des glands bons à manger.

więzożołd samica, korkodąb. (ilex femina, cerrisuber). Art von Stein=Eichen die eine dicke Rinde wie der Korkbaum hat. sorte d'yeuse qui a l'écorce grosse comme le liege.

Więzożołdowy. Stein=Eichen=. d'yeuse, fait de bois de chêne verd. § balka więzożołdowa.

więzożołdowy gay. ein Wald von Stein=Eichen. bois planté d'yeuses.

Więzy *vid.* Wiąz — *więzy.*

Wieżyczka. ein Thürmchen. tourelle, petite tour.

wieżyczki źiele (turritis). ein gewisses Kraut. sorte d'herbe.

Wieżysto. *adv* auf Art eines Thurms. en façon d'une tour.

Wieżysty. gethürmet, mit Thürmen versehen, wie ein Thurm gemacht. façonné, fait en tour; garni de tours.

Wigilia *vid.* Wilia.

Wiia. *obs. vid.* Słota, Nawałnica.

Wiiadł, mięćielica, kurzawa, zawierucha. Staub=Schnee; kleiner Schnee der dicht fällt. du gresillage; petite nége; turbillon de nége.

wiiadł iest. es stäubert, es rieselt; es fällt ein kleiner Schnee. il gresille.

Wiiadło, kołowrotek do nići. Garnwinde, Haspel. dévidoir, tournette.

Wiiatyk *vid.* Wiatyk.

Wiię,

Wiię, *wiie*, *wił*. 1) winden Zwirn. 2) winden, binden, machen einen Krantz, einen Strauß. 3) einwickeln in etwas. 4) Schlangen-Weise fortgehen. 5) sich zusammen rollen wie eine Schlange. 1) dévider; mettre le fil en peloton. 2) faire, monter, lier, assembler une guirlande, un bouquet. 3) envelopper dans qu. ch. 4) serpenter; aller en tournant et par les replis à la maniére des serpens. 5) lover; se plier en cercle comme un serpent. § 1) wiię, zwiiam nići. 2) wiię, plotę wieniec, bukiet. 3) moy podagryk w pierzynę nogi po kolana wiie. 4) wiie śię wąż po trawie. 5) wił śię wąż w kręgi, w zatoki.

wić śię, *wiązać śię*. sich schlingen, sich winden, sich anhängen an etwas. s'atacher, s'entortiller autour d'une chose. § wino śię koło pala wiie.

wiie mi śię na ięzyku. vid. *wikle mi śię*.

wiie mu śię to w głowie. dieses steckt ihm, gehet ihm im Kopf herum, damit hat er den Kopf voll. cela le martelle, l'entête; cela lui embrouille la tête; il en a la tête remplie. § wiie mu śię Filozofia w głowie kiedy piiany.

Wikary, *g.* *wikarego*. Vicarius. vicaire.

wielki Wikary. Bischöfflicher-Vicarius. grand Vicaire.

Wiklę co, *kle*, *klał*. eig. u. fig. verwirren. *prop. et fig.* embrouiller, entortiller, embarasser, entrelasser.

wiklę śię. sich verwickeln, sich verstricken. s'embrouiller, s'embarasser, s'empêtrer, s'entortiller dans. § niebezpiecznemi śię wikle sprawami.

uwikłał śię, *uwiązł*, *zamiłował śię niewiasty*. er ist bestricket, er ist gefangen, er ist verliebet. il est pris; il traine son lien; il est devenu amoureux; il en tient; il est battu de l'aile.

wikle mi śię; *wiie mi śię na ięzyku*; *mętli mi śię*. es will mir nicht beyfallen, es schwebt mir in den Gedanken; es kommt mir bekannt vor; es läuft mir auf der Zunge. il me va par la bouche, j'ai le sur le bord de la langue; je le dois connoître; je crois le connoitre; il me semble que je le connois. § bałamut ten długo mi śię wikłał, teraz wiem kim iest.

Wikomt, namieśnik grafa. ein After-Graf, Vice-Graf. un Vicomte.

* Wiła, głupiec. Narr tummer Mensch. fou, sot. § o bogaczu wiło.

Wilczaty. 1) Wolfshaarfärbig. 2) Wolfartig, dem Wolfe gleich. 1) gris comme le loup; de couleur de poil de loup. 2) ressemblant à un loup.

wilczaty koń. wolfgraues Pferd. poil louvet; cheval dont le poil tire sur celui de loup. § koń srokaty z wilczata.

wilczątko. } junger Wolf. louveteau, le
Wilczę. } petit d'une louve.

Wilcze *adv.* wie ein Wolf. en loup.

Wilczek. 1) ein kleiner Wolf. 2) Hund der einem Wolf gleich ist. 1) louvet, loup qui n'est pas grand. 2) mâtin qui ressemble à un loup.

mow wilczkowi paćierz, a wilczek do lasa. die Katze läßt das Mausen nicht. le chat n'en démord pas.

Wilczook kamień drogi (lycophthalmus). Augen-Stein, Katzen-Stein. oeil de chat, une pierre précieuse.

Wilczooki. der Wolfs-Augen hat. qui a des yeux de loup.

Wilczura. eine Wilzur; ein Wolffs-Peltz. une chûre; pelisse faite de peaux de loup.

Wilczy. Wolffs-. de loup, qui regarde le loup. § wilcza skora.

wilcza choroba, gdy kto zrze wiele a nie może śię naieść. Freß-Fieber, Wolfs-Hunger, eine Krankheit. faim canine; boulimie une maladie.

wilcza pokora. verstellte Demuth. fausse humilité; soûmission déguisée, feinte.

wilcze prawo. das Recht des Mächtigern. le droit du plus fort. § wilczym prawem czego dostać.

wilczy kamień. (syrites). Wolfs-Stein, so in dessen Blase gefunden wird. pierre de loup qu'on trouve dans sa vessie.

wilcza kostka. ein Ueberbein. loupe, ganglion, *m.* une tumeur inégale sur un tendon.

wilcze kosy herb. vid. *Nawitki*.

wilcze łowy. Wolfs-Jagd. louveterie.

wilczy łowiec. Wolfs-Jäger. louvetier.

wilcza knieć, *ieleni truć albo trut*. (belenium, loemeum). eine Art von Kraut. une espèce de plante.

wilcza ogań, *wilczy ogon*, *wierzbowka*. (lysimachia) Weiderich. corneille, souci d'eau.

wilcza stopa albo łapa. vid. Troianek.

wilcze bobki, *ieża trawa*. (sparganium). Ried-Gras, Igels-Kolben. sparganium.

wilcze łyko mnieysze. (chamaedaphne, laureola minor). klein Keller-Hals. laureole mâle.

wilcze łyko więtsze, (daphnoides, laureola.) Sedelbast, groß Keller-Hals. laureole; laureole femelle, mezéreon.

wilczy iad vid. Toiad.

wilcze igły, *vid.* Zorawi — *żorawie noski*.

wilcze

wilcze węzły.(pseudoapios). falsches Apios, ein Kraut wie Raute aus der Insel Candia. faux apios, ischas bâtard, une plante de l'île de Candie qui ressemble à la ruë.

wilczy groch; *gęsia wyka.* (ervum). Erven. ers.

wilczy groch, *insze ziele.* vid. Siekiernica.

wilczy mlecz; *wilcze mleko*; *mleczek*; *psie mleko.* (tithymalus). Wolfs-Milch. tithimale. *m.* § wilczy mlecz iest śiedmioraki: wilczy mlecz pierwszy. (*tithymalus primus*, *tithymalus mas*) od Francuzow *tithimale de montagne* nazwany; wilczy mlecz wtory, oparek większy; wilczy mlecz trzeći (*esula marina*) czwarty iest kołowrot, piąty sośnka mała, szosty czartowe ziele, śiodmy Romanowe ziele.

wilczy pieprz. (thymelaea, piper montanum). Seidel-Bast-Wurzel. thimelée. § wilczy pieprz mnieyszy.

wilczy pieprz większy. (mezerea Arabum; chamelaea). Zeyland. bois gentil; mézéreon, mezereum, chamelée.

Wilczyca. Wölfin. louve.

Wilczysko. schlechter Wolf. méchant loup.

Wilga ptak *vid.* Wywielga.

Wilgi. *vid.* Wilgotny.

Wilgnę, *gnie*, *gnął* (*gł*). *gnęły.* ⎫ feucht, befeucht-
Wilgnieię, Wilgotnieię. ⎭ tet werden. devenir humide, se rendre moite ou mouillé. § zioła wilgły od rosy; odwilgło na deszcz, po deszczu.

Wilgny. *vid.* Wilgotny.

Wilgoć. *vid.* Wilgotność.

Wilgoćień. *vid.* Wilgotny.

Wilgotnieię. *vid.* Wilgnę.

Wilgotno *adv.* feucht. humide, d'une maniére humide; humidement.

wilgotno tu. es ist hier feucht. on est ici humidement.

wilgotno; *wilgotno iest.* es ist feuchtes Wetter. il fait un tems humide. § wczoray wilgotno było.

Wilgotność, wilgoć, wilgość. 1) Feuchtigkeit, Saft, flüßige Materie. 2) Heilk. Feuchtigkeit des Leibes. 1) moiteur, *f.* humeur, *f.* substance fluide. 2) *méd.*: une humeur dans le corps. § 1) płonki od wilgotności rostą; wilgotność wody, mokrey rzeczy; wilgoć księgom i owocom barzo szkodliwa. 2) czterech iest przednich wilgotnośći w ćiele: krew, żołć, melankolia i flegma, to iest wilgotność albo wodnistość biała.

wilgotność żywotna der Lebens-Saft, die natürliche Feuchtigkeit. l'humide radical dans un corps.

wilgotność kleiowata. klebrige Feuchtigkeit. viscosité, humeur visqueuse et gluante.

wilgotność albo parę wydawać, *wypuszczać.* ausduften. exhaler, s'exhaler, s'évaporer; aller en vapeur; jetter, pousser, exhaler des vapeurs.

wilgotnośći wychodzenie, *wypuszczanie*, *wydawanie.* die Ausduftung. évaporation, exhalaison. *f.*

wilgotnośći iakiey w ćiele ludzkim zbytek. Heilk. Ueberfluß einer Feuchtigkeit im Geblüt eines Menschen. *Médéc.* cacochimie; superfluité de mauvaises humeurs, de mauvais suc dans le sang d'un homme.

Wilgotny, Wilgny, Wilgi. 1) feucht. 2) Heilk. wäßrig, pflegmatisch. 1) moite, humide, qui a de l'humidité. 2) *Méd.* aqueux, humide, flegmatique, pituïteux.

Wilia, Wigilia. 1) der heilige Abend vor einem Fest. 2) vorhergehender Tag, kurze Zeit vor etwas. 3) die Wilie, ein Fluß in Lithauen. 1) vigile, veille, le jour qui précède quelque fête. 2) veille, le jour ou le tems qui en précède un autre. 3) Vilie, un fleuve en Lituanie. § 1) w wilią Bożego Narodzenia. ** 2) w wilią śmierći szczęśćie go potkało.

wilie za umarłych. in der Kirche das Officium defunctorum, so bey den exequiis gesungen wird. *Terme d'Eglise.* les Vigiles *f.* office pour les morts.

wilie za umarłego śpiewać. das Officium defunctorum singen. chanter vigiles.

Wilk. 1) ein Wolf 2) Wolf, Vielfraß, Fresser. 3) ein Räuber, Waßer-Reis am Baum. 4) der Krebs, eine Baum-Krankheit. 5) ein Baum im Fluß, an den die Schiffe scheitern. 6) ein Wurm im Geschwür. 7) der Wolf oder Krebs, ein Bein-Geschwür. 8) Bergw. der Wolf so sich an den Seiten des Schmelz-Ofens ansetzet. 9) Hauhechel, Stall-Kraut. 1) loup. 2) goulu, glouton, gourmand; celui qui mange comme un loup. 3) faux bois, faux bourgeon, drageon, rejeton inutile; courson d'arbre. 4) le chancre, espèce de gale ou de pourriture sèche qui survient aux arbres.

5) un arbre caché sous l'eau contre lequel les bateaux échouënt. 6) un ver dans un ulcére. 7) loup, ulçère qui vient aux jambes. 8) *Métal*: ce qui s'atache aux côtez de la fournaise. 9) arrête-boeuf une herbe § 1) Wilk szkodny i napaściwy; wilk chowany, przyiaciel iednany, żyd chrzczony niepewni. *prov.* 2) z wilka nie uczynisz barana, *prov.* w Anglii wilkow niemasz. 2) wilk to obżarty. 3) wilki drzewom szkodzą. 4) wilk się w drzewie niby wrzodem czarnawo w kupie wikle i wiąże. 5) wilk iest prąd na dnie bez gałęzi ogniły. 6) wilk robak w rzedzie się rodzący. 7) wilk w nogach przydaie się pewnym ludziom.

wilki. Wolffs-Bälge. peaux de loup; fourrure de loup. § szuba wilkami podszyta.

wilk Murzynski, wilk mieszaniec. Art kleiner Wölffe in Orient, so begierig die Menschen freßen. hiéne, espèce de petits loups en Orient, qui dévore les hommes.

wilk morski. Meer-Wolff, Hay. loup de mer, requin, requiem.

wilk zielony ziele. vid. *Zaraza ziele.*

wilk kuchenny żelazny, wilki kuchenne. Brat-Bock, Brand-Bock. chenet, hâtier.

ostatnia wilkiem orać. mit einem Ungeschickten oder Widerspänstigen richtet man nichts aus. courir la poste sur un un cheval revéche.

o wilku gadka (mowią) a wilk w sieci. wenn man vom Wolff redet, ist er nicht weit. quand on parle du loup on en voit la queuë.

mamy wilka w sieci. wir haben ihn im Sack. nous l'avons dans la nasse; nous le tenons; il est empoché.

stroni od niego iako wilk od sieci. er ist ihm so lieb als dem Kramer der Dieb. il le regarde comme un loup gris.

wilka szczut. er ist heisch geworden; er hat den Schnuppen. il a vu le loup; il est enrhumé; il a crié au loup.

wywołasz (nie wołay) wilka z lasa. mahle den Teufel nicht an die Wand. ne parlez pas du loup il arrivera sans vous.

cały baran (cała koza) i wilk syt niech będzie. man muß es so machen daß der Wolf satt wird, u. das Schäfchen ganz bleibet. il faut sauver la chévre et les choux.

cały baran a wilk syt bydż nie może. man muß ein Übel von etlichen wählen. on ne peut pas sauver la chèvre et les choux.

wyią o nim wilcy w lesie. die Sperlinge auf den Dache zitschern von ihm. il est la fable du jour.

leżąc wilk nie tyie. vom Faullentzen wird man nicht reich; gebratne Tauben fliegen einem nicht ins Maul. les aloüettes ne tombent pas du ciel toutes rôties; à renard endormi rien ne lui tombe à la gueule.

wilk go ożionął; potkał wilka. er ist für Schrecken außer sich. le loup l'a vu le prémier; il est tout efraïé.

mow wilkowi paćierz, a wilk owca. die Natur läßt sich nicht ändern; die Katze läßt das Mausen nicht. la brebis bêle toujours d'une même sorte; la nature ne veut rien perdre; la caque sent toujours le harang.

iakby mi o żelaznym wilku baiał. er redet mir von Böhmischen Dörfern vor. c'est du Grec (du Breton) pour moi.

znać wilka choć w baraniey skorze. einen Wolf im Schafs-Peltz erkennet man leicht. il est aisé de reconnoître un loup envélopé dans la peau de brebis; un loup est toujours loup, eut-il la queuë coupée.

iuż to źle kiedy wilk wilka zrze. es siehet schon schlecht aus, wenn die Wölffe einander freßen. l'afaire est bien méchante quand les loups se mangent.

wilka do owczarni zamknąć. den Bock zum Gärtner machen. faire le loup berger.

i liczone wilk bierze. auch die gezählten Schafe frißt der Wolf. à brebis comtées le loup en prend une.

co wilk załapi, prożno wydźierać. was er einmahl im Rachen hat, ist schwer wieder zu bekommen. il est bien difficile de l'arracher de sa gueule.

nauczy się wyć kto z wilki przestaie. mit den Wölfen lernet man heulen. quand on est avec les loups on aprend à heurler; on heurle avec les loups.

wilcy go ziedli. er bleibet lange weg; man sollte ihn nach den Tod schicken. il est allé à la bonne eau; il seroit bon à aller querir la mort.

Wilkoleczy. den Wehr-Wolf angehend. de loup-garou.

wilkolcza choroba. Wehr-Wolfs-Kranckheit, da der Krancke sich einbildet, er sey ein Wolf und Kinder todt beißet. licantropie, maladie mélancolique d'un homme qui s'imagine étre devenu loup et étrangle les enfans.

Wilkołek. Wehr-Wolf. loup-garou, licantrope, *m.* § wilkołek iest człowiek

ktoremu się samemu sobie w wilka obrocony zdaie.

Wilkom. Willkommen, Paß-Glas. vilcom, flûte, carrousse, godet, grand verre dans lequel on boit la santé d'un ami à son arrivée.

Wiłowe oczko ptaszek, *vid.* Strzyżyk.

* Wiluię, szaleię. toben, rasen. être enragé; devenir, être furieux.

Wiły. *plur.* szaleństwo. Raserey, Narrheit, Tollheit. folie, extravagance, rage, furie. § wiły robić.

Wilżeię, wilgnę. feucht werden. devenir humide.

Wilżyna ziele, *vid.* *lisi ogon.*

Wina. 1) Schuld, Verschuldung. 2) Geldstrafe. 3) die Fahrläßigkeit in den Rechten. 1) faute. 2) amende, peine pécuniaire. 3) négligence en terme de droit. § 1) nie wina to moia. 2) położyć, zapłacić winę pieniężną; sto złotych na winę odłożył; wina wedwoynasob albo dwoynasobna; winę biorę z kogo; winę przepadam; winę komu skazać, nakazać. 3) wina większa, mała, mnieysza.

wina prawna. 1) Ersetzung der Proceßkosten und Schäden. 2) Gerichts-Sporteln. 1) restitution des dépens et des dommages. 2) droits, dépens, frais.

winę komu dawać. einem Schuld geben. s'excuser sur qu.; mettre le tort, rejetter, faire retomber la faute sur qu.

Winda. eine Winde, Hebezeug Lasten in die Höhe zu ziehen. guindal, machine qui sert à élever les fardeaux. § winda klub wiele maiąca.

winda prosto stoiąca. eine Spindel, Spille, Winde mit einem stehenden Well-Baum. engein, cabestan, singe, *m.* machine à tirer les charges dont le rouleau se tourne sur un pivot.

winda poprzeczna, albo leżąca. Haspel, liegende Winde, ist ein horizontaler Wellbaum. guindal, guindeau, mulinet, truie, c'est un tour ou rouleau posé horizontalement.

winda wiatrakowa. Windmühlen-Spindel. engein de moulin à vent. § osada walca windy wiatrakowey ma bydź w przyćioskach.

winda wozowa. Wagen-Winde, Wagen-Heber, Baum-Heber. cric, cric-vireveau, instrument pour élever les chariots.

windarz, co windami robi. Arbeiter bey einer Winde. ouvrier qui guinde, qui tourne un engein.

Windowanie. das Winden, Heraufziehen mit einer Winde. guindage, *m.* l'action de guinder.

Windowy. zum Hebezeug gehörig. d'engein, de guindal. § windowy gozdź albo hak u liny; windowe wręby albo zawiasy gdźie bieguny chodzą.

czop windowy. der Zapfen an einem Well-Baum. le mamelon d'un treuil.

window walec. die Welle an einer Winde. treuil, arbre, *m.* rouleau de guindeau.

windowe liny. Strickwerck an einer Winde, die Kloben-Stricke. les haubans; les cordages de guindeau.

Winduga, pobrzeże. Anlände, Anfuhrt, Ufer wo Waaren aus- und eingeladen werden. quai; le rivage où l'on charge et décharge les marchandises.

Winduię co. hißen, winden, aufwinden. haubanner, guinder, remonter.

windować się. sich in die Höhe winden. se pousser, se porter en haut; se guinder.

Windyczka, *vid.* Winniczka.

Winiarczyk. Wein-Küper, Weinschencker-Gesell. garçon de taverne où l'on vend du vin.

Winiarski. 1) Weinschencker-. 2) Wein-Winzer-. 1) de marchand de vin. 2) de vigneron.

Winiarstwo. der Wein-Schanck oder das Wein-Winzer Gewerbe. le métier de marchand de vin ou de vigneron.

Winiarz. 1) Weinhändler, Weinschencker. 2) Wein-Winzer, Wein-Gärtner. 1) marchand de vin, tavernier, cabaretier qui vend du vin à pot. 2) vigneron.

Winien, Winny. im *Nomin. sing. Masc.* ist Winien gewöhnlicher als Winny. 1) schuldig, der etwas begangen hat. 2) schuldig, das man wiedergeben soll. 3) schuldig, der schuldig ist. 4) schuld, der Ursache ist, der davor kan. 5) schuldig, verbunden. *au* Nominatif *singulier Masculin* Winien *est bien plus en usage que* Winny. 1) coupable. 2) dû, ce qu'on doit. 3) redevable de qu. ch. à qu; qui doit du reste. 4) qui en peut; qui en est la cause; qui en est la faute. 5) redevable, tenu, obligé à. § 1) winien tego występku; karano winnych, niewinnych puszczono. 2) winnych ći nie zapłacę pieniędzy aż. 3) winieneś mi talar, resztę, księgę; com ći winien. 4) winien był żem tego urzędu nie dostał; w tymeś winien; com ći winien żeś nie powiedział; winienem sam sobie; samaś

sobie

ſobie we wſzystkim winna. 5) rożna to, bydź winnym komu pieniędzy a dobrodżieystwa; winienem mu tey łaski, tego dobrodżieyſtwa; z winnym to oddam odwdżiękiem.
ſamem winien. ich bin ſchuld. je me condanne; c'eſt ma propre faute.
nie winien temu. er iſt nicht ſchuld daran, er kann nicht davor. il n'en eſt pas la faute; ce n'eſt pas ſa faute.
nie winien temu ale ia. er kann nicht davor aber ich. il n'en peut mais moi.
winnego, obżałowanego poſiać u ſądu. die Geſtalt, der Stand eines Beklagten vor Gericht. la condition, l'air d'un acuſé.
Winiowka. ein Wein=Faß. tonneau au vin.
Winkiel, *g. winkla,* kąt. Meßk. ein Winckel. *Géom.* un angle.
Winko. Weinlein, guter Wein. petit vin, ginguet; du bon-vin. § winka śię napić nie wadżi.
Winnica. 1) Wein-Berg, Wein-Garten. 2) der Wein, die Weinſtöcke im Weinberg. 1) vigne, lieu planté de vignes. 2) vigne; tous les ceps d'une vigne. § 1) w winnicy robić, winnicę opatrowanie. 2) winnica albo gromada maćic winnych rostących; winnica młoda, nieobrana, podwiązana; winnice uſadżić.
winnice, Weinberge. vignoble, *m.* pluſieurs vignes en une contrée.
winnicę opatrować, ſprawiać. einen Weinberg zurichten. houër la vigne; donner un labour à une vigne.
Winniczka. ein Wein=Apfel. pomme goût de vin.
Winniczny. Wein=Berg=. de vigne, de vignoble, qui concerne la vigne ou le vignoble. § winniczny grunt; winniczne roszty.
czynsz winniczny. Zins von Weinbergen. comptant; vignage, *m.*
winniczny robak. vid. *robak winnicę psuiący.*
Winnik. *g. a.* 1) Geißel, Ruthe. 2) Art von Tüchern womit man im Bade einen ſchmeißet und den Schweiß treibet. 1) diſcipline, foüet, verges. *f. plur.* 2) eſpèce de linge dont on fouëtte au bain pour exciter la ſueur. §. *1) winnikiem śię siecze; mogłes na winnik chrostu nie żałować. 2) winnika (chwostaka) w Litwie zażywaią.
Winnik iabłko. *vid.* Winniczka.
Winno mi. man iſt mir ſchuldig. on me doit.

Winnoliſtny; liśćia winnego śiła maiący. voll Wein=Blätter. qui a beaucoup de pampres; plein de feuilles de vigne.
* Winność komu czego; obowiązek oddania. Pflicht, Schuldigkeit wiederzugeben. devoir, obligation de rendre ce qu'on doit.
rożna iest winność pieniędzy a dobrodżieystwa. es iſt ein Unterſcheid einem Geld und Wohlthaten ſchuldig zu ſeyn. il y a de la diférence entre devoir de l'argent et être redevable d'un bienfait.
Winny, *od winy. vid.* Winien.
Winny, *od wina.* 1) Wein=, zum Wein gehörig, den Wein betreffend. 2) Wein=, aus Wein gemacht. 3) Wein=; den Weinſtock=angehend. 4) Wein=, weinigt, nach Wein ſchmeckend, riechend. 5) Wein=färbig. 1) de vin; au vin; qui regarde le vin, qui eſt déſtiné au vin. 2) de vin, fait de vin. 3) de vin, de cep, de vigne. 4) vineux, qui a le goût de vin, qui ſent le vin. 5) vineux, tirant ſur le vin. § 1) winny szynk, starek; winna piwnica. 2) winny (z wina uczyniony) ocet, winna polewka, winne ukapki. 3) winne liśćie; winna płonka do ładzenia; winne iagody; ogrodnik, wierzchołek młody winny. 4) winny smak, zapach. 5) winny (winu podobny) kolor, maść winna.
winny szynkarz, vid. Winiarz 1)
winnego szynku dom. Wein=Haus. taverne, cabaret où l'on vend du vin.
winna latorośl. jähriger Wein=Schoß. un pampre; nouvelle branche.
winna rozga ktora owoc wydaie. vid. Winorośl.
winnego liśćia przerzedzanie. das Abblatten der Weinſtöcke. ébourgeonnement.
winne liśćie przerzedzać. den Wein abblatten. épamprer, éfeuiller, ébourgeonner la vigne.
winna bieśiada. Wein=Gelack, Wein=Schmaus. carrouſſe, repas où l'on boit beaucoup de vin.
winne żiele, samorost. (protomedia, caſignete, acaſignete) ein gewißes Kraut. eſpèce de plante.
Wino. 1) Wein, Weinbeeren. 2) Wein ein Getränck. 3) Wein, ein Getränck aus Früchten. 4) mit Wein zubereitetes Tränckchen für einen Krancken 5) Grün in der Karte. 1) vin, baïes de vin, fruit de vigne. 2) vin la liqueur. 3) du cidre, une boiſſon qui ſe fait de quelque fruit. 4) un médicament préparé avec du vin. 5) le feüillage,

le trefle, la couleur verte du jeu des cartes Alemandes. § 1) grono wina; wino niedoźrzałe; wino wiszące na maćicach. 2) wino kwaskowate, nakwaśniałe, łagodne, mocne, tęgie; a nam wina przynośćie, z wina dobra myśl rośćie. 3) wino niewłaſne z owocu, z rozenkow robione; wino z iabłek iabłecznikiem śię nazywa. 4) wino purguiące. 5) wino śię święći.

wino głowne, wyborne, przednie, Haupt-Wein. du très-bon vin; du vin fort et bon; du vin de Monsieur l'Abé.

wino średnie, podgłowne. Mittel-Wein. du vin médiocre; vin d'une oreille; du vin gris.

wino podłe, złe. ſchlechter Wein. vin de deux oreilles; méchant vin, ripopé, *m.*

wino stołowe; wino obroczne. Speiſe-Wein, Tiſch-Wein. petit vin; vin de dépenſe ou de ménage.

wino poślednie; wino z wytłoczyn polanych wodą; lura. Lauer, Treſter, ſchlechter Wein. piquette, vin de ſuite.

wino bez tłoczenia z iagod ćiekące; treść, ſamotreść. der Vorlauf, Wein der ungepreßt abläuſt. mére-goute; vin de mére-goute; goute; vin qui coule ſans avoir preſſé les raiſins.

wino dwuroczne, trzyletnie. zweyjähriger, dreyjähriger Wein. vin de deux feuilles; de trois feuilles.

wino ſłodkie. ſüßer Wein. vin de liqueur.

wino mieſzane, roztworzone. mit Waſſer gemengter Wein. abondance; du vin trempé ou mêlé avec de l'eau.

wino niemieſzane, nieroztworzone. reiner Wein. du vin pur.

wino przyprawne, hypokras. angemachter Wein. hipocras; vin mêlé de ſucre et de canelle *&c.*

wino warzone, podwarzane. geſottner Wein. de la raiſinée; du vin cuit.

wino do chowania. Wein der aufbehalten wird. vin de garde.

czerwone wino. rother Wein. vin rouge.

wino czerwonawe, klaret. röthlichter, ſchielender Wein. vin clairet, qui eſt un peu rouge.

wino niezlewane, nieprzetaczane, na drożdżach, na lagrze. Wein in Fäſſern. vin qu'on a mis dans des tonneaux.

wino zbierać, obierać. Wein leſen. vendanger.

wina zbieracz. Wein-Leſer. vendangeur.

wina zbieranie. die Weinleſe. vendange.

* *wino świętego Jana, porzeczki.* Johannis-Beeren. groſeilles, *f. plur.*

wina obrodzenie. reiche Wein-Erndte. abondance des raiſins; une abondante recolte des grapes.

** Winograd, ** winogrod. Wein-Garten. vigne; lieu planté de ceps. § w winogradźie maćica dorodna.

Winogrodnik. Wein-Gärtner, Winzer. vigneron.

Winorodny. Weintragend. qui porte beaucoup de vin; abondant en raiſins. § w Węgrzech winorodnych.

** Winorośl, *f.* ein Wein-Stock. un cep, vigne, un pié de vigne.

winorośl, latorośl winna, rozga winna ktora owoc wydaie. Wein-Ranke mit Trauben. un pampre avec les grapes; une branche qui porte des raiſins.

Winotyczny. voll Wein-Pfähle und Wein-Reben. plein d'échalas; abondant en ceps. § gaiek winotyczny.

Winowanie. Beſchuldigung. acuſation, blâme, *m.* imputation.

Winowat, winowaty, winien. der einem ſchuldig iſt. qui eſt redevable à qu. de; qui doit à qu. qu. ch.

Winowayca. Miſſethäter, Verbrecher. mal-faiteur, criminel.

* *winowayca, dłużnik.* Schuldner. débiteur.

Winowka, *vid.* Winiowka.

Winko. ſchlechter Wein. un méchant vin; piſcantine, ripopé, *m.*

Winſzowanie. Wunſch, Anwünſchung. ſouhait, félicitation, compliment de félicitation qu'on fait à qu. pour lui montrer ſa joie de ſon bonheur. § nayniżſze ſwoie do tey godnośći oddaię powinſzowanie.

winszuię komu czego; życzę. anwünſchen, wünſchen. complimenter qu. ſur un bonheur; féliciter qu. de qu. bonheur. § winſzować komu Biſkupstwa, ſtarostwa, świąt, szczęśćia.

winuię kogo w czym. beſchuldigen, Schuld geben. blâmer qu. de; imputer, attribuer quelque faute ou quelque mal à. §. winowano mię w tym.

Wiodę, *wiedźie, wiodł, wiedli, wieść,* wodzę. 1) eine kurze Zeit führen, leiten. 2) einen auf etwas bringen; verleiten, führen zu etwas. 3) führen, aufführen, aufrichten, in die Höhe führen, bauen; führen in die Länge. 4) gehen als der Weg wohin. 5) auf einen bringen; einen beſchuldigen, einem vorwerfen. 6) führen, bringen als zur Armuth. 7) treiben ein Gewerbe. 8) ausführen, beſchreiben. 9) herleiten von etwas. 1) mener par un petit eſpèce de tems; amener, conduire à un lieu.

2)

2) porter, mener, guider, pouſſer à. 3) élever, conſtruire, bâtir, tirer, faire. 4) aler, conduire, mener, comme le chemin à. 5) imputer, atribuër à qu. quelque faute, la jetter ſur qu. 6) porter, mener comme à la pauvreté. 7) faire, exercer un métier. 8) déduire, pouſſer, pourſuivre; décrire, repréſenter. 9) déduire, raporter, tirer, prendre l'origine de. § 1) wieść chorego, konia, damę za rękę. 2) nieznacznie go do tego (na to) wiodł. 3) wieść mur w dłuż, w gorę; wieść, row, wał, wodę. 4) ta droga do miaſta wiedźie. 5) wiedź co chcesz na niego, iednak niewinny. 6) takie życie do uboztwa, do piekła wiedźie. 7) wiedźie kupiectwo, rzemiesło, handel. 8) Poeta rzecz ma przyrodzonym wieść i zdobić ſpoſobem. 9) wiodł swoy rod, początek narodu tego od Troiańſkiego obleżenia.

wieść żywot. ein Leben führen. mener une vie.

wieść koſzt. Unkoſten haben, tragen. porter, avoir les frais; faire qu. ch. à ſes dépens.

wieść proces, prawo o co z kim. mit einem Proceß haben, um etwas rechten, einen Proceß führen. plaider qu; faire un procès à qu; avoir un procès, étre en procès avec qu. de qu. ch.

wieść woynę. Krieg führen. faire la guerre.

wieść ſpor z kim. einen Streit haben. avoir une querelle, une diſpute avec qu.

wieść śię. 1) ſich befinden; es einem gehen. 2) gehen; geführet, gelenket werden. 1) aller, ſe porter, ſe trouver en bon ou en mauvais état de ſanté. 2) aller bien ou mal; réüſſir, tourner bien ou mal. § 1) iak śię Was Panu wiedźie? 2) źle, dobrze śię wiodą ſprawy iego.

Wiola. eine Baß-Geige. viole, un inſtrument de muſique à groſſes cordes § rznie na wiole.

Wionąć, *F. wionę.* wehen als der Wind. ſoufler comme le vent. § gdy wionie (wienie) wiatr; wiatr liśćie z drzewa zwionął.

zwionął. er iſt von ſeinem Vorſatz abgegangen. il a abandonné ſon deſſein.

gdyby co przećiwnego wioneło. wenn ſich etwas widriges ereignen ſollte. s'il arrivoit quelque accident fâcheux, quelque traverſe.

*Wionek, wianek. ein Blumen-Straus. bouquet.

Wienienie. das Wehen. le ſoufle d'un vent.

Wior. ein Span. copeau, éclat de bois, chicot.

nie iest co wźiąć we dwa wiory. es iſt ſo ſchlecht, ſo elend, das man es kaum mit zwey Spähnen faſſen kann. c'eſt une choſe ſi chétive qu'on ne la ſauroit prendre entre deux copeaux; cela ne vaut pas un zeſt.

Wioska. Dörflein. hameau, petite village.

Wiosło. 1) ein Ruder. 2) Brod-Schieber der Becker. 1) rame, aviron. 2) péleron, dont les boulangers enfournent le pain. § 1) wiosła szerza albo pioro; wiosła rękoieść. 2) wiosło piekarskie do wſadzenia chleba.

wiosłow dozorca. Aufſeher der Ruder eines Schiffs. remolar, oficier qui a la charge de tenir les rames en état.

wiosłem robić. rudern. tirer à la rame, nager, ramer, faire aller à force de rames.

wiosłem robienie. das Rudern. l'action de tirer à la rame.

Wiosłowy. Ruder-, zum Ruder gehörig. de rame.

powrozy wiosłowe. Stricke, womit die Ruder angebunden werden. les cordes avec quoi on atache les rames à leur nage.

gwozdź wiosłowy. Ruder-Nagel oder Ring. nage, *m.* cheville de rame.

wiosłowy rudelnik. ein Ruder-Knecht. rameur, tireur de rame.

wiosłowych rządca. Ruder-Meiſter, Aufſeher der Ruder-Knechte. le comite d'une galére.

wiosłowy niewolnik. Ruder-Knecht auf einer Galeere. vogueur, forçat, galérien.

wiosłowi niewolnicy. die Ruder-Knechte auf einer Galeere. le chiourme ou les forçats d'une galére.

wiosłowych ławy. Ruder-Bänke. les bancs des forçats.

**Wiosłolotnie } *adv.* wie von Rudern
**Wiosłoruſznie } getrieben. à force de rames.

** Wiosłolotny } von Rudern getrieben.
**Wiosłoruſzny } pouſsé par les rames.

Wiosna. der Frühling, das Frühjahr. le printems; la ſaiſon printanniére.

*Wiośniowy, wieśienny. Frühlings-. printannier, de printems.

Wiosnuię. den Frühling wo leben, zubringen. paſſer la ſaiſon printaniére en quelque lieu; ſejourner pendant le printems dans un lieu.

Wiotchy. 1) mürb, morsch, verlegen, alt. 2) locker, das sich knöten läßt. 1) gâté, pourri, mou; corrompu, usé par le tems. 2) mol, aisé à paitrir. § 1) wiotche i zależałe sukno; wiotcha szata; wiotchy trzewik.
wiotchy śnieg. der Schnee ist locker, läßt sich knöten. la neige est pésante.
*Wiotesz. *f.* ⎫ starzyna. Plunder, Lum=
*Wioteszka ⎭ pen, Gerille. haillon, *m.* guenilles *f. plur.* vieillerie.
* Wiotesznik, partacz. Ausbesserer, Flicker alter Sachen. ravodeur, racoutreur.
Wiotszeię. vor Alter mürbe, morsch werden; sich abnutzen. se corrompre, amollir, s'user; se consumer à force de servir; se gâter par le tems. § szaty wiotszeią.
śnieg wiotszeie. der Schnee wird locker. la neige pése.
Wiozę, *wieźie*, *wiozł*, *wieźli.* fahren, führen etwas zu Lande oder Wasser. charier, mener avec un chariot; voiturer, mener dans un chariot, dans un bateau; voiturer par terre ou par eau. § wieźć towary nawą, wozem; wiozł wino, zboże lądem, wodą.
wiozę śię. sich selbsten fahren. se promener en chariot, en bateau; conduire soi même le coche, le bateau. § wiozł śię nawą, wozem.
* *wieźć śię koniem; iechać na koniu.* reuten. se promener, aller à cheval.
wieź się ztąd; fora ztąd; precz ztąd. packe dich von hier. va te promener.
Wir. Wirbel, Strudel im Wasser. tourbillon, tournant, tournoïement de l'eau; une eau qui va en tournoïant; remole; un contournement d'eau qui est dangereux. § na morskich okręt ginął wirach.
Wirgili, *g. Wirgilego* ⎫ Virgilius der la=
Wirgiliusz, *g.a.* ⎭ teinische Poete. Virgile le Poëte latin.
Wirgiliuszowy. Virgilii, den Virgilium angehend. de Virgile. § wiersz Wirgiliuszowy.
Wirowaty, pełen wirow. strudelicht; voll Wasser=Wirbel. qui va en tournoïant; plein de tournans. § wirowate Scyle.
Wirtel, *vid.* Wiertel.
Wirydarski. zum Lustgarten gehörig. de jardin de plaisance, de verger. § wirydarskie chłodniki robić.
Wirydarskie rzemiesło ⎫ Lust=Gärtnerey.
Wirydarstwo ⎭ jardinage, *m.* science de cultiver les vergers.
Wirydarz. *g. a.* 1) Lustgarten, lustiger Baum=Garten. 2) Blumen=Garten vor den Fenstern. 1) verger, jardin de plaisance. 2) jardin portatif, ambulant. § 1) świat iest wirydarzem a człowiek kwiatem.
Wirydarznik. Lust=Gärtner. jardinier qui cultive les vergers.
Wirydarzyk. *g. a.* Lust=Gärtchen. jardinet, petit jardin.
* Wisam. *vid.* Wiszę.
Wiśiadło. 1) Schwebe, Brod=Hänge, ein Brett an Stricken, die man an der Stuben=Decke anmachet. 2) eine Rick, ein Gestelle mit hölzernen Nägeln etwas daran zu hängen. 1) tablette; ais ataché par le moien des cordes au plancher; pour mettre qu. ch. 2) patelier; une piéce de bois avec des chevilles acommodées par le menuisier pour y pendre qu. ch.
Wiśiadełko. Treßurchen zu Gläsern. tablette pour y mettre des verres.
* Wiśiec ⎫ ungehangner Dieb, Galgen=
Wiśielec ⎭ Dieb. pendart; un traine-potence. § wiśielca karać.
Wiśielny ⎫ Weixel=. de Vistule. § Wenda
Wislny ⎭ w wiśielnych śię zanurzyła nurtach; wislny rotman; wislna woda.
Wiśienka. eine kleine Kirsche. petite cérise.
Wisła. die Weixel. Vistule un fleuve. § Wisła iest dwoiaka, iedna samica, druga lacha.
Wiśliśko. ein Arm von der Weichsel. bras de Vistule.
Wismond, wismunt. Wißmuth, eine Berg=Art. bismuth, blanc de perle, un minéral.
Wiśń. *f.* 1) eine Kirsche. 2) ein Kirsch=Baum. 1) cérise. 2) cérisier. § rożne są wiśień gatunki.
kwaśne wiśnie. saure Kirschen. griotes. *f. plur.*
wiśnie pstre. bunte Kirschen. des bigarreaux; cérises bigarrées.
wiśnie psie. vid Miechunki.
Wiśniak. *g. a.* Kirschmeth. de la piquette, de l'hidrómel de cérise.
wiśniak winny. Kirsch=Wein. du vin de cérise.
Wiśniasty. in Gestalt einer Kirsche. en façon d'une cérise.
wiśniasty kamień. ein Edel=Stein der die Gestalt einer Kirsche hat. espèce de perle qui a la figure de cérise.
Wiśniowy. Kirsch=, von Kirschen. de cérise. § wiśniowe drzewo.
wiśniowa gorzałka. Kirsch=Brandwein. hipotèque; eau de vie faite de cérises.
wiśniowa farba, vid. Laka.

Wiszę.

Wiſzę, *śi*, *śiał*, *śieli*. 1) hängen an etwas. 2) bey den Gerichten anhängig seyn. 3) abhangen von etwas; beruhen, ankommen auf etwas. 4) zweifelhaftig seyn, sich nicht entschließen. 1) pendre en haut; étre pendu à; étre, demeurer en l'air. 2) étre commencé; étre acroché, étre dénoncé, enteriné; étre porté au jugement. 3) tenir à, dépendre de. 4) balancer; hésiter. § 1) u kołka (na kołku) wiśi; wiśiał za nogi. 2) ta sprawa iuż wiśi u ſądu. 3) na ostatniey chwile wieczność wiśi; na tym ſzczęśćie naſze, życie naſze wiśiało. * 4) długo wiśiał (ważył śię) nim to uczynił.

wiśieć nad czym. 1) über etwas hängen. 2) über einem schweben; einem bevorstehen, nahe seyn, drohen. 1) pancher ſur; étre ſuſpendu au deſſus de. 2) pancher, étre prêt à tomber, venir fondre ſur. § 1) nad miasteczkiem gora wiśiała; rozumieli że im nieprzyiaćiele nad karkami wiśieli; iuż miecz nad głową wiśiał.

wiszący. 1) hangend. 2) bevorstehend, nah, androhend. 1) pendant, pendu, ſuſpendu. 2) imminent, prêt à tomber ſur. § 1) karoca na pasach wiſzą-ca.

wiśi to na wyroku. dieses ist noch unausgemacht, unentschieden. la choſe n'eſt pas encore baclée, décidée.

Wiſzoprost linia gieometryczna. Meßk. eine senkrechte Linie. *Géom.* ligne perpendiculaire.

Witalny. zur Aufnahme, zum Bewillkommen eingerichtet. propre à ſaluër, à recevoir les gens; de viſite, d'acueil. § pokoy witalny; mowa witalna.

Witam. 1) einen bewillkommen, aufnehmen, empfangen. 2) einen als König, Bischof bewillkommen, für einen König, Bischof erkennen, ausruffen; einem zum Antritt einer Ehren-Stelle wünschen. 3) mit Freuden aufnehmen, umfassen. 4) einen übel bewillkommen; mit Schelten, Schlägen aufnehmen. 1) recevoir, acueillir qu; faire un acueil favorable à qu. 2) ſaluër, proclamer qu. Roi, Evêque; faire un compliment à qu. ſur ſon avénement à une haute dignité; féliciter qu. de; complimenter qu. ſur. 3) embraſſer, recevoir avec joïe. 4) recevoir qu. mal ou avec des coups; traiter qu. rudement en l'acueillant. § 1) witać kogo weſołym okiem; należytym go przywitano pokłonem; przywitay brata twoiego; witać kogo ręką. 2) przywitali go krolem, Biſkupem, Staroſtą. 3) witać pożądane nadźieie. 4) przywitał go kiiem, srogim łaianiem.

witam Was Pana; *witay Was Pan*. ich heiße Sie willkommen; willkomm mein Herr. ſoïez bien-venu Monſieur; je vous ſaluë.

mile kogo witać. einen wohl aufnehmen. faire un obligeant acueil à qu.

witay mi to; *dobry to zysk*, *obrywka*; *dobra to grzanka dla mnie*. das ist ein guter Bissen, ein guter Gewinnst für mich. c'eſt un bon, un friand morceau pour moi; c'eſt un gain pour moi.

przywitać, *witać kogo z drogi*. einem zu seiner Ankunft wünschen. complimenter qu. à ſon arrivée.

przywitać śię, *witać śię*. einander bewillkommen. ſe complimenter, ſe faire ſes bienvenuës; acueillir l'un l'autre. § mile śię przywitali.

Witanie, przywitanie. Willkomm, Bewillkommung, Aufnahme. acueil, la reception qu'on fait à une perſonne qui arrive ou qui aborde.

Witany, przywitany. aufgenommen. acueilli, receu.

Witeczka, witka. 1) weidne Ruthe; Gerte. 2) Reif aus einer weidnen Ruthe. 1) petite ozier, petite branche d'un jeune ſaule. 2) hard, *f.* rouette faite d'oſier. § 1) witki do plećienia koszykow.

witki, *witeczki*. Schnörkel, Ranken womit sich ein Pflanze anhenkt. tenons, tendons; curilles, *f. plur.* par lesquelles une plante s'acroche. § witeczki u latorośli winnych, u chmielu, u korbaſow.

witeczki źiele. (*ſpartum*) Ginstpfriemen-Kraut. genet piquant; genet d'Eſpagne.

Witwina. Wasser-Weide, Bach-Weide. petit ſaule noir; ſiler, eſpèce de ſaule. § z witwin koſzyki, połkoſzki plotą, rośćie przy wodach na piaſzczyſtych wylewkach.

Wity. gewunden als ein Kranz. fait, lié, aſſemblé, monté, *en parlant des bouquets*. § wieńce z kwiatow wite.

Wiu, *interj.* ju, Wort der Fuhrleute die Pferde anzutreiben, huë, haïe, *mot dont les charriers font avancer les chevaux*.

Wizerunek, Wizerunk. 1) Urbild, Vorbild, Original. 2) Ebenbild. 3) Beyspiel. 4) Begrif. 1) original, mére, modèle, *m.* choſe qu'on veut imiter. 2) modèle, *m.* copie, image, repréſentation, portrait de qu. 3) modèle *m.* règle,

règle, exemplaire, *m.* exemple, *m.* 4) image, idée. § 1) według wizerunku odmalowany obraz. 2) świat ziemski iest wizerunek świata gornego i niebieskiego. 3) przykładnym cnoty wizerunkiem każdemu świeći. 4) wizerunek rzeczy ktory w sobie przyymuiemy.

na wizerunek żywego obraz. ein Bild nach dem Leben. l'exemple du vif ou de l'original; portrait fait d'après nature.

Wizerunkowy. zum Vorbild, zur Nachfolge vorgestellt. original, exemplaire, qui sert de modèle, d'exemple.

Wizya. 1) falsche Erscheinung eines Schwärmers. 2) gerichtliche Besichtigung, Umritt der Gerichte. 1) fausse aparition, sote vision d'un visionnaire. 2) visitation, visite, chevauchée, transport, décente. § 1) czarnoksiężnik wizye w kole miewa. 2) iechać na wizyą; skazanie wizyi; sąd wizyi; komornik wizyą składa.

Wizytacya, doglądanie z urzędu. Visitation, Besichtigung, Durchsuchung. visitation, visite.

wizytacya towarow na cle. Visitation der Waaren auf den Zoll. recensement; visitation, visite des marchandises à la doüane.

Wizytator. Besichtiger, Visitator. Visiteur, celui qui visite.

wizytator, strażnik celny. Zoll-Visitator. commis, garde, mouchard.

Wizytka mniszka. eine Visitten-Nonne. Réligieuse de la visitation.

Wizytuię, obieżdżam, obchodzę. visitiren; besichtigen, durchsehen. visiter; faire la visite de. § wizytować klasztor.

wizytować towary na cle. auf dem Zoll die Waaren visitiren. recenser, visiter les marchandises à la doüane.

Wkanąć co w co, wkrapiać *F. wkanę.* eintröpfeln. instiller.

Wkładam, *v. m. F. włożę.* 1) legen, setzen, stecken in oder auf etwas. 2) aufsetzen als den Huth. 3) einlegen, zur Besatzung geben. 4) setzen, bringen in eine Schrift. 5) einmischen, einfalzen. 6) einen belegen mit etwas; einem auflegen eine Last. 7) auf einen schieben, legen. 8) anhalten, gewöhnen zu etwas. 9) einlegen, ins Mittel schlagen, darzwischen legen. 1) poser, mettre y, dedans, sur. 2) mettre comme le chapeau sur la tête. 3) mettre comme une garnison dans une ville. 4) mettre, inserer dans un écrit. 5) entremêler dans; entrelasser qu. ch. de. 6) mettre sur qu; imposer à qu. qu. ch; charger qu. de. 7) mettre, rejetter, faire retomber quelque faute sur qu. 8) faire, apliquer, habituër, dresser qu. à. 9) interposer, entremettre, emploier son aurorité, sa priére. § 1) włoż rękę w zanadrze; pierśćień na palec, pieniądze, zegarek do kieszeni; włożywszy ręce w zanadrze chodźi; włożyć ćieżar na ramię. 2) wkładam czapkę, kapelusz komu na głowę. 3) włożmy osadę do tego miasta. 4) włoż tę nowinę w twoy list, w twoię mowę. 5) miedzy wiersze swoie włożył materye prostą mową pisane. 6) włożyć na kogo potwarz, karę, podatki; to na mię obowiązek wkłada. 7) swoie niecnoty na mię wkłada. 8) wkładać (nakładać) kogo w co. 9) włożyć powagę swoię, prosbę za kogo.

włożyć komu co do ucha. einem etwas ins Ohr sagen. parler à l'oreille de qu.

włożyć co w rachunek. etwas in die Rechnung setzen, bringen. mettre, tirer qu. ch. en ligne de comte.

wkładać się. 1) einer Sache obliegen, sich ergeben; sich halten zu etwas. 2) sich ins Mittel schlagen, sich annehmen; einem beystehen. 1) s'apliquer, s'atacher avec aplication, se donner tout entiére à. 2) s'intéresser à; s'entremettre de qu.; s'emploïer pour; prendre les intérets d'une personne. § 1) włożył się w kupiectwo. 2) proszę abyś się do tego włożył; włożył się krol za niego do Oyca Swiętego.

Wkładanie, włożenie. das Legen auf oder in etwas. l'action de mettre dedans ou sur.

wkładanie, włożenie czego w co. 1) das darzwischenlegen, setzen. 2) Einsetzung, Einschiebung, Einfalzung, Einfügung. 1) interposition, l'action de poser entre les choses. 2) insertion; action par laquelle est inserée une chose dans une autre. § 1) włożenie ręki w kieszeń, szat miedzy bielizną. 2) wkładanie litery w słowo, wiersza w w prostą mowę.

wkładanie się, włożenie się w co. Vorsprache, Vermittelung, Hülfe. entremise, interposition, aide, secours. § uwolniony za włożeniem się przyiaćioł.

Wkładany, włożony. 1) eingelegt, eingesteckt. 2) eingefalzt, eingemischt. 1) mis entre, sur ou dedans. 2) inseré; entremêlé.

wkła-

wkładanego, włożonego co. eingeschobene, eingefalzte Sache. chose insérée, mise dans une autre.
Wklęsło *adv.* hohl eingebogen. d'une maniére enfoncée ou recourbée par le dedans.
wklęsło czynić, krzywić na doł we środku. einwärts hohl machen, einbiegen, vertiefen. enfoncer, recourber par le dedans; faire une cavité.
Wklęsłość, dołkowatość. Vertiefung, einwärts gemachte Biegung. le concave, la concavité, enfonçure d'une chose.
wklęsłość nosa. die Gestalt einer eingebogenen Nase. l'enfonçure d'un nez recourbé au milieu.
Wklęsły, dołkowaty. rundhol, einwärts gebogen, vertiefet. creux, concave, enfoncé, recourbé pas le dedans; qui va en enfonçant. § wklesłe rycie.
wklęsły nos. eingebogene Nase. un nez refrogné, édosé.
Wklęśniam co. *v. m. F. wklęśnię.* etwas einklemmen. engager, serrer qu. ch. entre deux choses. § wklęśnić żelazo w szrubsztak.
Wklęśnienie. 1) Einklemmung. 2) Winkel im Gebäude, inwendige Ecke. 1) serrement, l'action de serrer, de ficher entre deux choses. 2) encognure; un angle entre deux murs d'un bâtiment.
Wklęśniony. eingeklemmet. engagé, serré entre deux piéces.
Wkopanie czego w źiemie. Eingrabung, Einsetzung in die Erde. enterrement, enfouissement; l'action de mettre dans la terre.
Wkopany. in die Erde eingegraben. dressé, mis dans la terre. § słup wkopany.
Wkopywam co w źiemię, *v. m. F. wkopię.* eingraben, in die Erde setzen. enterrer; enfoüir en terre; planter, mettre, dresser dans la terre. § wkopać w źiemię trup, słup, drzewo.
Wkorzeniam śię, *v m F. wkorzenię śię.* sich einwurtzeln. s'enraciner, prendre racine.
Wkorzeniony. eingewurzelt. enraciné.
Wkować co, *v. m. F. wkuię.* einschmieden. forger qu. ch. dans les fers.
wkować komu ręce, nogi. einem die Hände, die Füße einschmieden. mettre les fers, le ceps aux mains, aux piez; charger qu. de fers; mettre qu. aux fers.
Wkowanie, wkućie. das Einschmieden. l'action de mettre aux fers.
Wkowany, wkuty. eingeschmiedet. mis aux fers.

Wkowką. Ortband am Degen, am Sebel. bouterolle; le bout qui est mis à un fourreau de l'épée.
Wkrącam, *v. m. F. wkręcę.* eindrehen, hereindrehen. ficher dans qu. ch. en tortillant, en tournant; tortiller qu. ch. dans une autre.
wkręćić śię. sich einschmeicheln. s'insinuër, s'introduire dans l'afection de qu.
Wkraczam. *v. m. F. wkroczę.* 1) einfallen in ein Land. 2) sich in ein übles Unternehmen einlassen, treten, sich einmischen. 3) sich einlassen in etwas; anfangen als eine Rede. 1) faire une course, une irruption dans un païs ennemi. 2) tremper, se fourrer, se mêler dans un mauvais dessein. 3) s'engager, entrer dans; entamer un discours. § 1) nieprzyiaćiel wkroczył w granicę, w państwo. 2) wkroczyć w występek. 3) wkroczywszy w dyskurs daley rzecz prowadźił.
Wkraczanie, *vid.* Wkroczenie.
Wkradam śię, *v. m. F. wkradnę.* 1) sich herein stehlen, sich herein schleichen. 2) sich einliebeln, sich einschmeicheln. 1) se fourrer, se glisser dans un endroit. 2) s'insinuër, se nicher, se couler, se glisser, s'entreglisser, s'introduire petit à petit dedans. § 1) wkradł śię złodźiey do pokoiu. 2) wkradał śię w niego, pochlebstwy w łaskę krolewską; wkradać śię do miasta, do familii, w familią; wkradła śię nieniewiść tych Panow nieukroconych; herezya śię wkrada.
wkradać śię w urząd. eindringen, sich einschleichen in ein Amt. s'intrure, entrer dans une dignité sans aucun droit.
wkradaiący śię. der sich einschmeichelt, beliebt macht. insinüant, gagnant l'afection de qu.
Wkradanie śię w kogo. Gewinnung eines Gewogenheit, Einschmeichelung. insinüation; l'action de s'insinuër dans le coeur de qu.
wkradanie śię w urząd chytre, zdradliwe; nieważne dostanie urzędu. Erschleichung, widerrechtliche Erhaltung eines Amts, Eindringung in ein Amt. intrusion, l'action de s'emparer d'une dignité sans un titre légitime.
Wkrapiam co, *v. m. F. wkropię.* eintröpfeln, einsprengen in etwas. instiler, laisser tomber les goutes dans qu. ch.
Wkrapianie, wkropienie. Einsprengung, Eintröpflung. l'action d'instiler; instilation.
Wkręćić. *vid.* Wkrącam.

Wkroczenie. 1) Einfall in ein Land. 2) Eintritt in eine Rede. 3) Unternehmung einer Uebelthat. 1) irruption, invasion, course, débordement, incursion dans un païs. 2) entrée d'un discours. 3) entreprise criminelle; atentat sur ou contre. § 1) wkroczenie nieprzyjacielskie. 2) wkroczenie w dyskurs, w materyą. 3) wkroczenie w występek, w woynę przećiw Oyczyznie.

Wkroczony. 1) eingefallen in ein Land. 2) der sich in etwas eingelassen hat. 1) entré dans un païs ennemi. 2) qui a trempé, qui s'est mêlé dans une afaire criminelle.

Wkrotce, *adv.* im kurzen, in kurzer Zeit. dans peu de tems; en peu.

Wkruszyć, *F. wkruszę*, wdrobić. einbrocken. émier qu. ch. parmi une autre.

Wkupny. von Aemtern. erkäuflich. venal; qu'on peut acheter, *en parlant d'ofices.*

wkupne. Aufnahme-Geld, so beym Antritt in eine Zunft, in ein Amt gezahlet wird. entrée, droit; ce qu'on est obligé de païer pour sa reception à un colége, à une dignité.

Wkupuię się. *F. wkupię się.* sich einkaufen; erkaufen ein Amt, ein Recht. acheter une charge, un droit de faire qu. ch. § wkupił się w Radę, do prawa tego, do wrębnego.

Wkuty. *vid.* Wkowany.

Władam, *v. m. F. władnę.* 1) gebrauchen, bewegen, rühren ein Glied, desselben Gebrauch haben. 2) führen als den Zepter, den Degen. 3) herrschen, regieren. 4) einrichten, anwenden, gebrauchen. 1) se servir d'une partie de son corps; mener, manier, remüer, mouvoir un membre; faire usage d'un membre. 2) manier, tenir le sceptre, l'épée. 3) manier, gouverner, conduire, dominer, régir. 4) régler, arranger, disposer. § 1) władać ręką, palcem. 2) władać berłem, buławą, szablą, szpadą. 3) mądrze włada poddanemi; wszystkim sam włada. 4) dźiśiay tak dobrze czasem władnąłem, żem wczas moiey dokończył roboty; takbym podrożą moią władnąć chćiał, abym.

władać iezykiem. die Zunge bewegen. manier la langue; remüer la langue.

dobrze władać ięzykiem. ein gut Mundwerk haben; gut reden können. avoir la langue bien penduë; parler facilement et élegamment.

władać sobą. 1) sich bewegen wie man will. 2) sein eigner Herr seyn. 3) Herr von seinen Leidenschaften seyn. 1) se mouvoir; se pouvoir mouvoir; se remüer à son aise, autant qu'on veut. 2) avoir ses droits; être hors de tutèle, hors de page; n'être pas sujet à personne. 3) être maître de soi; se gouverner, se maitriser soi même.

Władanie, władnienie. *vid.* Władza.

**Władogromnie. *adv.* mit einer fürchterlichen Gewalt. d'une maniére formidable; avec une puissance terrible.

**Władogromność. fürchterliche Regierung, erschrecklicke Macht. puissance formidable; gouvernement qui donne de la terreur.

**Władogromny. fürchterlich im regieren. formidable, qui a une puissance terrible; qui porte terreur par tout.

Władycki. einen griechischen Bischof oder Bißthum betreffend. d'Evêche, d'Episcopat ou d'Evêque Grec.

Władyctwo. griechisches Bißthum; die Würde eines griechischen Bischofs. un Evêché ou un Episcopat Grec.

Władyk. } Władyka } griechischer Bischoff. un Evêque Grec.

Władza. 1) Gebrauch, Bewegungs-Kraft eines Gliedes. 2) Gewalt, Aufsicht. 3) Commando über eine Armee. 1) usage, *m.* mouvement, remûment, maniment d'un membre, force qu'on a de se servir d'un membre de son corps. 2) maniment, gouvernement, direction, pouvoir, puissance. 3) commandement, pouvoir de commander une armée. § 1) tak chory że żadney w członkach nie ma władzy. 2) ma władzą nad dobrami swoiemi, nad temi ludźmi, nad tym kraiem. 3) woysko mu pod władzą oddano woienną.

tyle władzy nie ma nad sobą. er hat nicht so viel Gewalt über sich. il n'a pas tant de pouvoir sur soi même.

władza żywota i śmierći nad kim. die Gewalt des Lebens und Todes über einen. la puissance de vie et de mort sur qu.

Wlanie, wlewanie. 1) das Eingießen. 2) Abtretung seines Rechts. 1) l'action de verser une liqueur dans. 2) cession, transport de son droit. § 1) wlewanie wina w kieliszek. 2) wlewanie prawa swoiego na kogo.

Wlany. 1) eingegossen, eingeschenkt. 2) eingeflößt, von Gott oder der Natur gegeben. 1) infusé, versé dans un vaisseau. 2) infus, donné par infusion.

§ 1)

§ 1) wlane wypiy wino. 2) wlana od Boga nauka, mądrość.
*Właściwie ⎫ 1) eigentlich, nicht verblümt.
Właśnie ⎭ 2) eigenthümlich, eigen. 1) proprement; en mots propres; au propre; d'une maniére simple et sans figure. 2) en propre; comme son propre bien. § 1) właśnie powiedział. 2) należy mu to właśnie.
właśnie tak. eben so. tout ainsi; tout de même; justement ainsi.
właśnie tak iak. eben so als. tout ainsi que.
właśnież tak? ist es eben so? est-ce proprement ainsi?
właśnie, właśnie wczas. eben zu rechter Zeit. tout à point; tout à propos; à point.
Właściwy. *vid.* Własny.
Właścizna, własność. Eigenthum. possession, proprieté. § trzymać co przez właściznę; właścizna to moia.
Własnomiętność. 1) Habsucht; Habbegierde, Eigennutz. 2) Privat-Nutzen. 1) interêt, amour de bien; faim, *f.* soif, *f.* grande passion de posseder, d'avoir. 2) l'interêt particulier.
własnomiętność albo prywata zakonnika. Eigennutz eines Ordens-Bruders. l'interêt particulier d'un Réligieux.
Własnomiętny. 1) eigenthümlich. 2) Eigenthums Herr. 3) eigennützig, begierig nach einem Eigenthum. 1) propre, qui apartient en propre à qu. 2) propriétaire, possesseur. 3) interessé, qui aime fort ses interêts.
Własność. 1) Eigenthum. 2) Eigenschaft, Kraft einer Sache. 3) eigentlicher Verstand eines Worts. 1) propriété, droit qu'on a de posseder une chose. 2) propriété, vertu, force, qualité propre et particuliére d'une chose. 3) proprieté, sens propre; véritable et propre signification des mots. § 1) te dobra moiey się własności przywróciły; oddaię komu kamienicę na własność; własność iest sposob nabywania; trzymanie przez własność. 2) to ziele rożne ma własności. 3) własność (sens własny) słowa.
własność języka. eigne Redens-Art einer Sprache. un idiotisme.
Własny, właściwy. 1) eigenthümlich, 2) eigen. 3) eigen, angebohren, gemäß. 4) gehörig, gerichtbarlich, rechtmäßig. 5) rechtmäßig, gerecht. 6) eigentlich, nicht verblümt. 1) propre, qui apartient à qu. 2) propre, particulier, qui regarde qu. 3) propre, convenable, conforme. 4) ressortissant, compétant, pourvû du pouvoir de juger. 5) légitime, juste. 6) propre, qui a une signification propre. § 1) to własna moia rzecz, wieś; iego własnym mieczem go zabił. 2) iego własna wola; własny iego brat z moiey własney woli się to działo 3) własny to zielu temu przymiot wspaniałość umysłu iest właściwą bohaterom cnotą. 4) zapozwać kogo do własnego sądu, forum. 5) własne właściwe i prawne wypowiedzienie woyny. 6) własny, niewłasny wyraz.
własne imię. Gram. eigentlicher Nahme. *Gram.* nom propre.
własna ręka czyia albo pismo. eigene Hand oder Schrift. un autographe, un écrit de la propre main d'une personne.
własney ręki zapis, podpis. eigner Hand-Unterschrift. signature, seing, paraphe, *m.*
własne; własna rzecz. eigenthümliches. le propre, le propre bien de qu. § oddać komu co za własne; własne to moie.
własne, właściwe, własna to tego człowieka. das ist diesem Menschen eigen, das ist ihm angebohren zu—. C'est le propre de cet homme de—. § twoie właściwe bliźniego szarpać honor.
Wlatam ⎫ *F. wlecę.* 1) herein fliegen. 2)
Wlatuię ⎭ auffliegen, in die Höhe fliegen. 3) sich schwingen auf ein Ehren-Amt. 1) voler dedans; voler dans. 2) voler en haut. 3) s'élever, se hausser en dignité. § 1) wleciał wrobel do izby. 2) wleciały kuropatwy. 3) na wysoką wleciał godność.
Właz ⎫ wtręcień, wtręt. 1) einer der
*Włazło ⎭ sich in ein Amt gedrungen, solches widerrechtlich erhalten hat. 2) ein beschwerlicher Mensch. 1) homme intrus qui sans aucun droit s'est mis en possession d'un ofice; un homme entré par les voies illégitimes dans quelque poste. 2) un homme importun et incommode.
Włażę, *v. m. F. wlezę.* 1) hereinkriechen; in etwas kriechen. 2) auf etwas steigen, klettern. 1) se couler, se glisser, se trainer en un lieu. 2) grimper, griver sur; monter dessus. § 1) wlazła drzazga w palec; wilk wlazł do obory. 2) wleź na to drzewo; wleść na dach.
oczy mu wlazły w głowę iako śledziowi. die Augen liegen ihm tief im Kopf. il a les yeux tout enfoncez.

wlazło

właziło mu to w głowę. das steckt ihm im Kopfe, das geht ihm im Kopf herum. il s'est entêté de cela; cela le martele.

Wlec, *vid.* Wlokę.

Wieść, *vid.* Włażę.

Wlepiam co. *v. m. F. wlepię.* einkleben. coler qu. ch. dedans; atacher avec la cole dans qu. ch. § wlep tę karteczkę; obrazek w książkę wlepiwszy.

wlepić w co oczy. auf etwas steif sehen; die Augen von etwas nicht wenden. atacher ses yeux à; regarder avec atention; ficher le visage sur; asseoir sa vuë sur; dévorer qu. des yeux.

wlepić w co myśli, serce. seinen Sinn, sein Herz an etwas hängen; etwas beständig in den Gedanken haben. avoir l'esprit tendu à; atacher l'esprit, le coeur à qu. ch.

dusza się iego w myślach wlepiła. er sitzt, er ist in tiefen Gedanken. il reve; il pense fortement; il donne carriére à son imagination..

Wlewam co. *v. m. F. wleię.* 1) eingießen. 2) cediren; auf einen andern bringen; einem abtreten. 3) wunderlich einem etwas mittheilen, geben, einflößen. 1) verser, décharger dans. 2) transférer, transporter, céder un droit à qu. 3) infuser, répandre des dons dans, § 1) wley piwo w tę śklankę. 2) wlewać krolestwo, prawo, dług na kogo. 3) wlać w serce czyie należytą uniżoność i pobożność; Bog dobrą w niego wlał duszę; Bog duszę w ciało wlewa.

Wlewek. *g. a.* Abtretung seines Rechts; Ceßion. cession, transport de son droit. § wlewkiem nabyte prawo.

Wliśnik ziele. *g. a. vid. kozia brodka.*

Włoć prośiana ziele. *vid. prośiana włoć.*

Włoce, *plur.* eine Schleife Lasten fort zu schleppen. poulain, traineau à trainer les fardeaux.

Włoch. Italiäner. un Italien. § Włośi tam byli.

Włochy, plur. Italien. Italie. § do Włoch poiechał; we Włoszech się bawi.

Włochaćiny, *plur.* Kosmaćiny. Zäserlein, Fasern. chevelure, petits filets; fibres, filamens.

Włochato, *adj.* fasrig. d'une maniére fibreuse. § włochato to ziele rośnie.

Włochaty, Kosmaty. fasrig, zaserig. filamenteux, fibreux.

włochaty ptak. ein Vogel der rauhe Beine hat. un pié de liévre; oiseau à piez velus.

włochaty gołąb. } eine Hosen-Taube,
Włochatonogi gołąb } rauchfüßige Taube. pigeon patu.

Włoczę, *czy, czył*; włokę. 1) schleppen, herumschleppen, im Schleppen anhalten. 2) eggen. 1) trainer qu. ou qu. ch. par quelque espace de tems; tirer et mener derriére soi par terre. 2) hercer la terre. § 1) włoczyć kogo za nogi, za rękę; koń go włoczy; włoczyć szatę po ziemi. 2) włoczyć rolą.

włoczyć nogi za sobą. im gehen die Beine schleppen. aller sur les talons.

włoczyć kogo za włosy. einen bey den Haaren herum schleppen. trainer, tirer qu. par les cheveux.

włoczyć się. 1) sich auf der Erde schleppen als ein Kleid das herunter hänget. 2) kriechen. 3) sich ausbreiten, von einander gehen. 4) herumtreiben, umherziehen. 1) se trainer; trainer, aller par terre comme un habit trainant. 2) ramper, griver, trainer par terre. 3) se répandre, s'érailler, se desunir, s'épandre, passer par tous cotez. 4) se trainer, roder, errer; mener une vie vagabonde. § 1) szata mu się po ziemi włoczyła. 2) włoczy się wąż po trawie. 3) gdy się dymy po domie włoczą; 4) z niewiastą się włoczy.

koń włoczący nogi, vid. Włogawy koń.

Włoczęga. 1) herumtreiber. 2) das Herumreisen, das Umherziehen. 1) homme vagabond; pié-poudreux. 2) vie vagabonde. § 1) włoczędze chleba na kiiu dawać trzeba. 2) po takich pracach i włoczęgach.

Włoczenie, wleczenie. das Schleppen. l'action de trainer.

włoczenie, bronowanie. das Eggen. l'action d'hercer la terre.

Włoczenka. eine kleine Lanze. petite lance.

Włocka. 1) kleine flüchtige Hand. 2) türkisch Garn zur bunten Nath. 1) caractères fort menus; écriture de lettres très-petites. 2) montassin, sorte de fil de laine à broder. § 1) włoczką pisać. 2) włoczka do wyszywania.

Włoczkowy. 1) klein, mit kleinen Buchstaben geschrieben. 2) Garn-, aus türkischem Garn gemacht, geneht. 1) écrit en lettres très-petites. 2) fait de montassin; brodé avec du fil de laine. § 1) włoczkowy charakter; włoczkowe pismo. 2) sznurek włoczkowy; taśiemka włoczkowa.

wyszywanie włoczkowe. bunte Nath, Garn-Nath. tapisserie, broderie de montassin.

Włocznia. eine Lanze, ein Speer. lance, pique. § pięć włoczeń; włocznie gołe bez grotu, z grotem; włocznią zabity.

włocznia źiele (Lonchitis) Milz-Kraut Spicant. lonchite.

Włoczniowy. Lanzen-. de lance. § grot włoczniowy.

Włoczniśko. Lanzen-Holz, Lanzen-Stock. fût, bois de lance.

Włoczny. Hufen-, zur Hufe eines Landes gehörig. qui concerne la mesure de terre de trente arpens. § woyśko z wyprawey włoczney.

Włodarka Verwalterin, Hofmeisterin im Dorf. intendante de village; femme d'intendant d'un village.

Włodarz. Verwalter, Haus-Vogt, Hofmeister. chasse-avant, intendant, économe, valet de cour; grangier qui a soin d'une ferme, qui fait travailler les païsans.

Włodarzę, *rzy, rzył.* } auf einem Dorf
Włoduię. } Verwalter seyn.
étre intendant d'un village; avoir soin d'un village, d'une ferme.

Włogawy koń. ein Pferd das den Spaht in den Hinterbeinen hat oder selbige schleppet und nicht recht auftrit. cheval rampin, ou celui qui aiant l'éparvin traine ses piez de derriére.

Włok. Zug-Garn der Fischer. vervain, traineau, espèce de fillet à pécher. § ryba do włoku wpadła.

Włoka. 1) Hufe Landes. 2) eine Schleife, darauf der Pflug statt der Räder fortgeschleppet wird. 1) mesure de terre de trente arpens. 2) sorte de traineau sur lequel se traine une charruë qui n'a point de rouës. § 1) włoka Chełmińska albo łan ma dłuż morgow 30. to iest prętow kwadratowych 900 albo 9 wężyśk; włoka mnieysza niż łan, więcey niż czwartą części. 2) włoki do pługa gdźie kołek niemasz używaią.

Włokę, *wlecze, włokł,* włoczę. 1) eine kurze Zeit schleppen. 2) nach sich ziehen, nach sich haben. 1) trainer par un très-petit tems. 2) avoir une suite, troler après soi; atirer, causer. § 1) przywlecz to drzewo; wlec, włoczyć za włosy. 2) ta sprawa wielki ogon, zgubę za sobą wlecze.

wszystkie swoie za sobą wlecze dźieci. sie schleppet alle ihre Kinder mit sich. elle trole tous ses enfans après soi.

wlec się, ciągnąć się iako wilk, lis. sich im Gehen strecken; schleichen als der Wolf, der Fuchs. s'alonger. s'étendre en marchant; marchez à pas de loup, de renard.

Włokno. 1) Bast an den Bäumen, Kräutern. 2) Fasern, Zäserlein. 3) Garn, Gespinst. 4) Spinnweben. 5) der Sommer, weiße Spinnweben so des Sommers in der Luft fliegen. 1) la peau déliée qui couvre quelques plantes. 2) fibres, *f. plur.* filamens, *m. plur.* 3) chose filée; fil de chanvre, de lin. 4) toile d'araignée; fil d'araignée. 5) fréluche, filandres, *f. plur.* arantelles, *f. plur.* petits fils qui volent en l'air au coeur de l'été. § 1) przy czesaniu lnu wiele pacześi i paździerzy a włokna mniey odchodźi; włokno na źiołach, drzewach albo łyczko ćienkie. 2) włokno albo nitki w ćiele ludzkim. * 3) iedna włokno (przedźiwo) podaie, a druga śćigi rachuie. 4) paiąk z śiebie rodźi włokno. 5) włokno lataiące.

Włoknisty. dünnhäutig, zasrig, fasrig. fibreux; qui a une peau déliée.

Włos. *g. a. u.* 1) ein Haar. 2) ein Haar vom Kopf. 3) Haar an unterschiedenen Theilen unsres Leibes. 4) Haar in den Schwäntzen, Augen-Wimpern der Thiere; ihr kurzes Haar heißt *śierć.* 1) poil. 2) cheveu 3) poil dans quelques endroits de nôtre corps. 4) crin; long poil dans la queuë, dans les paupiéres des animaux, *dont le court poil s'apelle* śierć. § 1 włosy mi wypadaią; wyymiy ten włos. 2) wyczesać sobie włosy. 3) włosow wyrastanie pod powieką choroba; włosy w nozdrzach, włonie nisko, na pierśiach. 4) włosy końskie.

włosy na głowie. Haupt-Haar. les cheveux; chevelure. § włosy gęste kędźierzawe, kręcone, skręcone w kłąb.

piekne ma włosy. er hat ein schönes Haupt-Haar. il a la tête belle.

włosow opadanie na głowie. das Ausfallen der Haare. alopécie, dépilation, maladie qui fait tomber le poil. § włosow opadanie na brwiach.

włosow opadanie od francy. der Haarfall von der Franzosen-Krankheit. pélade, maladie causée par la vérole.

włosow wyrywanie. das Haar-Ausreißen. l'action d'arracher le poil. § włosowki są kleszczki do wyrywania włosow.

wyrywaniu włosow służąca maść. Salbe, darnach die Haare ausfallen. un dépilatoire;

toire; une emplâtre pour ôter le poil de dessus le corps.
wyrywać włosy kleszczykami, maścią, żywicą. die Haare mit Zänglein oder Harz ausreißen. arracher le poil avec des pincettes ou avec de la résine.
włosy własne, nieprzyprawne. eignes Haar. tête naissante.
włosy przyprawne. falsches Haar. faux cheveux; tour de cheveux.
włosy wypuszczam; włosami obrastam, vid. Włośieię.
o włos. adv. bey einem Haare; bey nahe. pour peu; peu s'en faut; peu s'en est fallu.
włosy mi wstawaią. die Haare stehen mir zu Berge. cela me fait hérisser, dresser les cheveux.
zwiiać włosy. die Haare aufwickeln. papilloter,
zwiianie włosow. das Aufwickeln der Haare. papillotage, *m.*
włosy złote źiele. (blytum) Mayer, Meyer-Hahnenkamm. blette; poirée rouge.
Włość, *f.* Klucz. Herrschaft von etlichen Dörfern; große Land-Güter. Seigneurie; de grandes terres; un grand héritage.
Włosek, *g. a.* Härchen. petit cheveu; petit poil. § i włosek mu z głowy nie spadnie.
włoski Panny Maryi, skalna rutka źiele. (adjantum) Frauen-Haar. capilaire, capili Veneris, salva via.
włoski Maryi złote. (adjantum aureum) goldner Wiederton. du politric, sorte de capilaire.
na włosku tylko wiśi. es hängt nur an einem Haare. cela ne tient qu' à un bouton.
Włośiany, z włośia. härner, von Haaren. de poil; fait de poil ou de cheveux. § deki włośiane; wstążka włośiana.
Włośiasty, włosom podobny. Haarartig, gleich dem Haare; fasrig. ressemblant au poil; fibreux.
Włośie, *collec.* die Haare. poil; cheveux *plur.* § deka z włośia.
włośie u wędy] Angel-Schnur. la ligne
Włośień *f.*] de pécheur.
Włośieię, włosami obrastam; wypuszczam włosy. mit Haaren bewachsen; Haare bekommen; rauch werden. se couvrir de poil; commencer à avoir des cheveux.
Włośienica. 1) Haar-Hemd, Haar-Gurt, den einige strenge Ordens-Brüder um den bloßen Leib tragen. 2) Haar-Tuch, Zeug aus Pferde-Haaren. 1) haire ou cilice *m.* que de certains Réligieux austères mettent autours du corps. 2) étamine, étofe faite de crin.
Włośisty, włosow pełny. voll Haare, rauch. velu, chevelu; plein de poil ou de cheveux.
Włoski. Italiänisch, Welsch. d'Italie, Italique.
po włosku auf welsche Art; Italiänisch. à l'Italienne.
po włosku mowić. Italiänisch reden. parler Italien.
Włoski źiele. *vid.* Włosek — *Włoski.*
Włosopad kamień (polythrix) ein gewisser Edel-Stein davon die Haare ausfallen. pierre précieuse qui fait tomber les cheveux.
Włosowki, *plur.* do włosow wyrywania kleszczyki. ein Rauf-Zänglein die Haare auszurupfen. pincettes qui servent à arracher le poil.
Włoszka, eine Italiänerin. une Italienne.
Włoszek herb. Wappenk. zwey Schwerdter ins Kreuz, mit einer Rose in jedem Winkel und einer Krone und Helm darüber. *Blas.* deux glaives mis en croix, dont chaque angle est orné d'une rose, avec une couronne et un timbre dessus.
Wlot. *adv.* hurtig, geschwinde. à l'instant, tout-à-l'heure, tout incontinent. § wlot się porwał, wlot przyydźie.
Włożenie. *vid.* Wkładanie.
Włudzam, *v. m. F. włudzę.* etwas einschmeicheln, einreden; mit Schmeicheley zu etwas bringen. insinuër, faire entrer adroitement qu. ch; persuader, porter qu. à qu. ch. § włudźić w chorego potrawę, lekarstwo; włudzał to zdanie w serce iego.
włudźić się w kogo, wkradać się. sich einschmeicheln, sich einliebeln. s'insinuer, se glisser, s'introduire avec esprit.
Wmawiam co. *v. m. F. wmowię.* einem etwas einreden, einen zu etwas bereden, zu etwas verleiten. 2) einem etwas einbilden wollen. 1) persuader qu; porter, amener qu. à qu. ch. 2) persuader à, faire acroire qu. ch. à qu. § 1) wmowił w niego tę naukę. 2) wmawia w niego szaleństwo; tę chorobę.
Wmieszać co w co. *F. wmieszam.* einmischen. entreméler, méler parmi, méler dedans, mélanger.

wmieszanć

wmieszać się w co. 1) sich einmischen, sich einmengen. 2) sich einschleichen, sich einnisteln. 1) se mêler, s'intriguer, se mettre, s'ingerer dans. 2) se fourrer, se nicher, s'introduire. § 1) wmieszał się w ludźie, w tę sprawę. 2) wmieszał się w tym domu, w tym mieśćie.

*Wmieśćić się, *F. wmieszczę się*; zmieśćić się. Platz, Raum haben. tenir, pouvoir contenir, avoir place.

Wmykam w, *v. m. F. wemknę.* einschieben. faire glisser, glisser, couler, fourrer, mettre une chose dans une autre.

wemknąć się. sich einschleichen. se couler, se glisser, se fourrer dans, s'insinuër. § rożne błędy się w tę księgę wemknęły.

Wmykanie. das Hereinschieben. l'action de glisser, de couler dans.

wemknienie, wemknięćie. geschehene Einschiebung. coulement; l'action par laquelle on a glissé une chose dans une autre.

wemknienie się. das Einschleichen, die Einschleichung. insinuation par laquelle entre, se glisse une chose dans une autre.

Wnaszam. *vid.* Wnoszę.

Wnątrz, *adv. et pr. g.* inwendig, drinnen. au dedans. § wnątrz źiemie.

Wnątrz, wnątrze, *vid.* Wnętrze.

**Wnęczka, wnuczka. Enkelin. petite fille.

**Wnęk, wnuk. ein Enkel. petit fils.

Wnet, *adv.* den Augenblik, bald. tout incontinent, bientôt.

Wnętr. ein Mann oder Thier nur mit einer Hode oder Geile; ein halbes Männlein, ein halber Mann. un demi-homme; un demi-mâle; homme ou animal qui a seulement un testicule.

Wnętrz. } wnątrz, wnątrze. das
Wnętrze. } Inwendige, das Innere.
Wnętrzność. } le dedans; partie intérieure. § we wnętrznośći i na powierzchnośći źiemie.

wnętrznośći. das Eingeweide. les entrailles, *f.* les viscères, *m.* le dedans d'un animal. § wnętrznośći wypatroszyć.

wnętrznośći gorne w pierśiach. das Ober-Eingeweide. les entrailles d'en haut; les parties nobles. § ośierdźie wnętrznośći gorne od dolnego brzucha dźielą.

wnętrznośći dolne. das Eingeweide, das Gedärme. les intestins, les boïaux.

wnętrze flatka. der Bauch, der Halt eines Gefäßes. le bouge, le ventre; la capacité intérieure d'un vaisseau. § wnętrze, brzuch dzbana, flaszy, albo plac, miara wnętrzna w ktory się co może wlać albo wsypać.

ze wnątrz. von außen. de dedans, de dehors.

Wnętrzny, wewnętrzny. inwendig, inner, innerlich. intérieur, de dedans; qui est dedans. § wnętrzne mieszkanie, lekarstwo, ukontentowanie.

część wnętrzna. der inwendige Theil. la partie intérieure; le dedans.

Wniebowstąpienie Pańskie. Himmelfahrt Christi. l'Ascension, une fête.

Wniebowźięćie P. Maryi. Mariä Himmelfahrt. l'Assomtion une fête.

Wnieboyrzał, ryba morska. *vid.* Niebowid.

Wnieśienie, *vid.* Wnoszenie.

Wnieśiony. eingetragen, hereingebracht. Die anderen Bedeutungen sind aus dem *verbo* Wnoszę zu machen. porté en dedans. *On peut former les autres significations du verbe* Wnoszę.

Wnik, *g. u.* 1) Wolfs-Grube. 2) *fig.* Falle, Stricke. 1) une fosse profonde pour prendre les loups. 2) *fig.* piége, *m.* embuche. § 1) pokopać wniki; iuż go ma wniku zwierzecym; myśliwiec ku wnikom zwierza napędza. **2) pomylił im te wniki naroszczone; uszedł szczęśliwie tych wnikow.

Wniwco, ni w co, } in nichts, in
Wniwczym, ni w czym. } keiner Sache. en rien; en aucune chose.

Wniwecz obroćić. vernichten, in nichts verwandeln. anéantir; mettre, reduire en rien.

wniwecz się obroćić, wniwecz iść. zu Wasser, zu nichts werden, vergehen. s'anéantir, se convertir en rien, s'évanoüir.

Wnoszę, *v. m. F. wniosę.* 1) herein tragen. 2) eintragen, einbringen. 3) bringen auf einen, einem zuwenden. 4) tragen, bringen in Rechnung. 5) beschweren ein unbewegliches Gut. 6) Gericht. produciren, vorbringen. 7) einlegen als eine Vorbitte. 8) machen, vorbringen, vorlegen. 9) schließen, abnehmen. 10) aufbringen, einführen eine Gewohnheit. 1) porter dans, mettre dedans. 2) remporter, rendre, raporter, produire, avoir quelque profit. 3) transporter, transférer, aporter; faire passer quelque bien dans une autre famille. 4) enrégîtrer; mettre, écrire sur, dans. 5) charger les immeubles d'une chose onereuse. 6) *Palais:* produire; faire voir et amener devant le Juge. 7)

faire

faire, insinuër, dresser, présenter, proposer, interposer, emploier ses priéres, son autorité. 8) faire, apporter une question, un objection. 9) inférer, conclurre une chose de. 10) introduire, faire recevoir, mettre en usage, en vogue. § 1) wnieś to do izby. 2) wniosł te pieniądze do skarbu krolewskiego, ta maiętność wnośi tyśiąc talerow. 3) obszerne włośći do moiey wniosła familii; przez to wniosł Litwę do Korony. 4) wniosł tę sumę w rachunek, w regiestr, w księgę. 5) wnieść na dobra swoie sumę, ewikcyą pod zaręką ważnośći rzeczy. 6) wnieść powod ma świadkow, dowody. 7) gorącą za nim wnoszą instancyą; wnoszę prośbę do Was Pana. 8) wnośić zdanie, racye, kwestyą. 9) inaczey sobie po doznaney twoiey łasce wnośić nie mogę; ztąd wnoszę, że. 10) wnośić obyczaie, modę, naukę nową.

wnośić śię. aufkommen, entstehen, s'introduire, prendre cours; être, devenir en vogue. § wniosł śię był ten zwyczay.

wniosła śię ta kwestya. es entstand die Frage. on a mis la question sur tapis.

Wnoszenie. 1) das Hereintragen. 2) das Hereinbringen; Einfuhr der Waaren. 1) l'action de porter dedans. 2) le transport, l'entrée des marchandises dans un païs.

Wnuczka, wnęczka. Enkelin. petite fille.

wnuczka brata, śiostry. des Bruders oder der Schwester Enkelin. arriére-niéce.

Wnuczek, Wnuk } Enkel. petit fils.

wnuk brata, śiostry. des Bruders oder Schwester Enkel. arriere-neveu

*Wobses, wciąż do, prosto ku. *adv.* spornstreichs, blind zu, gerade zu. sus contre, à corps perdu, de toute la vitesse, à bride abatuë. § wobses za wilkiem psy bieżą; wobses skoczył do (na) nieprzyiaćiela.

Woda. 1) das Wasser. 2) Wasser, Urin. 1) de l'eau, *f.* 2) de l'eau, *f.* urine. § 1) woda żywioł; woda do umywania rąk; woda źimna, ćiepła, letnia albo wolna; śiedźi do szyie, do brzucha w wodźie. 2) odlewać albo puszczać wodę.

o wodźie i chlebie. bey Wasser und Brod. au pain et à l'eau.

woda smrodliwa w okręćie. Grundsuppe; stinkendes Wasser im Schiff. sentine; eau puante de la sentine d'un navire.

woda stoiąca. stehendes Wasser. eau dormante; eau croupissante, qui ne coule point.

woda żywa, ćieknąca. fließend Wasser. de l'eau vive ou courante.

święcona woda. Weih-Wasser. l'eau bénite.

wody czerpanie, noszenie. das Holen, Einnehmen des frischen Wassers. aiguade, provision d'eau.

wody prowadzenie. Leitung des Wassers. conduite des eaux.

wody prowadzenie wymierzać; wody śćiekania na doł probować. das Wasser nach der Wasserwage richten, abmessen. niveller; chercher la diférente élevation pour la conduite des eaux.

wody pochopu probowanie. Richtung nach der Wasserwage. nivellement.

wody, woda lekarska. warmes Bad. termes *plur. f.* des bains d'eau chaude; les eaux. § wody Teplickie; woda lekarska natury kruszcow w śię nabiera, przez ktore w gorach idźie.

zmyć kogo z czego suchą wodą. einen wegen etwas ausscheuern, ausfilzen. laver bien la tête à qu. faire la lausse à qu.

wodę czerpać przetakiem. vergebene Arbeit thun. batre l'eau; travailler inutilement.

przećiw wodźie pływać trudna. es ist schwer wider den Stachel zu lecken, wider den Strohm zu schwimmen. il est dificile de nager contre les flots; il est mal-aisé de grimper contre l'ardillon.

ćicha woda (wodeczka) brzegi podmywa. stille Wasser sind gerne tief. il n'est pire eau que celle qui dort, qui croupit; en eau endormie point ne te fie.

po wodźie płynąć miło. es ist angenehm mit dem Strohm zu schwimmen. il est agréable de nager au fil d'eau, de suivre le fil d'eau; il n'y a pas tant de peine à suivre le torrent.

nie pragnie, kto wody pić nie chce. der nicht Wasser trinken will, durstet nicht. qui ne veut boire de l'eau n'a point de soif.

każdy dmie na wodę, gdy go ukrop sparzy. ein gebranntes Kind fürchtet sich vors Feuer. un chat échaudé craint l'eau froide.

ćiągnie wodę na swoie koło. er ist eigennützig; er siehet auf seinen Vortheil. il aime fort ses interets; il fait venir l'eau au moulin.

w takiey wodźie takie ryby łowią. in einem solchen Garten pflückt man solche Blumen.

men. dans un tel jardin il n'y a pas d'autres fleurs à cueillir; dans une telle eau il n'y a pas d'autres poissons à pécher.

iakby go zimną wodą oblał; iakby go oparzył. er ist außer sich als wenn ihm der Kopf brennte. il court, il saut comme un chat échaudé.

na wodzie miasto. eine Stadt so mit Wasser umgeben ist. une ville arrosée de tous les côtez, environnée de la mer ou des fleuves.

Wodeczka. Wässerchen. petite eau; un peu d'eau, quelques goutes d'eau.

Wodka. 1) Brandwein. 2) gebrannt Wasser aus Kräutern. 3) Wässerchen; aus allerhand Wasser zubereitete Arzeney. 4) ein Wassertrinker. 1) l'eau de vie. 2) eau, *f.* liqueur tirée des fleurs, des herbes. 3) eau, *f.* médicament composé d'eaux déstillées. 4) buveur d'eau. § 1) wodkę szynkować; wodki rożne palić. 2) wodka iasminowa, rożowa, konwaliowa. 3) wodka do płokania gardła, do nakrapiania.

wodka żołądkowa. Magen-Eßenz, Magen-Tropfen. eau stomacale.

wodka serdeczna. Herzstärkendes Wasser. eau cordiale.

wodka złoto z śrebra zganiaiąca. Scheide-Wasser so das Gold auflöset. eau régale.

wodka gryząca żelazo. Scheide-Wasser. eau forte.

Wodniczy. Wasser-Aufseher. Intendant des eaux.

wodniczy urząd. Wasser-Aufseher-Amt. intendance des eaux,

Wodnieie. wäßrig werden. devenir aqueux ou séreux; se décuire, devenir trop liquide. § mleko od tego wodnieie; krew iego zwodniała.

Wodnik. 1) Wasser-Aufseher; Wasser-Träger. 2) Wassermann, das eilfte Himmelszeichen. 1) intendant d'eau, porteur d'eau; qui fait provision d'eau. 2) verseur, aquarius, l'onziéme signe céleste. § 1) wodnik albo wodniczy co się o wodę stara.

Wodnisto. *adv.* wässerig. d'une maniére aqueuse ou séreuse. § wodnisto co czynić.

Wodnisty. 1) Wässerig. 2) Wasser-, sehr feucht-, Regen-. 3) Wasserfärbig. 1) aqueux, séreux, qui a la qualité d'eau, qui est trop liquide. 2) fort liquide, fort humide; plein d'eau; pluvieux, plein de pluïe. 3) de couleur de verre. § 1) wodnista gruszka. 2) wodnisty wiatr wieie; wodnista chmura. 3) wodnista kitayka, wstęga; wodnisty kolor.

wodnistym zostaię. vid. Wodnieię.

Wodnistość. 1) Wäßrigkeit. 2) Heilk. das phlegma im Menschen; Rotz, Schleim. 1) qualité séreuse; sérosité, serum. 2) *Médec.* pituite, flegme.

Wodnowzorzysty. gewässert. tabisé, ondé, qui est fait en ondes; ondoïant.

Wodnowzorzysto, *adv.* gewässert. d'une maniére ondée.

wodnowzorzysto materyą czynić. wässern auf der Rolle einen Zeug. tabiser une étofe, la passer par la calandre.

Wodnoziemny. Erd- und Wasser-; das auf der Erde und im Wasser lebt. amphibie, qui vit dans l'eau et sur la terre; terraquée.

wodnoziemne zwierzę. ein Erd- und Wasser-Thier. un amphibie; une bête amphibie.

Wodny. 1) Wasser-, zum Wasser bestimmt, gehörig. 2) Wasser-; das sich im Wasser aufhält oder wächst. 3) Schiff-, See-; zur See, zu Schiff dienend. 4) Wasserkünstlich, zur Wasserkunst gehörig. 5) Wasserfärbig. 1) aqueux, d'eau, qui regarde l'eau; à l'eau; à mettre de l'eau. 2) aquatile, aquatique, qui vient, qui croit, qui se nourrit dans l'eau, qui aime l'eau. 3) naval; qui regarde la mer et les navires; de mer. 4) hidraulique, qui se fait par moien de l'eau. 5) de couleur de verre; de verd de mer. § 1) wodny, dla wody uczyniony statek, dzban. 2) wodne, w wodzie mieskaiące zwierzę; wodne, w wodzie rosnące ziele, drzewo. 3) wodne woysko; wodny żołnierz; wodna bitwa. 4) wodna skrzynia, wodna czasza; wodne organy. 5) wodna (modroblada) farba.

młyn wodny. Wasser-Mühle. moulin à eau.

wodna farba malarska. Wasser-Farbe der Mahler. détrempe.

wodna strzała ziele. vid. *uszne ziele.*

Wodociąg. 1) Wasser-Kunst. 2) Graben, Grube das Wasser abzuziehen. 3) eine Wasser-Furche. 1) machine hidraulique; machine d'eau. 2) saignées, *f. plur.* maniére de fosse pour faire écouler l'eau d'un pré. 3) sillon, raïon dans un champ. § 1) wodociągiem wodę wyganiać. 2) wodociąg do ściągnienia wody.

Wodoley. Wasser-Gießer, Täufer der Getränke. frélateur de vin, de biére; sophistiqueur; cabaretier, qui sophistique une boïsson, qui mêle bien de l'eau dans le breuvage.

** Wodopławny. schwimmend, seegelnd. qui nage, qui navige. § wodopławne okręty.

** Wodoszumny. brausend, brüllend, als die See-Wellen. éfroïable par le bruïssement des vagues; bruissant.

Wodz. 1) Führer, Wegweiser. 2) Vorgänger, Anführer, Vorläufer. 3) Heer-Führer, Feld-Herr. 4) Rädels-Führer, Anführer. 1) un guide, celui qui guide, qui mêne qu. 2) avantcoureur, conducteur, prince; le prémier dans quelque science. 3) chef, général d'armée. 4) un coriphée; chef, auteur d'une sédition; boute-feu. § 1) wodz ślepy niedobry, *prov.* 2) wodz hystorykow i politykow; Hypokrates wodz medykow. 3) naywyższy woyska wodz.

wodzem bydź. anführen, vorangehen. aller à la tête.

Wodza. } 1) Zügel, Leit-Riemen.
Wodze. *plur.* } 2) fig. Zaum, Zwang. 1) rênes, *f. plur.* guides, *f. plur.* dont on guide les chevaux. 2) *fig.* bride, frein, mords, contrainte.

na wodzy trzymać, mieć. 1) ein Pferd im Zügel halten. 2) im Zaum, im Zwang halten. 1) tenir la main; soutenir la main; tenir son cheval dans la main. 2) tenir qu. en bride; presser le mords à qu.

puścić, popuścić wodze. 1) den Zügel schießen lassen. 2) einem den Willen lassen. 1) donner, baisser, rendre la main; lâcher la bride. 2) lâcher la bride, donner trop de licence, laisser faire à une personne ce qu'il lui plait.

Wodzę, *dźi, dźił,* wiodę. führen, leiten, herumführen, im herumführen anhalten. guider, mener, conduire par quelque espace de tems. § wodź go po domu, ukaż mu gmachy.

wodźić kogo za nos. einen bey der Nase herumführen. mener qu. par le nez.

wodźić kogo za kaletę. einem auf dem Beutel liegen. malmener la bourse de qu.

wodźić spor z kim. mit einem Streit haben. avoir une dispute avec qu.

wodźić woynę, boy. Krieg führen. faire la guerre.

Woie. *plur. vid.* Woy.

Woiek, *g. a.* Lütze im Strick. cordon, touron dans une corde. § lina ze trzech woykow kręcona.

Woiennie, *adv,* nach Kriegs-Gebrauch, nach der Kriegs-Kunst. selon la raison de guerre ou les règles de l'art militaire. § woiennie uszykowane woysko.

Woiennik. *vid.* Woiownik.

Woienniczy } Kriegs-, kriegerisch, sol-
Woienny } datisch. militaire, guerrier, qui regarde l'art militaire. § woiennicza biegłość, nauka; woienne słowo; woienny Mars.

Woiewoda. ein Woywode. Palatin, Woywode, Vayvode. § Kasztelan Krakowski pierwszy świecki Senator, a Woiewoda Krakowski drugi; po Biskupach następuią Woiewodowie.

Woiewodski. einen Woywoden betreffend; Woywoden-. Palatinal, de Palatin, qui concerne un Palatin.

po woiewodsku. 1) nach Art eines Woywoden. 2) herrlich, prächtig. 1) en Palatin. 2) magnifiquement, pompeusement. § 1) po woiewodsku dwor trzyma. * 2) po woiewodsku (po pańsku) częstuie.

Woiewodzanka. Woywoden-Fräulein. fille de Palatin.

Woiewodźic. Woywoden-Sohn. fils de Palatin.

Woiewodźina. eine Woywodin. Palatine, épouse de Palatin.

Woiewodztwo. eine Woywodschaft. Palatinat.

Woiewodzy. Woywoden-; einen Woywoden oder eine Woywodschaft angehend. Palatinal, Palatin; de Palatin ou de Palatinat. § urząd Woiewodzy; wieca Woiewodze.

Woiownik. Krieger, guter Soldat. guerrier, capitaine, soldat. § kiedy woiownik z pola schodźi.

Woiuię. kriegen; einen bekriegen; mit einem Krieg führen. faire la guerre à qu. § iak długo woiuiemy tę woynę nieszczęśliwą; słuszna tego woiować, co niesłusznie chce tryumfować; ten Hetman tam woiował na stronę Cesarza.

Wokabularz, *g. a.* słownik. Wörter-Buch. un vocabulaire. § słowa w wokabularzu, własności ięzyka w mowniku się znayduią.

Wokala. *Gram.* ein Vocalis, ein Selbstlauter. *Gram.* voïelle.

Wokalna muzyka. die Vocal-Musik. musique de voix.

Wokanda. Liste der Gerichtlichen Termine, so in den Gerichten angeschlagen wird. almanac du Palais; liste des ajournemens qu'on afiche au barreau.

Woł. *g. et Ac. u.* * *a.* 1) ein Ochs. 2) Ochs, dummer Kerl, ungeschickter Tolpel. 1) beuf. 2) beuf, grossier, lourdaut. §

1)

1) woły Podolskie, wołu kupić. 2) nie tak wole.

woł morski, połryby. Meer = Ochs ein See=Thier. beuf marin, un animal qui se nourrit dans l'eau.

wołow gonitwa, bitwa, iako w Hyszpanii. Stier=Gefechte, als in Spanien. jeu, guerre, combat de taureaux comme en Espagne.

Wola. 1) der Wille, eine Kraft der Seele. 2) Wille, das Wollen. 3) Wille, Vorsatz. 4) Wille, Bewilligung. 5) eine Pflanz=Stadt. 1) volonté, une faculté de l'ame. 2) volonté, vouloir, l'action de vouloir. 3) volonté, dessein. 4) volonté, consentement 5) colonie, peuplade. § 1) wola siła duszna; rozum ma wolą rządźić. *prov.* 2) lepsza trocha z dobrą wolą, niż wiele ze złą; sprzećiwiać śię czyiey woli. 3) wola iego iest iechać w drogę. 4) nie uczynię tego bez woli oycowskiey. 5) założyć wolą albo osadę nową pustego kraiu.

dobra wola stoi za uczynek. der Wille ist so gut als die That selbsten. la bonne volonté est reputée pour le fait.

z dobrey woli. aus gutem, freyem Willen. de bonne volonté, de bon gré, de bon coeur; de pleine et franche volonté.

wolna wola; nieprzynukana wola. freyer Wille. le volontaire; libre arbitre, franc arbitre.

ostatnia wola. letzter Wille; Testament. derniére volonté, testament. § iakie więc bywaią tłumaczenia ostatniey woli; przy ostatniey woli komu co zlećić.

po woli swoiey. nach seinem Willen. à son bon gré; selon sa fantaisie, à son plaisir.

po woli, powoli. adv. langsam. lentement, tout beau.

po woli mieć kogo. einen zu seinem Willen haben. faire de qu. tout ce qu'on veut; faire condescendre qu. à sa volonté.

ma ią po woli. er hat sie zu seinem Willen. il jouit de cette femme, il a ses derniéres faveurs.

po woli bydź komu. einem zu Willen leben. suivre la volonté, s'acommoder à la volonté de qu.

po woli mu była. sie war zu seinem Willen. elle lui a acordé les derniéres faveurs.

nie ze złey woli. nicht aus böser Meynung, nicht aus bösen Willen. ce n'est pas par mauvaise intention, par mauvaise foi; non par malignité.

bydź złey woli na kogo. auf einen unwillig seyn. étre indigné, étre fâché contre qu.

do woli. zur Gnüge; satt. tout son soul, autant qu'on en a souhaité. § zażyy twych ućiech do woli; sukasz na mnie do woli; ieść, pić, spać do woli.

na twoiey to woli; na twoiey woli to zawisło. das beruhet auf eurem Willen. cela dépend de vôtre volonté. § nie na moiey to woli; na iey to woli.

nad wolą; nie z dobrey woli; przećiw woli. wider den Willen. à regret, contre la volonté de qu; involontairement.

mam wolą. ich bin Willens; ich habe den Vorsatz. je fai état de; j'ai le dessein, la volonté de; je pense.

czy wola? gefällt es ihnen; beliebt es ihnen. plait-il? vous plait-il? s'il vous plaisoit. § czy wola grać w karty, albo iść na spacer?

ktorego dnia będźie wola Was Pana. an welchem Tage wird es ihnen gefallen. à quel jour il vous plaira Monsieur.

bydź swoiey woli. sein eigner Herr seyn; thun was man will. être à soi même; être maitre de soi même; faire, vivre à son gré.

daięć to na wolą twoię. ich stelle es deinem Willen heim, in deinen Gefallen. je m'en remets à vous.

pełnić wolą czyią. einem zu Willen seyn. faire, exécuter la volonté de qu; avoir de la complaisance pour qu.

racyi nie daię, wola za uczynek stoi. denn das ist mein Befehl. car tel est nôtre plaisir.

Wołacz. Ruffer, Ausruffer, Schreyer. criard, crieur, criailleur, celui qui apelle, qui parle à haute voix.

Wołam. 1) ruffen, laut reden. 2) herbey ruffen, beym Nahmen zu einem ruffen. 3) einem nachruffen, nachschreyen; auf einen zuschreyen. 4) etwas schreyen, ruffen, mit lauter Stimme haben wollen. 5) ruffen, schreyen um Rache, Gewalt, zu den Waffen. 6) schreyen, reden, Klage führen wider etwas. 1) crier, criailler; parler, prononcer, dire tout haut. 2) apeller; faire venir qu. à; apeller qu. par son nom. 3) crier après qu. 4) demander, vouloir qu. ch. à haute voix. 5) crier vengeance contre qu; crier au meurtre, aux armes. 6) crier, s'écrier, se récrier, déclamer, s'élever de paroles contre; se plaindre de. § 1) wesołe po ulicach wołaią *vivat*; nieprzystoyna w radach wołać. 2) zawołay śiostry, chłopca do Pana, do stołu, do szkoły; za-

wołałem czeladź ieść, do roboty. 3) na żyda (za żydem) wołaią. 4) goście wołaią piwa, wodki; wołaią ieść, pić, przynieś im. 5) nędza iego o miłośierdźie, o pomoc woła; uciśnieni do nieba wołaią; zawołać na gwałt, do broni. 6) wołać przećiw temu gwałtowi będę.

wołać sobie; krasomowskie się ćwiczyć. eine Rede vor sich halten, sich im Peroriren üben. déclamer, s'exercer dans la prononciation d'une harangue.

do nieba wołaiący. Himmelschreyend. criant.

wołać do kogo. zu einem ruffen, einen anruffen. crier vers; invoquer qu. § wołam do ćiebie, moy ty Boże w niebie.

Wołanie. das Ruffen; ein Geschrey. l'action d'apeller; clameurs, *f. plur.* de grands cris, criaillerie. § nic po tym wołaniu.

Wołanin. ein Colonist; Inwohner einer Pflanz-Stadt. homme de la colonie.

wołanie. die Colonisten. les gens qu'on envoie en un païs pour le peupler.

Wołarz. Ochsen-Treiber. bouvier, pique-beuf.

Wołaty. 1) kropfig, der einen Kropf hat. 2) der eine herabhangende Haut am Halse hat. 1) goitreux; qui est sujet aux goitres. 2) celui qui a la peau pendante à la gorge; qui a une gorge enflée où un menton à la duchesse.

Wołboch, Wałbach herb. Wappenk. schwarzer Bock an einem Fluß. *Blas.* un bouc noir auprès d'un fleuve.

Wole. 1) abhangende Haut am Halse einiger Menschen und Thiere. 2) der Kropf eine Halskrankheit. 3) der Kropf eines Vogels. 4) der Köder, der Vorwanst; erster Magen der wiederkäuenden Thiere. 1) menton à la duchesse; la peau qui pend au cou de plusieurs personnes et de quelques bêtes. 2) écroüelles, *f. plur.* grosse gorge, goître qui vient au cou. 3) jabot, poche aux oiseaux. 4) double, *m.* herbier, le prémier des ventricules des animaux qui ruminent. § 1) Wole skora pod gardłem wisząca. 2) krolowie Francuscy wole albo wul to iest gardźiel długi urosły albo gruczoł, samym dotknieniem cudownym leczą sposobem.

Wolę, *li, lał, leli.* lieber wollen. aimer mieux. § wolał hultaić niżli statkować; wolę chleb niżli mięso.

Wołek. schwarzer Korn-Wurm. charenson noir, un ver qui mange le grain. § wołki i myszy zboże stoczyły.

Wolen. *vid.* Wolny.

Wolga. *Wolha. } die Volga oder Rha ein Fluß in Rußland, und der größte in Europa, er gehet bey Nisinovigrod und Astracan und fällt ins Caspische Meer. Volga, un fleuve de Moscovie et le plus grand de l'Europe, il arrose le villes de Nisinovigrod et d'Astracan et se jette dans la mer Caspiéne.

Wolnica. 1) freyer Markt der Fleischer. 2) Freyheit, freyer Ort in einer Stadt. 1) un marché franc pour les bouchers. 2) franchise, quartier de franchise dans une ville. § 1) rzeźnicy na wolnicach od podatkow są wolni. 2) mieszka na wolnicy.

Wolnie, *adv.* frey. librement, franchement. § wolnie mowi.

Wolnieię. 1) nachlassen, nicht so straf seyn. 2) laulicht werden. 3) abschlagen, nachlassen, gelinder werden als das Wetter. 4) ausgelaßen, leichtfertig werden, ausschweifen. 1) se relâcher, se débander, se détendre. 2) tiédir, devenir tiéde. 3) être mou, s'adoucir; n'être pas si violent comme le tems, 4) s'émanciper, se licencier, prendre trop de licence; se relâcher. § 1) strony na skrypcach wolnieią. 2) ieszcze nie zwolniała woda; niech ten zimny napoy cokolwiek zwolnieie. 3) zwolniał mroz, gniew, gorliwość iego. 4) zwolniała karność żołnierska.

Wolniuchny, wolniuśienki, wolniutenki. *vid.* Wolnuśienki.

Wolno. *adv.* 1) locker, nicht straf, nicht gespannt. 2) geraum, nicht enge. 3) frey, in Freyheit. 4) gemächlich, auf eine leichte, bequeme Art; ohne Zwang, mit Muße. 5) gemach, gelind, nach und nach. 1) d'une maniére relâchée, qui n'est pas bien tenduë ou bandée. 2) largement, sans étre presé ou serré. 3) librement, en liberté. 4) au large, à l'aise, aisément; avec une liberté d'esprit; sans peine, sans gêne. 5) lentement, doucement; peu à peu; pas à pas; sans violence. § 1) łuk wolno, nie tęgo, słabo napięty. 2) w tych trzewikach wolno chodźić; wolno tu chodzę. 3) wolno ią puszczono; wolniey teraz z sobą żyią. 4) wolno sobie namyśl a prętko czyń. *prov.* wolniey na pokoiu przypadaią myśli. 5) wiatr teraz wolniey wieie.

wolno śiedźieć. nach seiner Gemächlichkeit sitzen. avoir les coudées franches.

z wolna z kim postępować. mit einem gelinde Mittel versuchen, auf eine gelinde Art umgehen. agir, procéder avec qu. douce-

doucement, d'une maniére qui n'eſt pas violente; traiter qu. fort doucement; menager la ſenſibilité de qu.

wolno; *wolno iest.* es iſt erlaubt; es ſtehet frey. il eſt libre de; il eſt permis de. § wolnoć mowić a nam czynić.

wolno nam to czynić. es ſtehet uns frey dieſes zu thun. il nous eſt libre de faire cela; il eſt libre de faire ce que nous faiſons.

wolno każdemu iako ſobie chce. ein jeder hat ſeinen freyen Willen; ein jeder kann machen was er will. les volontez ſont libres; on eſt dans une entiére liberté de faire tout ce qu'on veut.

Wolnoćiepły. laulicht. tiéde. § wolnoćiepła woda.

Wolnomownoſć. freye Rede. diſcours libre.

Wolnomowny. der freymüthig redet, freye Reden führet, kein Blatt vors Maul nimmt, der etwas rund heraus ſaget. qui parle franchement, avec liberté; qui dit librement ſa penſée et ſon ſentiment; celui qui dit tout net, tout plat, clair et net; qui n'eſt pas aſſez retenu dans ſes paroles; qui parle avec une grande liberté.

Wolnorzadztwo, Wolnorządy. *vid.* Wolnowładztwo.

** Wolnorządzca. Selbſtbeherrſcher. un Souverain, Monarque.

Wolnoſć. 1) Freyheit. 2) Freyheit, Befreyung aus dem Gefängniß. 3) Freyheit, Bewilligung etwas zu thun. 4) Befreyung von einer beſchwerlichen Sache. 5) Freyheit, Gerechtſamkeit. 6) Freyheit, Freyſtäte in einer Stadt. 1) liberté, indépendance, franchiſe; état d'une perſonne qui eſt libre. 2) liberté, élargiſſement; la liberté qu'on donne à un priſonnier de ſortir de priſon. 3) liberté, permiſſion, conſentement. 4) délivrance; éxemtion de quelque mal. 5) liberté, immunité, éxemtion, diſpenſe d'une charge. 6) franchiſe; quartier de franchiſe, lieu de franchiſe dans une ville. § 1) położyć życie za wolnoſć; z ſzwankiem, z ubliżeniem wolnośći śię to dźieie; wolnoſć utraćić; wolnoſć dobra, uczćiwa; pochwały godna wolnoſć, gdy z brzegow nie wylewa, ale w ſwoiey zostaie porze; lepſza mniey porządna wolnoſć niżli naydostatnieyſze ſamowładztwo. 2) wolnoſć darować niewolnikowi, więźniowi. 3) mam wolnoſć, dał mi wolnoſć odiechać do domu. 4) wolnoſć od bolu, od choroby. 5) wolnośći i ſwobody ſzlacheckie; wolnoſć od podatkow, od urzędu albo powinnośći, od roboty powinney; wolnoſć od prawa, od sądu. 6) poddani co na wolnośćiach mieſzkaią.

wolnoſć woli. freyer Wille. libre-arbitre, *m.* franc arbitre, *m.* liberté de faire ou de ne faire pas.

wolnoſć ſumnienia. Gewiſſens-Freyheit. liberté de conſcience.

wolnoſć od poſpolitego ruſzenia. Befreyung vom General-Aufgeboth. éxemtion de l'arriére-ban, d'aller à la guerre.

wolnoſć iezyka. 1) Freyheit im Reden. 2) Fertigkeit im Reden. 1) franchiſe, liberté avec laquelle on parle. 2) volubilité, fluïdité de diſcours; facilité naturelle du langage.

wolnoſć zła; *ſwawola.* Muthwille, Uebermuth. licence; desordre, *m.* inſolence.

wolnoſć zbytnia. zu große Freyheit. trop grande liberté.

wolnoſć od urodzenia, z rodu. freye Geburt. la condition de ceux qui naiſſent libres; condition franche; état de celui qui eſt libre de naiſſance.

ſtawić kogo na wolnoſć. einen in Freyheit ſetzen, auf freyen Fuß ſtellen. mettre en liberté; élargir un priſonnier, le lâcher, laiſſer aller.

wyszedł na wolnoſć. er wurde in Freyheit geſetzt, er kam auf freyen Fuß. il eſt delivré de priſon; il eſt en liberté.

o wolnoſć ſprawa, ſąd. Gerichts-Sache ſo die Freyheit betrifft. cauſe où il s'agit de la liberté.

Wolnoschodziſto. *adv.* etwas abhängig. un peu en pante.

Wolnoschodźiſtoſć. ein etwas abhängiger Ort. une pante qui n'eſt pas fort ſenſible.

Wolnoschodźiſty. ein wenig abhängig. qui va un peu en pante.

** Wolnowładnie, *adv.* ungebunden in der Regierung. ſouverainement, deſpotiquement, indépendanment, abſolument.

** Wolnowładnoſć, ** Wolnowładztwo, ** Wolnorzady, *plur.* Selbſtbeherrſchung; ungebundene Regierung. ſouveraineté, pouvoir abſolu; deſpotiſme, *m.* monarchie.

** Wolnowładny. deſpotiſch, ungebunden. ſouverain, abſolu, deſpotique.

Wolnuśienki, wolniutenki. ſehr frey. Dieſes Wort iſt ein *Diminutivum* vom folgenden. très-libre. *ce mot eſt le diminutif du ſuivant adjectif.*

Wolny, wolen. 1) frey, frey gebohren. 2) frey, befreyt von etwas. 3) frey, befreyt

frey von einer Abgabe. 4) frey, ungehindert. 5) frey von Arbeit, müßig, unbeschäftigt. 6) locker, nicht straf angezogen. 7) geraum als ein Schu. 8) langsam, leicht, gemächlich. 9) frey, von Soldaten. 10) laulicht. 1) libre, franc, qui n'est point en servitude, qui jouït de sa liberté. 2) libre, vuide, éxemt de quelque mal, 3) libre, éxemt de quelque impôt; franc et libre d'une charge. 4) libre, découvert, qui n'est pas empêché. 5) libre, desocupé, desoeuvré, délassé, débarassé; dégagé du travail; qui n'a rien à faire. 6) relâché, qui n'est pas si fort tendu. 7) large, qui n'est pas étroit, qui ne serre pas; commode à l'usage. 8) léger, lent, qui n'est point véhément, qui n'est point vif. 9) franc, *en parlant des soldâs.* 10) tiéde, qui est entre le froid et le chaud. § 1) wolny narod; wolen sobie człowiek; wolne miasto; wolny iarmark. 2) wolen od boiaźni, od kłopotu, od bolu. 3) wolen mieszczanin od podatkow, chłop od pańszczyzny, powinnośći iakiey; wolne dobra; kamienica wolna. 4) wolny, bez zawady wiazd, wyiazd, przeiazd; wolne niebo; wolny plac. 5) wolny teraz Jego Mość; wolen iest od zabawy. 6) wolna ćięćiwa; wolny, nietęgi łuk; wolne więzy. 7) wolne trzewiki nośić; wolna suknia. 8) wolnym, nieprętkim szli krokiem; wolny mroz; wolna źima; wolna to była bitwa. 9) wolna chorągiew; wolny regiment; wolny żołnierz. 10) wolney przynieś wody.

wolna głowa, wolna myśl. freyer, sorgenloser Kopf. un esprit dégagé de tous les soins; un sans-souci.

wolna, godźiła, niezakazana rzecz. eine freye, erlaubte Sache. une chose permise et licite.

wolna droga; wolny gośćiniec. freye Land-Straße. grand chemin; chemin roïal; estrade.

styl wolny. ungezwungne, freye, natürliche Schreib-Art. un stile fluïde, coulant, clair, aisé et naturel.

wolna mowa. ungebundne Rede. prose; discours en prose.

wolny od rachunkow, od liczby dawania. der keine Rechnung ablegen darf. qui est éxemt de rendre comte.

wolny od gospody dworskiey, żołnierskiey. frey von der Hof- oder Soldaten-Einquartirung. éxemt de logement des gens de Cour ou de guerre.

wolny nazbyt. gar zu frey; gar zu sicher. trop libre; trop seur.

wolny z rodu. Freygebohrner. franc, qui est né libre.

wolny szlachćic, Baron. Baron, Freyherr. Baron.

głos wolny. 1) volle, laute, helle Stimme. 2) freye Stimme, Freyheit zu reden. 1) voix forte; voix mâle. 2) une libre voix; un sufrage libre; liberté de parler.

wolny ięzyk, przestworna gęba. vid. *przestronny ięzyk.*

wolny-list. Paß, Paßport. passeport.

wolne dobra; wolna maiętność. ein Frey-Gut, freyes Landgut, das von einer Last befreyet ist. franc-aleu; terre qui est en franc-aleu; terre éxemte de toute sorte de droits.

wolnym od czego czynić. von etwas befreyen. éxemter, délivrer de qu. ch; donner éxemtion de. § to miasto od hyberny, tę kamienicę od gospod wolną uczyniono.

wolnego zażywać powietrza. freye Luft genießen. prendre l'air.

wolnieysze teraz powietrze. es ist gelinder worden, das Wetter hat abgeschlagen. le tems s'est adouci, le tems est mou.

od wolnego co raz do twardszego postępować trzeba. vom leichten muß man zum schweren schreiten. il faut commencer par l'a b c pour aprendre à lire.

Wołoch. *vid.* Wołoszyn.

Wołok, wielgok, ryba morska (*box, boops*) Boope, ein See-Fisch ohne Schuppen, der eine halbe Elle lang ist, und große Ochsen-Augen hat. sorte de poisson de mer sans écailles long de demi-aune; il a les yeux grands comme le beuf.

Wołoski. Wallachisch. de Valaquie. § Woiewoda Wołoski.

Wołoska źiemia, Wołochy. *plur.*, Wołoszа., Wołosze., Wołoszczyzna. } die Wallachey, ein Fürstenthum zwischen Siebenbürgen und der Moldau. Valaquie, un Duché entre la Transilvanie et la Moldavie. § Wołochy, to iest Wołoskie i Moldawskie czyli Multańskie Woiewodztwa do Polski niegdy należały, traktatem ie Choćimskim Turczynowi R 1621. ustąpiono.

Wołoszyn, wołoch. ein Wallach, einer aus der Wallachey. un Valaque. § wołochowie (wołośi) od starych Rzymian a ich ięzyk z łaćinskiego pochodzą.

Wołoszyn patrzy zkąd wiatr. er richtet sich nach den Umständen. il tourne à tous

tous vens comme une girouëtte; il s'acommode au tems.

Wołopas. ⎤ Ochsen-Hirt.
Wołowiec, *g. wołowca.* ⎦ bouvier, vacher, pique-beuf.

Wołowina, wołowe mięso. Rind-Fleisch. du beuf; chair de beuf.

Wołownia. Ochsen-Stall. bouverie; étable à beufs.

* Wołowski. ⎤ Ochsen-, Rind-. de beuf.
Wołowy. ⎦ § wołowa skora, głowa.

wołowa choroba. (boa) böse Blattern, boa genannt. sorte de pustules malignes qui viennent sur la peau.

wołowe oko; świętego Jana kwiat ziele. (buphtalmus) Rinds-Auge, Johannis-Blume. oeil de beuf.

* *wołowy język; ozor.* Rinds-Zunge. langue de beuf.

wołowy język, miodunka wielka ziele. (buglossus) Ochsen-Zunge. buglosse.

wołowy język biały ziele. (echium) wilde Ochsen-Zunge, Schlangen-Haupt. buglosse sauvage.

wołowy język czerwony ziele. (Anchusa) fremde rothe Ochsen-Zungen-Wurzel. orcanette.

po wołowsku. nach der Ochsen-Weise. en beuf; comme le beuf.

Woluntarski. frewillig, von Soldaten. de volontaire.

Woluntarz. ein Volontaire, ein freywilliger im Kriege. un ocasionnaire; un volontaire, celui qui porte les armes à ses dépens.

Wołyń, Wołyńskie woiewodztwa. Volhinien, die Volhinischen Woywodschaften. Volhinie, les Palatinats de Volhinie. § iest na Wołyniu; Wołyń ma dwa Woiewoztwa Wołyńskie i Kiiowskie.

Wołyński. Volhinisch. de Volhinie.

Womit, ⎤ zwracanie. das Bre-
Womitowanie, ⎦ chen, Vomiren. vomissement, l'action de vomir.

womit; womit czyniące lekarstwo. Vomitiv, Brech-Mittel. vomitif, vomitoire, *m.* remède vomitif.

womit, blwociny, to co wyrzucaią. das Ausgebrochene, das Ausgespiehene. matiére qu'on a vomie.

womit komu uczynić, wzruszyć. einem ein Brechen machen, erwecken. faire vomir; exciter un vomissement; faire soulever le coeur; rejetter de l'estomac.

Womitowy, womit czyniący. Brech-; ein Speyen verursachend. vomitif; qui fait vomir, qui cause un vomissement.

Womituię, zwracam, zrzucam. sich brechen, vomiren. vomir; rendre gorge, tirer du coeur, écorcher le renard.

Womitywa, womit. ein Brech-Mittel. un vomitoire.

Wonia, wonność, zapach. 1) Wohlgeruch; guter, schöner Geruch. 2) wohlriechende Sache. 1) une agréable odeur, bonne senteur, douce haleine. 2) senteurs, *plur.* bonnes odeurs, parfum; chose qui sent bon. § 1) dla woni co nosić.

wonią co napuścić. wohlriechend machen; mit wohlriechenden Sachen anmachen. rendre odoriferant; faire sentir bon; parfumer.

wonią wydawać. riechen; einen guten Geruch von sich geben. sentir; rendre une bonne odeur, pousser une douce haleine.

Woniam czego. ⎤ etwas riechen. sentir par
Wonię co. ⎦ l'odorat; flairer qu. ch.

* Wonianie, wąchanie. das Riechen mit der Nase. le flairer; l'action de flairer.

Wonianka. 1) Blumen-Straus, wohlriechender Kräuter-Straus. 2) jede Sache, die einen guten Geruch von sich giebet. 1) bouquet; bote de fleurs ou d'herbes. 2) odeur, *f.* chose qui sent bon.

Wonność. *vid.* Wonia.

Wonny. 1) wohlriechend. 2) zu wohlriechenden Sachen dienlich. 1) odorant; qui sent bon; odoriferant. 2) odoriferant; propre aux parfums, aux senteurs; qui concerne les parfums. § 1) wonnego co gryść, trzymać w uściech dla zapachu; wonne zioła, kwiaty. 2) myra iest wonna żywica.

wonna trawa ziele. vid. *rayska trawa.*

wonne rzeczy. wohlriechende Sachen. senteurs; parfums, bonnes odeurs.

Wor. großer Sack. grand sac. § wor płócienny.

w worze złoczyńcę zatopić. einen Uebelthäter säcken, im Sack ersäuffen. noier un criminel dans un sac.

wor furmański, torba, wor podrożny. Futter-Sack, den man einem Pferd an den Hals hängt, daß es auf der Reise daraus füttern kann. moreau, fourre-bouche, sac dans lequel on met l'aveine et qu'on pend au cou de cheval en y fourrant sa bouche.

wor skorzany. lederner Sack. sac de cuir.

czekać worem. mit dem Sack warten; mit sich nehmen wollen. tenir le sac prêt pour emporter.

worem zabić. mausen; Unterschleif machen. ferrer la mule; faire ses orges.

w wor dźiurawy sypiesz; woru dźiurawego nie napełnisz. ein zerrißener Sack ist nicht leicht zu füllen. un sac percé est difficile à remplir.

Worać co, *F. woram.* etwas einackern. faire entrer qu. ch. dans la terre qu'on laboure. § worać gnoy, słomę w rolą.

Woreczek, *g. woreczka.* Säcklein, Beutelchen. sachet, pochette.

woreczek ziołmi. Kräuter-Säckchen für einen Kranken. noüet, sachet d'herbes pour un malade.

woreczek żołciany. Gallen-Blase. vesicule, vessie de fiel.

Worek, *g. a.* 1) Beutel, Sack von mittelmäßiger Größe. 2) Geld-Beutel. 1) un sac d'une moienne grandeur. 2) bourse dans quoi on serre de l'argent.

worek do włosow. Haar-Beutel. bourse de cheveux.

worek siatkowy. Netz, Netz-Beutel. filet; bourse tissuë à claire voïe.

* Worf, gałka. Schnell-Keulchen. jalet.

Woroniec, wid'ak ziele. *g. worońca.* (*spica sarmatica, muscus corniculatus.*) Sarmatischer Spic. Nard sarmatique.

Wosk. Wachs. de la cire.

wosk biały, wybielany. weiß gebleichtes Wachs. cire blanche; cire blanchie.

wosk iary, sam przez się biały nieblechowany. Jungfer-Wachs, so von Natur weiß ist. cire vierge; cire blanche sans être blanchie.

wosk czerwony. roth gefärbtes Wachs. de la cire teinte en rouge.

wosk do pieczętowania. 1) Siegel-Wachs. * 2) Lack. s. Lak. 1) cire à cacheter les lettres publiques. * 2) cire, ou cire d'Espagne. *v.* Lak.

wosk do drzew. Baum-Wachs. emplâtre d'ente.

wosk z smołą. Maltha ein Kütt von Pech, Wachs u. d. g. malthe, sorte de ciment composé de poix, de cire *etc.*

Woskoboynia. *vid.* Woskownia.

Woskowanie, nawaszczanie, woszczenie. Wichsung. encirement, cirure.

Woskowany, woszczony, nawoszczony. gewichst. ciré, enciré, froté de cire.

Woskowato, *adv.* von Farbe- oder Geschmack wie Wachs. de couleur de cire, de goût de cire. § farbierz woskowato farbuiący; woskowato smakuie.

Woskowaty. 1) Wachsfärbig, gelb. 2) wachsärtig, wachshaft. 1) de couleur de cire, jaune comme la cire. 2) de la proprieté de cire; qui sent la cire.

Woskownia, woskoboynia. Werkstatt, wo Wachs gesotten oder in Wachs gearbeitet wird; Wachsgießerey. atelier où l'on travaille en cire, où l'on fond de la cire.

Woskownik. Wachs-Gießer, Wachs-Arbeiter, Wachs-Händler. ouvrier en cire; qui fait des ouvrages de cire; marchand de cire.

Woskowy. Wächsen, wächsern. de cire. § woskowa świeca.

woskowe malowanie albo malarstwo. wachsgelbes Gemählde. un cirage ou tableau peint d'une couleur tirant sur la couleur de cire.

woskowe. Zoll vom Wachs. impôt mis sur la cire.

woskowe; pieniądze na wosk; podarek woskowy. Geld zu Wachs oder Wachs-Lichter. droit de cire; les dépenses pour la bougie.

Woskuię } nawoszczam.
Woszczę; *szczy, szczył* } wichsen. cirer; tremper dans quelque cirage; froter, enduire, couvrir de cire; encirer, glacer.

Woszczenie. *vid.* Woskowanie.

Woszczyca ziele. *vid.* Bućień.

woszczyca kamień drogi. ein wachsfärbiger Edelstein. pierre précieuse de couleur de cire.

Woszczyny, *plur.* der Roß, daraus Wachs geschmolzen wird; Wachsgewerk, nachdem der Honig abgeschäumet ist. les borneaux ou la cire cruë séparée du miel.

Woszczysty. wachsärtig, wachshaft. qui regarde la proprieté de cire,

Wotowanie. das Votiren. l'action d'opiner, de porter sa voix.

Wotownik, wotuiący. Votant; der in einem Collegio seine Stimme giebet. opinant, celui qui donne sa voix,

wotownik, wotuiący za kim. der einem oder für einen stimmet. qui donne son sufrage en faveur de qu.

Wotowny. } Stimmen-, das Stimmen in
Wotowy. } Rathschlägen betreffend. de sufrages, qui concerne les sufrages. § wotowa skrzyneczka; puszka na tabliczki, na kartki, gałki wotowe.

Wotuię. votiren, seine Stimme geben; stimmen zu etwas. porter, donner son sufrage, sa voix; opiner. § krol wotować kazał; wotowali na niego, przećiw niemu.

wotować za kim. einem seine Stimme geben. donner sa voix à qu.

wotować w klasztorach, w zakonach! in den Klöstern, in den Ordens-Versammlungen votiren. voter.

wotuiący. votirend. opinant.

Wotum, *n. ind.* zdanie, głos w radźie. Stimme, Gutachten im Rath. opinion, sufrage,

frage, *m.* voix, *f.* dans les déliberations. § swoie mu dawali wota; bez należytych wotow go obrano.

Wotywa. Meße, so wegen eines Anliegens, als einer Krankheit, einer Reise gehalten wird. messe votive. § celebrował Kśiądz Opat wotywę *de Spiritu Sancto.*

Woyćiech. Albrecht, ein Manns-Nahme. Albert, Gilbert, Aubert, un nom d'homme. § Woyćiesze(Woyćiechu) poydź do niego.

kśiądz Woyćiech. im Scherz: ein Storch. *burlesq.* cicogne. § kśiądz Woyćiech kroczy nad żabińcem.

Woyłak } podkład, potnik, pilśn pod
Woyłok } siodło. die Schweiß-Decke unter dem Sattel. la bardelle ou piéce de feurtre qu'on met au dos du cheval au dessous de la selle. § pięknieyszą woyłaku probować niźli piernatu.

Woy. dicke Lütze zu einem Stricke. gros cordon ou touron pour faire une corde.

woie. plur. starker Bindfaden. grosse ficelle.

Woyna. der Krieg. guerre. § woynę podnośić, wieść, wszczynać, opowiedźieć, wypowiedźieć, wznawiać; po wielu woien domowych; na woynę śię gotować; zanośi śię na straszną woynę; natoczyła śię woyna; woynę z kim toczyć.

na woynie iest. er ist in den Krieg gezogen. il sert une campagne; il est allé à la guerre.

Woyski, *g. woyskiego.* 1) Kriegs-Beamter der die Befehle nach dem Trompeten-Schall mit lauter Stimme verkündiget. 2) ein Beamter in einer Woywodschaft oder Landschaft, der ehedessen die Aufsicht über das Verhalten der Eheweiber hatte, derer Männer mit dem Aufgeboth wider den Feind zu Felde gezogen waren. 3) ein Römischer Tribunus oder Vorsteher. 1) Oficier militaire qui après le son de trompette prononce à haute voix les ordres qu'on veut faire savoir. 2) Oficier Palatinal ou Territorial, dont la fonction étoit jadis d'avoir l'inspection sur la conduite des femmes des Gentilshommes qui montoient à cheval pour combattre l'enemi dans un arriére-ban. 3) un Tribun Romain. § 1) krol Zygmunt August zniosł urząd woyskiego koronnego, litewskiego zostawił. 2) Ian kochanowski kśiążę Poetow Polskich był Woyskim Sędomirskim. 3) Placydus Woyski Rzymski.

Woysko. Kriegs-Heer, Kriegs-Volk. armée.

Woyskowy, *adj. et subst.* 1) ein Ober-Officier bey einem Regiment. 2) zur Armee gehörig. 1) żaden Połkownik, Rotmistrz albo inny Woyskowy. 2) woyskowe skrzydła, potrzeby.

kaznodźieia woyskowy. Feldprediger. aumonier, Prédicateur d'un régiment.

sędźia woyskowy. General-Auditeur. Général Auditeur.

Woyt. 1) Königlicher Vogt. 2) Stadt-Vogt, Stadt-Richter, Stadt-Schulze. 3) Dorf-Schulze. 1) Prévôt roïal, possesseur viager d'une avocatie. 2) Juge de ville, lieutenant civile. 3) voier, juge de village.

Woytostwo. 1) eine Vogtey auf den Königl. Gütern. 2) Stadt-Vogtey, Dorf-Vogtey. 1) avocatie, prévôté; la charge et la terre qu'on tient du Roi. 2) judicature d'un Juge de ville ou de village. § 1) Starostwo oraz z woytostwem trzymać prawa zakazuią, oprocz tych ktore są do starostwa przyłączone; krolowi wolno dać plebeiuszowi zasłużonemu dźierżawę lubo woytostwo.

Woytownia. die Vogtey, Vogtey-Haus. la prévôté ou maison déstinée à loger le Prévôt.

Woytowski, Woytowy. Vogt-; einen Vogt oder eine Vogtey betreffend. de prêvot, d'avocatie.

Woz, *g. a, *u.* 1) ein Wagen. 2) ein Wagen voll. 3) der Bär oder Wagen ein Nord-Gestirn. 1) chariot, voiture où l'on mene qu. ch. 2) chariot de; charretée; la charge d'un chariot. 3) arcture, *m.* ourse, chariot, une constellation septentrionale. § 1) na woźie (wozem) iechać; woz do iazdy, do biegu; woz do wożenia towarow, osob. 3) kupił woz śiana, drew; woz żelaza ma snopow dwa. 4) w woźie mnieyszym niebieskim iest gwiazd śiedm, a w większym 27 a 8. niekształtnych.

woz we dwa konie (w parę koni) we trzy, we cztery konie. ein Wagen mit zwey, drey, vier Pferden. un chariot à deux, à trois, à quatre chevaux.

woz drabny. Leiter-Wagen. chariot à ridelles; voiture avec des hesches.

woz nakryty oponą, łubem. ein bedeckter Wagen. coche couverte.

woz o dwu kołach, kara. ein Karren, ein Wagen mit zwey Rädern. charrette, harnois; chariot à deux rouës.

woz prosty do ciężarow wielkich. Block-Wagen, Last-Wagen. binard; gros chariot sur lequel on met des choses fort pésantes.

woz skarbny. Rüst-Wagen, Bagage-Wagen. chariot de bagage.

woz furmański. Fracht-Wagen. voiture de péage.

woz żołnierski, woienny staroswiecki, kosami uzbroiony u starych Rzymian. ein mit Sensen bewafneter Streit-Wagen bey den alten Römern. un chariot armé de faulx chez les anciens Romains.

woz zwycięski. ein Triumph-Wagen. char de triomphe.

woz na pasach. Hänge-Waagen. chariot branlant; un chariot avec des soupentes qui tiennent son corps.

woz niesmarowany skrzypi. ein ungeschmierter Wagen knarret; wer schmiert, der fährt. quand l'argent ne marche pas tout va mal; sans argent on ne fait rien qui vaille; point d'argent, point de Suisse.

woz tam musi gdźie konie ciągną. man muß der Gewalt weichen, mit dem Strom schwimmen. il faut céder à la force, au torrent.

Woźba, wożenie. Fuhrwerk. voiture; charriage, *m.*

Wożę, *źi, żit.* 1) oft führen, fahren etwas auf einen Wagen oder auf einen Schiffe. 2) mit Fahren sein Brod verdienen. 1) charier; mener, voiturer par quelque espace de tems dans un chariot ou dans un bateau. 2) gagner sa vie à voiturer. § 1) woźić wozem (na woźie) wina, śiano; woźić osoby czołnem, nawą.

Wozek. *g. a.* kleiner Wagen. petit chariot. § na wozku przyiechał.

wozek dźiecinny. Kinder-Wagen, Korb-Wagen. roulette; chariot d'enfans où l'on met les enfans pour les promener.

na iednym wozku obie stronie do prawa. der Person Freund, der Sache Feind, der Proceß hebt die Freundschaft nicht auf. le procès ne romp pas toujours l'amitié; on peut étre adversaire de quelqu' un devant le tribunal, mais ami avec lui par tout ailleurs,

na czyim wozku śiedźisz tego piosnkę śpieway. wessen Brod ich esse, des Lied ich singe. je flate le chien du maître de qui j'ai mon entretient.

wozek młoćiebny. Dresch-Wagen. rouleau, traîneau pour fouler le blé.

Wozgrzywy, nosaty. rotzig, von Pferden. morveux, cheval qui a la morve.

Woźiebny, woźieniu służący. zum Fahren tüchtig, gehörig. de voiture; qui concerne les voitures; qu'on peut voiturer,

Woźisko. schlechter Wagen. un méchant chariot.

Woźiwod. Wasser-Führer, Wasser-Träger. celui qui voiture de l'eau; porteur d'eau,

Woźnica. 1) ein Kutscher. 2) der Fuhrmann, ein Gestirn. 1) cocher, meneur; celui qui mene quelque chariot. 2) bootes, arctophilax, bouvier, gardien de l'ourse, une constellation septentrionale.

Woźni, woźnemu służący. einen Forderknecht oder gerichtlichen Ausrufer betreffend. de sergent; qui regarde le sergent crieur.

Woźnictwo. der Dienst eines Forderknechts. ofice de sergent ou de serviteur de justice.

Woźniczy, do woźnice należący. Kutscher-, einen Kutscher angehend. de cocher.

Woźnik. Pferd das zum Zuge, zum Gespann gehöret. cheval d'atelage. § woźniki na robotę obroćić.

Woźny. Ausruffer, Gerichts-Frohn, Forder-Knecht. sergent; sergent crieur, huissier; huissier-crieur; crieur public; celui qui fait les exploits de justice. § woźny mieyski, źiemski, woienny, grodowy; dać pozew przez woźnego.

obwołanie, publikacya przez woźnego. Ausruf durch einen Forderknecht. la criée faite par un crieur; cri public.

woźnym kogo obesłać. einen mit dem Frohnknecht beschicken. sergenter qu.

woźnymby mu bydź. er könnte einen Ausrufer abgeben; es ist ein Schreyhals. il pourroit tenir lieu d'un crieur public; c'est un franc criard.

Wozownia. Wagen-Schuppen. remise, angar, lieu couvert où l'on met les carosses.

Wozowy, Wagen-. de chariot. § koń, dyszel wozowy.

wozowy zad. Hinter-Wagen, Hintersitz. le train de derriére; le derriére de chariot.

wozowy żołnierz u starych Rzymian. ein Soldat der ehedessen bey den alten Römern vom Wagen fochte, so mit Sensen bewafnet war. soldat Romain qui com-

combatoit autrefois d'un chariot armé de faulx.

Wpadam, *v. m. F. wpadnę.* 1) hineinfallen, fallen in etwas. 2) fallen, als in eine Krankheit. 3) einfallen, einbrechen als der Feind. 4) fallen, sich fangen in einer Schlinge. 5) fallen in etwas, einfließen. 1) tomber dedans, dans. 2) tomber dans quelque mal. 3) entrer avec une armée, faire irruption, une course dans le païs enemi. 4) tomber dans un piége, se prendre dans. 5) tomber, se décharger, se dégorger, s'emboucher dans. § 1) wpadł w doł na szyię. 2) wpaść w chorobę, w błędy; wpadniesz miedzy zboyce, w ręce iego. 3) nieprzyiaciel wpadł w Państwo. 4) ptak wpadł w sidło zastawione. 5) rzeka w morze wpada; Bug w Wisłę wpada.

wpaść komu w ręce, pod moc czyią. in eines Gewalt fallen. tomber entre mains, au pouvoir de qu; venir sous sa puissance.

wpadniesz mi raz. du wirst mir schon in die Hände fallen, gerathen. vous passerez par mes mains; je vous trouverai dans mon chemin.

wpadł mu katar na pierś, w gardło. ein Cathar ist ihm auf die Brust, auf die Luft-Röhre gefallen. un caterre lui est tombé sur la poitrine, sur la trachée-artère.

wpadły mu oczy. die Augen sind ihm eingefallen. les yeux lui sont devenus creux; il en a eu les yeux enfoncez.

wpadłość oczu. die Gruben der eingefallenen Augen. l'enfonçure des yeux creux.

Wpadły. 1) gefallen in etwas. 2) eingefallen als der Feind. 1) tombé dedans. 2) entré avec une main armée.

Wpadnienie. 1) das Fallen in etwas. 2) Einfall der Feinde. 1) l'action de tomber dedans. 2) irruption, course dans les terres enemies.

Wpaiam co w co, *v. m. F. wpoię.* 1) einflößen, eintränken. 2) einflößen, beybringen. 1) imbiber, abreuver; instiler, faire boire. 2) insinuer, faire entrer doucement.

wpoić się. 1) sich einziehen. 2) sich einschleichen, eindringen. 1) s'abreuver, s'humecter de. 2) s'insinuër, se glisser dans. § 1) ieszcze się ten oleiek nie wpoił. 2) wpoiły mu się słowa w głowę, w serce.

*Wparować, *F. wparuię.* herein jagen, hereintreiben. chasser qu. dans; forcer qu. de se retirer dans. § wparował nieprzyiaciela w rowy.

Wpasać się w co, w kogo. etwas oder einen zum Gegenstand seines Hohns, seiner Beleidigung machen; sich beständig an einen reiben. avoir qu. ou qu. ch. pour l'objet de son invective, de son outrage; être acoutumé à outrager, à afronter quelqu'un. §. wpasłeś się we mnie.

Wpatruię się w co, *v. m. F. wpatrzę.* etwas steif, mit unverwandten Augen ansehen. asseoir sa vuë sur; dévorer qu. ch. des yeux; ficher le visage, fixer les yeux sur.

Wpędzam, *v. m. F. wpędzę.* } herein jagen, herein treiben. chasser dans, en dedans. § wparł w las nieprzyiaciela; a wpędziłeś bydło do obory.
Wpieram, *v. m. F. wprę.* }

wpierać co w co. etwas in etwas stoßen, schieben mit Gewalt. pousser, ficher avec force qu. ch. dans.

wpieram się w co. sich einer Sache anmaßen; sich zu etwas dringen. usurper, s'atribuër, s'aproprier qu. ch; s'intrure, s'introduire dans.

Wpiiam się, *v. m. F. wpiię.* 1) sich einsaugen als eine Mücke. 2) eines starken Getränkes gewohnt werden. 3) kleben bleiben, hängen bleiben. 1) se ficher dedans, en dedans; se mettre, entrer bien avant dans qu. ch. comme le cousin avec son éguillon. 2) s'acoutumer à une forte boisson. 3) s'engluer; s'embarrasser dans, ne se pouvoir tirer de qu. ch.

Wpisanie. das Einschreiben. enregîtrement, enrôlement, immatriculation.

Wpisany. eingeschrieben. couché, mis, écrit en; receu au nombre de; immatriculé.

Wpisne, *g. wpisnego.* Einschreibe-Gebühren. paiement, droit pour le travail de l'écrivain.

Wpisuię co w co. *v. m. F. wpiszę.* einschreiben, eintragen. enregîtrer, enrôler; écrire, mettre, coucher sur, en; immatriculer, inscrire. § wpisz w regiestr żem wziął, żem dał; wpisać w regiestr zapłacone podatki, nowozaciężnych żołnierzy.

wpisać się. sich einschreiben. s'enrôler; écrire son nom dans un regître.

wpisać się daie. sich einschreiben lassen. s'enrôler; se laisser enregîtrer dans le nombre de; se faire immatriculer.

Wplatam, wplatywam co, *v. m. F. wplotę.* 1) flechten in etwas, einflechten. 2) untermengen, einflechten, einstreuen. 1) entre-

1) entrelaſſer, ourdir, trécer l'un dans l'autre; tortiller enſemble en natant, en ourdiſſant. 2) entrelaſſer, entrelarder, diverſifier, brocher qu. ch. de; entr'méler; enchaſſer.

wplatywać włosy w nitkę. treiren, Haare in einen Faden einflechten. trécer des cheveux; tortiller et paſſer les racines des cheveux ſur un fil.

wpleść ſznurek w co. ein Schnürchen in etwas flechten. cordonner, treſſer avec du cordon.

wplatać w koło złoczyńcę. einen geräderten Uebelthäter aufs Rad legen. mettre un criminel ſur la rouë qui a été rompu. § wpleść członki kołem łamane.

wplatać ſię w co. ſich in etwas mengen, einflechten. ſe mêler des (dans les) afaires d'autrui; s'intriguer, ſe mettre, s'ingérer dans.

Wplecienie. das Einflechten. entrelaſſement.

wplecienie w koło. das Legen des Ubelthäters auf das Rad. l'action de mettre le criminel ſur la rouë.

Wpleciony. 1) eingeflochten. 2) eingeflochten, untermengt, verbunden, verknüpft. 1) entrelaſſé; ourdi, trecé dans. 2) entrelacé, entrelardé, broché dans; uni, joint, lié. § 1) wpleciony ſznurek. 2) przez co te dwie rzeczy tak ſą w kupę wplecione, że trudno o iedney bez drugiey mowić.

Wpłynienie. 1) der Einfluß, das Einfließen. 2) Einfluß der Sterne. 1) l'entrée d'un fleuve dans un autre. 2) l'influence des aſtres. § 1) wpłynienie Buga w Wisłę. 2) wpłynienie i ſkutek gwiazd.

Wpoł, w poł. *adv.* auf die Helffte. à mi.

Wpływam w co, *v. m. F. wpłynę.* 1) herein ſchwimmen. 2) fallen, fließen in einen Fluß. 1) entrer en nageant. 2) ſe décharger, ſe dégorger, ſe jetter, ſe rendre, couler dans. § 1) rybki tam wpływały. 2) Wisła za Gdańſkiem w Baltyckie wpływa morze.

Wpraſzam ſię, *v. m. F. wproszę, ſi, ſił.* um einen Zutritt bitten; ſich einbetteln. tâcher à obtenir un acueil, une entrée à force de prier; ſoliciter qu. d'acorder un accès dans ſa maiſon. § nie wprośiſz ſię do niego.

Wpraſzam co w co. *v. m. F. wproſzę, ſzy, szył.* einſtreuen, einſtäuben. parſemer qu. ch. de; jetter de la poudre dans, ſur. § wproſzył w ranę ten proſzek; nie zoſtawił coby w oko wproſzyć.

Wprawa. Abrichtung der Thiere. l'art, l'action de dreſſer les animaux. § wprawa psow: dobrą pſu dać wprawę.

wprawa ptakow łowczych. Abrichtung der Stoß=Vögel zur Jagd. afaitage, *m.* autourſerie, fauconnerie.

Wprawny. abgerichtet, ausgelernet, geübt. dreſsé, formé, ſtilé, façonné à; verſé, expérimenté. § wprawny i doſkonały ſzermierz.

Wprawiam, Wprawuię, *v. m. F. wprawię.* 1) einſetzen, einfaſſen. 2) überziehen mit einer Rinde. 3) einrichten, einrenken. 4) zu etwas abrichten, geſchickt machen, gewöhnen; unterrichten. 5) abrichten ein Thier. 6) ſetzen, ausſetzen, bringen in Gefahr; verurſachen ein Ubel. 1) enchaſſer, mettre, enfermer en. 2) encrouter; couvrir, revêtir d'une croute. 3) remettre, remboiter un os disloqué. 4) dreſſer, inſtruire, former, façonner, rutiner, ſtiler, habituër, acoutumer qu. à. 5) dreſſer un animal. 6) mettre, expoſer au danger; atirer, faire, cauſer quelque mal à qu. § 1) wprawić obraz w ramy, w ſuknią wiotchą nową łatę. 2) wprawić owoc w cukier. 3) wprawić członek wywiniony; wprawić w klubę. 4) do iazdy, do fechtow (w iazdę, w fechty) kogo wprawiać; wprawia rękę do piſania, do żelaza. 5) ſzczenięta gromadą wprawuią. 6) wprawiło mię to w zadumienie, w niemałą trwogę, biedę; ſubtelnoſtkami ſwoiemi mię pod ſieć wprawił.

wprawić trzonek. einen Stiel einſetzen. emmancher un inſtrument, le garnir d'un manche. § wprawić noż w okładki, trzonek w młotek.

wprawować ptaka. einen Stoß=Vogel abrichten. afaiter, dreſſer un oiſeau de chaſſe.

* *wprawić, oprawić kamień drogi.* einen Edelſtein einfaßen, einſetzen. ſertir, monter, enchaſſer, mettre en oeuvre une pierre précieuſe.

wprawić ſię. 1) ſich üben, ſich gewöhnen zu etwas. 2) ſich bringen in Gefahr; ſich ein Ubel zuziehen. 1) s'exercer, s'apliquer, s'acoutumer à. 2) s'atirer quelque mal; s'expoſer au danger. § 1) niech ſię ręka do żelaza, do piora, do piſania wprawi; wprawuię ſię w piſanie. 2) wprawił ſię w to nieſzczęście przez ſwoie głupſtwo.

Wprawianie. } 1) Einfaſſung, Einſetzung.
Wprawienie. } 2) Einrenkung, Einrichtung eines Gliedes. 3) das Abrichten, die Abrichtung. 1) enchaſſure, l'action

ou

ou la maniére d'enchaſſer. 2) reduction, remboitement, l'action de remettre un os en ſa place. 3) inſtruction, enſeignement; l'action de dreſſer un homme ou un animal.

Wprawiony. 1) eingefaßt, eingeſetzt. 2) eingerichtet, eingerenket. 3) überzogen mit einer Rinde. 4) abgerichtet, unterrichtet. 1) enchaſſé, mis en. 2) remis, remboîté. 3) encrouté, couvert d'une croute. 4) inſtruit, dreſſé, façonné, formé, ſtilé.

ptak wprawiony. abgerichteter Vogel. oiſeau afaité, dreſsé.

* *wprawiony, oprawiony kamień drogi.* ein eingefaßter Edelſtein. pierre précieuſe ſertie, miſe en oeuvre.

Wprowadzam, *v. m. F. wprowadzę.* 1) hineinführen. 2) einführen, aufbringen eine Gewohnheit. 2) Rechenk. eine Zahl multipliciren. 1) introduire, mener dans un lieu. 2) introduire; faire recevoir, mettre en uſage. 3) *Aritm.* multiplier un nombre. § 1) wprowadźić woyſko do miaſta, kogo do pokoiu. 2) wprowadźił ten zwyczay, te modę. 3) wprowadźić liczbę, ieſt ią multyplikować przez drugą, iako gdy mowię; wprowadzam 2. we 4. d⸗ȷ 8. iako gdybym mowił: multyplikuię 4 przez 2. znaydę 8.

wprowadźić śię. 1) einziehen in eine Wohnung. 2) aufkommen, aufgebracht werden. 1) aller loger, aller habiter dans quelque lieu. 2) s'introduire; prendre cours; devenir en vogue; s'établir. § 1) wprowadź śię w nowe mieſzkanie. 2) wprowadźiła śię ta moda, ten zwyczay.

Wprowadzenie. 1) die Hineinführung, die Einführung. 2) die Einführung, das Aufbringen einer Sache. 1) introduction, l'action d'introduire une perſonne. 2) établiſſement, introduction d'une choſe, l'action de la mettre en vogue.

wprowadzenie śię. das Einziehen, die Beziehung einer neuen Wohnung. le remuménage; le transport des meubles dans un autre logis.

Wprowadźićiel, *g. wprowadźićiela,* wprowadzaiący. Einführer. introducteur.

Wprowadźićielka. Einführerin. introductrice.

Wprowadzony. 1) eingeführt. 2) eingeführt, aufgebracht. 1) introduit, mené dans un lieu. 2) introduit, mis en vogue, en cours.

*Wprzod, przodek. Vorzug. avantage, *m.* préference; pas. § nie dam mu wprzodu.

Wprzod, *adv. vid.* Przod — *w przod.*

Wpuſtne, *g. wpuſtnego.* Einlaß = Geld. l'entrée; le droit d'entrée; l'argent qu'on paie pour l'entrée.

Wpuſzczam, *v. m. F. wpuſzczę.* hereinlaſſen, einlaſſen. laiſſer entrer qu; donner entrée à; faire entrer qu. dans. § wpuśćił ſługę do izby; warta go nie wpuśćiła; wpuśćić bydło w zboże, nawę w morze.

wpuśćić śię. ſich einlaſſen. s'engager, s'embarquer, ſe mettre dans. §) wpuśćił śię w głębſzą rzeczy uwagę, w tę ſprawę.

Wpuſzczanie, wpuſzczenie. das Hereinlaſſen, die Einlaſſung. introduction, l'action de faire entrer qu.

Wpuſzczony. hereingelaſſen. admis; celui qu'on a laiſsé entrer; introduit.

Wpycham, *v. m. F. wepchnę.* herein ſtoſſen, hereinſtopfen. pouſſer avec violence; fourrer, mettre par force dans. § wepchniy go do więźienia; wepchnął go w kąt, wełnę w wor.

wpychać podarek; wepchać w kogo. einem ein Geſchenk aufdringen. preſſer qu. d'accepter un préſent.

Wrąb, *g. wrębu.* Einſchnitt, Kerbe. coche, entaille, cran, entaillure qu'on fait dans du bois pour y arrêter quelque choſe. § wrąb u ſtrzały, u łuku; wręby u kuſze do ćięćiwy; windowe wręby.

wrąb w piorku piſarskim. Spalte in der Schreibfeder. fente de la plume à écrire.

wrąb w leśie cudzym. freyer Holz = Schlag im fremden Walde. afoüage, *m.* droit d'uſage dans une fôret; le droit qu'on a de couper le bois. § wrąb mu w leśie na budynki na opal pozwolono.

wrąb wosku. Wachs = Scheibe. meſure, pain de cire; rond de cire en forme de jatte.

wrąb mały. } Strich, Streiff, Einſchnitt.
Wrąbka. } raïe, inciſion

Wracalny, odwrotny. erſetzlich, wiederbringlich. reparable, qu'on peut ravoir, qui ſe peut rendre; revocable, qu'on peut faire revenir.

Wracam, *v. m. F. wrocę.* 1) wiedergeben, wieder zuſtellen, zurück geben. 2) wieder herſtellen, wieder erſtatten, erſetzen. 3) wieder herſtellen, wieder zum Gefecht anführen. 4) berufen, kommen laſſen. 1) rendre, redonner ce qu'on a donné. 2) reſtituër, rendre ce qu'on a pris injuſtement. 3) ramener, remettre

mettre les personnes au combat ou à un autre lieu. 4) ramener, rapeller, faire revenir, faire retourner. § 1) wróć mi znowu książkę. 2) wrócić mu wioskę musiał. 3) wrócił ich znowu do batalii. 4) wrócił syna z drogi.

wracać kupno. eine gekaufte Sache wiedergeben, und das Geld davor wieder nehmen; den Kauf aufheben. rendre un chose achetée en reprenant l'argent qu'on en a donné; casser un achat.

wracać się. 1) zurückkommen, wiederkommen, wiederkehren. 2) wieder kommen, wieder seyn, wieder erscheinen. 1) revenir, retourner, s'en retourner au lieu d'où l'on est parti. 2) revenir, retourner; être, paroitre de nouveau. § 1) połki się do bitwy wracały; wrócił się ze Francyi do Oyczyzny. 2) febra się wróciła; iuż się te szczęśliwe nie wrocą czasy.

wróciła się w nim dusza. er ist wieder zu sich selber gekommen. il a repris ses esprits; il s'est remis.

wroćmy się do rzeczy. laßt uns wieder zur Sache schreiten. reprenons le fil de nôtre discours; retournons à nôtre afaire; venons au fait; revenons à nôtre propos; reprenons ce que nous avons commencé.

wrócić się do starych obyczaiow. die alten Sitten wieder annehmen; wieder seinen vorigen Wandel führen. retourner à ses anciennes habitudes; reprendre les prémiers moeurs, sa prémiére conduite.

wracaiący się. der zurück kommet; wiederkommend. qui revient, qui retourne.

febra wracaiąca się. ein Recidiv, neuer Anfall vom Fieber. récidive; fiévre récidive.

Wracanie, wrocenie czego. Wiedergebung, Wiedererstattung. restitution; action de rendre, de restituër.

wracanie kogo. Zurückberufung. rapel.

wrocenie się. Rückkehre, Wiederkunft. retour.

Wrącz. *vid.* Wręcz.

Wradzam, *v. m. F. wrodzę.* von Geburth an einpflanzen, einprägen. donner à l'homme dès sa naissance; engendrer, produire, faire naître dans l'homme; graver au coeur de l'homme. § Bog człowiekowi wrodził towarzyskość.

wradzać się. 1) angebohren seyn, von der Natur eingepräget, eingepflanzet seyn. 2) einem ähnlich seyn. 1) être naturel; être gravé au coeur; être né avec nous; naitre dedans. 2) ressembler à; tenir de qu. § 1) poczćiwość, chęć do panowania w człowieka się wrodziła. 2) wrodził się w Oyca.

Wrastam, *v. m. F. wrosnę.* einwachsen. croitre dans; s'incorporer, s'inserer en croissant. § wrosł kamień w drzewo.

paznogćie mi wrastaią. die Nägel wachsen mir ins Fleisch. mes ongles s'enchistent.

Wrastanie, wrośnienie. das Einwachsen. incorporation; l'action par laquelle une chose s'incorpore à l'autre par la croissance.

wrastanie paznogći. das Einwachsen der Nägel. l'enchistement des ongles.

Wrażam, *v. m. F. wrażę.* 1) stecken in etwas. 2) stoßen ein Gewehr in etwas. 1) mettre une chose dans une autre; couler, faire glisser, fourrer, inserer, ficher dans. 2) planter, plonger, enfoncer une arme à qu, la pousser fort avant dans le corps de qu. § 1) wrażił rękę w kieszeń, palec w gębę. 2) wrażił mu szpadę w serce, w złośliwe wnętrzności.

wrażić się w co. sich in einen schlimmen Handel einlassen. s'embarquer dans une méchante afaire.

Wrażenie. das Einstecken, Einschieben. l'insertion; l'action par laquelle on met, on glisse une chose dans une autre.

Wrę, *wre, (wrze) wrał, wreli, (wrzał, wrzeli).* 1) kochen, sieden. 2) erhitzet seyn, kochen, als das Blut. 3) sich entzünden, um sich greifen. 4) wimmeln mit einem Getöse. 1) bouillir, bouillonner. 2) bouillir, etre chaud comme le sang; s'échaufer, s'augmenter avec chaleur. 3) *fig.* étre alumé; étre embrasé; s'enflamer, s'alumer, prendre feu. 4) fourmiller, grouiller avec un bruit. § 1) gdy wre woda z garca wybiega na wierzch. 2) wre krew w żyłach. 3) wre zaiadłość w pospolstwie na niego, woyna, rozruch w całym państwie. 4) wre mrowisko.

wrę na niego. ich hege einen Zorn wider ihn. je suis embrasé de colère contre lui.

wiem co w nim wre. ich weiß was in ihm steckt. je sai de quel bois il se chaufe.

Wrębny. eingeschnitten, eingekerbet. entaillé, incisé.

wrębne. Hauer-Lohn für das Holzschlagen im Walde. abatage, *m.* ce qu'on paie pour la peine d'abatre les bois dans une forêt.

Wręcz. *adv.* in der Nähe; so nah, daß man mit der Hand erreichen kan. de près; à brûle pourpoint; en pouvant atein-

ateindre de la main. § wręcz go kamieniem uderzył.
wręcz się bić. sich in der Nähe schlagen. jouer des mains; jouer de couteaux.
Wrobel. ⎫ ein Sperling, ein Spatz. pas-
Wrobl. ⎭ ſerau, moineau. § trzyma go iak wrobla na nici *prov.* wrobel domowy, gorny; wroble troiſtego koloru.
wrobel ſamica. die Sie, das Weiblein des Sperlings. paſſe, la femelle de paſſereau.
wrobel trzcinny. Rohr-Sperling. paſſereau cannier.
wrobel leśny, polny, mazurek. Wald-Sperling, Feld-Sperling. paſſereau ſauvage.
Wroblę. junger Sperling. le petit d'un paſſereau.
Wrobli. Sperlings-. de moineau; qui regarde le paſſereau.
wroble proſo, ziele. (lithospermum) Meer-oder Perl-Hirse, Stein-Saamen. gremil, herbe aux perles.
* *wroble proſo, żorawie noski.* (geranium) Storchschnabel. bec de grue; bec de cicogne.
wroble ięzyczki. vid. *Sporyż wielki.*
* Wroblica, *vid. wrobel ſamica.*
Wroblik. kleiner Sperling. un paſſereau qui eſt petit.
Wrodzony. eingebohren, angebohren. naturel, né avec.
wrodzony ięzyk. Mutter-Sprache. langue maternelle.
Wrog. 1) Schicksaal. * 2) Pest, üble Krankheit. * 3) der böse Geist. 1) deſtin, deſtinée. * 2) peſte, maladie maligne. * 3) démon, eſprit malin. § 1) ** chociaż co opak przeznaczyły wrogi; wrog, czas były pod nogami.
Wrona. 1) eine Krähe. 2) der Rand eines Faßes. corneille. 2) le bord, l'ouverture de futaille, de tonneau. § 1) na deſzcz wrona kracze, *prov.* 2) wrona u beczki; beczkę na wronę poſtawił.
wrona ſiodłata. eine Nebel-Krähe. corneille emmantelée.
wronami z młodu karmiony. es iſt ein verschmitzter Gaſt. c'eſt un fin merle; il a vu le loup.
kiedy przyydzieſz miedzy wrony, kraczże iako ony. unter den Wölffen muß man heulen. il faut heurler avec les loups.
Wroni. Krähen-. de corneille.
wronia noga ziele. (coronopus) Krähen-Fuß. pié de milan; la corne-cerf, corne de cerf; ſanguinaire; grevine.
wronie masło, zaięcza kapuſta ziele (telephium) Schmier-Wurzel, Wund-Kraut. telephium; repriſe, joubarbe des vignes, feve eſpeſſe, chichotrin.
wronie oko ziele czworliſtne, iedna iagoda. (paris) Wolffs-Beer, Einbeer. raiſin de rainard.
Wrony koń. Rappe, schwarzes Pferd. cheval moreau.
Wrosły. eingewachsen. qui eſt cru dedans.
Wrośnienie. Einwachsung. l'action par laquelle une choſe croit dans l'autre.
Wrota, *plur.* 1) Thorweg. 2) eine Schleuse, Schleusen-Pforte, Schleusen-Flügel. 1) porte cochére. 2) écluſe, porte d'écluſe.
Wrotny, *g. wrotnego.* ⎫ Thorwär-
Wrotniczy, *g. wrotniczego.* ⎭ ter. portier.
* * Wrotoşieré, ſarna. ein Reh. chevreuil.
Wrotecz, ⎫ *f.* ziele (*Athanaſia*) Rain-
Wrotycz, ⎭ farn. taneſie, tannée.
wrotycz włoska. (helichryſum) Sonnen-Gold-Blume. immortelle, hélichriſum.
Wrożę co, *ży, żył.* wahrsagen. vaticiner, préſager, deviner, prédire l'avenir.
Wrożek, *g. wrożka.* Wahrsager. vaticinateur, devin.
Wrożenie. das Wahrsagen. vaticination.
Wrożka. 1) Wahrsagerin. 2) Vorbothe, Anzeichen. 1) devine, fée, pitoniſſe; femme qui prédit l'avenir. 2) préſage, *m.* un ſigne d'une choſe qui doit arriver. § 1) głupi kto wrożce wierzy. 2) pewna zguby wrożka; biorę to ſobie za dobrą wrożkę; ſprawdziła się wrożka.
Wrożkowy, wrożkom służący. Wahrsagerisch. de divination, qui regarde les devins et la divination.
Wryć co, *F. wryię.* 1) eingraben, einstechen. 2) *fig.* eingraben, einprägen. 1) graver. 2) *fig.* engraver, graver, empreindre, imprimer.
Wryty. eingegraben, eingestochen. gravé, empreint.
stoi iak wryty; iak wrył ſtoi. er erſtarret vor Erſtaunen; er ſtehet wie eine Saltz-Seule. il eſt tout étonné; il eſt étonné comme s'il tomboit des nuës.
Wrywam się, *v. m. F. werwę.* 1) einbrechen, durchdringen, durchbrechen als der Feind. 2) kommen, eindringen, aufkommen, einschleichen. 3) eingreiffen in eines Amt. 1) entrer de force; entrer en forçant les avenuës; pénétrer, percer. 2) s'introduire, venir, ſe fourrer. 3) empiéter, entreprendre ſur.

§ 1)

§ 1) nieprzyiaciel się przedmieściami wrywał, werwał. 2) niewczały zaraz się za niemi werwały. 3) wrywać się wrządy komu.

Wrzącość, łacność do uwrzenia. Eigenschaft einer Sache die leicht gar kochet. la proprieté d'un chose qui cuit facilement.

Wrzący. 1) siedend, kochend. 2) leicht zu kochen. 3) brausend als das Geblüt. 1) bouillant, qui bout. 2) aisé à cuire dans un pot; qui cuit aisément. 3) bouillant, bouilleux, chaud. § 1) wrząca woda. 2) nie iest wrzące. 3) krew wrząca.

Wrzask. 1) Zeter=Geschrey, Geplerre, Klage=Geschrey. 2) Lerm, Geschrey. 1) cri aigu; cri perçant; cri plaintif; clameur lugubre; hurlemens *plur.* crieries, *f. plur.* piaillerie. 2) vacarme, *m.* rumeur, *f.* grand bruit.

Wrzaskliwy. voll kläglichen Geschreys. plein de cris lugubres.

Wrzasknąć, *F. wrzasknę.* } Zeter schreyen, schreyen

Wrzasnąć, *F. wrzasnę.* } vor Schmerz. crier par douleur; piailler; jetter, pouſſer un cri perçant qui marque de la triſteſſe. § zawrzaſknę kiedy mi nie daſz pokoiu.

Wrzawa. 1) Getös, Geschrey von vielen Leuten. 2) das Sausen und Toben der See. 3) Unruhe, Verwirrung, Krieg, Aufstand. 1) vacarme, *m.* rumeur, *f.* criailleries de pluſieurs perſonnes. 2) bruiſſement des vagues. 3) tempête, trouble, *m.* desordre, *m.* § 1) wrzawa w obożie się rozlegała. 2) wrzawa morza uſtała. 3) uśmierzył domowe wrzawy; podczas wrzawy kozackiey.

Wrzeciądz, *g. a.* Thür=Kettel, Vorleg=Eisen. chainette ou verou ataché à la porte pour la fermer. § zawrzec na wrzeciądz; zemknąć wrzeciądz ze ſkobla.

Wrzecienica, ryba morſka, (*elacate*) 1) eine Art von Thun=Fischen. 2) Macrele ein andrer See=Fisch. 1) eſpèce de thon, un grand poiſſon de mer. 2) maquereau un autre poiſſon de mer.

Wrzecionko. eine kleine Spille. petit fuſeau. § wrzecionko minutowe w zegarze.

Wrzeciono. 1) Spindel, Spille zum Spinnen. 2) Welle in Gestallt einer Spille. 3) Spindel oder Schraube in der Preße. 1) fuſeau à filer. 2) arbre, *m.* mandrin; une piéce de bois ou de fer en forme de fuſeau qui fait tourner une autre piéce. 3) arbre, *m.* la vis ou le cilindre creuſé dans ſa ſurface qui entre dans l'écrou. § 1) z wrzeciona nići na motowidło zwiiaią; wartać, wrzećionem. 2) wrzećiono zowie się żelazo na ktorym cewy ſtoią; wrzećiono podnośi i opuſzcza zwierzchny kamień młyńſki; kamień ſtoi na ſpodnim wrzećienie. 3) wrzećiono do ſzruby; wrzećiono w ſzrubie im ćienſze ieſt, tym większą ma śiłę. *wrzećiono tokarſkie.* die Docke des Drechslers. le mandrin de tourneur.

Wrzeczy. *vid.* Wrzekomo.

Wrzedzieię. voll Geschwüre werden. s'ulcérer; devenir plein d'ulcères. *owrzedźiał.* er hat Geschwüre bekommen. il lui ſont venu des ulcères.

Wrzedzienica, wrzod ćiekący uſtawnie, wrzod otwarty. offnes Geschwür, ein Apostem, offner Schaden. apoſtume, abcès, apoſteme.

wrzedźienica morowa. Pest=Geschwür. apoſtume peſtilencieuſe.

Wrzekomo, } *adv.* zum Schein, als

Wrzkomo, } wenn, dem äußerlichen Ansehen nach. en aparence; par faux ſemblant; pour ſauver les aparences; pour ſervir de montre; comme ſi; tout ainſi que. § wrzkomo dźwiga; wrzkomo nie chce, nie umie; wrzkomo dla przyſtoynośći wyſzedł przećiw niemu; wrzkomo śpi.

wrzkomo coś. es scheinet etwas zu seyn und ist doch nichts darhinter. cela paroit être quelque choſe en aparence; il y a du faux; on diroit que c'eſt quelque choſe mais ce n'eſt rien.

Wrześień, *g. września.* der Herbst=Monat, September. le Septembre. § w Wrześniu śliwy dożrzewaią.

Wrześienny. den Herbst=Monath angehend. de Septembre.

maik wrześienny. der alte Weiber=Sommer. l'été de Saint Martin.

Września, Tamarzyſzek drzewo (tamarix) Tamarisken=Baum. tamariſc.

Wrześniak. Pferd, das keinen Kern mehr hat, aus deſſen Zähnen man sein Alter nicht ersehen kan. cheval qui raſe, qui ne marque plus; qui n'a plus les coins creux.

Wrzeſzcz. Schrey=Hals, Schrey=Balg. braillard, brailleur, criailleur, piailleur.

Wrzeſzczenie. Geschrey, Geplärre. piaillerie, crieries, *f. plur.*

Wrzeſzczę, *ſzczy, ſzczał, ſzczeli.* 1) blärren, laut schreyen. 2) quäcken, schreyen, von einigen Thieren. 1) brailler, criailler, crier, s'égueler, piailler. 2) braire, crier comme quelques ani-

animaux § 1) nie wrzeſzcz, choć ćię biią. 2) zaiąc wrzeſzczy.

Wrzeſzowiec. *vid.* Wrzoſzowiec.

Wrzod. 1) ein Schwär, Geſchwür. 2) *fig.* Geſchwür, Schaden, Krankheit, Peſt, Verderbniß, Gift. 1) un ulcère. 2) *fig.* ulcère, *m.* peſte, venin, ruïne. § 1) ropa w wrzedźie. 2) młodź wszeteczna iaki to wrzod ſzkodliwy w Rzeczypospolitey.

wrzod ćiekący, otwarty. vid. Wrzedźienica.

wrzod nieotwarty. Eiter-Beule. le vomica; amas de pus dans quelque partie du corps.

wrzod poduſzny, zauſzny, świni. Ohren-Drüſen; Geſchwulſt hinter den Ohren. oripeau, orillon, parotide; un ulcère qui ſe forme proche de l'oreille.

wrzod pomykaiący śię po ćiele. (herpes, cenchrias) ein um ſich freſſendes Geſchwür oder Geſchwulſt. herpes, eſpèce de tumeur ou d'ulcère corroſif qui s'étend par le corps.

wrzod iadowity, (nome, phagedaena) ein freſſendes, ſtinkendes Geſchwür. phagédien, eſpèce de cancer qui mange jusqu'aux os.

wrzod nieuleczony, niezgoiſty. giftiges unheilbares Geſchwär. ulcère malin et malaiſé à guerir.

wrzod w nośie; wrzod nosowy, nozdrzy choroba, (polypus) Naſen-Geſchwär, Naſen-Gewächs. un polipe.

wrzod w śiedzeniu, ſzyſzka. eine Feige-Warze im Hintern. fic, un froncle à la feſſe.

nie wrzod ma w gębie. er hat ein gutes Maul-Leder. il a le bec bien afilé; il a beaucoup de caquet.

wrzod to. rühre das nicht an, es thut weh, es beißet. n'y touchez pas, il y a un mal, cela vous prendra au doigt.

Wrzodek. *g. a.* ein Schwärchen. un petit ulcère.

Wrzodowaty. blattrig, voll Geſchwäre. ulcèré, plein d'ulcères.

Wrzodowy. Geſchwür-. d'ulcère; qui regarde un ulcère.

wrzodowe źiele; tabaka. Tabacks-Kraut. nicotiane, herbe à la Reine, tabac.

Wrzodowiec źiele, *g. wrzodowca,* (*thalictrum*) Sophien-Kraut, Wieſen-Raute, Heilblatt, Wieſen-Kraut. du thalictrum.

Wrzodowieię. eitern, Eiter ſetzen. ſupurer, s'ulcèrer. § wrzod śię otworzył i zwrzodowiał.

Wrzos źiele, (*erica*) Heide. bruïere.

Wrzoſowiec, *g. wrzoſowca,* źiele.
Wrzoſowka.
(*coris*) Art von Johannis-Kraut, das wohl riechet. eſpèce de mille-pertuis dont l'odeur eſt agréable.

Wrzucalny. das ſich zum hereinwerffen ſchickt. propre à jetter dedans.

Wrzucam co w co, *F. wrzucę.* herein werfen. jetter dans qu. ch; jetter dedans. § wrzuć taką kśiążkę w ogień.

Wrzucenie. das Hereinwerfen. l'action de jetter dedans.

Wrzucony. hereingeworfen. jetté dans.

Wrzuſzam, Wrzuśićiel. *vid.* Wzrzuſzam.

Wrzynam co w co, *v. m. F. werznę.* etwas in etwas ſchneiden, hereinſchneiden. inciſer, tailler, entailler qu. ch. dans. § werznął w to drzewo imię kochanki swoiey.

werznąć w co dźiurę. ein Loch in etwas ſchneiden. tailler, faire un trou à qu. ch. § werznął okrągłą dźiurę w deſkę.

Wſadzam, *v. m. F. wſadzę.* 1) einſetzen, ſetzen als einen Gefangnen. 2) aufſetzen, als die Mütze. 3) pflanzen, einſetzen einen Baum. 4) einen auf etwas ſetzen. 5) wieder einen aufhetzen, aufbringen. 1) mettre en lieu de ſeureté; s'aſſurer de qu; arrêter qu. 2) mettre ſur, comme le bonnet. 3) planter une plante, la mettre en terre. 4) mettre, poſer, placer qu. ſur qu. ch. 5) exciter, pouſſer, inciter qu. contre qu. § 1) wſadzono go na mieysce bezpieczne; wſadźić złoczyńcę do kłody, do więźienia. 2) wſadź czapkę; wſadźił okulary na nos. 3) wſadźił drzewo. 4) wſadźić na koń, na konia, na woz. *5) wſadzać (poduſzczać) kogo na kogo.

wſadźić na urząd. in ein Amt ſetzen. inſtaler qu. dans une charge; mettre qu. dans la poſſeſſion d'une charge.

Wſadzenie na urząd. die Einſetzung in ein Amt. inſtalation.

Wſarkać noſem, *F. wſarknę.* ſchnüffeln, ſchnupfen, den Rotz in die Naſe ziehen. renifler; faire remonter la morve dans les narines.

Wſarkanie, wſarknienie. das Einſchnüffeln. reniflerie.

Wſchod.
Wſchody, *plur.*
1) eine Treppe. 2) Aufgang der Sonne, der Sterne. 3) Aufgang, Morgen, Gegend, wo die Sonne aufgehet. 1) eſcalier, montée, les degrez. 2) le lever du ſoleil, d'un aſtre. 3) Levant, Orient, la partie du monde ou le ſoleil ſe lève. § 1) ſpadł ze wſchodow; wſchod ieſt do wſtępowania.

powania. 2) wschod słońca, gwiazd, księżyca. 3) na wschod i zachod imię twoie słynie; na wschod te kraie leżą. *wschod kręcony.* eine Wendel-Treppe. montée à vis. § wschodu kręconego słupiec około ktorego stopnie idą.

Wschodek, *g. wschodku.* ⎫ Treppchen. petit escalier.
Wschodki, *plur.* ⎭

Wschodni. Östlich, Morgen-, gegen Morgen gelegen. oriental; qui est d'Orient; qui est à l'Orient. *wschodni narodowie.* die Morgen-Länder. les peuples levantins; les Orientaux, les levantins.

Wschodowato. *adv.* Stuffenweise. en degrez; en forme de degrez.

Wschodowaty, wschody maiący. mit Stuffen versehen. garni de degrez; fait en forme de degrez. § wschodowate śiedzenie na widokach.

Wschodzę. *v. m. F. wzeydę* 1) aufgehen als die Sonne. 2) ausgehen als der Samen. 3) entstehen. 1) se lever comme le soleil. 2) poindre; lever, commencer à pousser et sortir de terre. 3) provenir, commencer, naitre, se lever. § 1) iuż wschodźi słońce. 2) wzeszło nasienie, zboże? gdy wzeydą grzesznicy iak śiano. * 3) z tąd wschodzą (wszczynaią się) woyny i kłotnie. *wschodzący* aufgehend. qui se lève. *wschodzące słońce.* die aufgehende Sonne. le soleil levant.

Wschowa. Fraustadt, eine königliche Stadt in der Woywodschaft Posen. Fraustadt, une ville Roïale dans le Palatinat de Posnanie.

Wschowianin. Fraustädter. habitant de Fraustadt.

Wschowski. Fraustädtisch. de Fraustadt. § Starosta Wschowski.

na Wschwał. um die Wette, über die Maaßen, überaus. à l'envi, merveilleusement, infiniment, très. § na wschwał co czynić; na wschwał piękny, uczony.

Wściągam, *v. m. F. wściągnę.* 1) an sich ziehen, aufhalten. 2) hemmen, zurückhalten. 1) retenir, arrêter en tirant. 2) retenir, reprimer, réfréner, apaiser. § 1) wściągniy konia uzdeczką, czołn liną. 2) wściągał żądze, myśli swoie, syna swoiego od złego.

Wścibiam co, *v. m. F. wścibię.* einschieben, stecken in etwas. fourrer. inserer, ficher, couler qu. ch. dans.

Wścibski. im Scherz. Stänker; ein neugieriger Mensch, der sich um alles bekümmert. furet, fureteur; homme qui se mêle en tout, qui fourre son nez par tout.

Wśćieczenie. *vid.* Wśćiekłość.

Wśćiekam. *v. m F. wśćiekę, wśćieknę.* hereinlecken; hereinfließen. couler dans. *wśćiec się.* rasend werden. enrager, devenir enragé; venir en rage; être saisi, être ateint de rage; être enragé. § wśćiekł się pies; wśćiekł się od psiego ukąszenia.

Wśćiekliwie. *adv.* wie rasend, rasender Weise. d'une manière enragée; en enragé, avec rage, avec fureur.

Wśćieklina, ⎫ wśćieczenie psa, wilka.
Wśćiekłość. ⎭ 1) die Raserey, Wuth eines Thieres oder eines Menschen, den ein solches Thier gebissen hat. 2) *fig.* Raserey, Grimm, das Toben der Winde, eines bösen Menschen. 1) la rage, maladie qui rend enragé un animal ou un homme mordu d'un animal enragé. 2) *fig.* fureur, *f.* rage, furie des vents, d'un homme, qui est en courroux.

Wśćiekły. 1) rasend, toll als ein Hund. 2) wütend, tobend. 1) enragé, qui est malade de la rage. 2) enragé, furibond, furieux, plein de furie, qui est dans une grande colère. § 1) pies, wilk wśćiekły. 2) wśćiekły gniewem, zawźiętośćią; wśćiekłe oczy; wśćiekłe wiatry, morze.
wśćiekłym czynić. rasend machen. rendre enragé, furieux; faire enrager.

Wśiadacz. der sich zu Pferde, zu Schiff oder auf einen Wagen setzt. celui qui monte un cheval, qui s'embarque, ou qui se met sur un chariot. § wśiadacz na konia, na okręt, na woz.

Wśiadam, *v. m. F. wśiądę.* 1) sich zu Pferde setzen. 2) sich auf einen Wagen setzen, in solchen steigen. 3) zu Schiffe gehen, sich zu Schiffe setzen. 4) dem Feinde im Eisen liegen, den Feind nicht aus dem Gefecht lassen. 5) bezwingen, eintreiben, unter seine Gewalt bringen. 1) monter un cheval; monter à; se mettre sur. 2) monter un chariot; se mettre sur. 3) monter un vaisseau, s'embarquer; se mettre sur un vaisseau. 4) poursuivre, presser les enemis l'épée dans les reins; les ataquer, les serrer de près. 5) chausser de près les éprons, presser le mors à qu. domter, réfréner, subjuguer qu. § 1) na koń (na konia) wśiość. 2) wśiadł na woz; wśiądź do karety. 3) wśiedliśmy na okręt.

okręt. 4) obie woyſka impetem na śię wśiadły; wśieść na nieprzyiaćiela. 5) tak wśiadł na niego że śię ruſzyć nie mogł.

Wśiadanie. das Auffitzen auf ein Pferd, auf einen Wagen. l'áction, le tems de monter un cheval ou ſur un chariot. § na wśiadaniu na koń prośiłem go.

wśiadanie na czołn, na okręt. die Einſchiffung. embarquement, l'action de ſe mettre ſur un bateau, ſur un vaiſſeau.

Wśiadany. *g. wśiadanego.* der Hucke-Mann, ein Kinder-Spiel, in welchem der Uiberwinder auf dem Gefangenen reutet. jeu de petit maître; jeu au cheval fondu; ſorte de jeu d'enfans, où le vainqueur monte le priſonnier.

wśiadana; pioſnka wśiadana. Trompeten-Stoß zum Auffitzen. portez ſelles, *plur. m.* boute-ſelle, *m.* le ſignal qu'on donne aux cavaliers pour monter à cheval.

wśiadaną trąbić; na wśiadaną grać. zum Auffitzen blaſen. ſonner boute-ſelle.

druga wśiadana. der andere Trompeten-Stoß zum Auffitzen. la levée du boute-ſelle; à cheval; le ſecond ſignal pour monter à cheval.

Wśiąkam co, *v. m. F. wśiąknę.* etwas naſſes einziehen, an ſich ziehen. faire remonter, boire, atirer une choſe liquide. § bibuła inkauſt wśiąknęła.

wśiąkać nosem. ſchnüffeln, den Rotz in die Naſe ziehen. renifler, faire remonter la morve dans les narines.

trzewiki iuż wśiąkaią wodę. die Schuhe ziehen ſchon Waſſer. les ſouliers puiſent dejà l'eau.

wśiąka co w co. eindringen, ſich einziehen. s'imbiber, entrer dedans. § woda wśiąkła w ziemię, w bibułę.

Wśidlić, *F. wśidlę*, uśidlić. verſtricken. enlacer, embaraſſer, empétrer, prendre; faire empétrer; faire tomber dans un piége. § czart go w ſwoie wśidlił pęta.

Wśiewam co w co, *v. m. F. wśieię.* in etwas ſäen. ſemer dans.

Wſkakowanie, das Hereinſpringen. l'action de ſauter dans.

wskoczenie. der Sprung in einen Ort. un ſaut fait dans le dedans d'une endroit.

Wſkakuię, *v. m. F. wſkoczę.* 1) hereinſpringen; in oder auf etwas ſpringen. 2) fig. in die Höhe hüpfen, ſpringen. 3) ſteigen im Preis. 1) ſauter dans, ſur une choſe. 2) ſauter, treſſaillir de joie. 3) monter, hauſſer, renchérir; *en parlant du prix.* § 1) wſkocz do izby; wſkoczył na ławę, na ſtoł. 2) wſkoczył od radośći. 3) cena wſkoczyła.

wſkoczyć na koń. ſich auf ein Pferd ſchwingen. ſauter ſur un cheval.

Wſkaz, Wſkazanie. 1) Befehl, Andeutung, Auflage. 2) Anweiſung, Aßignation. 1) ordre, *m.* ordonnance, ſignification, interpellation, ſommation. 2) aſſignation pour païer une ſomme. § 1) wſkazy otrzymał ſądowe. 2) dobra wſkazaniem obćiążać; mam wſkazanie i liſty do niego.

Wſkazuię, *v. m. F. wſkażę.* 1) eine Auflage thun; andeuten, anbefehlen. 2) aßigniren, anweiſen Geld. 3) zeigen, weiſen die Stunden. 1) ordonner, indiquer, ſignifier, interpeller, faire une interpellation à qu. de faire qu. ch. 2) aſſigner, donner un aſſignation à païer une ſomme. 3) montrer les heures. § 1) wſkazał urząd to do niego. 2) sto kop na maiętność iego wſkazano; wſkazał mi kupiec sto talerow na niego. 3) zegarek dobrze wſkazuie godźiny.

Wſkoczenie. *vid.* Wſkakowanie.

Wſkok, *adv.* im Sprunge, ſehr hurtig, flugs. incontinent, tout à l'heure, ſur le champ, à l'inſtant.

Wſkopanie. *vid.* Wſkopywanie.

Wſkopec, *adv.* nazad. zurück. en arriére.

Wſkopuię, Wſkopywam, *v. m. F. wſkopam.* umſtoßen, aufhacken, die Erde von oben ein wenig umgraben. ſerfouïr, peler la terre; houër, bechoter, remuër la ſuperficie de la terre. § wſkopać ziemię, zaśianą rolą, weszłe zboże.

wſkopać około drzewa. die Erde um einen Baum aufwerfen. déchauſſer un arbre; becher autour d'un arbre.

Wſkopywanie, wſkopanie ziemie. das Umſtoßen der Erde. le houëment de la terre, l'action de ſerfouïr la terre.

Wſkorać, *F. wſkoram.* ausrichten, ſeinen Zweck erreichen. réüſſir, avoir de la réüſſite, du succès. § w miłośći ſwoiey wſkorał.

nie wſkoraſz z nim. du wirſt mit ihm nicht auskommen, nichts ausrichten. vous ne ſauriez rien faire de lui; on n'a jamais fait avec lui; vous ne le mettrez pas à la raiſon.

Wſkroś. *adv.* 1) durch und durch. 2) bis auf den Grund, gründlich. 1) au travers, d'outre en outre, à jour; de part en part. 2) dans le fond, au fond. § 1) rurka wſkroś (na ſkroś) otwarta, przewierćiana. 2) wſkroś (na wſkroś) weyrzeć w ſprawę.

rzetelnie i wskroś rzeczy przegląda. er siehet die Sachen inwendig und auswendig. il sait tous les tenans & aboutissans des afaires; il pénétre les afaires.
wskroś przeięty, preniknïony, zdięty. empfindlich gerühret. piqué, touché au vif; pénétré.
wkroś przelękniony. vom Schrecken befallen. saisi, frapé de fraïeur; éfraié, consterné.
na wskroś, na skroś, ten grzebień nie przeymuie. dieser Kamm greiffet nicht durch, gehet nicht bis auf die Haut. ce peigne ne perce, ne pénétre point.
wskroś przeniknienie, przeyrzenie. kluge Einsicht. perpicacité, pénétration.
Wskrzeszam, *v. m. F. wskrzeszę.* 1) von den Todten auferwecken. 2) wieder aufbringen, wieder einführen. 1) ressuciter un mort; redonner la vie à un mort. 2) ressuciter, reveiller, introduire de nouveau, faire revivre qu. ch. § 1) wskrzesić umarłego. 2) umarłe słowa wskrzeszać; wskrzesił zagubioną regułę; chwalebna wzgardzone od wieku mowy Polskiey wskrzesić wdzięki.
Wskrzeszenie umarłego. Auferweckung von den Todten. l'action de ressuciter un mort.
Wskrzeszony. von den Todten auferwecket. ressucité; qui est retourné de la mort à la vie.
Wsławiam co, *v. m. F. wsławię.* berühmt machen. renommer, signaler; rendre célébre.
wsławić się. sich bekannt machen. se signaler; avoir la vogue, la réputation, la renommée. § wsławił się swoiemi naukami.
Wśliznąć się, *F. wśliznę.* hereinschlupfen. se glisser, se fourrer, s'insinuër; entrer doucement dans.
Wśmiardły, wstęchły. müsend, riechend. un peu püant, qui commence à sentir mauvais. § wśmiardłe mięso.
Wśmiardnąć się, *F. wśmiardnę.* anlaufen, anfangen zu stinken; riechen. püer un peu, devenir un peu püant, s'empüantir, commencer à püer. § mięso wśmiardnęło.
Wśmiardnienie, wstęchlina, wstęchłość. müsender, übler Geruch einer Sache, die anfängt zu faulen. odeur infecte; la püanteur d'une chose qui commence à se pourrir.
Wspaczny, opaczny. verkehrt. mis de travers; renversé, pervers.
Wspak, 1) rücklings. 2) rücklings, auf dem Rücken. 1) à reculons, en se retirant en arriére. 2) sur le dos; à la renverse. § 1) na wspak iść; rak wspak idzie. 2) wspak (na wspak) leżeć, upaść.
przewrócić kartę na wspak. ein Karten-Blatt umschlagen. retourner une carte.
wspak idący. der rücklings gehet. rétrograde; qui va à reculons.
wspak idę. rücklings gehen. rétrograder, reculer; se retirer, aller en arriére.
* Wspamiętywam co, *F. wspamiętam,* wspominam. erinnern. faire souvenir.
* *wspamiętać sobie co; przypominać sobie co.* sich erinnern. se souvenir, se ressouvenir de; rapeller une chose en sa mémoire.
Wspamiętywanie, wspamiętanie. Erinnerung. le ressouvenir, le souvenir.
Wspaniale, *adv.* 1) prächtig, herrlich. 2) großmüthig, edelmüthig. 1) magnifiquement, pompeusement. 2) généreusement, noblement.
Wspaniało, Wspaniałomownie, *adv.* mit hohen Worten, in erhabenen Ausdrücken. sublimement, d'un stile haut; d'une maniére élevée. § wspaniało pisze, mówi.
Wspaniałomowność, wspaniałość mowy, wspaniała mowa. Hoheit, Pracht einer Schreibart, hohe Rede. sublime, *m.* la sublimité du stile; haut stile; langage rempli de termes nobles, d'expressions riches et magnifiques; stile noble, maniére de parler sublime et relevée.
Wspaniałomowny. der sich hoher, erhabener Ausdrücke bedienet. qui s'exprime d'une maniére noble et relevée.
Wspaniałomyślnie, *adv.* großmüthig. généreusement, noblement.
Wspaniałomyślność Großmuth. générosité, magnanimité; la hauteur, la noblesse, la grandeur d'ame.
Wspaniałomyślny. Großmüthig. généreux, magnanime § umysł, człowiek wspaniołomyślny.
Wspaniałość. 1) Pracht, Herrlichkeit. 2) Großmuth. 3) Hoheit, Erhabenheit des Geistes. 4) die Größe eines Sterns. 1) magnificence, pompe. 2) générosité, magnanimité. 3) la hauteur, la grandeur d'une étoile. § 1) koronacya wielką się odprawiła wspaniałością. 2) to prawdziwa wspaniałość, nieprzyiaciela z ostatniey ratować zguby. 3) wspaniałość myśli, umysłu, duszę. 4) oko bykowe iest gwiazda pierwszey wspaniałości; piewszey wspaniałości iest 15 gwiazd, 45 wtorey, 208 trzeciey, 474 czwartey, 217 piątey, a 49 szostey wspaniałości.

wspaniałość mowy. vid. Wspaniałomowność.

Wspaniały. 1) herrlich, prächtig, majestätisch. 2) großmüthig; ein Großmüthiger. 3) hoch, erhaben, als ein Geist. 4) hoch, prächtig als eine Rede. 1) magnifique, superbe, grand, splendide, somptueux, majestueux. 2) généreux, magnanime; un homme généreux. 3) noble, sublime, haut, élevé, grand comme l'ame de qu. 4) sublime, noble, emphatique, relevé, haut, comme un discours. § 1) wspaniały pałac, wiazd, dwor. 2) wspaniały umysł; wspaniałych tam mało. 3) wspaniała to myśl, dusza. 4) wspaniałych słow o rzeczy podłey zażywać głupia.

wspaniałe czoło. hohe Stirne. un front élevé; un beau front.

Wsparcie, *vid.* Wspieranie.

Wsparować, *F. wsparuię.* den Feind aufhalten oder solchen zurücktreiben. repousser, arrêter l'ennemi. § ta garść ludzi nieprzyiacielskie wsparowała woysko.

Wsparty czym. 1) gestützet, unterstützet. 2) zurück getrieben, zurückgeschlagen. 1) apuié, soutenu, étaié. 2) repousé, chassé.

wsparty na czym. auf etwas gelehnt, gestützt. apuié sur.

wsparty na poły. halb gestützet. qui n'est qu'à demi apuié.

Wspięcie się. *vid.* Wspinanie się.

Wspieram, *v. m. F. wesprę.* 1) etwas stützen, unterstützen. 2) einen unterstützen, einem beystehen 3) zurücktreiben Widerstand thun. 1) étançonner, apuier, étaier, soutenir, 2) apuier, aider qu. de ses forces, de son crédit; protéger, assister, défendre. 3) soutenir, arêter, repousser, resister, rembarrer, rechasser, recogner l'enemi; soutenir le choc, l'éfort de l'enemi. § 1) wspierać dom, ścianę. 2) wspieraśz mię łaską twoią. 3) wsparli mocno Chrześcianie Turkow.

wspierać się. 1) sich stützen, sich lehnen, sich stemmen. 2) sich schützen. 3) ruhen, beruhen, sich auf etwas verlassen. 1) s'apuier contre, sur; se soutenir, se reposer sur qu. ch. 2) se défendre de; s'apuier sur. 3) s'apuier, faire fond, compter sur. § 1) wspieram się laską, łokciem; wspierać się na stole, na kim. 2) wspiera się powagą autora tak sławnego, radą, łaską twoią. * 3) w tey dolegliwości na mię się wspierać (polegać) możesz.

wspieraiacy. unterstützend. soutenant.

wspierać się grzbietem o co. sich mit dem Rücken an etwas lehnen. s'adosser, se mettre le dos contre qu. ch.

na łokciu się wspierać. sich auf dem Ellen-Bogen stützen. s'accouder; s'apuier sur le coude.

Wspieranie, wsparcie. Stützung, Unterstützung. étançonnement, soutien; l'action de soutenir, d'apuier.

wspieranie się. die Stützung seines Körpers auf etwas. l'action de se soutenir, de s'apuier sur qu. ch.

Wspięty. der sich auf den Zehen in die Höhe strecket. dresé sur le bout de ses piez.

Wspinam się, *v. m. F. wespnę się.* 1) auf die Zehe treten; sich in die Höhe strecken. 2) nach etwas streben, sich um etwas bemühen. 3) anstrengen, ansetzen. 1) se hausser; se lever sur le bout des piez; se dresser sur le bout des doigts; se soulever sur la pointe des piez. 2) s'élancer, se pousser, aspirer, tendre à qu. ch. 3) s'éforcer; faire un éfort de; s'excéder; tâcher de réussir, bander son esprit. § 1) wespniy się a obaczysz, wspniy się na palcach. 2) wspinał się na krolestwo; wspiął się na ten urząd. 3) darmo się rozum wspina; nad potrzebę się ku temu wspina; wspinać się rozumem.

wspina się koń. das Pferd bäumet sich. le cheval se cabre, fait un pont-levis, s'élève sur les deux piez de derriére.

Wspinanie się, wspięcie się. das Auftreten auf den Zehen. l'action de se lever sur le bout des piez.

wspinanie się konia. das Bäumen des Pferdes; ein Männchen. pesade, *m.* pont-levis; l'action par laquelle le cheval se cabre.

Wspłonąć, *F. wspłonę.* schnell verlodern, hurtig verbrennen. se consumer rapidement par le feu; se reduire en cendres.

Wspłynąć na wierzch, *F. wspłynę.* aus dem Wasser in die Höhe schwimmen; hervorschwimmen. sortir de l'eau; venir du fond en haut en nageant.

Wspołbrat, Wspołmieszkaniec *etc. vid.* Spolbrat.

Wspołwładność. Volks-Herrschaft; Democratie. démocratie; gouvernement populaire.

Wspomagacz. Mithelfer. un aide.

Wspomagam komu czym, w czym, *v. m. F. wspomogę.* einem helfen, aushelfen. renforcer, aider, apuier, soutenir qu. § wspomogł mię pieniędzmi, radą w pracy moiey.

wspomoż cię Boże. vid. Bog — *wspomoż cię Boże.*

Wspomaganie, pomoc. Hülfe, Beystand. aide, apui, secours, soutien, suport.

* Wspominacz, przypominacz. Erinnerer. celui qui fait souvenir.

Wspominam co, *v. m. F. wspomnę.* 1) erwehnen, gedenken. 2) erinnern. 1) mentionner, toucher qu. ch; faire mention, parler de qu. ch. 2) faire ressouvenir; rapeller qu. ch. en mémoire. § 1) wspominać stare rzeczy; o czym autor wyżey wspomniał; mile, pocześnie, po przyiacielsku go wszyscy wspominaią. 2) wspomniy mi tę rzecz.

wspominać; wspominać sobie co. auf etwas fallen; sich erinnern. se ressouvenir de; se mettre qu. ch. dans la mémoire. § wspomniy sobie dobrodzieystwa moie; iedną rzecz sobie przypomniawszy na drugą podobną wspominamy.

Wspominanie, wspomnienie. Erinnerung, Andenken. ressouvenir, mémoire, souvenir. § w wdzięcznym iest u nas wspomnieniu.

krotkie czego wspomnienie, wzmianka. Erwehnung. mention.

wspominania godny. Erwehnungswürdig; denkwürdig. mémorable, digne de mémoire.

wspominania niegodny. der keiner Erwehnung würdig ist. indigne de souvenir; qui n'est pas digne de mention.

Wspomniony. erwehnt. mentionné, touché, ledit.

Wspomożenie ⎫ pomoc. Hülfe, Bey-
** Wspor ⎭ sprung, Beyhülffe. aide, secours, suport, assistence. § za oso...iwym łaski Bożey wspomożeniem; proszę abyś mię wsporem swym pańskim wzmagał i wspierał.

Wspora. 1) Stütze. 2) Arm, Lehne an etwas. 1) apui, étançon, étaïe, soutien. 2) bras, apui, dossier; chose sur quoi on s'apuie. § 1) bez wspory (podpory) ta ściana się zawali. 2) wspora u siedzenia dla tłumu ludzi.

wspora u mostu. Brücken = Lehne. gardefou, apui d'un pont pour empécher qu'on ne tombe.

Wspuchły. aufgelaufen, etwas geschwollen. un peu enflé ou bouffi.

Wspuchnąć, *F. wspuchnę.* auflaufen, etwas schwellen. enfler un peu.

Wstaię, *v. m. F. wstanę.* 1) aufstehen. 2) entstehen. 3) aufgehen auf dem Horizont. 1) se lever, se relever; sortir de son siége ou de son lit. 2) se lever, commencer. 3) se lever, commencer à paroitre sur l'horison. § 1) wstań z ziemie, z łożka, ze stołka; a wstał iuż Jegomość; wstaway do roboty. *2) wstał (powstał) deszcz, śnieg, wiatr. **) 3) śliczne iuż wstawało słońce.

wstaią mi od tego włosy. die Haare stehen mir deswegen zu Berge. les cheveux m'en dressent; cela me fait hérisser les cheveux à la tête.

wstaią mu włosy od strachu. vor Schrecken stehen ihm die Haare zu Berge. les cheveux se lui dressent de peur.

Wstanie. ⎫ 1) das Aufstehen vom Stuhl.
Wstawanie. ⎭ 2) das Aufstehen, Zeit des Aufstehens aus dem Bett. 1) levement d'une chaise; l'action de se lever de son siége. 2) le lever, l'action de se lever de son lit; le tems qu'on se leve et sort de son lit.

Wstąpienie. *vid.* Wstępowanie.

Wstawiam, *v. m. F. wstawię.* 1) hereinsetzen, einsetzen. 2) einkellern, einlegen in den Keller. 3) einsetzen, in Verwahrung geben. 4) einrenken ein verrenktes Glied. 1) mettre en; poser, placer une chose dans une autre. 2) encaver, mettre en cave. 3) mettre, déposer entre les mains de qu. 4) remettre, remboiter un os disloqué. § 1) wstaw flaszę w wodę, szkatułę w szafę. 2) wstawić beczkę do piwnicy. 3) wstawię moy towar u przyiaciela. 4) wstawić członek wywiniony.

wstawić w klubę. einrenken. remettre un os.

wstawić w klubę, w ryzę. in Ordnung bringen. reformer, mettre en ordre.

wstawiać się w co. sich einer Sache annehmen. s'intéresser, prendre part à qu. ch; s'entremettre de; s'emploier pour qu. ch.

wstawiać się za kogo (za kim) do kogo. sich eines annehmen, sich für einen ins Mittel schlagen. prendre les intérets de qu; s'intéresser, s'emploier, intercéder, prier; interposer son crédit pour qu.

wstawić dzień, miesiąc. einen Tag, einen Monath einschalten. intercaler un jour, un mois.

Wstawianie, wstawienie. 1) das Hineinsetzen. 2) die Einrenkung. 3) die Einschaltung eines Tages. 1) l'action de mettre une chose dans une autre. 2) reduction, remboitement, l'action de remettre un os dans sa place. 3) intercalation d'un jour, d'un mois. § 1) wstawienie wina do piwnice.

2) wsta-

2) wstawienie członka wywinionego. 3) wstawienie dnia, mieśiąca.

wstawienie śię. Vorbitte, Vorſprache, Vermittelung. interceſſion, entremiſe, interpoſition, aide, ſecours. § wstawieniem śię ſwoim u krola go uwolnił.

Wstawiony. 1) hineingeſetzt. 2) eingerenkt. 1) placé, mis dans une choſe. 2) remis, remboité.

wstawiony dźień, mieśiąc. ein eingeſchalteter Tag, Monath. un jour, un mois intercalaire.

Wstążeczka, Wstążka, } wstęga wąſka. Bändchen. bandelette, ruban étroit.

Wstęchlina. dumpfiger, muffiger Geruch, Dumpfigkeit. renfermé, *m.* odeur relante; relant, remugle, *m.*

Wstęchły. dumpfig, muchlich. relant, qui a une odeur relante.

Wstęchnąć śię, *F. wstęchnę śię.* dumpfig werden. devenir relant; ſentir le relant, le renfermé.

Wstecz *adv.* wzad. zurück. en arriére, en reculant. § wstecz nieprzyiaćiela odbić, obrocić; wstecz, na wstecz pierzchnąć.

Wsteczny. rückgehend, wiederkehrend. retrograde, qui retourne en arriére. § Jowiſz gwiazda iest wsteczny w ſwoim biegu.

Wstęga, wstążka. 1) Band zum binden. 2) ein ſeidnes Band. 1) lien, atache, tout ce qui ſert à lier. 2) ruban. § 1) wstążka irſzana. 2) wstęga iedwabna, połiedwabna; wstęga ponſowa.

Wstęp. 1) Eintritt, das Hereintreten. 2) Zutritt. 3) Einkehre, Ort, wo man einzukehren pflegt. 4) erſte Stafel, Antritt, Anzug. 5) Eingang einer Rede. 1) entrée, action d'entrer. 2) accès, abord, entrée auprès d'une perſonne. 3) reduit, retraite, lieu où l'on ſe retire, où l'on va loger quelque tems. 4) accès; prémier dégré; commencement, entrée; avenement à un charge. 5) entrée, introduction d'un diſcours. § 1) wstępu komu bronić. * 2) ma wstęp (przyſtęp) do niego. 3) wolne w ten dom każdemu wstępy. 4) wstęp ma do honorow; iest teraz do tego na wstępie; wstęp pierwſzy do honorow, do nauki; do wstępu na tę godność ći winſzuię. 5) wstęp kazania, mowy.

wstępy, plur. *vid.* Wstępny — *wstępna środa.*

Wstępień, *g. wstępnia*, wstęp do czego maiący, na wstępie będący. ein Candidat; einer der ein Amt zu erhalten, eine Wiſſenſchaft zu erlernen ſuchet. un aſpirant; celui qui aſpire à une dignité, à une ſcience.

wstępień mąż, gołota w dom maietney żony wstępuiący. armer Schlucker, der ein reiches Weib geheurathet hat. un pauvre hêre qui a épouſé une riche femme.

Wstępny. 1) Einzugs-, Antritts-, Anzugs-. 2) beſteiglich, worauf man leicht ſteigen kan. 3) zum ordentlichen Angrif des Feindes gehörig. 1) d'entrée, qui ſert à l'entrée de; qui regarde la reception dans un corps. 2) aiſé à monter, qui ſert à monter ou à entrer; par où l'on peut facilement monter, ou entrer. 3) d'ataque, qui regarde les ataques regulières; qui ſert à ataquer l'enemi dans les formes. § 1) wstępne, wstąpieniu albo wieżdżaniu służące powinſzowanie, przywitanie. 2) wstępna gora. 3) przyſzło do wstępney potrzeby; Tatarzy woiennego i wstępnego boiu w polu nie dotrzymuią; wstępnego z nim pola ſprobował.

uczta wstępna, Antritts- oder Anzugs-Schmaus. la bien-venuë; repas d'entrée; un feſtin donné au ſujet de l'inſtallation de qu.

wstępna woyna. Offenſiv-Krieg. guerre ofenſive. § przyſzło do wstępney woyny.

wstępna mowa. 1) Vorrede. 2) Antritts-Rede. 1) avant-propos, préface. 2) diſcours, harangue à l'entrée de qu. § 1) w wstępney do tey księgi tak piſze mowie. 2) wstępną mowę mieć do kogo.

wstępna środa; wstępy. Aſcher-Mitwoch. le mécredi des cendres; cendres, *f. plur.*

wstępna niedźiela. Invocavit, der erſte Sonntag in der Faſten. la Quadragéſime; le prémier dimanche du Carême.

wstępne; wstępne pieniądze albo podarek, ktory daie wstępuiący do cechu, kolegium. Anzugs-Geſchenk, das man beym Antritt in eine Zunft oder ein Collegium giebet. les erres, *f.* le préſent ou l'argent qu'on donne à ſon introduction dans un corps, dans un Colége.

Wstępowanie, wstąpienie. 1) das Hereintreten, das Hinaufſteigen. 2) Antretung eines Amtes, Eintritt in eine Geſellſchaft. 1) l'action d'entrer, de monter; entrée, montée. 2) l'entrée dans une

une charge, dans un emploi. § 1) wstępowanie do izby, na gorę. 2) wstąpienie na urząd, do cechu, na tron.

wstąpienie z drogi dokąd. Einkehre, Abtritt eines Reiſenden. retraite, demeure qu'on fait en un endroit pendant ſon voiage.

wstąpienie w prawo z kim; prawa założenie, grunt. Krieges-Beſeſtigung; Antwort auf die Klage. litis conteſtation, conteſtation en cauſe.

Wstępuię, *v. m. F. wstąpię.* 1) auf etwas ſteigen, treten. 2) hinauf ſteigen, hinaufgehen. 3) herein gehen, herein treten. 4) antreten, beytreten, einem zuſprechen. 5) treten in einen Bund, ſolchen machen. 6) antreten ein Amt; treten in eine Geſellſchaft. 7) treten zwiſchen Zankende. 1) monter ſur, en; ſe mettre ſur. 2) monter une hauteur; aller, marcher vers le haut. 3) entrer, aller au dedans, dans le dedans de. 4) deſcendre chez qu. ou en un endroit. 5) entrer en (dans une) charge, dans un colége; monter, s'élever, parvenir à une dignité, commencer à l'éxercer; commencer l'exercice, prendre poſſeſſion d'un emploi. 6) entrer dans une ligue. 7) intervenir, s'entremettre, s'interpoſer; démêler entre ceux qui ſe querellent. § 1) wstąp na podnożek, na ſtołek. 2) wstępować po wſchodach, po gorze, na gorę. 3) wstępuiąc w pokoy nogę złamał. 4) wstąp do domu moiego, na drodze do brata moiego, do moiey izby. 5) wstąpił w związek, w bunt. 6) wstąpił na godność, na urząd, na tron, do cechu, do kolegium naiżego. 7) wstąpił miedzy niemi iak ſzpad dobywali.

cena wstępuie. der Preis ſteigt. le prix hauſſe, monte.

wstąpić po kim na tron, na ſtolicę. nach einem auf den Thron ſteigen, folgen. ſuccèder, monter après qu. ſur le trone.

** *wstępuię z kim w ſzranki.* 1) ſich mit einem duelliren. 2) ſich mit einem in Streit einlaſſen. 1) ſe battre en düel avec qu. 2) entrer en lice avec qu.

do klaſztoru, do zakonu wstąpić. in ein Kloſter, in einen Orden treten; ein Mönch werden. entrer dans un couvent, dans un ordre Religieux.

wstąpić w prawo, w ſprawę ſądową. in den Gerichten: den Krieg beſeſtigen, auf die Klage antworten. former la conteſtation en cauſe; fournir de défenſes; donner ſes défenſes.

Wstręt. 1) Ruckprall, Rückſprung als eines Balles. 2) Widerſtand. 3) Abſcheu, Widrigkeit, Widerwille. 1) repouſſement; bond, choc, ſaut d'une bale repouſſée. 2) opoſition, réſiſtance. 3) averſion, répugnance. § 1) wstręt morſkich wałow od ſkały. 2) wstręt czynić potężnemu nieprzyiaćielowi; wstręt mu dali Węgrowie, ktorym Niemcy grzbiet trzymali. 3) wstręt od iego okrućieństwa; bez wstrętu tego namienić nie mogę.

wstręt odnieść; wstręt wziąć. einen Stoß bekommen; zurück getrieben werden. être réprimé; avoir, recevoir un choc. § wziął wstręt zamysłom ſwoim.

wstręt czynić. widerſtehen; Widerſtand thun. rechaſſer, repouſſer, repugner, reprimer qu; réſiſter; tenir le contre-pié; faire réſiſtance, faire tête à.

Wstrząſam, *v. m. F. wstrząsnę.* erſchüttern. ébranler; ſecoüer; donner quelque ſecouſſe, faire trembler à force de ſecoüer. § wiatr wstrząsł chałupę.

Wstrząśnienie. Erſchütterung. ſecouſſe, ébranlement, violente agitation.

Wstrząśniony. erſchüttert. ébranlé, ſecoué.

Wstrzemięźliwie, *adv.* powściągliwie. mäßiglich. d'une maniére retenuë.

Wstrzemięźliwość, } powściągliwość.
Wstrzymywałość, } Sittſamkeit, Mäßigkeit. retenuë, continence.

Wstrzemięźliwy, } powściągliwy. mäßig,
Wstrzymywały, } an ſich haltend. retenu, moderé, abſtinent, poſé.

Wstrzymywam od czego, *v. m. F. wstrzymam.* abhalten, aufhalten. tenir, retenir, arrêter, empêcher de.

wstrzymać się. ſich enthalten, ſich mäßigen. ſe retenir, ſe paſſer, ſe tenir, s'empêcher de qu. ch; ſe modérer, ſe ſurmonter.

Wstyd. 1) Schamhaftigkeit. 2) Schimpf, Scham wegen etwas. 3) Beſchämung, Schande, die man einem macht. 4) Jungferſchaft, Jungfern-Kränzchen. 5) die Scham, die Schamglieder. 1) pudeur, *f.* bonne honte, honte honnête. 2) honte, confuſion qu'on a de qu. ch. 3) honte, afront, ignominie, confuſion. 4) pudicité virginale, pucelage, *m.* virginité. 3) les parties honteuſes ou naturelles. § 1) uroda przy panieńskim wstydźie; wstyd go ruſzył; hamuy śię wstydem od złego; zachować wstyd; zaczerwieniała

niała śię iey twarz od wstydu; wstyd, wstydliwość, albo sromięźliwość uczćiwa iest skłonność przyrodzona do wstydania śię. 2) cnotliwe ubostwo wstydu nie czyni; wstyd, wstydzenie śię, sromanie śię bezecnośći swoiey, zawstydzenie śię; dla wstydu radbym śię pod źiemią widźiał; ledwiem od wstydu żyw został. 3) sobie i Panu twoiemu wstyd czynisz. 4) wstyd straćiła, wstyd odiąć Pannie. 5) wstyd obnażyć; w łonie wstyd iest.
wstyd; wstyd iest. es ist schändlich; es ist eine Schande. c'est une honte, il est honteux; c'est une chose honteuse à. § wstyd o tym mowić, pisać; wstyd takie słowa mowić; wstyd słuchać.
wstyd mię tego. ich schäme mich dessen. j'en ai honte; j'ai honte de; cela me fait honte. § wstyd mię tego uczynku; wstyd go ubostwa twoiego.
wsztyd mię człowieka tego. ich schäme mich vor diesem Menschen. je rougis, j'ai honte pour cet homme.
ni wstydu, ni Boga. weder Scham noch Scheu. il n'y a point de honte, ni aucune bonne vertu; sans égard, ni pudeur.
wstyd start z czoła. er hat eine unverschämte Stirne. il a bû toutes ses hontes; il n'a plus de honte, il a renoncé à toute honte.
Wstydam śię. *vid.* Wstydzę śię.
Wstydanie śię. *vid.* Wstyd, 2)
*Wstydliwie, *adv.* schamhaftiger Weise. avec pudeur.
Wstydliwość, wstyd. Schamhaftigkeit. pudeur, *f.* pudicité.
Wstydliwy. 1) schamhaftig. 2) schändlich, das einem Schande macht. 1) honteux; qui a de la pudeur et de honte. 2) mal-honnête, ignominieux, honteux. § 1) wstydliwy młodźianin; wstydliwa panienka. 2) wstydliwa (sromotna) to nieumieiętność.
Wstydzę, *dźi, dźił.* beschämen. faire honte à qu; faire rougir, confondre qu. § ta Panna wszystkie wstydźi Damy.
wstydźić śię. sich einer Sache schämen. avoir de la honte pour, de; être honteux de; rougir. § nie mam śię tego uczynku, za ten, o ten uczynek wstydźić; wstydź śię żeś to uczynił.
wstydźić śię za kogo. sich eines schämen. avoir honte d'une personne, rougir pour qu.
wstydźić śię kogo albo przed kim. sich vor einem schämen. avoir honte pour une personne.
Wstydzenie śię. *vid.* Wstyd 2)
Wsuwam co, *v. m. F. wsunę.* herein schieben. glisser, couler, pousser, fourrer, remettre dedans. § wsuń szufladę.
wsunąć czapkę, kapelusz na głowę. die Mütze, den Hut tief in die Augen drücken. enfoncer le bonnet, le chapeau dans la tête.
wsunąć śię. 1) sich einschieben. 2) sich auf etwas hohes setzen, schwingen, springen. 1) se fourrer, entrer avec vitesse dans quelque ouverture. 2) sauter, voltiger, se mettre avec agilité sur qu. § 1) ten sztępel nie dobrze śię wsuwa. 2) wsunął śię na łożko.
wsunąć śię na koń. sich auf ein Pferd schwingen. sauter, se jucher sur son cheval.
Wsypanie. das Einschütten, die Einschüttung. l'action d'enfoncer, de verser une chose sèche dans.
Wsypany. eingeschüttet. enfoncé, versé dans.
Wsypuię co, *v. m. F. wsypię.* hereinschütten, einschütten. enfoncer, verser une chose sèche dans; verser dedans.
Wszak, *adv.* ja wohl. bien, à la verité, certes. § wszakiem ći dał; wszak to iego kapelusz; wszak nie chćiał; wszakći nie twoy.
wszakiem ia mowił. ich habe es ja gesaget; habe ich es nicht gesagt. n'ai-je pas dit; je l'ai dit bien; ne je vous l'ai dit; vous savez que je l'ai dit.
wszakże; wszakże iednak; wszakże przećię. aber doch. mais néanmoins; mais pourtant.
Wszarka. die viel Läuse hat. une pouilleuse.
Wszarz. ein Laus-Igel, der viel Läuse hat. un pouilleux.
Wszawy. lausig, voller Läuse. pouilleux, plein de poux.
wszawy iest; wszy ma. er hat Läuse. il a des poux.
wszawa choroba. Läuse-Sucht, Läuse-Krankheit. phtiriasis, maladie pédiculaire.
Wszczątek, Wszczętek, Wszczęćie, } Entstehung. naisance, commencement, le tems du commencement de qu. ch.
Wszczepiam co, *v. m. F. wszczepię.* 1) in einen Spalt einklemmen. 2) *fig.* einpflantzen. 1) inserer, pousser, ficher dans une fente. 2) *fig.* inculquer, graver. § 1) wszczepić klin w kłodę. 2) wszczepić wiarę, cnotę w serce czyie.

** Wſzczętek, *g. wſzczętku.* Urſprung, Anfang. origine, commencement.

Wſzczęty. angefangen, entſtanden. commencé, élevé; embraſé, alumé, qui commence à paroitre. § wſzczęta woyna.

Wſzczynam, *v. m. F. weſzczne.* erregen, anfangen. commencer, ſoulever, émouvoir; embraſer, alumer, exciter. § wſzczął woynę, bunty, ſpiknienie; konfederacyą wſzczęli.

wszczynać się. 1) entſtehen, erreget werden. 2) ſich eines annehmen. 1) commencer, ſe renouveller, ſe lever, s'élever; commencer à ſe faire ſentir; s'embraſer, s'alumer; naitre. 2) s'intéreſſer pour, prendre le parti, les intérets de qu. § 1) wſzczęła się woyna, pogłoſka; wſzczął się dyſkurs; gdy się wſzczyna zwada ginie wſzelka rada *prov.* * 2) wſzczyna się za nim, uymuie się za niego.

Wſzczynanie. *vid* Wzniecanie.

Wſzechmocność. Allmacht. Toute-puiſſance. § przedziwna wſzechmocność Boſka; dwiema palcy mozgu nie mierz wſzechmocnośći Boſkiey.

Wſzechmocny, Wſzechmogący. Allmächtig. Tout-puiſſant.

Bog wszechmocny. der Allmächtige. le Tout-puiſſant.

Wſzędobył, wſzędobytność. *vid.* Wſzędybył, Wſzędybytność.

Wſzędy, wſzędźie; *adv.* überall. par tout; en tout lieu; de tous côtez. § wſzędźie po izbie leżą księgi; wſzędźie rozesłał po niego ludźie.

Wſzędybył. } Landläuffer; Landſtrei-
* Wſzędybylski. } cher, Herumtreiber
Wſzędybyły. } oder ein beſchwerlicher Menſch, der ſich zu ſehr geſchäftig macht. un homme vagabond, ambulant; coureur, ou celui qui fait l'empreſsé; importun, fâcheux, incommodant. § wſzędobyli lekarze, wſzędobyły umysł; ći wſzedybyłowie uprzykrzeni.

Wſzędybytność Boſka die Allgegenwart Gottes. la toute préſence divine.

Wſzedybytny: allgegenwärtig. préſent en tous lieux; préſent par tout.

Wſzelaki. } 1) allerhand; allerley, aller.
Wſzelki. } 2) jeder. 1) de toutes ſortes, de toutes maniéres. 2) chaque, tout.

wszelkim ſpoſobem. auf alle Art. en toutes maniéres, en toutes façons.

Wſzech. iſt der *genitivus* von Wſzy *c'eſt le génitif de* Wſzy.

Wſzelakokſztałtny. vielgeſtaltig; von vielerley Geſtalten. de toutes formes.

Wſzem, iſt der *Dat. plur.* von Wſzy. *c'eſt le Datif plurier de* Wſzy.

Wſzeteczeńſtwo. } 1) Unzucht, Geilheit.
Wſzeteczność. } 2) *obſ.* gemeiner Umgang. 3) unordentliches Leben. 1) lacivité, impudicité. 2) *obſ.* familiarité. 3) déreglement de vie, libertinage, *m.*

Wſzetecznica. unzüchtiges Weib. paillarde, femme lacive; garce, garçonniére.

Wſzetecznie, *adv.* unzüchtiger Weiſe. lacivement, impudiquement.

Wſzetecznik. 1) unzüchtiger Menſch. 2) *obſ.* der ſich mit einem gemein macht. 1) libertin, paillard, homme lacif. 2) *obſ* celui qui ſe familiariſe.

Wſzeteczny. 1) unzüchtig, üppig. 2) *obſ.* familiair, gemein. 1) lacif, impudique. 2) *obſ.* familier. § 1) wſzeteczna karta, wſzeteczna białagłowa.

Wſzoł. eine Laus eines Thieres. pou, vermine qui mange un animal. § wſzoły gęśie, końſkie.

Wſzrubować. *F. wſzrubuię.* einſchrauben. faire entrer une vis dans; faire paſſer à tour de vis.

wszrubować się w kogo. ſich einſchmeicheln. s'inſinuër, s'introduire, ſe couler, ſe gliſſer dans.

Wſzy iſt der *Nom. plur.* von Weſz. *c'eſt le Nom. pluriel de* Weſz.

Wſzy, wſzystki. aller, jeder. tout § wſzemu panuie narodowi; za wſzech ſtanow zezwoleniem; we wſzech ludzkich ſercach; wſzemi włada.

wſzem i w obec każdemu. allen und jedem ins beſondre; wir thun allen und jedem zu wiſſen. à tous généralement; nous faiſons ſavoir à tous préſens et à venir.

Wſzyćie, wſzywanie. das Einnähen in etwas; eingenähte Arbeit. l'action de coudre dedans, ou dans une choſe; la couture de dedans.

Wſzyſtek, } aller, ganz. tout, entier.
Wſzyſtki, } § wſzyſtka źiemia, wſzy-
Wſzytek, } tek świat; wſzyſtkie ſukno;
*Wſzytki. } wſzyſcy ludźie; wſzyſtkie na to ſtrawił śiły.

wszyſtki, obſ. *wſzyſcy.* alle, alle Leute. tous, tout le monde, toutes les perſonnes; tous les gens. § wſzyſcy zdania tego byli.

wszyscy a wszyscy. alle insgeſammt. tous enſemble.

wszyscy się uſkarżaią, wſzyſcy mruczą. alle Klagen, alle murren. tout ſe plaint, tout murmure.

wszyscy tam byli. alle ſind da geweſen. il y avoit tous.

wszyſt-

wszystkich matek ziele. (alchimilla.) Sinau, Löwen-Fuß. du pié de Lion.
Wszystko. 1) Alles, alle Dinge. 2) das Ganze. 1) tout; toutes les choses. 2) tout, toute chose, ce qui est entier. § 1) wszystko (wszystkie rzeczy) co wiem powiem; wszystko za iedno; do wszystkiego to człowiek. 2) w części i we wszystkim.
kto ma pieniądze ma wszystko. wer Geld hat, hat alles. avec de l'argent on a de tout; argent fait tout.
wszystko mu się udaie. es gehet ihm alles von statten. tout lui succède à souhait.
nic albo wszystko. nichts oder alles. tout ou rien.
na tym wszystko. auf dieses kommt alles an. il s'y acroche toute l'afaire, c'est le pivot de cette afaire; delà depend tout.
wszystko łotrowie. es sind alles lüderliche Leute. tous sont des gens de sac et de corde. § wszystko hultaie i złodzieie.
nade wszystko, über alles. avant toutes choses; sur toutes choses.
po wszystkim. 1) nach allem; es ist alles vorbey. 2) es ist alles verlohren. 1) adieu paniers vendanges sont faites; ce sont des afaires faites. 2) tout est perdu; c'en est fait. § 1) przyszły posiłki gdy po wszystkim było.
Wszystko, *adv.* beständig, immerwehrend, immer. continüellement, sans cesse, toujours. § wszystko pisze, czyta, biega.
Wszystkoczyń. Prahler, der alles thun will. fer à bras; fanfaron; vanteur, celui qui se vante de faire tout.
**Wszystkorodny. alles hervorbringend. qui produit toutes choses. § wszystkorodna ziemia.
Wszystkowidzący. allsehend. qui voit tout.
Wszytek. } *vid.* Wszystek.
Wszytki. }
Wszyty. eingeneht. cousu dedans.
Wszywam co, *v. m. F. wszyię.* einnehen, hereinnehen. coudre dedans ou par dedans.
Wtaczam, *v. m. F. wtoczę.* 1) herein wälzen. 2) anbringen, einmischen. 1) rouler dans un endroit. 2) inserer, enchasser, entremêler dans; apliquer. § 1) wtoczyć kamień w doł. 2) wtoczyć co śmiesznego w mowę.
Wtargam, *v. m. F. wtargnę.* einfallen in ein Land. déborder, faire irruption, une excursion; entrer à main armée dans. § nieprzyiaciel wtargnął w Państwo.
Wtargnienie. Einfall in ein Land. irruption, incursion. débordement.
Wtłaczam co, *v. m. F. wtłoczę.* einstopfen. fouler, presser, pousser avec la main dans; remplir de; embourrer.
wtłoczyć się, wcisnąć się. sich hereindrängen, sich eindrücken. se presser dans un endroit; se blotir, se tapir en se ramassant. § w kąt, za drzwiami, w tłum się wtłoczył.
Wtedy, *adv.* damahls. alors; pour lors, à ce tems. § wtedy był u mnie.
Wtoczenie. 1) Einwälzung. 2) Anbringung, Einmischung, Einfalzung. 1) l'action de rouler dans un endroit. 2) insertion de qu. ch. dans un discours.
Wtoczony. 1) hereingewälzt. 2) eingemischt in eine Rede; eingefalzt. 1) roulé dans le dedans. 2) inseré, enchassé dans un discours.
Wtorek, *g. wtorku.* Dienstag. Mardi. § po przyszłym wtorku przyiedzie.
Wtorkowy. Dienstäglich, de Mardi.
Wtorkuię. der andre in der Ordnung seyn. être le second; être le prémier après qu; suivre le prémier. § wtorkuy kiedy nie możesz przodkować.
Wtororzędny, wtorego rzędu. einer aus der andren Ordnung. celui qui est du second ordre.
wtororzędny, drugi w rzędzie. der andre in der Reihe. le second du rang.
Wtory. der andre der Ordnung nach. second en rang; le prémier après qu. § wtora ze trzech powinności; wtory po trzecim; nie znam wtorego (drugiego) senatora, ale trzeciego, czwartego.
znam wtorego Pana. ich kenne den Herrn, der auf den ersten in der Ordnung folget. je connois le seconde Seigneur, le Seigneur qui suit le prémier.
wtory od końca. der andere vom Ende, der letzte ohne einen. penultiéme, le dernier moins un.
wtora; wtora rzecz. die andre Sache; das zweyte. la seconde chose. § pierwsza czytać, druga pisać.
wtora; wtora godzina. zwey Uhr. deux heures. § przyydź o wtorey.
wtore mieysce. der zweyte Ort. le seconde lieu.
Wtrącam, *v. m. F. wtrącę.* 1) hereinstoßen. 2) einwerffen, einrücken, einschieben. 1) enfoncer; faire aller plus avant du côté du fond; pousser, ficher dedans. 2) entreméler, méler parmi, enchasser, inserer, mettre dans un discours. § 1) wtrąć ten droćik w dziurkę.

dźiurkę. 2) wtrąćił niepodobieństwo, tę sprawę w mowę, w rozmowę.

wtrąćić komu co w co. einem etwas in die Rechnung bringen, es anrechnen, es abziehen. inserer qu. ch. en ligne de comte pour la déduire sur la somme. § wtrąćił mu trzy talery w rachunek, w myto.

wtrąćić śię w co. sich in etwas mengen, sich eindringen, sich mischen. se fourrer dans; s'ingérer, s'intrure dans; se mêler de qu. ch.

Wtrącanie, wtrącenie. 1) das Hereinstossen. 2) das Hereinrücken. 3) Gram. eine Interjection. 1) l'action de pousser dedans. 2) insertion. 3) *Gram.* interjection.

Wtręt. } *vid.* Właz.
Wtręćień, *g. wtręćnia.* }

Wtroczony. gefesselt, in Banden gelegt. mis aux fers; lié. § twardo wtroczony więźień.

Wtroczyć. *F. wtroczę.* fesseln, in Bande legen. mettre à la chaine, aux fers.

Wtykalny. das sich in etwas einzustecken schicket. qui est propre à ficher, à mettre dans une chose.

Wtykam, *v. m. F. wetknę.* hereinstecken. ficher dedans, inserer, passer, faire entrer dedans; mettre, engager dedans, fourrer dans. § wetkniy tę słomę w wor; wtykać w chorego potrawę.

wtykać w źiemię. in die Erde stecken. planter, enfoncer dans la terre. § wtykać naśienie, płonkę.

wetknąć na rozen. an den Spieß stecken. embrocher, mettre en broche § wetkniy kuropatwę na rozen; wetknął iuż pieczenią.

wetknąć nić w ucho iglane; nawłaczać igłę. eine Nähe-Nadel einfädeln. enfiler; passer du fil au travers du trou d'une éguille.

Wtykanie, wetknienie. das Hereinstecken. l'action de ficher dedans, insertion. § wtykanie naśienia w zagon, pieczeni na rozen.

Wuiam. einen Vetter nennen. apeller qu. oncle.

Wuieczny. Mutter-Bruder. de l'oncle maternel.

wuieczny; wuieczny syn. Mutter-Bruders-Sohn. fils de l'oncle maternel.

wuieczna; wuieczna corka. Mutter-Bruders-Tochter. fille de l'oncle maternel.

Wuienka. *vid.* Wuyna.

* Wul, wole. Kropf am Halse. écroüelles, *f. plur.*

Wulgata. die Vulgate, lateinische Bibel in der Catholischen Kirche. Vulgate, Bible latine dont se sert l'Eglise Catolique. § na rozkaz Papieżow Sixta V. i Klemensa VIII. Wulgatę poprawiono.

Wuy, *g. wuia.* Oheim, Mutter-Bruder. l'oncle maternel.

Wuyna, wuienka. Mutter-Bruders-Frau. épouse de l'oncle maternel.

Wwabiam, *v. m. F. wwabię.* hereinlocken. faire entrer dedans, atirer dedans par apas.

Wwałam, *v. m. F. wwalę.* hereinwälzen. rouler dedans.

Wwiązanie, Wwiązowanie. das Einbinden. l'action de lier dans.

wwiązowanie kogo w maiętność. die Einsetzung, Einweisung in ein Gut. ensaisinement, introduction judiciaire dans une terre.

wwiązowanie śię w maiętność. Besitznehmung eines Guts. ocupation, prise de possession d'une terre.

Wwieźienie, die Einfuhr. entrée; l'action de voiturer qu. ch. dans.

Wwieźiony. eingeführt zu Lande oder zu Wasser. entré; voituré dans un païs par eau ou par terre.

Wwiązuię co w co, *v. m. F. wwiążę.* einknüpffen, binden in etwas. lier, noüer qu. ch. dans.

wwiązować kogo w maiętność. einem in ein Gut einweisen, einsetzen. ensaisiner qu. d'une terre; mettre qu. en possession d'une terre.

wwiązuię śię w maiętność. ein Gut in Besitz nehmen. ocuper une terre, s'emparer de; prendre possession d'une terre.

Wwodzę, *v. m. F. wwiodę.* 1) hereinführen. 2) gerichtlich registriren. 1) mener, conduire dans. 2) enregîtrer; mettre, écrire sur les regîtres publiques, sur les actes judiciaires.

Wwodzenie. Einführung. introduction; l'action de mener qu. dans, d'introduire.

wwodzenie w księgi. gerichtliche Registratur. enregîtrement; l'action de mettre sur les regîtres publiques.

Wwożę co, *v. m. F. wwiozę.* einführen, auf einem Wagen oder Schiff. faire entrer par une voiture; voiturer qu. ch. dans un païs par eau ou par terre.

Wwożenie. die Einfuhre. l'entrée; l'action de voiturer dans un païs par terre ou par eau.

Wwuczam kogo w co, *v. m. F. wwuczę.* einen zu etwas gewöhnen, anhalten. acoutumer, dresser, former, apliquer qu. à.

Wy. ist der *Nom. plur.* von Ty. *c'eſt le Nominatif plurier de* Ty.

Wy, *pr. inſ.* vor den *verbis* hat diese Präposition folgende Bedeutung. 1) 1) aus, heraus. 2) ab, abreiben, abnutzen, abtragen. 3) satt, zur Gnüge, überdrüßig. 4) aus, sehr, gut, ganz. 5) er, durch etwas erlangen. *On ſe ſert de cette prépoſition verbale pour exprimer les ſignifications ſuivantes.* 1) hors, dehors, de. 2) s'uſer, ſe détruire par le tems, par le frotement. 3) tout ſon ſou, tant qu'on veut. 4) entiérement, tout à fait, bien, très. 5) obtenir à force de. § 1) wypędźić, wyrzućić, wychodźić; wybić komu oko, zeby. 2) ſzata śię wyćiera, zamek śię wybiegł. 3) wybiegał śię, wywołał śię, wymachał śię, wyſpał śię. 4) wyrąbać, wygubić, wytraćić, wybić; wykorzenić 5) wygrał talar; wyprośił, wymodlił to.

Wybaczam, ⎫ *v. m. F. wybaczę.* 1)
Wybaczywam, ⎭ verzeihen, vergeben. 2) erfahren, ersehen, vernehmen. 1) pardonner. 2) aprendre, comprendre, concevoir, pénétrer. § 1) wybacz mi ten błąd. *2) wybaczył (wyrozumiał) to z niego.

Wybadanie. die Ausforschung. enquête.

Wybaduię co, *v. m. F. wybadam.* ausholen, ausfragen, ausforschen. s'enquerir, s'enquêter finement d'une choſe à qu; tirer les vers du nez de qu; tirer un avis de qu; tâcher de découvrir le ſecret de qu.

Wybadywanie. 1) das Ausforschen. 2) Gericht. die Interrogatorien, Vernehmung. 1) enquête, recherche. 2) interrogatoire, *m.* les demandes d'un Juge et les reponſes de la partie.

Wybawiam, *v. m. F. wybawię.* erlösen, befreyen. délivrer, ſauver qu. de. § wybawił mię z niewoli, z ſtrachu, od śmierći, od zguby.

Wybawianie. das Erlösen. l'action de délivrer.

Wybawićiel. Erretter, Befreyer. liberateur, ſauveur.

Wybawićielka. Erretterin. libératrice.

Wybawienie. Errettung, Befreyung. délivrance.

Wybićie. 1) das Herausschlagen als eines Nagels. 2) Verrenkung. 3) Vertreibung als der Furcht. Die andern Bedeutungen sind aus dem Zeit-Wort Wybiiam zu ersehen. 1) l'action de faire ſortir une choſe à force de coups. 2) luxation, dislocation d'un os; déboitement, entorce. 3) *fig.* expulſion, banniſſement comme de la crainte, l'action de chaſſer, d'ôter à qu. *pour les autres ſignifications, on les peut former du verbe* Wybiiam. § 1) wybićie goździa z ściany. 2) wybićie ręki, nogi ze ſtawu. 3) wybyćie komu uporu, ſobie fraſunku z głowy.

Wybieg. Auslauf, Ausfluß. ſortie; iſſuë, écoulement, découlement. § wybieg wody z rury.

Wybiegam, *v. m. F. wybiegę wybieżę, wybiegnę.* 1) herauslauffen, herausgehen. 2) hervorragen, hervorgehen. 3) schießen, in die Höhe wachsen. 4) einen einholen, einem nachsetzen, nachjagen. 1) ſortir, courir, aller vîte hors d'un lieu. 2) s'avancer, s'étendre, ſe jetter hors d'oeuvre, déborder ſur; s'élever, paroître au deſſus; monter en haut. 3) s'étioler, monter en croiſſant; monter en haut. 4) talonner, pourſuivre qu; courir après qu. § 1) wybiegł z izby na dwor, do kuchni; wybież, obacz kto tam? 2) wybiega dach, rola, tram, wyſpa. 3) to drzewo roſtąc barzo wybiega. * 4) wybiega (wyśćiga) go.

wybieżeć przećiw komu. einem entgegen gehen. aller au devant de qu.

wybiegać śię. 1) sich müde laufen. 2) sich vom Reiben abnutzen. 3 entgehen, ausweichen, entlaufen, vermeiden. 1) devenir las, perdre ſes forces à force de courir. 2) s'uſer peu à peu, ſe détruire à force de ſe froter contre une autre choſe. 3) échaper, éviter quelque mal; ſe délivrer, ſe ſauver de. § 1) ieſzcze śię nie wybiegał. 2) wybiegał śię zamek; wybiegła śię zawiaſa. 3) wybiegł śię od (z) niesławy, od winy.

Wybiegłość, wydatność. Hervorragung, Vorstechung, Vorsprung. ſaillie, avance, éminence.

Wybiegły, wydatny. vorstechend, vorragend, vorspringend. ſaillant, qui avance dans ou ſur, qui s'étend en hauteur ou en longueur. § im drzewo wybiegleyſze tym zacnieyſze w leśie.

Wybielam co, *v. m. F. wybielę.* 1) ausweißen als eine Stube. 2) bleichen Wachs, Leinwand. 3) bleichen, die Sonnen-Schwärze vertreiben. 1) blanchir, comme une chambre avec de la chaux. 2) blanchir de la toile, de la cire. 3) deshâler; ôter le hâle, la noirceur cauſée par le ſoleil.

wybielić śię z upału. der Sonnen-Brand verlieren. ſe deshâler.

Wybie-

Wybieracz podatkow. Einnehmer. receveur, exacteur.

Wybieram, *v. m. F. wybiorę.* 1) herausnehmen. 2) ausnehmen, ausstreiffen, aushölern. 3) Steine aus dem Acker lesen. 4) ausheben Leute zu Kriegesdiensten. 5) auf Credit nehmen, ausnehmen, Waare beym Kaufmann. 6) zusammen suchen, aussuchen. 7) aussuchen, auslesen, wählen, das beste nehmen. 8) excerpiren, sammeln aus Büchern. 9) eintreiben, eincaßiren Gaben, Schulden. 1) prendre, tirer qu. ch. d'un vaisseau, le vuider. 2) caneler, faire des canelures; creuser, vuider, caver, troüer avec un instrument. 3) épierrer, nettéïer la terre des pierres. 4) choisir, prendre pour le service dans les troupes. 5) lever, prendre à crédit chez un marchand. 6) ramasser, assembler. 7) choisir entre plusieurs; trier la plus belle chose, élire; trier sur le volet. 8) recueillir, extraire, tirer d'un ouvrage ce qu'il y a de meilleur. 9) exiger, tirer, recevoir, lever des tailles, des dettes. § 1) wybrał wszystko z woru. 2) wybierz kwadraćiki, dźiurę, rowek na deszcze wężykiem. 3) wybierać kamienie z roli. 4) wybrał ludźi z regimentu, z powiatu 5) wybrał ten towar u kupca. 6) z pilnośćią z tego pisma taiemnego litery na alfabet wybrałem. 7) wybierz sobie konia; na burmistrzostwo go wybrano. 8) wybierać z książki naypięknieysze materye. 9) wybierać podatki, pieniądze, długi od kogo.

wybierać śię. 1) im Begriffe seyn, stehen; sich fertig machen, halten. 2) sich rüsten. 1) se mettre, se préparer à faire; étre prêt à, étre sur le point de. 2) s'armer; faire des préparatifs pour une guerre. § 1) wybieramy śię w drogę, na spacer, na Seym, z drogi, z Seymu. 2) Turcy śię na Persow wybieraią.

Wybieranie, wybranie. 1) das Aussuchen; die Wahl. 2) Eintreibung der Gelder. 1) choix, triage, *m.* élection. 2) la levée des tailles, des dettes, l'action de les lever, de les tirer. § 1) wybranie (obranie) kogo do czego. 2) wybieranie podatkow.

wybieranie śię. die Zubereitung als zur Reise, zum Kriege. les préparatifs qu'on fait pour un voiage ou pour la guerre.

Wybierki *plur.* odrzutek. Brack, Ausschuß. rejet, rebut.

Wybiiacz Schläger, Stampfer, **in den Bedeutungen des** *verbi* **Wybiiam. bateur,** *dans les significations du verbe* Wybiiam.

wybiiacz wełny. Wollen-Schläger, Wollen-Krämpler. bateur de laine, aplaneur, houpier.

Wybiiam, *v. m. F. wybiię.* 1) ausschlagen einen Nagel. 2) wegschleudern, von sich schlagen, werfen. 3) steigen, empor steigen, in die Höhe gehen. 4) quellen, entspringen als ein Quell. 5) abhülsen, die Hülse abstampfen. 6) ausprügeln, ausschmieren. 7) einen nach dem andern schlachten, tödten, umbringen. 8) verrenken, verstauchen. 9) abziehen, abdrucken, drucken in der Drucker-Presse. 10) in der Luft sausen als der letzte Glocken-Schlag. 11) ausschlagen, heraus thun, als ein Gebräu aus einem Keßel. 1) mettre dehors à force de battre; chasser, faire sortir une chose de son lieu à force de coups. 3) jetter, repousser, pousser de bas en haut, élever. 3) monter, s'élever. 4) jaillir, rejaillir, sourdre comme une source. 5) monder; ôter la peau à un grain. 6) savonner, batre qu. comme il faut; batre rudement; batre le dos et le ventre à qu; rüer qu. de coups. 7) assommer, tüer l'un après l'autre. 8) déboiter, disloquer un os, le mettre de sa place. 9) tirer, imprimer une feuille, imprimer une étofe, la mettre ou passer sous la presse. 10) bourdonner en l'air, faire un frémissement comme la cloche après le dernier coup. 11) tirer, vuider ce d'un chaudron qu'on y avoit préparé. § 1) wybiy młotkiem goźdź ze śćiany, z deski. 2) wybił (odbił) piłkę od śiebie; łuk, ćięćiwa strzałę wybiia; fontana wodę wzgorę wybiia. * 3) strzała wybiia (wzbiia śię) wysoko. 4) mieysce gdźie zrzodło wybiia. 5) wybiiać proso na iagły, ięczmień, owies. 6) czuie moy grzbiet że mię wybiią; wybito go srodze za to. 7) wybiiać ptaki, iagnięta, wilki, kury, gęśi. 8) wybić z stawu rękę, nogę; pies wybił nogę. 9) wybiiać obrazy, kopersztychy, drukarskie litery. 10) zegar, dzwon wybiia. 11) wybiy piwo z pierwszey brzeczki; wybić alembik, piec hutarski.

wybić dno z beczki. einem Faß den Boden ausschlagen. défoncer, ôter le fond d'un vaisseau.

wybić drzwi. die Thüre einschlagen. enfoncer, forcer la porte; éfondrer la porte.

wybić

wybić komu oko. einem ein Auge ausschlagen. jetter à qu l'oeil hors de la tête.
* *wybić, wyłupić komu oczy.* einen blenden, einem die Augen ausstechen. crever les yeux à qu; aveugler qu.
wybić komu zęby einem die Zähne ausstossen. édenter qu; casser à qu. les dents, les faire sortir.
wybić ogień, krzesać ogień. Feuer anschlagen. faire sortir du feu d'un caillou; battre le fusil.
wybiiać wełnę. Wolle schlagen, krämpeln. battre, ouvrir, aplaner, drouiser la laine.
wybiiać oley; wybiiać ziarno na oley. Oel pressen. tirer, exprimer de l'huile de.
wybić co komu z głowy. aus den Kopf schlagen. des-entêter qu; bannir, chasser, mettre qu. ch. hors de l'esprit de qu.
wybić sobie z głowy. sich aus dem Kopf schlagen. mettre qu. ch. hors de son esprit; se des-entêter de. § wybić sobie melankolią, frasunek z głowy.
wybiiać się. 1) sich ausbrechen; sein Gefängniß erbrechen. 2) das Joch abschütteln, sich befreyen von etwas, sich in Freyheit setzen. 3) hervorbrechen als Flammen. 4) in die Höhe steigen; sich in die Höhe schwingen. 1) rompre, forcer sa prison. 2) secouer le joug; s'afranchir, se délivrer de; se soustraire de, à. 3) éclater, sortir avec impétuosité, se jetter dehors avec violence. 4) monter, se pousser en haut, s'élever. § *1) wybił się (wyłamał się) z więzienia. 2) wybić się z władzy czyiey; z pod mocy czyiey. 3) wybiia się płomień; promienie słoneczne z obłokow się wybiiaią. 4) prętkim się do czego wybiiać (wzbiiać się) lotem; strzała się wzgorę wybiia.
wybiiać się z prawa, z sądu. sich durch eine Ausflucht der Gerichtsbarkeit des Richters entziehen. s'exemter par un déclinatoire de la jurisdiction ou de la compétance d'un Juge.
Wybiiana. Nachschall, Gesause einer Glocke nach dem letzten Schlage. finale; frémissement, retentissement, bourdonnement surd que font les cloches après qu'elles ont sonné.
Wybiianie. das Ausschlagen eines Nagels. Die andern Handlungen kan man aus dem *verbo* Wybiiam machen. l'action de faire sortir à force de traper. *les autres actions se formeront aisément du verbe* Wybiiam.
wybiianie wełny. das Wollen-Schlagen. l'action d'ouvrir, de carder la laine.
wybiianie się z prawa, z sądu. Ausflucht durch welche man des Richters Gerichtsbarkeit zu entgehen suchet. déclinatoire, *m.* exemption déclinatoire par laquelle on se soustrait à la jurisdiction d'un Juge.
Wybiiany, wybity. 1) ausgeschlagen als ein Nagel. 2) ausgeprügelt. 3) gedruckt als Buchstaben, ein Bogen. Das *verbum* Wybiiam wird die andern Bedeutungen erklären. 1) sorti, mis dehors à force de coups. 2) batu comme il faut, rué de coups. 3) imprimé. *le verbe* Wybiiam *expliquera les autres significations.* § 1) goźdź wybity. 2) srodze wybitego cieszyć. 3) wybiiane litery; wybiiana w złoto materya; papier wybiiany.
Wybiorki, *plur. vid.* Wybierki.
Wybladnąć, *F. wybladnę.* ganz erblassen. pâlir, devenir tout pâle; blémir, devenir tout blême. § wybladł iak śledź moczony.
Wybłądzić kogo z czego, *F. wybłądzę.* aus einem Irrthum führen; einen die Augen öfnen; einen zu rechte weisen. détromper, désabuser qu; faire connoitre à qu. son erreur; ouvrir à qu. les yeux.
wybłądzić się. seinen Irrthum erkennen, aus einen Irrthum kommen. se détromper; reconnoitre qu'on étoit en erreur. § z tey sprawy się nie wybłądzi; trudno się z tego wybłądzić.
Wybladnienie. das Erblaßen, die Erblassung. blémissement.
Wybłysnąć, *F. wybłysnę.* hervorbrechen, blitzen aus etwas, heraus flammen. flamber; éclater, sortir de; pousser et jetter une grande flamme de. § wybłysnął z działa ogień; wybłyśnie ztąd ogień woienny.
Wyboczenie. *cig.* u. *fig.* Abweichung von etwas. *prop. et fig.* détour; égarement de; l'action de se détourner de. § wyboczenie z drogi; wyboczenie z prawa, z słuszności.
wyboczenie drog. Krümme der Wege; Abwege, Umwege. détours des chemins; chemins détournez.
Wyboczyć, *F. wyboczę. cig.* u. *fig.* abgehen, sich von etwas entfernen. *prop. et fig.* s'égarer, se détourner, s'écarter de. § wyboczyć z drogi, z prawdy, z cnoty; do tey materyi wyboczyć sobie życzy pioro moie.
wyboczył do Warszawy. er hat einen Umweg nach Warschau genommen. il a tourné son chemin, il s'est détourné de son chemin vers, pour Varsovie.

Wybor. auserlesene Sache; das Beste, der Kern; das Vortreflichste. élite, fleur, *f.* ce qu'on a trié entre les autres; quinteſſence, ſuc, moile, excélence, beauté, ce qu'il y a de meilleur en quelque choſe. § słowo wybor pochodźi od wybieram; mnie brak dał owiec, koni, ſkor, ſobie wźiął wybor; tę z nauki wyſysa wybory.

mnie naygorſze ſobie na wybor. für mich den Ausschuß, für sich das Beste. pour moi le rebut, pour lui ce qui eſt de meilleur.

wybor ludźi; ludźie na wybor. auserlesene Mannschaft. gens d'élite; la fleur, l'élite des gens; des gens choiſis; gens triez.

wybor ſzlachty, młodźi. auserlesene Edelleute, auserlesene Jugend. l'élite, la fleur de la nobleſſe, de la jeuneſſe.

wybor dowćipu. Hoheit des Witzes. éminence, élevation, excélence, beauté de l'eſprit.

wybor słow. auserlesene Worte. des paroles choiſies, des mots choiſis; choix des mots. § nie wyborem słow ale proſtotą ſerca życzę; miał mowę w pięknym słow wyborze.

wyborem, z wyborem, wybieraiąc, przebieraiąc, brakuiąc. mit einer Wahl; mit Auslesung des Besten. avec choix; avec triage; en faiſant choix.

rzecz na wybor; wyborna rzecz. eine vortrefliche Sache. merveille, une choſe très-excélente.

uczony na wybor. ein vortreflicher Gelehrter. un homme d'un ſavoir éminent.

wino na wybor. vortreflicher Wein. du vin très-excélent.

towar na wybor. auserlesene Waare. l'élite d'une marchandiſe.

urodny na wybor. wunderschön. beau à merveille.

na wybor, } *adv.* znamienićie. vortreflich, überaus. à merveille,
Wybornie, } à merveilles, excélenment, divinement, ſuperbement; au deſſus des autres; par deſſus les autres; admirablement, noblement, magnifiquement. § piſsze, śpiewa na wybor, obiaduie wybornie.

Wyborny. vortreflich, ausgesucht, ausbündig, ausnehmend, auserlesen. exquis, excélent, admirable, ſuperbe, divin; trié, bien choiſi; qui eſt par deſſus les autres.

nic wybornieysza iako. nichts ist vortreflichers, als. il n'y a rien de plus excélent que,

wyborne. das vortrefliche, eine vortrefliche Sache. l'excélent; choſe admirable, choſe exquiſe.

Wybrakować, *F. wybrakuię.* ausschießen. einen Ausschuß machen. rebuter, faire un rebut.

Wybranie, obranie, *conf.* Wybieram. die Wahl. élection, triage, *m.* choix.

Wybraniec, *g. wybrańca.* 1) Ausschuß; auserlesener Mann zu den Kriegesdiensten der Republique. * 2) Recrut, neu angeworbener Soldat. 1) un homme qu'on prend d'entre les habitans pour s'en ſervir dans les armées de la République. 2) ſoldat de recruë; un recrué. § 1) wybrańcy z miaſt; wybrańcy według liczby łanow na woynę wyprawieni bydź maią; wybierać wybrańce (wybrańcow) z powiatu. * 2) wybrańcow, zaćiężnych żołnierzow ekſercytować.

wybrańcy. Land-Ausschuß, Land-Miliz. milice.

Wybrańczy, } den Land-Ausschuß, die
Wybraniecki. } Land-Miliz betreffend. de milice, qui regarde les ſoldâs choiſis parmi les habitans. § wybrańcze śiedliſka; wybraniecka piechota; włoka wybraniecka.

Wybrany. erwählt, ausgelesen, ausgesucht. choiſi, trié, trié ſur le volet.

Wybrnąć *F. wybrnę.* 1) herauswaten. 2) herauskommen als aus einer Gefahr. 1) paſſer à des guez; paſſer à gué, ſortir d'un gué, d'une riviére. 2) échaper un péril; ſe ſauver, ſe tirer, ſe débaraſſer, ſortir de. § 1) wybrnął z rzeki. 2) nie wybrnie z tego niebezpieczeńſtwa; wybrnąć z błędow; wybrnąłem chwała Bogu.

Wybrzeże. ein Meer-Busen. un golfe, ſein de mer.

Wybuch. Braut, Ausbruch, als des Feuers. bouſée, vomiſſement de feu. § znayduią śię tam wybuchy ogniſte; wybuchy płomieniſte dom bliſki dośięgły.

Wybucham, *v. m. F. wybuchnę.* 1) ausfahren, schießen aus etwas, ausbrechen, fahren, blitzen aus etwas. 2) werfen, auswerfen, speyen als Feuer. 3) fig. ausbrechen in einen Krieg. 1) partir, ſortir avec impétuoſité, flamber; ſortir par bouſées, éclater. 2) jetter, vomir du feu. 3) *fig.* éclater en guerre; s'alumer. § 1) wybuchnęła z tamy woda; wybuchnęły z domu płomienie. 2) wybuchnąć ogniem, pożarem; Etna kamienie i śiarczyſte wybucha ognie. 3) ten bunt w płomień wielki wybuchnął;

buchnął; wybuchnęła ztąd straszna woyna.

**Wybuchnienie. 1) Schuß, schneller Ausfall. 2) Ausbruch als des Krieges. 1) boufée, sortie véhémente. 2) l'éclat, la flamme de la guerre.

Wycheltać, F. *wycheltam. vid.* Wycieram.

Wychełznąć, F. *wychełznę.* auszäumen, den Zaum ausnehmen. ôter la bride; débrider. § wychełzniy klaczę.

Wychlę, *e, ał, eli.* verwirren. empêtrer, embrouiller, entortiller.

Wychłodnąć, F. *wychłodnę.* eig. u. fig. kalt werden, erkalten. *prop. et fig.* se refroidir, devenir froid. § miłość moia nie wychłodła; afekta się ieszcze niewychłodły.

* Wychod. } Häuschen, Privât, Ab- Wychodek. } tritt. lieux; *m plur.* privé, *m.* où l'on va décharger son ventre.

wychod pospolity. öffentliches Secret, wo ein jeder hingehet. latrine, cloaque *m.* lieu commun ou public, où chacun va pour les nécessitez de la nature.

Wychodowy, wychodkowy. Privet-. de privé, qui regarde les lieux.

Wychodzę, *v m. F. wynidę (wyydę *windę)* 1) herausgehen, auskommen, ausgehen. 2) ausgehen, aus dem Hause gehen. 3) hervorgehen, hervorragen, vorstechen. 4) heraus kommen, ans Licht treten, wie ein Buch. 5) aufgehen; verbraucht, aufgewendet werden. 6) herauskommen als aus Schulden. 7) zu Ende gehen, sich endigen. 8) hinauslaufen, ausschlagen, ein Ende haben. 9) entstehen, entspringen, abstammen. 10) wachsen, kommen als Früchte. 11) kommen auf sein Geld, auf seine Unkosten. 12) Rechenk. herauskommen. 1) sortir, venir du dedans, aller hors d'un lieu. 2) sortir; sortir de la maison, de son logis. 3) sortir dehors, être éminent, paroitre, étre au dessus de; avancer, saillir; déborder, s'étendre sur. 4) paroitre, étre mis en lumiére, sortir de la presse 5) se consumer, s'user, étre consumé, étre dépensé, étre emploié. 6) sortir, se tirer, se débarasser, se délivrer de. 7) se terminer, se finir, s'achever. 8) se terminer, aboutir à; aller, tendre à. 9) provenir, dériver, tirer son origine, naitre, émaner, procéder, décendre de. 10) sortir, venir, étre produit, croitre. 11) revenir à son argent; en tirer son argent, les fraix. 12) *aritm.* revenir à; faire une somme, monter à. § 1) z izby wyszedł; szabla z pochwy dobrze wychodźi; plama z sukna wyszła. 2) Jego Mość wyszedł; wynidź na miasto, koło miasta; rzadko wychodzi. 3) komin z dachu wychodźi, ukazuie się; wychodźi dach, wieża. 4) wyszła tego roku piękna książka; ten Poeta z pod drukarskiey wyszedł prasy. 5) sto talerow na to wyszło; wyszło trzech beczek wina na wesele; wiele na to wychodźi. 6) nie wynidźiesz z długow, z tego kłopotu. 7) czas, godźina, seym, trybunał wychodźi; lata przymierza wyszły; przymierze wyszło. 8) wszystko na dobre, na złe wyszło; wynidźie na co złego ta rozpusta; zbytnia wolność na ciężką wychodźi niewolą. 9) słowo to z łacińskiego, dom ten z Tatarow wychodźi. 10) wychodzą piękne owoce z moiego ogroda; z Polski wiele potrzebnych wychodźi rzeczy, niepotrzebnych więcey wchodźi. 11) zły był iarmark, ledwie na swoie wyszedł pieniądze; Bibliopola na swoy nakład często nie wychodźi. 12) z 5 a 4. wychodźi 9. wszystkie te sumy wychodzą na tyśiąc talerow, czynią tyśiąc talerow.

wychodźić, wyieżdżać przećiwko komu, ku komu; zachodźić w drogę komu. einem entgegen gehen. aller au devant de qu; aller à la rencontre de qu.

wychodzę na dwor. auf den Abtritt gehen. aller aux lieux, aller à ses afaires. § wynidę na dwor mały, na dwor wielki.

wychodzę z opieki. mündig werden. devenir majeur; sortir de minorité.

pod żagle wyniść. unter Seegel gehen. faire voile.

wychodźić z zwyczaiu, z mody. altväterisch werden, abkommen, nicht mehr im Gebrauch seyn. étre passé; passer; devenir hors d'usage: n'étre plus en usage, à la mode; n'étre plus observé; vieillir.

wychodźić z rozumu, z mozgu seinen Verstand verlieren; außer sich selber seyn. sortir de soi même; étre hors de son bon sens.

na co to wyydźie? wie wird dieses ablaufen? à quoi aboutira cela?

wszystko to na iedno wychodźi. es läuft alles auf eins heraus. tout revient à un; l'un revient à l'autre.

wychodźić się. sich abtragen, sich abnutzen. s'user, s'élimer; se détruire peu à peu, à force d'être froté. § wyszedł się,

(wybiegał śię) zamek; * wyszła śię, (wytarła śię, schodźiła śię) szata.

Wychodzenie, wyyśćie. das Ausgehen. sortie, sortir. § rzadki do wychodzenia; w wychodzeniu, przy wyyśćiu swoim z domu rozkazał; rzadkie było wychodzenie iego.

wychodzenie kiszki z stolca. der Austritt oder Ausfall des Mastdarms. la chute, la décente du boiau culier.

Wychodzony. abgetragen, abgenutzt. usé, élimé; détruit par un continuël frotement. § wychodzona szata, zawiasa.

Wychopień, *g. wychopnia.* hurtig gebackenes aber nicht ausgebackenes Brod. du pain cuit à la hâte.

Wychowanica. Zügling, Weibsperson die von einem erzogen ist. une éléve, celle qui est élevée de qu.

Wychowanie. 1) Ernährung, Unterhalt. 2) Erziehung. 1) nourriture, entretement, entretien. 2) nourriture, éducation. § 1) z dobr tych ma wszystkie wychowanie familii swoiey opatrzyć; opatrzenie posłowi na wychowanie swoie i ludu służebnego. 2) dać komu należyte wysokiemu urodzeniu wychowanie; wychowanie uczćiwe ma bydź; na wychowaniu dźieći szczęśliwość Państwa zawisła.

iego to wychowanie, wychowaniec. das ist sein Zügling. c'est son éleve, c'est son nourrisson; c'est sa nourriture.

Wychowaniec, *g. wychowańca.* Zügling, der von einen erzogen ist. nourrisson; celui qui est élevé de qu.

Wychowany. erzogen. élevé, nourri. § wychowany na naukach.

Wychowuię, *v. m. F. wychowam.* 1) erziehen. 2) ernähren, unterhalten. 1) élever, instruire; donner l'éducation nécessaire. 2) nourrir, faire subsister, entretenir qu; donner de quoi subsister à qu. § 1) wychować syna na naukach. 2) wychowuię familią twoię.

wychować dźiećię w boiaźni Bożey. ein Kind in der Furcht Gottes erziehen. nourrir un enfant dans la crainte de Dieu.

wychować śię z czym. sich mit etwas ernähren, sich von etwas erhalten. s'entretenir, subsister de; gagner de quoi vivre.

* Wychowywacz, żywićiel. Ernährer, Erzieher. nourricier; celui qui entretient, qui nourrit une personne.

Wychrachać co, *v. m. F. wychracham.* ausrackſen, auswerffen. cracher, jetter hors de sa bouche.

wychrachać śię. sich ausrackſen. achever de cracher.

Wychrachnienie, wyrzucenie. Auswurf durch den Mund; Auswerfung. crachement fréquent; action de jetter par la bouche.

Wychrzta. ein getaufter Jude. Juif batisé.

Wychrapać, *F. wychrapam.* ausschlafen einen Rausch. cuver sa biére, son vin; reposer son vin; dormir pour se désenivrer de. § wychrapał wino, gorzałkę.

* *wychrapać śię, wyspać śię.* wohl ausschlafen. dormir assez; dormir tout son soul.

nie wychrapał śię. er hat nicht ausgeschlafen. sa tête n'est pas cuite.

Wychudzam, *v. m. F. wychudzę.* 1) mager machen. 2) aussaugen, erschöpfen, arm machen. 1) dégraisser, amaigrir; faire devenir maigre 2) sucer, épuiser, apauvrir. § 1) wychudźić kónia, rolą. 2) wychudźił obywatelow.

Wychwalam co, kogo, *v. m. F. wychwalę.* sehr loben. glorifier, préconiser, prêcher, proner, vanter qu.

Wychwalanie. Lobes-Erhebung. éloge, *m.* panégirique, *m.*

Wychylam, *v. m. F. wychylę.* herausstecken als den Kopf. mettre dehors comla tête.

wychylić, wychylić śię. sich von einem Ort rühren, ausgehen, weggehen. sortir, s'n aller, partir; aller hors d'un lieu. § wychylić śię z miasta nie mogł; wychylić śię z morza nie dali; wychylili śię z fortecy w pole; od niego wychylić śię trudno było; ledwie śię na krok wychylić mam wolność.

nie wychylić śię od kogo. sich nicht von einem rühren, beständig bey einem seyn. ne bouger d'auprès de qu.

z domu śię nie wychyla. er gehet nicht aus, er rührt sich nicht aus dem Hause. il ne part pas, il ne bouge de la maison.

Wyćiąg.
Wyćiągłość. } *vid. granie pownętrzne.*

Wyćiągam, *v. m. F. wyćiągnę.* 1) herausziehen. 2) ausrecken. 3) ausspannen einen Bogen. 4) ziehen, aus einem Buch excerpiren. 5) ausziehen, extrahiren als Oel. 6) fordern, einfordern, eintreiben. 7) erfordern. 8) zu etwas bringen, verleiten. 9) von einem erpressen; einem abzwingen. 1) tirer dehors; tirer qu. ch. hors de; retirer qu.

qu. ch. de; faire sortir de. 2) tendre, élargir, étendre un membre. 3) bander, étendre comme un arc. 4) recueillir, tirer d'un ouvrage. 5) extraire, tirer comme de l'huile d'un corps. 6) tirer, éxiger, recevoir, lever, recouvrer. 7) éxiger, requerir, démander. 8) porter, pousser, obliger, tourner, amener qu. à. 9) exrorquer, obtenir par force; arracher à qu. qu. ch. § 1) wyćiągniy strzałę z rany; wyćiągnął chłopca z pieca. 2) wyćiągnąć rękę; koń nogę wyćiągnął. 3) wyćiągnąć łuk. 4) wyćiągnąłem to z tego autora. 5) chymik wyćiąga z tego oleiek; wyćiągnąć liczbę kwadratową. 6) wyćiągać na kim (od kogo) dług, zapłatę, podpisy, podatki, obietnicę; powyćiągał sumy; wiele wyćiąga, mało odnosi. 7) wyćiąga tego czas, potrzeba, powinność moia; wyćiągaią to moie obowiązki. 8) wyćiągnął Pana na koszt, na wystawienie mostu; nie dał się na słowo wyćiągnąć; wyćiągnął mię na to; dałem sto talerow i daleyby mię wyćiągnął. 9) bol z iego ust wyćiągnął tę skargę.

wyćiągam z woyskiem zkąd. ausmarschiren, abmarschiren, abziehen. marcher, sortir d'une place avec ses troupes; tirer ses troupes de; décamper.

wyćiągnąć śię. verarmen; sich erschöpfen. s'épuiser, s'apauvrir. § chłopi się w tych powinnośćiach wyćiągaią.

Wyćiąganie, wyćiągnienie. 1) das Ausziehen, Ausnehmen. 2) Einfoderung, Eintreibung, Forderung der Schulden, der Steuer. 3) das Ausziehen in den Wissenschaften. 1) l'action par laquelle on tire, on traine dehors. 2) l'éxaction, recouvrement des détes; recette, levée des tailles. 3) extraction *en terme de plusieurs sciences.* § 1) wyćiągnienie gożdźia cęgami. 2) wyćiąganie podatkow, długow, powinnośći. 3) wyćiąganie oleyka z źiela w chymii, wyćiągnienie liczby w rachowaniu.

wyćiąganie, wyćiągnienie z woyskiem. Abzug, Abmarsch. sortie des troupes; décampement.

Wyćiągniony. 1) herausgezogen, ausgezogen. 2) eingetrieben, eingefordert. 3) ausgezogen, in den Wissenschaften. 1) tiré dehors. 2) éxigé, recouvré, levé. 3) extrait, tiré, *dans le sens de plusieurs sciences.*

wyćiągnione słowo. Gram. ein Derivativum. *Gram.* dérivation,

czoło wyćiągnione. niedrige und länglichte Stirne. un front bas et large.

Wyćie. das Geheule. hurlade, hurlement.

Wyćięćie. 1) Aushauung, Fällung der Bäume. 2) Fuge, Einschnitt, Falz. 1) abatage, *m.* action achevée d'abatre les arbres. 2) rainure, entaille, coche, entaillure. § 1) po wyćięćiu lasu. 2) aby śię w te wyćięćia mogli wsuwać zasuwki.

wyćięćie woyska. gänzliche Niederlage. défaite d'une armée à plate couture.

Wyćieczka. Ausfall der Soldaten. sortie; course de quelques troupes. § częste wyćieczki czynić na oboz nieprzyiaćielski.

wyćieczka. vid. *wyćieczna droga.*

Wyćięgacz, upominaiący się. Forderer, Eintreiber. éxacteur, demandeur.

Wyćiekacz. ein Soldat der einen Ausfall thut. coureur, qui fait des courses, des sorties; bateur d'estrade.

Wyćieczkowy. zum Ausfall gehörig. de sortie, de course. § szyk wyćieczkowy; połki wyćieczkowe.

Wyćieczny. zum Ausfall aus einer Stadt eingerichtet. qui concerne la sortie d'une ville assiégée.

wyćieczna droga, wyćieczka, konterskarpa die Conterscarpe bey einer Festung. la contrescarpe.

wyćieczny zastęp albo zasłczyt die Brustwehre so den bedeckten Weg decket. le parapet qui couvre le chemin couvert.

Wyćiekam, *v. m. F. wyćiekę, wyćieknę.* 1) auslauffen, lecken, auslecken. 2) vergehen, verfließen, von der Zeit. 3) einen Ausfall thun. 1) repandre; couler, écouler, dégouter, suinter. 2) se passer, s'écouler, s'échaper comme le tems. 3) faire une sortie ou une course. § 1) beczka wyćieka; oko mu z głowy wyćiekło; zawołay mię gdy klepsydra wyćieczę. 2) żołnierz wyćieka. ** 3) wyćiecze czas.

ten statek wszędźie wyćieka. dieses Gefäß lecket überall. ce vaisseau repand, suinte de tous côtez.

Wyćiekanie, wyćieknienie. das Auslaufen, Ausfließen. coulage, *m.* écoulement, coulement. § wyćiekanie wilgotnośći z czeka, wody ze statku.

Wyćieńczam, *v. m. F. wyćieńczę.* 1) dünWyćieńszam, *v. m. F. wyćieńszę.* ner machen, verdünnen. 2) verkleinern, verringern, kleiner machen als es ist. 3) in der Physic. verdünnen. 1) atenuer, rendre plus menu, plus delié; menui-

 ser,

ser, amenuiser. 2) extenuer; amoindrir, faire qu. ch. plus tôt plus petite que plus grande. 3) *Phisique.* raréfier, rendre plus délié. § 1 wyćieńczać deskę. 2) wyćieńsza siły, naukę iego. 3) ćiepło powietrze wyćieńcza.

wyćieńszać śię. 1) dünner werden. 2) Physic sich verdünnen. 3) sich ausgeben, sich erschöpfen; sich vom Gelde entblößen. 1) s'extenuer. 2) *Phisique*: se raréfier. 3) débourser, dépenser son argent; s'épuiser; se mettre à sec.

wyćieńszaiący. 1) verdünnend. 2) Physic. das eine verdünnende Kraft hat. 1) qui extenuë, qui rend plus délié. 2) *Phisique*: raréfactif, qui a la propriété de raréfier.

Wyćieńszanie, wyćieńszenie. 1) Verringerung, Verdünnung. 2) Physic. Verdünnung. 1) amoindrissement, menuisement; la diminution d'épaisseur. 2) *Phisique.* raréfaction. 1) wyćieńszanie deszczułki heblem. 2) powietrze w ćieple podległe wyćieńszaniu.

wyćieńszenie słupa ku kapiteli. Einziehung der Säule unter dem Capital. retraite, retrecissement de la colonne.

Wyćieńszony. 1) verdünnet. 2) verringert, schwach, erschöpfet. 3) Physic. verdünnet. 1) atenué, délié. 2) amoindri, extenué, diminué, épuisé. 3) *Phisique*: raréfié, délié. § 1) wyćieńszona deszczułka. 2) znam wyćieńszone siły moie. 3) powietrze wyćieńszone.

Wyćieram, *v. m. F. wytrę.* ausreiben, abreiben, reinigen. enlever une tache par le frotement; torcher qu. ch. pour la nettëier; nettëier en frotant. § wytrzeć plamę; wytrzyy dzbanek; nie dobrze wytarł.

wytrzeć komin. einen Schorstein fegen. ramonner la cheminée.

wytrzeć z czego błoto. den Gassen-Koth aus etwas reiben. décroter.

wyćierać trzewiki. die Schuhe putzen. nettëier, torcher les souliers.

wytrzeć ogień z drzewa. Feuer aus dem Holz reiben. tirer, faire sortir du feu d'un bois en le frotant.

wyćierać śię. sich abtragen; sich abnutzen. s'user, s'élimer, se détruire peu à peu par un continuel frotement.

wyćiera śię niebo. der Himmel klähret sich auf. le ciel s'éclaire, devient serein.

Wyćieranie. *vid.* Wytarćie.

Wyćierpieć co, *F. wyćierpię.* leiden, erdulden. soufrir, suporter beaucoup.

Wyćiesuię, *F. wyćieszę.* auszimmern, mit der Zimmer-Axt in etwas aushauen. creuser avec une hache. § wyćiesz drzewo na rynę; wyćiesać rowek w dłuż balki.

Wyćięty. umgehauen, gefällt, ausgehauen. coupé, taillé, abatu avec un tranchant.

wyćięte drzewa. gefällte Bäume. abatis d'arbres.

wyćięta gęba; wyćięty pysk. aufgehauene Fresse, Hieb über das Gesicht. balafre, estafilade au visage; un visage balafré.

Wyćinacz der etwas niederhaut. abateur, celui qui abat avec un instrument à hacher.

wyćinacz materyy. der die Zeuge zierlich auszackt. découpeur, égratigneur.

Wyćinam, *v. m. F. wytnę.* 1) umhauen, aushauen. 2) aushacken, ausschneiden Figuren. 3) hauen, auspeitschen. 4) einen Schlag, einen Streich, einen Hieb geben. 5) schießen, fällen. 1) couper, abatre, faire tomber par le moïen de quelque instrument à hacher. 2) découper; figurer qu. ch. avec des fers. 3) foüeter, écorcher, fesser, fustiger; donner à qu. le foüet bien serré. 4) fraper; donner, décharger un coup à. 5) tirer qu. avec une arme à feu. § 1) wyćięli las, gay. 2) wyćinać materyą. 3) wyćiąć chłopca rozgą. 4) wytniy mu policzek; wyćiął go kiiem. 5) wyćiął lisa z fuzyi.

wyćiąć z korzenia. ausrotten. extirper, déraciner.

wyćiąć krzak. einen Busch aushauen. essarter un buisson.

wyćiąć w pień. vid. Pień — *w pień wyćiąć.*

wyćiąć komu pysk, gębę. einem ins Gesicht einen Hieb geben. balafrer qu; donner une estafilade au visage à qu.

** *wyćinać, krzesać ogień.* Feuer anschlagen. faire sortir des étincelles, du feu de.

wyćinać śię. sich durchhauen. se faire jour le sabre à la main.

Wyćinanie. das Aushauen, Umhauen. l'action d'abatre, de couper; la coupe.

Wyćinany. abgehauen, umgehauen. abatu, coupé.

wyćinana robota. ausgehackte Arbeit zum Zierath. découpure, ouvrage découpé.

Wyćiskam, *v. m. F. wyćisnę.* 1) abziehen, abdrucken als ein Siegel. 2) ausdrucken den Saft. 3) herauswerfen. 4) erpressen, erzwingen, abzwingen. 5) erfordern, fordern.

fordern. 1) empreindre, imprimer un cachet; tirer une empreinte de. 2) épreindre, exprimer, tirer, faire sortir le suc de qu. ch. en pressant. 3) jetter dehors. 4) tirer, arracher, extorquer. 5) requerir, demander, éxiger. § 1) wyćisnąć pieczęć, figurę w wosku. 2) wyćiśniy sok z cytryny. 3) wyćiskać kamienie z roli. 4) wyćiskać podatki na poddanych. 5) miłość łzy wyćiska; wyćiska to potrzeba, przyiaźń.

Wyćiskanie, wyćiśnienie. 1) das Ausdrucken eines Safts. 2) Erpressung, Erzwingung. 1) expression d'un suc. 2) éxaction, extorsion. § 1) wyćiskanie soku z cytryny.

wyćiśnienie pieczęći. Abdruck eines Siegels. empreinte d'un cachet.

Wyćiskiwać śię z kim. mit einem um die Wette werffen. jetter à qui mieux mieux; jetter à l'envi l'un de l'autre.

Wyćiśniony. 1) ausgedruckt. 2) ausgedruckt, abgedruckt. 3) erpreßt, erzwungen. 1) exprimé, épreint. 2) empreint, imprimé. 3) extorqué, éxigé. § 1) wyćiśniony sok. 2) pieczęć wyćiśniona. 3) podatki niesłusznie wyćiśnione; łzy poddanych wyćiśnione.

*Wyclić śię, ozdrowieć. wieder gesund werden, sich erholen. se porter mieux, reprendre ses forces; relever; revenir d'une maladie.

Wycwerki, *plur.* rycwerki, łamanie, strzepienie głosu, trzęsienie gardła. die Triller im Singen. les fredons; le tremblement dans le chant; roulement.

Wycwerkuię. trillern; mit Trillern singen. fredonner, rossignoler, chanter avec roulement.

Wyczerpać, *F. wyczerpnę.* 1) ausschöpfen. 2) ausforschen, auslocken, ausfragen. 1) épuiser. 2) s'enquerir; tirer les vers du nez à qu; s'enquéter finement d'une chose à qu. § 1) wyczerpniy ostatek wody. 2) wyczerpnąłem to z niego.

Wyczerpanie, wyczerpnienie. das Ausschöpfen. épuisement.

Wyczesuię. *vid.* Wyczosuię.

Wyczka. *vid.* Wyka.

wyczka konicza źiele (polygala) Kreutz-Blümlein. Poligale.

**wyczka konicza.* vid. Przytulia.

Wyczny, wykowy. Wicken-. de vesses, qui concerne la vesse.

Wyczosany. 1) ausgekämmet. 2) ausgebürstet. 3) zugestutzt, geübt, aberichtet; erfahren, angeführt. 1) peigné, acommodé avec un peigne. 2) vergetté; nettéié avec une brosse. 3) exercé, acoutumé; versé dans; cultivé, poli.

Wyczoski. *plur.* Kämmling, Abgang von einer gekämmten Sache. peignures, *f. plur.* peignons, *m. plur.* ce qui tombe d'une chose qu'on peigne. § wyczoski wełniane, iedwabne.

Wyczosuię, wyczesuię, *v. m. F. wyczeszę.* 1) auskämmen. 2) ausbürsten, auskehren. 3) aushecheln. 4) *fig.* abhobeln, zustutzen. 5) ausschmieren, ausprügeln. 1) peigner; ajuster les cheveux avec un peigne. 2) vergetter; nettéïer avec des vergettes. 3) peigner, carder, sérancer. 4) éxercer, dresser, acoutumer à. 5) rosser, peigner à qu. le tignon; savonner qu. § 1) wyczesz sobie głowę, włosy. 2) wyczesałeś mi suknią. 3) wyczesać len, konopie. 4) dobrze go wyczosał do tych rzeczy. 5) wyczesać kogo kiiem.

Wyczyniec źiele, *g. wyczyńca.* vid. *Jęczmień myszy.*

wyczyniec ptak. vid. Ogniwaczek.

Wyczyszczam co, *v. m. F. wyczyszczę.* reinigen, putzen, rein machen. nettéïer, ôter les ordures.

wyczyśćić pole; wypłonić, wyrywać chwasty z pola. ein Feld reinigen; das Unkraut und die Hecken ausreißen. nettéïer un champ de mauvaises herbes; arracher les mauvaises herbes et les ronces d'une terre.

wyczyśćić śię. 1) sich reinigen. 2) seine Nothdurft verrichten. 1) se nettéïer; devenir net. 2) faire ses afaires; lâcher l'aiguillette; satisfaire aux nécessitez naturelles.

Wydaię, wydawam, *v. m. F. wydam.* 1) ausgeben Geld. 2) ausgeben, unter die Leute bringen falsches Geld. 3) wiedergeben, herausgeben das übrige. 4) stellen, austheilen, liefern. 5) ausliefern, übergeben in eines Gewalt. 6) einem seine Tochter geben; ausstatten ein Mägdchen. 7) liefern eine Schlacht. 8) verrathen, angeben, entdecken. 9) ausgeben, publiciren einen Befehl. 10) ausgeben, ans Licht stellen ein Buch. 11) erhöhen, in die Höhe führen. 12) tragen, Frucht bringen. 13) von sich geben, hervorbringen, machen, treiben. 1) dépenser, débourser, emploier l'argent à qu. ch. 2) mettre, passer, exposer de la fausse monoie. 3) rendre le reste. 4) livrer, délivrer, donner, remettre, distribuër. 5) livrer, mettre en possession de; remettre au pouvoir de. 6) marier, doter une fille, la

la donner à qu; établir une fille par le mariage. 7) livrer, donner la bataille. 8) indiquer, révéler, déclarer, dénoncer, trahir, décéler, découvrir. 9) publier, donner, passer une ordonnance; rendre un arrêt. 10) publier, divulguer, rendre public; mettre au jour, donner au public un livre. 11) élever, hausser un bâtiment. 12) fructifier; porter, produire, raporter, rendre des fruits. 13) faire, rendre, pousser, produire. § 1) wydałem na to dwa talery; wszystko wydał. * 2) ktoby takie wydawał (udawał) pieniądze. 3) wyday mi resztę; wydasz mi z czerwonego złotego talar. 4) wydawać wełnę sukiennikom, chleb żołnierzom, pieniądze rzemieślnikom. 5) wydano, podano złoczyńce prawu, sądowi na męki, na stracenie; wydali zbiega nieprzyiaciołom. 6) wydał corkę za mąż, za kupca, 7) wydał bitwę, pole nieprzyiacielowi. 8) wydał taiemnicę, zamysły iego; wydano nas, ten występek. 9) wydano dekret na niego; wydać dekret po kim, przeciw komu albo skazać za kim, przeciw komu; wydadzą manifest, uniwersał. 10) wydał piękną książkę; wydać pismo z pod drukarskiey prasy. * 11) wydać, wypuszczać budynek, mur. 12) ziemia z siebie wydaie urodzaie; to drzewo owocow rychło nie wydaie. 13) woda wilgotność, kwiaty zapach wydaią; drzewo pąkowie i liście wydaie; bydlęta głos wydawaią; ten sposob skutek swoy wydał; malarz przez przysadę białą farbę czarniey wydaie.

wydaie sprawę, u sądu ktorą ma bronić. er ist seiner Parthey untreu, der er vor Gerichte dienet. il prévarique, il trahit sa partie qu'il doit défendre devant le Juge.

wydać ognia. Feuer geben. faire du feu, décharger. § Artylerya ognia z dział wydała.

nadzwyż wydawać. mehr heraus geben. livrer, donner plus qu'on doit donner.

wydać na świat, na iasnią. aus Licht stellen. mettre au jour, à la lumiére.

wydać towarzystwo. seine Mitverbrecher angeben. nommer, déclarer ses complices.

* *wydać co na wierzch, pokazać.* entdecken, an den Tag bringen. faire voir, manifestement; découvrir, mettre au jour, en évidence; manifester, indiquer, montrer comme au doigt.

wydać, podać kogo na pośmiewisko. einen zum Gelächter machen. exposer qu. à la risée publique.

wydać się. 1) sich ausgeben, sich vom Geld entblößen. 2) sich liefern, sich darstellen, sich hingeben. 3) sich äußern, sich sehen lassen, sich hervorthun. 4) hervorragen. 5) sich mit etwas verschnappen, verrathen; sich selbsten verrathen. 1) se débourser; débourser, dépenser son argent; se mettre à sec. 2) s'offrir, s'exposer, se livrer, se donner. 3) paroitre, se faire voir, se montrer. 4) s'avancer, saillir, monter, s'élever, se jetter hors d'oeuvre, paroitre au dessus. 5) se trahir soi même, donner à connoitre, faire connoitre, donner quelque marque de. § 1) wydałem się do talera na niego, na tę rzecz. 2) wydał się (podał się, ofiarował się) za niego na śmierć. 3) wydaie się w nim cnota, szalbierstwo; z tego się potęga Państwa tego wydaie. 4) iuż się wieże mieyskie wydaią. 5) wydał się sam; wydał się z boiaźnią, z nieumieiętnością.

wydać się z fortelu. sich aus dem Vortheil geben. abandonner ses étriers; abandonner son avantage.

wydawać się na nierząd. sich einem unordentlichen Leben ergeben. s'adonner au libertinage; s'abandonner à une vie déreglée.

wydaie się co na wierzch. an den Tag kommen, erhellen, ausbrechen. se découvrir, éclater, devenir public.

Wydanie, wydawanie. 1) Geld-Ausgabe. 2) Lieferung, Austheilung. 3) Auslieferung in eines Gewalt, Uebergebung. 4) Ausstattung, Verheyrathung einer Tochter. 5) Ausgabe eines Buches. 6) Publication eines Urtheils, Befehls. 7) Hervorbringung, Zeugung der Früchte. 8) Verrätherey. 9) Aussage, Anzeigung, Anzeige, Entdeckung. 1) dépense, débourfement. 2) distribution, livraison, *f.* la remise d'une chose entre les mains d'autrui. 3) l'action de remettre une personne au pouvoir d'une autre. 4) établissement d'une fille en la mariant. 5) édition, publication d'un livre. 6) publication d'un décret, d'une ordonnance. 7) production, l'action de produire. 8) trahison, *f.* l'action de trahir. 9) décélement, révélation, découverte, l'action de décéler qu. ch. § 1) wydawanie pieniędzy nieoszczędne. 2) zawiaduie wydawaniem chlebow żołnierzom. 3) wydanie kogo nieprzyiacielowi. 4)

wydanie corki. 5) wydanie księgi. 6) wydanie dekretu, uniwersału. 7) wydanie owocu, skutku, wonności. 8) wydanie kogo, oyczyzny zdradźieckie. 9) wydanie taiemnic, zdrady.

* *wydanie, wydatność.* Erhöhung, Vorstechung. éminence, saillie.

wydanie sprawy; upuszczenie zmowne, porozumiane. Untreue eines Anwalds gegen der Parthey, welcher er dienet. prévarication; la trahison qu'un Procureur fait à sa partie.

na wydaniu corka. eine mannbare Tochter. une fille nubile; celle qui est en âge de se marier.

Wydany. 1) ausgegeben. 2) geliefert. 3) ausgegeben, publicirt, als ein Buch. 4) ausgestattet, an einen verheyrathet. 5) gezeugt, hervorgebracht. 6) verrathen, entdeckt. 7) hervorragend. 1) dépensé, déboursé. 2) livré, remis. 3) publié comme un livre. 4) établie par mariage à un homme. 5) produit, engendré. 6) trahi, décélé, révelé, découvert. 7) rélevé, éminent. § 1) wydane pieniądze. 2) wydany nieprzyiaćiołom, sądowi świeckiemu na skaranie. 3) wydana księga; wydany dekret, manifest. 4) wydana corka. 5) wydany owoc. 6) wydana zdrada. 7) wydane, wydatne mieysce.

wydany na świat. ans Licht gestellt. mis au jour, à la lumiére.

Wydarćie. *vid.* Wydźieranie.

Wydarty. ausgerissen. arraché, tiré par force hors de.

Wydatek, *g. wydatku.* Geld-Ausgabe; Aufwand. dépense, mise, l'argent qu'on dépense.

księga wydatkow. Ausgabe-Buch. un livre de dépense, de mise.

księga wydatkow i dochodow. Ausgabe-und Einnahme-Buch. livre de mise et de recette; un conte de recette et de mise.

Wydatkowy. Ausgabe-. de mise; de dépense, qui regarde la dépense. § wydatkowy spisek; wydatkowe rachunki.

Wydatność. 1) Höhe, Erhabenheit, Erhöhung, Vorstechung, Vorsprung, Hervorragung. 2) erhobene Arbeit in einem Bild oder Schnitzwerk. 1) éminence, petite hauteur; élevation, saillie, avance. 2) relief, ce qui relève une tableau ou une sculpture. § 1) kto z tyłu ma głowę prostą bez żadney wydatnośći (wybiegłośći) taki pamięći nie ma. 2) wydatność farby w malowaniu.

Wydatny. 1) erhaben, erhöhet. 2) erhoben wie eine Figur im Gemählde. 1) relevé, éminent, avancé. 2) relevé comme une figure dans un tableau. § 1) wydatne mieysce. 2) wydatne i wklesłe figury.

Wydawalny. Ausgebe-, zum Ausgeben bestimmet. de dépense; déstiné à la dépense ou à la distribution. § wydawalna szafa; wydawalny chleb.

Wydawacz. } 1) Lieferer, Ausgeber. 2)
Wydawca. } Verräther, Angeber, der etwas an den Tag bringt. 1) distributeur; celui qui distribue, qui a soin de la dépense. 2) traître, dénonciateur, qui découvre, qui décéle.

Wydawam. *vid.* Wydaię.

Wydeptać, *F. wydepcę.* 1) austreten. 2) austreten einen Schuh. 1) faire sortir en foulant des piez. 2) élargir, tourner un soulié en le portant. § 1) wydeptał mu ielita. 2) wydeptać trzewik.

trzewik wąski prętko się wydepce. ein schmaler Schuh tritt sich bald aus. un soulié étroit s'élargit bientôt.

Wydeptanie trzewika. die Austretung eines Schuhs. l'élargissement d'un soulié qu'on porte.

Wydeptany. herausgetreten. qui est sorti étant foulé des piez.

wydeptany trzewik. ein ausgetretener Schu. un soulié élargi, qui fait une vilaine grimace.

Wydęćie choroba, wypukłość. der Leistenbruch, ein Bruch am Schaam-Leisten. bubonocelle, *m.* une tumeur qui arrive à l'aine.

Wyderek, } kupno niedoskonałe. Kauf
* Wyderkaf } und Wiederkauf; Wiederkaufs-Recht. vente à grace; remeré; condition qui oblige l'acheteur de vendre au vendeur la chose qu'il a acheté de lui. § wyderek iest gdy kto daie sumę pewną, a tym czasem nim się ta suma odda, trzyma w oney sumie maiętność, z ktorey pożytek bierze.

wyderkiem; wyderkowym prawem. auf Kauf- und Wiederkauf. à faculté de rachat, à condition de remeré ou de rédimeré. § wyderkiem spuszczać, dać, kupować, dostać.

Wyderkarz. } Besitzer eines wieder-
Wyderkownik. } käuflichen Guts. engagiste, celui qui tient une terre à condition de la vendre au précédent possesseur.

Wyderkowy. Wiederkäuflich. vendu à condition de racheter; rachetable. § wyderkowe dobra.

wyderkowe prawo. Wiederkaufs-Recht. le droit de racheter, de retraire; le droit de rachat. § wyderkowe prawo iest przedawać maiętność zostawuiąc sobie prawo i moc odkupienia.

Wyderkuię. auf Kauf und Wiederverkauf ein Gut besitzen. posséder une terre à condition de la revender à l'ancien possesseur.

Wyderum. Bergw. Zeit, da man wiederum zur Arbeit gehet. *Métal:* le tems de recommencer les travaux.

Wydęto, *adv.* wypukło erhaben, getrieben. d'une maniére bosselée ou convèxe.

Wydętość, wypukłość. 1) hole Erhöhung, Bauch-Runde. 2) getriebene Arbeit. 1) convèxité. 2) bosselage, *m.*

Wydęty. 1) aufgeblasen. 2) ausgeblasen. 3) erhaben, getrieben, Bauchrund. 1) boufé, enflé. 2) souflé dehors, poussé d'un endroit par un soufle. 3) bosselé. § 1) wydęta macharzyna. 2) wydęty białek. 3) wydęta robota.

Wydłubać, *F. wydłubię.* 1) ausklauben, aushölern. 2) ausnagen. 1) caver, creuser, faire creux. 2) emporter de dedans en rongeant. § 1) wydłubać orzech; * wydłubać wydrażać kamień, czołn. 2) mysz chleb wydłubała.

Wydmuchnąć co, *F. wydmuchnę.* herausblasen. faire sortir, pousser, jetter dehors en souflant.

wydmuchniy świecę. blase das Licht aus. éteignez, souflez, tuez la chandelle.

Wydobrzeć, *F. wydobrzeię* sich verbessern, sich vollkommen bessern, sich gänzlich erholen. s'ameliorer, s'établir entiérement; se redresser; devenir parfait.

Wydobrzały. hergestellt, gänzlich gebessert. établi, redressé. § wydobrzałe zdrowie.

Wydobywam co, *v. m. F. wydobędę.* hervorlangen, heraus bekommen, hervorziehen. tirer hors; faire sortir dehors.

Wydobyty. hervorgelanget. tiré dehors.

Wydoskonalam co. *v. m. F. wydoskonalę.* ausarbeiten, zur Vollkommenheit bringen. cultiver, perfectionner, rendre plus parfait; amener à la perfection, polir. § wydoskonalić naukę iaką, język.

Wydoskonalenie. Ausarbeitung. perfection, culture; éxercice par lequel on perfectionne.

Wydoskonalony. ausgearbeitet, zur Vollkommenheit gebracht. cultivé, perfectionné, poli.

Wydra. eine Fisch-Otter. loutre. § wydra nazwana, że korzenie wydziera.

wydra egipska. eine Egyptische Otter. rat d'Egipte; rat d'Inde. § wydra Egipska wemknąwszy się w śpiącego krokodyla wnętrzności iego przegryza.

Wydrażam co, *v. m. F. wydrożę.* aushölern. creuser, faire creux; caver. § wydrożyć drzewo na czołn; wydrożyć kamień.

Wydrożenie. Aushölung. excavation, cavement.

Wydrożony. hol gemacht, ausgehölert. concave, creux.

Wydrukować co, *F. wydrukuię.* abdrucken, abziehen einen Bogen. imprimer, tirer une feuille.

Wydrwić co, *F. wydrwię.* mit List, mit Betrug etwas erhalten. escroquer qu. ch. à qu; atraper finement qu. ch. à qu. § wydrwił na nim (od niego) te pieniądze.

wydrwić się z czego. sich aus etwas drehen; sich herauswickeln. se tirer adroitement, se dégager, se délivrer d'un embaras avec adresse.

Wydwarzanie. das Affectiren, gezwungene Weise. afectation, aféterie.

Wydwarzam się. künsteln, sich zieren. aféter.

Wydwarzany. affectirt, gekünstelt. aféte, trop recherché.

* Wydworny. *vid.* Wytworny.

Wydycham, *v. m. F. wytchnę.* oddycham. den Athem stark von sich blasen. pousser avec force l'halène de sa bouche; respirer.

wytchnąć sobie; wytchnąć. Athem holen, ausruhen, verschnieben, Lust schöpfen. prendre halène, se delâsser; respirer, se reposer; prendre quelque relâche. § wytchnąć w żalach, w pracy, od roboty.

wytchnąć komu. einem ausruhen lassen. délâsser qu; donner quelque relâche, du repos à qu.

Wydychanie, wytchnienie. 1) das Athmen. 2) Ausruhung, Ruhe. 1) respiration. 2) respiration, relâche, délâssement, repos.

Wydymam, *v. m. F. wydmę.* 1) schnauben, blasen im Schlaf. 2) ausblasen als ein Ey. 3) das Fleisch aufblasen wegen eines bessern Ansehens. 4) aufblasen, voll Wind machen. 1) pousser l'halène de ses narines; respirer par les narines. 2) soufler dehors, faire sor-

tir l'oeuf de ſa coquille, évuider un oeuf en y ſouflant. 3) boufer la chair pour la rendre plus belle. 4) enfler, renfler, remplir de vent. § 1) zmordowany śpiąc ſmaczno wydyma. 2) wydmiy białek z iaia. 3) wydąć mięśiwo dla pozoru. 4) wiatr żagle wydyma.

wydymać gębę. das Maul, die Backen aufblaſen. boufer, enfler les joues.

wydmiy. blas die Backen auf. fai un pete-en-gueule.

wydymać śię. 1) vom blaſen den Athem verlieren. 2) ſich den Maſt-Darm auspreſſen. 1) perdre haléne à force de ſoufler. 2) pouſſer dehors le boïau culier étant à ſelle. § 1) wydął śię od trąbienia. 2) wydął śię na stolcu śiląc śię.

Wydymanie. heftiges Ausblaſen des Athems. une véhémente reſpiration.

wydymanie śię. Stuhl-Sucht, Stuhl-Zwang. le ténéme; l'envie continuelle d'aller à la ſelle.

Wydźiedźiczam. *v. m. F. wydźiedźiczę.* enterben. deshériter, exhéreder; priver de la ſucceſſion. § wydźiedźiczył corkę.

Wydźiedźiczenie. Enterbung. exhérédation, privation d'un héritage.

Wydźiedźiczony. enterbet. deshéredé, privé d'une ſucceſſion.

Wydźielam, *v. m. F. wydźielę.* odprawiam. abfinden, einem Kinde ſeinen Theil geben. apanager un enfant, lui donner la portion qu'il doit néceſſairement hériter. § wydźielił corkę, ſyna.

Wydźielony. abgefunden. apanagé, qui a receu ſa portion de l'héritage de ſes parens.

Wydźieracz. *vid.* Wydźierca.

Wydźieram, *v. m. F. wydrę.* 1) ausreiſſen, heraus reiſſen. 2) entreiſſen, wegnehmen, berauben. 1) arracher, tirer dehors avec force. 2) arracher, rapiner, ravir, rançonner, écorcher. § 1) wydarł kartę z księgi; z zębow mu to wydrzeć trudna; wydarł go lwowi z paſzczęki. 2) wydarto mu koronę; wydarł z tego miaſta wiele pieniędzy.

wydrzeć komu co z rąk. einem etwas aus den Händen reiſſen. arracher, ravir qu. ch. d'entre les mains de qu. § wydrzyy mu z rąk ſzablę.

wydźieraią to ſobie. es iſt ein Gereiße darum; man reiſſet ſich um dieſes. on s'empreſſe pour; la preſſe eſt à. § wydźieraią go ſobie na ochoty; wydźieraią ſobie te towary.

wydrzeć ſobie co. ſich etwas herausreiſſen. s'arracher, ſe tirer quelque ch. à ſoi-même. § wydarł ſobie ſtrzałę z ćiała.

wydźierać śię. 1) ſich herausreiſſen, ſich reiſſen aus eines Händen, aus einem Ort. 2) hervorbrechen, ausbrechen als die Zähne dem Kinde. 3) ſich herausreiſſen, entkommen, ſich befreyen. 1) s'arracher, ſe tirer d'un lieu. 2) commencer à percer, à ſortir comme les dens à un enfant. 3) s'arracher, ſe délivrer de; échaper un mal. § 1) wydarł się z rąk moich; z tey kompanii wydrzeć się nie mogłem; wydźiera się od żalu ſerce. 2) dźiećięćiu zęby z dźiąsł się wydźieraią. 3) wydarł się z uboſtwa, z niewoli, z iarzma.

Wydźieranie, wydarćie. 1) das Ausreiſſen. 2) das Schinden, Erpreſſen. 1) l'arrachement. 2) extorſion, exaction, pillerie. § 1) wydźieranie zębow. 2) ſkłonny, ma wielką ſkłonność do wydźierania.

Wydźierca, wydźieracz. 1) Ausreißer. 2) Schinder, Räuber, der fremdes Gut an ſich ziehet. 1) arracheur. 2) écorcheur; raviſſeur du bien d'autrui.

Wydźierſtwo. 1) Habſucht, Begierde fremdes Gut an ſich zu bringen. 2) Schinderey, Rauberey, Erpreßung. 3) Raub, mit Unrecht an ſich gebrachtes Gut. 1) rapacité; pente ou inclination à prendre le bien d'autrui. 2) extorſion, exaction, pillerie. 3) rapine; le bien qu'on a ravi. § 1) pokrywa ſwoie wydźierſtwo. 2) karano go za to wydźierſtwo. 3) żyie wydźierſtwem.

Wydźierzeć, *F. wydźierzę*, wytrzymuię. die Nutz-Nießung von einem Gute haben. jouïr de l'uſufruit d'un fond.

Wydźiwić się temu nie mogę. ich kan mich darüber nicht genung wundern. je ne m'en ſaurois aſſez étonner.

wydźiwiaiący się. der ſich über alles wundert. admirateur perpetuel, celui qui s'étonne de; qui admire qu. ch. § umysł wydźiwiaiący się.

Wydźwięczyć się, *F. wydźwięczę.* ſich ausſchniegeln, ſich auspußen. s'agencer, ſe parer; devenir charmant.

Wydźwignąć co, *F. wydźwignę.* 1) heraus heben. 2) herausreiſſen aus einem Ubel. 1) démarer; faire démarer; tirer d'un endroit en ſoulevant. 2) arracher, tirer qu. d'un mal; délivrer qu. de. § 1) wydźwignąć kamień z rowu. 2) wydźwignął mię z uboſtwa.

Wydzwoniać na mſzą, na kazanie, *F. wydzwonię.* zur Meße, zur Predigt lauten. ſonner la meſſe, le ſermon.

Wyfiglować co, *F. wyfigluię* durch Winkelzüge, durch List etwas erhalten. obtenir, atraper qu. ch. à qu. par finesse.
wifiglować się. sich herauswickeln, sich heraus drehen. échaper; se tirer d'une mauvaise afaire par finesses, par tours de souplesse.
Wyforować kogo. *vulg.* einen wegjagen; einem die Thüre weisen. chasser qu; envoyer qu promener.
Wyfukać co na kim, *F. wyfukam.* abtrotzen, abpochen. obtenir par menaces.
Wygadać co; wygadać się czym. etwas ausplaudern, sich verschnappen; aus der Schule schwatzen. découvrir, dire qu. ch. contre sa volonté; dire des nouvelles de l'école; s'enferrer.
Wyga stara, *vulg.* altes schlaues Weib. une vieille très-fine, très-rusée.
Wygadzam, *v. m. F. wygodzę.* 1) helfen, dienen mit etwas. 2) einrichten. 1) assister, servir, aider, acommoder qu. de. 2) compasser, concilier qu. ch. avec; conformer, acommoder à; régler sur; ajuster pour; faire quadrer à. § 1) wygodził mi tą sumą; wygodź mi tą pomocą. 2) wygodził pokoy na mieszkanie swoie; wygodził cenę pieniedzy do obcych; wygodźić zamierzonemu kresowi.
Wyganiacz. Heraustreiber. qui chasse, qui met dehors.
Wyganiam, *v. m. F. wygonię.* 1) heraus jagen, heraus treiben. 2) ins Elend schicken. 3) austreiben das Vieh auf die Wiese. 1) chasser, mettre dehors; contraindre à sortir; expulser. 2) éxiler, réléguer; envoïer en éxil. 3) mener paître le bétail; le chasser devant soi. § 1) wyganiać muchy z izby, wodę z rowu wiatrakiem. 2) na dźieśięć lat go wygoniono. 3) wyganiać bydło.
Wyganianie, wygonienie. das Herausjagen. expulsion, l'action de chasser dehors.
Wygarbować co, *F. wygarbuię.* 1) ausgerben. 2) ausgerben, ausprügeln. 1) achever de tanner, de corroier. 2) repasser le busle comme il faut; savonner, rosser qu.
Wygarnąć co, *F. wygarnę.* herausscharren, herausraffen. rafler, ôter, prendre, tirer avec un instrument d'un lieu. § wygarnął z pieca węgle łopatą; wygarnął pieniądze z worka.
wygarniy z oczu włosy. streiche die Haare aus den Augen. ôtez les cheveux de vos yeux; rajustez les cheveux de dessus les yeux.
Wygaśić, *F. wygaszę.* das Feuer austhun, auslöschen. détiser, éteindre le feu. § wygaś świecę, ogień.
Wygaszenie. Auslöschung des Feuers. extinction, l'action d'éteindre.
Wygaszony. ausgelöscht. éteint.
Wygięćie, zagięćie. Beule, als in einer verbogenen Schüssel. bosse, enfoncure, comme celle qui se fait au plat. § wygięćie w cynie, w talerzu.
Wiginam co, *F. wygnę.* eine Beule machen, krumm biegen. bossuer, courber, forcer.
wyginać się. krum werden. se bossuer, se courber.
Wygięty. krumm gebogen. bossu; courbé, forcé. § wygięty talerz.
Wyglądam, *v. m. F. wyyrzę.* 1) heraus sehen, herausgucken. 2) sehnlich erwarten; in diesem Verstande wird die kurze Conjugation nicht gebraucht. 1) regarder par; voir d'un lieu. 2) languir, mourir d'atente, brûler de désir de, tomber dans de douces langueurs de; *la brève conjugaison n'est pas usitée dans ce sens.* § 1) wyyrzyy oknem (z okna) z domu, drzwiami. 2) będźiemy na twoie przybyćie, przybyćia twoiego wyglądali.
Wyglądanie, wyyrzenie. das Heraussehen. l'action de regarder par.
wyglądanie kogo, czego. Sehnsucht nach etwas. atente de; les soupirs après qu.
Wyglądany. sehnlich, erwartet. atendu avec passion, avec désir.
Wygładzenie. 1) Glättung, Ebenmachung. 2) Ausrottung, Vertilgung. 1) polissure, aplanissement. 2) extirpation, extermination, déstruction.
Wygładźić, *F. wygładzę.* 1) glätten, glatt, eben machen. 2) balbiren. 3) vertilgen, ausrotten. 1) aplanir, unir, lisser. 2) raser; faire la barbe. 3) extirper, déraciner; exterminer, détruire. § 1) wygładźić heblem deskę. * 2) wygładźił (ogolił) go dobrze cyrulik. 3) wygładźić naukę, kacerstwo.
* *wygładźić się, ogolić się.* sich den Bart abnehmen. se raser.
Wygładzony. 1) geglättet. 2) ausgetilget, ausgerottet. 3) abgerieben, durch die Zeit unscheinbar, unleserlich geworden. 1) aplani, uni, poli, lissé. 2) extirpé, exterminé, détruit. 3) éfacé, détruit, usé, élimé par le tems. § 1) wygładzona deska. 2) wygładzone herezye. 3) charakter starożytnośćią wygładzony, że go czytać nie można.

* Wygłę-

*Wyglębić co, *F. wygłębię. vid.* Wynarzam.

Wyględacz. Herausgucker. celui qui voit, qui regarde de dedans d'un lieu.

Wygliować, *F. wygliuię.* rozpalam. ein Erzt ausglüen. donner une chaude à un métail, le recuire; faire perdre l'aigreur, et la trop grande dureté du métail en le metant au feu. § wygliuy drot aby się nie łamał.

Wygliowanie. Ausglüung. extinction d'un métal.

Wygliowany. ausgeglüet. recuit.

Wygłodać co, *F. wygłodam.* abnutzen, abbrauchen, zernagen. user à force de froter l'un contre l'autre; éfacer, ronger; consumer en rongeant, en frotant.

wygłodać się. sich abnutzen, sich abreiben. s'élimer, s'user, se consumer à force d'être froté.

Wygłodanie. 1) das Abnützen. 2) ein abgeriebener, abgenutzter Ort. 1) usuré; destruction par laquelle une chose s'use par le frotement. 2) endroit usé par le frotement.

Wygłodany. abgenutzt. usé, élimé; consumé à force de froter.

Wygłodzić, *F. wygłodzę.* aushungern. afamer qu; faire soufrir la faim à qu. § nieprzyiaciel wygłodził miasto.

Wyglozować, } co, *F wygluzuię.* 1) aus-
Wygluzować, } streichen, auskratzen, ausmachen. 2) vertilgen, ausrotten. 1) éfacer, raier. 2) extirper, exterminer.

Wygmerać co, *F. wygmerzę.* herausscharren. grater, vermiller qu. ch. dehors.

Wygnańczy, wygnańcom służący. einen Verwiesenen betreffend. de bani; qui regarde les éxilez, les banis.

Wygnanie. 1) das Herausjagen. 2) Elend, Verweisung. 3) das Austreiben des Viehs auf die Wiese. 1) expulsion; l'action de chasser dehors. 2) éxil; banissement. 3) l'action de mener paître le bétail. § 1) wygnanie psa z izby na dwor. 2) podeymuie wygnanie; na wygnanie idę; wygnaniem z Oyczyzny skarany; mieszka na wygnaniu.

wygnanie doczesne. Relegation, Verbannung auf eine gewisse Zeit. relégation.

Wygnaniec, *g. wygnańca.* ein Vertriebener, Verwiesener. un bani, un éxilé; qui est en éxil.

Wygnany. 1) heraus gejagt. 2) vertrieben, verwiesen. 1) chassé dehors. 2) éxilé, envoié en éxil; bani.

Wygnić, *F. wygniię.* ausfaulen, herausfaulen. être pénetré de la pourriture.

Wygoda. Bequemlichkeit. commodité.

Wygodnie, *adv.* 1) bequem. 2) mit eines andern Bequemlichkeit. 1) commodement. 2) utilement, avec commodité d'autrui. 1) wygodnie mieszka. 2) godnie i wygodnie służył.

Wygodny. 1) bequem. 2) brauchbar, nützlich, nutzbar, der einem Bequemlichkeit verschaft. 1) commode, propre, convenable. 2) nécessaire, utile, acommodant, qui acommode, qui aporte des commoditez à qu. § 1) wygodne pokoie; trafił na czas sobie wygodny. 2) wygodny to sługa; wygodna to rzecz.

Wygodzić. *vid.* Wygadzam.

Wygon, skotnyk. Vieh-Weg auf die Weide. chemin par où le bétail va au pâturage. § pozwolić wygon komu.

Wygoniony. *vid.* Wygnany.

Wygorzały. 1) abgebrant, eingeäschert. 2) von der Sonne verbrannt, ausgedürrt. 1) brûlé, consumé par les flammes; reduit en cendres. 2) brûlant; devenu tout sec, tout aride; brulé par le chaud du Soleil.

Wygorzeć, *F. wygorzeie.* 1) von der Sonnen-Hitze austrocknen, dürre werden. 2) verbrennen, abbrennen, im Feuer aufgehen. 1) devenir tout sec par les ardeurs du Soleil. 2) se consumer par le feu; se reduire en cendres. § 1) rola, pszenica od słońca wygorzała. 2) wygorzało w piecu; całe miasto wygorzało.

Wygorzelina. ein dürrer, unfruchtbarer Acker. un champ tout sec et infertile; terre brûlante.

Wygorzenie. Verbrennung, Verwandlung in Asche. combustion; l'action par laquelle une chose se reduit en cendres.

Wygotować co, *F. wygotuię.* 1) auskochen. 2) ausfertigen. 1) reduire à, en faire ébouillir une chose; faire cuire qu. ch. à qu. ch. 2) expédier, dépécher. § *1) wygotuy, wywarz mięso na rosoł. 2) wygotować exekucyą, instrukcyą, listy do kogo.

Wygraię. *vid.* Wygrawam.

Wygramolić co, *F. wygramolę.* mit Mühe hervorlangen, hervorziehen. tirer dehors, faire sortir dehors avec peine.

wygramolić się. mit Mühe herauskriechen, hervorkriechen, durchkommen. se tirer, sortir avec peine, en rampant, en faisant éfort; sortir au travers de; traverser qu. ch. § wygramolić się z śniegu.

Wygra-

Wygrany. gewonnen. gagné, remporté.
wygrana. Preis, Sieg, Gewinn, gewonnene Sache. victoire, gain, prix; prix de victoire; chose gagnée. § wygrana przy nas stanęła, na stronę naszą się nakłoniła; wygrana mu należy; za wygraną co mieć.
ustąpić wygraney. gewonnen geben. donner gagné
wygrane; wygrane pieniądze. der Gewinst, gewonnenes Geld. gain; l'argent gagné. § wygrane szachami, kostkami pieniądze.
Wygrawam, *v. m. F. wygram.* 1) gewinnen im Spiel. 2) gewinnen, erhalten. 3) den Sieg, den Preis davon tragen; die Oberhand erhalten. 4) spielen ein Stück auf einem Instrument. 1) gagner. 2) gagner, remporter, obtenir. 3) avoir le dessus; avoir l'avantage, la supériorité; surmonter. 4) joüer une partie sur un instrument de Musique. § 1) wygrał grę, pieniądze na nim, od niego. 2) wygrać potrzebę, sprawę sądową, zakład. 3) day pokoy nie wygrasz; wygrał, gorę otrzymał, zwyciężył w tym. 4) wygrawać pieśń iaką na skrzypcach, na flecie.
Wygrożić co, *F. wygrożę.* abpochen, mit Drohungen erhalten. obtenir, emporter par menaces.
Wygryz myszy, dołek od myszy, od robaka wygryziony. Anbiß; angenagter Ort; Genagtes, Grube so eine Maus, ein Wurm genaget hat. le mordu; l'empreinte de dents; endroit rongé, un creux fait par une souris ou un ver.
wygryz ziele, (exedum, nodia) ein gewisses Kraut. espèce d'herbe.
Wygryzacz. Ausnager, Zernager. rongeur; celui qui ronge, qui creuse en rongeant.
Wygryzam } co, *v. m. F. wygryzę.* eig.
Wygryzuię } u. fig. zernagen, ausnagen, zerfreßen, zerbeitzen. *prop. et fig.* ronger, manger. § gąsienice liście wygryzły; serwaser żelazo wygryza.
wygryzaiący. Heilk. beitzend, zernagend. *Médéc:* corrosif, qui ronge, qui mange.
Wygryzienie. Zernagung, Zerbeitzung, Zerfreßung. corrosion, érosion, l'action de ce qui ronge.
Wygryziony. zernagt, zerfreßen. rongé, mangé.
Wygrzebać, *F. wygrzebię.* ausgraben, auswühlen. déterrer, tirer de terre. § wygrzebli trup iego.

wygrześć, } ausscharren.
Wygrzonąć co, *F. wygrzonę.* } faire sortir en gratant, tirer dehors en remuant. § wygrzonął pierścień kiykiem.
Wygubić, *F. wygubię.* ausrotten, vertilgen. extirper, exterminer, abolir. § wygubił złe plemię, owad; wygubić w Państwie złą monetę.
Wyiachać, *F. wyiadę.* zur langen *Conjugation* wird Wyieżdżam gebrauchet. 1) ausfahren, ausreuten. 2) einen angreifen, auf einen losgehen. *On se sert du verbe* Wyieżdżam *dans la longue conjugaison.* 1) partir, sortir en carosse, en bateau, à cheval. 2) s'ataquer, se prendre à qu; ataquer qu; venir fondre, se jetter sur qu. § 1) wyiedźmy dziś na spacer; wyiechał z domu. 2) wyiechał na niego ze wszystkim złym; wyiechał słowem przeciw tobie.
wyiechać na kogo, kiiem. einen heimleuchten, aus dem Hause prügeln. reconduire qu. à coups de bâton.
*Wyiadacz, pasorzyt. Schmarutzer. écornifleur.
Wyiadam co, *v. m. F. wyiem.* 1) ausfreßen, abfreßen, abnagen, abweiden. 2) einen ausbeißen, vertreiben. 3) verschlingen, auffressen, arm machen. 4) ausrotten, vertilgen. 1) dévorer; consumer en mangeant, en broutant, en rongeant, en paissant. 2) déplacer, débusquer, faire sortir qu. de sa condition; être la cause qu'on le chasse. 3) dévorer, apauvrir, ruïner, ronger qu. jusqu'aux os. 4) extirper, exterminer, éfacer.
wyiadać się. einander auffressen; einander ausrotten. se dévorer l'un l'autre; s'entremanger, s'entredéfaire, s'entredétruire. § wyiedli się wilcy.
Wyiaśnia się, *F. wyiaśni.* } sich ausheitern,
Wyiaśnieć, *F. wyiaśnieie.* } sich aufklären, hell Wetter werden. se hausser; faire un tems clair et serein; s'éclaircir. § wyiaśniło się podźmy na spacer; niebo się wyiaśnia.
Wyiaśnienie. die Ausheitrung, Aufklärung des Wetters. éclaircissement, le tems qui rend le ciel serein.
Wyiaśniony. ausgeheitert, hell. serein, beau, clair, *parlant du tems.*
Wyiątek prawny, *g. wyiątka.* eine Exception, Einrede, Einwendung des Klägers. exception; le moïen par lequel se défend le défendeur.
Wyiawiacz. Entdecker. dénonciateur, qui décéle, qui découvre qu. ch.

Wyia-

Wyiawiam co, *v.m. F. wyiawię.* ausplaudern, entdecken, an den Tag bringen. révéler, découvrir, décéler; trahir un secret; mettre au jour, manifester.
wyiawiać się. ausbrechen, sich entdecken, an den Tag kommen. se découvrir, venir au jour; éclater; devenir public.
wyiawił mu się sen. der Traum ist ihm ausgegangen, sein Traum ist eingetroffen, wahr geworden. son songe est accompli; voilà l'explication de son songe.
Wyiawianie, wyiawienie. Entdeckung, Offenbarung. décélement, révélation, l'action de découvrir.
Wyiawiony. entdeckt, offenbaret. décélé, révélé, découvert.
Wyiawszy. ausgenommen. oté; à la reserve; excepté, hormis, à l'exception, à l'exclusion, exclusivement.
Wyiazd. 1) Ausfahrt, Ort wo man herausfährt. 2) Ausfahrt, Abreise, das Ausfahren. 3) kleine Reise. 1) sortie, issuë, endroit par où l'on sort à cheval, en voiture ou en bateau. 2) départ; sortie d'un lieu. 3) petit voiage. § 1) wyiazd iest plac do wyieżdżania; wyiazd z portu, z bramy; kamienica ta nie ma wyiazdu. 2) po wyieżdźie, przed wyiazdem moim z miasta. 3) na wyieżdźie moim na maiętności potkałem go.
Wyię. *wyie, wył.* heulen. hurler. § wyią psy; wilcy o nim wyią. *prov.*
Wyiechać. *vid.* Wyiachać, Wyieżdżam.
Wyięcie czego. 1) das Herausnehmen, die Ausnahme. 2) Ausnahme, Exception. 3) Befreyung von etwas. 1) extraction, l'action de prendre, de tirer dehors. 2) éxception, reserve, limitation, restriction. 3) exemtion. § 1) wyięcie trzonka. 2) wyięcie w prawie, w ustawach, w ugodach.
Wyiednać, *F. wyiednam.* etwas abreden, verschaffen, ausmachen. impétrer, procurer, arrêter. § wyiednałem mu stoł i mieszkanie; wyiednay sobie Pana.
Wyiednanie. Erlangung, Erhaltung. impétration.
Wyiednany. erhalten. impétré.
Wyiemny. } das sich herausnehmen läßt.
Wyiętny } facile à tirer dehors.
Wyięty. 1) herausgenommen. 2) ausgenommen. 3) befreyt von etwas. 1) tiré; qui est pris dehors. 2) excépté, retranché. 3) éxemt, delivré de quelque charge. § 1) wyięty trzonek z młotka. 2) wyięty od tego prawa. 3) to miasto wyięte od hyberny.

Wyiezdny. zur Abreise gehörig. de départ; qui regarde le départ.
Wyiezdne. Abreise, Zeit der Abreise. départ; tems de départ, d'acheminement; la veille de départ de qu; état de celui qui est prêt à partir pour un lieu. § prosiłem go na wyiezdnym moim.
bydź na wyiezdnym. abreisen wollen. être sur son départ; songer à son départ.
Wyieżdżam. in der kurzen *Conjugation* wird Wyiachać gebraucht. 1) ausfahren, ausreiten, abreisen, abfahren. 2) eine kleine Reise thun. 3) einen ausscheuren, mißhandeln, ausprügeln. *le verbe* Wyiachać *sert à s'exprimer dans la brève conjugaison.* 1) sortir, partir d'un lieu à cheval, en chariot ou en bateau. 2) faire un petit voiage. 3) mal-traiter, mal-mener, savonner, battre qu. § 1) wyieżdżać wozem, na koniu; tą bramą wyieżdżał (wyieżdżił) z miasta. *2) wyieżdżał (wyiechał) okrętem do Francyi. 3) wyieżdżił go dobrze.
wyieżdżać na harc. zum Scharmützeln ausgehen. aller escarmoucher; aller en course; sortir pour faire une course.
wyieżdżać na plac. 1) auf dem Platz erscheinen. 2) sich auf den Kampf-Platz begeben. 1) se mettre, se rendre sur la place. 2) se rendre sur la place; entrer dans la lice.
wyieżdżać czym; wyieżdżać czym na plac. 1) mit etwas oft angestochen kommen; von etwas immer reden. 2) mit etwas groß thun, prahlen. 1) étaler qu. ch; parler à tout propos de; n'avoir qu'une chose dans la bouche. 2) mettre qu. ch. en étalage; se vanter, se glorifier de.
Wykrzyć kogo. *F. wykrzę.* einen erschöpfen; den Beutel fegen. piller, apauvrir qu; ronger qu. jusqu'aux os; mettre qu. au blanc; épuiser qu. de bien.
wykrzyć się. sich ausgeben; sich erschöpfen. se débourser; dépenser son argent.
Wyiść. *vid.* Wychodzę.
Wyiście. *vid.* Wyyście.
Wyiskryć się, *F. wyiskrę.* sich ausheitern. devenir serein; se hausser, s'éclaircir. § wyiskrzyły się gwiazdy.
Wyiskrzenie. Ausheitrung. éclaircissement, sereinité du tems.
Wyiskrzony. ausgeheitert. serein, beau, clair. § wyiskrzonych gwiazd szyki.
Wyiuchtować. 1) das Leder juchten. 2) ausprügeln, ausgerben. 1) corroier, travailler du roussi. 2) rondiner, savonner, battre qu. dos et ventre. § 1)

§ 1) wyiuchtować ſkorę. 2) wyiuchtować kogo kiiem; zadek mu wyiuchtował.

Wyka. (*vicia*) Wicken. veſſe, ſorte de légume noir et rond.

wyka polna. (aphace) wilde Wicken. veſſe ſauvage.

wyka końska. Roßwicke. veſſes pour les chevaux.

wyka ptaſza. (orobus) Wald-Erven, wilde Erven. orobe.

* *wyka ptaſza*; *gęśia wyka*. Erven. ers.

kokoſza wyka. vid. *Głowki kokoſze*.

wyka chobotna. vid. *Powoy wielki*.

wyka tyczna. vid. *Bob kamienny*.

wyka wonna. vid. Siekiernica.

Wykałam, *v. m. F. wykolę*. 1) ausſtechen. 2) ausſtochern die Zähne. 3) graben, ſtechen ein Siegel. 1) tirer, arracher qu. ch. en piquant. 2) curer les dents. 3) tailler, graver, buriner. § 1) wykol mi tę drzazgę. 2) wykałać ſobie zęby. 3) wykałać herb na pieczątce.

wykałać komu oczy. 1) einem die Augen ausſtechen. 2) einen überzeugen, überführen, mit der Naſe darauf drücken. 1) crever les yeux à qu. 2) faire toucher une choſe au doigt; faire voir clairement qu. ch.

Wykalam, *v. m. F. wykluię*. auspicken, mit dem Schnabel heraushacken. faire ſortir en béquetant, tirer en donant des coups de bec. § kur kurowi wyklwał (wykluł) oko.

wykluć śię. 1) ſich auspicken, ſich aushecken; aus dem Ey kriechen. 2) auskommen, ausbrechen, an den Tag kommen. 1) éclorre, commencer à éclorre, percer la coque; ſortir hors de la coque. 2) ſe découvrir, s'éventer; venir au jour, ſe divulguer, éclater.

łokćie mu śię wykluły. die Ellbogen kucken ihm heraus. ſon habit a les coudes percez.

ledwo śię ze ſzkoły wykluł. er iſt kaum hinter den Ohren trocken; er iſt kaum aus der Schule gekrochen. il ne fait que ſortir de la caque, de l'école.

Wykapać, *F. wykapie*. auströpfeln, abtröpfeln. dégouter.

Wykaſzlać, *F. wykaſzlę, wykaſzlnę*. etwas aushuſten, auskwalſtern, auswerfen. jetter qu. ch. en touſſant; cracher qu. ch.

Wykaſzlnienie. das Heraushuſten. l'action de cracher qu. ch. en touſſant.

Wykaſzlniony. ausgeworfen, ausgehuſtet. craché, jetté par la toux.

Wykazywać. an den Tag legen; bezeugen. mettre au jour, temoigner; faire voir; faire éclater. § wſzelkie łaſkawośći i powagi umie wykazywać dowody.

* Wykiełznać, *F. wykiełznę*. wyuzdać. auszäumen. débrider.

Wykipia co, *F. wykipi*. überkochen, überlaufen. s'enfuir; s'en aller par deſſus, par le bord d'un pot qui bout; jaillir à gros bouillons; verſer par le bord d'un vaiſſeau deſſus.

Wykipiały. übergekocht. qui s'eſt enfuï par le bord du pot.

Wykipienie. das Uiberkochen. l'ébulition d'une liqueur; le regorgement de ce qui bouillonne dans un pot.

Wykiśiały. ausgegohren, abgegohren. fermenté. § piwo wykiśiałe.

Wykiſnąć, *F. wykisnie*. übergähren, beym Gähren überlaufen. s'enfuir, ſortir pendant la fermentation.

Wykład, wyłożenie, wykładanie. 1) Auslegung, Erklärung. 2) Uiberſetzung. 1) éclairciſſement, explication, expoſition. 2) traduction. § 1) wykład trudny, łacny, iasny. *2) wykład, wyłożenie (tłumaczenie) księgi na Polſki ięzyk.

wykładanie, *wyłożenie*. Auslegung, Auspackung, das Auslegen. expoſition, l'action d'étaler.

wykładanie towaru na przedanie. das Auslegen der Waaren. étalage, *m.*

wykład słow, *dobywanie początku albo własności słow*. Wortforſchung, Ableitung der Wörter. étimologie.

Wykładacz. Ausleger, Erklärer. expoſiteur, commentateur, interpréte.

Wykładam, *v. m. F. wyłożę*. 1) auslegen, auspacken. 2) ausgeben Geld. 3) auslegen, vorſchießen, vorſtrecken. 4) auslegen, erklären. 5) überſetzen. 6) ausſpannen. 1) mettre hors; expoſer, étaler, débaler, dépaqueter. 2) debourſer, dépenſer, emploïer de l'argent. 3) avancer de l'argent à qu. 4) expoſer, interpréter, expliquer, découvrir le ſens d'une choſe. 5) traduire. 6) deſateler, dételer. § 1) wykładać towary, bieliznę ze ſkrzyni. 2) wyłożył na ten budynek wielką ſumę. 3) wyłożyłem dla ćiebie trzy talery. 4) wykładać sen zawiły; tak to wyłożył; wyłożył na czym to zawisło. 5) wyłożył to po Polſku z Francuſkiego. 6) wyłoż konie.

wyłożyć co dobrze. etwas gut auslegen, wohl aufnehmen. trouver bon; prendre qu. ch. en bonne part.

wyłożyć źle. übel auslegen, übel nehmen. trouver mauvais; prendre en mauvaiſe part.

wykła-

wykładać rękę z szaty. den Arm aus dem Kleide ziehen. tirer le bras de la manche d'un habit.
Wykładanie. *vid.* Wykład.
Wykładnie, *adv.* deutlich. exprès, intelligiblement, en termes exprès; expressément.
Wykładny. deutlich, erklärt. exprès, intelligible, expressif, clair. § wykładniey muśisz powiedźieć zdanie twoie.
Wyklarować co, *F. wyklaruię.* abklären, klar machen. rendre clair; éclaircir, faire devenir clair. § wyklarować mętne wino.
wyklarować śię. sich abklären, klar werden, sich setzen. devenir clair, s'éclaircir, se rassoir.
Wyklaskać, *F. wyklaskam.* ausklatschen, auslachen. se moquer de qu. en claquant de mains. § wyklaskał go rękoma, ięzykiem.
wykładam rękę z szaty. den Arm aus dem Kleide ziehen. tirer le bras de la manche d'un habit.
Wyklę, *e, al, eli.* verwirren. embrouiller, entortiller, empêtrer.
wyklę śię. sich verwirren. s'empêtrer, s'embrouiller, s'embarasser.
wykle mi śię to słowo. dieses Wort läuft mir auf der Zunge herum. ce mot me va par la bouche; j'ai ce mot sur le bout de la langue.
Wyklęćie, klątwa. Kirchen-Bann. excommunication.
Wyklektać co na kim, *F. wyklektam.* einem etwas ablügen, abschwatzen, mit List von einem etwas erhalten. escroquer qu. ch. à qu; atraper d'une maniére fine qu. ch. à une personne; obtenir qu. ch. de qu. par de grandes solicitations ou importunitez.
Wyklęty. *adj. et subst.* der in den Kirchen-Bann gefallen, excommunicirt. excommunié.
Wyklinam, *v. m. F. wyklnę.* in den Kirchen-Bann thun. excommunier qu. § wyklął go i wyrzućił od społeczności kośćioła.
Wyklinanie. Verkündigung des Kirchen-Bannes. fulmination; dénonciation d'une sentence d'anatéme.
Wykłoćie. das Ausstechen. l'action d'emporter en piquant.
Wykłoty. ausgestochen. emporté avec une chose aiguë.
Wykluć, *vid.* Wykalam, *F. wykluię.*
Wyklućie. *vid.* Wyklwanie.
Wykluty. 1) ausgepicket, mit einem Schnabel ausgehackt. 2) ausgebrütet; aus dem Ey gekrochen. 1) arraché avec un bec; bequeté. 2) éclos, cuvé; qui est sorti hors de la coque.
Wyklwanie, wyklućie. das Auspicken, Aushacken mit einem Schnabel. béquetement, l'action d'ôter en béquetant.
wyklwanie śię z iaia. das Auskriechen aus dem Ey. l'action d'éclorre, de sortir hors de la coque.
Wyknę, *knie, knął, knęli.* sich zu etwas gewöhnen, etwas gewohnt werden. s'acoutumer à. § nawyknął pracy; z młodu wyknie do zbroi, do pióra.
Wykochać co, *F. wykocham.* erziehen, erzielen eine Pflanze. nourrir, élever une plante.
wykochać śię. erwachsen, sich groß ziehen. se nourrir; devenir grand; prendre de l'acroissement.
Wykonacz, wykonywacz. Vollführer, Vollstrecker. celui qui exécute une chose, qui la met à exécution.
Wykonanie, 1) Ausübung, Vollführung, Erfüllung. 2) die Praxis, die Ausübung. 1) exécution, achevement, consommation, acomplissement. 2) pratique, usage, *m.* exercice, *m.* § 1) wykonanie rozkazu. 2) trudna to rzecz w wykonaniu.
wykonanie przyśięgi. Leistung eines Eides. prestation de serment.
Wykonterfetować co, *F. wykonterfetuię.* abbilden, abmahlen. dépeindre, contrefaire; tirer la figure ou le portrait de qu. ch. tirer de dessus de quelque original.
Wykonterfetowanie. 1) Abbildung. 2) abgebildete Figur. 1) l'action de tirer la figure d'une chose. 2) figure contrefaite, tirée d'un original.
Wykonterfetowany, wybity, odmalowany, na ksztait drugiego uczyniony. abgebildet, nachgemacht. contrefait; tiré d'un original.
Wykonywam, *v. m. F. wykonam.* erfüllen, vollenden, vollziehen, vollführen, bewerkstelligen, ausüben. exécuter, mettre en exécution; consommer, achever, éfectüer, mettre en éfet, acomplir, faire; mettre en usage, pratiquer. § wykonać dekret, rozkaz, wolą; tę sztukę wykonał; wykonano nad nim wielkie okrućieństwa
wykonać przyśięgę. einen Eid leisten, ablegen. faire, prêter un serment.
*Wykop, row. ein Graben. un fossé, creux qu'on fait dans la terre.
Wykopywam, *v. m. F. wykopię.* 1) ausgraben die Erde. 2) ausgraben aus der Erde. 3) durchbrechen; ein Loch in einer Wand

Wand machen. 1) éfondrer la terre; creuser un fossé, un creux, faire creuser qu. ch. 2) tirer qu. ch. de terre, creuser dans la terre pour en tirer qu. ch. 3) percer une muraille, y faire une ouverture. § 1) wykopać row, doł, ziemię. 2) wykopał skarb zakopany. 3) wykopano mur; wykopać dziurę w murze, w skale.

wykopać trup. eine Leiche ausgraben. déterrer, des-ensevelir un corps.

Wykopywanie. das Herausgraben. l'action de tirer de terre.

Wykopanie. geschehene Ausgrabung. l'action achèvée de déterrer, de tirer de terre.

Wykorzeniam co, *v. m. F. wykorzenię.* eig. u. fig. ausrotten, vertilgen. déraciner, extirper; détruire les fondemens de. § wykorzenić drzewa, niecnoty, herezye.

Wykorzenianie, wykorzenienie. Ausrottung. extirpation, déracinement.

Wykorzeniony. ausgerottet. extirpé, déraciné.

Wykośławić, *F. wykośławię.* austreten, schief treten einen Schuh. tourner, élargir un soulié.

Wykośławienie. die Austretung eines Schuhes. l'action de tourner, de courber les souliers.

Wykośławiony trzewik. schief getretener Schuh. un soulier trop élargi, courbé d'un côté.

wykośławione nogi. krumme Beine. des jambes arquées.

Wykować, *v. m. F. wykuię.* schmieden. forger.

wykuć ogień z kamienia. Feuer anschlagen. battre le fusil; faire sortir du feu d'un caillou,

Wykręcam. 1) etwas um sich schwäncken, um sich schwingen, um sich herum drehen. 2) sich schwingen, sich drehen im Tantzen. 1) manier autour de soi quelque arme; faire des moulinets; faire la rouë avec; tourner son épée autour de sa tête. 2) piroüetter; tourner en ronde; faire tourner, faire piroüetter; sauter en tournant, en dansant; porter la dame à la danse d'un côté à l'autre. § 1) wykręcam pochodnią, szablą. 2) wykręcać w tańcu damą.

wykręcać na koniu. auf dem Pferde herum tummeln, ein Pferd tummeln. porter un cheval d'une côté et d'autre; caracoler un cheval; faire faire au cheval des piroüettes; faire des tours ou des demi-tours.

wykręcanie na koniu. das Tummeln mit dem Pferde in die Runde. les piroüettes, le caracol qu'on fait faire à un cheval.

Wykraczam, *v. m. F. wykroczę.* 1) aus der Reihe treten, gehen. 2) aus dem Wege gehen, treten. 3) übertreten, überschreiten. 4) ausschweifen, zu viel thun. 1) sortir de son rang, ne le garder pas. 2) se détourner de son chemin. 3) outrepasser, trangresser; passer au-delà des bornes préscrites; contrevenir, fortfaire, manquer à. 4) excéder, passer les bornes de. § 1) wykroczył z szeregu. 2) z drogi swoiey do miasta na krok nie wykroczył. 3) wykroczyć z prawa, przeciw prawu, z prawdy, z kresu swoiey powinności. 4) wykracza w rozkoszach, w piiaństwie.

Wykradam, *v. m. F. wykradnę.* 1) heraus stehlen. 2) ausstehlen; plündern, ausschreiben einen Verfasser. 1) porter dehors à la dérobée; voler, dérober. 2) piler un auteur. § 1) wykradł skarb, konie ze stayni. 2) wykrada koncepta z Autorow.

wykraść się. 1) sich davon schleichen, heimlich davon gehen. 2) auskommen, an den Tag kommen. 1) se dérober, s'écouler, s'éclipser; s'en aller sans étre aperceu. 2) transpirer; se découvrir, éclater; venir au jour. § 1) wykradł się złodziey z domu. 2) wykradł się sekret.

wykraść się z kompanii. sich aus einer Gesellschaft schleichen; davon schleichen. fausser compagnie; se dérober de la compagnie.

Wykradziony. herausgestohlen. volé; emporté d'un lieu furtivement.

Wykrawam co, *v. m. F. wykroię.* herausschneiden. lever avec un couteau sur qu. ch; couper, ôter.

Wykręcam, *v. m. F. wykręcę.* 1) herausdrehen, ausdrehen. 2) auswinden, ausringen die Wäsche. 3) verdrehen einen Sinn. 1) tirer avec violence, arracher qu. ch. en tordant. 2) tordre le linge. 3) tordre, détordre, détorquer, fausser un passage; pervertir le sens d'un auteur. § 1) wykręć mu kiy z rąk. 2) wykręcać chusty. 3) sens barzo wykręca.

złą sprawę wykręcił. er hat eine böse Sache gerade gemacht. il a donné un bon tour à une mauvaise afaire.

wykręcać się. sich heraus zu drehen, sich heraus zu wickeln suchen. chercher des détours, biaiser, tergiverser, tortiller; ne marcher pas droit dans une afaire.

wykrę-

wykręcić się. sich herausdrehen. se tirer adroitement d'une afaire; faire un plongeon. § wykręcił się z wędzidła, z powinności.

Wykręcanie. } Practiquen, Schlupf-Winkel, Pfiffe. détours, biais, supterfuge, *m.* finesse, tortillement, refuge, *m.* refuites, *f. plur.*
Wykręty. }

wykręty to. das sind Durchsteckereyen. c'est un mic-mac; ce sont des échapatoires.

Wykrętarz. Practiquen-Macher, Krumm-macher, Verdreher. celui qui biaise; chicaneur, sophiste; forceur des loix.

Wykrętnie, *adv.* nicht gerade zu; betrüglich, listig. captieusement; en biaisant; de biais.

Wykrętność. Spitzfindigkeit, Arglistigkeit, betrügliche Verdrehung der Rede. finesse, chicanerie, sophisme, *m.*

wykrętności nauka. die Sophisterey in der Vernunftlehre. l'art de faire des sophismes dans la Logique.

Wykrętny. arglistig, sophistique, chicaneur, captieux; plein de déception.

Wykroczenie. Uibertretung, Ausschweifung. crime, *m.* forfait.

Wykroczliwy. der sich leicht zu Uibertretungen verleiten läßt. sujet aux fautes, à commettre des crimes. § umysł wykroczliwy.

Wykrotny. Uibertreter, übertretend. contrevenant. § wykrotnego karać.

Wykruszam, *v. m. F. wykruszę.* 1) herauskrümeln, herausbrocken. 2) auskörnen, Körner ausreiben. 1) creuser, concaver en émiant. 2) égréner; ôter la graine. § 1) wykrusz chleb. 2) wykruszać ziarno, kłos.

Wykrzosać ogień. *F. wykrzoszę*, wykuć ogień z kamienia; wytrzeć ogień z drzewa. Feuer ausschlagen, ausreiben. tirer du feu, faire sortir du feu en battant, en frotant l'un contre l'autre.

Wykrzta, przechrzta. ein getaufter Jude. Juif batisé.

Wykrzyk, Wykrzyknienie. Freudengeschrey. cri de joie.

wykrzyki. } das Frohlocken. cris de rejoüissance, de jubilation; aclamation.
Wykrzykanie. }

Wykrzykam, } *v. m. F. wykrzyknę.* 1) frohlocken, jauchzen. 2) einen für etwas ausrufen. 1) s'écrier, se récrier de joie; jetter des cris de joie, faire des aclamations. 2) crier, publier, proclamer qu. à haute voix. § 1) wykrzykali od radości. 2) wykrzykują go za krola.
Wykrzykuię, }

Dykcyon. Polski.

Wykrzywiam, *v. m. F. wykrzywię.* krumm machen. courber, recourber, détorquer.

wykrzywić trzewiki. die Schuhe krumm treten. tourner ses souliers.

wykrzywić gębę. das Maul ziehen, krumm machen. tordre la bouche; grimacer; faire des grimaces, faire des contorsions de bouche.

wykrzywić na kogo gębę. einem ein krummes Maul machen. faire la moüe à qu.

wykrzywić się. krumm werden. se courber.

wykrzywił się ten trzewik. dieser Schuh hat sich krumm getreten. ce soulier grimace, fait une vilaine grimace.

Wykrzywianie, wykrzywienie. das Krümmen. courbement, courbure.

wykrzywianie gęby. Verdrehung des Mauls. moüe; contorsion de bouche.

Wykrzywiony. gekrümmt, gebogen. courbé, recourbé, tortu.

Wykszykacz. Auszischer. celui qui sifle qu; qui se raille de qu.

Wykszykać kogo, *v. m. F. wykszyknę.* auszischen. sifler qu; se moquer de qu.

Wykszykanie. das Auszischen, Auspfeifen. l'action de sifler qu.

Wykuglować co od kogo, *F. wykugluię.* mit List etwas erhalten. atraper finement, escroquer qu. ch. à qu.

wykuglować się. sich heraus drehen, sich aus etwas wickeln. se dégager, se tirer adroitement de.

Wykupienie. 1) Loskauffung. 2) Einlösung, Lösung eines Pfandes. 1) rachat, délivrance en païant quelque rançon. 2) dégagement d'un gage. § 1) wykupienie niewolnikow. 2) wykupienie zastawow.

Wykupuię, *v. m. F. wykupię.* einlösen ein Pfand. forgager, dégager, retirer ce qui est engagé. § wykupić zastawy, dobra.

wykupić więźnia. einen Gefangenen lösen, loskaufen. racheter, rançonner un prisonnier.

wykupić się od czego. sich von etwas lösen, loskaufen. se racheter; donner qu. ch. pour s'éxemter de quelque mal.

Wykurzam, *v. m. F. wykurzę.* 1) ausstäuben, vom Staube reinigen. 2) den Rauch oder Gestank vertreiben. 3) mit Rauch vertreiben. 4) verjagen. 1) épousdrer, épousseter. 2) chasser la fumée, quelque püanteur. 3) chasser avec de la fumée. 4) chasser, déloger l'enemi; netéïer un païs d'enemis. § 1) wykurz tę szatę. 2) wykurzyć dym, smrod z izby. 3) wykurzyć komory.

komory. 4) wykurzono ztąd Szwedow; z liczby cnotliwych tego hultaia wykurzono.

Wykwintny. gekünstelt, affectirt, übermäßig beflißen, gezwungen. afeté, qui a trop d'afectation, qui a un soin particulier et trop plein d'art. § umysł wykwintny.

Wykwinty, *plur.* 1) gezwungene Art, Künsteley. 2) Ausflüchte, Seiten-Sprünge. 1) afectation, aféterie; maniéres, choses, galanteries trop recherchées. 2) détours, biais; refuites, *f. plur.* § 1) wykwintami się bawi, narabia; zawożne w pokoiach wykwinty. 2) co to za wykwinty.

Wykwitować się, *F. wykwituię się.* quitt und los seyn. étre quite de qu. ch; s'aquiter de ce qu'on dévoit faire.

wykwitowaliśmy się. unsre Rechnungen sind gegen einander abgethan; wir sind qvitt. nos comptes sont reglez, que nous avions ensemble; nous voilà quite à quite.

wie wykwituiesz się. du wirst so nicht loskommen. vous n'en serez pas quite.

Wyłacnieć, *F. wyłacnieię.* sich erleichtern, seine Nothdurft verrichten. se décharger, se vuider; lâcher son ventre; faire ses afaires. § człek niech nie ie aż wyłacnieie.

Wyłączam co, *v. m. F. wyłączę.* absondern, ausschließen. séparer, exclurre. § od iednoty kościoła kogo wyłączyć.

Wyłączenie. Ausschließung, Absonderung. exclusion; séparation.

Wyładować, *F. wyładuię.* ausladen, abladen. décharger; ôter la charge que porte un chariot.

Wyładowanie, Abladung, Ausladung. l'action de décharger.

wyładowanie z okrętu. Ausladung eines Schiffes. le paleage.

Wyładowany. ausgeladen. déchargé.

Wyłamuię, *v. m. F. wyłamię.* 1) herausbrechen. 2) erbrechen als eine Thüre. 1) ôter, arracher qu. ch. en rompant, en brisant. 2) forcer, briser, éfondrer, rompre, enfoncer. § 1) wyłamać cegłę z muru. 2) wyłamać drzwi, więżienie.

wyłamuię się. 1) sich aus dem Gefängniß brechen. 2) sich mit Gewalt von etwas befreyen. 1) rompre, forcer la prison, en rompre les portes. 2) s'afranchir, se délivrer avec force de; secouër le joug. § 1) wyłamał się z więżienia. 2) wyłamuie się z władzy, z mocy, z posłuszeństwa zwierzchności swoiey.

Wylanie, wylewanie czego. das Ausgießen; der Ausguß. épanchement.

* *wylanie; wezbranie wod.* der Austritt, das Uiberlaufen eines Flußes. épanchement, débordement d'eaux.

Wylany. 1) ausgegoßen, vergoßen. 2) *fig.* überschüttet, reichlich ertheilet. 1) déchargé, versé, répandu, épanché. 2) *fig.* répandu avec profusion sur. § 1) krew, woda wylana; łzy wylane. 2) wylane na mię dobrodżieystwa.

Wylatam, } *v. m. F. wylecę.* 1) heraus-
Wylatuię, } fliegen. 2) prahlen, aufschneiden. 3) steigen, sich schwingen auf eine Ehren-Stelle. 1) s'envoler d'un endroit. 2) se glorifier, se vanter de. 3) s'élever, monter, parvenir, s'avancer à une haute dignité. § 1) wyleciał ptak z klatki. 2) sam z tym nie wylatuy; nie wylatuy z tym żeś grzeczny. 3) z podłego urodzenia na naywyższe wylatuią dygnitarstwa, mieysca.

Wylatanie, wylecenie. das Herausfliegen. l'action de s'envoler d'un lieu.

Wyławiam, *v. m. F. wyłowię.* 1) ausfischen. 2) nach und nach wegfangen. 1) vuider un étang à force de pécher; prendre tous les poissons dans un étang. 2) détruire, prendre peu à peu tous les animaux dans une forêt. § 1) wyłowił sadzawkę, ryby, szczupaki. 2) wyłowił ptaki, liszki; knieię wyłowił.

Wyłażę, *v. m. F. wylezę.* herauskriechen. grimper, ramper dehors; sortir en rampant. § niewiem ktorą dziurą z tego mieysca wylazł; wyleźć ztąd nie może.

Wyleczyć kogo, *F. wyleczę.* ausheilen, curiren. guérir entiérement, rétablir qu. en santé.

wyleczyć się. sich curiren. se guérir parfaitement.

Wylegam się, *v. m. F. wyleżę się.* 1) zur Gnüge ausruhen, ausschlafen, liegen. 2) wieder aufkommen, wieder genesen. 1) coucher assez, dormir tout son soul. 2) se guérir; sortir, relever, revenir d'une maladie.

Wylęga, *v. m. F. wylęgnie.* 1) ausbrüten, aushecken. 2) werffen, von vierfüßigen Thieren. 3) aushecken eine neue Lehre. 1) faire éclorre; faire sortir hors de la coque; couver. 2) mettre bas, faire des petits. 3) *fig.* faire éclorre, enfanter, inventer une nouvelle doctrine. § 1) wylągł ptak, wylęgła kura. 2) gdy lwica pierwszy raz lwięra wylęgnie, wszystkie swoie

ziada

ziada szczenięta, co iuż drugi raz nie czyni. 3) tę nauczkę wylęgli.

wylęgać się. 1) sich ausbrüten. 2) entstehen als eine Ketzerey. 1) étre éclos; éclorre; sortir de la coque. 2) éclorre, éclater. § 1) wylęgły się kurczęta, szczenięta. 2) wylęgła się ztąd ta herezya.

Wylęganie, wylęgnienie. die Ausbrütung, das Brüten. l'action de couver; le couvement.

Wylęgły. 1) ausgehecket, ausgebrütet. 2) geworfen, ausgeheckt. 1) éclos, qui est sorti de la coque; couvé. 2) mis bas. § 1) kurczęta wylęgłe. 2) szczenię wylęgłe.

Wyłeptać co, *F. wyłeptam.* ausschlappern. laper tout d'un vase.

Wylewam, *v. m. F. wyleię.* 1) ausgießen, weggießen. 2) vergießen als Blut, Thränen. 3) ergießen, überschütten, ausbreiten. 4) an einem auslassen. 5) austreten, sich ergießen, als ein Fluß. 6) überlauffen, als ein kochender Topf. 1) verser; verser hors de qu. ch; épancher, décharger. 2) répandre, verser le sang, des pleurs. 3) répandre sur; combler, remplir qu. de. 4) débonder, décharger, décocher, vomir sa colère, les traits de sa colère contre. 5) déborder, sortir de son lit; se déborder, se répandre aux environs. 6) s'enfuïr par le bord d'un pot. § 1) wyley tę wodę, piwo ze dzbana. 2) wylał krew za Oyczyznę, za króla; wylewać łzy zmyślone. 3) wylewać dobrodżieystwa, łaski na kogo; pioro moie więcey życzliwośći niżli atramentu wylewa; słońce i mieśiąc na wszystkie rzeczy pod sobą położone influencye wylewaią. 4) wylewać gniew, iad swoy na kogo. 5) wylewa z brzegow swoich rzeka; wylał staw; morze wylało. 6) wylewa woda kiedy wre.

wylewać z brzegow. die Grenzen überschreiten, der Sache zu viel thun. ne se tenir pas dans ses bornes, les outrepasser; excéder; n'avoir plus de bornes. § wylewa taka wolnośc z brzegow, kędy wszystkim wszystko wolno; iuż wylewasz z brzegow.

wylewać z nawy. die Grund-Suppe aus einem Schiffe pumpen. se servir de la pompe pour évacuër la sentine.

wylewać się. 1) sich ergießen, einfallen, übertreten. 2) sich ausbreiten. 3) sich ausbreiten über einen; einen überschütten mit etwas. 1) se déborder; se dégorger, s'emboucher; se décharger; sortir de son lit, de sa bouche. 2) se répandre, étre difus. 3) se répandre envers qu. en; combler, remplir qu. de. § 1) Wisła pod Gdańskiem w morze śię wylewa. 2) złe te koncepta bywaią, gdźie śię ze wszystkim wylewaią. 3) wielkim śię ku niemu afektem i wielkiemi dobrodżieystwy wylał.

Wylewanie. *vid.* Wylanie.

Wylewczy. 1) leicht zu gießen. 2) eitel, leichtsinnig. 3) unbedachtsam im Reden; plauderhaft. 1) facile à repandre. 2) *fig.* léger, vain, futile. 3) languard, extravaguant, inconsideré dans son discours.

Wylewek. 1) Austritt eines Flußes. 2) niedriges Ufer; Ort des Austritts. 1) ravine, débordement; l'épanchement de l'eau du fleuve. 2) bas bord par où se répand facilement un fleuve. § 1) wylewek rzeki, stawu, ieziora. 2) witwina rośćie na piaszczystych wylewkach.

wylewki morskie. See-Lache. marais de mer; grande étenduë qui se remplit par les eaux de mer.

Wyłgać co, *F. wyłgam, wyłgę.* ablügen, abtrügen. obtenir, atraper par mensonges. § nie wyłżesz tego u mnie.

Wylichwić co, *F. wylichwię.* erwuchern. gagner par usures.

Wyliczam, *v. m. F. wyliczę.* 1) zählen. 2) auszahlen. 3) erzählen. 1) nombrer, compter. 2) païer, débourser. 3) exposer, détailler, raconter; faire dénombrement, le détail, le recit de. § 1) wyliczać miasta w całym Państwie. 2) wyliczył mu sumę. 3) ktoż to wypowie i wyliczy; wyliczyć sprawę od początku aż do końca.

wyliczyć śię. berechnen; Rechnung ablegen. rendre compte. § wyliczyłem śię z tey sumy.

Wyliczanie, wyliczenie. Erzählung. exposé, *m.* énumeration, dénombrement, détail, récit; un narré, qu'on fait de qu. ch.

Wiliczony. 1) ausgezahlt. 2) erzählt. 1) païé, déboursé. 2) raconté. § 1) wyliczone weź pieniądze. 2) wyliczone sprawy okoliczności.

Wylina, wężowa skora. abgelegte Schlangen-Haut. dépouille de serpent.

Wylinieć, *F. wylinieię. vid.* Linieię.

Wylinienie. *vid.* Linienie.

wylinienie. Abwerfung der Schlangen-Haut im Frühlinge. renouvellement de peau que quittent les serpens au printems.

Wylizuię, *v. m. F. wyliżę.* 1) auslecken, ablecken. 2) abspielen, wegspielen als der Fluß das Ufer. 1) prendre, ôter, nettéïer en léchant. 2) manger, emporter, creuser le rivage. § 1) wylizał połmiski. 2) rzeka brzegi wylizała.

wylizać się. sich auslecken, sich mit lecken heilen. se guérir en léchant sa plaïe. § wylizał się pies, kot.

Wyłknąć, *F. wyłknę.* ausschlurffen. humer, avaler entiérement. § wyłknął iaie.

Wyłoga. umgeschlagener Saum an einem Kleide. surjet, parement; un bord retroussé d'un habit.

wyłogami przyozdobić. mit umgeschlagenen Säumen verzieren. surjetter.

wyłogi do odeymowania. umgeschlagener Saum, Aufschläge zum Abnehmen. amadis, *m. plur.* des bouts de manche atachez par dedans à la manche, qu'on peut ôter.

Wylot. eine Wunde die durchgehet. une blessure d'outre en outre.

na wylot, adv. durch und durch, auf der einen Seite herein, auf der andern heraus. d'outre en outre; au travers du corps; à jour; de part en part; d'un côté à l'autre. § kula, strzała przepadła na wylot; przebić kogo szpadą na wylot.

Wyłowić. *vid.* Wyławiam.

Wyłożka. schmaler Umschlag an einem Kleid. un surjet étroit.

Wyłożenie. *vid.* Wykład.

Wyłożony. 1) ausgepackt, ausgelegt. 2) vorgestreckt, ausgelegt. 3) ausgelegt, erklärt. 4) übersetzt. 1) étalé, exposé. 2) avancé à qu; déboursé pour. 3) expliqué. 4) traduit. § 1) wyłożone towary. 2) wyłożona suma. 3) sens wyłożony. * 4) list wyłożony (przetłumaczony) po francusku.

Wyłożyć. *vid.* Wykładam.

Wyłudy, *plur.* niedliche Waaren, welche die Käufer anlocken. de jolies marchandises qui atirent les acheteurs. § te wyłudy drogo płaci kupcowi.

Wyłudzacz. Auslocker, Ablöcker, der mit Schmeicheley einem etwas ablocket. escroc, pipeur; celui qui obtient qu. ch. par caresses.

Wyłup. ausgespaltnes Stück. un éclat qui s'est séparé du milieu d'un corps.

wyłup tymowy ziele, (epithymium.) Stoltz-Kraut, Thym-Seide. épitime, *m.* teigne de thim; mousse qui vient autour du thim.

wyłup ziele. (cuscuta) Filz-Kraut, Flachs-Seide. angoure de lin, couche m'ici.

Wyłupek, *g. a.* reife Nuß die sich aus der grünen Schale ablöset. une noix mure qui se sépare de son châton.

Wyłupiciel, gwałciciel. gewaltsamer Ubertreter, Schänder, Räuber. infracteur, violateur, brigand, spoliateur.

Wyłupienie. Raub, Beraubung, Gewaltthätigkeit. pilerie, spoliation.

Wyłupny. } das sich aushülsen läßt. facile à écosser, à écaler.
Wyłupny. }

Wyłupuię, 1) ausschelffen, aushülsen, aus der Schale nehmen. 2) erbrechen, spoliren. 3) auswammsen, ausprügeln. 1) écaler, écosser, tirer le fruit de son noiau, de sa cosse. 2) spolier, piler, voler qu; arracher à qu. 3) savonner, battre qu. comme il faut. § 1) wyłupił orzech, groch, ziarno, migdał, orzech, oliwki, ostrygi. 2) wyłupić domy, skrzynię. 3) wyłupić kogo kiiem.

wyłupić komu oczy. einen blenden; einem die Augen ausstechen. crever, arracher à qu. les yeux.

Wyłuszczam, *v. m. F. wyłuszczę.* 1) ausschlauben, aushülsen. 2) ausziehen, das beste aus einer Schrift nehmen. 1) dérober, écaler, peler, écosser, ôter la graine de sa cosse, de sa peau. 2) extraire, tirer d'un ouvrage ce qu'il y a de meilleur; tirer la quintessence, faire un extrait, recueillir les principales matiéres d'un ouvrage. § 1) wyłuszczył ziarno. 2) wyłuszczyć list, księgę.

Wyłuszczony. ausgehülset. écossé, dérobé, écalé. § groch wyłuszczany.

Wylż. Bergw. ein Stein woran sich das Erz gesetzet hat. *Métal.* une pierre avec du métail ataché.

Wymachać się, *F. wymacham.* sich mit Schwenkung und Bewegung der Hände müde arbeiten. devenir las à force de manier les mains.

Wymachlować komu co, *F. wymachluię.* von einem mit Betrug etwas erhalten. escroquer, atraper qu. ch. à; obtenir, tirer de qu. qu. ch. par fourberie.

Wymacywam co, *v. m. F. wymacam.* 1) mit Fühlen etwas finden, suchen. 2) hinter etwas kommen. 1) chercher, trouver en tâtonant. 2) déterrer, découvrir, éventer. § 1) wymacał naytłustsze kury. 2) wymacał istotną przyczynę.

Wymagam co, *v. m. F. wymogę.* 1) bewerkstelligen, würken, ausrichten. 2) einen zu etwas dringen, von einem etwas erhal-

erhalten, zu erlangen suchen. 1) éfectüer, mettre en éfet; venir à bout de qu. ch. 2) opérer qu. ch. sur qu; venir à bout de qu; obliger qu. de condescendre à ce que l'on veut; presser qu. § 1) wymogą to te sposoby. 2) wymogł to na nim sztuką, przez sztukę; wymagał po nim koniecznie.

wymagać się. 1) ausgerichtet, erlanget werden; gelingen, gerathen. 2) matt werden als ein abgeschossener Pfeil. 3) unfruchtbar werden als ein Acker. 1) s'éfectüer, avoir l'éfet; succéder, réüssir. 2) perdre sa force, s'afoiblir comme une flèche décochée. 3) devenir sterile, amaigrir comme un champ. § 1) nic się z tym nie wymogło. 2) wymaga się strzała, kula. 3) wymogła się rola.

Wymalować co, *F. wymaluię.* 1) abmahlen. 2) abmahlen, abschildern. 1) faire, tirer le portrait de; peindre. 2) dépeindre, répréſenter; donner une répréſentation vive de. §. 1) wymalował pięknie tego psa. 2) wymalował cię iakim iesteś.

Wymarcie. das Aussterben eines Hauses. l'extinction d'une famille par la mort. § po wymarciu całego domu nastąpili.

Wymarły dom. ein ausgestorbenes Haus. une maison éteinte par la mort.

Wymarszczam co, *v. m. F. wymarszczę.* ausrunzeln, schlechten, die Falten ausmachen; entfalten. déplisser, défroncer, dérider.

wymarszczyć się. die Falten, die Runzeln verlieren. se déplisser, se défroncer.

Wymarszczanie, wymarszczenie. Ausstreichung der Falten. défroncement.

Wymarszczony. ausgerunzelt. défroncé, déplissé, déridé.

Wymawiam, *v. m. F. wymowię.* 1) aussprechen ein Wort. 2) aussprechen, ausdrücken. 3) entschuldigen. 4) sich vorbehalten. 5) vorwerfen, vorrücken. 6) auslassen wider einen als den Zorn. 1) prononcer, proférer, dire, énoncer quelque parole. 2) exprimer, représenter. 3) excuser, disculper qu. sur. 4) se reserver qu. ch. 5) reprocher qu. ch. à; faire reproche à qu. 6) décocher, décharger, vomir sa colère contre qu. § 1) źle, dobrze słowa wymawia; skorom to wymowił odszedł. 2) ktoż to wymowi? kto to wymowić może? 3) wymawiał tym sługę swoiego, że. 4) wymowił sobie ten punkt. 5) wymawiać komu dobrodzieystwa. 6) wymawiał gniew swoy przeciw niemu.

wymawiać się. 1) sich aussprechen; ausgesprochen werden. 2) sich entschuldigen; vorschützen. 4) sich verschnappen, ausplaudern. 1) se prononcer. 2) s'excuser. 3) s'enferrer; se trahir soi-même, se nuire à soi-même par ses paroles. § 1) to słowo łacno się wymawia, 2) wymawiam się z (od) czego komu; wymowił się starością, słabością zdrowia. 3) wymowiłeś się z sekretu, z tey sprawy.

Wymawianie. 1) das Aussprechen, die Aussprache. 2) das Entschuldigen. 3) Vorwurf, Vorrückung. 1) prononciation, articulation des mots, des paroles. 2) excuse, l'action d'excuser. 3) reproche, *m.* l'action de reprocher qu. ch. à qu. § 1) dobre słow wymawianie. 2) nie trzeba tego wymawiania. 3) wymawianie komu dobrodzieystwa.

Wymazanie. die Auslöschung. l'action d'éfacer.

Wymazany. ausgelöscht, weggestrichen. éfacé, raïé.

Wymazuię, *v. m. F. wymażę.* 1) auslöschen, wegwischen. 2) ausstreichen, durchstreichen eine Schrift. 3) fig. vernichten, vertilgen. 1) éfacer. 2) éfacer, raïer qu. ch. d'une écriture. 3) *fig.* éfacer, abolir, anéantir. § 1) wymaz liczby z tablicy. 2) wymazać kogo z regiestru, z księgi; wymazać piorem słowa pisane. 3) śmierć tego iednak przewieść nie może, aby pamięć człowieka tego z ziemi wymazać mogła.

Wymęczyć co na kim, *F. wymęczę.* mit Martern etwas erhalten, zur Bekenntniß bringen. extorquer, tirer de qu. la verité, la confession par tourmens, à force de toumenter.

Wymiar. 1) das Abgemessene. 2) Meßk. Ausmessung. 3) fig. Maß, Gleichheit. 1) mesure; ce qu'on a mesuré. 2) *Géom.* dimension. 3) *fig.* mesure; proportion, égalité. § 1) wymiar roli większy mu należy. 2) wymiar szerokości, dłuży i wysokości. 3) kocham cię, ty mię kochasz, rownym się kochamy wymiarem.

wymiar młyński. die Metze, Getreide so dem Müller fürs Malen gehöret. mouture que prend le meunier pour faire moudre du grain.

Wymiatam, *v. m. F. wymiotę.* 1) ausfegen. 2) vorrücken, vorwerffen. 3) schiessen als ein Kraut. 1) balier, néteïer avec un balai. 2) reprocher à qu. qu. ch. 3) s'étioler, monter trop haut; s'échaper. § 1) wymieć izbę. 2) wymiatać

miatać komu dobrodźieystwa. 3) zboże wymiata.

Wymię. die Euter einer Kuh, einer Sau. pis, tétine d'une vache, d'une truïe.

Wymiełek, *vid. wymiar młynski.*

Wymieniam co, kogo, *v. m. F. wymienię.* 1) nennen. 2) erzählen, sagen. 1) nommer. 2) proférer, dire, raconter.

Wymienisty. } mit Eytern versehen. qui
Wymienny. } a des tétines.

Wymieniony. genannt, benannt. nommé, mentionné.

Wymierny. *vid.* Wymierzony.

Wymieram, *F. wymrę.* aussterben, erlöschen; nacheinander wegsterben. s'éteindre; mourir l'un après l'autre.

dom ten wymarł. dieses Haus ist ganz ausgestorben. cette famille est tout à fait éteinte; ceux, tous ceux de la maison sont morts.

trzoda wymarła. die Heerde ist ausgestorben. tout le troupeau est enlevé par la contagion.

Wymierzam, *v. m. F. wymierzę.* 1) ausmeßen, abmeßen. 2) zielen mit einem Gewehr. 3) abpochen, abtrotzen. 1) mesurer. 2) viser, buter, mirer. 3) obtenir qu. ch. par menaces. § 1) wymierzyć pole. 2) dobrze w cel wymierzył. 3) Ahab chćiał na Naboćie wymierzyć (wygroźić) winnicę przez fałszywą powagę.

wymierzam śię komu z czego. sich rechtfertigen, Rechenschaft geben. se justifier; rendre raison de qu. ch. à quelqu'un.

Wymierzenie. Ausmeßung. dimension, mesurage.

Wymierzony. ausgemeßen. mesuré. § miarą głowną wymierzone korce.

Wymiiam, *v. m. F. wyminę.* einen vorbey gehen, reuten oder fahren. 2) *Gram.* verbeißen, verschlucken in der Aussprache. 1) passer qu. à pié, à cheval ou en voiture. 2) *Gram.* manger, passer, omettre une lettre dans la prononciation. § 1) wyminął mię swoim koniem. 2) w francuskim ięzyku literę *h* często wymiiać trzeba, żadnego mu nie daiąc brzmienia.

Wymilczyć co, *F. wymilczę.* mit Schweigen erhalten. obtenir par silence. § czasem drugi więcey wymilczy, niżli ten co śiłą mowi.

Wymiot, *1) Kehricht. *f.* śmieći. 2) Brack, Ausschuß. *1) balaïeures, *f. plur. vid.* śmieci. 2) rebut.

wymiot morski. Auswurf des Meeres; was das Meer ans Land auswirft. balaïeures, *f. plur.* sparies, *f. plur.* tout ce que la mer jette au bord.

wymioty mieć, ćierpieć. sich brechen, sich bespeyen. vomir; rendre gorge. § wymioty ćierpią co pierwszy raz po morzu żegluią.

wymiot. } unzeitige Leibesfrucht.
Wymiotek, *g. a.* } avorton.

Wymłacam co, *v. m. F. wymłocę.* ausdreschen. achever de battre le blé.

Wymłot. das ausgedroschene Getreide. blé battu; les grains. § wymłot z snopku tego dobry.

Wymoczyć co z soli, *F. wymoczę.* auswäßern, das Salz benehmen. dessaler; faire tremper une chose pour la dessaler. § wymoczono śledźie, mięso solone.

Wymoczyny, *plur.* Waßer, darinnen man etwas ausgewäßert hat. trempis; l'eau où l'on a dessalé qu. ch.

Wymodlić co, *F. wymodlę.* erbitten, mit Bitten oder Gebet erhalten. obtenir de qu. à force de prier.

Wymoknąć, *F. wymoknę.* sich auswäßern, das Salz verlieren. tremper, se dessaler.

Wymorzyć, *F. wymorzę.* aushungern; vom Hunger sterben lassen. afamer; faire mourir de faim.

wymorzyć śię. Hunger leiden. soufrir la faim; étre pressé de la faim.

Wymowa. 1) Aussprache eines Worts. 2) Wohlredenheit, Beredsamkeit. 1) prononciation d'un mot. 2) éloquence. § 1) trudna, łacna słowa wymowa. 2) wymowa ku namowieniu sposobna; pełna przyiemnośći i gładkich słow wymowa.

Wymowca, ein Wohlredner, Redner. orateur.

Wymowienie, wyrzeczenie. die Aussprechung, das Reden. prononciation, le parler.

wymowienie sobie czego. Ausnahme, Vorbehalt. exception, reserve.

Wymowka. Entschuldigung. excuse. § wymowek szukać; słuszna to wymowka; prożne wymowki, daremne twoie sztuki; mieć wymowkę.

wymowki godźien. das zu entschuldigen ist. excusable. § w tym żadney nie iest godźien wymowki.

wymowki niegodźien. das nicht zu entschuldigen ist. inexcusable.

Wymowiony. 1) ausgesprochen. 2) entschuldigt. 1) prononcé, proferé, dit. 2) excusé. § 1) słowa źle, dobrze wymowione. 2) racz mię mieć za wymowionego, że.

Wymo-

Wymowność. Wohlredenheit, Beredsamkeit. éloquence, élegance.

Wymownie, *adv.* zierlich im Reden. éloquemment, éleganment.

Wymowny. 1) beredt, wohlberedt. 2) aussprechlich. 1) éloquent, élegant. 2) racontable, qui se peut dire ou raconter, qui n'est pas inénarrable. § 1) nie omylił się kto życzliwy afekt wymownym nazwał oratorem. 2) wymowneć to ieszcze są dobrodzieystwa.

Wymurować co, *F. wymuruię.* 1) ausmauren. 2) in die Höhe führen, mauren. 1) achever de murer. 2) exhausser, élever une muraille.

Wymuskać, *F. wymuskam.* 1) glatt machen, poliren, putzen, 2) zu sehr auspuzen. 1) polir, aplanir, lisser. 2) parer, orner trop. § 1) wymuskać ściane tynkiem. 2) wymuskała corkę swoię.

wymuskać się. sich schniegeln, sich putzen. se parer trop, s'agencer.

Wymuskany. 1) polirt, geglättet. 2) geschniegelt. 1) poli, aplani, lisfé. 2) trop paré.

Wymuszam co na kim, *v. m. F. wymuszę.* von einem etwas erzwingen; einem etwas abzwingen. extorquer, tirer, arracher de force, obtenir qu. ch. par force de qu.

Wymuszenie. Erzwingung. extorsion, l'action d'arracher de force.

Wymuszony. erzwungen, abgezwungen. extorqué, arraché de force.

Wymykam, *v. m. F. wymknę.* 1) herausschieben, herausrücken. 2) vorzukommen suchen. 1) pousser, mettre dehors; faire sortir dehors. 2) devancer; tâcher à devancer. § 1) wymknął miecz z pochwy; wymkniy palec. 2) wymknął do fortecy; pies młody przed starym wymyka.

wymknąć się. 1) sich herausschieben, herausschlupfen. 2) entwischen als ein Wort. 3) fahren laßen, unbedachtsam reden. 1) sortir, aller dehors étant poussé; échaper dehors, glisser, couler dehors. 2) échaper à qu. comme un mot. 3) laisser échaper, dire qu. ch. à la volée; parler légérement. § 1) strzała z łuku się wymyka; szuflada się wymyka. 2) wymknęło mi się to słowko. 3) wymknął się z tą taiemnicą.

wymknąć; wymknąć się. entwischen, entfliehen. échaper, s'enfuir § cudownym ztamtąd do oyczyzny się wymknął sposobem; wymknął do domu.

Wymysł. 1) Erfindungskraft, Scharfsinnigkeit, Witz. 2) Erfindung, ersonnene Sache. 3) Künsteley, Kunst; gezwungenes, affectirtes Wesen. 4) erdichtete Sache; Ersinnung. 1) sagacité, esprit; discernement d'un esprit qui cherche et qui découvre ce qui est caché. 2) invention, chose inventée. 3) rafinement, afectation ridicule, aféterie; un soin trop plein d'art; maniéres trop recherchées. 4) fiction; chose controuvée; imposture. § 1) małpa spraw ludzkich naśladuie, tak też człowiek przez swoy wymysł natury; natura zdroie z gor wylewa, a wymysł ludzki fontany buduie. 2) wymysł to barzo wygodny. 3) iedzą mięsiwa i ryby ale bez wymysłu; stroie bez wymysłow naypięknieysze.

na wymysł. gar zu künstlich. d'une maniére trop recherché; avec trop d'art. § na wymysł co czynić; na wymysł ozdobione pokoie.

wymysły to twoie. das sind deine Künste, Stückchen; du hast es angerichtet. ce sont des tours de vôtre métier.

Wymyślacz. *1) Ersinner. 2) der gar zu sehr künstelt. *1) inventeur, celui qui invente qu. ch. 2) rafineur ridicule, qui rafine trop, qui a de l'afectation.

Wymyślam co, *v. m. F. wymyślę.* 1) erfinden. 2) erdenken, ersinnen. 3) künsteln, sich zieren, affectiren. 1) inventer, imaginer, trouver qu. ch. à force de penser. 2) feindre, controuver. 3) afecter; paroître recherché et étudié avec trop de soin. § 1) te wymyślił sztukę. 2) wymyślił tę potwarz, ten falsz na niego. 3) szkoda że barzo wymyśla.

Wymyślność, wymysł. 1) Ersinnlichkeit, Ersinnung. 2) Künsteley, gekünsteltes, gezwungenes Wesen. 1) invention, imagination. 2) aféterie, maniéres trop recherchées. § 1) ktorego daru ani wymyślność wleie w człowieka, ani go żadna nie wycwiczy nauka, chyba sama chęć wspaniałego umysłu. 2) nabożny bez wymyślności.

Wymyślnie, na wymysł, *adv.* gar zu gekünstelt. d'une maniére trop recherchée.

Wymyślny. 1) geschickt, behend zu ersinnen, zu erdenken. 2) der zu sehr künstelt; gekünstelt. 1) inventif; imaginatif; qui a du genie à inventer. 2) aféré, trop recherché. § 1) wymyślny to człowiek. 2) wymyślne tam stroie i pokoie; wymyślnych zażywa konceptow.

Wymyślony. 1) ersonnen, erfunden. 2) erdichtet. 1) imaginé, inventé. 2) feint, controuvé.

Wymywam co, *v. m. F. wymyię.* auswaschen. laver, nettéïer qu. ch. en lavant. § niedobrze to wymyto.

wymywać gębę czym. 1) den Mund mit etwas ausspielen. 2) einen über die Zunge springen lassen; von einem übel reden. 1) laver, rincer sa bouche avec. 2) déchirer à coups de langue; mordre qu. § 1) wymyy gębę wodą. 2) piękna to? że gęby wasze imieniem iego wymywaćie.

Wynalezca. Erfinder. inventeur.

Wynalezczyna. Erfinderin. inventrice.

Wynalazek. *g. a.* Erfindung, erfundene Sache. invention, chose inventée. § natura iednak wszystkie dowćipu ludzkiego przechodźi wynalazki.

Wynaleźienie. das Erfinden, die Erfindung. l'action d'inventer; invention, découverte. § trudne wynaleźienie sposobow do tego.

Wynaleźiony. erfunden. inventé.

Wynarzam, obs. *vid.* Wynurzam.

Wynaszam. *vid.* Wynoszę.

Wynayduię co, *v. m. F. wynaydę.* erfinden. inventer, découvrir.

wynaleść sobie czasu do czego. Zeit gewinnen. trouver du tems; pousser le tems avec épaule; gagner du tems.

Wynędzam kogo, *v. m. F. wynędzę.* arm machen; erschöpfen. apauvrir, épuiser, rendre pauvre.

Wynidę, ist das *Fut.* von Wychodzę. *c'est le Futur de* Wychodzę.

Wynieśienie, wynoszenie. 1) das Heraustragen. 2) Aufhebung, Erhebung. 3) Beförderung, Erhebung. 1) l'action de porter dehors. 2) l'action d'élever; élevation, exhaussement. 3) élevation, élevement, promotion, avancement. § 1) wynieśienie umarłego. 2) wynieśienie miecza do gory. 3) bystre, niespodźiane wynieśienie na honory.

wynieśienie ośi niebieskiey. Geogr. die Polus-Höhe; Abstand des sichtbaren Pols. *Géogr.* l'élevation du Pole; distance qui se trouve depuis l'horison jusques à l'un des deux Poles.

wynieśienie, wyniosłość umysłu. Ehrbegierde, Hoheit des Geistes. ambition; grandeur, *f.* élevation d'ame.

wynieśienie śię, wynoszenie śię. die Erhebung seiner eigenen Person über etwas. l'action de s'élever au dessus de.

Wynieśiony. 1) herausgetragen. 2) erhoben, erhöhet. 3) erhoben, befördert. 1) porté dehors. 2) élevé, exhaussé. 3) élevé, avancé à une dignité. § 1) wynieśione z domu sprzęty. 2) miecz nad karkiem wynieśiony. 3) wynieśiony na Kardynalską godność.

Wynikam, *v. m. F. wyniknę.* 1) entspringen. 2) *fig.* entspringen, herkommen, erfolgen, entstehen; seinen Ursprung haben. 3) ausbrechen, wachsen, von Zähnen. 1) sourdre, sortir de terre comme un fleuve. 2) émaner, venir, procéder, découler de; sortir d'un source, d'une origine; resulter, deriver, s'ensuivre de. 3) commencer à percer, à croitre, *en parlant des dents.* § 1) tam źrzodło wynika. 2) porządna ztąd wyniknie dufność; wyniknie tego w krotce proba. 3) nie bez bolu ząbki dźiećiom wynikaią.

Wyniosło. *adv.* hoch, erhaben. d'une maniére élevée; ambitieusement. § wyniosło mowi.

Wyniosłość. 1) Erhöhung. 2) Ehrgeitz, Stolz. 3) Geogr. die Polus-Höhe. 1) élevation, petite hauteur. 2) ambition. 3) *Géogr.* élevation; distance de l'horison d'un Pole. § 1) wyniosłość oczu w głowie. 2) mądrość niech będźie bez wyniosłośći.

Wyniosły. 1) erhaben, erhöhet. 2) hochtrabend, ehrgeitzig, stolz. 1) élevé, éminent, avançé. 2) *fig.* haut, ambitieux. § 1) kark wyniosły; wieża wyniosła; dęto wyniosła tarcza. 2) słow wyniosłych zażywać; wyniosły umysł, człowiek.

wyniosłe czoło. hohe Stirne. un front relevé, large.

Wyniszczam co. *v. m. F. wyniszczę.* vernichten, ausrotten. anéantir, ruïner, extirper, exterminer.

*Wynogorz, winogorz. im Scherz. Wein-Begierde, Weinsucht. grande envie de boire du vin.

winogorz mu gębę zaśiadł. er schmieret den Hals gerne mit Wein. c'est un biberon; il boit comme un trou; son gosier n'est jamais à sec.

Wynośićiel. Heraustrager. celui qui porte dehors.

Wynoszę, *v. m. F. wyniosę.* 1) etwas in die Höhe heben. 2) heraustragen. 3) austragen, ausplaudern. 4) veräußern, in fremde Hände bringen. 5) ausmachen, machen, tragen, sich belaufen. 6) ertragen, leiden. 7) tragen, einbringen. 8) erheben, befördern. 9) erheben, sehr loben. 10) erhöhen als den Preis. 11) heimleichten, herausprügeln. 1) élever, hausser, porter de bas en haut. 2) porter dehors, transporter d'ailleurs.

3) raporter, redire; dire des nouvelles de l'école. 4) aliéner, mettre un bien dans la possession d'un autre. 5) monter, se monter à; faire une somme. 6) suporter, soutenir qu. ch; sufire à. 7) porter, raporter, produire. 8) élever, avancer, relever, agrandir qu. 9) élever, préconiser, loüer. 10) hausser le prix. 11) éconduire, reconduire qu. à coups de bâton. § 1) iuż wyniosł był pałasz, aby go śćiął. 2) na rękach chorego wynieśiono; wszystkie z domu wynośi rzeczy. 3) kto to wyniosł z domu; wynośi taiemnice Państwa. 4) nie godźi śię wynośić tey maiętnośći z familii. 5) wynośi ta suma talerow pięć; ta moneta wynośi trzy tymfy; dochod iego nie wynieśie stu talerow. 6) na to szkatuła nie wynośi. 7) wynieśie sto korcow ta rola. 8) Bog tych wynośi, drugich poniża; wynieść kogo na wysoki honoru stopień. 9) wynośić kogo pod obłoki; wynośił roztropność iego; ludźie co nieradźi wynoszą rzeczy nad zamiar mowią, że. 10) tak wysoko to waszemi targami wynieśliśćie. 11) wynieść kogo kiiem, za łeb.

wynośić umarłego. eine Leiche zur Erde bestatten. porter un corps mort en terre.

wynośić śię. 1) hervorragen, in die Höhe steigen. 2) sich erheben, groß thun. 3) sich schwingen. 1) s'élever, s'avancer, s'exhausser, monter en haut. 2) s'élever, se glorifier de. 3) s'élever; se hausser en dignité. § 1) wynoszą śię budynki, gory. 2) wynośić śię z czego. 3) wyniosł śię do tey potęgi, do tey godnośći.

Wynoszenie. *vid.* Wynieśienie.

Wynurzam co, *v. m. F. wynurzę.* 1) aus einem tiefen Waßer herausziehen, herausholen. 2) an den Tag bringen, entdecken. 1) tirer qu. ch. de l'eau profonde. 2) éventer, mettre au jour; découvrir, décéler. § 1) są marynarze co z głębizny morskiey zanurzone wynurzaią rzeczy. 2) wino sekret wynurza.

wynurzać śię. an den Tag kommen, ausbrechen. éclater, se découvrir, venir au jour, à la connoissance. § wynurzyły śię iego zamysły.

Wyobrażam co, *v. m. F. wyobrażę. vid.* Wyrażam.

Wyobrażenie. 1) Abbildung, Ebenbild. 2) Sinnbild. 3) Begrif, Eindruck. 1) une image, ressemblence, éfigie, réprésentation. 2) simbole, *m.* signe, *m.* 3) idée, impression, mouvement qu'une chose fait sur le coeur. § 1) zatym rzekł Bog: uczyńmy człowieka na wyobrażenie nasze; pismo iest wyobrażenie tego co śię na myśle dźieie. 2) iaskołka iest wyobrażenie niewdźięcznikow, co dobrodźieiowi swoiemu na koniec oczy zaplugawią. 3) ta kara słabe na przećiwnych myślach uczyniła wyobrażenie.

Wyorać co z roli, *F. wyorzę.* ausackern. tirer de la terre en labourant.

Wyostrzam co, *v. m. F. wyostrzę.* scharf machen, schleiffen. afiler, éguiser, émoudre, passer un couteau.

Wyostrzenie. das Schleifen, die Ausschleifung. l'action d'éguiser; éguisement.

Wyostrzony. gewetzt, geschliffen. éguisé, afilé.

Wyostrzyćiel, oselnik. Scheeren-Schleifer. émouleur.

Wypaczam co, *v. m. F. wypaczę.* krumm machen. courber, faire travailler quelque chose.

wypaczać trzewiki. die Schuhe krumm treten. tourner ses souliers.

wypaczać śię. sich werffen, krumm werden. travailler, se cofiner, se fortjetter, se tourmenter, se déjetter, se renfler comme le bois.

wypacza śię ten trzewik. dieser Schuh tritt sich krumm. ce soulier grimace.

Wypaczony. krumm geworden als ein Bret. qui s'est tourmenté, tortu comme un ais.

Wypadam, *v. m. F. wypadnę.* 1) fallen aus etwas. 2) herauslaufen, ausfallen, herausspringen, herausfahren. 3) ausfallen, einen Ausfall thun. 4) ausfallen, fallen als ein Urtheil. 1) tomber, échaper, se laisser tomber de. 2) se jetter, se lancer; sortir avec véhémence de. 3) faire une sortie sur l'enemi. 4) passer, se conclurre comme un arrêt. § 1) wypadł z karety; wypadła mu szabla z ręki, zęby mu z dźiąsła wypadaią. 2) z gor wysokich wiatr wypada; wypada ztamtąd rzeka; z elektryzowanego iskry wypadaią; słysząc ten rozruch na ulicy wypadł z domu. 3) wypadli za nim w tropy; z miasta wypaść za nieprzyiaćielem. 4) wypadła kondemnata; wypadł dekret.

wypaść z łaski. die Gnade verlieren, in Ungnaden fallen. tomber en disgrace; perdre la grace.

wypaść z godnośći. eine Würde verlieren. être privé d'une dignité.

wypadać z pamięci, entfallen; vergeßen werden. échaper de la mémoire; étre oublié.
włosy mu wypadaią. die Haare fallen ihm aus. les cheveux lui tombent.
Wypadnienie zkąd. 1) Ausbruch, Ausfall. 2) Ausfall auf den Feind, 1) véhemente sortie d'un endroit. 2) sortie faite sur l'enemi.
Wypakować co, *F. wypakuię*. auspacken. dépaqueter, débaler, étaler.
Wypakowanie. Auspackung. débaquetement.
Wypalam, *v. m. F. wypalę*. 1) ausbrennen; viele Sachen verbrennen. 2) brennen, backen als Ziegeln, Kalk. 3) ausglüen. 4) ausbrennen gesponnenes Gold oder Silber. 5) ausdürren, austrocknen, von der Sonne. 6) feuern, Feuer geben. 1) brûler, consumer par le feu beaucoup de choses. 2) cuire comme des tuilles, de la chaux; durcir au feu. 3) rougir un métail au feu pour le rendre traitable. 4) brûler l'or ou l'argent filé; faire du brûlé. 5) brûler, dessècher trop comme le soleil la terre. 6) faire du feu; tirer, décharcher une arme à feu. § 1) wypalili wszystkie drwa; nieprzyiaciel miasta wypalił. 2) wypalić cegły, wapno, piec. 3) wypalić drot, arszenik. 4) wypalić srebro, galony. 5) słońce zioła wypala, wypieka. 6) wypalić z muszkietu, z działa.
Wypalony. ausgebrannt. consumé par le feu; brûlé.
wypalone srebro. ausgebranntes Silber. du brûlé.
Wyparam, *v. m. F. wyporzę*. 1) austrennen. 2) ein Kind aus Mutterleibe schneiden. 1) découdre le dedans d'un habit; ôter la doublure d'un habit. 2) tirer un enfant de sa mére; faire l'opération césarienne, la section césarienne. § 1) wyproć kieszeń, podszewkę. 2) z matki go wypruto.
iakby go natura Oycu z twarzy wypruta. als wenn er dem Vater aus den Augen geschnitten wäre. il est le pére tout fait; il est la vraie représentation de son pére.
Wyparować, *F. wyparuię*. vertreiben, verjagen den Feind. déloger, dénicher, chasser l'enemi. § wyparował nieprzyiaciela z miasta.
Wyparty. verdrängt, verjaget. poussé dehors; chassé, délogé.
Wyparzam, *v. m. F. wyparzę*. ausbrühen ein Gefäß, échauder un vaisseau, le nettéïer avec de l'eau bouillante. § wyparz garnek nowy.
wyparzyć komu oczy warem. mit siedendem Wasser einem die Augen verbrühen. échauder à qu. les yeux.
Wyparzony. ausgebrühet. échaudé.
wyparzoną ma gębę. er hat ein gutes Maul-Leder. il a le caquet bien afilé; il est fort en bouche, en gueule.
Wypasam, *v. m. F. wypasę*. 1) abweiden. 2) auf der Weide mästen. 3) ernähren, erhalten. 1) faire paître entiérement un pré. 2) rengraisser, faire devenir gras sur un pré. 3) nourrir, entretenir. § 1) owce łąkę wypasły. 2) wypasł dobrze swoie bydło. **3) Oyczyzna nas wypasła.
Wypasły. auf der Weide gemästet. engraissé sur un pré.
Wypatroszyć, *F. wypatroszę*. das Ingeweide ausnehmen; auswürfen. étriper, éventrer, éfondrer, vuider les entrailles; tirer les entrailles hors du ventre de quelque animal. § wypatrosz tego zaiąca, ptaka.
Wypatruię, *v. m. F. wypatrzę*. aussersehen, aussuchen. trier; choisir entre; porter la vuë sur. § wypatrzył sobie niedźwiedźia w leśie; dobrą dla corki wypatrzył partyą.
Wypchnięćie, wypchnienie. Herausstoßung. l'action de pousser dehors.
Wypchnięty. herausgestoßen. poussé dehors; chassé.
Wypędzam, *v. m. F. wypędzę*. herausjagen. chasser dehors; mettre dehors; envoier.
Wypełniam, *v. m. F. wypełnię*. erfüllen, vollführen. consommer, acomplir, exécuter qu. ch; s'aquiter de. § wypełniy moy rozkaz, moię prosbę, powinność twoię.
wypełnić się. erfüllet werden. s'acomplir. § rozkaz śię iego wypełnił; wypełniła śię wrożka.
Wypełnienie. Erfüllung. acomplissement, achèvement, exécution.
Wypełniony. erfüllt. acompli, consommé, exécuté.
Wyperswadować, *F. wyperswaduię*. 1) bereden, einreden. 2) ausreden, widerrathen. 1) persuader, porter à. 2) disuader qu. de, à qu. qu. ch; détourner qu. de. § 1) wyperswadowałem to na nim. 2) czego mi nikt ani wyperswaduie, ani zakaże; wyperswaduy, odradź mu to.
Wypełznąć, *F. wypełznę*. 1) verschießen, die Farbe verlieren, unscheinbar werden. 2) vergehen, erlöschen. 1) se déteindre, se passer; perdre sa couleur. 2) s'évanoüir, disparoitre.

Wypią-

Wypiątnować, F. *wypiątnuię.* einbrennen ein Zeichen. marquer avec un fer chaud. § wypiątnować herb.

Wypiekam co, *v. m. F. wypiekę.* ausbacken. bien cuire, faire durcir au feu, au soleil.

Wypiekły. ausgebacken. bien cuit. § chleb wypiekły.

Wypielam co, *v. m. F. wypielę.* ausgäten, ausräuten. sarcler, arracher toutes les mauvaises herbes.

Wypielki, *plur.* ausgegätetes Unkraut. les mauvaises herbes arrachées.

Wypieram co, *v. m. F. wyprę* 1) drängen, fortstoßen; mit Gewalt fortschieben. 2) vertreiben, verdrängen. 1) pousser, faire avancer de force. 2) faire sortir, déloger, chasser d'un endroit; mettre hors. § 1) wyparł go z izby; wypierać drągami okręt do wody. 2) wyparli nieprzyiaciela z bramy, z rowu.

Wypierzcham, *v. m. F. wypierzchnę.* herausfahren, herausschießen. éclater, partir, sortir avec impétuosité. § wypierzchnęła z obłokow błyskawica.

Wypierzam, *v. m. F. wypierzę.* 1) ausrupfen die Federn. 2) einen rupfen, prellen. 1) plumer, arracher toutes les plumes à un oiseau. 2) plumer, ronger qu; faire dépenser de l'argent à qu. § 1) pięknie gęś wypierzył. 2) wypierzyli mu skrzydła; do szczętu go wypierzyli.

wypierzyć się. Federn bekommen. se remplumer, se couvrir de plumes. § młode to orlę się wypierzyło.

Wypiiam, *v. m. F. wypiię.* austrinken. vuider un verre; boire tout. § wypiy ostatek, tę śklankę wina.

Wypiory. flick, von jungen Vögeln. qui est en traine, qui a assez de plumes pour sortir du nid.

Wypis, ekstrakt. Auszug einer Schrift. extrait, abregé, *m.* précis.

Wypisek, *g. a, u.* 1) kleiner Auszug. 2) Auszüglein, Rechnung. 1) petit extrait. 2) mémoire, *m.* les parties d'un marchand, d'un ouvrier.

Wypisuię, *v. m. F. wypiszę.* 1) herausschreiben; nehmen, ziehen aus einer Schrift. 2) überschreiben, mit einem Brief berichten. 3) beschreiben, ausdrücken. 1) extraire, tirer, prendre d'un écrit. 2) mander, écrire qu. ch. à. 3) décrire, dépeindre, réprésenter, exprimer. § 1) wypisać co z ksiąg grodskich. 2) co wszystko wypisawszy zostaię. 3) wypisać tego nie potrafię; ktoż te rzeczy wypiszę?

wypisować się z czego. schriftlich renunciren. renoncer par écrit à qu. ch.

Wypłacam, *v. m. F. wypłacę.* auszahlen. païer entiérement.

wypłacić długi; wypłacić się z długow. alle Schulden bezahlen. païer toutes ses dètes.

Wypłakać co, *F. wypłaczę.* mit Thränen erhalten. obtenir par des pleurs. § wypłakać Oyczyzna pomocy nie mogła.

wypłakać oczy. die Augen verweinen. baigner, noïer les yeux par des larmes; perdre la vuë à force de pleurer.

Wypłakany. mit Thränen erhalten. obtenu par pleurs.

wypłakane oczy. verweinte Augen. des yeux fondus en larmes, baignez de larmes; des yeux éplorez.

Wypłaszam kogo zkąd, *v. m. F. wypłoszę* herausscheuchen. chasser qu. en lui donnant de l'épouvante; fuster.

Wyplatać się z czego, *F. wyplotę się.* sich herauswirren. se débarrasser, se dépétrer, se tirer, sortir de.

Wypłatny. zahlbar. païable, solvable. § wypłatne długi.

Wypław, *g. wypławiu.* Ausfluß, Mündung eines Flußes. bouche, embouchure d'un fleuve. § ku wypławiu rzeki.

Wypławiam co, *v. m. F. wypławię.* das Metal reinigen, läutern. épurer, affiner, rendre le métail plus fin.

Wypławienie. das Läutern, die Reinigung. afinage, *m.* afinement d'un métail.

Wypławiony. geläutert, gereiniget. afiné, épuré. § wypławione śrebro, złoto.

Wyplećienie końskie. von Pferden. Verrenkung eines Gliedes. *en parlant des chevaux.* entorse, déboitement, dislocation.

Wypleniam, *v. m. F. wyplenię.* dünne machen. amoindrir, diminuër. § wyplenił pieniądze moie.

Wyplewić. *F. wyplewię.* 1) ausgäten. 2) ausrotten. 1) sarcler, essarter; arracher les mauvaises herbes. 2) déraciner, extirper. § 1) wyplewić zagony, kąkol. 2) wyplewić złą naukę.

Wypłoczyny, *plur.* Spiel-Wasser. rinsures, *f. plur.* l'eau avec quoi on a rinsé qu. ch.

Wypłokać co, *F. wypłoczę.* ausspielen. rinser, laver, gacher

wypłokać chusty. Wäsche ausspielen. gacher, guéer du linge, le tremper et laver en grande eau.

wypłokać gębę. das Maul ausspielen. rincer la bouche.

Wypło-

Wypłonić źiemię, *F. wypłonię.* ein Erdreich ausmergeln, mager, unfruchtbar machen. épuiser, dessècher, amaigrir, dégraisser une terre, en ôter toute la force.
wypłonić, wyrwać chwast. das Unkraut ausraufen, arracher les mauvaises herbes.
Wypłonieć, *F. wypłonieię.* mager, unfruchtbar werden. s'amaigrir, devenir sterile. § rola wypłoniała; zboże wypłoniało.
Wypłonienie źiemie. 1) die Austrocknung, Entkräftung eines Ackers. 2) kahler Platz auf einem Acker der nichts trägt. 1) dessèchement, épuisement, amaigrissement d'une terre. 2) endroit dans un champ qui ne porte rien.
Wypłowiały, spłowiały. verschoßen. décoloré, déteint, terni.
Wypluty, wypluniony. ausgespien. craché; jetté hors de la bouche.
Wypluwam co, *v. m. F. wyplunę.* ausspeyen. cracher; jetter la salive ou quelque autre chose hors de sa bouche.
wypluń. speye aus, rede anders; beiß dich in die Zunge. mordez vous la langue.
Wyplunienie. } das Ausspeyen. crachement.
Wypluwanie. }
Wypłynienie, wypływanie. 1) das Herausschwimmen. 2) Ausfluß, Abkunft. 1) l'action de sortir en nageant. 2) émanation.
Wypływam, *v. m. F. wypłynę.* 1) herausschwimmen, herausfließen. 2) daraus fließen, folgen. 3) verfließen, vergehen, von der Zeit. 1) se sauver, sortir d'une eau en nageant, en flotant; être poussé par la riviére vers les rives. 2) s'ensuivre, émaner, procéder, venir de. 3) s'écouler, se passer, s'échaper comme le tems. § 1) szczęśliwie z głębi, z toni wypłynął; niewinność zawsze iak oliwa na wierch wypływa; wypłynęło z rzeki drzewo. 2) z tych okolicznośćiach wypływa, że. 3) wypłynie ieszcze kilka lat.
wypłynęło mu oko. ein Auge ist ihm ausgeflossen. un oeil lui èst écoulé.
Wypoćić się, *F. wypocę się.* ausschwitzen, sich mit schwitzen abmatten. süer assez, se fatiguer à force de süer.
Wypocznienie. Ausruhung. relache, *m.* délâssement, repos.
Wypoczywam od czego, *v. m. F. wypocznę.* ausruhen. se délâsser, se reposer.
Wypogadzam, *v. m. F. wypogodzę.* aufklären, aufheitern. éclaircir, rendre beau le ciel.
wypogodźił zasępione czoło. er verwandelte sein saures Gesicht in ein fröhliches. il a déridé le front, le visage.
wypogadza się. es kläret sich auf. le tems se hausse, se rassure; il fait un tems clair et serein; il devient serein. § wypogodźiła się pogoda, niebo, twarz iego od tey nowiny; wypogadza się na mroz.
Wypogodzony. aufgeklärt, heiter. serein, clair, beau. § niebo, czoło wypogodzone.
Wypokutować, *F. wypokutuię.* 1) büßen, gestraft werden. 2) die im Beichtstuhl aufgelegte Buße erfüllen. 1) être puni, porter la peine de; laver une faute. 2) faire pénitence que le Prêtre a imposée. § 1) wypokutował za ten mały postępek.
Wypolerować co, *F. wypoleruię.* 1) auspoliren. 2) höflich machen. 1) polir, lisser. 2) polir, civiliser, dépaïser.
Wypolerowanie. 1) das Auspoliren; Polierung, Glättung. 2) Verbesserung der Wissenschaften, der Sitten. 1) polissure, l'action de polir. 2) culture des lettres, des moeurs. § 1) wypolerowanie zbroi. 2) wypolerowanie nauki, obyczaiow, narodu.
Wypolerowany. 1) auspoliret, geglättet. 2) rein, wohlgeschrieben. 1) poli, lissé, aplani. 2) poli, exact, chatié, *en parlant du stile.*
wypolerowany. } gesittet. civilisé, cultivé, poli. § wypolityczałe i grube narody.
Wypolityczały. }
Wyposażam, *v. m. F. wyposażę.* 1) ausstatten; einen Brautschatz geben. 2) aus dem Hause jagen. 1) doter une fille; donner une dot. 2) déloger, envoier, chasser; mettre qu. dehors. § 1) wyposażył corkę.
Wyposażenie. Ausstattung. établissement d'une fille en lui donnant une dot.
Wyposażona. eine Ausgestattete. dotée; pourvuë d'une dot.
Wypotrzebować co, *F. wypotrzebuię.* verbrauchen. consumer, user.
Wypowiadam, *v. m. F. wypowiem.* 1) erzählen, aussprechen, ausdrücken, vorstellen. 2) aufsagen, aufkündigen. 3) ankündigen, ansagen. 4) ausplaudern, ausschwatzen. 1) raconter, dire, exprimer, répréſenter. 2) renoncer à; congédier qu; donner congé à qu; déclarer à qu. qu'on ne veut plus continuër un contrat. 3) anoncer, dénoncer, déclarer

rer une chose à qu. 4) raporter, redire; découvrir un secret. § 1) kto wszystko wypowie? twoie sigle wypowiedźieć trudna. 2) wypowiedźieć pokoy, mir, przymierze; wypowiedźiał służbę panu, słudze, stancyą gospodarzowi. 3) wypowiedźieć komu iawną nieprzyiazń, bitwę, woynę. 4) wypowiedźiał nasze taiemnice.

wypowiedźiał służbę woysku. er hat die Armee abgedankt. il a congédié, licencié l'armée.

Wypowiadanie. Wypowiedźienie. 1) umständliche Erzählung. 2) Aufkündigung. 3) Ankündigung. 1) un long recit ou narré. 2) renonciation à; l'action de donner congé à qu. 3) déclaration, dénonciation. § 1) wypowiadanie czynow czyych. 2) wypowiedźienie przymierza; gospody; służby.

wypowiedźienie woyny. Krieges-Erklärung. déclaration de guerre.

Wypowiedź. Befehdung; Aufkündigung der Freundschaft. défi, rupture; amitié rompue; déclaration d'inimitié.

Wypowiedźiany. 1) aussprechlich, das man aussprechen, erzählen kan. 2) angekündigt. 3) aufgekündigt, aufgesagt. 1) racontable, exprimable, qui se peut dire. 2) déclaré, annoncé, dénoncé. 3) a qui l'on a donné congé; renoncé. § 1) wypowiedźiana liczba; wypowiedźianeć ieszcze są twoie dobrodźieystwa. 2) wypowiedźiana woyna. 3) wypowiedźiana gospoda, służba.

Wyprać co, *F. wypiorę.* 1) auswaschen Wäsche. 2) einen ausprügeln. 1) blanchir, laver du linge. 2) savonner, rosser, battre qu.

Wypracować, *F. wypracuię.* 1) mit Arbeit etwas erlangen, erarbeiten. 2) ausarbeiten, vollkommener machen. 1) gagner par travaux; aquerir à force de travail. 2) perfectionner, travailler quelque ouvrage avec soin et aplication; faire avec soin; porter une chose au plus haut dégré de perfection. § 1) wypracował sobie tę sposobność, te nauki. 2) wypracować (wydoskonalić) książkę, mowę, obraz.

Wypracowanie. Ausarbeitung eines Werks. perfection; les soins avec lesquels on perfectionne un ouvrage. § wyśmienite wypracowanie księgi, sztuki malarskiey.

Wypracowany. 1) ausgearbeitet. 2) mit Arbeit erlanget. 1) élabouré, bien travaillé, poli; rendu plus beau. 2) gagné par travaux. § 1) należycie wypracowana mowa. 2) wypracowane doświadczenie.

Wypraktykować co, *F. wypraktykuię.* auspracticiren; mit List erlangen. gagner, obtenir par pratiques, par intrigues.

Wypranie. das Auswaschen der Wäsche. le blanchissage du linge.

Wyprany. ausgewaschen. blanchi, lavé.

Wypraszam co, *v. m. F. wyproszę.* 1) ausbitten; mit Bitten erhalten; erbitten. 2) losbitten. 1) impétrer, obtenir par priéres. 2) délivrer qu. de quelque mal par ses priéres; demander par priéres qu. ch. de qu. pour un autre. § 1) wyprosił u mnie Doktora moiego, tę książkę. 2) wyprosiła go od szubienice; wyproś tego niewinnego od śmierći.

wyproś sobie. nimm Urlaub, bitte um Urlaub wegzugehen. recherchez, demandez la permission de s'en aller; recherchez permission. § wyproś sobie to poydę z tobą.

wypraszać śię z czego. 1) sich von etwas losbitten. 2) etwas höflich abschlagen, von sich ablehnen. 1) se délivrer de qu. ch. par priéres; demander par priéres qu. ch. de qu. 2) se déprier; prier d'étre dispensé de; refuser qu. ch. d'une belle maniére; prier, qu'on ne nous charge de qu. ch; prier pour étre éxemt ou excusé de qu. ch. § 1) wyprosił śię od śmierći, z tey kary, nikt śię śmierći nie wyprośi. 2) wyprasza śię z tego urzędu, z wesela, z bankietu; ktorym śię kiedy wypraszał fatygom.

Wypraszanie czego. Bitte etwas zu erhalten. demande, priére qui se fait pour obtenir qu. ch.

wyproszenie. Erlangung durch Bitten. impétration; priére par laquelle on a obtenu qu. ch.

wypraszanie śię z czego. Bitte mit etwas verschonet zu seyn; höfliche Ablehnung, Entschuldigung. demande pour étre délivré de qu. ch; refus civil; refus honnête, priére d'étre dispensé de.

Wyprawa. 1) Ausfertigung, Abfertigung. 2) Ausarbeitung, Vollkommenheit eines Werks, einer Sache. 3) zugebrachtes Gut, Beysteuer, so eine Tochter außer dem Brautschatz mitbekommt. 1) expédition, dépêche. 2) perfection, achèvement d'un ouvrage; les soins qu'on a donnez à une chose à force de travailler. 3) les biens paraphernaux; le trousseau; ce qu'une femme porte à son mari outre sa dot. § 1) wyprawa listow, posłow. 2) wyprawa uczoney pracy, malowania; wyprawa w ko-

ronkach

ronkach i bieliznie. 3) nie cnoty teraz, ale posagu i wyprawy upatruią; dać wyprawę corce swoiey.

wyprawa roli. Anbau, Verbeßerung des Ackers. la culture d'un champ.

wyprawa woienna. Feld-Zug, Kriegs-Zug. campagne, expédition; exploit de guerre. § wyprawa na woynę wiele kosztuie; ociągali się wyprawą ludźi na woynę.

Wyprawca pies. Jagdhund so die Spur nicht verschlägt, und den Absprung oder Wechsel des Wildes beobachtet. chien sage qui conserve le sentiment de la bête et qui en garde le change. § wyprawca nie tak rączo iak gońca, bo kopytem i leniwiey goni, ale się też nie znośi.

Wyprawiacz. 1) Ausfertiger. 2) Ausarbeiter, der die letzte Hand an etwas leget. 1) celui qui expédie, qui dépêche. 2) celui qui met la derniére main à un ouvrage.

Wyprawiam, *v. m. F. wyprawię.* 1) ausarbeiten, zurichten, vollenden. 2) ausfertigen, abordnen, abschicken. 3) vorstellen, aufführen, spielen. 4) ausmachen einen Fleck. 5) ausüben, vollführen. 6) ausstatten, aussteuern. 7) zurichten, zubereiten als Leder. 1) travailler bien, achèver, perfectionner; faire, composer avec soin un ouvrage. 2) expédier, dépêcher, députer, envoier. 3) faire, joüer, réprésenter. 4) ôter, faire en aller une tache. 5) exercer quelque méchanceté envers qu. 6) doter; donner le trousseau à une fille; fournir, pourvoir qu. de dépenses nécessaires pour une entreprise. 7) corroier, parer, passer, afaîter. § 1) wyprawił pięknie wiersze, mowę, książkę, malowanie; wyprawić deskę głodźiuśinko heblem. 2) wyprawił go krol na mieysce Poselskie do Cesarza, uniwersały do Woiewodztw; wyprawiono posła do niego, mieszczanow do rady, kawaleryą przećiw niemu; wyprawiono iazdę na granicę bronić nieprzyiaćielowi przeyśćia. 3) wyprawić sztukę, misterne skoki; wyprawić komedyą, igrzyska. 4) wypraw tę plamę z szaty. 5) wyprawił skutki dźikośći swoiey. 6) wyprawił corkę, syna o swoim koszćie na nauki. 7) wyprawiać skorę.

wyprawić robotę. die letzte Hand an ein Werk legen. mettre la derniére main à un ouvrage; passer la main sur un ouvrage.

wyprawiać śię. 1) sich zu etwas fertig machen. 2) sich rechtfertigen, seine Unschuld darlegen. 1) se préparer, s'aprêter, se mettre en état de faire qu. ch. 2) se justifier, se purger, se disculper. § * 1) wyprawiam śię (wybieram śię) w drogę. 2) wyprawił śię z tego obwinienia.

wyprawić śię na woynę. einen Feldzug vornehmen. entreprendre une expédition; faire une campagne.

Wyprawienie, wyprawa. 1) Ausarbeitung. 2) Ausfertigung, Abfertigung, Abordnung, Abschickung. 3) Vorstellung als eines Schauspieles. 4) die Ausmachung eines Fleckes. 1) la perfection d'un ouvrage. 2) expédition, dépêche, députation, envoi. 3) réprésentation d'une comédie. 4) l'action d'ôter les taches.

wyprawienie śię z obwinienia, z zarzuconey winy Rechtfertigung, Verantwortung; Ablehnung einer Beschuldigung. justification, apologie, défense; l'action par laquelle on se défend d'une imputation.

Wyprawiony. 1) ausgearbeitet. 2) ausgefertigt, abgefertigt, abgeschickt. 3) ausgestattet, versorget mit den nöthigen Ausgaben. 4) ausgemacht als ein Flecken. 5) zugerichtet, zubereitet, ausgegerbet. 1) élabouré, bien travaillé, perfectionné. 2) expédié, dépêché, député, envoié. 3) pourvu de dépenses nécessaires. 4) ôté, comme une tache. 5) corroié, afaîté, ajusté. § 1) wyprawiona księga. 2) wyprawione listy, woysko, poselstwo; wyprawieni posłowie do kogo 3) corka wyprawiona. 4) plama wyprawiona. 5) wyprawione skory.

wyprawiony na wino. ein guter Weinkenner. un bon gourmet.

Wyprawnie, *adv.* fleißiglich, ausgearbeiteter Weise. d'une maniére bien élabourée, bien exécutée; avec éxactitude; éxactement.

Wyprawny, śpieszny w sprawach. ausrichtsam; hurtig auszurichten. expéditif; qui expédie, qui fait vîte.

wyprawny, wyprawiony. zugerichtet, zubereitet. ajusté, cultivé, aprêté.

wyprawna rola. zugerichteter Acker. un champ labouré et ensemencé.

Wyprawować co *F. wyprawuię.* etwas ausprocessiren, abrechten. obtenir qu. ch. de qu. par voie de droit, par sentence.

Wyprężam co, *v. m. F. wyprężę.* in einen Bogen biegen. courber en arc.

wypre-

wyprężać się. sich in einen Bogen biegen. se courber en forme d'arc.
wyprężać się na doł; uginać się. sich senken. s'afaisser; s'abaisser par sa propre pésanteur.
wyprężać się na bok; wypaczać się. sich werffen, krumm werden, als ein Bret. se déjetter, se tourmenter, se gonfler.
Wyproćie. das Austrennen. l'action de découdre ce qui est cousu à l'étofe d'un habit.
wyproćie dźiećięćia. die Ausschneidung eines Kindes aus Mutterleibe. section césarienne, operation césarienne.
Wyprośićiel. der etwas für einen andern durch Bitten erhält; Fürbitter. intercesseur; celui qui demande qu. ch. pour un autre.
Wyprostować co, *F. wyprostuię.* gerade machen; gerade biegen, klopfen. redresser une chose courbée ou bossuée.
Wyprostowanie. 1) das Geradebiegen. 2) Meßk. der Durchmeßer, der Durchschnitt eines Kreises. 1) redressement, l'action de redresser. 2) *Géom.* le diamètre, la ligne qui passe par le centre du cercle.
Wyproszenie. *vid.* Wypraszanie.
Wyproszony. erbeten, losgebeten. impétré ou délivré par priéres. § z tego wyroku nie iest wyproszony; wyproszony wiedźie żywot.
Wyprotek. ein aus Mutter-Leib geschnittenes Kind. un enfant tiré du ventre de sa mére par l'operation césarienne.
Wyproty. 1) ausgetrennt. 2) aus Mutterleibe geschnitten. 1) décousu de l'étofe d'un habit. 2) mis au monde par la section césarienne.
Wyprowadzam, *v. m. F. wyprowadzę.* 1) herausführen. 2) einen begleiten, führen bis an etwas. 3) ausführen eine Sache. 1) emmener; faire sortir de; mener qu. hors du lieu où il est. 2) ramener, reconduire qu. jusqu'à un lieu. 3) conduire, manier, diriger, pousser une affaire jusqu'au bout. § 1) wyprowadź konia ze stayni. *2) wyprowadź (odprowadź) go do miasta. 3) wyprowadźić sprawę u sądu.
wyprowadźić się zkąd. ausziehen aus einem Hause. se déloger, déloger, déménager de; desemparer, quiter son logis. § wyprowadźił się ode mnie.
Wyprowadzenie, wyprowadzenie się. das Ausziehen aus einem Hause. remu-ménage, *m.* déménagement.
Wyprożniam, *v. m. F. wyprożnię.* ausleeren, ledig machen, vuider; désemplir; ôter ce qu'il y a dans une chose. § wyprożniy ten wor.
wyprożniać się. sich ausleeren, ledig werden. se vuider, se désemplir. § wyprożniły się worki.
* *wyprożniać się, bydź na dworze wielkim, na stolec iść, stolec mieć, czynić sobie wczas; potrzebę przyrodzoną odprawować.* seine Nothdurft verrichten. se vuider; lâcher son ventre.
Wyprożnianie, wyprożnienie. Ausleerung; Ledigmachung. inanition, l'action de vuider.
wyprożnienie szkodliwych humorow. Heilk. Abführung der schädlichen Feuchtigkeiten. *Médéc.* évacuation; l'action de faire sortir du corps les humeurs qui nuisent.
wyprożnianie się, odprawowanie przyrodzoney potrzeby. die Verrichtung seiner Nothdurft. décharge, l'action de faire ses afaires.
Wyprożniony. ausgeleert. vuidé, désempli.
Wypruć. *vid.* Wyparam.
Wyprućie. *vid.* Wyproćie.
Wypruty. *vid.* Wyproty.
Wyprzągam, *v. m. F. wyprzęgę.* 1) ausspannen. 2) ausspannen, befreyen. 1) desateler, dételer. 2) délivrer, débarasser de. § 1) wyprzęż konie, woły. 2) wyprzągł go z iarzma, z niewoli; śmierć nas z doczesnych wyprzęże dolegliwośći.
wyprzęgać się. sich ausspannen, sich befreyen. se délivrer, se débarasser de. § z ktorey śię nieweli po dźiś dźień nie wyprzęga.
wyprządz konie. Pferde ausspannen und in den Stall thun. dételer les chevaux pour les mettre dans l'écurie.
wyprządz koni. Pferde zum Futter ausspannen. relaïer, dételer les chevaux pour les afourager en voiage.
Wyprząganie, wyprzężenie. Ausspannen, Ausspann, Ausspannung. l'action de dételer; relais, gîte.
Wyprzały, wygorzały. ausgedürret, ausgetrocknet, vom Acker. brûlé, sec comme un champ.
Wyprzątam, *v. m. F. wyprzatnę.* 1) ausräumen, ausleeren. 2) einen Fluß räumen. 3) abführen die Feuchtigkeit aus dem Leibe. 1) porter dehors; débarasser, vuider un endroit de choses qui nuisent. 2) curer, écurer un fleuve. 3) évacuër; faire sortir du corps les humeurs nuisibles. § 1) wyprzątniy te rzeczy z izby. 2) wyprzątać rzekę,

row. 3) ten purgans żołądek wyprzątnie.

wyprzątaiące lekarstwa. abführende Mittel. évacuatifs, évacuants.

Wyprzątanie, wyprzątnienie. 1) Ausräumung. 2) Heilk. die Abführung. 1) l'action d'ôter d'un endroit les choses qui nuisent. 2) *Médéc.* évacuation. § 1) po wyprzątnieniu gratow mieszkanie będzie wygodnieysze. 2) wyprzątnienie żołądka pełnego purgansem.

Wyprzedaię, Wyprzedawam, } *v. m. F. wyprzedam.* nach und nach verkaufen. vendre peu à peu; débiter beaucoup de choses l'une après l'autre.

wyprzedać się. seine bewegliche Güter verkaufen. aliéner ses fonds, ses immeubles. § wyprzedać się powinien.

Wyprzedzam, *v. m. F. wyprzedzę.* vorkommen, vorgehen. marcher, aller devant; dévancer qu. § koń ten wyprzedzaiąc przyćiera drugiego.

Wyprzeć, *F. wyprzeie.* ausdorren, dürre werden. devenir tout sec, être brûlé de l'ardeur du soleil.

Wyprzęgam. *vid.* Wyprzągam.

Wyprzęgły. *vid.* Wyprzężony.

Wyprzężenie. *vid.* Wyprząganie.

Wyprzężony, wyprzęgły. 1) ausgespannt. 2) befreyt. 1) dételé. 2) délivré; débarassé.

Wyprzyśięgam śię, *v. m. F. wyprzyśięgę.* einen Irrthum abschwören. abjurer une hérese; renoncer publiquement à quelque erreur. § wyprzyśiągł śię heretyckiey nieprawośći.

Wypuklina, kiła. Bruch am Unterleibe. rupture, hergne, descente.

Wypukło, *adv.* wydęto. bauchigt, bauchrund. convèxe; en bosse.

Wypukłość, wydętość. Bauch-Runde, Buckel, getriebene Arbeit. bosson, convèxité, bosse, bosselage, *m.*

wypukłość słupa. der Pfuhl oder Stab, erhabenes Glied am Fuß einer Säule. bosel; un membre rond en forme d'un anneau ou d'un bourelet qui est à la base des colonnes.

Wypukły, wyniosły żłobkowato, dętowyniosły. 1) bucklicht, bauchigt, bauchrund, getrieben. 2) der einen Bruch hat. 1) bossu, convèxe, bosselé. 2) hergneux, qui a une hergne.

wypukła robota. getriebene, erhobene Arbeit, bosselage, *m.* ouvrage embouti; relief.

wypukłe czoło. Apfel-Stirne, ausstehende Stirne. front voûté.

wypukłe oczy. ausstehende Augen, Augen die der Stirne gleich stehen. des yeux à fleur de tête.

Wypustek, *g. a.* Vorsprung, Vorstechung, Absatz, Vorstich. saillie, ressaut, avance.

Wypuszczalny, wypuszczaniu, wysyłaniu służący. das man herausschicken oder herauslassen kan. qu'on peut envoïer ou faire sortir.

wypuszczalne oczy. Augen die beständig herum gehen, alles sehen wollen. des yeux curieux qui furetent, qui se promenent de tous côtez.

Wypuszczam, *v. m. F. wypuszczę.* 1) lassen, herauslassen, gehen lassen. 2) lassen, fahren lassen aus etwas. 3) aus einem Verschluß lassen, in Freyheit setzen. 4) lassen, entlassen aus einer beschwerlichen Pflicht. 5) fahren lassen, gehen lassen, werfen, schießen. 6) einem nachschicken, nachjagen. 7) ausrücken, auslassen, weiter, höher machen. 8) lassen aus dem Herzen, aus dem Sinn; vergessen. 1) laisser sortir, faire sortir, laisser aller qu. d'un lieu. 2) laisser échaper, laisser fuïr. 3) lâcher, relâcher, élargir, défermer, mettre en liberté celui qui étoit fermé. 4) afranchir, dispenser, délivrer d'un devoir onereux. 5) lâcher, tirer, jetter, darder, lancer, décocher. 6) lâcher, envoier, faire courir après ou contre qu. 7) élargir, étendre ce qui est trop resserré, trop étroit, trop haut. 8) éfacer, laisser échaper de son coeur; oublier qu. ch; perdre la mémoire de. § 1) nie wypuść go z izby. 2) z ręki cugle, ptaka wypuśćił. 3) wypuśćić psa, więźnia. 4) wypuśćił ten narod z poddaństwa, poymańcow z niewoli; Papież go z klątwy nie wypuśći. 5) wąż żądło na niego wypuśćił; Jowisz pioruny wypuszcza; strzałę z łuku wypuśćić. 6) wypuśćił za nim, na niego letkie chorągwie. 7) tyie, wypuśćić mu suknią trzeba; wypuśćić dach, wieżę, mur. 8) wypuśćić co z myśli, z serca; nigdy tego z pamięći nie wypuszczę.

wypuśćić ze służby. einen aus den Diensten lassen. congédier, licencier qu; donner congé à qu. § wypuśćić żołnierza ze służby; rzemieślnik chłopca tego z służby wypuśćił.

wypuśćić z prawa. einen Beklagten absolviren, lossprechen. absoudre, déclarer innocent le défendeur.

wypuśćić z poddaństwa. der Knechtschaft entlassen, einen Knecht frey sprechen. afran-

afranchir un esclave, lui donner la liberté.

wypuścić syna z oycowskiey władzy. aus der väterlichen Gewalt lassen. émanciper un fils.

wypuścić z przysięgi. einem den Eyd ererlassen, einen vom Eyde entbinden. dispenser qu. d'un serment, relever qu. de serment.

wypuścić kogo z obietnicy. einen von seinem Versprechen loszählen. rendre à qu. sa parole.

wypuścić ducha. den Geist aufgeben, sterben. rendre l'esprit; expirer, mourir.

wypuszczać miechy. den Wind aus dem Blasbalge treiben. pousser le vent d'un souflet.

wypuścić koniowi cugle. dem Pferde die Zügel schießen lassen. laisser échaper un cheval de la main; pousser le cheval à toute bride, le faire partir de la main.

Wypuszczanie, wypuszczenie. 1) das Herauslassen. 2) die Loslassung eines Gefangenen. 3) Auslassung, Erweiterung. 4) Erhöhung, Vorragung. 5) Auslassung, Erweiterung eines Kleides. 6) das Schießen, Werfen. 7) Freylassung, Befreyung von etwas. 1) l'action de laisser sortir ou aller. 2) relaxation, délivrance d'un prisonnier. 3) élargissement, l'action de rendre plus large, plus étendu. 4) avance, saillie. 5) élargissure d'un habit. 6) l'action de lâcher, de jetter. 7) afranchissement, délivrance de. § 1) wypuszczanie ludźi z miasta zakazano. 2) karano go za skryte więźniow wypuszczenie. 3) wypuszczenie muru. 4) wypuszczenie dachu. 5) wypuszczenie szaty na trzy palce. 6) wypuszczenie piorunow Jowiszowych. 7) wypuszczenie z niewoli, z poddaństwa.

wypuszczenie strzały. Abschießung eines Pfeils. décochement.

wypuszczenie ze służby. Abschied, Abdankung, Entlassung. renvoi, congé, *m.* permission de quiter le service qu'on rendoit.

wypuszczenie ze służby żołnierskiey. Abdankung, Entlaßung aus den Krieges-diensten. licenciment, congé donné aux soldâs de se retirer.

wypuszczenie z prawa; oswobodzenie zażoby. Lossprechung, Entbindung von der Klage. absolution, sentence absolutoire.

wypuszczenie z niewoli. Freylassung eines Knechts. afranchissement; manumission; l'action de mettre un esclave en liberté.

Wypuszczony. 1) herausgelassen, losgelassen aus einem Verschluß. 2) befreyt von etwas. 3) abgeschossen, geworfen. 4) nachgeschickt. 5) ausgelassen als ein Kleid. 6) weiter oder höher gemacht; herausgerückt. 7) vergeßen, aus dem Sinn geschlagen. 1) lâché, relâché, élargi, déferme. 2) afranchi, délivré de. 3) tiré, lâché, lancé, dardé, jetté. 4) lâché, envoié contre qu. 6) élargi comme un habit. 6) élargi, étendu, fait plus large ou plus haut; avancé. 7) échapé du coeur; oublié. § 1) ptaszek z klatki wypuszczony. 2) wypuszczony z niewoli, z przysięgi. 3) trudno wypuszczoną w złośćie hamować strzałę. 4) nieprzyiaćiel wypuszczoną za sobą poraził hordę. 5) kaftan wypuszczony. 6) dach, mur wypuszczony. 7) wypuszczone z serca frasunki.

wypuszczony z poddaństwa. freygelassen aus der Dienstbarkeit. un main-mise; un afranchi; celui qui est mis en liberté.

wypuszczony ze służby. vid. Wysłużony.

wypuszczony z mocy oycowskiey. aus der väterlichen Gewalt gelassen. un émancipé.

Wypycham, *v. m. F. wypchnę.* 1) herausstoßen. 2) fortjagen, aus dem Hause stoßen. 1) faire sortir à force de pousser; pousser, chasser, mettre dehors par force. 2) jetter hors de la maison; mettre dehors, envoier. § 1) wypchniy to z rurki; wypchnąć kogo z izby. 2) wypchnę sługę z domu.

wypychać zęby. die Zähne ausstochern. écurer, nettéier les dens.

Wypychanie, wypchnięćie. das Herausstoßen. l'action de pousser dehors avec force.

Wypytuię, } *v. m. F. wypytam.* ausfragen, ausforschen.
Wypytuię śię, } s'enquerir, s'enquéter de qu; tâter, tourner et virer qu; tirer les vers du nez à qu. § wypytay żony iego, zamysłow iego; nie mogł śię tey taiemnicy na nim wypytać.

i słowka śię na nim nie wypytasz. man kan nicht ein Wort aus ihm bringen. on ne peut tirer un seul mot de sa bouche.

Wyrąbać. *vid* Wyrębuię.

Wyrąbanie. das Aushauen. l'action d'abatre avec quelque instrument à hacher.

wyrąbanie lasu. das Umhauen eines Waldes. exploitation.

Wyrąbany. ausgehauen. abatu par une hache.

Wyrabiam. *v. m. F. wyrobię.* 1) ausarbeiten, zurichten, vollenden. 2) erwerben, verdienen, 3) zu Wege bringen, bewerkstelligen, verschaffen. 4) verarbeiten, zu einer Arbeit verbrauchen. 5) abarbeiten, mit Arbeiten abnutzen. 6) sich einer Sache ausarbeiten lassen. 7) zurichten, zubereiten als Leder. 1) travailler bien, perfectionner, achèver un ouvrage. 2) gagner, aquerir à force de travail. 3) procurer, causer, éfectuër. 4) consumer, user pour un ouvrage. 5) user, détruire, élimer peu à peu à force de s'en servir. 6) laisser bien travailler, bien bouillir comme du vin. 7) manier, passer comme le cuir. § 1) wyrobić, wyprawić mowę, ogrod, posąg. 2) wyrobić sobie żywność. 3) wszystko sobie swoią umieiętnośćią wyrobić może; wyrobił sobie wolność z niewolnictwa; wyrobił mu łaskę u krola. 4) wyrobił wszystkę farbę, glinę, śrebro. 5) wyrobił wszystkie naczynia swoie. 6) wyrobić miod, wino; wyrobić ćiasto dobrze na świeżych drożdżach. 7) skorę wyrobić.

wyrabiaiący żywność. ein Hand-Arbeiter; der sich mit Hand-Arbeit ernährt. un maneuvre; homme de travail; homme de journée, qui ne vit que du travail de sa main.

wyrobić się. 1) ausgähren, sich ausarbeiten als der Wein im Faße. 2) sich ausarbeiten, sich bereiten als das Blut in den Adern. 1) travailler comme le vin lorsque il boût dans le tonneau. 2) se préparer comme le sang dans les veines. § 1) wino się ieszcze nie wyrobiło. 2) pokarm się w żołądku w szary pokarm wyrabia; krew się w żyłach wyrabia.

Wyrabianie, wyrobienie. Ausarbeitung. achèvement, perfection d'un ouvrage. § wyrabianie ogrodow.

Wyrąbiony. 1) ausgehauen. 2) vom Hauen abgenutzt. 1) abatu avec une hache. 2) élimé, usé à force de s'en servir à hacher. § 1) wyrąbiony gay. 2) wyrąbiona śiekiera.

Wyrachować, *F. wyrachuię.* ausrechnen. calculer, suputer.

wyrachować sumę. eine Summe ausrechnen. jetter une somme.

wyrachować się komu. einem Rechnung ablegen. rendre comte à qu. § wyrachował się mu z tey sumy.

Wyrachowanie. Ausrechnung. suputation, comte, *m.*

Wyradzam się, *v. m. F. wyrodzę.* 1) aus der Art schlagen; ausarten. 2) sich übertragen; mager, unfruchtbar werden, sich ausmergeln, vom Acker und Bäumen. 3) aufhören zu werfen, nicht mehr tragen, von Thieren. 1) s'abâtardir, dégénerer; forligner; se relâcher de la vertu de ses ancêtres; se corrompre. 2) s'user, s'éfriter, s'amaigrir; devenir stérile à force de porter; perdre toute sa force et sa vigueur; *parlant d'un champ.* 3) n'engendrer plus; ne faire plus ses petits; cesser de porter. § 1) wyrodźili się od męstwa dawnych Polakow, od przodkow swoich; wyrodźił się z Oyca swoiego, z stateczney przećiw Oyczyznie wiary. 2) wyrodźiło się drzewo, rola, źiemia. 3) ta kokosz, ta owca się wyrodźiła.

Wyrastam, *v. m. F. wyrosnę,* 1) aus etwas wachsen. 2) schießen, schoßen. 3) entwachsen einem Kleide. 4) erwachsen; aus den Kinder-Jahren kommen. 1) croître, naitre, venir, sortir de; surcroitre sur. 2) s'étioler; s'échaper, s'emporter, monter trop haut; pousser trop. 3) croitre comme celui à qui les habits deviennent fort courts. 4) venir, entrer en âge de puberté; sortir d'enfance, marcher sans lisiére. § 1) wyrosły mu rogi z głowy. 2) iuż to źiele na naśienie wyrasta. 3) chłopiec ze wszystkich swoich szat wyrosł. 4) z lat dźiećinnych iuż wyrastasz; z dźiewczyny wyrosła; z chłopca wyrosł.

wyrosł iuż z rozgi. er ist schon der Ruthe entwachsen. il n'est plus sous la ferule, il a quité les chausses, les chausses de page; il a la clé de ses chausses; il est échappé aux chatimens d'enfans.

Wyrastanie, wyrośnienie. 1) das Herauswachsen. 2) das Schoßen der Kräuter. 1) l'action de croître de. 2) l'action de s'étioler. § 1) wyrastanie naśienia z źiemie. 2) wyrastanie źioła nieskutecznemi do lekarstwa czyni.

wyrastanie ćiała. Auswachsung des wilden Fleisches. surcroissance, excrécense; chair superfluë qui croit en quelque endroit du corps.

Wyraz. 1) Ausdruck, Redens-Art. 2) Kunst-Wort. 1) expression, diction. 2) terme d'art, de science. § 1) wyraz dwuwykładny, podły, wysoki. 2) wyraz lekarski, łowczy.

wyraz żartobliwy. ein spaßhafter Ausdruck. un trait de raillerie.

Wyra-

Wyrażam, *v. m. F. wyrażę.* 1) ausdrücken, die Aehnlichkeit treffen. 2) ausſprechen. 3) ausdrücken, beſchreiben. 4) nachahmen, nachäffen, nachmachen. 5) ausdrücken, ſich ausdrücklich vorbehalten. 1) exprimer, répréſenter la reſſemblance, tirer au vif, au naturel. 2) exprimer, prononcer un mot. 3) exprimer, dépeindre, décrire, faire une déſcription. 4) exprimer, contrefaire, copier, imiter. 5) exprimer une clauſe dans un contrat; ſe reſerver qu. ch. § 1) wyraził go malarz dobrze; pieczęć niedobrze wyraziłeś; wyrazić co ręką, głoſem, rzeząc, maluiąc. 2) słowa dobrze, źle wyraża. 3) żal ten wyrazić słowami, piorem niepodobna. 4) wyraził rękę, głos, mowę, poſtać iego. 5) wyraził ten punkt w kontrakćie.

wyraża go podobieńſtwem twarzy, poſtaći. er ſiehet ihm im Geſicht, in der Geſtalt gleich. il le reſſemble de viſage, de taille.

wyrażić chćieć kogo. ſich befleißigen einem gleich zu kommen. tâcher, s'éforcer d'imiter qu; de faire auſſi bien qu'un autre.

wyrażić śię. ſich ausdrücken. s'exprimer.

Wyrażanie czego. das Ausdrücken, Beſchreiben, Nachahmen. expreſſion, l'action d'exprimer, de répréſenter, d'imiter.

Wyrażenie. 1) Ausdruck, Abbildung, Ausdrückung, Vorſtellung. 2) Nachahmung, Nachmachung. 1) expreſſion, répréſentation. 2) imitation. § 1) wyrażenie lwa ſzarpaiącego; rzekł z wyrażeniem wſzelkiey ludzkośći; słow mi na wyrażenie żalu mego nie doſtaie. 2) wyrażenie charakteru, głoſu, mowy iego; wyrażenie ſtylu Cyceronowego.

wyrażenia kogo chęć; przećiwianie śię chwalebne. löbliche Nachahmung, Nacheiferung. belle émulation; noble paſſion d'imiter qu.

Wyrażiſty. leicht auszudrücken, nachzumachen; nachahmlich. exprimable, imitable, qui ſe peut exprimer ou imiter.

Wyraźnie, *adv.* ausdrücklich, deutlich. exprès, expreſſement, d'une maniére expreſſive; diſtinctement, nommement, ſuccintement.

Wyraźność. Deutlichkeit. clarté, évidence, netteté. § wyraźność nauki iego.

wyraźność mowy. Deutlichkeit der Ausſprache. articulation diſtincte.

Wyraźny. 1) ausdrücklich, deutlich, verſtändlich. 2) deutlich, leſerlich. 1) net, clair, diſtinct, ſuccint. 2) liſible, qui ſe peut lire aiſément. § 1) znak to wyraźny; wyraźnemi rozkazał słowy; wyraźna wola iego. 2) wyraźnym piſać charakterem.

Wyrażony. ausgedruckt. exprimé.

Wyręblak. *g. a. vid.* Wyłupek.

Wyrębuię co, *v. m. F. wyrąbię.* viele Sachen aushauen. abatre beaucoup de choſes, les faire tomber par le moïen d'une hache.

wyrąbać las. einen Wald aushauen. exploiter, abatre une forêt.

wyrąbać śiekierę. eine Axt abnutzen. uſer, élimer une hache.

wyrąbać śię. 1) ſich durchhauen, ſich durchſchlagen. 2) ſich vom Hauen abnutzen. 1) paſſer en combatant; ſe faire jour l'épée à la main. 2) s'uſer, s'élimer, ſe détruire à force d'étre emploié à hacher.

wyrąbać co z korzenia. ausrotten. déraciner, extirper, exterminer.

Wyręczam, *v. m. F. wyręczę.* ausbürgen; losbürgen. cautionner qu; délivrer qu; par ſa caution, en étant guarand pour lui. § Boſkie miłośierdźie mię z wieczney wyręczy kary; zaięte bydło wyręczyć; wyręczył go z więźienia.

Wyręczenie. Losbürgung. délivrance de celui, dont on repond, qu'on cautionne. § wyręczenie więźnia, bydła zaiętego.

Wyrobek, *g. wyrobku.* 1) Erwerbung. 2) Verdienſt, Gewinſt, erworbenes Gut. 3) in den Rechten: ein peculium, erworbenes Gut eines Kindes. 1) aquiſition; l'action d'aquerir par ſes ſoins. 2) acquiſition; aquêt, *m.* le bien qu'on aquiert; gain, profit. 3) *droit:* un pécule. § 1) Prawa i ſwobody ſzlacheckie krwawym Przodkow naſzych nam zoſtawione wyrobkiem. 2) każdy śię z wyrobku ſwoiego raduie. 3) wyrobek synowſki w dźiał nie wchodźi

Wyrobiony. 1) ausgearbeitet. 2) gemacht, verfertigt. 3) zugerichtet, zubereitet, nicht roh. 4) von der Arbeit abgenutzt. 5) erworben, mit Arbeit verdient. 6) zu Wege gebracht, ausgewürkt, verſchaft. 1) bien travaillé, élabouré, perfectionné, bien exécuté. 2) fait, achevé. 3) aprété, travaillé, qui n'eſt pas crud. 4) uſé, élimé, détruit à force de s'en ſervir. 5) aquis, gagné, profité à force de travail. 6) fait, éfectué, cauſé, procuré. § 1) dobrze wyrobiona ſztuka rzemieślnicza, z marmuru ko-

kosztowne wyrobione posągi. 2) od natury do tego wyrobiony; ręką ludzką wyrobiona forteca. 3) iedwab wyrobiony i niewyrobiony albo surowy. 4) motyka wyrobiona, robotą wytarta, wygłodona. 5) chleb, żywność wyrobiona, robotą nabyta. 6) wielkie prace i krwią wyrobione zasługi.

wyrobione kopyto. ein abgetretenes Huf. pié dérobé, pié d'un cheval qui s'est usé à force de marcher.

Wyrocznica żydowska. der Gnaden-Stuhl über der Bundes-Lade, wo Gott den Israeliten seinen Willen offenbahrete. Oracle, *m.* Propitiatoire, *m.* c'étoit une partie de temple d'où Dieu faisoit connoître sa volonté aux Israëlites.

wyrocznica Pogańska. heidnischer Tempel wo die Götter antworteten. temple, *m.* un lieu où l'on rendoit des oracles aux païens. § w wyroczniey Bog wyroki żydom, a czart Poganom dawał.

Wyrodek. ein Ausgearteter, der aus der Art schlägt. bâtard, qui dégenère, qui tombe dans un abâtardissement. § matki kruczęta że białase za wyrodki maią; wyrodek w cnotach oycowskich; nie byli to starożytni Oyczyzny synowie ale wyrodkowie.

wyrodek ludzki. ein Unmensch; eine Mißgeburt vom Menschen. un monstre d'homme.

Wyrodzenie się. 1) Ausartung. 2) Ausmergelung des Ackers, Unfruchtbarkeit desselben vom vielen Tragen. 3) Unfruchtbarkeit der Thiere nach vielem Tragen. 1) abâtardissement, l'action de dégénerer. 2) amaigrissement, sterilité d'un champ causée par une trop grande fécondité. 3) épuisement des forces à porter des petits. § 1) wyrodzenie się z cnot synowskich. 2) wyrodzenie się pola, drzewa. 3) wyrodzenie się owiec, krow.

Wyrodziły. } 1) aus der Art geschlagen;
Wyrodzony. } ausgeartet. 2) ausgemergelt, unfruchtbar vom vielen Tragen. 1) abâtardi, qui est dégéneré de. 2) épuisé; qui n'a plus de force, qui ne peut plus porter; stérile à force de porter. § 1) wyrodźili, wyrodzeni to Oyczyzny synowie. 2) drzewo wyrodźiłe; krowa, owca, kokosz wyrodźiła.

Wyrok, *g. a.* 1) Urtheil, Abschied, Ausspruch, Raths-Schluß. 2) Schicksal, Verhängniß. 3) die Antwort eines heidnischen Abgotts. 1) décret, arrêt, décision, sentence, ordre, *m.* 2) destin, destinée, sort. 3) oracle, *m.* reponse que rendoit un faux dieu. § 1) wydać przećiw komu wyrok; nieprzestępny zwierzchność wydała wyrok; wyrok Boski, prorocki. 2) przećiwne okrzyknąć wyroki; szczęśliwe, nieszczęśliwe, niedościgłe mię tu obróćiły wyroki; zawisnym przypisuię wyrokom. 3) wyroki bożkow pogańskich.

wiśi to na wyroku. es ist noch nicht ausgemacht. il n'est pas encore décidé; ce n'est pas une chose arrêtée, avérée. § niech to na wyroku wiśi; wiśi ieszcze na wyroku, kto ma racyą albo nie ma.

wyrokiem czynić o czym. verabscheiden; in einem Raths-Schluß verordnen. ordonner, déclarer par une ordonnance; rendre, prononcer un arrêt, une ordonnance sur qu. ch.

Wyroń, zroń. ein Pferd, das die Kennung verlohren hat. cheval qui a rasé, qui ne marque plus.

Wyronić, *F. wyronię.* 1) verschütten. 2) von Pferden, die Kennung, die Mahl-Zähne verlieren. 1) éparpiller, répandre. 2) raser, ne marquer plus, n'avoir plus les coins creux, *en parlant des chevaux.* § 1) wyronić co z skrzynki, z mieszka. 2) koń ten iuż zęby wyronił.

wyronić się. überschwappen, überlauffen; sich verschütten. se répandre, sortir par dessus, se déborder. § wyroniła mu się z wiadra woda.

Wyrosłek. Aufschießling; junger Kerl. garçon, juvenceau.

Wyrosły. 1) erwachsen, mannbahr. 2) groß gewachsen. 3) ausgewachsen, geschossen. 1) adulte, fait; en âge; d'un âge mûr; qui est crû en âge, qui est venu en âge de discretion. 2) haut, grand, *parlant des arbres.* 3) étiolé, échapé, trop poussé. § 1) wyrosły człowiek; wyrosła z dziewczyny. 2) wyrosłe i wielkosne drzewa. 3) wyrosłe przyćiąć gałęźie; wyrosłe zioła do lekarstwa nie służą.

wyrosły z szaty. der einem Kleide entwachsen ist. celui à qui les habits deviennent fort courts.

Wyrośnienie. *vid.* Wyrastanie.

Wyrostek, *g. a.* Schößling, Sproße. jetton, bourgeon, pousse, rejetton qu'une plante pousse. § wyrostek drzewa, ziela; wyrostek roczny.

Wyrownanie. 1) die Gleichmachung, Ebenung. 2) Richtung nach der Gleichwage.

1) aplaniſſement; l'action d'égaler, d'unir. 2) nivellement, l'action de niveller. § 1) wyrownanie drog nakazano. 2) wyrownanie gruntu środwagą zatrudnia kiedy grunt ieſt obſzerny.

Wyrownany. gleich gemacht. égalé.

Wyrownywam, *v. m. F. wyrownam.* 1) gleichen; gleich, eben machen. 2) gleich kommen. 3) nach etwas meßen, einrichten. 1) dégauchir, aplanir, égaler, unir, raboter; rendre égal. 2) égaler; s'égaler; ſe rendre égal; ſe mettre au niveau. 3) mettre au (de) niveau; niveller, ajuſter, dreſſer avec quelque inſtrument. § 1) rowy trupem, chroſtem, deſkę heblem wyrownał; drogi wyrownano. 2) wyrownać mu w tym nie może; to miaſto naſzemu żadną miarą nie wyrowna; nigdy temu nie wyrowna; wyrownał przodkom ſwoim; życzliwość wyrowna słabośći wymowy moiey. 3) wyrownywać grunt środwagą.

Wyrozumiale, *adv.* verſtändlich, deutlich. exprès, expreſſement, intelligiblement, en termes exprès; ſuccintement.

Wyrozumiały. vernehmlich, verſtändlich, deutlich. exprès, intelligible, expresſif, clair.

Wyrozumiałość. *Wyrozumialność. Verſtändlichkeit, Begreiflichkeit. clarté, netteté

Wyrozumienie. 1) Erkenntniß, Einſicht. 2) Verſtand, Sinn eines Worts. 1) intelligence, connoiſſance, pénétration. 2) ſens, ſignification d'un mot. § 1) ufam, poruczam to twoiemu wyrozumieniu; w niczym niemaſz ſtałego wyrozumienia. 2) wyrozumienie (ſens) mowy; to słowo takie ma wyrozumienie.

wyrozumienie słowne, literalne. der Wort-Verſtand. ſens litéral.

Wyrozumiewam, *v. m. F. wyrozumiem.* 1) erſehen, begreiffen, erkennen, einſehen. 2) einem nachſehen, durch die Finger ſehen. 1) comprendre, voir, entendre, concevoir, pénétrer. 2) fermer les yeux aux actions de qu; avoir de la complaiſance pour qu. § 1) wyrozumiałem to z liſtu twoiego, z ſyna twoiego, że. 2) wielkim ludziom w śiłu rzeczach wyrozumieć trzeba.

Wyrozumnie, *adv.* wyrozumiale. verſtändlich. intelligiblement, ſuccintement, diſtinctement. § wyrozumnie czyta, powiada, piſze.

Wyrozumny, wyraźny. verſtändlich, vernehmlich, leicht zu verſtehen, deutlich. clair, net, évident, diſtinct, intelligible. § wyrozumna mowa; głos wyrozumny.

Wyrugować kogo zkąd, *F. wyruguię.* vertreiben, verjagen. dénicher, déjucher, chaſſer; mettre hors.

Wyrumować co, *F. wyrumuię*, wyprzątać. ausräumen. débaraſſer, vuider un lieu de choſes qui embaraſſent.

wyrumować ſtaw, rzekę. einen Teich, einen Fluß ausſchlämmen. débourber, curer un étang, un fleuve.

Wyruchywam, *v. m. F. wyrucham.* mit hin- und herbewegen etwas herausbringen. faire ſortir, mettre dehors en branlant, à force de ſecoüer. § wyruchać ſtendar, słup, ząb z dźiąsł.

Wyruſza się, *v. m. F. wyruſzy się.* ausgären, ſich ausarbeiten. bien travailler, bouillir. § ćiaſto śię dobrze wyruſzyło.

*Wyrwa. 1) Spötter. 2) Betrüger, Mauſer. 1) moqueur. 2) trompeur, fourbe, qui eſt larron comme une pie.

Wyrwanie. das Herausreißen. arrachement; l'action d'une perſonne qui tire, qui arrache qu. ch. d'un endroit.

Wyryć, *F. wyryię.* 1) ausgraben, auswühlen. 2) ausſtechen, graben, ſchnitzen. 3) *fig.* einprägen, eingraben. 1) tirer de la terre en béchant, en creuſant, en fouillant. 2) tailler, graver, ſculpter. 3) *fig.* graver, tracer. § 1) świnia bulwy z ziemię wyryła. 2) wyryć pieczęć, herb na kamieniu; wyryć posąg z kamienia, z drzewa. **3) wyryć komu co na myśli, na ſercu.

Wyryćie. 1) das Ausgraben. 2) Stich, Schnitzwerk, das Stechen der Figuren. 1) l'action de tirer qu. ch. de terre. 2) gravure, ſculpture, un ouvrage gravé ou ſculpté, ou l'action de graver, de ſculpter.

Wyryſować co, *F. wyryſuię.* abzeichnen, abreißen. deſſiner, faire un plan, un deſſin.

Wyryty. 1) ausgegraben. 2) geſtochen, geſchnitzet. 1) tiré de terre. 2) gravé, ſculpté.

wyryte to na ſercu moim. das iſt in mein Herz gegraben, gepräget. cela eſt gravé dans mon coeur.

Wyrywam, *v. m. F. wyrwę.* 1) herausreißen, entreißen. 2) entreißen, mit Gewalt wegnehmen, abzwingen. 3) ausreißen, befreyen. 1) arracher, tirer qu. ch. par force de. 2) arracher, enlever, ravir, prendre par force. 3) arracher,

racher, tirer, délivrer qu. d'un danger. § 1) wyrwiy ten chwaſt z zagonu, włoſy ſobie z głowy wyrywał. 2) wyrwał mi tę wioſkę. 3) wyrwać kogo od śmierći, z iawnego nieſzczęśćia.

wyrwać komu co z rąk. einem etwas aus den Händen reißen. ravir qu. ch. d'entre les mains à qu.

wyrwać ząb komu. einem einen Zahn ausreißen. arracher, tirer une dent à qu.

wyrwać śię. 1) ſich ausreißen. 2) ſich reiſſen aus etwas beſchwerlichem. 3) mit etwas erſcheinen, hervorſpringen, angeſtochen kommen. 1) s'arracher de. 2) s'arracher, ſe tirer d'un mauvais pas. 3) s'élancer, ſe jetter vers; paroitre avec qu. ch; éclater en. § 1) nie mogłem mu śię wyrwać; z rąk mi śię wyrwał. 2) wyrwał śię z uboſtwa, z niewoli. 3) wyrwał śię przed nim; wyrwał śię kiiem na niego; alić śię tam ktoś z kąta tym argumentem wyrwał; na iaśnią śię wyrwał.

Wyrywanie, das Herausreißen. l'action d'arracher de.

Wyrządzam, *v. m. F. wyrządzę.* ausüben, ſpielen, machen einen Poſſen. faire, jouër un tour, une fâcherie à qu. § wyrządźił mi złość, pſotę, niecnotę, ſztukę, figiel.

wyrządzać cześć komu. anbeten, verehren. adorer, réverer qu.

Wyrzec co, *F. wyrzekę.* ausſprechen, ſagen. prononcer, proferer, énoncer, dire. § wyrzekſzy te słowa odſzedł.

wyrzekam śię czego. etwas aufgeben; ſich begeben, ſich entſagen einer Sache. ſe déſiſter, ſe dévêtir, ſe démettre, ſe défaire de qu. ch; renoncer qu. ch. ou à qu. ch. § wyrzekł śię tytułu krolewſkiego, prawa tego, dobr ſwoich.

wyrzekać śię ſyna, oyca. einen nicht mehr für ſein Kind, für ſeinen Vater erkennen. renoncer, déſavoüer qu. pour ſon enfant, pour ſon pére.

wyrzec śię dźiedźictwa. eine Erbſchaft aufgeben. déguerpir un héritage.

Wyrzeczenie. 1) Ausſprechung. 2) Ausſpruch. 1) prononciation, articulation, expreſſion des mots. 2) propos, énonciation; énoncé, *m.* axiome, *m.* maxime.

wyrzeczenie śię, | Entſagung, Begebung, Losſagung. renonciation, renoncement, déguerpiſſement, déſiſtement, dévêtiſſement.
Wyrzekanie śię. |

§ wyrzeczenie śię prawa, maiętności; wyrzekanie śię Zbawićiela ſwoiego.

wyrzeczenie śię ſyna. Erklärung, daß man ſeinen Sohn nicht mehr dafür erkennet. déclaration par laquelle on déſavoüe, on renonce ſon fils pour tel.

Wyrzeczony. | 1) ausgeſprochen. 2) entſaget, aufgegeben. 1) prononcé, proferé. 2) renoncé, déſiſté.
Wyrzekły. |

ſyn wyrzeczony. ein Sohn, den der Vater nicht für ſein Kind mehr erkennet. un fils que le pére a renoncé pour tel.

Wyrzezać śię. ſich vom Schneiden abnutzen. s'élimer, s'uſer à force de couper. § noż śię wyrzezał.

Wyrznięćie, | *conf.* Wyrzynam. das Herausſchneiden. découpement; l'action de lever une partie du milieu d'une choſe avec un couteau.
Wyrznienie, |

Wyrznięty. ausgeſchnitten. découpé; coupé du dedans de qu. ch.

Wyrzucalny, wyrzutny. leicht herauszuwerfen. aiſé à jetter dehors.

Wyrzucam, *v. m. F. wyrzucę.* 1) auswerfen. 2) werfen als eine Bombe. 3) ausſpielen eine Karte. 4) herausſtoßen, herauswerfen, wegjagen. 5) auslaſſen, ausſchütten ſeinen Zorn über einen. 1) jetter dehors, mettre hors en jettant. 2) jetter, décharger, comme une bombe. 3) jouër une carte. 4) mettre qu. hors de, chaſſer qu. de. 5) décharger ſa colère ſur qu. § 1) wyrzucano pieniądze oknem, towary z okrętu; wyrzuć te śmieći na dwor, więcey ziemi z rowu. 2) wyrzucać bomby z moźdźerza; rura kulę, łuk ſtrzałę wyrzuca. 3) wyrzuć, wyrzućił (zadał) kozerę. 4) wyrzućić kogo z rady, z cechu, z ſwoiey ſpołeczności. 5) wyrzućić gniew, iad ſwoy na kogo.

wyrzućić wodze, cugle. eig. u. fig. den Zügel ſchießen laſſen. *prop. et fig.* lâcher la bride, rendre la bride à. § wyrzućić koniowi cugle, pragnieniom ſwoim wodze.

wyrzucam komu co mam na ſercu. einem ſagen was man auf dem Herzen hat. décharger ſon coeur à qu.

wyrzucam co komu na oczy. einem etwas unter die Augen ſagen, unter die Naſe reiben. faire un reproche cruël à qu; jetter, plaquer à qu. au nez; dire qu. ch. à la barbe de qu.

wyrzuca śię kroſta. eine Hitz-Blatter fähret aus. une puſtule vient, ſe jette dehors.

Wyrzucanie, wyrzucenie. das Herauswerfen. l'action de jetter dehors.

wyrzu-

wyrzucanie się krost. das Ausfahren der Blatter. l'action par laquelle les élevures viennent sur la peau.

wyrzucanie na oczy komu czego. bitterer Vorwurf. reproche fâcheux; reproche sanglant.

Wyrzucony. herausgeworfen. jetté dehors.

wyrzucony żołnierz. weggejagter Soldat. un soldat chassé de sa compagnie.

Wyrzut.
Wyrzutek, *g. a,* } Auswurf, ausgeworfene Sache. épluchure, rebut.

wyrzut pospolstwa. Lumpen-Gesindel. racaille; rebut, lie du peuple.

wyrzut morski, wymiot morski. See-Auswurf. balaieures, *f. plur.*

Wyrzygnąć co, *F. wyrzygnę.* 1) ausbrechen, ausrülpsen. 2) ausspeyen, wieder hergeben. 1) cracher, jetter hors de sa bouche, rendre par la gorge. 2) cracher, rendre ce qu'on a aquis injustement. § 1) wyrzygnął kostkę. 2) wyrzygnął rzecz niesłusznie nabytą.

Wyrzynam, *v. m. F. wyrznę.* 1) herausschneiden, durch einen Schnitt herausnehmen. 2) einschneiden, ausschneiden eine Figur. 3) ausschneiden, aus der Mitte mit einem Messer etwas wegnehmen. 4) ausdrücken, deutlich aussprechen, spielen, sprechen. 1) tailler, tirer par une incision. 2) découper, tailler, figurer avec un couteau. 3) couper du dedans de qu. ch; lever du milieu qu. ch. avec un couteau. 4) exprimer, bien prononcer; bien joüer sur un instrument. § 1) wyrznięto mu kamień z pęcherza. 2) wyrzniy ten obrazek; wyrznął swoie imię na drzewie. 3) wyrznął z chleba srzodek. 4) bez trudności każde wyrzyna słowo; wyrznął piosnkę na skrzypcach.

iak wyrznął oycu z oczu. als wenn er dem Vater aus den Augen geschnitten wäre. il tient de son pére; il ressemble parfaitement à son pére.

iak wyrznął. es ist so schön als wenn es gemahlet wäre. il est trié sur le volet; il est à manger; cela est net comme perle; il est fait à peindre.

wyrznąć na skrzypcach piosnkę. ein Stückchen auf der Geige wohl ausspielen. bien achever un piéce, un chant au violon.

wyrzynać się z drogi. vom Wege abweichen. se détourner de son chemin.

Wyrzynany. gekerbt, eingeschnitten. entaillé, incisé, dentelé.

Wyrzynanie. das Ausschneiden. découpement; découpure.

Wysać. *vid.* Wysysuię.

Wysacz. *vid.* Wysysacz.

Wysączam, *v. m. F. wysączę.* 1) absickern, abtriefen lassen. 2) verschlucken, ausleeren, aussaufen ein Glas. 1) égouter qu. ch; faire dégouter l'eau, faire sortir l'humidité de. 2) avaler, vuider, sucer un verre. § 1) wysącz dobrze śklankę, chustę. 2) rad wysącza flaszki, kieliszki.

Wysadzam, *v. m. F. wysadzę.* 1) ausschiffen, ans Land setzen. 2) niedersetzen als Richter. 3) in die Luft sprengen. 4) aufsprengen, aufbrechen eine Thiere. 5) mit Farben erhöhen, erhaben mahlen, vorstellen. 6) vertreiben, verjagen. 1) débarquer, mettre à terre; faire mettre pie à terre. 2) constituër, établir comme des Juges. 3) faire sauter, jetter en l'air, démolir. 4) forcer une porte. 5) réhausser les endroits d'un tableau par les couleurs. 6) mettre dehors, chasser. § 1) wysadzono ich na ląd; wysadźić woysko z okrętu. 2) wysadźić komisyą na rozsądzenie czego. 3) prochem zamek, mur wysadźić. 4) drzwi wysadźił. 5) malarz ćieniem, farbami iasnemi rzeczy wysadza. 6) wysadźił go z domu.

wysadźić sie czym. prahlen, großthun. se glorifier, faire gloire de qu. ch.

Wysadzenie. 1) Aussetzung, Ausschiffung, Landung. 2) Niedersetzung eines Gerichts. 1) débarquement, sortie de navire 2) constitution, établissement d'un Jugement.

Wysadzony. 1) ausgesetzt. 2) niedergesetzt als ein Richter. 1) débarqué, mis à terre. 2) constitué, établi comme un Juge. § 1) wysadzeni na ląd ludźie. 2) przy wysadzonych dwoch komisarzach z senatu popis czynić nakazano.

Wysać. *vid.* Wysysam.

Wysanie. das Aussaugen. sucement; l'action de vuider une chose par le sucement. § wysanie powietrza z rurki.

Wysany. ausgesaugt. sucé.

Wysarknąć, *F. wysarknę.* ausschlurfen. tirer à petits traits tout le suc qui est dedans, humer, absorber. § wysarkniy to, iaie.

Wyschnienie. Austrucknung. deséchement.

Wyschły. 1) ausgetrucknet, dürr. 2) dürr, mager. 1) deséché, sec. 2) sec, maigre, aténué.

Wyśćie. *vid.* Wyyśćie.

Wyściełam, *v. m. F. wyściełę.* ausstopfen, auspolstern. matelasser, embourrer, farcir, remplir. § wysłał wezgłowie, krzesło włośiem.
Wyściełanie, wysłanie. das Ausstopfen. l'action d'embourrer.
Wyściełony, wysłany. ausgestopft, ausgepolstert. embourré, matelassé.
Wyścigacz. Wett-Läufer, Wett-Renner. coureur; maitre-coureur.
Wyścigam, *v. m. F. wyścignę.* einem nachjagen, nachsetzen; einen einholen, überjagen, einem zuvorkommen. talonner, poursuivre qu; étre toujours sur les talons de qu; dévancer qu; gagner et prendre les devans.
wyścigał, ścigał mię. er jagte mir nach. il me talonna.
wyścignął mię. er hat mich eingeholet. il m'a dévancé, il m'a ateint.
wyścigać się. mit einander um die Wette laufen. courir à l'envi, à qui mieux mieux.
Wyściganie. Nachsetzung, Nachjagung, das Einholen. course après qu; poursuite.
wyścigania plac. Renn-Bahn. lice, carriere où l'on fait les courses.
Wyścigi, *plur.* Wettlauf, Wettrennen. course en lice; le jeu de la course.
poydźmy na wyścigi. wir wollen um die Wette laufen. courons à l'envi.
Wyścignienie. Uiberjagung, Einholung. poursuite achevée.
*Wysep, *g. wyspu*, wyspa. eine Insel. île.
Wysepka. ein Inselchen. islot, islet, petite île.
Wysepiasty. *vid.* Wyspiasty.
Wysepny. 1) eine Insel betreffend. 2) Aufseher einer Insel. 1) d'île, qui concerne une île. 2) intendant d'une île.
Wysforować. *vid.* Wysworować.
Wyśiadam, *v. m. F. wyśiądę.* 1) aussitzen, aussteigen. 2) aus einem Schiffe steigen. 3) eine gewiße Zeit im Gefängniß, im Pacht aussitzen, absitzen. 4) ausbrüten Eyer. 1) décendre, sortir d'un chariot, mettre pié à terre. 2) décendre d'un navire; débarquer, se des-embarquer. 3) demeurer un certain tems dans la prison, dans une ferme. 4) faire éclorre ses oeufs. § 1) wyśieść z karety. 2) wyśiadł z łodźi, z okrętu. 3) arendarz ieszcze swoich lat nie wyśiedźiał; wyśiadszy swoie lata w więźieniu odiechał; głownik ma wyśiedźieć wieżą. 4) kura swoy płod wyśiadła.
wyśiedźieć się. sich vom vielen Brüten abmatten. épuiser ses forces à force de couver. § kokosz się wyśiedźiała.
nie wyśiedźi się nikt przed nim. niemand hat für ihm lange Friede. personne ne peut étre long tems en repos devant lui.
Wyśiadanie. das Aussteigen aus einem Schiff. la décente d'un vaisseau.
Wyśiekacz. 1) Eisenfreßer, Schläger. 2) ein Römischer Fechter. 1) gladiateur, homme d'épée, bonne épée. 2) gladiateur Romain.
Wyśiekam, *v. m. F. wyśiekę.* 1) auspeitschen. 2) weghauen, mit dem Sebel vertreiben. 1) fouëtter comme il faut; fustiger qu. 2) chasser à coups d'épée. § 1) wyśiec chłopca trzeba. 2) wyśiekł wszystkich na głowę.
kuflem kogo wyśiec. einen mit vielem Saufen vertreiben; niedersaufen. chasser qu. à force de le faire boire; mettre qu; à côté.
wyśiec się. 1) sich durchhauen. 2) sich durchbeißen. 1) se faire jour l'épée à la main. 2) se faire jour à coup de langue; réussir à force de quereller. § 1) wyśiekł śię mężnie. 2) wyśiekł śię językiem, wymowkami; wie iak śię wyśiec.
wyśiekł śię nogami, piętami. er hat das Hasen-Panier ergriffen. il a gagné au pié, il a gagné le haut.
Wyśiew, } to co śię wyśiało. die
Wyśiewek, *g. u.* } Aussaat, gesäeter Saamen. semence semée.
wyśiewki, plur. Uiberkehre; Auswurf schlechter Körner. les criblures du grain.
Wyśiewam co, *v. m. F. wyśieię.* 1) durchsieben. 2) aussäen. 1) cribler, tamiser, sasser; passer au sas, au travers du crible. 2) semer, jetter une semence sur de la terre. § *1) wyśiewać (prześiewać) ziarna. 2) wyśiał korzec naśienia.
Wyśilam co, *v. m. F. wyśilę.* 1) erzwingen. 2) entkräften, erschöpfen, schwächen. 1) obtenir par force, forcer qu. à, arracher qu. ch. de. 2) afoiblir; épuiser, abatre, diminuer les forces. § 1) wyśilisz to na nim. 2) choroba go wyśiliła.
wyśilić się. 1) sich entkräften, matt werden. 2) sich übertragen, sich ausmergeln, vom vielen Tragen oder Schoßen unfruchtbar werden. 1) s'afoiblir, s'épuiser; perdre ses forces. 2) devenir sterile à force de porter, à force de s'étioler; perdre sa vigeur en poussant trop de feuilles ou des branches. § 1) strzała

śię wyśiliła; rozum śię iego wyśilił. 2) wyśila śię zboże, drzewo.

Wyśilanie, wyśilenie. Erschöpfung, Entkräftung. épuisement, afoiblissement, diminution de forces, de vigueur; abatement.

Wyśilony. 1) erschöpft, entkräftet. 2) übertrieben, gezwungen als eine Redens-Art. 3) ausgemergelt, unfruchtbar vom vielen Tragen. 1) épuisé, afoibli, abatu. 2) outré, forcé comme une expression. 3) épuisé, devenu sterile, amaigri de trop de fruit. § 1) wyśilony rozum; wyśilona umieiętność, ćierpliwość; wstydźi śię, widźieć wyśiloną moc dobroczynnośći swoiey. 2) wyśilonych zażywa expresyy. 3) wyśilona rola; wyśilone drzewo.

Wyskakowanie, wyskoczenie zkąd. das Herausspringen. l'action de sauter dehors.

wyskakowanie od wesela. Freuden-Sprünge. tressaillement de joie.

Wyskakuię, *v. m. F. wyskoczę.* 1) hervorspringen, herausspringen. 2) auflaufen, ausfahren als eine Beule. 1) sauter en avant; sauter dehors; sortir d'un lieu en sautant. 2) naître; sortir de la terre, de la peau; venir sur la peau comme une bosse. § 1) wyskoczył z nawy na ląd, z izby do śieni; wyskoczył z szeregu. 2) guz mu na czele wyskoczył; goźdźik pachnący tu wyskoczył.

wyskakuię od wesela. vor Freuden hüpfen. sauter de joïe; tressaillir d'alegresse, de joïe.

Wyskoczenie. *vid.* Wyskakowanie.

Wyskoczek, *g. wyskoczka.* leichtes, unzeitiges Korn im Getreide. avorton; un grain trop léger qui n'est venu à sa juste grandeur. § wyskoczki nie zdadzą śię do naśiennego zboża, bo na zagonie zgniią; w ziarnie wiele śię znayduie wyskoczkow.

Wyskoczny. hervorspringend, ausfahrend. qui se jette dehors; saillant; qui avance, qui saute, qui pousse en dehors. § wyskoczne z drzewa latorośle.

Wyskok. 1) Bauk. Hervorragung, Vorsprung, Vorstechung. 2) Schuß des Wassers. 1) *Archit.* saillie, avance. 2) saut, jet d'eau. § 1) mur z wyskokiem albo z wypuszczeniem. 2) wyskok wody z rury.

Wyskrobanie. das Auskratzen, Ausschaben. l'action de ratisser.

Wyskrobany. ausgekratzt, ausgeschabt. raclé, ratisse, ôté avec un fer.

Wyskrobuię, *v. m. F. wyskrobię.* 1) ausschaben, auskratzen. 2) mit einem Feder-Messer ausschaben. 1) ratisser, racler; emporter le superflu d'une chose avec un fer. 2) éfacer avec un canif. § 1) wyskrob mech z drzewa. 2) wyskrobać słowo, wiersz.

Wyskubać, *F. wyskubię.* 1) Federn ausrupfen. 2) auszupfen, ausrupfen Haare, Wolle. 3) einen berupfen; eines Vermögen mit Unrecht an sich bringen. 1) plumer un oiseau, lui arracher les plumes. 2) tirer, arracher le poil, la laine. 3) plumer, apauvrir, ronger qu; arracher, ôter du bien à qu. § 1) wyskubł ptakowi piora. 2) wyskubał mu brodę, włosy. 3) ten wszystkie nasze wyskubie dostatki; wyskubano go.

Wyskwarzyć co. auspregeln, auskreischen. frire qu. ch. dans une poêle jusqu'à ce que toute la graisse en est sortie.

Wyskwarzony. ausgepregelt. separé de la graisse à force d'être frit. § skwarki dobrze wyskwarzone.

Wyskwierczyć co na kim, *F. wyskwierczę.* etwas von einem auswimmern, mit Gewimmer erhalten, erbitten. obtenir qu. ch. de qu. à force de gemir, de se plaindre.

Wyślakować. *vid.* Wyszlakować.

Wyślamować co. ausschlämmen. curer, dégorger.

Wyślamowanie. Ausschlämmung. dégorgement; l'action de curer une eau.

Wysłanie, wysyłanie. Absendung, Abordnung eines Boten, Gesandten. envoi, députation de députez, d'ambassadeurs vers qu. § wysłanie posłow na seym.

Wysłanie, wyśćielanie. Ausstopfung, Auspolsterung. l'action d'embourrer, de remplir de bourre, de paille.

Wysłany. abgeordnet, abgeschickt. envoié, députe. § wysłani komisarze na rozsądzenie tey sprawy.

Wysłany, wyśćielany. ausgestopft. embourré, rempli de bourre, de paile.

Wysławiacz. Lob-Sprecher, Lobes-Erheber. panégiriste, loüeur; qui donne des loüanges excessives.

Wysławiam co., *v. m. F. wysławię.* preisen, loben, ausstreichen. vanter, proner, prêcher, préconiser qu; donner des éloges à qu.

wysławić śię. 1) etwas rühmen. 2) sich rühmen, prahlen. 1) loüer qu. ch; se loüer de qu. ch. 2) se vanter, se glorifier de. § 1) wysławić śię dosyć nie mogę z iego łaskawośći. 2) nie wysławia śię z tego.

Wysławianie, wysławienie. Preisung, Lobes-Erhebung. éloge, *m.* préconisation.

Wysławiony. gepriesen, sehr gelobet. préconisé, loüé.
Wyśledźić, *F. wyśledzę. vid.* Wytropić.
Wyśliznąć śię. *F. wyśliznę.* 1) herausschlupfen. 2) entkommen; durchschlupfen, durchwischen. 1) échaper, glisser de. 2) échaper un (à un) danger; se sauver, se tirer de. § 1) z rąk śię węgorz wyśliznął. 2) chćiał śię wyśliznąć; nie wyśliźnie śię z tego niebezpieczeństwa.
*Wysłowić co, *F. wysłowię.* wypowiadam. mit Worten aussprechen, ausdrücken. exprimer; répréſenter par des paroles.
Wysłowiony. 1) aussprechlich. 2) mit Worten ausgedruckt. 1) exprimable, qu'on peut exprimer. 2) exprimé; exprimé par des paroles.
Wysłuchać, *F. wysłucham.* 1) erhören. 2) aushören, zu Ende hören. 3) in den Gerichten: abhören, verhören. 4) aushorchen, behorchen. 1) éxaucer; ouïr, écouter favorablement; ouïr, entendre qu. 2) écouter tout; entendre d'un bout à l'autre. 3) *en terme de Palais:* interroger, recenser, examiner. 4) écouter, épier; être aux écoutes. § 1) wysłuchał Bog modlitwę moię; wysłuchać prosżącego. 2) wysłuchay go, mowy iego. 3) sędźia obie powinien wysłuchać strony. 4) obawiam śię, aby nieprzyiaćiel iaki nasżey nie wysłuchał rady,
Wysłuchacz. Erhörer. celui qui éxauce.
Wysłuchanie. Erhörung. l'action d'éxaucer.
Wysłuchany. erhört. éxaucé, ouï, écouté.
Wysługa, wysłużone. 1) Verdienst, Gewinst, Lohn, Belohnung. 2) Dienst, Gefallen. 1) gain, recompense, salaire, *m.* 2) service, *m.* plaisir qu'on fait à qu. § 1) żołnierz często miasto wysługi okaleczone odnośi członki. 2) do wszelkiey gotow iestem Was Pana wysługi.
Wysługuię co, *v. m. F. wysłużę.* verdienen, mit dienen erwerben. gagner par son service.
wysłużyć; wysłużyć śię. 1) die Jahre ausstehen, eine gesetzte Zeit dienen. 2) einem dienen, einen Gefallen erweisen. 1) faire son aprentissage, être en aprentissage, faire son tems; servir un tems reglé pour aprendre quelque métier. 2) servir qu; rendre service, faire plaisir à qu. § 1) wysłużył śię, wysłużył u kupca. 2) w każdey śię okazyi Was Panu wysłużę; wysłużyć iestem powinien, tylko że niektore zatrudniaią zabawy.
Wysłużony, wolny od służby. ausgedienet; der nicht mehr dienen kan oder seine Zeit ausgedienet hat. qui ne peut plus servir, qui a fait, qui a achevé son tems de service; qui est émérité. § wysłużony żołnierz, sługa.
Wysmagać kogo, *F. wysmagam.* 1) ausstäupen; den Staupen-Schlag geben. *2) auspeitschen. 1) fustiger un criminel, lui donner le foüet par la main du bourreau. *2) fustiger, fesser, foüeter qu; donner le foüet à qu. § 1) wysmagano występcę po rynku, po ulicach.
Wysmaganie. Staupen-Schlag. la fustigation d'un criminel.
Wysmaganiec, *g. wysmagańca.* ein Gestäupter. celui qui a le foüet par la main du bourreau.
Wysmażyć co, *F. wysmażę.* auspregeln. faire sortir la graisse d'une chose qu'on grille dans une poêle. § wysmażyć tłustość.
Wyśmianie. das Auslachen. risée, huée, dérision, raillerie. § na publiczne zasłużył wyśmianie.
Wyśmiany. ausgelacht. raillé, poursuivi d'une risée; hué.
Wyśmienićie, *adv.* vortreflich. excélemment, admirablement.
Wyśmienitość. Vortreflichkeit. excélence.
Wyśmienity. treflich, vortreflich. excélent, exquis, admirable. § wyśmienita piękność; wyśmienita od alabastru robota.
Wyśmiewam kogo, *v. m. F. wyśmieię.* auslachen. rire, railler qu; se moquer de. § wyśmiano go.
Wysmukły. 1) glatt, ohne Runtzeln. 2) geschniegelt, geputzt. 3) rein, ausgelesen. 1) uni, aplani, qui n'a point de rides. 2) trop paré, orné, agencé. 3) pure, trié. § 1) twarz wysmukła. 2) wysmukły iak panienka. 3) wysmukłe zboże.
Wysmukuię, *F. wysmuknę, wysmukam.* 1) auslesen, aussuchen, absondern. 2) ausputzen. 1) trier; séparer. 2) agencer; parer trop. § 1) wysmukać żyto z pszenice. 2) corkę swoię na wesele wysmuknęła.
wysmuknąć ręce. die Arme aufstreifen, entblößen. se rebrasser; rehausser et retrousser ses manches.
wysmuknąć śię. sich schniegeln, sich ausputzen. s'agencer; se parer, s'ajuster trop. § niech śię naybarźiey wysmuknie sowa, sokoła nie doydźie.

Wysnuć,

Wysnuć, *F. wysnuię*, osnowę odpleść. aufzetteln, auffasen. éfaufiler, éfiler; défaire, détacher les fils.
** Wyśny. hoch, oberer. haut, d'en haut. § patrz na rzeczy wyśne i spodnie.
Wysoce, *adv.* hoch-, sehr. très, bien. § wysoce uczony.
* Wysoczki. sehr hoch. très haut.
Wysoki. 1) hoch. 2) hoch, erhaben. 3) hoch, großmüthig. 4) hoch, hell, von Farben. 1) haut, qui est élevé de la terre. 2) haut, sublime, élevé. 3) haut, magnanime, généreux, noble. 4) haut, qui est haut en couleur. § 1) od niego wyższy; kościoł, dom, drzewo wysokie; wysokie w pokoiach bywaią okna. 2) wysoki honoru stopień; wysoki stan, urząd, wyraz, koncept. 3) wysoki umysł. 4) wysoki kolor.
wyższy. höher. plus haut.
wyższy ode mnie na głowę. er ist einen Kopf höher als ich. il me passe d'une tête.
naywyższy. vid. Naywyższy.
Wysoko, *adv.* 1) hoch. 2) hoch, erhaben. 1) haut, d'une maniére haute. 2) haut, sublimement. § 1) wysoko buduie; sokoł wysoko lata; wyżey kogo pomknąć; wysoko śiedźi. 2) wysoko myśli, pisze.
Wysokolotny. der hoch flieget. qui vole fort haut; qui a le vol fort haut; qui prend son vol fort haut.
Wysokonosy. 1) hochnäsig. 2) stolz, hochmüthig, der die Nase hoch trägt. 1) qui a le nez fort haut. 2) ambitieux, orgueilleux; celui qui leve la crète.
Wysokość. 1) Höhe. 2) Hoheit, Erhabenheit. 3) Hoheit des Geistes. 1) la hauteur, élevation. 2) le sublime, la sublimité des pensées. 3) la grandeur d'ame. § 1) wysokość drzewa, wieży. 2) wysokość stanu, konceptu. 3) wysokość umysłu.
wysokość osi niebieskiey. die Polus-Höhe. l'élevation du Pole.
wysokość koła. der Durchschnitt, die Höhe eines Rades. le diamètre ou la hauteur d'une roue.
Wyspa. 1) eine Insel. 2) Kriegsbauk. der Cavalier. 1) une île. 2) *Fortif.* cavalier. § 1) wysep tam wiele.
wyspa wodą nieobeszła; połwyspy. eine Halb-Insel. presqu'île; peninsule.
Wyspać się. *vid.* Wysypiam się.
Wyspany. ausgeschlafen. qui a dormi tout son soul; qui a dormi assez.
wyspane oczy. verschlafene Augen. des yeux pleins de sommeil.

Wyspiarz. Innwohner einer Insel. un insulaire; qui habite une île.
Wyspiasty, wyspy maiący. das viel Inseln hat. plein d'îles.
Wyśpiegować co, *F. wyśpieguię.* ausspioniren. découvrir en épiant.
Wyśpiewuię, *v. m. F. wyśpiewam.* 1) künstlich absingen. 2) aussingen, ein Lied endigen. 3) aussagen, ausbeichten, verrathen. 1) chanter par mésure. 2) finir, achèver son chant. 3) dégoiser, révéler, déceler, découvrir. § 1) wyśpiewać pieśń. 2) iuż piosnkę wyśpiewał. 3) wyśpiewał cośiś na niego.
wyśpiewać śię. sich müde singen. devenir las à force de chanter; être las de chanter.
* Wyspokoić śię. *vid.* Wysypiam śię.
Wystaię, *F. wystanę.* treten aus einem Stand, solchen verlassen, aufgeben. se départir de; quiter, abandonner un état; renoncer à une profession. § wystał z rzemiesła, z kupiectwa, ze szkoły, z cechu.
wystać z zakonu, z klasztoru. aus dem Kloster treten. quiter le froc; jetter le froc aux orties; quiter l'habit de Réligion.
wystaie śię wino, piwo. vid. Wystawa śię.
Wystały. ausgelegen, klar, von Getränken. rassis, réposé, clarifié, déchargé de lie.
Wystanie. Austretung aus einem Stand, dessen Aufgebung. renoncement; l'action de quiter une profession. § wystanie z rzemiesła, z zakonu.
Wystarczam, *v. m. F. wystarczę.* 1) einem gewachsen seyn, nachkommen. 2) zureichen, genung seyn. 1) être sufisant pour faire une chose; égaler qu. en; travailler, faire tout aussi vite qu'un autre. 2) fournir, sufire, être sufisant à qu. ch. § 1) wystarczyć za nim (mu) niemogę. 2) sukno do płaszcza nie wystarczyło; wystarczy to wino na bankiet.
Wystarzałość. hohes, schwaches Alter. décrépitude; âge décrépit.
Wystarzały. 1) alt, abgelebt, schwach vor Alter. 2) alt, ungebräuchlich, verlegen. 1) décrépit, tout usé; passé; qui a perdu ses forces à cause de la vieillesse. 2) usé, passé, vieux, aboli, qui est hors d'usage. § 1) wiek, starzec wystarzały. 2) słowa ożywia wystarzałe.
wystarzały z rozumu. kindisch vor Alter. un vieux radoteur.
Wystarzeć śię, *F. wystarzeię.* 1) sehr alt werden; vor Alter von Kräften kommen, sehr schwach werden. 2) abkommen,

men, aufhören gebraucht zu werden. 1) devenir fort vieux; s'uſer, perdre ſes forces dans la vielleſſe, ſe paſſer. 2) paſſer; être aboli, être hors d'uſage.

wyſtarzał się z rozumu. er iſt vor Alter kindiſch geworden. il radote; il a perdu ſa vigueur et ſes forces d'eſprit; c'eſt un radoteur.

Wyſtąpienie. *vid.* Wyſtępowanie.

Wyſtąpiony. herausgetreten. ſorti; qui a mis le pié dehors.

*Wyſtawa. *vid.* Zakład.

Wyſtawa się, *F. wyſtoi się.* ſich lagern, ausliegen, ſich ſetzen. ſe raſſeoir, ſe repoſer, s'éclaircir, ſe décharger. § wyſtało się piwo, wino.

Wyſtawiam, wyſtawuię. *v. m. F. wyſtawię.* 1) ausſetzen, ausſtellen. 2) aufführen, aufbauen, ſetzen als eine Säule. 3) ſetzen, geben in Gefahr. 4) ſtellen, liefern, überliefern. 5) aufrichten, ſtiften. 1) mettre hors, poſer hors; expoſer; placer, dreſſer. 2) élever, dreſſer, ériger, conſtruire. 3) expoſer, mettre au hazard. 4) livrer, remettre, rendre, procurer. 5) ériger, former, fonder, établir; mettre ſur le pié. § 1) wyſtawić chorągiew, znak, cel; wyſtaw to na słońcu. 2) wyſtawił kościoł, budynek, wał, mur, okopy; wyſtawiać słup; kolos mu wyſtawiono. 3) wyſtawić kogo na zły raz, na pośmiewiſko, w niebezpieczeńſtwo. 4) piękną wyſtawił książkę; nie kwitowałem go aż mi towar wyſtawił. 5) liczne wyſtawił woyſko; regiment konny wyſtawił; wyſtawiono tam ſzpital sławny.

wyſtawiać co na przedaż. etwas zum Verkauf darſtellen; auskramen. expoſer en vente, mettre en vente, en (à) l'étalage; étaler.

wyſtawiać na nierząd. der Unzucht darſtellen. proſtituer quelqu'une; livrer quelqu'une à quelque homme, au déréglement.

wyſtawić co na widok. eig. u. fig. ans Licht ſtellen. *fig. et prop.* mettre au jour, à la lumiére.

wyſtawić Nayświętſzy Sakrament. das heilige Sacrament ausſetzen. expoſer le Saint Sacrement.

wyſtawić na nogi. wieder aufhelfen, forthelfen. mettre ſur le pié.

wyſtawić co na słońce. etwas an die Sonne ſtellen. expoſer qu. ch. au ſoleil.

wyſtawić drzwi. die Thüre ausheben. faire ſortir, dépendre, détacher des gons une porte.

wyſtawić przed oczy. vor Augen ſtellen. mettre devant les yeux; faire voir; expoſer à la vuë.

Wyſtawianie, wyſtawienie. 1) Ausſetzung, Ausſtellung. 2) Aufführung, Aufrichtung eines Gebäudes, einer Säule. 3) Lieferung, Stellung. 1) la montre d'une choſe, l'action de l'expoſer; étalage, *m.* 2) conſtruction, expoſition d'un bâtiment; l'action de dreſſer, d'ériger, de conſtruire. 3) établiſſement, l'action par laquelle on forme, on érige qu. ch. 4) livraiſon; l'action de livrer qu. ch. § 1) wyſtawianie na widok. 2) wyſtawienie budynkow, muru, wału, moſtu; wyſtawienie komu poſągu, kolosu. 3) wyſtawienie dwuch regimentow konnych uchwalono. 4) po wyſtawieniu towarow rzemieślnikowi zapłacą.

wyſtawienie Nayświętſzego Sakramentu. Ausſetzung des Heiligen Sacraments. expoſition; l'expoſition du Saint Sacrement.

wyſtawienie na nierząd. Ausſtellung zur Unzucht. l'action par laquelle l'on abandonne une femme à une vie déréglée.

wyſtawienie na przedaż. Auskramung, Darſtellung zum Verkauf. étalage, *m.*

Wyſtawiony. 1) ausgeſtellt, ausgeſetzt, dargeſtellt. 2) aufgeführt, gebaut, geſetzt, aufgerichtet. 3) geſtellt, geliefert. 4) errichtet, geſtiftet. 1) expoſé, mis dehors. 2) conſtruit, érigé, dreſſé, poſé. 3) remis à tems; livré. 4) érigé, mis ſur le pié, établi, fondé. § 1) wyſtawiona chorągiew. 2) budynki wyſtawione; słup wyſtawiony. 3) robota na czas wyſtawiona. 4) wyſtawione na cwiczenie młodźi ſzkoły.

wyſtawiony na przedaż. ausgekramt, zum Verkauf dargeſtellt. étalé; mis à l'étalage, en vente.

Wyſtawnie, *adv.* ehrgeitziger Weiſe; hochtrabend. ambitieuſement; avec faſte, par oſtentation, d'une maniére trop afectée, trop recherchée. § wyſtawnie mowi, piſze.

wyſtawnie co czynić. etwas aus Ruhmſucht thun. faire qu. ch. avec un empreſſement afecté, par oſtentation.

Wyſtawność. ſonderbarer Fleiß, wodurch man ſich will ſehen laſſen; Ruhmſucht; Großthun. afectation, montre, parade; faſte, *m.* aparence; oſtentation, air de vanité.

Wyſtawny. 1) affectirt, gar zu gekünſtelt, ruhmſüchtig. 2) ſchwülſtig, hochtrabend, von einer Schreibart. 1) trop recherché; trop étudié, afecté, faſtueux; plein

plein de faste et d'ostentation. 2) enflé, *en parlant du stile.* § 1) wystawną narabia cerą; umysł wystawny. 2) wystawna mowa.
Wystawuię. *vid.* Wystawiam.
**Występ. } Uibertretung, großer
Występek, *g. u.* } Fehler. crime, *m.* faute énorme; forfait. § swoy występ cudzą krzywdą barwi; wielki popełnił występek.
występek przećiw prawom. Mißhandlung wider die Gesetze. contrevention.
Występca. Uibertreter. infracteur, violateur, contrevenant; celui qui commet un crime, une faute.
Występny. 1) zu Uibertretungen geneigt. 2) der etwas begangen hat; verschuldet. 1) enclin aux crimes; qui a du panchant à commettre des fautes. 2) contrevenant, qui a commis un crime. § 1) umysł występny. 2) karać występnego; występnych ludźi wolno pusczano.
Występowanie, wystąpienie. Heranstretung, Vortretung, Austritt. le sortir; la sortie d'un endroit en faisant des pas.
występowanie, wyrzucanie się, wysypanie się krost. das Ausfahren der Blatter. l'action par laquelle les élevures, les pustules viennent sur la peau.
Występuię, *v. m. F. wystąpię.* 1) heraustreten. 2) ausgehen; aus den Hause gehen. 3) hervortreten, erscheinen, treten. 4) austreten, weit treten einen Schuh. 5) übertreten. 6) treten als der Zorn ins Gesicht. 1) sortir du dedans; sortir, s'en aller d'un endroit. 2) sortir; s'en aller; sortir de la maison. 3) venir, paroitre, se rendre. 4) tourner, élargir un soulier. 5) faire, commettre une faute, un crime; forfaire, contrevenir à. 6) se peindre, monter, paroitre sur le front, sur le visage comme la colère. § 1) wystąpił z karety, z izby w śień. * 2) nie wystąp, nie wychodź z domu. 3) na plac, w pośrzodek, na widok wystąpił. 4) trzewiki, bot ten wystąpił. 5) wystąpił przećiw prawom. 6) wystąpił na niego trunek; występuie mu bol, radość na twarz.
wystąpić ze służby. aus den Diensten treten. sortir de condition, de service.
występować z miary. die rechte Maß überschreiten; über die Schnur hauen. passer les bornes; excéder.
**wystąpić, ustąpić z drogi.* den Weg verfehlen. s'écarter de son chemin.
Wystoieć, *v. m. F. wystoię.* 1) mit stehen etwas erhalten. 2) ausstehen die Jahre. 1) obtenir qu. ch. à force d'être debout, de faire la cour servilement. 2) faire son aprentissage, son tems pour aprendre un métier. § 1) wystał u dworu ten urzędźik; nie wystoisz tu nic. 2) wystoieć lata u rzemieślnika.
wystoieć śię. sich müde stehen. se lasser à être debout.
wystało śię wino, piwo. vid. Wystawa się.
Wystrachany. bestürzt, sehr erschrocken. surpris, éfraié.
Wystraszyć, *F. wystraszę.* 1) mit Drohungen erhalten; abpochen, abdrohen. 2) wegscheichen, ausscheichen, mit Drohungen verjagen. 1) obtenir, excroquer par menaces. 2) épouvanter, chasser qu. par menaces. § 1) wystraszył na nim te rzecz. 2) wystraszył nieprzyiaćiela z miasta.
Wystrawować. beköstigen. nourrir, entretenir, alimenter qu; donner les alimens à qu.
wystrawować się. sich beköstigen. s'alimenter, s'entretenir.
* Wystrychnąć, *F. wystrychnę*, wyrażam. abschildern, abmahlen, ausdrücken. peindre, exprimer, dépeindre.
Wystrzegam śię czego, *v. m. F. wystrzegę.* sich in Acht nehmen, sich hüten, sich vorsehen. se garer, se garder de; se donner de garde de; être en garde contre.
Wystrzelam, *v. m. F. wystrzelę.* 1) lösen, abschießen ein Feuer-Gewehr. 2) abdrücken einen Pfeil. 3) herausschießen als der Bliz, ein Qvell. 1) décharger, tirer une arme à feu. 2) décocher, tirer une flêche. 3) sortir avec véhémence; se jetter, s'élancer, rejaillir. § 1) wystrzelić działo, pistolet, kulę z muszkietu. 2) wystrzelić z łuku strzałę, bełt z kusze. 3) zdroy z opoki wystrzelił; piorun z obłoku wystrzelił.
* *wystrzelił, ućiekł z domu.* er ist davon gelaufen; er hat Haus und Hof im Stich gelassen. il a enfilé la venelle; il a délogé sans trompette; il a fait un trou à la lune; il s'est évadé.
Wystrzelenie. 1) Abfeurung. 2) Abschiessung eines Pfeils. 3) das Springen, Schießen als des Wassers. 1) la décharge, un coup d'arme a feu tiré. 2) l'action de décocher une flêche. 3) rejaillissement; l'action de rejaillir, de sortir avec véhémence.
Wystrzelony. gelöset, abgefeuert, abgeschossen. déchargé, tiré, décoché.

Wystudzam, *v. m. F. wystudzę.* kalt machen. refroidir; faire devenir froid. § nie wystudzay izby; wystudził łaźnią.

Wysuwam co, *v. m. F. wysunę.* herausschieben. pousser, faire avancer dehors; faire glisser dehors; tirer dehors en faisant glisser.

wysunać się. 1) entwischen, fallen aus den Händen. 2) schnell laufen, herzuspringen. 1) échaper, se glisser, tomber des mains. 2) se jetter, se lancer, courir vers qu. § 1) wysunął mi się z rąk zegarek; wysunęło się dziecię z łona na ziemię. 2) co żywo się przeciw niemu wysunęło.

Wysuszam co, *v. m. F. wysuszę.* austrucknen. dessécher, sécher; faire sécher; tarir.

Wyswarzyć co, *F. wyswarzę.* auszanken, auspochen. impétrer qu. ch. à force de quereller, de gronder.

Wyświadczam, *v. m. F. wyświadczę.* 1) erweisen, bezeugen, ausüben. 2) mit seinem Zeugniß aushelfen. 1) témoigner, faire; faire voir; faire éclater. 2) déposer, témoigner en faveur de qu; assister, sécourir qu. de son témoignage. § 1) wyświadczyć komu ućiechę, posłuszeństwo, łaskę. 2) wyświadczał go w tey sprawie, ale sądy tego świadectwa nie przyięły.

wyświadczać się. Zeugen haben, Zeugen angeben. avoir des témoins.

Wyświadczenie. Erweisung, Bezeugung. témoignage, *m.* marque, preuve. § wyświadczenie komu przyiaźni, posłuszeństwa.

Wyświadczony. erwiesen, bezeugt. témoigné, fait.

Wyświecić kogo, *F. wyświecę.* des Landes verweisen. éxiler, chasser qu. par le bourreau. § kat zbrodnia z miasta wyświecił.

Wyświecenie. Landes-Verweisung. forbanissement, forban.

Wyświecony. ein Landes-Verwiesener. forbanu, éxilé.

Wyswobodzenie. Befreyung, Erlösung. délivrance, l'action de délivrer.

Wyswobodźić, *F. wyswobodzę.* befreyen, erlösen. délivrer, mettre en liberté. § więźnia wyswobodzono; wyswobodźili karki z ciężkiego niewoli iarzma.

Wyswobodźiciel. Befreyer, Erlöser. libérateur, celui qui délivre.

Wysworować, *F. wysworuię.* 1) loskoppeln, die Koppel abnehmen. 2) wider einen aufbringen, aufhetzen. 3) *fig.* den Zügel schießen lassen. 1) découpler les chiens. 2) lâcher, faire courir après qu; inciter qu. contre qu. 3) *fig.* lâcher; lâcher la bride à. § 1) wysworowano psy. 2) wysworował na niego wszystkę potęgę. 3) wysworowano na niego ięzyki.

Wysworowanie. die Loskoppelung der Hunde. l'action de découpler les chiens.

Wysworowany. 1) losgekoppelt. 2) ausgelassen, zügel-los. 1) découplé. 2) dissolu, relâché, déreglé. § 1) psy wysworowane. 2) wysworowana gęba; wysworowana swawola.

Wysycham, *v. m. F. wyschnę.* austrucknen, trucken werden. se sécher, devenir sec, tarir.

Wysyłam, *v. m. F. wyślę.* abordnen, abschicken. députer, envoier.

Wysypanie. Ausschüttung. l'action de verser d'un vaisseau une chose qui n'est pas liquide.

wysypanie ludźi. das Gewimmel des sich drängenden Volks. le mouvement d'une multitude de gens qui marchent en foule, qui se repandent çà et là.

wysypanie się krost. das Ausfahren der Blatter; der Ausschlag. l'action par laquelle les pustules viennent sur la peau.

Wysypany. ausgeschüttet. versé, repandu d'un vaisseau.

Wysypiam się, *v. m. F. wyspię.* ausschlafen. être soû de dormir; dormir assez. § wyspiy się dobrze.

wyspał się po piiaństwie. er hat seinen Rausch ausgeschlafen. il a couvé son vin, il s'est desenivré en dormant.

wyspał oczy. er hat die Augen noch voll Schlaf. il a encore les yeux pleins de sommeil.

nie wyspał się. er hat nicht ausgeschlafen. sa tête n'est pas cuite.

Wysypuię, wysypywam, *v. m. F. wysypię.* 1) ausschütten. 2) reichlich verwenden, verschwenden. 1) verser d'un vaisseau une chose sèche. 2) dissiper, consumer; faire une grosse dépense; repandre son argent. § 1) wysyp żyto, pieniądze z woru. 2) wysypał skarby na to.

wysypuie się lud. das Volk gehet haufenweise heraus. le peuple sort en foule, se répand. § iuż się gromadne w pole wysypuią woyska.

Wysysacz. Sauger, Aussauger. celui qui suce; un sang-suë.

Wysysam, *v. m. F. wyssę.* 1) aussaugen. 2) einsaugen. 1) sucer entiérement; sucer, tirer le suc. 2) sucer, aprendre

une opinion. § 1) wyſyy powietrze z rurki. 2) z książek ten iad wyſał.
wyſyſać lud. das Volk ausſaugen. ſucer le peuple; ſucer les gens jusqu'aux os.
wysał to z palca. er hat das aus ſeinem kleinen Finger geſauget. il a ſucé cela de ſon petit doigt; il a tiré cela du bout des doigts.
Wyſyſanie, wyſanie. das Ausſaugen. ſucement.
Wyſzafować co, *F. wyſzafuię.* verwenden, verſchwenden. diſſiper, conſumer, dépenſer entiérement.
Wyſzalbierować co od kogo, *F. wyſzalbieruię.* einen um etwas prellen, betrügen. eſcroquer qu. ch. à qu; attraper par tromperie qu. ch. à qu.
Wyſzaleć, *F. wyſzaleię.* 1) ausraſen, zu raſen aufhören. 2) austoben, ausraſen, ſich legen. 3) ausraſen; vom lüderlichen Leben ablaſſen. 1) ceſſer d'étre enragé, d'étre en fureur. 2) s'apaiſer, s'adoucir; ceſſer d'étre en colère; jetter ſa gourme. 3) ſe retirer de la débauche, de la vie diſſoluë; s'évaporer.
Wyſzaſtać, *F. wyſzaſtam.* 1) auspeitſchen. 2) ausſchwenken die Gläſer. 3) ausſpülen die Wäſche. 1) foüeter, fuſtiger qu. 2) rinſer, laver, nettéïer dans l'eau. 3) guéer du linge, le tremper et laver en grande eau. § 1) wyſzaſtał chłopca. 2) wyſzaſtać kieliſzki z wody, aby prędzey oschły. 3) wyſzaſtać bieliznę, chuſtę w wodźie, chuſtę z błota.
Wyſzczekać, *F. wyſzczekam.* 1) eig. u. fig. ausbellen, ausbeißen, mit Bellen, mit Geſchrey verjagen. 2) einem etwas abpochen, abzanken. 1) *prop. et fig.* chaſſer, faire ſortir qu. en aboiant, en médiſant. 2) atraper qu. ch. à qu. par criailleries, par menaces. § 1) pies wyſzczekał dźiada; zauſznik go z domu wyſzczekał. 2) nie wyſzczekaſz tego na nim.
wyſzczekać śię. ſich müde bellen; aufhören zu bellen. ſe laſſer à force d'aboier; ceſſer d'aboier. § pies śię wyſzczekał.
wyſzczekaſz wilka z laſa. du wirſt den Zank wieder rege machen. vous éveillerez le chat qui dort; vous reveillerez la querelle aſſoupie.
Wyſzczerbiam co, *F. wyſzczerbię.* ſchartig machen. ébrecher, égrener.
Wyſzczerzam zęby na kogo, *v. m. F. wyſzczerzę.* anblöcken, die Zähne weiſen. grincer, montrer les dens.
Wyſzczerzanie. das Anblöcken. grincement de dens.
Wyſzczuwam kogo, *v. m. F. wyſzczuię.* herausheßen. chaſſer qu. aux chiens d'un lieu; lâcher les chiens après qu. pour le chaſſer.
Wyſzczuty. ausgeheßet. chaſsé aux chiens.
Wyſzczynam, *v. m. F. wyſzczną.* ein Glied herausrecken, herausſtrecken. étendre, tendre un membre. § wyſzczął głowę; wyſzczniy palec, rękę.
Wyſzlakować kogo, *F. wyſzlakuię.* ausſpühren, auswüttern; eines Spur finden. découvrir qu. à la piſte; trouver les traces, la voie de qu.
Wyſzmatać kogo, *F. wyſzmatam.* einen ausfilzen, ausſchelten. poüiller, ſausſer, veſperiſer qu; faire bonne vie, faire la ſauſſe, une terrible veſperie à qu.
Wyſzperać co, *F. wyſzperam.* 1) ausſuchen, hervorſuchen, hervorlangen. 2) hinter etwas kommen. 1) tirer dehors; faire ſortir dehors; déterrer; découvrir, trouver en fouïllant. 2) découvrir un ſecret; découvrir le pot aux roſes.
*Wyſzpoćić co, *F. wyſzpocę,* wykrzywić. krumm machen. courber, détorquer.
Wyſzſzy. *vid.* Wyżſzy.
Wyſztukować chuſty w praniu, *F. wyſztukuię.* ausſtauchen die Wäſche. tremper, pouſſer du linge avec force en le lavant.
Wyſzukać czego, *F. wyſzukam.* 1) erfinden, erſinnen. 2) ausſuchen, ausleſen. 1) inventer; trouver à force de chercher. 2) trier, choiſir, trier ſur le volet.
Wyſzukany. 1) ausgeſucht. 2) gekünſtelt. 1) trié, choiſi. 2) trop recherché. § 1) wyſzukane kupię księgi. 2) wyſzukane słowa; umieiętność nie wyſzukana ale przyrodzona.
wyſzukana zwłoka. vorgeſchützter Aufſchub; erfundene Verzögerung. un délais qui ſert de prétexte; un retardement inventé.
Wyſzumieć, *F. wyſzumieię.* 1) den Rauſch ausſchlafen. 2) ausraſen, austoben, ſich legen. 3) ausraſen, vom lüderlichen Leben ablaſſen. 1) couver ſon vin, ſe déſenivrer. 2) s'apaiſer, s'adoucir, ſe paſſer; devenir tranquille. 3) ſe retirer de la débauche, du déreglement; s'évaporer. § 1) wyſzumiawſzy, mię przeprośił, 2) kiedy gorącość młodego wieku wyſzumieie. 3) iuż teraz wyſzumiał.
Wyſzyćie. *vid.* Wyſzywanie.
Wyſzydźić kogo. einen aushöhnen, verſpotten. faire la pétarade à qu; ſe joüer, ſe moquer, rire de qu; bafoüer qu.

Wyſzynk,

Wyfzynk, wyfzynkowanie. das Ausschenken eines Getränks, der Schank. le vuindange; le débit d'une boiſſon qui ſe fait à pot et à pinte.

beczka piwa na wyſzynk. ein Faß Bier zum Verzapfen, zum Ausſchenken. une tonne de biére en vuindange.

Wyfzynkować, *F. wſzynkuię.* ausſchenken ein Getränk. vendre toute la boiſſon à pot et à pinte.

Wyfzywacz. Sticker, Ausnäher. brodeur, ouvrier qui travaille en broderie.

Wyfzywaczka. Stickerin, Ausnätherin. brodeuſe, ouvriére qui brode.

Wyfzywam co, *v. m. F. wyſzyię.* ſticken, ausnähen. broder; peindre à l'éguille. § wyſzyła iedwabiem ptaka.

Wyfzywanie, wyſzyćie. 1) das Ausnähen, Sticken. 2) ausgenähete, geſtickte Arbeit. 1) broderie; travail, action de broder. 2) broderie; l'ouvrage de brodeur; point.

wyſzywanie tureckie. Türkiſches Geſteppe. point à la Turqueſſe.

Wyfzyty ⎤ ausgenäht, geſtickt. brodé; peint à l'éguille; fait avec l'éguille.
Wyfzywany. ⎦

wyſzywana dyma. bunte Nath; genähete Arbeit auf Caneſaß. tapiſſerie; canevas brodé.

Wytaczam co, *F. wytoczę.* 1) herauswältzen. 2) auszapfen, abzapfen. 3) für ein höheres Gericht bringen; appelliren, anhängig machen. 1) rouler qu. ch. d'un endroit; tranſporter en roulant. 2) tirer, faire ſortir toute la liqueur du vaiſſeau; tirer tout le ſang d'une bête. 3) interjetter apel; traduire, porter une afaire en Juſtice. § 1) wytocz ten kamień. 2) wytoczył wſzyſtkie piwo z beczki; wytoczyć krew z zabitego zwierzęcia. 3) wytoczył apelacyą, ſprawę na Trybunał.

wytoczyć działa. Stücke aufführen, pflanzen. mettre, tranſporter les canons d'un lieu en un autre.

wytoczyć śię. 1) anhängig gemacht werden, gelangen an ein Gericht. 2) auskommen, bekannt werden. 1) venir, étre porté en Juſtice; étre traduit à un Jugement. 2) éclater; devenir public, ſe découvrir; venir au jour. § 1) wytoczyło śię to do urzędu; ſprawa śię do wyżſzey Zwierzchnośći wytoczyła. 2) wytoczył śię ſekret; wytoczyła śię zdrada.

wytoczył ſprawę daley. er ſchob die Sache auf die lange Bank. il a remis l'afaire à la longue; il a trainé l'afaire; il a tiré l'afaire en longueur.

wytoczyła śię daley ſprawa. die Sache wurde auf die lange Bank geſchoben. l'afaire traine, eſt remis à la longue.

Wytarćie, wyćieranie. das Ausreiben. l'action de décroter, d'ôter une tache en frotant.

wytarćie śię, wyćieranie śię. das Abnutzen einer Sache durch den Gebrauch. uſure, l'action par laquelle une choſe s'uſe par le frotement.

*Wytarczka, wyćieczka. Ausfall auf den Feind. ſortie qu'on fait ſur l'enemi.

Wytargnąć, *F. wytargnę.* herausreißen. arracher en agitant. § wytargnął chuſtką pieniądze z kieſzeni.

Wytargnienie. das Ausreißen. arrachement.

Wytargniony. ausgeriſſen. arraché, tiré par une agitation.

Wytargować, *F. wytarguię.* 1) bedingen, handeln. 2) ausbitten, erhalten. 3) ſich bedingen, ſich ausdingen. 1) marchander, barguigner. 2) impétrer, obtenir par priéres. 3) excepter, ſe réſerver qu. ch. § 1) wytargował konia dobrego. 2) wytargował ſobie ten urząd. 3) pozwolił na to wytargowawſzy oycu ſwoiemu roczną peniyą.

Wytarty. 1) ausgerieben. 2) abgerieben, abgetragen. 1) décroté; nettéié d'une tache par le frotement. 2) ras, éfilé, élimé, uſé par le frotement.

Wytarto, *adv.* in einem abgetragenen Kleide. dans un habit éfilé; couvert d'un habit tout uſé. § wytarto chodźi.

Wytchnąć. *vid.* Wydycham.

Wytchnienie. *vid.* Wydychanie.

Wytecz, *f. g. y.* der Kehrzehend; die zehende Garbe für den Grund-Herrn. champart, terrage, *m.* la dixiéme gerbe qui ſe prend par le Seigneur foncier.

Wytecznik. der den Kehrzehenden eintreibt. champarteur, qui leve le droit de champart.

Wytkanie. das Polſtern, Ausſtopfen. feutrage, *m.* l'action d'embourrer.

Wytkany. ausgeſtöpft. embourré, rempli de paille, de bourre.

Wytknienie. das Herausſtecken. l'action de ficher, de mettre dehors. § wytknienie chorągwi z wieży.

Wytkniony. herausgeſteckt. mis dehors, préſenté en avant. § ieći na wytkniony piki.

Wytłaczam, *v. m. F. wytłoczę.* ausdrücken, auspreſſen. tirer; épreindre, exprimer, preſſurer, faire ſortir en preſſant. § wytłoczył krew z rany;

wytłoczyć oliwę; wytłoczyć komu ielita.

Wytłaczanie, wytłoczenie. Auspreßung, Ausdrückung. l'action d'épreindre. § z hoynym krwie z pierśi naſzych wytłoczeniem przysługowaliśmy śię Oyczyznie.

Wytleć, *F. wytleie.* 1) ausglimmen. 2) *fig.* erlöschen. 1) s'éteindre, *parlant d'une choſe qui brûle un peu.* 2) *fig.* s'éteindre, s'étoufer, s'amortir. § 1) węglę wytlały. 2) aby żadne ſprawy ſądowe nie wytlały.

Wytlić, *F. wytlę.* eine glimmende Sache auslöschen. éteindre une choſe qui fume encore

Wytłoczysty. } füglich auszudrücken. aiſé
Wytłoczony. } à exprimer, à épreindre.

Wytłoczony. herausgedruckt, ausgepreßt. exprimé, épreint; tiré en preſſant. § ſok wytłoczony.

Wytłoczynny do wytłoczyn należący. zu den Trestern oder Trüsen gehörig. au marc; qui regarde le marc. § beczka wytłoczynna.

Wytłoczyny, *plur.* Trest, Trestern, Trüsen; ausgepreßte Hülsen. le marc, ce qui demeure après le preſſurage. § wytłoczyny winne, oliwne.

Wytłoczynowy. aus Trestern gemacht. qui eſt fait de marc. § wino wytłoczynowe.

Wytłuczony. *vid.* Wybiiany.

Wytłukam co, *F. wytłukę. vid.* Wybiiam.

Wytoczenie. 1) das Herauswälzen. 2) Anbringung einer Streit-Sache an ein andres Gericht. 1) le transport d'une choſe qu'on roule. 2) interjection d'apel; l'action de traduire à un autre Tribunal.

Wytoczony. 1) herausgewälzt. 2) angebracht, anhängig gemacht an ein höheres Gericht. 1) roulé d'un lieu. 2) traduit à un plus haute Juſtice.

Wytracam co, *v. m. F. wytracę.* vertilgen, ausrotten. extirper, exterminer.

Wytrącam, *v. m. F. wytrącę.* 1) ausstoſſen. 2) ausstoßen, wegjagen. 3) abrechnen, abziehen. 4) erpreßen, abzwingen. 1) faire tomber de; faire ſortir dehors en heurtant, en ſecoüant; pouſſer, jetter dehors. 2) mettre hors, chaſſer, envoier. 3) décomter, rabattre, déduire, défalquer, eſcompter, prélever. 4) extorquer, arracher, tirer avec violence. § 1) wytrąćił mu z ręki ſzpadę. 2) wytrąćił żonę z domu. 3) wytrąćił mi talar w myćie, w rachunku. 4) żal mu te wytrąćił słowa. *nie da ſobie i ſzeląga wytrąćić.* er wird sich nicht einen Schilling abziehen laßen. il y n'en veut pas rabattre un ſou; il n' y a pas un chelon à rabattre.

Wytrącanie, wytrącenie. 1) das Herausstoßen, die Herausstoßung. 2) Abrechnung, Abzug, Abbruch. 1) coup par lequel tombe une choſe dehors. 2) décomtement, décomte, *m.* deduction, rabais, eſcomte, *m.* défalquement.

Wytracenie. Ausrottung, Vertilgung. extirpation, extermination.

Wytraktować, *F. wytraktuie.* durch Unterhandlung etwas erlangen, erhalten. obtenir à force de négocier, à force de traiter. § częśćią poſtrachem, częśćią namową to na nim wytraktował.

Wytrawić, *F. wytrawię.* 1) aufzehren, verzehren, verbrauchen. 2) einen auszehren, erschöpfen. 1) conſumer, manger, uſer. 2) énerver, apauvrir, rendre très-pauvre. § 1) wytrawiono wſzyſtkie żywnośći. 2) te podatki do ſzczętu poddanych wytrawiły.

wytrawić śię. sich erschöpfen; sich vom Gelde entblössen. s'épuiſer, s'apauvrir, s'énerver, ſe conſumer. § wytrawił śię w krotce i do wielkich długow przyſzedł.

Wytrębuię, *v. m. F. wytrąbię.* 1) beym Trompeten-Stoß einen Soldaten fortjagen. 2) die Jagd-Hunde zusammen blasen. 1) caſſer, chaſſer, renvoier un ſoldat à ſon de trompette. 2) aſſembler les chiens de chaſſe; ſonner la retraite; ſonner du cor pour aſſembler les chiens. § 1) wytrąbić żołnierza z woyſka. 2) wytrąb pſy z laſa.

Wytrębowanie, wytrąbienie. Wegjagung eines Soldaten beym Trompeten-Schall. cri public à ſon de trompette qu'on chaſſe un ſoldat indigne de porter les armes.

Wytrąbiony żołnierz. weggejagter Soldat. un ſoldat caſsé, chaſsé à ſon de trompette.

Wytropić co, *F. wytropię.* ausspühren, auswüttern, ausforschen, entdecken. trouver les traces de; découvrir à la piſte, découvrir. § byſtre i czułe oko urzędnikow prętko go wytropiło.

Wytrwać, *F. wytrwam.* 1) aushalten, ausstehen, ertragen. 2) einen leiden, dulden, ertragen. 3) aushalten, beharren, beständig bleiben. 1) endurer, durer, tolérer, ſoufrir, porter patiemment, ſuporter. 2) ſoufrir, ſuporter une perſonne. 3) perſéverer, avoir de la perſevérance dans; perſiſter; être

ferme dans; demeurer jusqu'à la fin. § 1) wytrwać pracę, głod. 2) wytrwać mu muſzę. 3) wytrwał w tey pracy, w naukach.

zam wytrwać nie mogę. ich kan es da länger nicht aushalten. je n'y dure point.

nie wytrwam mu, uderzę. ich kan es nicht länger ausſtehen, ich ſchlage zu; ich kan mich nicht mehr halten, ich ſchlage auf ihn zu. je ne puis durer à ſes turlupinades; je ne ſaurois m'empêcher, me tenir de le fraper; j'ai bien de la peine de me retenir, de m'empêcher de le battre; je ne ſai qui me tient de lui donner un coup.

Wytrwanie. 1) Aushaltung, Ertragung, Erduldung. 2) Beharrlichkeit, Beſtändigkeit in etwas. 1) ſoufrance, patience avec laquelle on ſuporte les choſes. 2) perſevérance, conſtance.

w wytrwaniu zoſtaie. er hält es aus. il l'endure, il le ſurmonte; il a la perſévérance.

Wytrwany. ausgehalten, enduré, ſuporté, ſoufert.

na wytrwaną z tobą idę. wir wollen ſehen, wer es länger von uns aushalten wird, ich oder du. voions qui de nous l'endurera plus long tems.

Wytrych, *g. a*, klucz iednozęby. ein Dietrich. un fauſſe-clé; roſſignol, crochet.

wytrychem odmykać. dietrichen; mit einem Dietrich aufmachen. crocheter une ſerrure, ouvrir avec un crochet.

wytrych, podkownik ziele. (hedyſarum equinum) Beil-Kraut, Meer-Wicken. hediſarum.

wytrych ziele. vid. *koniakowka ziele.*

Wytrykuſtwo. Kirchen-Vorſteher-Amt, Küſtnerey; Verwaltung der Kirchen-Einkünfte. marguillérie; fonction de marguillier.

Wytrykuſz. Kirchen-Vorſteher, Kirchen-Verwalter. marguillier; adminiſtrateur ou tréſorier des choſes qui apartiennent à l'Egliſe.

Wytryſka, *v. m. F. wytryſknie.* ſpringen, ſpritzen. jaillir, ſaillir, rejaillir, piſſer; ſortir par jet. § wytryſka źrzodło; wytrzyſkła (wytryſknęła) krew z rany.

wytryſkuiący. ſpringend. qui fait des jets; jailliſſant.

Wytryſkanie, wytryſknienie. das Springen, Spritzen als des Waſſers. rejailliſſement; action de rejaillir.

Wytrząſam, *v. m. F. wytrząsnę.* 1) ausſchütteln. 2) einen durchſuchen. *3) ausprügeln. 1) des-emplir, ſecoüer, agiter pour faire tomber de dedans. 2) fouiller qu; chercher ſur qu. *3) battre qu; ſecoüer la jaquette à qu. § 1) wytrząśniy mąkę z woru. 2) wytrzęśniono go ale nic nie znaleziono.

wytrząsnąć kurzawę. den Staub ausſchütteln, ausſtäuben. épouſſeter; ſecoüer une choſe pour faire tomber la pouſſiére.

wytrząſać kieliſzki. zechen; die Gläſer ausſtürzen. vuider, ſucer les verres.

wytrząść ſię. vom Fahren oder Reiten wie zerſchlagen ſeyn. être tout roué de ſecouëment de cheval ou de chariot.

Wytrzeć. *vid.* Wyćieram.

Wytrzepuię, *v m. F. wytrzepię.* 1) den Staub ausklopfen. 2) einen ausprügeln, ausklopfen. 1) épouſſeter, époudrer, houſſer; fraper avec une baguette. 2) houſſiner, épouſſeter, battre qu; ſecoüer la jaquette à qu. § 1) wytrzepać ſzatę, kurzawę z ſzaty. 2) dobrze go za to wytrzepano.

Wytrzeſzcz. ein Sperr-Auge, der etwas ſteif anſiehet. qui a les yeux écarquillez; qui a des yeux de veau.

Wytrzeſzczam oczy na co, *v. m. F. wytrzeſzczę.* die Augen auf etwas aufſperren; etwas ſtarr anſehen. écarquiller les yeux, les ouvrir autant qu'on peut; ouvrir des yeux grands comme une ſaliére; regarder ſans cligner les yeux; ficher, fixer les yeux ſur. § wytrzeſzczył oczy na przyſzłe nadzieie; wytrzeſzczył na mnie oczy; wytrzeſzczywſzy oczy patrzy.

Wytrzeſzczenie oczu na co. Aufſperrung der Augen; ſtarres Anſchauen. écarquillement des yeux; regard fixe.

Wytrzeſzczone oczy. aufgeſperrte Augen, Sperr-Augen, ſtarre Augen. des yeux écarquillez, tout ouverts; des yeux de veau.

Wytrzeźwieć, wytrzeźwieć ſię, *F. wytrzezwieię.* 1) nach einer Trunkenheit nüchtern werden. 2) austoben, ausraſen. 3) zu ſich kommen, ſich beſinnen, ſich ermuntern. 1) ſe déſenivrer; perdre l'ivreſſe; couver ſon vin. 2) abandonner une vie déreglée; ſe retirer de la débauche, du déreglement; ſe paſſer, ſe refroidir, s'apaiſer. 3) revenir à ſoi; ſe recolliger, ſe redreſſer; reprendre ſes ſens. § 1) ledwie wytrzeźwiał, a iuż znowu piie. 2) kiedy ſię ſzalony wytrzeźwieieſz młodzieńcze. 3) wytrzeźwiał ſię ze ſtrachu.

Wytrzeźwić kogo, *F. wytrzezwię.* einen nüchtern machen, einem die Trunkenheit vertrei-

vertreiben. désenivrer qu; ôter l'ivresse à qu.

Wytrzymale, *adv.* unverdroßen, unermüdet. avec persevérance, avec continuation; fermement, avec fermeté.

Wytrzymałość. Beharrlichkeit, Unverdrossenheit, Beständigkeit. persevérance, fermeté, constance.

Wytrzymały. beharrlich, unverdroßen, unermüdet. persevérant, infatigable; ferme; qui a de la persevérance, qui continue sans interruption. § wytrzymały w pracach, w trudach.

Wytrzymanie. 1) das Aushalten. 2) die Nutznießung von einem Gut. 1) persevérance, l'action de tenir bon, de soutenir, de suporter. 2) l'usufruit d'un fond.

Wytrzymany. ausgehalten. soutenu, suporté, soufert. § szturm wytrzymany.

Wytrzymuię, *v. m. F. wytrzymam.* 1) aushalten, ausstehen, ertragen. 2) aushalten, halten, dauerhaft seyn, dauren. 3) aushalten, widerstehen, abwehren, abschlagen. 4) die Nutznießung von einem Gute haben. 1) endurer, durer, tolérer, suporter. 2) resister, tenir, durer; être long tems en état. 3) soutenir, tenir bon contre; resister à; se défendre contre. 4) avoir l'usufruit de qu. ch. § 1) wytrzymać to muszą, co na nich włożono; nie mogę tego na sobie wytrzymać; to mi ciężko wytrzymać przychodźi. 2) kruszce się w popiół obracaią, złoto tylko ogień wytrzymuie; nie wytrzyma ta balka takiego ciężaru. 3) nie mogł naćieraiącemu wytrzymać nieprzyiaćielowi; wytrzymali natarćie nieprzyiaćielskie; wytrzymał stos ten nieszczęśliwy, szturm trzeći. 4) wytrzymuię teraz tę maiętność.

szyk wytrzymuiący. Schlacht-Ordnung, die den Angrif des Feindes aushalten kan. un ordre de bataille qui peut soutenir de pié ferme le choc des enemis.

Wytupać, *F. wytupam.* einen aus Spott austrampeln, ausscharren. sifler qu; se moquer de qu. en trépignant, en battant des piez.

Wytwarzam śię z czym. künsteln, grübeln; etwas aufs genaueste ausarbeiten, verfertigen. faire qu. ch. en perfection, dans la derniére éxactitude; pointiller sur; rafiner en, sur; subtiliser qu. ch.

wytwarzać śię. sich zieren, affectiren. afecter; paroitre recherché et étudié avec trop de soin et trop d'art.

Wytwarzanie śię czym. Künsteley, Spitzfindigkeit, überflüßige Scharfsinnigkeit in etwas. rafinerie, maniére rafinée; trop grande finesse ou subtilité.

wytwarzanie śię. gezwungenes Wesen. afectation, aféterie, soin trop plein d'art; fausse délicatesse dans qu. ch; maniéres afétées.

Wytwor. } Richtigkeit, genauer
Wytworność. } Fleiß, genaue Beobachtung. justesse, éxactitude, ponctüalité, grand soin. § więcey ma w obyczaiach szczerośći, niźli wytwornośći w rzeczach.

wytworność zbytnia. gar zu genaue Richtigkeit, zu großer Fleiß. éxactitude scrupuleuse, trop grande.

Wytwornie, *adv.* genau, richtig, ausbündig. avec justesse, éxactement, soigneusement. § wytwornie składa wiersze.

Wytwornik. der alles gar zu genau haben will; Künstler. homme trop éxact; celui qui fait paroitre trop d'afectation.

Wytworny. richtig, genau, ausbündig, vortreflich. juste, éxact, exquis, excélent. § wytworna mowa; człek to rozumu wytwornego.

wytworny nazbyt. zu sehr gekünstelt, allzugenau, gar zu sorgfältig. scrupuleux, trop aféte, trop recherché, trop étudié, trop éxact.

Wytycz, *f.* der Spalt; Fußkrampf der Pferde, davon sie den Fuß schleppen. crampe, maladie des chevaux qui les fait trainer la jambe. § wytycz iest szkodliwa koniom choroba, gdy nogę wyćiągaią.

Wytykacz. 1) der etwas heraussteckt. 2) Eintreiber des Kehrzehenden oder der zehnten Garbe. 1) celui qui fiche qui pousse qu. ch. dehors. 2) champarteur.

Wytykam, *v. m. F. wytknę.* 1) herausstecken, durchstecken. 2) aus einem Loch ziehen. 3) Kehrzehenden, die zehnte Garbe eintreiben. 4) aussetzen in Gefahr. 5) einem unter die Nase reiben, vorrücken. 6) ausstopfen, polstern. 1) ficher, pousser, mettre dehors; passer qu. ch. au travers d'un trou. 2) tirer d'un trou. 3) champarter, champartir, dîmer; prendre, lever le champart ou la dixiéme gerbe. 4) exposer, mettre au danger. 5) reprocher qu; faire des reproches à qu; reprocher au nez, à la barbe de. 6) bourrer, embourrer, feutrer, matelasser; remplir de bourre, de paille. § 1) wytknął palec dźiurą. 2) wytkniy czop z beczki. 3) wytykać dźieśięćinę. 4) wytknąć kogo na sztych, na zły raz, na nie-

bezpieczeństwo. 5) dość wyraźnie choć pod pokrywką mu wytknął. 6) wytykać krzesło.

wytknąć plugastwo z rury. eine Röhre ausräumen. curer, nettëier un ruiau.

Wyuczam, *v. m. F. wyuczę.* auslehren. endoctriner qu; achever ses instructions; instituër qu, enseigner, instruire qu. parfaitement; perfectionner qu. dans. § wyuczył go francuskiego języka.

wyuczyć się. auslernen. achever d'aprendre, finir son aprentissage; se perfectionner; se rendre parfait dans un art; avoir apris ce qu'on doit savoir.

Wyuczanie. das Auslernen. l'action d'instruire.

wyuczenie. die Auslernung, geendigter Unterricht. instruction achevée.

Wyuczony. 1) ausgelernet. 2) gezwungen, gekünstelt. 1) instruit, enseigné parfaitement. 2) afecté, trop recherché, étudié avec trop de soin et trop d'art. § 1) w rożnych naukach wyuczony człowiek. 2) wyuczone twarzy złożenie.

Wyuzdać, *F. wyuzdam.* 1) auszäumen. 2) einem allen Willen, freyen Lauf lassen. 1) débrider; ôter la bride. 2) mettre la bride sur le cou; donner une entiére liberté à qu; rendre dissolu; lâcher la bride à qu; abandonner qu. à sa conduite. § 1) wyuzdać konia, klaczę. 2) na wszelką swawolę żołnierzy wyuzdał.

wyuzdać się. 1) sich auszäumen. 2) ausschweifen, ausgelassen werden. 1) se débrider. 2) se relâcher à qu. ch; se donner carriére; s'émanciper, se licencier.

wyuzdać się z udżienicy. die Halfter abstreifen. délicotter; se défaire de son licou.

Wyuzdanie. Auszäumung. l'action de débrider.

Wyuzdany. ausgezäumet. 2) ausgelassen, los. 1) débridé, à qui on a ôté la bride. 2) éfréné, déréglé, licentieux, libertin. § 1) koń wyuzdany. 2) wolność, potęga wyuzdana; wyuzdanym ięzykiem krzywdę mi czyni; wyuzdany na wszelką złość, zgubę Oyczyzny obywatel.

Wywabiacz. Auslocker, Locker. qui atire doucement.

Wywabiam, *v. m. F. wywabię.* 1) herauslocken, auslocken. 2) auslocken, ausfragen. 3) ausbringen, ausmachen einen Fleck. 1) piper; atirer qu. doucement d'un lieu; faire sortir qu. par la force des caresses. 2) tirer les vers du nez à qu; découvrir adroitement le secret de qu. 3) détacher; ôter, faire en aller les taches. § 1) wywabił mię z domu. 2) wywab z niego tę taiemnicę. 3) wywabić plamę z materyi.

wywabić nieprzyiaćiela. den Feind herauslocken. user de stratagéme pour faire sortir l'enemi d'une place.

Wywabienie. das Herauslocken. l'action d'atirer qu, de faire sortir par apas, par amorce.

Wywabiony. herausgelockt. atiré du dedans par caresses, par apas.

Wywalam co, *v. m. F. wywalę.* 1) herauswälzen. 2) umstürzen, umwerfen. 3) ausprügeln, ausschmieren. 1) transporter un fardeau en roulant, en renversant. 2) renverser, raser, démolir, abatre, boulverser.

Wywalenie. 1) Auswälzung. 2) Umsturz. 1) transport qui se fait en roulant, en culbutant. 2) renversement, démolition.

Wywalony. 1) herausgewälzt. 2) umgestürzt. 1) transporté à force de rouler, de renverser. 2) rasé, renversé, démoli. § 1) na drogę wywalony kamień. 2) rzeka nieśie domy wywalone.

wywalone wargi. aufgeworfne Lippen, Wurst-Lippen. des lèvres grosses et grasses; des lèvres gonflées.

Wywar. / Wywarzyny, *pl.* 1) das Ausgekochte von einer Sache. 2) Brandwein-Spülicht. 3) Chymie. das caput mortuum; der Todten-Kopf. 1) tout ce qui demeure après qu'on en a tiré toute la substance en bouillant. 2) la matiére la plus épaisse et la plus grosse qui demeure au fond de l'alambic après la distillation. 3) *Chim.* terre; terre morte; terre danné.

Wywarćie. *vid.* Wywieranie.

Wywarty, *conf.* wywieram. 1) ausgeschlossen aus dem Hause; der seine Wohnung verschlossen findet. 2) ausgelassen als der Zorn wider einen. 3) losgelassen, herausgelaßen als ein Hund. 1) qui trouve la porte de son logis enfermée; qui trouve le visage de bois. 2) déchargé, décoché comme la colère contre qu. 3) lâché, *en parlant d'un chien.*

Wywarzam co, *v. m. F. wywarzę.* auskochen. faire bouillir jusqu'à la diminution de; ébouillir; faire consumer jusqu'à; reduire à. § wywarz mięso

na rosoł; garniec wody na połowę, na kwartę.

wywarzyć się. auskochen. s'ébouillir, se reduire à; venir à une certaine quantité par le moïen du feu.

Wywarzanie, wywarzenie. das Auskochen. l'action d'ébouillir.

Wywarzany, wywarzony. ausgekocht. ébouilli.

wywarzane rzeczy, dekokt. ein Decoct. décoction.

Wywarzyny. *vid.* Wywar.

Wyważam co, *v. m. F. wyważę.* 1) mit einer Hebe-Stange heraus heben. 2) herausreißen, heraushelfen, herausziehen, helfen aus etwas. 3) folgern, schließen aus etwas. 1) péser un fardeau; péser sur le levier pour élever un fardeau; soulever une chose pésante avec le levier. 2) arracher, tirer qu. de; délivrer qu. de. 3) conclurre, inférer une chose d'une autre. § 1) wyważyć woz z kałuży. 2) wyważył go z ubostwa, z długow, z podeyrzenia. 3) z tego wyważam że; mogę tym wyważyć.

wyważyć się. herauskommen, sich heraushelfen, sich herausreißen aus etwas. s'arracher, se tirer, se débarasser, se délivrer de. § wyważył się tym sposobem z długow.

Wywczasować, *F. wywczasuię.* sich erquicken, sich erholen an etwas nach einer Beschwerlichkeit; einbringen. se rafraichir, se soulager, se rédommager, se relever, se remettre de qu. ch. après une fatigue § wywczasował u Oyca uprzykrzoną podroż rożnemi wygodami; wywczasował snem trudy.

wywczasować się. sich pflegen, sich gute Tage machen, Ruhe genießen. se donner du bon tems, du menu; faire bonne vie; jouïr du repos, des commoditez.

Wywiaduię się czego od kogo. *v. m. F. wywiem.* sich erkundigen, Kundschaft einziehen; ausfragen, nachfragen. s'informer, s'enquéter, s'enquerir. § wywiedz się gdźie mieszka.

Wywichlać. *vid.* Wywikłać.

Wywiędły. 1) verwelkt, ausgedrucknet. 2) mager. 1) flétri, déséché. 2) maigré, sec.

Wywiedzenie. *vid.* Wywodzenie.

wywiedzenie się. Erkundigung; Einholung einer Nachricht. information, enquéte. § dla wywiedzenia się posłał sługę.

Wywiedźiony. 1) herausgeführet. 2) ausgeführt, bewiesen. 3) aufgeführt, erbauet. 1) mené dehors. 2) déduit, prouvé. 3) élevé, bâti. § 1) w pole, na plac wywiedźiony. 2) niewinność wywiedźiona. 3) mur wywiedźiony.

Wywielga, wilga, Boguwola. (*chloris, turdus aureus, oriolus*) Gold-Finck, Bierhold. loriot, chloris un oiseau.

Wywieram, *v. m. F. wywrę.* 1) im Kochen von sich werfen. 2) auskochen; ausgesotten werden. 3) einen ausschliessen, aussperren, nicht ins Haus lassen. 4) loslassen die Hunde. 5) auslassen, fahren lassen seinen Zorn wider einen. 1) jetter, pousser dehors en bouillant. 2) s'ébouillir, se reduire à une certaine quantité à force de bouillir. 3) fermer la porte à qu., au nez de; empêcher qu. d'entrer. 4) lâcher comme un chien. 5) décharger, lâcher, vomir, faire tomber, laisser tomber sa colère sur qu; décocher les traits de sa colère contre qu. § 1) war wywiera szumowiny. *2) mięso wywarło (wywarzyło się) na rosoł. 3) wywrzyy dźiewkę z domu, z izby. 4) wywierać psy. 5) ostatnią śił probę na mnie wywarł; wywrzeć przećiw komu wszystek iad, gniew, impet potęgi swoiey; wszystkie śiły na niego wywarł; naywiększe przećiw niemu wywierał nieprzyiaźni.

Wywieranie, wywarćie psow. das Loslassen der Hunde. l'action de lâcher les chiens.

Wywiercieć, *F. wywiercę.* ausbohren. percer, faire un trou avec un perçoir dans qu. ch. § wywierć dźiurę w desce.

Wywiercenie. das Ausbohren. l'action de percer.

Wywiercony. ausgebohret. percé avec un perçoir.

Wywieszam, *v. m. F. wywieszę.* heraushängen. pendre qu. ch. dehors.

wywieszyć chorągiew. eine Fahne ausstecken. arborer une enseigne. § iuż białą z fortecy wywieszono chorągiew.

wywieszyć ięzyk. die Zunge aushängen, ausstrecken. tirer, montrer la langue.

wywieszyć się. sich herauslegen. se pancher, se mettre avec son corps dehors. § ludźie się z ćiekawośći z okien wywieszali.

Wywietrzałość napoiu. Verrochenheit eines Getränkes. l'évent d'un breuvage.

Wywietrzały. 1) schal, ausgewüttert, verwüttert, von Getränken. 2) verraucht, verlernt, erloschen. 2) verlegen, abgekommen, alt, nicht gebräuchlich. 1) poussé, qui sent l'évent; éventé, tourné,

tourné, évaporé. 2) paſsé, uſé, éteint, aboli. 3) inuſité, qui eſt hors d'uſage; qui a perdu ſa force, ſa vigueur. § 1) wywietrzałe wino, piwo. 2) wywietrzałą przywróćić karność żołnierſka. 3) wywietrzałe ożywiać słowa.

pamięć wywietrzała. ein verlornes Gedächtniß. une mémoire uſée, infidéle.

trop wywietrzały. Jäger. alte Fährt oder Spur. *chaſſé*: vielles erres, vieux veſtiges.

wywietrzała to też. das iſt eine alte Lüge. c'eſt une conte de vieille; c'eſt un vieux menſonge.

wywietrzały z rozumu. ein Alter der kindiſch iſt. un vieillard écervelé; un vieux radoteur.

Wywietrzam. *vid.* Wietrzę.

Wywietrzeć, *F. wywietrzeie.* 1) ſchal werden, verwüttern. 2) fig. auswüttern, verrauchen, verfliegen, vergehen, verſchwinden, erlöſchen, ſeine Kraft verlieren. 1) s'éventer, s'exhaler, s'évaporer. 2) ſe perdre, paſſer, ſe paſſer, s'évanoüir, diſparoitre, s'exhaler; perdre toute ſa force, toute ſa vigueur. § 1) wino wywietrzało. 2) ieſzcze nie wywietrzały dawne twoie nałogi; wywietrzało to z ſerca, z głowy, z myśli; pamięć, rozum mu wywietrzał.

Wywietrzenie, Verwüttrung, Verrauchung. évaporation, action par laquelle un breuvage s'évente.

Wywiewam, *v. m. F. wywieię.* 1) auswehen, mit Wind herausjagen; 2) ausblaſen, auslöſchen. 3) das Getreide wurfeln. 1) pouſſer dehors en ſouflant; chaſſer en éventant. 2) ſoufler, éteindre une choſe alumée. 3) vanner du blé. § 1) wywiey kurzawę, dym z izby. 2) wiatr wywiał pochodnią. 3) wywiewać (opałać, wiać) zboże.

Wywięzuię, *v. m. F. wywiążę.* 1) herausbinden. 2) aus den Banden losbinden, ſolche abnehmen. 3) loszählen, losmachen, befreyen von etwas. 1) dénoüer, délier une choſe pour prendre ce qui eſt dedans. 2) ôter les fers, les liens à un priſonnier. 3) diſpenſer, délivrer, décharger, éxempter qu. de. § 1) wywiązał pierścień z chuſtki. 2) wywiąż go z pęt. 3) wywiązał go z tey powinności.

wywiązać się. ſich befreyen von etwas. ſe délivrer, ſe débarraſſer de. § wywiązał śię z długow.

Wywiezienie, *vid.* Wywożenie.

Wywieziony. ausgeführt zu Waſſer oder zu Lande. ſorti, tranſporté hors du païs par eau ou par terre.

Wywiiam, *v. m. F. wywinę.* 1) aufwickeln. 2) auswickeln, 3) verrenken, verſtauchen ein Glied. 4) ſchwenken ein Frauenzimmer im Tanze. 1) déplier, déveloper, dérouler. 2) déveloper une choſe qui eſt envelopée. 3) diſloquer, déboiter, démettre, détorquer, tordre un membre; mettre un os de ſa place. 4) porter la dame en danſant d'un coté à l'autre. § * 1) iuż wywiiano (rozwiiano) chorągwie. 2) wywinął pierśćień z płatka. 3) wiwinął rękę, ramię. 4) wywiiać z Damą w tańcu.

wywinąć ſobie. ſich verrenken. ſe demettre, ſe diſloquer, ſe luxer. § wywinął ſobie nogę.

wywiiać śię. 1) ſich ſchwingen, ſich auf einem Fuß im Tanz umdrehen. 2) auf einem Pferd herum tummeln; redopiren. 3) ſich loswickeln, ſich herausreißen, herauskommen, ſich befreyen. 4) ſich ſchlingen, ſich winden, ſich ſchlenken, Schlangen weiſe gehen als ein Fluß. 1) piroüetter, tourner en ronde en danſant. 2) caracoler un cheval, le porter d'un côté à l'autre; faire faire au cheval des piroüettes, faire des tours ou demi-tours. 3) ſe déveloper, ſe débarraſſer, ſe tirer, échaper, ſe délivrer de. 4) ſerpenter, aller en tournant et par replis comme un fleuve. § 1) wywiia śię w tańcu. 2) wywiiał śię na koniu. 5) nie wywinieſz śię z tey ſprawy. 4) rzeka śię przez żyzne wywiia pola.

Wywiianie, wywyćie. das Herauswickeln. l'action de déveloper ce qui eſt envelopé.

wywiianie śię w tańcu. das Umdrehen im Tanze. les piroüettes qu'on fait en danſant. § częſte z Panną w tańcu wywiianie.

wywiianie śię na koniu. das Tummeln mit dem Pferde in die Runde. le caracol, les piroüettes qu'on fait faire à un cheval.

Wywikłać, * Wywichłać co, *F. wywikłam.* eig. u. fig. auswirren. débrouïller, déméler, débarraſſer, dépétrer.

wywikłać śię z czego. ſich loswickeln, ſich herausreißen. ſe déveloper, ſe dépêtrer, ſe dégager, ſe tirer, ſe débrouiller, ſe déméler, ſe débarraſſer de.

Wywikłany. ausgewirrt. débarraſsé, démêlé, débrouïllé.

wywikłany, ktorego może wywikłać, rozpleczysty. das leicht auszuwirren iſt. aiſé à débarraſſer.

Wywinienie. 1) Auswicklung. 2) Verrenkung. 1) l'action de déveloper; dévelopement. 2) déboitement, dislocation, luxation, écartelement, écart d'os; entorce.

Wywiniony, z stawu wybity. verrenkt. disloqué, démis.

wywiniony. Wywity. } ausgewickelt. dévelopé.

Wywłaczam, Wywłoczę, } *v. m. F. wywłokę.* herausschleppen. trainer dehors, tirer dehors. § wywłoczyć kogo za włosy, za łeb na ulicę; wywłokł go kat, wywłoczy paiąk z śiebie paięczynę.

wywlec na kogo ięzyk. auf einen die Zunge ausstrecken, ausstecken. montrer à qu. la langue en signe de mépris.

wywlec złoczyńcowi tyłem ięzyk. dem Verbrecher die Zunge aus dem Halse reißen. élangueter le criminel, lui couper, arracher la langue.

Wywnętrzam co, *v. m. F. wywnętrzę.* 1) ausleeren. 2) auswürken; das Ingeweide ausnehmen, ausweiden. 3) erschöpfen, schwächen. 1) vuider. 2) éventrer; vuider les entrailles. 3) épuiser, afoiblir.

wywnętrzać się. sich erschöpfen. s'épuiser, s'afoiblir. § wywnętrzały się usta.

Wywod, dowod. 1) Beweis. 2) Ausführung, Deduction. 1) preuve, temoignage, *m.* 2) déduction, récit.

Wywodnie, dowodnie, *adv.* beweislich, erweislich. évidenment, autentiquement. § wywodniey o tym szperać rzeczby była uprzykrzona.

Wywodny, dowodny. beweislich, erweislich. autentique, démonstrable, évident.

Wywodzę, *v. m. F. wywiodę.* 1) herausführen. 2) ausführen, beweisen, deduciren. 3) hervorbringen. 4) aufführen ein Gebäude. 1) mener, conduire dehors; mener d'un lieu. 2) déduire, démontrer, montrer, prouver, faire une déduction, un détail; faire voir clairement. 3) produire, faire. 4) élever, bâtir, construire en haut; ériger. § 1) wywiodł go na plac, wywiedź go z więzienia. 2) wywiodł to dowody; wywodzę prawo swoie do czego. 3) Bog wywiodł niewidźiane anioły i duchy; te przypadki rzewne łzy każdemu wywiodą. 4) wywodźić mury, kolosz, wieże.

wywodźić woysko. das Kriegs-Volk herausführen. tirer ses troupes hors de; faire sortir ses troupes pour les ranger; mener les troupes au combat.

wywodźić świadkow. Zeugen vorstellen, darstellen. produire des témoins, les faire paroitre.

wywodźić kogo w pole. einen bey der Nase führen. mener qu. par le nez.

wywodźić się. 1) den Kirchen-Gang nach den Sechs-Wochen halten. 2) das Nest verlassen, von jungen Vögeln. 3) von sich ablehnen, sich rechtfertigen. 1) se rélever de couche; sortir la prémiére fois après sa couche. 2) se dénicher; sortir, s'envoler de son nid; quitter son nid, *en parlant des petits d'un oiseau.* 3) se purger, se laver, se justifier, se disculper de. § 1) wywiodła się wczoray. 2) wywodzą się teraz ptacy. 3) wywiodł się z podeyrzenia kradźiestwa; nie mogł się z tego wywieść; iasnym się wywiodł dowodem.

wywiodły się stare lata. die alten Jahre sind weggeflogen wie junge Vögel aus dem Nest. les vieux ans s'envolérent comme les petits oiseaux du nid.

Wywodzenie, wywiedźienie. 1) die Herausführung. 2) Ausführung, Deduction, Rechtfertigung. 3) Aufführung eines Gebäudes. 1) l'action de mener dehors. 2) déduction, justification. 3) la construction d'un bâtiment qu'on éleve en haut; l'action d'élever. § 1) wywodzenie woyska w pole. 2) wywiedźienie niewinności swoiey. 3) wywodzenie muru.

Wywodźiny, *pl.* 1) Kirchengang einer Sechswöchnerin. 2) Einsegnung einer Kindbetterin bey ihrem Kirchen-Gang; Gastmahl nach vollbrachtem Kirchen-Gang. *3) Ausführung, Deduction. 1) relévement de couche. 2) relévailles, *f. plur.* petite cérémonie qui se fait à l'Eglise la prémiére fois qu'une femme y va après sa couche; petit festin qui se fait au retour d'une relevée.

Wywołanie, wywoływanie. das Herausruffen, Ausfordern. provocation, l'action d'apeller dehors.

wywołanie duchow. Beschwerung, Aufforderung der Geister. évocation des esprits.

wywołanie z źiemie, z Oyczyzny; wielka banicya, odsądzenie czći. die große Acht, Achts-Erklärung, Landes-Verweisung. bannissement, ban, proscription d'une personne; confiscation de ses biens en privation de sa vie.

wywołanie z Państwa S. Rzymskiego. die Reichs-Acht. ban de l'Empire.

wywołanie sądow; wywołanie prawa. Gerichts-Stillstand; Stillstand der Gerichte.

richte. les vacations de Palais ; la cessation des Jurisdictions.
wywołanie czego sądowe. Ausruf so gerichtlich geschiehet. ban; cri public; proclamation.
Wywołaniec, *g. wywołańca.* ein Geächteter. un proscrit.
Wywoływacz. Ausruffer. crieur, celui qui proclame.
Wywoływam, *v. m. F. wywołam.* 1) herausruffen. 2) ausruffen, verkündigen etwas. 3) ausruffen zum Könige. 4) auffordern eine Festung sich zu ergeben. 5) die Gerichts-Ferien ausruffen, die Gerichte schließen. 6) verruffen das schlechte Geld. 7) ächten, in die hohe Acht erklären, Vogelfrey machen. 1) apeller qu. d'un lieu; faire venir qu. de. 2) proclamer, crier, publier qu. ch. à haute voix. 3) proclamer, déclarer, publier qu. roi. 4) sommer son ennemi de se rendre. 5) fermer le barreau; donner, publier les vacances. 6) décrier la monoie. 7) proscrire qu; mettre à prix la vie, la tête d'une personne. § 1) wywołay go z izby do mnie. 2) wywoływać rzecz zgubioną, co na przedaż. 3) wywołano go krolem, hetmanem. 4) wywołać fortecę do poddania śię. 5) wywołać sądy, roki, Trybunał. 6) wywołać złą monetę. 7) wywołać kogo z ziemie, z Państwa.
wywoływam kogo na rękę. einen zum Zweykampf ausfordern. provoquer au combat, apeller en düel.
Wywoz. 1) Verführung, Ausfuhr. 2) Kriegsbauk. ein Graben. 1) sortie; le transport de qu. ch. hors d'un païs par terre; la traite. 2) *Fort.* un fossé.
cło od wywozu. Zoll von der Ausfuhr. barrage, *m.* traite foraine, traite.
Wywożę co, *v. m. F. wywiozę.* ausführen auf einem Wagen oder Schiffe. transporter, mener, conduire dehors; faire sortir, voiturer d'un lieu par eau ou par terre; faire passer hors du païs. § wywozić z Państwa towary.
Wywożenie. das Ausführen. l'action de transporter, de voiturer dehors.
Wywoźiciel. Ausführer, der etwas auf einem Wagen oder Schiffe ausführet. voiturier par eau ou par terre; celui qui transporte, qui mene d'un lieu.
Wywracam, *v. m. F. wywrocę.* 1) umwenden, umkehren, umstürzen, auf die andre Seite wenden; das unterste zu oberst kehren. 2) umschmeißen, umschlagen, umwerfen einen Wagen. 3) zerstöhren, niederreißen, schleifen. 4) verkehren, verdrehen die Augen, das Maul. 5) verdrehen als ein Wort. 6) verkehren, verderben. 1) tourner, renverser, retourner, mettre une chose à la renverse; mettre sens dessus dessous. 2) verser, renverser un chariot. 3) renverser, bouleverser, ruïner, raser. 4) tordre, tourner les yeux, la bouche; faire la grimace. 5) tordre, pervertir un sens, détourner du sens de qu; donner une interprétation violente à. 6) corrompre, dépraver, pervertir, gâter. § 1) wywrocić śklankę na uśćie, beczkę na dno; wywroćił płaszcz; wywroćić co na nice, na wręby. 2) woźnica wywroćił karetę. 3) wywroćić dom z gruntu, z fundamentu; Mars wywraca narody. 4) wywracać oczy, gębę. 5) nie wywracay mi słow moich. 6) pycha w człeku mozg wywraca.
wywracać pełną. ein volles Glas ausstürzen. boire une rasade, un verre tout plein.
wyracać porządek; opak wyracać. die Ordnung verkehren, das Hinterste zu Förderst wenden. renverser l'ordre; faire tout à rebours.
wywroćić śię. 1) sich umstürzen, umfallen, umschmeißen, umwerfen. 2) sich umstürzen, sich verderben. 3) sich verrücken, sich verwirren. 1) se renverser, tomber à la renverse. 2) se renverser, se ruïner. 3) se renverser, se brouiller, s'embrouiller. § 1) dom, woz śię wywroćił. 2) to Państwo śię wywroćiło. 3) ledwie im śię mozgi nie wywroćiły.
Wywracanie. das Umstürzen. l'action de renverser.
Wywrocenie. 1) Umstürzung, Umwerfung. 2) Umkehrung, Zerstöhrung. 1) renversement. 2) renversement, destruction, ruïne, bouleversement.
Wywroćićiel. Umkehrer, Zerstöhrer. renverseur, destructeur.
Wywrocony. 1) umgestürzt. 2) verstöhrt. 3) verkehrt. 4) glatt, umgewandt, vom Leder. 1) renversé, qui est à la renverse. 2) renversé, détruit, ruïné. 3) renversé, mis en desordre. 4) tourné, *parlant de la peau d'un soulié.* § 1) wywrocony woz. 2) Order smoka wywroconego. 3) wywrocone miasta; wywrocony porządek. 4) gładki wywrocony korduban; trzewik z wywroconey skory.
mozg ma wywrocony. er ist im Haupt verruckt, er ist nicht wohl bey Verstand. il a le cerveau perclus.
Wywrot. Umsturz; Umwerfung. renversement. § zepchniy węborek do wywrotu;

wrotu; zepchniy drzewo z woza po-
smykiem albo wywrotem; wywrotem karety śmiertelnie stłuczony; hamulec na wywroćie woz hamuie.
na wywrot. 1) verkehrt, mit den Füßen, mit dem unterſten in die Höhe; das unterſte zu oberſt. 2) verkehrt, äbicht, auf die inwendige Seite. 1) mis les piez en haut; ſens deſſus deſſous. 2) à l'envers, d'un ſens contraire à celui qu'il faut. § 1) słoneczne promienie przez dziurkę obrazki na białey ścienie w ćiemnym pokoiu na wywrot pokazuią. *płaszcz wdźiał na wywrot.* er hat den Mantel verkehrt umgenommen. il a mis ſon manteau à l'envers.

Wywrotny. 1) leicht umzuwerfen. 2) der umzuwerfen geſchickt iſt. 1) aiſé à renverſer, qui peut être renverſé. 2) habile, adroit à renverſer.

Wywróżyć, *F. wywróżę.* unfehlbar prophezeyen, prophetiſcher Weiſe wahrſagen. prédire ce qui doit arriver infailliblement; prophétiſer. § wywróżył mu koronę.
wywróży się to wszystko. dieſes alles wird wahr, erfüllet werden, wird gewiß geſchehen. tout cela deviendra vrai, s'accomplira; la ſuite vérifiera tout cela, cette prédiction.

Wywrzeszczeć się, *F. wywrzeszczę.* ſich ausſchreyen, ſich müde ſchreyen. s'égosiller, ſe tuër, ſe créver de crier; ſe laſſer, s'ennuier à crier. § dźiećię się wywrzeſzczało.

Wywyżſzam, *v. m. F. wywyższę.* 1) erhöhen ein Gebäude. 2) erhöhen, erheben. 1) exhauſſer, hauſſer quelque bâtiment. 2) élever, exhauſſer. § 1) wywyżſzył mur. 2) pod niebioſa kogo wywyżſzać; wywyżſzyć kogo na godność.

Wywyżſzenie. 1) Erhöhung. 2) Erhöhung, Erhebung. 1) hauſſement, exhauſſement, élévation. 2) élévation, élevement; acroiſſement de la fortune.
wywyższenie osi niebieskiey. die Polus-Höhe. élévation du pole.
wywyższenie księstwa na krolestwo. Erhebung eines Fürſtenthums zum Königreich. érection d'un duché en roiaume.

Wywyżſzony. 1) erhöhet. 2) erhöhet, erhoben. 1) exhauſſé, élevé. 2) élevé, devenu conſidérable. 1) wywyżſzona wieża, 2) od fortuny wywyżſzony.

Wyymowanie, wyięćie. das Herausnehmen. l'action de prendre qu. ch. du dedans d'une autre.

Wyymuię, *v. m. F. wyymę.* 1) herausnehmen. 2) extrahiren, nehmen, ausziehen aus einer Schrift. 3) ausnehmen; ſich etwas vorbehalten. 4) befreyen, ausſchließen von einer Beſchwerde. 1) prendre qu. ch. de; prendre une choſe hors de l'autre, du dedans d'une autre. 2) prendre, extraire, tirer d'un livre. 3) excepter, reſerver, tirer du nombre des autres. 4) éxemter, décharger, délivrer de quelque charge. § 1) kto z ſkrzynki chuſtkę wyiął? wyiąć peſtkę z owocu. 2) wyiął to z tego autora; wyiąć co z ksiąg ſądowych. 3) wyymiy to z liczby, z kontraktu; wyymiy ſobie ten punkt. 3) wyiąć kogo od iurysdykcyi mieyskiey, od podatkowania.
wyiąłeś mi to słowo z gęby; wźiąłeś mi z gęby com chćiał mowić. du haſt mir dieſes Wort vor dem Maule weggenommen; ich wollte dieſes eben ſagen. vous vous êtes ſaiſi de ma parole; j'étois ſur le point de le dire.

Wyyrzec. *vid.* Wyglądam.

Wyyrzenie. 1) das Herausſehen. 2) Ausſicht, Proſpect. 1) l'action de regarder, de voir d'un lieu. 2) vuë, proſpét, aſpect. § 1) wyyrzenie oknem. 2) mam wyyrzenie na rynek.

Wyyśćie. 1) das Ausgehen, der Ausgang. 2) Ausgang, Ort des Ausganges. 1) ſortir, ſortie, action de ſortir. 2) ſortie, iſſuë, endroit par où l'on ſort. § 1) przy wyyśćiu moim z domu. 2) wyyśćie tylne, przednie.
wyyśćie przećiw komu. das Entgegengehen. l'action d'aller au devant de qu; l'aller au devant de qu.
ulica bez wyyśćia. ein Sack; Gaße ohne Ausgang. cu de ſac; ruë qui n'a point d'iſſuë.

Wyz, *f. g. wyżi,* * Wyza } świnia wodna. der Hauſen ein großer Fluß-Fiſch. Uſon, grand poiſſon de riviére. § wyz Dunayſki często na trzynaśćie łokći długi i cztery waży cetnary.

* Wyż, *f. g. y.* * Wyża, wysokość. die Höhe. la hauteur. § na wyż łokiec.

Wyżałować czego, *F. wyżałuię.* genung bedauern. regretter aſſez.

Wyżdżymam, *v. m. F. wyżdżę. vid.* Wyżymam.

Wyżebrać co, *wyżebrzę.* erbetteln. mandier qu. ch; obtenir, avoir à force de mandier.

Wyżebranie. Erbettlung. l'action de mandier.

Wyżebrany. erbettelt. mandié.

Wyżeł, *g. wyżła.* ein Hüner-Hund. 2) im Scherz: ein Spion, Ausſpeher. 1) chien

1) chien couchant. 2) *burles.* mouchard, mouche, espion.

Wyżey, *adv.* 1) höher. 2) oben, oben gedacht. 1) plus haut. 2) ci-devant, ci-dessus, plus haut, en un lieu plus haut. § 1) krogulec wysoko, orzeł wyżey lata. 2) nieco wyżey o tym namienił autor, a niżey tak pisze.

Wyżieniam, *v. m. F. wyżionę.* ausrotten. déraciner, extirper. § wyżenić herezye; wyżień z serca ducha nieczystego.

Wyżina. Hausen-Fleisch. de la chair d'uson.

Wyżionywam, *v. m. F. wyżionę.* 1) auswerfen, ausspeyen. 2) ausspeyen, lästern, ausstoßen. 1) vomir, jetter dehors. 2) vomir des injures contre qu; cracher au nez de qu. § 1) Etna dymy gęstę wyżionywa. 2) wyżionął na krola złorzecenia.

Wyzłacam co, *v. m. F. wyzłocę.* vergulden. dorer.

Wyzlin, *f.* / Wyzlina } bydlęcy pysk bez mięsa, Kopf eines Thieres ohne Haut und Fleisch. tête d'une bête sans chair et sans peau.

wyzlina ziele. (antirrhinum, caput canis) Orant, Löwen-Maul. du mufle de veau; oeil de chat, mouron violet.

Wyzłocenie, pozłocenie. Verguldung. dorure.

Wyzłocony. verguldet. doré.

Wyznaczam co, *v. m. F. wyznaczę.* 1) auszeichnen, wählen. 2) bestimmen, wählen zu einem Amte. 1) marquer; mettre la marque sur la chose qu'on a choisie; choisir, trier. 2) destiner, choisir pour un emploi. § 1) wyznaczył sobie konie do kupienia. 2) krol mu ten urząd wyznaczył; wyznaczył go na ten urząd.

Wyznaczenie. Auszeichnung, Wahl. l'action de marquer une chose entre plusieurs; choix.

Wyznaczony. ausgezeichnet, gewählt. marqué, choisi, trié.

Wyznaię. *vid.* Wyznawam.

Wyznanie. 1) Bekenntniß, Geständniß. 2) Regel, Satzung eines geistlichen Ordens. 1) aveu, déclaration, confession. 2) Régle, constitution selon laquelle les Réligieux d'un certain ordre doivent vivre. § 1) zapiera się wyznania swoiego. 2) Zakonnicy wyznania S. Franciszka.

wyznanie grzechow swoich. Bekenntniß seiner Sünden. déclaration de ses péchez.

wyznanie wiary. Glaubens-Bekenntniß. confession de foi.

za wyznaniem wszystkich. alle bekennen. de l'aveu de tout le monde.

Wyznawam, wyznaię co, *v. m. F. wyznam.* etwas bekennen, gestehen. confesser, avouër, ne pas nier. § wyznawaią Boga; wyznać grzechy swoie; musiał swoię wyznać substancyą; wyznać przeciw komu.

wyznać na się. wieder sich selbst bekennen. se condamner; confesser sa propre faute; déposer contre soi même.

wyznać się. bekennen, gestehen. avouër confesser.

wyznawaiący się. geständig, der etwas nicht läugnet. confessant, qui confesse et avouë une chose.

Wyznawca, wyznawca wiary. Bekenner der christlichen Wahrheit. confesseur, celui qui a confessé constanment la vérité Chrétienne.

Wyżnik. der Obermann im Karten-Spiel. la dame au jeu de cartes.

Wyższy. höher. ist der *Comparativus* von Wysoki. plus haut; *c'est le Comparatif de* Wysoki.

*Wyzućie, *wyzuwanie, zzuwanie. das Ausziehen der Strümpfe, der Schuhe. l'action de déchausser.

wyzućie. Einziehung, Entziehung. confiscation, privation, perte, déchéance, des biens. § wyzućie z dobr, z honorow, z przywileiow, z wolności.

Wyzuty. 1) ausgezogen. 2) entsetzet der Güter, der Ehren-Stellen. 3) hindangesetzt, aus den Augen gesetzt. 1) déchaussé. 2) dépouillé, privé de ses biens, de ses dignitez. 3) quité, abandonné. § 1) iuż wyzuty (zzuty) Pan. 2) wyzuty z dobr i godności. 3) wstyd wszystek wyzuty.

z krolestwa wyzuty. ein abgesetzter König un roi détroné.

Wyzuwam, *v. m. F. wyzuię.* 1) ausziehen Strümpfe, Schuhe. 2) einziehen; confisciren; einen entsetzen. 3) hindansetzen, vergessen, verlaßen. 1) déchausser, tirer les bas, les souliez. 2) déposseder, dépouiller, priver qu. de; ôter, confisquer à qu. qu. ch. 3) bannir, laisser perdre, abandonner; renoncer à. § *1) wyzuwam (zzuwam) Pana; wyzuy (zzuy) mi boty, trzewiki. 2) wyzuć kogo z godności, z dobr. 3) barzo tam rozwolniało posłuszeństwo że go prawie wcale wyzuli; wyzuć wszelką ludzkość.

wyzuć kogo z krolestwa. einen entthronen, vom Throne stoßen. détroner qu; ôter qu. du trone.

wyzu-

wyzuwać się. 1) sich ausziehen die Schuh. 2) ablegen, hindansetzen, aus den Augen setzen. 3) sich entziehen, sich weigern, sich ausschließen. 1) se déchausser. 2) se dépouiller, se dévêtir, se dessaisir, se défaire de; renoncer à qu. ch. 3) refuser qu. ch; faire dificulté de; s'exemter, se dispenser de. § * 1) wyzuy się (zzuy się) a poydź spać. 2) wyzuwa się z dobr, z braterskiego afektu. 3) wyzuli się z płacenia podatkow.

wyzuć się sam z siebie. in geistlichen Schriften. sich selbst verleugnen. *terme de dévotion:* se dépouiller de toutes passions; renoncer à ses passions, au monde; être dans une abnegation de soi même. § trzeba aby się sam z siebie człowiek wyzuł.

wyzuć się ze wszystkiey ludzkości. alle Menschlichkeit bey Seite setzen. se dépouiller de toutes sortes d'humanité.

Wyzuwanie. *vid.* Wyzućie.

Wyzwalacz. Befreyer. libérateur.

Wyzwalam, *v. m. F. wyzwolę.* 1) befreyen, erlösen. 2) befreyen, ausschließen von etwas beschwerlichem. 3) loszählen, lossprechen, für unschuldig erkennen. 1) délivrer de; mettre en liberté. 2) délivrer, afranchir, éxemter de. 3) absoudre qu. de; déclarer qu. innocent. § 1) wyzwolił brata i śiostrę z tatarskiey niewoli, z poddaństwa. 2) wyzwolono to miasto od podatkowania. 3) sąd go od tey winy wyzwolił.

wyzwolić się. sich befreyen. s'afranchir, s'éxemter de qu. ch.

Wyzwanie, *vid.* Wyzywanie.

Wyzwany. ausgefordert. provoqué.

Wyzwolenie. 1) Befreyung, Erlösung. 2) Befreyung, Ausnahme von etwas. 3) Lossprechung von einer Klage; Absolution. 1) délivrance. 2) délivrance, éxemtion, afranchissement. 3) absolution, congé, *m.* sentence absolutoire. § 1) wyzwolenie kogo z mocy czyiey, z więźienia. 2) wyzwolenie od podatkow. 3) co mu wyzwolenie od winy sprawiło.

wyzwolenie z niewoli u starych Rzymian. die Freylaßung bey den alten Römern. la manumission, l'afranchissement chez les anciens Romains.

wyzwoleniu służący. zur Lossprechung, zur Befreyung gehörig. absolutoire, qui porte absolution; qui regarde la délivrance.

Wyzwoleniec, *g. wyzwoleńca.* ein Freygelaßener. un afranchi, un esclave mis en liberté.

* *Wyzwolićiel. Befreyer. liberateur.

Wyzwolony. 1) befreyt. 2) freygelaßen. 3) losgesprochen. 4) frey, ungebunden. 1) délivré, afranchi, éxemt de. 2) afranchi, qui est délivré de servitude. 3) absous, déclaré innocent de quelque crime. 4) libre, franc, indépendant. § 1) wyzwolony z więźienia, od podatkowania. 2) wyzwolony z poddaństwa. 3) wyzwolony od winy. 4) od wszelkich praw wyzwolona powaga, panowanie.

wyzwolone nauki. die freyen Künste. les arts libéraux. § śiedm iest nauk wyzwolonych.

Wyżyć, *F. wyżyię.* zubringen; leben an einem Ort eine Zeit über. passer, faire quelque fête; sejourner, demeurer quelque tems chez qu. § wyżyłem u niego mięsopusty, święta.

Wyzygot, wyższy Got. in den Geschichten. ein Obergot, Visigot, unstreitig kommt dieser Nahme der Goten vom Polnischen Wort Wyższy. *dans l'Histoire.* Visigot; *ce nom dérive sans doute du mot Polonois* Wyższy.

Wyżyłować, *F. wyżyłuię.* 1) ausädern, die Adern aus dem Fleisch schneiden. 2) ausribben; die Strünke oder Ribben aus einem Kraute nehmen. 1) ôter les veines. 2) éjamber; ôter les côtes qui se trouvent dans les feuilles. § 1) wyżyłuy mięso. 2) źiele to wyżyłować trzeba.

Wyżyłowany. 1) ausgeädert. 2) ausgeribbt. 1) dont on a ôté les veines. 2) éjambé.

wyżyłowana tabaka. ausgeribbter Taback. du tabac éjambé; du tabac sans côtes.

Wyżymam, *v. m. F. wyżmę* Wyżdżymam, *F. wyżdżę.* ausringen, die Näße ausdrücken. 2) *fig.* erpressen. 1) épreindre; exprimer; faire écouler, faire sortir l'humidité de qu. ch. en la serrant ou tordant. 2) extorquer; tirer avec violence; arracher de force. § 1) wyżdżał wełnę mokrą; wyżąć co przez chustkę; wyżymać grona winne prasą. 2) wyżdżał krew ostatek z ubogiego.

Wyżyna. hoher Ort, Höhe, worauf die Heiden opferten. haut-lieu; lieu élevé ou les païens sacrifioient.

Wyzywacz. Ausforderer. celui qui provoque, qui apelle, qui défie.

Wyzywam; *v. m. F. wyzwę.* ausfordern, provoquer, défier, apeller. § wyzwał go na dysputę, wyzwiy go do gry, na zakład.

wyzywać

wyzwać kogo na rękę, na poiedynek, na plac. zum Zweykampf ausfordern. apeller qu. en duël; provoquer au combat; défier au combat; prêter à qu. le gantelet.
wyzwać kogo do siebie. einen zu sich fordern. apeller qu. auprès de soi, faire venir qu.
Wyzywalny. Ausforderungs=. d'apel, de défi.
Wyzywanie, wyzwanie. Ausforderung. provocation, apel, défi.
wyzywanie do siebie. zu sich Forderung. demande de celui qui apelle qu. auprès de soi.
Wyżywić kogo, *F. wyżywię.* ernähren, erhalten. nourrir, alimenter, sustenter, entretenir qu.
Wyżywiciel. Ernährer, Erhalter. celui qui fourni ce qu'il faut pour subsister.
Wyżywienie. Ernährung, Erhaltung. nourriture, entretenement, entretien.
Wyżywiony. ernährt, erhalten. entretenu, sustenté, nourri
Wz, *pr. inf.* vor den Zeitwörtern hat diese *praepositión* folgende Bedeutungen. 1) empor, von unten in die Höhe. 2) wenig, etwas. 3) sehr. *cette préposition verbale étant mise à la tête d'un verbe, marque les suivantes significations.* 1) de bas en haut. 2) un peu. 3) beaucoup, trop. § 1) wzbudować, wzlecieć. 2) wzdrapać. 3) wzgadać się, wzburzyć.
Wzad, *adv.* 1) zurück, hinterwärts. 2) rücklings, rückwärts. 3) hinten nach. 4) bey den Kutschern: hif, zurück. 1) en arriére, en derriére. 2) en arriére, à reculons. 3) derriére, après les autres. 4) *en terme des cochers:* arriére, recule, va en reculant. § 1) wzad patrzyć, głowę obrócić. *2) rak wzad (wspak) leżie. 3) wzad, pozad mię puścił, zostawił.
wząd iść, ustępować. zurückgehen, weichen. reculer, se retirer en arriére. § wzad na dwa kroki ustąpił.
zkąd trudno wzad. hieraus kommt man nicht leicht. il n'y a point de retour.
wząd nachylam. zurück biegen. incliner, pancher en arriére.
wzad kogo obrócić. zurück treiben, zurück wenden. reculer; repousser, pousser en arriére; faire reculer; renvoier, faire retourner au lieu d'où on est sorti.
wzad się obrócić. sich zurück wenden. se tourner en arriére, se reculer, se retirer en arriére; retourner sur ses pas.
wzad się obrocenie. die Zurückweichung. reculement, l'action de reculer; retour d'une chose en même endroit.
wzad obrocony. zurückgewendet. tourné en arriére.
wząd się obracaiący; wzad obrotny. zurückgehend. qui retourne d'où il est venu, qui rebrousse.
Wzaiem; na wzaiem. } *adv.* 1) Darlehns=weise; mit der Verbindlichkeit das geborgte von eben dieser Art wieder zugeben. 2) unter einander, einer dem andern, hinwiederum, wieder, wechselsweise. 1) par emprunt, par prêt; avec obligation de rendre la chose empruntée en son genre. 2) mutuëllement, réciproquement, pareillement. § 1) wziąć co wzaiem, to iest na oddanie inszym takim, na oddanie tegoż, iest pożyczkiem wziąć. 2) wzaiem się gniewać, wzaiemnie się ratuią, kochaią; smuciśz dwuch na wzaiem kochankow; wzaiem go łaiał, uderzył, oszukał.
Wzaiemnie. }
wzaiem oddać; wzaiem czynić. ein gleiches thun. rendre la pareille; rendre le réciproque.
wzaiem komu dać co. einem etwas borgen, leihen. prêter qu. ch. à qu.
Wzaiemność, wet za wet. die Wiedervergeltung, Gegen=Bezeugen, Gegen=Aufführung. réciproque, *m.* réciprocation, action où l'on reçoit ou rend le réciproque; obligation mutuëlle. § tę łaskę wzaiemnością odwdzięczę; do rowney się nakłoniła wzaiemności; o przyiaźną się domawiam wzaiemność.
Wzaiemny. beyderseitig gegen einander, gegenseitig. mutuël, réciproque. § na wzaiemney się nie zawiedźie życzliwości; wzaiemną mię ćieszy miłością.
**Wzbaczam komu co, *v. m. F. wzbaczę.* einen an etwas erinnern, faire souvenir qu. de; rapeller qu. ch. en la mémoire de qu.
wzbaczyć sobie co. sich erinnern, se souvenir, se resouvenir de; se mettre qu. ch. dans la mémoire; se remettre qu. ch; rapeller qu. ch. dans son esprit.
Wzbaczenie. Erinnerung. le resouvenir, le souvenir. § łaskawego się po ćiebie spodźiewam wzbaczenia
Wzbestwić się, *F. wzbestwię.* 1) sehr wild, frech werden. 2) sich erhitzen, sehr geil werden. 1) s'éfaroucher trop. 2) devenir fort lacif, brûler excessivement, étre consumé de l'amour.
Wzbiegać się, *v. m. F. wzbiegnę.* ausreißen, durchgehen, von Pferden. prendre le mords aux dens; forcer la main, *en parlant des chevaux.* § wzbiegali się konie.

Wzbie-

Wzbieram, *v. m. F. wezbiorę, wzbiorę.* 1) einen nicht zu sehr schlagen. 2) aus den Ufer treten, überschwemmen, sich ergießen, austreten. 1) battre qu. légerement; donner quelques coups légers à qu. 2) déborder, se dégorger, s'enfler, regorger; sortir de son lit; se répandre aux environs. § 1) wzbrali go tam za to. 2) wezbrała rzeka, morze.

wzbierać się. sich aufmachen; sich reisefertig machen; sich auf die Reise machen. entreprendre un voiage, se mettre sur voiage.

Wzbieranie, wezbranie wod. Ueberschwemmung, Austritt eines Flußes. débordement, inondation.

wezbranie i opadanie morskie. die Ebbe und Fluth. le flux et reflux de la mer.

Wzbieśić się, *F. wzbieszę.* 1) toben, rasen, liederlich leben. 2) brennen für Geilheit, läufisch werden. 1) tempêter; faire rage; faire le diable à quatre; être en fureur. 2) brûler de l'amour; être en chaleur.

Wzbiiam, *v. m. F. wzbiię.* aufbringen in Städten, Dörfern Leute, sie versammeln, aufbieten, zu den Waffen greifen lassen. assembler, convoquer; commander de s'armer, faire prendre aux habitans les armes. § wzbiiał lud, poddanych, wśi, miasta.

wzbiiać co w gorę. aufführen, in die Höhe führen, in die Höhe bauen. élever un bâtiment; bâtir en haut.

wzbić się. 1) sich in die Höhe schwingen; steigen. 2) sich schwingen; steigen, zu Ehren kommen, gelangen. 1) se pousser en haut, se guinder, s'élever en haut; monter, pointer; prendre l'essor, voler en haut. 2) se guinder, s'élever, se pousser, monter aux honneurs, à la fortune. § 1) orzeł śię pod słonce wzbiia. 2) wzbił śię wzgorę nad inszych; wzbić śię na wielką świątobliwość, na wysokie honory.

Wzbraniam śię, *F. wzbronię*, zbraniam śię. sich weigern. refuser, récuser.

Wzbranianie, zbranianie śię. Weigerung. refus.

Wzbudować, *F. wzbuduię.* 1) in die Höhe führen, bauen. 2) einen erbauen. 1) élever; bâtir en haut. 2) édifier qu. § 1) przepyszne zbudował pałace. 2) wiele ludźi przez życie swoie, życiem swoim zbudował.

Wzbudzam co, *v. m. F. wzbudzę.* anreitzen, antreiben, anfrischen. exciter, suciter, encourager.

wzbudźić umarłego. einen Todten auferwecken. ressuciter un mort.

Wzburzam, *v. m. F. wzburzę.* 1) erregen, bewegen als der Wind das Meer. 2) aufbringen, sehr zornig machen. 1) agiter, émouvoir comme le vent la mer. 2) soulever, irriter, animer à; exciter. § 1) wiatry morze wzburzyły. 2) co obywatelow wzburzyło.

wzburzyć śię. 1) wallen, erreget werden. 2) aufgebracht, böse werden. 1) s'agiter, s'élever comme la mer. 2) se soulever, s'élever, être animé, être excité, s'irriter contre qu. § 1) wody śię wzburzaią. 2) niesłusznie śię na mię wzburzył; wszystkie śię wzburzyło państwo.

Wzdaię. *vid.* Wzdawam.

* **Wzdam.** *vid.* Wżdy.

Wzdawam, wzdaię, *v. m. F. wzdam.* 1) gerichtlich abtreten, übergeben, veräußern. 2) contumaciren, in contumaciam erkennen, wegen Ungehorsams oder wegen Verjährung der Klage verurtheilen. 1) aliéner, céder, remettre judiciairement à qu. son bien, renoncer à. 2) contumacer qu; juger, condanner qu. par contumace, par defaut, ou par peremtion d'instance. § 1) wzdawać maiętność, kupno. 2) wzdano go za (o) niestanie.

Wzdanie. gerichtliche Abtretung, Veräußerung; Ceßion. cession, aliénation, renonciation judiciaire à une chose; démission d'une charge entre les mains d'un autre.

wzdanie kogo o niestanie. Verurtheilung wegen des Ungehorsams oder einer verjährten Sache. contumace; peremtion d'instance; sentence ou arrêt contre une personne qui ne compare point, qui ne se défend point ou qui a abandonné le procès.

Wzdęćie / **Wzdętość** 1) Geschwulst. 2) kleine Erhöhung. 1) boufissure, enflure. 2) petite éminence, petite hauteur. § 1) wzdętość gardła. 2) wzdętość brodawki.

Wzdęto, *adv.* aufgelaufen. d'une maniére enflée.

Wzdeymuię śię, uymuię śię za kogo. sich eines annehmen. s'interesser pour; prendre part à, en, dans.

Wzdłuż. *vid.* Wdłuż.

Wzdrapać co, *F. wzdrapię, wzdrapnę.* 1) aufkratzen mit etwas spitzigem. 2) ritzen, wund reiben, wund kratzen. 1) gratter, tirer le poil avec une chose d'aigu. 2) érafler, égratigner, blesser la peau.

peau. § 1) wzdrapać sukno. 2) wzdrapać ciało.

Wzdronka ryba. Roth-Auge, Roth-Plötze. espèce de poisson aux yeux rouges.

*wzdrenka, płočica ryba. eine Plötze. ablette, able, *m.*

Wzdrygam się, zdrygam się na co. *v. m. F. wzdrygnę.* sich schauren, sich scheuen; einem grauen. étre saisi d'horreur; avoir horreur; frissonner; avoir, témoigner une aversion contre. § wzdrygam się na to okrućieństwo; ktorey się pracy kiedy wzdrygał.

Wzdryganie się, wzdryganie, zdryganie się, zdryganie. Abscheu, Schauder, das Grauen. frémissement, *f.* frissonnement, horreur, *f.* aversion.

wzdryganie nocne. das Auffahren im Schlaf. agitation dans un sommeil inquiet.

Wżdy, *adv.* 1) ja, wohl. 2) endlich. 1) même, bien, certainement, *cet adverbe sert au lieu d'une afirmation.* 2) enfin. § 1) wżdym ia to mowił, słyszał. 2) wżdy pisał, wżdy przyszedł.

wżdy kiedy przyydźie. er wird wohl einmahl kommen. il viendra bien une fois.

wżdy iednak; wżdy przećię. aber doch. mais pourtant.

a iakoż wżdy to było? nun wie ging es zu? eh bien comment arriva-t-il?

*Wzdychacz, wzdychaiący. ein Seufzender. soupireur.

Wzdycham, *v. m. F. westchnę.* seufzen. soupirer, gémir. § ciężko westchnął; westchniy do Boga; westchnęła na te ugryski; wzdycha nad tą stratą.

Wzdychanie. das Seufzen. l'action de soupirer.

westchnienie. ein Seufzer. sanglot, soupir; gémissement, aspiration, élan, élancement.

ciężkie westchnienie. tiefer Seufzer. un grand, un profond soupir.

ućięte wzdychanie. kurzer Seufzer. soupir entrecoupé.

Wzdymam, *v. m. F. wzdę, wzdmę.* 1) aufblasen, anblasen. 2) aufblasen, aufblehen. 3) blehen als eine Speise. 1) soufler, alumer avec son soufle ou avec un souflet. 2) enfler, boufir, boufer; remplir de vents. 3) causer, engendrer des vents, des flatuositez, des ventositez; étre venteux. § 1) wzdmiy ogień. 2) wzdął pęcherz. 3) ta potrawa barzo wzdyma.

wzdąć się. 1) auflaufen, sich aufblasen. 2) sich aufblehen von einer Speise. 1) s'enfler, se boufir. 2) s'enfler par des flatuositez. § 1) wzdęła się pęcherz od gorąca. 2) wzdął mi się żołądek od rzodkwi; śledźiona się wzdymała.

Wzdymanie, wzdęćie. 1) das Aufblasen. 2) Blehung von einer Speise. 1) l'action d'enfler, de soufler. 2) vent dans le corps; ventosité, flatuosité.

Wzdźiewalny. das man aufsetzen, aufstecken, anziehen kan. qui est propre à mettre sur une autre chose.

*Wzdźiewam, wdźiewam, *v. m. F. wdźieię.* anlegen, anziehen, aufsetzen eine Kleidung. mettre, prendre un habit. § wdźiał szatę żołnierską; wdźiał na szyię wstęgę orderową.

wdźiać zbroie. die Waffen anlegen. s'armer, se mettre les armes sur le corps.

wdźiać pierśćień na palec. einen Ring an den Finger stecken. mettre une bague à son doigt.

wdźiać na się kirys. den Küraß anlegen. se revêtir d'une cuirasse.

wdźiać czapkę. die Mütze aufsetzen. se couvrir d'un bonnet, le mettre sur la tête. § wdźiał szyszak na głowę.

wdźiać okulary. die Brille aufsetzen. mettre des lunettes.

Wzeyść. *vid.* Wschodzę.

Wzeszły. aufgegangen als der Saamen. qui est devenu en herbe, levé; qui est sorti de terre.

Wzgadać śię, *F. wzgadam śię.* sich ins Reden einlassen. se mettre à parler, à discourir de qu. ch; échaufer son discours. § wzgadali się o tey sprawie.

Wzgarda. Verachtung. mépris, dédain.

wzgarda świata. Verachtung der Welt. dédain pour le monde.

wzgardy godny. verachtungswürdig. méprisable, digne de mépris.

Wzgardliwie, *adv.* verächtlicher Weise. dédaigneusement, avec mépris.

Wzgardliwy. verächtlich. méprisable, dédaigneux.

Wzgardzam co, *v. m. F. wzgardzę.* verachten. mépriser, dédaigner.

Wzgardzony. verachtet. méprisé, dédaigné.

Wzgardzenie, wzgarda. Verachtung. mépris, dédain.

*Wzgardzenie, *adv. vid.* Wzgardliwie.

Wzgardźićiel. Verächter. contempteur; celui qui méprise.

Wzgląd, *g. względu.* Ansehung, Achtung, Ansehen. égard, considération; déférence, ménagement, respect. § wzgląd tam wszystek gdźie wźiątek. *prov.*

bez względu na mnie; wzgląd mieć na co, na kogo.
względem czego. in Betrachtung, in Ansehung, in Betracht. vu qu. ch; en égard à; au respect, à l'égard, par raport de. § względem nieba, świat tylko iest kropelką.
względem siebie samego. in Ansehung seiner selbst. à son propre égard.
to nic względem tego. das heißt nichts gegen dieses. cela n'est rien au prix de cette chose.
względem czasu. in Ansehung der Zeit. en égard au tems; pour le tems.
Wzgorę, *adv.* 1) oben, in der Höhe. 2) empor, in die Höhe. 3) aufwärts, Berg an. 4) aufwärts, gegen das Haar. 5) aufwärts, herauf, gegen den Strohm. 1) dessus, au dessus. 2) en haut, en s'élevant en l'air. 3) vers le haut d'une montagne. 4) à contre-poil, d'un sens contraire qui est naturel aux cheveux. 5) amont, à contre-mont, en remontant, vers le haut d'un fleuve. § 1) wzgorę to leży. 2) wzgorę lecieć. 3) wzgorę poydźmy. 4) wzgorę włos czesać. 5) szkuty z Gdańska wzgorę idą.
cena wzgorę idzie. der Preis steiget. le prix hausse.
wzgorę kogo nogami obrocić. einen mit den Füßen in die Höhe kehren; auf den Kopf setzen. mettre qu. les piez en haut.
Wzglądam wzgorę, *v. m. F. weyrzę.* in die Höhe sehen. regarder en haut.
Wzgorek, *g. a.* pagorek. ein Hügel, eine Anhöhe. tertre, *m.* côte, coline; petite hauteur de terre.
Wziąć. *vid.* Biorę.
Wziątek, *g. wziątku.* Empfang, Einnahme; empfangene Sache. recette; chose reçuë.
księgi wziątku i wydatku. Ein- und Ausgabe-Buch. un livre de la recette et de la dépense; un livre de raison.
tam wszystek gdzie wziątek. er nimmt gerne; er ist auf seinen Nutzen erpicht. il aime à prendre; c'est un homme qui tend toujours à ses fins; l'interêt est son boussole.
Wzięcie, Branie. das Nehmen, Empfangen. l'action de recevoir, de prendre.
Wziętość. Aufnahme, Beyfall. acueil, acceptation, aplaudissement. § żadney to nie ma wziętości.
Wzięty, *conf.* Biorę. 1) genommen, empfangen. 2) wohl aufgenommen; bey den Leuten beliebt, angenehm. 1) pris, reçeu, 2) acueilli, receu favorablement. § 1) wziętą odday księgę. 2) u wszystkich wzięty dla swoiey mądrości; trzeba do tego człowieka wziętego.
wzięty u ludzi. ein bey den Leuten beliebter Mensch. homme de mise.
Wzieżam, *v. m. F. wzieżę.* in die Höhe recken; borstig machen. faire hérisser. § ież ości wzieżył.
wzieżyć się. borstig werden, in die Höhe steigen, sich aufsträuben. se hérisser, se dresser.
Wzlatam, *v. m. F. wzlecę.* 1) aufstoßen, auffliegen. 2) steigen, zu Ehren kommen. 1) s'envoler en haut. 2) se guinder, s'élever, se pousser, monter aux honneurs. § 1) kuropatwy wzleciały. 2) z niskiego stanu na naywyższy wzleciał godności stopień.
Wzławiam, *v. m. F. wzłowię.* das Wild auf der Spur verfolgen. poursuivre, suivre la bête à la piste, sur les voies. § pies wzławia ku zaiącowi; ćicho ten pies wzławia.
Wzlepszam, *v. m. F. wzlepszę.* 1) verbessern, in bessern Zustand setzen. 2) bessern. 1) abonnir, méliorer, rendre meilleur. 2) édifier, corriger, abonnir qu. 1) wzlepszył tę maiętność. 2) wzlepsza go swoim przykładem.
wzlepszyć się. 1) sich bessern. 2) sich bessern, sich erbauen. 1) s'abonnir, se méliorer, devenir meilleur 2) se corriger, s'édidifier, s'amander, avancer dans la vertu.
wzlepsza się choremu. es bessert sich mit dem Kranken. le malade amande, se porte mieux, se refait.
Wzlepszenie. 1) Besserung. 2) Besserung des Lebens. 1) mélioration, l'action de rendre meilleur. 2) amandement, correction de sa vie; édification. § 1) wzlepszenie maiętności. 2) napominanie iego bez wzlepszenia nie były.
wzlepszenie zdrowia. die Besserung der Gesundheit. amandement, meilleur état de la santé.
Wzlewa, *v. m. F. wzleię.* sich ergießen. se répandre aux environs; se déborder; sortir de son lit. § rzeka wzlała.
Wzmacniam, *v. m. F. wzmocnię*, zmacniam. befestigen, stärken. fortifier, renforcer; rendre plus fort. § ktore maksymy Państwo wzmocniły.
Wzmagam, *v. m. F. wzmogę.* 1) aufrichten, aufhelfen. 2) ausrichten, zu Wege bringen. 1) renforcer, redresser, soulager, aider, soutenir. 2) éfectuër, faire. § 1) krol go wzmogł posiłkami swoiemi. 2) wzmogł to swoią udanością, swoią powagą.

wzma-

wzmagać; wzmagać się. genesen, sich erholen, zu Kräften kommen. amander, se refaire, se remettre, se rétablir, se porter mieux; reprendre ses forces après une maladie; revenir d'une maladie. § wzmoc z choroby nie mogł.

wzmagać się. 1) sich erholen, zu sich kommen. 2) sich aufhelfen, sich helfen. 3) um sich greifen, überhand nehmen. 1) se renforcer, reprendre ses forces, revenir à soi, se rassurer, se recolliger. 2) s'aider à se redresser, à se lever. 3) s'acroitre, s'augmenter, s'étendre, se répandre. § 1) krol po tey klęsce się wzmogszy. 2) wzmaga się słonie trąbą aby znowu wstało, 3) woda się wzmogła, choroby się teraz wzmagaią.

wzmagaiący. mit dem es sich gebessert hat. convalécent.

Wzmaganie. } 1) Wiedergenesung, Erholung. 2) Erholung, Aufhelfung. 1) convalécence; rétablissement et récouvrement de santé. 2) renforcement, renfort; augmentation de forces; rétablissement. § 1) dziwował się iego wzmożeniu
Wzmożenie.

Wzmożony. aufgeholfen, gestärkt. renforcé, rétabli.

Wzmianka. Erwehnung. mention. § wzmiankę czynić o kim.

Wznak, } *adv.* 1) rücklings. 2) auf dem Rücken. 1) à la renverse. 2) sur le dos; le ventre en haut. § 1) wznak upaść; wznak kogo obalić, przewrócić; wznak padnienie; wznak kogo ciągnę. 2) wznak leżeć; wznak leżenie, wznak spać.
na wznak,

wznak paść. auf den Rücken fallen. tomber à la renverse, les piez à contremont.

Wznaki, *vid.* Znak — *w znaki się dać komu.*

Wznawiam co, *v. m. F. wznowię.* verneuren, erneuren. renouveller.

Wznawianie, wznowienie. Erneurung. renouvellement.

Wzniecam, *v. m. F. wzniecę.* 1) Feuer anschürren, wieder anblasen. 2) erregen, anstiften. 1) ralumer, alumer le feu. 2) exciter, atiser, renflammer, enflammer, alumer, ralumer, reveiller, suciter; soufler. § 1) wznieć ogień. 2) wzniecić woynę, rozruch, nieprzyiaźń i niesmaki miedzy ludźie.

wzniecić się. eig. u. fig. sich entzündeu. *prop. et fig.* se r'alumer, s'enflammer, s'alumer. § wzniećiła się ta konspiracya, miłość ku niey.

Wzniecenie, wzniecanie. 1) Anschürrung des Feuers. 2) Erregung. 1) l'action de r'alumer. 2) sucitation; l'action d'exciter.

Wzniecony. 1) entzündet. 2) erregt. 1) r'alumé, alumé. 2) r'alumé, sucité, excité.

** Wznieśienie, wznoszenie, podnoszenie. 1) Aufhebung. 2) Erhebung, Erhöhung. 1) haussement, élevation; l'action de lever de bas en haut. 2) élevation, avancement, promotion.

wznieśienie dźiał. Kriegsbauk. der Cavalier. *Fortif.* le cavalier.

*Wznieśiony, podnieśiony. 1) in die Höhe gehoben. 2) erhöhet, befördert. 1) élevé, relevé. 2) élevé, avancé à une dignité.

Wznoszę, *v. m. F. wzniosę*, podnoszę. 1) aufheben, in die Höhe heben. 2) erheben, erhöhen, befördern. 1) élever; porter une chose en haut; hausser. 2) élever, avancer à une dignité. § * 1) wznieś (podnieś) to z źiemie; wzniosł oczy ku niebu. 2) wznieść kogo na wysoki honoru stopień.

wznieść się. 1) sich erheben, auffteigen, in die Höhe gehen. 2) sich erheben, sich zu Ehren bringen. 3) sich erheben, hochmüthig werden. 1) s'élever en haut. 2) s'élever, se hausser en dignité. 3) s'élever, s'enorgueillir; devenir orgueilleux. § 1) wysokim się wznośi wzgorę skała grzbietem. 2) wzniosł się na tę godność. 3) nadętą się wzniosł dumą.

Wznoszenie. *vid.* Wznieśienie.

Wznowienie. *vid.* Wznawianie.

Wznowiony. erneuret. renouvellé.

Wzor. 1) Muster, Model zum annähen. 2) Blummwerk; genäheter, gewirkter Zierath in einem Zeuge; ein Muster. 3) Flecken auf einer Thier-Haut. 4) Muster, Beyspiel. 1) patron, modèle, *m.* 2) un ouvrage à fleurs, à feuilles; ouvrage ondé dans une étoffe; façon, *f.* 3) madrure, tavelure, les taches sur la peau d'un animal. 5) façon, *f.* exemple, *m.* maniére. § 1) wzor wyszywać, tkać; wzor wykrawać. 2) wzor na tey szaćie staroświecki; wzor tkany, szyty. 3) pardus ma po sobie wzory podobne ryśiowi. 4) na wzor czego co czynić.

brać wzor z kogo. an jemand ein Vorbild nehmen. prendre modèle, patron sur quelqu'un.

Wzorek, *g. a.* Müsterchen zum Nähen. petit patron, petit modèle pour coudre après lui. § wzorek szyta.

wzorki

wzorki z drugich wybiera. es ist ein Splitter-Richter. c'est un grand critiqueur; il examine les defauts des autres; c'est un linx envers les autres.

Wzorzysty. 1) gemodelt, geblümt, figurirt. 2) fleckicht, bunt, von der Haut eines Thieres. 1) façonné, ondé; orné de figures. 2) tavelé, madré, comme une peau. § 1) wzorzysta szata, materya.

Wzracam, *v. m. F. wzrocę.* umwenden, umkehren. tourner, braquer. § wozem (woz) wzroćić.

Wzrastam, *v. m. F. wzrosnę, wzrośę.* 1) erwachsen, auswachsen. 2) entstehen. 1) croitre, devenir plus grand en croissant. 2) naitre, s'engendrer, prendre naissance. § 1) gdy panienka wzrosła. 2) zawierucha ztąd wzrosła.

Wzrok, *g. u.* 1) Gesicht, das Sehen. 2) die Augen; Absehen, Absicht. 1) vuë, regard. 2) les yeux; vuë, dessein. § 1) wzrok krotki głęboko nie przeniknie; wzrok ma ostry. 2) wzrok na niego obroćili i panem go obrali.

iednym wzrokiem. mit einem Blick. d'un coup d'oeil.

wzrok krotki. kurzes Gesicht. miopie, courte vuë.

Wzrokowy. Gesichts-. das Gesicht angehend. visuël, qui sert à la vuë.

promień wzrokowy. Gesichts-Strahl, Augen-Strahl. raïon visuël.

Wzrost. Statur, Wuchs, Größe. taille, stature, la grandeur d'un corps. § człowiek wzrostu zupełnego małego.

wzrost niezwyczayny. Riesen-Größe. taille, grandeur gigantesque.

Wzrot konia, woza. Umwendung mit einem Pferde, mit dem Wagen. braquement, action de tourner un chariot; le tour qu'on fait avec un carosse, avec un cheval.

Wzruszam. *v. m. F. wzruszę.* 1) regen, bewegen, aufrühren. 2) bewegen, rühren, erregen. 3) Jägerey: auftreiben ein Wild. 4) brechen einen Frieden. 5) Heilk. erregen, rege machen, verursachen. 6) aufbringen, aufrührisch machen. 1) remüer, émouvoir, agiter. 2) émouvoir, remüer, toucher, passionner. 3) *chasse:* faire lever, faire vuider, faire partir, lancer la bête. 4) rompre, violer la paix. 5) *Médec.* faire, causer, exciter. 6) remüer, soulever, troubler, émouvoir. § 1) wzruszyć zboże szuflą, ziemię na zagonie; wiatry morze wzruszyły. 2) wzruszyć afekt w kim, płacz w słuchaczach; te słowa go wzruszyły. 3) pies zaiąca z mieysca wzruszył. 4) wzruszył pokoy, pakta. 5) wzruszyć womit, febrę. 6) co pospolstwo wzruszyło.

wzruszyć zdrowie. seine Gesundheit verletzen. émouvoir, troubler un peu sa santé.

wzruszyć się. 1) sich bewegen. 2) gerühret, bewogen werden. 3) sich eine Krankheit rege machen, sich solche erregen. 4) schwürig, aufrührisch werden. 1) se remüer, s'agiter, étre agité. 2) s'émouvoir; se sentir, ému; étre touché; se passionner. 3) s'émouvoir, se troubler; s'altérer; se causer une maladie. 4) remüer; étre remué; étre en troubles; se troubler, se soulever, se porter à la sédition. § 1) od tego wiatru wszystkie się wzruszyło morze. 2) wzruszył się do płaczu, do miłośierdźia. 3) czym się zdrowie iego wzruszyło. 4) wszystkie się na ten ogłos wzruszyły kraie.

Wzruszanie, wzruszenie. 1) Bewegung, Aufrührung. 2) Regung, Bewegung einer Leidenschaft. 3) Mitleiden, Bewegung zum Mitleiden. 4) Unruhe, Aufruhr. 5) Bruch, Verletzung des Friedens. 1) remûment, agitation, remüage, *m.* 2) émotion, mouvement; mouvement des passions. 3) mouvement de compassion, miséricorde, pitié. 4) renversement, remûment, trouble, *m* sédition, émotion. 5) violation, infraction, rupture de la paix. § 1) wzruszenie morza od wiatrow. 2) bronić śię przećiw każdemu wzruszeniu nieporządnych afektow.

Wzruszony. 1) bewegt, aufgerührt. 2) bewegt, erregt. 3) empört, aufgebracht. 4) gebrochen, verletzt als der Friede. 1) remué, agité. 2) remué, ému par quelque passion. 3) troublé; séditieux; porté à la sédition. 4) rompu, violé, *parlant d'une paix.* § 1) dom od trzęśienia wzruszony. 2) wzruszony od Ducha Swiętego, od miłośierdźia. 3) wzruszone narody. 4) wzruszony pokoy.

Wzruszyćiel. Stöhrer. perturbateur.

wzruszyćiel pokoiu. Friedens-Stöhrer. infracteur de la paix.

Wzruszyćielka. Stöhrerin. perturbatrice.

Wzrzucam co, *v. m. F. wzrzucę.* in die Höhe werfen. jetter en haut.

Wzuwam, *v. m. F. wzuię.* anziehen Schuhe, Strümpfe. chausser, mettre les souliers, les bas. § wzuy mi ten trzewik.

wzuć sobie trzewiki, pończochy. sich Strümpfe, Schuhe anziehen. se chausser les souliers, les bas.

Wzwarzyć co, *F. wzwarzę.* siedend machen. faire bouillir, échaufer.

Wzwiady, *pl.* Nachforschung, wird nur in folgenden Redens-Arten gebraucht. perquisition, recherche; *ce mot n'est en usage que dans les suivantes expressions.*

na wzwiady iechać, posłać. Kriegsw. recognosciren reiten, schicken. aller, envoier aux nouvelles, à la découverte; batre l'estrade.

na wzwiady co mowić. etwas zum ausforschen sagen. dire qu. ch. pour s'enquerir, pour s'enquêter.

Wzwiatr, *adv.* na wzwiatr. wider den Wind. contre le vent; avant le vent; par prouë; alant de bout au vent.

Wzwieram, *v. m. F. wzewrę.* 1) aufsieden; Wellen schlagen. 2) *fig.* brennen als vor Rache. 1) bouillir à gros ondes, à gros bouillons. 2) *fig.* s'échaufer, s'enflammer, brûler, s'alumer de. § 1) odstaw od ognia gdy wzwierać pocznie. 2) wzwiera na pomstę.

wzwierać przestaie. es höret auf zu kochen. il cesse de bouillir.

Wzwod. eine Zug-Brücke, Fall-Brücke. pont-levis, un pont qui se lève et se baisse.

Wzwodę, *adv.* na wzwodę. aufwärts, wider den Strohm. amont, en remontant; contre le fil de l'eau; à contremont.

Wzwyczaiam do czego, *v. m. F. wzwyczaię,* przyzwyczaiam. gewöhnen. acoutumer à.

wzwyczaić się w co. sich zu etwas gewöhnen. s'habituër, s'acoutumer à.

Wzwyczaienie. Gewöhnung. acoutumance, habitude.

Wzwyczaiony. gewohnt. acoutumé.

Wzwyż, *adv. et pr. g.* 1) oben, nach oben zu, in die Höhe. 2) über. 3) oben, hiernächst, bey Citationen in Büchern. 1) en haut, vers le haut, dessus. 2) au dessus de. 3) ci-devant, ci-dessus, plus haut, *en citant un auteur.* § 1) wzwyż leży, pomkniy wzwyż; na łokiec wzwyż podrosł, podniosł. 2) wzwyż i niżey księżyca. 3) wzwyż tak pisze Autor; wzwyż namieniony, rzeczony.

wzwyż łokieć; na wzwyż łokieć. eine Elle hoch; auf eine Elle hoch. à la hauteur d'une aune; une aune en haut.

Wzywam, *v. m. F. wezwę.* 1) Gott anflehen, anrufen. 2) rufen zu Hülfe. 3) herbey rufen, zu sich rufen, kommen lassen; einladen. 1) implorer le secours de Dieu; invoquer Dieu. 2) implorer le secours de qu; apeller qu. à son secours; demander du secours à qu. 3) apeller, mander; faire venir qu; inviter qu. § 1) wzywać imienia Pańskiego; wzywać Boga, Swiętych. 2) wezwał braci swoiey na ratunek. 3) wezwał sługi swego do siebie; wezwawszy Panow do rady wotować kazał.

wzywaiący spadek. Gram. der Vocativus. *Gram.* Vocatif.

Wzywanie. 1) Anrufung Gottes. 2) Anflehung, Bitte um Hülfe. 3) Herbeyrufung, Einladung. 1) invocation, action d'invoquer Dieu; imploration. 2) l'action de demander, de requerir l'assistance, le secours de qu. 3) invitation; commandement d'apeller, d'inviter, de mander qu. § 1) wzywanie Boga, Swiętych. 2) wzywanie sąsiadow na pomoc. 3) wzywanie przyiacioł do siebie; wzywanie do rady, do gromady.

X

X. ist die Verkürzung des Worts ksiądz. *c'est l'abréviation du mot* ksiądz.

Xiądz, Xiążę, Xiążka, *etc. vid.* Ksiądz, *etc.*

* * *

Da der Buchstabe X aus der Polnischen Sprache gebannet ist, warum sollte man ihn nur in diesen Worten beybehalten. *L'X étant bannie de la langue Polonoise, il n'y a point de raison de la retenir dans les mots mentionnez.*

Y

Y. *conj.* i. und et.

* * *

Viele schreiben diese Conjunction mit einem y, die Gründlichkeit aber erfordert ein i; siehe die Anmerkung zu der Conjunction i. *Force gens écrivent cette conjonction par* y, *mais la raison est pour* i; voiez la dessus la remarque sur la conjonction *i.*

Z

Z *pr.* aus, mit. de, avec.

* * *

Diese Präposition regieret folgende *casus*, ze aber wird vor zwey Mitlauter gesetzet, um ihre Aussprache zu mildern. *Cette préposition prend le cas suivans et se change en ze devant deux ou trois consonnes pour adoucir leur prononciation.* § ze dwuch ieden, ze trzech, ze czteroma, ze mną, zezwalam.

I den Genitivum. *le Génitif.*

1) aus, von. de. § idę z izby, z miasta; wyiąć z księgi, z worka; poznać z mowy iakiey kto głowy; ze śrebra, z żelaza zrobiony; ludźie z roboty idą; pochodźi to słowo z greckiego.

**z okna (oknem) patrzyć.* aus dem Fenster sehen. regarder par la fenêtre.

z Lubomirskich Jabłonowska. gebohrne Lubomirska vermählte Jablonowska. une Dame née Lubomirska mariée à un Jablonowski.

pić ze dzbanka. aus dem Kruge trinken. boire dans la cruche.

2) ab, von, von oben herunter. de dessus. § z gory iechać; woda z dachu śćieka; zbierz to ze stołu.

z źiemi wygładźić ludźie. die Menschen von der Erde ausrotten. exterminer les hommes de dessus la terre.

3) an, an einer Person. en une personne. *wielki Doktor z niego.* an ihn hat man einen großen Arzt. on a en sa personne, en lui un grand médecin. § wielki z niego błazen, pochlebca, szalbierz.

4) aus, von, unter. de, entre, d'entre. § z Francuzow dwoch tam było; ze szlachty iednego obrano.

wydrzeć komu z rąk. einem aus den Händen reißen. ravir à qu. d'entre les mains.

ieden z nich. einer von ihnen. un d'eux.

5) wegen. par, par considération, à cause de. § sławny z nauk, z męstwa swoiego; z radośći, z żalu, z miłośći to uczynił.

z przypadku, z przygody, z szczęśćia. zufälliger, glücklicher Weise. par accidant, par avanture, par bonheur.

z tey przyczyny. aus dieser Ursache. par cette raison.

6) an, von Krankheiten. du, de la; *en parlant des maladies.* § z febry, z ospy (na febrę, na ospę) umarł.

7) nach der Weise, auf die Art. vor *adjectivis* und *adverbiis*, welchen man im *genitivo* die Endigung a giebet. de la maniére, de la mode de, *le suivant adjectif ou adverbe se forme alors au Génitif en* a. § z Francuska, z Włoska mowi, śię nośi; z Niemiecka to pochodźi.

z biała, z czarna. das ins weiße, ins schwarze fällt. qui tire sur le blanc, sur le noir.

8) von, vor einigen *adverbiis*, die alsdenn einen *genitivum* auf a haben. de, *devant quelques adverbes qui se terminent alors au Génitif en* a.

z daleka. von weiten. de loin.

z bliska. in der Nähe. de près.

z dawna. von langer Zeit her. depuis long tems.

9) von, von — her, wegen. par; du côté de. § z rodźicow, z matki, z śiostry te ma dobra; z oyca mię powinowactwem zaśięga.

10) mit, aus einem Schieß-Gewehr. à coup d'une arme à feu. § z łuku, z pistoletu, z dźiała, go zabito, raniono.

z muszkietu strzelić. ein Musket abschiessen. tirer le mousquet. § strzelano z dźiał, z łukow.

11) auf, laut, nach. suivant, par, selon. § z woli śię to moiey dźieie; z dekretu Trybunalskiego go śćięto.

12) gleich nach, so gleich nach dem Ende einer Zeit; in den letzten Stunden oder Tagen einer Zeit. tout après un tems; au declin, au decours, vers la fin, aux derniers jours d'une saison. § z południa (po południu) o trzećiey czwartey.

iuż było dobrze zeszło z południa, z połnocy. es war schon sehr spät nach Mittag, nach Mitternacht. il faisoit dejà fort tard après midi, après minuit.

z źimy. gegen das Ende des Winters. vers la fin, vers le déclin de l'hiver. § z lata, z wiosny, z ieśieni śię to stało.

* * *

Diese Präposition vor einer andern regieret den Genitivum. *cette préposition étant mise devant une autre prend toujours le Génitif.* § z pod subienice uciekł; z pomiedzy nich śię uwolnił.

II. den Accusativum. *l'Acusatif.*

13) etwan, ohngefehr, gegen. environ, à peu près, sur. § z rok tam będę; dałem mu ze trzy razy, ma z korzec owsa, z woz śiana.

ma z gębę chleba, ma z potrzebę swoię; ma z śię strawę. er hat sein nothdürftiges

ges Auskommen, sein zulängliches Brod. il a son nécessaire, il est à son aise.
z to. zulänglich. sufisanment. § mam z to siły, pieniędzy.
jest mię z to. ich habe zulängliche Kräfte. j'ai des forces sufisantes.
z onę stronę. vid. Strona — *z onę stronę.*

III. den Instrumentalem. *l'Instrumental.*

14) mit. Diese Präposition wird ausgelassen, wenn sie mit dem vorigen keine Verbindung anzeuget. avec, de. *cette préposition est sousentenduë, quand elle n'a point de liaison avec le sujet antérieur.* § worek z pieniędzmi; mowił, grał, szedł ze mną; szedł z kiiem; bił go kiiem, ciął szpadą; kąsać zębami, drapać paznokćiami.

* * *

Z, *pr. insep.* Diese Präposition giebet den *verbis* folgende Bedeutungen, doch findet man ofte daß sie den Sinn der *verborum* nicht verändert, als zgwałćić, znayduię. *cette préposition donne aux verbes les sens suivans; quelque fois elle ne change rien en la signification du verbe auquel elle s'atache comme* zgwałćić, znayduię.

1) herunter. de dessus, vers le bas, en bas.
zstępować. herunter gehen. décendre, aller de haut en bas.
znośić. herunter tragen. porter en bas.
zdmuchnąć. herunter blasen. soufler de dessus.

2) zusammen. ensemble.
zszywać. zusammen nähen. coudre ensemble.
zpisać. zusammen schreiben. écrire ensemble.
zbiiać. zusammen schlagen. cloüer ensemble.

3) auf, ganz, gänzlich. tout, entiérement.
zieść. aufeßen. manger tout.
zmazać. ganz auslöschen. éfacer tout.

* * *

Denen zu Gefallen, die diese Präposition vor c, h, k, p, t mit einem s schreiben, hat man solche Wörter unter Sc, Sh, Sk, Sp, St gesetzet. *Pour s'acommoder à ceux qui écrivent cette préposition devant* c, h, k, p, t, *par une* s, *on a rangé de tels mots sous les colonnes* Sc, Sh, Sk, Sp, St.

*Za, *adv.* barzo. zu, gar zu. trop. § za pożno, szata za ćiasna; za twardą ma głowę; nie za długo przyydę, za wiele to.

* * *

Za, *pr.* Diese Präposition regieret folgende Casus. *cette préposition gouverne les cas suivans.*

I. den Genitivum. *le Génitif.*

1) zur Zeit, unter. sous, durant, pendant; du tems de. § za Zygmunta Augusta; za panowania iego; za czasu moiego, za czasow naszych to było; za moiey pamięći; za pamięći oycow naszych.
za dnia. zur Zeit des Tages. de jour.
za szczęśćia. zur Zeit des Glücks; bey glücklicher Zeit. de tems heureux; durant le bonheur.
za czasu. zur Zeit. au tems. § za czasu życia iego.
**za czasu, za wczasu.* zeitig, bey Zeiten. au tems qu'il faut; à tems, dans la saison propre.
za lata. im Sommer. dans l'été; pendant l'été.
za pogody. bey, in gutem Wetter. au tems clair et serein.
za świeża. so lange es frisch ist. durant sa fraicheur; de la fraiche date, de fraiche mémoire, depuis peu; étant encore tout fraiche, tout nouvel. § weź to ziele za świeża; za świeża księga wydana.
za żywota. bey Lebzeit. étant vivant; du vivant.

II. den Accusativum. *l'Acusatif.*

2) für. pour, de. § pieniądze za szkodę, za głowę, za towar; to za to.
sukno za (po) trzy talery. Tuch zu drey Thalern. du drap de, à trois écus.
talar za osobę. einen Thaler für eine Person. un écu par tête.
za swoie pieniądze. für sein Geld. pour son argent, de son argent.
za gotowe; za gotowe pieniądze. für baar Geld. pour argent comptant.
dał za konia tego sto talerow. er hat für dieses Pferd hundert Thaler gegeben. il a donné cent écus pour (de) ce cheval.
ze grosz to nie stoi. das ist nicht einen Groschen werth. cela ne vaut un gros.
za co to. 1) wie theuer? was kostet es? 2) für was? 1) combien? à quoi? à quel prix est-il cela? 2) pour quoi? à quoi? § 1) za co ten koń. 2) za co wydałeś talar.
za tyle. für so viel. pour autant de prix, pour tant.
przedał to za tyle. er hat das für so viel verkauft. il l'a vendu autant.

za tyleż. für eben so viel; für eben den Preis. tout autant, pour le même prix.

słowo za słowo. Wort für Wort. mot pour mot. § dar za dar, wet za wet.

słowo za słowo odpowiada. er will das letzte Wort behalten. il veut être le dernier à repliquer; il veut avoir le dernier.

za pewną, za pewną rzecz. für gewiß, als eine gewiße Sache. pour certain, pour seur, pour assuré, comme une chose certaine. § za pewną biorę, mam, powiadam.

za straconą; za straconą rzecz. für verloren. pour perdu.

mam to za straconą. ich halte dieses für verloren. je le crois perdu.

za swoie. für das seinige. pour le sien. § mam to, wyznaię to za swoie; masz to za swoie; ma to za swoie; za swoie kupiłem.

mam go za przyiaciela. ich halte ihn für meinen Freund. je le crois, je l'estime mon ami, je le prend pour mon ami. § ma to za fraszkę, za iedno to wszystko, za wielką rzecz.

mieć co za dziw. etwas für ein Wunder halten. regarder qu. ch. comme une merveille.

za zdrowie twoie. auf deine Gesundheit. à votre santé.

za dzień komu robić. für einen ein Tagewerk arbeiten. faire la journée pour qu.

3) für, einem zum besten. pour, en considération, en faveur de. § wydał krol dekret za niego; za Oyczyznę życie położył.

4) für, statt, wegen. pour; au lieu de; à cause de. § uczyń to za (miasto) brata; za ciebie cierpię, płacę; modlić się za kogo; wybito go za brata; skarany za ten występek, za to go bito.

5) zu, anstatt. pour. § za karanie, za karę, za pokutę mu to naznaczono; ma to za naukę.

6) in, binnen einer Zeit oder einer Weite. dans; dans un tems de, dans l'espace de; entre ci et —. § za trzy dni odiadę; za wiele godzin tu będzie? za rok, za kilka dni, za kilka lat; pisał za trzy mile po Doktora.

za (przez) dzień to zrobi. er wird es in einem Tage machen. il le fera dans un jour.

7) bis über. par dessus. § za (nad) kolana woda.

8) an, bey. par. § wiśi za nogi; za włosy, za łeb, za szyię kogo porwać, wlec; za uszy, za ogon uiąć, trzymać; pociągniy się sam za nos. *prov.*

9) für, so gut als, wie. pour, comme.

za trzech robi. er arbeitet für drey Mann. il travaille pour (comme) trois hommes. § za dziesięciu zie; za trzy kobiety przędzie; stoi mi przyiaciel za skarb drogi.

za umarłego, za zabitego. für todt, für erschlagen, als einen Todten, als einen erschlagenen. pour mort, pour tué. § przyiął go Doktor za umarłego, wynieśiono go za zabitego.

III. den *Accusativum*, wie im teutschen auf die Frage wohin, und den *Instrumentalem* auf die Frage wo? *l'Accusatif quand il se trouve un mouvement d'un lieu derrière un autre et l'Instrumental lorsqu'il n'y en a point.*

10) hinter. derriére, au delà de. § za rynkiem mieszka.

za ucho włożyć. hinter das Ohr stecken. mettre derriére l'oreille.

za uchem iest pioro. die Feder ist hinter dem Ohr. la plume est derriére l'oreille.

za pas wetknąć. in, hinter den Gurt stecken. mettre dans la ceinture.

za pasem noż. in, hinter dem Gurt ist das Messer. le couteau est derriére la ceinture.

za piec skoczyć. hinter den Ofen springen. sauter derriére le poêle.

za piecem siedźi. er sitzet hinter dem Ofen. il est assis derriére le poêle.

za miasto, za bramę wyniść. vors Thor gehen. aller hors de la ville. § za wieś poszedł.

za miastem mieszka. er wohnt hinter der Stadt. il demeure au delà de la ville.

za rzekę poiechał. er ist jenseit des Flusses gefahren. il est parti au delà du fleuve.

za morze. hinter dem Meer. outre mer, au delà de la mer.

za rzeką, za morzem iest miasto. die Stadt ist jenseit des Flußes, des Meeres. la ville est au delà du fleuve, de la mer.

za mur iść. hinter die Mauer gehen. aller vers le derriére de la muraille. § iechać za las.

za murem iść. hinter der Mauer gehen. aller derriére la muraille.

IV den Instrumentalem. *l'Instrumental.*

11) hinter, nach. après, derriére. § za okrętem płynął; za mną kamienie ciskano; wysłano iazdę za nieprzyiaćielem.

idź za mną. folge mir nach, gehe hinter mir. marchez derriére moi, suivez moi.

za kim mowić, pisać. einem nachsprechen, nachschreiben. repeter les mots de qu; écrire après qu.
za sobą. hinter sich. après soi, derriére soi.
zamknąć drzwi za sobą. die Thüre hinter sich zumachen. fermer la porte sur soi.
za skorą zwischen der Haut und Fleisch. entre la peau et la chair.
za czasem. mit der Zeit. avec le tems.
za laty. mit den Jahren, nach vielen Jahren. avec l'âge, après beaucoup d'années.
12) für—für; eines nach dem andern. à, l'un après l'autre.
nogę za nogą. Fuß für Fuß. pas à pas; pié à pié. § palec za palcem stawia.
dźień za dźień żyie. er lebet in den Tag hinein. il vit au jour la journée, au jour le jour.
13) auf, nach. à, selon, suivant. § za rozkazaniem, za łaską, za powodem twoim, za radą, za sprawą twoią; za zdaniem twoim; za słowem twoim mi danym.
za pogodą. mit Gelegenheit, bey Gelegenheit. avec ocasion.
za pozwoleniem twoim. mit deiner Erlaubniß. avec vôtre permission.
14) für, einem zum besten. pour qu; en faveur de. § mowił, prosił, pisał za nim.

* * *

Za, *pr. insep.* Diese Präposition theilet den Zeit-Wörtern folgende Bedeutungen mit. *cette préposition communique aux verbes les significations suivantes.*
1) ver, eine Vermachung, Verschließung, Verstopfung. en, ou une action d'enfermer, de boucher.
zamurować. vermauren. murer, boucher par une maçonnerie.
zawinąć. verhüllen, enveloper.
zasidlić. verstricken. enlacer.
zawalić. verschütten. encombrer.
2) ver, tief herein, weit herein. au fond, bien avant, bien loin.
zabiec w las. tief in einen Wald laufen. s'enfoncer dans une forêt.
zabrnąć. tief einwaden. aller bien avant dans l'eau.
zabłąkać się. sich sehr verirren. s'égarer fort loin.
3) eine Vertiefung in etwas, eine Anstrengung der Kräfte. une action de s'apliquer trop, de s'engager entiérement.
zaczytać się. sich ins Lesen vertiefen. s'engager trop à la lecture; s'abîmer dans la lecture.
zapatrzyć się. aufmerksam zusehen. regarder avec beaucoup d'atention.
zamyślić się. sich in den Gedanken vertiefen. réver, penser fortement, y songer.
4) gänzlich, alles, gar. tout, tout-à-fait, entiérement, fort.
zabrać. alles wegnehmen. ravir tout.
zadusić. gänzlich ersticken. étoufer entiérement.
zadłużyć się. in Schulden fallen. s'endetter fort.
5) anheben, anfangen etwas zu thun. un commencement, une action de se mettre à faire qu. ch.
zabłaznować. anfangen zu haseliren. se mettre à badiner, à boufonner.
zagrać. zu spielen anfangen. se mettre à jouër.
zaśpiewać. zu singen anfangen. commencer à chanter.
Ząb, *g.* * *zębu, zęba.* 1) ein Zahn. 2) Zahn, Zacke im Kamm, im Rade. 3) ein Nußknacker. 1) dent, *f.* 2) une dent de peigne, de roue. 3) casse-noisette, *m.* § 1) zębow u człowieka liczą 32; kto dał zęby da i chleb *prov.* zęboma trzymać, uchwycić, zgrzytać, klapać; ząb mu wypadł, go boli. 2) ząb u klucza; ząb albo palec w kole młynskim. 3) rozłupać orzech zębem.
zębow bolenie. Zahn-Schmerzen. mal de dents; mal aux dents.
zębow pożołknienie. Brand der Zähne, davon sie gelb anlaufen. la brûlure aux dens qui les rend jaunes.
ząb z rzędu wyrosły; przyrostek. außer der Reihe gewachsener Zahn. un surdent.
zęby kątne ostatnie trzonowe z obu stron. Witz-oder Weisheits-Zähne. dens de sagesse.
zęby trzonowe. Backen-Zähne. dens machéliéres; grosses dens.
zęby trzonowe pierwsze po kłach u koni. die Eck-Zähne des Pferdes, die nähesten an den Backen-Zähnen. les coins, les dens de cheval les plus proches de celles qu'on apelle crochets ou crocs.
zęby kły. Spitz-Zähne in der untersten Kinnlade. dens canines.
zęby oczne. Augen-Zähne. dens oeillieres.
zęby przednie. die Schauffel-Zähne, die vordersten Zähne. dens incisives; incisives: *f. plur.* dens de devant; dens gelasines.

ząb słoniowy. Elephanten Zahn. une dent de l'éléfant.
zęby kluczowe. Schlüssel-Barth, Schlüssel-Zähne. paneton, bouterolle, museau de clé.
zęby wypychać die Zähne ausstochern, ausputzen. curer les dens.
zęby herb. Wappenk. drey Wolfs-Zähne unter einer Krone und Helm. *Blas.* trois dens de loup ornées d'un timbre et d'une couronne.
na ząb mu to nie padnie; mało to nań. das ist für ihn nur auf einen Zahn. il n'y en a pas pour sa dent creuse.
na ząb nie ma co włożyć. er hat nichts zu beißen noch zu brechen. il a les dens bien longues; il a faim; il n'a pas de quoi mettre sous la dent.
na ząb kogo wziąć. einen durchziehen, hecheln, zur Bank hauen. donner un coup de dent, de langue à qu; déchirer à belles dens. § na ząb go wszyscy wzięli.
iednym zębem chleb teraz ieść trzeba. die Zeiten sind schlecht, man muß wenig eßen. il ne faut manger présentement le pain que d'une dent; le pain est présentement fort cher.
z zębow wydrzeć. vor dem Maule wegnehmen, aus den Zähnen rücken. enlever qu. ch. sur la mustache, à la barbe de quelqu'un.
zaglądać komu w zęby. einem ins Maul kucken; einem zusehen. regarder qu. au nez.
zęby mi na to piszczą. das Maul wäßert mir darnach. l'eau m'en vient à la bouche.
kąsałbym go zęboma. ich möchte ihn mit den Zähnen zerreißen. je le mangerai à belles dens.
ukażeć zęby. er wird dir die Zähne weisen. il vous montrera les dens.
trzymać to za zęboma będę. das soll nicht aus meinem Munde kommen. cela ne passera pas le noeud de la gorge.
miedzy zębami słowo rzec, mowić. ein Wort murmeln, unter den Bart brummen. dire un mot entre ses dents; barboter, murmurer entre ses dens.
przez zęby mowić. durch die Zähne reden. parler des dens.

Żaba. 1) ein Frosch. 2) gefallenes Hals-Zäpfchen. 3) Zwerg, ein kleiner Mensch, 1) grenouille. 2) luëtte abatuë. 3) mirmidon, petit bout d'homme; nain. § 1) nie źie żaba wołu choć gębę na niego rozdźiewi, *prov.*
żaba drzewna, źielona. Laub-Frosch. calamite, verdier, petite grenouille verte.
żaba źielona wodna. ein grüner Wasser-Frosch. graissette.
żaba dżdżowa. Regen-Frosch. grenouille qu'on croit venir avec la pluïe.
żaba wodna. Fluß-Frosch, See-Frosch. grenouille de riviére, de mer.
żaba źiemna krostawa, parszywa albo parchata. eine Kröte. crapaut.

Zabaczywam czego, *v. m. F. zabaczę.* aus der Acht lassen, vergessen. oublier.

*Zabarzyć. *vid.* Zabażyć.

Zabawa. Gewerbe, Verrichtung, Beschäftigung. vacation, besogne, ocupation, afaire, travail. § wielki to człowiek tak w pokoiu iak w żołnierskiey zabawie.
zabawa. Wappenk. ein mit einer Linie von oben getheiltes Schild, davon die eine Helfte ein blaues, die andere ein geschachtes Feld vorstellet; Kron und Helm sind mit fünf Strauß-Federn gezieret. *Blas.* écu partagé d'un trait dont les moitiez représentent deux champs, l'un d'azur et l'autre échiqueté; cinq plumes d'autruche ornent le timbre et la couronne.

Zabaweczka. *vid.* Zabawka.

Zabawca. 1) der einen verweilet; Aufhalter. 2) Jagd-Hund der sich auf der Spur verweilet. 1) amuseur, celui qui amuse. 2) chien de chasse qui s'amuse sur la voie de la bête. § 1) wielki z ćiebie zabawca. 2) zabawca nie mogąc wiedźieć, ktorędy z pasży zaiąc wylazł, odeyść go nie chce a trafić za nim iednak nie może.

Zabawiam, *v. m. F. zabawię.* verweilen, beschäftigen. amuser, ocuper, arrêter. § zabawiła mię kompania.
zabawiać się czym. sich beschäftigen, sich verweilen. s'amuser, s'ocuper de; s'apliquer, s'emploier à faire qu. ch.

Zabawiony, zabawny. 1) beschäftigt. 2) aufhaltend, beschäftigend, mühsam. 1) surchargé d'afaires, afairé, ocupé. 2) pénible, qui donne de l'ocupation. § 1) w wielkich i wspaniałych myślach zawsze zabawiony; barzo iest tym, w tym zabawiony; zabawny prowadźi żywot; dni moie zawsze zabawne. 2) praca to iest zabawna.

Zabawka, zabaweczka. kleine Beschäftigung, Zeitvertreib, kleine Arbeit. amusette, besognette; petite ocupation, passe-tems, léger travail.

Zabażyć śię komu, *F. zabaży.* einem ein Lüstchen ankommen, in den Sinn kommen. venir dans l'esprit, en pensée. § młodey śię to i owo zabaży.

zabażyło mu się. es kam ihm an. il lui a pris, il lui est venuë une envie de. § zabażyło mu się iechać na spacer.

co ci się zabażyło? was ist dir angekommen? sur quelle herbe avez vous marché?

Zabeczeć, *F. zabeczę.* ⎤ anfangen zu blö-
Zabeknąć, *F. zabeknę.* ⎦ ken. se mettre à béler, à meugler.

Ząbek, *g. ząbka.* 1) ein Zähnchen. 2) Art von Hunden mit sehr weißen Zähnen. 1) une petite dent. 2) sorte de chien à dens fort blanches.

Żabi. Frosch-. de grenouille. § żabi krzek.

żabi kamień. Kröten-Stein, so im Kopf einer Kröte gefunden wird. crapaudine, pierre qui se trouve dans la tête d'un crapaud.

żabi kwiat ziele. vid. Papawa.

żabie kosmy ziele. vid. *żorawie noski.*

żabie gronka ziele. (ambrosia) Trauben-Kraut. Ambroisie.

żabia kostka. kleiner Knochen in der linken Seite eines Frosches. petit os qu'on trouve dans le côté gauche d'une grenouille.

Zabicie. 1) Ermordung, Entleibung. 2) das Schlachten, Erlegen eines Thieres. 3) Stich im Karten-Spiel. 4) Verschlag einer Oeffnung als mit Tapeten. 1) homicide, *m.* meutre, *m.* tuërie. 2) l'action de tuër, d'assommer une bête. 3) main, *f.* levée de cartes. 4) ouverture couverte d'un tapis ou de quelque autre chose.

Zabiegacz czego. Streber, Trachter nach etwas; der etwas zu erlangen suchet. rechercheur, brigueur, un homme aspirant après; celui qui recherche qu. chose.

zabiegacz dziedzictwa. der nach einer Erbschaft strebet qui chasse aux testamens.

Zabiegam, *v. m. F. zabieżę, zabiegnę.* 1) tief hineinlaufen; hereinstreifen, eindringen. 2) entgegen gehen. 3) abwenden, vorkommen, vorbeugen, hintertreiben. 4) aufsuchen, suchen, mit herumlauffen etwas zu erhalten suchen. 5) trachten, streben nach etwas. 6) eines Gunst suchen, sich um solche bemühen. 1) s'enfoncer, s'avancer; pénétrer en courant; aller, entrer en avant; faire des courses. 2) venir à la rencontre de qu; aller au devant de. 3) obvier, s'oposer à qu. ch; aller au devant d'un mal; prévenir, détourner, parer, éloigner, éviter, empêcher qu. ch; couper chemin à. 4) rechercher, chercher avec soin en courant çà et là, de côté et d'autre; courir après qu. ch. de tous côtez. 5) aspirer à; désirer, briguer, ambitionner, poursuivre, rechercher, mugueter, tâcher d'avoir. 6) briguer l'amitié de qu; faire sa cour à qu; tâcher de gagner l'afection de qu; gagner l'esprit de qu; prévenir qu. § 1) daleko w Polskę zabiegł; oderwało się kilka set koni od znaku i po wszystkich stronach zabiegaią i rabuią. 2) zabiega (zachodzi) mu w drogę. 3) zabiec złemu, szkodzie. 4) zabiegay koło pieniędzy dla mnie. 5) zabiegać dziedzictwa, urzędu, cudzych obiadow. 6) zabiegać komu, czyiey łaski; o czyią łaskę zabiegać.

zabiegł zamysłowi temu. er hat diese Absicht hintertrieben. il a renversé ce dessein, il a detourné ce coup.

zabiegaiący dostoieństwa, urzędu. ein Candidat, der nach einem Amte strebet. prétendant, brigueur d'une charge; celui qui aspire à quelque dignité.

zabiegam się, zawodzę się. den Anlauf zum Sprunge, nehmen. prendre son escousse, reculer pour mieux franchir.

Zabieganie, zabieżenie. 1) das Hineinstreifen, Einfall, Streiferey. 2) Vorbeugung, Abwendung. 3) Bestrebung, Trachtung nach etwas. 1) enfoncement, course dans un païs; l'action de s'avancer en courant. 2) élognement, empêchement d'un fâcheux évenement; un obstacle à quelque mal, à un mauvais dessein. 3) brigue, poursuite d'obtenir une chose; recherche. § 1) na zabieżeniu w sąsieckie państwo poymany. 2) zabieżenie złemu, nieszczęściu. 3) zabieganie urzędu, dziedzictwa.

zabieżenie chorobie. Präservativ-Mittel. préservatif.

zabieganie łaski czyiey. die Bemühung um eines Gewogenheit. les assiduitez d'une personne auprès d'une autre.

zabieżenie komu od czego. Vorsprung; Zuvorkommung. l'action de prévenir qu; prévention, anticipation.

zabieżenie komu w drogę, zayście, wyyście przeciw komu. das Entgegengehen. l'action d'aller au devant de qu; l'aller au devant de qu.

Zabiegi, *plur.* 1) Einfall, Streiferey. 2) Bestrebung, Bemühung. 1) débordement, incursion, course, irruption dans un païs. 2) éforts, *plur.* empressement, poursuite. § 1) na zabiegach morskich poymany; Tatarzy częste zabiegi czynią w sąsieckie kraie. 2) daremne iego były zabiegi.

Zabie-

Zabiegły, co umie zabiegać, nabywać. geschickt etwas zu gewinnen, zu erlangen. adroit à gagner, à obtenir; qui a de l'adresse pour aquerir.

Zabielam co, v. m. F. zabielę. weiß machen, weiß anmachen. blanchir, rendre blanc. § zabielić frykasę, potrawę.

** *dźień śię zabiela.* der Tag bricht an. le jour commence à poindre, à éclorre, à venir.

Zabielenie. das Bleichen, Weißmachen. blanchiment, l'action de rendre blanc.

Zabielony. weiß angemacht. blanchi, rendu blanc. § zabielony agrest, frykas.

Żabieniec. *vid.* Żabiniec.

Zabieram, *v. m. F. zabiorę.* 1) alles wegnehmen. 2) überschwemmen, mit sich reißen. 3) confisciren, wegnehmen. 1) enlever, rafler, ravir, prendre, emporter tout. 2) inonder la campagne; entrainer, emporter avec soi. 3) confisquer, saisir; se saisir de. § 1) nieprzyiaćiel wszystkich i wszystko zabrał; nie zabierzesz tego na raz. 2) rzeka pole, łąki zabiera. 3) zabrano to do skarbu, na pana, na krola.

zabierać mieysce. Platz einnehmen. ocuper la place.

zabieram, v. m. F. zabiorę, zawezmę. 1) machen, stiften als Freundschaft. 2) fig. bekommen, erlangen. 3) sich vergreifen; aus Versehen eine fremde Sache mit sich nehmen. 1) faire, contracter, établir une amitié. 2) recevoir, prendre; se procurer. 3) se méprendre, se tromper en prenant pour la sienne une chose d'autrui. § 1) zabrał z nim przyiazń; zawźiął ze mną pobratyństwo; zawźiął na mnie nieprzyiaźń. 2) zawźiął Ducha Swiętego; zawźiąwszy (zabrawszy) nową gotowość, nowe śiły; zawźiąłem tę wiadomość od niego. 3) zawźiąć co cudzego.

zawźiąć o czym wiadomośći, ięzyka. von etwas Wind bekommen. avoir le vent, le mot de qu. ch.

zawźiąć śię, F. zawezmę. *zaymować śię.* 1) Wurzel fassen, schlagen, treiben. 2) beharren, bestehen auf etwas. 3) auf einen erbittert, ergrimmet seyn. 1) s'enraciner; reprendre, prendre, faire des racines; lever. 2) s'opiniâtrer, devenir opiniâtre, persister. 3) s'acharner, étre acharné contre qu; en vouloir opiniâtrement à qu. § 1) zboże, płonka śię zawźięła. 2) zawźiąłem śię z wielką ćiekawośćią tego śię domacać; na to, do tego śię zawźiął. 3) zawźiął śię na mnie złośćią i nienawiśćią.

zabierać śię, F. zabiorę, *wybierać śię do czego, w co.* sich zu etwas zubereiten, fertig machen. se préparer, se disposer, s'aprêter à; faire des préparatifs pour. § zabierał śię w drogę, w pracę, w daremne zamyślenia.

zabieram śię, F. zabiorę, zawezmę. 1) entstehen, entspringen. 2) sehr wachsen, zunehmen an etwas. 3) sich anlassen; Anlaß, Anschein zu etwas haben. 1) naitre, provenir, venir, commencer, s'alumer de. 2) s'acroiter, s'augmenter en. 3) tendre à; il y a aparence. § 1) zawźięła śię woyna; zabierała śię ztąd przyiazń, nieprzyiaźń; zawźiął śię z tego ogień. 2) w wielką śię to Państwo zabrało potęgę; zabierać śię w ćiało; krowa śię w nabiał zabrała; potężnie śię złe zawźięło. 3) zabrało śię na woynę; zabiera śię na deszcz na śnieg.

zabiera mu śię na febrę. es läßt sich mit ihm zum Fieber an. il y a aparence que la fiévre le prendra.

Zabieżenie, *vid.* Zabieganie.

Zabiiacz, zabiiak. Todtschläger, Meuchel-Mörder. siccaire, meurtrier, assassin, tuëur.

Zabiiam, *v. m. F. zabiię.* 1) tödten, ums Leben bringen, entleiben, umbringen. 2) schlachten, fällen ein Thier. 3) fig. quälen, martern, kränken. 4) verschlagen, vermachen eine Oeffnung. 5) stechen im Karten-Spiel. 6) einschlagen, einrühren, einmachen. 1) tuër; ôter la vie; meurtrir, défaire, faire mourir. 2) tuër; assommer, égorger une bête. 3) *fig.* assassiner, assommer, tuër, acabler, fatiguer, ennuïer; faire souffrir; outrager. 4) couvrir une ouverture de; tendre, mettre devant une ouverture. 5) batre, emporter, prendre une carte jouée. 6) gacher, brouiller; mettre qu. ch. dans celle qu'on veut préparer. § 1) zabito tu człowieka; zabiy go. 2) zabić wolu, ptaka z fuzyi. 3) zabiiasz mię twemi słowy; zabiłeś mię tą nowiną. 4) zabić dźiurę oponą, deskami. 5) zabił tuza kozerą. 6) zabić na gorzałkę; zabić polewkę iaiem.

biy zabiy na niego. alles verfolget ihn. tous se recrient contre lui.

zabić okrutnie. grausam ermorden. massacrer, assommer, tuër cruellement.

zabić kogo na śmierć. tödten; vom Leben zum Tode bringen. ôter la vie à qu; mettre

mettre qu. à mort. § zabili go kamieńmi na śmierć.

zabić armatę; *zabić armatę gozdziami.* ein Geschütz vernageln. enclouër un canon.

zabić koniowi za żywe. ein Pferd vernageln. enclouër, piquer le cheval en le ferrant.

zabić komu za żywe. einem ein Herzeleid anthun. faire soufrir qu; qiquer qu. au vif; faire du chagrin, de la peine à qu.

zabiie mię to. das bringet mich um, das stürzet mich. cela me coupe la gorge; cela m'assomme; m'assassine.

zabić ościepem dzika. mit einem Jäger-Spieß eine Sau fällen. enferrer le sanglier avec un espieu.

zabić się sam; *swoią śmiercią się zabić.* sich das Leben nehmen; sich entleiben; Hand an sich legen. se tuër soi même; se donner la mort; se défaire soi même.

zabić się. ums Leben kommen; sich ums Leben bringen aus Versehen oder zufällig. se tuër par sa faute ou par accident. § nie zabiiay się, sam nie zadaway sobie piiaństwem śmierci; żaden się na śmierć nie zabił, gdy się kościoł zawalił.

Zabiianie. *vid.* Zabićie.

Zabiiarnia. Mörder-Grube, Mord-Loch. boucherie; coupe-gorge, *m.* lieu ou l'on égorge les gens.

Żabiniec, *g. żabińca.* Frosch-Pfuhl, Frosch-Lache, wo sich die Frösche aufhalten. grenouilliére, lieu où il y a beaucoup de grenouilles.

żabiniec, } (batrachites, brontias)
Żabinek, *g. u.* } drogi kamień. Knopf-Stein, Kröten- oder Hagel-Stein, sie sollen mit dem Hagel herunter fallen. batrachite, *m.* pierre précieuse qui à ce qu'on croit doit tomber avec la grêle.

żabinek ziele. vid. Jaskier.

Zabior. Raub, Beute. dépouille, proie, butin.

Zabity. 1) erschlagen, umgebracht. 2) geschlachtet, gefällt. 3) vernagelt. 4) vermacht, verschlagen als eine Oeffnung. 5) eingeschlagen, eingemacht. 1) tué. 2) tué, assommé, égorgé, *en parlant des bêtes.* 3) encloué. 4) couvert d'une piéce de tapis, *en parlant d'une ouverture.* 5) mis, mêlé dans ce qu'on prépare, qu'on aprête. § 1) zabitych pochować. 2) bydło zabite (bite). 3) działo zabite. 4) okno oponą zabite. 5) słod na piwo zabity.

śmierć zabita. 1) gewaltsamer Tod. 2) Todes-Strafe. 1) mort violente. 2) le dernier suplice, peine de mort. § 1) gniewliwy łacno o zabitą śmierć przychodźi. 2) na zabitą śmierć zasłużył; skarano go zabitą śmiercią.

sprawa o zabitą głowę, o zabitą śmierć, o mężoboystwo. Blut-Gericht, Criminal-Gericht wegen einer Mordthat. action criminelle à raison d'un meutre.

Żabka. ein kleiner Frosch. petite grenouille.

Ząbkowato, *adv.* zackicht, zahnicht. dentelé en maniére de dens de peigne ou de scie. § ząbkowato schodźiste są szwy w głowiey kośći, rybie zęby.

Ząbkowatość. Zacken-Werk, gezäckte, verzähnte Arbeit. crenelure, dentelure; ouvrage dentelé, crenelé.

Ząbkowaty. zahnicht, zackicht, verzähnt. crenelé, dentelé; qui a de petites dents. § śierp ząbkowaty.

Ząbkuię. zahnicht, zackicht machen. creneler, denteler; faire des entailles en forme de dents.

Zabłądźić, *F. zabłądzę.* } sich ver-
Zabłąkać się, *F. zabłąkam się.* } irren, sich verschlagen. s'écarter, s'égarer, se fourvoier, se perdre, se détourner de son chemin. § zabłąkał się okręt do tego portu; do cnotliwych rzadko szczęśćie zabłądźi; zabłąkał się od mieszkania, od prawdy.

Zabłądzenie. } Verirrung. égarement.
Zabłąkanie. }

Zabłądzony. } verirrt. égaré. § tak był
Zabłąkany. } w swoiey głębokiey myśli zabłąkany.

bydle zabłąkane. verirrtes, verlaufenes Vieh. une bête gaive, égarée.

Zabłaznować, *F. zabłaznuię.* anfangen Possen zu treiben. se mettre à badiner; boufonner un peu.

Zabłoćie. truckner Ort über einer Koth-Lache. endroit sec aprés un bourbier.

Zabłysnąć, *F. zabłysnę.* 1) anfangen zu blitzen, zu schimmern, Strahlen zu werfen. 2) auf einen werfen einen Strahl, einen Blick der Liebe. 3) hervorbrechen, leuchten. 1) reluire; commencer à éclairer, à jetter une lüeur; commencer à raïonner. 2) jetter un raïon d'amour sur qu. 3) reluire, éclater, briller, paroitre. § 1) zabłysnęło grzmieć będźie; miecz w iego ręku zabłysnął. **2) przyiaznym na mnie zabłysnął

promie-

promieniem. 3) zabłysnęła nauka, cnota, łaſka iego.

Zabobon, } 1) Aberglaube. 2) Götze,
Zabobony, *plur.* } Abgott. 1) ſuperſtition. 2) un idole. § 1) zabobonow wierzyć; zabobonami narabiać, obwarować przećiw złym przypadkom iako poganie czynili i teraz baby głupie; pogańſkie, żydowſkie zabobony. 2) zabobon w kąćie ſtoi.

Zabobonnie, *adv.* abergläubiſcher Weiſe. ſuperſtitieuſement, avec ſuperſtition.

Zabobonnik. Abergläubiger. un ſuperſtitieux.

Zabobonność. Neigung zum Aberglauben. diſpoſition, pente qu'on a à la ſuperſtition.

Zabobonny. abergläubiſch. ſuperſtitieux.

Zaboleć, *F. zàboli.* 1) anfangen weh zu thun. 2) einem ſchmerzen. 1) commencer à faire mal, à faire de la douleur. 2) affliger, cuire, chagriner, afecter qu; donner, cauſer du chagrin, du ſouci à qu. § 1) zęby mię zabolały. 2) zaboli go to.

zabolała mię głowa. der Kopf fängt mir an weh zu thun. le mal de tête me prend.

Zabość, *F. zabodę.* anſpornen ein Pferd. piquer, talonner le cheval, lui donner de l'éperon. § zabodź konia.

Zaboy. Mord, Mordthat. meurtre, *m.* hommicide, *m.*

zaboy popełnić. einen Mord begehen. faire un meurtre.

zaboy płodu albo dźiećięćia maluckiego. Kinder-Mord. infanticide, *m.* le meurtre d'un enfant.

Zaboyca. Mörder. meurtrier, hommicide; aſſaſſin.

zaboyca śiebie ſamego. ein Selbſt-Mörder. un hommicide de ſoi-même.

Zoboyczyny. Mörderin. une meurtriére, une homicide, celle qui a fait un meurtre.

zaboyczyny dźiećięćia. Kinder-Mörderin. celle qui a tué un enfant; meurtriére, aſſaſſine d'enfant.

Zaboyſki. mörderiſch. meurtrier, homicide.

Zabraniam czego komu, *v. m. F. zabronię.* verwehren. empêcher, défendre qu. ch; faire défenſe de faire qu. ch.

Zabranie czego. 1) die Wegnehmung. 2) Einziehung, Confiſcation. 1) enlevement; l'action d'emporter, d'enlever. 2) confiſcation; ſaiſie qu'on fait de quelque bien au profit du Prince.

Zabrany. 1) weggenommen. 2) confiſcirt. 1) ravi, emporté, enlevé. 2) confiſqué, ſaiſi au profit du Prince.

Zabrnąć, *F. zabrnę.* 1) tief ins Waſſer gehen, waten. 2) ſich tief einlaſſen; fallen, verfallen, gerathen in etwas. 1) entrer dans un gué profond; ſe mettre dans une profonde eau pour la guéer; guéer fort loin. 2) s'embarquer, s'embaraſſer; s'embourber, s'enfiler, ſe perdre, étre enfilé, ſe jetter, ſe plonger dans § 1) rybacy na ryby zabrnęli; zabrnął w wodę po pas. 2) zabrnąć w złość, w długi, w grzechy, w błędy.

nie zabrnie głęboko. er wird es nicht weit bringen. il n'avancera pas loin; il n'ira pas loin.

Zabronienie. Verwehrung. défenſe, empêchement.

Zabroniony. verwehrt. défendu, empêché.

Zabrudźić, *F. zabrudzę.* Wäſche ſehr ſchwarz machen. rendre trop ſale le linge.

zabrudźić śię. ſehr ſchwarz werden, von der Wäſche. s'encuiraſſer, devenir trop ſale comme le linge.

Zabrunatnić co, *F. zabrunatnię.* 1) braun färben. 2) blau anlaufen laßen. 1) brunir, teindre en brun. 2) donner une couleur d'eau à une morceau de fer; peindre du fer.

Zabrzmiewa, *v. m. F. zabrzmi.* erſchallen. retentir, réſonner, ſe répandre. § zabrzmią Państwa pieśn weſołą; zabrmiał huk po leśie.

Zabudować co, *F. zabuduię.* 1) verbauen als die Ausſicht. 2) vollbauen, bebauen. 1) boucher les lumiéres, la vuë à ſon voiſin; barrer, boucher la vuë d'une fenêtre en bâtiſſant contre. 2) remplir une place d'édifices, de bâtimens. § 1) zabudować okna, światłość ſąśiadowi. 2) zabudował wſzyſtek grunt, plac.

Zaburzenie. 1) Ungeſtümigkeit, Sturm-Wetter. 2) Kriegs-Gefahr, Unruhe, Verwirrung. 1) tempête, mouvement, agitation violente du tems, de la mer. 2) tempête, ſedition, trouble, *m.* émotion, deſordre, *m.* tumulte, *m.* orage, *m.* § 1) zaburzenie nieba, morza. 2) w ſrogim teraźnieyſzym zaburzeniu Oyczyzny.

Zaburzyć, *F. zaburzę.* 1) erregen, als der Wind das Meer. 2) erregen, verwirren. 1) agiter; rendre tempetüeux, émouvoir, remuër comme le vent la mer. 2) troubler, agiter; cauſer des déſordres. § 1) ſrogie wiatry zaburzyły

rzyły morze. 2) całe tym zaburzył państwo.
zaburzyć się. 1) stürmisch Wetter werden; trübe werden. 2) in Unordnung, in Unruhe gerathen, aufrührisch werden. 1) se troubler, s'obscurcir, se broüiller, devenir orageux. 2) se troubler, s'agiter, se soulever. § 1) zaburzyło się na śnieg, na deszcz. 2) na ten ogłos wszystkie się zaburzyło miasto.
Zaburzony. ungestüm, stürmisch, unruhig. tumultüeux, tempétüeux, agité, orageux.
Zaceniam, *v. m. F. zacenię.* bieten, halten eine Waare. taxer, priser, faire tant une marchandise.
Zaceniony, geschätzt. prisé, taxé.
Zachęcam kogo do czego, *v. m. F. zachęcę.* anfrischen. encourager, animer, rafermir, relever.
zachęcić sobie kogo. auf seine Seite bringen, gewinnen. gagner, captiver, prévenir qu; porter, tirer qu. à son parti. § zachęcił sobie stany.
Zachełznam, *v. m. F. zachełznę.* 1) zäumen. 2) bändigen. 1) brider. 2) domter, arrêter, reprimer. § 1) zachełznąć konia.
Zachciewa mi się czego, *v. m. F. zachce.* es lüstert mich; ich bekomme ein Lüstchen zu etwas, es kommt mir an. il m'arrive; l'envie me prend, me saisit; je suis en humeur de. § brzemienney się często tego i owego zachciewa; zachciało się starcowi tańcować.
Zachłystnąć się czym, *F. zachłystnę.* sich verschlucken, in die unrechte Kehle bringen. s'engorger, s'engouër, avoir peine à avaler un morceau.
Zachmurzam, *v. m. F. zachmurzę.* beziehen; trübe machen, als das Wetter. troubler, obscurcir, rendre obscur. § niepogoda niebo zachmurzyła.
zachmurzyć się. sich überziehen, trübe werden, sich mit Wolken beziehen. se troubler, s'obscurcir; devenir obscur et ténébreux; se couvrir de nuages; se brouiller.
Zachmurzenie, Beziehung mit Wolken. obscurcissement causé par des nuages.
Zachmurzony. trübe, dunkel, wolkicht, obscur, ténébreux; plein, couvert de nuages. § zachmurzona od płaczu zrzenica.
Zachod. 1) Untergang eines Gestirns. 2) der Sonnen-Untergang. 3) West, Niedergang. 1) le coucher d'un astre. 2) le coucher du soleil. 3) couchant, Occident; le côté du monde ou le soleil se couche. § 1) zachod gwiazdy, księżyca. 2) godźina przed zachodem; słońca, słoneczny zachod. 3) ku zachodowi, na zachod te kraie leżą.
Zachodni. } gegen den Niedergang, Zachodowy. } Westlich, West-. Occidental, qui regarde l'Occident; Occase.
Zachodzę, *v. m. F. zaydę.* 1) weit hinein gehen. 2) untergehen als die Sonne. 3) sich belaufen, austragen. 4) gerathen, fallen, verfallen in etwas. 5) sich einlassen. 6) weiter gehen, weiter dringen. 7) einen faßen, einem beykommen; einen zu fangen, zu gewinnen suchen; sich eines Mittels bedienen, einen zu seiner Absicht zu bringen. 8) nach etwas trachten, streben, sich um etwas bemühen, was suchen. 9) vorkommen, vorbauen, vorhauen. 10) das Ansehen haben, sich anlaßen. 11) plötzlich befallen, übereilen, beschleichen. 12) abschneiden. 13) vorfallen, vorkommen, sich ereignen; sich finden. 14) gelangen, einlaufen, antreffen, finden. 15) schwanger werden. 16) ins Spiel kommen; Antheil haben, Theil nehmen. 17) bedecket, verhüllet werden. 1) s'enfoncer dans; entrer plus avant; avancer, aller au delà. 2) se coucher comme le Soleil. 3) monter à; faire une somme. 4) tomber, s'enfiler, s'embarquer, s'embarasser, se plonger, se jetter dans. 5) être entrainé, s'engager dans, entrer en. 6) s'enfoncer, aller plus avant, avancer loin dans; percer. 7) tenter qu. par, tâcher de surprendre, de corrompre, d'interesser qu. par; en user, se servir de quelque moïen avec une personne pour la porter à son intention. 8) tâcher d'avoir; aspirer, rechercher, mugueter, briguer; songer à. 9) aller, courir au devant de; obvier, s'oposer à qu. ch; prévenir. 10) aboutir, tendre à; il y a aparence. 11) survenir; surprendre, prendre par surprise. 12) couper le chemin; arrêter, empêcher de passer outre; fermer le passage vers quelque lieu. 13) paroitre, venir, avenir, survenir, se trouver inopinement. 14) arriver, venir, venir à la connoissance de qu; trouver qu. 15) concevoir, être enceinte, être grosse d'un enfant. 16) y avoir part; y interesser. 17) s'obscurcir, se couvrir de. § 1) zaszliśmy głęboko w las, daleko od wśi. 2) słońce zaszło; księżyc wnet zaydźie. 3) suma na sto talerow zaszła. 4) zaszedł barzo w długi, w błędy, w nieprzyiaźń ze mną. 5) w wielką z nim przyiaźń zaszedłem; zachodźić w

słowa,

słowa, w rozmowę. 6) są uczeni co ieſzcze daley zachodzą; ale tak daleko zachodźić nie chcę. 7) zachodźić na kogo ſztucznie, pochlebſtwy, ſztuką, fortelem. 8) zachodźić koło urzędu u kogo, o poprawę czego. 9) za wczaſu złemu, chorobie zaſzedł. 10) zachodźi na woynę, na rozruch, na deſzcz. 11) w tym go zaſzła śmierć, choroba; noc nas zaſzła. 12) wody, nieprzyiaćielſkie hufce nas na drodze zaſzły. 13) nowa w tym zachodźi trudność, nieprzyiaźń. 14) zaſzedł mię rozkaz, liſt od niego; zaſzła ta nowina, wiadomość do nas; przyśiąc ma że go pozew nie zaſzedł. 15) zaſzła; zaſzła płodem, ſynem. 16) zachodźi w tym honor, interes. 17) gwiazdy chmurami zachodzą; oczy mu śmiertelną zaſzły powłoką.

zachodźić w tym będę. ich werde dafür ſorgen. j'y ſongerai.

zachodźić w lata. in die Jahre gehen, alt werden. être ſur l'âge; avancer en âge, devenir vieux.

zachodźi to dawnośćią. dieſes kommt mit der Zeit ab. cela viellit, eſt aboli par le tems; cela devient hors d'uſage.

oczy mu łzamy zachodzą. die Thränen treten ihm in die Augen; die Augen gehen ihm über. les larmes lui viennent aux yeux, ils ſe mouïllent.

krwią zachodźić. mit Blut unterlaufen. ſe meutrir; devenir livide, poché au beurré.

zachodźi cośiś miedzy niemi. es gehet unter ihnen was für. il y a quelque choſe de particulier entr'eux; on ne ſait quel commerce ils ont enſemble.

zachodzę komu w drogę. dem Freunde oder Feinde entgegen gehen. courir, aller au devant de ſon ami ou à la rencontre de ſon enemi.

zachodźić w rozum, w głowę. im Gehirn verrücket werden. perdre une partie de ſon bon ſens; être hors de ſon bon ſens.

zachodźić śię. 1) mit einem umgehen, umſpringen, ihn zu ſeiner Abſicht lenken. 2) ſich um etwas bemühen. 3) ſich begeben, ſich ereignen, vorfallen. 1) tourner, porter qu. à ſon intention; gagner qu. 2) tâcher, s'éforcer d'avoir. 3) avenir, arriver. § 1) tak dobrze śię umiał zachodźić koło nich, że pozwolili. 2) zachodźił śię o ten urząd. 3) zachodźić śię (przydać śię) może.

Zachodzenie. Vorſorge, Bemühung, Sorgfalt. ſoin, empreſſement. § umieiętnieyſze koło śiebie to ſprawi zachodzenie.

Zachorzały. der krank geworden iſt. qui eſt devenu malade.

Zachorzeć. *F. zachorzeię.* krank werden; in eine Krankheit fallen. devenir malade; contracter, gagner une maladie; tomber dans une, d'une maladie. § zachorzały od tego na febrę.

Zachowałość. gutes Anſehen. grand crédit, reputation. § w wielkiey u niego zoſtaie zachowałośći.

Zachowały. / Zachowany. angeſehen; der im großen Anſehen, in großen Gnaden ſtehet. acrédité; qui a les bonnes graces de qu; qui eſt bien en crédit, en faveur; aimé et chéri.

groſz zachowały; groſz zachowany. ein Nothpfennig. mugot; l'argent ſerré et caché.

zachowany. 1) erhalten, geſund; bewahrt. 2) beobachtet, gehalten. 3) auferzogen bey etwas. 1) conſervé, ſain, ſauf. 2) obſervé, maintenu, gardé. 3) nourri, élevé dans. § 1) zachowane zdrowie. 2) zachowane prawa, zachowany ſekret, zachawana przyiaźń. 3) na (w) dobrym cwiczeniu zachowany młodźieniec.

Zachowanie. 1) Erhaltung. 2) Umgang, Freundſchaft, genaue Bekanntſchaft. 3) Beobachtung, Haltung. 4) Anſehen, Hochachtung in der man lebet. 5) Auferziehung. 1) conſervation, ſalut, maintien; le ſoin de garder, de conſerver. 2) converſation; entretien avec qu. 3) obſervation, garde; l'action d'obſerver. 4) crédit, autorité, eſtime, reputation. 5) éducation. § 1) zachowanie życia i rodzaiu każdemu zwierzęciu ieſt ſpolne; zachowania honoru, żywota, zdrowia, pamięći. 2) wielkie z nim ma zachowanie; przyiaćielſkie zachowanie. 3) zachowanie prawa, rozkazu czyiego, ſekretu. 4) ći Panowie i zachowaniem i maiętnośćią rowni ſobie byli; wielkie ma zachowanie i na zamiar złoto. *5) dobre zachowanie, wychowanie dźiećięcia.

Zachowuię, *v. m. F. zachowam.* 1) erhalten. 2) bewahren, behüten. 3) beobachten, halten. 4) Rechenk. eine Zahl im Sinn behalten. 1) conſerver, garder avec ſoin. 2) ſauver, défendre, délivrer de. 3) obſerver, garder, tenir. 4) *Aritm.* retenir un nombre en mémoire. § 1) zachować zdrowie, maiętność ſwoię, całość Państwa; zachował mię Bog zdrowo. 2) Bog mię od tego zachowa nieſzczęśćia; zachować

wać co od zgniłośći. 3) zachować prawo, ſekret, wiarę, słowo, przyiaźń. 4) zachoway tę liczbę; zachowawſzy liczbę w pamięći przyday ią do naſtępuiącey.

zachować ſobie co. ſich etwas vorbehalten. ſe reſerver qu. ch.

zachować co na potym. etwas auf den Nothfall, auf Zukunft verwahren, aufheben. reſerver, conſerver pour l'avenir, pour la néceſſité; ſerrer; garder une poire pour la ſoif.

zachowuię śię. 1) ſich aufführen, ſich verhalten. 2) ſich erhalten, ſich behaupten. 3) beobachtet, gehalten werden, im Gebrauch ſeyn. 4) einem dienen, einen Gefallen erweiſen. 1) ſe conduire, ſe comporter, agir, en uſer avec qu. 2) ſe maintenir, ſe ſoutenir. 3) s'obſerver, ſe pratiquer, étre en uſage. 4) faire plaiſir, rendre ſervice à qu. § 1) podług twoiego rozkazania śię we wſzyſtkim zachowam. 2) zachowam śię przy honorze, przy zdrowiu. 3) ten zwyczay śię teraz w Polſzcze zachowuie; iako śię zachowuie. *4) zachował mi śię (przysłużył mi śię) tym dobrze, źle.

Zachowyćiel. Erhalter. conſervateur.

Zachwalam co, *v. m. F. zachwalę.* erheben, anpreiſen, ſehr loben. préconiſer, loüer trop, élever.

Zachwaſzczenie. die Verwilderung, Verwachſung mit Unkraut. acroiſſement de mauvaiſes herbes.

Zachwaſzczony. mit Unkraut verwachſen, verwildert. rempli de mauvaiſes herbes.

Zachwaſzczyć śię, *F. zachwaſzczę.* mit Unkraut bewachſen; verwildern. ſe couvrir, ſe remplir de mauvaiſes herbes.

Zachwiać czym. *F. zachwieię.* 1) erſchüttern, wankend machen. 2) einen wankelmüthig machen. 1) ſecoüer, ébranler, faire trembler à force de ſecoüer. 2) ébranler qu; le rendre moins aſſuré; rendre qu. vacilant. § 1) wicher potężnie drzewem zachwiał. 2) prośby i groźby go zachwiały.

zachwiać śię. 1) ſich erſchüttern, wackeln. wanken. 2) wankelmüthig werden. 3) ſtolpern, ſtraucheln, fehlen. 1) s'ébranler, branler, trébucher, étre prêt à tomber. 2) s'ébranler, chanceler, héſiter, vaciler, n'étre pas ferme, n'étre pas aſſuré. 3) broncher; faire une faute, un mauvais pas; ſe mépriſer, ſe tromper en; trébucher.

Zachwianie. 1) Erſchütterung. 2) Fehltritt, Fehler. 1) ébranlement, ſecouſſe. 2) bronchade, faux pas, faute. mépriſe.

Zachwyćić, *F. zachwycę.* 1) ergreifen, faſſen. 2) erwiſchen, wegnehmen. 3) beſchleichen, überrumpeln. 4) entzücken. 1) empoigner, prendre, ſe ſaiſir de. 2) atraper, enlever, emporter qu. ch; s'emparer de. 3) ſurprendre; prendre d'emblée; prendre à l'impourvû. 4) ravir, transporter, emporter l'eſprit, les ſens; extaſier; ravir en extaſe. § 1) za włosy, za rękę kogo zachwyćić. 2) nieprzyiaćiel plonu zachwyćił. 3) zachwyćił Szwed miaſto. 4) temi go zachwićiła pochlebſtwy.

zachwycaiący; zachwycenie ſprawuiący. entzückend. raviſſant.

Zachwycenie. 1) Wegnehmung. 2) Entzückung. 3) Uiberrumplung. 4) ſchwere Noth, böſes Weſen. 1) enlevement. 2) extaſe, raviſſement, tranſport. 3) ſurpriſe d'une ville. 4) le haut mal, épilepſie. § 1) nieprzyiaćiel na zachwycenie zdobyczy czatuie. 2) zachwycenie ćierpieć; w zachwycenie wpaść. 3) zachwycenie miaſta. *4) zachwyceniem (kadukiem) ruſzony.

ta mowa w zachwycenie porywa. dieſe Rede entzücket die Zuhörer. ce diſcours enléve les auditeurs.

Zachwycony. 1) erwiſcht, weggenommen. 2) entzückt. 3) überrumpelt. 1) ravi, enlevé, ſaiſi, emporté. 2) ravi, transporté, extaſié; qui eſt ravi en extaſe. 3) ſurpris; pris par ſurpriſe.

Zaćiąg. 1) das Heraufziehen, Heraufwinden. 2) Unternehmen, Beginnen. 3) Tagewerk ſo ein Bauer mit ſeinen Vieh zu leiſten ſchuldig iſt. 4) Werbung, Anwerbung. 1) guindage, *m.* l'action de guinder, de tirer en haut. 2) projet, entrepriſe. 3) oeuvres tributaires ou faiſances que le païſan eſt obligé à faire avec ſon bétail. 4) levée des ſoldâs. § 1) ćieśle do ſnadnieyſzego zaćiągu drzewo śiekierą używaią. 2) zaćiąg to wielki ale daremny. 3) zaćiąg na pańſkim odprawiać. 4) zaćiąg woyſka, regimentu.

Zaćiągacz. Werber. enrôleur.

Zaćiągam, *v. m. F. zaćiągnę.* 1) anziehen, heraufwinden, heraufziehen. 2) herzuziehen, an ſich ziehen, kommen laſſen. 3) werben. 4) gewinnen, auf ſeine Seite ziehen, bringen. 5) herbeyſchaffen, verſchaffen. 6) ſich zuziehen; auf ſich ziehen. 1) lever, guinder, tirer de bas en haut; ſoulever avec une corde. 2) atirer, mander, faire venir. 3) lever des ſoldâs. 4) gagner, atirer, engager qu;

tirer

tirer qu. à son parti; amener qu. de son côté. 5) tirer, atirer, demander, procurer, avoir, recevoir. 6) atirer, causer, procurer à qu. qu. ch. qui nuit. § 1) zaciągać balkę, rynę. 2) pozaciągał rzemieślnikow z Niemczech na wybudowanie pałacu. 3) zaciągać woyſko. 4) zachowany to człowiek wielu za sobą zaciąga. 5) zaciągał posiłkow, pieniędzy; zaciągnął przyiacioł. 6) przez co gniew Boſki na całe zaciągaią Państwo.

zaciągać; *zaciągać na siebie*. sich zuziehen ein Uibel. s'atirer, se causer un mal. § zaciąga na siebie wieczne potępienie; zaciąga na gniew Boſki, na niełaſkę czyię.

zaciągać długi na maiętność ſwoię. Geld auf sein Gut nehmen, solches mit Schulden beschweren. prendre, emprunter de l'argent sur sa terre, la charger de dettes; obérer son fonds.

zaciągać się. 1) sich anwerben laßen. 2) gerathen, verfallen, sich einlassen. 1) s'enrôler. 2) s'embarasser, s'embarquer, s'enfiler, s'engager dans une méchante afaire. § 1) zaciągnął się do tego regimentu. 2) w daremne się zaciągnął kłotnie.

Zaciąganie, zaciągnienie. 1) das Heraufwinden, Heraufziehen. 2) Werbung, Anwerbung. 1) guindage; l'action de soulever un fardeau. 2) levée des soldâs. § 1) przy zaciąganiu czembrowiny przywalony. 2) zaciągnienie żołnierzow im pozwolono.

zaciągnienie kapitału. Aufnehmung eines Capitals. l'emprunt d'une somme.

Zaciągniony. 1) heraufgezogen, heraufgewunden. 2) zugezogen, verursacht. 3) geworben. 4) angeworben, in Dienste genommen. 5) aufgenommen, geborget. 1) guindé, soulevé avec une corde. 2) atiré, causé; qu'on s'atire. 3) levé, enrôlé. 4) engagé, qu'on a fait venir pour quelque travail. 5) emprunté, pris sur son bien, sur un fonds. § 1) zaciągniona balka. 2) zaciągniona pomsta Boſka na miasto. 3) zaciągniony żołnierz. 4) zaciągnionych rzemieślnikow od tego ciężaru uwolniono. 5) na dziedziczne dobra zaciągnione powypłacał długi.

w lata zaciągniony. alt, der bey Jahren ist. qui est avancé en âge; qui est sur le retour de l'âge.

Zaciągowy, zaciężny. geworben. levé; enrôlé. § zaciągowe woysko.

Zaciężnik, zaciężnik. angeworbener Soldat. soldât levé; soldât de recruë.

*Zaciecz, f. Ergießung, Austritt. débordement, épanchement de l'eau. § zaciecz morſka.

Zacieczca pies. Art von Jagd-Hunden, so das Wild weit verfolgen. espèce de chiens de chaſſe qui poursuivent la bête fort loin.

Zaciek, g. u. Anlauf, Zurücktritt, wenn man beßer springen will. élancement, escouſſe qu'on prend pour mieux sauter. § z zacieku husce na się uderzyły; z zacieku, zaciekiem ſkoczyć.

Zaciekać, v. m. F. zaciękne. 1) hinter etwas tröpfeln, lecken. 2) unterlaufen mit Blut. 3) sich verlaufen. 1) dégouter, tomber goute à goute derriére une chose. 2) devenir livide d'un coup. 3) courir trop loin, s'enfoncer. § 1) zacieka za słupem, za balką. 2) oczy mu zaciekły od uderzenia. 3) pies za zaiącem daleko zaciekł.

zaciekać się. den Anlauf nehmen; zurück treten um beßer zu springen. prendre son escouſſe, reculer pour mieux sauter. § zaciec się do biegu, do ſkoku.

oczy mu łzami zaciekły. er hat verweinte Augen. il a des yeux baignez de ses larmes.

Zaciekły. untergelaufen. répandu entre la peau et la chair; livide.

oczy czerwono zaciekłe. roth angelaufene Augen. des yeux rouges et enflez.

Zacieniam, v. m. F. zacienię. überschatten, Schatten machen. enombrer, ombrager, ombrer, couvrir d'ombre. § moc Naywyżſzego cię zacieni.

Zacieram, v. m. F. zatrę. 1) verreiben, verstreichen. 2) bedecken, beschönigen, bemänteln. 3) gut machen, verbessern einen Fehler. 4) einrühren, einschlagen. 1) aplanir, nettéïer, ôter quelque ride, quelque marque; rendre égal en frotant. 2) plâtrer, palier, voiler, colorer, couvrir de quelque prétexte; excuser. 3) corriger, ôter quelque faute; tempérer, diminuër une faute. 4) gacher, détremper, délaïer; mêler avec une chose liquide qu'on veut préparer. § 1) zatrzeć fugę; liſzka tropy zaciera; chcieliby zatrzeć mieyſca z ktorych wyſzli, aby ich nie wytropiono. 2) pięknemi to zatarł słowy; zaciera co nieforemnie wyrzekł; zatrzyy poprawą ten wyſtępek, tę niesławę; czas wſzyſtko zaciera. 4) zacierać psom tłucz; iuż słod zatarto.

zatarli się. sie können nicht aus den Gedränge kommen, sie können weder ein noch aus. ils ne se peuvent dégager de

la

la presse, ils n'y peuvent sortir ni se tirer; ils sont entassez les uns sur les autres.

Zaćieranie, zatarćie. 1) das Verreiben. 2) Beschönigung. 3) Einrührung. 1) aplanissement d'un endroit inégal à force de le froter. 2) paliation, diminution d'une chose méchante. 3) l'action de détremper, de méler avec une chose liquide. § 1) zaćieranie śladu. 2) na zatarćie tey niesławy. 3) zatarćie słodu w kadźi.

Zaćieśniam, *v. m. F. zaćieśnię.* 1) ein Gedränge machen, einen Platz einnehmen. 2) vollstopfen, zu sehr besetzen. 1) entasser, embarasser; remplir d'une presse, causer une presse dans. 2) remplir, ocuper, entasser. § 1) tłum ludźi ulicę zaćieśnił. 2) wielośćią mnostwa stawu nie zaćieśniay.

Zaćiętość. Hartnäckigkeit. opiniâtreté, obstination. § na przełamanie zaćiętośći iego.

Zaćięty. 1) mit einer Axt angehauen. 2) angepeitscht. 3) hartnäckig, eigensinnig. 1) marqué avec une hache. 2) touché d'un foüet. 3) opiniâtre. § 1) drzewo do spuszczenia zaćięte. 2) zatniy konia tego, ten iuż zaćięty. 3) umysł zaćięty.

Zaćiężnik. *vid.* Zaćiąźnik.

Zaćiężny. *vid.* Zaćiągowy.

Zaćiężyć, *v. m. F. zaćiężę.* eine Schwere vermehren, verursachen. augmenter le poids, causer une pésanteur. § drugi koniec drzewa niech przylega kilka chłopow, z ktorych każdy za 24. zaćięży.

Zaćimiam, *v. m. F. zaćmię.* 1) verdunkeln, verfinstern, Schatten machen. 2) fig. verfinstern. 1) obscurcir, ombrager, rendre obscur ou ténébreux; couvrir de nuages, de ténèbres, de voiles. 2) *fig.* obscurcir, ofusquer, ternir, éfacer, diminuer l'éclat de. § 1) chmura słońce zacmiła; firamki zaćimiaią odsunąć ie trzeba. 2) to okrućieństwo sławę imienia iego zaćmiło.

zaćimiać komu. einem im Lichten stehen. boucher la vuë à qu; empêcher, ôter le jour à qu; faire ombre à qu.

nie zaćimiay mi. gehe mir aus dem Licht. ôtez vous, retirez vous du jour, de la lumiére; je ne veux point d'écran si épais. § nie zaćimiay mu przy robоćie.

zaćmić się. 1) sich verdunkeln. 2) sich verfinstern als die Sonne. 1) s'obscurcir, devenir obscur et ténèbreux. 2) s'éclipser; soufrir l'éclipse comme le Soleil. § 1) oczy mi śię zacmiły. 2) słońce śię zaćmiło.

Zaćimianie. Benehmung des Lichts; Verdunckelung, Beschattung. l'action d'obscurcir, d'enombrer.

Zaćinam, *v. m. F. zatnę.* 1) anhauen einen Baum. 2) anhauen, anpeitschen. 1) entamer, marquer un arbre avec la hache. 2) toucher, donner un coup de foüet. § 1) zaćinać drzewo na czembrowinę. 2) zatniy konia kańczugiem.

zaćiąć żyłę. eine Ader schlagen, öffnen. ouvrir une veine.

zaćinać śię. 1) stocken, anstoßen, stehen bleiben. 2) stocken, stecken bleiben, im reden anstoßen. 3) nicht auf einer Rede bleiben, sich widersprechen. 4) stehen bleiben als ein stätiges Pferd. 1) s'acrocher, s'arrêter; cesser de tourner, d'aller. 2) s'arrêter en parlant, demeurer court. 3) se couper, se contredire; dire des choses qui se détruisent les unes les autres. 4) demeurer tout court; reculer au lieu d'avancer, *en parlant d'un cheval rétif.* § 1) wietrznik skrzypi gdy śię o żelazo zaćina, około ktorego śię obraca; częśći w człowieku gdy śię zatną barźiey twardnieią. 2) zaćina śię ięzyk; zaćinał śię w mowie. 3) zaćinać śię w mowie, przećiwne rzeczy twierdźić. 4) koń gdy śię zatnie, choćbyś go biiąc zabił, ani dźwignie, ani śię ruszy.

zaćinaiący śię koń. ein stetig Pferd. cheval rétif.

Zaćiosać, *F. zaćioszę.* spitzig zuhauen; zuspitzen. éguiser un pieu, le rendre pointu; faire une pointe à une piéce de bois. § zaćiosać koł, słup.

Zaćmienie. 1) Dunkelheit, Verdunkelung. 2) Finsterniß als der Sonne. 1) obscurité, obscurcissement. 2) éclipse. § 1) zaćmienie powietrza. 2) zaćmienie słońca, księżyca.

zaćmienie oczu. Dunkelheit der Augen. éblouissement; vuë troublée; obscurcissement de la vuë.

zaćmienie myśli, rozumu. Verblendung; Verfinstrung des Verstandes. aveuglement; un nuage d'esprit; les ténèbres de l'esprit.

Zaćmiony. verfinstert, verdunkelt. obscurci, ténèbreux.

zaćmione słońce. die verfinsterte Sonne. soleil éclipsé.

zaćmiony rozum. verfinsterter Verstand. esprit aveuglé, obscurci.

Zacnie, *adv.* edel, vortreflich. noblement, excélemment, d'une maniére noble.

zacnie urodzony. der aus einen berühmten Geschlechte ist. qui est d'une illustre maison.

Zacność. Vortreflichkeit, Ruhm, Herrlichkeit. noblesse, splendeur, *f.* réputation, renommée, excélence. § zacność domu, osoby, umysłu, czynow czyych.

Zacny. vortreflich, edel. noble, excélent, illustre. § zacny w cnotę młodzieniec; miasto zacne; dom, rod, człowiek, umysł zacny.

Zacugować, *F. zacuguię.* an eine Leine schlingen, binden. atacher à une corde qu. ch. § koniec liny zacuguy w klubie.

*Zacz, *adv.* von einigem Werth; von Wichtigkeit. de prix; de conséquence.

iest tam człowiek nie wiem co zacz. es ist da ein Mensch, ich weiß nicht von was für einem Stande. il y a là un homme je ne sai de quelle condition.

ni zacz to stoi. dieses ist nichts werth, gilt nichts. cela ne vaut rien; je n'en donnerai pas un zest.

wiemy coście zacz. wir wissen wer ihr seyd. nous savons de quelle trempe vous étes.

mieć kogo zacz. einen hoch, werth halten. estimer quelqu'un.

Zaczęcie początek. der Anfang, das Anfangen. commencement, l'action de commencer.

Zaczekać, *F. zaczekam.* erwarten, ein wenig warten. atendre un peu. § zaczekay go w domu.

Zaczepiam, *v. m. F. zaczepię.* mit einem anbinden, sich an einen reiben. se froter, se réfroter à qu; se prendre, s'ataquer, en vouloir à qu. § zaczepić kogo niesłusznie.

zaczepiać się. sich necken. s'agacer, s'ataquer, s'irriter.

Zaczepek. } Neckerey; Anlaß zum Zank,
Zaczepka. } zur Schlägerey. petite ataque, picoterie, agacerie; petite querelle. § pierwsza się zaczepka zwoyska stała.

Zaczepiony. geneckt. harcelé, agacé, irrité. § zaczepiony nie raz od niego.

Zaczerwia się, *v. m. F. zaczerwi.* voll Würmer werden. devenir plein de vers; se remplir de vers. § robactwo się zaczerwia.

Zaczerwienić co, *F. zaczerwienię.* 1) roth machen. 2) schamroth machen. 1) rendre rouge. 2) faire rougir qu; donner la honte à qu.

zaczerwienić się, zapłonąć się. erröthen, sich schämen. rougir; rougir de honte; avoir honte. § zaczerwieniła mi się twarz od wstydu.

Zaczęty. angefangen. commencé.

Zaczopować co, *F. zaczopuię.* 1) einzapfen ein Zimmer-Holz. 2) verzapfen ein Faß; den Zapfen in solches fest einschlagen. 1) embrever, faire entrer une piéce de bois dans une autre, les assembler par le moïen des tenons. 2) mettre la broche dans une futaille pour la fermer.

Zaczopowanie. Verzapfung. embrevement.

Zaczym, *adv.* 1) unterdeßen, indeßen. 2) folglich, einfolglich. 1) cependant. 2) donc, par conséquent. § 1) zaczym zostaię twoim sługą. 2) biła dwunasta zaczym do stołu.

Zaczynam co, *v. m. F. zacznę.* 1) anfangen, anheben. 2) anfangen ein ganzes Stück. 3) anstimmen ein Lied. 4) anfangen, anbinden mit einem, sich an einen reiben. 1) commencer, se prendre, se mettre à. 2) entamer. 3) entonner; chanter ou jouër le prémier. 4) s'ataquer, se froter à qu; en venir aux prises avec qu. § 1) zaczniy robotę; pisać zaczął. *2) zacząć (począć) chleb, beczkę. 3) zacząć drugim śpiewać, grać. 3) zacząć z kim.

zacząć zwadę z kim. mit einem anbinden. venir aux prises avec qu; s'ataquer à qu.

zaczynać się. sich anfangen. commencer, avoir son commencement.

Zaczynanie. das Anfangen. l'action de commencer.

zaczynanie pieśni. Anstimmung eines Liedes. intonation; l'action par laquelle on entonne.

Zaczyniam, *v. m. F. zaczynię.* einrühren, einmachen, als Mehl. délaier, pêtrir, détremper. § zaczynić ciasto, farbę.

zaczyniać, rozczyniać wapno. Kalk einrühren. gacher de la chaux.

zaczynić sobie. sich einrichten, sich aufführen. se conduire, se régler. § znaiomość siła pokazuie, iako sobie masz zaczynić.

Zaczynianie, zaczynienie. das Einrühren. l'action de détremper, de gacher.

zaczynienie. eingemachter Teig. pâte; farine détrempée. § trochę kwasu było a iednak wszystkie zaczynienie zakwasił.

Zaczytać się, *F. zaczytam się.* sich im Lesen vertiefen. s'ensevelir, s'abîmer dans la

la lecture; s'adonner, s'apliquer à la lecture; lire et relire.

Zad. Hintertheil. le derriére; la partie de derriére.

w zad, wzad. zurück. en arriére.

Zadaię, zadawam, *v. m. F. zadam.* 1) auf die Hand geben, ein Hand-Geld geben. 2) einem eine Last aufhelfen, auf den Rücken heben. 3) aufgeben eine Frage. 4) aufgeben etwas zu thun. 5) Arzeney eingeben. 6) anmachen mit Bier-Hefen, mit Sauerteig; stellen. 7) einem machen, anrichten, anthun ein Uibel. 8) einem vorwerfen, in die Nase reiben. 9) anspielen, ausspielen eine Karte. 1) enarrher; donner des erres, un dénier à Dieu; donner par avance sur le prix d'une chose, ou pour arrêter un marché. 2) endosser à qu. un fardeau, aider à qu. à endosser un poids; élever un fardeau et le mettre sur le dos à qu. 3) faire, proposer une question. 4) donner une tâche; donner à faire, à travailler. 5) faire prendre, donner un médicament. 6) mettre en levain; acommoder avec du levain, avec de la leveure. 7) faire, causer, atirer, procurer à qu. quelque mal. 8) reprocher, objecter qu. ch; jetter, plaquer qu. ch. au nez à qu. 9) jouër une carte, commencer à jouër; étre le prémier de jouër. § 1) na postaw sukna talar zadał; zadać rzemieślnikowi na robotę. 2) zaday mi ten kosz na ramię, na grzbiet. 3) zadał mi kwestyą, gadkę, pytanie. 4) zadałem mu pens, trzy arkusze do przepisania. 5) zadać choremu ten proszek w ćiepłym trunku; zadać na sen; zadał mu trućiznę. 6) zadać piwu, ćiastu. 7) zadał mu trudność, kłopot, frasunek. 8) zadał mu złodźieystwo; zadać komu co sromotnego albo za rzecz sromotną. 9) zaday; kto zadał?

zadać komu fałsz. einen Lügen strafen. démentir qu; donner un démenti à qu.

zadać komu trudność. einem eine Schwierigkeit einwenden. objecter une dificulté à qu.

kto ma zadać? wer soll ausspielen, an wem ist das Ausspielen? à qui le prémier; à qui à jouër?

zadać komu śmierć. einem den Tod verursachen. causer la mort à qu.

śmierć sobie zadać. sich entleiben, Hand an sich legen. se donner la mort; se défaire soi-même; se tuër.

zadać ranę. einen verwunden. blesser qu.

trębacze sobie zadaią. die Trompeter certiren mit einander. les trompetes sonnent à l'envi pour voir qui réüssira mieux.

zadać klisterę. ein Klistier setzen. donner un lavement.

zadać na purgacyą. zu purgiren geben. faire prendre une médecine à purger.

zadać komu od matki. einen ein Hurenkind nennen. décrier qu. du côté gauche; apeller qu. fils de putain.

* *zadać (zastać) kogo precz.* weit verschicken. envoier qu. fort loin.

Żądam. 1) begehren, wünschen. 2) begehren, verlangen, von einem haben wollen; fordern. 1) désirer, souhaiter. 2) demander, éxiger, vouloir de qu. § 1) żądam twoiey łaski. 2) żądał tego po mnie; czego Was Pan żąda: piwa albo wina?

gorąco barzo czego żądać. etwas heftig verlangen. brûler de désir après qu. ch; souhaiter, désirer avec ardeur; soupirer après; avoir une grande envie.

czego żądasz ode mnie. was verlangest du von mir. que me voulez vous, que voulez vous de moi.

żądam po nim. ich sehne mich nach ihm, ich erwarte ihn mit Schmerzen. je soupire après lui; il me tarde de le voir.

Żądanie. das Verlangen, Begehren. désir, envie; l'action de désirer. § żądaniu twemu dosyć czynię, dogadzam.

Zadanie. 1) das Geben eines Hand-Geldes. 2) Vorwurf, Vorwerfung, Einwurf. 3) das Versetzen mit Bier-Hefen, mit Sauerteig zum Gähren. 1) enarrhement; l'action de donner des erres. 2) reproche, objection. 3) l'action de mettre du levain ou de la lie de biére dans. § 1) byłem przy zadaniu na ten towar. 2) zadanie komu kradźiestwa. 2) zadanie drożdży, kwasu.

zadanie fałszu, łgarstwa. das Lügen-strafen, Lügen-heißen. un dementi.

Zadarćie. Ritz, Riß, gerißene Wunde. écorchure, égratignure, endroit de peau écorché.

zadarćie paznokćia. ein Nied-Nagel am Finger. envie, petite peau qui vient à la racine des ongles.

Zadatek, *g. zadatku.* 1) Hand-Geld. 2) *fig.* Pfand. 3) Saamen, Anlage zu etwas. 1) erres, *f. plur.* dénier à Dieu; ce qu'on donne pour arrêter un marché. 2) *fig.* arres, *f. plur.* gage, *m.* 3) semence, sujet, cause. § 1) dałem zadatek słudze, rzemieślnikowi. 2) zadatek zawźiętey życzliwośći. 3) do tych chorob bierze dźiećię od rodźiców zadatek i przygotowanie.

zadatek

zadatek małżeński. Mahl-Schatz. les erres, le gage de mariage.
Zadawić, *F. zadawię.* erwürgen, ersticken. étoufer, étrangler, sufoquer. § kość go zadawiła.
zadawić się. ersticken an etwas. s'étrangler de. § zadawił się pestką.
Zadawienie. Erwürgung, Erstickung. sufocation, étranglement.
Zadawiony. erwürget, ersticket. étranglé, sufoqué.
Zadawniony. abgekommen, nicht mehr gebräuchlich. passé, inusité, devenu vieux, vieilli, qui n'est plus en usage.
Zadek, *g. u.* der Hindere, der Podex. le derriére, le cu; les deux fesses.
zadek wyszastać, wysmagać. auspeitschen. fesser; donner sur les fesses, fouëtter.
Żaden, *g. żadnego.* dieses *adjectivum* hat keinen *pluralem.* keiner, niemand. *cet adjectif n'a point de plurier.* nul, pas un, aucun, personne. § żadney nie widziałem księgi; żaden to nie uczynił.
żaden ze dwu. keiner von beiden. ni l'un ni l'autre.
na żadnym mieyscu. an keinem Ort. nulle part; en aucun endroit.
żadnym sposobem; żadną miarą, keines weges. nullement; en aucune maniére.
żadna płeć. Gram. ein neutrum. *Gram.* le genre neutre.
Zadęty. mit einem Nebel oder einer Duft umgeben. environné des vapeurs. § gwiazdy zadęte zdaią się iakby przez mgłę wyglądały; księżyc zadęty i farbistą otoczony tęczą.
Zadkowy. Arsch-, zum Hintern gehörig. de derriére, de cu. § zadkowe części.
zadkowa dziura. Arsch-Loch. anus, trou de cu.
zadkowa, legawa pieczenia. ein Hinter-Braten. un rôti de derriére; une piéce de chair levée sur le derriére d'une bête.
Zadławić, *F. zadławię.* erdrücken. écraser; tuër en froissant tout à fait. § we śnie dziecię zadławiła.
Żądło. Stachel eines Thieres. piquant, éguillon d'une bête. § żądło pszczoła wypuściła; żądło ieżowe.
Żądłowaty. stachlich. piquant, qui a des éguillons.
Zadłużam się, *v. m. F. zadłużę.* 1) in Schulden gerathen, fallen. 2) *fig.* schuldig seyn, schuldig bleiben. 1) s'obérer, s'acabler de dettes, s'endetter, se rendre trop redevable. 2) *fig.* être redevable, être obligé de; devoir à. § 1) zadłużył się na folwarki swoie. 2) ktokolwiek to powiedział, nic się prawdzie, polityce nie zadłużył.
Zadłużony. verschuldet, mit Schulden beladen. néié de dettes; acablé, abimé par les dettes; obéré.
*Zadni, tylny. hinter-, hinterst. de derriére.
**zadny; zadkowy.* zum Hintern gehörig. de cu, de derriére.
*Zadnica, zadek. der Hintere, der Podex. le derriére; le cu. § zadnicę szrotem mu postrzelił.
*Żądno, *adv.* miło. angenehm. agréable. § nie żądno mi nic.
*Żądny, przyiemny, miły. lieb, erwünschlich. agréable, souhaitable.
*Zadny, szpetny. garstig, heßlich. laid vilain.
Zadora. ein gewisses Wappen einiger Häuser. sorte d'armes de quelques maisons. § Lanskorońskich zadora.
Żądość, *vid.* Żądza.
Zadosyć komu uczynić. einem ein Gnüge leisten, genug thun. satisfaire qu. ou à qu. ch.
Zadrapywam, *v. m. F. zadrapię.* 1) kratzen, zu kratzen anfangen. 2) aufkratzen, aufritzen. 1) grater, se mettre à grater. 2) égratigner, déchirer la peau avec les ongles. § 1) zadrap mię na plecach. 2) zadrapał mię w rękę.
zadrapać się. sich zu kratzen anfangen. se mettre à grater; se grater.
zadrapie się, zaskrobie się w głowę. er wird es hinter den Ohren suchen, er wird sich hintern Ohren kratzen. il se gratera l'oreille; il s'en repentira un jour.
Zadrapnienie, zadrapienie. 1) das Aufkratzen. 2) Ritz, aufgekratzte Wunde. 1) l'action de grater. 2) égratignure, peau un peu déchirée avec les ongles.
Zaduch. 1) Duft, verschlossene faule Luft. 2) Dünste, Duft. 1) renfermé, *m.* air relant qui vient d'un endroit où le grand air n'entre point. 2) vapeur, *f.* exhalaison, *f.* air qui exhale et sort d'un corps. § 1) zaduch zaraźliwy. 2) zkąd zaduchy wychodzą waporowate; zaduchy kleiowate zrastaią się na kształt paięczyny i po polach się rozciągaią; rożny dym od zaduchow, bo zaduchy z sobą niosą i tłustość i suchość, dym zaś wilgotność i cośiś ziemskiego; zaduchy z ziemie w gorę idą; przez zaduchy na gwiazdy patrzamy; zaduch zewnątrz naśienie rozdyma.
zaduch tu. hier ist eine faule Luft. il sent ici le renfermé.

Zadumiały, zdumiały. erstaunet. étonné, surpris.
Zadumieć się, F. *zadumieię*, zdumieć. erstaunen. s'étonner, étre étonné, étre surpris. § zadumiałem się list twoy przeczytawszy; świat nad tym zadumieie.
Zadumienie. Erstaunung. étonnement, surprise.
Zaduszam, *v. m. F. zaduszę.* ersticken, erwürgen. sufoquer, étoufer.
zadusić się. sich ersticken, sich erwürgen. s'étrangler, s'étoufer, se sufoquer. § sam się zadusił.
zaduszaiący. erstickend. étoufant.
Zaduszenie. Erstickung. étoufement.
Zaduszny dźień. das Fest aller Seelen. les trépassez, *m.* le jour des morts.
zaduszna msza. eine Seel-Messe. annuel, messe qu'on dit durant un an pour un mort.
zaduszny obchod. Exequien, Leichen-Begängniß. obseques, *f. plur.* funerailles, *f. plur.*
Zadworny. 1) zum Oberhof- oder Assessoral-Gericht gehörig. 2) Kriegsbauk. Außen-; gegen das Feld gelegen. 1) postcurial, aulique, de la cour aulique; assessorial. 2) *Fortif.* de dehors; qui est hors de l'enceinte d'une ville. § 1) zadworny pozew; Trybunalskie dekreta mandatami zadwornemi znoszone bydź nie maią, ani Trybunał w sprawy zadworne wdawać się nie ma. 2) zadworna obrona.
zadworne Sądy. Oberhof-Gericht. jugement postcurial ou aulique.
Zadymek dżdżysty. Staub-Regen. bruine.
zadymek iest dżdżysty. es sprüet. il bruine, il fait de la bruine.
zadymek śnieżny. Staub-Schnee. petite neige.
Żądza. Begierde, Lust. apetit, passion, désir. § żądza iest siła przyrodzona w człeku i w bydlętach dobra z siebie sama.
zła żądza, chćiwość. eine böse Begierde. cupidité, concupiscence, pante au mal.
żądza cudzołożna ehebrecherische Begierde. concupiscence adultére.
*Zadźiaływam co, *F. zadźiałam*, oddaię. wiedergeben. rendre.
Zadźieram, *v. m. F zadrę.* 1) abreißen, anreißen. 2) übel klingen, mißlauten, nicht zusammen stimmen, keinen Thon beobachten. 3) mit einem anbinden, sich an einem reiben. 1) entamer en déchirant; déchirer un peu. 2) racler, écorcher les oreilles; braire, jurer; étre discordant, ne s'acorder pas. 3) en vouloir, se froter, se refroter, se prendre, s'ataquer à qu. § 1) kto to płotno zadarł. 2) zadźierać wśpiewaniu, w graniu. 3) oberwiesz guzow ieżli z nim zadrzesz.
zadźieraiący w śpiewaniu; źle brzmiący w muzyce. übel lautend, nicht zusammen stimmend in einem Liede. discordant; qui n'est pas d'acord dans une piéce de musique.
koń kark zadźiera. das Pferd reißt den Kopf herunter, setzt die Stange an die Brust aus Widerspänstigkeit. le cheval s'arme; il baisse la tête, apuie les branches de la bride contre son poitral pour ne pas obéir.
zadźiera się co. sich reißen, sich splittern. s'éclater, se fendre en petits éclats. § deska się zadźiera w heblowaniu, w ćiosaniu; zadarła się laska w obrzynaniu.
Zadźieranie w muzyce. Uibellaut, Verstimmung. dissonance; faux acord.
Zadźierg, } Verknüpfung; verknüpfter,
*Zadzierzg, } unauflöslicher Knoten. entrelassement d'une chose pliable; nouëment; neud serré. § nie rozdźiergniesz zadźiergu tego; węzeł bez zadźiergu, z zadźiergiem.
Zadźiergiem. *adv.* unauflöslich, verknüpft. indissolublement; en sorte qu'on ne peut dénoüer.
Zadźiergam co, *v. m. F. zadźiergnę.* gänzlich verstricken, verknüpfen. noüer, entrelasser une chose de sorte qu'on ne la peut défaire. § zadźiergnął węzeł, wstążkę.
Zadźierk, ranka zadarta. Ritz, aufgeritzte Wunde. petite écorchure; peau effleurée.
*Zadźierzeć, F. *zadźierzę*, zatrymawam. vorhalten, zurückhalten. retenir, arrêter.
Zadźiwić się czemu, nad czym. *F. zadźiwuię, zadźiwię.* sich verwundern. s'étonner, étre surpris. § zadźiwisz się nad tą nowiną.
Zadźiwienie. Verwunderung. étonnement, surprise.
Zadzwonić, *F. zadzwonię.* anfangen zu lauten. commencer à sonner une cloche. § iuż na kazanie zadzwoniono.
* Zafantować co, *F. zafantuię*, zastawiam. verpfänden, versetzen. engager, mettre en gage.
Zafrymarczyć co, *F. zafrymarczę.* vertauschen, changer, troquer.

Zagadać śię. *F. zagadam, zagadnę.* sich in ein langes Gespräch einlassen. s'engager dans un long discours avec qu.
zagadnąć kogo o co, o czym. einen zur Rede setzen. reprendre qu; demander raison à qu.
Zagaić, *F. zagaię.* eine öffentliche Handlung eröfnen, solche anfangen. ouvrir; faire l'ouverture de quelque solennité. § zagaić Trybunał, Sądy; sam krol bal zagaił tańcem.
zagaić dyskurs. eine Rede anfangen. entamer, commencer un discours; entrer dans le sujet.
Zagaienie. Eröfnung einer öffentlichen Handlung. l'ouverture d'un acte solennel; rentrée, entrée. § zagaienie seymu, sądow, balu.
Zagaiony. eröffnet, angefangen. ouvert, commencé.
Zagaiśko. Reut, Riet; ein mit Hecken bewachsenes Feld. bruïére, brande; terre pleine de buissons. § kopać z korzenia zagaiśko na rolą.
Zaganiam, *v. m. F. zagonię.* weg treiben; weit treiben, jagen. chasser loin. § zagonić bydło głęboko w las.
zagnać śię. 1) zu weit nachsetzen, nachjagen. 2) sich übereilen, zu weit gehen. 1) poursuivre l'enemi fort loin. 2) s'échaper, s'emporter; se laisser aller; aller trop loin. § 1) zagnali śię za nieprzyiaćielem. 2) braćie dalekoś śię zagnał.
Zagardlić, *F. zagardlę.* erwürgen, die Kehle abstechen. égorger, couper la gorge.
Zagarnąć, *F. zagarnę.* 1) auf einmahl vieles einstreichen, zu sich raffen; beschließen. 2) mitraffen, miteinschließen. 1) ravir, rafler, enlever beaucoup à la fois. 2) comprendre, enveloper avec les autres dans. § 1) kto wiele chce zagarnąć mało albo nic nie zagarnie; zagarnęli ryb mnostwo wielkie. 2) zagarnął go w dekret śmierći.
Zagaśić co, *F. zagaszę.* auslöschen, austhun. éteindre.
zagaś świecę. lösch das Licht aus. tuez, éteignez la chandelle.
Zagęszczam, *v. m. F. zagęszczę.* 1) anfüllen, überschwemmen, überhäufen. 2) sehr bevölkern. 1) entasser, inonder, acabler, charger d'une multitude, remplir. 2) inonder de, peupler trop. § 1) zagęśćił księgę niepotrzebnemi rzeczami, niezmiernemi bluznierstwy. 2) zagęśćił kray cudzoźiemcami.
zagęśćić śię. sich anfüllen, sich häufen. se remplir, se multiplier, s'acroitre en grand nombre. § oyczyzna kłotniami śię zagęszcza; podeyrzane śię zagęszczaią nauki.
Zagęszczenie. Häufung, Ueberhäufung. multitude, acumulation, entassement.
zagęszczenie spraw. Vielheit der Geschäfte. acablement, entassemenr d'afaires, multitude d'ocupations.
Zagęszczony. überhäuft. grossi, multiplié, trop rempli, entasśé. § zagęszczone sprawy sądowe.
Zagięćie. das Umbiegen. 2) Büge, Umschlag, umgebogener Theil. 3) das Vernieten, Umschlagen eines Nagels, deßen Niete. 4) Beule, Grube in einem metallenen Gefäß. 5) Winkel. 1) action de courber. 2) repli, encoignure, courbure; partie recourbée d'une chose. 3) l'action de river, de rabattre la pointe d'un clou; rivet. 4) bosse, enfonçure qui se fait à un vaisseau de métail. 5) encoignure, coin; angle, *m.* § 1) od zagięćia szpada śię skrzywiła. 2) zagięćie u skorupy ślimaczey. 3) zagięćie goździa. 4) zagięćie w cynie; zagięćia z kotła wyprawować. *5) zagięćie (kąt, węgieł) w budowaniu.
zagięćie od wystrzeloney kule. Beule von einer abgeschoßenen Kugel. tetine.
Zagiel, *g. żagla.* 1) ein Segel. 2) Plane, Decke von grober Leinwand. 1) voile de navire. 2) bache, banne, grande couverture de toile. § 1) żagle rozwiiać, rozpuszczać, rozpośćierać, hyzować; pełnemi płynąć żaglami. 2) żagiel albo płachta wielka, dla deszczu albo słońca nakryćie.
wyniść pod żagle. unter Segel gehen. faire voile.
żagiel wielki. das große Segel. la grande voile; la voile du grand mât.
żagiel ostatni na tyle. Hinter-Segel. tapecu.
Zagięty. gebogen, umgebogen. recourbé, replié. § brzeg wnątrz zagięty.
Żagiew, *f. g. żagwie.* 1) Feuer-Schwamm; Pulver-Schwamm. 2) Zünd-Pulver. 3) fig. Zunder, Lock-Speise, Nahrung. 1) amadou, méche. 2) amorce; poudre fine qu'on met dans le bassinet. 3) amorce, apas, semence, nourriture. § 1) krzesać ogień w żagwi. 2) żagiew z panewki spaliła. 3) przyrodzona miłośći żagiew rzuca swoy zapał; dodać żagwie iuż zaiętemu ogniowi.
Zaginąć, *F. zaginę.* umkommen, verderben. périr.
Zaginam co, *v. m. F. zagnę.* 1) biegen, krumm biegen. 2) Beulen in ein Gefäß stoßen. 3) umbiegen, vernieten. 1) courber,

ber, recourber. 2) bosseler; faire une bosse dans un utencile de métail. 3) river, rabatre la pointe d'un clou. § 1) zagniy drot z tey strony. 2) kula szyszak zagięła.

Zaginanie. das Umbiegen. l'action de recourber.

Zaglądam, *v. m. F. zayrzę.* 1) kucken, sehen. 2) einen Blick thun, erwegen. 1) regarder, voir. 2) jetter les yeux sur; regarder, considérer. § 1) zayrzał przez okno do izby; ledwie go zayrzeć, tak daleki; zaglądać w cudze rzeczy. 2) nie zawadźi tu zayrzeć gdźie śię te dochody podźiały, na czym ta rzecz zawisła.

nie zayrzeć go. man kan ihn nicht mehr mit den Gesicht erreichen. à peine l'on peut deja ateindre de vuë.

Zagładźić co, *F. zagładzę.* 1) ausrunzeln, gleich machen. 2) vertilgen, ausrotten. 1) dérider, défroncer, aplanir, unir, ôter les plis, les rides. 2) extirper, exterminer. § 1) zagładźić marszczki. 2) złe plemię zagładźić trzeba.

Zagłaskać co, *F. zagłaszczę.* gleich streichen. unir, aplanir avec la main; passer la main sur une chose pour la rendre égale. § nie zagłaskałeś sobie ieszcze zaieżoney czupryny.

Żaglik, ryba morska. Segel-Fisch, Segel-Muschel, sie bedienet sich ihrer Haut zum Segel; der Füße zu den Rudern, des Schwanzes zum Steuer-Ruder, und segelt wie ein Schiff. nautilus, pompilos; poisson à coquille qui étendant sa peau en forme de voile, et se servant de ses piez comme d'avirons et de sa queüe comme de gouvernail nage comme un vaisseau.

Żaglisty. mit aufgespannten Segeln. à voiles déploiées.

żaglista nawa. ein Segel-Schiff. vaisseau voilier.

Zagłoba herb, *vid.* Zagroba.

Zagłobić co, *F. zagłobię.* verkeilen. afermir avec des coins.

Zagłodzenie. das Aushungern. l'action de faire soufrir la faim.

Zagłodźić, *F. zagłodzę.* aushungern. afamer; presser par la faim.

Zagłodzony. ausgehungert. afamé, qui est acablé de faim.

**Żaglolotny. segel-schnell, mit Segeln versehen. courant à voiles déploiées; voilier.

*Zagłowek, *g. zagłowka.* poduszka. Kopf-Küßen. coussin, oreiller.

Żaglowy. Segel-. de voile; qui concerne les voiles. § żaglowe liny.

żaglowy drag. Segel-Stange. l'antenne.

Zagłuszam, *v. m. F. zagłuszę.* übertäuben, betäuben. étourdir, assourdir; rompre la tête à force de bruit. § w tym zgiełku ieden drugiego zagłuszał; głosy nieba zagłuszały; ta wiadomość bliskie zagłusza pola.

Zagłuszenie. Betäubung. étourdissement.

Zagłuszony. betäubt. assourdi.

Zagmatwać co, *F. zagmatwam.* 1) verwirren, verwickeln. 2) eindrücken, zusammen drücken, zusammen wälgern. 1) entortiller, brouiller. 2) pétrir, presser avec la main.

Zagnać, *vid.* Zaganiam.

Zagniewać, *F. zagniewam.* erzürnen. irriter qu.

Zagniewany. erzürnet. irrité, courroucé. § zagniewane nieba.

Zagniłość. Fäulniß. pourriture. § co zagniłość na wnętrzu sprawuie.

Zagnoić co, *F. zagnoię.* 1) einen Misthaufen machen. 2) mit Mist ein Loch vermachen. 3) mit Koth besudeln. 1) ramasser le fumier dans un lieu. 2) boucher une ouverture avec du fumier. 3) souiller, remplir d'ordure.

zagnoić ranę. eine Wunde zur Eiterung bringen. faire supurer une plaie.

Zagodźić, *F. zagodzę.* vertragen, beylegen. racommoder, reconcilier, apointer, vuider. § zagodźił tę sprawę; nieprzyiaćiela swoiego zagodźić.

Zagodzenie. das Vertragen; Beylegung eines Streits. reconciliation, acommodement.

Zagodzony. beygelegt. reconcilié, acommodé. § zagodzona miedzy nami nieprzyiaźń; zagodzone rożnice nasze.

Zagoić, *F. zagoię.* zuheilen. réünir, consolider, fermer une plaie.

Zagoienie. Zuheilung. consolidation.

Zagon, *g. a.* 1) Bett, Garten-Bett. 2) ein Acker eines gebaueten Feldes. 3) Reihe auf dem Schach-Brett. 4) ein in ein langes Viereck gestelltes Krieges-Volk. 1) couche, carreau, planche de jardin; carré, *m.* 2) saumée, arpent d'un champ labourée. 3) rang sur l'échiquier. 4) bataillon carré; colonne; rang des soldâs rangez en carré-long. § 1) zaśiać zagony. 2) zagon orać. 3) krol z iednego na drugi zagon postępuie. 4) zagonem iść, ćiągnąć; woysko wieloliczne rozpuśćiło zagony.

Zagonem. Bett-Weise. par planches, par couches.

Zagonisty, zagony maiący. mit Garten-Betten versehen; in Acker abgetheilet. partagé en planches, en arpens.
Zagorny. hintergebürgisch. tramontain, ultramontain.
Zagorywam, v. m. F. *zagorzeię.* 1) sich erbremsen; sich erhitzen. 2) vom Kohlen- oder Kalk-Dampf ersticken. 1) s'échaufer, être frapé de l'ardeur du Soleil. 2) tomber malade d'une échauvaison, prendre une échaufaison; s'étoufer de la vapeur du charbon ardent, ou de la chaux. § 1) tam ludźie często zagorywaią; drzewo od słońca zagorzało; schnie źiele gdy zagorzeie. 2) zagorzał (zadusił śię) od węgla.
zagorzeć, zagorzeć śię. sich anzünden, sich entzünden. s'embraser; prendre feu. § izba śię z komina zagorzała; koła zagorzały; zagorzało śię w stayni.
Zagorzały. 1) entzündet, brennend. 2) von der Sonnen-Hitze erbremset, gerühret. 1) embrasé. 2) malade d'avoir été au Soleil; trop échaufé, frapé du Soleil; brûlé, gâté par les ardeurs du Soleil. § 1) gaśić dom zagorzały. 2) zagorzały na upale słonecznym; drzewo, źiele zagorzałe.
Zagorzelina. tödtliche Krankheit vom Kohlen-Dampf oder Kalk-Dampf. dangereuse maladie causée par la vapeur du charbon, de la chaux. § zagorzelina źimie przychodźi od piecow przepalenia, od swądu, od węgli.
Zagorzenie. 1) das Blattschießen, eine Krankheit so die Kinder oft in den Hunds-Tagen bekommen. 2) Brand der Pflanzen von der Sonnen-Hitze. 1) échaufaison, *f.* inflamation de membrane du cerveau; maladie qui arrive aux enfans pendant les jours caniculaires. 2) brûlure; corruption qui arrive aux plantes par les ardeurs du Soleil.
zagorzenie śię. Feuers-Brunst, Brand, Feuer. incendie, *m.* embrasement. § zagorzenie śię domu, miasta.
Zagośćić śię. F. *zagoszczę.* 1) sich lange in der Fremde aufhalten. 2) übernachten, herbergen, über Nacht bleiben. 3) fig. einschleichen, sich einwurzeln, überhand nehmen. 1) demeurer long tems dans les païs étrangers. 2) coucher dans un lieu; gîter. 3) se glisser, s'enraciner, s'insinuër, prendre racine; prendre le dessus. § 1) zagośćił śię w obcych kraiach. * 2) zagoszczę śię (przenocuię) u brata. 3) w kim śię ta żadza zagośći.

Zagoszczenie śię. } langes Außenbleiben
Zagoszczenie. } in der Fremde. longue demeure dans les païs étrangers.
prawo na przywrocenie maiętności po zagoszczeniu zwątpionym. Recht des Rückfalls der Güter an den Besitzer, der nach einem langen Wegbleiben zurück gekommen ist. droit de retour par lequel le Possesseur obtint ses biens étant retourné après une longue absence.
Zagrabić, F. *zagrabię.* 1) zusammenharken. 2) wegraffen, wegnehmen, erwischen. 3) pfänden. 4) einziehen, confisciren. 1) amasser avec des rateaux. 2) se saisir de; enlever, emporter, atraper. 3) prendre en nantissement, en gage; se nantir de. 4) confisquer. § 1) zagrab tę słomę. 2) nie możesz tu nic zagrabić. 3) zagrabiono wozy. 4) zagrabiono to do skarbu, na Pana.
zagrabić bydło. Vieh pfänden. carnaler, emparcher du bétail.
Zagrabienie. Pfändung, Confiscation. nantissement, confiscation, saisissement.
zagrabienie bydła. Pfändung des Viehes. charge.
Zagrabiony. gepfändet, weggenommen. nanti, confisqué, enlevé, saisi.
Zagrabuie koń przedniemi nogami, nie dobrze ich podnośi. das Pferd galopirt nicht hoch, hebt sich nicht genug. le cheval rase le tapis.
Zagradzam, v. m. F. *zagrodzę.* 1) verzäunen, vermachen. 2) verwehren, vorbeugen. 1) boucher, clorre, fermer de haie ou autrement. 2) obvier, s'oposer à; aller au devant de; prévenir, parer qu. ch. § 1) zagrodźić drogę, przystępy do miasta. 2) prawem to zagrodzono; zagrodźić złemu.
zagrodźić komu drogę do czego. einem den Weg verrennen. couper le chemin à.
Zagranicze. gleich hinter der Grenze liegender Ort. un endroit ou place qui est hors des limites.
Zagraniczny. außer der Grenze liegend; an die Grenze anstoßend. situé hors des limites; contigu aux limites.
Zagrawam, v. m. F. *zagram.* 1) einmahl aufspielen, anfangen zu spielen ein Stückchen. 2) ausspielen im Karten-Spiel. 3) einem vorpfeifen, zusetzen; übel mit einem spielen. 1) commencer à jouër; se mettre à faire résonner un instrument de musique. 2) jouër le prémier; jouër. 3) maltraiter, outrager, malmener, insulter qu. § 1) zagrał na piszczałce, na klawikordźie; iak nam zagra tak my tańcować muśiemy, *prov.* 2) zagray; zagrał krola. 3) zagrał mu dobrze.

zagrać komu w dębową wić, w dębową latorośl. einen ausprügeln. sangler; battre qu. comme il faut.

Zagrażam komu, *F. zagrożę.* drohen, bedrohen, zu drohen anfangen. se mettre à faire des ménaces; ménacer.

Zagrążam co, *v. m. F. zagrążę.* versenken, untertauchen. plonger, submerger, noïer.

Zagroba, zagłoba herb. Wappenk. ein Hufeisen das auf einem Sebel gespießet ist, über Kron und Helm stehet ein mit einem Pfeil durchschoßener Adlers-Flügel. *Blas.* un sabre qui passe un fer de cheval; le timbre et la couronne sont parez d'une aile d'aigle percée d'une fléche.

Zagroda. 1) Meyerey, Bauerhaus mit einem Küchen-Garten für einen Häusler. 2) Vergeltung, Belohnung. 1) closerie, closeau; cabanne avec un jardin potager pour un maneuvre. 2) recompense, reconnoissance. § 1) chłop co na zagrodzie śiedźi. *2) w zagrodę (w nagrodę) tego.

**zagroda.* ⎫ 1) Verzäunung, ver-
Zagrodzenie. ⎭ machter Ort. 2) Vorbeugung, Abwendung. 1) enclos, ouche, clos, cloison, *f.* cloisonnage, *m.* boucheture, haïe. 2) éloignement d'un mal, empêchement, obstacle, *m.*

Zagrodzony. verzäunt, vermacht. clos, enfermé d'une haïe, des barriéres, d'un mur.

Zagrodniczka. Häuslerin. une maneuvre, femme de maneuvre.

Zagrodnik. ein Häusler, Bauer der nur ein Bauer-Haus und einen Küchen-Garten hat. un maneuvre, pauvre païsan qui n'a qu'une cabanne avec un jardin potager.

Zagromadźić co, *F. zagromadzę.* überhäufen, häufen. entasser, acumuler, ramasser.

Zagromadzenie. Uiberhäufung. entassement, acumulation.

Zagromadzony. überhäuft. entassé, ramassé.

Zagrzanie. 1) Erwärmung. 2) fig. Eifer, Hitze. 1) échaufement, l'action de chaufer. 2) échaufement, chaleur, *f.* zèle, *m.* § 1) zagrzanie żołądka; zagrzanie potrawy. 2) moc i zagrzanie w sobie czuię.

Zagrzany. 1) erwärmet, gewärmet. 2) angetrieben, angefeuert. 1) chaufé, rechaufé. 2) échaufé, enflamé, animé. § 1) zagrzana potrawa. 2) zagrzany duchem Boskim.

Zagrzebać co, *F. zagrzebię.* 1) verscharren, vergraben. 2) beerdigen, begraben. 1) enterrer, couvrir de terre ou d'une autre chose; coucher en terre. 2) enterrer, ensevelir, mettre un mort en terre.

zagrzebać śię. 1) sich vergraben. 2) fig. sich vertiefen in etwas; einer Sache gar zu sehr obliegen. 1) se terrer, s'enterrer. 2) *fig.* s'ensevelir, s'abimer dans; s'adonner entiérement à. § 1) krolik śię zagrzebł. 2) zagrzebał śię w naukach w księgach cały.

ledwiem śię nie zagrzebł tak mię świerzbiało. ich empfand ein rasendes Jucken. j'ai senti un terrible picotement, fourmillement dans la peau.

Zagrzebiony. 1) verscharrt, vergraben. 2) begraben, beerdigt. 1) enterré, caché en terre. 2) enterré, enseveli.

zagrzebiony ogień w popiele. glüende Kohlen in der Asche, verborgenes Feuer. un brasier ardent couvert de cendres; feu couvert.

Zagrzewam, *v. m. F. zagrzeię.* 1) wärmen, erwärmen, warm machen. 2) anfeuren, anfrischen. 3) mit einem Getränke erhitzen. 1) échaufer, rechaufer, chaufer, rendre chaud. 2) échaufer, réchaufer, enflamer, animer, rendre plus vif. 3) échaufer qu. avec une boisson. § 1) zagrzey tę misę, tę potrawę; słońce pola zagrzało. 2) zagrzać kogo do cnoty. 3) pozagrzewali sobie czupryny; zagrzał sobie głowę winem.

zagrzać śię. 1) sich wärmen, sich erwärmen. 2) sich erhitzen, sich erbremsen. 1) se rechaufer, s'échaufer. 2) s'échaufer; devenir chaud, étre pris d'une échauvaison. § 1) iuż śię potrawa zagrzała; zagrzey śię w izbie. 2) źiarno w kupie prętko śię zagrzeie i zatęchnie.

zagrzewaiący. erwärmend. échaufant, qui excite la chaleur, qui a la vertu d'échaufer.

zagrzewaiąca rzecz. Umschlag, erwärmende Sache. fomentation.

Zagrzewanie czego. das Wärmen. l'action de chaufer.

Zagrzmieć, *F. zagrzmi.* zu donnern anfangen. commencer à tonner; se faire un bruit de tonnére. § zagrzmiało z daleka.

Zagubiam, *v. m. F. zagubię.* stürzen, ausrotten, aufheben, vertilgen. exterminer, extirper, casser, abolir, ruïner. § zagubił oycowski testament, starodawne zwyczaie; zagubił pamięć iego, ten narod.

Zagu-

Zagubićiel. Vertilger. extirpateur.
Zagubienie. Vertilgung. extirpation, ruïne, abolition.
Zagubiony. vertilgt, gestürzt, ausgerottet. extirpé, ruïné.
*Zagużikować co, *F. zagużikuię*, zapiąć gużikami. zuknöpfen. boutonner.
Zahamować co. *F. zahamuię*. 1) hemmen. 2) in Gerichten. arrestiren. 1) reprimer, réfréner, arrêter. 2) *Palais:* saisir, arrêter qu; se saisir de.
Zahamowanie. 1) Hemmung. 2) in Gerichten: Arrest, Beschlag. 1) frein, bride, l'action de domter. 2) *Palais:* saisie, contrainte par arrêt; arrêt que fait la Justice sur.
Zahamowany. 1) gehemmt, aufgehalten. 2) arrestiret, beschlagen. 1) domté, reprimé, arrêté. 2) saisi, arrêté.
Zahandlować co, *F. zahandluię*. verhandeln. négocier, trafiquer une marchandise.
Zahuczeć, *F. zahuczę*. erschallen, erthönen. retentir, résonner.
Zaiąc. ein Hase. un liévre. § dwa kupił zaiące.
zaiąc pod czarną iuchą. Hasen-Klee, Hasen-Schwarz. civé, *m.*
iak zaiąc bębna; iak zaiąc bębna rad tego słucha. er scheuet sich dafür wie der Hase für der Trommel. il fuït cela comme le liévre le son du tambour.
kto dwuch zaiącow goni żadnego nie dogoni, nie ułowi. wer zwey Dinge zugleich unternimmt, richtet nichts aus. qui chasse deux liévres n'en prend aucun; qui court deux liévres, n'en prend point.
zaiące iada. er ist schön von Gesicht. il est beau de visage.
zaiąc drogę przebieżał; zaiąc w drodze nieszczęście. es ist ein böses Anzeichen, wenn einem ein Hase begegnet. c'est un mauvais augure quand on rencontre un liévre.
Zaiącek. Häschen, junger Hase. levraut, jeune liévre; un petit d'une hase.
Zaiadam, *v. m. F. zaiem*. 1) verfreßen. 2) tödtlich beißen, todt beißen. 1) goinfrer, manger son bien. 2) tuër qu. d'une morsure. § 1) zaiadłeś iuż myto, dług. 2) zaiadł go wilk, wąż.
zaieść się. ergrimmen, sich erboßen. s'acharner, être acharné, se déchainer, enrager. § zaiadł się na niego.
Zaiadłość. Grimm, Wuth, Verbitterung. déchainement, acharnement, rage, furie, fureur, *f.* § zaiadłość wśćiekłego pospolstwa łagodźić.

Zaiadły, ergrimmt, erboßt. acharné, déchainé, furieux. § zaiadły Turczyn na krew Chrześćiańską.
Zaiąkam śię, *v. m. F. zaiąknę*. 1) stotern. 2) mit der Sprache nicht recht herauswollen. 1) bégaïer, bredoüiller. 2) vaciller, chanceler, hésiter en parlant; parler en hésitant; se couper en parlant.
Zaiąkanie śię. das Stammeln, Stottern eines Stotterers oder unschlüßigen Menschen. bredoüillement, bégaiment; chancelement, manque de fermeté dans ce qu'on dit.
Zaiąkliwie, *adv.* mit stotternder Zunge. avec bégaiment; en chancelant, en hésitant.
Zaiąkliwy, zaiąkaiący śię, mamot. Stotterer oder der mit Stockern redet. bégue, bredoüilleur; ou celui qui chancele en parlant.
**Zaiaśnieć, *F. zaiaśnieię*. erscheinen, anbrechen, hervorbrechen. paroitre, venir, éclater. § zaiaśniał dźień narodzenia twoiego; zaiaśniał na Polskim horyzonćie; tak wysokie w nim zaiaśniały cnoty.
Zaiątrzam, *v. m. F. zaiątrzę*. 1) eitern. 2) verbittern. 1) faire supurer. 2) irriter, aigrir, ulcérer. § 1) zaiątrzać ranę. 2) co ich barzo zaiątrzyło.
Zaiątrzenie. 1) Eiterung. 2) Verbitterung. 1) supuration. 2) aigreur, *f.* haine.
Zaiątrzony. 1) zu Eiter geworden. 2) verbittert. 1) qui supure, qui jette du pus. 2) aigri, ulceré, irrité.
Zaiazd. *vid.* Naiazd.
Zaięćie. *vid.* Zaymowanie.
Zaięczy. Hasen-. de liévre. § zaięcza skora; zaięczy sad, zwierzyniec.
zaięcza gęba. Hasen-Scharte. bec de liévre; fente aux lévres de quelques personnes.
zaięczego iest serca. es ist ein furchtsamer Hase. c'est un poltron; c'est une vraïe pagnote.
zaięczy szczaw źiele. (trifolium acetosum) Sauer-Klee, Herz-Klee. aléluia, pain de cocu.
zaięcza kapusta. (telephium) Schmier-Wurzel, Wund-Kraut. reprise, joubarbe de vignes, chicotrin.
zaięcza noga. (lagopus) Hasen-Klee, Hasen-Pfötlein. du pié de liévre.
Zaięczysko. ein elender Hase. un méchant liévre.
Zaiednać co, *F. zaiednam*. abthun, beylegen. acorder, transiger.
zaiednać głowę zabitą; zaiednać śię o mężoboystwo. in den Rechten: wegen des

Entleibten mit dem Thäter einen Vergleich machen. *Palais:* transiger sur le meurtre avec l'homicide. § o mężoboystwo nikt się tak iednać nie może z mężoboycą, aby wieże miał uchodźić, bo i ten co zabił, i ten co zaiednał winą na mężoboystwo uczynioną maią bydź karani; opiekuni, ieżliby imieniem śierot głowę zabitą z strony wieże zaiednali, pod winą o zaiednaniu podpadaią.

Zaiednanie. Vergleich. convention, acord, transaction.

zaiednanie o głowę. Vertrag wegen einer begangenen Mordthat. transaction sur le meutre avec l'homicide.

Zaiednany. verglichen. acordé, pacifié, transigé.

Zaięty. 1) weggetrieben. 2) entzündet. 1) emmené; enlevé. 2) alumé, pris par le feu. § 1) zaięte na łąkach bydło. 2) zaięty ogień dom.

Zaieżdżam, *v. m. F. zaiadę.* 1) weit herein reiten, fahren; sich weit wohin begeben. 2) fahren, reiten vor einen Ort. 3) einreiten ein Gut. 4) einem vor den Weg fahren. 5) einem vorfahren, mit dem Wagen vorkommen. 6) vorkommen, vorbauen. 1) pénetrer, pousser, percer dans; aller, se rendre fort loin à cheval ou en voiture. 2) mener un chariot ou un cheval devant un endroit. 3) envahir une terre, entrer à cheval pour s'en rendre maitre. 4) traverser, couper le chemin à qu. avec son chariot. 5) dévancer qu; gagner ou prendre les devans à cheval ou en chariot. 6) obvier à; prévenir, détourner. § 1) zaiechał za granice, za morze; głęboko w las zaiechał. 2) zaiedź karetą, koniem przed bramą. *3) zaiechać (naiechać) czyie dobra. 4) zaiechał mi w drogę; zaiechał mi w ćieśni. 5) zaieżdżać komu do mostu, do prumu, do bramy; przekupki aby nie zaieżdżały i zabiegały chłopom żywność wożącym. 6) zaieżdżać komu propozyt, zamysł; zaieżdża mu.

**zaieżdżać komu,* * *zaieżdżać komu w drogę; wyiechać przećiw komu.* einem entgegen fahren. aller au devant de qu.

Zaimek, *g. a.* Gram. ein Pronomen. *Gram.* un pronom.

Zaiste, *adv.* wahrlich, gewiß; traun, fürwahr. en verité, vraiment. § niewiem zaiste; zaiste tacy ludźie; zaiste śię to stanie.

Zaiuszam, *v. m. F. zaiuszę.* 1) blutgierig machen. 2) aufbringen, in die Wuth bringen. 1) acharner, donner aux bêtes le goût de la chair. 2) acharner, irriter, déchainer. § 1) zaiuszać ptaka, psa. 2) zaiuszył na śię pospolstwo.

zaiuszyć śię. ergrimmen, in die Wuth kommen. s'acharner, se déchainer.

Zaiuszenie. Grimm, Wuth. acharnement, rage, furie, fureur, *f.*

Zaiuszony. ergrimmt, wütend, blutgierig. acharné, alteré de sang, enragé, furieux. § świeżą krwią nieprzyiaćielską zaiuszone woysko.

*Zaiutrz, *g. a.* Nazaiutrz. Uibermorgen, der Tag hernach. le lendemain.

Żak. ein Schüler in einer kleinen Schule. écolier qui va aux petites écoles.

ani żak ani dworak. man kan ihn zu nichts brauchen. il n'est bon ni à rôtir ni à bouillir; il n'a ni bouche ni épron; il ne sert à rien.

Zakał, Zakalec, *g. a.* } unausgebackener, klebriger Ort im Brod oder Kuchen. crudité; endroit crud, malcuit dans un pain ou dans un gâteau. § zakalec, niekiśiałość ćiasta, nierośnienie, albo niedopieczone ćiasto w chlebie, w kołaczech.

** *zakał.* Zorn, Haß. colère, haine, courru.

Zakamiałość, zatwardźiałość. Verhärtung, Verstockung, Hartnäckigkeit. endurcissement, opiniâtreté.

Zakamiały, zatwardźiały. verhärtet, verstockt, hartnäckig. endurci, dur, opiniâtre.

Zakamieć, *F. zakamieię*, zatwardźieć. verhärten, verstocken. s'endurcir, s'opiniâtrer. § zakamiał w swym uporze, w swoiey złośći.

Zakapturzyć, *F. zakapturzę.* in eine Kappe einhüllen, verhüllen. encapuchonner, couvrir d'un capuchon. § zakapturzyć twarz.

zakapturzyć sokoła. einen Falken häuben. chaperonner un faucon.

zakapturzyć śię. sich in eine Kappe einhüllen; sich verkappen. se voiler, se couvrir le visage d'un capuchon ou de quelque autre voile.

Zakąśić czego, *F. zakąszę.* anbeißen, ein wenig beißen. mordre un peu de qu. ch.

*Zakasuię, *F. zakaszę*, podkasuię. untergürten, aufschürzen. retrousser.

Zakaz, zakazanie. Verbot. défense, ce qui est défendu; interdiction, interdit, prohibition.

Zakazany. verboten. interdit, défendu, prohibé. § sposobu zakazanego szukaią aby śię iadło i piło.

Zakazuię, *F. zakażę.* 1) verbieten. 2) im Karten-Spiel: bieten, angeben. 1) dé-

1) défendre, faire défenſe, prohiber interdire. 2) *en jouant aux cartes:* parler, envier. § 1) ſrodze tego poddanym pod klątwą, pod karą zakazano. 2) zakazał na flus, na trzy krole.
zakazał na trzy tuze. er bietet auf drey Täuſer. il envie trois as; ſon port eſt trois as.
Zakiſać ćiaſto. *F. zakiſam, zakisnę.* ſäuren, einen Teig zum gähren bringen. fermenter, détremper la pâte avec un peu de levain ou de leveure.
Zakład. 1) Wette, das Wetten. 2) Wette; Sache um welche gewettet wird. 3) Succumbenz=Gelder, Caution, ſo man dem Richter überliefert und verlieret, wenn man ſein Angelöbniß nicht erfüllet, oder den Proceß verlieret. 4) Geißel. 5) Unterpfand. 6) fig. Unterpfand. 7) Vorhaltung des Gewehrs, vorgehaltenes Gewehr; Aufnehmung eines Hiebes; der Fang. 1) gageure, l'action de parier. 2) gageure, pari, ce qu'on a gagé. 3) certaine ſomme qu'on conſigne entre les mains du Juge, et qu'on perd ſi l'on n'a pas ſatiſfait à ſa promeſſe, ou ſi le plaideur a perdu ſon procès. 4) un otage. 5) un gage; choſe donnée en gage. 6) *fig.* arres, *f. plur.* gage, *m.* aſſurance. 7) parade du ſabre; action de parer du ſabre le coup qu'on nous porte. § 1) byłem przy zakładźie. 2) zakład wygrać, przegrać; zakład w ręce moie dali. 3) zakład prawny; zakład albo *vadium* temu ſtanowić, ktoryby na czas naznaczony ſumy nie oddał; zakład na kogo włożyć; z obu ſtron dali warowne zakłady; zakład iednaczy. 4) dany w zakładźie; w zakładźie ieſt; zakładem mieſzka u dworu Tureckiego; poſłano w zakład kilka Senatorow; zakład dla wiary. 5) zakładami płaćić. 6) w zakładźie wielkiey dobroczynnośći wſzyſtkie dni moie do usług twoich oddaię.
zakład wału. Kriegsbauk. der Wall=Fuß, der Unter=Wall. *Fortif.* fauſſe-braie; baſſe enceinte.
zakład budowania. der Grund=Riß eines Gebäudes. iconographie; dévelopement de deſſein, le plan ou le deſſein d'un bâtiment.
• *zakład że.* was gilts; wir wollen wetten, daß. parions que; que voulez vous mettre que.
* *pod zakładem śię ſpierać; o zakład iść.* wetten. gager, parier qu. ch; faire une gageure.
przez zakład ćiąć. über ein vorgehaltenes Gewehr hauen. donner un coup par deſſus le ſabre de l'enemi dont il ſe couvre.
zakład słowny, gdy śię w nim nie wyraża o co idźie. eine Wette zum Spaß, da man um nichts wettet. une gageure ſimple, ſans avantage.
Zakładacz budowania, fundator. 1) Bau=Herr. 2) Urheber. 1) bâtiſſeur, fondateur, celui qui fonde, qui fait bâtir un édifice. 2) auteur.
zakładacz ognia. Mord=Brenner. boutefeu, incendiaire.
Zakładam, *v. m. F. założę.* 1) anlegen, anmachen. 2) legen, ſtellen eine Falle. 3) verrammeln die Thüre mit etwas. 4) anlegen, ſtiften; den Grund zu einem Bau, zu einem Reich legen. 5) legen, ſetzen, geben als Friedens=Artickel. 6) voraus ſetzen, feſt ſetzen, für gewiß annehmen. 7) legen, auferlegen eine Strafe, einen mit etwas belegen. 8) einem Geld vorſtrecken, vorſchießen; einem mit etwas aushelfen, beyſtehen. 9) die Hunde an einem Orte zur Vorlage legen, das Wild von weitem beſetzen, ſuchen. 10) von weitem ſpüren, wittern. 1) mettre, atacher qu. ch. à. 2) tendre, dreſſer des filets, des piéges. 3) barricader; fermer une porte avec qu. ch. pour empêcher d'entrer. 4) fonder; faire, jetter, poſer les fondemens d'un édifice, d'un empire; établir, inſtituër. 5) faire comme des conditions de la paix. 6) préſupoſer; poſer pour vrai; ſupoſer pour certain. 7) mettre, conſtituër, ordonner une peine ſur qu. 8) avancer à qu. de l'argent; aſſiſter, aider, ſecourir qu. de qu. ch. dans le beſoin. 9) mettre les chiens en bonne titre; tenir le relais; poſer, poſter les chiens. 10) chaſſer une bête de forlonge; chercher la trace de loin. § 1) założyć poſtronek na ſzyię złodźieiowi; zakładać iarzmo na ſzyię, koniowi munſztuk. 2) założyć, zaſtawić śidła na ptaki. 3) założył, zaſtawił drzwi ſtołkami. 4) zakładać budowanie, grunt do budowania; założyć państwo, miaſto, bractwo, kolegium, warſtat. 5) założyli te kondycye pokoiu. 6) to założywſzy kładę za pewną. 7) zakładam na kogo karę, winę pieniężną, areſzt. 8) założyć ubogiego; założył mię pieniędzmi; założył tę ſumę, ktora mu śię ma wroćić. 9) myśliwiec założył na zaiąca; zakładać na niſkich chroſtach, na rzadkich knieiach. 10) pies zakłada na zaiąca; pſy założyli koło upadłego zaiąca;

pies małym kołkiem założył i ruszył zaiąca.
ptacy gniazdo zakładaią. die Vögel bauen Nester. les oiseaux se nichent, font leurs nids.
zakładać ręce. die Hände in den Schoß legen. tenir les bras croisez. § założywszy ręce śiedźi.
zakładać ręce za śię. die Hände auf den Rücken legen. mettre les mains sur le dos.
zakładać za fundament. zum Grunde seiner Meinung legen, setzen. poser le fondement de son opinion; poser qu. ch. pour son fondement. § zakładam tym czasem za fundament.
zakładać za pewną. für wahr angeben. poser qu. ch. pour vrai, poser en fait.
zakładam moię nadźieię na Boga. ich setze meine Hoffnung auf Gott. je fonde mon espoir sur Dieu.
założyć cel sobie. sich ein Ziel, einen Zweck setzen. avoir son but, pour but.
założyć ogień. Feuer anlegen. mettre le feu à. § ogień na rożnych mieyscach w mieśćie założyli.
założyć śidła na kogo. einem eine Falle legen. tendre des pièges à qu.
założyć śię. 1) wetten. 2) die Hand, ein Gewehr vorhalten, vorwerfen. 1) parier, gager; faire une gageure. 2) parer de la main ou d'une arme; mettre au devant qu. ch. pour éviter un coup. § 1) założyłbym śię nie wiem o co; założmy śię o talar. 2) założył śię szablą, tarczą.

Zakładanie, założenie. 1) Grundlegung eines Gebäudes. 2) Anlegung, Stiftung. 3) Stand, Vorlage, Umstellung des Wildes mit Hunden. 1) fondation d'un bâtiment. 2) fondation, établissement. 3) relais, titre, *m.* lieu où l'on pose les chiens afin qu'ils courent la bête à propos. § 1) zakładanie gruntu, budowania. 2) założenie klasztoru, Państwa, miasta; klasztor założenia królewskiego; od założenia miasta, Państwa tego. 3) zakładanie psow; mieysce uważay w zakładaniu a na podobnieysze zakładay.
założenie. 1) Logic. eine Proposition, ein Satz. 2) Regel eines geistlichen Ordens. 1) *Logique:* proposition, sujet d'un discours, d'un silogisme. 2) règle constitution d'un Ordre Réligieux. § 1) z tego założenia (z tey propozycyi) wyważam że. 2) kośćioł, klasztor, zakon założenia S. Franćiszka.
założenie prawa. Kriegs-Befestigung, Antwort auf die Klage. litis contestation, contestation en cause.
założenie śię, zakładanie śię o co. das Wetten. l'action de parier; la gageure.
założenie śię, zakładanie śię czym. Vorhaltung eines Gewehrs. parade; l'action de parer du sabre le coup qu'on nous porte.

Zakładnik. 1) ein Wetter. 2) ein Geißel. 1) parieur, gageur. 2) un otage. § 1) zakładnikom przećiął ręce. 2) zakładniki dać, wźiąć; zakładnikiem śię stawić.

Zaklęćie. *vid.* Zaklinanie.

Zaklęty. gebannt, beschworen. enchanté, évoqué, conjuré, éxorcisé.

Zaklinacz. Beschwörer, Banner. charmeur, conjurateur, éxorciste, enchanteur. § zaklinacz węża, ognia, czarta.

Zaklinam, *v. m. F. zaklnę.* 1) bannen, beschwören, besprechen. 2) exorcisiren, den Teufel austreiben. 3) beschwören, höchlich verbinden. 1) conjurer, évoquer, enchanter par le moïen de certaines paroles. 2) adjurer, évoquer, éxorciser, chasser par conjuration, par éxorcisme; conjurer le diable de sortir du corps d'un possedé. 3) conjurer, obliger, engager par des imprécations. § 1) zaklął węża, ogień. 2) zaklinać czarta. 3) zaklinać kogo złorzeczeństwem, pod przeklęctwem; zaklinał go na Boga, na sumnienie; zaklinam ćię de sekretu.
zaklinać śię. sich bey etwas verschwören; heilig versichern. jurer, assurer par; faire des sermens, des juremens. § zaklinał śię na wszystkie świątośći; na sumnienie; zaklął śię iey na własną duszę swoię.

Zaklinanie, zaklęćie. 1) Beschwörung, Bannung, Besprechung, Zauber-Segen. 2) Austreibung des Teufels aus einem Besessenen. 1) conjuration; certaines paroles dont usent les enchanteurs. 2) adjuration, éxorcisme, *m.* § 1) zaklinanie ognia, węża. 2) zaklęćie czarta.

Zakliniam co, *v. m. F. zaklinię.* verkeilen, mit Keilen befestigen. 1) cogner; lïer avec des coins.

Zakłoć, *F. zakolę.* 1) ein wenig stechen. 2) erstechen, abstechen ein Vieh. 3) stechen, beißen als eine Schlange. 1) piquer, percer légérement avec une chose aiguë. 2) pointer, tuër une bête avec un couteau. 3) piquer, mordre comme un serpent. § 1) zakol widelkami w pieczenią; zakłoł mię szpilką

szpilką w rękę. 2) zakłoć ćielę, iagnię; widłami ćię zakolę. 3) paiąk go zakłoł.
zakłoć śię. sich stechen. se piquer. § zakłoł śię w palec.
Zakłoćie. 1) ein Stich von etwas spitzigem. 2) das Abstechen eines Viehes. 1) piquûre, petit trou fait avec une chose aiguë. 2) l'action de pointer une bête.
Zakłoty. 1) gestochen. 2) abgestochen. 1) piqué. 2) pointé, tué avec un couteau.
Zakłotnik. Frieden-Stöhrer, Freuden-Stöhrer. troubleur, trouble-fête, celui qui cause du trouble, qui aporte des desordres, qui trouble les plaisirs des autres.
Zakochać, zakochać śię, *F. zakocham.* sich verlieben. devenir amoureux; être porté à l'amour, s'amouracher de; passionner qu. ch; aimer avec passion. § zakochali śię w pokoiu; zakochał śię tey damy, w tey białeygłowie; starzec gdy zakocha, szaleie.
Zakochanie. das Verlieben, heftige Liebe gegen eine Person des andern Geschlechts. amour; passion amoureuse pour une personne de l'autre séxe. § prawdziwe serc zakochanie; zakochanie w białeygłowie.
Zakochany. verliebt. amoureux; devenu amoureux. § zakochany starzec do małżeństwa śpieszy.
Zakołowroćić śię, *F. zakołowrocę.* von Pferden: den Koller bekommen. avoir le vertigo, *en parlant des chevaux.*
Zakołowrocenie konia. der Koller der Pferde. vertigo, une maladie des chevaux.
Zakołowrocony koń. Pferd das den Koller hat. un cheval qui a le vertigo.
Zakon. 1) Bund, Testament der heiligen Schrift. 2) geistlicher Orden. 3) das Kloster-Leben. 1) alliance, testament, *en parlant des Livres de la Sainte Ecriture.* 2) Ordre, Congrégation des Réligieux ou des Réligieuses. 3) clotûre; vie monastique. § 1) Stary, Nowy Zakon. 2) Zakon świętego Franciszka. 3) w zakonie żyie.
Zakończam co, *v. m. F. zakończę.* 1) zuspitzen, spitzig machen. 2) endigen. 1) éguiser par le bout; faire pointu, rendre aigu. 2) finir, achever qu. ch; mettre fin à.
Zakończanie, zakończenie. 1) Zuspitzung. 2) Endigung. 1) aiguisement, l'action de faire une chose pointuë. 2) achèvement, fin, *f.* action de finir.

Zakończony. 1) gespitzt, spitzig zugehend. 2) geendigt. 1) pointu, qui va en pointe. 2) achevé, fini. § 1) brog, kaptur zakończony. 2) po zakończonym seymie.
Zakonniczy. *vid.* Zakonny.
Zakonnica. Zakonniczka. } Nonne, Ordens-Schwester. Réligieuse, fille.
Zakonnik. Ordens-Mann, Ordens-Bruder. Réligieux.
Zakonność, zakonny żywot. der Stand, das Leben der Ordens-Brüder. l'état, la vie monastique; moinerie, clotûre. § poty kwitnie dobra zakonność, poki śię propryetarzow nie namnoży.
Zakonny. Ordens-, den geistlichen Orden betreffend. régulier, réligieux, monastique. § zakonne ustawy, obyczaie.
Zakonodawca. 1) Stifter des neuen, des alten Bundes. 2) Ordens-Stifter. 1) Instituteur du vieux, du nouveau Testament. 2) instituteur d'un Ordre Réligieux.
* *zakonodawca, prawodawca.* Gesetz-Geber. legislateur, nomothete.
Zakonoborca. Zakonokażca. Zakonołomca. } ein Gesetzbrüchiger. infracteur des loix.
Zakopanie. Vergrabung. l'action de cacher, de mettre en terre.
zakopanie umarłego. Vergrabung eines Todten. enterrement.
Zakopany. vergraben. mis en terre.
Zakopywam co, *v. m. F. zakopam.* vergraben. enfosser, cacher, enfouïr dans terre, mettre en terre.
trup zakopać. eine Leiche begraben. enterrer une personne morte.
Zakorzeniam co, *v. m. F. zakorzenię.* Wurzel treiben lassen, solche austreiben lassen. laisser enraciner, faire jetter les racines.
zakorzenić śię. eig. u. fig. sich einwurzeln. *prop. et fig.* s'enraciner.
Zakorzenienie. 1) Einwurzelung. 2) Vermehrung, Einwurzelung. 1) l'action de pousser les racines. 2) acroissement, augmentation.
Zakorzeniony. eig. u. fig. eingewurzelt. *prop et fig.* enraciné.
Zakowka. Stift, Stiftlein am Schnür-Senkel. fer d'éguillette ou de lasset.
Żakowski. Schüler-, einen Schüler in der Kinder-Schule betreffend. d'écolier; qui regarde l'écolier qui va aux petites écoles.
Zakrącam co, *v. m. F. zakręcę.* drehen. tordre, plier en tournant.
zakręćić szyię. den Hals umdrehen; erwürgen. tordre le cou, étrangler.

zakręćić

zakręćić śię koło czego. ſich tummeln, emſig, geſchäftig thun. tracaſſer, s'empreſſer, étre empreſsé.

Zakraczam, *F. zakroczę. vid.* Wkraczam.

Zakradam śię, *v. m. F. zakradnę.* ſich herein ſtehlen, ſich hereinſchleichen. ſe fourrer, ſe couler, ſe gliſſer dans un endroit. § lichwa śię pod taki kontrakt zakraść może; złodźiey śię zakradł.

Zakrapiam, *v. m. F. zakropię.* 1) beſprengen. 2) mit einen Trunke erfriſchen, laben. 3) blind machen, beſtechen. 1) aſperger, arroſer, ſaupoudrer, jetter quelque liqueur. 2) reſſúciter qu; rafraichir qu. d'un verre; rendre la vie à qu; apeller à la vie qu. d'un verre de boiſſon. 3) corrompre qu; gagner, atirer qu. à ſoi, à ſon parti par un préſent ou autrement. § 1) zakropić mąkę, węgle wodą. 2) zakropić pragnącego. 3) zakropił ſędźiego, świadka.

zakropić śię. ſich mit einem Trunke abkühlen, erfriſchen. ſe rafraichir, ſe désalterer d'une boiſſon.

Zakrawam co, *v. m. F. zakroię.* 1) zuſchneiden, ein Kleid oder ein Hemd. 2) abzwecken; ſeine Abſicht auf etwas haben, richten. 3) etwas an ſich ziehen, an ſich bringen, ſich zueignen. 4) nachahmen; etwas von einem an ſich haben. 1) tailler, couper de l'étoſe, de la toile pour faire un habit, une chemiſe. 2) aſpirer, tendre, buter, viſer à qu. ch; ambitionner, muguetter, tâcher d'obtenir qu. ch. 3) s'aproprier, s'atribuër qu. ch. 4) ſentir qu; avoir quelque air, quelques maniéres de qu. § 1) zakroić ſzatę, ſukno do ſzaty. 2) zakroił na otrzymanie tego urzędu, na ſubſtancyą twoię. 3) zakroił ſąśieckiego, cudzego. 4) zakrawa na przyrodzenie białogłowſkie; zakrawa włoſkiego, nieco obyczaiow włoſkich.

zakrawać na Pana; zakrawać Pańskiego. einen groſſen Herrn vorſtellen, ſpielen wollen. trancher du grand; trancher du grand Seigneur.

zakrawa z cnotliwego, z dobrego; z oboyga ſtron zakrawa; ani zły ani dobry. er iſt weder gut noch böſe. il n'eſt ni bon ni méchant.

zakrawa śię na to. es läßt ſich darzu an, es hat darzu das Anſehen. il aboutit, il tend, il y a aparence à cela.

Zakrayny otok. Meßk. die auswendige Peripherie. *Géom.* la périferie extérieure.

Zakreślam, *F. zakreślę.* } *vid.* Zakreſzam, *F. zakreſzę.* } krześlam.

Zakręt. 1) Büge, Krümme. 2) Strudel, Wirbel. 3) Geſchäftigkeit, äußerliche Emſigkeit. 4) der Schwindel. 1) courbure; pli et repli, tour et détour; tournant; un endroit ou l'on tourne. 2) tournant, tourbillon, remole, tournoîment de l'eau où le vaiſſeau eſt en péril. 3) empreſſement, ſoin trop ardent; tracas, tracaſſerie. 4) tournoîment de tête; vertige, *m.* § 1) zakręt drogi, rzeki. 2) okręt w pół morſkich śię topił zakrętach. 2) z tablatury zakręt, robota za fraſzkę; obrot barźiey w rześwośći umysłu, niźli w zakręćie postępkow należy; naygorętſzy zakręt naybarźiey śię wyśili.

zakręt prawny. Rechts-Schwürigkeit. dificulté de droit, une arduë queſtion de droit. § pytać śię rady w zakręćie prawnym.

zakręt uſzny; zakręt w uchu. Anat. der innere krumme Gang im Ohr. labirinte, *m.* la cavité de l'oreille interne qui eſt embaraſsée de pluſieurs détours. § zakręt w uchu na kſztałt morſkiey konchy; zakręt uſzny ieſt dźiwny do słuchu.

Zakrętkiem ćiąć. ein Rad mit dem Sebel ſchlagen und hauen. porter un coup de ſabre après avoir fait le moulinet.

Zakryćie. *adv.* verdeckt, heimlich. couvertement, en ſecret, clandeſtinement.

Zakryćie. 1) Decke, Hülle. 2) verdeckter Ort. 3) Hintertheil der Schaubühne wo ſich die Comödianten aus- und anziehen. 1) couverture, voile, *m.* envelope. 2) un lieu voilé, couvert d'un voile. 3) le derriére du téatre où les Acteurs s'habillent et ſe deshabillent.

Zakryſtya. die Sacriſtey. Sacriſtie, reveſtiaire, *m.*

Zakryſtyan. Küſter, Glöckner. Sacriſtain, coutre.

Zakryſtyanka mniſzka. die Küſterin im Nonnen-Kloſter. la Sacriſtaine dans un couvent de Réligieuſes.

Zakrytość. 1) Verdeckung, verdeckter Ort. 2) die Blendung, Schirm zur Bedeckung in den Laufgräben. 1) lieu voilé ou couvert. 2) la blinde dont on ſe couvre dans les tranchées.

Zakryty. 1) verdeckt, verhüllt. 2) in den Rechten: verſchwiegen, das man darunter verſtehet. 1) couvert, voilé. 2) *droit:* tacite, ſous-entendu. § 1) na ſtole

ſtole leżą pieniądze chuſtką zakryte. 2) zakryte zezwolenie.

zakryta droga. Kriegsbank. der verdeckte Weg. *Fortif.* le chemin couvert.

Zakrywam co, *v. m. F. zakryię.* verdecken, bedecken, verhüllen. couvrir, voiler, cacher.

zakrywam śię. sich verhelen. ſe cacher; ſe voiler; ſe couvrir. § w ktorych ſkałach zboycy śię zakrywali.

Zakrywanie. das Verdecken. l'action de couvrir.

*Zakrywka, pokrywka. Stürze auf einen Topf. un couvercle de pot.

Zakrzątnąć śię koło czego, *F. zakrzątnę.* emſig thun, ſich tummeln. s'empreſſer, s'éforcer, étre empreſsé, tracaſser; s'apliquer fortement à qu. ch.

Zakrześlam, *v. m. F. zakrześlę.* 1) mit einem Strich bemerken. 2) ganz ausſtreichen, durchſtreichen mit der Feder. 3) zirkeln, machen eine Figur mit dem Zirkel. 4) Grenze ſetzen; einſchränken, mäßigen. 5) beſtimmen, ſetzen als eine Zeit. 1) marquer; faire une petite raïe ſur une choſe avant que de la couper. 2) raïer, éfacer entiérement un mot avec la plume. 3) tracer, faire une figure avec le compas. 4) limiter, reſtreindre, modifier, borner; mettre des bornes à. 5) fixer, dire, nommer un tems. § 1) zakrześliłem, zarznąłem, naznaczyłem poki maſz urznąć. 2) zakrześił to słowo. 3) zakrześl lunetę, cyrkuł. 4) zakrześlił ſwoiey władze granice.

Zakrześlenie. Bezeichnung mit einem Strich. l'action de marquer d'une raïe; raïe, marque qu'on met ſur qu. ch.

Zakrześlony. mit einem Strich bezeichnet. marqué d'une raïe.

**Zakrzemieniam, *v. m. F. zakrzemienię.* einen verhärten, verſtocken. endurcir, rendre dur ou opiniâtre. § zakrzemieniſz ſerce moie.

***zakrzemienić śię.* verſtockt werden. s'endurcir, s'opiniâtrer.

Zakrzewiam, *v. m. F. zakrzewię.* 1) pflanzen, fortpflanzen. 2) ausbreiten, vermehren. 1) planter, provigner. 2) étendre, augmenter; planter. § 1) zakrzewić winnicę. 2) zakrzewił w tym Państwie Wiarę Chrześciańską.

Zakrzewienie. 1) das Pflanzen. 2) Vermehrung, Ausbreitung. 1) l'action de planter. 2) acroiſſement, augmentation.

Zakrzewiony. 1) gepflanzt. 2) vermehrt, ausgebreitet. 1) planté. 2) planté, augmenté, multiplié. § 1) zakrzewiona winica. 2) zakrzewiona usługami łaſka.

Zakrzywiam, *v. m. F. zakrzywię.* krümmen, biegen. courber, recourber. § zakrzywić co na doł, ku gorze.

zakrzywić gębę. das Maul ziehen, ein krummes Maul machen. faire des grimaces, tordre la bouche.

Zakrzywienie. Krümmung, Biegung. crochure, courbure.

zakrzywienie gęby. Verdrehung des Mauls. contorſion de bouche.

Zakrzywiony. gekrümmt, gebogen. courbé, recourbé.

nos ku gorze zakrzywiony. über ſich gebogene Naſe. nez recroché, recourbé, élevé en haut.

nos na doł zakrzywiony. unterwärts gebogene Naſe. nez recourbé en bas; nez crochu.

zakrzywiona gęba. krummes Maul. grimace.

Zakuła. Schul-Fuchs, elender Schul-Meiſter. cuiſtre, grimaud; méchant maitre d'école.

Zakup, zakupne, myto wprzod dane naiętemu. 1) Hand-Geld. 2) Werbe-Geld. 1) denier à Dieu; erres, *f. plur.* ce qu'on donne pour arrêter un marché. 2) engagement, l'argent qu'on donne à un ſoldat qui s'enrôle.

Zakupienie. *vid.* Zakupowanie.

Zakupiony. 1) aufgekauft. 2) beſtochen, erkauft, mit Geld gewonnen. 1) amasſé par des achats. 2) corrompu, gagné par argent. § 1) zboża zakupione. 2) zakupiony do zerwania ſeymiku; zakupiony ſędźia, głos.

Zakupień, *g.* zakupnia. Zakupnik. } 1) Aufkäufer, Höcke. 2) Proviant-Meiſter. 3) Vorkäufer, der ein monopolium hat. 1) revendeur, regratier. 2) entrepreneur, commiſſaire des vivres. 3) celui qui a un monopole.

zakupnik poſpolitych dobr, pospolitych dochodow. Pachter der Oberherrſchaftlichen Gefälle. traitant; celui qui prend à ferme les revenus publics.

zakupnik zboża. ein Korn-Jude. uſurier, charenſonnier, celui qui fait des amas des grains pour les vendre à un prix exceſſif.

zakupnik sędźiow. Beſtecher der Richter. corrupteur des Juges.

Zakupny. beſtochen, erkauft. corrompu, gagné par argent.

zakupne. 1) Hand-Geld. 2) Geld zum Beſtechen. 1) denier à Dieu; erres, *f. pl.* 2) l'ar-

2) l'argent pour corrompre, pour gagner qu.

Zakupowanie, zakupienie. 1) Aufkaufung. 2) Bestechung der Richter. 3) das Pachten Herrschaftlicher Einnahme. 4) das Erkaufen der Ehren-Stellen. 1) achat de beaucoup de choses d'une même espèce. 2) corruption des Juges. 3) prise à ferme des revenus publics; ferme publique. 4) l'achat des charges. § 1) zakupowanie zboża zakazano. 2) dowiedziono mu zakupienie sędziow. 3) zakupowanie dobr pospolitych, gor kruszcowych, ceł, młynow. 4) zakupowanie dostoieństwa, urzędu.

Zakupuię, *v. m. F. zakupię.* 1) aufkaufen, vorkaufen. 2) erkaufen, bestechen. 3) öffentliche Einnahme pachten. 4) eine Ehren-Stelle kaufen. 1) acheter le prémier ou par avance; acheter beaucoup de choses d'une même espèce. 2) corrompre; tirer, gagner à soi par argent. 3) prendre à ferme les revenus publics. 4) acheter des ofices. § 1) wszystkie zakupiono zboże. 2) zakupił sędziow, świadkow, głos. 3) cła zakupił. 4) dostoieństwa dla swoich krewnych zakupuią.

Zakurzyć, *F. zakurzę.* 1) einen Rauch oder Dampf machen. 2) stänckern, einen fahren lassen. 1) fumer; faire, jetter de la fumée; remplir de fumée. 2) vesser; lâcher un vent. § 1) tak w izbie zakurzono, że w niey wytrwać nie mogę. 2) zakurzyć komu pod nos; smrodzie zakurzyłeś mi czosnkiem.

Zakuśić czego. *F. zakuszę.* eig. u. fig. schmecken, kosten. *prop. et fig.* goûter.

Zakwas. 1) Sauerteig. 2) Sauerteig, Verderbniß. 1) levain. 2) levain, corruption. § 1) zakwasu przydać. 2) zakwas Faryzeyski.

Zakwaśić co, *F. zakwaszę.* 1) säuren als Teig. 2) sauer machen. 1) faire fermenter; mettre le levain dans la pâte; faire lever la pâte. 2) aigrir, faire aigrir; rendre aigre.

Zakwaszenie. 1) Säurung des Teiges. 2) Säurung. 1) l'action de faire lever la pâte. 2) l'action de faire aigrir.

Zakwaszony. gesäuert. aprêté avec du levain; aigri.

chleb zakwaszony. gesäuertes Brod. du pain au levain.

Żal. 1) Leid, Schmerz, Betrübniß. 2) Erbarmen, Mitleiden. 1) douleur, *f.* chagrin, tristesse, repentir, regret, afliction. 2) pitié, compassion. § 1) w ciężkim żalu moim; łagodźić czyie żale. 2) bez żalu (użalenia) na niego spoyrzeć nie mogę.

żal mi; żal mi iest. es ist mir leid. je me repens de cela; j'en suis marri; j'en suis fâché; cela me fait peine; je suis au repentir; je regrette cela; j'ai regret à cela; j'ai du regret de cela. § żal mi nieco było; nie będźieć tego żal, nagrodźić śię to; żal mi księgi ktorąm zgubił.

żal mu go. es jammert ihm seiner; er dauret ihm. il a pitié de lui; il est touché de compassion pour lui; il le regrette, il le plaint.

nie żal. es dauret einem die Mühe nicht; es lohnt sich wohl der Mühe. il en vaut bien la peine. § nie żal pracować, kiedy iest nadźieia nagrody.

żal śię Boże! Gott sey es geklaget! leider Gottes! helas! on ne sauroit trop regretter; à Dieu les plaintes.

Załamuię, *v. m. F. załamię.* 1) etwas steifes biegen, winden. 2) ein Pferd mit einem Kappzaum oder Brechzaum zwingen. 1) fléchir, courber une chose roide. 2) serrer le cheval avec un mors, avec un caveçon. § 1) załam tę tycz. 2) załamać konia krygiem, kawesonem.

załamować ręce. die Hände ringen, winden. tordre les mains.

załamać krygiem. den Willen brechen, Einhalt thun; einen bändigen, bezwingen. domter, restreindre, mettre un frein à. § załamuy mocnym krygiem chłopca swawolnego, myśl wszeteczną w sobie.

załamać śię. 1) einfallen, einbrechen. 2) einbrechen als auf dem Eis; einfallen auf einer Brücke. 1) se rompre, s'écrouler, s'ébouler, tomber à terre. 2) être enfoncé de dessous la glace, le pont. § 1) dom lod, most śię załamał. 2) załamał śię na rzece, na łodźie.

Załapić co, *F. załapię.* wegschnappen, erwischen, fangen. atraper, prendre, emporter; se saisir de. § śmierć go załapiła; załapił ten urzędźik.

Zalatam, } *v. m. F. zalecę.* 1) an einen
Zalatuię, } entferneten Ort fliegen. 2) um, über etwas fliegen, schweben. 3) einfallen, eindringen in ein entferntes Land. 1) s'envoler fort loin. 2) voler au dessus ou autour de; planer. 3) percer, pénétrer, s'enfoncer dans un païs éloigné. § 1) aby iastrząb nie zaleciał daleko. 2) kobus nad gołębiami zalata. 3) Turcy iak nienasyceni iastrzębowie

bowie na obłow ustawicznie po chrześciańskich zalatuią krainach.

zalata mię co. 1) es wehet mich eine Luft an; es kommt mir ein Geruch vor die Nase. 2) es kommt vor meine Ohren. 1) une odeur me frape; une haleine pousse, soufle contre moi, donne sur moi; je sens une bonne ou mauvaise odeur. 2) il vient à mes oreilles; il vient jusqu'à moi. § 1) wonia, smrod mię zalata; perfumy ią zalatały. 2) zaleciało go iuż coś o tym; zalećiał go głos trąbow.

zalata go ten zamysł. er bekam Wind von diesem Unternehmen. il a vent de ce dessein.

Zalatanie. die Anwehung einer Luft. une odeur qui soufle contre qu.

Załawta. Heft-Pflaster. colletique, *m.* emplâtre liquant pour consolider une plaie. § załawty ranę spoić.

Załawiam na co, *v. m. F. załowię.* ringen, trachten nach einer verdrüßlichen Sache. chercher, vouloir avoir une chose fâcheuse. § załawiasz na guz, na zwadę.

załawiam na kogo. auf einen lauren. guêter, épier qu.

Zalecam co, *v. m. F. zalecę.* anpreisen, empfehlen, recommandiren. recommander. § zalecił mi sługę, Doktora dobrego.

Zalę się. klagen, sich beklagen, wimmern. se lamenter, se plaindre; faire des plaintes.

Zaleść, *F. zalezę.* 1) weit kriechen. 2) sich verschütten, eingehen, als ein Graben. 1) ramper fort loin. 2) s'aplanir peu à peu; se remplir de terre comme un fossé. § 1) nie wiem gdźie żołw zalazł. 2) zalazł row, doł, przykop.

zalecać się. 1) eines Gunst suchen. 2) sich hervor thun. 3) sich bey einem Frauenzimmer beliebt machen, buhlen. 1) rendre les soins, faire la cour à; tâcher de gagner l'afection de qu; se rendre recommendable à qu. 2) se recommender, se signaler, se rendre recommendable, se produire, se faire valoir, s'acréditer. 3) faire la cour, faire l'amour à une fille; faire le galant auprès d'une dame; coquetter, muguetter, cajoler. § 1) zalecał mu śię bez skutku. 2) zalecił śię swoią pilnośćią, umieiętnośćią. 3) zalecać śię białeygłowie,

Zalecanie, zalecenie, *zaleta. Anpreisung, Empfehlung, Recommendation. recommendation. § przyiął go do usług swoich za moim zaleceniem; żadnego ani z urodzenia, ani zasług ma zalecenia; co wielką tey księdzę czyni zaletę.

zalecenia godny. preiswürdig, der anzupreisen ist. recommendable.

zalecanie, zaleta. Freyerey, das Freyen.
Zalecanki, *plur.* recherche de mariage.

zalecanki. Liebes-Händel; Liebes-Gedicht, Liebes-Geschichte. fleurettes, *f. plur.* douceurs amoureuses, amours; amourettes, galanterie.

Zalećićiel. Anpreiser, der einen recommendiret. qui rend recommendable, qui recommende.

Zalećićielka. die einen recommandiret. celle qui recommende.

Zaledwie, ledwie, *adv.* kaum. à peine, à grande peine.

Zalegam. 1) einen Platz einnehmen; liegen, sich erstrecken. 2) verschütten, mit Erde füllen, zuwerfen. 1) remplir, ocuper une place; étre situé sur; s'étendre. 2) remplir un fossé, un creux. § 1) miasto szeroką zaległo rownią; folwark iego z trzećiey strony gay zaległ. *2) zalegać (zawoźić) drogę, row gruzem.

**zalec; polec.* todt auf dem Platz bleiben, fallen. tomber par terre, demeurer sur la place, rester mort. § dla kochanki grobowcem zaległ; grob zaległ.

zaległo mu w gardle. der Hals ist ihm verschleimet, angelaufen. il a la gorge enflée et pleine d'humeurs acres, phlégmatiques, de viscuositez.

Zalegać śię, *F. zależę.* 1) sich faul liegen. 2) vom Faulenzen untüchtig werden. 3) sich verliegen, vom langen Liegen mürbe, morsch werden. 1) étre lâs de coucher plus. 2) s'avachir, devenir lâche et faineant; perdre ses forces, sa vigueur à force de croupir dans la paresse, s'acoutumer à la faineantise. 3) se corrompre, se gâter par le tems; s'enticher.

zalega śię iaie. das Ey fängt an zu picken, belebt zu werden. l'oeuf devient animé. § iaie iuż śię zaległo.

Zaległy. 1) verlegen, mürbe, morsch. 2) faul, unfähig vom Faulenzen. 1) gâté, corrompu par le tems. 2) lâche, faineant, corrompu par la faineantise.

zaległy towar. verlegne Waare. gardeboutique, *m.* marchandise un peu gâtée par le tems; marchandise de longue atente, qui se gâte pour n'étre point débitée.

zaległe iaie. ein besessenes, belebtes Ey. oeuf animé.

zaległe długi. alte Schulden. arrerages, *m.* vieilles dettes.

Zalęknąć śię, *F. zalęknę.* erschrecken. s'éfraier, s'épouvanter, s'éfarer. § zalękła śię z tego.

Zalepiacz. Zukleber, der die Löcher zuklebt. calfateur qui bouche une ouverture.

Zalepiam co, *v. m. F. zalepię.* zukleben. boucher, fermer une ouverture par le moïen de la cole.

Załepki, *plur.* Kopf-Stöße, Schlägerey. main-mise, coups, *plur.* baterie. § załawiać na załepki; uchodźić załepek.

Zaleśie. Gegend hinter einem Wald. les environs derriére une fôret.

Zaleta. *vid.* Zalecenie.

Zaletnik. Freyer, Liebhaber. galant, amant, celui qui recherche une fille. § zaletnik muśi mieć worek otwarty, *prov.*

zaletnik nieuczćiwy. verdächtiger Buhler. coquet; qui aime les femmes.

zaletnik uczćiwy. ein Freyer, der sich um ein Frauenzimmer bewirbt. poursuivant; qui recherche une fille en mariage.

Zaletny. 1) Empfehlungs-. 2) Liebes-. 1) de recommendation. 2) galant; d'amour, amoureux. § 1) list zaletny mam do niego. 2) zaletne do niey pisał wierśze.

zaletne; podarek zaletny. Geschenk eines Freyers. présent d'un amant.

Zalewam, *v. m. F. zaleię.* 1) begießen. 2) vergießen als mit Bley. 3) überschwämmen. 4) untersenken, zu Grunde richten als das eindringende Wasser ein Schiff. 5) einen besäufen. 1) tremper, mouïller, verser, répandre, jetter une liqueur sur. 2) afermir, enduire d'une matiére fonduë. 3) inonder, se répandre loin et néïer; couvrir la campagne. 4) engloutir, enfoncer, faire aller au fond, faire couler à fond comme l'eau un navire. 5) inonder; néïer de vin; enivrer. § 1) zaley ryby rosołem, octem. 2) zalać co smołą, ołowiem. 3) rzeka, łąki, miasto i wśi zalała. 4) fale okręt zalewały; już go woda zalewała. 5) zalewać kogo kuflem; łeb, rozum, gardło zalał.

zalewa oczy łzami; zalewa śię łzami; zalewaią mu śię oczy; łzami mu śię oczy zalewaią. er benetzet die Augen mit Thränen; die Augen gehen ihm über. il baigne les yeux de larmes; il verse, répand des larmes; il fond en larmes; il néïe son visage de larmes.

zalewać śię. im Wasser untergehen, versenket werden, zusammen schlagen als das Wasser über einen. faire eau; étre enseveli dans les eaux; aller, couler au fond. § zalała śię nawa, łodź; zalewa śię człowiek tonący.

zalewać; zalewać śię. durchschlagen; klecken. percer, passer, boire; étre sujet à pocher. § zalewa papier; zalewa śię na papierze litera, pismo.

zalewa śię ten inkaust. diese Tinte fließet zu sehr, kleckert. cette ancre est trop liquide, elle est sujette à pocher, à faire des pâtez.

zalać śię napoiem. sich vollsaufen; blind voll seyn. s'enivrer; se néïer dans le vin.

Zalewek. Uiberschwemmung. inondation; débordement. § szkoda przez zalewek uczyniona.

Zależały. 1) verlegen, alt. 2) alt als eine Rechts-Sache. 3) faul vom vielen Schlafen und Faulenzen. 1) gâté, vieux, corrompu. 2) vieux, qui n'est pas bien de mise comme une cause judiciaire. 3) faineant, oisif, paresseux; acoutumé à la faineantise; lâche. § 1) zależałe towary. 2) zależałe sprawy.

długi zależałe. verlohrne Schulden. détes perduës.

zależałą źiemię uprawiać. einen Acker brachen, aus der Lähde reißen. défricher un champ.

Zależeć, *F. zależy*, należeć. auf etwas ankommen, beruhen; an etwas gelegen seyn. dépendre de; importer, intéresser. § szczęśćie moie na twoiey zależało woli; wiele mu na czytaniu ksiąg zależy.

na tych rzeczach nic mu nie zależy. diese Sachen gehen ihm nichts an. là il n'a rien à faire; ce sont des choses qui ne le touchent, dont il n'a que faire, où il ne s'agit de son intéret.

co tobie na tym zależy? was gehet dir das an? que vous fait cela? qu'en avez vous à faire? que vous importe.

Zali, azali? *conj.* ob? si? *cette conjonction sert à interroger.* § zali będźie? zali był u ćiebie?

Zaliczyć, *F. zaliczę.* verzählen, verrechnen. malcompter. § zaliczyłem talar.

zaliczyć śię. sich verzählen, sich verrechnen. se mécompter; s'abuser au compte.

Zaliczenie. das Verzählen, Verrechnen. mécompte, *m.* une erreur dans le compte.

Zaliczony. verzählt, verrechnet. mécompté, malcompté.

Żałoba. 1) die Trauer. 2) Klage, Beschwerung über einen bey den Gerichten. 3) Memorial, Bitt-Schrift. 1) deuil. 2) plainte qu'on fait au Juge. 3) requête, placet. § 1) żałobę nośić, wźiąć, po oycu w żałobie chodźi; smutną, ćiemną dom zarzucony żałobą; żałobę złożyć, z śćien domowych zdźierać. 2) oswobodzenie od żałoby; żałoba u Sądu na kogo. *3) łaskawie żałobę (suplikę) przyiął.

Żałobliwy. Żałobny. traurig, betrübt. funeste, lugubre, lamentable, tragique. § żałobny przypadek.

żałobna, żałobliwa strona. der Beklagte in den Gerichten. défendeur; celui qui se défend en Justice.

żałobny. Trauer-, zu Trauer gehörig. de deuil; qui regarde le deuil. § żałobny ubior, rantuch; żałobna szata; dom śię w żałobnę kryie chmurę.

**list żałobny* *Żałobnica suplika. Supplike, Bittschrift. requête, placet.

Żałobno, *adv.* in der Trauer. en deuil. § załobno chodźi; żałobno ubrany.

Załoga. 1) ein Brustlatz. 2) Besatzung, Garnison. 3) Salve-Garde. 4) Stapel, Niederlage. 5) Kriegsbank. die Brustwehr. 1) pourpoint. 2) garnison, *f.* 3) sauvegarde. 4) étape, entrepôs, droit d'étape. 5) *Fortif.* parapet. § 1) załoga barankami podszyta. 2) na fortecach załog trzeba; woysko na załogach będące. 3) posłowi źleby śię dźiało, kiedyby nie dostał załogi w dwor swoy, albowiem śię pospolstwo srodze wzruszyło. 4) to miasto iest załogą towarow w tym kraiu będących.

Załom, Załomek, *g. u.* węgieł. Winkel, Büge, Krümme. coin, encoignure, courbure.

Żałość. Betrübniß, Herzeleid. affliction, doléance, douleur, *f.*

z żałośćią. mit Widerwillen, ungerne. à regret.

Żałośnie, *adv.* kläglich. dolemment, plaintivement, lugubrement. § żałośnie śpiewać.

Żałosny. 1) traurig, betrübt. 2) kläglich, wehmüthig. 1) dolent, triste, afligé, plaintif. 2) lugubre, lamentable, funeste, fâcheux, tragique, déplorable. § 1) żałosna postać, twarz. 2) żałosny to przypadek; piesń żałosna; żałosna (żałosna rzecz) patrzać na to.

żałosny bydź. 1) bedauren. 2) betrübt seyn. 1) regreter, déplorer, plaindre; être fâché. 2) s'afliger, s'atrister, se fâcher de. § 1) żałosny iestem z drogi iako i z trudu. 2) żałosny z utraty syna swoiego.

Załota. *vid.* Zalecanie.

Żałowanie. das Bedauren, Beklagen. l'action de se repentir, de se fâcher.

żałowanie śię, uskarżanie śię na kogo. Beschwerung, Klage über einen. plainte, lamentation; l'action de se plaindre de qu.

Założenie. *vid.* Zakładanie.

Założka. Brustfleck, Wämmschen. petit pourpoint, colletin.

założka bez rękawow. Brust-Latz ohne Ermel. gilet; pourpoint sans manches.

* Założnica, nałożnica. ein Kebs-Weib. concubine.

Założyć. *vid.* Zakładam.

Zaludniam, *v. m. F.* zaludnię. bevölkern. peupler; remplir de peuple.

Żałuię. 1) bedauren, bereuen, beklagen. 2) Buße thun. 3) schonen, sparen. 1) se repentir, avoir regret, être marri, être fâché de; regretter. 2) avoir de la repentance de ses pêchez, faire pénitence. 3) épargner, ménager qu. ch. § 1) żałuię żem tam był; żałował uczynku, grzechu tego. 2) żałował za grzechy. 3) żałować pieniędzy, życia, ćiała, pracy do czego; dźiećięćiu godnemu dobrego wychowania nie żałuy.

żałuię tego serdecznie. ich bedaure es von Herzen. je m'en repens de plus profond de mon coeur.

żałować tego będźie. es soll ihm gereuen. il s'en repentira; il s'en mordera les pouces.

żałować sobie czego. sich an etwas abbrechen. se plaindre qu. ch. § żałuie sobie szat.

żałuie sobie. er darbet es an seinem Maule ab. il pleure le pain qu'il mange; il se plaint sa vie.

nie żałuiący czego. verschwenderisch, der nicht sparet. prodigue, qui n'épargne pas.

nie żałuiący życia swego. der sein Leben nicht schonet. qui sacrifie sa vie.

żałować śię na kogo przed kim albo u kogo. sich bey einem beschweren, sich beklagen. se plaindre de; porter, faire ses plainte à.

żałować śię. sich schonen, sein Leben lieb haben. s'épargner; se ménager; ne s'emploier pas vertement dans l'ocasion.

Zamącenie. 1) das Trübemachen. 2) Verwirrung, Unruhe. 1) agitation par laquelle on trouble quelque liqueur. 2) trouble, *m.* désordre, *m.* broüillerie, confusion. § 1) ieszcze się wino od zamącenia nie wyklarowało. 2) siła to do zamącenia ich mozgow, rozumu pomaga; zamącenie całego Państwa.

Zamach. 1) das Ausholen beym Hauen. 2) ein Hieb. 3) Beginnen; widerrechtliches Vornehmen, gefährliches Unternehmen. 1) l'éfort qu'on prend pour donner avec plus de violence un coup de sabre. 2) revers, coup qu'on porte avec un sabre; un coup d'estramaçon. 3) atentat; entreprise, dessein dangereux. § 1) zatrzymać się w zamachu. 2) iednym zamachem mu łeb uciął; hufce rozrywa, śmiertelne ciska zamachy. 3) pilnować zamachow nieprzyiacielskich; zamach to na wolność.

Zamachnąć, *F. zamachnę.* ausholen beym Hauen. lever la main; prendre son éfort pour porter un coup.

Zamącić, *F. zamącę.* 1) trübe machen. 2) fig. verwirren. 1) troubler, rendre trouble une liqueur. 2) troubler, broüiller, confondre. § 1) zamącić napoy. 2) zamącić Państwo, sprawę naysłusznieyszą.

zamącić się. trübe werden. se troubler.

Zamącony. trübe gemacht. trouble, qui n'est pas clair.

Zamagam, *v. m. F. zamogę*, wzmagam. aufhelfen, fortḥelfen. assister, aider, soutenir. § zamogł to miasto; zamaga go pieniędzmy.

zamagać się. 1) in Aufnahme kommen; zu Kräften kommen. 2) sich ausbreiten, um sich greifen, sich einwurzeln. 1) se renforcer; prendre forces. 2) s'augmenter, s'enraciner, s'acroître. § 1) miasta się pod szczęśliwym twoim zamogły panowaniem. 2) herezya się zamogła; ta choroba się w nim zamogła; zamaga się powietrze.

Zamalować co, *F. zamaluię.* 1) vermahlen; mit dem Pinsel verstreichen. 2) ein Gemählde beziehen, erfrischen. 1) éfacer avec le pinceau. 2) enduire, rafraichir un tableau de.

Zamarły. verhungert; vor Hunger gestorben. mort de faim.

Zamarznąć, *F. zamarznę.* 1) einfrieren. 2) einfrieren im Wasser. 1) se glacer, geler; se couvrir de glace; étre pris entiérement par la gelée, par le froid. 2) étre arrêté dans une eau gelée; étre pris de glace; étre fermé dans la glace. § 1) morze, rzeka, woda zamarzła. 2) zamarzły łodżie.

zamarzła mu szabla w pochwach. der Degen ist ihm eingerostet, vernagelt; er hat kein Herz. son épée tient dans son fourreau au bout; son épée est vierge.

zamarzła mu gęba. das Maul ist ihm zugefroren. il a le bec gelé.

Zamarzły. 1) zugefroren. 2) eingefroren. 1) gelé; pris par la glace. 2) arrêté par la glace. § 1) zamarzła rzeka. 2) zamarzłych wydobywać czołnow.

Zamawiam, *v. m. F. zamowię.* 1) einem in die Rede fallen. 2) dingen, miethen. 3) etwas bestellen. 1) interrompre qu; interrompre le discours de qu. 2) loüer, engager, arrêter, prendre à loüage. 3) commander qu. ch. § 1) aby w radach ieden drugiego nie zamawiał. 2) zamow sobie sługę; zamowiono go do tego. 3) zamowiłem tę robotę u rzemieślnika za talar.

zamowić się. ins Reden kommen, gerathen. s'engager dans un long discours.

Zamawianie, zamowienie. 1) Unterbrechung der Rede. 2) Miethung. 3) Bestellung. 1) interruption d'un discours. 2) louage. 3) acord qu'on fait avec un ouvrier.

Zamazanie. 1) Verschmierung, Beschmierung. 2) Auslöschung, Durchstreichung. 1) onction, friction avec une matiére onctueuse. 2) éfaçure. § 1) zamazanie płonki, drzewa. 2) zamazanie pisma, liter.

Zamazany. 1) verschmiert. 2) ausgewischt, durchgestrichen, ausgestrichen. 1) enduit, froté d'une liqueur, d'une matiére onctueuse. 2) éfacé.

Zamazuię, *v. m. F. zamażę.* 1) zuschmieren, verschmieren, verwischen. 2) auslöschen, durchstreichen eine Schrift. 1) froter, oindre, enduire, couvrir une petite ouverture de quelque matiére. 2) éfacer, raier avec la plume. § 1) zamazał statek dziurawy, drzewo obciętę. 2) zamaż ten wiersz, to pismo.

Zamczysty. 1) mit einem Schloß versehen. 2) mit Schlößern und kleinen Festungen besetzet. 1) pourvu d'une serrure; à clé. 2) rempli de chateaux, de forteresses. § 1) drzwi zamczyste. 2) kray to zamczysty.

Zameczek, *g. a.* 1) kleines Thür-Schloß. 2) kleines Schloß. 1) petite serrure. 2) petit château; fortin.

*Zamecznik, słosarz. Schlosser. serrurier.

Zamek,

Zamek, *g. zamku.* 1) ein Schloß als an der Thüre. 2) Schloß, Burg, Feste. 3) Klappe in der Pompe. 4) Schloß am Gewehr. 1) château, maison forte, citadelle, fort. 2) serrure. 3) soupape, clapet dans les pompes pour arrêter l'eau. 4) fusil d'arme à feu; la platine avec le chien et le ressort. § 1) zamknąć na zamek, otworzyć zamek; zamek ślepy. 2) mieszka na zamku. 3) 3) animela, zamek do pompy. 4) rura z zamkiem; zamek u strzelby, fuzyi.

zamek pusty. wüstes Schloß. retraite de hibous.

zamki puścili. im Scherz: er hat nicht mehr halten können; die Büchse gieng los. il n'en pû plus; il falloit rendre gros et menu; son cu se déborda; il se fit un tremblement au païs pas.

Zamęście. Verheyratung an einen Mann. le mariage avec une homme; l'action de se marier à un homme.

Zamesz, *g. zameszu.* Sämisch-Leder. veau bronzé; cuir bronzé; du chamois.

zamesz robić. Sämisch machen. bronzer une peau; préparer du chamois

Zameszniсtwo. Weiß- oder Sämisch-Gerber-Handwerk. mégie, le métier de passer le cuir doux, de le bronzer.

Zamesznik. Weiß-Gerber, der Sämisch Leder macht. mégissier; corroieur qui prépare le chamois, qui bronze le cuir.

Zameszowy. *vid.* Zamszowy.

Zamęt. 1) das Trübe; trübes Wasser. 2) Verwirrung, Unruhe. 1) l'eau trouble. 2) trouble, *m.* confusion; désordre, *m.* § 1) węgorze w zamęcie łowić. 2) w tym powszechnym Państwa zamęcie.

w zamęcie łowić. im Trüben fischen. pêcher en eau trouble.

Zamężna Panna. mannbare Jungfer. une fille nubile, mariable.

Zamiana. 1) Tausch, Auswechslung. 2) Wechsel, Veränderung. 1) change, *m.* échange, *m.* troc. 2) changement. § 1) maią żywności albo w zamianę, albo za pieniądze; zamiana towarow, więźniow. 2) doznawam na sobie co świat umie z swoią obłudną zamianą; co zamianę czyni dnia i nocy.

zamiana słow; mowa niewłasna. verblümte Redens-Art. figure, maniére de parler figurée.

dać w zamiany. tauschen. troquer de; changer; donner en échange.

zamianą, Zamiankiem, } *adv.* Tausch-Weise. 2) figürlich, verblümt. 1) par échange, en échange; par troc. 2) figurément, improprement, métaphoriquement, au figuré, d'une façon figurée.

Zamianny. zum Tausch gehörig. de troc, de change; qui regarde le troc.

zamianna karta, zamiana ceduła; weksel. ein Wechsel-Brief. lettre de change.

Zamiar. Maaß, abgemeßene Größe. mesure, dimension, grandeur mesurée. § iuż się to do pożądaney nie wprowadzi pory, co raz wyszło z słuszności granic zamiaru; widźi myśli swoich popełnione zamiary.

nad zamiar. über die Maße; übermäßiglich. exorbitanment, excessivement, d'une maniére excessive. § nierad rzeczy wynośi, gani nad zamiar.

Zamiara. Tagewerk. tâche, journée.

Zamiast, zamiasto, miasto, *pr. g.* statt, an statt. au lieu de.

Zamiatacz. Ausfeger. balieur, celui qui balie, qui ôte l'ordure avec un balai.

Zamiatam, Zamiatywam } co, zamietam, *v. m. F. zamiotę.* 1) auskehren, ausfegen. 2) zuwerfen eine Grube. 1) netéïer avec un balai. 2) remplir un fossé, un creux.

Zamieć, *f.* Lauwin, Schnee-Lauwin; Wind-Wehe; Haufen Schnee, den der Wind zusammen wehet. levanze, vaze; avalanche; amas de neige qui est fait par le vent. § za płotem zamieći są na chłopa wysokie; wiatr sypie zamieći.

zamieć piaskow. zusammengeweheter Sand-Haufen. un tas de sable fait par le vent.

Zamieniacz, odmieniacz. Wechsler, Tauscher. troqueur, changeur, celui qui fait un troc.

Zamieniam, *v. m. F. zamienię.* 1) wechseln, tauschen. 2) verwandeln. 1) troquer de qu. ch; changer, échanger qu. ch; donner une chose pour une autre. 2) changer qu. ch. en. § 1) a zamieniłeś twoie pieniądze? zamienić konie na towar. 2) zamień gniew w łaskę.

zamieniać słowo. dem Worte eine verblümte Bedeutung geben. donner à un mot une signification métaphorique; transporter un mot à la signification figurative.

Zamienienie. *vid.* Zamiana.

Zamieniony. 1) vertauscht, gewechselt. 2) verblümt, figürlich. 1) changé, troqué. 2) métaphorique, figuré, impropre.

 *Zamien-

*Zamiennik, zdrayca. Verräther. traître.

Zamieram, *v. m. F. zamrę.* 1) verhungern. 2) versterben, aussterben. 1) mourir, périr de faim. 2) mourir; s'éteindre, mourir l'un après l'autre. § 1) zamarł od głodu. 2) dwor chłopskie zaśiewa pustki, gdy chłop albo zamrze albo z osady uydźie.

Zamierzam, *v. m. F. zamierzę.* 1) abzielen, sein Absehen auf etwas haben, richten. 2) einschränken; setzen Gränzen, ein Ziel. 3) setzen, bestimmen eine Zeit. 4) ermeßen, begreifen, einsehen, urtheilen. 1) viser, buter, aspirer, tendre à; avoir pour but, pour fin. 2) déterminer, limiter, prescrire, borner; mettre des bornes à. 3) fixer, dire, nommer, déterminer, donner un tems. 4) concevoir, voir, comprendre, juger. § 1) zamierzył sobie ten urząd; ty nie zamierzay rzeczy niepodobnych. 2) zamierzyć co prawem; zamierzyć kres, cel, czas komu. 3) iak śię to dźieie, trudno zamierzać.

zamierzyć śię. ausholen mit der Hand, mit dem Stock. lever la main, le bâton pour fraper. § zamierzył śię na mnie szablą; zamierzywszy śię nie uderzyć. *prov.*

Zamierzch. Abend-Demmerung. le crépuscule du soir; l'entre chien et loup.

zamierzch w oczu. (scotoma) Augen-Schwindel, wenn es einem in den Augen schwarz wird. le vertige causé par une vapeur noire.

Zamierzcha, *v. m. F. zamierzchnie.* es wird Abend, es wird demmerich, die Nacht bricht ein. il fait nuit; il devient obscur. § zamierzchało, gdyśmy odchodźiły; iuż zamierzchło.

zamierzchło mi w oczach. es wurde mir schwarz vor den Augen; ich wurde schwindlicht. mes yeux se couvrent de nüage; il me prend un tournoîment de tête; la tête me tourne.

Zamierzenie. Einschränkung, Setzung der Gränze. restriction, limitation.

zamierzenie śię na kogo. die Ausholung einen zu schlagen, einem zu drohen. l'action d'élever la main ou quelque arme pour fraper, pour ménacer.

Zamierzony. 1) gesetzt, bestimmt. 2) vorgesetzt, vorgenommen. 3) eingeschränkt. 1) fixé, determiné. 2) determiné, entrepris, proposé. 3) prescrit, borné, limité. § 1) czas zamierzony. 2) zamierzony cel ośiągnał. 3) zamierzone władzy swoiey przestąpił granice.

Zamieszanie, *adv.* verwirrt, tumultuarisch. turbulenment, avec trouble, en désordre; tumultuairement.

Zamieszanie. Verwirrung, Unordnung, Unruhe. orage, *m.* trouble, *m.* tempête, desordre, *m.* confusion, brouillerie, embrouillement, boulversement. § zamieszania pełne czasy; zamieszanie w całey prowincyi uczynił.

morskie zamieszanie. See-Sturm. tempête, orage, *m.*

zamieszania pełny. } verwirrt, verworren,
Zamieszany. } unruhig. troublé, confus, turbulent, brouillé; plein d'émotion, de troubles. § pod zamieszane w Oyczyźnie czasy; zamieszany kray; zamieszana chwila.

Zamieszka. 1) Versäumniß. 2) Empörung, Unruhe, Verwirrung, Ursache einer Unruhe. 1) perte d'ocasion; omission, retardement. 2) trouble, *m.* émotion, sédition, confusion, desordre, *m.* cause d'une émotion.

Zamieszkały. } versäumt. manqué, négligé, échapé.
Zamieszkany. }

Zamieszkawam, } *v. m. F. zamieszkam.*
Zamieszkiwam, } versäumen. laisser échaper, perdre, laisser passer; manquer de faire; omettre; tarder trop; manquer l'ocasion, du tems. § zamieszkał poszty; zamieszkałem dla ćiebie na wieczerzą.

**nic śię ieszcze nie zamieszkało.* man hat noch nichts versäumet. la corde est encore au puits; la foire n'est pas sur le pont.

**zamieszkawać komu; bawić kogo.* einen verweilen, lange aufhalten. tenir, arrêter, amuser qu.

Zamieszywam co, *v. m. F. zamieszam.* 1) vermengen, vermischen. 2) verwirren, in Unordnung bringen. 1) mêler, mélanger, brouiller. 2) broüiller, embroüiller, troubler, mettre en désordre. § 1) zamieszay to warzęchą. 2) całe tym zamieszał Państwo.

Zamilczeć, *F. zamilczę.* 1) verschweigen, verhelen. 2) übergehen, auslaßen. 1) taire, passer une chose sous silence, la tenir en secret, suprimer, céler, cacher, ne pas découvrir. 2) omettre, passer. § 1) zamilcz tego proszę. 2) nie wiem czemu tych wierszy zamilczał.

Zamilczenie czego. Verschweigung. le silence qu'on garde d'une chose.

Zamilczony. verschwiegen, verhelt. passé sous silence; teu.

Zamilkły. 1) stumm; verstummt, der nicht reden darf. 2) stockend, verbuttet, verstockt,

stockt, das nicht fortwachsen will. 1) qui est hors d'état de repondre; müet, qui ne replique point, qui demeure müet. 2) ratatiné, rabougri, qui vient mal. § 1) zamilkłym go uczynił. 2) zamilkłe drzewo; zamikła płonka.
Zamilknąć, *F. zamilknę.* 1) verstummen, nicht reden können. 2) verstocken, verbutten, nicht fortwachsen. 1) se déferrer; devenir müet; se faire tout court; ne pouvoir dire mot. 2) se rabougrir, ne venir pas à sa grandeur; devenir rabougri.
Zamilknienie. Verstummung. le silence de celui qui est devenu tout court.
Zamiłować się czego, kogo, *F. zamiłuię.* sich verlieben. aimer avec passion; s'amouracher; devenir amoureux de.
Zamiłowanie. das Verlieben; heftige Liebe. passion, amour qu'on a pour une personne de l'autre sèxe.
*Zamkarz slosarz. Schloßer. serrurier.
Zamknięćie, Zamknienie zawarćie, mieysce zamknione. Verschluß, verschloßener Ort. lieu où l'on renferme, où l'on a sous sa clé une chose; fermeture. § w zamknięćiu moim to zostaie; w zamknieniu co chować.
zamknienie. 1) das Verschließen. 2) Verschluß, Schloß, jede Sache die zum Verschließen der Thüren dienet. 3) Schluß einer Rede. 1) l'action d'enfermer; enfermement. 2) fermeture; tout ce qui sert à fermer une porte. 3) fin, *f.* conclusion d'un discours. § 1) zamknienie rzeczy niepotrzebnych. 2) zamki, kłotki, zasuwy i insze zamknienia. 3) zamknienie listu, kazania, księgi, sprawy iakiey.
zamknienie dowodu; zamknienie dowodem czego. Schluß-Rede, Schluß. conclusion; la derniére proposition d'un silogisme.
Zamknięty. Zamkniony. eig. u. fig. eingeschloßen, verschloßen. *prop. et fig.* fermé, enfermé, renfermé, contenu. § w skrzyni zamknięte rzeczy; sol ma w sobie wilgotność zamknioną.
Zamkowy. 1) Schloß-, Burg-. 2) Schloß-, zu einem Schloß gehörig. 1) de château, de citadelle. 2) de serrure.
Zamnażam co, *v. m. F. zamnożę.* vermehren; fortpflanzen. augmenter, acroître multiplier, agrandir. § zamnożyć drzewa, zamnożył państwo swoie w dostatki, siły.
zamnożyć się. sich fortpflanzen; sich vermehren. s'augmenter, s'acroitre, s'agrandir, multiplier. § nierządy się zamnożyły; chwast się zamnożył.

Zamnożenie. Vermehrung. augmentation, acroissement, multiplication.
Zamnożony. vermehrt, gehäuft. augmenté, multiplié.
Zamoc. *vid.* Zamagam.
Zamordować, *F. zamorduię.* grausam ermorden; zu tode martern. masacrer; tüer cruëllement.
Zamorski. See-, das übers Meer zu uns kommt; das jenseit des Meers lieget. marin, de mer; d'outre mer; qui est de delà mer.
sol zamorska. See-Saltz. sel marin, qui se fait avec l'eau de mer.
Zamorzyć, *F. zamorzę.* umbringen. assommer; massacrer.
Zamośćie, Ufer, Ort hinter der Brücke. rivage, *m.* endroit derriére un pont.
Zamotać co, *F. zamotam.* verstricken, verwirren. embarasser, enlacer, entrelasser, embroüiller.
zamotać się. sich verwirren. s'empêtrer.
Zamotanie. Verwicklung, Verwirrung. entortillement, entrelassement, embroüillement.
Zamotany. verwickelt, verwirrt. embarassé, entrelassé, broüillé, embroüillé.
Zamowa, Zamowienie, zamawianie. 1) Unterbrechung der Rede. 2) Mietung. 1) interruption d'un discours. 2) loüage, *m.*
Zamowiony. 1) unterbrochen als eine Rede. 2) gemiethet, bestellt. 1) interrompu dans son discours. 2) loüé, arrêté, commendé à faire.
Zamowka, przymowka. Stichel-Rede, Stichel-Wort. brocart, coup de langue, mot piquant.
Zamożenie. Aufnahme, Flor. acroissement, agrandissement, établissement; état florissant. § początki i zamożenie tego Państwa, tego miasta.
Zamożny. Zamożysty. vermögend, mächtig. fort puissant, fort riche. § zamożni w dostatkach i w naukach ludźie.
**Zamraczam, *v. m. F. zamroczę.* dunkel, trübe machen. obscurcir; rendre obscur; couvrir de nüage. § chmura słońce zamroczyła.
zamroczyć się. dunkel werden. s'obscurcir, se couvrir de nüage. § niebo się zamroczyło.
Zamroczenie. Verdunkelung, Verfinsterung. obscurcissement.
Zamroczony. verfinstert, verdunkelt. obscur, obscurci, ténèbreux; couvert de nüages. § śmiertelnemi dom twoy zamroczony mgłami.

zamroczone oczy. gebrochene Augen eines Sterbenden. yeux mourans; yeux couverts de nüage.

Zamrażam, *v. m. F. zamrożę.* einfrieren lassen. glacer, faire glacer, faire prendre qu. ch. par le froid; congéler. § zamrożyć iabłko.

zamrożyć ryby. Fische trocknen. sècher des poissons.

zamrożyć sobie ręce, nogi. Frost-Beulen an den Händen, an den Füßen bekommen. s'engeler les mains, les piez.

Zamroz. Frost, Erfrierung. froid, froidure causée par la gelée dans un corps.

zamroz z członka, z iabłka wyciągnąć. den Frost aus einem Gliede, aus einem Apfel ziehen. adoucir un membre engourdi, amolir une pomme gelée. § z zmarzłych iaiec zamroz wyćiągnieſz, gdy ie do źimney wody włożyſz; śnieg zamroz z członka wyćiąga.

zamroz w ręku, w nogach. Frost-Beulen an den Händen oder an den Füßen. engelure, petites enflures qui viennent par le froid aux mains ou aux piez.

Zamrożony. erfroren. gelé, engourdi de froid, pris par la gelée; engelé. § członek zamrożony.

zamrożone ryby. trockne Fische. poissons secs.

Zamrużam oczy, *v. m. F. zamrużę.* blinzen, die Augen zublinzen. clignoter, filler, cligner; fermer souvent les yeux.

Zamſzowy. aus Sämisch-Leder; Sämisch. de chamois, bronzé, doux, *parlant du cuir.*

zamſzowe trzewiki. sämische Schuhe. souliers bronzez.

Zamtuz. Huren-Haus, Huren-Winkel. bordel, serrail, train; un manége de coquettes.

po zamtuzach się walać. in die Huren-Häuser laufen. hanter, courir le bordel.

Zamtużnik. Hurer. bordelier, putassier.

Zamulam, *v. m. F. zamulę.* 1) verschlämmen. 2) Heilk. verschleimen, verstopfen. 1) engorger; charger, remplir de limon. 2) *Médec.* opiler, boucher les conduits du corps; causer des obstructions; charger, remplir de pituïte.

zamulić się, zatkać się. 1) sich verschlämmen. 2) Heilk. sich verschleimen. 1) s'engorger, se boucher de limon. 2) *Médec.* devenir pituïteux, se remplir de pituïte; opiler.

zamulaiący, zatykaiący. Heilk. verschleimend, stopfend. *Médec.* obstructif; qui cause la pituïte; opilatif.

Zamulenie. 1) Verschlämmung. 2) Heilk. Verschleimung. 1) engorgement. 2) *Médec.* opilation, obstruction causée par la pituïte.

Zamulony. 1) verschlämmet. 2) Heilk. verschleimet, verstopft. 1) limoneux; engorgé, bouché par le limon. 2) *Médec.* opilé, pituïteux, rempli de pituïte. § 1) zamulona rura. 2) zamulony żołądek.

Zamurować co, *F. zamuruię.* vermauern. emmurer; environner, fermer de muraille.

zamurować kogo. einen einmauern. enfermer qu. entre quatre murailles.

Zamurowanie. das Vermauern. l'action d'emmurer.

Zamurowany. vermauert. emmuré.

Zamurowy. hinter der Mauer gelegen. situé, posé derriére une muraille.

Zamurze. Ort hinter der Mauer. espace hors de la muraille.

Zamydlam co, *v. m. F. zamydlę.* einseifen. savonner; froter avec du savon.

zamydlić komu oczy, wzrok. einen einschläfern, verblenden; einem blauen Dunst vormachen. aveugler, endormir, éblouïr qu; jetter de la poudre aux yeux de qu.

Zamykam, *v. m. F. zamknę.* 1) zuschliessen, zumachen. 2) verschließen, einschließen. 3) aussperren, nicht ins Haus lassen. 4) schließen, endigen. 5) in sich schließen, in sich fassen; einschließen; mit begreifen. 6) einen Damen-Stein besetzen, fest setzen. 1) fermer, clorre. 2) enfermer, serrer; renfermer. 3) fermer la porte à, devant qu; défendre l'entrée à qu. 4) conclurre; terminer, finir son discours; faire la conclusion. 5) enfermer, comprendre, contenir, renfermer, embrasser. 6) arrêter, tenir enfermé un pion; donner l'arrêt à. § 1) zamkniy drzwi, izbę, ſkrzynię; źimno w ćieple otworzone ćiało zamyka; zamknąć oczy, gębę. 2) zamknąć więźnia, ſzaty. 3) zamyka przed nim dom. 4) zamknąć tym liſt, mowę, kazanie mszę. 5) miłość Boga, bliźniego i śiebie samego, wszystkie w sobie zamyka cnoty; te słowa to w sobie zamykaią; nie chćieli go zamykać w pokoiu zawartym. 6) zamknąć damę, warcab.

zamknąć komu oczy przy śmierći. einem Verschiedenen die Augen zudrücken. fermer les yeux à un mort.

zamknąć mowę umieraiąc. beym Sterben die Sprache verlieren. perdre l'usage de sa parole avant son déces.

zamknąć

zamknąć drzwi przed kim. vor einem, einem vor der Nase die Thüre zuschließen. fermer la porte au nez de qu.

zamknąć komu gębę. einem das Maul stopfen. faire taire, fermer la bouche à qu.

zamknąć co wywodem. schließen, einen Schluß machen. conclurre; inférer une chose d'autre; tirer une conclusion d'une chose.

zamykaiący co w sobie. in sich faßend, in sich begreifend. contenant, qui contient, qui comprend qu. ch.

zamknąć się. 1) sich zumachen, sich zuschließen. 2) sich verschliessen. 3) darunter begriffen seyn; sich darunter verstehen. 1) se fermer. 2) s'enfermer, se renfermer. 3) se comprendre, étre compris; étre contenu dans. § 1) te drzwi się nie dobrze zamykaią. 2) zamknął się przede mną w pokoiu. 3) zamyka się w tey sprawie moy pożytek, moy honor.

w tym się to zamyka. das verstehet man darunter. cela s'en va sans dire; il faut sous-entendre cela.

Zamykanie, zamknienie. das Verschliessen, das Zuschließen. l'action d'enfermer, de fermer.

Zamylam, *v. m. F. zamylę.* einen stöhren, irre machen. embrouiller, confondre, troubler, faire mécompter, faire méprendre, faire manquer une personne qui fait quelque action d'esprit. § zamylać komu w mowieniu, w liczeniu.

nie zamilay mi Was Pan. verschlagen sie mir die Stelle, das Blatt nicht. ne me confondez pas la feuille.

Zamysł. Vorhaben, Vorsatz, Beginnen, Unternehmen. dessein, entreprise, projet. § pomieszał, rozerwał, popsuł zamysły moie; mieć pewny zamysłow swoich koniec; dopinać zamysłu swoiego.

Zamyślam, *v. m. F. zamyślę.* 1) denken, im Sinne haben; wollen, Willens seyn. 2) schmieden, etwas böses wider einen vorhaben; etwas auf einen haben. 3) beschönigen, bemänteln. 1) penser; vouloir, avoir quelque dessein. 2) entreprendre contre; atenter sur, à; en vouloir à; machiner, rouler quelque mauvais dessein contre qu. 3) palier, prétexter, couvrir de quelque prétexte; voiler. § 1) zamyśla iechać do niego. 2) zamyśla zdradę (o zdradę) na niego. 3) zamyślał zazwziętey swoiey ku niemu nieprzyiazni.

zamyślać komu źle. einem nicht wohl wollen. vouloir mal à qu; brasser un malheur à qu; entreprendre qu. ch. pour nuire à qu.

zamyślać dobrze komu. einem wohl wollen. vouloir du bien à qu; favoriser qu.

zamyślić się. sich in Gedanken vertiefen. réver, penser fortement, s'ensevelir dans une profonde réverie. § zamyśliwszy się długo siedząc nie mowił.

zamyślaiący się } co się zamyślił. tiefsinnig, tief in Gedanken. pensif; enseveli dans une profonde réverie; méditatif.
Zamyślony }

Zamyślenie. *vid.* Zamysł.

zamyslenie się. Nachsinnen, tiefe Gedanken, Tiefsinnigkeit. réverie, action de songer profondement.

Zanadrze. der Busen; Brust-Stick am Kleide. le sein; le couvre-gorge d'un habit; la partie de l'habit qui couvre une des poitrines. § ręce w zanadra włożył, zanadra obszerne.

w zanadrzu ma, nośi księgę. er hat, er trägt im Busen ein Buch. il a, il porte un livre dans le sein.

w zanadrze co włożyć, wetknąć. etwas in den Busen stecken. mettre qu. ch. dans le sein.

Zanadrzany, w zanadrach leżący. im Busen steckend. mis dans le sein.

Zanadrzysty, zanadra szerokie maiący. busicht, das weite Busen hat. qui a le sein trop large, les couvre-gorges trop amples.

Zaniechanie. Unterlaßung. omission, délaissement, manque, *m.* manquement, action de manquer.

Zaniechany. unterlaßen. manqué, omis.

Zaniechawam, } *v. m. F. zaniecham.* seyn
Zaniechywam, } lassen, unterlassen, lassen; abstehen von etwas. manquer, se déporter, se désister de; abandonner, délaisser qu. ch. § zaniechay piwa, wina, złego tego zamysłu; zaniechay rzeczy cudzych, tego co nie twoie.

mogłeś tego zaniechać. du hättest dieses unterlassen können. vous vous pourriez passer de cela.

nie zaniecham mu pisać. ich werde nicht unterlassen ihm zu schreiben. je ne laisserai pas de, je ne manquerai pas de, à lui écrire.

Zaniedbanie czego. Hintansetzung, Nachläßigkeit, Fahrläßigkeit, Sorglosigkeit, Unachtsamkeit, Verwahrlosung. négligence, inaplication, inadvertance, nonchalance; peu de soins qu'on a de qu. ch; inatention. § w zaniedbaniu wszystkie rzemiosła leżą u Turkow; mam go w zaniedbaniu.

Zaniedbany. hintangesetzt, verwahrloset. négligé; dont on ne tient compte, dont on ne soucie guères.

Zaniedbawam, } v. m. F. *zaniedbam.*
Zaniedbywam, } 1) hintansetzen, aus der Acht schlagen, nichts darnach fragen; vergeßen. 2) versäumen, verschlafen; durch seine Nachläßigkeit um etwas kommen. 1) négliger, manquer qu. ch; mettre en arriére, en oubli qu. ch; avoir peu de soins de qu. ch; s'en peu soucier, s'en faire aucun état, ne s'en mettre pas en peine. 2) négliger, perdre qu. ch. par sa négligence. § 1) zaniedbał przyiaciela swoiego; nie zaniedbam tey obrazy, moiey powinności. 2) zaniedbał szczęścia swoiego, pożądaney okazyi.

Zaniemiały. verstummt. müet, qui ne replique point; qui devient tout court.

Zaniemieć, *F. zaniemieię.* verstummen. devenir müet; se faire tout court; se faire court tout d'un coup.

Zaniemienie. Verstummung. l'impuissance de parler, l'action de devenir müet.

Zanieśienie. das Wegtragen. l'action de porter ailleurs; transport.

Zanieśiony. hingetragen. porté en un lieu.

Zanikam, *v. m. F. zaniknę.* verstocken, im Wachsen gehemmet werden. se rabougrir, réchigner, ne pousser pas vigoureusement, ne pas venir à sa grandeur naturelle. § od gorąca zwykły zanikać zboża i w płonie będźie na mierze znaczna uyma; to źiarno zanikło.

Zanikły. verstockt, verbuttet. rabougri, ratatiné, qui n'a pas sa grandeur naturelle. § źiarno zanikłe; źiele zanikłe.

Zaniknienie. Verstockung, Verbuttung. rabougrissement; la défectuosité de la croissance; manquement de la juste grandeur.

Zankiel, *f.* źiele (*sanicula, diapensia*) Sanickel, Bruch-Kraut. saniclet.

zankiel samica źiele. (astrantia) Meister-Wurzel, Astranz, Ostritz. otruche, imperatoire.

*Zankiel, *m. g. zankla*, zenkiel. ein Schnürsenkel. lacet, ruban, cordon à lacer.

Zanokćica choroba. Nagel-Geschwür; Finger-Wurm, das böse Ding. panaris, paronichie, mal d'avanture; un ulcère qui se forme à la racine des ongles.

zanokćica źiele. (paronychia) Nagel-Kraut. paronichia.

Zanoszę, *v. m. F. zaniosę.* 1) hintragen. 2) eingeben, einlegen, insinuiren eine Schrift. 1) porter ailleurs, emporter, transporter d'un lieu à un autre. 2) insinüer, porter, présenter une écriture. § 1) zanieś ten towar do domu. 2) zaniosł protestacyą do sądu.

zanośić śię. 1) die Hand aufheben; ausholen mit der Hand, mit einem Gewehr. 2) hitzig anfangen, mit Heftigkeit vornehmen. 3) sich übereilen, sich vergehen. 1) porter, lever la main à batre, le sabre à donner un coup; se mettre à fraper, à lancer. 2) se mettre avec impetuosité à. 3) s'emporter, se laisser aller à, se porter à. § 1) porwać ią ręką śię zanośił; zanośić śię na kogo ręką, z pośiskiem, z szablą. 2) zanieść śię na rozmowę, na zwadę, na radę. 3) zaniosł śię daley niżli mu należało.

zanośi mu śię na womit. es kommt ihm ein Brechen an. un vomissement le prend.

zanośi śię na co. es läßt sich zu etwas an. il tend à; il y a aparence à; toutes les aparences sont que. § zanośi śię na deszcz, na straszną woynę.

Zanowiec źiele, *g. zanowca. vid.* Janowiec.

Zanurzam co, *v. m. F. zanurzę.* 1) versenken, untertauchen. 2) tief in etwas stoßen. 1) submerger, plonger. 2) plonger, planter, enfoncer dans. § 1) skarb swoy w rzekę zanurzył. 2) zanurzył mu noż w serce.

zanurzyć śię. sich untertauchen. se submerger.

zanurzyć śię w co; zanurzyć w co serce, myśl. sich in etwas vertiefen; sich einer Sache gänzlich widmen. passionner qu. ch; s'ensevelir, se nöïer, être enseveli, s'abîmer dans; apliquer son esprit, ses pensées à. § w głębokich myślach śię zanurzył; zanurzyć śię w naukach, w rozkoszach.

Zanurzenie. Untertauchung. submergion.

Zanurzony. 1) untergetaucht. 2) tief, verborgen. 3) gäntzlich ergeben, gewidmet. 1) submergé. 2) profond, caché. 3) abîmé, enseveli dans; adonné tout entier à. § 1) okręt w morze zanurzony. **2) żal głęboko zanurzony na wierzch śię nagle zwykł wylewać. 3) zanurzony w naukach.

zanurzony w myślach. tiefsinnig. pensif.

zanurzony w rozkoszach i zbytkach. der Wollust und Uippigkeit ergeben. nöïé, répandu dans les voluptez et dans le luxe.

Zaocho-

Zaochoćić kogo. *F. zaochocę.* aufriſchen. encourager, animer, enflamer.

Zaoczny, nie na widoku leżący. 1) verdeckt, außer dem Geſicht gelegen. 2) geſchehen, vorgefallen in eines Abweſenheit. 1) poſé, ſitué hors de la vuë; qui eſt hors de la vuë. 2) qui arrive, qui ſe fait en abſence de qu.

Zaocznie, *adv.* hinterrücks, nicht unter die Augen, in Abweſenheit, hinter dem Rücken. en arriére, à l'inſcû, en abſence de qu. § zaocznie źle cośiś o tobie mowi; pozew ieżli nie oczywiśćie to zaocznie ma bydź dany.

Zaorać, *F. zaorzę.* 1) verackern, einackern. 2) das Ackern endigen. 3) verackern, zuackern als eine Straße. 1) enfoüir qu. ch. avec la charruë. 2) achèver de labourer. 3) changer une place en un champ; faire paſſer la charruë par deſſus un chemin. § 1) zaorać gnoy, naśienie. 2) iuż chłop zaorał; iutro rolą zaorze. 3) zaorać drogę, ściezkę.

Zaostrzam co, *v. m. F. zaoſtrzę.* 1) ſchärfen, ſcharf machen. 2) ſchärfen ein Geſetz. 3) erbittern, verbittern, aufbringen. 4) Luſt zum Eßen, zum Trinken machen. 1) éguiſer, afiler. 2) augmenter la ſévérité d'une loix, la force d'une expreſſion. 3) aigrir, irriter, animer, éxciter, ſuciter. 4) éguiſer, faire éxciter, reveiller le goût, l'apétit. § 1) zaoſtrzyć noż, brzytwę, koniec u ſzpady. 2) zaoſtrzył inwektywę, słowa, karę, prawo na kogo, na co. 3) zaoſtrzył poſpolſtwo na niego. 4) zaoſtrzali ſobie ſerem gardło do pićia; zaoſtrzyć czym apetit.

zaoſtrzać śię na kogo. auf einen erbittert werden. s'aigrir, s'irriter contre qu.

Zaoſtrzenie. Schärfung. éguiſement.

Zaoſtrzony. 1) geſchärft. 2) geſchärft, ſchärfer verboten oder geboten. 3) verbittert, erbittert. 1) éguiſé, afilé. 2) défendu, ordonné plus ſévèrement. 3) aigri, irrité, éxcité contre qu. § 1) brzytwa zaoſtrzona. 2) prawo na bankretow zaoſtrzone. 3) zaoſtrzony na ſercu i na cerze.

Zapach. guter Geruch. vapeur, *f.* une agréable odeur, bonne ſenteur, douce haleine; parfum. § piękny zapach wydawać.

Zapąd, *g. zapędu.* 1) Schuß; ſchneller, voller Lauf. 2) Heftigkeit, kühnes Unternehmen, Beginnen. 1) élan, élancement. 2) élan, élancement, tranſport, impétuoſité, véhémence, une hardie entrepriſe. § 1) konia w zapędźie hamować. 2) przełamał burzę zapędow nieprzyiaćielſkich; gorſkie, żałosne to zapędy; ſerdeczne zapędy.

Zapad, zachod. Untergang, Niedergang der Sonne, des Monds. le coucher du ſoleil, de la lune.

Zapadam, *v. m. F. zapadnę.* 1) tief hereinfallen. 2) einfallen, eindringen, hineinſtreifen, weit hinein laufen. 3) untergehen als die Sonne. 4) verfallen in eine ſchwere Krankheit. 5) verfallen, eingehen. 6) befallen, übereilen. 7) verlohren gehen, ſich verlieren. 1) s'enfoncer en tombant; s'abîmer. 2) s'enfoncer, s'avancer, pénétrer en courant; faire des courſes; entrer, aller en avant; percer fort loin. 3) ſe coucher comme le ſoleil. 4) tomber malade; tomber dans, en une dangereuſe maladie. 5) déchoir, diminuër peu à peu; tomber en décadence. 6) ſurprendre. 7) périr, ſe perdre, ſe diſſiper, dépérir. § 1) w doł głęboki, w bagno zapadł. 2) Tatarzy głęboko w ten kray zapadaią wielką kupą; daleko okręty Holenderſkie zapadaią. 3) słońce zapadło; księżyc zapada. 4) zapadam w chorobę, na febrę. 5) co dzień zapada; zapadł, podupadł teraz nieborak. 6) noc, woda nas na drodze zapadła. 7) tę pracę drukiem odnowiono aby zapaść nie mogła.

dużo, niebezpiecznie zapadł. er iſt in eine ſchwere Kranheit gefallen. il eſt fort malade; il eſt ataqué, il eſt pris, il eſt travaillé d'une fâcheuſe maladie.

zapadło gdźież. man weiß nicht wo er hingekommen iſt. on ne ſait où cela eſt; je ne ſai ce qu'eſt devenu cela.

zapadł gdźież. er iſt verſchwunden; man weiß nicht wo er hingekommen iſt. on ne ſait ce qu'il eſt devenu; on n'a ni vent ni nouvelle de lui.

zapadać; zapadać śię. 1) einfallen, einſtürzen. 2) einbrechen, einfallen in etwas. 1) ſe renverſer, s'ébouler, s'écrouler, tomber en ruïne. 2) tomber, s'abîmer s'enfoncer dans. § 1) budowanie, miaſto zapadło. 2) zapadł śię w źiemię, w trzeſawicę.

Zapadka. 1) Stellhölzchen, Stellpflöckchen in einer Falle. 2) Fall-Klinke an der Thüre, ſo hinter dem Haken einfällt. 1) marchette, petit bâton qui tient un petit ais, ſur lequel l'oiſeau marche et ſe prend. 2) loqueteau, bâtant de loquet qui entre dans le mantonnet. § 1) zapadka ieſt kołek deſzczułkę w łapce wſpieraiący; kazał łaźnie budować zapadkami, aby ludźie niespo-

dźianie

dźianie upadali. 2) zapadki żelazne do drzwi przybite.

Zapadły. 1) eingestürzt, eingefallen. 2) eingebrochen, eingefallen in etwas. 3) untergegangen als die Sonne. 4) sehr hinfällig, sehr krank, sehr schwach. 1) éboulé, écroulé, renversé; tombé en ruïne. 2) enfoncé, abîmé dans. 3) couché comme le soleil. 4) très-malade, très-foible; tombé dans, saisi d'une maladie très-dangereuse. § 1) od wieży zapadłey zabity. 2) woz na trzęsawicy zapadły. 3) słońce zapadłe. 4) na chorobę zapadły; dla zapadłego zdrowia iachać nie może.

Zapadnienie. Einfall, Einsturz. éboulement.

Zapakować co, *F. zapakuię.* zupacken, verpacken. empaqueter.

Zapaktować bydło. Vieh verpachten. bailler, laisser à ferme le bétail.

Zapaktowanie bydła. Vieh-Pacht, Verpachtung des Viehs. cheptel, exegue; ferme des bestiaux.

Zapaktowany. verpachtet, vom Vieh. donné à ferme, *parlant des bestiaux.*

Zapał. 1) Zunder, jede Sache die leicht Feuer fängt. 2) Feuer-Pfeil, Pech-Kranz, Brand-Kugel. 3) Zünd-Loch in einem Stück. 4) Brand, Hitze, Entzündung in einer Wunde. 5) fig. Zunder, Flamme. 1) alumette, chose susceptible de feu, qui prend aisément. 2) brûlot, couronne foudroïante, flambeau, goudran. 3) secret; la lumiére d'un canon. 4) inflamation, ardeur, *f.* la chaleur dans une blessure. 5) *fig.* ardeur, *f.* feu; flamme, véhémente passion. § 1) śiarczyste zapały, 2) wrzucać w miasto woienne zapały. 3) wielki zapał w armaćie; zatkać zapał w armaćie szpuntem konopianym. 4) ognisty zapał od postrzału ugaśić; na zapały prochowe pewne lekarstwo. 5) zapał woyny; podniecać miłości zapały; ochłodły miłości iego zapały; przyrodzona tey miłości żagiew rzuca swoy zapał; skażonego przyrodzenia niepowśćiągniony zapał.

Zapalacz. Mordbrenner. incendiaire, boute-feu; brûleur de maison.

zapalacz woyny. Urheber eines Krieges. boute-feu, auteur d'une guerre. § był woyny domowey w Litwie zapalaczem.

Zapalam, *v. m. F. zapalę.* 1) anstecken, anzünden. 2) Heilk. entzünden. 3) entzünden, anfeuern, anfbringen. 1) embraser, alumer, mettre au feu, faire prendre le feu à. 2) *Médec.* enflamer, échaufer, causer une inflamation. 3) *fig.* embraser, enflamer, alumer, éxciter, échaufer, animer. § 1) zapalić dom, miasto, stos, świecę, papierek. 2) ślinogorz gardło zapalił. 3) barźiey to słowo zapala niż źiębi; zapalić serce do czego; to go do miłości, do pomsty, do gniewu zapaliło.

zapalić, zapalić w piecu. einheitzen. chaufer un four, un poêle; faire du feu dans un poêle.

zapalić śię. 1) sich entzünden, sich anzünden, Feuer fassen. 2) sich entzünden als eine Wunde. 3) roth werden als eine Wolke. 4) roth werden, erröthen, sich schämen. 5) auffahren, hitzig werden. 6) entbrennen vor Liebe, vor Zorn. 1) s'alumer, s'embraser, prendre feu. 2) s'échaufer, s'enflamer, être pris d'une inflamation comme une plaie. 3) se dorer, devenir rouge, comme une nuée. 4) rougir de honté. 5) s'emporter, s'échaufer, prendre feu, se mettre en fougue. 6) s'embraser, s'enflamer, étre pris, étre saisi d'une passion. § 1) dom śię zapalił i spalił śię; koła wozowe od wielkiego ćiężaru śię często zapalaią. 2) wrzod śię zapalił. 3) zapala śię obłok, zorza. 4) zapala śię choć niewinna; zapalić śię od wstydu. 5) wnet śię zapali. 6) zapalić śię miłośćią, od miłośći, nienawiśćią, gniewem.

Zapalczywie, *adv.* jachzorniger Weise. avec emportement.

Zapalczywość. Jachzorn. emportement, transport de colère.

Zapalczywy. 1) jachzornig, hastig, heftig im Zorn. 2) erpicht auf etwas. 1) bouillant de colère; emporté, fougueux, violent; qui ne peut retenir sa colère. 2) fort adonnè à; enseveli, abîmé dans. § 1) barzo iest zapalczywy. 2) zapalczywy na zaloty.

zapalczywy iest. er ist hitzig, jachzornig. il s'emporte, il s'échape aisément; il se met aisément en colère.

Zapalenie. 1) das Anzünden, die Anzündung. 2) Heilk. Entzündung, Erhitzung, Hitze. 1) action de mettre le feu. 2) échaufaison, *f.* échaufure, inflamation. § 1) zapalenie domu. 2) zapalenie oczu, wrzodu, ięzyka w gardle.

zapalenie w piecu. Einheitzung. l'action de chaufer une chambre.

zapalenie ćiała. Brunst, Geilheit. lacivété, chaleur, *f.* incontinence. § ta zaraża z wielkiego ćiała pochodźi zapalenia.

zapalenie ćiała z wrzodem albo z puchliną. Heilk. Blut-Geschwür; ein rother Geschwulst

schwulst vom ausgetretenen Blut. *Médec.* phlegmon, c'est une tumeur rouge avec inflamation causée par une extravasation.

Zapaliczka ziele. (*ferula*) Birk-Wurz, Garten-Kraut, Ruthen-Kraut. ferule.

Zapaliczkowy. Ruthen-Kraut-. de ferule.

Zapalny. zum Anzünden dienlich. susceptible de feu; combustible, qu'on peut brûler.

zapalna ofiara. das Brand-Opfer in der Bibel. holocauste, *m.* victime, *m. dans l'Ecriture.*

Zapalony. 1) angezündet. 2) Heilk. entzündet. 3) fig. entbrannt, entzündet. 1) alumé, embrasé. 2) *Médec.* enflamé, pris d'une inflamation. 3) *fig.* enflamé, échaufé. § 1) zapalona świeca; zapalony dom. 2) oczy zapalone, wrzod zapalony. 3) zapalona miłością; wspaniałym gniewem na twarzy zapalona.

Zapalować, *F. zapaluię.* umpfählen, verpfählen. clorre, fermer de pieux. § upusty i ogrodki gęsto zapalować trzeba.

Zapamiętale, *adv.* unbesonnen, unbedachtsamer Weise. étourdiment; à l'étourdie, d'une maniére étourdie.

Zapamiętalec, *g. zapamiętalca.* unbesonnener Mensch. un étourdi, qui est peu sage.

Zapamiętałość. 1) Wahnwitz, Sinnlosigkeit, blöder Verstand. 2) Thorheit, Narrheit, Unbesonnenheit, unbesonnene That. 1) aliénation, égarement, manie d'esprit. 2) étourdie, étourdissement, extravagance, action insensée.

Zapamiętały. 1) wahnwitzig, sinnlos. 2) unbesonnen, unsinnig. 1) insensé, dépourvû de sens, qui n'est pas en son bon sens. 2) étourdi, fol, inconsidéré.

Zapamiętanie czego. Vergeßenheit. l'oubli. § zapamiętanie corka niedbalstwa; puścić co w zapamiętanie.

zapamiętanie krzywdy, urazy publiczney. Amnestie, Vergessenheit aller Feindseligkeiten. amnistie.

zapamiętania godny. das zu vergeßen ist. qui doit étre oublié.

zapamiętanie czynić. eine Vergeßenheit verursachen. causer l'oubli.

zapamiętanie się. 1) Wahnwitz, Tobsucht. 2) Unbesonnenheit. 1) manie, aliénation d'esprit. 2) étourdie, extravagance, folie.

Zapamiętany. vergeßen. oublié, mis en oubli.

Zapamiętliwość. Vergeßlichkeit, schwaches Gedächtniß. manque de mémoire; mémoire infidéle.

Zapamiętliwy. vergeßlich. oublieux, qui n'a point de mémoire.

**Zapamiętywam czego, *v. m. F. zapamiętam.* vergeßen. oublier, mettre en oubli.

zapamiętywam się, odchodzę od rozumu, od siebie. 1) vom Verstande, von Sinnen kommen. 2) sich vergessen, nicht an sich denken. 1) perdre l'esprit; sortir de son bon sens. 2) s'oublier, s'abandonner, s'égarer.

Zaparcie. Verriegelung. action de verrouiller, de barrer.

zaparcie się czego. Verläugnung. désaveu; l'action de nier qu. ch.

Zaparcieć, *F. zaparcieie.* von Eyern: bebrütet, belebet werden. devenir animé, *parlant des oeufs.* § iuż zaparciały iayca.

Zaparstek, *g. u.* ein bebrütetes, belebtes Ey. oeuf animé.

Zaparty. 1) verriegelt, verrammelt. 2) verneinet, verläugnet. 1) barré, verrouillé. 2) désavoué, nié.

Zaparzam co, *v. m. F. zaparzę.* 1) einbrühen. 2) bähen ein krankes Glied. 1) échauder. 2) bassiner une partie malade.

Zaparzanie członka chorego. Bähung. fomentation.

Zaparzany, zaparzony. 1) eingebrühet. 2) gebähet. 1) échaudé. 2) bassiné, fomenté.

**Zapas, walka. Kampf, das Ringen. joûte, lute, combat. § po długich zapasach śmiertelnie go ugodził.

Zapaski, *plur.* } zapaśnicza nauka albo
Zapaśnictwo, } cwiczenie. Ringe-Kunst. lute, l'art de la lute.

zapaskow mieysce. Ringe-Platz, Kampf-Platz. arène, barriére, lice, lieu des éxercices de la lute.

Zapaśnica. Schurz-Tuch, Schurz-Fell eines Handwerkers. devantier, tablier d'un ouvrier.

Zapaśnicze, *adv.* Ringer-mäßig. en luteur, comme les luteurs.

Zapaśniczy. Ringer-. de luteur, qui concerne la lute. § zapaśnicza sztuka.

zapaśniczy upominek. Ringer-Preis. prix de la joûte.

Zapaśnik. 1) Aufseher der Ringer. 2) Ringer, Kämpfer. 1) maitre de la lute qui aprend à luter. 2) joûteur, luteur, atléte.

Zapaśny. 1) zur Ringerkunst gehörig. *2) auf den Nothfall verwahrt. 1) qui concerne

cerne l'art de la lute. *2) reservé, gardé pour un cas de nécessité.

grosz zapaśny. Noth = Groschen, Noth-Pfennig. mugot.

Zapasować co, *F. zapasuię.* im Karten-Spiel verpaßen. passer; dire passe, n'entrer pas un jeu. § zapasował trzy krole.

grę zapasować. ein Spiel verpaßen. dire passe, faire passe sur un jeu; passer un jeu. § zapasował trzy krole.

Zapasy iść, w zapasy iść z kim. eig. u. fig. mit einem ringen. *prop. et fig.* luter, joûter avec qu.

Zapatruię się, Zapatrzam się, *v. m. F. zapatrzę.* zusehen, betrachten. contempler, considérer, regarder avec atention. § zapatruię się na czyie nieukontentowanie, postępki.

Zapazucha, *vid.* Zanadrze.

Zapędzam, *v. m. F. zapędzę.* 1) weit jagen, verfolgen. 2) verleiten. 1) chasser, poursuivre fort loin. 2) porter, pousser, éxciter qu. à. § 1) woysko nieprzyiacielskie aż do gor zapędził. 2) miłość go do tego zapędziła.

zapędzić się. 1) den Anlauf zum Sprunge zu weit nehmen. 2) zu weit gehen, sich übereilen, sich vergehen. 1) prendre son escousse trop loin; prendre une distance trop longue pour son escousse. 2) se porter, se laisser aller; se laisser emporter trop loin; se précipiter. § 1) zapędzać się do biegu, do skoku; zapędził się w biegu, w skoku. 2) daleko się zapędziłeś; daley się zapędził niżli mu należało.

Zaperzam się, *v. m. F. zaperzę*, wziąć twarz niewesołą, pochmurną; gniewliwą twarz postawić. ein Amts-Gesicht, ein ernsthaftes oder ein saures Gesicht machen. prendre un visage de Caton; se réfrogner; prendre un visage austere et chagrin; rider le front, froncer le sourcil.

Zapewne, *adv.* gewiß, ohnfehlbar. certainement, sans faute, sans doute.

Zapężiały. von Thieren: knirbsicht, verbuttet, klein gewachsen. rabougri, nain; un animal petit au delà de ce qu'il doit étre naturellement.

Zapiać, *F. zapieię.* krähen als der Hahn. chanter comme le coq.

Zapiaskować co, *F. zapiaskuię.* versanden. assabler, remplir de sable.

zapiaskować się. versanden, voll Sand werden. s'assabler, se remplir de sable.

Zapiaskowanie. Versandung. l'action d'assabler.

Zapiaskowany. versandet. assablé, rempli de sable.

Zapięcie. das Zuhefteln, Zuknöpfen, Zuschnallen. l'action d'agrafer, de boutonner, de boucler.

Zapiecek, *g. zapiecka.* die Hölle; Ort hinter dem Ofen. ruëlle de poêle; l'espace qui est entre le poêle et la muraille. § z zapiecka wyskoczył.

Zapieczenie. das Verfangen eines Thiers; Herz-Gespan, Herzschlächtigkeit, Wind-Nähe. fourbure maladie d'une bête qui est surmenée; cardialgie. § zapieczenie psu śmierć przynosi bo się odmie iak bęben.

zapieczenie krwie. Stockung, Gerinnung des Geblüts. le caillement du sang; l'action par laquelle le sang se prend, s'arrête dans le corps.

zapieczenie w żywocie. Hartleibigkeit. constipation, dureté de ventre.

Zapiekam się, *v. m. F. zapiekę.* 1) sich verfangen, sich verschlagen; das Herzgespan bekommen. 2) sich verbacken, verharrschen als das Geblüt in einer Wunde; eine Rinde bekommen. 1) avoir la fourbure ou la cardialgie. 2) s'encrouter; se révetir d'une croute comme une plaie. § 1) koń, pies się zapiekł. 2) rana się zapiekła.

krew się zapieka. das Blut stocket, gerinnet. le sang se prend, s'arrête.

Zapieracz. Verläugner. désavoüeur, celui qui nie, qui désavoüe qu. ch.

Zapieradło. 1) großer Riegel. 2) Baum eine Thüre zu verrammeln. 1) grand verrou. 2) antilles, *f. plur.* barreau, barre, qu'on met derriére une porte pour la fermer.

Zapieram, *v. m. F. zaprę.* verriegeln. barrer; fermer avec une barre; verrouiller; fermer au verrou. § zaprzyy zawieradłem (na zawieradło) zawarłem drzwi, bramę.

zapierać się. verläugnen, verneinen. désavoüer; nier, dénier, faire un serment de n'avoir pas fait qu. ch. § zaparł mi się zastawu; syna swego się zapiera.

zapierać się czego pod przysięgą. abschwören. démentir, nier par serment.

Zapieranie. das Verriegeln. l'action de barrer, de verrouiller.

zapieranie się czego. Verläugnung, Verneinung. dés-aveu; l'action de nier, de désavoüer.

Zapierzam, *v. m. F. zapierzę.* 1) befedern. 2) ein Wappen mit Helmen und Feder-Büschen zieren. *3) ausputzen. 1) garnir, remplir de plumes. 2) orner les

armes

armes de timbres et de crêtes. * 3) orner, embélir, parer. § 1) zapierzyłeś moy kapelusz. 2) zapierzyć herb helmami.

Zapierzenie. Gatter-Wand aus geschobenen Vier-Ecken. colombage, *m.* paroi à jour faite de piéces de bois losangées.

Zapięty. zugeheftet, zugeknöpft, zugeschnallt. boutonné, agrafé, bouclé.

Zapiiam, *v. m. F. zapiię.* 1) saufen, zechen. 2) versaufen. 1) lamper, grénouiller, gobeloter, pinter. 2) boire, perdre qu. ch. à force de boire. § 1) chłopi zapiiać poczęli. 2) zapił rozum, myto swoie; zapił talar na gorzałce.

zapiiam się. sich aufs Saufen legen; sich solches angewöhnen. s'acoutumer, s'adonner à l'ivrognerie.

Zapiły. Saufaus, ein Besoffener. ivrogne, soulard, siroteur, biberon.

Zapinam, *v. m. F. zapnę.* zuheften, zuknöpfen, zuschnallen. agrafer, boutonner, boucler, embouclet; joindre par le moïen d'une agrafe, d'un bouton, d'une boucle. § zapniy szatę, guźiki, przączkę, haftkę.

Zapinanie, zapięcie. das Zuknöpfeln, Zuhefteln, Zuschnallen. l'action de boutonner, d'agrafer, de boucler.

Zapis. 1) Verschreibung, Handschrift. 2) gerichtliche Verschreibung. 3) Registratur, Einschreibung in ein öffentliches Buch. 4) Billet, Quartier-Zettel, Anweisung des Quartiers. 1) acte, *m.* écrit; billet de sa main; sein, souscription, signature, parafe, *m.* promesse, assurance par écrit. 2) inscription, acte, *m.* obligation faite au gréfe. 3) enregîtrement, imatriculation. 4) billet de logement, où est marqué le logis d'une personne. § 1) tym zapisem moim zeznaię. 2) zapisem grodzkim ten kontrakt spisany. 3) zapisanie czego w księgi grodzkie, w metrykę kośćielną. 4) zapisanie komu gospody; zapis na domie gospodę komu pokazuiący.

zapisanie komu czego. gerichtliche Donation, Verschreibung eines Geschenks. une donation insinuée au gréfe; inscription pour une donation.

zapisanie się przećiw komu. Anklage, Rüge wider einen in den Gerichten. dénonciation; déclaration; inscription contre qu; l'action de raporter un crime de qu. au gréfe.

Zapisany. 1) registrirt, verschrieben. 2) gerichtlich verschrieben, geschenkt; vermacht. 3) verschrieben, verordnet. 1) enrégîtré, inscrit, insinué au gréfe. 2) cedé, légué, donné par contrat ou par testament. 3) ordonné, commendé par écrit. § 1) aby na dźień zapisany na wizyą ziechali. 2) zapisane dobra. 3) towary, lekarstwo zapisane.

zapisana gospoda. angewiesenes Quartier. un logis assigné.

Opiekun zapisany. verordneter, bestätigter Vormund. tuteur créé. § opiekun iest albo zapisany albo przyrodzony.

Zapisuię, *v. m. F. zapiszę.* 1) registriren, einschreiben, in ein öffentliches Buch tragen. 2) verschreiben, kommen lassen. 3) verschreiben ein Recept. 1) enregîtrer dans un livre public. 2) commander qu. ch. par écrit, faire venir. 3) ordonner une recette. § 1) zapisać akt w księgi sądowe; zapisać rok i dźień narodzenia czyiego. 2) zapisz te towary z Lipska. 3) Doktor w aptyce takie lekarstwo, taką receptę zapisał.

zapisać komu co na testamenćie. einem etwas vermachen, legiren. léguer; donner par legs, laisser par testament à.

zapisać komu gospodę. einem ein Quartier anweisen. assigner à qu. un logis.

zapisać opiekuna. einen Vormund geben, setzen. créér un tuteur.

zapisać komu co; zapisać się komu na co. 1) einem verschreiben, gerichtlich zueignen, abtreten. 2) schriftlich versichern, betheuren. 1) passer un acte de donation, de cession au gréfe; promettre; donner en termes formels; faire une inscription pour. 2) promettre, assurer, protester par écrit. § 1) zapisać posag, wiano w Grodźie; zapisał wieś na kaplicę, zapisał się żenie na maiętności. 2) zapisał mi dług; za tę łaskę wieczną Was Panu zapisuię obligacyą; w ktorego rządy zupełnym się na zawsze zapisuię poddaństwem.

Zapłacenie. Zahlung; das Bezahlen. paiement; l'action de paier.

zapłacenie za kogo. das Freyhalten. défrai, défraiement.

zapłacenie długu. Zahlung einer Schuld. aquit d'une dette.

Zapłaćić co, *F. zapłacę.* etwas bezahlen. paier.

Zapłakać, *F. zapłaczę.* anfangen zu weinen. se mettre à pleurer; jetter des larmes.

Zapłakane oczy. verweinte Augen. des yeux éplorez; yeux larmoians. § zapłakanemi rzekła oczy.

Zapłata. 1) Bezahlung, Zahlung. 2) Lohn. 3) Lohn, Belohnung. 1) paie, paiement. 2) gage, *m.* 3) paiement, salaire,

laire, *m.* récompense, prix. § 1) zapłata za towar, za pracę. 2) zapłata mierniczemu, słudze, mamce. 3) zasłużony zapłatę cnotliwych zasług odnośi; własną zapłatę ma każda robota; zapłata za dobre, za złe.

zapłata dźienna. Tage=Lohn. journée qu'on paie pour le travail du jour.

zapłata od roboty rzemieślnikowi. Macher=Lohn. la façon; le prix de la façon de quelque ouvrage.

w zapłaćie. 1) statt der Zahlung. 2) zur Belohnung. 1) au lieu du paiement. 2) pour salaire, en récompense, pour récompense. § 1) w zapłaćie dać, przyiąć, wźiąć towary. 2) wy każdy po księdze w zapłaćie maćie.

Zaplatam co, *v. m. F. zaplotę.* 1) zuflechten. 2) zwischen die Beine kommen, schlagen, als ein Mantel. 3) in die Beine schlagen, solche wankend, strauchelnd machen. 1) entrelasser un trou. 2) prendre qu. au travers des piez comme un manteau. 3) faire chanceler, faire trébucher, faire défaillir les jambes. § 1) zapleść tę dźiurę chrostem trzeba. 2) szata, płaszcz nogi zaplata. 3) wino, piwo nogi zaplata.

zaplata mu się ięzyk. die Zunge stammelt ihm; er lallet mit der Zunge. la langue lui hésite, chancèle, fourche, vacille.

Zapłoćie. Ort hinter einem Zaun. espace qui est derriére une haïe, derriére un pan de fust.

Zapłonąć, *F. zapłonę.* roth, schamroth machen; einem eine Röthe im Gesicht machen. faire rougir; donner de la honte à qu. § męską cerę pięknym rumieńcem zapłonął.

zapłonąć śię. vor Schaam roth werden; erröthen. rougir, devenir rouge; avoir honte. § zapłonęła śię by ią we krwi rozmoczył.

Zaplugawić co, *F. zaplugawię.* besudeln, unflätig machen. souiller, salir, remplir d'ordures.

Zaplusḱać co, *v. m. F. zaplusnę.* bewerfen, verwerfen, zuwerfen mit Kalk, Lehm. crépir, ravaler; couvrir de mortier, de terre grasse; jetter du mortier, de la terre grasse sur qu. ch; encrouter.

zaplusnąć komu oczy. einem eine schändliche That vorwerfen. jetter, plaquer à qu. au nez une action mal-honnête; reprocher à qu. une vilaine action.

Zaplusnienie wapnem. Bewerfung mit Kalk. plaquis, ravalement, crépissure, crépissement.

Zapluśniony. beworfen. crépi, ravalé, plaqué.

Zapołucz. türkisches rothes Garn. filet turc, filet rouge qui vient du Levant.

Zapomagam kogo, *v. m. F. zapomogę.* aufhelfen, in die Höhe, in Aufnahme bringen. agrandir; élever à une fortune meilleure, à un état plus considérable; relever, rétablir; remettre dans un lustre; rendre plus fort et plus riche. § handel to miasto zapomogł.

zapomagam śię. sich aufhelfen, blühen, in die Höhe kommen. se remplumer, se renforcer, s'agrandir, se rétablir, s'enrichir; florir; devenir riche, plus puissant.

Zapominam czego, o czym, *v. m. F. zapomnę.* 1) vergessen. 2) verlernen. 1) oublier, mettre en oubli. 2) désapprendre, oublier ce qu'on a apris.

zapomnieć śię; zapomnieć o sobie. sich vergessen, nicht an sich gedenken. s'oublier, ne songer pas à soi. § od wesołośći zapomniał o sobie.

Zapomnienie. 1) Vergessenheit. 2) Amnestie; Vergessenheit der Feindseligkeiten. 1) oubli. 2) amnistie. § 1) wszelkie urazy w wieczne puszczam zapomnienie.

zapomnienie śię; odeyśćie od śiebie. 1) Wahnwitz, Sinnlosigkeit. 2) Unbesonnenheit. échapée, étourdie, inconsidération, aliénation, égarement d'esprit; manie. 2) échapée, étourdie, inconsidération.

Zapomniony. vergessen. oublié.

Zapomożenie. Aufnahme, Flor, Aufnehmen. agrandissement, état florissant, augmentation de forces, de richesses; renforcement.

Zapomożony. in Aufnahme gekommen, blühend. agrandi, renforcé, florissant.

Zaponka. Hut=Schnur, Mützen=Schnur. cordon qui entoure le bas du chapeau, du bonnet. § złotą koło kapelusza ma zaponkę.

Zapora. großer Riegel. grand verrou.

Zaporka. 1) kleiner Riegel. 2) Spann=Holz, Sperr=Holz ein geschlachtetes Vieh offen zu halten. 3) Klappe in der Pompe. 1) petit verrou. 2) traversin, brochette qui tient le ventre d'une bête tuée ouvert. 3) soupape dans les pompes. § 1) zasunąć zaporke, zawrzeć drzwi na zaporkę. 2) rozpiąć wieprza zaporkami. 3) są niektore śikawki z zaporkami.

Zapowiadam, *v. m. F. zapowiem.* 1) ansagen, ankündigen, abkündigen, verordnen. 2) arrestiren, mit Arrest belegen. 1) dénon-

1) dénoncer, proclamer, déclarer, faire ſavoir; ordonner. 2) ſaiſir, arrêter; faire une ſaiſie ſur les biens d'une perſonne. § 1) zapowiedźieć Swięto, uroczyſtość, areſt. 2) zapowiedźiano rzeczy iego.

zapowiedźieć Synod, ziazd Duchownych. eine geiſtliche Verſammlung ankündigen. indiquer un Sinode.

zapowiedźieć małżeńſtwo. die Verlobten aufbieten. jetter, proclamer, publier les bans de mariage.

zapowiedźieć komu poiedynek. einen zum Zweykampf auſfordern. apeller qu. en duel, faire un apel à qu. pour ſe battre.

zapowiedźieć woynę. den Krieg ankündigen. dénoncer, déclarer la guerre.

Zapowiedny, ktorego zapowiadaią. das man ankündiget. qu'on déclare, qu'on ordonne. § zapowiedne uroczyſtośći.

Zapowiedź, *f.* 1) Anſagung, Ankündigung. 2) Arreſt, Beſchlag. 3) Ausforderung zum Zweykampf. 1) dénonciation, déclaration, publication. 2) arrét, ſaiſie ſur les biens de qu. 3) apel, défi pour ſe battre. § 1) zapowiedź Swiąt, poſtu, Synodu. 2) Sądowa ieſt zapowiedź na rzeczy iego. 3) uczynił mi zapowiedź do poiedynku.

zapowiedź małżeńſtwa. Aufgebot der Verlobten. ban; proclamation de ban de mariage; proclamation de mariage en face d'Egliſe.

Zapowiedzenie komu czego. 1) Ankündigung. 2) Verbot. 1) déclaration, publication, dénonciation. 2) défenſe, prohibition, inhibition.

Zapowiedźiany. angekündigt. dénoncé, indiqué, déclaré, publié.

Zapowietrzam co, *v. m. F. zapowietrzę.* verpeſten; mit der Peſt anſtecken. infecter qu; donner, communiquer la peſte à.

zapowietrzyć śię. von der Peſt angeſtecket werden. avoir, gagner la peſte; être infecté de peſte.

Zapowietrzenie. Anſteckung mit der Peſt. communication de la peſte.

Zapowietrzony. verpeſtet. infecté de peſte; peſtiferé, qui a la peſte.

Zapozwanie, pozew. Forderung vor Gericht. ajournement. aſſignation pour comparoitre devant le Juge.

Zapozwany. vorgefordert, citirt. aſſigné, ajourné.

Zapozywam, *v. m. F. zapozwę.* citiren, vor Gericht fordern. aſſigner, ajourner; apeller, citer; donner aſſignation à comparoitre devant le Juge.

Zapożyczyć śię, *F. zapożyczę.* in Schulden fallen. s'endetter. § zapożyczył śię na pieniądze.

Zapracować śię, *F. zapracuię.* ſehr arbeiten. travailler beaucoup.

Zapracowany. 1) mit vieler Arbeit beſchwert. 2) mit Arbeit erlanget, erarbeitet. 1) fort ocupé; chargé de travail. 2) obtenu, aquis, gagné par le travail. § 1) zapracowanym teraz. 2) więcey ma od Boga wlaney niżli zapracowaney mądrośći.

Zapraſzam co, *v. m. F. zaproſzę.* beſtreuen. ſaupoudrer; répandre, jetter deſſus. § zaproſz tym proſzkiem ranę.

zaproſzył ſobie oczy. es iſt ihm etwas in die Augen gekommen. il lui eſt venu, eſt tombé qu. ch. dans l'oeil, aux yeux.

Zapraſzam, *v. m. F. zaproſzę.* einladen; bitten zu etwas, zu ſich bitten. inviter, prier, convier à. § zaproś corkę moię na obiad; zaprośił mię do ſwoiey goſpody, do śiebie.

zaprośić śię. ſich ſelbſt einladen; ſich zu Gaſte bitten. s'inviter ſoi même à un repas; venir prendre place à une table ſans étre invité.

Zapraſzanie, zaproſzenie. 1) Einladung. 2) Beſtreuung. 1) invitation; l'action d'inviter, de convier. 2) l'action de ſaupoudrer.

Zaproſzony. 1) eingeladen. 2) beſtreut. 1) invité, convié; celui qui eſt invité. 2) ſaupoudré.

Zaprawa. 1) Anrichtung, Zurichtung eines Gerichts. 2) Anſtiftung. 1) aprêt, aſſaiſonnement. 2) incitation, inſtigation, ſuſcitation. § 1) zaprawa, przyprawa potrawy. *2) z iego zaprawy, naprawy to uczynił.

Zaprawdę, *adv.* wahrlich. vraiment, en vérité.

Zaprawiam, Zaprawuię, } *v. m. F. zaprawię.* 1) zurichten, anrichten eine Speiſe. 2) abrichten, anhalten zu etwas. 3) einen zu etwas gewöhnen. 4) vermachen, zumachen ein Loch. 5) einen anſtiften, heimlich beſtellen. 1) aſſaiſonner, aprêter, acommoder un mets. 2) dreſſer, inſtruire, former, façonner, habituër, ſtiler qu. à. 3) acoutumer qu. à; faire prendre à qu. l'habitude de qu. ch. 4) fermer, boucher une ouverture. 5) ſuborner, ſuſciter, apoſter, débaucher qu. pour nuire qu. § 1) kucharka zaprawia, przyprawia potrawy. 2) zaprawiać kogo w nauki; zaprawiać ptaka, pſa do myśliſtwa. 3) zaprawiać kogo w dobre obyczaie,

w wino, w pokarmow iedzenie. 4) dźiury nie zaprawi, kiedyby nie kapało. * 5) zaprawił, naprawił go na niego.

zaprawić śię w co. sich in etwas üben, sich zu etwas gewöhnen, sich zu etwas fertig, bereit machen. s'éxercer, s'apliquer, s'habituër à, s'aprêter, se préparer, se mettre en état de. § zaprawiać śię w myślistwo; zaprawiać śię na przyszłe boie.

poczęła śię iuż zaprawiać w swary. sie machte sich schon zum Zanke fertig. elle étoit dejà en passe, elle se metoit dejà en état de quereller.

zaprawiać śledźie w beczce. Heringe in die Tonne schlagen, einsalzen. caquer les harans.

Zaprawianie, zaprawienie. 1) Zurichtung. 2) Abrichtung, Anhaltung zu etwas. 3) Vermachung eines Lochs. 1) acommodage, *m.* assaisonnement d'une viande. 2) façonnement, instruction, enseignement; l'action de dresser un homme ou un animal. 3) l'action de boucher, de fermer un trou. § 1) zaprawianie potrawy. 2) zaprawienie w nauki, w dobre obyczaie. 3) zaprawienie dźiury.

zaprawienie śledźi. das Einsalzen der Heringe. caquage, *m.* l'action de caquer les harans.

Zaprawiony. 1) zubereitet, zugerichtet. 2) abgerichtet. 3) vermacht als ein Loch. 1) aprêté, assaisonné. 2) dressé, instruit, aprêté, préparé. 3) bouché, fermé comme un trou. § 1) zaprawione potrawy. 2) zaprawiony w nauki; zaprawione pierwszym obłowem woysko ochotnieysze ie uczyniło do woyny. 3) dźiura zaprawiona.

zaprawiony na wino. ein Wein = Koster. gourmet.

Zaprawny, naprawny. 1) das man noch ausbessern kan. 2) zugerichtet, bereitet, fertig. 3) ausgebeßert. 4) heimlich bestellt. 1) réparable, qu'on peut réparer. 2) préparé, acommodé, prét. 3) réparé, racommodé, rajusté. 4) suborné, aposté, suscité.

Zaprowadzam, *v. m. F. zaprowadzę.* hinführen. mener, conduire en un lieu. § zaprowadźił mię do ćiebie; zaprowadź konia do stayni.

Zaprowadzenie. Hinführung. l'action de mener.

Zaprawadzony. hingeführt. mené, conduit en un lieu, à qu.

Zaprożniam co, *v. m. F. zaprożnię.* 1) einen Platz einnehmen, besetzen. 2) verbauen, bebauen einen Platz. 1) ocuper une place. 2) remplir un place de batimens.

Zaprzągam, *v. m. F. zaprzęgę.* anspannen. atacher, mettre les chevaux au chariot, ateler les beufs à la charruë. § woźnica niech zaprzęże konie do karety; iuż zaprządz trzeba.

zaprzągam śię w co. sich in eine Schwürigkeit einlassen, einspannen. s'embarquer, se jetter, s'engager dans une dificulté. § zaprzągłem śię w labirynt, w trudną pracę.

Zaprzałek źiele, *g. zaprzałku. (galium)* Wald=Stroh, unser Frauen Weg=Stroh. caille-lait, petit muguet.

Zaprzały. verstockt, erbrennt, erhitzt. corrompu par une échaufaison. § zaprzałe zboże, śiano.

Zaprzątam co czym, *v. m. F. zaprzątnę.* vollräumen, einen Platz füllen, einnehmen. embarasser, remplir une place de qu. ch.

zaprzątnąć ulicę gruzem. eine Gaße mit Schutt voll und unwegsam machen. encombrer une ruë.

Zaprzątanie, zaprzątnienie. die Füllung eines Platzes. l'action de remplir, d'embarasser une place.

Zaprzątniony. 1) gefüllt. 2) verwirrt. 1) rempli. 2) embarassé. § 1) niepotrzebnemi sprzętami zaprzątniona komora. 2) zaprzątniona niepotrzebnemi opiniami głowa.

Zaprzeć śię. *vid.* Zapieram śię.

Zaprzeć śię, *F. zapre, zaprzeie.* sich erbremsen, an einem warmen oder zu feuchten Ort verderben. se corrompre, se gâter étant gardé en un lieu trop sec ou trop humide. § gdy śię zboże zapre; tam śię źiarna zaprzeią; zaprzało śię śiano.

Zaprzęgacz. Anspanner. celui qui atele.

Zaprzęgam. *vid.* Zaprzągam.

Zaprzęganie. } das Anspannen, die Anspannung. l'action d'ateler, de mettre le chevaux au chariot.
Zaprzężenie. }

Zaprzężony. angespannt. atelé.

Zaprzedawam, *v. m. F. zaprzedam.* einen Menschen verkaufen. vendre un homme, une femme. § zaprzedać więźnia komu.

zaprzedać śię. sich selbst verkaufen. se vendre soi-même.

Zaprzedanie. das Verkaufen eines Menschen. vente d'un homme ou d'une femme.

Zaprzedany. verkauft, von Menschen. vendu, *en parlant des hommes ou des femmes.*

Zaprze-

Zaprzenie. Verriegelung, Zuriegelung, Verrammlung. l'action de verrouiller, de barrer.

zaprzenie się czego. die Läugnung, Verläugnung. des-aveu; l'action de désavoüer, de nier.

zaprzenie się samego. in der Theologie: die Selbstverläugnung. *Téologie.* abnegation, renonciation à ses passions et à ses plaisirs.

Zaprzeszły. das der vergangenen Zeit vorgehet, vor solcher geschehen ist; vorhergehend. précedent, qui a été auparavant, qui précéde le passé. § woyna zaprzeszła sroższa była.

Zaprzysięgam się czego, *v. m. F. zaprzysięgę.* etwas verschwören, verreden. renoncer qu. ch. par serment; faire voeu, jurer de s'abstenir de qu. ch.

Zapsówać co, *F. zapsuię.* verderben. gâter, corrompre.

Zapsowanie. eingewurzelte, alte Verderbniß. vieille corruption; corruption invéterée, enracinée.

Zapsowany. längst verdorben, der einen alten Mangel an sich hat. imbu d'une vieille corruption.

Zapust w lesie, las nierąbany. Wald, Heyde die nicht gehauen wird. bois qu'on ne coupe pas.

**zapust.*, Zapusty, *plur.* } Fastnachten. carême-prenant, les derniers jours du carneval.

Zapustny. Fastnachts-. de carême-prenant.

zapustna niedziela. der Sonntag Estomihi. le quinquagesime; le dimanche gras; le dimanche de brandons.

zapustny wtorek. Fasten-Abend, Fastnachts-Dienstag. mardi gras.

Zapustek, *g. a.* drzewo młodociane w lesie na odrost zostawione. Laß-Baum, Laß-Reiß im Wald. arbre de lais; arbre de reserve; lais; baliveau; bois étalon; jeune arbre qu'on laisse quand on coupe le bois.

Zapuszczam, *v. m. F. zapuszczę.* 1) tief hereinlassen. 2) vorhängen, vorlassen, vorziehen als einen Vorhang. 3) weit herein dringen, fallen lassen, gehen lassen. 4) verzapfen; ein Bauholz. 5) vergießen mit Bley. 6) lang wachsen lassen als die Haare. 7) bewachsen lassen; einen Wald, eine Wiese anlegen. 8) anwenden, anstrengen seinen Fleiß. 9) die Fastnachten endigen. 1) enfoncer, laisser tomber profondement, faire aller plus avant du côté du fond. 2) couvrir d'un voile, d'un rideau; faire décendre, tendre, tirer, mettre devant qu. ch. un rideau. 3) faire avancer, faire entrer fort loin; percer, pénétrer dans un païs; faire des courses. 4) embrever, faire entrer une piéce de bois dans l'autre, les assembler par le moïen des tenons. 5) enduire, renforcer, afermir avec du plomb fondu. 6) entretenir, laisser croître, laisser venir les cheveux, la barbe, les laisser grandir, ne les couper pas. 7) laisser croître, laisser venir une terre en pré, en buisson, en forêt. 8) emploier, bander, apliquer avec atachement son esprit à, pour. 9) finir le carneval, le carême-prenant. § 1) zapuść to głęboko w wodę, słup w ziemię. 2) zapuścić co firamkami, zasłoną. 3) Tatarzy w głąb kraiu sąsieckiego hordy zapuszczaią. 4) zapuścić balkę. 5) zapuść hak w kamieniu olowiem. 6) zapuścił włosy, brodę, ktorą przed tym golił albo nie miał. 7) zapuścić las, łąkę. 8) zapuścił wszystkę swoię sposobność, wszystkie swoie myśli na to.

ieżeli oczy na iego cnoty zapuszczę. wenn ich die Augen auf seine Tugenden werfe, solche betrachte. si je jette mes yeux sur ses vertus, si je considére ses vertus.

zapuścić, roztoczyć sieć. das Netz auswerfen. lâcher, jetter les filets.

głębiey swoy rozum, swoy dowcip zapuszcza. sein Witz, sein Verstand dringet tiefer ein. son esprit pénétre plus avant.

zapuścić się. 1) einen Anlauf zum Sprunge nehmen. 2) hitzig unternehmen, angreifen, versuchen. 3) sich an einen weiten Ort begeben. 1) reculer, prendre sa course, son escousse pour mieux sauter; se mettre en train de franchir. 2) tenter, entreprendre qu. ch. avec chaleur; se mettre avec éfort à qu. ch. 3) se rendre, aller à, en un lieu éloigné. § 1) zapuścił się do biegu, do skoku. 2) zapuścił się do tey pracy, do tego urzędu, na tę pracę. 3) zapuścił się do mnie, do Włoch, za morze.

Zapuszczanie się, zapuszczenie się na co. Unternehmen, Bestrebung. entreprise, éfort.

Zapuszczony. 1) tief eingelassen. 2) vorgehängt, vorgehangen. 3) verzapft. 4) vergoßen mit Bley. 5) lang gewachsen, von Haaren. 1) enfoncé. 2) voilé, couvert d'un voile, d'un rideau; tiré, mis devant. 3) embrevé, assemblé par des tenons. 4) renforcé du plomb fondu. 5) long. *parlant des cheveux.*

§ 1) słup głęboko zapuszczony. 2) zapuszczone firamkami okna; zapuszczona zasłona. 3) zapuszczone, zaczopowane balki. 4) żelazo w murze ołowiem zapuszczone. 5) włosy zapuszczone; broda zapuszczona.

Zarabiam co, *v. m. F. zarobię.* 1) verdienen, erwerben. 2) verdienen, wehrt seyn gutes oder böses. 3) einrühren, einschlagen. 1) gagner, aquerir, aquêter. 2) mériter; être digne de bien ou de mal. 3) paitrir avec, méler ensemble pour être preparé. § 1) zarobił dom, tę sumę. 2) zarobić na czyią łaskę, niełaskę, na sławę, na zwadę, na łaianie. 3) zarob ciasto iaiem.

Zaranek, *g. u.* } poranek. die Morgen-Zeit, die Früh-Stunden. matinée; tout le tems du matin.
Zaranie }
§ czekaią go od zarania.

Zaranny, porankowy. Morgen-, Früh-. de matin, qui arrive le matin.

Zarastam, *v. m. F. zarosnę.* 1) verwildern, verwachsen. 2) zuwachsen, sich schliessen als eine Wunde. 3) rauch werden, mannbar werden, das mannbare Alter erreichen. 1) se couvrir en croissant. 2) s'unir, se fermer, se renfermer, se consolider, *en parlant des plaies.* 3) commencer à avoir du poil; entrer dans l'âge de puberté; ateindre la puberté. § 1) krzakami miedza zarasta. 2) zarosła rana w ciele; cięcie w drzewie zarosło. 3) iuż zarasta.

zarastaiący młodzieniec. ein junger Mensch der einen Milch-Bart bekommt. un garçon à qui le poil commence à venir, qui est en âge de puberté.

Zarastanie. 1) das Verwachsen, Zuwachsen. 2) mannbares Alter. 1) l'action de se couvrir en croissant; acroissement qui se fait à l'entour. 2) puberté; l'âge où le poil commence à pousser. § 1) zarastanie chwastem. 2) zarastanie młodzieńskie.

zarastanie mięsem rany. Verheilung, Zuheilung einer Wunde. consolidation d'une plaie.

zarastanie paznokci mięsem. Verwachsung der Nägel mit Fleisch. excrécence de chair qui couvre une partie des ongles.

Zaratować, *F. zaratuię.* einen mit seiner Hülfe beyspringen, beystehen, retten. survenir à la nécessité de qu; secourir, aider, assister qu.

Zaratowanie. Rettung. secours, aide, assistence.

Zaratowany. gerettet, aufgeholfen. secouru, aidé, assisté.

Zaraz, } *adv.* gleich, bald, sogleich. incontinent, tout à l'heure, sur l'heure, bientôt, tantôt, tôt, aussitôt, sur le champ, tout maintenant, tout d'abord. § zaraz mu odpowiedział; zaraz poydź.
Zarazem, }

zaraz z, zaraz od. gleich von — an. tout d'abord dès. § zaraz z młodu chłopca skromić trzeba; zaraz od tego czasu.

zaraz — skoro. sogleich als. aussitôt que; d'abord que.

zaraz za mną. gleich hinter mir. sur mes pas.

zaraz potym. gleich hernach. tout-après.

zaraz tu. gleich hier. tout-ici; tout-ici près.

zaraz przyydzie. er wird gleich kommen. il s'en va venir, il viendra tantôt.

zaraz pić będę. ich will gleich trinken. je vais boire.

zaraz uczynię; zaraz napiszę. ich werde es so gleich thun, so gleich schreiben. je vais faire, je vais écrire.

Zaraza. 1) Seuche, Uibel, ansteckende Krankheit. 2) *fig.* Pest, Gift. 1) infection; mal contagieux. 2) *fig.* contagion, peste, venin, tout ce qui gâte et corromt l'esprit et les moeurs. § 1) zaraza powietrzna płonkom szkodliwa; bywa z pieca rozpalonego swąd i zaraza głowy; uchodzić zarazy od rozpalonego węgla; zaraza na drzewa padła; opadzistość iest zaraza winney macicy. 2) słodka to zaraza; świata zaraza; przeciw tey powszechney zarazie i skazie biią prawa.

zaraza, wilk wielki ziele. (orobanche) Sommer-Wurzel, Ervenwürger. orobanche, herbe au taureau.

Zarażam, *v. m. F. zarażę.* 1) anstecken. 2) vergiften, anstecken, verderben die Sitten. 1) infecter; rendre infect. 2) empoissonner, corrompre, gâter les moeurs; empester. § 1) zaraził mię powietrzem, cuchem swoim; zaraża powietrze, ta choroba. 2) zaraził Państwo tą herezyą.

zarazić smrodem. einen Gestank machen. empüantir, empester; remplir de püanteur.

zarazić kogo francą. einen mit Franzosen anstecken. pourrir qu.

zarazić się. 1) angestecket werden. 2) sich verderben, in Betrachtung der Sitten. 1) s'infecter. 2) se corrompre, se gâter; s'enticher de. § 1) zarażaią się krowy pastwą niezwyczayną; zarażali się od siebie, służąc ieden drugiemu. 2) zarażali się tą nauką.

zarazić

zarażić się ſmrodem. mit Geſtank angefüllet werden. s'empeſter, ſe remplir de püanteur.

Zarażenie. Anſteckung. l'infection; l'action d'infecter.

zarażenie powietrzem albo paraliżem, paraliż. die Lähmung, der Schlag. paralisie.

zarażenie drzew, ziół; zagorzenie. der Brand der Kräuter, Bäume. brûlure, corruption qui vient aux arbres et aux herbes.

Zaraźliwy. 1) anſteckend. 2) ſehr ſtinkend. 3) verderblich, das die guten Sitten verdirbt. 1) contagieux, qui communique, qui cauſe des maladies, qui infecte. 2) empeſté, püant; qui infecte de püanteur. 3) contagieux, qui gâte les moeurs. § 1) bazyliſzek zaraźliwy; choroba zaraźliwa. 2) smrod zaraźliwy. 3) nauka zaraźliwa.

Zarazny. geſchäftig, emßig. empreſsé, qui s'empreſſe. § zaraźna ludzka przyiaźń.

Zarażony. 1) angeſteckt. 2) angeſteckt, verdorben. 3) gerührt vom Schlage. 1) infecté, empeſté. 2) infecté, corrompu, gâté, entiché. 3) pris, ateint de la paraliſie. § 1) zarażony powietrzem, ſmrodem. 2) umysł iego zarażony. 3) zarażony paraliżem albo ſzlakiem.

Zarćie. das Freßen, Auffreßen. l'action de dévorer.

żarćie w kiſzkach. das Bauchgrimmen. les tranchées; le mal de ventre.

Zardzewiały. verroſtet. enrouillé.

Zardzewiam co, *v. m. F. zardzewię.* roſtig machen, verroſten laßen. enrouiller, rendre rouilleux.

Zardzewieć, *F. zardzewieię.* verroſten, roſtig werden. s'enrouiller, ſe rouiller.

Zarębacz. der das Fleiſch zum kochen und braten zuhauet. celui qui tranche la viande de boucherie pour être cuite.

Zarębuię co, *v. m. F. zarąbię.* 1) zuhauen das Fleiſch in die Küche. 2) verhauen, einen Verhack machen. 1) trancher, mettre en piéces la chair pour la cuiſine. 2) abatre des arbres pour fermer un paſſage. § 1) zarąbano na obiad; zarębuię pieczyſtę dla gości; dwuch wołow zarąbano. 2) zarąbać drogę, wſtęp.

nie zarąbiono tu na cię. man hat hier nicht für dich zugerichtet. ce n'eſt pas de la viande pour vos oiſeaux; cela n'eſt pas pour vous.

Zaręczam kogo, *v. m. F. zaręczę.* für einen bürgen. cautionner, pleiger, aplégger qu; être caution, être garand pour qu; répondre de, pour qu; faire bon de qu.

zaręczyć się kim, zaręczniki albo rękoimią dawać. einen Bürgen ſtellen. donner des pleiges ou des répondans.

zaręczyć corkę. vid. Zarękować.

Zaręcznik. ein Bürge. pleige, répondant, garand.

Zaręczny. zur Bürgſchaft gehörig. de caution.

Zaręczony. verbürget. cautionné, garanti. § dług zaręczony.

Zaręczyny, *plur.* Verlöbniß, Ehe-Verlöbniß. acordailles, *f. plur.* fiançailles, *f. plur.* § odprawiły się zaręczyny iego.

Zaręka. Bürgſchaft. fideijuſſion, caution, garantie.

Zarękawie, rękawy do odeymowania. 1) Rock-Aufſchläge zum Abnehmen. 2) falſche Ermel, die man über die Ermel ziehet, ſie zu ſchonen. 1) amadis, *plur.* manches qu'on peut ſéparer. 2) garde-manches qu'on met ſur les manches qu'on veut conſerver.

Zarękawek. ein Ermelchen, Vorſtecke-Ermel von Leinwand. manche, fauſſe manche, demi-manche de toile.

Zarękować, *F. zarękuię.* verloben, ehelich verſprechen. fiancer; promettre, acorder une fille en mariage.

zarękować się, zaręczyć się. ſich verloben, Verlöbniß machen. ſe fiancer; faire les fiançailles avec qu. § zarękował się z ſioſtrą moią.

Żarliwie, *adv.* 1) gefräßig. 2) eifrig, hitzig. 1) goulûment, gloutonnement. 2) chaudement, avec chaleur, ardemment, fervenment.

* *żarliwie, łakomie.* begierig, geitzig. avidement, d'une maniére avare.

Żarliwość. Eifer. zèle, *m.* ardeur, *f.*

* *żarliwość. vid.* Żarłoctwo.

Żarliwy. eiferig. zèlé, ardent, fervent.

* *żarliwy, łakomy.* geitzig, gierig. avide, avare.

* *żarliwy, obżarty.* gefräßig. goulu, glouton, gourmand.

Żarłoctwo. Fülleren, Schwelgeren, Schlemmeren. gourmandiſe, gloutonnie.

Żarłoczka. Schlemmerin, Freßerin. grande mangeuſe; gourmande.

Żarłok. Freßer, Schlemmer, Schwelger. boufard, gourmand, goulu, grand mangeur, ſafre.

Żarna. Hand-Mühle. moulin à bras.

Żarnice, *plur.* die Maſern. rougeole.

Żarnowcowy, Janowcowy. Ginster=. de genét.

Żarnowiec źiele, *g. żarnowca*, witeczki, (*ſpartium*) welſche Pfriemen, ſtachlichter Ginſt. genét piquant, genét d'Eſpagne.

żarnowiec mały. (geniſtella) kleiner Ginſt; klein Pfriemen=Kraut. de la geneſtrolle, ſpargella.

Żarnowy, do żarn należący. zur Hand=Mühle gehörig. de moulin à bras.

Zarobek, *g. zarobku.* Verdienſt, Gewinn. gain, profit, aquêt.

Zaronić ſię, *F. zaroni.* ſich verlieren, ſich verwerfen, ſich verſtecken. ſe cacher, ſe perdre, s'égarer.

Zaroślina. 1) waldichter, buſchichter Ort. 2) Verwachſung mit Fleiſch. 1) lieu couvert de bocages, de buiſſons ou de bois. 2) ſurcroiſſence, excrécence de chair. § 1) zaroślinę wyćiągć. 2) zaroślina paznokćiow.

Zarosły. 1) verwachſen als eine Wunde. 2) bewachſen mit Sträuchern und Gebüſchen. 3) rauch, mit Haaren bewachſen. 1) cicatriſé, recouvert de la chair comme une plaie. 2) rempli de bocages et de buiſſons. 3) velu, pelu, plein de poil.

rzadko zarosły. der einen dünn geſäeten Bart hat. qui a une barbe claire, qui n'eſt pas bien épaiſſe.

Zarownanie. Vergütung, Vergeltung. reſſentiment, reconnoiſſance, reciproque; recompenſe de ſervice. § nie mam ſpoſobow do zarownania tey życzliwośći.

Zarowno, *adv.* rownie. gleich. égalememt.

Zarownywam co, *v. m. F. zarownam.* vergüten; gleich machen, erkennen. reſſentir, reconnoitre, gratifier. § nie wiem, iak to dobrodźieyſtwo mam zarownać.

Żart. das Scherzen; ein Scherz, Spaß. l'action de plaiſanter; raillerie, plaiſanterie, badinerie, jeu, goguenarderie, facetie. § żartu w prawdę obroćić nietrzeba. *prov.* żartem kogo, co zbywać.

żart dowćipny. ſinnreicher Scherz. ſel, pointe d'eſprit; pointe ingénieuſe.

żart uczćiwy, łagodny. ein angenehmer Spaß. raillerie fine et délicate.

żarty ućieſzne. luſtiger Spaß. plaiſantes moqueries.

żart nieuczćiwy. grober, unanſtändiger Spaß. baſſe facetie; plaiſanterie bouffonne, fade, baſſe; ſcurilité, turlupinade.

żart uſzczypliwy. anzüglicher Scherz. ſanglante moquerie; raillerie piquante, ofenſante ou choquante.

żartem; żartuiąc. Scherzweiſe. par raillerie, en plaiſantant. § żarrem podczas więcey ſprawisz niźli prawdą.

z żartu, na żart. zum Spaß, aus Scherz. à rire, par raillerie, pour rire, pour plaiſanter. § na żart to uczynił.

bez żartu. ohne Spaß; im Ernſt. raillerie à part, ſérieuſement; tout de bon.

nie żarty to. das iſt kein Spaß. ce ne ſont pas des moquettes.

nie do żartu mi teraz. es iſt mir itzo nicht lächerlich. je n'ai point de ſujet à rire préſentement.

Żartki. flink, hurtig. agile, ſouple, léger, promt. § żartki chłopiec, ſkok.

Żartkość. Hurtigkeit, Behändigkeit. agilité, ſoupleſſe, légerté du corps. § żartkośćią ſtarł nieprzyiaćiela.

Żartobliwie, } *adv.* ſpaßhaftig. plaiſan-
Żartownie, } ment, d'une maniére plaiſante.

Żartobliwy. } ſpaßhaftig, ſcherzend. plai-
Żartowny. } ſant, enjoué, railleur, égaié, facetieux, burleſque, recréatif, divertiſſant; qui donne du plaiſir; qui fait rire.

Żartomowność. Scherz=Reden. plaiſanterie, galanterie dans le diſcours; badinage, *m.* badinerie, enjouëment; maniére de dire agréablement les choſes.

Żartomowny. der Spaß=Reden führet. qui dit des plaiſanteries, qui dit les choſes d'une maniére enjouée.

Żartownik. Scherzer, Spaß=Vogel. goguenard, plaiſant, celui qui fait le plaiſant.

żartownik głupi. einfältiger, grober Scherzer. turlupin; froid boufon; plaiſant inſipide.

Żartowność. Spaßhaftigkeit. enjouëment; maniére enjouée; fine et innocente raillerie; maniére, art de railler.

Żartuię. ſpaßen, ſcherzen. railler, plaiſanter avec; badiner, goguenarder. § żartować z kogo, z czego; żartuy oſtrożnie; żartuie on ale wie iako; nie chce mi ſię teraz żartować.

Zarwany. erbeutet, erwiſcht. atrapé, enlevé, emporté. § zarwany plon.

Zarwon, *adj. indec.* der Henker mag es holen. peſte ſoit de, la peſte ſoit de, peſte de. § zarwone nie wiem komu takie ſzczęśćie.

zarwo-

zarwona taka małpa, tak brzydka niewiasta. der Henker hole ein solches heßliches Weib. peste de la guénon.
Zaryczeć. *F. zaryczę, zaryknę.* anfangen zu brüllen. pousser un mugissement, commencer à mugir, à rugir. § zaryczał lew, woł.
Zaryknienie. das Brüllen. mugissement, rugissement.
Zarywam, *v. m. F. zarwę.* 1) anfangen zu reißen, zu schütteln. 2) erwischen; hurtig an die Seite schaffen, wegraffen, wegnehmen. 3) erschnappen; oben hin, nicht gründlich erlernen. 4) ergreifen als das Feuer ein Haus. 5) bekommen eine Krankheit. 1) tirer une fois par. 2) ôter, ravir, enlever, entrainer, emporter, atraper. 3) tâter, afleurer une science, la savoir légerement, aprendre qu. ch. à la volée. 4) prendre, ateindre comme le feu une maison. 5) gagner, contracter une maladie. § 1) zarwała mu za to wąsow. 2) zarwać siano za pogody; zarwano plonu; zarwał kilka talerow. 3) zarwał łaciny, prawa, lekarskiey nauki. 4) ogień dom zarwał. 5) zarwać choroby, guzow.
zarwać się. einbrechen, einfallen. s'ébouler, s'écrouler, s'abatre, tomber en ruine. § dom, most się zarwał.
Zarzę, *rzył, rzył.* 1) schürren, Feuer anblasen. 2) aufbringen, verbittern, aufhetzen. 1) atiser, aviver, ratiser; alumer le feu, tisonner du feu. 2) aigrir, irriter. § 1) zarzyć ogień albo węgle. 2) zarzył go ten postępek niespodziany.
zarzyć się. eig. u. fig. sich entzünden. *prop. et fig.* s'enflamer. § zarzył się wrzod, gniew iego; łaskawy w sercu się zarzy zapał.
Zarzecze, das Ufer jenseit eines Flußes. le rivage qui est au delà d'un fleuve.
Zarzeczenie się. 1) das Verreden, Verschwören. 2) Absagung, Abschwörung eines Irrthums. 3) Verläugnung Gottes. 1) le renoncement à; voeu, promesse de s'abstenir de. 2) abjuration de quelque erreur. 3) reniement de Dieu.
Zarzeczony. 1) verredet. 2) abgeschworen. 3) verläugnet als Gott. 1) renoncé. 2) abjuré. 3) renié.
Zarzekam się, *v. m. F. zarzekę.* 1) sich verreden, sich verschwören. 2) verläugnen den Glauben. 3) abschwören einen Irrthum. 1) renoncer à; faire voeu, jurer de s'abstenir de. 2) renier sa foi, sa réligion. 3) abjurer une erreur. § 1) zarzekł się wina. 2) zarzekł się Boga, wiary. 3) zarzekł się herezyi.

*Zarzew, *f.* } glühende Kohlen. braise.
Zarzewie. } zarzewiem albo w zarzewiu piekę; w popiele pałaiące zarzewie.
Zarzezanie. } 1) das Zuspitzen eines Holzes. 2) das Abstechen, Abschneiden eines Thieres.
Zarznienie. }
Zarznięćie. } 1) action de faire pointu un morceau de bois. 2) action d'égorger.
zarznięćie. 1) Schnitt, geschnittene Wunde. 2) der Schnitt, beschnittener Rand eines Buchs. 1) coutilade, taillade avec un couteau. 1) tranche d'un livre. § 1) to zarznięćie prętko się zagoi. 2) zarznięćie księgi pozłocone.
zarzezanie drewna do wiązania; czop. Zapfen am Zimmer-Holz. tenon; bout d'une piéce de bois qui entre dans la mortaise.
Zarznięty. 1) geschnitten. 2) abgestochen, abgeschnitten. 1) blessé d'un couteau; coupé. 2) égorgé; à qui on a coupé la gorge. § 1) zarznięty palec obwinąć. 2) zarznięte gęsi skubać.
Zarzucam, *v. m. F. zarzucę.* 1) hinter etwas werfen. 2) weit hinwerfen, daß man es nicht finden kan, verwerfen. 3) werfen als einen Strick. 4) verwerfen, verlegen. 5) mit Erde zuwerfen, verschütten. 6) mit Kalk bewerfen, berappen. 7) vorwerfen, vorrücken. 8) einwenden, einwerfen. 9) den Grund legen. 10) beschwerlich fallen; beschweren. 1) jetter qu. ch. derriére une autre. 2) jetter une chose loin de soi qu'on ne sauroit trouver. 3) jetter comme une corde. 4) égarer une chose qu'on ne peut trouver. 5) remplir de terre, aplanir. 6) jetter du mortier; crépir, ravaler, couvrir de mortier. 7) jetter, plaquer au nez à qu; reprocher à qu. 8) objecter, oposer à une opinion; faire une objection sur. 9) jetter le fondement de. 10) faire de la peine; charger, embarasser, incommoder. § 1) nie zarzućisz kamieniem za ten mur. 2) zarzućił piłkę swoię. 3) zarzućić wołowi postronek na rogi, na szyię. 4) zarzućiłem ten list, znaleść go nię mogę. 5) zarzućić row. 6) zarzućić ścianę wapnem. 7) zarzućił mu nieszlachectwo; zarzuca mu iak wadę iaką, iak rzecz zelżywą. 8) na to mu ten zarzućił argument. 9) zarzućił fundament do budowania, do szczęścia iego. 10) zarzućił mię zawiłemi sprawami, rozwlekłym listem, ktorego mi się czytać nie chce.
zarzućić sieć. das Netz auswerfen. lâcher, jetter le filet.

zarzućić co komu wzaiemnie. einem etwas wieder vorwerfen. récriminer; reprocher réciproquement à qu; reprocher celui qui nous a reproché.

Zarzucanie, zarzucenie. 1) das Werfen hinter etwas, oder das Weitwerfen. 2) das Verlegen, Verschmeißen. 3) das Vorrücken. 1) l'action de jetter derriére une chose, ou de jetter loin; jet, coup de jet. 2) égarement d'une chose qu'on ne peut trouver. 3) reproche, *m.* l'action de reprocher. § 1) zarzucanie piłki. 2) zarzucenie czego. 3) zarzucenie komu zdradziectwa.

Zarzucenie sieci. das Auswerfen des Netzes Fische zu fangen. coup de filet pour prendre du poisson.

Zarzucony. 1) geworfen. 2) verworfen, verlegt. 3) zugeworfen mit Kalk. 4) zugeworfen mit Erde. 5) gelegt als ein Grund 6) vorgeworfen, vorgerückt. 7) eingeworfen, eingewendet. 1) jetté. 2) égaré, adiré, qu'on ne peut trouver. 3) crépi, ravalé; couvert de mortier. 4) rempli de terre. 5) jetté, comme un fondement. 6) reproché. 7) objecté, oposé. § 1) iuż stryczek na szyię zarzucony. 2) zarzuconey znaleść nie mogę rzeczy. 3) ściana wapnem zarzucona. 4) doł, row zarzucony. 5) na zarzuconych od ciebie fundamentach dalsze szczęście moie prowadzę. 6) wszystkie zarzucone spełzły obwinienia. 7) na zarzuconą trudność tak odpowiadam.

Sieć zarzucona. ausgeworfener Fischer-Netz. un filet de pécheur jetté dans l'eau.

Zarzut. 1) Vorwurf, Vorruck. 2) Einwurf, Einrede. 1) reproche, *m.* blâme objecté. 2) objection, instance. § 1) nieznośny to dla mnie zarzut. 2) tu się ten czyni zarzut.

Zarzut wzaiemny, oddany. ein Gegen-Vorwurf. récrimination; reproche mutuël.

Zarzutki, *plur.* verworfne, verlegte Sachen. des choses égarées, qu'on ne peut trouver.

w zarzutki to poszło. dieses ist ins Vergeßen gekommen. cela est tombé en oubli, en main morte, cela est en oubli.

Zarzutno, *adv.* zum Vorwurf. avec reproche.

zarzutno mu to iest. das gereicht ihm zum Vorwurf. cela lui fait un reproche.

Zarzutny. 1) verweislich, strafbar. 2) verwerflich, das zu verwerfen, zu verachten ist. 3) das sich leicht verlieret, leicht von Handen kommt. 1) reprochable, blâmâble. 2) méprisable, rejettable, qui mérite d'étre rejetté. 3) qui se peut perdre, qui se peut égarer aisément. § 1) zarzutny to uczynek. 2) ziemskie rzeczy są zarzutne, niebieskie niezarzutne. 3) zarzutne to barzo są rzeczy.

zarzutne książeczki, skrypta. kleine gedruckte Schriften, die sich leicht verlieren. brochures, *f. plur.* piéces volantes.

Zarzyczka ziele, (*caryophilata*) Benedicten-Wurz. benoite, galliot, ressize.

Zarzynam, *v. m. F. zarznę.* 1) anfangen zu schneiden, einen Schnitt machen. 2) abschneiden, abstechen ein Thier. 3) mit dem Pflugeisen wegnehmen. 4) an sich haben, an sich nehmen. 1) commencer d'entamer avec un couteau; inciser, couper, tailler un peu. 2) égorger; couper la gorge à un animal. 3) prendre, ôter, enlever un peu de qu. ch. en labourant. 4) sentir qu; avoir quelques airs, quelques maniéres de. § 1) zarzniy tu nożem. 2) zarznąć kurę, gęś. 3) chłop aby nie zarzynał drogi, miedzy orząc. 4) zarzyna Włoskich obyczaiow.

zarzynać pańskiego. einen großen Herrn vorstellen wollen. trancher du grand, du grand Seigneur.

zarznąć się. sich schneiden. se couper, se blesser avec un couteau. § zarzniesz się brzytwą.

zarznął się (sobie) w palec. er hat sich in den Finger geschnitten. il s'est coupé au doigt.

Zarzysty. glüend. alumé, vif, plein de feu, ardent. § zarzyste węgle, zarzysta głownia.

Zaś, *adv.* 1) aber. 2) aber doch, vielleicht. 3) hinwiederum, wieder, dagegen. 1) mais. 2) mais pourtant, peut-être. 3) au contraire; tour à tour, à son tour. § 1) ty bogaty ia zaś ubogi; on zaś pobiegł. 2) zaś dźiśiay się uspokoi. 3) on zaś na to rzekł.

trzeba zaś aby to tak było. es ist aber nöthig, daß es so seyn möchte. or il faut que cela soit ainsi.

Zasacka. *vid.* Zasadzka.

Zasad. Meßk. ein Sinus. *Géom.* sinus.

Zasadnik. *vid.* Zasadzca.

Zasadzam, *v. m. F. zasadzę.* 1) legen, setzen, besetzen. 2) besetzen, vollpflanzen. 3) besetzen eine Würde. 4) besteigen, in Besitz nehmen ein Amt. 5) niedersetzen ein Gericht. 6) auf etwas gründen, fest setzen. 1) mettre, poser, placer. 2) planter beaucoup de; couvrir d'arbres. 3) remplir une charge avec quel-

quelqu'un. 4) prendre possession d'une charge. 5) établir, constituër, asseoir un jugement. 6) fonder, faire fond sur. § 1) zasadził miny koło miasta, hufce po krzewinach; zasadźić fortecę osadą. 2) zasadźił pole winem, drzewami 3) zasadźił nim ten urząd. 4) br.t twoy ten urząd zasadźił. 5) zasadzono komisyą, Sądy. 6) wszelkie dobro w cnoćie zasadza; nie na listach istotę serca statecznego, ale na prawdźiwym skłonnośći i rzetelnośći zasadzać trzeba poznaniu; nie na słowa ale na prawdźie rzeczy zasadzay; na tym wszystkie swoie zasadźił starania, nadźieie.

zasadźić kim mieysce czyie. einem einen nachordnen, einen Substituten setzen, geben. mettre un substitut à qu; substituër qu. à qu.

zasadźić się. 1) sich hinstellen zu lauren; einem aufpaßen, auflauren. 2) auf etwas bestehen, dabey bleiben. 3) sich auf etwas steifen, gründen. 1) se mettre au guet; guêter au passage; se mettre en embuscade; faire le guet. 2) persister, demeurer ferme dans; s'obstiner, s'opiniâtrer. 3) se faire fort de; se fonder, faire fonds, s'apuier, faire état sur; se piquer de. § 1) hufce się po krzewinach zasadźiły; zasadźił się na niego, aby go przydybał. 2) zasadźił się na zgubę moię, na to przedśięwźięcie. 3) zasadza się na prawdźie, ne łasce iego.

pies się zasadźił na zaiąca. der Hund lauret auf den Hasen, um ihn zu freßen. le chien guête le liévre pour le dévorer.

Zasadzca, zasadnik. Nachsteller, Laurer. guêteur, celui qui fait le guet, qui tend des piéges; qui dresse des embuches.

zasadzca pies. Jagd-Hund der einem Hasenauflauret, ihn zu freßen. querelleur, chien pilard qui guête un liévre pour le dévorer. § zasadzca obłow bierze myśliwcowi i ućiechę ziadaiąc zaiąca.

Zasadzanie, zasadzenie. 1) Besetzung. 2) Besetzung eines Amtes. 3) Niedersetzung eines Gerichts. 1) l'action de mettre, de poser, de planter. 2) action de remplir une charge; remplacement. 3) établissement d'un Jugement.

zasadzenie na czyim mieyscu Nachordnung, Substitution. substitution.

zasadzenie się. 1) das Lauren, Aufpassen. 2) Beharrung. 1) l'action de guêter; soins qu'on a pour surprendre qu. 2) opiniâtreté, action de celui qui persiste dans.

zasadzanie się psa. das Lauren eines Hundes um den Hasen heimlich zu fressen. le guet d'un chien pour dévorer le liévre.

Zasadzka. 1) Nachstellung. 2) Hinterhalt im Kriege. 1) embûche, piége, *m.* 2) embuscade; des gens qui se cachent pour surprendre. § 1) tey przewrotney zasadzki nie uydźie. 2) napadł, napędźił się na zasadzkę.

Zasadzony. 1) ausgestellt zum Lauren. 2) niedergesetzt, geordnet. 3) in ein Amt gesetzt. 1) mis au guet. 2) établi, constitué. 2) pourvû d'un emploi § 1) zasadzony na ćiebie śpieg. 2) na te sądy zasadzeni bydź maią duchowni i świeccy w rowney liczbie. 3) zasadzony na wysokim urzędźie.

zasadzony na czyie mieysce. ein Substitut. un substitut.

Zaśćie. *vid.* Zayśćie.

Zaschły. 1) eingetrucknet. 2) dürre, ausgedrucknet. 1) deséché. 2) seché, durci au feu. § 1) zaschła rzeka.

zaschły kiy, laska. ein dürrer Stock. bâton durci.

Zaschnąć. *vid.* Zasycham.

Zaschnienie. Eintrocknung. deséchement.

Zasep. *vid.* Zamieć.

** Zasępiam, *v. m. F. zasępię.* 1) trübe, wolckicht machen. 2) stören eine Freude. 1) troubler, obscurcir; couvrir de nüages. 2) troubler, interrompre le plaisir, la joie de qu. § 1) mgły zasępiły pogodę. 2) ta wiadomość wesele zasępiła.

zasępić czoło, zasępić się. die Stirne runzeln, rümpfen; ein sauer Gesicht machen. rider le front; faire une mine fâcheuse; se rider; faire une mine rechignée; froncer le fourcil.

Zasępienie czoła. das Runzeln der Stirne; das Sauer-Sehen. refroignement; action de rider le front.

Zasępiony. der die Stirne runzelt; verdrüßlich. réchigné, refrogné, chagrin et de mauvaise humeur. § czoło zasępione; twarz zasępiona.

Zaśiadam, *v. m. F. zaśiądę.* 1) sich setzen, sich niederlassen, Platz nehmen. 2) einen Platz einnehmen, anfüllen. 3) *fig.* wohnen, seinen Sitz haben. 4) über etwas sitzen; nachsinnen. 1) s'asseoir; prendre place, se mettre dans une place. 2) ocuper, remplir une place. 3) *fig.* résider, gouverner; tenir son siege en qu. 4) s'apliquer assidûment, songer à. § 1) gośćie za stoł, do stołu zaśiadaią; iuż

iuż do rady; zaśiadła teraz rada. 2) ta zaraza wszystkie zaśiadła ciało. 3) zaśiadła w nim cnota. 4) snadno śię tego domaca, kto na tym chce zaśieść.

zaśiadać mieysce. 1) die Oberhand vor einem nehmen, sich obenan setzen. 2) eines Stelle vertreten, einen vorstellen. 1) prendre la préséance, le pas devant qu. 2) tenir lieu; faire, éxercer la fonction, remplir la place de qu; représenter qu. § 1) zaśiadł mu mieysce. 2) krolowie Boskie mieysce na ziemi zaśiadaią.

ptacy iayka zaśiadaią. die Vögel brüten, sitzen auf den Eyern. les oiseaux couvent, sont assidûment sur les oeufs.

zaśiadł mu wrzod gębę. 1) ein Geschwür hat ihm den Mund eingenommen, er hat ein Geschwür im Maul. 2) sein Maul ist ihm zugefroren, er redet wenig. 1) une apustume ocupe, remplit sa bouche; il a une apustume dans la bouche. 2) il est estropié de langue; il parle peu; il a le bec gelé.

zaśiadam śię, F. zaśiedzę. 1) lange sitzen. 2) sich müde sitzen, sich versitzen. 1) se tenir long tems assis; tenir, faire une longue séance. 2) s'ennuier d'étre plus long tems assis.

Zaśiadanie, zaśiedzenie. 1) die Einnehmung eines Platzes zum Sitzen. 2) Sitzung, Versammlung eines Raths. 1) l'action de prendre place pour s'asseoir. 2) séance des gens assemblez pour délibérer. § 1) podczas zaśiadania do stołu inśi przybyli gośćie. 2) zaśiadanie Senatu; zaśiadanie do rady; dopiero na drugim zaśiedzeniu stanął dekret.

Zaśianie. das Besäen. l'action d'ensemencer.

Zaśiany. besäet, eingesäet. ensemencé.

zaśiane pola. besäete Felder. gagnage, *m.* terres labourées et ensemencées.

*Zaśie, *adv. vid.* Zaś.

*Zaśię, *conj.* 1) wieder, zurück. 2) doch, dennoch. 1) *cette conjonction exprime la particule françoise* re. 2) pourtant. § 1) day zaśię (nazad) książkę; pieniędzy od niego zaśię dostać nie mogę. 2) obiecałeś a zaśię (iednak, przećię) nie czynisz.

* *zaśię, nazad wźiąć.* wiedernehmen. reprendre.

* *zaśię dać, wroćić.* zurückgeben. rendre.

Zaśię, *interj.* laß es seyn, rühre es nicht an. n'y touchez pas.

zaśię pśie. fort mit dir Hund. chu, chu, chien; soin d'ici chien.

Zaśiedźiały. der sich versessen hat. qui est las d'étre plus assis.

zaśiedźiały poddany. ein Dorf-Unterthan. païsan mortaillable d'un village.

Zaśiedzenie. *vid.* Zaśiadanie.

Zaśiedźieć śię. *vid. zaśiadam śię. F. zaśiedzę śię.*

Zaśięgam, *v. m. F. zaśięgnę.* 1) langen nach etwas. 2) einholen, suchen als Bericht, Nachricht. 3) herbeyschaffen, herzuziehen; bekommen, erhalten. 4) einem angehen, mit einem verwandt seyn. 1) étendre la main pour prendre, porter la main pour ateindre. 2) prendre langue; chercher avis de qu; aprendre des nouvelles de; s'enquerir, s'informer. 3) atirer, faire venir, recevoir; obtenir, se procurer, avoir, gagner. 4) toucher qu; étre parent de qu; apartenir de parenté à qu. § 1) zaśięgniy za zwierćiadło po szczotkę. 2) zaśiągnął ięzyka o liczbie woyska; zaśiągł informacyi krolewskiey, nowiny, wiadomośći. 3) skoro zaśiągł woysko, pośiłek; zaśięgać towarow z cudzych kraiow; rozumu za laty zaśiągszy statkuie. 4) zaśięga mię powinowactwem w trzećim stopniu.

zaśięgać kogo żyćiem. mit einem zu gleicher Zeit leben. vivre du même tems qu'un autre; étre contemporain.

zaśięgać kogo znaiomośćią. mit einem bekannt seyn. avoir connoissance avec quelqu'un.

zaśięgać kogo przyiaźnią. mit einem in Freundschaft leben. vivre en amitié avec qu.

Zaśiew. *vid.* Zaśiewek.

Zaśiewca, śiewca. ein Säemann. semeur.

Zaśiewam co, *v. m. F. zaśieię.* säen, besäen. ensemencer un champ. § zaśiał zagony grochem.

Zaśiewek, *g. zaśiewku*, zaśiew. 1) Saat, Einsaat. 2) *fig.* Zunder, Saamen. 1) semaille; grain ou graine qu'on a semée. 2) *fig.* semence, sujet, préniére cause, source, racine. § 1) iuż wzedł zaśiewek, zaśiane zboże weszło. 2) zaśiewek buntu, woyny, nieprzyiaźni; dźieći tę chorobę w zaśiewek od rodźicow biorą.

Zaśiężenie. Erlangung, Erreichung. obtention; l'action d'ateindre, d'obtenir, de recevoir. § pieniędzy nie żałuie na zaśiężenie specyałow z cudzych kraiow, taiemnych wiadomośći.

Zaśiężony. erreicht, erlangt. obtenu, receu.

Zaśi-

Zaśiwieć, *F. zaśiwieię.* graue Haare bekommen. devenir blanc; grisonner, blanchir.

Zaſkakiwanie. niederträchtige Schmäucheley, Gunst-Erwerbung. valetage, *m.* baſſe flaterie, action de naqueter, de valeter. § godni urzędow nie utrzymuią ale w zaſkakiwaniu fortelnieyśi.

Zaſkakiwam, *v. m. F. zaskoczę.* 1) ei-
Zaſkakuię, nem entgegen ſpringen. 2) einem vorkommen. 3) einem auſſpringen, ums Maul gehen; eines Gunst zu erwerben ſuchen. 4) etwas abwenden; einer Sache vorkommen, vorbeugen. 5) nach etwas ſtreben, sein Abſehen auf etwas richten. 1) aller en ſautant au devant de qu. 2) prévenir qu; obtenir plûtôt qu'un autre. 3) faire le pié de gruë à qu; valeter, naqueter, faire ſa cour à qu; tâcher de gagner l'afection de qu; courtiſer qu. 4) aller au devant d'un mal; obvier, couper le chemin à; détourner, empêcher, parer, éloigner, éviter qu. ch. 5) ambitionner, mugueter, tâcher d'avoir, briguer qu. ch; aſpirer à. § 1) zaſkakuie mu od radośći. 2) zaſkoczył mu od tego urzędu. 3) zaſkakuie mu przy każdey okazyi. 4) zawczaſu złemu zaſkoczyć trzeba. 5) zaſkakuie koło, do tego urzędu.

zaskakowat mu od ſpaśi, w drogę. er ſuchte ſeine Abſicht zu hintertreiben. il a pris à tâche de renverſer ſon deſſein.

zaskoczył mu w drogę, od ſpaśi. er hat ihm das Concept verrückt, ſeine Abſicht hintertrieben. il a renverſé, détruit ſon deſſein.

Zaſkoczenie złemu. Vorbeugung, Abwendung. empêchement, éloignement d'un mal.

Zaſklepić. 1) zuwölben. 2) candiren, mit Zucker beziehen. 3) mit Eis bedecken. 1) fermer avec une voute 2) glacer, encrouter, révetir avec du ſucre. 3) couvrir avec de la glace; faire glacer. § 1) zaſklepić kośćioł. 2) zaſklepić co w cukrze. **3) poki źima wody lodami nie zaſklepi.

zasklepić śię. ſich candiren. ſe candir. § ieſzcze śię owoc w cukrze nie zaſklepił.

Zaſkornica. eine Beule hinter der Haut. bube qui eſt entre chair et peau.

Zaſkorny. zwiſchen Haut und Fleiſch. ſubcutané; qui eſt entre cuir et chair.

Zaſkwarzenie. das Begießen mit heißem Fett. infuſion, l'action de verſer deſſus de la graiſſe fonduë. § ſadło koz dźikich do zaſkwarzenia koniom ſadna pomocne.

Zaſkwarzyć co, *F. zaskwarzę.* mit heißem Fett begießen. verſer deſſus de la graiſſe fonduë.

Zaſkwieram komu, *v. m. F. zaskwierzę.* zuſetzen, quälen. faire de la peine à; tourmenter, fatiguer.

Zasłaniam, *v. m. F. zasłonię.* 1) vorziehen eine Decke. 2) etwas vorhalten; mit etwas bedecken. 3) im Lichten ſtehen; vortreten. 4) beſchützen, beſchirmen für etwas. 5) Kriegsbauk. bedecken, beſtreichen. 1) tendre, mettre au devant; couvrir avec un voile. 2) mettre devant ou ſur; couvrir une choſe pour qu'on ne la voie pas, pour empêcher de la voir. 3) boucher la vuë; faire ombre, ôter, empêcher le jour à qu. 4) défendre, garantir qu. de; couvrir qu. de; mettre qu. à couvert de; protéger qu. de. 5) *Fortif.* couvrir, défendre. § 1) zasłonić obraz zasłoną, twarz kwefem, śiatką, 2) zasłonił mu ręką, aby podpiſu nie czytał. 3) nie zasłaniay mu przy robоćie. 4) zasłonił mię od kiia, od iego niełaſki; pańſką twoią mię zasłaniaſz obroną. 5) kaſztel miaſto od nieprzyiaćiela zasłania i broni wſzyſtek trakt do niego należący.

zasłaniać kogo od słońca. einen vor der Sonne bewahren. défendre qu. du ſoleil.

zasłonić śię. 1) vor ſich halten, ſich zu beſchützen, oder nicht geſehen zu werden. 2) ſich mit etwas ſchützen; vorſchützen, ſich entſchuldigen. 1) ſe couvrir de; mettre qu. ch. devant ſoi pour ſe défendre, pour ſe cacher. 2) prétexter qu. ch; ſe ſervir du prétexte de; s'excuſer ſur. § 1) zasłoniła śię chuſtką; zasłonił śię tarczą od razu; zasłaniać śię od słońca, od ognia. 2) ſzkoda śię zasłaniać, kiedy rzecz ieſt oczywiſta; zasłania śię kuſlem, piiańſtwem, ſtarośćią.

Zasłanianie, zasłonienie. das Verdecken. l'action de tendre qu. ch. au devant, de voiler.

Zasłanie. Abordnung in entfernete Länder; Verſchickung, Verſendung. envoi d'une perſonne dans un païs éloigné. § zasłanie posła w ſprawie iakiey.

zasłanie kogo na wygnanie. Abſchickung ins Elend; Verweiſung. déportation, banniſſement.

Zasłany. 1) weit, abgeordnet, abgeſchickt. 2) geſchickt in ein entferntes Land. 1) delegué, députė, envoié fort loin. 2) envoié dans un païs éloigné. § 1) ſekretarz

kretarz do Porty zasłany. 2) zasłany do Syberzu na wygnanie.

Zaślepiam, *v. m. F. zaślepię.* verblenden, den Verstand verfinstern. éblouïr, aveugler; surprendre l'esprit par de fausses raisons. § zaślepił go, iego rozum.

zaślepić się. sich selbst verblenden. s'aveugler, s'éblouïr. § zaślepił się w błędzie.

Zaślepienie. Verblendung, Blindheit. aveuglemenr, éblouïssement.

Zaślepiony. verblendet. aveuglé, ébloui.

Zasłona. 1) Decke, Vorhang. 2) Nonnen-Schleyer, oder sonsten ein Tuch das Gesicht zu bedecken. 3) *fig.* Decke, Finsterniß. 4) Blendwerk, Schein. 5) Schutz, Schirm. 6) Kriegsbauk. Blendung, Verdeckung, hinter welcher man sicher ist. 7) Kriegsbauk. Curtine, Mittel-Wall. 1) voile, *m.* rideau; tout ce qui empêche qu'on ne voie. 2) le voile dont se couvre une Réligieuse ou une autre personne le visage. 3) *fig.* voile, *m.* bandeau; ténébres, *f. plur.* obscurité; couverture, envelope; ce qui cache ce qu'on doit voir. 4) voile, *m.* prétexte specieux, couleur, *f.* ombre, *m.* 5) protection, défense. 6) *Fortif.* rideau; les chandeliers ou les blindes pour couvrir les ouvriers. 7) *Fortif.* la courtine. § 1) zasłona na komedyach; za zasłoną siedzi; zasłona obrazu, tablice, okna; oczu zasłoną są powieki. 2) zasłona mniszek. 3) zdeym z błędnego rozumu zasłonę; odiąłem mu zasłonę mniemania. 4) interesom swoim dawał pospolitego dobra pozorne zasłony; zachodzący miedzy twoim a moim interes obłudną z oczu zdeymie zasłonę. 5) pod zasłoną i obroną herbowney twoiey tarczy, tak wielowładney ręki.

zasłona we drzwiach dla wiatru; portyera. Thür-Vorhang. avant-huis, portiére.

zasłona od ognia. Feuer-Schirm; Heerd-Schirm. écran; couvre-feu qu'on met devant le feu.

zasłona od słońca; ćiennik. Sonnen-Schirm. parasol, dont on se défend du soleil.

zasłona od deszczu. Regen-Schirm. parapluïe, parasol.

zasłona od świece. Licht-Schirm. écran à pié; écran aux chandelles.

zasłona. / Zasłonienie. das Verdecken, Verhängen; Verdeckung. l'action de tendre au devant, de voiler.

Zasłoniony. 1) verdeckt, vorgehangen. 2) beschirmet. 1) étendu au devant; voilé, couvert d'un voile. 2) protegé, garanti, défendu.

Zasługa. 1) Verdienst, gute That. 2) Sold, Löhnung der Soldaten. 1) le mérite; action qui mérite recompense. 2) solde; prêt, gage, *m.* apointement qu'on donne aux gens de guerre. § 1) osobliwa to będzie przed Panem Bogiem zasługa; odważnemi w boiu i pokoiu iaśnieie zasługami; wielkie ma zasługi. 2) żaden woyskowy potrącić sobie nie ma w zasługi pieniędzy podatkowych; zasługi żołnierz bierze; zasługi dawać płaćić.

Zasługuię, *v. m. F. zasłużę.* verdienen Strafe oder Belohnung; wehrt seyn gutes oder böses. mériter punition ou recompense; recevoir la recompense de son travail; étre digne de bien ou de mal. § zasłużył tę godność, tę karę; zasłużysz tym na karę; zasłużył sobie chęć i życzliwość wszystkich.

źle się komu zasłużyć. einem einen schlechten Gefallen erweisen. desobliger, desservir qu; faire un mauvais ofice à qu.

Zasłużenie czego. das Verdienen. l'action de mériter. § zasłużenie kary, nagrody.

Zasłużony. 1) wohlverdient. 2) verdient. 1) méritant; qui a des mérites, qui a bien servi; qui a mérité qu. ch; qui est digne de. 2) mérité; ce qu'on a mérité. § 1) zasłużony człowiek, sługa, żołnierz. 2) zasłużona kara.

zasłużone; wysługa. verdienter Lohn, Verdienst. gain, recompense, salaire, *m.*

Zasłychnąć, *F. zasłychnę.* / Zasłyszeć, *F. zasłyszę.* Wind von etwas bekommen; erschnappen; von einer Sache ein wenig hören. entr'ouïr, entendre dire qu. ch. de; avoir le vent de. § zasłychnął nieco o zamysłach iego; zasłyszawszy to uiechał.

Zasmakować, *F. zasmakuię.* 1) einen Geschmack an etwas finden, haben. 2) schmecken, angenehm seyn. 1) goûter, trouver une chose à son goût; prendre plaisir à. 2) étre au goût de qu. § 1) zasmakowali sobie tego. 2) zasmakowało mu to.

Zasmalam co, *v. m. F. zasmolę.* verpichen. poisser; enduire de poix; goudronner.

Zaśmiedźiały. verblichen, verschoßen. passé, décoloré, déteint, morne, délavé.

rdza zaśmiedźiały. verrostet, mit Rost bedecket. couvert de rouille; enrouillé.

Zaśmie-

Zaśmiedźieć, *F. zaśmiedźieie.* verbleichen, verschießen, den Glanz, die Farbe verlieren. se ternir, se passer, se déteindre.

rdzą zaśmiedźieć. verrosten. s'enrouiller.

Zaśmierdźieć, *F. zasmierdźieię.* stinkend werden; zu stinken anfangen. s'empüantir, commencer à sentir mauvais. § aby mięso nie zaśmierdźiało.

Zasmradzam, *v. m. F. zasmrodzę.* einen Gestank machen; stänkern. empester, empüantir, infecter, remplir de püanteur.

Zasmucam, *v. m. F. zasmucę.* betrüben. atrister, afliger. § matkę swoię tym (na tym) zasmućił.

zasmućić śię. sich betrüben. s'afliger, s'atrister.

Zasmucenie. Betrübung. afliction.

Zasmucony. betrübt. atristé, afligé.

Zasnąć, *F. zasnę.* 1) einschlafen. 2) absterben wie ein Fisch. 1) s'endormir, s'assoupir; étre pris du sommeil. 2) mourir comme un poisson. § 1) zasnąć nie może. 2) ryba zasnęła.

Zaśniad, płod niedonoszony, niedoszły. Mutter-Kalb, Mond-Kalb, Mutter-Gewächs, das in Mutter-Leibe zu entstehen pfleget. môle; masse de chair informe qui s'engendre quelque fois dans le ventre d'une femme.

Zasolonka. Lacken-Fleisch, Peckel-Fleisch. du salé, de la saline, chair salée.

Zaspa. *vid.* Zamieć.

Zaspać. *vid.* Zasypiam.

Zaspane oczy. verschlafene Augen. des yeux encore pleins de sommeil.

zaspane ma oczy. er ist noch ganz schlaftrunken. il est étourdi comme le prémier coup de matines.

Zaśpiewać, *F. zaśpiewam.* eins singen. se mettre à chanter.

Zasromać, *F. zasromam.* beschämen. faire honte à qu; couvrir de honte.

zasromać śię. sich schämen. rougir, avoir honte.

Zastaię, zastawam, *v. m. F. zastanę.* 1) antreffen. 2) beschleichen, antreffen, darzukommen. 1) rencontrer, trouver. 2) surprendre, atraper; survenir; venir sur les entrefaites et pendant que d'autres font qu. ch. § 1) zastałem go na, przy robоćie; list twoy śiostrę zastał; zastał go u stołu; zastałem tę książkę u niego. 2) zastał mię deszcz, śnieg na drodze; zastał go u żony.

Zastalam co, *v. m. F. zastalę.* 1) verstählern. 2) verhärten. 3) stärken. 1) acerer. 2) endurcir. 3) fortifier, rafermir, relever.

Zastanawiam, *v. m. F. zastanowię.* 1) hemmen, aufhalten. 2) Heilk. stillen, hemmen eine Krankheit. 1) arrêter, faire demeurer, reprimer, retenir, contenir. 2) arrêter un mal; empêcher le progrès d'une maladie; couper chemin à une maladie. § 1) zastanowił bieg iego, wodę. 2) zastanowić biegunkę, febrę.

zastanowić krew. das Blut stillen. étancher, arrêter le sang.

zastanowić śię. 1) stehen bleiben im Gehen. 2) stehen bleiben, sich stämmen. 3) Halte machen auf einem Zug. 4) stecken bleiben in der Rede. 1) s'arrêter, demeurer là; cesser d'aller, n'aller plus loin. 2) s'arrêter, ne point couler, s'engorger. 3) faire alte dans une marche. 4) s'arrêter, demeurer au filet; demeurer tout court lors qu'on parle. § 1) zastanowił śię przede mną na drodze; zastanowiły śię konie; zastanowił śię zegar. 2) zastanowiła śię woda w rurze. 3) zastanowiło śię woysko. 4) zastanowić śię w mowie.

Zastanowićiel. Aufhalter, Hemmer. celui qui arrête, qui fait demeurer.

Zastanowienie czego. Aufhaltung, Anhaltung, Stillung. arrêt; l'action d'arrêter, de retenir. § zastanowienie zaiadłośći pospolstwa; lekarstwo na zastanowienie biegunki, febry.

zastanowienie krwie. Stillung des Bluts. étanchement du sang.

zastanowienie śię. das Stillstehen. l'action de s'arrêter.

Zastanowiony. aufgehalten, gehemmt. arrété, reprimé, retenu.

Zastany. angetroffen. rencontré, trouvé sur, dans. § zastany na rebelii i wźięty.

Zastąpienie. 1) die Vortretung; das Darzwischentreten. 2) Vertretung, Beschirmung, Vermittelung. 1) interposition; la situation d'un corps entre deux autres. 2) interpositior, entremise. § 1) zaćmienie słońca pochodźi od zastąpienia księżyca miedzy źiemią a słońcem. 2) uwolniony za zastąpieniem łaski krolewskiey.

zastąpienie kogo u prawa; warunek. gerichtliche Vertretung, Gewähr-Leistung, Gewähr. éviction, garantie.

zastąpienie w drodze komu. die Vortretung auf dem Wege. l'action de se mettre devant qu. en chemin, de l'arrêter.

Zastarzały. 1) veraltet, alt, eingewurzelt. 2) der bey etwas alt, grau geworden ist. 3) alt, verlegen, abgekommen. 4) verjährt, durch die Verjährung erloschen. 1) invétéré, vieux, enraciné, qui dure

depuis

depuis long tems. 2) blanchi, vieux, qui a vieilli, qui est devenu vieux dans un métier, dans un emploi. 3) vieux, inusité, qui n'est pas plus de mise, qui est hors d'usage. 4) prescrit; sujet à prescription. § 1) zastarzała choroba, przyiaźń, nieprzyiaźń. 2) zastarzały w niecnocie, w tym rzemieśle. 3) zastarzały to zwyczay; zastarzałe słowo. 4) zastarzałe długi, zapisy te się rozumieć maią, ktorym dźieśięć lat minęło.

czynsz zastarzały. betagter, verfallner Zinß. échet.

zastarzałym czynić. veralten laßen. faire durer long tems; laisser suranner, laisser invéterer.

Zastarzeć się, F. *zastarzeię.* 1) veralten, einwurzeln. 2) vergessen werden. 3) verjähren, durch die Verjährung seine Kraft verlieren. 1) invéterer, s'enraciner, vieillir. 2) être dans l'oubli. 3) se prescrire, être sujet à la prescription. § 1) zabieżec niecnotom, chorobom trzeba, aby się nie zastarzały. 2) nie zastarzały się ieszcze zasługi twoie.

Zastarzałość. } die Veraltung, lange Dauer. longue durée.
Zastarzenie. }

zastarzenie choroby. Hartnäckigkeit einer alten Krankheit. opiniâtreté d'un mal invétéré.

Zastaw, } 1) das Versetzen, Verpfänden. 2) Hypothec auf ein unbewegliches Gut. 3) Pfand, Unterpfand, verpfändete Sache. 4) Geißel 5) Kriegsbauk. eine Brustwehre. 1) l'engagement; l'action de donner en gage. 2) hipotéque; afectation dont un fond est chargé. 3) gage, *m.* nantissement; ce qu'on donne pour la sureté du prêt. 4) un ôtage. 5) *Fortif.* parapet; une élevation sur le rempart. § 1) nie byłem przy zastawie tey rzeczy. 2) dał, zapisał dom, rolą w zastaw. 3) bez zastawu pożyczył mi pieniędzy; na zastaw mi pożyczył. 4) zastawą mieszkał u Turkow. 5) zastawa wału.
* Zastawa. }

z *zastawu wykupić, zastaw wykupić.* ein Pfand einlösen. dégager qu. ch; retirer une chose qui étoit en gage.

w *zastawie brać, na zastaw dać.* auf ein Pfand geben, borgen. donner, prêter sur gage; prendre en gage.

zastaw dać, w (na) zastaw dać. verpfänden; zum Pfand geben. donner pour nantissement; donner, mettre en gage; engager.

Zastawiam, v. m. F. *zastawię.* 1) versetzen, verrammeln; vorsetzen. 2) fallen laßen, vorthun, vorsetzen als ein Fall-Gatter. 3) ansetzen, zusetzen ans Feuer; übersetzen übers Feuer. 4) setzen, legen, stellen Netze; aufstellen. 5) besetzen, vollsetzen einen Ort mit etwas. 6) versetzen, verpfänden. 7) vorhalten ein Gewehr; einen Hieb von einem abwenden. 8) vertheidigen, beschützen. 1) barrer, barricader, fermer et mettre qu. ch. devant une porte fermée pour empêcher d'entrer. 2) mettre qu. ch. devant une ouverture; boucher, fermer; baisser, abattre, faire tomber comme une sarrasine dans une porte. 3) mettre au feu, sur le feu. 4) dresser, tendre des filets. 5) remplir de; mettre bien des choses sur. 6) engager, hipotéquer; mettre en gage; nantir, donner une chose à qu. pour assurance d'une dette. 7) mettre qu. ch. devant qu. pour le défendre d'un coup qu'on lui porte. 8) défendre, protéger, soutenir qu. contre qu. ch. § 1) zastawił drzwi beczkami, stołkami. 2) zastawić kratę, upust. 3) a zastawiłeś mięso, garnek, kocioł. 4) zastawić na kogo sidła, sieci, łapkę. 5) zastawiono pańsko stoły nakryte zwierzyną, rybami. 6) zastawił u mnie szatę, łancuch, dom, wieś w takiey sumie. 7) zastawił go laską od razu. 8) służył zdrowiem swoim krolewskie zastawiaiąc; zastawia piersi swoie mężnie za wiarę, za wolność Oyczyzny; swoią piersią zastawiał Oyczyzny całość, wolność i wiarę.

zastawić co na czym, w czym. für etwas eine Sache zum Pfande lassen. laisser une chose en gage pour qu. ch. § zastawił brewiarz na wino, na gorzałcę; wieś w posagu zastawił.

zastawić piec. den Ofen zumachen. fermer un poêle, un fourneau.

zastawić się. 1) vorhalten; einen Stoß oder Schlag abwenden, auffangen. 2) sich mit etwas entschuldigen; vorwenden, einwenden, vorschützen. 3) einem widerstehen, widerstreben, vor den Riß treten; vertheidigen, beschützen. 1) parer de qu. ch. un coup qu'on nous porte, faire parade de. 2) se servir du prétexte de; prendre prétexte de; prétexter qu. ch. s'excuser sur; oposer pour prétexte qu. ch. 3) s'oposer, resister à; se défendre contre; défendre, soutenir, protéger. § 1) zastawił się tarczą, ręką, kiiem od razu. 2) zastawia się bratem twoim. 3) zastawił mu się mężny Hetman; zastawiay się i opieray się mężnie przeciwko Turkom; piersiami swoiemi i fortuną iako murem się zastawiał;

zasta-

zastawiay się o prawdę (przy prawdźie) iako naylepiey możesz; zastawiał się za krola i wolność.

Zastawianie, zastawienie. 1) das Versetzen, Vorsetzen. 2) das Versetzen, Verpfänden. 3) Widerstand, Vertheidigung. 1) l'action de mettre qu. ch. devant une porte fermée pour défendre l'entrée. 2) engagement; l'action d'engager, de donner en gage. 3) oposition, défense, resistance. § 1) zastawienie drzwi stołem. 2) zastawianie rzeczy cudzych i swoich. 3) mocnym pierśi naszych zastawianiem całość oyczyzny utrzymaliśmy.

zastawianie śieći. das Aufstellen der Netze. tente; l'action de tendre des filets.

zastawienie się komu. Widerstand den man einem thut. resistance, oposition qu'on fait à qu.

zastawienie się za kogo. Fürbitte für einen. intercession, interposition pour qu.

zastawienie się przy czym. Handhabung, Behauptung, Beschützung. maintien, conservation, afermissement. § maią sposoby do zastawiania się przy wolnośći.

Zastawiony. 1) versetzt, verrammelt. 2) zugesetzt, übergesetzt als ein Topf. 3) aufgestellt als eine Falle. 4) versetzt, verpfändet. 1) barré, barricadé. 2) mis au ou sur le feu. 3) tendu, dressé comme un piége. 4) engagé, nanti, donné en gage. § 1) drzwi zastawione. 2) garnek, potrawa zastawiona. 3) zastawionych usżedł śieći. 4) zastawiony dom, zegarek,

stoł potrawami zastawiony. vid. *zastawny stoł.*

Zastawka. jedes Werkzeug, damit man den Lauf einer Maschine hemmet. chaque instrument qui sert à arrêter une machine dans son cours.

zastawka wiatrakowa. Hemm-Baum an der Wind-Mühle. bascule de moulin à vent. § zastawka wiatrakowa tamuie obrot skrzydeł i kamieni.

Zastawnik. 1) Versetzer, Verpfänder. 2) Pfänder-Verleiher; Inhaber des Pfandes. 1) celui qui donne en gage. 2) qui prend qu. ch. en gage; créancier hipotécaire; prêteur sur gage.

zastawnik stawu. ein Schutz-Brett. la bonde d'un étang.

Zastawny. 1) Pfand-, zum Pfand gehörig. 2) verpfändet, versetzet. 1) qui regarde une hipotèque, un gage; hipotècaire. 2) hipotèqué, engagé, nanti. § 1) sprawa zastawna. 2) zastawna, zastawiona maiętność.

prawa zastawne. die Lehn-Briefe, Lehn-Urkunde. lettres féodales, titres féodaux.

zastawny stoł. ein mit Speisen besetzter Tisch. une table rempli de mêts, de plats.

Zastęp. 1) Hülfe, Hülfs-Völker. 2) Kriegsbauk. die Brustwehre. 3) Kriegsbauk. ein Werk. 4) Kriegsbauk. Blendung, Schirm, hinter welchem die Arbeiter sicher arbeiten. 1) secours, troupes auxiliaires. 2) *Fortif.* parapet. 3) *Fortif.* un ouvrage, travail de fortification. 4) *Fortif.* les chandeliers, les blindes pour couvrir les ouvriers. § **1) zastępy, pośiłki przyiaćielskie; zastępem wodnym przybył. 2) zastęp wału; zastęp wyćieczny. 3) wystawić przedbramny zastęp. 4) za zastępami robotnicy kopią.

Pan zastępow, Bog zastępow. in der Bibel: Gott Zebaot; der Herr der Heer-Schaaren. *dans l'Ecriture:* Dieu; le Seigneur des armées.

Zastępca. 1) Vertreter, Beschützer, Rückenhalter. 2) Bürge. 3) Statthalter, der eines Stelle vertrit. 1) défendeur, protecteur, second, soutien; personne qui soutient, qui défend les interêts de qu. 2) garand, caution, *f.* répondant. 3) vicaire, lieutenant; qui représente qu; qui exerce en la place d'un autre.

zastępca na drodze. der einem den Weg vertrit. qui se présente, qui s'opose devant qu. pour l'empêcher d'avancer, d'aller son chemin.

zastępca w poiedynku. Secundant im Zweykampf. second, celui qui défend qu. dans un düel.

Zastępny; zastępuiący mieysce czyie. der eines Stelle vertrit. qui tient la place de qu; qui représente qu; qui éxerce la fonction de qu.

Zastępuię, *v. m. F. zastąpię.* 1) über etwas schreiten, treten. 2) Platz einnehmen. 3) einen vorstellen, eines Stelle vertreten. 4) für einen die Gewehr leisten, gut sagen. 5) einen vertreten, vertheidigen, beschützen. 6) schwanger werden. 1) passer par dessus une chose en marchant. 2) remplir, ocuper, couvrir, tenir une place. 3) tenir lieu de; tenir la place de; représenter qu. 4) garantir, cautionner qu; être garand, être caution pour. 5) défendre, soutenir, apuier, seconder, protéger qu. 6) concevoir; être enceinte de; commencer sa grossesse. § *1) zastąpić za krzak (przestąpić krzak) niski.

2) aby

2) aby te materye księgi i mieysca nie zastąpiły; iegoby poddani poł świata zastąpić mogli; darmo te rzeczy mieysce zastępuią; pochwały iego całą zastąpiły dedykacyą. 3) zastępuie kogo w panowaniu, w urzędźie; te dobra odebrane ludu zastępować maią ćiężary. 4) zastępować kogo w kontrakćie, w prawie. 5) zastąpił mię u krola; swoiemi pierśiami Oyczyznę zastąpił; nie zastąpisz ty mnie. 6) Doktorzy mowią, że nieboga zastąpiła.

mamże ia ćiebie grzbietem moim zastępować. soll ich denn für dich büßen, mit meiner Haut, mit meinem Buckel bezahlen. voulez vous que je paie de ma peau les fautes, les sotises que vous faites; dois-je porter vos péchez.

zastępuię komu w drodze; zastanawiam się przećiw komu. einem in den Weg treten, ihn nicht durchlaßen. se présenter devant qu. pour l'empêcher d'aller son chemin; se mettre devant le passage, se placer au milieu du chemin; embarasser qu. en chemin, le chemin à qu.

zastępować na drogach; rozbiiać po drogach. Straßen-Räuberey begehen, auf den Straßen auflauren. brigander; voler sur les grands chemins.

zastępuię komu mieysce. sich obenan setzen, sich über einen setzen. prendre le pas devant qu; prendre la place d'une personne.

koń zastąpił. das Pferd ist über den Stand-Baum, über den Seil-Strang getreten. le cheval s'est embarasse les jambes dans la barre, dans les traits.

Zastole, za stołem mieysce. Platz hinter dem Tisch. endroit entre une table et la muraille.

Zastrzał. 1) Bauk. Gegen-Pfeiler, Strebe-Pfeiler, Stütze. 2) Schuß, abgeschoßener Pfeil. 1) *Architec.* contrefort, épron, arc-boutant, apui, étançon. 2) trait, coup de flèche, d'arme à feu. § 1) zastrzał w budowaniu od spodku aż do wierzchu budynek trzyma. **2) zastrzały (postrzały) kupidynowe.

Zastrzałek, *g. a.* kleiner Strebe-Pfeiler. petit arc-boutant.

Zastrzelić, *F. zastrzelę.* todt schießen. tirer, tüer à coup d'arme à feu. § zastrzelić sarnę flintą, szrotem, strzałą.

Zasuwa. 1) großer Vorschieber. 2) Einschieber, Schieber-Laden. 1) grand verrou. 2) grand guichet pour fermer une ouverture.

Zasuwam, *v. m. F. zasunę.* 1) vorschieben, zuschieben. 2) vorziehen einen Vorhang. 1) faire couler pour fermer; pousser un verrou; verrouiller, barrer; fermer avec un verrou, avec une barre. 2) encourtiner; fermer d'un rideau. § 1) zasuń zaporkę. 2) nie zasunął firamek.

zasunąć śię firamkami. die Vorhänge vor sich zuziehen. s'encourtiner; tirer, mettre les rideaux devant soi.

Zasuwka. 1) Riegel, kleiner Riegel. 2) Vorschieber, Einschieber, Schieber, Schieb-Deckel. 1) verrou. 2) coulisse, guichet, petite planche qu'on fait couler dans les coulisses. § 1) zamknąć drzwi na zasuwkę. 2) zasuń, odsuń zasuwkę przed okienkiem; w te wyćięćia zasuwka śię wsuwa.

Zaświatowy. was hinter dieser Welt ist. qui demeure au delà de ce monde.

Zaświecam, *v. m. F. zaświecę.* 1) anzünden ein Licht. 2) einem leuchten. 3) erscheinen, anscheinen, kommen. 1) alumer une lumiére. 2) éclairer qu; conduire qu. avec une lumiére. 3) rire, paroitre, venir, arriver à. § 1) zaświec świecę. 2) zaświec mu do drzwi. 3) pogodna zaświećiła chwila; fortuna mu przed oczy zaświećiła.

zaświeca śię co. es wird helle; es wird Licht. il luit, il s'éclaircit; il devient clair; il commence à briller, à luire. § zaświećiło śię od błyskawicy, od świecy; księżyć śię zaświećił; gwiazdy śię zaświećiły.

Zaświećie, za światem mieysce. die Hinter-Welt; Ort hinter dieser Welt. espace au delà de ce monde.

Zaświtnąć, *F. zaświtnie.* Licht werden; grauen, anbrechen als der Tag. commencer à poindre, à faire jour, à éclorre. § zaświtnął dźień; iak zaświtnęło (zaświtło) odiechali.

Zaświtanie, zaświtnienie. Tages-Anbruch. la pointe, l'aube du jour. § pierwsze zaświtanie.

*Zaswoić sobie co, *F. zaswoię.* sich etwas zueignen. s'aproprier; s'atribuër une chose.

Zaswoienie. Anmaßung. l'action de s'aproprier une chose.

Zaswoiony. zugeeignet, angemaßt. atribué, apropriè.

Zasycham, *v. m. F. zaschnę.* eintrucknen. devenir sec, se durcir. § zaschnęły, zaschły beczki; kiy zasechł.

Zasyłam co, *v. m. F. zaślę.* weit wegschicken. envoier loin. § zasłano go de Syberzu.

Zasypiam.

Zasypiam, *v. m. F. zaśpię.* 1) einschlafen. 2) zu lange schlafen. 3) etwas verschlafen. 4) verschlafen, versäumen, nachlässig seyn. 1) s'endormir. 2) dormir trop long tems. 3) perdre qu. ch. en dormant; manquer à qu. ch, négliger qu. ch. pour avoir trop dormi. 4) négliger qu. ch; manquer de faire; s'endormir sur; n'avoir pas soin de. § * 1) ieszcze nie zaspał (zasnął) chory. 2) czemuś nie rychło przyszedł? zaspałem. 3) zaspał kazanie, lekcyą. 4) zasypiasz w usłudze przeciwko Panu; zaspałeś tę sprawę; pewnie tego nie zaśpię.

zaspać oczy. die Augen verschlafen; die Augen noch voll Schlaf haben. remplir les yeux du sommeil; avoir les yeux abatus par le sommeil.

Zasypowanie, zasypanie. das Ausfüllen eines Grabens. l'action de remplir un creux; remplissage, *m.* § zasypanie rowu gruzem, piaskiem.

Zasypuię co, *v. m. F. zasypię.* 1) ausfüllen, zuschütten, verschütten. 2) beschütten, bestreuen als mit Salz. 1) encombrer, remplir un creux de terre, de gravois. 2) jetter dessus, répandre sur qu. ch. beaucoup de; couvrir de. § 1) zasypać ten row trzeba. 2) zasyp to solą, pieprzem.

Zaszańc, szańc. eine Schanze. fort, redoute, retranchement.

Zaszczekać, *F. zaszczeknę.* anschlagen; einmahl bellen. commencer à aboier. § pies zaszczeknął, musi tam ktoś bydź.

Zaszczknąć, *F. zaszczknę.* 1) zu schlucksen anfangen; einmahl schlucksen. 2) stechen als ein Wurm. 1) commencer à hoqueter; hoqueter un coup. 2) piquer comme le ver. § 1) zaszczknąwszy skonał. 2) zaszczknął mię robak.

Zaszczycam, *v. m. F. zaszczycę.* vertheidigen, beschützen. défendre, proteger, apuier, soutenir. § zaszczycali go iednostaynemi siłami; to go zaszczycało.

zaszczycać się czym. sich auf etwas steifen. se faire fort, se piquer de.

Zaszczypek. *g. u.* Neckerey, Schererey. picoterie, petite querelle; petite ataque. § zaszczypkiem mu do tego dał okazyą.

Zaszczyt. 1) Schutz, Schirm. 2) Vorzug, Vorrecht. 3) Hülfs-Völker. 4) Hülfe. 5) Kriegsbauk. ein Werk. 6) Kriegsbauk. eine Brustwehr. 1) protection, défense; auspices, *m. plur.* 2) préference, avantage, *m.* prérogative. 3) troupes auxiliaires; secours. 4) secours, aide. 5) *Fortif.* un ouvrage. 6) *Fortif.* parapet. § 1) obrońca Oyczyzny i zaszczyt wiary; iesteś miłey Oyczyznie zaszczytem, ubogich obroną i zasłoną; na zaszczyt wolności i praw naszych; pod twoim zaszczytem ta książka Polskiemu się pokazuie światu. 2) zaszczyt to iego; w tym ma wielki zaszczyt. **3) zaszczyty, posiłki przyiacielskie przybyły. 4) dziękuie za zaszczyty przyiacielskie. 5) nieprzyiaciel ogromne sypie zaszczyty; zaszczyt przed bramą usypano. 6) zaszczyt wału; zaszczyt wycieczny.

Zaszkadzam komu w czym, *v. m. F. zaszkodzę.* schaden; Schaden, Nachtheil zufügen. faire tort; nuire, préjudicier à; endommager qu. ch.

nie zaszkodzi. es wird nicht schaden. il ne nuira pas.

Zaszkodzenie. Schaden, Nachtheil. tort, perte, dommage, *m.* préjudice, *m.* § zaszkodzenie na sławie i dobrym mieniu.

Zaszła, zaszło, *vid.* Zachodzę.

Zaszły. untergegangen als die Sonne. disparu sur l'horison, couché comme le soleil.

zaszły na rozumie. wahnwitzig, albern. fou, insensé, qui a un coup de hâche; qui n'a point de sens.

Zaszorowany piaskiem w wodzie. Versandung. l'action de s'assabler.

Zaszorowanie piaskiem. versandet. assablé; rempli de sable.

Zaszorować co piaskiem. mit Sand verschütten. assabler, remplir de sable.

zaszorować się piaskiem. versanden. s'assabler, se remplir de sable.

Zaszycie, zaszywanie. das Zunähen, Vernähen, Einnähen. l'action de reprendre avec l'éguille, de coudre dans qu. ch.

Zaszyty. 1) zugenäht. 2) vernäht, eingenäht. 1) cousu, racommodé. 2) cousu dans.

Zaszywam, *v. m. F. zaszyię.* 1) zunähen. 2) vernähen, einnähen in etwas. 1) racommoder, refaire, recoudre, reprendre ce qui est décousu ou déchiré. 2) coudre qu. ch. dans une autre. § 1) zaszyy dziurę. 2) zaszył towar w worze, w płotnie.

Zataczam, *v. m. F. zatoczę* 1) herbeywälzen. 2) zirkeln, abzirkeln, mit dem Zirkel eine Figur machen. 3) pflanzen, setzen, aufführen ein schweres Geschütz. 1) rouler, transporter en roulant. 2) tracer, faire une figure avec un compas. 3) pointer, dresser et mettre une piéce

piéce d'artillerie. § 1) zatocz tu, na to mieysce kamień. 2) zatocz cyrklem lunetę. 3) działa i moździerze zatoczono.

zatoczyć oboz. ein Lager aufschlagen. asseoir, dresser, mettre un camp. § zatoczono oboz pod miasto.

zatoczyć się torkeln, taumeln. trébucher, chanceler, tortiller, être prêt à tomber.

Zataić czego, *F. zataię.* verheelen, verstecken. céler, cacher, dérober.

Zataienie. Verheelung. cachement; l'action de cacher.

Zataiony. verheelt, versteckt. caché, célé.

zataiony miesiąc. Wappenk. zunehmender Mond zwischen den Stollen eines Hufeisens. *Blason.* un croissant entre les crampons d'un fer de cheval.

Zatapiam, *v. m. F. zatopię.* 1) ersaufen. 2) versenken, untertauchen, ins Wasser stürzen. 3) überschwemmen. 4) zuschmelzen; mit einer geschmolzenen Materie umgießen, vergießen. 1) néïer. 2) submerger, plonger, engloutir dans l'eau; faire aller dans le fond de l'eau. 3) inonder, couvrir d'eau. 4) renforcer, afermir avec une matiére fonduë, la répandre autour. § 1) zatopiono czarownicę. 2) zatopił skarb w sadzawce; zatop koniec rurki w wodźie. 3) ta rzeka zatapia lasy, wśi, łąki. 4) zatopić co łoiem, woskiem, ołowiem.

zatopił substancyą w brzuchu. er hat sein Vermögen verfressen. il a mangé tout son bien.

zatopić się. 1) sich ersäufen. 2) überschwemmet werden. 3) sich vertiefen in etwas; sich ergeben. 1) se néier. 2) être inondé. 3) s'ensevelir, s'abîmer dans; s'adonner à. § 1) z rozpaczy śię zatopił. 2) zatopiła śię wieś. 3) zatapia śię w rozmyślaniu, w myślach, w rozkoszach.

Zatarasować co, *F. zatarasuię.* verrammeln. barricader, barrer.

Zatarasowanie. Verrammlung. barricade.

Zatarasowany. verrammelt. barricadé, barré.

Zatarćie. *vid.* Zaćieranie.

Zatarga. 1) Zank, Händel. 2) Hinderniß. 1) querelle, prise, dispute, *m.* 2) empêchement. § 1) nic po tych zatargach; miałem z nim zatargę. 2) wielką w tym zatargę (przeszkodę) miałem.

Zatarty. verrieben, gleich gerieben. aplani par le moïen du frotement.

Zatchnąć śię, *F. zatchnę.* von Athem kommen, den Athem verlieren. perdre la respiration; ne pouvoir respirer, avoir la respiration étoufée.

Zatchnienie. schweres Athmen. perte d'haleine; dificulté de respirer.

Zatchniony der den Athem verlohren hat. qui a perdu la respiration.

Zatępiam co, *v. m. F. zatępię.* 1) stumpfen, stumpf machen. 2) dumm machen. 1) émousser, gâter la pointe ou le tranchant. 2) hébeter, émousser; rendre stupide. § 1) zatępiłeś moy noż. 2) takie wychowanie zatępia rozumy.

Zatępienie. 1) das Stumpfmachen. 2) das Dummmachen. 1) l'action d'émousser. 2) l'action de rendre stupide.

Zatępiony. 1) stumpf gemacht. 2) dumm gemacht. 1) émoussé. 2) hébeté, rendu stupide. § 1) śiekiera zatępiona. 2) zatępiony i zhukany umysł.

Zatężam, *v. m. F. zatężę.* steifen, steif machen. roidir, rendre ferme. § zatężać krochmalem chusty.

Zatkać. *vid.* Zatykam.

Zatkanie. 1) Zustopfung. 2) Heilk. Verstopfung. 1) bouchement; l'action de boucher. 2) *Médec.* opilation, obstruction. § 1) zatkanie dźiury. 2) zatkanie, zamulenie żył w ćiele.

Zatłaczam, *v. m. F. zatłoczę.* erdrücken. écraser; tüer en froissant. § mamka dźiećię zatłoczyła.

Zatłumiam, *v. m. F. zatłumię.* 1) dämpfen, ersticken. 2) stillen, besänftigen, vertreiben, schwächen. 3) unterschlagen, angreifen Geld. 1) domter, suprimer, reprimer. 2) apaiser, arrêter, chasser, adoucir, étoufer. 3) toucher, détourner, dérober, divertir les deniers de qu. § 1) zatłumił nieprzyiaćiela, swawolę pospolstwa. 2) wino żal, smętek zatłumia; zatłumić chorobę. 3) zatłumił pieniądze Rzeczypospolitey.

pijaństwo rozum zatłumia. die Trunkenheit schwächet den Verstand. l'ivrognerie afoiblit l'esprit, nuit à l'entendement.

Zatłumienie. Dämpfung. l'action d'arrêter, de reprimer. § stroy bobrowy na zatłumienie maćicy białymgłowom służy.

Zatłumiony. gedämpft, erstickt, erdruckt. domté, reprimé, étoufé, arrêté.

zatłumione pieniądze. untergeschlagenes Geld, Schwänzel-Pfennige. deniers détournez, l'argent diverti; grivelée.

Zatoczony. hinzugewälzt. roulé jusqu'à.

zatoczone działo. gepflanztes Geschütz. canon pointé, dressé.

zatoczony oboz. aufgeschlagnes Lager. camp assis, posé.

Zato-

Zatoczyć. *vid.* Zataczam.

Zatoczysto, *adv.* schneckenförmig, geringelt. tortueusement, spiralement, en forme de tendron de vigne; en rond.

Zatoczysty. schneckenförmig, gewunden, geschlungen, krumm. tortueux, tortillé, sinueux, qui va en tournant, qui a des détours, des sinuositez, des plis et replis.

linia zatoczysta. Meßk. eine Schnecken-Linie. *Géom.* ligne spirale.

Zatok, *g. u.* Krümme, Rolle; Büge, so Schlangen-Weise gehet. tortuosité, sinuosité, repli, tour, tortillement en ligne spirale. § zatoki po drogach zimie na śniegu; zatoki powrozowe, zatoki wężowe, wąż ogon zatokami ztąd i owąd kryie.

zatok morski; odnoga. ein Meer-Busen. golfe, *m.* sein de mer.

zatok rzeki, drogi. Krümme eines Flußes, eines Weges. tournoîment, courbure de fleuve, de chemin.

zatok zawoiu tureckiego. der weiße Bund um den türkischen Turban. sesse.

w zatoki zwiiać, składać. in Rollen, in die Runde über einander legen. lover; mettre en rond, en façon de cerceau.

zwiiać się w zatoki iako wąż. sich zusammen rollen wie eine Schlange. lover; se mettre en plusieurs plis comme un serpent.

Zatonąć, *F. zatonę.* 1) ersaufen, untergehen, untersinken. 2) überschwemmet, unter Wasser gesetzet werden. 3) fallen, stecken als in Schulden. 1) se néïer; couler à fond; être submergé. 2) être inondé. 3) *fig.* tomber, être tombé, s'ensevelir, s'abîmer dans, être néïé de. § 1) w Wiśle zatonął; okręt się łamał i zatonął. 2) zatonęły łąki, lasy. 3) zatonął w łakomstwie, w długach.

**Zatop, przepaść. Abgrund, Wasser-Schlund. abîme, *m.* goufre, *m.* § lod ogromne łamały zatopy.

Zatopić. *vid.* Zatapiam.

Zatopiony. 1) versenkt, untergetaucht. 2) überschwemmt. 1) néïé, submergé. 2) inondé. § 1) zatopiony w worze złoczyńca. 2) zatopione łąki.

Zatora, Płomieńczyk herb. Wappenk. ein Löwen-Kopf der Flammen speyt im blauen Feld, und einer über dem Helm und Krone. *Blas.* une tête de lion vomissant des flames au champ d'azur; la même tête paroit au dessus du timbre et de la couronne. § Zatora iest oyczystym Grabowskich kleynotem.

Zatrąbić, *F. zatrąbię.* blasen, in die Trompete stoßen. ionner de la trompette quelques coups. § zatrąbiono na trwogę.

Zatracam, *v. m. F. zatracę.* vertilgen, stürzen, aufreiben. perdre, ruïner, détruire, exterminer, extirper. § zatracił nieprzyiaciela swoiego, złą naukę, imię iego.

Zatrącam, *v. m. F. zatrącę.* 1) zu tode schmeißen. 2) riechen, schmecken nach etwas. 3) an sich haben eines Sitten. 1) tüer en frapant. 2) se sentir de; retenir le goût, l'odeur de. 3) sentir qu. ch; avoir l'air, la mine de. § 1) zatrącił go kamieniem, pałką. 2) to wino śiarką, ten miod woskiem zazatrąca. 3) zatrąca włoskich obyczaiow.

Zatracenie. } Stürzung, Vertilgung,
Zatrata. } Ausrottung. perte, ruïne, extirpation, extermination.

Zatracony. gestürzt, vertilgt. extirpé, ruïné.

Zatret. } 1) der Wolf vom Gehen
Zatretowanie. } oder Reiten. 2) Wunde eines Pferdes vom Anstreichen der Füße. 1) écorchure, loup qu'on gagne d'un long chemin à pié ou à cheval. 2) entretaillure; blessure qui s'est fait lui même le cheval.

Zatretować się, *F. zatretuię.* 1) sich den Wolf reiten. 2) sich streifen, sich mit dem Fuß verwunden, von Pferden. 1) s'écorcher; gagner une écorchure à force d'aller à cheval. 2) s'entretailler, s'écorcher, se couper, *parlant d'un cheval.*

Zatruć, *F. zatruię.* vergiften, mit Gift hinrichten. empoisonner. § zatruto to dźiećię.

Zatrućie. Vergiftung. empoisonnement.

Zatrudniam, *v. m. F. zatrudnię.* 1) verwirren, verdunkeln, unverständlich machen. 2) schwer machen; Schwürigkeit machen; aufhalten. 3) belästigen, beschweren. 1) embarasser, obscurcir; rendre obscur; rendre dificile à entendre, brouiller, embrouiller. 2) arrêter, empêcher qu. ch; s'oposer à la réüsite d'une afaire. 3) incommoder, importuner, molester qu; être à la charge. § 1) zatrudnia bez potrzeby łacną materyą, styl swoy. 2) zatrudnił dużo iego sukcesy, tę sprawę; powinienem wysłużyć, tylko ze niektore zatrudniaią sprawy. 3) żałuię że Was Pana zatrudniam.

Zatrudnienie. Verhinderung, Aufenthalt. empêchement, obstacle, *m.* § zatrudnienia

dnienia moie prypadaiące mi tego nie pozwalaią.

Zatrudniony. verdunkelt, verwirrt, schwer zu verstehen. obscur, embrouillé, dificile à entendre. § styl zatrudniony.

zatrudniony sprawami. überhäuft mit Verrichtungen; sehr beschäftigt. acablé, surchargé d'afaires.

Zatruty. vergiftet. empoisonné.

Zatrwożenie. Bestürzung. consternation, épouvante; abatement de coeur, surprise; alarme.

Zatrwożony. bestürzt. consterné, surpris, abatu, altéré, alarmé.

Zatrwożyć, F. *zatworzę.* entmuthen, bestürzen. alarmer, décourager, consterner, épouvanter; donner l'alarme à qu; jetter qu. dans la consternation. § ta nowina woysko zatrwożyła.

zatrwożyć się. bestürzt werden, erschrecken. s'alarmer, s'épouvanter, se déconcerter, étre saisi de la consternation; avoir, prendre alarme; s'éfarer.

zatrwożyć się z sobą. verzweifeln. désespérer, perdre l'espérance.

Zatrzeć, *vid.* Zacieram.

Zatrzymacz., der etwas anhält, aufhält. détenteur, celui qui retient, qui arrête.

Zatrzymany. angehalten. arrêté, retenu, détenu.

Zatrzymanie, zatrzymywanie. Anhaltung, Aufhaltung. retention; arrêt, retention; l'action de retenir, d'arrêter. § zatrzymanie konia za staienne; zatrzymanie dłużnika, rzeczy iego.

zatrzymanie konia w biegu, das Anhalten eines Pferdes im Lauf. arrêt d'un cheval; parade.

zatrzymanie taiemnice. Verschwiegenheit. fidelité à garder un secret, l'action de le garder.

zatrzymanie stolcow. Hartleibigkeit. constipation, obstruction.

zatrzymanie krwie. Blut-Stillung. etanchement de sang.

zatrzymanie uryny. Harn-Zwang, Verstopfung des Harn-Ganges. supression, retention d'urine.

zatrzymanie się od czego. Enthaltung, Mäßigung. continence; retenuë.

Zatrzymawam, Zatrzymuię, Zatrzymywam, } v. m. F. *zatrzymam.* 1) anhalten, aufhalten, nicht gehen lassen. 2) behalten, zu bleiben bitten, nöthigen. 3) abhalten von etwas. 4) behalten; unterschlagen, verhelen. 1) détenir, arrêter, retenir, faire demeurer. 2) retenir, engager, faire demeurer par adresse. 3) retenir, contenir, tenir qu; empêcher qu. de. 4) suprimer, céler, dérober. § 1) deszczmię tu zatrzymał; zatrzymać dłużnika, rzeczy czyie; zatrzymać konia w biegu. 2) zatrzymał mię na obiad. 3) zatrzymay go od tego.

zatrzyma słowo. er wird reinen Mund halten. il aura bonne bouche; il ne découvrira rien. § nie zatrzyma słowa.

zatrzymał mię na obiad. er behielt mich zur Mahlzeit. il m'a retenu à la table, à diner.

zatrzymać krew. das Blut stillen. étancher, arrêter le sang.

zatrzymać dech. den Athem an sich halten. retenir son haleine.

zatrzymać taiemnicę. ein Geheimniß bey sich behalten. retenir, garder un secret.

zatrzymać co na drogi czas. etwas auf theure Zeit aufbehalten. retenir, reserver, garder une chose jusqu'à une disette.

zatrzymać się. sich enthalten, sich halten. se retenir, se contenir, s'empêcher de. § zatrzymać się od śmiechu nie mogę.

zatrzymać się doma. zu Hause bleiben; die Stube hüten. se tenir chez soi; ne point sortir de chez soi.

Zatulam, *v. m. F. zatulę.* stopfen, zuhalten. fermer, boûcher. § zatulić uszy gębę.

zatulić sobie uszy. sich die Ohren zustopfen. s'étouper, se boûcher les oreilles; n'étre point touché de ce qu'on dit.

Zatwardnieć, *F. zatwardnieię.* zatwardzieć. verhärten, verstocken. s'endurcir, s'opiniâtrer. § zatwardniał w swoiey złości.

Zatwardzam, *v. m. F. zatwardzę.* 1) härten, hart machen. 2) verhärten, hartnäckig, verstockt machen. 3) abhärten. 4) Heilk. stopfen, hartleibig machen. 1) durcir, rendre dur. 2) endurcir; faire un coeur dur. 3) acoutumer à qu. ch. de pénible. 4) *Médec.* serrer, resserrer, astreindre, restraindre le ventre, constiper. § 1) zatwardzić rozpalone żelazo w zimney wodzie. 2) zatwardził serce iego. 3) zatwardzić kogo do pracy i trudow. 4) twarde iayka zatwardzaią; zatwardzić żywot.

zatwardzaiący. Heilk. stopfend, anhaltend. obstructif; restringent, astringent.

Zatwardzenie. Verhärtung. endurciſſement.

zatwardzenie żołądka. Hartleibigkeit. obſtruction, conſtipation; dureté de ventre.

Zatwardziałość. Härtigkeit, Verhärtung. dureté, endurciſſement.

Zatwardziały. eig. u. fig. hart, verhärtet. *prop. et fig.* endurci, dur. § człek zatwardziałego ſerca; zatwardziały mur ſtarością.

żołądek, żywot zatwardziały. verſtopfter Leib. ventre pareſſeux.

Zatwardzieć, *F. zatwardzieię.* 1) eig. u. fig. verhärten, verſtocken. 2) hartleibig werden. 1) *prop. et fig.* s'endurcir, devenir dur, ſe durcir. 2) ſe reſſerrer, ſe reſtraindre, devenir dur ou conſtipé. § 1) zatwardział w złości. 2) od tego żołądek zatwardzieie.

Zatyć, *F. zatyię.* 1) zu fett werden. 2) für Fettigkeit krank werden. 1) devenir trop replet. 2) devenir malade d'une trop grande repletion.

Zatycie. übermäßige Völligkeit des Leibes. repletion; trop d'embonpoint; obéſité.

Zatyczka. Stöpſel, Wiſch etwas zu zuſtopfen. tampon, boûchon; tout ce qui ſert à boûcher. § zatyczka do flaſzy.

zatyczka piecowa. Ofen-Blech, Ofen-Thüre. boûchoir.

zatyczka niewieścia. Schleier der Weiber das Maul zu verhüllen. un voile dont les femmes ſe couvrent la bouche.

Zatykam, *v. m. F. zatknę.* 1) zuſtopfen, verſtopfen. 2) anſpießen; anſtecken an den Spieß. 3) Heilk. verſtopfen. 1) boûcher, étouper; tamponer, fermer avec un boûchon. 2) embrocher; mettre à la broche. 3) *Médec.* boûcher les conduits; cauſer des obſtructions; opiler, conſtiper, reſſerer, aſtreindre, reſtraindre. § 1) zatkał wſzyſtkie dziury; zatknął flaſzę. 2) zatkniy pieczenią na rozen. 3) zamula i zatyka to żywot.

zatkać ſobie uſzy. 1) ſich die Ohren verſtopfen. 2) ſich die Ohren zuſtopfen; nicht hören wollen. 1) boûcher les oreilles avec qu. ch. 2) s'étouper les oreilles; ne vouloir rien ouïr; ſecoüer les oreilles de tout ce qu'on dit.

zatkać gębę. das Maul zuſtopfen. boûcher, fermer la bouche, faire taire à qu. § zatkał mu tym zarzutem gębę.

zatykaiący. Heilk. verſtopfend, anhaltend. *Médec.* obſtructif, opilatif, aſtringent, reſtringent.

Zatyły. ſtark bey Leibe, ſehr fett. replet; gros et gras; qui a trop d'embonpoint.

Zatym, zaczym, einfolglich, folglich, dahero. par conſéquent, ergo, c'eſt pourquoi. § ieſt miłośierny i bogaty zaczym ratować nas będźie.

idźie zatym; idźie zaczym. auf einander folgen, es erfolget daraus. il s'enſuit. § wiązanie rzeczy ieſt ſpoſobne, gdy co zaczym idźie.

*Zauſznica ⎫ nauſzka. ein Ohr-Gehenk.
Zauſzka ⎭ pendant d'oreille; bague d'oreille; boucle-d'oreille.

Zauſzniczka. eine Ohren-Bläſerin. raporteuſe, celle qui fait des raports malignes.

Zauſznictwo. Angeberey, Ohrenbläſerey. raports, *plur.* faux raports; paroles flateuſes et malignes pour faire tort à quelqu'un.

Zauſznik. Ohren-Bläſer. médiſant, délateur, ſoufleur, raporteur, ſemeur de raports; ſicophante; porte-paquet.

Zauſzny. das hinter dem Ohr iſt. qui eſt derriére l'oreille.

zauſzny wrzod. Drüſen-Geſchwür am Ohr. oreillon.

zauſzny powiadacz. der einem Redenden einhilft. ſoufleur, celui qui ſuggére à une perſonne qui parle.

Zawada. Hinderniß, Anſtoß. acroche, acroc, acrochement, obſtacle, *m.* empêchement, traverſe. § wyſokie doſtoyności do ſzczęśliwego i ſpokoynego życia ſą zawadą.

zawady woienne; ciężary woienne. Heer-Geräthe. le bagage d'armée.

Zawadzam, *v. m. F. zawadzę.* 1) an etwas anfahren, anſtoßen, an etwas hängen bleiben. 2) einem hindern, im Wege ſtehen, im Wege ſeyn. 1) s'arrêter deſſus qu. ch; choper, donner contre, s'acrocher à qu. ch. en allant. 2) empêcher, nuire à; incommoder qu. § 1) zawadźić oſią o drzewo; gdy wiosłem kto robi na czołnie, wiosłem o wodę zawadzaiąc czołn popycha; zawadźić ſzatą o, za gożdź; zawadźił nożem w deſzce o ćwiek. 2) uſtąp na ſtronę; nie zawadzay mi; alboć to zawadza? zawadźiſz mu w tym przed śięwźięćiu.

zawadźić kołem o mur. mit einem Rade anfahren. donner de la roüe contre le mur.

zawadźić hakiem. mit einem Haken anfaſſen. acrocher, prendre avec un croc.

zawadźić pługiem w rolą. mit der Pflug-Schaar in den Acker fahren; anfangen zu

zu ackern. commencer à labourer; mettre le soc dans la terre.

iakby nożem zawadźił w ferce moie. als wenn er mir ein Messer ins Herz gestoßen hätte. comme s'il avoit porté le couteau dans mon sein.

nie zawadźi. es wird nicht schaden; es wird nicht überflüßig seyn. il ne nuira pas, il ne sera pas hors de propos, il sera bon de. § nie zawadźi namienić; nie zawadźi tu dołożyć, powiedźieć.

zawadzać śię. 1) eig. u. fig. sich anstoßen; hängen bleiben. 2) sich zanken. 3) *obs.* sich finden. s. *nayduie śię.* 1) s'acrocher; choper, se donner contre qu. ch. 2) se quereller. 3) *obs.* se trouver, *v. nayduie śię.* § 1) zawadźiło śię koło o kamień. 2) zawadźiłem śię z nim.

ladaco mu na nośie zawadźi. die Fliege hindert ihm an der Wand. les charrettes de la rue lui nuisent.

Zawalam, *v. m. F. zawalę.* verschütten, zuwerfen, ausfüllen mit Erde, Steinen. 2) befallen, verschütten, begraben. 3) füllen, häufen. 4) füllen, einen Platz einnehmen. 1) encombrer; embarrasser, remplir un creux de gravois, de pierres, de terre. 2) acabler, couvrir d'une chose pésante; ensevelir dans. 3) remplir, entasser. 4) remplir, ocuper la place de. § 1) zawalić row gruzem. 2) zawalili go kamieńmi, źiemią; dom go zawalił. 3) zawalić daremnie mieysce; zawalił trupem swoim drogę nieprzyiaćielowi: zawalił skarbiec worami! 4) wory skarbiec zawaliły.

zawalić śię. einstürzen, einfallen. se renverser, s'ébouler, s'écrouler, s'abattre, tomber en ruïne. § zawalił śię kośćioł, dom; zawaliło śię miasto od trzęśienia.

Zawałek, *g. a.* Kriegsbauk. ein Außenwerk. *Fortif.* déhors; un ouvrage qui est hors de l'enceinte d'une ville.

Zawalenie. Einsturz, Einstürzung. éboulement.

Zawaliny, *plur.* eingefallner Ort, Schutt von einer eingefallnen Mauer. éboulis, décombres, *f. plur.* démolition, ruïne.

Zawalny. Außen-, vor dem Wall gelegen. de dehors, situé hors de l'enceinte d'une forteresse. § okopy zawalne.

Zawalony 1) verschüttet, zugeworfen. 2) eingefallen, eingestürzt. 3) befallen mit einer Last. 1) rempli de terre, de pierres. 2) éboulé, renversé, démoli. 3) acablé, couvert de; enseveli dans. § 1) row kamieńmi zawalony. 2) miasto zawalone. 3) zawalony obalinami.

Zawarćie. *adv.* verschlossener Weise. d'une maniére fermée ou serrée.

Zawarćie. 1) Verschluß, Beschluß, verschloßener Ort. 2) Schluß als des Friedens. 3) Versperrung, Verboth in ein Land zu gehen. 4) Heilk. Verstopfung. 1) fermeture, lieu fermé. 2) conclusion, cloture d'une afaire. 3) cloture; défense d'entrer dans un païs. 4) *Médec.* opilation, obstruction, constipation. § 1) w moim to iest zawarćiu. 2) zawarćie pokoiu, ugody, kupna. 3) zawarćie portu, kraiu, źiemi. 4) zawarćie dźiurek w ćiele.

zawarćie wekslu na kogo. das Traßiren oder Ausstellen eines Wechsels auf einen. l'action de tirer une lettre de change sur qu.

Zawartka morska. See-Sturm. tempête, orage, *m.*

Zawarty. 1) zugemacht, verschlossen. 2) geschlossen, gemacht als ein Friede. 3) begriffen, enthalten. 4) versperrt als ein Land. 5) geheim, verstellt; der heimlich in seinen Sachen ist. 1) fermé, enfermé. 2) conclu, arrêté, comme la paix. 3) contenu, renfermé, compris. 4) bouclé, où il est défendu d'entrer. 5) caché, dissimulé, couvert, mistérieux. § 1) drzwi zawarte; rzeczy zawarte. 2) pokoy, kontrakt zawarty. 3) w tym rozdźiale były zawarte te materye. 4) port zawarty. 5) człowiek to barzo zawarty.

Zawaśnić. *F. zawaśnię.* gehäßig machen. éxciter la haine; faire haïr, faire naître la haine; porter, pousser à la haine; aliéner l'esprit, l'afection de qu, à qu.

Zawaśnienie. Anstiftung eines Haßes; Haß, Feindschaft. éxcitation à la haine; haine, inimitié, aliénation.

Zawaśniony. gehäßig, zum Haß verleitet; aufgebracht. porté, incité, éxcité à la haine. § zawaśnione serca.

Zaważam, *v. m. F. zaważę.* wiegen, schwer seyn. péser; étre pésant. § zaważy tabela cetnar.

zaważam, *obs. v. m. F. zawiozę. vid.* Zawożę.

Zawczasu, *adv.* wczas. bey Zeiten. à tems.

Zawdźięczam czego, *v. m. F. zawdźięczę.* vergelten, vergüten. reconnoitre, recompenser; étre reconnoissant de; avoir de la gratitude de.

Zawdźięczenie. Erkenntlichkeit, Vergeltung. reconnoissance, gratitude, recompense.

Zawdźię-

Zawdzięczony. vergolten. recompensé, reconnu.

Zawgrzyn. Saftgrün eine Mahler-Farbe. verd d'iris; verd de vessie, une couleur pour peindre.

Zawiadowanie czym. Verwaltung. direction, maniment, gouvernement, conduite, intendance.

Zawiaduię. etwas verwalten; einem Amte vorstehen. administrer, diriger, manier, commander; avoir la charge et la conduite de. § zawiadował miasto, (miastem) dobrami moiemi; oficer co artyleryą zawiadował; tą rzeczą, o tey rzeczy zawiaduie.

Zawiasa. 1) Thür-Angel, Thür-Haspen. 2) Thür-Band. 3) Thür-Band mit der Thür-Angel. 4) fig. Himmels-Pol. 1) gond, pivot qui porte la panture. 2) panture; plaque, éparre ou barre de fer qui soutient la porte sur le gond. 3) une panture avec le gond. 4) *fig.* l'un des deux Pole du ciel. § 1) wysadzić drzwi z zawias; na zawiasach drzwi się otwieraią, zamykaią. 2) w zawiasach bieguny windowe chodzą; przybić do drzwi zawiasy. 3) skrzypią zawiasy; zawias części są rurka i czop. 4) obracaią się na zawiasach swoich nieba.

Zawiaska. ein kleines Thür-Band. petite panture. § zawiaski do skrzyni.

zawiaski okienne. Fenster-Bänder. pantures de fenêtres; couplets, *plur.*

Zawiąski. *vid.* Nawiąski.

Zawiasowy. zu den Thür-Bänder oder Thür-Angeln gehörig. de gond ou de panture.

zawiasowy słupiec. Thür-Angel-Pfosten. le montant d'une porte où sont engagez les gonds.

zawiasowa rurka. Haspen-Röhre am Thür-Band. forure; partie de la panture où entre le gond.

zawiasowy czop. der Haken an der Thür-Angel. pivot, mamelon qui entre dans la panture.

Zawiązanie. das Zubinden. l'action de lier en qu. ch.

Zawiązany. zugebunden. lié, noué en.

*zawiązany } siadły. untergesezt, kurz

Zawiązały } und dick. ramassé, bien réüni, rassemblé.

Zawichrzyć, F. *zawichrzę.* zu toben, zu wüten anfangen. commencer à enrager; se mettre en fureur, en rage.

diabeł miedzy niemi zawichrzył. der Teufel ist unter ihnen los. le diable y est bien aux vaches; le diable les possède tous; le diable s'est fourré parmi eux.

Zawicie. 1) Hülle, Umschlag, darinnen etwas gebunden oder gewickelt wird. 2) Art zu wickeln, zu binden oder einzuhüllen. 3) Haupt-Hülle, Haupt-Binde, Haupt-Schleyer der Weiber. 1) enveloppe, voile, *m.* tout ce qui sert à envelopper, à bander une chose. 2) envelopement, la maniére ou la façon d'envelopper, de voiler une chose. 3) un voile, qui sert à couvrir la tête. § 1) chorą rękę w zawiciu nosi. 2) zawoie tureckie rożnią się osobliwym zawiciem według stanu Turkow. 3) zawicie pogańskich popow, kapłanow żydowskich; zawicie mniszek; zawicie białogłowskie.

zawicie wieśniaczek. Haupt-Schleyer einer Bauer-Magd. bavolet, coifure de paisane.

zawicie żydowskie w zbożnicy. Haupt-Hülle der Juden in der Juden-Schule. taled, fronteau; le voile dont les Juifs se couvrent dans la sinagogue.

Zawiedzienie. Verleitung, Verführung. séduction. § zawiedzienie ludzi, dusz.

Zawiedziony. 1) verführt, verleitet. 2) fehl geschlagen. 3) auf etwas haftend; beschwert, belegt. 1) séduit. 2) manqué, failli. 3) constitué comme une rente; établi, mis sur. § 1) człowiek przez węża zwiedziony Boga odstąpił; zawiedziona dusza. 2) zawiedziona obietnica, pretensya. 3) ma dochod z dobr na trzy lata zawiedziony; w posagu zawiedzione i zapisane dobra.

Zawieradło, zapieradło. großer Riegel. barre, grand verrou.

Zawieram, *v. m. F. zawrę.* 1) zuthun, zumachen, zuriegeln, verschließen. 2) versperren ein Land, den Eingang in selbiges verbieten. 3) fest setzen, besetzen einen Damen-Stein. 4) machen, schliessen einen Frieden. 5) in sich schließen, in sich fassen; begreifen. 6) schließen, einen Schluß machen. 7) Heilk. verstopfen, verschließen. 1) fermer, enfermer, boûcher, ciorre, serrer. 2) boucler un païs; défendre l'entrée dans. 3) tenir enfermé, arrêter une dame, un pion, lui donner l'arrêt. 4) faire, boucler, conclurre une afaire. 5) enfermer, comprendre, contenir, renfermer. 6) conclurre, inferer de; tirer une conclusion, colliger de. 7) *Médec.* opiler, arrêter, resserrer, boûcher les pores, les conduits du corps; astreindre, restraindre. § 1) zawrzyy drzwi, dom; zawrzeć flaszę, kurkiem beczkę. 2) port, ziemię, miasto zawarto.

3) zawarł moię damę. 4) zawrzeć pokoy, sprawę, kontrakt. 5) ta księga wiele uczonych w sobie zawiera meteryy; mało mowi a wiele zawiera; chwałę iego wielkie zawieraią księgi. 6) możemy z tego ogołem zawrzeć, że. 7) zimno dziurki w ciele, ciało pocące się zawiera, ściska.

krotkiemi słowy, w krotkie słowa co zawrzeć etwas in wenige Worte fassen. resserrer, restraindre en peu de paroles. § wielkie dzięki w krotkie zawieram słowa.

zawrzeć wekſel na kogo. auf einen einen Wechsel schließen, ausstellen. tirer sur qu. une lettre de change.

zawrzeć oczy. beym Sterben die Augen schließen. fermer les yeux en mourant. § zawarł oczy i mowę stracił; śmierć mu oczy zawarła.

zawarł oczy. er ist verschieden. il est expiré, il est passé.

zawrzeć mowę. vor dem Tode die Sprache verlieren. perdre l'usage de la parole devant son dèces.

zawarł mu gębę. er hat ihm das Maul gestopft. il lui a fermé, a boûché la bouche.

zawieraiący. 1) Heilk. verstopfend. 2) Kriegsbauk. auswendig, äußerer. 1) opilatif, astringent; qui boûche, qui resserre les pores, les conduits. 2) *Fortif.* extérieur. § 1) to ziele ma siłę ciało, dziurki w ciele zawieraiącą. 2) granie zawieraiące; zawieraiąca linia.

zawrzeć się. 1) sich schließen, sich zumachen. 2) sich schließen als eine Wunde. 3) geschloßen werden als der Friede. 4) fallen, verfallen in Streit, in Krieg. 1) se renfermer, se fermer. 2) se joindre, se reserrer, se réunir comme une plaie. 3) se conclurre, se faire, s'arrêter, étre conclu comme un traité. 4) tomber, étre évelopé dans une guerre, dans une querelle avec qu. § 1) drzwi się zawarły. 2) zawiera się wrzod, rana. 3) iuż się zawarł pokoy; sprawa się miedzy nami zawarła. 4) w srogą i długą woynę z nami się zawarł.

Zawierucha. 1) Staub-Schnee. 2) Sturm-Wetter, Sturm-Wind. 3) *fig.* Unruhe, Gewitter, Unordnung. 1) petite neige, tourbillon de neige. 2) tempête; orage, *m.* vent impétueux. 3) *fig.* tempête, trouble, *m.* desordre, *m.* émotion. § 1) zawieruchy śnieżne w tym mieśiącu panować będą. 2) okręt morska zatopiła zawierucha. 3) woienne ustały zawieruchy.

Zawieruszyć co, *F. zawieruszę.* verlegen, verwirren, verschmeißen, verwerfen. brouiller, des-agencer, des-arranger, déranger. § pozawieruszył iey włosy na głowie; kto te papiery zawieruszył.

Zawierzchny. äußerlich. extérieur. § zawierzchne i wnętrzne fortecy obrony.

Zawieśisto, *adv.* auf eine abhangende Weise. d'une maniére panchante. § koło to młyńskie zawieśisto stoi.

Zawieśistość. Abhang. panchant; la maniére dont pend ou panche une chose.

Zawieśisty, zawisły, zwieśisty. abhangend, schwebend, hangend. suspendu, qui pend ou panche dessus. § zawieśista skała, miasto.

liczba zawieśista. Gram. eine Haupt-Zahl. *Gram.* un nombre cardinal. § raz, dwa, trzy są liczby zawieśiste.

zawieśisty lichtarz. Hänge-Leuchter. chandelier pendant; chandelier fait pour le pendre.

Zawieszam, *v. m. F. zawieszę.* 1) anhängen, aufhängen an etwas. 2) verhängen, vorhängen. 3) aufschieben, aussetzen, verlegen. 4) einen vom Amte suspendiren, einem das Amt auf einige Zeit untersagen. 5) auf einige Zeit heimstellen, zurück halten. 6) anhängig machen. 1) suspendre, pendre à; atacher, afiger en haut. 2) pendre, tendre devant. 3) surſoir à qu. ch; diférer, remettre, renvoïer qu. ch. 4) interdire, suspendre qu. de son ofice; de sa charge. 5) suspendre; arrêter pour quelque tems. 6) porter, acrocher au Jugement. § 1) zawieś ten obraz na tym mieyscu, nade drzwiami; zawieśił ten stroy na szyię, chusty na linę. 2) zawieśił okno płotnem. 3) zawieśiono, odłożono tę sprawę. 4) zawieszono go od sprawowania urzędu tego. 5) na moiey to zawieśiłem deliberacyi, rozsądku. 6) iuż tę sprawę u Trybunału zawieszono.

zawieszać kogo na rzeczy. einen aufhalten. suspendre qu; tenir en suspens, dans l'atente.

zawieśić ślub w kościele. in einer Kirche ein Gelübde aufhängen. apendre, atacher dans une Eglise un voeu.

Zawieszenie. 1) das Anhängen, Aufhängen. 2) Geschenk so in der Kirche angehangen wird; ein Gelübde. 3) Zauber-Zettel, Anhängsel. 4) Rechts-Aufschub, Frist. 5) Suspension vom Amt. 1) l'action de pendre, d'atacher en haut. 2) voeu rendu; voeu apendu dans une Eglise. 3) ligature, philactére, *m.* un préser-

préservatif superstitieux qu'on atache au cou pour chasser quelque mal. 4) surseance, sursis, délai. 5) suspension de sa charge. § 1) do zawieszenia sznurek służący. 2) ślubne kościołowi darował zawieszenie; zawieszenie w kościele albo podarek zawieszony. 3) zawieszenie od czarow, od powietrza, od febry. 4) zawieszenie sprawy sądowey. 5) pod zawieszeniem od sprawowania swego urzędu mu zakazano.

zawieszenie prawa, sądow. Gerichts-Stillstand. cessation de Jurisdiction. § zawieszenie ogłosić, zawieszenie owolnić.

zawieszenie kościelnych obrządkow publicznych. Kirchen-Bann, durch welchen der öffentliche Gottesdienst verbothen wird. interdit, censure Eclésiastique par laquelle on défend la célébration de l'ofice divin à cause de quelque péché scandaleux.

zawieszenie kogo od urzędu duchownego. Suspension von einem geistlichen Amt. suspense; une censure par laquelle un Eclésiastique est privé de l'exercice de son ordre.

Zawieszony. 1) angehängt, aufgehangen. 2) suspendirt von seinem Amt. 3) verschoben, aufgeschoben, verlegt. 4) dunkel, unverständlich, zweydeutig, ungewiß. 5) bey einem Gericht anhängig gemacht. 1) pendu, ataché en haut; suspendu; soulevé et ataché à qu. ch. 2) suspendu, interdit de sa charge, de son ofice pour quelque tems. 3) renvoié; remis, sursis, diferé; pendu au croc. 4) suspendu, incertain, flotant entre. 5) porté au Jugement; acroché, pendant à la Justice. § 1) zawieszona na kołek szabla. 2) zawieszony od sprawowania urzędu duchownego, świeckiego. 3) seym dla woien zawieszony; prawo zawieszone otworzyć. 4) twoie słowa rozwodne i zawieszone; człowiek ponury i zawieszoney cery.

zawieszony miedzy boiaźnią i nadźieią. schwebend zwischen Furcht und Hofnung. suspendu entre la crainte et l'espérance.

zawieszona sprawa. bey den Gerichten anhängig gemachte Streit-Sache. litispendance.

zawieszona zmowa. Clausel, Bedingniß. condition; clause.

Zawiewam, *F. zawieię.* 1) wehen, anwehen. 2) mit Sand oder Schnee zuwehen, verwehen. 1) soufler, donner à ou sur qu. ch. 2) couvrir de sable, de nége comme fait le vent; soufler le sable ou la nége sur un chemin. § 1) miłuchne zawiewaią zefiry. 2) wiatr śniegiem, piaskiem zawiał drogę.

zawiała się droga śniegiem, piaskiem. der Weg ist zugewehet mit Schnee oder Sand. le chemin est couvert par le vent de nége, de sable.

Zawiewka. 1) mit Schnee oder Sand verweheter Weg. 2) See-Sturm. 1) chemin méconnoissable, couvert de nége ou de sable par le vent. 2) orage, *m.* tempête. § 1) zabłąkać się na zawiewce. 2) okręt się na morskiey rozbił zawiewce.

Zawieźienie. Wegführung auf einem Wagen oder Schiff. voiture; transport de personnes ou de choses par le moïen des chariots ou des bâteaux.

zawieźienie na wygnanie. die Wegführung ins Elend. déportation; bannissement.

Zawieźiony. weggeführt. transporté, voituré.

Zawięznąć, *F. zawięznę.* stecken bleiben. s'embourber, s'empiéger; s'empêtrer. § furman w błoćie zawiązł; sarna w śieći zawięzła.

Zawięzuię, *v. m. F. zawiążę.* 1) zubinden. 2) verbinden ein Glied. 3) verbinden eine Wunde. 4) einbinden einen Pathen-Pfennig. 5) einen bey etwas verpflichten, verbinden, beschwören. 6) fassen, begreifen in etwas. 7) schließen, aus etwas einen Schluß machen. 1) lier, noüer, serrer. 2) bander, lier un membre. 3) lier, bander, panser une plaie; mettre un bandage, l'apareil à une blessure. 4) faire un présent de bâtéme à son filleul; donner un présent du bon bon. 5) lier, engager, obliger, conjurer qu. par qu. ch. 6) comprendre, contenir, renfermer. 7) inferer, conclurre; faire une conclusion de. § 1) zawiąż worek, węzeł. 2) zawiazać rękę, sobie głowę, komu oczy. 3) zawiązać ranę. 4) zawiązał dźiećięćiu trzy talery przy chrzćie, 5) zawiązać kogo przysięgą, ślubem, szlachectwem, sumnieniem, słowem cnotliwym, przeklęctwem. 6) w tym przysłowiu snadno wszystko zawiazać możesz. * 7) zawiązać, zawrzeć z tego muśiemy że.

zawiązać komu ręce opak. einem die Hände auf den Rücken binden. lier à qu. les mains sur les dos.

zawięzuię śię. 1) sich bey etwas verpflichten. 2) ansetzen, sich schließen; ein Häuptchen gewinnen. 3) aus etwas folgen. 1) s'engager, s'obliger par qu. ch.

 2) se

2) se mettre à fruit; se pommer, noüer; se former en fruit. 3) s'ensuivre. § 1) zawiązał się przysięgą. 2) kapusta, owoc się iuż zawięzuie. 3) nic się pewnego z tego dwoyga nie zawięzuie.

nic mi się z tego nie zawiąże. ich werde dabey nichts abschöpfen, nichts gewinnen. je n'y gagnerai rien; il n'y a rien à regrater pour moi.

Zawiiam, *v. m. F. zawinę.* hüllen, verhüllen, einhüllen. couvrir d'un voile; bander, voiler, entortiller, envelopper qu. ch. de. § zawinął rękę, głowę chustką, palec w płatek.

zawinąć się. geschäftig seyn, sich tummeln. tracasser, s'empresser, étre empressé. § zawinął się szablą; dużo się koło tego zawiiaią.

zawinąć; * *zawinąć się.* anländen, einlaufen. aborder; prendre terre dans un païs, mouïller l'ancre; arriver au port. § zawinął szczęśliwie do portu.

Zawiianie. das Einhüllen. l'action d'envelopper.

Zawiianki, *plur.* szczupaczki w obłączki. kleine gekrümmte Hechte. brochetons ou lancerons cuits et pliez en cercle.

Zawikłać co, *F. zawiklę.* verwirren. embrouiller, embarasser, confondre, entortiller. § zawikłał nići, sprawy.

zawikłać styl swoy. eine verwirrte Schreib-Art führen. entortiller son stile; avoir un stile obscur, entortillé.

Zawikłanie. Verwirrung, Gewirr. confusion, embrouillement, brouillerie, embarras, entrelassement, brouillamini, brouillement.

Zawikłanie, *adv.* verworren, auf eine verwirrte Art. d'une maniére embarassée, entortillée et embrouillée; d'une maniére obscure, obscurément.

Zawikłany. verwirrt. embarassé; embarassant, brouillé, embrouillé. § zawikłana trudność.

zawikłany, zawiły styl. verwirrte, unverständliche Schreib-Art. stile entortillé, obscur, peu intelligible, dificile à entendre; ténèbres, *f. plur.*

Zawilec, *g. zawilca,* } zaięczy maczek,
Zawilek, *g. u.* } (*anemone*) Anemone, Wind-Blume. anemone une fleur.

zawilec białoczerwony. roth und weiße Anemone. regale.

Zawile, }
Zawiło, } *adv. vid.* Zawikłanie, *adv.*

Zawilorogi. mit krummgebogenen Hörnern. qui a des cornes entortillées.

Zawiłość. *vid.* Zawikłanie.

zawiłość drzewa. das Gewirre von Aesten und Adern in einem Baum. entortillement, entrelassement des noeuds et des veines dans un arbre.

Zawiły. 1) verworren, *s.* Zawikłany. 2) inwendig krumm gebogen. 3) knotig, astig, durchgeschlungen von Aesten und Adern. 1) embrouillé, *v.* Zawikłany. 2) entortillé, tortu, tortueux, tortillé, tors, courbé en dedans. 3) entortillé dedans de veines et de noeuds. § 1) zawiła to sprawa. 2) rog zawiły. 3) pień zawiły.

styl zawiły. vid. *zawikłany styl.*

Zawiniam co, *v. m. F. zawinię,* przewiniam. verschulden. commettre un crime, une faute; étre coupable.

Zawiść. 1) Eifersucht. 2) Neid. 3) Haß. 1) jalousie, rivalité. 2) envie. 3) la haine. § 1) zawiścią małżeńską zdięty. *2) zawiść (za zdrość) szalona. *3) w zawiśći, w nienawiśći iest.

Zawiśle. jenseitiges Ufer der Weichsel. le rivage qui est au delà de la Vistule.

Zawiślny. jenseit der Weichsel gelegen. situé au delà de la Vistule.

Zawisły, *vid.* Zawieśisty.

Zawisnąć, *F. zawisnę.* 1) hängen; hängen bleiben. 2) auf etwas stehen bleiben, als auf einem Stock ein Glas, das man im Gleichgewicht erhält. 3) auf etwas beruhen, ankommen, von etwas abhangen. 1) pendre, étre pendu; étre, demeurer en l'air. 2) s'arrêter sur une chose qu'on veut porter sur une autre en équilibre. 3) dépendre, étre dépendant de; consister en. § 1) niech ciężar zawiśnie na sznurku przez klubkę. 2) nieśie dwie śklanki ktore na końcach laski zawisły. 3) i w tym wszystko zawisło; od tego to zawiśnie; na twoiey woli wszystko zawisło; życie moie i zdrowie od twego życia i zdrowia zawisło; w pomocy twoiey siła szczęśćia mego zawisło.

zawisło na tym życie twoie. darauf beruhet, das kostet dein Leben. cette chose vous importe de la vie.

Zawiśnik. } ein Eifersüchtiger. rival;
Zawistnik. } concurrent dans nôtre amour, dans nôtre fortune.

Zawisność. Eifersucht, Neigung zu derselben. jalousie, inclination à la jalousie. § 1) potomność bez respektu i zawisnośći sprawy monarchow zwykła nicować.

Zawisny. } 1) eifersüchtig. 2) neidisch.
Zawistny. } 1) jaloux, qui est tourmenté de jalousie. 2) envieux. § 1)

małżo-

małżonek zawisny. *2) zawisnym, zazdrośćiwym na to patrza okiem.

Zawiſtam; zawisny ieſtem. eiferſüchtig ſeyn. être jaloux.

Zawitać, *F. zawitam.* ankommen, erſcheinen. arriver, paroître, éclater, aparoître; ſe faire voir. § miły ten gość nieſpodźianie zawitał; zawitała ſzczęśliwa godźina, dzień oczekiwany.

Zawity. eingehüllet, umgehüllet. voilé, couvert d'un voile; envelopé. § twarz zawita; pierśćień w płatek zawity.

rok zawity. ein peremtoriſcher Termin. aſſignation, ajournement péremtoire.

Zawłaczam, ⎫ *F. zawłokę.* 1) weit hin-
Zawłoczę, ⎭ ſchleppen. 2) einfädeln eine Nadel. 3) zueggen, eineggen die Saat. 1) trainer, entrainer loin. 2) enfiler une éguille. 3) hercer la ſemence; paſſer la herce par deſſus le grain ſemé. § 1) zawłokł go za włoſy na dwor. 2) zawłoczyć igłę, nitkę. 3) zawłoczyć śiewbę.

Zawleczenie. Wegſchleppung. l'action d'entrainer.

Zawleczony. 1) weggeſchleppt. 2) eingefädelt. 2) entrainé, trainé. 2) enfilé, comme une éguille.

Zawnętrzny. außen-, äußerlich. extérieur.

Zawod. 1) ſchneller Lauf. 2) Wett-Lauf, Wettrennen. 3) Renn-Bahn. 4) eine Wette. 5) Unternehmen, Vorſatz. 6) Verleitung, Verführung. 1) élan, cours rapide; courſe qui ſe fait avec viteſſe. 2) la courſe qui ſe fait en lice. 3) lice, carriére, lieu où l'on fait les courſes. 4) gageure, pari. 5) entrepriſe, projet. 6) ſéduction, aveuglement. § 1) zawodem (prętkim gonieniem) mi konia znarowił; iechać, lećieć, pędźić, bieżeć zawod; czaſowładny okręgow niebieſkich zawod. 2) puśćić się w zawod o co. 3) zawod, mieyſce zawodow albo plac biegania; na zawodźie konni i pieśi biegali. 4) przegrać zawod. 5) ſtateczny w zawodźie; zawod lekomyślny, zawiedźiony. 6) zawod to duſz, ſumnienia, ludźi.

zawody Olimpiackie. die olympiſchen Spiele. les jeux Olimpiques.

zawod daremny. vergebenes Unternehmen. levée de boucliers; chaſſe morte; coup perdu; entrepriſe qui n'a aucune ſuite.

zawod iechać; w zawod iechać; w zawod puśćić. geſchwinde fortjagen. pouſſer ſon cheval; courre. § iadę w zawod, abym rychley ſtanął.

zawod biegać; w zawod biegać. 1) rennen, hurtig laufen. 2) um die Wette laufen. 1) courir aller le plus vîte qu'on peut. 2) entrer en lice, en carriére; combatre à la courſe; courir à qui mieux. § 1) nie biegay zawodu, powoli ſtepiey, *prov.* 2) w zawod o co biegać.

w zawod, w zawody bieganie. das Wettlaufen, Wettrennen. courſe qui ſe fait en lice.

Zawodniczy, *ſubſ.* Auſſeher der Renn-Bahn. inſpecteur des courſes.

Zawodniczy. ⎫ zur Renn-Bahn gehörig.
Zawodowy. ⎭ de lice, de carrière; de courſe. § biegać na zawodniczym placu.

Zawodnik. Wett-Laufer, Wett-Renner. coureur, qui court dans la lice.

Zawodny. betrüglich, fehlbar. incertain, qui peut faillir, qui peut manquer; trompeur, fragile, frêle, frauduleux. § zawodna to nadźieia; zawodny to człowiek.

Zawodzę, *v. m. F. zawiodę.* 1) weit hinführen, wegführen. 2) aufziehen, aufführen eine Wache. 3) einen bringen, locken zu etwas. 4) betrügen, verführen, verleiten. 5) verletzen, brechen, nicht halten. 6) mit Schulden beſchweren. 1) mener, amener, enmener loin. 2) monter la garde. 3) atirer, porter qu. par apas, par perſuaſion à. 4) tromper, ſéduire. 5) bleſſer, violer, rompre, ne pas garder. 6) obérer; charger de dettes. § 1) daleko mię w las zawiodłeś; zawiedź mię do tey wśi. 2) zawodźił wartę, gwardyą z bębnami i piſzczałkami do pałacu. 3) zawiedźieſz go tym gdźie chceſz; zawiodł go do tego. 4) zawiodł ſumnienie, duſzę moię; tak wiele ludźi zawodźi. 5) zawieść wiarę ſwoię, pokoy; przyiaźni naſzey nigdy nie zawiodę. 6) zawodźić maiętność zapiſami, długami; zawodźi maiętność ſwoię.

zawodźić taniec. einen Tanz aufführen. mener le branle. § gdźie radźi oſtrzem graią, śmierć taniec zawodźi.

zawodźić ſumnienie ſwoie. ſein Gewißen beſchweren, verletzen. charger, bleſſer ſa conſcience.

zawieść nadźieię czyią. eines Hofnung betrügen. fruſtrer qu. de ſon eſpérance.

zawieść kogo na słowie. einem nicht Wort halten. violer la parole à qu; ne pas tenir ce qu'on avoit promis à qu.

lepiey zawodźić nie było. man hätte lieber nicht verſprechen ſollen. il ſeroit mieux ſi vous ne l'aviez pas promis.

zawodźić mgłę, zasłonę na oczy czyie. einen blenden; einem einen blauen Dunſt vor-

vormachen. aveugler, éblouir qu; mettre un bandeau sur les yeux à qu. § nie dayćie sobie tey mgły na oczy zawodźić.

zawodźić śię. 1) einen Anlauf zum Sprunge nehmen. 2) unternehmen, beginnen, vorhaben. 3) sich betrügen; seine Absicht verfehlen. 4) fallen, gerathen, sich einlassen in schwere, betrügliche Händel; etwas schweres oder unmögliches unternehmen. 1) prendre son escousse, sa course pour mieux sauter; se mettre en train de sauter. 2) entreprendre, tenter qu. ch; se mettre avec éfort à qu. ch. 3) manquer son coup, se tromper. 4) s'embarasser, s'embarquer, s'enfiler, s'embrouiller, s'engager dans une afaire dificile ou trompeuse; faire une entreprise trop hardi ou inpraticable. § 1) zawiedź śię do biegu, do skoku. 2) zawiodł śię był coś więcey powiedźieć; dochodźić prawdy zawodźi śię; na to śię zawiodł. 3) zawiodł śię na swoim zdaniu, na swoiey nadźiei, na przyiaźni z tobą zawźiętey; nie zawiedźiesz śię Was Pan na tym. 4) zawiodł śię i zabrnął w wielkie klopoty; zawodźi śię na długą rzecz.

Zawodzenie. 1) die Wegführung. 2) Verleitung, Verführung. 1) l'action de mener loin. 2) séduction, tromperie.

zawodzenie śię, zapuszczanie śię. Unternehmung. entreprise.

Zawodźie. Ort hinter einem Waßer. endroit au delà d'une grande eau.

Zawołać, *F. zawołam.* 1) ausrufen. 2) rufen, schreien. 3) einen rufen, herzurufen. 1) s'écrier. 2) crier, dire tout haut. 3) faire venir, mander, renvoier querir, apeller qu. § 1) niech tu zawołam. 2) zawołay na gwałt, na ratunek. 3) zawołay dźiewki.

Zawołanie. 1) das Ausrufen. 2) Redek. Ausrufung, Exclamation. 3) das Rufen, Herbeyrufen. 1) cri, élevation de la voix. 2) *Rétoriq.* exclamation. 3) commandement de faire venir, d'apeler quelqu'un.

zawołanie na gwałt. das Gewaltschreien. une clameur de haro; l'action de crier au secours, à l'aide.

Zawołany. 1) gerufen. 2) berühmt. 1) mandé, qui est apellé. 2) fameux, célébre, connu.

Zawonieć czego *F. zawonię.* riechen, mit den Geruch empfinden. sentir par l'odorat.

Zawora, zapora. Riegel, Vorschieber. barre, verrou; un pié de biche.

Zawornik, *g. a.* kamień frambużny sklep zwieraiący. Keil, Schluß-Stein eines Gewölbes. mensole; voussoir; clé de voute; pierre propre à fermer toutes les autres pierres de la voute.

Zawoy. 1) Turban, türkischer Bund. 2) Binde, langer Streif von Zeug. 3) eine Art Schleier. 4) Anat. Häutchen, worinnen etwas eingewickelt ist. 1) turban; bonnet blanc, coifure particuliére des Turcs. 2) bande; lien long de quelque étofe à bander qu. ch. 3) sorte de mousseline. 4) *Anatom.* envelope, membrane qui envelope qu. ch. § 1) zawoy turecki, perski. 2) czarnym zawoiem lewą ręką obwinął. 3) zawoy bawełniany złotem określony.

zawoy chamcham. der feinste Schleier. de la plus fine mousseline.

Zawoynik. große Binde von Leinwand. grande bande de toile. § zawoynikiem go i z kśiążką do grobu pochowano.

Zawożę, *v. m. F. zawiozę.* 1) weit wegfahren, wegführen. 2) ausfüllen, zuwerfen, vollführen einen Graben. 1) transporter, voiturer, conduire, mener par eau ou par terre. 2) encombrer; remplir, couvrir de terre un fossé. § 1) zawieźiono go na okręćie na wygnanie; zawież te towary za granicę. 2) zawoźić row.

Zawrąbiony. umgeschlagen, umgebogen, mit einem Rande versehen. replié, bordé, rebordé.

Zawracam, *v. m. F. zawrocę.* 1) umwenden, umlenken. 2) den Kopf einnehmen, dumm machen, in den Kopf steigen. 3) den Kopf verrücken. 1) tourner, braquer. 2) entêter; faire mal à la tête; donner à la tête. 2) déplacer, disloquer, renverser, démonter, aliéner l'esprit. § 1) zawroć woz, czołn, czołnem, wozem; zawracać w zad, w bok. 2) to wino głowę zawraca. 3) gładyszka mu głowę zawroćiła.

zawracać oczy. die Augen verkehren, verdrehen. tourner, égarer, rouler les yeux.

zawraca mu śię głowa. 1) er bekommt den Schwindel. 2) er wird närrisch, im Kopf verrückt. 1) il a un tournoîment de tête. 2) il devient fou; il a la cervelle démontée.

oczy mu śię zawracaią. seine Augen verdrehen sich. ses yeux tournent, rouler.

zawracaią śię konaiącemu oczy. die Augen brechen sich beym Sterbenden. les yeux se roidissent dans les mourans.

Zawra-

Zawracanie. ⎫ 1) Umwendung, Umlen-
Zawrócenie. ⎬ kung. 2) Krümme, Büge.
Zawrot. ⎭ 3) Ende, Zeit gegen das Ende. 4) Verrückung des Kopfs. 1) braquement; l'action de tourner. 2) tournoiment, détour, tournant. 3) déclin, fin, *f.* 4) étourdissement, folie; transport au cerveau; aliénation d'esprit, égarement. § 1) woz się na zawrocie wywrócił. 2) zawrot drogi, rzeki. *3) na zawrocie (schyłku) iesieni. 4) pycha zawrot głowy czyni.

zawracanie głowy prosie. der Schwindel. tournoiment de tête.

zawracanie głowy z zaćmieniem oczu. Augen-Schwindel, wenn es einem schwarz vor den Augen wird. vertige causé par une vapeur grossiére et noire.

Zawrębić, *F. zawrębię.* mit einem Rande versehen, einfaßen. reborder, border.

Zawrocony. 1) umgewendet, umgelenkt. 2) verkehrt, verrückt. 1) tourné, braqué. 2) renversé, déplacé, aliéné. § 1) woz zawrocony. 2) głowa zawrocona.

oczy zawrocone. verdrehete Augen. des yeux tournez.

Zawrot, *vid.* Zawracanie.

Zawrzasknąć, *F. zawrzasknę.* Zeter schreyen. crier malheur, au meurtre.

Zawściąg ⎫ ziele (*statice*) Meer-
Zawściągacz ⎭ Gras. statice.

Zawściągam, *v. m. F. zawściągnę.* 1) an sich ziehen, anhalten, zurück halten. 2) dämpfen, bändigen, hemmen. 1) tirer à soi; retenir, arrêter en tirant. 2) domter, ranger à son devoir, arrêter, retenir, refréner, reprimer. § 1) zawściągniy konia, liny. 2) zawściągnąć swawolę pospolstwa.

Zawściągnienie. Anhaltung. l'action d'arrêter.

Zawściągniony. angehalten, zurückgehalten. arrêté.

Zawstydzam, *v. m. F. zawstydzę.* beschämen, schamroth machen. confondre qu; faire rougir qu; faire de la honte à qu; rendre qu. honteux.

zawstydźić się. sich schämen. avoir honte, rougir de honte.

nie zawstydźisz się. du wirst dich deßen, seiner nicht schämen. vous n'aurez point de honte de lui, de cela.

Zawstydzenie. Beschämung. confusion, honte.

Zawstydzony. beschämt. penaud, confus; qui a receu de la honte, de la confusion.

Zawsze, *adv.* zawzdy. allemahl, immer. toujours, continuellement.

na zawsze. auf immer. pour toujours; à jamais.

raz na zawsze. einmahl für allemahl. une fois pour toujours.

Zawźiąć co cudzego. *vid. zabieram v. m. F. zabiorę, zawezmę.* 3)

zawźiął się ogień. vid. Zaymuię — *zaiąć się.* 3)

Zawźiątek, *g. u.* fig. Pfand, Versicherung. *fig.* gage, *m.* assurance. § przyymiy ten przyiaźni, życzliwośći moiey zawźiątek.

Zawźiętość. 1) Grimm, Verbitterung. 2) Hartnäckigkeit. 1) courroux, acharnement, rage, fureur, *f.* animosité. 2) opiniâtreté. § 1) w obudwu stronach śiły nie zawźiętość ustawały. 2) zawźiętość to nieprzełamana.

Zawźięty. 1) hartnäckig, verstockt. 2) verbittert, ergrimmt. 3) gefaßt, angefangen, entstanden. 1) opiniâtre, endurci. 2) acharné, envenimé; animé de haine et de colère. 3) commencé, éclaté, qui commence à paroitre. § 1) barzo iesteś zawźięty. 2) zawźiętym tchnąć duchem; zawźiętemu na swoy honor tak odpowiedźiał. 3) zawźiętey ku mnie to przypisuię niełasce; od pierwszey zawźiętey z Was Panem znaiomośći; zadatek zawźiętey życzliwośći; zdawna zawźięta przyiaźń, nieprzyiaźń.

Zaymanie, ⎫ zaięćie. 1) Wegtreibung
Zaymowanie, ⎭ des Viehes. 2) Aufhebung der feindlichen Soldaten. 1) enlevement de bétail. 2) enlevement, surprise; l'action d'enlever, de forcer les enemis. § 1) zaymanie bydła, koni, gęśi. 2) ieńcow, czatow zaymowanie.

Zaymuię, *v. m. F. zaymę.* 1) wegtreiben, wegnehmen das Vieh. 2) aufheben, wegnehmen feindliche Truppen. 3) einen Raum einnehmen, besetzen. 4) erreichen mit einen Stock; schlagen, treffen. 5) eines Ehre angreifen, antasten, schmälern, verletzen. 1) enlever, emmener avec force le bétail. 2) enlever, prendre, surprendre les enemis. 3) tenir, ocuper, remplir une place. 4) ateindre, toucher, assener, fraper qu; porter un coup à qu. 5) ofenser, blesser qu. ch. faire tort, préjudicier, déroger à. § 1) zaiął bydło moie. 2) zaiąć nieprzyiaćioł, ieńcow, koni. 3) woysko obszerne pola zaymowało. 4) zaiął go po grzbiećie. 5) zaiąć niewinnego w (na) honorze; zaiął sławy iego.

zaiąć się. 1) keimen, Wurzel schlagen, faßen. 2) entstehen, sich auszubreiten

anfan-

anfangen, Wurzel fassen, um sich greifen. 3) Feuer fassen; ergreifen, sich entzünden. 1) s'enraciner; prendre, faire, jetter des racines, lever. 2) prendre racines, naitre, commencer, s'alumer, éclater, s'engendrer, s'augmenter. 3) prendre feu, s'alumer, s'embraser. § 1) gdy się naśienie zaymie wyrzuca rozłupione źiarno na stronę. 2) choroby się zaięły; zaymuie się herezya; zaięła śię w Polszcze woyna, powietrze. 3) ogień śię zaiął; gubka śię zaięła; dom śię ognia zaiął; drwa śię zaięły; proch śię zaiął i strasznym wybuchnął hukiem.

Zayrzę, *rzy*, *rzyt*, zazdroszczę. beneiden, mißgönnen. envier à qu. qu. ch; porter envie à qu. en qu. ch. § nie zayrzyy, nie zazdrość szczęściu moiemu; nie będę mu zayrzył szczęścia tego; zayrzeć komu dobrego powodzenia; żaden mu nie zayrzy.

Zayrzeć. *vid.* Zaźieram.

Zayśćie. 1) das Entgegengehen. 2) Zank, Streit, Händel. 1) l'aller au devant de qu. 2) querelle, rencontre, prise. § 1) na zayśćiu mu w drogę potkałem ćię. 2) zayśćie (zwadę, hałas) z nim miałem.

Zażalony. sehr betrübt, gekränkt. désolé, pénétré de douleur; afligé. § zażalone serce.

Zażartować. *F.* *zażartuię.* spaßen, scherzen. railler, se mettre à plaisanter.

Zażartość. Grimm, Wuth, Verbitterung. courroux, acharnement, déchainement, rage, furie, fureur, *f.*

Zażarty. ergrimmt, wütend. acharné, furieux, déchainé, enragé. § Mars zażarty.

Zazdrość. der Neid, die Mißgunst. envie, jalousie. § zazdrośći z czego nabyć; odzywa śię świegotliwa, wrząca, drapieżna, nienasycona zazdrość; zazdrość szczęśliwemu i mężnemu nie szkodźi, *prov.* zazdrość sobie szkodliwa, *prov.* zazdrość z cudzego dobra śię rodźi, *prov.*

zazdrośći podległy. *vid.* Zazdrosny.

Zazdrośćićiel. } Neider, Beneider. un Zazdrośnik. } envieux, celui qui porte l'envie à qu.

Zazdrośćiwie, *adv.* neidisch. avec envie.

Zazdrośćiwy, zazdroszczący. 1) neidisch. 2) ein Neider. 1) envieux, jaloux; marri du bonheur d'autrui. 2) un envieux. § 1) zazdrośćiwe połyka śliny; zazdrośćiwym okiem płacze na dobre powodzenie bliźniego. 2) zazdrośćiwemu swoie rzeczy nie smakuią.

Zazdrosny, zazdrośći podległy, ktoremu zayrzą drudzy. beneidet, der viel Neider hat. envié, qui s'atire l'envie de plusieurs.

Zazdroszczę komu czego, *ść*, *śćił.* *vid.* Zayrzę.

Zażegnać co, *F.* *zażegnam.* durch Segensprechen oder einen Zauber-Segen abwenden. détourner, chasser par le signe de croix ou par un charme.

Zażegnanie. Abwendung eines Uibels durch Seegen-Sprechen oder abergläubische Worte. éloignement d'un mal par le signe de croix ou par des paroles superstitieuses. § słowa na zaklinanie wężow i na zażegnanie złego.

Zażegnany. durch einen Seegen oder Zauber-Seegen vertrieben, verbannt. chassé par le signe de croix ou par quelque charme.

Zaźiębiam, *v. m.* *F.* *zaźiębnę.* sich verkälten. se morfondre, se refroidir. § zaźiąbł żołądek; ciało zaźiębło.

Zaźiębienie. Verkältung. refroidissement, morfondure. § kaszel ten z zaźiębienia pochodźi.

Zaźiębiony. verkältet. morfondu, refroidi.

Zaźieram, *v. m.* *F.* *zayrzę.* zaglądam. hereinkucken; sehen durch oder in etwas. voir, regarder par, dans. § zaźierać przez dźiurę, spary; zayrzał do izby.

*Zazrzę, *vid.* Zayrzę.

Zazuwam, *v. m.* *F.* *zazuię.* recht, gehörig anziehen einen Schuh, einen Stiefel. achever de chausser, ajuster le soulier, la bote à la jambe. § zazuy mi trzewik, bot; chcąc obuc trzewik nie mogę go zazuć.

obułem trzewik ale go nie zazułem. ich habe zwar den Schuh an, aber ich habe ihn noch nicht recht angezogen. j'ai bien mis le soulier mais il n'est pas encore bien ajusté.

Zażyćie, Zażyty, *vid.* Zażywanie, Zażywany.

Zażywam, *v. m.* *F.* *zażyię.* 1) genießen, zu sich nehmen, einnehmen. 2) genießen, haben, besitzen. 3) sich bedienen einer Sache, solche zu etwas brauchen. 1) prendre, user; manger ou boire. 2) jouir de; avoir la possession de. 3) se servir de; emploier qu. ch. à. § 1) zażył lekarstwa; zażywa tabaki; zażywaią nayczęśćiey nabiału. 2) słodkiego zażywamy pokoiu. 3) zażyy konia tego ostrożnie; zażywaią piki i szable w boiu; sukna angielskiego do f..at zażywa; zażył słowa, wyrazu tego; dobrey, złey do tego zażył okazyi, czasu.

zaży-

zażywać sobie. sich pflegen, wohl leben. se donner du bon tems, du menu; faire bonne vie.
Zażywanie. 1) Genuß, Genießung einer Speise. 2) Genuß, Besitzung. 3) Gebrauch einer Sache. 1) l'action de prendre une nourriture. 2) jouïssance de qu. ch. 3) usage, *m.* qu'on fait d'une chose. § 1) zażywanie pokarmu, napoiu, lekarstwa. 2) zażywanie rozkoszy, pokoiu. 3) zażywanie oręża, instrumentu, słowa.
sukno do trwałego zażywania. Tuch das dauerhaft ist. du drap d'un bon usé.
Zażywany. 1) genoßen, zu sich genommen. 2) gebraucht, angewendet. 3) das man genoßen hat. 1) pris, usé, qu'on a mangé ou bû. 2) emploié à. 3) joui.
Zażywny. zum Genuß, zur Nahrung dienlich; nutzbar. utile, propre à la nourriture; nourrissant. § wołowina zażywna w kuchni; gęś iest w sobie sytna i zażywna.
Zbankretować, *F. zbankretuię.* bankrotiren, bankrot spielen. faillir; faire un banqueroute.
Zbankretowanie. Bankrot. banqueroute.
Zbankretowany. bankrotirt. banqueroutier, qui a fait une banqueroute.
Zbawca. } Erretter, Befreyer. libe-
*Zbawiacz. } rateur.
Zbawiam, *v. m. F. zbawię.* 1) erlösen die Menschen, die Welt. 2) selig machen. 3) befreien, erretten, erlösen von einem Uibel. 4) berauben, um etwas bringen. 1) sauver, délivrer les hommes, le monde. 2) sauver qu; procurer à qu. le salut éternel. 3) sauver, délivrer d'un mal. 4) priver, frustrer, dépouiller qu. de. § 1) Chrystus Pan nas i świat cały zbawił. 2) zbawił Bog łotra na krzyżu wiszącego. 3) zbawił mię Bog śmierći, choroby; zbawiłeś mię tego nieszczęśćia, kłopotu. 4) zbawił go dobr, honoru.
zbawić kogo żywota. einen um das Leben bringen. donner, causer à qu. la mort; mettre qu. à mort; ôter, arracher la vie à qu.
Zbawićiel. der Heiland; unser Erlöser, Seligmacher. le Sauveur; le Sauveur des hommes, du monde; le Redempteur.
Zbawićielski. des Heilandes. du Sauveur des hommes.
Zbawiennie, *adv.* heilsamlich, nützlich. salutairement, utilement.
Zbawienie. 1) Erlösung der Menschen. 2) die Seligkeit. 1) la redemption des hommes. 2) béatitude; salut, félicité éternelle. § 1) zbawienie świata. 2) wieczne-go ćieszy zbawienie.
Zbawienny. 1) selig, Gottsgefällig, Gottselig. 2) heilsam, gesund. 1) béatifique; qui est de bien-heureux. 2) salutaire, utile. § 1) zbawienny prowadźi żywot. 2) zbawienna to rada była.
Zbawiony. selig, der in der Seligkeit lebet. bien-heureux; qui jouït de la félicité éternelle.
Zbićie, zbiianie. 1) das Zerschlagen, Zerprügeln. 2) das Zusammenschlagen mit Nägeln. 3) Widerlegung. 1) bastonnade; volée de coups de bâton. 2) un assemblage qui se fait par des cloux; l'action de rassembler les piéces, de les joindre ensemble avec des cloux; jointure de deux planches, liaison, *f.* 3) refutation; discours qui refute, qui détruit un autre. § 1) umarł od zbićia srogiego. 2) zbićie gozdźmi. 3) zbićie, zbiianie mowy czyiey, dowodu, pozwu.
Zbieg. 1) ein Entlaufener. 2) ein Deserteur, Uiberläufer. 3) Abfall, Abfluß des Wassers. 1) déserteur, échapé, fugitif. 2) transfuge, déserteur, rendu, qui s'enfuit de l'armée. 3) découlement, chute de l'eau. § 1) zbiega ze wśi złapano. 2) zbieg przywrocony, przyśćigniony. 3) zbieg wody.
zbieg klasztorny. verlaufner Mönch. moine défroqué.
Zbiegam, *v. m. F. zbiegnę, zbieżę.* 1) herunter laufen. 2) entlaufen, weglaufen. 3) desertiren, ausreißen. 4) verlaufen, verfließen, dahin gehen, vergehen. 5) übertreiben, abtreiben, überjagen ein Pferd. 6) beschleichen, darzukommen, überrumpeln. 7) durchwandern, durchlaufen, 1) courir de haut en bas. 2) s'enfuïr, échaper, déserter. 3) déserter, s'enfuïr de l'armée. 4) passer, couler, s'écouler. 5) estrapasser, harasser, surmener, outrer un cheval. 6) survenir; surprendre, atraper qu. 7) parcourir, roder, tourner un païs. § 1) zbież na doł; zbiegłem z gory; woda tam na doł zbiega. 2) zbiec od Pana. 3) zbiegł od woyska, od regimentu. 4) zbiegł mi dźień, czas; lata zbiegaią. 5) zbiegł nagle, niespodźianie na tym sługę. 6) zbieżeć konia. 7) zbiec miasto, wśi, ulice; ale wiele Staropolakow teraz, zbiegay całą Polskę.
zbiec z klasztoru. aus dem Kloster laufen. se défroquer; jetter, quitter le froc; jetter le froc aux orties.
zbiegać śię. 1) zusammenlaufen, zulaufen. 2) zusammenfließen, zusammenlaufen, in einan=

einander fallen, als zwey Flüße. 3) zuſammengehen, zuſammenlaufen als die Straßen. 4) ſich abtreiben, ſich vom Laufen abmatten. 1) s'atrouper; courir enſemble, acourir en foule. 2) confluër, couler enſemble; joindre ſes eaux comme deux fleuves; tomber, ſe décharger, ſe dégorger, s'emboucher dans une autre fleuve. 3) ſe joindre comme deux chemins. 4) ſe rendre; perdre ſes forces à force de courir. § 1) zbiegło śię na to dźiwowiſko pospolſtwo. 2) tam śię zbiegaią Bug i Wisła. 3) przy wśi śię zbiegaią drogi. 4) koń śię zbiegł i uſtał.

Zbieganie, zbieżenie, zbieganie śię, zbieżenie śię. 1) Zulauf, Auflauf des Volks. 2) Zuſammenfluß zweyer Ströme. 3) Zuſammenlauf der Wege. 1) afluence, concours, l'action de s'atrouper, de venir de toutes parts. 2) candé, *m.* confluent; la conjonction de deux fleuves; l'endroit où deux riviéres ſe joignent. 3) endroit où s'aboutiſſent, où ſe joignent pluſieurs chemins.

zbieżenie z gory. das Herunterlaufen. courſe que l'on fait aval d'un mont; décente à toutes jambes; cours de haut en bas.

zbieżenie do nieprzyiaćiela. das Ausreißen, Uiberlaufen zum Feinde, die Deſertion. déſertion; fuite d'un ſoldat ou d'une autre perſonne.

Zbiegła. eine Entlaufene. celle qui eſt échapée, qui eſt déſertée.

Zbiegły. entlaufen, übergelaufen, ausgeriſſen. échapé, déſerté. § zbiegły chłop od Pana; zbiegłe woyſko; zbiegli żołnierze.

mnich zbiegły. verlaufner Mönch. moine défroqué.

Zbier. 1) ein Sbirer, Häſcher zu Rom. 2) Häſcher. 1) un ſbirre ou archer à Rome. 2) archer.

Zbieracz. ein Sammler, Aufleſer. ramaſſeur, cueilleur, celui qui ramaſſe.

zbieracz odrobin. Brocken-Sammler, der die übrigen Speiſen von den Tiſchen zuſammen trägt. celui qui ramaſſe les reſtes des repas.

zbieracz z ksiąg. der aus Büchern eine Sammlung macht. compilateur; ramasſeur; qui fait des extraits, des recueils des plus belles matiéres dans les livres.

zbieracz wina. ein Wein-Leſer. vendangeur.

zbieracz owocow. Obſt-Leſer; der Obſtabbricht. cueilleur de fruits.

zbieracz iabłek. Aepfel-Leſer. cueilleur de pommes.

Zbieraczka. Sammlerinn. femme qui ramaſſe, qui recueillit.

Zbieram, *v. m. F. zbiorę.* 1) ſammlen, einſammlen. 2) leſen, abnehmen; das Obſt, die Feld-Früchte einſammlen; einerndten. 3) colligiren, excerpiren aus Büchern. 4) aufleſen, aufheben von der Erde. 5) verſammlen, zuſammenziehen ein Kriegs-Volk. 6) den Tiſch abräumen. 7) Rechenk. in eine Summe bringen. 1) recueillir, ramaſſer, raſſembler. 2) cueillir, recueillir la moiſſon, les fruits; engranger. 3) recueillir, extraire, tirer de quelque auteur ce qu'il y a de meilleur; faire un recueil. 4) ramaſſer, recueillir les choſes qui ſont à terre. 5) réunir, ramaſſer, amaſſer, recueillir, raſſembler en un corps les ſoldâs qui ſont diſperſez en divers endroits. 6) deſſervir; lever la nape; ôter, relever les plats, les verres et autres choſes de deſſus la table. 7) *Aritm.* ramaſſer les nombres, jetter une ſomme. § 1) zbierał pieniądze, księgi. 2) zbierać owoc, kwiaty; zebrać z pola. 3) piękne z ksiąg zebrał materye. 4) zbierać kamienie po polu, iagody, źioła. 5) zebrał na prętkośći żołnierza, woyſko. 6) zbierz chłopcze; zbierzmy ze ſtołu. 7) zbierzeſz te liczby w iedną kupę albo ſumę.

zbierać fałdy. die Falten einreihen, einfaſſen, zuſammen nähen. ramaſſer les plis pour coudre enſemble; rebrouſſer les plis.

zbierać wodę deſzczową. das Regen-Waſſer auffangen. amaſſer les eaux de pluie.

zbierać wino. Wein leſen. vendanger.

zbierać pierze z ſzaty. die Federn von einem Kleide wegnehmen, ableſen. ôter les plumes de deſſus un habit.

zbierać oſtatki pozoſtałe. die übrigen Brocken zuſammen leſen. ramaſſer les débris.

zbierać oſtatki winne. den Wein nachleſen. grapiller, chercher les reſtes dans une vigne.

zbierać ptaki. die Neſter ausnehmen. dénicher, ôter les oiſeaux du nid.

zbierać niedobitki. die Uiberbliebenen von einer Armee zuſammen ziehen. recueillir les débris de ſon armée.

iuż zbiera koło śiebie chory. der Kranke greift und zupfet ſchon um ſich herum. le malade cherche déja les vermiſſeaux.

zbierać śię. 1) ſich verſammlen, zuſammen fließen oder ſtoßen. 2) ſich zuſammenziehen als Soldaten. 3) ſich anlaßen, das

Anſehen

Ansehen zu etwas haben. 4) sich setzen, sich zusammen ziehen, von Wunden. 5) nach und nach weniger werden, sich vermindern, abnehmen. 6) herbey schaffen, zusammenbringen, aufbringen. 1) se ramasser, s'amasser, s'assembler, se réünir. 2) se ramasser, se recueillir en un corps comme les soldâs. 3) aboutir, tendre à; il y a aparence à. 4) se consolider, se réünir comme une plaie. 5) se diminuër, s'amoindrir peu à peu; s'enlever, s'ôter. 6) se procurer, aquerir de toutes parts. § 1) zbiera się woda, kropla z drugą; zbieraią się obłoki; chmura się zebrała. 2) ta potęga się na nasze karki zebrała; woysko się zebrało. 3) zbierało się na woynę, na pokoy, na hałas. 4) zbiera się rana. 5) zbiera się dobrych ludźi. *6) zbiera się, zdobywa się na wielkie woysko, na pieniądze.

zbiera się na deszcz, na śnieg. es läßt sich zum Regen, zum Schnee an. il y a aparence à la pluie, à la neige; il va tomber de la pluie, de la neige.

* *zbiera się woda; wzbiera woda.* das Wasser läuft an, trit aus den Ufern. les eaux s'enflent, deviennent plus grosses; débordent.

wrzod się zbiera. das Geschwür eitert, setzet sich. l'ulcère supure, jette du pus.

zbiera mi się na womit. ein Brechen kommt mir an. un vomissement me prend, me saisit; j'ai envie de vomir; je veux vomir.

Zbieranie. 1) das Einsammlen, die Sammlung. 2) das Einsammlen der Feld- und Baum-Früchte. 3) das Zusammenziehen der Soldaten. 1) l'action de ramasser, d'amasser, de recueillir. 2) dépouille, cueillette, recolte des blez, des fruits. 3) action de ramasser les soldâs dans un corps. § 1) zbieranie ksiąg, pieniędzy, rozproszonych rzeczy. 2) zbieranie kwiatow, zboża, owocow, miodu i inszych pożytkow. 3) zbieranie ludźi na woynę.

zbieranie podatkow, iałmużny. Steuer-Sammlung, Almosen-Sammlung. collecte, cueillette des tailles, des aumônes.

zbieranie fałdow. das Einfaßen, Einnähen der Falten. l'action de ramasser les plis pour le coudre ensemble; rebroussement, l'atâche des plis.

zbieranie z ksiąg. Sammlung aus Büchern, Collectanea. recueil; collection; l'action de ramasser les collections en lisant les auteurs.

zbieranie wina. die Wein-Lese. le vendange.

zbieranie wody deszczowey. das Auffangen des Regen-Wassers. l'action d'amasser les eaux pluviales.

zbieranie się. 1) Versammlung. 2) Zusammenfluß des Wassers, der Feuchtigkeiten. 1) atroupement; l'action de s'assembler. 2) découlement des eaux ou des humeurs en un endroit. § 1) zbieranie się żołnierzy. 2) zbieranie się wody; zbieranie się wilgotnośći w ćiele.

Zbieranina. } allerhand Gesammletes;
Zbieranka. } Sammlung unterschiedener Dinge. ramas, assemblage, *m.* plusieurs choses ramaſsées ensemble.

* *zbieranka; sylaba, zebranie liter na iedno ruszenie wargi, ięzyka.* eine Sylbe. silabe.

Zbierany, zebrany. gesammlet. recueilli, ramaſsé, amaſsé. § zbierany owoc ręką; zbierany owoc pod drzewem.

Zbieżenie. *vid.* Zbieganie.

Zbieżony. überjagt, übertrieben, abgetrieben. estrapaſsé, surmené, abatu à force de courir.

Zbiiam, *v. m. F. zbiię.* 1) zusammen nageln, zusammenschlagen. 2) schlagen ein Buch. 3) herunter schlagen, herunter stoßen. 4) sehr ausprügeln; zerschlagen. 5) schlagen den Feind. 6) widerlegen. 7) vernichten, vereiteln, auslöschen. 8) einen abbringen, abwenden, abreißen von etwas. 1) ficher, cloüer; atacher ensemble des ais, les joindre par des cloux à coup d'un marteau. 2) batre, fraper avec un marteau un livre. 3) abatre; faire tomber à force de fraper, 4) gourmer, ramasser, bastonner; batre à bons coups de bâton ou de poing. 5) batre, défaire les enemis, les mettre en déroute. 6) refuter, débatre, combatre. 7) détruire, renverser, rendre nul, éfacer, dissiper. 8) détourner, divertir, éloigner qu. de. § 1) zbiy te dwie deski gozdźiami. 2) introligator dobrze zbił księgę, papier. *3) zbił, strąćił iabłka z drzewa. 4) zbić kogo kiiem; zbił mu gębę, łeb iak purchatkę. 5) zbić nieprzyiaćiela, woysko. 6) zbiiać kogo, czyy dowod, czyią racyą, naukę, 7) zbiiać pozew; to nieszczęśćie nie zbiie afektu statecznośći. 8) zbiiać możnieyszych z animuszow; zbiiać kogo z nadźiei, z imprezy; dać się zbić z drogi prawdy.

zbiiać; rozboiem się bawić vom Straßen-Raub leben. vivre de brigandage.

zbiiać beczkę obręczami; pobiiać beczkę. ein Faß binden, beschlagen. relier une futaille.
zbiiam co wstępię. vid. Otłukam źiarno.
zbiiam, tłukę co w możdżerzu. im Mörsel stoßen. piler.
zbić grosz. schwänzen, Schwänzel-Pfennige machen. pincer; ferrer la mule.
zbiiać szafę, łożko. einen Schranken, ein Bett-Gestelle aufschlagen, aufstellen. monter une armoire, un lit.
zbiiać się. 1) auf einander stoßen, sich herunter stoßen. 2) einem etwas streitig machen, um etwas ringen, streiten, kämpfen. 1) s'entrepousser de haut en bas; se choquer l'un l'autre, s'entrechoquer. 2) contester, disputer à qu. qu. ch; s'entrecombatre de qu. ch. § 1) w tey nawałności wiatry i wały się zbiiały. 2) zbiiać się z kim o Państwo; widzę iak się śmierć z miłością zbiiaią.
Zbiianie. *vid.* Zbićie.
zbiianie się iedney, rzeczy z drugą; uderzenie w się. das Aneinanderstoßen; Anstoß. choc, heurte, rencontre de deux choses l'une contre l'autre.
zbiianie się o co. Streit um etwas. contestation, dispute.
Zbiiarnia. Mörder-Grube. coupe-gorge, *m.* boucherie.
Zbik. ein Dachs. bléreau, taisson.
Zbior. 1) das Gesammlete; gesammeltes Gut. 2) Sammlung, Collection. 1) aquisition; biens, *plur.* ce qu'on a ramassé, qu'on a aquis. 2) ramas, collection, recueil, florilege, *m.* § 1) rozszafował swoie i kośćielne zbiory. 2) zbior Praw koronnych.
Zbisurmanić kogo, *F. zbisurmanię.* zum Türken machen. faire qu. Turc.
zbisurmanić się. ein Türke werden; türkisch werden. devenir Turc, se faire Turc.
Zbity. 1) zusammen geschlagen, zusammen genagelt. 2) geschlagen als ein Buch. 3) zerschlagen, zerprügelt. 4) geschlagen; aus dem Felde geschlagen. 5) widerlegt. 6) vereitelt, vernichtet. 7) abgebracht, entfernet von etwas. 1) cloué, fiché ensemble; ramasé par des cloux. 2) batu comme un livre. 3) bien ramassé, batu à bons coups de bâton ou de poing. 4) batu, défait, mis en déroute. 5) refuté, combatu. 6) détruit, renversé, dissipé, éfacé. 7) détourné, éloigné de. § 1) dwie zbite deski. 2) księga dobrze, źle zbita. 3) zbity srodze za to. 4) zbići nieprzyiaćiele. 5) dowody zbite. **6) zbita nadźieia moia. **7) zbity będąc z swoiey nadźiei.
Zbladły. ganz erblaßt. tout bléme.
Zbladnąć, *F. zbladnę.* erblaßen. blémir, pâlir. § zbladł od gniewu, od strachu.
Zbladnienie. Erblaßung. blémissement.
Zblakować. *F. zblakuię.* verschießen, die Farbe verlieren. se déteindre, se passer, se ternir, perdre sa couleur.
Zblakowanie. Verschießung. ternissure, muance, décolorement.
Zblakowany. verschossen. terne, décoloré; qui a perdu sa couleur, son lustre.
Zbłaznić, *F. zbłaznię.* 1) närrisch machen. 2) zum Narren machen, zum besten haben. 1) infatuër, assoter, faire devenir sot. 2) tenir qu. sur les fonts; donner à qu. un mois d'Avril.
Zbłaznienie. das närrisch machen. l'action d'assoter qu.
Zbłazniony. närrisch, närrisch gemacht. devenu sot; assoté, infatué, fou. § świat teraz na poły zbłazniony.
Zbliska, *adv.* in der Nähe. de près.
Zbliżam co do czego, *v. m. F. zbliżę.* nähern, annähern. aprocher, raprocher qu. ch. de.
zbliżyć się. sich nähern. s'aprocher de qu. ch.
Zbliżanie, zbliżenie. Annäherung. aproche, action d'aprocher.
Zbliżony. angenähert. aproché.
Zboczenie. Abweichung. détour, égarement. § zboczenie od (z) prawdy.
Zboczyć, *F. zboczę.* abweichen, abgehen. se détourner, s'écarter, s'égarer. § wyboczył z drogi, z kresu, z (od) prawdy; dla słusznych przyczyn muśiałem od tey materyi zboczyć.
Zbogacam, *v. m. F. zbogacę.* einen reich machen. enrichir qu; rendre qu. riche.
zbogaćić się. sich bereichern, reich werden. s'enrichir, devenir riche.
Zbogacenie. Bereicherung. enrichissement.
Zbogacony. bereichert. enrichi.
Zbolałość. großer Schmerz, heftige Betrübniß. afliction cruelle, mortelle.
Zbolały. ganz betrübt, voll Leides. tout afligé; saisi, transi de douleur. § zbolałe serce; zbolały na sercu.
Zboleć. *F. zboleię.* sich sehr betrüben, gar zu große Schmerzen empfinden. s'afliger; ressentir une afliction, une douleur extréme; étre tout pénetré, étre saisi de douleur.
Zbor. 1) ein Concilium, Versammlung der Bischöffe. 2) eine protestantische Kirche. 3) *obs.* Versammlung. 4) *obs.* eine Kirche.

Kirche. 1) un Concile; assemblée des Evêques. 2) un temple; une église Protestante. 3) *obs.* assemblée, communauté. 4) Eglise. § 1) Zbor powszechny z wielu set Biskupow zgromadzony.

Zborowy. zu einer protestantischen Kirche gehörig. de temple; qui regarde une église Protestante.

Zborzyszcze. Götzen = Tempel. temple des idoles.

Zbotwiałość, zbutwiałość. Fäulniß. pourriture.

Zbotwiały, zbutwiały, sprochniały vermodert, morsch. pourri, vermoulu.

sukno zbotwiałe. vid. *zależałe sukno.*

Zbotwieć, *F. zbotwieię*, zbutwieć. morsch werden; vermodern. pourrir, se vermouler, heudrir.

Zboyca. Straßen=Räuber. brigand.

Zboyczyni. Mörderin, Straßen=Räuberin. brigande, assassine, homicide.

Zbożany. *vid.* Zbożowy.

Zboże. 1) das Getreide. 2) das Getreide auf dem Felde. 1) le blé; les grains, du grain; toute sorte de grain. 2) blez murs pendans par la racine. § 1) zboża obfitość; zboża się zrodziły. 2) zboże na polu rostące, niepożęte; zboża położenie albo pochylenie od desczu; żąć zboże.

**pszeniczne zboże; pszenica.* Weitzen. froment. § owsiane, ięczmienne zboże albo owies, ięczmień.

zboże w ziarnie, w ziarnach. Getreide in Körnern. les grains de blé.

zboże na garściach. ungebundnes Getreide. du blé dans les épis qui ne sont pas encore engerbez.

zboże w kłosie. Getreide in der Aehre. du blé dans les épis.

zboże nieśiane, samorodne z przeszłego żniwa ostatkow. Getreide das ungesäet von der letzten Erndte aufgehet. blé qu'on ne seme point et qui revient de la derniére moisson.

zbożem handluiący kupiec. Kornhändler. marchand de blé, de grain; grénier; grénetier.

handel ze zbożem. Korn=Handel. gréneterie.

przekupień zboża. Korn=Jude. usurier, charensonnier, blatier.

zboża rozdawanie. Austheilung des Getreides. la distribution des blez.

zboże teraz drogie. das Getreide ist itzo theuer. le grain est présentement cher.

Zbożny, *obs* Pobożny. Gottesfürchtig. pieux, réligieux.

Zbożowy, zbożany. 1) aus Getreide gemacht. 2) Getreide=. 1) qui est fait avec du blé. 2) du blé; qui concerne le blé.

Zbraćić się z kim, *F. zbracę.* mit einem Brüderschaft machen, Brüderschaft trinken. faire frérie avec qu; faire amitié et fraternité avec qu. par les verres.

Zbraniam się czego, *v. m. F. zbronię.* sich weigern, widerstehen, sich wehren, abschlagen. se défendre; denier, refuser, recuser, resister.

Zbranianie się czego. Weigerung. refus, rebut.

zbranianie się zmyślone, nieszczere. verstellte Weigerung. refus simulé.

** Zbroczenie krwią. Bespritzung mit Blut. l'action d'ensanglanter.

** Zbroczony krwią. blutig gemacht. ensanglanté; saigneux; teint, souillé, couvert de sang.

** Zbroczyć, *F zbroczę.* bespritzen, besudeln. ensanglanter; teindre, remplir de sang. § zbroczyła krew szatę; zbroczył krwią ręce.

zbroczyć się. sich mit Blut besudeln. s'ensanglanter, se couvrir de sang. § zbroczyła się ręka twoia krwią oycowską.

Zbrodnia. böse That, Missethat. crime, *m.* forfait, action criminelle.

Zbrodźień, *g. zbrodnia.* Missethäter, Uibertreter, Bösewicht. scelerat, criminel, méchant.

Zbrodźić co, *F. zbrodzę.* durchwaten. passer à gué. § te rzeki zbrodźić się zdadzą; zbrodźił rzekę.

Zbrodźisty ⎫ brod maiący. das man
Zbrodzony ⎭ durchwaten kan. guéable; qu'on peut passer à gué.

zbrodzony. durchgewatet. guée, qui est passé à gué.

Zbroia. Waffen, Kriegs = Rüstung, Harnisch, Küriß. armure; comme la cuirasse, le casque; tout ce qui couvre un homme d'armes qui va au combat. § zbroię nośić, brać, złożyć; ubrać, kogo w zbroie; kto nie ma zbroie, miiay boie, *prov.*

zbroie zdźierać komu; ze zbroie odźierać kogo. einen entwaffnen. desarmer qu; ôter à qu. les armes; dépouiller qu. de ses armes.

Zbroić co, *F. zbroię.* verüben, anrichten, begehen. perpetrer, commettre, faire un crime.

cożeś zbroił? was hast du angerichtet? qu'avez vous fais? quelle action ne venez vous pas de faire?

Zbroię kogo, ubieram kogo we zbroie. einem die Waffen anlegen. armer qu; couvrir qu. d'armes.
zbroić się. sich waffnen, die Waffen anziehen. s'armer; se mettre les armes sur le corps.
Zbroienie, ubieranie we zbroie. Bewafnung, Anlegung der Waffen. l'action d'armer.
Zbroiownia, cekauz. Zeug-Haus, Rüst-Kammer. arsenal; chambre aux armes.
Zbroiownik. } Waffen-Schmid. heaumier, armurier; ouvrier
Zbroiowy. } en armes.
Zbroiowy. zu den Waffen gehörig. d'armure, qui regarde les armes.
Zbroyka. kleine Rüstung. petit cuirasse; petite armure; armet.
Zbroyno, *adv.* gewaffnet. en armes, avec armes. § zbroyno czynić, stanąć.
Zbroyny. gewaffnet, bewaffnet. armé.
zbroyny zupełnie. im vollen Küriß; vom Haupt bis zu den Füßen gewaffnet. armé de pié en cap; armé de toutes piéces.
zbroyną ręką. mit gewaffneter Hand. à main armée.
zbroyny mąż, waxmann herb. Wappenk. ein geharnischter Mann mit einem bloßen Schwerdt auf einer Mauer und über der Kron und dem Helm. un homme armé l'épée à la main mis sur une muraille, et sur le timbre et la couronne.
Zbrzeżny. Rand-, Ufer-. de bord, de rivage.
zbrzeżne piora w skrzydle. Spulen, Feder-Kiele im Flügeln die zum Schreiben tüchtig sind. bouts d'aile; tuiaux qui sont propres à écrire.
zbrzeżny kamień. der Schluß-Stein eines Gewölbes. voussoir; clé de voute.
Zbudować, *F. zbuduię.* 1) aufbauen. 2) einen erbauen. 1) construire, élever, bâtir. 2) édifier qu. § 1) pyszny pałac zbudował. 2) zbudował blizniego życiem swoim.
zbudować się z czego, z kogo. sich erbauen, ein gutes Exempel nehmen. s'édifier; prendre un bon exemple de qu.
Zbudowanie. 1) Aufbauung. 2) Erbauung, gutes Beyspiel, so man giebet. 1) construction d'un bâtiment. 2) édification; bon exemple qu'on donne à son prochain.
zbudowanie się z kogo, wźięćie dobrego przykładu. gutes Beyspiel so man nimmt. édification; l'action d'être édifié.
Zbudowany. 1) aufgebaut. 2) erbaut. 1) bâti. 2) édifié.
Zbuiać się, *F. zbuiam.* 1) ausreißen, herum rennen. 2) ausgelaßen, leichtfertig seyn. 1) échaper, courir çà et là. 2) faire le cheval échappé, être libertin. § 1) zbuiał się koń i wcale się zabłąkał. 2) trudno go hamować, kiedy się raz zbuia.
Zburzenie. Zerstöhrung. boulversement, renversement, saccagement.
Zburzony. 1) zerstöhrt. 2) aufgebracht, schwürig. 1) boulversé, saccagé, renversé. 2) excité, incité, mécontent. § 1) zburzone znowu budować zamki. 2) zburzone uspokoić umysły.
Zburzyć co, *F. zburzę.* zerstöhren. boulverser, saccager, renverser.
Zbutwiałość, Zbutwieć. *vid.* Zbotwiałość, Zbotwieć.
Zbuzować kogo, *vulg.* ausfilzen. laver la tête à qu; vesperiser qu; faire une verte reprimande à qu.
Zbyćie, zbywanie. 1) Loswerdung, Abfertigung, Abspeisung. 2) Verkaufung, Veräußerung, Vertrieb. 1) l'action de se défaire de qu. 2) débit, aliénation, vente.
dom ten iest na zbyćiu. dieses Haus ist zu verkaufen. cette maison est à vendre.
Zbyteczność. *vid.* Zbytek.
Zbytecznie, Zbyteczny. *vid.* Zbytnie, Zbytni.
Zbytek, *g. zbytku.* 1) Uiberfluß 2) Uippigkeit, Verschwendung, übermäßiger Aufwand. 3) Unmäßigkeit, Uibermaaß. 4) das Uibergebliebene. 1) superflu, superfluité, redondance, surabondance, trop grande abondance. 2) somptuosité, luxe, *m.* excès dans la dépense de table, des habits, des équipages, des meubles. 3) intempérance, excès, déréglement. 4) restant, reste, *m.* residu; ce qui reste de qu. § 1) zbytek słow, urodzaiow; zbytek szkodliwszy od niedostatku; zbytek rozum zatłumia; ta choroba ze zbytku krwie pochodźi. 2) zbytkiem Państwa giną; zbytek Rzym zagubił; zbytek chorobą płaćić trzeba; zbytek zdrowie psuie; zbytek w szaćiech, w strawie. 3) zbytek w życiu; zbytek wenery szkodliwy. *4) zbytek, ostatek wina dla niego zostaw.
zbytki to iuż. das ist schon Uibermuth. il y a de l'insolence, de la pétulance; voilà ce qui est déja impertinent; c'est déja une impertinence.
Zbytkowanie. Uibermaß, übermäßiger Genuß. intempérance. § zbytkowanie Wenery człowieka psuie.
Zbytkuię. 1) ein üppig, wollüstig Leben führen. 2) Uiberfluß an etwas haben. 1) se débaucher; vivre dans la débauche. 2) regor-

regorger de; abonder, surabonder, redonder en. § 1) zbytkuie teraz, a w krotce nędzę klepać będźie. 2) Francuźi zbytkuią z pieczystych zwierzyn, z modnych szat i potraw; to miasto w wyśmienitych zbytkuie pałacach.

Zbytni, zbyteczny. überflüßig, zu viel, zu groß. superflu, surabondant, redondant, excessif. § zbyteczne pieniądze; zbytnie potrawy szkodzą; zbytnia praca, miłość, pilność.

zbytnie rzeczy w ćiele ludzkim. Heilk. die Excrementen. *Médec.* les excrémens.

Zbytnie, zbytecznie, *adv.* über die Maaßen, überflüßiglich; gar zu. outre mésure, hors de mésure, surabondamment, avec excès; plus qu'il ne faut, démesurement, excessivement; trop; extrêmement; au delà de ce qu'il faut. § zbytnie żyie, śię gniewa; zbitnie pić, ieść; zbytnie wielki; zbytnie długi.

Zbyty. 1) abgespeist; abgefertigt. 2) vertrieben, verkauft. 1) éconduit, dont on s'est défait. 2) débité, vendu.

Zbywam, *v. m. F. zbędę.* 1) los werden, vertreiben, verkaufen. 2) einen abspeisen, los werden. 3) verlieren, um etwas kommen. 1) débiter, vendre. 2) éluder, éconduire qu; se défaire adroitement d'une personne qui nous demande qu. ch; se détacher, se dégager, se débarasser, se délivrer de; en être quite de, pour qu. ch. 3) perdre qu. ch; être privé, être dépouillé de. § 1) wszystkie na targu zbył towary. 2) zbądź go żartem. 3) zbyć honoru, żywota, substancyi swoiey.

zbywa. 1) es ist übrig, überley. 2) es mangelt, es fehlet, es gehet ab. 1) il est superflu, il est de reste; il reste. 2) il manque de, il y a faute de; il defaut qu. ch. § 1) zbywa mu żywność; zbywały zawsze pieniądze. 2) zbywa mi na przyiaćielu, na dobrych kśięgach; nie zbywało mi na okazyach do tego.

zbywać kogo obietnicami. einen mit leerer Hofnung abspeisen. tenir à qu. le bec dans l'eau; paier qu. de chansons, de belles paroles.

zbyć śię. überstehen, los werden. se défaire, se délivrer de; surmonter. § zbyłem śię dźiś dnia złego; zbył śię kłopotu wielkiego, długu fraszką.

zbyłem śię tego. ich bin davon ledig, befreyet worden. j'en ai été quite.

Zbywanie. 1) Uiberfluß. 2) das Loswerden, das Abfertigen. 3) das Absetzen, Vertreiben, Verkaufen. 1) redondance, trop grande abondance. 2) l'action de se défaire de. 3) l'action de débiter, de vendre; débit.

Zchodzę. *vid.* Schodzę.

Zchorzały. *vid.* Schorzały.

Zczarować, *zczaruię.* behexen. ensorceler.

Zdaię, *zdaie, zdał, F. zdam,* zdawam. 1) verurtheilen. 2) einem abtreten, aufgeben ein Amt. 3) wiedergeben, herausgeben auf ein Stück Geld. 4) anheim stellen, überlaßen, übergeben. 1) condanner qu; prononcer une sentence contre qu. 2) se demettre, se défaire d'un charge, la remettre entre les mains de qu; résigner une charge à. 3) rendre le reste sur une piéce d'argent; donner qu. ch. de retour. 4) commettre, déferer, abandonner à; laisser à la disposition, remettre entre les mains de. § 1) zdać niesłuchanego, nieobronionego, stronę nieprzybytną; zdano go na śmierć, na wieżą. 2) chce zdać urząd bratu swoiemu. 3) zday mi z tego talera, na ten talar dwa tymfy. 4) na ćiebie to zdaię; zdaię to Bogu.

zdać urząd duchowny komu. einem eine geistliche Würde abtreten, übergeben. résigner une dignité écléśiastique à quelqu'un.

zdawaiący komu urząd. der einem ein Amt abtritt. résignant.

zdaię to na wolą twoię. ich überlasse es deinem Willen. je m'abandonne à vôtre volonté; je laisse cela à vôtre volonté.

zdaię śię. 1) auf einen bauen, vertrauen, sich verlassen. 2) sich überlassen. 3) nutzen, dienen zu etwas. 4) scheinen, vorkommen, das Ansehen haben, in dieser und folgender Bedeutung wird das *Futurum* zdam śię statt des *praesentis* zdaię śię oft gefunden. 5) sich einbilden, von sich glauben. 1) se remettre, se résigner, s'abandonner à la volonté, au jugement de; aquiécer à. 2) se rendre à la discretion, se mettre à la merci de. 3) servir à; être utile, être propre à. 4) sembler, paroitre, *on trouve souvent dans cette signification et la suivante le Futur* zdam śię *au lieu du présent* zdaię śię. 5) s'imaginer, croire. § 1) zdaię śię na dobre ludźie, na wolą Boską; na twoię łaskę, na krola sprawiedliwego. 2) zdał śię na fale i wiatry, na dyskrecyą nieprzyiaćiela. 3) na co śię to zda? na nic mi śię przyiaźn twoia zdała. 4) zdam śię ia tu tobie płatać; zdał śię chwyćić zdania tego; zdaie śię

śię zły, złym; zda śię bydź nieporuszonym; azaz bogaty ludźiom nieszczęśliwy śię zda? każda rzecz śię mnieyłza zda zdaleka. 5) zdał śię był sobie pozrzec Państwa nasze; chorym bydź śię zdał; nie tak grożny iak śię sobie sam zda; ktory śię samemu w śkło, w wilka obrocony zda.

zdaie mi śię. es scheinet mir, es kommt mir vor. il me semble, il me paroit; je m'imagine que. § ten sposob zdaie mi śię barzo trudny; te podatki zdały im śię nieznośne; rzecz mi śię barzo potrzebna zdaie; fałszywie mi śię zdało.

zdać śię na iednaczow. auf Schieds-Richter willigen. compromettre; convenir d'arbitres.

daie komu śię zda. er giebt, wem es ihm zu geben scheint. il donne à qui bon lui semble.

na cożby mi śię zdały teraz te wszystkie prace. worzu wären mir jetzo alle diese Bemühungen nütze gewesen. que me serviroient présentement tous ces travaux.

bynaymniey, wcale nie iest tym czym śię zdaie. er ist gar nicht das was er zu seyn scheinet. il n'est rien moins que ce qu'il paroit.

*Zdałam *vid.* Zdołam.

Zdaleka, *adv.* von weiten. de loin.

Zdam śię, *vid.* *zdaię śię* 3)

Zdam herb. *vid.* Kolenczyk.

Zdanie. 1) Gutachten, Meinung, Urtheil. 2) gerichtlicher Ausspruch, Urtheil. 3) Philos. ein Satz. 1) avis, sentiment, opinion, jugement, sens. 2) sentence, arrêt, condannation. 3) *Philos.* proposition. § 1) wedla zdania moiego, wszystkich cnotliwych; zdanie swoie powiedź. *2) zdanie (wyrok, dekret) na śmierć. 3) zdanie twierdzące, poświadczaiące, stanowiące.

moim zdaniem; według moiego zdania. meiner Meinung nach. à mon avis; à mon sens; selon mon opinion.

tegoż bydź zdania. eben derselben Meinung seyn. être du même sentiment.

iestem zdania tego. ich bin dieser Meinung. je suis de cet avis, de ce sentiment.

zdanie odmienić. andres Sinnes werden, sich anders bedenken. se raviser; changer d'avis, de pensée.

zdanie śię na iednacze; kompromis. ein Compromis, Bewilligung auf einen Schiedsrichterlichen Ausspruch. compromis.

Zdany. verurtheilt. condanné par une sentence à. § zdany na więźienie, na szubienicę o kradźież; zdanym bydź o mieśtanie.

Zdarćie. das Zerreißen. déchirure, déchirement.

Zdarty. 1) abgerißen von etwas. 2) abgerissen, zerrissen, zerlumpt. 3) ein Abgerissener, der zerrissene Kleider trägt. 1) déchiré, ôté de qu. ch. par le déchirement. 2) déchiré, usé comme un habit. 3) celui qui porte des habits déchirez.

Zdarzam, *v. m. F. zdarzę.* gelingen lassen, geben. faire réüssir, faire prospérer. § Pan Bog zdarza prace nasze; zdarzyło szczęśćie że.

zdarz Bog. Gott gebe sein Gedeyen. Dieu le fasse prospérer, acorde sa bénédiction; Dieu bénisse.

niech zdarzy miłośćiwy Bog der barmherzige Gott gebe seinen Seegen. nôtre bon Dieu qui a pitié de nous fasse la grace.

zdarzyć śię. 1) gelingen, gedeyen, glücken. 2) sich begeben, sich zutragen, sich fügen. 1) réüssir, prospérer; succéder; avoir de la réüssite, du succès. 2) arriver, se passer, se faire, avenir. § 1) zdarzył śię ten zamysł; zdarzy śię ta praca. 2) zdarzyło śię przed kilką latami zapadnienie źiemie w Portugalii.

zdarzyło mu śię to szczęśćie. dieses Glück ist ihm begegnet. ce bonheur lui est arrivé.

Zdawam, *v. m. F. zdam. vid.* Zdaię.

Zdawna, *adv.* von längsten her. depuis long tems.

Zdążam, *v. m. F. zdążę.* einem nachkommen, gleichkommen, einholen, gewachsen seyn. suivre, égaler qu. en; faire qu. ch. tout aussi vîte qu'un autre. § zdążyć mu w bieganiu, w roboćie, w pisaniu nie mogę.

nie zdążysz za nim. du wirst ihm nicht gleich gehen. vous ne l'égalerez pas en course.

Zdeb, *g. zdebia*, zbik. ein Dachs. un bléreau.

*Zdech, zdychanie. das Verreken eines Viehes. abois; le moment où la bête expire.

do zdechu, na zdech, adv. daß man platzen möchte; sehr, heftig; daß man den Athem verliert; aus allen Kräften. à perte d'haleine; de toute sa force. § do zdechu płakał, biegał, szermował; na zdech tego pragnie, ią kocha.

do zdechu śię śmiać. lachen das einem der Bauch zerspringen möchte. mourir de rire; rire à ventre déboutonné, à gorge déploïée; rire de toute sa force; rire

rire tout ſon ſou. § śmiechu do zdechu.
Zdebło ptak, *vid.* Zdźebło.
Zdechł. *vid.* Zdycham.
Zdechlina. Luder, Aas, verrecktes Vieh. chair morte; bête morte de ſoi même, ſans avoir été tuée.
Zdechły. verreckt. crévé, mort comme une bête.
Zdechnąć. *vid.* Zdycham.
Zdechnienie, zdychanie. Verreckung. la mort qui ſuit après l'abois d'une bête.
Zdeymowanie. 1) das Abnehmen. 2) Rührung, Bewegung, Regung. 1) l'action d'ôter de deſſus. 2) mouvement des paſſions.
Zdeymuię, *v. m. F. zdeymę.* 1) abnehmen, abziehen, herunter nehmen. 2) abnehmen, abziehen den Hut. 3) einen rühren, bewegen. 1) tirer, ôter de deſſus; lever, relever de deſſus. 2) lever ſon chapeau; ſe découvrir. 3) prendre, ſaiſir, percer, pénétrer, émouvoir. § 1) zdiął pierśćionek z palca, obrazy ze śćiany; zdeymiy talerze ze ſtołu. 2) zdiąć przed kim czapkę, kapeluſz. * 3) zdeymuie, zeymuie mię żal, gniew, ſtrach; słuſzna na taką urodę śię zapatrywać, do ktorey teſknica oczy zdeymuie.
zdeymuiący. rührend, bewegend. touchant, frapant.
zdiąteś ze mnie ćiężar wielki. du haſt mir eine große Laſt abgenommen. vous m'avez relevé d'un grand fardeau, d'une grande peine.
Zdięćie. das Abnehmen, Wegnehmen. l'action d'ôter de deſſus.
Zdięty. abgenommen, abgezogen. ôté, levé de deſſus. § zdięte ze śćiany obrazy, z palca pierśćienie.
* *zdięty*; *zięty.* gerührt, bewegt. pris, pénetré, frapé. § zdięty miłośćią.
Zdmuchnąć, *F. zdmuchnę.* 1) abblaſen, wegblaſen. 2) vernichten, benehmen. 1) ſoufler de deſſus. 2) lever, ôter, anéantir, détruire. § 1) zdmuchniy z księgi kurzawę. 2) z iednym słowkiem tę trudność, ten zdmuchnął argument.
rozumieſz że to zdmuchnąć mogę. du meinſt ich kann es gleich herblaſen; das iſt nicht ſo leicht, nicht ſo gleich geblaſen. cela ne ſe prend pas ſans mitaine; vous croiez qu'il n'y a qu'à ſifler; cela ne s'enfile pas comme des perles.
Zdmuchnienie. das Abblaſen. l'action de ſoufler de deſſus.
Zdobićiel. Putzer, Schmücker. enjoliveur, acommodeur.
Zdobićielka. Putzerin. enjoliveuſe.
Zdobię. 1) putzen, zieren. 2) beſchönigen, bemänteln. 1) orner, parer, ajuſter, enjoliver, embélir. 2) colorer, voiler, palier, excuſer; couvrir de quelque prétexte; donner quelque couleur à une méchante afaire. § 1) zdobić Pannę młodą; zdobi ſtyl ſwoy, ięzyk słow wyborem. 2) ten wyſtępek, tę zdradę falſzywie zdobił; zdobić złą ſprawę.
Zdobienie. 1) das Putzen, Auszieren. 2) Anſtrich, Bemäntelung, Beſchönigung. 1) enjolivement, embéliſſement. 2) paliation, couleur, *f.* prétexte, *m.* couverture pour palier une choſe.
** Zdobność, ozdoba. Putz, Zierde. parure, ornement, embéliſſement.
Zdobycz, *f.* 1) Beute. 2) erbeuteter Proviant. 1) butin, proie. 2) des vivres enlevez ſur les enemis.
zdobyczy; *ruchome dobra*; *ruchome rzeczy.* bewegliche Güter. les meubles, *m.* biens mobilaires.
Zdobywam śię, *v. m. F. zdobędę.* ſuchen, hervorſuchen, auftreiben, herbey ſchaffen, zuſammenbringen. rechercher; chercher avec ſoin; s'éforcer d'avoir, tâcher de s'atirer; ſe procurer; aquerir de toutes parts. § zdobył śię na pieniądze, na potęgę; na życzliwość poſpolſtwa; zdobywać śię na rzecz, na słowa.
Zdołać komu, czemu, *F. zdołam.* einem gewachſen ſeyn, nachthun, nachkommen. égaler, ſuivre qu. en; ſufire, être aſſez fort pour; être fort pour; être capable, être en étât de; avoir des forces ſufiſantes pour; être ſufiſant pour faire qu. ch. § nie mogę mu w tym zdołać; zdołam śiłom, nauce, ſpoſobnośći iego; nie zdołaſz temu; rozſądkiem ſwoim zdołać nie mogę; nie zdoła temu ſpoſobność moia.
Zdolność. Fähigkeit, zulängliche Kräfte zu etwas. capacité, portée de l'eſprit; des forces ſufiſantes.
Zdolny. genungſam, zulänglich an Kräften; fähig. capable, ſufiſant; qui a des forces ſufiſantes pour. § nie ieſt temu zdolny.
Zdrada. Tücke, Verrätherey. trahiſon, *f.* perfidie.
zdrada w kąćie śiada rada. die Verrätherey verſtecket ſich gerne in den Winkel. la trahiſon noire ſe plait à être cachée.
Zdradliwie, *adv.* verrätheriſch. perfidement, avec perfidie, traîtreuſement, en traître.
zdradliwie myśliſz; *zdradę myśliſz.* du haſt Verrätherey im Sinn. vous avez une

une trahison en tête; vous pensez en traître.

Zdradliwy. 1) verrätherisch, tückisch. 2) tückisch, ungewiß. perfide, noir, traître, traîtreux. 2) frêle, fragile, incertain, trompeur.

Zdradzam, *v. m. F. zdradzę.* 1) verrathen, hintergehen, betriegen. 2) dem Ehemann Hörner aufsetzen, ihn zum Hahnrey machen. 1) trahir, tromper, décevoir. 2) trahir son mari, le couronner d'un chapeau de cocu; planter des cornes à son mari. § 1) zdradźić Panią swoię; zdradźiłeś mię w tym. 2) zdadźiła męża właściwego.

zdradźić oyczyznę. das Vaterland verrathen. trahir, vendre sa patrie.

zdradźić się samego. sich selbst verrathen. se trahir soi-même.

Zdradziecki. verrätherisch, treubrüchig. proditoire, infidéle, perfide.

Zdradźieckie, zdradźiecko, *adv.* wie ein Verräther. proditoirement, perfidement, en trahison, en traître, traîtreusement.

Zdradźiectwo. *vid.* Zdrada.

Zdradzony. verrathen. trahi, vendu. § przyiaćiel zdradzony.

Zdrayca. Verräther. un traître, perfide, proditeur, infidéle.

zdrayca prokurator. ungetreuer Sachwalter. prévaricateur.

Zdrayczyna. }
Zdrayczyni. } Verrätherin. traîtresse, une infidéle.

Zdrętwiałość. 1) Erstarrung eines Gliedes. 2) Stumpfheit der Zähne. 1) engourdissement, *f.* stupéfaction. 2) agacement des dens.

Zdrętwiały. 1) erstarrt, eingeschlafen als ein Glied. 2) stumpf, stumpf geworden, von Zähnen. 3) erstaunt, erstarrt. 1) engourdi, gourd. 2) agacé comme les dens. 3) tout surpris, tout étonné; stupefait. § 1) rozchodźić nogi zdrętwiałe. 2) zdrętwiałe zęby do śiebie przychodzą, gdy ie solą natrzesz.

Zdrętwiam co, *v. m. F. zdrętwię.* 1) starr machen. 2) in Erstaunen setzen. 1) engourdir, stupefier, causer de l'engourdissement. 2) étonner, surprendre.

zdrętwiaiący Heilk. starr machend. *Médec.* stupéfactif, stupéfiant.

Zdrętwieć, *F. zdrętwieię.* 1) erstarren, einschlafen. 2) stumpf werden, von Zähnen. 3) fig. erstarren, erstaunen. 1) s'engourdir, être engourdi. 2) s'agacer comme les dents. 3) être surpris, devenir tout étonné, demeurer tout interdit. § 1) zdrętwiała mi noga. 2) zęby mi zdrętwiały. **3) ięzyk moy bez tego tępy zdrętwiał.

Zdrętwienie. Einschläferung, Erstarrung der Glieder. stupéfaction d'un membre; engourdissement, insensibilité.

Zdrewnieć. 1) zu Holz werden; holzig werden als der Spargel. 2) erstaunen, erstarren. 1) se changer en bois; devenir bois, se former en souche. 2) étre surpris; étre saisi d'étonnement.

Zdroiek, *g. zdroyka.* Bächlein. petit ruisseau.

Zdroiewiско. 1) Bach in einem Morast. 2) kleiner elender Bach. 1) ruisseau dans un marais. 2) méchant ruisseau.

Zdroiowy. Bach-, zu einem Bach gehörig. de ruisseau, qui regarde un ruisseau.

Zdrow. *vid.* Zdrowy.

Zdrowa Marya. *vid.* Zdrowy — *zdrowa Marya.*

Zdrowie. 1) Gesundheit. 2) Gesundheit die man trinket. 3) fig. das Leben. 4) Heil, Wohl. 1) santé. 2) santé à laquelle on boit. 3) vie. 4) salut, conservation. § 1) zdrowie za wszystko stoi; zdrowie i dobre sumnienie waż sobie za dobre mienie; zdrowie czerstwe, słabe. 2) nie iednę koley obszedł i zdrowie. 3) o zdrowie idźie; folgować nieprzyiaćielowi na zdrowiu; zdrowie swoie za Oyczyznę odważyć. 4) zdrowie Państwa dźiś w ręku twoich.

na zdrowie twoie; prze zdrowie. auf deine Gesundheit. à vôtre santé.

pić, pełnić za (prze) zdrowie czyie. eines Gesundheit trinken. boire à la santé de quelqu'un.

na zdrowie. zur Gesundheit, prost; wenn einer nieset. Dieu vous assiste; *ces mots se disent à celui qui éternuë.*

zdrowie dobre. Wohlbefinden, gute Gesundheit. bonne santé.

złe zdrowie. Krankheit, schlechte Gesundheit. maladie; mauvaise santé.

Zdrowiec, *g. zdrowca.* Tobacks-Kraut. nicotiane, herbe à la reine, tabac.

zdrowiec bydlęcy. (asyla, ferus-oculus) ein gewißes Kraut, das die Thiere als ein besonderes Heil-Kraut suchen. espèce d'herbe que les animaux recherchent pour se guérir.

Zdrowo, *adv.* gesund. sain; senaiment; d'une maniére saine. § zdrowo tam żyć; zdrowo mu to; zdrowo piy, iedz.

Zdrowość. Gesundheit, gesunde Eigenschaft. salubrité; qualité saine et bon-

ne

ne d'une choſe. § zdrowość powietrza, wody.

Zdrowy. 1) ein Geſunder; der ſich wohl befindet. 2) geſund. 3) geſund, der Geſundheit dienlich. 4) geſund, heilſam. 5) geſund, richtig als ein Urtheil. 1) un ſain. 2) ſain, qui eſt en bonne ſanté. 3) ſain, bon pour la ſanté; ſalubre, qui contribue à la ſanté. 4) ſalutaire, utile. 5) ſain, bon, judicieux. § 1) zdrowy lekarſtwa nie potrzebuie. 2) dźiećię zdrowe; zdrowe drzewo. 3) zdrowe tu powietrze, mieyſce. 4) zdrowa to rada była. 5) zdrowy rozum radźi; zdrowy ma rozſądek.

zdrowa Marya. Ave Maria, der Engliſche Gruß. ſalvé, *m.* avé, *m.* ſalutation Angélique; ſalutation de l'Ange à la Vierge.

zdrow dobrze ieſtem. ich bin geſund. je me porte fort bien; je ſuis en bonne ſanté; je ſuis ſain.

zdrow bądź. ich wünſche euch Geſundheit, lebe wohl. je vous ſouhaite une bonne ſanté; vivez ſain.

zdrow iedz. eße es geſund. mangez cela ſain; bien vous faſſe. § zdrow piy; zdrow ſpiy; niech zdrow śpi.

zdrow na rozumie; na ćiele. geſund am Leib und Verſtand. ſain de corps et d'eſprit. § ſtanął na lądach zdrow na rozumie i na ćiele.

Zdroy, *g. ia, iu.* 1) Bach, fließendes Waſſer aus einer Quelle. 2) Quelle. 3) Quelle, Urſprung, Anfang. 1) ruiſſeau, fontaine. 2) ſource. 3) ſource, origine, principe, *m.* § * 1) w iednym zdroiu, (źrzodle) bywa kilka zdroiow. 2) iedno źrzodło z wielu zdroiow wyćieka; z zdroiu tego mętna, kryſztałowa wynika woda. 3) z tego zdroiu wſzyſtkie złe, wſzyſtkie dobro wynika.

Zdrożałość. Vertheurung, Steigerung des Preiſes. rencheriſſement.

Zdrożały. theuer geworden, geſtiegen. rencheri, qui eſt devenu plus cher.

Zdrożeć. *F. zdrożeie.* theuer werden, ſteigen. rencherir, devenir plus cher.

Zdrożnie, *adv.* 1) aus dem Wege. 2) ungeräumet, zur Unzeit. 1) hors du chemin. 2) hors de propos; hors d'oeuvres; mal à propos.

Zdrożny. 1) aus dem Wege liegend. 2) ungeräumet, unzeitig. 1) écarté, éloigné du chemin. 2) déreglé; écarté du propos, qui eſt hors de ſaiſon. § 1) ta wieś barzo zdrożna. 2) ta materya ieſt zdrożna.

Zdrygam śię, *F. zdrygnę. vid.* Wzdrygam śię.

Zdryganie śię, zdryganie. *vid.* Wzdryganie.

Zdrzewnieć, *F. zdrzewnieię. vid.* Zdrewnieć.

Zdrzeń. *vid.* Drzeń.

Zdumiale, *adv.* mit Erſtaunung. avec ſurpriſe.

Zdumiały. erſtaunt. étonné, ſurpris; frapé, ſaiſi d'étonnement.

zdumiałym kogo czynić. in Verwunderung, in Erſtaunen ſetzen. étonner, ſurprendre.

Zdumiewam śię na co, *F. zdumieię.* erſtaunen, ſich entſetzen. s'étonner; étre ſurpris.

zdumiał śię na tę nowinę. er erſtaunete über dieſe Zeitung. à cette nouvelle il demeura tout ſtupide.

Zdumienie śię, zdumiewanie śię. Erſtaunung. ſtupéfaction, étonnement, ſurpriſe.

Zdun. Töpfer. potier.

Zduny. *plur.* eine Stadt dieſes Namens in Pohlen. une ville de ce nom en Pologne.

Zdurniały. ſtolz geworden; aufgeblaſen, ſtolz. devenu fier; fier, hautain, enflé. § zdurniały pierwſzym ſukceſem.

Zdurnieć, *F. zdurnieię.* aufgeblaſen ſeyn, ſich für Stolz nicht kennen. s'enorgueillir, s'enfler; devenir fier; étre enflé d'orgueil.

Zdużam, *v. m. F. zdużeię.* zulängliche Kräfte haben, gewachſen ſeyn. étre ſufiſant; étre aſſez fort pour; avoir des ſufiſantes forces pour. § wyćiągnąć ten ćiężar kilka chłopow nie zdużeią.

Zdwoić co, *F. zdwoię.* aus zwey Dingen eins machen. joindre deux choſes; unir enſemble deux choſes.

Zdwoienie, dwu rzeczy złączenie. Vereinigung zwoer Sachen. aſſemblage, *m.* union de deux choſes.

Zdybać, *F. zdybię.* ertappen. ſuprendre, atraper, ſurvenir. § zdybał dźiewkę na tym; zdybieſz ieſzcze rzeczy moie ukradźione.

Zdybany. ertappt. ſurpris, atrapé.

Zdycham, *v. m. F. zdechnę.* 1) verrecken. 2) ſich heftig bemühen; ſich etwas ſauer werden laſſen, beſtändig über etwas her ſeyn. 3) heftig begehren, ſich bey etwas todt ſchlagen laſſen. 1) créver, mourir, *ce mot ſe dit des animaux et par mépris des hommes.* 2) s'atacher, s'apliquer fortement, ſe tüer à; ſe donner bien de la peine pour faire qu. ch; ſüer, étre cloué ſur. 3) ne reſpirer que; reſpirer qu. ch; ſoupirer après; déſirer qu. ch. avec ardeur. § 1) zdechł dźiś ten ſzalbierz; zdechł pies, koń,

koń, woł. * 2) zdycha, umiera, nad tą pracą. 3) zdechł na grosz, na łakoći, na nowiny.

zdychało bydlę. das Vieh verreckte. la bête etoit à abois.

zdechło bydlę. das Vieh ist verreckt. la bête est crévée.

zdechł. er ist verreckt. il est crévé.

gdybyś zdechł. daß du verrecken müßtest. puisses-tu mourir, créver.

na poły zdechł. er ist halb todt. il est demi-mort.

Zdychanie. das Verrecken eines Viehes. abois, le tems où la bête créve.

zdychanie bydła. Vieh-Seuche. mortalité des bestiaux.

Zdyszeć, *obs. vid.* Umieram.

Źdźbło. ein Halm, Korn-Stengel. tuiau; tige de blé. § weź pięć źdźiebeł; źdźbła wierzch albo sączek; źdźbła pochwy, w ktorych kłos; źdźbła członek.

Źdzebło ptak; (*staropola*) ein gewißer Vogel. sorte d'oiseau.

*Zdźiać komu; imię dać; nazywać. nennen; einen Nahmen geben. donner un nom à qu; nommer qu. § iak mu zdźiano; iakie mu imię zdźiał oćiec.

Zdźiczały. 1) wild, scheu, verwildert. 2) wild, ungesittet. 1) farouche, sauvage, qui est devenu farouche. 2) sauvage, inculte, inhumain.

Zdźiczeć, *F. zdźiczeię.* verwildern, wild werden. s'éfaroucher; devenir sauvage, farouche.

Źdźiebłko. 1) kleiner Halm, 2) Stroh-Splitter. 1) petit tuiau de blé. 2) fétu, brin; petite partie d'un tuiau de paille.

Źdźieblisty, durchlöchert in die Länge wie ein spanisches Rohr. plein de troux au long comme une canne.

źdźieblisty kamień. Art eines Edelsteins, der in der Länge durchlöchert ist. espèce de pierre précieuse qui a des conduits au long.

Źdźieblniśty. } Halm-, zum Halm gehörig. de tuiau, de tige; qui regarde la tige d'une plante. § pierzysko zdźieblište prosowe.
Źdźiebłny. }

Zdźiećiniały. kindisch geworden. qui radote; qui est devenu comme des enfans.

Zdźiećinieć, *F. zdźiećinieię.* Kindisch werden. redevenir enfant; devenir comme enfant; tomber en enfance; radoter. § od starośći zdźiećiniał.

Zdźieram co, *v. m. F. zedrę.* 1) abreißen, herunterreißen. 2) schinden die Leute. 1) ravir, arracher, emporter, enlever avec force. 2) tondre, écorcher, égorger, manger, piller les gens; voler, rançonner. § 1) zedrzyy mu perukę z głowy; zdarłem go z woza; zdźiera z siebie wąż skorę. 2) zdźieraią podrożnych.

strasznie zdźiera. er schindet die Leute abscheulich. il sale comme il faut.

zedrzeć śię. 1) sich abreißen, sich zerreissen. 2) sich verbrechen, sich verheben. 3) sich von etwas losreißen, sich befreyen. 4) bey etwas die Kräfte zusetzen; schwächen seine Gesundheit. 1) se déchirer, se rompre. 2) se faire mal en faisant quelque éfort de son corps. 3) se détacher, s'arracher, se débarrasser de qu. ch. 4) user sa santé; se casser, s'user dans. § 1) suknia śię zdarła. 2) zedrą śię ći ubodzy chłopcy. *3) zdźiera śię, wybiia śię z tego. 4) zdarł śię na tych trudach.

zdźierać dach. abdachen, das Dach abdecken. découvrir un bâtiment; ôter le toît.

Zdźierca. Schinder, Placker. exacteur, mangeur, pilleur, pillard, concussionnaire.

Zdźierstwo. Schinderey, Plackerey. extorsion; exaction, mangerie, pillerie.

zdźierstwo urzędowne. Preßung, Schinderey der Gerichts-Bedienten. concussion; pillerie; exaction que font les gens de Justice.

Zdźiwić śię, *F zdźiwię.* sich verwundern, sich befremden laßen. s'étonner, être surpris.

Ze, *pr. s.* die Anmerkung zu der Präposition Z. *voiez la remarque sur la préposition* Z.

Że, *conj.* 1) daß. 2) weil, dieweil, denn. 3) wie, als, daß. 1) que. 2) parceque, puisque, à cause que, car. 3) que, comme. § 1) mowi że był u niego; dobrze czynisz że mi pomagasz. 2) nie chce iść dla tego że słota, że niepogoda; nie chcę tego sukna, że czarne; atoli żem twoy przyiaćiel. 3) trzeći dźień że umarł, że zachorował.

* * *

Diese Paricel wird den Wörtern angehänget, alsdenn bedeutet sie 1) hinter der andern Person eines verbi: dann. 2) selbsten. 3) eine Frage. *cette particule est une enclitique et s'atache aux mots, alors elle sert pour exprimer* 1) *la particule françoise* donc, *après la seconde personne d'un verbe.* 2) même. 3) une interrogation. § 1) pilnuyże roboty; poydźże do niego. 2) ten-

2) tenże pan, taż rzecz sama; tamże był. 3) iestże doma? miałże pieniądze.
Zębak, ryba morska zębata. Meer-Brassen, ein See-Fisch mit großen Zähnen. sorte de poisson de mer qui a de grandes dents.
Zębacz. Zankhals, Zänker. ergoteur, querelleur.
zębacz. } Groß-Zahn, der große Zähne
Zebal. } hat. qui a des dents qui avan-
Zębaty. } cent de la bouche.
zębaty. 1) der Zähne hat. 2) zackig, zahnicht. 3) zänkisch, beißig. 4) dunkel, schwer zu verstehen. 1) denté, qui a des dents. 2) dentelé. 3) querelleux, hargneux. 4) dificile à entendre, obscur. § 1) zębata choć stara baba. 2) zębaty, ząbkowaty iest sierp, grzebień. 3) zębaty Momus. 4) pismo łatwe, drugie zębate.
Żeberko. eine kleine Ribbe. une petite côte; cotelette.
Zębny. Zahn-, zu den Zähnen gehörig. de dens, aux dens. § zębna błonka; zębne kleszczyki.
zębny ból. Zahn-Schmerzen. mal de dens.
zębna szpilka. ein Zahn-Stocher. un curedent.
zębny proch. Zahn-Pulver. dentifrice, *m.* poudre à netéier les dents.
zębne ziele, } (Pyrethrum) Bertram,
Zębownik, } Speichel-Wurzel. piré-tre, *m.*
Zębołom. } Zahn-Arzt, Zahnbrecher.
Zęborwacz. } arracheur de dents.
Zębotłuk, czym zęby tłuką. 1) Werkzeug die Zähne auszubrechen. 2) im Scherz: ein Zahn-Arzt. 3) im Scherz: eine Faust. 1) instrument à casser les dens. 2) *burlesq.* arracheur de dens. 3) *burlesq.* poing.
Żebractwo. 1) Pracherey, Betteley, Bettler-Leben. 2) Bettel-Volk, Bettel-Leute. 1) mendicité, gredinerie; vie de gueux. 2) coquinaille, gueusaille.
Żebraczka. Bettlerin. gueuse, trucheuse, gredine.
Żebraczy. Bettel-. de gueux, qui regarde les gueux. § żebraczy żywot.
Żebrak. Bettler, Pracher. gueux; trucheur, besacier, gredin, gueux mendiant.
Zebranie. 1) Versamlung, Zusammenkunft. 2) kurzer Inhalt, Inbegrif. 1) assemblée; gens assemblez. 2) sommaire, *m.* abrégé, *m.* racourci, précis. § 1) zebranie stanow; w zebraniu, w gromadzie tych ludźi. 2) krotkie zebranie rozdźiałow; ludźkość przy zupełnym inszych cnot zebraniu; wielkich pieszczot zebranie.
zebranie z pola, zebranie owocow. vid. Zbieranie 2)
Żebranie. das Betteln. l'action de mendier; gueuserie, mendicité.
Żebranina. 1) Bettel-Leben, Bettel-Stand. 2) das Erbettelte. 1) vie de gueux; mendicité; gredinerie. 2) aumône gueusée; quête; pain mendié; ce qu'on a mendié.
Zebrany, zbierany. zusammen gelesen. amassé, assemblé, ramassé, recueilli.
Żebro. eine Ribbe. une côte qui est au côté du corps. § dwanaśćie żeber z każdey strony liczą; słabizna śię przy ostatnim zaczyna żebrze.
żebro czartowe. vid. *czartowe ziele.*
żebro białe, szczerzyca ziele. (leuce) Bingel-Kraut mit einem weißen Streif in der Mitte des Blats. mercuriale traversée au milieu d'une ligne blanche.
żebrow wielkich. } mit starken Ribben ver-
Żebrowaty. } sehen. qui a de grosses côtes.
Żebrzę, *brze, brał.* 1) betteln. 2) betteln, sehr bitten. 1) gueusailler, mendier, gueuser, trucher; demander l'aumône, chercher sa vie; tendre la main. 2) mendier, chercher avec soin. § 1) żebrać chleba, szeląga; żebrze od domu do domu. 2) prośiłem ba i żebrałem.
żebrać lepiey niżli kraść. es ist besser betteln als stehlen. il vaut mieux tendre la main que le cou.
Żebrzyca ziele, (*seseli aethiopicum*) fremdes Sesel-Kraut. seseli d'Etiopie une espèce de fenouil.
Zęby, *plur. vid.* Ząb.
Żeby, *conj.* aby, by. daß, damit; siehe die Anmerkung zu der Conjunction By. que, afinque. *v. la remarque sur la conjonction* By. § proszę żebyś mu dał.
żeby? ist es denn also? est-ce ainsi? § powiadaią że umarł: żeby?
Żęćie. das Erndten. l'action de moissoner.
*Zedarty. *vid.* Zdarty.
Zedel, *g. zedla.* eine Lehn-Bank, Stuhl, Lehn-Seßel. chaise ou banc à dos et sans bras.
zedel na kilka osob. Ruhe-Bank. canapé, *m.*
zedel tokarski. Drechsler-Stuhl, Reit-Stock. un siége de tourneur.
Zedelek, *g. zedelka.* Lehn-Stühlchen. petit chaise à dos et sans bras.
*Zedrany. *vid.* Zdarty.

Zedrzeć.

Zedrzeć. *vid.* Zdżieram.
Zegielgarn. ſtarker Bindfaden. ſeizaine.
Żegadło. Brenn-Eiſen, Fick-Eiſen zu Fontanellen. cautère, *m.* fer chaud, bouton de feu pour faire une fonticule.
Zegar, *g. a*, **u.* 1) eine Uhr. 2) Sonnen-Uhr. 1) horloge. 2) cadran, horloge au ſoleil. § 1) dżiewiąta na zegarze. 2) słonecznego zegara albo słonecznika pręt, drot albo ſznurek ukośny.
zegar cały. eine Italiäniſche Uhr, die 24 Stunden weiſet. une horloge pour vingt quatre heures.
Zegarek. *g. zegarka.* eine Taſchen- oder Sack-Uhr. une montre.
zegarek z repetycyami. eine Repetir-Uhr. montre à répétition.
zegarek ćiekący, klepſydra. eine Sand-Uhr. un horloge de ſable; un ſable.
zegarek biiący. ſchlagende Sack-Uhr. une horloge; montre ſonante.
Zegarkowy. Sack-Uhr-. de montre; qui regarde une montre de poche. § zegarkowy łancuſzek.
Zegarmiſtrz. 1) Uhrmacher. 2) Uhrſteller. 1) horloger. 2) horloger qui monte, qui dreſſe les horloges.
Zegarowy. Uhr-. d'horloge.
*Żegawka, pokrzywa. Brenn-Neßel. ortie brûlante.
Żeglarſki. die See-Fahrt oder See-Leute betreffend. de nautonnier, de matelot, de marinier, de marine.
po zeglarsku, ⎫ *adv.* nach Art der See-
*Żeglarſkie, ⎭ Leute. en marinier; a la matelote.
Żeglarſtwo. 1) Seefahrt, Schiffahrts-Kunſt. 2) See-Fahrt, See-Schifferey; das Gewerbe der See-Leute. 1) navigation; marine; art de naviger. 2) le métier de marinier. § 1) żeglarſtwo ieſt nauka barzo ćiekawa. 2) żeglarſtwem śię bawi; żeglarſtwa pilnuie.
Żeglarz. See-Mann, Schiff-Mann. marinier, nautonier, matelot, celui qui fait profeſſion de fréquenter la mer.
żeglarz Pan nawy; ſzyper. der Schipper, Eigenthümer eines Schiffs. freteur; le propriétaire d'un navire; patron de navire.
Żeglarzyk ryba morſka. der Schal-Fiſch, er hat eine dicke Schale, und ſchwimmet nah dem Schiff nach. poiſſon de mer, qui a une dure coquille au lieu des écailles, il ſuit les navires de près.
Żeglowanie. das Seegeln. voiture; navigation à voiles; l'action de naviger.
żeglowanie, nauka żeglowania. vid. Żeglarſtwo 1)

Żeglowny. ſchiffbar. navigable.
Żeglowka. ⎫ Schiffahrt, Reiſe zu Schiff.
Żegluga. ⎭ navigation; chemin, cours qu'on fait ſur la mer. § dobra była żeglowka na morzu.
Żegluię. ſegeln. naviger, faire voile, ſiller, voguer. § po morzu żeglują okręty.
żeglować po wietrze. mit vollem Winde ſegeln. faire vent arriére; pouger; avoir vent en poupe.
Zegnać. *vid.* Zganiam.
Żegnam. 1) ſegnen, den Segen ſprechen. 2) von einem Abſchied nehmen, zur Reiſe Glück wünſchen. 3) *vulg.* einen ausprügeln. 1) benir, faire le ſigne de croix. 2) prendre congé de qu; dire adieu; ſouhaiter un bon voiage. 3) *vulg.* batre, roſſer, ſavonner. § 1) żegnać kogo krzyżem; żegnać (przeżegnać) ſtoł, chleb, trunek. 2) żegnać, pożegnać odieżdżaiących. 3) żegnać kogo kiiem, kropidłem obroconym.
żegnam ćię, żegnay ćię Bog, Bogu ćię poruczam, miey śię dobrze. lebe wohl; ich empfehle dich Gott. adieu; Dieu vous conduiſe; portez vous bien; je vous recommande à la protection divine.
żegnać śię. 1) ſich ſegnen; ein Kreutz machen; ſich kreutzigen. 2) von einem ſcheiden, Abſchied nehmen. 1) ſe crucifier; faire le ſigne de croix devant ſoi. 2) prendre congé de qu; dire adieu à qu.
Żegnanie. Segen mit dem Kreutz; Segenſprechung. bénédiction; l'action de faire le ſigne de croix. § żegnanie śię; żegnanie kogo krzyżem.
żegnanie kogo; żegnanie śię z kim. das Abſchiednehmen. l'action de prendre congé de qu; un adieu.
żegnanie ſtołu. Tiſch-Segen, Tiſch-Gebet vor dem Eſſen. bénédicité, *m.* bénédiction de table; priére qu'on fait avant que de ſe mettre à table.
Zegnanie. das Herunterjagen, das Verjagen. l'action de chaſſer qu. de; la chaſſe qu'on donne aux ennemis.
Zegnany. von einem Ort gejagt. chaſsé de la place; mis hors d'un lieu. § ſromotnie z pola zegnany nieprzyiaćiel.
*Zegrać. *vid.* Przegrawam.
Zekrwawić co. *F. zekrwawię.* voll Blut machen. enſanglanter.
Żelazko, *vid. żelazo, żelazko.*
Żelazny. 1) eiſern; von Eiſen. 2) eiſenfärbig. 3) hart, ſcharf, heftig. 1) de fer, qui concerne le fer, qui eſt fait de fer. 2) de couleur de fer. 3) véhément,

ment, rigoureux; ferré; de fer; dur. § 1) żelazne naczynie. 2) żelazna, dźika farba, kolor. 3) żelaznemi racyami ludzi do czego nakłaniać nie trzeba.

żelazne czasy. eiserne Zeiten. siécle de fer.

żelazna huta. Eisen-Hütte. ferronerie.

żelazne gory. Eisen-Grube. Mine de fer.

żelazna ruda. Eisen-Erzt. minéral de fer.

żelazne rupieći. alt Eisen. ferraille; vieux morceaux de fer.

żelazny list; gleyt. eiserner Brief. lettre de répit; arrêt de surséance.

Żelazo. 1) Eisen. 2) fig. Eisen, Degen, Gewehr. 1) du fer. 2) *fig.* fer, épée, arme. § 1) żelazo zlane w sztuki, w bryły; na ognistym, rozpalonym go postawiono żeleźie. 2) żelazo marsowe, woienne.

żelazo, żelazko. Eisen, Werkzeug von Eisen. fer; outil de fer; ferrement; instrument de fer.

żelazo do gładzenia. Polir-Stahl, Polir-Eisen. brunissoir, polissoir.

żelazko do bielizny. Platt-Eisen. carreau, fer à repasser le linge.

żelazo krawieckie. Bügel-Eisen. carreau, fer pour presser les coutures.

*Żeleśćie. } Żelezce. } 1) Eisen als am Speer, am Pfeil. 2) Eisen-Werk zu einer Sache. 1) fer de lance, de fléche. 2) ferrure; les fers nécessaires pour atacher à qu. ch. § 1) żelecze strzały, włocznie. 2) żelezce w budynku.

Żeleżisty. eisenhältig, das Eisen hält. ferrugineux.

Żeleźnictwo. Eisen-Handel. ferronerie.

Żeleźnik. 1) Eisen-Krämer, Eisen-Händler. 2) Eisen-Schmidt. 3) eiserner Koch-Topf. 4) die sechste Art der Diamanten, so wie polirt Eisen glänzen. 1) ferron, ferronier; marchand de fer. 2) forgeron, qui bat et forme le fer. 3) marmite de fer. 4) sideritis, la sixiéme sorte de diamans qui ont l'éclat du fer poli.

żeleźnik ziele. vid. Koszyszczko.

Zelgać, *F. zełgę.* 1) lügen. 2) versagen, vom Gewehr. 1) mentir. 2) faire un faux-feu; prendre, faire un rat, *parlant des armes à feu.* § 1) zełgałeś szalbierzu. 2) strzelba mi zełgała.

*Żelw } *Żelwica } świeść. Schwägerin, Manns-Schwester. belle-soeur; la soeur de l'époux.

Zelżenie. 1) Verunehrung, Schmähung. 2) Schändung eines Weibes. 1) deshonneur, afront, l'action d'afronter. 2) violence faite à une femme.

Zelżony. geschmähet, verunehrt. outragé, deshonnoré, afronté.

Zelżywie, *adv.* schimpflicher Weise. ignominieusement; outrageusement, honteusement.

Zelżywość. Schande, Schimpf, Schmach. outrage, *m.* ignominie, infamie, deshonneur, afront; oprobre, *m.*

Zelżywy. 1) schändlich. 2) schmähend, lästernd. 1) ignominieux, infame, malhonnête, infamant, plein d'ignominie. 2) outrageux, injurieux. § 1) zelżywa to dla nich była ućieczka. 2) zelżywe ięzyki.

Zemdleć, *F. zemdleię.* 1) schwach werden. 2) in Ohnmacht fallen. 1) afoiblir; devenir foible; perdre ses forces. 2) s'évanouïr; tomber en foiblesse, en évanouïssement; pâmer.

Zemdlenie. Ohnmacht. évanouïssement, défaillance, sincope.

Zemdlony. in Ohnmacht gefallen. tombé en défaillance.

Zemdlić, *F. zemdlę.* schwächen, abmatten, entkräften. débiliter; afoiblir; abatre la force. § niemoc, choroba mię zemdliła; krwawe Marsa znoie Turczyna zemdliły.

Zemknienie. Abglitschung. glissade.

Żemła. Semmel. petit pain blanc; miche.

Zemną, ze mną. mit mir. avec; avec moi. § idź zemną.

Zemknąć. *vid.* Zmykam.

Zemśćić się czego, *F. zemszczę.* sich rächen. se venger; prendre vengeance; venger.

Zemsta. Rache. vengeance. § wzniecać w sobie chćiwość zemsty.

Zemszczenie się czego. Ausübung der Rache. l'action de venger.

Zemszczony. gerochen. vengé.

Zeń, z niego. aus ihm. de lui.

Żeńca. Schnitter. moissonneur, oûteron.

Zeńćica z owczego mleka. geronnene Schaafs-Milch. du lait de brebis caillé.

Żenczy. die Schnitter betreffend. de moissonneur.

*Żenię. *vid.* Żonę.

Zenię. einem eine Frau geben; einem beweiben. marier un homme, le joindre par le mariage à une femme. § ożenić sługę, syna.

żenić się. sich beweiben, eine Frau nehmen, vom Weibe saget man: *idę za mąż.* se marier à une femme; épouser une femme; prendre à femme; prendre femme. *à l'égard d'une femme*

me on dit: idę za mąż. § ożenił się z mieszczanką.

Żeniec. *vid.* Żeńca.

Żeniona raz. die nur einen Mann gehabt hat. femme qui n'a été mariée qu'une seule fois.

Żenin. ⎫ 1) der Ehefrau gehörig. 2)
Żeński. ⎭ weiblich. 1) de femme, de l'épouse. 2) de beau séxe, de femme. § 1) żeńskie dobra. 2) żeńska płeć.

żeński stan. der Stand eines Ehe-Weibes. l'état d'une épouse.

żenin sprzęt. die Gerade; die Weiber-Geräthe. le trousseau d'une femme.

Zeniszek ziele, *g. zeniszka.* (*ageratum, eupatorium Mesuae.*) Leber-Balsam; Malvesir-Kraut. eupatoire de dioscoride.

Zenkiel, *g. zenkiela.* Senkel, Schnür-Senkel. éguillette, cordon à lasser, lasset; petit ruban avec un ferret.

Zenklarz. ein Senkler. éguilletier.

Zepchnąć, *F. zepchnę.* spycham. herunterstoßen. pousser en bas, abatre en poussanr.

Zepchnienie. ⎫ das Herunterstoßen. l'a-
Zepchnięcie. ⎭ ction de pousser en bas.

Zepchnięty. herunter gestoßen. poussé, jetté en bas.

Zepsować, *F. zepsuię.* verderben. gâter, corrompre.

Zepsowanie, ⎫ Verderbung. corruption,
Zepsucie. ⎭ dégât, ruïne. § urosł z zepsowania drugiego.

Zepsowany. ⎫ verdorben. gâté, ruïné,
Zepsuty. ⎭ corrompu. § nóż zepsuty; zegarek zepsowany; obyczaie zepsowane.

Żer. 1) Eichel-Mast. 2) Fraß, Mast, Futter, Nahrung der wilden Thiere. 1) engrais; vive pâture, glandée; des glands de chêne pour engraisser les cochons. 2) pâture, nourriture des bêtes sauvages. § 1) żer świni, wieprzow dzikich. 2) gdzie żer czuie tam ptastwo się mnoży; zwierz żeru szuka.

żer ziele, polny maczek, mak obłędny. (*papaver erraticum*) Klapper-Rosen, wilder Mohn. pavot simple, coquelicot, ponceau.

*Żeram, *vid,* Pożeram, Zrę.

Żerca, *vid.* Żerzec.

Zerdka. eine dünne Stange. petite perche.

Zerdź, *f.* eine Stange. longue perche, bouille.

Żerowy. zur Mast oder Futter des Viehes gehörig; Mast-. d'engrais, de pâture; qui regarde la pâture. § żołądź żerowy.

Żeruię. Fraß, Futter suchen. pâturer, fourrager, se paître; chercher la pâture. § żeruie zwierz, na paszą żeru szuka.

Zerwa ziele. (*Phyteuma; reseda minor*) die kleine Reseda. phiteuma.

Zerwać, *vid.* Zrywam.

Zerwanie, zrywanie. 1) das Abreißen. 2) das Zerreißen eines Reichs-Tages, einer Versammlung. 1) l'action de détacher, d'enlever avec violence. 2) lévée, rupture d'une diéte, d'une assemblée.

zerwanie się. das Verbrechen, Verheben. rupture causée par un trop grand éfort de son corps.

zerwanie w ciele. Zersprengung eines Gefäßes im Leibe. rupture; solution des parties charnuës sans qu'il y ait aucune plaie.

Zerwany. 1) abgerißen. 2) verbrochen; der sich verbrochen hat. 3) zerrißen als ein Reichs-Tag. 1) détaché par un arrachement; arraché. 2) qui se fit mal en faisant quelque éfort de son corps. 3) rompu, levé comme une assemblée.

Zerwikaptur herb. Wappenk. drey Bocks-Köpfe im schwarzen Felde mit fünf Strauß-Federn über der Krone und Helm. *Blas.* trois têtes de bouc au champ de sable avec cinq plumes d'autruche sur la couronne et le timbre.

*Żerzec, *vid.* Dziewosłąb.

Zerznięty. ⎫ abgeschnitten. coupé; sé-
Zerzniony. ⎭ paré d'un tranchant; levé avec un couteau.

Zeschły. 1) ausgetrocknet. 2) verlechzt, von Fäßern. 1) devenu sec; seché, durci au feu. 2) trésalé; desuni par une grande sécheresse, *parlant des tonneaux.* § *1) kiy zechły (wyschły zaschły.) 2) zeschłe naczynie, beczka.

Zeście. *vid.* Zeyście.

Zesłać, *F. ześlę.* schicken, überschicken. envoier.

Zesłanie. Uiberschickung. envoi, action d'envoier.

Zesłany. überschickt, abgeschickt. envoié.

Zeszkaradzić, *F. zeszkaradzę.* 1) verunreinigen, beflecken. 2) verstellen. 1) souïller, profaner. 2) défigurer. § 1) zeszkaradzić co zaboiem; zeszkaradził łoże małżeńskie, ręce krwią przyiaciela swego.

Zesromocić co, *F. zesromocę.* schänden, verunehren. deshonorer, outrager, profaner.

Zesro-

Zesromocenie. Schändung, Verunehrung. profanation; afront, outrage, *m.* deshonneur.

Zesromocony. geschändet, verunehrt. outragé, deshonoré, afronté, profané.

Zesźłość. spätes Alter eines Menschen. les vieux jours; déclin de l'âge; âge avancé, âge caduc; âge, *m.* vielleſſe. § przez zdrowie i zeszłość stanąć nie mogł.

Zeszły. 1) alt, bejahrt, betagt. 2) abgegangen von einem Amte. 3) vergangen, verfloßen. 1) vieux, âgé, qui est d'âge; caduc. 2) celui qui a laiſsé ſa charge vacante. 3) paſsé, dernier, qui est paſsé. § 1) w zeszłym iest wieku; zeszłe ma lata. 2) osadźić mieysca po zeszłych urzędnikach. 3) w zeszłym mieśiącu, roku.

zeszły na rozumie. er iſt nicht wohl bey Verſtand. il a le cerveau perclus, l'eſprit démonté, la cervelle démontée.

Zeta. der Buchſtabe Z, ein Wappen alter Biſchöffe. la lettre Z, que les anciens Evéques portoient dans leurs armes.

*Zetkanie. *vid.* Potkanie, Potyczka.

Zetrzeć. *vid.* Śćieram.

Żęty. abgeerndet. moiſſonné.

Zetynian, Rożycz, Setynian herb. Wappenk. ein Balken zwiſchen zween Roſen. *Blaſ.* une faſce entre deux roſes.

Zewłaczam, } *v. m. F. zewłokę.* 1) abhäuten; abſtreifen, abziehen die Haut. 2) ausziehen ein Kleid. 1) écorcher, dépouiller; ôter la peau. 2) dépouiller, deshabiller; ôter les habits à qu. § 1) zewlec ſkorę z zaiąca. 2) zewlec komu ſzatę, koſzulę; zewlec kogo do naga.
Zewłoczę }

wąż zewłacza z śiebie skorę. die Schlange wirft ihre Haut ab. le ſerpent poſe, quite ſa dépouille.

*Zewłok. } abgeſtreifte, abgezogene Sache. dépouille; tout ce qu'on dépouille d'une perſonne ou d'une choſe.
Zewłoka. }

zewłoka wężowa. abgeworfene Schlangen-Haut. dépouille de ſerpent.

* *śmiertelnym zewłokiem poległ.* er hat den ſterblichen Leib abgelegt. il a quité ſa dépouille mortelle; il eſt mort; il a quité ce monde.

Zewnątrz, *adv. et pr. g.* 1) auswendig, von außen. 2) von drinnen heraus. 1) au dehors; par dehors. 2) de dedans qu. ch; dehors delà dedans. § 1) wewnątrz i zewnątrz kośćioła. 2) wyſzedł zewnątrz domu.

Zewnętrzny. auswendig. de dehors, extérieur.

Zewrzeć, *vid.* Zwieram.

Zewſząd, *adv.* von allen Seiten her. de tous côtez; de toutes parts; deçà et delà.

Zeymowanie, das Zuſammenfaßen, Zuſammenfügen. l'action de joindre les piéces avec des cloux ou d'une autre maniére; aſſemblage, *m.* liaiſon, *f.*

Zeymuię, *v. m. F. zeymę.* 1) faſſen, zuſammenfügen, zuſammenſchlagen. 2) rühren, bewegen, durchdringen als eine Leidenſchaft. 1) joindre, lier, ficher, aſſembler; ſerrer l'un à l'autre; atacher avec des cloux ou autrement. 2) émouvoir, toucher, ſaiſir, pénétrer, prendre, fraper, percer. § 1) żiąć dwie deſki gozdźiami, zeymiy klamrami te balki. 2) żiął mię żal, gniew; choroba; boleść go żięła.

Zeyść. *vid.* Schodzę.

Zeyśćie. 1) das Abſteigen, Heruntergehen. 2) Zuſammenkunft, Verſammlung. 3) heimliche, verbotene Zuſammenkunft. 4) Angrif, Scharmützel. 5) der Abgang, das Abgehen von einem Amt. 6) Untergang der Sonne, des Mondes. 7) Ausgang, Ablauf, Ende einer Zeit. 8) Hintrit, Abſterben, Ableben. 1) décente, l'action de décendre. 2) aſſemblée; gens aſſemblez. 3) conventicule, *m.* aſſemblée ſecrete. 4) rencontre, ataque, combat. 5) la ſortie d'une charge, d'un emploi. 6) le coucher du ſoleil, de la lune. 7) déclin, expiration, fin, bout de quelque eſpace de tems. 8) derniére expiration, déces, mort. § 1) po zeyśćiu z gory ſtanął nad rzeką. 2) na przeſzłym zeyśćiu umowiliśmy z ſobą. 3) wſzyſtkie ſkryte zeyśćia, ſchadzki zakazano. 4) w tym zeyśćiu, potkaniu go raniono. 5) po zeyśćiu iego z urzędu brat moy naſtąpił. 6) zeyśćie księżyca, gwiazdy. 7) po zeyśćiu iego; zeyśćie z tego świata.

Zez, *g. u.* eine Sechs auf einem Würfel. ſix; le coté du dez qui marque ſix. § kość zezem padła.

wszyſtkie zezy. alle Sechſen im Brettſpiel. ſané, *m.* tous les ſix qu'on améne au trictrac.

urzucenie zezow. Wurf, da alle Sechſen fallen. coup de tous les ſix au jeu de dez.

zezy rzućić. alle Sechſen werfen. amener tous les ſix.

zezem, słozem, świdrem, roznem, na ukoś patrzyć. schielen. bigler, loucher, regarder de travers.

zezem patrzący. ein Schieler, Uibersichtiger. louche, bigle.

Zeza. Schiff-Boden, wo die Grund-Suppe zusammen läuft. sentine, puits, ossec, ossée; égouts qui régnent au fond de cale.

Zeznaię, zeznawam co, *v. m. F. zeznam.* 1) bekennen, erkennen, gestehen. 2) aussagen, gestehen vor Gericht. 3) recognisciren eine Schrift, sich zu solcher bekennen. 1) avoüer, confesser, reconnoitre. 2) déclarer devant le Juge; déposer. 3) reconnoitre une écriture.

Zeznanie, zeznawanie. 1) Bekenntniß, Geständniß. 2) Aussage vor dem Richter. 3) Recognition einer Schrift. 1) aveu, confession, reconnoissance. 2) déclaration, déposition devant le Juge. 3) reconnoissance d'une écriture.

Zezowatość, zezem patrzanie. das Schielen. bévuë; strabisme, *m.* yeux louches.

Zezowaty. schielicht. louche, bigle.

Zeżuty. zerkaut. mâché.

Zeżuwam co, *v. m. F. zeżwę, zeżuię.* zerkauen. mâcher.

Zezwalam na co, *v. m. F. zezwolę.* bewilligen, einwilligen. consentir, permettre.

zezwalam się z kim. mit einander einig werden. convenir ensemble; s'acorder. § zezwolili się na woynę.

Zeżwanie. das Zerkauen. l'action de mâcher.

Zeżwany, zerkaut. mâché.

Zezwolenie. Bewilligung, Einwilligung. consentement, permission.

zezwolenie się wielu na co. die Einwilligung vieler. acord, consentement de plusieurs personnes.

Zezwolony. eingewilligt, bewilligt. consenti, acordé, permis.

Zfałszować co, *F. zfałszuię.* verfälschen. falsifier, corrompre, sophistiquer.

Zfałszowanie. Verfälschung. falsification.

Zfałszowany. verfälscht. falsifié, sophistiqué.

Zgadywam, *v. m. F. zgadnę.* zukünftiges erforschen, oder ein Räzel errathen. augurer, deviner; découvrir l'avenir ou une énigme. § nie trzeba zgadywać co nas czeka; zgadniy tę gadkę; zgadnąłeś tę taiemnicę.

zgadłeś. du hast es errathen, getroffen. vous l'avez deviné, vous y voilà.

Zgadzam, *v. m. F. zgodzę.* 1) vereinigen, Einigkeit stiften. 2) bedingen, bestellen. 1) acorder, apointer, reconcilier; mettre bien ensemble; aprocher deux personnes. 2) commander à qu. qu. ch; donner ordre à un ouvrier de faire qu. ch. § 1) wadzących się zgodził. 2) zgodzić sobie, dla kogo co u rzemieślnika.

zgadzać się. 1) sich vertragen, sich vergleichen. 2) bewilligen, einig werden. 3) übereinstimmen. 4) sich schicken, paßen; anstehen. 1) se reconcilier; se remettre bien ensemble. 2) consentir, convenir ensemble; être de même avis, tomber d'acord. 4) convenir, quadrer, se raporter, se conformer à. § 1) zgodziły się teraz. 2) Stany się na to nie zgodzą. 3) zgadza się to z Pismem świętym, z twoim zdaniem, z wolnością. 4) zgodzi się ta farba naylepiey do tey maśći; to sukno każdemu mieszczaninowi się zgodzi; nie zgodzi się to.

nie zgadzać się. nicht einig seyn. disconvenir; ne pas convenir d'une chose. § uczeni się w tym nie zgadzaią.

Zgadzanie się. Uibereinstimmung. convenance, conformité, harmonie.

zgadzanie się głosow. Zusammenstimmung vieler Stimmen. consonance, harmonie, acord, convenance des voix.

Zgaga. der Soot; das Brennen im Schlund. fer-chaud, c'est une chaleur que l'on se sent monter de l'estomac le long de l'ésophage jusques à la gorge. § zgaga mię pali.

Zgam, *F. zgnę.* 1) stoßen. 2) quälen, zusetzen. 1) pousser, fraper. 2) tourmenter, piquer, blesser, choquer qu. § 1) zgnął go puinałem, łokćiem. 2) zgnął go to przymowką.

Zganiam, *v. m. F. zganię.* einem verdenken, einen tadeln. blâmer, critiquer, trouver à dire; reprendre qu § zganić mi tego nikt nie może.

Zganiam, *v. m. F. zgonię.* 1) von einem Orte wegjagen, wegtreiben. 2) zusammen treiben, zusammen jagen. 3) auf einen schieben. 4) vertreiben, ausmachen einen Fleck. 5) abtreiben, scheiden als Silber vom Gold. 1) faire déloger, chasser, faire sortir, mettre hors d'un lieu. 2) assembler, chasser en un troupe. 3) jetter, faire tomber, rejetter la faute sur qu; se décharger sur un autre. 4) détacher; ôter, enlever, faire en aller comme les taches. 5) faire le départ de l'or et de l'argent; les séparer. § 1) nieprzyiaćiela z pola zgonił. 2) zganiać bydło do kupy. 3) co ieden na drugiego zganiał. 4) piegi z twarzy zegnać.

zegnać. 5) zgania ta wodka złoto ze śrebra; zganiać gleytę.

wodka złoto ze śrebra zganiaiąca. Scheide-Wasser, das Gold vom Silber scheidet. eau régale; eau de départ.

zgonić się. von Jagd-Hunden: sich verfangen, den Athem verlieren. perdre l'haleine à force de courre, *en parlant des chiens de chasse.*

zganiać zaraźliwe powietrze z mieszkania. die böse Luft aus einer Wohnung vertreiben. chasser le mauvais air d'un apartement.

Zganianie, zgonienie. das Verjagen. l'action de chasser qu. d'un lieu.

zganianie do kupy. das Zusammentreiben als des Viehes. l'action de chasser en une troupe.

zganianie złota ze śrebra. Scheidung des Goldes vom Silber. départ; séparation qui se fait de l'or et de l'argent.

Zganienie. das Tadeln, Verübeln. l'action de blâmer, de prendre en mal; blâme, *m.* desaveu.

Zganiony. getadelt, tadelhaft. blâmé, desaprouvé, critiqué, blâmable. § zganione obyczaie, postępki.

Zgarbić, *F. zgarbię.* bucklicht machen, beugen. courber en voute, former en arc. § starość go zgarbiła.

zgarbić się. sich beugen, vor Alter zusammen fallen. se courber; avoir le dos courbé.

Zgarbiony. gebeugt vor Alter. décrépit; vouté, courbé par vieillesse. § wiek zgarbiony.

Zgarnąć co, *v. m. F. zgarnę.* zusammen raffen, zusammen scharren. assembler mettre en un tas; ravir, rafler beaucoup à la fois.

Zgasiewka ziele. *vid.* Strusie pioro.

Zgasić, *F. zgaszę.* auslöschen. détiser, éteindre, amortir.

Zgasnąć, *F. zgasnę.* 1) auslöschen, ausgehen. 2) erlöschen, vergehen, sich verdunkeln. 1) s'amortir, s'éteindre. 2) s'évanoüir, disparoître, passer, s'éclipser, s'obscurcir, s'ofusquer. § 1) świeca zgasła, 2) zgasła, zgasnęła wolność; sława iego w martwym nie zgaśnie popiele; przy tey Dyanie wszystkie zgasły urody.

Zgaśnienie. } Erlöschung, Auslöschung.
Zgaszenie. } extinction; l'action d'éteindre. § swąd od zgaśnienia świece.

Zgę, *obs.* Palę. brennen. brûler.

Zgęstam się, *F. zgęszczeię.* sich verdicken. se condenser, s'épaissir, se rendre épais.

Zgęstły. verdickt, dick. condensé; épais. § wapno ma wiele zgęstłych humorow.

zgęstłego co. Satz, dicke Materie. matiére épaisse, condensée.

Zgęstnienie. Gerinnung, Verdickung. condensation, épaississement.

zgęstnieniu co służącego. Sache die zur Verdickung einer flüßigen gebraucht wird. ce qui sert à épaissir une liqueur.

Zgęstwić co, *F. zgęstwię.* dicht an einander setzen, legen. épaissir, serrer; mettre, aprocher plus près les uns des autres.

zgęstwić się. dicht wachsen, dicht werden. devenir dru; se serrer.

Zgęstwienie. dichte Setzung als der Bäume. épaississement; l'action d'aprocher trop les uns auprès des autres.

Zgęstwiony. dicht gewachsen; dicht. dru; serré, presé.

Zgęszczam co, *v. m. F. zgęszczę.* verdicken. épaissir, condenser.

Zgęszczenie. Verdickung. épaississement; condensation.

Zgęszczony. verdickt. épais, condensé.

Zgięcie. Zusammenbiegung. courbure, la maniére dont une chose est courbée.

Zgiełk, *g. u.* Getümmel, Getöse. tumulte, *m.* huë, hourvari; le bruit que fait une multitude d'hommes.

zgiełk burzliwy. ein Tumult, Auflauf. tumulte, *m.* trouble, *m.* émotion.

zgiełk czynić. ein Getümmel machen, lermen. faire du bruit, du tumulte.

Zgięty. gebogen. plié, courbé.

zgięty pod ciężarem starości. vom Alter gebeugt. courbé, vouté par la vieillesse.

Zginąć, *F. zginę.* 1) verlohren gehen. 2) umkommen, das Leben verlieren. 1) se perdre. 2) périr, déperir, venir à se perdre; perdre la vie. § 1) zginęła księga. 2) zginął na morzu, na woynie; marnie zginął.

zginąłem. ich bin verlohren. je suis perdu, c'en est fait de moi.

Zginam co, *v. m. F. zegnę.* beugen, biegen. plier, fléchir, courber; faire plier qu. ch. § zgiął szpadę.

zginać się. 1) sich biegen, sich beugen. 2) sich senken als eine Wand. 1) se plier; plier, se courber, obéir. 2) se boucler, se courber, se tourmenter, travailler, s'afaisser s'abaisser, par sa propre pesanteur.

Zginanie. das Biegen, Beugen. l'action de courber; fléchissement.

Zginienie. 1) Verlierung. 2) Verderben, Untergang. 1) perte. 2) déperissement, ruïne, perte, perdition.

Zginiony. 1) verlohren. 2) umgekommen. 1) perdu. 2) péri, qui a perdu sa vie.
Zgładzenie. 1) das Ausmachen der Flecke, der Scharten. 2) Vertilgung, Ausrottung. 1) l'action d'ôter les taches, les brèches. 2) extirpation, extermination.
Zgładzić, F. *zgładzę.* 1) ausmachen, wegbringen einen Fleck. 2) eine Scharte auswetzen. 3) vertilgen, umbringen, ausrotten. 1) détacher; ôter, faire en aller une tache. 2) ôter les brèches qui sont à une lame. 3) éteindre, ruïner, perdre, exterminer, extirper. § 1) zgładził tę plamę. 2) zgładzić szczerb z noża. 3) zgładzić kogo z świata.
Zgładzisty. leicht zu vertilgen, wegzubringen. aisé à ôter, à exterminer.
Zgładzony. 1) ausgemacht als ein Fleck. 2) vertilgt. 1) ôté, éfacé, comme une tache. 2) extirpé, détruit, exterminé.
Zgliszcze. } 1) Brandstelle eines verbrannten
Zgliszczowe mieysce } Todten. 2) Brandstätte. 1) lieu où l'on a brulé un mort. 2) lieu de l'incendie où une maison a étoit reduite en cendres.
Zgłodniały. } Verhungert, Ausgehungert.
Zgłodzony. } afamé; acablé de faim.
Żgnąć, *vid.* Żgam.
Zgniecenie. Zerdrückung, Zerknillung. froissure, l'action de froisser, de chifonner.
Zgniecony. zerdrückt, zerknillt. froissé, chifonné.
Zgnieść; F. *zgniotę.* zerdrücken, zerknillen. froisser, chifonner, foupir.
Zgnilizna. } Fäulniß, Fäule. pourriture,
Zgniłość. } pourri. § zgnilizną już starzec śmierdzi.
Zgniłki, *plur.* baufälliges Gebäude. masure, maison qui est en ruïne.
Zgniły. verfault. putride, pourri. § zgniłe iabłko, drewno.
morze zgniłe. Geogr. der Meotische Sumpf in der Tartarey. *Géogr.* le Palus Meotides en Tartarie; la mer de Zabache.
zgniłym czynić. faulen lassen. pourrir, poutréfier qu. chose.
Zgnoić kogo, F. *zgnoię.* im Gefängniß verfaulen lassen. faire pourrir qu. dans la prison.
Zgoda. Eintracht, Einigkeit. concorde; conformité de volonté; unanimité, union; bonne intelligence. § za zgodą wszech stanow; iednogłośną zgodą go obrano; żyć z kim w zgodźie.
zgoda; zgoda na to. ich gebe es zu; wir sind einig. tope; j'y consens; nous y consentons d'acord; nous en sommes d'acord.
trudna zgoda ogień woda. Feuer und Wasser sind nicht zu vereinigen. le feu et l'eau sont enemis.
Zgodnie, *adv.* einig; einmüthiger Weise. unanimement; d'acord.
Zgodny. 1) geschickt, tüchtig, tauglich. 2) einig, verträglich, einmüthig. 3) harmonisch, übeinstimmend. 4) Meßk. Parallel. 1) propre, bon, tel qui doit étre pour quelque usage. 2) unanime, qui s'acorde, qui est de bonne intelligence avec. 3) harmonieux, consonant; plein d'harmonie; qui fait un acord agréable de voix. 4) *Géom.* parallèle. § 1) rzecz zgodna do zamącenia Państwa tego; obaczę ieżeli topor do tego zgodny będźie; zgodną na to dał odpowiedź. 2) zgodne Państwo, zgodni braćia. 3) zgodna muzyka, zgodne dźwięki.
Zgodźić. *vid.* Zgadzam.
Zgoić co, F. *zgoię.* heilen eine Wunde. guérir une plaie.
Zgoisty. heilbar. guérissable; curable, qui peut étre guéri.
Zgoła, *adv.* gänzlich, schlechterdings, durchaus, ganz und gar. tout-à fait, absolument, entiérement. § zgoła odmowił, nie chćiał odpowiedźieć.
Zgołoćić, F. *zgołocę.* einen aussaugen, nackt und bloß machen. apauvrir; dépoüiller qu. de ses biens; rendre qu. indigent; ronger qu. jusqu'aux os.
Zgołocenie. Verarmung. apauvrissement.
Zgołocony. verarmet, an den Bettelstab gebracht. apauvri.
Zgon. 1) der letzte Athem. 2) das Eintreiben der Fische ins Netz. 3) ein Fisch-Zug. 1) le dernier soufle, le dernier soupir; le dernier période de la vie. 2) l'action de chasser les poissons au filet, de les forcer d'y entrer. 3) pêche; prise de poissons. § 1) do zgonu życia mego twoim zostaię przyiaćielem.
do zgonu. von Grund aus, ganz und gar, aufs Haupt. de fond en comble, tout-à fait, à plate couture. § do zgonu tey sekty nie chćiał tłumić.
Zgonić, *vid.* Zganiam.
Zgoniny, *plur.* Hülsen vom Getreide oder Körnern. tuniques; petites peaux qui ont envelopé les grains.
Zgoraprosty. Meßk. Perpendiculair. *Géom.* perpendiculaire.
Zgoraprostownica, *vid.* Stawnoprostownica.

Zgoro-

Zgoroprost. Meßk. eine senkrechte Linie. Géom. ligne perpendiculaire.
Zgorśniały, Zgorśniałość, Zgorśnieć, vid. Zgorzkniały.
Zgorszenie. Aergerniß, böses Exempel. scandale, m. § zgorszenie dane komu, wzięte z kogo.
zgorszeniem. mit Aergerniß. scandaleusement, avec scandale.
zgorszenia pełny. voll Aergerniß. scandaleux, qui porte scandale.
zgorszenie dać komu. Zgorszyć kogo, *F. zgorszę.* } einen ärgern; einem Aergerniß geben. scandaliser qu; donner sujet de scandale à qu.
Zgorzały. 1) abgebrannt. 2) vom kalten Brand entzündet. 1) brulé, reduit en cendres. 2) enflamé par la cangrène. § 1) wieś zgorzała. 2) aby się zgorzałe mieysce od zdrowego ciała odłączyć mogło.
Zgorzeć, *F. zgorę, zgorzeię.* in Feuer aufgehen, abbrennen. se consumer par le feu; être reduit en cendres; être consumé par le feu. § dom iego zgorzał; kiedy ogień zgore.
Zgorzelina. 1) Brand-Fleck, verbrannter Ort. 2) Brand-Wunde. 1) le brûlé; lieu brûlé. 2) brûlure, le mal que le feu a fait.
zgorzelina. Zgorzelisko. } 1) Brand-Städte. 2) Brand-Stelle eines verbrannten Todten. 1) lieu de l'incendie ou d'une maison brûlée. 2) lieu où l'on a brûlé un mort.
Zgorzenie. das Abbrennen, Verbrennen. combustion, conflagration, incendie, *m.*
Zgorzkniały. ranzig. rance, qui se commence à corrompre. § zgorzkniałe masło, mięso; słonina zgorzkniała.
Zgorzkniałość. Zgorzknienie. } ranziger, garstiger Geschmack eines Fleisches. rance, *m.* rancissure, qualité de ce qui est rance.
Zgorzknieć, *F. zgorzknieie.* ranzig werden. rancir; devenir rance.
Zgorzysty. verbrennlich, Feuer-faßend. combustible; susceptible de feu.
Zgoszczenie się. Aufenthalt in der Fremde. séjour, demeure dans un païs étranger.
Zgrabiały. erstarrt von Kälte. gourd; pris, transi de froid.
zgrabiałe ręce ogrzewać. die erstarrten Hände erwärmen. dégourdir les mains gourdes.
Zgraia. Schaar, Menge Leute. multitude, troupe de gens.
zgraia herb. Wappenk. ein lediges Schild in einem großen, mit Helm und Kron. *Blas.* un petit écu dans un grand qui est orné d'un timbre et d'une couronne.
*Zgromadno, *adv.* gromadą. haufenweise, mit Haufen. par troupe, en troupe.
Zgromadny. 1) versammlend. 2) das leicht zu versammlen ist. 3) gesellig, der gerne Gesellschaft liebet, Leute um sich hat. 1) qui assemble les gens ou les bêtes. 2) aisé à assembler, qu'on assemble aisément. 3) sociable; qui aime les compagnies, les assemblées. § 1) na ten ogłos zgromadny wszyscy się zeszli mieszczanie. 2) mrowki, pszczoły zgromadne, snadne do zgromadzenia, gromadę miłuiące. 3) człowiek to zgromadny, snadny do społkowania, społkowanie miłuiący.
Zgromadzam, *v. m. F. zgromadzę.* sammlen, häufen, versammlen. assembler, ramasser. § zgromadził ludzie, pieniądze.
zgromadzić się. sich versammlen, zusammen kommen. s'atrouper, s'assembler.
Zgromadzanie. das Häufen, Versammlen. l'action d'assembler, de ramasser.
Zgromadzenie. 1) Versammlung, Zusammenkunft. 2) eine Sammlung, Haufen. 1) assemblée, gens assemblez. 2) assemblage, *m.* ramas, amas. § 1) w zgromadzeniu tak zacnych ludzi. 2) zgromadzenie wody, pieniędzy, ludzi.
zgromadzenie Duchownych. Versammlung der Geistlichen. congrégation.
zgromadzenie się. Zusammenkunft. l'action de s'assembler.
Zgromadziciel. Versammler, Sammler. celui qui assemble les autres; qui ramasse beaucoup de choses.
Zgromadzony. versammlet, gesammlet. assemblé, ramasé, amasé.
Zgromadzisty. das leicht zu versammlen ist. qui s'assemble aisément.
Zgryść, *F. zgryzę.* 1) zerbeißen, zernagen. 2) in sich fressen, verschmerzen, verbeißen. 1) ronger entiérement. 2) avaler, digérer, soufrir, endurer.
Zgryzienie. Zernagung. l'action par laquelle une chose est entiérement rongée; mangeures, *f. plur.*
Zgryzliwy. der sich grämet, der sich das Herz abfrißt. chagrin, triste, qui se ronge le coeur. § zgryzliwy umysł.
**Zgryzły. fig. zernagend, zermalmend. rongeur; qui ronge; qui dévore. § czas zgryzły.
zgryzłe sumnienie. beißendes, nagendes Gewissen. ver rongeur; remords de conscience; sinceresse.

Zgryzny. beißend, schmerzend. rongeur, dévorant, cuisant, fâcheux, mordant, piquant. § zgryzna to nowina była.

Zgrzebiany. } vom groben Werg, vom
Zgrzebny. } groben Flachs gemacht. d'étoupes; fait d'étoupes. § zgrzebna przędza.

Zgrzebie, *plur.* Hede, grob Werg, das erste Werg. étoupes, *f. plur.* pignon, régaiûre. § zgrzebie lniane, konopne.

Zgrzebiowy. zum Werg oder Hede gehörig. qui concerne les étoupes; aux étoupes.

Zgrzeszyć, *F. zgrzeszę.* sündigen. pécher; faire un péché.

zgrzeszyła z nim. sie hat mit ihm zu thun gehabt; sie hat mit ihm gesündiget. elle a commis un péché charnel avec lui.

Zgrzewam, *v. m. F. zgrzeię.* aufwärmen. échaufer, rechaufer; rendre chaud.

Zgrzybiałość. gebeugtes Alter. décrepitude; âge décrépit.

Zgrzybiały. eisgrau, gebeugt vom Alter. décrépit, fort vieux. § zgrzybiały wiek, staruszek; zgrzybiała babka.

Zgrzybieć, *F. zgrzybieię*, zstarzeć się. stein-alt werden. parvenir jusqu'à la derniére décrépitude, devenir fort vieux.

Zgrzytam, *v. m. F. zgrzytnę.* mit den Zähnen knirschen. grincer les dens. § zgrzytał, zgrzytnął na niego zębami.

Zgrzytanie, zgrzytnienie. das Knirschen mit den Zähnen. grincement de dents.

Zguba. 1) Verlust. 2) verlohrne Sachen. 3) Untergang, Verderben. 1) perte, domage, *m.* 2) chose perduë. 3) ruïne, perte, extermination, déstruction, désolation, perdition. § 1) wielką poniosłem zgubę. 2) dam talar kto tę znaydzie zgubę. 3) nie uydzie ostatniey zguby; zasadził się na zgubę Oyczyzny.

zgubie podległy. dem Untergange unterworfen. périssable, qui peut périr.

zguby swoiey szukać. seinen Untergang suchen. se perdre; joüer à se perdre.

zgubę przynoszący. verderblich. funeste, pernicieux.

Zgubić co, *F. zgubię.* 1) verlieren. 2) stürzen, ins Unglück bringen. 1) perdre. 2) perdre, ruïner, plonger qu. dans le malheur.

zgubić się. sich verlieren. venir à se perdre.

Zgubiciel. Verderber. exterminateur, destructeur; celui qui ruïne qu. § zgubiciel to moy.

*Zgubiel, *f. g. i. vid.* Zguba.

Zgubny. das verlohren gehen kan. qui se peut ruïner, qui peut périr; périssable.

zgubne imię. Kriegesw. gefährliche Action; Feuer, Gefahr. *guerre:* ocasion, rencontre dangereuse. § o zgubne imię iak o wakans się starał.

bieżeć na zgubne imię. ins Feuer gehen; hitzig ins Treffen gehen. aller au feu tête baissée.

na zgubne imię wystawiona straż. verlohrne Schildwacht, Soldaten so bey einem Angriff an die Spitze gestellet werden. enfans perdus; soldâs qui sont à là tête des troupes commandées pour faire quelque ataque.

Zgwałcenie czego. Brechung, Entweihung, Schändung. violation, outrage, *m.* profanation; violement, infraction.

zgwałcenie białeygłowy. Nothzucht, Schändung, Schwächung. violement de la pudicité; violence envers une femme.

zgwałceniu podległy. verletzlich. sujet à la violation; qu'on peut violer; qu'on peut ofenser.

Zgwałcić, *F. zgwałcę.* 1) entweihen, schänden, verunehren. 2) brechen als den Frieden; übertreten. 3) nicht halten als einen Fast-Tag. 4) nothzüchtigen, schänden. 1) violer, violenter, profaner, outrager, faire violence. 2) enfreindre, violer, rompre la paix. 3) rompre, violer une fête. 4) deshonorer, violer, forcer une femme. § 1) zgwałcił kośćioł zaboiem. 2) zgwałcił pokoy, przymierze. 3) zgwałćić post, święto. 4) zgwałćić Pannę, żonę czyią.

Zgwałcony. 1) entweihet, geschändet. 2) gebrochen, verletzt als ein Friede. 1) violé, profané, outragé. 2) rompu, violé, enfreint comme la paix.

zgwałcona. eine genothzüchtigte, geschändete. une femme ou fille forcée, violée.

Zhołdować, *F. zhołduię.* 1) unter sein Joch bringen. 2) gewinnen. 1) subjuguer; reduire sous sa puissance. 2) gagner, captiver; atirer qu. à sa faveur. § 1) zhołdował wolne narody. 2) zhołdowałeś sobie i same nieprzyiazne serca.

Zhukać kogo. *F. zhukam.* mit Scheltworten betäuben. étourdir, rabêtir qu; rompre la tête à force de criaillerie; abrutir qu. à force de crier après lui et de le reprendre.

Zhukanie. Betäubung. étourdissement.

Zhukany. betäubet. étourdi.

Zhyszpa-

Zhyszpanizowany. zum Spanier geworden. qui est devenu Espagnol. § zhyszpanizowany to Polak.
Ziachać. *vid.* Ziezdżam.
Ziachanie. 1) Abreise. 2) heimliche Entweichung. 1) départ. 2) départ clandestin; évasion; fuite secrète.
ziachanie się z kim. die Zusammenkunft zu Pferde oder mit Wagen. assemblée, concours, congrès qui se fait à cheval ou en chariot.
Ziadam co, *v. m. F. ziem.* 1) aufeßen. 2) ein Herzeleid anthun; stürzen, auffressen. 1) manger entiérement; consumer en mangeant. 2) assassiner, faire soufrir, acabler. § 1) ziadszy obiad poydę; ziedz te iabłka. 2) zieśż mię twemi łgarstwy.
ziadłeś. vulg. du hast es vergessen. vous l'avez oublié.
ziadło się i przepiło się. es ist verfreßen und versoffen. on a bû et mangé tout.
ziadł go, vulg. er ist ihm wie aus den Augen geschnitten. il lui ressemble parfaitement.
Ziadłość. Wuth, Grimm, Verbitterung. fureur, *f.* déchainement, acharnement, rage.
Ziadły. erboßt, verbittert. acharné, déchainé, furieux, envenimé.
Ziaię, zieię, *ie, iał.* lechzen, schnieben. haleter; entr'ouvrir la bouche, reprendre souvent son haleine.
ziaiący. lechzend, der nach der Luft schnappt. béant, haletant, qui tient la bouche ouverte pour respirer.
Ziarnisto, *adv.* wie Körner. en graines, en grenailles.
ziarnisto kruszec topić. ein Metall körnen. granuler un métail.
Ziarnisty. 1) körnicht, stark von Korn. 2) voll Körner. 3) gekörnet. 1) qui a de grans grains. 2) grénu, plein de grains, gréné. 3) grénulé; reduit en menus grains. § 1) ziarniste, iędrne w tym roku zboże. 2) kłos ziarnisty. 3) ołow ziarnisty; złoto ziarniste.
ziarnista skora. Kern-Leder. du cuir bien travaillé.
ziarnista ozdoba, robota. Körner-Zierath, der wie Körner gemacht ist. grénetis; ornement en forme de petits grains.
ziarniste kruszcu topienie. Körnung des Metalls. granulation.
ziarnisty kruszec. gekörntes Metall. grenaille, métail reduit en petits grains.
ziarniste śrebro. Silber-Körner, Silber in Körner. argent granulé; argent en grenaille.
ziarniste iabłko. ein Granat-Apfel. grenade, fruit de grenadier.
Ziarnko. 1) Körnlein, Körnchen. 2) Korn, Körnchen, ein weniges von etwas. 1) petite grène. 2) brin, grain, petite parcelle de qu. ch.
ziarnko soli. Salz-Korn. grain de sel.
topienie kruszcu w ziarnka. vid. *ziarniste kruszcu topienie.*
kruszec w ziarnka. vid. *ziarnisty kruszec.*
w ziarnka topiony. vid. Ziarnisty. 3)
Ziarno. 1) ein Korn. 2) Korn eines Metalls. 3) Gran ein Gewicht. 1) graine, grène, grain. 2) grain d'un métail. 3) grain, la pesanteur d'un grain d'orge. § 1) ziarn zbieranie; ziarnem żyiący, ziarno zbieraiący ptak; ziarno gołe, długie, okrągłe. 2) ziarna złota, śrebra. 3) weź ambry dwa ziarna.
ziarno rodzić, wydawać. Körner tragen. grèner; porter du grain et de la grène; venir en grène.
Ziątrzenie. ein Blut-Eyter. apostume, abcès.
Ziątrzony wrzod. eitriges Geschwür. un froncle qui se resout en pus.
Ziawić się, *F. ziawi.* 1) sich äußern, ausbrechen, kund werden. 2) erscheinen, angestochen kommen, hervorspringen mit etwas. 1) paroître, éclater, éclorre, se divulguer; étre découvert et divulgué. 2) éclater en; paroître avec qu. ch; s'élancer avec. § 1) ziawiły się długi iego, choroby, nauki heretyckie. 2) ziawił się ktośiś z kąta, ozwał się ktośiś tym zarzutem.
Ziawienie Pańskie. das Fest der heiligen drey Könige; Erscheinung Christi. la fête des Rois; Epiphanie.
Ziazd. Tage-Fahrt; Zusammenkunft in Staats-Sachen. les Etats; la tenuë des états; assemblée de la Noblesse pour le bien publique. § na ziezdźie Andrzeiowskim postanowiono.
mieysce ziazdu. Ort der Zusammenkunft. rendez-vous; lieu où se trouvent de dessein formé quelques personnes.
ziazd Duchownych. Tagefahrt der Geistlichen; ein Synodus. assemblée du Clergé; un Sinode.
Zięba ptak. ein Finke. pinçon.
Ziębię. eig. u. fig. kalt machen. *prop. et fig.* refroidir, faire devenir froid. § barźiey to słowo zapala niż źiębi.
Ziębnę, *ziebnie, ziebnął, ziębł.* 1) sich verkälten, erkalten; kalt werden. 2) erkalten; im Fleiß, im Eifer nachlassen, kalt werden. 1) se refroidir, devenir froid; morfondre, se morfondre. 2) se ralen-

ralentir, se refroidir; n'avoir plus tant de feu ni d'ardeur; devenir lent.

Zięć. Eydam, Tochter=Mann. le gendre; l'époux de la fille.

Ziechać, *vid.* Zieżdżam.

Ziechanie, *vid.* Ziachanie.

Ziednać, *F. ziednam.* 1) Zankende vertragen. 2) auswürken, zu Wege bringen, verursachen. 3) miethen, besprechen, bedingen. 1) reconcilier, racommoder des gens qui sont broüillez ensemble. 2) procurer, éfectuër, causer. 3) loüer, prendre à loüage. § 1) ziednał przeciwne umysły. 2) ziednał mu łaskę u krola; ziednał sobie tę sławę; ziednał mu nienawiść iego. 3) ziednać sobie sługę, konia, mieszkanie.

Ziednoczenie. Vereinigung, Vereinbarung. union, conjonction; l'action d'unir, de joindre ensemble. § ziednoczenie woyska z woyskiem.

Ziednoczony. vereinigt. uni; joint ensemble, conjoint.

Ziednoczyć co, *F. ziednoczę.* vereinigen. unir, joindre ensemble; conjoindre.

ziednoczyć się. sich vereinigen. s'unir, se lier, se joindre.

Ziedzenie, strawienie. das Aufeßen. la consomption d'un manger.

Zieię. *vid.* Ziaię.

Zieiec, *g. zieyca.* zieyka ryba morska. (*channa*) Art eines See=Fisches, der einer Barsche ähnlich ist. espèce de poisson de mer qui ressemble à une perche.

zieiec okrągły ziele. (dracunculus minor) kleine Drachen=Wurz. petite serpentaire; serpentine.

zieiec, zieyka ⎫ pław morski. eine Gien=
Zieisty małż ⎭ muschel. palourde, forte de moule ou de poisson à coquille.

Ziele. ein Kraut. herbe, plante. § zioła ogrodne, polne; zioł zbieranie, rwanie.

zioła aptekarskie, lekarskie. Arzenen=Kräuter. simples, *f. plur.* herbes médicinales.

zioł szukać; zioła zbierać; na zioła iść. herbatim gehen; Kräuter einsammlen. herboriser, simplier; aller chercher des simples.

zioł nauka. Kräuter=Kunst, Kräuter=Wissenschaft. botanique.

ziele świętey Katarzyny. (consolida Regia) Ritter=Sporen in den Gärten. consolide roiale, le pié d'alouette.

ziele wielkie. (caryophyllus Indicus, flos africanus) Indianische Nägelein. oeillet d'Inde qu'on cultive aux jardins.

ziele wątrobne. (hepatica) Stein=Leber=Kraut. hépatique, porcoreau.

ziele powietrzne. (chamepitis) Schlag=Kräutlein; Je länger je lieber. l'yvette.

ziele nocne. (linaria) Lein=Kraut, Harn=Kraut. linaire.

Zieleń, *f.* 1) die grüne Farbe. 2) Grün in der Karte. 1) verd; couleur verte. 2) le feuillage, le trefle, la couleur verte du jeu des cartes alemandes. § 1) zieleń ciemna, iasna. 2) zieleń się święci.

człowiek w zieleni. ein Mensch im grünen Kleide. un homme en habit verd, vétu de verd.

Zielenię co. grün machen, grün anstreichen. verdir, mettre du verd sur qu ch.

zielenić się. ⎫ grün werden. devenir verd;
Zielenieię. ⎭ reverdir, verdoïer.

zieleniący się. grünend. verdoiant, qui verdit.

***zielenieie nadzieia.* die Hofnung blüht. l'espérance devient grande.

Zielenizna. das Grüne der Bäume, der Felder. verdure des bois, des champs.

Zielinka. Kräutchen. petite herbe; petite plante.

Zielisty, ziół pełny. voll Kräuter. herbu; plein d'herbes.

Zielniczka. Kräuter=Weib. herbiére.

Zielnik. 1) ein Kräuter=Garten. 2) Kräuter=Buch. 3) Kräuter=Sammler. 4) Kohl=Gärtner, Kohl=Verkäufer. 1) jardin à herbes; jardin aux simples. 2) herbier, un livre où sont collées les herbes. 3) herboriste, qui cherche des herbes; simpliciste, botaniste. 4) marécher, jardinier potager.

Zielny. Kräuter=, zu Kräutern gehörig. qui concerne les herbes.

zielna nauka. Kräuter=Kunst. botanique; connoissance des simples.

zielna polewka. Kräuter=Suppe. sauce verte; ouille; un potage de diverses herbes.

Zielona maść. die grüne Farbe. verdeur, *f.* verdure.

Zielonawy. grünlicht. verdâtre, qui tire sur le verd.

Zielono, *adv.* grün. en verd; verd; d'une maniére verte. § zielono ubrany.

zielono farbować, malować. grün färben, mahlen, anstreichen. verdier, verdir.

Zieloność. 1) grüne Blätter eines Krautes; das Grüne am Kraut. 2) die grüne Farbe.

Farbe. 1) verdures, *f. plur.* feuilles vertes d'une plante. 2) verdeur, *f.* verd; couleur verte. § 1) zielonosć na kuchnią iako piotrufzka; potrząśniy potrawę zielonośćią. 2) zielonosć oczom przyiemna.

Zielonoszary. grün=grau. verd gris.

Zielonożołty. grün=gelb. verd jaune; de verdoïe.

Zielony. 1) grün. 2) grün, frisch, nicht verdorrt. 1) verd. 2) verd, qui n'est pas sec.

zielony komnik ptak. (chloris, fringilla lutea, viridis) Grünling, Gold=Fink. verdier un oiseau.

zielona farba; berggryn. Berggrün. verd de montagne; verd d'Hongrie.

Zielsko. 1) Unkraut, Kräuter die nichts taugen. 2) Kraut, Grasung fürs Vieh, Gras. 1) de mauvaises herbes. 2) les herbages que les troupeaux paissent. § 1) zielskiem obrosły zagony.

Ziemek, *g. ziemka.* Lands=Mann. compatriote; qui est de même païs.

Ziemia. 1) die Erde. 2) der Erdboden, die Erd=Fläche. 3) die Welt=Kugel. 4) festes Land. 5) Landschaft, Kreis. 1) terre. 2) dure, terre; surface de la terre. 3) le globe terrestre. 4) terre; terre ferme, côtes, *f. plur.* continent. 5) terre, cercle, *m.* canton, le territoire d'un païs. § 1) ziemię kopać; krol i poddany iedną przysuty ziemią. 2) na ziemi leży, z ziemi podnieść. 3) ziemia okrągła na kształt ziarna pieprzu; ziemia ma w okręgu swoim 6000 mil Polskich. * 4) do ziemi, do lądu przybić. 5) ziemia Wieluńska, Dobrzyńska.

ziemia święta. das gelobte Land. la Terre Sainte; les lieux saints.

ziemia sprawiona. ein zugerichteter Acker. terre labourée.

ziemia czerwona. Röthel, Rothstein. rubrique, terre rouge.

ziemia lekarska. eine Erde die zu Arzeney=Mitteln gebraucht wird. terre médicinale.

przy ziemi. nahe an der Erde. à rez de terre; terre à terre. § przy ziemi ptak leciał.

pod ziemią. unter der Erde; im Grabe. en terre; au tombeau. § radbym go pod ziemią głęboko widział; toś iescze na ziemi, myślałem ześ dawno pod ziemią był; poszedł pod ziemię i w groby; dla wstydu radbym śię pod ziemią widział.

wnieść kogo pod ziemię. einen ums Leben bringen, unter die Erde bringen. creuser un cercueil à qu; mettre qu. au cercueil; travailler au cercueil de qu; causer la mort à qu.

o ziemię uderzyć. 1) an die Erde werfen. 2) ein Unternehmen unterlassen. 1) terrasser; renverser, jetter par terre. 2) abandonner une entreprise.

o ziemię; o ziemię paść, upaść. auf die Nase fallen. donner du nez en terre. § w samym biegu koń, chłop o ziemię.

upadać o ziemię. zu Boden fallen, fehl schlagen, mißlingen. donner du nez en terre; échouër; s'évanouïr; ne pas réüssir. § reputacya, sława, zamysł iego cale o ziemię upada.

znaleść co na ziemi. etwas auf der Erde finden. trouver qu. ch. sur la place.

w ziemię patrzyć. die Augen niederschlagen. regarder en terre; baisser les yeux.

radbym aby się ziemia pode mną rozstapiła. ich wolite daß ich in die Erde versinken möchte, daß ich tausend Klaftern unter der Erde wäre. je voudrois étre au centre de la terre.

ziemią winne maćice osypać, otulić. die Weinstöcke niederlegen, mit Erde bedecken. terrasser les vignes.

schnie pod nim ziemia. die Erde verdrucknet unter seinen Füßen; er ist nicht wehrt, daß ihn die Erde trägt. la terre fond, se sèche sous ses piez; il n'est pas digne d'étre sur la terre. § schnie ziemia i zapada śię pod krzywoprzyśiężcą.

Ziemianin, wolny sobie dzierzawca starodawny, szlachćic domowy, urodzony tylko a nie zasłużony Rzeczypospolitey. Land=Junker, Land=Edelmann. provincial, gentil-homme de campagne; un noble qui vit toujours sur ses terres.

ziemianin podły. Kraut=Junker. gentilâtre, gentil-homme à liévre.

Ziemianinka. } eine Land=Edel=Frau.
Ziemianka. } provinciale; épouse d'un gentil-homme de campagne.

ziemianka, gruba. Korn=Grube die Feld=Früchte zu verwahren. fosse, caverne pour y garder le blé et les fruits.

ziemanka ziele. vid. Podziemek.

Ziemiański. den Land=Edelmann angehend. de gentil-homme de campagne.

ziemiańskie gospodarstwo. } Land=Wirth=
Ziemiaństwo. } schaft. économie, rustique; la maniére d'entretenir tous les biens de la campagne.

ziemiańſtwo. der Land-Adel. gentil-hommerie de campagne

Ziemica 1) Landſchaft, Gegend. 2) das Gebiet, Weichbild einer Stadt 1) païs, terre, contrée, terrein. 2) taille, territoire, *m.* la Juridiction d'une ville. § 1) ziemica żyzna, ludźmi naśiadła. 2) ta wiés do ziemicy miaſta tego należy.

Ziemiſty. erdhaft; mit Erde vermiſcht. terreux, mêlé avec de la terre.

Ziemnowodny, wodoziemny. das zugleich im Waſſer und auf der Erde lebt; Waſſer- und Erd-, amphibie; qui vit dans l'eau et ſur la terre.

Ziemny. Erd-, das auf der Erde iſt oder in der Erde wächſt. terreſtre, qui regarde la terre; qui croît ſur ou dans la terre.

** Ziemopłaz. kriechendes Gewürme. inſecte rampant.

Ziemſki. 1) Land-, zur Landſchaft gehörig. 2) Land-, im Lande gemacht, gewachſen. 3) irdiſch, das auf der Erde wächſt oder lebet. 4) irdiſch, eitel, weltlich. 1) terreſtre, du territoire, du Canton, du Cercle. 2) du païs; qui eſt fait, qui croît dans le païs. 3) terreſtre, terrien, qui regarde la terre. 4) terreſtre, mondain, qui n'eſt pas ſpirituel. § 1) Piſarz ziemſki. 2) ziemſkie ſukno, wino. 3) ziemſkie ſtworzenia; ray to ziemſki. 4) ziemſka przy tym świetle niknie wſpaniałość.

ziemskie myślistwo. Jagd der vierfüßigen Thiere. chaſſe aux animaux à quatre piez.

po ziemsku. irdiſch, weltlich, nach der Welt. mondainement; d'une maniére mondaine ou terreſtre. § po ziemſku ſądźi umysł bo ma ſwoy pochop z ciała.

sędzia ziemski. Land-Richter. Sénéchal; Juge terreſtre.

ziemskie sądy. } Adeliches Land-Gericht.
Ziemſtwo. } Préſidial, Sénéchausſée; la Juſtice d'un territoire en fait des diferrens entre la nobleſſe. § Ziemſtwo ma ſędziego, podſędka, piſarza.

Ziemſkość in der Chymie: die irdiſchen groben Theile eines Körpers. *Chim.* terreſtréitez, *f. plur.* les parties groſſiéres et terreſtre d'un corps.

Zieniewicz, Deſzpot. Wappenk. ein Kreuz über einem halben Reif, auf der Krone und Helme ſtehet eine Krähe mit einem Ringe im Schnabel. *Blaſ.* une croix miſe ſur un demi-cercle avec une corneille qui tenant au bec un anneau eſt perchée ſur le timbre et la couronne.

Zięty. 1) gefaßt, zuſammengefügt. 2) gerührt, bewogen, bewegt von einer Leidenſchaft. 1) joint, ataché, cloué, fiché enſemble. 2) pénétré, frapé, épris, ſaiſi, ému, touché. § 1) zięte gozdźiami deſki. 2) zięty rzetelną obietnicą, pokorą, miłośćią, wſtydem, gniewem; jakim afektem kto zięty, tak też według afektu o rzeczach ſądźi.

Ziewacz, ziewaczkę ćierpiący. ein Gehner, der oft gehnet. bâilleur, un homme qui bâille ſouvent.

Ziewaczka. eine Gehnerin. bâilleuſe, celle qui bâille trop fréquenment.

ziewaczka, poziewanie zbytnie. Gehnſucht, öfteres gehnen. un bâillement fréquent; envie de bâiller.

Ziewam. gehnen. bâiller.

ziewa mi się. 1) das Gehnen kommt mir an. 2) die Ohren klingen mir; es denkt jemand an mich. 1) l'envie de bâiller me prend 2) les oreilles me cornent; il me ſemble qu'on parle de moi.

Ziewanie. das Gehnen. bâillement.

Ziewnienie. Aufſperrung des Mauls beym Gehnen. ouverture de la bouche, bouche béante de celui qui bâille.

Zieyka. *vid.* Zieiec.

Zieżdżam. *F. ziadę.* 1) abfahren, herunterfahren. 2) von einem Ort wegfahren. 3) durchſtreichen, durchwandern. 4) entweichen, ſich aus dem Staube machen, davon fahren. 1) aller à cheval ou en chariot de haut en bas 2) partir d'un lieu, le quiter. 3) roder, viſiter, parcourir le païs; batre beaucoup de païs, batre la campagne; aller à cheval ou en chariot d'un bout à l'autre. 4) s'enfuïr; s'éclipſer, gagner le haut; trouſſer bagage, diſparoitre. § 1) z gory zieżdżać. *2) ziechał, odiechał wczoray z miaſta. 3) cudze ziedźił kraie. 4) ziechał na ſtronę; ziechał z Polſki.

zieżdżać z drogi. 1) vom Wege abweichen. 2) einen Seiten-Weg, Umweg nehmen. 1) ſe fourvoier, s'écarter du chemin. 2) ſe détourner de ſon chemin; prendre un détour. § 1) w tey ćiemnośći z drogi ziechaliśmy. 2) huſce zieżdżać z drogi nie maią, aby obywatelow nie turbować.

zieżdżać; zieżdżać się. 1) zu Pferde oder auf Wagen zuſammen kommen, ſich verſammlen. 2) einem zu Pferde oder auf

einem

einem Wagen begegnen. 1) se trouver, se rendre avec qu. en quelque lieu; s'assembler à cheval ou en chariot. 2) faire rencontre de qu; trouver qu. en chemin, en chariot ou à cheval. § 1) kupcy się na iarmak ziadą, zieżdżą; zieżdżaią się stany na seym w Warszawie, na ziazd; ziechał krol z całym Senatem na ten akt; gdzie i Biskupi ziechać nie zaniechali; ziechali się na publiczną radę; ziechał się z przeciwną stroną na utarcie ugody. 2) ziechał się z nim na drodze do Krakowa.

wozy się w cieśni ziechały. die Wagen sind in der Enge ins Gewirre gekommen, sie können nicht auseinander kommen. les chariots se sont embarrasez, se sont embrouillez dans le detroit; les chariots ont bien de la peine à se démêler, ils ne peuvent sortir, ni se tirer.

Zieżdżanie. *vid.* Ziachanie.

Zieżdżony. durchgewandert. visité, parcouru. § kraie zieżdżone.

Zima. der Winter. hiver. § pomyślec o zimie lecie nie zawadzi, *prov.* po niepogodney zimie piękna wiosna chodzi; zima pośpiesza, poraźnia się, opoźnia się, ustaie.

zimie. im Winter. dans l'hiver, d'hiver, l'hiver.

w samey zimie, w śrzod zimy. mitten im Winter. dans le fort de l'hiver.

z zimy. beym Ausgang des Winters. au déclin, à la fin de l'hiver.

Zimnica, gorączka zimna, trząśca. kaltes Fieber. fiévre avec frisson; fiévre froide. § zimnicę mam.

zimnica codzienna. alltägiges Fieber. fiévre quotidienne.

Zimniczny. das kalte Fieber betreffend. qui regarde la fiévre froide.

zimniczne ziele. (tertianaria) Flecken-Kraut. tertianaria.

Zimno. Kälte, Frost. froid, froidure; froideur, *f.*

na zimno potrawa. kalte Küche; Gericht kalt zu eßen. viandes froides; un soupé aux viandes froides, aux reliefs.

na zimno ieść, pić. kalt eßen oder trinken. manger, boire à froid.

Zimno, *adv.* kalt. froidement.

zimno mi. es ist mir kalt. j'ai froid.

zimno tu nam. es ist uns hier zu kalt, wir frieren. nous sommes ici froidement.

zimno na dworze. es ist draußen kalt. il fait froid dehors.

Zimny. 1) Winter-. 2) Winter-; im Winter wachsend. 3) kalt, kältend. 4) kalt, der wenig Wärme hat. 5) frostig, der nicht Kälte vertragen kan. 6) frostig, kalt, kaltsinnig, matt. 1) d'hiver. 2) hivernal; brumal, qui vient l'hiver, qui est d'hiver. 3) froid, qui cause du froid. 4) froid, qui a de la froidure, qui a peu de chaleur. 5) frilleux, froidureux, sensible au froid. 6) froid, languissant, tiéde, indiférent, glacé. § 1) dni zimne, zimowe; zimne mieszkanie; zimne szaty. 2) kwiat zimny. 3) wiatr zimny, ziębiący wieie; Saturn zimny; śnieg zimny. 4) krew zimna, ciepła nie maiąca; starzec zimny. 5) zimny, nietrwały na zimno, zimna nie cierpiący; zimnyś barzo choć iesteś młody. 6) zimna to była konsolacya.

zimna natura. kalte Natur, Unvermögen zu der Zeugung. froid; impuissance; défaut naturel qui empêche la génération.

Zimorodek, *g. zimorodka;* morski ptak. (*halcedo*) der Eis-Vogel. alcion, un oiseau de mer.

zimorodek rzeczny. (ispida alcedo) Art eines kleinen Vogels mit schönen Federn. sorte de petit oiseau qui a un très-beau plumage.

Zimostradki, *plur.* owoce rozmaite nierychło dozrzewaiące. Winter-Obst, Obst das spät reif wird. des fruits tardifs. § zimostradki wiśnie, gruszki.

Zimostradny. 1) Winter-, zum Winter gehörig. 2) Winter-, das spät reif wird. 1) d'hiver, qui apartient à l'hiver. 2) tardif, qui mûrit tard. § 1) styczeń iest miesiąc zimostradny.

Zimowanie. Auswinterung, Winterung; Erhaltung den Winter durch. la conservation, la demeure par l'hiver. § owoc na zimowanie, zimowania moiego mieysce.

pszczołom trzecią część miodu na zimowanie, na zimę, na żywienie zimne zostawić trzeba. man muß den Bienen den dritten Theil zur Winter-Nahrung lassen. il faut laisser aux abeilles un tiers du miel pour la nourriture d'hiver.

zimowanie bydła. die Auswinterung des Viehes. la demeure du bétail dans l'étable pendant l'hiver.

zimowanie Woyska. ⎫ Winter-Quartie-
Zimowla żołnierska. ⎭ re der Soldaten. quartier d'hiver, lieu où logent les soldâs par l'hiver, leur demeure par l'hiver. § woysko na zimowanie rozpuścić; zimowlą odprawiać.

Zimowany. überwintert. conservé, gardé par l'hiver.

Zimowił, zimowit ziele. *vid. Szafran dziki.*

*Zimowy, zimny. Winter-, d'hiver, hivernal.

Zimozrzały. Winter-, das spät reif wird. tardif, qui vient tard à l'égard des autres fruits.

Zimuię. wintern. passer l'hiver en quelque lieu. § zimowaliśmy w tym mieście.

zimować, zimowlą żołnierską odprawować. die Winter-Qvartiere halten. hiverner; être en quartier d'hiver; passer son quartier d'hiver.

Zinąd, *adv.* von anders woher. d'ailleurs, d'autre lieu, d'autre part, d'autre endroit. § zinąd przyszedł; zinąd to pochodzi.

Zingować, *F. zinguię.* in der Küche: mit Butter oder Fett bestreichen. *terme de cuisinier*: froter avec du beurre ou de la graisse. § zinguy to masłem, oliwą.

Ziołko. 1) ein Kräutchen. 2) Kräuter-Sammler. 1) petite herbe. 2) un herboriste. § 1) znam cię ziołko żeś pokrzywka, *prov.*

Ziołopis, co o ziołach pisze. ein Kräuter-Schreiber. botaniste; qui fait la botanique.

Ziołorodny. fruchtbar an Kräutern. abondant en herbes et plantes.

Ziołożwierz, czułoziół, ziele czuiące. ein Kraut, das Empfindung zu haben scheinet als das Sinn-Kraut. plantanimal; plante sensible, qui semble avoir la faculté de sentir comme la sensitive.

Zionienie. *vid.* Ziewnienie.

Ziścić co komu, *F. ziszczę.* erfüllen, halten. acomplir qu. ch; s'aquiter de qu. ch.

ziścić się. 1) einem genug thun, ein Gnüge leisten. 2) wahr werden; erfüllet werden. 1) satisfaire, contenter qu; donner satisfaction à qu. 2) se vérifier, s'acomplir.

Zkąd. 1) woher, von wannen, von was für einem Ort? 2) woher, von was für Geld. 3) woher, aus was für Ursache? 1) d'où, de quel endroit; de quel côté; de quelle maison, de quel païs? 2) dequoi; de quel argent. 3) d'où, par quelle raison? § 1) zkąd idźiesz? zkąd przyiechał? pytałem się go zkądby przyszło? nie pomnę zkąd dostałem? 2) nie ma zkąd płacić. 3) a zkądże to że woiewodą został?

zkąd rodem? was für ein Landsmann ist er? d'où est il? de quelle nation, de quel païs est il?

zkąd inąd. anders woher. d'un autre endroit, d'ailleurs; d'un autre côté.

zkądści, zkądśiś. etwa woher; ich weiß nicht woher. de quelque endroit; de quelque part; je ne sai de quel endroit. § zkądśiś list przynieśiono.

zdaleka zkądści. von einem weit entlegnen Ort. de quelque endroit éloigné; de loin.

byle zkąd, } adv. woher es wolle; wo
Zkądkolwiek. } es immer her sey. de quelque part que ce soit; de quelque endroit que ce soit.

Zkryłuk, zkrzyżemłuk herb. Wappenk. ein Schieß-Bogen, in welchem eine Sonne mit einem Kreuz gesetzet ist. *Blas.* un arc dans lequel est placé un Soleil avec une croix au dessus.

Złączam, *v. m. F. złączę.* vereinigen, verknüpfen. joindre, unir. § złączył te kraie, te słowa; złączył cnotę z naukami.

złączyć się. sich vereinigen. s'unir, se joindre.

złączaiący. verbindend, verknüpfend. copulatif, conjonctif, qui joint.

złączaiący spadek. der Instrumentalis in der Polnischen Grammatic. le cas instrumental dans la grammaire Polonoise.

złączaiące namieśnictwo, zaimek złączaiący. Gram. ein Pronomen conjunctivum, *Gram.* un pronom conjonctif.

Złączanie czego. das Vereinigen, Verknüpfen. l'action d'unir, de joindre.

złączanie. Gram. eine Conjunction. *Gram.* conjonction, conjonctive.

Złączenie. Verknüpfung, Verbindung. union; liaison, *f.* jonction, conjonction. § Państw złączenie; złączenie słow, śił.

złączenie księżyca. Zwischenzeit nach dem letzten Viertel und dem neuen Licht da der Mond nicht scheinet. conjonction de la lune; l'espace de tems où la lune ne paroit pas; le tems entre la vielle et la nouvelle lune.

*Złączenie, *adv.* złączonym sposobem. verbundner Weise, zusammen. conjointement, ensemble.

Złączysto. *vid.* Spoisto.

Złączysty. *vid.* Spoisty.

Złamanie. Zerbrechung, Bruch. fracture, rupture.

Złamany. zerbrochen, rompu, caſsé, brisé.

Zlanie. *vid.* Zlewanie.

Złanik. *vid.* Zlaynik.

Zlany. 1) abgegoßen von etwas. 2) zusammen gegoßen. 3) gegoßen, geschmolzen. 4) auf einen gebracht. 1) versé, ôté d'un

d'un vaisseau trop plein, 2) versé ensemble; mêlé. 3) fondu. 4) transmis, dévolu, transporté. § 1) zlane wypiy wino. 2) wino z wodą zlane. 3) zlana (zlewana) robota, 4) dobra na mnie zlane.

Zlatam, Zlatuię, Zlatywam, *v. m. F. zlecę.* herunterfliegen. voler de haut en bas. § ptak z drzewa na zagon zleciał; zlatał, zlatywał ptak iakom go postrzelił.

zlataią się. 1) die Vögel fliegen zusammen, versammlen sich. 2) sie laufen zusammen. 1) les oiseaux s'assemblent. 2) ils acourent en foule; ils s'atroupent; ils volent; ils affluent; ils s'assemblent dans un instant. § 1) wrony się zleciały. 2) zlecieli się na tę nowinę, na tę trwogę.

Zlaynik. Hund so von einem Jagd- und Schaf-Hunde gezeuget ist. chien métif; chien engendré d'un mâtin et d'une levrette. § zlaynik dzika obraca.

Złażę, *v. m. F. zlezę.* 1) herunterklettern, herunter kriechen. 2) durchwandern, durchkriechen, durchstreichen. 1) grimper de quelque lieu; descendre en se trainant. 2) roder; aller çà et là; parcourir, courir, battre le païs. § 1) zleź z drzewa na doł; zlazł z dachu. 2) zlazłem miasto, wśie okoliczne.

Źle, *adv.* 1) übel, schlimm. 2) übel, unrecht, mit Unrecht. 3) es ist übel gethan, es ist nicht rathsam. 4) sobald als. 5) kaum. 1) mal, mauvais; d'une maniére mauvaise. 2) mal, contre toute droiture, contre droit et raison; injustement. 3) il n'est pas bon, c'est une folie de; il ne faut point; il est mal-aisé; c'est mal-fait; il n'est pas bien-fait. 4) aussi-tôt que. 5) à peine que. § 1) źleś uczynił; źle tak a tak iesżcze gorzey; nie źle napisał; źle sobie radzisz. 2) źle nabyte w korzyść się nie obraca; źle tego domu dostał; źle go osądzono. 3) źle mu wierzyć; źle będźie mu to pisać. *4) źle (skoro) z nawy wyśiadł; źle zśiadł z konia, z woza. *5) źlem (ledwiem) połowicę wyrzekł a on zrozumiał; źle się od brzegu odbili.

źleby. es wäre zu seinem Unglück, zu seinem Schaden, wenn. il seroit mal de; ce seroit son malheur. § źleby z nami było, gdyby śię to stało; źleby śię ozwał.

źle zażywać czego. mißbrauchen. abuser, en user mal; se servir mal de qu. ch.

źle koło mnie. es siehet schlecht, windig um mich aus; es stehet übel, schlecht mit mir. je suis bas; je suis sur le côté.

źle idą sprawy. die Sachen gehen schlecht von statten. les afaires vont mal.

źle mi iakoś. es ist mir nicht wohl zu Muthe; ich bin nicht gutes Muths. je n'ai point de courage; le coeur me defaut; j'ai un pressentiment de quelque malheur; j'en suis un peu alarmé.

źle mi; źle się mam. ich befinde mich übel; ich bin krank. je me trouve mal; je me porte mal; je suis mal.

choćby i źle (gorzey) było. und wenn es noch ärger würde. au pis aller; quel malheur qu'il puisse arriver.

źle o kim mowić. von einem übel reden. médire de qu; tenir des discours desavantageux, parler mal de qu; dire du mal de qu. § źle o nim mowią, piszą.

źle czynić. übel thun. mal-faire.

źle sobie postąpił, poradźił. er hat sich übel gerathen. il a mal agi; il a mal fait.

źle mi posłużył. er hat mir schlecht gedienet. il m'a rendu un méchant service, un mauvais ofice; il m'a desservi.

źlem rzekł: źlem to mowił. es ist mir leid, daß ich das gesaget habe. je suis faché de l'avoir dit; j'ai mal dit.

Złe, *g. złego.* 1) das Böse, ein Übel, eine böse Sache. 2) Leid, Schaden, Unheil. 1) un mal; chose qui est mauvaise. 2) mal, degât, dommage, *m.* § 1) wiele złego dwa na iednego, *prov.* złe się samo trawi; złe daleko miiay; złe z domu, dobre w dom; złe dobrem nagradzać; zabiegay wczas złemu. 2) nie uczyniłem mu nic złego; wiele złego narobił.

na złe psi wyią. das Geheule der Hunde bedeutet nichts gutes. le heurlement des chiens présage un mal, est un mauvais signe.

na złe goni. er ringet, er strebet nach Unglück; er läuft ins Verderben. il avance, il court à sa perte, à sa ruïne.

na złe mu wyszło. es ist ihm übel ausgeschlagen, übel bekommen. il s'en est trouvé fort mal; il n'y a gagné que du chagrin; l'issue étoit malheureuse pour lui.

na twe złe. zu eurem Unglück; zu eurem Verderben. pour vôtre malheur.

za złe mieć co. etwas vor Übel halten, übel auslegen. prendre en mauvaise part; trouver mauvais; interpréter une chose en mal. § proszę nie za złe mi to mieć, tłumaczyć; poczytać co komu za złe.

do

do złego z tym. zum Henker damit. au bourreau, au diantre cela.
złym złego zbywać. Böses mit Bösem vertreiben. chaſſer un mal par l'autre.
złe omnes. im Scherz: alle ſind böſe. *burlesq.* tous ſont méchans.
ani złe ani dobre. es iſt weder gut noch böſe. cela eſt entre le ziſt et entre le zeſt; cela eſt miton mitaine; cela eſt ni bon ni mauvais; cela ne fait ni bien ni mal; cela ne ſert ni nuit.
złe dobrym śię częſto wetuie. eine böſe Sache ſchlägt öfters gut aus. une méchante afaire a ſouvent une heureuſe iſſuë.
ze dwoyga złego naymnieyſze obieray. aus zweyen Übeln wähle das kleinſte. de deux maux il faut éviter le pire.
ze złego obieraiąc. er iſt der beſte unter den Böſen. il eſt le meilleur entre les méchans.
co złego ſobie uczynić. ſich ein Leid anthun; ſich das Leben nehmen. ſe faire du mal; ſe donner la mort; ateindre à ſon corps, à ſoi même. § myślał ſobie co złego uczynić.
złoć to. das iſt eine böſe Sache; das iſt ein böſer Menſch. c'eſt une méchante afaire; c'eſt un méchant homme.
day złemu pokoy. mahle den Teufel nicht an die Wand, er kommt von ſich ſelbſten. n'allez pas peindre le diable contre la muraille, il viendra de ſoi même.
Zlecam, *v. m. F. zlecę.* auftragen, empfehlen. commettre, recommender à qu. qu. ch; charger qu. de. § zlecił mi tę ſprawę; zlecił mi to teſtamentem.
Zlecić, *F. zlecę.* laulicht machen. rendre tiéde; faire tiédir. § zlecić wino, piwo.
zlecić śię. laulicht werden. devenir tiéde; tiédir.
Zlecenie. Auftragung. commiſſion, charge donnée à qu.
Zlecony. aufgetragen. commis.
Zleczenie. Heilung eines Übels. guériſon, *f.* rétabliſſement d'une perſonne à la ſanté; cure d'une maladie. § łacna choroba ku zleczeniu.
Zleczony. 1) geheilet. 2) leicht zu heilen. 1) guéri, rétabli d'une maladie; remis en ſanté. 2) guériſſable, qu'on peut guérir.
Zleczyć, *F. zlecę.* heilen, geſund machen. guérir; rétablir à la ſanté; remettre en ſanté.
Zleczyſty. heilbar. guériſſable.
Zlec. 1) niederkommen, in die Wochen kommen, gebähren. 2) werfen, Junge bekommen. 1) acoucher, mettre un enfant au monde; faire un enfant. 2) faire des petits; mettre bas. § 1) Jey Mość Pani Starościanka zległa dnia wczorayſzego; zległa przed czaſem; żona moia zlec ma po świętach. 2) pśica zległa.
Zlegam śię, *v. m. F. zlegę. vid.* Ulegam.
Zlęknąć śię, *F. zlęknę.* erſchrecken. s'éfraïer, s'épouvanter, s'éfarer. § zlękłem śię o ćię.
Zleniałość 1) ſtinkende Faulheit, Faulenzerey. 2) Laulichkeit, Nachlaßung. 1) faineantiſe, vie de caſanier; grande pareſſe. 2) atiédiſſement, relâchement.
Zleniały. 1) faul geworden, der Faulheit ergeben. 2) matt, verſchmachtet. 1) faineant, très-pareſſeux; ſujet à la pareſſe; qui aime la pareſſe. 2) languiſſant, atiédi, tiéde, ralenti. § 1) leniwy i zleniały naybarźiey robotnikowi nalega. 2) zleniałe od pragnienia członki.
Zlenieć, *F. zlenieię.* 1) faul werden, ſich der Faulheit gänzlich ergeben. 2) ſchmachten, nachlaſſen, matt werden. 1) devenir fort pareſſeux; aimer la faineantiſe. 2) languir, s'afoiblir, s'atiédir, ſe ralentir. § 1) przedtym pracował teraz zleniał. 2) zleniał żołnierz od upału.
Zlepiam co, *v. m. F. zlepię.* zuſammen kleben. coller qu. ch. avec une autre; coller enſemble.
Zlewacz. Abgießer, der etwas abgießet. celui qui ſurvuide une liqueur, qui la verſe d'un vaiſſeau dans un autre.
zlewacz kruſzcow. Erzt-Gießer. fondeur, ouvrier qui fond le métail pour faire quelque vaſe.
Zlewam, *v. m. F. zleię.* 1) abgießen. 2) füllen ein Gefäß mit einem Getränk. 3) zuſammen gießen. 4) gießen, ſchmelzen etwas aus Erzt. 5) auf einen bringen, einem übertragen. 1) ſurvuider, décancanter; verſer une liqueur en inclinant doucement le vaiſſeau, déſemplir un vaiſſeau trop plein. 2) verſer une liqueur dans un vaiſſeau, le remplir d'une liqueur. 3) mêler, verſer enſemble des liqueurs. 4) fondre un métail pour quelque ouvrage; jetter en fonte. 5) transmettre un droit ſur qu; tranſporter, faire un tranſport à qu. § 1) zley trochę z wierzchu. 2) zlewać w beczki wino, piwo. 3) zlał piwo z miodem, zlać co pospołu. 4) zlewać kruſzce, naczynia kruſzcowe.

5) zle-

5) zlewam dobra na kogo; przodkowie to na dom nasz zlali prawo.

zlewać się. 1) eig. u. fig. sich ergießen. 2) einen angehen; sich auf einen beziehen. 3) auf einen gebracht werden. 1) 1) *prop. et fig.* s'épandre, s'épancher; se répandre. 2) toucher, regarder qu. ou qu. ch. 3) se transmettre; être transmis sur; être transporté à qu. § 1) zlewaiąca się łaska, sił dodawać będzie; wszelkie na niego się zlało szczęście. 2) ta pogróżka na mnie się zlewa. 3) zlały się te prawa na niego.

Zlewanie. 1) das Abgießen. 2) das Gießen eines Gefäßes aus geschmolzenem Erzte. 1) décantation, l'action de survuider, de verser d'un vaisseau plein. 2) fonte, l'action de fondre le métail pour quelque ouvrage. § 1) zlewanie wina z kieliszka. 2) zlewania kruszcow nauka.

Zlewek, *g. u.* } abgegoßenes oder zusammen gegoßenes Getränck.
Zlewki, *plur.* } boisson qu'on a survuidée ou mêlée avec une autre.

Zleżały. 1) verlegen, mürbe. 2) schal, verrochen, ausgewittert. 1) vieux, gâté, corrompu, entiché. 2) éventé, évaporé, qui a perdu sa force et son goût. § 1) zleżałe kupiłeś sukno. 2) zleżałe wino.

Zleżenie. Niederkunft, Entbindung, die Sechswochen. acouchement; couches, *f. plur.* enfantement. § gdy już czas zleżenia przychodził.

Zliczenie. das Abzählen, Zählen. supputation, dénombrement; l'action de comter.

Zliczony. 1) abgezählt. 2) zählbar. 1) comté, suputé, dénombré. 2) nombrable, qu'on peut compter. § 1) zliczone odebrałem pieniądze. *2) lud zliczony, zliczysty.

Zliczyć co, *F. zliczę.* wohl abzählen, zusammenzählen, überzählen. comter bien; suputer, dénombrer.

Zliczysty. zählbar. nombrable; qu'on peut comter.

Zlipa się co, *v. m. F. zlipnie.* klebrig, geschmeidig werden. se ramolir; devenir gluant et mou. § wosk się zlipnął; zlipnęła się smola.

Zlitować co, *F. zlituię.* zusammenlöthen. souder.

Zlitować się, *F. zlituię.* sich erbarmen. avoir pitié, compassion de qu. § zlitował się nade mną; nad ubóztwem moim.

Zlitowanie. 1) Löthung. 2) Erbarmung, Mitleiden. 1) l'action de souder, de joindre par le moïen de la soudure. 2) pitié, compassion.

Żłob. 1) eine Krippe. 2) der Erzt-Kasten, worinnen das Erzt auf einem Wagen geführet wird. 1) mangeoire, crèche. 2) caisse dans laquelle on voiture les métaux.

Żłobek, *g. żłobka.* 1) Kripplein. 2) kleine Höhle, hohler Streif, Einschnitt. 1) petite mangeoire. 2) petite concavité; fossette, coulisse.

wyrzyna żłobek, rowek w kredie. er schreibt mit doppelter Kreide an. il marque avec une craie double; il écorche ses hôtes.

Żłobkowanie. 1) Aushöhlung. 2) Aushöhlung der Streife. 1) excavation, cavement. 2) striûre, canelure; l'action de caneler

Żłobkowany. } 1) gestreift, ausgehohlt, ausgezogen. 2) ausgehöhlert, hohl. 1) canelé, strié; creusé le long de qu. ch. 2) creux.
Żłobkowaty. }

żłobkowaty wewnątrz. inwendig hohl. creux en dedans; dolé.

Żłobkowato, *adv.* hohl, gestreift. d'une maniére canelée, en façon de tuile creuse. § złobkowato w dłuż.

Żłobkowatość, żłobkowata strona iakiey rzeczy, okrągława strona, część spodnia albo wnętrzna iakiey strony, iako nieba, czapki, czołnu. die unterste Rund-Höhle, Bogen-Rundung als des Himmels, einer Mütze, eines Kahns. la concavité, la surface concave comme du ciel, d'un bonnet, d'un bateau.

Żłobkuię co, 1) aushöhlern. 2) hohl streifen, ausstreifen, ausziehen. 1) caver, creuser, doler. 2) caneler, faire de canelures.

Żłobowy. zur Krippe gehörig. de mangeoire, de créche.

Złocę. 1) vergulden. 2) fig. versüßen, angenehm vorstellen. 3) bestrahlen, mit Gold mahlen als die Sonne die Berge. 1) dorer, coucher l'or. 2) dorer, sucrer, adoucir l'amertume de qu. ch. 3) dorer, éclairer comme le soleil les montagnes. § 1) złocić, pozłocić kubek. **2) złocić mizerye. **3) słońce gory, niebo złociło.

złocić się. von der aufgehenden Sonne roth werden. se dorer du soleil lorsqu'il se léve.

Złocieię. zu Golde werden, sich in Gold verwandeln, devenir or; se changer en or.

Zło-

Złocień ziele, *g. złocnia.* (*Achilleos*) Feld-Garbe, Glied-Garben-Kraut. Achile, espéce de mille-feuille.
Złocik, *g. a* eine kleine Gold-Münze. petite monoïe d'or.
Złocisty. 1) golden. 2) vergüldet. 3) golden, mit Gold durchwirket. 1) d'or. 2) doré. 3) d'or; qui est fait de filets d'or. § * 1) złocisty (złoty) pierścień. * 2) złocisty (pozłocony) kubek. 3) bławatnik piękne złociste na aparaty kościelne przedaie materye.
złocisty kawaler, vid. złoty kawaler.
Złociuchny. 1) golden, vortreflich, edel. 2) Gold-färbig. 1) tout d'or, excellent, incomparable. 2) de couleur d'or. § 1) złociuchna to księga; złociuchny to mąż. 2) złociuchne listki.
Złoczyńca. Uibelthäter, Verbrecher. criminel, malfaiteur. § złoczyńce rzeczy zabrano; złoczyńcow na stracenie prowadzą.
Złoczyńczy. den Uibelthäter betreffend. criminel; qui regarde le malfaiteur.
złoczyńczy pal. Pfahl zum Spießen eines Uibelthäters. pieu pour y empaler le criminel.
Złoczyństwo. Uibelthat, Verbrechen, Misſethat. crime, *m.* fortfait.
Złod. ein Schnee-Regen; gefrorner Regen. pluie mélée de nége; pluie glacée ou gelée. § złod pada.
Złodzieiek, *g. złodzieyka.* ein kleiner Dieb. 2) im Scherz: loser Schelm. 1) larronneau, petit larron. 2) *burlesq.* petit fripon. § 1) małych złodzieykow wieszać a wielkich puszczać, *prov.* 2) złodzieyku cożeś zrobił; złodzieiek Kupido.
Złodziey, *g. złodzieia.* 1) ein Dieb. 2) im Scherz: leichtfertiger Vogel, Dieb. 3) Galgen-Vogel, Galgen-Dieb. 1) larron. 2) *burlesq.* petit fripon. 3) fripon, pendart. § 1) złodzieia obieszono; złodziey wierutny; złodzieie dom okradli; złodziey ztąd nazwany że złość działa. 2) złodziey pięknie pisze. 3) złodzieia tego wytrzepać trzeba.
arcyzłodziey, złodziey sławny, wielki. Haupt-Dieb, Erz-Dieb. un grand larron.
złodziey bydła. Vieh-Dieb. voleur de troupeaux, de bétail.
złodziey ludzi. Menschen-Dieb. maquignon, ravisseur d'hommes, qui vend ou achéte une personne libre.
złodziey dobr pospolitych. ein Dieb des gemeinen Guts; der öffentliche Gelder angreift, solche unterschlägt. concussionnaire, qui vole et dérobe les deniers publics.
złodziey z licem. ein Dieb der auf frischer That ergriffen wird, bey dem der Diebstahl gefunden wird. voleur chez qui on a trouvé le vol; larron trouvé saisi.
lepszy złodziey mądry niż włodarz głupi. ein eigennütziger untreuer Diener ist besser als ein einfältiger. un serviteur qui ferre la moule vaut mieux que celui qui est bête.
małych złodzieiow wielcy karzą. große Diebe hängen die kleinen auf. les grands larrons pendent les petits.
złodzieia obieśiwszy po ortel. nach geschehener Hinrichtung ein Urtheil einholen. demander une sentence après le supplice.
złodziey a kłamca dway braćia. wer lügt der stiehlt. il n'y a pas grande diférence d'un menteur à un larron; le menteur et le larron sont deux fréres.
znaią się iak złodzieie na iarmarku. sie liegen unter einer Decke. ils s'entendent comme les larrons en foire.
Złodzieyka. eine Diebin. une larronnesse, voleuse.
Złodzieyski. 1) Diebisch. 2) Schinder-, der die Leute übersetzt. 1) pillard, de larron. 2) avide, pilleur, larron; qui pille, qui écorche les gens. § 1) złodzieyska woyna maroderow. 2) złodzieyski to kupiec.
po złodzieysku, ⎫ *adv.* diebischer Weise;
*Złodzieyskie, ⎭ wie ein Dieb. en vrai larron; furtivement.
Złodzieystwo. 1) Diebes-Gesindel, Diebes-Bande, Diebes-Rotte. 2) Dieberey, Diebes-Handwerk. 1) bande de larrons; les gens de sac et de corde. 2) le métier de larron.
**złodzieystwo, kradzież.* Diebstahl. larcin, vol.
Złomignat, sadowy trank, wężowy trank ziele. (*consolida, solidago Saracenica, virga aurea serrata*) schmalblätterich heydnisch Wund-Kraut. la premiére espéce de consolide; consoude à feuilles fort étroites.
Złomikamień ziele. *vid* Łomikamień.
Złopam co, *v. m. F. złopnę.* 1) schlappern, schlurfen. 2) freßen. 1) laper, lécher, humer, avaler. 2) dévorer; briser; manger beaucoup.
Złorzeczę komu, *czy, czył.* 1) fluchen, verfluchen, verwünschen, übles wünschen. 2) afterreden, übel nachreden. 1) maudire; souhaiter du mal; faire des imprécations, pester contre qu.

2) dé-

2) détracter, médire, mal parler, dire du mal de qu.

Złorzeczenie, złorzeczeństwo. 1) Fluch. 2) Schmähung, Afterrede. 1) malédiction, imprécation. 2) médisance, détraction. § 1) złorzeczenie głupstwo; naygorsze złorzeczenie rachować w przeklęctwie szatanow tysiącami.

Złorzeczliwie, *adv.* verletzlich, nachtheilich, schimpflich. outrageusement; d'une maniére médisante.

Złorzeczliwość, łacność do złorzeczenia. Neigung zum Fluchen, zum Afterreden. inclination à la médisance, à faire des imprécations.

Złorzeczliwy. der Uibles nachredet; schmähend. médisant, mordant, détractant; qui médit.

Złość. 1) Bosheit. 2) Bosheit; Schabernack; gespielter Poßen. 3) Schädlichkeit. 1) malice, méchanceté. 2) malice; mauvais tour qu'on joüe à qu; mal, dépit, frasque, piéce, tour, niche, qu'on fait à qu. 3) malignité; qualité de ce qui est malin, § 1) złość wielką popełnić. 2) złość mi wyrządził; na złość mi to uczynił. 3) złość i dobroć wody; wszystka złość z wrzodu ustąpi; woda z błota złość w się bierze.

tobie na złość. dir zum Poßen. en dépit de toi.

na złość mu to uczynię. ich werde ihm dieses zum Poßen thun. je le faire en dépit de lui.

iak na złość. als wenn es zum Poßen wäre. comme si cela étoit en dépit.

Złośliwie, *adv.* schalckhaft. malicieusement, avec malice. § złośliwie postępuie.

Złośliwość. *vid.* Złość.

Złośliwy. schalkhaftig, boshaftig, tückisch. malicieux, méchant, malin.

złośliwy. } ein Schalk, Schabernacker.
Złośnik. } songe - malice; méchant; pervers; un homme malicieux.

Złotarnia, złotniczy warstat. Werkstatt eines Goldschmieds, Goldschmieds-Laden. boutique d'orfèvre.

Złotarz. 1) Gold-Schläger. 2) Gold-Vergulder. 1) bateur d'or. 2) doreur.

Złotawy. Goldfärbig. de couleur d'or; doré.

Złotnictwo. Goldschmieds-Kunst. orfévrie; le commerce et le trafic ou la profession de l'orfèvre.

Złotniczka. Goldschmiedin. orfèvresse.

Złotniczy. Goldschmieds-. d'orfèvre.

sztuka złotnicza; złotnicza robota. Goldschmieds-Arbeit. orféverie; piéce d'orféverie. § złotnicza robota gładka, sadzona, ruchoma, nieruchoma.

złotniczy kamień. Probier-Stein. pierre de touche.

złotniczy kley. Löthe, Schlag-Loth, Gold oder Silber zu Löthen. soudure d'or ou d'argent; colle à or.

Złotnik. 1) Goldschmied. 2) ein Johannis-Wurm. 3) im Scherz: Nacht-König, Schund-König. 4) ein gewisser Goldfärbiger See-Fisch. 1) orfèvre. 2) vers luisant. 3) *burlesq.* vuidangeur, gadoüard, maitre fi fi, maitre des basses oeuvres. 4) espèce de poisson de mer de couleur d'or. § 1) złotnicy srebra oszacowali. 2) złotniki albo robaczki świętego Jana w nocy się iak iskierki świecą.

złotnik ziele, g. u. vid. Jaskołcze ziele; Srebrnik włoski ziele; złotogłow ziele.

Złotny, złotowy, do złota należący. Gold-, zum Gold gehörig. d'or qui regarde l'or.

Złoto. 1) Gold. 2) Gold, goldne Münzen. 3) Gold zum Stücken, Gold-Faden. 1) de l'or. 2) or; monoies d'or. 3) filet, fil d'or; or à broder. § 1) wolę funt złota niż cetnar ołowiu *prov.* złota kamieniem, a człeka złotem doznaway; *prov* złota iest proba ogień, a człeka złoto; *prov.* złoto w bryłach, w sztukach. 2) w złocie tę ma sumę; wszystkie swoie przegrał złoto. 3) złotem tkany, haftowany.

złoto przyprawne. Gold das mit dem fünften Theil Silber versetzet ist. de l'or où il y a une cinquiéme partie d'argent.

złoto rzeczne. Gold-Sand. sable, *m.* poudre d'or.

samorodne szczere złoto. gediegen Gold. or fin.

złoto koronne. Kron-Gold. or de bas titre.

złoto nitkowe. Gold-Faden, gesponnen Gold. du fil d'or, filet.

złoto płatkowe. Blatt-Gold, Gold zum Verhulden. or en feuille, feuilles d'or; or d'aplique.

złotemby słowa iego pisać; złota godne słowa iego. seine Worte sind Gold werth; er redet wohl zur Sache. il dit d'or; ce sont des paroles d'or; ce n'est qu'or qu'il dit.

złotemby go odważyć. er ist nicht mit Gold zu bezahlen. il vaut son pesant d'or.

we złocie płacić. im Gold zahlen. païer en or.

nie wszystko złoto co się świeci. nicht alles ist Gold, was da glänzet. tout ce qui reluit n'est pas or.

Złoto-

Złotobrew, *f. g. złotobrwi*, ryba morska. Gold-Forelle, Gold-Karpen. dorade; poisson doré.

Złotochrost. (*ulex*) ein gewißer Strauch dessen Asche Gold halten soll. espèce d'arbrisseau dont le cendre doit enfermer de l'or.

Złotoćisawy. Goldbraun, von Pferden. bai doré, *parlant des chevaux*.

Złotogłow. Brocad; Gold-Stück ein Zeug. brocard; drap d'or.

złotogłow ziele, (asphodellus, hastula regia) weiße Asphodel, Gold-Wurzel. asphodel.

Złotogłownik, co złotogłow robi. Brocadmacher. ouvrier qui fait du drap d'or.

Złotogoleńczyk, noga zbroyna w herbie. Wappenk. gewaffnetes Bein mit dem Knie, Krone und Helm werden von drey Strauß-Federn gezieret. *Blas.* une jambe armée avec le genou; trois plumes d'autruche ornent le timbre et la couronne.

Złotoleńczyk. *vid.* Nowina.

Złotogorący. hoch goldfärbig; goldglänzend. de couleur d'or éclatant.

Złotogorz im Scherz: Gold-Begierde, Gold-Sucht. *burlesq.* avidité d'or; grand désir à avoir de l'or. § nie ślinogorz ale złotogorz mu gardło zasiadł.

Złotokost. Operment, Auripigment. orpin.

Złotokradca. Gold-Dieb. voleur d'or.

Złotook ryba morska. (*acarne, atarna*) ein gewisser See-Fisch mit goldenen Augen. sorte de poisson de mer qui a les yeux de couleur d'or.

Złotopiasek kamień. (*ammochrysus*) ein gewisser Stein der mit Gold-Flitterlein untermenget ist und zu Streu-Sand dienet. une pierre d'une couleur de sable mêlée d'or, dont on fait du sable pour le mettre au poudrier.

Złotopiaszczysty. reich an Gold-Sand. plein de poudre d'or. § Tag rzeka złotopiaszczysta.

Złotorodny. Goldgiebig, wo man Gold findet. fertile en or; qui porte, qui produit de l'or; où l'on trouve de l'or.

Złotostrefa ryba morska. (*salpa*) Goldstriemer ein schöner aber unschmackhafter Meer-Fisch. saupe, sorte de poisson de mer qui est beau mais fort insipide.

Złotostrefisty. mit Gold gestreift. raié d'or.

**Złotousty. wohlberedt, dem die Worte fließen. d'or, qui dit d'or; fort éloquent. § złotousty Chryzostom; złotousta wymowa.

Złotowierzb. (*salix graeca, nitelina*) Geel-Weide. ambre, *m.* saule blancharde, saule à feuilles jaunes.

*Złotowka, złoty polski. ein Viergroschen- oder polnisches Gulden-Stück. monoie valant un florin de Pologne ou dix sous.

** Złotowłosy. Gold- oder Gelb-Härig; der Goldgelbe Haare hat. blond doré; blond, blondin, qui a les cheveux du plus beau blond du monde.

**Złotowy. 1) Gold-, zum Gold gehörig. 2) goldfärbig. 3) Gulden-, zum Gulden gehörig. 1) d'or. 2) de couleur d'or. 3) de florin, qui concerne un florin. § 1) złotowy, złotny kruszec. 2) złotowy kolor.

złotowy; *urt złotowy.* in Schlesien ein zehn Silber-Groschen-Stück. une monoie d'argent en Silesie de la valeur de vingt sous. § złotowy w Sląsku ma pięć szostakow.

Złotożyły. Goldäderig. qui a des veines d'or.

złotożyła ziemia. Gold-Erde, aus welcher man urtheilet das unter solcher Gold zu finden ist. le sable ou la terre qui font connoitre qu'il y a une mine d'or dessous.

Złotrzyć kogo, *F. złotrzę.* einen lüderlich machen. acoquiner, débaucher qu.

złotrzyć, złotrzyć się. sich ins Luder legen, lüderlich werden. s'acoquiner, s'acagnarder; être plongé, être dans la débauche. § sami złotrzywszy drugich psuią.

Złoty. 1) goldner, von Gold. 2) Goldfärbig. 3) vortreflich, edel, theuer, schön. 4) ein Gulden. 1) d'or. 2) de couleur d'or. 3) d'or, excélent, cher, beau. 4) goulden, florin. § 1) złoty zegarek, kubek. 2) złoty kolor. 3) złoty przyiaćielu; złota wymowa.

złote ziele. vid. *żorawie noski.*

złoty; *złoty Polski.* ein polnischer Gulden, er gilt nur vier gute Groschen. un florin de Pologne de la valeur de dix sous. § złoty ma groszy 30; do złotego grosza ieszcze nie dostaie.

złoty Pruski. ein Floren, preußischer Gulden, un florin de Prusse qui vaut vint sous. § złoty Pruski dwa Polskie złote wynośi.

złoty

złoty ryński, *cesarski*. Rheinischer Gulden, Kayser-Gulden. goulde, *m.* florin d'Alemagne valant quarante sous.
złota wierzba. *vid.* Złotowierzb.
czerwony złoty; *złoty węgierski*. ein Ducaten. un ducat.
złota liczba. die güldene Zahl im Calender. le cicle lunaire dans l'almanac.
reguła złota. Rechenk. die Regel Detri. *Aritm.* règle d'or; règle de trois, règle de proportion. § reguła złota iest sposob wyrachowania ze trzech liczb wiadomych czwartą niewiadomą, ktorey iest czterech sposobow: pospolita, składana, spolności wiązania, domniemania.
reguła złota obrocona. verkehrte Regel Detri. règle de trois inversée.
złoty rycerz; *złocisty rycerz*. 1) ehedessen: Ritter des Polnischen weißen Adlers. 2) Goldner Ritter, der von den Königen in Pohlen bey der Krönung geschlagen wird. 3) Reichs-Ritter so vom Kayser deßgleichen bey der Krönung geschlagen wird. 4) Ritter des goldnen Sporns. 1) c'étoit autrefois un chevalier de l'Aigle Blanc. 2) un chevalier que le Roi de Pologne crée à son sacre. 3) chevalier de l'Empire créé au sacre de l'Empereur. 4) chevalier d'Epron d'or. § 1) rycerze złoci, albo rycerze przepasu Rycerskiego przedtym byli co teraz kawalerowie Białego Orła. 2) każdy krol Polski na rynku Krakowskim troiakim miecza uderzeniem pomiedzy łopatki złotych Rycerzow pasuie, zwyczay ten wszczął się R. P. 1316.
złota ruda. Gold-Stufe, Gold-Erzt, Gold-Kieß. marcassite d'or; mine d'or.
złota gora. Gold-Bergwerk. miniére d'or.
złota wolność. Wappenk. ein Kreuz so in einer oben ofnen 8 stehet, mit einer Krone und Helm. *Blas.* une croix mise dans un 8 ouvert sous une couronne et un timbre.
złote to słowa. das sind goldne, ausbündige Worte. ce sont des paroles d'or.
złoty sztych nieodbity. Gold richtet alles aus. quand l'or parle, la bouche n'a qu'à se taire.
złote obiecować gory. güldne Berge versprechen. promettre monts et merveilles; promettre des montagnes d'or.
Złożenie. *vid.* Składanie.
Złożony. *vid.* Składany.
Złożyć. *vid.* Składam.
Złożysty. *vid.* Składalny.
Złupić, *F.* *złupię*. 1) den Balg abziehen; abledern. 2) schinden, übersetzen. 3) erbrechen, spoliren. 4) berauben; absetzen. 1) écorcher; dépouiller une bête, ôter la peau. 2) piller, écorcher, égorger les gens. 3) spolier, dépouiller. 4) dépouiller, priver qu. de. § 1) złupić barana ze skory. 2) złupił miasta, ludzie. *3) złupił (wyłupił) skrzynię, pokoie. 4) złupiono go ze wszystkich urzędow i maiętności.
Złupienie ze skory. geschehene Abhäutung. l'action achevée de dépouiller une bête.
złupienie z dobr, *z honorow*. Beraubung der Güter, der Ehren. privation de biens, de charges.
złupienie ludźi. Schinderey. pillage, *m.* rançonnement, pillerie.
Złupiony. 1) abgehäutet. 2) beraubt. 3) geschunden, übersetzt. 1) dépouillé, écorché. 2) dépouillé, privé de. 3) écorché, pillé, tondu.
*Złutować się, *F.* *złutuię*. *vid.* Zlitować się.
*Złutowanie. *vid.* Zlitowanie.
Zły. 1) ein Böser. 2) böse, tückisch. 3) bös, schlimm, nicht gut. 4) bös, zornig. 1) un méchant; un pervers, un impie. 2) méchant, malicieux. 3) mauvais, qui n'est pas bon. 4) fâché, marri, qui est en colère; colère. § 1) zły przećię za złego nie chce bydź miany ale za dobrego; ieden zły wiele zepsuie, *prov.* nie trzeba złego malować sam się wyraźi, *prov.* zły zawsze zły; zły we złe wszystko obraca; rychley zły dobrego zepsuie niźli dobry złego naprawi; złych wesele krotkie. 2) zły to człowiek, uczynek. 3) zły aspekt; złe iabłko, a to gorsze; złe teraz czasy; złe to są obyczaie; zła to robota; do złych słow przyszło. 4) złey nie drażni baby; złego na ćię przeproś Pana.
złe mięso w ranach. wildes Fleisch in Wunden. carnosité, morte chair d'une plaie.
co złego sobie uczynić. sich ein Leid anthun, sich ums Leben bringen. se tüer soi même; se causer la mort; se faire mal.
zły duch. der böse Geist. malin; malin esprit.
nie naygorszy. er ist nicht der ärgste. il n'est pas le plus pire.
gorszy od diabła. er ist ärger als der Teufel. il est pire qu'un démon.
zły na mnie, *zły iest na mnie*. er ist auf mich böse. il est en colère, il se fâche contre moi. § zła na syna matka.
barzom zły na niego. ich bin auf ihn sehr böse. je suis peiné contre lui.

Zmacać, *F. zmacam.* 1) einen durchsuchen, befühlen. 2) hinter etwas kommen; einsehen, merken, entdecken. 1) fouiller qu; chercher sur qu. 2) découvrir; pénétrer, aprofondir. § 1) zmacałem go ale nic nie znalazłem. 2) zmacał tę taiemnicę; zmacał go, że tchorz, że się korupcyą da uwieść.

Zmacniam co, *v. m. F. zmocnię.* verstärken, stärker machen. renforcer; rendre plus fort.

zmocnić ocet. den Eßig schärfer machen. rendre le vinaigre plus fort; donner de la force et de la pointe au vinaigre.

zmocnić się. sich verstärken, stärker werden. se renforcer; prendre ses forces.

Zmagam, *v. m. F. zmogę.* 1) einen übermannen, einem überlegen seyn; die Oberhand über einen bekommen. 2) bewerkstelligen, ausrichten, vollführen. 1) vaincre, surmonter qu. en; prévaloir à qu; l'emporter sur; avoir le dessus sur. 2) éfectuër, mettre en éfet. § 1) zmogł go swoią chybkością. 2) zmogł to swoią udatnością.

Zmarły. ein Verstorbener; verstorben. un mort; celui qui est mort; décedé. § zmarłego dobra zabrano; po zmarłey śiestrze dźiedźiczy; umarły był przyiaćielem zmarłego kupca.

dobra po zmarłey ręce. erblose, abgestorbne Güter. biens caducs.

Zmarsk. 1) eine Runzel im Gesicht. 2) Runzel, Fältlein im Tuch. 1) pli au front, silon, ride, repli. 2) pinçure, pli, fronçure dans une étofe qui a été pliée. § 1) twarz z zmarskami. 2) zmarsk w suknie.

Zmarszczam co, *v. m. F. zmarszczę.* runzlich machen, runzeln. rider, replier une chose.

zmarszczyć się. sich runzeln. se rider.

zmarszczyć czoło; zmarszczyć się. die Stirne runzeln, sauer sehen. rider, froncer le front, le sourcil; refrogner, rechigner; faire une mine rechignée.

Zmarszczek. Runzelchen. froncis, petite ride, épron. § aż się zmarszczki koło oczek pokazuią.

Zmarszczenie. das Runzeln. l'action de replier, de rider.

Zmarszczony. gerunzelt. ridé, siloné, ratatiné. § twarz zmarszczona lata pokazuie.

Zmartwiały, zmartwiony. 1) erstarrt. 2) abgestorben, als ein Glied das man abschneiden will. 3) erstaunet. 1) engourdi. 2) mortifié, comme un membre qu'on veut couper. 3) interdit, surpris, consterné. § 1) zmartwiałą rozchodźić nogę. 2) cyrulik zmartwiały, zmartwiony rznie członek. 3) zmartwiały od tey nowiny.

Zmartwić co, *F. zmartwię.* ein Glied tödten, selbigem das Leben benehmen. endormir, mortifier un membre, le rendre insensible.

Zmartwieć, *F. zmartwieię.* 1) erstarren. 2) getödtet werden, unempfindlich werden. 3) erstarren, erstaunen. 1) s'engourdir, devenir insensible comme la partie où le chirurgien va faire une incision. 3) s'étonner, être consterné; demeurer tout interdit. § 1) zmartwiała, zdrętwiała mi noga. 2) od plastru tego członek martwieie. 3) zmartwiał na mieyscu.

Zmartwienie. 1) Erstarrung. 2) Tödtung eines Gliedes, die Benehmung der Empfindlichkeit. 1) engourdissement. 2) mortification d'un membre qu'on veut couper.

zmartwienie ciała, członka. (sideratio) der völlige kalte Brand, davon der Ort schwarz wird. la mortification entiére; cangrène très-maligne qui rend la chair noire.

Zmartwiony. *vid.* Zmartwiały.

Zmartwychwstać, *F. zmartwychwstanę.* von den Todten auferstehen. résusciter; retourner de la mort à la vie.

Zmartwychwstały. Auferstandener von den Todten. résuscité.

Zmartwychwstanie. die Auferstehung. résurrection.

Zmarzaiący łacno. das leicht frieret. qui est sujet à la gelée; qui se prend aisément par la gelée; aisé à se glacer.

Zmarzły. 1) erfroren, erstarrt vor Kälte. 2) erfroren; eingefroren. 1) transi, morfondu. 2) glacé, gelé; pris par la gélée.

zmarzłym co czynić. frierend machen. glacer; faire glacer; congéler.

Zmarznąć, *F. zmarznę.* 1) erfrieren. 2) frieren, einfrieren, erfrieren. 1) se morfondre; morfondre; gagner du froid. 2) se geler, se glacer, se prendre. § 1) zmarzł, zmarznął na dworze. 2) zmarzła rzeka.

Zmarznienie. Erfrierung, Einfrierung. congélation; action par laquelle un corps est pris par la gelée.

Zmawiam, *v. m. F. zmowię.* 1) herbeten. hersagen. 2) auf einen schieben. 3) verloben mit einer Manns-Person. 1) dire une priére; reciter; prononcer. 2) faire tomber, jetter, rejetter la faute sur qu. 3) fiancer, promettre une fille

en mariage. § 1) zmowiłem motlitwę, Oycze nasz. *2) nie zmawiay, nie składay to na śiostrę. *3) zmowić, zrękować corkę za kogo.
zmowić śię. 1) abreden, Abrede nehmen; übereinstimmen. 2) sich bereden, sich verschwören wider einen. 1) convenir, prendre conseil avec qu; concerter, resoudre qu. ch. avec qu. 2) conspirer contre qu; jurer la perte de qu; s'unir de concert pour perdre qu. § 1) zmowiłem śię z nim o to; zda śię że sztuka i przyrodzenie we wszystkich częściach śię zmowiła. 2) zmowili śię na mnie, na moię zgubę, na zgubę miasta.
Zmawianie na kogo. Beymeßung der Schuld. l'action de rejetter une faute; décharge, transport qu'on fait de quelque crime.
zmawianie śię na kogo. Abrede wider einen. conspiration; concert, intelligence contre qu.
Zmaza. 1) Flecken, Mackel. 2) Schand-Fleck. 3) Erb-Sünde. 1) tache, salissure. 2) souillure, blâme, *m.* deshonneur; marque d'infamie. 3) péché originel; souillure, tache originelle. § 1) wywabić, wytrzeć zmazę z sukni. 2) tey zmazy nigdy nie zatrze. 3) wszyscy grzeszemy narodzeni w zmaźie; w zmaźie żyiemy.
Zmazać co, *F. zmażę.* eig. u. fig. 1) beflecken, besudeln. 2) abwischen, auslöschen etwas geschriebenes. 1) *prop. et fig.* tacher, salir, souiller. 2) éfacer, raïer, raturer; biser une écriture.
zmazać śię czym. eig. u. fig. sich beflecken. *prop. et fig.* se souiller; se salir. § zmazać śię smołą grzechem, niezbożnośćią.
Zmazanie. 1) Befleckung. 2) Auslöschung einer Schrift. 1) l'action de salir, de tacher qu. ch. 2) éfaçure, rature d'une écriture.
zmazanie nocne. der nächtliche Saamen-Fluß. pollution nocturne.
zmazaniu podległy, łacny do zmazania. auslöschlich, leicht auszulöschen. éfaçable, qui peut étre éfacé.
zmazaniu służący, zmazuiący. zum Auslöschen dienlich. qui sert à éfacer.
Zmełćie. gemahlnes Getreide. mouture; farine mouluë.
Zmełty. gemahlen in der Mühle. moulu.
Zmężniała. mannbar, die einen Mann nehmen kan. mariable, nubile; qui est en âge d'étre mariée. § zmężniała Panna.

Zmężnieć, *F. zmężnieię.* mannbar werden. monter en grain; devenir mariable.
Zmiatam co, *F. zmiotę.* 1) absegen. 2) zusammenfegen. *3) herunterwerfen, stürzen. 1) balier; ôter l'ordure avec un balai ou avec des vergettes. 2) balier en un tas. *3) jetter en bas; précipiter.
Zmiedzy, *pr. g. vid.* Zpomiedzy.
Zmiękczam co, *F. zmiękczę.* erweichen. amolir; rendre plus mou, ramolir.
zmiękczaiący. erweichend. ramolissant, ramolitif.
Zmieniam, *F. zmienię.* 1) wechseln, klein Geld geben. 2) verändern. 1) changer des espèces. 2) changer. § 1) zmień ten talar bity. 2) serca moiego nigdy nie zmienię.
*Zmiennik, zdrayca. Verräther, Untreuer. traître; perfide.
Zmiera, *v. m. F. zemrze.* es ereignet sich ein Sterben. il meurt; il y a une mortalité. § zmierało tu i owdźie bydło; zmieraią teraz ludźie.
Zmierzam, *v. m. F. zmierzę.* 1) ausmessen. 2) zielen 3) abzielen, abzwecken. 1) mesurer avec une mesure. 2) viser, mirer, prendre la mire; porter un coup à. 3) viser, tendre, buter à qu. ch. § 1) zmierzyć zboże trzeba. 2) zmierza do celu; do ptaka; nie zawsze uderzy na co zmierzy, *prov.* 3) na to zmierza owo przysłowie; nie wiem do czego zmierza; ku temu zmierza końcowi.
widzę na co zmierza. ich sehe was er im Sinne hat. je le vois venir de loin.
zmierzaiący na co. abzielend, abzweckend. tendant.
Zmierzanie, zmierzenie. 1) das Ausmessen; die Abmeßung. 2) das Zielen. 3) Absicht. 1) mesurage, *m.* l'action de mesurer. 2) l'action de virer, de mirer. 3) intention, but. § 1) zmierzanie pol, zboża. 2) zmierzanie do celu. 3) zmierzanie na co myślą.
Zmierzony. ausgemeßen. mesuré.
Zmierzch. Abend-Demmerung. le crépuscule du soir.
zmierzchem. bey der Abend-Demmerung. entre loup et chien; sur le soir.
Zmierzcha śię, *v. m. F. zmierzchnie.* es wird Abend. il fait nuit; il s'en va faire nuit. § nie iedźmy, zmierzchnęło śię, zmierzchło śię.
Zmieśćić śię. *F. zmieszczę.* Raum haben; Platz haben, herein gehen. avoir place. § nie zmieszczą śię na tym woźie sześciu; wszyscy śię tam zmieśćili.

zmieszczą się w tey barylce cztery garce. in dieses Fäßchen werden vier Töpfe gehen. cette barique prendra, tiendra, contiendra quatre pots.

Zmieszać, *F. zmieszam.* 1) vermischen, mengen. 2) bestürzt machen. 1) méler, mélanger, confondre, brouiller. 2) confondre, jetter dans les troubles. § 1) zmieszay karty; zmieszał wino z wodą, żyto z pszenicą. 2) zmieszało go to potkanie.

zmieszać się. 1) sich vermischen. 2) beschämt, bestürzt werden. 1) se méler, se mélanger. 2) se confondre; se troubler.

Zmieszanie. 1) die Vermischung. 2) Verwirrung, Bestürzung. 1) mélange, *m.* mixtion. 2) confusion, trouble, *m.*

Zmieszany. 1) vermischt. 2) bestürzt, beschämt, verwirrt. 1) mêlé. 2) confus, consterné, plein de troubles et de confusion. § 1) zmieszane z wodą wino. 2) nic tym zmieszany; życie osobne i mieyscowe dodaie pokarmu melankolii i zmieszaney fantazyi.

Zmigrosz. Knicker, Filz. pince-maille; barguigneur; taquin.

Zmiia. 1) eine Natter, Otter. 2) ein böses Weib. 1) vipére. 2) vipére; furie, megére, diablesse, méchante femme. § 1) żmiy tam siła. 2) żmiio stul gębę.

Zmiiowiec, *g. żmiiowca*, ziele. (*serpentaria*) Natter-Würz. serpentine; la grande serpentaire.

żmiiowiec kamień. (echites) Otter-Stein. pierre de vipére.

Zmiiowy. Natter-, Otter-, de vipére.

Zmilczeć czego, *F. zmilczę.* 1) still schweigen; mit Stillschweigen übergehen. 2) etwas verschweigen, verbeißen. 1) passer sous silence; taire qu. ch. 2) dissimuler, soufrir sans rien dire; endurer. § 1) zmilcz mu tey nowiny. 2) dłużey mu nie zmilczał.

Zmilkły. eingeschlafen, erstarrt. engourdi. § zmilkłą nogę rozchodźić.

Zmilknąć, *F. zmilknę.* einschlafen, erstarren. s'engourdir, s'endormir, devenir engourdi. § zmilkła, zmilknęła mi noga.

Zmilknienie. Erstarrung eines Gliedes. engourdissement.

Zmiłować się, *F. zmiłuię.* sich erbarmen. avoir de la pitié, de la compassion; étre touché de compassion. § zmiłuy się nad nieszczęśliwym przyiacielem; zmiłuy się a pobież czym prędzey.

Zmiłowanie. Erbarmung. pitié; commisération, compassion.

Zminda. 1) Filzerey, Knauserey. 2) geiziger Filz. *s.* Zmindak. 1) taquinerie, mesquinerie. 2) taquin, *v.* Zmindak.

żminda ziele. (blitum) Majer, Majer-Hahnen-Kamm. bluette, blette, poirée rouge.

Zmindacki. filzig, knauserig. mesquin, chiche, taquin.

po żmindacku; żmindą. auf eine filzige Art. mesquinement, chichement, taquinement.

Zmindactwo, żminda. Knauserey. taquinerie.

Zmindak. Filz, Knauser. taquin; un avare faquin et vilain; un avare ladre; pince-maille.

Zmiyka. eine kleine Otter. vipereau.

Zmnieyszam, *v. m. F. zmnieyszę.* verkleinern. apetisser; rendre plus petit, rapetisser.

Zmocnieć, *F. zmocnieię.* stärker werden. se renforcer; reprendre ses forces.

Zmocnić. *vid.* Zmacniam.

Zmocować. *F. zmocuię.* übermannen, überwältigen. se rendre maitre de qu; domter, soumettre, assujetir qu; surpasser qu. en forces; avoir le dessus, l'avantage, l'emporter sur.

Zmocowanie. Uibermannung, Uiberwältigung. assujetissement.

Zmocowany. überwältigt. assujeti, domté.

Zmoczony. durchgeweicht, naß. moüillé, trempé dans l'eau; traversé de la pluie ou de l'eau.

Zmoczyć co, *F. zmoczę.* ganz naß machen, eintauchen. mouiller qu. ch; tremper dans l'eau.

Zmodź. Wappenk. eine Armbrust im rothen Felde. *Blas.* une arbalette au champ de gueules.

Zmogę. *vid.* Zmagam.

Zmokły od deszczu. naß geworden vom Regen. traversé de la pluïe.

Zmoknąć, *F. zmoknę.* naß werden. se moüiller; étre moüillé, étre baigné. § zmokł od deszczu.

Zmoknienie. die Naßwerdung. moüillure; ample arrosement. § zmoknienie od deszczu.

Zmordować, *F. zmorduię.* } abmatten,
Zmorzyć, *F. zmorzę.* } müde machen. fatiguer, lasser, abattre.

zmordować się; zmorzyć się. sich ermüden; matt werden. se fatiguer, se lasser.

Zmordowanie. } Abmattung. fatigue,
Zmorzenie. } abatement.

Zmordowany. } abgemattet, ermüdet.
Zmorzony. } lâs; qui est fatigué; abatu.

Zmo-

Zmowa. Verſtändniß; heimliche Abrede. intelligence, concert, colluſion, prévarication, correſpondance avec la partie contraire. § zamek na zmowie poddał.

zmowę z kim mieć, uczynić. mit einem ein Verſtändniß haben, machen, ſich verſtehen. uſer de colluſion, avoir intelligence, s'entendre avec qu. pour tromper un autre.

Zmowienie. *vid.* Zmawianie.

*Zmowiny, *plur.* zrękowiny. Ehe-Verlöbniß. acordailles; *f. plur.* fiançailles, *f. plur.*

Zmowiony. 1) abgelegt; heimlich abgeredet. *2) abgeredet, geſetzt. 1) concerté; colluſoire; où l'on a uſé de colluſion. 2) arrêté, fixé, déterminé. § 1) zmowiona to ſprawa. *2) zmowiony (umowiony) czas.

* *zmowiona; zrękowana.* eine Verlobte. une fiancée.

zmowiona, zmowna ſprawa. abgelegter, abgeredeter Handel. afaire concertée; guet à apens.

żołnierz zmowiony, przysiężny co zadatek wziął. ein vereideter Soldat. ſoldat enrôlé; ſoldat qui a fait le ſerment, qui ſert dans les troupes réglées.

Zmownie, *adv.* heimlich; abgeredeter Weiſe; zum Schein. par colluſion; de concert; en uſant de colluſion. § zmownie kogo bronić u prawa.

Zmowny. der ſich mit einem beredet hat; der ein heimliches Verſtändniß mit einem hat. qui uſe de colluſion, qui a intelligence avec qu. § zmowni ſędziowie, aktorowie.

Zmożenie. 1) Uibermannung, Uiberwältigung. 2) Aufkommen, Flor. 1) aſſujetiſſement. 2) renforcement, rétabliſſement; état floriſſant, acroiſſement; augmentation heureuſe. § 1) zmożenie nieprzyiaciela. 2) zdziwił ſię zmożeniu iego.

Zmożony. überwältiget. vaincu, aſſujeti.

Zmrugłe oko. halb zugemachtes Auge. un oeil fermé à demi. § zmrugłym w słońce patrzyć trzeba okiem.

Zmrużam oczy, *F. zmrużę.* die Augen blinzen, zumachen. ciller, cligner, fermer les yeux; remüer les paupiéres. § nie zmrużył oczu na nieprzyiacielſkie miecze.

Zmrużanie, zmrużenie oczu. das Augen-Blinzen. clignement des yeux.

Zmrużek, *g. zmrużka*, zmyk, zmurek. Blinde-Kuh ein Kinder-Spiel. colin-maillard, un jeu d'enfant.

Zmrużone oko. ein zugemachtes Auge. oeil fermé.

Zmuda. Verſäumniß, Zeit-Verluſt. perte de tems.

Zmudny. das viel Zeit koſtet; Zeitverderblich. ennuieux, fatiguant; peiné, long, pénible, qui coute beaucoup de tems. § zmudna to praca.

Żmudſki. } Samogitiſch. de Samogitie.
Żmudźki. } § Staroſta Żmudźki w Senaćie po Woiewodzie Łęczyckim ma mieyſce, a Biſkup Żmudźki po Przemyſkim Biſkupie.

Żmudź, *f.* Samoiten, Samogitien eine Polniſche Provinz und Staroſtey gegen Norden an den Brandenburgiſchen Preuſſen gelegen. Samogitie, Province et Staroſtie de Pologne au Nord de la Pruſſe de Brandenbourg.

Żmudźić, *F. zmudzę.* viel Zeit brauchen, verderben. perdre beaucoup de tems. § kto wiele uważa, wiele zmudźi *prov.*

Żmudźin. Samogede, Samogite. un Samogitien.

żmudźin } koń wzroſtu małego;
Żmudźik } iednochodnik drobny.
Żmudźinek } Zwerg-Pferd, kleines Pferd. bidet; criquet, cheval nain, petit cheval. § Żmudźinkow naywięcey na Żmudźi.

Zmurek. *vid.* Zmrużek.

Zmykam, *v. m. F. zemknę.* 1) herunter ſchieben. 2) abſtreifen die Blätter. 3) entwenden, mauſen. 4) loslaſſen als einen Hund. 5) ein Kriegs-Volk rücken, hinziehen laßen, abſchicken. 6) wegnehmen, wegraffen. 7) abſetzen vom Amte. 1) rouler, faire couler, gliſſer qu. ch. de haut en bas. 2) éfeuiller; ôter, dépouiller les feuilles, l'écorce. 3) ſouriſſer, corbiner, griper, eſcamoter, détourner. 4) lâcher, faire courir après qu. comme un chien. 5) faire défiler les troupes vers un lieu. 6) enlever, ôter, ravir. 7) dépoſer, dégrader, démettre qu. d'une charge. § 1) zemkniy to powoli z gory na doł. 2) zmykać liśćie, korę z gałęźi. 3) zmykać co ukradkiem. 4) zemknął wprzod tatary; zemknął pſa z powroza. 5) zemknął woyſko pod miaſto. 6) Bog, śmierć nas zmyka. 7) Rada go z tego urzędu zemknęła.

zemknął. er iſt davon gelaufen. il s'éclipſa; il gagna le haut; il a fait un trou à la lune.

zmykać ſię. 1) ſich herunter ſchieben. 2) ſich von etwas abrücken, abſchieben. 3)

vom Kriegs-Volk: rücken gegen einen Ort. 1) grimper, se glisser, se couler de haut en bas. 2) se couler, se glisser de. 3) défiler, avancer vers; s'aprocher de; *en parlant des troupes.* § 1) zemknął się w row z drzewa. 2) zemknęła się drabina. 3) zmykać się z woyskiem; woyska się ku Poznaniowi zmykaią.

pies się z powroza zmyka. der Hund streift sich vom Strick. le chien se défait de sa corde.

Zmylenie. Irrung, Verirrung. égarement, détour, fourvoiement.

Zmylam, *v. m. F. zmylę.* fehl gehen, sich verirren; verfehlen. s'égarer, se fourvoier, se détourner de. § zmylić z drogi, z prawdy.

Zmylony. verfehlt. égaré, fourvoié.

zmylony zaiąc. Jäger. ein Hase den man nicht wieder finden kan. *chassé.* liévre dont on a perdu les voies.

*Zmysł, smysł. ein Sinn, einer der fünf Sinnen. sens; un des cinq sens.

Zmyślacz, zmyślnik. Heuchler; der sich verstellt. hipocrite; dissimulateur, dissimulé; qui use de dissimulation.

Zmyślaczka. Heuchlerin, die sich verstellt. dissimulée; dissimulatrice.

Zmyślam co, *F. zmyślę.* 1) erdichten, erdenken. 2) fälschlich vorgeben; sich stellen, sich verstellen. 3) nachmachen, nachahmen. 1) feindre, inventer, imaginer, controuver. 2) faire semblant; feindre, couvrir, simuler, dissimuler. 3) contrefaire, imiter qu. chose, les maniéres de qu. § 1) kto tę zmyślił nowinę; na niego ten występek zmyślono. 2) zmyśla fałszywą postawę; zmyślać fałszywie, zdradliwie. 3) zmyślił iego pieczęć, charakter, głos i mowę.

nie zmyślay mow prawdę. verstelle dich nicht, sage die Wahrheit. parlez sans déguisement.

zmyślać się bydź czym. sich stellen als. se déguiser en; se contrefaire. § zmyślasz się bydź przyiacielem, prostakiem.

Zmyślanie, zmyślenie. 1) Erdenkung, Erfindung. 2) Verstellung. 1) feinte, fiction. 2) déguisement, dissimulation.

Zmyślenie, Zmyślnie, ⎫ *adv.* zmyślaiąc. verstellter Weise. avec déguisement; avec feinte; avec dissimulation.

Zmyślnik. *vid.* Zmyślacz.

Zmyślność, dowcip. Witz. génie, *m.* esprit.

* *zmyślność; smyślność, czułość smysłow.* Empfindlichkeit, Empfindungskraft. sensibilité.

Zmyślny. geschickt zu ersinnen, zu erfinden. inventif; imaginatif, qui a du génie à inventer; qui trouve qu. ch. par adresse.

* *zmyślny, smyślny.* die fünf Sinne betreffend. de sens; qui regarde les cinq sens.

zmyślny. Zmyślony. ⎫ 1) falsch, erfunden, erdacht. 2) verstellt. 1) faux, feint, controuvé. 2) simulé, déguisé. § 1) zmyślona to rzecz, nowina; zmyślny zbieg; zmyślone albo fałszywe ma imię, nazwisko. 2) zmyślona to przyiaźń.

zmyślona twarz. verstelltes Gesicht. un faux-visage.

Zmywam, *v. m. F. zmyię.* 1) abwaschen, abscheuren. 2) ausscheuren, den Kopf waschen. 1) laver, écurer, nettéïer. 2) laver la tête à qu; vesperiser qu. § 1) zmyy stoł, talerze. 2) zmył za to go dobrze.

Znać. *vid.* Znam.

Znaczę, *czy, czył.* 1) bezeichnen, bemerken. 2) bedeuten, eine Bedeutung haben. 3) notiren, anmerken. 4) andeuten eine zukünftige Sache. 5) zu erkennen geben. 1) signer, marquer; faire quelque marque, quelque signe. 2) signifier; avoir, emporter une signification, un certain sens. 3) remarquer, noter. 4) présager, donner quelque présage; marquer, signifier; faire connoître par avance ce qui doit arriver. 5) donner à connoître, à entendre, faire connoître, marquer à. § 1) znaczyć, naznaczyć wiersz w księdze ołowkiem; znaczyć złodzieia piątnem. 2) to słowo znaczy to; nie wiem co to znaczy. 3) proszę abyś to znaczył. 4) znaczyć przyszłe rzeczy; znaczy to pogodę, deszcz. 5) chcę przez to znaczyć że.

znaczący. bedeutend, andeutend. signifiant, significatif.

co się to znaczy. was bedeutet dieses. que veut dire cela.

znaczyć się. 1) sich bemerken laßen, erscheinen. 2) sich hervorthun. 3) merken, erkennen, abnehmen an etwas; gewahr werden. 1) venir à paroître, éclater. 2) se distinguer de qu. par; se rendre remarquable par; se faire valoir, se produire, se signaler par. 3) trouver que; conjecturer par; avoir des marques que; prévoir par ses conjectures; observer qu. ch. par une autre; remarquer

quer qu. ch. à. § 1) ſkoro ſię dźień biały znaczył. 2) młody ten Pan miedzy wſzyſtkiemi znaczył ſię w dźielności. 3) znaczyłem ſię po bałuchu że woyſko bliſkie.

Znaczek, *g. znaczka.* 1) ein kleines Zeichen, Merkmahl. 2) Sternchen oder andres Zeichen in Büchern. 1) petit ſigne; petite marque. 2) aſterique, *m.* étoile, petite marque qu'on met dans un livre. § 1) znaczek to tylko miłości moiey. 2) znaczek przyłożyć; kreſka, gwiazdka albo inſzy znaczek w księdze dla poprawy, dla pamięći.

Znaczenie. 1) Bezeichnung. 2) Bedeutung, Verſtand, Sinn eines Worts. 1) déſignation, action de marquer, de faire quelque ſigne. 2) ſignification, ſens d'un mot. § 1) znaczenie czego kreſką.*2) znaczenie, ſens słowa ieſt ten.

Znacznie, znakomićie. *adv.* merklich. ſignanment, notablement, conſidérablement, ſenſiblement.

Znaczność, znakomitość. Merklichkeit, Merkwürdigkeit. diſtinction; conſidération; remarque, marque.

Znaczny, znakomity. 1) merklich. 2) berühmt, vortreflich. 1) inſigne, connu, ſenſible, remarquable. 2) ſignalé, illuſtre, éclatant, conſidérable, de remarque. § 1) błąd to znaczny; znaczna to przyiaźń. 2) znaczny z urodzenia, z umieiętności.

Znaczyćiel. Anmerker, Bemerker. marqueur.

Znagła, *adv.* plötzlich, ſchnell. ſoudainement, tout d'un coup; ſubitement.

Znaiomek, *g. znaiomka.* 1) ein Bekannter. 2) ein Kunde. 1) perſonne de connoiſſance; qui eſt de la connoiſſance de qu. 2) chaland.

Znaiomość. 1) Bekanntſchaft, Umgang. 2) Wiſſenſchaft von etwas. 3) Kundſchaft. 1) connoiſſance, converſation. 2) connoiſſance, notice. 3) chalandiſe.

Znaiomy. bekannt. connu. § znaiomy z niecnoty; rzecz to znaioma.

po znaiomu. bekannter Weiſe; nach Art derjenigen die ſich kennen. familiérement; à la maniére de ceux qui ſe connoiſſent; en ami. § po znaiomu ſię z ſobą obchodzą.

Znak. 1) ein Zeichen, Merkzeichen, Wahrzeichen. 2) Zeichen, Merkmahl, Beweis. 3) Zeichen, Vorboth, Andeutung, Vorbedeutung. 4) Wunder-Zeichen. 5) Grenz-Stein. 6) ein Schild am Hauſe. 7) Fahne, Standarte. 8) Kriegsw. Zeichen, Loſung. 1) note, ſigne, *m.* marque qu'on fait pour ſe rapeller; enſeigne, marque qu'on donne afin de reconnoitre une choſe ou une perſonne. 2) ſigne, *m.* marque, preuve, temoignage, *m.* 3) préſage, *m.* augure, *m.* un ſigne d'une choſe à venir. 4) prodige, *m.* un ſigne extraordinaire d'une choſe future. 5) borne, terme, *m.* 6) enſeigne de maiſons, de boutiques. 7) guidon, enſeigne, étendart, cornette, drapeau. 8) *guerre:* ſignal. § 1) znak dla pamięći położyć; znak fałſzywy na czym; znak na pieniądzach wybity; znak ten ieſt że przyydę; ten ſobie znak dali 2) na znak przyiaźni naſzey. 3) znak pogody, niepogody, ſzczęśćia, śmierći, znak pewny choroby; znak dobry, ſzczęśliwy, nieſzczęśliwy. 4) znak przypadku dźiwny który bywa na niebie, na powietrzu, na płodźie dźiwnym. 5) znaki graniczne; lepſze pokazał znaki i kopcow uſypanie. 6) mieſzka pod znakiem lwa. 7) oderwało ſię kilka ſet koni od znaku; prochy armaty i wiele znakow woiennych potraćił. 8) aby woyſko za pierwſzym znaku daniem ſię ruſzyło; dano dzwonem znak przyſzłey potyczki.

znak ſpolny, zmowny. abgeredetes Zeichen. ſigne concerté.

znak niebieski. himmliſches Zeichen. un ſigne du zodiaque, une maiſon du ciel, un ſigne céleſte. § narodźił ſię pod znakiem lwa.

w znaki dać ſię komu. einem viel zu thun, zu ſchaffen machen. éxercer la patience de qu; tailler, donner de la beſogne, tailler des croupiéres, donner du fil à retordre, donner des afaires à qu.

Znakomićie, *adv. vid.* Znacznie.

Znakomitość. *vid.* Znaczność.

Znakomity. *vid.* Znaczny.

Znakowanie. Bezeichnung. déſignation; action par laquelle on marque.

Znakowany. bezeichnet, bemerket. marqué.

Znakuię. zeichnen, bemerken. marquer, faire quelque marque, quelque ſigne.

znakować ſię. im Wappen führen; zum Wappen haben. porter; avoir dans ſes armes. § ſnopem, nagodą ſię znakuie.

Znaleść co. *vid.* Znayduie.

Znalezca. 1) ein Finder. 2) Finder, ein Leithund, der ein längſt verlaufenes Wild aufſucht. 1) inventeur; celui qui trouve quelque choſe perduë. 2) chien requerant; trouveur; chien qui va re-

querir, qui requéte une bête long tems après qu'elle a passé.

Znaleźienie. 1) das Finden. 2) eine gefundene Sache. 1) l'action de trouver. 2) trouvaille, chose qu'on a trouvée.

znaleźienie Kryża S. Creutz-Erfindung ein Fest. Invention; Invention Sainte Croix, une fête.

Znaleźiony. gefunden. trouvé.

Znam. 1) kennen. 2) vor etwas erkennen. 1) connoître. 2) reconnoître qu. pour. § 1) znam śiostrę twoię; znam go z twarzy, z imienia. 2) znam ćię Panem moim; znam ćię bydź krolem moim.

znać śiebie samego. sich selbst kennen. se connoître soi-même.

znay śiebie samego. zupfe dich selbst bey der Nase. prenez vous par le nez.

znam po sobie żem. ich weiß von mir, ich kenne mich daß. je sai de moi que.

znać kogo z powieśći. einen dem Rufe nach kennen. connoître qu. par renommée.

znać; znać iest. es ist zu sehen, man kan erkennen, sehen. on reconnoit à qu. ch; on voit par; il paroit, il y a à voir. § znać po (z) twarzy, po chodźie (z chodu) że pyszny; znać po obrazach; znać wilka po głośie, po śierći; znać mądrość iego; znać w młodośći co będźie w starośći, *prov.*

znać smętek na nim, po oczach iego. der Kummer ist ihm an den Augen anzusehen. le chagrin est peint sur son visage.

dać śię komu znać. 1) sich einem zu erkennen geben. 2) einem weisen, zeigen; einem zu schaffen machen, viel Unruh und Kummer machen. 3) ausprügeln. 1) se communiquer, se découvrir à qu. 2) tailler, donner de la besogne à qu; montrer, faire voir, se faire sentir à qu; donner des afaires, des chagrins à qu. 3) rosser, batre, savonner qu. § 1) Jowisz nie zawsze śię dał znać za Boga. 2) dam mu śię znać co umiem, co mogę; dała mu śię znać woyna; dały mu śię znać nierządnice; znowu mu śię zachćiało, co mu śię iuż raz znać dało. 3) dam ći śię znać.

nie znać go przy nim. er kommt ihm gar nicht bey. ils sont éloignez comme le ciel l'est de la terre; ils ne se ressemblent point l'un l'autre.

znać daię. zu wissen thun; Nachricht geben. donner à entendre; mander, faire savoir. § day mi znać przyiazd iego, kiedy przyiedźie.

znać danie; znać dawanie. Benachrichtigung. avis, avertissement.

zna swoy swego. gleich und gleich gesellt sich gerne. chacun aime son semblable; il n'est que la sorte.

znać śię. 1) sich kennen, einander kennen. 2) einen kennen; mit einen Bekanntschaft haben. 3) erkennen für das Seinige; sich zu etwas bekennen. 4) etwas verstehen, können; sich auf etwas verstehen. 1) s'entreconnoître, connoître l'un l'autre. 2) connoître qu; avoir connoissance avec qu. 3) reconnoître, avoüer qu. pour sien. 4) se connoître, s'entendre, être habile en qu. ch; entendre, savoir qu. ch. § 1) znaią śię iak złodźieie na iarmarku, *prov.* 2) znam śię z nim od dawnych czasow. 3) zna śię do do brata; zna śię do dźiećięcia tego oycem; znam śię do tego zapisu, do tych słow; tym dobrodzieystwem tak śię znam zwyćiężonym że. 4) znał śię na matematyce, na koniach, na tym rzemieśle; zna śię na rzeczach, na figlach.

znaiący śię na czym. kundig, erfahren; ein Kenner. entendu, habile dans; connoisseur, celui qui s'entend, qui se connoit en qu. ch.

znam go dobrze. ich kenne ihn schon. je sai de quel bois il se chaufe.

nie zna mnie ieszcze. er kennt mich noch nicht. il ne sait de quel bois je me chaufe.

znamy śię. wir kennen uns schon einander. nous nous connoissons déja.

znać śię na ludźiach. die menschlichen Gemüther kennen, sich in die Leute schicken. se connoître en gens.

znać śię na rzeczy. zu leben wißen. savoir bien son monde; savoir bien vivre.

zna śię na tym iak koza na pieprzu, iak wilk na gwiazdach. er weiß so viel davon als der Blinde von der Farbe, als der Bauer vom Aderlaßen. il s'y entend comme un aveugle en couleur; il n'y est pas.

znaymy śię po śierći. wir wollen uns kennen lernen, wir wollen sehen, wer von uns mehr vermag, was in uns steckt. voions de quel bois nous nous chaufons; voions ce que nous avons dans nos corps.

Znamię. 1) Mutter-Mahl, Mahl-Flecken. 2) ein Gestirn. 3) ein himmlisches Zeichen. 1) tache, marque naturelle qu'on aporte en naissant. 2) constellation, astre, *m.* 3) une maison du Soleil; un signe du Zodiaque. § 1) po tym znamieniu syna poznała. 2) baby znamię piękne. 3) dwanaśćie iest znamion albo znakow na zwierzyńcu.

znamię

znamię orderowe. Ordens-Zeichen. marque d'un Ordre de chevalerie. § znamię orderu tego iest orzeł.

Znamienićie, *adv.* 1) überaus, wohl, vortreflich. 2) insonderheit, nahmentlich. 3) wohl, gehörig, nicht zur Unzeit. 1) à merveille, excélemment. 2) notamment, spécialement, nommément. 3) bien à propos, convenablement, pertinemment.

Znamienity. 1) vortreflich. 2) erwehnt, nehmlich, benannt. 1) insigne, connu, fameux. 2) ledit, mentionné, nommé.

Znamionowanie. 1) Bezeichnung. 2) Bedeutung eines Worts. 3) Andeutung, Vorbothe. 1) désignation, l'action de marquer. 2) signification, sens d'un mot. 3) présage, *m.*

Znamionowany. 1) bezeichnet. 2) angedeutet. 3) der ein Mutter-Mahl hat. 1) marqué. 2) présagé; marqué par un signe. 3) marqué d'une tache naturelle. § *1) znamionowana, naznaczona rzecz. 2) znamionowana się sprawdźiła pogoda. 3) znamionowany człowiek.

Znamionuię. 1) bezeichnen. 2) andeuten, bedeuten. 3) bedeuten, eine Bedeutung haben. 1) marquer; mettre un signe. 2) signifier, présager. 3) signifier, avoir le sens. § * 1) znamionować, naznaczyć co kreską. 2) gwiazdy nadęte deszcz znamionuią; zboż obfit to znamionuie. 3) słowo tyran w starożytnośći mocarza znamionuie.

tęcza na deszcz znamionuie. der Regen-Bogen bedeutet Regen. l'arc en ciel signifie de la pluie.

Znarowić, *F. znarowię.* 1) verderben ein Pferd. 2) verderben die Sitten. 1) détraquer un cheval; rendre un cheval vicieux. 2) détraquer, corrompre, gâter les moeurs. § 1) zły powożnik dobrego znarowi konia.

Znarowienie. Verderbung der Sitten. corcorruption, déreglement.

znarowienie konia. Verderbung eines Pferdes. l'action par laquelle on détraque un cheval.

Znarowiony. verdorben. gâté, corrompu.

koń znarowiony. ein verdorbnes Pferd. un cheval détraqué.

Znaszam. *vid.* Znoszę.

Znayduię co, *v. m. F. znaydę*, nayduię. finden. trouver. § znalazł pierśćień; znaleść co na drodze.

Znę, *żnie, żąt, żęli.* erndten; das Getreide abschneiden. moissonner; sier, couper le blé. § żniyćie pszenicę.

Znędźić. *F. znędzę.* arm machen. apauvrir; rendre pauvre; dépouiller. § bogate znędźił miasta.

Znędzenie. Verarmung. apauvrissement.

Znędźiony. verarmet. apauvri, dépouillé de ses biens.

*Znienacka, *adv.* pomału. langsam, gemächlich. bellement; tout beau; doucement.

Znieobaczka, *adv.* unversehens. à l'improviste; à l'imprévu; par surprise, inopinément, à dépourvu.

Zniepoważam, *v. m. F. zniepoważę. vid.* Znieważam.

Zniesienie. *vid.* Znoszenie.

Zniesiony. 1) abgetragen, niedergerissen. 2) cassirt, aufgehoben. 3) vertilgt. 4) gelegt als ein Ey. 1) abatu, démoli. 2) aboli, cassé, abrogé. 3) anéanti. 4) pondu.

Zniewaga. Unehre, Verunehrung. afront, deshonneur, ignominie.

Zniewalam sobie kogo, *v. m. F. zniewolę.* einen gewinnen, verbinden. atirer à sa faveur; obliger, gagner, atacher, engager qu.

Zniewalanie. das Gewinnen eines Gemüths. l'action de gagner, d'engager quelqu'un.

Znieważam co, *v. m. F. znieważę.* verunehren. ravilir, avilir, deshonorer, mésestimer.

Znieważanie, znieważenie. Verunehrung. avilissement.

Zniewieśćiałość. weibische Weichlichkeit. molesse; délicatesse lâche et éféminée.

Zniewieśćiały. weibisch. éféminé, amoli par les plaisirs.

Zniewieśćieć, *F. zniewieśćieię.* weibisch werden. devenir lâche, devenir éféminé, s'éféminer, se ramolir, se rendre éféminé.

Zniewolenie. Gewinnung. atachement, engagement.

Zniewolony. verbunden, gewonnen. gagné, obligé, engagé, ataché. § co śćisłe zniewoloney miłośći stwierdza obowiązki.

Znikąd, *adv.* nirgendsher. d'aucune part, de nulle part. § znikąd widzę ratunku.

Znikam, *v. m. F. zniknę.* 1) verschwinden, vergehen. 2) entgehen, vermeiden. 3) sich verlieren, verschwinden als die Sterne. 4) sich unsichtbar machen, sich aus dem Staube machen. 1) disparoitre, s'évanouïr, s'éclipser, passer, se passer. 2) éviter, échaper, fuïr quelque péril; se sauver de. 3) disparoitre, s'écli-

s'éclipser, s'en aller comme les étoiles. 4) faire une éclipse, faire un trou à la lune; trousser bagage; disparoître. § 1) znikaią prożności świata. 2) zniknął posłuchow, straże. 3) zniknęły gwiazdy. 4) bankret zniknął.

zniknąt mi z oczu. er hat sich aus meinen Augen verloren. il s'est perdu, il s'est dérobé de ma vuë.

Znikanie. } das Verschwinden. l'action
Zniknienie. } de disparoitre, de s'évanouïr; dépérissement; le tems qu'une chose commence à disparoitre, à s'évanouïr.

Znikły. } Vergänglich, eitel. vaine
Znikomy. } périssable, caduc, transitoire, futile.

Znikłość. } Vergänglichkeit, Eitelkeit.
Znikomość. } le peu de durée; vanité, corruptibilité, futilité, fragilité. § gardźmy znikomościami światowemi.

Zniknienie. die Verschwindung, Vergehung. éclipse; action par laquelle une chose est disparuë; extinction, déstruction, anéantissement.

Znikniony. verschwunden. disparu, évanouï, passé.

Znin. Wappenk. der Buchstabe S auf einer Tafel. *Blas.* la lettre S exprimée sur une table.

Zniszczyć co, *F. zniszczę.* vernichten, vereiteln. anéantir. § zniszczył nadźieie moie.

zniszczyć śię. vernichtet werden; verschwinden. disparoitre; venir à néant, à rien; se détruire; déperir, s'anéantir.

Zniszczenie. Vernichtung. anéantissement, déstruction entiére, déstruction totale.

Zniszczony. vernichtet. anéanti, déstruit.

Żniwacz. } Schnitter, Erndt-Arbeiter.
Żniwiarz. } moissonneur.

Żniwiarka. Schnitterin. moissonneuse.

Żniwo. 1) das Erndten. 2) die Erndte, die Erndte-Zeit. 3) die Erndte, das abgeschnittene Getreide. 1) l'action de moissonner. 2) la moisson; le tems de la moisson; août. 3) moisson, *f.* récolte; cuillette; les grains qu'on a moissonnez.

Zniżam, *v. m. F. zniżę.* 1) erniedrigen, niedriger machen. 2) beym Mahler: vertiefen. 1) rabaisser, baisser, abaisser. 2) *terme de peintres:* ombrer, enfoncer, répréſenter dans une profondeur. § zniżyć zwodu, głosu. 2) malarz to pięknie zniżył.

zniżyć cenę. den Preis erniedrigen. abaisser, ramander, avilir le prix.

zniżać śię. 1) niedriger werden. 2) sich herunter lassen, sich zu etwas geringern erniedrigen. 1) s'abaisser, devenir plus bas. 2) s'abaisser, se ravaler à; décendre dans; s'acommoder à la portée, à la basse condition de qu. § 1) kray śię ten ku wschodowi zniża. 2) zniżać śię do niezdolnośći, do podłośći czyiey.

Zniżanie, zniżenie. Erniedrigung. abaissement, rabaissement. § zniżenie muru, głosu.

zniżanie ceny, monety. Abwürdigung, Verminderung des Preises, des Geldes. rabais, abaissement, avilissement de prix, de monoie.

Zniżony. 1) erniedrigt. 2) vertieft in einer Mahlerey. 1) abaissé, baissé. 2) enfoncé, répréſenté en profondeur dans un tableau.

cena zniżona erniedrigter Preis. prix rabaissé, ravalé.

Znoię śię, *i, ił.* sehr schwitzen. suër à grosses goutes; jetter une grande suëur.

Znośićiel. Vertilger. déstructeur, abateur, renverseur.

Znośnie, *adv.* leidlich, erträglicher Weise. passablement, d'une maniére suportable.

Znośny. erträglich. soufrable, suportable; qu'on peut soufrir.

Znoszę, *v. m. F. zniosę.* 1) heruntertragen. 2) abtragen, niederreißen ein Haus. 3) zusammen tragen. 4) legen Eyer. 5) conferiren, gegen einander halten. 6) eine Last ertragen. 7) ertragen, leiden, verschmerzen. 8) aufheben, caßiren. 9) ausrotten, vertilgen. 1) porter en bas. 2) abatre, démolir, raser. 3) porter, mettre plusieurs choses en un même endroit; amasser. 4) pondre, faire des oeufs. 5) conférer, vérifier, comparer quelque écrit avec l'original. 6) suporter, soutenir, porter un fardeau. 7) porter, suporter, soufrir, endurer. 8) casser, rescindre, abolir, abroger, annuler. 9) détruire, éfacer, abolir, ôter, ruïner, défaire, anéantir. § 1) znieś stołki na doł. 2) mur, dom znośić. 3) zniosł te kamienie do kupy. 4) kokosz iaie zniosła. 5) zniosłem orygináł z przepisem, druk z rękopismem. 6) znieść ćiężar ten muśi, pamięć to iednego nie znieśie; śiły moie tego znieść nie mogą. 7) zniosł ćierpliwie tę urazę. to nieszczęście; znośił skromnie dotknienia Boskie; znieść mi

tego

tego człowieka niepodobna. 9) znośić z kogo karę, banicyą; znieśiono te prawa. 9) znieść pamiątkę czyią ze świata; znośił kacerzow, prawa i wolności szlacheckie.

znieść nieprzyiaciela na głowę. den Feind aufs Haupt schlagen. tailler en pièces, défaire à plate couture, mettre une armée en déroute.

znośić mieczem i ogniem. mit Feuer und Schwerdt verheeren. mettre à feu et à sang.

znośić się. 1) sich mit einem unterreden, sich berathschlagen. 2) von Jagd-Hunden: sich von der Spur verschlagen, solche verlieren. 1) conférer, déliberer, avoir conference avec qu. 2) *en parlant des chiens de chasse:* tomber, demeurer en defaut; perdre les voies; s'égarer, se détourner de la piste. § 1) we wszystkich sprawach śię z nim przez listy znośi; około tego śię z sobą znoszą, iakoby temu zabieżeć. 2) ogar śię zniosł; pies śię zniosł wćiąż.

Znoszenie, znieśienie. 1) das Heruntertragen. 2) das Abtragen eines Hauses. 3) das Zusammentragen. 4) Aufhebung, Caßation. 5) Vernichtung, Ausrottung, Vertilgung. 1) l'action de transporter en bas. 2) abatement, démolition. 3) le transport de plusieurs choses en un même lieu; action de ramasser de tous côtez. 4) cassation, recision, abolition, abolissement. 5) anéantissement; destruction, extinction, défaite.

znoszenie się z kim. das Conferiren mit einem. conférence; l'action de conférer avec qu.

znieśienie areſztu. Aufhebung des Arrests, des Beschlages. main levée.

otrzymać znieśienie areſztu. die Aufhebung des Arrests erhalten. avoir main lévée.

znieśienie śię psa. das Verlieren der Spur eines Wildes. defaut; la perte que le chien a faite des voies de la bête qu'on chasse.

znieśienie. das Eyerlegen. l'action de pondre ou de faire un oeuf. § kura przy znieśieniu często iaie ziada.

Znowu, *adv.* wieder, wiederum. derechef, de nouveau, une seconde fois; encore une fois.

* * *

Vor den *verbis* bedeutet dieses *adverbium* wieder. *cette particule avec un verbe marque la particule françoise* re, *ou une action qui se fait une seconde fois.*

znowu co czynić. etwas wieder thun. refaire.

znowu zacząć. wieder anfangen. recommencer.

znowu dobyć. wieder erobern. reconquerir.

znowu śię narodźić. wieder gebohren werden. renaître.

Znoy, *g. znoiu.* 1) große Hitze. 2) starker Schweiß. 1) grand chaud, grande chaleur. 2) grande sueur; une sueur à grosses goutes.

Znużić, znużnić, *F.* znużę. sehr schwächen, abmatten. afoiblir, harasser, fatiguer, énerver, abatre.

Znużienie, znużnienie. Abmattung. afoiblissement, abatement.

Znużiony, znużniony. abgemattet. harassé, afoibli, abatu, recru. § woysko znużione w śiłach swoich; koń znużiony.

Zo, *pr. insep.* hier. ist nur bey den *verbis* staie, stawiam gewöhnlich. ici; *cette préposition n'est en usage qu'avec les verbes:* staie, stawiam.

Zob, *f. g. i.* Vogel-Atz, Schnabel-Weide; Hüner-Mengsel, Vogel-Futter. mangaille; le mangé qu'on donne aux oiseaux. § żob ptaſza, kokoſza; ptaki łacno brać na żobi, *prov.*

zob. żabia źiele. (lens palustris) Meer-Linsen. lentil de marais.

zob ptaſza, drzewko oliwie i bzowi podobne, iagody kwiczołom, drozdom rodzące. (ligustrum) Rhein-Weide, Mund-Holz, Bein-Hölzlein, Hartriegel. troëne, frezillon.

Zobie, *bie, bał.* schnabeln, mit dem Schnabel Körner auflesen. bequeter, recueillir les grains avec le bec. § zobiące i drapieżne ptastwo.

Zobopolnie, *adv.* 1) mit einander. 2) einander. 1) ensemble, en commune. 2) mutuëllement, réciproquement. § 1) zobopolnie (społecznie, społem) z sobą mieszkali. 2) zobopolnie, wzaiemnie służyć będę.

Zobopolność. 1) Gemeinschaft. 2) Gegenbezeugung, Wiedervergeltung. 1) societé, communion, communauté. 2) réciprocation; l'action de rendre le réciproque. § 1) przyiąć kogo do swoiey zobopolnośći, społecznośći; żyć z kim w zobopolnośći. 2) zobopolnośćią tę przysługę odwdźięczać będę.

Zobopolny. 1) gemeinschaftlich. 2) beyderseitig, gegen einander. 1) commun. 2) mutuël; réciproque. § *1) zobopolny, społeczny zarobek. 2) na zobopolney śię nie zawiodę miłośći.

Zoczny. der ein scharf Gesicht hat. qui a bonne vuë.

Zocze-

Zoczenie. die Erblickung. découverte, vuë; l'action d'apercevoir.

Zoczony. erblickt. aperçu, vu, découvert.

Zoczyć, *F. zoczę.* erblicken, gewahr werden. apercevoir, découvrir.

Zodyak, *g. u.* zwierzyniec. der Thier-Kreis. le Zodiaque.

Zodyatyczny. zum Thier-Kreis gehörig. de Zodiaque.

Zoła. ausgelaugete Asche die man wegschüttet. charrée, le cendre qu'on jette après qu'on a fait la lessive.

Żołądek, *g. żołądka.* der Magen. estomac; ventricule, *m.* § żołądka chorego, słabego człowiek; zeżwana w gębie potrawa przez gardło idżie do żołądka.

żołądka bolenie. Magendrücken, Magenweh, Herzweh. foiblesse d'estomac, défaillance de coeur; cardialgie; douleur d'estomac. § ćierpię, mam żołądka bolenie.

ma żołądek dobry, duży; iest żołądka dobrego, dużego. er hat einen guten Magen; er könnte Eisen verdauen. il a un estomac d'autruche; il digéreroit le fer.

żołądek popsuć. den Magen verderben. débaucher, débiser l'estomac.

żołądek śię zepsuł. der Magen hat sich verdorben. l'estomac s'est détraqué.

popsuty żołądek. verdorbner Magen. estomac débifé.

Żołądkowy. Magen-. d'estomac; de ventricule.

żołądkowe lekarstwo. Magen-stärkende Arzney. remède stomacale.

żołądkowe uśćie. der Magen-Mund. l'orifice de ventricule. § spodnie uśćie żołądkowe.

Żołądkuię śię, *vulg.* zürnen, böse thun. s'indigner, s'estomaquer, se fâcher, se mettre en colère.

Żołądź, *g. żołędźia.* 1) eine Eichel. 2) Eicheln in der teutschen Karte. 3) eine Eichel-Muschel. 1) gland. 2) glanette, carreau, c'est une des quatre couleurs du jeu des cartes alemandes. 3) gland de mer; poisson à test qui est couvert de deux coquilles molles et qui a la figure d'un gland § 1) żołądź dębowy, bukowy, więzożołdowy; żołędźie zbierać. 2) żołądź śię święći. 3) żołądź morski iest pław miękkoskorupy.

żołądź zerowy. Eicheln zum mästen; Eichel-Mast. glandée; des glands propres à engraisser les cochons.

Żołć, *f.* 1) die Galle. 2) Heilk. die Galle. 3) fig. Galle, Bitterkeit. 1) fiel; amer. 2) *Médec.* bile. 3) *fig.* amertume, aigreur, *f.* § 1) w wątrobie śię pokarm w krew obraca a co śię w nim znayduie zgodnego do żołći, do worka żołći odchodźi. 2) ieźli żołći nazbyt, to śię rozchodźi po całym ćiele i żołtość sprawuie. 3) żołćią napoione pioro życzliwość twoia osłodźi; żołćią zaprawne karesy.

żołć czarna. schwarze Galle. atrabile; bile noire.

w żołć śię obracać. sich in Galle, in Bitterkeit verwandeln. se tourner en bile, en amertume. § słodkie rzeczy w żołć śię obracaią; wszystkie moie nadźieie w żołć śię obroćiły.

żołći choroba. Gallen-Krankheit, Gallsucht. trousse-galand; colera-morbus; épanchement de bile par haut et par bas.

Żołcę, *i, it.* gelb machen, färben. jaunir; teindre en jaune, réjaunir.

żołći śię, vid. Żołćieie.

Żołćiany. } Gallen-; zur Galle gehörig.
Żołćiowy. } de fiel.

Żołćieię, żołći śię. gelb werden. jaunir; devenir jaune; réjaunir.

włosy żołćieią blado iasno, płowieią. die Haare werden blaßgelb. les cheveux blondissent.

żołćieć ostro ku czerwonemu. rothhärig, gelbroth werden. roussir, devenir roux.

Żołćień źiele, Ostrzyż Indyyski. Curcumey. curcuma, souchet des Indes.

Żołd. Sold, Soldaten-Lehnung. solde, paie, prêt, apointement qu'on donne aux soldâs.

żołd mieśięczny. Monats-Lehnung. montre.

żołd płaćić. den Sold geben; besolden. soudoïer; donner la solde ou la paie.

żołd brać. Sold bekommen. toucher le prêt; recevoir la solde.

skarać żołnierza na żołdźie. einen Soldaten um den Sold strafen. desapointer un soldat.

żołdu ubliżenie, urywanie, wydźierstwo albo podarek rotmistrzowi od żołnierza. Unterschleif in Zahlung des Soldes. malversation dans la paie.

żołd wiodę. für Sold dienen. servir pour la solde.

Żołdak. } Gemeiner; gemeiner Soldat.
*Żołdat. } un simple soldat. § Oficerowie i żołdaći.

Żołdowanie. Soldaten-Stand. métier, vie, état de soldat.

Żołdo-

Żołdownik. Soldat der um Sold dienet. soldat apointé; soldat qui reçoit la solde.
Żołduię. vor Sold Kriegs=Dienste thun; im Sold stehen. être à la solde de; servir pour la solde; porter les armes.
Żołędny. ⌉ 1) Eicheln. 2) Eicheln in
Żołędziowy. ⌋ der Spiel=Karte. 1) de glan. 2) de glanette, *en terme de joüeur aux cartes alemandes.* § 1) żołędziowy zer. 2) żołędziowa kralka.
żołędźiowy. der Eicheln frißt. qui mange du glan. § żołędźiowe świnie.
Żołędziorodny. Eicheltragend. qui porte du glan.
Żołknieię, żołćieię. gelb werden. jaunir; rejaunir, devenir jaune.
zboże iuż żołknieie na polu. das Getreide fängt an auf dem Felde gelb zu werden. les moissons commencent à se dorer.
Żołknienie. das Gelbwerden. jaunissement.
Żołna. (*merops*) Bienen=Fresser, Jmmen=Wolf ein Vogel. merops, guêpier, oiseau qui mange les abeilles. § żołna żołtawa.
Żołnierski. 1) Soldaten=. 2) Soldatisch. 1) militaire, de soldat, qui concerne le soldat. 2) soldatesque, de soldat, qui sent le soldat. § 1) żołnierski stan; żołnierska szata; żołnierskim prawem, postępkiem sądźić. 2) żołnierskie ma nałogi.
żołnierską służyć. Krieges=Dienste thun. mener le fer; faire profession de l'épée; porter les armes.
żołnierska. 1) Kriegs=Kunst. 2) Krieges=Dienste. 3) Soldaten=Leben, Soldaten=Stand. 1) métier de la guerre, l'art militaire. 2) le service dans les troupes. 3) vie militaire; condition, état de soldat. § 1) uczyć śię żołnierskiey (żołnierskiey, rycerskiey nauki). 2) żołnierską (żołnierską służbę) służyć pod kim.
żołnierską przyiąć. Krieges=Dienste nehmen. se mettre dans le service.
nie żołnierska to. das ist nicht Soldatisch. cela n'est pas en soldat, en homme de guerre; cela ne sent pas l'homme de guerre.
żołnierskie doskonale umie rzemiesło. er verstehet das Soldaten=Handwerk aus dem Grunde. c'est un maitre en fait d'armes; il sait parfaitement le train de la guerre.
po żołniersku, ⌉ *adv.* soldatisch; auf Art
*Żołnierskię, ⌋ der Soldaten. militairement; en soldat; en homme de guerre.
Żołnierstwo. 1) die Miliz; die Soldaten. 2) Kriegs=Kunst, Kriegs=Wesen. 1) gens de guerre; soldâs; soldatesque. 2) milice; métier, train de la guerre. § 1) gospody pełne żołnierstwa były. 2) w żołnierstwie biegły.
Żołnierz. 1) ein Soldat. 2) Soldat der das Soldaten=Handwerk versteht. 1) soldat. 2) guerrier, capitaine, soldat, qui entend le métier de la guerre. § 1) żołnierz kwarćiany, letki albo letko ubrany; żołnierz wodny, pieszy; żołnierz zbroyny lepszy niż stroyny; żołnierze wszystko zabrali; było tam żołnierzy, żołnierzow kilku. 2) sławny to był żołnierz.
żołnierz konny. Reuter, Soldat zu Pferd. maître; soldat cavalier.
żołnierz podły. ein gemeiner Soldat. un simple soldat.
Żołnierzyko. ein elender Soldat. un méchant soldat; soudrille.
Żołtaczek, ptak od żołtaczki choroby. (*charadrius, oryalus, halicula, galgulus*) Hämerling, ein gelbes Vögelchen, Gelbsüchtige sollen durch das Anschauen dieses Vogels geheilet werden. oiseau de couleur jaune, il guérit à ce qu'on dit les icteriques qui le regardent.
Żołtaczka; żołta choroba; żołta niemoc. die gelbe Sucht. jaunisse.
żołtaczkę ćierpiący. ein Gelbsüchtiger, qui a la jaunisse; icterique.
** Żołtarz, *g. a.* psałterz. ein Psalm=Buch. Pseautier.
Żołtawy. gelblicht. jaunâtre.
żołtawa farba. Berggeel, Berggelb, Ocker=gelb. ocre jaune; ocre de Berri.
Żołtek, *g. żołtku.* der Dotter. le jaune d'oeuf.
żołtek surowy. roher Dotter. le moïeu.
Żołtoblady, płowy. gelbblaß. paillet, qui tire sur la couleur de paille ou de feuille morte.
Żołtobrzuch. Bauch=Diener, Schlemmer. goinfre, gastrolâtre, gourmand; esclave de son ventre; serf de sa pance, de ses tripes.
Żołtoczerwony. ⌉ ognistey farby. feuer=
Żołtogoracy. ⌋ färbig, hoch gelbroth. ardent, qui tire sur la couleur de feu; roux ardent ou éclatant.
Żołtogłowy. *vid.* Żołtowłosy.
Żołtość. die gelbe Farbe; das Gelbe. jaune, *m.* la couleur jaune. § żołtość blada, szpetna.

Żołto-

Żołtowłosy, żołtogłowy. der hochgelbe, goldfärbige Haare hat. blondin qui a les cheveux du blond doré.
Żołtozielony. sittig-grün. verd de perroquet.
Żołty, iasnożołty. gelb. jaune.
żołta choroba. vid. Żołtaczka.
Żołw, *g. żołwia.* eine Schild-Kröte. tortuë.
Żołwi. ⎫ Schild-Kröten-. de tor-
Żołwiowy. ⎭ tuë.
żołwiowy chod, krok. langsamer Gang, langsamer Schritt. pas de tortuë, pas de loup.
żołwiowym chodem. mit sehr langsamen Schritten. pas à pas, fort doucement.
żołwiowy kamień. (chelonitis) Schild-Kröten-Stein, er soll ihre Gestalt haben. chelonite; pierre précieuse de la figure d'une tortuë.
żołwiowa skorupa. Schildkröten-Schale. écaile de tortuë.
Żołwica, świeść. Manns-Schwester. belle-soeur; soeur de l'époux.
Żołwioiad. ⎫ Schildkröten-Eßer. man-
Żołwioiedź. ⎭ geur de tortuës.
Żołzy, *plur.* der Feifel, Vivel, Drüse, ein Geschwür davon die Pferde husten und eine garstige Materie auswerfen. avives, *f. plur.* glandes enflées dont les chevaux toussent et jettent une matiére puante.
koń co ma żołzy. ein Pferd das den Feifel hat. cheval glandé.
Żona. ein Eheweib. la femme d'un mari; épouse. § żona kłopot, *prov.* żonę obieray stanu i wieku rownego; żonę drugą bierze.
z iedną (z iedną żoną) w dom, z drugą do domu. das Leid um ein verstorbnes Weib dauret nicht lange; man nimmt bald eine andere. l'afliction pour une femme morte ne dure que jusqu'à la porte; après la mort de sa femme on en prend bientôt une autre.
żenie nazbyt dogadza; żonę nazbyt miłuie. er ist ein Weiber-Narr. il a trop de complaisance pour sa femme; il aime trop sa femme, il s'y laisse trop gouverner.
Zonąd, *adv.* von daher, von diesem Ort her. delà; en; de ce lieu là, de cet endroit là. § zonąd przyszedł.
Żonaty. beweibet. marié; celui qui a une femme.
*Żonę, *żenie, żonął,* pędzę. jagen. chasser; donner la chasse.

Żoniszek, *g. a. vid.* Żeniszek.
Żonka. ein Eheweibchen. petite épouse.
Zont. *vid.* Zunt.
Żonydudek, żonyduda, *vulg.* Hahnrey. cocu.
Żoraw, *g. żorawia.* 1) Kranich ein Vogel. 2) Schnell-Balcken am Schöpf-Brunnen; Brunnen-Schwengel. 3) Kran-Bracke, Kran-Schwengel. 1) gruë un oiseau. 2) bascule, cicogne, machine à tirer de l'eau d'un puits. 3) flèche, l'arbre *m.* d'une gruë à lever les fardeaux. § 1) żorawie barzo wysoko w tryangul lataią. 2) żoraw z węborkiem u studzień. 3) żoraw budowniczy.
żoraw woienny. Schnell-Balken Steine einzuwerfen. une bascule pour jetter des pierres dans une place.
Żorawek. kleiner Kranich. petite gruë.
Żorawi. Kranichs-. de gruë. § krzyk żorawi przykry.
żorawie noski, złote ziele, pychalec, wilcze igły, wroble proso, żabie kosmy. (geranium) Gottes-Gnaden, Storch-Schnabel, Ruprechts-Kraut. bec de gruë ou de cicogne; pié de pigeon.
żorawie iagody, wrzos drugi ziele. (erica baccifera) die andere Art der Heide. seconde espèce de bruiere.
Żorawię. ein junger Kranich. gruau, gruon; le petit d'une gruë.
Żorawik. ein kleiner Kranich. une gruë qui n'est pas grande.
Żorawiny ziele, *plur. vid.* Miechunki.
Żorza; żorza zaranna. die Morgen-Röthe. aube, l'aurore; le crépuscule du matin. § żorza rożana.
żorza wieczorna. Abend-Röthe. le crépuscule du soir.
Zorze. *vid.* Morg.
Zostaię, ⎫ *v. m. F. zostanę.* 1) blei-
Zostawam, ⎭ ben, verbleiben. 2) restiren, schuldig bleiben. 3) übrig bleiben. 4) bey etwas bleiben, verharren, auf etwas bestehen. 5) werden, eine Ehren-Stelle erlangen. 6) werden etwas; einen Stand, eine Religion wählen. 7) reich, ein Narr, klug werden. 1) demeurer, s'arrêter. 2) demeurer, redevoir, devoir de reste; demeurer de reste. 3) demeurer, rester; étre de reste. 4) demeurer, tenir ferme; persévérer, persister, étre ferme dans. 5) devenir; s'aquerir quelque emploi. 6) devenir, se faire marchand, artisan. 7) devenir riche, fou, sage. § 1) został w domu; zostań u mnie na obiad, na wieczerzą, na przy-

witanie

witanie gośći; dozgonnie twoim zostawać będę sługą; została pamiątka iego; rządy przy nim zostały. 2) został mi na rachunku, na liczbie; zostaię ći dwa talery. 3) wina po bankiećie zostało; wszystko przegrał tylko mu talar został. 4) zostaie przy swoim zdaniu, przy nauce tak bezbożney. 5) brat moy został raycą; książę został krolem. 6) został kupcem, rzemieślnikiem, turczynem. 7) został bogaczem, głupim, mądrym.

zostać Doktorem, Licencyatem. ein Doctor, Licentiat werden. être passé Docteur, Licencié.

zostać studentem ein Student werden. s'atacher aux letres.

zostać chorym. krank werden. tomber malade.

zostać na placu. todt bleiben, auf dem Platz bleiben. demeurer; tomber mort; demeurer sur la place. § zostało na placu sto ludźi.

zostaię swoich przodkow. ich weiche, ich gehe von meinen Vorfahren ab. je me dérourne du chemin de mes ancêtres.

zostać niebezpiecznie. tödtlich verwundet seyn. être blessé à mort.

zostaię w słowie, w obietnicy, na słowie, na obietnicy. ich bleibe mein Versprechen, mein Wort schuldig; ich habe mein Versprechen noch nicht erfüllet. j'ai engagé ma parole et ma foi; je suis encore obligé à satisfaire à ma parole, à ma promesse.

zostać żyw. von den Gestorbenen oder Erschlagenen übrig bleiben, beym Leben bleiben. échaper la vie sauve, sauver sa vie, rester après ceux qui sont morts ou tuez. § po zgubie, po klęsce żyw został.

zostań zdrow; zostań z Bogiem. lebe gesund, Gott behüte dich. adieu; Dieu vous garde, conserve.

zostać pozad. zurück bleiben. demeurer en arriére, demeurer derriére.

zostać się. 1) bleiben. 2) auf etwas bestehen, bey etwas bleiben, verharren. 3) sich bey etwas erhalten. 4) nur etwas übrig behalten. 1) demeurer. 2) persévérer, persister dans. 3) maintenir, conserver. 4) n'avoir de reste que; ne rester à qu. que. § 1) przy nich się zostałem. 2) zostać się przy cnoćie, przy prawdźie. 3) zostać się przy majętności, przy honorze. 4) przy iedney się zostałem sukni, koszuli.

by się w nim nie zostało. wenn er daran ersticken, erwürgen möchte. qu'il crève; que ce morceau le crève. § piy, zrzyy by się w tobie nie zostało.

Zostały. 1) rückständig, zurück geblieben, übrig geblieben. 2) der nicht mit umgekommen, gestorben ist. 1) reliquataire, restant, qui est de reste. 2) survivant, qui n'est pas péri, qui n'a pas perdu la vie avec les autres. § *1) zostałych, pozostałych do tego zażyy pieniędzy. 2) zostałych po klęsce do niewoli zabrać kazał.

Zostanie. 1) das Verbleiben an einem Ort. 2) Erhaltung, Behauptung. 1) demeure qu'on fait en un lieu. 2) conservation, maintien. § 1) zostanie iego w Warszawie nieszczęśliwe było. 2) zostanie przy zdrowiu, przy honorze, przy maiętnośćiach.

zostanie na liczbie. Rückstand eines Rests. le reliqua d'un comte; le reste, le residu d'une dette.

Zostawiam, Zostawuię, } *v. m. F. zostawię.* 1) lassen, hinterlassen. 2) überlassen, anheim stellen eines Willen. 3) nach sich lassen als der Wein einen Geschmack. 4) übrig lassen, stehen lassen. 5) sich vorbehalten, sich aussetzen. 6) absetzen von der Brust. 1) laisser. 2) laisser, abandonner, remettre qu. ch. à; se raporter à; se remettre de qu. ch. sur; abandonner à la volonté de qu. 3) laisser comme le vin un goût après qu'on l'a bû. 4) laisser qu. ch. pour quelque éfet. 5) se reserver, excepter qu. ch. 6) sevrer un enfant. § 1) zostawił u mnie książkę; na trzy dni mu strawę zostawił; liczne potomstwo, wielkie dostatki dźiećiom zostawił. 2) twoiey woli, rozsądkowi zostawuię. 3) to wino przysmak, pieprzyk zostawuie. 4) zostawić w leśie drzewa na odrost, ryby w stawie na płod; zostawił regiment na osadę fortecy. 5) zostawił, wymowił sobie dwor w maiętności przedaney, mieszkanie w domie przedanym. *6) zostawić, odsadzić dźiećię od piersi.

Zostawienie. das Zurücklassen, Hinterlassung. l'action de laisser.

Zostawiony. zurückgelassen, hinterlassen. laissé, resté.

Zota. Mutter-Erzt; weißer Stein der Erzt hat. pierre blanche qui renferme quelque métail.

Zowąd, *adv.* von dannen; von daher. delà, de cet endroit là.

Zowię, *zowie, zwał.* nennen, benennen. apeller, nommer. § iak to zowią; zowiemy go dobrym, Doktorem.

zowią

zowią go Piotrem. man nennet ihn Peter. on l'apelle Pierre.

zwać się. sich nennen. s'apeller.

Zowienie, zwanie. das Nennen, Benennen. nomination; l'action de nommer, d'apeller.

Zpod, z pod, *pr. g.* unter — hervor. de dessous qu. ch. § z pod stołu podnieść; pies wyskoczył z pod ławy, z pod ziemie dobyć; z pod Warszawy iadę; wybił się z pod mocy iego; tylkoć z pod opieki maćierzyńskiey wyszedł.

z pod drukarskiey prasy księga wychodźi. das Buch verläßt die Preße. le livre sort de dessous la presse.

Zpomiedzy, z miedzy. *pr. g.* aus — hervor. d'entre. § zpomiedzy nich się ktoś wyrwał.

Zprętka, *adv.* 1) hurtig. 2) ohne langes Besinnen, so gleich, aus dem Stegereif. 1) vite, à la hate, avec vitesse. 2) sur le champ. § 1) zprętka list napisał; zprętka pobież. 2) zprętka na to odpowiedźiał.

Zrąb, *g. zrębu.* 1) ein Gehäue im Walde wo Holz geschlagen wird. 2) das Baumfällen, das Holzschlagen. 3) das geschlagene Holz, die gefälleten Bäume. 4) das Gestelle; gesammtes Holzwerk eines Gebäudes. 5) der Fuß eines Krahns. 1) la vente dans une forêt. 2) abatage, *m.* la coupe du bois. 3) l'abatis d'arbres; les arbres abatus. 4) travaison, *f.* le corps, la charpente d'un bâtiment; un assemblage de piéces de charpente. 5) le pié d'engin ou de gruë. § 1) iechać po drwa do zrębu. 2) zrąb ma wolny na opał. 3) zrębu na budynki dosyć. 4) zrąb, wiązanie w budowaniu, w wiatraku.

zrąb we dzwonicy do dzwonow, wiązanie. Glocken-Stuhl. béfroi; charpenterie qui soutient les cloches d'une tour.

zrąb okrętu tarćicami niepokryty. Schiffs-Gerippe so noch nicht überkleidet ist. carcasse, ruche; le corps d'un vaisseau qui n'est pas encore bordé.

zrąb wiatrakowy. das Gestelle, der Aufsatz einer Mühle. cage, chaise, corps de moulin à vent.

zrąb wieży. der Dach-Stuhl eines Thurms. chaise d'une tour.

zrąb dla obrony źiemią nabity. Kriegsbauk. ein mit Erde gefülltes Zimmerwerk, damit man sich gegen den Feind vertheidiget. *Fortif.* un ouvrage revêtu de planches et rempli de terre pour resister aux bateries de l'enemi.

Zrąbić, Zrąbać co. *vid.* Zrębuię.

Zrachować, *F. zrachuię.* zusammen zählen, zusammen rechnen. nombrer; assembler les nombres.

Zradza się, *F. zrodźi.* 1) gerathen als das Getreide. 2) gebohren werden. 1) produire bien, venir bien comme les blez. 2) naitre; s'engendrer. § 1) wino się zrodźiło; iabłka się gęsto zrodźiły. * 2) zrodźił się, narodźił mu się syn.

zboże się zrodźiło. das Getreide ist gerathen. les blez ont bien produit, sont bien venus.

Zranić co, *F. zranię.* verwunden. blesser. § zranił mu rękę.

Zranienie. das Verwunden; eine Wunde. l'action de blesser; blessure.

Zraniony. verwundet. blesé.

Zrasta się co, *F. zrośnie.* zusammen wachsen. se prendre; croître ensemble; croître en un même corps.

zrasta się rana. die Wunde schließet sich, heilet zu. la blessure se consolide, se réünit, se renferme.

Zrastanie się, zrośnienie. das Zusammenwachsen. l'action par laquelle deux choses se joignent en croissant.

zrastanie rany. Zuheilung einer Wunde. consolidation d'une plaïe.

Zraz. *vid.* Zrzaz.

Zrażam, *F. zrażę.* 1) herunter stoßen. 2) absetzen vom Amt. 3) berauben; um etwas bringen. 4) verderben. 1) jetter, pousser en bas. 2) déposer, déstituer, priver, démettre qu. d'un emploi. 3) frustrer, dépouiller, priver qu. de. 4) gâter, corrompre. § * 1) zraża, spycha go z krzesła. 2) zraźić kogo z urzędu. 3) zraźił tym głos wolny; zraźić kogo z uprzeymey nadźiei. 4) zraźi to pokarm.

Żrę, *żre, żrze; żarł, żarli, żrzeli.* fressen. dévorer; manger avidement; gourmander, brifer. § w post żrze mięso; żrzyy byś się udawił.

żrzeć się na kogo. auf einen erboßt seyn. être acharné, se fâcher extrémement contre qu.

Zrębuię, *v. m. F. zrąbię.* 1) zerhacken, hacken. 2) das Bauholz leicht verbinden, zusammenmachen. 1) tronçonner; hacher, couper, tailler, mettre en piéces, en morceaux. 2) assembler, joindre légérement deux piéces de charpenterie. § 1) zrąb drewka do rybek; strasznie go zrąbano; zrąbać wolu oprawionego. *2) zrąbić (związać) balki

Zrę-

Zręcznie, } adv. geschickt, behend. adroitement; avec adresse. §
Zręczno, }
niedźwiedź wezmie kamień łapą tak zręcznie iak człowiek rękoma.

zręczno. zur Hand. à main, à portée, à la main. § zręczney tak będźie.

Zręczność. Behändigkeit, Geschicklichkeit, Handgrif. adresse; maniére dont il se faut prendre pour faire une chose.

Zręczny. behend, geschickt. habile, adroit; qui a de l'adresse, de l'habilité.

Zrękować corkę za kogo, *F. zrękuię.* zmowić za kogo corkę, poślubić komu corkę. einem seine Tochter versprechen, an einem solche verloben. fiancer, acorder, promettre une fille en mariage.

zrękować sobie pannę. sich mit einer Jungfer verloben. se fiancer à une fille; faire les fiançailles avec une femme ou fille.

Zrękowana, *adj. f.* eine verlobte. fiancée; promise.

Zrękowiny, *plur.* Verlobung, Verlöbniß. acordailles, *f. plur.* fiançailles, *f. plur.* promesse de mariage.

o zrękowiny prawo wieść. wegen einer Ehe-Verlöbniß einen Proceß führen. intenter une action par raison des fiançailles.

Zrękowinny. Verlöbniß-. d'acordailles, de fiançailles. § zrękwinny dźień; zrękowinny sąd albo sprawa.

Zrobaczniały. wurmstichig. carié, vermoulu, piqué des vers.

Zrobaczywieć, *F. zrobaczywieię.* wurmstichig werden. devenir vermoulu; être rongé des vers.

Zrobić co, *F. zrobię.* machen verfertigen. faire, construire, composer.

zrobić się. sich sehr abmatten, sich ganz müde arbeiten. se lasser, se fatiguer, se harasser. § koń się zrobił, zmordował; zrobił się, spracował się barzo, zerwał się, siły robotą długą albo zbytnią utraćił.

Zrobienie. das Machen, die Verfertigung. l'action de faire qu. ch.

Zrobiony. 1) gemacht, verfertigt. 2) abgemattet, ganz entkräftet. 1) fait, construit. 2) fatigué, harassé, afoibli, énervé. § 1) zrobiona szata. 2) ustawicznym trudem i niewczasem zrobiony; zrobione zdrowie; koń, pies zrobiony.

Zrodźić się. *vid.* Zradza się.

Zrodzony, rodzący się, stworzony, śmiertelny. natürlich, angebohren. naturel, né avec nous. § człowiek zrodzonym i śmiertelnym przyodźiany iest ćiałem.

Zroń. Pferd das die Mahl-Zähne verloren hat. cheval qui ne marque plus.

Zronić, *F. zronię.* von Pferden: die Mahl-Zähne verlieren, werfen. ne marquer plus, *en parlant des chevaux.*

koń ten zronił. dieses Pferd hat die Mahl-Zähne geworfen. ce cheval ne marque plus.

koń ktory ieszcze nie zronił. Pferd das die Mahl-Zähne noch hat. cheval qui marque encore.

Zrosły. } zusammen gewachsen. cru ensemble; cru en un même corps.
Zrośniony. }

Zrośnienie. das Zusammenwachsen. l'action par laquelle deux choses croissent en un même corps.

Zrownanie. Gleichung, Ebenmachung. aplanissement.

zrownanie czego pod sznur. die Setzung, Richtung nach der Schnur. alignement.

Zrownany. gleich gemacht. égalé, aplani, rendu égal.

zrownany pod sznur. nach der Schnur gesetzt. aligné.

Zrownywam, *v. m. F. zrownam.* 1) gleich machen. 2) gleich kommen, sich vergleichen. 1) aplanir, unir, égaler. 2) s'égaler, se rendre égal, se mettre à niveau. § 1) zrownać ulicę w ogrodźie. 2) zrownać mu chcesz, ale nie zrownasz; zrownać może Polska naywiększemu Państwu; Francya nie zrowna z Anglią w morską siłę; ktoremu cnotami nikt nie zrownał.

zrownać co pod sznur. nach der Schnur richten, setzen. aligner. § drzewa pod sznur zrownać.

zrownać się. sich vergleichen mit etwas. se comparer, s'égaler, se rendre comparable. § złoto się ze śrebrem nie zrowna.

Zrozumiany. begriffen, verstanden. compris, entendu, conçu, connu.

Zrozumienie czego. Begreifung, Einsicht. intelligence, connoissance, entendement, conception.

dać komu co do zrozumienia. einem etwas zu verstehen geben. faire sentir qu. ch. à qu; insinuer un petit mot à qu. de; donner à entendre, faire connoitre, faire comprendre qu. ch. à qu.

Zrozumiewam co, *v. m. F. zrozumiem.* 1) verstehen, begreifen, einsehen, ersehen. 2) abnehmen, abmerken; aus einem ersehen. 3) einen einsehen. 4) einen ertragen, leiden. 1) entendre, comprendre, connoitre, concevoir. 2) conjecturer, voir, observer, reconnoitre,

noitre, remarquer. 3) pénétrer, approfondir. 4) souffrir, suporter qu § 1) a zrozumiałeś te słowa, tę rzecz; nie mogę tego zrozumieć. 2) zrozumiałem z niego, że chce iechać; zrozumiałem z tych okoliczności przyszłe nieszczęście iego. 3) człowiek to tak skryty że go zrozumieć niepodobna. * 4) zrozumiewać komu, znośić kogo.

zrozumieć śię nie daie. er läßt sich nicht einsehen, nicht in die Karte kucken. il cache la paille, sa vie; il est caché; il ne laisse pas voir ses sentimens.

zrozumieć śię z czym. sich mit etwas messen; einen Uiberschlag machen. se mesurer avec; se comparer à. § wielka sztuka w woienniku zrozumieć śię z śiłami nieprzyiaćiela swoiego.

Zrywam, *v. m. F. zerwę.* 1) zerreißen. 2) abreißen, abpflücken. 3) herunter reissen. 4) zerreißen als einen Reichs-Tag. 5) Heilk. zersprengen, zerreißen. 6) sehr abmatten, ganz entkräften. 7) abreissen, abbrechen, abschöpfen, abzwacken. 1) rompre en piéces; déchirer. 2) cueillir, arracher. 3) arracher, emporter, enlever d'un lieu en tirant. 4) dissoudre, lever, rompre la diéte, une conférence. 5) *Médec.* rompre quelque partie dans son corps, 6) harasser, crever, abatre, éflanquer un cheval, le fatiguer trop à force de courir, une bête à force de travailler. 7) grimeliner sur qu. ch; pincer, griveler; ferrer la mule; faire, atraper un profit illégitime. § 1) zerwiy ten stryczek. 2) zrywał kwiatki, iabłka. 3) zerwałem go za włosy z woza. 4) zerwać seym, seymik. 5) żyłę sobie zerwał. 6) zerwać osła, bydlę robiąc, konia bieżąc. 7) nie masz tam co zerwać; zerwał mi talar z rachunku.

zerwać śię. 1) sich zerreißen. 2) zerrissen werden als ein Reichs-Tag. 3) sich an einen reiben, mit einem anbinden. 4) abtriefen, sich abbrechen, kleben bleiben. 1) se rompre, se déchirer. 2) se rompre, se dissoudre comme une conférence. 3) se froter, se refroter, se prendre, s'ataquer à qu; venir aux prises, en venir aux mains avec qu; se serrer, se saisir l'un l'autre. 4) se griper; étre gripé; étre rogné. § 1) zerwała śię nitka. 2) zerwał śię seym. 3) zerwali śię z sobą; zerwę śię z nim. 4) zerwało śię iednak kilka tynfow.

zerwać; zerwać śię. sich verbrechen, sich verheben. se faire du mal en faisant quelque éfort de son corps.

koń śię zerwał. das Pferd ist fast zu Tode geritten, übertrieben. le cheval s'est presque crevé à force de courir.

zerwałem śię od biegania. ich habe mich fast zu Tode gelaufen. je suis tout rompu d'avoir couru.

Zrywanie. *vid.* Zerwanie.

Zrządzam, *v. m. F. zrządzę.* 1) einrichten, in Ordnung bringen. 2) verordnen eine Arzeney. 1) régler, disposer, arranger. 2) ordonner un remède. § 1) zrządźiwszy swoie sprawy odiechał. 2) Doktor taki napoiek zrządźił.

Zrządzenie. Einrichtung, Verfügung. disposition, arrangement, agencement.

zrządzenie Boskie. göttlicher Wille; göttliche Fügung, Schickung. la volonté de Dieu; l'ordre de la Providence. § Boskim zrządzeniem śię to stało.

Zrządzony. verfügt, eingerichtet. reglé, arrangé, disposé.

zrządzony od Boga. von Gott verfügt. préscrit par la Providence.

*Zrzarz. } Zrzaz. } 1) eine Schnitte, abgeschnittenes Stück. 2) Schoß, Pfropf-Reis. 1) tranche, morceau coupé d'une chose. 2) pousse, grêfe à enter.

zrzaz melonu. Melonen-Schnitte. côte de melon, morceau de melon en forme de côte.

zrzaz mięsa. Fleisch-Schnitte. riblette.

*Zrzazać co, *F. zrzezę,* zrzynam. abschneiden. ôter en coupant; lever avec un couteau.

* Zrżę, rżę. wiehern. hannir.

Zrzeb, Zrzebie. *vid.* Łan.

Źrzebi śię, źrzebną zostaie. von Stutten: trächtig werden, sich beziehen. étre, devenir pleine; retenir, porter; *en parlant des cavales.* § ta śię źrzebi klacza a druga iuż śię oźrzebiła.

Źrzebię. Fohlen, Stutten-Fohlen. poulain, pouliche, le petit de la cavale.

nie łam źrzebięćia przed czasem. 1) man muß ein Fohlen nicht vor dem vierten Jahr angreifen. 2) verschone die zarte Jugend mit harter Arbeit. 1) le poulain n'est pas capable d'un grand travail avant quatre ans. 2) il faut dispenser la tendre jeunesse d'un rude travail.

Źrzebiec, *g. źrzebca.* junger Hengst. cheval neuf, jeune étalon, poulain qu'on commence à monter.

Źrzebięcy. Fohlen-. poulain.

źrzebięce zęby. die ersten Zähne eines Fohlen. les prémiéres dens que jette un poulain ou une pouliche.

Zrzebna klacza albo kobyła. eine trächtige Stutte. jument pouliniére; cavale pleine.
Zrzeczenie, zrzeczenie śię. Versicht, Entsagung. renonciation, renoncement.
Zrzęczny. *vid.* Zręczny.
Zrzeczony. entsagt, verziehen. renoncé.
Zrzedniały. *vid.* Przerzedniały.
Zrzędnie, *adv.* auf eine befehlerische Art. impérieusement.
Zrzędność. } Herrschsucht. envie de commander, la soif de régner.
Zrzędy, *pl.* }
§ dostatki prowadzą do zrzędow i wyniosłośći.
Zrzędny. gebieterisch, herrschsüchtig, befehlerisch. impérieux, hautain, insolent, fier, qui a envie de régner.
Zrzędzę, *źi*, *źit.* herrschsüchtig seyn; gebieten; einen Herrn spielen wollen. vouloir maitriser, avoir envie à commander. § czasem białegłowy są złe, zrzędzą, i ladaco im na nośie zawadźi.
Zrzekam śię czego, *F. zrzekę*, Wyrzekam śię. aufgeben, sich entsagen. se démettre, se défaire de; renoncer à. § zrzekł śię prawa swego do tego.
Zrzeię. } reifen, reif werden; sich färben. commencer à mûrir; se colorer. § wina, iabłka, śliwy wnet źrzeć bedą; żyto iuż źrzeie; len iuż oźrzeniał.
Zrzeniam. }
Zrzenieię. }
Zrzenica. Augapfel. la prunelle de l'oeil. § okrążek zrzenice; albo kołeczko koło zrzenice.
iako zrzenice tego strzedz będę. ich werde dieses wie meinen Augapfel halten. je conserve cette chose comme ma prunelle.
* Zrznę, Rznę. schneiden. couper, tailler.
Zrzobek. *vid.* Zrzebiec.
Zrzodełko. Bächlein. petit ruisseau; petite fontaine.
Zrzodlisko. sumpfigter Bach der nicht fliesset; sumpfichter Ort. ruisseau croupissant, endroit marécageux. § bagniska są zdroiewiska bez wody ćiekącey.
Zrzodlisty. Quellenreich, voll Bäche. rempli de sources; plein de ruisseaux.
Zrzodłowy. } Bach-; einem Bach betreffend. de fontaine; qui apartient à une fontaine. § zrzodłowa woda.
Zrzodny. }
Zrzodło. 1) ein Bach. 2) ein Quell. 3) *fig.* Quelle, Ursprung, Ursache, Anfang. 1) ruisseau, fontaine. 2) source. 3) source origine, *m.* principe, *m.* cause. § 1) zdroy we zrzodle ustawicznie śię wybiia; wielkie rzeki z małych śię poczynaią zrzodeł; zrzodło z fontany skok swoy wyprawuie; ze zdroiow wyskakuią zrzodła a ze zrzodeł strumienie ćieką. *2) zrzodło, zdroy tu wynika. 3) z zrzodła tego te niezgody wynikały.
Zrzucam, *v. m. F. zrzucę.* 1) herunter werfen, herunterstürzen. 2) herunter werfen seinen Reuter. 3) zusammenwerfen. 4) abwerfen, niederreißen, abbrechen, schleifen. 5) aufheben, rückgängig machen. 6) absetzen von einer Würde, eines Amts entsetzen. 7) abwerfen, abschütteln das Joch. 1) jetter du haut en bas; faire tomber, abatre, renverser; précipiter. 2) jetter bas son cavalier, le renverser par terre. 3) jetter ensemble, jetter en un tas. 4) rompre, abatre, renverser, mettre par terre, raser, démolir. 5) revoquer, défaire, casser, abolir, annuler. 6) déposer, dégrader, démettre, destituër, priver qu. de sa charge. 7) secouër le joug; se délivrer de la servitude, de l'opression. § 1) zrućić węborek na doł do wywrotu; zrzućił go z gory, z mostu. 2) koń zrzucaiący, koń go zrzućił. 3) zrzuć te kamienie do kupy. 4) zrzućić most, dom. 5) zrzućił kupno, testament, targ, umowę. 6) zrzucono go z godnośći, z urzędu. 7) iarzmo, posłuszeństwo zrućili.
zrzućić co z śiebie. etwas von sich werfen. secouër, jetter qu. ch. de soi-même. § płaszcz z śiebie zrzućił; zrzućił, zsadźił go z śiebie.
zrzućić kogo z tronu. einen entthronen, vom Throne stoßen. détroner; ôter qu. du trône.
zrzućić co na kogo. auf einen herunter werfen. renverser qu. ch. sur qu.
zrzucać; zrzucać pokarm; womitować. sich brechen. vomir; rendre par haut; rendre gorge.
zrzućił w bok zaiąc. der Haase hat einen Absprung gemacht. le liévre a donné le change.
zrućić śię. 1) sich herunter stürzen. 2) zusammen schießen, zusammen legen. 1) se précipiter; se jetter d'un lieu élevé en bas. 2) faire une collecte; se cotiser; boursiller, liarder. § 1) zrzućić śię ze skały. 2) zrzućmy śię bracia na iego ratunek.
Zrzucanie, zrzucenie. 1) das Herabwerfen. 2) Aufhebung eines Contracts. 3) das Absetzen vom Amt, Entsetzung des Amtes. 1) l'action de jetter du haut

 en

en bas; abatement. 2) cassation, abolition. 3) déposition; privation d'une charge.

zrzucanie, *womitowanie*. das Brechen, Erbrechen. vomissement.

Zrzucony. 1) herunter geworfen. 2) abgesetzt vom Amt. 3) aufgehoben als ein Vertrag. 1) jetté en bas; précipité. 2) 2) déposé, destitué, privé de sa charge. 3) défait, cassé, annulé, revoqué, aboli.

zrzucony z tronu. vom Thron gestoßen. détroné.

Zrzynam co, *v. m. F. zerznę*. abschneiden, herunterschneiden. lever, séparer, ôter avec un couteau.

Zsadzam, *v. m. F. zsadzę*. 1) herunter setzen. 2) abwerfen als das Pferd den Reuter. 3) abschütteln, abwerfen das Joch. 4) absetzen vom Amt. 1) mettre, poser du haut en bas; transporter en un lieu plus bas. 2) secouër, jetter de soi-même en bas. 3) secouër le joug. 4) déposer, destituër, démettre, priver qu. de sa charge. § 1) zsadź dźiećię ze stołka na źiemię. 2) koń go z śiebie zsadźił; przywalił mię był alem go z śiebie zsadźił. *3) zsadźić, zrzućić iarzmo z śiebie. 4) zsadzono, zrucono go z urzędu, z godnośći, z tronu.

Zsadzenie. 1) das Heruntersetzen. 2) das Abwerfen. 3) die Entsetzung; das Absetzen vom Amte. 1) l'action de poser, de mettre en bas son cavalier. 3) déposition; privation, déstitution d'une charge.

Zsadzony. 1) herunter gesetzt. 2) abgesetzt vom Amt. 1) mis en bas. 2) déposé, privé d'une charge.

Zśiadam, *v. m. F. zśiądę*. absitzen, absteigen. décendre de; mettre pié à (en) terre. § zśiądź z konia; zśiadł z woza; zśieść z okrętu.

zśiadać śię. gerinnen, zusammenlaufen als Milch. se cailler; se prendre; s'épaissir; se congéler; se condenser; se figer. § mleko śię zśiadło; maść na ćiepłym mieyscu śię zśieść nie może.

Zśiadanie. 1) das Absitzen. 2) das Gerinnen, das Zusammenlaufen. 1) décente; l'action de mettre pié à terre. 2) coagulation; condensation. § 1) zśiadanie z konia. 2) zśiadanie mleka, oliwy.

Zśiadło co czynić. gerinnen laßen, zusammen laufen laßen. cailler; faire cailler; coaguler; faire prendre qu. ch.

Zśiadłość. Satz, was sich gesetzt hat. sédiment, fondrilles, *f. plur.*

Zśiadły. geronnen; zusammen gelaufen. caillé; condensé, épaissi. § zśiadła krew.

zśiadłe mleko. geronnene Milch. caillé, *m.* du lait caillé.

Zśiekać co, *F. zśiekam*. zusammenhacken. déchiqueter, découper; hacher, couper en plusieurs morceaux; couper fort menu.

Zśiekanie. das Zusammenhacken. l'action de hacher ensemble, de déchiqueter.

Zśiekany. zusammengehackt. haché ensemble, déchiqueté.

Zskakanie, zskakiwanie. das Herunterspringen. l'action de sauter en bas.

Zskakuię, *v. m. F. zskoczę*. 1) herunterspringen. 2) sich herunter stürzen. 1) sauter de haut en bas; sauter dessus. 2) se précipiter. § 1) zskoczył z łożka, z piętra na źiemię. 2) zskoczył ze skały w morze.

Zskoczenie. Sprung von einer Höhe. un saut d'une hauteur en bas.

Zstaię śię. / Zstawam śię. } *vid.* Stawam śię.

Zstaie, / Zstawa, } *v. m. F. zstanę*. zureichen, zulangen. suffire; être assez, être suffisant. § zstaie mi czasu; śił mi zstanie; poki mi wieku zstawać będźie; kupił iedwabiu ile do sznurka zstało; nie zstanie to, tego.

byle tylko zstawało. wenn es nur zureicht. pourvuqu'il soit assez.

zstaie mię na to. ich bin dieser Sache gewachsen; ich habe Kräfte darzu. je suis capable, je suis en état de; j'ai des forces suffisantes pour.

Zstąpienie. Herunterschreitung. décente, l'action de décendre. § zstąpienie do piekła.

Zstarzały. steinalt. decrepit; fort vieux; cassé de vieillesse.

Zstarzeć śię, *F. zstarzeię*. 1) veralten, steinalt werden. 2) bey etwas alt werden, veralten. 1) parvenir à un âge décrepit. 2) blanchir, vieillir, devenir vieux dans un emploi. § 1) w stawie śię zstarzał i ośiwiał. 2) zstarzeie na tym urzędźie; zstarzał śię na naukach.

Zstatecznieć, *F. zstatecznieię*. sich setzen; gesetzt werden; ernsthaft werden. devenir sérieux; devenir posé, rassis.

Zstawiam co, *v. m. F. zstawię*. 1) heruntersetzen. 2) in den Keller laßen; einschroten, einkellern. 1) décendre une chose; mettre, poser en bas; transporter en un lieu plus bas. 2) encaver, mettre en cave. § 1) zstaw dzban ze stołu na ławę. 2) zstawić wino do piwnicy.

Zstępowanie. das Herunterschreiten, Heruntergehen. décente; action de la personne qui décend. § zstępowanie na doł.
zstępowanie z drogi. Abweichung vom Wege. détour du chemin.
zstępowanie sukna. das Einlaufen des Tuchs in der Presse. racours, rétrécissement du drap sous la presse.
Zstępowane sukno. gepreßtes, eingelaufnes Tuch. du, drap resserré.
Zstępuię, *v. m. F. zstąpię.* 1) herabsteigen, herunter schreiten. 2) herunter stürzen. 1) décendre, aller de haut en bas. 2) décendre, se précipiter. § 1) Chrystus Pan trzećiego dnia zstąpił do piekła; zstępować na doł. 2) gory zstąpćie a zakryyćie mię od twarzy rozgniewanego Boga.
zstępować z drogi. vom Wege abgehen, abweichen. se détourner de son chemin.
zstępować, zgęszczać sukno. Tuch einlaufen lassen. rétrécir, resserrer le drap en le moüillant.
zstępuie śię sukno w prasie. das Tuch läuft in der Presse ein. le drap se resserre, apetisse, se rétrécit sous la presse.
zstępuiących na doł porządek. die absteigende Geschlechts-Linie. droite ligne, ligne directe; ligne des descendans. § w porządku na doł zstępuiących są syn, wnuk, prawnuk.
Zsycha śię, *v. m. F. zeschnie.* austrucknen. devenir sec et dur; se désecher. § mur, statek śię iescze nie zeschnął.
Zszyćie, zszywanie. Zusammennähung. l'action de coudre ensemble.
Zszyty, zusammengenähet. cousu ensemble.
Zszywam co, *v. m. F. zszyię.* zusammennähen. coudre une chose avec l'autre; coudre ensemble.
Ztąd, *adv.* 1) von hier, von dieser Stelle. 2) daher, daraus. 1) d'ici, de ce lieu. 2) delà, d'où. § 1) ztąd rodem; daleko ztąd do miasta. 2) ztąd to pochodźi; ztąd kłotnie powstały.
idź ztąd. gehe von hier weg. tirez vous en delà; retirez vous d'ici.
ztąd i zowąd. von hier und von dar. par ici et par là; de ce côté et d'autre.
ni ztąd ni zowąd. 1) weder von hier noch von dar. 2) weder aus dieser noch aus einer andern Ursache. 1) ni de ce côté ni de l'autre. 2) ni par cette raison ni par l'autre.
Ztamtąd, *adv.* von dannen, da von dem Orte her. delà, de ce lieu, de cet endroit là. § ztamtąd przyszedł.

Zto, *adv.* zulänglich, genung; dieses Zuwort wird selten gebraucht. suffisanment, assez; *on trouve cet adverbe rarement.* § mam zto śił; iest mu zto pieniędzy.
Ztwardźiały. verhärtet, hart geworden. devenu dur et solide; endurci.
Zub, Zubię. *vid.* Zob, Zobie.
Zubożeć, *F. zubożeię.* verarmen. devenir pauvre; s'apauvrir.
Zubożenie. Verarmung. apauvrissement.
Zubożony. verarmet. apauvri.
Zubożyć, *F. zubożę.* arm machen. apauvrir; rendre pauvre.
Zubr. Biesam-Stier, wilder Ochs. bison, un beuf sauvage.
Zubrzyna. Biesam-Ochsen-Fleisch. du bison; la chair de bison.
Żucham. ⎫ gnabern, langsam kauen, ein wenig kauen.
Żuchlę, *chle, chlał, chleli.* ⎭ mâcher lentement, mâchonner, grignoter, gruger.
*Żuchel, *g. żuchla,* kęs. ein Bißen. un morceau. § day mi żuchel chleba.
*Zuchwa, czeluść. Kinnlade, Kinnbacken. mâchoire.
*Zuchwała. ⎫ ein Frevler; frecher, unverschämter Prahler.
Zuchwałca. ⎭ un éfronté; vanteur témeraire; morgueur; témeraire moqueur.
zuchwała. vid. Zuchwalstwo.
Zuchwale, *adv.* freventlich, frevelhaft, unverschämt. éfrontément, témerairement; avec témerité.
Zuchwalić śię na kogo. trotzen, freveln; vorsetzlich einen scheren. morguer, braver, défier, outrager qu; faire tort ou injure, faire la morgue à qu.
Zuchwałość. ⎫ Frevel, Frechheit. témerité, morgue, éfronterie.
Zuchwalstwo. ⎭ § zuchwalstwo hańbę przynośi. *prov.*
zuchwalstwo, upor choroby. Hartnäckigkeit einer Krankheit. opiniâtreté d'une maladie.
Zuchwały. frevelhaft, frech. témeraire; plein de témerité; insolent, éfronté.
Żućie. das Kauen. le mâcher; mâchement; mastication, l'action de mâcher.
*Zuczam kogo, *v. m. F. zuczę,* przyuczam. einen zu etwas anhalten, gewöhnen. acoutumer, dresser, apliquer qu. à.
zuczyć śię do czego. sich zu etwas gewöhnen. s'acoutumer, s'habituër à qu. ch.
Zufan, łyżka żelazna z dźiurkami. ein Schaum-Löffel. écumoire.
Zufka. ein Süppchen. bouillon.

zufkę klepie w garku. er schmelzt arme Ritter. il croupit dans la misére; il arrache sa vie; il ronge sa litiére, son ratelier.

Żuię, *żuie*, *żuł*. kauen. mâcher.

Żuława. 1) das Marienburgische Werder zwischen zwey Armen der Weichsel. 2) ein Werder; Stadt-Dörfer, Stadt-Gebiet, Weichbild. 1) étenduë du païs au dessus de Marienbourg située entre deux bras de la Vistule. 2) ban-lieuë, taille, territoire, *m.* ou les villages qui apartiennent à une ville. § 1) iest teraz na żuławie. 2) żuława Gdańska, Elbiąska.

żuława strzelcza. Schieß-Werder, Schieß-Garten. bute, place où tirent les chevaliers de l'arquebuse.

Żuławianin. Insaß eines Werders. habitant d'un village qui apartient à une ville.

Zunt. der Ore-Sunt in Dänemark. le détroit du Sund en Danemarc.

Żupa. 1) Salz-Bergwerk. 2) Salz-Niederlage, Salz-Haus, Salz-Factorey. 3) Bergwerk, Erzt-Grube. 1) mine de sel; carriére de sel. 2) magazin de sel; grénier à sel; gabelle, saunerie. 3) mine, miniére. § 1) żupa Wieliczka, Bocheńska, Bydgostka; kopanie żup solnych. 2) z żup sol suchedniowa wydawana bydź ma. 3) żupy śrebrne.

Żupan, *g. a.* ein Supan, Polnischer Manns-Unterrock. zupan; robe de dessous pour homme à la Polonoise.

Zupełnie, *adv.* vollkommen, gänzlich. tout à fait, entiérement, à plein, pleinement, parfaitement, totalement.

Zupełność. Gänzlichkeit; das Ganze. le tout; la totalité. § tak w zupełności iako i w szczegulności; weź iaie w swoiey zupełności.

**Zupełnowładny. Ober-Herrschaftlich. souverain, absolu, indépendant.

zupełnowładna zwierzchność. Ober-Herrschaft, Ober-Herrschaftliche Gewalt, ungebundene Regierung. souveraineté, pouvoir absolut.

Zupełny. vollkommen, ganz. entier, parfait, achevé, acompli, total.

zupełny kolor. volle, satte Farbe. couleur pleine, couleur chargée.

zupełnego iest rozumu. er ist vollkommen bey Verstand. il a son bon sens. § niezupełnego iest rozumu.

Żupnik. Salz-Bergwerk-Richter. Juge des Salines; Inspecteur pour le grénier à sel.

Żupny. Salz-Werk-, zum Salz-Werk gehörig. de saline; pour le sel; pour les grénier à sel, du grénier à sel. § Pisarz żupny.

Żur. die Säuer; ein Teig der mit Wasser und Sauerteig zugerichtet ist. levure; eau et farine mêlées avec un peu de levain.

Żurnica. *vid.* Bućień ziele.

Żuty. gekaut. mâché.

Zuzanka. } Suschen. Suson, petite Su-
Zuzka. } sanne.

Zuzanna. Susanne. Susanne, nom de femme.

Zużel, *f.* } 1) Schlacken im Erzt. 2) die
Zużelica. } Rose am brennenden Licht. 1) lope; crasse, ordure de métaux. 2) nouvelle, bouton fort rouge et fort vif qui se forme dans la méche de la chandelle lorsqu'elle est alumée.

zużel kamienna. Bimstein. pierre ponce.

Zużelowaty. schlackigt, voller Schlacken. pailleux, crasseux, plein de lopes.

Zwada. Zank, Streit. querelle, débat, brouillerie, prise.

ani do zwady ani do rady. er taugt zu nichts; er ist weder zum Degen noch zur Feder tüchtig. il n'a ni bouche ni épron.

Zwadliwy. zänkisch. querelleux, hargneux.

Zwadzam, *v. m. F. zwadzę.* Zank anrichten, zusammen hetzen. brouiller les gens; sémer la discorde entre. § zwadził baby.

zwadzić się z kim. sich zanken, in einen Zank gerathen. se brouiller, se quereller, rompre avec qu.

Zwadzca. } Zänker, Händelmacher. que-
Zwadca. } relleur, brouillon, celui
*Zwayca. } qui aime à quereller.

*Zwalam, *v. m. F. zwalę*, zezwalam. bewilligen. consentir.

Zwalam, *v. m. F. zwalę.* 1) herunter wälzen, herunter stürzen. 2) einen von einer Last befreyen. 3) auf einen schieben, wälzen eine Last; einen mit etwas belästigen. 4) auf einen die Schuld schieben, einem solche aufbürden. 5) häufen. 6) heben; aus dem Wege räumen. 1) rouler de haut en bas; renverser qu. avec un fardeau qu'on roule en bas. 2) décharger, délivrer qu. de. 3) charger, surcharger qu. de; imposer trop sur qu; acabler qu. de. 4) faire retomber, mettre le tort, jetter, rejetter sur qu. une faute. 5) acumuler, entasser qu. ch. sur. 6) ôter, lever, trancher. § 1) zwalić kamień wielki z gory, nieprzyiaciela z wału kłodzinami. 2) zwalił z nie-

z niego ten ciężar. 3) zwalił na mnie wielki ciężar, kłopot. 4) ieden na drugiego zwalał; zwalamy upadek w raiu na białą płeć. 5) wiele robot na iednę kupę zwalił. 6) pierwszą trudność zwaliwszy do drugiey idę.
wszystko się na mnie zwaliło. alles liegt mir auf dem Halse. j'ai toutes les afaires sur mes bras.
Zwalczyć kogo, *F. zwalczę.* überwältigen, überwinden. assujetir, vaincre.
Zwalistka, *plur.* eingefallnes Gebäude, die Rudera, ein Uiberbleibsel eines Gebäudes. les décombres; les débris d'un bâtiment. § widziałem zwaliska zamku tego sławnego.
Zwalisty. 1) leicht zum herunterwälzen. 2) lang abhangend. 1) aisé à rouler en bas. 2) long et pendant. § 1) zwalisty to bałwan bo okrągły. 2) niedźwiedź ma zwaliste kudły.
Zwalniam, *v. m. F. zwolnię.* 1) nachlassen, nicht zu straf machen. 2) gelinder machen, lindern, mäßigen, mindern. 3) laulicht machen. 1) relâcher, débander un peu, lâcher une chose qui est trop tenduë. 2) relâcher de; modérer, tempérer, diminuër. 3) faire tiédir, rendre tiéde. § 1) zwolniy trochę strony. 2) pierwsza kwadra mrozu zwolni. 3) zwolnić wodę.
zwolnieć, F. zwolnieię. vid. Wolnieię.
Żwanie, żucie. das Kauen. mâchement, mastication.
Zwanie. das Nennen, Benennen. l'action de nommer, d'apeller.
Żwany. gekaut. mâché.
Zwany. genannt. nommé, apellé.
Zwartokąt. Meßk. scharfer Winkel. *Géom.* angle aigu.
Zwarzam co, *v. m. F. zwarzę.* 1) zusammenkochen. 2) schweißen, zusammen löthen. 1) cuire, faire bouillir ensemble. 2) brasser, corroier, souder; joindre par le moïen de la soudure deux piéces de métail.
Zwątlam co, *v. m. F. zwątlę.* schwächen. afoiblir; rendre plus foible, énerver, débiliter.
Zwątleć, *F. zwątleię.* geschwächt werden. s'afoiblir, perdre ses forces.
Zwątlenie. Schwächung. afoiblessement, débilitation.
Zwątlony. geschwächt. afoibli, énervé, abatu.
Zwątpić, *F. zwątpię.* verzagen, die Hofnung verlieren. desespérer de; perdre l'espérance. § zwątpił o zwycięstwie.
zwątpić o sobie. verzweifeln, in Verzweiflung gerathen. se desespérer, tomber dans le desespoir.
Zwątpienie o czym. Verzweiflung, Verzagung. desespoir.
Zwątpiony. verzweifelt. desespéré; qui a perdu toute espérance.
Żwawie, żwawo, *adv.* gar zu hitzig, zu heftig. avec véhémence, impétueusement.
Zwawiedło. der erste Magen der wiederkäuenden Thiere. herbier; le prémier ventricule des bêtes qui ruminent.
Żwawość. übertriebener Eifer; Hitze, Heftigkeit. véhémence; zèle outré; impétuosité; emportement.
Żwawy. sehr hitzig; zu heftig. véhément, violent; emporté, impétueux, fougueux.
*Zwayca. *vid.* Zwadca.
Zwę, *zwie, zwał.* nennen. nommer. § zwą go Doktorem.
zwą go Piotrem. man heißet ihn Peter. on l'apelle Pierre.
zwać się. sich nennen. se nommer.
Zważam, *v. m. F. zważę.* 1) abwiegen. 2) erwegen. 1) peser; achever de peser. 2) peser, considérer, examiner. § 1) zważ ten towar ieżli 10 funtow waży. 2) rzecz tę dobrze zważyć trzeba.
wszystko dobrze zważywszy. wenn man alles reiflich überleget. tout bien considéré.
Zważenie. 1) Abwiegung. 2) Erwegung. 1) l'action de peser. 2) considération, réflexion.
Zważony. 1) gewogen. 2) erwegt, überlegt. 1) pésé. 2) pésé, considéré, examiné.
Zwęszyć co, *F. zwęszę.* 1) auswittern, ausspühren. 2) merken, riechen, gewahr werden. 1) éventer, quêter, trouver à la piste. 2) flairer, haleiner, préssentir, apercevoir. § 1) pies zwęszył zaiąca. 2) zwęszył u babki złoto.
Zwężam czego, *v. m. F. zwężę.* schmäler machen. étrécir, rétrécir, faire plus étroit. § zwężyć tey deski trzeba.
Zwężanie, zwężenie. Schmälerung. étrécissement, l'action de rétrécir. § zwężanie słupow ku gorze.
Zwężony. schmäler gemacht. rétréci, étréci.
Zwiady. *vid.* Wzwiady.
Zwiąska, Zwiąskowy. *vid.* Związka, Związkowy.
Zwiastować co, *F. zwiastuię.* in der Gottesgelahrtheit: verkündigen. *terme de*

de Téologie: annoncer, publier. § zwiaſtowały nieba ſprawiedliwość iego.

Zwiaſtowanie. Theol. die Verkündigung einer göttlichen Sache. *Téol.* anonciation.

zwiaſtowanie Panny Maryi. die Verkündigung Mariä. l'Anonciation; fête de l'Anonciation.

Związanie. 1) Zuſammenbindung. 2) Verbindung, Zuſammenhang. 1) l'action de lier; liaiſon, *f.* 2) liaiſon, *f.* connéxion. § 1) związanie więźnia, paku, towarow. 2) związanie przyczyn czego.

Związany. 1) gebunden. 2) verbunden, verpflichtet. 3) verzogen, in einen Zug gebracht als die Anfangs-Buchſtaben eines Nahmen. 1) lié; ſerré. 2) lié, obligé, redevable. 3) mis en chifre, entrelaſſé, comme les lettres initiales d'un nom dans un chifre. § 1) niewolnik powrozem związany. 2) ściśłą związany iestem obligacyą. 3) książę Pruſkie odebrał chorągiew od Zygmunta Auguſta z czarnym Orłem litery S. A. związane na pierśiach maiącym.

związane kotwice herb. Wappenk. zwey Anker. *Blaſ.* deux ancres.

Związek, *g. związku.* } Band womit
Związka. } etwas zugebunden wird. lien, lieure, ce avec quoi on lie une choſe. § związek niciany, iedwabny; tęgim związać związkiem.

związek. 1) Verbindung, Zuſammenhang. 2) Band als der Liebe. 3) Lige, Confoderation, Bund. 1) connéxion, liaiſon, *f.* connéxité. 2) lien, liaiſon, *f.* union comme de l'amour. 3) ligue, aliance, conféderation. § 1) związek słow, materyy; bez żadnego piſze związku. 2) związek przyiaźni, miłośći, towarzyſtwa. 3) niektore Woiewodztwa związek uczynili; związek rozwiązać; w związek wſtąpić.

związek małżeński. das Ehe-Band. lien conjugal; lien du mariage.

związku w tey mowie niemaſz. es iſt kein Zuſammenhang in dieſer Rede. ce diſcours n'a point de ſuite, de liaiſon.

związki, plur. Heilk. Fäſerlein, Zäſerlein. *Médec.* filamens, menus filets. § związki we krwi, w nerwach.

Związkowy, *adj. et ſubſt.* conföderirt; ein Conföderirter. conféderé; un conféderé.

Zwiędło czynić, zwiędłym czynić. verwelken laſſen. flétrir; faner.

Zwiędłość. Verwelkung; Eigenſchaft eines verwelkten Krauts. flétriſſure; qualité d'une herbe flétrie.

Zwiędły. verwelkt. flétri, molette.

Zwiędnąć, *F. zwiędnieię.* verwelken. ſe flétrir, ſe faner, ſe ſécher.

Zwiednienie, uwiednienie. Verwelkung. flétriſſure, l'action par laquelle une herbe ſe flétrit.

Zwiedzam, *v. m. F. zwiedzę,* ziezdźić, pokreśić świat, kraie. fremde Länder beſuchen, durchwandern. voir du païs, viſiter, parcourir les païs étrangers, faire voiage, voïager. § po drodze zwiedzał Pańſkie dwory; cudze zwiedźił kraie.

zwiedźić śię w czym. Erfahrung in etwas haben. être verſé en; avoir une parfaite expérience de qu. ch.

Zwiedzenie. 1) das Beſuchen fremder Länder. 2) Ausflug der jungen Vögel aus dem Neſt. 1) le voïage dans un païs éloigné; l'action de voïager. 2) la ſortie de petits oiſeaux de leur nid. § 1) zwiedzenie świata, cudzych kraiow barzo pożyteczne. 2) gniazdowiec po zwiedzeniu drugich zoſtaie śię na gniezdźie.

Zwiedzony. beſucht, durchgewandert. parcouru, viſité comme un païs.

Zwiękſzam co, *v. m. F. zwiękſzę.* vergröſſern. engroſſir.

Zwiękſzeć, *F. zwiękſzeię.* gröſſer werden. s'engroſſir.

Zwieram co, *v. m. F. zewrę.* 1) zuſammen fügen, verbinden, zuſammenſchlagen. 2) anſpornen, die Sporen geben. 3) Jäger. die Hunde zuſammen koppeln. 1) lier, joindre, cloüer enſemble. 2) talonner, piquer le cheval, lui donner de l'épron. 3) *Chaſſe:* coupler, atacher les chiens enſemble. § 1) zewrzeć balki, deski gwodźiami. 2) zwarſzy konia oſtrogami pędźił do niego. 3) pſy zwierać.

zewrzeć śię. 1) mit einem anbinden. 2) aufſieden, zu ſieden anfangen. 3) zuſammenlaufen, gerinnen als die Milch. 1) venir aux priſes, aux mains; ſe prendre, s'ataquer à qu; ſe ſerrer, ſe ſaiſir l'un l'autre. 2) ſe prendre, commencer à bouillir. 3) ſe prendre, ſe cailler comme le lait. § 1) Polacy ſzabel zażywaią zwarſzy śię z nieprzyiaćielem; tak ćiasno śię zewrą; gdyśmy śię potym zwarli; w ſrogą i długą woynę zwarł śię z nami. 2) woda w kotle śię iuż zwiera.

zwiera śię rana. die Wunde schließet sich. la plaïe se renferme, se consolide, se reprend.

Zwierćiadło. 1) ein Spiegel. 2) *fig.* Spiegel, Beyspiel. 1) miroir. 2) *fig.* miroir exemple, *m.* § 1) mizgać śię w zwierćiedle. 2) Cycero krasomowcom za zwierćiadło służy; przeyrzyy śię w tym zwierćiedle.

Zwierćiadłowy. } 1) Spiegel-. 2) das
Zwierćiedlny. } Spiegel-Machen betreffend. 1) de miroir. 2) spéculaire; qui regarde l'art de faire des miroirs. § 1) szkło, ramy zwierćiedlne.

kamień zwierćiadłowy. Katzen-Stein, Frauen-Eis. pierre spéculaire.

Zwierciec, *F. zwiercę.* 1) bohren, einbohren. 2) reiben, zerreiben mit einer Keule. 1) trouër, percer avec un perçoir. 2) broïer, piler. § 1) zwierciał tramy, dyle; zwierć ze dwa dziury. 2) iuż mak w donicy zwierćieli.

Zwierćiedlnictwo. Spiegelmacher-Kunst. spéculaire.

Zwierćiedlniczka. Spiegel-Händlers, oder Spiegelmachers-Frau. miroitiére, femme de miroitier.

Zwierćiedlnik. Spiegel-Macher, Spiegel-Händler. miroitier; ouvrier marchand qui fait et vend des miroirs.

Zwierćiedlny. *vid.* Zwierćiadłowy.

Zwierszenie. Kriegsbauk. der Wall-Gang. *Fortif.* terre-plein, *m.*

Zwierz. 1) wildes, grimmiges Thier. 2) ein Thier. 3) ein großes See-Thier. 1) bête féroce. 2) bête, animal. 3) une grande bête marine. § 1) lew iest zwierz ogromny. *2) zaiące, kroliki kaczki i zwierza (zwierzęta) insze. 3) morze pełne zwierza.

Zwierzątko. ein Thierlein. bestiole; petit animal.

Zwierzam śię, *v. m. F. zwierzę.* einem etwas anvertrauen, sich einem vertrauen. confier, commettre à la fidelité, à la discretion de qu; se confier à qu. § zwierz mi śię tey taiemnicy; zwiersz mu śię.

*Zwierzch. *vid.* Wierzch.

Zwierzchni. 1) Ober-. 2) äußerlich. 1) d'enhaut. 2) extérieur, de dehors. § 1) zwierzchnie mieszkanie; zwierzchnia i spodnia suknia; zwierzchnie i spodnie zęby. *2) Bog ludźie więcey wedle serca niźli zwierzchniego, powierzchniego kształtu sądźi.

robota zwierzchnia. Bewegung zur Gesundheit; Motion. éxercice, *m.* qu'on prend à cause de sa santé; l'action de se donner du mouvement. § zwierzchnia robota strawienie dobre czyni.

Zwierzchność. 1) die Obrigkeit, die Vorgesetzten, die Obern. 2) Herrschaft, Ober-Aufsicht. 1) magistras, *plur.* supérieurs, *plur.* 2) supériorité, commandement, puissance, domination, empire, *m.* gouvernement, surintendance, charge de commander. § 1) zwierzchność zakazała; każdy zwierzchnośći swoiey bądź posłuszny; za pozwoleniem zwierzchnośći. 2) zwierzchnośći swoiey źle zażyć.

zwierzchność duchowna. geistliche Obrigkeit. bras séculier; Magistras qui font les ordonnances du Juge Ecléśiastique.

zwierzchność, rząd mieć nad czym. die Ober-Aufsicht über etwas haben; etwas regieren, führen. présider à; avoir la charge, la conduite de; étre le prémier, le chef; commander, conduire.

zwierzchność komu dać nad czym. einem die Aufsicht über etwas geben; einen zum Vorgesetzten einsetzen. donner la charge, la surintendance de qu. ch. à qu.

zwierzchność komu świadczyć. einen für seinen Herrn erkennen; sich einem unterwerfen. reconnoître qu. pour maitre; se soumettre sous la puissance de qu.

zwierzchnośći zażyć, dobyć. seine Oberherrschaft ausüben, sehen lassen. éxercer, faire valoir, faire voir sa puissance; user de son autorité, faire un acte de supériorité.

Zwierzenie śię komu czego. Anvertrauung. confiance; l'action de se confier à qu. de qu. ch. § zwierzenie śię komu sekretu, pokładu.

Zwierzony. anvertraut. confié.

zwierzona rzecz. anvertraute Sache. chose confiée.

Zwierzę. ein Thier. animal, bête. § zwierzęta w leśie, w morzu.

Zwierzęcy. thierisch. animal; de bête; d'animal.

zwierzęca gwiazda. der Abend-Stern. l'étoile du soir.

Zwierzyna. Wildprett. venaison, *f.* la chair de bête sauvage qu'on mange.

zwierzyna ptasza. Weid-Werk, Vogel-Wild. gibier.

rożna zwierzyna. allerhand Wildprett. sauvagine.

zwierzyna to teraz. das ist jetzo ein seltnes Wildprett. on n'en trouve pas à douzaine; cela est rarissime.

Zwierzyniec, *g. zwierzyńca.* 1) Thier-Garten. 2) der Thier-Kreis am Himmel. 1) serrail, parc, où l'on enferme les bêtes sauvages. 2) le zodiaque, l'écharpe céleste.

zwierzyniec zaięczy, ein Hasen-Garten. garenne; lieu où l'on enferme les liévres.

Zwierzynny. Wildpretts-. sauvagin; qui regarde la venaison. § smak zwierzynny; mięso zwierzynne.

Zwieśieniec, *g. zwieśieńca.* (*cymbalaria*) żiele skalne. Art eines Krauts. sorte de plante.

Zwieśinosek żiele, *g. a* (*horminum*) Scharlach, Scharley. ormin, orvat.

zwieśinosek wielki pachnący; szałwia świętego Jana. (sclarea, matris sylva) Garten-Scharlach. toutebonne, ormin qu'on cultive aux jardins.

Zwieśistoćiąg. *vid.* Stawnoprostownica.

Zwieśisty, zawieśisty. abhangend, hangend. pendant. § ogar zwieśiste ma uszy.

Zwieszam co, *v. m. F. zwieszę.* herabhängen, herunter hängen, herunter laßen; hängen laßen. décendre, faire décendre, baisser, abaisser; pendre, mettre plus bas une chose qui étoit plus haut.

zwiesza pies ogon. der Hund hängt den Schwanz. la queuë pend au chien; le chien a baissé la queuë.

zwieśił nosa, nos. er hängt die Nase. il baisse sa crête; il baisse le menton.

zwieśić głowę. den Kopf hängen. pancher la tête.

Zwietrzałość. Verwittrung. évaporation.

Zwietrzały. verwittert. évaporé, fade, éventé.

Zwietrzeć, *F. zwietrzeie.* verrauchen, verwittern, schaal werden. s'évaporer, s'éventer.

Zwietrzyć co, *F. zwietrzę.* ausspühren, auswittern. haleiner, éventer, découvrir.

* *zwietrzyć śię, zarażić śię.* angestecket werden. s'infecter, étre infecté de.

Zwietszały. *vid.* Zwietrzały.

* Zwietszeć. *F. zwietszeie. vid.* Zwietrzeć.

Zwieźienie, zwożenie. das Herunter- oder Zusammenfahren. le transport de haut en bas, où la voiture de beaucoup de choses en un lieu.

Zwieźiony. 1) herunter gefahren oder geführt. 2) zusammen gefahren. 1) voituré de haut en bas. 2) voituré de bien des endroits en un lieu. § 1) zwieźione z gory kamienie. 2) zwieźione zewsząd na iarmark towary.

Zwięźliwie, } *adv.* auf eine bündige Art, nachdrücklich, kurz gefaßt. laconiquement, précisement. § zwięźliwie choć z prętka mowi.
Zwięzło, }

Zwięźliwość. } Bündigkeit, Nachdruck, Kürze. laconisme, *m.* connéxion, énergie, connexité. § zwięźliwość w mowie; styl powinien mieć zwięźliwość.
Zwięzłość. }

Zwięźliwy. bündig, kurz, nachdrücklich. laconique, court, resserré, serré, énergique. § styl zwięźliwy.

Zwięzuię co, *v. m. F. zwiążę.* 1) binden, zubinden. 2) zusammenbinden. 3) Jäg. mit den Klauen faßen, halten. 1) lier, serrer, renoüer. 2) lier, atacher ensemble. 3) *chaſſe:* tenir sous ses serres; serrer avec la main ou les grifes. § 1) związał snop; w kłąb chłopa związał, zwiąż tę wstęgę w rożę. 2) związać dwa czołny, konie. 3) sokoł zaiąca związał.

związać głowę chustką. den Kopf mit einem Tuch binden. embeguiner la tête, l'enveloper d'un mouchoir.

związać śię z sobą. ins Handgemenge gerathen; einander anfallen. en venir, en étre aux prises, venir aux prises, aux mains avec qu; se prendre, s'ataquer, se serrer, se saisir l'un l'autre. § potym śię z sobą związali.

Zwiężyćiel. ein Binder. lieur, celui qui lie.

Zwiiacz. Haspler, Aufwinder. dévideur.

Zwiiaczka. Hasplerin, Aufwinderin. dévideuse.

Zwiiam co, *v. m. F. zwinę.* 1) zusammenwickeln, wickeln, zusammenlegen oder schlagen. 2) haspeln, aufwinden, wickeln als Zwirn auf etwas. 3) abwinden, abwickeln. 4) einwickeln. 5) aufrollen, zusammenrollen. 6) abdanken ein Kriegs-Volk. 1) amasser, mettre une chose pliable en rond, en peloton. 2) dévider le fil, le mettre en peloton, en écheveau. 3) dévider, défaire le fil de dessus d'une chose sur laquelle il étoit dévidé. 4) enveloper, mettre qu. ch. dans une envelope. 5) rouler une chose pliable ou dépliée. 6) réformer, congédier, licentier, retrancher, casser les troupes. § 1) zwin sznurek; zwinął powroz. 2) zwiiać iedwab na wrzećiono, na motowidło, na (w) kłąbek. 3) zwiiać iedwab z kłębka, z motowidła. 4) zwin to w chustkę, w papierek. 5) zwiiać chorągiew, materyą, papier w trąbkę. 6) zwinąć woysko, regiment, chorągiew.

zwiiać stoczek. einen Wachs-Stock wickeln. mettre une bougie en pain; faire un pain de bougie.
zwiiać na cewkę. spulen, auf eine Spule winden. bobiner, trêmer; dévider le fil sur la bobine.
zwiiać co na rękę. etwas auf die Hand wickeln. plier qu. ch. sur la main. § zwiiać na rękę wstęgę, galon.
zwiiać papier. Papier zusammenrollen. rouler, recoquiller du papier.
zwiiać włosy w papierki. die Haare zum Kräuseln aufwickeln. papilloter; mettre les cheveux en papillotes.
zwiiać żagle. die Seegel streichen, einbinden, herunterlassen. détendre, plier, abaisser, baisser les voiles.
zwiiać się. sich zusammen wickeln. se mettre en rond. § zwiia się gadźina, listek drzewny.
wąż się zwiia w kręgi, w zatoki. die Schlange wickelt sich zusammen. le serpent love, se plie en cercle.
zwinąć się w kłąb. sich wie ein Taschen-Messer zusammen kaulern. se tenir en peloton, se mettre en tapon.
włosy się w kędziorki zwiiaią. die Haare rollen sich, kräuseln sich, laufen zusammen. les cheveux se recoquillent, se mettent par boucles.
zwiia mi się. es wird mir übel; ein Brechen kommt mir an. j'ai envie de vomir.
zwiiać się do nog czyich, pod nogi czyie. einem zu Fuße fallen. se prosterner devant qu; se jetter, se mettre aux piez de qu.
Zwiianie. 1) das Zusammenwickeln. 2) Bauk. Schnecke, Schnirkel. 1) l'action de dévider du fil, ou de rouler une étofe. 2) *Archit.* volute.
zwiianie włosow. das Aufwickeln der Haare. papillotage, *m.*
zwiianie się kędziorkow. die Krausung der Haare. recoquillement des cheveux.
zwiianie się na wnętrzu. Ekel; das Aufstoßen des Magens, Uibelkeit. nausée; bondissement, soulevement de coeur.
Zwiiany. Zwiniony. Zwity. } 1) aufgewickelt, gewunden. 2) zusammen gewickelt, zusammen gelegt, zusammen gerollt. 3) eingewickelt. 1) dévidé. 2) mis en rond; roulé. 3) envelopé. § 1) nići zwite. 2) powroz, papier zwiniony. 3) w płatek zwiniony pierścień.
zwiniony. abgedankt als Soldaten. réformé, caßé comme les troupes. § zwiniona chorągiew, kompania.
zwiianym sposobem; zatokami okrągłemi. in die Runde gelegt. d'une forme pliée, entortillée en cercle; spiralement.
Zwinienie. Zusammenwicklung, Zusammenrollung. l'action par laquelle on a mis une chose en cercle ou en forme de rouleau. § zwinienie czego w trąbkę; zwinienie czego w kręgi.
zwinienie woyska. Abdankung der Kriegs-Völker. réforme, licenciement, reduction des troupes.
Zwionąć, *F. zwionę.* wegwehen. soufler qu. ch. de qu. ch.
Zwiotszeć, *F. zwiotszeię.* vermodern, verfaulen. heudrir, pourrir.
Zwłaczam co, *v. m. F. zwłokę.* 1) verschieben, aufschieben. 2) aufhalten, verweilen. 1) tirer en longueur; diférer, reculer, tirer, retarder, prolonger, trainer. 2) amuser qu. sur le tapis; trainer qu; faire atendre long tems, amuser une personne par des vaines promesses.
zwłaczać czas. von einer Zeit auf die andre, von einem Tag auf den andern schieben. remettre de jour en jour; diférer de jour en jour, de jour à l'autre; tirer de long.
Zwłaczanie. die Verzögerung. retardement, reculement, prolongation.
Zwłaszcza, *adv.* zumahlen, zugeschweige, insonderheit, vornehmlich, bevoraus. d'autant plus, principalement, sur tout.
Zwleczony. 1) herunter geschleppt. 2) aufgeschoben, verschoben. 1) entrainé en bas. 2) trainé, diféré, retardé, prolongé. § 1) zwleczony po wschodach. 2) zwleczony, odłożony dzień, zwleczona sprawa.
Zwlekam. *vid.* Zwłaczam.
Zwlekanie czasu. Verzögerung, Verschiebung. retardement, délai, prolongation du tems.
Zwłoczę, *F. zewłokę*, zewłaczam. 1) herunter schleppen, herunter reißen. 2) herumschleppen. 3) ausziehen ein Kleid. 1) trainer, tirer en bas; arracher qu. de force d'un lieu. 2) trainer, entrainer, mener avec force. 3) dépouiller, deshabiller, ôter les habits. § 1) zewłokł, zwlokł go z woza na doł. 2) zwłoczył go koń. 3) zwłoczyć szatę, koszulę.
zwłacza wąż z siebie skorę. die Schlange streift ihren Balg ab. le serpent pose sa peau, est en muë, quite sa dépouille.
zwłoczyć z siebie szatę. sich ausziehen, sich auskleiden. se dévetir, se deshabiller.

zewlec z śiebie żądze. seine Begierden ablegen, solchen entsagen. se dépouiller, se défaire de toute envie, de toutes ses passions. § zewlec z śiebie mamy żądze i chćiwośći ćielesne.
Zwłoczenie szaty. Ausziehung eines Kleides; Entkleidung. l'action de deshabiller.
zwłoczenie na doł. das Herunterschleppen. l'action de trainer, d'arracher en bas.
*Zwłoczyćiel, odwłoczyćiel. Verzögrer. celui qui difére, qui tarde.
Zwłok 1) ausgezogenes Kleid. 2) abgestreifte Schlangen-Haut. **3) Beute, Raub von einem geschlagenen Feinde. 1) dépouille, l'habit qu'une personne avoit sur le corps. 2) dépouille de serpent. **3) dépouille, butin qu'on remporte des enemis qu'on a batus.
Zwłoka. Verzug, Verzögerung, Aufschub. délai, retardement, remise d'afaire.
Zwłoszeć, *F. zwłoszeię.* zum Italiäner werden; Italiänische Sitten annehmen. devenir Italien; sentir l'Italien.
Zwłoszały. der zum Italiäner geworden ist, der welsche Sitten hat. dévenu Italien; qui a des maniéres des Italiens. § zwłoszały Polak.
Zwodnica. / Zwodźićielka. } Verführerin, Kupplerin. femme qui séduit; maquerelle; messagere d'amour.
Zwodniczy. verführerisch. séduisant, trompeur. § zwodnicza nauka.
Zwodnik, / Zwodzca, / Zwodźićiel, } Verführer. séducteur, abuseur, corrupteur. § zwodzca ludźi.
Zwodzę, *v. m. F. zwiodę.* 1) zusammenführen, zusammenbringen. 2) herunterführen. 3) ablösen, abführen als eine Besatzung. 4) verführen, verleiten, betrügen. 1) ramasser, assembler, rassembler, faire assembler, faire venir plusieurs personnes en un lieu. 2) faire décendre; conduire, mener du haut en bas 3) relever comme une garnison d'une place. 4) séduire, suplanter, tromper, corrompre. § 1) zwiodł wszystkich Doktorow do chorego; swoich żołnierzy pozwodźił. 2) zwiedź go świecą na doł. 3) zwieść wartę, załogi z fortecy. 4) zwiodłeś mię szalbierzu; zwodźisz corkę moię do złego.
zwieść bitwę. eine Schlacht liefern wollen. présenter, donner, livrer une bataille.
zwieść woynę w kray iaki. den Krieg in ein Land bringen. porter la guerre dans un païs.

zwodźić śię czym. sich von etwas verführen lassen. se laisser séduire par; s'abuser, se tromper; se laisser entrainer à une erreur.
zwodzą śię ptacy. die jungen Vögel fliegen aus dem Nest. les petits oiseaux dénichent; ils quitent le nid.
Zwodźićiel. *vid.* Zwodnik.
Zwodźićielka. *vid.* Zwodnica.
Zwołanie, zwoływanie. Zusammenfordrung. convocation; l'action d'assembler, de convoquer quelque assemblée. § zwołanie mieszczan.
zwoływanie psow trąbą. das Zusammenrufen der Jagd-Hunde mit dem Jäger-Horn. forhus; l'action de forhuer, d'assembler les chiens avec un cor.
*Zwolę, zezwalam. willigen, bewilligen. consentir.
* Zwolenie, zezwolenie. Bewilligung. consentement.
Zwolenica. in geistlichen Sachen: eine Jüngerin, Schülerin. *terme de pieté:* aprentisse, celle qui aprend.
Zwolennik. in geistlichen Sachen: Jünger, Nachfolger. *terme de dévotion:* aprenti, diciple.
Zwolnieć, *F. zwolnieię. vid.* Wolnieię.
Zwolniały. / Zwolniony. } 1) verschlagen, lau, laulicht. 2) lau, kaltsinnig, nachgelassen. 1) tiéde, qui est entre le froid et le chaud. 2) tiéde, relâché, atiédi.
Zwolnienie. 1) Laulichkeit, das Verschlagen. 2) Nachlaßung, Laulichkeit. 1) tiédeur, *f.* l'action de faire tiéde une chose liquide. 2) tiédeur, atiédissement, relâchement. § 1) zwolnienie źimney wody. 2) zwolnienie w pracy, w staraniu.
Zwolna, *adv.* nach und nach; langsam, sachte. peu à peu, lentement, doucement, bellement.
Zwolony. beredet, eingenommen, gewonnen. gagné, persuadé. § zwoleni słuchacze.
zwolony syn. an Kindesstatt angenommener Sohn. fils adoptif.
Zwoływam, *v. m. F. zwołam.* 1) zusammenrufen. 2) die Jagd-Hunde mit dem Horn zusammen rufen, zusammen blasen. 1) convoquer, assembler. 2) forhuer, apeller, assembler les chiens de chasse. § 1) zwołał szlachtę na ziazd. 2) zwołać psy.
Zwoływanie. *vid.* Zwołanie.
*Zwono, Dzwono. eine Rad-Felge. jante.
Zwora. eine Klammer, Zwinge, Band von Holz oder Eisen. cheville, crampon,

pon, lien de bois ou de fer, dont on joint des piéces de bois.

zwora dla psow. vid. Sfora.

Zworuię, sworuię. zusammen klammern. lier, atacher avec des crampons ou avec des chevilles; cramponner; cheviller.

zworawać psy. vid. Sforuię.

Zwoz zboża. Einsammlung der Feld-Früchte, Einfuhr der Erndte. levée, cueillette, dépouille, recolte; transport de la recolte dans les gréniers.

Zwożę, *v. m. F. zwiozę.* 1) zusammenfahren, zusammenführen. 2) herunter führen oder fahren. 1) transporter, mener de divers endroits en un lieu. 2) voiturer, transporter en chariot de haut en bas. § 1) zwieźiono zewsząd prowianty; kupcy towary na iarmak zwieźli. 2) zwieź te kamienie z gory; iuż kule i prochy z wałow zwożono.

zwożić zboże. das Getreide einführen. engranger, mettre les blez en grange.

wszystko mu się zwieźie. alles gehet ihm für genoßen aus. tout lui passe; il fait tout impunément. § zwiozło mu śię to.

nie zwieźie mu śię to. es wird ihm nicht für genossen hingehen; er wirds büßen müssen. il le paiera; il paiera bien cher cette faute; il n'en sera pas quite.

Zwożenie. *vid.* Zwieźienie.

Zwożna rola, Rędźina. fetter Acker. nuë, terre grasse.

Zwracam, *v. m. F. zwrocę.* vomiren; sich brechen, sich übergeben. vomir; rendre gorge. § ćkliwo mi iakbym miał zwroćić.

zwroćić śię. wieder zu der Materie schreiten, von der man geredet hat. reprendre son discours, le fil de son discours; recommencer son propos. § zwracam śię, wracam śię do moiey materyi.

Zwracanie, zwrocenie. das Vomiren, Brechen. vomissement. § lekarstwo ćkliwość i zwracanie czyniące.

zwrocenie śię. die Schreitung zu seiner vorigen Rede. retour à son propos; reprise de son discours. § zwrocenie śię do mowy o stałośći.

Zwyćięski. Sieges-, siegerisch. triomphal; de triomphe, victorieux. § zwyćięskie liczy palmy, wieńce, łupy; osadźić zwyćięskie chorągwie.

zwyćięski upominek. Sieges-Geschenk. prix de la victoire.

zwyćięski wiersz; zwyćięska piosnka. Sieges-Gedicht. vers, poëme, *m.* chant, poësie sur une victoire.

zwyćięski znak; pamiątka zwyćięstwa. Sieges-Zeichen. des trophées, *m.*

zwyćięski fest; tryumf. ein Triumph. un triomphe.

Zwyćięstwo. Sieg. victoire. § zwyćięstwo naywiększe z śiebie; zwyćiestwo otrzymał; zwyćięstwa śię ścigaią.

Zwyćiężam, *v. m. F. zwyćiężę.* 1) überwinden, den Sieg davon tragen. 2) überwinden, überstehen. 3) übertreffen; überlegen seyn. 1) vaincre; étre victorieux, remporter la victoire; surmonter. 2) vaincre, surmonter. 3) avoir le dessus; passer, surpasser qu. en. § 1) zwyćiężył woysko nieprzyiaćielskie, przećiwnika. 2) zwyćiężył te trudnośći, namiętnośći swoie; daie śię zwyćiężyć. 3) zwyćiężył go w tey nauce.

zwyćiężać śię; zwyćiężać śiebie samego; przełamać śię w czym. sich selbst überwinden. vaincre ses passions; se vaincre soi-même; se surmonter; l'emporter sur soi-même.

Zwyćiężanie, zwyćiężenie. die Uiberwindung. l'action de vaincre; victoire. § zwyćiężanie nieprzyiaćioł, afektow swoich.

Zwyćiężca. Uiberwinder. vainqueur.

Zwyćiężczyna. Uiberwinderin. vainqueuse.

Zwyćiężny. 1) überwindlich. 2) siegerisch. 1) surmontable; aisé à vaincre; qui n'est pas invincible, qu'on peut vaincre. 2) victorieux. § 1) nie tak łacno zwyćiężnego zawoiował nieprzyiaćiela. *2) zwyćięzna, zwyćięska ręka; zwyćięzny wieniec.

Zwyćiężony. überwunden. vaincu, surmonté. § zwyćiężony zostaię.

Zwyczaię kogo do czego, *i, ił.* gewöhnen, anhalten. acoutumer qu. à.

zwyczaię śię. sich gewöhnen. s'acoutumer à.

*Zwyczaienie. *vid.* Zwyczayność.

Zwyczay. 1) Gewohnheit. 2) angenommene Weise, Angewohnheit. 1) coutume, usage, *m.* 2) acoutumance, habitude. § 1) zwyczaiu odstąpić; w każdey rzeczy zwyczay wiele może; zwyczay pospolity i prawa postanowiły; zwyczay od wszystkich przyięty stoi za prawo. 2) zwyczay, nałog ten ma; zwyczay zły, dobry.

zwyczay woienny. Kriegesgebrauch. la coutume, la pratique, la raison de guerre. § ustąpił z zamku pod rozwinionemi znaki i bębny i inną woyskowym zwyczaiem muzyką.

zwyczay taki iest; tak śię zachowuie. so ist es gebräuchlich; so will es der Gebrauch

brauch haben. l'uſage le veut ainſi; c'eſt la mode, la coutume.

z zwyczaiu to wychodźi. dieſes kommt ab, es iſt nicht mehr gebräuchlich. cela s'en va hors d'uſage; cela eſt hors d'uſage; cela n'eſt pas plus la coutume.

ma w zwyczaiu to czynić. er iſt gewohnt dieſes zu thun. il a de coutume de faire cela.

zwyczay to iego. das iſt ſeine Gewohnheit. c'eſt ſon ordinaire; c'eſt ſa maniére d'agir ordinaire.

według zwyczaiu twoiego. nach deiner Gewohnheit. à vôtre ordinaire.

według teraźnieyſzego zwyczaiu. nach der ietzigen Weiſe. à la moderne.

według zwyczaiu. } gewöhnlicher Maße. ordinairement; ſelon la coutume.
Zwyczaynie, *adv.* }

*Zwyczayność. die Gewöhnlichkeit; Beobachtung einer Gewohnheit. l'obſervation d'une coutume.

Zwyczayny. 1) gewöhnlich. 2) erfahren, geübt. 3) gebräuchlich. 1) uſité, ordinaire, fréquent, commune. 2) expert, acoutumé à; conſommé, accompli en. 3) receu, uſité, conſacré à quelque ſcience. § 1) zwyczayne rzeczy nie czynią podźiwienia; zwyczayne słowo; zwyczayną iechać drogą. 2) zwyczayny żeglarz, doktor. 3) słowo rzemieślnikom zwyczayne.

zwyczayna to. es iſt gewöhnlich. c'eſt l'ordinaire; il eſt ordinaire; il arrive d'ordinaire.

Zwykłam. } pflegen, die Gewohnheit haben. avoir coutume; avoir de coutume; étre acoutumé. § zwykła u mnie bywać; nie zwykłeś tego czynić.
Zwykłem. }

iak to zwykło. wie es zu gehen pflegt. comme il va; à l'ordinaire.

zwykło śię to ſtawać. das pfleget zu geſchehen. cela arrive ordinairement.

* * *

Das *praeſens* dieſes *verbi* hat wie ein *praeteritum* drey *genera*, zwykłem, zwykłam, zwykło, die andern *tempora* ſind außer dem *praeterito* zwykłałem nicht gebräuchlich. *Le préſent de ce verbe a comme un préterit trois genres*, zwykłem, zwykłam, zwykło; *ſon préterit eſt* zwykłałem, *les autres tems ſont hors d'uſage.*

Zwykły. gewöhnlich, gebräuchlich. reçu par coutume, uſité, ordinaire.

Zwyſz, zwyż, *f. obſ.* die Höhe. une hauteur.

w zwyż; na wzwyż. *vid.* Wzwyż.

*Zwyżſzam, *v. m. F. zwyżſzę.* 1) die Oberhand bekommen. 2) gewinnen, profitiren. 1) avoir l'avantage; avoir le deſſus, l'emporter ſur. 2) gagner, profiter.

Zybet, } *g. a.* eine Zibet-Katze. civette, animal qu'on trouve aux païs étrangers.
Zybuczek, }

zybet, g. u. Zibet, eine wohlriechende Materie von dieſem Thiere. civette, une odeur très-agréable qu'on prend de cet animal.

Zybetowy. } Zibet-. de civette. § zybuczkowe piżmo.
Zybuczkowy. }

Życie. 1) das Leben. 2) Leben, Lebens-Lauf, Lebens-Wandel. 1) vie. 2) vie, le cours de la vie. § 1) ſkróćił ſobie życie; życie iego tylko na włoſku wiśiało. 2) w życiu moim tego nie słyſzałem; natura łacne życie ludźiom dała; życie nędzne prowadźi.

kto życie ſwoie odważy cudzego ieſt panem. wer ſein Leben waget, hat das Leben eines andern in ſeiner Gewalt. qui mépriſe ſa vie eſt toujours maitre de celle d'autrui.

grać w koſtki o życie. um das Leben ſpielen. tirer au ſort qui perdra la vie.

przez całe życie moie. in meinem ganzen Leben. de toute ma vie.

życie ſtraćić. das Leben verlieren. perdre le jour, la vie.

Życzę, *czy, czył.* 1) gutes gönnen; wohl wollen; günſtig ſeyn. 2) anwünſchen, wünſchen. 3) rathen, gerne ſehen. 1) n'envier pas qu. ch. à qu; vouloir du bien à qu; afectionner, favoriſer qu. 2) ſouhaiter à qu. une bonne ou mauvaiſe fortune. 3) conſeiller, vouloir. § 1) życzy mi. 2) życzę mu tego ſzczęśćia, tego nieſzczęśćia, tego honoru; życzyć komu zdrowia, ſzczęśćia do czego; ſerdecznie życzę, aby Naywyżſzy. 3) życzę byś piſał do niego.

nie życzy mi. er iſt mir nicht günſtig. il me veut du mal.

życzyć ſobie. wünſchen, begehren. déſirer; avoir envie; ſouhaiter. § życzę ſobie to kupić; życzyli ſobie go mieć krolem.

Życzenie. Anwünſchung. gratulation, félicitation, ſouhait; l'action de ſouhaiter. § życzenie komu ſzczęśliwego powodzenia do czego.

życzenie ſobie czego. das Gerneſehen; das Verlangen. déſir, ſentiment d'une perſonne qui déſire. § życzenie ſobie przyiaźni czyiey.

Życzli-

Życzliwie, *adv.* günstig, gewogen. favorablement; avec afection.
Życzliwość. Wohlwollen, Gewogenheit, Gunst. afection; faveur, *f.* bienveillance. § doznałem życzliwośći twoiey.
Życzliwy. 1) gewogen, günstig. 2) gewogen, ergeben. Dieses Wort wird von hohen und niedrigen Personen gebraucht. 1) afectionné; ataché, prospère, propice, favorable; adonné. 2) afectionné. *Ce mot se dit en matiére de compliment et de civilité par des personnes supérieures et inférieures.* § 1) życzliwym mi zawsze byłeś. 2) Waszey Krolewskiey Mośći życzliwy i wierny poddany; piszę śię Was Pana życzliwym i uniżonym sługą.
Żyd. 1) ein Jude. 2) ein Klecks in der Schrift. 3) Stänker, der wie ein Jude stinket. 1) Juif. 2) paté, *m.* pochon d'ancre; ancre tombé sur le papier. 3) jocrisse, püant, vilain, salope, souillon. § 1) słysz żydźie; żydźi mieszkańcom barzo szkodliwi; żyd dawno szalbierz, *prov.*
rachuymy śię iak żydźi, miłuymy śię iak braćia. richtige Rechnung erhält Freundschaft. les bons comtes font les bons amis.
żyda tam iakiegoś chowaią. es steckt was geheimes dahinter. il y a anguille sous roche; il y a de l'ordure dans la flûte.
żyda zakrawać. Jüdische Sitten an sich nehmen. judaïser; suivre les moeurs des Juifs.
Żydło, żywność. Lebens-Unterhalt; Lebens-Mittel. vie, nourriture; vivres, *m. plur,* viande. § lud iest pracowity małego i ladaiakiego żydła.
**Żydowin. ein gelehrter Jude. un Juif savant. § Jozef żydowin tak pisze.
Żydowka. eine Jüdin. une Juive.
Żydowski. Jüdisch. Judaïque, Juif; qui est de Juif. § żydowska zbożnica.
żydowska ulica, gdźie żydźi mieszkaią. Juden-Gaße. Juiverie; ruë des Juifs.
żydowskie iagody. vid. Balsamka.
po żydowsku. 1) auf Jüdische Art. 2) in Jüdischer Sprache. 1) à la Judaïque; à la Juive. 2) en langue Judaïque.
Żydowstwo. 1) Judenschaft. 2) Judenthum, Jüdische Lehre. 1) les Juifs. 2) le Judaïsme.
Zydźię. Juden-Kind. enfant de Juif.
Zygielgarn, nići do pakowania. starker Bindfaden. fil-agor, grosse ficelle; seizaine.
Żyię, *żyie, żył.* 1) leben. 2) leben, unsterblich seyn. 3) wachsen, von Bäumen, Kräutern. 4) leben von etwas; sich mit etwas nähren. 5) leben, sich aufführen. 6) leben; ein Leben führen. 7) leben, sich aufhalten. 8) glimmen. 1) vivre; avoir la vie; être en vie; jouïr de la vie. 2) vivre, durer, étre immortel dans la mémoire des hommes. 3) croitre; vivre d'une vie sensitive. 4) vivre, se nourrir, subsister; gagner de quoi vivre. 5) vivre en; mener, passer une vie de; se conduire. 6) faire, mener une vie. 7) vivre, demeurer, séjourner. 8) étre caché, n'étre pas éteint entiérement, brûler un peu. § 1) żyie ieszcze, nie umarł; żyy długo, żyy szczęśliwie; żył trzy lata; żyie wiek długi. 2) krol ten, pamięć, sława iego wiecznie żyć będźie. 3) drzewa, źioła żyią gdy rostą. 4) żyć z zarobku, z rzemiesła, z maiętnośći swoiey, z swego grosza; nie było w pustyni o czym żyć. 5) żyie świętym człowiekiem, iako Swięty, iako człowiek; żyie z nim iak przyiaćiel. 6) nędzny, ubogi wiek żyie; żyie dobrze, kosztownie, rozpustnie. 7) żył w Paryżu trzy lata. 8) ogień ieszcze żyie (tle) w popiele, w prochnie, w knoćie; węgle w zarzewiu żyią.
tanio tu żyć. hier lebt man wohlfeil. il fait bon vivre dans ce païs là.
żyć dźień za dźień. in den Tag hinein leben. vivre sans souci; vivre au jour la journée.
niech żyie. es lebe. vive. § niech żyie krol nasz.
poki żyię takiey rzeczy nie widźiałem. in meinem Leben habe ich so etwas nicht gesehen. de ma vie je n'ai pas vû telle chose.
żyiący, żywy. lebendig. vivant, vif.
iako Bog żyie. so wahr Gott lebet. vive Dieu.
Żyła. 1) eine Ader. 2) eine Ader im Holz, im Marmor. 3) Erzt-Ader, Erzt-Gang. 1) veine; vaisseau qui contient le sang. 2) veine, filet dans le bois, dans le marbre. 3) veine, rameau d'un métail dans les mines. § 1) krew śię po żyłach rozlewa. 2) żyła drzewna, kamienna, marmurowa. 3) żyła kruszcowa, złota, śrebrna.
żyła w liśćiu drzewnym. eine Rippe, Ader im Baum- oder Kraut-Blatt. côte.
żyła w papierze. Streif im Papier. raie dans le papier.
żyła wodna. Wasser-Gang. veine d'eau, conduit d'eau.

żyły cyckowe. die Milch-Adern. veines lactées.
żyła głowna. die Haupt-Ader. veine céphalique.
żyła kleiowata; muszkułow koniec żylasty, kleiowaty; ścięgacz. eine Flächse eines Muskels. tendon, queuë d'un muscle.
żyła krewna, krew maiąca. eine Blut-Ader. veine; vaisseau plein de sang.
żyła lochowata. die Hohl-Ader. veine cave.
żyła krwotoczna; żyła złota. die Gold-Ader, Rücken-Ader. veine et artére hémorroidale.
żyły w piersiach. die Brust-Adern. les rameaux, les venules de la poitrine.
żyła ociekła, nadęta, ociekaiąca w goleniech. die Krampf-Ader in den Schenkeln. varisse; veine enflée aux jambes.
żyła pulsowa, oddechowa, duchowa. Puls-Ader. veine artérieuse; artère.
żyła pulsowa wielka. die große Puls-Ader, die Herz-Ader. aorte.
żyła sucha, biała bezkrewna; nerwa. Nerve, Spann-Ader. nerf. § w mozgu zaczyna śię żył wszystkich suchych zebranie, ktore potym przez paćierze krzyżowe parami na tę i owę stronę wychodzą.
żyła szyyna. die Hals-Ader. veine de cou; veine jugale.
żyły urynne. die Harn-Gänge so zur Blase gehen. urétere, *m.* deux conduits de l'urine pour la passer des reines dans la vessie.
żyła wielka die Pfort-Ader. veine porte.
żyły uśćie, gdźie się z drugą łączy. die Mündung einer Ader wo sie sich mit der andern vereiniget. anastomose; l'endroit où une veine se joint avec l'autre.
żyły otworzenie dobrowolne. die Eröffnung einer Ader im Leibe. ouverture d'une veine dans le corps après laquelle vient un flux de sang.
żyły otworzenie gwałtowne; żyły zerwanie. Sprengung einer Ader. rupture d'une veine.
żyły nadęćie, stwardnienie. Uiberbein. ganglion, une tumeur inégale qui se forme sur les nerfs.
Żylasty, żyle podobny. gleich einer Ader. qui ressemble à une veine.
Żyleniec, *g. żyleńca.* ziele żyłowatego korzenia, żyłom pomocne. (*phrynion, neuras, acidoton, poterion*) ein gewisses Kraut so den Adern dienlich ist. sorte de plante propre aux incommoditez des veines.
Żylisty, z żył. 1) adrig, nervicht. 2) aus Sennen verfertiget. 1) veneux; nerveux; plein de nerfs. 2) fait de nerfs. 1) żyliste ręce. 2) żylisty kańczug.
Żyłka. Aederlein. petite veine, venule, rameau, petit filet de veine, de nerf.
Żyłkowaty. adrig. plein de petites veines.
Żyłny. Ader-. de veine.
żylna choroba. Nerven-Kranheit. nerfs ofensez, douleurs de nerfs.
lekarstwo na żyłną chorobę. Nerven-Mittel. médicament néuritique.
Żyłowato, *adv.* nervicht, adricht. avec beaucoup de veines ou de nerfs.
Żyłowatość. aderichtes, nervichtes Wesen. qualité nerveuse et veineuse.
Żyłowaty. 1) aderig, voll Adern und Nerven. 2) geädert, fladrig; vom Holz und von Steinen. 1) nerveux; plein de veines et de nerves. 2) veineux, veiné, semé de veines; *en parlant des arbres et des pierres.* § 1) żyłowate ma ręce. 2) żyłowate ziele, drzewo.
Zysk, *g. u.* Gewinst, Profit, Vortheil. gain, profit; lucre, *m.* provenu. § zysk niesłuszny szkodą groźi, *prov.* zysku szukać, zabiegać; zysk sobie z czego czynić; zysk to przynośi; zysk brać, mieć z czego; zysku barzo pilny.
zysku w tym niemasz. dabey ist kein Gewinn. il n'y a point de reprise à cela.
z zyskiem, adv. mit Profit. avec profit.
zysk. Zyskanie, zyskowanie. } das Gewinnen, das Profitiren. l'action de gagner.
zyskanie prawa, sprawy. Gewinnung eines Processes. gain d'un procès; gain de cause.
*Zyskam. *vid.* Zyskuię.
Zyskownie, *adv.* 1) nützlich, mit Nutzen. 2) auf eine gewinnsüchtige Art. 1) d'une maniére lucrative, avec profit. 2) d'une maniére interessée. § 1) zyskowniey towary na seymie przedawać. 2) nayzyskowniey z swoiemi postępuie przyiaćiołmi.
Zyskownik. 1) ein Gewinnsüchtiger. 2) Gewinner, der den Nutzen von einer Sache hat. 1) un homme interessé, qui met tout à son profit. 2) gagneur, qui a gagné, qui a remporté le profit d'une afaire.
Zyskowny. 1) vortheilhaftig, nützlich. 2) vortheilhaftig, eigennützig, gewinnsüchtig. 1) lucratif, profitable, qui aporte du profit; sur quoi l'on gagne. 2) interessé, qui aime fort le profit; âpre au gain; avide de gagner.

Zyſkuię, *zyskuie*, *zyskał*. } gewinnen,
*Zyſzczę, *ſzczy*, *ſzczył*. } profitiren.
gagner, profiter; faire du profit; tirer, faire quelque gain. § zyſkał talar na tym towarze; gracze zyſkał zyſkał krzyczą.
ani zyskuię ani ſzkoduię. ich gewinne und verliere nichts dabey, ich habe dabey weder Nutzen noch Schaden. je n'y prends ni mets; je n'y perds ni gagne.
Zyſzczek, *g*. *zyſzczku* kleiner Gewinn. grimelinage, *m*. intérer de chien; petit gain.
Żyſzka. im Spott: Schieler, Schielwippe. *par moquerie*: un bigle; homme loûche, qui a les yeux de travers.
Zytawa. Zittau, eine Stadt in der Ober-Laußnitz. Zitau, ville en Haute-Luſace.
Żytny, rzany. Korn-, Rocken. de ſeigle. mąka żytna, chleb żytny.
robak żytny. Korn-Wurm. charenſon, un inſecte qui mange les grains.
*Żytko. } Korn, Rocken. du ſégle. §
Żyto. } pszenica w żyto śię obracać zwykła; kto ma żytko ma wſzytko, *prov*.
żyto podłe. ſchlechter Rocken. ſégle maigre.
Żyw, *vid*. Żywy.
Żywcem, *adv*. lebendig. vif; tout vif. § żywcem ſpalony złoczyńca.
żywcem poymać, *złapać*. lebendig fangen. prendre qu. vif. § żywcem poymanie.
zabić albo żywcem go poymać kazano. man hat befohlen ihn todt oder lebendig zu liefern. on donna ordre de le prendre mort ou vif.
Żywica. Harz. réſine; poix réſine. § żywicą napuſzczam, trąćić.
żywicą napuſzczony. mit Harz gepicht. enduit de réſine.
żywica terebintowa. Terpentin. réſine de térébinte; du térébinte.
żywica ſosnowa. Fichten-Harz. torche, barras, goudran, goudron, réſine de ſapin.
Żywićiel. Ernährer, Erhalter. celui qui nourrit.
Żywićielka. Ernährerin. celle qui nourrit.
Żywiczaſty. dem Harz gleich. ſemblable à la réſine.
Żywiczka ziele, *vid*. Żywiec.
żywiczka ziele, *iwinka mnieyſza*. (chamaepitis prima) Je länger je lieber; Schlag-Kräutlein, Feld-Cypreß. yvette, ive muſquée.

żywiczka większa. (chamaepitis altera) große Feld-Cypreß. la grande yvette.
Żywiczny. harzig. réſineux; plein de réſine.
Żywię. 1) nähren; Nahrung, Speiſe geben. 2) ernähren, erhalten. 3) Kriegsw. Pardon, Quartier geben, das Leben ſchenken. 4) leben; wird nur im *praeſenti* ſtatt żyię gefunden. 1) nourrir, donner des allimens pour vivre. 2) entretenir, faire ſubſiſter, ſuſtenter qu. 3) *guerre*: épargner; donner quartier, donner la vie à; faire grace de vie à. 4) vivre; *dans ce ſens on le trouve ſeulement au préſent au lieu du verbe* żyię. § 1) żywi mię i dźieći moie. 2) to rzemiesło człeka nie wyżywi. 3) nie żywili żadnego, ktorego tylko do ręku doſtali; mieſzkańcow żywiono, ale oſady przy życiu nie zachowano. *4) żywi, żyie ieſzcze.
żywiący. 1) ernährend. 2) lebend. 1) nourriſſant, qui nourri 2) vivant.
żywić śię. 1) ſich nähren. 2) von etwas leben, ſich erhalten; ſich mit etwas ernähren. 3) *fig*. leben, dauren. 1) ſe nourrir; prendre des alimens pour vivre. 2) gagner ſa vie à qu. ch; vivre de, ſubſiſter par quelque métier. 3) *fig*. ſe nourrir, vivre, durer. § 1) żywić śię chlebem i nabiałem 2) żywi śię przepiſowaniem, ręczną robotą. 3) ſerce ktore śię tym żywiło nie miało inney odelgi.
żywi śię przy nim. er hat ſeinen Unterhalt bey ihm, er lebt auf ſeine Koſten. il vit ſur ſes crochets, à ſes dépens, ſur ſa bourſe; il tire, il a ſa ſubſiſtence, ſon entretien de lui.
Żywiec ziele, *g*. *żywca*. żywiczka; żywiec polny (*ſideritis quarta*) die vierte Art des Glied-Krauts. la quatriéme eſpèce de la crapaudine.
żywiec skalny. vid. *żywokoſt skalny*.
Żywienie. Ernährung, Erhaltung. l'action de nourrir; entretien, ſubſiſtance.
Żywignat. *vid*. Żywokoſt.
Żywioł. eine Urſtufe, ein Uranfang, ein Element. element
Żywiołowy. elementariſch, die Elemente betreffend. elémentaire; qui eſt d'element.
*Żywnie, *adv* ungemein, ſehr. extraordinairement, trés § żywnie mi śię ta książka ſpodobała.
Żywność. Nahrung. nourriture, aliment; tout ce qui nourri le corps. § day mierną żywność ćiału twoiemu; żywność zęby miołą.

żywność ziemie. Nahrung so die Erde giebet. nourriture que donne la terre.

żywności. Lebens-Mittel. les vivres, *m.* les munitions de bouche; subsistance, victuailles, *f. plur.*

żywnością opatrzyć. verproviantiren, mit Lebens-Mitteln versehen. ravitailler, aprovisionner, avitailler.

żywnością opatrzenie. Verproviantirung; Versehung mit Lebens-Mitteln. aprovisionnement, ravitaillement, avitaillement.

żywności służący. zu den Lebens-Mitteln gehörig. touchant les alimens, les vivres; alimentaire.

żywność piśmienna. Feuer, Nachdruck, Leben einer Schreibart. énergie, feu.

Żywo, *adv.* 1) lebendig. 2) frisch, lebendig, feurig. 1) vif; tout vif. 2) vivement, vertement, d'une maniére vive; vaillamment, vigoureusement. § 1) żywo, żywcem go spalono, złapano. 2) żywo się za niego uiął, do niego się interesował.

żywo nieprzyiaciela wsparli. sie haben den Feind tapfer zurück getrieben. ils ont poussé vertement l'enemi.

co żywo. was nur lebet; alle Welt, ein jeder. toutes les ames vivantes; tout le monde; chacun; tous les gens. § co żywo na woynę trąbiło; co żywo w rozkoszach się nurzyło; co żywo bieży, ucieka.

puść mię żywo. schenke mir das Leben, lasse mich beym Leben. épargnez moi; faites moi la grace de la vie, donnez moi quartier.

iako żywo. 1) bey Menschen-denken; so lange die Welt stehet. 2) so wahr ich lebe; wahrlich. 1) de mémoire d'homme; depuis que le monde est monde. 2) vertu de ma vie; vraiment; en verité. § 1) iako żywo tak zawsze było; iako żywo to nie było. 2) iako żywo nie był u mnie, nie dał mi pieniędzy.

Żywoćina, żywa rzecz, żywe. jede Sache die ein Leben hat. chose vivante. § słowo zwierzę iest powszechność człowieku i niemym żywoćinom pospolita; żywoćina wodna, ziemna.

Żywokost, żywygnat, kosztywał ziele. (*symphytum, consolida major*) Wall-Wurz. simphitum, grande consoude; consire, oreille d'âne.

żywokost modry; głowienki modre albo czarne. (consolida minor) Braunelle. prunelle.

żywokost czerwony; głowienki czerwone. (solidago, consolida media; bugula) Golden-Günsel. herbe au charpentier, moïenne consire, bugle.

żywokost skalny; żywiec skalny. (symphytum petraeum) die letzte Art dieses Krauts. la derniére espèce de simphitum.

Żywopłon, żywoźioł, żywa płonka, chrośćina albo źielsko. (*aeschinomene*) Sinn-Kraut. sensitive, herbe pudique ou honteuse.

Żyworodny. das lebendige Brut ohne Eyer gebähret. vivipare, qui fait ses petits tout vifs. § iest to ptak żyworodny; niektore ryby są żyworodne.

Żywość. 1) Leben, lebendige Kraft. 2) Leben, Munterkeit, Feuer. 1) faculté vitale; qualité vivifique; mouvement vitale. 2) vivacité, vigueur, *f.* activité; le feu d'esprit, verdeur, *f.* § 1) żywość serca. 2) żywość młodego wieku; człowiek pełny żywośći; bierze żywość z muzyki.

Żywot. *g. a.* 1) die Bär-Mutter, der Mutter-Leib. 2) das Leben. 3) die Lebens-Zeit. 4) Lebens-Lauf, Leben, Thaten eines Menschen. 5) Lebens-Art, Stand. 6) das Leben; die Kraft des Wachsthums in Bäumen, Pflanzen. 7) Leben, Vergnügen, Sache die man werth hält. 8) die Gesundheit. 9) der Bauch, der Leib. 1) uterus, matrice; le ventre, le sein de la mére. 2) la vie. 3) vie; cours de vie; vivant; tems qu'on a à vivre. 4) vie; l'histoire, les actions d'une personne pendant sa vie. 5) vie; un genre de vie; maniére de vivre. 6) végétation, ame végétative; faculté végétative; la vie d'une chose inanimée comme d'une plante. 7) vie; délices, *f. plur.* chose qu'on estime. 8) santé. 9) ventre, *m.* estomac. § 1) brzemienna w żywoćie płod nośi; żywot niewieśći, maćica albo mieysce płodu. 2) żywot, żyćie taki winowayca traći; o żywot mu idźie; darować kogo żywotem. 3) żywot, żyćie, pobyt na świećie; żywot iest żyć dobrze, choć krotko; żywota pragnie nie długiego ale dobrego. 4) żywot ludzki bieg do śmierći; żywot komedya; żywot pełen kłopotow; żywoty sławnych ludźi Plutarcha. 5) żywot zakonny, wieyski, żołnierski. 6) miasto dusze iest żywot w ziołach, w drzewach. 7) żywot to iego. *8) żywota, zdrowia iest słabego, czerstwego. 9) gryźienie w żywoćie; zatwardzenie żywota.

żywoty; żywoty Swiętych. Lebens-Beschreibungen der Heiligen. legende; un livre contenant la vie des Saints.

żywota miłość. Liebe zum Leben. l'amour de la vie.
za żywota iego. bey seinen Leben. de son vivant.
za żywota krola tego. beym Leben dieses Königes. du vivant de ce Roi.
Żywotnie, *adv.* auf eine belebte Art. d'une maniére animée ou vitale.
Żywotnik, *g. a.* kurzer Zippel-Pelz. une courte pelisse ou chamarre.
Żywotność. Kraft, Vermögen zu leben, Belebung. faculté de vivre; faculté vitale; vivification.
Żywotny. Lebens-; belebend; das Leben unterhaltend. vitale, vivifique, qui anime, qui donne, qui entretient la vie aux corps, qui les fait vivre; qui est le principe de la vie.
żywotne ciepło natürliche Wärme. chaleur naturelle.
duchy żywotne. die Lebens-Geister. les esprits vitaux.
Żywotosprawny. der das Leben regiert. qui dirige la vie.
żywotosprawna gwiazda. der Geburts-Stern. étoile de naissance.
Żywotowy, do żywota należący. Lebens-; das zum Leben gehöret. de vie; qui apartient à la vie.
Żywoźioł, *g. u. vid.* Żywopłon.
Żywy. 1) lebendig. 2) lebendig, thätig, frisch, munter. 3) lebendig, brennend, glimmend. 4) abgefeimt, recht, eingemacht. 1) vif, vivant. 2) vif; plein de force, plein d'ardeur; ardent; actif, éficace, verd. 3) ardent, alumé, brulant. 4) fiéfé, vrai, franc, achevé, véritable. § 1) biorę na świadectwo Sędźiego żywych i umarłych. 2) żywe zdrowie; żywa przyiaźń, nieprzyiaźń, ochota. 3) żywe węgle; żywy knot. 4) błazen to żywy.
żywy to obraz oyca swego. er ist ein lebendiges Bild seines Vaters. c'est la vivante image de son pére.
na żywego Boga. beym lebendigen Gott. au nom du Dieu vivant. § na żywego Boga proszę, zaklinam.
żywa woda. fließendes, lebendiges Wasser. eau qui coule; eau vive. § ryby ktore bywaią na żywych wodach.
żywy płot. grüner Zaun, lebendige Hecke. haie vive.
żywe. Leben, das Lebendige. vif, partie vive, chair vive.
do żywego: w żywe. bis an die Seele, bis ins Leben. jusqu'au vif; vivement. § do żywego to przenika, to doszło; doiął do żywego.
do żywego odmalować. nach dem Leben mahlen. tirer au vif.
żywych widać. Verstorbne erscheinen. les ombres, les morts comparoissent.
żywymći sobie. ich bin ja noch bey Verstand. j'ai encore mes sens.
żywy tam nie był człowiek; żywa tam dusza nie była. da war keine lebendige Seele; da war niemand. je ne voiois là ame qui vive que moi; il n'y avoit homme vivant, il n'y avoit ame vivante.
Zyz. *vid.* Zez.
Żyzno, *adv.* fruchtbar. fertilement, abondanment, d'une maniére très-fertile.
Żyzność. Fruchtbarkeit der Erde. grande fertilité, abondance, grande fécondité de la terre.
Żyzny. überaus fruchtbar. très-fécond, abondant, très-fertile. § nietylko płodne ale też i żyzne tu są role.
żyznym czynić. befruchten; fruchtbar machen. fertiliser; rendre fertile.
Zza, z za, *pr. g.* hinter — hervor. de derriére qu. ch; d'au delà de qu. ch. § wyszedł zza pieca, zza bramy, z za tyłu obrazu.
Zżęty. abgeerndet. moissonné.
Zzućie, zzuwanie. Ausziehung der Strümpfe, Schuhe. déchaussement; l'action de déchausser.
Zzuty. ausgezogen als Stiefeln. tiré des piez, des jambes; déchausé. § zzute boty, pończochy.
Zzuwam, *v. m. F.* zzuię. ausziehen Schuhe, Strümpfe. déchausser; tirer le bas, les souliers des piez. § zzuy mi trzewiki; zzułem mu pończochy, ubranie.
zzuwam się. sich ausziehen als Strümpfe. se déchausser.
Zzuwalnia. Neben-Stübchen beym Bade, wo man sich ausziehet. chambre où l'on laisse les habits en entrant aux étuves ou au bain.
Zzymam się. } mit den Achseln
Zzymać ramionami. } zucken. lever, hausser les épaules à.
Zżynać co, *F.* zeżnę. aberndten. moissonner; achever la recolte. § iuż sierpem zboże zżęto.

KONIEC MOWNIKA POLSKO-NIEMIECKO-FRANCUSKIEGO.

PRZY-

PRZYDATEK
SŁOW FRANCUSKICH I POPRAW.
Zugabe
einiger französischen Wörter und Verbeßrungen
ADDITION DE QUELQUES MOTS FRANÇOIS
ET DE QUELQUES CORRECTIONS.

PRZYDATEK. Zugabe. ADDITION.

Agreſt. 1) verte groſeille.
apteka gnoykowi śmierdźi. oignez vilain il vous poindra; peignez vilain il vous oindra.
Archydyecezya. province.
Areſt. 1) ſaiſie.
Aſpirant. poſtulant.
Aſpirantka. poſtulante.

B

Baba. 5) roſſe.
Bączek. porte-baguette.
Bąk. 2) taban.
Bania. 2) matras, courge.
Barbora. pſeudobunium.
Barwanna. ſurmulet.
baſzta woienna ruchoma. paſſe.
baſzta widokowa. béfroi.
Bawię. 1) tenir.
Bazanowiec. perce boſſe, liſimachie.
Bazar. vivanderie.
Bębenek. pigeon gromelard.
bednarska robota. Böttcher-Arbeit. tonnelage, *m.*
Bednarſtwo. Böttcher-Handwerk. tonnelerie.
Berma. relais, pas de ſouris.
Bezoard. Bezoar. beſoard; pierre de ſinge.
Bezprawie. 1) paſſe-droit.
Białoſkornik. 1) paucier.
Biegam. 2) tournoier.
Bieśiaduię. 2) profiter.
Bieżę. 1) tirer vers.
Bigos. capilotade.
Biię — *bić w kieliſzki.* toquer les verres.
Biorę. 6) retirer.
Biret. feutre, *m.*
Bliſkość. 3) quartier.
Błoćiſty. gacheux.
Bobruię. patrouiller.
Bodę. 3) talonner.
Boleśny. touchant.
Brak. 2) triage, *m.*
Brant. 3) ſphacele, *m.*
Bratnal. clou à crochet.
Brodawka. 2) popeau, tetin.
Brodzę. patrouiller.
brunatna farba. ſil rouge.
Bryże. tapiſſerie.
Brzuch. 3) bouge.
Buiam. 1) bonder; étre, demeurer ſuſpendû en l'air.
Buławka. 3) termomêtre, *m.*
Burza. 2) tourmente.
Burżliwy. tourmenteux.
Bylina. ſous-arbriſſeau.
Byſtrość. 2) ſagacité.

C

Cebula morska. ſquille, ſcille.
Cecha. 1) mereau.
Cechmiſtrz. maitre égard.
Cechmiſtrzſtwo. égardiſe.
Cedźiworek. paſſoire.
Celnik. barrager.
Cera. 1) minois.
Cewka. 3) guindre, *m.*
Chcę — *chcąc nie chcąc.* halb gerne, halb ungerne. bon gré mal gré.
Chlew. 1) étable, tai à porc.
Chropowaty. ſcabreux.
Chuſtka. 1) toile.
Chyba że. es ſey denn daß. ſi ce n'eſt que; ſi non que.
Cicho — *po cichu.* in der Stille. à la ſourdine.
Cięcie. taillade.
Cierpki. ſauvage.

Cyna-

Cynadry. noues, *f. plur.* nos, *plur.*
Cyngiel. déclin.
Cynkowatość. 3) tavelure.
Cynkowaty. 2) tavelé.
Cząbr ziele. thimbre.
Czaſzka. 2) cupule. 4) cupule.
Czekan. maillotin.
Czyſzczę. 2) ſener.

D

Dawno — *z dawna.* dès il y a long tems.
deſzcz wielki. lavaſſe.
dołek w pierśiach. bréchet.
Dowierzam. croire de légére.
Drażnię. picoter.
Drażnienie. picoterie.
Drobię. 1) égruger.
Drzewo. 2) lance.
Dwuwykładny. douteur.
dzwonki. Schellen in der Karte. pique, ſonnette aux cartes Alemandes.
Dyma. canevas.
Dźierzawa. 2) tenute.
Dźierzawca. 2) tenutaire.

F

Fortunarz. l'homme à la blanque.
Futrowanie. 1) placage, *m.*

G

garnek żelazny. eiſerner Topf. houle.
Gęba — *w gębę wrzućić.* 2) faire ſauter au cou.
gęśia woyna. guerre d'Abez.
Głowka. 3) boſſe.
Gniotę. 2) ſoupir.
Gońca. 2) chien requerant.
z gorą. 1) plus qu'il n'en faut; bien plus qu'il n'en faut.
z gory 1) aval, avau.
w gorę. à mont.
Goſpoda. 3) logement.
Gotowizna. 1) reſerve.

H

Hałas 1) tintamarre, *m.*
Hetman. 1) Connétable; Capitaine général.
Hup. hu.
Hyberna. ſubſiſtence.

I

iare zboże. mars, *m. plur.*
Ierzyk. 2) pécheur.
Iglica. 2) poinçon.
imać śię. 5) mordre ſur.

K

Kadź. chaudiére.
Kałuża. fondriére.
kamień młyński ſpodni. gîte.
kamień młyński zwierzchni. meule courante.
Kańczug. égorgée.
Kanfas. Weih-Keßel. bénitier.
Kantowka. 1) quarré, *m.*
Kapica — *i w kapicy wełna.* les bonnets quarrez ne ſont pas toujours les plus propres.
Kapuſtnik. maraicher.
Karawinka. carafe, carafon.
Karećiſko. brouette.
Kieł plume, radicule.
Kiwnienie. nique.
Klapka. petit rebord.
Klepki. doüelles, *f. plur.* foutailles on botte.
Kliſtera. 2) ſeringue.
Kłon plan.
kluski do tuczenia. apaſt.
kobielić śię. boufer.
Kołowrot. 1) ſoutien.
Koperſztych. Kupferſtich. eſtampe, taille douce.
koryto kamienne. timbre, *m.*
kruchym czynić. mortifier.
krzyż Swięty. 3) le bois de la vraie croix.
Krzyżak. 1) chevalier de porte-croix.
Krzyżaſty. gigoté.
Ks. Rr.
Kutlow. échaudoir.

L

Lagier. beſſiére.
z łaski Bożey. par la miſéricorde de Dieu.
Łezka. lacrimule.

M

Mam — *mieć za dobre.* prendre en grê.
Mata. paillaſſon.
Mieſzczanin. citoien.
Mocya. 1) mouvement qu'on ſe donne.
Murłat. plate-forme.
Mrok pada. il s'en va faire nuit.
Muſat. fuſil.

N

Nagłowek. 3) Hauptgeſtelle am Pferde-Zaum. 3) têtiere.
nagolenice żołnierskie. jambiéres, *f. plur.*
Napadam. 4) échoir ſur.
Naprowadzam. 1) remettre qu. dans ſon chemin.
Naſpa. plumeteau.
Naſtępuię — *naſtąpić na nogę nie może.* er kann nicht auf den Fuß treten. il feint; il n'oſe poſer le pié à terre à cauſe de quelque mal.
Naſzelnik. mancelle.
Naymuię. 3) arrêter.
Niechcący. involontaire.
Niećierpiętliwość. apatie.
Niećierpiętliwy. apatique.
Niemaſz. 2) il n'y a pas de quoi ſe fâcher.
Nieprzewrotny. 1) inverſable.
Nieuk. 2) qui ne ſait aucun métier.

O

obchodźić się. 5) se relaier.
Obląk. 4) branche.
obracać w zad. retorquer,
Obrzynam. 1) cerner.
odbiiać się. 3) s'écorcher les piez; se dessoler les piez.
Odbity. 2) recous.
Odlewanie. 1) décantation.
Odlog. 1) savart.
Odpłakać. sécher ses pleurs.
Odtąd. dès à présent.
Ogarek. binet.
Okiennica. abatant.
Okraśić. 4) engraisser, fumer la terre.
okupić się. 2) paier sa fête; traiter ses amis le jour de sa naissance.
ołowna piana. cendre.
Opadam — *opadła ich woda.* ils demeurent arrêtez sur le sable.
Opadanie. 3) dépilation.
opętał się z staręą babą. il s'est empêtré d'une vieille.
Opona. 2) serpilliére.
Ościenny. contigu.

P

paięczyna lataiąca. freluche.
Pasek. 5) tata.
Pasmo. 2) fil.
Patrzam. 4) s'en tenir à qu. ou à qu. ch.
paznokći wrastanie. enchistement des ongles.
Pestka. amande.
Piasek — *piaski.* 1) lande.
z piotruszką wołowina. Rindfleisch mit Petersilge. du beuf à la persillade.
Pleczę się. s'aculer.
Pleczysty. rablu.
Płoćienniczka. toiliére.
Płoćiennik. 2) toilier.
Poborca. collecteur.
Pobożnie. 2) en consience.
Podczos. semote.
podnożki tkacze. bricotaux, *plur.*
Podstarośći. Vibailli.
podwodna farba. lavis.
Pokuszam — *pokuśić się.* essaier.
Pomort. serpent.
Popona. tuque.
Poprzeczny. transversal.
Porzeczki. ribettes, raisin d'outre mer; groseilles d'outre mer.
porzeczki czerwone. rothe Johannis-Beeren. ribes; groseilles rouges.
Posadzam. asseoir.
Posuwam. couler.
Potaczam — *potoczyć się.* trèbucher.
Pożyć. 4) mordre sur.
Proch — *iak prochu.* tant que terre.
prowiantowy woz. caisson de vivre.
Pryncmetal. pinespek.
Przebieglec. rendu.
przenieść się. se deshabiter.
Przepiekam. havir.
Przodek. 2) in diesem und folgendem Verstande ist der *genitivus* przodka. 2) *dans ce sens et le suivant le génitif est* przodka.
Przypieram — *przyprzeć kogo.* aculer qu.
robić na sławę. marcher à la gloire.

R

Rok — *lata przeszedł.* il est entré dans sa majorité.
Rozerwanie. 4) levée.
Rozerwany. 4) levé.
Rozrywam. 3) lever. 10) bannir.
Rozwarzam. faire pourrir de cuire.
ruchać się. locher.

S

Samoboyca. suicide.
Schronienie. recousse.
Śćieram. 1) débarbouiller.
Sedno. 3) sensible, *m.*
Skład. 1) cueillette.
sklep spłaszczony. cherche surbaissée.
Smarowidło. 2) gargotage, *m.*
Snop. 1) pleïon.
Sokolnictwo. autourserie.
Sokolnik. autoursier.
Sprys. 2) bouille.
Stawam. 10) se faire.
Strumień. 2) ruisseau.
Strychacz. radeur.
Stulony. 2) clos.
Szczekuła. babillard.
szpąga stolarska. sergent, fermoir.
Szwankuię. 1) trébucher.
Szydrzeniec. cachot.
Szynal. tête rabatuë.

T

Tarćica. membrure.
Teraźnieyszy. courant.
Tłumaczę. 4) prendre en gré, en mauvais gré.
torba furmańska. vid. *wor furmański.*
Traktat. 1) discours.
Trawka. herbette.
Trel. rivage, *m.*
Tret. carrefour.
Trzeszczę. bruire.
Turodowiec. un naturel de ce païs ici.

U

Udeptać. trépigner.
Ugoda. 2) rançon, *f.*
Unoszę — *unośić ptaka.* afaiter, porter l'oiseau sur le poing.
Unoszenie. 2) afaitage, *m.*
Uplotka. tortillon.

Uprzą-

Uprzątam. 2) enménager.
Uprzątanie. enménagement.
Ustaię. 6) en demeurer là.

W

Wałek. 2) roulis.
z wiatru, po wietrze. avau le vent, sous vent, selon le cours de vent.
Wiecha. enseigne à biére.
Wieczor — *ku wieczorowi się ma.* il s'en va faire nuit.
Woyskowy. 1) haut oficier d'un Régiment. 2) d'armée, de troupes.
wsunąć czapkę. enfoncer le bonnet sur les yeux, enfoncer son bonnet.

Wyćięc 2) coulisse.
Wyłoga. ·evers.
wyrzut mor. varech.
Wysuwam. ire couler dehors.
Wytrębuię. mpeter qu.

Z

zastanowić się. 2 se détraquer.
Zastępuię — *koń* ·*łapił.* le cheval s'est enchêvetré.
Zdrewnieć. se ratat·r; devenir boiseux.
Zeyście. 5) demission d'·e charge.

POPRAWY. Verbesserungen. CORRECTIONS.

c. znaczy *czytay.* *c.* bedeutet die Verbeßrung. *c. signifie la correction.*

Acz. *c.* aczkolwiek.
Agrest. *c.* groseille verte.
Altana. faite en plate-forme. *c.* ; plate-forme.
Antwas. *c.* Antwas, *g. a.*
Aucug. *c.* parties. *f. plur.*

B

Bączek. *c.* am Schaft zum Lade-Stock.
Bębenek. 4) *c.* une vis.
Bęblę. 1) *c.* ouïes.
Beczka. *c.* 1) tonneau, futaille. 2) tonne sorte de mesure.
72 a według. *c.* 62 a według.
Bezecznie. *c.* Bezecnie.
Biegłość. *c.* habileté.
Biegun. 6) *c.* d'une vis; la vis.
Bogorodźica. *c.* Bogarodźica.
Brak. 1) *c.* le choix.
z brakiem. *c.* avec choix.
Bżdżę. *c.* vesser.

D

Dusam. / Dasanie. } *c.* Dusanie.
Dokończenie. *c.* expiration.
Drob. *c.* Drob, *g. u. iu.*
Duszę. *c.* sufoquer.

E

Ewiktor. *c.* répondant.

F

Forma. 7) *c.* un siége.
Frasobliwy. *c.* fâcheux.

G

Gryzę. *c.* grignoter.
Gwind, gwindowanie, gwindowany, gwinduię. *c.* une vis, la vis.

I

Instruktarz celny. *c.* tarif.
Iunak — *dobry iunak.* *c.* brave.

K

Kieł. *c.* germe, *m.*
Kierzanka. *c.* Butter-Faß. *c.* où l'on.
Kinal. *c.* rothe. *c.* de coeur.
Klobuczki. *c.* Kłobuczki.
Klosek. *c.* Kłosek, *g. kłoska.*
Konterfetuię. *c.* dessiner un portrait.
Korona. 3) *c.* roiaume, *m.*
Kropię — *kropić święconą wodą.* asperser.
Krotko. 1) *c.* Krocey.

L

lebiotka biała. pouliot sauvage; l'herbe aux chats. *c.* pouliot sauvage.
lenny Pan. Lehns-Herr. Seigneur dominant. *c. vid. Pan lenny.*
Losośek, *g.* lososka. *c.* Łososek, *g.* łososka.

M

Makolągwa. *c.* chante.
Mierzwa. 2) *c.* fétu.
Miiam. 1) passer par devant.
Mina. 1) *c.* visage, *m.*
Mora. *c.* cochemarre, *m.*
Motowidło. dévidoir, guinde, haspe. *c.* dévidoir.
mowa niewłasna. *c.* une métaphore.

N

Na. 11) *na szpady.* *c.* d'épée et de pistolet.
Na. *pr. inf.* 2) longs.
Nabieram. 1) *c.* s'acroitre en lait, en chair.
Nad. 4) *c.* zamiar.
Nagana. *c.* blâme, *m.*
Należyty. 1) convenant, convenable. *c.* convenable.
napięta cera. *c.* un visage de magistrat.
Napuchnienie. *c.* boufissure.
Naspa. 3) *c.* d'une chaise.

Nie-

Nieludzki. 2) *c.* dur.
Nocleg. *c.* gîte, *m.*
Noga — *nie poſtoi tu.* *c.* de ma mére.

O

Oblewam. 3) *c.* fonduë.
Obow. *vid.* Obow. *c.* Obow. *vid.* Obuwie.
Obracam — *kupiec nieraz.* *c.* échange.
Obſtalowanie. *c.* loüage, *m.*
Odpor — *dać odpis.* *c.* *dać odpor.*
Okrzeſuię. *c.* Okrzeſuię, *v. m.*
Order. *c.* ordre de.
Oſadzam. 6) *c.* une garniſon.
Otrok. *c.* otrokow.

P

paliſady. *c.* paliſſade.
Paznogieć. *c.* *g.* *poznokćia, paznogćia.*
paznokći ziróślina. *c.* Nagel=Geschwür.
pełno nalana. *c.* quelque liqueur.
pieczęć ſądowa. *c.* un ſélé.
przyłożyć pieczęć. *c.* ſélé.
Pięta. coup de pié, talon. *c.* talon.
pław albo ruch morski czuły. *c.* poiſſon à coquille.
Poćielnica. *c.* Poćilnica.
Pod — *po. pr. inſ.* *c.* Pod, *pr. inſ.*
Podſkarbi. *c.* Rzeczypoſpolitey.
Pogonia. 3) *c.* une fléche.
Pogrzebaczka. *c.* fourgon.
Polesie. 2) *c.* Polesien, Theil von Littaun, darinnen Pinsk und Davidov liegen. 2) Poleſie, partie de Lituanie où ſont les villes Pinſk et Davidow.
Połiedwabie. *c.* tramée.
poradźić śię rozumen. *c.* *poradźić śię rozumem.*
Przebieram. *c.* faire un choix.
Przebieranie. *c.* choix, *m.*
Przemagam. *c.* ; prévaloir.
Przemysl. *c.* de la Ruſſie.
Przeżegnać. *c.* de croix.
Przybiiam — *przybić.* *c.* aborder d'un vaiſſeau.
przyiemnym co czynić. *c.* verschönern.
Pſykkoćie, *vid.* Pſykkoćie. *c.* *vid.* Pśikkoćie.

R

Rapontykum Moſkiewſki. *c.* Rapontyk, rum Moſkiewſkie.
ręka herb. 3) *c.* ſur laquelle paroit.
Ruda. 1) *c.* mine.

S

Sernik. cage, cagerotte, fromagerie. *c.* fromagerie.
Skobel. 4) *c.* écrouë.
Sniećiſty, śnieczyſte. *c.* Sniećiſty, śnieczyſty.
Spikulec. *c.* lardoire.
Społmieſzkaniec. *c.* camarade.
Sprawdźić śię. *c.* ſe vérifier.
Strzegę — *ſtrzec śię czego.* *c.* ſe donner de garde.
ſtykać śię. *c.* ſtykaiący.
na ſzańc wyſtawić. *c.* au danger.

T

Tom. *c.* volume, *m.*
topolowa maść. *c.* avec les boutons.
ucho u trzewika. *c.* Schuh=Riemen.

U

utrzymać śię. *c.* ſe modérer.

W

wiem to do śiebie. *c.* je ſai.
Wſtępuię. *c.* 5) entrer dans une ligue. 6) *c.* emploi. 7) intervenir.

Z

Zduny. *c.* Zduny. *g.* *Zdun.* *c.* Groß=Polen. *c.* dans la Grande Pologne.